DE VIJF BOEKEN VAN MOZES.

Pentateuch.

Dit eerste gedeelte der Heilige Schrift wordt door de Hebreeën, Ha-Thora, d.i. de Wet (of ook wel Safer Ha-Thora d.i. het Wetboek), en in de vertaling van de "Zeventig" (Septuaginta) Pentateuchos d.i. het vijfdelige boek genaamd. Het vormt één afgerond geheel, beginnende met de schepping van de wereld en eindigende met de dood van Mozes, de Middelaar van het Oude Verbond.

Het bevat de geschiedenis van alles, wat God, de Heere, van de schepping van de wereld af tot de intocht in Kanaän gedaan heeft, om het heil, in Christus bereid, voor te bereiden; hoe Hij, nadat door Adams val de zonde de wereld was ingekomen, en deze straks zulk een ontzettende hoogte had bereikt, dat de zondvloed noodzakelijk werd, in Noach, de tweede stamvader, het menselijk geslacht bewaarde en uit het geslacht van diens zoon Sem, Abraham riep, opdat in en door zijn nakomelingschap de ware en zuivere Godskennis zou bewaard blijven en alzo in zijn zaad alle geslachten van het aardrijk zouden gezegend worden. Alles, wat daarmee noodzakelijk samenhing, alles, wat daaruit voortvloeide wordt ons meegedeeld in dit eerste gedeelte van de Heilige Schrift. Het behelst daarom de voorbereiding voor, de instelling en de bevestiging van de oudtestamentische Verbondsgodsdienst. De voorbereiding vinden we in het eerste boek, zowel in de leiding van God met de mens vóór de zondvloed als in Zijn openbaringen aan Abraham, Izaak en Jakob. De instelling er van wordt ons bericht in de drie middelste boeken: Exodus, Leviticus en Numeri, en de bevestiging in het laatste, in Deuteronomium. Men houde dan tevens in het oog, dat wij in Exodus meer bepaald worden bij de profetische zijde van de wet, in Leviticus bij de priesterlijke en in Numeri bij de koninklijke inrichting van het volk van God van het Oude Verbond.

HET EERSTE BOEK VAN MOZES, GENESIS.

Wording.

Het eerste boek van Mozes ontleent zijn naam aan de Septuaginta. Genesis betekent: wording. Bij de Hebreeën wordt het naar zijn eerste woord Bereschith, d.i. in den beginne, geheten; bij de latere rabbijnen ook: het boek van de schepping, Safer Jetsirah. Terecht draagt het de naam van Genesis, wording. Het meldt ons toch niet alleen de schepping van hemel en aarde, de wording van hetgeen buiten God Almachtig bestaat, maar ook de wording of oorsprong van de zonde onder het menselijk geslacht. Het bevat tevens de eerste aankondiging van de genade, de wording van het nieuwe geslacht uit Noach, van het uitverkoren volk uit Abraham, en zo de eerste of voor-geschiedenis van het oudtestamentische Godsrijk.

De inhoud knoopt zich vast aan tien stamboeken. (Tholedoth), aan welke stamboeken het scheppingsverhaal, Hoofdstuk 1-2 vs. 3 ten grondslag ligt, tot basis verstrekt. Deze hoofdbestanddelen zijn:

1e. de tholedoth van hemel en aarde (2:4-4:26),

2e. die van Adam (5:1-6:8),
3e. die van Noach (6:9-9:29),
4e. die van de zonen van Noach (10:1-11:9),
5e. die van Sem (11:10-26),
6e. die van Therach (11:27-25:11),
7e. die van Ismaël (25:12-18),
8e. die van Izaäk (25:19-35:29),
9e. die van Ezau (36) en
10e.die van Jacob (37-50).

Vijf stamboeken alzo voor de eerste en vijf voor de tweede periode.

HOOFDSTUK 1.

I. Vs. 1 en 2. God schept in den beginne hemel en aarde, doch laat vooreerst de aarde nog ongevormd en onbewoond.

1. In den beginne, dat is, toen de tijd naar Gods welbehagen aanving 1) schiep2) God 3) door middel van het Woord, dat in den beginne bij Hem was, Johannes 1:1-3; Col. 1:15, 16) de hemel 4) en de aarde. 5) a)

a) Psalm. 33:6; 89:12; 136:5 Hand. 14:15; 17:24 Hebr.11:3

1) Wat vóór dit begin was, is de eeuwigheid. Vóór dit begin was er geen tijd, gelijk er eens geen tijd meer zal zijn (Openbaring. 10:6). Nu ontstaat het begrensde; bij de wording van het stof is het begin van de tijd. De Engelen zijn in den beginne geschapen, want zij zijn niet eeuwig, het Woord was in den beginne Johannes 1:1) en is dus eeuwig..

2) Uit niets wordt onder de handen van het schepsel in alle eeuwigheid niets; het is het Majesteitsrecht van God alleen, uit niets iets te maken..

Scheppen is iets uit niets te voorschijn roepen. Het woord "scheppen" heeft een dubbele betekenis, waarvan de *eerste* meer ziet op de voortbrenging, de oproeping van de stof en het wezen zelf uit niet; en de *andere* meer op de vorming en bearbeiding van de ongevormde en machteloze nog ruwe klomp, die voor levenvoortbrenging in en uit zichzelf onmachtig, onvatbaar is..

Al leert het vervolg, dat de aarde ook haar eigen hemel heeft, de hemel, waarvan in Genesis 1:1 gesproken wordt, is een ander, hoger en reiner..

3) Het Hebreeuwse woord (Elohiem) is een meervoudige vorm en geeft macht te kennen, terwijl het werkwoord "schiep" in het enkelvoud staat. Drie zijn er, die getuigen in de hemel, de Vader, het Woord en de Heilige Geest en deze drie zijn één. 1 Johannes 5:7).

Zo wijst ons reeds het eerste bijbelwoord op het verborgene, het mysterie van het goddelijke Wezen, maar ook dat in de schepping van hemel en aarde al de deugden van God op het heerlijkst hebben uitgeblonken.

4) Onder "de hemel" hebben wij te verstaan de hemel der hemelen, met zijn heilige Engelen en Aartsengelen. Immers, toen God de aarde grondvestte zongen de morgensterren (Job 38:4-7) d.i. de Engelen.

5) Welk een wijsheid in deze eenvoudige woorden! De wijzen van alle eeuwen hebben nagespeurd, welke de oorsprong van alle dingen geweest is, en de één heeft genoemd enige stofdeeltjes, de ander een groot werelddeel, weer anderen noemden water en gas. Reeds dit eerste woord van de Bijbel geeft het duidelijk bewijs, dat de heilige mannen van God, door de

Heilige Geest gesproken hebben. Ook hier voelen wij, dat geloof in Gods Woord de hoogste wetenschap is..

2. De aarde, zoals zij door God in een punt van de tijd uit het niet was te voorschijn geroepen, nu was woest en ledig 1) en duisternis was op de afgrond. En de Geest van God 2) zweefde op over de oppervlakte van de wateren 3) heen.

1) In het Hebreeuws "Thohoe waboohoe," woorden, in die taal gebruikt als iets ledigs en vreemds wordt bedoeld; iets, dat nog voor niets geschikt is. Gelijk een embryo in de moederschoot, alzo was de aarde toen nog met watermassa's omgeven. (2 Petrus. 3:5)

Een schone beschrijving van de chaos, de ongevormde stof, geeft Ovidius in zijn Metamorfose: "Waar aarde was, daar was ook zee en lucht; zo was de aarde niet te begaan, het water niet te doorwaden; de lucht miste het licht; in een lichaam streed het koude met het warme, het natte met het droge, het zachte met het harde, het zware met hetgeen geen gewicht had.".

Onbehouwen en onbeholpen lag of stond, of hing of zweefde daar de vormeloze aarde, "woest" zonder uitwendige gestalte en ledig, zonder innerlijke gehalte; een oceaan zonder bedding, zonder bodem, zonder kusten, zonder stroming, zonder diepte of hoogte; een bruisende en schuimende golving van een "donkere, sombere afgrond;" een ordeloze woeling en warhoop van allerlei woelende vochten en wortelende stoffen, doods en stom, onvatbaar voor alle levens. Zij zelf kon het leven uit haar machteloze schoot niet voortbrengen..

Daarom behoort men dit op de voorgrond te stellen: "Zendt Gij uw Geest uit, zij worden geschapen en Gij vernieuwt het gelaat van het aardrijk," maar ook het tegenovergestelde: zodra de Heer zijn Geest inhoudt, keren zij weer tot hun stof en sterven. (Psalm. 104:29b, 30a).

2) De Geest van God, d.i. de Heilige Geest, niet de wind, zoals sommige uitleggers menen, zweefde over de wateren. De Staten-Overzetters tekenen aan, dat het woord "zweven" ook "broeden" betekent. In Deuteronomium. 32:11 wordt hetzelfde woord gebruikt van de arend, waar gezegd wordt, dat hij over zijn jongen zweeft. De betekenis van "broeden" is, en terecht, van de stamverwante talen (het Syrisch en het Arabisch) afgeleid, waar het werkwoord gebruikt wordt van de vogel, die op de eieren broedt. De aarde kon het leven niet voortbrengen. Alleen door de levende en levenwekkende Geest van onze God kon dit bewerkt worden. Zo in het rijk van de natuur, zo ook straks in het rijk van de genade.

3) Hoe lang de aarde in deze toestand voortduurde en welke veranderingen onder dat broeien van de Geest in het inwendige plaats hebben gehad, is ons niet geopenbaard. Spreekt de natuurwetenschap van duizendtallen jaren, zij is *daarom* niet in strijd met de Schrift, doch men vergete niet, dat voor de Heere duizend jaar zijn als één dag. Evenmin weten wij, wat in de hemelse wereld voorviel, wanneer en hoe de val van de Engelen heeft plaatsgehad. (Judas 1:6; 2 Petrus. 2:4).

II. Vs. 3-25. In zes dagen vormt God de nog ruwe grondstof van de aarde en richt Hij deze tot een woonplaats in voor haar toekomstige heer, de mens.

3. En God, toen Hij, naar zijn vrijmachtig welbehagen besloot de woeste en ledige aarde te vormen en te bevolken-naar de gewone tijdrekening, omstreeks 4000 jaarvóór de geboorte van Christus-maakt allereerst aan de duisternis een einde, en liet het licht voortkomen, die noodzakelijke voorwaarde van elk worden en leven 2 Corinthiërs 4:6) toen Hij zeide:1) Daar zij licht, 2) en daar werd licht. (Psalm. 33:9)

1) Het spreken van God is altijd de uiting van de innigste en heiligste gedachten van Zijn hart (Psalm. 33:11) en aldus de openbaring, de naar buiten treding in en door het woord, van zijn heilig Wezen, voor zoverre dit door de mens kan gekend en moet erkend worden..

De Heere spreekt en het is er. Hij gebiedt en het staat er (Psalm. 33:9). Zo in het rijk van de natuur, zo in het rijk van de genade. God spreekt en werelden verrijzen uit het niet. God spreekt en de mens, dood in de zonden en misdaden, wordt herschapen tot een kind van God.

De hele schepping is één gedachte van God, die in werkelijkheid is getreden bij haar uiting door het woord. (Psalm. 33:6). Het Gods-woord: "daar zij" is de wording van de wereld, is het machtwoord dat de gevallen mens herschept en eens de bezoedelde aarde vernieuwen zal. "Men zegt dikwijls van dergelijke uitdrukkingen, dat zij op menselijke wijze van God spreken. Het omgekeerde is waar, omdat God spreekt, spreekt de mens, het beeld van God".

Spreken is een openbaring van de gedachten, scheppen de verwezenlijking van de goddelijke wereldgedachte en aldus een in vrijheid volbrachte daad van de absolute geest, geen emanatie van de schepselen uit het Goddelijk Wezen..

2) Uit het woord van God gaat kracht uit, wie zou hem weerstaan? "Toen sprak God: er zij licht! en er werd licht." Nu heeft hij het niet gesproken, maar is zelf ons licht geworden.

God schiep aanstonds op de eerste dag iets, dat zo schoon en voortreffelijk was, dat Hij zich niet schaamt de naam daarvan te dragen. (Psalm. 104:2; 1 Joh. 1:5)

Maar hoe kon er licht zijn vóór de schepping van de zon? vs.14. Eindelijk is de wetenschap tot de erkentenis gekomen, dat de zon op zichzelf een donkere bol, niet de lichtgeefster maar de lichtdraagster is, gelijk een lamp het licht draagt..

Wat licht is in natuurlijke zin zegt de voorzichtige man van de echte wetenschap u niet. Telkens wisselen daarom de meningen en velerlei verklaringen. Nu eens is het trilling, dan weer golving, straks andere beweging, uitstraling of wel uitstroming; maar wat eigenlijk dit alles veroorzaakt, alleen Gods oog heeft de lichtbron in al haar reinheid en schone glans gezien. Alleen Hij, die het licht is, waarin geheel geen duisternis is, verklaart het ons.

Hij, die het licht gezaaid heeft voor de rechtvaardige, die het ontoegankelijk en eeuwig licht bewoont en die het gesproken heeft, dat wie Hem volgt het licht des levens zal hebben; alleen

Hij kan het licht uit zichzelf uitzenden, omdat Hij, in de hoogste en edelste zin van het woord, het licht der wereld is..

4. En God, die in deze trapsgewijze vorming van de nog ruwe stof aan het toekomstige hoofd van de zichtbare wereld, de mens, gelijk wilde worden, opdat deze Hem weer gelijk worden zou, overzag, als een menselijk werkmeester, het werk van zijn handen en zag het licht, dat het goed was 1) (Psalm. 104:31). Geen half, geen onvolkomen werk, werkt God, noch in het rijk van de natuur, noch in dat van de genade; en God maakte scheiding tussen het licht en tussen de duisternis, 2) d.i. God verordende een regelmatige afwisseling van licht en duisternis, daar Hij het tot hiertoe slechts als ether (fijne lucht) voorhanden licht, op bepaalde tijden zich liet uitzetten en dan weer samentrekken.

1) Door Mozes wordt hier God voorgesteld zijn werk beschouwende en daarin een welbehagen hebbende. Dit geschiedt echter hierom: opdat wij zouden verstaan dat God niets gedaan heeft, dan met vast beleid en volgens een welberaamd plan..

Het licht was goed, omdat Hij het zelf geschapen had. Het woord *goed*, moet, het spreekt vanzelf, in natuurlijke zin worden begrepen. Het betekent niet minder dan dat, -zoals hier-het volkomen kon beantwoorden aan het doel, hetwelk God zich ermee voor ogen had gesteld..

2)Duisternis is het beeld van zonde en ellende. Er is echter ook een weldoende schaduw, een heilige nacht. Ook de nacht is van de Heere (Psalm. 74:16)

5. En God noemde 1) het licht dag en de duisternis noemde Hij nacht. Toen was het avond geweest en het was morgen geweest, 2) de eerste dag. 3) Deze berekening, volgens welke de dag met de avond begint, behield het volk van God onder het Oude Verbond; de Joden begonnen alzo iedere nieuwe dag met de zonsondergang van de vorige, niet eerst met middernacht (Leviticus. 23:32).

1) Het "noemen" is zo veel, als aan iets naar zijn wezen, een bestemming aanwijzen. Hier wordt ons Gods almachtig regeren aangeduid..

Eerst scheidde God het licht van de duisternis en daarna onderscheidde Hij ook de namen; eerst de zaak en dan de naam; maar dan ook een naam, die niet het feit van de scheiding, maar het wezen van de gescheiden dingen uitdrukt en weergeeft..

2) Waarom de avond met zijn duister eerder dan de morgen met zijn licht? Omdat door God alleen de nacht tot dag wordt. Evenzo is het in de wedergeboorte. Hij vindt ons in nacht en door Hem wordt het dag in ons.

3) Wij hebben hier niet te denken aan profetische dagen, noch aan tijdvakken, maar aan natuurlijke dagen. Hoelang echter deze dagen zijn geweest, valt niet te zeggen, evenmin als de juiste omtrek van de aarde. Op de eerste dag van het Oude Verbond schiep God het natuurlijk licht; op de eerste dag van het Nieuwe Verbond verrees de Zonne der gerechtigheid, het eeuwige Licht der wereld..

Zo is onze zondag reeds gewijd door de schepping van het licht.

6. a) En God zei, toen het licht in de plaats van de duisternis was getreden, daar zij een uitspansel 1) in het midden van de wateren; en dat make scheiding tussen wateren en wateren. Wij lezen hier de schepping van onze dampkring, welke de wateren boven ons in de wolken ophoudt, totdat ze de dampkring te zwaar geworden, als regen neerdalen.

a) Psalm. 104:2; 136:5; 148:4; Spreuken. 8:28.

1) Sommige oud-Joodse en oud-Christelijke schrijvers vertalen het woord door firmament (firmamentum). Ook de Septuaginta gebruikt het woord stere, het woord "firmamentum" én het woord stere, duiden iets vast aan. Het Hebreeuwse woord geeft echter niets anders te kennen, dan een wijduitgespannen ruimte. Calvijn tekent bij deze woorden o.a. aan: Wel weten wij, dat de regen op natuurlijke wijze ontstaat, maar de zondvloed toont genoegzaam, hoe door de onstuimigheid van de wolken deze overweldig zou worden, als de sluizen van de hemelen niet door Gods hand gesloten waren..

7. En God maakte dat uitspansel; ingevolge Zijn zo-even uitgesproken scheppingswoord ontstond het, en Hij maakte scheiding tussen de wateren die a) onder het uitspansel zijn, en tussen de wateren b) die boven het uitspansel1) zijn. En het was alzo, gelijk God vs. 6 bevolen had.

a) Psalm. 33:7; 136:6 Spreuken. 8:24 b)Psalm. 148:4

1) De wateren beneden worden op de volgende dag in afgesloten bewaarplaatsen verzameld, de wateren daarboven zweven in wolken boven ons en vallen niet neer, maar worden van het uitspansel gedragen; dit nu is geen geringer wonder van de goddelijke almacht, dan toen de wateren van de Rode zee als muren stonden (Ex. 14:22)

8. En God noemde het uitspansel, hetwelk als het dek van een tent over de aarde was uitgespannen hemel, 1) letterlijk hemelen, d.i. lucht en wolkenhemel, onderscheiden van de hemel der hemelen, die God in den beginne had geschapen. Toen was het avond geweest en het was morgen geweest, de tweede dag.

1) Deze "hemelen" zijn wel te onderscheiden van de hemel der hemelen. Stelde God Almachtig straks op de vierde dag in het wolkeloze uitspansel, d.i. de tweede hemel, zon, maan en sterren, de eerste hemel vindt men aan deze zijde van het uitspansel, hetwelk over de aarde als een gordijn is uitgestrekt als een dek over een tent is uitgespannen. (Psalm. 104:2)

9. En God, voortgaande in Zijn ordenende werkzaamheid en zich tot de wateren op de aarde wendende, zei: a) Dat de wateren van onder de hemel in een plaats vergaderd worden en dat het droge gezien worde. En het was alzo. 1)

a) Job 26:10; 38:8; Psalm. 24:2; 33:7; 136:6.

1) Zo verzamelde het water zich in de afgesloten bewaarplaatsen, zodat het niet meer de hele aarde overstroomde. (Job 38:8-11; Psalm. 104:6-9). Wellicht door ontzettende beweging, wellicht door onderaards vuur ontstond de diepte en vormden zich de hoogten van de aarde. De onbewerktuigde natuur werd gevormd; de grondslag en bodem van alle latere gewrochten werd gelegd..

10. En God noemde het droge aarde, en de vergadering van de wateren, niet alleen de eigenlijke zee, maar ook het water in rivieren en meren, noemde Hij met een gemeenschappelijke naam: zeeën. En God zag dat het goed was. 1) De reeds op de tweede dag begonnen scheiding van de wateren was nu voltooid en de aarde had naar haar bestanddelen, oceaan en vast land, de bestemde gedaante verkregen.

1) Dit woord des Heren, was op de tweede dag niet vernomen, omdat het werk, op die dag begonnen, eerst op deze dag was voltooid. Daarom klinkt het zo straks nog eenmaal..

Deze uitdrukking is het teken van de voltooiing, dat God zijn werk openstelt, waardoor het bestaan voor en door God bevestigd is..
11. En God zei nog een tweede scheppingswoord op deze dag; dat de aarde uitschiete grasscheutjes, kruid zaad zaaiende, vruchtbaar geboomte, dragende vrucht naar zijn aard, welks zaad daarin zij op de aarde. 1) En het was alzo.

1) Welk een orde in het hele werk van God! Hij begint met het kleinere en klimt steeds tot het grotere op!.

Dit betekent, dat niet slechts toen de kruiden en bomen geschapen zijn, maar ook, dat hun tegelijk het vermogen is gegeven, om zich voort te planten..

Daarin ligt het onderscheid tussen het Godswerk en het mensenwerk, dat het eerste schoner wordt, hoe nauwkeuriger men het kennen leert; het schoonste werk van de mensen wordt steeds grover, als het oog zich sterker wapent. Maak, mens, die u beroemt op wetenschap en kunst, één plantje, één grasscheutje! Al wat gij vormt is dood, het mist groeikracht, mist de macht tot voortteling..

12. En de aarde bracht voort naar het bevel van de Heere grasscheutjes, kruid zaad zaaiende naar zijn aard en vruchtdragend geboomte, welks zaad daarin was, naar zijn aard. 1) En God liet ook op het tweede werk van deze dag met welgevallen zijn oog rusten en zag dat het goed was.

1) Wonder van God! In één mens schiep God alle mensen, in één boom alle bomen, in één gewas alle gewassen van deze soort, die er zijn zouden tot aan het einde van de wereld..

Is dat geen wonder? Gij neemt een handvol verschillende zaadkorreltjes en strooit ze naast elkaar op één en dezelfde grond, waar zij dezelfde voeding, sap en verzorging genieten; toch verwisselen zij niet, maar ieder brengt voort naar zijn eigen soort; het één wit, het ander geel, de vruchten zoet en zuur, bruin en zwart, rood en groen, hoog en nederig. Alzo, hoewel wij

als de zaadkorreltjes op één akker van de dood begraven worden, zo zullen wij toch op de jongste dag, onverwisseld met elkaar opstaan, ieder in zijn vlees, ieder met zijn geest. 1 Corinthiërs 15:38)
Als God, de Heere, leven schept, dan legt Hij daarin tevens de macht om leven voort te brengen. Daarom kan er geen sprake zijn van dood geloof of werkeloze bekering. Die in waarheid is wedergeboren uit de Geest, in wie waarlijk het oprecht geloof leeft, deze moet vruchten voortbrengen der bekering waardig, omdat het leven uit God is..

13. Toen was het avond geweest en het was morgen geweest, de derde dag.

14. En God, op de vierde morgen tot het werk van de eerste dag terugkerende, om dat verder te voltooien, zei: a) Dat er lichten zijn in het uitspansel des hemels, 1)om scheiding te maken tussen de dag en tussen de nacht, en dat zij zijn tot tekenen, 2) tot blijvende, zichtbare getuigen aan de hemel van de hoogste Majesteit Gods, en tot gezette tijden, 3) tot aanwijzing van de verschillende feestgetijden, tot bepaling van dag, maand en jaar, en tot dagen en jaren!

a) Psalm. 8:4 Psalm. 104:19 Psalm. 136:7 Sir. 43

1) Gelijk het eerste drietal dagen, zo begint God, de Heere ook het tweede drietal met het licht. Is het niet, om daardoor duidelijk te doen verstaan, dat Hij het Licht is?.

2)Voortekenen van het weer (Mat.16:2-3), aanwijzingen van buitengewone gebeurtenissen (Mat.2:2, Luc. 21:25 en 23:44 vv.) kentekenen voor zeevaarders en reizigers, om zich daarnaar te richten..

3)Jaargetijden, als ook termijnen voor het verloop van het leven van planten, dieren en mensen..

15. a) En dat zij zijn tot lichten in het uitspansel van de hemel, om licht te geven op de aarde. 1) En het was alzo.

a) Deuteronomium. 4:19 Jeremia 31:35

1) Het op de eerste dag door God geschapen licht, wordt nu verbonden aan de hemellichamen; dag en nacht vroeger bepaald, door het uitzetten en samentrekken van de lichtstof, worden nu door deze geregeld..

16. God dan maakte, (wellicht uit de wateren boven de hemelen) (Psalm. 148:4), die twee grote lichten. 1) In betrekking op de zo-even genoemde bestemming, namelijk om de aarde te verlichten, zijn zon en maan werkelijk grote lichten, dat grote licht, de zon, tot heerschappij van de dag en dat kleine, kleinere, in vergelijking tot de zon, tot heerschappij van de nacht (Psalm. 136:7-9 Jer.31:35), ook de sterren. 2)

1) De hemeltekenen worden hier "lichten" genoemd, daar de Heere zich schikt naar de mens, voor wie zij werkelijk lichten zijn.

2)Hemeltekenen! Wat is uw Schepper groot. Ons roept gij toe: "Buigt u neer en aanbidt." (Psalm. 8:4-5) (Psalm. 19).

17. En God stelde (letterlijk: gaf) ze in het uitspansel van de hemel, om licht te geven op de aarde.

Het uitspansel, waaraan zij geplaatst zijn, is hier de vaste kracht, die hen op hun banen houdt, zodat zij niet in botsing komen met de aarde, en die de wetenschap centraalkrachten noemt. (Middelpuntzoekende en vliedende krachten)

18. En om te heersen op de dag, en in de nacht, en om scheiding te maken tussen het licht en tussen de duisternis (Psalm. 104:20-24, Jer.31:35) 1) En God zag dat het goed was.

1) Hoe dwaas is het ze te aanbidden en te dienen (Deuteronomium. 4:19), daar zij bestemd zijn, om de aarde en de mens te dienen. "De Schrift spreekt van de hemellichten naar de diensten, die zij de aarde en de mens moesten bewijzen, niet naar hetgeen zij op zichzelf zijn, zoals ook de zeevarenden naar de zon, de maan en de sterren zien, niet als *werelden*, maar als vaste punten, waar zij tijden en plaatsen naar berekenen. God berekent blijkbaar de zaken geheel anders dan wij. Wij berekenen dikwijls de grootheid van de dingen naar de grootte van onze maat en de hoeveelheid van onze cijfers, en zeggen: tien is meer dan één; maar God zegt: "hemel, aarde en zee, zon, maan en sterren en alle miljoenen vissen, vogels en dieren, betekenen niets in vergelijking tot de mens." Voor de mens alleen werd dit alles geschapen; het is alles tot *zijn* gebruik; daartoe dient het in de eerste plaats..

De aarde is het Bethlehem van de wereld. Zoals Bethlehem de Heer en Heiland van de hele mensheid voortbrengt en het uitgangspunt, het centrum en het einddoel van de totale geschiedenis van de mensen betekent, het arme, kleine Bethlehem, zo heeft de kleine aarde, die niets is in het heelal, de plicht een betamelijke invloed uit te oefenen op de gang van de wereldgeschiedenis. Met andere woorden, de geschiedenis van de mensen, het in elkaar grijpen van de goddelijke heilsgedachte en de menselijke vrijheid is de geschiedenis van de wereld; en wanneer de ontwikkeling van de mensenwereld in het verzamelen van de verspreide mensheid en de uitverkorenen, hun doel bereikt hebben, dan kunnen wij zeggen dat wij aan onze plicht hebben voldaan, om nu als wedergekomenen in een nieuwe rechtvaardige mensenwereld te dienen in de Gods Koninkrijk.

19. Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest, de vierde dag.

20. En God zei: Dat de wateren, welke nu op de bijzondere plaatsen verzameld waren, overvloedig voortbrengen een gewemel van levende zielen, en het gevogelte vliege boven de aarde in het uitspansel van de hemel!

De Lutherse vertaling gaat uit van het onder de kerkvaders wijd verbreide idee, dat tegelijk met de vissen ook de vogels uit het water ontsproten zijn; dit is echter in tegenspraak met Genesis 2:19, waar geschreven staat dat zij uit de aarde geformeerd zijn. Over de bouwstof van de vogels is daarom niets met zekerheid vast te stellen..

21. En God schiep de grote walvissen 1) en alle levende, wriemelende ziel, welke de wateren overvloedig voortbrachten, naar haren aard, en alle gevleugeld gevogelte naar zijn aard. 2) En God zag dat het goed was.

1) Het oorspronkelijk woord duidt elk zeemonster aan.

2) Vóór de vijfde dag was geen hoger leven dan het plantenleven op aarde, nu zijn water en lucht met zich bewegende schepsels vervuld. Welk een ontelbare menigte! Elke waterdruppel heeft leven, de lucht, die wij inademen, bezit leven, en ieder schepsel is op zeer wonderlijke wijze gemaakt, van de walvis tot het insect. Welk een verscheidenheid! Welk een zegen voor mensen! O diepte van de rijkdom van wijsheid en macht en liefde!.

Vissen en vogels zijn op één dag geschapen; er is overeenkomst tussen deze beide, gelijk lucht en wolken verwant zijn; het schubbenpantser en het verenkleed, de vinnen en de vleugels hebben overeenkomst, die ook in het inwendige bestaat (bij de verdeling van het bloed)

22. En God zegende ze 1), zeggende: nu niet van hen, maar tot hen sprekende, gelijk de aard van het zegenspreken ook over het redeloze meebrengt: a) zijt vruchtbaar en vermenigvuldigt en vervult de wateren in de zeeën; en het gevogelte vermenigvuldige op de aarde!

a) Genesis 8:17

1) Als God zegent, verzekert Hij, die getrouw is, het schepsel van Zijn neerbuigende liefde en welwillende gunst. Dat is iets groots. Want aan de zegen van de Heere is alles gelegen. Met welk schallend lied van dankbaarheid zal het pas geschapen vogelenleger op die zegenspreuk van de Schepper geantwoord hebben. En zult gij, o mensenkind, dan uw Heer en Schepper niet loven met het voorbedachte lied?.

23. Toen was het avond geweest en het was morgen geweest, de vijfde dag.

24. En God, nu op de zesde dag van de dieren in water en lucht opklimmende tot een hogere soort, de dieren op het land, en daarmee tegelijk de tweede helft van het werk van deze dag (vs.11-13) aanvaardende, zei: De aarde brengen levende zielen voort, naar haar aard, vee, dat tam en tot onmiddellijke dienst aan de mensen bestemd is en kruipend en wild gedierte der aarde, kleiner gedierte, dat op en in de aardbodem zich beweegt, en alles, wat de wildernissen en bossen vervult en zich niet aan de mens gewent, naar zijn aard! En het was alzo.

25. En God maakte het wild gedierte van de aarde naar zijn aard, en het vee naar zijn aard, en al het kruipend gedierte van de aardbodem naar zijn aard. En God zag dat het goed was. 1)

1) Water en lucht, aarde en stof, het is nu alles met leven vervuld. Overal beweegt het zich en wemelt het. Nog is het niet *zeer* goed, nog ontbreekt er iets, de eenheid en het doel van dit alles. Het is alles blijkbaar ingericht, om een woonplaats voor een hoger schepsel te zijn en

hem als heer te dienen. Maar wat nog ontbreekt, het komt. Hij komt, die deze welgetooide en welverzorgde woonplaats als zijn woonplaats inneemt, de mens..

Wij mogen niet nalaten op te merken, dat God al de levende wezens tot hier toe schiep, door aan de aarde en de wateren (vs.20, 24) bevel te geven, om ze voort te brengen. Elk element moet naar zijn aard voortbrengen. "De wateren stremden tot vissen; vissen zijn dus vleesgeworden of bezield water; de vogels vleesgeworden lucht; het gedierte vleesgeworden aarde. Heeft ook het dier niet iets grof zwaars, de vogel iets luchtvormig lichts, de vis iets waterachtig weeks? Er zijn natuurkundigen, die deze oorsprong van de onderscheidene levende wezens uit hun ontbinding menen te kunnen aanwijzen.". Meer kan de stof niet voortbrengen. De mens wordt door de Allerhoogste zelf geformeerd..

Klaarblijkelijk wordt het aantal scheppingsdagen in twee helften gedeeld, elk van drie dagen. Zo zijn er twee reeksen van scheppingswonderen, die evenredig met elkaar samenstemmen. De eerste en de vierde dag het licht en de hemellichten; de tweede en vijfde dag het uitspansel en het "gevogelte, vliegende in het uitspansel des hemels"; de derde en zesde dag de droge aarde, die levende zielen moet voortbrengen. Deze zijn, twee aan twee genomen, het drietal paren, waaruit de reeksen bestaan, die op het laatst in de zevende dag, in de Sabbath, haar einde, haar rustpunt, haar samenvatting, maar ook haar kroon ontvangen..

III. Vs. 26-31. God schept de mens naar Zijn beeld, man en vrouw, en zet daardoor de kroon op het werk van de zes dagen.

26. En God, thans niet meer als tot hier toe eenvoudig bevelend sprekende, maar met het Woord, door hetwelk Hij alle dingen heeft gemaakt en met de Geest, die levenskrachten meegedeeld en leven gewekt heeft, in bijzonder overleg tredende, zei op deze dag, de vrijdag: 1) Laat ons mensen maken, naar ons beeld, 2) naar onze gelijkenis, vrije, zichzelf bewuste persoonlijke wezens, die de heiligheid en zaligheid van het goddelijke leven in zich dragen, en dat zij heerschappij hebben over de vissen van de zee, en over het gevogelte van de hemel, en over het vee, en over de gehele aarde, en over al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt.3)

1) En op dezelfde dag wilde Hij daarna een nog veel groter raadsbesluit ten uitvoer brengen, denk aan de Goede Vrijdag! waarom Hij, hoewel het hem later berouwen zou, wat Hij thans Zich voornam (Genesis 6:6-7), het evenwel ondernam, namelijk het scheppen van de mens..

2) Omtrent deze woorden delen de uitleggers niet hetzelfde gevoelen. De meesten, bijna allen, stemmen hierin overeen, dat "beeld" ziet op het innerlijke wezen en "gelijkenis" op de bijkomstige zaken..

3) Dit gebied, hoe groot op zich zelf, is echter klein, in vergelijking van het geheel. Daarbij gaat deze heerschappij enkel over het uitwendige van die dingen, welke in het bereik van de mensen zijn, zodat de meeste en gewichtigste zaken van de mens onafhankelijk zijn. Trouwens wat buiten ons bereik is, geschiedt doorgaans het best. De omloop van het bloed, bijvoorbeeld, hoe geregeld is hij! De afwisseling van dag en nacht, de bewegingen van de zee,

de werkingen van de lucht, de wording en de dood van de schepselen zijn zaken, te groot voor de mens; hij heeft aan het bestuur over de kleinere dingen genoeg..

27. En God schiep op een wijze, die in hoofdstuk 2:7 vv. uitvoeriger verhaald zal worden, de mens a) naar Zijn beeld, 1) volkomen naar lichaam en ziel; als een beeld van Zijn eigen goddelijke heerlijkheid naar het beeld van God schiep Hij hem, 2) man en vrouw b) schiep Hij ze.

a) Genesis 5:1; 9:6 1 Cor. 11:7; Eh. 4:24 MATTHEUS. 19:4

1) Hier verheft zich de rede tot een jubelzang; voor het eerst ontmoeten zij hier het parallellisme (evenwijdigheid) van de leden, die tot het wezen van de Hebreeuwse poëzie behoort (2 Samuel 1:27), en wel zijn er drie parallelle leden, gelijk er drie personen in het raadsbesluit (vs.26) "Laat ons enz." verborgen liggen.

De heerlijkheid van de mens boven alle schepselen bestond ook wel in zijn lichaamsbouw, maar veel meer in de vermogens van zijn geest. Hij alleen, noch dood, noch ziekte, noch enig gebrek kennende, verhief het hoofd naar boven tot zijn Maken; hogere heerlijkheid dan deze, bezat hij in zijn denkvermogen, niet alleen om het stoffelijke te kennen, maar veel meer om God te kennen en Zijn heerlijkheid in al Zijn werken te aanschouwen; in zijn gevoelvermogen, zodat alle aandoeningen van de ziel heilig waren en hij de liefde van God met liefde beantwoorden kon; in zijn begeervermogen, zodat de ere van God zijn lust was, het omgaan met God zijn verlangen. Nog behoorde tot de grootheid van de mensen de vrije wil. God is vrij; zonder vrijheid ware de mens het beeld van God niet geweest..

2) Merk het wel op, o mens! want gij zijt het, voor wie dat alles vertaald wordt, en gedenk nu waarvan gij vervallen zijt, maar wend u ook gelovig tot Hem, door wie gij vernieuwd wordt. (Col. 3:10).

28. En God zegende hen, en God zei tot hen: Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt, en vervult de aarde en onderwerpt haar door vlijtige en verstandige bebouwing, alsmede door altijd dieper navorsen van de natuurkrachten, want Ik heb ze u gegeven, (Psalm. 115:16), en hebt heerschappij over de vissen van de zee en over het gevogelte van de hemel, en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt! 1) 2)

1) Wat in de raad van God lag, vs. 26, moest over de mens worden gesproken, om het voor hem werkelijkheid te doen worden; dat woord werd gesproken. Zo is het ook met de raad van de verlossing. Gij vindt mijn ziel! geen vrede dan op het Gods Woord: "in Christus is ook uw heil!".

2) God is een God van orde, ook in het kleine. Hij geeft heerschappij in dezelfde orde, als waarin Hij de verschillende gedierten geschapen heeft..

29. En God zei: ziet, a) Ik heb u al het zaad zaaiende kruid gegeven; dat op de gehele aarde is, en alle geboomte, in hetwelk zaad zaaiende boomvrucht is: het zij u tot spijze! 1) Het zaad

zaaiende kruid en de vruchtdragende bomen, vs.11,12, zullen niet alleen zijn tot eigen voortplanting, maar zullen u tevens voedsel geven. De Schepper wordt hier Onderhouder.

a) Genesis 9:3 Psalm. 104:14,15

1) God, die de bestemming heeft aangewezen (vs. 28), geeft alzo wat de mens daartoe behoeft. Hij, die roept tot de gevallen mens: "Bekeer u, geloof, heb mij lief," onthoudt het brood des levens niet; waartoe Hij u, o Christen! roepen moge, weet, die u geroepen heeft is getrouw..

30. Maar, aan al het gedierte van de aarde en aan al het gevogelte van de hemel en aan al het kruipend gedierte op de aarde, waarin een levende ziel is, heb Ik al het groene kruid tot spijze gegeven, evenals aan u veld- en boomvruchten, granen en vruchten, zo aan hen alle kruid en gras (vs.11-12). 1) En het was alzo.

1) Alzo had er in de eerste tijden van de zichtbare wereld nergens moord of slachting plaats, nergens werd een bloeddorstig of verscheurend dier gevonden; planten waren de enige spijzen voor mensen en dieren Jesaja 11:6 vv.). Eerst later veranderde dit toen met de zonde ook de lichaamsverzwakking en de dood in de wereld kwam; na de zondvloed wordt uitdrukkelijk het vlees eten aan de mens toegestaan (Genesis 9:3). Oerstedt, de beroemde ontdekker van het elektromagnetisme ontkent deze zuivere toestand van de schepselen, en wijst erop, dat men aan beenderen van dieren uit de oorspronkelijke wereld duidelijk sporen van ziekte gevonden heeft, en dat ook andere tekenen aanduiden, hoe reeds toen dieren andere levende dieren verslonden. Maar evenals het lichaam van de mens na de val een wezenlijke verandering onderging, zo heeft zonder twijfel een dergelijke omkering ook in dierenwereld plaatsgehad..

31. En God, wiens blik reeds tot hiertoe op elk volbracht werk met welgevallen gerust had, zag thans, nu het geheel voor Hem stond in de schoonste eenheid en als een volkomen meesterstuk, waaraan met de laatste schepping de kroon was opgezet, al wat Hij gemaakt had, en ziet, a) het was nu niet meer, elk als afzonderlijk deel, maar in vereniging met de andere delen, en vooral om de mens, die heldere spiegel van Zijn goddelijke almacht, goedheid en wijsheid, in de hoogste mate of zeer goed. 1) Toen was het avond geweest en het was morgen geweest, de zesde dag. 2)

a) Deuteronomium. 32:4 Mark. 7:37

1) God heeft, terwijl Hij de wereld schept, de aarde tot doel en in de aarde de mens en in de mens Israël, en in dit volk van het heil de voleindiging van al het geschapene. De wereldgeschiedenis ligt niet buiten maar binnen de van de eeuwigheid uitlopende en in de eeuwigheid teruglopende kring van de geschiedenis van het heil; daarom staat zij aan de spits van de Thora (wet), het grondboek van de geschiedenis van het heil..

2) Tien maal lezen wij: "God zei," en zeven maal "God zag." *Tien* is het getal van de volkomenheid en *zeven* het getal van het verbond. Het scheppingsverhaal predikt ons: én de volstrekte Soevereiniteit van God én de diepe afhankelijkheid van de mens..

HOOFDSTUK 2.

VAN DE SABBATH, DES MENSEN WEZENLIJKE BESTANDDELEN, HET PARADIJS, HET GEBOD VAN GOD, HET HUWELIJK.

IV. Vs. 1-3. Na de arbeid van zes dagen rust God op de zevende dag, en zegent en heiligt deze dag.

1. Alzo, gelijk in hoofdstuk 1 verhaald is, zijn volbracht de hemel en de aarde en al hun heer.1)

1) Het gaat hier om zowel de onzichtbare als de zichtbare wereld en alles, wat zich daarin of daarop bevindt; Gods scheppingsgedachten zijn thans voleindigd..

Wij verwachten een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, daar deze door de zonde van de mensen besmet zijn. Ook de hemelen (wolken en sterrenhemel) zijn voor God niet rein (Job 15:15; 25:5). Op de eerste schepping rustte duisternis, daar zal geen nacht zijn (Openbaring. 22:5), deze aarde bedekten de wateren, daar zal geen zee meer zijn (Openbaring. 21:1)

2. a) Als nu God op de zevende dag volbracht had zijn werk, dat Hij gemaakt had, 1)en er niets meer te scheppen overgebleven was, zodat slechts onderhouding en vernieuwing nodig was, en ook daartoe reeds de krachten in het bestaande gelegd waren, 2) heeft Hij gerust op de zevende dag van al Zijn werk dat Hij gemaakt had. 3) God hield op iets nieuws te scheppen en keerde in de rust van Zijn algenoegzaam wezen terug, waaruit Hij bij en met de schepping als het ware getreden was, en gaf zich nu geheel over aan de zalige vreugde over Zijn zo heerlijk werk.

a) Exodus 20:11; 31:17; Deuteronomium. 5:14; Hebr. 4:4.

1) Zes dagen heeft de Heere gebezigd tot de schepping van aarde en hemel, niet als had Hij, voor Wie een ogenblik als duizend jaar is, die tijdruimte nodig gehad, maar hierdoor wilde Hij ons bepalen bij de beschouwing van elk van Zijn werken. Datzelfde doel heeft Hij ook met Zijn rust op de zevende dag..

2) Daardoor heeft God aan Zijn schepsel een zekere zelfstandigheid gegeven, zodat het zelf steeds op iets nieuws terug kon en moest vallen, want Hij heeft vanwege de samenhang in Hem voortdurend elk onderdeel in Zijn handen, maar Hij kan ook daar, waar Hij Zijn liefde en wijsheid wil planten, onvoorwaardelijk ingrijpen en op een wonderbaarlijke wijze de schepselen in de dienst van Zijn raadsbesluit nemen.

3) De rust des Heren op de zevende dag is niet een zich onttrekken aan alle arbeid. De volkomen rust en de grootste werkzaamheid zijn één in Hem Johannes 5:17); gelijk ook de Sabbath de mens tot de hoogste werkzaamheid gegeven is, en de rust (sabbatsrust), die voor het volk van God over blijft (Hebr. 4:9) de rust wezen zal van het regeren met Christus, het

eeuwig zingen van het lied van het Lam. De rust van Hem, die niet moede noch mat wordt, is een voortdurend verheerlijken van zichzelf in het onderhouden van het geschapene. Zo rust de Schepper, en de Voorzienigheid werkt: het is thans niet meer: "het was avond geweest en het was morgen geweest;" de sabbatviering van de Schepper duurt tot het nieuwe scheppingswerk wordt aangevangen. Jesaja 65:17).

De rust des Heren is geen "niets doen." God werkt tot nu toe als de Voorzienigheid. Zo is ook voor ons de rustdag geen dag van slapen, eten of zich vervelen; geen dag om in de dienst van de wereld door te brengen; maar een dag om handenarbeid te staken en in de dienst des Heren werkzaam te zijn, in welke kring God ons ook geplaatst heeft, met welke roeping Hij ons ook geroepen heeft..

3. En God heeft de zevende dag gezegend en die geheiligd,
1) legde een bijzondere zegen op deze dag en zonderde die uit van de overige dagen, opdat de mens, zijn beeld, eveneens op die rustte, omdat Hij op dezelfde gerust heeft van al Zijn werk, hetwelk God geschapen had, om te volmaken,2) dat is om te onderhouden, of hetwelk Hij scheppende gemaakt had. Voor de reine mens gaf God de sabbatsvreugde; het is een nieuwe Sabbath in de hemel, als de zondige mens wordt herschapen en God zijn eeuwige Sabbath geworden is. Rusten, zegenen, heiligen is het ware Sabbath vieren.

1) In de grondtekst staat een werkwoord, dat oorspronkelijk "afzonderen" betekent. Door afzondering werd iemand of iets heilig. Een lam ten zoenoffer bestemd werd afgezonderd, opdat het een heilig offer zou zijn. De Priester heiligde zich door zich af te zonderen. Zo ook heeft God, de Heere de Sabbath afgezonderd van de overige dagen, en wil Hij dat wij die van de overige dagen als afgezonderd, d.i. als heilig zullen beschouwen. De Heere God gaf aan deze dag een bijzondere zegen. Op de viering van die dag naar Zijn wil, heeft God een bijzondere zegen gezet..

2) Tegenover al die verdichtingen en mythen in de Kosmologieën (stelsels aangaande het ontstaan van de wereld), die buiten de Bijbel voorkomen, schittert het hier voor ons liggende scheppingsverhaal in helder licht der waarheid, en zelfs Jean Paul heeft gezegd: "het eerste blad van de Mozaïsche oorkonde heeft meer gewicht, dan alle folianten van de natuuronderzoekers en wijsgeren." Wat de met zo veel beslistheid door de nieuwere geologie (aardkunde) vastgestelde scheppingsperioden betreft, deze zijn slechts afgeleid uit de opeenvolging van de verschillende steen- en aardlagen, die de aardkorst vormen, deels uit de in deze lagen gevonden soorten van overblijfselen van planten en dieren. Uit het onderscheid tussen deze en de tegenwoordige planten- en dierenwereld heeft men de conclusie getrokken, dat aan deze schepping een vroegere voorafgegaan moet zijn. Zulk een besluit zou dan alleen aangenomen moeten worden, als de wijze van ontstaan van die steen- en aardlagen volledig bekend zou zijn en ook de verschillende formeringen, in gelijke volgorde en en duidelijk onderscheiden, gevonden werden, wat geenszins het geval is. Het is geenszins bewezen, niet eens zelfs algemeen door de geognosie (kennis van de mijnen) aangenomen, dat elk van die versteningen een eigenaardige planten- en dierenwereld bevatten, noch dat deze zo geheel van de tegenwoordige verschillen, dat deze niet uit die eerste zou kunnen afstammen, noch dat de fossiele (versteende) overblijfselen van mensen van gelijke oudheid als die van de dieren niet

voorkomen. Daarbij komt dat Midden-Azië, de wieg van het mensengeslacht, door de oudheidkenners nog in het geheel niet nader onderzocht is, en dat de Bijbel twee gebeurtenissen uit die vorige tijd bericht, waarvan de invloed op de vorming van de aardbodem en op de ontwikkeling van de planten- en dierenwereld geen natuurwetenschap afmeten kan; wij bedoelen de *vloek*, die, ten gevolge van de val van de stamouders van ons geslacht, door God over de aarde uitgesproken is en waardoor ook de dierenwereld aan het verderf onderworpen werd; (Genesis 3:17; Romeinen 8:20) en de *zondvloed*, waardoor de aardbodem tot boven de hoogste bergen onder water gezet werd, en alle wezens, die op het droge leefden, behalve het geborgene in de ark, omkwamen. Wie zal het bepalen welke omkeringen van de aarde onder die wateren hebben plaatsgehad? De uitspraken van de geologie mogen nu met het scheppingsverhaal van de Bijbel niet in tegenspraak zijn, de waarheid van de Schrift kunnen zij niet doen wankelen..

Vanwaar is dit scheppingsbericht ontstaan? Zonder twijfel heeft God al die scheppende arbeid reeds aan de eerste mensen geopenbaard; want zonder zulk een openbaring zouden de mensen, noch hun verhouding tot God, noch hun plaats in de wereld juist gekend hebben. De vraag is of deze lering van God aan de eerste mens, door middel van een visioen ten deel gevallen is (wanneer de geschiedenis van de toekomst door Johannes, de ziener van de Openbaringen, in de vorm van een visioen gezien werd, zo zou op gelijke wijze de geschiedenis van het begin aan de eerste mens in een visioen voorgesteld kunnen zijn.", of van mond tot mond, gelijk de Heer zelf met Mozes van aangezicht tot aangezicht, als een man met zijn vriend, sprak. (Ex. 33:11; Numeri 12:6 vv.; Deuteronomium. 5:4 vv.) Het voor ons liggend bericht toont echter niet het minste spoor van een visioen, maar is duidelijk als eenvoudig geschiedverhaal te erkennen; wij moeten alzo tot het tweede besluiten. Wat nu God aan de eerste mensen over de schepping geopenbaard heeft, dat leverden zij met al het gewichtige, wat zij zelf beleefden en ondervonden, aan hun kinderen en nakomelingen over. Deze overlevering werd door het geslacht der vromen (Genesis 5) getrouw in het geheugen bewaard, zelfs bij de spraakverwarring, wat de inhoud betreft niet vervalst (Genesis 11:10 vv.) en met de kennis en de verering van de ware God van geslacht tot geslacht voortgeplant, totdat zij door Abraham een geestelijk erfgoed van het uitverkoren geslacht werd. Wanneer het schriftelijk opgetekend geworden is, laat zich niet zeker bepalen. Waarschijnlijk reeds geruime tijd vóór Mozes, die het als schriftelijk oorkonde in de Thora of het wetboek van Israël opgenomen heeft..

Bij de hoge leeftijd, die de mensen bereikten, behoefde dit geschiedverhaal niet door vele geslachten heen om tot de schrijver te komen. Adam kan het nog aan Lamech, Noach’s vader, hebben meegedeeld, (Genesis 5:28) Sem weer aan Abraham..

De natuurwetenschap heeft lange tijd de eenheid van het mensengeslacht willen ontkennen, zoals de gelovige die uit de Schrift weet. Zelfs Ooken laat de mensen als kiemen in het zeeslijk zich ontwikkelen, met allerlei kruipende dieren zich voeden, en na vele jaren door een vloed bij menigten op het land geworpen worden. Wanneer nu echter de nieuwere onderzoekingen zekere bewijzen geleverd hebben voor de eenheid van het menselijk geslacht (Wagner, Geschichte der Urwelt; A. v. Humboldt, Kosmos), mag men zich dan niet verheugen, dat de waarheid van de Schrift gehandhaafd wordt? Bij zelfstandig onderzoek van

de wetenschap komt zij meer en meer met de Schrift overeen. De grootste natuurgeleerden, Carl Richter, als aardrijkskundige, en Alex v. Humboldt, als natuuronderzoeker, stemmen meestal met hetgeen de Schrift zegt samen..

Doch al ware het ook dat de wetenschap zoveel verschil tussen de mensen zou ontdekken, dat bij natuurlijke voortplanting één mensenpaar hen niet zou hebben kunnen voortbrengen, zo stellen wij het geloof boven de wetenschap. Na het bouwen van Babels toren is door Gods wondermacht een scheiding tussen mensen en mensen gekomen, zodat zij een andere taal spreken, is het ongelooflijker, dat na lang verblijf van de geslachten in andere luchtstreken afwijkingen in schedelvorm enz. ontstonden? Degenen die zich mannen van de wetenschap noemen, spotten dikwijls met het eenvoudig geloof; waarom spotten zij niet liever met hun broeders, die leren, dat de mensen van de aap en de aap van de kikvorsen afstamt, en duizenden dwaasheden meer voorstellen? Wij geloven dat God uit één bloed het hele geslacht van de mensen gemaakt heeft. (Hand. 17:26).

Niet dat alles wat geschapen was niet zeer goed was, maar iets kan zeer goed zijn en toch nog voor volmaking vatbaar. Een kind kan zeer volmaakt ter wereld komen en het is toch bestemd om man of vrouw te worden om zich volkomen te ontwikkelen. Van alles wat geschapen was, was slechts de aanvang geschapen..

I. Vs. 4-17 Terugwijzende op de boven slechts kort verhaalde schepping van de mens wordt nu uitvoeriger bericht op welke wijze God de mens gemaakt, welke woonplaats Hij hem aangewezen heeft en welk gebod Hij hem gegeven heeft om zijn trouw daarin te bewijzen.

4. 1) Dit zijn de geboorten van de hemel en van de aarde als zij geschapen werden. Alzo zijn hemel en aarde geworden. Dit zijn de beginselen; ten dage als de Heere God
2) de aarde en de hemel maakte.

1) De woorden in de grondtekst moeten niet, zoals Luther gedaan heeft, verbonden worden met de vorige verzen, maar nadat eerst de schepping in haar totaliteit verhaald is, begint hier een nieuw gedeelte, dat de schepping van de mensheid in het bijzonder behandelt..

Voor de derde maal vinden we hier verhaald, dat God hemel en aarde schiep. Wij kunnen aanmerken dat de schrijver om het groot gewicht van de zaak dit zo dikwijls voorstelde. Bij de leiding door de Heilige Geest in het schrijven, behield ieder van de Godsmannen zijn eigenaardigheden. Duidelijk is hier de kinderlijke stijl op te merken, waarbij het gewichtige herhaaldelijk wordt meegedeeld..

Het doel van Mozes is geweest diep in onze gemoederen in te prenten, de oorsprong van hemel en aarde, hetgeen hij hier door het woord "voortbrenging" (generatio) aanduidt. Want er zijn altijd onaangename en goddeloze mensen geweest, die de eer van God getracht hebben te verduisteren, hetzij door het verdichten van een eeuwige stof, hetzij door de schepping te loochenen. Zó weet de duivel, door zijn listigheid hen van God te vervreemden, die boven anderen scherpzinnig en schrander zijn, dat een ieder voor zich meent God te zijn. Waarom het volstrekt geen overbodige herhaling is, omdat daardoor des te meer de onmiskenbare

waarheid in het geheugen wordt geprent, dat de wereld is ontstaan en door Wie zij is gegrondvest, opdat zulk een kennis ons zou opleiden tot de Ontwerper en Schepper..

Van vs. 4 tot het einde van hoofdstuk 8 vinden wij steeds de *Heere God* (Jahweh Elohiem), uitgezonderd in de woorden van de slang: Genesis 3:1, 3 en 5.. Men heeft daarom het gevoelen uitgesproken, dat Genesis uit verschillende brokstukken zou samengebracht zijn. Eigenaardig is echter hier die naamsuitbreiding. In Genesis 1 is God als de Almachtige voorgesteld (in Elohiem ligt de betekenis van verhevenheid boven, en dus van vrijmacht over alles); hier wordt bij die naam "Jehova" (Jahweh, Hij zal zijn) gevoegd, omdat Mozes ons hier wil leren, dat die vrijmachtige de Verbondsgod van het volk van God is dat de Heer van alle schepselen, de God van de gehele wereld, Adam tot zijn eerste verbondskind, tot stadhouder van deze heerschappij gemaakt heeft..

2) De verbinding "de Heere God" moet aanduiden: Jehova is geen ander dan Elohiem. Hij die de grenzen van de schepping ingaat is geen ander dan de boven haar verhevene; de God van Israël geen ander dan de Schepper van de wereld..

5. En alle struiken op het veld, eer hij in de aarde was, en al het kruid op het veld, eer het uitsproot, 1) want 2) de HEERE God had niet doen regenen op de aarde, en er was geen mens geweest, om de aardbodem te bouwen.

1) De aarde die de mens verwacht, is als een beeld van de mensheid die de mensenzoon verwacht..

2) Dit want slaat alleen terug op "uitsproot." De volle groeikracht en vruchtbaarheid was nog niet aanwezig. Voor deze zijn behalve de verwarmende stralen van de zon, de regendruppels nodig en de bewerking van de grond door mensenhanden..

6. Maar een damp was opgegaan uit de aarde en bevochtigde de gehele aardbodem.

De pas uit de wateren verrezen aarde dampte uit, waardoor de bovenste aardkorst vochtig bleef. Hieruit is het duidelijk, dat de planten nog niet recht groeiden. Eerst moesten deze dampen opstijgen, zich tot regenwolken verenigen en in druppels neervallen.

7. En de HEERE God, toen Hij op de zesde dag sprak: Laat ons mensen maken, en voortgegaan was om dit besluit te volvoeren, had de mens geformeerd uit het a) stof der aarde, had hem zeer kunstig gevormd uit het vochtige stof van de aarde, even als een pottenbakker het leem tot een kunstig vat vormt; want de mens moest naar het lichamelijke aan deze wereld toebehoren, en daarom van haar genomen worden, en in zijn neusgaten geblazen de levensadem; 1) Hij moest ook tegelijk tot een hogere wereld behoren, daarom blies de Heere God in dat reeds volledige lichaam en wel in dat deel, dat voor de mens het orgaan om te ademen zou zijn, en waaraan het leven zich uitwendig zou vertonen; alzo werd de mens b) tot ene levende ziel, alzo kwam er leven in die gevormde stof, maar hij was nu ook de aan God verwante geest; een ziel, die niet als die van de dieren uit de algemene in de natuur verbreide levensgeest, maar onmiddellijk uit God voortgesproten is.

a) 1 Cor. 15:46, 47 b) 1 Cor. 15:45

1) De goddelijke Adem is geworden tot de ziel van de mensen, en die ziel van de mensen is daarom slechts goddelijke Adem. Toen de rest van de wereld door het Woord van God bestond, werd de mens geschapen door Zijn eigen Adem; deze Adem is het zegel en onderpand van onze verwantschap met God, van onze waarde als beeld van God, terwijl de adem, die in de dieren ingeblazen is, d.i. de algemene adem, de overal waaiende levenswind van de natuur is, die in de dieren slechts tot een zekere zelfstandigheid geleid heeft, waardoor de dierenziel niets anders is dan geïndividualiseerde natuurziel van een materiële orde..

"Bewonder, o mens! Over ieder van uw ledematen ging de vinger van God." Jeremia 64:8; Psalm. 139:14 vv.). Maar bewonder het nog meer, dat gij zijt van Gods geslacht; en bid, gevallen mens! om uit die diepte te worden opgetrokken tot de heerlijkheid van de kinderen van God. Geest en stof staan naast elkaar; zo stond de wereld als Gods schepping naast Hem; de mens was bestemd om de band tussen beide te zijn, door zijn lichaam verenigd met de aarde, door zijn geest verwant met God..

De wetenschap onderscheidt drie rijken: het delfstoffenrijk, het plantenrijk en het dierenrijk. Tot het dierenrijk wordt dan ook de mens gerekend. De gelovige man van de wetenschap plaatst naast die drie nog een vierde: het mensenrijk. Letterlijk staat er: "de Heere God formeerde de Adam," stof van de aarde (Adamah). Vandaar dus en naam Adam. In het Latijn staat homo (mens) ook in verband met humus (aarde)

8. Ook had de HEERE God een hof geplant in Eden, tegen het Oosten. Reeds op de derde scheppingsdag, toen Hij de aarde met de plantenwereld bekleedde, had Hij een bijzondere plaats verkoren, die Hij boven de anderen liefelijk en schoon tooide; dat was Eden. Niet het in 2 Koningen. 19:12 Jesaja. 37:12 Ezechiël. 23:27 Deze vermelde in Assyrië, maar hoogst waarschijnlijk het Armenische hoogland is hier bedoeld, waar op de hoogste berg Arafat, de ark van Noach rustte (Genesis 8:4). In dit landschap tegen het Oosten, dat is in het oostelijk deel daarvan, maakte de Heere een hof tot een woonplaats voor de mensen, die overeenkwam met het voornemen, dat Hij met de mens had, en Hij stelde aldaar de mens, die Hij geformeerd had.

9. En dit nu was de inrichting van de hof; de HEERE God had alle geboomte uit het aardrijk doen spruiten, begeerlijk voor het gezicht en goed tot spijze, vruchtbomen van verschillende soorten, die niet alleen door hun prachtig aanzien de mens verrukten, maar ook door verscheidenheid van vruchten alle mogelijke behoeften van de mensen konden bevredigen, en behalve deze nog twee andere bomen voor een bijzonder doel bestemd, namelijk a) de boom des levens in het midden van de hof en de boom van de kennis van goed en kwaad. 1) De een zo genoemd naar de belofte, die God daaraan verbonden had, de ander naar de gevolgen, die het gedrag van de mensen ten opzichte van het aan deze boom verbonden verbod, hebben zou.

a) Openbaring. 2:7

1) Wat het paaslam was voor Israël, wat het Avondmaal is voor de Christen, was de boom des levens voor de mens in de staat van de rechtheid; een Sacrament, waardoor en waarbij werd betuigd, dat het opgericht verbond (van de werken) nog onderbreken vaststaat..

De boom des levens werd in Eden geplaatst om een tegenwicht te vormen tegen de natuurwet, volgens welke al wat uit de aarde voortkomt tot ontbinding weerkeert. De boom van de kennis van goed en kwaad werd in Eden geplaatst om de mens in gehoorzaamheid te oefenen. Door die boom komt de mens op de proef, of hij tot vrijheid geroepen, ook vrijwillig het leven in Gods gemeenschap zal blijven kiezen..

10. En ene rivier was voortgaande uit, ontsprong in Eden om deze hof te bewateren; en werd van daar verdeeld, daar waar zij den hof verliet, en werd tot vier hoofden, hoofdwateren, beginselen van stromen, die de zegen van Eden door de gehele wereld moesten verspreiden. (Psalm. 36:9)

11. De naam van de eerste rivier is Pion, de vrij stromende. Acht verschillende rivieren heeft men als deze Pion reeds aangegeven; 1) deze is het, die het gehele land van Havila (streek, oord) omloopt, waar het goud is.

1) Dächsel noemt de Phasis, wanneer het land Havila als dan Colchis zou zijn, van waar volgens de Griekse fabelleer, de Argonauten het gulden vlies zouden gehaald hebben. Deze zou gelegen zijn aan de oostzijde van de Zwarte Zee.

12. En het goud van dit land is goed, daar is ook Bedólah, een doorschijnend en welriekend hars, gelijkende aan was of manna, (Numeri 11:7), en de steen Sardonyx van bleke kleur als de nagel van een vinger, waar het vlees doorheen schemert.

13. En de naam van de tweede rivier is Gihon, voor deze noemt men de Araxas, die in de nabijheid van de Eufraat ontspringt, van het Westen naar het Oosten stroomt en met de Cyrus verenigt, zich in de Kaspische zee uitstort; deze is het, die het gehele land van Cusch, het zwartkleurige Morenland, omloopt, niet het latere Cusch of Ethiopië, Hoofdstuk10:6, maar het Aziatische Cosséa, dat zich naar de Kaukasus uitstrekt.

14. 1) En de naam van de derde rivier is Hiddékel, waarschijnlijk de Tigris (Daniël. 10:4) deze is gaande naar het Oosten van Assur. En de vierde rivier is Frath, de Eufraat.

1) De algemene bron van deze rivieren in vs.10 genoemd, is niet meer te vinden. Door de zondvloed, waarbij de fonteinen van de afgrond geopend werden, is zeker zulk een verandering op de aarde ontstaan, dat geen nauwkeurige overeenstemming meer te vinden is tussen deze beschrijving en de tegenwoordige streek..

Wellicht zal het het wijste zijn om te erkennen, dat de ligging van het Paradijs niet te vinden is. Ook van deze bloem kent men dan de plaats niet meer, daar de adem van de zonde over haar gegaan is. (Psalm. 103:15,16).

15. Zo nam de Heere God, gelijk reeds in vs.8 is aangeduid, de mens en zette hem in de hof van Eden, om die te bouwen en die te bewaren.

Arbeid is voor de mens geen straf maar een zegen; zo was de eerste mens in Eden gesteld, om vrij van vermoeidheid en onrust, die hij eerst later zou leren kennen, de in hem gelegde krachten te ontwikkelen en te gebruiken..

Het "bewaren," dat hem werd opgedragen "toont aan dat reeds destijds de in de natuur bestaande tegenstellingen met haar belemmerende krachten, om heilzaam te werken, door de mens moesten worden beheerst. Toen evenwel bood de natuur aan de inspanning van de mensen geen onoverwinnelijke tegenstand, gelijk nu dikwijls plaats heeft.".

16. En de Heere God gebood de mens, zeggende: van alle bomen in deze hof zult gij vrijelijk, (letterlijk voorzeker), 1) eten, ook van de boom des levens in het midden van de hof.

1) Van Lingen en Dächsel vertalen het woord "vrijelijk" met "geheel naar uw welgevallen".

17. Maar van de boom van de kennis van goed en kwaad, 1) daarvan zult gij niet eten: want2) ten dage als gij daarvan, van de boom van de kennis eet, door eigen ervaring en door opneming in uw ziel het boze leert kennen zult gij de dood (letterlijk en beter vertaald zeker) sterven.

1) De ene boom van deze twee diende dus tot de vorming van de menselijke *geest*, door oefening in gehoorzaamheid aan het Woord van God; de mens moest door deze tot een kennis komen van goed en kwaad, maar door afwijzing van het kwade, zodat de hem ingeschapene vrijheid tot kiezen zich tot een vrijwillige beslissing voor het goede vormde. De andere boom daarentegen diende tot onderhouding van zijn *aardse* natuur. De onzondige mens had een lichaam, genomen uit het stof, dat aan onophoudelijke verandering en aan ontbinding onderworpen is. Zo had hij voedsel nodig tot onderhoud, maar ook een vrucht om de ontbinding tegen te gaan en het voor de dood te bewaren. Zeker heeft in die vrucht de kracht gelegen, om dat lichaam van de mensen hoe langer hoe heerlijker te doen worden. Het afsluiten van de boom des levens is daarom voor de mens zijn dood.

Er is niets ongerijmds in het denkbeeld, dat een lichamelijk voedsel niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk leven kan onderhouden. In de wijn enzovoort hebben wij de voorbeelden van stoffelijke genietingen die even veel invloed uitoefenen op de geest als op het lichaam..

Maar wat was, wat bedoelde die boom? Vanwaar zijn eigenaardige naam? Die naam geeft, naar de bedoeling van de Schrift, het eigenaardige karakter en de bijzondere bestemming van deze boom aan, die, niet door de natuur zelf van die boom, maar door de duidelijke aanwijzing en het uitgedrukt gebod van God zelf wordt bepaald. God stelde hem tot een boom van beproeving van Adams gehoorzaamheid of ongehoorzaamheid, om deze het wezenlijk en blijvend onderscheid tussen kwaad en goed te leren kennen. Een sacrament was hij niet, want een sacrament wordt gegeven om dat te genieten en van de boom van de kennis mocht niet gegeten worden..

Waarom stelde God die boom van de kennis, daar Hij vantevoren wist, dat de mens daarvan eten en daardoor vallen zou. "De aard van de gehoorzaamheid brengt mee, dat zij vrijwillig moet zijn. Waar de mogelijkheid niet bestaat, om zich aan het volbrengen van een gebod te onttrekken, kan slechts van blinde noodzakelijkheid gesproken worden. God wilde dat de mens niet slechts *ge*willig, maar ook *vrij*willig het goede doen en op die wijze zich tot de ware vrijheid ontwikkelen zou, die noodzakelijk is om heilig te zijn. Deze beproeving was niet alleen nuttig, maar ook bij het wezen en de bestemming van de mens bepaald noodzakelijk, terwijl hij bovendien door Zijn kracht haar volkomen kon doorstaan..

Zonder vrijheid zou de mens het beeld van God niet zijn, zonder vrije keus van het goede kon hij de rechte beheerser der aarde niet zijn. De zonde nam de vrijheid van de mensen weg; Het is Christus die waarlijk vrij maakt en daardoor de mens weer overwinnaar en heerser van de wereld doet worden. Johannes 8:36), 1 Johannes 5:4), (Openbaring. 3:21). Bij de vrijheid en de macht, de mens verleend, kon God, alleen door een gebod te geven en daardoor zich zelf als de hoogste Wetgever te openbaren, de alléén besturende blijven, en zonder dit vrijmachtig bestuur zou de Heere geen God zijn. Ook wilde Hij de mens tot die hogere volmaaktheid opleiden, dat hij niet meer vallen en zondigen kon, maar voor altijd in het goede bevestigd zou zijn. Zo maakten de heerlijkheid van de mensen, en Gods eer en liefde tezamen de boom en dat gebod noodzakelijk..

De mens is alzo door God geschapen, dat hij wel kon zondigen, maar niet behoefde te zondigen. Had hij het gebod gehouden, dan was hij in een toestand gekomen, waarin hij niet meer kon zondigen; nu hij echter het proefgebod overtreden heeft kan hij niet anders dan zondigen..

In Adam heeft God, de Heere met de mens een verbond opgericht, het verbond van de weken, waarbij de mens het eeuwige leven wordt beloofd, zo hij het gebod van God houdt, maar waarbij ook met de dood wordt gedreigd, indien hij het gebod overtreedt. Onvoorwaardelijke gehoorzaamheid is de eis van dit verbond, en het eeuwige leven, het loon op de gehoorzaamheid. Dat loon moet echter ook als genadeloon worden beschouwd, daar de Heere God ook zonder de toezegging van het eeuwige leven eisen kon en moest, dat Zijn geboden werden onderhouden.

2) Want deze boom heb Ik tot een boom van beproeving gemaakt en wil u door deze beproeven, of gij aan Mijn stem gehoorzamen en in Mijn liefde blijven zult. Zult gij dat doen en de verzoeking ten kwade, die niet lang uitblijven zal, beslist afwijzen, zo zult gij een grote schrede voorwaarts doen tot het grote doel van uw roeping en ook verder van de boom des levens mogen eten. Maar met het genot van de vruchten van deze levensboom wil ik de zegen voor u verbinden, dat het sterfelijke, dat wegens uw lichaam, dat uit het stof werd genomen, u aanhangt, door het leven verslonden worde, Hoofdstuk 3:24. Zult gij daarentegen de gemeenschap met Mij verbreken en Mijn gebod verlaten, zo zult gij al het verderf van de zonde over u brengen..

17. Maar van de boom van de kennis van goed en kwaad, 1) daarvan zult gij niet eten: want2) ten dage als gij daarvan, van de boom van de kennis eet, door eigen ervaring en door

opneming in uw ziel het boze leert kennen zult gij de dood (letterlijk en beter vertaald zeker) sterven.

1) De ene boom van deze twee diende dus tot de vorming van de menselijke *geest*, door oefening in gehoorzaamheid aan het Woord van God; de mens moest door deze tot een kennis komen van goed en kwaad, maar door afwijzing van het kwade, zodat de hem ingeschapene vrijheid tot kiezen zich tot een vrijwillige beslissing voor het goede vormde. De andere boom daarentegen diende tot onderhouding van zijn *aardse* natuur. De onzondige mens had een lichaam, genomen uit het stof, dat aan onophoudelijke verandering en aan ontbinding onderworpen is. Zo had hij voedsel nodig tot onderhoud, maar ook een vrucht om de ontbinding tegen te gaan en het voor de dood te bewaren. Zeker heeft in die vrucht de kracht gelegen, om dat lichaam van de mensen hoe langer hoe heerlijker te doen worden. Het afsluiten van de boom des levens is daarom voor de mens zijn dood. ().

Er is niets ongerijmds in het denkbeeld, dat een lichamelijk voedsel niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk leven kan onderhouden. In de wijn enzovoort hebben wij de voorbeelden van stoffelijke genietingen die even veel invloed uitoefenen op de geest als op het lichaam..

Maar wat was, wat bedoelde die boom? Vanwaar zijn eigenaardige naam? Die naam geeft, naar de bedoeling van de Schrift, het eigenaardige karakter en de bijzondere bestemming van deze boom aan, die, niet door de natuur zelf van die boom, maar door de duidelijke aanwijzing en het uitgedrukt gebod van God zelf wordt bepaald. God stelde hem tot een boom van beproeving van Adams gehoorzaamheid of ongehoorzaamheid, om deze het wezenlijk en blijvend onderscheid tussen kwaad en goed te leren kennen. Een sacrament was hij niet, want een sacrament wordt gegeven om dat te genieten en van de boom van de kennis mocht niet gegeten worden..

Waarom stelde God die boom van de kennis, daar Hij vantevoren wist, dat de mens daarvan eten en daardoor vallen zou. "De aard van de gehoorzaamheid brengt mee, dat zij vrijwillig moet zijn. Waar de mogelijkheid niet bestaat, om zich aan het volbrengen van een gebod te onttrekken, kan slechts van blinde noodzakelijkheid gesproken worden. God wilde dat de mens niet slechts *ge*willig, maar ook *vrij*willig het goede doen en op die wijze zich tot de ware vrijheid ontwikkelen zou, die noodzakelijk is om heilig te zijn. Deze beproeving was niet alleen nuttig, maar ook bij het wezen en de bestemming van de mens bepaald noodzakelijk, terwijl hij bovendien door Zijn kracht haar volkomen kon doorstaan..

Zonder vrijheid zou de mens het beeld van God niet zijn, zonder vrije keus van het goede kon hij de rechte beheerser der aarde niet zijn. De zonde nam de vrijheid van de mensen weg; Het is Christus die waarlijk vrij maakt en daardoor de mens weer overwinnaar en heerser van de wereld doet worden. Johannes 8:36), 1 Johannes 5:4), (Openbaring. 3:21). Bij de vrijheid en de macht, de mens verleend, kon God, alleen door een gebod te geven en daardoor zich zelf als de hoogste Wetgever te openbaren, de alléén besturende blijven, en zonder dit vrijmachtig bestuur zou de Heere geen God zijn. Ook wilde Hij de mens tot die hogere volmaaktheid opleiden, dat hij niet meer vallen en zondigen kon, maar voor altijd in het goede bevestigd

zou zijn. Zo maakten de heerlijkheid van de mensen, en Gods eer en liefde tezamen de boom en dat gebod noodzakelijk..

De mens is alzo door God geschapen, dat hij wel kon zondigen, maar niet behoefde te zondigen. Had hij het gebod gehouden, dan was hij in een toestand gekomen, waarin hij niet meer kon zondigen; nu hij echter het proefgebod overtreden heeft kan hij niet anders dan zondigen..

In Adam heeft God, de Heere met de mens een verbond opgericht, het verbond van de weken, waarbij de mens het eeuwige leven wordt beloofd, zo hij het gebod van God houdt, maar waarbij ook met de dood wordt gedreigd, indien hij het gebod overtreedt. Onvoorwaardelijke gehoorzaamheid is de eis van dit verbond, en het eeuwige leven, het loon op de gehoorzaamheid. Dat loon moet echter ook als genadeloon worden beschouwd, daar de Heere God ook zonder de toezegging van het eeuwige leven eisen kon en moest, dat Zijn geboden werden onderhouden.

2) Want deze boom heb Ik tot een boom van beproeving gemaakt en wil u door deze beproeven, of gij aan Mijn stem gehoorzamen en in Mijn liefde blijven zult. Zult gij dat doen en de verzoeking ten kwade, die niet lang uitblijven zal, beslist afwijzen, zo zult gij een grote schrede voorwaarts doen tot het grote doel van uw roeping en ook verder van de boom des levens mogen eten. Maar met het genot van de vruchten van deze levensboom wil ik de zegen voor u verbinden, dat het sterfelijke, dat wegens uw lichaam, dat uit het stof werd genomen, u aanhangt, door het leven verslonden worde, Hoofdstuk 3:24. Zult gij daarentegen de gemeenschap met Mij verbreken en Mijn gebod verlaten, zo zult gij al het verderf van de zonde over u brengen..

II. Vs. 18-25. God maakte uit de eerste mens een tweede, bij de man de vrouw, en regelt de betrekking tussen beide.

18. 1) Ook had de Heere God gesproken, als Hij de mens op de boven beschreven wijze gemaakt, hem zijn woonplaats aangewezen en het verbod gegeven had: het is niet goed dat de mens alleen zij; met deze éne mens is mijn scheppingsgedachte niet geheel verwezenlijkt; Ik zal hem een hulpe maken, *die*, geheel overeenkomstig zijn wezen en als trouwe levensgezellin, als tegenover hem zij, opdat zij met hem in de vertrouwelijkste omgang zij, in de vervulling van zijn beroep (vs.15) hem bijsta en in gemeenschap met hem het menselijk geslacht op aarde voortplante. (Hoofdstuk1:28). Nu verwekte God tevoren in de mens zelf het gevoel van behoefte aan zodanige hulp. (vs.20).

1) De vrouw is geschapen, nadat het verbod gegeven was. Eva heeft het alzo van haar man vernomen, en, als evenbeeld Gods, verstaan. Zo is de man reeds hier gesteld om aan de vrouw het gebod van God te leren, en de vrouw om het van God door hem te ontvangen. Satan keerde deze ordening van God om (hoofdstuk. 3:6). Reeds is in de raad van God bepaald de mens een zegen te geven, vóórdat de mens de behoefte daaraan gevoelt; het is de Heer, die het verlangen opwekt om het te vervullen. Dorstende naar God! waar uw behoefte recht luide

spreekt, is het levenswater bij de lippen gebracht. Straks juicht gij: "Vrije genade heeft mij gered!".

19. Want als de Heere God uit de aarde al het gedierte van het veld, en al het gevogelte van de hemel gemaakt had, (hoofdstuk. 1:24 en 25) zo bracht Hij die, om de mens over de dieren ten heerser te stellen, en het gedierte hem te onderwerpen; ook, opdat de mens van zijn wijsheid bewust zou worden en van het in hem gelegde spraakvermogen het eerste gebruik zou maken, tot Adam, om te zien, hoe hij ze noemen zou: en zo als Adam alle levende ziel noemen zou, dat zou haar naam zijn. 1)

1)"Waarom moest Adam de dieren namen geven? Tot bewijs, dat hij, onder God, hun wettige heer en eigenaar was. Wat ons eigendom is, geven wij een naam. Zo zijn de ouders de naamgevers van hun kinderen, zo geven de uitvinders namen aan hun uitvindingen, en zij hebben er recht toe. Ook de Heer veranderde Abram's, Saraï's en Jakob's namen, toen Hij deze zich ten bijzondere eigendom stelde. Ook zullen zij, die van de Heere zijn, nieuwe namen ontvangen, zo als reeds met Simon, Johannes en Jakobus geschiedde.".

De man is door God zelf "Adam" (van Adamah, d.i. aarde) genoemd..

20. Zo, terwijl de dieren door God hem toegevoerd werden en door dat naderen hem als hun heer huldigden, en hij ze door zijn hem geschonkene wijsheid in het eigenaardige van hun soort erkende, had Adam, niet naar willekeur, maar naar de indruk, die hij bij het aanschouwen van het dier ontvangen had, genoemd de namen 1) van al het vee en van het gevogelte van de hemel, en van al het gedierte van het veld; maar juist bij deze gelegenheid leerde de mens zijn eigen eenzaamheid recht gevoelen. Van iedere diersoort was altijd een paar aanwezig, het mannetje en het wijfje, alleen voor de mens vond hij geen hulpe, die, overeenkomstig zijn wezen, als tegenover hem ware. 2)

1)"Vraagt men van welke spraak zich Adam zal bediend hebben, zo is deze het waarschijnlijkst de Hebreeuwse geweest."

2) God wil geen kluizenaarsleven. Een paradijs tot woning, een wereld tot bezitting voldoet bij eenzaamheid ons hart niet. Daarom geeft God aan de man de vrouw; aan de gelovige de gemeenschap der heiligen; aan de in Christus gestorvenen het eeuwig paradijs, dat een schare bevatten zal, die niemand tellen kan..

21. Toen, als zijn eenzaamheid door hem met zekere weemoed gevoeld werd, deed de Heere God een diepe slaap op Adam vallen, en hij sliep, hier door buitengewone inwerking van God, en Hij nam één van zijn ribben en sloot deze plaats toe *met* vlees. 1)

1) Bij de grootste verscheidenheid in al Gods werken, wil de Heer éénheid, daarom neemt Hij de vrouw uit de man. Zo is Adam degene, in wie het gehele mensdom, gelijk het zaad in de plant, bestaat; terwijl één Middelaar (het zaad van de vrouw, en alzo ook uit de man), de Verlosser, zowel van man als van vrouw, zou zijn.

Terwijl de mens thans nog aan elke zij twaalf ribben heeft, menen sommigen, dat er bij Adam eerst dertien zullen zijn geweest. Eenvoudiger is het te verklaren, dat aan Adam één ontnomen is, maar daarom niet aan zijn menselijke nakomelingen..

God heeft de mens geschapen, mannelijk en vrouwelijk heeft Hij hem geformeerd. Op deze wijze is Adam herinnerd, zijn vrouw als zijn beeld te erkennen, en Eva op haar beurt, dat zij zich vrijwillig de man zou onderwerpen, als uit hem genomen..

22. En de Heere God bouwde de ribbe, die Hij a) van Adam genomen had, tot een vrouw (het is geen groter wonder, dat God uit een rib een mens maakt, dan dat Hij dit doet uit de aarde) en Hij bracht haar tot Adam1) liet hem weer ontwaken, zodat hij nu zag, wat de Heere gedurende zijn slaap hem had toegeschikt (Psalm. 127:2). Zo houd dan iedere man zijn vrouw als een geschenk, hem van God gegeven; en wie een levensgezellin begeert, hij begere ze van Hem.

a) 1 Cor. 11:8

1) Mozes verhaalt hier, hoe de instelling van het huwelijk van goddelijke oorsprong is. Want daar Adam niet naar eigen willekeur zich een vrouw heeft genomen, maar deze hem door God is toegebracht, en hij haar als hem toegewezen ontvangen heeft, blijkt hieruit des te meer de heiligheid van de huwelijkse staat dewijl wij toch weten, dat God de auteur ervan is..

23. Toen zei Adam, vol blijde verwondering: Deze is ditmaal, waarnaar ik tevoren vergeefs zocht, a) been van mijn benen en vlees van mijn vlees, een wezen als ik ben, een tweede ik naast mij, mij toebehorende. En voortgaande, in de macht welke de Heere hem gegeven had, om aan het schepsel namen te geven en met volle recht, omdat zij hem gegeven was, zei hij: Men zal haar Manninne 1) noemen, omdat zij uit de man genomen is. Zo is het gebruik te rechtvaardigen, dat een vrouw haar vaderlijke naam aflegt, om die van haar man aan te nemen.

a) Mal.2:14 Eh.5:30,31

1) Een innerlijke stem zegt het hem, zijn nachtgezicht en wondervolle ontroering is hem daardoor verklaard. God had het hem toen geopenbaard; deze is de begeerde van mijn ziel, de bruid waarnaar mijn hart met onbestemd verlangen onbewust had uitgezien. Hij voelt zich met haar één, door geestelijke gaven verwant. Niet gelijk hijzelf, zal zij onmiddellijk aan de aarde doen denken. Men zal haar Manninne heten, want van de man is deze genomen..

24. In profetische verlichting slaat hij nu een blik in de toekomst van zijn geslacht en gaat voort: a) Daarom om deze innige verwantschap, omdat God haar aan de man toegebracht heeft, zal de man, al zijn bloedverwanten, zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aankleven,
b) en zij zullen tot één vlees zijn, 1) één persoon, die door niets weer gedeeld mag worden. (MATTHEUS. 19:5 vv.)

a) Mark. 10:7 Efez. 5:31. b) 1 Cor. 6:16 Efez. 5:28,29.

1) De weduwnaar of weduwe, die waarlijk gehuwd was, kan eerst recht voelen, dat, hetgeen verloren werd, een tweede ik was. Hoeveel temeer moet Christus boven vader en moeder bemind worden, door hen, die één met Hem geworden zijn door het geloof..

25. En zij waren beiden a) naakt, Adam en zijn vrouw, maar zij waren ook beiden rein en nog niet bevlekt door enige zondige begeerte; zij zagen daarom in elkaar niets anders dan het schone en edele schepsel Gods, en zij schaamden zich niet. Naderhand werd dit anders; de geest verloor de heerschappij over het vlees, en daardoor is naaktheid een prikkel tot zonde geworden. Daarom plantte God de mens het schaamtegevoel in, dat in zijn gevallen toestand hem als een engel terzijde staat en aan de vleselijke begeerlijkheden een tegenwicht bieden zou. 1)

a) Hoofdstuk 3:7,21

1) "De mens is nu in zijn beroep; naast zich heeft hij een deelgenoot en om zich heen een tot zijn dienst en tot zijn vreugde geschapen planten- en dierenwereld. Welk een liefelijk, van goddelijke zegeningen overvloeiend begin! Onder de paradijsbomen is er slechts één, achter wiens schrikwekkende schoonheid de dood loert; deze ene is de mens verboden, opdat hij aan de macht van de dood niet onderworpen wordt, maar in gehoorzaamheid aan God overwinne. Het is nu mogelijk. 1. dat de mens in de goede staat waarin hij geschapen is, blijft, en die door onderwerping van eigen wil aan de goddelijke bevestigt. Het is verder 2. mogelijk, dat deze ondergeschiktheid aan God hem ondraaglijk wordt en hij uit eigen beweging zijn eigen ik, in opstand tegen het goddelijke, doet gelden. Het is 3. mogelijk, dat hij, verleid door een reeds aanwezige macht van de boze, de goddelijke wil uit het oog verliest, en, verlokt door de bekoorlijkheid van het verbodene tot ongehoorzaamheid vervalt. Deze laatste mogelijkheid zien wij in het volgend hoofdstuk tot werkelijkheid worden..

HOOFDSTUK 3.

ADAM EN EVA ZONDIGEN. HUN STRAF. BELOFTE VAN DE MESSIAS.

I. Vs. 1-7. De vrouw laat zich door de slang verleiden neemt van de verboden vrucht en geeft daarvan ook haar man te eten; het dadelijk gevolg is, dat beide hun naaktheid gewaar worden en hun schaamte voor elkaar zoeken te verbergen.

1. De slang nu, die, even als de andere dieren in meer vertrouwelijke omgang met de mensen leefde, en nog niets gevaarlijks had, was listiger dan al het gedierte van het veld, hetwelk de Heere God gemaakt had; onderscheidde zich van de overigen, niet tot de onmiddellijke dienst van de mensen bestemde dieren, door een zeker verstand (Mat.10:16), hetwelk ook de mens waarnam, zodat het hem in zijn kinderlijke onervarenheid niet bevreemdde, toen het dier begon te spreken. Een arglistig vijand, die zelf met zijn engelen van God afgevallen was, en nu ook de mens in zijn val zocht mee te slepen, (Johannes 8:44, 2 Cor.3,4, Openbaring. 12:9 en 20:2), had zich dit dier tot zijn werktuig uitgekozen, en wendde zich thans, volgens zijn listig plan, tot het zwakkere geslacht (1 Petrus. 3:7); en zij zei tot de vrouw,1) de woorden van God op gruwelijke wijze tot het tegendeel verdraaiende: 2) Is het ook dat God 3) gezegd heeft: Gijlieden zult niet eten van alle bomen in deze hof? 4) Hebt gij wel recht gehoord, wat uw man u bericht heeft, dat God u verboden heeft, van al de velerlei bomen in de tuin te eten? Dan is uw God toch een wreed en hard Heer; eerst plant Hij de bomen, zo schoon voor het gezicht en zo goed tot spijze, voor u, en dan verbiedt Hij u van de vruchten werkelijk te genieten.

1) Nog ontbreekt de mens, gelijk wij hier duidelijk zien, de kennis van het kwaad. De reine mens vertoont zich nog alles rein, en werkelijk is toch de slang, als schepsel van God, op zichzelf goed; maar de satan, die zich van het schone dier bediende, sprak, als uit de slang. De moeilijkheid van het spreken van de slang wordt weggenomen, als wij bedenken, dat ook de mens het dier woorden leert voortbrengen, terwijl de duivel een afgevallen engel is en de engel meer dan mens was. (Psalm. 8:6)

In de plantenwereld staat het voorwerp van de verzoeking; uit de dierenwereld verheft zich het werktuig van de verzoeking; daarom de vloek over beide. (Romeinen 8:20)

2) Welk een list van satan! Niets werkt schadelijker; niets vindt makkelijker ingang dan een vraag, onder de schijn van belangstelling, gedaan. Is dit niet de weg, die de verleider onder de mensen volgt?.

3) Satan noemt enkel de naam Elohiem (God), niet die van Jehova. Natuurlijk kon satan God als de Verbondsgod niet erkennen, niet als de Getrouwe, daar hij aanstonds God tot een leugenaar maken wil. Zie midden in het schone paradijs een listige en giftige slang. Is zij hier? Misschien ook bij u? Wacht u voor haar..

4) Gelijk eeuwen daarna, in de woestijn, satan bij de tweede Adam allereerst twijfel wilde wekken in het hart, zo ook hier in het Paradijs bij Eva. Twijfel aan hetgeen God gezegd had.

Satan weet het, dat, wie twijfelt aan een golf van de zee gelijk is, die van de wind gedreven en op en neer wordt geworpen" (Jacobus 1:6). Eerst twijfel, daarna hoogmoed en eindelijk de begeerte..

2. En de vrouw zei tot de slang: neen, dan weet gij het verbod niet recht. Van de vrucht van de bomen in deze hof zullen wij eten.

3. Maar van de vrucht van de boom, die in het midden van de hof is, heeft God gezegd: Gij zult van die niet eten, noch die aanroeren, 1) opdat gij niet sterft. 2) Er is alzo slechts één uitzondering, en, bij zo grote rijkdom van gaven, kunnen wij het ons wel laten welgevallen, van deze boom niet te genieten, temeer daar God gezegd heeft, dat dit zo vreselijke gevolgen na zich slepen zal.

1) Hoe is de vrouw reeds onder de betoverende invloed van de listige slang! Zij herinnert zich niet volkomen meer, wat God gezegd heeft, zij voegt bij het verbod van niet te mogen *eten* ook nog van niet te mogen *aanroeren*. Zo begint satan reeds zijn invloed te doen gevoelen, door de heldere lamp van Gods Woord flauwer te doen branden.

2) Toch is reeds een begin van de zonde in haar hart, zij duldt de verleider in haar nabijheid, terwijl de mens gesteld was om die hof te bewaken; zij gaat met hem in gesprek. Waakt en hoort niet naar satans stem; wie naar hem luistert is reeds op de weg van de zonde! Eva durft reeds in zijn nabijheid God niet als de Heere te roemen, en volgt hem in zijn benaming van de Schepper. Zij verzwaart de eis van God. Zo is zij hem reeds ter wille en werkt zijn voornemen in de hand, daar zij het verbod van niet "aan te roeren," er bijvoegt, hetwelk de Heere niet gezegd had; zij verzwakt de bedreiging, door er iets twijfelachtigs in te leggen, door het "misschien." Zo komt zij de mensenmoorder reeds vóór, en wijst hem een weg. Welk een invloed heeft dat eerste luisteren naar een verleidende vraag reeds! Hoe dikwijls worden nog Gods woorden gebezigd, maar, hier iets verzwaard daar iets verzacht en zó zijn zij tot wapenen van de boze geworden..

4. Toen zei de slang, of veelmeer hij, die het nu eenmaal zich ten doel had gesteld, de mens van zijn God afvallig te doen worden, a) tot de vrouw, die op zijn eerste woord hem antwoord had gegeven, in plaats van, zonder meer, hem af te wijzen; die zelfs geneigd scheen, hem nog verder aan te horen: Gijlieden zult de dood niet (letterlijk: gij zult niet zeker) sterven; dat is slechts een bedreiging van God, door welke Hij u van de vrucht van de boom wil afschrikken. 1)

a) 2 Cor. 11:3 Joh. 8:44

1) Bij rechte kennis van-en recht geloof in God, is zonde onmogelijk; daarom zoekt satan de vrouw het geloof aan Gods waarheid en liefde te ontnemen. De Christus, die de Vader openbaart, neemt juist, door ons de Vader te doen kennen, de zonde weg. Wie in Hem God aanschouwt, is de wedergeborene, die niet zondigen kan. Hoe dikwijls is in het hart, dat de door God bedreigde straf niet zal ondervonden worden! Ongeloof aan Gods gerechtigheid, aan de eeuwige straf, gaat de overtreding voor; zó maakt men God tot een leugenaar..

5. Maar God weet, dat, ten dage als gij daarvan eet, zo zullen uw ogen geopend worden, en gij zult als God wezen,
1) kennende het goed en het kwaad; 2) en juist dat wil God niet; Hij wil liever Zijn heerlijkheid voor zich alleen behouden, en daarom schrikt Hij u van de boom terug. Tast slechts toe; het zal u niet berouwen.

1) Als God scheen te wezen de Overste van de wereld, het begeerlijkste deel, daarnaar ging zijn trotse hart uit, die enige grootheid trok hem aan. Die enige grootheid misgunde hij de almachtige en soevereine God. De mens tegen de soevereiniteit van God op te zetten, die als voor hem zelf bereikbaar voor te stellen, is het doel van satan, èn omdat hij God haat, èn omdat hij deel- en kampgenoten in zijn bange en hopeloze strijd tegen God zoekt..

Als God gelijk zijn, ziedaar wat satan wilde; waarom hij uit de hemel werd gebannen. Waar hij zelf nu daarvan al het schrikkelijke ondervindt, daar is het zijn streven, *uit vijandschap tegen God* de mens even rampzalig te maken als hij zelf is. Als ook de mens aan God gelijk te zijn begeert te worden, is, meent hij, het pleit gewonnen en is ook dit schepsel van God voor eeuwig rampzalig, en daarmee Gods schepping verwoest..

2) De duivel begint met de vraag naar een waarheid, en voegt er dan een leugen bij; want de duivel wil de waarheid wel, als zij maar dienstbaar is aan de leugen. De waarheid is voor zijn leugen, wat de locomotief is voor de wagon: het middel om ze op de plaats te brengen, waar hij ze hebben wil. Enkel dwaling is ongeloofbaar. De halve waarheid, die in enkel dwaling ligt, maakt haar geloofbaar en aannemelijk voor die niet beter weet. Intussen kenmerkt de volstrekte ontkenning van het woord van God: "ten dage, als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven," en tegenstander van God de satan volkomen. Doch wordt niet heden nog door zijn dienaren met dezelfde onbeschaamdheid herhaald: "dat heeft God niet gezegd en hebt gij niet te geloven." De schriftverwerping is nog de dood voor de ziel..

Ook in het: "gij zult als God zijn," ligt een halve waarheid en de grootste leugen (vs.22) De hoogmoed van de vrouw wordt opgewekt, en zo vinden wij in deze eerste zonde al wat in de wereld is: de begeerlijkheid van het vlees en de begeerlijkheid van de ogen, en de grootsheid van het leven." 1 Johannes 2:16). Hoogmoed is een bron van ongeloof (Jeremia 43:2) en van alle zonde. Zou zij er niet zijn, er zou geen moderne wetenschap, geen humanisme zijn. Hoe wijs is David’s bede (Psalm. 19:14): Houd uw knecht terug van trotsheden; laat ze over mij niet heersen, dan zal ik oprecht zijn en rein van grote overtreding.".

6. Nu had de vrouw uit zulk een boze rede wel ten volle kunnen bemerken, dat een boze geest door die slang tot haar sprak. Maar zij werd over die boze rede nietverontwaardigd, zodat zij zei: maak u weg van mij, gij, die alzo mijn God durft lasteren! Zij gaf geen acht op de waarschuwende stem in haar hart; integendeel, zij dacht na over de rede van de slang en de grote dingen, die haar voorgespiegeld waren. En de vrouw zag, het kwam haar werkelijk geloofbaar voor dat die boom goed was tot spijze; zij zag het niet meer in, dat er zo groot kwaad in lag daarvan te eten; noch minder erkende zij, nu zij eenmaal aan de duivel haar oor had geleend, dat het eten de dood ten gevolge zou hebben, en dat hij een lust was voor de ogen, en, hoe langer zij alzo aanschouwde, des te meer werd zij van haar zaak zeker, dat hij

was: ja, een boom, die begeerlijk was om verstandig te maken. 1 Johannes 2:16). Toen kon zij de lust, om van zijn vruchten te genieten, niet langer weerstaan (Jacobus 1:14 vv.), en zij nam van zijn vrucht en at; 1) en zij gaf ook haar man, die wellicht bij haar gestaan en alles zwijgend aangehoord had, en die zij het aanzag, dat hij eveneens lust had in de verbodene vrucht, met haar, en hij at. a)

a) 1 Tim. 2:14 Rom.5:12,14,15

1) De list van vrouwen en hun liefkozing kan dikwijls ook de sterkste mannen verleiden. (Richteren. 16:15). Zij was de man tot hulp gegeven, en zij werd zijn verleidster. Vrouw! groot is uw verplichting om door uw wandel uw man te winnen voor Hem, die geworden is uit een vrouw. Ziet hier de geleidelijke en toch snelle voortgang van de zonde. Een enkele blik (denk aan David), heeft menige vreselijke begeerte opgewekt. Mozes heeft ons het antwoord gegeven op de vraag, die zo vele wijsgeren heeft bezig gehouden: "Van waar de zonde?" Zij is door de verleiding van de duivel, die nog altijd rondgaat als een brullende leeuw en wiens grootste list het is, dat hij de mens ongelovig maakt aan het bestaan van de duivel. Gelijk het leven is verloren door het lichamelijk eten van een verboden spijs, zo wordt het terug ontvangen door het geestelijk eten van een aangeboden spijs. Johannes 6:51)

Met onuitsprekelijk zielsverlangen vroeg ik, van waar het kwaad? Welke smarten leed mijn als in barensnood zijnde hart, welke zuchten gingen op? En uw oor was mij nabij, doch ik wist het niet. Maar toen ik zwijgend zuchtte, was het stille verdriet van mijn ziel, een luide stem om U over mij te ontfermen. Slechts Gij, maar geen enkel mens wist, wat ik leed..

Men heeft dat eten van de boom een kleine zonde genoemd, en het ongelooflijk geacht, dat daarvan het lot van een geheel mensdom zou hebben afgehangen. Neen! die zonde was groot; in die ene lagen alle zonden tezamen opgesloten. Aan God was de gehoorzaamheid opgezegd. De mens was opgestaan tegen God en wilde als Hij zijn. Vrijwillig had hij zich in satans dienst gesteld..

Hoe sober de mededeling van de val van de mensen, maar welk een diepte van ellende, welk een zee van jammer wordt daarmee beschreven! De soberheid van de beschrijving is werkelijk een onmiskenbaar bewijs voor de waarheid van de mededeling..

7. Toen werden werkelijk, zo als de slang gezegd had, hun beider ogen geopend, maar op geheel andere wijze, dan zij zich hadden laten wijs maken; want, nauwelijks was de vrucht gegeten, of zij zagen, wat zij gedaan hadden. Een diepe schaamte vervulde hen, zodat zij niet eens elkaar durfden aanzien, en zij werden gewaar dat a) zij naakt waren; 1) de onschuld was geweken. (Welk een tegenstelling in deze voor- en nazin! In de eerste wordt gemeld, hoe de belofte van de duivel in vervulling is gekomen; in de tweede, hoe dit is geschied); en nu wisten zij in hun verwarring niets spoediger te doen dan naar een vijgenboom te gaan, om door diens lange en brede bladeren hun naaktheid te bedekken, en zij hechtten vijgenboom-bladeren samen, bladeren van die boom, die nog tot op deze dag, ter herinnering aan deze geschiedenis, paradijs of Adams vijgenboom heet, en maakten zich schorten. Hoe diep is de mens verlaagd, dat hij zichzelf verbergen moet! Vijgenbladeren, zij zijn een beeld

van al die verontschuldigingen en bedekselen, van eigengerechtigheid en schijn van godzaligheid, die voor mensen wel enigermate kunnen bedekken maar niet voor de alwetende God.

a) Genesis 2:25

1) De kennis van goed en kwaad, welke de mens door het bedrijven van de zonde verkrijgt, verschilt van de ware Gods gelijkvormigheid, die hij door het vermijden van de zonde bereiken moet, evenzeer, als de schijnvrijheid van de zondaar, die tot dienstbaarheid aan de zonde leidt en de dood werkt, van de ware vrijheid van het leven in de gemeenschap met God..

Nog zijn zij niet geroepen voor de vierschaar Gods; niemand is er nog die hen benauwt. Het gevoel van verlegenheid, dat hun uit eigen beweging overvalt, is dit niet een zeker bewijs voor hun schuld?.

II. Vs. 8-19. God, die tegen de avond in de hof verschijnt, roept Adam en zijn vrouw tot een verhoor; vervloekt de slang, die de verleider tot werktuig gediend had, en belooft de overwinning over deze, spreekt echter ook het vonnis uit over hen, die zich hebben laten verleiden.

8. En zij hoorden de stem van de Heere God, die, ondanks de val van de mensen, nog als Verbondsgod (Jehova) komt, en als zodanig ook de mens, die Hem ontvlucht, opzoekt, wandelende in de hof, aan de wind van de dag (avondkoelte, Luther vertaalt toen de dag koel geworden was). Zij vernamen ten tijde als de avondwind zich placht te verheffen, een geruis, (2Sam.5:24; 1Kon.14:6) waardoor zij spoedig erkenden, dat de Heere
God hen naderde. Toen verborg zich Adam en zijn vrouw, die anders de Heere met blijdschap tegemoet snelden, maar nu in gewetensangst waren, voor het vroeger zo lieflijke, nu zo ontzettend heilige aangezicht van de Heere God, in het midden van het geboomte van de hof, zo diep mogelijk in de dichtste struiken. 1)

1) Veel zijn de straffen van de zonde. Er zijn kwade gevolgen onmiddellijk aan haar verbonden, als: het gevoel van onvoldaanheid: de vrees, (vs.7): het sidderen voor God (vs.8), en bij dit alles is nog de uitspraak van de Rechter te vrezen. Dat is dan de wrange vrucht van de zonde, dat zij de mens voor de God, die de liefde is, doet sidderen. Is het nog heden niet bij de goddeloze een zich verbergen voor God, als zij alle gedachten aan Hem verdrijven?.

9. En de Heere God riep 1) Adam; Hij kon de gevallen mens niet aan zijn lot overlaten, maar nadert als Rechter, juist omdat Hij redden wil, en zei tot hem: Waar zijt gij?
2) Waarom ontvlucht gij Mij? Meent gij u zo voor mij te kunnen verbergen, dat Ik u niet meer zou zien? (Jeremia 23:24; Psalm. 39:7-12)

1) God, de Heere, komt het eerst weer tot de gevallen mens, die uit zichzelf het nimmer zou gewaagd hebben, voor Gods aangezicht te verschijnen. Verborg, bedekte men zich voor elkaar, hoeveel temeer zouden zij, indien het had kunnen geschieden, zich verborgen hebben

gehouden voor Hem, Wiens gebod zij hadden overtreden? De Rechter treedt echter ook hier op als Redder..

2) "Hij naderde tot de schuldigen en riep hen tot zich, bijzonder Adam; doch, merkt op! zonder zijn naam te noemen. Het is enkel: "Waar zijt gij? Zo staat dan Adam voor God zonder naam. God had hem die naam gegeven; God erkent hem niet meer voor de mens, die Hij gemaakt heeft. Het is een ander wezen geworden.".

10. En hij zei, voor God, Wiens alwetendheid hij zo-even had kunnen opmerken, nog de schuld verbergende: Ik hoorde Uw stem in de hof en ik vreesde door U gezien te worden, want ik ben naakt; daarom verborg ik mij. a) Het ware ongepast voor zulk een God in naaktheid te verschijnen.

a) Joh. 3:20 vv.

11. En Hij zei: Wie heeft u te kennen gegeven, dat gij naakt zijt? 1) Zo wil de Rechter de belijdenis van schuld bij de mens zelf uitlokken en zegt: Zou gij daarom Mij vrezen, of waart gij vroeger bekleed, als gij tot Mij naderde? Spreek de waarheid: Hebt gij van die boom gegeten, van welke Ik u gebood, dat gij daarvan niet eten zou?

1) Daar niet de naaktheid, maar de schandelijke overtreding, waarmee hij zich bezoedeld had, de oorzaak was van de vrees, was het gewis een onverdraaglijke smaad, God aangedaan, dat hij (Adam) de oorsprong van het leed in de natuur zocht..

12. Toen zei Adam, die zijn misdaad niet kon ontkennen of verbergen, maar toch, geheel naar de wijze van de onbekeerde zondaar, zijn schuld van zich wilde afschuiven en haar op anderen, op de omstandigheden en daarmee in de grond op God zelf zocht te werpen: De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt, die heeft mij van die boom gegeven, en ik heb gegeten. 1)

1) Zo verwoest de zonde. Adam klaagt aan, die hem het liefste was op aarde; hij miskent God en vraagt als het ware: Waarom hebt Gij ook die vrouw bij mij gegeven?" alsof de Heere een Saul ware (1 Samuel 18:21). Hij erkent haar niet meer als een geschenk van God, maar volgens het woord "bij mij slechts als een naast hem geplaatste. De erkentenis moest nochtans geschieden. Och ware dat: "ik heb gegeten," het eerste en enige woord geweest! maar ware schuldbelijdenis kon er niet zijn vóór God genade had gegeven..

13. En de Heere God zei tot de vrouw: wat is dit, *dat* gij gedaan hebt; 1) dat gij niet slechts zelf gegeten, maar ook uw man tot dezelfde zonde verleid hebt? En de vrouw, evenals vroeger de man, de gedachten volgende, die hen onder elkaar beschuldigen (Romeinen 2:15) zei: a) Die slang heeft mij bedrogen, en ik heb gegeten.

a) 2 Cor.11:3 Openbaring. 12:13

1) Uit de grondtekst blijkt duidelijk, dat deze vraag op de toon van de diepste verwondering wordt gedaan. Ongetwijfeld om daardoor de vrouw èn te brengen tot belijdenis van schuld, èn haar erbij te bepalen, dat haar zonde een geheel vrijwillige zonde was, daar zij de macht had ontvangen om de verleiding te weerstaan..

14. Het verhoor is ten einde; de schuld is erkend; nu spreekt de Rechter zijn vonnis uit. Toen zei de Heere God tot die slang; terwijl Hij deze niet eerst verhoorde, maar zonder meer, Zijn rechtspraak over haar velde en hierbij wel voornamelijk doelde op hem, die de slang als zijn werktuig gebruikt had: 1) Omdat gij dit gedaan hebt, zo zijt gij vervloekt boven al het vee, en boven al het gedierte van het veld. Gij zult een bijzonder teken van de vloek, aan u dragen. Gij zult een recht aanschouwelijk beeld zijn van die, wiens werktuig gij geweest zijt. Op uw buik zult gij gaan en stof zult gij eten, al de dagen van uw leven. 2) Boven de mens hebt gij u verheven, daarom zal smaad en vernedering (Leviticus. 11:42, Micha 7:16 vv., Jesaja. 49:23) uw lot zijn.

1) In deze zin wil de uitspraak zeggen, dat de reeds uit het koor van engelen gestorte satan nu onder alle schepselen werd vernederd en aan de diepste smaad en de grootste verachting prijs gegeven werd, totdat hij op het laatst in de vurige poel zou gestoten worden. (MATTHEUS.25:41; Openbaring. 20:10).

Geheel de schepping lijdt om en met de mens en gaat aldus gebogen onder de vloek van God. Maar "boven alles vervloekt" is de slang. Niet maar zij *alleen* draagt het teken en het onzalig gevolg van Gods rechtvaardige afschuw, maar zij ook, zij allereerst, zij het meest van alle schepselen. Daarom is zij vervloekt *boven* al het vee..

2) Inderdaad is tegenwoordig onder alle dieren, die een beenderenrif hebben, de slang het enige, dat op de buik gaat, terwijl de hagedissoorten en andere amfibieën voeten hebben. Met het gladde slijmspeeksel, waarmee zij haar prooi overtrekt, vermengt zich gemakkelijk aarde, en deze onreinheid moet zij mede eten. Waarom zou vroeger de natuur en de voedingswijze van de slang niet anders hebben kunnen geweest zijn? "Haar tegenwoordige toestand is het gevolg van een goddelijke omkering. Evenals haar spreken het eerste wonder is van de duivel, zo is deze omkering het eerste wonder in het geschapene van God"

15. En ik zal a) vijandschap 1) zetten tussen u en tussen deze vrouw. Er zal strijd zijn: van uw zijde een listige, loerende en diepe vervolgingswoede tegen de mens; aan de andere zijde een onoverwinnelijke afkeer van al het slangengebroedsel, een haat tegen de duivel; want, moge ook de schuldige mens de verlokkingen volgen en om de zondige genietingen uw werken doen, hij zal sidderen voor uw naam en schrikken voor uw wezen en uw bedoelingen. Vijandschap zal er zijn tussen u en deze vrouw en tussen uw zaad en tussen haar zaad. Gij hebt u tot het zwakkere deel, de vrouw, gewend omdat gij gemeend hebt door haar het gemakkelijkst de zonde in de wereld te kunnen invoeren, en het is u gelukt; maar meen niet, dat het gehele menselijke geslacht u voor eeuwig is toegevallen. Ik laat één uit de vrouw geboren worden, die de strijd met u aanbindt en Zijn Geest legt in gevallen mensen. Hij zal voorgaan en Zijn verlosten zullen Hem volgen. Geen vrede tussen u en dat vrouwenzaad; de gemeente met haar Koning duldt uw overheersing niet (Galaten. 4:4 vv.), b) dat zelf zal u de

kop vermorzelen, zodat er geen genezen mogelijk is; u, de duivel, te schande maken, en uw werken tenietdoen (Johannes 12:31; 1 Joh.3:8) en eindelijk u werpen in de poel, die daar brandt van vuur en zwavel (Openbaring. 20:10); en gij zult hen verzenen vermorzelen. 2) Gij zult Hem leed doen, als ware het met Hem gedaan, maar toch zal het slechts een vermorzelen van de verzenen zijn; een dood, van welke Hij in Zijn opstanding geneest, en juist deze dood zal het middel zijn, waardoor Hij u geheel vernietigt (Hebr.2:14). Dat lijden en sterven zal Zijn overwinning zijn en, zijn de verzenen onheelbaar geworden, het is Zijnheerlijkheid als het geslachte Lam op mijn troon gezeten te zijn, en de lof en de dank en de aanbidding van alle gekochten te ontvangen. Gij moogt met Hem ook Zijn gemeente leed aandoen en vervolgen, in Hem is die gemeente mede degene, die u op de kop treden zal. Haar geef Ik het geloof, dat de wereld overwint.

a) MATTHEUS. 4:1 b) Col. 2:15

1) Het woord in de grondtekst hbya (Eba), geeft meer te kennen dan een natuurlijke vijandschap. Het heeft een zedelijke betekenis. Bewijs temeer, dat deze woorden niet alleen tot de slang, maar in de slang tot satan zijn gesproken.

2) Dit is het eerste Evangelie en de eerste belofte van Christus, op aarde geschied, dat Hij zonde, dood en hel overwinnen en van de slangenmacht ons zalig maken zou; daaraan gelooft Adam met zijn nakomelingen; (hoofdstuk. 5,6,10 vv.) daardoor wordt hij na zijn val tot een Christen en zalig..

Niet ten onrechte is dit woord de Moederbelofte genoemd, daar uit haar die brede stroom van profetieën zich ontwikkeld heeft, welke op de Christus zagen en het Paradijs-Evangelie, omdat hierin niet alleen de kern verscholen lag van het heerlijke, rijke Evangelie, dat Christus Jezus in de wereld zou komen en is gekomen, om de werken van de duivel te verbreken, maar ook, omdat daardoor de oneindige rijkdom van de genade van God schittert, Die voordat Hij de straf aankondigt, komt met een blijde boodschap van heil.

16. Ook over de mens moet een vonnis worden geveld; de Heere wendt zich nu tot hem; maar, o rijkdom van genade! reeds is een uitzicht geopend; de mens zal niet worden verpletterd, want het vrouwenzaad is beloofd. Maar nu Hij alzo een toon van verlossende liefde heeft doen horen, gaat Hij in Zijn vonnis voort, en tot de vrouw, de eerste schuldige, zei Hij: gij hebt het eerst het gebod overtreden, gij zult ook het meest ervaren, wat Ik op de overtreding als straf bedreigd heb (Genesis 2:17), en aan de angst en het gevaar van de dood in bijzondere mate blootgesteld zijn. Ik zal zeer vermenigvuldigen uw smart, namelijk van uw zwangerschap; met smart zult gij kinderen baren. 1) Is aan de man de arbeid gegeven, aan de vrouw het kinderen voortbrengen(1 Tim.2:14, 15). Uw straf is het, dat gij de winst van kinderen met vele smarten (Jeremia 13:8 21:3) Johannes 16:21)), met gevaar van uw leven kopen zult, en tot uw man zal uw begeerte zijn; toch, ondanks dat uitzicht op die aanstaande smarten en bezwaren bij een zwangerschap, zal uw verlangen u naar de man heentrekken. Gij had u tot heer over hem opgeworpen, terwijl gij tot overtreding hem verleidde, daarom zult gij voortaan van hem veel meer afhankelijk zijn, dan mijn oorspronkelijke ordening was, en a)

hij zal over u heerschappij hebben; 2) hem stel ik tot uw bestuurder, uw heer, die gij hebt te volgen en te gehoorzamen.

a) 1 Cor.14:34; 1 Tim.2:11,12 Tit.2:5; 1 Petrus. 3:6

1) Deze smart is het beeld van die van de wedergeboorte. Paulus zei, dat hij arbeidde te baren, Galaten. 4:9 doch de blijdschap over de geboorte van een geestelijk kind, is dan ook alle andere vreugde ver te boven gaande..

2) Hoogmoed deed haar vallen, onderwerping is haar straf..

Veel heeft de vrouw moeten lijden van de overheersing van de man. Van de vader gekocht, werd zij als slavin beschouwd en behandeld. Nog is haar lot onder onbeschaafde volken te beklagen, en menige vrouw in onze maatschappij lijdt onder de ruwheid van de man. Christus, die een vloek voor ons is geworden, heeft ook hierin verlossing gebracht, want waar God gevreesd wordt, daar is juist de liefde en het huiselijk genoegen het gevolg daarvan dat de vrouw zich door de man laat leiden. En is dit niet ook het beeld van de betrekking van de gemeente tot Christus? Christus is de man; de gemeente de vrouw, die Hem moet gehoorzamen, niet uit vrees, maar uit eerbied..

17. En tot Adam zei Hij: Omdat gij geluisterd hebt naar de stem van uw vrouw, en in plaats van naar mijn stem te horen, van die boom gegeten, waarvan Ik u gebood, zeggende: gij zult daarvan niet eten, zo zult gij nu ook geen onbeperkt heer meer zijn over de natuur, waartoe Ik u bestemd had; zo zij het aardrijk om uwentwil vervloekt; en met smart, onder zure en dikwijls vergeefse arbeid, zult gij daarvan eten al de dagen van uw leven.

18. Ook zal het u doornen en distels voortbrengen; 1) wanneer gij niet met alle vlijt het bebouwt, zal verwildering de overhand hebben en zelfs bij alle arbeid, zal het onkruid, een onuitroeibare vijand zijn, en menige plant een dodelijk vergift voor u voortbrengen; en, toch zult gij in uw gehele levensonderhoud aan het aardrijk gebonden zijn; de u gegeven overvloed van het paradijs, met welke gij niet tevreden waart, zult gij moeten missen en gij zult voortaan het kruid van het veld eten.

1) Geheel het aardrijk was vervloekt om Adams wil, doch tegelijk gezegend om Christus wil. Christus nam de vloek weg door een vloek te worden; de dood, door te sterven; de zonde, door tot zonde gemaakt te worden. Hij nam als het ware al de doornen van de aarde op Zijn gezegend hoofd. Hiermee was de aarde zonder doornen, zoals zij ook eenmaal zijn zal..

19. En, evenals het u wachtend beroep van de akkerbouw, zo zal ook ieder beroep en elke stand voor u en voor uw nakomelingen met een vloek beladen, met strijd en zorg en veel vruchteloze arbeid verbonden zijn. In het zweet uws aanschijn zult gij brood eten, bij alles, wat gij met uw kinderen onderneemt. In plaats van de gemakkelijke en zoete tuinarbeid, die Ik u in het paradijs had opgedragen, zal uw beroep u zorgen en moeite baren; het door de zonde verzwakte lichaam zal eronder gebukt gaan, en dat zal zo lang duren, totdat gij tot de

aarde wederkeert, omdat gij daaruit genomen zijt: want gij zijt stof, uit stof genomen, en gij zult sterven en tot stof wederkeren. 1)

1) De dood is het toppunt van straf; in hem worden alle straffen verenigd; en toch moest Adam niet de dood van een goddeloze het eerst zien, maar van het onschuldige dier en van de onschuldige Abel. Alvorens de dood te sterven, moest hij weten, dat ook deze vloek tot een zegen worden kan. In Christus wordt de dood tot een zegen. Neen, het is geen overblijfsel van straf, die de Christen in de dood ondergaat of dragen moet. De dood is voor hem het middel om de dood kwijt te raken, de aflegging van de oude mens, de doorgang tot het leven..

Zo sprak de rechtvaardige God de straf uit, die de God van genade Zijn enige Zoon zou laten lijden. Oneindige diepte van rechtvaardige liefde, wie zou u peilen; eindeloze hoogte van genadige heiligheid, wie u begrijpen!.

III. Vs. 20-24. God drijft Adam en zijn vrouw, nadat Hij hun in plaats van de schorten van vijgenbladeren, rokken van vellen gemaakt had, uit de hof van Eden en snijdt hun het terugkeren door hemelse wachters af.

20. Op goddelijk bevel en onder goddelijke leiding zal Adam nog wel op dezelfde dag, op welke hij gezondigd had, voor zich en zijn vrouw de Heere een zoenoffer gebracht hebben, en bij deze gelegenheid voor de eerste maal in het geslachte offerdier gezien hebben, wat het hem en zijn geslacht opgelegde sterven te betekenen had; maar nu hield hij zich ook gelovig aan de belofte (vs.15) vast. Voorts noemde Adam de naam in die kracht van het geloof over de gedachte van de dood zich triomferend verheffende, van zijn vrouw, die hij vroeger (hoofdstuk. 2:23) met de naam Manninne genoemd had, Eva, dat is: leven, omdat zij een moeder van alle levenden is. 1)

1) Hij had haar, omdat door haar zonde en dood gekomen was, eerder "dood" of "moeder van de doden" kunnen noemen, maar hij houdt zich aan de belofte van God, als zag hij haar vervulling, en noemt de vrouw, daar haar zaad de strijd tegen het slangenzaad tot overwinning zal volstrijden en leven en onvergankelijkheid aan het licht brengen zal: "leven" of "levengeefster.".

21. En de Heere God, zich verheugende in het door Adam gebrachte offer en het door hem getoonde geloof; maakte voor Adam en zijn vrouw rokken van vellen; maakte voor beide, de gelovige naamgever en de gelovige naamdraagster, in plaats van de vijgenbladeren, die aan het spelen van de winden en aan verwelking onderhevig waren, misschien uit de vellen van de geslachte offerdieren, een andere bekleding, en toog ze hun aan, 1) daarmee in een voorbeeld aanwijzende, wat Hij eens in geestelijke zin, als het rechte volkomen offer voor de zonde kwam, doen zou Jesaja 61:10).

1) De kleding, waarmee God Adam en zijn vrouw kleedde bestond uit vellen van dieren, dat is ongetwijfeld uit lammerenvachten, die wij, bijzonder wij mannen, nog heden dragen, maar door de kunst onzichtbaar gemaakt; want de kunst bedekt met haar versierselen de geringe oorsprong van dingen: de wol wordt tot laken bereid. Volgens de Levitische wet (Leviticus

7:8) kwamen de vellen van geofferde dieren aan de priester toe. Zo ook Adam. Hij moest er zich mee bekleden, een heen wijzing naar het volmaakte offer, naar Christus, met wiens persoon men zich geestelijk kleden moet, om voor God niet naakt te zijn..

Indien de mens begreep waarom hij klederen moest dragen, zou dan het teken van zijn schande wel voor zo velen afgod zijn? De kleding heeft God zelf gegeven, alzo heeft Hij in de door de mens reeds gevoelde behoefte voorzien. Alleen dweperij of de gruwelijkste onzedelijkheid kan de schaamte wegnemen en de bedekking gering achten..

Het is duidelijk, dat, waar Mozes hier zegt, dat God, de Heere, voor Adam en Eva rokken van vellen maakte en ze hun aantoog, dit moet opgevat worden in deze zin, dat God, de Heere, hun het verstand, de kennis gaf, om de huiden van de geslachte offerdieren tot kleding te bereiden..

22. Gelijk God vóór het vonnis (vs.16) een genadebelofte (vs.15) gegeven had, liet Hij thans op Zijn zondenvergevende genade (vs.21) de tuchtiging van de gerechtigheid volgen. Toen zei de Heere God: Ziet, de mens is geworden als één van ons; 1) hij heeft gemeend als God te worden volgens de verleiding van de satan, en is het ook in zo ver geworden, dat hij is kennende het goed en het kwaad; 2) Nu dan, dat hij zijn hand niet uitsteke en neme, gelijk hij van de boom van de kennis deed, ook van de boom des levens, die wij eens de kracht verleend hebben om de mens bij het leven te behouden. Opdat hij niet neme, en ete, en leve in het lichaam van de zonde en de ellende tot zijn eigen kwelling in eeuwigheid, zo willen wij hem liever het uitsteken van zijn hand naar de boom en het eten daarvan aanstonds onmogelijk maken.

1) Er zijn er die menen, dat het meervoud betrekking heeft op de Engelen, alsof God de mens, als uit de aarde voortgekomen en dus een schepsel van lagere rang, van de hemelse wezens onderscheidt; maar deze verklaring komt mij zeer gezocht voor. Eenvoudiger is de verklaring, indien men aldus uitlegt: Tengevolge van deze zaak zal Adam mij gelijk zijn, alsof wij onder elkaar makkers zijn. Dat Christenen ook met deze plaats het leerstuk, omtrent de Drie-eenheid van God bewijzen, komt mij te gewaagd voor. Want wat hier staat, staat niet op één en dezelfde lijn met het vroegere: "Laat ons mensen maken enz.," omdat *hier* Adam onder dat "wij" wordt begrepen, en het *daar* enkel en alleen wordt gebezigd ten opzichte van het Wezen van God..

2) Dit geeft de oorzaak en oorsprong aan van de grote ellende, omdat Adam, als het ware met zijn lot niet tevreden, hoger beproefde te stijgen dan geoorloofd was. Alsof ermee gezegd moest worden: Zie nu, waartoe uw eerzucht en de dwaze begeerte naar een ongeoorloofde kennis u gebracht heeft! Ofschoon de Heere hem zelfs geen gesprek waardig keurt, spreekt Hij dit uit, maar op minachtende wijze, opdat het schandelijke daarvan des te meer zou worden gevoeld. Zo moest zijn stalen trots verbroken worden, opdat hij eindelijk tot in zichzelf afdalende, meer en meer zich zou mishagen..

23. Zo zond hem de Heere God uit de hof van Eden, om de aardbodem te bouwen, waaruit hij genomen was. 1)

1) Gelijk de aarde hem geboren heeft, zo zal zij hem nu voeden en gelijk hij van haar afstamt, zo zal hij haar nu dienen, en in het stof van de grond, die hij bebouwt, zijn afkomst en toekomst voor ogen hebben..

24. Als de mens tot het volbrengen van Gods bevel, om uit te gaan niet kon besluiten, toonde de Heere Zijn macht, en Hij dreef 1) de mens uit; 2) en stelde Cherubs, 3) Engelenvorsten, tegen het Oosten van de hof van Eden, en een vlammend lemmet van een zwaard, dat zich omkeerde, 4) een zwaard, glinsterend als vuur, dat heen en weer zwaaide, om te bewaren de weg van de boom des levens. 5) Die Cherubs moesten de ingang van de anders niet door zijn natuurlijke ligging afgesloten hof, voor de mens versperren, en hem alzo van de boom des levens afhouden, (Numeri. 22:23), totdat later de hof geheel van de aarde zou verdelgd worden (Ge 8.19).

1) Met *geweld* moest het eerste mensenpaar uit het zalige Eden en de gemeenschap met God gedreven worden. Geen wonder. De mens wil wel de zonde, maar niet de gevolgen van de zonde, de ellende. Indien hij vooraf de ellende bedacht, die uit de zonde noodzakelijk voortvloeit, hoeveel meer zou hij die zonde ontvluchten..

2) Ook bij vergeving van schuld moet de mens de straf dragen, die God hem dan tot een zegen maakt. Begrijpelijk is de twijfel van Adam om het Paradijs te verlaten, onbegrijpelijk die van Lot om uit Sodom te trekken (hoofdstuk. 19:16); onbegrijpelijk die van een zondaar, als Christus hem uit de wereld wil redden, opdat Hij hem een eeuwig leven geve. Door Adam ging een paradijs verloren, door Christus werd het gewonnen. In de eerste hof in de Bijbel werd het zweet verdiend, dat als grote druppels bloed in de tweede hof (Gethsemané) zou worden uitgeperst. In de eerste zien we een overgeven aan de satan, om als God te wezen, en het heil is verloren; in de tweede ook een overgeven, maar om mensen te maken tot kinderen van God en de hemel is gewonnen.".

3) Cherubs en Serafs komen in de Heilige Schrift voor als dienende geesten van God, door Hem uitgezonden, ten dienste van degenen, die de zaligheid zullen beërven. Wat het woord *Cherub* betekent is moeilijk te zeggen. Sommigen vertalen het door "graveersel."

4) De Engel met het vlammend lemmet van een zwaard, dat zich omkeerde is ongetwijfeld zinnebeeld of voorafbeelding van de heilige Wet van God. Gelijk dit vlammend zwaard veroordelend optreedt tegen de eerste mens en hem erop wijst, dat het leven in Gods heilige gemeenschap verbeurd is, aldus treedt de heilige Wet ook veroordelend op tegen de zondaar en wijst hem erop dat het verbond verbroken en de zaligheid van God in en door zichzelf een onmogelijke zaak is.

5) Zo werd de, door de mens zo slecht bewaakte hof nu tegen hem bewaakt. Maar, nadat de duivel in de slang gevaren was en, door haar verborgen, de mens had geveld, treden nu ook goede geesten op het toneel van de geschiedenis, terwijl zij hun wezen, overeenkomstig hun roeping, voor de zintuigen van de mensen zichtbaar maken. Een aardse geschiedenis is begonnen, in welke de hemel met al zijn heer gevlochten is..

De boom des levens, die de dodelijke werking van de boom van de kennis opheft, is in en met het eerste Evangelie (vs.15) reeds gezaaid..

HOOFDSTUK 4.

KAÏN'S BROEDERMOORD. ZIJN NAKOMELINGEN.

I. Vs. 1 en 2. De eerste geboorte.

1. En Adam bekende Eva; zijn huisvrouw, en zij werd zwanger en baarde Kaïn 1) (d.i. kracht), en wel noemde zij het kind met die naam, omdat zij, na het smartelijk uur van de geboorte (hoofdstuk. 3:16), grote vreugde over het kind voelde (Johannes 16:21) misschien zelfs in haar vreugde meende, dat zij met deze het beloofde vrouwezaad (hoofdstuk 3:15) reeds verkregen had. Met een zekere geloofsblik, maar ook vol grote zelfmisleiding zei zij: Ik heb een man van de Heere verkregen! 2) (Hebr. Ik heb een man van de Heere verkregen, wat eerst na 4000 jaren een ander in waarheid van zich zou mogen zeggen (Luk.2:7).

1) Het is de moeite waard op te merken, dat de zegen: weest vruchtbaar en vermenigvuldigt, door God niet is ingetrokken; in tegendeel, dat Adam op goddelijke wijze bemoedigd is, om het menselijk geslacht voort te planten..

Calvijn is tevens van mening, dat Kaïn en Abel tweelingbroers zijn geweest, omdat de geboorte van Abel onmiddellijk wordt vermeldt, na die van Kaïn, zonder herhaling van de gemeenschap van Adam en Eva..

De voortplanting van het menselijk geslacht is buiten het paradijs geschied, niet omdat de zonde aanleiding tot haar gegeven heeft, maar wel omdat zij met de zonde besmet is..

2) Er zijn er die deze woorden opvatten in de zin van: Ik heb gebaard, terwijl de Heere God mij bijstond.

2. En zij voer voort te baren zijn broeder Abel, 1) bij wiens geboorte zij, in plaats van vreugde, een grote droefheid over de nietigheid en de ellende van het menselijk leven voelde. Omdat het kind teer en zwak ter wereld kwam, of omdat zij reeds haar zelfbedrog omtrent Kaïn had gezien, noemde zij hem Abel, d.i.: Nietigheid, vergankelijkheid, ijdelheid. En Abel werd een schaapherder en Kaïn werd een landbouwer. 2)

1) De beste omschrijving van de naam Abel lezen wij in Prediker. 1:2, welk boek eigenlijk in zijn geheel een commentaar op de naam Abel is..

Zo zijn niet alle verwachtingen profetieën. Het kind, waarvan het meest verwacht wordt, wordt soms tot schande, en dat van onze bezorgdheid onze vreugde. Voordat beiden groot geworden waren en ieder naar zijn begeerte een beroep koos, heeft Eva nog andere kinderen tenminste dochters, gebaard; van deze nam Kaïn een zuster tot vrouw, terwijl zijn jongere broer nog ongehuwd bleef..

2)Opmerkelijk is het, dat hier niet Kaïn, de oudste, maar Abel, de jongste, het eerst wordt genoemd. Is het niet, omdat hij, als het ware, het bloedig offer brengt, dat de Heere aangenaam is, maar dat bovenal een symbool is van de betere dan Abel?.

II. Vs. 3-16. In de beide eerste zonen vertonen zich reeds de eerste beginselen van die beide richtingen in het menselijk geslacht, die daarna zich meer en meer ontwikkelen; in de één de richting van gelovige overgave aan God, in de andere die van hardnekkige vervreemding van Hem. Ja, in de tweede grijpt de macht van de zonde, daar zij door de macht van het geloof niet ten onder gehouden is, reeds zo ontzettend om zich heen, dat hij moordenaar van zijn broeder wordt.

3. En het geschiedde na *van enige* dagen, na vrij lange tussentijd (hoofdstuk. 40:4) dat Kaïn van de vrucht van het land de Heere offer bracht.1)

1) Het scheen wel dat Kaïn de leefwijze van het Paradijs ook daarbuiten wilde voortzetten. Bleek dit enigszins uit zijn beroepskeuze, meer nog kwam dit uit, als hij, "ten einde van enige dagen", d.i. na vrij lange tussentijd de Heere van de vrucht van de aarde een offer bracht. Dat was een soort goedaardige dwaling, maar ook een ondoordacht doen. Alsof er geen zonde tussenbeide gekomen zou zijn, wilde hij eenvoudigweg het verkeer met God voortzetten. Daarvoor moest de offergave (mincha) het bewijs zijn. Een handvol korenaren, een boomvrucht op het groene blad kon volstaan. Hij dacht wellicht, dat het herstel van de afgebroken gemeenschap met God zo’n lichte zaak was en van de mens zelf kon uitgaan..

4. En Habel bracht ook van de eerstgeborenen van zijn schapen en *wel* van hun vet. Hij, die in het geloof stond, (Hebr.11:4), bracht reeds een groter offer dan zijn broeder; want terwijl deze van de veldvruchten nam, zoals ze gewassen waren, koos hij onder de eerstelingen van zijn kudde de vetste en de beste. Bovendien was zijn offer een bloedig offer, waarvan de verzoenende betekenis hem niet vreemd zal geweest zijn; hij gaf alzo daarmee een diepere godsdienstige behoefte te kennen, dan de oppervlakkige met uitwendige godsdienst zich tevreden stellende Kaïn. En de Heere zag Abel en zijn offer aan, gaf op enige wijze, misschien doordat Hij vuur van de hemel liet vallen, om het offer te verteren (Leviticus. 9:24, 1Kon.18:38), of door de rook recht opwaarts te doen stijgen, getuigenis, dat Hij daarom ook in de gave welgevallen had.

5. Maar Kaïn en zijn offer zag Hij niet aan; hem liet de Heere duidelijk bemerken, terwijl misschien de rook van zijn offer niet tot de hemel opsteeg, dat de gesteldheid van zijn hart Hem mishaagde en daarom ook zijn offer nietaangenomen werd. 1) Toen ontstak Kaïn zeer. 2) Haat tegen God, omdat Die hem kende, en nijd tegen de broeder, bij wie hij zich, ondanks zijn eerstgeboorte achtergesteld zag, vervulden zijn ziel, en zijn aangezicht verviel; in het naar de aarde gekeerd aangezicht, dat van de nijd bleek en mager werd, werd zijn inwendige zielsgesteldheid gezien (Spreuken. 14:30).

1) Ongelijk zijn dikwijls kinderen van gelijke ouders. Waar een boos hart is, daar is ook een boos oog, en waar deze beide zijn, daar is ook een boze hand..

Wanneer twee hetzelfde doen is het niet hetzelfde. Abel offerde in het geloof, (Hebr.11:4). Er zijn gebeden, die aangenomen worden, en ook gebeden, die de Heere een gruwel zijn. God verhoort de beden van goddelozen niet. (Psalm. 66:18)

2) Wij zien in Kaïn het beeld van een goddeloze, die echter voor rechtvaardig wil gehouden worden, ja zich de eerste plaats onder de heiligen aanmatigt..

6. En de Heere zei tot Kaïn, 1) hetzij bij een zichtbare verschijning; want God onttrok zich na de verdrijving van de mensen uit de hof niet aan de persoonlijke omgang, hetzij langs de weg van het beschuldigend geweten: Waarom zijt gij ontstoken en waarom is uw aangezicht vervallen? Gij hebt geen rede, om op Mij vertoornd te zijn en uw broeder te benijden, gelijk uw aangezicht verraadt. Klaag liever over uzelf, dat gij tot hiertoe zo slecht hebt geleefd, en volg uw broeder na, dat gij ook Mij welgevallig wordt; daartoe staat evenzo wel voor u als voor hem de weg open.

1) De Heer openbaart zich hier weer in Zijn opzoekende liefde. Al is het de Alwetende bekend, wat Kaïns einde zal zijn, toch spreekt Hij hem aan op belangstellende toon. Hierdoor toonde de Heer, dat niet in Hem, maar in Kaïn zelf de oorzaak van de verwijdering lag..

7. Is er niet, indien gij weldoet, verhoging? Zou Ik u niet verheffen in Mijn gunst, zo gij van nu aan een andere weg zou bewandelen en in geloof u tot Mij zou wenden? en zo gij niet weldoet, zo gij u niet bekeert, maar in dezelfde toestand voortleeft, de zonde, de zondige daad, die op de zondige gemoedsstemming volgt en een straf, een ellende is, ligt evenals een verscheurend dier aan de deur en wacht slechts op een gunstig ogenblik, om u te overvallen en te verscheuren. Zijn, 1) uw broeders, begeerte is toch tot u en gij zult over hem heersen. Gij zijt de eerstgeborene, en Abel erkent u immers en wil u gehoorzamen.

1) Bijna alle uitleggers menen, dat dit betrekking heeft op de zonde en dat, met deze vermaning, de verkeerde lusten, welke het gemoed van de mensen schokken en in beroering brengen, bedoeld worden. Derhalve zou, volgens hen, dit de bedoeling zijn: "Indien de zonde moeite doet, opdat zij u zich onderwerpe, waarom zou gij toegeven en niet alle mogelijke moeite doen om haar te bedwingen en te breidelen? Want het is uw roeping, haar te beheersen en de vleselijke driften, welke gij gevoelt, die oorlogvoeren en zich verheffen tegen God, tot gehoorzaamheid te brengen." Maar ik ben van oordeel, dat Mozes hier geheel wat anders wil zeggen. Het komt mij veeleer een verwijt voor, waarmee God de goddeloze zijn ondankbaarheid voorhoudt, omdat hij de eer van eerstgeborene te zijn, als niets acht. Naarmate iemand onder ons met grotere genade weldaden door God begiftigd is, komt zijn goddeloosheid des te meer aan de dag; indien hij de Bewerker van de genade weldaden, welke niet van elkaar te scheiden zijn, niet met des te meer ijver tracht te dienen. Ofschoon Abel bij zijn broeder was achter gesteld, was hij toch een ijverig vereerder van God. De eerstgeborene echter, diende God, door Wiens zegeningen hij tot zo grote waardigheid was gekomen, op een onverschillige en oppervlakkige wijze, en daarom stelde God zijn zonde zo groot voor, omdat hij zijn broeder niet eens navolgde, wie hij, naarmate hij hoger in eer stond, eerder in vroomheid had moeten overtreffen..

8. En Kaïn sprak met zijn broeder Abel; in plaats van naar Gods waarschuwing te horen, voedde hij steeds zijn haat, vatte het voornemen op om zijn broeder te vermoorden en, zich vriendelijk jegens hem houdende, lokte hij hem naar het veld. En het geschiedde, als zij in het veld waren, dat Kaïn tegen zijn broeder Abel opstond, a) en sloeg hem dood. 1)

a) 1 Joh.3:12 Judas 1:11

1) In Kaïn is het vrouwenzaad reeds tot slangenzaad geworden; in deze doodslag is het wezen van de boze, als moordenaar van het begin af aan, (Johannes 8:44) openbaar geworden; zodat hier de tegenstelling van een tweevoudig zaad in het menselijk geslacht te voorschijn treedt, gelijk dit zich in de gehele geschiedenis van de mensheid vertoont..

Die naar de hoop van de moeder slangendoder zijn zou, wordt moordenaar van zijn broeder. Welk een schouwspel! de eerste dode op aarde..

Kaïns moord is de genesis (wording) van het martelaarschap. Van deze eerste onschuldig vermoorde, die zegeviert, terwijl hij valt en leeft, terwijl hij sterft; en gestorven zijnde nog spreekt, (Hebr.11:4) gaat tot op Zacharia, Jojada's zoon; een brede bloedstroom door de geschiedenis van het Oude Testament (MATTHEUS.23:35). Bij de aanvang van de nieuwtestamentische geschiedenis wordt de doodslag, door Kaïn aan zijn broeder Abel gepleegd, bij tegenbeeld herhaald in de doodslag, door het Joodse volk aan hun broeder naar het vlees, Jezus, de heilige en geliefde Zoon van God, volvoerd. Dezelfde vloek van de omzwerving wordt over hen uitgesproken, en weer stroomt een vloed van martelaarsbloed door de kerkgeschiedenis. Moord en doodslag hebben door de mensenmoorder van het begin (Johannes 8:44) in de geschiedenis van de mensheid een wereldburgerrecht verkregen en heersen in duizenden gedaanten..

9. En de Heere zei tot Kaïn (Psalm. 9:13): Waar is Abel, uw broeder? 1) en hij zei met leugenachtige tong en trots hart: ik weet het niet; ben ik mijn broeders hoeder? Ligt op mij de verplichting, omdat ik de eerstgeborene ben, hem overal na te gaan en het oog op hem te houden? 2)

1) Naar omgebrachte schapen en dood vee, vraagt God niet, maar naar dode mensen vraagt Hij. Zo volgt toch, dat de mens een opstanding te hopen heeft en zulk een God bezit, die uit een lichamelijke dood in een eeuwig leven voert en naar hun bloed, als naar een kostelijk ding vraagt, gelijk ook Psalm. 116:15 zegt..

2)Ontzaglijke verwoesting door de zonde! Ongeloof, leugen, onbeschaamdheid, ja, wat niet al, ligt in dit antwoord, aan de alwetende Koning gegeven..

10. En Hij zei: Wat hebt gij gedaan? Gij meent: uw broeder kan niet meer spreken en tegen u getuigen; hem hebt gij doen verstommen; maar Ik hoor toch zijn stem; daar is een stem van het bloed van uw broeder, dat in zijn plaats (Hebr.12:24) tot Mij roept van de aardbodem om wraak.

Onderdrukking en stilzwijgen verhinderen God niet om zaken te richten, die de wereld begraven waant..

11. En nu zal de straf ook niet uitblijven, nu zijt gij vervloekt 1) uitgeworpen als van 2) de aardbodem, die zijn mond heeft opengedaan, om het bloed van uw broeder van uw hand te ontvangen; de aarde die zich heeftmoeten lenen, om het door uw hand vergoten broederbloed in te zuigen en door een dergelijke misdaad opnieuw vreselijk bezoedeld is, zal nu ook de vloek aan u voltrekken.

1) Dat was tot Adam niet gezegd (3:17), omdat God hem genade zou bewijzen. Voor Kaïn, die wel wanhoop, maar geen berouw, ondanks Gods lankmoedigheid, voelen zou, was er geen genade. (Judas 11).

"Vervloekt zijt gij," d.i. gij zijt het niet, van wie het gezegend zaad te wachten is. Met dit woord wordt Kaïn uitgebannen en als een tak van de boom afgesneden, dat hij op de eer niet meer te hopen had, die hij begeerde..

2) Het Hebreeuws woord Min hier vertaalt door "van," wordt door sommige uitleggers opgevat in de zin van "boven," door anderen in die van "ten aanschouwe van" en door weer anderen in die van "uitgeworpen van." Wij verenigen ons met het laatste gevoelen. Het als uitgeworpen zijn van de aardbodem is dan niet alleen nadere verklaring van dat "vervloekt zijt gij," maar daarin bestaat het wezen van de vloek over Kaïn uitgesproken. Adam heeft gehoord: "Om u zal de aardbodem vervloekt zijn." Maar nu flikkert de bliksemschicht van Goddelijke wraak de persoon van Kaïn tegen en treft hem..

12. Als gij de reeds om Adams zonde vervloekte (hoofdstuk. 3:17-19) aardbodem bouwen zult, hij zal u zijn vermogen niet meer geven; hij zal u geen genoegzaam voedsel geven, maar wraak aan u nemen en u gedurigtoeroepen van dat bloed van Abel, dat gij vergoten hebt, zodat het u onverdraaglijk wordt om daar te blijven (Leviticus. 18:28,29) Gij zult zwervende en dolende zijn op de aarde (Hebr. de wijde, woeste aarde), verbannen uit het land van uw geboorte en uitgestoten in de wijde wereld, zult gij ook daar nergens rust vinden.

13. En Kaïn, gelijk hij tot nu toe God getrotseerd had, zeide op de toon van diepste wanhoop tot de Heere: Mijn misdaad is groter, dan dat zij vergeven zou worden1) (of de over mijn zonde uitgesproken straf is te groot dan dat ik ze zou kunnen dragen).

1) Op deze wijze klaagt Kaïn, ofschoon hij over de misdaad zich niet verontschuldigt, toch over de strengheid van het oordeel. Zo ook de duivelen, ofschoon zij gevoelen, dat zij rechtvaardig gestraft worden, laten toch niet af God over het oordeel lastig te vallen en Hem zijn wreedheid te verwijten..

14. Zie, Gij hebt mij heden verdreven van de aardbodem, uit het land Eden (onderscheiden van Edens hof), waar ik tot hiertoe rustig gewoond heb, en ik zal voor Uw aangezicht verborgen zijn, Uw beschermende nabijheid voortaan ontberen; wat blijft mij dan over dan dat ik heenga en dat ik zal zwervende en dolende zijn op de aarde, uitgestoten en vogelvrij

verklaard, en het zal geschieden, daar ik uw beschermende hand moet missen dat al Wie mij vindt, mij zal doodslaan.

Er waren toen slechts weinig mensen op aarde en buiten het landschap Eden geen. Maar een verschrikt geweten denkt altijd het ergste, en vlucht waar niemand jaagt, (Spreuken. 28:1) en later, toen de mensen begonnen te vermenigvuldigen had het werkelijk ook zo kunnen zijn zoals Kaïn vreesde (vergelijk vs. 23 en 24)

Bij Kaïn is niets dan klagen over de straf, en hoe menigmaal wordt angst voor straf, voor berouw over zonde aangemerkt. Kaïn moet vrezen voor mensen, voor de levenloze dingen, sidderen bij het ritselen van een blad, bij het horen van de wind, want God heeft hem en na hem alle goddelozen met een brandmerk in het geweten getekend..

15. Doch de Heere, hem tijd tot boete gevende, zei tot hem: Neen! wie u vindt zal u niet doodslaan; Ik heb zelf uw bestraffing in mijn hand genomen. Daarom, al wie Kaïn doodslaat, zal zevenvoudig gewroken worden. En de Heere stelde een teken aan Kaïn, 1) opdat hem niet versloeg, al wie hem vond.

1) Wat is dit teken geweest? Wellicht een woeste blik; of een bleek, ingevallen, verwilderd gelaat, zodat ieder die hem ontmoette, huiverend voor hem uit de weg ging? Was het de straf van immer een bevend lichaam met zich om te dragen? De Schrift zwijgt er van. Het beste is het, het er voor te houden, dat het een *zichtbaar kenteken* is geweest, waardoor zij, die hem zagen, werden weerhouden, hem te doden..

16. En Kaïn ging uit van het aangezicht des Heren, ver verwijderd van des Heren nabijheid, en hij woonde in het land Nod, in het land van de omdwalingen, gelijk hij het zelf noemde, ten Oosten van Eden, buiten het landschap, waarin Adam ook na zijn verdrijving uit het eigenlijk paradijs zich nog altijd met de zijnen ophield.

De zon, het licht der natuur, gaat van het Oosten naar het Westen, en het rijk des Heren neemt in het algemeen dezelfde loop; Kaïn echter gaat omgekeerd, niet voorwaarts maar achterwaarts.

III Vs. 17-24. De nakomelingen van Kaïn stichten in hun land van verbanning tegenover het rijk van God een werelds rijk en leggen zich geheel en alleen toe op de kunsten, door welke zij zich allerlei levensgenot verschaffen, en zich en de hunnen een grote naam maken, maar waarbij zij altijd dieper in goddeloosheid wegzinken.

17. En Kaïn bekende zijn vrouw, 1) die hij met zich in zijn ballingschap genomen had, en zij werd bevrucht en baarde Henoch 2) (wijding). En hij bouwde, toen zijn familie zich nog meer uitbreidde, een stad, 3) die wel in het eerst uit enige hutten, misschien door een gracht omgeven, bestond, later echter tot een aanzienlijke stad aangroeide, en noemde de naam van die stad naar de naam van zijn zoon Henoch.

1)Huwelijken tussen broeders en zusters zijn bij de kinderen van het eerste mensenpaar onvermijdelijk geweest..

2) Hieruit mag niet worden afgeleid, dat Kaïn vóór de broedermoord geen kinderen had. Eerder doet het bouwen van de stad vermoeden, dat zijn gezin toen reeds tamelijk uitgebreid was. Henoch wordt daarom eerst met name genoemd, èn omdat hij is de zoon, na het schrikkelijk misdrijf, verwekt, èn omdat hij is de zoon, in wie de lijn van de kinderen der mensen, die met Lamech eindigt, wordt voortgezet..

3) Het is opmerkelijk, dat hij de zwerveling het eerst een vaste en bemuurde plaats ter woning aanwees en inrichtte, hij, die toch nergens rust of duur had. Zijn vrees dwong hem het open veld te ontvluchten en zich achter de veilige rotswand te verbergen. Ziedaar de oorsprong van de burchten en kastelen, die straks tot ommuurde steden met wallen en sterkten aangroeiden. Men zocht geen veiligheid en tegenweer tegen de dieren des velds, maar tegen de medemensen zelf. Toch ziet gij in deze stad reeds het voorspel van Babels torenbouw en Nebukadnezar's Babel, eerder dan het Noordindische Kanice of Phygische Iconien, wat sommigen vermoeden..

Niet tot lichamelijke ballingschap alleen werd Kaïn veroordeeld, maar aan een nog veel hardere straf onderworpen, dat hij namelijk geen plekje op aarde vinden zou, waar hij niet zwervende en dolende in de geest zou zijn; want gelijk een goed geweten met recht een koperen muur heet, zo zullen geen honderd muren de goddelozen van hun onrust bevrijden..

18. En aan Henoch werd Hirad (stedeling) geboren, en Hirad gewon Mechújaël (door God getroffen) en Mechújaël gewon Methúsaël (man Gods of de mens zelf God) en Methúsaël gewon Lamech (krachtig jongeling) niet te verwarren met Noach's vader (hoofdstuk 5:25-29).

19. En Lamech nam zich twee vrouwen 1), tegen Gods duidelijke ordening in (Hoofdstuk 2:24) de naam van de eerste was Ada (sierlijke) en de naam van de andere Zilla (donkere of door rijk hoofdhaar beschaduwde).

1) Tot welk een verderf voor gezinnen en staten de polygamie voert, toont de gesteldheid der latere heidense staten in het Oosten, die hoofdzakelijk door haar tot het Despotismus (overheersing met onbepaalde macht) geleid waren; zij brengt dit onvermijdelijk in de familie, daar zij de vrouw tot slavin en de man tot willekeurig heerser maakt; een uit vele zodanige gezinnen bestaande burgerij is een vereniging van alleen huiselijke Despoten, die, daar zij zelf willekeurig heersen, ook weer alzo beheerst willen worden (vergelijk Heren Ideeën 1).

Wij hebben hier de oorsprong der polygamie in een verkeerd en ontaard geslacht; als haar eerste bewerker een woeste man, van alle menselijkheid ontbloot..

20. En Ada baarde Jabal (zwerver); deze heeft uitgevonden het wonen in tenten en de veehouderij, is geweest een vader van diegenen, die tenten bewoonden 1) en vee *hadden*, een

zwervend herdersleven leidden; nu hier, dan daar tenten opsloegen, waar zij weiden vonden voor hun vee, gelijk later ook de patriarchen en nog heden de Arabieren.

1) Mozes vermeldt nu, dat de verkeerde dingen, welke uit het geslacht van Kaïn zijn voortgekomen, ook nog met iets goeds vermengd geweest zijn. Want de uitvinding van kunsten en andere zaken, die tot algemeen nut en gemak voor het leven dienen, is een gave Gods, welke volstrekt niet te verachten is, en een deugd, alle lof waardig. Het mag wel verwondering wekken dat juist dat volk hetwelk hoe langer hoe meer verbasterde, boven de andere nakomelingen van Adam heeft uitgemunt in gans geen verwerpelijke talenten. Ik nu ben van oordeel dat Mozes hier met opzet over die uitvindingen in het geslacht van Kaïn spreekt, opdat wij zouden weten, dat hij niet zó door God vervloekt was of nog enkele uitstekende gaven heeft Hij aan zijn nakomelingen geschonken. Want het is waarschijnlijk, dat ook bij anderen de gaven van het verstand niet werkeloos zijn geweest, maar dat onder de andere zonen van Adam vlijtige en schrandere mensen waren, die zich met ijver bezig hielden met het uitvinden en verbeteren van kunstwerken..

21. En de naam van zijn broeder was Jubal (muzikant, van daar jubel, jubelen, enz.); deze was de vader van allen, die harpen en orgels handelen; hij was de uitvinder van muziek op snaren en blaasinstrumenten.

Dezelfde gaven Gods kunnen ter ere van God en tot verderf der mensen dienen. Houdt op, met zang en spel God te onteren; de harp past in David's hand en het orgel in de tempel des Heren.

22. En Zilla baarde ook Túbal-Kaïn (smid van wapens), een leermeester van alle werkers met koper en ijzer, 1) de uitvinder, van het gebruik maken van koper en ijzer, een meester in het vervaardigen van werktuigen, in 't bijzonder van wapens (Hebr. scherper, slijper); en zuster van Túbal-Kaïn was Naëma (liefelijke).

1)Handwerken, kunsten en uitvindingen zijn gaven van de Heilige Geest en komen van God, welke zowel de gelovigen als ongelovigen daarmee begiftigt; wel hem, die alles tot eer van Gods gebruikt..

Met hun drieën voorzien zij in de verwerving van het aangenaam gebruik en het veilig bezit van het vele nodige van het leven. *Jabal* vertegenwoordigt de nijvere stand, die arbeidt voor het brood. *Jubal* veraangenaamt door spel en dans het leven. *Tubal-Kaïn* beveiligt ten leste door zijn uitvindingen het leven tegen de aanvallen van anderen en verdedigt aldus het recht..

Hoe komt het geslacht van Kaïn tot de eer van die gewichtige vorderingen? Daarom, omdat het geslacht van de belofte met de wereld gebroken heeft en het geslacht van de vloek haar toegevallen is; daarom, omdat het eerste naar het inwendige, het tweede naar het uitwendige gericht is; daarom, omdat het ene in God de schat van zijn hart, het voorwerp van zijn gedachten en het doel van zijn streven heeft, het andere in het zichtbare en zinnelijke leeft en daardoor zijn arm, ledig en onrustig leven zoekt te verrijken, te veraangenamen en zeker te maken. De hele geschiedenis van de mensheid bevestigt de beschouwing, waartoe deze

geschiedenis van de overoude tijden ons leidt, namelijk dat de uitwendige kennis in die mate toeneemt, als de vervreemding van God groter wordt..

De Christen, tot wie de Heer heeft gezegd: "Alles is het uwe", neemt daarvan wat schoon en goed is, en de geheiligde gave wordt aangewend tot de eer van God..

23. En Lamech, trots en overmoedig zich verheffende op deze uitvindingen van zijn zonen en zelf met een gave, die der dichtkunst, begiftigd, zei eens tot zijn vrouwen: Ada en Zilla, terwijl hij haar een lied voorzong, waarmee hij in ‘t bijzonder de uitvinding van Túbal-Kaïn, het zwaard, verheerlijken wilde: Hoort mijn stem, gij vrouwen van Lamech! neemt ter ore mijn rede! Voorwaar, ik sloeg wel een man dood om mijn wond en een jongeling om mijn buil! heb ik een man verslagen wegens een mij geslagen wond en een jongeling voor de buil of striem, die hij mij toegebracht heeft; met een goed zwaard, gelijk ik in handen heb, kan ik alle bloedwraak, die over mij komen zal, beter trotseren, dan Gods arm onze vader Kaïn tegen de bloedwraak beschermt;

24. Want Kaïn zal zevenvoudig gewroken worden aan die, die hem zou doodslaan (vs.15), maar Lamech zal zich zelf met zijn zwaard zeventigmaal zevenmaal wreken aan ieder, die hem tegenstaat.

De eerste dichter van de wereld was een verjongd grijsaard, een held in woorden, een lofredenaar van zichzelf, een zanger van daden, die hij niet verrichtte, maar voor zijn vrouwen meende te kunnen verrichten..

Met een moord begon en met een moordlied eindigt de geschiedenis van de Kaïnieten. In het zevende lid is alles vergeten; door muziek, overdaad, pracht, en weelde zijn de gedachten verstrooid. De vloek van de eenzaamheid kenmerkt het stadsleven, de vloek van de onbestendigheid in lust tot zwerven, het boze geweten in heldenmoed veranderd, die van de vloek van de voorvader met godslasterlijke zelfverheffing melding maakt..

Terecht wordt dit lied "het lied van het zwaard" genoemd. Wellicht dat Lamech het zong of uitgalmde met het zwaard zelf in de hand, nog rokende van het bloed van een verslagene..

In dat hart, waarin hoogmoed is op zijn schande, zijn zonde, is wel de duivel gevaren. De dronkaard, die zich beroemt op de menigte drank die hij drinken kan, de wellusteling die zich verheft op de menigte van zijn slachtoffers, mag hij niet met de naam van Lamech worden bestempeld?.

IV. 25 en 26. In plaats van de vermoorde Abel, verkrijgen Adam en Eva een vergoeding in Seth. Deze wordt de stamvader van een in het geloof volhardend geslacht van kinderen Gods.

25. En Adam bekende wederom 1) zijn vrouw, en zij baarde een zoon, en zij noemde hem Seth (in de plaats getreden), want God heeft mij, *sprak zij*, een ander zaad, het begin van een nieuwe nakomelingschap, gezet voorAbel, 2) want Kaïn heeft hem doodgeslagen. 3)

1) Uit dit "wederom" mag niet worden afgeleid, dat Adam door de dood van Abel en de vlucht van Kaïn van kinderen beroofd was. Het is zelfs meer dan hoogst waarschijnlijk, dat, vóór en na de geboorte van Seth, Adam zonen en dochters gewonnen heeft. Seths geboorte wordt hier echter in het bijzonder gemeld, omdat gelijk in Kaïn de linie van de kinderen der mensen werd voortgezet, dit ten opzichte van de heilige linie, de linie van de kinderen Gods in Seth zou plaats hebben. Waarschijnlijk dat velen van Adams zonen en dochters zich meer tot het familieleven van Kaïn voelden aangetrokken. Ook daarom wordt de geboorte van Seth gemeld, omdat met hem in *Adams huis* als het ware een nieuw geslacht niet alleen begint, maar ook een nieuw tijdvak, een tijdvak, waarin er weer van terugkeer tot de Heere God sprake is..

2) God weet Christelijke ouders in het kruis wonderbaar te troosten; heeft Hij hun een Abel ontnomen, Hij kan hun wel een Seth teruggeven..

3) Er is geen groter lijden voor ouders dan de zonde van de kinderen; Kaïns misdaad is zwaarder lijden dan Abels dood..

26. En aan dezelfde Seth werd ook in de echt met één van zijn zusters, een zoon geboren, en hij noemde zijn naam Enos, dat is: zwakke mens; want in tegenstelling met de bij de Kaïnieten heersende overmoed vervulde hem het gevoel van menselijke onmacht en nietigheid, en dit gevoel dreef hem tot de dienst van God. Toen de afval van God in Kaïn’s geslacht hoe langer hoe meer openbaar werd, begon men, in het geslacht van Seth, de naam des Heren bij openlijke samenkomsten en godsdienstoefeningen aan te roepen. 1)

1) Zij verbonden zich ook tot gemeenschap, doch het worden geen steden van zingenot en weelde, neen! het worden plaatsen van heilige overpeinzing en gebed.

De godsvrucht is de sterkste muur; de Kaïnieten zijn ten ondergegaan met hun steden, zo niet vóór, dan met de zondvloed; het geslacht van Seth leeft voort in eeuwigheid. De winst (Kaïn) is verloren en de zwakke (Seth) is sterk geworden door zijn God..

In het Hebreeuws Liekraa Be-Schem Jahweh. Hoewel door deze woorden in de regel de *gehele* eredienst van God wordt uitgedrukt, toch kan het niet anders of hier wordt mee bedoeld, dat men de Heere God in het openbaar ging vereren, gemeenschappelijk de Heere ging dienen. Het is toch niet te veronderstellen, dat Adam en Eva tot nu toe de naam des Heren niet hebben aangeroepen. Het tegenovergestelde kan veeleer op goede gronden worden verdedigd. De eerste openbare godsdienstoefening wordt ons hier meegedeeld. Het voor de eerste maal samenkomen van de Kerk onder het Oude Verbond..

HOOFDSTUK 5.

GESLACHTSREGISTER VAN ADAM EN NOACH.

Vs. 1 en 2. Na voorstelling van de beginselen van het menselijk geslacht en van de beide richtingen, die zich daarin ontwikkeld hebben, gaat het bericht tot de schepping terug, om zo het geslachtsregister van gelovigen aan te vangen tegenover de lijn van goddelozen.

1. Dit is het boek 1), het register, van Adams geslacht in die lijn, welke in God geloofde, en door de tucht van zijn genade tot het toekomstige doel werd geleid, terwijl bij de overigen de goddeloosheid hand over hand toenam, en zich bij de Kaïnieten een gruwelijk heidendom ontwikkelde. Ten dage als God de mens schiep, maakte Hij hem a) naar de gelijkenis Gods.

a) 1 Kor. 11:7

1) De registers zijn het skelet van de geschiedenis. Zij wijzen ons aan, hoe ook de mannen Gods, bij de openbaring van God en de leiding van de Heilige Geest, die zij ontvangen, het ernstig en nauwlettend onderzoek niet duchtten en dat ook zij niet vreesden de oude oorkonden en familiestukken te doorzoeken; evenmin als de geleerden van onze tijd, die het stof van de duffe bibliotheken tarten om kennis en wetenschap te vergaren. Ook zij hebben, zoals Lukas het uitdrukt, alles van te voren naarstig onderzocht (Luk.1:3)

2. a) Man en vrouw 1) schiep Hij hen en zegende ze, en noemde hun naam Mens, ten dage als zij geschapen werden (hoofdstuk 1:26-28).

a) MATTHEUS. 19:4; Mar. 10:6

1) Deze woorden geven de heilige band van het huwelijk, de onverbrekelijke eenheid tussen man en vrouw aan. Want nadat Mozes hen elk afzonderlijk heeft genoemd, verenigt hij, terstond daarop, hen beiden onder één naam. En de gemeenschappelijke naam deelt hij aan beiden, zonder onderscheid, toe, opdat de nakomelingen zouden leren het verbond des te heiliger te eren, wanneer zij zouden zien, dat de eerste ouders onder één naam werden aangewezen..

II. vs. 3-32. Nu volgt de geslachtslijst van die lijn, waardoor het mensdom blijvend geworden is; tezamen zijn er tien oudvaders, die door hun hoge leeftijd een tijdspan van 1655 jaar bestaan hebben, en door dit kleine aantal leden de openbaringen van God op het latere geslacht hebben voortgeplant.

3. En Adam leefde honderd en dertig jaar, toen hij na de dood van Abel zijn vrouw weer bekende (Hoofdstuk 4:25), en gewon een zoon naar zijn gelijkenis, naar zijn evenbeeld; wel een zondig mens als zijn vader (Psalm. 51:7), maar toch tegelijk een nakomeling van hem, die de belofte van de toekomstige Verlosser verkregen had, en in het geloof aan die belofte weer vernieuwd werd naar het beeld van zijn Schepper (Hoofdstuk 5:1), alzo een lid van de heilige kerk, en noemde zijn naam Seth.

1) Hoe worden wij ook hier weer bepaald bij de gevolgen van de diepe val van de mens. Adam was geschapen naar de gelijkenis en het beeld van God. Van zijn zoon mag en kan dit niet meer gezegd worden..

4. En Adams dagen, a) nadat hij Seth gewonnen had, zijn achthonderd jaar geweest, en hij gewon zonen en dochters.

a) 1 Kronieken 1:1

In het getal der jaren, dat hier vermeld wordt, wordt ons eerst te zien gegeven, hoe lang de heilige Patriarchen tegelijk achtereenvolgens geleefd hebben. Want gedurende zes eeuwen, toen de nakomelingen van Seth reeds tot een groot volk waren geworden, kon de stem van Adam zich dagelijks doen horen, om de herinnering aan de schepping, aan de val en aan de straf levendig te houden, om te getuigen van de hoop op het behoud, welke na de tuchtiging nog was overgelaten en om de oordelen van God aan te kondigen, waarin allen onderricht moesten worden. Want wel konden, nadat hij gestorven was, de kinderen aan de kleinkinderen, als van vader op zoon, meedelen, wat zij hadden vernomen, maar veel meer effect had de mededeling, indien zij deze hoorden uit de mond van hem, die zelf ooggetuige van al deze dingen was geweest..

5. Zo waren al de dagen van Adam, die hij leefde, negenhonderd en dertig jaar; en hij stierf.

6. En Seth leefde honderd en vijf jaar a) en hij gewon Enos.

a) Genesis 4:26.

7. En Seth leefde, nadat hij Enos gewonnen had, achthonderd en zeven jaar, en hij gewon zonen en dochters.

8. Zo waren al de dagen van Seth negenhonderd en twaalf jaar; en hij stierf. 1)

1) Dit, op zichzelf overbodig schijnend, slotwoord, moet door de herhalingen de heerschappij van de dood van Adam af (Romeinen 5:14) als een onveranderlijke wet aantonen. Maar bij het heersen van de dood toont zich tevens de kracht van het leven des te duidelijker. Want de mens sterft dan pas, wanneer hij reeds het leven weer voortgeplant heeft, zodat midden in de dood van de personen het leven van het geslacht behouden en de hoop op het zaad, dat de bewerker van de dood overwinnen zou, versterkt werd..

De geslachtsregisters zijn een krachtig "memento mori" (gedenk te sterven). Hoe veel jaren er ook voorbijgingen dat de dood niet intrad, toch kwam hij.

9. En Enos leefde negentig jaar en hij gewon a) Kenan (werkzame).

a) 1 Kronieken 1:1,2.

10. En Enos leefde, nadat hij Kenan gewonnen had, achthonderd en vijftien jaar, en hij gewon zonen en dochters.

11. Zo waren al de dagen van Enos negenhonderd en vijf jaar; en hij stierf.

12. En Kenan leefde zeventig jaar en hij gewon Mahalal-el (roem Gods).

13. En Kenan leefde, nadat hij Mahalal-el gewonnen had, achthonderd en veertig jaar; en hij gewon zonen en dochters.

14. Zo waren al de dagen van Kenan negenhonderd en tien jaar; en hij stierf.

15. En Mahalal-el leefde vijfenzestig jaar, en hij gewon Jered (nederdaling).

16. En Mahalal-el leefde nadat hij Jered gewonnen had, achthonderd en dertig jaar; en hij gewon zonen en dochters.

17. Zo waren al de dagen van Mahalal-el achthonderd vijfennegentig jaar; en hij stierf.

18. En Jered leefde honderd tweeënzestig jaar, en hij gewon a) Henoch (rustgever); hij werd alzo dadelijk als kind in bijzondere zin de Heere toegewijd en overgegeven.

a) 1 Kronieken 1:2.

19. En Jered leefde, nadat hij Henoch gewonnen had, achthonderd jaar; en hij gewon zonen en dochters.

20. Zo waren al de dagen van Jered negenhonderd tweeënzestig jaar; en hij stierf.

21. En Henoch leefde vijfenzestig jaar, en hij gewon Methúsalach 1) (vorst, man van wasdom).

1) Er zijn er die menen, dat Henoch in de naamgeving van zijn zoon ook als profeet optreedt en reeds met die naam het volk verkondigt, dat de Heere God met Zijn geduchte straf niet zal uitblijven. Men vertaalt dan het woord "Methúsalach" door: "als deze sterft zal ik zenden nl. de straf over de zonde."

22. En Henoch wandelde met God, 1) was met God, in de meest vertrouwde omgang, nadat hij Methúsalach gewonnen had, en de geboorte van deze zoon wellicht op hem een bijzondere indruk heeft gemaakt, driehonderd jaar; en hij gewon zonen en dochters.

1) Wat hier van Henoch gezegd wordt, dat hij met God wandelde, moet in bijzondere zin worden opgevat. In het vorige hoofdstuk is gewezen op de vroomheid van Enos en zijn nakomelingen. Boven hen allen steekt echter Henoch uit in vroomheid van wandel, in gehoorzaamheid aan des Heren Woord, en de vrucht van dat op bijzondere wijze verkeren

met God, wordt openbaar in het verkeren onder zijn volk als profeet van de gerechtigheid. Judas 1:14 en 15

23. Zo waren al de dagen van Henoch driehonderd vijfenzestig jaar.

24. Henoch dan wandelde met God en was tevens een prediker van de gerechtigheid tegenover de toen zo sterk toenemende zonde (Judas 1:14 en 15); en hij was niet *meer*, want God nam hem weg, nam hem, zonder dat hij de dood behoefde te ondergaan tot zich, en dit tot een teken voor degenen, die in goddeloosheid voortgingen, en tot bevestiging van Henochs prediking (Hebr. 11:5).

Dit geschiedde ongeveer in het midden van de jaren tussen Adam en de zondvloed in het jaar 987 na de wereldschepping. Terwijl in de zevende nakomeling van Adam door Kaïn, in Lamech (Hoofdstuk 4:19) de goddeloosheid haar toppunt bereikt, is Henoch, de zevende van Adam door Seth, de uitstekendste vrome van dit geslacht. De Heer komt eerst met de tekenen Zijner liefde, voordat Hij de goddelozen verdelgt. Henoch vóór de zondvloed.

"Hij stierf, hij stierf!" Hoort gij in dit altoos wederkerend refrein geen muziek, hoe somber deze ook zij? Hij stierf! hij stierf! Zal dat nooit ophouden? Neen het is geen stalen wet, geen ijzeren noodzakelijkheid. God heeft de macht, van de dood te bevrijden en Hij toont het in Henoch. Zes maal achtereen klinkt het woord: "en hij stierf" en reeds zou men zeggen: "nu moeten alle mensen sterven," doch God wil niet, dat men Hem aan regels bindt, maar toont boven zijn eigen wetten verheven te zijn..

Henoch, de eerste ten hemel opgenomene, was een jongeling, en de eerst gedode om zijns geloofswil, de eerste martelaar, Abel, was ook een jongeling. En zij moesten het zijn. Of meent gij dat een afgeleefd leven de Heere gegeven worden moet? Neen veeleer de bloei des levens, het volle der krachten, het beste wat men heeft..

God nam hem weg. Het Hebreeuwse woord tql wegnemen, hetwelk hier gebruikt wordt, wordt ook in 2 Koningen. 2:3,5 van de wegneming van Elia gebezigd en betekent op beide plaatsen "ten hemel opnemen" op bijzondere wijze..

25. En Methúsalach leefde honderd zevenentachtig jaar, en hij gewon Lamech (jeugdige, sterke).

26. En Methúsalach leefde, nadat hij Lamech gewonnen had, zevenhonderd tweeëntachtig jaren; en hij gewon zonen en dochters.

27. Zo waren al de dagen van Methúsalach negenhonderd negenenzestig jaar, de hoogste leeftijd, die ooit een mens bereikt heeft; en hij stierf.

Zo bracht de jongste de oudste voort. Er wordt door God altijd een zeker overwicht gegeven, terwijl Hij het gekorte aan de erflater met rente aan de erfgenaam vergoedt..

Niemand bereikte de duizend jaar en de meesten kwamen het zo nabij; doch als zij het grijpen wilden vielen zij. De rabbijnen houden de dag, op welke de mens bij overtreding van het gebod, sterven zou, voor een dag Gods van duizend jaar (Psalm. 90:4), zodat zelfs Methúsalach, ofschoon op de late avond, toch nog op diezelfde dag gestorven zijn zou. Tegen het juiste van deze getallen is geen bezwaar van betekenis ingebracht. De tegenwerping, dat een zo lange leeftijd uit de tegenwoordige gesteldheid van de menselijke natuur niet te begrijpen is, verliest alle betekenis, als men bedenkt, dat alle overblijfsels uit de overoude wereld van reusachtige kracht getuigen, het klimaat, de weersgesteldheid enz. van die na de vloed verschillend waren; dat het leven veel eenvoudiger was en de nawerking van de paradijstoestand niet dadelijk verloren zal geweest zijn. Het blijkt verder duidelijk uit de tijdsopgaven omtrent Noach, dat de jaren van de onzen niet hebben verschild.

Volgens hoofdstuk. 7:11 en 8:14 was Noach gedurende één jaar en 10 dagen in de ark. Indien wij nu de dagen, hoofdstuk. 8:3,5,6,10,12,13,14 vermeld, bijeen tellen, hebben wij een som van 370 dagen, zodat naar de vorige aanwijzing het jaar uit 360 dagen of (zie hoofdstuk. 8:3 vergelijk vs. 4), 12 maanden ieder van 30 dagen bestaat..

28. En Lamech leefde honderd tweeëntachtig jaar, en hij gewon een zoon.

29. En hij noemde zijn naam Noach, 1) (rust, troost) zeggende: Deze zal ons troosten over ons werk, en over de smart, de moeitevolle arbeid, van onze handen, vanwege het aardrijk, dat de Heere vervloekt heeft!

1) In profetische geest ziet hij alzo in deze zoon een buitengewoon rechtvaardig man en beschouwt hem als een troost onder de last en de kommer op aarde, die toen meer dan vroeger vol goddeloosheid was. Met Noach begint het tweede duizendtal jaren van de wereldgeschiedenis. Hij werd geboren in het jaar 1056 na de wereldschepping.

"In tijden van grote nood en alles overheersende goddeloosheid, grijpt de gelovige meer dan ooit naar de banier van de goddelijke belofte..

30. En Lamech leefde, nadat hij Noach gewonnen had, vijfhonderd vijfennegentig jaar; en hij gewon zonen en dochters.

31. Zo waren al de dagen van Lamech zevenhonderd zeventig jaar; en hij stierf.

32. En Noach was vijfhonderd jaar oud; 1) en Noach gewon Sem (naam, naambehouder), Cham (driftige) en Jafet 2) (zich ver uitbreidende).

1) Dit toont aan, dat Noach grote tegenzin tegen de wereld gehad heeft, want waarom zou hij zich anders zolang van de echt hebben onthouden, als omdat hij gezien heeft, hoe zijn bloedverwanten allen tot tirannen geworden zijn en de wereld met geweld vervuld hebben; daarom heeft hij gedacht, liever geheel zonder kinderen te willen zijn, dan ontaarde kinderen te hebben. Ik houd het zelfs daarvoor, dat hij nooit een vrouw zou genomen hebben, zo hij

niet vermaand zou zijn door de vaderen, of het misschien hem door een engel bevolen zou zijn..

2) Volgens de ouderdom is de opvolging deze: Jafet (Hoofdstuk 10:21), Sem (Hoofdstuk 11:10), Cham (Hoofdstuk 9:24), maar Sem staat als de gezegendste vooraan. Zij namen nog vóór de zondvloed vrouwen, maar gewonnen geen kinderen. Gelijk uit het volgende overzicht blijkt, heeft Adam nog tot in de dagen van Lamech geleefd, en door de laatste de oudste geschiedenis van het mensengeslacht onmiddellijk op Noach voortgeplant.

in de wereldgeschiedenis:
1. Adam leefde 930 jaren nl. van 1- 930
2. Seth 912 130-1042
3. Enos 905 235-1140
4. Kenan 910 325-1235
5. Mahalal-el 895 395-1290
6. Jaren 962 460-1422
7. Henoch 365 622- 987
8. Methusalach 969 687-1656
9. Lamech 777 974-1651
10.Noach 950 1056-2006

Uit het overzicht bij hoofdstuk 11:26 zal verder blijken, dat Noach door zijn tweede zoon Sem tot in Abrahams dagen reikt, en deze, behalve de oudste geschiedenissen, ook die van de zondvloed en de daarop volgende tijd van 427 jaren heeft kunnen meedelen.

"Het heeft sommigen bevreemd, dat er in de Heilige Schrift geslachtsregister voorkomen, zodat men zelfs wel eens spottend gevraagd heeft, of ook een geslachtsregister ingegeven zou zijn? De geslachtsregisters zijn het skelet, waarover het lichaam van de Schrift is gegroeid. Dat lichaam wordt erdoor gevormd en gedragen, en het zou zonder hen niet zelfstandig kunnen bestaan. Maar ook in de beenderen zelf is nog iets aanwezig; gij hebt ze slechts van binnen te bezien, om er die levenskracht, om er dat merg in te vinden, zonder welke zij ook niet konden bestaan.".

HOOFDSTUK 6.

AANKONDIGING VAN DE ZONDVLOED. BOUW VAN DE ARK.

I. Vs. 1-8. Bij de vermeerdering van het Kaïnietische geslacht namen ook de goddeloosheid en gruwelen van allerlei aard op aarde de overhand. Zelfs de nakomelingen van Seth lieten zich door huwelijken met dochters uit dit geslacht in dat verderf intrekken. Nu kondigt God, eerst nog als van verre en een uitstel van 120 jaren tot bekering gevende, vervolgens duidelijk uitsprekende, een strafgericht aan hetwelk Hij allen, met uitzondering van een, die voor Hem genade gevonden heeft, van de aardbodem verdelgen zal.

1. En het geschiedde, als de mensen, de aan de ontwikkeling van hun natuurlijk bestaan overgelatene mensen, de nakomelingen van Kaïn, en de hun in dit opzicht gelijkstaande overige afstammelingen van Adam, op de aardbodem begonnen te vermenigvuldigen, wat te sneller geschiedde wegens de bij de Kaïnieten bestaande veelwijverij, en hun dochters geboren werden, die bijzonder door lichamelijke schoonheid zich onderscheidden, gelijk de in de geslachtstafel (Hoofdstuk 4:17, 18) vermelde namen Ada, Zilla en Naëma reeds op zulk een schoonheid doelden.

2. Dat Gods zonen, de nakomelingen van Adam, uit de geslachtslijn van Seth (Hoofdstuk 5), aan wier hoofd (Hoofdstuk 5:1 en 2) God zelf geplaatst werd, en wier lust tot hiertoe de kennis en verering van God geweest was (Deuteronomium. 14:1 en 2), de dochters der mensen aanzagen (want de laatsten waren wegens de buitengewone vermeerdering naderbij komen wonen), dat zij schoon waren, 1)en zij namen zich vrouwen, uit allen die zij verkozen hadden; 2)zij vreesden niet uit dit van God vervreemd geslacht vrouwen naar hun welgevallen te nemen, en vraagden er niet naar of zij zich in hetzelfde verderf stortten.

1) God de Heere veroordeelt hier niet, dat de zonen Gods een oog hadden voor de schoonheid van de vrouwen, maar, dat in dat letten op de schoonheid de wellust en vleselijke begeerten hen geheel en al beheersten..

2) Met deze laatste woorden wordt te kennen gegeven, dat zij zich-en dat is juist hun grote zonde-geheel en al door hun verdorven hartstochten lieten leiden. Op deze eerste bladzijden van de Heilige Schrift waarschuwt de Heere God reeds tegen elk huwelijk, dat enkel uit wellust gesloten wordt, en veroordeelt eveneens elk huwelijk, gesloten tussen gelovigen en ongelovigen..

Als de mensen worden losgelaten, is dit een teken van naderende godsgerichten..

3. Toen zei de HEERE bij zichzelf, Mijn Geest zal a) niet in eeuwigheid twisten met de mens, 1) omdat hij ook vlees is 2) Johannes 3:6), het gehele geslacht der mensen is zo geheel in vleselijke lust verzonken, dat mijn Geest niet meer door hen opgemerkt wordt. Ik zal mij daarom ook niet langer tevergeefs met hen vermoeien, om ze te bestraffen, maar zijn dagen hem gegeven tot uitstel waarin hij zich nog kan bekeren, zullen zijn honderd en twintig jaar. 3)

a) 1 Cor. 3:14 2 Petrus. 2:5

1) De Heere, als het ware vermoeid van de hardnekkige zonde van de wereld, kondigt hiermee de straf welke Hij tot nu toe verschoven had, als ogenblikkelijk volgende aan..

2) Hiermee geeft God, de Heere, de reden aan, waarom Hij geen heil verwacht van dat twisten van zijn Geest met de mens. De Heere God spreekt hier hetzelfde uit als wat ook de Apostel Paulus zegt; de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn, hij kan ze niet verstaan, want ze zijn hem een dwaasheid. "Vlees" staat hier voor de gehele natuurlijke, zinnelijke mens, niet alleen voor de zinnelijke begeerte in de mens. Calvijn tekent hierbij aan, dat de Heere God het bij wijze van verachtelijk spreken gebruikt, om daarmee te doen uitkomen: de tegenstelling tussen het heden en het in den beginne naar het beeld van God geschapen zijn. Hij noemt dezelfde mensen vlees, die Hij in den beginne naar Zijn beeld heeft geformeerd. Het is een klacht en tevens een verwijt. Dr. v. Ronkel vertaalt op het voetspoor van anderen: "ook hun zondig omdwalen is vlees." De betekenis zou dan zijn: "Omdat het vlees hen doet dwalen, of "in dat gedachteloos en in wellust afdwalen van de zonde, dat als van zelf geschiedt, openbaart zich juist de mens naar het vlees.".

3) Nog klonk de stem van de engel, "de voorspraak uit duizenden", bij God: "Heer! laat hem nog dit jaar!" God erbarmde zich. Het is waar: Hij kon de aan de wortel van de onvruchtbare boom gelegde bijl niet terugtrekken; de slag viel; maar hij spaarde een laatste spruit op de afgehouwen tronk. Hij verbood de verdervende invloed om allen te verderven: Hij behield een overblijfsel naar de verkiezing van de genade, waaruit nog een nieuw geslacht, als erfgenaam van de belofte van de eerste wereld, verrijzen kon. En evenals de top van de Arafat boven de wateren, verhief Noach het hoofd boven het verzonken geslacht van de aarde als de eersteling van een nieuwe wereld die met hem uit de golven verrees..

Hoe schittert hier de goedertierenheid Gods, hoe roemt ook hier nog de barmhartigheid tegen het oordeel! Meer dan een eeuw wordt de straf uitgesteld, opdat de mens nog tot bekering zou komen..

4. In die dagen waren er reuzen, mensen van buitengewone lichaamsgrootte of sterkte, op de aarde, en ook daarna, als Gods zonen tot de dochters van de mensen ingegaan waren, die zij uit zinnelijke lust door hun schoonheid zich tot vrouwen genomen hadden, en zich kinderen gewonnen hadden, zo kwamen uit zulk een vermenging eveneens reuzen voort, die onderdrukkers waren; deze zijn de geweldige, die van ouds geweest zijn, mannen van naam: vermaarde beroemde mannen, die naar het oordeel van de wereld grote dingen hadden uitgericht, gelijk daarentegen gesproken wordt van mensen zonder naam (Job 30:8).

Hoe meer er van die bozen zijn, hoe nauwer zij te samen leven, des te meer verpesten zij elkaar met hun adem, en zalven zij elkaar met hun ziekte; de een wordt de ander een werktuig tot grotere en fijnere boosheid. Alle grote rijken, instellingen, steden zijn daarvan nog treurige bewijzen,.

5. En de HEERE zag, dat de boosheid van de mensen veelvuldig was op de aarde, zulk een grote afmeting had verkregen dat zij als het ware heel de aarde overdekte, en a) al de gedachten van zijn hart te allen dage alleen zodat er niet het minste goed meer werd bedacht maar volkomen boos was, want in plaats van op die vermaningen te letten, leefden zij op de oude wijze voort (MATTHEUS. 24:37 vv.).

a) Genesis 8:21. Job 15:16. Spreuken. 6:14. Jeremia 17:9. MATTHEUS. 15:29. Rom.3:10,11,12; 8:6.

6. Toen berouwde 1) het de HEERE, wekte dit schouwspel een heilige afkeer bij God en een heilige droefheid vervulde Hem, zodat Hij er smarte van had, dat Hij de mens op de aarde gemaakt had, en het smartte Hem aan zijn hart, niet alsof Hij het voor een misslag hield, dat Hij de mens gemaakt had, maar Hij moest van dat geslacht zeggen: dat is het schepsel niet, dat Ik gemaakt heb, dit ontaarde wil Ik voor het Mijne niet erkennen.

1) Dit is een menselijke (anthropopathische) uitdrukking (1 Samuel 15:11, 26) welke te kennen geeft, dat God krachtens zijn onveranderlijkheid een veranderde gezindheid had tegenover de veranderde mens, en dat Hij tegenover de verstokte, die zich met de zonde vereenzelvigd had, zich nu openbaarde, als de zondaar in de zonde, gelijk de zonde in de zondaar hatende. Dat echter Jehova niet gelijk de mensen haat, bewijst de volgende schone weer menselijke uitdrukking (anthropomorphisme): "het smartte Hem in Zijn hart.".

Berouw bij God betekent voorzeker niet enig gevoel van spijt uit zelfbeschuldiging, maar wel een leedgevoel uit ontferming geboren. Er ligt ook hier barmhartigheid in dat berouw Gods gelijk ook uit de toevoeging blijkt, dat het de Heere smartte aan het heilig hart..

8. Maar Noach vond genade 1) in de ogen des HEREN, hem alleen zonderde God van het besluit der algemene verdelging uit, deed hem, die tot hiertoe ongehuwd gebleven was, een vrouw nemen en schonk hem spoedig na elkaar drie zonen (Hoofdstuk 5:32); want uit hem en zijn huis wilde Hij het menselijk geslacht weer herstellen.

1) Met deze woorden wordt gezegd, dat God hem genegen en gunstig was. Want de Hebreeën zijn gewoon te zeggen: "Indien ik genade vind in uw ogen," wanneer zij bedoelen: "Indien ik U aangenaam ben of gij met uw welwillendheid en gunst mij wilt verwaardigen." Hetgeen wel degelijk is op te merken, omdat sommige ongeleerden met nutteloze, spitsvondigheid tot de gevolgtrekking komen, dat, indien de mensen bij God gunst verwerven, zij deze verkrijgen door hun eigen vlijt en verdiensten. Ik beken wel, dat hier verhaald wordt, dat Noach bij God aangenaam is geweest, omdat hij, vroom en heilig levende, als een rein man van de algemene schandelijkheden van de wereld afstand nam. Maar waarom die zuiverheid van wandel bij hem, indien hij niet reeds vroeger door God begenadigd was? De eerste gunst was derhalve genadig mededogen. Daarna, omdat God hem eenmaal had omvat met de armen van Zijn eeuwige liefde, hield Hij hem vast, opdat hij niet met de rest der wereld verloren zou gaan..

II. Vs. 9-22. Nadat de bepaalde tijd van 120 jaar zo ver verlopen is, dat God nu de uitvoering van Zijn besluit voorbereiden moet, deelt Hij dit aan Noach mee, wijst hem aan een Ark te

bouwen, op een bijzondere wijze ingericht en naar zekere afmetingen, en geeft hem nadere lering omtrent het doel van de Ark en verzekert hem van zijn redding in de Ark.

9. Dit zijn de geboorten van Noach, met wie Hoofdstuk 5:32 de geslachtslijn van Seth afbrak, en met wie de geschiedenis van het rijk Gods het van nu aan in het bijzonder te doen heeft. Noach was een rechtvaardig, oprecht man in zijn geslacht; te midden van die bedorven betrekkingen, nakomelingen van Seth, die mee waren gesleept door die schone vrouwen, was hij een gerechtvaardigde door het geloof in het beloofde zaad, en dit geloof heiligde zijn wandel, maakte hem waar, oprecht a) Noach wandelde gelijk een Henoch, met God.

a) Genesis 5:22

10. En Noach gewon, gelijk reeds is opgemerkt, drie zonen, Sem, Cham en Jafeth.

11. Maar de aarde was, gelijk ook reeds is verhaald, maar om de afschuwelijkheid van de toestand en het rechtvaardige van Gods oordeel aan te wijzen, weer verhaald wordt, verdorven voor Gods aangezicht, dat zo heilig is en geen gruwel kan aanschouwen; en van dit alles was de vrucht dat de aarde was vervuld met boosaardigheid, met geweldenarij. Noach scheen alzo als een licht te midden van een krom en verdraaid geslacht (Filp. 2:15).

12. Toen zag God, als Hij tot uitvoering van Zijn besluit (Hoofdstuk 6 en 7) zich gereed maakte, nog eens de aarde, of iemand verstandig was, of iemand God zocht (Psalm. 14:2); Hij zag nog eens haar aan, want Hij heeft geen lust aan de dood des zondaars, en ziet zij was verdorven, want al het vlees 1) had zijnen weg verdorven op de aarde (Psalm. 14:3).

1) Hier wordt "vlees" genomen in de zin van "de mensheid."

13. Daarom zei God tot Noach, die alleen genade in Zijn ogen vond: Het einde van alle vlees is voor Mijn aangezicht gekomen; Mijn besluit is vast genomen, zodat het voor Mij, de Oneindige reeds tegenwoordig is; want de aarde is door hen vervuld met boosaardigheid; en zie, Ik zal hen met de aarde verderven, en aan dat lange tijdvak van zonde een einde maken; Ik zal die aarde, die besmet is door de menselijke zonde in haar oppervlakte verderven en grote omkeringen op haar te weeg brengen, waarbij haar bewoners zullen omkomen.

14. Maak u op een groot vlak als grondslag, een ark van gofer (cypressen) hout; met kamers, cellen of afdelingen, zult gij deze ark maken, en gij zult die bepekken van binnen en van buiten met pek, het zogenaamde jodenlijm, om het indringen van het water te voorkomen.

15. En aldus is het, dat gij haar maken zult: driehonderd el (naar eens mans elleboog, Deuteronomium. 3:11) zij de lengte der ark, vijftig el haar breedte en dertig el haar hoogte, dus zes maal langer dan breed en tienmaal langer dan hoog.

De gehele inhoud bedroeg 450,000 kubieke el. Men heeft gevraagd of zulk een vormloos gevaarte op het water kon drijven en zich bewegen. Daarop hebben in de jaren 1604-1621 enige vrome Hollanders naar dezelfde verhouding, maar verkleind, enige vaartuigen

gebouwd, waarover in het begin veel gespot werd. Doch de ervaring leerde, dat zulk een schip zich wel moeilijker bewoog dan een gewoon, maar ook het derde van de last meer kon bevatten..

16. Gij zult een venster, luik of opening voor licht en lucht, rondom aan de ark maken en zult haar volmaken tot één el van boven; 1) gij zult het in elke verdieping bovenaan een volle el groot maken; en de deur van de ark, hoog en breed genoeg voor de grootste dieren, zult, gij, in haar zijde zetten; gij zult ze met onderste, tweede en derde verdiepingen maken, 2)waarin gij de verschillende kamers (vs. 14) zult aanbrengen.

1) Zo denkt de goede God om alles, waaraan geen mens, de belangrijkste zelfs niet, zou denken. Als God wil redden, laat Hij u niet in het donker zitten wachten. Er moesten vensters in de ark zijn..

2) Volgens Siberschlag waren in het onderste gedeelte de cellen voor grotere dieren, in het midden die voor kleinere dieren en de mensen, in het bovenste die voor de vogels. Elk gedeelte had tevens hooi- en stro-magazijnen. In het ruim onder het dak waren gereedschappen, vruchten en zaden gebracht. Men mag aannemen dat het geheel, dat men zich als een lange stal zich moet voorstellen, een spits toelopend dak gehad heeft, zodat de regen afstromen kon. De vorm van een lijkkist paste wel bij het ernstig karakter van de zondvloed. Maar, God lof! ook onze doodkisten verbergen, als de ark, iets onvernietigbaars tot de opstanding ten laatsten dage.

17. Want Ik, zie, Ik, de hoge God, wiens hand niemand kan afslaan, wiens wegen waarheid en gerichten zijn; breng een watervloed (zondvloed, Sintvloed, dat is: grote vloed) over de aarde, om alle vlees, waarin een levende geest is, van onder de hemel te verderven: al wat op de aarde is, zal de geest geven, ook die geweldigen, die reuzen, die mannen van naam zullen omkomen.

De oude wereld zinkt in het watergraf, de tegenwoordige zinkt eens in het graf van vuur. (2 Petrus. 3:6 en 7)

18. Maar met u zal Ik Mijn verbond oprichten, Ik, de Getrouwe, wil uit enkel genade u redden en verbind Mij er toe, om u in het leven te houden, en gij zult alzo in de ark gaan, gij en uw zonen en uw vrouw en de vrouwen van uw zonen met u, tezamen acht zielen (1 Petrus. 3:20, 2 Petrus. 2:5).

Waren Noach’s zonen, waarvan de beide oudste Jafeth en Sem minstens reeds negentig jaar telden, nog niet gehuwd, wat zeer waarschijnlijk is, zo zijn de laatste woorden, "en de vrouwen uwer zonen" een aanmaning voor Noach, dat hij nu aan hun huwelijk zou denken. Dit was tevens een middel om nog een paar zielen, die zich wilden laten redden, voor het algemeen verderf te bewaren, zoals later de aansporing aan Lots schoonzonen. (Hoofdstuk 19:12).

Nadat God hem bevolen heeft de ark te bouwen, verzekert Hij hier aan Noach, dat Hij met hem zijn verbond zal oprichten, belooft hem het behouden worden van het algemeen verderf in en door de ark en wapent hem aldus tegen alle verschrikking van de dood, welke hem zou kunnen overvallen. Het bouwen van de ark moest dus in geloof geschieden. Het leven van Noach, gedurende die dagen, moest vooral een leven des geloofs zijn in de beloften van de Heere..

19. En gij zult van al wat leeft, van alle vlees; van de verschillende soorten vee, vogels en kruipend gedierte, twee van elk, in de ark doen komen, om met u in het leven te behouden: mannetje en wijfje 1) zullen zij zijn, opdat zij zich later weer zullen voortplanten, want na die eeuwen, dat de schepping was, zie Ik nog alles aan, als goed door Mij geschapen, zodat Ik geen nieuwe schepping behoef voort te brengen.

1)"Mannetje en wijfje" is de nadere verklaring van het "twee van elk." Hier is nog alleen sprake van geslacht. Straks zal de Heere God hem het getal van elk soort meedelen..

20. Van het gevogelte naar: zijn aard, en van het vee naar zijn aard, van al het kruipende gedierte van de aardbodem naar zijn aard; twee van elk, 1) zullen tot u komen om die in het leven te behouden.

1)Waterdieren, amphibieën enz. zijn uitgesloten, want zij konden vanzelf behouden worden; ook het wild gedierte wordt niet genoemd (Hoofdstuk 1:24 en 25); ook zijn uit te zonderen de dieren, die door vermenging ontstaan, zoals muilezels..

21. En gij, neem voor u van alle spijze, die gegeten wordt, en verzamel ze tot u, opdat zij u en hun tot spijze zij, gedurende al de tijd die gij in de ark zult moeten doorbrengen, dat is één jaar en tien dagen.

Volgens gedane berekeningen hadden, naar de eerder genoemde inrichting van de ark (vs. 16), alle dieren van het beroemde Linneïsche stelsel, benevens de nodige voorraad voedsel, genoeg ruimte..

22. En Noach deed het; 1) naar a) al 2) wat God hem zo nauwkeurig geboden had, zo deed hij, in geloof (Hebr. 11:7) bouwde hij de ark en verzamelde de spijze; de mensen, die hem zonder twijfel daarbij voor loon hielpen, achtten het niet, hadden alleen bespotting en leefden in gerustheid voort (1 Petrus. 3:20) (MATTHEUS. 24:37vv.).

a) Genesis 7:5.

1) De grond van Noach’s vroomheid was aan de zijde van God, Gods genade; die hij geenszins naar het voorgeven van de Roomsen door zijn kuisheid, door tot in zijn vijfhonderdste jaar ongehuwd te blijven, verworven heeft. De genade ging vóór al zijn werken. Aan Noach’s zijde was het geloof in de Messias, (in de God van de belofte en het Woord van Zijn belofte) de grond van zijn vroomheid. Hij betoonde die in vier stukken: 1. Dat hij met een heilige vrees vervuld werd, waardoor hij de dreiging van God met de

zondvloed, hoewel zij nog ver was, voor waar hield; 2. Dat hij op Goddelijk bevel de ark gereed maakte, hoewel hij met de spotternijen van de Kaïnieten veel te strijden had, daar het gericht zo lang uitbleef; 3. Dat hij de gerechtigheid Gods aan anderen predikte (2 Petrus. 2:5) en 4. zelfs onstrafbaar wandelde.".

2) Mozes benadrukt, dat Noach niet slechts gedeeltelijk, maar volkomen in alle dingen de Heere gehoorzaam is geweest. Hetgeen onze aandacht volstrekt niet moet ontgaan, omdat daaruit in ons leven die verschrikkelijke verwarring ontstaat, dat wij niet zonder enig beding ons geheel aan de Heere kunnen onderwerpen; maar de een of andere taak verrichtende, onze eigen inzichten met Gods Woord vermengen. Doch de gehoorzaamheid wordt met name geprezen, omdat hij volkomen gehoorzaamde en niet slechts ten dele, zodat hij niets van hetgeen God bevolen had, naliet.

HOOFDSTUK 7.

DE ZONDVLOED KOMT.

I. Vs. 1-16. Te rechter tijd ontvangt Noach de aanwijzing van God, om in de Ark te gaan; hij volgt het bevel en de vloed begint, als hij reeds met alles wat uitverkoren was, om gered te worden, een veilige plaats en onder goddelijke bewaring zich bevindt.

1. Daarna zei de HEERE, Jehova, de verbondsgod, nadat Hij aan het einde van de 120 jaar Methúsalach en vijf jaar eerder Lamech door een zalige dood uit deze wereld had geroepen, tot Noach: Ga gij nu en uw gehele huis in de ark; want 1) u heb Ik gezien rechtvaardig a) voor mijn aangezicht in dit geslacht, rechtvaardig te midden van zo veel goddelozen; Ik zal u redden en uit u een nieuw geslacht doen voortkomen.

a) Genesis 6:9

1) Zo geeft God genade voor genade. Johannes 1:16).

2. a) Van al het reine, ten offer geschikt, vee zult gij tot u nemen zeven en zeven, het mannetje en zijn wijfje 1) drie paren en één bovendien, opdat deze zich spoediger zullen kunnen vermeerderen en tot spijs en offeranden dienen; maar van het vee, dat niet rein is, twee, het mannetje en zijn wijfje. a)

a) Leviticus 11

1) Onze Staten-Overzetters tekenen aan: "van elke soort drie paar en één extra tot offerande na de zondvloed." Ook Calvijn is van dit zelfde gevoelen en vestigt tevens de aandacht op de vaderlijke goedheid jegens ons. Anderen zijn van mening, dat hier bedoeld wordt zeven paren. De Hebreeuwse uitdrukking "zeven en zeven" geeft echter niet anders te verstaan dan "zeven te gelijk." Waarschijnlijk was het zevende dier een mannetje, als het meest geschikt voor offerdier. In de ark, de bewaarplaats van het leven, zou de dood niet intreden. God zou die paren bewaren tot latere voortplanting..

3. Ook van het gevogelte des hemels zeven en zeven, namelijk van de reine vogels, van de onreine elk één paar, het mannetje en het wijfje, om zaad levend te houden op de ganse aarde. 1)

1) Het is alsof God dit laatste er met opzet bijvoegt, opdat Noach bij het zo aanstonds vernemen van de straf, gesterkt zou worden door de zekerheid, dat ook aan dit oordeel een einde zou komen; dat straks weer op Gods tijd de aarde bewoonbaar zou zijn voor mens en vee, en de bewaring in de ark in waarheid een veilige en zekere bewaring was..

4. Want opdat Noach zich des te meer zou haasten, nu de dag der genade bijna voorbij was, over nog zeven dagen zal Ik het doen regenen op de aarde veertig dagen, en veertig nachten, en Ik zal van de aardbodem verdelgen al wat bestaat, dat Ik gemaakt heb.

5. En Noach deed, naar al wat de HEERE hem geboden had, terwijl God met hem was, om de ontelbare en velerlei dieren naar de ark te brengen, misschien door een inwendige trekking in hen te leggen gelijk aan het instinct, dat bijvoorbeeld de das leert, naarmate van de koude, die ‘s winters komen zal, zijn hol dieper te graven, of de trekvogels, om te rechter tijd een warmere luchtstreek te zoeken of hetgeen het dier bij naderend gevaar drijft, om hulp en bescherming bij de mens te zoeken.

6. Noach nu was zeshonderd 1) jaar oud, toen de vloed der wateren op de aarde was. (1656 jaar na de wereldschepping).

1) Omdat Noach vijfhonderd jaar oud was, toen God hem verscheen en hem beloofde, dat Hij nog honderd twintig jaren zou geven tot bekering, en hier meegedeeld wordt, dat Noach zeshonderd jaar oud was toen hij in de ark ging, menen sommigen, dat de Heere de 120 jaren tot 100 heeft ingekort vanwege de goddeloosheid van de mensen. Dit is echter niet juist. En in Genesis 5:32 en hier wordt, wat dikwijls in de Heilige Schrift geschiedt, een rond getal genoemd, zonder daarmee te bedoelen, dat dit nu ook precies het juiste getal is.

7. Zo a) gingen Noach en zijn zonen en zijn vrouw, en de vrouwen van zijn zonen met hem in de ark, vanwege de wateren van de vloed, die naar de woorden van God op de aarde komen zouden:

a) MATTHEUS. 24:38 Luk. 17:27 1 Petrus. 3:20

8. Van het reine vee en van het vee, dat niet rein was, en van het gevogelte, en al wat op de aardbodem kruipt,

9. Kwamen er twee aan twee, paarsgewijs, tot Noach in de ark, het mannetje en het wijfje, gelijk als God Noach geboden had. 1) (hoofdstuk. 6:19).

1) God had Noach het gebod gegeven, krachtens hetgeen de Heere bevelen kon aan de mens, die macht en heerschappij had ontvangen over al het gedierte (hoofdstuk. 1:26). Was het aan Noach, die ook een zondig mens was, onmogelijk dit te doen, de Heere zelf deed het voor hem, die genade in Zijn ogen gevonden had. God gebiedt alsof het mensdom was als vóór de val en Hij zelf volbrengt het voor de Zijnen..

Mozes houdt het verhaal van het bergen in de ark zo lang mogelijk vast, om de voorzorg, de liefde van God te midden van de toorn voor te stellen; het is hem blijkbaar moeilijk om daarvan af te gaan en in heilige bewondering zet hij zijn schreden langzaam op de weg van de geschiedenis..

10. En het geschiedde na die zeven dagen, (vs. 4), die er nodig geweest waren, om alles in de ark te verzamelen, tegen het aanbreken van de avond, dat de wateren van de vloed op de aarde waren.

11. In het zeshonderdste jaar van het de leven van Noach (vs. 6) in de tweede maand, op de zeventiende dag van de maand 1) dat is, daar het burgerlijk jaar van de Bijbel met de herfst-, dag- en nachtevening begint, op de zevende november, op deze zelfde dag zijn alle fonteinen van de grote afgrond opengebroken, 2) de inwendig in de aarde opgesloten wateren, braken door het geweld van het vuur te voorschijn, en vulden zeeën en rivieren op zulk een wijze, dat zij ver buiten hun oevers traden en de sluizen van de hemel werden geopend, de wateren, die aan de hemel zijn, werden niet meer opgehouden, om slechts in regendruppels neer te vallen, maar vielen met geweldige stromen naar beneden.

1) Heel nauwkeurig, bijna op uur en ogenblik, is het tijdstip aangegeven, waarop de zondvloed over de aarde kwam. Een week was juist ten einde, een maand reeds over de helft, het jaar nog niet lang ingetreden, toen de zondvloed vernietigend over de aarde kwam..

2) Het Hebreeuwse woord duidt op geweldige veranderingen in de diepte van de zee en in het hart van de aarde, Job 38:6 Spreuken. 8:28. "Dat hij zegt: de fonteinen zijn opengebroken en de sluizen geopend, zijn overdrachtelijke spreekwijzen, waarmee hij uitdrukt, dat de wateren niet op een gewone wijze gevloeid hebben, noch de regen op een gewone wijze uit de hemel is gevallen..

12. En een plasregen was op de aarde veertig dagen en veertig nachten.

Versteende korenaren en herfstinsecten, die men in de diepte der aarde vindt, wijzen nog thans aan, dat de vloed werkelijk om deze tijd, die bovendien de gewone storm- en regentijd is, begonnen is..

13. Even op diezelfde dag, waarop het water ‘s avonds kwam, ging Noach en Sem en Cham en Jafeth, Noach’s zonen, evenals Noach’s vrouw en de drie vrouwen van zijn zonen met hem in de ark.

Zoals de dreigingen van God zeker zijn, zo zijn ook Zijn beloften zeker; als de nood op het hoogst is, is de hulp nabij; als de zonde machtig is geworden en de straf daar is, is Gods genade en Zijn wondermacht tot redding nog heerlijker. Niet één van de goddelozen kwam mee in de ark; niet één van Noach’s gezin kwam om..

14. Zij, en al het gedierte naar zijn aard, en al het vee naar zijn aard, en al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, naar zijn aard, en al het gevogelte naar zijn aard, alle vogeltjes van allerlei vleugel.

15. En van alle vlees, waarin een levende geest was, kwamen er twee en twee paarsgewijs tot Noach in de ark.

16. En die er kwamen, die kwamen mannetje en wijfje van alle vlees, gelijk als hem God bevolen had. En de HEERE (Jehova, de Verbondsgod) sloot achter hem toe; 1) toen het getal van de tot redding verkorenen in de reddende ark was, nam de Heere zelf het ambt van wachter op zich, opdat door de mensen daarbuiten geen storm op Noach’s vesting zou

gewaagd worden (hoofdstuk 19:9-11). Ook moest God verhoeden, dat het water niet door de deuren van de ark binnendrong. Mensenhanden hadden deze niet genoeg kunnen sluiten, daar de ark daarna 15 el diep onder water ging (vs. 20) en wel meer dan 110 dagenlang (vs. 24).

1) De ark als zodanig is evenmin voorafbeelding van de Christelijke doop als van diens Insteller, onze Heere Jezus Christus. Zij is voorafbeelding van de strijdende en lijdende Kerk op aarde, die te midden van bruisende stromen van ongeloof en diepe kolken van ongerechtigheid over de duistere afgronden van de oordelen Gods heen, door ‘s Heren genade wordt drijvende gehouden..

Welk een heerlijk bewijs van de trouw van God, van Zijn heilige zorg voor de Zijnen. Dat toesluiten van de ark, hoe moest het Noach zijn tot een troostvolle bemoediging en bij hem het vertrouwen bevestigen, dat hij in de ark veilig was voor de wateren van de zondvloed!

O Jezus! mijn trouwe Heiland, ik ga in mijn slaapkamertje; ik wil mij ter ruste neerleggen, sluit Gij Zelf de deur achter mij.

II. Vs. 17-24. Op schilderachtige wijze wordt de vloed nader beschreven, hoe de wateren steeds hoger en hoger stijgen, totdat zij ten laatste 15 el boven alle hoge bergen der aarde staan; zij dragen de ark zo hoog over de bergen, dat zij nergens kan vast blijven zitten en verdelgen alle wezens, die op het land leven, van de aarde.

17. En die vloed was veertig dagen op de aarde, nadat de Heere achter Noach toegesloten had, en de wateren vermeerderden en hieven de ark op, zodat zij oprees boven de aarde; in die eerste dagen werd de ark vlot gemaakt, zonder dat hij toch wegens zijn zwaarte zich voortbewoog.

18. En de wateren namen de overhand en vermeerderden zeer op de aarde; en de ark ging op de wateren; nu bewoog zij zich langzaam voort naar het Noorden.

19. En de wateren namen in hun geheel zeer de overhand op de aarde, zodat alle hoge bergen, die onder de hele hemel zijn, bedekt werden, tot hiertoe had Noach uit de drijvende ark nog de toppen van de bergen zien uitsteken, misschien opgevuld met mensen, die daar in angst en radeloosheid heen gevlucht, nog naar de ark keken, die zij bespot hadden, maar nu te laat hun dwaasheiderkenden; ook de toppen werden steeds kleiner, totdat zij geheel en al verdwenen waren.

20. Vijftien el omhoog namen de wateren ten laatste de overhand, en de bergen werden bedekt.

Is die vloed over de gehele aarde geweest en van waar dan al dat water? Het ontstaan van de zondvloed herinnert ons aan de scheppingsdagen. De wateren, die daar door het uitspansel gescheiden werden, verenigen zich weer. Ook de natuurkunde neemt op verschillende gronden aan, dat waarschijnlijk op enige diepte grote watermassa’s aanwezig zijn. Volgens vs. 19, bedekte de vloed alle hoge bergen, die onder de gehele hemel zijn; hij was dus

algemeen, omdat alle mensen bedorven waren, en ook hier; gelijk bij de zondeval, de gehele aarde medesleepten in hun ondergang. Hoewel lange tijd bestreden, wordt thans het geschiedkundig bericht van een grote vloed vrij algemeen door de natuurkundigen voor waar gehouden Men beroept zich daarbij niet zozeer op het oude bewijs dat op de toppen van de hoogste bergen zeeschelpen en versteningen van water- en landdieren, die vóór de zondvloed leefden, gevonden werden (Webb vond er op de Himalaja ter hoogte van 16.000 voet) daar natuurkundigen beweren, dat ook uit een verheffing van de aardkorst, door het inwendig vuur verklaard kan worden. Merkwaardig is echter vooral, dat in sommige gedeelten van de aarde nog verschijnselen worden waargenomen, die slechts uit een algemene geweldige overstroming verklaard kunnen worden, en dat de overleveringen van de volken het aannemen van een grote vloed gebieden. Men heeft Indische, Chaldeeuwse, Griekse, Chinese overleveringen omtrent een dergelijke gebeurtenis, waarin dikwijls zelfs de naam Noach met enige verandering voorkomt (de sage van de Mexicanen en de bewoners van Cuba komt, tot in de geschiedenis van de raaf en de duif, met het Bijbels verhaal overeen en zelfs wilde volksstammen in Amerika, en op de Zuidzee-eilanden; geven verbasterd de inhoud daarvan terug). Men kan ook niet, gelijk sommigen, het verhaal van de Bijbel aannemen en toch stellen dat slechts een gedeelte van de aarde overstroomd is, tenzij men tevens meent, dat het water, dat zich dan toch vijftien el boven de 16.254 voet hoge Arafat verhief, niet vloeibaar zou zin geweest en zich daarom niet verspreiden kon..

Krachtig spreekt van de natuur zelf. Gij wandelt op de aarde: weet gij, waarover gij gaat? Over een grond, die door het bezinken van een algemene geweldige vloed gevormd is: de zondvloed. Gij graaft in de ingewanden van de aarde; waarop stoot eensklaps uw spade? Op overblijfselen uit een vroeger levenstijdperk van de aarde, uit een ander klimaat, kennelijk door een vloed daarheen overgebracht: de zondvloed. Gij staat aan de voet der Cordilleraas: zestien duizend voet diep storten van de Himalaja sneeuwlawines neerwaarts: wat ontdekt gij in die lawines? Beenderen van gedierten, blijkbaar aldaar bij de alles overstijgende vloed in het ijs bevroren; de zondvloed. Gij bezoekt in de geest de polen van de aarde, wat aanschouwt gij? Eeuwig ijs alom, zoals ginds alleen op de toppen der bergen ligt. Vanwaar dat ijs? Er zijn, die u zeggen zullen, dat het hier niet altijd zo was, maar een vloed heeft de keerkringswarmte, die hier heerste, door poolkoude vervangen: de zondvloed!.

21. En alle vlees, dat zich op de aarde roerde, gaf de geest, van het gevogelte, dat te vergeefs zich op de vleugelen lang boven de wateren zocht te verheffen, maar eindelijk uitgeput in het watergraf neerviel, en van het vee, en van het wild gedierte, en van al het kruipende gedierte, dat op de aarde kroop, en alle mens; de hoogste berg had geen veilige plaats gegeven.

22. Al wat een adem van een levende geest in zijn neusgaten had, van alles, wat op het droge was, is gestorven.

Wat een eenvoudige voorstelling van een omstandig verhaal en toch tegelijk wat een beperking, om enig gevoel of wanhoop te beschrijven, die bij een dergelijke verschrikkelijke gebeurtenis zeker tot de verbeelding moet hebben gesproken! De ootmoed waagt niet in het goddelijk gericht te spreken; noch bij de geweldig verwoestende gerechtigheid Gods het voorbijgaand menselijk gevoel te vermengen. Zo verenigt zich in de voorstelling van de

gebeurtenis, eerbied voor de rechter met ootmoedige kinderlijke eenvoud; het is alsof een vrome vader de geschiedenis aan zijn kinderen vertelde.

Wat een tafereel van ellende wordt ons geschetst met die weinige woorden! Hoe sober is ook hier weer de mededeling van de Heilige Schrift, omtrent één van de gewichtigste gebeurtenissen in deze wereld! En toch wordt ons hier niets minder bericht, dan de openbaring van de straf eisende gerechtigheid van God, dan het oordeel Gods, dat ging over de oude wereld. Met weinig woorden wordt getekend hoe God, de Heere, de oude wereld verliet, haar prijs gaf aan dood en verderf, omdat zij Hem, haar Schepper en Onderhouder verlaten had, en de dienst van de Schepper van hemel en aarde had veranderd in ontuchtigheid en het dienen van het schepsel. Die mededeling in zo weinig woorden is weer een onweerlegbaar bewijs voor de onweersprekelijke waarheid van de Heilige Schrift.

Wie schetst de ramp? Ouden van dagen, eeuwenheugende grijsaards. Vrouwen, hun rillende dochtertjes aan de borst drukkende. Mannen in de fierheid van een nooit gebogen kracht, maar onmachtig tegen een vijand als de woedende elementen onmachtig. Jongelingen en jonge dochters, in het midden van een dartele en onbezonnen jeugd, met vooruitzichten op minstens nog een eeuwenlang leven. Kinderen, arme onschuldige kindertjes, nog geen onderscheid kennende tussen goed en kwaad. Allen tezamen huilend, gillend, de handen wringend, kermend om gena, of God lasterend vanwege de plaag, allen tezamen, tot de laatste toe, door de woedende vloed verzwolgen. En als na enige dagen door de zwarte wolkgordijnen heen een eerste flauwe, gele, weemoedige zonnestraal doorbreekt, is het om in de plaats van een fraaie, bevolkte, vrolijke aarde een uitgestrekte, onafzienbare zee te beschijnen, waarin het gehele mensdom zonder onderscheid van wie ook, allen gelijk hun graf hebben gevonden.

23. Alzo werd, gelijk God zich voorgenomen had, verdelgd, al wat bestond, dat op de aardbodem was, van de mens aan tot het vee, tot het kruipend gedierte en tot het gevogelte des hemels, en zij werden verdelgd van de aarde; 1) doch Noach alleen bleef over, en wat met hem in de ark, het voorbeeld van de kerk, die uit de wereld en het verderf redt, (1 Petrus. 3:20 vv.) was.

1) Vele van de schepselen vóór de zondvloed zijn sedert geheel van de aarde verdwenen; de aarde zelf is nu met een aardlaag bedekt, die zich slechts door een algemene en geweldige vloed kan gevormd hebben, en daarom diluviaalland (diluvium = zondvloed)

24. En de wateren hadden de overhand boven de aarde, honderd en vijftig dagen. 1)

1) Veertig dagen steeg de vloed al hoger en hoger, totdat het hoogste bewoonbare punt was bereikt en alle redding voor mens en dier, die niet in de ark waren, was afgesneden. Toen zakten de wateren langzamerhand, maar hadden nog 110 dagen nodig, om de aarde weer in een bewoonbare toestand te brengen.

HOOFDSTUK 8.

DE ZONDVLOED NEEMT EEN EINDE.

III. vs. 1-14. Even schilderachtig als te voren het stijgen der wateren, wordt nu het allengs afnemen beschreven, totdat de gehele aarde droog is geworden. Het dagboek van Noach, die alles nauwkeurig bijgehouden heeft, ligt als opengeslagen voor ons.

1. En God gedacht, 1) na verloop van 40 dagen, waarin de wateren nog altijd gezwollen waren, (hoofdstuk. 7:17 vv.) aan Noach, en aan al het gedierte, en aan al het vee, dat met hem in de ark was, 2) wendde zich nu met zijn zorg in het bijzonder tot hem en tot alles wat in de ark was; en God deed een wind 3) over de aarde doorgaan, dat deze de wolken weer ophield, de wateren terugdrong en een uitdamping van het water bewerkte; en de wateren werden stil, hielden op met zich te verheffen.

1) Dit wil niet zeggen, dat de Heere God niet aan Noach had gedacht, gedurende de dagen, toen het regende op de aarde. Ook toen was hij het bijzondere voorwerp van Gods bijzondere zorg. Maar dat, daar de tijd van de bezoeking voorbij was en alle vlees de geest gegeven had, voor Noach de tijd weer zou aanbreken, dat hij uit de ark kon gaan..

2) Van niet weinig gewicht is de bijvoeging, dat God ook aan de dieren dacht. Want, indien Hij Zijn gunst, wegens de redding aan de mensen beloofd, ook uitstrekt tot het stomme vee en de wilde dieren, hoe grote gunst mogen wij dan niet verwachten voor zijn kinderen, waar Hij zich zo vrijgevig en nauwgezet verbindt..

3) Gelijk de Geest Gods over de wateren in het begin van de schepping zweefde, zo gaat de wind hier als zinnebeeld van de Geest van God, reddende over de wateren van de zondvloed. Een levenswind, een lentewind van de nieuwe aarde..

2. Ook werden de fonteinen van de afgrond en de sluizen van de hemel gesloten, zodat zij de watermassa niet verder konden vermeerderen en de plasregen van de hemel werd opgehouden.

3. Daartoe keerden de wateren weer van boven, de aarde, heen en weer vloeiende; en werden door de diepten der aarde opgenomen; en de wateren namen aanmerkelijk af, na honderd en vijftig dagen.

4. En de ark, die tot hiertoe op het water gedreven had, rustte in de zevende maand, op de zeventiende dag van die maand (6 april) op de bergen van Arafat, 1)in Armenië, ongeveer 5150 meter hoog. Van hier als van een wachttoren beschouwde Noach het verder afnemen van het water.

1) Ons eerste geboorteland, de hoogste is die van het paradijs, ons tweede geboorteland zijn de reddingsbergen van Arafat en ons derde, Golgotha, ons eeuwig vaderland de hoge hemel..

De Arafat ligt bijna in het midden, iets verwijderd van de woestijnen, die door Azië en Afrika loopt, maar ook van de waterlijn, die evenwijdig met de woestijn van Gibraltar naar het meer Bacil voortloopt; tevens bevindt hij zich in het midden van de langste lijn van de Kaukasische rassen, alsook van de Indo-Germaanse stammen; eindelijk was hij het middelpunt van de landlijn van de oude wereld tussen de Kaap de Goede Hoop en de Beringstraat. Ik maak geen gevolgtrekkingen; mocht echter het gezegde toereikend zijn, om de ernstige lezer te laten voelen, dat geen toeval, maar de wijsheid, die de rechtvaardige op de wateren bestuurde, met welbedachte raad deze tweede stamvader met zijn ark op de berg Arafat landen liet..

Paraat, de eerste, die de Arafat beklom, in 1830, vond op de top van die berg een effen vlak van twee honderd schreden in doorsnede. Hij merkte op, hoe treffend deze uitkomst overeenkwam met de opgave van de lengte en breedte van de ark, waaraan de spits van de Arafat rust en steunpunt gaf. Ook de toppen van de bergen, waarop in meer dan veertig eeuwen geen menselijk geluid vernomen werd, openen in onze dagen de mond, om de mond van het ongeloof te stoppen, en het luid te verkondigen: De heilige geschiedenis, de geschiedenis van de openbaring Gods aan het mensdom is een feit..

5. En de wateren waren gaande en afnemende tot de tiende van de maand; in de tiende maand, op de eerste van de maand (19 juni) werden de toppen van de bergen door Noach van de Arafat gezien, terwijl nu ook de ark niet meer in het water op de bergtop stond, maar op het droge.

6. En het geschiedde na veertig dagen (28 juli), dat Noach het venster van de ark, die hij gemaakt had, open deed, de opening, die hij volgens hoofdstuk 6:16 vervaardigd had, voor licht en lucht in zijn woning.

7. En hij liet een raaf 1) uit, die dikwijls heen en weer ging; (letterlijk: en zij vloog uit, uit- en invliegende); Hij vond in het aas, dat op het water dreef, zo rijk voedsel, dat hij niet meer in de ark kwam; toch kon hij nog nergens een vaste plaats vinden om zich neer te zetten, en kwam telkens weer terug; daarmee ging hij voort, totdat de wateren van boven de aarde verdroogd waren, de oppervlakte van de aarde opgedroogd was; Noach had hierdoor dus geen zekerheid kunnen verkrijgen.

1) "De zwartheid van de raaf is een teken van treurigheid en zijn stem is onaangenaam. Zo zijn alle wetpredikers; die gerechtigheid door de werken leren; het zijn dienaars van de dood en van de zonde, zoals Paulus het ambt der wet noemt 2 Corinthiërs 3:6, Romeinen 7:10) Toch wordt Mozes met deze leer uitgezonden, gelijk Noach de raaf uitlaat. En toch zijn dergelijke leraars niet anders dan raven, die om de ark heen vliegen en geen zeker teken aanbrengen, dat God verzoend is. Wat echter Mozes van de duif zegt, is een zeer liefelijk beeld van het Evangelie.".

Ook de rechtvaardige kent het leven van zijn dieren, daarom voor de eerste maal geen ander dier, maar een raaf, die zich voedt met het aas..

8. Daarna liet hij, na zeven dagen (vs. 10) een duif van zich uit, om te zien of de wateren gelicht waren van boven de aardbodem; want de duif ontvlucht onreine en modderige plaatsen; als zij dus niet terugkwam was het een teken, dat er reeds droge plaatsen waren.

9. Maar de duif vond geen rust voor het hol van haar voet, zij vond nog geen plekje op de aarde, waar zij zich kon neerzetten, zo keerde zij weer tot hem in de ark; want de wateren waren op de gehele aarde, en hij stak zijn hand uit en nam haar en bracht haar tot zich in de ark. 1)

1) Het koninkrijk der hemelen is de enige rustplaats. Waarheen de mens ook dwaalt, hij vindt de vrede niet. Verloren zoon! keer weer, de hand van de Zoon van God is uitgestoken om u terug te brengen in het huis van God..

10. En hij wachtte nog zeven andere dagen, toen liet hij de duif 1) wederom uit de ark.

1) Men zou kunnen vragen, waarom Noach de dieren nu niet heeft laten gaan, aangezien toch de hoogten van Arafat reeds droog waren. Noach handelde verstandig dat hij de rustig samenlevende dieren niet door hun vrijheid te geven, opwekte en in beroering bracht..

11. En de duif kwam tot hem tegen de avondtijd; nadat zij de dag op de toppen van de bomen, die boven het water waren, had doorgebracht; en ziet, een afgebroken olijfblad
1) was in haar bek; zo merkte Noach dat de wateren van boven de aarde gelicht waren; want de olijfboom groeit slechts in de lagergelegen plaatsen, en is zelf geen hoge boom; de wateren moesten alzo reeds aanmerkelijk gevallen zijn.

1) De olijfboom groeit ook onder het water en daaruit kan verklaard worden, dat de duif juist van deze boom een fris blad meebracht, terwijl alle andere bomen, nadat zij negen maanden onder water gestaan hebben, reeds lang verdorven waren. Toch zullen wij het er niet voor houden, dat zij het uit scherpzinnigheid gedaan heeft, maar dat God het zo heeft bestuurd, omdat Hij aan Noach duidelijk heeft willen tonen; dat Hij aan hem dacht; want de vrucht van de olijfboom is geen spijs voor duiven. Sedert deze gebeurtenis geldt de olijftak voor een beeld van de vrede..

12. Toen vertoefde hij, omdat de aarde nog op verre na niet geheel droog was, gelijk uit het terugkeren van de duif gebleken was, nog zeven andere dagen; en hij liet ten derde male de duif uit, maar zij keerde niet meer terug tot hem; zij moest dus ergens verblijf en voedsel gevonden hebben. Toch wachtte Noach ook thans nog ongeveer vijf weken totdat de aarde zo verre opgedroogd zou zijn, dat het water geheel geweken was; hij wachtte totdat de God, die hem bevolen had in de ark te gaan, gebood haar te verlaten.

13. En het geschiedde in het zeshonderd en eerste jaar van Noach’s leven, in de eerste maand, op de eerste dag van deze maand (22 september), dat de wateren droogden vanboven de aarde; dat de aarde eindelijk geheel vrij van water was, toen deed Noach het deksel van de ark af, en zag toe, en ziet, de aardbodem was gedroogd. 1) Ondertussen waren er nog ruim acht weken nodig voordat het achtergebleven slijk uitgedroogd en de aarde weer vruchtbaar was.

1) Wat mag Noach bewogen hebben, nu hij het deksel van de ark had opengemaakt en de aarde opgedroogd had gezien, nog in de ark te blijven? De Heere had hem geleerd, geduld te oefenen en te kunnen wachten op de wenk en het woord des Heren. Dat was voor hem de eerste vrucht geweest van de tucht van de oordelen Gods, die hem rakelings voorbijgingen, dat hij alle voorbarigheid aflegde, wijze bedachtzaamheid kon leren en, door wachten geoefend, ook kon wachten..

14. En in de tweede maand op de zevenentwintigste dag van de maand, was de aarde opgedroogd (op 17 november 1657 na de wereldschepping).

Gaan wij uit van het menselijk geslacht en de aarde als een geheel, dan is de vloed de scheiding tussen het oude en het nieuwe. De oude aarde met de vleesgeworden mens wordt verdelgd; maar deze verdelging is de redding van de rechtvaardige, van Noach, terwijl hij van de verderfelijke gemeenschap van het vlees verlost wordt. Daarom lezen wij in 1 Petrus. 3:20: acht zielen werden gered door het water, en wordt in vs. 21, de vloed als een voorbeeld van de doop genoemd. Het water van de vloed is daarom de doop van de aarde, die het oude verdrinken doet en het nieuwe behoudt en levend maakt..

IV. Vs. 15-9:17. Nu Noach lang genoeg in zijn ark heeft gewacht, ontvangt hij bevel haar te verlaten. Hij doet het, brengt de Heere een offer, en Deze zegent de aarde en het menselijk geslacht opnieuw en richt met alle levenden Zijn verbond op, opdat er voortaan geen zondvloed meer komen zal, om de aarde te verderven.

15. Toen sprak God tot Noach, die nu een jaar en tien dagen in de ark geweest was, maar deze toch niet eer verlaten mocht, noch wilde, voordat hij het uitdrukkelijkbevel daartoe ontvangen had, zeggende:

Had God Noach de juiste tijd gewezen om in de ark te gaan, Hij wijst hem nu ook weer de juiste tijd aan, om de ark te verlaten. Zo moest Noach blijven leren te letten op de wenken van de Allerhoogste.

Wacht op de Heere, maar uitziende, biddende; op de Heere vooruitlopen brengt altijd schade..

16. Ga uit de ark, gij, en uw vrouw, en uw zonen, en de vrouwen van uw zonen met u.

17. Al het gedierte, dat met u is, van alle vlees, aan gevogelte en aan vee, en aan al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, doe alles met u uitgaan, zodat er niets in overblijft; en dat zij overvloedig voorttelen op de aarde en vruchtbaar zijn en vermenigvuldigen op de aarde 1) (hoofdstuk. 1:22, 28). Ik trek mijn zegen na de vorige zonden en na mijn strafgerichten niet terug; Ik bevestig ze u weer en geef aan al het gedierte vruchtbaarheid.

1) In deze laatste bijvoeging ontvangt Noach reeds weer terstond de verzekering, dat het oordeel heeft opgehouden. Straks zal God het hem nader bevestigen door het teken van de regenboog.

18. Toen ging Noach, die in vol vertrouwen op Hem en in gehoorzaamheid geen ogenblik meer toefde, uit en zijn zonen en zijn vrouw en de vrouwen van zijn zonen met hem.

19. Al het gedierte, al het kruipende, en al het gevogelte, al wat zich op de aarde roert naar hun geslachten, soort na soort, gingen uit de ark.

Zonder twijfel daalde hij spoedig met zijn klein leger van de Arafat af. De aarde was zeer veranderd. Nieuwe bergen waren ontstaan, nieuwe dalen, nieuwe meren, zeeën en stromen; of tenminste de loop van de vorige stromen was veranderd. Wanneer hij of zijn nakomelingen de plaats zochten, waar het Paradijs gelegen had, dan vonden zij het niet meer, want de vier rivieren, welke het bevochtigd hadden, en uit een grote stroom uitvloeiden (hoofdstuk. 2:10-14), hadden vier verschillende bronnen en een andere loop verkregen..

20. En Noach, om zowel de Heere te danken voor zijn redding en die van de zijnen als ook om Gods genade en gemeenschap opnieuw af te smeken, bouwde nog vóór hij de Arafat verliet, de HEERE 1) een altaar; 2) en hij nam van al het reine vee, en van al het rein gevogelte, waarvan er zeven bij hem in de ark geweest waren, en offerde brandoffers 3) op dat altaar, liet de offerdieren geheel door het op het altaar aangestoken vuur verteren, om ze zo geheel en zonder voorbehoud de Heere te wijden.

1) Heere, Jehova, Verbondsgod, omdat hier niet het bestuur en het bevel, van de Almachtige gebiedende God wordt verhaald, maar de gemeenschap van liefde van de geredde mens en de genade van de trouwe Heer..

2) Zoals Noach door vele bewijzen zijn gehoorzaamheid had getoond, zo geeft hij nu ook een voorbeeld van zijn dankbaarheid. Deze plaats leert, dat de offeranden van het begin af tot dit doel zijn ingesteld, opdat de mensen door zulke oefeningen zouden er gewend aan zouden raken, de goedheid des Heren te prijzen, en te danken. Want hoewel alleen belijden met de mond al voldoende zou zijn, ja zelfs stilzwijgende erkentenis van het hart, toch weten wij, dat onze traagheid veel prikkels nodig heeft. Dus toen eertijds de heilige vaderen hun eerbied jegens God door offeranden beleden, was dit volstrekt een overbodig werk. Daarbij komt nog, dat zij nog altijd de schaduwbeelden voor ogen hadden, waardoor zij eraan herinnerd werden, dat zij zonder Middelaar niet met God te doen konden hebben..

Voor de eerste maal in de heilige geschiedenis wordt hier een altaar vermeld. Het eerste wat bij een altaar in het oog valt, is dat het een verhoging van de aarde naar de hemel, een verheffing van de aarde boven haar gewone oppervlakte vertoont. Sinds de Heere niet meer, zoals voor de zondeval, in voortdurend verkeer met de mens op aarde wandelt; sinds met de zondvloed het paradijs is verdwenen en hemel en aarde gescheiden en tegenover elkaar gesteld zijn; sindsdien richt zich de blik niet meer naar de oostzijde van het Paradijs, maar naar de hemel; sindsdien is ook de vlakte van de aarde niet meer geschikt, dat de mens onmiddellijk van haar af God zijn gaven kan aanbieden, zij moet voortaan uit de vloek, tot een altaar verhoogd worden..

Hoewel hier voor de eerste maal een altaar wordt vermeld, toch mag men daaruit niet besluiten, dat, voor de zondvloed, de kinderen Gods voor de Heere geen altaar hadden gebouwd. Eerder pleit alles ervoor, dat, waar men sinds Enos' dagen de naam des Heren gemeenschappelijk aanriep, dit plaats vond bij het altaar..

3) (Hebr. Olah, = opgebrachte, aangebodene). Bij deze werd alles verbrand, wat bruikbaar was, en een deel door priester of offeraar, gelijk bij andere offers, gegeten. Het doel van die offers was, een verzoening teweeg te brengen. Daarom leidde de offeraar de hand op de kop van het dier, en bracht daarmee zinnebeeldig zijn zonde erop over, waaraan alsdan de verdiende doodstraf werd voltrokken. Het onderscheidt zich daardoor van de schuld- en zoenoffers, dat deze voor enkele overtredingen werden gebracht, terwijl in het brandoffer de algemene bekentenis van zonde en schuld lag uitgedrukt. Het brandoffer, als de meest algemene soort, bevatte tevens de overige in zich, waarom het tevens dankoffer was, ofschoon dit er menigmaal nog aan toegevoegd werd (Exodus 20:8, Jozua. 8:31, Zich. 20:26, 1 Samuel. 10:8, 1 Koningen 3:15 enz.)
De betekenis van Noach's brandoffer was deze: het gaf te kennen, dat hij en de zijnen niet om hun gerechtigheid, maar door God uit genade gered waren, en dat hun schuld verzoening voor God nodig had; het drukte het geloof uit, dat God hun schuld verder genadig vergeven zou, en getuigde, op grond van deze belijdenis van zonde en van dat geloof, van de dankbaarheid voor hun redding,.

Niet een "minchah," gelijk Kaïn de Heere geofferd had, maar een "Olah".

21. En de HEERE rook die liefelijke reuk; de ten hemel opstijgende reuk, die om de gezindheid, welke zich in het offer uitsprak, Hem liefelijk was, werd door de Heere opgemerkt, gelijk geen enkel gebed door Hem wordt vergeten; en de HEERE zei in Zijn hart, 1) nam bij Zich zelf het besluit van de goddelijke liefde: Ik zal voortaan de aardbodem niet meer vervloeken om des mensen wil, gelijk Ik eens gedaan heb (Genesis 3:17). Ik deed het naar recht, want het gedichtsel van 's mensenhart is boos van zijn jeugd aan, 2) en Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb; eens heb Ik het moeten doen, om die rechtvaardigen vloek, om aan de wereld een voorbeeld te geven van Mijn vuurijver, die de tegenstanders verteren kan (Hebr. 10:27), en haar een dreigend voorbeeld van mijn laatste gericht voor ogen te stellen (2 Petrus. 3:5-7); maar van nu aan wil Ik de menselijke zondigheid, als iets dat door uitwendige strafgerichten niet kan weggenomen worden in aanmerking nemen en de mens langmoedig zijn, totdat de verlossing komt, die inwendig heelt. (Romeinen 3:25).

1) Het spreken Gods in Zijn hart weerklinkt in het inwendige van de harten van de gelovigen..

2) "Van zijn jeugd aan." Hiermee leert de Heere God, dat de mensen als zondaars geboren worden.

22. Voortaan al de dagen van de aarde zullen zaaitijd en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht niet ophouden, 1) maar een regelmatige afwisseling van vruchtbaarheid en daartoe van luchtgesteldheid; van jaargetijden en dagen plaats vinden. 2)

1) Dat zijn de gedachten van de liefde Gods, die Hij aan Noach als antwoord op zijn offer laat vernemen, zoals nog heden ieder gelovig bidder het antwoord op zijn gebed uit het hart van God innerlijk mag ontvangen..

Hiermee wordt de wereld weer in de vorige toestand teruggebracht. Want zo groot was de verwarring en zodanig was de aarde misvormd, dat er enige vernieuwing nodig was. Waarom Petrus dan ook zegt van de oude wereld, dat zij door de zondvloed is vergaan. De zondvloed toch was een verstoring geweest van de orde van de natuur. De wisseling van zon en maan was opgehouden; er was geen onderscheid tussen winter en zomer. Daarom verzekert de Heere, dat het Hem behaagde, alles weer in haar glans te herstellen, en weer waar te nemen, hetgeen hun was opgedragen..

2) En toch vrezen wij zo dikwijls bij langdurige droogte of regen of kou. De afwisseling moet komen, waarom dan zo ongelovig? Wij vrezen voor honger, en God, de Getrouwe, heeft reeds duizenden jaren naar dit woord de aarde genoegzaam laten voortbrengen. Kleingelovigen, zijn de woorden Gods, zo vele eeuwen reeds bevestigd, van zo kleine betekenis, van zo weinig kracht voor u?.

HOOFDSTUK 9.

GOD BEVESTIGT ZIJN VERBOND DOOR DE REGENBOOG.

1. En God, daar Hij de aarde volgens Zijn raadsbesluit opnieuw wilde overgeven aan het, als een brandhout uit het vuur geredde (Amos. 4:11) hoopje, zegende Noach en zijn zonen, bijna met dezelfde woorden, waarmee Hij te voren de eerste mens gezegend had (hoofdstuk. 1:28-30), en Hij zei tot hen: Zijt vruchtbaar en vermenigvuldigt en vervult de aarde! 1)

1) Ook na de zondvloed spreekt God, de Heere, het duidelijk uit, dat niet een gedeelte van de aarde, maar zij in haar geheel bestemd is tot verblijfplaats van de mens. De landverhuizing is met dit woord voor ogen, niet af te keuren..

2. En hoewel niet meer op de oorspronkelijk zo liefelijke wijze, als de eerste mensen, daar uw verhouding tot het schepsel veranderd is, zult gij toch weer heer zijn over de gehele schepping. En uw vrees en uw verschrikking, 1) vrees en schrik voor u, zij over al het gedierte der aarde, en over al het gevogelte des hemels; in al wat zich op de aardbodem roert, en in alle vissen der zee: zij zijn in uw hand overgegeven.

1) Hiermee wordt ook aan de tweede stamvader, en aan zijn nakomelingschap de heerschappij over al het gedierte gegeven. Die heerschappij was nodig, wilde de wereld in stand blijven.

3. Al wat zich roert, dat levend is, zij u tot spijze. 1) Ik heb het u al gegeven, gelijk het groene kruid, dat eertijds wellicht de enige spijze was, maar nu voor een zo veel zwakker geslacht, dat krachtiger voedsel, dat vleesspijs behoeft, slechts als toespijs dienen zal.

1) Volgens veler gevoelen werd voor de zondvloed het vlees van de dieren niet gegeten. Calvijn tekent op deze plaats aan, dat de bewijsvoering hem niet vast genoeg is. "Want," zegt hij, "daar de offeranden aan God gewijd geslacht werden, en het vrij stond de wilde beesten te doden uit wier huiden zij, voor zich klederen en tenten maakten, zie ik niet in, welke godsdienstplicht hen verhinderde van het vlees gebruik te maken. Maar" zegt hij "omdat het van weinig belang is, wie gelijk heeft, stel ik ook niets vast.".

4. Doch het vlees met zijn ziel, dat is zijn bloed, zult gij niet eten, geen dier, waarin nog leven was en niet op gewone wijze geslacht, mocht gegeten worden maar ook het bloed zelf niet. (Hand. 15:20, Leviticus 3:17).

5. En, hoewel Ik alles wat leeft en zich beweegt, u ten spijze gegeven heb, mag toch het vlees eten niet in bloeddorst en barbaarsheid 1) ontaarden; gij zultachting voor het leven van een dier hebben, en het leven is in het bloed. (Leviticus 17:11,14) 2) Daarom wil Ik ook omgekeerd uw leven tegen de dieren beschermen. Voorwaar, ik zal uw bloed, het bloed van uw zielen, of beter vertaald: het bloed naar uw zielen, het bloed, waarin uw leven is, eisen, wreken, van de hand van alle gedierte zal ik het eisen, terwijl Ik hiermee bepaal, dat wanneer een dier een mens doodt, dat gedood zal worden (Exodus 21:28, 29)) ook van de hand van de mensen, en nog veel meer van de hand van een zijns broeders gelijke, zo hij die gedood heeft,

die niet alleen zijn, medeschepsel, maar zijn broeder is, en voor wiens leven hij alzo nog grotere achting moet hebben, zal Ik de ziel van de mens eisen, gelijk Ik eens van Kaïns hand zijn broeder Abel geëist heb.

1) Volgens een afschuwelijke gewoonte in de oudheid, welke nog in Abyssinië bestaat, werden van levende dieren stukken afgesneden en door vuur verteerd; dit was misschien ook vóór de zondvloed (hoofdstuk. 6:4) in zwang..

2) Op deze plaats is tegelijk een ander, nog dieper liggende grond aangegeven, waarom de mens van het bloed zich onthouden moet: "het bloed is de verzoening voor het leven.".

3) Volgens deze plaats mogen wij doden of uitroeien de dieren, die voor ons leven, of in andere opzichten ons schadelijk zijn..

6. a) Wie het bloed van mensen vergiet, zijn bloed zal door de mens vergoten worden, 1) en wel door de in mijn plaats staande Overheid, die Ik van nu aan aanstellen zal, en door welke Ik een dam opwerp tegen het toenemen van het kwaad, temeer daar van Mijn hand geen algemeen verdelgingsgericht meer komen zal (Romeinen 13:1 vv.) want God heeft de mens, b) oorspronkelijk naar Zijn beeld gemaakt; 2) zulk een vergrijp aan een mens is daarom een vergrijp aan de goddelijke Majesteit.

a) Klaagt. 4:13 MATTHEUS. 26:52 Openbaring. 13:10 b) Genesis 1:27

1) God heeft de doodstraf bevolen en nimmer dit bevel ingetrokken. Elke wetgeving, welke met dit bevel niet rekent, moet door ware gelovigen bestreden worden..

Men heeft uit deze schriftplaats willen bewijzen, dat het beeld Gods door de zonde geenszins in de mens is verloren gegaan. In geen enkel geval is er recht tot de laatste gevolgtrekking, daar de waarde van de mens toch altijd beoordeeld moet worden naar zijn oorspronkelijke staat en toestand, gelijk die was in de nog niet gevallen Adam. Ook in Psalm. 8 wordt de mens in de staat der rechtheid als type van de komende Christus bezongen..

2) De mens heeft zijn gehele natuur verdorven, waardoor hij zich schuldig gemaakt heeft tot de lichamelijke en geestelijke dood. En in al zijn wegen goddeloos, verkeerd en verdorven geworden zijnde, heeft hij verloren al zijn uitnemende gaven, die hij van God ontvangen heeft en heeft niets overgehouden, dan kleine overblijfselen, welke voldoende zijn, om hem alle onschuld te ontnemen.

De in deze verzen voorkomende geboden worden "de Noachitische geboden" genoemd. Ook al zijn gevolg en wezen of vorm van het beeld Gods door de zonde in de mens verloren gegaan, de grondslag van dat beeld of de geestelijke aard van de mens, die onsterfelijk en met redelijke en zedelijke vermogens toegerust is, kan niet ophouden te bestaan, zonder dat de mens ophoudt mens te zijn, of wel zijn gemoedswezen prijs geeft, d.i. ophoudt als mens te bestaan. In de menselijke natuur ligt de voortreffelijkheid van de mensen boven het dier; ook daardoor is hij van het dier onderscheiden, en juist die menselijke natuur is, in bredere en

meer algemene zin, naar Gods beeld geschapen. Deze natuur is onvernietigbaar, zij vertegenwoordigde op aarde het geestelijk karakter van de God in de hemel en maakt ons "de kleine overblijfselen" duidelijk, waarvan onze belijdenis spreekt..

Nooit mag uit deze woorden worden afgeleid, dat het beeld Gods niet verloren is door de val. God spreekt hier over de mens alsof hij nog in de staat der rechtheid verkeerde. In de eerste plaats stelt de Heere zich de oorspronkelijke toestand voor ogen. Dat is Zijn Soeverein recht. En in de tweede plaats heeft Hij de mens voor ogen, die diep gevallen is, maar toch nog de sporen toont van dat heerlijk Goddelijk beeld, in de kleine overblijfsels van die kostbare schat, welke voor de val zijn eigendom was.

7. Maar a) gijlieden, in plaats van te doden en tot straf gedood te worden, weest vruchtbaar en vermenigvuldigt; teelt overvloedig voort 1) op de aarde en vermenigvuldigt op deze.

a) Genesis 1:28, 8:17

1) Hij (de Heere) spreekt nu weer tot Noach en zijn zonen om hen aan te zetten tot de neiging, om het geslacht van de mensen voort te planten. Hij wil als het ware zeggen: Gij ziet, dat Ik zorgvuldig het menselijk geslacht heb bewaard en beschermd, besteed gij nu voor mij uw moeite in de voortplanting ervan. Aan hen de instandhouding van het geslacht bevelende, houdt Hij hen tevens terug van moord en onverstandige wreedheden. Het voornaamste doel is echter geweest, zoals boven is aangemerkt, opdat Hij hun vreesachtige gemoederen tot bedaren zou brengen..

Gelijk God, de Heere, de heilige huwelijkse staat in het Paradijs had ingesteld, zo bevestigt hij die instelling ook na de zondvloed. Tegenover de goddeloosheden van de oude wereld die in het bijzonder in tegennatuurlijke ontucht, in hoererij en brasserij hadden bestaan, stelt de Heere, met deze woorden, de heiligheid van het huwelijksleven.

8. Voorts zei God tot Noach opdat hij niet weer beangst zou zijn voor een tweede zondvloed, indien de hemel andermaal met wolken zou bedekt worden, en niet alleen tot hem, maar ook tot zijn zonen met hem 1) als de nieuwe stamvaders van alle volken: daar Hij hun Zijn besluit (hoofdstuk. 8:21 en 22) wilde laten weten en tegelijk door een plechtige gelofte tot vertrouwen op Zijn genade wilde opwekken, zeggende:

1) In Noach en zijn zonen richt God dit verbond met de gehele mensheid op. De mensheid heeft daardoor de belofte, dat de wereld niet weer door een zondvloed zal vergaan. De gemeente van de levende God kan daarom gerust zijn, en niettegenstaande de goddeloosheid van de mensen en de verschrikkelijke afvalligheid van de dagen, met vertrouwen afwachten de dag, wanneer de Heere nieuwe hemelen scheppen zal en een nieuwe aarde, nadat de oude zal zijn vergaan, door vuur gezuiverd..

9. Maar Ik, a)ziet Ik, de Getrouwe wil u genadig zijn en, richt mijn verbond, het verbond, dat Ik in mijn ontferming gemaakt heb, op met u en met uw zaad na u.

a) Jesaja. 54:9

10. En met alle levende ziel, die met u is, van het gevogelte, van het vee en van alle gedierte der aarde met u; van allen, die uit de ark gegaan zijn, tot al het gedierte der aarde toe. 1)

1) Drie graden zijn hier op te merken. Want God sluit als het ware thans een verbond met Noach en zijn zonen, opdat zij niet weer voor een zondvloed zouden vrezen. Vervolgens strekt Hij dat verbond uit tot de nakomelingen, niet slechts, opdat de voortdurende zegeningen ervan andere geslachten ten goede zouden komen, maar opdat ook zij, die naderhand zouden geboren worden, door het geloof, die getuigenis zouden verstaan en hetzelfde zich zouden toe-eigenen, wat aan de zonen van Noach beloofd was. Ten derde verzekert Hij, dat Hij ook het stomme dier genadig zou zijn, maar zo, dat het gevolg zich alleen uitstrekte tot het beschermen van het leven zonder dat zij er gevoel en begrip van hadden..

11. En Ik richt Mijn verbond op met u algemeen, dat niet meer alle vlees door de wateren van de vloed zal worden uitgeroeid; en dat er geen vloed meer zijn zal, om de aarde te verderven.

12. En God, kennende de mens in zijn zwakheid en in zijn geloof, maar ook daarom geen zwarigheid makende, om het geloof met zulke hulpmiddelen te bevestigen, zei: Dit is het teken, 1) het zichtbaar bewijs en onderpand van het verbond, dat Ik geef tussen Mij en tussen ulieden, en tussen alle levende ziel die met u is, tot eeuwige geslachten (Hebr. geslachten der eeuwigheid d.i. zo lang de wereld staan zal).

1) Gelijk straks voor Abraham en zijn geslacht de besnijdenis een teken, een symbool wordt van het Verbond, zo ontvangt ook hier Noach een teken, een symbool van de belofte aan hem en zijn geslacht geschonken.

13. Mijn boog, 1) de zevenkleurige regenboog, heb Ik gegeven 2) in de wolken; deze zal van nu aan daar zijn, die zal zijn tot een teken des verbonds tussen Mij en tussen de aarde met al haar bewoners.

1) Wel is de Heere God werkmeester van het geloof en volmaakt het, maar in de keuze van de middelen, waardoor Hij zulks doet is Hij volkomen vrij. Hier bevestigt Hij het geloof aan Zijn verbondstrouw door het teken van de regenboog.

2) Uit dit "heb Ik gegeven" is volstrekt niet af te leiden dat de regenboog er vroeger niet is geweest, gelijk sommigen menen. De regenboog was er ook vroeger, maar wordt nu tot een teken en een onderpand van het verbond door God geheiligd. Door deze woorden, zijn enige voorname godgeleerden verleid geworden, om te beweren, dat de regenboog er voor de zondvloed niet is geweest; wat belachelijk is. Want deze woorden van Mozes betekenen niet dat de boog is gemaakt, alsof hij er vroeger niet was, maar dat hij tot teken is gesteld, waardoor God Zijn goddelijke genade aan de mensen betekende. Het behaagt God de aardse dingen te gebruiken als voertuigen, om de gemoederen van de mensen omhoog te heffen. Zo gebruikt Hij hier de hemelse boog die er natuurlijk vroeger geweest is, om hem tot een teken

en onderpand te wijden en aldus aan hem een nieuwe plicht op te dragen, om een teken te zijn van een op zichzelf veeleer tegenstrijdige zaak, omdat hij niet met een langdurige regen dreigt..

Ontstaan uit de werking van de zon op de donkere wolken, is de regenboog een zichtbaar teken van de gewilligheid van onze God, om het aardse te zegenen; uitgespannen tussen hemel en aarde, verkondigt hij vrede tussen God en mensen; de kring van ons gezicht overspannende, predikt hij dat Gods genadeverbond allen omvat..

De regenboog is de veelkleurige glans van de doorbrekende zon op de wegtrekkende wolkennacht; de triomf van de zon over de wateren; zonnenglans, lichtglans, ingebrand in de regenwolken als teken van haar onderwerping, als teken van bescherming van al wat leeft door de macht van de zon of veelmeer door Gods ontferming..

Zeven kleuren in de regenboog, zeven Geesten voor Gods troon.

Ook hier blijkt weer de vrijmacht van God. De regenboog overigens teken van regen, wordt nu onderpand, dat de aarde niet meer door de regenvloeden zal verwoest worden. Het dwaze Gods is wijzer dan de mensen.

Op het donkere van de wolk vestigt God Zijn verbondsteken. Dat donkere herinnert aan de zonde van de mens (Genesis 8:21); de regenboog aan het kruis. De genade schittert te midden van de duisternis. "Alle beloften van God rusten op een donkere grond."

14. En bij dit teken zullen uw en mijn ogen, uw en mijn gedachten op één punt tezamen zijn, namelijk, het zal geschieden, als Ik wolken over de aarde breng dat deze boog zal gezien worden in de wolken, en men daarbij aan Mijn verbondsgelofte zal gedenken en zich daarmee vertroosten.

15. Dan zal ook Ik mijn boog aanzien, als Mijn onderpand voor de gegevene toezegging, en gedenken aan Mijn verbond,
1) hetwelk is tussen Mij en tussen u, en tussen alle levende ziel van alle vlees; en de wateren zullen niet meer wezen tot een vloed, om alle vlees te verderven.

1) Op menselijke wijze wordt God hier sprekend ingevoerd, maar de Heere schikt zich in zijn spreekwijzen geheel naar de mens, opdat het geloof zou worden versterkt. Zo dikwijls de mens de boog zou zien, zou hij er verzekerd van kunnen zijn, dat de Heere Zijn Verbond gedachtig was..

16. Als deze boog in de wolken zal zijn, zo zal Ik hem aanzien, om te gedenken 1) aan het eeuwig verbond tussen God, die geen mens is, dat Hij zou liegen, noch een mensenkind, dat Hem iets zou berouwen Numeri 23:19, en tussen alle levende ziel, van alle vlees, dat op de aarde is.

1) God stelt bij Zijn verbond de mensen geen voorwaarde; maar verbindt Zichzelf alleen, om de mens door zoveel genade tot aanbidding en liefde te bewegen..

Dat heet in de Schrift het gedenken Gods, als wij gevoelen en gewaar worden dat Hij gedenkt, namelijk wanneer daar tekenen zijn, die ons doen opmerken, hoe Hij gedenkt. Alzo toont alles aan, dat gelijk ik mij tegenover God plaats, Hij Zich alzo tegenover mij geplaatst heeft..

17. Zo zei dan God tot Noach voor de derde maal: Dit is het teken 1) van het verbond, dat Ik opgericht heb tussen Mij en tussen alle vlees, dat op de aarde is.

1) Een teken is datgene, dat door de zinnen begrepen, maakt dat wij tot kennis van iets anders komen..

God toont hier op velerlei wijze Zijn goedheid, en stort Zijn barmhartigheid met bijzondere vreugde uit, zoals een moeder, die aan haar verdrietig kind vele goede woorden geeft en liefelijk ermee schertst, totdat het eindelijk het huilen vergeten is en weer lachen moet.".

Het Noach's verbond is Elohiem-verbond, een verbond met de hele natuur en wordt daarom ook natuurverbond genoemd..

V. Vs. 18-22. Ten slotte wordt uit de latere levenstijd van Noach nog een gebeurtenis meegedeeld, waardoor de grondtrekken van zijn zonen, zoals deze verder in de uit hen voortkomende geslachten zich ontwikkelden, openlijk te voorschijn treden. In profetische geest spreekt daarbij de grijze vader zegen en vloek uit over zijn zonen, ieder naar zijn gedrag, zoals de geschiedenis van de volgende volkeren tot op onze tijd leert, werd beide, zegen en vloek, als vervulling aangebracht.

18. En de zonen van Noach, die uit de ark gingen, waren a) Sem, en Cham en Jafeth, 1) en Cham is de vader van Kanaän, die in de latere geschiedenis van bijzondergewicht geworden is.

a) Genesis 6:10

1) Dat nog eens de namen van Noach en zijn drie zonen vermeld worden is niet alleen, omdat daarmee een overgang wordt gevormd van de geschiedenis van de zondvloed tot die van de volgende tijd, maar bovenal, omdat de Heere God op nadrukkelijke wijze wil te kennen geven dat uit dat gezin de wereld is gebouwd, alle navolgende geslachten zijn voortgekomen. Uit één bloed (Adam) voor de zondvloed, uit één bloed (Noach) na de zondvloed. Altijd wordt Sem eerst genoemd, hoewel hij niet de oudste was, omdat uit hem dat volk is voortgekomen, waaruit de Christus is, zo veel het vlees aangaat..

19. Deze drie waren de zonen van Noach; en van deze is, gelijk hoofdstuk. 10 nader wordt aangewezen, na de zondvloed de gehele aarde overspreid. 1)

1) Sem (naam) is de stamvader van de volkeren in West-Azië, die nu nog Semieten genoemd worden, en van wie velen vasthielden aan de kennis van de waarachtige God; Cham (hitte) de stamvader van de volkeren van de verzengde luchtstreek in Afrika en Zuid-Azië; Jafeth (uitbreiding) de stamvader van het grootste deel van het menselijk geslacht, met name van de noordelijke en westelijke Keltische, Perzische, Griekse en Germaanse stammen..

20. En Noach begon 1) na de zondvloed, als het ware, weer van voren aan, een akkerman te zijn, en hij plantte behalve koren en andere vruchten nu ook een wijngaard. 2)

1) Hiertoe was het oord, waar hij zich neerzette, bijzonder geschikt; nog heden levert Armenië goede wijn op zelfs op een hoogte van 4000 voet boven de oppervlakte van de zee worden wijnstokken gevonden..

2) Hieruit is niet af te leiden, dat hij zich vroeger met een ander bedrijf had bezig gehouden, maar dit betekent, dat, hoewel hij reeds een grijsaard was, zich toch op de akkerbouw toelegde gelijk weleer, en zich daarmee de nu volgende jaren bezighield, terwijl zijn gezin, of liever, dat van zijn zonen vermeerderde en aan Jafeth zeven, aan Sem vijf en aan Cham vier zonen werd geboren. Hoeveel tijd er verliep tussen dat planten van de wijngaard en het persen van de druiven, wordt ons niet gemeld. Daar Kanaän na de zondvloed is geboren en hij reeds meer dan een kind was, toen Noach zich te buiten ging aan de wijn, zo kan men daaruit opmaken, dat er verscheidene jaren tussen verlopen zijn..

21. En hij dronk van die wijn en werd, deels nog wel onbekend met de bedwelmende kracht van de nieuwe drank, maar ook bij vergevorderde ouderdom aan het gevaar van bedwelming lichter blootstaande, dronken, 1) en in zijn dronkenschap niet wetende wat hij deed ontblootte zich 2) in het midden van zijn tent.

1) Noach en Adam; de wijnstok een beproevingsboom als de boom van de kennis van goed en kwaad; Noach als Adam gevallen. Het kruis is gewoonlijk beter dan de vreugde, om ons bij God te houden. "Die in de wateren van de grote vloed standhield, bezwijkt voor de wijn. De Schrift verzwijgt en bemantelt niet, zij vertelt de zonden ook van de allergrootste heiligen, ons tot troost maar ook tot waarschuwing"

Die de aartsvader te zeer verontschuldigen, werpen vrijwillig die troost van zich, welke de Heilige Geest heeft nodig geacht aan de kerk te schenken, namelijk, dat ook de allergrootste heiligen soms struikelen en vallen..

Dat de zonden van die vromen meegedeeld zijn, is wel een bewijs, dat wij niet een verdichting voor ons hebben maar waarheid. Jammer dat zo menigmaal misbruik daarvan gemaakt, wordt en menigeen zijn zonden met die van de bijbelheiligen zoekt te verschonen; dat is het: "er staat geschreven" in mond van de duivel; niet het bedekken, maar het betreuren van de zonde zal ons genade doen vinden; zij zijn ons beschreven, opdat wij waakzaam zijn, ziende de zwakheid van de mensen, en wanneer wij gevallen zijn, niet wanhopig worden maar weten zouden, dat er vergeving is. Vergeet bij de wijn, het teken van Christus, bloed, het kruis van Jezus niet. In oude tijden zag men het kruisteken op de bodem van de drinkkannen..

Onvoorzichtigheid is hier de eerste oorzaak van de zonde. Onbekend met de kracht van de wijn ging de man, die overigens zulk een uitnemend kind van God was en vóór de zondvloed zich vrij had gehouden, door Gods genade, van de uitgietingen van de ongerechtigheid van de toen levende mensen, zich te buiten..

2)Dronkenschap leidt in de regel tot onzedelijkheid. Bij de dronkaard is zo dikwijls alle gevoel van schaamte en zedigheid verdwenen (zie de geschiedenis van Lot)

22. En Cham, Kanaäns vader, waarschijnlijk door zijn jongste zoon, die de grootvader het eerst in die dronken toestand zag, erbij geroepen; zag zijn vaders naaktheid, en in plaats van zijn oog af te wenden, of de vader te bedekken, verheugde hij zich in die verkeerdheid, en hij gaf het zijn beide broeders daarbuiten te kennen, 1) opdat zij met hem zouden gaan en de vader bespotten.

1)Lichtzinnigheid loert op het aanschouwen van naaktheid, en spaart zelfs, waar zij het toppunt bereikte, de ouders niet. Zonde verheugt zich in zonde: de wereld ziet met welgevallen naar de razernij, waarin de drinker vervallen is. De boze heeft een lust om de boosheid te verbreiden: maar de godvrezende wendt het oog van de ijdelheden af; genade wordt verontwaardigd en bidt, de liefde bedekt alle dingen. Wellicht was Cham, de ontuchtige, reeds meermalen door zijn vader bestraft: nu juicht hij dat hij de priester Gods in zonde ziet. Zo is het een feest van de hel, waar de vrome struikelt..

Acht zielen had de Heer zich uitverkoren als een heilig en gereinigd zaad tot vernieuwing van Zijn gemeente; maar Noach's zonde toont, hoe noodzakelijk het is, dat God de mensen, hoe voortreffelijk zij mogen zijn in toom houdt. De goddeloosheid van Cham bewijst, hoe diep bij de mensen de wortel van het kwaad zit, die onafgebroken uitbot, tenzij daar, waar de kracht van de Geest sterker is. Bij allen die in het heilig toevluchtsoord Gods onder zo weinige één duivel bewaard is, laten wij er ons dan niet over verwonderen, dat in de Kerk, waarin de hoeveelheid mensen veel groter is, de kwaden met de goeden vermengd zijn. Het is niet twijfelachtig, of de gemoederen van Sem en Jafeth, toen zij in hun broeder zodanig een monster van spotternij zagen, en aan de andere zijde de vader op de grond liggende, op schandelijke wijze zich ontbloot hebbende, zeer geroerd waren. Zulk een schrikkelijke verbijstering van het verstand bij het hoofd van de nieuwe wereld en de heilige Patriarch van de Kerk, kon hen niet minder in beroering brengen, dan wanneer zij hadden gezien, dat de ark gebroken, aan stukken gescheurd en uiteengeslagen was. Deze ergernis hebben zij echter met niet minder grootheid van ziel overwonnen als met zelfbeheersing bedekt..

In Kaïn, Cham en Judas zien wij in het bijzonder, hoe het Heilige niet met zich laat spotten, dat het óf vertedert óf verhardt, hoe het op bijzondere wijze óf tot een zegen óf tot een vloek wordt. De zonde van Cham was daarom des te groter en zwaarder, omdat hij gedeeld had in de bijzondere ontferming des Heren en met de anderen op goddelijke wijze bewaard was van de algehele ondergang van de wereld. Daarom, omdat de zonde zoveel zwaarder was, wordt straks de vloek van zo grote betekenis en van zo verreikende gevolgen..

23. Toen namen Sem en Jafeth een kleed, in plaats van zich door Cham te laten verleiden, en zij legden het op hun beide schouders, en gingen achterwaarts 1) en bedekten de naaktheid van hun vader; en hun aangezichten waren achterwaarts gekeerd, zodat zij de naaktheid van hun vader niet zagen:

1) Dit achterwaarts gaan, hun ogen afwendende van hun vader, toont genoegzaam, dat het hun heilige begeerte is, dat van de Majesteit van hun vader niet het minste verloren ging, maar deze voor hen onverzwakt bleef. De achting voor hun vader wensen zij niet te verliezen..

Wat al lichtzinnigheid wekt gij op, vrouwen! die uzelf niet behoorlijk bedekt. Van wat voor zonden zijt gij de oorzaak, mannen, die niet eerbaar handelt!.

24. En Noach ontwaakte van zijn wijn, zag de over hem uitgespreide mantel, vernam, wat er met hem geschied was, en hij merkte, hij doorzag de snoodheid van wat zijn kleinste (jongste) zoon hem gedaan had.

25. En hij zei, 1) vol van profetische geest, in de vorm van een lied, zodat niet hij, maar God door hem sprak: Vervloekt zij Kanaän, 2) een knecht van de knechten zij hij voor zijn broeders! Met al zijn nakomelingen zij Cham tot de ellendigste dienstbaarheid onder de anderen, die zich niet hebben laten verleiden, veroordeeld.

1) Noach treedt hier niet in de eerste plaats op als de diep beledigde vader, maar als de van God aangestelde Overheid. Het vervloeken, dat hij doet horen, is niet de straf alleen voor het beledigen van de vader, maar ook voor het in de vader aangetaste Soevereine recht van God. En dat, na zulk een bewijs, van Gods geduchte straffen. In Noach had Cham het Majesteitsrecht van God aangetast..

2) Tot Kanaän, Chams zoon, richt Noach zich, niet omdat hij wellicht slechter was dan de anderen; evenmin omdat hij, als Cham, de jongste zoon was, maar omdat de vloek het gehele geslacht van Cham zou treffen. Van Cham, de vader, tot Kanaän, de jongste zoon..

26. Voorts zei hij, van Cham zijn profetenblik op de beide anderen richtende, en in plaats van vloek nu zegen verkondigende, Gezegend zij de HEERE, de God van Sem, 1)geloofd zij die God, die Sem's geslacht eens tot Heer, tot zijn verbonds- en volksgod hebben zal, want er is geen ander God dan Hij! en Kanaän zij hem of hun een knecht. 2)

1) Wanneer Jehova Sem's God wordt, wordt Sem erfgenaam van alle heilsgoederen, welke God, als Jehova, aan de mensheid geeft..

Het eerste Evangelie verkondigt een toekomstig heil in het vrouwenzaad; onze profetie verbindt het aan de Godsnaam, (Sem -naam) welke aan Sem wordt gegeven..

Als Noach zijn zoon Sem de hoogste eer van eerstgeborene te zijn schenkt, aan wie de grootste en heerlijkste heilsgoederen zullen worden geschonken dan brengt hij daarvoor alle eer en lof toe, niet aan Sem zelf, maar aan de God van Sem, Die deze daartoe waardig heeft

geacht. Hoe blijkt ook hier weer de vrijmacht Gods. Want niet Jafeth, de oudste, maar Sem, de tweede, wordt hier aangewezen als degene, die op bijzondere wijze gezegend zal worden. Zo ook straks in het huis van Abraham niet Ismaël, maar Izaak; in het huis van Izaak niet Ezau, maar Jacob, en in het huis van Jacob niet Ruben, de eerstgeborene, maar de vierde, Juda. Overal en te allen tijde toont Hij het, dat Zijn Raad zal bestaan en dat Hij al Zijn welbehagen doet. Niet het door de wereld als het eerste geprezene ziet de Heere aan, maar dikwijls wat bij de wereld veracht is of minder in aanzien..

2) In de uitroeiing van de Kanaänieten onder Jozua, en de inbezitneming van hun land door Israël is deze profetie, waarmee de laatste woorden van de vloek over Kanaän: "van zijn broeders", bepaald op Sem worden gebracht, geschiedkundig vervuld..

27. God, 1)breide Jafeth uit. 2) Uitbreiding geve God aan de uitbreider (= Jafeth). Hij mijn eerstgeborene heeft zich niet aan de zijde van de goddelozen Cham, maar aan die van zijn vrome broeder geplaatst, en die bij zijn werk van kinderlijke getrouwheid geholpen; God zegene hem met bijzondere aardse zegen, door zijn geslacht machtig en talrijk te doen worden op aarde. Hij leide hem ook in de geestelijke zegen, die Sem boven hem vooruit heeft, en hij
3) nl. Jafeth wone in Sem’s tenten, 4) kome eens met zijn nakomelingen de zegeningen van het rijk Gods, dat in Sem’s land en volk, in Israël, zal voorbereid en opgericht worden Johannes 10:16) en Kanaän zij hem of hun een knecht. 5)

1)"God" (Elohiem), omdat Jehova, de Verbondsgod, aan de Jafethieten onbekend zou zijn.

2) In het Hebreeuws jafet lejéfet, d.i. Hij, nl. God, make Jafeth wijd, in de zin van: Hij geve Jafeth uitgestrekte landen, maar ook een talrijke nakomelingschap.

3) Hij, nl. Jafeth, niet de Heere, zoals sommige uitleggers menen. Dan moest toch noodzakelijk het woord "de Heere" zijn ingevoegd, omdat God (Elohiem) als "de Heere" (Jahweh) in Sem’s tenten woonde. Aan Jafeth wordt hier beloofd, dat er een tijd zal aanbreken, dat ook hij zal delen in het verbond, dat God hier met Sem’s nakomelingschap opricht..

4) Tegenover het knecht zijn van Cham en zijn nakomelingschap stelt God hier het lieflijk samenwonen van Sem en Jafeth. De vloek, over Cham uitgesproken komt te meer uit door de tegenstelling van de zegen aan Jafeth geschonken..

5) In de onderwerping van de Feniciërs door de Grieken, van de Carthagers door de Romeinen, van de Egyptenaren en Marokkanen door de Turken, en in het misbruiken van negers tot slaven door de Europeanen, is deze vloek vervuld. "Terwijl anders een slaaf slechts in het bezit van één heer is, zal Kanaän de knecht van twee heren zijn, alzo dubbel knecht. Door Sem zal hij tot Gods kennis, door Jafeth tot beschaving moeten opgeleid worden..

28. En Noach leefde na de vloed driehonderd en vijftig jaar, dus tot 2006 na de wereldschepping, het jaar van de zondvloed meegerekend.

29. Zo waren al de dagen van Noach negenhonderd en vijftig jaar; hij is de laatste die een zo hoge ouderdom bereikte, en hij stierf toen Abram bijna vijftig jaar oud was. Hij leefde zo lang, om de vroegere geschiedenis en die van zichzelf aan de geslachten na de zondvloed te kunnen overgeven.

HOOFDSTUK 10.

GESLACHT EN NAKOMELINGEN VAN NOACH'S ZONEN.

I. Vs. 1-5. Voordat bericht wordt, hoe de van Noach's zonen afstammende geslachten, ten gevolge van de spraakverwarring over de gehele aarde verstrooid en, behalve het van God uitverkoren geslacht, aan hun eigen wegen werden overgelaten (Hand. 14:16) volgt een drievoudige geslachtstafel, welke de meest verschillende volken tot een stam terugleidt. Het eerst wordt die van Jafeth meegedeeld, de stamvader van volken, die plaatselijk wel het meest verwijderd woonden, maar tot een grote toekomst (hoofdstuk. 9:27) bestemd waren.

1. Dit nu zijn de geboorten van a) Noach's zonen: Sem, Cham en Jafeth: en hun werden zonen geboren na de vloed.

a) 1 Kronieken 1:4

Deze zinrijke aanhef van Genesis geeft een trouwe weerklank op de aanhef van het voorgenoemd hoofdstuk, op het woord des Heren, dat, bij de uittocht uit de ark tot Noach en diens zonen werd gesproken: "maar gijlieden weest vruchtbaar en vermenigvuldigt en vervult de aarde," het is de uitgesproken zegen Gods, die vervulling vindt in de vervulling van de aarde, de mensen..

2. De a) zonen van Jafeth zijn: Gomer, de stamvader van de Cimmeriërs of Kelten aan de kusten van de Zwarte Zee, en Magog, stamvader van de Scyten, en Madbi, stamvader van de Meden, en Javan, stamvader van de Ioniërs, en Tubal, stamvader van de Tibarenen in het latere Pontus, en Mesech, stamvader van de Moschen op de bergen tussen Arafat en Kaukasus, en Thiras, stamvader van de Thraciërs.

a) 1 Kronieken 1:5

3. En de zonen van Gomer, de eerstgeborene van de bovengenoemde zeven zonen van Jafeth zijn: Askenaz, stamvader van de Asieniërs in noordelijk Frygië, van wie de Joden de Duitse voorvaders afleiden, en Rifath, stamvader van de Riphaeërs, tussen het Waldaigebergte en de Karpaten, en Togarma, stamvader van de Armeniërs, die zich nog heden Thorkomatsi noemen.

4. En de zonen van Javan, de vierde onder Jafeths zonen, zijn: Elisa, stamvader van de Elisaeërs of bewoners van de Peloponnesus, en Tarsis, stamvader van de Doriërs in Hellas, de Chittieten op Cyprus en de eilanden in de Egeïsche zee, en Dodanieten, in Epirus.

5. Van deze nakomelingen van Jafeth zijn verdeeld de eilanden van de volken, de heidense aan de Middellandse zee wonende stammen, die van daar verder naar Midden-Europa trokken, in hun landschappen, elk naar zijn spraak (de gemeenschappelijke taalstam van deze volken heet de Indo-Germaanse), naar hun huisgezinnen, onder hun volken.

Alzo stammen van Jafeth af niet alleen de Indiërs, Meden, Armeniërs en de volken, die van de Kaspische zee tot aan de zee van Azof wonen, maar ook de Grieken, Spanjaarden, Galliërs, Brittanniërs en Germanen. "De nauwkeurigheid van de in deze aller oudste overlevering gegevene volksvertakkingen, wordt steeds door de nieuwste navorsingen meer bevestigd. Daarbij is nog op te merken, dat onze volkerenlijst slechts de oorspronkelijke volken aangeeft, uit wier vermenging de historische volken zijn voortgekomen.".

II. Vs. 6-20. Hierop volgt de geslachtstafel van Cham, wiens nakomelingen dikwijls met het rijk Gods in aanraking kwamen, in ander opzicht er dus te verder van verwijderd waren, daar zij noch verwachtingen als Jafeth, noch beloften als Sem hadden, maar door de volkeren uit beide stammen werden overwonnen en onderdrukt. (hoofdstuk. 9:25).

6. En de zonen van Cham, a) die zich, zoals de naam van de vader, Cham = hitte, aanduidt over de hetere landen hebben verbreid, zijn: Cusch, stamvader van de Ethiopiërs, en Mitsraïm, stamvader van de Egyptenaars, en Put, stamvader van de bewoners van Mauritanië en Lybië, en Kanaän, stamvader van de Feniciërs en Kanaänieten.

a) 1 Kronieken 1:8

7. En de zonen van Cusch, de eersten onder deze vier, zijn: Scheba, stamvader van de bewoners van Meroë, een landschap van Ethiopië, omringd door armen van de Nijl, en Havila, stamvader van de Macrobische Ethiopiërs in het tegenwoordige Abyssinië, en Sabta, stamvader van de Astaboren, aan de Astaborar in Ethiopië, en Raëma, stamvader van de bewoners van een havenstad Rhegma, aan de Perzische golf, en Sabthecha, stamvader van de bewoners van Zingis, de oostelijke landtong van Ethiopië. En de zonen van de zo even genoemden Raëma zijn: Scheba, stamvader van de Sabaeërs in Zuid-Arabië en Dedan, stamvader van de Dedanieten, in het zuid-westelijke gedeelte van de Perzischen zeeboezem. Dedanieten zowel als Sabeërs breidden zich later verder uit naar het westen en noorden, en verenigden zich hier met de Joktanieten, vs. 26-28 en Abrahamieten (hoofdstuk. 25:1-3) tot gemengde stammen.

8. En Cuscha) gewon, had een nakomeling, behalve de genoemde stamvaders, ook Nimrod, die in de oudste geschiedenis een man van naam geworden is; zijn naam betekent: laat ons opstaan en wijst alzo een oproerigkarakter aan: deze begon, in navolging van de tirannen, die er vóór de zondvloed waren (hoofdstuk. 6:4) geweldig te zijn op aarde.

a) 1 Kronieken 1:16

9. Hij was een geweldig jager, die door stoute daden zich een naam trachtte te maken, een geweldige op aarde, voor het aangezicht des HEREN; 1) daarom wordt gezegd, bij wijze van een spreekwoord van iemand die tot stoute ondernemingen geneigd is en wel slaagt: gelijk Nimrod; een geweldig jager voor het aangezicht des Heren.

1) De Septuaginta vertaalt enantion Kuriou: tegenover de Heere. Calvijn tekent aan dat de uitdrukking zeggen wil, dat Nimrod beproefd heeft boven allen uit te steken, zoals trotse

mensen zich openbaren in hun opgeblazen zelfvertrouwen als degenen, die op anderen als uit de wolken neerzien. De vertaling van de Septuaginta komt ons het meest waarschijnlijke voor. Gelijk zijn naam "Opstandeling" betekent, zo ook was zijn woelen en werken een tegenstaan van de wil van God, al deed God ook nog uit dit kwade het goede te voorschijn komen, niettegenstaande het verzet van de mens Zijn raad volvoerende. Nimrod was de Lamech na de zondvloed.

Op tweeërlei wijze kan Nimrod beschouwd worden als een man, die hoewel uit Cham gesproten, nochtans God als Verbondsgod erkende, en voor het aangezicht des Heren in waarheid wandelde, die bij zijn handelen in dienst van de mensen om het wild gedierte uit te roeien, met kracht van God werd bedeeld en daarin slaagde. De gewone beschouwing echter is, dat Nimrod, ten spijt, in het aangezicht van de Heere, die om de gewelddaden de zondvloed had laten komen, het woeste leven verkoos en onderdrukker van anderen werd..

10. En het beginsel van zijn rijk, dat op daden van geweld gesticht was, was Babel aan de Eufraat en Erech, en Accad en Calne in het land Sinear, in het landschap Babylonië tussen Eufraat en Tiger.

11. Uit hetzelfde land, Sinear, in Assur (vs. 22, opm.) die zich met zijn volksplanting aan de oostzijde van de Tiger neerzette, uitgegaan, misschien met geweld uitgedreven, en heeft gebouwd Ninevé en Rehoboth, Is en Kalach.

12. En Resen, tussen Ninevé en tussen Kalach; deze, namelijk de vier genoemde steden, die later tot één stad verenigd werden, is die grote beroemde stad, 1) Ninevé, de hoofdstad van het latere Assyrische rijk.

1) Zij had volgens Ktesias, een omvang van 480 stadiën (24 uren), waarmee de drie dagreizen (Jona 3:3) overeenkomen, en bevatte de vier door Nimrod aangelegde plaatsen, welke de Assyrische koningen verenigden. De oude opgaven omtrent de omvang van de stad worden door opgravingen bevestigd..

13. En Mitsraïm, de tweede onder Chams vier zonen, gewon de Ludieten, een Mauritanisch volk, en de Anamieten; bewoners van Delta, en de Lehabieten, ten westen hiervan laatsten, en de Naftuchieten, bewoners van de noordelijke grenzen van Egypte naar de zijden van Azië.

14. En de Pathrusieten, bewoners van het landschap Pathures in Opper-Egypte bij Thebe, en de Chasluchieten, bewoners van Cholchis aan de zuidoostelijke zijde van de Zwarte Zee, die van Egyptische oorsprong en van de overige volken van die landstreek werkelijk verschillend waren, vanwaar uit Colchis, de Filistijnen, d.i. aankomelingen, uitgekomen, uitgetrokken zijn en zich aan de zuidoostelijke kusten van de Middellandse Zee tussen Gaza (vs. 19) en Pelusium hebben neergezet; en de Caftorieten, de Pontische Cappadociërs, welke zich eerst naast de Colchiërs nederzetten, later echter deels naar Kreta trokken, deels met de Filistijnen zich tot een volk verenigden (Amos 9:7)

15. En Kanaän, Chams jongste zoon, gewon Sidon, de stamvader van de Sidoniërs of Feniciërs, zijn eerstgeborene, en Heth, stamvader van de Hethiten bij Hebron en Berseba.

16. En de Jebusiet, de stamvader van de Jebusieten, die Jebus of Jeruzalem tot op David in bezit hadden, en de Amoriet, de stamvader van de Amorieten, een van de grootste Kanaänische volksstammen, die op het gebergte van Juda en aan de overzijde van de Jordaan woonden, en de Girgasiet, de stamvader van de Girgasieten, die aan het meer Gennesareth woonden.

17. En de Hivviet, stamvader van de Hevitten aan de voet van de Libanon, en de Arkiet, stamvader van de Arkieten, en de Siniet, stamvader van de Sinieten, beide volksstammen, die eveneens aan de voet van de Libanon woonden.

18. En de Arvadiet, de stamvader van de Aradiërs, de bewoners van het eiland Aradus aan de Noordkust van Fenicië, en de Tsemariet, de stamvader van de bewoners van Simyra, aan de voet van de Libanon, en de Hamathiet, de stamvader van de bewoners van Hamath in Syrië, en daarna zijn de gezinnen van de Kanaänieten verspreid.

19. En de landpale, de grens van de Kanaänieten was in de lengte of in de richting van het Noorden naar het Zuiden, van Sidon, daar gij gaat naar Gerar tot Gaza toe, en van daar in de richting van het westen naar het oosten, daar gij gaat naar Sodom en Gomorra en Adama en Zeboïm (hoofdstuk. 15:2; 19:24) tot Lasa, Karrilhoë = Schoonbron, (om een warme zwavelbron dus genoemd), toe.

20. Deze zijn de zonen van Cham, naar hun gezinnen, naar hun spraken, in hun landschappen, in hun volken; door deze is waarschijnlijk ook Zuid- en Midden Amerika bevolkt.

III. Vs. 21-23. Ten slotte wordt de geslachtstafel van Sem gemeld, bij wiens geslacht de kennis van de ware God het langst stand hield, totdat zij ook bij deze verloren ging en nog slechts door een enkele tak bewaard werd. Vervolgens worden die drie geslachtstafels nog eens in het geheel samengevat, opdat de oorspronkelijke eenheid van het gehele mensengeslacht vast zou staan vóór de tijd, waarin zij zich onder zo vele volkeren verdeelden (hoofdstuk. 11 vv.).

21. Voorts zijn Sem (naam), die de drager van de naam van God geworden is, zonen geboren; deze is ook de voorvader van alle zonen van Heber, 1) de stamvader der Ismaëlieten en Hebreeën of Israëlieten; en Sem is de broeder van Jafeth, de grootste, de eerstgeboren zoon van Noach, boven wie hij in geestelijk opzicht verheven is geworden. (hoofdstuk. 9:26 en 27).

1) Over de zonen van Sem sprekende, gebruikt Mozes een kleine inleiding, hetwelk hij bij de anderen niet doet. En dat niet zonder bedoeling. Daar dit geslacht door God was uitverkoren, wilde hij het van de overige volken door een bijzonder teken afzonderen. Dit is ook de reden, waarom hij hem noemt bij name als de voorvader van de zonen van Heber, en als de broeder van Jafeth, de eerstgeborene. Want de zegening van Sem kwam niet tot alle volken zonder onderscheid, maar bepaalde zich bij één familie. Ofschoon ook de kleinkinderen zelf van

Heber van de zuivere dienst van God afweken, zodat God naar recht hen kon verwerpen, heeft Hij echter de zegeningen niet geheel en al ingetrokken, maar slechts tijdelijk, totdat Hij Abram riep, om wie deze bijzondere eer aan dit geslacht en de naam van Heber wordt bewezen..

Het komt bij deze geslachtslijst voornamelijk op Heber aan, omdat in deze lijn de heilige taal en de beloften Gods zijn bewaard gebleven..

22. a) Sem's zonen, van welke, voor zo ver zij voor de heilige geschiedenis van betekenis zijn, hoofdstuk. 11:10 vv. zal gesproken worden, waren Elam, stamvader van de Elamieten in het Oosten van Babylonië, tussen Medië, Perzië en de Perzische Golf, en Assur, stamvader van de Assyriërs aan de overzijde van de Tiger, en b) Arfachsad, stamvader van de oude Chaldeeën, in een landstreek bij de Grieken Arrhapachitis geheten, en Lud, stamvader van de Klein-Aziatische Lydiërs, en Aram, stamvader van de in Syrië en Mesopotamië wonende Aramaëers.

a) 1 Kronieken 1:17 b) Genesis 11:19

23. En Arams zonen waren Uz, wiens nakomelingen zich waarschijnlijk op de grenzen van Idumea en Arabië nederzetten (Job 1:1), en Hul, wiens nakomelingen de vruchtbare vlakte van de Anti-Libanon bewoonden in welke het meer Merom ligt, en Gether, stamvader van de Gindarenen, die ten noorden van Aleppo in Coelesyrië hun woonplaatsen hebben, en Maz, stamvader van de Maziërs, bewoners van het Mosiesch gebergte boven Nisibis.

24. En Arfachsad, de meest gewichtige van Sem's vijf zonen, gewon Selah, dat is uitzending, waarschijnlijk, daar hij de aanvoerder van een uitgezonden Semietische volksplanting was, en Selah gewon Heber, dat is, iemand van de overkant, waarnaar Abrahams nakomelingen de naam Hebreeërs, de van de overzijde van de Eufraat gekomenen, verkregen.

25. En Heber werden twee zonen geboren: de naam van de een was Peleg, dat is: verdeling, want in zijn dagen is, gelijk in hoofdstuk. 11:1-9 nader verhaald zal worden, de bevolking van de aarde verdeeld, en de naam van zijn broeder was Joktan.

26. En Joktan, de stamvader van de oudste bewoners van Arabië, gewon Almódad, en Selef en Hatsarmaveth, van wie de landstreek Hadramuht in zuidoostelijk Arabië haar naam heeft, en Jarach d.i. maan, maanvereerder.

27. En Hadóram en Usal en Dikla.

28. En Obal en Abimaël en Scheba, (zie "Ge 10.7)

29. En Ofir: in het landschap Oman in Arabië vindt men nog heden een el Ofir, en Havila, het tegenwoordige Haulan, in Gelukkig Arabië en Jobab, stamvader van de Jobarieten aan de Sachalitische Golf, deze allen waren zonen van Joktan.

30. En hun woning was van Mescha, Mesene aan de Perzische Golf in het Noordwesten, af, daar gij gaat naar of tot aan Sefar, waarschijnlijk de oude koningsstad Thepharon, in het Zuidwesten, aan het gebergte van het Oosten, het Arabische hoogland Nedschid, dat midden door het Schiereiland loopt.

31. Deze zijn de zonen van Sem, naar hun gezinnen, naar hun spraken, in hun landschappen, naar hun volken.

32. Deze zijn de gezinnen, nakomelingen van de zonen van Noach, naar hun geboorten, in hun volken; en van deze zijn de volken op de aarde verdeeld na de vloed.

In dit hoofdstuk ziet men de oorsprong van vele volkeren in alle delen van de wereld, en dus de kracht van de zegen, welke God na de zondvloed opnieuw over de mensen ten opzichte van hun vermeerdering en voortplanting gelegd heeft; zo ook uit welke vaders Christus naar het vlees afstamt. Noach, noch zijn kinderen hebben gedurende de zondvloed kinderen verkregen, evenmin zullen de dieren voortgeteeld hebben, die als in een duistere kerker opgesloten, als midden in de dood geplaatst, waren..

Veel lezers zijn gewoon, als zij aan dit hoofdstuk komen, het slechts in te zien; enkelen denken wel, dat het overtollig is en wegens zoveel onbekende namen tot weinig nut. Wij moeten het echter als een edelsteen aan de kroon van de Heilige Schrift opmerken, omdat niet een van de uit het oude heidendom overgeblevene schriften ons dit aanwijst of zal aanwijzen..

Reeds hebben de oude gereformeerde godgeleerden getracht aan te tonen, hoezeer de afstamming van alle mensen uit een enkel mensenpaar reeds waarschijnlijk wordt door de gewone spaarzaamheid Gods, die niets verkwist en steeds met de eenvoudigste middelen arbeidt. Deze eis, uit de aard van de goddelijke werkzaamheid genomen, wordt bevestigd door de grote vruchtbaarheid van de mensen, wordt door de verscheidenheid van de rassen eerder versterkt dan verzwakt, niet weersproken door de verspreiding van de mensen over de gehele aarde. Deze waarheid is de noodzakelijke grondslag voor de eis van de wederkerige mensenliefde, en is onmiskenbaar tot recht begrip van de erfzonde en van de algemeenheid van de zonde. Bij deze opvatting is er geen plaats voor het bestaan van mensen vóór Adam (pré-adamieten), of tegelijk met Adam (co-adamieten), of tegelijk met de bodem van ieder afzonderlijk land (autochtonen)

Gelijk God de sterren roept bij name en ze hun plaatsen en banen wijst, zo kent de heere ook de namen van alle mensen en mensengeslachtenen wijst aan elk zijn woning..

HOOFDSTUK 11.

TOREN TE BABEL, SPRAAKVERWARRING, GESLACHTEN VAN SEM.

I. Vs. 1-9. Van het Armenische hoogland wenden zich de nakomelingen van Noach naar de vlakte van het land Sinear tussen de Eufraat en de Tiger. Omdat ze dachten, dat zij wegens overbevolking zich spoedig zouden moeten verstrooien, wilden zij een middel- en verenigingspunt maken, in overmoed tot aan de wolken opklimmen, en door vereniging van alle mensenkrachten Hem, die in de Hemel woont, trotseren. Maar de Heere komt neer, verbreekt de nog aanwezige band van eenheid, die van de taal, de noodzakelijkste voorwaarde van een gemeenschappelijk handelen, en dwingt hen uit de valse eenheid tot verstrooiing.

1. En de gehele aarde was, gedurende de eerste eeuw na de zondvloed, nog van één spraak en één taal, volgens de ouderen de Hebreeuwse, volgens de nieuwere een grondtaal, waaruit de latere, ook de Hebreeuwse, zich ontwikkeld heeft.

1) De Hebreeuwse taal onderscheidt zich door vaste en eenvoudige vormen, ongemene rijkdom ten aanzien van alles wat de betrekking van God tot de mensen aangaat. Zij voegt zich zeer geschikt naar de gedachten, met weinige woorden, die hun klank nabootsen..

2. Maar het geschiedde, als zij nl. Nimrod en het volk, hetwelk hij om zich verzameld had van het Armenische hoogland, waar Noach na het uitgaan uit de ark zich eerst neergezet had, wegens hun buitengewone vermeerdering, tegen het Oosten (Zuid-Oosten) togen, dat zij een laagte, een bijzonder vruchtbare vlakte, zeer geschikt voor korenbouw, vonden in het land a) Sinear, dat is: Mesopotamië en Babylonië, en zij woonden een geruime tijd aldaar, door eenheid van taal en gezindheid aan elkaar verbonden. Doch, evenals vroeger onder Kaïns nakomelingen; nam het vergeten van God en een overmoedige gezindheid de overhand.

a) Genesis 10:10

3. En zij zeiden een ieder tot zijn naaste: Kom aan; zijn er in dit land geen steengroeven, zo is er toch geschikte aarde, laat ons daarvan nemen en tichelen strijken en wél doorbranden. 1) En zij deden gelijk zij gezegd hadden en de tichel was hun voor steen, in plaats van uitgehouwen steen, en het lijm, 2) de asfalt, welke in die streek zo veelvuldig gevonden wordt, was hun voor leem tot verbinding van de tichelen.

1) De onlangs opnieuw onderzochte bouwvallen bewijzen, dat men in de zon gedroogde of gebakken stenen gebruikte en deze met asfalt verenigde. Deze asfalt is zo hard, dat men zelfs nu nog de stenen van elkaar moet slaan..

2) Hieruit blijkt duidelijk, dat om hun plan te volvoeren, zij met grote moeilijkheden te worstelen hadden, maar daardoor tevens dat hun plan vast stond, de raad Gods te trotseren. Het koste wat het koste, maar zij zouden tonen dat ligt hierin dat zij bestand waren tegen God en bij machte om de plannen van God tegen te werken.

4. En zij, verheugd over de uitvinding, die door proeven gebleken was goed te zijn, zeiden: Komt aan, laat ons voor ons een stad bouwen, en een toren, waarvan de top in de hemel zij: en laat ons een naam voor ons maken a) streven naar roem en eer, 1) opdat wij niet misschien over de gehele aarde verstrooid 2) worden.

a) Jesaja. 63:12; Jeremia 32:20; Nehemia. 9:10

1)"Zich een naam te maken was het hoofddoel van de torenbouw (vgl. hoofdstuk. 6:4) De stad moest dienen, om tezamen beschermd te zijn tegen vijanden; de toren, die zij waanden ten hemel te kunnen optrekken, om van verre tot teken te zijn om de verstrooiing te voorkomen. In grote getale samenwonende, zouden zij anderen kunnen overweldigen en beheersen en groot zijn op aarde. Waarschijnlijk dachten zij ook aan de zondvloed, en wilden zij nu die toren hemelhoog maken om, zo opnieuw zulk een vloed kwam, zich in de hoogte te kunnen beveiligen. Zo waren zij ongelovig aan Gods belofte, en in plaats van in de vrees des Heren heil te zoeken, zochten zij behoud in grote werken, alsof er iets hoog voor de Heere zou zijn. Nog moeten wij opmerken, dat de geschiedenis van de torenbouw midden in de volkerenlijst wordt gevonden. Het verhaal van Sem’s geslachtslijn wordt afgebroken, om te verhalen, hoe enige, misschien onder Nimrod, een naam (= Sem) wilden maken. Kanaän zou een knecht van de knechten zijn naar Noach’s profetie. Dat zullen de bewoners van Sinear’s vlakte niet dulden. Zij zullen de raad van God omkeren en heersen. Zij zullen zich in de plaats stellen van Sem. Zij zullen de naam hebben, Zo zijn voor een daad dikwijls vele beweegredenen, en is een menigte van zonden tezamen gespannen tot één doel; maar de Heere vernietigt het door een wenk; Hij doet het hier als "de Heere," de Verbondsgod van Sem, en zegent deze naar Zijn belofte, waarvan het volgend geslachtsregister het bewijs geeft, daar Abram, de vriend Gods, de Vader der gelovigen, hem als zoon wordt gegeven..

In het oude Babylon bestond een ontzaglijke toren met een tempel aan Belus gewijd. Deze was vierkant, aan elke zijde ongeveer 463 Nederlandse el lang. Midden op dit gebouw stond een vierkante toren, half zo breed en lang als het gebouw, waarop hij rustte: op dit tweede gevaarte verhieven zich opnieuw dergelijke torens, in het geheel acht in getal. Rondom het gehele gebouw liep een trap van rustbanken voorzien. Boven op de laatste toren stond een grote tempel met een rustbed en een gouden tafel, maar zonder beeld. Enige tijd geleden zijn de ontzaglijke ruïnen van dit gebouw teruggevonden en beschreven. Zij droegen de naam van "Birs-Nimrod" (Burg van Nimrod). Aan de oostzijde vertonen zij zich in de gedaante van een langwerpige heuvel, waarvan de grondslag 2000 voet bedraagt. De tegenwoordige hoogte tot op de voet van de toren, die er zich op verheft, bedraagt 200 voet. De toren is 35 voet hoog. Aan de Westzijde vertonen zich deze bouwvallen mede in de vorm van een piramide. Zij bestaan uit schone, in het vuur gebakken stenen. Men kan nog slechts drie van de acht verdiepingen, waaruit de toren bestond, onderscheiden. Dit schijnen dan de overblijfselen te zijn van de toren, die toenmaals werd opgetrokken, en die waarschijnlijk de oudste bouwvallen van de gehele aarde uitmaken..

De Arabieren houden deze voor de door vuur verwoeste Babylonische toren.

2) Men vraagt vanwaar zij die kennis van de toekomstige verstrooiing hadden? Sommigen vermoeden, dat zij door Noach zijn vermaand, die de wereld tot in de vorige zonde en tot het vroeger bederf zag vervallen, op profetische wijze, door de Geest, een verschrikkelijke verstrooiing voorzien, heeft; zij menen, dat de Babyloniërs, toen zij God niet rechtstreeks konden tegenstaan, beproefd hebben, zijdelings de straf waarmee gedreigd was, af te wenden. Anderen zijn van mening, dat door een geheime ingeving van de Geest, zij omtrent hun straf zijn ingelicht, en dat nu dit torenbouwen een pogen was om de straf af te wenden. Maar deze uitleggingen zijn gedwongen. Niets dwingt er toe, als bewijs van hun oproerige gezindheid, welke bij hen schuilde, uit te leggen, wat zij hier zeggen. Zij wisten, dat de aarde gegrondvest was om te bewonen, en dat haar akkers bestemd waren om de mensen te voeden; de opeenhoping van de mensenmenigte zelf leerde hun, dat dit niet kon geschieden, zodra zij een lange tijd binnen een beperkte ruimte besloten bleven. Daarom wilden zij, wanneer men naar elders moest verhuizen, een toren, als getuige van hun oorsprong, van hun moederland..

5. Toen kwam de Heere neer, 1) om te bezien de stad en de toren, die de mensenkinderen bouwden. Dikwijls handelt en leeft de mens, bij de overtuiging, dat er een God is, alsof Hij zich niet bekommerde om hetgeen er op aarde geschiedt. De mens denkt niet aan Hem, maar die in de Hemel woont, lacht en spot met de hoogmoed van de mensen (Psalm. 2:4). Een tijd lang laat God hem voortgaan in zijn werk, om het straks te verstoren. Dat ondervonden Babels bouwlieden; zij werden het aan zijn tekenen gewaar, dat Hij neergekomen was en zag.

1) De neerdaling van God is tweeërlei, of tot richterlijk oordeel of tot reddende hulp. Bij Babel daalt God ten gerichte neer om de taal te verwarren, en aldus de onderlinge samenstemming te breken..

Dat hier gezegd wordt dat God neerkwam betekent dat God zichtbaar openbaarde dat Hem niet onbekend was, wat de torenbouwers bedoelden..

6. En de HEERE zei in de raad van de goddelijke Drie-eenheid (hoofdstuk. 1:26) Ziet, zij zijn één volk en hebben allen één taal, 1) en dit is het, dat zij beginnen 2) te maken, een stad en een toren, om groot te worden om zich een naam te maken en te behouden; maar nu, zou hun niet afgesneden, verhinderd worden, al wat zij bedacht hebben te maken?

1) In het Hebreeuws letterlijk: Ziedaar één volk en één taal onder hen. Een kort uitgestoten volzin, die recht geeft te veronderstellen, dat zij gedaan is op de toon van rechtmatige, heilige smart, die tot rechtvaardige straf dringt. Calvijn is van gevoelen, dat deze woorden op ironische wijze zijn uitgesproken.

2) Beginnen te maken wil niets minder zeggen, dan dat zij met alle haast en ijver aan het werk waren getogen en vast besloten, om het werk te voleindigen..

7. Kom aan, 1)laat ons, laten wij niet vele middelen gebruiken maar eenvoudig onder hen neervaren, en laat ons het werk verhinderen door hun taal aldaar te verwarren, opdat een ieder de taal van zijn naaste niet horen zodat zij moeten uiteengaan en in al hun nietigheid worden ten toongesteld. 2)

1) Het "Kom aan" des Heren tegenover het "kom aan" der mensen, vs.4.

2) De spraakverwarring, door een scheppende daad van God, als een heilig oordeel door de Heere voltrokken, is de oorzaak van hun verstrooiing in alle landen, niet het gevolg. Dat heeft de Heere gedaan, en het is een wonder in onze ogen. Het wonder licht juist daarin, dat, wat later in de geschiedenis van lieverlee gebeurde, hier, bij en in het begin op plotselinge en buitengewone wijze geschiedde. Opmerkingswaardig is het, dat de nieuwere onderzoekingen op het gebied van de talen tot de ontdekking geleid hebben van de oorspronkelijke overeenkomst van de meest bekende talen, hetgeen besluiten doet tot een gemeenschappelijke grondtaal. De tegenhanger van deze spraakverwarring en volkenverstrooing vindt men in Hand.2.

De hoogmoed van de mensen heeft de taal verward, de ootmoed van Christus heeft haar weer verenigd. Uit één taal ontstonden vele; verwonder u daarover niet, hovaardij bewerkte het. Uit vele talen werd één; verwonder u daarover niet, liefde bewerkte het..

8. a) Alzo verstrooide hen de HEERE van daar over de gehele aarde; hen hierheen en daarheen verstrooiende als de leden van een verminkt lichaam; niet alleen om de aarde te bevolken, maar ook tot straf voor hun hoogmoed; en zij hielden op de stad te bouwen, omdat de gemeenschap had plaats gemaakt voor verdeeldheid.

a) Deuteronomium. 32:8, Hand. 1:26

9. Daarom noemde men haar naam, de naam van de begonnen en eerst in latere tijden verder opgebouwde stad: Babel, 1) dat is verwarring, want aldaar verwarde de HEERE de taal van de gehele aarde; Hij deed uit die één taal de vele talen ontstaan, die over de gehele aarde gesproken worden, en van daar verstrooide hen de HEERE over de gehele aarde, ten tijde van Peleg, een nakomeling van Sem, die van 1757-1996 na de wereldschepping leefde. Toen kon het menselijk geslacht ongeveer tot 30.000 zielen toegenomen zijn.

1) Toen uit de mond van de in Sinear samenwonenden het vermetele woord gehoord werd: "Kom aan, laat ons een toren bouwen, waarvan de top in de hemel zij; en laat ons een naam voor ons maken" toen was het uur van het eigenlijke heidendom gekomen. Het wezen van het heidendom toch bestaat aan de ene zijde, negatief, in de verloochening van de levende, persoonlijke God, en in de verachting van het door Hem toegezegde heil; aan de andere zijde, positief, in de waan, zich door eigen kracht en wijsheid te kunnen helpen en zich zo door eigen middelen het heil te kunnen verschaffen. En toch bediende zich de Wereldregeerder van die zich van Hem losrukkende afkeer van de mensen, om hen door het gericht van de spraakverwarring en van de verstrooiing, en door hetgeen zich hieruit ontwikkelde, ondanks lange afdwaling, nog tot het door Hem bedoelde heil te leiden..

Ziedaar nu, wat zij zich door hun dwaze eerzucht hadden bereikt. Zij hoopten, dat altijd de herinnering aan hun oorsprong in de toren zou gegrift zijn. God maakt niet alleen hun ijdel zelfvertrouwen beschaamd, maar bezorgt hen ook een eeuwige schande, opdat zij bij alle nakomelingen veracht zouden zijn, wegens zo grote schade, door hun schuld het menselijk

geslacht toegebracht. Zij hebben nu wel een naam, maar niet zodanig een als zij wel gewenst hadden. Zó maakt God de trotsheid te schande van hen, die voor zich meer eisen dan geoorloofd is..

Babel is steeds de tegenstelling van Jeruzalem of Zion. In Babel worden de talen verward, door de hovaardij van de mensen; in Jeruzalem worden de talen wederom één door de nederdaling van de Heilige Geest. Van uit Babel gaat de verwoester van Jeruzalem uit, in Babel wordt Zion gevankelijk weggevoerd..

Het heidendom is de verloren zoon, die de Vader, omdat hij niet langer in het vaderhuis onder opzicht, tucht en verzorging wil blijven, in de wijde wereld laat heengaan, wel wetende dat, als het vaderlijk erfgoed verteerd is, het zo ver zal gekomen zijn, dat hij zijn buik begeert te vullen met het draf van de zwijnen, de nood hem dwingen zal om de opengehouden en welbereide plaats in het vaderhuis te gaan opzoeken en verheugd en dankbaar in te nemen. De gift die de zoon uit het vaderhuis meeneemt, en die hij in de wellustige natuurgodsdienst verspilt, zijn de overblijfselen van de oorspronkelijke toestand en van de eerste godsverering; maar ook een ernstige en onafwijsbare tuchtmeester (Galaten. 3:24), de in het hart geschreven wet, (Romeinen 2:15), vergezelt hem op zijn dwaalwegen, ook bij de verste verwijdering en afdwaling verbindt hem nog één band aan het vaderhuis, die van de afstamming en van de verwantschap (Hand. 17:29), de behoefte, die zich gedurig opnieuw laat gelden, het verlangen naar de verloren vrede van het hart, dat zich nooit geheel laat vernietigen..

II Vs. 10-26. Terwijl de overige geslachten van de mensen voor een tijd worden voorbijgegaan wordt het uitverkoren geslacht van Sem op de voorgrond gesteld, maar alleen in die leden, die de werkelijke dragers van de belofte Gods waren. Zo hebben wij de voortzetting van de geslachtstafel van de kinderen Gods voor ons, die met de Zondvloed was afgebroken. De leeftijd van de mensen vermindert eerst tot drie, daarna tot twee en ten laatste tot één vierde deel van die vóór de Zondvloed.

10. a) Deze zijn de geboorten, geslachten, van Sem, de stamvader van de kinderen van God na de zondvloed; Sem was honderd jaar oud en gewon Arfachsad, twee jaar na de vloed, 1658 jaar na de wereldschepping.

a) Genesis 10:22 vv. 1 Kronieken 1:17 vv.

Telkens wordt slechts één zoon genoemd, omdat in deze de heilige linie wordt voortgezet.

11. En Sem leefde, nadat hij Arfachsad gewonnen had, vijfhonderd jaar, en hij gewon zonen en dochters (de bijvoeging van hoofdstuk. 5, zo waren al de dagen, enz. treft men hier en vervolgens niet aan).

12. En Arfachsad leefde vijfendertig jaar, en hij gewon Selah (zending).

13. En Arfachsad leefde, nadat hij Selah gewonnen had, vierhonderd en drie jaar, en hij gewon zonen en dochters.

14. En Selah leefde dertig jaar en hij gewon Heber (van de overzijde komende).

15. En Selah leefde, nadat hij Heber gewonnen had, vierhonderd en drie jaar, en gewon zonen en dochters.

16. En Heber leefde vierendertig jaar en gewon Peleg (verdeling, scheiding), omdat toen de spraakverwarring had plaatsgehad.

17. En Heber leefde, nadat hij Peleg gewonnen had, vierhonderd en dertig jaar en hij gewon zonen en dochters.

18. En Peleg leefde dertig jaar, en hij gewon Rehu (vriendschap).

19. En Peleg leefde, nadat hij Rehu gewonnen had, tweehonderd en negen jaar, en hij gewon zonen en dochters.

20. En Rehu leefde tweeëndertig jaar, en hij gewon Serug (vastheid).

21. En Rehu leefde, nadat hij Serug gewonnen had, tweehonderd en zeven jaar, en hij gewon zonen en dochters.

22. En Serug leefde dertig jaar, en gewon Nachor (doorboorder).

23. En Serug leefde, nadat hij Nachor gewonnen had, tweehonderd jaar, en hij gewon zonen en dochters.

24. En Nachor leefde negenentwintig jaar, en gewon Terah (wending, draling).

25. En Nachor leefde, nadat hij Terah gewonnen had, honderd en negentien jaar, en hij gewon zonen en dochters.

26. En Terah leefde zeventig jaar, en gewon Abram, (hoge Vader) Nachor (zie vs. 22) en Haran 1) (sterke).

1) Van Seth tot Sem, tien opeenvolgende geslachten. Van Sem tot Abram evenzeer. Volgens hun ouderdom volgden de drie broeders zo op elkaar, dat Haran eerst en Abram 60 jaar later geboren is, want bij de dood van zijn vader was de laatste pas 75 jaar oud (hoofdstuk. 12:4), dus moet hij in diens 130ste levensjaar, dat is in het jaar 2008 na de wereldschepping, geboren zijn. Of Nachor vóór of na Abram te plaatsen is, blijft onzeker, waarschijnlijk is hij ouder dan Abram. Wij laten hier de voortzetting volgen vanaf Sem zie Ge 5.22 tot op Jacob:

(na de wereldschepping).
11. Sem leefde 640 jaar, 1518-2158,
12. Arfachsad 438 jaar, 1658-2096,
13. Selah 433 jaar, 1693-2126,

14. Heber 464 jaar, 1723-2187,
15. Peleg 239 jaar, 1757-1996,
16. Rehu 239 jaar, 1787-2026,
17. Serug 230 jaar, 1819-2049,
18. Nachor 148 jaar, 1849-1997,
19. Therach 205 jaar, 1878-2083,
20. Abram 175 jaar, 2008-2183,
21. Izaak 180 jaar, 2108-2288,
22. Jakob 147 jaar, 2168-2315,

.

III. Vs. 27-32. Uit de zo-even meegedeelde geslachtslijsten worden de laatstgenoemden nog eens op de voorgrond gesteld, om zo de geschiedenis van Abram (hoofdstuk. 12) in te leiden.

27. a) En deze zijn de geboorten van Terah. Terah gewon Abram, Nachor en Haran, naar ouderdom in omgekeerde orde Haran, Nachor en Abram; en Haran gewon Lot, (sluier, verborgene).

a) Jozua. 24:2, 1 Kronieken 1:26

28. En Haran stierf, terwijl zijn vader hem overleefde, voor het aangezicht van zijn vader Terah, in het land van zijn geboorte, in Ur der Chaldeeën, 1) in het noorden van Mesopotamië gelegen.

1) Sommigen menen, dat Ur-Casidim, in de oud-Turanische taal, hetzelfde betekent als Mesopotamië, tussen of in het midden van twee rivieren. Ur der Chaldeeën zou dan niet de naam van een stad, maar van een land zijn.

29. En Abram1) en Nachor, beiden jonger dan hun zo-even genoemde broeder, namen zich vrouwen; de naam van Abram's vrouw was Saraï (mijn vorstin); deze was zijn halfzuster, een dochter van dezelfde vader, maar niet van dezelfde moeder (hoofdstuk. 20:12); en de naam van Nahors vrouw was a) Milka, (koningin), een dochter van Haran, die, behalve van de reeds genoemde Lot, Vader was van deze Milka en vader van Jiska (zij zal zien).

a) Genesis 22:20

1) Abram wordt hier het eerst genoemd, omdat hij van dit gezin de hoofdpersoon wordt, in wie alle geslachten van de aarde zullen gezegend worden; omdat hij de aangewezen erfgenaam van de zegen van Sem was.

30. En a) Saraï was onvruchtbaar, 1) zij had geen kind, een omstandigheid, die voor Abram later van groot gewicht werd. Die bijzondere leidingen Gods met Abram begonnen daarmee, dat de Heere hem te Ur verscheen en hem beval uit zijn vaderland te gaan, gelijk hoofdstuk. 12:1 vv., nader wordt meegedeeld, vergelijk hoofdstuk. 15:7, Nehemia. 9:7, Hand. 7:2-4.

a) Genesis 16:1 en 2; 18:11 en 12.

1) Hier wordt niet alleen gezegd, dat Abram geen kinderen had, maar de oorzaak wordt aangegeven nl. de onvruchtbaarheid van zijn vrouw, opdat wij zouden weten, dat Izaak niet dan door een wonderwerk Gods geboren is. Zo wilde God zijn dienstknecht nederig houden..

31. a) 1) En Terah, 2) op het bevel, door de Heere aan Abram gegeven, besluitende om mede gehoorzaam te zijn en nu als vader het bestuur hebbende, nam Abram zijn zoon en Lot, Harans zoon, zijn zoons zoon, en Saraï, zijn schoondochter, de vrouw van zijn zoon Abram, en zij togen met hem uit Ur der Chaldeeën, om te gaan naar het land Kanaän, een land, dat de Heere beloofd had aan Abram te tonen (hoofdstuk. 12:2) en dat later hem voor zijn geslacht beloofd werd (hoofdstuk. 12:7); en zij kwamen tot Haran a) 2) een stad in Mesopotamië gelegen, aan de rivier de Chabor, welke Terah aldus noemde naar zijn zoon Haran, die in Ur was gestorven, en woonden aldaar, te Karrhae, het latere Edessa.

a) Jozua. 24:2

1) Dit vers met het volgende behoren eigenlijk tot het volgende hoofdstuk. In hoofdstuk 12:1 wordt ons verklaard hoe Terah ertoe kwam uit het Chaldeeënland op te trekken. Daaruit blijkt tevens, dat Terah eigenlijk niet de aanvoerder was van de karavaan, maar de metgezel van zijn zoon. Calvijn tekent dan ook bij dit vers aan: "Hier moest een nieuw hoofdstuk beginnen, omdat Mozes een van de belangrijkste hoofddelen van het boek begint, namelijk de roeping van Abram.".

2) Hoewel de roeping tot Abram was gekomen, wordt Terah hier toch voorgesteld als de aanvoerder, niet omdat hij het werkelijk was, maar omdat hij als de oudste van de familie het gezag bekleedde en het recht had, om aanvoerder te zijn. Zolang de vader leefde, was de zoon, hoe oud hij ook was, verplicht het gezag van de vader te erkennen. Ook hierin toont Abram, door zich vrijwillig onder het gezag van zijn vader te stellen, hoewel de roeping tot hem was gekomen, dat wie geroepen wordt tot heersen, zelf eerst moet beginnen met te dienen..

32. En de dagen van Terah waren tweehonderd en vijf jaar; en Terah stierf 1) te Haran, 427 jaar na de zondvloed, in het 2083 jaar na de wereldschepping.

1) De reden, waarom Terah stierf, voordat zij het land Kanaän bereikt hadden, wordt ons in Jozua. 24:2 nader verklaard. Terah was een afgodendienaar, en omdat Abram uit Ur was geroepen, opdat in en door hem en zijn geslacht de zuivere dienst van God zou bewaard worden, mocht met hem geen afgodendienaar het land der belofte binnen gaan. Om dezelfde redenen stierf wellicht ook Rachel, voordat Jacob te Hebron kwam.

HOOFDSTUK 12.

ABRAHAMS ROEPING EN TOCHT NAAR EGYPTE.

Vs. 1-8. Met Abram begint een nieuwe afdeling van de geschiedenis van het Godsrijk. Hij ontvangt bevel zijn vaderland en zijn familie te verlaten en naar een land te trekken, dat God Hem wijzen zal. Vertrouwende op de hem gegeven belofte, is hij aan de wil des Heren gehoorzaam, komt hij met zijn vrouw Saraï en zijn neef Lot tot aan Kanaän, en verneemt hij in het bos More bij Sichem, dat hij op de bestemde plaats gekomen is.

1. De HEERE nu1) had tot Abram 2) gezegd; bij de verschijning te Ur in Chaldea, van welke reeds in hoofdstuk. 11:31 gesproken is: Ga gij 3) a) uit uw land, en uit uw familie, en uit uws vaders huis, 4) naar het land 5) dat Ik u thans nog niet noemen, maar u te gelegener tijd wijzen zal.

a) Hand. 7:3 Hebr. 11:8

1) Dit is de weg Gods; eerst verlaten, dan ontvangen. "Verlaat", spreekt Hij, "wat gij ziet, en kies hetgeen gij niet ziet." Zie, hoe van den beginne af deze rechtvaardige wordt geoefend, om het onzichtbare te stellen boven het zichtbare, en het toekomende boven hetgeen tegenwoordig is; want God zegt niet, in welk land Hij hem brengen wil, maar door het onbepaalde van het bevel oefent Hij de liefde van de aartsvader tot zich.

Wie God volgen wil moet zich van de wereld en haar boosheid afzonderen, alle tijdelijke troost en de hulp van schepselen laten varen, en zijn vertrouwen geheel en alleen op de Heere zetten..

Met dit woordje "nu" knoopt zich vs.1 aan vs.31 van het vorige hoofdstuk vast..

2) De reden waarom de Heere Abram uit Ur der Chaldeeën riep, is niet ver te zoeken. In hem houdt de Heere de draad van de genade vast en door hem volvoert Hij zijn eeuwig plan van de vrede. De wereld had zich weer verloren in afgoderij en zondendienst en zou weer reddeloos ten onder moeten gaan wanneer God Almachtig niet krachtdadig tussenbeide kwam. Dit laatste geschiedde in de roeping van de vader van de gelovigen.

3) "Ga gij." In het Hebreeuws Lég, legaa. Niet alleen "ga." Omdat de roeping persoonlijk tot Abram komt en tot zijn geslacht, maar ook omdat het de Heere met dit bevel wezenlijk ernst is, omdat dit een krachtdadige roeping was..

4) Wie menen dat God dit tot Abram gesproken heeft na de dood van zijn vader, kunnen gemakkelijk door de woorden van Mozes zelf van dwaling overtuigd worden. Want indien Abram reeds niet meer in het vaderland vertoefde en zich ergens anders met zijn huis had gevestigd, dan zou het bevel: Ga uit uw land en uit uw familie en uit uw vaderhuis overbodig zijn geweest. Het gezag van Stefanus, die als een alleszins bevoegd uitlegger kan beschouwd

worden, bevestigt dit. Hij nu getuigt duidelijk, dat God Abram verschenen is, toen hij nog was in Mesopotamië, vóórdat hij vertoefde te Haran..

Drievoudig is de eis, welke nu tot hem komt: het verlaten van zijn land, het verlaten van zijn familie, het verlaten van zijn vaderhuis. Alle gemeenschap met het afgodische land en met zijn afgodische familie moest hij prijs geven..

Op de drievoudige eis: het verlaten van zijn land, zijn familie en zijn vaderhuis, volgt een drievoudige belofte: 1. Gods bijzondere leiding naar een nieuw land; 2. een groot nakomelingschap; 3. een geestelijke zegen voor hem en alle geslachten. Die beloften geloofde hij, al bezat hij heen voet grond, al was zijn vrouw onvruchtbaar, al moest hij een vreemdeling zijn in een vreemd land (vs. 2-4), en die beloften zijn vervuld. Neen! wij verliezen nooit, als wij op Gods bevel verlaten, of afstaan, wat ons dierbaar is; want Gods weg is ons arm te maken aan valse schatten, om ons rijk te doen worden in het ware goed..

5) Bij de aanvang van de weg reeds moet Abram leren Gods weg als de enige ware te beschouwen en God te volgen, al weet hij ook niet, welke de uitkomst zal zijn.

2. En Ik 1) zal u, hoewel er voor u zo weinig vooruitzicht is (hoofdstuk. 11:30) tot een groot volk maken; 2) Ik zal een talrijk en aanzienlijk volk uit u laten voortkomen en Ik zal u zegenen, en uw naam groot maken, u beroemd en aanzienlijk maken, tot eer en heerlijkheid brengen, en wees een zegen! 3)

1) Tegenover de drievoudige eis des Heren ook een drievoudige belofte. In vs. 1 reeds de belofte, dat de Heere zijn gids zal zijn en dat, waar hij zijn vaderland en zijn familie verlaat, God hem tot een groot volk zal maken en hem zal zegenen..

2) Tot hiertoe verhaalt Mozes, wat Abram bevolen is te doen, nu voegt hij bij het bevel Gods ook de belofte en dat niet zonder oorzaak. Want omdat wij traag zijn om te gehoorzamen, beveelt God tevergeefs tenzij hij ons tegelijk aanvuurt, door de toevoeging van zijn genade en zijn zegen. Want het is zeker, dat het geloof niet standhoudt, tenzij het gefundeerd is in de belofte van God. Maar ook het geloof alleen schept de gehoorzaamheid. Daarom, opdat nu de gemoederen God op Zijn woord volgen, is het niet voldoende, dat Hij eenvoudig beveelt wat Hij wil, tenzij Hij ook tegelijk zijn zegen belooft..

De belofte diende, om het geloof te versterken, maar de belofte zelf was ook weer van die aard, dat het geloof daardoor geoefend werd, omdat Abram kinderloos en Saraï onvruchtbaar was.

3) "Wees een zegen," in het Hebreeuws Hejeh Baracha d.i. gij zult een zegen zijn. Calvijn vertaalt, doch o.i. ten onrechte, "opdat gij zijt een zegen," en verklaart dan aldus: Een geluk wordt hier beloofd, hetwelk wijd en zijn zulk een verwondering zou verwekken, dat men de persoon van Abraham als tot een voorbeeld zou nemen, wanneer men iemand wilde zegenen. Beter is de vertaling in de zin van: gij zult een zegen zijn. In vs. 3 wordt dan nader

aangegeven, wat met die uitdrukking bedoeld wordt. Dit, dat wie u zegent, gezegend zal zijn, en wie u niet zegent, maar vervloekt, ook vervloekt zal wezen..

God eist, waar Hij ons gaven schenkt, dat die door ons ten nutte van anderen zullen worden aangewend (1 Petrus. 2:9). Zonder zelf de zegen te hebben verkregen, kunnen wij anderen niet ten zegen zijn; hoe kan een blinde een blinde leiden? Dit is een grote zegen van God, zo Hij ons ten zegen stelt..

3. En Ik zal zegenen, die u zegenen, wie tot u in de rechte betrekking staat, zal Ik zegenen, en daarentegen vervloeken, die u vloekt; a) 1) en in u,2) door degene, die uit u voortkomen zal, zullen alle geslachten van het aardrijk gezegend worden.

a) Genesis 18:18; 22:12; 26:4; 28:14. Hand. 3:25 Galaten. 3:8

1) Het is opmerkelijk, dat, vóórdat Abram enige gehoorzaamheid betoonde, deze vrije gift van de genade hem werd aangeboden. Het eerste verbond, dat God tot vestiging van Zijn rijk op aarde sloot, de grondslag van elk verbond van later dagtekening, was in de aard van zijn wezen een verbond der genade. (Galaten. 3:15 vv.).

Hier komt op wonderlijke wijze de goedertierenheid Gods aan het licht, omdat Hij als op familiaire wijze met Abram een verdrag sluit, zoals de mensen met bondgenoten en huns gelijken doen. Want dit is de plechtige formule, die bij het aangaan van een verbond tussen koningen en anderen wordt gebruikt; wanneer zij beloven, dat wederkerig vijanden en vrienden voor hen dezelfde zullen zijn..

2) Tot hiertoe stond het woord van de belofte aangaande het vrouwenzaad, als een eenzame ster aan de hemel; met de geschiedenis van Abram wordt de verwachting opnieuw in het hart uitgestort, altijd heerlijker en heerlijker wordt het verlossingsplan des Heren geopenbaard. De eerste wereld was door het vreselijk Godsgericht, door de zondvloed, ten onder gegaan; de tweede begon in de voetstappen van de eerste te wandelen en werd haar gelijkvormig. Toen moest de liefde Gods, die niet verderven, maar behouden wil, een nader genadeverbond aangaan. Wel had de Heere reeds met Noach een verbond gemaakt, maar het had betrekking op de natuur en haar krachten. De mens had bescherming verkregen tegen een verderf door het water, maar geen bescherming, geen macht tegen de zonde. Integendeel, daar de natuur, om de zonde van de mensen, verkocht is onder ijdelheid en dood, zou zij de zondaar in haar zegen tot vloek, tot vervallen in bij- en ongeloof leiden; zelfs in het geslacht van Sem werd lauw; zelfs het geslacht van Terah, Abram’s vader, werd afgoderij geduld en gepleegd. Uit deze vreselijke macht der zonde kon slechts de liefde Gods verlossen, die besloot mens te worden; en om deze menswording van God, die in Christus Jezus is geschied, dit onnavorsbaar geheim, voor te bereiden, dienden de openbaringen Gods van Adam af..

Voor zoveel het vlees aangaat, was Christus in de lendenen van Abram besloten. In Hem, het ware zaad van Abram zouden alle volken gezegend worden. Wat hier reeds aan Abram beloofd wordt, zou eerst volkomen vervuld worden als de Christus verschenen zou zijn. Tot op die tijd van de vervulling zouden gezegend worden in Abram, de volkeren, en de heidenen

eerst de ware zegen genieten, als zij in Abram's zaad door de besnijdenis zouden ingelijfd zijn. In hoofdstuk. 22:18 wordt dit nog duidelijker uiteengezet.

4. En Abram, gehoorzaam aan het woord des Heren, terwijl de roeping hem enigszins gemakkelijk wordt gemaakt, doordat ook Terah met hem optrok, toog heen, 2) uit Ur der Chaldeeën, gelijk de HEERE tot hem (vs. 1)) gesproken had, door het geloof (Hebr. 11:8)) de Heere gehoorzaam; en Lot, de zoon van Haran, toog met hem; en Abram was vijfenzeventig jaar oud, toen hij uit Haran ging3) (2083 na de wereldschepping; 1917 voor Christus).

1) Met vs. 4 wordt de draad van de geschiedenis, in vs. 31 van het vorige hoofdstuk begonnen, weer opgevat..

2) Zo vervolgt het tekstverhaal en vermeldt aldus, dat Abram de roeping, mét haar belofte en steun, aanvaardde in het geloof, om die vast te maken in en door het leven. Hij beijverde zich, zoals de Apostel Petrus het noemt, zijn roeping en verkiezing te bevestigen, of zoals de Apostel Paulus dit aangeeft, door te wandelen, waardiglijk aan de roeping, waarmee hij geroepen was..

3) Waarom deze vermelding van Abram's leeftijd? Om daardoor te doen zien, dat Abram reeds op gevorderde leeftijd geroepen werd en dat daarom de vervulling van de belofte alleen het werk zou zijn van een Almachtig God..

5. a) En Abram, nam 1) Saraï, zijn vrouw, en Lot, de zoon van zijn gestorvenen broeder, en al hun have, die zij in schapen, runderen, geiten, ezels, kamelen, enz. verworven hadden, en de zielen; die zij later verkregen hadden in Haran, knechten en maagden, die zij gekocht hadden, of die hun geboren waren; en zij togen uit, om te gaan naar het land Kanaän, dat de Heere hun tonen zou; en zij kwamen in het land Kanaän. 2)

a) Hand. 7:4

1) Uit de opsomming van wat Abram meenam blijkt duidelijk, dat de eis niet makkelijk was, maar dat er veel voor nodig was, om de roeping te volbrengen..

6. En Abram, omdat hij nog geen bevel had ontvangen, om het voortreizen te staken, is verder getrokken 1) in dat land; hij reisde de gehele oostelijke helft door, tot aan de plaats, waar later Sichem (schouder) lag, tussen de bergen Ebal en Gerizim, een dal vol bronnen, achttien uur ten noorden van Jeruzalem; tot aan het eikenbos, of terpentijnbomen van More (bezitter) en a) de Kanaänieten waren toen in dat land. 2)

a) Genesis 10:18,19; 13:7

1) Hieruit blijkt, dat Abram niet meteen de plaats van de rust vond. Zijn geloof werd reeds meteen op de proef gesteld, omdat hij als het ware de gehele landstreek door moest trekken,

voordat hij een plaats had, waar hij kon wonen. Het geloof van Abram echter was van zuiver gehalte. Hij volhardde in zijn geloof aan Gods roeping..

2) De vermelding, dat de Kanaänieten in het land waren dient, opdat de zegen die Abram zo aanstonds, ontvangt (vs.7) des te beter begrepen zal worden, maar ook opdat daardoor zou verklaard worden, waarom de Heere terstond met die belofte komt. Het was toch voor de vrome Abram niet alleen een pijnlijke gedachte te moeten verkeren te midden van zulke goddeloze mensen, maar ook moet was het voor hem een smartelijke zaak, dat het land, dat hij bewonen moest, nog in het bezit was van de Kanaänieten, zodat hij zich slechts op de onbewoonde plaatsen kon vestigen..

7. Toen Abram in deze schoonste streek van het land gekomen was, waarvan een later reiziger zegt: Wij zagen in geheel Palestina niets, dat hiermee te vergelijken was, Zo verscheen de HEERE aan Abram, om hem een hart onder de riem te steken, en ook om hem te verzekeren dat hij daar op de juiste plaats was, dat Kanaän het door God bedoelde land was. Hij zei: a) Aan uw zaad zal Ik dit land geven. 1) Toen bouwde hij daar een altaar 2) voor de HEERE, die hem verschenen was, als een antwoord op de gegeven goddelijke belofte. Door het geloof ziet hij de belofte reeds vervuld, en dankt hij, alsof hij de weldaden reeds ontvangen had.

a) Genesis 13:15; 15:18; 17:8; 24:7,26, Deuteronomium. 34:4

1) God ondersteunt Abram door de belofte, maar welk een belofte? Belooft God hem dit land in eigendom te geven! Als Abram sterft, zal hij een grafspelonk zijn enige bezitting kunnen noemen, wat Kanaän betreft. God belooft, dat aan zijn zaad, aan zijn nakomelingschap, Hij dit land zal geven. Calvijn zegt dan ook zo eigenaardig, nadat hij erop gewezen heeft, dat toen Abram de belofte ontving, hij een grijsaard was en geen zoon had: "De vertroosting had voor het vlees niets smakelijks, maar het geloof heeft een andere smaak."

Het land Kanaän is ten westen door de Middellandse Zee, ten noorden door de Libanon en de anti-Libanon, ten oosten door Woest-Arabië en ten zuiden door steenachtig Arabië omgeven, en door zijn natuurlijke grenzen van het verkeer met andere volken afgescheiden; de enige rivier van betekenis, de Jordaan, stort zich, nadat zij door de meren Merom en Gennesareth stroomt, in de Dode Zee. Dit land beloofde de Heere aan Zijn uitverkoren volk, opdat het hier bewaard zou blijven voor de afgodendienst van de heidenen, en het geloof aan Hem, de enige God, zou bewaren. Door van Hemzelf gegeven godsdienstwetten wilde de Heere het zo vormen, dat in de volheid van de tijden onder dit volk de Heiland der wereld zou kunnen opstaan.

Het land midden tussen de drie bekende werelddelen, tussen Egypte en de grote Aziatische rijken gelegen, was niet alleen afgesloten, maar was tevens een middelpunt onder de overige landen. Door de nabijheid van het handeldrijvend Fenicië en van de grote handelswegen van de oude wereld, was het midden in de bedrijvigheid van de wereld geplaatst. Zo was het, nadat het eerst de stille en verborgen plaats voor het ontstaan van het Godsrijk was, bijzonder geschikt, om dit naar alle zijden onder de volken uit te breiden..

2) Abram bouwt een altaar, om de Heere een dankoffer te brengen. Het bouwen zelf was reeds bewijs van zijn dankbaarheid en door de bijvoeging: "de Heere, die hem verschenen was," wordt het duidelijk, dat Abram door het bouwen van dat altaar zich terstond afscheidt van de goddeloze inwoners van het land, en tegenover hun afgoderij verklaart, dat de God, die hem geroepen had, zijn God zou zijn. Dat altaar wordt dan tevens een getuigenis tegen de afgoderij van de Kanaänieten.

8. En hij brak op van daar, door de nood gedwongen, omdat hij geen voedsel had voor zijn vee, naar het gebergte, tegen het oosten van Bethel: zo werd die plaats later genoemd, vroeger heette zij Luz (hoofdstuk. 28:19)). Aan de voet van deze berg lag een dal, dat nu nog een van de beste plaatsen is om te weiden; daar zette Abram zich neer, en hij sloeg zijn tent op, zijnde Bethel, (huis Gods) tegen het westen, en de koningsstad (Jozua 7:2 vv.); Al (hopen) tegen het oosten; en hij bouwde daar voor de HEERE een altaar, gelijk hij ook vroeger, vs. 7 gedaan had, en riep de naam des HEREN aan, 1) en hield ook hier plechtige godsdienstoefeningen met zijn huisgenoten.

1) Dit was niet alleen een licht, dat van Abram’s geloof de in duisternis wandelende Kanaänieten tegenscheen maar ook een middel om zijn eigen gezin te midden van dat verkeerde geslacht bij de kennis Gods te bewaren en daarin op te bouwen. Zo woekere een ieder, die een talent van de Heere ontvangen heeft, en late zijn licht schijnen voor de mensen, ter ere Gods. Al had men een huishouding als Abram, men zou nog tijd genoeg hebben voor openbare en huiselijke godsdienst, indien men slechts wilde. De gierigheid echter is een wortel van alle kwaad, omdat zij geen begeerte naar gemeenschap met God heeft, noch ruimte laat voor aanbidding..

Over "aanroepen van de naam des Heren", zie Ge 4.26 Waar Abram een woonplaats heeft, daar moet de Heere God een altaar hebben. Hij kan niet zonder huiselijke godsdienstoefening.

II. Vs. 9-20. Wegens de honger in Kanaän trekt Abram naar Egypte; geeft daar zijn vrouw voor zijn zuster uit en brengt haar daardoor in groot gevaar; maar de Heere komt te hulp en geeft uitredding.

9. Daarna vertrok Abram van Bethel, om andere weiden te zoeken, gaande en trekkende naar het zuiden, naar de zijde van de Arabische woestijn.

a) Genesis 20:1

10. En er was honger in dat anders zo vruchtbare land; 1) zo toog Abram, zonder andere goddelijke aanwijzing, dan de hem dringende nood, naar het zuidwestelijk van Kanaän gelegen Egypte, 2) waarheen nog heden de Nomadische volken van de omliggende landen vluchten, om daar als een vreemdeling te verkeren, zich tijdelijk op te houden. Hij was daartoe genoodzaakt, omdat de honger zwaar was in dat land, en hem bijzonder drukte, omdat hij voor zijn grote menigte vee grote uitgestrekte weilanden nodig had.

1) Het beloofde land, waarin Abram zich zozeer had verheugd, is nu een land van honger. Deze ondervinding was voor hem een geen geringe beproeving; maar hij geloofde. Hij ging naar Egypte, niet om er zich met zijn huis te vestigen, maar om er "als vreemdeling te verkeren." Ieder gelovige ondervindt, wanneer zijn geloof onophoudelijk en op velerlei wijzen op de proef wordt gesteld, dat waakzaamheid en gedurig gebed nodig is. Die geloofsbeproevingen zijn voor ons dikwijls moeilijk; maar wij bidden; "Heere! vermeerder ons geloof!" En zijn die beproevingen dan geen gebedsverhoringen? Zie Jak. 1:2,3 en 1 Petrus. 4:12

2) Egypte, ook Mizraïm genoemd (hoofdstuk. 10:6), is de vruchtbare vlakte van noordoostelijk Afrika, welke door twee evenwijdige bergketens gevormd en door de rivier de Nijl doorstroomd wordt. Gewoonlijk wordt het in drie delen verdeeld: Opper-, Beneden- en Midden-Egypte, vroeger slechts in Opper- en Beneden-Egypte. De vruchtbaarheid van het land hangt bijna uitsluitend van de jaarlijkse overstromingen van de Nijl af (vgl. hoofdstuk. 41:4). Egypte was de korenschuur voor Europese en voor Aziatische landen. De luchtgesteldheid is zeer regelmatig, bijzonder in Midden- en Opper-Egypte. Een gloeiende, in de lente dag- en nacht waaiende zuidoostenwind, vliegen en muggen, sprinkhanen en kikvorsen, pest en pokken, oogontsteking en blindheid zijn de zwaarste landplagen. De inlanders met hun bruine huid, plat voorhoofd, grote wangbeenderen en misvormde voeten, stonden in de oudheid algemeen als zeer lelijk bekend. Zij waren verdeeld in verschillende kasten of standen, van welke er oorspronkelijk vier geweest zijn, doch die later tot zeven zijn vermeerderd. (zie Ge 41.46). De oudste geschiedenis van Egypte is vol legenden en slechts brokstukken zijn ons bewaard; tot deze stukken behoort ook de door de Joodse geschiedschrijver Josephus, uit Manetho’s geschiedkundig werk overgenomen vertelling van de inval van de Hyksos (herderskoningen, zie hoofdstuk. 40:11). Eerst met Psammetichus in de 7 de eeuw vóór Christus neemt de geloofwaardige geschiedenis van een Egyptische monarchie haar begin..

11. En het geschiedde, als hij naderde, om in Egypte te komen, 1) als hij Egypte naderde, dat hij zei tot Saraï, zijn vrouw: Zie toch, ik weet, dat gij een vrouw zijt, schoon van aangezicht. 2)

1) Zonder aanwijzing des Heren, Die hem uit Ur geroepen heeft, gaat hij naar Egypte, en waar hij nu het vreemde land steeds meer nadert, komen ook de bezwaren. Bezwaren, die hij niet in de hand des Heren overgeeft, maar welke hij zelf uit de weg wil ruimen..

2) Hoewel Saraï reeds 65 jaar oud was, was zij toch nog een schone vrouw. De schoonheid was in de eerste plaats een geschenk Gods, maar ook omdat zij geen kinderen had gebaard. Ook was zij toen nog in de kracht van haar leven, omdat zij 127 jaar oud is geworden..

12. En het zal geschieden, wanneer u de Egyptenaars zullen zien, en zonder twijfel hun begeerte naar u zal ontbranden, zullen zij zeggen: Dat is zijn vrouw; wij kunnen haar dus niet in onze macht krijgen, dan wanneer wij ons van haar man zullen ontdaan hebben; en zij, bij wie ruwheid en willekeur jegens vreemdelingen bekend zijn, zullen mij doden, en u in het leven behouden.

Kleingeloof maakt altijd vreesachtig. De vrees en angst, welke hij duidelijk door bovengenoemde woorden uitspreekt, komen voort uit kleingeloof. Abram heeft meer een oog voor de bezwaren, dan voor de belofte Gods.

13. a) Zeg toch niet, dat gij mijn vrouw bent; zeg dat gij mijn zuster bent, 1)opdat het mij wel ga om u, 2) en mijn ziel niet om uwentwil gedood worde, maar leve. 3) Zo zal een dreigend gevaar worden afgewend, en de Egyptenaars zullen welwillend en vriendelijk jegens mij zijn; want zij zullen mij toegenegen willen tonen, om u te krijgen. Ik zal hen zolang weten op te houden, totdat wij hun gebied weer verlaten hebben.

a) Genesis 20:12; 26:7

1) Abram's huwelijk met zijn halfzuster Saraï werd gesloten vóórdat hij door God werd geroepen. Later waren dergelijke verbintenissen zelfs op straffe van de dood verboden (Leviticus 18:9,11; 20:17). Nog heden blijkt uit de beschikkingen Gods, dat huwelijken met bloedverwanten, als van neven en nichten, niet van Hem gewild zijn. Men heeft opgemerkt, dat daar waar deze onder ouders of voorouders hebben plaatsgehad, dikwijls onvruchtbaarheid is (Genesis 11:30), of de kinderen minder helder van geestvermogens zijn, soms idioten, zelfs krankzinnigen worden..

Abram neemt zijn toevlucht tot de leugen; al is het dan ook een halve leugen. Hij raadt Saraï aan zich als zijn zuster voor te doen. Nu was zij ook zijn halfzuster en naaste bloedverwante. Maar toch was zij ook zijn vrouw, en dat deel van de waarheid, dat zij moest zeggen, diende om een ander deel van waarheid te verbergen..

Het doel van Abram was goed, maar in de weg tot dat doel dwaalde hij, zoals dikwijls gebeurt, als wij, ook als wij de toevlucht tot God nemen, in het nemen van ongeoorloofde middelen van Zijn raad afwijken..

De betrekking van zuster had plaats gemaakt voor die van echtgenote. Daardoor had dan ook eerstgenoemde betrekking geheel opgehouden te bestaan..

2)"Opdat het mij wel ga om u," wordt door deze woorden de geheime bedoeling duidelijk, om nl. nog meer te hebben dan hij al had, of is het dan volgende "en mijn ziel om uwent wille leve" een nadere verklaring van die eerste woorden? Ongetwijfeld het laatste. De angst voor zijn leven staat bij de vader van de gelovigen op de voorgrond. Als Saraï maar niet voor zijn vrouw wordt aangezien, dan zal hij in het leven blijven en daardoor wellicht de gelegenheid hebben om zichzelf en Saraï te redden. In Gods Woord worden ons zowel de deugden als de zonden van Gods kinderen meegedeeld. De Schrift kent geen heiligen, wel gerechtvaardigden en in Christus geheiligde zondaars.

3) Abram's woord kan niet gerechtvaardigd worden; het is een verloochening van de waarheid, voortkomende uit de zwakheid van zijn geloof. Het ware beter geweest, indien hij de Heere had gevraagd, om uit zijn gevaarlijk toestand geholpen te worden. Bij ingewikkelde toestanden, waarin wij geen uitweg zien, zijn wij vaak geneigd, een dwaalweg in te slaan..

14. En het geschiedde, toen Abram in Egypte kwam, dat de Egyptenaars, zoals hij gevreesd had, deze vrouw zagen, dat zij zeer schoon was, vooral in vergelijking met hun eigen vrouwen.

Saraï viel des te spoediger in het oog, omdat haar gelaatstint geheel anders was dan die van de Egyptische vrouwen.

15. Ook zagen haar de vorsten, de opperste hofbeambten, van de toen regerende koning, die gelijk alle beheersers van dat land de titel van farao (vorst) droeg, en prezen haar bij farao. 1) Saraï werd weggenomen van Abram's zijde, voordat hij de gelegenheid had met haar te vluchten, en zij werd gebracht naar het huis, de harem van farao, 2) om, nadat de plechtige ceremoniën hadden plaats gehad, de vrouw van de koning te worden.

1) Ofschoon Abram gezondigd had, door te vrezen, toch leert de uitkomst, dat hij niet te vergeefs gevreesd had. Want zijn vrouw werd hem ontnomen en tot de koning gebracht..

2) Daar zij werd weggenomen en in het paleis enige tijd heeft gewoond, menen velen, dat zij door de koning verontreinigd is. Want het is niet aan te nemen, dat die wellustige man, toen hij haar in zijn macht had, haar gespaard heeft. Dit had Abram wel mogelijk gemaakt, omdat hij de genade Gods geen gelegenheid had gegeven voor hem te zorgen, noch de reinheid van zijn echtgenote in Diens hoede en zorg had gesteld. Maar de plaag, die weldra volgde, toont genoegzaam aan, dat door de Heere Zelf er zorg voor gedragen is en daardoor heeft men vrijheid aan te nemen, dat zij ongeschonden bewaard is. Want ofschoon Mozes niet opzettelijk vermeldt, uit vergelijking met een soortgelijk geval, mogen wij veronderstellen, dat het haar niet aan de bescherming Gods heeft ontbroken, God heeft niet geduld, dat zij door de koning van Gerar geschonden werd, dan zullen wij het er voor houden, dat zij aan de wellust van farao blootgesteld is geweest!.

16. En de koning, deed Abram goed, om hem voor de wegneming van Saraï tevreden te stellen; zodat hij had schapen en runderen, en ezels, en knechten en maagden, 1) en ezelinnen en kamelen, 2) alle goederen, die voor een herder de liefste zijn.

1) Onder de maagden, die hij van farao verkreeg, en die hij later aan Saraï schonk, behoorde ook wellicht Hagar (hoofdstuk. 16)

2) Aan tijdelijk goed leed Abram dus in Egypte geen gebrek; maar zijn hoogste en dierbaarste goed op aarde, de vrouw van zijn liefde, had hij verloren, zwakheid zelfs overgegeven. Wat kon dit gemis vergoeden? Abram ontvangt zijn straf, want de Heilige laat ook de afdwalingen van Zijn kinderen niet zonder gevolgen. Hoeveel vrees en angst zal hem vervuld hebben voor de schending van zijn vrouw! Hoe zullen die geschenken hem bitter geweest zijn, omdat zij ontvangen werden voor zo'n prijs!.

17. a) Maar de HEERE, 1) die niet toelaten kon, dat de stammoeder van Zijn uitverkoren geslacht tot een werktuig van vleselijke lust werd vernederd, bezocht 2) farao met grote

plagen; ook zijn huis, met lichamelijke ziekten, die verhinderden, dat Saraï geschonden werd, omdat Saraï Abram's vrouw was.

a) Psalm. 105:12-15

1) Hij, die ons bemint, maakt goed wat wij bederven; verheugt ons waar wij ons zelf bedroeven, en leidt ons waar wij dwalen. Daartoe beweegt Hem Zijn reine Vaderlijke goedheid, waarmee Hij arme zondaren troost als Zijn kinderen..

2) Er wordt gevraagd of de straf, farao opgelegd, rechtvaardig was, omdat het volstrekt zijn bedoeling niet was, om de geliefde van een ander op oneerbare wijze te behandelen, noch de echtgenote van een ander met geweld weg te nemen. Ik antwoord, dat wij de daden van de mensen niet altijd moeten beschouwen volgens onze rechtsbeschouwing, maar ze liever moeten wegen op Gods weegschaal, omdat het dikwijls gebeurt, dat God iets opmerkt, dat Hij rechtvaardig in ons straft, terwijl wij menen dat ons geen schuld treft en wij ons van alle schuld vrij pleiten..

18. Toen riep farao, die niet als een latere zijn hart farao verstokte, Abram, en zei: Wat is dit, dat gij mij gedaan hebt? Waarom hebt gij mij niet te kennen gegeven, dat zij uw vrouw is?

1) Hoe wist farao dat die plagen hem wegens Saraï overkwamen? Door zijn priesters is onwaarschijnlijk. Veeleer is het, dat hij door het karakter van de plagen tot nadenken is gebracht en op voor hem verborgen wijze, maar toch door Goddelijke beschikking, bij Saraï onderzoek heeft gedaan, wie zij was en in welke betrekking zij tot Abram stond en van haar te weten is gekomen, dat zij de wettige vrouw van Abram was. Gelijk de vrouw van Pilatus op bijzondere wijze in de droom veel leed om des Heren wil, alzo zal de Heere God ook aan farao te kennen hebben gegeven, dat dit alleen was omwille van Saraï.

19. Waarom hebt gij gezegd: 1) Zij is mijn zuster; zodat ik haar mij tot een vrouw zou genomen hebben? 2) zie, daar is uw vrouw, neem haar, en ga henen.

1) De bestraffing door een afgodisch vorst is een nieuwe straf voor de gelovige, wegens zijn wantrouwen. Hoe dikwijls moet de wereld, die zo scherp naar de gebreken en zonden van de godvrezenden ziet, ons dienen tot nederigheid en opwekking van waakzaamheid! Zou de wandel van Christenen reiner zijn, waren, zouden zij getrouwer zijn voor elkaar; dan zouden de beschuldigingen van de wereld die diep treffen, minder zijn. De eerste gemeente te Jeruzalem had achting bij het *gehele* volk. (Hand. 2:47).

2) Hieruit blijkt duidelijk, dat Saraï ongeschonden tot Abram wederkeerde..

20. 1) En farao gaf hem zijn vrouw ongedeerd terug; liet hem de gegeven geschenken, behouden; en gebood zijn mannen, dat zij met hem zouden meegaan, om hem te beschermen tegen alle geweld waaraan hij, afgezien nog van de schoonheid van zijn vrouw, wegens zijn rijkdom blootstond. Zij begeleidden hem, en zijn vrouw en alles wat hij had.

Waarin men ziet ten dele, hoe God de lijdzaamheid en standvastigheid van Abram, zowel door de hongersnood, door welke hij gedwongen was, het land Kanaän, in hetwelk God hem alleen zegen beloofd had, als door de zware verzoeking in Egypte heeft willen beproeven; ten dele hoe Hij de Zijnen in alle zwarigheid en grote verlegenheid uitredt en nooit verlaat; ten dele is hier ook als in een voorbeeld vertoond, wat na enige eeuwen aan het zaad van Abram zou wedervaren in Egypte, hetwelk in Egypte tegenspoed en onderdrukking zou hebben, zoals Abram die had gehad, en tevens een beeld van hetgeen de Egyptenaren zouden ervaren, dat God hen om die onderdrukking zou plagen, zodat zij het zaad van Abram, gelijk zij hier doen aan Abram, verrijkt met hun geschenken en vaten zouden laten gaan.

Deze geschiedenis wordt ons meegedeeld tot eer van God. De betekenis meldt ons Psalm 105:13-15. God beschermt wonderbaar in ‘t grootste gevaar; kastijdt Hij de Zijnen; wanneer zij Hem vergeten; de Heere laat ze toch niet omkomen..

1) Uit het niet vermelden van hetgeen Abram gezegd heeft is niet op te maken, dat hij zich niet verontschuldigd heeft. Het kan zeer goed zijn, dat hij heeft gezwegen en de bestraffing in het woord van farao aanvaard heeft. Dat hij gezwegen heeft, is niet vast te stellen..

HOOFDSTUK 13.

ABRAM EN LOT SCHEIDEN VAN ELKAAR.

I. Vs. 1-13. Teruggekeerd tot de plaats tussen Bethel en Al waar zij vroeger gelegerd waren, blijkt het, dat de weiden niet meer toereikend zijn voor de groter geworden kudden van Abram en Lot: Abram stelt daarom zijn neef voor van elkaar te scheiden, en laat hem kiezen, waarheen hij zich begeven wil. Lot kiest de vlakte van de Jordaan en slaat zijn tenten bij Sodom op.

1. Alzo toog Abram op 1) uit Egypte, waar hij zich slechts voor een tijd had willen ophouden en in naar het zuiden van Kanaän, dezelfde streek, die hij vroeger wegens honger verlaten had (hoofdstuk. 12:10); hij en zijn vrouw, en al wat hij had, 2) en Lot, die eveneens in Egypte geweest was, met hem.

1) Uit Egypte naar Kanaän gaan, heet altijd: "optrekken", van Kanaän naar Egypte gaan: "aftrekken, nederwaarts gaan.".

2) Dit is niet zonder bedoeling. Hiermee wil de Schrift nadrukkelijk doen uitkomen, dat, door de trouwe zorg van zijn Verbondsgod, Abram ongedeerd uit Egypte was teruggekomen. Niets werd gemist.

2. En Abram was zeer rijk in vee, in zilver en in goud, dat hij door de ruilhandel met de Kanaänieten verkregen had; zó spoedig vervulde God een gedeelte van Zijnbelofte: Ik zal u zegenen. (hoofdstuk. 12:2).

3. En hij ging, reizen, nergens rustende of zijn tabernakelen opslaande met het doel, om er voorgoed te blijven, van het zuiden tot Bethel toe, tot aan de plaats, waar zijn tent in het begin geweest was (hoofdstuk. 12:8), tussen Bethel en tussen Al.

Abram was niet eerder gerust, voordat hij weer de plaats had bereikt, vanwaar hij was uitgetogen..

4. Tot de plaats van het altaar, dat hij eerder daar gemaakt had: en Abram heeft daar des) naam des HEREN aangeroepen. 1) Abram dacht hier langer te blijven, daarom begon bij het nog aanwezige altaar weer een geregelde Godsverering.

a) Genesis 4:26; 12:8

1) De rijkdom van Abram is van ouds af als een voorbeeld aangevoerd, dat ook rijken godvrezend en vromen rijk kunnen zijn. Dit is niet in tegenspraak met het woord van Christus (MATTHEUS. 18:24); want Christus zelf heeft deze woorden nader verklaard (Genesis 4:26) in de zin, dat men door Gods genade, bij de rijkdom, armoede van de geest bezitten kan..

De rijkdom verwijdert Abram niet, zoals dikwijls het geval is (Spreuken. 30:8 en 9), van de dienst des Heren; toch ligt er ook voor hem een gevaar in. (vs.5 vv.).

De aanroeping des Heren wordt daarom met het altaar verbonden, omdat hij, door de offerande, die hij bracht, getuigde dat hij God vereerde, opdat de Kanaänieten zouden weten, dat hij zich niet overgegeven had aan hun afgoderijen..

5. En Lot, die met Abram optrok, had ook schapen, runderen en een talrijke kudde van klein en groot vee en een menigte tenten voor zich en de zijnen.

Wel tot Abram, maar niet tot Lot was de roeping gekomen; wel was Abram bestemd om in zijn eigen geslacht de dienst van God te bewaren en drager van het heil te zijn, maar niet Lot. Lot moest noodzakelijk van Abram gescheiden worden, wanneer de raad Gods ten opzichte van Abram zou worden volvoerd. En die raad werd volvoerd. Als middel daartoe dient de rijkdom van Abram en Lot, waardoor er twist komt tussen beide herders. Lot deelt als in de onmiddellijke nabijheid van Abram, ook in de zegeningen van die dienstknecht Gods.

6. a) Dat land droeg hen ten laatste niet, om samen te wonen, want hun have was groot, door de zegen des Heren, die om Abram's wil Lot zegende (hoofdstuk. 12:3) zodat zij samen niet konden wonen.

a) Genesis 36:7

7. Eer was twist tussen de herders van Abram's vee en tussen de herders van Lots vee. 1) De weiden en vooral de waterputten, die van zoveel waarde in het Oosten waren, konden in de behoeften van al dat vee niet voorzien; daarom geraakten de herders dagelijks in onenigheid met elkaar. Van beide zijden wilde men de voorrang hebben, en het is niet onwaarschijnlijk, dat Lots herders altijd zich het beste en meeste toe-eigenden. a) Ook woonden toen de Kanaänieten en de Ferezieten, 2) als de eigenlijke bezitters in dat land, zodat de herders van Abram en Lot zich niet verder konden uitbreiden, en er gevaar was ook met deze in twist te zullen komen. Er bleef dus niets over, dan van elkaar te scheidden.

a) Genesis 12:6

1) Voor de eerste maal dat in de Heilige Schrift van rijkdom sprake is, wordt ons tevens een nadelig gevolg daarvan gemeld. De rijkdom wordt Abram tot een last, daar hij geen ruimte genoeg voor zijn vee vindt; dit brengt verdeeldheid teweeg; hij moet scheiden van zijn neef..

2) De Ferezieten komen onder de Kanaänietische stammen (hoofdstuk. 10:15-19) niet voor, maar slechts in de telling van de bewoners van het land (hoofdstuk 15:20, Exodus 3:8, Deuteronomium. 7:1 en Jozua. 11:3). Wij vinden hen in verschillende delen van het land. Het zijn de bewoners van het platte land (Ferazoth = verspreid wonende), die zich op akkerbouw en veeteelt toelegden (Ezechiël 38:11 Zacheria. 2:4). Deze waren in het bezit van het beste land, en voor Lot en Abram bleef slechts over wat zij versmaad hadden..

Niet te vergeefs is de toevoeging van deze woorden. Zij wijzen ons op het onvoorzichtige en onberaden doen van die herders. De Kanaänieten en Ferezieten, de oorspronkelijke bewoners van het land en echte kinderen van Cham waren van nature vijanden, zowel van Abram als van Lot; omdat deze èn vreemdelingen waren èn bovendien een vreemde godsdienst hadden. Bij en te midden van zoveel vijanden en benijders is eenheid van gelijkgezinden hoogstnodig..

8. En Abram had nu, als oom en als bestuurder van het gezelschap, maar meer nog, omdat aan hem en niet aan Lot, dit land door God beloofd was, tot zijn neef kunnen zeggen: verlaat dit oord en zet u elders neer. In plaats daarvan zei hij tot Lot op vriendelijke toon, met geen woord van zijn voorrang sprekende: Laat er toch geen twist zijn tussen mij en tussen u, want daartoe zou het spoedig kunnen komen, dat er twist bestaat tussen mijn herders en tussen uw herders, wat mij verdriet doet. Dat mag niet zijn: wij zijn mannenbroeders, wij zijn bloedverwanten, en wat nog meer zegt, wij dienen beiden de enige God.

9. a) 1) Is niet alles uw land wat u ziet, daar ik, mij opofferende, u vrijheid geef te gaan, waar gij wilt en ik daarvan afstand doe? Scheid u toch van mij; want het is beter, dat wij van elkaar gaan, dan dat wij in twist tezamen leven. Ik zal u de scheiding zo gemakkelijk mogelijk maken, mij is het toch niet te doen om voordeel, maar om vrede; aan u laat ik de keus; zo gij de linkerhand
2) kiest, zo zal ik ter rechterhand gaan; en zo gij de rechterhand kiest, zo zal ik ter linkerhand gaan. 3)

a) Genesis 20:15; 34:10

1) Met deze woorden wijkt Abram uit eigen beweging, om de twist te doen eindigen. Het gehele land biedt hij Lot aan, indien maar de twist tussen hem en zijn neef worde voorkomen..

2) De Oosterling richt zich bij de bepaling van de hemelstreken naar het Oosten (= Oriens, van daar "zich oriënteren"; alzo is de "linkerhand" het noorden, de "rechterhand" het zuiden..

3) Hier blijkt Abram’s onbaatzuchtigheid; het schijnt ook, dat hier een geloofsdaad wordt meegedeeld. Uit liefde tot de vrede laat hij aan Lot de keuze, in zijn binnenste overtuigd, dat God die zo zou besturen, dat Zijn belofte zou vervuld worden. Zo koos Lot uit vrije beweging Kanaän te verlaten; niet door uitwendige dwang noopte hem; in dat alles werd de raad Gods volbracht. Abram openbaarde tegelijkertijd zijn nederigheid en zachtmoedigheid, omdat hij, ofschoon hij Lots oom was, hem zijn broeder noemt en hem de keuze overlaat..

De vrede is vreugde van het gemoed, rust van de ziel, eenvoudigheid van het hart, een band van liefde. Hij verwijdert geheime wrok en verborgen vijandschap, staakt de strijd, stilt de toorn, beschaamt de hoogmoedigen, bemint de nederigen, verenigt de verdeelden, verzoent de vijanden. Bij iedereen is hij bemind, hij verheft zich niet en is niet opgeblazen. Wie de vrede heeft, houde hem; waar hij gemist wordt, beijvere men zich, om hem te verkrijgen..

10. En Lot, die het zich liet welgevallen, de keuze te doen, hief zijn ogen op, en, daar hij het spoedig met zichzelf eens was, waarheen hij gaan zou, ging op weg, om nader te onderzoeken, en hij zag (bezag) de gehele Jordaanvlakte, de vlakte aan beide zijden van die rivier, van het meer Gennesareth tot aan het dal van Siddim; en bevond, dat zij (de Jordaan) die vlakte geheel bevochtigde door haar zijtakken; eer de HEERE Sodom en Gomorra verdorven had, a) was zij als de hof des HEREN, als Egypteland, zo waterrijk, als eens de hof, door de Heere in Eden geplant (hoofdstuk. 2:8,10, Numeri 24:6). Nu), als Egypte. Ver strekte zich dat heerlijke oord uit; als gij komt te Zoar (het kleine), dat toen nog Bela (verderf) werd genoemd.

a) Hoofdstuk. 19:24 vv.

"Als de hof des Heren, als Egypteland." Deze beide uitdrukkingen dienen om nader uiteen te zetten, wat er vooraf gaat, dat de Jordaan nl. die vlakte geheel bevochtigde. Gelijk het Paradijs door een rivier bevochtigd werd en Egypteland door de Nijl, alzo werden die vlakten ook door de Jordaan bevochtigd..

11. Zo koos Lot, als hij van zijn onderzoekingsreis was teruggekeerd, en bij Abram was gekomen, voor zich de gehele 1) Jordaanvlakte; en Lot brak spoedig op van Bethel, omdat hij deze gaarne voor een betere landstreek verliet, en trok naar het oosten; zo werden zij gescheiden, de een van de ander in volle vrede en onder Abram’s zegenbeden.

1) De inhaligheid van Lot komt hier ten volle uit. Hij kiest, na goed te hebben onderzocht, het beste, en, afgunstig in zijn begeerlijkheid, bepaalt hij voor zichzelf een uitgestrektheid, die veel te groot is; hij kiest "de gehele vlakte van de Jordaan." De gierige gunt zelfs aan anderen niet, wat hij zelf niet in bezit nemen kan. Aanbiddelijk zijn Gods wegen. Abram, die aan het aardse goed niet zó gehecht is, dat hij er zijn afgod van maakt, wordt door de Heere met rijkdom gezegend; Lot heeft een droevig leven en kwelt zijn ziel; wil hij zijn afgod niet afbreken, de Heere doet het voor de rechtvaardige, en laat de vlakte verzinken. Lot eindigt zijn leven in een spelonk. Neen! het is niet hetzelfde hoe de gelovige leeft..

2) "Zij werden gescheiden." Zo volvoert God Zijn plannen met Abram. Terah sterft in Haran en nu verlaat Lot hem ook, opdat het "ga gij" ten volle tot vervulling zou komen. Niet opeens heeft de scheiding van al wat hem lief is plaats, maar bij tussenpozen, opdat het geloof wel beproefd zou worden, maar niet geschokt. Zo handelt God, de Heere, ook op geestelijk gebied, dikwijls met Zijn kinderen; Hij, die weet van welk maaksel zij zijn. In de weg, die God met Abram houdt, is duidelijk Zijn opvoedende hand te herkennen. De afzondering van Lot is een beeld van de heiliging van de zondaar. Abram was bestemd de vader, ook op geestelijk gebied, te zijn van een afgezonderd, d.i. van een heilig volk. In de heiliging wordt de roeping bevestigd..

12. Abram woonde in het land Kanaän, het land hem door God beloofd, en Lot woonde in de steden in de vlakte, in het gebied van de vijf steden: Sodom, Gomorra, Adama, Zeboïm en Bela; en, het eentonige herdersleven moe, sloeg hij tenten tot aan Sodom toe, om het in zijn ogen aangename stadsleven in zijn onmiddellijke nabijheid te hebben.

Door de scheiding van zijn vaderlijke vriend wiens raadgevingen en wenken hij nu ook moet missen, komt Lot er toe, om nu ook geheel van levenswijze te veranderen. Tot aan Sodom toe slaat hij zijn tenten op en kiest daarmee reeds in beginsel het stadsleven boven het herdersleven. Straks verlaat hij geheel zijn tenten en vestigt zich in Sodom met zijn huis.

13. a) En, hoe goed Lot ook, naar zijn eigen mening, gekozen had, en hoe schoon en vruchtbaar het land ook was, hij had het slechtste gekozen en moest daar veel zielenleed ondervinden: want de mannen van Sodom waren boos, en grote zondaars tegen de HEERE. 1)

a) Genesis 18:20 Ezechiël. 16:49

1) Hoe rijker en vruchtbaarder een land is, des te erger zijn dikwijls de mensen; een goed land draagt zelden vromen; onze benen kunnen moeilijk de weelde dragen..

Lot meende, dat hij gelukkig was, omdat hem zulk een rijke verblijfplaats was te beurt gevallen, maar eindelijk leert hij, dat de keuze, die hij in zijn haast en niet minder in zijn begeerlijkheid had genomen, voor hem zelf in een ongelukkige was veranderd, omdat hij nu in aanraking komt met de trotse en van God afkerige inwoners, wier zeden te verdragen hem veel moeilijker wordt, dan wanneer hij met onvruchtbaarheid van de grond had moeten worstelen. Zo, ziet hij in verleid door de bekoorlijke ligging van het gekozen land, wordt hij gestraft voor zijn dwaze begeerlijkheid..

Waar de gemeenschap met Gods volk wordt prijsgegeven, daar vervalt men allicht tot de omgang met de wereld..

II. Vs. 14-18. Nauwelijks is Lot weggetrokken, of de Heere geeft opnieuw aan Abram de belofte, dat hij dit land erfelijk bezitten zal. Hij beveelt hem het in de lengte en breedte door te trekken. Abram doet dit en kiest het bos van Mamre bij Hebron, tot zijn woonplaats.

14. En de HEERE zei tot Abram, om hem te troosten en te bemoedigen, nadat Lot van hem gescheiden was, en hij van al zijn familie was afgezonderd: Hef uw ogen op, gelijk Lot gedaan heeft uit eigenbelang en begerigheid, maar gij in het geloof; en zie de plaats, waar gij zijt, noordwaarts, en zuidwaarts, en oostwaarts, en westwaarts.

Lot had alleen naar het oosten gezien. Abram moet naar alle zijden zijn oog richten.

15. a) Want al dit land, 1) dat gij ziet, zal Ik u 2) en uw zaad geven tot in eeuwigheid. 3)

a) Genesis 12:7; 15:7,18; 26:4 Deuteronomium. 34:4 Handelingen 7:5

1) In het geloof heeft Abram de wereld en haar goederen gering geacht en vond des te rijkere zegen.

Zie hier het bewijs van de waarheid van Jezus' woord: Zalig zijn de zachtmoedigen; want zij zullen het aardrijk beërven. (MATTHEUS. 5:5, vgl. Psalm. 25:12,13)

2) De klemtoon valt op u. Lot had zich wederrechtelijk eigenlijk een deel van Abram's bezitting, hoewel met zijn toestemming, genomen. God belooft hier het gehele Kanaän aan zijn knecht en aan diens zaad..

3) Al wat God teweeg brengt is eeuwig. Hij doet of geeft eigenlijk nooit iets vergankelijks. Ook het vergankelijke, dat wij van Hem ontvangen, geeft Hij bepaaldelijk met het oog op het eeuwige, en indien de mens het aanneemt in het geloof, draagt het eeuwige vruchten. Het land Kanaän is het zinnebeeld van de hogere wereld, die de gelovigen, welke kinderen Abrahams zijn, zullen bezitten, en slechts met dat oogmerk heeft zijn lichamelijke nakomelingschap Kanaän bezeten, opdat voor het Godsrijk over de ganse aarde de weg gebaand zou worden. (Romeinen 4:13).

16. a) En Ik zal uw zaad stellen als het stof der aarde; zodat, indien iemand het stof der aarde zal kunnen tellen, zo zal ook uw zaad geteld worden. Een groot volk zal uit u voortkomen (Openbaring. 7:9).

a) Genesis 15:5; 17:4 Deuteronomium. 10:22 Jeremia 33:22 Romeinen 4:17,18 Hebr.11:12.

Wat reeds vroeger in Genesis 12:7) aan Abram beloofd was, wordt nu met grote kracht herhaald. Maar nu wordt bovendien gewezen op het geheel en onverdeeld bezit van het land, op de buitengewone vermenigvuldiging van Abram's nakroost en op het eeuwigdurend bezit..

17. Maak u op van de plaats, waar gij thans woont; wandel door dit land, in zijn lengte en in zijn breedte, om het op profetische en zinnebeeldige wijze in bezit te nemen; want Ik zal het u geven; nu reeds kunt gij uzelf als heer en meester daarvan beschouwen; de tegenwoordige inwoners worden er slechts voor een tijd in geduld.

In het eerste hoofddeel van de gewijde geschiedenis, gedurende de tijd van het paradijs en voor de tijd van de zondvloed, is God de mens meer onmiddellijk en op waarneembare wijze nabij; de vromen, zoals Henoch, wandelen met Hem. Maar dit wonen Gods onder de mensen neemt met de zondvloed een einde. God trekt zich als het ware in de hemel terug, om voortaan vandaar uit zich te openbaren; toch is het doel geen ander, dan om weer in de mensheid woning te maken. In het tweede hoofddeel, gedurende de patriarchale tijd, vertoont God zich weer zichtbaar en verkeert persoonlijk met de mensen; deels openbaart Hij zich in voor de zinnen zichtbare gedaante, deels stelt Hij zich aan het inwendig oog van de mensen voor, nadat zij in een toestand van geestverrukking gekomen zijn; of Hij verschijnt hun in de droom. Toch is dat nog geen wonen op aarde; want de Heere verwijdert zich weer of vaart ten hemel op; Zijn verschijnen is slechts een naspel van het verledene, een voorspel van de toekomst..

Met deze woorden wordt Abram geroepen het woord Gods gelovig aan te nemen. Zijn wandelen door het gehele land, moet een zichtbaar teken zijn, dat hij zich, in de belofte, reeds als eigenaar kent.

18. En Abram sloeg tenten op, nu hier dan daar, volgens het bevel van God (vs. 17), en kwam, nadat hij het land in zijn lengte en breedte was doorgegaan, en woonde bij de eiken- of terpentijn bossen van Mamre (hoofdstuk. 14:13,14), die bij Hebron 1) zijn; en bouwde aldaar, gelijk vroeger te Sichem en daarna bij Bethel (hoofdstuk. 12:7,8), de HEERE een altaar. 2)

1)"Hebron" (verbond) is de naam, welke de plaats later droeg. De naam wordt hier dus als bij voorbaat gebruikt. Vroeger heette, zij: "Kirjath-Arba," naar de Enakiet Arba; later, vóórdat David Jeruzalem had veroverd, was deze stad zijn koningszetel. (zie Ge 33.20).

Hier heeft de patriarchenfamilie het langst en het liefst gewoond, hier haar doden begraven. (hoofdstuk. 23:17 vv.; 35:27; 49:29 vv.)

2) Abram bracht zijn kerk overal mee. Zo moeten ook wij, waar wij ooit mochten heentrekken ons Bethel (Godshuis) hebben.

HOOFDSTUK 14.

ABRAHAM REDT LOT EN WORDT DOOR MELCHIZEDEK GEZEGEND.

I. Vs. 1-16. In een krijgstocht, die Kedor Laómer van Elam met zijn bondgenoten tegen de van hem afgevallen koningen van het Siddimdal onderneemt, wordt Lot gevangen weggevoerd. Abram ijlt met zijn knechten en verbondenen de zegevierende koning achterna, en bevrijdt niet alleen zijn neef uit diens geweld, maar brengt ook alle overige gevangenen terug.

1. En het geschiedde 1) in de dagen van Amrafel (veroveraar), de koning van Sinear, Babylonië (hoofdstuk. 11:2), waar Nimrod een wereldrijk gesticht had (hoofdstuk. 10:10), maar dat thans tot een heerschappij over deze landstreek alleen was verminderd; van Arioch (de Ariër: Arïa, een stad in Perzië), de koning van Ellasar, waarschijnlijk Artemita in zuidelijk Assyrië, ten noorden van Babylonië; van Kedor-Laómer (band voor een schoof) de koning van Elam of Elymaïs aan de Perzische golf (hoofdstuk. 10:22), en van Tideal (verering), de koning van de volkeren, van de Gojim, heidenen, welke waarschijnlijk in het land woonden, dat later Galilea van de volken (MATTHEUS. 4:15) heette.

1) De geschiedenis, welke in dit hoofdstuk wordt meegedeeld, is vooral om drie redenen belangrijk om vermeld te worden. Het is toch aan te nemen dat Lot de Sodomieten door zachte terechtwijziging, tot boete vermaand heeft, tenzij zij volstrekt niets wilden leren en van hun boosheid geen afstand hebben willen doen. Doch Lot, verlokt en aangetrokken, door de vetheid van de aarde, zich met de bozen en goddelozen vermengd had, werd met dezelfde geselroeden geslagen. Vervolgens, omdat God, medelijden met hem hebbende, Abram tot een redder en bevrijder maakte, die hem, als een gevangene, uit de handen van zijn vijanden verloste, waarbij de ongelooflijke goedheid Gods en Zijn liefde jegens de zijnen, helder aan het licht treedt, door ter wille van één mens veel meer goddelozen tijdelijk te redden. Ten derde, omdat Abram op goddelijke wijze met een schitterende overwinning begiftigd, en door de mond van Melchizedek werd gezegend, in wiens persoon het koningschap en priesterschap van Christus werd afgeschaduwd, zoals uit andere plaatsen in de Schrift blijkt. Wat nu de geschiedenis zelf aangaat, wij hebben hier een schouwspel, zowel van de menselijke hebzucht als van zijn trotsheid. Het menselijk geslacht had zijn drie aartsvaders Sem, Cham en Jafeth nog, door wier aanblik zij herinnerd werden dat zij allen uit één huis en ark, hun oorsprong hadden..

2. Dat zij krijg voerden met de koningen van de vijf steden, die in de Jordaanvlakte lagen, met Bera (zoon van het kwaad), de koning van Sodom (brandstad), en met Birsa (zoon van de goddeloosheid), de koning van Gomorra (verzinking); Sinab (tand van de vader), de koning van Adama (akkerstad), en Semëber (in de hoogte uitstekende) de koning van Zebóïm (Hyenaplaats), en de, koning van Bela (verderf) die waarschijnlijk, dezelfde naam als zijn stad droeg, dat is Zoar (het kleine), alzo genoemd na de geschiedenis, (hoofdstuk. 19:20) vermeld.

Elke Kanaänitische stad had, zo als het boek Jozua bericht, haar koning. De Feniciërs hadden kleinere rijken, die met elkaar verbonden waren..

3. Deze allen voegden zich tezamen toen het vijandelijke leger de grenzen naderde (vs. 8 vv.) in het dal Siddim (vlakte), dat is de Zoutzee, waar nu de Zout- of Dode zee is; daar stelden zij zich in slagorde op en wachtten de aanval af. Zij zelf echter hadden tot de gehele oorlog aanleiding gegeven.

4. Twaalf jaar hadden zij Kedor-Laómer gediend, en hem schatting opgebracht; maar in het dertiende jaar vielen zij af.

5. Zo kwam Kedor-Laómer in het veertiende jaar, en de koningen, die aan hem schatplichtig en met hem waren, en versloegen op hun tocht van Babylonië naar Siddim de naburen van de vijf steden, namelijk de a) Refaïeten of reuzen, een Kanaänitische volksstam van reusachtige lichaamsgrootte, in het landschap Basan of Batanaea (Deuteronomium. 1:4), wonende in Asteroth-Karnaïm (gehoornde Astarten: naar de godin Astarte), en de Zusieten (sterke volken) in Ham (oproer), een stad van de Ammonieten, en de
b) Emieten (verschrikking) in Schave, (het veld van) Kiriathaïm (dubbele stad), een tot de Refaïeten behorende volksstam onder aan de Arnon, in het later door de Moabieten bewoonde gebied.

a) Genesis 15:20 b) Deuteronomium. 2:10,11

6. En de, later door de Edomieten verdrevene (Deuteronomium. 2:12) Horieten (holbewoners) op hun gebergte Seïr (bosachtig) dat meer zuidelijk ligt, tot aan het effen veld van Paran (holenoord), hetwelk aan de woestijn is; tot aan een met terpentijnbomen begroeide vlakte in het land Paran, dat aan de Arabische woestijn grenst (hoofdstuk. 21:21, Numeri 10:12). Waarschijnlijk is Elath, aan het noorden van de Elanietische golf, bedoeld.

7. Daarna, nadat zij de omwonende volken in het noorden, oosten en westen van Siddim hadden onder gebracht en niets meer van deze te vrezen hadden, keerden zij terug, drongen niet verder naar het zuiden door, maar gingen naar het noordwesten, en kwamen tot En (de bron van) Mispat (gericht) dat is Kades (heiligdom), Kades Barnea, aan de zuidelijke grenzen van Palestina (Numeri 20:12 vv.); en sloegen al het land van de Amalekieten (volk van rovers), de bewoners van die landstreek, die later de Amalekieten toebehoorde, en ook de Emoriet (bergbewoner), die te Hazézon-Thamar (steentjes, of bezwaren van de palm, zo genoemd, omdat de grond moeilijk te begaan was, vanwege de stenen, en omdat er veel palmbomen waren) woonde, in de naburige Engedi, aan de westkust van de Dode zee.

8. Toen de vijanden nu van het zuidwesten in zijn land kwamen, toog de koning van Sodom uit, en de koning van Gomorra, en de koning van Adama, en de koning van Zeboïm, en de koning van Bela, dat is Zoar, en zij stelden tegen hem, gelijk reeds in vs. 3 vermeld is, slagorden in het dal Siddim.

9. Tegen Kedor-Laómer, de koning van Elam, en Tidéal, de koning van de volken, en Amrafel, de koning van Sinear, en Arioch, de koning van Ellasar; vier koningen dus, die tot heden slechts overwonnen hadden, tegen vijf, 1) die het dreigend gevaar zochten af te weren.

1) Uit deze woorden blijkt het grote veldheerstalent van Kedor-Laómer. Eerst heeft hij de omliggende volken overwonnen en weerloos gemaakt; nu stelt hij zijn verbonden leger tegen dat van zijn vijanden. Van buitenaf konden nu de koningen van Sodom en Gomorra geen hulp meer ontvangen.

10. Het dal nu, van Siddim, later de Zoutzee, was vol lijm- of asfalt-putten; 1) daarom hadden zij dit terrein gekozen voor hun slagorden, omdat zij de vijand, wanneer zij hem geslagen hadden, in die lijmputten konden drijven en zo aan een gewisse ondergang ten prooi konden geven. Maar het liep anders af, dan zij gedacht hadden, en zij zelf, de koning van Sodom en Gomorra en de overige met hen verbonden vorsten, vluchtten voor de overmacht van de vijand, en vielen 2) aldaar; en de overgeblevenen van het zwaard en de ontkomenen aan de lijmputten, onder anderen de koning van Sodom (vs. 17), vluchtten naar het gebergte, de in het oosten gelegen Moabitische bergen.

1) Hebr. "putten, putten," dat is: "putten aan putten." De nafta, aardhars, lijm of jodenlijm was van zwartachtige kleur en vettige glans. Met enige warmte kon het gesmolten worden en was licht ontvlambaar. "Nog altijd stijgt uit de diepte van de Dode zee aardpek naar de oppervlakte, door de zon en het zout verdroogd en verhard, drijft het als een schors over het water. In Mesopotamië vindt men nog dergelijke wellen van aardpek, en in de omgeving van Baku, aan de Kaspische zee, van Nafta, die men niet te dicht moet naderen, wil men niet het gevaar lopen dat de grond onder zijn voeten wegzinkt. Aan de oevers van de Dode zee zijn zodanige kuilen, waarop de bodem deze aardpek gevonden wordt..

2)"Vielen aldaar." Hierover lopen de gevoelens uiteen. Sommigen menen, dat zij in de lijmputten gedrongen zijn, anderen, dat zij zich in die putten geworpen hebben, om aldus voor het oog van de haastig vervolgende vijand verborgen te zijn; weer anderen o.a. Calvijn zijn van mening, dat zij in de schromelijke verwarring, ten gevolge van de nederlaag, in plaats van de dood door het staal van de vijand, de dood in de lijmputten hebben gekozen. Met het oog op hetgeen vermeld wordt van de overgeblevenen, is het laatste gevoelen het waarschijnlijkste..

11. En de overwinnende koningen namen, daar het hun om buit te doen was, al de have van Sodom en van Gomorra, en van de andere steden, en al hun spijze en trokken weg.

Het krijgsgebruik van die dagen bracht mee, dat van de overwonnen steden al de tilbare have werd meegenomen en de inwoners als slaven en slavinnen verkocht..

12. Ook namen zij Lot, 1) de zoon van Abram’s broeder, en zijn have, en trokken weg; want hij woonde in Sodom. 2) (hoofdstuk. 13:12)

1)Opmerkelijk zijn de toevoegingen: "Abram's broeder" en "want hij woonde in Sodom." Zo worden wij gewezen op Lots verkeerde houding tegenover Abram, en op zijn zonde, om in een landstreek van gruwelen te blijven wonen, alleen om het betere land. God gebruikt nu de vier koningen als een roede om Lot te tuchtigen, tegelijk met de goddeloze inwoners van het dal. Het moest voor hem een waarschuwing zijn, dat hij hen zou verlaten; want wie met goddelozen woont, moet dikwijls in hun straffen delen. Het is de roepstem des Heren tot hem. Openbaring. 18:4.

Toen de oorlog uitbrak, schijnt men Lot, als vreemdeling, niet gedwongen te hebben, om de wapens te voeren. "Hij woonde in Sodom," en hetgeen vooraf gaat, doet vermoeden, dat hij ongewapend gevangen is genomen in zijn eigen huis..

Het is een veelbetekenende aanwijzing in de Schrift en ernstige wenk en waarschuwing voor allen, die eerst met het volk des Heren omgingen en later zich moedwillig daarvan afzonderden, om dichter bij de wereld, haar weelderige vormen en verleidelijke beschaving te zijn..

Wie bij de goddelozen vertoeft, deelt ook, als God Zijn oordelen zendt, in de plagen van de goddelozen..

2) Werd in hoofdstuk. 13:12 gezegd: dat hij zijn tenten spande tot Sodom toe, hier wordt ons bericht, dat hij reeds in Sodom woonde. Ziedaar de macht van de verleiding..

13. Toen kwam er een, die ontkomen was, 1) en boodschapte het aan Abram, de Hebreeër, de nakomeling van Heber, die woonachtig was aan de eikenbossen van Mamre (vetheid), de Emoriet, broeder van Eskol (druiventros), en broeder van Aner (jongeling), welke drie broeders, opperhoofden van de Amorieten, Abram's bondgenoten waren. Deze waren, omdat zij een verbond tot onderlinge bescherming gesloten hadden, verplicht hem te helpen, en te meer verliet hij zich op hun bereidwilligheid, omdat zijn broederszoon mede onder de gevangenen was.

a) Genesis 13:18

1) Een vluchteling, die Abram opzoekt, moet wel in nadere betrekking tot Lot gestaan hebben..

Dit is het tweede gedeelte van het hoofdstuk, waarin Mozes uiteenzet, hoe God voor zijn knecht Lot zorgde, hem Abram tot een bevrijder heeft gegeven, die hem uit de handen van zijn vijanden verloste. Maar hier ontstaan verschillende vraagstukken, of Abram als privaat persoon zijn gezin mocht wapenen tegen de koningen en een openbare oorlog voeren. Ik nu twijfel niet, dat hij, toegerust met dapperheid, door de Geest gedwongen tot de oorlog, ook door een goddelijk bevel werd bevestigd, opdat hij de grenzen van zijn roeping niet zou overschrijden. Dit moet u niet vreemd voorkomen, omdat hij een bijzondere roeping had en reeds tot koning van dat land was bestemd. Ofschoon het bezit tot een andere tijd was uitgesteld, wilde God toch een bijzonder bewijs van zijn macht geven, welke tot nog toe aan

de mensen onbekend was. Een soortgelijk geval lezen wij van Mozes, toen hij de Egyptenaar doodde, lang voor hij als bevrijder en redder van zijn volk optrad..

Die vreemdeling moet wel goede gedachten gehad hebben, èn van Abram's bereidwilligheid om zijn neef te redden, maar ook van Abram's macht en kracht, om het tegen het verbonden leger van de vijand op te durven nemen. Wellicht dat ook hoop op zelfbehoud die inwoner van Sodom gedreven heeft, om aan Abram deze boodschap te brengen..

13. Toen kwam er een, die ontkomen was, 1) en boodschapte het aan Abram, de Hebreeër, de nakomeling van Heber, die woonachtig was aan des) eikenbossen van Mamre (vetheid), de Emoriet, broeder van Eskol (druiventros), en broeder van Aner (jongeling), welke drie broeders, opperhoofden van de Amorieten, Abram's bondgenoten waren. Deze waren, omdat zij een verbond tot onderlinge bescherming gesloten hadden, verplicht hem te helpen, en te meer verliet hij zich op hun bereidwilligheid, omdat zijn broederszoon mede onder de gevangenen was.

a) Genesis 13:18

1) Een vluchteling, die Abram opzoekt, moet wel in nadere betrekking tot Lot gestaan hebben..

Dit is het tweede gedeelte van het hoofdstuk, waarin Mozes uiteenzet, hoe God voor zijn knecht Lot zorgde, hem Abram tot een bevrijder heeft gegeven, die hem uit de handen van zijn vijanden verloste. Maar hier ontstaan verschillende vraagstukken, of Abram als privaat persoon zijn gezin mocht wapenen tegen de koningen en een openbare oorlog voeren. Ik nu twijfel niet, dat hij, toegerust met dapperheid, door de Geest gedwongen tot de oorlog, ook door een goddelijk bevel werd bevestigd, opdat hij de grenzen van zijn roeping niet zou overschrijden. Dit moet u niet vreemd voorkomen, omdat hij een bijzondere roeping had en reeds tot koning van dat land was bestemd. Ofschoon het bezit tot een andere tijd was uitgesteld, wilde God toch een bijzonder bewijs van zijn macht geven, welke tot nog toe aan de mensen onbekend was. Een soortgelijk geval lezen wij van Mozes, toen hij de Egyptenaar doodde, lang voor hij als bevrijder en redder van zijn volk optrad..

Die vreemdeling moet wel goede gedachten gehad hebben, èn van Abram's bereidwilligheid om zijn neef te redden, maar ook van Abram's macht en kracht, om het tegen het verbonden leger van de vijand op te durven nemen. Wellicht dat ook hoop op zelfbehoud die inwoner van Sodom gedreven heeft, om aan Abram deze boodschap te brengen..

14. Toen Abram hoorde, dat zijn broeder (hoofdstuk. 13:8)) gevangen was, wapende hij zijn ondergeschikten, zijn in de wapenen geoefende manschappen, de ingeborenen van zijn huis, geen gekochten, maar ingeborenen die daardoor des te meer vertrouwen hadden. Het getal van hen was driehonderd en achttien; en hij jaagde hen na tot Dan 1) (rechter) toe. 2)

1) Deze naam droeg het eerst later. Hier is niet gemeend het Laïsche Dan (Richteren. 18:29), daar dit aan geen van beide wegen lag, die naar Damascus leiden, maar Dan en Gilead. (Deuteronomium. 34:1,2; 2 Samuel 24:6).

2) Abram, de man van de vrede, van het vorige hoofdstuk, de toegevende, is plotseling in een leeuw veranderd, toen het bericht tot hem kwam, dat Lot, zijn broeder, gevangen weggevoerd is. Een burger van het Godsrijk is hem gewichtig genoeg, om met weinigen een geheel overwinnend leger aan te tasten, en zijn leven en het leven van de zijnen in de waagschaal te stellen. Zo treedt, tegenover de donkere heldenmoed van de wereld in Kedor-Laómer en de zijnen, de schitterende heldenmoed van de hemel op. Tegenover de strijd tot onderdrukking en plundering in zijn duistere gedaante, staat de lichtglans van de strijd tot redding en bevrijding; tegenover de macht van de goddeloosheid en van de mensenverachting in verbond met duivelse machten, de strijd van het geloof, van de liefde en van de hoop in verbond met Jehova..

15. En hij verdeelde zich, met zijn manschappen en bondgenoten in drie groepen, tegenover hen die ‘s nachts, nadat de vijanden, door de overwinningen zorgeloos geworden waren en zich gelegerd hadden, en sloeg ze 1) in het vertrouwen op de bijstand des Heren, jaagde hij hen na tot Hoba (verberging) toe, dat is ter linkerhand, ten noorden van Damascus (vaardigheid).

1) Abram heeft niet alleen heldenmoed in het geloof; hij heeft ook heldenkracht en heldenzin. Zijn knechten zijn mannen, kundig in de wapenhandel. Hij heeft dus geweten, dat men in de boze wereld wapenen nodig heeft en bewapend moet zijn. Hij verwerpt in de strijd een eerlijk verbond niet. Hij handelt in de rechte heldengeest. Het dadelijk opbreken, de welberekende aanval, de overmacht, de overval bij nacht, de snelle vervolging, totdat het doel bereikt is, zijn de oude grondwetten van de krijgskunde. Vermoedelijk heeft Cromwell deze grondwetten van krijgsbeleid van Abram en andere oudtestamentische helden geleerd, en zeer waarschijnlijk, dat Napoleon ook in dit opzicht, de navolger van Cromwell geworden is, zoals weer Gneisenau en Blücher van Napoleon hebben geleerd..

Aan het geloof van Abram moet toegeschreven worden, dat hij een talrijk en goed gedresseerd leger, nog overmoedig door de overwinning, durfde aanvallen. Dat hij echter, met geringe moeite, als overwinnaar uit het strijdperk trad en hen, geheel en al heeft verslagen, die veel sterker in getal waren, is alleen te danken aan de genade Gods..

16. En hij bracht alle geroofde have terug, en ook Lot, zijn broeder, om wie hij de tocht ondernomen had; diens have bracht hij terug, als ook de vrouwen, en het volk, hetwelk de vijanden hadden weggevoerd.

Deze niet gezochte en evenwel duidelijk gebleken overwinning maakt Abram tot heer en meester van het gehele omliggende land, ook van de landstreek, die Lot zich ter woning had gekozen. Geheel de Jordaanvlakte was naar recht van overwinning, thans het eigendom van Abram. Zo werd aan hem aanvankelijk reeds de belofte Gods vervuld en ontving hij in een

ongezochte aanleiding voldoende reden, om God steeds meer te geloven. Zo doet de Heere altijd..

II. Vs. 17-24. De koning van Sodom en Melchizedek, koning van Salem, komen de terugkerende Abram tegemoet. Melchizedek, tevens een priester Gods, zegent hem. Abram geeft hem van alles de tienden. De koning van Sodom biedt hem de veroverde have voor zijn hulp; Abram weigert alles.

17. En de koning van Sodom toog uit, hem tegemoet 1) (nadat hij wedergekeerd was van het verslaan van Kedor-Laómer en van de koningen, die met hem waren), om hem geluk te wensen en te danken, en over de buit met hem te onderhandelen, tot het dal Schave (vlakte), dat is: het dal van de koning.

1) Uit het Siddimdal langs de Kedron, ontmoette hij Abram op een noordelijk van Jeruzalem gelegen plaats, die waarschijnlijk wegens deze samenkomst het koningsdal genoemd wordt (2 Samuel 18:18), en hetzelfde is als het dal van Josafat..

Anderen denken, o.a. CALVIJN, dat het dal aldaar door de een of andere koning aldus genoemd is..

18. En ook een andere koning kwam hem tegemoet, Melchizedek
1) (koning van de gerechtigheid), koning van Salem 2) (vrede). Deze Melchizedek, die door zijn gehele verschijning, zijn ambt en de plaats, die hij tegenover Abram inneemt, een voorbeeld van Christus is (Psalm. 110:4 Hebreeën 7) bracht brood en wijn. 3) En hij, 4) waarschijnlijk een laatst overgeblevene uit de, anders overal door de Kanaänieten verdrongene, oorspronkelijke bevolking van dat land, was een priester van de allerhoogste God. Midden in het heidense land was de kennis van de ene ware God door hem bewaard, en verenigde hij nog in zijn persoon de priesterlijke met de koninklijke waardigheid.

1)Melchizedek is de ondergaande zon van de eerste openbaring, die met haar laatste stralen degenen beschijnt, die wegens de naderende nacht zijn uitverkoren tot dragers van het licht; maar het zegenend ondergaan van deze zon is tegelijk een voorspelling van een veel heerlijker opgaan; want in Abram zullen gezegend worden alle geslachten van de aarde..

De eerste bewoners van Kanaän na de verstrooiing waren waarschijnlijk Semieten, wellicht uit de stam Lud (hoofdstuk. 10:22). Onder of nevens hen vestigden zich, van het oosten komende, de Kanaänieten, een machtige tak van de Chamitische stam, die zich langzamerhand op de voorgrond drongen..

Wie is Melchizedek geweest? Sommigen menen Henoch of Sem, anderen een engel; maar ten onrechte. Zonder twijfel is hij een van de weinig overgeblevenen geweest, die God nog dienden, waarschijnlijk uit de stam van Lud, de zoon van Sem, gesproten. Hij was koning van Salem, en zowel als nakomeling van Sem, maar bovenal als koning van Salem bood hij hier Abram zijn hulde en onderwerping aan, terwijl hij hem als Priester zegende..

2) Salem, waarschijnlijk het latere Jeru (stad) -Salem. In Psalm. 76:3 wordt Jeruzalem ook Salem genoemd.

3) Brood en wijn geeft hij als koning van het land, opdat Abram en zijn knechten zullen verkwikt en versterkt worden.

De Katholieken zien hierin het misoffer. Tot hun schade! want Melchizedek gaf ook wijn daarbij..

4) Het is niet te loochenen, dat het optreden en de plotselinge verschijning van Melchizedek in het geschiedverhaal een grootse en indrukwekkende indruk maakt. Zijn ouders en afkomst worden niet genoemd; in het boek van de geslachtsrekeningen bij uitnemendheid, wordt ons niets van zijn geslacht gemeld. Als een eenzame en hoog uitstekende bergkruin staat hij daar, groots en verheven te midden van een geslacht en omgeving, waarvan wij geheel andere dingen mochten verwachten, dan vrees voor God en priesterlijke waardigheid..

19. En hij zegende hem, krachtens zijn priesterlijk ambt, en zei in een dichterlijke rede: Gezegend zij Abram Gode, de Allerhoogste, die hemel en aarde bezit!1)

1)Melchizedek moet ongetwijfeld de kennis van de ware en waarachtige God gehad hebben, om te kunnen zegenen, gelijk hij zegende; hij moet die kennis Gods door zijn eigen hart, door eigen bevinding van de ziel gesmaakt hebben, om dat, wat hij van God en Zijn hoogheid weet, aldus in eigen en oorspronkelijke taal weer te geven..

Met deze woorden erkent Melchizedek de God van Abram als de Soevereine God, Wie toekomt de macht en de heerlijkheid. Met de volgende woorden in vs. 20 als die God, Wiens toezicht over alles gaat, aan Wie Abram alleen de overwinning heeft te danken. Melchizedek Abram zegenende, de handen zegenend uitbreidende, is een voorbeeld van Christus, die, ten hemel varende, Zijn handen priesterlijk uitbreidde over Zijn discipelen..

20. En gezegend zij de Allerhoogste God, die uw vijanden in uw hand geleverd heeft! 1) En hij, Abram, gaf hem, daar hij hem als zijn priester erkende, de tiende2) van de gehele buit.

1) Daar Melchizedek priester van de ware God was, was de gift van de tiende een heiliging van de strijd en van de overwinning, gelijk later in Israël het geven van de tienden aan de priester (Leviticus 27:30), en van geschenken uit de strijd tot een wet werd. (Numeri 31:23 vv. 2 Samuel. 8:11. 1 Kronieken 26:27).

2) Wij lezen hier het eerst van "tienden." Later (Genesis 28:22) deed Jacob de belofte van de "tienden," en in de woestijn ontvangt Israël het bevel, de tienden van alles te brengen aan de Priesters, aan het Huis des Heren. Ook daar heiligt en bevestigt de Heere God dus een oud gebruik. In Abram geeft Levi de tienden aan Melchizedek. Wij hebben hier reeds een voorafschaduwing van hetgeen in de loop van de eeuwen zou plaats hebben, dat de priester, naar de ordening van Aäron zich zou onderwerpen aan de Priester naar de ordening van Melchizedek, Jezus Christus..

Melchizedek is de laatst overgebleven bloesem van een voorbijgegane ontwikkeling; Abram de kiem en het begin van een ontwikkeling, zeer rijk in verwachtingen en beloften. Melchizedek staat nog in het oude Noachitische verbond, met zijn universalistische (algemene, alle volken omvattende) grondslag, Abram staat reeds in een nieuw verbond met particularistische grondslag. Het universalistisch verbond liep uit in het ergste particularisme, want Melchizedek staat als dienaar en vereerder van God, die met Noach het verbond sloot, alleen in een ontaard geslacht, dat van deze God is afgevallen en aan de macht van de zonde is prijsgegeven. Het particularistisch verbond daarentegen, dat met Abram begint, moet en zal leiden tot het tweede en grootste universalisme, dat alle volken heil zal aanbrengen..

21. En de koning van Sodom, die bij de gift van de tienden aan Melchizedek vreesde, dat Abram de gehele buit als zijn eigendom beschouwde, en aan geen teruggave aan de eerste bezitter dacht, zei tot Abram: Geef mij tenminste, de doden, de vrouwen en het volk (vs. 16); maar neem de have voor u, 1) en geef wat u zelf toekomt aan geen ander.

1) Geen zegegroet, geen woord van God in de mond van de koning! Slechts op het aardse is hij ingesteld..

Wel is het prijzenswaardig, dat hij de mensen dankbaar is, ware het niet dat hij God ondankbaar was, Wiens gestrengheid noch medelijden hem beter hadden gemaakt. Wellicht ook, dat hij door een slaafse vertoning van bescheidenheid, als een arm en van alle goederen beroofd man, de gunst van Abram heeft willen winnen, opdat hij tenminste de gevangenen en de onbeheerde stad zou krijgen..

Abram, als overwinnaar van de meesters van Sodom, en als bezitter van het volk, had zich toch de rechtmatige heerschappij verworven, die Sodom’s koning geheel voorbijgaat..

22. Doch Abram zei tot de koning van Sodom: Ik heb mijn hand opgeheven 1) tot de HEERE, de allerhoogste God,
2) die hemel en aarde bezit, gelijk Melchizedek mijn Heere, Jehova, mijn Verbondsgod, genoemd heeft, en in wiens naam hij mij heeft gezegend;

1) Voor de eerste maal vinden wij hier een plechtige eedzwering met de opheffing van de handen gemeld..

2) El Eljon. Alzo had Melchizedek de Heere genoemd en Abram, -zulk een diepe indruk heeft het woord en de zegening van deze Priester-Koning op hem gemaakt-,neemt terstond die benaming van God over..

23. En ik heb gezworen, dat ik nog geen schoenveter, het allerminste of geringste, ja, van alles, dat het uwe is, iets neme! 1) Opdat gij, wanneer de Heere mij zegent (hoofdstuk. 12:2) en de Allerhoogste, die hemel en aarde bezit, Melchizedek’s zegen in vervulling brengt, niet zegt bij uzelf of tot anderen: Ik heb Abram rijk gemaakt! 2)

1) Bij de Hebreeën werd dikwijls het gehele eedsformulier niet uitgesproken. Ook hier laat Abram weg de straf, die hem opgelegd mocht worden, indien hij iets, ook maar het geringste behield. Saul zegt (1 Samuel 14:44): Zo doe Hij daartoe, gij moet de dood sterven.

2) Met Melchizedek, de man Gods, verbindt Abram zich, geeft hem tienden, noemt ten teken van zijn gemeenschap de Heere met dezelfde naam als hij; met Sodom's koning wil hij geen vereniging. Abram wil vrij zijn van alle verplichting, jegens hen, die buiten het verbond met God staan, en dat wel in onvoorwaardelijk geloof aan de belofte Gods; zo is hij een voorbeeld voor hen, die deel aan Christus hebben verkregen. (Romeinen 13:8, 1 Thessalonicenzen. 4:12. 2 Corinthiërs 6:14,15)

Sodom's goederen zijn geen zegen, verwerp ze om uws Gods wil! Tegenover het eigenbelang, de haatzucht van de wereld, moet Abram zelfs de schijn mijden, met haar van één geest te zijn. De kracht en het wezen van de kennis van de enige God moet hier blijken in de liefde, die om een broeder te bevrijden het leven waagt, maar geen loon wil..

24. Het zij buiten mij; 1) alleen wat de jongelingen, mijn mannen, van de voorraad van de spijzen reeds verteerd hebben, zult gij mij niet in rekening brengen; en het deel van deze mannen, die met mij getogen zijn, en die mijn voorbeeld niet behoeven te volgen: Aner, Eskol en Mamre, laat die hun deel van de buit nemen! 2)

1) Dit kan ook vertaald worden met: "Uitgenomen."

2) Heeft Abram genoeg aan zijn God en diens belofte, hij wil zijn handelwijze niet opdringen aan hen, die de Heere niet kennen; hij spreekt zelfs voor hen, daar het nemen van hun deel, hun rechtmatig eigendom, geen zondige daad was. Zo is hij ons, Christenen, een voorbeeld. Overal en bij allen moeten de zonden worden afgekeurd en bestreden; wat niet dadelijk zondige genietingen zijn, worde toegestaan, al is het ook, dat wij het niet meer nodig hebben, net zo min als op oudere leeftijd het kinderlijk spelen. Men legge niet op, wat bij onbekendheid een ondraaglijke hand zou zijn, maar leide door woord en voorbeeld tot Hem, die Abram's geest in het hart geeft. Bij bezit van de hoogste schatten, van de zalige vreugde in Hem, zal alles kunnen gemist worden. Bij het hogere valt het mindere weg. Eist geen vruchten, waar geen boom is, maar zaait het mosterdzaadje, dat een boom wordt..

Er wordt een uitzondering toegevoegd, omdat hij zijn vrijgevigheid niet wil opdringen aan zijn bondgenoten, noch hen aan zijn wetten onderwerpen. Want dit is niet minder een deugd, zo juist te handelen, dat gij anderen niet dwingt uw voorbeeld als regel na te volgen. Een ieder zie toe voor zichzelf, wat zijn roeping met zich meebrengt, wat tot zijn plicht behoort, opdat de een over de ander niet naar eigen maatstaf, een voorbarig vonnis velle. Want het is een al te gevaarlijke pedanterie, wanneer wij anderen dezelfde wetten willen voorschrijven, die wij zelf volgen, ofschoon zij juist zijn en voor onze roeping passende..

HOOFDSTUK 15.

ABRAM'S GELOOF EN GERECHTIGHEID WORDEN GEPREZEN.

I. Vs. 1-11. Aan Abram, die bevreesd is en bedroefd, omdat hij geen kinderen heeft, openbaart zich God in een gezicht, spreekt hem vriendelijk toe, en antwoordt hem op zijn klachten en op het voorstel, om zijn huisverzorger als kind aan te nemen, met de belofte van een eigen zoon. Abram gelooft, maar vraagt tot bevestiging een teken; de Heere geeft hem veel meer, daalt in de volheid van Zijn liefde veel dieper tot hem af, en sluit met hem een plechtig verbond.

1. Na deze dingen, bij welke Abram zoveel heldenmoed en onbaatzuchtigheid aan de dag had gelegd, kwam een tijd van inwendige aanvechting. Maar mistroostig terneer zittend, geschiedde het woord des HEREN tot Abram in een gezicht;
1) zijn inwendige zintuigen werden ontsloten en verhelderd, zodat hij niet meer zag of hoorde, wat om en bij hem was, maar zijn geest in de toestand van verrukking was geplaatst; hij zag de Heere, die hem vroeger verschenen was (hoofdstuk. 12:1,7,13,14) met geestelijk oog, en vernam Zijn woorden met geestelijk oor. De Heere nu, die in de diepten van ons hart thuis is en in de geheimste plaatsen van ons wezen inziet, antwoordde hem op de stille klachten en de vragen van zijn ziel, zeggende: Vrees niet, 2) Abram! a) Ik ben u een schild, 3)uw loon zeer groot! 4)

a) Psalm. 16:6; 18:3; 19:12.

1) Een gezicht in de nacht werd aan Abram gegund. Het woord, dat de Heere tot hem spreken wilde, werd voorafgegaan of vergezeld van een beeld, dat de inhoud van het woord moest verklaren. Abram's geestelijke toestand was in dat ogenblik niet zo krachtig en levendig, dat hij aan het woord, zonder het verklarend en toelichtend beeld, genoeg had om het te verstaan. Ook was zijn bewustzijn niet helder genoeg, om het gezicht bij de dag te ontvangen. Hij had in ieder opzicht het "aanschouwelijk onderwijs" Gods nog nodig..

In het Hebreeuws Bamachazéh. Op dezelfde manier, waarop de Heere God in latere eeuwen aan de Profeten verscheen, (Numeri 14:6). In vroegere dagen openbaarde God zich door dromen, door een gezicht, of door woorden. In de volheid van de tijd door de Zoon.

2) Het is duidelijk, dat Abram vreesde. Als de Heere God met dit woord komt, is er altijd aanleiding voor in de zielsgesteldheid van Zijn kinderen. Waarom vreesde hij? Was hij beducht wellicht, dat Kedor-Laómer met grotere macht zou terugkeren? Het is niet onwaarschijnlijk, omdat de Heere zo aanstonds zich zijn schild zal noemen, en een schild in de strijd tegen de vijanden gebruikt wordt. Of vreesde hij, dat, nu de inwoners zijn macht hadden gezien zij uit jaloersheid of uit vrees voor hun eigen bestaan, zich op hem zouden werpen, om hem te vernietigen? De mening, dat hij treurde over het niet bezitten van een zoon, is te verwerpen, omdat dan niet het woord: "vrees niet," maar "treur niet," moest gesproken zijn. Gelijk Elia, na de overwinning op Karmel, tot moedeloosheid verviel, en vluchtte voor Izebel, zo leren wij ook hier deze uitnemende gelovige kennen niet alleen

staande op de hoogte van de geloofsmoed, maar ook afgedaald in de diepte van kleingeloof en wantrouwen. Zo zijn wij mensen; nu zijn wij vrolijk, alsof wij midden onder de heilige engelen zaten, dan weer worden wij treurig, alsof onze weg duizend mijlen diep onder de aarde ging; nu zien wij in helder licht onzen troost, dan hebben wij alles vergeten en ons gemoed wordt met duistere, zwarte wolken overtrokken.

Hij hoort de zuchten van uw ziel en de stille klachten van het hart; wat gij niemand durft vertellen, moogt gij vrijmoedig aan God zeggen. Hij is niet verre van u; Hij is in uw midden; Hij hoort zo spoedig en zo gaarne de beden van de armen en antwoordt: "Wees tevreden!".

3) Het schild is voor de strijd, en bedekte vroeger de gehele mens; zo wachtte Abram strijd, maar wat was te vrezen? (Vergelijk Luthers lied: "Een vaste burg is onze God, enz.).

Wellicht dat voor het oog van Abram een schild verrees en tegelijk daarmee een duidelijk in het oog lopend kleinood, of iets wat als loon gebruikt werd. Het eerste als verklaring van "Ik ben u een schild." Daarmee wilde God in de eerste plaats hem zeggen, dat Hij zelf zijn bescherming was, maar ook, dat hij door Zijn kracht zou bewaard worden. Geestelijk beeld van de bewaring van de gelovigen tot de zaligheid, door de kracht van het geloof.

4) Het loon, dat God geeft, is niet iets buiten Hem; Hij geeft Zichzelf. Welk een gedachte: "God is mijn God!" Voor Gods liefde tot de Zijnen is elk geschenk te gering, behalve Zijn eigen persoon; en kon een Elkana vragen: "Ben ik u niet beter dan tien zonen?" (1 Samuel 1:8) hoeveel temeer de Heere! Ach! maar al teveel willen wij een loon buiten God, en lijken wij op de oudste zoon in de gelijkenis, die een bokje had gewild, om, buiten de vader, met zijn vrienden vrolijk te zijn. Het worde meer en meer in ons, gelijk wij lezen Psalm. 68:20; 73:25 68.19; zo daartoe een wens onvervuld moet blijven. Hij doe wat goed is in Zijn ogen. Aan God niet genoeg te hebben, welk een zonde!.

Wat betekent dat "uw loon zeer groot." Ontegenzeglijk staat het in verband met de voorgaande geschiedenis, waarin Abram Sodom’s koning alles geeft en niets behoudt. Met dit woord van Goddelijke goedkeuring over deze daad van zijn knecht, komt God nu tot hem en spreekt met hem. Daarmee verzekert Hij, dat Hij zichzelf Abram tot loon zal geven. Opnieuw op geestelijk beeld van wat God is voor iedere gelovige. In het beeld van het schild, wordt ons de bevestiging van de gelovige getoond; in het beeld van "het loon zeer groot," de toezegging van alles, wat hij nodig heeft voor de eeuwigheid. Elke vrees, zowel voor uit- als inwendige vijanden, wil de Heere wegbannen..

2. Toen zei Abram: 1) Heere, HEERE! 2) wat zult Gij mij geven, daar ik zonder kinderen heenga? Wat kan mij die rijkdom baten, daar geen eigen zoon mijn erfgenaam zal wezen; en de bezorger van mijn huis is deze Damascener Eliëzer 3) (hulpe Gods).

1) Het is de Heere, die het hart verbreekt en de mond opent, opdat de ziel zich uitstorte. De klacht van de menselijke zwakheid voor God is te onderscheiden van het zondige klagen tegen God. Moeilijk laat Abram zich troosten. Wie van ons zal hem veroordelen?.

2) Hebr. "Heere, Jehova," gelijk verder overal, waar wij "Heere, HEERE, lezen. Uit deze benaming mag men opmaken, dat in het gezicht enig teken van Gods glorie was ingeprent, zodat Abram, omtrent de bewerker volstrekt niet in het onzekere verkerende, onverschrokken dit woord op de lippen heeft genomen. In dit gezicht, waarvan hier sprake is, werd aan Abram de Majesteit Gods geopenbaard, welke voor de verzekering van zijn geloof voldoende was. Niet, omdat God zich, zoals Hij werkelijk is, had geopenbaard, maar in zoverre Hij door de menselijke zintuigen kon worden begrepen. Maar weinig bescheiden schijnt hij zich te gedragen, omdat hij, na zulk een rijke belofte ontvangen te hebben, klaagt over kinderloosheid en God in de rede valt, Die hem tot zuchten geen reden had gegeven. Wat was wenselijker, dan onder de bescherming Gods opgenomen te worden en gelukkig te zijn in de genieting van Hem? Het scheen ook een alles behalve eerbiedige tegenwerping, daar Abram, als het ware die heuglijke schat, die hem aangeboden werd, gering achtende, niet tot rust komt, alvorens hij een nakomeling heeft. Maar de vrijmoedigheid van Abram zou verontschuldigd kunnen worden, ten eerste: doordat God had toegelaten, dat zijn boezem de zorgen, die hem kwelden en de bezwaren die hem drukten, een plaats hadden gevonden. Vervolgens moet men op het doel van de klacht letten. Want wel onderwijst Hij hem, dat hij niet blootweg een eenzame is; maar omdat de uitvoering van alle beloften van zijn zaad afhankelijk is, eist hij niet zonder reden, dat hem zulk een noodzakelijk onderpand worde gegeven. Want indien de zegening en het heil van de wereld niet anders dan van zijn zaad is te hopen, dan is het niet te verwonderen, dat, waar hij ziet, dat hem de hoofdpersoon ontbreekt, op niets anders zijn zinnen richt, tenminste zijn gemoed niet tot bedaren brengt, noch zijn wens inhoudt. En dit is dan ook de reden, waarom God niet slechts de klacht van zijn knecht, over wat recht en billijk is, goed opneemt, maar zijn gebed ook terstond gunstig verhoort..

3) Het is goed God raad te vragen en onze toekomst met Hem te bespreken; waar wij echter de Heere iets voorstellen, komt dit zelden goed uit. (MATTHEUS. 17:4,5). Abram heeft zijn godvrezende knecht uit Damascus Eliëzer, hulpe Gods, genoemd: zo erkende hij de zegeningen van God..

Deze laatste woorden dienen, om de klacht kracht bij te zetten. Zo eenzaam ben ik, wil Abram zeggen, dat de naaste, die ik bezit, een vreemdeling is, Eliëzer uit Damascus. Geen enkele bloedverwant zelfs is meer bij mij..

In het Hebreeuws Ben Meschek Beti. De Septuaginta vertaalt: o de uiov Masek thv oikogenouv mou, Doch de zoon van Mazeca, van mijn ingeborene in mijn huis. In verband met de aanverwante talen, is het ervoor te houden, dat Eliëzer de bezorger van zijn huis is geweest, die tot diensten gebruikt werd, welke op het huis betrekking hebben. Dat hij hier genoemd wordt de Damascener, bewijst nog niet, dat hij ook zelf te Damascus geboren was. Het kan zeer goed zijn, dat hij in Abram’s huis was geboren, maar van Syrische afkomst was..

3. Voorts zei Abram: zie, mij hebt Gij een zaad gegeven, en zie, de zoon van mijn 1) huis, zal, zo het Uw wil is, mijn erfgenaam zijn. 2)

1) "De zoon van mijn huis." Alzo noemt Abram nu de Damascener. Hetzij, omdat hij, zoals wij eerder zeiden, in het huis van Abram geboren was, of daarin zijn opvoeding had ontvangen..

2) Abram stort hier zijn, door zorg en vrees gekweld hart geheel voor de Heere uit. Het is ook veel beter zijn nood bij de Heere zelf te klagen en daarover met Hem te handelen, dan achter God om te murmureren en in bezorgdheid, zichzelf te verbijten. Die het laatste doen, over hen verkrijgt de verzoeking overmacht, en zij stort hen in het verderf. Die aan Gods hart neerleggen, wat hen bekommert en benauwt, die wijst de Heere door Zijn Geest terecht en leidt hen uit de dwaalwegen van hun bezorgde gedachten terug..

Dit is geen wens. Abram stelt hier niet aan God voor, dat Eliëzer zijn erfgenaam zal zijn, maar in die moedeloze ogenblikken dringt het een na het andere zich voor zijn verontruste ziel. Het is dan ook veeleer een herhaling of uitbreiding van de klacht. Geen zoon, wil hij zeggen, geen bloedverwant zelfs, maar een huisslaaf zal degene zijn, die al mijn goed eenmaal zal erven. Alles spruit en komt bij hem voort uit een heilig verlangen, om de zegening te beërven, die hem beloofd was. Het was geen ongeloof, wat hem tot die klacht dreef, maar een moedeloos ogenblik, veroorzaakt door een onstuimig verlangen naar de vervulling van de belofte..

4. En ziet het woord des HEREN kwam tot hem, om al die gedachten voor altijd af te snijden, zeggende: Deze zal uw erfgenaam niet zijn, maar die uit uw lijf 1) voortkomen zal, uw eigen zoon, die Ik u geven zal, die zal uw erfgenaam zijn.2)

1) Hebr.: "Uit uw ingewanden."

2) God is niet tevreden, dat wij met iets minder tevreden zijn, dan Hij ons belooft..

Hieruit blijkt duidelijk, dat het geen ongeloof van Abram was, want geen enkel woord van bestraffing lezen wij uit des Heren mond. Altijd bestraft de Heere het ongeloof, terwijl Hij omgekeerd het zwakke geloof ondersteunt door zijn beloften en toezeggingen. Daarom ook bij de belofte, dat uit zijn lijf de erfgenaam zou voortkomen, hetgeen in vs. 5 ons wordt bericht, de belofte van een talrijke nakomelingschap..

5. Toen leidde Hij hem uit naar buiten, niet lichamelijk, want hij bevond zich in een toestand van geestverrukking, ook was het nog helder dag, zodat geen sterren te zien waren (vs. 12); maar in de geest (Openbaring. 1:10; 4:2) werd Abram uitgeleid voor zijn tent; en de Heere zei, terwijl Hij hem zijn oog deed omhoog richten: zie nu op naar de hemel, en tel de sterren, indien gij ze tellen kunt; en Hij zei, zonder een antwoord af te wachten, daar dit vanzelf sprak, verder tot hem, tot de in het gezicht van het ontelbaar sterrenleger verzonken Abram: a) Zo zal uw zaad zijn. 1)

a) Exodus 32:13 Deuteronomium. 10:21 Romeinen 4:18 Hebr. 11:12

1) God wilde Abram’s ziel treffen door de overweging: "Zou Hij, die door een enkel woord een zo ontelbaar heer van sterren in één ogenblik voortbrengt, en de eerst ledige hemel daarmee versiert, niet een kinderloos huis met een grote nakomelingschap kunnen vervullen?".

Het zaad van Israël, nu reeds duizenden jaren vermenigvuldigd, is wel ontelbaar. In dit zaad was Christus verborgen, en deze was het hoofddoel van de belofte..

God legt aan het verstand ongelooflijke en onbegrijpelijke dingen voor; want, wanneer men begrijpen kon, behoefde men niet te geloven..

6. a) En hij geloofde 1) in de HEERE; 2) hij zag niet meer op het lichaam, dat verzwakt was, ook niet op de ouderdom van Saraï, maar gaf God de eer en wist met zekerheid, dat God alles zou geven wat Hij belooft (Romeinen 4:19 vv. Hebr. 11:1); en Hij rekende het hem tot gerechtigheid, 3) zag om dit geloof hem aan, alsof er geen zonde, geen vlek of rimpel in hem ware, en schonk hem zijn goddelijke gunst.

a) Romeinen 4:3,18,22 Galaten. 3:6 Jacobus. 2:23

1) In de grondtekst staat het werkwoord, waarvan ook ons "Amen" is afgeleid en het betekent hier niets minder. Dit is in de grond van de zaak, ook het wezen van het zaligmakend geloof: volkomen vertrouwen op hetgeen de Heere God gezegd heeft..

2) In Israël moest een volk opgericht worden tot zegen voor allen, een volk, niet op de gewone natuurlijke wijze ontstaan, maar door Gods macht en genade verwekt, en uit de grond van het wonder gesproten. Daarom gaat in de geschiedenis van de aartsvaders alles tegen menselijke verwachting en denken in; haar wezen is de goddelijke belofte, die alle verwachtingen tegenspreekt, het goddelijk handelen, dat met zich zelf in tegenspraak schijnt te zijn. Zij is, ethisch (zedelijk) beschouwd, de tijd van de geloofsoefening. Het geloof dat het woord van de belofte aangrijpt en op dit woord het zichtbare en tegenwoordige voor het onzichtbare en toekomstige laat varen, is de grondtrek van de aartsvaders. In Abram vertoont zich dit geloof in zijn gehele volheid, als een strijdend, een standvastig verwachtend, een wereldoverwinnend geloof. Hij is een voorbeeld van de geloofsstrijd, de geloofsoverwinning, de geloofsgehoorzaamheid: daarom is hij vader van alle gelovigen..

Het geloof is het "Ja," van de mensen op het woord Gods. Heerlijker levensvrucht dan ons in dit woord wordt aangeboden, is er niet; maar zij moet vers, zoals zij groeit, van de boom van de Schrift geplukt worden, om in al haar liefelijkheid en kracht gesmaakt en gegeten te worden..

3) De rechtvaardiging van de zondaar door het geloof is de enige weg tot gerechtigheid *voor*, *onder* en *na* de wetgeving..

Gelijk wij weten, dat zij bij God als schuldigen staan aangemerkt, aan wie Hij de zonde toerekent, zo weten wij ook dat Hij hen beschouwt als rechtvaardigen, aan wie Hij de

gerechtigheid toerekent, waarom Abram door de toerekening van de gerechtigheid onder het getal en de rang van de rechtvaardigen wordt opgenomen. Maar het lijkt ongerijmd, dat Abram gerechtvaardigd is, omdat hij geloofd heeft, zodat zijn geslacht zou zijn als de sterren aan de hemel. Want het kon niet anders, dan een particulier geloof zijn, dat voor de volkomen rechtvaardiging van de mens niet voldoende is. Vervolgens, wat kan een aardse en tijdelijke belofte tot eeuwig heil betekenen? Ik antwoord: Dit "geloven," waarvan Mozes spreekt, had niet betrekking op één zaak, maar omvat alle beloften, welke hier vermeld worden. Vervolgens, Abram waardeerde het beloofde zaad niet slechts naar de ogenblikkelijke voorspelling, maar ook naar de andere, waarbij de bijzondere zegen was gevoegd. Wij stellen daarom vast, dat hij niet op een natuurlijk zaad alleen, noch op het eerste of beste heeft gehoopt, maar op dat, waarin de wereld zou gezegend worden..

Als God Abram gerechtigheid toerekent, is dit, omdat Abram deze in zichzelf mist. Hier vindt gij dan de eerste Schriftplaats, die spreekt van de rechtvaardiging door het geloof alleen, door de toegerekende gerechtigheid Gods. Het oorspronkelijk woord, door de onzen door "toerekenen" vertaald, betekent eigenlijk "toedenken," er voor houden. God dacht in Zichzelf Abram de gerechtigheid toe, die deze in zichzelf niet had, zodra hij het woord van de belofte Gods aannam, en, in het vertrouwen op de waarheid, de trouw en de almacht Gods aanvaardde..

7. Voorts zei hij tot hem, tot Abram, om hem in het geloof te versterken en zijn blijdschap volkomen te maken, door hem, ook voor die ontelbare nakomelingschap, een land van melk en honing overvloeiende te geven: Ik ben de HEERE, die u uitgeleid heb uit Ur der Chaldeeën a) om u dit land te geven, om dat erfelijk te bezitten.

a) Psalm. 115:11

Daar het voor ons van zeer groot belang is, God als leidsman voor heel ons leven te hebben, opdat wij weten, dat niet lichtvaardig de een of andere weg op twijfelachtige wijze is begonnen, daarom bemoedigt de Heere Abram omtrent de weg van zijn roeping, en roept hem de eerste weldaad van de bevrijding in het geheugen terug, alsof Hij gezegd had: "Ik, nadat Ik mijn hand tot u heb uitgestrekt, opdat Ik u uit het doolhof van de dood zou uitvoeren, ben u met mijn gunst tot hiertoe gevolgd. Gij nu, beantwoord dit, door mij, op uw beurt, standvastig te volgen en uw geloof van het begin tot het einde toe te volmaken.".

8. En hij, Abram, zei: Heere, HEERE! waarbij zal ik weten, dat ik het erfelijk bezitten zal? 1) Ik twijfel niet aan uw gegeven woord, maar gevoel behoefte voor toekomstige zwakke ogenblikken, aan een staf om op te kunnen leunen.

1) De Heere keurt het evenmin af, dat Abram om een teken bidt, als hij gelijke beden van Gideon en Hiskia verwerpt (Richteren. 6:36; 2 Koningen. 20:8). Ja, het tegendeel kan hem zeer mishagen, gelijk dit in Achaz het geval was Jesaja 7:12). Alles komt slechts daarop aan, of het gebed uit een gelovig hart voortkomt, dat uitziet naar versterking, of dat het een gevolg is van het ongeloof, dat zich dekt met een voorgewende onzekerheid van de openbaring..

Abram vraagt om een teken, en God staat hem, maar ook al zijn kinderen toe, Hem te vragen, wat in hun hart opkomt, opdat daardoor het geloof bevestigd worde..

9. Nu wil de Heere, in vaderlijk neerbuigen, op plechtige wijze zich verbinden tot het houden van Zijn belofte en een verbond met Abram aangaan; 1) en Hij zei tot hem: Neem Mij een driejarige vaars, en een driejarige geit, en een driejarige ram, en een tortelduif, en een jonge duif.
2)

1) Bij het sluiten van verbintenissen was men vroeger gewoon offerdieren te slachten en in stukken te delen, deze stukken werden dan tegenover elkaar gelegd, en die het verbond sloten, gingen midden tussen deze door, om zinnebeeldig daardoor aan te duiden, dat zij door dit verbond zich tot een ondeelbare eenheid wilden aansluiten, gelijk de stukken bij elkaar behoorden. Voor een verdere verklaring van dit gebruik, zie Jeremia 34:18-20

2) De hier genoemde dieren behoren tot de Levitische offerdienst. Op de leeftijd van 3 jaar beschouwde men ze als volwassen. Deze offerdieren zijn een profetie van de offeranden, die door Abram’s nageslacht in datzelfde land de Heere zouden gebracht worden..

9. Nu wil de Heere, in vaderlijk neerbuigen, op plechtige wijze zich verbinden tot het houden van Zijn belofte en een verbond met Abram aangaan; 1) en Hij zei tot hem: Neem Mij een driejarige vaars, en een driejarige geit, en een driejarige ram, en een tortelduif, en een jonge duif.
2)

1) Bij het sluiten van verbintenissen was men vroeger gewoon offerdieren te slachten en in stukken te delen, deze stukken werden dan tegenover elkaar gelegd, en die het verbond sloten, gingen midden tussen deze door, om zinnebeeldig daardoor aan te duiden, dat zij door dit verbond zich tot een ondeelbare eenheid wilden aansluiten, gelijk de stukken bij elkaar behoorden. Voor een verdere verklaring van dit gebruik, zie Jeremia 34:18-20

2) De hier genoemde dieren behoren tot de Levitische offerdienst. Op de leeftijd van 3 jaar beschouwde men ze als volwassen. Deze offerdieren zijn een profetie van de offeranden, die door Abram’s nageslacht in datzelfde land de Heere zouden gebracht worden..

10. En hij bracht Hem deze allen, 1) eveneens niet in werkelijkheid, maar in het gezicht, en hij deelde ze, naar Gods aanwijzing, midden door, en hij leide elk deel tegenover het andere, namelijk van de vaars, de geit en de ram; maar het gevogelte deelde hij niet, gelijk dit ook bij de offeranden later niet plaats had (Leviticus 1:15,17). Deze duiven legde hij op een hoop, om hierdoor met de tweemaal drie helften een zevental te hebben; (zie "Ge 21.31).

1) Abram is God gehoorzaam en bracht ze "Hem" gelijk de Heere gezegd had: "neem Mij," als een offerande, en hierbij verbindt zich God tot de zegen. Daar Hij alleen om het offer kan weldoen, zo moest zijn nageslacht gewillig zijn, om offeranden, waarlijk "de Heere" te brengen..

11. En het wild gevogelte, een zwerm roofvogels, kwam neer op het aas, maar Abram joeg het weg.1)

1) Dit vervolg is eveneens van zinnebeeldige betekenis; het wordt in vs. 13 verklaard. Hiermee eindigt het gezicht. Abram ontwaakt uit zijn geestverrukking en was nu het overige deel van de dag vervuld met hetgeen hij in de geest gezien en gehoord had, zonder dat hij de verklaring, tenminste van het laatste, kon geven..

Niets is de satanische geesten vijandiger dan verering van God en gemeenschapsoefening met de Heere. Zij komen aan, om verbinding met God weg te nemen. Gelovigen waakt!.

II. Vs. 12-21. Met zonsondergang valt Abram in een profetische slaap; de Heere voorspelt hem de geschiedenis van de toekomst van Zijn volk; sluit onder een zichtbaar teken van Zijn tegenwoordigheid het verbond met hem, en herhaalt de belofte van het toekomstig bezit van Kanaän. Hij bepaalt de grenzen in de grootste uitgebreidheid, gelijk die werkelijk onder David en Salomo geweest zijn.

12. En het geschiedde, als de zon onderging, zo viel een diepe, van God gewerkte, bovennatuurlijke\ slaap 1) op Abram: en ziet, een schrik en grote duisternis, niet uit zijn eigen gemoedsbeweging voortgekomen, maar eveneens op buitengewone wijze door God gewerkt, viel op hem. Naar de bedoeling van God zou de stamvader reeds profetisch ondervinden, wat daarna werkelijk met Israël in Egypte (Exodus. 2:23) geschied is.

1) In het Hebreeuws Tardêsa. Van deze slaap wordt het eerst bij Adam melding gemaakt en Elifas, de Themaniet, (Job 4:12-16) bezigt dezelfde uitdrukking. Het was geen droom, het was als het ware weer een gezicht, het was een profetische slaap..

13. Toen zei Hij tot Abram, hem zijn tegenwoordige zielstoestand en tegelijk het beeld van de roofvogels (vs. 11) verklarende: Weet voorzeker, a) dat uw zaad vreemd zal zijn in een land, 1) dat het hunne niet is, dat slechts voor enige tijd hun ter woning is gegeven, en zij zullen hen dienen, en zij, die inwoners van dat land, zullen hen, uw nakomelingen, verdrukken vierhonderd jaar. 2)

a) Exodus 12:40 Hand. 7:6 Galaten. 3:17

1) Met wijsheid verbergt de Heere voor Abram de naam van dat land, geen haat mocht in zijn hart tegen de Egyptenaren worden opgewekt..

2) De tijd, die de Israëlieten in Egypte geweest zijn, is 430 jaar (Exodus 12:40). Men bedenke echter, dat Israël niet al die tijd verdrukt geweest is, terwijl overigens in deze profetische rede het ronde getal genoemd wordt..

14. Doch ik zal het volk ook rechten, hetwelk zij zullen dienen: 1) en daarna zullen zij uittrekken a) met grote have. 2)

a) Exodus 3:22; 11:2; 12:35,36.

1) De Heere gedenkt ook aan de kinderen van de gelovigen (Psalm. 105:42), en bestraft de verdrukkers van Zijn volk (Jeremia 50:17,18)

2) De grote have is de menigte van geschenken, die de Israëlieten van de Egyptenaren eisten. Abram zelf was rijk vandaar teruggekeerd (Hoofdstuk. 12:16). Het is de weg Gods door moeilijke wegen te leiden naar het beloofde land. (Hand. 14:22).

15. a) En gij zult geen deel aan die dienstbaarheid hebben, maar tot uw vaderen gaan met vrede; 1) gij zult in hoge ouderdom begraven worden.

a) Genesis 25:7,8

1) "Tot de vaderen vergaderd worden," "heengaan" zo wordt het sterven van de vromen genoemd. Voor hen is de dood uit de dood weggenomen, het is slechts verhuizen naar een beter land. Die uitdrukking duidt wel aan, dat de blik van de oude godzalige in de toekomst niet droevig of duister was. Dierbare Heiland! welk een zegen hebt Gij verworven door Uw lijden en sterven, de dood is verslonden tot overwinning. Heer! laat Uw dienstknecht heen gaan in vrede! (Luk. 2:29)

16. a) En het vierde geslacht, dat is: na 400 jaar, elk geslacht naar de toen gewone leeftijd op 100 jaar berekend; zal terugkeren, en alsdan in het blijvend bezit van dit land komen, want de ongerechtigheid van de Amorieten en van de overige Kanaänitische volken, is tot nog toe niet volkomen, 1)heeft nog het hoogste toppunt niet bereikt; de maat van hun zonden is nog niet vol geworden, om nu reeds het strafgericht aan hen te voltrekken. Tot die tijd zal de vervulling van Mijn gelofte wachten, gelijk ook voor uw nakomelingschap zelf nuttig en nodig is.

a) Exodus 12:40

1) Ziet dan de lankmoedigheid en gestrengheid van God! In deze woorden ligt voor alle eeuwen de wenk opgesloten, dat God, de Heere, een volk laat in het land van zijn inwoning, zolang dat volk het niet om der zonden wille verderft. De geschiedenis van alle eeuwen heeft bewezen, dat een volk zijn eigen ondergang heeft bereid, door de zonde tot haar hoogtepunt te laten komen..

17. En het geschiedde, dat de zon onderging, en het duister werd, alsof het eerst nacht moest worden, en al het licht in de natuur ondergegaan zijn, eer de zon van de genade kon opgaan, en zie, daar werd Abram weer het vorige gezicht voorgesteld; hij zag de gedeelde offerdieren (vs. 10) voor zich, en nu was daar een rokende oven en vurige fakkel, die tussen die stukken doorging; 1) een lange rookzuil in de gedaante van een cilindervormige oven bewoog zich langzaam en statig tussen de delen van het offer; uit de bovenste opening sloeg een vuurvlam als van een fakkel uit.

1) Duidelijk vertoonde zich in deze verschijning het beeld van de geduchte Majesteit Gods, die de zondaar niet verdragen kan, maar omhuld en getemperd voor het oog door de verschonende genade, die in de rookwolk scheen afgebeeld (Leviticus 16:12,13). Dat God alleen, en niet Abram tussen de delen van het offer doorgaat, geschiedt, omdat God hier een verbond van genade sluit, en Hij zelf begint te beven, vóórdat Hij eist; immers dat slechts was het doel, dat aan Abram een vast vertrouwen werd ingeboezemd op de zekere vervulling van de belofte Gods..

Dit gezicht moest dienen, om het geloof aan de verschijning Gods te bevestigen. Overvloedige stof tot dankbaarheid bereidt de Heere hier aan Abram..

18. Op dezelfde dag maakte de HEERE een verbond met Abram, nadat Hij dit in het gehele gezicht had voorgesteld, zeggende: a) Aan uw zaad heb Ik dit land gegeven, van de rivier van Egypte, de Nijl, af, tot aan die grote rivier, de rivier Frath, de Eufraat, het gehele gebied, dat thans de Kanaänitische volken in bezit hebben.

Door het gezicht was Abram rijp gemaakt, om de betekenis van het verbond te vatten..

19. De Keniet (ijzerarbeider, Richteren. 4:11,17), en de Keneziet (jager) en de Kadmoniet (Oosterling), de overblijfselen van de Semitische bevolking in het zuidoostelijk deel wonende.

20. En de Hethiet (vreesachtig), nakomelingen van Heth (hoofdstuk. 10:15), op het gebergte van Efraïm en Juda bij Hebron en Berseba, en de Fereziet (landbouwer), bewoners van de westelijk gelegen hoge vlakten, en de Refaïeten (reuzen), op de hoge vlakte van Basan.

21. En de Amoriet (bergbewoner), aan de zuidelijke helling van het gebergte van Juda, en de Kanaäniet (bewoner van vlakke streken) zowel aan de zeekust als aan de westelijke Jordaanoever, en de Girgasiet (kleibewoner), en de Jebusiet (van Jebus = vastgetrapte plaats).

De geschiedenis van Abram is in vier tijdvakken te verdelen, waarvan elk met een van de merkwaardige gebeurtenissen in zijn leven begint. Het eerste begint met zijn roeping naar het beloofde land (hoofdstuk. 12:14); het tweede met de belofte van een erfgenaam en de bezegeling van zijn geloof door het verbondsoffer (hoofdstuk. 15-16); het derde met de naamsverandering en de instelling van de besnijdenis (hoofdstuk. 17-24); en het vierde met de grote geloofsbeproeving en de bevestiging van de belofte (hoofdstuk. 22-25:11)

HOOFDSTUK 16.

HAGAR BAART ISMAËL.

I. Vs. 1-6. Saraï geeft haar dienstmaagd Hagar aan Abram tot een bijvrouw, om uit haar gebouwd te worden: deze wordt zwanger, verheft zich daarom boven haar meesteres en gaat, als zij daarom gestraft wordt, op de vlucht.

1. Doch Saraï, Abram's vrouw, die reeds bij haar verblijf in Kanaän voor onvruchtbaar werd behouden (hoofdstuk. 11:30), baarde, ook de eerste vijf jaar na het gezicht, waarin aan Abram een erfgenaam beloofd was (hoofdstuk 15:4), hem niet. Toen gaf zij ten laatste de hoop op, om nog moeder te worden; en zij had een Egyptische dienstmaagd (zie "Ge 12.16), wier naam was Hagar (vlucht).

2. Zo zei Saraï tot Abram: 1) Zie toch, de HEERE 2) heeft wel aan u een zoon beloofd, die uit uw lijf voortkomen zal, maar van mij heeft Hij niet gezegd dat ik de moeder daarvan zal zijn; integendeel, gelijk duidelijk blijkt, heeft Hij mij toegesloten, dat ik niet bare. Waarom zou ik langer de vervulling van de goddelijke belofte in de weg staan? 3) Ga toch in tot mijn dienstmaagd: doe als de andere mannen en neem u een bijvrouw;4) ik zelf zal u mijn dienstmaagd daartoe geven; misschien zal ik uit haar gebouwd worden; 5) misschien behaagt het de Heere haar een kind te schenken; dat zou dan, omdat zij mijn lijfeigene is, niet haar, maar mijn kind heten, en ik zou daardoor een zoon, een erfgenaam verkrijgen. En Abram 6) antwoordde haar niet: Laat ons de Heere niet vooruitlopen, noch de Almachtige trachten te hulp te komen; laat ons wachten, wat Hij doen zal. Gelijk eens Adam, zo liet zich ook Abram door de vrouw verleiden, om het door haar aangebodene aan te nemen, en hij hoorde naar de stem van Saraï. Hij beschouwde haar voorstel als goed; die was ook goed gemeend; voor Saraï was dit voorstel een zelfverloochening, hoewel het inderdaad zondig was. (Galaten. 3:3).

1) Bij alle heidense volken, ook bij de meest beschaafde in de oudheid werden de vrouwen als slavinnen behandeld; bij de vrouwen van de Heilige Schrift zien wij duidelijk de invloed van de vreze Gods in de toestand van de vrouw; zij zijn geen slavinnen van de man, maar, hoewel hem onderworpen, staan zij als vrije naast hem. Saraï spreekt altijd op de toon van vrijheid en van onafhankelijkheid. Het is *haar* welbehagen, dat zij Hagar aan Abram geeft; het is *haar*belang, het is *haar* eer, die zij wil handhaven.

2) Alles te beschouwen als komende van God, zowel het kwade als het goede Jesaja 45:7 Amos.3:6), is een teken van godsvrucht. Wij mochten wel wat meer de vinger Gods zien, daar waar Hij geeft of ontneemt, waar wij verblijd zijn of treuren..

3) Niet slechts het doel, maar ook het middel moet aan God overgelaten worden (Rom.11:36). Saraï vergeet de Heere niet; zij gelooft Zijn beloften, maar zij wil haar eigen weg gaan om de belofte vervuld te zien; en daarin zondigt zij, zoals later Rebekka, en nog meer een Jehu. Dit is een waarschuwing voor Christenen, opdat zij niet, met de geest beginnende, met het vlees eindigen (Galaten. 3:3), noch kwade dingen doen met een goed doel voor ogen (Rom.3:8),

noch door eigen werk het werk Gods ontheiligen. Het hart is zo arglistig! "O! als God ons onze wegen laat gaan, onze toekomst laat regelen, ons huis tooien, zonder dat wij met Hem raadplegen, dan is het nimmer goed. Wie zich van Hem verwijdert en verre van Hem geluk, heil of leven zoekt, die heeft slecht gerekend. Zijn licht is onzeker, zijn tred ongewis, de grond wankelt, zijn lamp wordt spoedig uitgeblust in duisternis.

4) In die oude tijden nam de man, behalve zijn vrouw of vrouwen, bijvrouwen uit de slavinnen (hoofdstuk. 22:24; 25:6; 10:3-13; 36:12). De kinderen uit deze werden gewoonlijk met geschenken weggezonden, in plaats van, als de wettige kinderen, een erfdeel te ontvangen; zij werden echter mede in de geslachtsregister opgenomen. De Mozaïsche wet heeft dit later niet door een afzonderlijk verbod op geheven, maar dit even als het andere, dat in de echtelijke stand tegen Gods ordening was; om de hardheid van het hart geduld. (MATTHEUS. 19:8).

5) Een gewone Hebreeuwse spreekwijze voor ons "moeder worden." Uit overdreven geloofsijver wordt deze hartstochtelijke begeerte van Saraï geboren. Maar, omdat deze niet aan God werd onderworpen, zodat zij Zijn tijd afwachtte, verviel zij tot polygamie, welke niets anders is, dan een vernietiging van de heilige huwelijkse staat. Verder, daar Saraï, een zo heilige vrouw, tot hetzelfde ongeduld, waarvan zij zelf brandde, ook haar man prikkelde; laten wij hieruit leren, hoe wij hebben te waken, dat satan ons niet heimelijk en op bedrieglijke wijze in het verderf storte. Want hij gebruikt niet slechts de goddelozen en slechten, die met opzet ons geloof bestoken, maar opdat hij de onvoorzichtigen in zijn netten vange, valt hij ons heimelijk en tersluiks aan door de goeden en eenvoudigen, en voor die hinderlagen heeft men zich te meer te wachten, opdat hij ons van die zijde niet onverhoeds overvalle..

Wat Saraï ontbrak, was niet het geloof in de belofte des Heren, maar het juiste licht op de belofte en bovenal een wachten op des Heren tijd..

6) Abram’s geloof wankelde, omdat hij op het woord Gods afgaande, op aandrijven van zijn vrouw, tot een middel de toevlucht nam, dat van Gods zijde verboden was, maar het fundament behield hij, omdat hij niet twijfelde of God zou zich eindelijk als de Waarachtige openbaren. Door dit voorbeeld leren wij, dat er geen reden is, waarom wij in onze zielen zouden twijfelen, wanneer satan ons geloof bestrijdt, de waarheid Gods niet in onze harten aan het wankelen wordt gebracht. Ondertussen, als wij zien, dat Abram, die jaren lang als een beeld van een onverwinnelijk atleet, sierlijk had geschitterd en zulke krachtige aanvallen had verduurd, nu in één ogenblik voor een beproeving bezwijkt, wie van ons heeft dan niet voor soortgelijk gevaar te vrezen?.

3. Zo nam Saraï, Abram’s vrouw, de Egyptische Hagar, haar dienstmaagd, na de tien jaar, dat Abram in het land Kanaän gewoond had, en zij gaf haar aan Abram, haar man, hem tot een vrouw. 1) Abram was nu 85, Saraï 75 jaar oud.

1) "Hem tot een vrouw." Hieruit blijkt duidelijk, dat de Heilige Schrift zelfs alle gedachte aan een verbinding uit wellust wil verwijderen; dat de bedoeling van Saraï een heilig karakter droeg, al was de daad op zichzelf te veroordelen..

4. En hij ging in tot Hagar en zij ontving, gelijk Saraï gewenst had. De treurige gevolgen, van deze zaak, als afwijking van de ordening van God, bleven niet uit; want, als zij, Hagar, nu zag, dat zij ontvangen had, zo werd haar vrouw, haar meesteres, veracht 1) in haar ogen, en zij toonde die geringachting door haar daden.

1) In het oosten werd kinderloosheid tot een schande gerekend, en een gezin met vele kinderen als een zegen Gods (1 Samuel 1:2-6). Hagar zag nu met minachting neer op de kinderloze Saraï. Daarmee begint de straf voor Saraï wegens haar vooruit lopen van de wegen des Heren. Hagar is het beeld van de grofste ondankbaarheid.

5. Toen zei Saraï tot Abram, geheel naar de wijze van de natuurlijke mens, die, als hem de gevolgen van zijn afdwalingen overkomen, niet over zichzelf, noch over zijn eigen zonde klaagt (Klaagt. 3:39), maarliever anderen daarvoor verantwoordelijk stelt: Mijn ongelijk is op u; 1) gij zijt de oorzaak van mijn leed; ik heb mijn dienstmaagd in uw schoot gegeven, en alzo haar, die niets dan een slavin was, verhoogd; aan mij heeft zij het te danken. Nu zij ziet, dat zij ontvangen heeft, zo ben ik veracht in haar ogen, en niet slechts verheft zij zich boven mij, maar ook gij hebt schuld daaraan, daar gij haar vrij laat begaan. De HEERE rechte tussen mij en tussen u; 2) zo gij mij geen recht doet, zo moge de Heere mij recht doen, ook tegenover u.

1) Het onbillijk en onredelijk klagen van Saraï tegen Abram is voor hem de straf op zijn klein geloof..

2) In haar toorn misbruikt zij de naam des Heren en roept met deze woorden de Heere God tot wreker aan. Zo heeft de misplaatste toorn en gramschap haar vervoerd..

6. En Abram, brengt geen enkel woord in tegen de beledigende taal van zijn vrouw, maar zei tot Saraï: Zie uw dienstmaagd is, in uw hand; ik heb haar niet van u losgemaakt, door haar tot bijvrouw te nemen; doe haar, wat goed is in uw eigen ogen. 1) En Saraï vernederde 2) haar en zij, Hagar, vluchtte van haar aangezicht, 3) naar Egypte, haar geboorteland, en bracht zo haar naam, de vluchteling, in vervulling.

1) Hiermee toont de vader van de gelovigen, dat hij niet met zijn vrouw wil twisten, maar dat hij, ter wille van de huiselijke vrede, voor dit ogenblik zijn mannelijke en vaderlijke liefde, zoals Calvijn zegt, ten offer brengt. In dat "uw dienstmaagd" ligt tevens een zacht verwijt verscholen. Abram wil daarmee zeggen, dat Saraï zelf oorzaak is van alles, omdat zij Hagar van de rang van dienstmaagd (slavin) tot die van vrouw heeft verheven. Saraï heeft dit ook gevoeld, zoals duidelijk blijkt uit het volgende..

2) In het Hebreeuws Teanéha, "vernederen" in de zin van: in slechtere conditie brengen; in verband met het stamverwante Arabisch, "in rang terugstellen." De betekenis is niet, dat zij Hagar tot hardere arbeid doemde, maar dat zij haar van de rang van vrouw of bijvrouw van

Abram, weer tot die van slavin terugbracht en haar dus het recht ontnam, zich als vrouw van Abram te gedragen en als zodanig op te treden. Hagar vluchtte dan ook niet, omdat zij door Saraï hard behandeld werd, maar omdat zij die terugstelling in rang en stand niet kon verdragen.

3) Zo hebben Saraï en Abram, in plaats van de vervulling van hun wensen te verkrijgen, slechts verdriet, en, gelijk het scheen, nog het verlies van hun dienstmaagd, van hun eigendunkelijke raad ingeoogst.

Het brengt enkel onheil te weeg, als men door vleselijke middelen, al is het met een goed doel, des Heren voornemen wil ten uitvoer brengen.

II. Vs. 7-14. Op weg naar haar land verschijnt de Engel des Heren aan Hagar, beweegt haar tot terugkeren, en voorzegt, wat er van het kindje worden zal, dat zij onder het hart draagt.

7. En de Engel1) des HEREN, van een gewone Engel wel te onderscheiden; hier voor de eerste maal vermeld, die in de persoon van Christus vlees geworden is, en reeds onder het Oude Verbond, de gedaante van een mens of een Engel aannam, en nu ook als gezant van God achter Hagar aangegaan was, om haar van haar weg terug te leiden; die Engel des Heren vond2) haar aan een waterfontein in de zuidwestelijk van Kanaän gelegen, zeven dagreizen lange woestijn, namelijk aan de fontein op de weg van Sur 3) (muur). Tot hiertoe was Hagar al vluchtende gekomen; nu waren haar krachten van de vermoeiende tocht door het barre zand en het eenzaam oord geheel uitgeput. Zo lag zij bij de bron; zij verlangde er wellicht naar, dat er iemand mocht komen en zich haar lot aantrekken (vs. 13). En wie kwam er en trok zich haar lot aan? De Heere zelf in Zijn voorkomende genade, die ook haar om Abram’s wil zegende.

1) Door heel het Oude Testament wordt er een bestendig onderscheid gemaakt tussen God, die in het verborgene woont, en het Wezen, dat God openbaart bij uitnemendheid, en dat waar het Hem openbaart, tevens aan God gelijk is. Dat Wezen, die openbaring Gods, die aan Hem gelijk, en tevens van Hem onderscheiden is, heet doorgaans: "de gezant (Engel) des Heren" (Maleach Jehova) en ook zonder meer "God" (El, Elohiem, Adonaï en Jehova). Deze Engel des Heren is reeds de leidsman van de aartsvaders (hoofdstuk. 47:15,16). Deze is het, die Mozes roept (Exodus 3:2 vv.) en het volk van Israël leidt door de woestijn (Exodus 14:19; 23:20; Jesaja. 63:9). Hij is de voorvechter van de Israëlieten in Kanaän (Jozua 5:13) en ook later de gids en bestuurder van het volk van het verbond (Richteren. 2:1 vv.; 6:11; 13:3). Bij Jesaja heet Hij: de "Engel des aangezichts" Jesaja 63:9), bij Daniël: "MICHAËL" (Daniël. 10:13 vv.). Bij de laatstgenoemde profeet zendt Hij Gabriël tot deze. Bij Zacharia, meer hij het nieuw te bouwen Jeruzalem af, en zendt Hij de Engel tot de Godsman, die met deze spreekt (Zacheria 1:2). Bij Maleachi komt Hij voor als de Engel van het Verbond, wiens komst door het volk met smachtend verlangen wordt tegemoet gezien, en van wie het aan dat volk wordt beloofd, dat Hij tot Zijn tempel zal wederkeren (Mal. 3:1). Nergens spreekt in het Oude Testament enige Engel rechtstreeks als God; de Engel Gabriël bij Daniël en de Engel, die bij Zacharias met de profeet spreekt, onderscheiden zich kennelijk van Jehova. De gezant des Heren daarentegen, zowel op deze plaats als elders spreekt zeer dikwijls als Jehova, en

Zijn verschijning wordt meermalen aangemerkt, als die van God, de Allerhoogste zelf, God getuigt uitdrukkelijk van deze Engel: "Mijn naam (Mijn geopenbaard wezen) is in Hem." (Exodus 23:21). Zijn naam, "gezant" of "Engel" moet in zeer algemene betekenis worden verstaan, en geenszins zo worden opgevat, als gaf die de natuur van een soort van wezens of van Engelen te kennen, welke Hij zou hebben aangenomen (Hebr. 2:16). In het Nieuwe Testament hebben: "Woord, Zoon, Evenbeeld, Afschijnsel Gods" dezelfde betekenis als: "het aangezicht Gods, dat naar de mensen toegekeerd is; de openbaring van de verborgen God." Betrekking heeft hierop in het bijzonder de door Christus herhaaldelijk gebezigde uitdrukking: "die Mij gezonden heeft" en "Ik ben van de Vader gezonden" (MATTHEUS. 10:40; Luc. 10:16), Joh. 5:23; 6:29; 17:3, gelijk Hij in Hebr. 3:1 "Apostel" heet. De eens te verwachten verschijning van deze Godmens op de aarde, wordt door het gehele Oude Testament heen op tweeërlei wegen voorbereid; aan de een zijde wordt een menselijk gezant beloofd, die boven alles groot en heerlijk zou zijn (later de Messias, de Gezalfde des Heren), aan wie tevens goddelijke namen, eigenschappen en werken worden toegeschreven (hoofdstuk. 49:10. Psalm. 2; 110; Jesaja. 2:5. Micha 5:1); en aan de andere kant komt de persoonlijke onderscheiding tussen de verborgen God en het Wezen, waarin God zichzelf openbaart, steeds duidelijker en ondubbelzinniger uit, waarom dan ook Johannes, de wegbereider des Heren, in Christus de Eeuwige erkende, die boven alles was. Johannes 1:15; 3:31).

2) "De Engel vond haar." Wat wil de Heilige Geest daarmee anders zeggen, dan dat de Heere haar gangen had nagespeurd, haar niet had losgelaten, toen zij zich uit het huis van Abram verwijderde, maar zich over haar was blijven ontfermen..

3) Dat zij zich op de weg van Sur bevond, wijst duidelijk aan, dat zij van plan was naar haar vaderland terug te keren..

8. En Hij, wilde haar bewust doen worden overijling en haar verkeerdheid, zei: Hagar, gij dienstmaagd 1) van Saraï! Vanwaar komt gij, en waar zult gij heengaan? 2) Is dit de plaats waar Saraï’s lijfeigene behoort te wezen? Zij nu maakte geen verontschuldigingen, verootmoedigd door de majesteit van Hem, die tot haar sprak; en Zij zei: Ik ben vluchtende van het aangezicht van mijn vrouw Saraï! 3)

1) Dat "Hagar, gij dienstmaagd van Saraï," stelde in een enkel ogenblik geheel haar handelwijze van heden, van gisteren en eerder, in een veroordelend licht, en, ofschoon het over Saraï’s ontvlamde hartstocht geen goedkeuring wegdroeg, gaf het haar een zakelijke wenk, omtrent haar roeping en plicht..

Hiermee laat de Heere het duidelijk aan Hagar voelen, dat, al is zij gevlucht en niet meer in het huis van Saraï, haar toestand voor Hem niet is veranderd. Voor de Heere is en blijft zij de dienstmaagd, de slavin van Saraï, totdat straks Abram zelf, naar de beschikking Gods, haar in vrijheid zal heenzenden. Door Hagar aan te spreken als dienstmaagd, heeft God ook die stand als volkomen wettig erkend, en is dit een woord, een vingerwijzing voor allen, om degenen, die over ons gesteld zijn, volgens de ordonnantiën Gods, gehoorzaam te zijn..

2) De Engel des Heren vraagt dit niet, alsof hij over de zaak in twijfel stond, maar, om haar geen gelegenheid te geven met uitvluchten te komen, verwijt Hij haar in weinig woorden haar vlucht. Alsof Hij zeggen wilde: in uw verlaten toestand komt gij met omzwerven niets verder, omdat gij de hand van God toch niet kunt ontvluchten, die u daar uw plaats heeft aangewezen..

Door dat "waar gaat gij heen" onmiddellijk volgende op het "vanwaar komt gij," heeft de Heere haar ook willen bepalen bij het feit, dat zij, door Abram's tent te verlaten, de dienst Gods verliet, en door haar vaderland weer op te zoeken, zich zou overgeven aan de afgodendienst..

3) Hoewel ons niet meegedeeld wordt, op welk een wijze de Heere haar verscheen, mogen wij toch veronderstellen, dat Hij haar in een gedaante is verschenen, die op haar de diepste indruk maakte, zodat haar de moed ontbrak, om ook maar één enkele verontschuldiging te maken, zodat zij terstond haar schuld voor Hem beleed.

9. Toen zei de Engel des Heren tot haar: Uw weg is geen goede weg, keer weer tot uw vrouw en verneder u onder haar handen, 1) in plaats van haar met trotsheid te behandelen;

1) Hagar was Saraï's lijfeigene; door haar vlucht pleegde zij diefstal. God wil dat niet en brengt haar terug tot haar plicht (Zo ook Onesimus; zie de brief aan Filemon). Hij zelf zal haar vrij maken. Dat was een roepstem van de Goede Herder, die het verdwaalde schaap terugbrengen wil..

10. Voorts zei de Engel des HEREN tot haar, opdat zij zou weten, wat grote dingen de Heere met haar voor had, en welke Hij nog aan haar zou doen, die reeds berouw gevoelde over haar dwaze stap en in haar hart teruggekeerd was: IK zal uw zaad grotelijks vermenigvuldigen, zodat het vanwege de menigte niet zal geteld worden; want het kind, dat gij onder het hart draagt, is Abram's zaad, en Ik zal ook aan dit kind vervullen, wat Ik van de lichamelijke zegen aan Abram (hoofdstuk. 13:16) beloofd heb. 1)

1) Abram is door zijn wettig huwelijk de vader van het uitverkoren volk van God geworden; door zijn gemeenschap met de dienstmaagd, de vader van de Islam..

Arabië werd tot een weg van zwervende horden van de tropische (hete) gewesten van Noord-Afrika en Zuid-Azië, tot een bron van mensen, wier stroom sedert duizenden jaren wijd en zijn naar Oosten en Westen zich uitgestort heeft..

Na het woord van bestraffing en terechtwijzing komt de Heere met een belofte en geeft daarmee ook aan Hagar het bewijs van Zijn goddelijk mededogen..

11. Ook zei des HEREN Engel tot haar: Zie, gij zijt zwanger, en zult een zoon baren, en gij zult zijn naam, tot herinnering aan deze geschiedenis en de belofte, die Ik u gegeven heb, Ismaël noemen, 1) dat is: God verhoort; omdat de HEERE uw verdrukking aangezien en aangehoord heeft. 2)

1) Ismaël is de eerste, wie reeds vóór de geboorte een naam wordt gegeven. Na hem geschiedt dit ook met Izaak (Genesis 17:19), met Salomo (1 Kronieken 23:9), met Josia (1 Koningen 13:2), met Kores of Cyrus Jesaja 45:1), met Johannes de Doper (Luc. 1:13) en eindelijk met de Heiland zelf (Luc. 1:31, MATTHEUS. 1:21)

2) Onze smarten, onze ziekten zijn reeds gebeden, zo wij geliefden zijn van God. De Heere snelt te hulp, gelijk een vader doet als het kind in nood is, ook zonder dat het kind om bijstand roept; daarom helpt ook hij, die de Geest des Heren heeft, de ellendigen, en wacht hij niet totdat eerst zijn hulp is gevraagd. God hoort onze verdrukking aan, en zo hij beveelt dat wij ons onderwerpen, weet Hij het wonderlijk met Zijn zegeningen goed te maken..

Ook hier blijkt weer de vrijmacht Gods, maar ook tevens de vervulling van het woord: "Eer zij roepen zal Ik antwoorden." Uit eigen beweging, naar Zijn vrijmachtig welbehagen, ontfermt de Heere zich hier over de vluchtende Hagar..

12. En hij zal een woudezel 1) van een mens zijn, wild als een woudezel, die de eenzaamheid lief heeft en zich door niemand laat temmen; zijn hand zal tegen allen zijn, en de hand van allen tegen hem, 2) met niemand zal hij in vrede leven; en a) hij zal wonen voor het aangezicht van al zijn broederen, 3) (Genesis 25:18)

1) Een hoogst merkwaardige profetie en een eigenaardige betekenis! De wilde ezel is een schoon dier, hoger op de poten dan de tamme, met donkere, wollige manen, een hoog gewelfd voorhoofd, lange, recht opstaande oren, zilverkleurig haar met donkerbruine borstelige streep op de rug, door een soortgelijke gekruist. Het is een vlug en schuw dier, dat in de woestijn woont, slechts met moeite geveld, maar nooit getemd wordt. Een heerlijke beschrijving van dit dier vinden wij bij Job (9:8-12). De uiterste verwoesting schildert de profeet met dit woord: "de plaats waar de woudezels zich vermaken." Jesaja 32:14). De grenzeloze liefde van de Bedoeïenen tot de vrijheid, hun neiging, om zonder enige beperking in de woestijn rond te zwerven, hun verachting van alle geregelde levenswijze, met name van het leven in steden, hun hardnekkige afscheiding van anderen, dat alles wordt ons onder dit beeld aangeduid. Slechts enkele delen van hun land zijn enige tijd onder het juk gebracht; maar telkens moesten ook weer de overwinnaars de vriendschap van een volk zoeken, dat niet zonder gevaar kan worden aangerand, en dat slechts tevergeefs kan worden bestreden. "Zij leven onder de blote hemel" (zegt Diodor. 19:94) en noemen de onbewoonde woestijn, waar geen water te vinden is, hun vaderland. Een wet verbiedt hun het zaaien en planten van vruchtbomen; het drinken van wijn en het bouwen van huizen; wie in strijd daarmee handelt, wordt ter dood veroordeeld. Deze wet berust op hun mening, dat allen, die dergelijke zaken bezitten, door machtigeren dan zij, zouden kunnen genoodzaakt worden, hun bevelen te gehoorzamen..

Calvijn vertaalt het woord in de grondtekst door "woest" en omschrijft het dan aldus: dat hij, nl. Ismaël, een zeer oorlogszuchtig man zou zijn, vreselijk voor zijn vijanden, en zo; dat niemand hem ongestraft zou kunnen aanvallen. Hetgeen volgt, schijnt zijn gevoelen te bevestigen, hoewel het ook te verdedigen is, dat door de eerste woorden meer de levenswijze van Ismaël en zijn nakomelingschap wordt aangeduid en door "zijn hand enz." hun karakter en hun positie tegenover hun medemensen en de andere volken in de wereld.

2) In de woestijn is ieder een vijand van de anderen, zo zeggen de Arabieren in Nubië nog heden, en zij beroepen zich, met welgevallen op hun leefwijze ziende, op deze uitspraak Gods in onze Bijbel..

3) Wat betekent deze uitdrukking? Geheel verwerpelijk is de verklaring, dat hij en zijn nakomelingschap tegen het Oosten zouden wonen. De Heere wil ook door deze woorden wijzen op de eigenaardige positie, welke het volk van de Ismaëlieten zal innemen onder de andere volken. Deze positie namelijk, dat het zich nooit zal vermengen met de anderen, een op zichzelf staand volk zal zijn en blijven, te allen tijde zich van de andere volken zal blijven afscheiden. Deze laatste woorden staan dan ook in onafscheidelijk verband met de vorige en zijn volstrekt geen aanhangsel ervan..

13. En zij, de waterput verlatende en tot haar meesteres terugkerende, noemde de naam des HEREN die tot haar sprak, want zij erkende duidelijk de Engel voor de Heere zelf, nadat Hij zo bepaald in Zijn woorden Zich geopenbaard had: Gij God van het aanzien, 1) want zij zei: Heb ik ook hier gezien naar Die, die mij aanziet; 2)

1) God komt u in uw woestijn tegen; Hij roept uw geweten wakker, Hij beveelt: "Keer om, bekeer u;" en komt met Zijn genade u tegemoet..

De standen zijn in dit leven zeer ongelijk. Daarom moet men zich aan deze troost vasthouden, die hier de Engel aanwijst en denken: "Ziet, gij zijt een knecht, een dienstmaagd, arm enz. Laat u dit echter een goede troost zijn, dat uw God heren en knechten, rijken en armen met hetzelfde oog aanziet..

2) Al was de liefelijke verschijning van de bode van God geweken, al ruiste zijn woord ook niet meer om haar heen, in hem had zij de hoge Zender, de God van Abram herkend, die ook op haar wilde neerzien, op haar, die naar die God nooit had omgezien, die in haar wanhoop en vertwijfeling om die God niet had gedacht. Voor het eerst in haar leven heeft zij een eigen naam voor die God gevonden. Meer dan eens had zij in Abram’s huis de naam van God gehoord, maar die daarom nog niet begrepen. Iets wellicht daarbij gevoeld, maar toch zijn inhoud niet gevat: Maar nu weet zij, wie die God van Abram is. Het is die Ontzaglijke God (Elohiem), die ook haar heeft aangezien..

De gedachte die hieraan ten grondslag ligt is deze: de aanblik van God overweldigt en verslindt zo al het overige, dat, wie Hem heeft gezien, niets anders meer zien kan, d.i. sterven moet. De vrees dat de mens, aan wie God, of een God, een goddelijk wezen verschenen is, sterven moet, wordt in de hele, ook in de heidense oudheid teruggevonden. Maar wat bij de heidenen niets anders was dan een donker gevoel van Gods grootheid en Majesteit, dat is in het Oude Testament, tenminste daar, waar het meer verlichte voorkomt, een diep besef van de onwaardigheid van de zondige mens, om te verschijnen voor de Heilige God Jesaja 6:5). Het in het Oude Testament zeer dikwijls aangeduid, algemeen geloof, dat men God niet kon zien zonder te sterven (Genesis 32:30, Richteren. 6:22 13:23) wordt door God Zelf bekrachtigd (Ex. 33:18-20) en toch tevens door een reeks van feiten weerlegd (Ex. 24:10-11). Wat voor het schepsel wegens zijn verdorvenheid onmogelijk is, dat kan door Gods barmhartigheid en

genade, die de mens ontzondigt en de indruk van Zijn heiligheid tempert en verzacht, mogelijk worden. Vandaar de kinderlijke vreugde, wanneer de mens zich na het aanschouwen van een openbaring van God verkwikt, opgewekt en genezen voelt, totdat zich ten laatste de volle heerlijkheid Gods openbaart, en zij, die in Hem geloven, blijmoedig kunnen uitroepen: "Wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, wij hebben Hem met onze ogen gezien en met onze handen aangeraakt." Johannes 1:14, 1 Joh. 1:1).

14. Daarom noemde men die put, waar Hagar die openbaring des Heren gehad had, de put a) Lachaï-Roï, dat is bron van de levende en ziende; ziet, hij is aan de zuidelijke grenzen van Kanaän, tussen Kades (hoofdstuk. 14:7) en tussen het westelijk gelegene Bered (hagel), misschien el Dschifar.

a) Genesis 24:62; 25:11

Door Hagar was tot herinnering aan deze ontmoeting die put aldus genoemd, en deze naam is sedert die tijd in zwang geweest..

III. Vs. 15 en 16. Naar huis teruggekeerd baart Hagar een zoon, die Abram volgens het goddelijk bevel "Ismaël" noemt.

15. a) En Hagar, teruggekeerd 1) in gehoorzaamheid aan God, baarde Abram2) een zoon; en Abram, die het goddelijk bevel (vs. 11) met de gehele gebeurtenis van haar vernomen had, noemde de naam van zijn zoon, die Hagar gebaard had, Ismaël. 3)

a) Galaten. 4:22

1) Het terugkeren van Hagar, zonder enige conditie te stellen, is bevestiging van haar geloof. Daardoor maakt zij voor haarzelf haar roeping en verkiezing vast. Het is de gehoorzaamheid van het geloof, welke zij hier betoont..

2) Niet zonder reden staat hier: "baarde Abram een zoon," en zo aanstonds "noemde de naam van zijn zoon". Daarmee wordt uitdrukkelijk geleerd, dat Ismaël een zoon van Abram was, die voor Abram’s rekening kwam, maar ook, dat hij nl. Abram werkelijk zou zorgen voor de opvoeding van Ismaël, als zijn zoon, De Arabier, zich in trotse waan beroepende op dit verhaal, beweert het recht te hebben op alle landen, die hij zich verkiest, als voortgesproten uit de eerstgeborene van Abram, en alzo groot te zijn boven de Israëliet..

3) Dat Abram terstond bereid is die zoon Ismaël te noemen, getuigt tevens van zijn dankbaarheid voor de genade, aan Hagar bewezen..

16. En Abram was zesentachtig jaar oud, toen Hagar Ismaël aan Abram baarde; dus is Ismaël geboren in het jaar 2094 na de wereldschepping, of 1906 vóór Christus.

HOOFDSTUK 17.

DE BELOFTE OMTRENT IZAAK WORDT DOOR DE BESNIJDENIS BEVESTIGD

I. Vs. 1-14. Abram ontvangt, 13 jaar na Ismaëls geboorte, in het 99ste jaar van zijn leven, weer een verschijning des Heren. Hij ontvangt, nu de tijd van de volbrenging van Gods belofte nabij, is de nieuwe naam Abraham; tevens wordt het verbond Gods meer bevestigd, door de instelling van de besnijdenis voor hem en zijn nakomelingen.

1. Als nu Abram negenennegentig 1) jaar oud was, zo verscheen de HEERE aan Abram, 2) voor de vierde maal (hoofdstuk. 12:1-7; 13:14; 15:1) en ook nu weer in aangenome gedaante, om van aangezicht tot aangezicht met hem te spreken, en zei tot hem: Ik ben God de Almachtige! die alles vermag, ook wat met de gewone loop van de natuur en het menselijk verstand in strijd is.
a) Wandel voor Mijn aangezicht, gelijk gij tot hiertoe gedaan hebt, en altijd in hoge mate doen moet en zijt oprecht, 3) of volkomen in uw offergave aan Mij, zodat Ik uw hart met niemand te delen heb.

a) Genesis 5:22

1) Een tijdvak van 13 jaar gaat Mozes hier met stilzwijgen voorbij. Het is de tijd van het wachten voor Abram op de vervulling van de belofte..

2) In het Hebreeuws El-Schaddaï. Een nieuwe naam, waarin de Heere God Zijn Almacht ontdekt, waardoor Hij een bij de mens afgesneden zaak kan doen. Had Abram gemeend, op aandrijven van Saraï, dat uit zijn wettige vrouw hem geen nakomelingschap zou geworden, door de openbaring van deze naam zegt God hem, dat, wat bij de mens onmogelijk is, mogelijk is bij Hem. God weet het wanneer Zijn kinderen geloofsversterking behoeven en komt altijd te rechter tijd..

3) Om kort te gaan, de oprechtheid, welke hier bedoeld wordt, staat tegenover geveinsdheid of huichelarij. En voorwaar, waar men met God te doen heeft, daar is geen plaats voor bedrog over. Wij leren dus uit deze woorden, tot welk doel God de Kerk zich vergadert, namelijk, opdat degenen, die Hij geroepen heeft, heilig zouden wandelen..

"Wandel voor mijn aangezicht" wijst het juiste richtsnoer en de rechte maatstaf voor de ware geloofswandel. De bijvoegende eis: "Wees oprecht" omschrijft het beginsel voor de gezindheid van het hart..

Door deze laatste woorden vraagt de Heere van Abram, zoals wij het uitdrukken, een man uit één stuk te zijn. In alles waar, in spreken en in handelen, in het hele zijn..

2. 1) En a) Ik zal Mijn verbond stellen tussen Mij en tussen u, in wiens hart de begeerte leeft naar oprechte wandel met Mij: en Ik zal u, die in mijn ogen nog altijd kinderloos zijt, omdat

Hagar's zoon geen zaad is uit het rechte huwelijk, zeer vermenigvuldigen 2) en u alzo betonen, dat Ik ben de almachtige God.

a) Genesis 15:18 Exodus 2:24; 6:24 Leviticus 26:42 Genesis 12:2; 13:16; 15:5.

1) Met vs. 2 begint God de beloften, welke Hij vroeger gegeven had, nader uit te breiden en in geheel haar omvang bekend te maken..

2) Zo de Heere vertraagt Zijn beloften te vervullen; Hij vergeet ze niet. (2 Petrus. 3:9).

3. Toen viel Abram, overmeesterd door de indruk van de goddelijke Majesteit, en bereid om, als een onderworpen knecht, Gods wil te doen, op zijn aangezicht 1) teraarde en beloofde daarmee zwijgend, wat de Heere van hem geëist had; en God 2) sprak met hem, zeggende:

1) De verschijning des Heren is voorzeker zeer majestueus geweest. Het was de verschijning van El-Schaddaï en was daarom ook geheel in overeenstemming met die openbaring van het Goddelijke Wezen. Tevens blijkt uit deze woorden de diepe eerbied van de vader van de gelovigen en zijn volkomen overgave van het hart..

2) De Heere wordt hier Elohiem, de God van het heelal, genoemd, daar Hij tot Abraham, de vader van de menigte, spreekt..

4. Mij aangaande, zie, Mijn verbond is met u, wat mij betreft al is Saraï zoveel jaar ouder geworden, sedert Ik met u het verbond maakte, voor Mij, God, de Almachtige, is de vervulling niet te wonderbaar; Ik heb het niet vergeten; het blijft; en gij zult tot een vader van een menigte van volken worden.1)

1) Niet alleen de Israëlieten zijn Abram's nakomelingen, maar ook de Ismaëlieten, al de stammen die uit Ketura's zonen zijn voortgekomen, verder het geslacht van Ezau, Abram's kleinzoon. Nemen wij in geestelijke zin deze belofte, dan zijn alle gelovigen Abram's zonen en dochters en de gehele menigte van de volken op aarde zal tot hem verzameld worden; zij allen zullen hem als vader eren. (Romeinen 4:16,17).

Welke is nu die menigte van de volken? Het staat toch vast dat verschillende volken hun oorsprong van de heilige Patriarch afleiden. Want Ismaël is tot een groot volk uitgebreid, de Edomieten zijn eveneens wijd en zijn verspreid. Ook uit de andere zonen, welke hij bij Ketura had verwekt, zijn vele geslachten voortgekomen. Maar de blik van Mozes reikt veel verder, omdat hij als het ware die volken ziet, die door het geloof Abram zullen ingelijfd worden, ofschoon zij niet van hem afstammen wat het vlees aangaat, waarvan Paulus voor ons een betrouwbaar uitlegger en getuige is. Niet daarom wordt Abram daarom een vader van vele volken genoemd, omdat zijn zaad zich in verschillende volken zou scheiden, maar veeleer omdat de verscheidenheid van de volken in hem tot één zou worden..

5. En uw naam zal niet meer genoemd worden Abram, dat is: hoge, grote vader, gelijk eens uw ouders na uw geboorte u genoemd hebben, daar gij naar hun mening een rijk Emir een machtig vorst worden zou; maar uw naam zal wezen Abraham,
1) vader van de menigte: want Ik heb u gesteld tot een vader van een menigte van volken.

1) De nieuwe naamgeving begint, van de zijde Gods met Abraham en gaat door heel de Schrift heen, tot in de Openbaring van Johannes. Zij geeft te kennen, dat de naam, die wij als mens ontvangen, niet bestaanbaar is voor God; want hij is uit Adam, en wij moeten een naam hebben uit God. Deze is de nieuwe naam. Christus bewees zich dan ook daardoor de Jehova van het Oude Testament te zijn, door nieuwe namen te geven. Een nieuwe naam van God te ontvangen, zegt niet alleen "dat wij in een nieuwe betrekking tot God gesteld zijn, maar dat wij God toe behoren; want zo als God iemand noemt is hij. Een nieuwe naam, een nieuw leven! Bij de geboorte een naam, bij de wedergeboorte weer een naam, en terwijl de naam een einde heeft, blijft de nieuwe naam eeuwig, en doet de mens die hem ontvangt, eeuwig blijven. De plaatsing van een aspiratie, van een lichte ademophaling, van een "ah" tussen de letters van de oude naam, "Abram," maakte hem tot een nieuwe naam. Hoe eenvoudig! Zo is het ook in de wedergeboorte; zij ligt soms in het doen van een kleine stap..

Het nieuwe verbond Gods in zijn naam, als El-Schaddaï, God, de Almachtige (vs. 1). Wondergod, is de oorzaak van de nieuwe naam van de gelovige..

6. En Ik zal u zeer vruchtbaar 1) maken, en Ik zal u tot volken stellen, en a) koningen 2) zullen uit u voortkomen.

a) MATTHEUS. 1:16 vv

1) Maar laat ons niet vergeten, dat de nieuwe naam, die Abraham voortaan zou dragen en vervolgens ook overal in de Heilige Schrift draagt, allereerst op een veranderde toestand heen wijst in zijn eigen persoonlijk leven. Welke die verandering was, wijst de stellige uitspraak Gods duidelijk aan: "Ik zal u zeer vruchtbaar maken." Als honderdjarige kon Abraham geen hoop meer voeden zelf kinderen, voort te brengen evenmin als hij die van de negentigjarige Sara verwachten kon..

2) Een overvloedige zegen belooft de Heere. Aan de koninklijke gelovige worden koninklijke beloften gedaan; wordt beloofd, dat ook zijn nageslacht op bijzondere wijze zal gezegend worden. De zegen zou zich tot de navolgende geslachten uitbreiden. Koningen, ja, de Koning der koningen zou, zoveel het vlees aangaat, uit hem geboren worden..

7. En Ik zal Mijn verbond oprichten tussen Mij en tussen u en tussen uw zaad na u in hun geslachten. Ik zal vervullen, wat Ik beloofd heb bij al uw nakomelingen, want Ik heb het u gegeven tot een a) eeuwig verbond, dat over eeuwen zich uitstrekt en ten laatste werkelijk een eeuwige vervulling zal hebben, om u te zijn tot een God, en uw zaad na u.

a) Genesis 13:15

Zij, die menen, dat hier alleen uitverkorenen bedoeld worden en, zonder onderscheid, alle gelovigen, uit welk volk zij, wat het vlees aangaat, ook afstammen, bedriegen zich. Want de Schrift wijst er wel degelijk op, dat in het bijzonder het volk, dat uit Abraham zijn oorsprong had, het verbond van God ontvangen heeft. En duidelijk is het onderwijs van Paulus over de vleselijke kinderen van Abraham, dat zij zijn heilige takken, daar zij uit een heilige wortel zijn voortgekomen. En opdat niemand dit tot de schaduw van de wet zou terugbrengen of als een allegorie zou bestempelen, zegt hij ergens, dat Christus gekomen is, opdat Hij een Bedienaar van de besnijdenis zou zijn. Waarom niets meer zeker is, dan dat God Zijn Verbond met de kinderen van Abraham, die op vleselijke wijze, uit hem zouden geboren worden, heeft gesloten..

8. En a) Ik zal u, en uw zaad na u, het land, dat sedert uw roeping uit uw vaderhuis, het land van uw vreemdelingschap is, geven, het gehele land Kanaän, tot eeuwige bezitting; 1) en Ik zal hun tot een God zijn2)

a) Genesis 15:8 Deuteronomium. 1:8

1) God sluit met Abraham en zijn nakomelingen een eeuwig verbond; want dit verbond van de genade was de eerste kiem van het nieuwe verbond in Christus. Maar ook tussen God en de lichamelijke nakomelingen van Abraham blijft een bijzondere betrekking bestaan; want zowel hun tegenwoordige straf, na de verwerping van hun Koning en Heiland, als de verwachtingen, waarop zij voor de toekomst nog mogen bouwen, zijn de gevolgen van dit verbond Gods met hen. (Romeinen 11:29).

De eeuwige bezitting, waarvan hier wordt gesproken, staat in de eerste plaats tegenover de plaats van de vreemdelingschap, waar Abraham zich destijds ophield. Doch het land, dat God aan Abraham en zijn zaad ten erfdeel belooft, is tevens het zichtbaar onderpand, het omkleedsel, dat de nog zachte kern omsluit, en daarom het veelbelovend beeld van een nieuwe wereld, die aan de gemeente des Heren toebehoort. Daarom vooral heet zij een eeuwige bezitting. Hetzelfde geldt van alle goddelijke verordeningen, die in het Oude Testament, als voor alle tijden en ten eeuwigen dage zijn ingesteld, om in het Nieuwe Testament voor zo veel de letter betreft, te worden opgeheven, maar naar de geest volkomen te worden vervuld, zoals b.v. de besnijdenis, het Pascha, het priesterschap enz..

2) In dit laatste: "Tot een God zijn," ligt een onuitsprekelijke bron van zegeningen voor Abrahams nakomelingschap opgesloten. Daarmee belooft Jehova, de Heere, dat Hij voor Israël in het bijzonder zal zijn, wat Hij voor de andere volken in het algemeen is, en spreekt Hij het uit, dat Abrahams zaad Zijn uitverkoren volk zal wezen, het voorwerp van Zijn bijzondere zorg en bewaring..

Israël’s Jehova is de Elohiem, God van alle volken, de Alregeerder, zodat niemand Israël kan schaden..

9. Voorts zei God tot Abraham, hem na de ontvangen verbondsbelofte nu ook de verbondslicht voorhoudende: Gij zult Mijn verbond houden, gij, en uw zaad na u, in hun geslachten.

Gelijk eertijds de verbonden niet slechts in het openbaar werden bekend gemaakt, maar op koper werden gesneden of in steen gegrift, opdat de herinnering des te beter bestendigd zou blijven, zo grift God nu dit Zijn Verbond in het vlees van Abraham in. De besnijdenis was, als het ware, een heilig monument van zijn aanneming, waardoor het geslacht van Abraham werd uitverkoren tot een eigen volk van God..

Ook bij andere volken werd of wordt de besnijdenis gevonden, maar hier wordt zij door de Heere tot een heilige instelling gewijd, tot een sacrament, een verbondsteken..

10. Dit is Mijn verbond, dat gijlieden houden zult tussen Mij en tussen u, en tussen uw zaad na u: dat al wat mannelijk 1) is, besneden worde 2) en zo iedere man onder u Mijn verbondsteken niet in steen en koper, maar in zijn eigen vlees gesneden heeft: de vrouw, als uit de man genomen, zal daardoor tevens Mij geheiligd en Mijn verbond deelachtig zijn.

1) Het mannelijk gedeelte vormde, vóór Christus' komst op aarde, geheel de kracht van het volk. Alleen de mannen werden geteld, als er van personen of zielen sprake was. Eerst in Christus is man en vrouw één; eerst in en door Christus is het onderscheid van sekse in verband tot het Koninkrijk Gods opgeheven. Bij Abraham wordt het verbondsteken van de onderscheiding alleen het mannelijk geslacht opgelegd. Ook daarin, gelijk in al het andere, drukt zich het voorbereidende karakter van dit tijdperk uit. Alles in dit tijdvak van de voorafschaduwing en bedoeling van de schaduwen wijst heen op een voller en heerlijker toestand, die nog komen moet; en zo is het natuurlijk ook met het sacrament van die tijd.,

2) Dit is in het verbonds Gods Zijn eis van ons, niet dat wij iets doen, of vervullen; maar de belofte Gods in gedachtenis houden en geloven..

11. En gij zult het vlees van uw voorhuid besnijden; a) want daardoor zijt gij uit zondig zaad voortgebracht (Psalm. 51:7), de besnijdenis zondert u alzo af van allen, die slechts uit vlees geboren zijn en aan de ontwikkeling van het natuurlijke in de mens zijn overgegeven: zij stelt u, daar zij op Mijn bevel geschiedt, in gemeenschap met Mij; en dat besnijden zal tot een teken zijn van het verbond tussen Mij en tussen u, en tevens een zinnebeeldig heen wijzen, naar een andere besnijdenis, tot welke Ik u juist door dit Verbond opvoeden wil. (Deuteronomium. 10:16; 30:6 Jeremia 31:31-34).

a) Hand. 7:8 Romeinen 4:11

12. Een a) zoontje dan van acht dagen, de tijd dat het uit zijn uitwendige onreinheid is, zal u besneden worden, al wat mannelijk is in uw geslachten; de ingeborene van het huis, en de gekochte met geld van allen vreemde, welke niet is van uw zaad.

a) Leviticus 12:3 Luc. 2:21

Een oosters gezin bestond uit de eigen kinderen, zo die aanwezig waren; uit slaven, die in het huis waren geboren, en uit slaven, die voor geld waren gekocht.

13. De ingeborene van uw huis en de gekochte met uw geld
1) zal zeker besneden worden; en Mijn verbond, Mijn Verbondsteken, zal zijn in uw vlees, tot een eeuwig verbond. 2)

1) Voor het eerst lezen wij van voor geld gekochten. De slavernij is zeker strijdende met alle rechten van de natuur en kan van God niet gewild zijn. Toch heeft de Heere, door het aan Israël onder beperkingen (Exodus 21:2) toe te staan, bedoeld een zegen aan enkelen uit andere volken te geven, opdat zij door Israël Jehova zouden leren kennen; zij werden tot hun zegen door de besnijdenis Israël ingelijfd..

2) Tussen de besnijdenis, zoals zij gevonden en toegepast werd bij de heidense volken, o.a. bij de Egyptenaren, en zoals deze werd ingesteld voor Abraham en zijn nakomelingschap is een diepgaand verschil. Bij de Egyptenaren was zij alleen om de reinheid van het lichaam te bevorderen, gelijk nog altijd bij de Arabieren, en was zij dus hoogstens een beeld van zedelijke reinheid. Bij de Egyptenaren werden alleen de priesters besneden. Bij Abraham strekte zich deze daad uit tot al wat mannelijk was, om daarmee af te beelden, dat het Verbond Gods zich niet alleen beperkte tot een enkele persoon of tot een enkele kaste, maar tot het gehele volk. Bovendien, en dit is niet van minder gewicht, betekende zij een zedelijke, geestelijke reinheid een reiniging van de zonde, waarin de mens ontvangen en geboren was, en verkondigde derhalve de reinigmaking door het bloed van Christus. En eindelijk zonderde zij, juist door het bovengenoemde, Abrahams zaad af van de heidenwereld en stempelde dat volk tot een heilig en verkregen volk Gods. De Heilige Doop is voor het Nieuwe Verbond dus wel degelijk, wat het Sacrament van de Besnijdenis was voor het Oude Verbond..

14. En wat mannelijk is, de voorhuid hebbende, wiens voorhuidsvlees niet zal besneden worden, dezelve ziel zal uit haar volken uit, geroeid worden: 1) hij heeft Mijn verbond gebroken. 2)

1) Tegenover de zegen van het Verbond staat de vloek, en de geschiedenis van Mozes bevestigt, dat de Heere, zowel in Zijn beloften als in Zijn bedreigingen een waarmaker is van Zijn woord. De Heere komt op de weg van Midian naar Egypte zijn dienstknecht tegen, omdat zijn kinderen nog niet besneden waren..

2) Het Verbond Gods is dan van kracht, als wij door het geloof omhelzen, wat beloofd is. Indien nu iemand de tegenwerping maakt, dat met deze straf onschuldige kinderen getroffen worden, die er nog geen gevoel voor hebben, dan antwoord ik: dat wij niet al te zeer op de klank van het woord Gods moeten afgaan, alsof God aan de kinderen de overtreding uitdrukkelijk thuis bezoekt; maar wij hebben vooral te letten op de antithese, dat evenals God in de persoon van de vader, een zoon tot kind aanneemt, wanneer de vader zulk een weldaad veracht, ook het kind gerekend wordt zich van de kerk te hebben afgescheiden. Want dit is de kracht van de uitdrukking: "Uitgeroeid worden uit het volk, hetwelk God zich heeft uitverkoren.".

II. Vs. 15-22, Ook aan Saraï geeft God een nieuwe naam en verzekert, dat door haar Zijn beloften vervuld zullen worden. Ismaël, voor wie Abram bidt, kan slechts tot op een zekere hoogte gezegend worden; de eigenlijke drager van de zegen moet hij blijven, die God van het begin bedoeld heeft.

15. Nog zei God tot Abraham, na een ogenblik van stilzwijgen, opdat hij eerst het gehoorde zou kunnen overdenken: Gij zult, evenals gij zelf een nieuwe naam (vs. 5) van Mij ontvangen hebt, de naam van uw vrouw Saraï (heldin, mijn vorstin) niet Saraï noemen; want dat is slechts een naam, die een eervolle plaats in uw eigen huis alleen te kennen geeft, maar haar erenaam zal op alle volken en geslachten betrekking hebben; haar naam zal zijn Sara (vorstin).

16. Want Ik zal haar, die tot hiertoe onvruchtbaar was en zelf alle hoop om moeder te worden (hoofdstuk. 16:2)) opgegeven had, zegenen en u ook uit haar een zoon geven. Ja! Ik zal haar zegenen, zodat zij tot volken worden zal. Zij is het, door wie Ik de belofte, u gegeven, vervullen zal: Koningen van de volken zullen uit haar worden. 1)

1) In beide nieuwe namen, die Abram en Saraï ontvangen, is de grondletter van de naam Jehova, namelijk de "h" ingevoegd; deze naam toch is een ster van die wonderbare toekomst, die Abrahams zaad, krachtens het verbond, dat God met hem gesloten heeft, tegemoet gaat..

Daarom moet men Sarah en niet Sara schrijven..

Tot dusverre was de naam Saraï nog niet in de belofte genoemd. Wel had de Engel Hagar reeds bevolen zich onder de band van haar meesteres te vernederen. Maar nu het Verbond Gods met Abraham opnieuw was bevestigd en in het verbondsteken naderbij was gebracht, nu treedt ook zij op de voorgrond, die naar het recht van het huwelijk en naar de instelling van God Zelf met Abraham één was geworden. Het is alsof het pas in het leven getreden verbond reeds nu de zedelijke invloed begint te openbaren, die het later, door de verwachten zoon van het verbond, ten volle zal ontplooien. Ook de vrouw vindt een plaats, en een uitstekende plaats in de huishouding van Gods Koninkrijk.

17. a) Toen viel 1) Abraham, bij het stilzwijgen (vs. 3), overmeesterd door de wonderbare dingen, die hij hoorde, op zijn aangezicht en hij lachte; hij kon zijn verwondering over het ongelooflijke van de woorden Gods niet inhouden, en dit lachen was de onwillekeurige uiting van hetgeen hij zei in zijn hart: 2) zal een, die honderd jaar oud is, een kind geboren worden, terwijl ik reeds vóór dertien jaar Hagar nam, om mijn tijd niet geheel te laten voorbijgaan, en zal Sara die reeds vóór een vierde eeuw onvruchtbaar werd geacht (hoofdstuk. 11:30), die negentig jaar oud is, baren? Die kennis is mij te wonderbaar, zij is hoog; ik kan er niet bij (Psalm. 139:6).

a) Romeinen 4:19

1) Dit is niet alleen een bewijs van zijn eerbied, maar ook van zijn geloof. Want Abraham aanbad God niet slechts, maar Hem dankzeggende, bewees hij daarmee tevens, dat hij door

het geloof aannam en omhelsde, wat hem omtrent een zoon beloofd was. Daarom ook, als wij lezen, dat hij gelachen heeft, dan is dit niet, omdat hij er aan twijfelde, of voor ongeloofwaardig hield, of God Zijn belofte in het aangezicht terugwierp, maar zoals meestal bij volstrekt niet verwachte zaken geschiedt, deels door blijdschap overmand, deels door verbazing overmeesterd, barst men in lachen uit. Want ook delen wij volstrekt niet in het gevoelen van hen, die menen, dat dit lachen uit de blijdschap alleen voortvloeide. Veel meer beschouw ik Abraham als iemand, die geheel buiten zichzelf was. Hetgeen ook door de volgende vraag wordt bevestigd. "Zal iemand, die honderd jaar oud is, een zoon worden geboren:?" Want ofschoon hij, wat door de Engel gezegd is, niet als een ijdele zaak wegwerpt, openbaart hij zich niet anders, dan alsof hem een ongelooflijke tijding was overgebracht. Zo grijpt de nieuwheid van de zaak hem aan, dat hij als voor een ogenblik buiten zichzelf geraakt. Hij vernedert zich echter voor God en ontsteld van gemoed zich geheel ter aarde buigende, aanbidt hij door het geloof..

2) Dit spreken in zijn hart wil niet beduiden, dat bij Abraham een strijd was tussen zijn gevoel en zijn geloof. De zaak komt Abraham wel wonderlijk, maar niet te wonderlijk voor. Zijn geloof heeft wellicht wel te strijden, maar het komt toch ook zegevierend uit de strijd te voorschijn. Zijn lachen en zijn spreken komt uit een geheel andere bron voort als het lachen en spreken straks van Sara..

18. En Abram, die zich reeds zo menig jaar in het bezit van Hagar’s zoon verheugd had, zei tot God: Och, dat Ismaël mocht leven voor uw aangezicht! 1)

1) Abraham bedacht niet, dat er op dat uitverkoren volk geen smet mocht kleven, en daarom die wens niet kon ingewilligd worden. Israël toch was van moederszijde uit het gevloekte geslacht van Cham (hfst.9:25 vv.; 10:6) een uit het vlees geborene, uit een slavin. (Galaten. 4:21 vv.).

Wat vraagt Abraham met deze bede? Vraagt hij van God, dat de Heere in Ismaël het heilige zaad zou voortzetten? vraagt hij, dat de Heere het leven van Ismaël mag onderhouden en hem alzo met tijdelijke zegeningen moge bedelen? Of is Abraham bevreesd, dat Ismaël aan de zegen van het verbond geen deel zal hebben? Het komt ons voor, dat Abraham meer met deze bede gevraagd heeft. Hij verkeerde in een betrekkelijke grote spanning van het gemoed, en daardoor doemt de gedachte ook bij hem op, dat wellicht Ismaël aan wie hij met tedere, vaderlijke liefde gehecht is, door God zal weggenomen worden; dat, als de zoon uit Sara geboren zal zijn, Ismaël zal sterven. De weldaad Gods komt hem zo groot voor, dat hij in dat ogenblik, als het ware, meent, dat zulk een grote weldaad aan de een zijde, niet zonder verlies aan de andere zijde, zal geschonken worden. Dit was dan ook geen kleine gedachten van God hebben, maar zeer geringe gedachten van zich zelf. Vs. 20 legt voor deze opvatting geen zwarigheid in de weg..

19. En God zei a) voorwaar! het zal zijn, gelijk Ik gezegd heb, Sara, de vorstin onder de vrouwen, uw wettige vrouw, zal u een zoon baren. Een zoon van een vorstin in plaats van de zoon van een dienstmaagd, een zoon van de wettige vrouw in plaats van de zoon van een bijvrouw, een zoon door kracht van Mijn almacht geboren, in plaats van de zoon naar de loop

van de natuur voortgebracht, zal uw erfgenaam zijn; en gij zult, ter gedachtenis aan uw lachen bij de aankondiging van zijn geboorte, hetwelk ook anderen zullen doen (hoofdstuk. 18:12), zijn naam noemen Izaak (men lacht); en Ik zal Mijn verbond met hem 1) oprichten, in plaats van met Ismaël, tot een eeuwig verbond van zijn zaad na hem.

a) Genesis 18:10; 21:2

1) Hiermee zegt God allereerst, dat niet Ismaël, maar Izaak de erfgenaam, de wettige erfgenaam zal zijn van de zegeningen, welke de Heere beloofd heeft. Ook Ismaël zal niet van de zegen worden uitgesloten, maar Ismaël zal alleen op tijdelijk gebied zegeningen ontvangen. Hij zal niet sterven, maar straks uitgedreven door eigen schuld uit het huis van Abraham, zal hij worden tot een machtig vorst, uit wie twaalf vorsten zullen geboren worden. De bede van Abraham neemt de Heere aan, ja, Hij toont hier ook aan Zijn dienstknecht, dat Hij meer heeft te geven, dan gevraagd is, dat Hij doet boven bidden en denken..

20. En aangaande Ismaël heb Ik u verhoord. Rustte op Izaak de grote zegen, ook voor hem heb Ik nog een zegen behouden; zie, het is reeds geschied, wat gij bidt; Ik heb hem gezegend (hoofdstuk. 16:10) en zal hem vruchtbaar maken; en hem zeer vermenigvuldigen; twaalf vorsten (hoofdstuk. 25:12-16) zal hij gewinnen, en Ik zal hem tot een groot volk stellen.

21. Maar, gelijk Ik gezegd heb, Mijn verbond, 1) volgens hetwelk Ik uw en uws zaads God wil zijn, kan Ik op hem niet laten overgaan, dat zal Ik met Izaak oprichten, die u Sara a) op deze gezette, dezelfde tijd in het andere jaar baren zal.

a) Genesis 21:2

1) Alles is in de belofte Isaak’s duidelijk omschreven. De bron van het heil is het verbond Gods, daaruit vloeit het, daarin wortelt het; de oorsprong is bovennatuurlijk, uit Sara de lang verstorven moeder. Evenmin als de dode aarde op zichzelf u zegen kan brengen, evenmin kon Sara het Abraham; maar de Heere doet het door Zijn Almacht. De toe-eigening van het heil geschiedt evenzeer door het woord van die God, die aldus spreekt: "die Sara U, Abraham, baren zal." U, aan Abraham zelf, wordt Izaak bij name geschonken. God eigent de zoon hem toe. Daarin ligt de zekerheid. Ook de tijd is door dezelfde God bepaald. De tijd is reeds gezet. Het tijdstip aangewezen..

22. En Hij eindigde met hem te spreken; want Abraham was genoegzaam in de raadsbesluiten van genade en waarheid ingewijd; en God verdween niet plotseling van hem, maar voer zichtbaar in de aangenomen gedaante op van Abraham, opdat hem de gehele verschijning niet als een droombeeld of een gedachtenspel zou voorkomen, maar hij er zeker van zou zijn, dat God werkelijk met hem gesproken had. (hoofdstuk. 35:13 Richteren. 13:20).

III. Vs. 23-27. Nog op dezelfde dag volbrengt Abraham het Goddelijk bevel van de besnijdenis aan Ismaël, zijn knechten en aan zichzelf.

23. Toen nam Abraham, volkomen gehoorzamende aan het goddelijk bevel (vs. 10 vv.), zijn zoon Ismaël, en al de ingeborenen van zijn huis, en alle gekochten met zijn geld, al wat mannelijk was, onder de lieden van het huis van Abraham, en hij besneed het vlees van hun voorhuid, op dezelfde dag 1) gelijk als God met hem gesproken had. 2) Noch door valse liefde tot Ismaël, die hij aan een smartelijke zaak onderwierp, noch door de gedachte, dat hij zo al het mannelijke in zijnhuis opeens, gedurende verscheidene dagen, voor moeilijk werk ongeschikt maakte (hoofdstuk. 34:25 vv.), liet hij zich afhouden om dadelijk te doen, wat God bevolen had.

1) Niet alleen worden wij erop gewezen, dat Abraham terstond het bevel volbrengt, maar ook door de opsomming van degenen, die besneden werden, wil God doen zien, hoe nauwkeurig en volwaardig zijn knecht het bevel volbrengt. Zonder geloofsgehoorzaamheid is het geloof vleugellam. Het geloof wordt, voor de gelovige, door de geloofsgehoorzaamheid bevestigd..

2) Ook hier, gelijk overal elders, wijst de Heilige Geest erop, dat het woord Gods het richtsnoer is van alle geloofsgehoorzaamheid. Al wat niet naar het Woord Gods geschiedt, of daarmee in strijd is, is zonde..

24. En Abraham was oud negenennegentig jaar, als hij Ismaël en zijn knechten besneed en ook hem het vlees van zijn voorhuid besneden werd. 1)

1) Volgens de overlevering geschiedde dit in de maand Abib of Nisan, waarin ook het Pascha is ingesteld (Exodus 12). Het geschiedde te Hebron (hoofdstuk. 13:18), waar Johannes de Doper geboren is (Luc. 1:39 vv.), door wie de invoering van een ander verbondsteken voor de tijd van het Nieuwe Testament werd voorbereid..

25. En Ismaël, zijn zoon, was dertien jaar oud, 1) als hem het vlees van zijn voorhuid besneden werd.

1) Nog heden volbrengen de Arabieren aan hun nakomelingen de besnijdenis eerst dan, als zij deze leeftijd bereikt hebben..

26. Even op dezelfde dag werd Abraham besneden, en Ismaël zijn zoon.

27. En alle mannen van zijn huis, de ingeborenen van het huis, en de gekochten met geld, van de vreemde af, werden met hem besneden, zodat nu het gehele huis, waarin de erfgenaam van de belofte zou geboren worden, in verbond met God stond, en degene, die hem verwekken zou, van de natuurlijke onreinheid ontdaan en in zijn lichaam daartoe geheiligd was.

Toch behoefde nog één de voorbereiding tot deze hoogst gewichtige gebeurtenis; ook Sara moest in het geloof aan het woord Gods kracht ontvangen, om boven haar ouderdom te baren. Daarover handelt het volgend hoofdstuk..

HOOFDSTUK 18.

AAN ABRAHAM WORDT NOGMAALS IZAAK BELOOFD, EN TEVENS DE VERDELGING VAN SODOM GEOPENBAARD.

I. Vs. 1-15. Bij een bezoek, dat de Heere in gezelschap van twee Engelen aan Abraham in zijn tent geeft, wordt aan Sara beloofd, dat zij binnen een jaar een zoon zal hebben. Zij lacht, even als Abraham bij de hem gegevene aankondiging deed (hoofdstuk. 17:16 vv.) en ontvangt daarover een beschamende terechtwijzing.

1. Daarna, spoedig na de vorige openbaring (hoofdstuk. 17), verscheen hem de HEERE aan de eikenbossen van Mamre, bij Hebron (hoofdstuk. 13:18), als hij in de deur van de tent zat, die hij onder de schaduw van een grote terpentijnboom opgeslagen had, toen de dag heet werd. Hij zat daar, om door de koele schaduw van de boom beschermd te zijn tegen de hitte van de zon, en de voorbijtrekkende reizigers, die een herberg en verkwikking nodig hadden, deze aan te bieden (Hebr. 13:2). Daar zat Abraham in stille gedachten verdiept over hetgeen de Heere met hem gesproken en hem beloofd had.

2. En hij hief na een tijd van stil nadenken zijn ogen op en zag over het voor hem liggend landschap heen; en ziet, daar stonden drie mannen tegenover hem, enige schreden van hem verwijderd; hij had hun naderkomen niet bemerkt; maar zij waren op een afstand blijven staan, om zijn uitnodiging af te wachten; als hij hen zag, zo liep hij hun aanstonds tegemoet van de deur van de tent, en boog zich ter aarde, om hun zijn eerbied te betonen. Abraham, wiens oog voor het hemelse geoefend was, bemerkte reeds spoedig, dat hij in die vreemden een verschijning uit de hemel voor zich had. Spoedig bleef zijn oog gevestigd op die een onder de drie, van wiens aangezicht hem voornamelijk majesteit en heerlijkheid tegenstraalde, en die hij herkende als die Heere, die reeds meermalen zich aan hem had geopenbaard.

In alles herkent gij in deze Abraham, de beschaafde en wellevende man, die in zijn geloof volstrekt geen vrijbrief meent te bezitten, om met de gewone vormen en eisen van de burgerlijke samenleving te mogen breken. Het geloof adelt..

3. En hij zei, zich tot deze wendende: Heere! heb ik nu genade gevonden in Uw ogen, zo ga toch niet van Uw knecht voorbij. 1)

1) De oosterse deugd van gastvrijheid verschijnt hier in het licht van het geloof, en zo ook haar zegen, die door de gehele Schrift heen verkondigd wordt tot in de brief aan de Hebreeën (12:2). Er is tegenspraak in de gewoonte van de Arabieren, dat zij de reiziger in de woestijn beroven, maar voor hun tent met de grootste gastvrijheid opnemen; gelijk dan ook in de natuurlijke gewoonten van volken zeer veel tegenspraak is. Toch is de gastvrijheid een bijzondere deugd van de Arabieren, die zij van vader Abraham geërfd hebben. Bij Abraham zelf is deze deugd geheiligd als een vrucht van het geloof..

De ware gastvrijheid bestaat daarin, dat men in de gasten of met hen de Heere ontvangen wil..

De gastvrijheid is aan alle plaatsen, waar de kerk is. Deze heeft altijd een algemene buidel en genoegzame voorraad (MATTHEUS. 5:42). Wij moeten daarvan allen dienen; en hen verzorgen, niet alleen met de leer maar ook met hulp en weldadigheid, opdat tegelijk de geest en het vlees verkwikking en troost vinden. (MATTHEUS. 25:35,40).

Gelijk hier Abrahams tent de gastvrije woning voor de Zoon Gods en Zijn Engelen geweest is, zo is nu in gindse wereld Zijn schoot de algemene rustplaats van de Zaligen. (Luk. 16:22).

4. Vervolgens aan allen de dienst van zijn gastvrijheid aanbiedende, ging hij voort: dat toch een weinig water gebracht worde en wast uw voeten 1) en leunt onder deze boom, rust in zijn schaduw uit.

1) Dat was in de gehele oudheid, en is thans nog in het Oosten het eerste, wat men een gast toereikt, water voor een voetbad, om de slechts met voetzolen bekleedde en daardoor onrein geworden voeten te zuiveren; wanneer het een hoge gast was, liet men dit door een dienstknecht doen of waste men ze ook wel zelf. (hoofdstuk 19:2; 24:32; 43:24 Richteren. 19:21 Luc. 7:44; 1 Tim. 5:10. Dat deed de Engel des Heren, de Christus zelf aan Zijn discipelen. (Job. 13:4-17).

5. En ik zal intussen in mijn tent gaan en een bete broods aangeven, dat gij uw hart sterkt; daarna zult gij voortgaan, daarom, omdat gij tot uw knecht overgekomen zijt; daar het voor mij zo gelukkig beschikt is, dat gij in mijn nabijheid moest komen, moet gij het u ook laten welgevallen, dat ik u een weinig verzorge. En zij zeiden, hoewel zij als gasten uit de hemelse wereld niet behoefden, wat Abraham hun aanbood, maar toch als mensen met hem verkeren en zijn liefdedienst aannemen wilden: Doe zoals gij gesproken hebt. 1)

1) Heer! waar men U gaarne heeft, daar zijt Gij gaarne. Gij handelt als een groot Heer, die dikwijls in geringe burger en boerenklederen rondgaat in de huizen van de armen, opdat hij hun toestand beter lere kennen. O, bewijs ook mij uw oude, geliefde en geprezene vriendschap! wees ook mijn gast! Ik nodig U met mijn ernstig gebed; ik zeg U toe Abrahams geloof en Abrahams vroomheid; ik nodig U op een boetvaardig hart, dat zal het beste gerecht zijn; Gij wilt het bij mij voor lief nemen; ik wil U opdragen wat mijn hart vermag.

De Heere wijst de liefdedienst van de zijn niet af, al is hij ook de God, die niet gediend wordt van mensenhanden, als iets behoevende..

6. En Abraham, ten hoogste verheugd, dat zij bij hem inkwamen, haastte zich naar de tent tot Sara, en hij zei: Haast u, kneed drie maten meelbloem, 1) en maak koeken. 2)

1) Een grote hoeveelheid voor drie mannen, maar de liefde doet niets karig; bovendien zal hij hierdoor zijn gasten eer bewijzen. (hoofdstuk. 43:34), (Richteren. 6:19). Reizigers hebben ook teerkost nodig op de weg..

2) Askoeken, een dun, rond, op hete stenen platen bereid gebak, dat spoedig gereed te maken is, en nog heden bij de Bedoeïenen voor een lekkernij wordt gehouden..

De ijver van Abraham, om zijn gasten te bedienen, wordt meegedeeld, en tegelijk toont Mozes hoe wel ingericht zijn huis was. Vervolgers schildert hij met enkele woorden ons een schoon beeld van een gezin. Abraham loopt heen, deels om wat hij wil te bevelen, deels om wat het eigen werk is van de vader, te verrichten. Sara houdt zich in de tent op, niet om voor haar genoegen te leven, maar opdat ook zij haar deel van de arbeid verrichte. De dienstbaren zijn terstond gehoorzaam. Dit is wel een liefelijke overeenstemming van een wel ingericht huis. Welke niet zo dadelijk kan beoefend worden, tenzij elk in het bijzonder, door langdurige oefening aan de juiste tucht gewend is..

7. En Abraham liep, terwijl Sara de last ging volbrengen, tot de runderen, en hij nam een met zorg uitgekozen kalf, teder en goed, en hij gaf het aan de knecht, die haastte
1) om dat toe te maken, te bereiden.

1) Abrahams haasten is een gevolg van zijn blijdschap en liefde; hij wil zijn gasten spoedig verkwikken en zelf hun bijzijn genieten..

8. En hij nam boter, gestremde melk (boter, wordt in het oosten slechts als geneesmiddel gebruikt) en melk, en het kalf dat hij toegemaakt had, gelijk deze beide gewoonlijk werden voortgezet (Richteren. 5:25), en hij zette het hun voor en stond bij hen onder die boom, zich uit eerbied op enige afstand houdende, en om gereed te zijn tot het bewijzen van diensten, en zij aten, 1) niet slechts schijnbaar, maar werkelijk gelijk later de opgestane Christus. (Luc. 24:43)

1) Abraham slacht een kalf, bakt brood, richt de tafel aan, bedient de Engelen en zij eten. Dit alles is kennelijk zo geschied als het ons meegedeeld is. Ons lichaam heeft zolang het sterfelijk is, tot herstel van krachten, voedsel nodig. Daardoor ontstaat de honger, want ons lichaam verliest gedurig iets van zijn kracht, al merken wij het ook niet, terwijl wij door voeding zijn kracht herstellen. Zolang wij dus zodanige lichamen hebben, hebben wij steeds behoefte, naar verhouding van de kracht, die wij verliezen, en door die behoefte hebben wij honger, die wij door spijs bevredigen; maar een Engel eet niet, omdat hij het nodig heeft; want het is iets anders, iets te kunnen doen of iets te moeten doen. De mens eet, om niet te sterven; de Engel eet wanneer hij zich met de mens gelijk wil stellen. Zo at ook Christus na Zijn opstanding, niet om de behoefte van het vlees te stillen, maar om de Zijnen van de werkelijkheid van Zijn lichaam te overtuigen.

God, die de gehele wereld uit niets heeft te voorschijn gebracht, en dagelijks zich een verwonderlijk bouwheer in het formeren van schepselen betoont, heeft hun tijdelijk lichamen gegeven, waarin zij hun roeping konden volbrengen. Gelijk zij werkelijk wandelden, spraken enz., alle dingen konden uitoefenen, alzo stel ik ook vast, dat zij waarlijk hebben gegeten; niet omdat zij er behoefte aan hadden, maar opdat het tot op de tijd der openbaring verborgen zou zijn, wie zij waren. Overigens, gelijk God de lichamen, welke hij voor tijdelijk gebruik geschapen heeft, in een ogenblik weer kan vernietigen, zo is er ook niets ongerijmds in, indien wij zeggen, dat de spijs tegelijk met de lichamen verbruikt is..

De bevestiging van het Verbond in betrekking tot Sara wordt ingewijd met een gastmaal, waarbij de hemelse gezanten de aanzittende gasten zijn..

Het gastmaal van God bij Abraham is een nieuwtestamentisch en hemels voorteken, waarmee later de tafel met de toonbroden in de tempel, in het Nieuwe Verbond het avondmaal, in de nieuwe wereld het bruiloftsmaal van het lam in betrekking staat..

9. Toen zeiden zij, door de Een, die als de hoofdpersoon aanzat en de eigenlijke woordvoerder was tot hem: Waar is Sara, uw vrouw, want om harentwil vooral is dit bezoek. En hij zei: Ziet, in de tent.

De Heere vraagt naar Sara, omdat zij vroeger geen getuige geweest was van de aankondiging van de belofte. Abraham meende, dat zij in de tent vertoefde, maar het alwetend oog des Heren zag haar achter de deur van de tent..

10. En hij zei, wel wetende, dat Sara van binnen de deur genaderd was om te luisteren: a) Ik zal voorzeker weer tot u komen, 1) omtrent deze tijd van het leven; 2) gelijk Ik nu zichtbaar hier ben, zo zal Ik dan onzichtbaar, maar op niet minder kennelijke wijze, Mij in uw huis bevinden, en zie Sara, uw vrouw, zal een zoon hebben! En Sara hoorde het aan de deur van de tent, welke achter Hem was. 3)

a) Genesis 17:19,21; 21:2

1) In het Hebreeuws Schoev Aschoev "Ik zal zeker terugkomen." Zo kan geen mensenkind spreken, wiens adem in zijn neusgaten is. Zo kan alleen de Heere spreken, Die over alles heerst..

2)"Omtrent deze tijd van het leven," letterlijk: omtrent deze tijd, wanneer hij weer opleeft, d.i. over een jaar. Hiermee belooft de Heere, dat Hij er voor zal zorgen, dat uit de verstorvene Sara, over een jaar, de zoon van de belofte zal geboren zijn..

3) De Engel des Heren staat dus met de rug naar de deur van de tent gekeerd, waarom Sara menen kon dat haar lachen niet zou opgemerkt zijn..

11. Abraham nu en Sara waren a) oud en welbedaagd, de eerste 99, zij 89 jaar oud: het had Sara opgehouden te gaan naar de wijze van de vrouwen.1)

a) Genesis 7:17 Romeinen 4:19 Hebr. 11:11

1) Ook door deze laatste uitdrukking wil de Heilige Schrift doen uitkomen, dat het werk van de belofte een wonderwerk Gods was..

12. Zo lachte Sara bij zichzelf, 1) daar zij alle gedachten aan een zoon had opgegeven, wiens ontvangenis zij om de (vs. 11) genoemde reden onmogelijk achtte, in het geheim over zulk een woord van de wonderbare vreemdeling zeggende: Zal ik wellust hebben, gelijk een jonge

vrouw, nu ik de tijd van de huwelijksgemeenschap voorbij ben, nadat ik oud geworden ben, en a) mijn heer oud is? een ander begrijpe dat wondervol woord; ik kan het bijna niet geloven.

a) Richteren. 19:26; 1 Petrus. 3:6

1) Ook Abraham had vroeger gelachen, maar hun beider lachen staat volstrekt niet gelijk. Want het kwam bij Sara niet voort uit vreugde of verwondering over de geschonkene belofte, maar zij weigert geloof te slaan aan Gods woord, door de hoge leeftijd van haar en haar man er tegenover te stellen. Zij betichtte echter God niet met opzet van bedrog of van een ijdele belofte gegeven te hebben, maar daar zij in de overweging van de zaak slechts beoordeelde, wat op natuurlijke wijze kon geschieden, heft zij haar gemoed niet op om te rekenen met de almacht Gods, en weigert aldus, vermetel, geloof te slaan aan Gods Woord. Zo dikwijls wij de beloften en de daden Gods naar eigen zin en mening beoordelen, ontroven wij Hem de ere, hoewel wij zulks niet bedoelen, daar wij niet anders Hem Zijn ere kunnen geven, dan wanneer wij ons aan Zijn woord onderwerpen, wat wonderlijks ons ook bejegent in hemel en op aarde. Overigens, ofschoon de ongelovigheid van Sara niet te verontschuldigen is, verwerpt zij niet direct de gunst Gods; maar door beschroomdheid en een zeker gevoel van schaamte, wordt zij weerhouden, om terstond te geloven, wat zij hoort. Ook haar woorden getuigen van haar zedigheid. Want het is een bewijs van kuisheid, wat zij verder zegt..

13. En de HEERE zei tot Abraham, daar Hij wel wist, wie achter Hem aan de deur stond en ook haar gedachten verstond (Psalm. 139:1-4): Waarom heeft Sara gelachen, zeggende: Zou ik ook waarlijk baren, nu ik oud geworden ben?

Al meent Sara door geen enkel oog gezien te worden, de Heere ziet haar en hoort ook de ongelovige woorden, die in haar hart opklommen..

14. a) Zou iets voor de HEERE, en deze is het die met u spreekt, te wonderlijk Zijn? 1) Zou Hij niet kunnen volbrengen wat Hij gezegd heeft, al ware het tegen de regels der natuur? Ter gezetter tijd, Ik zeg u ten tweede male, zal Ik tot u wederkomen, omtrent deze tijd van het leven, en Sara zal een zoon hebben. 2)

a) MATTHEUS. 19:26 Luc. 1:37

1) Tweeledig is de bedoeling van dit woord des Heren. Zowel om aan Sara te ontdekken, wie Hij is, die de belofte heeft gegeven, als ook om haar te wijzen op de aard van haar zonde, dat zij geloof geweigerd heeft aan het woord des Heren en getwijfeld aan Zijn Almacht, waardoor ook deze buitengewone daad kon verricht worden..

2) Hoewel Sara, achter de deur staande, deze belofte reeds gehoord heeft, herhaalt de Heere haar nogmaals op de toon van het hoogste gezag, om daarmee te tonen, dat zij er beslist op kan rekenen en dat, wat aan Abraham gezegd was, voor deze gelegenheid ook voor haar oren bestemd was..

15. En Sara loochende het, 1) terwijl zij thans uit haar schuilplaats, waar zij had willen beluisteren maar waarin zij zelf beluisterd was, te voorschijn trad, zeggende: Ik heb niet gelachen; want zij vreesde; zij erkende wel hoedanig een zij voor zich had en zij schaamde zich over zichzelf; de schaamte nu neemt al te licht en te gaarne haar toevlucht tot de leugen. En Hij zei: Neen! het is niet gelijk gij zegt, maar gij hebt gelachen. 2)

1) Een nieuwe zonde van Sara, omdat zij beproeft haar lachen door een leugen te bedekken. Echter deze ontkenning van haar slecht gedrag was niet, zoals de huichelaars gewoon zijn, uitvluchten te zoeken, zodat zij zich, ten einde toe, gelijk blijven. De gemoedstoestand van Sara was anders. Want toen zij berouw had over haar dwaasheid, ontkende zij, door vrees overmand, dat zij het gedaan had, omdat zij gevoelde, dat het Gode mishaagde. Hieruit zien wij, hoe bedorven onze natuur is, waardoor het gebeurt, dat de vrees voor God, de eerste van alle deugden, tot ondeugd drijft. Verder is op te merken, dat de vrees, waarvan Mozes hier spreekt, het gemoed van Sara plotseling beving, omdat zij haar zonde door God ontdekt zag. Wij zien derhalve, dat de majesteit Gods, als zij voor het eerst gevoeld wordt, bij ons de stompheid van geest verdrijft; doch ook, dat wij tot dit gevoelen eerst dan worden gedrongen, wanneer God zijn rechterstoel bestijgt en onze zonden in het licht brengt..

2) Ook het ongeloof dat in het binnenste verborgen was, moest aan het licht gebracht worden, opdat zij nu zou bevestigd worden in het geloof; alle ongeloof moet eerst beschaamd worden en tot zonde worden zal het waar geloof in u kunnen opstaan. Na die zo ernstige terechtwijzing zweeg Sara en haar zwijgen is schuldbelijdenis. Nu heeft zij ondervonden en zij ziet in, dat Hij, die de belofte gaf, de Ziener van het verborgene, de Kennen van het hart was, wiens woord "Ja" en "Amen" is; nu kwam zij tot geloof aan de belofte en ontving daardoor kracht, om boven de tijd van haar ouderdom te ontvangen en te baren (Hebr. 11:11) (Luc. 1:20-38, 4, 5); en alzo is zij een voorbeeld van de vrije kerk van het Nieuwe Testament (Galaten. 4:22, 27, 31) en een moeder van de gelovigen (1 Petrus. 3:6) geworden..

II. Vs. 16-33. De drie hemelingen maken zich gereed om heen te gaan, en Abraham leidt hen uit. De Heere openbaart hem, wat Hij met Sodom en Gomorra, het doel van de reis, voor had. Terwijl de Engelen verder trekken, bidt Abraham voor de tot verderf bestemde steden, en verkrijgt de toezegging, dat zij gespaard zullen worden, indien er ook slechts tien rechtvaardigen in gevonden worden.

16. Toen het doel bereikt was en ook Sara, gelijk vroeger (hoofdstuk. 17) Abraham met het raadsbesluit Gods bekend was gemaakt, en tot verwezenlijking daarvan bereid; stonden die mannen 1) op van daar, en zagen naar Sodom toe, want daarheen was het verdere doel van de reis; en Abraham ging met hen, om hen te geleiden, en alzo nog langer het bijzijn des Heren te genieten.

1) De gezanten Gods worden hier weer "mannen" genoemd, daar zij een menselijke gedaante hadden aangenomen, en daar hier in het bijzonder sprake is van de Engelen..

2) Hieruit kan men opmaken, welk een diepe eerbied Abraham vervulde voor zijn gasten. Want dat hij hen geleidde, of, zoals er letterlijk staat, meegeleide, behoorde niet tot de

plichten van een gastheer, maar was een teken van diepe eerbied. Wellicht ook, dat de Heere hem tevens een wenk heeft gegeven, om hem mee te delen, wat Hij hem heeft te zeggen..

17. En de HEERE zei, als zij naast elkaar gingen, voor Abraham verstaanbaar, maar als in gedachten en tot zichzelf sprekende; a) Zal Ik voor Abraham verbergen, wat Ik doe, 1) wat Ik voornemens ben te doen?

a) Amos 3:6

1) De Heere gaat op de vertrouwelijkste, diepst neerbuigende wijze met Abraham om, gelijk een vriend met zijn vriend, en wil hem zelfs zulke dingen openbaren, die hem niet eens persoonlijk aangaan, maar die hem, terwijl de Heere hem gelegenheid geeft, om met zijn voorspraak tussenbeide te treden, een diepe blik doen slaan zowel in de heilige straf vorderende rechtvaardigheid van God, als in Zijn erbarmende liefde. (vs. 26, 28-32).

Abraham is Jehova's vriend en voor een vriend heeft men geen geheimen..

Een bijzondere reden, waarom Jehova het gericht over Sodom hem meedeelt, ligt daarin, dat niet slechts de geschiedenis van Sodom, maar ook de Dode zee voor alle tijden een gedeelte van de heilige geschiedenis moest worden, als een krachtige waarschuwing voor het volk Gods en voor de gehele wereld. Tevens moest deze geschiedenis Gods recht doen zien, volgens hetwelk een volk rijp wordt voor het gericht, namelijk, als het geroep van zijn zonden ten hemel opklimt. (vs. 20).

Nog een andere grond, uit het pas gesloten verbond voortvloeiende, verklaart de noodzakelijkheid van de volgende openbaring. De Heere had aan Abraham het land Kanaän als eeuwig erfgoed toegezegd. Nu Hij een deel daarvan gaat verderven, wil Hij Abraham daarvan niet onkundig laten. De Heere zendt dit verderf niet uit louter willekeur, maar door de eis van Zijn gerechtigheid. Zo belooft Hij, als het ware, door deze openbaring, dat, indien ooit het beloofde erfgoed voor Abrahams zaad verloren moest gaan, dit zal zijn door de schuld van het volk, die de straf eisende gerechtigheid Gods nodig maakten. Op deze waarheid doelen ook de herhaalde heenwijzigingen van de Profeten naar Sodom's oordeel..

18. Daar Abraham gewis tot een groot en machtig volk worden zal, en a) alle volken op aarde in hem gezegend zullen worden. Reeds als stamvader van het volk, dat eenmaal Kanaän bezitten zal, heeft hij belang bij alles, wat met dit land geschieden zal, maar ook als middelpunt van het gehele mensengeslacht en als degene, in wie al de volken van de aarde zullen gezegend worden, mag hem niets verborgen zijn, wat betrekking heeft op zijn leiding van de geschiedenis van de wereld.

a) Genesis 12:3; 22:18; 26:4 Hand. 3:25 Galaten. 3:8

19. Want Ik heb hem gekend, 1) naar Mijn liefde verkoren (Amos 3:2 MATTHEUS. 7:23; 1 Cor. 3:3 opdat 2) hij zijn kinderen en zijn huis na hem zou bevelen, en zij de weg des HEREN houden, om te doen gerechtigheid en gerichte. Tot zulk een doel is de bekendmaking van deze

verdelging van het grootste gewicht. Hierdoor kunnen Abrahams nakomelingen beter dan door vele woorden leren, wat zij te wachten hebben, wanneer zij Mijn wegen verlaten. Ik zal het hem bekend maken, opdat, terwijl zij door het voorbeeld van Mijn toorn, die de weerspanningen verteert, zich voor overmoed en misdaad laten waarschuwen, de HEERE over Abraham brengen, hetgeen Hij over hem gesproken heeft. 3)

1) Niet omdat God tevoren weet, dat Abraham aan zijn huis de wegen Gods zal leren, maakt Hij hem dit bekend; maar hij heeft hem verkoren, opdat hij het doe, en wanneer hij het in de kracht van Gods genade heeft gedaan, dan wordt de rijke zegen over hem uitgestort. Johannes 15:16).

2)"Opdat" niet omdat. Duidelijk wordt hier de verkiezing geleerd. Abraham gekend, uitverkoren, niet omdat, maar opdat hij zijn kinderen zou bekend maken; uitverkoren, niet omdat hij zou geloven, maar opdat dit zou geschieden. Ook hier wordt het duidelijk geleerd, dat van een verkiezing om het voorgezien geloof de Schrift niets weet..

3) Er zijn drie merkwaardige dingen in deze woorden. 1. Dat Abraham een vaderlijk gezag handhaafde in de besturing van zijn gezin; 2. dat hij evenwel, zowel voor zijn dienaars, als voor zijn kinderen zorgde, en 3. de uitkomst.

20. Voorts zei de HEERE, na dit woord tot Zichzelf gesproken, en Zich tot Abraham gewend te hebben: Daar het geroep 1) van Sodom en Gomorra, het geroep om wraak (hoofdstuk. 4:10), dat van die steden tot Mijten hemel stijgt, groot is, en daar haar zonde zeer zwaar is.

1) Als de zonde zeer groot geworden is, wordt zij gezegd: te roepen, te schreeuwen om vergelding. Woordelijk: "Een geroep van Sodom en Gomorra; want zij is groot, namelijk haar zonde; want zij is zeer groot." Het geroep van Sodom en Gomorra. Dit kan tweeërlei betekenen. Of, dat het geroep van de zonden en ongerechtigheden groot is, of, dat de klachten van hen, die door Sodom’s inwoners vreselijk onderdrukt worden, vele zijn. Het komt ons voor, dat de tweede verklaring het meeste voor zich heeft, omdat over de zonden nog afzonderlijk gesproken wordt. Het roepen zou dan tevens een roepen om wraak zijn. In de Heilige Schrift worden sommige zonden in het bijzonder "roepende zonden" genoemd. De zonden van Sodom. Onschuldig bloed vergieten (Genesis 4:10 Hebr. 12:14 Job 16:18). Onthouding van het loon der arbeiders (Jacobus 5:4). Onderdrukking van het volk Gods. (Exodus 3:7). Onderdrukking van armen, weduwen en wezen, (Exodus 22:22-27), en huizen gebouwd met onrecht en roverij. (Habakuk. 2:11). De zonden van Sodom werden eerst in het tiende geslacht bezocht, gelijk ook de zondvloed eerst met het tiende geslacht kwam..

21. Daarom zal Ik nu, even als een menselijk rechter tevoren nauwkeurig onderzoekt en de schuld weegt, eer hij een vonnis velt, afgaan en bezien, of zij naar hun geroep, dat tot Mij gekomen is, het uiterste, dat Ik in Mijn lankmoedigheid dragen kan, gedaan hebben, 1) en zo niet, zo de maat van hun misdaden nog niet vol geworden is, Ik zal het weten en Mijn straf nog terughouden.

1) "En zo niet, Ik zal het weten." Hiermee wil de Heere niets anders zeggen, dan dat, indien de zonde nog niet vol is, gelijk Hij vroeger getuigd heeft van de zonden van de Amorieten, Hij zijn straf nog zal inhouden. Nooit straft de Heere, dan met het volste recht..

22. Toen keerden die mannen, die beide Engelen, die de Heere vergezeld hadden, het aangezicht vandaar; zij verwijderden zich van de Heere en van Abraham, en gingen naar Sodom, 1) maar Abraham, denkende aan zijn broeder Lot, welke in die stad woonde, gevoelde zich geroepen en door liefde gedrongen, om, gelijk hij die steden tegen machtige vijanden beschermd had, nu ook als bemiddelaar en voorspreker tegenover de toorn van de opperste Rechter, voor haar op te treden; en hij bleef nog staande2) voor het aangezicht des HEREN. De Heere verliet hem niet, maar gaf, de begeerte van Zijn vriend in zijn hart lezende, hem gelegenheid om te spreken.

1) Wat kon die openbaring Gods aan Abraham nu leren? Zij leert ons allereerst inzien, dat we met een God te doen hebben, die zich wil openbaren; daarna ook, welk een God wij in Hem hebben. Achtereenvolgens toch, de tekst volgende, leren wij God kennen als vertrouwelijk omgaande met de Zijnen, zegenend hun tegemoet tredende, trouw de raad van de eeuwige verkiezing, en eeuwige voorkennis hun houdende, heilig in Zijn eisen ook aan de gelovigen, en rechtvaardig in Zijn richten tegenover een goddeloze wereld, die in het boze ligt en zich van Hem heeft afgewend..

De Engelen als dienstknechten van God, worden nu uitgezonden tot onderzoek, om met eigen ogen te zien, hoe groot de zonde van Sodom en Gomorra geklommen is.

2) Vooreerst zegt Mozes, dat de mannen verder gingen, wat voor Abraham een teken was, dat het gesprek geëindigd was, en dat hij naar huis kon terugkeren. Vervolgens deelt hij mee, dat Abraham bleef staan voor het aangezicht des Heren, zoals zij plegen te doen, die, hoewel hun afscheid bekomen, niet terstond heengaan, daar zij noch iets hebben te bespreken, of te behandelen. En gij weet, dat Mozes, toen hij melding maakte van de tocht, aan de Engelen de naam van "mannen" gaf. Maar van Abraham zegt hij niet, dat deze stond voor het aangezicht van die mannen, maar voor het aangezicht van God, daar hij, ofschoon hij een menselijke gedaante voor zich zag, toch door het geloof wist, dat het God was. En zijn woorden tonen genoegzaam aan, dat hij niet gesproken heeft als met een sterfelijk mens. Hieruit leren wij, dat het verkeerd van ons is, indien wij aan de uiterlijke tekenen, waarin God zich openbaart, blijven hangen, of deze verhinderen, dat wij op de rechte wijze tot Hem naderen. Want van nature zijn wij wel tot deze ondeugd geneigd, maar des te meer moeten wij moeite doen, dat wij door het geloof tot God zelf opklimmen, opdat de uiterlijke tekenen in de wereld ons niet terughouden..

23. En Abraham trad toe, gelijk men zich dichter plaatst bij hem, die men in vertrouwen en dringend iets heeft te vragen, en zei: Gij wilt gaan zien, of dat geroep, dat voor Uw oren gekomen is, waar is, en het onderzoek zal zeker zo uitvallen, dat bij het grootste getal de maat van de zonde vol is maar zult Gij ook de rechtvaardige, met de goddeloze ombrengen? 1)

1) Abrahams voorbede naar haar kracht en haar beperking is een voorbeeld van de rechte verhouding van de gelovigen tot het verderf van de wereld. Zie over de beperking 1 Joh. 5:16. Door die beperking te overschrijden moet ook de voorbede zich boven het geloof verheffen en tot onwaarheid worden. Abrahams verontschuldigingen in zijn voorbede, zijn voorzichtig verder gaan, de wijze, waarop de Heere zelf aan zijn voorbede een einde maakt, bewijzen, dat de stoutste voorbede grenzen heeft. Aan de andere zijde blijken de kracht van het gebed en de volle zekerheid van gebedsverhoring..

Niet alleen denkt Abraham hier aan Lot, maar zijn hart is met medelijden vervuld, omtrent die vijf steden. Zijn pleiten is een pleiten voor allen. Hij kan het zich niet voorstellen, dat er in al die steden slechts één enkele rechtvaardige woont..

24. Misschien zijn er vijftig 1) rechtvaardigen in de stad, zult Gij hen ook ombrengen, en de plaats niet sparen, om de vijftig rechtvaardigen die binnen haar zijn?

1) Ongelijk aan Abraham zijn zij, die van hun medemensen denken, alsof niemand God kent. Hij denkt, dat er tenminste nog 50 rechtvaardigen in Sodom zouden kunnen zijn. Zo denken de liefde en ootmoed..

25. Het zij verre van U, 1) zulk een ding te doen, te doden de rechtvaardige2) met de goddeloze! dat de rechtvaardige zij gelijk de goddeloze, verre zij het van U! Zou de Rechter van de gehele aarde geen recht doen? Zou Hij die een ieder vergelden zal naar zijn werken (Romeinen 2:6 vv.), gelijk een geweldige onder de mensen handelen, die blind voortgaat in zijn toorn, en steden en dorpen verbrandt, zonder te vragen: of rechtvaardigen of onrechtvaardigen daarbij omkomen?

1) Abraham pleit op Gods deugden en majesteit; hij verlangt alleen, wat met Gods grootheid overeenkomstig is. Dat is het ware bidden..

2) In het Hebreeuws chalilah, een woord, vooral als het herhaald wordt, maar óók als het eenmaal gebruikt wordt, een zeker afgrijzen te kennen geeft, een besliste afkeer van de een of andere zaak bij de persoon veronderstelt. (Jozua 22:29, 1 Samuel. 20:9). Abraham werpt hiermee alle gedachte verre van zich dat hij bij God ook maar enig onrecht veronderstelt, Hij is er van overtuigd, dat, indien God die steden omkeert, dit niet zal geschieden, dan naar het volste recht. Dit verhindert hem echter niet, als smekeling tot de Heere te naderen, om als voorbidder op te treden voor die goddeloze steden. Rechtvaardigen, worden zij hier genoemd, niet in de volstrekte zin van het woord, maar in de zin van vromen, van degenen, die zich aan de zonde van Sodom niet hebben schuldig gemaakt..

26. Toen zei de HEERE, op die bede, waaruit zo duidelijk een heilige ijver voor Gods eer en de innigste liefde jegens de naaste sprak: zo Ik te Sodom binnen de stad vijftig rechtvaardigen zal vinden, zo zal Ik de gehele plaats sparen om hunnentwil. 1)

1) Merkt dit op, gij goddelozen! dat gij en de wereld slechts om der vromen wil gespaard wordt.

Om de wil van de rechtvaardigen, die met de goddelozen aan een en dezelfde plaats wonen, wordt de goddelijke straf opgeschort door God, die hen niet tegelijk met Zijn vijanden kan verderven, tenzij dan dat hun getal zo gering ware, dat God hen kan uitleiden. Een enkel kind Gods, hoe gering en onbeduidend ook naar de wereld, kan een macht zijn, die de loop van de geschiedenis wijzigt. Zo ondoorgrondelijk zijn Gods oordelen..

27. En Abraham, aan de ene zijde verheugd over de genadige toezegging, die de Heere hem gaf, maar aan de andere zijde ook verschrikt, dat hij zichzelf aan een bepaald getal gebonden had, antwoordde en zei: Zie toch, ik heb mij onderwonden te spreken tot de HEERE, hoewel ik stof en as ben! 1) Het is de grootste stoutheid, dat ik ondernomen heb met de Heere te onderhandelen; hebt Gij mij echter willen aanhoren, zo hoor mij nog verder.

1) Met de grootste vrijmoedigheid mag de gelovige zich aan God vasthouden, maar niet zonder diepe ootmoedigheid, niet zonder heilige eerbied. Abraham wordt steeds geringer, hoe langer hij met de Heere spreekt, maar ook moediger. Zo spreekt Abraham, voor zijn vrijmoedigheid vergiffenis verzoekende. Want wat is een sterveling wanneer hij met God onderhandelt? Hij bekent, dat hij al te vrijmoedig is, door op zulk een gemeenzame wijze God iets te verzoeken; maar hij vraagt hiermee tevens, dat Hij hem met toegevendheid behandele. Hier valt op te merken, dat Abraham hoe nader hij tot God komt, des te beter gevoelt, hoe ellendig en onaanzienlijk de toestand van de mens is..

28. Misschien zullen aan de vijftig rechtvaardigen vijf ontbreken, zult Gij dan om vijf, die aan de vijftig, voor welke Gij mij verschoning hebt toegezegd, nog ontbreken, de gehele stad verderven? En Hij zei: Ik zal haar niet verderven, zo ik er vijfenveertig zal vinden.

29. En hij, door de neerbuigende goedheid des Heren, altijd vrijmoediger gemaakt, voer voort nog tot Hem te spreken, en zei: Misschien zullen aldaar veertig gevonden worden! En Hij zei: Ik zal het niet doen om der veertigen wil.

30. Voorts zei hij: Dat toch de HEERE niet ontsteke, dat ik, na drie maal reeds verhoord te zijn, nog meer spreke; misschien zullen aldaar dertig gevonden worden. En Hij zei: Ik zal het niet doen, zo Ik aldaar dertig zal vinden.

31. En hij zei: Zie toch, ik heb mij onderwonden te spreken tot de HEERE; daarom waag ik het nog langer vast te houden; misschien zullen er twintig gevonden worden! En Hij zei: Ik zal haar niet verderven om der twintigen wil.
1)

1) Abraham is een dinger met God, maar om zielen; het was Abraham te doen, om mensen levens te redden, en om mensen zielen te behouden, Hem was de kracht van de voorbede door het geloof bekend. Aan Paulus, een enig dienaar des Heren, werden ook al schepelingen geschonken. En zo gaat het ook nog heden. Menige stad, menig land wordt alleen gespaard om de rechtvaardigen, die er in zijn; ja de rechtvaardigen zijn de kurken, waar het land op drijft en zonder welke het zinken zou..

Luther wees op Abrahams dingen, tot een bewijs, dat wij, zo als het in de gelijkenissen van de onrechtvaardige rechter en van de voor zijn gast om brood vragende vriend geleerd wordt, God moeten bewegen door een aanhoudend bidden..

32. Nog zei hij: Dat toch de HEERE niet ontsteke in toorn, dat ik alleen ditmaal spreke: indien ook dat getal niet gevonden wordt, zo mag ik niet langer vragen: misschien zullen er tien gevonden worden! En Hij zei: Ik zal haar niet verderven om der tienen wil.

Deze voorbede van Abraham, die met klimmende moed, zes maal tot God komt, is menigmaal bespot, terwijl zij ons een aanbiddenswaardige diepte van Goddelijk neerbuigen nevens een bewonderenswaardige hoogte van menselijke geloofskracht ontvouwt. Abraham weet, dat hij de Rechter van de gehele aarde voor zich heeft en tegenover Die slechts stof en as is; toch heeft hij een hart om met God te spreken, daar het geloof hem de vrees ontneemt; toch gaat hij schrede voor schrede verder; daar de barmhartige liefde tot de mens hem, zelfs tegenover God, tot een held maakt. Dingen nu, is het wezen van het ware gebed; het is de heilige onbeschaamdheid, van welke onze Heer (Luk. 11:8) spreekt, de onbeschaamdheid van het geloof, welke over de oneindige afstand tussen schepsel en Schepper heengaat en onophoudelijk op Gods hart aandringt en niet aflaat, voordat het overwonnen heeft. Dat zou zeker niet geoorloofd, noch mogelijk zijn, zo God niet krachtens de wondervolle eenheid van noodzakelijkheid en vrijheid in Zijn wezen, aan het gebed van het geloof een macht verleend had, door welke Hij zich overwinnen laat, zo Hij zich niet in zulk een betrekking tot de mens geplaatst had, dat Hij niet alleen door middel van Zijn genade op Hem werkt, maar ook door middel van het geloof op Zich werken laat; zo Hij het niet in het leven van het vrije schepsel ingeweven en niet aan de persoonlijkheid van het schepsel het recht verleend had, zich tegenover Hem in het geloof te doen gelden. Hierop verheft zich het gelovig gebed, en treedt het de goddelijke gerechtigheid in de weg, en bleekt het voor de goddelijke liefdebaan..

Het schijnt wel, dat Abraham op sofistische wijze met God heeft geschertst, daar hij, langzamerhand het eerste getal verkleinende, voortschrijdt tot de zesde bede. Ik antwoord, dat dit gesprek veeleer een blijk is geweest van een overstelpt gemoed. Vooreerst wordt hij zeer gekweld, omtrent de inwoners van Sodom; waarom hij niets aflaat, wat kan strekken, om zijn bekommernissen uit de weg te ruimen. Daar echter de Heere hem telkens vertrouwelijk antwoordt, weten wij, dat hij niet lastig of onbescheiden is geweest. Indien nu de Heere, als er voor de Sodomieten gebeden wordt, genadig voor de zesde maal Zijn oor neigt, zal Hij veel minder de gebeden afwijzen, die door de Kerk of door de huisgenoten van het geloof worden opgezonden..

33. Toen ging de Heere weg, als Hij geëindigd had tot Abraham te spreken, 1) en kwam met de Engelen, die Hem (vs.22) vooruitgegaan waren, weer tezamen; Sodom zelf, die plaats van de gruwelen, heeft Hij, als de volmaakte heilige, niet betreden, en Abraham keerde weer
2) naar zijn plaats.

1) Ziet hoe het geloof gemeenzaam maakt met God, en stout om van Hem te eisen. Een ander zou reeds lang opgehouden en gemeend hebben, dat hij voor dertig of twintig het geheel ontvangende, reeds een grote buit verkregen had; doch neen, God is lankmoedig en de

lankmoedigheid Gods en de vrijmoedigheid van het geloof gaan samen. Abraham hield vol en trok, altijd onder andere vorm, altijd meer naar zich toe, totdat hij kwam tot tien. Hij dacht, dat er in zulk een grote stad tenminste wel tien mensen, die God vreesden, zouden gevonden worden. Doch er waren geen tien in geheel Sodom en Gomorra. Abraham had dus niet genoeg gebeden. Hij had nog meer moeten dingen; want er waren slechts vier, die te behouden waren waarvan slechts drie behouden werden. Doch zo is het, altijd ontbreekt het aan de zijde van de mensen, niet aan de zijde van God. De olie in de kruik van de weduwe hield niet op, omdat de vaten vol waren, maar omdat er geen ledige vaten meer waren. Abraham meende dus veel te hebben, en hij had niets. Maar God doet boven ons bidden en boven ons denken. Hij spaarde nochtans Lot en de zijnen, ofschoon Hij er niet toe gehouden was. God verhoorde dus Abraham niet, en toch verhoorde Hij hem wel; want het was Abraham bijzonder om Lot te doen; doch het kwam niet in zijn gedachte, om voor deze alleen te bidden..

Heeft Abrahams voorbede dan geen zegen? Zie hoofdstuk. 19:29: "God gedacht aan Abraham.

HOOFDSTUK 19.

VERDELGING VAN SODOM. LOTS REDDING EN ZONDE.

I. Vs. 1-11. De beide Engelen, welke de Heere met Abraham alleen gelaten hadden, worden in Sodom door Lot gastvrij opgenomen, en geraken in groot gevaar door de bewoners tot slachtoffers van hun afschuwelijke lusten misbruikt te worden. Lot wil tot de uiterste prijs het gevaar van hen afwenden, komt echter zelf in grote moeilijkheid. Toen sloegen de Engelen de mannen voor de deur met blindheid, zodat zij van hun voornemen moesten afzien.

1. En die twee Engelen, nadat zij van Abraham gescheiden en verder voortgetrokken waren (hoofdstuk. 18:22), kwamen te Sodom in de avond; en Lot, die zijn tent eerst in de nabijheid van Sodom had opgeslagen (hoofdstuk. 13:12), maar later, uit lust tot gezellig leven, in de stad zelf getrokken was (hoofdstuk. 14:12), zat, zoals gewoonlijk, ook deze avond in de poort 1) te Sodom, om daar bij de samengekomenen te zijn; en als Lot hen de poort zag naderen en hen voor reizende vreemdelingen aanzag, stond hij, gastvrij als hij was, van zijn zitplaats op, hun tegemoet, en terwijl niemand van Sodom's inwoners zich om de vreemdelingen bekommerde, boog hij zich met het aangezicht ter aarde. Zag hij nog niet, wie zij waren, toch had hij aanstonds iets edels in hun aangezicht opgemerkt, en besloot hij des te meer om zich hun lot aan te trekken, daar hij wel wist, hoe ligt hun in die ontuchtige stad iets kwaads kon bejegenen.

1) In oude tijden was men gewoon onder de poort, een gewelfde ingang met zitplaatsen, samen te komen, om daar zaken van algemeen belang te behandelen, met name rechtszaken, of koophandel te drijven, of tot gezellig verkeer (hoofdstuk. 34:20 Deuteronomium. 21:19; 22:15 Ruth 4:1 vv. 2 Samuel. 15:1 Psalm. 69:13). Dat zitten van Lot in de poort is waarschijnlijk niet tot zijn eer. (Psalm. 1:1).

2. En hij zei: ziet nu, mijn heren! keert toch, daar gij zeker niet weet, waar gij in deze vreemde stad zult overnachten, in ten huize van uw knecht, en vernacht, en wast uw voeten, en laat mij u verder verzorgen; en gij zult, zo vroeg, als het u goed dunkt, opstaan en gaan uws weegs. a) En zij zeiden: Neen, maar wij zullen op de straat vernachten. b) 1)

a) Genesis 18:2-5 b) Richteren. 19:5 vv.

1) Het afslaan van nachtverblijf in een van de woningen in Sodom sprak reeds een vreselijke beschuldiging uit tegen de bewoners van die stad..

Waarom de engelen eerst weigeren het huis van Lot binnen te treden, is duidelijk. Zij kwamen niet met een boodschap van vrede voor de inwoners van Sodom. Sodom's en Gomorra's inwoners hadden zó hun weg verdorven, dat de heilige Engelen Gods in hun midden niet konden overnachten..

3. En a) hij hield bij hen zeer aan, zodat zij tot hem inkeerden, en kwamen in zijn huis; en hij maakte hun een maaltijd en bakte ongezuurde koeken; hij bereidde hun een avondmaal, dat eenvoudiger dan het middagmaal (hoofdstuk. 16:6-8) placht te zijn: en zij aten. 1)

a) Hebr. 13:2

1) Dat zij aten en zich dus gedroegen als gewone mensenkinderen kwam, omdat de tijd nog niet was gekomen, dat zij zich als gezanten Gods zouden openbaren..

4. Eer zij zich, na, het avondmaal, te slapen legden, zo hebben de mannen van die stad, de mannen van Sodom, die waarschijnlijk ook die dag tot eten en drinken verzameld geweest waren, daar zij van de vreemdelingen en hun bijzondere schoonheid gehoord hadden, zich opgemaakt in vleselijke lust, en van de jongsten tot de oudsten toe hebben zij dat huis omsingeld, het gehele volk, van het uiterste einde af, elke ouderdom, elke stand was in die bende vertegenwoordigd.

5. En zij riepen Lot toe, en gaven op de onbeschaamdste wijze hun voornemen te kennen Jesaja 3:9), en zeiden tot hem: Waar zijn die mannen, die deze nacht tot u gekomen zijn? breng hen uit tot ons, opdat wij ze bekennen. 1)

1) Ofschoon zij van plan zijn de gastvrienden van Lot te misbruiken, om aan hun geile lusten te voldoen, geven zij iets anders met dat woord voor. Want omdat Lot verkeerd heeft gedaan, daar hij onbekende mensen in de stad heeft toegelaten, waarin hij zelf een vreemdeling is, bevelen zij, dat hij hen voor hun aangezicht zal stellen; alsof zij zeggen wilden: Wij willen weten, wie gij als gastvrienden in onze stad hebt gebracht. Om hun liederlijkheid te bedekken, vragen zij hier van de heiligen man op meesterachtige wijze, wat hij bestaan heeft, om onbekende mensen in zijn huis te ontvangen..

De zonde van de homofilie, als man met man schande bedrijft (Romeinen 1:27), is het toppunt van de zonde. Om haar worden de Sodomieten verdelgd, terwijl de vernietiging van de overige Kanaänieten nog uitgesteld wordt..

Het is het toppunt van goddeloosheid, dat men in het tegennatuurlijke genot zoekt, en zelfs bij het aanschouwen van heilige schoonheid tot schandelijke begeerte wordt opgewekt. Die vreselijke zonde, een vloek van het heidendom, is een afbeeldsel van de val van de duivels (Judas 1:6, 7), volgens de Mozaïsche wet (Leviticus 18:22; 20:23) een gruwel, de dood waardig. Tot de oorzaken voor de ondergang van het Osmanische rijk zal in het bijzonder ook deze zonde behoren, waarmee die van Onan (hoofdstuk. 38:8) overeenkomst heeft..

5. En zij riepen Lot toe, en gaven op de onbeschaamdste wijze hun voornemen te kennen Jesaja 3:9), en zeiden tot hem: Waar zijn die mannen, die deze nacht tot u gekomen zijn? breng hen uit tot ons, opdat wij ze bekennen. 1)

1) Ofschoon zij van plan zijn de gastvrienden van Lot te misbruiken, om aan hun geile lusten te voldoen, geven zij iets anders met dat woord voor. Want omdat Lot verkeerd heeft gedaan,

daar hij onbekende mensen in de stad heeft toegelaten, waarin hij zelf een vreemdeling is, bevelen zij, dat hij hen voor hun aangezicht zal stellen; alsof zij zeggen wilden: Wij willen weten, wie gij als gastvrienden in onze stad hebt gebracht. Om hun liederlijkheid te bedekken, vragen zij hier van de heiligen man op meesterachtige wijze, wat hij bestaan heeft, om onbekende mensen in zijn huis te ontvangen..

De zonde van de homofilie, als man met man schande bedrijft (Romeinen 1:27), is het toppunt van de zonde. Om haar worden de Sodomieten verdelgd, terwijl de vernietiging van de overige Kanaänieten nog uitgesteld wordt..

Het is het toppunt van goddeloosheid, dat men in het tegennatuurlijke genot zoekt, en zelfs bij het aanschouwen van heilige schoonheid tot schandelijke begeerte wordt opgewekt. Die vreselijke zonde, een vloek van het heidendom, is een afbeeldsel van de val van de duivels (Judas 1:6, 7), volgens de Mozaïsche wet (Leviticus 18:22; 20:23) een gruwel, de dood waardig. Tot de oorzaken voor de ondergang van het Osmanische rijk zal in het bijzonder ook deze zonde behoren, waarmee die van Onan (hoofdstuk. 38:8) overeenkomst heeft..

6. Toen ging Lot, terwijl hij het voor onmogelijk hield het geweld te trotseren, daar hij niet wist, dat de almacht des Heren hier redden zou, uit tot hen aan de deur, en hij sloot de deur achter zich toe, opdat de dreigende menigte de ingang niet zou bemachtigen en in huis dringen.

Wel een bewijs, dat ook voor Lot het recht van de gastvrijheid heilig was. Liever stelt hij zichzelf in gevaar, dan dat hij toelaat, dat zijn gasten kwaad geschiedt.

7. En hij zei met vriendelijke woorden: Mijn broeders! doet toch geen kwaad! 1) bedrijft zulk een misdaad niet; bedenkt dat het vreemdelingen zijn; laat de onschendbaarheid van het heilig recht van de gastvrijheid nog iets bij u gelden! Maar, moet uw vleselijke begeerlijkheid voldoening hebben.

1) Lot weet genoeg van de zonden van Sodom, dat hij terstond inziet, dat hun eis geheel iets anders inhoudt, dan eenvoudig zien, wie die vreemdelingen zijn. Hij bevroedt wel terdege, dat hun lusten zijn opgewekt door het gezicht van de reine Engelen..

8. Ziet toch, ik heb, gelijk gij weet: twee dochters, die geen man bekend hebben; ik zal haar, hoe zwaar het ook voor mij, de vader is, nu tot u uitbrengen, en doet haar, zoals het goed is in uw ogen; alleen doet deze mannen niets; want daarom, opdat zij voor leed verzekerd zouden zijn, zijn zij onder de beschermende schaduw van mijn dak ingegaan. 1)

1) Hoewel de standvastigheid van Lot bijzondere lof verdient, dat hij zijn leven tot verdediging van zijn gasten stelt, zo is toch zijn deugd met een groot gebrek vermengd; radeloos, gelijk dit in moeilijke toestanden pleegt te zijn, denkt hij een ongeoorloofd middel uit. Hij aarzelt niet zijn dochters aan hun lusten op te offeren, opdat de eer van zijn huis ongeschonden zou blijven..

Het kan zijn, dat er soms een strijd van plichten ontstaat, waarbij de keuze moeilijk valt. Dat had Lot reeds ondervonden, als hij van Abraham ging scheiden. Bij dergelijke botsing van elkaar schijnbaar tegenover gestelde plichten is het het eenvoudigst te volgen, te beiden, te bidden. Indien Lot dit gedaan had, dan zou hij de heiligheid, van "de schaduw van zijn dak, waaronder die mannen waren ingegaan," niet hoger geacht hebben, dan de eer en reinheid van zijn twee dochters, die hij aan de driesten overmoed van de geile menigte wilde overgeven. Om de een te redden mag men de ander niet opofferen, en de deugd van de een niet prijs geven, om de goede naam van een ander of van ons eigen huis op te houden..

Het zedeloos voorbeeld van de inwoners van Sodom, hoewel door Lot tegengestaan, heeft zeker enige invloed op hem uitgeoefend, zodat een zonde als deze door hem kon worden voorgesteld. Onmerkbaar gaat de mens de zonde lichter achten; zo hij gedurig ziet en hoort. Dat hoererij en onreinheid onder u zelfs niet genoemd worde!.

9. Toen zeiden zij, door zijn woorden nog wilder en losbandiger geworden, Kom verder aan! Maak u weg van hier, van de deur af, dat wij die binnen kunnen gaan. Voorts zeiden zij: Deze ene is gekomen, om als een vreemdeling hier te wonen, en zou hij alleszins a) rechter zijn?
1) wil hij alleen, de vreemdeling, over ons, die zo velen en ingeborenen zijn, met zijn zedelessen de meester spelen? Dat laten wij niet toe! En nadat zij tot razernij waren opgewonden, schreeuwden zij tot hoon voor zijn vermaning: nu zullen wij u meer kwaad doen dan hun, 2) opdat gij ziet, dat een vreemdeling onder ons niets te zeggen heeft, maar wij doen kunnen, wat ons lust. En zij drongen zeer op de man, op Lot, om hem aan te grijpen; en wie weet, wat zij in hun woede met hem zouden gedaan hebben, wanneer hij aan hen ware overgelaten! en zij traden toe, om de deur open te breken en zich zo meester te maken van Lots gasten.

a) Exodus 2:14 Hand. 7:27

1) In het Hebreeuws Jischfot Schafot, letterlijk: zal hij steeds de rechter spelen? Hieruit is af te leiden, dat Lot hen gedurig vermaand heeft, om van hun zonden af te laten. (2 Petrus. 2:7,8).

2) Alsof geslagen en gedood te worden zo veel erger ware, dan het voorwerp van zulk een zonde te zijn..

10. Doch die mannen, die Engelen, de deur van binnen openende, staken hun hand uit, en deden Lot tot zich inkomen 1) in het huis, en sloten de deur toe, eer de dreigende menigte mede kon binnenstormen.

1) Wij zien dat, daar Lot zijn huis gesloten had, om zijn gasten te beschermen, zij hem gelijk met gelijk vergelden; daar de Engelen hem niet alleen door de geopende deur weer naar binnen trekken, maar de goddelozen de toegang verhinderen, terwijl zij, door gebruikmaking van hun goddelijke macht, de deur weer sluiten..

Lot, die alles gewaagd heeft, om hen te redden, wordt nu zelf door hen gered (Luc. 9:24).

11. En Zij, die als gezanten des Heren macht hadden ontvangen, sloegen de mannen, die aan de deur van het huis waren, met blindheid 1) van de kleinsten tot aan de grootsten, 2) zodat zij, na lang tevergeefs langs de wanden getast te hebben, moe werden om de deur te vinden.

1) Deze wonderbare straf was alzo in het gezicht van de ogen; niet zo, dat zij in het geheel niet konden zien, maar dat zij, beneveld in het verstand, niet konden onderscheiden, hetgeen zij enigszins zagen (2 Koningen. 6:18) wellicht door de plotseling oprijzende bedwelming van de drank, die zij gedronken hadden. Wee hem, die God met geestelijke blindheid slaat!

Dit is niet zo op te vatten, dat zij, als het ware, van het gebruik van hun ogen werden beroofd, maar zó, dat hun gezicht beneveld werd, zodat zij niets konden onderscheiden..

In die strafoefening trad slechts hun geestelijke blindheid naar buiten, en aldus moest deze aantonen, dat zij in hun ongeneeslijke blindheid zouden sterven. Zo was dan die strafoefening, meer nog dan de dreigende komst van de wraakgezanten Gods, meer nog dan de grievende belediging deze aangedaan, het zeker teken van het wis en steeds meer naderend verderf..

2) Ook de jongeren delen in de straf van de ouderen. Hier hebt ge een aanschouwelijk voorbeeld van hetgeen de Heere zegt in het 2de gebod, dat Hij de ongerechtigheid der vaderen bezoekt aan de kinderen tot in het derde en vierde geslacht, van hen, die Mij haten..

II. Vs. 12-22. Vroeg in de morgen van de volgende dag worden Lot met zijn vrouw en zijn twee dochters uitgeleid. De bruidegoms van de laatsten hebben de aanmaning om zich te redden bespot. De Heere, Die Zich weer bij hen gevoegd heeft, wijst hen naar het Moabitische gebergte, doch staat op Lots bede, hem het kleine Bela als toevluchtsoord toe.

12. Toen zeiden die mannen, in welke hij onwetend Engelen geherbergd had (Hebr. 13:2), en die zich nu bekend maakten, tot Lot: Wie hebt gij hier nog meer? een schoonzoon, uw zonen, of uw dochters, en allen, die gij hebt, die u toebehoren, in deze stad, roep hen spoedig, breng ze uit deze plaats.

Hoewel zijn vrouw, noch zijn dochters of schoonzonen de Heere God vereerden, toch wordt Lot geboden hen te waarschuwen en te vermanen met hem uit te trekken. Aan Lot zou het leven van de zijnen, indien zij zich lieten redden, uit genade geschonken worden. De goddelozen, in de nabijheid van de godvrezenden verkerende, worden dikwijls om laatstgenoemden gezegend.

13. Want wij gaan deze plaats verderven, omdat haar geroep
1) het geroep van haar zonden, groot geworden is voor het aangezicht des Heren; en de Heere ons uitgezonden heeft, om haar te verderven. 2)

1) De mensen, waaraan zij zich hebben verzondigd, de schepselen Gods die zij hebben misbruikt, roepen om wraak, eisen straf van God (hoofdstuk 4:10). In dat woord ligt de grote, ernstige gedachte uitgedrukt, dat elke verkrachting van de wereldorde, door God vastgesteld,

voldoening eist; dat deze heilige orde door de straf van elk en een ieder moet worden hersteld, die het heeft gewaagd haar te verbreken..

2) Hieruit ziet men, dat de Engelen door God gebruikt worden, zowel om Zijn genade als Zijn toorn te bedienen. Zo ook zond Hij later een Engel, om in het leger van Sanherib, duizenden in één nacht te doden, en zag David de Engel met het uitgetogen zwaard, om de straf van de pestilentie te voltrekken. Dit is echter niet in strijd met hetgeen de Apostel zegt: dat zij uitgezonden worden ten dienste van hen, die de zaligheid zullen beërven. Het eerste sluit het laatste niet uit, en van het laatste zien wij ook hier een duidelijk voorbeeld. Dezelfde Engelen, die Sodom en Gomorra zullen verderven, zijn door God tevens uitgezonden om Lot te redden..

14. Toen ging Lot, 1) terwijl zijn ziel vol ontzetting was, en de angst van het naderend gericht hem vleugels gaf, uit op de straat en naar de huizen, waar zij woonden op wie hij betrekking gevoelde, en sprak tot zijn aanstaande schoonzonen, die zijn dochters nemen zouden, 2) en zei: Maakt u op, gaat uit deze plaats, want de Heere gaat deze stad verderven, gelijk Hij mij door Zijn boden - want dat zijn de mannen, die bij mij geherbergd zijn- heeft laten bekend maken; maar zij waren even ongelovig en waanden zich even veilig als alle inwoners van Sodom; hij was in de ogen van zijn schoonzonen als jokkende, 3) het was hun belachelijk, wat hun schoonvader hun verhaalde; en hij moest onverrichter zake teruggaan en hen aan hun lot overlaten.

1) Lot aarzelt geen ogenblik geloof te weigeren aan de woorden van de boden Gods; en waar hij zelf van harte overtuigd is, dat God de stromen van Zijn gramschap over deze goddeloze steden zal uitzenden, daar haast hij zich, door de drang van de liefde, zijn schoonzonen te waarschuwen, in de hoop, dat ook zij hun leven zullen redden..

2) Ziet, welk een onheil het wonen onder de slechten teweegbrengt. Wie zijn zij, aan wie Lots dochters zullen gegeven worden?.

3) Die de ruwe wereld bestraffen wil, moet een domper of oproermaker heten. Goddelozen worden door goede vermaningen slechts temeer verhard. Hoe nader de gerichten Gods zijn, des te veiliger achten zich de zondaars..

O! het woord op zichzelf, hoe ernstig en dreigend ook, blijkt steeds machteloos tegenover het boos en diep verdorven mensenhart..

15. En als de dageraad opging, drongen 1) de Engelen Lot aan, zeggende: Maak u op, neem uw vrouw en uw twee dochters, die voorhanden zijn, die gelukkig nog niet met hun ongelovige bruidegoms gehuwd, maar nog in uw vaderlijke macht zijn, opdat gij in de ongerechtigheid van deze stad niet omkomt. 2)

1) Hoewel het geloof en de vroomheid van Lot geprezen wordt, toch toont hij hier, dat er nog iets menselijks aan hem kleefde, daar de Engelen hem tot haast moeten aandrijven. Het kan zijn uit traagheid, omdat hij er tegen opzag in ballingschap te gaan. Zó hadden vele zorgen en

vrees zijn beangst gemoed overstelpt. Want hij is in het onzekere, wat de toekomst voor hem als balling zal zijn, waar hij huis en haard moet achterlaten, en naakt en beroofd van alles, naar de een of andere plaats zich moet begeven. Want hij berekent niet, dat hij hetzelfde moet doen als de schipbreukeling, die, om behouden de haven te kunnen bereiken, de koopwaren en al wat hij heeft, in zee werpt. Hij twijfelt niet aan het woord Gods; hij weigert niet, wat bevolen is, om ergens heen te trekken, maar krachteloos door zijn onvastheid en met vele zorgen vervuld, treedt hij langzaam, al hinkende, voort, terwijl hij haastig, en zich door geen oponthoud latende verleiden, had moeten heengaan..

Wellicht ook, dat bij hem de hoop nog schuilde, dat zijn schoonzonen gehoor zouden geven aan zijn roepstem. Wel een bewijs, dat de Heere God moet komen met Zijn voorkomende genade, zal de mens uit het geestelijk Sodom verlost worden; maar ook immer met Zijn genade moet vergezellen en Zijn werk voleindigen. Zo wordt God dan ook altijd verheerlijkt in Zijn eigen werk..

2) De Engel gebruikt dit woord tot een prikkel voor Lot, opdat hij zich toch zou haasten.

16. Maar hij vertoefde, 1) daar het hem zwaar viel, de hem lief geworden woonplaats en zijn have en zijn goed te verlaten, en als een vluchteling in ballingschap te gaan; zo grepen 2) dan die mannen zijn hand, en de hand van zijn vrouw en de hand van zijn twee dochters, om de verschoning des HEREN over hem, om de genade Gods, die hen niet wilde laten omkomen en zij brachten hem uit en stelden hem buiten de stad. 3)

1) Wel heeft men zich te verwonderen over de traagheid van deze man die, hoewel hij er stellig van overtuigd is, dat de Engelen niet zonder grond dreigen, zich toch door geen woorden laat opwekken, om haast te maken, zodat hij als met geweld buiten de stad moet worden gebracht. Christus zegt: De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak; maar hier wordt een zedelijk gebrek van nog minder gehalte getoond, daar, door zijn traagheid, het vlees de gewilligheid van de geest zo aan banden legt, dat hij, nauwelijks al hinkende, kan voortkruipen. En van dit gebrek weet een ieder bij eigen ervaring mee te spreken. Want, naarmate de gelovigen moeten arbeiden om ertoe te komen, dat men God volgt, naar dezelfde mate moet ook alles vermeden worden, dat Zijn bedreigingen niet als voor dovemans oren worden gehoord. Maar zo ijverig en vlijtig zijn zij, niet, of zij dralen nog altijd meer dan genoeg is, in hetgeen hun roeping is..

2) "Zij grepen hem." De meer harde uitdrukking wordt gebezigd, om te doen gevoelen dat Lot, als het ware, niet geweld moest worden uitgevoerd; dat een schijnbaar harde behandeling nodig was, om deze dienstknecht Gods aan het gevaar te ontrukken. Zo handelt de Heere dikwijls, ook op geestelijk gebied. Waar de ziel niet wil buigen voor en onder de lieflijke redenen van des Heren lippen, daar gebruikt Hij wel eens harde middelen om de zondaar als een brandhout uit het vuur te rukken..

3) Zo is het ook bij de geestelijke redding. Wij zijn aan de wereld zó gehecht, dat wij, hoe ook gewaarschuwd, hoe ook aangedrongen, hoe ook het naderend verderf ziende, zouden blijven

talmen in die wereld, totdat wij met haar omkwamen, maar het is een krachtige hand, die ons uitleidt.

17. En het geschiedde, als zij hen uitgebracht had naar buiten, zo zei Hij, 1) die vroeger was achtergebleven, maar zich nu weer bij Zijn Engelen gevoegd had: Behoud u om uws levens wil, 2) bedenk, dat uw redding, uw leven van uw spoed afhangt; Zie niet achter u om; 3) laat thans uw enige zorg zijn, dat gij uw leven behoudt (1 Koningen 1:12); vergeet al het andere, wat gij hebt moeten achterlaten, gelijk de zeevaarder in nood alles over boord moet werpen, om slechts het leven te redden; en sta niet, blijf niet staan op deze hele vlakte, opdat het verderf u niet achterhaalt; gij zijt niet veilig, vóór gij deze gehele streek, waaraan uw hart zo hing, verlaten hebt; behoud u, redt u, naar het voor u liggende gebergte heen, opdat gij niet omkomt.4)

1) De bode des Heren leidt uit, om tot Christus te brengen, die alleen behouden kan..

2)Hebreeuws: "Red u, om de wil van uw ziel." Dat woord moet de grondtoon van de liefde zijn, die in elke Evangelieprediking wordt vernomen. Er is, dit voorbeeld van de Engelen bewijst het, geen grotere liefde dan, zelfs op het gevaar af van iemand lastig en hinderlijk te worden, hem zó te dringen, het is een teken van Gods barmhartigheid jegens ons.

3) Het omzien is een bewijs van gehechtheid, en waar God uit de zonde uitleidt, wil Hij, dat wij voorgoed met haar breken. Het is een bewijs van ongeloof aan de bedreiging Gods, zo wij ons niet haasten, om niet mee om te komen. (Luc. 9:62).

4) Niet alleen wordt aan Lot getoond, dat zijn toestand gevaarlijk is, maar ook geopenbaard, dat er een weg van het behoud bestaat. En niet alleen wordt hem getoond, dat er behoudenis mogelijk is, maar hem wordt ook met alle kracht op de consciëntie gebonden, dat hij op die weg niet mag blijven staan, niet mag omzien. Hij moet niet alleen uit Sodom, maar ook uit de zondige omgeving van deze goddeloze stad. De roeping wordt kracht bijgezet door de waarschuwing, opdat er bij hem geen ogenblik vertraging plaatsheeft. 2 Corinthiërs 5:11)..

18. En Lot, eigen onmacht juist nu het meest vrezende, nu hij geleerd heeft, dat hij alleen door de kracht Gods kan behouden worden, zei tot hen, in het bijzonder tot Die, die wel eerst later zich bij hen gevoegd had, maar als de Heere zelf zich betoond had: Neen toch, Heere! laat mij niet naar het gebergte vluchten.

19. Zie toch, Uw knecht heeft genade gevonden in Uw ogen, en Gij hebt Uw weldadigheid groot gemaakt, die Gij aan mij gedaan hebt, om mijn ziel te behouden bij het leven; maar ik zal niet kunnen behouden worden naar het gebergte heen, ik ben te onmachtig, om daarheen te kunnen ontkomen; behoud nog een gedeelte van deze landstreek, opdat mij niet misschien, als ik van vermoeidheid neergezegen ben, dat kwaad, dat Gij brengen wilt, zou aankleven, en ik, die als een brandhout uit het vuur gerukt ben (Amos 4:11), nog zou sterven.

Was het onwil bij Lot of gevoel van onmacht? Ongetwijfeld het laatste. Hij wil nu wel vluchten, maar de eis Gods komt hem zo groot, zó zijn krachten te boven gaande voor, dat hij

pleit op de goedertierenheden des Heren, waardoor hij nu uitgeleid is, en waarvan hij smeekt, dat zij zich verder over hem blijven ontfermen. Alle kracht is in hem uitgeblust. Ja, hij gevoelt, dat hij waardig is met Sodom's inwoners om te komen. Hij gevoelt, dat hij ook zeker zal omkomen, zo God, de Heere, hem niet met Zijn genade blijft vergezellen. Hier vooral blijkt het, dat Lot een kind van God was..

20. Zie toch, deze stad; daar tegen het oosten, is nabij om derwaarts te vluchten, en zij is klein; laat mij toch derwaarts behouden worden, 1) spaar die stad, dat zij niet verdorven worde, (is zij niet klein zodat het licht is deze te sparen?) opdat mijn ziel leve.

1) Hieruit blijkt duidelijk, dat het bij Lot geen onwil was. Hij wilde wel vluchten. De weelde van Sodom, de gemakken van een grote stad, trekken hem niet meer aan. Met het kleine Zoar is hij tevreden. Indien hij maar daarheen, als uit verbeurde gunst van God, mag ontkomen!.

21. En Hij, die weet wat maaksel wij zijn (Psalm. 103:14) en zo gaarne doet, wat de godvruchtigen begeren (Psalm. 145:19), al spreekt ook uit hen een zwak geloof, zei tot hem: Zie, Ik heb uw aangezicht opgenomen ook in deze zaak, dat Ik deze stad niet omkere, waar van gij gesproken hebt, 1) hoewel zij mede tot de ondergang bestemd was.

1) Verhoort God zo genadig de ongepaste wensen van de Zijnen, wat zal er niet geschieden, als onze beden met Zijn geest overeenkomstig zijn!.

God schikt zich hier naar de zwakheid van Zijn dienstknecht. Uit tedere liefde voor de zich onmachtig voelende Lot, staat Hij hem toe, wat hij vraagt, al kunnen wij daaruit nog niet opmaken, dat God ook zijn wensen heeft goedgekeurd. Hij geeft Lot zijn bede en daarmee wordt Zoar om Lots wille gespaard..

Gemakkelijk had Lot zijn tenten kunnen opnemen en uit Sodom verhuizen; maar de schone landstreek trok hem aan, en hij kwelde zijn rechtvaardige ziel en bleef temidden van de goddelozen, toot grote schade voor hemzelf en de zijnen. God laat hem echter de afgod niet behouden, maar verdelgt die. Toch wordt hem, op zijn bede, nog een klein stukje ervan gelaten. Waarom? Opdat hij zelf het moe zou worden en dan vrijwillig ook het laatste verlate en het overblijfsel van zijn afgod met eigen hand zou wegwerpen (vs.30).

22. Haast slechts, behoud u derwaarts; 1) want Ik heb Mijzelf door Mijn barmhartigheid gebonden, en zal niets kunnen doen aan de overige steden, totdat gij daarheen ingekomen zijt. Daarom, omdat zij klein was en Lot hierop bij zijn bede gewezen had, noemde men de naam van deze stad, die vroeger Bela (hoofdstuk. 14:2) heette, Zoar 2) of het kleine (Deuteronomium. 34:3).

1) De Engel had niet alleen de roeping die steden te verderven, maar ook Lot uit te voeren. God had beide zaken verenigd. Daarom, omdat de Engel ook hier niet scheiden mag, wat God verenigd heeft, dringt Hij bij Lot erop aan, om nu ook alle haast te maken, de stad en de vlakte te verlaten..

2) De kruisvaarders vonden het stadje nog onder de naam "Segon;" het was gelegen op het schiereiland, dat in het zuidoostelijk gedeelte van de Dode Zee zich uitstrekt, zeer liefelijk onder palmbomen, in de nabijheid van de Zoutsteenberg met zijn talrijke, spleten en rotskloven. In latere tijd heeft men nog palmbomen daarvan ontdekt..

III. Vs. 23-29. Op hetzelfde ogenblik, dat Lot zijn toevluchtsoord bereikt heeft, laat de Heere zwavel en vuur van de hemel regenen over Sodom en Gomorra. Lots vrouw, die achterom zag, komt mede om. Abraham gaat ‘s morgens vroeg naar de plaats, waar hij de vorige dag voor de Heere had gestaan en ziet de van het land opstijgende rook.

23. De Zon ging juist op boven de aarde, als Lot te Zoar inkwam.

24. Toen a) deed de HEERE zwavel en vuur, 1) een brandende zwavelachtige stof, over Sodom en over Gomorra regenen, van de HEERE, 2) uit de hemel.

a) Deuteronomium. 29:23 Jesaja. 13:19 Jeremia 20:16; 50:40 Klaagt. 4:6 Ezechiël. 16:50 Hos. 11:8 Amos 4:11 Zef. 2:9 Luc. 17:29; 2 Petrus. 2:6, Judas 1:7

1) Deze brandende zwavel had geen natuurlijke oorzaak; maar kwam onmiddellijk uit de hand des Heren..

2)"Jehova van Jehova uit de hemel." "Gods Zoon deed regenen van God de Vader." In deze uitdrukking ligt duidelijk het onderscheid van personen in de Godheid. (zie Ge 16.7).

Niet zonder grote bedoeling wordt hier gezegd "van de HEERE." Het is, opdat het voor alle eeuwen een onmiskenbare daadzaak zou zijn, dat de Heere uit de hemel, die goddeloze steden omkeerde. Dat het derhalve niet was ten gevolge van een aardbeving of iets dergelijks, maar ten gevolge van des Heren bijzondere tussenkomst..

25. En Hij, de Heere, keerde, 1) daar de zwavelregen de in die streek aanwezige putten van aardpek of asfalt (hoofdstuk. 14:10) in brand stak, deze steden om, en niet slechts deze, maar ook die gehele vlakte, en alle inwoners van deze steden, 2) ook het gewas op het land.

1) Evenals bij de zondvloed het water van de hemel en het water uit de diepte (hoofdstuk. 7:11) samenwerkten, zo waren ook hier twee machten ter verdelging..

2) Na dagen vol zonde en nachten vol gruwel liggen de inwoners van Sodom in rustige slaap. Daar rolde van verre de donder; bliksemen lichtten, en de hemel wordt donkerrood. Zij verschrikten niet. Enige blijven in de bedwelming van de slaap, anderen ontwaken en menen, dat een onweer nadert en voorbij zal gaan; en, die zich verstandig achten, vragen misschien met honende lach, hoe Lot in zijn bespottelijk bijgeloof zich houden zal. Ondertussen slaat de bliksem heviger neer en een verstikkende damp verbreidt zich. Zij zien naar buiten; gehele vuurmassa’s vallen neer; het regent zwavel van de hemel, en het is of de gehele lucht in brand staat. Dat is iets nieuws, iets buitengewoons; allen schrikken op; spot en hoon in de gelaatstrekken zijn verdwenen. Overal worden de deuren geopend; de mensen storten uit de

huizen, en in de plotselinge schrik zien zij, dat niet alleen de lucht ontvlamd is, maar ook de bodem brandt. De bliksem is geslagen in de van pek en harsaderen doortrokken aarde. De grond gloeit, brandt. De vlammen flikkeren op ontelbare plaatsen omhoog. Enkele huizen, vervolgens lange reien, eindelijk de gehele stad staat in brand. Of zij nu aan Lot denken? Of zij aan de gedreigde ondergang geloven? Of de schoonzonen berouw hebben, dat zij de liefderijke waarschuwing bespot hebben? Algemeen is de ontzetting! Wat zullen zij beginnen? Zij ijlen altijd sneller voort, om zich te redden. Zij vliegen over de straten, maar stromen van brandende zwavel storten hun tegen; hier en daar opent zich de grond en er ontstaan afgronden, die plotseling met onderaards water gevuld worden. Het ene huis van de zonde wordt na het andere aangegrepen; uit de opengebarsten grond verheffen zich de vlammen aan de drempel; de gloeiende lucht steekt het dak in brand; krakend storten paleizen ineen, en de plaatsen, die jarenlang getuigen van onmenselijke gruwelen geweest zijn, verdwijnen voor altijd voor de ogen van de mensen, voor het licht van de dag. Lots huis, de deur, die zij ‘s avonds niet konden vinden, omdat God hen met blindheid had geslagen, vertoont zich nog eens in de rode gloed, nog eens zullen zij deze zien en dan verdwijnt zij in het vuur. Vreselijk gapen de afgronden en ieder ogenblik vermeerdert hun getal. Gehele gezinnen zijn reeds omgekomen. Dof gejammer, gillend noodgeschrei vervult de lucht. De klachten van de gewonden, van de stervenden worden gehoord temidden van het woeden van de elementen. Wild doodsgeschreeuw doorsnijdt het sissen van de afgronden, het ratelen van de vlammen, het bruisen van de winden, het kraken van de instortende huizen en het dof geraas van de wegzinkende grond. Welke hartverscheurende tonelen verheffen zich voor onze blikken! De moeder houdt de zuigeling in de armen, ijlt voort, om het kind te redden, maar zij weet niet waarheen. Zij staat, en als zij staat, splijt de grond en zij zinkt weg. De oude vader roept naar zijn zonen, naar de jonge krachtige mannen. die hem zullen helpen, en de flikkerende vlam draagt de laatste verwensingen van de reeds stervenden weg. De een ziet de anderen niet meer; maar men hoort de kreten van wanhoop en de godslasteringen met de bekende stemmen wegsterven. Eindelijk is de gehele plaats van de duisternis in een dikke damp gehuld. Langzamerhand verstommen alle menselijke tonen en het wordt stil. Het rookt nog slechts; slechts de wateren van de Jordaan, die zich van de plaats van de brand meester maken, sissen. Sodom verzinkt, Gomorra verzinkt, Zeboïm verzinkt, Adama verzinkt in de diepte, en van de ene stad tot de andere wentelt een grote donkere zee haar trage golven. Nog een paar dagen moet het koken in de poel van de zonde, dan ligt de Dode zee over de vervloekte plaats. (Hebr. 12:29)

Vreselijke gerechtigheid Gods. Waren er dan geen rechtvaardigen in die steden, die de Almachtige had kunnen sparen? Of althans waren er geen onnozele kindertjes, die Zijn barmhartigheid had kunnen redden? Of waren er geen andere steden en vlekken, die gelijke zonden pleegden en gelijke wraaknemingen verdienden? Rechtvaardigen genoeg, om die stad te behouden? Neen. Kleine kindertjes! Ja, doch onschuldig, zo weinig, dat, indien de Oneindige hen had laten bestaan tot de leeftijd van jongelingen en volwassenen, zij zonder twijfel, in evenzo volle mate gezondigd en de gerechtigheid Gods zouden getart hebben, als hun ouders, met wie zij thans de prooi van de verdervende vlammen zijn geworden. Andere steden en landen niet even schuldig? Ongetwijfeld! En vele, hoewel minder ontuchtig, nog schuldiger dan zij. De Heilige Schrift zal het ons zeggen: Voorwaar zeg Ik u, het zal het land

van Sodom en Gomorra verdraaglijker zijn in de dag des oordeels dan deze stad. (MATTHEUS. 10:14).

Eindelijk was het uur van de straf gekomen. God heeft wel geduld, omdat Hij eeuwig is: maar als de mate van de ongerechtigheid vol is, stort God de stromen van Zijn gramschap uit over het zondig schepsel. Lot was gered. Hij, die hen zo dikwijls gewaarschuwd had. Nu was er ook geen enkele reden meer, om de goddeloze inwoners te verschonen..

"Verdoemlijk voor God". Zie daar het vreselijk grafschrift, als met vurige letters boven de doodse vlakte van Sodom geschreven. Een grafschrift, daarom zoveel te vreselijker, omdat het gelijke veroordeling in zich sluit, van zoveel andere bloeiende en weelderige steden, met het licht van het Evangelie bestraald, maar wier hoogmoed God ergt, wier wellustigheid God loochent, wier stille gerustheid God bespot; steden die, hoewel jaar na jaar en eeuw na eeuw gespaard, even gewis als haar voorgangsters het oordeel van het vuur tegemoet gaan (Ezechiël. 16:49). En de elementen zullen branden en vergaan, en de aarde en de werken die daarin zijn, zullen verbranden. (2 Petrus. 3:10)

26. En zijn vrouw, misschien een te Sodom geborene, zag om van achter hem, 1) van achter Lot, die met zijn dochters voorttrok; zij bleef eerst terug en wilde wellicht teruggaan, om nog iets te halen, of omdat zij aan de zaak geen geloof sloeg (Luc. 17:29 vv.); en zij werd tot een zoutpilaar. 2) De vreselijke gebeurtenis overviel haar; door de met vuur en zwaveldamp vervulde lucht stikte zij, en werd met een zoutkorst overtrokken.

1) Ten eerste, de begeerte, om om te zien, kwam voort uit ongeloof. Er is nu geen groter belediging voor God, dan dat men geloof weigert aan Zijn woord. Vervolgens maken wij uit de woorden van de Heere Christus op, dat zij door een zondig verlangen werd geprikkeld en niet van harte zich gehaast heeft Sodom te verlaten, wat God bevolen had. Want wij weten, dat Hij ons daarom herinnert, gedachtig te zijn aan de vrouw van Lot, opdat geen verlokking van de wereld, of wat ook, ons verhindere, onze zorgen te richten op de hemelse dingen. Het is derhalve aannemelijk, dat zij, niet tevreden met de gunst Gods, haar verleend, tot verkeerde wensen zich heeft laten verleiden, waarvan dan ook haar traagheid een teken was. Mozes wijst toch duidelijk aan, dat zij haar man achteraan kwam, daar hij zegt: dat zij van achter hem omzag. Want zij zag niet om van voor hem, maar (omdat zij, door langzaam voorwaarts te gaan, minder vorderde, zodat zij achter hem aankwam) "van achter hem". Doch, ofschoon omtrent haar eeuwig heil men niets mag verzekeren, zo is het toch aan te nemen, dat God, door haar een tijdelijke straf op te leggen, haar ziel gespaard heeft, evenals Hij dikwijls de zijnen naar het vlees kastijdt, opdat dezen van het eeuwig verderf zouden worden bevrijd. Maar, daar het niet zeer nuttig is dit te weten, ja, het zonder enig nadeel verborgen kan blijven, laten wij liever op het voorbeeld opmerkzaam zijn, wat God voor alle eeuwen heeft daar gesteld. Indien de zwaarte van de straf ons geen vrees aanjaagt, laten wij ons dan herinneren, dat zij niet minder erg zondigen, die niet van Sodom, maar van het helse vuur zelf bevrijd, op iets anders hun zinnen gevestigd hebben, dan op de voorgestelde prijs van hun goddelijke roeping..

Niet tevergeefs roept de Heere zijn tijdgenoten en ook met ernstig waarschuwende stem toe, "gedenk de vrouw van Lot" (Luk. 17:32). Dat woord des Heren bevestigt de trouw van het bijbelverhaal, is bewijs voor de waarheid van het feit zelf en ontneemt het recht van twijfel aangaande deze gebeurtenis aan ieder, die gelooft, dat de Heere met onbedriegelijken mond heeft gesproken en dat Hij, in Wiens mond geen bedrog ooit geweest is, persoonlijk de volkomen zuivere waarheid is. Dat woord des Heren waarschuwt tegen het halve werk, vermaant niet stil te staan op de weg des levens; niet om te zien naar de wereld, als onze weg naar de hemel leidt; het hart niet te hechten aan de dingen van dit leven, waar het te doen moet zijn om het eeuwige leven..

Duidelijk wordt het hier openbaar; dat traagheid in het beijveren van de roeping, waarmee de Heere tot de ziel komt, zeer gevaarlijk is. Lots vrouw is voor alle eeuwen een ontzettend waarschuwend voorbeeld voor hen, die de weg van de middelen verwerpen en van het vastmaken van roeping en verkiezing niets willen weten. Lots vrouw deed het tegenovergestelde van het vastmaken van de roeping, en kwam om, tenminste voor het tijdelijke..

2) Bij de berg Usdum aan de zuidwestzijde van de Dode zee bevindt zich een zoutkegel, die men bij de Joden voor het gedenkteken van de ongelovige vrouw heeft gehouden. Het heeft van voren de vorm van een cilinder, van achteren die van een piramide; het bovenste afgeronde gedeelte is ongeveer 40 voet hoog en rust op een soort van eirond voetstuk van 40-60 voet boven de oppervlakte van de zee..

27. En Abraham, die wij (hoofdstuk. 18:33) in zijn droefheid verlieten, maakte zich dezelfde morgen, toen God Sodom omkeerde, vroeg op van zijn tent naar de plaats, 1)waar hij de vorige dag voor het aangezicht des HEREN gestaan had.

1) Volgens de overlevering was die plaats, waar later Caphas-Berucha, dat is "dorp van de zegen" lag; van hier kon men door een bergengte de gehele landstreek overzien..

28. a) En hij zag naar Sodom en Gomorra toe en naar het gehele land van die vlakte; en hij zag 1) en ziet, er ging een rook 2) van het land op; gelijk de rook van een oven. Zo kon Abraham weten, dat het van de Heere hem geopenbaarde gericht, dat hij zo gaarne afgewend had, werkelijk voltrokken was; toch was zijn voorbede niet vergeefs geweest.

a) Jesaja. 13:19 Jeremia 49:18 Amos 4:11

1) Het vroeg opstaan van Abraham, zijn heenijlen naar de plaats, waar hij voor Jehova gestaan had, en zijn zwijgend heen zien naar het rokend Siddimdal heeft iets verhevens en aangrijpends. Zo staat de treurende priester eenzaam en zwijgend in het morgenlicht, gelijk Jeremia zat op de puinhopen van Jeruzalem. Hij zag thans, dat er geen tien rechtvaardigen in Sodom geweest waren, maar hij wist van Noach’s redding uit de zondvloed en gevoelde wel, dat zijn voorbede niet verloren was. Bij de kinderen Gods is het stil weer, wanneer het bij de goddelozen stormt. (Exodus 10:22, 23 Psalm 32:10).

Geen ongeloof of twijfel aan het woord des Heren deed Abraham zijn oog richten naar Sodom's vlakten, maar ongetwijfeld belangstelling in het lot van zijn neef. Hij weet, dat God even getrouw is in Zijn oordelen als in Zijn beloften, maar hij weet ook, dat God op de smeekbede van Zijn kinderen let..

2) Hebr. "vurige rook", met vlammen gemengd.

29. En het geschiedde, toen God de steden van deze vlakte verdierf, dat God aan Abraham gedacht,1) die zo dringend voor de rechtvaardigen, die er zich mochten bevinden, gebeden had, en Hij leidde Lot, ondanks zijn talmen en dralen, dat des Heren geduld had kunnen vermoeien, uit het midden van deze omkering, van deze verwoesting, in het omkeren van die steden, in welke Lot gewoond had 2) en in welke hij zeker ware omgekomen, zo de Heere hem niet als brandhout uit het vuur had gerukt.

1) De redding van Lot wordt hier in verband gebracht met de voorbede van Abraham. Lot wordt hier voorgesteld als een gegevene Abrahams: Ter wille van Abraham gedenkt God ten gunste aan Lot. Welk een bemoediging ligt hierin voor al Gods kinderen! De Heere spaart Lot om Abrahams wille; hoeveel temeer zal Hij dan alle uitverkorenen sparen van de geestelijke en eeuwige ondergang, om de wille van Hem, die te allen tijde de grote Voorbidder voor Zijn volk is!.

2) De merkwaardige zee, welke de plaats van het vroegere Siddimdal heeft ingenomen, aan de zuidoostelijke grenzen van Palestina, de Dode zee, in de Bijbel "de Zoutzee" genoemd, is 10 à 11 Duitse mijl lang, 2 à 3 mijl breed en heeft een omvang van zes dagreizen. Aan de oost- en westzijde is het omsloten door kalkrotsen, welke gedeeltelijk zeer nabij de oever en vol kloven zijn, waaruit beken voortkomen. Ten zuidwesten verheft zich een zoutberg (Usdum), ongeveer drie uur lang. Ten zuidoosten ligt een uitgestrekte, betrekkelijk vruchtbare vlakte, "het zoutdal." De bodem van de zee, gelijk een Noord-Amerikaan, Lynch, heeft nagevorst, bestaat uit twee verschillende delen, welke door een schiereiland, dat van de oostelijke oever zich diep in de zee uitstrekt, begrensd worden. Het noordelijk gedeelte is aanmerkelijk dieper, dan het zuidelijke; het laatste daarentegen heeft een met zoutachtig zee-slijk bedekte bodem hetwelk door de aanvoer van hete bronnen uit de diepte verhit wordt. Deze verschillende gesteldheid bevestigt opmerkelijk het Bijbels bericht, dat een geweldige omkering in geheel het zuidelijk gedeelte heeft plaats gehad. De vroeger reeds bestaande 1000 à 1200 voet diepe en zoet water bevattende zee breidde zich daardoor van het Noorden af verder uit, en verkreeg haar tegenwoordige omvang en gesteldheid. Het water is nu wel helder en klaar, maar buitengewoon zoutachtig en van een bittere samentrekkende smaak. Alles, wat er in geworpen wordt, neemt dadelijk een zoutkorst aan, en zelfs zware lichamen drijven makkelijk boven. Geen levend wezen kan daarin blijven, en wanneer vissen uit de Jordaan daarin gedreven worden, sterven zij spoedig. Rondom de zee heerst onvruchtbaarheid en dodelijke stilte; de grond ziet er als verbrand uit, en volstrekt geen groen, zelfs geen grasscheutje, spruit eruit voort.

Zelfs schrijvers uit de heidense oudheid, als Tacitus en Strabo, berichten iets van de bovenvermelde geschiedenis. Tacitus schrijft: "Zo ligt dan nu daar, een meer van ontzaglijke

omvang, voor het oog een zee, walgelijk van smaak, door zijn dikke uitdampingen voor de nabij wonende verderfelijk; de wind beweegt het niet (wegens het drabbige van zijn wateren), en vissen of de gewone watervogels gedoogt het niet. Wat daarin geworpen wordt, draagt het op zijn oppervlakte, als ware het een vaste stof; zwemmenden en niet zwemmenden draagt het op dezelfde wijze. Op sommige tijden werpt het aardpek op. De omstreken worden gezegd eenmaal vruchtbaar en met grote steden bebouwd geweest te zijn: bliksemstralen moeten ze in brand gestoken, en het uitgedroogde land sedert zijn vruchtbaarheid verloren hebben; want al, wat er van zelf opschiet, of wat er gezaaid wordt, kruid of bloemen of hoger gewas, het is alles zwart en het verstuift als as."

IV. Vs. 30-38. Lot verhuist uit eigen beweging van Zoar naar het vroeger versmade gebergte. Daar, van de wereld afgezonderd, menen zijn twee dochters, dat alle uitzicht op nakomelingschap haar ontnomen is, en leggen zij zich bij de dronken gemaakte vader. De vrucht van deze bloedschande zijn twee zonen: "Moab" en "Ammi", de stamvaders van de Moabieten en van de Ammonieten.

30. En Lot, bij wie door Sodom’s ondergang en het verlies van vrouw en have een gehele verandering had plaats gehad, zodat hij thans liever van die mensen verwijderd leefde, toog op uit Zoar, nadat hij daar kort gewoond had, en woonde op de berg, 1) die de Heere hem eerst tot verblijfplaats had aangewezen (vs. 17), en zijn twee dochters met hem, want hij vreesde binnen Zoar te wonen. Het strafgericht Gods kan ook daar volvoerd worden, daar hij zag, hoe de mensen, nadat de eerste indruk van die ontzettende gebeurtenis was verzwakt, spoedig weer tot de vorige gruwelen terugkeren. En hij woonde in een spelonk, 2)hij en zijn twee dochters, van alle verkeer met de mensen afgesloten.

1) Toen hem geboden was naar de berg te vluchten, wilde hij liever te Zoar blijven en God stond het hem toe, daar hij de zwakheid van dit kind kende. Maar nu hij gezien heeft, welk een oordeel Gods over de zonde gegaan is, verkiest hij liever de eenzaamheid van de berg, dan het leven in Zoar, waarvan de inwoners ongetwijfeld ook goddeloos zijn geweest. God brengt zijn kinderen altijd, waar Hij ze hebben wil.

2) Niets dan het vege leven en dat van zijn beide dochters had Lot kunnen redden, zodat een spelonk zijn laatste verblijf hier op aarde was. Zo ondervond hij al het ijdele, het nietige van deze wereld. Zo leerde hij, dat deze wereld vergaat met al haar begeerlijkheden. Wellicht ook, dat de vrees hem zo heeft aangegrepen, dat hij zich zo diep mogelijk verborg..

31. Toen zei de eerstgeborene 1) tot de jongste: Onze vader is oud, zodat wij ons moeten haasten, als wij doen willen, wat ik u thans voorstellen wil; onze bruidegoms zijn omgekomen; wij leven hier in afzondering, en er is geen man in dit land; het is voor ons zo goed, alsof er geen ware, om tot ons in te gaan. Zo wij deze eenzaamheid ontvluchten, wie zou de enige en verarmde overblijfselen van een door de vloek Gods getroffen oord tot vrouwen nemen? Daar het toch naar de wijze van de gehele aarde, 2)de bestemming van de vrouw is, om moeder te worden, waarom zouden wij uitgezonderd worden, wij, die bovendien, van alles beroofd zijn?

1) Haar handelwijze was Sodom waardig..

2) Zo groot was de schrik en ontzetting die Lot en de zijnen bij de verwoesting van Sodom, overviel, dat zijn dochters waanden, dat, gelijk in de zondvloed, de gehele wereld was vergaan, nu door vuur gelijk toen door water. Zij konden menen, dat zij de enig overgeblevenen waren en dat alzo de gehele belofte Gods van het zaad van de vrouw en Sem's gezegend nakroost ter aarde zou vallen, zonder de misdadige hulp, die zij, slechts langs de weg van de bloedschande, konden aanbrengen. En zij kwamen daartoe, als zij, nog onder de indruk van Sodom's plotselinge ondergang, de arme vader dronken en van zijn bewusteloosheid misbruik gemaakt hadden.,

32. Kom, laat ons onze vader, voordat hij zich ter rust begeeft, wijn te drinken geven, en wij zullen, als hij bedwelmd neerligt, bij hem liggen, opdat wij van onzevader zaad in het leven behouden, en wij niet aan de smaad van de kinderloosheid ons blootstellen, en ook, als onze vader gestorven is, niet geheel alleen op de wereld zijn.

33. En zij, daar de jongste in het listige voorstel instemde, gaven die nacht hun vader wijn te drinken: 1) en de eerstgeborene kwam tot hem in zijn slaapplaats, en lag bij haar vader; 2) en hij werd het, in zijndronken toestand, niet gewaar, 3) dat het zijn eigen dochter was, noch in haar neerliggen, noch in haar opstaan; daar zij vroegtijdig zijn leger weer verlaten had; en het was Lot de volgende dag, alsof hij in zijn droom zijn vrouw bij zich had gehad.

1)Dronkenschap leidt tot allerlei zonde; zij is een korte razernij; zij is de moeder van de onkuisheid. Welke waren haar gevolgen voor Noach, welke voor Lot! (Spreuken 23:31 vv.).

2) Door dit voorbeeld wil ons de Heilige Geest tot waakzaamheid vermanen; want waar wij dit het minst vermoeden, worden ons door onzichtbare vijanden netten gespannen..

De zonde dringt ook tot de meest eenzame plaatsen door; geen kloostermuren kunnen haar afsluiten. (Prediker. 4:10).

3) Dat Lot het niet gewaar werd, neemt zijn schuld niet weg. Het is niet onwaarschijnlijk, dat dit Lot overkwam wegens zijn onmatigheid. Niet zelden straft de Heere zonde met zonde.

34. En het geschiedde de volgende dag dat de eerstgeborene zei tot de jongste: zie, onze list is gelukt; ik heb gisterennacht bij mijn vader gelegen, laat ons ook voor deze nacht hem wijn te drinken geven; ga dan in, lig bij hem, opdat wij beiden van onze vader zaad in het leven behouden.

35. En zij gaven haar vader ook voor die nacht wijn te drinken, en de jongste, hoewel zij misschien het kloppen van haar geweten gevoelde, maar toch bij haar zuster niet wilde achterstaan, stond op en lag bij hem. 1) En hij werd het wederom niet gewaar, noch in haar neerliggen, noch in haar opstaan.

1) Om de voortplanting van Lot's geslacht schenden zij de heilige wet van de natuur. Zij vluchten niet tot de Schepper van de wereld, dat Hij hun verlatenheid, die hen bedrukt, aanzie; hun harten zijn aan de aarde gehecht; geen zorg voor het hemelse leven beweegt haar..

Maar zou niet het onvaderlijk aanbieden van Lot (vs. 8) de kinderlijke eerbied voor de vader verzwakt en zo de schrede tot zonde gemakkelijker gemaakt hebben?.

Deze plaats leert ons, hoe gevaarlijk het is, in de klauwen van satan te vallen, want die hij eenmaal in zijn macht heeft, wordt hoe langer hoe meer in moeilijkheden gebracht. Er is geen twijfel aan, of Lot was een sober en matig man. Hetzij zijn dochters hem, door verdriet verteerd ertoe hebben aangezet, hetzij, op welke wijze dan ook, hij tot onmatig drinken verviel, waar hij eenmaal de maat te buiten was gegaan, dan gaf hij een volgende dag weer toe, dat hij verleid werd..

36. En de twee dochters van Lot werden bevrucht van hun vader.

37. En de eerstgeborene baarde een zoon, en noemde zijn naam Moab 1) (van de vader); deze is de vader van de Moabieten, die tot op deze dag in die gebergten woonachtig zijn.

1) Het is waarschijnlijk, gelijk enigen menen dat, Lot spoedig daarop van verdriet gestorven is, eer nog zijn dochters baarden; daar hij anders niet zou toegestaan hebben, dat de kinderen zulke namen ontvingen, die bestendig aan de bloedschande konden herinneren..

38. En de jongste baarde ook een zoon, en noemde zijn naam Ben-Ammi, (het kind van mijn volk, dat niet van een vreemde, maar van mijn eigen volk afstamt); deze is de vader van de kinderen Ammons, 1) die tot op deze dag noordoostelijk van de Moabieten wonen.

1) De kinderen van Moab en Ammon hebben bijna gelijke zonden en lotgevallen..

Toch behoeven zulke kinderen niet wanhopig te worden. God kan ook door een Jefta grote dingen doen (Richteren. 11:1 vv.). Ware boete maakt alles goed.

Ruth was een Moabitische. Verder wordt van Lot niet gesproken; van Abraham gescheiden, heeft hij voor de geschiedenis van de verlossing geen betekenis meer, zodat zijn dood niet eens vermeld wordt..

In de aard en de eredienst van beide van hem afstammende volkeren, komen later bijzonder ontucht en roekeloosheid als karaktertrekken voor. (Numeri 25:2. 2 Koningen. 3:26 vv.

Er is geen twijfel aan, of Lot was een rechtvaardige. De Schrift stempelt hem als zodanig. Maar het leven van Lot was het leven van de gelovige, wie het aan voortdurende geloofswerkzaamheid ontbreekt. En niet alleen aan geloofswerkzaamheid, maar daarom ook aan een blijde geloofsgehoorzaamheid. Zijn leven is daarom dan ook zo gelijkvloers, zo alledaags. Het kenmerkt zich volstrekt niet zoals dat van Abraham, door hogere bezieling

door de Geest. Was Abraham een priester in het binnenste heiligdom, Lot was, als het ware, een dorpelwachter. Maar... de dorpelwachter komt er echter ook door Gods genade..

Lot is een merkwaardig voorbeeld van een onreine mens, die God van zijn jeugd af nabij is geweest, die Hij vele weldaden bewezen, bijzondere proeven van Zijn trouw, bewaring, opmerkzaamheid gegeven en in de gelegenheid gebracht heeft, om geheel een man Gods te worden; die deze stemmen Gods in zijn hart is gewaar geworden, dikwijls ook is opgestaan, maar altijd weer in eigen werk teruggezonken, altijd weer zijn eigen weg gegaan is; die zich uit onreine begeerten gescheiden heeft van hen, die hem met geduld en lankmoedigheid gedragen hebben en zich uit eigen belang met de bozen vergezelschapt heeft, met wie hij wegens een overblijfsel van betere kennis wel niet alles meedoet, maar die toch ook de ene slechtheid door een andere verhinderen wil; die God nog uitrukte om hem te redden, en ook waarlijk redde, maar die zich aan eigen wensen en zwakheden, bijna zou men zeggen, eigenzinnigheid overgaf; die altijd weer als een losse boog was, nooit geheel gehoorzaam aan hetgeen God wilde, nooit tevreden met hetgeen God deed, en wiens laatste daad, die ons beschreven staat, een daad van zonde was..

En toch was Lot een rechtvaardige; daarom is die zoon zo hard gekastijd; om zijn afwijkingen, om zijn aardsgezindheid had hij op aarde zulk een droevig lot, en miste hij de zegen van de bijzondere gemeenschap met God, gelijk die een Abraham genieten mocht. Het 18de hoofdstuk van Abraham en het 19de hoofdstuk van Lot stellen ons hun beide levens tegenover elkaar voor. Wat kiest gij?.

HOOFDSTUK 20.

SARA WORDT DOOR ABIMELECH ABRAHAM ONTNOMEN EN MET ERE WEERGEGEVEN.

I. Vs.1-7. Te Gerar, waarheen Abraham na Sodom's verwoesting zich begeeft, geeft hij Sara, even als vroeger in Egypte (hoofdstuk. 12:10 vv.), voor zijn zuster uit. Abimelech laat even als toen Farao, haar van zijn huis halen. God komt aanstonds tussenbeide en slaat de koning met een gevaarlijke ziekte, openbaart hem in de droom de ware gesteldheid van de zaak, en dringt hem om aan de profeet, waarvoor hij Abraham verklaart, zijn vrouw terug te geven, deze zou dan voor hem bidden, dat het gevaar waarin hij verkeerde, voorbij mocht gaan.

1. En Abraham bleef, na de verwoesting van de vier steden, niet lang meer bij Hebron, maar reisde van daar, misschien om de smartelijke indruk, die de Dode zee bij hem opwekte, naar het land van het zuiden, en woonde, sloeg zijn tenten op voor zijn kudden en zijn gezin, tussen Kades en tussen Sur (Genesis 16:7,14); en hij verkeerde als vreemdeling te Gerar 1) (vreemdelingschap); hij zette zich neer in de hoofdstad van dat gebied, dat buiten het eigenlijke Kanaän lag.

1) De Filistijnen, afstammelingen van Cham (hoofdstuk. 10:1) zijn na de Kanaänieten in Palestina gekomen en hebben deze, in vereniging met de Kafthorieten, verdreven. Naar hen heet het land Palestina..

2. Hoewel Abraham reeds eenmaal door God gestraft was geworden in Egypte (hoofdstuk 12:10 vv.), omdat hij omtrent Sara gelogen had, verviel hij nochtans weer in dezelfde zonde. Als nu Abraham van Sara, zijn vrouw, gezegd had: Zij is mijn zuster, a) zo zond Abimelech, die deze titel, koningsvader, evenals de andere vorsten van de Filistijnen, droeg (hoofdstuk. 26:1 vv.; Psalm. 34:1; 1 Samuel. 21:11 vv.), de koning van Gerar, en nam Sara weg 1) wellicht om door verzwagering met de rijke herdersvorst zijn macht en zijn aanzien te vergroten (hoofdstuk. 21:22). Sara kan bovendien, ondanks haar vergevorderde leeftijd van bijna negentig jaar, een schoonheid geweest zijn, daar wegens de haar teruggegevene bestemming, om moeder te worden, ook haar vrouwelijke natuur zal verjongd zijn.

a) Genesis 26:7

1) De mens, die zich eens aan een zonde heeft overgegeven, vervalt gemakkelijk weer in hetzelfde kwaad. Ieder zondaar heeft zijn eigenaardige zwakheid, die zich telkens weer openbaart; elk herhaald toegeven is weer groter zonde. Abraham had Hebron niet moeten verlaten; want als men de van God aangewezene plaats met een andere gaat verwisselen, komt men in moeite. Toch wil de Heere Zijn vriend, die zijn eigen weg is gegaan, en aan onwaarheid spreken in ongeloof zich heeft schuldig gemaakt, niet aan zichzelf overlaten. De afkomst van Israël moet onbesmet zijn. Izaak mag niet aangezien worden voor een zoon van Abimelech. Wederom zijn Abrahams angsten zijn straf en moet hij 's konings bestraffing ondervinden; nochtans maakt God goed, wat Zijn dienaar bedorven heeft..

Wat goed is kwaad te maken verstaan wij wel; daar zijn wij meesters in; maar wat kwaad is goed te maken, dat is Gods kunstwerk.

Was Abraham vergeten, welke kastijding Gods hem getroffen had in Egypte? Of heeft hij gehoopt, dat het hem nu beter zal afgaan? Het eerste is moeilijk te geloven, al is het waar, dat de mens zowel de weldaden als de straffen Gods spoedig vergeet. Ook het tweede is te verwerpen. Hier was het niet, zoals in Egypte, een voorbedachte leugen. Wij hebben het ons zo voor te stellen, dat Abimelech bekoord door de schoonheid van Sara, haar tot vrouw begeerd heeft, niet wetende, dat het Abrahams vrouw was, en dat Abraham, op het ogenblik, dat men hem zijn vrouw afnam, door een ogenblikkelijke vrees is overvallen, en nu weer gezegd heeft, dat zij zijn zuster was. Toen hij naar het Filistijnenland reisde, heeft hij er niet om gedacht, dat een vreemde de 90-jarige Sara tot vrouw zou begeren..

3. Maar God sloeg aanstonds de koning en zijn knechten met een zware ziekte, zodat hij haar niet kon naderen (vs.6), daar hij echter nog niet zo geheel in het heidendom was weggezonken, dat hij voor een goddelijke openbaring onvatbaar was, kwam God tot Abimelech in een droom 1) ’ s nachts, om zelf hem te verklaren, wat die plaag te betekenen had, terwijl Farao in hetzelfde geval (hoofdstuk. 12:17 vv.) eerst zijn waarzeggers raadplegen moest, en Hij zei tot hem: Zie gij zijt dood, de ziekte zal u tot de dood brengen, om der vrouwe wil, die gij weggenomen hebt, want zij is met een man getrouwd.
2)

1) Deze openbaring, door dromen, was onder de Oude Bedeling de laagste vorm van Gods openbaring, waarmee ook heidenen werden verwaardigd..

2)Ongetwijfeld ligt ook hierin, dat God, Abraham in bescherming nemende, Abimelech kastijdt, omdat hij Sara weggenomen heeft, maar ook ligt hierin een vermaning tegen alle echtbreuk en overspel in het algemeen..

4. Doch Abimelech, verhinderd door zijn ziekte, was tot haar niet genaderd; daarom zei hij: Heere! 1) wanneer Gij echtbreuk zo hard straft, zult Gij dan ook een rechtvaardig volk, 2) mensen die zich daaraan nog niet schuldig gemaakt hebben, doden.

1) Adonai, niet Jehova, omdat er wel gesproken wordt door een vereerder van de ware God, maar niet door iemand, die gelijk Abraham, deelgenoot is van het bijzonder verbond van de genade. Het schijnt, dat deze Filistijnen destijds nog niet bepaald afgodendienaars waren. Nochtans kenden zij God niet als Jehova, als de God, die met Zijn knechten het genadeverbond van de belofte, gesloten had..

2) Abimelech gevoelt zich onschuldig. Het recht van een harem te houden, of in polygamie te leven: het recht van de vorsten, om ongehuwden in hun harem te halen, staat bij hem vast. Hij acht alzo zichzelf onschuldig en zijn hand rein, in zoverre Abraham en Sara zelf de aanleiding hebben gegeven, dat hij in de rechten van anderen heeft ingegrepen..

Hoe menigeen, die diep schuldig is, houdt zich voor rechtvaardig, omdat hij één misdaad niet bedreef, en vergeet daarbij zijn andere zonden! Daarom wordt God in Zijn straffen niet gerechtvaardigd, en is het alsof elke ramp onverdiend is!.

Abimelech paart aan godvruchtige ootmoed zedelijke trots.

5. Heeft hij zelf, wiens vrouw zij is, gelijk ik thans eerst verneem, mij niet gezegd: Zij is mijn zuster, en zij, ook zij heeft gezegd: Hij is mijn broeder. In oprechtheid, eenvoudigheid, van mijn hart en in reinheid van mijn handen, daar ik haar niet genomen zou hebben, zo ik geweten had, dat zij gehuwd was, heb ik dit gedaan, wat Gij nu zo zwaar aan mij wreken wilt.

6. En God zei tot hem in de droom: Ik heb ook geweten, dat gij dit in oprechtheid van uw hart gedaan hebt, en Ik heb u ook belet 1) van tegen Mij 2) te zondigen; daarom heb Ik u, door de toegezonden ziekte, niet toegelaten, haar aan te roeren.

1) De Heere geeft Abimelech getuigenis, omdat hij, op zichzelf beschouwd, onschuldig is; maar tegelijk zegt Hij hem, dat niet hij, maar de Heere zelf de oorzaak is, dat hij niet tot zonde is vervallen. Dat de hand des Heren hem van het kwade heeft teruggehouden..

2) Hier is wel in het oog te houden, dat men zondigt tegen God, als men dingen doet, die, als zonden van het vlees, de mens gering voorkomen..

Niet alleen om Abrahams wille, maar ook om de wille van Abimelech zelf, heeft God hem weerhouden te zondigen. Dit straalt hierin duidelijk door..

7. Zo geef dan nu deze man zijn vrouw terug, want hij is een profeet, 1) een drager van Mijn woord en van Mijn belofte; hij staat tot Mij in een bijzondere betrekking (hoofdstuk. 15:18; 17:10), waarom Ik hem niet mag laten aantasten (Psalm. 105:15), en hij zal, wanneer gij aan mijn eis voldaan hebt, voor u bidden, opdat gij leeft. Juist omdat hij een profeet is, zal zijn voorspraak bij Mij van kracht zijn; het gebed van deze rechtvaardige zal veel vermogen, gij zult dan behouden worden, maar zo gij haar niet wedergeeft, weet, dat gij voorzeker sterven zult, gij en al wat van uw is,
2) uw gehele hof.

1) Wij hebben Abraham reeds leren kennen als een koninklijk krijgsheld in zijn strijd tegen Kedor-Laómer (hoofdstuk. 14); wij zagen in hem de priester, toen hij voor Sodom bad; hier wordt hij profeet genoemd. Als zijn profetisch werk wordt hier de voorbede genoemd. Zo hangen de werkzaamheden van profeten en priesters ten nauwste samen..

Als een gekende des Heren en als een voorbidder heeft de Schrift hem reeds getoond. Hier leren wij hem kennen als profeet..

2) Heeft God in den beginne gezegd: "Gij zijt dood," om de overtreder vrees aan te jagen en zijn geweten te treffen, hier komt God met zijn bedreigingen, opdat toch zijn woord zal

gehoorzaamd worden. Want indien Abimelech niet gehoorzaamt, zal hij ook zijn gezin in het verderf slepen..

II. Vs.8-18. Abimelech ontbiedt Abraham in een vergadering, die hij de volgende morgen met zijn hovelingen houdt; verwijt hem zijn handelwijze, waardoor hij over hem en zijn rijk een grote zonde zou gebracht hebben; geeft hem Sara met aanzienlijke geschenken terug, en wordt nu op Abrahams voorbede van de plaag, waarmee hij en zijn heer geslagen was, weer vrij.

8. Toen stond Abimelech ‘s morgens vroeg op, om het goddelijk bevel zo spoedig mogelijk te volbrengen, en riep al zijn knechten, zijn hofbeambten en dienaars tezamen, en sprak al deze woorden, die de Heere met hem in de droom gesproken had, de ontvangen bestraffing en terechtwijzing, voor hun oren. En die mannen vreesden zeer, 1) zij werden door de rede van de koning zo getroffen, dat zij erkenden met de levende God te doen te hebben, en alles te moeten doen, om de misslag te herstellen.

1) Het doet ons Abimelech als een koning van een open karakter kennen, dat hij door de mededeling van die woorden Gods zich voor zijn knechten verootmoedigt. Verootmoedigend is het voor hem, dat hij in onwetendheid een gevaarlijke misslag zou gedaan hebben, en vervolgens, dat hij genoodzaakt is, aan de vreemdeling zijn vrouw terug te geven. Het spreekt ook voor zijn huis en zijn hofhouding, dat zich zijn vreze Gods aan zijn knechten meedeelt..

9. En Abimelech riep vervolgens Abraham en zei tot hem, in tegenwoordigheid van zijn nog vergaderde, hovelingen: Wat hebt gij ons gedaan, dat gij uw echtelijke verbintenis ons verzwegen hebt, en wat heb ik tegen u gezondigd, welkkwaad heb ik u gedaan, dat gij over mij en over mijn koninkrijk een grote zonde gebracht hebt? nadat ik haar heb genomen, en, zo God het niet verhoed had, echtbreuk zou hebben gepleegd. Gij hebt daardoor ons in ziekten gestort en zou een gericht Gods over ons gebracht hebben. Gij hebt daden met mij gedaan, die niet zouden gedaan worden, 1)die niet geoorloofd zijn te doen.

1) Uit deze woorden spreekt zowel een aanklacht tegen Abraham als een belijdenis van schuld tegenover hem.

Hoe beschamend is deze koning van de Filistijnen voor Christenen, die tegenover anderen nooit over begaan onrecht een woord van schuldbelijdenis op hun lippen willen nemen!.

10. Voorts zei Abimelech tot Abraham, die in het gevoel van zijn schuld eerst zweeg en zich niet wist te verantwoorden: Wat hebt gij gezien, welk kwaad hebt gij in ons opgemerkt, dat gij deze zaak gedaan hebt? Gij moet er toch een reden voor gehad hebben.

11. En Abraham zei: Want ik dacht 1) alleen is de vreze Gods in deze plaats niet, maar er heerst, gelijk elders, ruwe willekeur tegenover de vreemdeling, zodat zij mij om mijner vrouw wil, zullen doden, 2) om in het bezit van haar te komen. Zij zullen mij echter niets doen, maar integendeel mijn gunst zoeken te verwerven, wanneer ik zeg, dat zij mijn zuster is (hoofdstuk. 12:11-13).

1) Of: "indien er eens geen vreze Gods aan deze plaats ware, zo zouden zij mij om mijn vrouw doden.".

2) Zo vindt ieder makkelijk een verontschuldiging voor zijn zonde..

12. En ook is dat geen leugen, zij is waarlijk mijn zuster
1) zij is de dochter van mijn vader, maar niet van mijn moeder; en zij is mijn vrouw geworden.

1) Abraham dwaalt; de betrekking van broeder en zuster is zo goed als opgeheven door de echtelijke verbintenis bovendien noemde hij de eerste, om de tweede te ontkennen..

Sommigen zijn van gevoelen, dat Sara de wettige zuster geweest is van Abraham, maar niet van dezelfde moeder, zodat zij uit een tweede vrouw is geboren. Daar echter deze naam bij de Hebreeën een uitgestrekte betekenis heeft, omhels ik gaarne een ander gevoelen, dat zij in de tweede graad zijn zuster is geweest; dat zij wel een gemeenschappelijke vader hebben gehad, maar in dit geval een grootvader, uit wie dan de broeders wettig zijn afgestamd..

13. En het is geschied, als God mij uit mijns vaders huis deed dwalen, en mij het zwerven in de vreemde oplegde, waaraan zo vele gevaren, voornamelijk om de schoonheid van mijn vrouw, voor mij verbonden waren, zo sprak ik tot haar: Dit zij uw weldadigheid, die gij bij mij doen zult; bewijs mij deze gunst: aan alle plaatsen, waar wij komen zullen, a) zeg van mij: Hij is mijn broeder! Gij ziet dus, wij hebben met u geen bijzonder doel gehad, noch hier iets bijzonders kwaads gezien; het is een maatregel van voorzichtigheid, die ik hier, evenals overal elders, heb aangewend, daar ik de betere gezindheid van u en uw volk niet kende.

a) Genesis 12:13

Dr. Van Ronkel vertaalt: "als de Goden uit mijns vaders huis mij verleidden." Deze vertaling is ook te verdedigen, zie Jesaja. 3:12; 9:15, Jesaja. 63:17, waar ditzelfde werkwoord gebruikt wordt, met het voorzetsel Nb gelijk als hier, kan het niet anders dan door "dwalen" of "doen dwalen" vertaald worden.

14. Toen nam Abimelech schapen en runderen, ook dienstknechten en dienstmaagden, en gaf deze aan Abraham, om hem enige schadevergoeding te geven; en hij gaf hem Sara, zijn vrouw, terug.

15. En Abimelech handelde op een andere wijze als Farao, die Abraham uit zijn land liet gaan (hoofdstuk. 12:19), en zei: Zie, mijn land is voor uw aangezicht; woon, waar het goed is in uw ogen, en gij zult veilig zijn onder mijn bescherming.

16. En tot Sara zei hij, toen hij haar aan Abraham teruggaf: Zie, ik heb uw broeder, gelijk gij hem zelf genoemd hebt, en waardoor gij mij tot zonde zou gebracht hebben, behalve de andere geschenken, duizend zilverlingen

1) gegeven, om, hetgeen ik in onwetendheid deed, weer goed te maken; zie, hij zij u een deksel voor de ogen, 2) noem hem voortaan niet meer uw broeder, terwille van allen, die met u zijn, ja bij allen, zonder onderscheid, en wees door deze gebeurtenis geleerd; gewaarschuwd, om niet meer uw verbintenis met Abraham te loochenen.

1) Zie opm. Exodus. 30:13.

2) "Hij zij u een deksel voor de ogen." Wat bedoelt Abimelech met deze woorden? Calvijn verklaart aldus: "Gij, indien gij een man zou missen, zou aan vele gevaren blootgesteld zijn; nu, ofschoon God voor u als bewaker van uw reinheid is opgetreden, betaamde het u toch, onder die sluier te schuilen. Waarom derhalve hebt gij u vrijwillig bloot gegeven?" Het was een rechtmatige bestraffing, omdat Sara, verbergende dat zij in de macht van een man zijnde, zichzelf van haar natuurlijke bescherming had beroofd. Anderen zijn van mening, dat Abimelech bedoelde, dat hij Abraham duizend zilverlingen had gegeven, opdat voor de gehele som, of een gedeelte daarvan, hij Sara een sluier zou kopen of een hoofdbedekking, waardoor de gehuwde van de ongehuwde vrouw wordt onderscheiden..

Het komt ons voor, dat Gerars koning, met dat geschenk van 1000 zilverlingen aan Abraham te geven, Sara op haar positie van vrouw van Abraham heeft willen wijzen. Hij gaf het niet aan haar, maar aan haar man. Was zij zijn zuster geweest, dan had ook zij het kunnen ontvangen. En nu wijst hij haar verder op haar roeping, om nooit weer te verbergen, dat zij de wettige vrouw van een man is. Abraham zij, als haar wettige echtgenoot, degene, die, door altijd rond en open voor zijn betrekking tot haar uit te komen, haar verbergt en beschermt voor de onbescheiden blikken en handelingen van anderen..

17. En Abraham, hoewel Abimelech hem niet bepaald om de voorbede gevraagd had, welke God hem had toegezegd (vs.7), gevoelde toch zelf wat hij doen moest, daar hij de koning in gevaar had gebracht en deze zo edelmoedig gehandeld had. Hij bad tot God: 1) en God genas Abimelech van zijn ziekte (vs.3), en evenzo zijn vrouw, en zijn dienstmaagden, zijn bijvrouwen, zodat zij baarden.

1) Hieraan zal verootmoediging voor zijn eigen ongeloof en zijn leugen zijn voorafgegaan. Er is toch in de gelovige, bij de bewustheid van eigen overtreding, geen vrijmoedigheid, om als voorspraak voor anderen op te treden, zonder dat hij tevens, en wel in de eerste plaats zijn eigen schuld beleden, en Gods genadige schuldvergiffenis voor zichzelf ootmoedig ingeroepen heeft..

Wat de voorzienige en getrouwe God van Abraham over Abimelech’s land en huis als straf van Zijn hand had uitgezonden, dat juist moest het middel wezen om Sara’s eer te redden en om voor Abraham later zelfs elke schaduw van twijfeling af te snijden. Zuiver en ongeschonden, ook naar het oordeel van de bondgenoot, moest de volle en loutere vervulling van Gods beloften kunnen blijken. Ook de Heere handhaaft de regel, door ons maar al te zeer veronachtzaamd: "vermijd ook de schijn van het kwaad." Ja ook terwille, niet slechts "ter oorzake" van Sara werden allen in Gerar voor een tijd met onvruchtbaarheid geslagen..

18. Want de HEERE had, al die tijd, dat Abimelech Sara in zijn harem gehad had, alle baarmoeders van het huis van Abimelech geheel toegesloten. Alle vrouwen, die zich ingezegende omstandigheden bevonden, had de Heere geslagen, zodat haar de kracht ontbrak om voort te brengen Jesaja 37:3) ter oorzake van Sara Abrahams vrouw, omdat de moederschoot in gevaar was ontheiligd te worden door haar, die nu spoedig (hoofdstuk. 21:1, 2) de zoon van de belofte ontvangen zou.

Twee zaken zijn hier niet te vergeten. 1e. dat God ervoor zorgde, dat, als straks Izaak geboren werd, elke twijfel aan de wondermacht Gods werd voorkomen, en 2e. dat ook deze weg voor Abraham nog een beproevingsweg was. Eindelijk scheen de belofte vervuld te worden, dat hem uit Sara een zoon, de zoon van de belofte, zou geboren worden, en nu was het, alsof alle hoop de bodem werd ingeslagen, daar Sara in de macht van Abimelech was..

HOOFDSTUK 21.

ISAAK'S GEBOORTE. VERWIJDERING VAN ISMAËL. ABRAHAMS VERBOND MET ABIMELECH.

I. Vs.1-7. Spoedig, nadat Sara door Abimelech vrijgelaten is, wordt zij van Abraham zwanger en baart op de door God aangekondigde tijd, een zoon, die Izaak genoemd en op de achtste dag besneden wordt.

1. 1) En de HEERE, wiens woord waarachtig en getrouw is (Psalm. 33:4, Numeri. 23:19, bezocht 2) Sara, nam haar natuurlijke onvruchtbaarheid weg, en gaf aan haar reeds verstorven lichaam de kracht weer om te ontvangen en te baren, gelijk als Hij, bij de in hoofdstuk. 18 vermelde verschijning, gezegd had (vs.10,14): en de HEERE deed aan Sara, gelijk als Hij, niet slechts toen, maar ook reeds vroeger tot Abraham (hoofdstuk. 17:19) gesproken had.

1) Abraham was van Gerar met zijn vrouw naar Bersséba getrokken en had daarheen ook zijn kudden laten komen, die vroeger tussen Kades en Sur weidden. (hoofdstuk. 20:1).

2)"Bezocht Sara." Hiermee doet de Heilige Schrift het nog eens duidelijk uitkomen, dat de ontvangenis en geboorte van Izaak een bijzonder werk van de Almachtige God was en vrucht van het Verbond, dat met Abraham was opgericht. Niet God (Elohiem), maar de Heere (Jehova) bezocht haar. Daarom volgt er ook onmiddellijk: "gelijk als Hij gezegd had." Dat bezoeken was: mogelijk maken, wat beloofd was en gesproken..

2. En Sara werd ten gevolge van deze bovennatuurlijke bekwaammaking Gods (Hebr.11:11) bevrucht,
a) en baarde Abraham een zoon in zijn ouderdom nadat hij 25 jaar lang op dit beloofde kind had moeten wachten, en wel baarde zij hem ter gezetter tijd, die hem God gezegd had, 1) een jaar na de beide openbaringen (hoofdstuk. 17:21en 18:10,14).

a) Galaten. 4:23

1) Mozes is hier zeer rijk in woorden, om te noemen de grote en rijke vreugde van de aartsvader, die na zoveel droefheid niet alleen een veilige verblijfplaats en een goedertieren koning gevonden heeft; maar ook wordt Sara zwanger en baart hem de erfgenaam van de belofte. Wat tot hiertoe door hem gehoopt en geloofd was, is nu werkelijk aanwezig; de belofte is, om zo te spreken, mens geworden en geboren..

Met de geboorte van Izaak komt een nieuw hoofdpunt in de geslachtslijn van het beloofde zaad. De goddelijke genade en almacht toonde hier bij het nieuwe aanvangspunt van de beloofde lijn, wat zij op oneindig hoger en heerlijker wijze bij het slotpunt daarvan kon en wilde doen. Isaak's wonderbare geboorte uit het onvruchtbaar en verstorven lichaam is een voorbeeld van de geboorte van Christus uit een maagd..

De bijvoeging "in zijn ouderdom" geschiedt uitdrukkelijk, opdat Isaak's geboorte voor alle eeuwen een wondervolle geboorte zou zijn, en opdat daardoor de ere Gods zou worden groot gemaakt..

3. En Abraham noemde de naam van zijn zoon, die hem geboren was, die hem Sara gebaard had, naar het woord des Heren (hoofdstuk. 17:19) Izaak (men lacht).
1)

1) Hij ontving de naam, die minder edel schijnt, dan die van Hagar's zoon, Ismaël (God hoort) (hoofdstuk. 16:11,15). Toch waren in Ismaël slechts menselijke wensen verhoord geworden; de naar een menselijke zwakheid (hoofdstuk. 17:17; 18:12) genoemde Izaak is daarentegen met deze naam een juist beeld van het van hem afstammend volk, dat door zijn geloof en zijn wet, door zijn nauwkeurige plechtigheden en strenge afzondering van de overige volken, dikwijls een spot van de mensen en van de volkeren geweest is, maar waaruit het heil van de wereld voortkomen zou. (Johannes 4:22).

4. En Abraham besneed zijn zoon Izaak, zijnde acht dagen 1) oud, gelijk als hem God (hoofdstuk. 17:11,12) geboden had. 2)

1) Izaak is de eerste, die op de achtste dag besneden werd; bij hem werd de besnijdenis eerst recht van kracht, gelijk de vervulling en het einde ook van deze wet in Christus gekomen is.

Het zal ongetwijfeld voor Abrahams gevoel een harde zaak zijn geweest, aan Izaak, acht dagen na zijn geboorte, de besnijdenis te verrichten. Maar Gods Woord staat bij hem hoger, dan al wat van de aarde is, dan het liefste wat hij bezit. Hij wordt echter tevens gesterkt door de overtuiging, dat, door de besnijdenis, Izaak de Verbondsbelofte deelachtig wordt..

5. En Abraham was honderd jaar oud, toen hem Izaak, zijn zoon, geboren werd (2108 na de wereldschepping; 1792 vóór Christus).

Wederom wordt gemeld, dat aan Abraham op hoge leeftijd Izaak geboren werd, opdat het diep in het geheugen zou worden geprent..

6. En Sara, die vroeger, ongelovig aan de Goddelijke belofte, gelachen had (hoofdstuk. 18:12) zei thans bij de vervulling daarvan: God heeft mij, tot vergelding van mijn lachen, 1) een lachen gemaakt; al, die het hoort, dat ik nog op zo hoge ouderdom gebaard heb, zal met mij, de oude moeder, lachen 2) om mij geluk te wensen.

1) Het is goed, dat Sara haar vroeger ongeloof belijdt en zich daarover schaamt..

2) Bij het lachen van Abraham en Sara komt nog een derde lachen. Behalve het lachen van de vreugde van het geloof en het lachen van het kleingelovig twijfelen, treft dat van verwondering of van de spot van de wereld, de zoon van de belofte, evenals alle kinderen van de belofte..

7. Voorts zei hij in dichterlijke rede: Welaan, laat de mensen lachen, ik lach ook, daar de Heere mij gedaan heeft, wat boven alle menselijk begrip gaat. Wie van de mensen zou Abraham gezegd hebben: 1) Sara heeft zonen gezoogd!2) want ik heb een zoon gebaard in zijn ouderdom; nu echter moeten zij het elkaar verhalen en alzo lofredenaars worden van de buitengewone dingen, die de Heere aan mij gedaan heeft.

1) Wat onmogelijk is bij de mensen, is mogelijk bij God. Wacht op de Heere, gij vromen! hoe onmogelijk uw redding ook schijnt! God volbrengt zijn belofte, al duurt het ook lang, al is bij de mens alle hoop vervlogen; want een afgesneden zaak doet Hij op aarde..

2) Sara zoogde haar kind, hoewel zij een voorname vrouw, een vorstin was; dat eist het recht van de natuur, daar God de borsten daartoe gegeven en met melk gevuld heeft. De Heilige Schrift noemt het kinderen baren en zogen als twee verplichtingen van een moeder (Luk.11:27; 23:29; Romeinen Psalm. 22:10). Zo worden ook deze beide onder de weldaden van de grote God gerekend (Genesis 49:25), gelijk het ook een straf was, wanneer God onvruchtbare lichamen en verdroogde borsten gaf (Hos.9:11,14)

Van vreugde spreekt Sara van meerdere zonen, hoewel zij slechts een gebaard heeft, die een is haar zoveel als tien zonen..

Ondertussen moet men er op letten, dat Sara niet alleen haar kind het leven heeft geschonken, maar het ook gezoogd heeft. Want de Heere bereidt niet tevergeefs voor de kinderen, reeds eer zij geboren worden, in de moederborst hun voedsel. Wie Hij de eer van moeder te worden schenkt, die stelt Hij ook in staat voedster te zijn. En wie er bezwaar in vinden hun eigen kinderen te zogen, verbreken zoveel in hen is, een heilige band van de natuur. Indien ziekte of iets anders haar verhindert, is er billijke reden voor verontschuldiging. Maar dat de moeders vrijwillig of uit gemakzucht zich van de moeite, om te zogen, ontslaan, zodat zij eigenlijk slechts half moeder zijn, is een schandelijke zaak..

II. Vs.8-21. Bij gelegenheid van een feest, dat Abraham op de dag van het spenen van Izaak aanrichtte, ziet Sara Ismaël met haar zoon spotten en eist, dat hij met zijn moeder wordt verwijderd. Abraham doet dit; daar God het hem uitdrukkelijk beveelt. Ismaël versmacht bij het doortrekken van de woestijn bijna van dorst. De Heere treedt tussenbeide en is ook verder met de jongen, die in de woestijn, waar zijn moeder met hem blijft, voorspoedig opgroeit.

8. En het kind werd groot, groeide voorspoedig op, en werd, naar de regel van die tijden op ongeveer zes- of zevenjarige leeftijd (1 Samuel 1:23 vv.) gespeend 1) van de moederborst afgenomen. Toen maakte Abraham, verheugd over de zegen Gods, een grote maaltijd
2) voor zijn knechten en vrienden, op de dag dat Izaak gespeend werd.

1) Het spenen had in de regel plaats op zes à zevenjarige leeftijd. Daarmee was het eerste tijdvak van het leven van een kind afgesloten. Het kwam dan onder het opzicht en de tucht van de vader..

2) Waarom maakte Abraham op die dag een grote maaltijd? Waarom niet op de dag van de besnijdenis of bij de geboorte? De reden is niet ver te zoeken. Ook gewis, omdat de dag van de besnijdenis te heilig was, maar bovenal, omdat Abraham nu volkomen in het bezit kwam van de zoon van de belofte. Tot dusver was Izaak nog altijd in de tent van de moeder geweest, nu komt hij onder het onmiddellijk opzicht van Abraham. Is het te verwonderen, dat hij nu zeer verblijd is en hij een grote maaltijd aanricht voor zijn huisgenoten? De Heere keurt deze daad goed, want de Schrift spreekt ervan als een zeer geoorloofde zaak. Nergens verbiedt de Heere het vieren van gezette tijden of de feestmalen; nergens de vrolijkheid, indien slechts alles Hem gewijd is..

9. En Sara zag bij deze gelegenheid de zoon van Hagar, de Egyptische dienstmaagd, die zij Abraham gebaard had, de nu reeds 16 of 17-jarige Ismaël, en hij was spottende; 1) hij veroorloofde zich bij het huiselijk feest spotachtige aanmerkingen; daar zijn nijd tegen de klein broeder, die hem evenals zijn moeder, reeds lang een doorn in het oog was, nu eerst recht te voorschijn kwam; duidelijk bemerkte hij toch nu, dat Abraham er thans niet meer aan dacht hem, de eerstgeborene, tot erfgenaam van zijn goederen te maken (hoofdstuk. 17:18).

1) Dit noemt de Heilige Schrift (Galaten. 4:29) "vervolgen". Er is ook geen schandelijker en grievender vervolgen, dan het spotten. Dit is dubbel zondig, wanneer het gekeerd is tegen de kinderen van de belofte, de oogappels van God. Wie met het genadewerk Gods spot, spot niet met een mens, maar met God zelf. Het kan zijn, dat Ismaël met de naam Izaak gespot en daarom gelachen heeft..

De zonden en gebreken van de ouders (hoofdstuk. 16:4) blijven gewoonlijk de kinderen bij; daarom moeten ouders, bijzonder de moeders, in de tijd van de zwangerschap, wel toezien, dat zij zich niet met een zonde bevlekken, welke daarna de kinderen hun gehele leven aankleeft..

Wat moet er in haar ziel omgegaan zijn, als haar eigen zondige raad aldus op haar eigen hoofd terugviel. Vroeger, toen zij Abraham de omgang met Hagar aangeraden had, dacht zij er niet om, dat deze een Egyptische, een dochter van Cham was. Nu haar eigen Izaak met de zoon van de vreemdelinge dagelijks omging, dacht zij er wel terdege om en misschien ook aan de waarheid, door een later schriftwoord uitgedrukt: gij zult uw zonde kennen, als zij u zal vinden..

In dit spotten met Izaak tast Ismaël, in de grond van de zaak, God aan. Zijn spotten met Izaak is een spotten met de belofte Gods, welke in Izaak vlees was geworden. Ismaël is hier in het huis van Abraham de vertegenwoordiger van de onheilige wereld, die immer met God en Zijn volk spot..

Hij was een nakomeling van Cham. Het spotten kwam voort uit onbekendheid met en uit ongeloof aan het woord van God..

10. En zij zei, om verdere zaken van die aard (Galaten. 4:29) te voorkomen, die van bedenkelijke aard zouden kunnen worden (hoofdstuk. 4:3 vv.; 37:3 vv.) tot Abraham: Drijf deze dienstmaagd, die wij nu
kunnen ontberen, en haar eveneens overbodigen (hoofdstuk. 16:2) zoon uit; want de zoon van deze overmoedige (hoofdstuk. 16:4 vv.) dienstmaagd, die aan zijn moeder gelijkvormig is, zal waarop zij het toeleggen met mijn zoon, met Izaak, niet erven; 1) a) mijn zoon zal de enige erfgenaam zijn.

a) Galaten. 4:30

1) Zonder twijfel denkt Sara hier in deze eerste plaats aan de tijdelijke meer nog dan aan de geestelijke erfenis, welke Izaak beloofd was. God, de Heere, gebruikt echter ook deze begeerte van Sara, om daardoor Zijn eeuwige raad uit te voeren..

11. En dit woord was zeer kwaad in Abrahams ogen, ter oorzake van zijn zoon, die hij toch reeds zo vele jaren als de erfgenaam van de goddelijken zegen beschouwd had (hoofdstuk. 17:18), en in wie hij zijn eigenvlees en bloed lief had.

Dat Abraham toornig werd is zeer goed te verklaren. De toon, waarop Sara gesproken zal hebben, zal ook niet liefelijk zijn geweest. Het was toch zijn kind, aan wie hij zich door tedere banden van het bloed voelde verbonden.

12. Maar God zei tot Abraham s’ nachts (vs.14) in een droom of gezicht: Laat het niet kwaad zijn in uw ogen over de jongen 1) en over uw dienstmaagd, dat u thans geraden wordt beide te verwijderen; al wat Sara tot u zal zeggen, hoor naar haar stem, 2) daar haar wil ditmaal met Mijn raadsbesluiten overeenkomt; want, 3) dit is Mijn raadsbesluit, in Izaak 4) a) zal uw zaad genoemd worden; hij, en niet Ismaël, zal de vader van het beloofde zaad zijn: (hoofdstuk. 17:19,21).

a) Rom.9:7 Hebr.11:18

1) Hoe fijn wordt hier de tedere liefde Gods getekend. Waar de Heere komt, om Abraham te dringen, naar de stem van zijn vrouw te horen, daar kwetst Hij niet, zoals zij, het vaderlijk gevoel van de vader van de gelovigen, noemt Ismaël niet verachtelijk, "de zoon van de dienstmaagd," maar noemt hem met de tedere naam van "jongen.".

2) Ook datgene, wat ons als verwijt en op bitse toon toegeduwd wordt, kan in een reine schaal een edele kern van waarheid bevatten, die zelfs met Gods wil overeenstemt. Zo was het hier. God bekrachtigt Abraham als Zijn eigen wil, wat hij uit de mond van Sara zo niet graag gehoord had; en Abraham buigt zich in grote zelfverloochening onder de wil van God.

De stem van de vrouw, welke vroeger de man verleidde (Genesis 3:17; 16:2), is hier als de stem van God de stem van de Heilige Schrift. (Galaten. 4:30).

In een gezin kunnen dikwijls zaken voorkomen, waarin vele vrouwen veel wijzer zijn dan de mannen, waarom haar raadgevingen wel overwogen mogen worden. (1 Samuel 25:3,17).

3) Hier wordt de reden aangegeven, waarom Abraham Ismaël moet wegzenden. In Izaak zou de lijn van de belofte worden voortgezet, maar hier spreekt de Heere God het dan ook duidelijk uit, dat Hij Abraham daartoe dwingt, om Zichzelfs wille, en geenszins om daarmee de toorn of de drift van Sara goed te keuren.

4) In het Hebreeuws Bejitschak. Het voorzetsel heeft hier de betekenis van "naar." De zin is dan deze, dat Izaak en niet Ismaël de stamvader van Abrahams ware nakomelingen zal zijn..

13. Doch Ik zal ook de zoon van deze dienstmaagd tot een volk stellen, gelijk Ik u reeds beloofd heb (Genesis 17:20), omdat hij uw zaad is; 1)gij behoeft u dus over de hardheid niet te beangstigen; gij moet om mijnentwil alles leren verlaten en verloochenen, en alleen bij Mijn woord leven.

1) Hoe smartelijk die maatregel voor Abraham is, toont vs.11. Maar de geloofsheld, die later Izaak kon offeren, moest thans ook Ismaël kunnen opofferen. Het werd hem echter gemakkelijker gemaakt door de belofte, dat zijn verwijdering tot zijn verheffing zou leiden, en dat Gods raadsbesluit over Izaak slechts door deze verwijdering tot werkelijkheid kon komen. Lot werd verwijderd van Abraham, Ismaël van Izaak, Ezau van Jakob, later nog de tien stammen van Juda, eindelijk de ongelovige Joden van het overblijfsel naar de verkiezing van de genade (Rom.10; Galaten. 4) Romeinen. Ook in de Christelijke kerk heeft men de voortzetting van die afzondering. Overigens zijn in het Nieuwe Verbond de meeste Joden afgezonderden geworden, gelijk Ismaël, vele Ismaëlieten daarentegen erfgenamen van Abrahams geloof..

Met dit laatste woord, doet de Heere God een zoete druppel in de lijdensbeker van zijn knecht. Al zal Ismaël niet delen in de geestelijke zegeningen van het verbond; de tijdelijke zullen hem niet onthouden worden. God verzekert hier tevens aan Abraham, dat, als diens oog hem niet meer zal zien, Zijn oog op hem gevestigd zal blijven. Aan de zorg en hoede Gods heeft Abraham Ismaël voortaan alleen toe te vertrouwen..

14. Toen stond Abraham, daar hij wist, wat in deze zaak Gods wil was, ‘s morgens vroeg op1) en nam brood en een fles water, 2) tot teerkost voor de moeilijke reis door de woestijn, en gaf ze aan Hagar, die leggende op haar schouder; ook gaf hij haar het kind en zond haar weg.
3) En zij ging voort in de richting naar haar land, naar Egypte, doch miste spoedig de rechte weg, en dwaalde in de woestijn, die zuidelijk van Bersséba (zeven-bron, bron van de eed) de plaats van waar zij was heengegaan, gelegen was.

1) Hoe diep een wonde ook in de heilige man was geslagen door de uitwerping van zijn zoon uit de dubbele vertroosting, waarmee God de smart verzacht, mag hij moed vatten. Hij zendt zijn zoon weg, niet anders, alsof hij zijn eigen ingewanden uitrukt. Maar gewoon om God te gehoorzamen, onderdrukt hij zijn vaderlijke liefde, welke hij niet geheel kan afleggen. Dit is echter het ware bewijs van geloof en vroomheid, dat, wanneer de gelovigen gedwongen

worden zich te verloochenen, zij ook de eerste natuurlijke neigingen, die op zichzelf noch slecht, noch misdadig zijn, overgeven aan de wil van God. Het is aan geen twijfel onderhevig, of hij is de gehele nacht met vele zorgen gekweld geweest; heeft met zichzelf op onderscheidene manieren geworsteld, en is door vele pijnlijke gedachten bestormd. Hij stond echter ‘s morgens vroeg op, opdat hij het verlies van zijn kind zou bespoedigen, daar hij weet, dat God het wilde..

2) Waarom zo weinig? Waarom legde hij bij het Hagar op de schouder? Men heeft Abraham van onbarmhartigheid beschuldigd, dat hij haar zo weinig meegaf, en dat hij haar en Ismaël liet gaan zonder geleide. Men vergete echter niet, dat hij haar haar vrijheid teruggaf, en het kan zeer goed zijn, dat het zijn bedoeling geweest is, dat zij zich niet ver van zijn tent zou verwijderen. Wellicht heeft hij gehoopt en ook gedacht, dat zij zich in Kanaän met haar kind zou blijven vestigen en onder de naburen een veilige wijkplaats zou vinden..

3) Slechts door dit verstoten kon het onderscheid tussen de zoon van de genade en de zoon van de natuur bepaald te voorschijn treden; dat dit geschiedde, daaraan is in onze geschiedenis alles gelegen. Nadat dit onderscheid genoegzaam openbaar geworden is, mag Ismaël later ook weer meer nabij komen (hoofdstuk 25:9), en van het goed van zijn rijke vader genieten (hoofdstuk. 2:6)

15. Als nu het water van de fles uit was, zo wierp zij het kind, 1) de knaap, die van de lange vermoeiende reis geheel afgemat was, en bijna van dorst versmachtte, onder een van de struiken; zij legde hem, nadat zij hem lang met veel moeite had voortgesleept, onder een struikgewas neer.

1) Het heeft de schijn, alsof er van een klein kind gesproken wordt: maar een afgematte knaap van 16 jaar, die het gevaar van de woestijn niet kent, wordt voor de beangstigde moeder een arm kind. De uitdrukking: "zij wierp hem" betekent, dat zij hem met aandoening van droefheid en wanhoop, nadat zij hem lang had voortgesleept, snel liet neerzijgen, alsof zij hem tot sterven had neergelegd en dan van hem wegsnelde met het gevoel, dat zij hem opgeofferd heeft. Een reeks van schone trekken van beangstigde moederliefde, ontdekken wij hier. Zij legt haar zoon onder de beschermende schaduw van een struik: zij gaat snel van hem weg; zij zet zich op enige afstand van hem, daar zij hem niet kan zien sterven en evenmin verlaten, en zij weent luid. Zo moest ook Ismaël worden opgeofferd (vs.13), gelijk later Izaak. Door deze nood werd hij gewijd tot een zoon en koning van de woestijn met zijn toekomstig geslacht. Spoedig moest Hagar ook de Oase ontdekken, welke een levensvoorwaarde is voor de woestijnbewoners.

16. En zij ging en zette zich tegenover, afgaande zo verre, als die met de boog schieten; want zij zei: Dat ik het kind niet zie sterven daarom ga ik uit zijn nabijheid; en zij zat tegenover hem, daar haar gevoel haar niet toeliet zich geheel van hem te verwijderen Jesaja 49:15), en hief haar stem op, en weende.

17. En God hoorde 1) de stem van de jongen, 2) die zich verenigde met de klachten van de moeder; en de Engel Gods, die haar reeds vroeger in de woestijn ontmoet had (hoofdstuk.

16:7 vv.), riep Hagar toe uit de hemel, en zei tot haar: Wat is u, Hagar, 3) dat gij moedeloos zijt en niet denkt aan Mij, die u te voren heb aangenomen, en Mijn beloften heb gegeven omtrent deze zoon? Vrees niet 4) want God heeft naar de stem van de jongen reeds gehoord, ter plaatse, waar hij is, 6) in zijn ellendige toestand.

1) Ook onder het struikgewas verborgen, heeft God hem gehoord en verhoord. God is niet in de hemel opgesloten, de eenzaamste en meest verlatene hoort Hij, waar die ook moge zijn.

"God hoorde." Het is duidelijk, dat Ismaël geroepen heeft; als moeten wij aannemen, dat het slechts een verstandelijk roepen was. De Heere, die let op de stem van de jonge raven, hoorde ook naar hem. Echter niet, omdat Ismaël het verdiende, noch omdat zijn moeder het waardig was, maar om Zichzelfs wille, daar Hij aan Abraham Zijn belofte, omtrent Hagar's zoon, gegeven had..

2) "De jongen." Hier en in vs.18 en 20, telkens "de jongen," niet "Ismaël." De naam wordt ongetwijfeld met opzet verzwegen door de Schrijver, daar het de naam is van de erfvijand van Israël..

3) "Wat is u Hagar?" Ongetwijfeld een woord van bemoediging, maar in de eerste plaats een woord, hetwelk moet dienen, om haar haar ondankbaarheid aan te duiden en tevens haar ongeloof. Want niet alleen Abraham, maar ook zij heeft de belofte ontvangen. Hagar's wenen en alles, wat ons hier van haar gezegd wordt, is een bewijs, hoe voor een onbekeerde de beloften Gods in de grond van de zaak geen kracht hebben. Dezelfde belofte doet Abraham de zaak in Gods handen geven, en is voor Hagar als een ijdel niets. De belofte heeft dan ook alleen waarde voor het geloof..

4)"Vrees niet." Hiermee wil God in haar beangstigd en verslagen gemoed, de hoop op behoud wekken..

5) "Ter plaatse waar hij is." Wat betekent dit? Wil God Hagar daarmee zeggen, dat, al is hij niet meer in Abrahams tent, God toch nog zijn leidsman is? Of wil Hij haar daarmee zeggen, dat, al heeft zij hem ook onder de boom geworpen, Hij toch niet ver van hem was? Wij geloven het eerste, maar zien daarin tevens een wenk voor Hagar, om naar hem terug te keren, opdat de Heere haar daar de bron wijze, die haar uit de angst en de moeite zal redden. Niet op een afstand van haar zoon, maar in zijn nabijheid was haar plaats..

18. Sta alzo, daar reeds voor u gezorgd is, met moed op, hef de jongen, die gij als verloren hebt neergelegd, weer op, en houd hem vast met uw hand, a) want Ik zal Mijn hand op hem leggen en hem tot een groot volk stellen.

a)Genesis 16:10; 17:20

Bij de jongen was haar plaats, daar zou God haar ogen openen. Belangrijke wenk voor alle gelovigen dat de Heere God in de rechte weg alleen een zegen geeft, èn op tijdelijk èn op geestelijk gebied..

19. En God opende haar ogen, dat zij een waterput zag 1) die zij te voren in haar smart niet had opgemerkt, gelijk dan ook de kunstig gegraven putten in de woestijn door de eigenaars zoveel mogelijk met zand worden verborgen, zodat er kennis toe vereist wordt om deze te vinden; en zij ging, en vulde de fles met water, en gaf de jongen te drinken. Nu zette zij haar reis niet naar Egypte voort, maar kwam op een bewoonbare plaats van de woestijn Kades.

1) Waar God ons Zijn genadige leiding onthoudt, daar zijn wij van alle hulpmiddelen, die voor de hand liggen, zo geheel beroofd, alsof zij ver van ons waren. Bidden wij Hem daarom niet slechts, dat Hij ons het verstand geve, om ze te gebruiken; anders gebeurt het, dat wij midden tussen bronnen met gesloten ogen versmachten..

De Heere had voor Hagar uitkomsten bereid, maar Hij moest haar ook de ogen openen, om die uitkomsten te genieten. Waar de Heere beloften en zegeningen schenkt, maar het rechte licht onthoudt, daar geven die beloften en zegeningen niet, wat zij kunnen zijn voor het gelovige hart. Hagar is hier het beeld van de zondaar, die ontdekt wordt aan het heil, in Christus, voor alle Gods kinderen bereid; maar ook van de gelovige, die van de heilsweldaden een recht gebruik maakt..

Een christen mag op zijn weg de moed niet verliezen; ontbreekt de geloofsmoed, dan is er grote schade; maar de Heere laat de Zijnen niet in moedeloosheid wegzinken..

20. En God was met de jongen, 1) en hij werd groot, een krachtig man, en hij woonde, daar dit met zijn natuur overeen kwam, in de woestijn, en werd, alsof wat zijn moeder deed, toen hij van dorst scheen om te komen (vs.16), een voorspelling van zijn later leven was geweest, een boogschutter.

1) Op bijzondere wijze was de Heere God met Ismaël. Weliswaar op tijdelijk gebied, maar toch, hij was meer dan de andere volkeren een voorwerp van Zijn bijzondere zorg, daar hij een zoon van Abraham was. Ismaël heeft heel zijn leven ondervonden, dat er voor hem beloften Gods lagen..

21. En hij woonde, dit veld van zijn werkzaamheden steeds uitbreidende en het woord des Heren, (hoofdstuk. 16:12)) vervullende, in de woestijn Paran (landstreek vol van holen), die aan de zuidelijke grenzen van Kanaän tot aan de woestijn Sur voortloopt, en ten zuiden tot aan het voorgebergte van Horeb zich uitstrekt; en zijn moeder nam hem een vrouw uit Egypteland. 1)

1) Hierdoor wordt het heidense beginsel versterkt. De Ismaëlitische Arabieren zijn dus volgens hun oorsprong uit een dubbele vermenging van Hebreeuws en Egyptisch bloed voortgekomen: blijmoedige geestdrift is in een kluizenaarsachtige en dromerige wereldbeschouwing weggezonken.

Zie de verdere geschiedenis van Ismaëls geslacht in hoofdstuk. 25:12-18.

III. Vs.22-34. Abimelech, bewogen door de goddelijke zegen, die Abraham vergezelt, zoekt een verbond met hem te sluiten. Abraham beklaagt zich over een waterput, die Abimelech's knechten genomen hadden en ontvangt die terug. Daarop sluit hij het verbond met de koning van de Filistijnen en richt alles tot een langer verblijf te Berséba in.

22. Voorts geschiedde het terzelfder tijd, in welke Izaak gespeend en Ismaël verwijderd werd (vs.8-19) dat Abimelech (reeds in hoofdstuk. 20:1 vv. vermeld) bovendien Pichol (mond van allen, d.i. die over allen beveelt) zijn krijgsoverste, die hij meegebracht had, tot Abraham sprak, hem te Berséba bezoekende, zeggende: God is met u in alles wat gij doet, 1) gelijk ik reeds lang heb opgemerkt.

1) De zegen Gods, die op Abraham rustte, vervulde ook de koning van de Filistijnen met eerbied. Ziedaar een afschaduwing van de zegen, die ook in de dagen van de oude bedeling van het volk een gedeelte van het eigendom op de heidenen overging..

23. Zo zweer mij nu hier bij God: zo gij mij of mijn zoon, of mijn neef liegen zult, 1) ontrouw zult bewijzen of vijandig zijn! naar de weldadigheid, die ik bij u gedaan heb, toen ik u met rijke geschenken liet heengaan en u een vrij verblijf in mijn land toestond (hoofdstuk. 20:14 vv.), zult gij doen bij mij, en bij het land waarin gij als vreemdeling verkeert.

1) "Zo gij mij liegen zult." De bedoeling is: Zo gij mij met ontrouw zult behandelen, moge God die ontrouw wreken. Bij de Hebreeën was het dikwijls de gewoonte, om een eedsformulier slechts ten halve uit te spreken (zie Ge 14.23). In deze handeling van Abimelech ligt opgesloten, dat hij ervan overtuigd is, dat Abraham eenmaal zeker het land bezitten zal..

24. En Abraham zei: Ik zal zweren; ik verklaar mij bereid volgens uw wil te doen.

25. Doch Abraham, opdat alles vóór hij zwoer, recht tussen hem en de koning zou zijn, berispte Abimelech ter oorzake van een waterput, 1) die Abimelech's knechten met geweld genomen hadden.

1) In die streken, die zo arm aan water zijn, is het bezit van een eigen put van groot belang (Spreuken. 5:15-17); daarom was het ontnemen van een door hem met moeite gegraven put een groot verlies voor Abraham. Wij zien 's mans oprechtheid, dat hij eerst deze zaak wil uit de weg geruimd zien, voordat hij met aanroeping van des Heren naam een verbintenis sluit..

26. Toen zei Abimelech: Ik heb niet geweten, wie dit stuk gedaan heeft; en ook hebt gij het mij niet aangezegd, en ik heb er ook niet van gehoord, dan heden, anders ware u de put reeds lang weer teruggegeven; nu zij het hiermee door mij gedaan.

27. En Abraham nam schapen en runderen, en gaf die aan Abimelech, om hem hierdoor zinnebeeldig van zijn trouw voor de toekomst te verzekeren; en die beiden maakten een verbond. Zo was het ook nog in latere tijd gewoonte, door het aanbieden van geschenken, een verbond te sluiten of te vernieuwen (1 Koningen 15:19 Jesaja. 30:6).

28. Doch Abraham stelde, behalve de runderen en schapen, die hij reeds ten geschenke gegeven had, zeven ooilammeren uit de kudde bijzonder, afgezonderd van de anderen.

29. Zo zei Abimelech, die zich daarvan geen verklaring wist te geven, tot Abraham: Wat zullen hier deze zeven ooilammeren, die gij bijzonder gesteld hebt?

30. En hij zei: Dat gij de zeven ooilammeren van mijn hand nemen zult, opdat het bij u en uw onderdanen tot een getuigenis zij, dat, gelijk gij uitdrukkelijk door het aannemen van deze lammeren erkent, ik deze put gegraven heb, en alzo het eigendomsrecht daarvan bezit.

31. Daarom noemde men die plaats, waar dit geschiedde, Berséba 1) (zeven-bron, of put van de eed), omdat die beiden daar gezworen hadden.

1) Zweren heet in het Hebreeuws "zevenen". Het heilig getal zeven was van oudsher het getal van het verbond van God met de mensen, als de vereniging van het goddelijk getal drie, met het aardse getal vier; reden waarom het juist bij godsdienstige verordeningen zo menigmaal wordt herhaald. (Zeven dagen vormen de week; na zeven dagen heeft de besnijdenis plaats). Het schijnt, dat dit getal ook als zinnebeeld werd gebezigd bij het afleggen van plechtige eden, en dat het eed zweren daarvan zijn naam ontleende. Het later als zuidelijke grenspaal bekende Berséba moest dus aan de eed herinneren..

"Toen wij (van het zuiden naar het noorden) verder voorttrokken, hield het losse zand op, en het land deed meer gras met kruid vermengd aanschouwen. Wij doorkruisten daarna de bedding van de Wady-el-Murtubeh, een brede strook land, die de sporen van veel water deed zien. Enige uren later bereikten wij de Wady-es-Scheba, het brede waterbed van een stroom, die slechts ‘s winters vloeit; aan de noordzijde, dicht bij zijn oever, liggen twee diepe putten, die nog altijd Bir-es-Scheba heten; beide hebben overvloed van helder en voortreffelijk water. De bouwvallen zijn hier over een oppervlakte van een kwartier gaans, langs de noordelijke zijde van de waterbedding, verspreid."

32. Alzo maakten zij, naar het verlangen van de koning, een verbond te Berséba. Daarna stond Abimelech op en Pichol, zijn krijgsoverste, en zij keerden wederom naar het land van de Filistijnen.

33. En hij, Abraham, plantte een bos 1) in Berséba, daar hij na het gesloten verbond met de vorst van dat land, hier langer en vreedzaam dacht te wonen; en riep aldaar de naam des HEREN, de eeuwige God, aan.2)

1) Hebr. "een tamarisk", een boom bijna zo hoog als een eik, in Syrië en Egypte algemeen, en bruikbaar tot werk- en brandhout. Dat Abraham een bos plantte, is bewijs, dat er voor de aartsvader een tijd van rust, van rustig wonen aanbreekt.

2) Hoe meer Abraham de Heere leert kennen, des te meer worden de eigenschappen Gods gekend. Gelijk Elohiem (God) zich hem geopenbaard heeft als Jehova (Verbondsgod), zo betoont zich weer Jehova als Elohiem in hogere zin. God, de verhevene is zijn Verbondsgod;

God, de Almachtige doet wonderen voor hem; God, de eeuwige bevestigt zich aan hem in Zijn eeuwige trouw..

Luther vertaalt: "en predikte aldaar de naam, enz." Abraham roept aan en predikt de naam des Heren. Het een is van het andere niet te scheiden. Het levendig gebed moet vrucht brengen in de verkondiging; de levende verkondiging moet zijn wortel hebben in het gebed..

"En riep de naam des HEREN, de eeuwige God, aan." "De Heere aanroepen" betekent: des Heren naam prijzen. Dit lezen wij verscheidene malen van de aartsvader. Hier echter heeft het nog een bijzondere betekenis. Deze daad heeft een tweeledig doel. Allereerst, om daarmee God te danken voor de rust, die hem geschonken is, en ten tweede wil Abraham daarmee aan Abimelech tonen, dat hij zijn veiligheid en bescherming niet verwacht in de eerste plaats van het verbond, dat tussen hem en de koning van Gerar is gesloten, hoewel hem dit niet onverschillig is, maar van zijn God, die hier daarom ook de eeuwige God wordt genoemd..

34. En Abraham woonde als vreemdeling 1) vele dagen in het land van de Filistijnen, tot hij later weer naar Hebron ging (hoofdstuk. 23).

1) Mozes roemt van Abraham drie heilige werken: dat hij gearbeid, gepredikt en zijn lange vreemdelingschap geduldig gedragen heeft..

Hier wordt gezegd, dat Abraham in dit land als vreemdeling verkeerde, terwijl hij er toch zijn vaste verblijfplaats had. Waarom? Opdat wij zouden weten, dat hij niet zó opging in de rust, of altijd dacht hij nog aan het woord des Heren, dat hij met zijn nakomelingen tot de 400 jaar vervuld zouden zijn, een bijwoner zou zijn.

HOOFDSTUK 22.

OFFERANDE VAN IZAAK. BELOFTE VAN CHRISTUS.

I. Vs.1-19. Toen Izaak tot een jongeling was opgegroeid, gaf God aan Abraham bevel, zijn enige zoon, die hij lief had, te nemen en hem op een berg in het land Moria ten brandoffer te offeren. Abraham gehoorzaamt aan het goddelijk bevel: toen hij reeds het mes genomen had, om de zoon te slachten, wordt door de Engel des Heren zijn hand teruggehouden en hem een ram getoond, die in Isaak's plaats zal geofferd worden; waarop alle beloften aan Abraham gegeven, in een mate herhaald worden, als nooit te voren.

1. En het geschiedde na deze dingen, toen Abraham niet slechts land en familie had moeten verlaten, maar ook Ismaël, zijn eigen vlees en bloed, had moeten uitdrijven, en door al die leidingen Gods zijn inwendig geloofslevengenoegzaam gesterkt was, 1) dat God Abraham verzocht,
2) hem op de harde proef van geloof en gehoorzaamheid stelde; en Hij zei tot hem, waarschijnlijk weer even als in hoofdstuk. 21:12 's nachts in een droom of gezicht: Abraham! En hij zei; Zie, hier ben ik! 3)

1)Gehoorzaam in het geloof, trok Abraham naar een vreemd land; ootmoedig in het geloof, week hij voor zijn neef Lot; sterk in het geloof, sloeg hij met 318 mannen vier koningen van de heidenen; vast in het geloof, hield hij zich, ondanks alle tegenspraak van verstand en natuur, aan het woord van de belofte; beslist in het geloof, volbracht hij het gebod van de besnijdenis; stout in het geloof, smeekte hij van Jehova de redding van Sodom, onder altijd kleiner gestelde voorwaarden; vrolijk in het geloof, ontving hij de zoon van de belofte, gaf hem zijn naam en besneed hem; getrouw in het geloof, boog hij zich op Gods bevel onder Sara's wil, en verstootte Ismaël met Hagar; dankbaar in het geloof, plantte hij daar, waar Abimelech zijn vriendschap verworven en zijn geschenken aangenomen had, een tamarisk voor God, de Eeuwiggetrouwe; nu zal zijn geloof de zwaarste proef doorstaan, opdat het als overwinnend geloof worde bevestigd en beloond..

2) De duivel verzoekt, om te vernietigen; God om te kronen. Hij verzoekt echter de reeds beproefden. (Psalm. 26:2).

God verzoekt de mens, om hem het rechte, aangaande God en zichzelf, te leren en hem nader tot God te brengen, om Abraham zelf de draagwijdte en veerkracht van zijn geloof te leren kennen; daarmee bracht de Heere zo'n zware eis tot hem..

"Verzocht" in de zin van: op zeer ernstige wijze beproefde. Het woord "verzoeken" komt meermalen in de Schrift voor, en wordt gebruikt van God, van satan of van de mens. Waar het van satan gebruikt wordt, wordt het altijd gebezigd in de slechte zin van het woord, d.i. tot het kwade aanzetten; waar het van de mens gebruikt wordt, dikwijls in de zin van, iets van God begeren in een verkeerde weg; waar God gezegd wordt te verzoeken, in de zin van: de mens beproeven voor zichzelf, opdat voor de mens zelf de kracht van zijn geloof openbaar worde.

God verzocht Abraham, niet omdat de Heere niet wist, wat het einde zou zijn, maar opdat Abraham voor zichzelf in zijn staat zou bevestigd worden.

3) "Zie hier ben ik." Met deze woorden geeft Abraham zich onvoorwaardelijk over aan zijn God. Zijn persoon en alles wat hij bezit, stelt hij de Heere ten dienste, en verklaarde daarmee, dat hij bereid is, om te gehoorzamen, wat de Heere hem ook bevelen zal. Nu God spreekt, weet Abraham tevens, dat hij alle aardse dingen moet laten staan.

Lang had Abraham de vervulling van de goddelijke belofte tegemoet gezien; na lang wachten was hem de zoon van de belofte geboren en deze was hem nu de vreugde van zijn leven. Met onbeschrijfelijk gevoel van liefde, met een voorgevoel van grote dingen, zag hij deze Izaak, die reeds vanaf zijn geboorte door goddelijke woorden en leidingen boven alle mensenkinderen verheven was; met grote vreugde zag hij hem voor zijn ogen wandelen, als het levende en trouwe bewijs van de wonderbare trouw van God. Terwijl hij de ontwikkeling van het kind, van de knaap, van de jongeling aanzag, zag hij de stil voortgaande ontwikkeling van een hoog en heilig geheim, waaruit tot zijn eeuwige vreugde, heil en zegen voor de gehele mensheid voortkomen zou. Izaak, gelijk dit niet anders verwacht kon worden, werd een heilig godvrezend mens, de gezindheid van zijn vader vroeg in zich opnemende en met hem in de voetstappen van het geloof wandelende. Zo was Abraham een man, gelukkig boven alle mensen en boven alle vaders op aarde. In deze rust en vreugde van het leven, verneemt hij de goddelijke stem: "Abraham (gij vader van volkeren!)." Met zalige vreugde, dat hij door God bij de nieuwe naam, die zo’n grote belofte bevatte, waartoe Izaak als een pand en zegel gegeven was, genoemd werd; in de verwachting dat hij thans nieuwe blijde aankondigingen zal horen, antwoordt hij: "Zie, hier ben ik!" en nu hoort hij uit de mond van God een woord, dat zijn gehele ziel doorsneed, zoals nooit een mens uit de mond van de eeuwige liefde vernomen heeft..

2. En Hij zei: Neem nu uw zoon a) uw enige, op wie de vervulling van de belofte rust (hoofdstuk. 17:21), die gij liefhebt, Izaak, dat kind van de bewondering (hoofdstuk. 17:17), en ga heen naar het land Moria, (gezien Jehova) in de bergachtige streek van Salem (hoofdstuk. 14:18), en offer hem aldaar tot een brandoffer 1) op één van de bergen van die landstreek, die ik u zeggen zal. 2)

a)Hebr.11:17

1) "Ik kan mij toch maar niet voorstellen," zei Katharina van Bora tot haar man: "dat God zo wreed een zaak van iemand zou kunnen vorderen, om zelf zijn kind te doden." Luthers antwoord was; "Mijn beste Katharina, maar kunt gij dan geloven, dat God Zijn eniggebore Zoon heeft laten sterven, daar Hij toch in de Hemel en op aarde niets meer beminde, dan Zijn geliefde Zoon." God wilde ook niet de werkelijke slachting, maar slechts de onvoorwaardelijke overgave in het hart; maar God moest het eerste eisen, om Abrahams geloof geheel en alleen op God te vestigen en hij kon dit eisen, omdat Hij de uitkomst onvoorwaardelijk in Zijn macht had. Toen Abraham geheel in zijn hart de zoon geofferd had, trad God tussenbeide, en verhinderde de daad, daar deze voor het doel van de verzoeking geen betekenis meer had, daarmee integendeel geheel in tegenspraak zou geweest zijn..

Deze verzoeking was voor Abraham nodig, opdat zijn vertrouwen niet op het middel, Izaak, maar op God zou gevestigd worden, en, in zijn inwendige strijd, de liefde Gods de liefde tot de Zoon zou meester worden, ook opdat Abraham zelf zijn geloof zou leren kennen, tot dankzegging aan Hem, die het hem genadig gegeven had..

"In Izaak zal u het zaad genoemd worden," dat is de belofte Gods. Aan Izaak waren dus al de beloften Gods, als het uitverkoren en uitsluitend voer- en werktuig van de verwezenlijking vastgemaakt. Izaak-mag ik het zo uitdrukken- was als het levende gedenkteken van het verbond, door God met Abraham gemaakt. Geen zegen dan uit Abraham, maar ook geen zegen dan door Izaak. En nu, die eis: "offer Mij Izaak!" Het is, als zei God: Verscheur met eigen hand het gedenkteken, waarbij Ik u Mijn belofte aangaande de zegen en de gezegende uit uw zaad heb verpand. Neen, meer! Snijd zelf, met uw offermes, de draad door, die de belofte aan het middel van de vervulling verbindt. En als nu die draad doorgesneden zal zijn.....wat dan? Dan is de vervulling der belofte onmogelijk geworden! Neen, dat gelooft Abraham niet. Hij gelooft alleen-het woord van God. Voor dat woord verstuiven in zijn oog alle menselijke onmogelijkheden als kaf voor de adem van de wind. Het is waar, de vervulling van Gods belofte hangt aan Isaak’s leven.....maar Izaak zal leven! Daaraan twijfelt Abraham niet. Eer zal datgene geschieden, waarvan nog nimmer op aarde een voorbeeld gezien is, eer zal Izaak uit de doden weer brengen, eer God, door Izaak in de dood te laten, hem liegen zal. "En gelijk hij reeds vroeger op hoop tegen hoop vertrouwde, dat hij uit zijn verstorven lichaam een zaad zou zien, grijpt hij ook hier in de dood van zijn zoon de levendmakende almacht Gods aan en, zich de zegen voorstellende als uit de as zelf van zijn geofferd kind, ontkomt hij uit de diepten van de verzoeking, klemt hij zich vast aan de belofte en behoudt het geloof.".

Ziedaar het toppunt, de zegepraal, de triomf van het geloof. Ziedaar dan ook de verborgen kracht, waardoor Abraham in staat gesteld werd, om op het woord van God: "offer Mij uw enige!" "Zie hier ben ik" te antwoorden.

Het is dikwijls gemakkelijk om op de roepstem van God te zeggen: "hier ben ik;" maar het heeft meer in, onder alles te tonen: hier blijf ik; om de gehele last te horen, gelijk Abraham met ingehouden adem en heilige eerbied bleef luisteren, als God tot hem sprak: "Neem nu uw zoon, uw enige, die gij lief hebt, Izaak, en ga heen naar het land Moria en offer hem aldaar tot een brandoffer, op een van de bergen, die Ik u zeggen zal." Daar is hier weer een opmerkelijke uitvoerigheid. Hoe klimt met ieder woord de zwaarte van de eis, die aldus tot Abraham kwam. Eerst heet het uw zoon, daarna uw enige zoon, straks die gij lief hebt, en, als om de maat vol te meten, wordt zelfs de geliefkoosde naam, die zo vele herinneringen en rijke verwachtingen spelde, ten laatste genoemd: "uw Izaak.".

Abraham had zich onvoorwaardelijk overgegeven. Die genade was hem verleend, Die genade stelde hem ook in staat de onvoorwaardelijke eis aan te horen en...te volbrengen..

2) Niet in de eerste verrukking over de nabijheid des Heren moet Abraham zijn zoon offeren, maar drie dagen lang (vs.4) zal hij eerst de strijd van de natuurlijke liefde in zijn hart

doorstrijden en in het geloof overwinnen; daarom wordt hij de 10 mijl (Duitse) lange weg naar het land Moria gezonden..

Vroeger had het geklonken: "naar het land, dat Ik u wijzen zal," nu klinkt het: "op een van de bergen, die Ik u zeggen zal." Gelijk toen, zo had God ook nu dezelfde bedoeling, om hem, n.l. in de weg van de geloofsgehoorzaamheid te oefenen. De plaats waar, is voor Abraham betrekkelijk onverschillig; de daad van de offerande is, wat de Heere vraagt. Drie dagen zijn nodig, opdat de vader van de gelovigen alle menselijke, natuurlijke neigingen zal ten offer brengen en God op Zijn woord gehoorzamen..

3. Evenals bij Ismaël (hoofdstuk 21:24), niet met vlees en bloed te rade gaande (Galaten. 1:16), dacht hij: God kan ook uit de dood opwekken (Hebr.11:9) die Hij uit een verstorven lichaam heeft verwekt. Toen stond Abraham ‘s morgens vroeg op, 1) terwijl Sara nog sliep, aan wie hij het Goddelijk bevel niet wilde meedelen, omdat zij een zo harde beproeving niet zou hebben kunnen dragen, en zadelde zijn ezel, en nam twee van zijn jongeren, van zijn knechten, met zich, en Izaak zijn zoon, en hij kloofde hout tot het brandoffer, 2) en maakte zich op, en ging naar de plaats, die hem God gezegd had. Hoe zal zijn hart geklopt hebben, toen bij dit deed, hoe zwaar zal hem de tocht naar de berg geweest zijn!

1)Uitdrukkelijk wijst de Schrift hier aan, hoe het geloof van Abraham van de echte stempel was. Zo spoedig het mogelijk is, vroeg in de morgen, maakt Abraham zich gereed. Wellicht zal het ook die nacht in zijn ziel gestormd hebben en satan hem hebben begeerd te schiften; maar het geloof overwon. Wetende dat God machtig was, om ook uit de doden hem Izaak terug te geven, staat hij op, om te volbrengen, wat God geboden heeft..

2) Het geloof geeft een kalme tint aan het leven. Alles, wat hier gezegd wordt, strekt om te doen zien, dat de vader van de gelovigen kalm is. Hij berust niet alleen in Gods weg, maar keurt die goed. Dit is het ware wezen van het geloof. En al moge het soms van binnen nog eens onrustig zijn, voor het oog van zijn bedienden, is hij de kalme man. De wereld behoeft het niet te zien, welke strijd de gelovige soms inwendig strijdt..

4. Op de derde dag, toen hief Abraham zijn ogen op, en zag die plaats 1) van verre.

1) Op deze berg wordt later de tempel gebouwd. Op dezelfde plaats, waar Abraham inwendig zijn zoon geofferd heeft, stroomt later het bloed van de offerdieren, en in de nabijheid, het bloed van Hem, die God om onze zonden metterdaad in de dood overgaf; van welke opoffering aan het kruis, alle offers van het Oude Verbond, ook dat van Abraham voorbeeldig en zinnebeeldig zijn..

5. En Abraham zei tot zijn jongeren: Blijft gij hier met de ezel, en ik en de jongen zullen heengaan tot daar op het gebergte; als wij aanbeden zullen hebben, 1)dan zullen wij, 2) ik en mijn zoon, tot u wederkeren.

1) Wat daar zou voorvallen, mochten de knechten niet aanzien, daar zij dit aanbidden niet konden begrijpen..

2) Abraham zegt in onwankelbaar geloof, hoewel het hoe niet wetende, nochtans van het *dat* van de redding overtuigd: "Wij zullen wederkeren.".

Geen ogenblik mag aan de gedachte voedsel worden gegeven, dat Abraham zijn knechten, omtrent het doel van de tocht heeft willen misleiden. Calvijn zegt: "sommigen menen wel, dat dit woord op profetische wijze gesproken is. Maar, daar het zeker is, dat daar hij de belofte had, dat in Izaak hem het zaad zou genoemd worden, deze nooit voor hem verloren is geweest, is het mogelijk, dat hij aan de Voorzienigheid Gods zich overgevende, zich heeft voorgesteld, dat zijn zoon, in de dood zelf, bleef voortbestaan. En evenals hij, als met gesloten ogen, zijn weg vervolgde, om zijn zoon te slachten, zo is er ook niets ongerijmds in, indien wij zeggen, dat hij enigszins verward heeft gesproken, terwijl hij niet wist, hoe het alles zich zou toedragen. "Van Gods heiligheid verwachtte hij niets dan een heilig gebod, daarom wil hij gehoorzamen: van Gods trouw verwachtte hij de vervulling van Gods beloften: daarom mag hij hopen; van Gods almacht verwachtte hij de mogelijkheid van de opstanding van zijn zoon uit de dode, daarom kon hij dit alles geloven. Daarom kon hij in alle eenvoud en alle oprechtheid zeggen: "wij, èn ik èn mijn zoon, zullen tot u wederkeren.".

6. En Abraham nam het hout van het brandoffer, dat tot hiertoe door de ezel gedragen was, en legde het op Izaak, zijn zoon, 1) en hij nam het vuur en het mes (offermes) in zijn hand, 2) en zij beiden gingen samen.3)

1) Izaak is hier een type van de Christus. Gelijk Izaak het hout droeg, wat tot volmaking van het altaar moest dienen, en wat, door het vuur aangestoken, hem moest verteren, zo droeg Christus Jezus ook de zware kruisbalk, waardoor het kruis volkomen werd, wat bestemd was, om hem de dood van de vervloekte te doen sterven. Wij hebben hier dus in Izaak meer dan een woord. Wij hebben hier een afbeelding van hetgeen in de volheid van de tijd geschieden zal..

2) Dat Abraham zelf de offerpriester en zijn eigen hart, zijn innigste liefde en al zijn zegen het offer moest zijn, dat was het zwaarste..

3) Het is alsof de Heilige Schrift door die enkele woorden, al het verschrikkelijke voor het vlees in die tocht voor Abraham wil voorstellen..

Bij deze woorden zie ik in de geest, hoe de met elke tred de ontzettende berg naderende vader in diep zwijgen is verzonken en de laatste ogenblikken van smartelijke geloofsbeproeving doorstrijdt.

7. Toen sprak Izaak, de plechtige en pijnlijke stilte afbrekende, tot Abraham zijn vader, daar hij vreesde, dat deze wegens zijn heilige gedachten het offer vergat, en hij zei: Mijn vader! En hij, uit zijn overpeinzing ontwakende, zei: Zie, hier ben ik, mijn zoon! En hij zei: Zie het vuur en het hout, maar waar is het lam tot het brandoffer? 1)

1) Deze nieuwe marteling bereidt God hem, opdat het reeds door vele wonden getroffen gemoed van Abraham nog meer gefolterd zou worden. Want het is niet twijfelachtig, of God

heeft met opzet de tong van Izaak, tot deze op liefelijke wijze uitgesproken naam ontboeid, en hem tot deze vraag geleid, opdat er niets aan de hevigheid van de smart van Abraham zou ontbreken. Doch ook deze aanval doorstaat de heilige man met onwrikbaar gemoed. En zo weinig wordt hij van de voorgestelde loop afgebracht, dat hij duidelijk toont, zo geheel en al aan God verknocht te zijn, dat hij niets toelaat, wat of zijn vertrouwen zou kunnen schokken, of zijn gehoorzaamheid verhinderen..

8. En Abraham zei: God zal zichzelf een lam ten brandoffer voorzien, 1) mijn zoon! laat God daarvoor zorgen! Zo gingen zij beiden samen. 2)

1) Waar de duizenden vragen van zijn vaderhart rust zoeken, daar kan ook alleen de zoon het antwoord verkrijgen. Terwijl hij deze op de Heere wijst, dient dit tevens voor hem zelf tot geloofsversterking; hij heeft in zielenangst een profetisch woord gesproken, waarover hij nu wel verder zal nagedacht hebben. Ook Izaak, in voorgevoel, met angst vervuld, zegt verder niets meer. "Hij is de vader gehoorzaam, geeft zich over; hij is, als ware hij reeds dood." Jesaja 53:7).

De vraag was voor Abraham een moeilijke vraag, maar hij neemt de toevlucht tot het geloof in de Voorzienigheid Gods. In het Hebreeuws Jiréh. "Voorzien" in de zin van: "vooraf zorg dragen," niet in die van: "vooruit zien." Abraham heeft hier het oog, niet op de voorwetenschap Gods, maar op Diens al-besturende zorg. Onder Voorzienigheid is dan ook niets minder te verstaan, dan de zorg Gods, die over alles gaat..

2) Hoeveel geeft dat herhaalde: "zij gingen beide te samen" (vs.6) om te overdenken!.

9. En zij kwamen ter plaatse, die hem God gezegd had, nader als de in vs. 2 bedoelde berg aangewezen had; en Abraham bouwde aldaar een altaar, terwijl elke steen, die hij legde, een steen van zorgen op zijn hart was; maar zijn hand verslapte niet; hij bouwde verder, totdat het altaar was opgericht, en hij schikte het hout, hoe smartelijk ook de gedachte aan de flikkerende offervlam was, die het vlees van zijn vlees, het gebeente van zijn zoon tot as zou verteren, en bond 1) zijn zoon Izaak, niet alsof deze hem wilde tegenstreven, maar volgens de gewoonte bij de offerdieren, en a) leide hem op het altaar boven op het hout.2)

a) Jak.2:21

1) Izaak moet reeds een jongeling geweest zijn, daar hij het hout op de berg kon dragen (vs.6). Zo zien wij hem reeds gehoorzaam aan het goddelijk bevel, hem door de vader bekend geworden; niet ligt toch zou de oude vader de vluchtende hebbende ingehaald, of de wederstrevige hebben gebonden..

Ook in dat vrijwillig zich laten binden en ter offerande bestemmen, is Izaak type van de Christus Gods. Jesaja 53:7)

2) Wordt door de apostel het geloof bij het goud vergeleken, dat in de smeltkroes gelouterd wordt (1 Petrus. 1:7), dan mag men het gehele leven van Abraham bij een smeltoven

vergelijken, door welks vuur zijn geloof heenging, om meer en meer van alle overblijvende smetten gereinigd, aan een onfeilbare toetssteen gekeurd, als rein goud erkend en met de stempel van de goddelijke goedkeuring geadeld te worden. En wèl mocht het zo wezen! De mens "van stof en as" beklimt niet op eenmaal de top van Moria, evenmin als Abraham dit deed. Eer hij zich tot zulk een hoogte van geloof en geloofsgehoorzaamheid verheft, moet hij reeds menige voetstap op de weg van het geloof hebben gezet; en het is niet dan bij trappen, dat men van "over gene zijde van de rivier en van de altaren van andere goden" naar het land van Moria en het altaar van de God van Moria opklimt..

10. En Abraham strekte zijn hand uit 1) de hand, die vroeger de zoon geleidde en alle leed van hem afweerde, en hij nam het mes, om zijn zoon te slachten. 2)

1) Ik twijfel er niet aan, of de vader zal vooraf een voortreffelijke rede tot zijn zoon gehouden hebben, waarvan hoofdzaak en inhoud geweest is: het gebod van God en de opstanding uit de dood. Hij zal hem gezegd hebben: "God heeft het geboden, daarom moeten wij gehoorzamen, en, daar Hij almachtig is, kan Hij Zijn belofte wel houden, ook zelfs, als gij gestorven en tot as geworden zijt. Izaak is zonder twijfel in die leer opgevoed. Hij heeft Abraham verstaan en geloofd..

Wie zal ik dan meer bewonderen, hem, die uit godsvrucht de hand aan de zoon legt, of die, die de vader gehoorzaam is tot in de dood? Een heilige wedstrijd heeft hier plaats. De een verheft zich tot boven de menselijke natuur; de anderen is: ongehoorzaam zijn aan de vader, verschrikkelijker dan de dood.

In dit uitstrekken van zijn handen, in dat nemen van het mes, geeft Abraham het bewijs, dat de strijd is volstreden en de overwinning door het geloof is behaald..

2) Ik zou het niet hebben kunnen aanzien, veel minder zelfs verrichten. Het is een verschrikkelijke zaak, dat een lieve vader zijn allerliefste zoon het mes op de hals zet, en ik beken het gaarne, dat ik zulke gedachten en angsten, als des vaders hart moet gevoeld hebben, niet beschrijven, zelfs niet denken kan..

De opoffering van Izaak is het hoogste van alles, wat mensen in het geloof aan God gedaan hebben. Gelijk hemel en aarde geen hogere openbaring van de heilige liefde Gods kennen, dan de overgave van een eniggebore Zoon tot verzoening en verlossing van de wereld, zo kennen hemel en aarde geen hogere openbaring van menselijk geloof aan de goddelijke heiligheid en waarheid, dan Abrahams overgave van de enige zoon van de belofte in de dood, zonder de belofte op te geven. Het: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat enz.", blijft weliswaar in eeuwigheid bewonderd en aanbeden, als eeuwig, enig en onvergelijkelijk; niets menselijks, wat het ook zijn moge, kan daar nevens geplaatst worden, als met die liefde Gods geheel en op waardige wijze overeenkomende: maar het waardigste van alles, wat aangezien kan worden als menselijk streven, om de goddelijke liefde te evenaren, zich in geloof zo tegenover God te gedragen, als God in heilige liefde groot en wondervol en genadig jegens ons is-het waardigste van al wat de geschiedenis van de mensheid heeft aan te wijzen, dat is deze geloofsdaad van de vader van alle gelovigen..

11. Maar de Engel des HEREN 1) (hoofdstuk. 16:7; 21:17) riep, op dat veel betekenend ogenblik, dat Izaak de doodsteek van de vaderhand ontvangen zou, tot hem van de hemel, 2) en zei zijn naam met grote spoed twee maal noemende, om nog ter rechter tijd de uitgestrekte hand terug te houden: Abraham, Abraham! En hij zei, zich wendende naar de plaats, van waar de stem kwam, en hand en mes latende zinken: Zie, hier ben ik! 3)

1) Hij die zelf mens geworden, tot een offer zou gegeven worden, houdt hier de offerende vader tegen. "Opmerkelijk is het, dat bij dit keerpunt in deze geschiedenis, de vroegere gebezigde naam "God" verwisseld wordt met de meer betekenende naam van "Heere," Jehova..

2) "Van de hemel" De Engel des Heren riep van de hemel, opdat Abraham weten zou. dat dit van God uitging, en het terugtrekken van de hand, evengoed als het uitstrekken, een daad van het geloof zou zijn..

3) Ook hier weer, gelijk in vs.1, dat zich onvoorwaardelijk overgeven aan de Heere.

12. Toen zei Hij: 1) Strek uw hand niet uit aan de jongen, en doe hem niets! want nu weet 2) Ik, dat gij godvrezend zijt, en uw zoon uw enige, van Mij niet hebt onthouden.

1) Verder mocht de verzoeking niet gaan. Abraham had werkelijk zijn zoon niet gespaard; hij heeft al de smarten gedragen en de strijd overwinnend gestreden, zodat werkelijk van hem mag gezegd worden (Hebr.11:17): "Door het geloof heeft Abraham, als hij verzocht werd, Izaak geofferd en hij, die de belofte ontvangen had, heeft zijn eniggeborene geofferd.".

2) Tegen deze woorden kan niet ingebracht worden, dat God alles weet van eeuwigheid; want het is hier te doen om een bewijs van geloof, een betoning van gehoorzaamheid, waarop God Abraham rechtvaardigen kon, De Heere wil dit niet, om hetgeen Hij weet, dat zou zijn, maar op hetgeen werkelijk is..

De toespraak van de Engel, die nu volgt, neemt eensklaps Abrahams zorg en kommer geheel weg en schenkt hem bovenal licht in deze zo geheel raadselachtige gebeurtenis, die hem nu tot een bewijs van eigen geloofskracht wordt. Zo doet de Heere altijd. Het is Hem in Zijn genade niet genoeg het angstige hart te ontheffen van de bange last, die het terneer drukte; maar bovendien wijst Hij aan, hoe de doorgeworstelde zorg mede moest strekken tot opbouwing en verheldering van het geloof. Dan blijkt het menigmaal, dat wij ons te vroeg en te voorbarig ongerust maakten en dat de reden van onze ongerustheid later juist tot een grondslag van de gemoedsrust wordt gemaakt. Bij de warmte van de genade laat de Heere nog het licht van de waarheid schijnen..

13. Toen hief Abraham, door een geruis achter zich opmerkzaam gemaakt, zijn ogen op, en zag om, en ziet, achter 1) was een ram in de verwarde struiken vast met zijn hoornen, en hij erkende dat dit dier hem door de Heere tot een offer werd aangeboden, en Abraham ging, en nam die ram, en offerde hem ten brandoffer in zijn zoons plaats. 2)

1) In het Hebreeuws Achar "achter", hier in de zin van "op de achtergrond." Dit was ongetwijfeld een beschikking Gods. Wellicht was die ram van de een of andere kudde achtergebleven. En deze, met de hoornen in de struiken verward, is nu voor Abraham het aangewezen offer in de plaats van zijn zoon; als plaatsvervangend offer, maar ook als offer van dankbaarheid..

2) Heeft God Abraham in zijn persoon vooruit laten verrichten, wat Hij zelf eens met zijn enige Zoon zou doen (vs.12), Rom.8:32), zo toont ons de aangeboden ram, hoe door plaatsbekleding eens zijn raadsbesluit ter verlossing zou worden volbracht, opdat Abrahams zaad zich reeds met dit toekomstig offer zou troosten. Dezelfde berg, waar onze geschiedenis voorviel, werd dan ook later tot tempelberg, waar zo vele offers als voorbeelden zouden gebracht worden..

Door eerst Isaak's offerdood te eisen, had God Abraham getoond, wat de mens eigenlijk van Gods straf eisende gerechtigheid verdiende: de dood; door Isaak's offer niet aan te nemen, had de Heere bewezen, dat Hij genade voor recht wilde laten gelden; door evenwel een ander offer in de plaats van Izaak te stellen, had de Heere als uitgesproken, dat Hij van zijn recht niet kon aflaten en dat er een ander offer met bloedstorting moest komen..

Nog altijd gaat de ramshoorn langzaam bij Israël als teken van rouw en boete.

14. En Abraham noemde de naam van die plaats, die reeds met de omliggende bergstreek de naam van Moria, d.i. gezien, gekozen door Jehova droeg, wegens het antwoord (vs.8) op de vraag aan Izaak gegeven, met de daaraan verwante naam Jehova Jireh, de HEERE zal het voorzien, 1) (de Heere voorziet)! Waarom heden tendage (ten tijde, dat Mozes schrijft) gezegd wordt: Op de berg des HEREN zal het voorzien worden! Eerst moet de nood ten toppunt gestegen zijn, dan is het uur daar, dat de Heere raad en hulp geeft. (Psalm. 3:5; 14:7; 20:3; 128:5; 134:3)

1) Als bewijs van zijn dankbaarheid, maar ook tot herinnering voor zijn nakomelingen, noemt de vader van de gelovigen deze plaats aldus. Die naamgeving betekent meer dan vele woorden. Door die naamgeving verzegelt Abraham, dat God waarachtig is, en geeft hij getuigenis, dat hij zich niet tevergeefs in de angst van zijn hart aan de Voorzienigheid Gods heeft vastgeklemd..

15. Toen riep de Engel des HEREN tot Abraham, nadat hij het plaatsbekledend offer (vs.13) volbracht had, ten tweede male van de hemel:

16. En zei, de belofte, die Hij hem vroeger (hoofdstuk. 12:1 vv.) uit vrije genade gegeven had, thans op plechtige wijze als loon voor zijn geloofsdaad, herhalende:
a) Ik zweer 1) b) bij Mijzelf, spreekt de HEERE, daarom dat gij deze zaak gedaan hebt, en uw zoon, uw enige niet onthouden hebt.

a) Luk.1:73 b) Hebr.6:13

1) De eed is een bevestiging van de waarheid. De Engel treedt hier op in de plaats van de Heere zelf, spreekt hier in de naam des Heren, handelt hier als openbaring van het Hoogste wezen..

17. Voorzeker zal Ik u grotelijks zegenen en uw zaad zeer vermenigvuldigen, als de sterren aan de hemel, en als het zand, dat aan de oever van de zee 1) is; en dit a) uw zo vermeerderd zaad zal de poort van zijn vijanden erfelijk bezitten, 2) hun steden innemen en het goed van hun land genieten.

a) Genesis 24:60

1) Het is duidelijk, dat hier niet van de zegen op zichzelf wordt gesproken. Al wat hier gezegd wordt, heeft de Heere vroeger reeds beloofd. Maar als genadeloon op zijn gehoorzaamheid, ontvangt Abraham hier de bevestiging van de zegen; de bevestiging van het verbond, dat God met hem had opgericht. Het bevel omtrent de offerande van Izaak is voor Abraham in betrekkelijke zin hetzelfde, als wat het proefgebod was voor de eerste mens. Daar Abraham zijn gehoorzaamheid getoond heeft, wordt hij bevestigd; wordt hij verzekerd van de zegen, God bevestigt het verbond met een eed..

Meer dan vijftig maal komen Mozes en Jozua terug op die eedzwering, om daarmee Israël moed in te spreken. Deze eedzwering was voor Israël de noodster op de weg door de woestijn en temidden van de vijanden..

2) Dit laatste is een nieuwe bijvoeging. Een poort is in de Heilige Schrift het beeld van macht en sterkte. In de poorten werden ook de rechtspraken gehouden. De Heere wil daarmee dus aan Abraham zeggen, dat zijn nakroost over zijn vijanden zal heersen en zijn vijanden overwinnen zal. Dat "poort" het beeld is van macht, bewijst ook het woord des Heren. (MATTHEUS.16:18).

18. En a) in uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde, omdat gij Mijn stem gehoorzaam geweest zijt. 1)

a) Genesis 12:3; 18:18; 26:4, Hand.3:25, Galaten. 3:8

1) Dit is de laatste openbaring van God aan Abraham; alles wat tot hiertoe was toegezegd, wordt tenslotte in een somma samengevat, en Abraham in de laatste uren van zijn pelgrimstocht meegegeven. Op deze laatste plechtige verklaring wordt dan ook gewoonlijk door de Heilige Schrift gewezen. (hoofdstuk. 24:7; 26:3 Exodus. 33:1 Numeri. 32:11 Deuteronomium. 29:13; 30:20; 34:4; Luk.1:73 Hand.7:17, Hebr.6:13).

De zegen wordt hier verbonden aan de gehoorzaamheid, In de weg van gehoorzaamheid zou Abraham en zijn nakroost de zegen Gods ontvangen. Maar ook, waar wij hier ongetwijfeld een Messiaanse profetie hebben daar wordt het aan Abraham en zijn geslacht, zowel in stoffelijke als in geestelijke zin geleerd, dat de zegeningen, die in Christus Jezus geschonken

zijn, alleen door een oprecht geloof en in de weg van kinderlijke gehoorzaamheid worden ontvangen..

19. Toen keerde Abraham, gelijk hij gezegd had (vs. 5), met Izaak, die hij bij gelijkenis uit de dode wedergekregen had (Hebr.11:19), weer tot zijn jongeren, die hij onder aan de berg gelaten had; en zij maakten zich op, en zij gingen tezamen naar Berséba, van waar zij vóór drie dagen vertrokken waren; en Abraham woonde voortaan te Berséba.

Ook de naam Berséba herinnerde Abraham aan de eed Gods..

II. Vs.20-24. Na, een zo zware verzoeking vindt Abraham niet alleen rust in het stille en vreedzame leven te Berséba, maar wordt hij ook nog verblijd met het bericht van de vermeerdering van zijn familie in Mesopotamië. Hierdoor wordt wellicht reeds nu de gedachte bij hem opgewekt, om ter gelegener tijd van daar voor Izaak een vrouw te halen.

20. En het geschiedde na deze dingen, toen de zwaar beproefde man tot zichzelf was gekomen, en zijn hart vrolijk en tevreden was, dat men Abraham boodschapte, zeggende: Zie Milka, een van de dochters van uw te Ur in Chaldea gestorven broeder Haran, heeft ook Nachor, uw broeder, haar man, evenals Sara voor u, zonen gebaard. (hoofdstuk. 11:27 vv).

21. Uz (zachte aarde), zijn eerstgeborene, van wie, gelijk sommigen menen, Job zou afstammen, en Buz (wit), tot wiens geslacht Elihu behoorde, zijn broeder en Kemuël (verzameling Gods), de vader van Aram (hoog), (van wie de Syriërs afstammen.

22. En Chésed, stamvader van een tak van de Chaldeeën, misschien van die, welke Jobs kamelen roofden (Job 1:17), en Hazo, en Pildas, (vuurvlam) en Jidlaf, (wenende) en Bethuël (woonplaats Gods).

23. (En Bethuél gewon Rebekka (vastbinding)); deze acht baarde Milka, de wettige vrouw, aan Nachor, de broeder van Abraham.

24. En zijn bijvrouw, wier naam was Reüma, (verhevene), dezelve baarde ook Tebah (vlakte), en Gaham (zwarte), en Tahas (das, of zeehond), en Maácha (verdrukking).

Van vs.21 af hebben wij een nadere verklaring en aanvulling door Mozes van het bericht, dat tot Abraham kwam. Het toont 1. dat, terwijl Izaak ten offer bestemd was, God intussen Zijn toekomstige bruid liet geboren worden; 2. dat Nachor nu vruchtbaarder en gezegender in nakomelingschap was, dan zijn van de Heere verkoren broeder; dat dit echter volkomen vergoed werd in Abrahams zoon van de dienstmaagd, die 12 vorsten gewon (25:12 vv.), deels in Abraham’s kleinzoon Jakob, die even zo vele zonen had, als Nachor, namelijk acht van de beide vrouwen en vier van de beide bijvrouwen (hoofdstuk. 29:31; 30:24; 35:16 vv.)

Deze laatste mededeling van vs.20-24 geschiedt ongetwijfeld, omdat daarin de naam van Rebekka, de aanstaande vrouw van Izaak, voorkomt. Izaak is Abraham als uit de doden

teruggegeven. God heeft zijn belofte bevestigd, maar ook de vrouw doen geboren worden, uit wie het zaad van de belofte zal voortkomen..

De geschiedenis in dit hoofdstuk vermeld, vestigt onze aandacht op des Heren gerechtigheid, goedertierenheid en trouw..

HOOFDSTUK 23.

SARA'S DOOD EN BEGRAFENIS.

III. Vs.1-20. Nadat Abraham geruime tijd met vrouw en kind te Berséba gewoond heeft (hoofdstuk. 21:34), en Izaak intussen tot een man is opgegroeid; vestigt hij zich weer te Hebron, misschien omdat, na Abimelech's dood, de Filistijnen zich vijandig tegen hem betoonden. Hier, te Hebron, sterft Sara in het 127ste jaar van haar leven. Abraham houdt de gewone rouwklacht en koopt voor zijn familie een spelonk van Efron, de Hethiet, waarin de gestorvene begraven wordt.

1. En het leven van Sara was honderd zevenentwintig jaar: dit waren de jaren van het leven1) van Sara.

1) Zo nauwkeurig als het einde van Sara, verhaalt het Oude Testament het leven van geen andere vrouw. Zij is ook de meest betekenende vrouw in de geschiedenis van het Oude Verbond; zij is de moeder van het zaad van de belofte en in Hem van alle gelovigen (1 Petrus. 3:6); zij is de oudtestamentische Maria. Maria staat in onwankelbaar geloof ver boven Sara; en toch noemt de Heilige Schrift haar ouderdom niet, noch vermeldt zij haar dood. De reden daarvan is, dat hij, die uit Sara geboren is, niet groter is, dan zij zelf maar Maria baart een Zoon, bij wiens heerlijkheid haar eigen grootheid verdwijnt..

2. En Sara stierf te Kiriath-Arba 1) (vierstad), dat is Hebron, in het land van Kanaän. In het daar gelegen bos van Mamre had Abraham, na zijn scheiden van Lot, zijn tenten opgeslagen (hoofdstuk. 13:18) en daar tot Sodom's ondergang (hoofdstuk. 20:1), gewoond. Thans was hij daarheen teruggetrokken, misschien om de in onze inleiding aangegeven reden, en Abraham ging in het vertrek, waar zij gestorven was, en kwam, om Sara te beklagen en haar te bewenen. 2) Hij hield de gebruikelijke klacht over haar, terwijl hij zich tegenover het lijk op de aarde legde en hier geruime tijd aan zijn smart de vrije loop liet (Deuteronomium. 34:8).

1)Kiriath-Arba of "stad Arba." Luther denkt bij Arba aan het Hebreeuwse telwoord "Arba", dat is "vier", en zegt: "de grote hoofdsteden waren oudtijds allen Arba, dat is, in vier delen verdeeld, gelijk Rome, Jeruzalem, Babylon, enz." Daarom vertaalt hij hier en in hoofdstuk. 35:27 "hoofdstad". Nieuwe uitleggers daarentegen denken aan de reus Arba (Jozua 14:15), die de stad vergroot heeft..

2) Het is niet alleen dan, dat een groot verlies wordt geleden, als de jonge moeder van haar kindertjes wordt weggenomen; ook de grijsaard mist veel, als hij haar niet meer bezit, die een geheel leven zijn gezellin is geweest. Abraham had Sara oprecht lief gehad. Ook de Vader van de gelovigen beweent haar; neen, godsvrucht maakt niet ongevoelig voor het aardse leed..

3. Daarna stond Abraham op 1) van het aangezicht van zijn dode; hij ging in de poort van de stad, en hij sprak tot de zonen van Heth, de Hethieten, die de stad en het omliggende land in bezit hadden en die hij daar vergaderd vond (hoofdstuk. 19:11), zeggende, op een wijze, gelijk hem voor een volksvergadering betaamde;

1) Ook in zijn droefheid is Abraham de kalme, bedaarde man..

4. Ik ben een vreemdeling en inwoner bij u, die hier geen eigen bezitting heb, maar alleen vriendelijke toestemming van u op mijn bede hopen mag; a) geeft mij een erfbegrafenis bij u, opdat ik mijn dode 1) van voor mijn aangezicht begrave.

a) Hand.7:5

"Mijn dode", hier en in vs. 8 en 13, mijn dode. Sara blijft de zijne, ook al is zij gestorven. Hij leeft met haar in de herinnering voort niet alleen, maar hij hoopt ook eenmaal weer met haar verenigd te worden..

5. En de zonen Heths antwoordden Abraham, zeggende tot hem:

6. Hoor ons; mijn heer! gij zijt een vorst Gods in het midden van ons, 1) een man, die God een vorstelijke plaats heeft aangewezen en aan de voornaamsten van ons volk heeft gelijk gesteld; begraaf uw dode in de keur van onze2) graven, zoek er één onder de begraafplaatsen van de voornaamsten en aanzienlijksten uit, en leg daar uw dode neer; niemand van ons zal zijn graf voor u weren, dat gij uw dode niet zou begraven, integendeel ieder zal het zich een ere rekenen zijn familiegraf voor u te openen.

1) "Een vorst Gods in het midden van ons." Wel een bewijs, dat Abrahams geloof ook uit zijn wandel sprak..

2) De Hethieten willen wel een graf ter leen geven, in gebruik, maar niet een graf voorgoed afstaan, ten minste niet zonder algemene goedkeuring..

7. Toen stond Abraham op, van de zitplaats, die hij in de vergadering ingenomen had, en boog zich neer, 1) naar Oosterse wijze, voor het volk van het land, voor de zonen van Heth, om hun als eigenaars van het land eer te bewijzen en voor die eervolle aanbieding, die zij gedaan hadden, te danken.

1) Ook hier zien wij, evenals vroeger, dat Abraham terecht, ook wat de uiterlijke vormen betreft, een koninklijk gelovige wordt genoemd. Een Christen behoort ook aan zijn manieren gekend te worden..

8. En hij sprak met hen verder, zeggende: Is het werkelijk met uw wil, is uw aanbieding recht gemeend, dat ik mijn dode begrave van voor mijn aangezicht bij u, zo hoort mij, zo voldoet aan deze mijn begeerte, en spreekt voor mij bij Efron (sterke), de zoon van Zohar (straling van licht).

9. Dat hij mij geve, mij afsta, de spelonk, het land, van Machpéla (verdubbeling), die hij heeft, die in het einde van zijn akker is, dat hij mij dezelfde om het volle geld geve, tot een erfbegrafenis 1) in het midden van u; dat hij mij niet slechts toesta daar mijn dode te begraven, maar het land aan mij tot een eigen, een familiegraf verkope.

1) In het land, dat eens zijn nakomelingen bezitten zullen, moet het gebeente van hem en zijn vrouw rusten tot een getuigenis van zijn geloof aan de belofte, tot herinnering van zijn nakomelingen gedurende hun vierhonderdjarige vreemdelingschap.

10. Efron nu zat in het midden van de zonen van Heth, doch Abraham kende hem alleen bij name, niet van aangezicht, en Efron de Hethiet antwoordde Abraham, voor de oren van de zonen van Heth, van al degenen, die in de poort van zijnstad ingingen, 1) al zijn medeburgers, zeggende:

1) Efron zorgt ervoor, dat er getuigen bij de aanstaande koop zijn. In de poort werden ook openbare verkopingen gehouden..

11. Neen, mijn heer! hoor mij, ik doe u een ander voorstel: de akker geef 1) ik u, ook de spelonk, die daarin is, die geef ik u ten eigendom; voor de ogen van de zonen van mijn volk geef ik u die; begraaf uw dode.

1)"Geef ik u," in de zin van "verkoop ik u." Het was een meer deftige uitdrukking voor verkopen. Hij wil ook niet alleen de akker, maar dan ook de spelonk, die er bij is, verkopen..

De Hethieten en Efron verschijnen in een gunstig licht, Men ziet, dat hoogachting jegens een Godsvereerder, onbekrompenheid, grootmoedigheid, bescheidenheid en menslievendheid onder hen bijkans volksdeugden geworden zijn.

12. Toen boog zich Abraham neer voor het aangezicht van het volk van het land, als dankbetuiging voor zoveel welwillendheid.

Hiermee toont Abraham dat hij de voorwaarden, om akker en spelonk te kopen, goedkeurt..

13. En hij sprak tot Efron, voor de oren van het volk van het land, zeggende: Trouwens, zijt gij het? lieve, hoor mij: 1) ik zal het geld van de akker geven, zoveel als deze waard is; neem het geld van mij, zo zal ik mijn dode aldaar begraven. 2)

1) Of: "maar zo gij het zijt enz.", of: "zo gij mij waarlijk genegen zijt, hoor mij dan." Of: "wanneer gij mij slechts wildet horen".

2) Abraham wil een eigen bezitting en laat aan Efron over om te bepalen, hoe groot de prijs zal zijn..

Zeer nauwkeurig is de beschrijving, en niet zonder reden wordt hier gedurig op het openbare van de handeling gewezen. Het moet duidelijk zijn, dat Abraham geen verplichtingen had jegens de inwoners van het land, die door God bestemd waren, uit dat land verdreven te worden, noch zich met de Kanaänieten vermengd had, door het gebruik van een heidens graf aan te nemen; deze eerste bezitting is bovendien een onderpand voor het toekomstige bezit van Kanaän..

14. En Efron, bij wie de begeerte, om een aanzienlijke som voor zijn akker te ontvangen, ontwaakte, antwoordde Abraham zeggende tot hem:

15. Mijn heer! hoor mij: een land van vierhonderd sikkels
1) van zilver, wat is dat tussen mij en tussen u? Wij zijn immers vrienden en beiden rijk, begraaf slechts uw dode, zonder de akker te betalen.

1) De Joodse historieschrijver Josephus stelt een sikkel gelijk met vier Attische drachmen, dan zou hij f.1,20 waard geweest zijn, maar waarschijnlijk bedroeg hij minder. Een hoge prijs voor die tijden!

16. En a) Abraham luisterde naar Efron, wiens bedoeling hij wel begrepen had; en Abraham woog 1) Efron het geld, waarvan hij, als waarde van de akker, gesproken had, voor de oren van de zonen van Heth, vierhonderd sikkels van zilver, onder de koopman gangbaar,
2) goed zuiver, en als zodanig gemerkt.

a) Genesis 50:13

1) Bij de Hebreeën was het geld tot na de ballingschap nog ongemunt; het werd op een kleine weegschaal, die de koopman in zijn gordel droeg, gewogen (hoofdstuk. 43:21, Job 28:18, Jer.32:10). Na de ballingschap sloegen waarschijnlijk de Makkabeeën het eerst een zilveren munt, wegende een sikkel, gestempeld; "Schekel Jisraël" (1 Mak.15:16)

2) Hier wordt voor de eerste maal van een kopen en verkopen gewag gemaakt; wij hebben hier in Abraham een voorbeeld van verstand en voorzichtigheid, waarvan bedriegerij en kleingeestigheid verre zijn..

17. Alzo werd de akker van Efron, die in Machpéla was, dat tegenover, ten oosten van Mamre lag, de akker en de spelonk die daarin was, en al het geboomte, dat op de akker stond, dat rondom in zijn gehele gebied was gevestigd.

18. Aan Abraham tot een bezitting, 1) voor de ogen van de zonen van Heth, bij allen, die tot zijn stadspoort ingingen.

Een bron en een graf, dat is dan het eerste wat Abraham als eigen vaste bezitting in het aardse land van de belofte heeft en zoekt. Een bron voor de behoeften van het tijdelijke leven; een graf voor de behoeften, die vervulling eisen bij de dood. Meer vraagt hij van de wereld niet, meer kan zij hem eigenlijk ook niet geven. Ja, dat moest Zijn God hem zelfs nog geven..

Zijn vrouw is gestorven, ook hij zal wellicht spoedig afgeroepen worden. Hij heeft de moed, om reeds nu aan zijn eigen graf te denken. Hoe menigmaal zal hij daar heen gewandeld zijn. Wat gedachten zullen daar zijn hart bestormd hebben, als hij daar op zijn eigen grafstede stond?...Op het graf van zijn vrouw dacht hij gewis ook om zijn eigen dood, die nabij kon zijn. Want de dood van de onzen moet een wekstem zijn, om ons aan onze dood te doen denken..

19. En daarna begroef Abraham zijn vrouw, Sara, in de spelonk van de akker van Machpéla, tegenover Mamre, hetwelk is Hebron, 1) in het land Kanaän.

1) Hebron, acht uur zuidwaarts van Jeruzalem, ligt in een nauw diep dal, aan welks beide zijden het op de aangrenzende bergruggen gebouwd is; het grootste gedeelte van de plaats bevindt zich aan de oostzijde. Aan de zuidelijke helling van de oostelijke bergrug is een moskee, die, volgens de moslims, de grafspelonk van de aartsvader bevat; daar zij echter voor niet-moslims ontoegankelijk is, en de hoogte van de muur zelfs van de nabijliggende berg geen blik naar binnen toelaat, zo zijn wij tot nu toe zonder juiste bekendheid daarmee en weten niets van deze spelonk..

Hebron was de sleutel voor dat gedeelte van het land. Wie Hebron in bezit had, was heer en meester over het omliggende land. Daarom beslaat deze stad een grote plaats in de krijgsverrichtingen van Israël’s volk. Voordat Jeruzalem de residentie was, woonde ook David te Hebron..

20. Alzo (nog eens wordt de koop met alle zorgvuldigheid bericht) werd die akker, en de spelonk, die daarin was, aan Abraham gevestigd 1) tot een erfbegrafenis van de zonen van Heth.

1) Het eerste grondbezit van de aartsvaders is een graf. Het is het enige goed, dat zij van de wereld kopen en het enig blijvende, dat zij hierbeneden vinden. In deze spelonk werden Abraham en Sara, Izaak en Rebekka begraven; daar droeg Jakob zijn Lea heen; daar wilde Jakob na zijn dood rusten, om ook in zijn dood nog zijn geloof aan Gods beloften te belijden..

De spelonk van Machpéla werd voor de Israëlieten tot het heilige graf van het Oude Verbond, dat zij met de verovering van Kanaän weer wonnen; gelijk de Christelijke volken in de kruistochten het heilige graf van het Nieuwe Verbond en tevens Palestina veroverden. Evenals de Joden hebben de Christenen hun heilig graf en hun heilig land later weer verloren, omdat zij niet genoeg vasthielden aan het geloof van de vaderen, die over de heilige graven uitzagen naar de eeuwige Godsstad, omdat zij teveel "de levenden bij de doden zochten."

HOOFDSTUK 24.

IZAAK HUWT REBEKKA.

I. Vs.1-9. Drie jaren na Sara's dood vordert Abraham van zijn oudste knecht een eed, dat hij voorzijn zoon geen vrouw van de dochters van de Kanaänieten nemen zal, maar uit zijn vaderland en zijn familie. De knecht vraagt in nauwgezetheid van geweten eerst, wat hem te doen stond, in geval de jonge dochter niet naar Kanaän wilde trekken, en legde daarop zijn eed af.

1. Abraham nu was oud en welbedaagd; hij was reeds in het 140ste jaar van zijn leven, en de HEERE had Abraham in alles gezegend; 1) daarom dacht hij er ernstig over na, om zijn zoon met een gewenste vrouw verenigd te zien, die het gehele vrouwelijke bestuur over dat grote gezin kon nemen.

1) Over het geheel genomen, zijn het niet vele edelen en aanzienlijken, die God tot het koninkrijk der hemelen heeft uitverkoren; doch opdat de armen de roem niet zou overblijven, dat het enkel armen zijn, die rijk in God worden gemaakt, zo heeft God in zijn vrijmachtige genade, ook sommigen van de Zijnen met tijdelijke goederen overvloedig gezegend, en tot toonbeelden van Zijn veelvuldige goedertierenheid gesteld. Abraham was rijk, maar de Schrift prijst hem enkel vanwege zijn geloof, en omdat hij aan zijn gehele huis de weg Gods leerde..

IJdele mensen, deels, omdat zij niet eerbaar genoeg omtrent het huwelijk denken, deels, omdat zij niet bedenken, van hoeveel gewicht het huwelijk van Izaak was, verwonderen er zich over, dat Mozes of liever de Geest Gods zich met zulke geringe zaken bezig houdt. Maar indien bij het lezen van de heilige gebeurtenissen een godsdienstig gevoel-en dat is noodzakelijk-niet ontbreekt, dan zal het gemakkelijk zijn te begrijpen, dat hier niets overbodigs is. Want omdat de mensen er nauwelijks aan twijfelen, dat de Goddelijke Voorzienigheid tot de huwelijken zich uitstrekt, hoe is het dan niet te begrijpen, dat Mozes bij dit gedeelte van Abrahams leven opzettelijk blijft stilstaan! Voornamelijk wil hij toch leren, dat God op bijzondere wijze voor Abrahams huis gezorgd heeft, omdat de Kerk aan dat huis haar oorsprong heeft te danken..

2. Zo sprak Abraham tot zijnen knecht, 1) de oudste van zijn huis, regerende over alles Wat hij had, 2) en wie bij het sterven van de aartsvader een gewichtige plaats in het huis toekwam; a) Leg toch uw hand onder mijn heup. 3)

a) Genesis 47:29

1) Het is waarlijk in het gezin een grote en voortreffelijke gave, als men een getrouwe knecht of dienstmaagd hebben mag; want er is een algemene klacht in de wereld over de verkeerdheden van de dienstbaren..

2) Men denkt hier gewoonlijk aan Eliëzer van Damascus, en deze mening heeft veel voor, al zijn er, sedert hij in hoofdstuk. 15:2 genoemd is, zestig jaar verlopen. De getrouwheid, waarmee hij zijn last volbrengt, verschijnt in des te schoner licht, daar de geboorte van Izaak hem het uitzicht ontnomen heeft, zelf erfgenaam van de goederen zijns Heren te worden..

3) De heup van Abraham, die door het woord van de belofte omtrent het gezegende zaad geheiligd was, of in welke, gelijk Luther zich uitdrukt, Christus was, herinnerde Eliëzer ten ernstigste, dat hier niet het een mensenkind voor het andere, maar dat hij voor de zoon en erfgenaam van de belofte een vrouw te zoeken had..

De heup is de zetel van kracht en tevens symbool van de nakomelingschap. Eliëzer-zo deze het is geweest, -moet zweren bij de Heere, maar ondertussen zijn hand leggen op de heup, omdat deze eed in verband staat met de belofte, welke de Heere God omtrent zijn nakomelingschap heeft gegeven.

3. Opdat ik u doe zweren bij de HEERE, de God des hemels, en de God van de aarde, die gij kent als onze God, a) dat gij voor mijn zoon, zo ik nog stierf, vóór ik u nog uitgezonden had, een vrouw nemen zult uit de dochters van de Kanaänieten, in het midden van welke ik woon. 1)

a) Genesis 28:1

1) Izaak, als erfgenaam van de belofte, moet voor elke aanraking met dat geslacht bewaard blijven, in welks land eens zijn nakomelingen zullen komen, en dat altijd meer rijp werd voor het gericht, dat die nakomelingen zouden volvoeren. Om hem voor alle verzoekingen te bewaren, die een dergelijke verbintenis zouden teweegbrengen, stelt hem de vader ondanks zijn reeds 40jarige ouderdom, onder zekere voogdijschap van zijn oudste, getrouwe knecht. Izaak, een zoon van de ouderdom, blijkt in alles een godvrezend man te zijn, maar toch een zwak man, van weinig doorzicht, ongeschikt tot grote dingen: een man, voor wie een krachtig leidsman of een schrandere vrouw nodig was..

Bij de Heere (Jehova), niet bij God (Elohiem) alleen; daar de Heere de belofte gegeven heeft..

4. Maar dat gij naar mijn land, en naar mijn familie 1) trekken, en van daar voor mijn zoon Izaak een vrouw nemen zult. 2)

1) In Abraham’s familie was de dienst van de ware God, hoewel niet geheel rein, toch het meest bewaard gebleven..

2) Door dit bevel wordt openbaar, op welk een wijze Abraham de tucht over zijn zoon uitoefent. Hij stelt hier zijn zoon onder voogdij van zijn knecht (Galaten. 1:1,2). Wij zien ook, hoe Izaak zijn vader in alles gehoorzaam is geweest, en zich vrijwillig onder voogdijschap van Eliëzer heeft laten stellen, zonder enig tegenspreken. Ook hier is hij een waarachtige type van Hem, die in alles de Vader gehoorzaam is geweest.

5. En die knecht, evenals zijn heer de zaak ernstig ter harte nemende, en daarom vóór het afleggen van de eed zekerheid begerende, hoe hij bij mislukken van zijn poging, zich gedragen moest, zei tot hem: Misschien zal die vrouw mij niet willen volgen in dit land; zal ik dan uw zoon moeten weder brengen in het land, waar gij uitgetogen zijt 1) want dan zou het volbrengen van uw wil alleen op die wijze mogelijk zijn.

1) Dit was een natuurlijke zwarigheid, welke zich altijd tegen de dingen van het geloof en van de geest stelt, doch die, evenals de steen van Jezus' graf, door hoger hand wordt weggenomen. Doch, ofschoon Abraham, door zijn geloof aan de trouwe van God, zich verzekerd hield, dat God voor zijn zoon een vrouw zou uitverkiezen en deze gewillig maken om Eliëzer te volgen, zo zag hij echter niet uit de hoogte op Eliëzers kleingelovigheid neer, maar hij boog zich tot hem neer en keurde zijn zwarigheid niet onmogelijk, want de verzekerdheid van de goede uitslag moest Eliëzer, niet van Abraham, maar van God ontvangen..

Eliëzer is hier tevens een voorbeeld, om niet lichtvaardig te zweren. Aleer hij die heilige handeling verricht, wil hij eerst de zwarigheden hebben opgelost..

6. En Abraham zei tot hem: Wacht u, 1) dat gij mijn zoon niet weer daarheen brengt; wij zouden daardoor ongehoorzaam zijn aan God.

1) Abraham drukte zijn knecht door dit woord ten zeerste op het hart, om ervoor zorg te dragen, dat door zijn toedoen Izaak niet weer naar Mesopotamië terugkeert. Nooit mag de zorg voor een huwelijk hem verleiden, om Gods bevel niet te gehoorzamen..

7. a) De HEERE, de God des hemels, 1) die mij uit mijns vaders huis en uit het land van mijn familie genomen heeft, en die tot mij gesproken heeft, en die mij gezworen heeft, zeggende: b) Aan uw zaad zal ik dit land geven! Die zelf zal Zijn engel 2) voor uw aangezicht zenden, dat gij voor mijn zoon van daar een vrouw neemt. 3)

a) Genesis 12:1 b) Genesis 12:7; 13:15; 15:18; 26:4, Exodus. 32:3 Deuteronomium. 34:4 Hand.7:5

1) "De HEERE, God des hemels." De dubbele benaming wederom, omdat Hij weet, dat zijn Verbondsgod ook die God is, die alle dingen bestuurt, die hem uit zijns vaders huis heeft geroepen, maar hem ook Kanaän tot een erfelijke bezitting heeft gegeven..

2) Abraham heeft reeds op onderscheidene wijzen ondervonden, dat God Zijn Engelen, of Zijn Engel gebruikt ten dienste van de gelovigen. Hij spreekt dit ook hier uit, om zijn knecht vertrouwen in te boezemen..

3) O, mijn geliefden, als het ongeloof u bespringt en aan het wankelen dreigt te brengen, sla dan de blik terug en naar boven, naar uw verleden en naar de Heere heen. Ga dan pleiten op des Heren roepstemmen, leidingen, trouw, almacht en voorzienigheid. Dat zal u kracht

schenken. Menigmaal zult gij dit nodig hebben al schijnt uw geloof ook sinds lang beproefd en gestaald..

8. Maar, opdat ik u geruststelle bij het afleggen van uw eed-indien de vrouw u niet volgen wil, zo zult gij rein zijn van deze mijn, aan mij gegeven, eed; alleen, wat er ook moge gebeuren, breng mijn zoon daar niet weer heen.

9. Toen, nadat hij deze nadere opheldering ontvangen had, leide de knecht zijn hand onder de heup van Abraham, zijn heer, en hij zwoer hem over deze zaak. 1)

1) Aangaande Izaak is beloofd, dat hij een vader van een groot volk zal worden; zo was het zeker, dat hij in de echt moest treden en een vrouw hebben. Daarvoor zorgt God ook. Zijn leven en sterven zijn eer en zijn goed en alles, wat hij had, stond in Gods hand; dus ook de vrouw, die hij hebben moest en van wie hij niet wist, vanwaar zij komen zou..

O, dat zijn gelukkige kinderen, die door hun ouders bij hun leven verzorgd worden. Weesjes vinden weinig trouw in de wereld. Hier en daar moge een vriend zijn; het vrome vaderhart, het liefhebbende moederhart is toch de beste vriend..

II. vs.10-28. De knecht vertrekt met tien kamelen en allerlei kostbaarheden naar Mesopotamië, naar de stad van Nachor; hij doet de kamelen neerknielen bij een waterput en bidt, dat de Heere, de God van Abraham, zelf hem het doel van zijn zending tegemoet voere; hij stelt een teken, waaraan hij de voor de zoon van zijn heer bestemde maagd zal kennen. Nauwelijks heeft hij zijn gebed beëindigd, of hij ziet de verhoring. Rebekka, Bethuëls dochter, komt tot de put en vervult door haar dienstvaardigheid het getelde teken; de knecht begiftigt haar; erkent haar, na naar haar afkomst gevraagd te hebben, voor de van God aangewezene, en verheft zijn lof en dankgebed tot de Heere.

10. En die knecht nam tien kamelen van de kamelen van zijn heer, benevens de nodige mannen om ze te leiden (vs.32,54), en toog heen; en al het goed van zijn heer was in zijn hand, allerlei goederen nam hij mee, om die aan de toekomstige bruid en haar bloedverwanten ten geschenke te geven (vs.22,53), en hij maakte zich op en toog naar Mesopotamië, tussen de Eufraat en de Tiger gelegen, naar de stad van Nachor, dat is Haran (hoofdstuk. 11:31), waarheen hij een weg van 120-125 Duitse mijl had af te leggen.

Eliëzer is de verzorger van Abrahams huis. Hij wil nu ook in den vreemde de eer van Abrahams huis ophouden..

11. En hij deed, nadat hij de reis gelukkig volbracht had en in Haran aangekomen was, de kamelen neerknielen 1) buiten de stad, bij een waterput, tegen de avond, ten tijde als de putsters uitkwamen, om water te putten, gelijk dit nog heden in het Oosten gewoonte is. Zo had hij met overleg plaats en tijd gekozen, om de dochters van de stad te leren kennen, zonder opzien te verwekken. Met mannelijk verstand verenigt hij ook kinderlijke vroomheid; want terwijl hij zo wachtte, wendde hij zich in gebed tot Hem, die alleen in een zo gewichtig geval hem kon raden en leiden.

1) Op een door de geleider gegeven teken knielt de kameel neer. De last, die hij draagt is met touwen of riemen op de rug vastgebonden op zodanige wijze, dat, als de kameel geknield ligt, aan beide zijden de last de aarde raakt en het dier dus uitrusten kan..

12. En hij zei: HEERE! God van mijn heer Abraham! 1) doe haar mij toch heden ontmoeten, 2)leid mij tot degene, die Isaak's gewenste vrouw worden mag, en doe weldadigheid bij Abraham, mijn heer, 3) voor wie er zoveel aan gelegen is, dat er voor zijn zoon een goede keus wordt gedaan.

1) Eliëzer spreekt hier de Heere aan als God van Abraham, omdat de zaak, waarvoor hij optreedt, niet zijn zaak is, maar de zaak van zijn heer en met de belofte in het nauwste verband staat. Daarom ook hier weer het woord "HEERE." In het huis van Abraham had deze grijsaard ook ongetwijfeld de Heere leren kennen. Daarom is het voor hem behoefte, om het aangezicht des Heren te zoeken, aleer hij verder iets verricht..

2) Abrahams knecht wil hiermee zeggen: Heere, tevergeefs zoek ik hier en derwaarts, tevergeefs is mijn arbeid, mijn ijver, mijn moeite, indien Gij deze zaak niet bestuurt..

3) Eliëzer pleit hier voor zijn heer en smeekt, dat de Heere God van het verbond gedachtig moge zijn, hetwelk hij met Abraham heeft opgericht. Welk een voorbeeld voor alle dienstbaren is deze eenvoudige dienstknecht van de vader van de gelovigen!

13. Zie, ik sta bij de waterfontein, en de dochters van de mannen in deze stad zijn uitgaande om water te putten. Wie moet ik uit haar kiezen? Ik kan de rechte keus niet doen, wijs Gij mij aan, wie ik te kiezen heb, en laat het U welgevallig zijn, mij een teken te geven.

14. 1) Zo geschiede, dat die jonge dochter, tot welke ik zal zeggen: Neig toch uw kruik, dat ik drinke; en zij, niet alleen mij zal geven wat ik vraag, maar mijn wensen voorkomende, zal zeggen: Drink, en ik zal ook uw kamelen drenken, diezelve zij, die Gij uw knecht Izaak toegewezen hebt, en dat ik daaraan zal herkennen, dat Gij weldadigheid bij mijn heer gedaan hebt; 2) dat toch zal zonder twijfel een goede moeder zijn, die zo dienstvaardig jegens vreemdelingen is.

1) Het teken, dat Eliëzer bepaalde, bewijst, hoeveel waarde men in het huis van Abraham hechtte aan goede werken, aan werken van vriendschap, gastvrijheid en milddadigheid tegenover mensen en dieren..

De gelovigen mogen tekenen begeren, doch altijd alleen zulke tekenen, als in de gewone, natuurlijke loop van de zaak voorkomen, en niet zoals de Joden deden, iets bovennatuurlijks en buitengewoons, als een teken uit de hemel. Wij weten dat de hemelse dingen onder de aardse dingen verborgen zijn, en daarom mogen en moeten wij letten op tekenen en wenken, die God ons door de aardse van de hemelse dingen geeft. Ook zien wij hier de zo noodzakelijke als plichtmatige voorbede van de heiligen voor elkaar. Het gebed van Eliëzer is: "Doe weldadigheid bij Abraham, mijn heer"! En Abraham bad ongetwijfeld te huis: "Doe weldadigheid bij Eliëzer!" En zie, nog gedurende het gebed komt de verhoring..

2) Wij horen hier het heerlijk gelovig gebed van een vrome en godzalige man, die bij zo zware zaak een teken vraagt, gelijk ook enige andere voortreffelijke mensen gedaan hebben. Wij moeten zulke geloofshelden, die uit bijzonder vertrouwen op God voortkomen, niet nadoen, niet nabootsen, daar wij daaromtrent geen bevel hebben, en het dus in het rechte niet geschieden kan. Wij moeten in ons gebed de uitkomst van alle zaken aan Gods genadige wil overgeven.

Eliëzer toont hier een schrander man te zijn. Want het teken, dat hij vraagt, zal bewijzen, of de vrouw, die hij voor Izaak nodig acht, in de eerste plaats een kloeke, maar ook een hulp biedende vrouw is. Een kameel drinkt toch over het algemeen zeer lang, vooral na een reis..

15. En het geschiedde, eer hij geëindigd had 1) te spreken, ziet, zo kwam Rebekka uit, a) welke aan Bethuël geboren was, de zoon van Milka, de vrouw van Nachor, de broeder van Abraham; 2) en zij had haar kruik op haar schouder.

a) Genesis 22:23 Genesis 11:27-29

1) "Eer zij roepen, zo zal ik antwoorden; terwijl zij nog spreken, zo zal Ik horen." Jesaja 65:24). God had het zo beschikt, dat aleer Eliëzer zijn mond opende, om te bidden, Rebekka reeds het huis van haar vader had verlaten, opdat deze eenvoudige kinderlijke ziel niet lang behoefde te wachten op de verhoring van het gebed. De Heere kent Zijn kinderen. Ook hier weer als overal, op het gebed schenkt de Heere de verhoring..

2) Welk een nauwkeurigheid spreidt de Schrift hier ten toon in die opsomming van het geslacht van Rebekka. Het is, opdat het duidelijk zou blijken, dat de zoon van de belofte werd verbonden met een vrouw uit het gezegend geslacht van Sem..

16. En die jonge dochter was zeer schoon 1) van aangezicht, een maagd, en geen man had haar bekend; en zij ging af naar de fontein, en vulde haar kruik en ging op.

1) De Heilige Schrift kent ook aan schoonheid waarde toe. Zij vat met het goede het schone samen, gelijk de Griek met het schone het goede. In de schoonheid van de stammoeders van Israël ziet gij een beeld van een heilig schoon zielenleven..

17. Toen liep die knecht, die van haar afkomst nog wel niets wist (vs.15), maar door lieftalligheid reeds gunstig voor haar gestemd was (hoofdstuk. 29:9 vv.), haar tegemoet, en hij zei, om nu het door hem genoemde teken (vs.14) te beproeven: Laat mij toch een weinig water uit uw kruik drinken. 1)

1) Van het gebruik, dat zij van haar waterkruik zou maken hing het af, of zij de uitverkoren maagd was, die Eliëzer zocht. Ook de Heere Jezus stelde de ontmoeting van een man met een waterkruik, tot teken van het huis, waar de discipelen moesten ingaan, om het Pascha te bereiden; en wie denkt niet bij de vraag van Eliëzer aan Rebekka, om hem een weinig water te drinken te geven, aan dezelfde vraag van de Heer bij de fontein van Jakob aan de Samaritaanse vrouw?.

18. En zij zei: Drink, mijn heer! en zij haastte zich, en liet haar kruik neer op haar hand, en gaf hem te drinken.

19. Als zij nu voleindigd had van hem te drinken te geven, zei zij: Ik zal ook voor uw kamelen putten, totdat zij voleindigd hebben te drinken.

20. En zij haastte zich, en goot haar kruik uit in de drinkbak, en liep weer naar de put1) om te putten, en zij putte voor al zijn kamelen. 2)

1) Wij vonden op de weg tussen Orpha en Bir verscheidene putten, bij welke de maagden uit de naburige dorpen hun vee drenkten. Zij waren niet gesluierd, als in de steden. Zodra wij haar groetten en van onze paarden stegen, brachten zij ons water en drenkten onze paarden. Dit was mij bijzonder merkwaardig, omdat Rebekka in deze streek zich zo dienstvaardig betoond had; misschien dronken wij uit dezelfde put, waaruit zij geput had.

2) Eliëzer zocht een nederige, uit liefde tot alle dienst bereidvaardige vrouw voor zijn heer, en hij had haar gevonden. Rebekka was niet enkel vriendelijk en beleefd jegens de vreemdeling, maar ook ten hoogste gewillig, om hem niet alleen de gevraagde dienst te bewijzen, maar ook om, ongevraagd, dezelfde dienst aan zijn lastdieren te vervullen; ja, zij deed dit met een ijver en haast, als ware zij bevreesd, dat haar dit werk uit de hand kon genomen worden. Kon zij niet één van de dienstknechten of dienstmaagden van haar vader of broeder geroepen hebben; ja, stonden de mannen van Eliëzers gevolg niet bij de kamelen, die zij haar kruik had kunnen toereiken, opdat deze de lastdieren te drinken gaven. Doch het viel haar niet in, dit te doen..

21. En de man ontzette 1) zich over haar; hij was geheel in haar beschouwing verdiept, toen zij met zulk een ijver haar dienstvaardigheid bewees; stilzwijgende 2) bleef hij haar aanzien, om nog nauwkeuriger te merken3) of de HEERE zijn weg voorspoedig gemaakt had of niet, of de Heere hem aanstonds de rechte had toegezonden, dan of zij misschien geen uit Abrahams familie was; in dat geval had hij, ondanks deze in het oog vallende overeenkomst met het door hem gevraagde teken, haar niet als de geschikte vrouw voor Izaak kunnen beschouwen.

1) In het Hebreeuws Mishthaeh: in een toestand gerakende van verwondering en verbazing. De verhoring van het gebed heeft, als het ware tweeërlei invloed op hem. Vooreerst maakt zij hem klein onder deze grote weldaden Gods, en aan de andere zijde komt zij hem zo groot voor, dat hij nauwelijks kan geloven, dat zij nu reeds en zo dadelijk heeft plaats gehad..

2) Deze verwondering bij de knecht van Abraham toont, dat er twijfel in zijn ziel was. Zwijgend overdenkt hij, of God zijn reis heeft voorspoedig gemaakt. Is hij dan in het onzekere, omtrent de besturing Gods, Wie hij om een teken en getuigenis heeft gevraagd? Ik antwoord, dat bij de vromen het geloof nooit zo volkomen is, of vele twijfelingen lopen er onderdoor. Er is dus niets ongerijmds in, indien de knecht van Abraham, hoewel hij zich aan de Voorzienigheid Gods overgeeft, toch door velerlei gedachten en overdenkingen als geslingerd is en in besluiteloosheid heeft verkeerd. Vervolgens: het geloof, ofschoon het de gemoederen van de vromen rustig en vreedzaam maakt, zodat zij geduldig op God wachten,

ontsluit hen niet van alle zorg; daar het noodzakelijk is, dat het geduld zelf, geoefend wordt, door het in gespannen verwachting afwachten, totdat de Heere vervult, Wat Hij belooft. Overigens, ofschoon deze aarzeling bij Abrahams knecht niet zonder zonde is, daar zij ontspruit uit de onvastheid van het geloof, is zij wel te verontschuldigen, daar hij op niets anders zijn ogen richt, maar slechts van de uitkomst de bevestiging verlangt, opdat hij merke, dat God hem nabij is..

3) Een jong gezel moet niet blindelings op een persoon vallen en denken, dat hij, zo hij haar niet verkrijgt, uit de wereld moet uitgaan; maar hij moet altijd op God, de Heere zien, wat Die hem geven wil. Wat God geeft, is ons ten zegen; wat mensen- en ogenlust geeft, dat wordt tot een heiligend vuur..

22. En het geschiedde, als de kamelen voleindigd hadden te drinken, dat die man van de goederen, die hij meegebracht had, 1) een gouden voorhoofdsiersel nam, waarvan het gewicht was een halve sikkel (ruim twee dukaten) en tweearmringen aan haar handen, waarvan het gewicht was tien sikkels goud (twee en veertig dukaten) om haar haar dienstvaardigheid te belonen.

1) Is dit versieren niet in strijd met 1 Tim.2:9,10 en 2 Tim.3:4,5. Was Sara een vorstin, Rebekka moest een prinses worden, en men gunt gaarne aan voorname personen voorrang in kleding en tooisel. De grote overvloed in goud, edelgesteenten en andere kostbaarheden bij de priesters en in de tempel, was niet tot verhovaardiging..

Met vele gouden sieraden beladen, was Abrahams gezant Eliëzer, aan de waterfontein in Mesopotamië gekomen. "Laat mij drinken," zo vroeg hij aan Nahors dochter, en, als zij het water voor hem en zijn kamelen had geput, was zij met veel goud versierd, als de uitverkoren bruid van Abrahams zoon. Bij Jakob’s fontein was meer dan Eliëzer, was de Gezondene van God, aan wie de Vader gegeven had, het eeuwige leven in zichzelf te hebben, en dit te geven, aan wie Hij wilde. De Samaritaanse wendde zich niet af, zij hoorde naar die vraag; zij werd gezegend met giften van de hemel. Hoort Hem, geliefden! als Hij tot u spreekt. Hij komt met Zijn Evangelie in uw huizen, om met Zijn Geest in uw harten te komen.

23. Want hij had gezegd, voordat hij de geschenken overgaf: Wiens dochter zijt gij? geef het mij toch te kennen; is er ook ten huize van uw vader plaats voor ons om te vernachten. 1)

1) Niet aleer hij weet, wie zij is, geeft Eliëzer haar zulke kostbare geschenken. Hij verzwijgt haar echter het doel van zijn reis..

24. En zij had tot hem gezegd: Ik ben de dochter van Bethuël, de zoon van Milka, die zij Nachor gebaard heeft, alzo van een wettige zoon van Nachor, niet van zijnbijvrouw, Reüma. (hoofdstuk. 22:20 vv.).

25. Voorts had zij tot hem gezegd, hem op zijn tweede vraag antwoordende, en tegelijk op echt vrouwelijke wijze hem uitnodigende: Ook is er stro en veel voer bij ons, ook plaats om te vernachten. Hierop legde hij het voorhoofdsiersel en de armbanden op haar (vs.22).

26. Toen hij nu genoegzaam wist, dat dit de verkorene des Heren was, neigde die man zijn hoofd ter aarde, en aanbad de HEERE.

27. En hij zei: 1) Geloofd zij de HEERE, de God van mijn heer Abraham, die Zijn weldadigheid en waarheid niet nagelaten heeft van mijn heer, die Zijn reeds zo dikwijls betoonde genade, en Zijn belofte omtrent zijnnakomelingschap ook hierdoor weer zo heerlijk bevestigd heeft; aangaande mij, de HEERE heeft mij op deze weg geleid, ten huize van de broeder van mijn heer. (vs.21).

1) Hij hoorde het wellicht niet meer, dat de jonge dochter hem ook nog sprak van nachtverblijf, want "nog terwijl zij sprak, neigde die man zijn hoofd en aanbad de Heere"...Bracht hij ook hulde aan Rebekka's lieftalligheid, aan God zelf behoorde de aanbidding, en "hij zei: geloofd zij de Heere, de God van mijn heer Abraham, die Zijn weldadigheid en waarheid niet nagelaten heeft van mijn heer; aangaande mij, de Heere heeft mij op deze weg geleid, ten huize van de broeder van mijn heer." Zo huldigt hij eerst de goedheid en trouw des Heren, betoont de Heere zijn dank en biedt daarop aan Rebekka de gouden sieraden aan..

Ook hieruit blijkt de echte vroomheid van Eliëzer. Hij heeft gebeden, maar hij moet ook danken. En waar hij dankt, daar blijft hij niet hangen aan de tweede oorzaak, maar verheft zich tot de eerste, tot God, die in de weg van Zijn Voorzienige zorg, het aldus heeft beschikt. Zijn twijfel is verdwenen..

28. En die jonge dochter liep naar de stad, en gaf ten huize van haar moeder 1) alles te kennen, wat haar bij de waterput geschied was, gelijk deze zaken waren.

1)Waarschijnlijk had ook Rebekka's moeder een afzonderlijke tent gelijk Sara, ofschoon het ook mogelijk is, dat hier bedoeld wordt, dat Rebekka het eerst zich tot de moeder wendde, die dan in overleg met haar man, of op eigen gezag, Laban uitzond, om Eliëzer nachtverblijf aan te bieden.

III. Vs.29-61. Als Rebekka haar ontmoeting verhaald heeft, gaat Laban, haar broeder, aanstonds naar buiten en haalt de vreemdeling met zijn kamelen binnen. Deze wil echter geen bete gebruiken, voordat hij zijn last volbracht heeft; hij deelt deze mee, verhaalt de gehele toedracht van de reis, en vraagt om antwoord. Laban erkent met de zijn Gods wonderbare leiding, schenkt zijn goedkeuring tot het huwelijk, en, daar de knecht de volgende morgen reeds afreizen wil, laat men aan de bruid zelf de beslissing over, of zij nu meetrekken of later volgen wil. Zij verklaart zich tot meetrekken bereid en verlaat onder zegenwensen het ouderlijk huis.

29. En Rebekka had een broeder, wiens naam was Laban (de wijze); en Laban liep 1) tot die man naar buiten tot de fontein.

1) In het Hebreeuws Jarats, "rende" in de zin van "haastte zich." Labans begeerte was opgewekt door het gezicht van de sieraden. Hij haast zich, zonder twijfel om ook iets machtig

te worden. Niet Laban had echter Eliëzer moeten uitnodigen, maar Bethuël. Deze schijnt een man geweest te zijn van een zeer zwak karakter, die eigenlijk niet meetelde in het gezin. De moeder en Laban zijn de hoofdpersonen. Rebekka doet zich later ook wel enigszins als haar moeder kennen..

30. En het geschiedde, als hij dat voorhoofdsiersel gezien had, dat Rebekka ontvangen had, en de armringen aan de handen van zijn zuster; en als hij gehoord had de woorden van zijn zuster Rebekka, zeggende: Alzo heeft die man tot mij gesproken; zo kwam hij, begerig naar rijke geschenken, tot die man, en ziet, hij stond bij de kamelen, bij de fontein nog op dezelfde plaats, wachtende, wat de Heere verder doen zou. Dit was aan Laban zeer welkom, die zich gehaast had, opdat de vreemdeling niet misschien elders zijn intrek zou nemen.

31. En hij zei: Kom in, gij gezegende des HEREN, 1) waarom zou gij buiten staan? want ik heb het huis voor u en de uwen bereid, en de plaats voor de kamelen; 2)gij behoeft mij slechts te volgen, om een herbergzaam dak te vinden.

1) In het Hebreeuws Baroech Jahweh. Laban vertoont hier het echte beeld van de listige hebzuchtige. Zo lief en vleiend mogelijk spreekt hij Eliëzer aan, opdat diens hart voor hem zou gewonnen worden. De hebzuchtige wringt zich dikwijls in duizend bochten, om zijn doel te bereiken. Hebzucht en valsheid gaan daarom ook vele malen nevens elkaar.

2) Bethuël, de vader van Rebekka was ongetwijfeld zeer oud en weinig geacht in zijn huis; althans Laban had er het hoogste woord. Welk een tegenstelling met het huis van Abraham. Men ziet het terstond, waar God waarlijk gevreesd wordt en waar niet. Rebekka had, verstandig genoeg, haar moeder de zaak te kennen gegeven; doch de kostbare gouden armringen en het gouden voorhoofdversiersel trokken terstond het oog van Laban, die hebzuchtig van aard was (zoals later overvloedig bleek), zodat hij terstond naar buiten liep, en de rijke gezant met zijn gevolg binnen nodigde met de woorden: Kom in, gij gezegende des Heren! Want ofschoon Laban zelf ongodsdienstig was, zo kende hij nochtans de taal van het geloof en van de godsvrucht, die in de stam en in zijns vaders huis niet vreemd was..

Wat Rebekka uit dienstvaardigheid deed, deed Laban uit hebzucht: wel mogen wij ons zelf onderzoeken, uit welke beginselen onze daden voortkomen..

32. Toen kwam die man naar het huis toe, en men ontgordde de kamelen, maakte de riemen los en nam met hulp van de knechten de last af, en men gaf de kamelen stro en voer, en nam de man met zijn begeleiders in huis en gaf hem water, om zijn voeten te wassen, en de voeten van de mannen, die bij hem waren1) (hoofdstuk. 18:4).

1) Zonder voetwassing kon Eliëzer zich niet als Bethuëls gast beschouwen..

Deze uitvoerige tekening van Eliëzers ontvangst in Bethuëls huis, moet strekken, om in verband met hetgeen volgt, Eliëzers karakter, nauwgezetheid en ijver te beter in het licht te stellen. Men zag het de lastdieren en ook Eliëzer en zijn gevolg aan, dat zij van de lange tocht vermoeid waren. Zij zagen er misschien moe en afgereisd uit. Men zocht het allen zoveel

mogelijk gemakkelijk en aangenaam te maken. Reeds was de overvloedige dis aangericht, "daarna werd hem het eten voorgezet; maar hij zei: ik zal niet eten totdat ik mijn woorden gesproken heb. En hij (Laban) zei: spreek." Dat wij allen even trouw en nauwgezet als deze dienstknecht van Abraham handelen mochten! Eerst de plicht en dan het genot, eerst de last van de meester en dan de last van het vlees!.

33. Daarna, nadat hij zijn voeten gewassen had, werd hem te eten voorgezet; maar hij zei: Ik zal niet eten, totdat ik mijn woorden gesproken heb, die ik op last van mijn heer moet spreken. En hij, Laban, zei: Spreek! 1)

1) Waar polygamie gewoonte is, kan een vader de kinderen, bijzonder de dochters van die vrouw, die hij minder liefheeft gemakkelijk terugzetten; de broeders treden daarom als voogden voor hun zusters op, om haar rechten te bewaren en haar zaak te besturen. (Genesis 34:5,11,25 Richteren. 21:22 2 Samuel. 13:22)

34. Toen zei hij, terwijl Bethuël het mede hoorde (vs.50): Ik ben een knecht van Abraham, uw bloedverwant, die gij kent;

35. En de HEERE heeft mijn heer, sedert hij uit Haran getrokken is, zeer gezegend, zodat hij groot geworden is in rijkdom en aanzien; en Hij heeft hem gegeven schapen en runderen en zilver en goud en knechten en maagden en kamelen en ezelen. 1)

1) Daar Eliëzer Labans karakter reeds heeft doorzien, zo werpt hij niet de paarlen voor de zwijnen, maar spreekt bepaald tot hem over de tijdelijke zegeningen van zijn heer Abraham. En dit alles wordt door hem verenigd met zoveel aanbiddende eerbied voor Jehova, en met zo vele blijken van zijn gehechtheid en trouw aan zijn heer, en met zoveel aandrang, wat de zaak betreft, dat Laban en al de huisgenoten toegaven..

36. En Sara, de vrouw van mijn heer, die onvruchtbaar was, heeft mijn heer een zoon gebaard, nadat zij oud geworden was; 1) en hij heeft hem gegeven alles, wat hij heeft; hij heeft hem tot enige erfgenaam gemaakt.

1) Deze mededeling dient, om Rebekka’s ouders te verzekeren, dat, gelijk Rebekka, ook Izaak de spruit is van een wettige vrouw.

37. En mijn heer heeft mij doen zweren, zeggende: Gij zult voor mijn zoon geen vrouw nemen van de dochters van de Kanaänieten, in wiens land ik woon;

38. Maar gij zult trekken naar het huis van mijn vader en naar mijn geslacht, en zult voor mijn zoon een vrouw nemen.

39. Toen zei ik tot mijn heer: Misschien zal mij die vrouw niet volgen. 1)

1) Het verdere: "zal ik dan uw zoon moeten weder brengen in het land, waar hij uitgetogen zijt:" (vs.5) laat hij weg, omdat dit niet geschikt was voor de oren van hen, met wie hij sprak..

40. En hij zei tot mij: de HEERE, voor wiens aangezicht ik gewandeld heb, en volgens wiens wil ik besloten heb, wat ik u nu opdraag, zal Zijn Engel met u zenden, en Hij zal uw weg voorspoedig maken, dat mijn wens vervuld worde, en dat gij voor mijn zoon een vrouw neemt uit mijn geslacht en uit mijns vaders huis.

41. Dan echter zult gij van mijn eed rein zijn, wanneer gij tot mijn geslacht zult gegaan zijn; en indien zij haar u niet geven, zo zult gij rein zijn van mijn eed.

42. En ik kwam, met die last uitgezonden, heden aan de fontein; en ik zei: O HEERE! God van mijn heer Abraham! zo Gij nu mijn weg voorspoedig maken zult, op welke Ik ga!

43. Zie, ik sta bij de waterfontein; zo geschiede, dat de maagd, die uitkomen zal, om te putten, en tot welke ik zeggen zal: Geef mij toch een weinig water te drinken uit uw kruik.

44. En zij tot mij zal zeggen: Drink gij ook, en ik zal ook uw kamelen putten; dat deze die vrouw zij, die de HEERE aan de zoon van mijn heer heeft toegewezen.

45. Eer ik geëindigd had te spreken in mijn hart, ziet, zo kwam Rebekka uit, en had haar kruik op haar schouder, en zij kwam af tot de fontein, en putte, en Ik zei tot haar: Geef mij toch te drinken.

46. Zo haastte zij zich, en liet haar kruik van zich neer, en zei: Drink gij, en ik zal ook uw kamelen drenken; en ik dronk, en zij drenkte ook de kamelen.

47. Toen vroeg ik haar, en zei: Wiens dochter zijt gij? En zij zei: De dochter van Bethuël, de zoon van Nachor, welke Milka hem gebaard heeft. Zo leide ik het voorhoofdsiersel op haar aangezicht, en de armringen aan haar handen.

48. En ik neigde mijn hoofd, en aanbad de HEERE; en ik loofde de HEERE, de God van mijn heer Abraham, die mij op de rechte weg geleid had, om de dochter van de broeder (broederszoon) van mijn heer voor zijn zoon te nemen.

Eliëzer schaamt zich zijn Godsvrucht niet, maar het is hem behoefte, openlijk de eer van zijn God groot te maken..

49. Nu dan, zo gijlieden weldadigheid en trouw aan mijn heer doen zult, gelijk de Heere in deze gehele zaak barmhartigheid en waarheid (vs.27) aan hem gedaan heeft, geeft het mij te kennen, en zo niet, zo gij tegen de goddelijke aanwijzingen in handelen wilt, geeft het mij ook te kennen, opdat ik mij ter rechter- of ter linkerhand, naar enige andere plaats, wende, 1) om bij anderen van Abrahams familie een jonge dochter te zoeken.

1)Christelijke jongelingen moeten het jawoord niet met geweld van de beminde en haar ouders willen afdwingen, maar alles aan de leiding Gods overgeven..

50. Toen antwoordden Laban en Bethuël, 1) als uit één mond, en zeiden: Van de HEERE is deze zaak voortgekomen;
2) wij erkennen duidelijk in de gehele toedracht van de zaak de leiding Gods; wij kunnen kwaad noch goed tot u spreken; wij kunnen noch vóór, noch tegen spreken, daar de Heere reeds beslist heeft.

1)"Laban en Bethuël"; niet Bethuël en Laban. Wederom een bewijs, dat Bethuël niet of weinig werd geteld. Het vermoeden is wel eens uitgesproken, dat hij zinneloos, verbijsterd van verstand is geweest. Uit de rangschikking van de namen hier zou men dit kunnen afleiden, daar de Heilige Schrift altijd ten hoogste opkomt voor de rechten van de ouders..

2) Waar des Heren wil duidelijk is, mag geen "Neen" daartegen opkomen; maar het mag ook niet eens in het hart zijn, of er bovendien nog een "Ja" uit overleg en keus nodig ware. Dan ware het toch ook mogelijk, dat de uitslag van het overleggen een "Neen" ware. Bij de overtuiging: "dat komt van de Heere!" is er geen keus van overleg meer! dan betaamt het, noch kwaad noch goed sprekende, dat is niet overleggende of het "Ja" of "Neen" zal zijn, maar zwijgende, en onvoorwaardelijk zich aan Zijn wil over te geven..

Als ouders zien, dat God het met hun kinderen tamelijk wel maakt, mogen zij er zich niet tegen verzetten. Als God wil, moeten de ongelovigen de gelovigen naspreken, en zich onderwerpen, als is het ook geveinsd. Ja, meermalen legt God de wildste vijanden, even als de wildste dieren een breidel in de mond..

Uit deze bekentenis van Laban en Bethuël is zichtbaar, hoe ook onbekeerde gemoederen ertoe gedwongen kunnen worden, om de Heere de eer te geven. De bewijzen, dat het een besturing Gods is, kunnen zó duidelijk zijn, zó onmiskenbaar, dat ongelovigen, huns ondanks, moeten uitroepen: indien er een Voorzienigheid Gods is, dan is zij hier zichtbaar!.

51. Zie, Rebekka is voor uw aangezicht; neem haar en trek heen; zij zij de vrouw van de zoon van uw heer, gelijk de HEERE gesproken heeft, door zijn wonderlijke leidingen.

52. En het geschiedde, toen Abrahams knecht hun woorden hoorde, zo boog hij zich ter aarde voor de HEERE, 1) om Hem voor zo grote zegen te prijzen.

1) Eliëzer dankte niet Bethuël noch Laban, maar de Heere..

Uit deze vroomheid van de knecht blijkt, dat Abraham werkelijk, gelijk de Heere hem daartoe geroepen had, aan zijn huis had bevolen, om des Heren wegen te houden en te doen wat recht en goed is. (18:19)

53. En de knecht langde voort zilveren kleinoden en gouden kleinoden tot versiering, en klederen, gelijk de bruidegom deze gewoonlijk aan zijn bruid ten geschenke gaf, 1)en hij gaf die in Isaak’s naam aan Rebekka; hij gaf ook aan haar broeder, die bij de gehele zaak in de plaats van de vader gesproken had, en aan haar moeder kostelijkheden, kostelijke vruchten en voortbrengselen van het land Kanaän. (hoofdstuk 43:11).

1) Daartoe behoorde ook een kostbare sluier van rode zijde, gelijk nog heden door de bruidegom aan de bruid bij de verloving gegeven wordt. Tot het aankopen van al de hier genoemde kostbaarheden was Abraham in de gelegenheid door de nabijheid van de reeds vroeg handeldrijvende Feniciërs en de door Kanaän naar Egypte doortrekkende karavanen. (hoofdstuk. 37:2)

Tot zover was alles goed gegaan.

54. Toen alzo de gehele zaak beslist was, aten en dronken zij, hij en de mannen, die bij hem waren; en zij vernachten en zij stonden ‘s morgens vroeg op, en hij zei reisvaardig voor hem komende: Laat mij trekken tot mijn heer, opdat ik zo spoedig mogelijk bij hem zij.

55. Toen zei haar broeder en haar moeder: Laat de jonge dochter enige dagen, of een tiental dagen bij ons blijven, opdat wij eerst haar reis voorbereiden en nog een tijd haar bijzijn en het uw mogen genieten; daarna zult gij gaan.

In die wens lag niets onredelijks. Integendeel, het zou onmoederlijk gehandeld zijn, indien zij het niet gedaan had. De moeder moet echter ook leren haar moederlijke toegenegenheid op te offeren aan de wil des Heren..

56. Maar hij, Laban wellicht reeds doorziende, hoofdstuk 31:7) zei tot hen: Houdt mij niet op, daar de HEERE mijn weg voorspoedig gemaakt heeft! Gij hebt de hand Gods opgemerkt in de ontmoeting en daarom noch kwaad noch goed gezegd, gelijk het u betaamde. God heeft mij haar, de eerste, die ik ontmoette, als Isaak’s vrouw aangewezen; die spoed is ook voor ons een aanwijzing, die wij moeten volgen; laat mij trekken, dat ik tot mijn heer ga, 1) en hem zo spoedig mogelijk met de goede tijding verblijde!

1) Welk een goede trouw van het begin tot het einde! Hij roert geen bete aan, voordat hij zijn last volbracht heeft; en als hij die volbracht heeft, kan niemand hem houden, hij moet tot zijn heer terugkeren en de genade bekend maken, die de Heere hem op zijn reis gegeven heeft. Welk een onbaatzuchtigheid, welk een zelfverloochening, welk een opoffering voor zijn heer!.

Hij zou vrolijke dagen in de familie hebben kunnen doorbrengen; maar hij weet, dat zijn heer met gespannen verlangen de uitslag van deze reis tegemoet ziet, en hij wil zo spoedig mogelijk diens zorg in dankende vreugde verwisselen..

57. Toen zeiden zij: Laat ons de jonge dochter roepen, en haar mond vragen; laat ons aan haar de beslissing overlaten, gelijk dit bij het uithuwen van een jonge dochter betaamt.

Het voorstel werd stellig gedaan, om hun wens vervuld te krijgen. Zij rekenen er echter niet mee, dat de Heere de harten neigt als waterbeken..

58. En zij riepen Rebekka, en zeiden tot haar: Zult gij met deze man, die u nu reeds tot uw bruidegom geleiden wil, trekken 1) of zullen wij u later tot Izaak laten gaan? En zij

antwoordde: aanstonds besloten, wat zij zou doen, gelijk beslistheid en vastheid in het handelen zich ook later als een hoofdtrek van haar karakter vertoont (hoofdstuk. 27:5 vv.), zodat zij bezat wat Izaak miste en daardoor uitnemend voor hem geschikt was (zie "Ge 24.63): Ik zal trekken, 2) nog heden met hem meegaan.

1)"Wilt gij met deze man trekken?" Een gewichtige vraag aan u, zondige en zwakke mens! die wij u doen met de vinger naar die Jezus, die uw leidsman wil zijn naar het huis van de Vader..

2) Van een toestemmen tot het huwelijk is hier geen sprake, dat had zij reeds de vorige dag gedaan door het aannemen van de geschenken; wel van het nu meegaan of later volgen..

In dat korte antwoord ligt iets beslists. Het is een teken van een karakter, dat weet wat het wil, spoedig en vastberaden. Zulk een vrouw had Izaak nodig. Izaak en Rebekka vertegenwoordigen, stille maar ook vastberaden overgegevenheid aan de wil des Heren, opdat zij aldus ons het typisch beeld zouden vertonen van Hem, die gezegd heeft; Zie, Ik kom, om Uw wil te doen! en van de Kerk, die uit een gewillig volk zou bestaan op de dag Zijn legermacht..

59. Toen lieten zij Rebekka, hun zuster, 1) en haar voedster 2) (Debora hoofdstuk. 35:8) trekken, bovendien Abrahams knecht en zijn mannen.

1) Zij wordt hier genoemd naar haar betrekking tot Laban, die in deze gehele zaak de hoofdrol gespeeld heeft..

Ook hier weer met voorbijgang van Bethuël, Laban op de voorgrond..

2) De Hebreeuwse moeders zoogden zelf hun kinderen; waar echter een voedster nodig was, daar bleef zij haar leven lang in het huis en nam er een eervolle plaats in..

60. En zij zegenden 1) Rebekka, en zeiden tot haar: O, onze zuster! word gij, door uw nakomelingschap, tot duizenden miljoenen, en uw zaad bezitte de poort van zijn haters!

1) Door Goddelijke leiding komt hun zegenwens overeen met de zegen, die aan Abraham’s zaad door de Heere beloofd was. (hoofdstuk. 22:17).

Of zij erbij nadachten of niet, zij moesten zegenen, evenals later Biliam, het menende of niet menende, zegenen moest; en wat zij zeiden, zou vervuld worden. Abraham zelf zou zoveel niet hebben durven zeggen; juist door de grootste vijanden laat God ons meermalen de grootste zegeningen aankondigen. (Genesis 31:44 vv.).

Aan Rebekka werden twee dingen medegegeven: haar zoogster en de zegen Gods. Goddelijke en moederlijke bescherming.

61. En Rebekka maakte zich op, na alzo gezegend te zijn, en van haar betrekkingen afscheid te hebben genomen, met haar jonge dochters, die men als haar dienstmaagden meegaf, en zij reden op kamelen, die Eliëzer medegebracht had, en volgden de man; en die knecht nam Rebekka onder zijn leiding en bescherming, en toog heen, de bruid met zich voerende, langs dezelfde weg, die eens Abraham op zijn tocht naar Haran bewandeld had (hoofdstuk. 12:5); het was ook in waarheid een Abrahams-tocht) (Psalm. 45:11).

IV. Vs.62-67. Terwijl het reisgezelschap Berséba bereikt, komt Izaak juist van de put Lachai-Róï, waar hij gebeden had; hij ziet in de verte de kamelen. Evenzo ziet Rebekka, dat een man hen op de weg tegemoet komt, en verneemt, op haar vraag, wie hij is; zij maakt zich tot de ontmoeting gereed en wordt door de bruidegom in de tent van zijn moeder geleid, om van nu aan zijn vrouw te zijn.

62. Izaak nu kwam van daar men komt tot de put Lachai-Róï, die sedert Hagar's ontmoeting (hoofdstuk. 16:14) in de familie als een plaats van goddelijke openbaringen beschouwd werd (hoofdstuk. 25:22); en hij woonde in het Zuiderland. 1)

1) In de nabijheid van Berséba, van waar Abraham vertrokken was (hoofdstuk 22:19 vrgl. 23:2), en waarheen hij na Sara's dood niet meer dacht terug te keren, daar hij te Hebron, waar zij begraven lag, wilde blijven, had Izaak een eigen van de vader onafhankelijke huishouding. (hoofdstuk. 25:11).

63. En 1) Izaak was uitgegaan uit zijn tent naar de nabijgelegen waterput, om te bidden2) in het veld 3) om in stil biddend overdenken onder Gods vrije hemel te zijn, en het was tegen het vallen van de avond 4) toen hij zijn bezigheden had verricht; en wat zou anders de hoofdzaak van zijn overdenkingen en gebeden geweest zijn, dan zijn nabijzijnd huwelijk? Had hij weinig werkzaam aandeel in de keuze van zijn vrouw, hij nam er des te meer door gebed deel in, en hij hief, toen hij naar zijn tent te Berséba terugkeerde zijn ogen op over de vlakke streek, waardoor Eliëzer moest komen, en zag toe en ziet, de kamelen kwamen.

1) Terwijl wij in Abraham een geloofsheld aanschouwden, zoals wij geen tweede vinden (hoofdstuk. 22), zien wij in Izaak meer de man van de liefde voor ons; in Jakob zullen wij de drager van de hoop ontmoeten. Izaak heeft weinig persoonlijke zelfstandigheid; zijn roeping is meer, om een overgang van de eerste tot de derde aartsvader te zijn, daarom zijn ook de mededelingen uit zijn leven weinige. Daarentegen bestaat zijn voorrang daarin, dat hij des te meer inwendig leeft, en in diepten indringt. Men kan het hem overal aanzien, dat hij de zoon is van een verstorven lichaam, de zoon van een moeder, die lang toegesloten is geweest, en alzo op bijzondere wijze een gave Gods is; het over hem opgeheven offermes zal wel nooit uit zijn ziel uitgewist zijn. Hij bleef zijn gehele leven lang een aan de Heere gewijd offer. Om de dingen van het aardse leven bekommerde hij zich weinig en in alle zaken liet hij zich leiden; hoe meer echter de buitenwereld hem onverschillig liet, des te meer leefde hij in de dingen van de geest..

2) Alleen deze trek kenschetst Izaak reeds in zijn stille godsvrucht; hij was een biddende ziel, en zou hij thans niet bidden, nu er zulk een gewichtige zending plaats had? En zie, hetgeen

waar hij om bad, was nabij; zo verhoort de Heer ons steeds, terwijl wij bidden; doch het wordt ons soms later, op ‘s Heren tijd, en naar zijn wijze raad kenbaar gemaakt..

3)Aandoenlijke stilte, waarin ik thans verkeer! Hier woont God! Hij is, ja overal, Zijn oog doorloopt de gehele aarde; Hij woont in het midden van al het gedruis, en de verbijsterende woelingen van de kinderen van de mensen; maar in beminnelijke nadruk woont Hij, waar de afgezonderde Christen zich schikt tot heilige overdenkingen. O! was ik dan enkel eerbied, enkel aandacht, enkel aanbidding! Hier woont God! Alzo zegt de Hoge en de Verhevene, die in de eeuwigheid woont, en wiens naam heilig is: "Ik woon in het hoge en in het heilige, en...daar, daar daalt de Godheid neer!...bij hem die van een verbrijzelde en nederige geest is, opdat Ik levend make de geest van de nederigen en opdat Ik levend make de geest van de verbrijzelden.

4) Geen plechtiger ogenblik dan het stille avonduur in Gods schone schepping! Alles rondom roept ons tot heilige gedachten, alles stemt tot ernst; de stem van het suizen van de avondkoelte is: "aanbidt"; en die van de hemelen dwingt ons uit te roepen: "wie is de mens, dat Gij zijner gedenkt." (Psalm. 8:4 en 5).

64. Rebekka hief ook haar ogen op, zij moest, nu zij haar toekomstige verblijfplaats zo nabij gekomen was, alles met bijzondere opmerkzaamheid beschouwen, en zij zag Izaak, zij zag een man van hoge stand naderen, van wie zij wel nog niet wist, wie hij was, maar die een bijzondere indruk op haar maakte, en van wie haar hart zei, dat hij haar bruidegom was; en zij viel van de kameel af, 1) zij sprong aanstonds op de grond. (Richteren. 1:14 vrgl. Jozua. 15:18.

1) De Oosterse gewoonte eiste, dat een vrouw een man van gelijke of hogere rang te voet voorbijging; ook zal de ontsteltenis hiertoe het hare hebben bijgebracht. Zo had God niet alleen door Zijn bijzondere leiding getoond, dat dit Huwelijk Zijn wil was; Hij voegde ook de harten tezamen, zodat hier het spreekwoord waar is: huwelijken worden in de hemel gesloten..

Geen vrees vervult haar, maar waarachtige eerbied voor haar toekomstige echtgenoot..

65. En zij zei tot de knecht: Wie is die man, die ons in het veld tegemoet wandelt? En de knecht zei: Dat is mijn heer. Toen nam zij de sluier en bedekte zich, daar een bruid slechts gesluierd tot de bruidegom mocht geleid worden, maar meer nog om de blos van der zedigheid en van haar ontroering te verbergen.

66. En de knecht, die zeker reeds te Hebron had stilgehouden en aan Abraham een kort bericht had gegeven, vervolgens de weg naar Berséba, het laatste doel van zijn reis zonder talmen had afgelegd, vertelde aan Izaak al de zaken, die hij gedaan had.

67. En Izaak bracht haar in de tent van zijn moeder Sara; en hij nam Rebekka van de knecht, die hij weer tot zijn vader liet terugkeren, en zij werd hem tot vrouw1) en hij had haar lief. 2)

Alzo werd Izaak getroost na de dood van zijn moeder, wier lege tent hem voortdurend aan haar verlies herinnerd had.

1) Gij, jonge dochters! Ziet, zo heeft de vrome Rebekka een bruidegom gevonden, niet toen zij aan lediggang zich overgaf, of bij ontuchtige dansen, maar toen zij haar bezigheden verrichtte! (hoofdstuk. 29:9). Volgt haar voorbeeld, vreest God, en arbeidt vlijtig, God zal die tot u leiden, die Hij u toegedacht heeft..

2) Het huwelijk van Izaak met Rebekka was, zo ver men dat zeggen kan, volmaakt in geloof en liefde. Het was een huwelijk, dat reeds in zijn aanvang, door al de handelende personen, in de vreze Gods werd tot stand gebracht. Abraham en Eliëzer ondernamen de zaak met God; Rebekka werd gekend aan de beoefening van een Christelijke plicht, om meer te doen dan gevraagd is, om twee mijlen te gaan, waar slechts een mijl geëist wordt. En Izaak? Hij bad. Daarom is dat huwelijk een toonbeeld van al zulke huwelijken, op welke Gods zegen is te verwachten..

Deze vader voedt hier, de andere daar zijn kind op; elk wordt op bijzondere wijze geleid en gaat zijn bijzondere weg; maar wanneer de tijd daar is, worden zij door hoger hand tot elkaar gebracht en verenigd..

De Schrift zegt eerst, dat Izaak haar in de tent heeft gebracht, en dat hij daarna haar tot vrouw heeft genomen. Vooreerst om daarmee te doen uitkomen, dat het een wettig huwelijk was, maar ook, dat Izaak haar met volle toestemming nam, dat hij zich dus volkomen met de beschikking van zijn vader verenigde..

Alleen op zulk een wijze moet onder Christenen handel gedreven worden, als in hoofdstuk 23 beschreven is, alleen een dergelijk tot huwelijk vragen en trouwen moet plaats hebben zoals in Genesis 24 verhaalt wordt..

HOOFDSTUK 25.

ABRAHAMS TWEEDE HUWELIJK. ISMAELS EN ISAAK'S ZONEN.

I. Vs.1-11. Abraham neemt Ketûra tot vrouw, verwekt zes zonen bij haar, die hij, als zij groot geworden zijn, met geschenken laat heengaan. Hij bereikt een ouderdom van 175 jaar, en wordt door Izaak en Ismaël in de spelonk van Machpéla begraven.

1. En Abraham voer voort, en nam, nadat hij voor Izaak gezorgd had (hoofdstuk. 24) om zijn dagen niet eenzaam te Hebron te moeten doorbrengen, een vrouw, 1) wier naam was Ketûra (reukwerk).

1) Abraham heeft eerst na Sara's dood Ketûra genomen; dus toen hij 137 jaar oud was; terwijl zij, hoewel de enige vrouw zijnde, nochtans slechts de rechten van een bijvrouw had. (vs.6). Of dit huwelijk is gesloten vóór of na Isaak's huwelijk, is niet zeker. Wellicht wel vóór die tijd, en dat Izaak daarom een eigen huishouden is begonnen. (hoofdstuk. 24:62).

2. a) En zij baarde hem, die met nieuwe levenskracht begaafd was geworden (hoofdstuk 17:17,18), Zimran (beroemde), en Joksan (vogelaar) en Medan (twist) en Midian (strijd) en Jisbak (verlatene), en Suah (treurig).

a) 1 Kronieken 1:32

3. En Joksan gewon Scheba (mens), en Dedan (lage grond); en de zonen van Dedan waren de Assurieten (helden), en Letusieten (gesterkten), en Leümmieten (volken).

4. En de zonen van Midian waren Efa (duister), en Efer (offerkalf), en Henoch (ingewijd), en Abida (vader van de wijsheid); en Eldaä (die God geroepen heeft). Deze allen waren zonen en kleinkinderen van Ketûra, allen vaders van Arabische volksstammen, die voor Israël en zijn geschiedenis van gewicht waren (Job.2:11, Jesaja. 60:6), ons echter merendeels onbekend zijn. De meest bekende zijn de Midianieten (vs.2), ten oosten van de Elamietische Golf. Zij waren een handeldrijvend volk (hoofdstuk. 37:28) Later voerden zij meermalen oorlog met de Israëlieten. (Richteren. 8).

5. Doch a) Abraham gaf aan Izaak al, wat hij had.

a) Genesis 24:36

6. Maar aan de zonen van de bijvrouwen, Hagar en Ketûra, die Abraham had, gaf Abraham geschenken; en zond hen weg
1) van zijn zoon Izaak, terwijl hij nog leefde, oostwaarts naar het land van het Oosten. 2)

1) Abraham leefde na Isaak's huwelijk nog 35 jaar. Daar de nieuwe echt van Abraham met Ketûra en zijn vrucht niet boven het natuurlijke is, zo is hij onderscheiden van de verbintenis

met Hagar, in welke Abraham het zaad Gods zocht, en van die met Sara, uit welke hem het zaad gegeven werd. Daarom zijn er voor Ketûra's zonen geen beloften..

2) Nog heden heten de Arabieren Saracenen, dat is Oosterlingen.

7. Dit nu zijn de dagen van de levensjaren van Abraham, welke hij geleefd heeft, honderd vijfenzeventig jaar. 1) Van 2008 tot 2183 na de wereldschepping.

1) Daar Abraham in het 100ste jaar van zijn leven Izaak, en Izaak in zijn 60ste Jakob gewon, moet Jakob bij het sterven van Abraham reeds 15 jaar oud geweest zijn..

8. En Abraham gaf de geest en stierf, a) in goede ouderdom, oud, en het leven moe 1) en hij werd tot zijn volken verzameld, 2) in vrede:

a) Genesis 15:15

1) "En het leven moe", dat wil zeggen, dat hij volstrekt niet verlangde nog meer van het aardse leven te genieten. Hij was bereid om te sterven. Hij wenste ontbonden te worden..

2) Dat is een schone en liefelijke beschrijving van de onsterfelijkheid. Wij leven thans onder het ruwe volk van deze wereld, dat weinig naar God vraagt, ja, in het rijk van de duivel. Wanneer wij uit dat armzalig leven trekken, zullen wij zacht heengaan en tot ons volk verzameld worden, waar geen droefheid, geen nood, maar vrede en rust in de Heere zal zijn..

De woorden luiden, als ware Abraham van het ene volk tot het andere getrokken, van de ene stad naar de andere. Een voortreffelijke en merkwaardige getuigenis van de opstanding en van het eeuwige leven..

Wij verwachten dikwijls van bijzonder begenadigden een veel betekenend sterven met krachtige getuigenissen van het geloof. De uitkomst is dikwijls geheel anders. Abrahams sterven was zacht en stil. Wij vernemen niet eens van een aartsvaderlijke zegen. Dit roept iedere godvrezende toe, in de dagen van gezondheid te doen, wat misschien het sterfbed niet zal toelaten..

9. En Izaak en Ismaël, zijn zonen (zie "Ge 21.14) begroeven hem in de spelonk van Machpéla, 1) in de akker van Efron, de zoon van Zohar, de Hethiet, welke tegenover Mamre is.

1) Terwijl Abraham zich ter ruste legt, neemt hij in eigen persoon bezit van het beloofde land.

Ismaëls karakter vertoont zich hier in een gunstig licht, hij is niet verbitterd over zijn uitstoting, maar vervult zijn kinderlijke plicht..

10. In de akker, die Abraham van de zonen van Heth gekocht had (hoofdstuk. 23), daar is Abraham begraven, en Sara, zijn vrouw. a) 1)

a)Genesis 49:29-32; 50:12 vv.

1) In de grafspelonk van Machpéla rust Abraham naast Sara. Die spelonk zal en mag alleen het gebeente bevatten van de vader van de gelovigen en zijn vrouw uit wie het heilig zaad is.

11. En het geschiedde na Abrahams dood, dat God Izaak, zijn zoon, zegende; 1) en Izaak woonde bij de put Lachai-Róï; 2) gelijk vroeger, zo woonde hij hier ook verder, daar stille afzondering zijn begeerte was, en hij daarom niet naar Hebron wilde gaan, omdat hij daar midden onder de Kanaänieten zou gewoond hebben.

1) De belofte wordt terstond na Abrahams dood aan de zoon van de belofte bevestigd..

2)Lachai-Róï, "bron van de levenden en zienden" zie hoofdstuk. 24:62. "Dat toont, dat Izaak naar de bron van het heil verlangd heeft, die ons in geen nood verlaten, maar steeds terechtwijzen, verkwikken en sterken zal.

Lag er in de keuze van deze plek als tijdelijk woonoord wellicht ook de bedoeling, om aldus de aanraking met zijn broeder Ismaël en diens zonen gemakkelijk te maken? Het gebeurt meer, dat men juist aan het graf het pijnlijke, dat er ligt in de verwijdering van broeders, dieper gaat gevoelen en, teruggekeerd van het graf, dit zoekt te veranderen. Twee zaken mogen wij veilig veronderstellen: èn dat Isaak’s vredelievend en stil karakter wel naar zo iets uitging, èn dat de bron Lachai-Róï, zo vermaard door Hagar’s wonderbare ontmoeting, daartoe een geschikte gelegenheid kon aanbieden. Want Hagar’s afstammelingen zouden juist deze bron in ere houden en gewis menigmaal daarheen opkomen..

II. Vs.12-18. Tot besluit van Abrahams geschiedenis, wordt nog de vervulling van de belofte omtrent Ismaël (hoofdstuk. 17:20) aangewezen in de 12 van deze zoon afstammende vorsten.

12. Dit nu zijn de geboorten van Ismaël, de zoon van Abraham, die Hagar, de Egyptische dienstmaagd van Sara, Abraham gebaard heeft.

13. En dit zijn de namen van de zonen van Ismaël, met hun namen naar hun geboorten, met de namen van de volken, die van Ismaël afstammen en naar hun stamhoofden genoemd zijn. De eerstgeborene van Ismaël, Nebajoth (verhevene plaatsen), stamvader van de Nebahaeërs, in steenachtig Arabië, daarna Kedar (zwarte huid), stamvader van de Kedarenen, beroemd als boogschutters, en Adbeël (werk Gods) en Mibsam (liefelijke reuk), beiden onbekend.

14. En Misma (het horen), en Duma (het zwijgen), en Massa (het dragen). 1)

1) Deze drie namen pleegden de Joden bij elkaar als een spreekwoord te bezigen, naar hun betekenis: "Hoor, zwijg en verdraag.".

15. Hadar (tent), en Thema (onbebouwde plaats), Jetur 1) (onderzoek), Nafis (herstelling), en Kedma (naar het oosten).

1) Naar Jetur is waarschijnlijk de ten noordoosten van Palestina gelegen bergachtige landstreek Iturea genoemd..

16. Deze zijn de zonen van Ismaël, en dit zijn hun namen, in hun dorpen, vaste woonplaatsen, en paleizen, Emirs-tenten, twaalf vorsten naar hun volken. 1)

1) Twaalf vorsten met even zoveel van hen afstammende volken, die in omsloten plaatsen of dorpen, ook wel in tenten, die in een kring waren opgeslagen, woonden..

17. En dit zijn de levensjaren van Ismaël, honderd zevenendertig jaar: en hij gaf de geest, en stierf, en hij werd verzameld tot zijn volken.

18. En zij woonden van Havila, aan de grens van steenachtig en gelukkig Arabië (hoofdstuk 10:29) tot Sur toe, hetwelk tegenover, ten oosten van Egypte is, daar gij gaat naar Assur; van hier verbreidden zij zich noordoostelijk tot het gebied der Assyrische heerschappij, dat is tot aan de landen van de Eufraat; hij, Ismaël en zijn nakomelingen, heeft zich neergeslagen, hij zette zich neer, en, de voorspelling (hoofdstuk. 16:12) vervullende, hield hij zich met geweld van wapens staande, voor het aangezicht van al zijn broeders.

De twaalf zonen van Ismaël, die naar de voorspelling tot vorsten van gehele volksstammen geworden zijn, komen overeen met de twaalf stammen van Israël; de zegen van Ismaël, die ook Abrahams zaad is en goddelijke beloften ontvangen heeft, is een afschijnsel van Israël's zegen.. Vrgl. hoofdstuk. 21:13,18

III. Vs.19-26. De onvruchtbare Rebekka wordt in het 20ste jaar van haar huwelijk op Isaak's voorbede zwanger; zij verkrijgt, bij een omstandigheid in haar zwangerschap, bekendmaking van het lot van de beide volken, die uit haar zullen voortkomen, en wordt van tweelingen verlost, van welke de een harig, de ander als hielhouder ter wereld komt, waarom men de eerste Ezau, de andere Jakob noemt.

19. Dit nu zijn de geboorten van Izaak, de zoon van Abraham, die van nu aan de hoofdpersoon in de Heilige geschiedenis is; Abraham gewon Izaak uit Sara, zijn wettige vrouw, toen hij 100 jaar oud was. (hoofdstuk. 21:5).

20. En Izaak, in wie God zijn verbond met Abraham verder tot vervulling wilde brengen (hoofdstuk. 17:19 en 21:12), was veertig jaar oud, als hij Rebekka, de dochter van Bethuël, de Syriër, uit Paddan-Aram
a) (hoge vlakte), (Mesopotamië), de zuster van Laban, de Syriër, zich tot vrouw nam. (Hoofdstuk. 24).

a) Genesis 48:7

21. En Izaak, nadat hij negentien jaar lang zonder kinderen gebleven was, bad de HEERE zeer, in de tegenwoordigheid van zijn vrouw, 1) ieder ander middel, om een nakomelingschap te verkrijgen, in kuise en tedere liefde versmadende, en alzo hierin boven zijn vader verheven

(hoofdstuk. 16:1-4), hoezeer hij ook anders geneigd was diens voorbeeld na te volgen (hoofdstuk. 26:7); want zij was onvruchtbaar, 2)gelijk bij zo lange kinderloosheid gebleken was; alleen door goddelijke werking, evenals bij Sara, kon de kinderzegen haar deel worden. En de HEERE, die met wijsheid Rebekka toegesloten had, opdat beiden eerst in geloof en geduld geoefend zouden worden en dan hun kinderen als genadegiften van Hem zouden aannemen, liet zich van hem verbidden, 3) a) zodat Rebekka, zijn vrouw, van twee kinderen zwanger werd.

a) Rom.9:10

1) In het Hebreeuws Linceach Ishtho. Dit betekent niet "in gezelschap van zijn vrouw", maar "ten behoeve van zijn vrouw". Het woord "bidden" betekent hier "vurig bidden". Calvijn en vele anderen vertalen dan ook: met het oog op zijn vrouw. Onze Statenvertalers tekenen aan: "haar hebbende voor de gedachten." Izaak treedt hier op als voorbidder voor Rebekka..

2) Aan de geboorte van vele belangrijke personen gaat een langdurig tijdperk van onvruchtbaarheid vooraf. Dat is b.v. het geval bij de geboorte van Izaak, Simson, Samuel, Johannes. Daardoor moest niet slechts de jonggeborene de ouders bij uitnemendheid dierbaar zijn en al hun oplettendheid op zich vestigen; maar bovenal moesten zij hun kind als een bovennatuurlijk geschenk Gods leren beschouwen, en tevens moest het als een voorteken (type) worden van de Heiland, die van een maagd zou geboren worden..

Volgens vs.26 moest Izaak 20 jaar op nakomelingschap wachten. Een nieuwe beproeving voor hem, niet voor Abraham. Ook de zonen van Rebekka moeten afgebeden zonen zijn, kinderen van het geloof, voornamelijk Jakob. Het voorbeeld van Sara schijnt nog eens weer te keren; gelijke voorbeelden: Rachel, Hanna, Elizabeth. De onvruchtbaarheid was, ook afgezien van de Abrahamitische belofte, een zware beproeving in de Oosterse oudheid; des te meer hier. Onvruchtbaarheid was bij de aartsvaders een moeilijke zaak. Er ontstond soms twist (Genesis 30:12); zij stortten tranen (1 Samuel 1:7); zij achtten het voor een smaad (Luk.1:25); ja, zij hielden het voor een vloek..

Hier kon echter Abraham vertroosten met zijn ondervinding; hij overleefde de geboorte van de kinderen nog 15 jaar..

3) De voorbede van Izaak kon een grond vinden in Gods belofte en Abrahams ondervinding. Jehova verhoorde hem en wel met rijke gebedsverhoring. In plaats van één kind ontving hij er twee..

Dat is het werk van een vader: te bidden in tegenwoordigheid van de zijnen; hij behoort priester in zijn huis te zijn..

22. En de kinderen, nog voor dat zij voldragen waren, stieten zich samen in haar lichaam, hetgeen wel meermalen voorkomt, maar hier zonder twijfel vol van betekenis was. Toen zei zij, daardoor verontrust, daar zij het als een voorteken van smartelijke ondervindingen aanmerkte: Is het zo, dat ik ondervinden zal gelijk ik vrees? Waarom ben ik dus? Wat zal mij

overkomen en waarom ben ik dan ten gevolge van gebedsverhoring bevrucht geworden? En zij ging, om de HEERE te vragen, om te onderzoeken wat die tekenen beduidden, naar een geheiligde plaats, waarschijnlijk naar de nabijgelegen put Lachai-Róï (vs.11), bij welke aan Hagar ook eens geopenbaard was, wat zij ondervinden zou van het kind, dat zij nog onder haar hart droeg. (hoofdstuk. 16:7-14).

1) Op welk een wijze heeft Rebekka de Heere God om raad gevraagd? In het Hebreeuws staat Lidrosh Et-Jahweh). Het werkwoord Dorisch betekent "raadplegen", "nauwlettend onderzoeken" (1 Koningen 14:5) Te verwerpen is het gevoelen, dat zij een profeet des Heren geraadpleegd heeft. Deze waren er toen niet, of het moet Abraham zijn geweest. Het meest voor de hand ligt, dat zij zich van haar huis heeft verwijderd, de eenzaamheid heeft opgezocht, daar zich in het gebed heeft begeven en gevraagd, dat de Heere God haar zou verklaren, wat het betekende hetwelk haar angstig maakte..

23. En de HEERE zei tot haar, door inwendige openbaring van de Geest: 1) Twee volken zijn, in hun stamvaders, in uw buik, 2) en twee natiën, onderscheiden in leefwijze en gezindheid, zullen zich uit uw ingewanden scheiden; de uit u voortkomende kinderen zullen zich verder in u van elkaar scheiden, en de volken, die uit hen zullen voortkomen, zullen daarna altijd meer beslist tegenover elkaar staan; en het ene volk zal sterker zijn dan het andere volk; en, om het u nog meer bepaald te zeggen, de meerdere, de eerstgeborene, zal, in zijn nakomelingschap, de mindere, de later geborene dienen en onderworpen zijn.

1) In de grondtekst hebben de woorden een poëtische vorm. Profetie en poëzie zijn aan elkaar verwant; want de profetie leest de toekomst in het tegenwoordige, en geeft aan hetgeen zij aanschouwd heeft een dichterlijk kleed. De beide volken nu, van welke hier geprofeteerd wordt, zijn de van Ezau en Jakob afstammende Edomieten en Israëlieten. Evenals de stamvaders reeds in het lichaam van de moeder tegen elkaar stieten en daarna hoe langer hoe verder van elkaar zich verwijderden, en de jongste in geestelijk opzicht de voorrang boven de oudste verkreeg, zo bestond er later verschil in het volkskarakter en een onafgebroken strijd tussen Edom en Israël, totdat Edom ten ondergebracht was en zich geheel in Israël oploste (2 Samuel 8:14; 2 Koningen. 8:20; 14:7; 2 Makkabeeën 10:15 vv.

2) De Heere verklaart haar hier de oorzaak en betekenis van dat geheimnisvol verschijnsel, maar onthult haar tevens de toekomst..

Ezau zou het in lichaamskracht verre winnen van Jakob, maar toch zou de jongste de oudste verre overtreffen wat het geestelijke betreft. God had het zwakke (Jakob) uitverkoren, opdat hij het sterke (Ezau) beschamen zou. Ook hier, gelijk als bij Noach en Abraham, toont de Heere het, dat Hij niet aanziet wat voor ogen is. In zijn uitverkiezende liefde, stelt Hij Jakob voor Ezau, opdat geen vlees voor Hem zou roemen. (Rom.9:12).

24. Als nu haar dagen vervuld waren om te baren, ziet, zo waren tweelingen in haar buik, gelijk de moeder reeds tevoren wist (vs.23), maar de bij de geboorte tegenwoordige vrouwen eerst nu opmerkten. (hoofdstuk. 38:27).

Mozes leert hier, dat de inwendige strijd tot de geboorte toe voortgeduurd heeft, daar Jakob, door de hiel van zijn broeder aan te grijpen, beproefd heeft, het eerst uit te komen. Door dit symbool getuigde de Heere, dat, zodra het gevolg van zijn uitverkiezing aanwezig was, de weg reeds, voordat nog het einde bereikt was, vol was van strijd en moeite..

25. En de eerste kwam uit, rossig (1 Samuel 16:12; 17:42), van roodkleurige huidkleur; hij was geheel als een haren kleed, 1) op een, bij pasgeboren kinderen, ongewone wijze geheel met haar bedekt; daarom noemden zij, de aanwezige vrouwen, in overeenstemming met de moeder, zijn naam Ezau, de harige; en werkelijk zien wij later in hem zinnelijke lusten en een wild karakter.

1) Zulk een bijzondere harigheid noemt men "hypertrichosis", zij komt enkele malen bij pasgeborenen voor. "Wanneer het gemis van een bedeksel, hetwelk het dier heeft, de mens op een bovenzinnige wereld wijst, zo spreekt dat haarbedeksel van een bijzondere zinnelijke neiging."

26. En daarna kwam zijn broeder uit, wiens hand Ezau’s hiel vasthield, als wilde hij de broeder terughouden en zelf de eerstgeborene worden; daarom noemde men zijn naam Jakob; dat, is verzen of hielhouder, en werkelijk is later in zijn karakter sluwheid op te merken, die de tegenstander in de strijd gaarne aan het been houdt om hem onverwachts ten val te brengen (hoofdstuk. 27:36; Hosea 12:4). En Izaak was zestig jaar oud, toen hij hen gewon, dat is in het jaar 2168 na de wereldschepping, 1832 voor Christus’ geboorte, 15 jaar voor Abrahams dood.

IV. vs.27-34. Met het opgroeien van de knapen gaan zij reeds van elkaar; ieder kiest zich een beroep, overeenkomstig zijn aard. Ezau wordt een ronddwalend jager; Jakob is als herder binnen de tenten bezig. Maar ook in ander opzicht komt de voorspelling reeds tot vervulling; want Jakob weet een gunstig ogenblik zich ten nut te maken, om van zijn broeder het eerstgeboorterecht te kopen.

27. Als nu deze jongeren groot werden, werd Ezau, naar zijn natuur, die meer tot het wild omzwerven dan tot het stille herdersleven geschikt was, een man, verstandig op de jacht, gelijk vroeger Nimrod (hoofdstuk. 10:9) een veldman, 1) die niet veel te huis bleef, maarliever buiten in velden, op bergen en door bossen het wild opzocht; maar Jakob werd een oprecht 2) man, wonende in tenten, zorg dragende voor huishoudelijke zaken en bij het vee van zijn vader een stil leven leidende.

1) In het Hebreeuws Ish Sadéh. Een man van het veld, in de zin van: "het veld, het vrije veld beminnende.".

2) In het Hebreeuws "Een man van zachte manieren." De Septuaginta vertaalt: "van bedrog afkerig." De tegenstelling is duidelijk. Ezau was een meer woest, ruw, onverschillig man. Jakob daarentegen een man van een zacht karakter, die meer van het huiselijke leven hield..

28. En Izaak had Ezau lief; 1) hij gevoelde, daar hij zelf voor uitwendige aangelegenheden minder geschikt was, zich zeer aangetrokken tot de moedige en ondernemende Ezau;

bovendien werd die liefde nog opgewekt; want het wildbraad, dat Ezau voor hem jaagde, was naar zijn mond; maar Rebekka had Jakob lief. Zij trok zich deze aan, die door de vader achter geplaatst werd en meer als stil man zich in de nabijheid van zijn moeder bevond. De goddelijke belofte zal aan die voorliefde het haar hebben toegebracht, en zeker heeft zij door mededeling daarvan zijn hart met de gedachte vervuld, dat hij in het eerstgeboorterecht treden zou.

1)Voorliefde voor het ene of het andere kind kan natuurlijke oorzaken hebben en geheiligd worden; slechts zeldzaam blijft zij binnen de juiste grenzen..

De liefde van Izaak voor Ezau is psychologisch zeer te verklaren naar de bekende stelregel: dat de uitersten elkaar raken. Izaak had een zeer stil, meegaand karakter. Ezau een meer heftig, opbruisend. Bovendien kon Ezau zeer goed door zijn bedrijf voldoen aan het verlangen en aan de smaak van zijn vader. Bij al het zinnelijke en opbruisende had Ezau ook weer iets guls. Hij zag op geen kleinigheid. Straks verkoopt hij in grove onverschilligheid zelfs zijn eerstgeboorterecht voor een schotel linzenmoes..

Rebekka’s karakter, zij heeft het van haar moeder geërfd, is niet vrij van heerszucht. Gelijk haar moeder, zo ook wil zij liefst de eerste zijn. En nu heeft Jakob de belofte, dat hij de meerdere zal zijn, dat Ezau, de meerdere, hem de mindere zal dienen. Dat is het vooral, wat haar in Jakob zo aantrekt. Daarom zal zij straks ook zelfs zondige maatregelen nemen, om Jakob in die staat te houden..

29. En Jakob, naar zijn gewoonte, om zich met huishoudelijke zaken te bemoeien, had een kooksel gekookt, van linzen (vs.34), een nog heden in Syrië en Egypte zeer geliefd voedsel; en Ezau kwam uit het veld en was moe van het lange omzwerven.

30. En Ezau zei tot Jakob, toen hij het kooksel gezien had: Laat mij toch drinken van dat rode, dat rode daar, 1) want ik ben te moe, om mij zelf iets gereed te maken; daarom, naar dit voor zijn toekomstig leven zo gewichtig ogenblik, toen hij zulk een begerigheid naar het rode aan de dag legde, heeft men zijn naam genoemd Edom 2) (Rode, hoofdstuk. 36:1,19), terwijl die bijnaam reeds voorbereid was, doordat hij roodachtig ter wereld gekomen was. (vs.25).

1) Daar klinkt iets voornaams en hoogs in die achteloze woorden, die Jakob wel moesten zeer doen. "Laat mij toch drinken van dat rode, dat rode daar." De keuze van de woorden, de aanwijzing van de spijzen, de herhaling van hetzelfde woord, alles duidt aan, dat Ezau wil doen uitkomen, dat hij die spijze zelfs niet kent. Onder andere omstandigheden zou zij hem te gering zijn; maar voor deze enkele maal wil hij er genoegen mee nemen..

De herhaling is bewijs, dat hij zeer begerig was naar die spijze. De naam van de spijze noemt hij niet eens.

2) Nog altijd heeft bij de Arabieren de gewoonte plaats, niet alleen dat bijnamen worden gegeven, maar ook dat die bijnamen gebruikt worden in de plaats van de eigenlijke..

31. Toen zei Jakob, verkoop mij op deze dag uw eerstgeboorte. 1)

1) Ten tweede male houdt hier Jakob zijn broeder bij de hiel. Zeer velen hebben in dat woord van Jakob een bewijs willen zien van een sluw karakter, alsof hij van de moede toestand van Ezau heeft willen gebruik maken, om het eerstgeboorterecht te verkrijgen. Dit is echter niet zo. Hoogstwaarschijnlijk is dit woord enigszins op half schertsende wijze en op half geraakte wijze gesproken. Ezau had toch niet de macht om zijn eerstgeboorterecht te verkopen. Die macht had alleen de vader. Later heeft Jakob zelf Juda gezet in de plaats van de eerstgeborene, Ruben. Al kon Jakob vermoeden, dat Ezau hem dat recht verkopen zou, en al kocht Jakob het, de eindbeslissing lag toch altijd bij Izaak, hun vader. Met die vraag, of met dat woord, heeft Jakob Ezau willen wijzen op zijn gemakkelijk leven dat hij leidde. Hij, de eerstgeborene, zwierf dag aan dag in het veld rond, terwijl Jakob het meer zwaardere leven leidde van in tenten te wonen. Als een eerstgeborene zo mag leven, als gij doet, dan wil ik ook wel eerstgeborene zijn; dit ligt in dit woord. In later tijden ontving de eerstgeborene een dubbel erfdeel. (Deuteronomium. 21:17). Dat Jakob bij deze vraag reeds dacht om de zegeningen van de belofte, aan Abraham gegeven, kan men niet met zekerheid zeggen..

32. En Ezau, een mens, als degenen, die zeggen: Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij 1 Corinthiërs 15:32; Jesaja. 22:13), tot iedere prijs zijn begeerte willende bevredigen, zei: Zie, ik ga sterven, vroeg of laat, en ga mijn vader wellicht nog vooruit; en waartoe mij dan de eerstgeboorte, 1) ik kom dan toch niet in het bezit van die rechten.

1) Hoe hoog de eerstgeboorte bij de oude vaderen geacht werd, zo wilde toch Christus, (om aan te tonen, dat Hij de ware eerstgeborene was, die ons het recht van de eerstgeboorte bij God verwerven zou) van geen van de eerstgeborenen afstammen; niet van Kaïn, maar van Seth; niet van Jafeth, maar van Sem; niet van Nachor of Haran, maar van Abraham; niet van Ismaël, maar van Izaak; niet van Ezau, maar van Jakob; niet van een Isaïs oudste zonen, maar van David en van een van diens middelste zonen, Salomo..

Met deze woorden openbaart Ezau zijn onheilige begeerte, die geheel en al uitging naar hetgeen van deze aarde was en met de lusten van het vlees overeenkwam. Ezau wordt daarom dan ook "een onheilige" genoemd, omdat hij de zegen van het eerstgeboorterecht alleen tot deze aarde bepaalde. Dat met die zegen ook hogere voorrechten in verband stonden, zag hij niet in. Het had alleen belang voor hem, voor zover het met de aardse lusten en behoeften in verband stond. En daar hij wellicht op dat ogenblik door gedachten aan de naderende dood benauwd werd, gaf hij de zegen van dat recht prijs. Ezau is hier een waarschuwend voorbeeld voor allen, om de natuur niet als leidsman of gids te volgen..

33. Toen zei Jakob: Zweer 1) mij op deze dag en hier, dat gij uw eerstgeboorterecht op mij overdraagt en het nooit meer u toe-eigenen zult! En hij zwoer hem; en hij verkocht Jakob zijn eerstgeboorte. a)

a)Hebr.12:16

1) Jakob handelt hier niet wreed met zijn broeder, daar hij hem niets ontrukt, maar slechts bevestiging door een eed verlangt, dat hij hem dit recht heeft afgestaan. Ondertussen moet men op de gevoelloosheid van Ezau letten, die niet aarzelt, onder aanroeping van de naam Gods, het eerstgeboorterecht te verkopen..

Maar Jakob, die verbaasd is over zo grote geringschatting van een bepaald voorrecht, bedroefd over zo grote miskenning van eigen verantwoordelijkheid, gaat de zaak nu eerst recht ernstig opnemen. Zo gaat het meer, dat men schertsend begint, om met de hoogsten ernst te eindigen. Toen zei Jakob: "Zweer mij op deze dag!" Welnu, moet het ernst zijn, dan zij het ernst; aldus dacht wellicht Ezau met de voorname lichtzinnigheid van een groot heer, die soms zijn moed zal bewijzen door te tonen, hoe weinig hij gewichtige zaken telt; en hij zwoer hem en hij verkocht aan Jakob zijn eerstgeboorte. De zaak was ernst geworden en men had wederkerig van een zaak van God en een recht van de vader eigenwillig koopmanschap gemaakt..

34. En Jakob, zijn maal, waarnaar Ezau begerig was, overgevende om hetgeen hem liever was dan een ogenblik van genot, gaf aan Ezau brood en het linzenkooksel, en hij, bij wie daarentegen zijn buik zijn God was, at en dronk zonder gewetensbezwaar, en hij stond op, nadat hij zich verzadigd had, en ging heen, alsof er niets bijzonders voorgevallen was; alzo verachtte Ezau in aardsgezindheid, die niets beters kent dan ogenblikkelijk levensgenot, de eerstgeboorte. 1)

Ofschoon bij de eerste aanblik de beschrijving koud en onverschillig schijnt, toch is zij van grote betekenis. Vooreerst toch meldt zij ons de vroomheid van de heilige Jakob, daar hij zijn zinnen richtende op het hemelse leven, van het gebruik van aardse spijs afstand kon doen. Het was toch niet uit winstbejag. Door de spijs te bereiden, waarmee hij de honger had willen stillen, had hij de maag geprikkeld. Waarom hij, om het vasten uit te houden, zichzelf noodwendig geweld moest aandoen. Om het vlees op die wijze te beheersen, zou voor hem niet mogelijk zijn geweest, indien niet een geestelijk verlangen naar hoger leven in zijn boezem geschuild had..

1) Gelijk Ismaël geen deel heeft aan de zegen, omdat hij uit vleselijke lust verwekt is, zo verliest Ezau de zegen, omdat hij vleselijk gezind is. Hij is een beeld van allen, die de goederen van het eeuwige leven prijsgeven voor zingenot; Jakob daarentegen moet voor hetgeen hij tegen zijn broeder deed, daar hij in de raad Gods wilde ingrijpen, voor zijn zondige listen later in de school van het lijden zwaar boeten. "De Heilige Geest wil, dat wij deze twee broeders steeds voor ogen zullen hebben en een dagelijks spreekwoord van hen maken, want te allen tijde zijn wij of Ezauïeten of Jakobieten.".

Hoe nauwkeurig wordt hier de roekeloze en onheilige daad van Ezau beschreven. Hij at en dronk. Hij stond op en ging heen. Ontegenzeglijk, om daardoor te doen uitkomen, dat Ezau dit alles met zijn volle bewustzijn heeft gedaan..

Gelijk het in het karakter van Ezau niet aan voordelen een deugden ontbreekt, die hem voor de wereld beminnenswaardig maken (hij was een rechte, ronde wereldburger, vrolijk, hups,

maar zonder zin voor het hogere, zonder verlangen naar het genot van de genade), zo ontbreekt het bij Jakob niet aan zwakheden en lakenswaardige eigenschappen: onopenhartigheid, list, bedrieglijkheid; en nochtans had God hem, in weerwil van al deze gebreken, tot een vat van genade uitverkoren, draagt hem met lankmoedigheid en voedt hem door allerlei proefwegen voor Zijn rijk op. Jakob deed wel daarin *goed*, dat hij de beste gave begeerde, maar *verkeerd*, dat hij partij trok van de nood van zijn broeder..

HOOFDSTUK 26.

IZAAK'S OMZWERVEN EN VERBLIJF TE GERAR. TWIST OVER WATERPUTTEN. VERBOND MET ABIMELECH.

I Vs.1-11. Bij een honger in Kanaän wil Izaak, evenals vroeger zijn vader Abraham deed, naar Egypte trekken, maar de Heere gebiedt hem in het land te blijven en legt plechtig de aan Abraham gegeven belofte op hem. Hij woont te Gerar, en geeft daar zijn vrouw voor zijn zuster uit. Abimelech bemerkt de onwaarheid daarvan, en neemt hem door een openlijk verbod in bescherming tegen zijn onderdanen.

1. En er was, enige jaren na Abraham's dood (vs.18), nog voor het in hoofdstuk. 21:29-34 meegedeelde, waarschijnlijk te Berséba, (vs.23-33), voorviel, honger 1) in dat land Kanaän, waar Izaak tot hiertoe gewoond had, behalve de eerste honger, zwaarder dan de vorige, die in de dagen van Abraham geweest was (hoofdstuk. 12:10); daarom toog Izaak tot Abimelech, 2) de koning van de Filistijnen, naar diens residentiestad, Gerar.

1) De geschiedenis van Izaak begint met dezelfde beproeving als die van Abraham..

Gij moogt wel zeggen, dat het leven van de gelovigen in de grote trekken steeds hetzelfde is; waarom dan ook het leven van de een dikwijls zoveel heeft van het leven van de andere gelovige. En geen wonder. Daar zijn toch twee hoofdbronnen, waaruit de wateren ontspringen, die in de bedding van het menselijk leven in- en voortstromen. De genade van God is een springader van het leven en fontein van alle goeds; de ellende van de mensen en de in diens val mede verzondigde natuur, vormen de andere bron, die niets anders dan bittere wateren opgeeft. Uit beide ontvangt het kind van God te drinken en het is God zelf, "Wiens hand de beker houdt, vol van mengelingen, en Hij schenkt daaruit." (Psalm. 75:9). Zo zullen in het leven van de gelovige dag en nacht, morgen en avond, lief en leed, benauwdheid en verruiming zich, aan de zijde van het graf, ook voortdurend afwisselen of, dikwijls, zelfs elkaar vergezellen, hoe vreemd dit ook schijnt. Enkel licht of enkel duisternis is het leven van het kind van God op aarde nooit..

2) Deze koning is volgens sommig gevoelen niet dezelfde, als de in hoofdstuk. 20:2 vermelde; er liggen ongeveer 75 of 80 jaar tussen. Abimelech (koningsvader) is een titel even als Pichol (vs.26). Het is echter wel mogelijk, dat hij dezelfde Abimelech is geweest: die nu, daar hij zoveel ouder is geworden, er niet meer aan denkt, om Rebekka in zijn harem op te nemen..

2. En de HEERE verscheen hem, toen hij zich voorgenomen had, evenals zijn vader, naar Egypte te trekken, en Hij zei: Trek niet af naar Egypte; 1) dat heidense land mag niet altijd het toevluchtsoord voor Mijn uitverkorengeslacht zijn; woon in het land, dat Ik u aanzeggen zal; Ik kan u ook zonder Egypte's korenschuren in dit land met de uwen bewaren. (vs.12).

1) Het aftrekken naar Egypte in tijd van hongersnood was gevaarlijk, omdat het de aartsvaders had kunnen verleiden, om zich in de weilanden van Egypte te vestigen en het land van de belofte te vergeten. Voor de zwakkere Izaak was dit gevaar groter dan voor Abraham

(hoofdstuk. 12). Slechts ten gevolge van kennelijke, in het oog lopende bestieringen Gods moest het verblijf in Egypte aan het uitverkoren volk geoorloofd zijn..

3. Woon als vreemdeling, 1) trek rond in dat land, en Ik a) zal ook daar met u zijn, en zal u zegenen; want aan u en uw zaad zal Ik al deze landen, Kanaän in al zijn verschillende delen geven, en zal de eed bevestigen, die Ik Abraham, uw vader gezworen heb.

a) Genesis 13:15; 15:18

1) Ook Izaak moet leren te leven door het geloof in of op de belofte. Ook hij mag de pinnen niet al te diep in de aarde inslaan. Maar opdat ook zijn geloof zou geschraagd worden, bevestigt de Heere hem de belofte aan Abraham gedaan..

4. En a) Ik zal uw zaad vermenigvuldigen, als de sterren aan de hemel, en zal aan uw zaad al deze landen geven; en b) in uw zaad zullen gezegend worden alle volken op aarde.

a)Genesis 13:15,16 b) Genesis 12:3; 18:8; 22:18.

5. Daarom leg Ik alle beloften, die Ik uw vader uit genade gaf, op u, dat Abraham 1) Mijn stem gehoorzaam geweest is, toen Ik hem beval, zijn enige zoon te nemen en aan Mij te offeren (hoofdstuk. 22:18), en bovendien in zijn gehele leven heeft onderhouden, Mijn bevel, Mijn geboden, Mijn inzettingen en Mijn wetten. 2) Weet dus, langs welke weg die belofte verder zal voortgaan op uw eigen kinderen.

1) Abraham wordt zelfs na zijn dood nog door God geëerd en de zoon als voorbeeld van geloofstrouw voorgehouden.

De gehoorzaamheid van Abraham is niet de verdienende oorzaak van de zegen aan Izaak geschonken, maar de Heere bevestigt hier zijn belofte aan de zoon van degene, die zijn geboden heeft onderhouden. Om Zichzelfs wil, om het verbond, dat Hij met Abraham had opgericht, en wat door de vader van de gelovigen was gehouden. Al is dus de gehoorzaamheid niet de verdienende oorzaak, toch staat deze zegen met haar in het nauwste verband..

2) De Heere verzekert hier, wat Hij later in zijn heilige Wet zegt, voornamelijk in het 2de gebod. De wet was nog niet gegeven als afgerond geheel, maar de inhoud van de wet was bekend, ook van Adam tot Mozes..

6. Alzo, naar dit goddelijk gebod (vs.2,3) en een hem daarbij gegeven bijzondere aanwijzing, woonde Izaak, de Heere gehoorzamende, te Gerar en trok niet naar Egypte.

Izaak was een kinderlijke ziel. Mogen met recht Abraham een koninklijk gelovige en Jakob een worstelende gelovige worden genoemd, Izaak is ongetwijfeld een stille gelovige; het beeld van de stille in den lande.

7. En als de mannen van die plaats hem vroegen van zijn vrouw, omtrent Rebekka: Wie is zij? Is zij uw vrouw? Zei hij, daar hij, van de handelwijze van zijn vader wetende (hoofdstuk. 12:11-13; 20:2,11-13) diezelfde maatregel van voorzichtigheid wilde aanwenden: Zij is mijn zuster, 1) hoewel hij daartoe niet, gelijk Abraham, een schijn van recht had; want hij vreesde te zeggen: zij is mijn vrouw; opdat mij misschien, zei hij, de mannen van deze plaats niet doden om Rebekka; want zij was, evenals Sara, nog in haar ouderdom, schoon van aangezicht.2)

1) Hierin is hij vooreerst te beschuldigen, omdat hij, om het leven te behouden, tot huichelarij, welke met bedriegerij gelijk staat, zijn toevlucht nam; vervolgens omdat hij zijn vrouw, door haar de band van het huwelijk los te maken, aan vreemden prijs gaf. Maar voornamelijk staat hij hierin schuldig, dat hij, niet lettende op het huiselijk voorbeeld, deze zonde in het openbaar, uit eigen beweging, bedreef. Daaruit blijkt, hoezeer onze natuur tot het ongeloof geneigd is en hoe gemakkelijk wij in dubbelzinnige zaken in het nemen van onze maatregelen bedrogen uitkomen. Daar wij dus door zoveel gevaren van alle kanten omringd worden, hebben wij de Heere te vragen, dat Hij ons door zijn Geest zal leiden, opdat onze zielen niet door vrees en beving van het goede pad afwijken en schipbreuk lijden..

Izaak’s voorgeven was zonder slimheid, daar hij reeds twee zonen had, en dus de waarheid spoedig moest openbaar worden. Hier blijkt zijn ongeschiktheid voor de uitwendige toestanden van het leven, zowel als zijn grote afhankelijkheid van het voorbeeld van de vader; bovendien zien wij in het weinige dat van hem verhaald wordt, een herhaling van Abrahams geschiedenis. Hij is de meest lijdelijke onder de drie aartsvaders; zijn leven gaat in stilheid voorbij. De aartsvaderlijke geschiedenis is alzo in het begin en in het einde rijk aan inhoud, het midden in veel minder rijk aan mededelingen van oefeningen en openbaringen van het geloof..

Ouders mogen wel toezien, dat zij rein voor God wandelen; hun zonden worden makkelijk door hun kinderen nagevolgd..

2) Waar schoonheid is, is mogelijk stof te danken; maar zeker, daar is tot bidden stof..

8. En het geschiedde, als hij een lange tijd daar geweest was, gedurende welke tijd de Heere hem wegens zijn zwakheid had bewaard voor de gevolgen, welke vroeger Abraham ondervonden had (hoofdstuk. 12:14,15; 20:2), 1) dat Abimelech de koning van de Filistijnen, uit het venster 2) van zijn koninklijk paleis naar het tegenoverstaande huis van Izaak uitkeek, en hij zag, 3) dat, ziet, Izaak was jokkende, schertsende, liefkozende, met Rebekka zijn vrouw.

1) De Heere, die een ieder van de Zijnen kent, handelt in alles, ook in het straffen, naar wijsheid met hen. Het zachte woord tot Johannes: "Gij weet niet van hoedanige geest gij zijt," zou de hardere Petrus niet genezen hebben; het: "Ga weg achter mij, satan!" tot Petrus, zou de zachte Johannes hebben verpletterd. Het ene kind, ouders! moet immers zachter, het andere harder behandeld worden, zo doet ook de hemelse Opvoeder met Zijn kinderen..

2) De vensters van de oude tijd waren openingen, door traliewerk afgesloten..

3)Ondertussen mag men uit het oordeel van Abimelech opmaken, hoe heilig en rein Izaak daar verkeerd heeft, dat hij geen aanleiding gaf tot verkeerde vermoedens; maar vervolgens, hoe de reinheid van zeden, toen veel groter was dan in onze eeuw. Want waarom veroordeelt hij deze daad niet in Izaak? Want ogenschijnlijk schuilt er toch een misdaad onder, daar hij, door op listige wijze haar zijn zuster noemende, daarmee stilzwijgend had erkend, dat zij niet zijn vrouw was. Ik nu twijfel er volstrekt niet aan, of zijn godsvrucht en eerbaar leven was voldoende, om zijn goede naam te beschermen..

Deze handeling van Izaak heeft ongetwijfeld bestaan in een dartel spelen met zijn huisvrouw of in een liefkozing..

Het woud heeft oren, en het veld heeft ogen; men doe daarom niets in de hoop, dat niemand het zien of horen zal..

9. Toen riep Abimelech Izaak, liet hem bij zich ontbieden, en zei: Voorwaar, zie, ik heb het duidelijk bemerkt, zij is uw vrouw! hoe hebt gij dan gezegd: Zij is mijn zuster! En Izaak, zijn zwakheid aanstonds bekennende, 1) zei tot hem: Want ik zei: Dat ik niet misschien om harentwil sterve; misschien zouden zij mij gedood hebben, om mijn vrouw voor zich te nemen.

1) Ongeloof openbaart zich ook bij gelovigen, dikwijls sterk. Deze leugen is in Izaak zoveel te minder te vergeven als de belofte Gods: "Ik zal met u zijn" in vs.3 kort te voren hem gegeven was..

Met meer geloof zou ik vele werken volbrengen, die ik nu onafgedaan laat en vele moeilijkheden overwinnen, waardoor ik nu nog overwonnen word. Met sterker geloof zou ik vreugdevol arbeiden onder Uw oog en niet meer tranen storten over blaam van anderen; mijn leven hield op een aaneenschakeling van onuitgevoerde plannen te wezen, en telde niet meer die vele verstoorde voornemens: er zou geen chaos meer, maar volkomen orde heersen. Dan zou ik Uw wil gehoorzamen, terwijl ik nu niets dan struikeling, smart en zonde bij mij vind. Paulus sprak door ondervinding: "Ik vermag alle dingen door Hem, die mij kracht geeft," en ik zou kunnen zeggen: "Ik vermocht niets, want Gij gaaft mij geen kracht, omdat ik niet heb geloofd." Als de duivel Legio, sleep ik mijn ketenen temidden van de graven, in plaats dat ik zweefde door de hemelen gelijk de engel, dragende het evangelie. Heer! heb medelijden.

Ik geloof en geloof niet; ik heb geloof van hart, zonder het in daden te uiten. In mijn gebeden ben ik een gelovige, in de wereld als een ongelovige. Hoe goed versta ik de taal van een zekere vader tot zijn Zoon: "Ik geloof, Heer! kom mijn ongelovigheid te hulp." Wat mij geruststelt is, dat de belijdenis van ongeloof als geloofsuiting door Uw Zoon wordt aangenomen..

Hoe pijnlijk is het te zien, dat de gelovige aan de wereld zo dikwijls rechtmatige reden van billijk verwijt geeft. En nooit is de wereld braver en vromer, dan wanneer zij tegen de zonden

van de gelovigen kan getuigen; nooit is zij gemoedelijker, dan wanneer zij iemand van het volk des Heren op zonde betrapt en nu op de vreselijke gevolgen van die zonde opmerkzaam kan maken. Dan wordt die wereld door de zonde van de gelovigen in eigen oog veel reiner en beter, en heeft een pleitgrond temeer tegen de leerstellingen en ernst van die vrome mensen, die toch ook hun zonden hebben en in het verborgene ook hun uitspanningen. Laat ons toezien, dat wij niet in het verborgene iets doen, waarmee ons openbaar leven in strijd is; laat ons toezien, dat wij de wereld geen gelegenheid geven voor boetepredikaties, die over onze zonde en afdwalingen kunnen handelen. Dikwijls zullen onze geheime zonden de oorzaak worden van onze openbare beschaming..

10. En Abimelech zei: Wat is dit, dat gij ons gedaan hebt? Het is niet recht, dat gij ons zo bedrogen hebt; want lichtelijk had, daar wij uw vrouw voor uw zuster hielden, één van dit volk 1) bij uw huisvrouw gelegd, zonder te vermoeden, dat hij zich aan een gehuwde vrouw vergreep, zodat gij een grote schuld, de zonde van echtbreuk met de goddelijke straffen daarover, over ons zou gebracht hebben. 2)

1) Uit dit woord, "één van dit volk", kan afgeleid worden, dat het dezelfde Abimelech is als van Abrahams dagen. Hij zelf denkt er niet meer aan, maar iemand van zijn volk zou zich aan die zonde hebben kunnen schuldig gemaakt..

2) De echt schijnt bij de Filistijnen voor zó heilig, en haar verbreking voor een zó grote zonde gehouden te zijn, dat een geheel land daarom kon gestraft worden. Uit dit woord van Abimelech blijkt duidelijk, wat de Apostel van het geloof schrijft. (Rom.2:14,15).

11. En Abimelech, nadat hij Izaak zo over zijn verkeerdheid had berispt, gebood door een openbaar bevelschrift, het gehele volk; zeggende, op aanmaning van de Heilige Geest (Psalm. 105:13-15), die de herinnering aan de goddelijke openbaring, welke zijn voorganger gehad had (hoofdstuk. 20:3-7), in hem deed ontwaken: Zo wie deze man of zijn vrouw aanroert, in hun eer, aan hun lichaam of leven, of aan have en goed krenkt, zal voorzeker gedood worden. 1)

1) Bij die betoning van goddelijke liefde in deze bewaring zal Izaak zich diep hebben verootmoedigd en zijn zonde beweend. God helpt de Zijnen uit, ook als zij door hun eigen dwaasheid zich in gevaren hebben gebracht..

II. Vs.12-22. Izaak wordt in Gerar door de Heere, die Zijn belofte aan hem vervult, rijk gezegend, maar door de Filistijnen, die hem benijden, verdrukt en van plaats tot plaats verdrongen, totdat hij te Rehoboth rust vindt.

12. En Izaak, terwijl of Abimelech uit gunst, of de Filistijnen in pacht, hem een stuk grond afstonden, zaaide
1) in hetzelfde land, uit behoefte aan koren in die tijd van honger voor zich en zijn gezin, en hij vond in dat jaar honderd maten, honderdvoudige vruchten, gelijk in het Oosten wel nu en dan meer voorkomt (Luk.8:8); maar hier noch aan de oorspronkelijke vruchtbaarheid, noch aan de overvloed van dat jaar kon toegeschreven worden, doch een geheel andere oorzaak

had; want de HEERE zegende hem naar zijn toezegging (hoofdstuk. 2:3), terwijl de overige velden in Gerar slechts de gewone en in die onvruchtbare tijd karige opbrengst gaven.

1) Abraham was slechts herder, toch plantte hij ook bomen. Izaak begint, behalve de veeteelt, ook de akkerbouw en Jakob schijnt hierin te zijn voortgegaan (hoofdstuk. 37:7). "De grond bij Gerar en Gaza is zeer vruchtbaar, en in Nutta-Abu-Sumar, een streek, noordwestelijk van Elusa gelegen, hebben de Arabieren korenmagazijnen. Nog heden komt in die landen, bijv. in Haran, een zo grote oogst voor.".

Hoewel Izaak als vreemdeling in dat land moest verkeren, toch was het zijn roeping te zorgen voor de behoeften van zijn gezin. Zijn leven was een leven van geloof, maar het geloofsleven ontslaat niet, om de middelen waar te nemen, noch op stoffelijk, noch op geestelijk gebied. Afhankelijkheid is een vrucht van genade. Izaak zaaide in afhankelijkheid en de Heere zegende hem..

13. En die man werd groot, welgesteld door verdere zegen ook bij zijn veeteelt, ja hij werd doorgaans groter, altijd vermogender, totdat hij zeer groot, buitengewoon rijk, geworden was. (hoofdstuk. 24:35).

Izaak was deelgenoot van de belofte, niet alleen op geestelijk, maar ook op stoffelijk gebied..

14. En hij had bezitting van schapen, en bezitting van runderen, en groot gezin van dienstknechten en dienstmaagden (Job 1:3, Spreuken. 10:22; Psalm. 127:2) zodat hem de Filistijnen benijden. 1)

1) Geluk wekt altijd nijd op. Dat bevreemde niemand; de wereld heeft nooit anders gedaan..

De afgunst van de vijanden kan toch de zegen des Heren, die Hij Zijn godvrezenden heeft toegedacht niet doen ophouden. (vs.32).

"Nijd is het paard, waar de duivel gaarne op rijdt." "hij vreet aan de ziel, even als de roest." Spreuken. 15:30. 1 Petrus. 2:1.

Wij leren hier, dat de zegeningen van God, die betrekking hebben op het genot van het tegenwoordige en aardse leven, nooit onvermengd en onvoorwaardelijk zijn, maar altijd met moeilijkheden gepaard gaan, opdat de rust en de genoegens niet zorgeloos maken. Waaruit wij allen kunnen leren niet al te begerig te zijn naar grote schatten..

Nijd is juist het tegendeel van het wezen van God, dat liefde is. Hij maakt aan de satan gelijk, die onze stamouders het evenbeeld van God misgunde. Een nijdig mens maakt zich aan een hond gelijk. Hij zinkt steeds dieper, verstompt zich in al betere gevoelens, wordt ongeschikt om het goede te bevorderen, ja komt er eindelijk toe, om anderen te hinderen, verdacht te maken en schade te berokkenen. Niemand is van de nijd geheel vrij.

15. En zij begonnen allerlei vijandelijkheden hem aan te doen: in het bijzonder al de putten, die de knechten van zijn vader, in de dagen van zijn vader Abraham, gegraven hadden, om daaruit zijn vee te drenken, die stopten de Filistijnen, en vulden deze met aarde. 1) Zo deden zij hem niet alleen grote schade, daar waterputten voor een herder van groot belang zijn, maar zij beschimpten ook de nagedachtenis van zijn vader, met wie zij toch vroeger een verbond gemaakt hadden. (hoofdstuk. 21:22 vv.).

1) Wat winst hadden de Filistijnen daarvan? Zeker, de mens is van nature geneigd zijn naaste te haten.

16. Zo geheel werd het vroeger uitgevaardigd verbod (vs.11) vergeten, dat dit plagen straffeloos geschiedde. Ook zei Abimelech tot Izaak: Trek van ons, want gij zijt veel machtiger geworden dan wij, 1) uw vee en uw knechten zijn zó menigvuldig, dat gij het land uitzuigt en ons alzo het voedsel onttrekt.

1) Wellicht is Abimelech tot deze daad aangezet door het volk, hetwelk jaloers was geworden op de rijkdom van Izaak. Izaak had hierdoor te leren, dat hij als vreemdeling in dit land verkeerde, dat dit land dat van de ruste niet was.

17. Toen toog Izaak, die wel wist, dat niet de plaats, maar zijn Heere hem rijk maakte, en deze zegen hem overal volgen zou, van daar, uit de stad Gerar en haar nabijheid, en hij legerde zich in het meer zuidelijk aan de beek Besor of Wady-Scheriah (1 Samuel
30:9,10) gelegen dal van Gerar, 1) en woonde aldaar.

1) In dit dal, Gurf el-Gerar, richtte Constantijn een klooster op.

18. Als nu Izaak wedergekeerd was, groef hij, 1) overal de voetstappen van zijn vader volgende en zijn aandenken vernieuwende, die waterputten op, die zij, de knechten, ten tijde van Abraham, zijn vader, gegraven, en die de Filistijnen na Abrahams dood toegestopt hadden; en hij noemde dezelfde namen naar de namen, waarmee zijn vader 2) die genoemd had.

1) Beter vertaald: "En Izaak groef weer op".

2) Dat noemen met de namen waarmee zijn vader ze genoemd had, deed Izaak, om daarmee te betuigen, dat zij behoorden tot het vaderlijk erfdeel, dat hij derhalve er een wettig recht op had..

19. De knechten van Izaak dan groeven nog verder in dat dal, en zij vonden aldaar een put van levend water, van uit de aarde voortspringend bronwater. Zulk een bron had veel groter waarde dan de waterputten of regenbakken, daar zulk een altijd fris water gaf en bij gebrek aan regen niet uitdroogde.

20. En de herders van Gerar, die met hun kudden tot in dit dal kwamen, en, hoe zeldzamer zodanige bronnen waren, des te meer erop belust waren, twistten met Isaak’s herders,

zeggende: Dit water hoort ons toe; want gij hebt het op onze grond gevonden; en zij namen de bron met geweld in bezit. Daarom noemde hij de naam van die put Esek (twist), omdat zij met hem getwist hadden.

21. Toen groeven zij, daar Izaak, wars van twisten, toegaf, een andere put, en daar twisten zij ook over, daar zij hem geheel uit hun nabijheid wilden verdringen. Daarom noemde hij deze Sitna (tegenstand), daar hij overal grote tegenstand bij hen vond.

22. En hij brak op van daar, 1) weer voor hen wijkende, en trok nu meer noordwaarts en hij groef een andere put, en zij twisten over die niet; daarom noemde hij deze Rehoboth (ruimte) en zei: Want nu heeft ons de HEERE voor degenen, die ons verdrongen, ruimte gemaakt, 2) en wij zijn, ondanks hun nijd, gewassen in dit land. 3)

1) Is dit gedurig wijken van Izaak toe te schrijven aan zijn godsvrucht, zijn liefde 1 Corinthiërs 13:4-7), of aan zijn zwakheid? Wij nemen het eerste aan, zonder het tweede te ontkennen. Welk van onze daden is rein? Ook ons beste handelen is bezoedeld. "Hoe moeilijk is het mij te kennen, mijn voornemens, mijn beweegredenen met juistheid te beoordelen. Ik meen Uw tegenwoordigheid te gevoelen en denk er slechts aan, dat ik tegenwoordig ben. Ik meen te bidden, en ik doe niets dan spreken. Ik wil door U in U handelen en bemerk, dat ook in deze handelwijze een geheime bedoeling van eigenliefde ligt. Zie, Heer! hier ben ik, gelijk ik ben, en zo ik mijzelf mocht leren kennen, het was alleen door uw Heilige Geest..

Het onderscheid tussen Abraham en Izaak is voornamelijk hierin gelegen, dat men Abraham meestal tevens goed en groot ziet handelen, terwijl Izaak daarentegen doorgaans slechts goed, vroom, oprecht, deugdzaam, maar zonder verhevenheid van geest handelt. Aanmerkelijk onderscheidt hij zich van Abraham, bij gelegenheid dat de putten, welke zijn vader bij plechtige geloften en eden tot zijn eigendom verkregen had, uit afgunst en nijd gedempt werden. Abraham durfde Abimelech vrijmoedig in het aangezicht zeggen, dat zijn volk onbillijk handelde. (hoofdstuk 21:25). Geheel anders gaat Izaak te werk. Niettegenstaande het verbond dat zijn vader met de genoemde koning gesloten en dat ook op Abrahams nakomelingen betrekking had, verdraagt en zwicht hij. Zodra men hem dwingt, wijkt hij. En als de Filistijnen de klaarblijkelijke zegen, die op hem rust, eindelijk zien; als zij weer een verbond met hem willen sluiten-doet hij hun slechts een "weinig beduidend, zacht verwijt," vs.27.

2) Dat hij, na zware vervolging, zo rustig God dankt en Zijn goedheid looft, toont ons, hoe hij midden in de strijd een stil en onderworpen gemoed heeft behouden..

3) Beter "opdat wij kunnen wassen in dit land."

III. Vs.23-33. Van Rehoboth vertrekt Izaak naar Berséba, waar hem de Heere voor de tweede maal in zijn leven verschijnt, en hij zich neerzet, met het doel daar langer te vertoeven. Abimelech zoekt hem daar op en begeert een verbond met hem te sluiten.

23. Daarna toog hij, misschien, omdat ook daar nieuwe vijandelijkheden van de zijde van de Filistijnen te wachten waren, van daar naar het zuiden op, naar Berséba, waar ook eens zijn vader gewoond had. (hoofdstuk 22:19).

24. En de HEERE verscheen hem 1) in een droom, in dezelfde nacht, toen hij daar aangekomen was, om zijn ziel, die door zo veelvuldig leed was neergebogen, weer op te richten, en zei: Ik ben de God van Abraham, uw Vader,
2) de God, die met uw vader in verbond heb gestaan en hem zo grote genade heb laten ondervinden. Vrees niet, 3) hoe vijandig de mensen ook mogen zijn, want Ik ben nietminder met u, dan Ik met uw vader geweest ben; en Ik zal u eveneens zegenen, en uw zaad vermenigvuldigen, om Abrahams mijns knechts wil, 4)om de aan hem gegeven beloften te vervullen en zijn geloofsgehoorzaamheid aan zijn nakomelingen te vergelden.

1) Te Berséba, de plaats, reeds bij Abrahams leven merkwaardig geworden, vernieuwde de Heere de verzekering van Zijn genade, gelijk Hij het later deed aan Jakob (Genesis 46:1 vv.). Daardoor, dat Hij enkele plaatsen op buitengewone wijze heiligde, schikte de Heere zich geheel naar het kinderlijk geloof van de aartsvaders..

Dit gezicht was een voorbereiding, opdat hij des te meer naar God zou luisteren en het voor hem meer zeker zou zijn, dat God met hem was; want het woord alleen had minder kracht. God verschijnt derhalve, opdat hij het geloof en het vertrouwen op zijn woord nader zou bevestigen. In hoofdzaak zijn de gezichten als het ware symbolen geweest van de goddelijke tegenwoordigheid, opdat de heilige vaderen niet zouden twijfelen, dat het God was, die die woorden tot hen sprak..

2) Met deze woorden wil God bij Izaak vertrouwen wekken. "Ik ben dezelfde," wil de Heere zeggen, "die aan Abraham, uw vader verscheen, en hem de heerlijkste beloften gegeven heb.".

3) Vrees niet; die bemoediging had Abraham nodig, toen hij, na de overwinning op de Oosterse koningen, voor hun wraak beefde; Izaak behoefde die reeds wegens zijn vreesachtige aard, toen de Filistijnen hem van plaats tot plaats verdreven..

Het "vrees niet" in het leven van de patriarchen, gaat de gehele Schrift door, totdat het in volle kracht is gekomen in de Engelenboodschap bij de geboorte van Christus, en op de paasmorgen..

4) Abraham ontving de belofte van de Messias in de naam van alle gelovigen; wanneer nu Izaak en ieder gelovige om Abrahams wil gezegend wordt, zo wordt hij eindelijk gezegend, omwille van de belofte, die aan Abraham gegeven zijn en alzo om Christus' wil..

25. Toen bouwde hij daar een altaar, vervuld van de indruk: gewis de Heere is aan deze plaats (hoofdstuk. 28:16), en riep de naam des HEREN aan 1) (zie hoofdstuk. 12:7,8; 13:18) en hij sloeg aldaar zijn tent op; 2) zowel huiselijk als godsdienstig schikte hij alles tot een langer verblijf, daar de Heere zijn vrees had weggenomen (vs.24), en Isaak's knechten groeven daar een put, 3) begonnen op zijn bevel naar bronwater te graven, dat zij ook vonden. (vs.32).

1)Openbaringen van God ontvangt hij niet zo dikwijls, als zijn vader. Doch wanneer het hem gebeuren mag, met deze verwaardigd te worden, dan zijn ze hem evenzo eerwaardig en heilig, als ze voor Abraham waren; dan bouwt hij dankaltaren, en de uitbreiding van de kennis van de ware God gaat hem evenzeer ter harte als zijn vader; hij predikt de naam des Heren..

Ook hier wordt weer de openbare verering Gods bedoeld, opdat de omliggende volken zouden weten, dat hij de enige en waarachtige God diende en vereerde..

2) Hij bouwt voor de Heere vroeger een altaar, dan voor zichzelf een tent..

3) Uit deze mededeling blijkt, dat Izaak met allerlei tegenwerkingen van zijn vijanden te kampen heeft gehad. Te Berséba was toch een put. Deze was aan Abraham teruggegeven (21:30)) door Abimelech. En nu is Izaak genoodzaakt een nieuwe te graven, hetzij die put door Abimelech's knechten of teruggenomen of verkocht was. Wel leerde ook Izaak hierdoor, dat het leven van Gods kinderen niet altijd als een zacht kabbelende beek voortvliet..

26. En Abimelech, die vroeger Izaak uit zijn hoofdstad had verdreven (vs.16), maar thans tot andere gedachten gekomen was, trok tot hem van Gerar, 1)om met hem een verbond te sluiten, met Ahuzzat (bezitting) zijn vriend, en Pichol zijn krijgsoverste.

1) Ziet, hoe de Heere werkt! Nu God gezegend heeft, komen de vijanden, die hem vroeger verdrongen, zijn vriendschap zoeken. "Als iemands wegen de Heere behagen, zo zal Hij ook zijn vijanden met hem bevredigen." (Spreuken. 16:7)

27. En Izaak zei tot hen, op geheel andere wijze dan zijn vader Abraham (hoofdstuk. 21:25,26): Waarom zijt gij tot mij gekomen, daar gij mij haat, en hebt mij van u weggezonden; 1) het kan dus met de mij aangebodene vriendschap niet recht gemeend zijn.

Dit was geen teken van lichtgeraaktheid, maar bewijs van helder doorzicht. Izaak gevoelt zeer goed, dat er bij Abimelech nevenbedoelingen zijn, dat de vriendschap, die hij zoekt, en het verbond, dat hij wil sluiten, een staatkundige reden heeft..

Abimelech tegenover Izaak is een helder voorbeeld van de wereld tegenover de gelovige. Abimelech wil indruk maken door vertoon van grootheid, om alzo op het hart van Izaak te werken..

28. En zij zeiden: Wij hebben merkelijk gezien, dat de HEERE met u is, in een zeer bijzondere betrekking tot u staat, en u op al uw wegen zegent; daarom hebben wij gezegd, hebben wij onderling besproken, om u voor te stellen: Laat toch een eed tussen ons zijn, tussen ons en tussen u; en laat ons een verbond met u maken.

Nu Izaak toont, dat hij Abimelech's bedoelingen doorziet, moet deze er wel rond en open voor uit komen, wat zijn bedoeling is. Ook hierdoor hoopt hij het hart van Izaak te winnen. De wereld kan zich in allerlei bochten wringen om de gelovige te verschalken..

29. Zo gij, als uw macht zo toeneemt, bij ons kwaad doet, gelijk als wij u niet aangeroerd hebben, herinner u slechts het verbod, dat ik omtrent u en uw huis gegeven heb (vs.11), en gelijk als wij bij u alleen goed gedaan hebben, 1) herinner u slechts de honderdvoudige oogst, die gij eens op onze akkers geoogst hebt (vs.12), en, hoewel wij u bevolen hebben van ons te gaan, omdat gij ons te machtig waart geworden, toch hebben wij u in vrede laten trekken en geenszins met geweld uitgedreven (vs.27). Gij zijt nu de gezegende des HEREN; 2) zo zweer ons dan, dat gij ons geen schade zult doen.

1) Ik houd het ervoor, dat deze Abimelech listiger was, dan zijn vader, want hij houdt zich, alsof hij er niets van wist, dat zijn knechten de putten genomen hebben..

Zó zou men tot een Abraham niet hebben durven spreken na zoveel onrecht. Licht merkt men in iemand zijn karakter op. Abimelech kent ook Izaak, en steeds zal men zulk een spreken van de wereld tot mannen van zoveel zwakheid, als deze, kunnen opmerken. Toch is Izaak, doordat God met hem is, ondanks zijn zwijgen en verdragen, een schrik voor de Filistijnen. Met Izaak (men lacht) spot de wereld; voor zijn God vreest men. Men drijft hem op een grote afstand, maar wil dan uit eigen belang, dat er vrede zij..

2) Zo handelt de wereld; nu eens is zij overmoedig, dan vleiend. Wie met haar vrede wil houden, moet veel kunnen verdragen..

In de mond van Abimelech betekenen deze woorden niet anders, dan dat hij gelooft, dat Izaak in de rechten van zijn vader Abraham is getreden..

30. Toen maakte hij, zonder zich lang op een weerlegging te bedenken, in de zin van Rom.12:17-21 waarbij tevens zijn natuurlijk karakter in aanmerking moet genomen worden, hun een maaltijd, en zij aten en dronken.

31. En zij stonden, nadat hij hen ‘s nachts had geherbergd, ‘s morgens vroeg op, om het voorgenomen verbond te sluiten, en zij zwoeren de een de ander; daarna liet Izaak hen gaan, die wel in waarheid getoond had, wat het was iemand goed te doen, en zij togen van hem, op andere wijze, dan hij van hen gegaan was, daar zij hem met geweld wegdrongen, in vrede.

32. En het geschiedde op dezelfde dag, waarop hij een voorbeeld van verzoenende en vergevende liefde gegeven had, dat Isaak’s knechten kwamen, en boodschapten hem van de zaak van de put, die zij gegraven hadden (vs.25) en zij zeiden hem: Wij hebben water gevonden.1)

1) Abraham woont gaarne in bossen (Moré, Mam) en plant gaarne bomen; Izaak houdt zich het liefst bij putten op, zijn lievelingsbezigheid is putten graven..

33. 1) En hij noemde deze, ook hier weer zijn vader navolgende, die eveneens een put alzo genoemd had, Séba (put van zeven of van de eed), omdat op diezelfde dag dat men water vond, een verbond was bezworen, daarom is de naam van die stad, die in de nabijheid ligt, Berséba tot op deze dag. 2)

1) Izaak had ook zijn lijden, door de honger, te Gerar, door de nijd van de Filistijnen, door de verbanning uit hun land, door de twisten over de putten; maar hij wordt ook van God langzamerhand uitgeholpen; hij komt van Gerar naar het dal van Gerar, van het dal van Gerar naar Rehoboth, van Rehoboth naar Berséba. Er is geen ongeluk op aarde, waarin de vromen niet soms geraken. Het beste is, dat God hun steun en troost is (1 Koningen 17:1; Psalm. 91:1.

2) Isaak's geschiedenis is eerst geheel samengeweven met die van Abraham, later met die van zijn zonen. Dit hoofdstuk is het enige, waarin hijzelf als de hoofdpersoon optreedt. De Heere roept hem tot geen grote daden, noch tot veelbetekenende ondervindingen, Als grondtrek in zijn karakter zien wij het lijdelijke, het verdragende; hij wederstaat het kwade niet, bestrijdt het niet; maar overwint door geduld en toegevendheid. Zien wij dikwijls in hem zwakheid, gebrek aan moed en aan vastheid, wie zal hem veroordelen? Of is er iets goeds, iets goddelijks bij enige mens, dat niet door onze natuur besmet wordt? "Hij is een vroom, godvrezend man, vol van hartelijk vertrouwen op, en geloof aan de Voorzienigheid, verdraagzaam en toegeeflijk omtrent beledigingen; gevoelig over de buitensporigheden van zijn zoon (vs.35) terwijl het hem nochtans aan genoeg moed ontbreekt, om zich met kracht en nadruk tegen deze te verzetten; aan een rustig leven gewend; wat voedsel en gemak betreft, weker dan het voorgeslacht; overigens zonder hevige hartstochten, en reeds vroeg zwak en onbekwaam tot de bezigheden van het leven.".

Deze put is niet dezelfde als die door Abraham was teruggekregen, maar er dichtbij gelegen. Beide bronnen bestaan nog. De herhaling "daarom is de naam van die stad Berséba tot op deze dag", heft de mededeling in hoofdstuk 21 niet op, maar bevestigt deze veeleer..

IV. Vs.34 en 35. Ezau huwt in zijn veertigste levensjaar met twee vrouwen uit het Kanaänitische geslacht en verbittert daardoor zijn ouders in hun ouderdom.

34. Toen nu Ezau veertig jaar 1) oud was (hoofdstuk. 25:20; Jozua 14:7; Hand.7:23), nam hij, buiten weten en tegen de wil van zijn ouders, tot een vrouw Judith (zij die God looft), de dochter van Beëri (mijn bron), de Hethiet, en Basmath 2) (liefelijke), de dochter van Elon (eik), de Hethiet; dus twee vrouwen opeens uit de Kanaänieten.

1) Ook Izaak was veertig jaar oud toen hij Rebekka huwde. Wellicht dat Ezau dit deed uit navolging. Hij volgde zijn vader echter niet na in het zoeken van een godvrezende vrouw. Bovendien is hij de eerste na Lamech, die de polygamie invoert. Hij vertoont dan ook in vele gevallen de Lamech's gestalte..

2) Behalve deze vrouwen, neemt hij (hoofdstuk. 28:9) nog een derde, Mahlath. Deze namen luiden (hoofdstuk. 36:2 vv.) meestal anders. Overéénkomen: het drietal, de naam Basmath, en de een als dochter van Elon, de andere als dochter van Ismaël. Of Ezau moet aan twee van zijn vrouwen andere namen hebben gegeven, óf hij heeft een vijftal gehad, misschien reeds twee voor zijn veertigste jaar. Ezau legde hier zijn vleselijke gezindheid aan de dag, die aan de geest van de familie (hoofdstuk. 11:29; 24:2,3) en de roeping van het uitverkoren geslacht geheel vreemd was, evenals vroeger in de keus van zijn beroep (hoofdstuk. 25:27) en bij de geschiedenis van het linzengerecht (hoofdstuk. 25:29-34). Daardoor is zijn uitsluiting van het

erven van de belofte (hoofdstuk. 27), die 37 jaren later, onder Gods toelating, volgde, gerechtvaardigd..

35. En a) deze waren voor Izaak en Rebekka, reeds om haar afkomst, maar nog meer om haar afgodendienst en losbandigheid, een bitterheid van de geest. 1)

a) Genesis 27:46

1) Geen groter leed, dan ouders ondervinden, als hun kinderen verkeerde wegen bewandelen. Nu Izaak oud is en hoopt, dat de beproevingen een einde zullen nemen, komt enkel jammer en hartenleed..

HOOFDSTUK 27.

JACOB WORDT DOOR ZIJN VADER GEZEGEND EN DAAROM DOOR EZAU GEHAAT.

I. Vs.1-29. Izaak, door vroege ouderdom gedrukt, wil zijn eerstgeborene de aartsvaderlijke zegen geven, en vraagt hem, tot zijn versterking voor de plechtige handeling, een spijze te bereiden, gelijk hij die gaarne heeft. Rebekka, die het plan vernomen heeft, weet dit te voorkomen en haar lieveling Jakob in Ezau's plaats onder Isaak's handen te brengen, zodat hij de jongere zegent, menende de oudste voor zich te hebben.

1. En het geschiedde, als Izaak oud geworden was, niet zozeer in jaren, want hij was eerst in het 137ste jaar 1) van zijn leven, en had nog sterk kunnen zijn, maar, naar zijn lichamelijke gesteldheid, zodat hij reeds bedlegerig was, en zijn ogen donker 2) geworden waren dat hij niet zien kon; 3)toen riep hij Ezau, zijn grootste zoon, voor welke hij steeds een voorliefde had gevoeld (hoofdstuk. 25:28). Nu gedachten aan de dood hem vervulden, wilde hij deze het eerstgeboorterecht verzekeren, daar hij wel wist, hoe Jacob hem dit zocht te ontnemen (hoofdstuk. 25:29 vv.), en hij zei tot hem: Mijn zoon! En hij, zich in de tent van zijn vader bevindende, zei tot hem: Zie hier ben ik; wat wilt gij, mijn vader?

1) Dit getal steunt op de volgende berekening van Luther: Jozef was, toen hij voor Farao gesteld werd, 30 jaar oud (hoofdstuk. 41:46), en bij Jakob's komen in Egypte, 39, terwijl toen reeds 7 jaar van overvloed en twee van gebrek, dus 9 jaar na Jozefs verheffing voorbijgegaan waren (hoofdstuk. 45:6). Jakob was toen 130 jaar oud (hoofdstuk. 47:9). Alzo is Jozef geboren toen Jakob 91 jaar oud was, en, daar deze geboorte in het 14de jaar van Jakob's oponthoud in Mesopotamië geschiedde (hoofdstuk. 30:25, vrgl. Genesis 29:18,21,27) zo is Jakob in zijn 77ste jaar naar Laban gevlucht, dat is, in het 137ste van Izaak. Eerst 43 jaar later is hij overleden..

2) Zijn ogen waren donker, zegt hier de Heilige Schrift. Is het niet om daar mede te wijzen ook op zijn geestelijke duisternis, waarin hij voor dit ogenblik verkeerde? Want toch, Izaak weet het dat niet Ezau, maar Jakob de van God uitverkorene is, om de meerdere te zijn. Alles, wat dan nu ook volgt, alle de rampen en tegenheden, welke hem en Rebekka en Ezau en Jakob treffen, hebben hun oorzaak hierin, dat zijn geestelijke ogen op dit ogenblik gesloten zijn voor het licht van Gods woord en belofte. Ongeloof of een niet denken aan het woord tot Rebekka gesproken vóór de geboorte van de tweeling, is de grote oorzaak van wat verder geschiedt..

3) Wordt gij ook van uw lichamelijke ogen beroofd, waakt, dat gij ook de ogen van het geloof niet verliest! (Psalm. 39:5,6).

2. En hij zei: Zie nu, ik ben oud geworden, ik weet de dag van mijn dood niet; 1) ik ben op dezelfde leeftijd, waarop veertien jaar geleden mijn broeder Ismaël stierf. (hoofdstuk. 25:17).

1) Ik weet de dag van mijn dood niet! Die tijd is in de raad van mijn Vader bepaald. Zou het goed zijn, dat ik die wist? Oneindige goedheid en oneindige wijsheid verbergen die voor mij.

Licht zou de voorwetenschap daarvan mij wegens mijn inwonend bederf schadelijk zijn. Heb dank, mijn Vader! die in de verzwijging mijn heil bedoelt! O, Geest van Christus! doe mij horen, wat die onzekerheid mij al predikt. Weet ik de dag van mijn dood niet, zo moet ik waken. Waak, mijn ziel! gij weet niet in welke uur uw Heer komen zal. Kom! de lendenen omgord, de lamp brandende! Hoor uw meester: "Tot allen zeg Ik: "Waakt!"

Het schijnt wel, dat Izaak, die voor zo iets met zijn stil karakter toch reeds zeer vroeg veel aanleg toonde, zich, oud geworden, steeds meer in de eenzaamheid van zijn binnenkamer had teruggetrokken, om aldus langzamerhand zich voor zijn dood voor te bereiden..

Met deze woorden wil Izaak zeggen, dat, nu hij oud is geworden, hij geen uur zeker van zijn dood meer is..

3. Nu dan, neem toch uw jacht-gereedschap, uw pijlkoker en uw boog, en ga uit in het veld, en jaag mij een wildbraad.

4. En maak mij smakelijke 1) spijzen, zo als ik die gaarne heb (Genesis 25:28), en breng ze mij, dat ik ete, en mij vooraf versterke (Hand.9:19) opdat mijn ziel u zegene 2) plechtig de rechten van uw eerstgeboorte op u legge, eer ik sterve.

1) Gelijk God de liefelijke geur van het offer ruikt, gelijk Hij de zin van kinderlijk geloof en kinderlijke liefde in zodanige gaven opmerkt (hoofdstuk. 8:1), zo wil de aartsvader door de gave van de liefde, die hij begeert, zich als het ware tot het zegenen opwekken. Op zichzelf past deze trek volkomen bij de kinderlijke eenvoudigheid van de aartsvader, en alleen daardoor werd zij verkeerd en zondig, dat zich daaraan een zondige voorliefde voor Ezau paarde..

2) Rebekka heeft zonder twijfel het woord Gods, dat de meerdere de mindere zou dienen (hoofdstuk. 25:23), aan Izaak bekend gemaakt. Ezau had door zijn huwelijk met de dochters van Heth (hoofdstuk. 25:34) en het verkopen van zijn eerstgeboorterecht (hoofdstuk. 25:29-34) zich de zegen onwaardig gemaakt. Izaak let hier niet op; hij stelt tegenover de godsspraak de eerstgeboorte, tegenover Jakob’s list de openhartigheid van Ezau, tegenover Jakob’s stille leven de moed en sterkte van Ezau, terwijl de liefde en de zorg van de eerstgeborene en het wildbraad, bij de oude en zwakke vader niet zonder invloed gebleven zijn. Nog meer zien wij echter Isaak’s verkeerdheid in de wijze, waarop hij hem zegenen wil. Hij wil dit doen buiten weten van Rebekka of Jakob, en waarschijnlijk is het wildbraad, ten minste in hoofdzaak, een voorwendsel, om deze plechtige zegen onbemerkt en in het geheim te doen geschieden. Er is nog iets, waarom Izaak meer van Ezau hield. Ja ook, om dat verschil van aard en aanleg, waarover wij reeds vroeger spraken; maar ook omdat Ezau hem in die vele kleine geriefelijkheden van het leven van dienst kon zijn. Ja, ook de ouders verkopen wel eens hun liefde voor een schotel linzen, in overdrachtelijke zin genomen. Dat was bij Izaak ook nu weer het geval. Hoor zijn opdracht aan Ezau: "Nu dan, neem toch uw gereedschap, uw pijlkoker en uw boog en ga uit in het veld en jaag mij een wildbraad! En maak mij smakelijke spijzen, zoals ik die gaarne heb, en breng ze mij, dat ik ete, opdat mijn ziel u zegene, eer ik

sterve." Met deze woorden ontdekt Izaak, wat doel hij eigenlijk beoogde, wat middel hij daartoe geschikt achtte, terwijl ook de oorzaak daarvan door dit alles heen schemert..

Aan de verbondszegen zal Izaak wel niet gedacht hebben, maar aan beschikkingen over het vaderlijk erfdeel. Onder zegen wordt door de Heilige Schrift zeer dikwijls een geschenk verstaan. (Genesis 33:11; Jozua. 15:19; 1 Samuel. 25:27; 2 Koningen. 5:15.

5. Rebekka nu, door beiden onopgemerkt, in de nabijheid zich bevond, hoorde toe, als Izaak tot zijn zoon Ezau sprak; en Ezau, de eed, die hij aan Jacob (Genesis 25:33), gezworen had, niet achtende, antwoordde de vader niet: ik heb mijn eerstgeboorterecht reeds verkocht, maar ging aanstonds van boog en pijlkoker voorzien, in het veld om een wildbraad te jagen, dat hij het inbracht tot zijn vader, en zo in het bezit zou komen van hetgeen hij als weggeworpen had.

Rebekka is niet tevreden met het plan van Izaak. Zij weet tevens, dat niet Ezau, maar Jakob door God was uitverkoren. Helaas, door haar bedrieglijk handelen bederft zij voor Jakob de zegen van de Goddelijke belofte.

6. Toen sprak Rebekka, gedachtig aan de goddelijke beloften, en in voorliefde voor haar jongste zoon, tot Jakob, haar zoon zeggende, nadat zij hem buiten voor de deur had opgezocht: Zie ik heb uw vader tot Ezau, uw broeder, horen spreken, zeggende:

7. Breng mij een wildbraad, en maak mij smakelijke spijzen toe, dat ik ete; en ik zal u zegenen voor het aangezicht des HEREN, 1) voor mijn dood.

1)"Voor het aangezicht des HEREN" dat is: in opzien tot Hem en in Zijn naam, zodat het zo goed is, alsof Hij zelf gezegend had. Dit is een bijvoeging van Rebekka aan Isaak’s woord, om Jakob op het gewicht van het ogenblik opmerkzaam te maken; toch is de bijvoeging volkomen overeenkomstig de waarheid. De aartsvaders waren bij zulk een handeling werkelijk werktuigen of plaatsbekleders des Heren, die Zijn woorden hun in de mond legde, gelijk later de profeet Jeremia. (Jeremia 1:9 vv.).

8. Nu dan, mijn zoon! hoor mijn stem in hetgeen ik u gebiede. Gij moet het doen, want Ezau is reeds naar het veld en keert hij eerst terug, zo is de zegen voor altijd voor u verloren; en gij kunt het doen zonder vrees, dat het zonde zij, daar uw moeder het beveelt.

9. Ga nu heen tot de kudde, en haal mij van daar twee goede geitenbokjes; 1) en ik zal die voor uw vader maken tot smakelijke spijzen, gelijk als hij gaarne heeft, en van Ezau gevraagd heeft.

1) Men kan geitenbokken zo toebereiden, dat zij als wildbraad smaken.

10. En gij zult ze tot uw vader brengen, en hij zal eten, opdat hij u daarna zegene, en het van God u toegekende en door uw broeder aan u afgestane geboorterecht, al is het ook tegen zijn wil, op u legge, vóór zijn dood. 1)

1) Haar man tegen zich te vertoornen, de dodelijke haat van zijn broeder tegen Jakob te doen ontstaan, haar geliefde zoon in levensgevaar te brengen, dat alles schroomde zij niet, omdat het erfdeel, door God beloofd, haar voor de geest stond, en zij wist, dat God het aan Jakob had toegezegd..

Aan dit geloof paart Rebekka veel ongeloof en zonde; zij meent, nu zij Isaak's bevel aan Ezau vernomen heeft, dat de goddelijke belofte niet vervuld zal worden en denkt er niet aan, dat de aartsvader alleen zal kunnen spreken wat de Heere hem te spreken geven zal, (vergelijk Hoofdstuk48:13,17-20). Zij neemt haar toevlucht tot ongeoorloofde middelen, tot leugen en bedrog, en leert ze haar eigen zoon; zij vangt Izaak door haar vrouwelijke list in zijn eigen netten (zie Ge 27.4 opm 2b) "Wanneer men Gods woord voor zich heeft, moet men daarvan geenszins afwijken, maar toch ook niet beproeven, om zijn voornemen door onrechtvaardige middelen te bereiken, maar op God zien, die wel middelen weet, hoe en wanneer Hij Zijn woord vervullen zal.

11. Toen zei Jakob, die bij zulk een voorstel het hart klopte, en die tevens het gevaar en de moeilijkheden van een mogelijke ontdekking overwoog, tot Rebekka, zijnmoeder: Zie, mijn broeder Ezau is een harig man (hoofdstuk. 25:25), en ik ben daarentegen een glad man.

Wel het gevaarlijke van dat voorstel duidt Jakob aan, maar niet het zondige. En zondig was het voorstel, daar zij list tegen list stelde, in plaats van te wachten op de wegen des Heren.

12. Misschien zal mij mijn vader, wie toch zeker niet alleen mijn haastig komen, maar ook mijn eigenaardigheid in gang en spraak bevreemden zal, mij aan handen en gezicht betasten, om zich te overtuigen of ik werkelijk degene ben, voor wie ik mij uitgeef, en ik zal, daar hij op die wijze gemakkelijk achter de waarheid komen zal, in zijn ogen zijn, als een bedrieger, zo zou ik zonder twijfel een vloek over mij halen, en niet een zegen.

13. En zijn moeder zei tot hem: Uw vloek, de vloek, die uw vader mocht uitspreken, zij op mij, mijn zoon! alle kwade gevolgen, die hieruit mochten ontstaan, alle verontwaardiging zal ik op mij nemen, daar ik het u geboden heb. Ik ben echter zeker, dat het niet komen zal tot hetgeen gij vreest; hoor alleen naar mijn stem en ga, haal ze (de geitenbokken) mij.

Hier zondigt Rebekka wederom, omdat zij zo van overdreven ijver brandt, dat zij er niet om denkt, dat het Gods goedkeuring niet wegdraagt, wat zij denkt te doen. Zelf wil zij de vloek dragen. Vanwaar echter zo overgroot vertrouwen? Het plan toch was uit haar eigen brein voortgekomen en steunde volstrekt niet op een goddelijk bevel. Niemand zal ontkennen, dat deze ijver, ofschoon hij voorbarig was, toch zowel uit vroomheid voortkwam, als in betrekking stond tot het woord Gods. Want toen haar door de godsspraak was bekend gemaakt, dat Jakob door God was uitverkoren, heeft zij ten behoeve van de goddelijke verkiezing alles achter gesteld, wat in de wereld zichtbaar was, en wat haar natuurlijk gevoel haar zei. Derhalve leren wij door dit voorbeeld, dat, wie bedaard en gelaten wandelt in de weg van zijn roeping, niet iets durft bestaan, dan wat God in Zijn woord toelaat..

14. Toen ging hij, aan de drang van zijn moeder toegevende, en zijn geweten tot zwijgen brengende met de gedachte, dat hij zijn moeder gehoorzaamde (Hand.5:29), en hij haalde ze, en bracht ze zijn moeder; en zijn moeder maakte smakelijke spijzen, gelijk als zijn vader gaarne had.

15. Daarna nam Rebekka, om Izaak te kunnen misleiden, de kostelijke klederen 1) van Ezau, haar grootste zoon, die zij bij zich in huis had, en zij trok ze Jakob, haar kleinste zoon aan.

1) Ezau schijnt, wegens zijn eerstgeboorte, ten opzichte van zijn kleding, een meer voorname plaats in het huisgezin ingenomen te hebben. Zijn kostelijke klederen herinneren aan de rol van Jozef, die, in het bloed van een geitenbok gedoopt, aan Jakob getoond werd. (hoofdstuk. 37:31-35).

16. En de vellen van de geitenbokjes 1) trok zij, om een ontdekking, als Jakob vreesde (vs.11,12), te voorkomen, over zijn handen, en over de gladdigheid van zijn hals.

1) Hier zijn de geiten van de Oosterse kameelgeiten (Angora-geiten) gemeend, "wier zwart zijdeachtig, kort haar, ook door de Romeinen, in plaats van mensenhaar gebezigd werd.

17. En Zij gaf, nadat de kleding alzo voltooid was, de smakelijke spijzen, en het brood, welke zij toegemaakt had, in de hand van Jakob, haar zoon, opdat deze het tot Izaak zou brengen.

Op drie dingen rekende zij, waarop zij eigenlijk haar gehele aanslag tegen haar man had gegrond. Zij ging te rade met de zinnelijke lust, het zedelijk zwak van haar echtgenoot; bouwde op zijn blindheid, zijn lichamelijk gebrek; zij verwachtte het welslagen van haar zondige poging, mede van het zelfzuchtig karakter van haar zoon. Listige mensen pogen steeds van de zonden en zwakken bij anderen gebruik te maken, om hun eigen zin en zonde door te drijven..

18. En hij kwam tot zijn vader, en zei: zoveel mogelijk Ezau’s stem nabootsende, Mijn vader! En hij zei: Zie hier ben ik; (vs.1) wie Zijt gij mijn zoon; aan uw stem kan ik u niet recht herkennen; zijt gij Ezau of Jakob?

19. En Jakob, nu enigszins moediger geworden, want, waar men eens de grenzen van zijn plicht is overgesprongen, is er geen grens voor de vermetelheid meer, zei tot zijnvader: Ik ben Ezau, 1) uw eerstgeborene; ik heb gedaan, gelijk als gij tot mij gesproken had; en u een maal bereid, gelijk gij gaarne hebt; Sta toch op van uw legerstede, zit, en eet van mijn wildbraad, opdat uw ziel, gelijk gij mij belooft hebt (vs.4), mij zegene. 2)

1) "Ik ben Ezau." Toen zijn moeder met haar voorstel tot hem kwam, was hij schroomvallig en angstig, maar nu is hij reeds stoutmoedig. Als eenmaal de voet op de weg van de zonde is gezet, valt de tweede schrede gemakkelijk. En toch is Jakob bestemd om de heilige linie voort te zetten. Hoe schittert dan ook hier Gods oneindige wijsheid en vrijmacht!.

2) Jakob weet, dat hij, overeenkomstig de wil Gods, tot het bezit van dit groot en heerlijk recht geroepen is; hij haakt ernaar in het bezit daarvan gesteld te worden. Hij, zowel als zijn moeder, zijn bij dat verlangen met zondig ongeduld bezield, en tegelijkertijd, toegevende aan verwachtingen van aardse eer en wereldse macht, grijpen zij ongeoorloofde middelen aan, tot het bereiken van hun doel. Omtrent allen echter, die zich in meerdere of mindere mate hierbij bezondigen toont de uitkomst van deze geschiedenis, hoe zij niet anders dan machteloze werktuigen waren in de hand van de Voorzienigheid, die aan een ieder iets anders verschaft of ten deel laat vallen, dan hij begeert of verwacht, en die juist daardoor elke verkeerdheid straft. Izaak ziet zich in zijn verwachtingen ten aanzien van Ezau teleurgesteld; hij, die de geboden Gods weerstreeft, moet blindelings en tegen wil en dank datgene volbrengen. wat hij niet wil. Ezau kon zijn wensen naar aardse macht, waarvoor hij alleen hart heeft, waarop hij als gevolg van het recht van eerstgeboorte had gehoopt, niet bevredigen; Rebekka moet twintig jaar lang haar lieveling missen, en Jakob, die ondermeer ook wel de begeerte heeft gekoesterd, om te heersen in zijns vaders huis, moet ijlings vluchten naar den vreemde, waar het hem veelvoudig wordt vergolden, wat hij jegens zijn vader en zijn broeder heeft misdaan. Zo wil ons dit geschiedverhaal voornamelijk doen zien, hoe God in Zijn genadige verkiezing, in de vervulling van Zijn oogmerken, op verborgen, maar onfeilbare wegen voorwaarts gaat, en Zichzelf openbaart in al Zijn wonderbare heerlijkheid door de bescherming van Zijn kinderen, ook waar deze nog niet vrij zijn van zonde..

20. Toen zei Izaak, die wel Ezau met verlangen tegemoet zag, maar niet begrijpen kon, dat hij thans reeds van de jacht kon teruggekeerd zijn, en het eten kon bereid hebben, tot zijn zoon: Hoe is dit, dat gij het zo haast gevonden hebt, mijn zoon? En hij zei, nu reeds zozeer in zijn rol thuis, dat die vraag hem niet meer in verlegenheid bracht: Omdat de HEERE, uw God 1) dat heeft doen ontmoeten voor mijn aangezicht; Hij heeft mij bijzondere voorspoed gegeven, opdat gij mij zegenen zou.

1) De zonde van Jakob is groot; zijn bedrog vreselijk; maar dat hij hier nog van de "HEERE God" durft spreken, is het zwaarste in zijn zonde. Hij noemt de naam van de Alwetende, en hij steelt, en liegt, en bedriegt; hij noemt de rechtvaardige Vergelder; en toch hij denkt niet aan terugkeren. "Hij misbruikt de naam des Heren tot ijdelheid, het heiligste, om aan woorden van bedrog ingang te verschaffen.".

21. En Izaak zei tot Jakob, die hij nog niet voor Ezau kon houden, daar de stem hem vreemd was: Nader toch, dat ik u betaste, mijn zoon! of gij mijn zoon Ezau zelf zijt, of niet? 1)

1) Hier zou ik de schotel hebben laten vallen, en ware ik weggelopen als een gejaagde..

Het schijnt wel, dat Izaak kwade vermoedens heeft gehad. Izaak, later ook zijn weg overdenkende zal, zonder twijfel, ook toen de weg Gods hebben verheerlijkt, die hem, ondanks zich zelf, gebruikte om Zijn goddelijke raad, ten opzichte van Jakob, uit te voeren..

22. Toen kwam Jakob bij, wegens het overgetrokken geitenvel voor een onderzoek niet vrezende, tot zijn vader Izaak, die hem betastte; en hij zei: De stem is Jakob’s stem, maar de handen zijn Ezau’s handen. 1)

1) De uitdrukking: "de stem is Jakob's stem, maar de handen zijn Ezau's handen," is tot een spreekwoord geworden voor zodanige gevallen, wanneer woorden en handelingen niet overeenstemmen..

23. Doch hij kende hem niet, herkende hem niet voor degene, die hij eigenlijk was, omdat zijn handen harig waren, gelijk de handen van zijn broeder Ezau, en deze zaak besliste bij Izaak, daar hij wegens zijn goedig karakter aan zulk een bedrog niet denken kon; en hij zegende hem, maakte zich gereed om de plechtige zegen, die hij zich voorgenomen had, uit te spreken.

24. En hij zei, om voordat hij aanving, ook het laatste overblijfsel van twijfel uit zijn ziel te verbannen: Zijt gij mijn zoon Ezau zelf? En hij zei: Ik ben het!1)

1) God liet de list gelukken, omdat Isaak's voornemen, om Ezau te zegenen, tegen Zijn raadsbesluiten was (hoofdstuk. 26:23). Ezau kon niet tot het hoofd worden van een godsdienstige stam, waar de huisvader tevens priester was. Uit Ezau's stam mocht een Herodes, geen Emmanuel voortkomen..

Of was de man, wiens gehele levensgeschiedenis niet één godsdienstige gedachte oplevert, geschikt, om voortplanter van de belofte van het Godsrijk te zijn? De goedhartigheid, die doorstraalt in de kleine diensten, welke hij bereidwillig aan zijn vader bewijst, in het uitstellen van de wraak tot de dood van zijn vader, in het huwelijk met een dochter van Ismaël, en later in de verzoening met Jakob, wordt zij niet juist het meest gevonden bij karakters, die geheel onder de macht van het zinnelijke staan, en, in alle dingen even zwak, evenmin de zonde als de drang van hun natuurlijk gevoel kunnen weerstaan?.

Wie zich eenmaal aan leugen en veinzerij heeft overgegeven kan nooit weten, hoe ver de leugenketen zich zal uitstrekken, voordat zijn gehuichelde rol is uitgespeeld.

Eerst was Jakob angstig en bevreesd; nu, nadat hij de vrees heeft laten varen, wordt hij in zijn bedriegen stoutmoediger en standvastiger. Waardoor wij leren, dat, waar iemand eenmaal de wettige grenzen van zijn plicht heeft overschreden, straks gemakkelijk verder gaat. Waarom niets beter is, dan dat iemand zich houdt binnen de perken, hem van Godswege gesteld, opdat hij niet door meer te beproeven dan recht is, de deur voor satan openzet..

25. Toen zei hij: Stel het nabij mij, dat ik van het wildbraad van mijn zoon 1) ete, opdat mijn ziel u zegene. En hij stelde het nabij hem, en hij at; hij bracht hem ook wijn en hij dronk.

1) "Van mijn zoon." niet van u, omdat Izaak nog altijd twijfelt, of hij wel werkelijk Ezau voor zich heeft..

26. En zijn vader Izaak, nadat hij zich tot de plechtige handeling gesterkt had, en tegelijk met de zoon, van wiens spijze hij genoot, in liefde zich verenigd had, zei tot hem: Kom toch bij, en kus mij, 1) mijn zoon!

1) Ook dat doen naderen en dat bevel, om hem te kussen, kwam uit twijfel voort. Izaak vermoedde wel, dat er bedrog gepleegd werd..

27. En hij kwam bij, en hij kuste 1) hem; toen rook hij de reuk van zijn kleren, die door specerijen of welriekende vochten een aangenamen geur hadden (Psalm. 45:9; Spreuken. 7:17; Hoogl.3:6) en uit deze aangename geur aanleiding nemende, zegende hij hem, en hij zei: Zie, de reuk van mijn zoon 2) is als de reuk van het veld, hetwelk de HEERE met kruiden en welriekende bloemen en fris groen rijkelijk gezegend heeft.

1) Dat Jakob ten einde toe zijn bedrieglijke handelwijze volhield, moest wel dienen, om de raad Gods te volbrengen; om zijn besluit te volvoeren. Vergeten wij het echter niet, dat het wel Gods besluitende wil was, dat Jakob werd gezegend, maar geenszins zijn bevelende, dat die zegen op bedrieglijke wijze werd verkregen..

De Christelijke broederkus en de Judaskus zijn hier verenigd..

2) De reuk van Ezau's klederen was die van de velden, die hij als jager doorkruiste. Beroemd was de geur van de Libanon (Hos.1:7; Hoogl.4:11) De geur van kruiden en bloemrijke velden van Kanaän welke aan de erfgenaam van de belofte waren toegezegd, hing in Ezau's klederen..

Jakob, de jongste, wordt gezegend in de persoon van Ezau; de kleren, welke hij aan zijn broeder ontleend had, ademen de vader een aangename en liefelijke geur tegen; waar wij nu, in de naam van Christus, ons stellen voor het aangezicht van de Hemelse Vader, bekleed met het kleed van Zijn gerechtigheid, daar zal de liefelijke geur, welke van dat kleed uitgaat, ons Zijn gunst aldus verwerven, dat wij in diens plaats worden gesteld..

28. Zo geve u dan God, dat het gehele land, dat uw zaad eens bezitten zal, zulk een geurig veld, zulk een schone vruchtbare streek zij; hij geve u van de dauw van de hemel
1) en de vettigheid van de aarde en menigte van tarwe en most 2) (Deuteronomium. 8:7 vv. 11:11 vv. 33:28.

1) De dauw is in Palestina van groot gewicht voor de vruchtbaarheid gedurende de zomertijd, waarin het niet regent (hoofdstuk. 49:25; Deuteronomium. 33:13, 28; Hos.14:6; Zacheria 8:12)

2) Gelijk Abrahams lievelingsbeeld voor Gods belofte de sterrenhemel was, zo was Isaak's lievelingsbeeld de bloeiende en geurende grond. Daarin onderscheidde zich de eerste, die in de ruisende bossen woonde en de andere, die aan de opborrelende bronnen zat. Het beeld van de belofte daalde neer van de hemel tot de aarde..

Izaak schijnt hier zijn zoon slechts aardse goederen te beloven; rijke ambten, goede vrede, ere bij anderen; van het Hemelrijk wordt geen gewag gemaakt. Dit komt daar vandaan, dat God de vader de hoop op de toekomende erfenis eenvoudig en zonder meer als hun doel voor ogen stelde, maar hen daardoor, als langs omwegen, tot het hogere voerde. Zo wilde Hij, dat hun

het land Kanaän als tot een afbeeldsel en onderpand van het Hemelse erfdeel zou wezen. In al Zijn weldaden gaf Hij hun tekens van Zijn vaderlijke liefde, niet opdat zij, met hun aardse goederen tevreden, de hemel zouden vergeten, maar opdat zij, naar de geest van hun tijd zulke steunsels behoevende, trapsgewijs zich tot het hemelse mochten verheffen. Want, omdat Christus, de eersteling van de verrezenen, de hoop op het eeuwige onvergankelijke leven, nog niet was verschenen, bleef Zijn rijk in voorbeelden, als in afschaduwing, afgeschetst tot de volheid van de tijd daar was..

29. Nadat hij hem zo tot erfgenaam van het aan Abraham beloofde (hoofdstuk. 12:7) en hem zelf bevestigde (hoofdstuk. 26:3) land Kanaän, gesteld had, maakte hij hem tot erfgenaam van de overige beloften, terwijl hij hem de voorrang boven alle volken toezegde: Volken zullen u dienen, en natiën zullen zich voor u neerbuigen Jesaja 60:1 vv.); wees heer over uw broeders, en de zonen van uw moeder zullen zich voor u neerbuigen! 1) Vervloekt moet hij zijn, wie u vervloekt; en wie u zegent, zij gezegend! 2) (hoofdstuk. 12:3; Numeri. 24:9).

1) Ofschoon Izaak de tijdelijke zegeningen Gods op de voorgrond stelt, toch leeft niet minder de hoop in zijn ziel, dat zijn zoon de wereld zal vervullen. Zelfs heft hij hem liever op tot dezelfde hoogte, welke hij verwachtte. Van welke zaak het bewijs uit de woorden kan geleverd worden. Want dit is toch de hoofdzaak, dat hij hem de heerschappij over de volken toewijst. Doch vanwaar de hoop op zo grote waardigheid indien hij niet overtuigd was, dat zijn geslacht daartoe door de Heere was uitverkoren en wel volgens deze wet, dat het recht van te heersen bij één berustte? Ondertussen is er grond genoeg voor om dit beginsel vast te houden, dat deze heilige man, waar hij zijn zoon een gelukkige levensloop toebidt, hij wenst dat hem God genegen zij, in Wiens vaderlijke gunst het waar en enig geluk ons alleen mogelijk is..

Het middelpunt van de zegen ligt in het woord: "Wees heer over uw broeders;" want in dit woord lag het opgesloten, dat de zegen eigenlijk zijn deel zou wezen, en anderen slechts deel zouden hebben aan hetgeen hem behoorde. Daarin lag het wezen van de heerschappij over die hun verwante stammen, (broeders," gelijk Jakob er slechts één had in de eigenlijke zin, noemde men dikwijls alle bloedverwanten, hoofdstuk. 29:12), die Israël naar het uitwendig maatschappelijk leven grotendeels uitoefende en later in geestelijke zin door de Messias voor eeuwig verwierf..

2) Izaak bond hiermee zich zelf de handen, zodat hij ook na de verschijning van de ware Ezau, Jakob niet meer vloeken kon. Deze was en bleef de gezegende des Heren, omdat zijn vader, als priester en plaatsvervanger van God, hem gezegend had, (Hebr.11:20). Door het geloof heeft hij gezegend, met het oog op de toekomstige goederen. Zo was dan Jakob de uitverkorene Gods, op wiens schouders hij de lichamelijke zegen, het wereldlijk bestuur en het geestelijk priesterdom gelegd heeft, de nu eenmaal gezalfde Gods, die niet zonder gevaar kon aangerand worden, die zegen bracht, waar hij gezegend werd.

In herinnering is het te houden, dat het niet slechts blote wensen zijn, die de vaders gewoonlijk hun kinderen toebidden, maar zulke, die de belofte Gods tegelijk insluiten. Want Izaak was de wettige tolk van God en het orgaan van de Heilige Geest. En zo was het van

kracht, waar hij hen, die het heil van zijn zoon in de weg zouden staan vervloekte, alsof God het zelf gedaan had. Aldus is dit de bevestiging van de belofte, waardoor God zijn gelovigen in zijn bescherming nemende, zich openbaart als de vijand te zullen zijn van hun vijanden. De hoofdsom van de zegeningen komt dan hierop neer, dat God aan zijn knecht Jakob kenbaar maakt, dat hij de vader, het gezegend hoofd over allen zal zijn; dat Hij hem tot vorst stelt en tevens tot hoofd van het heilig en uitverkoren volk; dat Hij hem door zijn kracht zal beschermen en verdedigen en zijn heil bewaken tegen allerlei soort van vijanden..

Een van de moeilijkste en meest ingewikkelde geschiedenissen is ons hier verhaald, die ons op het levendigst toont, hoe een hogere hand de draden van de geschiedenis leidt; zodat zij door alle zonden en dwaling van de mensen niet in verwarring gebracht kan worden. Ieder weeft de draden, die hij in de hand heeft naar zijn inzicht en naar willekeur, en ten laatste vertonen zich in het afgwerkte weefsel de overeenstemmende en in elkaar sluitende trekken van het door het verstand en de wijsheid van de meester bedachte beeld..

De zegening van Jakob is de prediking van Christus onder alle volken. De wet en de profetie is in Izaak..

II. vs.30-40. Nauwelijks heeft Izaak zijn zegen over Jakob uitgesproken, of Ezau keert van de jacht terug en brengt de vader de verlangde spijze. Daar bemerkt hij, dat hij, als onwillig werktuig in ‘s Heren hand, aan een ander de zegen heeft moeten geven, dan aan wie hij die toegedacht heeft, en dat hij die niet terugnemen kan. Ezau is zeer bedroefd en vraagt nog om een zegen; hem wordt ten minste nog een vruchtbare woonplaats toegezegd en het uitzicht gegeven, zich eens van zijn broeders juk te bevrijden.

30. En het geschiedde, als Izaak voleindigd had Jakob te zegenen, zo geschiedde het, toen Jakob, wie het beloofde land en de wereldlijke regering en het geestelijk priesterschap was toegezegd, maar even van het aangezicht van zijn vader Izaak uitgegaan was, 1) dat Ezau zijn broeder van zijn jacht kwam. Hij kwam, volgens Gods bijzondere leiding, geen ogenblik vroeger, opdat de zegening niet zou gestoord worden, maar ook geen ogenblik later, opdat Rebekka en Jakob zouden weten, hoe makkelijk hun list zou hebben kunnen mislukken (Rom.9:16)

1) God is een meester van de tijd en heeft het grote uurwerk in handen, zodat hij die kan verlengen en verkorten, gelijk Hij wil; in al zijn regeren weet Hij tijd en uur zó te regelen, en de mensen die in de tijd leven, zó te besturen, dat zij niet vroeger noch later komen dan Hij wil, Mijn Christen! beveel aan hem uw zaak. (Psalm. 31:16; Galaten. 5:4; Rom.3:20)

31. Hij nu ook maakte het gevangen wild tot smakelijke spijzen toe, en bracht die tot zijn vader, opdat hij door middel van een aangenaam gerecht de zegen zou verkrijgen, waarvan hij eens (hoofdstuk. 25:29 vv.) om een spijze afstand had gedaan, en hij zei tot zijn vader, evenals eerder (vs 18,19) zijn broeder, alleen met dit onderscheid, dat Jakob bij zijn binnentreden zo weinig mogelijk sprak, totdat hij daarna moediger werd: Mijn vader sta op en ete van het wildbraad van zijn zoon, opdat uw ziel mij zegene.

32. En Izaak, zijn vader, zeer verwonderd, dat weer iemand met dezelfde nodiging tot hem naderde, zei tot hem: 1) Wie zijt gij? En hij Zei: Hoe kunt gij dat vragen, mijnvader? Ik ben uw zoon, uw eerstgeborene, Ezau, die gij naar het veld hebt gezonden, om een wildbraad te vangen en te bereiden, gelijk gij gaarne hebt.

1) Uit de vraag: "Wie zijt gij?" blijkt, dat Izaak nog voor een ogenblik geloofd heeft; dat hij niet bedrogen was.

33. Toen verschrikte 1) Izaak met zeer grote verschrikking, zeer, want het werd hem duidelijk, dat Jakob, waaraan hij eerst getwijfeld had (vs.24), en niet Ezau degene was, die tot hem was ingekomen, en hij zei: Wie is hij dan, die het wildbraad gejaagd en tot mij gebracht heeft? en ik heb van alles gegeten, eer gij kwaamt, en heb hem gezegend. Ik kan het niet meer veranderen; ik weet het aan de heiligegeestverrukking, die over mij kwam, toen ik de zegen uitsprak, dat de Heere zelf hem door mij gezegend heeft: ook zal hij gezegend wezen.2)

1)"Waardoor verschrikte Izaak dan zozeer? Door de ontdekking van Jakob’s bedrog, dat hij van zijn eigen vlees en bloed nooit had kunnen geloven, of wel door de ontdekking van eigen tot dusver volgehouden en zorgvuldig verborgen zelfbedrog? Schrikte hij misschien af voor de jammerlijke gevolgen, die dit alles noodzakelijk na zich moest slepen? Kwam het hem nu mogelijk voor de geest. Nu Ezau zoveel nadruk erop legt, dat hij de eerstgeborene is, dat deze toch even oneerlijk is, daar hij toch vroeger zijn eerstgeboorterecht verkocht heeft, en nu evenwel zijn aanspraak daarop laat gelden? Ezau is dan waarlijk niet beter dan Jakob en ook hij gaat, schoon minder behendig, met bedrog om. Gaat er misschien nu voor Isaak’s blinde ogen het licht op, dat hij nodig heeft en begint hij in te zien, dat hoe ook de mensen beraadslagen en zorgvuldig wikken, het toch God is, wiens raad zal bestaan en die ten laatste beschikt?".

2) Wie zou hier niet veel eerder verwacht hebben, een vervloeking van een vertoond iemand, indien dit alles volgens aardse manier en niet door inblazing van Boven had plaats gehad? O, de zaken hadden plaats gehad, maar op profetische wijze! Weliswaar op de aarde, maar volgens openbaring uit de hemel. Geschied door mensen, maar volgens de openbaring uit de hemel..

34. Toen a) Ezau de woorden van zijn vader hoorde, zo schreeuwde hij met een grote en bittere schreeuw, zeer, daar nu alles onherroepelijk voor hem verloren was; en hij zei tot zijn vader: Zegen mij, ook mij, mijn vader!

a)Hebr.12:17

Ezau is hier het beeld van de wanhoop. Als een onheilige en spotter heeft hij zijn eerstgeboorterecht verkocht. Het geloof in de zegeningen Gods had hij daarmee verworpen, en daarom, waar hij nu ziet, dat Jakob hem voor is geweest, weet hij er niet van om in berouw en boete God te voet te vallen, maar zoekt zijn troost in een ongelovig schreeuwen, hetwelk in een wanhopig schreeuwen zich oplost. En de ervaring, dat zijn zonde hem bezocht wordt, doet hem straks wel op wraak zinnen, maar niet, omdat hij de goddelijke beloften, welke met

het eerstgeboorterecht in verband stonden, moest missen, maar omdat hij tijdelijke zegeningen moest derven. Ezau is de Kaïnsgestalte in het huisgezin van de Patriarchen. Zijn smart was geen smart over de zonde op zichzelf, maar over de gevolgen en daarom een droefheid tot de dood..

35. En hij zei: Ik kan u deze zegen niet meer geven, hoeveel leed ik ook over die vergissing draag. Uw broeder is gekomen met bedrog; de Heere heeft het toegelaten en heeft mij gehouden, dat ik hem niet kende, en zo heeft hij uw, de u toegedachte, zegen weggenomen. 1)

1) Wat de Heer eeuwen daarna in een gelijkenis uitsprak, wordt hier duidelijk getoond: "Wie niet heeft, van die zal ook worden genomen wat hij heeft." Ezau is gelijk aan de boze dienstknecht uit de gelijkenis, die met de talenten, met de gaven, hem geschonken, niet heeft gewoekerd, maar die veeleer heeft veracht..

36. Toen zei hij, in boosheid tegen zijn broeder uitvarende, in plaats van Gods hand hierin te zien en zijn misdadige verachting van de eerstgeboorte te betreuren: Is het niet, omdat men zijn naam noemt Jakob (hoofdstuk. 25:26), dat hij mij nu twee reizen de hiel heeft gehouden, de voet heeft gelicht, heeft bedrogen? Mijn eerstgeboorte heeft hij genomen! 1) (hoofdstuk. 25:33), en zie, nu heeft hij mijn zegen genomen!
2) Voorts zei hij: Hebt gij dan geen zegen voor mij uitbehouden? 3) Hebt gij dan alle zegeningen aan hem beloofd?

1) Hieruit blijkt, dat Ezau’s gemoed door geen berouw gefolterd werd, omdat hij, door zijn broeder te beschuldigen, zichzelf van alle schuld vrijpleit. Want het berouw begint hiermee, dat men smart over de zonde krijgt en zichzelf mishaagt. Ezau had tot in zichzelf moeten afdalen, opdat hij zijn eigen rechter zou zijn. Na het eerstgeboorterecht verkocht te hebben, was hij als een hongerige hond op de spijze aangevlogen. Nu, als had hij geen enkele zonde op zijn geweten, toornt hij tegen zijn broeder. Vervolgens, indien de zegening van enig gewicht was, waarom schrijft hij dan niet toe, niet alleen aan werkelijk bedrog, maar ook aan de Voorzienigheid Gods, dat die zegen voor hem verloren was?.

Ezau onderscheidt twee zaken. Hij dacht, dat na het verkopen van zijn recht, hem de tijdelijke, de aardse zegen, die in zijn ogen de voornaamste was, gebleven zou zijn, en juist daarom had hij die moeten verliezen. Wie het hogere minder acht, moet het mindere met het hogere verliezen. Wie het hoogste het hoogste acht, ontvangt dit en het mindere tevens. (Luk.12:31).

2) Zo denkt de wereld nog heden! De genade van de wedergeboorte, van het kindschap van God, van rechtvaardiging en heiligmaking, waardoor men een eersteling van de schepselen van God wordt en het recht op de hemelse zegen verkrijgt, verkoopt zij, en wil toch daarna deze zegen erven; zij wil zalig, maar niet vroom zijn; zij wil in de hemel komen, maar de weg daartoe niet bewandelen..

3) In het Hebreeuws azalta, bespaarde, reserveerde. Ezau vraagt hiermee aan zijn vader, of deze niet nog een stuk van de erfelijke bezitting voor hem heeft gereserveerd, zodat Jakob

niet van alles heer en meester is geworden. Wederom een kennelijk bewijs, dat Ezau's zinnen alleen op tijdelijk goed gevestigd zijn..

37. Toen antwoordde Izaak en zei tot Ezau: Zie, ik heb hem tot een heer over u gezet, 1) en al zijn broeders, u en al uw nakomelingen, heb ik hem tot knechten gegeven; en ik heb hem met koren en most ondersteund; ik heb hem dat alles toegezegd; gij ziet dus, de gehele zegen van de eerstgeboorte is weg; wat zal ik u dan nu doen, mijn zoon? Ik weet niets meer te bedenken, waarmee ik u zou kunnen zegenen, hoe graag ik ook wilde.

1) Met deze woorden zegt Izaak, dat hij van zijn souvereinrecht heeft gebruik gemaakt, maar ook, dat hij Jakob tot soeverein heeft aangesteld. En hiermee wil hij Ezau doen gevoelen, dat er voor hem niets is gereserveerd. Een souvereinrecht kan niet met een ander gedeeld worden, wel op een ander overgedragen, maar niet met een ander gedeeld. Uit de volgende woorden in dit vers blijkt, dat Izaak nu wel degelijk de belofte Gods aan Abraham en hem geschonken, op het oog heeft gehad..

38. En Ezau zei tot zijn vader: Hebt gij maar deze éne zegen, mijn vader? Zo ik de eerstgeboorte verloren heb, is er nog niet een mindere zegen? Zegen mij, ook mij, mijnvader! En Ezau hief, na het uitspreken van deze woorden zijn stem op, en weende, 1) zodat het hart van de vader brak.

1) De tranen, die uit wraakgierigheid, wangunst, vleselijke begeerten en wereldse zorgen voortkomen, veroorzaken de dood. 2 Corinthiërs 7:10).

Zijn fiere en vrije geest kan de gedachte aan onafhankelijkheid en onderdanigheid niet dragen. Hij, die slechts zijn eigen hartstochten tot dusverre als meesters gehoorzaamde, hij kan en wil geen andere erkennen. Daarom wordt het hem bij Isaak's besliste uitspraak zo naamloos wee om het hart, dat hij, de sterke en forse man, hij, de kloeke en wilde jager, uitbarst in tranen, en, in de spijt over grievende terugstelling, luid en heftig, als het dwingend en onstuimig kind, gaat wenen. Snikkend vraagt hij nog eenmaal: "hebt gij maar deze een zegen, mijn vader? zegen mij, ook mij; mijn vader! en Ezau hief zijn stem op en weende.".

Wel is Ezau hier het beeld van de zondaar die, als Judas later, berouw heeft, maar geen berouw, hetwelk een onberouwelijke bekering werkt..

39. Toen antwoordde zijn vader Izaak, daar opnieuw de profetische geest over hem kwam, en hij door die geest de toekomst van deze zoon zag, en hij zei tot hem: Zie, een zegen, verwant met de aardse zegen van uw broeder, is nog overgebleven: de vettigheden van de aarde, aan de zuidoostelijke zijde van het beloofde land, in het wel rotsachtige, maar op de bergruggen liggende vruchtbare land van Seïr, zullen uw woningen zijn, 1) en van de dauw van de hemel van boven af zult gij gezegend zijn.

1) Deze landstreek, die zich van het zuiden van de Dode zee Jozua 11:17; 12:7) tot aan de Elamitische golf uitstrekte, was in het noordelijk deel meestal eenzaam en met rotsen bezaaid, maar voor het grootste gedeelte een bergland, nog altijd uitmuntend in vruchtbaarheid. Daar

lagen bloeiende plaatsen, met name de hoofdstad Sela (d.i. rots 2 Koningen. 14:7, later Petra geheten, een grote stad, waaraan Arabië Petrea, steenachtig Arabië, zijn naam ontleende). Nog bij de reizigers van latere tijd hebben de prachtige bouwvallen van die stad, die van de tijd van de Romeinen dagtekenen, de grootste verbazing opgewekt. In haar nabijheid zijn nog tegenwoordig "de hellingen van de bergen met graanvelden en boomgaarden bedekt." Het noordelijke deel van het land heet tegenwoordig Dschebel (bij de ouden Gibalene), het zuidelijk deel Dschebel Schera. Dit bergachtig land strekt zich, met talrijke beken doorsneden, naar het westen afhellend, van de Dode zee zuidwaarts uit, langs de gehele woestijn Wady-el Arabah, het vervolg van dat brede en diepe dal, waarin de noordelijke meren van Palestina, de Jordaan en de Dode zee gelegen zijn; naar de oostzijde verenigt zich dit bergland langzamerhand met de woestijn van Arabië; waar zij de Rode zee naderen, worden de hoogten lager..

De aard van deze bergen verschilt zeer van die ten westen van de Wady-el Arabah gelegen zijn. Laatstgenoemde, die slechts tweederde deel van de hoogte van de anderen schijnen te hebben, zijn geheel en al woest en onvruchtbaar, terwijl de andere een rijkdom van regen genieten, en met een menigte kruiden, ja hier en daar met bomen overdekt zijn. De wadys, rivierbeddingen, dalen, zijn ook vol bomen en struikgewas, terwijl de oostelijke en hoger gelegen delen van het land ten dele bebouwd worden en een goede oogst opleveren. Wat het uiterlijk aanzien van de grond betreft, heeft deze enige gelijkheid met de streek rondom Hebron, ofschoon de gedaante van het land geheel anders is.

Wat hier tot Ezau gezegd wordt, is geen zegen, maar een voorspelling. En die voorspelling is voor Ezau bevestiging van de zegen aan Jakob geschonken. Geen erfdeel in het land Kanaän wordt hem geprofeteerd, maar het leven in het vrije veld..

40. En op uw zwaard, niet zozeer van akkerbouw en handel, maar veelmeer van oorlog en door, zult gij leven, want dit komt overeen met uw wilde en ondernemende geest, die in uw nakomelingen zal toenemen en tot een krijgszuchtige aard worden; en gij zult nu wel uw broeder een tijd lang dienen, opdat de belofte (vs.29) vervuld worde, doch het zal geschieden, als gij heersen, met kracht opstaan zult, 1) dan zult gij zijn juk van uw hals afrukken, 2) want zijn zegen is bevlekt door de onheilige wijze, waarop hij die verkregen heeft.

1) Of: "dat gij ook een heer zult worden en zijn juk enz."

2) Na lange onafhankelijkheid werden de Edomieten door Saul overwonnen (1 Samuel 14:47), door David onderworpen (2 Samuel 8:14); en bleven, ondanks hun opstand onder Salomo (1 Koningen 11:14 vv.), onderdanen van het rijk van Juda tot op Joram, toen zij afvielen; door Amazia werden zij weer onderworpen (2 Koningen. 14:7, 2 Kron.25:11 vv.) en moesten ook van Uzia en Jotham afhankelijk blijven (2 Koningen. 14:22. 2 Kron.26:2); eerst onder Achaz, schudden zij het juk geheel af (2 Koningen. 16:6, 2 Kron.28:17). Omtrent het jaar 129 voor Christus werden zij door Johannes Hyrkanus op nieuw overweldigd, tot de besnijdenis gedwongen, en bij de Joodse staat ingelijfd; toch stichtten zij eerst later door Antipater en Herodes een Idumesche Dynastie over Judea, die tot de ondergang van de Joodse staat zich heeft staande gehouden..

III. vs. 41-hoofdstuk. 28:5. Omdat Ezau vervuld is met de gedachte, om zijn broeder te doden, spoort Rebekka Jakob aan naar haar broeder Laban te vluchten; zij weet het bij Izaak zo te leiden, dat hij zelf Jakob naar Mesopotamië zendt, om zich van daar een vrouw te halen en dat hij hem met zijn zegen laat heengaan.

41. En Ezau, in plaats van in dit alles Gods hand te zien, en zich te verootmoedigen, haatte Jakob om die zegen, waarmee zijn vader hem gezegend had; en Ezau zei in zijn hart, en anderen bemerkten welk voornemen hij had: De dagen van de rouw van mijn vader naderen, en ik zal mijn broeder Jakob doden; 1)mijn vader wil ik niet bedroeven; ik zal wachten totdat die gestorven is, dan zal mijn moeder dubbele rouw dragen.

1) Of "nu zullen de dagen van de rouw van mijn vader naderen, want enz." Zo treedt Ezau in Kaïns voetspoor, dat hem zeker ook tot hetzelfde einde zou hebben gebracht, hadden niet de slimheid van Rebekka en de volgzaamheid van Jakob dit verhinderd..

Gelijk Kaïn in woede ontstak tegen Abel, alzo hier Ezau tegen Jakob. Beeld van de vijandschap tussen licht en duisternis, tussen het vrouwenzaad en het slangenzaad. Die haat en vijandschap is alle eeuwen doorgegaan, totdat zij haar hoogtepunt bereikte in de Idumeër Herodes, die het heilig kind Jezus wilde doden, maar evenzeer teleurgesteld werd als nu Ezau. God zorgt te allen tijde voor Zijn volk, voor Zijn Kerk. Jakob was de Kerk en daarom, welke raadslagen Ezau ook beraamde, welke listen hij ook bedacht, zijn raadslagen zouden vernietigd, zijn listen verijdeld worden..

42. Toen aan Rebekka deze woorden van Ezau, haar grootste zoon, geboodschapt werden, zo zond zij, gelijk altijd, spoedig besloten, heen, en ontbood Jakob, haar kleinste zoon, en zei tot hem: Zie, uw broeder Ezau troost zich, gelijk ik zo even heb vernomen, over u, die de vaderlijke zegen hebt verkregen, dat hij u doden zal, en alzo de goddelijke woorden zal teniet maken.

43. Nu dan, mijn zoon! hoor naar mijn stem, en maak u op, vlucht gij naar Haran, tot Laban, mijn broeder.

Rebekka verkiest een vrijwillige ballingschap voor haar zoon, boven de niet-vervulling van de belofte. En al is het aan te nemen, dat hier moederlijke toegenegenheid en zorgvuldigheid niet te miskennen zijn, toch toont Rebekka hier een heldin van het geloof te zijn, die door het geloof Jakob heeft weggezonden, opdat hij de belofte Gods zou behouden. Dat geloof gaf haar kracht, om de scheiding tussen haar en haar lieveling te dragen. Zij hoopt tevens, dat die scheiding niet al te lang zal zijn..

44. Bij het hevig karakter van uw broeder, ware het licht mogelijk, dat hij niet wachtte tot de dood van uw vader, maar in hevige drift u doodsloeg; gij moogt dus hier niet blijven; ga heen tot Laban, en blijf bij hem enige dagen, totdat de driftige boosheid van uw broeder kere; ik ken zijn karakter; nu is hij te vrezen, maar spoedig is die toorn weer voorbij.

45. Blijf daar, totdat de toorn van uw broeder van u af kere, en hij vergeten zal hebben hetgeen gij hem gedaan hebt; dan, als alles weer wel is, zal ik zenden, en u vandaar nemen; waarom zou ik ook van u beiden 1) beroofd worden op één dag? Wanneer Ezau u doodde zou de wraak niet uitblijven, men zou tegen de broedermoorder opstaan en u wreken (2 Samuel 14:6,7), of hij zou als Kaïn vluchten en nergens rust kunnen vinden. Zo ware ik geheel kinderloos.

1) Dacht Rebekka wellicht aan de geschiedenis van Kaïn en Abel, waardoor de eerste moeder tegelijk van beide zonen beroofd werd? Of leefde zo sterk het geloof in haar hart, dat de Heere God onmiddellijk de beraamde broedermoord zou wreken, door ook Ezau op die dag te doden? Beide zaken zijn te verenigen..

Rebekka werd teleurgesteld. Ezau's toorn bleef langer dan zij verwacht had. Rebekka zag haar geliefde zoon Jakob nimmermeer; dit was haar straf..

46. En Rebekka, nadat zij Jakob door deze voorstelling tot de reis had doen besluiten, begaf zich tot Izaak. Die wilde zij de meest dringende reden, die zij voor haar voornemen had, niet bekend maken, of, omdat zij vreesde, dat hij haarwegens zijn voorliefde voor Ezau niet zou geloven, of om het leed over de tweedracht in zijn huis te besparen; zij sprak daarom slechts van een tweede doel, dat zij met Jakob's reis had, en deed dit met echt vrouwelijke slimheid, waarbij tevens bleek, hoe zij Ezau uit de liefde van de vader wilde verdringen; zij zei tot Izaak: Ik heb verdriet aan mijn leven vanwege de dochters van Heth, 1) die Ezau zich tot vrouwen genomen heeft, die reeds 37 jaar mij leed hebben aangedaan, en het gedurig erger maken. (hoofdstuk. 26:34,35). Indien Jakob, die nu reeds 77 jaar oud is, en die niet lang meer ongehuwd zal kunnen blijven, een vrouw neemt uit de dochters van Heth, gelijk deze zijn, van de dochters uit dit land, waartoe zal mij het leven zijn? 2) Het zal beter zijn te sterven dan in zulk een verdriet te leven.

1) Hier sloeg Rebekka een snaar aan, die ook in Isaak's hart trilde; deze toch had niet minder verdriet dan zij, van Ezau's vrouwen; zo herinnerde zij hem tevens aan het voorbeeld van zijn vader, dat hij zo graag volgde, en die ook voor hem geen vrouw van de dochters van de Kanaänieten had willen nemen. (hoofdstuk. 24:1-4).

Zij had met smart het onheilig huwelijk van haar zoon met de inlandse dochters gezien, dit misschien niet kunnen weren; maar toch daaruit begrepen, hoe waar de voorspelling Gods was, die, eenmaal tot haar gekomen, ook door deze echtverbintenis Ezau's werd bevestigd. Evenmin als er een zondige gemeenschap kan zijn tussen God en de wereld, tussen Christus en de Belial, evenmin mag het uitverkoren volk, dat een afgezonderde stelling en erfgoed heeft, zich met de kinderen-hoort het, gij Christenen! die het huwelijk met rijke wereldlingen voor uw zonen en dochters zoekt-van de wereld vermengen. Dat is een heilige eis voor het nageslacht van Abraham, die door God uit het land van zijn vaderen was afgezonderd, en die door het huwelijk van zijn zoon duidelijk had getoond, hoe zeer hij die eis had begrepen en opgevolgd..

"Ik heb verdriet," in de zin van "ik heb een walg aan mijn leven.".

2) Rebekka vervalt soms tot die fout, welke aan levendige en vurige gestellen altoos eigen is. Zij zijn in de omgang, in de vriendschap, en de liefde, zij zijn in alles voortreffelijk, zij zijn getrouw in hun beroep. Maar laat er iets gebeuren, hetwelk zij niet verwacht hadden; laat hun een plotseling ongeluk overkomen; laat hen op enigerlei wijze gevoelig worden aangegrepen-menigmaal barsten zij dan in al te luide klachten uit; dan worden zij ontevreden met hun lot, dan kunnen zij zelfs het leven als een last beschouwen..

HOOFDSTUK 28

BETHEL.

1. 1) En Izaak riep Jakob, en zegende 2) hem, om nu de zegen te bevestigen, die hij hem vroeger tegen zijn wil gegeven had; en daar hij hem nu uitdrukkelijk als de stamhouder van de lijn van de belofte erkende, gebood hij hem, en zei tot hem: Neem geen vrouw uit de dochters van Kanaän.

1) Het ware beter geweest, indien men dit hoofdstuk had laten beginnen met vs.42 van het vorige.

2) Izaak zegent Jakob opnieuw, niet omdat de vorige van geen kracht was, maar tot bevestiging ervan. Daaraan had Jakob grote behoefte. Als de mond Gods handelt Izaak hier. Gelijk de Heere vroeger aan Abraham telkens zijn zegeningen bevestigd had op onmiddellijke wijze, alzo doet Hij hier door de mond van Izaak..

2. Maak u op, 1)ga naar Paddan Aram, ten huize van Bethuël, 2) de vader van uw moeder, en neem u van daar een vrouw, van de dochters van Laban, de broeder van uw moeder.

1) Hoe wordt het hier nu duidelijk, dat Gods raad wordt uitgevoerd en dat menselijke zonden en dwaasheden ook daartoe moeten dienen! Want het bleek duidelijk, dat het Gods wil was, dat Jakob van Ezau zou worden afgescheiden, een tijdlang afgezonderd, opdat hij zou leren een vreemdeling en bijwoner te zijn, maar ook opdat hij als vrije gift van God het land zou ontvangen. En nu moeten menselijke middelen meewerken, opdat dit doel zal bereikt worden. De zorgen voor een vrouw uit het geslacht van Sem en de vrees voor Ezau’s wraak, moeten meewerken, opdat Gods wil, die altijd heilig is en goed, worde vervuld..

2) Daar Bethuël nog leeft, wordt hij genoemd, omdat, zolang de oudste van het gezin nog in leven was, deze het oppergezag bekleedde. Daarom dat niet zelden zelfs vaders nog jongelingen genoemd worden.

3. En God almachtig zegene u, en make u vruchtbaar, en vermenigvuldige u, dat gij in uw nakomelingschap tot een hoop volken wordt.

Nu volgt de zegening, welke in woorden enigszins van de eerste verschilt, maar waarvan het doel hetzelfde is. Vooreerst wenst hij, dat Jakob door God gezegend wordt, dat is, vermeerdere, zich uitbreide in zijn geslacht; dat hij worde tot een menigte van volken, d.i. dat hij vele volken verwekke, die in één lichaam, onder hetzelfde hoofd, verenigd zijn. Alsof hij gezegd heeft: Verschillende volken mogen uit u ontstaan, die één volk uitmaken. En dit is gedeeltelijk wel vervuld, toen Mozes het volk in dertien klassen verdeelde..

4. En Hij geve u ook in al het overige de zegen van Abraham
a) aan u, en uw zaad met u, opdat gij erfelijk bezit het land van uw vreemdelingschappen, hetwelk God aan Abraham gegeven heeft.

a)Genesis 12:2,3; 13:15; 15:18; 24:7; 26:3, Deuteronomium. 34:4 Hand.7:5

Hoe blijkt uit deze woorden het vast onwrikbaar geloof in de beloften van God, God heeft dit land beloofd aan zijn knecht Abraham. God zal zijn belofte vervullen. De grijze Izaak wordt hier profeet van de allerhoogste..

5. Alzo zond Izaak Jakob weg, 1) dat hij wel zonder geleide, maar toch met de zegen van de vader toog naar Paddan-Aram, tot Laban, de zoon van Bethuël, de Syriër, of Arameër (hoofdstuk. 25:20) de broeder van Rebekka, 2) Jakob's en Ezau's moeder.

1) Jakob wordt uit Izaak's huis weggezonden, om hem, naar Gods bestel, af te zonderen van Ezau. Ismaël daarentegen werd uit Abraham's huis weggezonden. Hoe blijkt hier de wijsheid van God! De stille Izaak kan niet verdragen, wat de meer sterke Jakob wel kan. God handelt altijd met zijn volk naar toestand en behoeften..

2) Deze was, toen Jakob na twintig jaar terugkeerde, reeds gestorven. (Genesis 35:27 vv.)

Zij zag dus haar zoon nimmermeer. Dit was de goddelijke straf voor haar zonde. God de Heere rekent hier op aarde met zijn kinderen af..

Ouders kunnen hun kinderen niets beters op hun reis meegeven, dan de Christelijke zegenwens..

IV. Vs.6-9. Ezau neemt nog een derde vrouw uit het geslacht van Ismaël, om zijn vader genoegen te doen, die ontevreden is over de twee Kanaänitische vrouwen.

6. Als nu Ezau zag, dat Izaak Jakob gezegend had, hem de zegen, die hij door bedrog verkregen had, niet had ontnomen, maar integendeel bevestigd (vs.3,4), en dat hij hem naar Paddan-Aram weggezonden had; om zich van daar een vrouw te nemen; en als hij hem zegende dat hij hem geboden had zeggende: Neem geen vrouw uit de dochters van Kanaän.

7. En dat Jakob zijn vader en zijn moeder gehoorzaam geweest was, en naar Mesopotamië, naar Paddan-Aram getrokken was; 1)

1) Zeker heeft Ezau dit uit de mond van Izaak zelf vernomen, die hem daarbij ook zijn ongenoegen over die Kanaänitische vrouwen zal te kennen gegeven hebben. (vs.8).

8. En dat Ezau zag, daar de ouders zich steeds op een meer verwijderd standpunt van zijn vrouwen plaatsten, dat de dochters van Kanaän kwaad waren in de ogen van Izaak, zijn vader, om zijn moeder bekommerde hij zich niet (hoofdstuk. 27:41); zijn vader had hij gaarne gunstiger voor zich gestemd gezien.

9. Zo ging Ezau, zo geheel het beeld van een onbekeerde, natuurlijke mens die zijn misslagen op zijn wijze en in eigen kracht weer wil goedmaken, maar daarbij opnieuw een verkeerde weg inslaat, tot het geslacht van Ismaël (Ismaël zelf was reeds 14 jaar geleden gestorven,

hoofdstuk. 25:17) en nam zich tot een vrouw boven zijn vrouwen (Judith en Basma in hoofdstuk. 26:34 of, gelijk zij in hoofdstuk. 36:2 genoemd worden, Aholibama en Ada), Mahalath (zij heeft gezongen), in hoofdstuk. 36:3 Basmath genoemd, de dochter van Ismaël, de zoon van Abraham, de zuster van Nebajoth (hoofdstuk. 25:13) (verhevene plaatsen). 1) Ezau meende wellicht, dat hij nu veel meer dan zijn broeder voor zich had; nu had hij een vrouw uit de familie van zijn vader, terwijl Jakob een van zijn moeders betrekkingen wilde nemen. Hij bedacht echter niet, dat hij zich hierdoor des te verder van de belofte verwijderde, daar Ismaël reeds uitgesloten was. (hoofdstuk. 21:10).

1) Menig mens wil, wanneer hij in angst of doodsgevaar verkeert, op een gelijke wijze zijn ziel door uitwendige werken, die hij van vrome Christenen afgezien heeft, bijv. door bidden, lezen, kerkgang, avondmaal, erflatingen enz. redden en helpen; maar, zolang het hart niet veranderd is, zolang men geen genade in het bloed van Jezus door het geloof verkregen heeft, blijft men onder de vloek liggen, en gaat men onder deze het eeuwig verderf tegemoet.

Zo treffen natuurlijke mensen, als zij God en mensen beledigd hebben, nooit de rechte middelen, om hen met zich te verzoenen.

Ezau meende hiermee de gunst van de vader te zullen herwinnen, maar berekent niet, dat hij daardoor nog meer dan hij gedaan heeft, tegen de goddelijke wetten zondigt. De polygamie was een schending van het huwelijk en zonde tegen Gods wet..

V. Vs.10-22. Op zijn reis naar Haran, nog midden in Kanaän zich bevindende, overnacht Jakob in het open veld, en heeft hier het veelbetekenend droomgezicht van de ladder. God Zelf geeft hem de zegen van Abraham en belooft hem nog, hem te zullen behoeden op al zijn wegen, en ter rechter tijd in het land terug te brengen, dat hij nu gaat verlaten. Jakob gevoelt bij zijn ontwaken, ontzetting over de ondervonden nabijheid Gods; heiligt de steen, waarop zijn hoofd heeft gelegen; geeft aan de plaats, waar de openbaring hem ten deel geworden is, een veelbetekenende naam en verbindt zich tot de dienst des Heren.

10. Jakob dan, nadat zijn vader hem gezegend had, toog uit
1) van Bersébа, waar Izaak toen woonde (hoofdstuk. 26:33 vv.), en ging naar Haran. 2)

1) In het verband van deze geschiedenis is dit voornamelijk op te merken, hoe in de persoon van één mens, God Zijn Kerk heeft beveiligd. Want Izaak, wegens zijn ouderdom, lag daar als een dode tronk. En ofschoon in zijn binnenste nog een levende wortel school, zo bleef echter ten opzichte van hem, wegens zijn verzwakte en vergrijsde leeftijd, geen hoop op meer nakomelingschap over. Ezau was wel gelijk aan een bloeiende en krachtige tak en had de meeste vertoning en sierlijkheid, maar die kracht was slechts tijdelijk, voor deze aarde. Jakob werd als een afgesneden tak naar een ver verwijderd land gevoerd, niet opdat hij daar als een ingeënte en geplante kracht, grootheid zou zoeken, maar besproeid met goddelijke besproeiing niet anders dan in vermogen zou uitspruiten. Op verwonderlijke wijze beschermt hem de Heere en zendt hem kracht toe, totdat Hij hem weer naar het huis van zijn vader terugbrenge. Ondertussen zullen de lezers kunnen opmerken, dat, terwijl hij zelf als de gezegende van God in ballingschap wordt gezonden, de verworpen Ezau stof wordt gegeven

om te roemen, daar aan hem de onbeheerde bezitting wordt overgelaten, opdat hij, zonder mededinger, ongedeerd zou kunnen regeren. Opdat wij er ons niet over verbazen, indien soms de goddelozen, als het ware, hun wensen vervuld krijgen, op hun overwinningen, stoffen, terwijl zij ons verdrukken..

2) De plaats, waar Abraham een tijd lang gewoond had, en waar nu Laban woonde..

11. Zo had Jakob het vaderhuis met de openbaringen en de verering van de enige ware God achter zich, de eenzaamheid om zich, de gedachte, die hem beschuldigde, in zich, en een donkere toekomst voor zich. En hij geraakte, na ongeveer drie of vier dagreizen (hfd.22:4), op een plaats, in de nabijheid van de stad Luz (vs.19), enige mijlen noordelijk van Jeruzalem, waar hij vernachtte, gelijk de reizigers in het Oosten dit zelden op het open veld doen, want de zon was ondergegaan, en alzo kon hij de stad niet meer bereiken, en hij nam een van de stenen van die plaats, en maakte zijn hoofdkussen,
1) en legde zich te slapen2) op dezelfde plaats.

1) Met weinige woorden meldt de Schrift de lange reis van Jakob van Berséba naar Haran. Die korte mededeling is wederom bewijs voor de waarheid van hetgeen ons hier gemeld wordt. Overigens, welk een verschil voor de zoon van de rijke herdersvorst tussen het verblijf in de vaderlijke tent en nu in het vrije veld! Een steen zijn hoofdkussen en de blote hemel boven hem, zonder enige beschutting!.

2) Uit de grondtekst blijkt, vooral door de keuze van de woorden, dat de aartsvader zich ook nu volkomen veilig voelde in het eenzame veld. In het vertrouwen op de Heere, zijn God, legt hij zich rustig neer om te slapen. De droom, die hij droomt, getuigt ervan..

Niet elke slaap is een teken van rust en vrede. Jona, vluchtend voor Gods aangezicht, sliep temidden van de storm (Jona 1:5); de discipelen des Heren waren in slaap gevallen van droefheid. (Luk. 22:45).

12. En hij droomde 1) door bijzondere besturing van God, nadat hij onder veel vrees en ontroering ingeslapen was; en ziet; dit was de droom, die hij had; hij zag, als teken van het goddelijk verbond, dat een brug stelt tussen het arme, hulpeloze mensenkind hier beneden en de zalige hemel daarboven, dat een ladder 2) was gesteld op de aarde, waarvan de top aan de hemel raakte; en ziet, de a) engelen Gods, als tekenen van trouw, onafgebroken zorg van de Verbondsgod voor zijn uitverkoren knecht, klommen daarbij op en neer, 3) zijn zuchten en benauwdheden naar boven dragende, en van boven hulp en sterkte hem brengende.

a) Joh.1:52

1) Hier leert Mozes, hoe de Heere Zijn knecht ter gelegener tijd, ja, op (zoals men zegt) het juiste, beslissende tijdstip te hulp komt. Want wie zou niet gezegd hebben, dat de heilige Jakob door God verlaten was, blootgesteld aan de aanvallen van wilde dieren en overgegeven aan alle ongenegen van de hemel en de aarde, nergens hulp en troost kunnende vinden? Maar toen hij in de uiterste nood was gebracht, greep de Heere hem plotseling bij de hand en hief

op wonderbaarlijke wijze zijn bezwaren op, door een duidelijke Godsspraak. Zoals dus vroeger zijn onverwinnelijke volharding uitblonk, zo gaf de Heere nu ook een merkwaardig voorbeeld van Zijn Vaderlijke zorg jegens Zijn gelovigen. Doch drie zaken zijn hier op te merken. Vooreerst, dat de Heere zelf Jakob in de droom verscheen. Vervolgens, het soort van gezicht, wat door Mozes wordt beschreven, en ten derde, de woorden van de Godsspraak..

Wij worden hier voor het eerst bekend gemaakt met "de droom" als vorm van Godsopenbaring (Numeri. 12:6), welk niet op een en dezelfde lijn staat met het nachtgezicht van Abraham. De droom staat niet buiten het gebied van het zielenleven, maar staat er zielkundig mee in verband. Het droomgezicht, hetwelk aan Jakob, later aan Jozef, Farao en anderen geschonken werd, is echter op bijzondere wijze gewrocht door God, om daarmee of de persoon van de gelovige, zoals hier, te sterken, of de persoon, aan wie het geschonken werd, de toekomst te ontsluieren. Of zulk een droomgezicht ook zodanig met het zielenleven van de persoon in verband staat, dat een Farao, als zorgend koning, juist daarom die dromen droomt, valt te betwijfelen. Wij keren de orde liever om..

2) Wat betekende die "ladder, gesteld op de aarde, waarvan de top aan de hemel reikte?" Ontegenzeglijk was zij een beeld van Gods onafgebroken gemeenschap met de gelovige hier op aarde, maar daarom ook symbool van de Middelaar van God en van de mensen, die hemel en aarde verbindt, door Wie de volheid van Gods genade tot Zijn gelovigen afvloeit en de gelovige met zijn God wordt verenigd. Een dubbele bedoeling dus: zowel om de aartsvader te sterken en te bemoedigen in de strijd van het leven, die hem wachtte, als ook om aan hem het eeuwig verbond van de genade te bezegelen. Door Christus is het verworven, dat de Engelen van God ten dienste worden uitgezonden diegenen, die de zaligheid beërven zullen. Tot Nathanaël zegt de Heere het zelf, hoe Hij zelf de ladder is, de weg van de gemeenschap tussen hemel en aarde. (Johannes 1:51).

3) Op en neer." Het is, opdat Jakob zou weten, dat zij als dienstknechten van God zijn behoeften en noden uit de volheid van God zouden vervullen, dat zij hem altijd zouden omringen met hun bescherming..

De Engelen dalen niet voor het eerst neer; zij zijn reeds op aarde; zij waren bij Jakob reeds gedurende zijn gehele leven geweest; zij hadden zijn zonden gezien en brachten, ondanks deze hem de zegeningen van de vrije genade van God..

De regenboog sprak in een vluchtige kleurenglans uit, dat de heerlijkheid en de goedheid van God uit de hemel over de aarde zich uitstrekt; de hemel-ladder spreekt meer bepaald van de vereniging en het levendig verkeer tussen hemel en aarde. De hemel-ladder van boven naar beneden betekent de openbaringen, woorden en beloften van God; de hemel-ladder van beneden naar boven het geloof, de zuchten, de schuldbelijdenis en de gebeden. De op en neer bewegende Engelen zijn de boden en de tekenen van een persoonlijk verkeer tussen Jehova en de Zijnen..

"Wie is gelijk de Heere, onze God? die zeer hoog woont, die zeer laag ziet, in de hemel en op de aarde." (Psalm. 113:5,6). Treffende gedachte, veelbetekenende voorstelling. Gods alom

tegenwoordigheid, Gods voorzienigheid, Zijn grootheid en Zijn goedheid in één adem genoemd. Zo kent hij, die door de heilige mannen Gods onderwezen is, de God van de hemel en de aarde, aan wie niemand gelijk is. Gezeteld boven de sterren, die Hij allen bij name oproept, zodat geen van haar gemist wordt, en tegelijk Zijn milde hand openende om al wat op aarde leeft, te verzadigen. Met majesteit en heerlijkheid bekleed, het ontoegankelijk licht bewonende, en de wind verzachtende voor het geschoren lam. Niets zo machtig, dat het Zijn macht weerstaat, niets zo gering, dat het aan Zijn aandacht ontsnappen zou. Niets zo luisterrijk in alle hemelen, dat bij Zijn luister niet in het duister wegzinkt; niets zo onaanzienlijk, dat Hij het niet zou willen aanzien, ja kweken, ja koesteren.

13. En ziet de HEERE stond 1) op dezelfde ladder, en zei, Zijn verbond met Abraham en Izaak en de aan deze gegeven beloften nu plechtig aan hem bevestigende: Ik a) ben de HEERE, de God van uw vader Abraham, en de God van Izaak; 2) dit land, waarop gij ligt te slapen, b) zal Ik aan u geven en aan uw zaad. 3)

a)Genesis 35:1,3; 48:3 b) Deuteronomium. 12:20; 19:8

Het droomgezicht is van zo grote betekenis, dat de verhaler het met een driemaal herhaald: "en ziet" inleidt..

1) In het Hebreeuws Nidzaav. "Stond recht op" in de zin van: stond ten dienste als vrijwilliger. Jakob zag hier de Heere staan, gelijk Stefanus, eeuwen daarna, de Zoon des mensen zag staan tot zijn hulp gereed. De Hebreeuwse uitdrukking wil dan ook niets minder zeggen, dan dat Jakob de Heere zag staan in een gestalte, die hem duidelijk toonde, dat Hij zijn helper en beschermer zou zijn..

2) Niet zonder reden, noemt de Heere zich hier de God van Abraham en Izaak. In dat: "Ik ben de Heere" lag voor Jakob iets majestueus, maar door de bijvoeging moet Jakob weten, dat die Majestueuze God de God is, welke zijn vaderen Abraham en Izaak omringd heeft met Zijn gunst en goedertierenheid..

3) Wij merken op, dat het zaad van Jakob hier aan de overige kinderen van Abraham wordt tegenovergesteld, die naar het vlees uit hem hun geslacht afleiden, maar afgesneden waren van het heilig geslacht..

14. En uw zaad zal wezen als het stof der aarde, en gij zult uitbreken in menigte, westwaarts en oostwaarts en noordwaarts en zuidwaarts; 1) en a) in u en in uw zaad zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.2)

a) Genesis 12:3; 18:18; 22:18; 26:4.

1) Aan Jakob wordt hier dezelfde belofte gedaan als aan Abraham, en al zijn de omstandigheden niet volkomen dezelfde; toch in wezen wel. Want ook Jakob is een eenzame, is zelfs een balling en voor het oog van de wereld is terugkeer tot het vaderhuis niet zonder gevaar. En toch doet God hem deze belofte, opdat ook hij zou leren te leven door het geloof

in de beloften. Zo staat Jakob ook daar voor de Kerk als een opgericht teken, dat de gelovige door het geloof deel heeft aan alle de weldaden Gods en door het geloof alleen..

2) Hiermee wordt Jakob de verpersoonlijking van de belofte van het heil..

15. Vervolgens Jakob voor zijn tegenwoordige toestand en de tijd van de beproeving moed en kracht instortende, opdat hij de man van de hoop worden zou (zie "Ge 24.63), ging de Heere voort: En zie, Ik ben met u, en Ik zal u behoeden overal waarheen gij trekken zult, en Ik zal u terugbrengen in dit land; want Ik zal u niet verlaten, totdat ik zal gedaan hebben hetgeen Ik tot u gesproken heb. 2)

1) Zo werkt God op hem, die eens Israël zal zijn, met Zijn voorbereidende genade. Jakob, alleen met zijn staf, het ouderlijk huis ontvlucht voor een moordlustige broeder; Jakob, met de sprake van het geweten over zijn liegen en bedriegen, waarom hij nu de ellende ondervindt, zou hier door strenge bestraffing van God verpletterd zijn geworden, o! zich geheel hebben afgekeerd. "De Heere zoekt hem met Zijn liefdekoorden te trekken en voor altijd aan zich te verbinden, opdat hij later in zijn straffen de kastijdende roede van de Vader erkennen mocht. Het drietal is nu vol, en in het verbond van God ingewijd.".

Deze belofte heeft een tweeledig doel. Vooreerst om Jakob staande te houden temidden van de beproevingen die hem wachtten, en in de tweede plaats om Jakob vast te doen houden aan het verbond, dat Hij met hem ook nu heeft opgericht. Zo werd hij versterkt door woord en teken beide..

16. Toen nu Jakob van zijn slaap ontwaakte, zei hij, vervuld van de indrukken van de ontvangen openbaring: Gewis is de HEERE met zijn neerbuigende genade aan deze door enkel ongelovigen bewoonde plaats, en ik heb het niet geweten,1) ik meende, toen ik mij tot de slaap neerlegde, dat ik van allen verlaten was, en zie, de Heere is met mij.

1) Dat God alomtegenwoordig was wist Jakob; maar hij had daaraan niet gedacht; dat Jehova, als Verbondsgod, zich, niet alleen bij de gewijde altaren van zijn Vader, maar ook hier openbaren zou, is hem nieuw. Zijn verwondering is daarover, dat God (Elohiem) zich hier aan hem openbaart als Jehova.

Duidelijk spreekt Jakob het hier uit, dat zijn droom geen gewone droom geweest is, maar ook, dat hij ongedachte en onverwachte genade heeft ontvangen. Ik heb het niet geweten, zo spreekt nog dikwijls de gelovige, als de Heere op het onverwachtst uitkomsten gaf, waar de toekomst zo duister scheen..

17. En hij vreesde, 1) hij gevoelde een eerbiedig vrezen op de plaats, waar hij voor het eerst met een verschijning des Heren verwaardigd was geworden, en zei: Hoe vreselijk, 2) hoe heilig, is deze plaats. Dit is niets, dan een huis van God, en dit is de poort van de hemel;3) hier heeft God bij mij gewoond, tot mij gesproken en mij gezegend; hier heeft zich de hemel boven mij geopend, mij een blik in het goddelijke laten doen en de krachten van de toekomstige eeuw laten smaken.

1) "En hij vreesde." Deze vrees is niet op één lijn te stellen met die van de goddelozen voor God, maar drukt uit: een heilig ontzag voor de Heere, die Hem verschenen was, welke straks er toe leidt, om de steen te zalven. Het is een vrezen, welke leidt tot ootmoedige en nederige Godsverering. Ook is het niet onwaarschijnlijk, dat hier de naam van "God" is weggelaten, zodat wij zouden kunnen lezen, "Hij vreesde God". Ook in Jeremia 44:10 geschiedt dit..

2) De aloude Christelijke kerk noemde het Heilig Avondmaal een *vreselijk* geheim. Al was het hier meegedeelde gezicht een vriendelijke, vertroostende aard, zo gaat niettemin met zodanige openbaringen Gode een heilige huivering voor Zijn grootheid gepaard, die de zondaar met diepe eerbied voor Hem vervult en hem de gaven en beloften van Zijn genade des te dierbaarder maakt..

In het Hebreeuws Nora: prachtig, verheven. De vertaling "vreselijk", is minder juist, tenzij in de zin van "te vrezen", omdat de heilige God daar Zijn tegenwoordigheid openbaarde. In de zin van "verheven" komt dit woord ook voor in Psalm. 99:3 en Job 37:22.

3) Hier heeft God een kansel opgericht, en gepredikt, dat de kerk altijd bestaan zal. Jakob is toehoorder met de Engelen. Gij moogt echter niet tot St. Jakob lopen, maar zie met geloof op de plaats, waar het Woord en de Sacramenten zijn, daar is de poort tot God en tot de hemel..

18. Toen stond Jakob, onder het uitspreken de zo-even genoemde woorden, ‘s morgens vroeg op, en hij nam die steen, die hij tot zijn hoofdkussen gelegd had, en a)zette hem tot een opgericht teken, 1) om de plaats nauwkeurig aan te wijzen, waar de verschijning hem te beurt gevallen was; en goot daar olie 2) boven op, om hem voorlopig tot een heiligdom te wijden, terwijl hij, teruggekeerd, daar een altaar bouwen zou.

a)Genesis 31:13; 35:14

1) Het was in oude tijden gebruikelijk stenen op te richten tot herinnering aan buitengewone gebeurtenissen. (Exodus. 24:4; Jozua. 4:4-9; 19-24, 1 Samuel. 7:12 enz. Zie Psalm. 118:22 en 23, Jesaja. 8:13-15.

2) De olie, die in de hete luchtstreken het lichaam lenig, gezond en schoon doet worden, die ook aan de spijzen voedende, versterkende kracht meedeelt, boter of ander vet bezigde men tot haar bereiding niet, (hoofdstuk. 18:8) de noodzakelijke grondstof, waardoor de mens het licht in de duisternis kan ontsteken, is van oudsher het zinnebeeld van de levenwekkende en vernieuwende gaven van de Heilige Geest; zij is daarom ook het middel, waardoor alles God gewijd en met Zijn Geest en met Zijn leven vervuld wordt; waarom dan ook later zowel mensen als gereedschappen daarmee werden gewijd..

In het oosten ging men niet op reis, dan voorzien van olie, om daarmee de leden lenig te houden. Door de drang van het gemoed en van de liefde giet Jakob nu de olie, die hij overigens nodig had om de vermoeide leden te kunnen sterken, uit op de steen en offerde daarmee wat het zijne was aan de Heere. Wel een bewijs, dat in zijn hart de waarachtige, zelfverloochenende liefde tot zijn Verbondsgod was ontvlamd.

19. En hij noemde de naam van die plaats, naar hetgeen hij (vs.17) van haar gezegd had, Beth-el (huis Gods); daar toch de naam van die stad, in wier nabijheid Jakob de nacht had doorgebracht, met haar omtrek, tevoren was Luz 1) (amandelboom).

1) Zij behield deze naam ook bij de Kanaänieten, totdat de kinderen van Israël het land innamen, en de nieuwe naam in de plaats stelden. Jozua 16:2; 18:13)

20. En Jakob beloofde een gelofte 1) zeggende: Wanneer God met mij geweest zal zijn, waaraan ik niet twijfel, en mij behoed zal hebben op deze weg, die ik reis, en mij gegeven zal hebben brood om te eten, en kleren om aan te trekken. 2) (1 Tim.6:8).

1) In het Hebreeuws Jiedar neder: Hij beloofde een gelofte. In de Mozaïsche wetgeving wordt dezelfde uitdrukking of hetzelfde woord gebruikt voor "vrijwillig offer." (Leviticus. 7:16; 22:18,21). Wat Jakob hier dus doet is later bij de wet door Mozes geregeld op goddelijk bevel..

2) Jakob heeft niet veel behoeften, maar spreekt hier uit, wat altijd de eis van God is, om tevreden te zijn met voedsel en deksel..

21. En ik in het huis van mijn vader in vrede zal weergekeerd zijn, gelijk Hij mij dit alles heeft toegezegd, zo zal de HEERE in mij tot een God zijn, 1)die ik mijn gehele leven wil dienen.

1) Wanneer mij God tot Jehova is, zo zal Jehova mij God zijn. Wanneer de Heer van de Engelen en van de wereld zich aan mij als Verbondsgod betoont, zo zal ik mijn Verbondsgod als de Heer van de gehele wereld verheerlijken..

22. En deze steen, die ik tot een opgericht teken gezet heb, zal een huis Gods wezen, 1) een altaar, een plaats om te offeren en de naam des Heren aan te roepen (hoofdstuk. 12:7,8; 13:18) en van alles, wat Gij mij geven zult, zal ik U voorzeker de tienden 2) geven, deels tot brandoffers en dankoffers (Deuteronomium. 14:28 vv.), deels tot oprichting van het altaar, en tot andere aan God welgevallige werken. (hoofdstuk. 35:7).

1) Het getal tien, waarmee de reeks van de grondgetallen sluit drukt het denkbeeld van de volledigheid, van het geheel uit. Terwijl bij bijna alle volkeren in de oudheid de tienden van alle goed werden uitgekeerd, en wel zeer dikwijls als opbrengst ten behoeve van de Godsverering, wilde men daarmee te kennen geven, dat alle eigendom God behoorde, en zocht men, door deze uitkering dit erkennende, het bezit en het genot van het overige te heiligen (hoofdstuk. 14:20) Omdat Jakob wel geen priesters, noch instellingen van godsdienstige strekking had, waaraan hij het tiende deel van zijn eigendom kon geven, zo moet hier zeker worden gedacht aan een soortgelijk gebruik, als er elke drie jaar, bij gelegenheid van de maaltijden van de tienden, onder de Israëlieten plaats had (Deuteronomium. 14:28,29); men nodigde de Leviet, de vreemdeling, de weduwen en wezen uit, om offermaaltijden te houden..

2) Sommigen gaan in hun schroomvalligheid te ver, die liever alle geloften veroordelen, om de deur voor het bijgeloof niet open te zetten. En is ook de vermetelheid te berispen van hen, die geloften doen, onverschillig wat zij bevatten, zo hebben wij ons niettemin te wachten, dat wij niet aan de andere zijde hun gelijkvormig worden, die elke gelofte, welke ook, verwerpen. Zal een gelofte zijn, wat zij behoort te wezen, dan moet haar bedoeling God welgevallig zijn; ten tweede mag men niets beloven, dan wat God, op zichzelf beschouwd, goed noemt, en eindelijk, wat Hij zelf ons aanwijst. Zo wilde Jakob hier niets anders doen, dan een getuigenis afleggen, een bewijs leveren van zijn dankbaarheid; ten andere beloofde hij niets anders dan God te dienen, gelijk het betaamt, en eindelijk belooft hij geenszins in vermetelheid meer, dan hij bezit, maar slechts de tienden van zijn goed tot een heilige offergave..

Dit is een metonymische spreekwijze. Niet toch de steen zelf zou een huis van God zijn, maar op die plaats zou hij later de Heere dienen en verheerlijken..

Hoe menig Bethel was er op mijn weg! Mijn God! hoe kon Gij zo dikwijls mij leren en waarschuwen; mij redden uit de nood, mij door mijn eigen zonden berokkend; mij bewaren in gevaar, waarin ik mij moedwillig stortte; en dat, terwijl ik voortging en steeds ook na Uw zegeningen opnieuw voortging met U te vergeten, te beledigen, te bedroeven! Ik leefde zonder U, en voortdurend klopte U aan mijn hart, dat zich weer gedurig voor u sloot. Jarenlang wilde ik niet. Jarenlang wilde Gij wel. O God! heb dank, dat no zo menig Bethel, ook een Pniël werd gevonden!.

HOOFDSTUK 29.

JACOB VERKRIJGT VOOR EEN DIENST VAN VEERTIEN JAAR TWEE VROUWEN.

I Vs.1-14. Jakob, gelukkig in Mesopotamië aangekomen, treft bij een put bij Haran enige herders en daarna Labans dochter, Rachel, aan, die haar vaders schapen weidt. Hij maakt zich aan haar bekend; zij geeft haar vader van hem bericht, en Laban gaat naar buiten om de neef te verwelkomen en in zijn huis te leiden.

1. Toen hief Jakob, door zijn ondervinding te Bethel van alle vrees verlost, en met een hart vol vrolijk vertrouwen, zijn voeten op, 1) en ging naar het land Mesopotamië, het land van de kinderen van het Oosten. Nadat hij het land Kanaän ver achter zich had, na een reis van meer dan 120 mijl, kwam hij daar aan.

1) Door de verschijning van de Heere gesterkt en in het geloof, dat de Heere zijn weg zou besturen, vervolgt Jakob zijn weg. En zijn Verbondsgod maakt hem niet beschaamd, maar bestuurt zijn schreden alzo, dat hij de herders van zijn oom Laban ontmoet..

2. En hij zag toe, of hij niet ergens iets gewaar kon worden, dat hem enige aanwijzing kon geven, om de weg naar Haran te vinden, en ziet, er was een put in het veld; en ziet, er waren drie kudden schapen daarnaast neerliggende,
1) want uit die put drenkten zij (de in die streek wonende herders) de kudden; en (gelijk dit meer het geval is, waar men geen levend water heeft, maar het regenwater in putten moet verzameld worden) er was een grote steen op de mond, de opening, van die put; die steen was zo zwaar, dat een enkel man die niet kon wegwentelen, zodat een vreemde herder, die daar zijn kudde voorbijdreef, het water niet kon wegnemen.

1)Dergelijke tonelen waren in het Oosten gewoon (hoofdstuk. 24:11 vv.; Exodus. 2:16 vv. en zijn het nog heden Bij die putten zijn stenen drinkbakken, en de gewoonte is, dat de eerst aangekomene het eerst zijn vee drenkt. Bij de Arabische Bedoeïenen behoren de putten aan enkele stammen of families, en vreemden mogen niet anders dan voor geschenken, dat is, tegen betaling, daaruit putten. Daarom is er dikwijls strijd over (hoofdstuk. 26:19). De Arabieren weten ze zeer goed te bedekken, zodat zij voor vreemden verborgen zijn Het bedekken met een steen komt nog heden voor. "Over de meeste putten is een grote, dikke, platte steen gelegd, in het midden waarvan een gat gehouwen is, dat de opening van de put vormt. Dit gat vonden wij op vele plaatsen met een zware steen bedekt, voor de wegwenteling waarvan twee of drie man nodig waren."

3. En derwaarts werden telkens al de kudden verzameld van al de herders, aan wie die put toekwam, volgens een onder hen bestaande overeenkomst, en zij wentelden de steen van de mond van de put, en drenkten de schapen uit de drinkbakken, èn opdat van het voorhanden water niets nutteloos zou verloren gaan, èn opdat niemand van de medebezitters bij de anderen tekort zou komen; en zij legden de steen weer op de mond van die put, op zijn plaats,
1)opdat de wind het zand niet daarin zou waaien en om het gebruik door vreemden te beletten.

1) Uit het verhaal schijnt men te moeten afleiden, dat de bron niet zeer dicht dij Haran lag (Jakob ziet geen stad); waarom hier de bron, in hoofdstuk 24 bedoeld, niet gemeend kan zijn..

4. Toen zei Jakob tot hen, tot de herders, die zich bij de put gelegerd hadden: Mijn broeders!1) gij; van waar zijt gij? En zij zeiden: Wij zijn van Haran, dat niet ver van hier verwijderd ligt.

1) Uit deze ontmoeting blijkt, hoe groot de eenvoudigheid van zeden in die tijd was. Want ofschoon de broedernaam dikwijls aan goddelozen en slechten bij vergissing werd gegeven, toch is er geen twijfel aan of toen was de menselijke samenleving op vertrouwelijker wijze geschoeid. Vandaar dan ook, dat Jakob hem onbekende mensen, broeders noemt, zonder twijfel volgens het toen heersend gebruik..

5. En hij zei tot hen: Kent gij Laban, de zoon van Bethuël, en kleinzoon van Nachor? En zij zeiden: Wij kennen hem.

6. Voorts zei hij tot hen: Is het wél met hem? En zij zeiden: Het is wél, en zie, Rachel (ooilam) zijn dochter,
1) komt straks met de schapen, 2) om ze uit deze put te drenken.

1) Men leert hieruit het huishoudelijke van die dagen kennen, dat ook Rachel haar arbeid ten koste legt aan de kudde. Want, wanneer Laban overvloed hebbende van dienstbaren, toch zijn dochter voor heel gewone en geringe diensten gebruikt, is dit niet, omdat het schandelijk was, kinderen in rust, wekelijkheid en vermaak groot te brengen?.

2) Een zeer voorzichtig antwoord geven de herders hier. Laban-zijn doen en laten geven recht tot de veronderstelling -zal wellicht niet bemind bij zijn onderhorigen geweest zijn. Zij willen echter geen kwaad van hem zeggen en verwijzen nu de vreemdeling naar zijn dochter..

7. Toen Jakob, die was uitgegaan, om een vrouw voor zich te zoeken, hoorde dat Rachel kwam, had hij gaarne de herders verwijderd gezien, om haar alleen te ontmoeten; en hij zei tot die mannen: Ziet, het is nog hoog dag, het is geen tijd, dat het vee verzameld wordt, waarom zou het zolang van het grazen worden afgehouden? drenkt de schapen en gaat heen; weidt hen opnieuw.

8. Toen zeiden zij: Wij kunnen niet, wegens de onder ons bestaande overeenkomst (vs.5), totdat al de kudden samen zullen verzameld zijn, en dat men de steen van de mond van de put afwentelt, opdat wij de schapen drenken.

De herders hebben een wettige reden voor hun tijdverzuim. Ongetwijfeld zullen zij in Jakob een meerdere hebben gezien. Anders toch zouden zij niet zulk een antwoord hebben gegeven.

9. Als hij nog met hen sprak, zo kwam Rachel met de schapen, die haar vader toebehoorden, bij de put, want zij was een herderin, gelijk nog heden bij de Arabieren de dochters, zelfs van de rijkste Emirs, met de schapen uitgaan

10. En het geschiedde, als Jakob Rachel zag, de dochter van Laban, de broeder van zijn moeder, en de schapen van Laban, de broeder van zijn moeder, 1) dat Jakob in liefde ontbrandde voor het schone meisje, zich dankbaar gevoelde jegens God, die hem zo kennelijk tot zijn doel had geleid, en toetrad; en hij wentelde 2) alleen de steen van de mond van de put, daar liefde en dankgevoel hem dubbele kracht verleenden, en hij drenkte de schapen van Laban, de broeder van zijn moeder. Reeds hierdoor maakte zich Jakob bekend als iemand, die in nadere betrekking tot haar stond; de herders nu weerden hem niet, omdat zij de vreemdeling met een zekere eerbied beschouwden, en zich bij hem, als een gast, een uitzondering lieten welgevallen.

1) Tot driemaal toe in dit vers: "De broeder van zijn moeder." Zonder twijfel, om daarmee te doen uitkomen, én dat de Heere Jakob op bijzondere wijze de weg voorspoedig gemaakt had, én dat Rachel wel degelijk uit de familie van Abraham en van zijn moeder was. Ook kan in die herhaling tevens liggen, dat Rachel Jakob herinnerde aan zijn eigen moeder..

2) Jezus is de bron des levens; de steen is de menselijke onmacht, die het geloof wegwentelt..

Jakob wentelt alleen de steen af. God geeft hem er de kracht toe, opdat hij terstond bij zijn eerste kennismaking een goede indruk maakt..

11. En Jakob kuste Rachel, volgens het recht van zijn verwantschap met haar; want bij een kuis leven was toen de vrijheid ook groter. Terwijl hij haar nu wilde zeggen, wie hij was, opdat zij zich niet voor de herders beschaamd zou moeten voelen, verhinderde hem zijn gevoel, en hij hief zijn stem op en weende; 1) daarna herstelde hij zich.

1) "Hij weende." Welk een tegenstelling met dat moedig afwentelen van de steen van de mond van de put! Dat wenen had een dubbele oorzaak. De eerste was, dankbare blijdschap over de leiding van God, en de tweede, weemoedige herinnering aan zijn moeder, die hij verlaten had. Ook de gelovige blijft mens..

12. En Jakob gaf Rachel te kennen, dat hij een broeder, een bloedverwant, van haar vader, en dat hij de zoon van Rebekka was. Toen liep zij aanstonds van de kudde heen, en gaf het aan haar vader, die zich niet ver van daar bevond, te kennen, dat zij een zoon van Rebekka bij de put ontmoet had.

13. En het geschiedde, als Laban die tijding hoorde van Jakob, zijn zusters zoon, zo liep hij hem tegemoet, verheugd, dat hij een zoon ontmoette van haar, die hij 97jaar geleden uit zijn vaders huis had zien trekken (hoofdstuk. 24:59 vv.) en, toen hij bij hem gekomen was, omhelsde hij hem, en kuste hem, en bracht hem naar zijn huis te Haran, dat waarschijnlijk weinig uren van de put gelegen was. En hij vertelde Laban al deze dingen, 1) hoe zijn vader en zijn moeder hem tot de reis hadden gedwongen, en hoe zij hem met zegenbeden hadden laten gaan, en hoe het hem tot hiertoe vergaan was.

1) Daar Laban vroeger een van de dienaren van Abraham, beladen met buitengewone schatten, gezien had, kon een verkeerde gedachte, omtrent diens kleinzoon, bij hem post

vatten. Derhalve was het noodzakelijk voor de heilige Jakob, de redenen van zijn tocht bloot te leggen, en waarom hij in die verachtelijke toestand was weggezonden. En men kan geloven, dat zijn moeder hem bekend heeft gemaakt, door welke aanwijzingen en kentekenen hij haar verwantschap moest bewijzen. Daarom roept Laban uit: "Waarlijk, gij zijt mijn gebeente en mijn vlees," hiermee tonende, dat hij hem genoeg overtuigd heeft, maar ook, dat hij zich door geen twijfelachtige bewijzen heeft laten overreden, om Jakob als zijn neef te erkennen..

14. Toen zei Laban, tot hem: Voorwaar! gij zijt ons welkom, want gij zijt mijn gebeente en mijn vlees, mijn bloedverwant; rust nu uit van uw reis, en blijf bij ons. En hij bleef bij hem een volle maand. 1) Gedurende deze tijd toonde Jakob een bijzondere vlijt, en zijn ervarenheid in alles, wat op het vee betrekking heeft.

1) Ofschoon Laban niet twijfelt, dat Jakob zijn zusters zoon is, wil hij toch, in de loop van een maand, diens zeden leren kennen. Daarop onderhandelt hij met hem over het loon. Hieruit kan men de vroomheid van de heilige man leren kennen, dat hij niet werkeloos bij zijn oom is geweest, maar zich met eervolle arbeid heeft bezig gehouden, opdat hij niet het brood van een ander zou eten, zonder er iets voor te doen, zodat hij Laban dwingt te bekennen, dat hij hem, behalve de leeftocht, ook nog enig loon verschuldigd is..

Zo ondervindt Jakob al aanstonds de vervulling van de belofte hem bij Bethel gedaan..

II. Vs.15-30. Jakob dient Laban voor Rachel zeven jaar; op de dag van de bruiloft verkrijgt hij echter niet deze, maar Lea, haar oudere zuster, en moet nu, daar Laban na zeven dagen hem ook de verkorene geeft, nog zeven jaar dienen.

15. Daarna zei Laban, die wij reeds in hoofdstuk. 24:30 vv. als een zelfzuchtig en inhalig man leerden kennen, tot Jakob, schijnbaar uit belangstelling in hem, maar eigenlijk alleen om eigen voordeel, om de kundige en vlijtige arbeider voor langere tijd aan zich te verbinden, en zeker wel vermoedende wat zijn begeerte was: Omdat gij mijn broeder (vs.11) zijt, en zelf er niet aan hebt gedacht voor uw diensten een loon te eisen, zou gij mij derhalve om niet dienen? Verklaar mij wat zal uw loon zijn? Het is beter, dat wij een vaste verbintenis omtrent uw beloning aangaan.

Labans zelfzucht komt in deze woorden treffend uit. Het komt hem zijn eer te na, dat Jakob hem zonder loon dient, maar tegelijk berekent hij reeds op welk een wijze hij voor weinig geld of voor geen geld van zijn diensten zal gebruik maken. Het is zeker zijn aandacht niet ontgaan, dat Jakob zijn dochter Rachel bemint..

16. En Laban had, behalve zonen (hoofdstuk. 31:1), twee dochters: de naam van de grootste (oudste) was Lea (smachtende, verlangende); en de naam van de kleinste (jongste) was Rachel (vs.6).

17. Doch Lea had tedere, 1) (zwakke) ogen, zodat zij minder aantrekkelijk door haar uiterlijk was, maar Rachel

2) was schoon van gedaante en bovendien schoon van aangezicht, geheel een vrouwelijke schoonheid.

1) In het Hebreeuws Raccoth, "zwakke", "doffe" of "matte." De Vulgata vertaalt: "lippus, druipend, leep." De vertaling van "zwak", in de zin van, dof of mat is het nauwkeurigst. Tot de vrouwelijke schoonheid behoorde toch voor een oosterlinge levendige en heldere ogen, de z.g. gazelle-ogen..

2) Rachel is de derde schoonheid in de familie van de patriarchen, die de Schrift ons noemt. Zo wij de geschiedenis niet kenden, zouden wij menen, dat Lea, als moeder van Juda en de Davidische Messiaanse geslachtslijn, na Sara en Rebekka de prijs van de schoonheid had moeten hebben..

Ook hier weer blijkt, dat de Heere het verachte uit het slijk opheft; want niet de schone Rachel, maar de wegens haar doffe ogen verachte Lea is bestemd, om de vóórmoeder van de Christus Gods te zijn..

Ook naar haar karakter waren de zusters zeer onderscheiden. "Over het algemeen stel ik mij Lea voor, als gewoon zich te onderwerpen, en als geen onderdrukking kennende. Zij boezemt ons belangstelling en deelneming in, daar zij door de baatzuchtigheid van haar vader tot een huwelijk gedwongen wordt waarin zij weinig genoeglijke dagen te verwachten heeft. Men verblijdt zich, dat de Voorzienigheid, die niet aanziet, wat voor ogen is, gelijk de mensen, de zijde van Lea kiest, en haar vruchtbaar maakt boven haar zuster; te meer, wanneer men acht geeft op haar godsvrucht, welke zij bij de geboorte van haar zonen aan de dag legt (zie hun namen vs.32 enz.). Rachel is niet geheel zo goedhartig. Men ziet meer vuur, meer leven in alles, wat zij doet; doch niet zoveel goedaardigheid. Zij is driftig, opvliegend, ongeduldig en onbezonnen.".

18. En Jakob had Rachel lief; reeds de eerste ontmoeting had een diepe indruk op hem gemaakt; na de vier weken, die hij in Labans huis vertoefd had, was zij het doel van al zijn wensen; in zijn bijzondere toestand, waarin hij, geheel van het vaderhuis verwijderd, op zichzelf en op de zegen des Heren vertrouwen moest, nam hij aanstonds het voorstel aan, en hij zei: a)Ik zal u zeven 1) jaar dienen, om Rachel, uw kleinste, jongste dochter; zeven jaar dienst zal mijn gave (hoofdstuk. 34:12; Exodus 22:16,17 aan u zijn voor Rachel.

a) Hos.12:13

1) In Kerek dient de onbemiddelde man vijf tot zes jaar en in Haran vond BURKHARDT (Syrië 464) een jonge man, die, alleen voor voedsel, acht jaar gediend had, vervolgens de dochter van zijn meester verkreeg, maar nog altijd dienen moest..

De zevenjarige dienst herinnert wellicht aan het later recht van de Israëlieten, volgens welke de lijfeigene steeds in het zevende jaar weer vrij werd (Exodus. 21:2). Zo zou dan Jakob ter vergoeding voor Labans dochter een volledige dienstbaarheid als knecht zich getroost hebben.

Dat hij de koopprijs niet van zijn vaders huis laat halen, laat zich daaruit verklaren, dat hij alle mogelijke aanraking daarmee vermeed, om de toorn van zijn broeder niet gaande te maken..

Wellicht, dat er nog enige hoop bij Jakob levend was, dat de toorn van zijn broeder eerder gestild zou zijn. Dan zou hij een geschenk kunnen geven..

Ook hier blijkt weer, dat "zeven" het getal van het Verbond is. Aleer het verbond van het huwelijk gesloten zou worden, zou Jakob een zevental jaar dienen..

19. Toen zei Laban: Het is beter, dat ik haar aan u, mijn bloedverwant, geef, 1) dan dat ik haar aan een andere man, een vreemde geef; blijf bij mij, om mij voor deze prijs zeven jaar te dienen.

1) Bij alle Bedoeïenen heeft de neef de voorrang boven de vreemden en de Druzen in Syrië trekken altijd de bloedverwant boven een rijke vreemdeling. Het is bovendien in het Oosten gewoonte, dat de man zijn naaste nicht huwt; hij behoeft dit niet, maar hij heeft er het recht toe, terwijl zij zonder zijn toestemming, geen ander nemen mag..

Hier wordt de hebzucht van Laban recht duidelijk. Want het was daar volstrekt geen gewoonte, om zijn vrouw te kopen. Men kwam eenvoudig met een bruidsschat. En nu wordt het loon van zeven jaar de bruidsschat van Jakob aan Laban voor zijn dochter. Ook hier geldt het, dat de barmhartigheden van de goddelozen wreed zijn. Wij moeten echter niet voorbij zien, dat Jakob hier, als de Kerk vertegenwoordigende, ook daardoor het beeld van die Kerk vertoont..

20. Alzo diende Jakob om Rachel zeven jaar, en die waren, ondanks de moeitevolle dienst, in zijn ogen, daar hij de man van de hoop was (Rom.8:18; 2 Cor.4:17), als enige dagen, 1) omdat hij haar liefhad, en hij zich in haar nabijheid zo gelukkig voelde, dat die dienst hem gemakkelijk en zoet was.

1) Ook hier blijkt wederom de waarheid van de spreuk: gewillige arbeid valt niet zwaar. Het werken is licht, waarvan liefde de prikkel en drangreden is. Zolang als derhalve uw werk u nog zo bijzonder zwaar valt, bewijst dit bij u gemis aan liefde en ware belangstelling of voor het werk dat, of voor de persoon ten wiens wille gij het verricht. Hoe snel vliegt de tijd heen, wanneer de liefde hem vleugels geeft; niet de tijd die besteed wordt aan het wachten op, maar aan het werken voor het beminde voorwerp. Maar hoe kort moet dan ook zelfs de eeuwigheid ons schijnen, waar, naar het woord van de Ziener op Patmos, de gezaligden de Heere, die zij liefhebben, omdat Hij hen eerst heeft liefgehad, dag en nacht in Zijn tempel dienen (Openbaring. 7:15).

21. Toen de zeven jaar voorbij waren, zei Jakob tot Laban: Geef mij uw dochter, die ik door mijn arbeid tot mijn rouw verkregen heb; geef mijn verloofde (Deuteronomium. 22:24) mij nu tot vrouw, want mijn dagen van dienen zijn volgens ons verbond vervuld, dat ik tot haar inga. 1)

1) Hoe wordt het ons hier duidelijk bericht, dat de liefde van Jakob een kuise liefde was. Hoewel hij zeven jaar lang met haar was uit- en ingegaan, toch had hij zich door de genade van God van alle onkuise daden weten te onthouden. Hij is hier een beschamend voorbeeld van velen. Vele huwelijken zijn daarom dan ook zo ongelukkig, omdat men tegen Gods heilige verordeningen in is begonnen..

22. Zo verzamelde Laban al de mannen van die plaats, die met hem verwant of zijn vrienden waren, en maakte een maaltijd als bruiloftsmaal.

Mozes bedoelt niet, dat hij een maaltijd aan het gehele volk heeft bereid, maar dat hij zeer vele gasten heeft genodigd, gelijk dat bij aanzienlijke huwelijken pleegt te geschieden. Het is niet twijfelachtig, of hij heeft zich met des te meer ijver toegelegd op het bereiden van een gastmaal, opdat hij Jakob zou verstrikken, zodat hij het huwelijk, waarmee hij bedrogen werd, niet voor nietig zou durven verklaren. Hieruit merken wij, hoe groot toen de heiligheid van het huwelijksbed was. Want de gelegenheid om Jakob te bedriegen was er, omdat daar de zedigheid van de bruid eiste, dat zij gesluierd naar het slaapvertrek werd geleid..

23. En het geschiedde ‘s avonds, wanneer men gewoonlijk de bruid gesluierd tot de bruidegom leidde, dat hij niet Rachel, maar zijn dochter Lea nam; en hij bracht haar tot hem 1) in het slaapvertrek, en hij, het bedrog niet bemerkende, daar waarschijnlijk Laban met opzet de maaltijd had aangelegd, om Jakob door wijn te bedwelmen, ging tot haar in.

1) Jakob had zijn half blinde vader bedrogen, hier wordt hij door de vader van zijn bruid bedrogen. "Gij zult uw zonde kennen als zij u zal vinden.".

24. En Laban, hetgeen hier reeds met het oog op het meegedeelde in hoofdstuk. 30:9 aangemerkt wordt, gaf haar Zilpa (bedauwende), zijn dienstmaagd, aan Lea, zijn dochter, tot een dienstmaagd. 1) (hoofdstuk. 24:61).

1) Dat Laban haar Zilpa tot dienstmaagd gaf, was weer uit berekening. Zilpa verving hier de geschenken, welke de vader gewoonlijk ook aan zijn dochter gaf..

25. En het geschiedde de volgende morgen, dat Jakob van zijn bed opstond, en ziet, het was Lea, 1) bij wie hij gelegen had. Daarom zei hij tot Laban: Wat is dit, dat gij mij gedaan hebt; heb ik niet bij u gediend om Rachel? Waarom hebt gij mij dan bedrogen?

1) Ook nu nog ziet in verscheidene Oosterse landen de bruidegom zijn bruid niet anders dan gesluierd, tot op de morgen na de bruiloft, en men zegt, dat dergelijke bedriegerijen ook nu nog wel plaats hebben..

In deze geschiedenis vertoont zich zo duidelijk de goddelijke vergelding (Luk.6:38). "Jakob kende Lea niet, toen hij met haar in de echt trad, evenmin als zijn vader hem kende, toen die hem zegende. Lea volbracht het bedrog op aansporen van haar vader; Jakob had het gedaan op aandringen van zijn moeder. Hij verkreeg echter in zijn onwetendheid in Lea zijn van God hem bestemde vrouw, die de moeder van de Messias zou worden (vs.35; MATTHEUS. 1:2),

evenals Izaak onwetend hem als de rechte erfgenaam van de belofte zegende. O, in hoeveel misslagen en dwaasheden van de mensen is hier en overal de onveranderlijke genade en trouw van God ingevlochten.".

26. En Laban zei: Men doet alzo niet in deze plaats, dat men de kleinste uitgeeft vóór de eerstgeborene. Om echter aan alle verwijten van Jakob, als deze: Waarom hebt gij mij dat niet vroeger gezegd, tegemoet te komen ging hij aanstonds voort:

27. Vervul de week van deze, beloof ook nog zeven andere jaren voor Rachel, dan zullen wij u ook die geven, Rachel zal de uwe zijn, voor de dienst, die gij nog zeven andere jaren bij mij dienen zult. 1)

1) Hier openbaart Laban zo geheel zijn hebzucht; hij wilde Jakob, wiens dienst hem zo onontbeerlijk geworden was, zo lang mogelijk behouden; daarom bedroog hij hem eerst en stelde hem vervolgens de dubbele echt voor, daar hij wel wist, dat Jakob Rachel niet zou laten varen, maar liever nogmaals een dienst van zeven jaar om harentwille zou aannemen..

Op deze manier wordt Laban tevens een tweede bruiloftsmaal bespaard. Welk een fijne, maar ook sluwe berekening! Laban is het beeld van de volmaakte gierigheid..

28. En Jakob deed alzo, en hij vervulde deze week. Toen die zeven dagen voorbij waren, gaf hij hem ook Rachel, zijn dochter, hem tot een vrouw. 1)

1) Gekomen in Haran, om de vrouw van zijn keuze te zoeken, wordt hij door Laban gedwongen, tegen Gods verordeningen in, meer dan één vrouw te nemen, hoewel Jakob hierin niet geheel en al te verontschuldigen is, daar hij, naar recht en billijkheid, Laban had kunnen vragen, om Lea terug te nemen. Door de liefde voor Rachel is hij echter zó verblind, dat hij, om harentwille, niet schroomt in de zonde van polygamie te vervallen.

29. En Laban gaf aan zijn dochter Rachel, evenals hij vroeger aan Lea Zilpa gegeven had, zijn dienstmaagd Bilha, haar tot een dienstmaagd (hoofdstuk. 30:3,4).

30. En hij ging ook in tot Rachel, 1) en had ook Rachel liever dan Lea; 2) en hij diende bij hem nog zeven andere jaren.

1) Dit dubbel huwelijk, later door de wet (Leviticus 18:18) verboden, was door bedrog tot stand gekomen, en daaraan heeft het volk van de wet zijn ontstaan te danken. Met onbuigzame waarheidsliefde verhaalt dit de Heilige Schrift; haar beschrijving van de geschiedenis is waar, omdat zij heilig is, en is heilig, omdat zij waar is..

Ach, ouders! gij weet het niet, hoe uw wel overlegde huwelijksplannen voor uw kinderen zelf, wier geluk gij toch bedoelde, een onuitputtelijke bron van jammer en huiselijk leed doen ontspringen. Terwijl gij anderen tot slachtoffers van uw sluwe berekening meent te maken, doet gij dit het meest uw eigen vlees en bloed. Arme dochters! die als verkocht wordt en gelijk een Lea, feestelijk getooid ter feestzaal, ten echtaltaar gaat, om straks een leven lang te

schreien over de eerzucht en onbarmhartigheid van uw ouders. Het is niet alleen een Lea, die reeds vóór het huwelijk de rood gekleurde ogen heeft! wier ogen, ook na de huwelijksdag, niet van tranen droog zijn..

2) Welk een bron van jammer ligt in die weinige woorden opgesloten! Jakob kon slechts aan één vrouw zijn hart geven..

III. Vs.31-30:24. Spoedig op elkaar worden Jakob gedurende het tweede zevental jaar van zijn dienen, elf zonen en een dochter geboren, waarschijnlijk in deze volgorde: van Lea: 1. Ruben, 2. Simeon, 3. Levi, 5. Juda, 8. Issaschar, 10. Zebulon, 12. Dina; van Bilha: 4. Dan, 6 Nafthali; van Rachel: 11. Jozef; van Zilpa: 7. Gad, 9. Aser. Zodat nu tot vervulling komt wat aan Abraham beloofd was: "Ik zal u tot een groot volk maken."

31. Toen nu de HEERE zag, dat Lea gehaat 1) was bij haar man, opende Hij haar baarmoeder; maar Rachel was onvruchtbaar, 2) gelijk de Heere gewoonlijk het onedele van de wereld en het verachte verkiest, en datgene, wat niets is, opdat Hij het sterke teniet zou doen. 1 Corinthiërs. 1:28; Luk.1:62).

1)"Gehaat" in de zin van "minder bemind." Jakob verwaarloosde Lea en onthield haar, wat haar toekwam. Hij volbracht aan haar niet, wat hij schuldig was te doen..

2) Hier toont Mozes aan, dat de voorliefde van Jakob door de Heere is getuchtigd, zoals Hij de hartstochten van de gelovigen, wanneer deze al te zeer uitkomen, beteugelt. Rachel wordt voorgetrokken, niet zonder belediging voor haar zuster, aan wie hij de verschuldigde eer niet bewijst. Doch de Heere openbaart zich aan haar als een beschermer en betuigt Jakob’s gemoed, door het rechte middel, naar die zijde, waarvan hij al te afkerig was geweest. Deze plaats leert, dat kinderen een bijzonder geschenk van God zijn, daar Hem in het bijzonder de macht wordt toegekend, dat Hij de een vruchtbaar maakt en de baarmoeder van de andere toesluit. Bovendien is hier op te merken, dat het verwekken van kroost, de man met de vrouw nauw verbindt. Vandaar, dat de ouders de kinderen in het algemeen panden noemen, omdat zij niet weinig er toe bijdragen, de wederkerige liefde te vermeerderen en te koesteren..

32. En Lea werd bevrucht, en baarde nog in het eerste jaar van haar huwelijk een zoon, en zij noemde in vreugde, dat haar eerste kind reeds een zoon was, zijn naam Ruben (zie, een zoon!), want zij zei: Omdat de HEERE mijn verdrukkingheeft aangezien, daarom zal mijn man mij nu lief hebben.

Uit de naamgeving van Ruben blijkt, dat Jakob Lea veronachtzaamde, maar ook, dat zij een dankbaar gemoed bezat en er behoefte aan had, dit in de naam van haar zoon te openbaren..

33. En zij werd na enige tijd (Leviticus. 12:1-4) wederom bevrucht en baarde een tweede zoon en zei: Daar de HEERE mijn zuchten gehoord heeft, dat ik nog altijd gehaat was, zo heeft Hij mij ook deze gegeven; en zij noemde zijn naam Simeon (verhoring).

Men mag uit deze haar woorden opmaken, dat Lea nog niet had verkregen, wat zij gehoopt had..

Lea was, toen ze Simeon droeg, geprikkeld door nijd in haar nieren. Jaloersheid was in haar gevaren. En ze had Rachel niet kunnen zetten en niet kunnen uitstaan, niet omdat ze Jakob voor zonde wilde vrijwaren, maar omdat ze zichzelf gekrenkt voelde, en omdat haar ik gekrenkt was; omdat zij het onderspit dolf. En dit wekte wraakzucht in haar hartstochtelijk hart. Toen ontving en baarde ze Simeon, en haar uitroep is: Simeon zal mij troosten, want ik word gehaat, en er is een hoop voor mijn dorst naar voldoening. De Heere heeft gehoord." Hartstocht dus in Lea, deels goede, deels zondige hartstocht; wonderbare vereniging van geloof en geprikkelde hovaarding. En dat alles gedekt door het roepen: De Heere heeft gehoord. En die gedachte in haar dracht droeg ze dan ook op Simeon over.

34. En zij werd, spoedig na de geboorte van haar tweede zoon nog bevrucht en baarde een derde zoon, en zei: Nu zal zich ditmaal mijn man bij mij voegen, zich aan mij aansluiten, daar ik hem drie zonen gebaard heb (Prediker. 4:12); daarom noemde zij zijn naam Levi (aansluiting, samenvoeging).

35. En zij werd wederom, voor de vierde maal, bevrucht en baarde een zoon, en zei: Ditmaal zal ik de HEERE loven, 1) want nu heeft Hij zeker mij voor mijn man dierbaar gemaakt; daarom noemde zij zijn naam Juda (zal geprezen worden). En zij hield voor enige tijd op met baren, totdat zij later opnieuw zwanger werd. (hoofdstuk. 30:17 vv.).

1) De namen van haar zoons drukken haar voortdurende smartelijke ondervinding uit. Na de geboorte van de eerste hoopt zij de liefde van Jakob te veroveren; na de geboorte van de derde hoopt zij ten minste nog op enige gehechtheid; bij de geboorte van de vierde, ziet zij geheel van zichzelf af op Jehova..

HOOFDSTUK 30.

JAKOB'S KINDEREN EN RIJKDOM.

1. Als nu Rachel, waarschijnlijk tegen het einde van het tweede jaar van haar huwelijk, zag, dat zij Jakob niet baarde, zo benijdde Rachel haar zuster, 1) die spoedig op elkaar, binnen twintig maanden, twee zonen gebaard had, en nu voor de derde maal zwanger was (hoofdstuk. 29:32-34); en zij zei in hevige hartstocht tot Jakob: Geef mij kinderen, of indien niet, zo ben ik dood,
2) van smart zal ik sterven.

1) Niet nog, dat zij zelf geen kinderen had, maar dat zij onvruchtbaar was en Lea haar man reeds vier kinderen had geschonken, was de oorzaak van Rachels hartstochtelijke nijd. Een nijd zo hevig, dat zij onbillijk wordt tegenover haar man..

2) Ongeduld is de moeder van vele zonden.

Als Rachel straks haar tweede gebaard heeft, zal zij werkelijk sterven..

2. Toen ontstak Jakob's toorn over die zondige woorden tegen Rachel, en hij zei: Ben ik dan in de plaats van God, 1) dat ik u kinderen zou kunnen geven naar mijn welgevallen? (2 Koningen. 5:7). De Heere is het, die de vrucht van de buik van u geweerd heeft; wend u daarom tot Hem; misschien zal de Heere zich laten verbidden, om u de zegen van de echt te verlenen.

1) Kinderen zijn een gave van God. Dat moeten alle ouders bedenken, en met de gaven van God alzo handelen, dat zij eens aan God, die hun dit goed heeft toevertrouwd, rekenschap kunnen geven.

Jakob ondervindt hier reeds, dat God dikwijls een tak tot roede gebruikt van de boom, die wij ons zelf geplant hebben.

3. En zij zei, niet verder op deze vermaning antwoordende: Zie, daar is mijn dienstmaagd Bilha, 1)deze zal ik u tot een bijvrouw geven; ga tot haar in, dat zij op mijnknieën bare, 2) dat ik, als de wettige meesteres, haar kinderen op mijn schoot kan leggen (hoofdstuk. 50:23), en ik, zo God mij de vrucht van de liefde onthoudt, ook uit haar gebouwd worde3) (hoofdstuk. 16:2).

1) Hier is het leugenachtige van het vrouwelijk vernuft doorzichtig. Want Rachel wordt er niet toe geleid, om tot de Heere de toevlucht te nemen, maar door ongeoorloofde middelen wil zij tot de overwinning voortschrijden. Zij dwingt Jakob zelfs tot een derde huwelijk. Waardoor wij zien, dat aan de zonde geen einde komt, wanneer men eenmaal de instellingen van God veronachtzaamt..

2) "Op de knieën baren" is een figuurlijke uitdrukking en betekent: het kind van een ander als eigen kind aannemen en op de schoot nemen..

3) Omdat men een gezin "een huis" noemde, heette het ontvangen van kinderen "gebouwd worden.".

4. Zo gaf zij hem, in ongeduld, dat het einde van Gods wegen niet kon afwachten (vs.22 vv.) haar dienstmaagd Bilha (hoofdstuk. 29:29) tot een vrouw; 1) en Jakob, in zijn voorliefde voor Rachel op haar aandringen toegevende, ging tot haar (Bilha) in.

1) De zegen van God moet men niet door ongeoorloofde middelen zoeken te verkrijgen..

5. En Bilha werd zwanger en baarde Jakob een zoon, ten tijde, dat Lea van haar vierde kind zwanger was (hoofdstuk. 29:35).

6. Toen zei Rachel, nu ook in het bezit van een zoon, die, hoewel uit haar dienstmaagd geboren, toch als haar kind werd aangemerkt: God heeft mij gericht, 1) mij tegenover mijn zuster geholpen, dat ik niet meer wegens kinderloosheid bij haar behoef achter te staan, en Hij heeft ook mijn stem, mijn verlangen naar een kind, verhoord en heeft mij een zoon gegeven; daarom noemde zij zijn naam Dan (rechter).

1) Rachel doet gelijk de huichelaars plegen te doen; gaat het hun niet naar wens, zo morren zij tegen God en berispen Zijn leiding (vs.5); gaat het hun echter naar wens dan roemen zij veel, en schrijven aan Gods zegen toe, wat zij door ongeoorloofde middelen verkregen hebben..

Dan is niet uit Lea, maar, onder Rachels hoede, uit Rachels vertrouwde slavin, uit Bilha geboren. Hij en Naftali. Niet als Levi voor de dienst geheiligd, en niet als Juda tot de troon geroepen. Van nederiger staat en daardoor ook van nederiger stand in Israël. En toch heeft én Dan én Naftali een eer van God ontvangen, want in Naftali was het volk, dat in duisternis zat en een groot licht zou zien (Jesaja 8:23 en 10:1), en van Dan sprak de patriarch het uit: Ook Dan zal richten (Genesis 49:16). En Dan heeft gericht. D.w.z. ook Dan heeft evenals Juda en zo menige andere hoofdstam, de macht bezeten, om richtend onder de stammen Israël’s op te treden.

7. En Bilha, Rachels dienstmaagd, werd, nadat Lea Juda gebaard had en deze nu een tijd lang ophield (hoofdstuk. 29:35), wederom bevrucht en baarde Jakob de tweede zoon.

8. Toen zei Rachel, nu zegevierend ziende op haar zuster, die, gelijk men meende, nu opgehouden had te baren: Ik heb worstelingen van God met mijn zuster geworsteld; God heeft het omgekeerd tussen mij en Lea, ook heb ik de overhand gehad, want haar vruchtbaarheid is ten einde, terwijl de mijne nu aanvangt; en zij noemde zijn naam Nafthali (mijn strijd).

9. Toen nu Lea, die in de eerste tijd van haar huwelijk zo spoedig na elkaar vier kinderen gebaard had, zag, dat zij ophield van baren, nam zij, om te verhinderen, waarop Rachel zich beroemd had, ook haar dienstmaagd Zilpa, en gaf die aan Jakob tot een vrouw. 1)

1) De zonde van de polygamie heeft aan Jakob veel verdriet veroorzaakt. Bij die huiselijke onenigheden kan hij zich niet gelukkig gevoeld hebben. Zo strafte deze zonde zichzelf. Bovendien werd hij hoe langer hoe meer in dat kwaad ingewikkeld. Zo gaat iedere zonde met haar verwoestingen voort..

10. En Zilpa, Lea's dienstmaagd (hoofdstuk 29:24), baarde Jakob, ongeveer in het midden van zijn vijfde dienstjaar voor Rachel, een zoon.

Dat Lea aan Jakob haar dienstmaagd gaf, was voor haar een grotere zonde, dan wat Rachel had verricht. Bij Lea kwam deze daad voort én uit zondige hoogmoed, om boven haar zuster in kinderen uit te blinken, én uit wantrouwen jegens de Heere. Hij toch had haar reeds kinderen geschonken, daar Rachel zelf de moedervreugde nog niet had mogen smaken.

11. Toen zei Lea, als zij het kind op haar schoot had, dat voor het haar werd gehouden: Er komt een hoop! 1) en zij noemde zijn naam Gad 2) (geluk).

1) Een betere vertaling is: "met geluk!" Uit deze woorden van Lea blijkt wel, hoe vruchtbaarheid toen als een grote zegen werd beschouwd. En het is zeker een zeldzame eer, wanneer God sterfelijke mensen de naam van "ouders" vereert en door hen het menselijk geslacht, naar Zijn beeld geschapen, uitbreidt..

2) Volgens de Statenvertaling "hoop", "bende".

12. Daarna, baarde Zilpa, Lea's dienstmaagd, Jakob de tweede zoon.

13. Toen zei Lea, die nu weer begonnen was te baren: Tot mijn geluk! want de dochters zullen mij, als een moeder, die rijk in kinderen is, gelukkig achten; de jonge vrouwen (Hoogl.6:8) zullen een gelijke vruchtbaarheid voor zich begeren; en zij noemde zijn naam Aser (gelukzaligheid).

14. En Ruben, reeds een knaap van vier jaar (hoofdstuk. 29:32), ging wellicht onder geleide van de herders van zijn vader, die hem mee naar het veld namen, in de dagen van de tarweoogst, het einde van mei of het begin van juni, en hij vond, daar hij spelend bloemen en bessen zocht, dudaïm 1) in het veld, en hij bracht die tot zijn moeder Lea. Toen zei Rachel, die dit opmerkte, tot Lea: Geef mij toch van uw zoons dudaïm.

1) Dudaïm houden de oude overzetters voor de Mandragora. Deze plant heeft een sterke, witachtige wortel, bladeren van langwerpig ronde vorm ter lengte van een voet bij een breedte van vier of vijf duim, die verder gerimpeld, getand en gewelfd zijn. De stengels van die plant schieten onmiddellijk uit de wortel uit en dragen lichtgroene vijfvoudige bloesems. In de tijd van de tarweoogst draagt zij ronde, gladde appels van vaalgele kleur, die geheel vol zijn met

zaadkorrels met een enigszins bedwelmende, maar niet onaangename geur. Deze appels werden van de vroegste tijden tot nu toe in het Oosten gebruikt, om er minnedranken van te maken, en het was zonder twijfel het doel van Rachel, om zich door dit middel kinderen te verschaffen. Nog een bewijs temeer voor haar verkeerde, zondige aard, die met geweld wilde bezitten, wat God haar onthield. Ter straffe daarvoor moest zij het zien, dat Lea vóór haar een zoon baarde.

15. En zij zei tot haar: Is het weinig, dat gij mijn man genomen hebt, hem zo tot u hebt weten te trekken, dat ik bij u in zijn oog altijd achtersta, terwijl ik toch de eerste zijn moest (hoofdstuk. 19:16,23); zal ik nog toelaten, dat gij ook mijn zoons dudaïm nemen zult?
1) Toen zei Rachel, veel van die minnedranken voor zich wachtende: Zijt gij daarop ijverzuchtig, dat Jakob meer bij mij is, dan bij u, daarom zal hij deze nacht voor uw zoons dudaïm bij u liggen, 2) ik doe voor ditmaal daarvan afstand.

1) Lea zoekt hier meer achter Rachels vraag, dan recht is. Bij Rachel is de wens naar eigen kroost wellicht weer meer opgewekt door het aanschouwen van de kleine Ruben, en nu wil zij bijgelovige middelen aanwenden, om haar doel te bereiken..

2) Uit deze woorden wordt duidelijk, dat het Rachels bedoeling niet zo zeer geweest is, om door die vruchten Jakob geheel van Lea af te trekken, als wel, om door aanwending van een minnedrank de onvruchtbaarheid te doen verdwijnen..

16. Als nu Jakob ‘s avonds uit het veld kwam, ging Lea uit hem tegemoet, opdat hij niet eerst Rachel zou ontmoeten en misschien tot haar afgetrokken worden, en zij zei: Gij zult tot mij inkomen: want ik heb u om loon zeker gehuurd voormijn zoons dudaïm, en hij lag die nacht bij haar.

Sedert het kopen van het eerstgeboorterecht is Jakob’s leven tot nu toe haast één kopen en verkopen geweest. Ook nu is hij door Lea voor haar zoons dudaïm gekocht..

17. En God verhoorde Lea, 1) die niet op de dudaïm, maar op Hem haar vertrouwen had gesteld; en zij werd bevrucht en baarde Jakob de vijfde zoon.

1) "God verhoorde Lea." Wel een bewijs, dat in de verachte Lea een ander beginsel schuilde, dan in Rachel. Lea verwachtte het alleen van God. Rachel van tovermiddelen, van heidense, bijgelovige minnedranken. Lea was meer een stille in den lande, die echter in alle delen Rachel beschaamd maakt..

18. Toen zei Lea: God heeft mijn loon gegeven, nadat 1) ik mijn dienstmaagd aan mijn man gegeven heb. De Heere heeft mij nu de kinderzegen weer geschonken; en zij noemde zijn naam Issaschar (loon).

1)"Nadat" niet in de zin van omdat, zoals sommigen menen. Dat zij haar dienstmaagd aan Jakob had gegeven, was tegen de wil des Heren, en kon daarom ook niet met Zijn gunst achtervolgd worden..

19. En Lea werd wederom bevrucht, en Zij baarde Jakob de zesde zoon.

20. En Lea zei: God heeft mij, mij heeft Hij begiftigd met een goede gift; 1) ditmaal zal mijn man mij bijwonen.
2) (hoofdstuk. 29:34), mij meer liefhebben en meer in mijn nabijheid zich bevinden; want ik heb hem zes zonen gebaard; en zij noemde zijn naam Zebulon (bijwoning).

1) Hier openbaart Lea haar godsvrucht op de rechte wijze. De Heere, en Hem alleen, brengt zij de eer en de dank toe. Een goede gift noemt zij deze, haar zesde zoon. (Psalm. 127:3).

2)Eigenaardig is hier, dat Lea tot tweemaal toe haar verwachting uitspreekt, dat haar man bij haar zal wonen. Zowel bij de derde van het eerste drietal als bij de derde van het tweede drietal. Het getal drie beslaat dus ook hier bij de kinderen van Lea een bijzondere plaats..

Was aan Rachel meer de gave van de schoonheid en de liefde van haar man ten deel, Lea had de kinderzegen. God deelt met wijsheid zijn gaven uit, en geeft aan ieder *zijn* deel..

21. En zij baarde daarna, waarschijnlijk kort na het eindigen van Jakob's diensttijd, een dochter; en zij noemde haar naam Dina (gericht).

Men weet niet of Jakob ook nog andere dochters gehad heeft. Want het is in de Heilige Schrift niet iets ongewoons, om, wanneer geslachtsregisters genoemd worden, de namen van vrouwen weg te laten, die geen eigen naam hebben, maar onder de bescherming van de mannen staan. Indien echter iets vermeldenswaardigs met vrouwen plaats heeft, wordt er van haar melding gemaakt, zoals dit met Dina, vanwege haar verkrachting, plaats heeft..

22. God dacht ook, waarschijnlijk, toen Lea reeds van haar zesde zoon zwanger was (vs.19) aan Rachel (hoofdstuk. 8:1); en God verhoorde 1) haar, daar zij, nadat de dudaïm niets gebaat had, haar toevlucht tot het gebed had genomen (vs.1-3) en opende haar baarmoeder.

1) Ook Rachel heeft tot God Almachtig geroepen, om haar een kind te geven. Van haar dwaasheid bekeerd, heeft zij het op de Heere geworpen. En Hij gedacht ook haar, de onvruchtbare, maakte haar tot een voorwerp van Zijn bijzondere zorg en deed haar een blijde moeder worden..

23. En zij werd bevrucht, en baarde (in het 2259ste jaar na de wereldschepping) een zoon; en zij zei: God heeft mijn smaadheid 1) van onvruchtbaarheid weggenomen!

1) Smaadheid was in die tijd in de onvruchtbaarheid gelegen (1 Samuel 1:6; Jesaja. 4:1; Luk.1:25 en dit om de volgende redenen. 1. omdat de onvruchtbaren van de belofte aan Abraham gedaan, aangaande de vermenigvuldiging van zijn zaad schenen uitgesloten te zijn. 2. omdat zij buiten de hoop waren, dat de Messias een van haar nakomelingen zou worden.

24. En zij noemde zijn naam Jozef, Hij (de Heere) neemt weg, zeggende, daar het woord naar een andere afleiding tevens: Hij voege toe betekent: De HEERE voege mij een andere zoon

daartoe. Dat heeft de Heere werkelijk later gedaan, maar Rachel stierf bij de geboorte van haar tweede zoon (hoofdstuk. 35:16-20).

Hoe komt ook hier het verschil in geestelijk opzicht tussen beide zusters kennelijk uit! Lea achtte zich de zegen onwaardig; Rachel acht deze niet vroeg genoeg gekomen en ook is zij er niet door voldaan. Zij is noch recht dankbaar, noch recht voldaan. Zij heeft zichzelf al te lief en dacht te veel om zichzelf, te weinig om anderen..

IV. Vs.25-43. Als Jakob na verloop van veertien jaar met vrouw en kinderen naar zijn huis terug wil keren, weet Laban door een nieuwe overeenkomst hem weer aan zich te verbinden. Jakob weet de door hemzelf voorgestelde schijnbaar dwaze overeenkomst zó tot zijn voordeel te leiden, dat hij in de volgende zes dienstjaren zeer rijk wordt.

25. En het geschiedde als Rachel Jozef gebaard had, en het tweede zevental jaren (hoofdstuk. 29:27) verlopen was, dat Jakob tot Laban zei: Laat mij nu vertrekken, dat ik ga tot mijn plaats, en naar mijn land, daar ik zeer naar mijn betrekkingen verlang.

Daar Jakob, nadat hij loon voor zijn arbeid had bedongen, weer gebleven is, zou het kunnen schijnen, dat hij hierdoor op een listige wijze te werk is gegaan, door van zijn schoonvader verlof om te vertrekken te vragen. Ik twijfel echter niet of reeds toen was hij van plan naar huis terug te keren, en dat hij daarom zijn plannen eerlijk heeft beleden. Vooreerst, daar hij op velerlei wijze ondervonden had, hoe onbillijk, hoe trouweloos en hoe wreed Laban was, is het niet te verwonderen, dat hij, zo spoedig de gelegenheid zich aanbood, van hem begeerde te scheiden. Vervolgens, daar een geruime tijd verlopen was, en hij hoopte, dat het gemoed van zijn broeder bedaard was, kon het niet anders, of hij begeerde zeer tot zijn ouders terug te keren, terwijl hij toch over zo veel narigheden verdriet had, dat hij nauwelijks ergens anders een slechtere conditie kon vrezen. Maar de belofte van God was bovenal een zeer sterke prikkel voor zijn verlangen, om terug te keren. Want hij had de zegening, welke hem dierbaar was, door zijn eigen leven niet verworpen. Hierop ziet het dan ook, als hij zegt: "Laat mij gaan tot mijn plaats en mijn land." Want niet anders kon hij het land Kanaän noemen, niet alleen omdat hij daar geboren was, maar vooral, omdat het hem van Gods wege was gegeven..

26. Geef mijn vrouwen en mijn bij haar verwekte kinderen, om welke ik u gediend heb, dat ik met deze vertrek; 1) want gij weet mijn dienst, die ik bij u gediend heb, welke deze veertien jaar geweest is overeenkomstig onze afspraak, en dat ik in deze steeds naar geweten en trouw heb gehandeld

1) Jakob’s besluit, om terug te gaan naar zijn land is een vooruitlopen, dat uit zijn buitengewone vreugde bij de geboorte van Jozef, uit zijn verlangen naar zijn huis en zijn begeerte om verlost te zijn van het juk dat hij bij Laban droeg, kan verklaard worden. Hij schijnt bovendien de zoon van Rachel, (geboren na jarenlang wachten evenals Izaak en hij zelf,) voor de erfgenaam van de Messiaanse belofte te houden; hij wil deze spoedig en zelfs met levensgevaar naar het beloofde land terugvoeren. Hij voelt, dat hij nu ook voor zijn huis moet zorgen, en bij Labans hebzucht is weinig uitzicht, dat hem dit gelukken zal.

27. Toen zei Laban tot hem: Zo ik nu genade gevonden heb in uw ogen, verlaat mij niet; want ik heb waargenomen, 1) dat de HEERE mij om uwentwil gezegend heeft, laat met u die zegen nog op mij rusten.

1) Hebr.: "ik weet door waarzegging" (hoofdstuk. 31:30 vv.). De baatzuchtige Laban wilde in zijn bijgeloof zich stoffelijke zegen verschaffen, door middel van de dienst van de uitverkorene van God; maar hij moest ondervinden, dat God zich niet laat bespotten. Tot zijn straf werd Jakob veel rijker in zijn dienst, dan hij zelf was..

In het Hebreeuws Naachasthi. "Ik heb door raadpleging van de voortekenen waargenomen." Gewoonlijk had dit plaats door te letten op de vogelvlucht. Wellicht dat Laban de Terafiem geraadpleegd had en nu verklaart, dat hij door deze erop gewezen was, dat hij, om Jakob's wil, gezegend werd. Wij vinden hier dan bij Laban een vermenging van bijgeloof en geloof aan de enige, ware God. Calvijn zegt, dat het verkieselijkst is te vertalen, alsof er geschreven stond, dat hij, n.l. Laban, zou gezegd hebben, dat de zegen van God hem zo duidelijk was, alsof hij dit door een Godsspraak of orakel had vernomen..

28. Hij zei dan: 1) Ik wil niet, dat gij dit voor mij doet. Noem mij, bepaal gij zelf uitdrukkelijk uw loon, die ik u geven zal; 2) iedere billijke eis sta ik gaarne toe.

1) Op de loftuiting van Laban neemt Jakob een diep stilzwijgen in acht. Hij wil nu eerst afwachten, welk loon Laban zal aanbieden. Daarom staat er: "Hij n.l. Laban, zei dan..

2)"Uitdrukkelijk" zegt Laban. Om twee redenen. Vooreerst, omdat hij hoopt, dat Jakob zijn diensten gratis zal aanbieden, en ten tweede, indien dit niet het geval is, Laban zal kunnen afdingen..

29. Toen zei hij tot hem: Gij weet: hoe ik u gediend heb, en hoe uw vee bij mij geweest is.

Dit antwoord geeft Jakob hem niet, om daarmee de prijs van zijn loon te verhogen, maar daarmee beklaagt hij zich bij Laban, dat hij hem onbillijk en onmenslievend behandelt, door zijn best te doen nog de bestemde tijd te verlengen. Want het is niet twijfelachtig, of alle wensen van zijn ziel lossen zich op in een smartvol heimwee naar het land Kanaän. Terugkeer daarheen is hem liever, dan alle mogelijke rijkdommen..

30. Want het weinige, dat gij vóór mij gehad hebt, dat gij bezat, aleer ik bij u kwam, dat is tot een menigte uitgebroken, dat heeft zich op bijzondere wijze vermenigvuldigd, en de HEERE heeft u gezegend bij mijn voet, in alles, waarin ik u diende, nu dan, wanneer zal ik ook werken voor mijn huis? Na uw dood erven uw zonen alles, daar de dochters buitengesloten zijn; zo ik langer zal dienen, zo mag ik dit niet anders doen, dan voor een loon.
1)

1) Tot nu toe, wil Jakob zeggen, heb ik altijd voor een ander gewerkt, en het is ook noodzakelijk, daar ik een groot gezin heb, dat ik voor mijn eigen huis begin te verdienen.

Wellicht dat Jakob in die tijd bericht heeft ontvangen, door Deborah, Rebekka's voedster, dat zijn moeder gestorven was, waardoor hij nu minder begerig is, naar Kanaän te trekken..

31. En hij, Laban, zei: Wat zal ik u geven? Toen zei Jakob: Gij zult mij niet met al, geen vast loon geven, 1) indien gij mij deze zaak doen zult, die ik u nader zal voorstellen; ik zal wederom uw kudden weiden en bewaren.

1) Op te merken valt hier de tegenstelling tussen dit vers en het vorige. Want Jakob eist voor zich niet een vaste en bepaalde prijs voor loon, maar op deze voorwaarden onderhandelt hij met Laban, dat hij voor zich eist, wat uit de witte schapen en de geiten, bont en geplekt, geboren wordt. Verder is er in deze woorden iets duisters. Want Jakob schijnt de gevlekte schapen reeds terstond als loon voor zich te eisen. Maar uit het derde vers, dat hier op volgt, kan men iets anders lezen, dat, namelijk Jakob, toegelaten heeft, dat, wat gevlekt was, van de kudde werd afgezonderd en aan de zonen van Laban werd gegeven, om te hoeden, terwijl hij zelf behield de schapen en geiten, welke niet gevlekt waren. En zeker zou het ongerijmd zijn geweest, dat Jakob een gedeelte van de kudde voor zich had bedongen, daar hij nog pas beleden had, dat hij tot hiertoe geen enkele winst had verkregen, en nu gevraagd zou hebben, wat meer dan recht was. Ook was er geen hoop, dat dit door Laban toegelaten zou zijn. De vraag is echter, door welke hoop of met welk plan Jakob was bezield, toen hij deze voorwaarde aanbood. Kort hierop zal Mozes verhalen, dat hij zelf van zijn slimheid gebruik gemaakt heeft, dat uit de witte kudde jongen werden geboren, die geplekt en bont waren, maar in een volgend hoofdstuk duidt hij meer aan, dat Jakob door goddelijke wijze is vermaand geweest. Ofschoon het derhalve gelofelijk was, dat dit verdrag voor de heilige man niet gunstig was, heeft hij echter hierin het goddelijk bevel gehoorzaamd, en begeerde niet anders rijk te worden, dan volgens Gods wil..

32. Ik zal heden in gemeenschap met u, door uw gehele kudde gaan, daarvan voor uw ogen, zodat gij uzelf van de eerlijkheid van mijn handelwijze overtuigen kunt, afzonderende al het gespikkelde en geplekte vee, zowel degene, die bij wit haar een donkere vlek, als die, welke bij zwart haar een witte vlek hebben, en al het bruine, zwarte vee onder de lammeren, en het geplekte en gespikkelde onder de geiten. Deze zo afgezonderde bonte of zwarte schapen, evenals de bonte geiten, moogt gij aan andere herders overgeven; en op een afgezonderde plaats laten weiden; ik zal het vee van één kleur, de witteschapen en zwarte geiten alleen nemen en hoeden; en, wat nu in het vervolg onder de aan mij toevertrouwde kudde geplekt of gespikkeld zal geboren worden, zulks zal mijn loon zijn.

33. Zo zal mijn gerechtigheid op de dag van morgen met mij betuigen, als gij komen zult over mijn loon, voor uw aangezicht; het zal zo te allen tijde, wanneer gij komt om na te zien, duidelijk kunnen blijken of ik eerlijk tegenover u handel, dan of ik mij ten koste van u op onrechtvaardige wijze bevoordeel: al wat niet gespikkeld en geplekt is onder de geiten en niet bruin is onder de lammeren, dat zij bij mij gestolen; 1) dat worde door u als uw wettig eigendom teruggenomen.

1) In het Oosten zijn bijna alle schapen wit, en de geiten zwart; zwarte of bonte schapen en gevlekte geiten zijn zeer zeldzaam. Daar Jakob nu een scheiding in de kudde van Laban

maakt, en alle dieren van bonte kleur niet meer onder de hem toevertrouwde kudden hebben wil, laat hij alles, wat Gods zegen heeft geschonken, alleen aan zijn schoonvader over. Als zijn loon vraagt hij wat in het vervolg bont en gespikkeld geboren wordt, terwijl hij geheel en alleen van God verwacht, wat Die hem zal willen geven, en van Laban niets verlangt. Laban denkt slechts aan de natuurlijke loop, en ziet, baatzuchtig als hij is, groot voordeel in zulk een voorstel; hij meent dat aan Jakob nu als het ware niets ten deel zal vallen; alleen bij een inhaligheid als die van Laban kon een schoonvader besluiten, zo karig een loon te geven. Met verborgen vreugde gaat hij nog dezelfde dag heen, en zorgt dat een nauwkeurige afzondering plaats heeft. Hij deelt de afgezonderden onder zijn eigen zonen en laat deze driemaal zeven uur van Jakob verwijderd, dat vee weiden, opdat geen aanraking mogelijk zij. Jakob daarentegen heeft tegenover de machtiger Laban zijn listen gesteld en hem in een net gelokt. Hij is nog niet veranderd sinds hij zijn vader en zijn broeder bedroog en godslasterlijk zei: "De Heere, uw God heeft mij dat doen ontmoeten." Ook hier veinst hij van God te verwachten, wat hij van zijn bedrog verwacht, terwijl hij zijn eigen nauwgezetheid en eerlijkheid roemt. Bethel heeft weinig in zijn hart achtergelaten. Toch laat de Heere Jakob’s list gelukken, daar al de zegen in Labans huis om Jakob’s wil gegeven is, en de Heere die rijkdom werkelijk tot hem wil doen komen; dat bedrog zelf zal worden beboet en beweend; de straffende gerechtigdheid van God zal niet uitblijven; terwijl tevens de schraapzuchtige vader een verdiend loon zal ontvangen..

"In Laban zien wij, hoe alle gierige mensen onredelijk met hun naaste handelen; zij kunnen huichelen en bekennen, dat zij geluk en zegen hebben van de diensten van hun naaste, maar zijn verre af van de verschuldigde vergelding te doen. Zo handelt Laban; niets biedt hij zijn schoonzoon dan het loon van een knecht. Zij zoeken voordelige wegen, om het water op hun molen alleen te brengen. Wel doet hier Jakob en niet Laban het voorstel; maar, zo hij recht had willen handelen, zo had hij moeten zeggen: "Mijn lieve schoonzoon, dat is voor u een verkeerde handel; wij willen zulk een verbintenis maken, dat het u aan het nodige niet ontbreekt; want gij zijt mijn vlees en bloed." Maar daarvan zwijgt hij; zo spot menig gierigaard met zijn naaste, dat die niet beter heeft bedacht en toegezien, maar eindelijk gaat het hem gelijk in Joh.8:13 vv. geschreven staat."

34. Toen zei Laban: Zie, och ja, het zij naar uw woord!

35. En hij zonderde af op dezelfde dag de gesprenkelde en geplekte bokken, en al de gespikkelde en geplekte geiten, al waar wit aan was, en al het bruine onder de lammeren; en hij gaf deze in de hand van zijn zonen.

36. En hij stelde een weg van drie dagen tussen hem, tussen elk van zijn zonen, die hij een kudde van dat afgezonderde vee had toevertrouwd, en tussen Jakob; en Jakob weidde de overige kudde van Laban.

37. Toen nam zich Jakob roeden van groen populierhout, en van hazelaar, en van kastanjes, (storax, hazelnoten, en ahornbomen), die alle onder de bast een bijzonder wit hout hebben; en hij schilde daarin witte strepen, ontblotende het wit, hetwelk aan die roeden was.

Bij de eerste indruk zou het verhaal van Mozes iets ongerijmds kunnen schijnen. Want, of hij wil de heilige Jakob om zijn bedrog veroordelen, of zijn slimheid prijzen. Maar uit het verband zal blijken dat deze slimheid niet tot misdaad wordt gerekend. Mozes verhaalt hier toch eerst de zaak en vervolgens dat Jakob niets gedaan heeft dan wat God hem bevolen heeft..

Over deze daad van Jakob wordt door de uitleggers verschillend gedacht. Men heeft haar zowel verdedigd als gelaakt; wij scharen ons aan de zijde van de eersten, om deze reden, dat wij nergens lezen dat God haar bestraft of bezocht heeft en volgens de stelregel, dat waar God de daden van zijn kinderen in de Heilige Schrift niet middellijk of onmiddellijk straft en afkeurt, het ook ons niet geoorloofd is..

38. En hij legde deze roeden, die hij geschild had in de goten, namelijk in de drinkbakken van het water, waar de kudde kwam drinken, tegenover de kudde; en zij werden gelijk gewoonlijk in de tijden van rust, verhit, als zij kwamen om te drinken.

39. Als dan de kudde verhit werd bij de bont geschilde roeden, zo lammerde de kudde gesprenkelde, gespikkelde en geplekte. 1)

1) Het is, voornamelijk bij de schapen, opgemerkt, dat wanneer zij voor iets schrikken, gedurende het verhit zijn of de zwangerschap, dit invloed heeft op de vorming van de vrucht. Nog heden bedient men zich van een dergelijk middel tot een tegenovergesteld doel; men legt de schapen iets wits in de drinkbakken, hangt witte doeken in de stalling of maakt de drinkbakken van witte steen, om witte lammeren te verkrijgen.

Dat Jakob tegenover Labans list, deze list stelt, heeft God hem niet geboden; dat hij de toezegging van goddelijke hulp reeds had en toch tot kunstgrepen zijn toevlucht neemt, openbaart weer zijn ongeduld en zijn zwakheid, daar hij meent die toezegging te hulp te moeten komen door middelen, die zondig zijn (Galaten. 3:3; vrgl. Genesis 16:2). "Wij moeten ons echter wachten, zulke voorbeelden te misbruiken tot bedrieglijk bevoordelen van ons zelf ten koste van de naasten, ook waar deze ons onrecht deed. Wij hebben in het Nieuwe Testament een ander gebod van onze Heere Christus, dat wij niet tegenstreven, die ons kwaad doen! veel minder kwaad met kwaad vergelden, maar alles Hem overgeven, die een rechtvaardig, oordeel oordeelt, en de rechtvaardigen niet eeuwig in onrust zal laten; vóór alle dingen moeten wij trachten naar het rijk van God en Zijn gerechtigheid, zo zullen ons alle andere dingen worden toegeworpen.

40. Toen enig gespikkeld en geplekt vee gewonnen was, scheidde Jakob de lammeren van de kudde, opdat er niet bij verder voorttelen weer van één kleur zouden geboren worden, en hij wendde het gezicht van de kudde op het gesprenkelde, en al het bruine onder Labans kudde; hij liet de laatsten, hoewel zij samen weidden en tezamen tot de drinkbakken gingen, steeds vóórgaan, zodat de overigen altijd deze voor de ogen hadden, en hij hierdoor hetzelfde verkreeg, wat hij vroeger door de geschilde roeden had bewerkt; en hij stelde, toen het bonte vee meer en meer was vermenigvuldigd, zijn kudde alleen, en hij zette ze niet bij de kudde van Laban. Hij gaf zijn eigen vee aan knechten over, die hij zich aanschafte (vs.43), om des te

beter zijn eigendom te overzien. Ook liep hij zo des te minder gevaar, dat zijn vee zich zou vermengen met het éénkleurige van Laban.

41. En het geschiedde, telkens als de kudde van de vroegelingen 1) verhit werd, in de tijd van verhitting, waardoor de lentelammeren voortkwamen, dat is in de herfst, zo stelde Jakob de roeden, die (vs.37) vermeld zijn, voor de ogen van de kudde, in de goten, opdat zij hittig werden bij de roeden.

1) In de grondtekst staat letterlijk: de sterkere, of de krachtige..

42. Maar als de kudde spade, in de lentetijd, hittig werd, zo stelde hij ze niet; zodat de spadelingen, de in de herfst geworpen lammeren, Laban, en de vroegelingen, de in de lente geworpenen, Jakob toekwamen. 1)

1) De schapen dragen slechts vijf maanden, en kunnen dus tweemaal ieder jaar lammeren. In de herfst is de kudde het sterkst, wanneer zij de goede weide in de zomer genoten hebben; de van haar voortkomende lentelammeren in februari zijn de beste. Daarentegen is de kudde zwakker, wanneer zij de winter heeft doorgestaan, deels uit gebrek aan een goede weide, deels omdat het schaap niets moeilijker kan verdragen dan vochtigheid, aan welke de kudde, die ook gedurende de winter rondtrekt onder de bloten hemel is blootgesteld. Wanneer daarom de schapen in de lente bij elkaar kwamen, liet Jakob gaarne de daarvan komende late lammeren aan Laban over.

43. En die man brak, ten gevolge van deze kunstmiddelen, zeer uit in menigte, en hij had, na verloop van zes jaar (hoofdstuk. 31:41), vele kudden, en dienstmaagden, en dienstknechten, en kamelen, en ezels.

HOOFDSTUK 31.

JAKOB VLUCHT MET VROUWEN EN KINDEREN VAN ZIJN SCHOONVADER LABAN.

I Vs.1-22. Jakob's geluk wekt de nijd van Laban en diens zonen op; de bittere redenen van de laatsten, doen hem wensen de bestaande overeenkomst te verbreken; daarbij ontvangt hij een bevel van God, om weer naar zijn land terug te keren. Nadat hij zich van de toestemming van zijn vrouwen verzekerd heeft, maakt hij zich de tijd van het scheren van de schapen tot nut, en gaat met de zijnen in het geheim uit Mesopotamië.

1. Toen hoorde hij, waarschijnlijk doordat anderen het hem meedeelde, de woorden van de zonen van Laban (hoofdstuk. 30:35), die nijdig waren over het toenemen van zijn rijkdom (hoofdstuk. 30:43), zeggende: Jakob heeft genomen alles, wat van onze vader was; en van hetgeen, dat van onze vader was, heeft hij al deze heerlijkheid gemaakt. 1)

1) Aleer Jakob tot Laban kwam waren diens bezittingen weinig. In die twintig jaar zijn zij zeer toegenomen, maar dit wordt niet erkend door Labans zonen. Ook vragen zij niet of terecht of ten onrechte Jakob zo rijk is geworden. Zij beschuldigen hem hier eigenlijk van door en diefstal, maar verzwijgen dat hij met hun vader een wettig verdrag heeft gesloten..

2. Jakob zag ook het aangezicht van Laban aan, en bemerkte, dat zijn zwagers eigenlijk slechts uitspraken, wat zijn schoonvader bij zichzelf dacht, en dat argwaan en wangunst in plaats van het vroegere vertrouwen bij hem waren; want ziet het aangezicht van Laban was jegens hem niet als gisteren en eergisteren, niet als in vorige dagen.

Deze laatste uitdrukking is een in de heilige Schrift zeer gewone, om een zeker verloop van de dagelijkse omgang en voortdurend verkeer in haar laatste tijdperk aan te geven. Vooral in de laatste tijd scheen Laban, die zich ten behoeve van eigen belang lang had ingehouden, zijn norse stemming tegenover Jakob weer bot te vieren, in onvriendelijke bejegening en stugge houding. Zo gaat het als men, door hebzucht gedreven, met het loon van de dienende zich zoekt te verrijken. Er rust geen zegen op het ingehouden loon, en dat zelf maakt onze schat niet, maar wel ons verdriet en onze wrevel groter. Eindelijk moet het uitbreken en dan verbittert men zowel zijn eigen leven als dat van degene, die in onze omgeving verkeren. Er was dus genoeg in Jakob's ondervindingen, om hem een verhaast vertrek aan te raden..

3. Maar God veranderde tegenover hem niet, maar was lankmoedig over Zijn uitverkoren vat; en de HEERE zei tot Jakob: 1) Keer weer 2) tot het land van uw vaderen
3) en tot uw familie; en Ik zal met u zijn 4) op uw terugreis, gelijk Ik tot hiertoe Mijn belofte gehouden heb en met u geweest ben (hoofdstuk. 28:15).

1) Hier straalt duidelijker dan ooit de godsvrucht van de heilige man door, omdat hij, ziende dat het kwade bij zijn schoonvader tegenover hem besloten was, niet eerder durft vertrekken, dan wanneer hij door een nieuwe Godsspraak daartoe wordt aangemaand. Doch de Heere, die door de zaak zelf hem reeds getoond had, dat hij niet langer moest toeven, openbaart hem dit nu ook door woorden..

2) Ook hier heeft men, het verhaal noopt er ons toe, wel te onderscheiden, tussen wat God eigenlijk beveelt, en wat Jakob doet. Dat hij heimelijk vluchtte, iets dat Laban hem in vs.27 verwijt, had God hem niet bevolen.

3) "Het land van onze vaderen," niet omdat Jakob aldaar was geboren, maar omdat het aan Abraham en Izaak tot een erfelijke bezitting beloofd was..

4) Zo bevoordeelt de Heere dikwijls de Zijnen meer door de afgunst van de goddelozen, dan wanneer Hij hen in vreugde trekken liet..

Het was goed, dat Jakob, zes jaar tevoren, zijn voornemen om weg te gaan niet had doorgezet; want toen had hij het uitdrukkelijk bevel en de wenk des Heren daartoe niet; ook zou hij toen ledig weggegaan zijn en zou hij zich in de verzoekingen van de armoede gestort hebben. Wanneer men geen uitdrukkelijk bevel van God tot het doen of laten, tot gaan of blijven heeft, maar als op een kruisweg staat, is het goed, wanneer men langzaam beproeft; maar zich ook weer anders leiden laat, wanneer die eerste kleine proef niet gelukt. Waar Gods wil zich duidelijk openbaart, is er geen tijd, om aan moeilijkheden te denken, maar moet men getroost voortgaan, want die de roeping gaf, die zal ook het volbrengen geven..

4. Toen zond Jakob heen, in het huis van Laban, waar zijn familie zich bevond, en riep Rachel en Lea, op het veld tot zijn kudde, om daar met hen alleen te kunnen spreken.

Dat Jakob zijn beide vrouwen tot zich roept is, om met hen te overleggen, om hen voor de keuze te plaatsen, met hem te gaan of hier te blijven. Hij, voor zichzelf, is beslist. Hij zal heengaan, maar hij heeft ook graag, dat zijn vrouwen hem vrijwillig volgen..

5. En hij zei tot haar: Ik zie het aangezicht van uw vader, dat het jegens mij niet is als gisteren en eergisteren, niet zoals de beide malen, toen hij mij dwong om te blijven (hoofdstuk. 29:14,27; 30:27 vv.); doch, wat zal ik mij daar veel over bekommeren, daar ik een hoger helper heb; de God van mijn vader 1) is bij mij geweest; Hij, die mij vroeger gezegend heeft, is nog dezelfde voor mij; Hij heeft mij weer gezegend.

"De God van mijn vader," in tegenoverstelling van de God van Laban. Jakob spreekt hieruit: dat zijn God is een ander God, de God van het Verbond. Hij spreekt daarmee tevens uit, dat de God van zijn vader ook zijn God is..

6. En gijlieden weet en zult mij zelf moeten getuigen, dat ik met al mijn macht uw vader gediend heb.

7. Maar uw vader heeft daarentegen bedrieglijk met mij gehandeld; en heeft mijn loon tien maal 1) veranderd; doch God heeft hem niet toegelaten om aan mij kwaad te doen. 2)

1) Het getal tien is hier niet in meetkundige, maar in zinnebeeldige zin te nemen, (vrgl. Numeri. 14:22), als getal van volledigheid: alles, wat slechts bij mogelijkheid beproefd kon worden, om de overeenkomst te zijnen gunste te veranderen, had hij aangewend. De

veranderingen, die Laban beproefde, hadden betrekking op de verschillende soorten van bont vee; nu zou slechts deze, dan alleen die soort Jakob toekomen, terwijl zij volgens de overeenkomst hem alle toebehoorden. Jakob liet zich die veranderingen welgevallen en de Heere behoedde hem voor schade..

2) Jakob wil zijn vrouwen de verzekering geven, dat zijn God de Almachtige is, die hem, de zwakke in bescherming heeft genomen.

8. Wanneer hij aldus zei: De gespikkelde, die bij zwart haar witte plekken hebben (hoofdstuk. 30:32) zullen uw loon zijn, zo lammerden al de kudden gespikkelde; en wanneer hij alzo zei: De gesprenkelde; die bij wit haar donkere vlekken hebben, zullen uw loon zijn, zo lammerdenal de kudden gesprenkelde. 1)

1) Uit deze mededeling van Jakob volgt, dat in de opgaaf van het verdrag, die in vs.32 en 33 van het vorig hoofdstuk voorkomt, veel is bekort; met name duiden de verschillende bepalingen, ten aanzien van de schapen en geiten, op de bedrieglijke verwisseling van de voorwaarden door Laban.

9. Alzo heeft God uw vader het vee ontrukt, en aan mij gegeven, en het is niet, gelijk uw broeders mij beschuldigen, dat ik uw vaders goed aan mij zou gebracht hebben.

10. Dat Gods hand dit werkelijk gedaan en alles te mijnen gunste bestuurd heeft, weet ik uit hetgeen Hij zelf uitdrukkelijk mij getoond heeft. De Heere kwam tot mij, en het geschiedde, ten tijde, als de kudde hittig werd, dat ik mijn ogen ophief, en ik zag in de droom; 1) en ziet de bokken, die de kudde beklommen, waren gesprenkeld, gespikkeld en hagelvlakkig, hoewel toch de gehele kudde werkelijk van één kleur was (hoofdstuk. 30:35).

1) Zie "Ge 30.36"

11. En de Engel Gods a) zei tot mij in de droom: Jakob! En ik zei: Zie, hier en ik!

a) Genesis 16:7; 21:17; 22:11; 48:16.

Waar God roept is Jakob terstond bereid gehoor te schenken. Het zal hem vertroostend zijn geweest, om waar hij door Laban slecht werd behandeld, door God bij name genoemd te worden..

12. En hij zei: Hef toch uw ogen op, en zie! alle bokken, die de kudde beklimmen, zijn gesprenkeld, gespikkeld en hagelvlakkig, 1) waaruit gij kunt besluiten, dat wat geboren wordt, eveneens zal zijn als het uw zal wezen: want Ik heb gezien, alles wat Laban u doet, hoe hij u van de ene tijd tot de andere uit eigenbaat in zijn dienst heeft gehouden, en hoe hij nu zoekt zichzelf ten koste van u te verrijken. Ik zal dat niet toelaten, Ik zal u een loon geven, en hem doen voelen, dat gij hem niet meer tot zegenzult zijn, wanneer hij u langer tegen mijn wil terughoudt.

1) De kleur van de lammeren richt zich niet naar de schapen, maar naar de bokken hierop berust dit droomgezicht. Jakob verkreeg daardoor de toezegging; dat de zegen van God, die tot hiertoe Laban ten deel geworden was, zich tot hem zou keren; hij had alzo de listige middelen (hoofdstuk. 30:37 vv.) niet nodig gehad. Evenals hij echter tot verkrijging van de eerstgeboorte en van de vaderlijke zegen, de list, hem van nature eigen, aanwendde, zo deed hij het ook ten opzichte van Laban. Dat hij daaraan niet wel deed, voelde hij zelf wel; hij had dus tegenover de beschuldigingen van zijn zwagers geen geheel gerust geweten en zwijgt daarom voor zijn vrouwen geheel van de wijze, waarop hij tot verkrijging van de door God hem gegeven toezegging, meegewerkt heeft..

13. Diezelfde Engel Gods is mij nu weer verschenen in de droom, en heeft tot mij gezegd: Ik ben die God van Bethel,
1) alwaar gij het opgerichte teken gezalfd hebt, waar gij Mij een gelofte beloofd hebt2) (hoofdstuk. 18:10 vv.); nu, maak u op, want de tijd, die gij, naar mijn raad en wil, in den vreemde moest doorbrengen, is voorbij; vertrek uit dit land en keer weer in het land van uw familie. Dat Godsbevel wil ik volgen en nu terugkeren. Wat is uw mening Zult gij met mij trekken?

1) Het behoeft geen verwondering te wekken, dat een Engel de Persoon van God voorstelt. Zowel, omdat in Zijn woord God, de Vader, aan de heilige Patriarchen, als in een levend beeld verschijnt, en dat onder de gedaante van een Engel, als, omdat de Engelen op last van God sprekende, eigenlijk als uit Diens mond de woorden nemen. Want ook bij de Profeten is deze manier van spreken gebruikelijk, niet opdat zij zich in de plaats van God zouden stellen, maar in zoverre, dat de Majesteits Gods in zijn woord, wiens dienaren zij zijn, zou uitblinken. Nu, wat de kracht is van deze spreekwijze, zal ik nader uiteenzetten. Niet zozeer noemt Hij zich de God van Bethel, omdat hij zich binnen de grenzen van één plaats beperkt, maar omdat Hij Zijn belofte daardoor aan Zijn knecht vernieuwt. Want zo was de heilige Jakob nog niet tot volmaking gekomen, of hij had nog wel degelijker onderricht nodig. Toen was het licht van de kennis nog van weinig betekenis en omhuld nog door vele duistere schaduwen. Bijna de gehele wereld had zich gekeerd tot de afgoden. Die landstreek, zelfs het huis van zijn schoonvader was overgegeven aan verfoeilijk bijgeloof. Derhalve was voor hem temidden van zoveel hinderpalen niets moeilijker, dan zijn geloof aan de enige ware God ongehinderd en volkomen te houden. Waarom een zuivere Godsverering hem allereerst wordt ingeprent, opdat hij temidden van de ongebonden dwalingen van de wereld zich zou houden bij de gehoorzaamheid aan en de verering van zijn God, Welke hij eenmaal had leren kennen. Vervolgens wordt de belofte, welke hij vroeger ontvangen had, hem volkomen bevestigd, opdat hij altijd bij dat bijzonder Verbond zou bepaald blijven, hetwelk God met Abraham en zijn nakomelingen had gesloten..

2) Het herinneren aan de belofte, welke Jakob te Bethel heeft afgelegd, dient om de aartsvader niet alleen aan te manen, naar Kanaän terug te keren, maar ook, om hem moed en vertrouwen in te boezemen. God openbaart zich hier als de Getrouwe, opdat zijn knecht Hem zijn volle vertrouwen zou schenken..

14. Toen antwoordden 1) Rachel en Lea, en zeiden tot hem: Wij trekken mee! Is er nog voor ons een deel of erfenis in het huis van onze vader? Wij hebben niets te verwachten van hem, die alzo tegenover ons gehandeld heeft.

1) Hier zien wij vervuld, Wat Paulus leert (Rom.8:28), dat de kinderen van God aan alle dingen moeten meewerken ten goede. Want, omdat de vrouwen van Jakob door haar vader onbillijk zijn behandeld, zijn zij gewillig om te volgen, hoewel de vrouwelijke teergevoeligheid dit niet meebracht, daar hun man hen wilde brengen naar een ver verwijderde en onbekende landstreek. Indien Jakob dus zeer veel en zeer bittere smarten heeft moeten verdragen, ontvangt hij nu een uitnemende vergoeding hierin, dat de liefde voor het vaderlijk huis, hen niet al te zeer terughoudt, of liever, dat zij door verdriet over de rampen verwonnen met hem begerig zijn de vlucht te ondernemen. Niets is er, zeggen zij, wat ons bij de vader zou houden..

15. Zijn wij niet, in plaats van als dochters door hem behandeld te worden, vreemden van hem geacht; als dienstmaagden, van welke men zoveel mogelijk winst zoekt te trekken? Want hij heeft ons voor een dienst van veertien jaar, die gij hem geven moest, verkocht, en hij heeft ook steeds ons geld, de door uw dienst hem ten deel geworden winst, verteerd, terwijl hij ons niet eens een bruidsschat geschonken heeft.

16. God heeft hem nu voor zulk een hardheid en schraapzucht gestraft; want al de rijkdom, welke God onze vader heeft ontrukt, daar in deze laatste zes jaren het vee tot zijn schade geworpen heeft, die is van ons geworden en van onze zonen; nu dan, doe alles, wat God tot u gezegd heeft; 1) wij houden u niet terug; wij zullen u gaarne volgen (Col.3:21; Efez.6:4).

1) Een gehuwd man moet niet alles naar zijn eigen mening doen, maar ook met zijn vrouw raadplegen.

Laban had het er wel naar gemaakt, dat zijn dochters over hem klagen en toch is deze daad te veroordelen, daar immers de kinderen het vijfde gebod hebben te gehoorzamen, niet alleen jegens de goeden, maar ook jegens de slechten..

17. Toen maakte zich Jakob op, 1) volgens het bevel van God en met toestemming van zijn vrouwen, en laadde zijn zonen en zijn vrouwen op kamelen.

1) Jakob volgde wel het bevel van God op, maar niet op de wijze, waarop God het had willen hebben. Het doel was goed, was zelfs volgens Gods uitdrukkelijk bevel, maar de wijze van uitvoering was tegen Gods verordeningen. Van waar de oorzaak? Deze lag nergens anders in, dan in kleingeloof, welke zich openbaarde in een vrezen voor Laban..

18. En hij voerde al zijn vee weg, en al zijn have, die hij geworven had, het vee, dat hij bezat, hetwelk hij in Paddan-Aram geworven had, om te komen tot Izaak, 1) zijnvader, naar het land Kanaän.

1) "Tot Izaak, zijn vader." Hoe heerlijk doet de Schrift hier uitkomen, dat waarachtige, kinderlijke liefde in het hart van Jakob woonde! Let er ook op, hoe hier als het ware het kleingeloof van Jakob enigszins verontschuldigd wordt door de voorstelling, dat Jakob zijn hebzuchtige schoonvader ontvluchtte, om zich te kunnen werpen in de armen van zijn liefdevolle vader. De kinderlijke liefde voor Izaak, zijn vader, wordt hier uitdrukkelijk als hoofdreden voor zijn overhaast vertrek aangegeven. Niet om daarmee de zonde van kleingeloof te vergoelijken, maar om haar in een enigszins verschonend licht te plaatsen..

19. Laban nu was gegaan om zijn schapen te scheren; 1) Jakob's en Labans kudden waren juist van elkaar afgezonderd; Laban was van huis afwezig, zodat nu de vlucht het geschiktst geschieden kon; zo stal Rachel, 2) die door het bijgeloof van haar vader besmet was (hoofdstuk. 30:14-16), de terafiem, 3) de huisgoden, die haar vader had.

1) Het scheren van de schapen was een landelijk vreugdefeest, waarbij gasten werden uitgenodigd en feestmalen aangericht (Genesis 38:12; 1 Samuel. 25:4; 2 Samuel. 13:23). Daardoor duurde Labans afwezigheid verscheidene dagen.

2) Rachels hart was niet los van de afgoden. Daarom zal zij ook straks sterven, voordat Jakob zich voorgoed met zijn gezin in Kanaän vestigt.

3) Terafiem waren huis- of familiegoden van menselijke gedaante; men beschouwde ze als uitdelers van huiselijk geluk en vraagde hen in moeilijke gevallen om raad (Richteren. 18:2; 1 Samuel. 19:13 Zacheria 10:2) Rachel nam ze mee, om het, naar haar mening, Laban onmogelijk te maken de weg te vernemen, langs welke zij gevlucht waren; deels om zich van de bijstand van de huisgoden van haar familie te verzekeren. Men ziet, het was hoog tijd, dat Jakob naar Kanaän terugkeerde, zo niet bijgeloof en afgodendienst zijn zonen, die reeds groter werden, zouden besmetten; in Kanaän reinigde hij vervolgens zijn huis van alle dergelijke bijgelovigheden. (hoofdstuk. 35:1-4).

20. En Jakob ontstal zich aan het hart 1) van Laban, de Syriër; hij was de anders zo sluwen man, die over alles zijn oog liet gaan, te listig, mits hij hem niet te kennen gaf, en alles zó goed wist te verbergen, dat Laban volstrekt niet bemerkte, dat hij vluchtte. 2)

1) In het Hebreeuws Wajiegnov EtLeb eig.: Hij bedroog. Laban meende, dat Jakob nog altijd in zijn dienst was en nu neemt deze heimelijk de vlucht..

Aan het hart ontstelen is "iemand verschalken", dit wordt gezegd in tegenstelling tot vs.19 het stelen van de terafiem, waaraan Jakob vreemd was..

2)Vluchtende voor Ezau, was Jakob naar Haran gekomen; vluchtende voor Laban, keerde hij naar Kanaän terug..

21. En hij vlood, (gelijk in vs.18) meegedeeld is, en al wat het zijne was, en hij maakte zich op, en voer over de rivier, de Eufraat, die Mesopotamië ten westen begrenst, en hij zette zijn

aangezicht, sloeg de weg in naar het gebergte Gilead (heuvel van de getuigenis), dat aan de oostzijde van de Jordaan boven Jabbok gelegen is, en naderhand die naam (vs.44-48) ontving.

II. Vs.22-Genesis 32:2. Op de derde dag daarna verkreeg Laban bericht van Jakob's vlucht; hij zette hem na en haalde hem na zeven dagreizen in op het gebergte van Gilead. 's Nachts te voren had God hem ernstig gewaarschuwd, geen geweld aan te wenden; daarom stelt hij zich tevreden met verwijten over de geheime vlucht en met een onderzoek naar zijn goden. Toen hij deze niet gevonden had, en Jakob eveneens hem zijn onrecht verweten had, kwam tussen hen een wederkerig verbond tot stand, waarop beide verder trokken.

22. En op de derde dag, toen Jakob reeds lang over de Eufraat getrokken was, werd aan Laban geboodschapt, dat Jakob gevlucht was.

Een tijdsruimte van drie dagen geeft de Heere aan zijn knecht, totdat hij, na de overtocht over de Eufraat, de grenzen van het beloofde land, bereikt heeft. En ondertussen breekt de toorn van Laban, wiens woede bij de eerste aanval van toorn veel heviger zou geweest zijn. Doch, dat Hij vervolgens toelaat, dat hij midden op de reis verhinderd wordt verder te gaan, daarmee wil Hij zijn hulp hem des te heerlijker openbaren. Want wel was het wenselijk, dat zijn tocht niet vertraagd werd, noch dat hij door de komst van zijn hem vijandige schoonvader, door de vrees voor de dood werd getroffen; maar daar Laban, als een verscheurend dier niets dan moord blazende, plotseling door de Heere werd getemd, dit was nuttig en geschikt om het geloof van de heilige man te schragen. Want evenals de macht Gods duidelijk had uitgeblonken, in het helpen van hem, zo ook zou het vertrouwen op Zijn bescherming door de andere beproevingen bevestigd worden..

23. Toen nam hij, ontstoken in toorn en menende naar recht die slechtheid te mogen straffen, zijn broeders, zijn verwanten en vrienden, die bij hem op het feest genodigd waren, met zich en jaagde hem achterna, een weg van zeven dagen, en hij kreeg hem, die wegens zijn kudden slechts langzaam kon voorttrekken, op het gebergte van Gilead. 1)

1) Jakob was ogenschijnlijk in gevaar, om, geplunderd, geslagen of met de zijnen tot slaven gemaakt, weggevoerd te worden naar Mesopotamië. Maar die het beloofd had (hoofdstuk. 28:15) vervulde Zijn belofte aan hem. Zo moet, wat voor een tijd ons drukt, eindelijk tot onze zegen uitlopen..

"Hij kreeg hem op het gebergte Gilead," wil zeggen, hij haalde hem in op of bij dat gebergte, zodat er nog slechts een kleine ruimte tussen hen was. Het gebergte van Gilead strekte zich over een grote oppervlakte uit. Oostelijk grensde het aan Haran en de Arabische woestijn, westelijk aan de Jordaan, noordelijk aan Hieromiax en zuidelijk aan de vlakten van Hebron. Vandaar dat de Heere Laban nog kon ophouden en dat straks toch nog weer (in vs.25) van "achterhalen" sprake kan zijn.

24. Doch God kwam tot Laban, de Syriër, in een droom ' s nachts, 1) en Hij zei tot hem: 2) Wacht u, dat gij met Jakob spreekt, noch goed, noch kwaad, 3) niet anders, dan vriendelijk. (Psalm. 105:4).

1) Als God aan niet-Israëlitische personen of aan heidenen verschijnt, ook in een droom, is het altijd omwille van Gods volk..

2) De vervolging zelf weert God niet af; Laban mag Jakob nog inhalen, want dat zal de laatste voordeel aanbrengen en hem een nieuwe les zijn; maar vernietigd mag hij niet worden..

3) Aldus voorkwam en verijdelde God de boze overweging van Laban en was het gevaar afgewend, eer het nog nabij was gekomen. Zo ondervangt de God van majesteit menigmaal de dreigenden bliksemflits in zijn vaart, eer hij uw huis of hoofd heeft bereikt; zo laat Hij het zwaard van de dood boven uw hoofd flikkeren, maar slaat het terug, juist als het dodend op u zou neervallen; opdat gij zou leren u te verheugen met beving; opdat gij, de grootte van het gevaar ziende en onderkennende, van de verrassende uitkomst van de genade Gods alleen de eer zou geven. Laat Laban komen; het gevaar is geweken en het scherp geslepen zwaard is stomp gemaakt, gedoemd om in de schede terug te blijven..

25. En Laban achterhaalde Jakob; Jakob nu had, om aan zijn vee enige rust te geven, zijn tent opgeslagen op dat gebergte; ook sloeg Laban met zijn broeders de zijne op het gebergte van Gilead, dat dicht tegenover die van Jakob, die hem nu niet meer ontgaan kon.

26. Toen zei Laban tot Jakob, naar wiens tent hij zich begeven had: Wat hebt gij gedaan, dat gij u aan mijn hart ontstolen heb, en mijn dochters ontvoerd hebt, haar als gevangenen met het zwaard, tegen haar wil, met geweld, uit hun vaders huis hebt gesleept?

27. Waarom zijt gij heimelijk gevlucht, en hebt u aan mij ontstolen? en hebt het mij niet aangezegd, dat ik u geleid had, u als mijn schoonzoon een eregeleide, met vreugde en met gezangen, met trommel en met harp gegeven had?

28. Ook hebt gij mij niet toegelaten mijn zonen en mijn dochters te kussen tot afscheid; nu, gij hebt dwaas gedaan zo doende; gij hebt uzelf van een afscheidsfeest beroofd, u mijn ongenoegen op de hals gehaald, en mij en mijn huis smaadheid aangedaan.

29. Het ware in de macht van mijn hand 1) aan ulieden kwaad te doen; 2)maar de God van uw 3) vaders, Abraham en Izaak (vs.42) heeft tot mij gisteren nacht gesproken, zeggende: Wacht u, van met Jakob te spreken of goed, of kwaad (vs.24).

1) Een gewone spreekwijze bij de Oosterlingen, waarmee zij te kennen willen geven, dat het hun aan geen middelen ontbreekt om hun doel te bereiken..

2) Het dreigen kan hij niet laten. Hij kon hem veel kwaad doen, maar hij durfde niet.

3)"Uw," niet "mijn God." Tegen wil en dank moet Laban het erkennen; dat de God van het Verbond hem te machtig is geweest en daardoor dat die God, de God van alle Goden is..

30. En nu, gij hebt immers willen vertrekken, omdat gij zozeer begerig waart naar uw vaders huis, gelijk gij mij zeker zult voorgeven; waarom hebt gij, want dit kunt gij onmogelijk verontschuldigen, mijn goden gestolen? 1)

1) In deze welsprekende strafprediking is veel huichelarij verborgen, alsof Labans verhouding tot zijn dochters en die van zijn dochters tot hem zeer teder was, alsof zijn gezindheid jegens de schoonzoon slechts welwillendheid en hoogachting geweest waren; ten laatste treedt hij openlijk te voorschijn. Om wat hem, de in Mammons dienst geheel en al weggezonken man, het liefste en beste is-zijn huisgoden- weer te verkrijgen, laat hij al het andere gemakkelijk varen. In Labans woord ligt een bespotting van zijn eigen afgoderij, gelijk wij in 2 Samuel 44 lezen. Wat is een God, die gestolen kan worden?.

In dit laatste gedeelte van Laban's strafrede treft vooral de tegenstelling tussen "uw vaders huis" en "mijn goden." Laban doet daarmee uitkomen het verschil tussen de godsdienst van Jakob's geslacht en van de zijnen, maar bedoelt daarmee ook, Jakob als een "schijnheilige" voor te stellen, die de tocht naar zijn vaders huis slechts heeft voorgewend. Daarom verdedigt Jakob, omdat hij dit laatste voelde, zich ook met zulke krasse woorden tegen de laatste woorden. In de verdediging van zijn heimelijk heengaan is hij flauw, maar in die tegenover de laatste beschuldiging zeer sterk..

31. Toen antwoordde Jakob, en zei tot Laban: Omdat ik vreesde, want ik zei: opdat gij niet misschien uw dochters mij ontweldigde, haar niet met mij naar mijn land zou laten trekken; maar met geweld terughouden; daarom besloot ik in het geheim te vluchten.

32. Bij wie gij nu onder ons uw goden vinden zult, van welke gij beweert, dat wij die gestolen hebben, laat hem niet leven; 1) hij boete voor die misdaad en afgoderij met de dood. Onderken, onderzoek gij voor het aangezicht van onze broeders, wat bij mij is van het uwe. Ik vrees niet, dat het in het openbaar onderzocht worde, want ik zal voor hen niet beschaamd worden; wat zou ik belang stellen in een ijdel afgodsbeeld? Zoek het en zo gij het vindt, neem het tot u; want Jakob wist niet, dat Rachel deze terafiem gestolen had, anders had hij dit wel verhinderd tenminste niet zo stout gesproken.

1) De beschuldiging van afgodendienaar mag niet op Jakob of op een van de zijnen kleven..

Rachel heeft niet lang meer geleefd..

33. Toen ging Laban, om onderzoek te doen, in de tent van Jakob, en in de tent van Lea, en in de tent van de beide dienstmaagden, en hij vond niets; en toen hij uit de tent van Lea gegaan was, kwam hij in de tent van Rachel.

34. Maar Rachel had de terafiem genomen, en zij had die in een kameelszadeltuig gelegd, dat haar op de reis gediend had, en dat als een soort van draagstoel, ruim en geschikt genoeg was, om in de tent als een rustbed te gebruiken, en zij zat hierop. En Laban betastte die gehele tent, en alle voorwerpen, die daarin waren, en hij vond niets.

35. En zij zei tot haar vader, toen deze tot haar kwam, en ook het zadeltuig wilde onderzoeken: Dat de toorn niet ontsteke in de ogen van mijn heer, omdat ik voor uw aangezicht niet kan opstaan, want het gaat mij naar der vrouwen wijze1) Laban liet nu het zadeltuig ondoorzocht, daar hij het voor onmogelijk hield, dat een menstruerende vrouw (Leviticus. 15:18 vv.) op zijn goden zou zitten, en hij doorzocht al het overige, maar hij vond de terafiem niet, en stond nu beschaamd voor Jakob, die meende thans het recht te hebben, om verwijten te doen.

1) Zij was dus onrein en moest zich afgezonderd houden, waardoor hij zich dan ook wachtte, datgene aan te raken waarop zij gezeten was.

Rachel spreekt Laban niet aan met de vadernaam, maar met die van heer. Door haar zonde van diefstal, gevolgd door die van leugen, tegenover Laban, is de kinderlijke betrekking verbroken, en heeft de liefde voor vrees plaats gemaakt.

36. Toen ontstak Jakob en twistte 1) met Laban; en Jakob antwoordde en zei tot Laban: Wat is mijn overtreding, wat is mijn zonde, dat gij mij zo vurig hebt nagejaagd, als een dief of misdadiger?

1) In dit twisten met Laban zondigt Jakob. Hij meent, dat al zijn huisgenoten onschuldig zijn, en toch is dit niet het geval. Had hij, voordat hij de vlucht nam, zelf onderzoek gedaan, of ook iemand van de zijnen iets van hun vader zich wederrechtelijk had toegeëigend, dan zou hij in deze toestand niet gekomen zijn. Wel had Laban aan Jakob overvloedige reden gegeven, om de liefde te doen verkoelen, maar toch hierin is Jakob onbillijk. Dat hij dan ook straks ongedeerd mag voorttrekken, heeft hij alleen te danken aan de trouwe zorg van God, die Laban weerhoudt om hem kwaad te doen..

37. Als gij al mijn huisraad betast hebt, wat hebt gij gevonden van al het huisraad uit uw huis? Leg hetgeen gij gevonden hebt, hier voor mijn broeders en uw broeders, en laat hen richten tussen ons beiden, wie de schuldige is.

38. Gij kunt niets aanwijzen, maar, evenals nu, is steeds uw handelwijze tegenover mij vol van argwaan, eigenbaat en hardheid geweest. Deze twintig jaar ben ik bij u, als herder en verzorger van uw kudden, geweest, en hoe heb ik u gediend? Uw ooien en uw geiten hebben niet misdragen; er kwamen geen misgeboorten, omdat ik gedurende de tijd van hun dracht alle zorgvuldigheid aanwendde, en de rammen van uw kudde heb ik niet gegeten, gelijk vele knechten doen en dan hun heren voorliegen, dat de roofdieren ze hebben verteerd (Ezechiël.34:2 vv.).

39. En hoe hebt gij mij daarentegen behandeld? Het werkelijk verscheurde heb ik tot u niet gebracht; ik moest het vergoeden; ik heb het geboet: gij hebt, hoewel ik tot getuigenis van de waarheid u het dier in de verscheurde toestand nog tonen kon (Exodus. 22:13), het van mijn hand geëist; gij vorderde zelfs van mij, wat dieven ontvreemd hadden (Exodus. 22:12), zonder enige billijkheid in acht te nemen, het ware overdag gestolen, of ‘s nachts gestolen.

40. Dat alles deed gij, hoewel gij wist, welk een harde dienst ik bij u had, en met welk een zelfverloochening ik die volbracht; want ik ben geweest, dat mij bij dag de hitte verteerde, en bij nacht de vorst, 1) en dat mijn slaap van mijn ogen week, 2) uit zorg voor het vee.

1) In Mesopotamië is het zó warm, dat de dieren op het open veld dikwijls dood terneer vallen, en, hoe warmer de dagen zijn, des te kouder zijn de nachten, gelijk overal in het Oosten. (Jeremia. 36:30; Joh. 18:18).

2) Hiermee wil Jakob zeggen, dat hij niet alleen vele nachten de wacht bij de kudde had gehouden, maar dat hij daarom ook met de slaap had moeten worstelen, zodat het hem grote opofferingen had gekost..

41. Ik ben nu twintig jaar in uw huis geweest; ik heb u veertien jaar gediend om uw beide dochters, en zes jaar om een loon, dat van uw kudde mij toekomen zou; en gij hebt mij eerst de ene dochter voor de andere gegeven; en in die laatste zes jaar hebt gij mijn loon tienmaal veranderd (vs.7).

De aangeklaagde wordt op zijn beurt aanklager.

42. Ten ware de God van mijn vader, 1) de God van Abraham 2) en de vrees van Izaak, 3) die, welke mijn vader Izaak vreest en dient, bij mij geweest was, zeker gij zou mij nu ledig weggezonden hebben, zonder vrouwen of kinderen, of enige andere bezitting. God heeft mijn ellende, die ik in uw dienst geleden heb (vs.40), en de arbeid van mijn handen (vs.38) aangezien, en heeft u gisterennacht in de droom (vs.24; 29) bestraft;
4) dat is de enige reden, waarom gij mij ook niet nog heden van alles berooft.

1) Hier schrijft Jakob aan de gunst van God toe, dat hij niet met lege handen naar huis terugkeert; waardoor hij niet alleen de zonde van Laban als groot voorstelt, maar ook de tegenwerpingen beantwoordt, welke hij tegenover die klachten kon aanvoeren. Hij ontkent, dat hij door de goedheid van zijn schoonvader is rijk geworden, en getuigt, dat hij het alleen aan de Heere toeschrijft, alsof hij gezegd zou hebben: Aan U heeft het niet gelegen, om mij geen meer schade te doen, maar God, Die ik tot een bezitting heb, heeft U dat verhinderd. Daar God nu, niet de beschermer is van het slechte vertrouwen, noch goddelozen pleegt te helpen, kan daaruit de vroomheid van Jakob gekend worden, dat God zich hem tot een beschermer heeft gesteld..

2) Door zijn God, de God van Abraham te noemen, onderscheidt Jakob Hem van alle andere goden..

3) In het Hebreeuws Pachad Jitschak. "Izaak vreesde. (ook: Izaak had angst)" Het woord "vrees" staat hier en in vs.53, voor het voorwerp van vrees en verering..

4) Jakob spreekt tengevolge van zijn opgewondenheid in een zekere maat en in poëtische vorm. Laban wordt door die woorden getroffen; toch neemt hij vervolgens noch de schijn aan, of hij tegenover Jakob in zijn recht was, en slechts uit liefde tot zijn dochters en haar kinderen

van dat recht afstand deed. Dat hij vervolgens op het sluiten van een verbond aandringt, toont zijn argwaan en zijn laag karakter. Mensen van die soort meten steeds anderen naar zichzelf af, vrezen overal iets kwaads en vertrouwen niemand; het moet alles eerst geschreven en verzegeld zijn..

Niets stuit eerder en beter de wilde stroom van de toornige woorden dan de gedachte aan God en diens ondervonden genade. O, als de ziel daarbij bepaald wordt, zinkt alle zelfverheffing in het niet, dan wordt men stil en klein. Zo ging het ook Jakob, die zolang hij eigen verdienste breed uitmeet, zeer uitvoerig is, maar zodra hij aan Gods hulp denkt, eensklaps tot zichzelf en eigen ellende, eigen onwaardigheid en eigen onvermogen inkeert. Dan komt er een eerbiedig zwijgen; eergevoel van schaamte over ons zelf, wie het niet past ons zelf te beroemen, maakt zich van ons meester; een overweldigend besef grijpt ons aan, dat wij de bestraffing van anderen aan God moeten overlaten..

43. Toen antwoordde Laban en zei tot Jakob: Deze dochters zijn mijn dochters, en deze zonen zijn mijn zonen, en deze kudde is mijn kudde, ja, al wat gij ziet en het uwe noemt, dat is van mij; het is alles van mij afkomstig; ik zou dus tegen mijn eigen vlees en tegen mijn eigen goed strijden, zo ik u deed, wat ik wel kon doen (vs.29), en wat zou ik aan mijn dochters heden doen? of aan hun zonen, die zij gebaard hebben. 1) Het vaderhart bindt mij de handen.

1) Laban veinst hier vriendschap. Hij belijdt geen schuld, maar dringt ook op geen verder onderzoek aan, maar biedt zijn hand aan ter verzoening, door het voorstel, om een verbond op te richten..

Dat is de manier van de huichelaars, dat, als zij menen de overhand te zullen behouden, zij steeds stouter worden (vs.23-30), maar als hun listen mislukken en zij beschaamd staan worden zij vriendelijk. De Christen daarentegen staat in de kracht van zijn God en zoekt de overwonnen tegenstander door liefde en weldoen te winnen..

44. Nu dan, aldus vervolgt hij, kom, laat ons een verbond maken, ik en gij; en het gedenkteken, dat wij daarvan oprichten, dat het tot een getuigenis zij tussen mij en tussen u, van hetgeen wij elkaar beloven (vs.48-53).

Wellicht, dat Laban het wel aan Jakob gezien heeft, dat zijn gezicht ophelderde en hij nu daardoor wordt aangemoedigd, om met vredesvoorstellen te komen. Bovendien spreekt Laban met dit voorstel uit, dat hij in de grond van de zaak Jakob vreest of liever de God van Jakob; dat hij bevreesd is, dat Jakob hem geheel en al zal overweldigen. Daarom moet dat verbond dienen, opdat er volkomen scheiding tussen beiden zijn zal..

45. Toen nam Jakob, aanstonds in het voorstel tredende, en de hand aan het werk slaande, een steen, en hij verhoogde die, stelde die in de hoogde, tot een opgericht teken. 1)

1) Wel bewijst Jakob hier, dat hij werkelijk verzoening wil. Niet Laban, maar hij is de eerste, die een steen tot een opgericht teken stelt..

46. En Jakob zei tot zijn broeders, de aan Labans zijde staande zwagers en overige bloedverwanten (vs.32-37): Vergadert stenen en draagt zo van uw zijde ook tot oprichting van een verbondsteken bij. En zij namen stenen, en maakten een hoop; en zij aten aldaar op die hoop, bij het verbondsmaal.

Nu wordt het duidelijk, waarom Jakob die stenen verzamelt. Het is, opdat zij zullen dienen tot een tafel, waarbij de vredesmaaltijd zal gebruikt worden..

47. En Laban noemde hem in zijn, dat is, in de Aramese of Chaldeeuwse taal na het sluiten van het verbond (vs.48-54) en het eindigen van het maal: Jegar-Sahadûtha 1) (hoop van de getuigenis); maar Jakob noemde deze, die naam in zijn taal overzettende, Gal-En.

1) Beiden geven een naam, in hun eigen taal, maar van dezelfde betekenis, aan de steenhoop. Daaruit blijkt, dat Laban de Syrische taal heeft gebruikt, om dat hij onder Syriërs wonende, zowel hun taal als zeden had aangenomen. Kort tevoren is hij ook de Syriër genoemd, alsof Mozes hem ontaard en vervreemd van de Hebreeën wil voorstellen. Maar uit de volgende geschiedenis schijnt dit niet afgeleid te kunnen worden, waar wij lezen, dat Laban aan zijn dochters Hebreeuwse namen gegeven heeft. De oplossing is echter niet moeilijk. Want, daar de verwantschap van die talen onder elkaar groot is, was de insluiting van één woord in de andere taal gemakkelijk. Vervolgens, indien Jakob's vrouwen hem ter wille waren, dan is het niet te verwonderen, dat zij zijn taal gebruiken..

48. Toen de heuvel opgericht was, gelijk in vs.45 vv. verhaald is, zei Laban, omdat hij de oudste was en tot het verbond aanleiding had gegeven, het eerst het woord nemende: Deze hoop zij heden een getuige tussen mij en tussen u! Daarom noemde men zijn naam Jegar-Sahadutha of Gal-En (vs.47).

49. En ook noemde men hem Mizpa (wachttoren, Jozua. 13:26; Richteren. 11:11, 29; omdat hij, Laban, zei: Dat de HEERE opzicht neme tussen mij en tussen u, wanneer wij uit elkanders gezicht gekomen zijn, en de een van de ander zullen verborgen zijn. 1) De Heere zij als een wachter, die van deze zuil naar beide zijden, naar u en naar mij, heen ziet.

1) Laban doet hier een beroep op Gods alwetendheid, waar het zijn eigen belang geldt. Toen hij Jakob bedroog en verdrukte, heeft hij gewis de gedachte aan de alwetendheid Gods zo ver mogelijk verbannen..

50. Hij wreke het aan u, zo gij mijn dochters beledigt, en zo gij vrouwen neemt boven mijn dochters; 1) niemand is bij ons, die, nadat hij het als getuige heeft aangehoord, er op letten kan, of gij houdt, wat gij nu belooft, maar zie toe; God zal getuige zijn tussen mij en tussen u, 2) en Hij hoort niet alleen de belofte, maar zal ook rechter en wreker zijn, zo gij die niet vervult.

1) De zonde, waarvan hij zelf de bewerker was geweest, door zijn hebzucht verblind, veroordeelt hij nu, tengevolge van een onpartijdig natuurlijk inzicht. En zeker, waar de

huwelijksband verbroken wordt, daar lijdt de gehele menselijke samenleving schipbreuk, daar niets zo heilig is onder de mensen..

Laban noemt hier, en terecht, de polygamie een belediging voor de eerste echtgenote..

2) Goddeloze mensen kunnen het soms zeer ernstig en plechtig maken, als zij aan anderen hun verplichtingen voorhouden, of hun onrecht hun onder het oog brengen; maar om zichzelf naar dezelfde maatstaf te richten en zich aan Gods woord streng te houden, daaraan denken zij niet. Aan henzelf is alles goed en recht, hoe het ook zij. Jakob neemt alles geduldig aan, wat Laban hem op het hart drukt, omdat hem niets opgelegd wordt, waartoe hij zelf niet reeds besloten was..

51. Laban, toen hij voor zijn dochters een goede behandeling bedongen had, dacht nu ook aan zijn eigen veiligheid, en zei voorts tot Jakob; Zie, daar is dezelfde hoop, en zie, daar is dit opgericht teken, hetwelk ik opgeworpen heb, 1) tussen mij en tussen u.

1) Wel had Jakob het teken opgericht en de stenen laten aandragen; maar Laban houdt zich als de hoofdpersoon, die alles doet en alleen iets te zeggen heeft..

52. Dezelfde hoop zij getuige en dit opgericht teken zij getuige tegen mij, dat ik tot u voorbij deze hoop niet komen zal en tegen u, dat gij tot mij voorbij deze hoop en dit opgericht teken niet komen zult, namelijk niet ten kwade!

53. De God van Abraham en de God van Nachor, de Gods hun vader 1) van Terah van wie wij beide, ik door Nachor, gij door Abraham afstammen, richte tussen ons, en houde alle vijandige bedoelingen jegens elkaar van ons af. En Jakob zwoer bij de vrees van zijn vader Izaak (vs.42).

1) Laban doet zich hier kennen als polytheïst, als iemand, die meer dan één God aanbidt. Hij stelt de God van Terah en Nachor op een en dezelfde lijn met de God van Abraham. Daarom zweert Jakob niet bij de God van Abraham, maar bij de vrees van zijn vader Izaak, d.i. bij de God van Izaak, de God, welke door Izaak met de diepste eerbied werd vereerd..

54. Toen slachtte Jakob, na het afleggen van de eden, tot bevestiging, een slachting op dat gebergte, en hij nodigde zijn broeders (vs.46), om brood te eten, om zich alzo mede als met hem verbondenen te betonen; en zij aten brood, en vernachten op dat gebergte (vs.25).

Ongetwijfeld heeft Jakob hier een slachtoffer aan de Heere gebracht en zijn broeders genodigd tot de offermaaltijd, om daarmee te kennen te geven, dat bij hem alles vergeven en vergeten is. Eerst de verbondsluiting, d.i. de verzoening, daarna het offer en eindelijk de offermaaltijd tot bezegeling. Echt evangelisch, wat het innerlijke wezen aangaat.

55. En Laban stond ‘s morgens vroeg op en kuste zijn zonen en zijn dochters, en zegende hen; en Laban trok heen, en keerde weer tot zijn plaats, 1) tot Haran.

1) Het familiehuis in Mesopotamië, nadat het zijn bestemming bereikt had, om aan de Patriarchen vrouwen te geven, wordt nu voor ons gesloten. Jakob's harde dienst in Mesopotamië, zijn uittrekken met rijkdom nu onder vervolging, zijn een beeld van Israël's toekomst in Egypte.

HOOFDSTUK 32

JAKOB'S VREES, GEBED EN STRIJD.

1. Jakob toog ook zijns weegs, van het gebergte Gilead verder heen, en stond nu dicht aan de grenzen van het heilige land. Nauwelijks aan de vervolgingen van zijn harde schoonvader door Gods tussenkomst ontkomen, gaat hij nu een vijand tegemoet, die nog meer te vrezen is, de nog niet verzoende Ezau, Jakob verbergt het gevaar voor zichzelf niet, maar dezelfde God, die hem eens bij zijn vlucht uit Kanaän door een gezicht van Engelen gesterkt had (hoofdstuk. 28:10 vv.), liet hem ook nu een dergelijk gezicht waarnemen; doch nu niet in een droom, maar in wakende toestand; en de Engelen Gods ontmoetten hem; 1) evenals de jongeling van Eliza in gelijke toestand (2 Koningen 6:17), werden hem de ogen geopend, en hij zag boven zijn hoofd twee legers van ten strijd toegeruste hemelingen; of het een vóór en het andere achter hem, of het ene ter rechter en het andere ter linkerzijde.

1) Uit het een gevaar gered, dreigt het andere hem weer. Maar God is geen ledig toeschouwer van de toestanden van de zijnen. Daarom doet Hij hier Jakob twee legers Engelen ontmoeten. Eén ter rechter- en één ter linkerzijde, om hem moed en vertrouwen in te boezemen, om hem te zeggen, dat dezelfde God, die hem gered heeft uit de hand van Laban, hem ook zal redden uit de hand van zijn broeder Ezau..

2. En Jakob zei, met dat hij hen zag, en erkende, dat God hem wilde tonen, wie hem ter zijde zouden staan (Psalm. 34:8): Dit is een leger van God1) en hij noemde de naam van deze plaats, welke later tot een stad van gelijke naam geworden is (Jozua 13:26-30; 21:38 vv.; 2 Samuel. 17:24-27; 1 Koningen 4:14 Mahanaïm (twee legers). 2)

1) Het ene leger zag op de geschonken verlossing uit Labans hand, het tweede op de te schenken verlossing uit Ezau's macht. Het is tevens een blijk van goedkeuring van Gods zijde, dat hij op de rechte weg is..

2) Deze beide verzen behoren meer tot het vorige hoofdstuk. De verdeling in hoofdstukken is gemaakt door de Kardinaal Hugo van St. Caro (gestorven 1262) doch is niet in alle delen juist; meermalen ware het beter geweest, indien het hoofdstuk vroeger eindigde, op andere plaatsen weer, wanneer enkele verzen waren bijgevoegd. De verdeling in verzen is in het Oude Testament van de Joodse Rabbijnen, in het Nieuwe Testament van Rob Stefanus (1551)

I. Vs.3-12. Van Mahanaïm zendt Jakob boden naar het land Seïr, om Ezau op beleefde wijze zijn terugkomst te melden. Zij brengen geen antwoord van hem, maar melden, dat hij met 400 man nadert; Jakob bereidt zich op het ergste voor, en neemt zijn toevlucht tot het gebed.

3. En Jakob, door de verschijning te Mahanaïm wel verzekerd van de goddelijke bijstand, maar ook aan de andere zijde daaruit afleidende, dat hem een zware strijd wachtte, zond boden uit voor zijn aangezicht tot Ezau, zijn broeder, naar het land Seïr, 1) de landstreek van Edom.

1) Naar dit land had zich Ezau gedurende Jakob's afwezigheid begeven, om daar, geheel onafhankelijk van het vaderhuis, op de woeste bergen te jagen en met hulp van een leger, dat hij uit zijn knechten, uit de bloedverwanten van zijn vrouwen en anderen gevormd had, de oorspronkelijke bewoners (Deuteronomium. 2:12,22) te bevechten. Ezau had zich in dat gebied van het land begeven, dat hij, volgens de voorspelling (hoofdstuk. 27:39 vv.), hierna werkelijk in bezit nam (hoofdstuk. 36:6 vv.), en dat, naar zijn tweede naam, het veld van Edom werd genoemd..

Toen Jakob van huis trok, woonde Ezau daar nog niet. Hoe of hij het dan te weten is gekomen? Wij weten, dat Deborah, de voedster van Rebekka, bij hem in Haran kwam. Van deze zal hij het gehoord hebben, waar Ezau zich met zijn gezin had gevestigd..

4. En hij gebood hun, zeggende; Toont aanstonds in uw groet, dat ik hem voor het hoofd van mijn familie, voor mijn heer erken; zó zult gij zeggen tot mijn heer, 1)tot Ezau: Zó zegt Jakob, uw knecht: Ik heb als vreemdeling gewoond bij Laban, en heb er tot nu toe vertoefd.

1) Mozes verhaalt hier, hoe Jakob alles met angstige nauwkeurigheid gedaan heeft, om zijn broeder te verzoenen. Want deze smeekbede was voor hem niet minder dan een zware en harde marteling. Maar deze vernedering, waarmee hij afstand doet van de heerschappij, waarvoor hij tot hiertoe zijn leven in de waagschaal gesteld heeft, schijnt iets ongerijmds. Want indien Ezau werkelijk de eerstgeborene is, wat heeft Jakob dan wel gedaan? Waartoe had het dan gediend, dat hij zich zoveel afgunst op de hals had gehaald, zoveel vernedering had ondergaan, en eindelijk een ballingschap van twintig jaar had verduurd, indien hij nu ten langen leste zich toch aan zijn broeder onderwerpt. Ik antwoord, waar hij al een tijdelijke heerschappij toestaat, geeft hij daarom niets prijs van zijn recht op de verborgen zegen. Hij weet, dat de vrucht van de goddelijke belofte tot nog toe onvervuld is. Derhalve tevreden met de hoop op de toekomstige erfenis, aarzelt hij niet, voor het tegenwoordige, zijn broeder de eer te geven en zich als zijn knecht aan te bieden. In deze woorden is dan ook niets huichelachtigs, daar hij bereid is zijn broeder te dienen, indien hij maar niet het recht op het toekomende, wat nog verborgen was, verloor..

Jakob begint nu te voelen, dat hij de zegen van het eerstgeboorterecht zich op wederrechtelijke wijze heeft toegeëigend. God begint in zijn hart de overtuiging te werken, dat hij de zegen alleen als verbeurde genade zal en mag genieten..

5. En ik heb ossen en ezels, schapen en knechten en maagden verworven; ik keer dus niet terug, om het vaderlijk erfgoed met u te delen, maar uit verlangen naar mijn betrekkingen; en ik heb nu de boden, die gij voor u ziet, gezonden, om mijn heer, wiens aangezicht ik verlang te zien, aan te zeggen, dat ik wedergekeerd ben, opdat ik genade zal vinden in uw ogen.

Jakob somt zijn rijkdommen niet op, om daarmee te pralen, maar om het hart van zijn broeder te vertederen. Jakob getuigt daarmee, dat hij niet komt, om het vermogen van de vader zich toe te eigenen, of dat hij rijk wil zijn, zo het hem op het verlies van zijn broeder komt te staan. Alsof hij zeggen wil: behoud voor u de stoffelijke erfenis. Op uw recht daarop wil ik niets afdingen; sta mij slechts toe te leven. Hierdoor worden wij vermaand, hoe het onze wens moet

zijn, met de ongelovigen in vrede te leven. De Heere verhindert ons wel niet, om ons recht te beschermen, in zoverre de tegenstanders het toelaten, maar ook, dat wij liever ons recht moeten prijsgeven, dan dat door onze schuld een strijd ontsta..

6. En de boden kwamen na enig tijd weer tot Jakob zeggende: Wij zijn gekomen tot uw broeder, tot Ezau, en hebben alles gedaan, wat gij ons gezegd hebt maar hij heeft ons een antwoord gegeven, en nu, bereid u op een vijandige aanval voor, want ook trekt hij u tegemoet, en vierhonderd mannen met hem.

Aangaande de bedoeling, waarmee Ezau Jakob tegemoet kwam, lopen de gevoelens uiteen. Calvijn zegt, dat hij hem uit welwillendheid, om zijn goede gezindheid daarmee te kennen te geven, tegemoet kwam. Anderen zijn van oordeel, dat het gezelschap van 400 man een vijandelijke bedoeling in zich sluit. De woorden zelf laten het in het midden, kunnen zowel ten goede als ten kwade worden uitgelegd. Wat Jakob's gedachten zijn, is niet twijfelachtig. Hij is er van overtuigd, dat de toorn van zijn broeder niet is geweken, en dat deze met het zwaard zal terug eisen, wat Jakob hem, zoals hij meent, op listige wijze heeft ontnomen..

7. Toen vreesde Jakob zeer en hij was bang, 1) daar Ezau's bedreiging (hoofdstuk. 27:41) hem thans nog meer voor de geest kwam; toch werd hij niet moedeloos, en hij verdeelde het volk, 2) dat met hem was, knechten en maagden, vrouwen en kinderen, en de schapen en de runderen en de kamelen, in twee legers; evenals hij de engelen Gods in twee legers gezien had, dat hij nu voor een vingerwijzing des Heren aanmerkte, hoe hij in deze gevaarlijke toestand handelen moest.

1) Hieruit blijkt, dat Jakob de boodschap ten kwade opnam. Hij denkt niet anders, of Ezau is nog altijd de vertoornde broeder, die, hoewel twintig jaar zijn verlopen, nog niet het woord heeft vergeten: Ik zal mijn broeder doden. En God laat hem voor het ogenblik in die toestand. Neemt niet terstond door woord of gezicht of door beiden de vrees weg, maar laat hem voor een ogenblik vrezen, opdat bij de aartsvader het gebed zou worden geboren en hij het alleen op zijn Verbondsgod zou werpen..

Jakob heeft reden voor zijn vrees. Rebekka heeft hem niet laten terugroepen. Ezau heeft geen teken van verzoening gegeven. De boden hebben geen wedergroet gebracht. Ezau trekt hem tegemoet met 400 man. De belofte te Bethel had betrekking op de heen- en terugreis. Het gezicht te Mahanaïm kon slechts een herinnering zijn aan zijn redding uit Labans hand, zonder een vernieuwde belofte te wezen. Wat echter de hoofdzaak was, zijn geweten sprak luid; hij had zijn schuld nog niet voor God beleden; hij was met de Heere nog niet verzoend. Zijn vrees is te zien in de verdeling van zijn leger. Deze maatregel gaat zijn gebed vooraf, en schijnt na zijn gebed en zijn strijd niet geheel doorgevoerd te zijn. De zonden van de jeugd worden nog na jaren gezocht..

2) Wel vreesde Jakob, maar de vrees had hem nog niet zo bevangen, dat hij geen orde op zaken kon stellen. Echter wordt hier duidelijk, dat hij het nog op dit ogenblik van eigen kracht en eigen inzichten verwacht; dat het geloof in de belofte, welke de Heere hem gegeven had, niet helder was, de geloofslamp niet helder brandde. Bovendien merken wij hier op, dat het

gezicht van de Engelen Jakob nog niet zó van de hulp en bijstand van de Almachtige had overtuigd, als noodzakelijk was, om hem zonder vrees te doen zijn. Waaraan Jakob behoefte had, was een eigen woord des Heren zelf..

8. Want hij zei: Indien Ezau op het ene leger komt, en slaat het, zo zal het achterste, het overgebleven leger ontkomen, 1) waarbij ik mij zelf met vrouwen en kinderen voegen zal.

1) Nog altijd wordt deze tactiek gevolgd bij de karavanen, indien men overlast verwacht van wilde horden.

9. Voorts zei Jakob, daar alle maatregelen van voorzichtigheid hem niet konden gerust stellen, en hem niets anders overbleef dan God, die volkomen redden kan,(Spreuken 3.5,6 en hij bad: O God van mijn vader Abraham en God van mijn vader Izaak, o HEERE! 1) die tot mij gezegd hebt (hoofdstuk. 31:3,13): Keer weer tot uw land, en tot uw familie, en Ik zal wèl bij u doen!

1) In het gebed mag het "Jehova" niet ontbreken.

Het gevaar is te groot, dan dat het geloof aan een algemene voorzienigheid Gods hem zou kunnen steunen..

Evenmin kan de overtuiging, dat Christus gestorven is voor de zonden van de hele wereld u rust geven in de dood; gij hebt nodig te weten, dat Hij stierf voor u..

Nadat Jakob op zijn zaken, zoals het ogenblik het eiste, orde had gesteld, begeeft hij zich in het gebed. Dit gebed is een bewijs, dat de heilige man niet zó door vrees is terneergeslagen, of het geloof treedt weer als overwinnaar op. Want hij beveelt zich en de zijnen, volstrekt niet twijfelende, aan God. Zich verlatende, zowel op de belofte van God, als gesteund door de ontvangen weldaden, dringt hij zijn zorgen en bezwaren in zijn boezem terug..

Jakob roept God aan als God van Abraham en God van zijn vader Izaak om de Heere als het ware te herinneren, dat hij als kleinzoon van Abraham en als zoon van Izaak aan het Verbond deelachtig was, hetwelk God met deze patriarchen had gesloten; en waar hij nu de Heere herinnert aan het woord tot hem gesproken, daar maakt hij de belofte of het bevel tot een pleitgrond voor zijn zuchten en roepen.

10. Ik ben geringer dan al deze weldadigheden, en dan al deze trouw, die Gij aan Uw knecht gedaan hebt; 1) want ik ben met mijn staf 2) twintig jaar geleden, over deze Jordaan gegaan, en nu ik weer aan deze plaats sta, ben ik tot twee legers geworden.

1) Twee woorden gebruikt hij. Weldadigheden en trouw, opdat hij erop zou wijzen, dat God enkel door Zijn eigen goedheid wordt gedwongen, om ons te zegenen, en om hiermee zijn vertrouwen te tonen. Deze verbinding van weldadigheid en trouw ontmoet men wijd en zijn in de Schrift, opdat wij zouden weten, dat alle goeds ons uit de overvloeiende bron van Gods

gunst toevloeit, en dat wij deze alleen deelachtig worden, indien wij Zijn beloften door het geloof omhelzen..

Jakob erkent hiermee, dat hij van God, de *Heere, grotere weldaden heeft ontvangen, dan hij ooit heeft durven hopen, dan hij zich heeft waardig gemaakt bovenal..

2)Opmerkelijk is de tegenstelling tussen "staf" en "twee heren." Met het eerste woord geeft hij zijn vroegere armoede aan, met het tweede zijn tegenwoordige rijkdom..

11. Ruk mij toch uit mijn broeders hand, uit Ezau's hand; 1) want anders zal die onverzoenlijke (Psalm. 140:5) mij alles ontrukken en misschien mijn vrouwen en kinderen en mijzelf doden. Red mij; want ik vrees hem, dat hij niet misschien kome, en mij sla, de moeder met de zonen.2)

1)Herinnering aan de weldadigheid en trouw hem bewezen, heeft hij vooraf laten gaan, om de Heere erop te wijzen, dat al die weldadigheden tevergeefs zijn geweest, indien de Heere hem niet met Zijn gunst blijft omringen..

2) "De moeder met de zonen." Een echt oosterse uitdrukking, om daarmee geheel de bezitting, alles wat men bezit, aan te duiden. Jakob wil hiermee zeggen, dat mij niets, niets over blijft..

12. Gij hebt immers gezegd (hoofdstuk. 28:13,14): Ik zal gewis bij u weldoen en Ik zal uw zaad stellen als het zand van de zee, dat vanwege de menigte niet geteld kan worden; 1) daarom kunt Gij onmogelijk mij en de mijnen zo laten omkomen!

1) Dit zijn drie eigenschappen van een goed gebed, die maken, dat het God zeer aangenaam en voor Hem een welriekende reuk is, en zulk een gebed moet verhoord worden. De eerste eigenschap is, dat gij de belofte Gods aangrijpt; de tweede, dat gij in uw angst gedood wordt; de derde; dat gij God dankt en erkent, hoe gij niet één weldaad waardig zijt; maar bidt en hoopt, dat gij alleen uit genade en barmhartigheid moogt geholpen worden..

Als pleitgronden van het gebed, die bij de oprechte en biddend gemaakte ziel altijd in het voorwerp van het gebed, in God zelf en dus buiten de bidder, moeten liggen noemt Jakob er mede drie zaken, die hij van God ontvangen heeft: het bevel, de weldaden en de belofte Gods. Immers vermeld hij het ontvangen bevel des Heren, zich in vs.9 beroepende op het eigen woord Gods, die tot hem gezegd heeft: keer weer tot uw land en tot uw familie (Genesis 31:3). Hij stelt dit eigen woord Gods de Heere voor, als de reden, waarom hij op deze weg is..

II. Vs.13-32. Nadat Jakob aanzienlijke geschenken voor zijn broeder heeft afgezonderd, en nog in die nacht al zijn have en zijn betrekkingen over de Jabbok gevoerd heeft, blijft hij alleen aan de tegenovergestelde oever, en heeft daar de wondervolle strijd met de Heere, waaruit hij als overwinnaar, maar met een verwrongen heup, wederkeert.

13. En hij vernachtte aldaar diezelfde nacht; hij bracht alles in gereedheid, om op diezelfde plaats, waar hij gebeden had, de nacht door te brengen; en hij nam van hetgeen, dat hem in zijn hand 1) kwam, dat hij het eerste ontmoette, een geschenk 2) voor Ezau, zijn broeder.

1) "Dat hem in zijn hand kwam". Jakob neemt dus wat hem voor de hand komt. Hij zoekt niet uit, noch behoudt het beste voor zich. Waar hij zelf zich klein en gering gevoelt bij en onder de vele weldaden des Heren, daar kan hij zelf ook niet karig zijn, waar hij zijn broeder iets van het zijn wil geven..

2) Dat Jakob zich beijvert, om zijn broeder te behagen, deed hij niet uit kleinmoedigheid, alsof hij eraan twijfelde, dat hij onder de bescherming Gods veilig was. Dit is wel onder de mensen een al te algemene zonde, dat zij, nadat zij tot God hebben gebeden, zich nog heen en weer laten slingeren en voor zich ijdele hulpmiddelen verzinnen, daar dit toch de eerste vrucht van het gebed moet zijn, dat men in stilheid en rust het van de Heere verwacht. Maar het plan kwam bij de heilige man uit een andere beweegreden voort, dan uit angst en beving, alsof hij niet tevreden was met de enige hulp Gods: Want, ofschoon hij volkomen overtuigd was, dat dit ene voor hem voldoende was, dat hij God tot zijn bescherming had, liet hij echter niet na, wat in de weg van de middelen in zijn macht was, de uitkomst in de hand Gods overgevende. Hoewel wij toch in het gebed onze zorgen op de Heere mogen wentelen, zodat wij bedaard en rustig van gemoed mogen zijn, mag toch deze zekerheid ons niet werkeloos maken..

14. Tweehonderd geiten, en gelijk men gewoonlijk voor elke tien vrouwelijke één mannelijke rekende: twintig bokken, tweehonderd ooien (schapen), en twintig rammen.

15. Dertig zogende kamelinnen 1) met hun veulens, veertig koeien en tien varren, jonge stieren meer dan één jaar oud, twintig ezelinnen en tien jonge ezels, tezamen 580 stuks, als een schatting voor Ezau van zijn gehele bezitting, om zich daardoor zijn onderdaan te betonen (vs.3-5).

1) Jakob zou zich straks vorstelijk met God gedragen; hier toont hij, dat hij in zijn geschenken vorstelijk wil en kan handelen..

16. En hij gaf die in de hand van zijn knechten, elke kudde bijzonder; hij vormde uit de vijf verschillende soorten van dieren, aan welke hij elk een eigen herder gaf, even zoveel kleinere kudden, en hij zei tot zijn knechten: Gaat gijlieden door, voor mijn aangezicht en stelt ruimte tussen kudde en tussen kudde. 1)

1) Zó moet de grootte van het geschenk Ezau des te meer in het oog vallen; ook was hem daardoor meer tijd gegeven, om zijn toornige gedachten langzamerhand te laten varen..

17. En hij gebood de eerste, zeggende: Wanneer u Ezau, mijn broeder, 1) ontmoeten zal en u vragen, zeggende: Van wie zijt gij? en waarheen gaat gij? en wiens (voor wie) zijn deze voor uw aangezicht?

1)"Ezau mijn broeder." Jakob heeft zich niet alleen voor God vernederd maar erkent hiermee ook voor de mensen, dat Ezau zijn meerdere is. Welk een nederige gestalte vertoont hij hier. Ezau is zijn broeder. Hij wil Ezau's knecht zijn.

18. Zo zult gij zeggen: Dat is een geschenk a) van uw knecht Jakob, gezonden tot mijn heer, tot Ezau; en zie hij zelf is ook achter ons.

a) 1 Samuel. 25:18,19

19. En hij gebood ook de tweede, ook de derde, ook allen, die de kudden nagingen, zeggende: Naar ditzelfde woord zult gij spreken tot Ezau, als gij hem vinden zult.

20. En gij zult vooral dit punt niet vergeten, maar ook zeggen: Zie, uw knecht Jakob is achter ons. Hij vlucht niet voor u, maar volgt ons na; hij gelooft van u het goede, en hoopt genade en vrede bij u te vinden! want hij zei: Ik zal zijn aangezicht verzoenen met dit geschenk, dat voor mijn aangezicht gaat, en daarna zal ik zijn aangezicht zien; misschien 1) zal hij mijn aangezicht aannemen. 2)

1) Uit dit "misschien" treedt aan het licht, dat het nog niet rustig is van binnen. Hij heeft gebeden. Hij heeft de nodige schikkingen gemaakt. Hij is bereid de uitkomst aan God over te laten, maar er zijn nog twijfels, het is nog een dobberen tussen hopen en vrezen. Dit kan niet anders. Jakob had leren pleiten op de belofte, op het bevel, maar één ding ontbreekt hem nog, en dat ene was het bewustzijn, dat God hem zijn zonden vergeven had. Eén ding was nog niet geschied. Wel een belijden, dat hij geringer was, dan Gods weldadigheid en trouw, maar nog niet een belijden, dat hij waardig was, dat God hem liet omkomen door Ezau's hand. De Heere zelf zou hem straks die belijdenis op de lippen leggen..

2) Als een Christen gebeden heeft, mag hij daarop niet zorgeloos worden, maar moet hij verder nadenken, hoe hij zijn zaak zal aanvatten.

Er is geen beter middel, om het hart van de vijanden te winnen dan weldoen.

21. Alzo ging dat geschenk heen voor zijn aangezicht; doch hij zelf trok niet mee de Jabbok over, maar overnachtte diezelfde nacht in het leger.

22. En, daar hij te zeer bewogen was, dan dat de slaap in zijn ogen kon komen, stond hij op in diezelfde nacht en hij nam zijn twee vrouwen en zijn twee dienstmaagden, en zijn elf kinderen, en hij toog over het veer van de Jabbok, 1) over de voor hem liggende doorwaadbare plaats.

1) De rivier, thans Wady-Serka of "blauwe rivier" genoemd, is een nevenrivier van de Jordaan en stort zich in deze midden tussen het meer Gennesaret en de Dode zee. Vroeger was deze rivier de grensscheiding tussen Ammonieten en Amorieten, later tussen de stam van Gad en de eerstgenoemden..

"Elf kinderen." Niet omdat dit het juiste getal was, want hij had minstens één dochter nog bovendien, maar omdat de zonen alleen een gewichtige plaats beslaan in het Koninkrijk Gods. Omdat die elf zonen; waarbij straks nog Benjamin komt, de stamvaders zijn geworden van het volk van de belofte..

23. En hij nam deze, en deed hen over die beek trekken; en hij deed overtrekken hetgeen hij had, zijn familie en al zijn have.

24. Doch Jakob keerde over de Jabbok terug, daar noch zijn gebed, waarop de Heere hem nog niet geantwoord had, noch zijn vooruit gezonden geschenken hem konden doenvertrouwen, en hij bleef alleen over. 1) Toen begon hij zijn van angst en vrees vervuld hart weer voor God in het gebed uit te storten, en om hulp te vragen (vs.9-12); en een man, de Heere, die hij aangeroepen had, kwam hem in de gedaante van een mens tegemoet, en, zonder dat Jakob erkend had, wie hij eigenlijk voor zich had, begon deze een tweestrijd, en worstelde met hem. 2) Dit worstelen, daar de onbekende hem zocht neer te werpen, of tenminste van zijn plaats te verdrijven, hetgeen Jakob met alle krachten weerstond, duurde een geruime tijd, totdat de dageraad opging. 3)

1) Midden in een gezelschap, onder onze bezigheden, op de straat zelfs kan men bidden, maar worstelen met de Heere kan men slechts is de eenzaamheid.

"Jakob bleef alleen over." Hij kiest de eenzaamheid. Afgezonderd van vrouwen en kinderen, moet hij met zijn God alleen zijn. Maar God beschikt het ook alzo, dat hij alleen is, omdat de Heere hem, in de eenzaamheid, veel had te zeggen. Onmiskenbaar is hier het verband tussen zijn heenreizen en zijn terugkomst. Ook toen was hij alleen, eenzaam. En in die eenzaamheid verschijnt God hem in een droom en bemoedigt hem met een gezicht..

Nu is hij weer alleen, afgezonderd van zijn vrouwen en kinderen, die reeds over de rivier zijn. Is het niet, opdat Jakob in dit uur het zou voelen, dat diezelfde God, welke hem met een staf over de rivier had doen gaan en hem tot twee legers had gemaakt, hem nu evenzeer als een arme en ellendige naar zijn vaderhuis kon doen terugkeren. Dat alleen zijn moest Jakob zich geheel en al in zijn algenoegzame Verbondsgod doen verliezen..

2) De strijd van Jakob is geen strijd in de droom, maar een geestelijk lichamelijke strijd, een arbeid van de geest onder inspanning van de krachten van het lichaam. Die, met wie hij strijdt, heeft hij niet *in* zich, maar *buiten* en *tegenover* zich. Toch had Jehova, die hem in mensengedaante verscheen, geen vlees of been; Hij stelde geweld tegen geweld, krachtens de macht, welke de geest over het lichamelijke heeft, even als ook onze geest, hoewel die geen vlees en bloed heeft, deze naar willekeur in beweging brengt. Dat echter Jakob Jehova overwint, is daarom mogelijk, omdat God niet Zijn almacht tegenover hem stelt, maar overwonnen wil worden. En waarom dringt hij zo op Jakob in? Opdat thans, bij de ontmoeting van Ezau, openbaar worde, dat hij de zegen van de eerstgeboorte niet zonder de vloek van de zonde bezit. Daarover wordt hij aangevochten; aangevochten, niet slechts door zijn eigen geweten, dat tegen de zonde getuigd; maar door Jehova zelf, die ze hem gevoelen doet. Maar het geloof breekt door zonde en zwakheid en aanvechting heen, overweldigt het

verwijt, dat in de geheimzinnige man een gedaante verkregen heeft, valt op hem aan, grijpt door de vijandige gebaren van zijn tegenstander heen, Zijn erbarmen aan, en dwingt Hem de met vernietiging bedreigde zegen opnieuw af. Die zegen ontvangt hij nu ontzondigd en rein als een goddelijke gave, en wel als genadegift, maar niet, zonder dat hij in de strijd, waarin het geloof overwon, tevens in de verwringing van zijn heup de onmacht van zijn natuur heeft leren voelen..

Ofschoon deze verschijning in het bijzonder voor Jakob zelf zeer nuttig was, opdat hij vooruit zou weten, dat hem nog veel strijd wachtte en zich toch als overwinnaar in alles zou kennen, toch is het volstrekt niet twijfelachtig, of de Heere heeft in zijn persoon aan al de zijnen een algemeen voorbeeld daar gesteld voor de beproevingen, welke hen wachten waaraan zij gedurende dit vergankelijk leven onderworpen zijn. Waarom het past om vast te houden aan dit doel van de verschijning, dat alle dienstknechten van God is deze wereld worstelaars zijn, daar God hen in allerlei soort van worstelstrijd oefent..

3) Het woord "nacht" wordt hier niet genoemd. Wel wordt door de woorden zelf duidelijk, dat die worsteling in de nacht plaatsvond. Hebben wij hier niet een duidelijke aanwijzing, dat het voor Jakob, in de eigenlijke zin, geen nacht was?.

De Heere wordt hier een "man" genoemd, om de zwakheid van de mensen. Voor Jakob trad Hij op in een menselijk gedaante, in de gedaante bovendien van een worstelaar, omdat Jakob’s zonden nog niet waren beleden. (Psalm. 18:27b).

25. En toen hij, de geheimzinnige strijder, zag, dat Hij hem niet kon overwinnen, 1) terwijl Hij bij het aanbreken van de morgen de strijd wilde opgeven, roerde Hij het gewricht van zijn heup aan, zodat het gewricht van Jakob’s heup verwrongen werd, als Hij met hem worstelde. 2) Jakob zag nu, met wie hij te doen had, welk een macht tegenover hem was, daar een aanraking alleen reeds zijn heup ontwrichtte, terwijl dit een zeer zeldzaam geval, en slechts door bijzonder kracht mogelijk is. Toen klemde hij zich, daar hij niet meer staan of gaan kon, met alle macht aan zijn tegenstander en omvatte Hem met zijn armen, zodat hij zich als van Hem dragen liet.

1) Deze uitdrukking is een menselijke uitdrukking. Eén wenk toch en Jakob was ter aarde neergeworpen. De Heere wilde zich door hem laten overwinnen. Dit had Hij reeds tevoren vastgesteld..

2) Dat aanroeren van de heup en het gevolg daarvan moest Jakob tonen, met Wie hij te doen had, maar niet minder, dat het zich laten overwinnen een daad was van vrije genade en ongehouden goedertierenheid en tevens, dat de kracht van God in zijn zwakheid was volbracht. De verwrongen heup moest Jakob altijd klein en nederig houden..

De aartsvader is hier in zijn worsteling, overwinning en verwonding, beeld van de gelovige, in zijn worstelingen van de ziel met zijn God. Gelijk Jakob, toen hem de heup verwrongen werd zich, hoewel hij had overwonnen, toch geheel aan de genade van zijn Bestrijder moest overgeven, om in Zijn armen steun en sterkte te vinden, zo ook de gelovige. Hij is dan ook de

rechte bidder en worstelaar, die in zijn overwinningen aan God en Hem alleen de eer geeft en in Zijn wil volkomen berust..

26. En Hij zei: Laat mij gaan, laat mij uit deze omklemming los, dat ik verder kan gaan, want de dageraad is opgegaan.
1) Maar hij zei: a) Ik zal u niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent. 2)

a) Hos.12:4; MATTHEUS.15:23-28.

1) God vergunt aan Zijn knecht de eer van de overwinning en is bereid te wijken ofschoon de krachten niet gelijk staan; niet, omdat Hij nodig heeft een wapenstilstand te verzoeken, Hij, wie toekomt, een wapenstilstand of vrede te geven, zo dikwijls het hem behaagt, maar opdat Jakob roem zou kunnen dragen over de hem geschonken genade. Een wonderlijke manier van overwinning, waar de Heere, aan wiens knecht alle lof met het volste recht wordt toegebracht, een nietig wezen als overwinnaar wil doen uitblinken en met een eervolle vermelding in de hoogte heft..

2) Jakob gevoelt het, dat waar de Heere zich laat overwinnen, Hij zelf inderdaad de overwinnaar is. Maar waar de Heere Jakob de eer geeft, om als overwinnaar te staan daar neemt deze vrijmoedigheid, om van hem een zegen te vragen. Waar Hij zichzelf heeft gegeven, daar zal Hij, wat van Hem is, niet inhouden. Dit gevoelt Jakob. Het licht begint op te gaan, en waar de ontwrichte heup hem pijn doet, daar wordt het hem te meer behoefte, om uit de volheid van God genade voor genade te ontvangen. Echter, zal de Heere zich in Zijn volheid openbaren in Zijn rijkdom, dan moet Jakob eerst geheel en al, klein, nietig en ellendig in zichzelf worden. De ontwrichte heup, waardoor hem alle kracht om te worstelen was ontnomen, moet een beeld zijn en worden van de innerlijke, geestelijke toestand. Daarom ook de vraag, die Jakob zo aanstonds zal horen..

27. En Hij zei tot hem: Hoe is uw naam? 1) niet als wist hij Jakob’s naam niet, maar opdat deze, bij het uitspreken, van de betekenis daarvan, (hoofdstuk. 25:26; 27:36) en van zijn zondig karakter bewust zou worden. En hij zei: Jakob. 2)

1) Met deze vraag wil de Heere er hem toe brengen, dat het recht op een zegen verbeurd, diep verbeurd is, omdat Jakob’s naam hem zegt wat zijn wezen is..

Het was bij Jakob nog nooit gekomen tot een vallen in de schuld voor God. Dit moet eerst geschieden. Eerst richten en dan begenadigd worden..

2)"Jakob," d.i. hiellichter, bedrieger. Met het noemen van zijn naam belijdt Jakob zijn schuld voor God. Zo gaat het altijd. Wie geen zondaar wil zijn, wordt ook geen begenadigde. Wie inderdaad en in de waarheid zondaar wordt voor God, ontvangt ook de nieuwe naam van verloste..

28. Toen zei Hij: Uw naam zal voortaan niet Jakob 1) (hielhouder, lagenlegger) heten; dit gedeelte van uw leven is met deze nacht geëindigd; maar Israël 2) (strijder van God) zal van

nu af uw naam zijn, want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en met de mensen, 3) en hebt overwonnen. (Openbaring. 2:17).

1) De naam "Jakob" had hij bij de geboorte ontvangen, omdat hij beproefd had zijn broeder bij de hiel terug te houden. Nu schenkt God hem een nieuwe en een heerlijker naam, niet opdat hij die eerste geheel en al zou verachten, daar deze toch een merkwaardig teken was van de genade, maar opdat hij de tweede van de verdere ontwikkeling van de genade tot getuige zou hebben. Van de twee namen wordt de tweede als een meer eervolle boven de eerste gesteld..

Daarop klonk het plechtig en beslissend van de lippen van de Bestrijder, op de toon van het gezag en van de majesteit: Uw naam zal voortaan niet Jakob zijn, maar Israël; want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en met de mensen en hebt overwonnen." Zo wordt het Jakob dan van Gods zijde verzekerd, wat hij zozeer nodig had te weten, namelijk dat hij in de strijd, die hij geheel zijn leven lang tegen de mensen in zijn omgeving, en de strijd die hij te strijden had in zijn binnenste tegen eigen ik, of tegen God, die met hem worstelde in zijn hart, overwinnaar was gebleven. Indien God het hem niet had gezegd, hij zou het niet hebben kunnen geloven, want hij gevoelt zich zo zwak en moe, en zie hij hinkt..

2) larvy (Israël) van het Hebreeuwse woord rv (Sar) prins, vorst, en la (El.) God. Het woord betekent dus: "prins, vorst van God."

3) "Met God en met de mensen." Wat betekent dit laatste "met de mensen"? Ziet dit op zijn strijd met Ezau en met Laban? O.i. niet. In die strijd had Jakob zich minder vorstelijk gedragen. Deze bijvoeging ziet o.i. op de toekomst. Nu de zaak tussen God en Jakob in het reine is, om het zo eens uit te drukken, zal hij ook geen overlast van de mensen meer hebben, maar zich ook vorstelijk tegen hen gedragen. In deze nacht, bij het veer Jabbok is, in zijn worstelen met God, voor geheel zijn volgend leven beslist..

29. En Jakob vroeg ook van zijn zijde; want daar God hem op heerlijker wijze verschenen was dan vroeger, wilde hij ook een meer betekenende naam voor zijn God kennen, en hij zei: Geef mij toch Uw naam te kennen. 1) En Hij zei: Waarom is het, dat gij naar mijn naam vraagt? 2) waarom wilt gij het verborgene en hoge tot het tastbare neertrekken; verstaat gij zelf niet reeds, wie Hij is, die met u geworsteld heeft (Richteren. 13:17,18) en Hij van deze vraag tot de vorige bede (vs.26) terugkerende, zegende hem aldaar, 3) en bevestigde alzo de vroeger gegevene (hoofdstuk. 28:13-15) beloften.

1) Jakob stelt zich niet tevreden met een duistere naam. Hij zag op dit ogenblik gaarne de volle openbaring van Gods Wezen. Daarvoor is de tijd echter nog niet rijp..

2) Had de Heere willen antwoorden, zo zou hij gezegd hebben: "Ik zal zijn, die Ik zijn zal"; het antwoord wordt echter teruggehouden, tot het enige eeuwen later Mozes ten deel wordt. (Exodus. 3:13 vv.).

Trapsgewijze heeft God, de Heere, zich aan zijn oude volk geopenbaard. Hoe langer hoe meer wordt het Wezen Gods verklaard totdat Johannes kon schrijven: "De Eengeborene, die in de schoot van de Vader was, die heeft Hem ons verklaard.".

3) Jakob ontvangt niet en ontvangt toch wel wat hij begeert, ja ontvangt meer dan hij begeert. Naar de naam vraagt hij, en hij ontvangt de uitstraling van die naam, van het Goddelijke Wezen. Zo doet God altijd. Waar hij schijnbaar de beden van zijn kinderen niet verhoort, daar ligt dit in de meeste gevallen aan ons, omdat wij het niet opmerken, dat wij de verhoring op een andere en naar onze behoeften en toestanden beter berekende wijze, ontvangen..

30. En Jakob noemde de naam van die plaats, waar hij deze wonderbare gebeurtenis ondervonden had: Pniël, 1) (aangezicht van God); Want zei hij: ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht 2) en ik ben door Zijn Majesteit niet vernietigd, maar integendeel mijn ziel is gered geweest. 3)

1) Hij laat een monument voor de nakomelingen achter, waardoor zij zouden weten dat God hem verschenen was. Zodat dan ook dit gezicht niet voor hem alleen was, maar voor de gehele Kerk. Verder vermeldt Jakob niet slechts dat hij Gods aangezicht heeft gezien, maar tegelijk spreekt hij zijn dank uit, dat hij van de dood is gered. Deze spreekwijze ontmoet men veelvuldig in de Heilige Schrift en was zeer gewoon bij de oude volken..

2) Een dergelijke uitroep van verbazing lezen wij ook later van Gideon (Richteren. 6:22) en Manoach (Richteren. 13:22)

3)"Mijn ziel" staat hier voor "mijn leven.".

Meermalen had de Heere reeds op Jakob’s hart gewerkt, maar telkens zonk hij weer in zijn natuurlijke leven terug, en vergat hij de Heere. Pniël is de plaats van zijn redding. God laat de vrees van de dood over zijn ziel komen en dwingt hem tot de worsteling. Jakob overwint alleen, omdat God hem zich laat overwinnen, en in de grond van de zaak heeft God Jakob overwonnen en gedood, en een nieuwe mens Israël verwekt. Die nacht was Israël’s Kerstnacht. Verminkt het leven ingegaan (MATTHEUS.18:8), leeft hij van nu aan voor God, de God van de waarheid. Die plaats zal hij evenmin vergeten, als Johannes het tiende uur vergat. (Johannes 1:40).

31. En de zon rees hem op, 1) als hij door Pniël gegaan was, niet alleen in het natuurlijke, maar ook in het geestelijke en als een teken, hoe van nu aan een dag van vreugde voor hem aanving; en hij was hinkende aan zijn heup
2) (vs.25), en droeg alzo in zijn lichaam een herinneringsteken aan deze strijd mede.

1) De opgaande zon was voor Jakob een beeld van zijn verlossing uit tijdelijke, maar ook uit geestelijke ellende. De oude naam Jakob bleef aan deze zijde, met de nieuwe naam ging hij Kanaän binnen. Heerlijk beeld van de gelovige, die hier aan deze zijde van het graf zijn oude naam laat, om aan de overzijde de nieuwe naam geschreven te vinden op de witte keursteen..

2) In deze strijd hebben wij een voorbeeld van de geestelijke strijd, die wij niet met vlees en bloed, of de boze geesten in de lucht, maar met God zelf in kruis en tegenspoed te strijden hebben. Dan plaatst Hij zich dikwijls tegenover ons als een vreemde, ja als een tegenstander, die ons neerstoten wil, gelijk Hij hier Jakob ontmoette, of gelijk Hij Mozes zocht te doden (Exodus. 4:14). Hij geeft ons een harde stoot, zodat wij met David krom en neergebogen gaan (Psalm. 38:7); Hij wil zich aan ons met de naam van Zijn genade, dat is met Zijn liefde en barmhartigheid niet openbaren; Hij grijpt ons aan, zodat wij vol angst en schrik in de duistere nacht van het kruis ons bevinden. Wij hebben echter ook deze heerlijke troost, dat God de Heere hier in deze lichamelijke strijd zich door Jakob liet overwinnen die Hij anders als een verterend vuur had kunnen vernietigen; zelfs kon Jakob een zegen van Hem afdwingen. Zo wil Hij in zulk een geestelijke strijd zich graag aan ons met al Zijn genade en barmhartigheid overgeven, Zich door ons laten overwinnen, en ons niet zwaarder beproeven, dan wij verdragen kunnen. Zo wil Hij ons doen kennen, dat de macht van het geloof niet slechts duivel en wereld, maar ook de sterke God overwinnen kan. Daarom moeten wij met ons gebed Hem vast aangrijpen, in het bijzonder in de duistere nacht van de dood, wanneer zulk een strijd gewoonlijk het grootste is. Welaan, om door deze nacht tot het schone morgenrood van het eeuwige leven te komen, helpe ons de Heilige Drie-eenheid, die hoog geprezen zij in alle eeuwigheid.

Merkwaardig is het, en het is uit de woorden van Mozes af te leiden, dat dat hinken zonder gevoel van smart heeft plaats gehad, zodat het een wonder bleek te zijn. Want God heeft in het vlees van zijn knecht voor alle eeuwen een schouwspel willen geven, waardoor de gelovigen zouden zien, dat niemand zo sterk en machtig is, of uit de geestelijke worstelstrijd voert hij nog enig litteken mee, daar bij allen nog de een of andere zwakheid voorhanden is, opdat niemand zichzelf zou behagen..

De verwrongen heup diende om Jakob altijd klein en nederig te houden. De verwrikte heup is voor Jakob de doorn in het vlees..

32. Daarom eten de kinderen van Israël, tot een aandenken aan deze gebeurtenis, volgens een oude gewoonte, de verrukte zenuw niet, die op het gewricht van de heup is, tot op deze dag, omdat Hij het gewricht van Jakob’s heup aangeroerd had aan de verrukte zenuw, en alzo dit door God voor onrein verklaard was.

In de tweemaal zeven jaar lange diensttijd van Jakob in Aramea werd Israël lichamelijk geboren in de nacht van Jakob’s strijd met Jehova, aan de overzijde van de Jabbok, is Israël geestelijk geboren. De vrucht van deze strijd was niet alleen de naam van het oudtestamentische volk van God, maar tevens werd met de naam Israël’s inwendig wezen vastgesteld en de goddelijke wet van zijn geschiedenis. Het wezen van Israël is geheiligde natuurlijkheid, geheiligd daardoor, dat Israël midden in de toorn Gods over de zonde, waarmee deze natuurlijkheid besmet is; door de kracht van het gebed van het geloof, zich aan Jehova’s zegenende genade vasthoudt. De wet van Israël’s geschiedenis is deze, dat Jehova altijd weer als straffend rechter over Israël komt, en dit uitgezocht en gelouterd uit Zijn gerichten te voorschijn doet treden, maar zo, dat altijd de zelfmacht van zijn heup verwrongen wordt. Israël overwint niet, als andere volken; het overwint altijd eerst, nadat het wenend en

smekend Jehova overwonnen heeft; altijd ligt het duidelijk voor de hand, dat het niet door zichzelf, maar door Gods genade overwonnen heeft. Van welk een geheel andere aard is de strijd, in welke de strijd aan de Jabbok zijn nieuwtestamentisch tegenbeeld heeft, de strijd in Gethsémané! Daar worstelt Hij, die het volmaakste zaad van Abraham is, met geroep en tranen (Hebr.5:7) met God; Hem wordt echter niet alleen de heup verwrongen; Hij moet en Hij betoont zich daartoe gewillig, de doodskelk te drinken, om stervend over Gods toorn te zegenvieren en als eerstgeborene uit de dood te voorschijn te treden. Hier was het niet een heiliging van een natuurlijke mens, maar een wedergeboorte van de mensheid door de dood; hier gold het niet slechts de verkrijging van een zegen van de eerstgeboorte, waarop een geheiligd volk zou kunnen zien, maar om de door de zonde verloren eerste zegen als begin van zegen voor een wedergeborene nieuwe mensheid weer te winnen, en de goddelijke gerechtigheid niet eerder los te laten, voordat het morgenrood van de genade aanbrak en de zon van de liefde opging. Het is volbracht. De zon, die Jakob achter Pniël tegen straalde, heeft tot zijn tegenbeeld de zon van de dag van de opstanding..

De bange nacht van de worsteling gaat over in de dageraad van de hoop, en deze maakt plaats voor de morgen van de overwinning..

Bethel, Mahanaïm en Pniël zijn en blijven voor Jakob onvergetelijke plaatsen, omdat God zich daar aan hem openbaarde. Ieder gelovige heeft ze in meer of mindere mate. Gelukkig degene, die ze liefheeft, omdat God hem daar verscheen..

Ieder land heeft zijn Pniëls, plaatsen van herinnering aan Gods grootmachtige daden. De Olijfberg, Jeruzalem, Gethsémané zijn de verheven Pniëls van deze wereld, oorden waar de mens God heeft gezien van aangezicht tot aangezicht, en behouden is geweest. Doch er zijn ook op de levensweg van elke Christen zulke helder schijnende plaatsen, waar God zich heeft laten zien. Welk Christen vergeet de eerste prediking, die een diepe indruk op hem maakte, of het kerkgebouw, waar het woord van het Evangelie hem tot een levensreuk ten leven werd? Wie onder de kinderen van God bewaart niet die herinnering aan die dienstknecht van Christus, wiens prediking God zegende, om hem te doen ontwaken en leven, zijn hart op te heffen en te verkwikken? Er zijn plaatsen op aarde, waar de sneeuw in de winter niet blijft liggen; en er zijn plaatsen in het leven van menig mens, waar de vergetelheid niet kan vertoeven, en waaraan het hart niet kan terugdenken zonder bewogen en plechtig gestemd te worden. Komen er niet in het meest eentonige en alledaagse leven, hoe nederig en verholen ook, zulke Pniëls voor als deze? Waren er geen draaikolken in de vloed, waar God ons voor het eerst ontmoette? Geen krommingen of bochten in de stroom, waar God ons voorbijging, of uit de wolk op ons neerkeek, en wij veranderd en bekrachtigd oprezen? Zijn daar geen jaren, tonelen, personen, ontmoetingen geweest, die nog met bezielende kracht op ons werken, ons dwingen tot de beoefening van het goede en heilige, en als onwaardeerbare verschijningen, onverwoestbaar, gebalsemd in de bewaarplaats van onze geheugens verborgen, een gezegend licht uitstralen? Gelukkig zij die vele dagelijkse Pniëls konden tellen; gelukkiger zij, die hun glans bij voortduring genieten, en God het meest daarin gewaar worden. Dit gehele toneel biedt ons een schilderij van ernstige gebedswerkzaamheid aan, in al haar eenvoudigheid en vereiste bestanddelen, afgescheiden van alles wat sleur, navolging van anderen, woordverkwisting of gebruikelijke termen genoemd zou kunnen worden. Jakob’s

bidbank bij deze gelegenheid was de groene aarde; zijn bidkamer de hemel, die boven zijn hoofd welfde; zijn liturgie de eenvoudigste taal, gevloeid uit een ernstig, geheel onderworpen, benauwd en toch gelovend liefhebbend hart. Het is niet de plaats die aan het gebed kracht bijzet, maar het gebed dat de plaats heiligt. Het is niet de bidkamer, die het gebed te voorschijn brengt of roept; het is het gebed dat van onze omgeving een bidkamer maakt, in de kolenmijn, of op de bergtop met de herder van de Alpen, op het dek van het schip, dat door de golven heen en weer wordt geslingerd, op het slagveld vóór het aangaan van de strijd. Het hart deelt aan het gebed zijn eigenaardigheid en wezenlijkheid mee; en het gebed heiligt een plaats, bouwt overal een bidzaal, en wijdt een samenkomst tot kerk, een kerk in waarheid van Jezus Christus, de Heer. Gebogen knieën en schone woorden stellen het gebed niet daar; maar de ernstige zucht van een gebroken hart, bearbeid door de Heilige Geest en dorstende naar de levende God, stijgt opwaarts naar de hemel, als wierook van het zuiverste altaar.

HOOFDSTUK 33.

VERZOENING VAN JAKOB MET EZAU.

I. Vs.1-16, Jakob ziet Ezau met de vierhonderd mannen nader komen; hij plaatst zijn vrouwen en kinderen naar volgorde en stelt zichzelf vooraan; hij nadert zijn broeder met een zevenmaal herhaalde diepe buiging. Ezau, in plaats van hem als een vijand te ontmoeten, is geheel veranderd, valt hem om de hals, kust hem, en nadat hij aan zijn borst heeft uitgeweend, vraagt hij deelnemend naar de zijnen, en neemt, eerst na veel afwijzen, het geschenk aan, en biedt zich aan tot geleider, wat Jakob echter met behoedzaamheid afwijst.

1. En Jakob, als hij weer bij de zijnen gekomen was, (hoofdstuk. 32:21-24) hief zijn ogen op en zag; en ziet, Ezau kwam en vierhonderd mannen met hem, zoals hem de vorige dag geboodschapt was (hoofdstuk. 32:6). Toen verdeelde hij, hoewel nu niet in de angst, als waarmee hij de vorige dag dit gedaan had (hoofdstuk. 32:7), en ook met een ander doel, de kinderen onder Lea (Ruben, Simeon, Levi, Juda, Issaschar, Zebulon en Dina), en onder Rachel (Jozef), en onder de twee dienstmaagden (onder Bilha, Dan en Naftali, onder Zilpa, Gad en Aser).

2. En hij stelde, de orde, die zij in zijn hart hadden, omkerende, de dienstmaagden en haar kinderen vooraan, en Lea en haar kinderen meer achterwaarts; maar Rachel en Jozef de achterste. 1)

1) Rachel wordt hier weer kennelijk voorgetrokken boven Lea. En toch was Juda, Lea's zoon, de door God uitverkorene, uit wie de Christus zou worden geboren voor zoveel het vlees aangaat. Jakob wist dat toen nog niet. Later zou hij dit verstaan. Maar toch, hoe bewijst deze geschiedenis ook weer, dat, indien mensen de eer en de zaak van God moesten beschermen, het een afgesneden zaak op aarde was, en tevens, dat God zelf altijd zorgt, dat ook, niettegenstaande de dwaasheid van Zijn kinderen, Zijn Raad bestaat en Zijn plannen ten uitvoer worden gebracht.

3. En hij ging, als het hoofd van zijn familie, voorbij hun aangezicht heen, plaatste zich vooraan, en hij boog zich, toen Ezau genaderd was, zeven maal ter aarde, 1) totdat hij bij zijn broeder kwam.

1) Om iemand zijn eerbied te betuigen, of hem als zijn heer hulde te brengen, boog men zich in het Oosten zevenmaal ter aarde (1 Samuel 20:41), zó diep, dat het voorhoofd bijna de grond raakte; de zevende maal wierp men zich dicht voor hem neer. Zo huldigt Jakob zijn broeder als heer, en boet hij zijn misdaad door het ontvangen loon weer te geven. Zijn beleefdheid is echter tevens een middel, om zich te bewaren voor vermenging met de geest van Edom..

Door dat zich zevenmaal buigen toont Jakob, dat hij metterdaad wil bewijzen, wat hij vroeger in woorden geuit heeft..

4. Toen liep Ezau, door de vooruit gezonden geschenken en deze begroetingen, als zo vele tekenen van verootmoediging, overwonnen, hem tegemoet, 1) en nam hem in de arm, (omarmde hem), en viel hem aan de hals en kuste hem; a) en zij weenden 2) van vreugde, Ezau, omdat hij zijn broeder na zo lange afwezigheid wederzag; Jakob, omdat de Heere het hart van zijn broeder zo had veranderd.

a) Genesis 45:14 vv. Spreuken. 21:1,14; 16:7

1) Dat Ezau buiten verwachting zijn broeder welwillend en vriendelijk tegemoet komt, is gewrocht van de bijzondere genade van God. Hierdoor heeft God getoond, dat Hij de harten van de mensen in Zijn hand heeft, om ze te vertederen en de woestheid te breidelen. Vervolgens, dat Hij hen niet anders tam maakt, dan zoals men de wilde beesten pleegt te beheersen en eindelijk, dat Hij de gebeden van zijn knecht Jakob verhoord heeft. Waarom wij hieruit leren, tot hetzelfde plechtanker de toevlucht te nemen, indien de vijanden ons door hun bedreigingen verschrikken. Want wel verschillend gaat God te werk. Niet altijd stemt Hij de wrede gemoederen tot menslievendheid, maar wanneer zij voor de dag komen, beteugelt Hij ze zo door zijn kracht, zodat zij in niets schaden. Indien Hij echter aldus de zaak in orde brengt, dan zal Hij hen niet anders met ons verzoenen, dan wij hier zien, zoals Ezau met zijn broeder Jakob verzoend wordt..

2) In het gemeenschappelijk wenen zijn de oude mannen nog eens een tweeling geworden.

De verzoening tussen Jakob en Ezau rust op de verzoening van Jakob met God. De oude wijze van Jakob om Ezau te overwinnen, maakt hij thans weer goed door de nieuwe wijze, waarop hij hem overwint. De verootmoediging van Jakob veronderstelt zijn verootmoediging voor God; zijn voldoening voor Ezau, zijn verzoening met God, en uit Jehova’s genade en trouw put hij de krachten van de liefde en het vertrouwen, waardoor hij Ezau overwint.

De vorige dingen worden niet meer besproken; zo behoort het bij een verzoening te zijn. De Heilige Schrift is waarlijk de Heilige. Gelijk in haar de donkere schaduwen van de uitverkorenen, zonder die te verhelen, ontdekt worden, zo gaat zij evenmin de goede zijde voorbij van hen die daar buiten zijn. In ieder mens vindt men nog iets, dat niet te verwerpen is; ja, maar al te dikwijls moet de wereld aan de gelovigen moraal prediken.

5. Nadat Ezau zich enigszins van zijn aandoeningen hersteld had, liet hij zijn broeder los; daarna hief hij zijn ogen op, en zag die vrouwen en die kinderen, die achter Jakob stonden, en zei, in een vriendschappelijk gesprek met hem gaande: Wie zijn deze bij u? 1) In welke betrekking staan zij tot u? En hij zei: a) De kinderen, die God aan uw knecht genadiglijk verleend heeft, 2) gedurende de tijd die ik bij Laban geweest ben.

a) Psalm. 127:3

1) Die vraag wordt niet gedaan, om daarmee een gesprek te beginnen, maar drukt veeleer verwondering en verbazing uit. Ezau heeft in het eerste ogenblik slechts om zijn broeder

gedacht. Wellicht dat hij ook volstrekt niet vermoed heeft, dat Jakob zó rijk zou terugkeren. Ontroering is tevens uit de keuze van woorden merkbaar. Het is een kort uitgestoten volzin..

2) Het antwoord van Jakob ademt zowel vroomheid als bescheidenheid. Want als hij antwoordt, dat God hem zulk een talrijk kroost geven heeft, dan erkent en bekent Hij daarmee, dat de kinderen niet zó op bloot natuurlijke wijze gegenereerd worden, of dit blijft altijd waar, dat de vrucht uit de buik loon of geschenk van God is. En zeker, wanneer de vruchtbaarheid van de stomme dieren een geschenk van God is, hoeveel temeer dan, wanneer dit bij de mensen plaats heeft, die naar Zijn beeld geschapen werden. De bescheidenheid blijkt hieruit, dat Jakob zich de knecht van zijn broeder noemt..

6. Toen traden op Jakob's wenk, de dienstmaagden toe, zij en haar kinderen, en zij bogen zich neer voor Ezau.

7. En Lea trad ook toe met haar kinderen, en zij bogen zich neer; en daarna trad Jozef toe en Rachel, en zij bogen zich neer.

Jakob's vrouwen waren hem vrijwillig gevolgd, hadden het huis van hun vader verlaten en nu bij de aankomst in Kanaän wacht deze terstond een beproeving. Een beproeving, die door God wel ten goede wordt beschikt, maar welke toch voor het vlees zeer onaangenaam was. Jakob en de zijnen zullen, zoals het schijnt, voortaan leven bij de gratie van hun broeder Ezau. Zo moest echter ook hij leren te hebben als niet hebbende; zo werd ook bij hem en de zijnen het geloof beproefd, maar zo is hij ook weer een beeld van de Kerk van Christus, die hier aan deze zijde van het graf in de grond van de zaak slechts geduld wordt door hen, die buiten zijn..

8. En hij zei, het gesprek op de geschenken leidende, die Jakob hem had toegezonden, maar die hij nog niet aangenomen had: Voor wie is u al dit heer, de vijf kudden vee, dat ik ontmoet heb. 1) En hij zei: Om genade te vinden in de ogen van mijn heer, 2) heb ik die uit mijn kudde uitgelezen en voor mij heengezonden.

1) Deze vraag doet Ezau, om te kunnen komen tot de weigering. Ezau wil geen geschenk van zijn broeder ontvangen..

2) Jakob begrijpt de vraag niet, maar geeft een antwoord, alsof Ezau haar uit onbekendheid met de toestand van zaken had gedaan. Het is hem werkelijk om verzoening te doen. Dat geschenk was bestemd om van zijn kant een blijk te geven, dat hij werkelijk vrede en eensgezindheid wil. Zijn geschenk is dan ook niet karig, maar rijk en vorstelijk..

9. Maar Ezau zei: Ik heb veel, 1) mijn broeder! beroof u dus om mijnentwil van het uwe niet, maar het zij het uwe, wat gij hebt! 2)

1) "Ik heb veel." Dit wordt niet gezegd, om er zich op te beroemen, maar om Jakob te doen verstaan, dat voor hem een geschenk van weinig waarde is. Aan de andere zijde doet Ezau

zich ook hier als een natuurlijk mens kennen. Hij zegt niet, dat God hem veel heeft gegeven, gelijk Jakob zo-even aan de gunst van God toeschreef, dat hij zo rijk terugkeerde..

2) Duidelijk straalt hierin door, dat Ezau hier zinspeelt op de moeite, welke Jakob doorstaan heeft. Hij wil niets hebben van hetgeen Jakob zo zuur verdiend heeft. Jakob mag en moet het zelf houden..

10. Toen zei Jakob: Och neen! weiger het mij niet! Indien ik nu genade in uw ogen gevonden heb, zo neem mijn geschenk van mijn hand; daarom, omdat ik uw aangezicht gezien heb, als had ik Gods aangezicht gezien, 1) en gij welgevallen aan mij genomen hebt; in uw aangezicht heeft zich voor mij de vriendelijkheid Gods afgespiegeld.

1) Deze uitdrukking klinkt zeer vleiend, maar heeft deze goede zin, dat Jakob in de vriendelijkheid van zijn broeder weer een volkomen bewijs van de vriendelijkheid Gods jegens zich gezien heeft. (Job.33:26; Psalm. 11:7).

De kanttekenaar geeft de zin aldus weer: "Alsof hij zei, gelijk de Geest Gods de mens zeer verkwikt, alzo ben ik door deze uw minnelijke en vreedzame ontmoeting zeer vermaakt; houdende deze voor één zeker teken van Gods genade te mijwaarts, alsof God zelf mij zo vriendelijk verschenen ware." Jakob spreekt hier uit, dat de vriendelijke ontmoeting van Ezau voor hem de bevestiging is van de belofte, in de vorige nacht, hem gedaan..

11. Neem toch mijn zegen, 1) die u toegebracht is, het geschenk, dat tot gelukwensing (1 Samuel 25:27) u gegeven is; daar het God mij genadiglijk verleend heeft, 2) en daar ik alles3) heb; God heeft mij zoveel gegeven, dat ik dit wel ontberen kan; en hij hield bij hem aan, zodat hij het nam. 4)

1) In de middeleeuwen heten de geschenken van de priesters "benedictiones" (zegeningen). In het aannemen van dit geschenk wil Jakob de zekerheid zien, dat Ezau met hem verzoend is.

In het Hebreeuws Brachti, mijn zegen. In gelijke zin wordt het gebruikt in Jozua. 15:19; 1 Samuel. 25:27; 30:26; 2 Kor.5:15; 9:5,6. Het kan hier zowel actief als passief opgevat worden. Actief betekent het dan een zegen, welke van mijn hand u wordt gegeven, en passief: waarin ik gezegend ben (door God). Hoogstwaarschijnlijk moet het in de eerste zin worden opgevat, daar Jakob dadelijk daarop zegt, dat God het hem verleend heeft..

2) Jakob brengt hier in toepassing, wat eeuwen daarna de Apostel van de hoop van de Gemeente op het hart drukt, om uitdelers te zijn van menigerlei genade van God..

3) Maar nog een andere reden heeft Jakob, om Ezau over te halen tot het aannemen van een geschenk, dat met zoveel vreugde wordt gegeven. Wat hij geeft is betrekkelijk gering, vergeleken bij hetgeen hij overhoudt en waarvan Ezau zelfs geen begrip heeft. Jakob is na de worsteling bij Pniël rijker dan de gehele wereld met al haar schatten te samen op één hoop gebracht. Hij bezit, wat de wereld niemand geven kan, hij bezit alles, "daar ik alles heb." Ja, hij bezat God, hij bezat Christus en "Christus is alles" (Col.3:11). Dat kan alleen een kind van

God zeggen. Het is een woord als van Paulus, die zegt: ik vermag alle dingen door Jezus Christus, die mij kracht geeft (Phil.4:13). Hoe rijk maakt toch het geloof in Christus de erfgenamen van Christus, die in en door Hem erfgenamen God zijn!.

4) Nu Ezau ziet, dat het geschenk hem niet alleen wordt aangeboden uit vrees, maar uit ware broederlijke liefde en gulheid, geeft hij toe en neemt het aan. Hij weet nu, dat hij Jakob zou bedroeven, indien hij het geschenk weigerde..

12. En hij, Jakob een liefdedienst willende bewijzen, zei: Laat ons reizen en voorttrekken; en ik zal voor u trekken;
1) om u een veilig geleide te geven, opdat niemand u en de uw op de weg leed doe.

1) Waarom deed Ezau dit voorstel? De gevoelens zijn verschillend. Meent de een, dat het bij Ezau voortkwam uit een soort van wantrouwen jegens zijn broeder, de andere is van gevoelen, dat het voorstel voortkwam uit een gul en vriendelijk gemoed, om n.l. Jakob, tot gids en beschermer te dienen. Wij sluiten ons bij de laatsten aan. Indien toch Ezau hem wantrouwde, had hij niet voorgesteld vooruit te trekken, maar was achteraan gebleven, om voor een onverhoedse aanval van de zijde van Jakob gewaarborgd te zijn..

13. Maar hij, met wijsheid zoekende te verhinderen, dat Ezau met hem in Kanaän kwam, en toch voor zijn broeder de eigenlijke reden bedekkende, zei tot hem; 1) Mijn heer weet, dat deze kinderen teder zijn, en dat ik zogende 2) schapen en koeien bij mij heb, met welke ik zo spoedig niet volgen kan. Voor de kinderen ware wel raad, maar indien men deze zogende maar een dag afdrijft, zo zal de gehele kudde, zo zullen de zogenden en ten gevolge daarvan ook de jongen, sterven.

1) Jakob gevoelt zeer goed, dat dit niet kan en mag. Niet Ezau, maar de Heere God is zijn geleider en beschermer. Hij moet dus een afwijzend antwoord geven, maar doet dit zo hoffelijk mogelijk, en voert een reden aan, die waar is en door Ezau kan verstaan worden en gebillijkt..

2) Jakob is hier het beeld van de goede Herder. Jesaja 40:11).

14. Mijn heer trekke toch voorbij voor het aangezicht van zijn knecht; en ik zal mij op mijn gemak, in korte dagreizen, als leidsman voegen naar de gang van het werk, hetwelk voor mijn aangezicht is, en naar de gang van deze kinderen, totdat ik aan het doel van mijn reis gekomen ben, en van daar bij mijn heer te Seïr kome, 1) om hem te bezoeken.

1) Merk op, dat de rechtgelovigen en werkheiligen niet tezamen kunnen gaan; want de rechtgelovigen gaan in reinheid met stille geest, maar de werkheiligen gaan, vermetel op hun werken, in de werken van God in..

15. En Ezau zei: Laat mij toch tenminste van dit volk, dat met mij is, u bijstellen; deze zullen zich geheel naar uw begeerte richten, zo dat gij niet steeds vooruit behoeft te trekken. En hij

zei: Waartoe dat? 1) ik heb geen geleide nodig; de weg is veilig genoeg. Welke gevaren zouden mij kunnen dreigen (hoofdstuk. 32:1,2):
2) laat mij genade vinden in de ogen van mijn heer, 3) blijf mij slechts vriendelijk gezind, zo is het mij genoeg.

1) Het bewijst de vastheid van de aartsvader, dat hij na de verzoening met Ezau, zich nog door vrees noch door vreugde verleiden laat, om zich met hem te vermengen.

2) Heb ik mijn eeuwig belang in Jezus hand gegeven, zal ik dan ook het mindere Hem niet aanbevelen, en ook ten opzichte van mijn nu nog ongeboren lot bij voorraad roepen: Christus, Christus heeft alles welgedaan! Zo is mijn lot in de beste handen! Was het in mijn hand of in die van mijn vijanden, of in die van mijn beste vrienden onder de eindige wezens, hoe zorgelijk stond dan alles! Aan geen van hen durf ik het één ogenblik toevertrouwen. Mijn Verlosser heeft de bestelling! Nu ben ik gerust!.

3) Het is Jakob niet te doen, om de bescherming van Ezau, maar enkel en alleen, om zijn vriendschap en liefde..

16. Alzo keerde Ezau die dag wederom zijns weegs naar Seïr toe. 1)

1) Of Jakob hem werkelijk daar bezocht heeft, wordt niet gemeld; eerst bij de begrafenis van Izaak vinden wij de beide broeders weer in goede verstandhouding tezamen. (hoofdstuk. 35:29).

Twee zo van elkaar verschillende mensen als Jakob en Ezau, blijven het best vrienden, wanneer zij niet in te veel aanraking met elkaar komen.

Jakob’s handelwijze herinnert ons aan het woord; "zoveel in u is, houdt vrede met alle mensen"; dus ook met de ongelovigen. Ook voor hen moet beleden worden, hetgeen wij tegen hen misdeden; ook hun komt eer toe, waar zij boven ons gesteld zijn. Verre is van Jakob dat hovaardig zijn op de genade, die aan hem geschied is; integendeel die ontvangen genade vernedert hem ook voor mensen..

Och, Heere! ontruk mijn voet aan de strik van satan, geef mij geduld om te verdragen, liefde om de verkeerdheden van anderen te overwinnen, opdat ik over hen zegeviere, niet door toorn, maar door zachtmoedigheid, niet door verwijt, maar door onderwerping, niet door vleselijke wapens, maar door het gebed.

II. vs.17-20. Na van Ezau afscheid genomen te hebben, trekt Jakob naar Sukkoth en blijft daar een geruime tijd, waarschijnlijk om van de vermoeienissen van de reis zijn kudden te laten bekomen; vervolgens zet hij zich te Sichem neer, en koopt hij daar van de kinderen van Hemor het stuk land; waarop later het gebeente van Jozef begraven is Jozua 24:32)

17. Maar Jakob van zijn zijde (vs.16) reisde aan de oostzijde van de Jordaan in noordelijke richting, naar Sukkoth, naar die streek, van de vlakte Abu-Obeida, waar later de stad Sukkoth

Jozua 13:27; Richteren. 8:4 vv.) lag en hij bouwde een huis voor zich, 1) en maakte hutten voor zijn vee, omtuiningen, met overdekte plaatsen, waar het kon schuilen voor de zonnestralen; daarom noemde hij de naam van die plaats Sukkoth (tenten, hutten).

1) In plaats van een gewone tent, richtte Jakob hier een vaste woonplaats voor zich op. Men heeft het onwaarschijnlijk gevonden, dat hij dit zou gedaan hebben, daar hij naar Kanaän wilde. Men denke echter aan Jakob's harde lot gedurende twintig jaar, aan zijn lange reis die hem heeft afgemat, aan zijn geestelijke strijd. Nu eerst komt hij, na zo lange inspanning, tot het gevoel van behoefte aan rust. Evenals een lang gejaagd wild eindelijk ter aarde neerzinkt, zo laat hij zich te Sukkoth voor enigen tijd neer. Daar schijnt hij ook zijn genezing te hebben afgewacht, waarom het waarschijnlijk, vs.18, heet, dat Jakob "behouden" te Sichem aankwam.

Van hier heeft hij zijn vader zeker meermaal bezocht. Zich geheel met diens gezin te verenigen kon hij niet, wegens de menigte van vee en knechten, evenmin daar hij nu tot patriarchale zelfstandigheid gekomen was..

In verband met vs.19 kan men ook veronderstellen, dat wat hier in vs.17 "huis" genoemd is, slechts een tent was. Een ogenblik geeft de Heere aan Jakob verademing en daar te Sukkoth mag hij enige tijd vertoeven; maar wat Jakob nu gaat doen te Sichem, vaste voet zoeken te verkrijgen, draagt, zoals duidelijk het vervolg van de geschiedenis aanwijst, de goedkeuring van de Heere niet weg..

18. En Jakob kwam, na enige tijd te Sukkoth vertoefd te hebben, behouden 1) tot de stad Sichem (hoofdstuk. 34), welke is in het land Kanaän, als hij kwam van Paddan-Aram; en hij legerde zich in het gezicht van de stad.

1) Of "met vrede." Zó is de wens van Jakob (Genesis 28:21) vervuld..

19. En hij kocht, daar hij zich hier, evenals Abraham een vaste voet in het land verworven had (hoofdstuk. 12:6 vv.)), een vaste woonplaats wenste, een deel van het veld, waarop hij zijn tent gespannen had 1) (waarop hij later zijn tent spande), van de hand van de zonen van Hemor (ezel lastdrager) de vader van Sichem, voor honderd stukken geld. 2)

1) Liever: "waarop hij daarna zijn tent spande." Volgens de overlevering was het gekochte stuk grond de aan de zuidoostelijke zijde van Sichem gelegen vlakte, waar nu nog de Jakobsbron (Johannes 4:6), en, 200 tot 300 schreden noordelijk daarvan, een Islamitische grafheuvel, als graf van Jozef, getoond worden.

2) In het Hebreeuws Kesitah. Een woord, dat ook gebruikt wordt in Jozua. 24:32 en Job 42:11. Een kesitah was een zeker stuk geld, ter waarde van 4 sikkels. De oude uitleggers vertalen het woord door "lam," Vandaar dat sommigen gemeend hebben, dat op dit stuk zilver lammeren waren afgebeeld, of, dat het land betaald werd met lammeren. Ten onrechte echter, omdat dit niet met de gewoonte van de patriarchen overeenkwam (Genesis 23:16, 47:16).

Had Abraham zich een graf of spelonk gekocht, Jakob kocht zich een stuk grond, om er op te werken en te leven..

20. En hij richtte aldaar een altaar 1) op a) en noemde het: El-Elohe-Israël, dat is: de God van Israël is God. 2)

a) Genesis 12:8; 13:4

1) Daarmee heeft Jakob reeds voorlopig zijn belofte (hoofdstuk. 28:20 vv.) vervuld; later volbrengt hij die op de plaats zelf, waar de Heere hem toen verschenen was (hoofdstuk. 35:6 vv.). "Vrede en rust duurt echter niet lang; want nu neigt de dag naar de avond en de duistere nacht daalt neer.".

Toch is er tussen de aankomst in Sichem en de volgende geschiedenis een tussenruimte van ongeveer acht jaar!.

2) Te midden van de heidenen richt Jakob dit altaar op, zowel om zijn dankbaarheid de Heere bekend te maken, van zijn dankbaarheid te getuigen, als om aan de heidenen te verkondigen, dat de Heere alleen de ware God is. Evenwel, de Heere zou hem spoedig doen verstaan, dat, hoewel de bedoeling van zijn knecht goed was, het toch niet overeenkomstig Zijn wil was, dat hij daar bleef..

Of: "de sterke God van Israël". Israël heeft de macht van zijn God ondervonden, die hem te Bethel rouw had beloofd, en die hij te Pniël door gebed had overwonnen..

HOOFDSTUK 34.

HET ONTEREN VAN DINA GEEFT AANLEIDING TOT EEN BLOEDBAD.

I. Vs.1-23. Dina, Jakob's dochter, vermengt zich met de dochters van het land; wordt door Sichem, de zoon van de koning, onteerd en ten huwelijk begeerd. Haar broeders houden zich, alsof zij met de Sichemitische zich door huwelijken willen verenigen, wanneer deze zich laten besnijden. Sichem overreedt zijn volksgenoten, dat zij dit werkelijk doen.

1. En Dina, de dochter van Lea, die zij Jakob gebaard had (hoofdstuk. 30:21), en die nu de ouderdom van 15 of 16 jaar bereikt had, ging uit, 1) zonder de bescherming van een uit het vaderlijk huis, om de dochters van dat land te bezien 2) en met hen in kennis te komen.

1) Hiermee doet de Schrift duidelijk uitkomen, dat Dina zelf de grote oorzaak is van al het leed, dat straks geschiedt. Het was toch volstrekt geen gewoonte, het streed met alle eerbaarheid, dat een jonge dochter "uitging", tenzij bij hoge plechtigheden en in de uiterste noodzakelijkheid. Overigens was haar plaats in de tent, onder onmiddellijk opzicht van de moeder. Vandaar dat een jonge dochter ook genoemd werd met een woord, hetwelk eigenlijk een verborgene of bedekte betekende, terwijl bij de Chaldeeën een lichte vrouw een uitgaanster werd genoemd..

2) Dina, niet tevreden met het stille leven in het vaderlijk huis, begeert naar de vreemden; onbedachtzaam verlaat zij de tent, verlangende de vrouwen te zien, die de afgoden dienen..

Zij had thuis moeten blijven, gelijk de Apostel (Tit.2:5) beveelt; want ook de maagden moeten, gelijk de gehuwde vrouwen, bewaarsters van het huis zijn..

Nieuwsgierigheid is bij de vrouwen een groot kwaad, dat menigeen ten val gebracht heeft.

Wie niet nat wil worden moet de drup mijden.

"Te bezien," in de zin van: te bezoeken. Het was Dina te doen, om onder de dochters des lands speelgenoten te vinden, niet in aanmerking nemende, dat dit tegen de wil des *heren was. Zij zal toen hoogstens zestien jaren oud geweest zijn. Wellicht ook slechts even twaalf.

2. Sichem nu, de zoon van Hemor, de Heviet, de landvorst, van wie Jakob het stuk grond gekocht had (hoofdstuk. 33:19), zag haar, en hij nam ze, voerde haar weg, en lag bij haar, en verkrachtte ze. 1)

1) Welk een schande, wanneer grote en machtige heren daar zij aan hun medeburgers een voorbeeld van een kuise en eerbare wandel moesten geven, hen in goddeloosheid voorgaan!

In de betekenis van het woord ligt het uitgedrukt, dat hij haar geweld aandeed.

Dina is een ernstig waarschuwend voorbeeld voor alle jonge lieden, die tot die leeftijd zijn gekomen; dat zij door onervarenheid, zowel als door de ontwakende macht van de zinnelijkheid aan de verleiding blootgesteld zijn. Bijzonder gevaarlijk is het, wanneer jeugdigen, die in het huis van vrome ouders aan Christelijke tucht en ingetogenheid gewoon zijn, opeens, zonder opzicht, in de grote wereld komen, en alzo onder invloed van de geest, die in deze wereld heerst, en te midden van de verleidingen, die bijzonder bij feestelijke gelegenheden bestaan. De mening, dat de zodanige, door de tucht, onder welke zij tot hiertoe stonden, en door het gevoel voor het goede, en de afschuw van het schandelijke, waaraan zij vroeg gewoon zijn geworden, voor verleiding zouden beveiligd zijn, is geheel onjuist. Integendeel, vooral wanneer zij van nature goedaardig zijn, is de schone schijn van de verborgen lust van deze wereld des te meer meeslepend, en, gelijk de ervaring leert, worden zulke in ingetogenheid opgevoede jongelingen en jonge dochters des te vreselijker in al de ijdelheden en boze lusten in gesleept; des te meer drinken zij met volle teugen uit de beker van de lusten, die de wereld hun biedt, even alsof zij, wat tot hiertoe verzuimd en hun onthouden werd, opeens willen inhalen.

3. En zijn ziel kleefde aan Dina, Jakob’s dochter: en hij had de jonge dochter lief, en sprak naar het hart van de jonge dochter, belovende haar tot vrouw te zullen nemen.

Mozes duidt hier aan, dat Sichem niet zo tot hoererij was vervoerd, dat hij, haar eenmaal misbruikt hebbende, haar nu ook verachtte, wat bij gemene, wellustelingen het geval is. Want hij verkoos haar tot echtgenote en weigert zelfs niet zich te laten besnijden, opdat hij haar als vrouw zou bezitten. Ofschoon hij dus Dina vrijwillig en waarachtig liefhad, had hij toch tegen haar, wegens gebrek aan matiging zwaar gezondigd. Dat van Sichem gezegd wordt, dat hij naar het hart van de jonge maagd sprak, betekent, dat hij haar vriendelijk toesprak, opdat zij door zijn liefkozingen zich tot hem voelde aangetrokken, waarop volgt, dat hij geweld gebruikt heeft, toen zij weigerde en tegenstribbelde..

4. Sichem, die zijn trouwbelofte werkelijk meende, sprak ook tot zijn vader Hemor, zeggende: Neem mij deze dochter tot een vrouw; 1) en daar deze toestemming gaf (vs.6,8) behield hij Dina aanstonds in zijn huis (vs.26).

1) De zonde, door Sichem bedreven, is niet van die aard, als die wij van Ammon in 2 Samuel. 13:1 vv. lezen; "maar, hoewel het goed gedaan is, wanneer men de jonge dochters, die men onteerd heeft, weer door een huwelijk met toestemming van de ouders tot eer zoekt te brengen," zo is de daad toch een daad van hoererij, waarop Gods toorn rust, gelijk zo gemakkelijk bij al die uit noodzakelijkheid gesloten huwelijken op te merken is; "het is toch altijd de paarden achter de wagen spannen."

5. Toen Jakob hoorde, dat hij zijn dochter Dina, die niet terugkeerde van haar heimelijke tocht naar Sichem, verontreinigd 1) had, zo waren zijn zonen met het vee in het veld; en Jakob zweeg, 2) hij wilde niets verrichten, noch het aan iemand meedelen, totdat zij kwamen; hij wilde eerst met hen, die, volgens de toenmalige zeden, mede een woord in de zaak van hun zuster spreken mochten (hoofdstuk. 24:29 vv.), raadplegen wat hier moest gedaan worden.

1) "Verontreinigd." Ditzelfde woord wordt ook gebruikt (Psalm. 79:1) voor de tempel, welke door de heidenen was betreden en geschonden. Jakob ziet dus niet alleen op de lichamelijke zonde, maar ook op de geestelijke; dat zijn dochter door een heiden zich was toegeëigend en geschonden. Daarom is zijn ziel ontroerd, daar hier als het ware een dubbele zonde heeft plaatsgehad..

2)"Jakob zweeg." Om tweeërlei reden. En uit bedachtzaamheid, om na te denken, wat hen in deze te doen stond, èn omdat hij zijn eigen zonde kende. Bovendien waren zijn zonen, die naar de wetten van het oosten in de eerste plaats geroepen waren, om de hoon te wreken, ver van huis..

6. En Hemor, de vader van Sichem, ging uit tot Jakob, naar diens buiten de stad gelegen tent (hoofdstuk. 33:18,19), om met hem over de begeerte van zijn zoon te spreken.

7. En de zonen van Jakob kwamen van het veld, als zij dit hoorden, en waren tegenwoordig, toen Hemor zich bij hun vader bevond, en het smartte deze mannen. De smart ging bij deze jongelingen, die van 19 tot 21 jaar oud waren, spoedig in hevige toorn over, en zij ontstaken zeer, niet alleen, omdat de rechten van de gastvrijheid smadelijk geschonden waren, maar ook, omdat hij een dwaasheid, 1) een misdaad in Israël, 2) aan de geheiligde persoon van de in verbond met God staande Patriarch gedaan had, Jakob’s dochter beslapende, hetwelk alzo niet zou, niet mocht gedaan worden. 3)

1) In het Hebreeuws Neballah, afgeleid van een werkwoord Nabal, dat wel "slap zijn" betekent, maar ook "dwaas doen", "goddeloos handelen." Vandaar de betekenis dwaasheid in de zin van goddeloze daad, ongerechtige daad. Meermalen komt in het Oude Testament dat woord in die betekenis voor, o.a. Richteren 19:23, 24 en 2 Samuel. 13:12.

Nog tegenwoordig geldt bij de Arabieren de stelregel, dat een man door de ontering van zijn vrouw niet zozeer gekrenkt wordt, als de broeders door die van hun zuster; want van zijn vrouw kan de man scheiden, en dan is zij zijn vrouw niet meer, maar de vader en de broeder kunnen het niet van hun dochter en zuster..

2) De zonen van Jakob noemen voor het eerst met deze geestelijke naam, die van hun vader, zijn huis. Zij voelen dus de heiligheid van hun familie. De grote tegenstelling van Israël en Kanaän is voor hen duidelijk geworden..

3) Beter vertaald: "wat niet had mogen geschieden." Calvijn laat deze woorden slaan op de gezindheid van de zonen van Jakob, die bij zichzelf besloten hadden, om deze hoon niet te dulden en zegt dan: waarom laten zij de zaak niet liever over aan God, die deze belediging niet ongewroken zal laten. Ons past het te zwijgen en de straf, die niet in onze macht gesteld is, aan Zijn oordeel over te laten. Het komt ons voor, dat deze uitdrukking met de zondige daad zelf in verband staat..

8. Toen sprak Hemor met hen, zeggende; om hun toorn te stillen: De ziel van mijn zoon Sichem is verliefd op uw dochter, 1) de dochter van uw huis, geeft hem haar tot een vrouw.

1) Met tedere kiesheid verzwijgt de grijze vader de zonde van zijn zoon en treedt met het voorstel voor de dag, om haar zijn zoon tot een vrouw te geven. Alles wil hij doen, om het begane onrecht weer goed te maken. Daarom treedt hij op als smekeling, hij, de vorst van het land, tegenover een vreemdeling als Jakob..

9. En verzwagert u met ons; geeft ons uw dochters, en neemt voor u onze dochters.

Hemor komt hier met het voorstel, om een verdrag van staatkundige aard te sluiten, door burgerlijke verhoudingen nodig geworden..

10. En woont met ons, niet meer als vreemdelingen, maar als de onzen, en het land zal voor uw aangezicht zijn; woont en handelt daarin en stelt u tot bezitters daarin. Wij willen u graag als de onzen beschouwen en u gelijke rechten met ons geven.

Voor zichzelf somt hij geen enkel voordeel op, of bedingt iets, wat op burgerlijke wijze tot schade van Jakob of zijn zonen zou kunnen strekken. Alle voordelen komen aan de zijde van de aartsvader. En toch, indien het verdrag wettig gesloten was, indien die burgerlijke verhoudingen van kracht waren geworden, dan waren Jakob en de zijnen van de lijn afgeweken; dan hadden zij zich vermengd met de heidenen en het plan van God in Abrahams roeping te voorschijn getreden, was verijdeld..

11. En Sichem, die tegelijk met zijn vader, of spoedig daarna mede was binnengekomen, zei tot haar vader en tot haar broeders: Laat mij genade vinden in uw ogen, en geeft mij uw dochter tot vrouw; en wat gij tot mij zeggen zult, wat gij noemen zult als voorwaarde, zal ik geven.

12. Vergroot zeer over mij de gewone eis omtrent de bruidsschat en het geschenk 1) voor u (hoofdstuk. 24:53), en ik zal geven, gelijk als gij tot mij zult zeggen; geeft mij slechts de jonge dochter tot een vrouw.2)

1) De bruidsschat was voor de jongedochters en het geschenk voor de moeder en de broeders. Van kopen is ook hier volstrekt geen sprake..

2) Alles wijst erop, dat Sichem hartstochtelijk Dina tot vrouw begeert..

13. Toen antwoordden Jakob's zonen aan Sichem en Hemor, zijn vader, bedrieglijk, 1) evenals wilden zij het voorstel aannemen, terwijl hun hart op wraak bedacht was, en spraken, (omdat hij Dina, hun zuster, onteerd had).

1)Nauwelijks is Jakob Israël geworden, of de Jakobsaard treedt bij zijn zonen te voorschijn, en dit is des te erger, omdat zij roemen op Israël.

Het begin van de trouweloze daad wordt hier verhaald. Want, daar zij, meer van wraakzucht dan van toorn brandende, tegen de gehele stad willen woeden en zij tegen het gehele volk niet opgewassen zijn, bedenken zij een nieuwe list, opdat zij hen, door hun wonden verzwakt, in

één slag kunnen vernietigen. Daar er toen bij de arme Sichemieten geen kracht tot verweer was, was het meer een slachting dan een moord, hetwelk voor de zonen van Jakob de grootte van de misdaad nog vermeerdert, omdat zij aan niets denkende, slechts hun wraakzucht willen koelen. Zij verontschuldigen zich, dat omdat zij van de overige volken zijn afgescheiden, zij hun vrouwen niet aan onbesnedenen mogen geven. Hetwelk nu wel waar was, indien zij dit werkelijk bedoelden, maar met de heilige naam van God bedekken zij hun valsheid; ja de dubbele ontheiliging toont dat zij schelmen zijn. Want de besnijdenis woog hen niet zo zwaar, maar op dit ene is al hun aandacht gespannen, hoe zij die arme mensen op laffe wijze zullen te pakken krijgen. Vervolgens alsof iemand, nadat hij van de voorhuid was bevrijd, nu ook terstond tot de Kerk was overgegaan. En hiermee verontreinigen zij het symbool van het geestelijk leven, door zonder onderscheid en zonder wettige termen hen, die buiten staan tot hun gemeenschap toe te laten. Daar echter hun veinzerij een goede kleur heeft, moet men goed nagaan wat zij zeggen. Dit n.l., dat zij voor zich schandelijk zouden handelen, indien zij hun zuster aan een onbesneden man gaven. Ook dit is waar, indien maar de waarborgen voldoende waren. Want omdat zij het teken van God in hun vlees dragen, was het hun niet geoorloofd met ongelovigen zich te vermengen. Zo ook scheidt onze Doop ons van de ongelovigen, opdat het voor een ieder, die zich met hen vermengt, tot een teken van schande zou zijn..

14. En zij zeiden tot hen: Wij zullen deze zaak niet kunnen doen; dat wij onze zuster aan een man geven zouden, a) die de voorhuid heeft, want dat ware ons een schande.

a) Genesis 17

15. Doch hierin zullen wij u ter wille zijn, zo gij wordt gelijk als wij, dat onder u besneden worde al wat mannelijk is.

16. Dan zullen wij u onze dochters geven, en uw dochters zullen wij ons nemen, en wij zullen, gelijk gij voorstelt, met u wonen, en wij zullen tot één volk met u zijn.

17. Maar zo gij naar ons niet zult horen, om besneden te worden, zo zullen wij onze dochter, desnoods met geweld, nemen, en wegtrekken 1) uit dit oord, waar men ons zulk een schande heeft aangedaan.

1) Hier blijkt weer, met hoeveel waarheidsliefde, en hoe onpartijdig de Heilige Schrift de zaken voorstelt. Hemor en zijn zoon tonen een bijzondere goedaardigheid en beminnelijkheid; Jakob’s zonen daarentegen handelen met list en wreedheid. Dit is hetzelfde verschil, als wij vroeger tussen Ezau en Jakob opmerkten (hoofdstuk. 33:4-15). Maar daar, evenals hier, blijkt het, dat God noch door de natuurlijke beminnelijkheid van de wereldse mensen zich laat misleiden, noch zich door de verkeerdheden van Zijn begenadigden van de weg, die Hij eenmaal met hen ingeslagen heeft, laat afbrengen..

Dina vertoefde, zoals hier blijkt, nog altijd in het huis van Hemor..

18. En hun woorden waren goed in de ogen van Hemor, en in de ogen van Sichem, Hemors zoon. Wegens hun godsdienstige lauwheid (Openbaring. 3:15 vv.) was het hun geheel onverschillig zulk een gewoonte te volgen, daarom stonden zij aanstonds de eis toe, niet vermoedende, hoe die onverschilligheid zou gestraft worden.

19. En de jongeling vertoogde (vertoefde) niet, deze zaak te doen, en zich te laten besnijden; want hij had lust in Jakob's dochter; en hij was geëerd boven allen uit zijn vaders huis; hij was de bijzondere lieveling, daarom volgden alle mannelijke leden van het gezin zijn voorbeeld. Nog ontbrak echter dit, dat ook de overige Sichemieten de vorstelijke familie navolgden.

20. Zo kwam Hemor en Sichem, zijn zoon, tot hun stadspoort (hoofdstuk. 23:3; 19:1) en zij spraken tot de mannen van hun stad, zeggende:

21. Deze mannen, Jakob en zijn zonen, zijn vreedzaam met ons; daarom laat hen in dit land wonen en daarin handelen, en laat het land (ziet, het is wijd van begrip, van omvang voor hen en hun kudden) voor hun aangezicht zijn tot gebruik; wij zullen ons hun dochters tot vrouwen nemen, en wij zullen onze dochters aan hen geven, opdat wij tot één volk worden, hetwelk ons groot voordeel aanbrengen zal (vs.23).

22. Doch hierin zullen deze mannen ons ter wille zijn, dat zij met ons wonen, om tot één volk te zijn: als al wat mannelijk is, onder ons besneden wordt, gelijk als zij besneden zijn. 1)

1) Het zondigst was, dat Jakob's zonen het heilig verbondsteken tot een zo schandelijk middel voor hun wraak verlaagden. En toch was het een edele kern, die zich zo zondig ontwikkelde.

23. Waarom zouden wij die voorwaarde niet vervullen? Hun vee, en hun bezitting, en al hun beesten, zullen die niet van onze zijn? Zullen die niet onze jeugdige staat, 1) die nog zoveel uitbreiding behoeft, ten goede komen alleenlaat ons hun ter wille zijn, en zij zullen met ons wonen,
2) en een volk met ons worden.

1) Ten tijde van Abraham bestond de stad Sichem nog niet; in hoofdstuk 12:6 is alleen van een plaats Sichem sprake; misschien was Hemor de stichter van de kleine staat, en noemde hij die (hoofdstuk. 4:17) naar zijn lievelingszoon..

2) Hemor is een treurig voorbeeld van een ontrouwe en zelfzuchtige bestuurder, die, onder voorwendsel van algemeen nut, zijn eigen voordeel en belang zoekt, en alzo zijn onderdanen en burgers wil bedriegen.

Onder het vooruitzicht van groot tijdelijk voordeel stellen de landvorsten hun stam de samensmelting voor met de hun vreemde volksstam van Abraham. Schijnbaar geschiedt dit tot nut van het volk en in het algemeen belang, dat, naar de rede van Hemor te oordelen, daardoor zeer gebaat zou worden. Zo gaat het, wanneer zinnelijkheid en hartstocht en zedelijkheid en volksbelang het roer van staat moeten besturen. Persoonlijke belangen en

familieaangelegenheden treden dan in de plaats van het algemeen belang, en voor de zedelijke beginselen van een gezond en rechtvaardig regeringsbeleid komen dan handigheid en zorgvuldig bedekte eigenbaat. De begeerte en zonde van de vorst is dan de drijfveer en de spil van het volksleven..

24. En zij hoorden naar Hemor, en naar Sichem, zijn zoon, die hun de zaak in zulk een voordelig licht wisten voor te stellen, allen, die door zijn stadspoort uitgingen; en zij werden besneden, al wat mannelijk was, allen, die door zijn stadspoort uitgingen.

II. vs.25-31. Op de derde dag, toen de Sichemieten aan de wondkoortsen nederlagen, overvielen hen Simeon en Levi en doodden alle mannen; vervolgens kwamen hun broeders, plunderden de stad en maakten vrouwen en kinderen tot hun gevangenen. Jakob ontstelde over die gruwelijke daad van zijn zonen en vreesde daarvan kwade gevolgen; zij beriepen zich op hun vermeend goed recht.

25. En het geschiedde op de derde dag 1) toen zij in de smart waren en daardoor onbekwaam, om zich te verdedigen, zo namen de twee zonen van Jakob, Simeon en Levi, broeders van Dina, die op deze tijd gewacht hadden, en, alleen om dit plan ten uitvoer te brengen; dit voorstel hadden gedaan; een ieder zijn zwaard, en zij kwamen, vergezeld van hun gewapende knechten, stoutelijk in de stad, 2) daar zij wisten, dat de Sichemieten voor geen aanval bezorgd en tot verdediging niet in staat waren, en zij doodden al wat mannelijk was, allen, die door zijn stadspoort uitgingen.
3)

1) De dag van de wondkoorts. Volwassenen moeten na de besnijdenis in bed liggen en drie dagen rustig gelaten worden; de genezing volgt dikwijls eerst na 35 of 40 dagen..

2)"Stoutelijk," in de zin van: "Onbeschaamd," driest.".

Of: "zij overvielen de zorgeloze stad.".

3) Op merkwaardige wijze komt deze Sichemitische "bloedbruiloft" van het Joodse fanatisme, in alle trekken met de Parijse bloedbruiloft overeen..

Niemand van de lezers zal er zijn, of hij verbaast zich er over, hoe onmenselijk en vloekwaardig deze daad is. Eén had er gezondigd en deze had zich beijverd, de belediging door zeer vele weldaden weer goed te maken. De wreedheid van Simeon en Levi is echter niet eerder voldaan, dan wanneer zij de gehele stad hebben uitgemoord. En onder voorwendsel van een verbond, zetten zij zich tegen vrienden en gastheer in volle vrede tewerk, als in volle oorlog tegen vijanden niet gehandeld wordt. Hieruit zien wij, hoe meedogend God met dat volk heeft gehandeld, omdat hij uit de nakomelingen van deze bloeddorstige man en misdadige vrijbuiter zich de Priesters heeft gekozen. Hieruit zien wij ook, dat Mozes niet spreekt als uit vlees en bloed, maar als orgaan van de Heilige Geest en als Heraut van de Hemelse Rechter. Want hoewel hij een Leviet was, heeft hij zijn eigen geslacht niet gespaard, maar niet geaarzeld om zijn stamvader met een eeuwigdurende eerloosheid te merken. Het is

niet twijfelachtig of de Heere heeft hierdoor opzettelijk goddeloze en ongewijde mensen de mond willen snoeren..

26. Zij sloegen ook Hemor, en zijn zoon Sichem, op wie zij, als de schender van hun familie-eer, in het bijzonder gedoeld hadden, dood met de scherpte van het zwaard; 1)en zij namen Dina uit Sichems huis; want deze had hij, na de schending (vs.2) bij zich gehouden, en zij gingen van daar, na alzo aan hun wraakzucht voldaan te hebben.

1) Het listig karakter van Jakob is bij Simeon en Levi in sluwheid, en de ijver voor de hoge roeping van het uitverkoren geslacht in kwaadaardigheid ontaard. "De gebeurtenis toont ons in een voorbeeld al de dwalingen, tot welke het geloof aan de hoge voorrang van Israël, wanneer het door vleselijk gezinde mensen ruw opgevat wordt, in de loop der geschiedenis gehad heeft.".

27. De zonen van Jakob, kwamen over de verslagenen, en plunderden de stad, 1) zodat zij volkomen wraak oefenden, omdat zij hun zuster verontreinigd hadden.2)

1) Niet tevreden met de moord vieren zij hun wraakzucht bot, door ook de stad te plunderen. "Zij kwamen over de verslagenen" lezen wij, d.w.z.: Gelijk in oorlogstijd soms de doden en gewonden naakt werden uitgeschud, zo doen nu ook deze bloeddorstige mannen..

2) De zonen van Jakob gaan van de stelling uit, dat, omdat de inwoners van Sichem de belediging, hun zuster aangedaan, niet hebben verhinderd, zij er evenzeer schuldig aan staan als de eigenlijke bedrijver ervan..

28. Hun schapen en hun runderen, en hun ezelen, en hetgeen dat in de stad, en hetgeen dat in het veld was, namen zij.

29. En al hun vermogen, en al hun kleine kinderen, en hun vrouwen, voerden zij als gevangenen weg, en plunderden deze, en al wat binnenshuis was.

Wat was er, naar bovenstaande geschiedenis te oordelen, van Jakob’s nakomelingen geworden, indien de goddelijke genade hen op deze weg aan zichzelf had overgelaten?.

Ongetwijfeld hebben zij ook toen de afgoden of afgodsbeelden van de Sichemieten meegenomen. Hiermee wordt dan tevens verklaard, waarom Jakob straks het bevel geeft, om de vreemde goden weg te doen..

30. Toen zei1) Jakob tot Simeon en tot Levi, die, naar huis gekomen, hem hun vermeende grote daden verhaalden: Gij hebt mij beroerd, door mij stinkende te maken, door mij in een kwade reuk te brengen, onder de inwoners van dit land, onder de Kanaänieten en onder de Ferezieten; en ik ben, in vergelijking met hen, weinig volk in getal, zo zij zich tegen mij verzamelen, om wraak over de vermoorde Sichemieten te nemen, zo zullen zij mij slaan, en ik zal verdelgd worden, ik en mijn huis.

1) Mozes verklaart, dat deze daad door de heilige man is veroordeeld, opdat niemand zou menen, dat hij enig deel in het plan heeft gehad. Hij verwijt zijn zonen, dat zij hem bij de inwoners van het lands stinkende hebben gemaakt, dat is, zo hatelijk hebben gemaakt, dat niemand hem langer kan uitstaan. Ingeval de naburige volken samenspannen, zal hij onmachtig zijn, om hen te weerstaan, daar hij slechts een kleine macht tegenover hun groot getal kan stellen. Bij name noemt hij de Kanaänieten en Feresieten, die door geen belediging behoefden aangezet te worden, maar uit hun eigen reeds meer dan genoeg gezind waren, om hem schade te berokkenen..

Het schijnt vreemd, dat Jakob, hier alleen spreekt over de gevolgen van hun misdaad en hen niet een ernstige berisping geeft over hun handeling. Jakob is echter zo door de daad getroffen, zo verward, dat hij voor het ogenblik door de angst voor de gevolgen zijn zonen niet bestraft. Straks op zijn sterfbed zal hij hen doen voelen, hoe diep hij hun daad heeft verafschuwd..

31. En zij zeiden: Zou hij dan met onze zuster als met een hoer doen? 1)

1) Zij behouden het laatste woord, maar Jakob spreekt het allerlaatste op zijn sterfbed..

2) Deze geschiedenis kan als bewijs strekken, hoe wonderbaar God dit hoopje volk bewaarde voor vermenging met de heidenen. Ook dit hoofdstuk heeft alzo een ruime mate van onderwijzing..

Uit deze vraag wordt duidelijk, dat de broeders geroepen waren, volgens de gewoonte in het oosten, om de eer van hun zuster te wreken..

HOOFDSTUK 35.

STERFGEVALLEN IN JAKOB'S GEZIN.

Vs.1-15. Terwijl Jakob bezorgt is over de gevolgen van de moord, door zijn zonen aan de Sichemieten gepleegd, ontvangt hij bevel van God, om naar Beth-El te gaan, en daar zijn vroegere belofte (hoofdstuk. 28:19 vv.) te vervullen. Hij doet uit zijn huis alle overblijfsels van het heidendom weg, en komt behouden met de zijnen te Beth-El aan. Daar volbrengt hij zijn belofte; begraaft Debora, de voedster van Rebekka, en ontvangt weer een openbaring van God, die zijn naam Israël vernieuwt, en de drievoudige belofte van de patriarchale zegen bevestigt.

1. 1) Daarna,2) na de moord te Sichem (hoofdstuk. 34), zei God tot Jakob, om hem en zijn huis te beschermen tegen het gevreesde gevaar (hoofdstuk. 34:30), maar ook om hem zijn belofte (hoofdstuk. 28:20 vv.) te herinneren: Maak u op, trek op naar Beth-El, 3) en woon aldaar; en maak daar een altaar die God, a) die u verscheen b) toen gij vluchtte voor het aangezicht van uw broeder Ezau. 4) Ik heb alles getrouw gedaan, wat Ik u beloofde, daarom wordt het tijd, dat gij doet, wat gij toegezegd hebt, en Ik zal u weer veilig geleiden, evenals Ik u voor Ezau in bescherming heb genomen.

a) Genesis 28:12,13 b) Genesis 27:43

1) Men zou als opschrift boven dit hoofdstuk kunnen schrijven: De bekering van de bekeerde..

2) Mozes verhaalt, dat, toen Jakob in de uiterste moeilijkheden verkeerde, God hem op het rechte ogenblik verscheen. Maar zo toont hij ook in de persoon van één man aan, dat God Zijn Kerk, die Hij eenmaal omvat heeft, nooit laat varen, maar voor haar heil zorg draagt. Zo dikwijls wij deze en dergelijke plaatsen lezen, treft het ons, dat de Voorzienigheid Gods ook, wanneer zij het meest schijnt te slapen, voor ons heil werkzaam is..

Jakob had wel degelijk een opwekking van Gods zijde nodig om uit zijn toestand te komen. Alles wat hij tot hiertoe ondervonden had, was reeds opwekking geweest, had moeten dienen, om het hem duidelijk te maken, dat niet Sichem de plaats van rust was. Maar Jakob had nodig een eigen woord van de Heere. Duidelijk beeld van de gelovige. De omstandigheden, de wederwaardigheden, de onheilen, kunnen boden van God zijn zonder dat men het merkt, maar als de Heere het Woord op de geweten bindt door zijn Geest en Hij door dit Woord het licht voor de ziel doet opgaan, over hetgeen te beurt valt, dan zal door de gelovige gezien en gekend worden, wat Gods heilig doel is. Jakob had wel in Sichem een altaar opgericht, maar toch, niet Sichem, maar Beth-El moest de plaats van de bestemming zijn. Sichem was gekochte grond. Beth-El was beloofde grond..

3) Het heen wijzen van Jakob naar Beth-El is een bewijs, dat de gelovige gemeente zich moet scheiden van de toestand, waarin het fanatisme haar gebracht heeft. Jakob moet, hetgeen hij in Sichem verworven heeft, prijsgeven. De goddelijke Voorzienigheid weet verschillende

bedoelingen te verenigen, die dan aan één hoofddoel ondergeschikt zijn. Het hoofddoel is hier de vervulling van Jakob's oude belofte, daarmee wordt zijn verwijdering uit Sichem verbonden; evenzo de reiniging van zijn huis van de schuld van het fanatisme en van de afgoderij. Hiermee is tevens gezegd, dat Jakob voor veel leed zich zou gevrijwaard hebben, wanneer hij ijveriger ware geweest in de vervulling van zijn belofte..

4) Hiermee wil God Jakob wijzen op de belofte, door Hem te Beth-El gedaan, maar ook op de gelofte door Jakob zelf gedaan..

2. Toen zei1) Jakob, die, in plaats van aanstonds na zijn terugkomst naar Beth-El te gaan, tien jaar te Sukkoth en Sichem vertoefd had, tot zijn gezin, en tot allen, die bij hem waren, niet slechts tot zijn vrouwen en kinderen, maar ook tot zijn dienstknechten en dienstmaagden: Doet weg de vreemde goden, 2) die in het midden van u zijn, die gij uit Mesopotamië medegebracht (hoofdstuk. 31:19) en tot hiertoe onder u geduld hebt, en reinigt u, door heilige wassingen, en verandert uw kleren;
3) verwisselt de, deels met het bloed van de Sichemieten bezoedelde, deels uit hun huizen geplunderde goederen, tegen andere.

1) Hier wordt beschreven, hoe stipt Jakob heeft gehoorzaamd. Want hij aarzelt niet na Gods stem gehoord te hebben, of overlegt eerst bij zichzelf, waarvoor dit alles nodig is, maar terstond maakt hij zich tot de reis gereed, nadat hij het bevel heeft ontvangen. En om te tonen, dat hij God gehoorzaamde, verzamelde hij niet alleen zijn bezittingen bij elkaar, maar zuivert ook zijn huis van de afgoden. Indien wij toch God tot ons deel willen hebben, moeten wij alle hinderpalen uit de weg ruimen, welke Hem, op welke wijze dan ook, van ons verwijderen..

2) Niet alleen waren de vreemde goden uit Haran meegenomen, maar door de plundering van Sichem waren er vele in het bezit van Jakob's gezin gekomen..

3) De vermaning geschiedt tot uitwendige belijdenis van berouw. Jakob wil, dat zijn huisgenoten die zich vroeger verontreinigd hebben, door verandering van klederen, hun nieuwe reinheid zullen tonen. Met hetzelfde plan en doel, is na het maken van het gouden kalf, het volk door Mozes bevolen, hun sierlijke klederen uit te trekken. Met dit onderscheid echter, dat het volk, na de sierlijke kleren afgelegd te hebben, als smekeling zijn schuld in een vuile en onaanzienlijke kleding moest belijden. Hier liet Jakob echter de kleren veranderen, opdat wie bezoedeld waren geweest, als nieuwe mensen voor de dag zouden komen. Het doel was echter hetzelfde: opdat zij door deze uiterlijke daad zouden leren, hoe groot de zonde van afgoderij was. Ofschoon dus het berouw een innerlijke deugd is en in het hart zetelt; was deze uitwendige handeling volstrekt niet overbodig. Wij weten toch, hoe de mensen als het ware onvatbaar zijn voor het zich over de zonde te mishagen, indien niet door vele prikkels zij daartoe gebracht worden. Vervolgens heeft de eer van God er belang bij: dat de mensen hun schuld niet alleen inwendig verfoeien, maar integendeel daarvan in het openbaar getuigen. De gehele zaak komt hier dus op neer: ofschoon God hem niets bepaalds bevolen had, omtrent het doen reinigen van zijn huis, maar alleen hij een altaar op te richten zo heeft hij toch een zuivere gehoorzaamheid aan God voorgestaan, door alle mogelijke hinderpalen op te heffen;

en dat hij dit gedaan heeft, daar de noodzakelijkheid zelf om Gods hulp te zoeken hem daartoe heeft gedwongen..

Door al te grote toegeeflijkheid jegens Rachel, heeft Jakob het afgodische in zijn huis geduld; het is daarom ook niet te verwonderen, dat hij zoveel leed van kinderen ondervinden moest. Dina's heengaan naar Sichem, de moord door Simeon en Levi, Rubens zonde, waren zij misschien niet voorgekomen, zo Jakob meer getrouw was geweest en vroeger dit bevel had gegeven? Nu, na zoveel ondervinding, wordt hij sterker ook tegenover Rachel; temeer moet hij nu daartoe overgaan, omdat God hem bevolen heeft naar Beth-El te gaan. Een dankfeest voor zijn behoud kan hij niet houden, zonder dat er boete gedaan is. Zonder heiliging komt men tot het offer niet. Indien wij God willen loven, zo moet verootmoediging en verwijdering van het kwade voorafgaan. Daarom ging bij Israël aan het Loofhuttenfeest, de grote Verzoendag vooraf, en bereidt zich de Christen voor het Avondmaal door schuldbelijdenis, gelijk de Goede Vrijdag aan het Paasfeest voorafgaat..

De Christelijke kerk kan dwalen, en makkelijk tot bijgeloof gebracht worden; maar godzalige opzieners moeten de dwalingen erkennen en afschaffen, en kerken en huizen daarvan reinigen, en de gemeente tot Gods Woord terugbrengen..

Inwendige hartsvernieuwing moet altijd zichtbaar zijn, door uitwendige verandering van leven. De uitwendige verandering moet beeld zijn van de inwendige. Jakob maant hier tot beide, zowel tot afstand van de uitwendige zonde als tot het aandoen van het nieuwe leven..

3. En laat ons, 1) wanneer wij ons zo van al dat zondige hebben geheiligd, ons opmaken, en optrekken naar Beth-El; en ik zal daar een altaar maken die God, die mij antwoordt ten dage van mijn benauwdheid, en met mij geweest is op de weg, die ik gewandeld heb. 2)

1) Het geloof in zijn koninklijke verhevenheid zien wij in Abraham, het geloof in zijn diepte, stilte, verborgenheid, zien wij in Izaak, maar het geloof in zijn worsteling en zijn strijd, zien wij in Jakob. Jakob was een geplaagd en gedrukt man al zijn dagen. Doch wie Gods rechte wegen krom maakt, die ziet al zijn wegen krom gemaakt; want God laat zijn tuchtroede het meest voelen aan zulke kinderen, die zich op schadelijke wegen begeven hebben. Trouwens de Abrahams zijn te allen tijde zeldzaam geweest; de Jakob's vele. Onder de aartsvaders moest ook een Jakob zijn, een arm zondaar, de slechtste, de meest tegenspoedige, gedrukte en verdrukte, maar ook de gezegendste, de meest begenadigde, opdat arme zondaren, als wij, troost zouden hebben uit de Schrift, ook door Jakob. Nauwelijks toch is er een nieuwe ellende over Jakob gekomen, of hij ontvangt een nieuwe openbaring van Gods heerlijkheid..

Er komen in het leven van de natiën, van de gemeenten en ook van de bijzondere gezinnen tijdstippen, waarop het een heilige plicht voor de leiders en hoofden wordt de hun toevertrouwde zielen te bepalen bij de hoge ernst van de tijd en van hun roeping in en tegenover die tijd. Dan zijn er de boet- en bededagen, waarop allen worden op- en samengeroepen, om met elkaar Gods aangezicht te zoeken en Hem te naderen met verbreking van de harten. Gelukkig het volk, gelukkig het gezin, waar de leidslieden ook in die zin hun roeping en verantwoordelijkheid begrijpen. Dan en daar zullen deze, hoewel anders meer

gelijk Jakob stille en zwijgende karakters, ook als Jakob openlijk uitkomen voor hetgeen zij wensen en nodig achten voor het heil van allen..

2) Op drieërlei wijze predikt Jakob hun zijn God. In de eerste plaats als de Grote Hoorder van het gebed, ten tweede, als de Grote Beschermer en Uitredder van de zijnen; en ten derde, als de Getrouwe God..

4. Toen gaven zij Jakob al die vreemde goden, die in hun hand waren, en de met spreuken en toverformules beschreven oorsierselen, 1) die aan hun oren waren, en Jakob verborg ze onder de eikenboom, 2) de Terebint, die in het Terebintenbos bij Sichem is.

1)Oorspansels werden tot allerlei bijgelovige gebruiken gebezigd. Men schreef daarop tovertekenen en toverspreuken, om de schadelijke invloed van de klanken van de boze geesten af te wenden..

2) Misschien dezelfde, in wiens schaduw eens Abraham zijn tent opgeslagen had (hoofdstuk. 12:6), bij welke onder Jozua de Ark van het Verbond stond, (Jozua 24:26)), en die, nog ten tijde van de Richteren, de hoge eik, of de eik Meonenim heet (Richteren. 9:6,37). De Terebint is een hoge, altijd groene boom met sterke stam en vele takken, met een ruwe bast en glinsterend groene bladeren; zij draagt noten in de vorm van druiven, die de echte terpentijn opleveren. Zij bereikt evenals onze eiken, een zeer hoge ouderdom..

Ongerijmd schijnt het dat Jakob de afgodsbeelden begroef onder de eik en ze niet weer vernietigde of verbrandde, zoals wij lezen van Mozes, ten opzichte van het gouden kalf en van Hiskia ten opzichte van de koperen slang..

Wellicht dat Jakob van plan is geweest, deze afgoden later weer op te graven, om het goud of zilver tot andere doeleinden te gebruiken..

5. En zij reisden, nadat de reiniging volbracht was, naar Beth-El heen; en Gods verschrikking, a)een van God gewerkte schrik, was over de steden, die rondom hen waren, zodat zij de zonen van Jakob niet achterna jaagden, hoewel zij de overmacht hadden, en alzo gemakkelijk de moord van de Sichemieten hadden kunnen wreken.

a) Exodus 23:27; 2 Kronieken 14:14

Het was alsof een plotselinge en onverklaarbare vervaardheid de inwoners van het land had aangegrepen; zodat zij, hetgeen niet uit natuurlijke oorzaken verklaard kon worden, door een bovennatuurlijke vrees met werkeloosheid geslagen, Israël en diens zonen veilig lieten gaan. Van een dergelijke "verschrikking" door God tot middel van behoud beloofd of verwekt, lezen wij ook nog in Exodus. 23:27; 2 Kron.14:14; 17:10. Steeds staat zij in verband met een, bepaald aldus bedoelde, uitredding van de Heere, die Zijn volk wonderbaarlijk uitkomsten geeft..

Twee zaken zijn hier overal op te merken. Vooreerst, dat de Heere, als zijn kinderen Zijn wil volbrengen en in zijn geboden wandelen, hen begenadigt met zijn Goddelijke genade; en ten tweede, dat Hij dan zelfs hun vijanden met hen verzoent of voor hen in toom houdt. Jakob werd hierdoor verzekerd van de gunst van God..

6. Alzo kwam Jakob met zijn gezin behouden te Luz, hetwelk is in het land Kanaän (dat is Beth-El), hij en al het volk, dat bij hem was, de knechten en maagden en al het vee.

Hier wordt ons meegedeeld, wat het gevolg was van hetgeen in het vorige vers wordt meegedeeld. Door de bijzondere genade van God behield Jakob alles, wat hij bezat. Zo leerde hij bij voortduring uit de hand van God te leven en door de kracht van God te blijven leven!.

7. En hij bouwde aldaar, in plaats van de daar dertig jaar geleden opgerichte steen (hoofdstuk. 28:18), een altaar, 1) en noemde die plaats El-Beth-El (God van Beth-El): want God was 2) hem aldaar geopenbaard, toen hij voor zijn broeders aangezicht vluchtte.

1) Het bouwen van een altaar was gevolg van Jakob’s ootmoedige dankbaarheid en opvolging van het bevel van God. (Psalm. 116:14).

2) In het Hebreeuws Nigloe, waren geopenbaard. Het meervoud staat hier in plaats van het enkelvoud. Hoogstwaarschijnlijk, omdat de Heere God hem daar was verschenen als aan het hoofd van de engelen..

8. En Debora, 1)de voedster van Rebekka, stierf, spoedig na de aankomst te Beth-El, en zij werd, onder veel rouw van de familie, begraven onder aan Beth-El, onder die eik die hij noemde Allon Bachuth, of Klaageik (Richteren. 2:1-4,5; 1 Samuel. 10:3) naar de aldaar gemaakte klacht bij haar begrafenis (hoofdstuk. 23:2; 50:10 vv.)

1) Debora (dat is "honingbij", een schone naam voor een oude dienstbode) was vroeger met Rebekka naar Kanaän getrokken (hoofdstuk. 24:59), na de dood van haar meesteres, waarschijnlijk naar Haran tot Jakob gekomen en sedert die tijd in zijn huis gebleven. "Ik houd het er voor, dat deze Debora een wijze en godzalige Matrone geweest is, en door het gezin als een grootmoeder beschouwd is, die Jakob gediend en geraden heeft, en dat deze in groot gevaar en in bezwaren zich menigmaal door haar heeft laten toespreken en vertroosten; want de vrouwen, wanneer zij de godzaligheid liefhebben, hebben gewoonlijk ook bijzondere genade, om kinderen te vertroosten en hun smarten te verzachten; het gesprek van vrouwen beweegt dikwijls de mensen meer, dan dat van mannen..

De vermelding van de dood van Debora is niet zonder gewichtige reden, evenmin als haar dood zelf zonder grote oorzaak, toentertijd plaatsvond. Debora staat hier als een beeld van trouwe zorg en grote liefde voor het huisgezin, waaraan zij verbonden is. Maar met haar dood wordt ook voor Jakob een band verbroken, die hem nog bond aan het heidense Syrië. Ook straks sterft Rachel, zij, die in haar hart nog vasthield aan de goden van haar vaderland..

De oude Debora is in Jakob's huis in ere gehouden, gelijk het aan oude getrouwe dienstboden toekomt. Zeker was zij een godzalige vrouw, daar zij waarschijnlijk, omdat zij niet tot Ezau, maar tot het volk van God wilde behoren, tot Jakob gekomen was..

Op de meester rust nog een andere verplichting tegenover zijn dienstboden, dan het tellen van het bedongen loon; van de dienstbare wordt nog iets anders gevorderd dan het werktuiglijk verrichten van haar arbeid; en naarmate het Christelijk beginsel in onze familie doordringt, zullen billijkheid en hoogachting in woord en gedrag onder ons heersen. Schoon is het deze koninklijke familie te zien, die het niet beneden zich acht, haar menselijk gevoel in het storten van tranen over het verlies van een trouwe dienstmaagd te tonen..

9. En God verscheen 1) Jakob wederom, als hij van Paddan-Aram gekomen was, evenals Hij hem dertig jaar geleden op zijn reis daarheen verschenen was (hoofdstuk. 28:10), nu ook weer in zichtbare gedaante bij dag (vs.13), en Hij zegende hem, 2)stelde hem, nu al het afgodische uit zijn huis verbannen was, op plechtige wijze tot de drager van de goddelijke belofte.

1) Dit is een tweede verschijning na zijn komst in Kanaän. De eerste had te Sichem plaats gehad, te tweede te Beth-El..

2) Te Sichem had Jakob niets dan ellende doorleefd en nauwelijks is hij te Beth-El, of wij lezen, dat de Heere hem zegende. Het is niet onverschillig waar de gelovige zich bevindt. Alleen in de gedoden weg en op de door God gewilde plaats wordt hij door Hem gezegend. De zegen is drieërlei. Eerst geeft of bevestigt Hij hem de nieuwe naam, ten tweede belooft Hij hem een talrijke nakomelingschap en ten derde bevestigt de Heere hem de belofte omtrent Kanaän..

10. En God zei tot hem: Uw naam is van nature Jakob (Genesis 25:26; 27:36, en gij zijt het weer geworden door het behouden van die afgoderij, terwijl ook uw zonen uw gezin hebben bezoedeld (hoofdstuk. 34:13 vv.)); maar nu gij uw huis hebt gereinigd en Mij uw belofte hebt betaald, is dat alles voorbij, a) uw naam zal voortaan niet meer Jakob genoemd worden, maar, gelijk Ik u reeds vroeger gezegd heb, Israël zal uw naam zijn, omdat gij door boete en geloof het ingedrongen verderf van u hebt gedaan, en vernieuwd zijt geworden in de geest van uw gemoed; en hij noemde hem Israël. 1)

a) Genesis 32:28; 2 Koningen. 17:34.

1) In die twee namen, Jakob en Israël, zou niet alleen de gehele geschiedenis van Jakob's nakroost, maar ook die van de kerk, ja van ieder gelovige liggen; Jakob in de strijd; Israël in de overwinning; zondaar van nature; overwinnaar van God door de genade. Evenwel Israël bleef zich ook nog "Jakob", en God zich nog altijd "de God van Jakob" noemen, ten blijke dat Jakob nog altijd een zondaar, en God nog altijd de God van zondaren bleef..

Hier hebben wij de bevestiging van de belofte bij het veer Jabbok gedaan. De Heere geeft niet alleen beloften, maar bevestigt deze ook door woord en daad beide..

11. Voorts zei God, aan de vernieuwde naam ook vernieuwde zegen, en de aan Abraham gegeven beloften tot hem: a) Ik ben God, de Almachtige! 1) wees vruchtbaar en vermenigvuldig! Een b) volk, ja een hoop volken zal uit u worden, en c) koningen zullen uit uw lendenen voortkomen.2)

a) Genesis 17:1; 28:3; 48:3 b) Genesis 17:6, 16 c) MATTHEUS. 1:6

1) Eerst noemt God zijn naam en dan schenkt Hij de belofte van zijn nakomelingschap. Altijd gaat de Heere opvoedend met Zijn volk te werk..

2) Hiermee worden niet alleen aardse koningen bedoeld, maar ook geestelijke. De Costa zegt dan ook daaromtrent, dat "God hem hiermee wees op die geestelijke rij van koningen, die uit Israël zouden geboren worden, met de Koning der koningen, Christus aan het hoofd."

12. En dit land, dat Ik aan Abraham en Izaak gegeven heb, dat zal Ik u geven; en aan uw zaad na u zal Ik dit land geven. 1)

1) Als God aan Jakob verschijnt, is dit om hem te zegenen: nooit vernemen wij een verwijt. Als Jakob in zijn zonde is, verbergt de Heere Zich voor hem, of straft hem door veel aards lijden. Zo is de vraag beantwoord, waarom Jakob niet eerder deze bezegeling van de belofte ontvangen heeft, en tevens de vraag omtrent onszelf, waarom er zo weinig gemeenschap met God, zo weinig toenemen in genade is. Broeders! wij willen huis en hart doorzoeken, en alle afgoden nemen, en ze diep, zeer diep begraven.

13. Toen voer God van hem op, in die plaats, 1) waar Hij met hem gesproken had.

1) Beter vertaald: "Op dezelfde plaats". Op deze verschijning vestigt Jakob aan de avond van zijn leven nog eens de aandacht..

14. En Jakob, die, in plaats van de opgerichte steen (hoofdstuk. 28:18), een altaar gebouwd had, stelde weer een opgericht teken op in die plaats, waar Hij met hem gesproken had, een opgericht stenen teken; 1)en hij stortte daarop een drankoffer van wijn, en goot olie daarover.2)

1) Dit opgericht teken was blijk zowel van zijn vroomheid als van zijn dankbaarheid en moest dienen om zijn nakomelingschap aan deze bijzondere verschijning te herinneren..

2) In Numeri 15:5 wordt wijn als drankoffer voorgeschreven. Hier giet Jakob olie over de steen tot drankoffer. Jakob vervult hierdoor zijn gelofte, welke hij vroeger de Heere had gedaan..

15. En Jakob noemde die plaats, alwaar God met hem gesproken had, bij vernieuwing Beth-El, daar die naam als opnieuw uit zijn gemoed voortkwam, dat geheel vol van deze goddelijke openbaring was.

Voor de derde maal noemt Jakob deze plaats met die naam, om door die herhaalde naamgeving van zijn zijde het verbond en de verbondszegeningen te aanvaarden..

II. Vs. 16-29. Jakob reist van Beth-El naar Efratha; op weg daarheen sterft Rachel, bij de geboorte van haar tweede zoon Benjamin. Hij richt zijn tent op aan de overzijde van de toren van Eder; daar bevlekt Ruben het vaderlijk bed. Jakob komt met zijn twaalf zonen te Mam bij Hebron; daar begraaft hij met Ezau zijn vader Izaak.

16. En zij reisden na enige tijd van Beth-El waaraan God volgens Zijn bevel hen niet voor altijd had willen binden, maar slechts totdat hij zijn belofte volbracht had; en er was nog een kleine streek land, ongeveer een uur, om tot Efratha, (het vruchtbare), of Bethlehem, te komen; en Rachel, die na 16 jaar voor de tweede maal zwanger was geworden, baarde, 1)en zij had het hard in haar baren.

1) De wens, die zij bij de geboorte van Jozef had uitgesproken, dat God haar nog een zoon zou schenken, kwam nu, na 16 jaar, in vervulling, maar bracht haar de dood.

Wie kan haar woorden tot Jakob vergeten, toen Lea meer dan eenmaal moeder geworden was: "Geef mij kinderen, of ik sterf! Haar wens werd haar toegestaan; zij baarde een zoon en later nog een zoon; maar aan de voldoening van het eerste deel van haar gezegde; verbond zich nu ook de vervulling van het tweede deel. "Uw wil geschiede" is het voegzaamst gebed.

17. En het geschiedde, als zij het hard had in haar baren, zo zei de vroedvrouw tot haar, 1)om haar moed in te spreken: Vrees niet, want deze zoon zult gij ook hebben! uw kind is weer een zoon!

1) Wij weten, dat de ouders zeer begerig waren naar nakomelingschap en voornamelijk naar mannelijk zaad. Dat daarom Rachel voor deze troost geen oren heeft, daaruit kunnen wij opmaken, dat zij zeer door smart werd terneergedrukt. Zij is dus onder de pijnen bezweken, niet anders dan een smartelijke baring en de smarten die ermee samengingen, ten deel hebbende. Waardoor zij er toekomt, om haar zoon die naam te geven, hetgeen Jakob echter later veranderd heeft. En de verandering van naam toonde genoeg aan, dat volgens zijn oordeel, de dood bij zijn vrouw die treurige gemoedsgesteldheid heeft verwekt, waardoor zij haar zoon een verkeerd en schandelijk merkteken heeft toegevoegd. Maar de treurigheid, welke onze zinnen zo bepaalt bij de ongunstige omstandigheid, mag ons niet zo ondankbaar maken, dat de weldaden God ons niet opvrolijken of ten minste iets er toe bijbrengen, om de smart te matigen..

18. En het geschiedde, als haar ziel uitging (want zij stierf), dat zij zijn naam de naam van het pasgeboren jongske, noemde Ben-Oni 1) (zoon van mijn smart); maar zijn vader noemde hem, opdat de naam van het kind hem niet een altijd nieuwe herinnering aan het verlies van zijn moeder zijn zou, Benjamin, 2) dat is zoon van mijn rechterhand, want de man van de hoop beloofde zich, nog geluk en vreugde aan dit kind te zullen beleven, hoe diep hem ook de dood van zijn liefste vrouw terneerdrukte.

1) In deze naamgeving ligt iets, dat ons herinnert aan het woord van de wijze koning van Israël, dat de uitgestelde hoop het hart krenkt. Jarenlang had zij gewacht op de eerste zoon, en nu waren er weer vele jaren voorbijgegaan. Lea, de door haar benijdde, had haar verre overtroffen in het getal zonen, en nu zij weer moeder zal worden, kost de geboorte van het kind haar het leven. Rachel is een vrouw, wier hoop eigenlijk alleen op dit leven is gesteld, en nu haar dit leven ontvliedt, in de naamgeving van haar kind de gedachte van opstand tegen de Heere uitspreekt.

2) De naam Ben-oni was niet de naam van de wanhoop, maar van een smartelijk gevoel van overwinning. Uit haar doodslijden komt deze verlangde lichaamsvrucht voort. Daarom noemt Jakob hem: "Zoon van mijn rechterhand;" "steun en vreugde van mijn ouderdom. Ieder de Heere geheiligd kind is een Ben-oni en Benjamin tevens; Ben-oni in Adam, Benjamin in Christus.

Zwangere vrouwen mogen zich, haar dood wel voor ogen stellen, en dit tot haar overgave aan God laten dienen.

19. Alzo stierf Rachel, 1) onder het kruis, dat aan de vrouwen opgelegd is; en zij werd begraven aan de weg naar Efratha, hetwelk is Bethlehem 2) (huis van het brood).

1) Rachel sterft na Benjamin’s geboorte (met wie het twaalftal van Jakob’s zonen vol is); even als het Oude Verbond de ogen moet toedoen en in het graf nederdalen, zodra het Christus gebaard heeft.

Dat God Jakob zijn meest geliefde vrouw ontneemt, is zeker om hem zijn al te grote gehechtheid te ontnemen; gelijk de Heere meermalen de zijnen gaven ontneemt, die zij misbruiken..

Met Rachels dood wordt wederom een tijdvak uit Jakob’s leven afgesloten. Met haar werd ten grave gedragen al wat hij als jongeling en man met de eerste en reine hartstocht van de oprechte en onbaatzuchtige liefde had liefgehad. Zij was de geliefde van zijn beste jaren, haar behoorde zijn hart, aan haar dienst had hij de beste van zijn levensjaren gewijd, voor haar had hij met blijdschap smaad en vernedering gedragen; onder de zwaarste arbeid was de gedachte aan haar zijn zoetste vertroosting geweest. Om harentwille, voor haar en met haar zou hij alles hebben willen lijden, had hij ook veel geleden, en nu was zij niet meer. Nu stond hij met zijn kind in de arm, de laatste rest van hun innige en ongeveinsde liefde, bij het stoffelijk overschot van de beminde zijner jeugd..

2) Bethlehem is een zeer merkwaardige plaats in de Heilige Schrift. Vreugde en smart. Lijden en verlossing predikt het ons. Hier, en straks door David’s geschiedenis. Niet het minst echter door de geboorte van de Christus, welke gevolgd werd door de gruwelijke kindermoord..

20. En Jakob richtte een gedenkteken op boven haar graf:
1) dit is het gedenkteken van Rachels graf tot op deze dag.
2) (1 Samuel 10:2 Jer.31:15)

1) Van Abraham lezen wij, dat hij Sara beweende, van Jakob lezen wij niet, dat hij dit deed ten opzichte van Rachel. Niet alleen, dat hij de Heere zweeg, maar ook had hij geen tijd, om de dagen van rouw in stille en eenzame droefheid door te brengen. Daarom vergeet hij haar niet, maar stelt een opgericht teken boven haar graf, opdat de nakomelingschap altijd zou weten, waar zijn meest geliefde vrouw begraven lag..

2) De gestorven lichamen van de vromen zal men niet wegwerpen, als die van de redeloze dieren, maar ze eerlijk ter aarde bestellen, opdat wij daardoor onze hoop betuigen, die wij op de opstanding van de doden hebben.

Op de langzaam opklimmende hoogte, welke zich naar het noordoosten van Wady Ahmed verheft, staat in het midden te Kubbet Rahil (Rachels graf) een klein vierkant stenen gebouw met een koepel; daarin is een graf in de gewone Islamitische vorm. Dit gebouw is niet oud en thans zeer verwaarloosd en vervallen; maar de juistheid van de overlevering, welke op deze plaats Rachels graf stelt, kan niet in twijfel getrokken worden, daar zij door het Bijbels geschiedverhaal genoegzaam ondersteund wordt.

"Tot op deze dag," d.w.z. tot op de dag, waarop deze geschiedenis werd te boek gesteld, of ten tijde van de hernieuwde samenbrengen en vergelijking van de oudtestamentische boeken onder Ezra..

21. Toen vertrok Israël 1) van de plaats, waar hij Rachel begraven had, en hij spande zijn tent op de overzijde van de, tot bescherming van het vee dienende en zuidelijk van Bethlehem gelegen, Migdal-eder of toren van de kudde.

1) Voor het eerst wordt hier Jakob door de Schrijver "Israël" genoemd. Dit is niet zonder betekenis en bedoeling. Israël is de nieuwe naam, is de naam van de wedergeboren Jakob. Voor Jakob begint er een nieuw tijdvak. Door de dood van Rachel is de laatste band met zijn leven in eigen kracht en sterkte doorgesneden..

Hij kan niet op de plaats blijven, waar de schat van zijn hart hem door de dood is ontvallen; zo dikwijls hij het graf zou aanzien, zouden hem de ogen van tranen overvloeien en hem een bloeddruppel van het hart vallen. Om het leed te kunnen vergeten en zijn hart des te beter te overwinnen, verandert hij van woonplaats.

22. En het geschiedde, als Israël in dat land een tijdlang woonde, dat Ruben, de eerstgeborene, een man van een lichtzinnig, maar aan de andere zijde van een goedaardigkarakter (hoofdstuk. 37:21,29; 42:37) heenging, en lag bij Bilha, zijn vaders bijvrouw 1) (hoofdstuk. 30:1-7), en Israël hoorde het, 2) en zweeg, maar sloot hem van het eerstgeboorterecht uit (hoofdstuk. 49; 1 Koningen 6:1,2). En de zonen van Jakob, 3) die slechts van een staf voorzien (hoofdstuk. 28), uit het vaderlijke huis te Berséba was gegaan, waren, nu hij zich bij Hebron bevond, twaalf, (hoofdstuk. 29:30-31; 24; 35:16-18; 1 Cor.2:1)

1) Evenals (hoofdstuk. 34:2 vv.) door een vreemde een dwaasheid aan Israël gedaan was, zo hier door een eigen zoon. Mozes noemt Jakob in deze geschiedenis Israël, en toont hierdoor,

dat de duivel aan niemand meer vijandig is dan aan de telgen van God; kan hij henzelf niet ten val brengen, zo schandvlekt hij hun kinderen.

Eerst is hem Rachel ontnomen door de dood, nu wordt hem Bilha, Rachels dienstmaagd, ontnomen door de goddeloze daad van Ruben. Zo moest hem elke herinnering aan zijn huwelijk met Rachel ontnomen worden en moesten alle aardse banden van de zonde losgemaakt, opdat Jakob ook naar buiten werkelijk Israël zou zijn..

2) Mozes doet hier als die schilder, die bij het opofferen van Iphigenia het aangezicht van haar vader bedekte, omdat hij zulk een smart niet uitdrukken kon..

3) Jakob's zonen moeten nog eerst door goddelijke opvoeding Israël's zonen worden.

Het is of Mozes. bewogen door zoveel smart van Jakob, in zijn geest hem wil troosten door op dit twaalftal te wijzen..

23. a) De zonen van Lea waren Ruben, Jakob's eerstgeborene, daarna Simeon, en Levi en Juda, en Issaschar en Zebulon.

a) Genesis 46:8; Exodus. 1:2)

24. De zonen van Rachel: Jozef en Benjamin.

25. En de zonen van Bilha, Rachels dienstmaagd: Dan en Nafthali.

26. En de zonen van Zilpa, Lea's dienstmaagd: Gad en Aser. Deze zijn de zonen van Jakob, die hem geboren zijn in Paddan-Aram, 1) of, evenals Benjamin, nog vóór dat hij van daar in het vaderlijke huis met de zijnen teruggekeerd was.

1) Van de boom van het Semitische geslacht, aan hetwelk de belofte gegeven was (hoofdstuk. 9:26), wordt een enkele tak (Abram) afgesneden en in een andere grond (Kanaän) geplant; daar slaat hij onder de verzorging van de hovenier van zijn wortel (Izaak) in de grond, wordt van de wilde loten (Ismaël en Ezau) gereinigd; wast zo tot een enkele stam (Jakob) op en vertakt zich dan in twaalf sterke takken.

Niet zonder diepe betekenis zijn voorzeker de in de bijbel meermalen terugkerende getallen. Reeds komen in de Scheppingsgeschiedenis de getallen drie, zeven en tien (hoofdstuk. 1:26; 2:2) en het 10 maal herhaalde: "God sprak" voor; zij zijn de eeuwig geldende grondgetallen van de in de wereld gelegde en in haar levende goddelijke wiskunde (bij de vorming van de kristallen, bijv. In de geschiedenis van het Godsrijk is drie het teken van het goddelijke wezen 1 Johannes 5:7), en vier het getal van de wereld (4 elementen, luchtstreken, jaargetijden enz.) Hiernaar is 7 (3 + 4) het teken van de verbinding van God met de wereld, het verbondsgetal (hfst.9:2; 21:28) daarentegen 12 (3x4) het teken van het verbondsvolk als één geheel, waarvan het midden God is..

Niet zonder bedoeling is de laatste bijvoeging. Het is om duidelijk te doen uitkomen, dat het Jakob's eigen schuld was, dat zijn zonen niet op de beloofde erfgrond waren geboren.

27. En Jakob, nadat sedert zijn wegtrekken uit Sichem ongeveer een jaar verlopen was, kwam tot Izaak, zijn vader, in Mam, te Kirjath-Arba, de hoofdstad (hoofdstuk. 23:2)), hetwelk is Hebron, waar Abraham als vreemdeling had verkeerd, en Izaak; 1) waar zij na verschillende tochten door het beloofde land ten laatste aangekomen waren. a)

a)Genesis 12:1-13,18; 20:1 vv.; 23:2; 25:8-10; 24:62 vv.; 26:1-33; 27:1 vv.

1) Wanneer Izaak naar Hebron getrokken is, wordt niet meegedeeld; misschien toen Ezau van het vaderlijk huis gescheiden was en zich naar het gebergte Seïr gewend had (hoofdstuk. 32:3) Rebekka gestorven en haar voedster Debora naar Haran tot Jakob gekomen was. Tussen dit en hetgeen in de volgende verzen bericht wordt, zijn, volgens de tijdsorde, de gebeurtenissen, in de hoofdstukken 37, 39 en 40 vermeld, in te lassen. Jakob toch was bij zijn aankomst te Hebron 108 jaar oud en leefde met zijn vader 12 jaar te samen. Jozef had bij zijn aankomst zeker reeds zijn 17de levensjaar bereikt, waarin hij door zijn broeders verkocht werd, om vervolgens 13 jaar deels in Potifar's huis, deels in de gevangenis door te brengen..

28. En de dagen van Izaak, wiens betekenis voor het Godsrijk met het terugkeren van Jakob naar het vaderhuis haar einde bereikt had, en wiens levenseinde daarom hier meegedeeld wordt, waren honderd en tachtig jaar; van de drie aartsvaders was hij de oudste, hoofdstuk 25:7; 47:28; 1 Kor.13:13.

De dood van Izaak wordt niet verhaald, omdat hij toen ook werkelijk gestorven is, zoals dadelijk zal blijken uit het verband, maar elders hebben wij gezien, dat het Mozes eigen is, om veeleer het latere als het vroegere te vermelden..

Dat hier de dood van Izaak vermeld wordt, hoewel hij nog de smart van Jakob, omtrent het verlies van zijn zoon Jozef heeft beleefd, is, omdat met de komst van Jakob in het beloofde land en diens optreden, Isaak's levensdoel is bereikt.

29. En Izaak gaf de geest en stierf, 1) en werd verzameld tot zijn volken (hoofdstuk. 25:8) oud en zat van dagen; en zijn beide zonen, die toen 120 jaar oud waren, Ezau, die op het bericht van het nabij zijnde einde van zijn vader van het gebergte Seïr gekomen was, en Jakob, die reeds (vs.27) in het bezit van het vaderlijk erfgoed getreden was, begroeven hem in de spelonk van Machpela bij Hebron, waar vroeger Sara en daarna Abraham (hoofdstuk. 23:19; 25:9), evenals nog later Rebekka (hoofdstuk. 49:29-31) begraven waren.

1) Izaak stierf in het jaar 2288 na de schepping, dat is 1712 voor Christus..

HOOFDSTUK 36.

GESLACHTSREGISTER VAN EZAU.

I. Vs.1-8, Over het lijk van hun vader hebben Ezau en Jakob elkaar nog eens de hand gereikt; vervolgens gaan hun wegen uit elkaar. Eer de heilige geschiedenis Ezau uit het oog verliest, zien wij de goddelijke belofte (hoofdstuk. 25:23) daardoor vervuld, dat zijn nakomelingen zich tot een volk ontwikkelen. Vooraf gaat een kort bericht over zijn vrouwen en kinderen en van zijn vertrek naar Seïr.

1. Dit a) nu zijn de geboorten van Ezau (harige), welke is Edom (rode).

a) 1 Kronieken 1:35

Wat ons hier omtrent Ezau en zijn nakomelingschap wordt meegedeeld, dient om ons de zekerheid van Jakob's uitverkiezing duidelijk voor ogen te stellen..

2. Ezau nam, toen hij 40 jaar oud en nog in zijn vaders huis te Berséba was (hoofdstuk. 26:34), zijn vrouwen uit de dochters van Kanaän, namelijk Basmath, of, gelijk zij na haar huwelijk genoemd werd, Ada 1) (sieraad), de dochter van Elon (eik), de Hethiet, en Aholibama 2) (tent van de heilige hoogten), vroeger Judith geheten, de dochter van Channa (genade) de dochter van Zibeon (veelkleurige), de Heviet, (dorpsbewoner).

1) De Oosterlingen hebben vaak verschillende namen, of omdat zij aanstonds meer dan een ontvingen, of omdat zij bij bijzondere gebeurtenissen in hun leven een nieuwe naam aannamen of verkregen. In het bijzonder doen dit de vrouwen bij haar huwelijk, ook wanneer zij voor de tweede maal huwen; zelfs wanneer zij uit de ene dienst in de andere overgaan..

2) Zij verkreeg, later dan Ada, de hierna genoemde zonen, waarom zij eerst in de tweede plaats genoemd wordt, hoewel zij zonder twijfel Ezau's eerste vrouw was..

3. En later, toen hij zag, dat deze dochters van Heth zijn vader en zijn moeder een kwelling van de geest waren (hoofdstuk. 26:35), nam hij (hoofdstuk. 28:9) als derde vrouw Basmath (welriekende) of Mahalath, de dochter van Ismaël, zuster van Nebajoth (verhevene plaatsen).

4. Ada nu baarde aan Ezau Elifaz (wiens sterkte God is), en Basmath baarde Rehuël (vreugde van God).

5. En Aholibama baarde Jehus (verzamelaar), en Jaëlam (bergbeklimmer), en Korah (stoutmoedige). Dit zijn de zonen van Ezau, die hem geboren zijn, toen hij nog in het land Kanaän bij zijn vader woonde (1 Kronieken 1:35).

6. Ezau nu had genomen zijn vrouwen, en zijn zonen, en zijn dochters en al de mensen in zijn huis, knechten en maagden, en zijn vee en al zijn beesten, en al zijn bezitting, die hij in het land Kanaän geworven had, en was, terwijl Jakob nog bij Laban in Mesopotamië diende,

vertrokken naar een ander land, van het aangezicht van zijn broeder Jakob, van Kanaän, dat voor Jakob bestemd was.

7. God bestuurde dit zo, want hun a) have was te veel om samen te wonen; en het land van hun vreemdelingschappen kon ze, als Jakob eens zou teruggekeerd zijn, niet dragen vanwege hun vee.

a) Genesis 13:6

Zij verklaren ons bovendien het groot gewicht van Ezau's vrijwillige scheiding uit het land van de belofte, om te Seïr, te midden van de Kanaänitische inwoners te gaan wonen. Want zie, het drietal verzen (vs.6-8), dat ons van dit merkwaardig feit het bericht geeft, is als de vaste kern van dit gehele hoofdstuk. Hierin komt juist de tegenstelling tussen de beide broeders uit, hierin wordt ons de grondtoon van de volgende geschiedenis van Israël en Edom aangegeven. De vrijwillige scheiding van Ezau, van het land van zijn geboorte en uit de nabijheid en gemeenschap met Jakob, komt de Raad van de verkiezing van God openlijk bevestigen en werkt aldus voor Jakob en de zijnen de heiliging van Gods roeping..

Mozes meent niet dat Ezau uit eigen beweging ertoe overgegaan is, om voor zijn broeder te wijken, want hij was een vals en woest mens, die nooit geduld zou hebben, om voor zijn broeder de minste te zijn. Maar Mozes wil hier al de aandacht erbij bepalen, dat het de Goddelijke Voorzienigheid is geweest, waardoor hij tot die ballingschap werd gedwongen, opdat de bezitting open zou blijven voor Zijn knecht alleen..

8. Derhalve woonde a) Ezau op het gebergte Seïr, en nam daar de velden van Edom in bezit, waarheen, gelijk wij in Genesis 32:3 vv. zagen, Jakob bij zijn terugkeer boden zond. Ezau is Edom. 1)

a) Jozua. 24:4

1) Dit wordt hier zo dikwijls herhaald, omdat Edom de gewone naam was van het volk, dat aan Kanaäns zuidelijke grenzen woonde en voor Israël zo hoogst gewichtig was.

II. Vs.9-30. Uit Ezau's familie komt in Seïr een rij van vorsten of hoofden van stammen voort, die in de plaats van de vorsten van de Horieten treden.

9. Dit nu zijn de geboorten van Ezau, de vader van de Edomieten, die na de Horieten, op het gebergte Seïr, de bergachtige landstreek tussen de Dode Zee en de Elamietische golf woonden.

10. Dit zijn de namen van de zonen van Ezau, die hij mee naar Seïr bracht: Elifaz, de zoon van Ada, Ezau's tweede vrouw; Rehuël de zoon van Basmath, Ezau's derde vrouw.

11. En de zonen van Elifaz, de eerstgeborene, waren: Teman (zuidlander), Omar (aanzienlijkste), Zefo (uitzicht), en Gaëtam (grote vermoeienis), en Kenaz (jager).

12. En Timna (vs.22), (ingeslotene) was een bijvrouw van Elifaz, de zoon van Ezau, en zij baarde aan Elifaz: Amalek (buitmaker), de stamvader van de Amalekieten: 1) dit zijn de zonen en kleinzonen van Ada, Ezau's vrouw.

1) De Amalekieten worden reeds in hoofdstuk. 14:7 vermeld; zij bestonden echter ten tijde van Abraham nog niet, maar de landstreek is daar vermeld, gelijk Mozes die met zijn latere bewoners voor zich had. Terwijl zij zich vroegtijdig van de overige Edomieten afzonderden en zich tot zelfstandige volken vormden, namen zij hun hoofdzetel in het zuiden van het gebergte van Juda tegen Kades, breiden zich vervolgens over geheel steenachtig Arabië uit, en kwamen de kinderen van Israël na hun uittrekken uit Egypte vijandig tegemoet. (Exodus. 17:8 vv.).

13. En dit zijn de zonen van Rehuël, Ezau's tweede zoon: Nahath (avondrood) en Zerah (morgenrood), Samma (verwoesting) en Mizza (vrees): dat zijn geweest de zonen, kleinzonen, van Basmath, Ezau's Ismaëlitische vrouw (1 Kronieken 1:36,37).

14. En dit zijn geweest de zonen van Aholibama, dochter van Ana, dochter van Zibeon, Ezau's vrouw, en zij baarde, nadat zijn beide andere vrouwen elk haar zoon gebaard hadden, aan Ezau: Jehus, en Jaëlam en Korah. Van deze worden ons geen zonen genoemd, omdat zij volgens vs.18 zelf reeds vorsten werden en ieder van hen zijn eigen stam stichtte.

15. Dit zijn de vorsten van de zonen van Ezau, degenen, die tot hoofden van stammen geworden zijn, deels zonen, deels kleinzonen van Ezau: de zonen van Elifaz, de eerstgeborene van Ezau waren, in zoverre zij eigen stammen stichten: de vorst Teman, de vorst Omar, de vorst Zefo, de vorst Kenaz.

16. De vorst Korah, 1) de vorst Gaëtam, de vorst Amalek: dat zijn de vorsten van Elifaz, in het land Edom, dat zijn de zonen van Ada.

1) Te onderscheiden van Aholibama's zoon.

17. En dit zijn de, eveneens hoofden van stammen geworden, zonen van Rehuël de tweede zoon van Ezau: de vorst Nahath, de vorst Zerah, de vorst Samma, de vorst Mizza: dat zijn de vorsten van Rehuël in het land Edom; dat zijn de zonen van Basmath, de vrouw van Ezau.

18. En dit zijn de zonen van Aholibama, de eerste vrouw van Ezau, die in onderscheiding van de beide zonen van de tweede en derde vrouw aanstonds zelf hoofden van stammen werden, daar zij, later geboren, in een tijd opgroeiden, toen hun vaders macht en aanzien op het toppunt was: de vorst Jehus, de vorst Jaëlam, de vorst Korah: dat zijn de vorsten van Aholibama, de dochter van Ana, de vrouw van Ezau.

19. Dat zijn, van vs.9 af, de zonen van Ezau, tezamen 5 zonen en 10 kleinzonen, en dat zijn, van vs.15 af, degenen, die van hen tot hoofden van stammen geworden zijn, hun vorsten, tezamen veertien; hij is Edom; Ezau met alle deze stammen wordt Edom genoemd.

20. a) Dit zijn de zonen van Seïr, de Horiet 1) (holbewoner), die met deze zijn nakomelingen vóór de Edomieten inwoners van dat land waren, en aan het gebergte de naam gaven (hoofdstuk. 14:6), totdat Ezau de oorspronkelijke bevolking deels uitroeide, deels in zijn volk inlijfde 2) (Deuteronomium. 2:12,22). Zij zijn deze: Lotan (gesluierde) en Zobal (wandelaar, en Zibeon (vs.2) en Ana (vs.2).

a) 1 Kronieken 1:38

1) Het gebergte van de Edomieten is rijk aan holen, die met enige hulp gemakkelijk tot woningen kunnen ingericht worden. De bewoners van zodanige holen noemt men met een vreemd woord "troglodieten"; ook Lot, toen hij later naar het Moabitische gebergte vluchtte, leidde met zijn beide dochters zulk een troglodieten-leven. (hoofdstuk. 19:30).

2) Het bericht van de overwinningen, die Edom reeds zo vroeg over de talrijke stammen van de uit de Kanaänieten afstammende Horieten behaalde, moest Israël, als het op het punt was in Kanaän te dringen, tot een gelijke strijd met de inwoners van het land bemoedigen..

21. En Dison (gazelle, wilde geit) en Ezer (hulp en Disan= Dison): dat zijn de vorsten van de Horieten, zonen, nakomelingen van Seïr, die vroeger in het land van Edom de heerschappij hadden, totdat zij door de Edomieten werden verdrongen.

22. En de zonen van Lotan waren Hori (holbewoner) en Hemam (verderf); en Lotans zuster was Timna, welke Elifaz, Ezau’s eerstgeboren zoon, zich tot een bijvrouw nam (vs.12).

23. En dit zijn de zonen van Sobal: Alvan (onrechtvaardige), en Manahath (rustplaats), en Ebal (kale berg, en Zefo (kaalheid) en Onam (krachtige).

24. En dit zijn de zonen van Zibeon: Aja (steenvalk) en Ana (zangvogel); hij is die Ana, die de muilen1) in de woestijn gevonden heeft, daar hij een mannelijke ezel meteen vrouwelijk paard tezamen had laten komen, toen hij de ezels van zijn vader Zibeon weidde.

1) Het Hebreeuwse woord Jemim is een "hapax legumenon" een woord dat slechts eenmaal voorkomt, waardoor de juiste betekenis moeilijk met zekerheid te zeggen is. Later verbood de wet van Mozes (Leviticus. 19:19) zeer bepaald dieren van verschillende soort te laten samenkomen. Waarschijnlijk betekent echter het woord: "warme bronnen" en hebben wij te denken aan de warme bronnen van Callirhoë, aan de oostelijke kust van de Dode zee; deze zal dan Ana het eerst gevonden hebben, en daarvan de naam Beëri, dat is, "put van water" of "man van bronnen" (Genesis 26:34), verkregen hebben..

De Staten-vertaling geeft "muilen" "muildieren."

25. En dit zijn de zonen van Ana: Dison; en Aholibama, die reeds meermalen als de vrouw van Ezau genoemd is, was de dochter van Ana; misschien leerde hij haar kennen op zijn tochten in het gebergte, die hij van Kanaän ondernam.

26. En dit zijn de zonen van Dison: Hemdan, (zachte), en Esban (inzicht) en Ithran (voortreffelijke) en Cheran (citer).

27. Dit zijn de zonen van Ezer: Bilhan (ingetogene) en Zaävan (onrustige) en Akan (worsteling).

28. Dit zijn de zonen van Disan: Uz (bosman) en Aran (sterke). 1)

1) Wanneer in de hiermee overeenkomende plaats, (1 Kronieken 1:38-42, enig verschil gevonden wordt, zo zijn dit slechts andere vormen, maar dezelfde namen,.

29. Dit zijn, om nog eens hen allen tezamen te noemen, de vorsten van de Horieten: de vorst Lotan, de vorst Sobal, de vorst Zibeon, de vorst Ana.

30. De vorst Dison, de vorst Ezer, de vorst Disan; dit zijn de vorsten van de Horieten, naar hun vorsten in het land Seïr, en aan wier heerschappij de Edomitische vorsten (vs.15-18) een einde maakten.

III. Vs.31-43. De Edomitische vorsten voelden vroegtijdig de behoefte aan een gemeenschappelijk opperhoofd, om de nadelen van de verdeling van hun volk in zoveel stammen te verhoeden. Zo ontwikkelde zich, reeds lang, voordat er in Israël koningen waren, het koninkrijk Idumea. Nu worden de acht eerste koningen opgeteld, waarnaast de verschillende stamhoofden een zekere macht hadden, welke woonplaats zij ten tijde van Mozes hadden, wordt tenslotte nog genoemd.

31. a) En dit zijn de koningen, die geregeerd hebben in het land van Edom, eer een koning regeerde over de kinderen van Israël. 1)

a) 1 Kronieken 1:43

1) Mozes bericht hier met zekerheid, dat er nog een koninkrijk in Israël zou opstaan, en dit is wel om de aan Abraham en Jakob gegeven belofte (hoofdstuk. 16:6,16; 35:11), als ook, omdat hij in de geest voorzag, dat tot de ontwikkeling van de gemeente van Israël ook het koningschap behoorde, waarom hij (Deuteronomium. 17:14 vv.) ook reeds een bijzondere bepaling gaf, die op de koning betrekking heeft. Verscheidene door de Heilige Geest verlichte mannen in Israël hebben voor het koningschap de toekomstige Gezalfde van Jehova, de Koning van het eeuwige rijk, en vervolgens ook diens voorloper, de tijdelijke koning op het oog gehad (1Sam.2:10). Het kan dus zo bevreemdend niet zijn, wanneer op deze plaats van de nog toekomstige koninklijke heerschappij zo beslist gesproken wordt. Wanneer nu Ezau’s nakomelingen zoveel vroeger een koning gehad hebben, dan het uitverkoren geslacht, zo is dit slechts naar de gewone ervaring, dat het onkruid veel spoediger opwast dan de tarwe, dat een beschaving of ontwikkeling, op natuurlijke aanleg gegrond, veel spoediger voortgaat, dan die, welke een onder de tucht des Heren en onder Zijn leiding staande gemeente uit de in haar gelegde geesteskrachten te ontwikkelen heeft. De gelovigen behoeven echter aan de kinderen van deze wereld hun snelle, vreugdevolle voortgang niet te benijden: "Israël’s geluk groeide

te midden van doornen langzaam, maar was vastgegrond en eeuwig; Ismaëls en Ezau's daarentegen ging snel op, maar verdween spoedig als een bloem.".

Wij hebben hierbij te bedenken, dat zij, die van het verbond van God zijn uitgesloten, spoedig bloeien, maar om weldra te verwelken, gelijk het gras op de daken wel spoedig opschiet, maar uit gebrek aan diepgaande wortels spoedig verdort. Aan beide zonen van Izaak was de luister beloofd, dat van hen koningen zouden afstammen; nu worden zij eerst onder de Edomieten aangetroffen, en Israël schijnt bij hen achter te staan. Maar de voortzetting van de geschiedenis leert het, hoeveel beter het is, laag bij de grond, diep in de aarde te wortelen, dan terstond van begin af aan voor een ogenblik een spoedig voorbijsnellende heerlijkheid te verkrijgen. Daarom behoeven de gelovigen, waar het met hen langzaam voorwaarts gaat, de snelle, de schitterende vooruitgang niet te benijden, die zij bij anderen ontwaren, want dat bestendig geluk, dat de Heere hun belooft, is van oneindig hogere waarde..

32. Bela (verderf) dan, de zoon van Beor, (fakkel), regeerde in Edom; en de naam van zijn stad was Dinhaba (roofoord of gericht).

33. En Bela stierf, en Jobab 1) (woestijn) de zoon van Zerah (morgenrood), van Bozra a) (vesting), regeerde in zijn plaats.

a) Jesaja. 34:6; 63:1 Jer.49:13 Amos 1:12

1) Deze allen zijn waarschijnlijk koningen geworden tengevolge van een keuze door de stamhoofden; daarom volgt nooit de zoon de vader op, maar altijd een ander, Saul (vs.37) is zelfs een buitenlander; daarom heeft ook iedere nieuwe koning zijn eigen residentie; waarschijnlijk de stad, waar hij geboren was. Later waren er ook erfelijke koningen in Edom. (1 Koningen 11:14)

34. En Jobab stierf, en Husam (de snelle), uit het land van de Temanieten (vs.11), dat in noordelijk Idumea ligt, regeerde in zijn plaats.

35. En Husam stierf, en in zijn plaats regeerde Hadad (de geweldige), de zoon van Bedad (eenzame), die Midian versloeg in het veld van Moab; en de naam van zijn stad was Avith (puinhopen).

36. En Hadad stierf, en Samla (verberging) van Masreka (wijngaard) regeerde in zijn plaats.

37. En Samla stierf, en Saul (gewenste) van Rehoboth (ruimte) aan de rivier Eufraat (?) aan de mond van de Chaboras regeerde in zijn plaats.

38. En Saul stierf, en Baäl-Hanan (genadige heer), de zoon van Achbor (muis) regeerde in zijn plaats.

39. En Baäl-Hanan, de zoon van Achbor, stierf, en Hadar 1) (tooisel) regeerde in zijn plaats; en de naam van zijn stad was Pahu (geblaat); en de naam van zijn vrouw was Mehetabeël

(God doet wel), een dochter van Matred (verdrijving), de dochter van Mee-zahab (goudrivier).

1) Hadar, van wie hier meer dan van de andere koningen gezegd wordt, is zeker die koning van de Edomieten, aan welke Mozes (Numeri. 20:14 vv.) een boodschap zond, om met hem te onderhandelen over het doortrekken van de kinderen van Israël door zijn land. In de hiermee overeenkomende aanwijzing (1 Kronieken 1:43-50) wordt hij Hadad (niet te verwisselen met Hadad, die tegen Salomo opstond, (1Kon.11:14), evenmin als Saul (vs.37) te verwisselen is met de eerste koning van Israël) genoemd, waar ook zijn dood bericht wordt; dat dit niet hier geschiedt bewijst duidelijk, dat het gehele gedeelte, dus ook vs.31, van de hand van Mozes afkomstig is..

40. a) En dit zijn de namen van de vorsten, sjeiks of stamhoofden van Ezau, die, toen Mozes schreef, tegelijk met de koning Hadar leefden, naar hun geslachten, naar hun plaatsen, met hun namen, van welke ieder zijn bijzondere stammen zijn woonplaats had en daarnaar genoemd is: de vorst van Timna, een stad die naar Timna (vs.12,22) haar naam had; de vorst van Alva (ongerechtigheid), de vorst van Jetheth (nagel).

a) 1 Kronieken 1:51

41. De vorst van Aholibama, naar Ezau’s vrouw (vs. 5,25) genoemd, de vorst van Ela (eikenboom), de vorst van Pinon (duisternis).

42. De vorst van Kenaz, naar de zoon van Elifaz (vs.11) geheten; de vorst van Teman, naar een andere zoon van Elifaz (vs.11), de vorst van Mibzar (vesting).

43. De vorst van Magdiël (roem van God), de vorst van Iram (stadsgebied); dit zijn de vorsten van Edom, naar hun woningen, in het land van hun bezitting genoemd. De stichter van dit volk van de Edomieten, de stamvader van deze vorsten en koningen, hij is Ezau, de vader van Edom.
1)

1) Waartoe Ezau geroepen is, dat is met hetgeen in dit hoofdstuk verhaald is, bereikt; het geschiedverhaal heeft nu verder uitsluitend met Jakob en zijn zonen te doen. Van Edom wordt nog slechts daar gesproken, waar deze in Israël’s geschiedenis voorkomt..

Dit verhaal omtrent Ezau heeft zeker een groot nut, opdat men zou zien, hoe rijkelijk God Zijn belofte aan hem vervuld heeft (hoofdstuk. 25:23; 27:39,40); deels, opdat Jakob’s nakomelingen mochten weten, hoever de grenzen van Ezau’s nakomelingen zich uitstrekten, gelijk Mozes (Deuteronomium. 2:4,5) het volk van Israël ernstig verbood zich niet aan hen te vergrijpen, behalve wat de Amalekieten betrof (Exodus. 17:14).

"Hij is Ezau, de vader van Edom", dient zowel om de geschiedenis van Ezau’s geslacht te sluiten, als om de geschiedenis van Jakob, welke nu volgt, in te leiden.

HOOFDSTUK 37.

JOZEF WORDT UIT NIJD DOOR ZIJN BROEDERS VERKOCHT.

I. vs.1-11. De voorspelling, aan Abraham gedaan, (hoofdstuk. 15:13 vv.), dat het uitverkoren geslacht in een ander land vreemd zou zijn, begint met Jozef vervuld te worden. Hij is een jongeman van 17 jaar vol van voortreffelijke aanleg, met een open oog voor de hogere, onzichtbare wereld; maar hij heeft loutering nodig, daarom baant God hem een weg door de school van lijden en vernedering.

1. En Jakob, nadat hij reeds in hoofdstuk. 35:27 in het land van zijn erfgoed gekomen was, woonde, afgezonderd van zijn broeder, die het gebergte van Edom bezet had (hoofdstuk. 36:6-8), in het land van de a) vreemdelingschap van zijn vader, in het landKanaän, 1) en wel te Mam bij Hebron.

a) Hebr.11:9

1) Mozes bevestigt wat hij vroeger reeds vermeld heeft: dat, na het weggaan van Ezau, het overgebleven land was voor de heilige Jakob, zodat hij de enige bezitter was. Ofschoon ogenschijnlijk hem geen stukje land toekwam, maar hij tevreden moest zijn met de blote aanblik van het land, zo heeft hij zijn geloof geoefend. En Mozes vergelijkt hem bij name met zijn vader, die heel zijn leven lang in dat land als een vreemdeling had geleefd. Ofschoon nu, nadat zijn broeder naar een ander verblijf was verhuisd, Jakob niet weinig had verkregen, wilde de Heere toch, dat die vooruitgang voor zijn ogen verborgen zou zijn, opdat hij geheel op de belofte zou hopen..

2. Dit zijn Jakob’s geschiedenissen, 1) de geschiedenissen van zijn eigenlijk Patriarchenleven, terwijl de vroeger verhaalde gebeurtenissen (hoofdstuk. 28-35) nog tot Isaak’s Patriarchenleven behoren, terwijl diens naam daarbij nauwelijks genoemd is. Jozef, 2) zijnde een zoon van zeventien jaar, weidde de kudde met zijn broeders (en hij was een jongeling, onschuldig en open) met de zonen van Bilha, en de zonen van Zilpa, van zijn vaders vrouwen. 3) Daar Dan en Naftali, Gad en Aser de jongsten waren, wordt Jozef bij hen als gezel gevoegd, om onder hun opzicht het veehoeden te leren. Hier begon hij in ijver voor de eer van het vaderlijk huis reeds het ambt van wachter uit te oefenen; hij nam waar, wat er van zijn broeders gezegd werd; en Jozef bracht hun kwaad gerucht tot hun vader. 4)

1) Men had hier ook een geslachtsregister van Jakob en zijn zonen mogen verwachten, gelijk als zo-even van Ezau. Omdat echter Jakob’s geschiedenis ten nauwste met die van Jozef samenhangt, verhaalt Mozes, de man Gods nu, wat er met Jozef is voorgevallen, om daaruit duidelijk te maken, hoe God, de Heere, én de daden én de gedachten van de mensen aanwendt, om Zijn heilig doel te bereiken. De Costa zegt dan ook zo terecht, dat de geschiedenis van Jozef "de geschiedenis van God is met Jozef." In al de geschiedenissen van de Bijbelheiligen, is voor het door de Geest verlicht en geoefend oog, de gulden draad zichtbaar, welke de Heere God in handen heeft..

2) Jozef is een voorbeeld van Christus; de geliefde van zijn vader, gezonden door de vader tot zijn broeders; de onschuldige verkocht voor twintig zilverlingen, en daardoor hun heer geworden, hun redder en de redder van vreemden, hetgeen hij niet zou geworden zijn, wanneer zij niet, met het doel om hem te verderven, hem verkocht en verworpen hadden. In de gevangenis is Jozef de onschuldige, tussen twee kwaaddoeners, Jezus aan het kruis tussen twee misdadigers; Jozef voorspelt de één geluk, de ander zijn dood bij gelijke toestand. Jezus redt de één en laat de ander in zijn oordeel bij gelijke misdaad. Jozef doet echter niets meer dan voorzeggen, Christus brengt het teweeg. Jozef vraagt degene, die gered zal worden, dat hij hem gedenken zal, als hij in ere gekomen zal zijn; en hij, die Jezus redt, bidt dat Hij van zijn gedenke, als Hij in Zijn paradijs zal gekomen zijn.

3) Men vraagt, waarom Mozes hier zowel, de kinderen van Bilha als Zilpa beschuldigt, daar hij later de zonen van Lea van dezelfde misdaad niet uitzondert. Eén van de zonen, en wel Ruben, was zachter dan alle overigen. Het dichtst hem nabij kwam Juda, die ook zijn eigen vleselijke broeder was. Maar wie was Simeon, wie Levi? Zeker toen zij ouder werden, is het zeer waarschijnlijk, dat zij de aanvoerders zijn geweest. Het vermoeden ligt voor de hand, dat, daar deze uit de bijvrouwen en niet uit de eigenlijke echtgenoten zijn geboren, hun zielen eerder met nijd werden vervuld, alsof de slaafse aard van de moeder op hen was overgegaan..

4) Dit was geen "verklikken", dat steeds uit laaghartig leedvermaak of zucht tot zelfverheffing voortkomt, want Jozef was een edele, godvrezende jongeman, maar de vrucht van een teder geweten, van ijver voor Gods eer en liefde jegens zijn broeders.

Jozef is als een morgenster in Jakob’s huis, waarmee zijn broeders niet te vergelijken zijn. Hij heeft rechtvaardigheid en eerbaarheid bemind, is vol liefde en gehoorzaamheid, jegens zijn vader geweest, zodat hij voor hem niets heeft kunnen verzwijgen, wanneer zijn broeders iets misdreven hadden, waardoor anderen leed was aangedaan, of waardoor op van zijn vaders huis een smaadheid zou kunnen komen.

3. En Israël had Jozef lief, boven al zijn zonen: 1) want hij was hem een zoon uit de ouderdom; hij had hem verkregen, nadat hij lang op een zoon van zijn geliefde Rachel had moeten wachten. Deze voorliefde voor hem nam toe, hoe meer Jozefs edele geest zich ontwikkelde en de godsvrucht zich in hem openbaarde, Jakob toonde ook die voorliefde, en hij maakte hem een veelvervige rok; 2) of, volgens sommige uitleggers, een lang tot aan de handen en voeten reikend opperkleed (2Sam.13:18).

1) Jakob had wel redenen voor zijn voorliefde voor Jozef, en toch was het zeer onvoorzichtig, om die op zulk een in het oog lopende wijze te openbaren. Dit moest noodzakelijk tot wrok en haat leiden bij zijn broeders, in wie de vrees voor God niet woonde..

2) In het Hebreeuws Kethoneth Passiem, een lang afhangend kleed. Luther en onze Statenvertalers hebben het vertaald door veelvervig, bont. Een lang afhangend kleed was het echter, zoals alleen door aanzienlijke werd gedragen. Het hing tot op de enkels van de voeten en bedekte ook nog de polsen van de handen. In dat kleed gehuld stak Jozef boven al zijn broeders in voornaam voorkomen uit. Met dat kleed werd Jozef tot de voornaamste verklaard.

Hij, de oudste van Rachel, was voor Jakob de eerstgeborene, totdat God, de Heere, het hem op Zijn wijze zou duidelijk maken, dat Jakob's gedachten Gods gedachten niet waren.

4. Als nu zijn broeders zagen, dat hun vader hem boven al zijn broeders liefhad, a) haatten zij hem, en konden hem niet vol vrede toespreken. 1)

a) Genesis 49:23

1) Jakob had zeker zelf wel gevoeld, wat het was, minder bij de vader geacht te zijn; toch heeft hij nog niet uit eigen ondervinding geleerd. Het is een karakteristiek teken, dat hatenden de gehate niet vriendelijk groeten, noch in vrede met hem spreken kunnen.

Zij konden hem de gewone vredegroet van Shalom Legaa, vrede zij u, niet toespreken..

5. Ook droomde Jozef een droom, 1) die hij aan zijn broeders vertelde 2) daar deze hem vol van betekenis voorkwam; daardoor wierp Jozef als olie in het vuur, en daarom haatten zij, die in die droom niet zozeer een ingeving van een eerzuchtig hart zagen, maar nu voor een verheffing boven hen (vs.11) vreesden, hem nog des te meer. 3)

1) Door die dromen openbaart hem God nu wat geschieden zou, opdat hij later zou weten, dat niets bij toeval was gebeurd, maar wat door Goddelijk besluit vast stond, door allerlei wisselingen op Zijn tijd zou vervuld worden. Aan Abraham was voorspeld, dat zijn geslacht buiten Kanaän als vreemdeling zou verkeren. Dat Jakob naar Egypte zou gaan, dit stond bij de Heere vast. Dat Jozef als heerser over Egypte, ten tijde van de hongersnood, zijn vader met geheel zijn huis tot hulp zou zijn en hem van voedsel voorzien evenzeer. Uit hetgeen hier verhaald wordt, zou niemand iets zodanigs vermoeden. Jakob's zonen spannen samen, om hem te vermoorden, zonder wie zij niet kunnen behouden blijven. Ja, hij, die geroepen was, om hun geluk te verschaffen, wordt geworpen in een kuil en ternauwernood uit de kaken van de dood gered. Tengevolge van verschillende lotgevallen schijnt hij van het vaderlijke huis voor altijd verdreven, daarna wordt hij in de gevangenis als in een tweede graf geworpen, waar hij gedurende een aangeven tijd bijna ten ondergaat. Niets kon dan ook minder geloofd worden, dan dat het gezin van Jakob door zijn hand zou gered worden, daar hij, daarvan afgesneden en ver weggevoerd, zelfs onder de levenden niet meer werd geteld. Want geen hoop op bevrijding restte hem meer. Voornamelijk sedert hij door de schenken werd vergeten, en hij daardoor schijnbaar moest ten ondergaan, tot een altijddurende gevangenschap veroordeeld. Maar God heeft volbracht, ook door zoveel omwegen, wat Hij had vastgesteld..

2) Waarom vertelde Jozef die droom aan zijn broeders. Ongetwijfeld liep daar een weinig ijdelheid onder, al zal hij door de droom en de uitlegging zijn broeders en zijn vader hebben willen overtuigen, dat God met hem iets groots voor had..

3) Door die droom gaat de haat in woede over..

6. En hij zei tot hen, en gaf het door de toon van zijn spreken te kennen, dat zijn hart van zelfverheffing vrij was (vs.8): Hoort toch deze droom, die ik gedroomd heb.

7. En ziet, wij waren schoven bindende in het midden van het veld; 1) en ziet, mijn schoof stond op, en bleef ook staan; en ziet, uw schoven kwamen rondom, en bogen zich neer voor mijn schoof. 2)

1) Dat de Patriarchen nevens de veeteelt ook de akkerbouw uitoefenden, bewijst hoofdstuk. 26:12; toch verbouwden zij slechts zoveel, als zij voor hun eigen huishouden nodig hadden..

2) Men merke op, dat de jeugdige Jozef in zijn dromen slechts zijn verhoging, niet de voorafgaande vernedering zag..

Evenals aan het leven van Abraham, vervolgens aan dat van Jakob, een goddelijke belofte, als een thema, voorafgaat (hoofdstuk. 12:1-3; 25:23; 28:13-15) zo ook aan het leven van Jozef. Evenals echter Abrahams hoop lang onvervuld bleef, zo schijnt ook bij Jozef het tegendeel van zijn profetische droom plaats te hebben.

Ik ben niet geschikt om dromen te hebben of deze uit te leggen; ik begeer ook zulk een kennis niet, en heb met God, mijn Heer, een verbond gemaakt, dat Hij mij geen gezichten of dromen zou toezenden. Want ik ben met deze gave tevreden, dat ik de Heilige Schrift heb, die mij overvloedig leert, en alles bericht, wat ik voor dit en het toekomend leven nodig heb. Ik geloof deze Heilige Schrift, en ik ben ermee tevreden; ik ben er ook zeker van, dat ik daarbij niet bedrogen zal uitkomen; ik wil echter aan de gaven van anderen niets afdoen..

8. Toen zeiden zijn broeders tot hem: Zult gij dan geheel over ons regeren? zult gij dan geheel over ons heersen? Is die hoogmoedige mening de uwe, dat gij zulke dromen droomt? Zo haatten zij hem nog des te meer, om zijn dromen en om zijn woorden, 1) om zijn vermetelheid, dat hij deze nog had durven verhalen.

1) "Om zijn woorden." Hoogst waarschijnlijk was de tijd, waarop Jozef de droom mededeelde, niet vrij van hooghartigheid. Ook Jozef moest nog diepe wegen door, om te leren, dat het God en God alleen is, die verhoogt..

9. Na deze goddelijke droom is Jozefs verbeeldingskracht opgewekt en hij droomde nog een andere droom, 1) tengevolge van zijn door de eerste opgewekte hoogmoedige gedachten, en hij verhaalde die aan zijn broeders, hoewel hij gezien had, hoe kwalijk de eerste opgenomen was; en hij zei: Ziet, Ik heb nog een droom gedroomd, en ziet, de zon, en de maan en elf sterren bogen zich voor mij neer.

1) Ook deze droom heeft hetzelfde doel. Met dit enkel onderscheid, dat God, om het geloof aan de godsspraak te versterken, hemellichamen gebruikt. De broeders van Jozef hadden veracht, hetgeen omtrent de schoven gezegd was. Nu roept de Heere hen, om de hemel te beschouwen, waar Zijn majesteit zo heerlijk schittert. Er wordt echter gevraagd, hoe het komt, dat zijn moeder zou komen, om zich voor hem neer te buigen, daar deze reeds gestorven was. Dat sommige Joodse uitleggers dit tot Bilha in betrekking brengen is mat, en zonder zodanige uitvluchten is de zin ook wel te vatten. Zon en maan beide betekenen het hoofd van de familie. Zo ziet Jozef in dat beeld, dat hij door geheel het vaderlijk huis zal vereerd worden..

De grondgedachte in de droom van Jozef is, dat hij naar het uitwendige de meerdere van zijn broeders zou zijn en in dit opzicht ook zijn ouders zou overtreffen. Deze hoofdstrekking wordt in beide dromen even duidelijk aangegeven. Dat deze hoogheid van de wereld langs de weg van behartiging van de landbouwbelangen zou komen, wordt door "het binden van de schoven in het veld" aangeduid. Zon, maan en sterren waren in Egypte het beeld van de koninklijke glans, waaraan zelfs de koningsnaam Farao (Ph'ra = de zon) is ontleend. De verscheidenheid en het aantal van de in de droom aanschouwde hemellichamen gaven zeer juist de verhouding en grootte van Jakob's gezin aan..

Dat Jozef tot tweemaal toe, onder andere vorm, hetzelfde droomde, was voor hem wel een bewijs, dat het zeker zou geschieden. Gelijk het later ook met Farao het geval was. Hem werd zeker beduid, dat hij heerschappij zou oefenen. Immers, zon en maan zijn tekenen van heerschappij. De Ziener op Patmos zag ook een groot teken in de hemel, namelijk een vrouw, bekleed met de zon en de maan was aan haar voeten, en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren. (Openbaring. 12:1) Jozef zag elf sterren; Johannes twaalf, omdat ook Jozef zelf ten slotte moest buigen.

Goddelijke zegeningen in plaats van ootmoedige dankbaarheid op te wekken, worden door de menselijke zonde dikwijls oorzaken van zelfverheffing; waarom de mens, gelijk Jozef op moeilijke en vernederende wegen moet worden geleid. Dat deze droom geen goddelijke wens was, wordt wel daardoor bewezen, dat Jozefs moeder reeds gestorven was en Jakob zich nooit voor Jozef neergebogen heeft. Uitleggers, die ook deze voor een goddelijke droom houden, verklaren Jakob's toegeven tot het meegaan van Benjamin voor het neerbuigen van de zon; terwijl het buigen van de maan iets dergelijks zouden zijn als Rachels wenen over het ongeluk van haar kinderen op Rama's hoogten. (MATTHEUS.2:8; Jer.31:15)

10. En als hij het aan zijn vader en aan zijn broeders verhaalde, bestrafte 1) hem zijn vader, en zei tot hem: Wat is dit voor een droom, die gij gedroomd hebt? Ziet gij zelf de dwaasheid daarvan niet in? Zullen wij dan allemaal komen, ik, en uw moeder, die reeds gestorven is (daaruit blijkt immers genoeg, dat de vervulling onmogelijk is), en uw broeders, om ons voor u ter aarde te buigen?

1) Indien Jakob vermoed heeft, dat zijn zoon uit ijdele eerzucht die droom had gedroomd, bestrafte hij hem terecht. Maar indien hij wist, dat God de Gever van die dromen was, dan had hij geen reden, om zijn zoon terecht te zetten. Dat hij echter tot die kennis gekomen is, dat mag hieruit afgeleid worden, daar van hem gezegd wordt, dat hij later die zaak zeer ernstig overwogen heeft. Want Mozes, hem van zijn zonen onderscheidend, zegt, dat deze niet anders dan haat en nijd tegen hem gekoesterd hebben, maar dat hij bij zichzelf overwogen heeft, wat toch dit betekende. Wat niet kon geschieden, tenzij hij door een eerbiedige vrees is aangegrepen. Want dit moest Jakob zelf in de gedachte komen, dat, ofschoon Jozef aan zijn gezag was onderworpen, hij toch een profetisch persoon was. Het is dan ook aan te nemen, dat hij ziende, dat zijn zonen zo kwalijk gezind waren, geveinsd heeft, wat hij niet was. Dat hij dus zelf door de droom niet beledigd was, maar hun gemoederen niet meer heeft willen verbitteren, daar wegens hun trotsheid, de onderwerping onverdraaglijk

was. Ik althans twijfel er niet aan, dat hij, zich erop toeleggende, om hen te verzoenen, zijn zoon met opzet onvriendelijk heeft behandeld..

11. Zijn broeders dan a) benijdden hem; 1) hun vorige haat werd nu tot nijd, die over de ondergang van Jozef dacht, daar zij de indruk hadden, alsof werkelijk achter deze dromen een voorspelling omtrent de toekomst van de familie verborgen lag, doch zijn vader bewaarde deze zaak 2) in zijn hart.

a) Hand.7:9

1) In het Hebreeuws Wajeknaz. "Met een kwaad oog," "met schele blikken aanzien." Jozef is hier type van de Heere Christus, die ook zijn broeders vreemd was. Gelijk Jozef straks type is van de Heere in de uitwendige openbaring van Zijn macht, zo is hij nu en later type van Hem in zijn verdrukking..

2) Hoewel Jakob Jozef een verwijt doet en diens gedachten van de droom zoekt af te brengen, overlegt hij deze toch in zijn ziel, temeer, daar hij, in zijn voorliefde voor Jozef wel wenst, dat deze tot het opperhoofd over zijn broeders en tot drager van de belofte zou verkoren zijn..

Dit kan ook vertaald worden: Hij bepaalde zijn aandacht bij dit woord..

II. Vs.12-36. De nijd van de broeders, door de voorliefde van de vader opgewekt, en door de beide dromen tot een dodelijke haat geworden, vindt spoedig gelegenheid tot bevrediging. Terwijl Jozef, volgens zijn vaders bevel tot hen komt, besluiten zij hem te doden; Ruben beweegt hen, dat zij hem niet doden, maar in een kuil werpen. Zij verkopen hem aan Ismaëlitische kooplieden en zenden nu zijn in het bloed van een geitenbokje gedoopte rok tot de vader, met de boodschap, dat zij deze in zulk een toestand gevonden hadden; een wild dier moest Jozef verscheurd hebben. Jakob is troosteloos over het vermeende verlies van zijn lievelingszoon; deze wordt naar Egypte gevoerd, om daar als slaaf verkocht te worden.

12. En zijn broeders gingen uit de omtrek van Hebron heen, om de kudde van hun vader te weiden bij Sichem, waar deze een grondbezitting had (hoofdstuk. 39:19).

13. Zo zei Israël tot Jozef, die hij geenszins vertroetelde, maar nu misschien nog strenger dan tevoren behandelde, om de in hem ontwakende hoogmoedige gedachten te onderdrukken (vs.9,10): Weiden uw broeders niet bij Sichem? Gij zijt daar van uw achtste tot uw zestiende jaar geweest en alzo met de landstreek bekend. Kom, dat ik u tot hen zende. En hij zei tot hem: Zie hier ben ik.

Uit dit vers blijken twee dingen; ten eerste dat Jakob niet alleen zijn zoon Jozef liefhad, maar ook zijn andere kinderen, ja, dat hij nu niet aarzelt, om zijn Jozef onvergezeld en alleen te laten gaan, opdat hij moge weten, hoe of het met zijn andere zonen gesteld is. Ten tweede de grote gehoorzaamheid van Jozef. Zonder nog precies te weten, wat zijn vader hem zal zeggen, verklaart hij zich aanstonds bereid om te gehoorzamen..

Het "Zie hier ben ik" ven Jozef, hoe herinnert het aan het woord van de Meerdere dan deze: "Zie, ik kom, o God! om uw wil te doen!.

14. En hij zei tot hem: Ga toch heen, zie naar de welstand van uw broeders, en naar de welstand van de kudde, en breng mij een woord wederom. 1) Zo zond hij hem uit het dal Hebron, en hij kwam te Sichem.

1) Jakob vreesde wegens het een jaar geleden door zijn zonen aangerichte bloedbad (hoofdstuk. 34:30), nu zij zich weer daarheen gewaagd hadden, voor hun leven en voor zijn vee..

Aan de ene kant merken wij op, de grote onvoorzichtigheid van Jakob, om Jozef tot hen te zenden, die hem haatten, maar ook aan de andere zijde, dat de Heere God ook de misslagen van mensen wil gebruiken, om Zijn plannen te volvoeren.

15. En een man vond hem, toen hij Sichem gelukkig achter zich had, maar nog niets van zijn broeders kon ontdekken (want ziet, hij was dwalende in het veld); zo vroeg hem deze man, die hem zag zoeken, zeggende: Wat zoekt gij?

De dwalende Jozef, door iemand, die hem ontmoette, terecht geholpen, tekent wel een moedig en een vastberaden karakter. Hij laat zich door de teleurstellingen van de taak, hem opgedragen, niet afbrengen..

Terecht is opgemerkt, dat de mededeling, dat niet de 17-jarige jongeman de vreemdeling aansprak maar, de vreemdeling hem, een innerlijk bewijs is voor de waarheid van het verhaal, daar hij ongetwijfeld uit bedeesdheid het vragen naliet..

16. En hij zei: Ik zoek mijn broeders; geef mij toch te kennen, waar zij weiden.

17. Zo zei die man: Zij zijn zeker van hier gereisd en niet meer in deze landstreek, want k hoorde hen zeggen: Laat ons naar Dothan (twee putten) gaan. Jozef dan ging zijn broeder achterna, 1) en vond hen ongeveer 5 uur meer noordwaarts, te Dothan, een in het bovengedeelte van Samaria bij de vlakte van Jizreël gelegen plaats, later zeer bekend uit Eliza’s leven

1) Jozef zoekt zijn broeders en vindt zijn vijanden, zijn bloeddorstige moordenaars. Zo geschiedt het dikwijls, dat een zieke de geneesheer zoekt en hij vindt de dood; gerechtigheid voor de rechter, en hij vindt onrecht; waarheid, en hij vindt leugen; vrienden, en hij vindt vijanden.

18. En zij zagen hem van ver; En eer hij tot hen naderde, sloegen zij tegen hem een listige raad om hem te doden.
1)

1) Zo gaat het in de wereld, wanneer vromen aan het welzijn van de goddelozen denken, beraadslagen deze over hun verderf. (1 Samuel 19:5)

Verschrikkelijk, ja duivels was de woede van de kinderen van Jakob, daar zij, na alle natuurlijk gevoel uitgeschud te hebben, bereid zijn om tegen hun eigen vlees en bloed te woeden..

19. En zij zeiden de een tot de ander: Ziet daar komt die meester dromer aan!

Met deze woorden toonden Jozefs broeders duidelijk twee dingen. Ten eerste, dat het hun aan alle geloof en vrees voor God nog ontbrak, zodat zij niet willen erkennen, dat die dromen van Goddelijke oorsprong zijn, en ten tweede, dat niet zozeer de voorliefde van Jakob voor Jozef hen tot zulk een schandelijke daad aanzet, maar jaloersheid en ijverzucht, daar zij volstrekt niet zich aan Jozef willen onderwerpen. In die woorden ligt toch opgesloten, dat zij hem willen tonen, dat zij er voor zullen zorgen, dat die dromen niet vervuld worden..

Ongetwijfeld zijn zij hier onder de invloed van de vorst van de duisternis, van het slangenzaad, dat op deze wijze wil trachten Gods plan in betrekking tot de Kerk in duigen te doen vallen..

20. Nu komt dan, en laat ons hem doodslaan, en hem (zijn lijk) in een van deze kuilen werpen; en wij zullen thuis zeggen; Een boos dier heeft hem opgegeten; zo zullen wij zien, wat van zijn dromen worden zal. 1)

1) Vóór de moord zoeken zij reeds naar een middel, om voor de mensen hun misdaad te bedekken. Maar het komt niet bij hen op, dat zij de ogen van God niet kunnen ontvluchten, ook al blijft het voor de mensen verborgen. En zo onnozel is hun huichelarij, dat zij de smaad van de wereld vrezende, om het oordeel van God zich niet bekommeren..

Een vreselijke afgrond van zonde! Het is niet slechts de natuurlijke broederhand, die de zonen van Jakob verenigt, niet slechts de eenheid van het bloed, welke hen verbindt; zij hebben ook een gemeenschap als zonen van de belofte en erfgenamen van de goddelijke zegen; zij vormen tezamen het met Gods genade gezegende huis van Israël. Hetzelfde geldt omtrent hun vader; hij is dit niet alleen volgens de natuur, maar ook ten opzichte van de goddelijke belofte. Daarbij zijn de zonen van Jakob niet opgewassen in de nacht van het heidendom, want zij weten van Abrahams geloof en gehoorzaamheid; zij hebben Izaak gezien en uit hun vaders mond de openbaringen van God in zijn leven gehoord, en zijn geheiligde wandel als een voorbeeld aanschouwd. Toch heeft de nijd hen zo ontvlamd, dat zij die in het bloed van de knaap moeten koelen; toch heeft de haat hen zo vervuld, dat zij ertoe kunnen komen, hun vaders grijze haar ten grave te brengen.

21. Ruben, die van nature weker van gemoed, en zich van zijn bijzondere verantwoording als eerstgeborene bewust was, hoorde dat, en verloste hem uit hun hand; a)en hij zei: Laat ons hem niet aan het leven slaan.

a) Genesis 42:21

22. Ook zei Ruben tot hen, om hen tenminste van het voornemen van een dadelijke doodslag af te brengen, daar hij vreesde de haat ook tegen zichzelf op te wekken: Vergiet geen bloed; werpt hem in deze kuil, 1) die nabij deze plaats, in de woestijn is, en legt de hand niet aan hem; in die kuil moet hij toch omkomen, en zo bezoedelt gij u tenminste niet met het broederbloed. Hij wilde hem in die kuil niet laten omkomen, maar zei dit, opdat hij hem uit hun hand verloste, om hem, als zij waren weggetrokken, op te halen, en tot zijn vader terug te brengen. 2) Daardoor meende hij tevens zijn vorige misdaad (hoofdstuk. 35:22) weer enigszins te herstellen.

1) Een put, die op de bodem wijd, en aan de monding nauw was, om regenwater te bewaren; dergelijke putten zijn dikwijls, wanneer het in aangeven tijd niet heeft geregend, zonder water maar meestal vol modder; en hij, die daarin gevallen is, is geheel hulpeloos. Soms werden zij wel tot gevangenissen gebruikt. (Jeremia. 38:6; 40:15).

2) Het is de moeite waard op te merken, door wiens toedoen, terwijl al de anderen zich haasten om zijn bloed te vergieten, Jozef gered is. In één zaak was Ruben voorzeker de slechtste van allen, in de zaak nl. dat hij zijn vaders bed had bezoedeld. En deze zonde, zedelijk verbonden met andere ondeugden, is teken van een verkeerde natuur. Nu plotseling alleen tot vroomheid geneigd en gedachtig aan zijn broederlijke plicht, verijdelt hij de goddeloze samenzwering. Onzeker is het of hij een middel tot verzoening gezocht heeft, waardoor hij weer bij de vader in gunst kon aangenomen worden. Wel getuigt Mozes, dat het zijn plan is geweest, hem ongedeerd tot de vader te brengen. Daardoor is het vermoeden te verdedigen, dat hij gemeend heeft, dat het leven van de broeder een waardig loon was, waarmee hij het gemoed van zijn vader kon verzoenen. Hoe het echter ook zij, deze menslievendheid waardoor hij beproefd heeft om zijn broeder te bevrijden, getuigt, dat hij niet aan alle ondeugden was overgegeven. En God heeft wellicht door dit bewijs van zijn berouw zijn vroegere misdaad een weinig willen opheffen. Waardoor wij leren, dat wij niet om één zonde, al is die ook nog zo erg, de mensen zó moeten beschouwen, dat wij aan hun heil wanhopen..

Wij lezen niet, dat Ruben hun om hun snode bedoelingen bestrafte. Door zijn zonde met Bilha had deze zich van zijn overwegende invloed beroofd. De zonde laat altijd in meerdere of mindere mate een litteken achter..

23. En het geschiedde, als Jozef tot zijn broeders kwam, zo trokken zij Jozef zijn rok uit, namelijk de veelkleurige rok, die hij aanhad, en die hun zoveel ergernis gegeven had.

Konden zij vroeger hem de vredegroet niet meer toespreken, dit zullen zij ook nu niet hebben gedaan, zodat Jozef niet bij machte is om hen de boodschap van hun vader over te brengen..

24. En zij namen hem, onder bittere verwijten en scheldwoorden, en wierpen hem, hoe hij ook om genade bad (hoofdstuk. 41:21) in de kuil; 1)doch de kuil was ledig, er was geen water in;

zo beschermde God hem voor verdrinken; hoe Hij hem voor de hongerdood bewaarde, wordt later (vs.25 vv.) gemeld.

1) Op de weg naar Damascus vond Robinson Khan Jubb. Jusuf, (een soort van halve) de Khan van Jozefs graf, zo genoemd naar een daarmee verbonden put, die door Christenen en Islamieten voor de kuil gehouden wordt, waarin Jozef door zijn broeders geworpen werd..

Uit Genesis 42:21 blijkt duidelijk dat dit niet plaats had zonder degelijk verzet van Jozefs zijde, zonder smeekbeden om het niet te doen. Hoogstwaarschijnlijk is Simeon de hoofdleider geweest, waarom Jozef later hem dan ook als gijzelaar houdt. (Genesis 42:24).

25. Daarna, na hun vreselijk werk verricht te hebben, zaten zij neer, om brood te eten, 1)zonder zich aan Jozefs klachten te storen (Amos 6:6));alleen Ruben nam aan de maaltijd geen deel; hij verwijderde zich, totdat hij zijn voornemen zou hebben volvoerd. Zo aten zij en hieven hun ogen op, en zagen, en ziet, een reisgezelschap van Ismaëlieten, 2) een karavaan Arabische kooplieden, kwam uit Gilead, 3) uit die landstreek die zo rijk is in weiden en geurige kruiden, in de nabijheid waarvan een gedeelte van Ismaëls nakomelingen woonde (hoofdstuk. 25:15); en hun kamelen droegen specerijen, gomdragant, en balsem, opobalsamun, thans balsem van Mekka genoemd, die in Gilead veel bereid werd (Jeremia. 8:22; 46:11) en mirre, laudanum, een kostbaar tot reukwerk gebruikt hars, dat van de cistusroos gewonnen werd (hoofdstuk. 43:11); deze waren reizende, om dat weg te brengen naar Egypte. 4)

1) De zonde van de broeders komt in haar gehele afschuwelijkheid met daden te voorschijn. De broederhand zal zich zonder oorzaak bevlekken met broederbloed; de lippen van een zoon zullen zich lenen tot woorden uit de hel, die het liefhebbend hart van hun eigen vader moeten doorboren, bij de wanhoop wekkende gedachte: een wild dier heeft mijn kind verscheurd. En nochtans, ook aan deze goddelozen heeft God zich niet onbetuigd gelaten. De geschiedenis van hun overgrootvader Abraham en zijn godsvrucht kennen zij. De vrome Izaak woont nog in hun tenten en geeft dagelijks het voorbeeld van een stille wandel met God, van geduld en zachtmoedigheid. Hoe verschilt hun hart van het zijne. Eindelijk hebben zij de vrije toegang tot de rijke schat van Jakob’s aardse en bovenaardse levenservaringen, en dagelijks zijn godvruchtig leven voor ogen. Dat zijn genademiddelen, waardoor God ook hun harten tot zich trekken wilde, gelijk dat van Jozef. Maar zij worden steeds meer in hun boosheid verhard, en het hart, dat voor Gods roepstemmen gesloten, voor de inblazingen van nijd en haat wijd geopend is, deinst op het laatst voor de grootste zonden niet meer terug. Zij hebben alle menselijke gevoel uitgeschud bij hun besluit, om Jozef de hongerdood te laten sterven. En nu-het is bijna ongelooflijk-zetten zij zich neer om te eten en te drinken, en horen niet naar het geroep, dat ruim 21 jaar later nog in hun oren weerklonk, en nimmer in hun geweten tot zwijgen is te brengen (hoofdstuk. 42:12). "Wij zagen de benauwdheid van zijn ziel, toen hij ons om genade bad, maar wij hoorden niet." Dat is het toppunt van de zonde! Zij kunnen zich vergasten, terwijl hun broeder honger lijdt; zien de benauwdheid van zijn ziel en willen niet naar hem horen! Twee zijn er slechts, die enigszins meer menselijk denken. Het zijn de ruwe, maar goedhartige Ruben, die zijn broeder redden wil (vs.29,30), hoewel hij de moed en de

zelfstandigheid niet bezit, om de woede van de anderen te trotseren, en Juda, die zijn broeder althans nog op dezelfde wijde wereld kan dulden.

2) De hier genoemde Ismaëlieten worden in vs.28 en 36 Midianieten genoemd. Waarschijnlijk waren Ismaëlieten aanvoerders van de karavaan, die grotendeels uit Midianieten bestond. De eersten zijn nakomelingen van Hagar, de anderen van Ketûra (hoofdstuk. 25:1-6; 12-16) Zij verenigden zich met elkaar en werden "kinderen van het Oosten" (1 Koningen 4:30 Jer.49:28 Ezech.25:4) genoemd..

Ook kan het zijn, dat de zonen van Jakob hen voor Ismaëlieten hielden, terwijl het eigenlijk Midianieten waren..

3) Deze landstreek viel later aan de stammen Gad, Ruben en half Manasse ten deel (Deuteronomium. 3:12 vv.), en werd na de ballingschap Perea genoemd..

4) Zij kwamen over de weg, die beneden het meer van Gennesareth over de Jordaan eerst westelijk naar de vlakte van Jizrëel leidde en dan aan de overzijde van Dothan op de grote karavaan-weg uitkwam, die van Damascus over Megiddo, Ramleh en Gaza naar Egypte ging..

26. Toen zei Juda, 1) in wie het gevoel van afkeer van de broedermoord niet geheel verstorven was, en bij wie op het zien van de kooplieden eerst de gedachte ontwaakte, dat men zich van Jozef kon ontdoen, zonder hem te doden, tot zijn broeders: Wat gewin zal het zijn, dat wij onze broeder doodslaan en zijn bloed verbergen? Het is toch eigenlijk een moord, wanneer wij hem in de kuil laten omkomen, en zijn bloed zal toch ten hemel stijgen, hoe goed wij de zaak ook verbergen. (vs.20).

1) Ruben en Juda herinneren aan Jozef van Arimathea en Nicodémus, die niet mede bewilligden in het oordeel van de hoge raad; zij stonden echter minder dan deze op de rechte plaats, en hun halve maatregelen herinneren aan de zwakheid van een Pilatus.

Mensen, gelijk Ruben (Genesis 35:22) en Juda (Genesis 38:15 vv.) van wellustige aard, zijn gewoonlijk weekhartiger. Al, wat goed schijnt, komt nog niet uit een goed beginsel voort..

Op een drietal omstandigheden wijst Juda, om de moord van Jozef te voorkomen. Hij beroept zich op het gemis van alle ogenblikkelijk voordeel voor zo hebzuchtige mensen; op het onschendbaar recht van de nauwe bloedverwantschap, dat toch ook bij de dodelijkste haat moet spreken; en ten laatste op het moeilijke, om een zodanige gruweldaad, waarvan zo velen wisten, op den duur verborgen te houden..

27. Komt, en laat ons hem aan deze Ismaëlieten verkopen, die daar met hun kamelen doortrekken, en onze hand zij niet aan hem: want hij is onze broeder, ons vlees; en zijn broeders hoorden 1) hem; zij namen door de leiding van God (Psalm. 33:13-15) zijn voorstel aan.

1) God is hier, waar zijn weg nog in het duister ligt, reeds werkzaam, om alles te schikken en te leiden naar Zijn heilige raad. De man, die Jozef ontmoette (vs.15), was een werktuig in Gods hand. Dat Ruben, die sedert zijn schandelijke daad met een beschuldigend geweten rondging, het verschrikkelijke voornemen van de broeders voelt en het arme kind zoekt te redden; dat de broeders hem gehoor geven en de kuil zonder water is; dat Juda, toen hij de kooplieden zag naderen, de verkoop van Jozef aanraadt; dat de karavaan juist op dat uur voorbij trekt, dat is alles Gods almachtige, getrouwe, maar onbegrijpelijke hand. Dat besturen van God geeft ons de zoete troost van het geloof dat te midden van de meest duistere uren, zelfs te midden van de werken en overwegingen van de vijanden, Gods sterke arm leidt en bestuurt, en wel tot het doel, dat Hij gesteld heeft. Dat is- geloofd zij Zijn heerlijke Naam-enkel licht en helder licht.

Juda tracht hier de ene zonde door een andere te voorkomen. Hij tracht op hun hebzucht en vrees te werken. Hem ontbreekt echter de moed om de zonde te beletten en vergeet daardoor dat zijn voorstel in betrekkelijke zin niet minder wreed was dan dat van zijn broeders. Voor Jozef was harde slavernij toch erger dan de dood..

28. Als nu de Midianitische kooplieden de plaats waar zij gezeten waren en het plan beraamd hadden, voorbij gingen, zo trokken en hieven zij Jozef op uit de kuil, en
a) verkochten Jozef aan deze Ismaëlieten voor twintig zilverstukken; 1) die brachten Jozef naar Egypte, 2) om hem daar weer te verkopen.

a) Psalm. 105:17 Hand.7:19

1) Een zilverstuk heeft de waarde van omstreeks 30 gulden. Het getal twintig komt overeen met de schatting (Leviticus. 27:1-7). De middelbare prijs van een slaaf bedroeg 30 sikkels. (Exodus. 21:32 Zacheria 11:12 MATTHEUS.26:15), maar de Ismaëlieten wilden natuurlijk door de handel winnen..

2) De weg naar Egypte liep niet ver van Hebron, waar zijn vader Jakob woonde.

29. Als nu Ruben tot de kuil wederkeerde, van welke intussen de broeders zich verwijderd hadden, zodat hij meende zijn reddingsplan nu te kunnen volvoeren, ziet, zo was Jozef niet 1) in de kuil; toen scheurde hij zijn kleren2) van smart (vs.34 hoofdstuk. 44:13 Numeri. 14:6 2Kon.19:1).

1) De mens wikt, maar God beschikt. Ruben leerde ook hier, dat iets met de beste bedoelingen kan gedaan worden en dit toch niet de goedkeuring van de Heere wegdraagt..

2) Er was tweeërlei manier van scheuren van de kleren. Men scheurde of de gehele zoom van zijn kleed. Dit geschiedde bij zware rouw of grote droefheid of men scheurde slechts een gedeelte van de zoom, dit geschiedde bij lichte rouw..

30. En hij keerde weer tot zijn broeders en zei: De jongeman 1) is er niet, en ik, waar zal ik heengaan, 2) om mij te verbergen voor mijn vader.

1) In deze benaming ligt opgesloten, dat Ruben aan het bitter zelfverwijt ten prooi is, dat hij beter op Jozef, daar deze nog slechts een knaap was, had moeten passen..

2) De broeders gaven hem geen antwoord, maar zullen hem op de mond hebben geslagen en gezegd hebben: "Zwijg, help het verbergen, of het ongeluk zal u treffen.".

31. Toen namen zij Jozefs rok, en zij slachtten een geitenbok, en zij doopten de rok in het bloed.

Eens had Jakob zijn vader Izaak proberen te bedriegen, door het slachten van een geitenbok, door het aannemen van een vreemd kleed en door het bekleden van polsen en hals met het dierenvel; en zie hoe nu Jakob's zonen hem, hun vader, op bijna gelijke wijze bedriegen..

32. En zij zonden door een knecht de veelkleurige rok naar Hebron, en deden hem tot hun vader brengen, en zeiden: Deze hebben wij gevonden, beken toch of deze uw zoons rok zij, of niet.

1) De tweede misdaad wordt gepleegd, om de eerste te bedekken. De rok, het voorwerp van hun jaloersheid, moet de bode zijn van hetgeen het hart van de vader verscheuren zal. De Schrift houdt geen zonde terug van de stamvaders van dat volk, voor welke deze Schrift heilig was. Ook dit getuigt voor haar bovenaardse oorsprong.

33. En hij bekende hem, en zei: Het is mijn zoons rok! 1)
a) een boos dier heeft hem opgegeten! Voorzeker is Jozef verscheurd!

a) Genesis 44:28

1) De bonte rok, in bloed gedoopt, zal Jakob nog eens aan de bedriegerijen herinneren, welke hij in het gewaad van Ezau tegen zijn vader bedreef. Toch mag men niet voorbij zien, dat Jakob te Pniël verzoening gevonden had. Ware hij echter even zo geheiligd geweest, als verzoend, zo had hij niet na zo bittere ondervindingen de misslag van zijn vader door het voortrekken van een zoon herhaald. In zoverre boette hij ook nu nog een schuld, die hem reeds vergeven was.

Hier was een kastijding van God; had Jakob zijn vader Izaak daarmee bedrogen, dat hij zich het vel van een geitenbokje om hals en handen gebonden had, zo werd hij thans weer bedrogen, daar men de rok van Jozef met geitenbloed bevlekt had.

34. Toen scheurde Jakob zijn kleren, en legde een zak 1) om zijn lenden, en hij bedreef rouw over zijn zoon, gedurende vele dagen.

1) Een opperkleed van grove stof, dat zonder enige snede als een zak aan het lijf hing en met een touw in plaats van met een gordel vastgebonden werd, als teken van diepe droefheid. (2 Samuel 3:31; 1 Kon.20:32).

Met het voor een tijd verdwijnen van Jozef, geboren uit Rachel, in Haran, werd weer voor Jakob een band losgemaakt, die hem bond aan het land van de afgoden..

35. En al zijn zonen, die, hoelang zij het terugkeren ook mochten uitstellen, eindelijk bij hun vader moesten komen, en al zijn dochters 1) maakten zich op om hem te troosten; 2) maar hij weigerde zich te laten troostenen zei: a) want ik zal, rouw bedrijvende, tot mijn zoon in het graf nederdalen. 3) Vermoeit u niet tevergeefs om mij te troosten, ik zal treuren totdat ik sterf en weer met mijn zoon verenigd word. Alzo beweende hem zijn vader.

a)Genesis 42:38; 44:29,31

1) "Al zijn dochters." Hieronder kunnen verstaan worden: de vrouwen van zijn zonen; hoewel dit niet waarschijnlijk is, daar in de Heilige Schrift dan meer de laatstgenoemde uitdrukking gebruikt wordt. Het is zeer wel mogelijk dat Jakob meer dochters gehad heeft, hoewel Dina slechts bij name genoemd is, om de zonde met haar gepleegd..

2) Zij waren allen slechte vertroosters, (Job 16:2) die, in plaats van het hart te verlichten, de smart groter maakten, omdat deze zonen "de gehele tijd niet eens met een goed geweten tot God konden bidden.".

Hieruit blijkt hoe veelvuldig de huichelarij de mensen is aangeboren. Jakob’s zonen helpen met wat naar de toestand van de persoon volstrekt niet past. Uit piëteit toch, waarvan zij overigens zeer vreemd zijn, volbrengen zij hun plicht. Indien zij op God het oog hadden gevestigd, na hun schuld erkend te hebben, ook al hadden zij geen middel tegen het kwaad gevonden, dan zou het berouw toch enige vrucht getoond hebben. Nu echter laten zij het met een ijdele plichtpleging als met een sisser aflopen. Hieruit leren wij, hoezeer wij de huichelarij moeten ontvluchten, welke de mensen onophoudelijk in nieuwe strikken doet verward raken..

3) In het Hebreeuws Scheoel graf, ook de plaats, waar de zielen van de gestorvenen zich bevinden.

Tot aan het graf is de godvrezende een kruisdrager, dan draagt hij een kroon..

36. a) En de Midianieten verkochten hem in Egypte aan Pótifar (priester van de stier Apis), een hoveling van Farao (koning of zoon van de zon), overste van de trawanten, van de koninklijke lijfwacht, die ook de doodvonnissen, wanneer deze geveld waren, voltrekken moest (2 Koningen. 25:8).

a) Psalm. 39:1; 105:17

1) De mond van God zwijgt; maar de Gods hand grijpt des te krachtiger in. (Johannes 14:7)..

Welaan, Jozef is weg; daar laten wij hem in het graf rusten. Hij is nu begraven-in de groeve, gelijk zijn vader zegt, neen! in zijn school..

De kunst van de verhaler toont zich ook daarin, dat hij de geschiedenis van Jozef hier afbreekt; hij doet ons mede de troosteloze duisternis voelen, waarin zich het huis van Jakob gebracht heeft; de smart, die gedurende 20 jaar aan het hart van de grijze vader knaagde, en de geheimen ban van de door leugens verborgen doodzonde, die op de zielen van zijn kinderen lag..

HOOFDSTUK 38.

JUDA'S BLOEDSCHANDE MET THAMAR

I. Vs.1-11. Nu Jozef niet meer in het vaderhuis tegenwoordig is, worden wij in andere geschiedenissen van dit huis ingeleid, die voor de ontwikkeling van bet rijk van God van bijzondere betekenis zijn. Juda, de vierde zoon van Jakob uit Lea, uit wie het beloofde zaad voortkomen zou (hoofdstuk. 49:8 vv. Openbaring. 5:5), vestigt zich te Adullam), huwt daar een Kanaänitische, die hem drie zonen baart. Aan de eerste van deze geeft hij, toen hij opgegroeid was, Thamar tot een vrouw; evenzo aan de tweede, toen de eerste zonder kinderen gestorven was; toen de tweede eveneens door een vroege dood weggenomen was, wilde hij de derde haar niet geven en liet hij haar heengaan naar haar vaders huis.

1. En het geschiedde omstreeks de tijd, dat Jozef door zijn broeders verkocht werd, dat Juda, toen ongeveer 20 of 21 jaar oud, van zijn broeders wegging 1) en zich van het vaderlijk huis te Hebron verwijderde, misschien om het troosteloos klagen van Jakob over het verlies van Jozef (hoofdstuk. 37:35) en Rubens verwijten over de raad, die hij (hoofdstuk. 37:26 vv.) de broeders gegeven had, te ontgaan; of omdat hem het verzwijgen van de misdaad te zwaar was, en hij keerde in tot een man van Adullam (verborgen verblijfplaats), een plaats ongeveer zes uur noordwestelijk in de vlakte van het gebergte van Juda Jozua 12:15; 15:35; 1 Samuel. 22:1) gelegen, wiens naam was Hira 2) (adel). Aan deze sloot hij zich in vriendschap aan (vs.12,20).

1) Hiermee reeds wil de Schrift wijzen op de eerste van veel zondige daden van Juda. Zijn heengaan, zijn weggaan van zijn broeders is of wordt de bron van vele zedelijke rampen..

2) Alvorens de geschiedenis van Jozef verder te verhalen, vlecht Mozes hier de geschiedenis van Juda in, welke van meer belang is dan men zou denken, daar zij met de afkomst van de Verlosser in verband staat..

HOOFDSTUK 38.

JUDA'S BLOEDSCHANDE MET THAMAR

I. Vs.1-11. Nu Jozef niet meer in het vaderhuis tegenwoordig is, worden wij in andere geschiedenissen van dit huis ingeleid, die voor de ontwikkeling van bet rijk van God van bijzondere betekenis zijn. Juda, de vierde zoon van Jakob uit Lea, uit wie het beloofde zaad voortkomen zou (hoofdstuk. 49:8 vv. Openbaring. 5:5), vestigt zich te Adullam), huwt daar een Kanaänitische, die hem drie zonen baart. Aan de eerste van deze geeft hij, toen hij opgegroeid was, Thamar tot een vrouw; evenzo aan de tweede, toen de eerste zonder kinderen gestorven was; toen de tweede eveneens door een vroege dood weggenomen was, wilde hij de derde haar niet geven en liet hij haar heengaan naar haar vaders huis.

1. En het geschiedde omstreeks de tijd, dat Jozef door zijn broeders verkocht werd, dat Juda, toen ongeveer 20 of 21 jaar oud, van zijn broeders wegging 1) en zich van het vaderlijk huis te Hebron verwijderde, misschien om het troosteloos klagen van Jakob over het verlies van Jozef (hoofdstuk. 37:35) en Rubens verwijten over de raad, die hij (hoofdstuk. 37:26 vv.) de broeders gegeven had, te ontgaan; of omdat hem het verzwijgen van de misdaad te zwaar was, en hij keerde in tot een man van Adullam (verborgen verblijfplaats), een plaats ongeveer zes uur noordwestelijk in de vlakte van het gebergte van Juda Jozua 12:15; 15:35; 1 Samuel. 22:1) gelegen, wiens naam was Hira 2) (adel). Aan deze sloot hij zich in vriendschap aan (vs.12,20).

1) Hiermee reeds wil de Schrift wijzen op de eerste van veel zondige daden van Juda. Zijn heengaan, zijn weggaan van zijn broeders is of wordt de bron van vele zedelijke rampen..

2) Alvorens de geschiedenis van Jozef verder te verhalen, vlecht Mozes hier de geschiedenis van Juda in, welke van meer belang is dan men zou denken, daar zij met de afkomst van de Verlosser in verband staat..

2. En a) Juda zag aldaar de dochter van een Kanaänitisch man, wiens naam was Sua (rijkdom); en hij nam haar tot vrouw, en ging tot haar in.

a) 1 Kor.2:3

3. En zij werd bevrucht en baarde een zoon, en hij noemde hem Er (wachter).

4. Daarna werd zij weer bevrucht en baarde een zoon, en zij noemde hem Onan (kracht).

5. En zij voer nog voort, en baarde een zoon, en noemde zijn naam a) Sela (vrede); doch hij was te Chezib (misleiding), of Achsib, eveneens in de vlakte van Juda gelegen Jozua 15:44; 19:29) toen zij hem baarde.

a) Numeri. 26:20

6. Juda nu nam een vrouw voor Er, zijn eerstgeborene, die waarschijnlijk toen nog zeer jong was; en haar naam was Thamar (palm).

7. Maar Er, de eerstgeborene van Juda, was kwaad in de ogen des HEREN, daarom doodde hem de HEERE, 1) nam hem door een vroegtijdige dood weg, welke onmiskenbaar een goddelijk gericht was (Psalm. 55:23 Spreuken. 10:27).

1) Juda's losrukken van zijn vaderhuis, dat aanleiding tot zijn huwelijk gegeven had, liet verwachten, dat hij geen zegen kon hebben. Het volgende bevestigt dan ook, hoe groot een gevaar er voor Jakob's zonen in lag, om door huwelijken met Kanaänitische vrouwen (hoofdstuk. 46:10) de roeping van hun stam te vergeten, en in de zonde van Kanaän weg te zinken. De in dit hoofdstuk vermelde gruwelen bewijzen genoegzaam, dat de door Jozefs wegvoering reeds voorbereide verplaatsing van het uitverkoren geslacht naar Egypte noodzakelijk was, wanneer het voor verderfelijken invloed van de Kanaänieten beveiligd zou worden..

8. Toen zei Juda tot Onan, zijn iets jongere zoon: Ga in tot uw broeders vrouw, en trouw haar in uw broeders naam, en verwek uw broeder nakomelingen. 1)

1) De hier voor de eerste maal vermelde Leviraats-echt, die ook bij de Indianen, Perzen en andere volken van Azië en Afrika gevonden wordt, is niet gegrond op een goddelijk bevel, maar op een oude, misschien uit Chaldea afkomstige gewoonte; zij bestond daarin, dat wanneer een gehuwd man zonder mannelijke nakomelingen stierf, diens broeder, of, zo er geen broeder was, de naastvolgende bloedverwant, verplicht was de weduwe te huwen, en de bij haar verwekten eerstgeborene als de zoon van de gestorvene in de geslachtsregisters te laten opnemen. De Mozaïsche wet heeft deze gewoonte niet opgeheven, maar in Deuteronomium. 25:5 vv. slechts in zoverre beperkt, dat zij meer een plicht van liefde dan een wettige dwang was. Wie die plicht niet wilde vervullen, was van de wettige dwang vrij, wanneer hij de smaad van het niet vervullen van een liefdeplicht aan de gestorvene wilde dragen..

Ofschoon omtrent deze huwelijken met de broeder, opdat de overgebleven broeder aan de gestorvene nakomelingen zou verwekken, geen wet iets had voorgeschreven, behoeft het toch geen verwondering te wekken, dat de mensen daartoe alleen door een natuurlijk instinct geneigd zijn. Want daar enkele mensen geboren worden om het gehele menselijke geslacht in stand te houden, schijnt de natuur geweld aangedaan te zijn, indien iemand zonder kinderen sterft. Zij hebben het voor menselijk gehouden, enige naam voor de gestorvene te verwerven, waaruit bleek, dat zij hadden bestaan. Doch één reden was er bovenal dat de kinderen van de overgebleven broeder aan de gestorvene werden toegerekend, opdat er niet één dorre tak in de familie zou zijn. En op deze wijze hebben zij de smaad van de kinderloosheid opgeheven..

9. Doch Onan wetende, dat dit zaad voor hem niet zou zijn,
1) zo geschiedde het, als hij tot zijn broeders vrouw inging, dat hij het verspilde op de aarde, om zijn broeder geen nakomelingen te geven.

1) Dit was niet slechts liefdeloosheid jegens de gestorven broeder gepaard met lage hebzucht naar diens bezitting en erfenis, maar tevens een misdaad tegen de goddelijke instelling van de echt en haar doel. Naar deze Onan en zijn gruweldaad heeft de afschuwelijke zonde van de zelfbevlekking de naam van Onanie verkregen. Die zonde is een vermoordster van de kracht van de voortplanting, een duivelse misdaad, tegen zijn nakomelingen en tegen zijn eigen leven. Die onnatuurlijke gruwel is zelfmoordend, als een pest, die in het duistere voortsluipt en ziel en lichaam verderft..

Door zijn huwelijk met de weduwe van Er bleef Onan nog immer de tweede. Hem viel niet de erfenis van zijn broeder ten deel, maar de zoon, welke hij bij Thamar gewinnen zou. De zonde hier beschreven en veroordeeld, wordt in onze dagen openlijk verkondigd, aangeprezen en verdedigd. Zo diep is ons geslacht verbasterd..

10. En het was kwaad in de ogen van de HEERE wat hij deed, daarom doodde Hij hem ook. 1)

1) Ziet gij die jongeman met dat bleke gelaat, met die ingevallen ogen, met die wankelende tred. Het liefst is hij in de eenzaamheid; zijn lichtgeraaktheid en ontevredenheid stoten de makkers van hem af; tot inspanning van lichaam en geest is hij ongeschikt; laat neerliggen in de morgenstond, vroeg zich neerleggen in de avond, gedurig als in een halve slaap; zo sleept hij het leven voort. Dat is een Onanist. Ontvlucht hem, reine van deze zonde! opdat hij u niet lere, wat de oorzaak van zijn ellende is! Wat zal ervan hem worden? Bezoekt na weinig tijd die ziekenkamer; daar ligt die zelfmoordenaar verlamd terneer, om spoedig te sterven, of wellicht kunt ge hem in het gesticht van de krankzinnigen vinden. Wordt hij daarvoor nog bewaard, in de maatschappij betekent hij nimmer veel; hij is gespaard om een verbleekt, ziekelijk kroost te aanschouwen. Mijdt, jongelingen! die zonde; zij is een uitvinding van de hel. Zij is erger dan de pest..

11. Toen zei1) Juda tot Thamar zijn schoondochter: Blijf weduwe in uw vaders huis, totdat mijn zoon Sela groot wordt. Hij was echter geenszins voornemens haar ook deze man te geven, maar zocht slechts van de eerder gemelde gewoonte vrij te worden; want hij zei, daar hij volgens het gewone bijgeloof, Thamar voor een haar mannen verderf aanbrengende vrouw aanzag: Dat niet misschien deze ook sterve, gelijk zijn broeders! Zo, met zulk een hoop op de toekomst, ging Thamar heen naar Enaïm of Enam Jozua 15:34) van waar zij afstamde (vs.14) en zij bleef in haar vaders huis, gelijk verstoten vrouwen of weduwen pleegden te doen (Leviticus. 22:13).

1) Mozes doet uitkomen, dat Thamar niet vrij was, om met een ander gezin zich door een huwelijk te verbinden, zolang Juda haar onder zijn macht wilde houden. Wel is het mogelijk, dat zij zich uit eigen beweging aan de macht van haar schoonvader heeft onderworpen, hoewel zij had kunnen weggaan. Deze woorden schijnen echter te betekenen, dat het èn gewoonte was èn tot de zeden behoorde, dat Thamar niet in een andere familie mocht overgaan, tenzij met toestemming van haar schoonvader, totdat er een opvolger was, die bij haar zaad kon verwekken. Hoe het ook zij, Juda handelde zeer onbillijk, door haar geheel aan zich verbonden te houden hoewel hij besloten had, haar te bedriegen. Er was geen enkele

reden voor, waarom hij weigerde, haar uit zijn huis als een vrije te laten gaan, tenzij dat hij bezorgd geweest is, dat men hem van onbestendigheid zou beschuldigen. Maar deze nauwgezetheid moest niet zo erg zijn dat hij jegens zijn dochter trouweloos en wreed werd. Voeg er nog bij, dat dit onrecht uit een verkeerde mening was ontstaan, daar hij, de oorzaak van de dood van zijn zonen niet overwegende, vals en onrechtvaardig de schuld overbrengt op een onschuldige vrouw. Hij gelooft, dat een huwelijk met Thamar ongelukkig is, waarom laat hij dan niet toe, dat zij voor zichzelf zorg draagt en elders een man zoekt? Maar ook hier handelt hij verkeerd, dat, terwijl de oorzaak van hun dood bij de zonen zelf schuilt, hij, omtrent Thamar zelf, wie hij niets kan toerekenen, een verkeerd oordeel velt. Waaruit wij leren, dat, zo dikwijls ons iets ongunstigs te beurt valt, wij niet op een ander de schuld moeten werpen, noch vermoedens koesteren, maar zelf onze zonden onderzoeken. En dat wij er ons voor wachten, om zulk een dwaze schaamte te hebben, dat, terwijl wij ons beijveren, om onze naam bij de mensen zuiver te houden, wij meer zorg besteden, om voor God een goed geweten te hebben..

II. Vs.12-26. Als Thamar ziet, dat haar schoonvader haar zijn derde zoon onthoudt, plaatst zij zich gesluierd aan de weg. Juda komt tot haar; zij wordt zwanger en zal nu, als echtbreekster verbrand worden; bij haar wegvoering zendt zij hem drie panden die zij van hem geëist had, waarop deze zijn zonde erkent en haar vrijspreekt.

12. Als nu vele dagen verlopen waren, en Sela volkomen de leeftijd bereikt had, waarop zijn beide gestorven broeders haar gegeven waren, stierf de dochter van Sua, 1)de vrouw van Juda! daarna troostte zich Juda 2) (hoofdstuk. 50:10) en hij ging op tot zijn schaapscheerders, 3)om het gebruikelijke feest met hen te houden (hoofdstuk. 31:19), naar Timna toe, op het gebergte (Jozua 15:10,57; 19:43) hij, en Hira, zijn vriend, de Adullamiet.

1) "De dochter van Sua." Het is wel opmerkelijk, dat nimmer de naam van Juda’s vrouw genoemd wordt. Ongetwijfeld, daar dit huwelijk niet naar de wil van de Heere was..

2) D.w.z. Hij hield op met treuren, ook omdat de dagen van rouwbedrijven voorbij waren..

3) Het schaapscheren was een grote gebeurtenis in het herderlijke leven, en werd gevolgd door grote feesten, waarop vrienden en buren genodigd werden. Daarom nam Juda ook Hira, de Adullamiet, mee..

13. En men gaf Thamar te kennen, zeggende: Zie uw schoonvader gaat op naar Timna, om zijn schapen te scheren.

Mozes verhaalt, hoe Thamar zich over de aangedane belediging gewroken heeft. In het begin heeft zij de list niet bemerkt, wel in het vervolg van tijd. Nadat Sela groot was geworden, ziende dat hij haar onthouden werd, heeft zij op wraak gezind. Er is volstrekt geen twijfel aan, of lang heeft zij bij zichzelf geaarzeld en als het ware over dit plan nagedacht. Want de boodschap, omtrent de reis van Juda, is haar niet als bij toeval geworden, maar daar zij op een gelegenheid zinde, heeft zij wachters aangesteld, die bijzonder op zijn daden zouden letten. Ofschoon nu het plan schandelijk was en een eerbare vrouw onwaardig, vermindert echter de

omstandigheid iets van de misdaad, omdat zij de omgang met Juda niet gezocht heeft, dan toen hij zonder vrouw was. Maar ondertussen wordt zij, door verblindheid van het verstand, door echtbreuk tot een niet minder afschuwelijke misdaad vervoerd. Door de echtbreuk zou de huwelijkstrouw geweld aangedaan worden. Door zulk een bloedschendige daad wordt de natuurlijke eerbaarheid geheel vernietigd. Hierop moet terdege gelet worden, opdat nooit degenen, die beledigd zijn, tot ongeoorloofde middelen de toevlucht nemen. Wellust drijft Thamar niet, om zich aan die zonde over te geven. Wel smart haar het verbod, om te huwen, om thuis zonder kroost te blijven..

Calvijn is dus van oordeel, dat Thamar met de bedoeling is heengegaan, om zich te geven aan Juda, om hem daarmee tevens zijn onrechtvaardigheid tegenover haar voor ogen te houden. Men zou ook kunnen veronderstellen, dat zij dit niet terstond van plan is geweest, maar bedoeld heeft, om door haar vertoning aan die plaats, Juda te laten zien, welke onbillijkheid hij beging, om haar aan zijn zoon te weigeren. Dat zij dus eerst na de vraag van Juda zich tot die zonde geleend heeft..

Ook dr. Van Ronkel is deze mening toegedaan. Immers wij lezen (bladz.407) van zijn "Bijbellezingen." Hij (n.l. Juda) week tot haar naar de weg en zei: Kom toch, laat mij tot u ingaan;" temeer bewijs voor hetgeen volgt: "want zij wist niet, dat het zijn schoondochter was." Iets dergelijks had Thamar niet verwacht, ook niet bedoeld; maar zij wist, dat Juda weduwnaar was. Zij had recht op de zoon, die de vader haar echter onthield. Toch wilde zij zo gaarne van het geslacht van het verbond kroost hebben. "Zal het nu wellicht de vader zelf in plaats van de zoon moeten zijn? Mocht zij wellicht daartoe met Er, en Onan niet in nauwer gemeenschap van het vlees treden?" Want dit, dunkt ons, doet de Schrift wel zeer duidelijk uitkomen, dat er eigenlijk geen echtelijke omgang nog tussen Thamar en Juda’s zonen had plaats gevonden. Daarom blijft het vermoeden van gepleegde bloedschande hier dan ook verre..

14. Toen legde zij de kleren van haar weduwschap van zich af, en trok meer prachtige klederen aan; zij bedekte zich met een sluier (hoofdstuk. 24:65), en bedekte zich met deze, om niet gekend te worden; en zette zich aan de ingang, aan de poort van Enaïm, van de twee fonteinen,
1) die op de weg naar Thimna is; zodat Juda wanneer hij van het feest terugkeerde, voorbij haar komen moest: want zij zag, dat Sela groot geworden was en zij hem, evenwel niet tot vrouw was gegeven, gelijk men haar beloofd had (vs.11). Zij wilde zich daarom aan Juda houden, om zaad uit zijn familie te verkrijgen. 2)

1) "De twee fonteinen." Alzo hebben onze Statenvertalers het Hebreeuwse woord Mynye (Enajim) overgezet. Onze Kanttekenaren tekenen aan: Dit kan ook een stad zijn. Dit is, o.i. ook een betere vertaling. De zin is dan, dat zij zat aan of bij de poort van Enajim of Enam. Jozua 15:34)

2) Om nakomelingen te verkrijgen zagen wij vroeger (hoofdstuk. 19:30 vv.) Lots dochters zich bij hun vader leggen; om zaad uit het uitverkoren geslacht te ontvangen, zien wij later Ruth, op raad van haar schoonmoeder, zich bij Boaz neerleggen (Ruth 3). Onze geschiedenis

staat in het midden tussen deze beide: evenals Ruth heeft Thamar het verlangen naar vereniging met het volk van God; met Lots dochters heeft zij de grote dwaling gemeen, dat zij tot het bereiken van haar doel zelfs de bloedschande niet schuwde. Zij handelt dus niet, om bevrediging van vleselijke lust te verkrijgen; integendeel, wat in zulk een geval, ware het mogelijk, zou vermeden geworden zijn, wordt hier gezocht, namelijk de werkelijke ontvangenis, of, om de smaad van de kinderloosheid te ontgaan, of, om een bepaald geslacht te helpen voortplanten..

15. Als Juda haar zag, zo hield hij haar voor een hoer 1) omdat zij haar aangezicht bedekt had, zodat hij zijn schoondochter niet kon herkennen, en de wijze, waarop zij daar tegen de avond terneer zat, hem aan geen andere kon doen denken.

1) Er waren onder de Kanaänieten veel hoeren, voornamelijk, die zich openlijk ter ere van Astarte, de godin van de liefde, prijsgaven, en dan het ontvangen loon haar ten geschenke brachten (Deuteronomium. 23:17 vv.). De geitenbok was een aan Astarte geheiligd dier en werd het liefst haar ten geschenke gebracht..

In het Hebreeuws Zonah. Hieruit blijkt, dat zij niet alleen niet een priesteres van Astarte was, maar ook daarvoor niet door Juda gehouden werd. Dan toch moest het woord Kedéscha gebruikt zijn..

16. En hij week tot haar naar de weg, en zei: kom toch, laat mij tot u ingaan: want hij wist niet, dat zij zijn schoondochter was. En zij zei, sprekende als een hoer, gelijk hij meende dat zij was: Wat zult gij mij geven, dat gij tot mij ingaat? 1)

1) Thamar wil een zeker onderpand hebben, dat zij zich op de genomen wraak over het onrecht kan beroemen. Het is niet twijfelachtig, of God heeft Juda verblind, zoals hij waardig was. Daarvan kwam het dan ook, dat hij de stem van zijn eigen schoondochter niet herkende, met wie hij een bepaalde tijd familiair had omgegaan. Vervolgens indien een onderpand van de beloofde bok moest gegeven worden, hoe dwaas dan, dat hij zijn ring aan een lichtekooi gaf? Daargelaten dat het ongerijmd was, om nog wel een dubbel onderpand te geven. Het staat derhalve vast, dat hij toen van alle oordeel is beroofd geweest en dat dus dit alles om geen andere oorzaak door Mozes is beschreven, dan opdat wij zouden weten, dat het verstand van deze ongelukkige door een rechtvaardig oordeel van God is verduisterd geweest, die zonde met zonde bedekkende, het licht van de Geest heeft uitgedoofd..

17. En hij zei: Ik zal u een geitenbok van de kudde zenden, En zij zei: Zo gij pand zult geven, tot gij hem zendt. 1)

1) Uit deze voorwaarde blijkt genoegzaam, dat het Thamar niet te doen was om bevrediging van zinnelijke begeerten, maar om Juda later op zijn onbillijkheid te wijzen, op zijn ongerechtige handelingen tegenover haar. Het is haar nu te doen, om bij Juda nakomelingschap te verkrijgen, kinderen van het Verbond.

18. Toen zei hij: Wat pand is het, dat ik u geven zal? En zij zei: Uw zegelring en uw snoer, waaraan gij de ring op de borst draagt, en uw staf, die in uw hand is:1) hetwelk hij haar gaf, en ging tot haar in, en zij ontving bij hem.

1) Zulke panden moesten zodra mogelijk gelost worden, omdat geen man van stand zich gaarne zonder deze tooisels in het openbaar liet zien..

"Ieder van de Babyloniërs," zegt Herodotus (I, 195) draagt een zegelring door mensenhanden gesneden, en boven op iedere staf is iets gemaakt, een appel of een roos. Dezelfde gewoonte bestond ook in Kanaän, gelijk wij in Juda zien. Deze onderpanden waren bewijzen van aanzien en vertrouwen. Wie iemands zegelring bezat, had het bewijs van zijn ongeschokt vertrouwen. Daarom zegt de Heere van Zerubbabel: En Ik zal u stellen als een zegelring, want Ik heb u verkoren, spreekt de Heere der Heerscharen (Hagg.2:24), om daarmee te betuigen, dat deze door Hem was uitverkoren en Zijn ongeschokt vertrouwen genoot. Zie Jer.22:24.

19. En zij maakte zich op van de plaats op de weg, en ging heen naar haar vaders huis, en legde haar sluier van zich af, en zij trok weer de kleren van haar weduwschap aan. 1)

1) Dat Thamar de kleren van haar weduwschap aantrekt, is weer niet zonder bedoeling en bevestigt de mening, dat zij het vorige niet met slechte bedoelingen gedaan heeft. Met dat aantrekken van die kleren verklaart zij, dat zij de schoondochter van Juda is, de weduwe van zijn zoon Onan..

20. En Juda, toen hij tot zijn huis gekomen was, zond de geitenbok door de hand van zijn vriend, de Adullamiet, om het pand uit de hand van de vrouw te nemen, maar hij vond haar niet.

21. En hij vroeg de lieden van haar plaats, van Enaïn, zeggende: Waar is de hoer, die bij deze twee fonteinen aan de weg was? En zij zeiden: Hier is geen hoer geweest; want Thamar was door niemand daar opgemerkt.

22. En hij keerde weer tot Juda, en zei: Ik heb haar niet gevonden; en ook zeiden de lieden van die plaats: Hier is geen hoer geweest. Wat wilt gij dan doen?

23. Toen zei Juda: Zij neme het voor zich, zij behouden de panden, opdat wij misschien niet, door verder navragen, tot verachting worden; wij hebben gedaan wat wij konden en moesten doen; zie, ik heb deze bok gezonden; maar gij hebt haar niet gevonden. 1)

1) Juda wil veel liever de ring verliezen, dan de zaak verder ruchtbaar maken en stof geven voor de algemene gesprekken. Hij wil liever zijn geld dan zijn goede naam verliezen. Anders had hij er ook voor moeten vrezen, om zo wreed te zijn. Maar hij heeft voornamelijk de schande van de hoererij gevreesd. Waaruit wij zien, dat de mensen, die niet door Gods Geest bestuurd worden, gewoonlijk meer geven om de mening van de wereld, dan wel om het oordeel van God. Want waarom kwam hem, toen hij geprikkeld werd door de lusten van het vlees, niet in de gedachte: ziedaar nu ben ik onteerd bij God en Engelen. Waarom, toen de

wellust had uitgewoed, werd hij tenminste niet schaamrood bij de stille overdenking van zijn zonde? Hij achtte het voldoende, zich voor publieke eerloosheid te vrijwaren..

24. En het geschiedde omtrent na drie maanden, dat men Juda te kennen gaf, zeggende: Thamar uw schoondochter heeft gehoereerd, en ook zie, zij is zwanger van hoererij. Zult gij dat ongestraft laten voorbijgaan? Toen zei Juda, als opperhoofd van de familie, en daardoor ook haar rechter: Breng ze hiervoor, dat zij, die als verloofde van mijn zoon zich aan echtbreuk schuldig gemaakt heeft, verbrand worde!
1)

1) Volgens de Mozaïsche wet werden echtbreeksters of bruiden, die haar belofte verbroken hadden, gestenigd (Deuteronomium. 22:20 vv.); op vleselijke omgang met de moeder en de dochter, zowel als op hoererij van dochters van de priesters, stond daarentegen de straf van de verbranding (Leviticus. 20:14; 21:9). Deze laatste straf schijnt in de patriarchale tijd ook voor het eerste geval bepaald geweest te zijn en wel het levend verbranden zonder steniging vooraf..

Hoe weinig verstaat toch de mens van nature de ware gerechtigheid; voor anderen is hij scherp; voor zichzelf echter zacht. Het binnenste van de harten moet in gerechtigheid veranderd worden, opdat men in gerechtigheid zal kunnen handelen..

25. Als zij uit haar vaders huis, voorgebracht werd, om verbrand te worden, schikte zij tot haar zweer, zond zij tot haar schoonvader het drievoudige pand en een bode, om te zeggen: Bij de man, van wie deze dingen zijn, ben ik zwanger; en zij zei, door middel van die bode: Beken toch van wie deze zegelring, en deze snoeren, en deze staf zijn.

Hoe kies handelt Thamar hier! Zij beschuldigt niemand, ook Juda niet, in het openbaar. Zij geeft zelfs de panden uit haar hand en stelt zich daarom geheel vrijwillig ter beschikking van haar schoonvader. Maar ook, hoe weet zij daardoor het gemoed van Juda te vertederen en hem tot openlijke schuldbelijdenis te brengen. Niet alleen tot belijdenis van de laatste zonde, maar ook van de eerste, dat hij haar wederrechtelijk aan Sela heeft onthouden.

26. En Juda kende ze, en zei: Zij is rechtvaardiger dan ik;
1) haar schuld is niet zo groot als de mijne, daarom, omdat ik haar, gelijk ik toch verplicht was, aan mijn zoon Sela niet gegeven heb. Hij liet vervolgens haar, die nochtans reeds zijn vrouw geworden was, in zijn eigen huis brengen. En hij bekende haar voortaan niet meer, om niet het schandelijke, dat in deze omgang gelegen was, voort te zetten.

1) Hier schijnt een keerpunt in Juda’s leven gekomen te zijn. Spoedig vinden wij hem weer met het vaderhuis verenigd (hoofdstuk. 42:1-4); bij zijn vader in bijzondere achting staande (hoofdstuk. 43:1-5; 46:28). Bij Jozef voert hij op welsprekende wijze het woord (hoofdstuk. 44:14-34). Meermalen worden bij hen, die een goede grond van de godvruchtige opvoeding van hun ouders in het hart dragen, zware afdwalingen, wanneer zij bij hen tot bewustzijn komen, middelen en aanleiding tot een des te meer besliste bekering..

Juda verootmoedigde zich hier op een voor God aangename wijze, zodat wij dan ook veilig kunnen aannemen, dat sedert dit uur er een gehele ommekeer in zijn in- en uitwendig leven heeft plaats gehad. God geeft dan ook later nog een zegen op deze vrucht..

III. Vs.27-30. Thamar baart een tweeling, onder bijzondere omstandigheden, doch die, volgens gemaakte ervaringen, niet onmogelijk zijn. Daardoor komt niet het kind, van hetwelk men dit eerst dacht, maar het andere tot de eerstgeboorte. Het een wordt Perez, het andere Zera genoemd.

27. En het geschiedde ten tijde, als zij baren zou, zes maanden, nadat het aan Juda bekend was geworden (vs.24), ziet a) zo waren, evenals vroeger bij Rebekka (hoofdstuk. 25:24) tweelingen in haar buik. 1)

a) 1 Kronieken 2:4

1) Dit was duidelijk een beschikking van God, om Thamar te reinigen van Juda's bijgelovige verdenking (vs.11) en om de eigenlijke oorzaak aan te wijzen, waarom zijn beide zonen zo spoedig na elkaar hadden moeten sterven; want God, haar zonde niet aanziende, gaf haar met één ontvangenis zaad voor beide mannen..

28. En het geschiedde als zij baarde, dat een de hand uitgaf, dat van het kind, in plaats van het hoofd, een hand te voorschijn kwam; en de vroedvrouw, die aanstonds de verkeerde ligging en de noodzakelijkheid om het om te kerenerkende, nam deze, en zij bond een scharlaken draad om zijn hand, eer zij die terugschoof, om nauwkeurig het kind aan te wijzen, dat het eerst in de geboorte gekomen was, zeggende: Deze komt het eerst uit. Daar toch aan de eerstgeboorte grote rechten verbonden waren, was het van belang nauwkeurige aanwijzing te kunnen geven.

Hoewel Juda voor zijn dwaling en Thamar voor haar ongeoorloofde manoeuvres vergiffenis heeft ontvangen, wil de Heere toch bij de baring zelf een teken geven, om hen beide te vernederen. Want wel was het vroeger geschied bij Jakob en Ezau, maar de reden is verschillend. Wij weten toch, dat voortekenen nu eens ten goede en dan ten kwade kunnen uitgelegd worden. Hier nu is het niet twijfelachtig, of de tweelingen waren bij de baring zelf tekenen van de eerloosheid van de ouders. Want zowel voor hen zelf was het nuttig de herinnering aan hun schande te vernieuwen, als ook was het tot een publiek voorbeeld, opdat deze schanddaad tot in eeuwigheid bekend zou zijn..

29. Maar het geschiedde, als hij, ten gevolge van de hulp van de vroedvrouw, zijn hand, weer introk, ziet, zo kwam zijn broeder uit, die daardoor van de verhindering, die hem belette uit te komen, vrij geworden was, en zij zei: Hoe zijt gij doorgebroken? op u is de breuke! 1) gij hebt U met geweld de eerstgeboorte genomen! En men noemde hem a) Perez (doorbreker).

a) MATTHEUS.1:3

1) De Joden willen de eersten zijn in de hemel; maar zij trekken de handen van Christus af: de heidenen treden met groot geweld toe, en komen in de vriendschap van Jezus Christus. (MATTHEUS.20:16).

30. En daarna kwam zijn broeder uit, om wiens hand de scharlaken draad was; en men noemde hem Zera (opgang) omdat hij zich het eerst vertoond had.

Van Perez stamt vooreerst Nahezzon af, de vorst van Israël gedurende de tocht door de woestijn (Numeri. 2:5vv.), vervolgens David (Ruth 4:18-22), en eindelijk onze Heiland Jezus Christus. (MATTHEUS.1:1-16). Waarom, zo vragen wij aan het einde van dit hoofdstuk, met Luther, heeft God en de Heilige Geest zulke schandelijke dingen laten optekenen en voor ons bewaren, zodat zij in de Kerk verhaald en gelezen worden? Antwoord. "Opdat niemand op zijn gerechtigheid en wijsheid trots en vermetel zijn, en niemand om zijn zonden wanhopig worde. Ten tweede, opdat blijke, dat Christus geboren is uit vlees, dat zondig en bevlekt was. De Heilige Geest heeft Hem zo diep mogelijk in de zonde willen leggen. Ten derde is ook op te merken, dat God alzo het zaad van Abraham aangenomen en verkoren heeft, dat Hij ook de arme heidenen naar het vlees niet heeft willen verwerpen en zij naar de natuurlijke rechten ook moeders, broeders, vaders en zusters van Christus zijn moesten." Hetzelfde geldt van de Moabietische Ruth en de hoer Rachab, die beiden als de stammoeders van Christus genoemd worden..

Ja, Thamar is gewis een van die Bijbelheiligen, gelijk het gereformeerde hart die erkent en eert; wel overtuigd dat zij mensen bleven en daarom ook hun zonden hadden; vastelijk gelovende, dat al wat er goeds en innigs uit hen sprak en werkte, alleen een gave van Gods genade was; Thamar neemt een eervolle plaats in onder dat viertal vrouwen, die ons in het geslachtsregister van de Heere genoemd worden: Thamar, Rachab, Ruth en Bathseba. Al deze vrouwen, op wier hoofse vroomheid veel af te dingen zou hebben, munten toch evenwel gelijk door één gemeenschappelijken karaktertrek uit: door de toewijding van een alleswagende en alles opofferende liefde, die niet de lusten van het vlees, maar die, in en door de vleselijke vereniging, de persoon zelf en, in deze, wederom een hoger doel najagen. Dat is het hoogste en reinste in de echt vrouwelijke liefde, die ach zo schaars gevonden wordt. Deze liefde geeft zichzelf, en denkt niet om en ducht niets voor zichzelf..

HOOFDSTUK 39.

JOZEFS DIENST, KUISHEID EN GEVANGENIS.

I. Vs.1-6. Jozef, door de Ismaëlieten aan Pótifar in Egypte verkocht, wordt door Gods zegen verheven van slaaf tot de rang van huisbestuurder. Dit is de voorschool voor zijn latere roeping tot grootvizier van geheel Egypte, welke de Heere hem toegedacht heeft.

1. Jozef 1) nu werd, gelijk reeds in hoofdstuk 37:28,36 meegedeeld is, naar Egypte afgevoerd; en Pótifar, 2) een hoveling van Farao, een overste van de lijfwacht, een Egyptisch man3) kocht hem uit de hand van de Ismaëlieten, die hem daarheen afgevoerd hadden.

1) Thans zou de grote stap tot bevordering van de goddelijke raad van het heil gedaan worden. Jakob's geslacht mocht, gelijk het reeds jaren te voren aan Abraham voorspeld was (hoofdstuk. 15:13), uit het land van de belofte naar een vreemd land heentrekken. Onder de Kanaänieten kon Jakob's huis niet langer vertoeven, zonder, of zich te verstrooien en eenheid of zelfstandigheid te verliezen, of in twist te geraken met de bewoners van het land. Zij moesten een volk worden in het meest beschaafde land van de toenmalige wereld, en toch zo scherp mogelijk afgescheiden van de inwoners..

Met dit Hoofdstuk begint de eigenlijke geschiedenis van Jozef als hoofdpersoon. In hoofdstuk 37 was hij nog in het huis van zijn vader, nu is hij daar buiten en wordt door de Heere langs diepe wegen, tot die hoogte gebracht, welke voor hem bestemd was..

2) "Pótifar." Deze naam herinnert aan de vroegere tijden van Egypte, waarin Phra als zonnegod werd vereerd. Potifar = Peti fra, aan de zonnegod gewijd..

3) In dit eerste vers staat niet zonder betekenis, dat Pótifar een hoveling van Farao was; een overste van de lijfwacht en een Egyptisch man. Want, én met Farao zou Jozef in betrekking komen én met Pótifar als overste van de lijfwacht, als opperscherprechter én met Egypte. Dit alles heeft de Heilige Schrijver hier duidelijk willen doen uitkomen..

2. En de HEERE1) was met Jozef, a) regeerde hem door zijn Geest, zodat hij met stille overgave in zijn lot en in godzalige trouw zijn dienstwerk verrichtte. Hij zegende hem nu ook op in het oog vallende wijze, zodat hij een voorspoedig man was, gelukkig in alles wat hij deed (Psalm. 1:1-3); en, wel bestuurde de Heere het zó, dat hij niet op het veld in een slavenhuis was, maar in het huis van zijn heer, de Egyptenaar.

a) Vs.21 Hand.7:9

1) Jehova was met Jozef. De Verbondsgod gaat, met Zijn raadsbesluiten en met de zaak van Zijn rijk, overwinnend door de gehele wereld, door alle onrecht en smaad van de Zijnen. Jozef is thans de drager van de gehele ontwikkeling van de oudtestamentische Theocratie, en aan de draad van zijn zwaar bedreigd leven, waarover steeds het zwaard van de scherprechter zweeft, hangt, voor zover mensenogen reiken, het lot van Israël en het lot van de wereld.

Gods almacht mag en kan Zijn zaak aan zulke draden hangen: aan Jozef in de gevangenis, aan Mozes in het kistje tussen het Nijl-riet, aan David in de spelonk van Adullam. De Voorzienigheid is zeker van Haar zaak.

3. Als nu zijn heer zag, dat de HEERE met hem was, en dat de HEERE al wat hij deed, door zijn hand voorspoedig maakte.

Hieruit blijkt wel duidelijk dat de gunst van God ten opzichte van Jozef niet op algemene of gewone wijze aan het licht trad, wanneer zij door een profaan mens, en voor die zaken geheel blind, kon opgemerkt worden. Hoe schandelijk is dan onze ondankbaarheid, indien wij niet alle voorspoed tot God als Bewerker terugbrengen, daar de Schrift ons zo dikwijls vermaant dat bij de mensen niets gedijt, noch plannen, noch arbeid, noch welke middelen men ook bedenkt, dan datgene, hetwelk God zegent. Dat nu Pótifar daarom er groot belang in zag, om hem tot heer over zijn huis aan te stellen, daaruit zien wij dat ook profane mensen door de ware Godsvrucht zo kunnen getroffen worden, dat zij God de eer ervan moeten geven..

4. Zo vond Jozef genade in zijn ogen, en hij klom spoedig op van de laagste trap van de dienstbaarheid en hij diende hem, werd zijn kamerdienaar; en hij stelde hem vervolgens over zijn huis en al wat hij had, gaf hij in zijn hand; 1)hij maakte hem tot zijn huisverzorger, en vertrouwde hem niet slechts het oppertoezicht over zijn huishouding toe, maar ook de besturing van al zijn goederen.

1) Waar Jozef door zijn broeders als slaaf verkocht was, daar gaf God hem dit voorrecht, om hem enigszins in zijn lot te troosten, maar ook om hem voor te bereiden op datgene, wat hem wachtte, om hem vertrouwen op Zijn vaderlijke gunst en liefde in te storten, opdat als straks nieuwe beproevingen kwamen, hij niet moedeloos zou worden..

5. En het geschiedde van toen af, dat hij hem over zijn huis, en over al wat het zijne was, gesteld had, dat de HEERE het huis van de Egyptenaar zegende om Jozefs wil; a) ja de zegen van de HEERE was in alles wat hij had, in het huis en in het veld. 1)

a) Hoofdstuk 30:27

1) God was met Jozef, en zo komt hij, gelijk later de Heere Jezus Christus in de hoogste mate, als een gezegende, nergens dan met een zegen. Trouwens overal, waar de kerk, waar slechts één gelovige is, daar is ook zegen. Op het schip, waar Paulus is, worden tweehonderd zesenzeventig zielen behouden, en, waar Jozef is, daar gaat het Pótifar bij uitnemendheid wél; zodat niet de hoofdlieden Julius en Pótifar, maar Paulus en Jozef eigenlijk op die plaatsen de eersten waren..

Ter wille van Jozef werd het huis van Pótifar gezegend. Zo doet God altijd. Indien er tien rechtvaardigen in Sodom zouden geweest zijn, zou Hij deze stad hebben gespaard. Trouwe en vrome dienstknechten bidden ook voor hun meesters en vrouwen. De Heere hoort de zuchten van zijn kinderen..

6. En hij liet alles wat hij had in Jozefs hand; gelijk de trage Oosterlingen, wanneer zij een vertrouwde bediende hebben, aan deze graag onvoorwaardelijk volmacht geven en zich om niets bekommeren. Pótifar vertrouwde hem geheel, zodat hij met hem van geen ding kennis had, 1) behalve van het brood dat hij at; 2) ten opzichte van de spijzen nam hij de Egyptische regels waar en de strenge afzondering van de Hebreeuwse knecht (hoofdstuk. 43:32; 46:34). En Jozef was, evenals zijn gestorven moeder, schoon van gedaante, en schoon van aangezicht. 3)

1) Onder de voorwerpen van de akkerbouw, welke in de Egyptische graven afgebeeld zijn, vindt men dikwijls een huisverzorger, die boek over de oogst houdt. In een graf te Kum el Ahmar ziet men de schrijftafel van de huisverzorger met al haar toebehoren.

2) Volgens Herodotus, bediende zich geen Egyptenaar van mes, vork of braadspit van een Griek of andere vreemdeling; hij at zelfs nooit van het vlees van een reine stier, zo deze met het mes van een Griek gedood was..

3) Daar voor de heilige Jozef de schoonheid van gedaante een oorzaak van veel verdriet is geweest, zo laten wij daaruit leren, om niet zo zeer de gaven van het lichaam te zoeken, welke bij de mens in ere zijn, dan wel tevreden met ons lot te zijn. Wij zien, hoe zij, die in schoonheid uitmunten, aan vele gevaren zijn blootgesteld. Want het is zeldzaam en moeilijk, om zich van alle ellenden vrij te houden. Ofschoon in Jozef de vrees voor God zo heerste, dat hij alle onkuisheid verafschuwde, zo heeft echter aan de andere zijde satan hem zóveel ellende veroorzaakt, dat hij uit de gave van God strikken zocht te bereiden om zijn ziel te vangen. Waarom wij God ijverig moeten smeken, dat hij onder zoveel gevaar ons door zijn Geest bestuurt en de gave, waarmee Hij ons begunstigt, van alle smet zuiver houdt..

II. Vs.7-12. Nadat Jozef verscheidene jaren zijn aardse heer getrouw gediend heeft, moet hij nog een zware beproeving doorstaan. Pótifars vrouw in boze lust tot hem ontstoken, beproeft eerst alle listige middelen tot verleiding, openbaart hem vervolgens, onverholen en steeds opnieuw, haar begeerte, en wil hem eindelijk dwingen; maar Jozef volhardt in zijn godsvrucht en blijft haar tegenstaan.

7. En het geschiedde na deze dingen, toen Jozef ongeveer tien jaar Pótifar gediend had, en nu een ouderdom van omtrent zevenentwintig jaar bereikt had, a) dat de vrouw van zijn heer haar ogen op Jozef wierp 1) en, nadat zij haar gunstbetoningen lange tijd tevergeefs aan hem beproefd had, openbaarde zij hem openlijk haar begeerte, zei: Lig bij mij! 2)

a) Spreuken. 7:13

1) De liefde van Pótifars vrouw was voor Jozef gevaarlijker dan de haat van zijn broeders.

Nu bedreigt hem een zwaardere dienstbaarheid: die van de zonde..

Uit de getuigenissen van de ouden weten wij, dat Egypte, tenminste in later tijd, een hoogst zedeloos land was, waarin allerlei wellust heerste, en waar in het bijzonder de echtbreuk zeer

gewoon was. Herodotus verhaalt, dat Farao, de zoon van Sesostris, het verloren gezicht moetende herwinnen door de aanraking van een vrouw, die haar man nimmer ontrouw was geweest, er slechts één enkele gevonden heeft, die hij dan ook terstond tot de zijne nam. Voor het overige leefden de Egyptische vrouwen niet zó afgezonderd van de mannen, als dit anders in het oosten gewoonlijk geschiedde; zij kwamen integendeel in verschillende levensomstandigheden met hen in aanraking..

2) Hier wordt alleen de eerste openbare daad verhaald. Uit tedere kiesheid laat de schrijver na te verhalen, welke lagen en listen zij al aangewend heeft, om Jozef in haar netten te vangen. De Heilige Schrift treedt altijd met de naakte waarheid op, maar in dat optreden komt het immer uit dat heilige mannen van God door de Heilige Geest gedreven, de Schrijvers zijn geweest. Er is dan ook nooit iemand, door het lezen van zulke geschiedenissen, als hier beschreven worden, bedorven. Waar van ongelovige zijde zulks beweerd wordt, daar toont men ook hierdoor, dat met de zonde niet gerekend wordt..

8. Maar hij weigerde het, en zei tot de vrouw van zijn heer Zie mijn heer heeft geen kennis met mij, 1) wat er in het huis is, en al wat hij heeft dat heeft hij in mijn hand gegeven.

1)"Geen kennis met mij". d.w.z. heeft mij de zorg voor alles overgelaten en eist geen rekenschap van mij, van enig ding.

9. Niemand is groter in dit huis dan ik, mijn heer heeft mij in alles gehele volmacht gegeven, en hij heeft voor mij niets onthouden, dan u, daarin dat gij zijn vrouw zijt; 1) hoe zou ik dan zijn vertrouwen geheel misbruikende, dit zo grote kwaad doen, a) en daardoor op zo zware wijze zondigen tegen God. 2)

a) Spreuken. 8:13

1) Op welk een verstandige en kiese manier tracht Jozef haar haar zondige wens onder de ogen te brengen, door de deugden van haar man tegenover hem en haar breed uit te meten, maar ook door haar voor ogen te houden, welk een misbruik van vertrouwen hij zou maken, indien hij aan haar wens toegaf!.

2) Jozef stelt hier de zonde in het ware licht. De zonde tegen zijn heer was in de grond van de zaak zonde tegen God, vergrijp tegen Zijn heilige wil..

10. En het geschiedde, als zij Jozef dag op dag aansprak (vs.7) en hij naar haar niet hoorde, om bij haar te liggen, en, anders dan in tegenwoordigheid van derden, bij haar te zijn.

Wel blijkt hieruit Jozefs standvastigheid en zijn vroomheid van wandel. Op een leeftijd als hij was, in een ondergeschikte betrekking, waarin hij zich bevond, zou het volstrekt geen onmogelijkheid zijn geweest, dat hij had toegegeven. God, de Heere, zorgde er echter voor, dat hij zegevierend uit de strijd te voorschijn kwam. De strijd tussen Jozef en Pótifars vrouw is de strijd tussen het vrouwen- en het slangenzaad. Hij overwint, maar hem worden de

verzenen vermorzeld, doordat hij tijdelijk te ondergaat, maar om straks weer heerlijk te voorschijn te treden. Ook daarin type van de Christus..

11. Zo gebeurde het op zulk een dag, 1) dat haar man niet thuis was (vs.16), en hij in het huis kwam, om zijn werk te doen, en niemand van de lieden van het huis was toen daar binnenshuis.

1) "Op zulk een dag," d.i. een volgende maal. Eerst wordt de verleiding door woorden beschreven, en nu die door daden, en wel door daden van geweld..

12. En zij greep hem bij zijn kleed, om hem tot zich te trekken, zeggende: Lig bij mij! 1)En hij liet zijn kleed in haar hand 2) en vluchtte, en ging uit naar buiten.

1) De vrouw van Pótifar, verlokt door Jozefs schoonheid, wil hem tot overspel bewegen. Dit is in zijn omstandigheden een zeer zware beproeving. Hij bestuurt de gehele huishouding, en geniet het volkomen vertrouwen van zijn heer; nu biedt hem ook zijn gebiederes haar liefde aan. Hij is ver van huis, in een land, vanouds berucht om zijn onkuisheid; wie zal het ontdekken; wie zal het bestraffen? Dag op dag wordt hij aangesproken, en gedurende aangeven tijd, op allerlei wijzen verzocht. Onder zulke omstandigheden zouden duizenden gevallen zijn. Eindelijk grijpt zij hem op de onbeschaamdste wijze aan, in de eenzaamheid. Men kan tien verzoekingen overwonnen hebben, en toch bij de elfde vallen; Jozef blijft onbeweeglijk. Ofschoon slaaf, staat hij in de vrijheid, want hij heerst over zijn hartstochten; ofschoon vluchtende, bewijst hij mannenmoed, want iedere ontvluchting is een eervolle overwinning..

Jozefs gedrag staat, als toonbeeld van kuisheid, in een glinsterend licht naast de geschiedenis van Juda in het vorig hoofdstuk..

Dat de jongelingen Jozef navolgen, die zo rein en schoon was naar het lichaam, maar nog schoner was van ziel..

2) Jozef laat de mantel los, maar het goed geweten houdt hij vast; God zal hem daarvoor een zijden kleed schenken (hoofdstuk. 41:42)

Door zijn kleed in haar hand te laten, zette hij tevens zijn leven op het spel. Hij is echter eerder bereid goed en leven over te geven, dan tegen de wil van God te zondigen..

III. Vs.13-23. Door Pótifars vrouw van een aanslag op haar trouw beschuldigd, wordt Jozef door haar gemaal in de gevangenis geworpen; daar verwerft hij zich, door de zegen van de Heere, een zo volkomen vertrouwen, dat de overste van het gevangenhuis al zijn gevangenen in zijn hand stelt.

13. En het geschiedde, als zij zag, dat hij zijn kleed in haar hand gelaten had, en naar buiten gevlucht was, en alzo met haar bedoelingen niets te doen wilde hebben.

14. Zo riep zij de mensen van haar huis, om een bekendmaking van zijn zijde te voorkomen, en tevens om zich voor zijn weigering te wreken, en zij sprak tot hen, in gehuichelde toorn tegen haar man, die haar eer a) aan zo groot een gevaar had blootgesteld, zeggende: Ziet, hij heeft bij ons de Hebreeuwse man binnengebracht, 1) om met ons, de vrouw des huizes te spotten en tot schande te maken; hij, die lage mens, is tot mij gekomen, terwijl ik alleen was, om bij mij te liggen, en ik heb geroepen met luider stem;

1) Hier zien wij, wat wanhoop doet. Want wegens misdadige hartstocht is de vrouw in een furie veranderd. Waaruit duidelijk blijkt, hoe de wellust, wanneer zij niet gebreideld wordt, de dierlijke driften te voorschijn brengt. Zeker, waar satan eenmaal over de ongelukkige mensen zijn heerschappij heeft uitgeoefend, daar zal hij niet ophouden, hen voort te slepen, totdat hij hen door een geest van zinneloosheid en duizeling hals over hoofd in het verderf heeft gestort. Wij zien ook, hoe hij de goddelozen, welke hij onder zijn heerschappij houdt; tot volharden aanzet. Wel werpt God dikwijls Zijn schrik onder de goddelozen, opdat zij hun eigen misdaad, door angstige vrees voortgedreven, aan de dag brengen. En het is mogelijk, dat in gelaat en woorden de tekenen van een verontrust geweten bij deze onreine vrouw zichtbaar waren, maar satan zet haar zo tot volharden aan, dat zij brutaalweg het plan opvat, om de vrome jongeman in het verderf te storten, en op hetzelfde ogenblik zulk een list bedenkt, waarmee zij hem onschadelijk maakt, alsof zij reeds lang in kalme ogenblikken zijn verderf had gezocht..

Versmade hartstocht wordt niet zelden in dodelijke haat overgezet. In de uiting daarvan, spreekt zij zelfs met minachting "hij" van haar man..

15. En het geschiedde, als hij hoorde, dat ik mijn stem verhief, en riep zo verliet hij zijn kleed bij mij, en vluchtte en ging uit naar buiten. 1)

1) De aanklacht van Pótifars vrouw is een toonbeeld van de kabalen, waarin zich die van alle tijden, ook van de laatsten, afspiegelen kunnen. Dit is het eerste voorbeeld van een vreselijk beliegen in de Heilige Schrift, uitgegaan van een ontuchtige vrouw; een omkering van Jozefs deugd in het tegendeel door de misdadigste en listigste leugen van wraakzucht! Zo werd ook Christus belogen op een wijze, die men als het toppunt van beliegen, als een meesterstuk van een aartsleugenaar kan aanmerken..

16. En zij legde, om enig leugenachtig bewijs voor haar verhaal te hebben, zijn kleed bij zich, 1) totdat zijn heer in zijn huis kwam.

1) Jozef heeft ten tweeden male zijn kleed moeten achterlaten, dat tot misleiding van anderen dienen moest..

17. Toen sprak zij tot hem naar diezelfde woorden, zeggende: De Hebreeuwse knecht 1) die gij 2) bij ons hebt binnengebracht, is tot mij gekomen, om met mij te spotten.

1) Zij noemt ook hier Jozef de Hebreeuwse knecht, om hem in een verachtelijk daglicht te stellen, maar bovenal, om te doen uitkomen dat hij, de slaaf, en nog wel de vreemde slaaf, tot

haar de ogen heeft durven opheffen. Hiermee wil zij de toorn van Pótifar ten zeerste opwekken, en van hem verkrijgen, dat hij ogenblikkelijk die knecht laat doden. De standen of kasten waren in Egypte zeer streng gescheiden, zodat, indien niet zij, maar Jozef de verleider was geweest, deze stellig zijn daad met het leven had moeten boeten. Echt satanisch van deze vrouw. Dan was voor immer de getuige van haar zonde, of liever haar aanklager, weg. Pótifars vrouw is de Herodias van het Oude Testament..

2)Zijdelings werpt zij de schuld op Pótifar. Ook dit was berekening..

18. En het is geschied, als ik mijn stem verhief, en riep, dat hij zijn kleed bij mij liet, gelijk gij dit hier kunt zien, en vluchtte naar buiten.

19. En het geschiedde, als zijn heer de woorden van zijn vrouw hoorde, die zij tot hem sprak, zeggende: Naar deze woorden heeft mij uw knecht gedaan, zo ontstak zijn toorn.
1)

1) Tegen wie? Er staat hier niet tegen Jozef. Wel wordt deze straks in de gevangenis geworpen, maar daaruit blijkt nog niet, dat Pótifar het verhaal van zijn vrouw geloofde. Indien hij dit gedaan had, had hij ongetwijfeld Jozef laten doden. Dit brachten de wetten van het land met zich mee. Om echter de eer van zijn huis te redden, laat hij Jozef in de gevangenis werpen, maar maakt het hem daar zo gemakkelijk mogelijk. Hoogstwaarschijnlijk zal hij ook bewerkt hebben, dat hij daar onderopzichter werd, in alle geval er zich niet tegen verzet. Opmerkelijk is het, dat hier niet bijgevoegd is: "tegen Jozef." Hoewel de wetten tegen de echtbreuk
21) in Egypte bijzonder streng waren, stelt Pótifar hem slechts in de gevangenis, waar, waarschijnlijk niet tegen zijn wil, Jozef verhoogd wordt, terwijl hij zelf hem later ter verzorging van de schenken en de bakker aanwijst. (hoofdstuk. 40:4). Hieruit blijkt, dat Pótifar zijn vrouw niet ten volle heeft vertrouwd, noch aan Jozefs zonde geloof heeft geslagen, maar slechts de eer van zijn huis heeft willen redden..

20. En Jozefs heer die, als overste van de koninklijke lijfwacht, tevens de staatsgevangenis onder zijn oppertoezicht had, nam hem, en leverde hem in het gevangenhuis1) a) ter plaatse, waar de gevangenen van de koning gevangen waren; 2)alzo was hij daar in het gevangenhuis, dat een gedeelte van Pótifars huis uitmaakte. (hoofdstuk. 40:3).

a) Psalm. 105:18

1) Jozefs overwinning in zijn verzoeking toont, hoe de mens, voornamelijk de jongeman, de verzoeking moet overwinnen. De eerste voorwaarde is: "Wandel steeds als in de tegenwoordigheid van God"; de tweede: "strijd met de wapenen van het woord in het licht van recht en plicht"; de derde: "Mijd de gelegenheid", de vierde: "Wees beslist en neem, wanneer het zijn moet de vlucht met verlies van uw kleed, van uw goede naam, van uw vrijheid, van uw leven zelfs.".

Jozef laat zich gewillig wegvoeren. Hij zwijgt tegenover de valse beschuldiging. Onmiskenbaar is hier ook weer de typische betekenis zichtbaar en vertoont hij hier het beeld van Hem, die, als Hij gescholden werd niet weer schold, en als Hij leed niet dreigde, maar gaf het over aan Die, die rechtvaardig oordeelt. Jozef heeft ook hier een voorbeeld gegeven, om te allen tijde op valse beschuldigingen het stilzwijgen te bewaren..

2)"Waar de gevangenen van de koning waren" wil zeggen, waar de staatsgevangenen werden opgesloten. Deze gevangenissen waren met een ringmuur omsloten..

21. Doch de HEERE was met Jozef, 1) en wendde Zijn goedertierenheid tot hem; en gaf hem genade in de ogen van de overste van het gevangenhuis, een onder-bediende van Pótifar.

1) Waar mensen hem verlaten of schijnbaar hard behandelen, daar blijft de Heere hem nabij. Met deze uitdrukking wordt de bron aangegeven van de zegen, welke Jozef ook nog in het gevangenhuis ten deel valt..

Laat de liefde van de mensen in haat verkeren, gelijk de liefde van de goddelozen zo makkelijk verkeert, Gods goedertierenheid zal ter vertroosting zich meer openbaren, en Hij, die de harten als waterbeken leidt, zal u, waar gij de zonde overwint, betere vrienden geven, dan gij verloren hebt..

22. En de overste van het gevangenhuis gaf al de gevangenen, die in het gevangenhuis waren, in Jozefs hand; hij gaf alles aan hem ter besturing over; en al wat zij daar deden tot bewaring en bediening van de gevangenen, dat deed hij, 1) dat geschiedde onder zijn leiding en op zijn bevel.

1) Daar Jozef in het huis van de overste van de koninklijke lijfwachten tot bestuurder werd gesteld, zo leerde hij daar reeds in het klein, wat hij als onderkoning in het groot zou te doen hebben; hij werd er voorbereid op zijn aanstaande bediening. Hij was getrouw in het kleine; hij zou over het grote gezet worden; doch een nog diepere vernedering moest deze hoogste verhoging voorafgaan. Wij zien Jozef in banden en in het gevangenhuis, doch ook hier was hij spoedig weer dezelfde, die hij naast Farao zijn zou: de opperbestuurder. Het was een doorgaande lijn in het leven van Jozef van hetgeen God met hem voor had. Hij was geboren om te regeren. Daarom was hij altijd de tweede-Jozef was, gelijk ieder Christen nog is, de kurk gelijk, die, hoe dikwijls ook in het water naar beneden gedrukt, nochtans telkens, zodra de drukking ophoudt, vanzelf weer boven komt drijven. Daarbij is het opmerkelijk, dat Jozef niet door zijn vrienden, maar door zijn vijanden tot zijn hoogte geklommen is. Trouwens vrienden zijn meestal te flauw; maar vijanden zijn scherp en dringen en drijven ons voort, zodat wij komen, waar wij anders niet zouden gekomen zijn..

23. De overste van het gevangenhuis zag op geen ding, dat in zijn hand was; hij vertrouwde Jozef zo geheel, dat hij niets meer nazag, daar hij wist, dat deze in allesnauwlettend en getrouw was. Zo was Jozef ook in het gevangenhuis gezegend, omdat de HEERE met hem was; en wat hij deed, dat deed de HEERE wel gedijen. 1)

1) God heeft ook op de gevangenis, op de banden en op de allerschandelijkste dood Zijn ogen, evenals op de schone heldere zon. Men kan in Jozef niets anders zien, dan de dood, en dat hij zijn goede naam, en al zijn deugden zal moeten verliezen. Daar komt nu Christus en laat het licht van Zijn genadige ogen in die hel schijnen, Jozef moest heer worden, al ging het ook door de hel heen..

HOOFDSTUK 40.

JOZEF LEGT DE GEVANGENEN HUN DROMEN UIT.

I. Vs.1-23. In de koninklijke staatsgevangenis, waarin Jozef gevangen is, worden na verloop van enige tijd ook de overste van de schenkers en de overste van de bakkers, die bij Farao in ongenade geraakt waren, geworpen, en aan Jozef wordt opgedragen hen te dienen. Zij hebben in één nacht ieder een bijzondere droom, en Jozef, in wie de Heere de wijsheid van een profetische geest gelegd had, verklaart hun die dromen. Gelijk hij het voorzegd heeft, zo geschiedt het: de overste van de schenkers wordt in zijn ambt hersteld, de overste van de bakkers opgehangen; de eerste vergeet Jozef en doet niets voor hem bij Farao.

1. En het geschiedde na deze dingen, die in hoofdstuk. 39:7-20 verhaald zijn, dat de schenken, 1) de opperschenker (Nehemiah. 1:11; 2:1) van de koning van Egypte en de bakker, overste van de bakkers, zondigden 2) tegen hun heer, tegen de koning van Egypte.

1) De Oosterse koningen hadden gewoonlijk een menigte schenkers en bakkers: bijv. die van de Perzen (Xenophon, Hellen 7:1,38). Het ambt van opperschenker bij de koning van de Perzen was zeer geëerd. (Herod.3:34. Cyrop.1:3,8)

2)"Zondigden." Welke de misdaad was, waarvan deze beide mannen verdacht werden, wordt niet gemeld. Wellicht dat er vergiftiging had plaats gehad, omdat juist de schenken en de bakker verdacht werden. Daarom is het echter niet meegedeeld, omdat niet de aard van het vergrijp in betrekking staat tot de leidingen van de Voorzienigheid met Jozef, maar wel hun komen in dezelfde gevangenis, waarin hij vertoefde.

Er is ongetwijfeld een geruime tijd verlopen na de geschiedenis in het vorige hoofdstuk vermeld, toen deze beide mannen in de gevangenis werden opgesloten..

2. Zodat Farao1) zeer toornig werd op zijn twee hovelingen op de overste van de schenkers, en op de overste van de bakkers.

1) Farao was de gewone koningstitel bij de Egyptenaren.

3. En hij leverde hen in bewaring in het huis van Pótifar, de overste van de lijfwacht 1) (hoofdstuk. 37:36; 39:1) in het gevangenhuis, ter plaatse waar de gevangenen van de koning zaten, en ook Jozef gevangen was. (hoofdstuk. 39:20).

1) Deze mededeling verklaart, waarom Pótifar Jozef in de staatsgevangenis kon opsluiten. Deze was aan zijn huis verbonden. De gevangenbewaarder zal dan ook wel iets geweten hebben van het hartstochtelijk karakter van Pótifars vrouw en gemeend, dat de gevangenzetting van Jozef alleen door de overste van de lijfwachten was gedaan om de eer van zijn huis voor de wereld te redden..

4. En Pótifar, de overste van de trawanten bestelde 1) Jozef, aan wiens schuld hij waarschijnlijk nooit volkomen geloof geslagen had, bij hen, hij gaf aan Jozef last, dat hij hen, die voorname staatsdienaars, diende, en zij waren sommige dagen in bewaring.

1) In het Hebreeuws Pakad "Benoemde, taakhebber, de bedoeling was, dat, daar het voorname mannen waren, de onderopzichter aangewezen werd om hen te bedienen. Hoe is hier de leiding van de Goddelijke Voorzienigheid merkbaar! Was dat ambt aan een ander opgedragen, dan was Jozef niet straks bij hen gekomen, om hun de dromen uit te leggen. Als gewoon opzichter had hij dan eenvoudig de ronde gedaan, maar nu hij tot hun bediende was aangesteld, kwam hij veel nauwer met hen in aanraking.

5. Zij droomden nu beiden een droom, elk zijn droom 1) in één nacht, elk naar de uitlegging van zijn droom, 2) de schenken en de bakker, die van de koning van Egypte waren, die gevangenen waren in het gevangenhuis. Deze dromen verhaalden zij ‘s morgens aan elkaar, en door de wonderbare overeenkomst werden zij ontsteld.

1) De dromen, waarin God op buitengewone wijze Zijn raad aan mensen openbaart, zijn van tweeërlei aard. Het zijn, óf van God gewerkte verschijningen, als de hemelladder, die Jakob in zijn droom zag; óf het zijn buitengewone uitingen van menselijk vóórgevoel, waarbij hun, met beelden, genomen uit de kring van hun eigen gedachten, getoond wordt, wat hen overkomen zal; van deze laatste soort waren de dromen van de beide hovelingen. Overigens is de droom slechts een spel van gedachten en beelden, die tevoren reeds in de ziel aanwezig waren; zodanige dromen hebben even zo min betekenis als de fantasieën van koortslijders.

Bij geen volk van de oude wereld was het droomleven zó opgewekt, zó krachtig en ontwikkeld, als bij de Egyptenaren; de gehele geschiedenis van dit wonderbare volk heeft iets nachtelijks, waarbij de gedaanten van het goddelijke en aardse wonderbaar en verward in elkaar vloeien, en waaruit de Piramiden, Obelisken en Sphynxen, onmetelijke tempels, als droomgestalten te voorschijn treden. Men zou het het volk van dromen, voorgevoelens en raadsels kunnen noemen; ook Jozef’s bestemming voor dit land werd door dromen ingeleid en door dromen bereikt.

2) "Elk naar de uitlegging van zijn droom," d.w.z. elk een droom, die duidelijk in verband stond met hun vroegere betrekking en voor ieder een bijzondere uitlegging of betekenis had..

6. En Jozef kwam ‘s morgens tot hen, om hen te bedienen, en hij zag hen aan, en ziet, zij waren ontsteld. 1)

1) Niet ieder kan het schrift van het menselijk aangezicht lezen; dit vermogen is slechts aan de liefde gegeven..

De wijze, waarop de goddelijke Voorzienigheid stille en verborgen, schijnbaar niets betekenende zaken tot aanleiding en uitgangspunt van grote omkeringen maakt, is in onze geschiedenis duidelijk op te merken. Toevallig schijnt de zaak, dat Farao twee hovelingen in de staatsgevangenis werpt, wegens misslagen, die misschien van weinig betekenis waren; nog

toevalliger, dat Jozef gesteld wordt, om hen te dienen; wederom nog toevalliger, dat zij beiden een verontrustende droom hebben; en eindelijk bijzonder toevallig, dat Jozef bij zijn intreden de ontsteltenis op hun aangezichten leest. Maar al deze schijnbare toevalligheden heeft Gods Voorzienigheid tot middelen gemaakt voor Jozefs verhoging en Israël's redding. De Heere kan duizend wegen vinden, waar het verstand niet één weg ziet..

In het Hebreeuws Zoaphiem, boos, treurig, verward.

7. Toen vroeg hij de hovelingen van Farao, die bij hem waren in hechtenis van het huis van zijn heer, zeggende: Waarom zijn uw aangezichten heden kwalijk gesteld?1)

1) De Vulgata vertaalt: Waarom staan uw aangezichten heden treuriger dan gewoonlijk? Deze vertaling drukt zeer juist de betekenis van deze vraag uit.

8. En zij zeiden tot hem: Wij hebben een droom gedroomd 1) en er is hier, in deze gevangenis, niemand van de waarzeggers en wijzen (hoofdstuk. 41:8), die hem uitlegge; onze dromen zijn zeker gewichtig en kondigen ons ons toekomstig lot aan. En Jozef zei tot hen: Zijn de uitleggingen van de dromen, wanneer zij werkelijk door de Allerhoogste zijn ingegeven, niet van God, die ze gaf? Al is hier geen waarzegger of droomuitlegger, tot Hem staat ook hier de toegang open. Misschien zal die God, die ik dien, mij geven uw dromen uit te leggen. Vertel ze mij toch. 2)

1) Er zijn verschillende dromen: goddelijke (hoofdstuk. 28:12; 41:17 Daniël. 2:28), duivelse (Deuteronomium. 13:1 Jer.23:16; 27:9, natuurlijke (Prediker. 5:2), men lere alzo goed te onderscheiden en alle dromen niet gelijk te achten..

2) Jozefs goedhartigheid en zijn zucht om het lijden van anderen te verzachten, maakt hem geen enkel ogenblik ontrouw aan zijn beginsel of doet hem een verdrag aangaan met zijn overtuiging. Aan de mogelijkheid van de zaak en haar betekenis twijfelt hij niet. Trouwens dat had hem de ervaring van zijn eigen jeugd ook wel later geleerd. Maar hij zoekt de zaak in het rechte spoor te leiden, tot de rechte bron terug te brengen en tot het rechte doel te sturen. Daartoe zijn vriendelijke aandrang en zijn redegevende vraag..

Jozef zegt hun, dat de uitlegging van God is, en erkent daarmee, dat er dromen zijn, die van God zijn. Hij verwerpt de uitlegging van de Egyptische waarzeggers en veroordeelt daarmee alle bijgelovige dromen en droomuitleggingen..

9. Toen vertelde de overste van de schenkers Jozef zijn droom, en zei tot hem: In mijn droom, zie, zo was een wijnstok voor mijn aangezicht.

10. En aan de wijnstok waren drie ranken; en hij was als bottende; zijn bloeisel ging op; zijn trossen brachten rijpe druiven voort.

11. En Farao's beker was in mijn hand; en ik nam die druiven, en drukte ze uit in Farao's beker, en ik gaf de beker in Farao's hand. 1)

1) Bij de Arabieren was het reeds in de hoge oudheid, evenals later bij de Islamieten, verboden, gegiste wijn te drinken; men drukte de druiven uit en dronk het sap. Wanneer nu diezelfde gewoonte aan Farao's hof heerste, terwijl toch bij de eigenlijke Egyptenaren het wijndrinken in gebruik was, zo geeft ons dit aanleiding, om te menen, dat deze Farao tot de dynastie van de uit Arabië afstammende Hyksos behoorde. Nadat toch het Egyptische rijk, sedert Menes, 1070 jaar bestaan had, viel, onder de laatste koning van de dertiende Dynastie, van het noordoosten een volksmenigte in Egypte, aan welke men de naam Hyksos, dat is herderskoningen, gaf. Zij onderwierpen het land, breidden hun heerschappij over Beneden- en Midden-Egypte uit, en legden de koning van Thebe in Opper-Egypte het betalen van schatting op. Nadat zij ruim 500 jaar geheerst hadden, verhief zich de koning van Thebe, Amenofis II tegen hen en begon hen te verdringen; hun verdrijving gelukte eerst volkomen aan diens opvolger Thutmes (Thutmosis) IV. Deze is waarschijnlijk de in Exodus 1:8 vermelde nieuwe koning; hij behoorde tot de 18de Dynastie; en verenigde het Nijldal, van de grenzen van Nubië af tot aan de uitwateringen van de Nijl, onder zijn heerschappij..

Niet alleen de droom was van God, maar ook de wijsheid, om die uit te leggen was van Hem; maar toch de droom zelf bewees Jozef reeds aanvankelijk, dat de schenken onschuldig was. Dat zijn geweten hem vrijsprak van enige misdaad tegen de koning. De droom staat in nauw verband met het zielenleven..

12. Toen zei Jozef tot hem: Dit is zijn uitlegging: de drie ranken zijn drie dagen.

Jozef spreekt hier niet uit, wat hij voor waarschijnlijk houd, alsof hij een twijfelachtig vermoeden uitsprak, maar hij spreekt door openbaring van de Geest uit, wat de droom betekende. Want waarom verklaart hij de drie ranken eerder voor drie dagen dan voor drie jaren, indien de Geest Gods hem dit niet geopenbaard had? Door een buitengewone ingeving verheft Jozef zich boven de natuur, als hij de droom uitlegt. En als zo aanstonds hij zich de schenken aanbeveelt, alsof deze reeds in zijn ambt hersteld was, daarmee toont hij wel zijn vertrouwen, dat de uitlegging zeker en ondubbelzinnig is..

13. Binnen drie dagen zal Farao u uit de kerker doen komen (2 Koningen. 25:27) en uw hoofd verheffen 1) en hij zal u in uw staat van opperschenker herstellen, en gij zult Farao's beker in zijn hand geven, naar de vorige wijze, toen gij zijn schenken waart.

1) "Uw hoofd verheffen" wil zeggen: u uitvoeren uit de duistere kerker. (2 Koningen. 25:27) 2 Samuel.

14. Doch gedenk mij bij uzelf, 1) wanneer het u wel gaan zal, en doe toch weldadigheid aan mij, en doe van mij melding bij Farao, en maak, dat ik uit dit huis kome. 2)

1) Jozef beveelt zich hier aan de welwillendheid van de schenken aan. Hoe herinnert deze uitdrukking aan die van de boetvaardige moordenaar op Golgotha. Werd deze laatste terstond geholpen, Jozef werd vergeten, en zou vergeten gebleven zijn, indien de Heere niet op verwonderlijke wijze tussenbeide gekomen was. Al was het dus geen zonde voor Jozef, om de schenken te vragen zich hem te gedenken, toch wil de Heere hem leren, dat Hij, en Hij alleen

het is, die redt en uithelpt op zijn tijd. Later zou Jozef ook het Godsbestuur prijzen, en moeten erkennen, dat, indien God nu schijnbaar niet verhoord had of geholpen, Hij wat beters voor hem had bestemd. Had de schenken terstond om Jozef gedacht, hij ware geen onderkoning van Egypte geworden..

2) Men zou God verzoeken, indien men de middelen niet beproefde, maar verachtte, die God schenkt en waardoor men zou kunnen geholpen worden..

15. Want ik ben in het geheim, ontstolen uit het land van de Hebreeën, en ook heb ik hier niets gedaan, 1) dat zij mij in deze kuil, 2) deze gevangenis gezet hebben.

1) Zijn gevoel verhindert hem uit te spreken, hoe hij van zijn vader is weg geroofd; genoeg, dat hij noch als misdadiger, noch als naar recht verkochte slaaf naar Egypte gekomen is. Even zo voorzichtig spreekt hij over zijn gevangen zetten, zonder het huis van Pótifar tot schande te maken; genoeg, dat hij onschuldig is..

Dat Jozef hier zijn geschiedenis in het kort aan de schenken meedeelt, was, volgens besluit van de Heere, opdat de schenken overtuigd zou worden van Jozefs onschuld en hem straks bij Farao aanbevelen. De ware ziel en geestesadel komt hier zo treffend uit. Noch zijn broeders, noch zijn meesteres, noch zijn meester beschuldigt hij..

2)"Kuil". De gevangenis wordt hier "kuil" genoemd, omdat dikwijls kuilen, waarin geen water was, tot gevangenis gebruikt werden..

16. Toen de overste van de bakkers zag, dat hij een goede uitlegging gedaan had, 1) zo zei hij tot Jozef; wegens de gelijkheid van de dromen voor zich eveneens een voor hem gunstige uitlegging verwachtende: Ik was ook in mijn droom, ik heb ook gedroomd; en zie, drie getraliede korven waren op mijn hoofd. 2)

1) De bakker lette er niet op, dat Jozef een goede uitlegger was, maar zag alleen op de goede boodschap. Hij is hierin een treffend beeld van zo velen, die niet letten op het Woord van God als zodanig, maar op de beloften alleen; die wel naar de hemel willen, maar enkel en alleen om van de smarten van de hel bevrijd te worden..

2) In Egypte droegen de mannen op het hoofd, de vrouwen op de schouder. Tegenwoordig dragen ook de vrouwen op het hoofd..

17. En in de bovenste korf was van alle spijze van Farao, die bakkerswerk is; en het gevogelte1) at deze uit de korf van boven mijn hoofd.

1) Nog heden komt het in Egypte voor, dat vrouwen en kleine gieren de levensmiddelen weg roven, welke mensen op het hoofd dragen..

De bakker droomt niet, dat hij in de tegenwoordigheid van Farao is. Zijn geweten beschuldigt hem wel, dat hij dit recht had verbeurd..

18. Toen antwoordde Jozef en zei: Dit is zijn uitlegging: de drie korven zijn drie dagen.

19. Binnen nog drie dagen zal Farao uw hoofd verheffen van boven u, 1) uw hoofd van u wegnemen, en hij zal u uw onthoofd lijk aan een hout hangen, en het gevogelte zal uw vlees van boven u eten. 2)

1) In het Hebreeuws Jise et-rosch Méalegaa. Uw hoofd van u wegnemen, d.i. onthoofden..

2) Toch is hierbij de goddelijke inwerking niet voorbij te zien; de voorafgaande gedachten, de gesprekken met elkaar aan de ene-zowel als het geweten en het voorgevoel aan de andere zijde, zijn aanknopingspunten en hulpmiddelen, waarvan God zich bedient. Het is geen aangename boodschap, aan een aanzienlijke man in zijn aangezicht de galg te profeteren, en hem nog bepaald aan te tonen, hoe spoedig en op welke wijze hij gevonnist zal worden. De anti-Simson, een Delila ontvlucht, Jozef, die van geen gunst ten koste van zijn geweten wil weten, kan en mag de moed hebben, ook nog in zijn banden te profeteren.

Het uitgangspunt voor de dromen van de beide gevangenen laat zich hier met grote waarschijnlijkheid aanwijzen. Zij wisten dat het na drie dagen Farao's geboortedag was, en volgens vroegere ervaringen konden zij vermoeden, dat die dag voor hun lot beslissend zou zijn. Wanneer zij onder zulke gedachten, onder hoop en vrees, insliepen, waren die dromen een voortzetting van hun denken, terwijl ook hun geweten, gelijk Krummacher opmerkt, een niet geringe invloed zal hebben gehad..

20. En het geschiedde op de derde dag, de dag van Farao's geboorte (Mark.6:21), dat hij voor al zijn knechten een maaltijd maakte; en hij verhief, gelijk Jozef voorzegd had, het hoofd van de overste van de schenkers, en het hoofd van de overste van de bakkers, in het midden van zijn knechten. 1)

1) De koningen van de oude wereld pleegden hun geboortedagen te vieren. Volgens Herodotus was dit de enige dag in het jaar, waarop de Perzische koningen zich zalfden en aan hun onderdanen geschenken gaven. Evenzo schonken de Hebreeuwse koningen bij vreugdevolle gebeurtenissen genade..

21. En hij deed de overste van de schenkers, terugkeren tot zijn schenkambt, zodat hij de beker in Farao's hand gaf;

22. Maar de overste van de bakkers, tegen wie de verdenking, misschien van een aanslag op het leven van de koning te hebben willen doen, zich bevestigde, hing hij op; gelijk Jozef hun uitgelegd had. 1)

1) Ook de gebeurtenissen, diep in de heidenwereld, ook de geschiedenissen van de vorstelijke hoven, met hun misdaden, kabalen, intriges en geweldenarijen staan onder de hoge heerlijkheid van het goddelijk bestuur; de landstreek, waarin de wijsheid van de wereld zich het meest schijnt losgemaakt te hebben van het bestuur van de goddelijke Voorzienigheid, is daarom het meest aan haar vervallen, en moet de meeste verijdelingen van haar bedoelingen

beleven. Ook de gevangenissen met haar donkere kamers en kelders, met haar lijden en haar verborgenheden staan onder de opperleiding van God, en deze kerkers hebben niet alleen misdadigers ontsloten, maar dikwijls ook onschuldigen, meermalen zelfs de beste en heiligste. Christus zelf zegt: "Ik ben in de gevangenis geweest en gij hebt Mij bezocht." Ook het nachtelijke leven met zijn dromen behoort in het weefsel van de goddelijke Voorzienigheid.

23. Doch de overste van de schenkers dacht niet aan Jozef, die hem om hulp bij Farao gebeden had (vs.14); maar vergat hem. 1)

1) Het was een straal van hoop, die voor Jozef in de gevangenis tot zijn bevrijding lichtte, dat hij zich aan de voorspraak van de vader kon aanbevelen. Toen ook deze straal uitgeblust was, stond hem, naar gewone berekening, niets anders meer te wachten, dan dat hij zijn leven in deze gevangenis zou moeten doorbrengen en daarin omkomen; toch had de vervulling van de dromen van de beide hovelingen hem in zijn hoop op de vervulling van zijn eigen dromen, die hij thuis had gehad, kunnen versterken.

Ten laatste bleek het, waarom de schenken hem vergeten moest. Ware hij door diens voorbede uit de gevangenis verlost, zo had hij toch in zijn vrijheid, als arm vreemdeling, niet geweten, waarheen hij zou gaan, en het doel van God met hem had niet bereikt. Daarom ging het juist goed, dat de schenken hem vergat, hoewel het Jozef smartelijk viel..

Dit was een zeer zware beproeving voor het geduld van Jozef. Want daar hij een voorspraak had verkregen, die hem gemakkelijk uit de gevangenis zou kunnen verlossen, vooral omdat de gelegenheid hem van Godswege was beschikt, zag hij er iedere dag naar uit, nu de vaste hoop op redding in zijn hart had post gevat. Maar terwijl hij twee jaar lang in onzekerheid bleef, verdween die hoop niet alleen, maar verviel hij meer dan vroeger tot wantrouwen. Wij leren dus van deze persoon, dat wij in niets God de tijd van hulp moeten voorschrijven, daar Hij het is, die de Zijnen lang in onzekerheid laat, opdat zij bij eigen ondervinding zullen weten, wat het betekent te hopen..

Niet de schenken, maar God, de Heere, zou op Zijn tijd Jozef verlossen..

HOOFDSTUK 41.

JOZEF WORDT, NA HET UITLEGGEN VAN FARAO'S DROMEN, VERHEVEN.

I. Vs.1-36. Twee jaar later heeft Farao zelf tot tweemaal toe een veelbetekenende droom. Daar de Egyptische wijzen die niet kunnen verklaren, herinnert de overste van de schenkers zich de Hebreeuwse jongeman in de gevangenis. Farao laat Jozef halen, en deze legt nu niet alleen de dromen uit, maar geeft ook de koning goede raad, hoe hij in de tijd van de overvloed voor de tijd van hongersnood voorzorgen kon nemen.

1. En het geschiedde ten einde van twee volle jaren, in welke de Heere het hart van de overste van de gevangenis tot Jozef keerde, zodat deze opziener over de gevangenen was (hoofdstuk. 39:21-23), dat Farao, de toenmalige vorst van Egypte; waarschijnlijk Osirtase II, de derde in de dynastie van Hyksos, ten gevolge van goddelijke besturing (Spreuken. 21:1) droomde, 1) en ziet, hij stond aan de rivier, 2) aan de oever van de voor Egypte's welvaart zo gewichtige Nijl.

1) Een tweetal dromen hadden de eerste aanleiding van de ellende voor Jozef doen komen; een ander tweetal dromen, die van de oversten van de schenkers en bakkers, waren voor hem de eerste aanleiding tot bevrijding uit de ellende; en een derde tweetal dromen, die van de koning, baanden hem de weg tot grootheid en aanzien. Ook hier bespeurt gij wederom iets van die heilige evenredigheden en aangrijpende samentreffingen van de overeenkomst, die de heilsgeschiedenis boven elke andere als het bijzonder werk van Gods eigen hand kenmerken..

2) Hebr.: "aan de Jeor," dat is de Nijl..

2. En ziet, uit de rivier kwamen op zeven koeien 1) schoon van aanzien, en vet van vlees, en zij weidden in het gras, aan de oever van de rivier.

1) Het mannelijk rund was een zinnebeeld van de Nijl (Diod. Sio 1, 51) en in het bijzonder aan de God Osiris geheiligd, die de akkerbouw uitgevonden had (Diod.1:21); de naam van Osiris gaven de Egyptische priesters ook aan de Nijl (Plut.de Iside 33,39,43). Het vrouwelijk rund was in de Egyptische beeldspraak een teken van de aarde, de akkerbouw en de voeding (Clemens Alex. Strom 5 p.567). Daarmee komt de voorstelling van Isis overeen. Isis werd als de godin van de alles voedende aarde (Macrob. Saturn. 1:20) of van de door de Nijl bevruchtte aarde (Plut. de Isid. 38) vereerd; zij werd met koehoornen afgebeeld (Herod.2:41 v.v). Zeven schone koeien, opkomende uit de Nijl, waren dus beelden van een zevenvoudige verschijning van de door de Nijl vruchtbaar gemaakte aardbodem..

3. En ziet, zeven andere koeien kwamen na die op uit de rivier, lelijk van aanzien, en dun van vlees; en zij stonden bij de andere vette koeien, die aan de oever van de rivier weidden.

4. En die koeien, lelijk van aanzien en dun van vlees, weiden niet, gelijk de eersten, maar aten op die zeven koeien 1) schoon van aanzien en vet, en bleven toch lelijk en mager als tevoren

(vs.21). Toen ontwaakte Farao, en bemerkte dat het een droom was, die hem als zeer bijzondere voorkwam.

1) De Nijl, Egypte's hoofdrivier, verdeelt het land in twee helften, en was door de zegen van de vruchtbaarheid, die hij over het land verbreidde, in de gehele oude wereld beroemd; door de inwoners werd hij als een God vereerd, en, evenals de alles voedende aarde benevens de maan onder Isis werd verstaan, zo deze benevens de alles verlichtende zon onder Osiris. Na zijn ontstaan uit de blauwe en witte rivier trekt hij, door een nu eens enger, dan een breder dal tot aan de Noordelijke grenzen van Ethiopië, breekt door het voorliggend granietgebergte en vormt de laatste van zijn watervallen bij Sijene of Assuan. Nu begint hij zijn loop door Egypte; terwijl de in zijn gehele lengte hem vergezellende oostelijke bergrug bijna loodrecht opstijgt, is de aan de westzijde gelegene Libische wal slechts een middelmatige rotsdam, die het dal voor het zand van de Libische woestijn beschut. Deze hoogten verwijderen zich hoe langer hoe verder van de rivier en het in de beginne slechts smalle Nijldal wordt breder; ten laatste zijn zij geheel toegetreden; de stroom verdeelt zich door een van hemzelf aangebrachte zandbank in twee hoofdarmen en vormt zo met de kusten van de Middellandse zee, waarin hij zich ontlast, een grote driehoek, die wegens zijn gelijkheid met de Griekse letter D de naam van Delta voert. Wat de jaarlijkse overstromingen betreft, zo hebben deze hun oorsprong in de menigvuldige regens, die van mei tot september in Ethiopië en in al de landen neervallen, welke hun water naar de Nijl voeren. In de tweede helft van juni begint gewoonlijk de rivier te wassen, en het water wordt soms groen of geelachtig, ook wel rood en ondrinkbaar; in augustus vloeit het buiten de oevers en bereikt tot in het begin van september zijn grootste hoogte, zodat het Nijldal aan een zee gelijkt, waaruit steden en dorpen als eilanden zich verheffen. Langzamerhand valt het, 60 of 70 dagen na de hoogste waterstand, en keert in het einde van oktober terug. Deze overstroming, welke in het vlakke Beneden-Egypte, van oude tijden af, door kanalen en werktuigen, naar alle richtingen heen verbreid werd, bewerkt alleen de vruchtbaarheid van het land; een bijzondere vruchtbaarheid is er, als het water tot 18 ellen stijgt, een toereikende, wanneer het 16 ellen bereikt. Door het achterblijvende slib ontstaan echter dikwijls ziekten, in het bijzonder melaatsheid en pest..

5. Daarna sliep hij en droomde andermaal, en ziet, zeven aren rezen op, in één halm, 1) vet en goed.

1) Welk een bewijs van vruchtbaarheid, zeven aren in één halm..

6. En ziet, zeven dunne en van de oostenwind, de uit de woestijn komende Chamsin, verzengde aren, schoten na deze uit.

7. En de dunne aren verslonden, terwijl zij opschoten de zeven vette en volle aren, zodat van deze niets meer te zien was. Toen ontwaakte Farao, en ziet, het was een droom.

8. En het geschiedde in de morgenstond, dat zijn geest verslagen was, daar hij tweemaal op zo merkwaardig overeenkomende wijze gedroomd had, dat hij hier een profetie moest vermoeden; en hij zond heen en a) riep al de tovenaars, waarzeggers van Egypte, en al de wijzen,

1) die daar in Egypteland waren, en Farao vertelde hun zijn droom, maar er was niemand, die ze aan Farao uitlegde, hoewel de betekenis zo voor de hand lag. Het is toch het lot van de wijsheid van deze wereld, dat zij verstommen moet, juist daar, waar de grootste behoefte is aan raad, en het behoort tot de wereldregering van God, de welsprekenden de lippen te sluiten en de ouden het verstand te ontnemen. (Job.12:20).

a) Daniël. 2:2

1) Hier zijn bedoeld de met de priesters tot één kaste behorende heilige schrijvers of schriftgeleerden, die zich met sterrenkunde en andere wetenschappen, en ook met waarzeggerij, droomuitlegging en tovenarij bezighielden en voor bezitters van buitengewone wijsheid aangezien werden..

9. Toen sprak de overste van de schenkers, die ook in die vergadering tegenwoordig was, tot Farao zeggende: Ik denk heden aan mijn zonden, 1) die ik twee jaar geleden tegen de koning bedreef.

1) Deze plaats was voor graaf Leopold van Stolberg (1750-1819) een middel tot zijn bekering, daar hij op de dag, waarop ook hij schenken werd, bij het opslaan van zijn Bijbel, deze woorden las..

Dit was geen oprechte schuldbelijdenis, maar middel, om weer diep zich in de gunst van de koning te dringen. Het was niet om het belang van Jozef, maar om dat van zichzelf. God, de Heere, wil zich echter ook hiervan bedienen, om Jozef te verlossen en om door de verlossing en verhoging van Jozef straks de Kerk van het Oude Verbond te redden. De wereld meent niet anders, dan dat zij altijd de kerk bestrijdt, maar zij ziet het niet, dat God haar onzichtbaar gebruikt en haar wegen alzo leidt, dat zij de welstand van de Kerk moet bevorderen.

10. Farao namelijk was zeer vertoornd op zijn dienaars (hoofdstuk. 40:2 vv.), en leverde mij in bewaring ten huize van de overste van de lijfwacht, mij en de overste van de bakkers.

11. En in een nacht droomden wij een droom, ik en hij: wij droomden, elk naar de uitlegging van zijn droom ieder van ons, gelijk later duidelijk is bewaarheid.

12. En aldaar was bij ons een Hebreeuwse jongeman, een knecht van de overste van de lijfwacht, die eveneens in de gevangenis was en gesteld was om ons te dienen. Deze vroeg ons ‘s morgens naar reden van onze treurigheid; wij antwoordden, dat wij opmerkelijke dromen hadden gehad, en wij vertelden ze hem; en hij legde ons onze dromen uit, een ieder legde hij ze in het bijzonder uit, naar zijn droom.

13. En zoals hij ons uitlegde, alzo is het geschied: mij heeft hij gezegd, dat ik zou hersteld worden in mijn staat, en hem, de bakker, heeft hij gezegd, dat hij zou gehangen worden.

14. Toen zond Farao, a) door dit verhaal van de schenken getroffen, en riep Jozef, 1) en zij, die gezonden waren, deden hem haastelijk uit de kuil, uit de gevangenis komen; en men

schoor hem, en men veranderde zijn klederen, 2) opdat hij waardig voor de koning zou verschijnen; en hij kwam tot Farao. Waarschijnlijk woonde de koning te Memphis (Hebr. Moff zie Hos.9:6 of Nof zie Jesaja. 19:13, in het enge dal van de Nijl, zie "Ge 41.4", en wel aan de westzijde daarvan gelegen); daar was ook zeker Pótifar woonachtig, in wiens huis zich de gevangenis bevond.

a) Psalm. 105:20 Daniël. 2:25

1) Op deze wijze verwekt God Jozef een verlosser. Dat mag wel heten: een genadige God te hebben. Weent gij, Hij heeft een gouden schotel, en Hij bewaart uw tranen daarop..

2) Wie ongeschoren was of in een slordig, vuil kleed zich vertoonde, was onrein. En geen onreine mocht voor de koning verschijnen of in zijn huis komen. Daarom geschiedde dit met Jozef. De jongste ontdekkingen in Egypte hebben dit volkomen bevestigd..

15. En Farao sprak tot Jozef: Ik heb een droom gedroomd, en er is niemand, die hem uitlegt; maar ik heb van u horen zeggen, als gij een droom hoort, dat gij hem uitlegt.1)

1) Farao maakt sterke gevolgtrekkingen uit het woord van de schenken, maar geheel in de zin van een despoot, die verlangt, dat aan zijn verwachting voldaan zal worden. Het vleiend woord van de vorst brengt Jozef niet van de rechte weg. Hij geeft God de eer (hoofdstuk. 40:8); maar hij hoopt ook op Gods verlichting en nodigt de koning, op beleefde wijze, hem de droom te verhalen..

16. En Jozef, tegen zulk een heidense verheffing van zijn persoon zich stellende en de koning, evenals vroeger beide kamerlingen, op God als de enige onbedriegelijke uitlegger wijzende, antwoordde Farao, zeggende: Het is buiten mij!1) God zal Farao’s welstand aanzeggen. 2) Ik ben het niet, die dromen uitgelegd heb, of uitleggen kan; God is het, die het door mij gedaan heeft en het doen kan. Met dit laatste woord stelt zich Jozef ten dienste van de koning.

1) Jozef tegenover de Egyptische droomuitleggers; Mozes tegenover de Egyptische tovenaars; Christus tegenover de Farizeeën en schriftgeleerden; Paulus tegenover de dwaalleraars, enz. Ziet daar de tegenstelling tussen de goddelijke wijsheid en de wijsheid van deze wereld, gelijk zij door de gehele wereldgeschiedenis zichtbaar is..

2) Dit voegt Jozef uit aandrang van zijn gemoed erbij. Want hij weet nog niet, hoedanig de godsspraak zal zijn. Derhalve kan hij als profeet niets gelukkigs en wenselijks beloven, maar hij moet spreken net zoals hij het van God ontvangt, hoedanig het ook zij, ja, ook als het treurig en smartelijk is. Zo echter is hij niet gebonden, dat hij niet een blijde uitkomst voor de koning kan wensen..

17. Toen sprak Farao tot Jozef: Zie in mijn droom stond ik aan de oever van de rivier.

18. En zie, uit de rivier kwamen op zeven koeien, vet van vlees en schoon van gedaante, en zij weidden in het gras.

19. En zie, zeven andere koeien kwamen op na deze, mager en zeer lelijk van gedaante, rank van vlees: ik heb dergelijke van lelijkheid niet gezien in het gehele Egypteland.

20. En die ranke en lelijke koeien aten die eerste zeven vette koeien op.

21. Dewelke in haar buik inkwamen, maar men merkte niet, dat ze in haar buik ingekomen waren; want haar aanzien was lelijk, gelijk als in het begin. Toen ontwaakte ik.

22. Daarna zag ik in mijn droom, en zie, zeven aren rezen op in één halm, vol en goed.

23. En zie, zeven dorre, dunne en van de oostenwind verzengde aren, schoten na deze uit.

24. En die zeven dunne aren verslonden die zeven goede aren. 1) En ik heb het de tovenaars gezegd, maar er was niemand, die het mij verklaarde. 2)

1) Nu Farao de dromen aan Jozef meedeelt, staan zij hem nog levendig voor de geest. Voor zijn verbeelding ziet hij ze, die koeien en die aren, nog eens opkomen. Vandaar dat de beschrijving levendiger is en de koning nog enkele dingen voegt bij de dromen, zoals hij ze gedroomd heeft..

2) Farao wijst hier op de machteloosheid van de wetenschap tegenover het bovennatuurlijke; waar de Heilige schrijver dit opzettelijk vermeldt, daar bedoelt hij de wijsheid van de wereld tegenover de wijsheid Gods te plaatsen.

25. Toen zei Jozef tot Farao, voor wie hij daar stond in de stille majesteit van een knecht van God, die van zichzelf niets is, maar alles vermag door de levende God: De droom van Farao is één: hetgeen God is doende, wat Hij voorgenomen heeft te doen, heeft Hij Farao in deze dromen te kennen gegeven.

Jozef plaatst Farao terstond op het rechte standpunt. Hij doet terstond uitkomen, dat God de koning die dromen heeft toegezonden, met de bedoeling om Farao te waarschuwen, wat Hij doen zal in de volgende jaren. Zo moest God alleen de eer van Zijn werk ontvangen..

26. Die zeven schone koeien, die in de eerste droom uit het water opkwamen, zijn zeven jaren: die zeven schone aren, die in de andere droom uit een halm voortkwamen, zijn ook zeven jaren; de droom is één.

27. En die zeven ranke en lelijke koeien, die in de eerste droom, na deze schone en vette koeien opkwamen, zijn zeven jaren, overeenkomende met het beeld van de andere koeien; en die zeven ranke, van de oostenwind verzengde aren, die in de tweede droom voorkwamen, zullen zeven jaren van honger wezen.

28. Dit is nu, wanneer ik alles in het kort tezamen vat, het woord, hetwelk ik reeds tot Farao gesproken, heb (vs.25); hetgeen God is doende, heeft hij Farao vertoond.

De zaaitijd was toen reeds aangebroken..

29. Zie, de zeven aankomende jaren zal de Nijl het land zeer hoog overstromen, en uit die wateren zal er grote overvloed in het gehele land van Egypte zijn.

30. Maar na deze zullen er opstaan zeven jaren van honger; dan zal in het gehele land van Egypte al die overvloed vergeten worden; en de honger zal hoe langer hoe meer het land, de opbrengst van het land gedurende zeven jaren van overvloed verteren.

31. Ook zal de overvloed, die tevoren in het land geweest is, ten laatste niet meer gemerkt worden, vanwege dezelfde honger, die daarna wezen zal: want hij zal zeer zwaar zijn.

32. En aangaande, dat die droom aan Farao aanstonds ten tweede maal is herhaald, is, omdat de zaak van God vastbesloten is, en dat God zich haast, om deze te doen, haar te volbrengen.

Hiermee wil Jozef niet zeggen, dat als Farao slechts eenmaal de droom had gedroomd, het dan nog twijfelachtig kon zijn, maar dat God Farao twee maal hetzelfde, onder andere beelden, heeft laten dromen, om voor Farao zelf tot een zeker teken te zijn, dat de zaak geschieden zou..

33. Zo zie nu Farao naar een verstandige en wijze man, en stel hem aan over het land van Egypte.

Jozef geeft meer dan gevraagd was. Want niet slechts is hij uitlegger van de droom, maar opdat hij het ambt van profeet vervulle, verbindt hij wetenschap en raadgeving. Wij weten nu, dat de ware en wettige profeten van God niet enkel verkondigden, wat geschieden zou, maar ook het middel tegen boven het hoofd hangende rampen aangaven. Nadat Jozef voorspeld heeft, wat in de volgende veertien jaar bij afwisseling gebeuren zou, geeft hij vervolgens aan, wat nodig gedaan moest worden en vermaant Farao, dat hij, zoveel hij kan, daarvoor zorg. En dit nu is één van de kenmerken, waardoor God zijn profeten altijd van de valse waarzeggers onderscheidt, omdat Hij hun de genade schenkt van te leren en te vermanen, opdat zij de toekomstige dingen niet nutteloos verkondigen..

34. Farao doe zo, en bestelle onder deze opzieners over het land; en neme door deze het vijfde deel 1) van de opbrengst van het land van Egypte. Farao doe dit in al de zeven jaren van overvloed.

1) De koning had recht op het vijfde deel van de inkomsten van het land. Jozef komt dus niet aan hetgeen van het volk was, maar aan datgene, waarop de koning en niet het volk recht had. Zijn vroeger verblijf aan Pótifars huis had hem ongetwijfeld hiermee in kennis gebracht..

35. En dat zij alle door die vaste opbrengst verkregene spijze van deze aankomende goede jaren verzamelen, en koren opleggen, onder de hand, in de korenschuren van Farao, tot spijze in de steden, en bewaren het.

36. Zo zal de spijze opgelegd zijn tot voorraad voor het land, 1) voor zeven jaren van honger, die in Egypteland wezen zullen; opdat het land van honger niet verga. 2)

1)"Voor het land." De bedoeling is niet alleen voor Egypte, maar voor de gehele aarde. Egypte was toentertijd vooral de voorraadschuur van vele volken..

2) De vrijmoedige raad van Jozef bewijst, dat hem zijn gave, om de droom uit te leggen niet in bedwelming heeft gebracht; dat hem veeleer de bedoeling van de dromen diep heeft aangegrepen. Hij voelt het gewicht van de tijd en begeert de redding uit het nabij zijnde en grote gevaar. Men kan niet zeggen, dat Jozef Farao de raad gegeven heeft, een geschikte man te zoeken (vs.33), met het doel, om zichzelf aan te bevelen. Veelmeer schijnt hij zo geheel vervuld te zijn met het vooruitzicht van de nood, dat hij aan zichzelf niet denkt. Ook is het ambt, dat hij aanraadt, veel geringer, dan hetgeen Farao hem later verleent. Tussen een overste van hen, die belastingen innen en een stadhouder is een groot onderscheid..

Jozef treedt hier op als voorbeeld van een echte staathuishoudkundige. Maar niet om de mens in hem te verheerlijken, maar God, die hem deze wijsheid verleend had. Ook door Jozefs leven wordt het woord bevestigd, dat de vrees voor de Heere het beginsel van wijsheid is. Welk een koninklijke geest, welk een veelomvattende blik, welk een diepe kennis van zaken spreidt hij hier ten toon!.

II. Vs.37-46. Farao, die een diepe indruk ontvangen heeft van Jozefs verlichting door de Geest van God, verheft hem tot Grootvizier. Hij laat hem op plechtige wijze door de hoofdstad voeren en neemt hem geheel onder het Egyptische volk op. Hij geeft hem een Egyptische naam, en de dochter van een opperpriester tot vrouw. Jozef treedt, dertig jaar oud, in zijn verheven ambt.

37. a) En dit woord was goed 1) in de ogen van Farao, en in de ogen van al zijn knechten, van al zijn hovelingen en raadslieden.

a) Hand.7:10

1) Niet slechts kwam de uitlegging van de dromen hun zo eenvoudig en natuurlijk, als treffend en waar voor (en dit des temeer, daar de koe bij de Egyptenaren het zinnebeeld van de alles vruchtbaarmakende aarde was, en de Nijl de bron van alle vruchtbaarheid van hun land; terwijl bovendien het tweede droomgezicht reëel bevestigde wat het eerste slechts symbolisch voorstelde), maar ook erkenden zij de bijgevoegde raad, die van veruitziende wijsheid getuigde, als zeer heilzaam. Daarbij kwam de persoonlijkheid van Jozef, zijn open en verheven wezen, dat aan zijn woorden een zo grote indruk verschafte..

38. a) Zo zei Farao tot zijn knechten: Zouden wij wel een man vinden als deze, in welke Gods Geest 1) op zo buitengewone wijze aanwezig is, om zo verstandig te maken?

a) Psalm. 105:22

1)Merkwaardig is het, dat Farao, ofschoon hij door zijn waarzeggers was beschaamd, toch in Jozef de gaven van de Geest prijst..

39. Daarna zei1) Farao tot Jozef: Omdat God u dit alles (vs.29-32) heeft verkondigd, zo is het ons duidelijk, dat er niemand zo verstandig en wijs is als gij; in u hebben wij de rechte man gevonden, naar wie gij ons geraden hebt (vs.33) om te zien.

1) Farao wordt gedwongen, om te midden van zijn heidense omgeving, God de eer van zijn Naam te geven. Waar de heidense waarzeggers machteloos stonden en Jozef hem heeft beleden, dat de uitleggingen van God zijn, daar moet Farao openlijk betuigen, dat de God van Jozef de God van wijsheid en van verstand is..

40. Gij zult over mijn huis zijn 1) a) en op uw bevel zal al mijn volk u de hand kussen, 2) het zal u gehoorzaam zijn; alleen op deze troon zal ik groter zijn dan gij; 3) alleen het zitten op deze troon zal ik in hoogheid en ere boven u hebben.

a) Psalm. 105:21

1) De grootvizier in de Oosterse rijken is de werkelijke verschijning van de vorst, die zelf meer in het verborgen blijft. In een land met geheel despotische regeringsvorm, waar de koning alleen door de zeden en gewoonten van de godsdienst beperkt was, kan de plotselinge verheffing van een slaaf tot de hoogste eer, voornamelijk, wanneer men iets goddelijks in hem meent te zien, niet zo geheel bevreemdend wezen; nog heden geschiedt dit in Oosterse landen, zelfs in Rusland..

Jozef wordt hiermee de rechterhand van Farao. Een dergelijk ambt wordt ook later bij de koningen van Israël gevonden. (1 Kon.18:3; 2 Koningen. 18:18).

2) "Op uw bevel zal al mijn volk u de hand kussen." Zo leest onze Statenvertaling. Deze vertaling is echter niet juist. Wil men de vertaling "kussen" behouden, dan dient ook van "op uw bevel" gelezen te worden "op uw mond." In het Hebreeuws Al-Phigaa. Voor het woord "kussen" staat in de grondtekst neshek, dat "kussen" betekent, maar ook in verband met het verwante Arabisch "inrichten." De vertaling is deze: "op uw bevel zal al mijn volk zich inrichten," d.i. doen wat gij beveelt. Een mondkus was als teken van huldiging niet in gebruik bij de Egyptenaren..

3) Hiermee verklaart Farao, dat hij Soeverein blijft en de Soevereine rechten blijft behouden..

41. Voorts sprak Farao tot Jozef: Zie ik heb u hiermee, van dit ogenblik aan, over geheel Egypte gesteld.

42. En Farao nam, terwijl hij dit zei, zijn ring, waarop de koninklijke naam gegraveerd was, van zijn hand af, en deed hem aan Jozefs hand, hem daardoor macht gevende, om in naam van de koning bevelen uit te vaardigen (Esther 3:10;8:2); en hij liet hem fijne linnen kleren aantrekken, klederen van witten fijnen byssus (zie "Ex 25.4), gelijk de priesters in Egypte

droegen, waardoor hij de priesters in rang werd gelijk gesteld; en bovendien legde hij een gouden keten, als waarmee mensen van aanzien zich gewoonlijk versierden, aanzijn hals. 1)

1) Het eerste kenteken van die hoge waardigheid van de grootvizier is de zegelring "om daarmee koninklijke bevelen uit te vaardigen"

Dit zegel draagt ook bij de Turken de grootvizier..

Het tweede teken is het witte Byssus-kleed, dat de priesterkaste droeg, waardoor zijn verheffing tot die stand werd aangewezen; het derde ereteken is de gouden keten om de hals, in Egypte als onderscheiding gewoon, zonder twijfel een teken van koninklijke gunst en van hoge waardigheid tevens. In deze waardigheid moet Jozef nu ook aan het volk voorgesteld worden; daarom laat de koning hem op zijn tweede wagen door de stad trekken..

Men vraagt of het de heilige man geoorloofd was, in zulk een schitterende glans te voorschijn te treden. Ik antwoord: ofschoon de pracht nooit vrij is van zonde en het daarom in de uitwendige levenswijze nederigheid het beste is, zo is toch enige glans bij koningen en andere vorsten van de wereld niet te veroordelen, indien zij deze maar niet al te begerig zoeken, noch er zich hoogmoedig over betonen. De middelmaat is altijd te betrachten, maar omdat het niet in de macht van Jozef lag, om de maat voor te schrijven, het hogere gezag hem niet zonder het gebruikelijke ornaat kon geschonken worden, stond het hem vrij, meer te ontvangen dan wenselijk was..

Waar Job na zijn lijden alles dubbel ontving uit de hand van God, daar geschiedt dit in betrekkelijke zin ook met Jozef. God, de Heere, plaatst hem zo hoog mogelijk..

Die door zijn broeders werd gehaat, is de gunsteling van de koning; die als "meesterdromer" bespot was, is door dromen de hooggeëerde geworden. De gevangene is verhoogd tot de troon; de slaaf draagt de zegelring; die van de veelkleurige rok werd beroofd, draagt het witte kleed; ijzeren boeien hebben plaatsgemaakt voor een gouden ketting enzovoorts. Zo vergoedt de Heere vroeger ongeluk!.

43. En hij deed hem rijden op de tweede wagen, die hij had, de statiewagen, die onmiddellijk op de koninklijke volgde, door de hoofdstad Memphis (vs.4) heen; en zij (herauten) riepen voor zijn aangezicht: Abrek,
1) dat is: Knielt! Alzo stelde hij hem, als machthebbende, over geheel Egypte. 2)

1) Dit is waarschijnlijk een Egyptisch (Koptisch) woord, eigenlijk: aperek; d.i. "buigt het hoofd". Daarvan is het Hebreeuwse gevormd, dat "buigt de knie", "knielt" of "zegent" betekent. De herauten moesten alzo aan het gehele volk herinneren of bekend maken, dat men, na de koning, aan Jozef alom de diepste eerbied behoorde te betonen..

Abrek, in het Koptisch Abork: werpt u neer..

2) Dat had Jozef in de kerker niet begeerd, slechts dat hij mocht bevrijd worden (hoofdstuk. 40:14 vv.) Onze Heere in de hemel laat hem daar een tijdlang reukwerk aansteken, maar antwoordt hem: Gij weet niet, wat gij bidt. Ik pleeg veel meer te doen, dan gij bidden of begrijpen kunt. Daarom moet gij nog enige tijd langer wachten. Ik begeer nog meer van de ware wierook (Hoogl.3:6), die ten hemel opstijgt (hoofdstuk. 40:23). Overeenkomstig heeft Jozef ontvangen, wat hij tevoren niet had kunnen verstaan, noch hopen of bidden..

44. En Farao zei, nadat de plechtige tocht door de stad geëindigd was, tot Jozef: Ik ben Farao, en krachtens mijn koninklijke macht heb ik u tot grootvizier in mijn rijk aangesteld; ik ben Farao, doch zonder u zal niemand zijn hand of zijn voet opheffen, in geheel Egypte; alles zal geschieden naar uw wil.

45. En Farao noemde Jozefs naam, Zafnath Paänéah 1) (levensbehouder), om hem door deze Egyptische naam geheel het Egyptische volk in te lijven, en bovendien gaf Farao, om hem tegelijk in de zozeer vereerde priesterkaste in te leiden 2) Asnath (geweide aan Neith, d.i. Egyptische Minerva), de dochter van Potiféra (priester van de zon), overste 3) van On (zon, zonnestad, Heliopolis), hem tot een vrouw, en Jozef toog als groot vizier, uit door het gehele land van Egypte, om overal zijn beschikkingen te maken.

1) De zuivere betekenis van deze naam is moeilijk uit te maken. Flavius Josefus vertaalt hem door "openbaarmaker van de verborgenheden." De Septuaginta vertaalt dit woord door een Grieks, dat in verband met het Koptisch "Redder der Wereld" betekent. Zo vertaalt ook Hieronymus..

Van de Egyptische kasten of standen was die van de priesters de eerste en voornaamste; zij droegen geschoren hoofden en witlinnen kleding, namen de grootste reinheid in acht, en hadden, ten opzichte van spijs en drank, een strenge levenswijze. Hun behoorden de tempelgoederen toe, van wier inkomsten zij leefden; toch hielden zij zich niet alléén bezig met godsdienstige verrichtingen, maar voornamelijk ook met wetenschappen en kunsten (hoofdstuk. 41:8). Uit hen werden, reeds van de vroegste tijden af, de koningen genomen, die in de bijbel bijna overal "Farao" genoemd zijn; dat is: Pi-ouro, de koning, of Pe-ra, plaatsbekleder van de zonnegod (Ra = zon). Later behoorden de koningen tot de tweede stand, die van de krijgslieden, welke deels uit eigenlijke, ondergeschikte krijgslieden bestond, deels uit jonge mannen, die de koning tot wacht dienden; ieder van deze ontving 12 akkers land als soldatenleen. De derde kaste was die van de landbouwers of herders; zij bestond voornamelijk uit degenen, die de landerijen van de priesters en krijgslieden pachtten. Verdere kasten zijn die van de handwerkslieden, de schippers, de tolken, de zwijnenhoeders (die, evenals hun dieren voor onrein werden gehouden en geen tempel mochten betreden enz.) Men heeft meermalen gevraagd, hoe Jozef met zijn geloof in Jehova zich een priesterkaste als die van de afgodische Egyptenaren kon laten inwijden. Men bedenke, dat Jozef niet werd opgenomen onder de werkelijk dienstdoende priesters, maar dat hij tot een van de Egyptische standen moest behoren en nu onder de meest geëerde werd opgenomen. Dat Jozef zich niet bezoedeld heeft met de Egyptische natuurdienst is duidelijk genoeg; hij bleef getrouw aan zijn God..

3) Het Hebreeuwse woord betekent "priester". In Heliopolis, dat noordoostelijk van Memphis gelegen is, was sedert oude tijd een beroemde tempel, aan de Zonnegod gewijd; de daar wonende priesters waren de voornaamste onder de Egyptische priesters..

46. Jozef nu was dertig jaar oud, 1) alzo op mannelijke leeftijd (Numeri. 4:30), als hij stond voor het aangezicht van Farao, koning van Egypte, om hem zijn dromen uit te leggen, hetgeen deze verhoging ten gevolge had; en Jozef ging uit van Farao's aangezicht, en hij toog, gelijk boven in vs.45 reeds opgemerkt is, door geheel Egypte.

1) Om twee redenen deelt Mozes mee, hoe oud Jozef was, toen hij de regering van Egypte aanvaarde. Het is toch zeldzaam, dat ouderen zich door jongeren laten regeren. Daarom moet men aannemen, dat het door de bijzondere gunst van God geschied is, dat Jozef zonder benijd te worden, regeerde, en hem het ontzag en de eerbied onveranderd bleef na tal van jaren. De tweede reden is, dat de lezer bij zichzelf moge bedenken, de langdurige moeiten, waarmee hij op verschillende wijze gekweld is geweest. En ofschoon hij niet slecht behandeld is, toch kon een ballingschap van 13 jaar een zeer zware beproeving voor hem zijn, omdat zijn terugkeren naar zijn vaderhuis niet slechts door de slavernij, maar ook door de gevangenisstraf belemmerd werd..

III. Vs.47-57. In de zeven jaren van overvloed vult Jozef Farao's korenschuren; maar de Heere vult ook zijn huis, daar Hij hem twee zonen laat geboren worden. Daarna komen de zeven jaren van misoogst met hun nood.

47. En het land bracht voort, gelijk Jozef voorzegd had, in de zeven jaren van overvloed met handenvol; iedere zaadkorrel gaf een handvol aren.

48. En hij (Jozef) vergaderde, door de aangestelde opzieners (vs.34), alle spijze van de zeven jaren, die in Egypte was, en hij deed de spijze in de steden, hij bracht ze daarin ter bewaring; de spijze van het veld van elke stad, hetwelk rondom haar was, deed hij daarbinnen, in opgerichte korenschuren, opdat het later gemakkelijker zou zijn voor allen, om te halen.

Wel hem, die een goede Jozef in de hof van zijn hart heeft, die voorraad weet te verschaffen, wanneer de honger van het goddelijk woord op handen is..

49. Alzo bracht Jozef zeer veel koren bijeen, als het zand van de zee (hoofdstuk. 32:12; Psalm. 139:18) totdat men ophield te tellen, hetwelk men vroeger gedaan had, want daarvan was geen getal; men kon het niet meer tellen.

50. a) En Jozef werden twee zonen geboren, eer er een jaar van honger aankwam, die Asnath, de dochter van Potiféra, overste van On, hem baarde.

a)Genesis 46:20; 48:5

51. En Jozef noemde 1) zijn eerstgeborene Manasse (die vergeten doet); want, zei hij, tevreden met de wegen, langs welke de Heere hem geleid had, en het verdere, ook ten

opzichte van het vaderlijk huis, aan diezelfde trouwe Bestuurder overgevende: God heeft mij doen vergeten al mijn moeite, en het gehele huis van mijn vader, 2) waaruit ik verstoten ben (hoofdstuk. 45:5; 50:20). God heeft het zó met mij gemaakt, dat ik Hem nu in al zijn wijze wegen, die Hij met mij gehouden heeft, hoe smartelijk zij ook waren, prijs en aanbid.

1) Jozef geeft zelf namen aan zijn kinderen en wel Hebreeuwse namen. Een sprekend bewijs, dat hij de huiselijke roeping niet verwaarloosde, en dat hij zijn vaderhuis evenmin vergeten had..

2)"Hoe?" vraagt hier Luther: "is het dan Christelijk, dat hij zich beroemt zijn vader en zijn moeder vergeten te hebben?" Dit doet hij niet, want, wanneer hij zegt, het gehele huis van zijn vader vergeten te hebben, zo denkt hij zeker bijzonder aan het leed, door zijn broeders hem aangedaan. Het is opmerkelijk, zegt Knobel, dat Jozef de hem innig liefhebbende vader niet tijdig van zijn verheffing heeft kennis gegeven, maar zo vele jaren voorbij liet gaan, en nog eerst door het komen van zijn broeders daartoe gebracht werd. De rechte verklaring van deze, reeds door Theodoretus gemaakte bedenking, vindt men bij Baumgarten: "Vast in het geloof, verwachtte hij niets van zelf ingrijpen in de raad van God, die naar een verder en heerlijker doel wees. Bovendien moet zijn voorspelling nog door het gevolg bevestigd worden, opdat zijn macht zou bevestigd worden." Daarbij komt, dat Jozef zich niet kon bekend maken, zonder dat de schuld van zijn broeders ontdekt zou worden en dat hij een roeping had, die buitengewone inspanning vereiste..

Over deze uitdrukking wordt verschillend gedacht. De getuigenissen hierboven pleiten Jozef van alle schuld vrij. Calvijn echter is van mening, dat het niet goed van hem was en zegt o.m.: Hoewel hij onderkoning van Egypte was, zo was toch zijn toestand ongelukkig, nadat hij van de Kerk gescheiden leefde..

52. En de tweede noemde hij Efraïm (dubbele vruchtbaarheid): want, zei hij, God heeft mij doen groeien, tweemaal vruchtbaar doen worden in het land van mijn verdrukking, 1) waarin ik voorheen 13 jaar lang zo veelellende heb moeten doorstaan.

1)"Toch twijfel ik er niet aan, of de tegenwoordige eer en heerlijkheid zal Jozef meer geplaagd hebben, dan de gevangenis en overigens al zijn jammer en ellende," zegt Luther. Uit deze woorden blijkt een weemoedig verlangen naar Kanaän in tegenoverstelling van de onverschilligheid, die in de woorden (vs.51) "en het gehele huis van mijn vader" schijnt te liggen..

53. Toen eindigden de zeven jaren van overvloed, die in Egypte geweest waren.

54. a) En de zeven jaren van honger begonnen aan te komen, gelijk als Jozef gezegd had, en er was honger in alle landen, die om Egypte lagen, in Kanaän, Arabië en Syrië; want de tropische regen heeft met de Abyssinische een gelijke oorsprong, zij bleven ook daar uit; maar in geheel Egypte was voor de eerste tijd nog brood, zolang namelijk de voorraad toereikend was, die men hier en daar naar het voorbeeld van Jozef verzameld had.

a) Genesis 45:6 Psalm. 105:16

55. Als nu geheel Egypte, bij de aanhoudende misoogsten, ook hongerde, riep het volk tot Farao om brood, daar het wist, dat deze een grote voorraad bezat (2 Koningen. 6:25 vv.); en Farao zei tot al de Egyptenaren: Gaat tot Jozef, die ik u als vader van het land heb voorgesteld (vs.43); doet wat hij u zegt. 1)

1) Farao spreekt alzo niet, om de last van het verzorgen van zich af te schuiven, maar omdat hij een ongeschokt vertrouwen in Jozef heeft, zodat hij deze in niets wil belemmeren, om alles zo goed mogelijk te verzorgen..

56. Als dan honger over het gehele land was, en de mensen op Farao's aanwijzing naar Jozef kwamen, zo opende Jozef alles, al de korenschuren in de steden, waarin iets was, en verkocht aan de Egyptenaren; want de honger was sterk in Egypteland.

57. En alle landen; de inwoners van alle omliggende landen, kwamen eveneens in Egypte tot Jozef, 1)om te kopen; want de honger was sterk in alle landen.

1) Zij werden nog vroeger door de misoogsten gedrukt, dan de Egyptenaars (vs.53) en hadden daarom ook reeds vroeger hun toevlucht tot Jozef genomen. Er is nauwelijks een land op aarde, waar hongersnood zo dikwijls en zo vreselijk gewoed heeft, als juist in Egypte; geen land, dat zozeer de maatregelen behoefde, als die, welke Jozef tot redding van het volk aanwendde. Het overstromen van de Nijl, een paar voeten hoger of lager, dan de behoefte is, werkt reeds zeer schadelijk. In het jaar 1199 had de vloed een zeer lage stand. Het gevolg was een vreselijke hongersnood, vergezeld van ontzaglijke gruwelen. Ouders verteerden hun kinderen, mensenvlees was een gewone spijs geworden; men vond verschillende wijzen uit, om dit te bereiden; men sprak ervan en hoorde daarvan als van een gewone zaak. Het mensenvangen was tot een gewoon werk geworden. Het grootste gedeelte van de bevolking stierf weg. Ook het volgende jaar bereikte de overstroming de gewone hoogte niet en slechts het lager land werd onder water gezet. Ook van de overstroomde landen konden velen uit gebrek aan arbeiders en zaadkoren niet bezaaid worden; vele stukken land werden bovendien door wormen verwoest, die het uitgezaaide verteerden. In een andere hongersnood was de Kalief zelf bijna van honger gestorven..

HOOFDSTUK 42.

DE EERSTE REIS VAN JAKOB'S ZONEN NAAR EGYPTE.

I. Vs.1-26. De honger drukt, reeds aanstonds in het eerste jaar, ook het land Kanaän. Jakob zendt zijn zonen, met uitzondering van de jongste, naar Egypte, om daar spijze te kopen. Jozef herkent zijn broeders; zij echter kennen hem niet. Jozef brengt hen in een lange en moeilijke school, waarin hij hen deels straft, deels beproeft. Hij brengt hen geheel in dezelfde toestand, als waarin hij zich bevonden heeft, toen hij door hen als spion gegrepen en in de kuil geworpen werd.

1. Toen Jakob aan andere inwoners van het land, die naar Egypte reisden, om spijze te kopen, zag, dat er koren in Egypte was, zo zei Jakob tot zijn zonen, die wel niet zonder reden zich verwijderd gehouden hadden van het land, dat hen aan hun zonde herinnerde (hoofdstuk. 37:25): Waarom ziet gij op elkaar, 1) alsof gij buiten raad zijt?

1) Waarom zien Jakob's zonen elkaar in verlegenheid aan, en spreken zij er niet van, om naar Egypte te gaan, waar koren te koop is, hoewel een karavaan van reizigers zich gereed maakt, daarheen te vertrekken? Egypte is voor hun kwaad geweten een naam, die ongeluk voorspelt. Daar zij moeten vertrekken, gaan zij het liefst met hun tienen, opdat de een de ander sterke; daarbij vermengen zij zich met de menigte. Zij moeten tegenover Jozefs beschuldigingen verklaren, waarom zij, tien man sterk, verschijnen, en worden daardoor gedwongen de naam van Jozef te vermelden; maar hoe spoedig gaan zij die voorbij! Nadat zij door de gevangenschap verschrikt, en met de dood bedreigd zijn, kunnen zij, zelfs in Jozefs tegenwoordigheid en voor de oren van de tolk, de aanklacht van zichzelf niet onderdrukken: "dat hebben wij aan onze broeder verdiend!" Hoe levendig is bij hen de herinnering aan de smekende broeder, die om erbarmen bad! Zo getrouw is de herinnering van het geweten. Nu wordt ook het teruggevonden geld in de zak van een tot een teken, dat eindelijk de gerichten van God over hen aanvangen; en nog wordt hun angst groter, als het geld in alle zakken gevonden wordt. Ieder gunstig teken schijnt thans nog voor hen verloren; noch de herhaalde verzachtingen van Jozefs bevelen, noch zijn verzekering: "Ik vrees God", noch zijn verklaring, dat hij met de voorstelling van Benjamin tevreden zal zijn, noch de geschonken teerkost voor de reis, noch het terugvinden van hun geld, doen hen moed scheppen. Ook Ruben, die een beter geweten heeft, deelt in het schuldgevoel, en ziet dat God hun bloedschuld begint te zoeken; zelfs de vrome vader vermoedt, dat er over zijn huis een donker lot hangt wegens de schuld van zijn zonen!.

Zij zagen de een op de ander, terwijl niemand met enig plan voor de dag durfde te komen..

2. Voorts zei hij: Ziet, a) ik heb gehoord, dat er koren in Egypte is; trekt daarheen, en koopt ons koren van daar, opdat wij leven en niet in deze grote nood van honger sterven.

a) Hand.7:12

3. Toen vertrokken Jozefs tien 1) broeders, om koren uit Egypte te kopen.

1) Zij vertrokken met hun tienen en maakten daarom hetzelfde getal uit, dat aanwezig was, toen Jozef verkocht werd. Dit was volgens Goddelijk bestel, hoewel wij mogen aannemen, dat van hun zijde zowel vrees als berekening in het spel waren. Vrees voor onheilen en berekening, omdat zij dan meer graan konden verkrijgen..

4. Doch Benjamin, Jozefs broeder uit dezelfde moeder, zond Jakob niet met zijn broeders, 1) want hij zei: Opdat hem niet misschien het verderf ontmoete!

1) Zonder twijfel had hij zich menigmaal verweten, dat hij Jozef had laten gaan, en Benjamin was nog zo jong. Maar bovendien schijnt Jakob vermoed te hebben, dat die tien broeders schuld hadden aan Jozefs ondergang, al wist hij ook niet, op welke wijze (vs.36) Nu wil hij zijn lievelingszoon aan hun handen niet toevertrouwen..

Daarom wordt dit reeds nu meegedeeld, omdat Benjamin zeer nauw betrokken is bij de verzoening tussen Jozef en zijn broeders. Ook het gezegde van Jakob wordt vermeld, opdat blijken zou, dat niet Jakob's plannen, maar Gods plannen werden volvoerd. Nog eenmaal moest Jakob door de diepte van de beproeving heen, om dan straks in Gosen het einde van zijn pelgrimsreis rustig te doorleven..

5. Alzo kwamen Israël's zonen, 1) om te kopen, onder degenen, die daar kwamen2) want de honger was, ondanks de vruchtbaarheid van de landstreek, ook in het land Kanaän.

1) Het is alsof de Heilige Geest met deze woorden als met de vinger wil aanwijzen, hoe de Heere als nu het plan in betrekking tot het als vreemdeling verkeren in een vreemd land aanvankelijk in vervulling doet treden, maar ook, hoe als nu tegen hun wil en nog zonder hun weten de dromen in vervulling treden..

2) In het Hebreeuws Bethog Habaiem. In het midden van de komenden. Zij kwamen of tegelijk met een karavaan aan, of zij kwamen in gezelschap van een karavaan..

6. Jozef nu was Regent 1) over dat land; hij verkocht, met behulp van bedienden, in een daartoe ingerichte plaats, aan al het volk van het land; waarschijnlijk had hij beschikt, en wel met het doel, om zijn broeders te ontmoetten, op wier komst hij wachtte, dat alle vreemdelingen voor hem zelf verschijnen moesten; en Jozefs broeders kwamen, en werden tot Jozef gevoerd, en a) zij bogen zich voor hem, naar de gewoonte van de Oosterlingen eerbiedig, met de aangezichten ter aarde.

a) Genesis 37:7

1) Jozef verbindt de eer met trouw en vlijt. Want ofschoon hij het hoogste gezag bekleedt, neemt hij toch van de last op zich, wat hij maar kan, niet minder dan wanneer een koopman zijn moeite aanwendt. Waardoor men leren kan, dat, wie in eer uitsteekt, ook het meest werkzaam moet zijn; dat daarentegen zij, die rust en aanzien zoeken, de heilige verordeningen van God omkeren. Verder verstaan wij het verkopen van het graan door Jozef zo, niet dat hij

met eigen handen het zelf uitmat, of de geldzaken behandelde, daar in vele gedeelten van het rijk verkocht werd, en één pakhuis niet voldoende was, maar dat de gehele last op hem rustte..

Hebr. "Schalith". Deze schijnt zijn titel geweest te zijn bij alle buitenlanders, die de Semitische taal spraken. Misschien is daarvan de naam Salathis gevormd, die in het verhaal (zie Ge 40.11) aan de eerste koning van de Hyksos gegeven wordt..

7. Toen Jozef zijn broederen zag, herkende hij hen; maar hij hield zich vreemd jegens hen, a)deed zich voor, alsof hij een hun geheel onbekende was, en sprak hard met hen, 1) op een harde toon gelijk een onbeperkt gebieder doet, en hij zei tot hen: Van waar komt gij? En zij zeiden uit het land Kanaän, om spijze te kopen.

a) 1 Kon.14:5 en 6

1) De vraag is, met welk voornemen Jozef zijn broeders zo door bedreigingen en verschrikkingen gepijnigd heeft. Want, indien hij is aangezet door de van hen ontvangen belediging, kan zijn begeerte naar wraak niet verontschuldigd worden. Maar het is aannemelijk, dat hij noch door toorn, noch door ijver om zich te wreken, is aangedreven, maar dat hij om twee geldige redenen aldus heeft gehandeld. Want hij begeerde én zijn broeder Benjamin te ontmoeten, én door die vraag in het midden te brengen, wilde hij uitvorsen, of zij andere mensen waren geworden of niet; vervolgens hoedanig, van die tijd af, hun leven was geweest. Want, indien hij bij de eerste ontmoeting zich aan hen bekend gemaakt had, was het te vrezen, dat, daar het voor de vader verborgen was, welk een afschuwelijke misdaad zij begaan hadden, en die willende bedekt houden, zij een nieuwe zouden beginnen. Ook was het vermoeden niet geheel ongegrond, dat zij de een of andere wreedheid of trouweloosheid jegens hem zouden beproefd hebben. Het was daarom de moeite waard, dat zij hem nader onderrichten, totdat Jozef, omtrent de toestand van het vaderlijke huis, zeker ingelicht, uit de omstandigheden zelf maatregelen kon nemen. Vervolgens heeft hij hun, vóór dat hij hun vergiffenis bood, enige kastijding toegediend, opdat zij des te beter over het verschrikkelijke van hun misdaad zouden nadenken. Want dat hij later zo zacht en menslievend tegen hen was, kwam niet daar vandaan, dat hij door verandering van gemoed langzamerhand tot medelijden is gestemd. Wat meer is, daar Mozes, op een andere plaats meedelende, dat hij de afzondering gezocht heeft, daar hij zich niet langer kon inhouden, en daarmee doet uitkomen, dat hij het wenen onderdrukt heeft, zolang als hij met ernstig gelaat voor hen stond, daaruit blijkt, dat hij altijd met een gevoel van medelijden vervuld is geweest..

8. Jozef dan herkende zijn broeders, maar, gelijk hij uit het antwoord op zijn vraag duidelijk gewaar werd, zij kenden hem niet. 1)

1) Jozef sprak door een tolk met hen; hij was in Egyptische kleding en met geschoren hoofd. In de 21 of 22 jaar, dat zij hem niet gezien hadden, was de jongen een man geworden; daarbij kwam de hoge plaats, waarop hij zich bevond, en die in de verste verte niet toeliet, dat zij vermoedden, tegenover wie zij stonden..

Hier wordt kort samengevat, wat in de volgende verzen meer uitvoerig wordt meegedeeld. Geheel naar Oosterse gewoonte..

9. Toen zij in zo ootmoedige houding voor hem lagen, dacht 1) Jozef aan de dromen, die hij van hen gedroomd had (hoofdstuk. 37:5-9), de eerste droom was woordelijk vervuld, daar het werkelijk zijn schoof was, die overeind stond, terwijl de hunne neergebogen waren; want om de vrucht van de schoven waren de broeders bij hem gekomen en wierpen zij zich terneer; en hij zei tot hen, het gewone wantrouwen van de Egyptenaren tegenover vreemdelingen voorgevende, gelijk hij in het geheel zich als een Egyptenaar voordeed (vrgl. zijn wijze van zweren vs.15): Gij zijt verspieders; gij zijt gekomen, om te bezichtigen waar het land bloot is, 2) dat gij spijze wilt kopen, is slechts een voorwendsel. Gij zijt gekomen, om na te gaan, waar de zwakste plaatsen van het land zijn, opdat uw volk het zou kunnen innemen.

1) Dit wil niet zeggen, dat Jozef in de jaren, die voorbijgegaan waren, niet aan die dromen had gedacht, maar dat hij nu op bijzondere wijze er aan herinnerd werd, toen hij zijn broeders zich voor hem zag neerbuigen. Al de jaren door zijn die dromen als beloften van God lichtende sterren geweest op zijn duister pad..

2) Het vermoeden hier uitgesproken kon waar zijn, daar toen van de zijde van Arabië er reeds aanvallen geschied waren, en in die dagen het meermalen gebeurde, dat de zwakkere plaatsen werden onderzocht, om van daaruit het land te overweldigen. "Waar het land bloot is," d.i. waar het land het gemakkelijkst kan binnen getrokken worden..

10. En zij zeiden tot hem: Nee, mijnheer! wij zijn geen verspieders; maar uw knechten zijn, gelijk wij reeds gezegd hebben, gekomen, om spijze te kopen.

Tegenover de zware beschuldiging plaatsen zij de naakte waarheid op een wijze, die alle kwaad vermoeden bij Jozef moet verbannen..

11. Wij allen zijn de zonen van één man en zou een vader zoveel zonen opeens aan het gevaar blootstellen van gedood te worden, gelijk toch de verspieder bij ontdekking wacht; wij zijn vroom, 1) uw knechten zijn geen verspieders.

1) In het Hebreeuws Kénim, Vroom, in de zin van: oprecht. Zij verzekeren hiermee, dat Jozef hen geloven kan, dat zij oprecht zijn in hun spreken en met volstrekt eerlijke bedoelingen zijn gekomen. Daarom ook wijzen zij er op, dat zij allen zonen zijn van één vader, en volstrekt geen mannen, die met elkaar een verbond hebben gesloten, om het land van Egypte te verspieden..

12. En hij zei tot hen: Nee, ik geloof u niet, maar houd mij overtuigd, dat gij zijt gekomen, om te bezichtigen, waar het land bloot is.

Jozef neemt een houding aan, alsof hij hen volstrekt niet gelooft, kennelijk met het doel, om hen te beproeven en nog meer van zijn vader te weten te komen..

13. En zij, zo ten onrechte beschuldigd, verklaarden nu nader, wie zij waren en zeiden: Wij, uw knechten, waren twaalf gebroeders, zonen van één man, in het land Kanaän; en zie, de kleinste, de jongste, is heden hij onze vader, die wilde onze vader niet laten meegaan, uit vrees, dat hem een ongeluk zou overkomen; doch de ene is niet meer. 1)

1)"Doch de ene is niet meer" Die een was Jozef, van wie zij vermoedden, dat hij niet meer in het land der levenden was. Dat het hun speet, bleek op dit ogenblik nog niet. Zij tonen in elk geval geen berouw over deze zaak. Is het daarom, dat Jozef hen terstond in de rede valt met de vernieuwde beschuldiging, versterkt door een scherpe bedreiging? Zeer waarschijnlijk. Men houde dan echter in het oog, dat, wat nu volgt, niet voortkwam uit wrevel of wraak, maar uit de begeerte, om hen waarachtig berouw te doen gevoelen over hun zonde..

14. Toen zei Jozef tot hen: Dat is het, wat ik tot u gesproken heb. Reeds wordt het openbaar, hoe weinig gij naar waarheid spreekt, maar u zelf bedekt houdt. Het is zo, gelijk ik sprak, zeggende: Gij zijt verspieders. Gij beweerde twaalf in getal te zijn; nu maakt gij u ervan af, waar de twaalfde zijn zou; van ene zegt gij, dat hij nog bij uw vader is. Waarom zou de vader een thuis houden, en alle overigen aan de gevaren van de reis blootstellen?

15. Hierin, in dit laatste punt, zult gij beproefd worden; zo waarlijk als Farao leeft, 1) indien gij van hier zult uitgaan, tenzij dan, wanneer uw kleinste broeder herwaarts zal gekomen zijn! Kunt gij die mij brengen, ik zal uw woord geloven.

1) De Egyptenaren zwoeren gelijk later de Hebreeën, bij het leven van hun koningen..

Vanwege deze eedzwering, ontstaat er een nieuwe kwestie. Want wat in de wet is voor geschreven, dat wij niet anders dan bij de naam van God mogen zweren, was reeds toen de harten van de vromen ingescherpt, daar de natuur voorschrijft, dat deze eer alleen God mag gegeven worden, dat de mensen Hem het oordeel overgeven, en als de Hoogste scheidsrechter en handhaver van trouw en waarheid aanstellen. Indien wij zeggen, dat het geen eed is geweest, maar slechts een soort van betuiging zal de heilige man reeds een weinig verontschuldigend zijn. Wie bij God zweert, wil Zijn tussenkomst, om het onrecht met Zijn straf te treffen. Wie bij zijn leven of bij zijn hoofd zweert, stelt als het ware als onderpand van zijn trouw, wat hem het meest dierbaar is. Op deze wijze wordt de Majesteit van God niet op een sterfelijk mens overgebracht, omdat het geheel iets anders is, Hem tot getuige te nemen, die recht heeft om te wreken, dan door de meest dierbare zaak de waarheid te bevestigen van wat wij zeggen. Zo ook schrijft Mozes, als hij de hemel en de aarde tot getuige aanroept, deze geen goddelijkheid toe, alsof hij nieuwe goden, schiep; maar opdat het gezag van de Wet des te klemmender zou zijn, verzekert hij, dat er geen stipje op de wereld zou zijn, welke niet om de toorn van God over de ondankbaarheid van het volk zou roepen, indien zij de leer van het heil zouden verwerpen..

16. Zendt dan een uit u, die uw broeder haalt, 1) maar weest gij, al de overigen gevangen, en uw woorden zullen beproefd worden, of de waarheid bij u zij; en indien niet, zo waarlijk als Farao leeft, zo zijt gij verspieders!

1) Hoe onrechtvaardiger de beschuldiging was, dat zij verspieders waren, des te meer reden was er voor hen, om aan de onrechtvaardigheid van hun eigen vroegere handelwijze te denken. Nu volgt de tweede vergelding, zij worden, evenals zij hem in de kuil geworpen hadden, en nameloze angst hadden laten uitstaan, in de gevangenis geworpen, en moesten daar dagenlang in angsten doorbrengen, niet wetende, wat er verder met hen gebeuren zou. Werkelijk begonnen zij daar aan de angst van hun broeder te denken. (vs.21).

Dat telkens wijzen op de achtergebleven broeder moet ongetwijfeld dienen, om hun de zonde tegen hem in herinnering te houden..

17. En hij zette hen samen drie dagen in bewaring, waarschijnlijk, omdat zij tegenbedenkingen maakten, wetende, dat hun vader, op het bericht, dat al de anderen gevangen waren, Benjamin niet zou laten meegaan.

Er is wel eens beweerd, dat Jozef hier onbillijk en onrechtvaardig tegen zijn broeders is geweest, dat de aangenomen rol hem tot die onrechtvaardigheid heeft geleid, Men vergete echter niet, dat op "verspieden" een zeer strenge straf stond, de straf van geseling, en soms (in oorlogstijd altijd) de dood. Hij zet hen in bewaring alleen, maar heeft hen volstrekt niet gepijnigd..

18. En op de derde dag begaf zich Jozef, met een tolk tot zijn broeders; toen zei Jozef tot hen: Doet dit, wat ik u voorstellen zal, zo zult gij leven; want ik wens nietonrechtvaardig te zijn, maar wil mij slechts van de waarheid van uw woorden overtuigen; ik vrees God. 1)

1) Na de strijd van drie dagen is dit het eerste vredesteken van Jozef; de eerste openbaring van het gevoel van zijn hart. Edel en rond is het voorstel, waarmee Jozef thans optreedt. Immers hij doet afstand van willekeur en tracht hij zijn handelwijze te rechtvaardigen door de aanwijzing van het beginsel, dat hem leidt: "En op de derde dag zei Jozef doe dit, zo zult gij leven; ik vrees God." Aldus moet het blijken, dat nee, geen grilligheid, maar de vrees voor God de oorzaak is van zijn veranderde gemoedsstemming tegenover zijn broeders. De vrees voor God is hem het beginsel van al zijn doen en laten; drijft hem tot zijn verrassend voorstel en geeft hem het inzicht van het standpunt van zijn broeders..

Op de vrees voor God, als oorsprong en bron van zijn rechtvaardigheid en billijkheid, beroept Jozef zich. Omdat hij God vreest, kunnen zijn broeders hem vertrouwen, kunnen zij erop rekenen, dat zij straks met hun jongste broeder veilig huiswaarts kunnen keren. Zijn broeders hebben zich op hun oprechtheid zonder meer beroepen. Jozef beroept zich niet in de eerste plaats op het uitvloeisel, maar op het beginsel. Mensen, die God vrezen, wil hij zeggen, kunnen vertrouwd worden..

19. Zo gij, gelijk gij zegt, vroom zijt, en er geen kwaad bij u is, zo ga niet één, gelijk ik eerst heb voorgesteld, om de jongste broeder te halen; maar zo zij een van uw broeders gebonden in het huis van uw bewaring; en gaat gij, de overige negen, heen; brengt het koren voor de honger van uw huizen, opdat zij niet door de nood omkomen.

20. En brengt, wanneer gij weer hierheen komt, uw kleinste broeder tot mij; zo zullen uw woorden waar gemaakt worden; en gij zult niet sterven, En zij deden alzo; zij die in het eerste voorstel niet hadden kunnen treden, (vs.15-17) stemden in deze in.

21. Toen zeiden zij de een tot de ander, 1) door hun gevoel overmeesterd en daardoor vergetende, wat om hen was: Voorwaar wij zijn schuldig2) aan onze broeder, wiens benauwdheid van ziel wij zagen, toen hij ons om genade bad, maar wij hoorden niet! Daarom komt deze benauwdheid over ons. a)

a) Psalm. 50:21 MATTHEUS.7:2

1) Er is geen twijfel aan, of God, om Jakob's zonen tot berouw te brengen, heeft, zowel door aandrijving van de Geest, als door uitwendige kastijding hen gedwongen, om de zonde, reeds al te lang begraven, weer levendig in te zien. De lezer moge opmerken, dat de zonen van Jakob niet slechts hebben aangegrepen, wat voor de hand lag, maar dat het hun ook in de gedachte is gekomen, dat van Gods wege de straffen op verschillende wijze de zondaar treffen..

2) De macht van het geweten is hier duidelijk zichtbaar. De omstandigheid, dat één in Egypte moet achterblijven, is middel in Gods hand, om hen in het geheugen terug te roepen, wat vroeger heeft plaats gehad. Wat nog aan hun schuldbelijdenis ontbreekt, is het besef van zonde tegen God. Niet alleen tegen Jozef, maar bovenal tegen God hadden zij gezondigd, toen zij hun broeder wilden doden..

22. En Ruben1) antwoordde hun, zeggende: Heb ik het tot u niet gezegd, toen ik zei: zondigt niet aan deze jongeman! maar gij hoorde niet; 2) en ook zijn bloed,
3) ziet, het wordt gezocht.

1) Daar hij beproefd had, Jozef uit de handen van zijn broeders te redden, om hem behouden tot zijn vader terug te brengen, werpt hij op hen de schuld, omdat zij toen geen oor voor zijn plan hadden gehad, en ik vat de woorden zo op, dat hij hun al te laat berouw verwijt..

2) Ruben is zeer onbillijk tegenover zijn broeders. Want al is hij voor Jozef in de bres gesprongen, toch heeft hij geenszins, zoals hem paste, hun overwegingen op koninklijke wijze verijdeld. Langs een omweg niet langs de koninklijke weg had hij Jozef willen redden. Het ontbrak hem aan moed. Dit is altijd een karaktertrek van zijn nakomelingen geweest. (Richteren. 5:16).

3) Zo diep zijn zij in hun geweten getroffen, dat zij niet anders denken, of Jozef is omgekomen, De zwaarste gevolgen van hun misdaad stellen zij zich voor ogen. Dat hij nog in Egypteland als slaaf verkeren kan, deze gedachte komt niet bij hen op..

23. En zij wisten niet, terwijl zij zo spraken, dat het Jozef hoorde, verstond; want daar was een taalman, 1) een tolk, tussen hen, zodat zij meenden, dat hij hun taal niet verstond.

1) De grondtekst geeft aan, dat deze tolk voor deze gelegenheid, met een bepaald doel was gekozen..

24. Toen wende hij zich om van hen af, innerlijk bewogen over de zo-even vernomen berouwvolle belijdenis van de broeders, en hij weende; 1) daarna, na een poos afwezigheid, keerde hij terug tot hen, en sprak tot hen, nogmaals over de voorstel, die hij gedaan had, en, als zij toestemden, nam hij Simeon van hen, als degene, die in de gevangenis zou blijven, en bond hem voor hun ogen, hun daardoor nogmaals hun vroegere handelwijze voor ogen stellende; hij bond Simeon, want deze was waarschijnlijk de hoofdaanlegger van de aanslag tegen Jozef geweest.

1) Ziet gij wel, hoe het Christus, onze Heer, te moe is, wanneer Hij de Zijnen straft, welk een hete vuuroven van grote liefde daar is.. (Vrgl. Jeremia 31:20)

25. En Jozef, terwijl hij de overigen uit de plaats van bewaring liet gaan, gebood aan degene, die over zijn huis was, 1) (hoofdstuk. 43:16,19 vv.; 44:1 vv.), dat men hun zakken met koren vullen zou, en dat men tevens hun geld teruggaf, een ieder in zijn zak, en dat men hun teerkost gaf voor onderweg, opdat zij niet nodig zouden hebben, hun voorraad in de zakken aan te tasten, tenminste niet, voordat zij het grootste gedeelte van hun reis achter zich zouden hebben; en men deed hun alzo. 2)

1) Het schijnt, dat deze een Egyptenaar geweest is, die door Jozef tot de kennis van de ware God gekomen is, en hem bijzonder getrouw was, zodat Jozef hem enigermate in zijn plannen kon inwijden..

2) Hiermee wilde Jozef niet alleen zijn broeders, maar ook zijn vader tot nadenken stemmen. Zulk een kostelijke gave, zakken vol koren, gaf men aan vreemden niet ten geschenke..

26. En zij laadden hun koren op hun ezels en vertrokken, met achterlating van Simeon, van daar.

II. Vs.27-38. Onderweg opent een van de broeders, op een rustplaats, zijn zak, en vindt het heimelijk ingelegde geld; de anderen schrikken met hem over deze ontdekking, maar denken er niet aan, ook hun eigen zakken te openen. Als zij thuis gekomen zijn, verhalen zij hun vader alles, wat er gebeurt is, welke eis er gedaan is, en vinden, bij het legen van hun zakken, ook het overige geld. Jakob breekt los in luide klachten over de zware slagen, die hem treffen, en weigert met beslistheid Benjamin mee te laten gaan.

27. Toen een, daar de meegegeven teerkost verbruikt was, zijn zak opendeed, om zijn ezel voer te geven in de herberg, 1) zo zag hij zijn geld; want ziet, het was in de mond van zijn zak, bovenaan in de zak.

1) Beter vertaald "rustplaats." In die tijden had men op die weg nog geen z.g. karavanserais of verblijfplaatsen voor reizigers. De bedoeling is: de eerste plaats, waar men halt maakte, om een weinig uit te rusten of te vernachten. (Ex.4:24).

28. En hij zei, over deze onverwachte ontdekking getroffen, tot zijn broeders: Mijn geld is teruggekeerd, daartoe ook, ziet het is in mijn zak! Toen ontging hun, 1)als zij het zagen, het hart, en zij verschrikten, de een tot de ander zich angstig wendende en zeggende: Wat is dit, dat ons God gedaan heeft2) en waardoor Hij ons nog verder met Zijn straffende hand vervolgt!

1) Ook: Toen ontzonk hun het hart en sidderend spraken zij, de een tot de ander..

2) Zij zijn bevreesd, dat hieruit opnieuw ongelukken voor hen zullen geboren worden. Wanneer het hun al gelukken mocht, bij hun terugkeer naar Egypte, zich van de verdenking van verspieders te zijn te zuiveren, door Benjamin mee te brengen, zo zou men hen van diefstal kunnen beschuldigen, en zo zouden zij wederom aan het geweld van de Regent van het land prijsgegeven zijn. Het geld brandde hun dus in de handen; een ernstige waarschuwing voor het loon van ongerechtigheid, dat zij eens van de Ismaëlitische kooplieden hadden ontvangen, evenals hun behandeling als leugenaars, die zij van Jozef ondervonden hadden, hen aan de leugen moest herinneren, waarmee zij eenmaal hun vader misleid hadden, (hoofdstuk. 37:31 vv.) Wat voor ons gunstige tekenen zijn, zijn dikwijls vanwege ons kwaad geweten of ons ongeloof, tekenen van verschrikking. (vrgl. MATTHEUS.14:26).

Zij twisten niet met God, alsof zij meenden, dat het gevaar zonder oorzaak was geschapen, maar ziende, op velerlei wijze, dat Hij vertoornd was, weenden zij om hun ellende. Maar waarom vestigen zij niet liever hun zinnen op Jozef? Want het vermoeden lag voor de hand, dat dit met bedrog gedaan was, omdat hij nieuwe listen en lagen wilde smeden. Hoe kwam het dan, dat zij, om de mens niet denkende, terecht op God, als wreker, het oog vestigden? Ongetwijfeld, omdat eenmaal deze gedachte in hun gemoederen post had gevat, dat zij een rechtvaardig en welverdiend loon voor hun zonden ontvingen, daarom, welke rampen hun nu ook treffen, verhalen zij alles op die zonde..

29. En zij kwamen in het land Kanaän, tot Jakob, hun vader; en zij gaven hem te kennen al hun wedervaren, zeggende:

30. Die man, de heer van dat land, heeft hard met ons gesproken; en hij heeft ons gehouden voor verspieders van het land.

31. Maar wij zeiden tot hem: Wij zijn vroom; wij zijn geen verspieders.

32. Wij waren twaalf gebroeders, zonen van onze vader; de een is niet meer, en de kleinste is heden bij onze vader, in het land Kanaän.

33. En die man, de heer van dat land, zei tot ons: Hieraan zal ik bekennen, dat gij vroom zijt: laat één van uw broeders bij mij, en neemt voor de honger van uw huizen, en gaat heen.

34. En brengt uw kleinste broeder tot mij; zo zal ik weten, dat gij geen verspieders zijt, maar dat gij vroom zijt; uw broeder, die ik als gijzelaar hier houd, zal ik u weergeven, wanneer gij

met die jongste broeder, waarvan gij gesproken hebt, tot mij teruggekeerd zijt, en dan, als gij mij daardoor bewezen hebt, dat gij in deze zaak oprecht zijt, zult gij in dit land mogen handelen, heen en weer mogen trekken, en kopen en verkopen, wat gij wilt.

35. En het geschiedde, als zij hun a) zakken leegden, ziet, zo had een ieder de bundel met zijn geld in zijn zak, en zij zagen de bundelen met hun geld; verwonderd over die vondst, bezagen zij die nogmaals nauwkeurig, zij en hun vader; en zij waren bevreesd, daar zij nu nog om een andere reden in de macht van die man waren, die zo hard met hen gesproken had.

a) Vs.25 Genesis 44:1

Zó waren zij door vrees aangetast, dat, toen onderweg één het geld in zijn zak vond, zij weerhouden werden, om alle zakken te onderzoeken. Hun geweten beschuldigde hen zo, dat zij liever voor dit ogenblik geen redenen voor vrees meer hadden..

36. Toen zei Jakob, hun vader, tot hen: Gij berooft 1) mij van kinderen! Jozef is er niet, en Simeon is er niet; nu zult gij Benjamin wegnemen! al deze dingen zijn tegen mij! U gaat het minder aan, of gij een broeder minder hebt, maar op mijn hoofd komt dat alles neer.

1) Wel niet openlijk, maar toch zijdelings beschuldigt Jakob hier zijn zonen van de moord op Jozef. Wellicht dat hem in al die jaren wel iets ter ore is gekomen van hun daden, maar door vrees weerhouden werd, om het uit te spreken. Nu echter overmant hem de schrik zo, dat hij, als in een onbewaakt ogenblik, van zijn vermoeden of wetenschap blijk geeft..

37. Toen sprak Ruben, de weekhartigste onder hen, (hoofdstuk. 37:21 vv.) gelijk mensen van zijn soort (hoofdstuk. 35:22) in de regel door een zekere goedhartigheid zich onderscheiden, tot zijn vader, zeggende: Dood twee van mijn zonen, (hoofdstuk. 46:9), zo ik hem tot u niet terugbreng, geef hem Benjamin in mijn hand, en ik zal hem weer tot u brengen. 1)

1) Door zijn woorden heen klinkt het bewustzijn, dat hij Jozef eens had willen redden en tot zijn vader had willen terugbrengen; maar "het is zeer ongerijmd wat hij zegt, en niet wijs van hem gesproken.".

In zijn woorden merken wij meer heldhaftigheid dan verstand op. Wat baatte het de vader zulk een pand, zijn eigen kleinzonen, te bezitten? En herinnerde dan Ruben zich niet, dat hij vroeger, ondanks zijn goede wil, Jozef toch niet had kunnen terugbrengen? (vrgl. hoofdstuk. 43:8 vv.).

Met deze woorden wil Ruben bij Jakob het vertrouwen wekken, dat hij Benjamin weer veilig huiswaarts zal doen keren.

38. Maar hij, Jakob, zei: Mijn zoon zal met u niet vertrekken, 1) want zijn broeder is dood, en hij is van de kinderen van mijn geliefde Rachel alleen overgebleven, zo hem een verderf ontmoette op de weg, die gij zult gaan, en immers het is, alsof altijd mijn kinderen een

ongeluktreffen moet, wanneer ze in uw gezelschap zijn, zo zou gij mijn a) grauwe haar met droefenis ten grave doen neerdalen. 2)

a) 1 Koningen 2:6,9 Genesis 37:35

1) Wij zien, naar het leven geschilderd, hoezeer de heilige Jakob door smart verteerd werd. Hij ziet zijn gehele huis honger lijden, maar wil liever van het leven, dan van zijn zoon scheiden..

2) Dit is een hoofdstuk van de onfeilbare vervulling van de goddelijke raadsbesluiten, van het boze geweten, van de voorgevoelens van ongeluk bij een grijsaard in een met schuld beladen huis; maar ook van de omkering van het gericht, tot verzoening en verlossing, in het leven van de veranderde zonen van de belofte..

HOOFDSTUK 43.

REIS VAN JAKOB'S ZONEN NAAR EGYPTE MET BENJAMIN.

I. Vs.1-14. Bij het aanhouden van de droogte ziet zich Jakob genoodzaakt, zijn zonen weer naar Egypte te zenden. Juda verklaart, dat zij zonder Benjamin niet mochten komen, en stelt, daar de vader zich altijd nog ongeneigd betoont, zichzelf borg. Eindelijk bewilligt Jakob, voorziet de reizenden van geschenken en ander geld, om te kopen, en laat hen met beden en zegen wensen vertrekken, alles aan God overgevende.

1. De honger nu werd zwaar in dat land, daar, op het eerste jaar van misoogsten, een tweede volgde.

Ongetwijfeld was dit een beproeving voor Jakob op tijdelijk gebied, maar ook niet minder op geestelijk. Want toch, de Heere had zich aan hem geopenbaard als de Almachtige, had hem beloofd te zullen zegenen, en nu scheen het wel alsof de beloften waren ingetrokken. Dit diende wel, om ook te midden van kommer en gebrek het geloof in een Almachtig God en Getrouw Vader bij Jakob te funderen, om hem te doen zien, dat Hij, die het verbond heeft opgericht, het ook houden zal, niettegenstaande de zonde en ongerechtigheden van Zijn volk..

2. Zo geschiedde het, als zij, bij alle spaarzaamheid-en de oosterling weet zich in tijd van nood met geringe kost te behelpen-de leeftocht, die zij uit Egypte gebracht hadden, opgegeten hadden, dat hun vader tot hen zei: Keert wederom, koopt ons een weinig spijze, weinig in de betrekking tot de behoefte van een zo groot gezin.

3. Toen sprak Juda, 1) die, nadat Simeon en Levi, zowel als Ruben, hem zozeer bedroefd hadden (zie Ge 38.26), bij zijn vader nog in het hoogste aanzien stond, tot hem zeggende: Die man heeft ons op het hoogste betuigt, zeggende: Gij zult mijn aangezicht niet zien, tenzij dat uw broeder met u is.

1) Juda schijnt er iets bij te voegen, waardoor hij zijn vader wil afdwingen, wat deze niet vrijwillig zou geven; maar waarschijnlijk is het, dat vele gesprekken voor en na gevoerd zijn, welke Mozes op de aangewezen plaats niet meedeelt. Het is volstrekt niet verwonderlijk, dat, omdat Jozef zo begerig was om het aangezicht van zijn broeder Benjamin te zien, op alle mogelijke wijze daarop heeft aangedrongen. En het is mogelijk, dat hij een bewijs, dat is: een wettige borgtocht, zoals in rechtszaken pleegt te geschieden, heeft afgegeven, ten opzichte van de te doen verschijnen broeder. Het is wel merkwaardig, dat door Mozes het lange twistgesprek meegedeeld wordt, hetwelk Jakob met zijn zonen heeft gehouden, opdat wij zouden weten, hoe moeilijk Jakob van zijn zoon Benjamin heeft kunnen scheiden. Want ofschoon de honger kwelt, gaf hij zich toch zoveel moeite, om hem terug te houden; alsof hij voor het heil van het gehele gezin in de bres sprong..

Juda treedt thans als hoofdpersoon, in vastheid en moed altijd schoner te voorschijn. Hij mocht evenals Ruben enigszins vrijer tot zijn vader spreken dan de overige broeders, omdat hij een vrijer geweten had, daarom zag hij het gevaar ook niet zo groot in. Juda treedt niet

onbezonnen, maar grootmoedig op. Zijn verklaring tegenover het gewonde gemoed van zijn vader is zowel verschonend als vast. Brachten zij Benjamin niet mee, zo scheen Simeon verloren, en zij zelf werden niet voor Jozef gelaten; zelfs dreigde hun de dood, daar zij de verdenking van verspieders te zijn, niet wegnemen konden..

4. Indien gij onze broeder met ons zendt, wij zullen vertrekken, en u spijze kopen.

5. Maar, a)indien gij hem niet zendt, wij zullen niet vertrekken; want die man heeft tot ons gezegd: b) Gij zult mijn aangezicht niet zien, tenzij dat uw broeder met u is.

a) Genesis 42:20 b) Genesis 44:23

6. En Israël zei, in moedeloosheid zich tot het laatste toe verzettende: Waarom hebt gij zo kwalijk aan mij gedaan, dat gij die man te kennen hebt gegeven, of gij nog een broeder had? Waarom hebt gij dat niet liever verzwegen?

7. En zij zeiden: Die man vroeg zeer scherp 1) naar ons, en naar onze familie, zeggende: Leeft uw vader nog? hebt gij nog een broeder? zo gaven wij het hem te kennen; volgens dezelfde woorden, die hij vroeg; wij hebben verder niets meegedeeld; hebben wij juist geweten, konden wij het vermoeden, dat hij zeggen zou: Brengt uw broeder mee?

1) Hebr. de Infinitivus bij de Indicativus: "hij vroeg (met te) vragen." Jozef had wel (hoofdstuk. 42:13) niet zo bepaald deze vragen gedaan, maar door zijn herhaaldelijk uitgesproken verdenking hen zo in het nauw gedreven, dat zij niets anders konden, als nauwkeurig opgaaf van hun familie te doen. Toch zou het kunnen zijn, dat hij na die opgave nog andere vragen als deze, had gedaan, eer hij op de in hoofdstuk 42:14 meegedeelde wijze voortging..

Dat is het onredelijke, dat men het beleid van een zaak gaat veroordelen naar de nadelige uitkomsten, die men nu wel ziet, maar die niet vooraf of te berekenen of te voorzien waren. Gij, die de zaak van achteren beziet, kunt gemakkelijk uit de hoogte neerzien op hem, die er voor stond en gewis toen niet kon weten, wat gij door de afloop zelf nu weet. Datzelfde weet hij nu ook. O, het is gemakkelijk wijs te zijn, als die wijsheid niet meer baat, en elk ander, door dezelfde uitkomsten geleerd, even wijs kan zijn als gij. Als hij, die toen moest handelen, toen ook over de gegevens had kunnen beschikken, die er nu zijn, zou hij misschien ook gehandeld hebben, gelijk gij, het nu wilt, evenals ook gij, zonder die gegevens, wellicht zou gehandeld hebben, gelijk hij deed, wiens beleid gij nu veroordeelt, nu gij, juist door de uitkomsten van zijn beleid, in dit opzicht wijzer zijt geworden..

8. Toen allen die getuigenis (vs.7) gegeven hadden, zei Juda, weer alleen het woord voerende, tot Israël, zijn vader: Zend de jongeling met mij, zo zullen wij ons opmaken en reizen, opdat wij leven en niet sterven, noch wij, noch gij, noch onze kinderen.

Hoe ridderlijk, hoe beslist treedt Juda hier op! Hoe duidelijk spreekt hij het uit, dat hij niet om zichzelf, maar ook om zijn vader gaat!.

9. Ik zal borg voor hem zijn; a) van mijn hand zult gij hem eisen; indien ik hem tot u niet breng, en hem voor uw aangezicht niet levend en in goede welstand stel, zo zal ik alle dagen tegen u gezondigd hebben. 1)

a)Genesis 44:32; 1 Kon.1:21

1) Hij stelt zichzelf als borg en wel zo, dat hij zijn gehele leven als een schuldige voor zijn vader zal staan, en nimmer zijn gunst weer verwerven zal. Hiermee doet Juda wat hij kan doen; want een aanbieding als die van Ruben, was overdreven. Wij leren hem hier als een welsprekend en verstandig man kennen ook in zijn voorstelling hoe allen met de hongerdood bedreigd worden..

Hoe geheel anders spreekt Juda dan Ruben. Ruben wil twee van zijn zonen geven, indien hij hem niet levend terug brengt. Maar wat had Jakob daaraan? Dan was Benjamin toch al dood, en door de dood van Rubens zonen kreeg Jakob zijn Benjamin niet terug. Zulk een voorstel kon de treurende Jakob niet vertroosten. Jakob heeft een borg nodig, die voor het leven van Benjamin instaat, die zelf de dood verkiest eer Benjamin wordt gedood, of liever, die het onheil, dat Benjamin zou kunnen treffen, vrijwillig aanvaardt, om Benjamin te redden. Zo wordt Juda, hier op de voorgrond tredende, als borg voor zijn broeder, type van Hem, die uit zijn geslacht zou te voorschijn treden. De grote Godsgedachte van het volkomen Borgschap van Christus zou dus niet alleen in de offers afgebeeld worden, maar is ook afgebeeld in de geschiedenis van de levende personen van het Oude Verbond..

10. Want hadden wij, vanwege uw weigering, niet gewacht, voorwaar, wij waren alreeds tweemaal teruggekomen; nu is echter de nood ten toppunt geklommen; houd ons nu niet langer op.

11. Toen zei Israël, hun vader, tot hen, overwonnen door de drang van de omstandigheden en door Juda’s woord: 1) Is het nu alzo, is de nood zo hoog, zo doet dit: neemt van het loffelijkste, 2) het beste, het meest geprezene, van dit land in uw vaten, 3) en brengt die man een geschenk daarheen mee, om hem gunstig te stemmen; een weinig balsem,
4) en een weinig honing, 5)specerijen 6) en mirre,
7) terpentijnnoten 8) en amandelen. 9)

1) De nood en zijn macht in de hand van de goddelijke voorzienigheid, hoe onverbiddelijk is hij in zijn eisen: Jakob moet Benjamin meegeven; hoe genaderijk in zijn bedoelingen: slechts langs deze wegen kan Jakob’s huis van de last een verderfelijke zonde verlost worden..

2)Eigenlijk: "van het gezang" of "het bezongene" van het land. De edelste voortbrengselen van de aarde worden het meest in de poëzie vereerd. Bij grote geschenken aan voornamen kan de gewone waarde niets doen; het kwalitatieve, de poëtische geur moet ze kracht geven..

Jakob heeft vroeger (hoofdstuk. 32:13 vv.; 1 Kon.10:25; MATTHEUS.2:11) uit de kracht van de geschenken ondervonden, nu is het niet meer het vele, maar het uitgezochte van de geschenken, dat vertederen moet..

3) Dit woord betekent allerlei gereedschap, waarmee men iets draagt of vervoert, en kan hier ook "zakken" betekenen..

4) Hier worden enkel voortbrengselen van Palestina genoemd, die door de karavanenhandel naar Egypte gevoerd werden (zie ook hoofdstuk 37:25 waar ook van balsem, specerijen en mirre sprake geweest is)

De balsem, Zori, is Israël's, bijzonder Gilead's trots; hij wordt ingezameld van de zakkumstruiken. "De balsemboom is een boom van middelbare hoogte; zwelt een van de takken op, zo vloeit niettemin het vocht in de aderen en vezelen van de boom terug, zodra men de tak met ijzer aanraakt, maar met een scherpe steen of scherf kan men die openen; de daardoor verkregen vloeistof wordt door de geneesheren gebezigd (Tacitus v.6). Keizer Vespasianus heeft dit struikgewas het eerst te Rome getoond, want verwonderlijk is het, dat men sedert de tijd van Pompeius, zelfs bomen bij het houden van triomftochten meevoerde. Die boom is nu dienstbaar geworden en betaalt cijns, te gelijk met zijn volk. Hij gelijkt meer naar de wijnstok, dan naar de mirteboom. Door het planten van stekken wordt hij gekweekt. De heuvelen bedekt hij als een wijngaard en heeft daarbij geen steun nodig. Het blad heeft het meest overeenkomst met dat van de ruite en blijft steeds groen. De Joden hebben tegen het meevoeren van die boom gewoed, als voor hun eigen leven; de Romeinen hebben hem verdedigd, en men heeft om de wil van een boom gestreden. Thans plant de fiscus die; en nooit was hij talrijker en hoger. Het vocht, dat uit de met steen, glas of been gemaakte openingen vloeit, heet opobalsem, en heeft een zeer aangename geur. Slechts karig vloeien de druppels, die met wol in kleine hoornen kruikjes bijeen vergaard worden."

5) De "Debasch" is hier waarschijnlijk een bijenhoning, die in Egypte mede gevonden werd en geen kostbaar geschenk was; maar de druivehoning of Dips, dat is tot op één derde verkookte most, waarvan nog heden, uit de landstreek van Hebron, jaarlijks ongeveer 300 kameellasten naar Egypte gevoerd worden..

6) Nekot is de gom van de Tragakanth, die aan de voet van de Libanon groeit; een wit hars, dat bij brandoffers en voor geneesmiddel gebruikt werd, bekend onder de naam van storax..

7) Lot of Landanum, een hars van de cistusroos, dat als geneesmiddel gebruikt wordt..

8) Bothnim, vruchten van de Pistacia vera, een boom overeenkomende met de Terebint, die noten draagt als onze hazelnoten. Deze was in de oudheid zeer gezocht, en werd als tegengif tegen de beet van slangen gebezigd.

9) Schkediem, amandelen, de vrucht van de Amijgdalus communis, die in Palestina zeer algemeen is (hoofdstuk. 30:37). Met deze geschenken brengt Jakob de tweede droom in vervulling, en buigt zich voor Jozef, erkent hem als zijn meerdere..

12. En neemt dubbel geld 1) in uw hand, en brengt het geld, hetwelk in de mond van uw zakken teruggekeerd is, weer in uw hand; misschien is het een fout; in ieder geval zal het op

de man een goede indruk maken, wanneer hij ziet, dat gij van een vergissing geen voordeel wilt trekken; voor het andere gedeelte van het geld kunt gij opnieuw kopen.

1) In het Hebreeuws Késéf Mishneh, beter vertaald "vervangend geld."

13. Neemt ook uw broeder mee, en maakt u op, keert terug tot die man;

14. En God, de Almachtige, 1) geve u barmhartigheid voor het aangezicht van die man, dat hij uw andere broeder, Simeon, en Benjamin met u late gaan. En mij aangaande, als ik van kinderen beroofd ben, zo ben ik beroofd.2) Zo ik u niet neerzag, het zij zo! ik buig mij onder de wil van god (Esther. 4:16).

1) Nu de achterdocht is geweken, doemt het geloofsvertrouwen weer op en heeft de grijze patriarch er behoefte aan, om, voordat hij zijn berusting uitspreekt, zijn vertrouwen op de Almachtige God te doen uitkomen..

Niet van de geschenken, niet van Juda’s belofte, maar van zijn God, die hij hier "El Shaddai", God de almachtige noemt, is zijn verwachting..

2) Wel is zijn geloofsvertrouwen opgewekt, maar deze uitdrukking toont het duidelijk, over zijn geloofsleven lag nog een donkere schaduw. Wel wenst hij in de wil van de Heere te berusten, maar toch stormt het nog in zijn ziel. Liefde tot vlees en bloed doet haar invloed op overweldigende wijze voelen..

Evenmin als zijn zegenwens een vertrouwend bidden is, zo is dit de uitdrukking van een volwaardig gegeven offer; want Jakob’s ziel is, onbewust, gebonden door de ban die op zijn zonen ligt. Hij gaat gebukt onder de zondenlast van zijn huis..

II. Vs.15-34. In Egypte gekomen, worden de broeders vriendelijk door Jozef ontvangen, door de bestuurder van zijn huis in zijn woning geleid en ter tafel genodigd; op de tijd van de tuchtiging moet een uur van verkwikking volgen, eer hij tot de beproeving overgaat. Aan tafel geeft Jozef aan Benjamin bijzondere eer, en neemt nauwkeurig acht, hoe de ouderen dat opnemen.

15. En die mannen namen dat geschenk, gelijk hun vader dit voorgeschreven had, en namen dubbel ander geld in hun hand, en ook Benjamin ging met hen; en zij maakten zich op, en vertrokken naar Egypte, en zij stonden voor Jozefs aangezicht, en zij kwamen op de plaats (hoofdstuk. 42:6), waar hij degenen, die koren kochten, ontving.

16. Als Jozef, in het midden van de menigte Benjamin met hen zag, zo zei hij tot degene, die over zijn huis was: Breng deze mannen naar het huis, naar mijn woonhuis, toe, en slacht slachtvee, en maak het gereed, want deze mannen zullen vanmiddag met mij eten.

De liefde van Jozef komt hier treffend uit. Zonder enige haat te koesteren, nodigt hij hen alle elf aan zijn tafel, opdat alle vrees bij hen zou worden verbannen..

17. De man nu deed, zoals Jozef gezegd had, en de man bracht deze mannen in het huis van Jozef.

18. Toen vreesden deze mannen, omdat zij in het huis van Jozef gebracht werden, daar zij dit, volgens de vorige ontvangst, toen zij zo hard aangesproken waren, niet konden verklaren, en zij zeiden: Te gevolge van het geld, dat in het begin in onze zakken teruggekeerd is, worden wij binnengebracht, opdat hij met zijn mannen ons overrompele en ons overvalle, en ons tot slaven neme met onze ezels. 1)

1) Zo er geen geweten ware, zo had de hel geen vuur noch pijn. Dit wilde dier brandt en versterkt de dood en de hel, en rust de gehele schepping ten strijde tegen ons uit. Want dan vertoornt alles, alles is treurig, nors en hatelijk; alles is tegen ons. Dat is niet door het geschapene, want dat is goed; dat dreigt noch schaadt ons, maar het is door onze eigen zonde dat wij zo verschrokken zijn, en voor het schepsel vluchten..

19. Daarom wilden zij aanstonds de aanklacht van diefstal voorkomen, en naderden zij tot die man, die over het huis van Jozef was, en zij spraken tot hem, nog voordat zij het huis binnengingen, waar zij meenden, dat hun het kwaad overkomen zou, aan de deur van het huis.

Maar zij menen voorzichtig te moeten zijn. Argwaan spoort dikwijls aan tot die onvoorzichtige voorzichtigheid, die door haar behoedzaam zelf eigen vrees ontdekt en andere achterdocht opwekt. Zij zullen het huis van Jozef niet betreden, voordat zij zich overtuigd hebben, dat er geen dadelijk gevaar voor hen is. "Daarom naderden zij tot die man, die over het huis van Jozef was, en zij spraken tot hem aan de deur van het huis;" eer zij nog de drempel van de gevreesde woning overschreden en zich, naar hun mening, daardoor weerloos gemaakt hadden..

20. En zij zeiden: Och mijn heer! hoor ons een ogenblik aan, voordat wij binnengaan. a) Wij waren in het begin gewis afgekomen, om spijze te kopen, niet om het land te verspieden, of enig bedrog te plegen.

a) Genesis 42:3

21. Het is nu geschied, als wij in de herberg, in ons nachtleger (hoofdstuk. 42:27) gekomen waren, en wij, tenminste een van ons (hoofdstuk. 42:17), onze zakken opendeden, zie, zo was ieders geld, gelijk wij nader bij het uitschudden thuis gewaar werden (hoofdstuk. 42:35) in de mond van zijn zak, ons geld in zijn gewicht; en wij hebben hetzelve weer gebracht in onze hand.

22. Wij hebben ook ander geld in onze hand meegebracht, om spijze te kopen; wij weten niet wie ons geld in onze zakken gelegd heeft.

23. En hij, genoegzaam met de voornemens van zijn heer bekend, zei: Vrede zij met u, vreest niet! Uw God en de God van uw vader heeft u een schat in uw zakken gegeven; 1) neemt het teruggevonden geld gerust, als een van God u toegedeelde schat, en weest niet bezorgd hoe

het in uw zakken gekomen is; uw geld is tot mij gekomen; mij zijt gij niets schuldig. En hij bracht, om hen geheel gerust te stellen, Simeon uit zijn gevangenis (hoofdstuk. 42:34) tot hen uit.

1) Ik twijfel niet of Jozef, ofschoon het hem niet vrijstond in het openbaar in de bestaande bijgelovigheden iets te veranderen, thuis wel beproefd heeft de ware dienst van God uit te breiden en altijd dat verbond getrouw heeft gehouden, waarvan hij van zijn vader als knaap gehoord had. Indien iemand nu vraagt, hoe hij weet, dat Jakob een dienaar was van de ware God, dan is het antwoord wel juist, dat Jozef zijn gestrengheid niet zo tot het uiterste heeft doorgedreven, dat hij Simeon niet zacht heeft laten behandelen, ofschoon hij als gijzelaar was achtergelaten. Indien hij voor verspieder was gehouden, zou de opzichter van de gevangenis hem hard behandeld moeten hebben. Daarom moest hij een bevel ontvangen van een menslievende en middelmatige behandeling. Waarom het vermoeden alle recht van bestaan heeft, dat Jozef de bestuurder van zijn huis, die in de plannen ingewijd was, deze zaak heeft geopenbaard..

24. Daarna bracht de man deze elf mannen in het huis van Jozef, en a) hij gaf water, als eerste bewijs van vriendelijke opname; en zij wasten hun voeten; hij gaf ook aan hun ezels voer.

a) Genesis 18:4

Wat zal er omgegaan zijn in het hart van de broeders als zij, alleen gelaten, in de vreemde, daar voor het eerst wederom allen bijeen waren. Ja Simeon is er ook, uit de gevangenis ontslagen, die hem gewis niet te bezwaarlijk zal gemaakt zijn. Dat zal hij hun wel meegedeeld hebben, terwijl hij hartelijk en met blijdschap de jongste broeder Benjamin begroet. Ja, wat zal er omgegaan zijn in hun harten gedurende de tijd, die er moest verlopen tussen hun ontvangst in het huis en hun toelating tot de heer des huizes? Wat mengeling van aandoeningen! Wat wisseling van vrees en hoop! Wat gespannen verwachting en telkens weer doorbrekende angst! O gij kunt het u enigszins voorstellen, als gij denkt om de ogenblikken, die er verlopen tussen uw opkomst in Gods huis en uw nadering tot de avondmaalstafel. Het zijn ogenblikken die soms zo pijnlijk lang kunnen duren en soms zo onbegrijpelijk kort schijnen..

25. En zij bereiden het geschenk, legden de verschillende geschenken gereed, totdat Jozef ‘s middags kwam; want zij hadden van de huisverzorger gehoord, dat zij aldaar, in Jozefs paleis, brood eten zouden.

26. Als nu Jozef thuis gekomen was, zo brachten zij hem het geschenk, hetwelk in hun hand was, in het huis, in het vertrek, waarin hij zich begeven had, en zij a) bogen zich voor hem ter aarde.

a)Genesis 37:10; 42:6

27. En hij vroeg hen naar hun welstand, 1) en zei: is het wel met uw vader, de oude 2) man, waarvan gij mij vertelde? Leeft hij nog?

1) In het Hebreeuws Shalom, vrede..

2) Dit was geen onbetamelijke uitdrukking, maar Jozef noemt hem zo, omdat zijn broeders hem een grijsaard hebben genoemd..

28. En zij zeiden: elk van zijn vragen nauwkeurig beantwoordende: Het is wel met uw knecht, onze vader; hij leeft nog; en, terwijl zij dit zeiden, neigden zij het hoofd en bogen zij zich neer.

29. En hij hief zijn ogen op; hij zag rond, om hem uit de kring te zoeken naar wiens wederzien hij het meest verlangde, en hij zag Benjamin, zijn broeder, de zoon van zijn moeder en zei: Is dit uw kleinste, uw jongste broeder,
a) waarvan gij mij vertelde? Daarna zei hij, als zij toestemmend geantwoord hadden: Mijn zoon! God zij u genadig!

a) Genesis 42:13

Hoewel Benjamin toen niet jong meer was (hoofdstuk. 46:21), toch noemt Jozef hem: "mijn zoon", om daarmee al de tederheid van zijn ziel uit te drukken. Door de bijgevoegde zegenwens spreekt hij zich echter reeds meer uit, dan hij zich voorgesteld had. Het is daarom ook, dat hij zich haast, om in een andere kamer zijn gevoel lucht te geven..

30. En Jozef haastte zich, om zich van zijn broeders te verwijderen; want zijn ingewand ontstak 1) jegens zijn broeder, zodat hij zijn tranen niet langer kon terughouden, en hij zocht naar een plaats om daar te wenen; en hij ging in een kamer a) en weende aldaar. 2)

a) Genesis 45:2

1) Hebr. "Werden warm", "werden ontroerd"

2) Dat Jozef zich naar een andere kamer begaf, om daar te wenen, kwam niet voort uit een zeker schaamtegevoel, maar omdat hij de tijd nog niet rijp achtte, om zich te openbaren..

Dit is bij Jozef niet alleen gemoedsaandoening geweest over het weerzien, hij heeft waarschijnlijk lang gevreesd, dat zijn broeders in haat jegens Rachels zonen ook Benjamin zouden verdorven hebben; daarom wenste hij deze te zien voor hij zich bekend maakte. Nu werd hij ontroerd, omdat hij zich verheugen mocht, dat deze misdaad tenminste niet gepleegd was, en hij een vreugdevol einde, een verzoening mocht verwachten..

31. Daarna waste hij zijn gezicht, opdat niemand het zou opmerken, dat hij geweend had; en hij kwam uit, en bedwong zichzelf, en zei: Dien het brood, met de overige spijzen op. 1)

1) Hoe trouw is ook hier de Schrift in de voorstelling van zaken. Jozef verkeert in een weemoedige stemming, maar om zich in een andere stemming te brengen, geeft hij bevel, om de spijzen op te zetten, om daarin afleiding te vinden..

32. En zij richtten voor hem aan in het bijzonder, 1) omdat hij de hoogste bestuurder en medelid van de priesterkaste was, en voor hen in het bijzonder, en voor de Egyptenaren, de hovelingen, die met hem aten, in het bijzonder: want de Egyptenaars mogen geen brood eten met buitenlanders en het allerminst met de Hebreeën, omdat zulks de Egyptenaren een gruwel is, daar de Hebreeën dieren slachten en eten, die de Egyptenaars heilig zijn.

1) Hier wordt de gewoonte van de Egyptische priesterkaste geschetst. De reden van deze afzondering was daarin gelegen, dat, gelijk nu nog bij de Hindoes, de vreemdelingen en de lagere kasten dieren slachten en aten, die bij de Egyptenaars voor heilig gehouden werden. Zo zegt Herodotus: "De godin Isis wordt met koehoornen afgebeeld, en op die wijze vereren alle Egyptenaars de koeien meer dan de schapen. Daarom zou een Egyptenaar nooit een Griek op de mond kussen, of gebruik maken van zijn mes, of van zijn braadspit, of van zijn ketel, noch zou hij ooit proeven van het vlees van een zuivere koe, die met het mes van een Griek was afgehakt". Daarna deelt hij mee, hoe zij de ossen en al het vee zorgvuldig begroeven, en zelfs na de verrotting, de beenderen nog op een afzonderlijke plaats bijeenbrachten. In dat alles blijkt ons, hoezeer de Egyptenaars in blinde kortzichtigheid de natuur verafgoden, hoezeer zij van de levende, persoonlijke God waren afgeweken, en dieren vereerden, als de levende openbaring als de vleesgeworden (incarnatie) krachten van de natuur. Jozef kon zich veel van die aard als onverschillige gewoonte getroosten; maar niettemin zal ons ook later het groot gevaar blijken, waaraan de Israëlieten, midden onder de Egyptenaars levende, bloot stonden..

33. En zij zaten voor zijn aangezicht, zodat hij hen allen voor zijn ogen had, en hun gedrag nauwkeurig kon gadeslaan; zij waren geplaatst naar de opvolging van leeftijd, de eerstgeborene naar zijn eerstgeboorte, en de jongere naarzijn jonkheid; 1) hierover verwonderden zich de mannen onder elkaar, dat men hier zo in bijzonderheden, met hun familiezaken bekend was; toch vermoeden zij de samenhang niet.

1) Hoewel Jozef op allerlei manier de herkenning nog tracht te verhinderen, toch geeft hij zich soms meer dan genoeg bloot. Voor een liefhebbend hart is veinzen zo moeilijk..

34. En hij gaf hun van de gerechten aan, die voor hem waren, om hun ere te geven voor de aanwezige Egyptenaren; maar Benjamins gerecht was, tot nog grotere onderscheiding, vijfmaal groter dan de gerechten van hen allen 1) en Jozef zag daarbij scherp toe of dit eveneens de nijd zou opwekken, zoals vroeger de veelkleurige rok (hoofdstuk. 37:3) hen geërgerd had. Daarvan bemerkte hij niets. Hun vreugde werd daardoor niet gestoord; want zij dronken en zij werden a) dronken met hem.1) De eervolle en vriendelijke behandeling deed hen spoedig alle zorg vergeten, zodat zij verheugd werden van de wijn.

a) Hagg.1:6

1) Deze beproeving mag niet voorbijgezien worden. Jozef wil weten, of Benjamin een voorwerp van hun nijd worden kan tot zijn verderf, waartoe spoedig de gelegenheid zou aanbreken. "Die overvloed was een bijzonder eerbewijs. Die men bijzonder vereren wilde, gaf men bij de maaltijd de grootste en beste stukken (1 Samuel 9:23 vv. Hom.Ilias 7:321 vv.). Bij de Spartanen verkreeg de koning eens zoveel (Herod. 6:57 vv.); bij de Kretenzers de Archont

viermaal zoveel als anderen (Heraclid. polit. 3). Het getal vijf was de Egyptenaars bijzonder geliefd. (Hoofdstuk41:34; 45:22; 47:2,24; Jesaja. 19:18). Het gebruik van dit getal is daaruit te verklaren, dat de Egyptenaars vijf planeten aannamen..

2) Dit wil niet zeggen, dat zij beneveld werden door de wijn, maar dat zij volkomen bevredigd werden, van alles genoeg verkregen..

HOOFDSTUK 44.

JOZEFS BROEDERS KOMEN IN GROTE ANGST.

I. Vs.1-13. Vóór de aftocht laat Jozef heimelijk zijn beker in Benjamins zak leggen, en beveelt vervolgens aan zijn huismeester hen na te ijlen, en die terug te halen, in wiens zak de beker zou gevonden worden. Hij wil zien, wat de broeders doen of zij Benjamin prijsgeven, en verder naar huis zullen trekken, of dat zij bereid zullen zijn, met lichaam en leven voor vaders lieveling in te staan.

1. En hij, nadat het middagmaal was afgelopen, en hun nu het koren wilde geven, waarom zij gekomen waren, gebood degene die over zijn huis was, zeggende: Vul de zakken van deze mannen met spijze, zoveel zij zullen kunnen dragen en leg, evenals de eerste maal (hoofdstuk. 42:25), ieders geld in de mond van zijn zak.

Deze beproeving had een dubbel nut. Vooreerst, omdat de wel beproefde vroomheid van zijn broeders hem meer behaagde; vervolgens, omdat, tenminste enigszins, de vroegere eerloosheid, welke zij zich, wegens het misdrijf aan hem gepleegd, hadden op de hals gehaald, bij de nakomelingen zou worden opgeheven..

Schrander was de handelwijze van Jozef maar billijk was zij niet. Hij had reeds gezien, dat zij geheel andere mensen waren geworden. Door geen enkele uitlegger wordt dan ook deze handelwijze verdedigd, al moet men toegeven, dat ook hiermee God, de Heere, gewis Zijn heilige bedoelingen heeft gehad, zoals Calvijn (zie boven) heeft aangemerkt..

2. En mijn beker, de zilveren beker, waaruit ik deze middag gedronken heb, zult gij leggen in de mond van de zak van de kleinste, met het geld van zijn koren. En hij, de huismeester, deed naar Jozefs woord, hetwelk hij gesproken had.1) Intussen zullen de broeders zich zeer verheugd hebben over de ontvangst, en met blijdschap erover gesproken hebben, hoe zij daarover, thuis gekomen, bij hun vader zouden roemen.

1) Heeft de Heere de Zijnen bijzonder verkwikt, zo wacht hun gewoonlijk een beproeving, om alle hoeken van het hart te doorzoeken, hoe zij jegens de hemelse Vader en de broeders in hun droefheid zullen gezind zijn.

3. ‘s Morgens, als het dag werd, zo liet men deze mannen van Memphis, de toenmalige residentie van Farao (hoofdstuk. 14:14), waar ook Jozef woonde, vertrekken, hen en hun ezels.

Het mag wel bevreemding wekken, dat zij niet eerst onderzochten, hoe het met het geld was, of ook dat weer in hun zakken was. Grote blijdschap echter, dat zij weer voltallig waren, zal hen zorgeloos hebben gemaakt..

4. Zij zijn de stad uitgegaan; zij waren nog niet ver gekomen, als Jozef tot degene, die over zijn huis was, zei: Maak u op, en jaag die mannen achterna; en als gij hen zult achterhaald

hebben, zo zult gij tot hen zeggen: Waarom hebt gij kwaad voor goed vergolden? Waarom hebt gij, die een zo vriendelijke ontvangst ondervonden hebt, die al het koren om niet hebt verkregen, die weldaden met diefstal beantwoord?

5. Is het deze beker, die gij ontvreemd hebt, niet, waaruit mijn heer drinkt? en waarbij hij iets zeker waarnemen zal,
1) waarbij hij voorzeggingen doet? gij hebt kwalijk gedaan, wat gij gedaan hebt; gij hebt een zeer slechte daad begaan.

1) Hebr. "waardoor hij waarzegt, waardoor hij verborgene dingen weet." Nog heden is in Egypte de Kuliko- en Hijdro-mantie thuis; het voorspellen uit schotels of bekers, of liever, uit de kringen, figuren en blaasjes, welke in wijn of water ontstaan, bij het inwerpen van kleine stukjes goud- of zilverblik, of uit de verschijningen, welke door de lichtstralen veroorzaakt worden, bij het schudden. Daarbij gebruikt men allerlei toverspreuken. Dit voorspellen heet, nicheesch, divinare, eigenlijk "uit slangen voorspellen" (phiomanteia). Jozef maakt van dit bijgeloof gebruik, om niet slechts de beker als zijn eigendom, maar ook als zijn heiligdom voor te stellen, om daardoor hun daad te strafbaarder te doen schijnen. Wellicht wil hij hiermee in verband gebracht hebben de plaatsing naar de ouderdom (hoofdstuk. 43:33) als zou hij ook die kennis aan die beker te danken gehad hebben..

Verschillend wordt dit gezegde uitgelegd. Zijn er sommigen, die het aldus opvatten, alsof Jozef veinst, dat de waarzeggers door hem waren geraadpleegd, om de dief te kennen, anderen vertalen echter: In welke te beproeven hij u beproefd heeft, of te onderzoeken hij u navorst. Anderen, dat de gestolen drinkbeker, als het ware, voor Jozef zelf een ongunstig voorteken was geweest. Mij echter schijnt dat gevoelen het ware te zijn, dat hij de drinkbeker tot voorspellingen en magische kunsten heeft gebruikt, hetgeen hij echter verdicht heeft, om de achterdocht te vermeerderen. Maar nu ontstaat de vraag in hoeverre Jozef zich zodanig een verdichtsel mocht veroorloven. Want behalve, dat hij zich van waarzeggingen niet mocht bedienen, was het ook verkeerd en onwaardig, om de lof, die de goddelijke genade toekomt, op demonische machten over te brengen. Vroeger ontkende hij, bekwaam te zijn, om dromen uit te leggen anders dan wanneer de waarheid van God hem bezielde; nu vergeet hij alle vermelding van Gods Geest. En, wat erger is, zich als een magiër in plaats van een profeet van God voorstellende, ontwijdt hij op Godonterende wijze de gave van de Heilige Geest. Het is dan ook niet te ontkennen, dat hij in deze huichelarij zwaarlijk heeft gezondigd. Ik nu vat het anders op, dat hij namelijk in het begin op alle mogelijke wijze beproefd heeft, God de eer te geven; dat het aan hem volstrekt niet heeft gestaan, dat niet door geheel Egypte bekend was, dat hij niet door magische kunsten, maar door Goddelijke genade in zo grote schranderheid uitblonk. Maar daar de Egyptenaren aan de ijdele kunsten van de magiërs gewend waren, bleef de oude dwaling heersende, zodat zij niet geloofden, dat Jozef een ander was. Ik twijfel niet, of dat gerucht was onder het volk verbreid, ofschoon het door hen bestreden en ontkend werd. Nu echter, daar Jozef zich als een buitengewoon man voor stelt, in één verband vele leugens verbindende, verbreidt hij de valse mening nog meer, onder het volk reeds verspreid, dat hij de voortekenen raadpleegt. Waaruit wij zien, dat, waar een man van de rechte wegen wordt afgetrokken, hij ongemerkt in verschillende zonden valt. Waarom

wij ook door dit voorbeeld worden vermaand, om niets toe te laten, dan wat wij weten, dat God goedkeurt..

6. En hij achterhaalde hen, en sprak tot hen deze woorden, die Jozef geboden had.

7. En zij, ten hoogste getroffen door dat verwijt, zeiden tot hem: Waarom spreekt mijnheer zulke woorden? Het zij verre van uw knechten, dat zij zoiets doen zouden. Hebben wij gisteren niet een bewijs van onze eerlijkheid gegeven?

8. Zie het geld, dat wij, na het terugkeren van onze eerste reis, in de mond van onze zakken vonden, hebben wij, uit vrije beweging, tot u uit het land Kanaän teruggebracht, waar wij voor nasporingen geheel veilig waren; hoe zouden wij dan uit het huis van uw heer zilver of goud stelen?

9. Nee! wij kennen ons zo rein van zulk een misdaad, dat wij gerust onze zakken tot onderzoek naar de beker overgeven. Bij wie van uw knechten hij gevonden zal worden, dat hij sterve; en ook zullen wij, de overigen, medeboeten en mijn heer tot slaven zijn!

Bij al hun oprechtheid zijn zij zeer onvoorzichtig. Zij overdrijven zowel in hun verdediging als in hun aanbieding. Niet zozeer willen zij hun recht duidelijk doen uitkomen maar bovenal de ander van zijn onrecht overtuigen..

10. En hij zei: Dit zij nu ook alzo, naar uw woorden! Wij willen een onderzoek instellen, en de schuldige zal de verdiende straf niet ontgaan; toch zal u om de beker niet meer overkomen dan recht is. Bij wie hij gevonden wordt, die zij mijn slaaf; maar gij, zo velen als gij niet aan de diefstal schuldig zijt, zult onschuldig zijn en zonder straf.

De knecht van Jozef laat de nadruk vallen op "ook," maar verzacht de straf door alleen degene, bij wie de beker zal gevonden worden, tot slaaf te verklaren. Geheel naar de bedoeling van Jozef..

11. En zij, terwijl zij niet konden vermoeden wat geschieden zou, haastten zich, en een ieder zette zijn zak neer op de aarde, en een ieder opende zijn zak, 1)opdat die onderzocht zou worden.

1) Zij zijn allen ervan overtuigd, dat hier een misverstand heerst, en in het bewustzijn van hun volkomen onschuld, openen zij hun zakken..

12. En hij doorzocht, beginnende, om zich niet te verraden, hoewel hij wist, waar de beker zou gevonden worden, met de grootste, de oudste, en voleindigde met de kleinste, de jongste, en die beker werd gevonden in de zak van Benjamin.

13. Toen scheurden zij, van schrik en ontzetting, hun kleren, zoals hun vader gedaan had, toen zij hem Jozefs rok toezonden (hoofdstuk. 37:34); niet alleen moeten zij Jozefs angsten ondervinden (hoofdstuk. 42:21), maar ook ervaren, welk een schrik zij Jakob bereid hadden;

en een ieder man laadde zijn ezel op, en zij keerden weer naar de stad1) om met Jozef zelf te spreken.

1) Waren zij nog dezelfden geweest als 22 jaar geleden, zo zouden zij zich in hun toestand wel geschikt hebben; zelfs niet zonder vreugde Benjamin hebben achtergelaten en weggetrokken zijn. Tegenover hun vader hadden zij ditmaal een goed geweten gehad; zij konden hem zeggen: "Zie, zo heeft hij, de gij altijd voorgetrokken hebt, gedaan; hij is schuldig aan een lage diefstal geworden, en heeft ons huis geschandvlekt." Wat zou Jozef in zulk een geval gedaan hebben? Hij had hen zonder twijfel laten gaan, en had slechts zijn vader en Benjamin naar Egypte doen komen. Maar de broeders zijn geheel anders dan vroeger. In dit nieuwe, zware lot erkennen zij, juist omdat zij niet schuldig zijn aan hetgeen, waarvan men hen beticht, het Godsgericht, en omdat nu Benjamin om hunnentwille dit gericht treft, en Gods toorn juist over het hoofd van de onschuldige wordt uitgestort, willen zij hem tot geen prijs aan zijn lot overlaten, maar hem vrij bidden, zelfs al ware het, dat al de anderen in zijn plaats slaven zouden moeten worden..

Zo groot is hun droefheid, zo verpletterd zijn zij, dat zij nu geen enkele klacht aanheffen, geen enkel woord van verontschuldiging meer aanbieden. Zij scheuren hun klederen en buigen het hoofd onder de kastijding van God. Zij voelen het, dat de hand van God hierin merkbaar is, en daarom wensen zij niet anders, dan zich onder die slaande hand te buigen.

II. vs.14-34. Als de broeders weer voor Jozef verschijnen, die, in angstige verwachting naar de uitslag, thuis gebleven was, werpen zij zich voor hem neer; zij denken er niet aan, hun onschuld te verdedigen, daar zij in deze gebeurtenis de wraak van God voor hun vorige misdaad erkennen. Jozef verklaart, op hun aanbod, dat zij allen zijn knechten willen zijn, slechts hem terug te kunnen houden, bij wie de beker gevonden was. Juda schildert nu met aangrijpende woorden de liefde van de vader voor de jongeling, en de onuitsprekelijke jammer, die door het verlies van de geliefde zoon hem treffen zou; hij bericht, hoe hij zelf voor de knaap borg geworden is, en smeekt nu ook, hem in Benjamins plaats tot slaaf te willen aannemen.

14. En Juda, 1)die voor Benjamin borg gebleven was (hoofdstuk. 43:9), en de op zich genomen plicht getrouw wilde volbrengen, kwam met zijn broeders, toen zij weer in de stad gekomen waren, in het huis van Jozef, want hij was nog zelf aldaar; hij was nog niet naar de plaats van het verkopen gegaan, maar wachtte hen in zijn eigen woning, te midden van zijn beambten; en zij vielen, als wanhopig, voor zijn aangezicht neer ter aarde. 2)

1)"Juda," niet Ruben, omdat hij toen reeds voor de eerste onder de broeders werd gehouden, of omdat de Heilige Schrijver hiermee nu reeds wil doen uitkomen, dat hij de door God uitverkorene was, om de eerste te zijn..

2) Het was een roerend toneel. Daar zat hij, die gisteravond nog met buitengewone vriendelijkheid hen had ontvangen, een geschenk van hun hand aangenomen, aan zijn dis hen genodigd, en als mild gastheer bejegend. Hoe stroef staat nu zijn gelaat en hoe nors en dreigend ziet zijn blik op hen neer, die thans, als klaarblijkelijk overtuigde misdadigers, aan

zijn voeten in het stof terneer gebogen liggen! Hoe krimpt hun hart bij Jozefs verwijt ineen! En Jozef zei tot hen: "Wat daad is dit, die gij gedaan hebt" Hoe kon gij mij dat doen? Welke onzinnigheid tevens! Weet gij niet, dat een man als ik dat zeker vernemen zou?.

15. En Jozef zei tot hen, terwijl zij daar zo lagen: Wat daad is dit, die gij gedaan hebt? Hoe hebt gij het durven doen? Weet gij niet, dat zulk een man, als ik, dat zeker waarnemen 1) zou? Zou ik, die tot de orde van de wijzen in Egypte behoor, en verborgen dingen zie, gelijk gij gisteren hebt kunnen opmerken (hoofdstuk. 43:33) de dief niet vinden?

1) Wij vinden hier weer hetzelfde woord als in vs. 5 (zie Ge 44.5)

16. Toen zei Juda, aan wie zijn gevoel woorden gaf: Wat zullen wij tot mijn heer zeggen? wat zullen wij spreken? en wat of hoe zullen wij ons rechtvaardigen? 1) Wel konden wij verklaren, dat datgene, waarvan gij ons beschuldigt, door ons niet gedaan is; maar wij zien hierin de hand van God, wie wij niet één uit duizend kunnen antwoorden (Job9:3). God heeft de ongerechtigheid van uw knechten gevonden; 2) hij straft ons heden om een vroegere misdaad en om de zonde van ons hart; onder Zijn hand willen wij ons buigen; zie wij zijn slaven van mijn heer, zowel wij, als hij, in wiens hand de beker gevonden is. 3)

1) Dit is geen verdediging, maar een ontwijkende verontschuldiging. Het enige wat hij kon doen, nu de beker bij hen is gevonden..

2) God, als Rechter, wordt, in de ziel ontdekt in Zijn gestrenge rechtvaardigheid, zodat de ziel hem leert kennen, als die God, die de zonden ordelijk voor ogen zal stellen, die de schuldige geenszins onschuldig zal houden, maar een rechtvaardig vonnis vellen zal over de afwijker en overtreder. Om hem nu geheel te ontbloten, leert hij dat rechtelijke van God zo verstaan, dat hij het moet opgeven, en de billijkheid en betamelijkheid van Gods weg ten volle toestemmen, dat, zal God God blijven, Hij de zonde zonder voldoening niet kan voorbij zien..

Hoewel hij zich nu onschuldig weet, toch zegt zijn geweten hem, dat de Heere hem hiermee vroegere zonde thuis bezoekt. Dit is één van de kenmerken van de ziel, die ontdekt wordt, of ontdekt is aan zichzelf. Door deze woorden leren wij Juda kennen als iemand, die aan zichzelf ontdekt wordt.

3) Vroeger noemden zij zich uit bescheidenheid dienstknechten, nu bieden zij zich hem tot slaven aan. Om de persoon van Benjamin verminderen zij de zaak van de straf. En zo is het een soort van bede om vergiffenis, dat hij hem niet ter doodstraf verwijze, zoals zij in het begin hebben aangeboden..

17. Maar hij, Jozef, zei: het zij verre van mij zulks te doen! Ik handel niet onrechtvaardig, en straf onschuldigen voor de schuldige niet, al zijn zij ook schuldig voor God. De man in wiens hand de beker gevonden is, die zal mijn slaaf zijn; doch trekt gij op in vrede tot uw vader.

18. Toen naderde Juda 1) tot hem, zich van de aarde oprichtende en zei: Och mijn heer! laat toch uw knecht een woord spreken voor de oren van mijn heer; veroorloof mij toch een bede

te doen, en laat uw toorn tegen uw knecht niet ontsteken, zodat gij mij verhinderen zou mijn hart voor u te openen; want gij zijt gelijk aan Farao! elk weet wel, dat het even zo goed is, als stond ik hier voor de koning, maar ik mag niet zwijgen, mijn hart dwingt mij het uiterste te beproeven.

1) Juda heeft reeds het zwaarste vermocht en uitgesproken, dat hij en zijn broeders om hun schuld de zwaarste straf waardig zijn. Ondraaglijk is het hem, zonder Benjamin, tot de vader terug te keren; daarom is hij besloten, het harde lot van Benjamin op zich te nemen, en het geluk van zijn familie en zijn vrijheid op te offeren. Deze edelmoedigheid maakt de band van zijn tong los, en voor de eerste maal wordt de rede voor de gestrenge en wondervolle heer vrij en vloeiend. Juda, daar hij uit sterke aandrang van zijn hart spreekt, is moedig; hij heft zich op, en treedt nader tot Jozef. Deze moed is toch, daar zij uit een natuurlijke grond voortkomt, door schone bescheidenheid geadeld. Hij vergeet niet, met wie hij spreekt, maar is zichzelf bewust, dat degene, tegen wiens beslissing hij nog verder waagt te spreken, de plaatsbekleder van Farao, de koning van Egypte is. Daarom vraagt hij ook vooraf verlof tot spreken. En nu volgt in psychologisch (zielkundig) meesterlijk gehouden rede, die zonder kunst en eenvoudig, maar des te schoner en dringender is, gelijk slechts de eenvoud van het hart bewegen kan, een verhaal van de gehele samenhang van de zaak, van welke Luther opmerkt: "Ik zou er wel veel om willen geven, dat ik voor onze Heere God zo kon bidden, als hier Juda voor Jozef bidt.".

19. Mijn heer vroeg, toen wij voor de eerste maal hier waren, zijn knechten, zeggende: Hebt gij een vader of broeder? (zie "Ge 43.7)

20. Zo zeiden wij tot mijn heer: Wij hebben een oude vader, en een jongeman 1) van de ouderdom, een jonge broeder, die, toen onze vader reeds oud was, hem geboren is, de kleinste, wiens broeder dood is, en hij is alleen van zijn moeder, de geliefde vrouw van onze vader, overgebleven, en zijn vader heeft hem lief met een bijzondere liefde.

1)Jongemannen werden in de oude tijd doorgaans genoemd, die hun veertigste jaar nog niet bereikt hadden..

21. Toen zeide gij tot uw knechten: a) Brengt hem mee tot mij, dat ik mijn oog op hem sla! 1)

a) Genesis 42:15

1) "Dat ik mijn oog op hem sla" betekent: dat ik hem gunst bewijze. (Jeremia. 39:12; 40:4).

22. En wij zeiden tot mijn heer: Die jongeman zal zijn vader niet kunnen verlaten, indien hij zijn vader verlaat, zo zal hij sterven. 1)

1) Hierdoor wordt verklaard, waarom Jozef hen drie dagen in de gevangenis gehouden heeft (hoofdstuk. 42:17); zij hadden geweigerd Benjamin te halen. Ook zijn zij slechts door Jozefs uitdrukkelijk verlangen en door de belofte, dat hij hem met welwillendheid zou opnemen (dat ik mijn ogen op hem sla" zie Jer.38:12 enz.), waaraan Juda hem, als aan een belofte

herinnert, en door de hongersnood er eindelijk toe gekomen, de jongste broeder mee te brengen. Dat had een zware strijd bij de vader gekost. Uit het aanhalen van Jakob's woorden, welke hij in vs.27-29 inlast, blijkt, hoe zij thans de bijzondere plaats van Rachel en haar zonen in het hart van Jakob billijken..

23. Toen zeide gij tot uw knechten: a) Indien uw kleinste broeder met u niet meekomt, zo zult gij mijn aangezicht niet meer zien.

a)Genesis 43:3,5

24. En het is geschied, als wij tot uw knecht; mijn vader, opgetrokken zijn, a) en wij hem de woorden van mijn heer verhaald hebben.

a) Genesis 42:29 vv.

25. En dat onze vader, toen de voorraad, die wij uit Egypte gebracht hadden, verteerd was, gezegd heeft: a) Keer terug, koopt ons een weinig spijze.

a) Genesis 43:1 vv.

26. Zo hebben wij gezegd: Wij zullen niet mogen vertrekken, indien onze kleinste broeder bij ons is, zo zullen wij vertrekken, want wij zullen het aangezicht van die man niet mogen zien, zo onze kleinste broeder niet bij ons is.

27. Toen zei uw knecht, mijn vader, tot ons: Gij weet, dat er mij mijn vrouw 1) Rachel twee gebaard heeft.

1) Rachel was eigenlijk voor Jakob zijn vrouw. Dat komt ook hier zo treffend uit..

28. En de een is van mij uitgegaan, a) en ik heb gezegd, beter: Ik moest zeggen: Voorwaar, hij is gewis verscheurd geworden! en, wat er ook met hem moge geschied zijn, ik heb hem niet gezien tot nu toe. 1)

a) Genesis 37:33

1)"Niet gezien tot nu toe." Er is bij Jakob nog altijd geloof en hoop, dat hij Jozef nog eens zal zien, al is dat geloof en die hoop zwak..

29. Indien gij nu deze ook van mijn aangezicht wegneemt, en hem een verderf ontmoette, a) zo zou gij mijn grauwe haar met jammer ten grave doen neerdalen.

a) Genesis 42:38

30. Nu dan, als ik tot uw knecht, mijn vader, kome, en de jongeman is niet bij ons, (alzo zijn ziel aan de ziel van deze gebonden is). 1)

1) Een gewone uitdrukking voor, wat wij zeggen, dat iemands ziel geheel hangt aan die van een ander..

31. Zo zal het geschieden, als hij ziet dat de jongeman er niet is, dat hij sterven zal, en uw knechten zullen het grauwe haar van uw knecht, onze vader, met droefenis ten grave doen neerdalen.

32. Die jammer kan ik het allerminst aanzien; want uw knecht is voor deze jongeman borg bij mijn vader gebleven, zeggende: a) zo ik hem tot u niet terugbreng, zo zal ik tegen mijn vader alle dagen gezondigd hebben.

a) Genesis 43:9

Geheel de adel van dat fier en hoog en toch zo week en teder gemoed, spreekt zich in die weinige woorden uit. Hij kon ook vroeger het lijden van zijn broeder Jozef niet aanzien, hij kon op het gezicht van Thamar's trouwe liefde voor deze de belijdenis van eigen schuld niet terughouden; en nu, bij de voorstelling van hetgeen zijn oude vader door Benjamins gemis zou lijden, krimpt zijn hart ineen, en hoort gij het aan het trillen van zijn stem, dat zijn gevoelvol hart reeds bij de gedachte daaraan schreit..

33. Nu dan, laat toch mij uw knecht, voor deze jongeman slaaf van mijn heer blijven, 1) en laat daarvoor de jongeman met zijn broeders optrekken!

1) Wel is Juda de vader naar het vlees van de grote Borg en Zaligmaker, die zichzelf gegeven heeft, niet om on-, maar om doodschuldigen te redden. De Heilige Geest doet hier in Juda als type zien, wat Christus Jezus eenmaal volkomen zal zijn en doen. Want niet, omdat Juda hier optreedt als borg voor zijn broeder, wordt hij straks door Jakob als de eerstgeborene gezegend, maar, omdat naar Gods eeuwige vredesraad, uit Juda de Christus, zoveel het vlees aangaat, zou voortkomen, geeft de Heere God in hem, aan de Kerk in die dagen, een voorbeeld van de grote Hogepriester en Borg..

Gelijk Benjamin veilig was onder Juda's vleugels, zo is geheel de Gemeente veilig onder de vleugels van de Meerdere van Juda.

34. Want hoe zou ik optrekken tot mijn vader, indien de jongeman niet met mij was? opdat ik de jammer niet zie, welke mijn vader overkomen zou. 1)

1) Gelijk Juda hier Benjamin in de tijd van nood niet verlaat, zo verlaat ook later de stam van Benjamin de stam van Juda niet in de zwaarste tijd, toen alle overige stammen hem verlieten. (1 Kon.12).

HOOFDSTUK 45.

JOZEF MAAKT ZICH AAN ZIJN BROEDERS BEKEND.

I. Vs.1-15. Juda's woord heeft de tederste liefde jegens de vader en de meest opofferende trouw jegens de enig overgebleven zoon van Rachel geopenbaard. Jozef, daardoor diep getroffen, kan zich niet langer inhouden; hij laat de vreemden uitgaan, breekt in tranen los en maakt zich aan zijn broeders bekend. Deze worden door het woord: "Ik ben Jozef" zo getroffen, dat zij geen woord kunnen voortbrengen; eerst, nadat Jozef hun, hetgeen zij gedaan hadden, tot driemaal toe, als een leiding van God heeft voorgesteld, die tot hun eigen welzijn dienen moest, en hen allen gekust heeft, zijn zij in staat een woord met hem te spreken.

1. Toen Juda, uit zijn van liefde en leed, van smart en boete overvloeiend hart, die treffende woorden sprak, en eindelijk zijn stem in tranen stikte, kon zich Jozef niet langer bedwingen 1) voor allen, die bij hem stonden (Hoofdstuk44), en hij riep: Doet allen van mij uitgaan! 2) Aan Jozefs bevel werd gehoorzaamd, en er stond niemand bij hem, als Jozef, gelijk vervolgens gemeld wordt, zich aan zijn broeders bekend maakte. 3)

1) Dat Jozef zich niet langer bedwingen kon, bewijst, dat er volstrekt geen haat of nijd in zijn hart aanwezig was, toen hij zijn broeders beproefde, maar dat hij het heeft gedaan, om én de broeders tot nadenken en berouw te stemmen, én van hen te weten te komen, of zij ook werkelijk veranderd waren..

2) Dit bevel gaf hij niet, omdat hij zich over zijn tranen schaamde, maar om vrijer met zijn broeders te kunnen handelen en spreken.

3) De lange strijd was door Jozef gestreden. De liefde had overwonnen; langzamerhand had zij het "gij hebt mij verkocht" uit zijn ziel verderven; nu openbaart zich de liefde alleen, in haar volle kracht tot vergeving. De broeders hebben getoond, dat een verandering in hun binnenste heeft plaatsgehad; het hart was verbroken. Hoe die liefde zich openbaart, mag geen vreemde aanschouwen. Men kan niet wenen voor allen; de diepe beschaming van Jakob's zonen, en de daad van verzoening mag geen Egyptenaar vernemen..

2. En hij verhief zijn stem met wenen, hij barstte in snikken uit, die lucht gaven aan het gekwelde hart, en het wenen was zo luid, dat het de Egyptenaars die buiten het vertrek zich bevonden hoorden, en dat het Farao's huis hoorde.1)

1) De Egyptenaren haastten zich, om het aan de koninklijke familie bekend te maken..

3. En Jozef zei, nadat hij enigszins tot zichzelf gekomen was, tot zijn broeders: Ik ben Jozef! Leeft mijn vader nog?
1) en zijn broeders konden hem niet antwoorden, want zij waren verschrikt voor zijn aangezicht, 2)zij waren verstomd van ontzetting.

1) Hoewel hij dit reeds meermalen gehoord had, moest hij toch wederom vragen, niet, omdat hij twijfelde, maar omdat hij nogmaals de vreugdevolle verzekering wilde ontvangen, en hun zijn trouw Israëlietenhart wilde tonen. Ook mag men niet vergeten, dat de rede van Juda hem het gevaar, dat Jakob door het verlies van Benjamin sterven kon, levendig geschilderd heeft, en het hem nu eerst recht duidelijk geworden was, ja, hij het nu misschien tot beangstiging had gevoeld, hoe hij, bij de beproeving van zijn broeders, het gevoel en het leven van zijn vader mede op het spel had gezet..

2) Ofschoon Jozef een schitterend bewijs van zijn goedertierenheid en liefde had gegeven, waar hij echter zijn naam noemt, worden zijn broeders niet minder verschrikt, dan indien hij tegen hen was uitgevaren: Want, terwijl zij overdenken, wat zij verdiend hebben, vrezen zij de macht van Jozef zo, dat zij zich niets anders dan de dood voor ogen stellen. Waar hij nu hen door vrees zo ontroerd ziet daar verwijt hij hen niets, maar doet alle moeite, om de ontroering te doen wijken. Ja, zolang gaat hij voort met hen tederlijk te behandelen, totdat hij hen gerust gesteld heeft en verblijd gemaakt..

Jozef rust niet voordat hij zijn broeders bekend gemaakt heeft met de verborgen gedachten van het Verbond. Dit is een zeer schoon voorbeeld, hoe God zich jegens ons pleegt te houden. Hij straft ons genadig en vaderlijk, en, ten laatste, als de straf ophoudt, openbaart Hij zich aan ons en zegt: "Ik ben God, die u bemin; Ik meende het goed met u." Dan worden de zielen opgericht, en zij kunnen zich met de genade en vriendelijkheid Gods vertroosten. Dat is voor de godzaligen troost in dit leven. O, hoe groot zal de vreugde zijn op die dag, wanneer de Zoon van God verschijnen zal en zeggen zal: "Ziet Ik ben uw Heiland en Verlosser, die gij beschuldigd hebt, als zou Hij zich om Zijn kerk en gemeente niet bekommeren en geen acht op haar slaan; alsof Ik geen God ware, en niet voor u zorgde. Ziet, hier ben Ik! Daarom heb Ik u gekastijd, opdat uw zonde weggenomen en teniet gedaan zou worden, en dat gij Mij voor uw God en Heiland erkennen zou." Wat zal het zijn, als onze Heer en Heiland Jezus Christus, komen zal, die ons in dit leven op zo velerlei wijzen beproefd heeft, en ons laat geplaagd, geslagen, ja bijna gedood worden! O, welk een grote vreugde zal het zijn, wanneer Hij zich zo plotseling en onvoorzien veranderen zal, daar wij tevoren soms meenden dat Hij een hard Heer was, die ons allen met elkaar wilde ombrengen. Dan zal Hij zeggen: "Ik ben Jozef" "Ik ben uw Heiland.".

4. En Jozef zei tot zijn broeders, met bewogen en vriendelijk nodigende stem: Nadert tot mij! en zij, van de aarde zich opheffende, naderden, maar bleven toch nog altijd angstig en verlegen op enige afstand staan. Toen zei hij: a) Ik ben werkelijk Jozef, uw broeder, dezelfde,
b) die gij naar Egypte verkocht hebt.

a) Hand.7:13 b) Genesis 37:28 Psalm. 105:17 Hand.7:9

5. Maar nu a) weest niet bekommerd over hetgeen gij gedaan hebt, en de toorn ontsteke niet in uw ogen, 1) omdat gij mij hierheen verkocht hebt, want alzo behoren wij allen tezamen deze zaak te beschouwen: God heeft mij voor uw aangezicht gezonden tot levensbehoud. 2)

a) Genesis 50:19,20,21

1) Wij hebben hier dezelfde uitdrukking in de grondtekst als in hoofdstuk 31:35. Jozef wil zeggen: Weest niet bedroefd, noch zij het kwaad in uw ogen, dat gij mij hierheen verkocht hebt, toorn er niet meer over..

Jozef wil hen brengen tot deze gedachte, dat, hoewel de zonde altijd zonde blijft, de Almachtige toch uit het kwade het goede kan doen te voorschijn treden..

2) De genade maakt de zonde niet slechts als ongeschied en werpt haar in de zee (Micha 7:19); zij maakt, zonder de zonde als zonde op te heffen, wat bloedrood is, sneeuwwit..

6. Want het zijn nu reeds twee jaar van honger in het midden van het land, en er zijn nog vijf jaar, in welke geen ploeging nog oogst zijn zal; uit de nood, die nu heerst kunt gij dus afleiden, dat het zonder Gods bijzondere hulp met u en de uw gedaan zou zijn; gij had allen van honger moeten omkomen.

7. Doch God1) heeft, juist door dat verkopen van mij, u hulp bereid. Hij heeft mij voor uw aangezicht heengezonden, om u een overblijfsel te stellen op de aarde,
2) dat gij in deze nood niet met anderen zou omkomen, en om u bij het leven te behouden door een grote verlossing, 3) door buitengewone voorzorg voor u, daar gij een uitverkoren geslacht op aarde zijt, op het behoud waarvan Hij bijzonderacht slaan wil.

1) Waar Jozef hun als profeet des Heren de toekomst ontsluiert, daar doet hij hen ook een blik slaan in de verborgen raad van God, zoals die bij de uitkomst aan mensenkinderen duidelijk wordt, daar wijst hij hun op de Voorzienigheid Gods, waardoor het alzo beschikt is, als het beschikt is..

2) "Om u een overblijfsel te stellen op de aarde." Deze uitdrukking komt ook voor in 2 Samuel. 14:7 en betekent daar gelijk hier een overblijfsel verzekeren. Maar hoe spreekt Jozef het dan ook hier duidelijk uit, dat al deze dingen geschied waren, om het overblijfsel, d.i. ook hier om bewaring van de Kerk. Dat God, de Heere, altijd Zijn trouwe zorg en liefde doet gelden om de Kerk te bewaren, te behoeden, te verzorgen, dat de Kerk het bijzonder voorwerp is van Gods Trouw, Liefde en Almacht. Het woord "overblijfsel" bekleedt een grote plaats in de Schrift en predikt ons de onvernietigbaarheid van de Kerk. Zij moge verdrukt, bezwaard worden, altijd blijft er iets over, totdat aan alle strijd en ellende een einde komt en de strijdende in de overwinnende Kerk overgaat..

3) Jozef weet het, dat het Verbond vast en zeker is, en daarom heeft hij er behoefte aan, dat Verbond te prediken en de Verbondstrouw te huldigen..

8. Nu dan, het is zeker, gij hebt mij herwaarts niet gezonden, maar God zelf, die mij tot Farao’s vader, 1) zijn vaderlijke raadgever, gesteld heeft, en tot een heer over zijn gehele huis, en regeerder in het gehele land van Egypte.2)

1) Een erenaam van de hoogste, koninklijke beambte, die ook bij de Perzen en Syriërs voorkwam. (1 Makk.11:32)

2) Het ten hemel schreiende onrecht, door Jakob's zonen hun onschuldige broeder aangedaan, is niets anders dan de raad en de daad van God, tot redding van Egypte en van het gehele huis van Israël in het bijzonder. Zo heeft zich Israël aan het bloed van de rechtvaardige en heilige Knecht van God, die niet uit de vreemde, maar uit het huis van Israël afstamde, schuldig gemaakt, en juist dit is de raad van God van voor de grondlegging van de wereld geweest, en daarom, het heil van de gehele wereld geworden; zo is het verstokte ongeloof van Israël de deur geweest, waardoor het Evangelie tot de heidenen gekomen is. Gelijk de overgeleverde Jozef eerst een heer over Egypte geworden is, en als zodanig Egypte redde van het verderf, terwijl zijn vader hem voor dood hield, en zijn broeders onder de vloek van hun schuld daarheen gingen, zo is ook Christus, de gekruisigde, eerst een Koning van de heidenen geworden, terwijl Zijn broeders naar het vlees onder de ban van Zijn ten hemel schreiend bloed omdwalen. Wanneer echter de volheid van de heidenen in het rijk van de verlossing van de dood zal ingeleid zijn, dan zal hij zich in de diepste verborgenheid, zonder bijzijn van een vreemde, aan Zijn broeders bekend te maken, en dan zal geheel Egypte vernemen, dat de Heer van Egypte de zoon en de broeder van Israël is..

Dat is de taal van de volkomen vergeving. Heere, leer het ons ook alzo, door ons te leren, dat alles gaat onder Uw bestuur, en niemand macht heeft tegen ons, buiten Uw toelating, terwijl Gij licht uit duisternis schept..

9. Haast u en trekt op tot mijn vader, die zo verlangend naar uw terugkomst uitziet, opdat hij zich niet langer beangstige over Benjamin; brengt hem de vreugdeboodschap, en zegt tot hem: Alzo zegt 1) uw zoon Jozef: God heeft mij tot een heer over geheel Egypte gesteld; kom af tot mij en wacht niet.

1) Met dit bevel toont hij, dat hij zijn macht daarom tentoon spreidt, om zijn vader des te meer vertrouwen in te boezemen. Want wij weten, hoe traag ouden van dagen zijn. Vervolgens was het moeilijk, om de heilige Jakob van de door God beloofde erfgrond te doen scheiden. Daarom, na hem de noodzakelijkheid ervan voorgesteld te hebben, meldt Jozef hem daarop, hoe de Heere de hulp te rechter tijd aanbiedt..

10. En gij zult in het land Gosen (weiden) 1) wonen, en nabij mij wezen, gij en uw zonen, en de zonen van uw zonen, en uw schapen, en uw runderen, en al wat gij hebt.

1) zie Ge 47:4 en zie Ge 47.11

11. En ik zal u aldaar onderhouden, want er zullen nog vijf jaren van honger zijn, gelijk de Heere mij geopenbaard heeft. Komt, opdat gij niet verarmt, 1) gij en uw huis, en alles wat gij hebt. 2)

1) Hebr. "opdat gij niet het bezit van een ander wordt", dat is, door armoede tot slavernij vervalt..

2) De gedachte aan een verhuizen van zijn familie naar Egypte, had zich bij Jozef meer en meer ontwikkeld; het land Gosen moest hem aanstonds als de meest geschikte woonplaats

voorkomen. Toch sprak hij hier meer uit profetische, van God verlichte Geest, dan uit menselijke berekening. Zijn gedachten waren werkelijk Gods gedachten en zijn wegen Gods wegen, terwijl anders omtrent onze plannen, hoe goed ook gemeend, dikwijls het woord geldt, dat wij in Jesaja. 55:8 vv. lezen..

12. Waarom zijt gij nog altijd, alsof gij niet kunt geloven wat ik zeg, en ziet uw ogen zien het, en de ogen van mijn broeder Benjamin, dat ik niet meer door een taalman spreek, maar zelf in uw spraak, dat mijn mond tot u spreekt. Nee, gij bedriegt u niet, gij kunt het als waarheid aan onze vader meedelen, dat zijn zoon Jozef leeft, en Benjamins woord zal hij vertrouwen.

13. En boodschapt mijn vader al mijn heerlijkheid in Egypte, en alles, wat gij gezien hebt; en haast u, en a) brengt mijn vader hierheen, want ik verlang hem te zien.

a) Hand.7:14

14. En hij viel aan de hals van Benjamin, zijn broeder, en weende, en Benjamin weende aan zijn hals.

15. En hij kuste al zijn broeders, en hij weende over hen,
1) terwijl hij hen omarmd hield; en daarna, nadat hij door zulke ondubbelzinnige bewijzen van zijn liefde hen gerustgesteld en bemoedigd had, spraken zijn broeders met hem. 2)

1)"Over hem," d.w.z. terwijl hij hen omarmd hield. Beter is nog de vertaling: aan hen, d.i. aan hun hals..

2) En wat zullen zij met hem gesproken hebben? Zonder twijfel zullen zij bekend hebben: dat hun misdaad hen; als een ban, op hun ziel gelegen heeft; wat angst zij uitgestaan hebben, maar hoe zij graag die angst nogmaals en nogmaals zouden verduren, om tot zulk een verzoening als de tegenwoordige te komen; hoe zij nu de Heere loven vanwege Zijn wonderbare wegen..

II. Vs.16-28. Ook tot Farao’s oren dringt het door, wat bij Jozef voorgevallen is; hij neemt zozeer daarin deel, dat hij Jozef beveelt, zijn vader en zijn gehele familie naar Egypte te laten overkomen, en geeft daartoe de nodige wagens. De broeders van Jozef keren hierop naar Kanaän terug; in het begin gelooft Jakob hun woorden niet, totdat hij eindelijk mede door de Egyptische wagens van de waarheid overtuigd wordt: nu vervult hem een brandend verlangen, om zijn zoon, die hij verloren gewaand had, weer te zien.

16. Als dit gerucht in het huis van Farao gehoord werd, 1) dat men zei: Jozefs broeders zijn gekomen, was het goed in de ogen van Farao, wiens vertrouwen op Jozef hoe langer hoe meer tot werkelijke liefde, en vriendschap geworden was, zodat hij hem als een vader beschouwde (vs.8) en evenals voor de koning, was het ook verblijdend in de ogen van zijn knechten, die ook van hun zijde hem toegenegen waren. Wie zou ook Jozef niet liefhebben?

1) Wat Mozes nu meedeelt, ging in volgorde vooraf. Want voordat Jozef zijn vader ontbood, was het gerucht van de aankomst van de broeders reeds tot het paleis doorgedrongen. En hij zou zeker niet zo stout aan zijn broeders het verblijf in Egypte beloofd hebben, indien de koning het hem niet had veroorloofd..

17. En Farao1) zei tot Jozef, nadat hij hem tot zich had laten komen, om de zaak nauwkeuriger uit zijn mond te vernemen: zeg tot uw broeders: Doet dit, laadt uw beesten, en gaat heen, gaat naar het land Kanaän.

1) Farao geeft Jozef de uitgebreidste volmacht. Hij voelt zich zo aan Jozef verbonden en stelt de gave in Jozef, hem geschonken, zo op prijs, dat hij zijn dankbaar hart moet tonen in de liefde jegens Jozefs vader en diens broeders. God neigt ook hier het hart van Farao, opdat Israël en zijn geslacht zou behouden blijven, maar ook, opdat als nu in vervulling zou treden, wat God aan Abraham had gezegd, omtrent het als vreemdeling verkeren in een vreemd land van diens nakomelingschap..

18. En neemt uw vader en uw gezinnen, en komt tot mij, en ik zal u het beste 1) van Egypte geven, en gij zult het vette, de voortbrengselen, van dit land eten.

1) In het Hebreeuws Tov, beter vertaald: het goede.

19. Gij zijt toch gelast, 1) doet dit, neemt u uit Egypte wagens 2) voor uw kinderen, en voor uw vrouwen, en voert uw vader, en komt.

1) Hebreeuws in het enkelvoud. Aan Jozef is dus gelast, er voor te zorgen, dat zijn broeders wagens nemen, "Farao onthoudt zich gewoonlijk tegenover Jozef van bevelen. Hier is het bevel in zijn persoonlijk belang en alzo een zeer opmerkingswaardige uitdrukking van belangstelling en liefde"

2) In wagens en paarden was Egypte zeer rijk; bij de nomadische Hebreeën vinden wij ze niet vermeld. De kleine wagens met twee raderen waren zeer geschikt voor reizen op de ongebaande woestijnwegen..

20. En uw oog verschone uw huisraad niet, wanneer gij veel daarvan in Kanaän moet achterlaten; het zal u rijkelijk vergoed worden: want het beste van geheel Egypte, dat zal het uwe zijn. 1)

1) Door Gods leiding heeft Farao dezelfde gedachte als Jozef (vs.9-11). Deze overbrenging van Jakob’s huis naar Egypte was in Gods raad besloten; daarom moesten alle omstandigheden zo gunstig samenlopen..

21. En de zonen van Israël deden alzo, gelijk Farao en Jozef gezegd hadden, en zij maakten zich voor het vertrek gereed, met het doel om hun gezinnen te halen. Zo gaf jozef hun wagens naar Farao’s bevel; 1) ook gaf hij hun voedsel voor onderweg.

1) Wat de eenvoudigste burgerman menigmaal vrij kan genieten, moet dikwijls een koning zelf zich ontzeggen; met de zijnen stil en genoeglijk op een huislijke feestdag bijeen te zijn, en daarbij een stil, eigen "thuis" te hebben. Weldra was ook naar buiten bekend geworden, wat er met Jozef en zijn broeders was geschied..

22. Hij gaf hun allen, ieder een, wisselkleren, 1) erekleren, gelijk Oosterse vorsten hun gunstelingen schenken; maar Benjamin gaf hij driehonderd zilverstukken en vijf wisselkleren.

1) Hebreeuws "verwisselingen van klederen." Zie Richteren. 14:12 vv.; 2 Koningen.. Het waren sierlijke klederen, zoals alleen bij plechtige gelegenheden gedragen werden..

23. En zijn vader eveneens zond hij tien ezels, dragende van het beste van de voortbrengselen van Egypte, en tien ezelinnen, dragende koren, en brood, en spijze voor zijn vader onderweg. 1)

\1) Hier toont zich Jozef zo weldadig jegens zijn broeders, als zij voorheen zich wreed jegens hem betoond hadden. Zij zonden hem naakt naar de vreemde; hij zendt hen nieuw gekleed naar huis; zij namen een kleine som geld voor hem, hij gaf hun grote schatten en geschenken; zij zonden zijn bonte, verscheurde rok tot de vader, hij zendt door hen zijn vader vele kostbare klederen; zij verkochten hem voor kameeldrijver, hij zendt hen met koets en paarden naar huis..

24. En hij zond zijn broeders heen; en zij vertrokken, en hij zei tot hen, daar hij vreesde dat zij, wegens hun meerder of minder aandeel aan het vroeger bedreven onrecht, dat nu de vader moest beleden worden, onder elkaar in twist konden geraken: Verstoort u niet op de weg; 1) twist niet; doet elkaar geen verwijten; valt in het bijzonder Simeon, die de voornaamste aanleiding geweest is, niet hard; hij heeft daarvoor reeds in lange gevangenschap geboet (hoofdstuk. 42:24). Gedenkt aan hetgeen ik u gezegd heb, dat God het alzo tot uw zegen heeft geleid.

1) Sommigen leggen uit, dat Jozef zijn broeders gevraagd heeft, om bedaard te zijn, en zich door een overbodige vrees niet te laten verontrusten. Maar, daar het woord znr nu eens beven en vrezen, dan weer beroerd worden betekent, komt een later gevoel beter overeen met de toenmalige omstandigheden. Want wij weten, dat de kinderen van God niet slechts verzoeningsgezind zijn, indien hun zelf een belediging is aangedaan, maar dat zij er ook voor zorgen, dat anderen eendrachtig zijn. Jozef was verzoend met zijn broeders, nu vermaant hij hen ook, om zich niet door twisten te laten beroeren. Want het was te vrezen, dat, om zichzelf te zuiveren, de een de schuld op de ander zou werpen, en dat er aldus onderlinge strijd zou ontstaan. Deze menslievendheid van Jozef hebben wij na te volgen, opdat wij, zoveel in ons is, strijd en krakeel tegengaan. Want Christus heeft tot zijn discipelen niet alleen gezegd, dat zij de vrede zouden bewaren, maar ook, dat zij vredemakers zouden zijn..

De Septuaginta vertaalt mh orgizesye, wordt niet toornig onder elkaar. Jozef wil voorkomen, dat de een de ander niets meer verwijt, dat het onderweg niet toegaat, gelijk het bij de eerste ontmoeting geschied was, toen Ruben met zijn klachten kwam..

25. En zij trokken op uit Egypte, en zij kwamen in het land Kanaän, tot hun vader Jakob.

26. Toen boodschapten zij hem, zeggende: Jozef leeft nog, ja, ook is hij regeerder in geheel Egypte. Jozef is die regent, van wiens harde woorden wij u boodschapten; hij is degene, die Benjamin wenste zien. Toen bezweek 1) zijn (Jakobs) hart; hij werd bij dat woord ontroerd van droefheid, want hij geloofde hen niet. 2)

1) In het Hebreeuws Wajafag, het was hem koud (om het hart), d.i. zijn hart bleef er koel onder. Deze gemoedstoestand wordt terstond door het volgende verklaard, "want hij geloofde hen niet.".

2) Zijn ongeloof kwam voort uit de grootte van de zaak. Hij was een man van ervaring, een man op jaren, en daarom, om zich voor grote teleurstelling te vrijwaren, hield hij zich onverschillig, omtrent deze zaak..

27. Maar als zij hem alles hadden meegedeeld, hoe zij hadden gezondigd, doch God alles ten goede geleid had; en als zij tot hem gesproken hadden al de woorden van Jozef, die hij tot hen gesproken had, en waarin hij duidelijk zijn zoon herkende; en als het geschiedde dat hij de wagens zag, die Jozef gezonden had, om hem te voeren, en hij daaruit duidelijk bemerken kon, dat zijn zoon een heer van geheel Egypte was, zo werd de geest van Jakob, hun vader levendig. 1)

1)"Werd....levendig", d.w.z. hij stond levendig op. Hij ontwaakte uit zijn onverschilligheid. Een ogenblik was hij noch om zijn ongeloof Jakob, maar terstond weer Israël, die door het geloof had overwonnen..

28. En Israël1) zei: Het is genoeg! mijn zoon Jozef leeft nog! Ik heb verkregen boven hetgeen ik bidden of denken kon! Ik zal gaan en hem zien eer ik sterve! Nu weet ik, dat mijn dagen weinige zijn; want ik heb in deze wereld niets meer te wensen.

1) Zo diep bedroefd, als Godzoekende zielen in de strijd van de zonde, in hun duisternis neergezeten zijn, en het verloren goddelijke leven, als een enig kind, bewenen, zozeer verheft zich in hen met vreugde het verdoofde en bijna verstikte leven van God weer, wanneer de hemelse Jozef de geest van het geloof, als een snelle wagen, in het hart zendt, waarop zij tot hun Heiland kunnen opwaarts stijgen..

HOOFDSTUK 46.

JAKOBS REIS NAAR EGYPTE.

I. Vs.1-7. Op de tocht naar Egypte vertoeft Israël te Ber-séba, om aan de God van zijn vaderen slachtoffers te offeren. Deze verschijnt hem ‘s nachts in een gezicht en belooft hem niet alleen Zijn geleide, maar ook, dat Hij zijn nageslacht eens zal doen terugkomen naar Kanaän. Daarop zet Jakob zijn reis voort.

1. En Israël vertrok met al wat hij had, van Hebron, waar hij sedert zijn komst uit Mesopotamië gewoond had, en hij kwam te Ber-séba, 1) de gewijde grensplaats van het beloofde land, waaraan zovele herinneringen uit Abrahams, Izaks en zijn eigen leven verbonden waren, (hoofdstuk 21:22; 24:62; 25:20-34; 29:23; 28:10, en hij offerde offeranden aan de God van zijn vader Izak. 2) Hij bracht die aan de Heere, omdat bij het scheiden uit het beloofde land ernstigegedachten zijn ziel vervulden, en hij, hoewel hij in Jozefs wonderbare leiding duidelijk de hand van de Heere zag, en in de uitnodiging van Jozef een wenk van boven niet miskennen kon, de goddelijke toestemming nodig had.

1) De ongeveer vijf mijl lange weg van Hebron tot Ber-séba gaat over kale en steile heuvels, en is zonder een berijdbare straat; er moest dus eerst een omweg naar de linkerzijde gemaakt worden, om tot de dalen (Wadi el Khalil) te komen..

De tijd, die tussen Abrahams vestiging in Kanaän tot nu toe voorbij gegaan was, bedroeg 215 jaar (2083-2298 na de wereldschepping)

2) Jakobs oponthoud in Ber-séba geeft ons weer een bewijs, dat er onderscheid is tussen de menselijke zekerheid van het menselijk gevoel, en de Goddelijke zekerheid welke de Geest Gods verleent..

Daar de heilige man gedwongen wordt het achtergelaten Kanaän met een ander te verwisselen, biedt hij bij de uitgang zelf de Heere een offerande aan, om zichzelf te overtuigen, dat het Verbond, hetwelk God met de vaderen had opgericht, vast en onbewegelijk stond. Want, hoewel hij zich pleegde te oefenen in de uitwendige dienst van God, was er ook nu nog een bijzondere reden voor deze offerande. En buiten alle twijfel had hij toen de grootste behoefte aan steun, opdat zijn geloof nooit zou wankelen. Want hij zou beroofd worden van het hem beloofde erfland en van de beschouwing van dat land, hetwelk een beeld en onderpand was van het hemels vaderland. En kon het dan niet bij hem opkomen, dat tot hiertoe hij met een ijdele hoop zich had verblijd? Daarom de herinnering aan het Goddelijke Verbond vernieuwende, had hij tevens een geschikt middel, om het geloof niet te verliezen. En daarom offerde hij op de grenzen van het land, opdat zij zouden weten, dat het iets buitengewoons was. En deze verering brengt hij de God van zijn vader toe, om te getuigen, dat, ofschoon hij uit het land ging, waarheen Abraham was geroepen, hij echter niet die God verlaat, in Wiens dienst hij was opgevoed. In het oogvallend is wel zijn standvastigheid, dat, hoewel hij door de honger naar een vreemd land als werd uitgeworpen,

zodat hem zelfs niet wordt toegestaan, als vreemdeling te verkeren in een land, waarvan hij de rechtmatige bezitter is, hij echter de hoop op het verborgen recht in zijn gemoed vast houdt..

2. En God sprak ‘s nachts tot Israël in gezichten, 1) in de nacht die op de dag, van het offer volgde, en zei: Jakob, Jakob! 2) En hij zei: Zie, hier ben ik!

1) Hiermee openbaart God aan Jakob, dat zijn offerande Hem welgevallig was. En opdat Jakob ervan overtuigd zou zijn, dat hij hier in de verordende weg is, verschijnt God hem niet alleen, maar spreekt hem ook toe, om hem te bemoedigen..

2)"Jakob, Jakob." Tot tweemaal toe noemt de Heere zijn naam, en dit, opdat Jakob zeer oplettend zou zijn, op wat de Heere tot hem zou zeggen. Ook hier rekende de Heere weer met de eigenaardige toestand van Jakob. Zijn omgang met God had zich niet door die innige tederheid gekenmerkt, als die van Abraham. Door de omstandigheden van het leven waren er gedurig wolken van donkerheid opgekomen. Maar toch, zulk een heerlijke kennis van God had Jakob wel, dat hij terstond de stem van God herkent en het woord doet horen: "Ziet, hier ben ik.".

3. En Hij zei:a) Ik ben die God, die gij hebt aangeroepen, uw vaders God; 1) vrees niet weg te trekken naar Egypte, b) want het is geheel overeenkomstig Mijn wil, dat gij daarheen gaat, Ik zal u daar tot een groot volk maken.3)

a)Genesis 26:24; 28:13; 32:9.

b)Genesis 13:16; 16:10; 17:2; 22:17; 26:24; 35:11; 48:4

1) "Uw vaders God." Zo noemt God zich niet alleen in terugslag op vs.1, maar, omdat Hij zich daardoor aanduidde als de Verbondsgod, als Jehova. Merkwaardig! Als Jakob naar Egypte zal trekken, laat God het hem duidelijk voelen, dat Hij is de Getrouwe, opdat in de dagen van verdrukking, Zijn volk er zich aan vast zal houden, en als de Heere Mozes roept, om Israël uit te leiden, dan ontplooit hij al de heerlijkheid van die naam, en geeft Zichzelf als de God van Abraham en Izak en Jakob de naam van Jehova..

2) Nadat het uitverkoren geslacht zijn bestemming als familie bereikt heeft, moet het zich nu tot een afgesloten en van de wereld afgezonderd volk ontwikkelen. Daartoe was het langer blijven in Kanaän niet geschikt. De kinderen van Israël zouden in het reeds tamelijk bevolkte land geen genoegzame ruimte voor hun uitbreiding gevonden hebben; de daar heersende valse verdraagzaamheid (hfd.34:18,22-24) maakte het gevaarlijk voor hen, dat zij met de inwoners in het godsdienstige zich zouden vermengen, en alzo zouden prijsgeven, wat hun door God toevertrouwd was. Daarentegen bood Egypte, in het land Gosen, een ruim gebied aan, waar zij werkelijk tot een groot, op zichzelf staand volk konden worden. De scherpe afscheidingen van de natiën, bijzonder door de godsdienst van de Egyptenaren, die hen van vreemden afsloot (hoofdstuk 43:32), nam de mogelijkheid van vermenging weg. Bovendien was daar een ontwikkeling en een volksleven, waarvan de kinderen van Israël veel nut en een heilzame invloed op de ontwikkeling van hun eigen volksbestaan mochten verwachten..

4. a) Ik zal met u vertrekken naar Egypte, zodat mijn beloften ook daar niet zullen verbroken worden, al is het ook dat mijn onmiddellijke openbaringen 215 jaar lang niet zullen vernomen worden; en Ik zal u in uw nakomelingen doen teruggaan, mede optrekkende 1) naar dit land, dat gij heden verlaat; en Jozef zal zijn hand op uw ogen leggen, 2)die zal bij uw sterven tegenwoordig zijn, u de ogen toedrukken; hem kunt gij dan bevelen, dat men uw gebeente meeneemt (hoofdstuk 47:29), daar gij voor uw persoon niet weer optrekken zult.

a) Numeri. 20:15 Deuteronomium. 10:22 Jozua 24:4,5,6 Psalm. 105:23,24 vv. Jesaja. 52:4 Hos.11:1

1) Jakob ontvangt nu een belofte, waardoor alle vrees bij hem kan verbannen worden. De Heere geeft hem tevens een blik in de toekomst, zodat hij nu weet, dat het land, hetwelk hij nu verlaat, eens weer door zijn nakomelingschap zal bevolkt worden..

2) Deze liefdedienst was ook bij andere oude volken gebruikelijk.

5. a) Toen1) maakte zich Jakob op van Ber-séba, gesterkt door zulk een toespraak van zijn God, en nu wetende, dat hij in de weg van God was; en de zonen van Israël voerden Jakob, hun vader, en hun kinderen, en hunvrouwen, op de wagens, die Farao gezonden had, om hem te vervoeren.

a) Hand.7:15

1) Toen, namelijk nadat hij gesterkt was door dit goddelijk gezicht en door deze goddelijke belofte..

6. En zij namen hun vee en hun have, die zij in het land Kanaän verworven, verkregen hadden, en zij kwamen in Egypte, Jakob en al zijn zaad met hem.

Het was een groot voorrecht voor vader Jakob, dat hij zo met al zijn kinderen mocht optrekken en dat hij niets behoefde achter te laten. Zo kon het blijken, dat de kleinzoon van die Abraham, die door geen heidense koning, maar door God alleen wilde rijk gemaakt worden, voorwaar niet als een arme bedelaar, zonder have of goed, in het vreemde land aankwam. Wat Israël later in Egypte bezat en daaruit meenam, dat had hij zelf daarin gebracht, "hun vee en hun have," al wat zij als aanzienlijke en veerijke herdersvorsten in overvloed bezaten, dat hadden zij, door noeste vlijt en onder de zegen van God, "verworven" en bijeengebracht..

7. Zijn elf zonen, en de zonen van zijn zonen met hem (vs.9-25); zijn dochters, Dina (vs.15) en zijn schoondochters, en van zijn zonen dochters, en al zijn zaad bracht hij met zich in Egypte. 1)

1) In een grafteken te Beni Hasein bevindt zich de afbeelding van een dergelijke intocht, die tot verduidelijking van onze geschiedenis kan dienen, de inkomende, boven welke in Hieroglyfen het getal 27 aangebracht is, voeren hun goederen op ezels met zich; twee

kinderen in korven zijn eveneens op een ezel geladen; daarnaast gaan een knaap en vier vrouwen. Vooraan gaan twee mannen, geschenken brengende, vergezeld door een Egyptenaar; een ander Egyptenaar heeft juist het bericht van hun aankomst opgesteld, en reikt dit aan een zittende persoon over, die de opperste rijksbeambte voorstelt. Bovendien bevinden zich, midden in en achter de optocht, meerdere mannen, allen met baarden, ten teken, dat zij tot vreemde, onbeschaafde volken behoren..

II. Vs.8-27. Het huis van Israël, tot hiertoe nog door één opperhoofd aan elkaar verbonden, gaat nu zijn bestemming tegemoet, om tot een, in vele families verdeeld, volgens geslachten en stammen, afgezonderd volk te worden. Vooraf wordt een overzicht over de toestand van de familie gegeven, en daarbij de verdeling van de twaalf stammen (hoofdstuk 35:22-26) in verschillende geslachten, hoewel zij gedeeltelijk in Egypte nog tot stand moest komen, als reeds geschied voorgesteld.

8. a) En dit zijn de namen van de zonen van Israël, die gedeeltelijk persoonlijk, gedeeltelijk in zoverre zij nog niet geboren waren, in de lendenen van hun vaderen, in Egypte kwamen, Jakob en zijn zonen vormen de stam van deboom met twaalf sterke takken, die zich nu verder in verschillende geslachten en families zal uitbreiden. De eerstgeborene van Jakob: Ruben. 1)

a) Ex.1:2; 6:13 Numeri. 26:5. 1 Kronieken 5:1 vv. 6:1 vv.; 7:1 vv.; 8:1 vv.

1) Ruben opent de rij van de vertakkingen van de enkele stammen; aan hem sluiten zich de overige zonen van Lea aan, daarna de zonen van Lea’s dienstmaagd, Zilpa. Rachels zonen volgen, en de zonen van Rachels dienstmaagd, Bilha, besluiten de rij..

9. En de zonen van Ruben: Hanoch (ingewijde), en Pallu (uitstekende), en Hezron (ommuurde), en Karmi (mijn wijngaard). 1)

1) De twee eersten waren reeds geboren (hoofdstuk 24:37), de twee anderen waren nog in de lendenen van hun vader..

10. a) En de zonen van Simeon: Jemuël (dag van God), en Jamin (rechterhand), en Ohad (samenvoeging), en Jachin (vaststeller), en Zohar (glinsterende), en Saul (begeerde), de zoon van een Kanaänitische vrouw. De overige vrouwen in Jakobs familie, met uitzondering van die van Juda, (hoofdstuk 38:2) stamden uit Mesopotamië, uit de geslachten van Ezau, van Ismaël of Ketûra’s zonen (hoofdstuk 25:1 vv.) af.

a)Exodus. 6:14; 1 Kronieken 4:24.

11. a) En de zonen van Levi: Gerson (balling), Kehath (verzameling), en Merari (gestrenge).

a) 1 Kronieken 6:1

12. En de zonen van Juda: Er en Onan, en Sela, van de dochter van Sua (hoofdstuk 38: 3-5), en Perez en Zerah van Thamar (hoofdstuk 38:29,30). Doch Er en Onan waren gestorven in het

land van Kanaän,waarom zij ook (vs.15) niet meegerekend zijn,a) en de zonen van Perez, die in plaats van de genoemde in aanmerking kwamen, hoewel zij eerst in Egypte geboren zijn, waren Hezron (ommuurde) en Hamul (begunstigde).

a) 1 Kronieken 2:5

13. En de zonen van Issaschar: Tola (worm), en Puwa (mond), en Job 1) (omkeerder), en Simron (wachter). 2)

1) De naam "Job" is in het Hebreeuws geheel anders gespeld, dan die van de meer bekende Job..

2) Indien bij vergelijking met Numeri. 26:6 vv. enig verschil is in namen, zo zijn dit deels verschillende vormen van dezelfde naam, deels verschillende namen van dezelfde personen..

14. En de zonen van Zebulon: Sered (vrees), en Elon (eik), en Jahleël (wachten op God).

15. Dit zijn de zonen van Lea, die zij Jakob gebaard heeft in Paddan-Aram, met Dina, 1) zijn dochter; al de zielen van zijn zonen en van zijn dochters waren drieëndertig, namelijk 6 zonen, 23 kleinzonen, 2 achterkleinzonen, eendochter, daarbij Jakob zelf gerekend, die tot de eerste rij behoorde.

1) Dina schijnt na de dood van haar moeder (hoofdstuk 41:31), die nog in Kanaän plaatshad, haar plaats ingenomen te hebben. Behalve deze, wordt van de vrouwelijke nakomelingen van Jakob nog Sera (vs.17) genoemd; waarschijnlijk waren er ook geen andere, hetwelk als een bijzondere leiding van goddelijke wijsheid zou moeten beschouwd worden; want vrouwelijke leden van de uitverkoren familie, wanneer zij met Kanaänieten huwden, gingen daardoor uit de verbondsbetrekking met God, en verloren haar van de wereld afgezonderde plaats; de mannelijke leden echter maakten, door huwelijk met Kanaänitische vrouwen (hoofdstuk 38:2; 46:10), deze de zegen van hun geslacht deelachtig. Daarom liet God nog zo weinig dochters bij de kinderen van Israël geboren worden, totdat de familie zich zo uitgebreid had, dat huwelijken met volksgenoten mogelijk waren..

16. a) En de zonen van Gad: Zifjon (verlangende), en Haggi (verblijdde), Schuni (rustende), en Ezbon (schoonheid). Eri (wachter), en Arodi (wilde ezel), en Aréli (dappere).

a) 1 Kronieken 5:11

17. a) En de zonen van Aser: Jimna (hij zal ophouden), en Jisva (hij zal gelijk zijn), en Jisvi (gelijk), en Berija (geschenk), en Sera, (overvloed), hun zuster; en de zonen van Berija, in Egypte geboren; Heber (makker), en Malchiël (mijn koning is God).

a) 1 Kronieken 7:30

18. Dit zijn de zonen van Zilpa, a) de dienstmaagd, a) die Laban aan zijn dochter Lea gegeven had; en zij baarde Jakob, aan wie Lea haar tot bijvrowu gegeven had, b) deze zestien zielen, namelijk twee zonen, elf kleinzonen, één kleindochter en twee achterkleinzonen.

a) Genesis 29:24 b) Genesis 30:9

19. De zonen van Rachel, Jakobs meestgeliefde vrouw, Jozef en Benjamin.

20. En a) Jozef werden geboren in Egypte, Manasse en Efraïm, die hem Asnath, de dochter van Potiféra, de overste te On, baarde.

a) Genesis 41:50 vv.; 48:5

21. a) En de zonen van Benjamin, voor een gedeelte in Egypte geboren: Bela (hoofdstuk 14:2), Becher (jeugdig), en Asbel (verterend vuur), Gera (herkauwer), en Naäman (schoonheid), Echi (mijn broeder), en Ros (hoofd), Muppim (angsten), en Huppim (bedekking), en Ard (vluchteling). 1)

a) 1 Kronieken 7:6; 8:1

1) Volgens Numeri. 26:38-40 waren Naäman en Ard kinderen van Bela, dus kleinzonen van Benjamin en niet zonen; zij worden hier in ruimere zin zijn zonen genoemd, omdat zij hoofden van eigen geslachten geworden zijn, evenals Jakob Manasse en Efraïm als zijn zonen en alzo als stamhoofden aangenomen heeft..

22. Dit zijn de zonen van Rachel, die Jakob geboren zijn, al tezamen veertien zielen, twee zonen, tien kleinzonen, en twee achterkleinzonen.

23. En de zonen van Dan: Chusim (snel-komende).

24. a) En de zonen van Nafthali: Jßzeël (van God toegedeeld), en Guni (mijn hof), en Jezer (beeld), en Sillem (vergelding).

a) 1 Kronieken 7:13

25. Dit zijn de zonen van Bilha, de dienstmaagd, a) die Laban aan zijn dochter Rachel gegeven had, en zij baarde deze aan Jakob b) die haar als bijvrouw van Rachel ontvangen had; zij waren allen zeven zielen, namelijk twee zonen en vijf kleinzonen.

a) Genesis 29:29 b) Genesis 30:3 vv.

26. Al de zielen, die met Jakob in Egypte kwamen, die reeds uit zijn heup gesproten waren, of nog uit zijn zonen zouden voortkomen, uitgenomen de vrouwen van de zonen van Jakob, waren allen zesenzestig zielen.

27. En de zonen van Jozef, die hem in Egypte geboren zijn, waren twee zielen. Al de zielen dus van het huis van Jakob, die in Egypte kwamen, hij zelf, Jozef en zijn beide zonen meegerekend, waren zeventig. 1)

1) In Hand.7:14 worden vijfenzeventig zielen genoemd; dit heeft zijn oorsprong in de Griekse vertaling (de Septuaginta), welke achter vs.20 van dit hoofdstuk, de zoon en de kleinzoon van Manasse (hoofdstuk 50:23 Numeri. 26:29) met twee zonen en een kleinzoon van Efraïm (1 Kronieken 8:20 vv.) opnoemt, en alzo hier (vs.27), evenals in Exodus. 1:5 Deuteronomium. 10:22, het getal 75 heeft. Het getal 70 is echter van symbolische betekenis. Zeven is het teken van het verbond, waarin de kinderen van Israël met de Heere stonden; tien het getal van volledigheid (zie Ge 31.7 en zie Ge 31.41 en zie Ge 35.26). Het getal 70 (7x10) betekent dus, dat het in verbond met God staande huis van Israël, nu zijn voltalligheid verkregen heeft..

De ware kerk van God is een klein hoopje, niemand ergere zich daaraan; God kent alleen hun namen.

De zo nauwkeurige opsomming van Jakob's geslacht dient, om de onverbrekelijke eenheid van het volk van het Verbond te doen uitkomen..

III. Vs.28-Genesis 47:12. Aan de grenzen van Egypte gekomen, zendt Jakob Juda vooruit, opdat Jozef hem het land Gosen zal aanwijzen. Als hij in dat land binnengetrokken is, komt Jozef, om hem te begroeten en weende lang aan zijn hals; daarop geeft hij de broeders aanwijzing, hoe zij zich tegenover Farao te gedragen hebben; stelt aan deze vijf van zijn broeders en zijn grijzen vader voor, en verzorgt nu, nadat de koning Gosen als woonplaats heeft toegestaan, de zijnen, gedurende de nog overige jaren van de honger.

28. Nadat Jakob de 40-50 mijl lange weg afgelegd had, stond hij aan de grenzen van Egypte, en hij zond Juda 1) voor zijn aangezicht heen tot Jozef, om voor zijn aangezicht aanwijzing te doen naar Gosen, opdat Jozef hem nader zou verklaren, waar hij, volgens zijn uitnodiging (hoofdstuk 45:10) wilde, dat zijn familie haar woonplaats hebben zou; en nadat zij de nodige aanwijzing ontvangen hadden, kwamen zij in het land Gosen. 1)

1) Daar deze landstreek door Jozef was bestemd tot woonplaats voor zijn vader en zijn broeders, daarom vraagt nu Jakob om de hem toegedachte plaats, nu hij aangekomen is, hem aan te wijzen. Dit is de betekenis van de woorden, welke Mozes gebruikt; niet dat hij eist, dat voor hem een huis gebouwd of toebereid wordt, maar slechts, dat hij daar zonder overlast zijn tenten mag opslaan. Want het was dienstig, dat hem een lege plaats werd toegewezen, opdat hij geen aanleiding gaf aan de inwoners, om er leven over te maken, alsof hij hun weiden en akkers in bezit nam..

Juda, de borg voor Benjamin, wordt nu de tussenpersoon tussen Jakob en Jozef..

2) Gosen lag aan de oostzijde van de Nijl in Beneden- Egypte en grensde aan steenachtig Arabië. Jakob behoefde dus de Nijl niet over te steken..

29. Toen spande Jozef zijn wagen in, en toog op van de enige mijlen zuidelijk gelegen residentiestad Memphis, zijn vader Israël tegemoet naar Gosen; en als hij zich aan hem vertoonde als hij hem zag, zo viel hij hem aan zijnhals en hij weende, na een scheiding van 22 jaar, en vol ontroering over de wonderbare leidingen van God, lang aan zijn hals. 1)

1) Is de vreugde van Jozef reeds zo groot geweest, toen hij hier zijn vader wederzag; welk een vreugde zal het zijn voor de kinderen van God, als zij elkaar in gindse heerlijkheid terugvinden!.

30. En Israël zei tot Jozef: Dat ik nu sterve, nadat Ik uw aangezicht gezien heb, dat gij nog leeft! 1) Ik vraag niet naar al de schatten van Egypte. Al waart gij de armste en ellendigste, het zou mij genoeg zijn, dat ik uw aangezicht zie. Nu kan ik vrolijk sterven.

31. Daarna zei Jozef tot zijn broeders, en tot zijn vaders huis, daar de koning van Egypte wel in het algemeen tot overkomen naar Egypte had uitgenodigd, maar over de plaats nog niets naders bepaald had (hoofdstuk 45:17-20): Ik zal, voordat gij u bepaald neerzet, de koninklijke goedkeuring bewerken en daartoe optrekken, en Farao boodschappen, en tot hem zeggen: Mijn broeders en het huis van mijn vader, die in het land Kanaän waren, zijn tot mij gekomen, gelijk gij bevolen hebt.

Door deze woorden worden we herinnerd aan de woorden van Simeon, die niet zijn zoon, maar de Zoon, naar Wiens komst hij zolang had uitgezien, mocht aanschouwen. Beide staan als aan de ingang van een nieuw tijdperk..

32. En die mannen zijn schaapherders, 1) want het zijn mannen, die met vee omgaan, en geen ander bedrijf kennen; en zij hebben hun schapen, en hun runderen, en al, wat zij hebben meegebracht, om in dit land voor enige tijd te blijven. Een streek, geschikt voor het vee, moge hun dangegeven worden!

1) Bij de goede voorzorg komt hier ook Jozefs schranderheid uit. De schaapherder was het minst geacht bij de Egyptenaren, en door deze mededeling hoopt Jozef, dat Farao zal toestaan, dat zij zo ver mogelijk van het hof- en stadsleven mogen verwijderd zijn.

33. Wanneer het nu geschieden zal, dat Farao u zal roepen, en zeggen: Wat is uw handtering?

34. Zo zult gij u door de smaad, die in Egypte op uw bedrijf rust, niet laten verleiden tot enige verberging, maar vrij en open zeggen: Uw knechten zijn mannen, die van onze jeugd af tot nu toe met vee omgegaan hebben, zo wij als onze vaders; opdat gij in het land Gosen moogt wonen, dat Farao u dan zeker geven zal, a) want elke schaapherder is de Egyptenaren een gruwel, om godsdienstige redenen (hoofdstuk 43:32), en daarom zal de koning erop bedacht zijn, om u een afgezonderde landstreek te geven, opdat hij zo min mogelijk ergernis geve. Dat nuis het geval met Gosen, en gij zou wellicht ook door een uitdrukkelijk verzoek, om u daar te mogen vestigen, nog deze zaak kunnen bevorderen. (hoofdstuk 47:4).

a) Exodus. 8:26

In de handelwijze van Jozef wordt de kinderen van God een voorbeeld gegeven, hoe zij te handelen hebben, indien de omstandigheden hen dwingen, te midden van de wereld te verkeren. De aanrakingen met de wereld kunt gij niet altijd vermijden. Uw beroep, nering en handtering dwingen u ieder ogenblik, opdat gij uw gezin met ere moogt onderhouden, u in het maatschappelijk leven en de wereldse omgeving te begeven. Daarin ligt dan ook nog niet zozeer het grote gevaar. Anders zou de Heere ook niet gebeden hebben, dat de Vader de Zijnen mocht bewaren in, maar dat hij hen zou wegnemen uit de wereld (Johannes 17:15). Niet daarin ligt het gevaar, dat gij, van dit gevaar bewust, tot de wereld komt, maar dat die wereld komt tot u, die van dit gevaar onbewust en daardoor gerust zijt..

In Gosen verkeert het volk van God in stille afzondering. Ook in het vreemde land blijft het een afgezonderd volk en is schaduwbeeld van de gehele Kerk van Christus te midden van de wereld..

HOOFDSTUK 47.

JAKOB WOONT IN HET LAND GOSEN. DE HONGER IS ZWAAR IN EGYPTE.

1. Toen kwam Jozef, gelijk hij zich voorgenomen had, en boodschapte Farao, en zei: Mijn vader en mijn broeders en hun schapen, en hun runderen, met alles wat zij hebben, zijn gekomen uit het land Kanaän; a) en zie, zij zijnin het land Gosen, en wachten daar nader op een bevel, waar zij naar uw wil zich zullen nederzetten. 1)

a) Genesis 45:10

1) Jozef vraagt niet uitdrukkelijk om Gosen, maar laat Farao wel bemerken, wat hij wenst, daarom noemt hij schapen en runderen, en tevens de plaats, waar zij zich reeds bevinden..

2. En hij nam, daar de koning Jozefs betrekkingen wenste te zien, en toch het getal te groot was, om hen allen voor te stellen, een deel van zijn broeders, 1) te weten vijf mannen, omdat het getal vijf in Egypte het bijzonder geliefde was (hoofdstuk 41:34; 43:34; 45:22 Jesaja. 19:18), en hij stelde hen voor Farao’s aangezicht.

1) Luther vertaalde "uit zijn jongste broeders." Het Hebreeuws kan betekenen "uit het uiterste van de broeders" maar evenzeer, en dit schijnt meer aannemelijk: "uit de som," dat is "uit al zijn broeders."

Er zijn er die menen, dat Jozef de vijf kleinsten van gestalte heeft uitgekozen, opdat niemand tot de militaire dienst zou bestemd worden. Meer waarschijnlijk is het, dat hij vijf heeft uitgekozen, waardoor hij liet zien, hoe oud zij waren..

3. Toen zei Farao tot zijn broeders: Wat is uw handtering, uw bedrijf? En zij zeiden tot Farao:a) Uw knechten zijn schaapherders, zo wij als onze vaders.

a) Genesis 46:34

4. Voorts zeiden zij tot Farao: Wij zijn gekomen, om een tijdlang als vreemdelingen in dit land te wonen: want er is geen weide voor de schapen, die uw knechten hebben, daar de honger zwaar is in het land Kanaän; en nu laat toch uw knechten in het land Gosen 1) wonen!

1) Gosen, een landstreek, aan de oostelijke grenzen van Egypte, heden "es Scharkiych"; dat is: de oostelijke provincie genoemd, strekte zich ten oosten uit tot aan de naar Palestina leidende woestijn van Steenachtig Arabië; ten westen aan de Tanietischen Nijlarm; ten zuiden tot On of Heliopolis; het bestond deels uit steppen, die slechts voor weiden geschikt waren, deels ook uit vruchtbaar, door de overstromingen van de Nijl bevochtigd, akkerland, en is nog heden de beste en meest geschatte provincie van Egypte..

Of de broeders van Jozef hebben geen inzicht erin gehad, dat zij in hun komen het plan van God vervulden, of zij hebben met opzet tegenover een heidens koning er over gezwegen..

5. Toen sprak Farao tot Jozef, nadat hij de vijf broeders had laten heengaan, zeggende: Uw vader en uw broeders zijn tot u gekomen; 1) om uwentwil wil ik hun weldoen en bij ons laten wonen.

1) Farao legt hiermee de beschikking in Jozefs hand, om hun een indruk te geven, dat hij hen om Jozef gunstig was. Zo moesten zijn broeders bevestigd worden in de overtuiging, dat het in de weg van de Voorzienigheid Gods was geschied, dat Jozef als slaaf naar Egypte was verkocht.

6. Egypte, gelijk ik u reeds vroeger (hoofdstuk 45:18) gezegd heb, is voor uw aangezicht; doe uw vader en uw broeders in het beste van het land wonen; laat hen, gelijk zij gevraagd hebben, in het land Gosen wonen,
1) en zo gij weet, dat er onder hen kloeke mannen zijn, mannen, die in de veeteelt bijzonder kundig zijn, zo zet hen tot veemeesters over hetgeen ik heb, tot opzieners over mijn herders en mijn vee, in die landstreek.

1) Alles geschiedde dus volgens het bevel van de koning. Hiervoor zorgde God, opdat de Egyptenaren hen later niet uit Gosen zouden verdrijven..

7. En Jozef bracht zijn vader Jakob mee, 1) misschien enige dagen later, toen deze van de vermoeienissen van de reis was uitgerust, en stelde hem voor Farao's aangezicht; en Jakob 2) zegende 3) Farao, in het bewustzijn van zijn roeping, om een zegen voor alle volken te worden. (hoofdstuk 12:2).

1) Ofschoon Mozes als in één adem verhaalt, dat Jakob tot de koning is geleid, toch twijfel ik niet, of er is enige tijd tussen beide verlopen, in elk geval, totdat hij de plaats, waar hij vertoeven zou, in bezit had genomen, en hij zijn gezin veiliger en met meer gerustheid achterliet, en zodra hij zelf een weinig van de vermoeienis van de reis was bekomen. Dat hij nu zegt, dat hij Farao gezegend heeft, met dit woord duidt Mozes geen gewone of algemene begroeting aan, maar een vroom en heilig gebed van de dienstknecht van God. Want de kinderen van deze eeuw begroeten koningen en vorsten uit eer, maar zij verheffen zich niet tot God. Met Jakob was het anders, die zijn vrome ijver heeft verbonden met de burgerlijke beleefdheid, om het heil van de koning God aan te bevelen..

2) Kroon tegenover kroon; de gouden kroon op Farao's, de zilveren van grijze haar op Jakobs hoofd!.

3) Jakob zegende Farao bij het ontmoeten en bij het scheiden. Hij had alle aanleiding, om aan zijn dankbetuigingen, voor de behandeling van Jozef en voor de uitnodiging tot en de opname in Gosen, zijn zegenwensen te verbinden. Bovendien is de waardige ouderdom een soort van priesterschap in de wereld..

Jakob volbrengt hier, wat de Apostel van het geloof eeuwen daarna voorschrijft, om, zowel de goeden als de slechten onder de vorsten te eren, en wat de Apostel van de hoop schrijft: om de koning eer te bewijzen..

8. En Farao zei tot Jakob, gelijk men hoog bejaarde grijsaards gaarne naar hun ouderdom vraagt, om hun aanleiding te geven tot het verhalen van hun lotgevallen:Hoe vele zijn de dagen van uw levensjaren? 1)

1) Farao vraagt niet naar Jakob's vroomheid, godsdienst en godzalige wandel; maar alleen naar zijn ouderdom. Rijke, geëerde mensen wensen voor zich gewoonlijk een lang leven; daarom vragen zij graag de ouden naar hun ouderdom, om voor zichzelf daaruit een besluit te trekken.

9. En Jakob zei tot Farao: De dagen van de jaren a) van mijn vreemdelingschappen zijn honderd en dertig jaar; weinig en kwaad zijn de dagen van mijn levensjaren geweest, en hebben niet bereikt de dagen van de levensjaren van mijn vaderen, in de dagen van hun vreemdelingschappen; 1) ik kon veel krachtiger zijn, zo ik mijn ouderdom met die van een Abraham (hoofdstuk 25:7) en Izak (hoofdstuk 35:28) vergelijk; maar zóveel droefheid heb ik ondervonden, dat ik vóór de tijd gebogen en afgeleefd ben; ik gevoel dat mijn tijd slechts kort kan zijn.

a) Psalm. 39:13; 119:19

1) "Die zulke dingen zeggen, betonen klaarlijk, dat zij een vaderland zoeken. Zij verwachten de stad, die fundamenten heeft, waarvan kunstenaar en bouwmeester God is" (Hebr.11:8-10, 13-16). Menigeen zou in Jakobs plaats slechts aan de hoogheid van Jozef en de goede vooruitzichten gedacht hebben, en gehoopt hebben, om in het genot van eer en voorspoed nog aangeven tijd te kunnen leven. De vrome aartsvader evenwel denkt te midden van de grootste vreugde slechts aan de dood (hoofdstuk 45:28; 46:30). Alle heerlijkheid van Egypte voldoet hem niet, en bij de overvloed, de vreugde en heerlijkheid van de aarde, verlangt hij-naar huis. Dat is de heilige en hemelse gezindheid van de grote aartsvader, die de krachten van de toekomstige eeuw reeds gesmaakt heeft; dit is de vrucht van het lijden, dat, door God geheiligd, de banden van de aarde verscheurt, de banden van de hemel versterkt..

Stervende wordt ik zalig! O mijn ziel! gij moogt verlangen- of zou een zeeman, die aangeven tijd met storm en baren worstelde, niet vrolijk zijn, als hij de haven voor zich ziet? Zou een vreemdeling niet juichen, als hij, na een uitgerekt omzwerven in vreemde gewesten, en een langdurig ondervinden van het gewone lot van de vreemdelingen, de vaderlijke grond betreden mag? En hoe klopt hem het hart van blijdschap, als hij zijn huis en zijn vrienden nadert! De laatste uren van de reis zijn dagen, jaren, in zijn oog. Zou de gevangen man niet gretig uitzien naar het ogenblik, het bestemde, het toegezegde ogenblik van zijn ontkerkering? En zou ik dan, ik, de zwerver op een woelige zee, de vreemdeling, de gekerkerde in boeien van ongeloof, zondelust, en rampen, zou ik niet vragen: "Waar, waar is de haven, het vaderland, de vrijheid"? Zou ik niet vragen: "Waarom, waarom toeven die wagens te komen, mijn voertuigen naar de gewesten van volkomenheid; waarom blijven de gangen van die wagens achter?" Gelijk de wachter op de morgen, de wachter op de morgen wacht, zo moet ik mijn Goël wachten; wachten, ja, met lijdzaamheid Hem verbeiden, als Hij toeft; wachten, ja, met sterk betrouwen, dat Hij komen zal, gelijk de wachter op de komst van de morgenstond

onwrikbaar rekent; maar ook wachten met een verlangen, dat vurig is. De wachter telt de slepende uren. Zo moet ik ook doen.

Zalig zijn zij die heimwee hebben, want zij zullen thuis komen.

10. En Jakob zegende Farao, nam van hem met zegenbede afscheid, nadat deze verder met hem gesproken had, en ging uit van Farao's aangezicht.

11. En Jozef, die nu van de koning onbeperkte volmacht had ontvangen, om naar zijn verlangen te doen, bestelde voor Jakob en zijn broeders woningen, en hij gaf hun eenbezit 1) van land in Egypte, in het beste van het land, in het land Raméses, 2) gelijk als Farao (vs.6) geboden had.

1) De overgang van het nomadenleven tot de akkerbouw, hoe moeilijk deze ook onder andere omstandigheden zou zijn, was zeker nergens gemakkelijker dan in Egypte, waar de veldarbeid bijna geen moeite kostte en men het zaad slechts uit te strooien had, om te oogsten.

"De grote vruchtbaarheid van het land (van de provincie Es Scharkiych of Schurkisch zie Ge 47.4) wordt daardoor veroorzaakt, dat het geheel van kanalen doorsneden is, terwijl de oppervlakte van de grond zich veel minder hoog boven de waterspiegel van de Nijl verheft, dan de overige delen van Egypte, en dan ook veel lichter kan worden besproeid. Er is hier veel meer klein en groot vee dan elders in Egypte, en ook de vissers zijn er veelvuldiger. De bevolking is ten dele zwervende; zij bestaat uit Fellah's (landbouwers), uit Arabieren van de naburige woestijn, en zelfs uit Syriërs, die in hun nomadische leefwijze volharden, en dikwijls van het een dorp naar het andere trekken; vele dorpen zijn daardoor geheel verlaten, waarin ettelijke duizenden mensen dadelijk een woonplaats zouden kunnen vinden. Nu zelfs zou dit district tenminste een miljoen mensen meer kunnen voeden, en evenzeer zou de naburige woestijn, zo ver het water derwaarts zou kunnen worden afgeleid, vruchtbaar kunnen gemaakt worden.

2) Raméses is, volgens de oude Griekse vertaling Heröonpolis (heldenstad), door de Grieken waarschijnlijk aldus genoemd, omdat de grootste helden van de Egyptenaren de naam Raméses voerden, die de stad naar hen droeg. Oostwaarts, niet ver van de Pelusische Nijlarm, is de ingang van het zogenaamd dal, thans Wady-Tumikal geheten. Van daar strekt het zich eerst westwaarts uit, loopt dan in een zuidoostelijke en oostelijke richting voort, naar het noordelijk uiteinde van de golf van Suez, de oude bedding van het kanaal, dat in vroegere tijd de Nijl met de Rode zee verenigde. Aan de ingang van het dal, waar nu Abassieh gevonden wordt, lag het oude Pithom (Exodus. 1:11); van daar, omstreeks vier of vijf Duitse mijl oostwaarts, Raméses, waar nu Abu-Keischeit staat. Beide plaatsen waren grensvestingen naar de zijde van Arabië, tot de opbouw waarvan de Israëlieten later gedwongen werden mee te werken. Het bovengenoemde dal vormde het zuidelijk deel van het land Gosen, dat, naar de hoofdplaats het land van Raméses genoemd werd. Van deze plaats bereikten de Israëlieten later in twee dagreizen de Rode zee (Ex.12:37) Numeri. 33:6)

Ook Heliopolis, zoals de gedenkschriften leren, is zo oud als het geschiedkundig leven van de Egyptenaars, d.i. zo oud als de oudste geschreven gedenkschriften, en aldus in geen geval door de Joden gebouwd. Ondertussen woonden in deze plaats inderdaad Hebreeën, want in een door de gestorve Engelse Consul te Alexandrië, Mr. Havrin, verworven Pappius-rol spreken de onder Ramses III te Heliopolis vertoevende militaire en burgerlijke beambten van "Hebreeën, welke 2083 zielen sterk, aan deze plaats wonen."

12. En Jozef onderhield zijn vader, net zo veel jaar als deze hem vroeger verzorgd had (vs.28 vrgl. hoofdstuk 37:2) en zijn broeders, en het gehele huis van zijn vader, met brood, tot de mond van de kinderen 1) toe. Terwijl hij alzo aan zijn vader naar 1 Tim.5:4 deed, vergold hij zijn broeders het kwade met het goede, naar 1 Petr.3:9, en werd voor degenen, die hem vroeger in de kuil hadden willen laten uithongeren, een behouder van leven.

De Heere geeft de Zijnen in geestelijke zin een bijzonder rijke erfenis, de groene vruchtbare streek van Zijn dierbare geheimen, waarop hij hen weidt en waar hij ze voert tot de zoete wateren van Zijn heerlijke verkwikkingen van de Geest..

1) In het Hebreeuws Lephi hattaf, naar de mond van de kinderen. De bedoeling is, dat een ieder ontving naar evenredigheid van de grootte van zijn gezin..

IV. Vs.13-26. Terwijl zo Jakobs huis geen gebrek lijdt, drukt de honger altijd zwaarder op Egypte en de omliggende landen. De Egyptenaren brengen eerst hun geld, dan hun vee, om spijze te kopen; daar de nood nog langer voortduurt, bieden zij zichzelf en hun landen aan, als een prijs, waarvoor Jozef hen brood en zaadkoren zou geven. Deze neemt dit aan en krijgt alzo gelegenheid, om de gehele staatsinrichting van Egypte op doelmatige wijze te hervormen.

13. En er was, gelijk de vorige twee jaar, (hoofdstuk 41:53) zo ook de volgende vijf jaar (hoofdstuk 45:11), geen brood in het gehele land; want de honger was zeer zwaar; zodat het land van Egypte, en het nabijgelegen land Kanaän, het land, waaruit de kinderenvan Israël nu gelukkig gered waren, eer de tijd kwam, dat men geen geld meer had, om in Egypte te kopen, raasden vanwege die honger. 1)

1) Het volk was door de honger zo uitgeput, dat zij als het ware de razernij nabij waren. Wij spreken ook van een razende honger. Indien zij hadden gelet op de waarschuwingen van God door de dromen van Farao tot hen gekomen, had dit niet zo behoeven te zijn..

14. Toen verzamelde Jozef al het geld, dat in Egypte en in het land Kanaän gevonden werd voor het koren, dat zij kochten, en Jozef bracht dat geld in Farao’s huis. 1)

1) Een grote zaak: onder zo grote hopen geld reine handen te houden!.

15. Als nu het geld uit Egypte en uit het land Kanaän verdaan, verbruikt was, kwamen al de Egyptenaars tot Jozef, zeggende: Geef ons brood, want waarom zouden wij in uw

tegenwoordigheid sterven, 1) daar gij ons toch helpen kunt? Geef het ons, want wij kunnen het niet meer kopen; het geld ontbreekt.

1) Wellicht dat met de hongersnood de pestilentie in Egypte rondwaarde. Hongersnood en pestziekte gaan dikwijls hand in hand.

16. En Jozef, die niet als eigenaar, maar slechts als bestuurder over de voorraad koren gesteld was, en wel wist, wat Luther zei: wanneer men aan de grote hoop een hand geeft, neemt hij 24 el, Zei: Geeft uw vee zo zal ik het brood u geven voor uw vee, indien het geld ontbreekt.

Maar laat ons daarbij ook bedenken, dat de latere bittere gevolgen van enige drukkende wet meestal de oorspronkelijke goede bedoelingen van de wetgever doen vergeten, tegelijk met de bange omstandigheden, waardoor zij werd in het leven geroepen. Geen dienstvaardigheden een plooiende en gewillige praktijk nemen de wortel van de bitterheid weg, die door een in zichzelf onrechtvaardige wet is geplant. In haar zelf ligt de kiem, waaruit de partijschap ontspringt..

17. Toen brachten zij hun vee tot Jozef; en Jozef gaf hun brood voor paarden, en voor het vee van de schapen, en voor het vee van de runderen, en voor ezels; en hij voedde hen met brood, het zesde jaar van de honger, voor al hun vee.

18. Toen datzelfde jaar verstreken was, zo kwamen zij tot hem in het tweede, het daarop volgende jaar, en zeiden tot hem: Wij zullen het voor u, mijn heer! niet verbergen, alzo het geld verdaan is, en de bezitting van de beesten gekomen is aan mijn heer, zo is er niets anders overgebleven voor het aangezicht van mijn heer, dat wij hem kunnen aanbieden, dan ons lichaam en ons land.

19. Waarom zullen wij voor uw ogen sterven, zo wij als ons land, daar gij ons in het leven kunt houden! Koop ons en ons land voor brood; zo zullen wij en ons land Faraodienstbaar zijn, en geef zaad, opdat wij leven en niet sterven, en het land niet woest worde! Wij voor onze personen willen onderhorigen van Farao worden, van onze akkers, tuinen en weiden willen wij geen zelfstandige bezitters meer zijn; maar ze voor het vervolg slechts aande koning in leen ontvangen; geef ons en onze gezinnen daarvoor koren, en voor onze velden zaad, opdat deze niet onbezaaid moeten blijven liggen en wij van honger sterven.

20. Alzo kocht Jozef, dat aanbod aannemende, het gehele land van Egypte voor Farao; hij verschafte hem het recht van eigendom over al de landerijen, want de Egyptenaars verkochten een ieder zijn akker, om die voortaan slechtsin leen van de koning te hebben; zij waren ertoe genoodzaakt, daar de honger sterk over hen geworden was; zo werd het land Farao’s eigendom.

21. En aangaande het volk, dat zette hij (Jozef) over in de steden, van het ene uiterste van het land Egypte tot het andere uiterste hiervan; hij liet het volk, dat nu zonder bezit was, en tot hiertoe verstrooid in het land gewoond had, in de steden trekken, om een nieuwe verdeling

van de grond te bewerkstelligen, en aan ieder een gelijkmatig gedeelte in pacht (vs.24) te geven, zodat de vroeger zelfstandige landbezitters nu belastingplichtige kroonboeren werden.

22. Alleen het land van de priesters, 1) de aan de priesterkaste behorende landerijen kocht hij niet; want de priesters hadden een bescheiden deel van Farao, en zij aten hun bescheiden deel, hetwelk hun Farao gegeven had; daarom verkochten zij hun land niet. De priesters ontvingen een vaste toelage in brood, vlees en wijn, die hun natuurlijkook gedurende de tijd van de honger moest gegeven worden; daarom waren zij niet genoodzaakt hun landerijen eveneens te verkopen; maar zij behielden die als een belastingvrij eigendom.

1) Ook bij de heidenen was het denkbeeld, dat aan de godsdienst, in dit geval de dienst van de afgoden, een deel van de bezittingen toekomt. Hoeveel temeer moeten de Christenen erop uit zijn, om van het hun overvloedig voor de dienst des Heeren te besteden..

23. Toen zei Jozef tot het volk, als hij het in de steden samengebracht had, en de nieuwe verdeling van het land geschied was, om hen nu, bij de overgave van deverschillende stukken land, recht te doen gevoelen, dat zij die slechts in leen ontvingen: Ziet, ik heb heden u en uw land gekocht voor Farao, ziet, daar is zaad voor u, opdat gij daarmee het land dit jaar bezaait.

24. Doch met de in te oogsten inkomsten zal het geschieden, dat gij, als jaarlijkse pacht, aan Farao het vijfde deel zult geven, en de vier overige delen zullen voor u zijn, deels opdat gij zelf koren hebt tot zaad van het veld, en deels tot uw spijze, en van degenen, die in uw huizen zijn, en om te eten voor uw kinderen.

25. En zij zeiden, met de schikking zeer tevreden: Gij hebt ons leven behouden; laat ons genade vinden in de ogen van mijn heer, en wij zullen Farao’s knechten, zijnonderhorigen en belastingplichtigen zijn.

1) Wat hiervan Jozefs verandering in de staathuishouding van Egypte verhaald wordt, stemt met alle overige berichten, welke wij bij de ongewijde geschiedschrijvers vinden, overeen; deze nieuwe inrichting wordt echter voornamelijk aan een koning Sesostris toegeschreven. Volgens de nieuwere onderzoekingen is echter deze Sesostris meer een mythologisch persoon, aan wie alle voorname maatregelen van de oude Farao’s worden toegekend. (vergel. Herodot.1:109. Diod.Sic.I, 73. Strabo 17)

"Wat de verandering zelf betreft, deze was voor de landbouwers geen zo grote hardheid; toen zij nog zelf bezitters waren moesten zij de koning een deel geven (hoofdstuk 41:34 vv.; 48 vv.). Een vijfde deel was, bij de vruchtbaarheid van Egypte zeker matig. De maatregel was bovendien een grote weldaad; want de tegenwoordige honger ware waarschijnlijk niet zo zwaar geweest, wanneer de bevochtiging van de grond door middel van wel aangelegde kanalen reeds genoegzaam ware teweeggebracht. Zulk een aanleg van kanalen was, wegens de (zie Ge 41.4) beschreven overstromingen van de Nijl, voor de toekomst noodzakelijk; deze kon alleen ondernomen worden wanneer het gehele grondbezit in één hand, in die van de koning was. Dat Jozef dat kanaliseren werkelijk heeft ondernomen, toont de naam, welke het hoofdkanaal nog heden draagt, namelijk: "Bahr Yusef" (Jozefs-kanaal). Door die jaarlijkse

schatting werd het bovendien Farao mogelijk gemaakt, een staand leger te onderhouden, om het land tegen invallen te beschermen, alsook om door andere inrichtingen de welvaart van het volk te bevorderen. Voornamelijk was Jozefs doel, om het middel, dat hij in de nood van de zeven onvruchtbare jaren had aangewend, tot iets blijvends te maken. Voortaan waren er in de steden koninklijke korenmagazijnen, die jaarlijks werden gevuld en in jaren van misoogst tot hulp konden zijn..

26. Jozef dan stelde dit in tot een wet, tot op deze dag, over het land van Egypte, dat Farao het vijfde deel zou hebben, behalve dat alleen het land van de priesters van Farao niet werd. 1)

1) De betrekking, die er tussen de Egyptenaars en hun koning van nu af bestond, wordt niet meegedeeld: om de zegeningen te vermelden, die Abrahams kleinzoon voor dat volk gehad heeft, maar voornamelijk, omdat deze een beeld is van de betrekking tussen Israël en diens koning, Jehovah. Hij, de Heere was de eigenlijke eigenaar van het land Kanaän, en de kinderen van Israël ontvingen het van Hem in leen (Leviticus. 25:33). Aan deze hun Leenheer moesten zij eveneens de vijfden geven: vooreerst de voor de priesters en Levieten bepaalde tiende (Numeri. 18:24), en vervolgens de tienden voor offermaaltijden en hoge feesten (Deuteronomium. 12:6 vv.; 14:22 vv.; 26:12 vv.)

V. Vs.27-31. Na een kort overzicht over de zeventien jaar, die Jakob in Gosen gewoond heeft, gaat het verhaal tot zijn laatste levensdagen over. Als hij zijn einde voelt naderen, laat hij Jozef bij zich ontbieden en laat die zweren, dat zijn gebeente niet in Egypte, maar in Kanaän zal begraven worden.

27. Zo, gelijk in vs.11 vv. verhaald is, woonde Israël met geheel zijn huis, in het land van Egypte, namelijk in het land Gosen, en zij waren niet als de Egyptenaars schatplichtig, maar stelden zich tot vrije bezitters daarin, en zij werden vruchtbaar, gelijk God (hoofdstuk 46:3) beloofd had, en vermeerderden nog bij Jakobs leven zeer; voornamelijk echter in de volgende tijden. (Exodus. 1:6 vv.).

Welk een tegenstelling met het vorige. Zo weet de Heere de Zijnen altijd te midden van de verzoekingen te bewaren..

28. En Jakob leefde in het land van Egypte zeventien 1) jaar, van 1298-1315 na de wereldschepping; zodat de dagen van Jakob, de jaren van zijn leven, geweest zijn honderd zevenenveertig jaar. 2)

1) Jozef verzorgde zijn vader net zoveel jaar, als deze voor hem gezorgd had, zie vs.12

2) Met de dood van Jakob gaat het geheel anders, dan met de dood van de beide vaders Abraham en Izak. Deze stierven, nadat zij reeds lang tevoren hun plaats hadden ingeruimd, en de draad, die bij hun leven reeds afgesneden was, reeds lang weer aangeknoopt was; daarom wordt hun dood slechts als feit meegedeeld. Jakob echter sterft als de laatste van de aartsvaders, en zijn dood is het slot van de geschiedenis van dit begin. Bovendien sterft hij in een vreemd land, terwijl zich zijn huis buiten het beloofde land bevindt. Dat maakt zijn dood

tot een gewichtige gebeurtenis, die veel voor de nieuwe duistere toekomst heeft in te leiden. Daarom wordt zijn dood reeds vooraf aangekondigd; terwijl hij nog in het gezicht van de dood belangrijke zaken heeft te beschikken..

29. Als nu de dagen van Israël naderden dat hij sterven zou, zo riep hij zijn zoon Jozef, en zei tot hem, hem de ere gevende, die hem in zijn hoge staat toekwam: Indien ik nu genade gevonden heb in uw ogen, zo leg toch uw hand onder mijn heup 1) (hoofdstuk 24:2), om mij te zweren, en doe weldadigheid en trouw aan mij, en begraaf mij, als ik zal gestorven zijn, toch niet in Egypte.

1) Hij heeft de eed van zijn zoon Jozef gevorderd, niet zozeer uit wantrouwen, als wel om hem te vermanen, de zaak ernstig te behandelen. Hij wil wel niet de naam van God ontheiligen door een lichtvaardige eed, maar hoe heiliger de belofte was en hoe meer zij een plechtig karakter droeg, des te meer moest het al zijn zonen in de gedachte komen, dat het van groot gewicht was, dat zijn lijk naar het vaderlijke graf werd vervoerd..

30. Maar dat ik bij mijn vaderen zal liggen, 1) in het land der belofte; hierom zult gij mij uit Egypte voeren, en mij in hun graf, in de spelonk van Machpela bij Hebron (hoofdstuk 49:29) begraven! En hij zei: Ik zal doen naar uw woord.

1) In de zin van "rusten." Ook in het vreemde land voelt Jakob zich met Abraham en Izak één. In het land der belofte wil hij als de rechtmatige bezitter rusten, totdat de morgen van de opstanding daar is..

31. En hij zei: Zweer mij, 1) opdat gij uw op deze mij gegeven eed bij Farao kunt beroepen en des te zekerder zijn toestemming zult verkrijgen (hoofdstuk 50:5). En hij zwoer hem. a) En Israël die, gedurende het spreken met Jozef rechtop in zijn bed gezeten had (hoofdstuk 27:19; 48:2), maar zich te zwak voelde om op te staan en zich ter aarde te werpen, om God voor de genade te danken, dat zijn laatste wens verhoord was, boog zich ten hoofde, 2) aan het hoofdeinde van het bed (1 Kon.1:47).

a)Hebr.11:21

1) Deze grote, heilige mannen en helden van de kerk en van de Godsgemeente hebben aan de onsterfelijkheid niet getwijfeld; daarom zijn zij voor hun begrafenis zo zorgvuldig geweest. Zo de heilige Geest hun dat niet zo zeker geleerd had, ware het overbodig geweest, om zo nauwkeurig te zorgen, waar en hoe hun lichaam zou begraven worden, daar het lichaam toch het geringste deel van de mens is..

De laatste gedachte van Jakob in Mesopotamië, evenals nu in Egypte, is het terugkeren. Na de vreemdelingschap wil hij wederkeren, al is het ook in de dood. En toch was Kanaän zijn eigenlijk vaderland niet, maar alleen een beeld en onderpand van zijn eeuwig vaderland..

2) Met dit woord verzekert Mozes wederom, dat Jakob voor een buitengewone weldaad heeft gehouden, wat hem door Jozef, omtrent zijn begrafenis, was beloofd. Want om God te

danken, heft hij zich op, in zover zijn zwak lichaam dat toestond, alsof hij de meest wenselijke zaak had verkregen. Want er wordt gezegd, dat hij heeft aanbeden aan het hoofd van zijn bed, omdat hij, daar hij zich niet geheel van het bed, waarop hij lag, kon oprichten, toch de vorm van een biddende aannam n.l. met voorovergebogen gelaat. De Grieken vertalen: op het opperste van zijn staf, hetwelk de Apostel in zijn brief aan de Hebreeën nagevolgd heeft..

Dezelfde uitdrukking wordt ook gebezigd van David. (1Kon.1:47)

HOOFDSTUK 48.

JAKOBS TESTAMENT TEN AANZIEN VAN EFRAIM EN MANASSE.

I. Vs. 1-22. Enige tijd later wordt Jozef gemeld, dat zijn vader ziek is; hij begeeft zich met zijn beide zonen tot hem. Jakob schenkt aan deze de aartsvaderlijke zegen, waarbij hij hen als zijn kinderen aanneemt, aan de jongsten echter de voorrang boven de oudste gevende.

1. Het geschiedde nu na deze dingen, na het meegedeelde, (hoofdstuk 47:29 vv.), toen Jakob zijn spoedige dood reeds tegemoet zag, dat men Jozef zei: Zie, uw vader is ziek! Toen nam 1) hij zijn twee zonen, die zekerruim 20 jaar oud waren, met zich, Manasse en Efraïm.

1) Twee zaken, welke Mozes hier aanvoert, zijn op te merken. Vooreerst, dat Jozef, onderricht omtrent de ziekte van zijn vader, terstond de reis onderneemt; vervolgens, dat Jakob, na de aankomst van zijn zoon vernomen te hebben, beproefde zijn zwak en bevend lichaam op te heffen, om Jozef eer te bewijzen. Zeker, daarom was Jozef zo begerig zijn vader te bezoeken, en geneigd om de andere plichten te volbrengen, aan de eerbied voor zijn vader verschuldigd, omdat hij, zoon van Jakob te zijn, meer achtte, dan aan het hoofd te staan van twee rijken. Want, dat hij zijn zonen tot hem brengt, is als het ware, alsof hij hen van het land, waarin zij geboren zijn, vervreemdt, en aan hun oorspronkelijk vaderland terug geeft. Want zij konden tot het geslacht van Abraham niet gerekend worden, of zij plaatsten zich in een kwade reuk bij de Egyptenaren. Maar Jozef verkiest deze smaad boven alle mogelijke schatten en eerbewijzingen, als zij maar mogen samengroeien met het lichaam van de Kerk. De vader echter zich versterkende, vergeldt de weldaad, uit zijn hand ontvangen, zodanig als aan zijn eer past. En ondertussen gehoorzaamt hij aan de Godsspraak, welke zijn zonen vroeger tot razernij had vervoerd, opdat het hun niet zwaar en ondraaglijk zijn zou, indien hij Efraïm en Manasse tot hoofden van twee stammen aanstelt..

2. En men boodschapte Jakob, en men zei: Zie, uw zoon Jozef komt tot u! Zo versterkte 1) zich Israël, hij verzamelde zijn zwakke krachten, en zat op het bed, om alsdrager van de belofte het werk, dat hij zich voorgenomen had, in een betamelijke houding te verrichtten.

1) In de zwakke volbrengt de Heere God Zijn kracht, zo ook hier in Jakob. De dood nabij, ja, reeds stervende, zal de Heere het tonen, dat Hij hem nog eenmaal, vóór zijn heengaan, de Israël van het geloof zal doen zijn. De laatste dagen van Jakob doen hem meer nog, dan geheel zijn leven kennen, als de krachtige geloofsheld. Dat versterken hier, wat zijn lichaam aangaat, heeft symbolische betekenis voor wat zijn geestelijk leven betreft..

3. Daarna zei1) Jakob tot Jozef, die met zijn zonen binnengetreden was: God a)de Almachtige is mij verschenen te Luz, in het land Kanaän, toen ik van Mesopotamië trok (hoofdstuk 35), en Hij heeft mij gezegend. 2)

a) Genesis 17:1

1) Het doel is, zijn zoon van de rijkdom en de eer van Egypte af te trekken, en hem als van nu af aan bij het heilige geslacht te rekenen, waarvan hij een poos gescheiden was geweest. Verder, stelt hij niet de uitnemendheid van zijn geslacht, noch de tegenwoordige rijkdom, noch zijn aanzien op de voorgrond, om hem te vleien, maar enig en alleen wijst hij op het Verbond van God. Zoals het recht en billijk is, dat de genade van de aanneming, zoals die ons wordt aangeboden, geheel ons bezig houdt, en wat in de wereld schittert en kostbaar is, op de achtergrond wordt gesteld..

2) Tegenover de grote voorspoed, die Jozef in Egypte genoot, plaatst Jakob de zegen van God, welke hij ontvangen heeft. Het is, opdat ook zijn zoon het eerste het meest vrage, niet naar de vergankelijke dingen van deze aarde, maar naar de zegen en de gunst van God op geestelijk gebied.

4. En Hij heeft tot mij gezegd: a) Zie, ik zal u vruchtbaar maken, en u vermenigvuldigen, en u tot een hoop van volken stellen; en Ik zal aan uw zaad na u dit land tot een eeuwige bezitting geven. 1)

a) Genesis 28:3 vrgl. 35:11 vv.

1) Zo doet de Heere altijd. Eer nog het einddoel bereikt is, heeft Zijn zegen ons bemoedigd en daardoor in staat gesteld onze bestemming naderbij te komen. De ogenblikken, waarop die zegen van God wordt ontvangen of verstaan, vormen de merkwaardigste tijdstippen in ons leven. Vraagt gij waarin die zegen eigenlijk bestond, dan zal Jakob u antwoorden dat die zegen, juist de strekking, het einddoel en het kort begrip van al Gods beloften was. Wilt gij de korte inhoud van al deze vernemen? Het is de vermenigvuldiging van het volk, dat uit zijn lendenen zou geboren worden, de bevestiging aan dat gezegende volk van de aloude verbondsbeloften en de bewaring voor het verbondsvolk van het eenmaal toegezegde verbondsland. De eeuwige onveranderlijke trouw van de Al- en Vrijmachtige God werd hem toegezegd ten opzichte van de belofte zelf, van de voorwerpen van de belofte, het kroost dat hem geschonken zou worden, en van de inhoud van de belofte: het land van de eeuwige bezitting..

5. Nu dan, krachtens de volmacht, die God mij toen gegeven heeft, om als aartsvader voor de toekomst van Zijn uitverkoren volk schikkingen te maken, uw twee zonen, 1)
a) die u in Egypte geboren waren, eer ik in Egypte tot u gekomen ben, zijn van mij: Efraïm en Manasse zullen van mij zijn, als Ruben en Simeon; zij zullen aan mijn beide eerstgeborenen gelijk staan.

a) Genesis 41:50; 46:20

1) Jakob, tengevolge van een bijzondere volmacht, verheft zijn zoon zo, dat één tot twee hoofden wordt, dat is, dat twee zonen van hem, alsof zij in de eerste graad erfgenamen waren, gelijk met hun ooms zullen erven. Maar wat is het, dat een afgeleefde grijsaard als een koninklijk erfdeel aan zijn kleinzonen het zesde gedeelte van dat land toewijst, waarin hij als vreemdeling gedwaald, en waaruit hij nu wederom gevlucht is? Wie zou niet gezegd hebben,

dat hij een sprookje had verzonnen? Wat had nu Jozef zelf er aan, dat hij onder een denkbeeldige titel tot heer aangesteld werd van een land, waar het nauwelijks aan de bezitter was veroorloofd met grote moeite gegraven water te drinken, en waaruit eindelijk de honger hem had verdreven? Maar hieruit blijkt, hoe de heilige vaders met een standvastig geloof in het Woord van God waren bezield, dat het hun genoeg was uit Zijn mond te weten, welk een vaste plaats zij in dat land hadden. Jakob sterft in Egypte als balling, en ondertussen roept hij hem, die over Egypte gesteld is, uit zijn waardigheid, om in ballingschap te gaan, opdat het hem wel en gelukkig ga. Jozef, daar hij zijn vader als een Profeet van God erkent, die niets uit zijn eigen brein haalt, waardeert niet minder het eigendom hem aangeboden, hoewel er nog niets van te zien is, dan indien het reeds in zijn macht was..

Jozef zelf ontvangt geen erfdeel in Israël. Hij was als het ware geheel een Egyptenaar geworden. Zijn twee zonen traden in zijn plaats op. Tegenover de bewering, dat Jakob zijn zoon Jozef ook nog op het sterfbed voortrekt, kan men de andere stellen, dat hij geheel van zijn voorliefde genezen is, doordat hij de naam van Jozef doet verdwijnen om plaats te maken voor zoon van Efraïm..

6. Maar uw geslacht, dat gij na hen zult gewinnen, zullen de uwe zijn, 1) zij zullen voor uw kinderen gelden, alzo geen bijzondere stammen uitmaken; zij zullen naar hun broeders naam genoemd worden in hun erfdeel; hun geslachten zullen bij die van hun broeders, Efraïm en Manasse, geteldworden.

1) Of Jozef werkelijk nog andere zonen verkregen heeft, wordt in de Heilige Schrift niet bericht. Misschien zijn, onder de in Numeri. 26:28 vv. en 1 Kronieken 8:14 vv. opgetelde geslachten van Efraïm en Manasse, zulke later geboren zonen van Jozef mede genoemd..

Krachtens zijn aartsvaderlijke macht, neemt Jakob de twee zonen van Jozef tot de zijne aan, en volgens diezelfde macht, geeft hij de overige zonen, zo die er mochten zijn, of nog geboren mochten worden, aan de twee door hem aangenomen zonen van Jozef. Jakob treedt hier in zijn volle waardigheid als soeverein in zijn gezin op. Ook hiermee wil Jakob de nagedachtenis eren van Rachel, over wie hij daarom terstond daarna tot Jozef spreekt.

7. Toen ik nu van Paddan-Aram kwam 1) a) zo is Rachel, de vrouw van mijn hart, die ik ook nu nog niet vergeten kan, bij mij aan mijn zijde gestorven in het land Kanaän, op de weg als het nog een kleine stuk land was, om tot Efratha te komen; en ik begroef haar aldaar aan de weg van Efratha, 2) welke later genoemd is Bethlehem. 3) Uwverhoging tot redder van mijn huis heeft zij niet beleefd; maar ik wil het aandenken van de vroeggestorvene daardoor eren, dat ik uw beide zonen als mijn eigen en als haar zonen aanzie, en hen met de beide eerstgeborenen van Lea (vs.5) gelijkstel.

a) Genesis 35:19

1) De dood en de begrafenis van zijn vrouw Rachel vermeldt Jakob daarom, opdat de naam van zijn moeder voor Jozef een prikkel zou zijn, om hem aan te drijven. Want omdat alle zonen van Jakob uit Syrië hun oorsprong hebben, was het van niet weinig belang, dat zij

bekend waren met de zaak, welke wij vroeger hebben gezien, dat nl. hun vader op bevelen onder leiding van God naar het land Kanaän teruggekeerd, zijn vrouwen met zich heeft gevoerd. Want, indien het niet zwaar was voor een vrouw, om haar vaderland verlatende, naar een vergelegen land te vertrekken, dan moest haar voorbeeld een met lichte aansporing voor zijn zonen zijn, om, na Egypte vaarwel gezegd te hebben, wanneer diezelfde God beveelt, zich vol ijver aan te gorden, om het land Kanaän in bezit te nemen..

Het stuk land, waarin Efratha lag, is later niet toebedeeld aan een van de zonen van Jozef, maar aan Juda. Alle gedachte, dat Jozef als eerstgeborene van Rachel, ook de eerste rang onder de broeders bekleedde moest verwijderd worden, en door alles duidelijk uitkomen, dat God Juda, de zoon van Lea, tot eerstgeborene had verkoren. Deze laatste woorden: "welke is Bethlehem," zijn tot verduidelijking een bijvoeging van de Schrijver..

8. En Israël zag de zonen van Jozef; hij zag op hen, omdat hij nu tot hen zich meer bepaald wilde wenden, en zei: niet alsof hij niet geweten had, wie behalve Jozef in zijn kamer was, maar om de zegening op plechtige wijze in te leiden (hoofdstuk 27:24): Van wie zijn deze? 1)

1) Het zal sommigen vreemd toeschijnen, dat Jakob nu deze vraag doet. Vooreerst zij aangemerkt, dat Mozes meer het vroegere als later geschied, verhaalt. En vervolgens moet men niet vergeten, dat bij openbare handelingen, waarvan zeer veel in de toekomst afhing, of bij rechtzaken er plechtig, naar de namen gevraagd werd, ook al wist men, wie zij waren (Genesis 23:13 1 Samuel. 17:55-58).

9. En Jozef zei tot zijn vader: Zij zijn mijn zonen, die mij God hier gegeven heeft, 1) (hoofdstuk 23:5) En hij zei: Breng hen toch tot mij 2) dat ik hen zegene!

1) Ook hierdoor komt de Godsvrucht van Jozef aan het licht. Hij noemt zijn zonen: geschenken van God (Psalm. 127:3). Jozef voegt er uitdrukkelijk aan toe "hier" en wil daarmee zeggen, dat het geen onnutte zaak was, maar strikt noodzakelijk, dat zij door Jakob in de schoot van het heilig geslacht werden opgenomen..

2) Wie kinderen wilde aannemen als zijn eigen kinderen, ging tot hen. Jakob is echter zwak door ouderdom en blind, daarom moeten zij tot hem gebracht worden. Zulk een gaan wordt genoemd, een toeëigenende begroeting. Wie door God tot kind wordt aangenomen, tot die komt Hij ook..

10. Doch de ogen van Israël waren zwaar van ouderdom, hij kon niet zien; hij moest daarom de beide jongemannen dicht bij zich hebben, wilde hij ze enigszins opmerken; en hij deed hen naderen tot zich. Jozef plaatste hen aan zijnvaders knieën, zodat deze hen zeer dicht bij zich had; toen kuste hij hen, en omhelsde hen (Mark.10:16)

11. En Israël zei tot Jozef: Ik had niet gemeend uw aangezicht te zien, want ik meende, dat een boos dier u verscheurd had (hoofdstuk 37:33); maar zie, God
1) heeft mij niet alleen de vreugde gegeven u te zien, God heeft mij ook uw zaad doen zien (Efez.3:20 vv.).

1) Voordat Jakob de beide zonen van Jozef zegent, is het hem behoefte zijn dank aan God uit te spreken wegens de goedertierenheid hem verleend. Wat zal er in deze ogenblikken in zijn ziel zijn omgegaan! Ook nu nog meer als vroeger zal hij zich zeer gering tegenover de weldaden van God gevoeld hebben..

12. Toen deed hen Jozef uitgaan 1) van zijn knieën, tussen welke zij gestaan hadden; want hij zag aan het verhelderd aangezicht van de vader, dat deze, van Gods Geest vervuld, nu tot het ogenblik van het plechtig zegenen gekomen was, en hij boog zich voor zijn aangezicht neer ter aarde, om zich voor die plechtigheid voor te bereiden door aanbidding van God.

1) Nader zet Mozes uiteen, wat hij reeds met een enkel woord heeft aangeduid. Doch Jozef doet zijn zonen van zijn schoot uitgaan en brengt ze bij de knieën van zijn vader, niet slechts om de eerbetoning, maar opdat hij hen de Profeet van God ter zegening aanbiede daar hij er zeker van overtuigd is, dat de heilige Jakob met volgens de algemene manier van de mensen zijn kleinzonen zocht te omhelzen, maar in zoverre hij de tolk van God was, om de hem geschonken genade aan hen te schenken. Maar ofschoon hij hun, bij het verdelen van het land Kanaän, gelijke delen als zijn zonen toebedeelt, verwacht hij echter iets hogere van de oplegging van de handen. Immers opdat die twee zouden behoren tot de patriarchen, aan de Kerk en een eervolle voorrang zouden genieten in het geestelijk rijk van God..

13. En Jozef nam die beiden, Efraïm met zijn rechterhand, tegenover Israëls linkerhand, en Manasse met zijn linkerhand tegenover Israëls rechterhand, en hij deed hen naderen tot hem. Jozef plaatste hen zo, omdat hij meende, dat de eerstgeborene ook het voornaamste deel van de aartsvaderlijke zegen toebehoorde; en deze daarom ook, bij de nu volgende handoplegging, onder de rechterhand van de aartsvader moest geplaatst worden.

14. Maar Israël strekte zijn rechterhand uit, en legde die niet op het hoofd 1) van de tegenover haar geplaatste Manasse, maar op het hoofd van Efraïm, hoewel hij de minste, de jongste, was, en daarentegen zijn linkerhand op het hoofd van Manasse, zodat zijn handen kruiselings over elkaar lagen; 2)hij bestierde zijn handen op deze wijze verstandelijk, 3) met overleg; want Manasse was de eerstgeborene, en, door de bijzondere leiding van de Heilige Geest, wilde hij aan deze de voornaamste zegenniet geven, maar aan Efraïm.

1) De handoplegging komt hier voor de eerste maal voor; later is zij een meermalen gebruikt zinnebeeld geworden; 1. bij zegeningen (Matth.19:13-15); 2. bij genezingen (Mark.5:23; 7:32; Hand.28:8 vv.); 3. bij mededelingen van de Geest (Hand.8:17; 19:6); 4. bij inwijdingen tot een ambt (Numeri. 27:18 vv.; Hand.6:6; 13:3; 1Tim.4:14; 5:22; of ook 5. bij overgave aan God; daarom a) bij offerdieren (Exodus. 29:10; Leviticus. 1:4; 3:2; 4:15; 16:21 en b) bij veroordeelden (Leviticus. 24:14). "Aan de hand is de uitoefenende macht van de ziel voornamelijk toevertrouwd; zij brengt de hoogste ideeën uit de werkplaats van de gedachten in het rijk van de verschijningen. Daarom bediende men zich reeds vroeg van haar om zieken te genezen, en zegen of vloek op anderen te leggen.".

2) Wij denken hier aan de kruisdood van de Messias; Hij is aan het kruis een vloek geworden voor ons, opdat op ons Zijn zegen zou komen..

3)Letterlijk: Hij maakte zijn handen wijselijk, d.i. Hij legde zijn handen opzettelijk zo..

15. En hija) zegende Jozef in zijn kinderen, en zei: De God, voor wiens aangezicht mijn vaders, Abraham en Izak, gewandeld hebben, Hem vrezende en dienende (hoofdstuk 17:1), die God, die mij gevoed heeft, of ook die mijn herder was, van dat ik was, van mijn geboorte af tot op deze dag, die mij steeds als een herder geleid enverzorgd heeft (Psalm. 23:1; 28:9).

a)Hebr.11:21

Het is alsof kort voor de nadering van de dood, als zijn ogen reeds zwaar geworden zijn van hoge ouderdom, door de aartsvaders geestelijke blik het meest gescherpt wordt en hij het helderst inzicht heeft in de dingen van het koninkrijk van God. Zo ziet gij menigmaal bij stervende gelovigen het geloof op het krachtigst doorbreken en het levendigst getuigen. Ook daarin ligt een bewijs voor de aangeboren geestelijkheid en dus onsterfelijkheid van de mensen, dat zijn eigenlijk geestelijke vermogens door de ouderdom niet afslijten, maar in kracht en diepte veeleer toenemen. Niet tegelijk met het lichaam wordt ook de ziel gesloopt. Het geheugen en de denkkracht mogen minder worden, het eigenlijk geestelijk leven van het geloof wordt niet uitgeblust, maar vlamt bij de stervende menigmaal tegen het einde het helderst op..

16. a) Die Engel 1) van Zijn aangezicht Jesaja 63:9), die mij verlost heeft van alle kwaad, 2) zowel van mijn zonde, als van het lijden, dat mij ooit heeft getroffen (hoofdstuk 27:41; 28:5; 31:1; 33:6; 34:30; 37:32 vv.; 45:26 vv.) zegene deze jongeren, en dat in hen mijn naam genoemd worde, en de naam van mijn vaderen, Abraham en Izak. 3) Hoewel zij kinderen zijn van een Egyptische priesterdochter, mogen zij als echte patriarchenkinderen erkend worden, en mogen zij zich als zodanig betonen; de zegen van vermenigvuldiging, die God op ons gelegd heeft, ruste ook op hen, en dat zij vermenigvuldigen, als vissen in menigte, in het midden van het land, namelijk in Kanaän.

a)Psalm. 22:10,11; 139:13-16 Galaten. 1:15

1) In deze verzen 15 en 16 worden: "de God voor wiens aangezicht, enz. die God, die mij gevoed heeft" en "die Engel" genoemd, terwijl het werkwoord "zegene" toch in het enkelvoud staat. Zo is de Heere op drievoudige wijze genoemd in een eenheid van het goddelijk Wezen..

God en de Engel zijn bij Jakob één. Hij kent zonder twijfel aan deze Engel goddelijke natuur toe. Reeds in de Samaritaanse overzetting verwonderde men zich over deze uitdrukking, en maakte, door de verandering van een letter van het oorspronkelijke: "Engel" "Koning", welk woord alsdan, als een naam van God gebezigd, werd opgevat. Deze engel is geen andere, dan die te Pniël met Jakob worstelde, die hem aldaar zegende en een nieuwe naam gaf (zie Ge 32.24 en zie Ge 16.7)

2) In het vorige vers heeft Jakob verzekerd, dat zijn vaderen Abraham en Izak voor het aangezicht van God gewandeld hebben. Van zichzelf getuigt hij het niet. Wel, dat zijn God hem geleid heeft; wel, dat de Engel hem van alle kwaad verlost heeft, maar hij acht, in

nederigheid van het gemoed, zichzelf veel minder dan zijn vaderen. Twee kenmerken van een wedergeborene ziel openbaart hij, nl. een diep inzicht in de heiligheid van de Heere, en tevens in de verdorvenheid van zijn eigen natuur, waarbij nog komt een dankbare vermelding van de weldaden van de Heere. Zichzelf acht hij niets, zijn God alles..

3) Dit is het teken van de aanneming, waarvan zoveel melding is gemaakt. Want zijn eigen naam geeft hij hun, opdat zij een plaats onder de Patriarchen mogen innemen. En als hij straks zegt, dat zij mogen uitbreken in menigte, dan is dit, opdat de Heere zelf aan hen vervulle, wat aan de Patriarchen beloofd is..

Alles verwacht Jakob van de macht en de trouw van zijn Verbondsgod..

17. Toen Jozef zag, dat zijn vader zijn rechterhand op het hoofd van Efraïm legde, en alzo het grotere deel van zijn zegen aan de jongste toedeelde, zo was het kwaad in zijn ogen, 1) en hij ondervatte zijn vaders hand, om die vanhet hoofd van Efraïm op het hoofd van Manasse te brengen.

1) Meende Jozef dat het een vergissing was, of achtte hij het een daad van voorliefde voor zijn jongste kleinkind? De betekenis van de woorden is, dat hij het euvel duidde. Slaan die woorden op de daad van Jakob alleen, of ook op het feit, dat nu Efraïm en niet Manasse de zegen ontving? Wij voor ons zijn van gevoelen dat de mening, alsof Jozef dacht dat Jakob het deed uit voorliefde, niet opgaat. Hij meende, dat het bij vergissing geschiedde, maar kon het daarom niet hebben, dat, ten gevolge daarvan, aan Manasse de zegen van het eerstgeboorterecht ontging..

18. En Jozef zei tot zijn vader: Niet alzo, mijn vader! want deze, die ik tegenover uw rechterhand, gesteld heb, is de eerstgeborene; leg uw rechterhand op zijn hoofd, gij behoeft die niet kruiselings over de linker te leggen, alsof mijn eerstgeborene aan mijn rechterzijde stond.

19. Maar zijn vader weigerde het, om zijn hand aan Jozefs leiding (vs.17) over te geven, en zei: Ik weet het, mijn zoon! ik weet het 1) dat mijn rechterhand op het hoofd van de jongste rust; hij Manasse, op wie ik mijn linkerhand gelegd heb, zal ook tot een volk, zal ook de stichter van een afzonderlijke stam worden, en hij zal ook groot worden; maar nochthans zal zijn kleinste, zijn jongste broeder groter worden dan hij, en zijn zaad zal een volle menigte van volkeren, een bijzonder talrijke en machtige stam worden. 2)

1) Hiermee wil Jakob op kalme, waardige toon niet alleen zijn goed recht tegenover Jozef handhaven, maar ook, in vereniging met hetgeen volgt, hem er bij bepalen, dat hij hier handelt volgens aandrijving van de Geest, als profeet van God..

2) Onder Mozes telde Manasse nog 20,000 man meer dan Efraïm (Numeri. 26:34,37) maar reeds ten tijde van de Richters nam Efraïm zo toe, dat hij aan het hoofd van de noordelijke stammen trad. Later werd hij zelfs het hoofd van de tien stammen, en zijn naam verkreeg gelijke betekenis met de naam Israël..

Jozef moet weten, dat geen natuurlijke geboorte, geen gewrocht van de tijd en van het bloed, de voorkeur heeft in de ogen van de Heere. Dat was immers in de geschiedenis van de voorvaderen zelf reeds zo menigmaal gebleken. Ook vermindert de grotere zegen van een ander niet de kleinere zegen, die de Heere aan u wilde schenken; hoewel het maar al te dikwijls wordt gezien, dat wij, omdat wij een ander nog meer gezegend zien dan wij zelf zijn, aan onze eigen zegen minder hebben en daarvan minder genieten. Ook de oudste zoon Manasse zou tot een groot volk worden, maar de jongere zou groter zijn dan de oudste..

Ook hier hebben wij de vrijmachtige verkiezing van God, die Efraïm tot eerste aanstelt, met voorbijgang van de eerstgeboren Manasse. Zoals wij reeds zeiden, men heeft wel eens beweerd, dat Jakob met deze daad, nl. die van de opneming van Jozefs beide zonen, in de rij van zijn eigen weer zijn oude voorliefde voor Jozef heeft doen uitkomen. In het geheel niet, want het was voor laatstgenoemde geen kleine zaak, dat zijn naam zou verdwijnen en plaats moest maken voor die van zijn beide zonen..

20. Alzo zegende hij hen op die dag, tot beide zeggende: In u zal Israël zegenen, wie in Israël wil zegenen, zal het doen, zeggende: a) God zette u als Efraïm en als Manasse! 1) make u zo gezegend, als die zonen van Jozef! En hij (Jakob) zette Efraïm vóór Manasse, daar hij naar de graad een onderscheid maakte, de laatstgeborene het eerst noemende.

a) Jer.31:20

1) Nog heden is deze zegenformule bij de Joden onder personen van het mannelijk geslacht in gebruik. Personen van het vrouwelijke geslacht daarentegen zegenen elkaar met de woorden: "God zette u als Sara en Rebekka!".

21. Daarna zei Israël tot Jozef, zich nu uitsluitend tot hem wendende, die hij tot hiertoe slechts in zijn zonen gezegend had, en die hij nu zijn erfgerecht aan het beloofde land nog voor zijn persoon wilde bevestigen: Zie, ik sterf; maar God zal met u, mijn kinderen en nakomelingen, wezen, en Hij zal u te zijner tijd terugbrengen in het land van uw vaderen; 1) zo toch heeft mij de Heere, toen ik daaruit trok, toegezegd (hoofdstuk 46:4)

1) Hiermee wijst Jakob op de beweegreden en op de vaste grond, waarom hij alzo heeft gehandeld. Dat het alles in verband staat met de onveranderlijke trouw van God, die zijn nageslacht weer in Kanaän zal brengen. Tegenover het vergankelijke van deze aarde stelt hij de onveranderlijke trouw van God. Gods waarheid en trouw zal door de wisselvalligheden van het leven niet gekrenkt of teniet gedaan worden. Ook hier wederom komt op heerlijke wijze in Jakob de geloofsheld tevoorschijn..

22. a) En ik heb u, daar ik elk van uw beide zonen als een erfgenaam heb aangenomen, een stuk land gegeven boven uw broeders, 1) een aandeel meer dan aan hen, b) hetwelk ik met mijn zwaard en met mijn boog, uit de hand van de Amorieten genomen heb, 2) dat ik eens, wanneer hun zonden vol zullen geworden zijn (hoofdstuk 15:16), in mijn nakomelingen, met geweld van wapens hun ontnemen zal.

a) Jozua. 13:7; 16:1 b) Jozua. 24:8

1) Nadat Ruben zijn eerstgeboorterecht misdadig verspeeld had, en ook Simeon en Levi het zich onwaardig hadden gemaakt, stond het Jakob des te meer vrij, om Jozef een dubbel erfdeel toe te delen. Het was niet genoeg, dat God deze boven al zijn broeders verhoogd en tot een behouder van het huis van zijn vader geroepen had; hij moest ook beschermd worden tegen het gevaar, dat men zijn nakomelingen, bij de verdeling van het land, als genationaliseerde Egyptenaars beschouwen en van de erfenis uitsluiten zou, waardoor Jozef in zijn nakomelingen nog eens zou verkocht worden. Opdat echter deze uitzondering een aanleiding zou geven, dat ook in het vervolg aan de zoon van de meer geliefde vrouw de voorrang voor de eigenlijke eerstgeborene zou gegeven worden, werd dit naderhand door een wet uitdrukkelijk verboden (Deuteronomium. 21:16 vv.), gelijk Jakob dan ook niet het gehele eerstgeboorterecht op Jozef overdraagt, maar in hoofdstuk 49:8 vv. de tweede voorrang, de vorstenwaardigheid in de familie, Juda toedeelt..

2) Liever: "hetwelk ik met mijn zwaard en met mijn boog uit de hand van de Amorieten neem." Voor de Hebreeër, die in zijn taal een presens (tegenwoordige tijd) heeft, komt in profetische, dichterlijk en verheven stijl, de toekomst als verleden voor (zie Ge 4.24). Zo heeft ook Jakob hier in profetische geest reeds volbracht, wat eerst na eeuwen door het volk van Israël zou volbracht worden. Wat nu het stuk land betreft, waarvan de aartsvader spreekt, zo is daaronder wel niet dadelijk het stuk land bedoeld, dat hij van de kinderen van Hemor gekocht had (hoofdstuk 33:19); want daarbij passen de woorden in de tweede helft van het vers niet. Wel echter gebruikt Jakob voor "stuk" een woord (Schechemland- of bergrug), dat met de naam "Sichem" in het Hebreeuws gelijkluidend is. Daar bezat hij reeds een stuk land, dat hem een onderpand van het toekomstig bezit van het gehele land was; het is een zinspeling op die naam, en, om ook hierin zijn woord te eren, viel later werkelijk aan de kinderen van Jozef dat gebied ten deel Jozua 21:21) en werd Jozefs gebeente op dat stuk begraven Jozua 24:32; vrgl.Joh.4:5)

Als Jakob betuigt, dat hij het stuk grond, dat hij voor de toekomstige grafstede van Jozef bestemd had, met zwaard en boog de Amorieten ontnomen had, ziet hij daarbij mogelijk op het stuk grond, dat hij voor honderd geldstukken van Hemor de vader van Sichem had gekocht (Genesis 33:19), en het bezit waarvan hij later, bij de problemen, ontstaan door Simeons en Levi’s wraakzucht, tegen de aanvallen van de inwoners te verdedigen en te handhaven had (Genesis 34:30). Het wil ons evenwel toeschijnen, dat Jakob, naar het oorspronkelijke eigenlijk luidt, niet van "een stuk land", maar van Sichem en haar omgeving zelf heeft gesproken. Want zie, dat Sichem lag in het erfdeel van Efraïm Jozua 20:7). Daarin zijn ook Jozefs beenderen bijgezet Jozua 24:32), als in het land dat Jakob, tot dat einde, Jozef op zijn sterfbed profetisch had toegezegd..

HOOFDSTUK 49.

JAKOBS VOORZEGGINGEN EN AFSCHEID.

I. Vs. 1-33. Jakob vervuld met de Geest van de profetie, voorspelt de toekomst van het volk Israël. Vs.1-3 behelst de plechtige aanhef; vs.3-7: de verwerping van Lea's eerste drie zonen; vs.8-12: de overdraging van het eerstgeboorterecht aan Juda; vs.13-18: de lotsbedeling van Zebulon, Issaschar en Dan; vs.19-21: de toekomst van Gad, Aser en Naftali; vs.22-26: de zegen aan Jozef geschonken; vs.27: wat er met Benjamin geschieden zou, en vs.28-33: het afscheid en sterven van de knecht van God.

1. Daarna, nadat Jozefs beide zonen in de rij van zijn zonen waren opgenomen, riep Jakob zijn zonen; hij liet in het sterfvertrek, waar reeds Jozef aanwezig was, ook de elf overigen binnentreden, en hij zei, in verheven stemming en dichterlijke rede: 1) Verzamelt u, verenigt u hier bij mijn bed, en ik zal u verkondigen, hetgeen u in de navolgende dagen gebeuren zal.

1) Het rythme, het parallellisme, de rijkdom van beelden, de zinspelingen op de namen, de woordspelingen, de eigenaardige uitdrukkingen, de verhevenheid van geest en innigheid van hart vormen een poëzie geheel in overeenstemming met de spreker, die zoveel Goddelijke geloofsgrootheid bezit..

De scheidende Izak, de scheidende Mozes, de scheidende Jozua, de scheidende Samuël in het Oude Verbond, Simeon en Paulus in het Nieuwe bevestigen, dat de geest van de Godsmannen, bij het voorgevoel van de dood, nog eens zijn vleugels uitspreidt, en, of in priesterlijke vermaningen, of in profetische vooruitzichten, zijn verhevenheid boven het aardse leven en zijn voorgevoel van het nieuwe leven openbaart..

Er worden telkens, tot driemaal toe, drietallen broeders bezongen, die ieder ook tot drie maal toe, door de tekening van een hoofdfiguur worden afgesloten of besloten. Uit twee grote helften bestaat de eigenlijke zegen, wier scheiding door een zucht als het ware (vs.18) wordt aangewezen. Maar het gehele hoofdstuk bestaat eigenlijk uit drie delen, die gij zou kunnen noemen: Juda voorop, Jozef achter hem, Jakob af..

2. Komt samen en hoort, 1) gij zonen van Jakob! 2) en hoort naar Israël, uw vader; verneemt wat de Heere door hem tot u spreken zal.

1) De laatste van een tijdvak heeft steeds de roeping het begin van een nieuwe tijd te zegenen. Zijn zegen is tevens voorzegging; ieder hoger leven wordt op het einde profetisch. Jakob ontwerpt, in grootse trekken de hoofdlijnen van de toekomstige geschiedenis van zijn nageslacht..

Sedert Noach, de stamvader van de volken, is geen krachtiger voorspelling uitgesproken, dan deze van Jakob, de stamvader van Israël. In zijn zonen ziet hij de twaalf stammen voor zich en spreekt hij hun toekomstige geschiedenis uit. Hij doet dit in de kracht van het geloof. Met

koninklijke geest verdeelt hij het land der belofte, en uit de zaadkorrels van zijn Goddelijke woorden is de geschiedenis van Israëls stammen voortgesproten..

2) Als zonen van Jakob zullen zij horen naar Israël, hun vader. Zonen van Jakob zijn zij nog het meest; zonen van Israël moeten zij meer en meer worden..

De grondslag van deze voorspelling is deels in het natuurlijk karakter van zijn 12 zonen gelegen, deels in de goddelijke beloften, welke hem en zijn vader Abraham en Izak van de Heere gegeven zijn, en weliswaar, niet slechts in verband met de beide zaken, namelijk de vermelding van hun geslacht en het bezit van Kanaän, maar ook in verband met de gehele inhoud waardoor Israël tot drager en middel van het heil voor alle volken gesteld wordt..

3. Ruben, gij zijt a) mijn eerstgeborene, na lange onbevlekte echteloosheid mij geworden, mijn kracht en het begin van mijn macht, de eerste spruit van mijn mannelijke kracht (Deuteronomium. 21:17), en alzo mijn kroon (Filip.4:1); volgens het natuurlijk recht zou gij nu ook zijn de voortreffelijkste in hoogheid, 1)en de voortreffelijkste in sterkte, de eerste onder uw broeders! Maar welk een beeld van hem, die mijn vreugde was, rijst daar voor mijn ziel op.

a) Genesis 29:32

1) Luther heeft hier vertaald: "de overste in het offer en de overste in het rijk", dat is, degene, op wie de voorrang in waardigheid, namelijk het priesterschap in de familie, en de voorrang in macht, namelijk de heerschappij over de stammen, rust..

4. Hij heeft zijn verhevene, van God hem aangewezen plaats vergeten, en zich diep beneden de overigen verlaagd. Snelle afloop als van wateren; 1) het vuur van de wellust heeft gebrand, zodat de heerlijkheid is weggegaan, gelijkhet vuur het water doet overkoken; gij zult de voortreffelijkste niet zijn; ik ontneem u de eerstgeboortezegen in de naam des Heeren; a) want gij hebt uw vaders bed beklommen; toen hebt gij het geschonden; de eer van de familie, die gij moest beschermen, hebt gij geschandvlekt; daarom zal ook van u de ere worden weggenomen. Oordeelt, mijn zonen! of hier onrecht aan hem geschiedt; hij 2) heeft mijn bed beklommen!

a)Genesis 35:22; 1 Kronieken 5:1.

1) Het Hebreeuwse woord dat hier "snelle afloop" vertaald is, betekent eigenlijk het uitvloeien, het opbruisen, als van kokend water. Deze hier aangegeven karaktertrek van Ruben openbaarde zich eveneens in het aanbieden van zijn twee zonen tot bloedwraak (hoofdstuk 35:22). Later openbaarde hij zich in de opstand van Dathan en Abiram, die, in vereniging met de Leviet Korah, een aandeel in het priesterschap wilden verkrijgen, wellicht zich de eerstgeboorte van hun vader herinnerende. Later verlangt de stam Ruben met die van God zijn erfdeel reeds aanstonds in het veroverde gebied aan de overzijde van de Jordaan (Numeri. 32:1 vv.); het verlangen werd toegestaan; onder voorwaarde, dat zij eerst mede de strijd om Kanaän zouden ten einde brengen. Daardoor komt Ruben in een afgezonderde

toestand aan de zuidwestelijke grenzen boven de Arnon. Ook in het oprichten van een altaar aan de Jordaan bij hun terugkeren, openbaarde zich weer een haastigheid, die een burgeroorlog zou hebben doen ontstaan, indien zij zich niet nog tijdig verontschuldigd hadden..

Ruben verloor niet alleen zijn eerstgeboorterecht, maar aan zijn stam wordt alleen een bestaan in Israël gegeven, geen bijzondere roeping (Deuteronomium. 33:6). Buiten het eigenlijke Kanaän woont hij: zonder betekenis in het godsdienstige of staatkundige, staat hij daar; van David af is nog slechts van een Moabitisch-Ammonitisch, niet meer van een Rubenitisch oostelijk Jordaanland sprake..

2)"Hij" niet "gij." Jakob gaat van de tweede tot de derde persoon over, herhaalt de zonde van Ruben, omdat zijn ziel: op dit ogenblik nog, gruwt van hetgeen door Ruben is bestaan. Met ergernis en weerzin wendt hij zich van zijn eerstgeborene af..

5. Simeon en Levi zijn gebroeders van gelijke gezindheid in de volle zin van het woord! Hun handelingen zijn werktuigen van geweld! 1)

1) Of: "hun zwaarden zijn moordtuigen". De geschiedenis, waarop Jakob doelt, is het bloedbad door Simeon en Levi te Sichem aangericht (hoofdstuk 34:7-26); toen hield hij hen de kwade gevolgen van hun daad voor; hier spreekt hij het zedelijk oordeel daarover uit..

6. Mijn ziel kome niet in hun verborgen raad; ik verafschuw die, zodat ik plechtig verklaar, geen gemeenschap daarmee te willen hebben; mijn eer (Psalm. 16:9; 57:9; 108:2), het edeler deel van mijn wezen, mijn ziel, die met hun overwegingen geen gemeenschap wil hebben, worde niet verenigd met hun vergadering, blijve verre van hun samenkomsten! Want in hun toorn a) hebben zij de mannen van Sichem doodgeslagen, en in hun moedwil hebben zij de ossen weggerukt. 1)

a) Genesis 34:25

1) In het Hebreeuws Ieker, eig. doorsnijden van de hakspieren, waardoor zij voor alle arbeid ongeschikt waren Jozua 11:6,9; 2 Samuel. 8:4). Treffend komt het hierdoor uit, hoe de wraak hen in alles bestuurde; wat zij niet konden meenemen, dat verdierven zij..

Lea was, toen zij Simeon droeg, geprikkeld door nijd in haar nieren. Jaloersheid was in haar gevaren. En ze had Rachel niet kunnen zetten en niet kunnen uitstaan, niet omdat ze Jakob voor zonde wilde vrijwaren, maar omdat ze zichzelf gekrenkt voelde, en omdat haar ik gekrenkt was, omdat zij het onderspit dolf. En dit wekte wraakzucht in haar hartstochtelijk hart. Hartetocht was in Lea, deels goede, deels zondige hartstocht wonderbare vereniging van geloof en geprikkelde hovaardij. En dat alles gedekt door het roepen: De Heere heeft gehoord. En die gedachte in haar dracht droeg ze dan ook op Simeon over.

7. Vervloekt, zij hun toorn, want hij is heftig; en hun verbolgenheid, want zij is hard! Ik zal 1) hen tot straf voor een zo afschuwelijke misdaad, (hoofdstuk 11:1-9) verdelen onder Jakob; en

zal hen verstrooien onder Israël, 2) zodat zij niet, gelijk de anderen, ieder een afzonderlijk afgesloten gedeelte land verkrijgen, maar, onder de overige stammen verdeeld, en door het gehele land verstrooid, wonen zullen.

1) Zo spreekt de geest van Israël gebiedend in de toekomst, gelijk de geest van Paulus in de verte. 1 Corinthiers. 5:3).

2) Simeon, reeds bij de tweede volkstelling onder Mozes tot de zwakste van alle stammen weggezonken (Numeri 26:14), en in de zegen van Mozes (Deu.33)

geheel voorbijgegaan, verkreeg bij de inname van Kanaän geen bepaald land, maar slechts een aantal steden in de stam van Juda (Jozua 19:1-9), en ging later, toen de meeste geslachten zich slechts weinig uitbreidden, anderen voor een gedeelte wegtrokken en buiten Palestina woonplaatsen zochten (1 Kronieken 4), geheel in de stam van Juda op. Levi verkreeg eveneens geen zelfstandig gebied, maar verschillende steden in elke stam (Levietensteden, zie Jozua 21:42). Voor Levi nam de zaak een andere wending. Zijn heilige toorn voor de eer van de Heere (Exodus 32:35 vv.) rechtvaardigde zijn verkiezing tot het ambt aan de ark van het verbond (Numeri. 18:6); en alzo werd zijn verstrooiing onder de stammen een zegen. Dat Jakob hier aan zulk een omwending geenszins denkt, bewijst zo duidelijk de echtheid van het hoofdstuk. Een verdichter uit latere tijden, gelijk sommigen dit hoofdstuk aan zulk een toeschreven, kon onmogelijk van de verstrooiing van de Levieten zo spreken, als hier tot verootmoediging van de stamvader geschiedt; het allerminst ten tijde van David, toen het lot van de Levieten zo schitterend was..

Deze voorspelling is ook volkomen vervuld. Tussen de eerste en tweede telling in de woestijn is een verschil op te merken van 3700 zielen. Zo was de stam ingeslonken. Ook vooral om de zonde met de Moabieten..

8. Juda! gij zijt het; 1) gij zijt waarlijk Juda, de geprezene, over wie ik de tot hiertoe teruggehouden zegen in volle stromen kan uitgieten; u zullen uw broeders, gelijk reeds uw naam (de geprezene, zie hoofdstuk 29:35) aanwijst, loven; zij zullen u als hun voornaamste erkennen (1 Kronieken 6:2); uw hand zal zijn op de nek van uw vijanden; 2) nadat gij ze overwinnend op de vlucht hebt geslagen, zult gij niet eerder met vervolgen ophouden, voordat gij ze geheel onderworpen hebt; voor u, de machtige held, zullen zich uw vaders zonen, alle overige stammen, nederbuigen; zij zullen u als hun koning huldigen (2 Samuel 5:15).

1) De waardigheid van Jozef was tijdelijk. Doch hier wordt over een standvastige en langdurige regering gehandeld, welke bij de zonen van Juda zou gevonden worden. Hieruit besluiten wij, dat, daar God een volmaakte vorm van regiment onder Zijn volk heeft ingesteld, de monarchie door Hem is uitgekozen..

Hebreeuws "Juda, gij!" Waarom die grote zegen over Juda? Hij had zijn vader, noch zijn broeders zo veel goeds bewezen, dat hij daarom zo hoog boven hen gezegend zou worden, noch had hij het door zijn reinheid verdiend (hoofdstuk 38:12). Wij zouden deze zegen eerder voor Jozef verwachten, de Nazireeër onder de broeders, of voor Benjamin, de tweede zoon

van de geliefde Rachel; maar nee! Benjamin wordt geschetst als een sterk ongetemd roofdier en Juda is de gezegende. Gods raadbesluit gaat zijn verborgen weg. De Heere verkiest, wie Hij wil, en eerst de eeuwigheid zal ophelderen, waarom God alzo verkoos..

2) Het terugzetting van Ruben; met voorbijgang van Simeon en Levi, wordt Juda tot eerstgeborene verklaard. Hij is het, op wie de rechten zullen worden overgedragen. Zo lag het raadsbesluit van God. God had Juda uitverkoren, maar immers, hoe moesten de drie ouderen ervan overtuigd zijn, dat hun geen onrecht geschiedde, dat zij rechtmatige redenen hadden gegeven, dat Juda boven hen werd voorgetrokken. Gods eeuwig raadsbesluit, in betrekking tot de zaligheid van Zijn kinderen, zal eenmaal ook door degenen, die niet zalig worden, gebillijkt moeten worden..

9. Juda is, in de geschiedenis van zijn stam, eerst a) een leeuwenwelp, een jonge leeuw, die, ofschoon nog niet tot zijn volle kracht gekomen; reeds proeven van zijn heldennatuur geeft, en toont, wat er van hem worden zal. Die toekomstige tijd staat mij reeds voor de geest. Ziet! gij zijt van de roof opgeklommen, 1) mijn zoon! de roof heeft u groot en sterk gemaakt. Hij kromt zich, hij legt zich neer als een leeuw, en als een oude leeuw; 2) wie zal hem doen opstaan? 3) Wie zal het wagen hem te naderen en hem in zijn rust te storen?

a) Numeri. 24:9 Micha 5:7

1) Gelijk de leeuw, na zijn prooi bemachtigd te hebben, de berg opklimt, om rustig te genieten (Hoogl.4:8), alzo zou ook Juda zijn. Zijn koninklijke heerschappij zou hij doen voelen, maar ook zijn persoonlijke moed openbaren. Dit komt in het volgende uit..

2) In het Hebreeuws Kelabi, sla een oude hond, geeft de Statenvertaling. Beter is, als een leeuwin, alsof er dus stond (Celebia). De aartsvaderprofeet wil dan, behalve heerschappij en kracht, ook persoonlijke moed aan Juda toedelen, als een leeuwin, die tegen de meest felle vijanden hare jongen verdedigt..

3) Reeds toen Juda zo moedig voor Jozef trad, en, terwijl de broeders niet konden spreken, zo welsprekend bad (hoofdstuk 44:16), openbaarde hij de heldenmoed, die in hem was, en verschafte hij aan zijn broeders de overwinning over Jozef, gelijk hij het ook geweest is, die door zijn zich borgstellen voor Benjamin van de vader verkreeg, dat deze zijn lievelingszoon eindelijk mee naar Egypte liet vertrekken (hoofdstuk 43:3 vv.). Nu ziet Jakob de gehele geschiedkundige toekomst van Juda’s stam onder het beeld van een leeuw; en het vervolg heeft de voortreffelijkheid van dit beeld overvloedig bewezen. Juda is een jonge leeuw gedurende de tocht door de woestijn; wanneer hij aan de spits van de stammen trekt, en in de tijd van de Richters, toen hij de voorvechter werd in de oorlogen tegen de Kanaänieten (Numeri. 2:3 vv.; 10:14 Richteren. 1:1 vv.; 20:18); hij is een volwassen leeuw in de persoon van de krijgsman David, die aan Israël het uitgebreidste grondgebied verschafte (2 Samuel 7:1) hij is een woedende leeuwin, die haar jongen beschermt, in de tijd van de Makkabeën, toen het volk, dat voornamelijk bestond uit degenen, die tot de stam van Juda behoorden, zo moedig het geloof van de Vaderen tegen het opgedrongen heidendom verdedigde. (1 Makk.1 vv.; 2 Makk.10:10 vv.)

10. De scepter, het teken van heerschappij, zal van Juda niet wijken, noch de wetgever, de heersersstaf van tussen zijn voeten; 1) de heerschappij zal bij Juda blijven, totdat Silo 2) (rust, vrede), de Messias komt, en deze zullen de volken gehoorzaam zijn. 3)

1) De scepter is het teken van heerschappij en van macht, en het woord "wetgever" geeft de handhaving van de heerschappij aan. De uitdrukking "tussen zijn voeten" wil niet zeggen, dat die staf rustig zal liggen tussen Juda's voeten, maar geeft in verband met Deuteronomium. 28:57 de afstamming in de rechte nederdalende lijn aan. De juiste vertaling is dus wylgr Nybm (Mibbeen Raglauw): van zijn wettige nakomelingschap..

2)"Totdat Silo komt". Hoe moeten wij deze bepaling, waarop hier alles aankomt, verstaan? Raadplegen wij de oudste Joodse geleerden, met zeldzame eenstemmigheid hebben zij hier een aanwijzing van de Messias gevonden. Zelfs een enkele nieuwere (Jarchi), die anders, om eenvoudig te vermoeden redenen, zich moest aangespoord gevoelen, om naar een andere verklaring te zoeken, is hen hierin nagevolgd. In de eerste zestien eeuwen van het christendom was die mening nagenoeg algemeen, en ook Grotius, die andere in soortgelijke gevallen niet zelden een ander spoor, dan dat van de gelovige uitleggers, kiest, is de Messiaanse opvatting toegedaan. En, ofschoon er in het Nieuwe Testament geen enkele aanhaling voorkomt, waardoor de Heere of Zijn Apostelen deze plaats ondubbelzinnig onder de Messiaanse voorspellingen rangschikken, schijnt deze echter wel het meest in de geest van het Evangelie te zijn. Om niet eenmaal te herinneren, hoe de schrijver van de brief aan de Hebreeën er gewicht op legt, dat onze Heere uit Juda gesproten is (Hebr.7:14)), doen wij slechts opmerken, dat Johannes Hem in Zijn Openbaring als "de leeuw, die uit de stam van Juda is, de wortel van David" hoort uitroepen (Openb.5:5). Er zijn in de afgelopen eeuw schriftverklaarders geweest, die de gehele voorspelling van Jakob beschouwden als een verdichtsel van latere tijd, hem op de lippen gelegd, toen Juda reeds een hoge trap van luister bestegen had. Zij gingen uit van de stelling, dat hier toespelingen op feiten gevonden werden, die de aartsvader onmogelijk langs natuurlijke weg kon voorzien, en leidden hieruit de gevolgtrekking af, dat wij hier in geen geval zijn eigen woorden vernemen. Wij moeten ons tegen die gevolgtrekking keren. Ongezind, om in het brede te twisten met hen, die alles onhistorisch noemen, wat hun onbegrijpelijk voorkomt, houden wij, zowel aan de echtheid van de Godsspraak, als aan haar geloofwaardigheid vast. Het staat alzo op de voorgrond, dat Jakob, voorgelicht door de geest van de voorzegging, van verborgenheden van de toekomst gesproken heeft, dat hem daarbij Gods hoogste belofte, die aan hem, gelijk aan Izak en Abraham, gedaan was, helder voor de geest gezweefd en na aan het hart gelegen heeft; dat zijn oog op een beslissend eindpunt in de geschiedenis van die zoon heeft gerust, die hij hier boven allen verhief. En zou dat eindpunt niet de Messias zijn, uit de stam van Juda gesproten? Het wordt om meer dan een reden waarschijnlijk. Vooreerst is de opvatting van het woord "Silo" als eigennaam, in de zin van rustaanbrenger, taalkundig geoorloofd. Al wil men het zelfs woordelijk vertalen door "rust", dan is het in zulk een dichterlijke rede niet vreemd, dat de zaak ter aanduiding van de persoon, het abstracte voor het concrete, vermeld wordt. Ten tweede is het juist deze karaktertrek van de Messias, die latere profeten met kennelijke voorkeur en voorliefde vermelden. Wordt zijn doorgaande voorstelling als vredevorst (Jeremia. 2:2-4 Micha 5:4 vv.) niet dubbel begrijpelijk, wanneer zij op zulk een oud geheimzinnig orakel gebouwd is? En, beschouwen wij eindelijk de zaak van de kant van de

hoge Voorzienigheid, wie noemt het dan niet hoogst God waardig, dat zij, die toch niet zonder wijze bedoelingen de aartsvader zulk een kalm en rustig sterfuur bereidde, zijn uitgang door een lichtstraal van de zaligste hoop heeft verhelderd? Wie kan, op gelovig standpunt, vermoeden, dat Jakob talrijke bijzonderheden van de toekomst van zijn zonen voorspeld, maar alleen van het hoogste en grootste volstrekt niets zou hebben voorzien of verwacht? Wie beseft niet, dat zijn wachten op de zaligheid van de Heere (vs.18)) met zijn, wel niet geheel heldere, maar toch onwrikbaar vaste hoop op de zegen uit Abraham, in nauw verband heeft gestaan? En wordt men niet onwillekeurig tot de gissing geleid, dat ook, bij de vergelijking van zijn zoon Dan met een slang op de weg (vs.17), hem de paradijsbelofte zijdelings voor de verbeelding gezweefd heeft? Nauwelijks zal het nodig zijn te herinneren, dat ook de verheven slotwoorden: "en Hem zullen de volken gehoorzaam zijn" alleen dan volkomen waarheid bevatten, wanneer zij tot de Silo, als persoonlijk wezen gedacht, in rechtstreekse betrekking geplaatst worden, terwijl zij van Juda zelf als Israëlitisch stamhoofd verklaard, bespottelijke grootspraak behelzen. Maar wat vooral niet mag voorbij gezien worden, het is, dat het aan de verwachting van een persoonlijke heilaanbrenger, die wij reeds in Davids tijd zien bestaan, aan alle vaste historische grondslag ontbreekt, indien men niet aanneemt, dat daaromtrent in deze uitspraak van de stervende Jakob een genoegzaam duidelijke wenk is gegeven..

Deze voorspelling is volkomen vervuld. Toen de Heer werd geboren, regeerde over Israël geen koning meer uit het geslacht van Juda, maar de Idumeeër Herodes. Toen Hij optrad onder zijn volk, waren er reeds stadhouders aangesteld, en toen Hij de kruisdood stierf, was ook aan de Joden de wetgevende en rechtsprekende macht in hoogste instantie ontnomen..

3) Hier nu spreekt hij uit, dat hij niet slechts koning van één volk zal zijn, maar dat verschillende volken zich onder zijn vleugels zullen verzamelen. Wij nu weten, dat dit op Christus van toepassing is, aan Wie de erfelijke bezitting van de wereld is beloofd, onder Wiens juk de volken gebracht zijn. Op Wiens wenk verenigd zullen worden, die vroeger verdeeld waren. Verder heeft de roeping van de volken hier een merkwaardig getuigenis, dat zij in de gemeenschap van het verbond zouden ingelijfd worden, opdat zij onder één Hoofd, één volk met de kinderen van Abraham zouden worden..

11. Hij, deze Juda met zijn leeuwenhart, zal niet altijd in oorlog leven; hem is een landstreek gegeven, waar hij een vreedzaam en vrolijk leven kan leiden, te midden van de overvloed van de edelste voedingsmiddelen; hij bindt Zijn jonge ezel aan de wijnstok, en het veulen van zijn ezelin aan de sorek, de edelste wijnstok; zó rijk zal zijn land in wijnstokken zijn en wel in de edelste, dat, als hij van de ene naar de andere plaats rijdt, hij overal sterke wijnstokken vindt, waaraan hij zijn rijdier kan binden, om het te laten uitrusten. Het gewas zal dan ook zo overvloedig zijn, dat hij de wijn kan aanwenden tot datgene, waartoe anderen zich van water bedienen; hij wast zijn kleed in de wijn, en zijn mantel in wijndruivenbloed.
1)

1) Wegens de herinnering, aan bloed is deze plaats veelvuldig toegepast op het bloedige kleed van David of van de Messias Jesaja 63)

12. En gelijk hij wijn genoeg te drinken heeft, zo is zijn land ook rijk in weiden, en geeft het overvloedig voedsel aan het vee, zodat de melk veelvuldig is als de wijn. Hij is roodachtig van ogen door de wijn, en wit van tanden door de melk; 1) in de donkere gloed van zijn ogen en de verblindende witheid van de tanden, zal men zien, wat hij zo overvloedig genieten kan.

1) Gelijk de landstreek van Juda aan de ene zijde een bergland is, en zo het beeld van de leeuw zeer gepast was (vs.9), zo was het aan de andere zijde ook een wijnland, en, gelijk reeds opgemerkt is, rijk in vette weilanden. Voornamelijk bij Hebron en Engedi groeide de edelste wijn, en in de woestijn bij Thekoa en Karmel waren de uitgezochtste weiden (Numeri. 13:23 vv. Hoogl.1:14; 2 Kron.26:10; 1 Samuel. 25:2, Amos 1:1)

Het uitzicht van Jakob (vs.10) op een koning van vrede, die neit slechts Israël, maar alle volken regeren zal, gaat spoedig voorbij, en hij ziet Juda in het rijk gezegende land van wijn en melk rustig wonen.

De volgende schildering (vs.11,12) is van dien aard, dat, onder het kleed van uitwendig lichamelijk geluk in het vruchtbare erfland, de geestelijke heerlijkheid van het Messiaanse rijk, als in een vergezicht, verborgen ligt..

Oudere uitleggers verklaren deze plaats uitsluitend van de Silo. Dan betekent "de jonge ezel": de wilde heidenen; "het veulen van zijn ezelin": het door de wet bezwaarde Joodse volk; beide roept Hij, die de ware wijnstok is, tot Zijn gemeenschap en Hij maakt hen tot leden van Zijn Kerk. Het wassen van Zijn kleren in wijn en van Zijn mantel in wijndruivenbloed doelt op Zijn zielestrijd aan de Olijfberg en Zijn bloedig lijden; het vuur van Zijn ogen en de witheid van Zijn tanden zijn beelden van geestelijke schoonheid (Johannes 10:16, 15:1 vv. Jesaja. 63:1 vv. Openb.19:3 Psalm. 45:3 Hoogl.5:10 Openb.1:14; 1 Petr. 2:2. Hierom zijn ook vs. 11 en 12 evenals vs.10 in sommige bijbels met grote letters gedrukt..

13. Zebulon, Lea’s zesde zoon die echter meer ondernemend is, dan zijn vóór hem geboren broeder, Issaschar (vs.14), zal, naar zijn naam: bijwoning (hoofdstuk 30:20, aan de haven van de zeeën wonen, en hij zal aan de haven van de schepen wezen; en zijn zijde zal zijn naar Sidon; uit zijn woonplaats in het land der belofte volgens Jozua 19:10 vv.) ziet hij voor zich naar de Middellandse Zee, naar het strand, waar schepen aanlanden, en zijn zijde heeft de richting naar Sidon; deze aanraking met de Fenicische wereldhandel zal hij tot zijn voordeel gebruiken, en deze zal hem aanzienlijke welvaart verschaffen (Deuteronomium. 33:18).

Geen geestelijke, maar alleen tijdelijke zegeningen worden Zebulon toebedacht, en toch zou aan Zebulon geestelijke schatten geschonken worden. Van Zebulon zou het geprofeteerd worden, dat het een groot licht zou zien Jesaja 8:23). En dit grote licht is gezien, want in de landstreek van Zebulon lag Nazareth en in Nazareth heeft het Licht der wereld gewoond..

14. Issaschar, Lea’s vijfde zoon, is, gelijk zijn naam loonarbeider aanduidt, een sterk gebeende ezel; 1) zijn nageslacht is een soort van krachtige, breedgeschouderde mannen; nederliggende tussen twee pakken. 2)

1) In dit beeld is niets beschimpends; de oosterse ezel is statiger dan de westerse. Homerus vergelijkt Ajax bij een ezel; de dappere Kalif Merwan II heet de ezel van Mesopotamië..

2) Dit wil niet zeggen, dat hij lui was, of de rust liefhad. Immers, een ezel nederliggende, voor een ogenblik rust genietende, tussen twee pakken, is veeleer het beeld van een werker, een slover, die, in plaats van één pak, twee pakken draagt, om des te meer te kunnen verdienen. Houdt men deze verklaring vast, dan wordt eerst het volgende recht verstaan. Issaschar betekent "loon" om loon bekomen. De karaktertrek van zijn stam zou daarmee in overeenstemming zijn..

15. Toen hij de rust zag, dat zij goed was, en het land, dat het lustig was, dacht hij er niet aan, om tot enige staatkundige macht of betekenis te komen; integendeel, toen hij die verkregen had, zo boog hij zijn schouder, om te dragen, en was dienende onder tribuut; 1) in zijn onverschilligheid en traagheid liet hij zich tot een schatplichtige knecht maken. 2)

1) Om loon deed Issaschar alles. Indien er maar geld te verdienen was. Daarom betaalde hij ook liever tribuut, dan zich gedurig in oorlog te wikkelen..

2) De korte spreuk over Zebulon is als een vrij, ver zeegezicht; het karakter van Issaschar daarentegen is, ook in toon en maat, gelijk aan de rustige stille tred van het lastdier beschreven..

16. Dan; hoewel de zoon van een dienstmaagd, van Bilha, zal, overeenkomstig zijn naam (hoofdstuk 30:6), zijn volk richten, even goed als een van de stammen van Israël. 1)

1) Dan betekent "richten". Dan was de zoon van Bilha, de dienstmaagd van Rachel, en daarom minder geacht, dan de zonen van de vrije mensen. Maar o, omdat ook hij een zoon van Jakob was, daarom zou ook uit Dan voortkomen, wie aan het hoofd van Israël zou staan. En uit Dan kwam Simson voort, de meest gevierde onder de richters, die echter meer door slimheid heeft uitgemunt, dan door echte heldenmoed..

17. Waar hem de sterkte ontbreekt, om meester te worden, daar zal hij zich van list bedienen. Dan zal een slang zijn aan de weg, een adderslang naast het pad, die plotseling uit zijn schuilplaats tevoorschijn komt, bijtende de verzenen van het paard, zodat zijn rijder achterover valt.
1)

1) De zoon van de dienstmaagd bevond zich in een eigenaardige positie. Enigszins minder geacht dan de andere zonen uit Lea of Rachel, en zelf laag neerziende op de dienstbaren in zijn vaderhuis, was zijn toestand zulk een, die hem er toe aanzette, de voorzichtigheid van de slangen in beoefening te brengen. Daarom wordt list met een slang vergeleken, die door slimheid of list moet winnen, wat hij door kracht niet verkrijgen kan. Deze karaktertrek was ook Dan eigen. Simeon niet alleen bevestigt het, maar ook de geschiedenis die ons in Richteren. 18 wordt meegedeeld..

18. Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE! 1)

1) Er zij allereerst gevraagd, welke aangelegenheid de heilige man heeft in beroering gebracht, dat hij, na zijn aanspraak afgebroken te hebben, plotseling tot dit woord overgaat. Want, daar hij zo-even de komst van de Messias beloofde, zou een vermelding van heil en zaligheid geschikter geweest zijn. Ik nu geloof, dat hij, omdat hij, als door hogere bezieling, de welstand van zijn geslacht aan verschillende wisselingen ziet blootgesteld, ja, aan beroeringen onderworpen, die maar weinig van gehele ondergang verschilden, door kommer en vrees werd aangedaan. Want zijn vaderlijke toegenegenheid had hij niet uitgeschud, dat hij geen zorg voor zijn eigen bloed kon hebben. Daarom, de vele moeilijkheden, vele rampen, vele onheilen en de vele verliezen, die zijn zaad geheel als met ondergang dreigden, ziende, kon het niet anders, of hij leed hevig en werd op menselijke wijze ontroerd. Maar opdat hij, door de standvastigheid van het gemoed overwinnende, tegen alle navolgende beproevingen bestand zou zijn, wendde hij zich tot God, die beloofd had, dat Hij de bestuurder van dit volk zou zijn..

Het is ook mogelijk, dat Jakob, door de Geest voorziende hoeveel ondankbaarheid, trouweloosheid en goddeloosheid bij zijn nakomelingen in de toekomst zou gevonden worden, waardoor zij de gunst van God zouden verderven, tegen deze beproevingen geworsteld heeft..

De voorzichtigheid van de slangen is fijne list, u ter navolging gesteld, mits gevoegd bij de oprechtheid van de duif. En wee u, zo het bij u de slang alleen wordt. Want dan gaat die slang schuifelen en adders in uw hart broeden en haar boosheid, op het duivelse af, steekt dan uw leven. Het is, of Jakob dat stervend gevoeld heeft. Of waartoe anders na die schetsing van Dans karakter plotseling die uitroep: "Op Uw heil wacht ik, o Heere!" die bij alle andere stammen ontbreekt? Was het niet, alsof Jakob profetisch voelde: Hier vooral ligt gevaar! O God, als ook die boze kracht zich ontwikkelen gaat, wie zal dan Israël redden? En dat hij daarom bad: "Op Uw heil wacht ik, o Heere!" Want weet dit: Wordt Juda bij ontaarding Jood en dus trouweloos, aan Dan wacht erger. In Dan vaart de Duivel, en Dan zal verraad plegen..

Zo zullen ook wij de onderhouding van de kerk en haar verlossing uit alle stormen van de Heere hopen..

Niet zozeer met eigen toestand staat deze uitroep in verband, waarom dan niet uitgesproken aan het begin of aan het einde van deze toespraak, maar met de geschiedenis van Dan in het bijzonder en van Israël in het algemeen..

Ook de mening, dat Jakob met deze woorden een weinig zich heeft willen sterken, voor de volgende zegeningen, is te verwerpen..

Of Judas Iskarioth uit de stam van Dan is geweest, kan niet met volkomen zekerheid bevestigd worden. Wel is het opmerkelijk, dat onder de 144000 verzegelden in het boek van de Openbaringen, de stam van Dan niet gemeld wordt, maar o.i. hierom niet, omdat hij later met die van Juda is samengesmolten..

19. Aangaande Gad, Zilpa's oudste zoon, gelijk zijn naam (bende, afgeleid van een werkwoord, dat aanvallen betekent), aanduidt (hoofdstuk 30:11), een bende zal hem aanvallen; maar hij zal, uit zijn rust opgewekt, haar aanvallen in het einde. 1)

1) Jakob zinspeelt op de naam Gad. Zo was hij genoemd, omdat Jakob uit zijn moeder Lea een talrijke nakomelingschap had gewonnen. Nu meldt zijn vader, dat, ofschoon hij zijn naam aan het woord menigte ontleend heeft, echter het hem moeite zou kosten, om de grote drom van vijanden te rechter tijd te onderdrukken. En daarom voorspelt hij dit, opdat zijn nakomelingen, niet, op eigen krachten vertrouwende, hoogmoedig zouden zijn, maar zich zouden voorbereiden om de moeiten te dragen, waarmee de Heere hen wilde bezoeken en welke hij reeds besloten had over hen te brengen. Overigens om hen tot verdraagzaamheid te manen, wekt hij hen op en bemoedigt hen door de in een adem er bij gevoegde vertroosting, dat zij eindelijk van de onderdrukking bevrijd zouden worden en de overwinning zouden behalen over hun vijanden, door welke zij overwonnen en vernederd waren. Verder kan deze profetie tot geheel de Kerk gebracht worden, welke met slechts een dag wordt aangevallen, maar gedurig door nieuwe moeiten wordt getroffen, totdat tenslotte de Heere haar bevrijdt..

Gad behoorde tot de strijdbaarste mannen (1 Kronieken 5:18,26). Uit Gad koos David de kloeke helden (1Kron.12:8). Het waren de Gadieten, die de Ammonieten geheel ten onder wilden brengen en die vooraan in de strijd stonden, toen bij Merom de koningen van het noorden werden bestreden..

Gad verkreeg zijn gebied aan de overzijde van de Jordaan, en werd dikwijls benauwd door benden, maar hij drong ze overwinnend terug (1Kron.5:18; 12:3-15) In het bijzonder moet men hier denken aan de helden van het gebergte Gilead in de tijd van de Richteren, voornamelijk aan Jefta..

20. Van Aser, Zilpa's tweede zoon, wiens gebied in de laagten van de Karmel, aan de kusten van de Middellandse Zee tot de bergachtige streken van Sidon, zo kostelijke vruchten, koren, wijn en olie oplevert, zijn brood zal vetzijn, en hij zal koninklijke lekkernijen leveren; 1) niet slechts zal zijn land fruit en olie Jesaja 25:6) opleveren en hem brood geven, maar het zal ook koninklijke tafels kunnen bezorgen (1 Kon.5:11).

1) Aser's erfdeel in Israël was een van de beste gedeelten van het land Kanaän, beroemd wegens de tarwe en olie welke daar geteeld werden. Zijn naam betekent: geluk, welstand. Het vette van de aarde was hem toegevallen en vanuit zijn havens, dreef hij later een grote en winstgevende handel over de zeeën..

21. Nafthali, Bilha's tweede zoon (vs.16), is een losgelatene hinde; hij zal in zijn geliefd bergland, als een hinde, vrij en onafhankelijk zijn; hij geeft schone woorden; 1) de gave van dichtkunst en welsprekendheid zal hem bijzonder eigen zijn.

1) De geschiedenis van deze stam is ons te weinig bekend, dan dat wij in bijzonderheden zouden kunnen aanwijzen, hoe Nafthali de eigenlijke stam van dichters en redenaars was; toch kunnen wij op Debora en Barak wijzen, die, na de overwinning over Sisera, de

veldoverste van Jabin een zo liefelijk lied zongen (Richteren. 4-5); ten tweede daarop, dat op de grenzen aan Zebulon en Nafthali het eerst de prediking van het Evangelie door Christus weerklonk (Matth.4:13 vv.) en dat ook de eerste Apostelen uit dit land afstamden..

Blijkbaar had Lea, nadat Bilha met Dan haar eersteling had gebaard, nogmaals al haar kunst erop gezet, om Jakob uit Rachels tenten naar de hare te lokken. Bang, vreselijk bang moet die worsteling tussen de twee op elkaar jaloerse vrouwen geweest zijn, of eigenlijk van de drie. Van Rachel met Bilha samen tegen Lea, de moeder van de vier oudste zonen. En in die bange worsteling was het op de behendigheid van de hinde en op de lokkende macht van het boeiend lieve woord alleen gekomen. En Bilha, en door haar Rachel, had in die bittere, boze vrouwenstrijd overwonnen. Jakob was in Rachels tenten gebleven en Bilha ontving. En toen nu uit Bilha Jakobs zesde zoon was geboren, toen riep Rachel: Deze zal Nafthali heten, d.i. de afgeworstelde, want verschrikkelijk heeft mijn ziel om hem met Lea geworsteld..

22. a) Jozef, Rachels eerstgeboren zoon, is een vruchtbare tak; bestemd om te groeien een vruchtbare tak,
1) als een aan een fontein2) geplante boom (Psalm. 1:3); elk een van beide takken, Efraïm en Manasse, groeit welig voort, en loopt over de muur.3)

a) 1 Kronieken 5:1

1) In het Hebreeuws Ben-Phorath letterlijk, zoon van de vruchtboom..

2) Een vruchtbare tak aan een fontein." Een constant" beeld in de Heilige Schrift om vruchtbaarheid, welvaart en wel blijvende welvaart aan te duiden. (Ps1:3 Psalm. 37:35)

3) Duidelijk straalt in de woorden van dit vers de zinspeling door op de naam van Efraïm. Toen Efraïm geboren was, heeft Jozef gezegd: "God heeft mij doen groeien." Welnu, Jakob grijpt dit woord, die naam aan, om Jozef in de eerste plaats te zegenen met bloei en groei van zijn nakomelingschap..

De zegenwens over Jozef uitgesproken, kenmerkt de volle hartelijkheid vna het vaderlijk gevoel, bij het aanschouwen van een zoon, die de roem en de weldoener van zijn geslacht was. De oude man kan geen woorden, geen beelden vinden, rijk genoeg om dit overstromend gevoel uit te storten. Vandaar is in deze zegenspreuk zoveel afgebrokens en zoveel uitvoerigs, en tegelijk zoveel duisters, ontstaan uit de hoge opgewondenheid van de (heilige) verbeelding van de spreker. (v.d.PALM).

Zo vinden wij ook van dit vers zeer veel verschillende vertalingen. Die van Luther is: "Jozef zal groeien, hij zal groeien als aan een waterput; de dochters treden daarin in de regering", terwijl dit laatste bedoeld wordt in de zin van: "de steden en dorpen verheugen zich in een goede regering." De beste vertaling schijnt ons echter toe te zijn: "Jozef is de zoon van een vruchtboom, de zoon van een vruchtboom aan een bron; de dochters (spruiten, takken) gaan over de muur." Het is een beeld ontleend aan een welig groeiende wijnstok, die de muur of de "staak", zoals het woord ook vertaald kan worden, te boven groeit. Efraïm en Manasse

behoorden tot de talrijkste stammen, bezaten grote landen, en kwamen tot bijzondere macht en betekenis..

23. a) De schutters hebben hem wel bitterheid aangedaan, en beschoten, en hem gehaat 1) zijn broeders hebben hem zoeken te verderven en de naburige, als goede boogschutters bekende, Hagarenen, Itureeërs, Kedarenen en Syriërs zullen zijn nageslacht benauwen en in oorlogen wikkelen.

a) Genesis 50:20

1) In vs. 23 en 24 wordt volhardende dapperheid beloofd, en daarom heeft hij Jozef vergeleken met een schutter, die zegevierend uit de strijd tevoorschijn is getreden..

24. Maar zijn boog is in stijvigheid krachtig gebleven, 1) en de armen van zijn handen zijn gesterkt geworden door de handen van de Machtige van Jakob; 2) zijn broeders hebben hem, daar God met hem was, niet gedood, noch heeft Potifars vrouw hem doen vallen; de Heere heeft hem bewaard en gesterkt; zo zal ook in zijn nageslacht door die veelvuldige aanvallen de boog zijn vastheid niet verliezen, noch zullen de armen de kracht missen, om die boog te spannen; de Almachtige zal hen zegenen; daarvan is hij een herder, een steen van Israël. 3)

1) Dit betekent, dat hij met zijn boog in staat was, om zich tegenover zijn vijanden in tegenweer te stellen..

2) Wij hebben hier bij Jakob een heerlijk belijden van de belofte van het Verbond, van deze belofte: Ik ben uw God, en de God van uw nakomelingen en van de kinderen van uw nakomelingen. Als de "Machtige" had God zich aan Jakob geopenbaard; hij is ervan overtuigd, dat diezelfde God zich in diezelfde Almacht aan zijn zoon geopenbaard heeft, en zich aan zijn nakomelingschap openbaren zal. Waarlijk, wel is Jakob hier in waarheid Profeet..

3)"Daarvan is hij een herder, een steen van Israël." Alzo hebben onze Staten-Overzetters vertaald en tekenen aan: "God had Jozef beschikt tot een herder, om voedsel te beschikken aan de Egyptenaren en aan de andere volken, doch in het bijzonder aan Jakobs huis, om welke oorzaak hij ook een steen of rots van toevlucht genoemd wordt." Calvijn zegt: Ik breng het tot God terug, die het ambt van herder aan zijn knecht heeft geschonken, op de wijs als iemand door de mens gehuurd wordt, om zijn vee te weiden. Daarom, als hij zijn volk weidde, deed hij, als ware hij een bedienaar van de Goddelijke goedheid. Van Ronkel vertaalt: Daardoor is hij de herder, en een steen van Israël, en vat dan steen op in de zin van grondsteen. Anderen beschouwen het als een uitbreiding van het voorgaande, waarmee wij ons, in hoofdzaak, het liefst verenigen, zodat de vertaling moet zijn: Vandaar, n.l. van de Herder, van de (Rots) steen van Israël. Het woordje, vandaar, zou dan pleonastisch gebruikt zijn. Dit laatste behoeft evenwel niet, want heeft de patriarch dan willen zeggen, dat Jozefs handen zijn gesterkt worden, door de handen van de Machtige van Jakob, de Herder en de Rotssteen van Israël; het is echter niet onmogelijk, dat Jakob bij het uitspreken van het woordje, vandaar miacham, de handen naar boven heeft gericht. Niet onduidelijk zinspeelt Jakob, in vs.23 vv., op Jozefs

lotgevallen, op de haat van de broeders en de verleiding door Potifars vrouw, waardoor hij in zo diepe ellende gekomen is, maar waartegen hem ook de handen van de Almachtige gesterkt hadden. Dit is echter niet de eigenlijke inhoud van het gezegde, al gaf het Jakob aanleiding, om op die wijze te spreken; de voorspelling heeft betrekking op Jozefs toekomst en zijn nakomelingen. Zij hebben gelijke beproevingen en tegenstand, en vernedering te verduren; voortdurend zijn de pijlen van de tegenstanders op hen gericht; maar hun schijnbare onmacht wordt altijd weer tot overwinnende overmacht; want de Heer is hen met Zijn hulp nabij..

De dankbare herinnering aan Gods daden en het voorzeggen van de toekomst gaat nu over in werkelijke zegenbeden over Jozef..

25. Van uw vaders God, 1) van Hem, die uw vader geholpen heeft, die ook u zal helpen, en uw gehele nakomelingschap, en van de Almachtige, die u zal zegenen met zegeningen uit de hemel van boven, met regen en dauw en vruchtbare tijden, met zegeningen van de afgrond, die daaronder ligt, met zegeningen van de borsten, zodat zij vol zijn van melk, en van de baarmoeder, 2) zodat zij overvloedig voortbrenge, zowel bij uw vrouwen, als bij uw maagden en uw vee; van die God zij u zegen!

1) "Van uw Vaders God." Hoezeer wijst Jakob weer op het Verbond, en verzekert aan Jozef, dat alle die dingen hem zullen toevloeien, uit kracht van het Verbond, dat God in Abraham met diens nakomelingschap heeft opgericht..

2)Overvloeiende in dank, zweeft de geest van de stervende vader in hoogten en diepten, van de onheilige vlakte van Egypte naar de verheven en heilige bergen, tenslotte tot op de heuvels van de voorwereld en hij brengt hem van alle bloemen de krans onder zijn broeders. Niet tevreden met zijn liefste zoon het beste uit zijn leven gegeven te hebben (de sterke, die met hem geworsteld heeft (hoofdstuk 32), en die zijn steun geweest is, (hoofdstuk 28, vrgl.vs.24), legt hij ook Abrahams en Isaak’s zegen met woeker op Jozefs hoofd..

Met deze woorden wordt Jozef alle mogelijke overvloed en rijkdom beloofd. Zij doen denken aan de wensen door Izaak voor Ezau uitgesproken. De stam van Jozef is dan ook een machtige stam geworden; heeft zich in tweeën, of eigenlijk in drieën gesplitst; ja zelfs verdwijnen straks alle andere namen van Jakob’s zonen voor zoverre zij Jerobeam gehoorzamen, om plaats te maken voor de enkele naam, Efraïm..

26. De zegeningen van uw vader, die hij hiermee over u uitstort, gaan te boven de zegeningen van mijn voorvaderen, waarmee zij mij gezegend hebben (hoofdstuk 27:27), tot aan het einde l) van de eeuwige heuvels; die zegeningen zullen zich zo krachtig verheffen, als de toppen van de paradijsbergen verheven waren boven de aarde; die zegeningen zullen zijn op het hoofd van Jozef, en op de hoofdschedel van de Nazireër, van de afgezonderde
2) van zijn broeders, van hem, die uit het vaderlijk huis is uitgestoten en als Egypte’s tweede beheerser als een vorst daar in het midden van hen staat.

1) Zo hoog als de stout ten hemel oprijzende bergtop zich verheft boven de omliggende vlakte, zo hoog gaat ook de zegen van Jakob boven de zegeningen van zijn voorvaderen uit.

Het is hier een vergelijking, gelijk wij die ook, enigszins gewijzigd, elders aantreffen (Psalm. 103:11), waar de maat van de goedertierenheid van God gemeten wordt met de afstand van hemel en aarde. Hier zijn de hemelhoge, eeuwige bergen; wier wortelen door de zee omspoeld worden (Jona 2:6), en die, naar de voorstelling van de Bijbel, tegelijk met de wording van de aarde ontstonden en daarom eeuwig genoemd worden (Psalm. 90:2); hier zijn die bergen de maat van de zegeningen, die over Jozefs hoofd door diens vader werden uitgesproken. Indien gij de zegen van Izaak over Ezau vergelijkt met die van Jakob over Jozef, ziet gij de waarheid van de koene en dichterlijke uitspraak van de stervende Jakob onmiddellijk in..

In het Hebreeuws Ad-thaawath, tot aan de grenzen..

2) Jozef is Nazireeër (Deuteronomium. 33:16) in zijn persoonlijke wijding, zowel als in zijn geschiedkundige waarde..

De beide voornaamste gaven, die Jakob aan zijn zonen toedeelt, zijn: heerschappij door dappere moed, en rijkdom door vruchtbare grond; deze beide goederen zijn zó verdeeld, dat aan ieder van de beide hoofdstammen, Juda en Jozef, een volle maat daarvan gegeven wordt. Gelijk het nu bij de zonen van de dienstmaagden aanstonds bedoeld is, hen niet in het volle recht van stamhoofden te plaatsen, zo wordt dit ook, in de verdeling van de zegen, bij alle vier volgehouden. Zij zijn namelijk twee en twee, een zoon van Bilha en een zoon van Zilpa, bij elkaar geplaatst, en aan het een paar is de zegen van moed, aan het andere de zegen van rijkdom verleend..

Aan de in het begin zo verheven stam van Juda treedt nu de eveneens verheven dubbele stam, Efraïm en Manasse, ter zijde; zij worden bij elkaar geplaatst, gelijk overal, waar Levi, als een zelfstandige stam, meegerekend wordt..

Jozef wordt een Nazireeër onder de broeders genoemd, of omdat hij hun kroon was, wegens de algemene glorie, die van hem op allen afstraalde, of omdat hij wegens zijn waardigheid, waarin hij uitblonk, van allen zich onderscheidde..

27. Benjamin, Rachels jongste zoon, en tevens de jongste van alle zijn broeders, zal als een wolf verscheuren, overgegeven aan de lust naar strijd en buit; ‘s morgens zal hij roof eten, die hij reeds verkregen heeft, en ‘s avonds zal hij, gerust, dat hij de volgende dag weer nieuwe buit zal maken, die uitdelen. 1)

1) De Benjaminieten waren zeer strijdbaar, en hadden voornamelijk bijzondere boogschutters en slingeraars; menig dapper held kwam uit hen voort, bijv. de Richter Ehud, de koning Saul met zijn zoon, Jonathan. In de strijd, die wegens de misdaad te Gibea, door deze stam met alle overige stammen gevoerd werd, brachten zij twee nederlagen toe (Richteren. 19:20). Luther wijst hier op de apostel Paulus, die tot de stam van Benjamin behoorde (Filipp.3:5), en zegt: "De apostel Paulus heeft Stefanus verslonden als een wolf; daarna heeft hij de roof uitgedeeld over het gehele volk.".

Het komt mij voor, dat alleen de goedkeuring kan wegdragen, dat hier het karakter en de zeden van de gehele stam, die van de buit zou leven, beschreven wordt..

28. Al deze stammen van Israël zijn twaalf; en dat is het, wat hun vader tot hen sprak, als hij hen zegende; hij zegende hen, een ieder naar zijn bijzondere zegen.1)

1) In zijn zonen ziet Jakob de toekomstige stammen van Israël rondom zich geschaard. De Geest van de profetie wordt vaardig over hem. Voor zijn blik wordt de geschiedenis van hun toekomst onthuld. Nee meer, als erfgenaam van de belofte, wijst hij hun, ieder in het bijzonder, de plaats aan, die zij als leden van het uitverkoren geslacht staan in te nemen. Hij voorspelt niet slechts, hij beschikt evenzo over hetgeen hem door God is geschonken. Maar deze vrijheid staat niet gelijk met willekeur. De zegen van Jakob draagt geen magisch, maar een profetisch karakter. Wat de vorm van deze zegen aangaat, hij is in de hoogste mate dichterlijk. Het is daarbij opmerkelijk, dat de bijzondere aanwijzingen, daarin te vinden; in verband staan met de namen die zijn zonen dragen, de eigenaardigheden, die zij vertonen, en de natuurlijke gesteldheid van hun toekomstig grondgebied..

Hoewel Jakob over Ruben, Simeon en Levi zijn toorn heeft uitgesproken, hebben zij toch gedeeld in de zegeningen van het Verbond, hetwelk God, de Heere, ook over al de twaalf zonen van Jakob zou uitstrekken, omdat zij kinderen van het Verbond waren. Niet zonder reden is dit hoofdstuk de profetische landkaart van Palestina genoemd..

29. Daarna gebood hij hun, zijn laatste wens, die hij reeds aan Jozef had voorgelegd (hoofdstuk 47:29 vv.) nu aan allen bekend makende, en hij zei tot hen: Ik word verzameld tot mijn volk; begraaft mij bij mijn vaders, in de spelonk, die is in de akker van Efron, de Hethiet.

30. In de spelonk, a) welke is op de akker van Machpéla, die tegenover Mamre is, in het Land Kanaän, die Abraham met die akker gekocht heeft van Efron, de Hethiet, tot een erfbegraafplaats.

a) Genesis 23:9,6

31. Daar hebben zij a) Abraham begraven, en b) Sara, zijn vrouw, daar hebben zij c) Izak begraven, en
d) Rebekka zijn vrouw, en daar heb ik e) Lea begraven.
1)

a) Genesis 25:9 b) Genesis 23:19 c)Genesis 35:29 d) Genesis 30:30 e) Genesis 46:15

1) Er is niemand onder de vaderen van het Oude Testament, die wij zo, tot aan zijn laatste ademtocht vergezellen kunnen als Jakob. Wij zien hier, dat het oudtestamentische sterfbed omgeven is door helderheid en door vrede, terwijl de schrik voor de dood door de zekere hoop van de rust, welke voor het volk van God overblijft, verslonden is..

32. De akker en de spelonk, die daarin is, is gekocht van de zonen van Heth.

33. Als Jakob voleind had, aan zijn zonen bevelen te geven;
a) zo legde hij zijn voeten samen op het bed; tot hiertoe had hij overeind gezeten, met zijn voeten van het bed af, nu legde hij zich terneer, om te sterven, evenals iemand die zich neerlegt, om te slapen; en hij gaf de Geest, 1) en hij werd verzameld tot zijn volken. 2)

a) Hand. 7:15

1) In het Hebreeuws Wajigawa, gaf de geest, om aan te duiden, dat de grijze patriarch zonder enige doodstrijd of zonder smart van dit leven is gescheiden..

2) De laatste ogenblikken van Israëls Aartsvader worden zolang mogelijk door de geschiedschrijver vastgehouden; de lezer moet zien en voelen, hoe hij, overeenkomstig zijn vroomheid en grootheid, uit dit leven gaat..

Een hemels verschijnsel is het, wanneer, op het ogenblik van de hoogste verzwakking van het lichaam, het geloof zijn edelste Godskracht betoont; wanneer het alles overwinnend geduld, de heilige kalmte van de ziel, de ervaring van Gods bijstand, het ruim uitzicht op de eeuwigheid bewijzen, dat het geloof meer is dan uitwendige kennis, meer dan dode vorm, dat het een kracht van God is tot zaligheid. Hier is, bij het losmaken van de banden van het vlees, de glans van de toekomstige heerlijkheid, die uit het aangezicht van de stervende blinkt, de laatste straal van de ondergaande zon, die reeds in de andere wereld opgaat. Niet elk sterfbed is zo zacht, ook bij de godvruchtige niet, want de dood is niet alleen het begin van de overwinning, maar ook het einde van de strijd. Maar toch, voor ieder, die de Heere liefheeft, is de kracht van de dood overwonnen. Daarom, terwijl wij leven, laat ons leren te sterven! Jakob heeft ook, om zo te kunnen sterven, gedurende zijn leven vele tranen moeten wenen, hij moest van zichzelf en van de wereld afsterven, om voor God te leven. Dat is de enige weg. "Wie sterft eer hij sterft, sterft niet, als hij sterft.".

HOOFDSTUK 50.

JAKOB WORDT BEGRAVEN, JOZEF STERFT

I. Vs. 1-14. Jozef, nadat hij aan zijn smart over het sterven van zijn vader de vrije loop gelaten heeft, zorgt voor het balsemen van het lijk, volgens de gebruiken van Egypte. Ook de Egyptenaren bedrijven rouw over Jakob. Nadat die rouwtijd geëindigd is, vraagt Jozef verlof aan Farao, om zijn vader in Kanaän te begraven. Die begrafenis heeft plaats; de koninklijke hof- en de Egyptische staatsbeambten nemen daaraan deel; de zware rouw trekt de opmerkzaamheid van de Kanaänieten

1. Toen viel Jozef, 1) door droefheid overweldigd, op van zijn vaders aangezicht, en hij weende over hem, en kuste hem. (hoofdstuk 46:4).

1) Van al de zonen van Jakob had Jozef het meest verloren, omdat hij van kindsaf de vader het liefste geweest was, daarna 22 jaar hem gemist had en eindelijk, tot beloning van gelovig verbeiden, hem weer verkregen had. Terwijl hij, zolang Israël nog leefde "in zijn moeilijke toestand in Egypte, onder diens priesterlijke bescherming zich mocht voelen moet het hem thans, nu zich Jakobs ogen sloten te moe geweest zijn, alsof hij weer in vorige eenzaamheid teruggezet was, om met God alleen zich daardoor te worstelen.

2. En Jozef, om het lijk op de prachtigste wijze te verzorgen, en het, voor de verre weg naar de erfbegraafplaats te Hebron, behoorlijk te bewaren, gebood zijn knechten, de medicijn meesters, 1) diegenen onder zijn beambten, dit in de dienst van de artsen voorzagen, dat zij zijn vader balsemen zouden, 2) volgens de in Egypte gebruikelijke wijze; en de medicijnmeesters balsemden Israël, a) en wel zonder twijfel op de meest eervolle en kostbaarste van de drie daarbij gebruikelijke wijzen.

1) In Egypte had men voor iedere soort van ziekten een bijzondere geneesheer, zodat er bijzondere medicijnmeesters waren voor de ogen, het hoofd, de tanden, de maag enz. Later was er ook een bepaalde klasse van mensen, die voor het inbalsemen van lijken zorgden, en therapeuten heetten; hier verrichtten nog de gewone geneesmeesters dit werk.

2) De Egyptenaren geloofden, dat de ziel van de gestorvenen zolang om het lichaam zweefde, als dat nog behouden was; vervolgens moest zij door de lichamen van verschillende dieren, gedurende eeuwen of duizenden jaren, heen, om ten laatste weer met een menselijk lichaam bekleed te worden. Daarom zorgde men reeds in vroege tijden, dat de lijken van lieve afgestorvenen niet verteerden, maar zolang mogelijk bewaard bleven. Dit geschiedde door het inbalsemen. Nog heden zijn er in de Egyptische catacomben of bewaarplaatsen van doden, ontelbare gebalsemde lijken, die naar de gom, waarmee zij bestreken zijn, en die in het Perzisch mum genoemd wordt, mummies heten..

3) Er waren drie soorten van inbalsemen. De eerste en kostbaarste geschiedde aldus. Men trok door middel van een krom ijzer de hersenen uit het hoofd door de neus uit, en vulde de ledige plaats met specerijen; dan werd aan de linkerzijde van de buik met een scherpe steen een

opening gemaakt; om de ingewanden uit te halen; het inwendige werd met dadelwijn uitgespoeld, met mirre, cassia enz. gevuld, en dan de buik weer dicht genaaid. Vervolgens legde men het lichaam in nitrium of salpeter, en liet het zo enige weken, nooit langer dan 70 dagen, staan; hierna werd het gewassen, in byssus gewikkeld, met gom bestreken, en zo de bloedverwanten teruggegeven. Deze brachten het in een nauwe kist, die met hieroglyphen beschilderd was, en van sycomorenhout was vervaardigd, en plaatsten het zo in de begraafplaatsen (Herod. 2:86; Diod. Sic. 1, 91)

De ingewanden deed men in een kist en wierp die in de Nijl, daar de buik voor de zetel van de zonden, bijzonder van eet- en drinkzonden, werd gehouden.

3. En veertig dagen werden aan hem vervuld; want alzo werden vervuld de dagen van hen, die gebalsemd werden; en de Egyptenaars beweenden 1) hem zeventig dagen, van de dag van zijn dood af gerekend, dus nog 30 dagen na de balseming.

1) Wanneer in Egypte een koning stierf, droegen alle Egyptenaren rouw; zij scheurden hun klederen, sloten de tempels, brachten geen offeranden, noch hielden feesten. Dit duurde 72 dagen. Bijna gelijke eer bewees men hier aan Jakob, zeker op Farao’s bevel, die bij het gesprek met hem (hoofdstuk 47:7 vv.) wel een diepe indruk van de verheven persoonlijkheid van de grijze patriarch zal verkregen hebben, en die sedert de hervormingen van de staatsinrichting door Jozef (hoofdstuk 46:13 vv.)), voelde veel dank aan hem verschuldigd te zijn..

4. Toen nu de dagen van zijn bewenen over waren, zo sprak Jozef, die gedurende de rouwtijd het haar van hoofd en baard had laten groeien, en alzo niet persoonlijk voor de koning kon verschijnen (hoofdstuk 41:14), tothet huis van Farao, tot diens hofbeambten, zeggende: Indien ik nu genade gevonden heb in uw ogen, spreekt toch voor de oren van Farao, in mijn plaats, zeggende:

5. Mijn vader heeft, toen hij gevoelde, dat zijn einde naderde (hoofdstuk 47:29 vv.), mij doen zweren, zeggende: Zie ik sterf; in mijn graf, dat ik mij in het land Kanaän gegraven heb, 1) daar zult gij mij begraven! Nu dan laat mij toch naar Kanaän optrekken, dat ik mijn vader, overeenkomstig de aan hem gedane eed, begrave; dan zal ik terugkomen, en mijn ambt verder waarnemen; sta mij toe het lijk uit te voeren, en geef mij een korte tijd, om mijn kinderlijke plicht te volbrengen.

1) Waar Jozef hier meedeelt, dat Jakob hem gezegd heeft: "Zie, ik sterf; in mijn graf, dat ik mij in het land Kanaän gegraven heb," daar heeft Jakob niet iets gezegd, wat met de waarheid in strijd is. Want toch het Hebreeuwse woord duidt aan graven, in de zin van inrichten. Abraham heeft het graf of de grafspelonk gekocht, en Jakob heeft wellicht er iets aan veranderd, of deze nog beter als begraafplaats ingericht. Laten wij ook niet vergeten, dat Jakob hier spreekt als wettige erfgenaam en opvolger van Abraham. Gelijk wij dikwijls zeggen iets gedaan te hebben, wat toch eigenlijk onze vaderen hebben gedaan, en wij dit doen, omdat wij staan op de schouders van onze vaderen, alzo had ook Jakob het recht, om alzo te spreken, ook al had hij niets aan de spelonk laten veranderen..

6. En Farao zei, liet hem door zijn hofbeambten antwoorden: Trek op en begraaf uw vader, gelijk als hij u heeft doen zweren. 1)

1) Het valt in het oog, hoezeer de kracht van de eed in aanzien was bij de heidenen en ongelovigen. Want, ofschoon Farao niet gezworen had, acht hij het toch onrecht te zijn, dat een belofte, onder zijn regering door een ander gegeven, geschonden wordt. Doch tegenwoordig is de vrees voor God zo in de wereld verdwenen, dat de meesten het haast voor een onschuldige scherts houden, elkaar onder aanroeping van de naam van God te bedriegen..

7. En Jozef trok op, om zijn vader te begraven; en met hem trokken op al Farao's knechten, volgens bevel van de koning, namelijk: de oudsten van zijn huis, en al de oudsten van het land Egypte, de voornaamste, zowel van het hof als van de staatsbeambten.

8. Daartoe het gehele huis, de gehele hofstoet van Jozef, en zijn broeders, en het huis van zijn vader; alleen hun kleine kinderen, en hun schapen, en hun runderen lieten zij in het land Gosen, daar het hun voornemen niet was, om met hun gezin te vertrekken, maar zij na enige tijd weer naar Egypte wilden terugkeren.

9. En met hem trokken op, tot een bedekking voor de tocht door de woestijn, zowel wagens als ruiters; en het was tezamen een zeer zwaar leger.

Als een vreemdeling had Jakob Kanaän verlaten, als een koning wordt hij in datzelfde land begraven, omringd door de aanzienlijken van het toen machtigste volk van de aarde. De wagens en ruiters dienden, om hen te beschermen tegen de aanvallen van wilde horden..

10. Niet langs de kortste weg, die over Gaza door het gebied van de Filistijnen leidde, maar langs een omweg zochten zij nu Kanaän. Eerst trokken zij door de woestijn, vervolgens om de Dode zee en gingen langs de oostzijde van die zee in noordelijke richting verder. Toen zij nu aan de dorsvloer van Atad, het plein van de doornbos, (een dorsvloer die op het veld was aangelegd, en, wegens de vele daar groeiende doornen, Atad genoemd werd) kwamen, dat aan de overzijde, aan de oostelijke oever, van de Jordaan is, niet ver van het noordelijke einde van de Dode zee, zo hielden zij daar een grote en zeer zware rouwklage; en hij, Jozef met zijn gehele huis, maakte zijn vader een rouw van zeven dagen.

De Egyptenaren bleven hier op de grenzen van Kanaän achter, terwijl Jozef met zijn broeders straks de tocht vervolgen en het lijk van hun vader bijzetten in de grafspelonk.

11. Als de inwoners van het land, de Kanaänieten, die rouw zagen op het plein van de doornbos, zo zeiden zij tot elkaar: Dit is een zware rouw van de Egyptenaren over een dode; daarom noemde men (nog ten tijde, toen Mozes schreef, dus 2 of 300 daarna), haar naam Abel-Mizraïm, (klacht van de Egyptenaren), die, gelijk reeds opgemerkt is, aan het veer van de Jordaan is. 1)

1) Men heeft dus Jakob's lijk langs dezelfde weg in Kanaän gevoerd, langs welke later de kinderen van Israël in het land binnendrongen. Men koos die omweg, omdat men

moeilijkheden met de Filistijnen wilde vermijden, als ook, om door een uitbreiding aan de optocht grotere luister te verlenen. God vervulde ook hierdoor Zijn beloften aan Jakob (Genesis 46:4)

12. En zijn zonen deden hem, terwijl de Egyptenaren aan de andere oever achtergebleven waren, gelijk als hij hun geboden had. (hoofdstuk 49:29 vv.).

13. Want a) zijn zonen voerden hem in het land Kanaän, en begroeven hem in de spelonk van de akker van b) Machpéla, welke Abraham met de akker gekocht had tot een erfbegraafplaats van Efron, de Hethiet, tegenover Mamre.

a)Hand.7:15, 16 b) Genesis 23:16

14. Daarna keerde Jozef terug in Egypte, hij en zijn broeders, 1) en allen, die met hem opgetrokken waren, om zijn vader te begraven, nadat hij zijn vader begraven had. De aan de andere oever gebleven Egyptenaren sloten zich nu weer bij de leden van de familie aan, en leidden hen langs de vorige weg weer naar Egypte.

1) Zij keerden terug naar Egypte, niet alleen, omdat zij door de ogenblikkelijke omstandigheden daartoe gedwongen werden, maar omdat zij het juk, hetwelk door de hand van God op hun halzen was gelegd, niet mochten afschudden. Hoewel de Heere niet allen door een vrijwillige gehoorzaamheid aan zich verbonden hield, toch houdt Hij hun gemoederen door verborgen koorden zo vast, dat zij zich niet tot iets anders laten vervoeren..

II. Vs. 15-26. Na het terugkeren in Egypte, ontstaat er bezorgdheid bij Jozefs broeders, dat hij hen, nu zijn vader gestorven was, wegens hun vroegere misdaad zal straffen; hij stelt hen gerust; leeft nog vele jaren; ziet zijn geslacht zich uitbreiden; en bepaalt bij zijn dood, dat zijn lijk een roede naar Kanaän zal genomen worden, wanneer de Heere zijn volk zal uitleiden.

15. Toen Jozefs broeders zagen, dat hun vader dood was, zo zeiden zij tot elkaar: Misschien1) zal ons Jozef haten; en hij zal ons, nu onze vader niet meer als onze beschermer tussen ons en hem staat; gewis vergelden al het kwaad; dat wij hem aangedaan hebben. 2)

1) In het Hebreeuws Toe. Indien. De vertaling van: "Indien Jozef ons haten zal en vergelden al het kwaad, dat wij hem hebben aangedaan" is beter. Weggelaten is dan: "Wat zal ons dan geschieden"? Iets wat meer voorkomt. Jozefs broeders handelen niet alleen onredelijk, maar ook onbillijk. Hun argwaan is ongegrond. Zij vrezen de bloedwraak, in het Oosten op wrede wijze dikwijls uitgeoefend, en waardoor soms gehele geslachten werden uitgeroeid. Zo schrijven zij aan Jozef een Ezau’s gedachte toe. (Genesis 27:41)

2) Hier ziet gij welk een verschrikkelijk ongeluk de zonde en een kwaad geweten is; dat is een wond, die bijna niet te helen is. Wanneer de zonde voor de deur slaapt (hoofdstuk 4:7), dan acht men haar niet, en zij wordt altijd met nog gruwelijker zonden opgehoopt; men valt van de ene zonde in de andere. Maar wanneer zij opgewekt en levend gemaakt worden, dan worden velen zo ver gedreven, dat zij geheel wanhopig worden, of in het water springen of

zich ophangen, en zo sterven. Ja! zulk een dure artsenij en hulp behoort ertoe, opdat de wonde geheeld en de zonde weggenomen worde, namelijk de Godheid, die mens geworden is, en het bloed van de Zoon van God zelf..

16. Daarom ontboden zij 1) aan Jozef lieten zij tot hem spreken, wellicht door Benjamin, zeggende: Uw vader, die van zijn zijde ons alles vergeven heeft, heeft bevolen voor zijn dood, dat wij ook bij u vergeving zouden zoeken, zeggende:

1) Daar zij zichzelf schamen, vaardigen zij iemand af, die invloed bij Jozef had, om zijn hart geheel en al tot hen om te buigen..

17. Zo zult gij tot Jozef na mijn dood zeggen: Ei, vergeef
1) toch de overtreding van uw broeders; en hun zonde, want zij hebben u kwaad aangedaan; maar nu, laat zulk een voorspraak bij u gelden, en vergeef toch de overtredingen van de dienaren van de God van uw vader! 2) Gelijk wij één vader met u hadden, om wiens wil gij ons verschoond hebt, zo hebben wij thans, in dit vreemde land, één God met u, die wij dienen, de God van onze vader; vergeef ons dan om de wil van onze God. En Jozef weende, 3)als zij, door middel van hun afgevaardigde, alzo tot hem spraken. Hij weende van smart over hun wantrouwen, van aandoening over hun verootmoediging, en van medelijden met hun vrees.

1) Zij ontkennen niet, dat zij grotelijks hebben gezondigd; en zo weinig stellen zij door schuld verkleinend voor, dat zij, door de veelheid van de woorden, zichzelf veeleer nog bezwaren. Zij eisen dus niet dat hij hun vergiffenis schenkt, als was hun misdaad gering; maar om het vreselijke van de misdaad; komen zij eerst met het gezag van hun vader, vervolgens met de heilige naam van God. Deze belijdenis zou grote lof verdiend hebben, indien zij uit een zuivere bron was voortgekomen, en zonder omhaal van woorden en verdichtsels, om hun broeder te behagen, was uitgesproken..

2) "Van de God van uw vader." Zij noemen zich dienaars van de God van Jozefs vader, daar de God van Jakob zich ook op bijzondere wijze aan Jozef had geopenbaard, door hem en zijn zonen weer op te nemen in de schoot van het zaad van het Verbond. Zij wisten, dat Jozef Jakob’s God als zijn God vereerde en lief had..

Jozefs broeders vreesden de bloedwraak, die in het oosten zo wreed is, en niet zelden gehele geslachten en stammen uitroeit. Nu pleitten zij om vergeving, vooreerst door schuldbelijdenis; zij waren verbroken van hart; en ten tweede, omdat zij dienaren waren van de God van de vaderen. Zij waren dus bekeerd en medegelovigen van Jozef..

3) Men is doorgaans van mening, dat het een man niet wel staat, dat hij weent. De schrift keurt alle menselijke aandoening goed, en wil dat zij haar vrije loop hebben. Abraham beweende zijn dode. Ook David weende meermalen. Zelfs de Heere, staande aan het graf van Lazarus, weende, ofschoon Hij aanstonds de gestorvene zou opwekken. Jozef was een rechte wener. Toen hij verkocht werd, zal hij ook wel geweend hebben uit de benauwdheid van zijn ziel, toen hij zijn broeders om genade bad, maar zij niet hoorden. Wat zal hij niet geweend hebben in Egypte, hij, een zeventienjarige jongeman, weggevoerd als een koopwaar,

verwijderd van het ouderlijk huis, in een ver vreemd land in dienstbaarheid, ja in slavernij! Toen hij zijn broeders terugzag, weende hij wederom, en toen hij zich aan zijn broeders te kennen gaf, weende hij niet minder en wel zo overluid, dat de Egyptenaren het hoorden. Geen Bijbelheilige wordt zo dikwijls wenende voorgesteld als Jozef. Zulk een gevoelig hart had hij bij al zijn hoogheid!.

Jozef weende en hij schaamde zich voor zijn tranen niet, ook niet aan het hof, waar het wenen zo licht verleerd wordt. O, men zorg toch dat het hart niet hard worde, maar teder blijve in al de omstandigheden van het leven! Teder, niet week..

Dit is nu de vierde maal, dat er in Gods woord van Jozefs wenen gewag wordt gemaakt: eerst, als hij de broeders elkaar onderling hoorde beschuldigen (Genesis 42:24); later, toen hij zich aan hen bekend maakte (Genesis 45:2); toen hij met hen aan het sterfbed van zijn vader stond (Genesis 50:1); en nu, nu zij in diens naam hem om vergeving lieten vragen (Genesis 50:17). Jozef was een man, zo week van gemoed, dat de tranen spoedig bij hem opkwamen; maar ook zo groot van hart, dat hij zich voor die tranen niet schaamde. Ja, Jozef was een man, zo teder maar ook zo edel van ziel, dat hij, waar het nodig was, bovenal tranen tot tekenen en tolken van zijn liefde en genegenheid had en dan ook maakte. Een enkele stille traan zegt menigmaal meer dan duizend woorden van beklag of dank. Zo was het ook als "Jezus weende." O, het doet soms zo goed, als men in droefheid of ter verzoening onze hand heeft gegrepen en dan maar geen woord spreekt, maar in stilte met ons schreit..

18. Daarna kwamen ook zijn broeders zelf, als zij gehoord hadden, hoe bewogen hun broeder geworden was, en vielen voor hem neer, en zeiden: Zie wij zijn u tot knechten! 1) wij hebben het verdiend, dat gij ons, die u eens verkochten, tot slaven maakt; maar laat genade gaan voor recht.

1) Het wilde, ontaarde hart van de zonen van Jakob is thans geheel verbroken en verschijnt in de schone gedaante van boete en van geloof..

Nu zij horen, dat Jozef weent en daarom in een zachtmoedige stemming verkeert, gaan zij zelf tot hem, opdat alle mogelijke gedachte aan wraakneming bij hem verdwijnen moge. Hoe weinig kennen zij Jozef nog!.

19. En Jozef zei tot hen: Vrees niet, want ben ik in de plaats van God? 1) God alleen komt het toe te oordelen.

1) Sommigen menen, dat hij met deze woorden de eerbewijzing, van hen ontvangen, heeft afgewezen, alsof hij wilde zeggen, dat deze aan hem bij vergissing werd gegeven, daar aan niemand dan aan God zij zulks verschuldigd waren. Maar dit heeft geen zin, omdat hij dikwijls toegelaten heeft, dat men hem, op deze wijze, eer toebracht en hij wist, dat zijn broeders er ver vandaan waren, om de eer, die God toekomt, op een sterfelijk mens over te brengen. Niet meer verwerft een andere uitlegging mijn goedkeuring, dat hij nl. ontkend had straf te mogen opleggen, omdat hij God niet was. Want daarom had hij zich zeker niet onthouden, om de belediging niet met gelijk te vergelden, omdat hij hoopte, dat God zijn

wreker zou zijn. Een derde gevoelen brengt men bij, dat Jozef daarmee antwoordt, dat deze gehele zaak volgens Gods plan en niet volgens zijn plan heeft plaats gehad; hetwelk ik, ofschoon ik het met geheel verwerp, daar het de waarheid nabij komt, niet echter voor het ware omhelst. Het Partikel Thagath betekent nu een voor, in de plaats van, en dan weer, onder. Daarom, indien het vraagteken niet in de weg stond, zou gemakkelijk vertaald kunnen worden: "Daar ik onder God sta", en dan zou de zin aldus zijn: "Vreest niet, daar ik onder God sta," zodat Jozef hen vermaant, dat, daar hij aan het gezag van God onderworpen is, niet heeft voor te gaan, maar te volgen. Maar omdat de h ervoor gevoegd is, het teken, hetwelk een vraag aanduidt, kan het niet anders uitgelegd worden, dan dat het niet hem zou voegen om als een sterfelijk mens er toe bij te dragen, om de plannen van God te verhinderen..

20. Gij wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht; doch God heeft dat ten goede gedacht. 1) Wat gij deed tot mijn vernedering en smart, heeft God mij ten zegen doen worden, en dit om de wil van anderen; opdat Hij deed, gelijk het op deze dag is, en u als zijn werktuigen bezigde, om gedurende deze honger een groot volk in het leven te houden. (hoofdstuk 45:5-8).

1) Dat was zeker in de dagen van nood voor Jozef, de toevlucht van zijn ziel geweest en bij kennelijke blijken van Gods zorgende leiding: zijn blijdschap en sterkte. Dat vervult bij terugzicht op de afgelegde weg hem het hart met gedachten van bewondering en aanbidding van Gods grootheid en barmhartigheid en het stemt zijn ziel des te meer met zachtmoedige gezindheid jegens zijn kwaaddoeners. Niet zonder reden dit laatste. Behalve de veranderde gezindheden onder die broeders, bleek hem uit de gangen van de Allerhoogste, hoe lankmoedig, hoe goedertieren hun God was geweest, hoe ook uit die bestellingen van God hem het goede was toegekomen. Nee, dit had hij hun niet te danken. De doorn had geen vijgen gedragen en de distel geen wijndruiven maar de Hoge en Verhevene had over het kwade gewaakt en genadig het goede gewrocht.

God regeert. Ik sta opgetogen, wanneer ik de wondere schakel van de gebeurtenissen, waardoor God zo meermaals Zijn doel bewerkte, Zijn belofte vervulde, aandachtig gadesla. Zijn er zo vele duistere wegen, waarin de proeven van de wijsheid in sombere schaduw zich verschuilen, zo baant de wijze Wereldbeheerser de weg om, bij gelegenheid van voorafgaande donkerheid, de ontdekkingen van de hoogste wijsheid, wanneer zij komen, aangenamer, overtuigender, verrassender te maken. Niemand ziet het uurwerk van binnen; wij zien slechts enige aanwijzingen, die op de buitenkant geschieden. Nooit had Jozefs hart, bij het voeren van dat woord tot zijn broeders: "Gij wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht,’ doch God heeft dat ten goede gedacht"; nooit had Jozefs hart zo gebloed; nimmer waren hem zoveel tranen afgebiggeld; nimmer had hij die verrukkingen gevoeld, dat knielen, dat smelten voor God, dat wenend terugzien op Dothan, kuil, slavenstand, gevangenis....., indien Gods weg, met hem gehouden, minder vreemd, minder duister, en in vertoning minder strijdig geweest ware..

Ook hier blijkt het, dat Jozef een goed inzicht had in de waarheid, dat Gods Raad bestaan zal, dat de dus genoemde daden uit vrije wil die Raad niet kunnen keren, dat de mens moet meewerken, maar dat ook de mens voor al het zondige en schuldige, hetwelk hij verricht, verantwoordelijk blijft..

21. Nu dan, vreest niet, 1) alsof ik mij nog zou wreken, nadat God alles welgemaakt heeft. Integendeel: Ik zal u en uw kleine kinderen onderhouden. Zo troostte hij hen en sprak naar hun hart. 2)

1) Ook bij ons is het geen verkeerdheid, wanneer ons nog altijd de zonde smart, ook nadat God Zijn Zoon in ons geopenbaard heeft, en de Heiland, als het Lam Gods, dat onze zonden draagt, als onze Middelaar en Voorspraak ons bekend geworden is; wanneer niet alleen ons dagelijks verzuimen en onze ontrouw, maar ook de herinnering aan vroegere banden ons voor hem neder buigt en in tijden van nood en droefheid, nadat wij de vrede en het kindschap van God reeds lang gesmaakt hebben, wij nog opnieuw over de staat van onze genade en de redding van onze zielen bevreesd worden. Het is ons toch niet zonder reden aanbevolen dagelijks te bidden: "Vergeef ons onze schulden"; het eenmaal verkregen geloofsvertrouwen, de eens ontvangen verzekering van de vergeving van onze zonden, zou makkelijk tot slaperigheid en zorgeloosheid worden, zo niet een voortdurend smartgevoel over onze zonden ons in gemeenschap met de Heiland hield. En, gelijk de broeders van Jozef juist daardoor, dat het hun bang werd, en zij opnieuw hun hoofdzonde openlijk aan hem bekenden, hem des te nader kwamen, zo zal ook de van tijd tot tijd ontwakende vrees over de zwaarste zonde van ons voorbijgegane leven ons Hem meer nabij brengen, die al onze zonden op Zich genomen heeft, en die nu de macht ontvangen heeft, om allen zalig te maken, die door Hem tot God gaan..

2) Ons vergiffenis schenken aan de naaste hangt onmiddellijk samen met ons vergiffenis ontvangen van God, omdat niemand gevoel kan hebben, dat God hem vergeven heeft, dan als hij zelf vergeeft. Zeker, het is zeer moeilijk te vergeven, en misschien is het minder moeilijk op de brandstapel, dan in het dagelijks leven. Doch ook hier is Christus ons hoogste voorbeeld. Stefanus vergaf in het gezicht van de geopende hemel, Christus in het gezicht van de gesloten hemel; Stefanus aan het einde van zijn folteringen, Christus aan het begin ervan. Jozef vergaf zijn broeders, toen zij er hem om vroegen, Jezus, voordat iemand Hem vroeg, ja, toen zij nog bezig waren; Hem te folteren en te doden. Zo lijken alle heiligen op Christus, maar niemand is met Christus te vergelijken..

In de zin van: Hij bracht hen tot kalmte en rust door zijn hartelijke toespraak..

22. Jozef dan woonde, na de terugkomst van zijn vader begrafenis (vs.14), in Egypte, hij en het huis van zijn vader, nog 54 jaar lang; en Jozef leefde, evenals later Jozua Jozua 24:29) honderd en tien jaar; van 2259 tot 2369 na de wereldschepping.

23. En Jozef zag van Efraïm, kinderen van het derde gelid, achterkleinkinderen van deze gezegende zoon (hoofdstuk. 49:19), daarom achter-achterkleinkinderen van hemzelf; ook werden de zonen a) van Machir (verkocht, de zoon Manasse, op Jozefs knieën geboren, 1) zodat de oud- en overgrootvader hen nog op zijn schoot kon nemen en liefkozen.

a) Numeri. 32:39

1) Om het voorrecht van een zegen recht te waarderen, moet men er ook recht van genieten; en dat deed Jozef door zijn klein- en achterkleinkinderen op zijn knieën te doen rijden, om zo, met hen kind geworden, met hen te spelen en te dartelen. Zo vatten de meesten, evenals in Genesis 30:3, hier de uitdrukking "op iemands knieën geboren worden" op. Het kon ook zijn dat daardoor moet aangeduid worden, dat Jozef het kroost opvoedde en verzorgde, welke taak anders van de moeder is toevertrouwd, maar die misschien door Jozef is behartigd, opdat hij er zich van verzekeren mocht, dat al de zijn in de voorvaderlijke godsdienst werden opgeleid..

24. En Jozef, toen hij voelde, dat zijn einde naderde, zei tot zijn broeders: 1) Ik sterf; maar God zal u gewis bezoeken na uw lijden, dat gij lijden zult in dit land, gelijk Hij gesproken heeft, en hij zal u doen optrekken uit dit land, in het land hetwelk Hij Abraham, Izaak en Jakob gezworen heeft.2)

a)Hebr.11:22

1) Of Jozef als de eerste of als de laatste van de broeders is gestorven, of een gedeelte hem overleefd heeft, is onzeker. Hier omvat Mozes onder de naam van broeders niet alleen eigen broeders, maar ook andere bloedverwanten. Ik houd het ervoor, dat eigenlijk eerstgeborenen uit ieder gezin op zijn bevel zijn geroepen, van wie het gehele volk, omtrent deze zaak, zekerheid heeft ontvangen. Ofschoon men nu kan aannemen, dat ook de andere Patriarchen hetzelfde hebben bevolen, daar alle beenderen gelijk naar het land Kanaän zijn overgebracht, wordt van Jozef alleen, om twee oorzaken, opzettelijk melding gemaakt. Want, omdat wegens zijn hoge autoriteit aller ogen op hem gericht waren, moest hij zelf hen voorgaan en zorgvuldig erop passen, dat de glans van zijn waardigheid voor niemand een hindernis was. Ten tweede was het van zeer groot gewicht, dat het bij het gehele volk bekend was, dat hij, die in het rijk van Egypte de tweede was, na zo grote eer ontvangen te hebben, tevreden was met zijn plaats, om slechts erfgenaam te zijn van bloot een belofte..

2) Tegenover het vergankelijke van de aarde stelt Jozef hier zo duidelijk mogelijk de onkreukbare trouw van God. Jozef was een tijd lang in de hand van God beschermer en redder van het uitverkoren geslacht geweest, maar ook als hij wegviel, zou God toch tonen, dat Hij de waarmaker is van Zijn woord en belofte..

25. En Jozef, die in het geloof zo zeker wist, dat Israël slechts voor een tijd in Egypte woonde, en naar Kanaän terugkeren zou, deed de zonen van Israël zweren, zeggende: God zal u gewis bezoeken, 1) zo zult gij mijn beenderen van hier opvoeren, opdat ook ik deel aan het land van de belofte hebbe!

1)"Bezoeken" in de zin van "gedenken."

26. En Jozef stierf, honderd en tien jaar oud zijnde. En zij balsemden hem (zie Ge 50.3) en men legde hem in een kist, een kist van Sycomorenhout. Dit was van bijzonder gewicht, daar een stenen Sarcofaag bij later vervoer ongeschikt zou geweest zijn. Deze werd niet, als bij Jakob, aanstonds weggevoerd; zij behielden die nog in Egypte, totdat zij die, 144 jaar later, meenamen (Exodus. 13:9), en op het veld bij Sichem bestelden. 1) Jozua 24:22).

1) Men spreekt van ziekte en dood: ook ik ga sterven, wellicht dan, als ik er het minst op reken. Dit bedroeft mij. De gedachte grijpt mij aan. Waarom vrees ik de dood? Heeft de genade mijn zonden niet allen weggenomen, en is de hemel niet mijn zeker erfdeel? Toch blijf ik vrezen, en verdraag de doodsgedachte enkel uit de verte; zodra ik de dood nabij waan, schud ik de gedachte af. Ik wend mijn gezin, mijn zaken voor; het schijnt mij toe, als zou ik gemakkelijker heengaan, indien mijn zaken geregeld werden, maar heb ik inderdaad geen andere zorg, dan mijn huis te bereiden, voordat ik sterf? Is de vrees met veeleer ongeloof, gehechtheid aan het aardse. wereldse, zondige leven? Zou ik waarlijk wensen heen te gaan, indien mijn goed groter, mijn gezin verzorgd was, indien mijn zaken in orde waren? Integendeel, juist dan zou ik het heengaan betreuren, omdat het leven mij zoeter was geworden; ik zou de vijftien jaar levensverlenging van Hizkia vragen, en de reden en, waarmee ik de vraag zou aandringen, ontbraken mij gewis niet; ik vrees in de eerste plaats het lijden, maar het meest de dood. Ik vrees Uw toorn niet; ik ben zeker van vergeving, en met de zekerheid van mijn zaligheid vrees ik toch te sterven. Ik geloof aan de hemel en vrees de toekomst. Hoe tegenstrijdig, ik kan mij dit niet verklaren, maar Heere! Gij kunt het raadsel oplossen door het geloof te versterken. Geef mij geloof, onvoorwaardelijk vertrouwen op U, die mij het leven en de adem gegeven hebt. Gij kunt het doen. Gij deed het; ik heb bij ogenblikken dat volkomen vertrouwen gekend; ik was bij ogenblikken los van de aarde; mij dunkt, in die tijd zou ik blij tot Christus hebben kunnen gaan. Och, hergeef mij die gelukkige zieletoestand, en mocht ik met kalme blijdschap in de heiligmaking mijn overgang van de aarde naar de hemel verwachten.

De dood is, ja, een ontzettende zaak, die sloop van mijn hut, die scheuring van de nauwe band, die koning van de verschrikking! Sterven! Vreemde, nooit door mij beproefde gebeurtenis! Maar, o mijn ziel! Is hij niet een Ahimaäz, een boodschapper van goede tijding, een engel van Petrus, die de boeien slaakt, een Noach’s duivel, die met de palmtak van de overwinning aan komt vliegen, en de verordende weg, die uw Verlosser, uw liefhebbende Verlosser, inslaat, met onbegrensde wijsheid inslaat, om u van de zonde te verlossen? Zijn bestelling maakt de dood tot een hemelpoort, tot een doorgang in het eeuwige leven. Hij houdt die weg om redenen, tot bereiking van einden, en tot toediening van onderwijzingen, die in de eeuw van de ontwikkeling duidelijk zijn zullen; dus zal ik ook in dit opzicht tot die bestelling, die de gelovigen sterven doet, en mij een zal doen sterven, eenmaal uitroepen, en ik doe het nu bij voorraad: "God heeft alles welgedaan!"

Zo eindigt het geheel met doodkisten; rouwklachten en begrafenissen, en met de blik in de toekomst. De tijd van de belofte was voorbij; er volgt nu een zwijgen van 104 jaar, waarin de tijd, evenals de stroom van de Nijl, zonder geschiedenis voortvloeit, totdat uit het riet van die stroom een biezen kistje met een wenend knaapje wordt opgeheven. Daarmee begint de tijd van de wet.

De gewichtigste tijdpunten in het leven van de Patriarchen zijn:

na de schepping. voor Christus
Abrahams uittocht uit Haran.... 2083 1917
Ismaëls geboorte.....2094 1906

Instelling van de besnijdenis...2107 1893
Isaak's geboorte..... 2108 1892
Sara's dood.....2145 1855
Isaak's huwelijk..... 2148 1852
Geboorte van Ezau en Jakob.... 2168 1832
Abrahams dood..... 2183 1817
Jakob's vlucht naar Mesopotamië 2245 1755
Ismaëls dood..... 2231 1769
Jozefs geboorte..... 2259 1741
Jakob's terugkeer na 20 jaar.... 2265 1735
Jozef wordt verkocht..... 2276 1724
Izaak sterft.....2288 1712
Jozefs verhoging.....2289 1711
Verhuizing naar Egypte.....2298 1702
Jakob sterft..... 2315 1685
Jozef sterft..... 2369 1631

SLOTWOORD

Dat werkelijk Mozes, zoals het opschrift aangeeft, de schrijver van het boek is, lijdt geen twijfel. Hij, in wie het rijp geworden einde van een periode van de geschiedenis met het scheppend begin van de andere vermengd is, hij in wie een lang verleden zijn toppunt bereikt heeft en een ver reikende toekomst zijn wortel heeft; hij was ook alleen in staat, het boek der beginselen te schrijven; alleen hij, met wie de verdere openbaring, die God door hem, de grootste van alle profeten van het Oude Testament gegeven heeft, in een zo nauwe, organische samenhang staat. Het boek verraadt ook duidelijk, dat het zijn werk is, daar het door grootse volvoering van een zorgvuldig berekend plan, door geestvolle en toch eenvoudige voorstelling, door beheersing van de stof, door nauwkeurige bekendheid zelfs met toestanden uit vreemde landen zich onderscheidt. Daarin erkennen wij zo geheel de in alle wijsheid van de Egyptenaren onderwezen man, de kinderlijke naïeve herder van Midian, de machtige leidsman van een volk van honderdduizenden, de door Gods Geest verlichte Middelaar van het Oude Verbond. Maar, wanneer en op welke wijze heeft hij het boek geschreven? -Waarschijnlijk vatte Mozes van de tijd af, toen Israël tot straf voor zijn hardnekkigheid tot een veertig jaren omzwerven in de woestijn veroordeeld was (Numeri. 14:20 vv.), nadat hij reeds verschillende gewichtige gebeurtenissen en enige wetten op Goddelijk bevel had moeten optekenen (Exodus. 17:14 24:4 vv. 34:27 Numeri. 33:2), gedrongen door de Heilige Geest, het voornemen op, om een volledig wetboek en een volledige geschiedenis van zijn volk te schrijven (de Thora). De veertig jaren gaven hem de nodige tijd. Hij maakte gebruik van de, bij de vroegtijdige bekendheid van de schrijfkunst, die Israël in Egypte verkregen had, en wellicht vroeger al bezeten had, reeds voorhandene oorkonden; hij vond daarin, zowel zorgvuldig aangelegde geslachtsregisters, als ook een voortgaande samenstelling van de door het geslacht van de vromen bewaarde en door de vaderen verder aangevulde (zie hoofdstuk. 5.32 Aanm. zie Ex 5.32) heilige overlevering. Zich ten nutte makende, wat hem verder door mondelinge overlevering bekend was, en onder voortdurende leiding en bewaring van de, in bijzondere mate, op hem rustende Geest van

God, vervaardigde hij zijn eerste boek, dat hij als een soort van inleiding vooraan plaatste; toen hij, aan het einde van zijn loopbaan, ook de overige boeken geëindigd, en, nog kort voor zijn dood, de laatste hand daaraan gelegd had..

Het is zeer juist, wanneer de geleerden over twee bronnen spreken, die duidelijk in het eerste boek van Mozes te onderscheiden zijn, en de ene het grondschrift, de andere het aanvullings-geschrift noemen; maar niemand anders, dan Mozes zelf, is de aanvuller, hij, aan wie de naam "Jehova" zo uitdrukkelijk geopenbaard was (Exodus. 3:13 vv.), en die daarom bij bearbeiding van het grondschrift deze naam overal kon gebruiken, waar hij die naar zijn bijzondere betekenis (Genesis 2:6 Aanm. zie Genesis 2.6) voor juister erkende dan de oorspronkelijk gebruikte naam: Elohiem (God) (Exodus. 6:3. "Het grondschrift vertoond zich als het eenvoudig, liefelijk gewas, dat uit de dood van de geslachten vóór Abraham, en uit het leven van de zich vandaar af vormende heilige familie als vanzelf opkwam, natuurlijk en door de feiten zelf ontwikkeld, daarom nog zonder bepaald doel en in meer algemene voorstelling; de aanvulling daarentegen, die zich van deze algemene voorstelling meester heeft gemaakt, en haar een nieuw leven heeft gegeven, ziet van een bepaald standpunt, van een hoogte van kennis en geloof, waarop de vaderen nog niet stonden, in de feiten van het verleden terug, en ziet daar, in het licht van de Geest, die van boven is, veel, wat tevoren geweest was. Het grondschrift, terwijl het met het ontstaan het vergaan aaneenknoopt, is vooral genealogisch, de aanvulling daarentegen veel meer bepaald religieus-ethisch: het eerste is het lichaam, deze brengt in dit lichaam, naar haar alles beheersende en, op de resultaten lettende, ethische gezichtspunten, geest en leven.

Als wij het eerste bijbelboek met een oplettend oog beschouwen, blijkt het, dat het, ofschoon door Mozes in zijn geheel tezamen gebracht, echter uit onderscheidene afzonderlijke stukken is samengesteld, die reeds vroeger op zichzelf bestonden, en tot Mozes van de vaderen zijn gekomen, zoals dit door de beroemde Vitringa (Observat. Sacrae) zeer duidelijk is aangewezen. Men heeft van deze opmerking, in onze laatste tijd, een schromelijk misbruik gemaakt, om de ware, Goddelijke oorsprong van die oude verhalen twijfelachtig te maken, en alles tot bloot menselijke en mythologische verhalen te vernederen; daarvoor is niet de minste reden, nooit was dat het oogmerk van genoemde geleerde. Alles hangt hier in één onverbrekelijke schakel tezamen, waarvan niet het minste deel kan worden gemist, zonder het geheel van alle waarde en kracht te beroven, maar ook de waarheid van het geheel bevestigt onweersprekelijk dit van elk bijzonder gedeelte.

Tegenover de afbrekende kritiek kan op goede en voldoende gronden, zowel de echtheid als de geloofwaardigheid van dit eerste boek van Mozes, gestaafd worden. Wie niet met vluchtige blik, maar nauwkeurig, dit boek leest en herleest, zal tot de slotsom moeten komen, dat het van één hand is, door één persoon geschreven, die wel bronnen heeft gebruikt, die wel alles van tevoren naarstig heeft onderzocht, maar daardoor ook juist de man was, om onder en door de leiding van de Heilige Geest, Die in de waarheid leidt, wat hij wist, wat hem geopenbaard was, op schrift te brengen. Bij nauwkeurig onderzoek blijkt het, dat Mozes niet alleen de schrijver kan zijn, maar ook geweest moet zijn; door inspiratie van de Heilige Geest, en door zijn kennis van kunsten en wetenschappen, straks geheiligd door een veertigjarig vertoeven in de woestijn, juist de man kon zijn, om de oudste geschiedenis van de mensheid,

tot op zijn tijd, te boek te stellen. Alles verraadt de man, die volleerd in de gave van de geschiedschrijvers, dit boek naar een bepaald plan en volgens een tevoren opgemaakt bestek, heeft geschreven. Men heeft interpolaties, bijvoegingen van latere overschrijvers, aangenomen, ook van gelovige zijde, maar wanneer men bedenkt, dat Mozes niet alleen geleerde was, maar ook Profeet, ja, als het ware de grootste van alle Profeten, dan behoeft men niet te stellen, dat, o.a. de vermeldingen van koningen van Edom, "eer een koning regeerde over de kinderen van Israël" (Genesis 36.31 een interpolatie, een bijvoeging van een latere overschrijver is. Het verschilt zo veel, of men tegenover dit boek gaat zitten om het te ontleden, als een product van menselijke kennis en geleerdheid, dan wanneer men het aanmerkt als een Boek, geschreven door een man van God, die door de Heilige Geest werd gedreven, en daarom niet alleen voor feiten was gevrijwaard, maar ook, waar het de toekomst gold, een profetische blik in die toekomst had. De afbrekende kritiek heeft voor dit laatste geen gezicht, evenmin, zoals wij later zullen zien, als voor het feit, dat, waar er verschil schijnt te bestaan tussen wetten, die op dezelfde zaak betrekking hebben, Mozes gerekend heeft met de eigenaardige behoeften en toestanden. Wij voor ons zijn door de behandeling van dit eerste boek van Mozes in het geloof bevestigd, dat het in zijn geheel, zoals het daar ligt, van Mozaïsche redactie is, en tevens een boek, waarin, door Gods genade, ons de oudste geschiedenis wordt meegedeeld van het menselijk geslacht en van het oude Bondsvolk Israël..

Al de hedendaagse ontdekkingen en vorderingen in kunsten en wetenschappen hebben slechts gediend, om de waarheid van de door Mozes verhaalde gebeurtenissen te bevestigen. -Zonder deze geschiedenis zouden wij in het duister verkeren, niets wetende van de wording van de wereld, de oorsprong van de zonde, de eerste geschiedenis van het mensdom. Nu kan een kind op de eerste bladzijden van Genesis meer daarvan weten, dan de geleerdste wijsgeren zonder dit boek daarvan in vierduizend jaren geweten hebben. Gij hebt vóór u de oudste en meest echte geschiedenis van de wereld: een geschiedenis die de eerste geschreven openbaring van God aan de mensen bevat; de openbaring van Zijn bestaan, van Zijn macht, wijsheid en goedheid, die voor u en voor al wat mens heet, van zo groot belang is. Hoeveel zijt gij Hem dan verschuldigd voor die ontdekking, die Hij alleen u geven kon, en daarvoor, dat Hij u liet merken, wat gij aan Zijn wijsheid en barmhartigheid verschuldigd zijt. God heeft u gemaakt, zowel als het hele heelal; Hij bestuurt uw lot, zoals dat van allen, met Goddelijke wijsheid en liefde: wie God veracht, wordt verdelgd; wie God bemint, wordt gezegend en opgenomen in Zijn heerlijkheid. Ziet daar de grote lessen van dit eerste bijbelboek!.

EXODUS

HOOFDSTUK I

2. Ruben, Simeon, Levi en Juda, de vier oudste zonen van Lea (Genesis 29:32-35).

3. Issaschar, Zebulon, haar twee later geboren zonen (Genesis 30:17-20), en Benjamin, Rachels tweede zoon (Genesis 35:16 vv.).

4. Dan en Nafthali, de beide zonen van Rachels dienstmaagd, Bilha (Genesis 30:1-8), Gad en Aser, de beide zonen van Lea's dienstmaagd, Zilpa (Genesis 30:9-13).

5. a) Al de zielen 1) nu, die uit Jakob's heup voortgekomen zijn, waren: Jozef met zijn beide zonen, Efraïm en Manasse (Genesis 41:50-52), meegerekend, zeventig zielen, Jakob het Hoofd der familie is zelf meegeteld; doch Jozef was in Egypte, daarom is hij, in vs.2-4, niet onder de zonen van Israël genoemd.

a) Genesis 46:27 Deuteronomium. 10:22 Hand.7:14

1)"Zielen" in de plaats van "personen." Met opzet wordt dit woord hier en elders gebruikt, om bij de zedelijke aanleg van de mens te bepalen en op zijn verheven bestemming te wijzen..

6. a) Toen nu Jozef, 71 jaar na het verhuizen van de familie uit Kanaän, gestorven was, en al zijn broeders, en al dat geslacht. 1)

a) Genesis 50:26

1) Hoelang zij hun vader overleefd hebben, verhaalt Mozes niet. Slechts het begin van de verandering vermeldt hij, alsof hij zeggen wilde, dat de Israëlieten een lange tijdruimte menselijk zijn behandeld, zodat de toestand van hen, die met Jakob waren gekomen, draaglijk is geweest, daar zij, vrij van harde behandeling en tirannie, de hun toegestane gastvrijheid rustig hebben genoten. Tegelijk herinnert hij, dat het kon geschieden, dat, terwijl dit geslacht was verdwenen, bij hun nakomelingen het verlangen naar en de herinnering aan het land Kanaän, het land, hetwelk zij niet hadden gezien, verdween, tenzij zij op geweldadige wijze werden aangezet, om naar hetzelfde te verlangen. En zeker, omdat dat volk in het overdenken van de weldaden van God nalatig en vergeetachtig was, kon niet beter voor zijn heil gezorgd worden, dan wanneer God toeliet, dat het wreed werd gefolterd en hard behandeld. Anders toch, alsof het zijn oorsprong uit Egypte had gehad, zou het gewenst hebben daar eeuwig te blijven, door welk verblijf de hoop op de beloofde erfenis in hun harten zou verdwijnen..

7. Zo werden de kinderen van Israël vruchtbaar, a) en groeiden overvloedig, en zij vermeerderden, en zij werden, tot vervulling van de aan Abraham in het bijzonder gegeven belofte (Genesis 12:2; 18:18), zeer machtig, zodat het land met hen vervuld werd, 1) en later 600.000 strijdbare mannen uittrokken (hoofdstuk. 12:37).

a) Deuteronomium. 26:5 Hand.7:17

1) In stammen, geslachten en families verdeeld (zie Ex 6.15), geregeerd door hun stamhoofden, en door de oudsten van de verschillende stammen; geslachten en families vertegenwoordigd, zette een gedeelte van de kinderen van Israël, namelijk de stammen, die aan de oostelijke zijde van het land Gosen woonden, de stammen Ruben, Gad en half Manasse, het partriarchale herdersleven in de daar gelegen weilanden voort; de overige stammen daarentegen dreven in de vruchtbare landstreken, tussen de Pelusische en Tanitische Nijlarm, akker en tuinbouw, geheel op de van de Egyptenaren geleerde wijze, gelijk zij dan ook langzamerhand de overige voordelen van de Egyptische beschaving zich toe-eigenden; met de kunst om in goud en zilver te arbeiden, edelgesteenten te snijden, leder en fijne weefsels te bereiden, het letterschrift te beoefenen enz., vertrouwd werden, en door handel en wandel mede onder de Egyptenaars tot grote welvaart kwamen..

In de eerste tijd schijnen zij aan een spoedig terugkeren naar Palestina gedacht te hebben, en gezocht te hebben, dit door eigen kracht te bewerken. Wij vernemen toch uit 1 Kronieken 4:22; 8:20-24, dat een gedeelte van de stam van Efraïm, nog bij het leven van de stamvader, in het zuidelijk hoogland van Palestina zich vestigde en van daar rooftochten in de Filistijnse vlakten maakte; het leed echter daarbij zulke zware verliezen, dat de gevaarlijke onderneming spoedig weer opgegeven moest worden..

Opzettelijk wordt hier de vermenigvuldiging van Jakob’s nageslacht met zeer veel woorden gemeld. Die vermeerdering en toeneming-dit komt hier duidelijk uit-was iets buitengewoons, gevolg van Gods bijzondere kracht en Almacht, door de invloed van Gods bijzondere Voorzienigheid. Zowel in levenskracht als in aantal had die vermeerdering plaats. Zowel in aantal als in invloed. Daarom trok zij dan ook de bijzondere aandacht van Egypte’s koning..

II. Vs. 8-22. Nu wordt ook vervuld, wat God eens aan Abraham voorspeld had (Genesis 15:13): "Zij zullen hen dienen, en zij zullen hen verdrukken vierhonderd jaar." Een ander koning komt in Egypte; deze wil om staatkundige redenen het volk verzwakken; daarom dwingt het tot harde dienstbaarheid; en, daar dit niet helpt, grijpt hij nog wredere middelen aan.

8. a) Daarna1) stond, waarschijnlijk na het verdrijven van het huis van de Hyksos, waartoe de Farao’s behoorden, die ten tijde van Jozef regeerden, een nieuwe koning op 2) over Egypte, een uit de nationale dynastie, (vorstengeslacht), die Jozef niet gekend had. 3)

a) Hand.7:18

1) Aan de ingang van de Delta, daar, waar de rivier zich in twee armen splitst, bestond een zeer oude staat, welks middelpunt de stad Memphis was. Van Menes (3000 v. C.), de vermoedelijke stichter van de stad, tot aan de inval van de Hyksos, een vreemd herdersvolk van Semitische oorsprong, wordt een rij van koningen opgegeven, die de staat van Memphis met grote bouwwerken versierd hebben, vooral langs het westelijk rotsgebergte, waar de dodenkamers met haar gedenktekens en de koningsgraven met hun piramiden zich mijlenver

uitstrekten. De beroemdste koningsnamen uit het geslacht van de Farao's in Memphis waren Chephren en Cheops (2500 v. C.), de bouwers van de hoogste piramiden; Sesortosis (2300 v.C.), die het eerst zijn wapens naar het zuiden keerde en de Nubiërs schatplichtig maakte, zo als een zuil, aan de boven-katarakten van de Nijl gevonden, verkondigt, en Moeris (2200), (de derde uit het vorstenhuis Amenemha), die, ten behoeve van de Nijloverstromingen, het naar hem genoemde meer bij Memphis (in het dal Fayoem) schijnt te hebben aangelegd; ook wordt aan hem de bouw van het grote en prachtige Laburinthos toegeschreven, een paleis met talloze vertrekken, portalen en voorhoven boven en onder de aarde, waar alle landstreken en districten van het rijk een gemeenschappelijk middelpunt voor plechtige handelingen en offers moesten vinden. Spoedig na de dood van Moeris (2100 v. C.), verhaalden de Egyptenaren, vielen zwervende stammen uit Syrië en Noord-Arabië in het Nijlland, onderwierpen het rijk en regeerden hard en gewelddadig over het schatplichtige volk. Meer dan 500 jaar duurde deze onderdrukking van het herdersvolk van de Hyksos, totdat eindelijk enige koningen van Opper-Egypte (Thebe) het land bevrijdden. Gedurende een bepaalde tijd trotseerden de Hyksos (1580 v. C.) in een verschanste, door water en moerassen beschermde legerplaats, aan de oostelijke monding van de Nijl, de aanvallen van de vijanden, totdat koning Thoetmosis hun aftocht bewerkte. De plaats, waar hun legerplaats was opgeslagen, werd eerst Abaris (vesting van de Hebreeën), later Pelousion, (Pelusium, moerasstad) genaamd. Sedert die tijd was Thebai (Thebe) de zetel van de Farao's.

2) In het Hebreeuws Wajakom "stond op," in de zin van: Kwam aan de regering. Waarschijnlijk wil "nieuw" hier zeggen niet alleen een andere koning uit een ander geslacht, maar een ander koning, wiens inzicht, omtrent het Israëlitische volk, geheel anders was, dan dat van zijn voorgangers..

3) Nadat honderd en meer jaar gelukkig in rust en vrijheid waren voorbijgegaan, begon de toestand van het uitverkoren volk in een slechte veranderd te worden. Mozes verhaalt, dat de ellendige toestand zijn ontstaan heeft te danken aan de afgunst en jaloezie en de valse vrees van de Egyptenaren, daar zij voor zichzelf zich gevaar hebben voorgesteld van het uitheemse volk, indien zij het niet bijtijds onderdrukten. Maar voordat hij daartoe overgaat, vermeldt hij, dat de herinnering aan de weldaden, welke zij van Jozef hadden ontvangen, versleten was, welke, indien zij levendig was geweest, de wrede behandeling enigszins had kunnen matigen. Doch men kan geloven, dat door de bescheidenheid van Jozef veroorzaakt is, dat dit vergeten de hem verschuldigden dank heeft verduisterd. Daar, indien hij voor de zijnen grote voorrechten had geëist, als vrijdom van schatting en belasting de roep van het heil, het land door de Israëlitische man aangebracht, vele eeuwen levendig was gehouden. Maar het blijkt, dat hij tevreden is geweest met een menslievende gastvriendschap, zodat zijn broeders gemakkelijk en zonder overlast in het land Gosen konden wonen, omdat hij wilde, dat zij als het ware bijwoners zouden zijn, totdat de tijd van de bevrijding gekomen zou zijn..

De nieuwe koning kende Jozef niet, d.w.z. hij erkende zijn verdiensten niet, noch rekende met de weldaden, welke deze aan het Egyptische volk had geschonken..

9. Die zei bij gelegenheid van een vergadering van zijn rijksgroten, tot zijn volk: Ziet, het volk van de kinderen

1) van Israël is veel, ja machtiger dan wij. Dit is zeker een overdrijving, hij drukt zich zo sterk uit, om de gemoederen voor zijn doel te winnen.

1) Beter vertaald: Het volk (n.l.) de kinderen van Israël.

10. Komt aan, 1)laat ons wijselijk tegen hetzelfde volk van Israël handelen; laat ons maatregelen aanwenden (Psalm. 105:25), opdat het niet vermenigvuldige, en het geschiede, als er enige strijd voorvalt, en door de oostelijke volken, gelijk vroeger door de nu verdrevene Hyksos geschied is, roofzuchtige en veroverende invallen beproefd worden, dat het zich ook niet vervoege tot onze vijanden, en tegen ons strijde, en, wanneer het zich van onze heerschappij los gemaakt heeft, uit het land optrekke. 2)

1) Niet zelden valt het de zegeningen van God ten deel, dat zij als het ware de gemoederen van de goddelozen tot afgunst scherp prikkelen, ja als het ware tot razernij aanzetten. En toch moet daarom zelfs het kleinste bewijs van de goddelijke gunst ons niet minder welkom zijn, alhoewel het de goddelozen gelegenheid biedt te heviger tegen ons te woeden. Maar zo matigt God met voorbedachte rade zijn weldadigheid, opdat wij niet al te zeer aan het aardse geluk verkleefd zullen zijn. Zo ook verdreef de zegen, waaraan geheel zijn geluk hing, Jakob uit het huis van zijn vader en uit de beloofde erfenis; maar tegelijk lenigt hij met deze troost zijn smart, dat hij weet, dat God zijn eigendom is. Zo ook zijn nakomelingen, hoe meer zij de zegeningen van God ervaren, des te meer voelden zij de vijandschap van de Egyptenaren. Doch Farao, opdat hij hen gehaat en verdacht maakte, terwijl hij hun macht in het brede uitmeet, beticht hen van afval, waarvan zij geen enkel bewijs hadden gegeven. En nu zegt hij niet, dat zij tegen hem zullen opstaan om de regering door macht van wapenen in handen te krijgen, maar dat zij elders heen zullen gaan. Waardoor men mag vermoeden, dat de hoop, welke omtrent de terugkeer bestond, God niet verborgen heeft gehouden..

2) Uit het woord "optrekken" blijkt duidelijk, dat Farao hier het gaan uit Egypte naar Kanaän op het oog heeft. Hij is dus bekend met de eigenlijke woonplaats van het volk van Israël, maar wil niet, dat hij zo’n groot aantal nuttige weldoeners verliezen. Farao meent de raad van God omtrent zijn Verbondsvolk te kunnen tegenhouden of vernietigen, maar ook hij zou het ondervinden, dat niemand vrede heeft, die zich tegen Gods raad en tegen Gods plannen verzet..

11. En zij zetten, om de wil van de koning ten uitvoer te brengen, oversten van de schattingen1) over het volk, om het te verdrukken met hun lasten. 2) Want men bouwde voor Farao schatsteden, steden tot bewaring van proviand voor de oostelijk naar de woestijn gelegerde troepen; namelijk: Pitom (omsloten plaats) het tegenwoordige Abassieh, en Raämses, 3) of Rameses (zoon der zon), het 10 uur meer oostelijk gelegen Heroönpolis.

1) In het Hebreeuws Saree missim, niet oversten van de schattingen, maar oversten over degenen, die herendiensten moesten verrichten. Deze werden over de Israëlieten gesteld om hen te verdrukken. Dit verdrukken had een tweeledig doel. Allereerst om hun natuurlijke kracht te verminderen en daardoor de vermeerdering van het volk tegen te houden. In de tweede plaats moest door harde arbeid alle geestkracht uitgedoofd worden, zodat de hoop of

het verlangen naar Kanaän bij hen werd uitgeblust. Wat Farao echter ten kwade bedacht, beschikte God, de Heere, ten goede. De verdrukking doofde het verlangen naar de vrijheid niet uit, maar deed hen te vuriger roepen tot de Heere Sebaoth..

2) Op een van zijn tempels, die de grote veroveraar, Sesostris of Ramses, liet bouwen, plaatste hij dit opschrift: "Geen inlander heeft hieraan gearbeid.".

3) Ten westen van de meest westelijke arm van de Nijl, de Pelusische geheten, daar waar in de vroegste tijden reeds de stad Bubastis lag, loopt een dal dwars door de bergketen, die ter rechterzijde van deze, van het zuiden naar het noorden, bijna evenwijdig met de stroom voortloopt; het is de tegenwoordige Wady-Tumilat. In dit dal was vroeger het kanaal, dat de Nijl met de golf van Suez verenigde. In dit dal, waarschijnlijk het zuidelijkste deel van het land Gosen, lagen de beide vestingen Pitom (Patumos) en ten westen van deze Raämses, bij de Grieken bekend onder de naam Heroönpolis. Thans zijn de steden Abassieh en Abu-Keischeid op de puinhopen van Pitom en Raämses gebouwd. Dit was het meest toegankelijk punt, waar Egypte van de zijde van Arabië kon worden aangegrepen, waarom ook hier grensvestingen werden aangelegd. Zij waren in het bijzonder bestemd tot schathuizen, dat is: tot magazijnen, voorraadschuren in tijd van oorlog. In deze streek waren de voornaamste woonsteden van de kaste van de krijgslieden, gelijk wij dit van elders weten..

Uit de tijd van Thutmes III is ons een grafschildering bewaard, waarvan Rosellini, die deze het eerst ontdekt heeft, de volgende beschrijving geeft: "Een gedeelte van de arbeiders is bezig, in vaten de klei te vervoeren, anderen die met houwelen te bearbeiden, de tegels uit de vorm te nemen, en op rijen neer te leggen, anderen om de reeds gedroogde weg te nemen. Kleur, gelaatstrekken, baard enz. doen hen als Hebreeërs kennen. Tussen hen ziet men vier Egyptenaars, door gedrag, gedaante en kleur duidelijk onderscheiden; twee van deze dragen een stok in de hand, de een zittende, de ander staande en met de stok opgeheven tegen de beide anderen, die hier de Hebreeën gelijk gesteld zijn.".

God liet deze onmenselijke behandeling toe, om redenen zijn wijsheid in alle delen betamende, nl. 1e. om de Israëlieten te straffen vanwege de Egyptische afgoderij, waaraan zij zich schuldig gemaakt hadden Jozua 24:14; Ezech.20:5,7,8) en om hen daarvan een afkeer te doen hebben. 2e. Om hun hart van Egypte los te maken en hen de lust te benemen om weer daarheen te keren als zij er eenmaal waren uitgegaan. 3e. Om de weg te openen en te bereiden voor de wonderwerken, die Hij zich voorgenomen had te doen, teneinde zijn goedheid en macht te openbaren en zijn naam en dienst te verheerlijken..

12. Maar a) hoe meer zij het volk verdrukten, hoe meer het door de hulp van God vermeerderde, en hoe meer het groeide, 1) zodat zij, de Egyptenaren, verdrietig waren vanwege de kinderen van Israël, 2) omdat zij in hun verwachting waren teleurgesteld, en nu vreesden voor een overmacht.

a) Psalm 105:24

1) Dus verijdelde de Goddelijke zegen alle middelen, waarvan de onderdrukkers zich bedienden om de Israëlieten ten onder te houden en deze vermenigvuldiging te beletten..

Mozes verhaalt hier het conflict tussen de gunst van God en de wreedheid van de koning van Egypte. Terwijl nu de beklagenswaardige Israëlieten op tyrannische wijze werden gekweld, zegt hij, dat God hen heeft geholpen en wel zo krachtig, dat Zijn hulp overmocht. Zo was het tevergeefs, dat goddeloze en valse plan, hetwelk de Egyptenaren onder elkaar hadden genomen om de Kerk te vernietigen. Waardoor ook wij de hoop mogen koesteren, dat, waarmee de goddelozen ook ons lastig vallen het ijdel is, omdat de macht van God sterker zal zijn en zal overwinnen..

Het is God de Heere, de Verbondsgod van hun vaderen, die hun dus kennelijk toonde, dat Hij hun bijstand bood en dit op een wijze, die geheel in overeenstemming was met Zijn voorzienige wijsheid. Langzamerhand en als trapsgewijze verleende Hij hun de nodige krachten om te dragen; opdat zij dit niet aan eigen kracht zouden gaan toeschrijven. Naarmate de verdrukking klom, zo leert de oorspronkelijke tekst, klom ook bij Israël de weerkracht en volkssterkte. Zo doet de Heere met de Zijnen altijd. Zij zouden in het begin niet kunnen dragen, waartoe zij op het laatste in staat blijken. Maar daarom is de druk in de aanvang ook minder; en terwijl deze klimt, hebben de lijders ook kracht daartegen ontvangen. Naar de man is zijn kracht en naar de zwaarte van het opgelegde kruis ook de macht van de verleende steun. Het zwaarste van het kruis komt op het laatst en aan het laatst is er de Heere zelf. Zo wordt gij door dragen geoefend tot dragen, opdat gij ten laatste met blijdschap ook de eer van God kunt verdragen..

Israël is hier ook weer het beeld van de kerk. Altijd zijn de vervolgingen de Kerken tot voordeel geweest. Het bloed van de martelaren wordt dan ook het zaad van de kerk genoemd. Het woord "groeide" betekent eig.: "met kracht uitbreken.".

2) In het Hebreeuws Wajakoetsoe eig. vreesden, huiverden. Betere vertaling is dan ook: en zij vreesden (in de zin van huiverden, beefden voor de kinderen van Israël..

Hebreeuws: "zij vreesden voor het aangezicht van de kinderen van Israël.".

13. En de Egyptenaars, door vrees gedreven, deden de kinderen van Israël dienen met hardheid. 1)

1) Mozes leert, dat zij door vrees niet tot zachtmoedigheid zijn geneigd, maar veeleer zich hebben verhard en tot groter onmenselijkheid zijn geprikkeld. Want de goddelozen voelen niet, dat God hun tegen is, als hun pogingen juist omgekeerd ongelukkig uitvallen. En indien zij al door deze overweging worden aangegrepen, grijpt een verborgen aanval van zinneloosheid hen zo aan, dat zij niet aarzelen, om, terwijl God zelfs tegen hen strijdt, in hun hardnekkige eigenzinnigheid voort te gaan. Zoals uit het vervolg van deze geschiedenis te beter zal blijken..

14. Zodat zij hun het leven bitter maakten met harde dienst in leem en in tichelstenen, 1) en met alle dienst op het veld, 2) met het maken van dammen, aanleggen van kanalen en andere arbeid tot waterleidingen, met al hun dienst van allerlei aard, die zij hen deden dienen met hardheid.3)

1) Gebrek aan natuurlijke stenen, dat in meerdere Oosterse landen, voornamelijk in Babylonië, Egypte en Nubië bestond, bijzonder in beneden-Egypte, deed vroegtijdig denken (Genesis 11:3) aan het bereiden van stenen, door het treden van leem (Nahum.3:14), waaronder, tot meerdere vastheid, stro gemengd werd (Exodus. 5:7). Men droogde de gevormde tegels of in de zon, hetwelk in Perzië in enkele uren kon geschieden (Chardin IV, 112), of brandde ze in het vuur, in tichelovens (2 Samuel 12:31; Nah.3:14; Jer.43:9). De gedroogde tichels waren in Egypte (Shaw R. 136 Maijer II, 21), waar het bijna niet regent, meer geschikt dan in Palestina, waar de plasregens in de wintermaanden zulke, van gedroogde tichels gebouwde muren gemakkelijk moesten week maken (Matth.7:25).

2) Tot dergelijke arbeid behoorde onder anderen ook het drijven van het scheprad. "Midden aan dat rad zijn verscheidene trappen, waarop de landman, wanneer hij de grond wil bevochtigen, treedt, en daardoor het rad omdraait. Opdat hij niet weer naar beneden zal vallen, houdt hij zich met de handen aan een daartoe aangebracht vast voorwerp, zodat het gehele lichaam in een hangende toestand is. In plaats van de handen, gebruikt hij dus de voeten, en, in plaats van de voeten, de handen; want hij staat met de handen, waarmee wij gewoon zijn arbeiden, en arbeidt met de voeten, waarmee wij gewoon zijn te staan. (vrgl.Deuteronomium. 11:10)

3) Tot tweemaal toe wordt gezegd, dat de Egyptenaren de kinderen van Israël deden dienen met hardheid. Dit geschiedt zowel om daarmee de grote schuld van Egypte’s koning en zijn volk aan te geven, als de diep treurige toestand van Abrahams nageslacht.

15. Daarenboven 1) sprak de koning van Egypte, ziende, dat zijn eerste aanslag niets baatte, maar veeleer het tegendeel uitwerkte, en nu tot daden van groter geweld overgaande, tot de vroedvrouwen van de Hebreeuwse vrouwen,
2) tot haar, die aan het hoofd van al de andere stonden, van wie de ene Sifra (schoonheid), en de andere Pua (licht) heette, na haar bij zich in het geheim ontboden te hebben.

1) Sedert het eerste bevel tot verdrukking van het volk van God zijn er tien jaar verlopen. Nu Farao ziet, dat al zijn lagen en listen niets baten, dat integendeel het volk des te meer groeit, geeft hij een bevel zo gruwelijk, als nergens ter wereld in volle vrede is gegeven. Hij doet dit, opdat de naam van Abraham verdwijnen zou van de aarde, het geslacht van Israël zou ophouden te bestaan..

2) Te verwerpen is de mening, dat deze vroedvrouwen Egyptisch waren. Uit het verband van de tekst blijkt duidelijk, dat het Hebreeuwse vrouwen moeten geweest zijn. Haar namen duiden het aan, alsmede de getuigenis, dat zij God vreesden. Bovendien zouden Egyptische vrouwen zich graag geleend hebben om de koning in zijn moordzuchtig en wreed plan te dienen..

16. En hij zei: Wanneer gij de Hebreeuwse vrouwen in het baren helpt, en ziet haar op de stoelen; 1) is het een zoon, zo doodt hem op een bedekte wijze; maar is het een dochter, zo laat haar leven! Deelt dit mijn bevel invertrouwen aan de andere vroedvrouwen mee!

1) Men heeft dit woord met de meesten te verstaan van de stoel van de barende, of, met Gesenius, van het stenen vat, waarin de pasgeborenen gewassen werden.

In het Hebreeuws Al-Thaaviniem. Dit woord wordt hier en in Jer.18:3 gebezigd en wordt in laatstgenoemde plaats gebruikt van de pottenbakker, die zijn werk verricht. In verband met het laatste is de betekenis duidelijk. De bedoeling is, dat de mannelijke kinderen terstond bij de geboorte of liever in de geboorte zullen gedood worden, zodat zij levenloos ter wereld komen..

17. Doch de vroedvrouwen vreesden God 1) en deden niet, zoals de koning van Egypte tot hen gesproken had; maar zij hielden alle kinderen en ook de jongetjes in leven. 2)

1) Mozes bedoelt niet, dat zij toen voor het eerst met de vrees voor God werden aangedaan, maar geeft de oorzaak aan, waarom zij het onrechtvaardig bevel niet gehoorzaamden, daar bij hen gewis de eerbied voor God veel meer gold of vermocht. En gewis, hoe meer al onze begeerten hierdoor aan banden gelegd worden, des te krachtiger is het schild om alle aanvallen af te weren en des te hechter onze staat, om niet in gevaren te wankelen. Verder hebben zij deze daad niet alleen als wreed en onmenselijk verfoeid, maar omdat in hun harten de vroomheid en godsvrucht van zuiver gehalte was. Zij nu wisten van de goddelijke uitverkiezing en juist hierdoor waren zij zich ervan bewust, dat het zaad van Abraham een gezegend zaad was. Vandaar dat het gemakkelijk was te voelen, dat het een zaak van erge goddeloosheid zou zijn, de genade van God op die wijze te vernietigen..

2) De vroedvrouwen brachten hier in toepassing: Men moet God meer gehoorzaam zijn dan de mensen. Wat zij deden, deden zij uit geloof..

18. Toen riep1) de koning van Egypte, die door zijn spionnen vernomen had, dat zijn bevel niet volbracht werd, de vroedvrouwen, en zei tot haar: Waarom hebt gij deze zaak gedaan, dat gij de knechtjes in het leven behouden hebt, terwijl ik u bevolen had, hen te doden?

1) De vrouwen hadden in het geheim de opdracht van Farao ontvangen. Openlijk had hij voor zulk een snode daad niet durven uitkomen. Daarom, al heeft hij wellicht getwijfeld aan de waarheid van hun verontschuldiging, durfde hij ze toch niet in het openbaar straffen..

19. En de vroedvrouwen zeiden tot Farao: Omdat de Hebreeuwse vrouwen niet zo zwak en hulpbehoevend zijn, zoals de Egyptische vrouwen; want zij zijn sterk; 1)eer de vroedvrouw tot haar komt, zo hebben zij gebaard; 2) wij hebben dus geen gelegenheid, om uw bevel te volbrengen.

1) Wat de vroedvrouwen zeggen is niet enkel een uitvlucht; nog heden is het baren bij Arabische vrouwen zeer gemakkelijk en snel, en zeker hebben de Hebreeuwse vrouwen, bij

hun, van de Egyptische gewoonten afwijkende, leefwijze, hetzelfde voordeel boven deze gehad. Desniettemin hadden de vroedvrouwen nog meer beslist God moeten vrezen, en het bevel van de koning van zich moeten wijzen (Dan.3:17 vv. Hand.4:20; 5:29). De Heere ziet intussen niet aan, wat haar nog ontbreekt, maar wat reeds aanwezig is. Jesaja 42:3)

In het Hebreeuws Chajooth eig.: levenskrachtig..

2) In het antwoord van de vroedvrouwen zijn twee verkeerde dingen op te merken, allereerst dat zij niet duidelijk genoeg hun godsvrucht hebben beleden en ten tweede, omdat zij in leugen, wat erger is, zijn vervallen..

Daarvan mag iets waar geweest zijn, maar het zal toch gewis niet bij allen en niet altijd zo geweest zijn. Het antwoord van de vroedvrouwen was dus niet in zijn geheel waar. Wij hebben hier wederom met een soort van noodleugen te doen, die, uit vrees voor mensen en uit gemis aan het nodige vertrouwen, een verdrag zoekt te sluiten tussen waarheid en onoprechtheid. Zo was het vroeger immers ook bij Abraham, toen hij Sara zijn zuster noemde. Het is, zoals dit over het geheel genomen zo is, het is veel gemakkelijker de zwakheid van die vrouwen hard te vallen, dan hun kloekheid en vrome zin na te volgen. Maar de Heere ziet bij alles op het hart, en hoewel Hij het kwade op zijn tijd niet ongestraft zal laten, zo onthoudt Hij aan het goede evenwel het loon van de genade niet..

Het geloof van de vroedvrouwen is te prijzen, niet de vorm, waarin het zich openbaart.

20. Daarom deed God aan de vroedvrouwen goed, 1) ondanks de haar nog aanklevende zwakheid; Hij deed haar naar Psalm 61:6 en 115:13; en dat volk vermeerderde, ondanks alle aanslagen van de koning (Spreuken. 21:30) en het werd zeer machtig.

1) Zo loonde hun God, niet omdat zij gelogen hadden, maar omdat zij medelijdend jegens de kinderen van God waren geweest. Niet hun bedrog, maar hun welwillendheid werd beloond, de welwillendheid van hun gemoed, niet het verkeerde van hun leugen, en wegens dat goede rekende God het verkeerde hun niet toe..

God deed de vrouwen niet goed, omdat zij zich met een z.g. noodleugen hadden gered, maar omdat zij Hem hadden gevreesd en de kinderen van de Israëlieten hadden gespaard. De Heere kroont hier het geloof van de vrouwen..

21. En het geschiedde, daar de vroedvrouwen God vreesden, en bij het bouwen van Israël’s huis hielpen, zo a) bouwde Hij haar huizen, 1) liet ook haar in de zegen, die op Israël lag, bijzonder delen.

a) Genesis 30:30 Psalm. 127:1

1) Ons dunkt, uit het geheel verband van de zin, dat met dit "bouwen van de huizen" een voorrecht wordt bedoeld, dat de Heere onmiddellijk aan de vroedvrouwen zelf schonk. Wat wil toch deze uitdrukking zeggen? Reeds vroeger hebben wij een dergelijke uitdrukking

ontmoet in Jakob’s vraag: "Wanneer zal ik mijzelf een huis bouwen?" (Genesis 30:30). Gewis moet "huis" met gezin of het huis met al wat daartoe behoort, met de gehele omgeving en inwoners gelijkgesteld worden. Een eigen huis voor zichzelf te mogen inrichten, een eigen huishouding hebben, een eigen huiselijke kring te mogen verwerven is de betekenis van het "bouwen" van een huis. Zo zegt ook de psalmist: "Indien de Heere het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden de bouwlieden daaraan" (Psalm. 127:1), en deze Psalm is toch gewis, evenals de volgende huwelijkspsalm, een gewijd lied van het geheiligd gezin en het huiselijk leven..

22. a) Toen gebood Farao, van verborgen list tot openbaar geweld voortgaande, aan al zijn volk, zeggende: Alle zonen, die bij de Hebreeën geboren worden, zult gij in de rivier de Nijl werpen, 1) maar al de dochters zult gij in het leven behouden. Waarschijnlijk wilde hij de dochters in het leven behouden, opdat deze, die zoveel schoner dan de Egyptische waren, (zie "Ex 12.10) de Egyptenaren later tot vrouwen of bijvrouwen zouden worden.

a) Hand.7:19

1) Ziet, hoe de zonde de mens steeds schaamtelozer doet worden. Wat Farao eerst door verdrukking zoekt te verkrijgen, wil hij later bereiken door geheime moord; nu is reeds openlijk het bevel gegeven tot het doden van de onschuldige kinderen. Menig Hebreeuws jongetje zal zó op ellendige wijze omgekomen zijn; tot straf daarvoor moet een van de volgende Farao’s, die allen in de voetstappen van hun voorganger wandelden, met zijn volk in de Rode zee verdrinken. Uit de moord van alle geboren knechtjes van de Hebreeën in Egypte, werd hij behouden, die de middelaar zou worden van het bijzonder verbond van God met Israël; uit de moord van Bethlehems kinderen, Hij, die de Middelaar zou zijn van het verbond van God met alle natiën en tongen, en Egypte was hem tot schuilplaats tegen de koning van Palestina. De last wordt verzwaard met de dag; zelfs de piramiden, paleizen voor de dood, die nog heden de bewondering van de levenden wekken zouden, naar men zegt, ten dele door Israëlitische handen gebouwd zijn. Straks rijpt het heimelijk gruwelplan, dat de onnozele jongetjes reeds tot sterven in de geboorte veroordeelt; en waar ook dat wordt verijdeld, daar schaamt zich de onderdrukking zelfs de openlijke verordening niet: in de Nijl met het mannelijk kroost!" Ontbreekt de ouders de moed tot gehoorzaamheid, er zullen beulshanden in menigte zijn; hoort, daar wordt een stem in Gosen gehoord, geklag, geween en veel gekerm, en het water, dat de gruwel weerkaatst, bloost van het onschuldig bloed! En wat bij al dit ontzettende het allerontzettendste is, neen, het is niet het krijten van honderden, maar het zwijgen van Eén, die toch te Berséba aan Jakob beloofde: Vrees niet te vertrekken naar Egypte, want Ik zal u aldaar een groot volk maken!" Zie neer, gezaligde aartsvader, wat er van uw veertienduizendvoudig geslacht, neen, zie het aan, God van Abraham, wat ervan uw erfdeel geworden is...Tevergeefs gewacht en gebeden! Het schijnt werkelijk, alsof Jehova aan een van die goden gelijk werd, ook in Egypte vereerd, waarvan de spot mag gelden: "ogen hebbende zien zij niet, en oren hebbende horen zij niet." Geen godsspraak, geen verschijning, geen poging zelfs, om de verachterde kennis van de Enige Waarachtige bij de moedelozen wakker te houden; ja, nu of nooit schijnt er recht te zijn tot de sombere klacht: "de Heere heeft verlaten, de Heere heeft vergeten!" En dat duurt geen jaren, maar eeuwen, waarvan ieder jaar zolang als een eeuw valt! Gelijk de wrede Nijlkrokodil, verslindt Farao Abrahams

nakomelingen, en straks dreigt in dat onmetelijk watergraf de belofte en hoop van eeuwen voorgoed bedolven te worden...Voorwaar, Gij zijt een God, o Heer, die U verborgen houdt!.

Het is Farao te doen om de kinderen. Hij weet, dat, wanneer hij deze laat doden, het gehele volk uitsterft. Zo handelt in het ongeloof nog altijd de vijand van de Kerk van Christus. Houdt de kinderen buiten de beademing van het geloof, voed de kinderen op in de leer, die tegen Gods woord indruist, en Staat en Kerk zijn verloren. God zorgde echter voor Zijn volk in Egypte. Zo ook houdt Hij het oog in mededogen op Zijn volk in alle eeuwen geslagen, opdat het zaad van de Kerk niet verloren ga..

HOOFDSTUK 2.

MOZES' GEBOORTE, OPVOEDING, VLUCHT EN HUWELIJK.

I. Vs. 1-10. Als de nood zeer hoog gestegen is, wordt de toekomstige redder van Israël in de stam van Levi geboren, door moederlijke list en goddelijke leiding in het leven bewaard, en aan het hof van Farao, als koningszoon, opgevoed.

1. En, niet eerst ten tijde, toen het bovenvermelde voorviel, maar reeds veel vroeger, misschien nog vóór het optreden van de nieuwe koning, geschiedde het, dat een man van het huis van Levi, Amram, zoon van Kehat, (hoofdstuk. 6:17) uitging, om voor zich een vrouw te begeren, en hij nam een dochter van Levi, 1) zijn tante, Jochébed (wier roem Jehova is), (hoofdstuk. 6:19 Numeri. 26:59).

1) Niet overbodig is het, dat Mozes verhaalt, dat zijn (Mozes) vader zijn vrouw heeft genomen uit zijn eigen stam, daar de dubbele band van vereniging hen moest bemoedigen, om hun kroost te bewaren..

Deze man was Amram, de zoon van Kehath en kleinzoon van Levi. De dochter, die hij tot vrouw nam, was Jochébed, een dochter van Levi, en bij gevolg zijn tante. De LXX en de Vertaling gevolgd van vele geleerde uitleggers, zowel protestants als roomsgezind, menen, dat ze zijn oom, Kehaths dochter, en daarom niets meer dan zijn volle nicht was, omdat de huwelijken met een tante naderhand in de Levitische wet verboden zijn (Leviticus. 18). Maar ofschoon het woord dwd (Dod) soms in de grondtaal betekent een ooms zoon als in Jerem.32:12 en hdwd (Dodah) een ooms dochter of volle nicht, echter hebben we, omdat Mozes zegt in Numeri 26:59, dat ze uit Levi geboren was, en hij haar uit dien hoofde Amrams tante noemt. Ezra 6:19 oordeelt, dat we haar veilig die naam mogen geven..

Dat eerst bij de geboorte van Mozes van het huwelijk van Amram en Jochébed wordt melding gemaakt, hoewel Aäron reeds drie en Mirjam ongeveer acht of tien jaar oud geweest moet zijn, komt daarvan, dat bij de geboorte van Mozes dit huwelijk bijzondere betekenis verkrijgt, zowel ten opzichte van Israël als van het Godsrijk..

2. a) En de vrouw werd, toen haar dochter Mirjam reeds een jong meisje (vs.4) en haar zoon Aäron ruim twee jaar oud was (hoofdstuk. 7:7), voor de derde keer zwanger, en baarde, juist ten tijde van het bevel tot vermoording van de jongetjes (hoofdstuk. 1:22), een tweede zoon 1) (in het wereldjaar 2433 = 1567 vóór Christus). Toen zij hem zag, dat hij schoon was, 2) als met bovenaardse schoonheid bedeeld, (Hand.7:20) en daaruit wellicht besloot, dat God iets groots met dat kind voorhad, en alzo de knaap wel tegen de koning zou beschermen, zo verborg zij hem drie maanden.

a) 1 Kronieken 23:13 Hebr.11:23

1) Wie telt de stille tranen, haar reeds bij de gedachte ontvloeid, dat het wrede dwangbevel dit pand van haar liefde kan treffen? Wie zegt, hoe vurig zij de God van de vaderen heeft

gebeden, dat zij aan een dochtertje het leven mocht schenken? Maar God heeft over haar wat beters voorzien, dan de verhoring van die zo natuurlijke bede. De eerste kreet van het pasgeboren jongske klinkt haar als een doodvonnis, en iedere glimlach van de zuigeling snijdt haar als een dolk door de ziel. Arme moeder, wat reikt gij nog de volle boezem aan lipjes, straks door de wateren van de Nijl meer dan overvloedig gelaafd? Maar nee, dat kan de droevige vrouw niet van het hart; "kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon van haar schoot?" En het kind is zo schoon, meer nog dan Aäron of Mirjam, het schijnt om zijn leven te smeken, het is schoon voor God, gelijk het oorspronkelijk in de redevoering van Stefanus heet, als van bovenaardse hemelse schoonheid! Hebben wellicht de ouders, met Gods oude beloften aan het nakroost van zijn vrienden bekend, juist in die schoonheid van het kind het voedsel van een verwachting gevonden, waarvan zij nauwelijks zichzelf rekenschap durfden geven? Het verdient althans opmerking, dat de verberging van het kind in de brief van de Hebreeën als een geloofsdaad voorgesteld wordt, waaruit kennelijk bleek, dat zij het gebod van de koning niet vreesden. Mogen wij op getuigenis van Flavius Josefus geloven, dat Amram op zijn vurig noodgebed, reeds enige maanden vroeger een openbaring ontvangen had, dat het kind het verdrukte volk zou verlossen? Heeft mogelijk de herinnering van de tijdsbepaling in een oude godsspraak aan Abraham, het voorgevoel te krachtiger opgewekt? Maar waartoe gissing op gissing gestapeld, alsof zonder deze de langdurige verberging van het kind volstrekt onverklaarbaar zou zijn? Wat moeder, die haar zuigeling ongevergd aan moordenaars biedt; welke dochter van Israël, die geen list weet te plaatsen tegen gruwelijk, dreigend geweld! Nee, zolang mogelijk de noodlottige geboorte ontveinsd; zorgvuldiger dan immer de vreugdeloze woning voor vreemde blikken gesloten; elk verdacht geluid aan de geprangde boezem gesmoord, en ondertussen de God van de vaderen aangeroepen, dat Hij het hart van de dwingeland buigt!.

2) Het is niet twijfelachtig, dat hij van Gods wege met deze schone gedaante is begiftigd, welke de gemoederen van de ouders, om hem te redden, temeer heeft aangetrokken, zoals God pleegt te doen, waar Hij ziet, dat de Zijnen te traag zijn, om hun plicht te doen, hun traagheid door aanlokkelijkheden opwekt. Evenwel uit het getuigenis van de Apostel staat vast, dat dit aanloksel niet alleen heeft behoefd, om hun medelijden te voorschijn te roepen, maar een steun is geweest voor hun zwak geloof. Want hij leert, dat Mozes door het geloof van de ouders is bewaard geworden. Indien nu iemand tegenwerpt, dat het geloof en de beschouwing van de schoonheid zaken zijn, die niet slechts zeer verschillend zijn, maar bijna tegenover elkaar staan, dan antwoord ik, dat door de verwonderlijke tedere liefde van God bewerkt is, dat een hindernis, welke het geloof kon benevelen, het juist heeft geholpen, wanneer het in de belofte zelf vast en sterk moest zijn. Derhalve, indien het geloof een zuiver en helder licht in hun harten verspreid had, zouden zij bij de schone gedaante zich niet opgehouden hebben. Wederom, tenzij de belofte bij hen van invloed was geweest, ja, de eerste rang had bekleed, zou er in de bevalligheid van het lichaam niet zo veel aantrekkingskracht geweest zijn, dat zij hen had kunnen aftrekken, om hem vrijwillig te doen sterven..

3. Doch als zij hem voor de verspiedende blikken van de Egyptische beulen niet langer verbergen kon, zo nam zij voor hem een kistje 1) van biezen, van Papyrusriet, en belijmde het met lijm, asfalt (Genesis 14:10), en met pek, om het indringen van het water te beletten; en zij

legde het knechtje, dat zij liever in Gods handen dan in die van de mensen wilde laten vallen, (2Sam.24:14) daarin, en legde het knaapje met zijn kistje in de biezen, aan de oever van de rivier, 2) de Nijl.

1) In het Hebreeuws Theevah, kistje. Dit zelfde woord wordt ook gebruikt voor de ark van Noach. Zoals in die ark de redder en tweede stamvader van het menselijk geslacht werd bewaard, zo hier de redder van Israël. Beide, én Noach én Mozes, op geestelijke wijze, de redders van de Kerk..

Wat moest er nu worden van de vervulling van de belofte, eens door de Heere tot Abraham gesproken? Wel waren er de donkere tijden, donkerder dan de ovenrook door Abraham gezien (Genesis 15:17), en donkerder ook dan de zwartgebrande tint van de kinderen van Israël, die tussen twee rijen stenen waren en voor de ticheloven zwoegden (Psalm. 68:14). Maar wat maar op een zweem van uitkomst geleek of kon doen hopen, was nog zeer verre. Daar lag de hoop van de moeder, de zoete verwachting van de vader, daar lag het beeld van de schoonheid, als een armelijk en krijtend kind in het schamel kistje, verborgen in het oeverriet, straks, weldra misschien, een prooi van de speelse wateren of van de vraatzuchtige krokodillen. Wie zal zorgen, wie waken?.

Aldus waagden de ouders het leven van hun kind, om het hun te behouden, waarin wij mogen zien, een groot gebrek en zwakheid in hun geloof. Want zij bewaarden een tijdlang hun kind door het geloof, maar daarna stelden zij het in het gevaar van de wateren, van de wilde dieren en de vogels in de lucht. Zodat het blijkt, dat hun geloof zwak was, en met enige vrees en twijfeling gemengd. Want dat zij hun kind drie maanden lang bewaard hebben, daarin hebben zij een levendig geloof behouden, maar wanneer zij hem uitgezet hebben in het gevaar tot hun eigen behoud, daarin hebben zij enig gebrek aan liefde en zwakheid in het geloof bewezen, nochtans zien wij, dat ze om hun geloof geprezen worden. Dit betoont klaarlijk, indien een mens een waar en oprecht geloof heeft, al is het nog zwak, dat God nochtans in barmhartigheid hetzelfde wil erkennen en prijzen, de zwakheid van deze overziende, ja, ook aan zulk een geloof wil Hij geven van de beloften van het eeuwig leven, die gedaan zijn in Christus Jezus.

2) Heeft haar een beeld, naast dat ene, in de eenzaamheid kunnen verzellen, het is wellicht dat van Noach’s ark geweest, met de kostbaarste lading bevracht, en veilig in de haven gekomen, zonder dat de golven de weg door het gesloten toevluchtsoord vonden! Onze arm is te kort, om de diepte van dat moederlijden te peilen, en wellicht heeft Jochébed ervaren, dat zwijgen in het hachelijkst uur de grootste kracht is van de ziel..

4. En zijn zuster, Mirjam, door haar moeder als wachteres gesteld, stelde zich van verre, om te weten, wat met hem gedaan zou worden. 1)

1) Wat nu de plaats betreft, welke zij uitgekozen had, om wat geschieden zou af te wachten, daaruit blijkt, dat er enige hoop bij de ouders aanwezig is geweest, ofschoon deze gering was. Want, wie van de Egyptenaren daarheen zijn schreden gericht had, was zonder twijfel, de beul van de knaap geworden, zowel ten gevolge van het bevel van de koning, als vanwege de

algemene haat van het volk tegen de Hebreeën. Doch het schijnt, dat Mirjam nu daar door de ouders op wacht gesteld is, meer om toeschouwster te zijn van de dood van haar broeder, dan om voor het heil van de knaap zorg te dragen. Maar, daar wij kort te voren gezien hebben, dat te midden van haar droefheid en wanhoop, de stralen van haar geloof geflikkerd hebben, de moeder haar zoontje aan de oever neerleggende, heeft haar zorg niet opgegeven, maar heeft gewild, het kind aan het medelijden, van wie het ook mocht ontmoeten, aan te bevelen. Want indien zij had gehoord, dat hij tot aan de nacht er gelegen had, zou zij heimelijk gekomen zijn, om hem te zogen. En deze overweging nu is nutteloos geweest, evenals dat met verwarde en dubbelzinnige zaken het geval is, maar God heeft op verwonderlijke wijze Zijn macht in het bewaren van de jongen aangewend..

Dat is het ware geloof, dat op Gods daden blijft letten en biddend de uitkomst verwacht..

Het dwaze van God is wijzer dan de mensen, hoe blijkt dat ook hier. Want toch, dat jongetje is bestemd tot grote dingen, en hoe hulpeloos ligt het hier! In een biezen kistje, op de wateren van de Nijl, bewaakt door een zwak meisje! Ook God zou hier tonen, dat Zijn Raad bestaan zal en Hij al Zijn welbehagen doet..

5. En de dochter van Farao, volgens de overlevering, Tharmutis, die wel gehuwd, maar kinderloos was, ging af, om zich te wassen 1) in de rivier, die voor heilig werd gehouden, en aan het water daarvan schreef men een levenbehoudende en vruchtbaarheid vermeerderende kracht toe: en haar jonkvrouwen, die haar vergezelden, wandelden aan de kant van de rivier; a) toen zij het kistje in het midden van de biezen zag, zo zond zij, begerig om te weten wat daarin was, haar dienstmaagd heen, de slavin, die tot het bewijzen van hulp was meegenomen, en zij liet het halen. 2)

a) Hand.7:21 Hebr.11:23

1) Er is beweerd, dat dit in strijd was met de gewoonte van de Egyptische vrouwen. De onderzoekingen van de laatste tijd hebben echter bewezen, dat dit niet zo is. Afbeeldingen uit de Oudegyptische tijd bevestigen de daad van deze prinses. Aan het baden in de rivier werd zowel vroeger als later bijzondere zegen toegeschreven..

Op de ogenblikken van de beslissing in de geschiedenis van het heil, als een nieuwe knop van de ontwikkeling zich opent, komt, als door de voorzienigheid geroepen, altijd het heidendom te hulp, en helpt de knop van zijn boeien bevrijden, opdat zij zich kan ontsluiten tot een heerlijk, ver geurende bloem.

2) Het is niet twijfelachtig, of het is de bijzondere voorzienigheid van God geweest, waardoor de dochter van de koning naar de rivier geleid werd, die het zou durven ondernemen de knaap op te voeden, maar waardoor ook haar gemoed tot zachtheid gestemd werd, om de knaap het leven te sparen; waardoor, kortom, deze gehele handeling bestuurd werd. Want dat zij niet ijveriger onderzoekt, wie de ouders van de knaap zijn, hoe een voedster zich zo plotseling aanbiedt, (daar deze overhaasting werkelijk achterdocht had kunnen wekken), daaruit leiden alle vromen af, dat God de bewerker van deze zo grote voorkomendheid is geweest..

6. Toen zij het open deed, zo zag zij dat jongetje; en ziet hij weende; 1) en zij werd met barmhartigheid bewogen over het kind, en zij zei, het doel wel begrijpende, waarmee dit kistje daar was geplaatst: Dit is een van de zoontjes van de Hebreeën!

1) Wat snelle en onverwachte omkeer, wat verrassende wending in de toestand van die arme moeder! Zo straks nog mogelijk zuchtende en snikkende over het verlies van haar lief en bevallig zo wonderschoon kind, zo wreed haar van het moederhart gescheurd; en nu met verdubbeld genot en verhoogde weelde dat verloren en gestorven geacht kind, dat zo'n erge dorst had, klokkende aan haar volle moederborst! God is goed, ja, God is groot. Hij weet rijk te maken, te ontnemen om te geven, te slaan om te helen, arm te maken om dubbele rijkdom te schenken; om tevens door dit alles de heilige gangen van Zijn Vredesraad te schragen en te bevestigen. Want niet slechts om de verheugde moeder die vreugde, maar veel meer om het jeugdige kind een plaats van geschikte opvoeding te beschikken, geschiedde dit alles aldus. Zojuist ontving Mozes de eigenaardige als tweeledige vorming, die, zoals later bleek, voor zijn later levensdoel reeds nu nodig was..

Ook dit ging niet buiten de Goddelijke Voorzienigheid om. Dit wenen moest, als middel in Gods hand, het hart van de koningsdochter tot medelijden stemmen. Het was iets gerings, dat wenen van het kindje, maar toch ook hier weer blijkt het, als overal, dat God juist door het kleine regeert..

7. Toen zei zijn zuster; die op het ogenblik, dat het kind bewonderd werd, nadertrad, en zich de uiting, dat het jammer was zulk een kind te laten omkomen, tot nut maakte, tot Farao's dochter: Zal ik heengaan, en u een voedstervrouw uit de Hebreeuwse vrouwen roepen, die dat jongetje voor u zoogt?

8. En de dochter van Farao, wie dit voorstel juist gelegen kwam, zei tot haar: Ga heen. 1) En de jonge maagd ging, riep haar en het jongetjes moeder.

1) Dat Mirjam verlof ontvangt, om een voedster te zoeken is weer bewijs van de bijzondere leiding van God. Met de moedermelk zoog hij als het ware de liefde voor zijn volk in, en bleef hij Hebreeër, ook al ontvangt hij straks een opvoeding naar de wijze van de Egyptenaren. Het is geheel niet onverschillig, op welke wijze en door wie de kinderen, ook in de eerste kinderjaren, opgevoed worden..

9. Toen zei Farao's dochter tot haar, tot Jochébed, als deze genaderd was: Neem dit jongetje, dat ik hier gevonden heb en besloten heb tot mijn pleegkind aan te nemen, heen en zoog het voor mij, ik zal u uw loon geven. En de vrouw, zich bedwingende, om niet te verraden, dat zij de ware moeder was, nam het jongetje mee in haar huis, en zoogde het 1) ongeveer drie jaar. (2 Makk.7:27 vv.)

1) "Uw loon" -hebt gij het volstrekt niet geraden, Tharmutis, dat gij meer dan de kostbaarste schat in de arm van de Hebreeuwse hebt neergelegd, die in diepe deemoed zich buigt, maar zonder woorden te vinden? Maar reeds is Jochébed verdwenen, en legt op het huisaltaar het eerste onvermengde dankoffer na drie bange maanden, en denkt....Doch wat zullen wij nog

voegen bij het eenvoudige verhaal: "en de vrouw nam het knechtje, en zoogde het." Ongetwijfeld hebt gij de liefde van God reeds bewonderd, die drie maanden van onbeschrijfbare moedersmart door drie jaren van onvermengde moederweelde verving, en daarbij gedacht aan het woord: "een ogenblik is er in Zijn toorn, maar een leven in Zijn goedertierenheid; ‘s avonds vernacht het geween, maar ‘s morgens is er gejuich." Maar zegt ons hebt gij ook reeds Gods diepe wijsheid bewonderd, gelijk ongetwijfeld Amrams nadenkende geest het weldra zal hebben doorzien, waarom de Heere deze zaak juist langs deze weg had geleid? Ziet, Jochébed heeft hoger bestemming, dan enkel voedster van haar kind, zij moet tevens de eerste leidsvrouw van Israël’s aanstaande voorganger wezen. Met eigen hand knoopt hier de God van de hemel en van de aarde de draden aaneen, die Mozes en Israël voor het leven, ja, mogen wij niet zeggen, voor de eeuwigheid aan elkaar verbinden, en moet hij straks in Egyptische scholen gevormd worden, het eerste voedsel voor de ontluikende geest zal reeds een tegengif tegen heidense waanwijsheid en jammerlijk bijgeloof zijn. Als met de moedermelk-wie bepaalt, hoe nauw de eerste ontwikkeling van lichaam en geest verbonden is? - zal hij de liefde voor Israël inzuigen, en de eerste naam, die het knaapje stamelen leert, het zal niet die van Isis en Orisis, het zal die van de God van de vaderen zijn..

10. En toen het knechtje groot, gespeend (Genesis 21:8) geworden was, zo bracht zij het (1 Samuel 1:23 vv.) tot Farao’s dochter, 1) en het werd haar tot zoon; en zij noemde hem Mozes, 2)(Mo-udsche, van het Egyptische Mo = water, en udsche = gered,) en zei: Want ik heb hem uit het water getrokken, 3)gered. En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid van de Egyptenaren, 4)en was machtig in woorden en in werken. (Hand.7:22). 5)

1) Zal de vorstelijke pleegmoeder de bevallige knaap niet van tijd tot tijd graag toestaan, om naar de voedster weer te keren, die in het kinderlijk hart de vonk van liefde voor godsdienst en vrijheid zal aanblazen? En nooit zal zij haar verlaten, of de overlevering van Gods verbond met Zijn vriend, van Jakob’s sterven en Jozefs laatste bevel, van Israël’s bestemming voor Kanaän en het beloofde heil voor de wereld, is dieper hem ingeprent, en wat hij hoort in die overdierbare kring, geeft reeds vroegtijdig een beslissende wending aan de loop van zijn stille peinzen. Straks zal Egyptische wetenschap, bedwelmende wijn in plaats van zuivere moedermelk, overvloedige lafenis bieden aan deze naar waarheid dorstende geest. Onder het meest beschaafde, geleerde, geoefende volk, moet hij, mag ik mij zo uitdrukken, het werktuiglijke leren van alles, wat later tot de grote taak van zijn leven behoren zal. De hoogste wijsheid van de aarde moet in zijn oren weerklinken en in haar hoogste heerlijkheid voor zijn ogen voorbijgaan, opdat hij later bij ervaring versta, dat alle wijsheid van de wereld dwaasheid bij God, en alle heerlijkheid van de mensen aan het knakkend Nijlriet gelijk is. Maar dat de Egyptischgevormde man niet met hart en ziel Egyptenaar wordt, ziet, daarvoor heeft Jochébed te zorgen, en juist die vereniging, indien ik zo spreken mag, van het Egyptisch en het Israëlitisch element in de vorming van Mozes zal meewerken, om hem tot de latere, geheel enige Mozes te maken..

Mozes! Reeds vierendertig eeuwen zijn daarheen gesneld sinds een vorstelijke mond het eerst zijn welluidende naam over het hoofd van een zuigeling uitsprak, en toch, noemt mij een ander naast die van Abraham, die glansrijker schittert in de geschiedenis van het Oude Verbond? Het is te weinig, dat één godsdienst op aarde zich op hem, als haar stichter verheft;

van drie onderscheiden godsdiensten hebben de belijders als met elkaar gewedijverd, wie van hen de schoonste kroon om het hoofd van Mozes zou vlechten. De Jood spreekt nog heden met geen mindere fierheid, dan de Farizeeën in de dagen van de heer: "wij zijn Mozes' discipelen!" De Moslim rangschikt hem onder de uitnemendste voorgangers en wegbereiders van zijn grote profeet. En de Christen, zonder voorbehoud onderschrijft hij de lofspraak, door een gewijde hand onder de beeltenis van Mozes geplaatst: "hij is getrouw geweest in geheel zijn huis, als een dienaar!" (Hebr.3:5) Mozes, de tolk, de vertrouweling, de gunstgenoot van God uitstek; Mozes, de reuze geest, wiens beleid door de kracht van Boven gesteund, een diep verbasterd slaventeelt in een volk van koningen en priesters herschiep; Mozes, de heldengestalte, die zich even hoog verheft boven al de hem omringende tijdgenoten, als de Sinaï de kruin boven lagere heuvelen beurt. Zou het voor iemand van ons mogelijk zijn een uur in zijn nabijheid te vertoeven, zonder dat hij, zoals Petrus eenmaal (MATTHEUS.17:4), de behoefte voelt, om een tabernakel voor de Godsman te bouwen?.

2) Als pleegmoeder gaf de vorstin het door haar aangenomen kind een naam, welke in onze gewone spreektaal: "een uit het water gehaalde" en dus "van de dood geredde" betekent. Deze naam moest door hem gedurende zijn gehele leven gedragen worden, en gedurende al de eeuwen de grote daden van God, in Mozes gewrocht, verkondigen. En was ook niet zijn verder leven een behouden worden, een behouden door het water heen? Immers door het water van de Rode Zee leidde hij Israël voorgoed uit de macht van de Egyptenaren. "Wateren" betekenen in de Schrift "verdrukkingen". Zo was zijn leven, het bestond in verdrukkingen..

Ofschoon God als het ware met uitgebreide handen zijn knecht tot Zich en tot het lichaam van de kerk trok, zo kwam dit temeer uit, waar Hij in zijn naam de herinnering aan zijn oorsprong hem gaf. Want de dochter van de koning had hem niet zonder de leiding van de Geest van God de naam gegeven, waardoor Mozes wist, dat hij uit de vloed was getrokken, waarin hij weldra zou omgekomen zijn. Zo dikwijls hij nu zijn naam hoorde moest hij zich herinneren, uit welk volk hij was gesproten..

De Hebreeuwse naam Mozes is van de Egyptische naam Mo-udsche afgeleid. Mozes betekent, uittrekker. Hij, die uitgetrokken was, voerde later zijn volk uit, uit de wateren van de verdrukking..

3) Een kind is uit het water getogen, en van deze ogenblik af is voor Israël een nieuwe toekomst geopend. Weinig vermoedt de dwingeland, die de geselroede bij de heersersstaf zwaait, dat het uitgelezen werktuig van Jehova's vergelding, door zijn eigen dochter gered, onder zijn eigen ogen zal opgroeien. "Ik zal verdelgen, ik zal vernielen," zo spreekt hij;.... " Ik zal werken," spreekt de Heere, "en wie zal keren," en plaatst de wieg, die de hoop van Israël draagt, als op de trede van Farao's troon. Beef, Memphis, want dat kinderlijk oog, het zal straks van verontwaardiging fonkelen, als het de ongerechtigheid vermenigvuldigen ziet. Die hand, die beurtelings Tharmutis en Jochébed omvat, zal eenmaal de wonderstaf voeren, waarvoor zich de golven verdelen. Ja, als natie zal Israël zijn geboortestond kunnen dagtekenen van dezelfde stond, die Mozes op het toneel doet verschijnen. O diepte van rijkdom, zowel van de wijsheid als van de kennis van God..

4) De vijf boeken van Mozes zijn zo rijk aan ongezochte zinspelingen op Egypte, op de toestand van het land, de zeden en gebruiken, dat alleen een man, die zeer nauwkeurig met dat land bekend was, ze geschreven kan hebben. Zelfs de verdeling in vijf boeken, die zo voortreffelijk met de inhoud en het plan van de bewerker samen stemt, herinnert aan Egyptisch gebruik; dat getal toch was in Egypte in grote eer. (Genesis 43:34; 45:22; 47:2).

5) De Joodse geschiedschrijver Josefus verhaalt, dat Mozes een Egyptisch krijgsleger tegen Ethiopië heeft aangevoerd, tot Meroë is doorgedrongen en die sterke stad heeft ingenomen. Over "machtig in woorden" zie Ex 4.10.

II. Vs. 11-22. Mozes, 40 jaar oud geworden, treedt eigenmachtig als wreker van zijn onderdrukt volk op, wordt echter vernederd en moet eerst een veertigtal jaren in de school van de woestijn doorbrengen, voordat hij werkelijk tot bevrijding van Israël geschikt is.

11. En het geschiedde in die dagen, toen Mozes groot 1) geworden was, toen hij veertig jaar oud was (Hand.7:23), dat hij van dat koninklijk hof uitging 2) tot zijn broeders (Hebr.11:24-26). Hij bezocht hen, om, zo mogelijk, hun redder en bevrijder te worden, en bezag met eigen ogen hun lasten, en hij zag, bij gelegenheid van zulk een bezoek, a) dat een Egyptisch man, waarschijnlijk een opzichter, een Hebreeuwse man uit zijn broeders op onbarmhartige wijze sloeg.

a) Hand.7:23 Hebr.11:24,25

1)"Groot geworden," d.i. tot mannelijke ontwikkeling gekomen. Mozes was toen omstreeks 40 jaar oud. Hij wist dus wat hij deed en wat hij deed geschiedde na rijpe overwegingen..

2) Reeds dit is een voorbeeld van het geloof, dat de Apostel aanwijst, dat hij begon te tonen, toen Mozes liever de minachting van Christus wilde ondergaan, dan de vermaken en schatten van het hof te genieten. Want niet alleen door liefde voor zijn volk, maar ook door het geloof in de belofte geleid, nam hij deze zorg op zich, waardoor hij wist, dat hij bij alle Egyptenaren gehaat zou zijn. Ofschoon hij nu niet terstond afstand deed van de rijkdommen, van de eer, van de gunst en macht, was dit toch een voorspel, dat hij vrijwillig de burgerlijke lieflijkheden wilde prijsgeven. Vandaar dan ook dat de Apostel zegt, dat hij niet tot het geslacht van de koning gerekend wilde worden..

Hieruit moeten wij leren, dat wij ons zelf behoren te begeven, niet zozeer om te weten of te spreken, van de zaken van de Religie, als om deze te doen en te belijden voor God en de mensen. Dit deed Mozes. Het is het algemene gebrek van onze eeuw, dat wij wel tevreden zijn, dat men ons de leer van de Godzaligheid voordrage, ja velen willen ze ons leren en dikwijls daarvan spreken, maar daar zijn er weinigen, die het geweten hebben, om die dingen te doen, die ze horen en daar zij van spreken.

In dat uitgaan tot zijn broeders lag de gezindheid om hen te helpen, om hun druk en kommer te verlichten. Ook aan het hof van Farao was Mozes Hebreeër gebleven, ja hoe ouder hij werd hoe meer zijn hart hem naar Israël heentrok. Ook te midden van de wereld, wanneer hij daar

geplaatst is en zijn werkkring heeft, voelt de gelovige zich één met het arme en verdrukte volk van God. Vleselijke banden zijn sterk, maar geestelijke banden zijn voor een eeuwigheid gelegd. Het woord in de grondtekst geeft een heilige liefde en genegenheid aan..

12. En hij, in toorn daarover ontstoken, zag herwaarts en derwaarts, en toen hij zag, dat er, behalve hem en die beiden, niemand was, zo sloeg hij de Egyptenaar dood, en verborg diens lijk in het zand. 1)

1) Mozes was in zijn ontwikkeling op dat punt gekomen, waarop men grote dwalingen makkelijk met grote waarheden verwart; waarop men meent door de geest gedreven te zijn, en toch slechts door vleselijke ijdelheid en eigen wil gedreven wordt; waarop men meent, wie weet welke heldendaden te doen, terwijl men zware zonden bedrijft. Hij voelde zich geroepen, om de beschermer en bevrijder van zijn volk te worden; maar hij was nog niet daartoe geroepen; hij liep de Heere vooruit, die hem eerst in zijn ambt zou stellen, en hem tijd en middelen en wegen tot verlossing van Israël tonen moest.

Wanneer ik de eeuwige wet van God raadpleeg, dan bemerk ik, dat hij, die geen wettig ambt bekleedde, deze man, al deed hij onrecht, al was hij goddeloos, niet had moeten doden. Maar mannen, tot grote dingen bekwaam, begaan dikwijls eerst grote misslagen, waardoor het blijkt, tot welke deugden zij het meest geschikt zijn, wanneer de grond van hun hart door Gods geboden is toebereid. Zo komt de landman, wanneer hij een akker overvloedig onkruid ziet voortbrengen, tot de overtuiging, dat, als dit eerst zal zijn uitgeroeid, het veld zeer geschikt is, om graan voort te brengen. Zo riep de Heere van uit de hemel Saul, die zijn gemeente vervolgde; Hij wierp hem ter aarde; Hij richtte hem op; Hij vervulde hem met Zijn Geest; Hij rukte hem uit, besnoeide hem, plantte hem over, begoot hem. Zo bestraft de Heere een Petrus, die met het uitgetogen zwaard het oor van één van Zijn vervolgers afslaat, omdat hij zonder wettige roeping bloed vergiet, en toch maakt Hij hem tot herder van Zijn gemeente..

Daar is, gij kunt het niet ontkennen, iets edels en koens in die fiere daad, in die onstuimige drift, die voor een ogenblik eigen veiligheid doet vergeten om de hoon over de broeders te wreken. Maar toch, later zou hij het zelf uitspreken, het was een overtreding van Gods heilige wil. Het was een zichzelf recht willen verschaffen en een verlossing willen aanbrengen op een tijd en langs een weg, door God zelf nog niet gewild, hem niet aangewezen en gewis ook niet aldus afgebakend en bepaald. Wel leert ook dit voorval ons, dat Mozes, met de bijzondere omstandigheden van zijn jeugd bekend geworden, waarschijnlijk reeds nu iets in zich begon te voelen van een toekomstige roeping, om de redder van zijn verdrukt volk te worden. De strafoefening van de Egyptenaar moest daarvan een eerste teken en bewijs voor het volk zijn. Aldus vat ook Stephanus die doodslag op. (Hand.7:25).

Niet dat Mozes de kinderen van Israël wilde helpen en verlossen, was zonde, maar dat hij het eigenmachtig wilde. Zo het nu geschied was, was het een werk van Mozes geweest en het moest een werk van God zijn. Van alles moet God altijd de eer hebben, omdat Hij is de Alfa en de Omega..

13. De volgende dag ging hij weer uit, en ziet, twee Hebreeuwse mannen twisten; 1) en hij zei tot de onrechtvaardige, tot degene, die duidelijk onrecht had: Waarom slaat gij uw naaste?

1) Mozes ziet hier nu niet een Egyptische en een Israëlitische, maar twee Israëlieten twisten. Is het niet in de weg van de leiding van God, opdat Mozes zal zien, dat, indien dat volk wordt uitgeleid, het niet zal geschieden, omdat het dit verdient, maar om het verbond van God dat onverbrekelijk is? Mozes ziet hier, dat, als hij de leidsman en bevrijder van dat volk zal zijn, hij te doen zal hebben met een even zondig geslacht..

Voordat Mozes in de woestijn gevormd wordt, moet hij ook leren kennen, wat Israël is, opdat hij later niet teleurgesteld is, als hij opmerkt, dat er ook onder Abrahams nakomelingen veel zonden zijn. Hier kon hij niet als de vorige dag partij nemen; beiden zijn zijn volksgenoten; hier tracht hij vrede te stichten..

14. Hij dan zei: Wie heeft u tot een overste en rechter over ons gezet? Wat gaan u onze handelingen aan? Zegt gij dit, om mij te doden, gelijk gij gisteren de Egyptenaar gedood hebt? 1) Toen vreesde Mozes en zei: Voorwaar deze zaak is bekend geworden! 2) Het kan niet anders, of dit is verhaald door hem, die ik bevrijd heb. Hij meende, dat zijn broeders zouden verstaan, dat God door zijn hand hun verlossing geven zou, maar zij hebben het niet verstaan. (Hand.7:25). In plaats van hem dankbaar te zijn, verachtte men hem en verweet hem zijndaad.

1) Hij had Mozes, wegens zodanig bewijs van zijn vroomheid, niet anders dan als een engel van God moeten omhelzen, maar de weldaad in een misdaad omkerende, verwijt hij hem niet slechts op hatelijke wijze, wat billijk was geprezen te worden, maar beschimpt hem ook..

Kon hij wel reeds als leider van zo weerbarstig en onhandelbaar volk optreden? Had hij niet de maat van eigen krachten overschat? De uitvoerbaarheid van de hoge taak niet gelijk geacht met zijn vurig verlangen om die te aanvaarden en te volbrengen? Was het niet alles in eigen kracht! Dit bleek weldra door die spoedige inzinking, die op zo vermetele verheffing volgde. "Toen vreesde Mozes en zei: Voorwaar deze zaak is bekend geworden." En zo was het. Zijn roekeloos ingrijpen in de gang van de dingen kon de zaak verergeren en over hem zelf schande en dood brengen. Och, de mensen maken gewoonlijk door eigen kracht en eigenwillige inmenging de zaken eerder erger dan beter en bezorgen daarnaast zichzelf en anderen veel verdriet. "Als nu Farao deze zaak hoorde, zo zocht hij Mozes te doden; doch Mozes vluchtte voor Farao’s aangezicht en woonde in het land Midian en hij zat bij een waterput." Zij, die leiden zullen, moeten zelf eerst geleid en tot die grote taak eerst door God geoefend worden..

2)"Vreesde Mozes." De man, die zo-even nog zo hoog stond, is nu gelijk een teder riet. De oorzaak is niet ver te zoeken. Wel was er bij Mozes geloof, maar dit geloof was nog niet bevestigd en waar nu de uitkomst geheel anders is dan hij verwacht heeft, nu dreigt het geloof te bezwijken. Aan het hof van Farao had hij een wetenschappelijke opleiding genoten. God zou hem nu in de woestijn leiden, opdat Hij aldaar zijn geestelijke opleiding zou ontvangen.

Het was Gods tijd nog niet. Israël was nog niet rijp voor de verlossing en de zonde van de Kanaänieten was nog niet volkomen..

15. Als nu Farao deze zaak, die spoedig alom besproken werd, hoorde, en beter dan de kinderen van Israël verstond, wat dit betekende, zo zocht hij Mozes te doden; doch Mozes, bevreesd geworden, vluchtte voor Farao's aangezicht, 1) volgens de besturing van die God, die ook de zonden van de mensen tot volvoering van Zijn oogmerken gebruikt, en Mozes woonde in het land Midian; 2)hij vluchtte naar het schiereiland in het zuiden, met het doel, om daar een verblijfplaats te zoeken, en hij zat bij een waterput; 3) (Genesis 24:11 vv.).

1) Mozes loopt de jaren van zijn jeugd en pubertijd door, en wordt man. Nu, meent hij, is de tijd gekomen, om te doen, wat hij reeds lang bij zichzelf heeft voorgenomen, en waartoe hij de roeping, zowel als de aandrang in zich voelt. De nederlaag van de Egyptenaar, die zich aan de Hebreeër vergrijpt, moet, in het kleine, voor het volk een spiegel zijn van hetgeen Mozes de wil heeft in het grote voor zijn volk te doen; moet voor Israël het teken zijn, om op te staan, en de ketens, waarmee het gebonden is, tegen het hoofd van zijn dwingelanden, van zijn beulen, te verbrijzelen. Tevergeefs! Mozes mocht menen, dat het zijn tijd is; Gods tijd is het nog niet. Mozes, de jeugdige, vurige geestdrijver, de opgewonden zeloot, de sterke en zich sterk voelende man, maar die juist daarom op zijn sterkte bouwt, en-het gebeurde bewijst het- vlees tot zijn arm stelt, is het geschikte werktuig nog niet voor God, die Zijn kracht in zwakheid volbrengt, opdat niet ons, maar Hem alleen de ere zij. In plaats van de Verlosser van zijn volk te zijn, wordt Mozes gedwongen zelf om zijns levens wil te vluchten.

Niet het zwaard, maar de staf van God zou in de hand van Mozes zijn. Zeker was dit een geheel andere weg, dan die, welke Mozes zich had voorgesteld en dan ieder mens zou hebben ingeslagen; doch Gods wegen zijn ook niet onze wegen; ging het met de Heere Jezus niet ook geheel anders, dan het menselijker wijze scheen te moeten gaan? Toen de Hosanna's de lucht vervulden, scheen het de juiste tijd te zijn, om Hem koning te maken, zo Hij ooit koning wilde worden, doch juist moest nu het tarwegraan sterven, en eerst daarna zou het weer uit de aarde oprijzen en vele vruchten dragen. En gelijk nu Mozes veertig jaar van het toneel van de aanstaande kampstrijd en van de verlossing verwijderd werd, zo verwijderde zich Christus na de eeuwige verlossing volbracht te hebben, en na veertig dagen op aarde vertoefd te hebben, van de aarde, om weer te komen, en ook de aarde te zegenen met vrede..

2) De Midianieten, door Ketûra van Abraham afstammend (Genesis 25:2,4), hadden hun woonplaatsen aan de oostzijde van de Elamitische golf, van waar zij zich noordwaarts tot in de velden van Moab uitbreidden (Genesis 36:35), en karavanenhandel door Kanaän naar Egypte dreven (Genesis 37:28,36). Een nomadiserende tak van deze moet toch over deze golf zijn getrokken, en zich aan het zuideinde van het schiereiland van Sinaï hebben gevestigd. Dit laatste breidt zich tussen de beide golven van de Rode Zee, de Elanitische in het oosten en die van Suez in het westen in de vorm van een driehoek, die een oppervlakte van 5 tot 600 vierkante mijl omvat, en ten zuiden eindigt in de Ras (het voorgebergte) Mohammed. Niet ver van hier vindt men aan de Elanitische golf een baai, Scherm geheten, met verscheidene diepe bronnen, die ogenschijnlijk een werk uit oude tijden zijn; ook berichten ons oude geografen

van een zeer vruchtbaar palmenbos, dat zich daar bevond, dat in hoge eer was en door een priesterfamilie bewoond werd. Deze landstreek schijnt het hier bedoelde land Midian te zijn..

3) Dat van hem gezegd wordt, gezeten te hebben bij de put, leg ik uit, dat hij daar wegens vermoeidheid, terwijl de zon zich ten onder neigde, heeft gerust, opdat hij omtrent de avond naar een verblijfplaats zou kunnen onderzoek doen bij de inwoners, welke hij hoopte, dat komen zouden, om water te scheppen..

De putten waren in het oosten een middelpunt van het verkeer..

16. En de priester in Midian, 1) had zeven dochters, die kwamen, met hun kuddes, om te putten, 2) en vulden de drinkbakken, om de kuddes van hun vader te drenken. (Genesis 29:9,10).

1) Deze priester draagt ogenschijnlijk meerdere namen. Die van Jethro of Jeter, Reguël of Rehuël en Hobab zijn de meest bekende. Hoogwaarschijnlijk is echter Reguël niet de naam van Mozes' schoonvader, maar die van de vader van zijn schoonvader. Anderen zijn van mening, dat Reguël of Rehuël een erenaam is geweest, en weer zijn er anderen, die de naam Jethro houden voor een titel of voor een naam, welke de plaats aanduidt, die Reguël onder zijn volk innam. Wij verenigen ons met deze mening, die Reguël aanneemt als de grootvader van Zippora. Deze priester was een van de herdersvorsten, evenals er meer in de Heilige Schrift voorkomen, zoals Melchizedek e.a..

2) Deze ontmoeting zouden natuurlijke mensen aan een gelukkige toeval toeschrijven, waarin echter God ons een levend beeld van Zijn Voorzienigheid voor ogen stelt, alsof Hij als met uitgebreide handen, uit de hemel de schreden van zijn knecht bestuurt. Dagelijks richtten de meisjes hun schreden naar de put, en Mozes, om nachtverblijf te zoeken, hield bij het water halt, waarbij het waarschijnlijk was, dat er tegen de avond in een dorre landstreek als deze was, een samenkomst van inwoners zou zijn. Dat hij echter op de tijd kwam, om de meisjes hulp te kunnen verlenen, en Jethro hem vriendelijk nodigt, is niet toevallig, maar God was voor Zijn dwalende knecht steeds tot een gids op de reis, opdat Hij hem niet alleen een langdurig verblijf, maar ook een dragelijke woning tot het einde van zijn ballingschap toe, bereidde. En ofschoon het herderlijk ambt verachtelijk was, zo was toch de aanzienlijke verzwagering hem tot niet geringe troost..

17. Toen kwamen, bijna tegelijkertijd met hen, ook de herders uit die omstreken, en zij dreven hen vandaar, gelijk dit gewoonlijk geschiedde (vs.18); doch Mozes stond op, en hij, die geen onrecht kon dulden, snelde weer het verdrukte ter hulp, en verloste ze, 1) en drenkte hun kuddes.2)

1) Hij, die niet kon aanzien, dat de een Israëliet de anderen onrecht aandeed, kon ook niet dulden, dat hier de zwakke vrouwen onbeschermd bleven tegen de moedwil van de herders..

2) Mozes helpt niet gedeeltelijk, maar volkomen. Hij verlost niet alleen, maar helpt ze ook in het drenken van de kuddes. Ongetwijfeld heeft zijn persoonlijkheid een overwegende indruk

gemaakt op de herders, en zagen zij in hem de man van aanzien en gezag. In die dagen, waar het recht van de sterkste in het bijzonder gold, had ook het gezag een grote invloed. Bovendien is ook hier de hand van God op te merken, die de herders weerhield hun handen aan hem, de vreemdeling te slaan..

18. En toen zij thuis tot hun vader Rehuël (vriend van God) kwamen, zo sprak hij: Waarom zijt gij heden zo haastig teruggekomen?

Ik oordeel niet, dat het de dochters van Rehuël tot ondeugd moet aangerekend worden, dat zij Mozes geen verblijf aanboden, daar de meisjes zedigheid past, en het al te stoutmoedig zou geweest zijn, indien zij buiten weten van de vader een vreemdeling en onbekend persoon in huis hadden gehaald. Maar God legt in het gemoed van de vader een gevoel van dankbaarheid, zodat hij beveelt hem te halen. Zo vindt Mozes, van de put weggehaald, het huis, waarin hij zo wel geschikt zal wonen, als ook van zijn arbeid leven, en volgens het recht van bloedverwantschap menslievend zal worden behandeld..

19. Toen zeiden zij: Een Egyptisch man, die wij bij de put aantroffen, heeft ons verlost uit de hand van de herders, die ons anders altijd met geweld vóórkomen; en hij heeft ook overvloedig voor ons geput en de kudde gedrenkt.

20. En hij zei tot zijn dochters: Waar is hij toch? waarom liet gij de man nu gaan, terwijl hij toch zeker van de reis vermoeid was? Roept hem, opdat hij brood eet. En hij zond hen heen en liet de vreemdeling uitnodigen (Hebr.13:2). Nadat hij hem gevoed en gedrenkt en zijn omstandigheden vernomen had, bood hij hem, omdat hij een opperhoofd van zijn volk was, aan om in zijn huis te blijven.

21. En Mozes stemde erin toe bij de man te wonen; 1) en hij gaf Mozes, na verloop van enige tijd, toen hij hem beter had leren kennen, zijn dochter Zippora 2) (kleine vogel) tot vrouw.

1) Daar toeft hij nog veertig volle jaren; veertig jaren van lijdzaamheid, van geduld, van oefening in het geloof en in de gehoorzaamheid van het geloof; veertig jaren van afzondering in de eenzaamheid, die kweekschool van grote gedachten, gevoelens en daden, die grond, waarop grote geesten in de gemeenschap met God opwassen, hoog boven alle kinderen van de mensen, evenals de eenzame ceders op de steile Libanon. Veertig jaren, beantwoordende aan de veertig dagen, door Elia in dezelfde woestijn, aan de veertig dagen, door de Zoon des mensen in de woestijn Quarantania doorgebracht! In dit veertigtal jaren rijpt de schone, veel belovende bloesem van Mozes' edele geest tot een liefelijke, milde vrucht. Een Jethro's herder groeit onder de kuddes van Midian evenzo tot een herder van volken op, als later David onder de schapen en lammeren van zijn vader.

2) Daar God voor Mozes veertig jaar van afzondering en stille voorbereiding bestemd had, kwam het ook, door Zijn voorzienige beschikking, in het hart van Rehuël op, om een van zijn dochters aan Mozes tot vrouw te geven. Zonder dit huwelijk zou hem deze langdurige vreemdelingschap ondraaglijk zijn geweest. Doch nu werd hij man en vader, en kon hij de

tijd, die God voor zijn ballingschap bepaald had, rustig afwachten. Zo komt God de mens tegemoet, opdat hij het uithouden kan met te wachten; doch uithouden en wachten moet hij..

Wellicht dat hem daarom Zippora tot vrouw werd gegeven, opdat dit een onderpand zou zijn voor een altijd durend verblijf in dat huis. Welk een verschil voor Mozes! Het hof van Egypte en de herderswoning te Midian! God leidt echter dikwijls eerst in de diepte, opdat, wanneer Hij daarna tot de hoogte brengt, die weldaad des te meer zal worden gewaardeerd..

22. Die baarde, niet aanstonds, maar eerst in de latere tijd van haar huwelijk (hoofdstuk. 4:20,25; 18:3) een zoon, en hij noemde hem Gersom1) (vreemdeling, balling), want hij zei: Ik ben een vreemdeling geworden in een vreemd land! En zij baarde wederom een zoon, die noemde hij Eliëzer, (hulp van God) en zei: De God van mijn vader is mijn Helper, en Hij heeft mij van de hand van Farao gered. 2)

1) Gersom betekent eigenlijk "verbanning". Mozes blijft bij deze betekenis niet staan, maar zijn volgende rede zinspeelt op het woord in de zin van Ger-Scham, dat is: "een vreemdeling daar." Dergelijke uitdrukkingen van gevoel, die zich aan een naam verbinden, maar boven zijn eerste betekenis gaan en op een bijna gelijkluidend woord spelen, vinden wij dikwijls; bijv.in Genesis 29:32

Deze woonplaats nu van Mozes, Midian was door de Voorzienigheid geschikt: 1. Om hem voor het tegenwoordige als tot een vrijstad te dienen tegen de bloedwreker. God zal voor Zijn volk, ten dage van hun benauwdheid, schuilplaats vinden, ja, Hij zelf zal voor hen een verberging zijn, en zal hen beveiligen, hetzij hier beneden of in de hemel. 2. Ook was zulks geschikt, om hem tot grote diensten, die hij stond te verrichten, te bereiden en bekwaam te maken..

Hoewel ons te weinig van Mozes huwelijk en huiselijk leven wordt bericht, om daar een geheel stelsel van vermoedens op te bouwen, maakte dit weinige toch de algemene indruk, dat Mozes in zijn echtelijk leven niet gelukkig was. Hoe hij zelf over de toestand van dat tijdperk in zijn leven dacht, kunnen wij vrij juist opmaken uit de naamgeving van zijn eerstgeboren zoon. De betekenis van die naam geeft nog al de stemming van het hart aan, die op dat ogenblik vaders deel was. Bij Abraham was het heilige blijdschap en de naam Izaak verkondigt het u; bij Jakob schenkt de naamgeving van ieder kind als een blik in het hart of van de moeder of van de vader. Hier bij Mozes wijst de naamgeving op een gevoel van eenzaamheid en verlatenheid, dat hij niet beter wist weer te geven, dan door aan zijn eerste kind de naam van Gersom te geven..

2) Deze aanhaling uit hoofdstuk 18:4 heeft, op het voorbeeld van enige handschriften van de oude Griekse vertaling (Septuaginta), de Latijnse vertaling (Vulgata) aan de grondtekst toegevoegd. Het verblijf in Midian was voor Mozes een verbanning, en een school van diepe vernedering. Reeds de sterke tegenstelling van het leven aan het hof en dat in de woestijn, maakt het begrijpelijk. Bovendien schijnt Zippora (hoofdstuk. 4:24 vv.) een hartstochtelijk, heerszuchtig karakter gehad te hebben. Dat de gehechtheid aan zijn volk onder die

omstandigheden en de hoop op verlossing daarvan niet te versterven was, bewijzen de namen, die hij aan zijn kinderen geeft; daaruit klinkt een zekere weemoed en een stil verlangen..

II. Vs. 23-25. Terwijl de beproevingstijd van Mozes in Midian ten einde snelt, wordt ook Israël in Egypte voor de nabij zijnde verlossing rijper, daar het bij de dood van de koning, van diens opvolger een betere toestand verwacht, maar, in die verwachting teleurgesteld, zich met zuchten en tranen tot de God van zijn vaderen wendt.

23. En het geschiedde na veel van deze dagen, bijna veertig jaar na het beproeven van Mozes om Israël te redden, als de koning van Egypte gestorven was, 1) die toen Mozes naar het leven stond, (vs.15) dat de kinderen van Israël zuchten, daar zij onder de opvolger geen verlichting van hun lasten verkregen, en zij schreeuwden tot Hem, die een Wreker van de onderdrukten en een Helper van de ellendigen is, over de dienst, die zij dienen moesten; en hun gekrijt over hun harde dienstbaarheid kwam op tot God.
a) 2)

a) Genesis 4:10; 18:20,21; 19:18 Psalm. 18:7

1) Van de geboorte van Mozes tot op de tijd, welke hier beschreven wordt, waren ongeveer tachtig jaar voorbijgegaan. Daardoor mag men vermoeden, dat, vóór de bevrijding nabij was, er nog één of meer opvolgers tussen in zijn geweest. In die veelvuldige verandering van zaken, terwijl de toestand van het volk of gelijk bleef of slechter werd, perst de uiterste nood niet alleen die ongewone klachten naar buiten, maar drijft ook de wanhoop hen tot gebed, niet, omdat er tevoren geen behoefte om tot God te roepen in hun harten aanwezig was, maar omdat zij al te zeer herwaarts en derwaarts heen zagen, totdat, nadat alle aardse middelen waren afgesneden, zij gedwongen werden zich tot de hemel te wenden, om hulp te vragen. Door welk voorbeeld wij leren, dat, ofschoon de zwaarte van de rampen ons met droefenis en geween vervult, wij niet terstond onze wensen aan God bekend maken, maar onze traagheid meerdere prikkels nodig heeft. Doch Mozes vermeldt, dat het niets wonderlijks is, indien God niet te spoedig opstaat om te helpen, wanneer de kinderen van Israël in hun ellende als gevoelloos liggen. Vervolgens leren wij door dit voorbeeld, opdat God des te spoediger Zijn genade openbare, om terstond tot Hem de toevlucht te nemen..

Daar schijnt een lichtstraal te dagen; de koning van Egypte is gestorven, die zo menige vadervloek, moederkreet en kindermoord op zijn rekening heeft. Schept moed, verdrukten, de tiran heeft het hoofd voor de koning van de verschrikking gebogen. Helaas! de verademing duurt weinig langer, dan de vorstelijke troon is ontledigd! Verandering van heer, maar verzwaring van dienst, verzwaring, des te pijnlijker, omdat men een ogenblik van gewenste verandering droomde, ziedaar dan al wat hun rest! De morgenstond scheen gekomen, maar de nacht daalt nog dieper dan anders; toch heeft Israël eindelijk nog iets anders dan klagen geleerd, het begint met ongekende aandrang te bidden. Waar de laatste toevlucht rondom hen is afgesneden, en geen aards koning gehoor aan hun klachten verleent, daar wendt zich het mat geschreide oog naar de hemel, en vindt hem, weliswaar, met donkere wolken omrand, maar toch ook boven die wolken is nog een ster, Gods verbond met Zijn vrienden gesloten..

Dat juist na het vermelden van de dood van de koning er gesproken wordt van een schreeuwen om hulp, laat de veronderstelling toe, dat de kinderen van Israël gehoopt hadden, dat bij verandering van kroon, ook hun toestand een verandering ten goede zou ondergaan, in welke hoop zij bitterlijk teleurgesteld werden, en nu hun toestand dubbel erg vonden..

2) Met deze woorden geeft Mozes niet alleen te kennen, hoezeer de zwaarte van hun dienst hen gedrukt heeft, die hen bitterlijk deed wenen en jammerlijk kermen; maar het oogmerk is hier eigenlijk te tonen, hoe dat alles opklom tot God; waaruit dan blijkt: 1. Dat zij geen murmureringen tegen God, noch vloeken tegen de Egyptenaren uitgebracht, maar alleen tot God gezucht en geschreid hebben uit de diepte van hun benauwdheid; vervolgens 2. dat zij de handen niet hebben uitgestoken tot het plegen van ongerechtigheid, om zichzelf te redden en te wreken; 3. dat zij van alle menselijke hulp en vertrouwen op valse goden afgezien, en zich door een ware bekering tot God gewend hebben met smeking om hulp en verlossing; 4. dat hun gebed recht ernstig en krachtig is geweest, zodat het als doordrong door de wolken en opklom tot God en tot voor zijn troon..

Eerst zuchtten zij over de ellende, en toen leerde God hen waarlijk zuchten en roepen in de ellende..

24. En God hoorde 1) hun gekerm, 2) en God dacht aan zijn a) verbond3) met Abraham, met Izaak, en met Jakob, waarop Israël in zijn klagen zich beriep, terwijl zij het vroeger zo geheel vergeten waren.

a) Genesis 15:14 Psalm. 107:19

1) Het gekerm van de verdrukten klinkt hard in de oren van de rechtvaardige God, die alleen de wraak toekomt; voornamelijk het zuchten van Gods geestelijk Israël. Hij weet de lasten, onder welke zij zuchten, en de zegeningen, om welke zij roepen, terwijl de Heilige Geest onder en door deze zuchten hen een waarborg verstrekt van een gunstige verhoring..

"God hoorde." Hiermee wil de Heilige Schrift zeggen, dat God, de Heere, met genegenheid van hart luisterde naar hun gekerm en gekrijt, en daarom zich gereed maakte, om te verlossen..

2) Wat is de God van de Bijbel toch een heerlijk, een aanbiddenswaardig God! De wijsgeer meent zijn God wonderhoog te verheffen, wanneer hij Hem voorstelt als een onveranderlijk Opperwezen, dat eenmaal alles geschapen, en zo volmaakt ingericht heeft, dat Hij nu alles kan laten aflopen naar Zijn eigen wetten, zonder dat het Hem ooit nodig schijnt, weer in te grijpen in het rusteloos rad van de wisselende wereldgeschiedenis. Dat rad wentelt voort om zijn eigen as, en wondt deze, en verplettert geen, en stuwt een ander vooruit. Maar angstkreten, zij baten ons niet; gebeden zijn zuchten, waarmee wij onze eigen boezem verluchten, maar in God niet het minste teweegbrengen; en klachten, zij sterven op de adem van de winden, die haar dagelijks hemelwaarts voeren. Ware dat Godsbegrip waarheid, wat betere raad konden wij aan lijdende toedienen, dan de vrouw van Job aan de neergebogen lijder horen deed: "God te zegenen en-in wanhoop te sterven?" Maar nee, de God van de

Schrift, Hij treedt, vergunt ons de uitdrukking, in oneindig menselijker en juist daardoor in oneindig goddelijker licht voor ons oog. Een God die leeft; een God die denkt; een God, die ziet en hoort en zich erbarmt, meer dan een moeder over haar krijtende zuigeling doet. Ziet daar de God van Israël, de God en Vader van onze Heere Jezus Christus..

3) Dit wil niet zeggen, dat God vroeger niet aan dat Verbond had gedacht. Immers daarom was Israël niet vergaan. Maar het betekent, dat God toebereidselen ging maken, om de belofte, van in Kanaän als op eigen erfgoed te wonen, in vervulling te brengen, en het volk, dat Israël verdrukt had, te berechten..

25. En God zag de kinderen van Israël aan, 1) en God kende 2) hen, dat zij Zijn bondgenoten waren, en schikte Zich, om hen te verlossen en hun juk te verbreken.

1) Dat wil zeggen, zag ze aan met een oog van mededogen en ontferming, zag ze aan als het voorwerp voor een bijzondere verlossing. Had het tot hiertoe geschenen, dat Israël als het ware vergeten werd door de Heere, nu zouden Abrahams nakomelingen het ondervinden, dat al zijn lijden wel ter dege bij God, de Heere, bekend was. De uitdrukking, hier gebezigd, is tegenstelling van "iemand de rug toekeren"

2) Verdienen zij het, dat Hij over hen gedachten van vrede zal denken? Ach, nauwelijks zijn nog enkele sporen van Abrahams geloof en Isaak’s zachtmoedigheid, en Jakob’s moed en Jozefs godsvrucht in hen overgebleven, en, wat de Heere later bij Ezechiël sprak, Hij kon het thans reeds betuigen: "Ik doe het niet om uwentwil, het zij u bekend, schaam u en word schaamrood om uw wegen, gij huis van Israël!".

Soms wordt ons door "God zien en kennen" de weg getekend, die de toorn van God doorloopt, om van uit Zijn heiligheid de ongerechtigheid van de mensen te treffen en te straffen. Soms daarentegen wordt de lijn aangewezen, die van de ellende van de mens tot de Ontferming van God reikt door de Heere zelf is afgebakend. Dat laatste geschiedt in het vijftal uitdrukkingen, die wij hier achtereenvolgens vermeld vinden: het opstijgen van het gekrijt van de ellendigen, het horen van God naar het gekerm, het gedenken aan Zijn verbond, het aanzien van de nooddruftigen, het kennen van de Zijnen..

In het Hebreeuws Wajéda. eig. erkennen als het zijne. Hiermee wordt dan ook niet minder bedoeld, dan dat God het Verbond, dat Hij met Abraham had gesloten, op Israël ging toepassen..

HOOFDSTUK 3.

MOZES WORDT GEROEPEN, OM DE KINDEREN ISRAËL'S UIT EGYPTE TE LEIDEN

I. Vs.1-4:17. Op de weiden van Horeb, waar Mozes de kudde van zijn schoonvader hoedt, verschijnt hem de Heere in een brandende bos, en roept hem, om de kinderen van Israël uit Egypte te leiden. Hij weigert herhaaldelijk die roeping aan te nemen; maar de Heere laat hem niet met rust; rust hem toe met drievoudige kracht om wonderen te doen, opdat hij daardoor zijn goddelijke zending bewijze, en wijst hem wegens zijn gebrek aan welsprekendheid, op zijn broeder Aäron, opdat deze voor hem spreke.

1. En Mozes hoedde, terwijl de kinderen van Israël in Egypte zuchtten en schreeuwden, (hoofdstuk. 2:23) de kudde van Jethro, zijn schoonvader, de priester in Midian (hoofdstuk. 2:18). En hij, Mozes leidde, zoals hij dit gewoon was te doen, wanneer de meer nabij zijnde landstreek afgeweid was, de kudde achter de woestijn, achter het noordelijk voor hem liggend landschap, dat aan de westzijde uit onvruchtbare dalen tussen steile rotsen, aan de oostzijde uit een uitgestrekte, zandige en verbrande vlakte bestond; en hij kwam, nadat hij drie of vier dagreizen voortgegaan was, op de weiden, aan de berg van God, aan Horeb 1) (droogte).

1) Horeb is in het midden van een schiereiland gelegen en bestaat uit graniet en gedeeltelijk ook uit porfierrots. Het is door oneffen dalen doorsneden. Het bestaat uit drie grote van het noordwesten naar het zuidoosten evenwijdig lopende bergketens. De oostelijke wordt Dschebel en Deir (kloostergebergte) genoemd en wordt ten oosten door het dal Sebayeh begrensd; de middelste is de eigenlijke Horeb of Sinaï, van de eerste door het dal Schoeib (Jethro-dal) gescheiden; de westelijke, die zich veel verder dan de beide anderen, naar het noorden en zuiden uitstrekt, heet Dschebel el Homr, wordt door het Ledscha-dal van de Sinaï gescheiden en loopt zuidelijk in de hoogste berg van de gehele groep, de Katharijnenberg, uit. Het diepe dal Schoeib nu is het, waarheen Mozes de kudde van zijn schoonvader dreef, daar dit aan de glooiingen van beide bergen en op de dalgrond voortreffelijke weiden aanbood. Thans bevindt zich daar het Katharijnenklooster, een toevluchtsoord voor alle bezoekers van de Sinaï, met schone tuinen. Tot zijn talrijke gebouwen behoort ook een tamelijk grote kerk uit de zestiende eeuw, waar door latere aanbouw echter veel veranderd is. Aan het allerheiligste sluit zich een enigszins lager gelegen kapel; dat zou de plaats zijn, waar Mozes de volgende wonderbare verschijning had; zij wordt nog in het bijzonder aangewezen door een metalen plaat, welke in kunstig snijwerk de gebeurtenis voorstelt..

Van geen plaats op aarde heeft men zulk een ongewoon en eigenaardig uitzicht, als men van de top van de berg Sinaï heeft. Het is, als stond men midden op het reusachtig grote nest van een eenzame adelaar, gebouwd op naakte rotsen, en door twee zeeën begrensd. Waarheen men het oog ook wendt, nergens ontdekt men een groene bergvlakte, nergens een bos; geen enkele ruisende beek of waterval, geen hut noch enig dorp; en wanneer de stem van de stormwind en de donder zwijgt, dan heerst hier een stilte, zo groots en verheven, als op geen andere plek op aarde. De woestijn van Sinaï staat daar, als een nog onveranderd gewrocht van de derde dag van de schepping, als een gedenkteken van die dag, toen God sprak: "Dat de wateren van onder de hemel in één plaats vergaderd worden en dat het droge gezien worde."

Zij levert ons een aanschouwelijk beeld van die begintijd toen er nog geen gras, geen kruid of vruchtbaar geboomte was, geen levend gedierte, geen gevogelte, geen vee of mensen; maar toen, in plaats van de werkzaamheid van het bezielde leven, slechts het gebod werd vernomen, dat aan de grondvesten der aarde haar gedaante en aan de wateren hun bepaalde grenzen gaf.

De berg Horeb wordt hier de berg van God genoemd, omdat hij later die naam heeft gedragen..

2. En de Engel des HEREN, die grote bode van God, die vanaf het begin de openbaarder van de Heere (Genesis 16:7 vv.; 18:1 vv.; 19:24 vv.; 22:11,15; 31:11; 32:24,29; 48:16) en het licht van de mensen (Johannes 1:4) geweest is, verscheen 1) hem in een vuurvlam 2) uit het midden van een braambos 3) of doornbos, (Spina Aegyptiaca) en hij zag, terwijl hij een bepaalde tijd zijn aandacht daarop vestigde, en ziet, 4)de braambos brandde in het vuur, en de braambos werd niet verteerd.5)

1) Dat Hij een zichtbare gedaante aannam, was noodzakelijk, opdat door Mozes gezien zou worden, niet hoedanig Hij was wat zijn Wezen aangaat, maar voor zoveel de zwakheid van zijn menselijk verstand kon vatten. Want zo is het aan te nemen, zo dikwijls God eertijds aan de heilige vaders verscheen, dat Hij uit zijn hoogte enigszins afdaalde, opdat Hij zich aan hen openbaarde, voor zover als het nuttig was en hun begrip kon vatten. Hetzelfde is ook van de engelen te zeggen, die, ofschoon zij onzichtbare geesten zijn, wanneer God het wilde, een gedaante hebben aangenomen, waarin zij gekend konden worden. Men moet echter goed verstaan, wie deze Engel is geweest, daar Hij kort daarna zich niet slechts Jehova noemt, maar zich ook de eer voorbehoudt van een enige en eeuwige Godheid te zijn. Deze wijze van spreken is wel te verklaren, dat de engelen de persoon van God op zich overbrengen, voor zover zij deelnemen aan zaken, door Hemzelf hun opgelegd, maar omdat uit meerdere plaatsen bekend is, voornamelijk uit het eerste hoofdstuk van Zacharias, dat onder de engelen één tot vorst en hoofd is gesteld, die over de anderen heerst, zijn de oude doctoren van de Kerk terecht van oordeel, dat de Enige zoon van God alzo genoemd wordt in zijn betrekking als Middelaar, welke hoedanigheid hij wel eerst bij zijn vleeswording heeft ontvangen, maar welk ambt hem toch van het begin af aan is opgedragen. En Paulus is voor ons van dit mysterie een bekwaam uitlegger, die duidelijk beweert, (1Cor.10:4) dat Christus de leidsman in de woestijn van zijn volk is geweest. Ofschoon Hij dus toen wel niet in de eigenlijke zin van het woord de bode van de Vader was, toch was de voorbeschikking tot dit ambt reeds toen zo van kracht, dat hij om der vaderen wil zich deze gedaante heeft gegeven..

En dat die lichtglans van God neerdaalt in een doornbos, is in volkomen overeenstemming met het teken, eens door de hemelbode gegeven van Gods komst in het vlees: "een kind in doeken liggende in de kribbe." Het is het teken van de openbaring van de oneindige God, die in neerbuigende genade zich neerlaat tot de eindige mens. Het is aldus een getuigenis van de vrijwillige en vrijmachtige betoning van een goddelijke liefde, wier grenzeloze heerlijkheid eerst door het woord van God wordt verklaard en gepeild. Maar als teken van Gods verschijning op aarde moest "het doornenbos door goddelijk licht omstraald", daar ook tevens

het teken zijn van Gods bijzondere stichtingen en plantingen op aarde, van Zijn volk, van Zijn kerk en van Zijn uitverkorenen..

De verklaring, alsof de vuurvlam het teken van de Engel des Heren geweest was, en deze zich niet in de gedaante van een persoon zou hebben geopenbaard, wordt door de grondtekst weerlegd, waarin letterlijk staat: in het hart of binnenste van het vuur.

2) In het Hebreeuws Belavath-ésh, "in een vuurvlam" en niet zoals sommigen menen, in het hart van het vuur. Sommigen zijn van mening, dat die vlam vuur was de Shechina, de heilige tegenwoordigheid van de Heere..

3) De braambos stelt het volk van Israël in zijn geringheid voor, als een door de wereld veracht volk. (Richteren. 9:15). Het branden van het bos betekent de verdrukking en de benauwdheid, waarin zij nu waren (Deuteronomium. 4:20); dat het echter niet verteerd werd, en de Engel des Heren in die vlam was, wijst daarop, dat die verdrukking was toegezonden door Hem, die midden onder Zijn volk is en het wel tuchtigt, maar niet aan de dood overgeeft (Psalm. 118:18)

Aan deze gebeurtenis ontleende de Schotse kerk haar symbool, bestaande uit een brandend bos, met de spreuk: "nec tamen consumebatur" (en het werd toch niet verteerd)

"Waarom zegt gij dan, o Jakob! en spreekt, o Israël! mijn weg is voor de Heere verborgen, en mijn recht gaat van mijn God voorbij? Jesaja 40:27). Ook in de vuurvlam, juist in de vuurvlam is Hij, die gezegd heeft: "die Ik lief heb, kastijd ik" (Openbaring. 3:19)

4) "En hij zag en ziet." Een uitdrukking, die gewoonlijk in de Heilige Schrift wordt gebruikt, wanneer er iets opvallends geschiedt, iets dat verwondering en verbazing wekt..

5) God woonde in de braambos en de braambos was (d.i. betekende) verdrukking en benauwdheid en alle doornen en distels. En waarom woonde hij in het midden van de verdrukking en benauwdheid? Omdat hij Israël zag in grote verdrukking, zo woonde Hij ook bij hen in het midden van de verdrukkingen, om te bevestigen hetgeen gezegd wordt Jesaja 63:9): In al hun benauwdheid was hij benauwd.

De brandende braambos is ook het beeld van de Kerk. Wel vervolgd maar niet vernietigd. Wel blootstaande aan hete vervolgingen, maar nochtans zich altijd weer openbarende als van God bemind en beschermd. Eigenaardig, er zijn sommigen geweest onder de Joodse uitleggers, die beweerd hebben, dat de braambos hoe langer hoe meer in glans toenam. Wij laten dat voor hetgeen het is, maar toch is ook dit beeld op Israël en de Kerk van toepassing. Anderen zijn van mening, o.a. dr. Hoedemaker, dat de brandende braambos beeld is van Gods heerlijkheid, wonende in het midden van Israël..

3. En Mozes, daarover verwonderd, zei 1) bij zichzelf, of tot zijn meeherders: Ik zal mij nu daarheen wenden, en bezien dat grote gezicht, waarom de braambos niet verbrandt.

1) Het is zeker, dat Mozes zelf met heilige vrees werd aangedaan, niet zo maar, maar door goddelijke bezieling. Ofschoon hij nog aan geen gezichten gewoon was, bemerkte hij echter, dat dit niet een gewoon schouwspel was, maar dat het een of ander mysterie door deze afbeelding werd kenbaar gemaakt, waarvan de kennis volstrekt niet mocht veronachtzaamd worden, waartoe hij van Gods wege werd geroepen. Want ook zijn leergierigheid is op te merken, waar hij naderbij komt, om te leren. Dikwijls toch gebeurt het, dat God ons tevergeefs iets doet ontmoeten, daar wij zo grote genade op onverschillige wijze van ons werpen. Laten wij daarom door het voorbeeld van Mozes leren, om, zo dikwijls God ons door een of ander teken tot zich trekt, wij ijverig erop mogen letten, opdat het aangeboden licht door onze zorgeloosheid niet verloren ga. Daar hij het nu een groot gezicht noemt, laten wij daaruit opmaken, dat hij door een hemelse inspiratie is onderwezen, omtrent de diepte van het mysterie, hetwelk hij nog niet had leren kennen. Maar God bereidt op deze wijze zijn gemoed tot eerbied, waardoor het hem eerder ten nut is..

4. Toen de HEERE, Jehova, want deze was de engel des Heren, zag dat hij zich daarheen wendde, om te bezien, zo riep, 1) Hij, als de Almachtige, als God tot hem, uit het midden van het braambos, en zei: Mozes, Mozes!2) En hij zei, bij zulk een stem als aan de grond geworteld, en nu bemerkende, met Wie hij te doen had: Zie hier ben ik.
3) Spreek Heere, uw knecht hoort. (Genesis 22:11; 1Sam.3:10).

1)"Riep." Hier en bijna overal in de Heilige Schrift heeft dit woord de betekenis van, met verheffing van stem spreken..

Opmerkelijk is hier de naamsverwisseling. Jehova, de getrouwe, ziet Zijn knecht; God de Almachtige openbaart Zijn heerlijkheid, waarvoor Mozes zijn aangezicht verbergt (vs.6), terwijl wederom de Heere, Jehova, de redding van Zijn volk belooft (vs.7).

2) Ofschoon God zijn knecht niet wilde laten schrikken, wilde Hij toch door Zijn volgend gesprek, hem eerbied en ontzag inboezemen op tweeërlei manier. Daar Hij, Mozes tweemaal bij zijn naam roepende, hem diep in zijn gemoed inprent, dat, ofschoon hij zich gespoed heeft tot de aanspreekplaats van God, hij des te meer oplettend moest zijn, om te leren. Vervolgens, door hem te bevelen zijn schoenen uit te trekken, bewerkte en vormde Hij hem zelf, door bewondering en vrees, tot nederigheid..

3) Door innerlijke drijving van de Geest, bemerkte Mozes terstond, dat niemand minder dan God tot hem sprak, maar door die zelfde drijving stelde hij zich als een gewillig voorwerp in Zijn handen..

5. En hij zei: Nader hier niet toe; trek uw schoenen uit van uw voeten; 1) want de plaats, waarop gij staat is, om Mijn nabijheid, Mijn tegenwoordigheid, heilig land.

1) In het Oosten, waar men schoenen of liever sandalen draagt tot bescherming van de voeten tegen verontreiniging, en deze alzo zelf voor een beeld van onreinheid gehouden worden, betreedt niemand, anders dan barrevoets, een heilige, een gewijde plaats. Nu moet Mozes in eigenlijke zin doen, wat hem hier bevolen wordt Jozua 5:15); maar meer nog moet alles wat

van blote nieuwsgierigheid in zijn ziel is, weggenomen worden, en hij geheel met heilige eerbied vervuld worden, in welke alleen een mens tegenover zijn God mag staan..

Het goddelijk bevel, om zijn schoenen uit te trekken, verklaart zich uit de gewoonte in het Oosten. Schoenen en sandalen zijn slechts tot beschutting van de voeten voor verontreiniging. Geen Brahmaan treedt een Pagode binnen, geen Moslim een Moskee, zonder eerst zijn schoenen, in elk geval de overschoenen, uitgetrokken te hebben. De plaats van het brandende bos was heilig door de tegenwoordigheid van God, en het uittrekken van de schoenen moest niet alleen de eerbied voor de heilige plaats uitdrukken, maar veel meer de heilige vrees, welke de inwendige mens (Efez.3:16) de heilige God schuldig is..

Het uittrekken van de schoenen is hier beeld van de reiniging en heiliging van geestelijke onreinheid..

6. Hij zei voorts, a) Ik ben de God van uw vader 1) (van uw vaderen, hoofdstuk. 18:4), de God van Abraham, de God van Izaak, en de God van Jakob, die Zijn verbond met hen opgericht en hun grote beloften gegeven heb. Deze wil Ik nu vervullen. En Mozes verborg2) zijn aangezicht (1 Kon.19:13), b) want hij vreesde God, die zich in de brandende braambos openbaarde, aan te zien; daarmee had Mozes in de geestelijke zin van het het woord de schoenen van zijn voeten getrokken.

a)MATTHEUS.22:32 Mark.12:26 Luk.20:37 Hand.7:32 b)1 Kon.19:12 Jesaja. 6:2

1) "Van uw vader." Hiermee heeft de Heere niet alleen Abraham op het oog, maar elk van de drie Patriarchen. Ieder Patriarch op zichzelf had de belofte van God ontvangen. De Heere God herinnert hier aan Mozes het verbond, dat Hij met de vaderen had opgericht, en openbaart zich daarom door deze woorden als de God van het Verbond. Ongetwijfeld, om daarmee vertrouwen bij de man van God te wekken. Gods heerlijkheid had Mozes gezien. Zijn trouw mocht hem evenmin onbekend blijven..

2) Dat Mozes zijn aangezicht bedekt, is niet slechts een teken van eerbied, maar ook van schrik of vrees. Het was toch de moeite waard, dat zijn gemoed zo door heilige vrees werd geroerd en getroffen, opdat hij des te gewilliger was, om te gehoorzamen. Wij lezen bij Jesaja 6:2, dat ook de Engelen hun aangezicht bedekken, daar zij de onbeschrijfelijke glorie van God niet kunnen verdragen. Daarom is het volstrekt niet te verwonderen, indien een sterfelijk mens haar niet durft beschouwen..

In het Hebreeuws Wajasther, Hij omhulde. Duidelijk is dan, dat hij zijn aangezicht bedekte met zijn handen of met iets anders. De zondige en sterfelijke mens kan de heiligheid van God niet verdragen. Daarom, indien God, de Heere, een zondaar komt te bekeren, ontdekt Hij zich allereerst in zijn Rechtvaardigheid en Heiligheid, opdat de zondaar het "wee mij, ik verga" zal leren uitroepen, zichzelf geheel en al ontvallen, om alleen in Christus gevonden te worden..

7. En de HEERE zei: 1) Ik heb zeer wel gezien 2) de verdrukking van mijn volk, 3) dat in Egypte is, en heb hun geschrei gehoord, vanwege hun drijvers, 4) a) want ik heb hun smarten bekend.5)

a) Exodus. 2:23 Hand.7:34

1) Voor God Mozes de taak opdraagt, om het volk te bevrijden, wekt hij bij hem met vele woorden de hoop op de overwinning en op een gelukkige uitkomst. Want wij weten, dat twijfel de gemoederen door zorg en angst trager doet zijn en met krachteloosheid slaat. Mozes kon daarom de zaak niet met kracht ondernemen of voortrekken, tenzij hij werd aangevuurd door geloof op de goddelijke hulp. Daarom voorspelt God, dat Hij hem tot leidsman zal zijn, opdat hij steunende op zodanig opperbevel, onbevreesd zich tot de strijd zou aangorden..

2) In het Hebreeuws Raoh raithi: "Ik heb ziende gezien." De grondtekst geeft duidelijk aan, dat de Heere wel degelijk gelet heeft op de noodkreten van zijn volk..

3) Merk op, hoe bij de onwrikbaarheid van Gods Almacht, tevens de innigheid en tederheid van Zijn liefde in deze woorden uitkomt. Hij had gesproken van de verdrukking "van mijn volk," als om te doen voelen, dat dit volk ook in de verdrukking het Zijne bleef, door de verdrukking als het ware het eerst recht werd. Dat mag het volk des Heren, dat in druk neerzit, waarlijk nog wel eens uit Gods woord horen: dat het in de verdrukking kan wezen en toch Gods volk zijn en blijven. Maar ziet ook welk goed en liefelijk deel de Heere in de toekomst tegenover die verdrukking weet te stellen. Naar de zwaarte van de druk is ook de grootte van het beloofde goed..

4) Niet alleen vanwege Farao had Israël geroepen, maar ook vanwege zijn knechten, die hij over hen had gesteld, en welke mensen de koning nog in wreedheid overtroffen..

5) Hoe lieflijk en teder openbaart de Heere zich hier. Niet alleen dat Hij gehoord heeft, wat zij tot Hem geroepen hebben, maar hun smarten zijn Zijn smarten geworden. Wat hun aangedaan is, is Hem aangedaan. Die Zijn volk aanraakt, raakt Zijn oogappel aan (Zacheria 2:8).

8. Daarom ben Ik neergekomen, 1) (Genesis 11:5) dat ik het verlosse uit de hand van de Egyptenaren, en het opvoere uit dit land van verdrukking, waar zij bovendien wegens overbevolking opeen gedrongen worden; Ik zal het leiden naar een goed en ruim land, vloeiende van melk en honing, 2) een land, dat in tegenstelling van de door kunstmiddelen verkregen vruchtbaarheid van de tegenwoordige woonplaats vanzelf de edelste voortbrengselen in grote overvloed oplevert (Deuteronomium. 8:7-9); namelijk, tot de plaats van de Kanaänieten en van de Hethieten, en van de Amorieten, en de Ferezieten, en van de Hevieten, en van de Jebuzieten. (Genesis 10:15 vv.; 15:20 vv.).

1) Ook: zie Ge 11.5

2) Melk en honing zijn de eenvoudigste en tegelijk de liefelijkste voortbrengselen van een gras- of bloemrijk land, welke Palestina in rijke mate opleveren, zelfs in de toestand van verlating..

9. En nu, zie, het geschrei van de kinderen van Israël is tot mij gekomen; en ook heb Ik gezien de verdrukking, waarmee de Egyptenaren hen verdrukken.

Opdat hij nu van tevoren reeds weet, dat God, de Heere, nooit met onredelijke eisen tot ons komt, wordt hem allereerst de aanleiding tot die eis verklaard; daarna wordt hij gewezen op de omvang van de eis, en straks daarna op de te verwachten uitkomst daarvan. Immers was er aanleiding genoeg voor de opdracht, die de Heere aanstonds aan Mozes zal geven, in verband met de ellende van het volk en die van Mozes vroeger, zo jammerlijk mislukt pogen, om daaraan een einde te maken. De Heere zei: "En nu, zie het angstgeschrei van de kinderen van Israël is tot mij gekomen (heeft mijn oren bereikt en mijn deernis opgewekt); en ook heb Ik gezien de verdrukking, waarmee de Egyptenaren hen verdrukken." Twee dingen vielen bij de druk van het volk samen: de jammer van de kinderen van de Heere geleden, en het onrecht van de vijanden van God bedreven..

10. Zo kom nu, 1) en a) Ik zal u tot Farao zenden, opdat gij Mijn last bij hem volbrengt, en Mijn volk, de kinderen van Israël, uit Egypte leidt.

a) Psalm. 105:26 Hoz.12:14 Mich.6:4 Hand.7:35

1) Nadat God zijn knecht, opdat hij zich des te spoediger tot het werk zou aangorden, door beloften had bevestigd, geeft Hij hem nu Zijn bevelen, en roept hem tot het ambt, waartoe hij bestemd was, om het te bedienen. En dit is de beste reden, om hem voor zijn ambt moed in te boezemen, waar God hem een zeker bewijs geeft van een gunstige afloop, daar hij overigens door twijfelingen verzwakt zou geweest zijn. Want ofschoon men aan de bevelen van God eenvoudig moest gehoorzamen, zonder enige aarzeling en bedenking, echter aan onze langzaamheid willende tegemoet komen, belooft Hij ons, dat onze pogingen niet ijdel of vruchteloos zullen zijn..

In het Hebreeuws Legaa, ga. Het is een direct bevel van de Heere. Een bevel echter, gevolgd door de verzekering, dat de Heere hem zijn pogingen wel zal doen gelukken..

11. Toen zei Mozes, die in de 40 jaar van zijn oponthoud in Midian een geheel ander mens geworden was dan tevoren, (hoofdstuk. 2:11 vv.) tot God: Wie ben ik, dat ik tot Farao zou gaan, en dat ik de kinderen van Israël uitgetypte zou voeren?

Omdat hij zich van zijn zwakheid bewust is, antwoordt hij, dat hij er niet geschikt voor is, en weigert op zulk een wijze de betrekking, dat hij nog niet schuldig aan ongehoorzaamheid kan geacht worden. Zijn verhouding tot Farao zet zijn voorwendsel voor zijn weigeren kracht bij. Aldus schijnt deze verontschuldiging uit bescheidenheid en nederigheid te geschieden. Ik althans meen, dat zij niet slechts van schuld is vrij te pleiten, maar lof verdient. Daartegen pleit ook niet, dat hij wist, dat God hem voor zulk een groot werk een helper zou zijn. Want

hij verwondert er zich over, dat, wanneer in de macht van God er zo vele duizenden zijn, Hij niet liever een ander uitkiest. Maar een andere vraag ontstaat, waarom hij nu vreesachtig weigert te volbrengen, om het volk te bevrijden, daar hij veertig jaar tevoren zo bereid was, om de Egyptenaar te doden, terwijl hij toen steunende op de roeping van God, zulk een gevaarlijke daad heeft aangedurfd. Dat zijn moed door de ouderdom was gebroken, schijnt niet waarschijnlijk. Maar het blijkt, dat hij aan een ander euvel geleden heeft, dat hij in het begin zichzelf niet genoeg op de proef stellende, noch zijn vermogens, of de grootheid van de zaak in ogenschouw nemende, te zeer zich gehaast heeft. Ofschoon nu zulk een ijver prijzenswaardig is, faalt zij dikwijls midden in de loop, evenals vruchten die voor de tijd rijp worden, of niet tot rijpheid komen, ook niet lang duren. Ofschoon dus Mozes een voorbeeld van ridderlijke aard vertoonde, toen hij ijlings God ten dienste stond, nochtans ontbrak hem die standvastigheid, welke hem tot het einde zou gebracht hebben. Daar het geloof, dat in zijn hart aanwezig was, nog geen diepe wortel genoeg geschoten had, en hij zelf nog niet diep genoeg had onderzocht, wat hij kon, daarom, tot de tegenwoordige zaak geroepen, beeft hij, die, toen hij de moeilijkheden nog niet had doorzien, stoutmoediger was geweest..

Mozes was, door de verootmoedigingen van God, klein geworden. Al zijn overmoed was verdwenen. Als herder had hij al het moeilijke gezien, om aan het hoofd van iets te staan. Maar waar hij nu in eigen ogen niets is, is hij juist voor God het geschikte voorwerp, om zijn welbehagen te volbrengen..

12. Hij dan zei: a) Ik zal voorzeker met u zijn, zeg daarom niet: ik ben te gering, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht, (2Kor.12:9) en dit zal u een teken zijn, dat 1) Ik u gezonden heb, en deze Mijn zending ook volbracht zal worden: wanneer gij dit volk uit Egypte geleid hebt, zult gij God dienen op deze berg.
2) (hoofdstuk. 24:1 vv.).

a) Jozua. 1:5

1) Het "dit" van de Heere tegenover het "dat" van Mozes. De Heere God neemt alle bezwaren weg met dit een: "Ik zal voorzeker met u zijn." Daaraan had Mozes genoeg. Daarmee belooft God toch, dat Hij zelf op bijzondere wijze een werkdadig aandeel zal nemen in de verlossing van Zijn volk..

2) De last, die Mozes werd opgedragen, bestond daarin, dat hij de kinderen van Israël van Egypte naar Kanaän zou geleiden. Dat nu op de weg daarheen de wetgeving zou plaats hebben, dat strekte Mozes tot een krachtige bevestiging van zijn goddelijke zending. Toen hij Sinaï had bereikt, had Mozes een groot deel van zijn zending vervuld, maar geenszins het grootste en moeilijkste deel. De veertig jaar, in de woestijn doorleefd, waren veel rijker aan bezwaren; zij stelden het geloof, het volhardend geduld op veel zwaarder proef, dan Mozes had ondergaan, toen hij, met de natuurlijke aanleg die hij bezat, met zijn ondernemende, naar vrijheid dorstende geest, zijn volk uit Egypte bevrijden moest. Daarom moest het teken, hier door God beloofd, deze eerste afdeling van zijn werk bezegelen en bekronen, opdat hij gesterkt en bevestigd mocht worden in de roeping, die hem nog te vervullen overbleef..

13. Toen zei Mozes tot God: Zie, wanneer ik kom tot de kinderen van Israël, 1) en zeg tot hen: De God van uw vaderen heeft mij tot u gezonden; en zij, gelijk zonder twijfel geschieden zal, mij zeggen, hoe is Zijn naam! Hij heeft toch sedert de dagen van de vaderen Zich niet meer geopenbaard; laat ons dan horen onder welke naam Hij zich aan u bekend gemaakt heeft, opdat wij daaruit afleiden, of Hij werkelijk met u gesproken heeft? Wat zal ik tot hen zeggen, 2) opdat zij mij geloven zullen?

1) Aan die belofte heeft Mozes voor zichzelf genoeg. Ook gelooft hij, dat het teken zal vervuld worden, maar aan dat teken hebben de kinderen van Israël niets. Daarom vraagt hij om een teken, waarmee hij zijn volk zal overtuigen van zijn wettige last..

2) Ik zal verhalen, zegt hij, wat gij mij beveelt, door de God van de vaderen gezonden te zijn. Zij zullen lachen en mijn last wantrouwen, tenzij ik een zeker symbool vertoon, waardoor zij leren, dat uw Naam door mij maar niet zo als voorwendsel wordt gebruikt. Hij vraagt daarom de Naam, om tot teken van onderscheiding te dienen, daar er niet om letters, of om een woord wordt gehandeld, maar om een bewijs, waardoor hij de Israëlieten kon overtuigen, dat zij wegens het Verbond van de vaderen zijn verhoord geworden..

14. En God zei tot Mozes: IK ZAL ZIJN, DIE IK ZIJN ZAL! Ehjeh asjer, Ehjeh, dat is: Ik ben de Eeuwige en Onveranderlijke, van wie alleen men met volle recht zeggen kan: Hij is, daar Ik de bron ben van alle leven, het leven zelf, terwijl al het andere slechts geworden is en verandert. Ook zei Hij: Alzo zult gij tot de kinderen van Israël zeggen: IK ZAL ZIJN, Hij, die alleen van zichzelf zeggen kan Ehjeh heeft mij tot u gezonden. 1)

1) Dit nu is wel uitgemaakt, dat God de eer van de Godheid zichzelf alleen toekent, daar Hij zichzelf is en daarom eeuwig en alzo aan alle schepselen het zijn en het in stand blijven schenkt..

Hoe men het ook nemen, deze goddelijke naam zal tot vertoog dienen. 1e. dat God nooit verandert, maar onveranderlijk is, want zijnde dat Hij is, wordt Hij geen ander, maar blijft dezelfde, die Hij van eeuwigheid is. 2e. dat God zichzelf nooit verloochent, daar Hij altijd zijn zal wat Hij is en Hij zichzelf niet verloochenen kan, want ware dit mogelijk, dan zou Hij niet zijn, dat Hij is, maar veeleer worden, wat Hij niet is..

Mozes had de vraag van de weerspanneling onder zijn volk: "Wie heeft u tot een overste en rechter over ons gesteld"? nog niet vergeten. Zij deed hem deze vraag doen aan God. Daarbij, Egypte was vervuld van afgoden, en allen hadden hun namen; door welke naam mocht men nu de God van de vaderen van hen onderscheiden? Daarbij, tot zijn volk kon hij spreken van de "God van hun vaderen", maar niet tot farao. De vraag was dus billijk, en nu noemde God Zichzelf met een naam, die zoveel zeggen wil als: "de ware God." God zei ermee: "Ik ben: Ik ben het Wezen; niets heeft wezen dan in en door Mij. Ik ben de onveranderlijke-Jehova.".

Zegt mij, wat bewondert gij meer, de Almacht, die slavenboeien als een strohalm verbreekt, die Israël rusteloos zoekt, of de Wijsheid, die de nood zo hoog doet stijgen, opdat de redding des te verrassender en heerlijker zou zijn? De Heiligheid, die de zondaar weert met het

woord: "nader hier niet," of de Liefde, die zich neder buigt, om een slavenzoon tot vertrouweling voor het reddingsplan van een volk van slaven te maken? De Majesteit, die zich in een vlammenkleed hult, of de Trouw, die zich openbaart in het woord: "Ik zal zijn die Ik zijn zal?" Jehova! ik waag het niet de diepte te peilen, in dat woord verholen, niet slechts voor mensen- maar ook voor engelenblikken. Ik beslis niet, of die naam tot dusver aan Israël geheel onbekend was, of, gelijk anderen willen, vroeger bekend, maar thans een prooi van de vergetelheid. Ik vraag alleen: kent gij heerlijker naam van de Erbarmer, en schoner gelegenheid, waarbij die naam door Hem zelf geopenbaard en verklaard worden kon? Voorwaar, wel mocht Mozes later zingen: Heere! Gij zijt ons geweest een toevlucht van geslacht tot geslacht; eer de bergen geboren waren-ook deze Horeb-en Gij de aarde en de wereld voortgebracht had, ja van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt gij God." (Psalm. 90:1,2) 2 Samuel..

Wat onze kanttekenaren bij vs.14 opmerken, dat men ook vertalen kan: "Ik ben die Ik ben," of ook wel: "Ik zal zijn, die Ik was," moet niet zo opgevat worden, alsof de betekenis van deze heilige woorden onzeker zou zijn. Maar omdat onze taal mist, wat het Hebreeuws heeft: een vorm, die tegelijkertijd het heden en de toekomst uitdrukt, wil onze Statenbijbel erop gewezen hebben, dat noch de ene, noch de andere vertaling de betekenis van deze hoogheerlijke woorden uitput. Is het toch "de Eeuwige," die zich hier uitspreekt, en valt in het eeuwige juist het verschil van "heden" en van de "toekomst" weg, dan wordt er, hoe men ook vertale, altijd aan de eis van de woorden te kort gedaan. Vertaalt men: "Ik zal zijn," dan moet het: "Ik ben" erbij gedacht; of ook vertaalt men: "Ik ben," dan moet het "Ik zal zijn" eronder begrepen worden.

Aan Abraham had God zich geopenbaard als de El-Schaddaï, als de Almachtige, wiens macht niet te klein was, om een afgesneden zaak op aarde te doen: hier openbaart Hij zich als de: "Ik zal zijn" die niet alleen alles kan, maar het ook doet en doen zal. Al de eigenschappen van God verenigen zich in dit majestueus en mysterieus woord, in deze alles omvattende Naam..

15. Toen zei God verder tot Mozes: Aldus zult gij tot de kinderen van Israël zeggen: De HEERE!1) (Jahweh, Jehova = Hij zal zijn), de God van uw vaderen, de God van Abraham, de God van Izaak en de God van Jakob, heeft mij tot u gezonden; dat (Jehova) is Mijn naam 2) voor eeuwig, en dat is Mijn gedachtenis van geslacht tot geslacht; bij die naam zal men altijd aan Mij denken.

1) De naam: "die daar is," geeft het te kennen, dat God de heerlijkheid, de majesteit van de Godheid, als Zijn uitsluitend eigendom beschouwt, omdat Hij bestaat door Zichzelf, en daarom eeuwig is, en alleen aan alle schepselen het aanzijn geeft. Die naam duidt aan, dat het "zijn van God" alles, wat wij ons denken kunnen, in zich sluit; en dat Hij daarbij de hoogste macht bezit, waardoor Hij alles regeert. Opdat wij dus de Enige God recht kennen, is het vóór alles nodig te weten, dat alles, wat in de hemel en op aarde is, zijn bestaan en aanwezen heeft ontleend aan Hem, die alleen is. Maar uit dit zijn vloeit ook het kunnen, het vermogen, de macht voort. Hij, die door zijn macht alles onderhoudt, bestuurt ook alles naar Zijn wil. Wat zou het Mozes hebben gebaat, bespiegelingen te hebben kunnen maken over die God, die als het ware in de hemel besloten was, wanneer hij in Zijn almacht niet het schild van het geloof

gevonden had? Zo verklaart God dan, dat Hem alleen de allerheiligste naam toekomt, die, waar Hij ten onrechte op denkbeeldige wezens wordt toegepast, slechts ontheiligd wordt, en juist daardoor roemt Hij voor zijn aanhoren Zijn eeuwige macht, opdat Mozes niet moge twijfelen, dat hij onder Zijn leiding alles overwinnen zal..

En hier worden wij nog meer bevestigd in hetgeen wij vroeger (Dl. I. blz. 54) ontwikkelden, ter duidelijker onderscheiding van de Namen van God in de Bijbel. Als God op zichzelf beschouwd en gesteld tegenover de Schepping, heet Hij Heere = JEHOVA; als God, in algemene betrekking tot die Schepping, waarvan Hij de Werkmeester, heet Hij God = ELOHIEM; en als God, die in een Verbondsbetrekking staat tot het uitverkoren deel van die schepping, heet Hij HEERE GOD = JEHOVA ELOHIEM. Met dit onderscheiden gebruik van de namen van God zult gij veel gevorderd zijn tot recht verstand van menige schriftuurplaats en tot weerlegging van menige vijandige tegenspraak..

2) Met "naam" wordt bedoeld de openbaring van het Wezen en met "gedachtenis," de erkenning daarvan door de mensenkinderen..

16. Ga heen, en verzamel de oudsten van Israël, de hoofden van de families, geslachten en stammen (zie "Ex 1.16) en zeg tot hen: De HEERE, de God van uw vaderen, is mij verschenen, de God van Abraham, Izaak en Jakob, 1)zeggende, mij opdragende: Ik heb u getrouw bezocht; 2) Ik ben van de hoogte, waar Ik woon, op onzichtbare wijze tot u neergekomen (vs.8) en heb nauwkeurig uw toestand onderzocht, en Ik heb gezien, hetgeen u in Egypte is aangedaan. 3)

1) Van zeer groot belang was het, dat de roeping van Mozes voldoende bekend was, opdat zij hem als de door God aangestelde leidsman zonder verzet zouden volgen. Doch niet door een zaak beeldde Hij af, dat God, welke hem verschenen is, de God is van Abraham, Izaak en Jakob, daar op het vroegere Verbond hetwelk bij hen was berustende, deze verschijning rustte, waaraan overigens nauwelijks door het volk geloof zou geslagen zijn. Daarom, opdat hij door zijn woorden het geloof zou bevestigen, vermeldt hij, dat reeds vroeger aan Abraham, Izaak en Jakob de verlossing, waarover hij zou handelen, en waarvan hij als bezorger door God was verkoren, beloofd was..

2) In het Hebreeuws Pakod, pakethi etgem beter: Ik heb u zeker bezocht, met kennelijke terugwijzing op hetgeen de stervende Jozef heeft geprofeteerd, dat God hen gewis bezoeken zou. (Genesis 50:24).

3) Met het eerst: "Ik heb u getrouw (zeker) bezocht," wil de Heere alle tegenbedenkingen en tegenwerpingen afsnijden, waarmee Israël tot Mozes zou kunnen komen, alsof God zijn volk zou hebben vergeten. En met het laatste, dat Hij geen ledig toeschouwer is geweest van al de verdrukkingen zijn volk aangedaan. Een woord dus van bemoediging, van vertroosting, maar ook een woord, dat bij Israël vertrouwen zou en moest wekken. Deze woorden zijn voor alle eeuwen woorden van troost en bemoediging voor Gods kinderen geweest, en kunnen altijd dienen, om Gods volk met vertrouwen te doen wachten op de hulp van de Heere, ook al

schijnt die hulp niet te zullen komen. Hoe bang ook de nood moge zijn, God komt op Zijn tijd..

17. Daarom heb Ik gezegd 1) bij Mij zelf vastbesloten: Ik zal u uit de verdrukking van Egypte voeren, tot het land van de Kanaänieten en van de Hethieten, en van de Amorieten, en van de Ferezieten, en van de Hevieten, en van de Jebusieten, dat ik uw vaderen beloofd heb, tot het land, vloeiende van melk en honing. 2)

1) Ook dit moet dienen, om de gemoederen van de Israëlieten stil te doen zijn in het ootmoedig geloofsvertrouwen, dat de verlossing zeker komen zou. Immers, als God iets gezegd heeft, in de zin zoals hier, van besloten, dan geschiedt het ook, daar niemand zijn Raad kan weerstaan..

2) Dit is een uitdrukking, die tot een spreekwoord geworden is, om de grote vruchtbaarheid van Kanaän aan te wijzen, dat bij zijn rijkdom aan waterbeken, bronnen en stromen (Deuteronomium. 8:7), bij de meer dan in andere hete landen overvloedige regen (Deuteronomium. 11:10) en bij de goede gesteldheid van zijn grond een overvloed van gras en bloemen voortbracht, waardoor de veeteelt voortreffelijk lukte, en grote zwermen van wilde bijen in holle boomstammen en rotsspleten zich nestelden. De hiervan gewonnen voortbrengselen, melk en honing, vertegenwoordigen de andere ontelbare, tot nooddruft en veraangenaming dienende voortbrengselen. Tegenwoordig is het, tengevolge van de goddelijke vloek, die op het land rust (Deuteronomium. 28:16 vv.; 29:22 vv.), geheel anders; niet alleen hebben er grote natuurveranderingen plaats gehad, en zijn vele bossen op de hoogten vernietigd, maar er hebben ook mensen van het land bezit genomen, die overal, waar zij wonen, de kunst verstaan, om de bloeiendste landen in woestijnen te veranderen..

18. En zij zullen uw stem horen; 1) Ik kan het u voorzeggen, dat de oudsten met het volk de tijding als een blijde boodschap zullen aannemen (Exodus. 4:30,31); en gij zult gaan, gij en de oudsten van Israël, tot de koning van Egypte, en gij zult tot hem zeggen, in naam van het gehele volk: De Heere, de God van de Hebreeën 2) is ons verschenen, 3) en heeft ons geroepen; zo laat ons nu toch gaan de weg van drie dagen in de woestijn, opdat wij de HEERE, onze God offeren, 4) buiten de grenzen van Egypte, en alzo niet met onze godsdienst de Egyptenaren tot een gruwel en een ergernis worden (hoofdstuk. 8:25-27).

1) Alle bezwaren neemt de Heere voor Mozes weg. Was het vroeger zijn ervaring geweest, dat zij hem verworpen hadden, nu zal hij ondervinden, daar het nu Gods tijd is, zij hem zullen aannemen..

2) Niet de God van de Israëlieten. Israël was de Verbondsnaam. Hebreeën de naam, waaronder Israël bij de volken bekend was..

3) Wel was de Heere slechts aan Mozes verschenen; maar deze verschijning gold toch het gehele volk, in wiens naam Mozes en de oudsten tot farao spreken zouden..

De Kanttekenaren verklaren aldus: Hij is ons buiten onze verwachting verschenen, en heeft ons aangesproken, bevelende, hetgeen wij verzoeken..

4) Het is een genadige neerbuiging tot farao, wanneer de Heere niets zwaarders van hem eisen laat dan het volk enige dagen te laten gaan, om zijn God te offeren; het moet hem zeer gemakkelijk gemaakt worden, aan de goddelijke wil te gehoorzamen: daarom wordt de eis zo klein en billijk mogelijk gesteld. Ware nu farao bij enige van de volgende voorstellen bereid geweest, om toe te geven, zo zou de Heere zeker ook middelen en wegen gevonden hebben, om verder daarop te bouwen, en bij de koning te bewerken, dat hij ze vrijwillig voor altijd liet gaan; want de eerste in geloofsgehoorzaamheid volbrachte daad maakt tot grotere en zwaardere offers van zelfverloochening bekwaam (MATTHEUS.13:12). farao streeft (zoals God tevoren weet, vs.19) van het begin af aan tegen, en wil niet eens het gewichtigste en billijkste toegeven; daarom dringt God in de laatste plaag zó hard op hem aan, dat hij het volk uit zijn land uitdrijft (hfst.12:30 vv.), daardoor zelf de oorspronkelijke vordering opheft en alles voor Israël in het reine brengt. Als hij dan inziet wat hij eigenlijk gedaan heeft, en Israël najaagt, om het terug te voeren, overvalt hem de goddelijke straf zowel voor zijn misdaden en die van zijn voorgangers, als voor zijn halsstarrig weigeren. Hij komt in de Rode Zee om, en in deze is Israël's gehele onderworpenheid aan Egypte vanzelf begraven (hoofdstuk 14). Het is uit Egypte getrokken, niet ten gevolge van een toestemming, die het tot terugkeren verplicht had, maar door een sterke hand, die alle draden van de vroegere samenhang verscheurd heeft..

Men vraagt, hoe God, besloten hebbende, dat de Israëlieten Egypte ten enenmale verlaten zouden, zijn knecht Mozes kon gelasten, alleen voor het volk te verzoeken, een reis te doen van drie dagen opdat zij de Heere, hun God, zouden offeren. Kon Mozes zulk een verzoek doen zonder de koning te misleiden? Wij antwoorden: Dat het waar was, dat de Israëlieten zich naar de berg Sinaï, in de woestijn, moesten begeven, om daar de Heere offeranden toe te brengen, en dat zij zich ook waarlijk daarheen begeven hebben. Daarom sprak Mozes de waarheid, zonder deze in alle haar omstandigheden te zeggen, waartoe hij niet verplicht was. 2e. Mozes was hier alleen de boodschapper en het werktuig ter uitvoering van Gods bevelen, die aan farao niets schuldig zijnde, ook niet gehouden was, om hem rekenschap te geven van zijn handelingen en zijn voornemens in deze uitgestrektheid te openbaren. 3e. Wanneer God de koning deed verzoeken, dat hij de Israëlieten vrijheid zou geven, om zich alleen de weg van drie dagreizen uit het land van Gosen te begeven. Zo wist Hij, dat de dwingeland dat geringe verzoek zou afslaan, en zo diende het, om de onredelijkheid en de wreedheid van de geweldenaar in het openbaar tentoon te stellen, en Gods rechtvaardigheid te doen blijken in de oordelen, die over deze ongehoorzamen en hardnekkigen zouden worden uitgestort..

Het is geen droom, Mozes zelf zal het werktuig wezen, waarvan God zich bedient, om de straf van de drijver te breken. Hij moet heengaan, en de oudsten verzamelen, en hun meedelen, wat hier is geschied. Hij moet onverschrokken dat paleis weer intreden, waar hij voor vijftig, zestig jaren zo gemeenzaam was, en thans zo vreemd is geworden, en in naam van Israël's God Diens oproerige onderdaan op de troon tot plicht en gehoorzaamheid dwingen. Opzettelijk moet hij aan farao slechts een deel van de waarheid bekend maken. Wordt zelfs het billijk verzoek om een offerfeest te gaan vieren, geweigerd; het zal dan blijken, wat er in

het hart van de dwingeland is, en wat God tot zijn vernedering doen zal! Nee, Mozes heeft niet te twijfelen, dat God zelf hem die last op de schouders legt; dezelfde berg (vs.12), waar hij later met het volk van Jehova offeren zal, is hem het tastbaar teken van zijn hemelse roeping! Van Zijn roeping wat zullen wij ervan zeggen, dat gij niet reeds bij u zelf bedacht hebt? Wat eervolle taak, alzo heen te gaan, een hemelse volmacht in handen: te staan als middelaar tussen hemel en aarde; op te treden als vertrouwde van Hem, naar Wiens onnavolgbare naam Egypte's wijzen slechts raden!.

19. Doch Ik weet, dat de koning van Egypte u niet zal laten gaan, 1) ook niet 2) door een sterke hand, al wordt hij ook door vele tekenen en plagen daartoe gedwongen.

1)"Laten gaan" in de zin van, vergunnen te gaan, daartoe door anderen verzocht of gedwongen..

2)Eigenlijk: Zelfs niet..

20. Want Ik zal Mijn hand uitstrekken, en Egypte slaan met al Mijn wonderen, die Ik in het midden hiervan doen zal, zolang totdat hij niet meer tegenstreven kan; daarna zal hij u laten vertrekken. 1)

1) Als eigen vrije machtsdaad, dit is de bedoeling van Gods woord, zodat zijn gezag schijnbaar geen schade leed, zodat hij de Soevereiniteit van God, als een meerdere dan de Zijne, niet zou schijnen te erkennen, zal hij het heengaan van Israël gelasten; terwijl geen macht ter wereld het trots en stug gemoed tot een gewillig buigen voor, en bewust zich onderwerpen aan de eis van de hoge God zou kunnen brengen. Liever wil hij de uiterlijke schijn van geweld in de oefening van eigen gezag, dan die van gehoorzaamheid in de erkenning van Gods gezag. Ziedaar in de grond de reden, waarom men menigmaal het volk des Heren liever ruw en woest een weldaad schijnbaar als uit eigen beweging zal toewerpen, dan door zachte overreding of schijn van dreiging zich iets zodanigs te laten afdwingen. Men wil liever gunsten verlenen, dan rechten erkennen, omdat aldus eigen trots gespaard blijft..

farao wil de schijn bewaren, alsof hij het volk moe, uit eigen beweging het wegzendt. Zo zal hij ten einde toe zich blijven verzetten tegen de wil van God, opdat zijn oordeel des te rechtvaardiger zal zijn..

21. En Ik zal dit volk genade geven in de ogen van de Egyptenaren; Ik zal door de tekenen en wonderen, waarmee Ik farao overwinnen zal, tevens zulk een eerbied en genegenheid van hart jegens dit volk van Mij opwekken; en het zal geschieden, wanneer gij uitgaan zult; zo zult gij niet leeg, niet als een verachtelijk huis van slaven en bedelaars, uitgaan. 1)

1) Ook door dit toppunt van goedertierenheid zal Hij de Israëlieten aanlokken, zich des te meer te haasten en alle krachten in te spannen, daar het overigens een zware taak zou geweest zijn, met zo grote verhardheid van de koning de strijd te wagen. Daarom beloofd Hij niet slechts de vrijheid, maar ook overvloed van schatten en kostbaar huisraad. Maar omdat het een moeilijke zaak was, om te geloven, dat de Egyptenaren, die gevaarlijke vijanden van het

volk, zo lief en welwillend zouden zijn, dat zij enige welwillendheid zouden betonen, verzekert God, dat het in Zijn macht is, om de harten van de mensen om te buigen, tot wat Hij wil. Hij verkondigd hun daarom, dat het geschieden zou, dat de Egyptenaren eensklaps van wolven als in schapen zouden veranderen, en dat zij, die gewoon waren te stelen en te verslinden, nu melk uit hun uiers en wol van hun rug zouden verlenen. Doch deze plaats bevat een veelvoudige en diepe lering. Zo dikwijls de mensen op hevige wijze tegen ons woeden, geschiedt dit niet zonder leiding van God, omdat Hij hen in één ogenblik kan temmen. Dat Hij het daarom is die hun vrijheid geeft, om woest te zijn, omdat Hij ze alzo gebruikt om ons te kastijden of te vernederen. Weer merken wij hieruit op, dat er geen vijanden zo wreed en onmenselijk zijn voor ons, wier wreedheid het God niet gemakkelijk valt te temmen..

22. a) Maar veeleer zult gij uitgaan als een triomferend volk, dat zijn onderdrukkers overwonnen heeft en met rijke buit beladen huiswaarts keert. Elke vrouw zal van haar buurvrouw, en van de waardin van haar huis, van degene bij wie zij inwoont, eisen 1) zilveren vaten en gouden vaten, kleinoden, (Genesis 24:53 Exodus. 35:22 Numeri. 31:50) en kleren, feestkleren, gelijk men bij feestelijke gelegenheden draagt; die zult gij op uw zonen en op uw dochters leggen, 2) en gij b) zult Egypte beroven;
3) gij zult dat als een buit meenemen; zij zelf zullen het u vrijwillig geven; maar uw God heeft het hun door Zijn sterke hand afgeëist, als een welverdiend loon voor uw aangeven, moeilijke arbeid. (Genesis 15:14 Vrgl.Exodus. 11:1-3; 12:35,36). 4)

a)Exodus. 11:2; 12:35 b) Ezech.39:10

1)"Eisen," niet in de zin van, in lenen, maar indien van, voor zich ten eigendom vragen. De Egyptenaren hebben die geschenken gegeven met de gedachte van deze niet terug te zullen ontvangen..

2)"Leggen," niet in de zin van, versieren, zoals sommigen menen, maar in de gewone zin van het woord. Niet alleen zouden de hoofden van de gezinnen met hun schat beladen uit Egypte trekken, maar er zou zulk een overvloed zijn, dat ook de zonen en dochters nog met deze zouden beladen worden. God zou zijn goedertierenheid volkomen maken..

3) In het Hebreeuws Nietsaltem, Gij zult plunderen, in de zeer gewone zin van het woord, niet in die van bestelen. De Egyptenaren zouden zo van schatten ontbloot worden, dat het zou lijken, alsof zij geplunderd waren door een overmachtige vijand. Alles zou geschieden met volkomen toestemming van de Egyptenaren, zodat er zelfs geen schijn van onrecht zou bestaan..

4) Het is geen droom. Mozes zelf zal het werktuig zijn, waarvan God zich bedient, om de staf van de drijvers te breken. Hij moet heengaan, en de oudsten verzamelen, en hun meedelen, wat hier is gebeurd. Hij moet onverschrokken dat paleis weer binnengaan, waar hij vijftig, zestig jaar geleden zo vertrouwd was, en thans zo van vervreemd is geraakt, en in de naam van Israël’s God Diens oproerige onderdaan op de troon tot plicht en gehoorzaamheid dwingen. Opzettelijk moet hij aan farao slecht een deel van de waarheid bekend maken. Wordt zelfs het billijk verzoek om een offerfeest te gaan vieren, geweigerd; het zal dan

blijken, wat er in het hart van de dwingeland is, en wat God tot zijn vernedering doen zal! Nee, Mozes hoeft er niet aan te twijfelen, dat God zelf hem die last op de schouders legt; dezelfde berg (vs.12), waar hij later met het volk van Jehova offeren zal, is hem het tastbare teken van zijn hemelse roeping! Zijn roeping-wat zullen wij ervan zeggen, dat u niet reeds zelf bedacht hebt? Wat een eervolle taak, zo weg te gaan, een hemelse volmacht in handen; te staan als middelaar tussen hemel en aarde; op te treden als vertrouwde van Hem, naar wiens onnavolgbare naam Egypte's wijzen slechts raden! Eerbied voor de gezant van Jehova; hij is de eerste, die, met een waarlijk profetische bediening bekleed, de rijen opent voor de eerbiedwaardige godsmannen, waarvan de bereider van de Heere de laatste en grootste zal zijn. Maar wat een moeitevolle roeping, om als heraut van een hogere macht voor een booswicht hoog in aanzien te treden; om een volk, waarin de laatste vonk van hoop is uitgeblust, weer met veerkracht van het geloof te bezielen; om alleen tegenover geheel Egypte te staan, waar hij vroeger voor de schim van één enkele Egyptenaar vluchtte! En bovenal wat een wijze en heilige roeping, want als er een sterveling is, aan wie God deze taak kan toevertrouwen, misschien in engelenogen begeerlijk, wie kan dat meer en beter dan Mozes. Nee, niet vroeger, nu is het de tijd, om zich aan het hoofd van de verdrukten te plaatsen, en niet één, maar zes maal honderdduizend te redden! Vroeger leefden de vorst en vorstin, die hem opnamen, en hij kan niet tegen hen ingaan, zonder dat het verwijt van ondankbaarheid hem bereikt; thans heerst een andere vorst, tegenover wie hij geen verplichtingen heeft en zich onafhankelijk voelt. Vroeger was Israël diep vernederd, geteisterd, ontmoedigd genoeg, om de hand, die het kwam bevrijden, te kussen; thans stemmen alle monden en harten in een kreet om verlossing tezamen. Vroeger was Mozes rijk aan vele gaven, maar nog niet rijp voor de belangrijkste taak; thans heeft hij niet slechts de voorbereidende school van de wijsheid van Egypte, maar ook de hogeschool van de beproeving van Midian achter zich. Dat hart, eenmaal ontstuimig als een zee, is nu gehard als een graniet van de Horeb; die geest, toen een veelbelovende bloesem, is thans een voldragene vrucht; die hand, die zo lang de herdersstaf droeg, is eindelijk stevig genoeg, om de Godsstaf met ere te voeren. Had God nog langer gewacht, te zwak waren de schouders geworden, om de bijna bovenmenselijke last te aanvaarden; had God vroeger geroepen, het werktuig zou nog voor het werk niet opgewassen zijn; nu of nooit, wordt het wachtwoord in het leven van Mozes!.

HOOFDSTUK 4.

MOZES WORDT IN ZIJN ROEPING DOOR DE GAVE VAN WONDERKRACHT GESTERKT.

1. Toen antwoordde 1) Mozes en zei, Maar zie, zij zullen mij niet geloven, noch mijn stem horen, want zij zullen zeggen: De HEERE is u niet verschenen. 2)

1) In dit hoofdstuk deelt Mozes mee, hoe hij God schoorvoetend heeft gehoorzaamd, niet uit traagheid om te gehoorzamen, maar uit vrees. Want hij werpt het juist niet van zich, zoals weerspannige dieren dit plegen te doen, maar hij komt met allerlei zwarigheden, opdat hij er niet geschikt voor geacht zou worden. Aan de ene zijde was hij wel gewillig en geneigd tot gehoorzaamheid, maar omdat er grote moeilijkheden tegenover stonden, kon hij zich uit deze worsteling niet omhoog werken, totdat hij met wenden en draaien alle uitvluchten had beproefd. Er is merkbaar geen reden, waarom wij ons zeer zouden verwonderen, dat hij tijdelijk heeft weerstand geboden, daar hij nauwelijks een enkele beloning voor zijn moeite zag. Hij moest wel, ik beken het, als blind voor de uitkomst volgen, waarheen God, aan wiens bevelen alle vromen behoren te voldoen, hem zond. Hij moest niet, volgens eigen mening, een oordeel vellen over een moeilijk te geloven zaak, maar volgens God woord. En het is niet zonder twijfel, deels heeft hij geloof geweigerd aan het woord van God, en deels heeft hij geworsteld de last, die hem was opgedragen, van zich te werpen. Maar omdat hij aan de andere zijde van de hinderpalen, welke hij niet uit de weg kon ruimen, zag, werd zijn gemoed her- en derwaarts geslingerd. En nu is er niemand onder de vromen, die niet dikwijls door slingeringen, die hem geheel en al in beroering brengen, wordt vervoerd, zo dikwijls bij de overweging van de hindernissen er nevelen zich verspreiden over zijn innerlijke gedachten. Er was daarom bij Mozes gewilligheid en lust, doch opgewektheid en standvastigheid ontbrak hem..

2) Sinds Jakob was de Heere aan geen enkele Israëliet verschenen. Hierop bouwt Mozes zijn vermoeden, dat zij hem niet zouden geloven als hij zegt, dat de Heere hem verschenen is. Om de waarheid als waarheid van God te doen erkennen, moogt gij bij de natuurlijke mens niet op haar innelijke kracht en klaarheid alleen vertrouwen. Dat is de grote fout van de mannen van de zogenaamde wetenschap, en is in strijd met de gegevens van de geschiedenis en van de ervaring van ons eigen leven. Niet door de macht van de waarheid komt de mens tot het geloof aan God; maar, omgekeerd, door het geloof aan God komt de mens tot de erkenning van de waarheid. Is er een God, dan is er ook een zedelijke orde van de dingen, dan ook een hogere waarheid. Een naam van God dus zonder de waarborg, dat die naam ook door God zelf is uitgesproken en meegedeeld, zou Israël waarschijnlijk niet bevredigen..

2. En de HEERE zei tot hem: Wat is er in uw hand? En hij zei: Een staf. 1)

1) Volgens de afbeeldingen op hun gedenktekens, droegen de Egyptenaars veelal een kromme staf, gelijk nog veelvuldig bij de Arabieren in gebruik is. In het klooster op de berg Sinaï wordt nog tegenwoordig hout van een heestergewas (colutea haleppica) verkocht, tot het

vervaardigen van zodanige staven geschikt, een hout, waarvan niet onwaarschijnlijk de wonderbare staf van Mozes vervaardigd was..

Er is bij mij geen twijfel aan, of God heeft Mozes willen leren, dat, ofschoon door betrekking laag en onaanzienlijk, hij echter voor de koning van Egypte schrikverwekkend zou zijn. Want die staf was het teken van het heilig ambt. Wat was toch meer verachtelijk dan dat een hoeder van de schapen uit de woestijn opstond, en zijn herderstaf, waarmee hij zich en zijn kudde gewoon was te beschermen tegen de wilde dieren, stelde tegenover de scepter van de machtigste koning. Maar God toont hem, dat, ofschoon hij verstoken was van aardse glans, hulp en macht, hij toch voor farao verschrikkelijk zou zijn, als wilde hij zeggen, dat hij niet moest vrezen, dat farao hem als een boers mens zou verachten of voor niets achten, omdat een staf in een slang veranderd, meer schrik zou aanbrengen, dan duizenden zwaarden..

Het leiden van Gods volk met zijn staf was een teken van leven, genade en vertroosting, en de staf veranderd in een slang was een teken van de dood.

3. En Hij zei: Werp hem ter aarde! En hij wierp hem ter aarde. Toen werd hij tot een slang; en Mozes vluchtte van haar.

4. Toen zei de HEERE tot Mozes: Strek uw hand uit, en grijp haar bij haar staart! 1) Toen strekte hij zijn hand uit, en vatte haar; en zij werd tot een staf in zijn hand.
2)

1) Niet bij de kop of achter de kop, maar bij de staart, zodat de slang, door zich te krommen, hem gemakkelijk kon bijten, moest Mozes hem grijpen. Wat de Heere hier aan Mozes wilde leren, is duidelijk: gehoorzamen, op Gods bevel, en dan de uitkomst aan Hem overlaten. Door het geloof in het woord des Heren zou Mozes macht ontvangen, om de listen en lagen van farao te weerstaan en over hem te zegevieren..

2) Door dit teken zei God tot Mozes: "Ik geef u de macht op slangen en schorpioenen te treden, en over alle kracht van de vijand, en geen ding zal u enigszins beschadigen.".

In het oude Egypte verstond men de kunst om slangen te temmen, een vaardigheid, die er nog niet geheel in vergetelheid is geraakt. Zij, die daarin bedreven zijn, weten de getemde slangen terug te houden, dat zij niemand aanvallen, ja, weten het zover te brengen, dat zij zich stokstijf uitstrekken. Met het verwerven van deze wondergave verkreeg Mozes de zekerheid, dat hij door Gods macht boven alle toverkunsten stond. Bovendien was dit wonder, evenmin als het teken van de brandende braambos, zonder betekenis: "Wat kan er eenvoudiger zijn, dan de staf, die de herder en ieder ander draagt? En toch kan Mijn macht daaruit een vreselijk wapen vormen, waarvoor alle vijanden verschrikt zijn." Dat was het, wat God door dat wonder aan Mozes betuigde; om dat in zijn volle kracht te verstaan, moest hij zelf bevreesd voor de slang vluchten. Maar evenals de slang in zijn hand weer tot een staf werd, zo moest hij zich verzekerd houden, dat ook de vreselijkste macht, voor welke een farao sidderde, hem wel tot steun, maar niet tot schade zou zijn.. Zie Ex 4.9

Met het opnemen van de staf, aanvaarde Mozes zijn roeping, en daarom komt de Heere terstond met de woorden, in het volgende vers meegedeeld..

5. Daarom, ging de Heere voort, heb Ik u met Mijn goddelijke kracht toegerust (Mark.16:20), opdat zij geloven, dat u verschenen is de HEERE, de God van hun vaderen, de God van Abraham, de God van Izaak, en de God van Jakob.

Met deze woorden wordt Mozes de blijvende macht voorspeld, om dit wonder te verrichten, zowel bij de kinderen van Israël als bij farao..

6. En de HEERE zei verder tot hem: Steek nu uw hand in uw boezem. 1) En hij stak zijn hand in zijn boezem; daarna trok hij ze uit, en ziet zijn hand was melaats, 2) wit als sneeuw, met de witte melaatsheid bedekt, bij welke, als zij in de hoogste graad is, de hand meestal glinsterend als sneeuw verschijnt. (2 Koningen. 5:27)

1) God, de Heere, wil de man van God door dit teken leren, dat Hij machtig is; hetgeen is, tot niets te doen worden en hetgeen niets is, tot heerlijkheid en aanzien te brengen. Israël was op dit ogenblik als een melaatse, als een onreine geacht bij Egyptisch koning en volk, maar God, de Heere, zou het heerlijk uitvoeren en het tot een toonbeeld van zijn reddende liefde stellen..

2) De melaatsheid is een in Egypte en Klein-Azië gewone ziekte, een van de ernstigste landplagen van Judea (Deuteronomium. 24:8), die men slechts zijn doodsvijand toewenste (2 Samuel 3:29; 2 Koningen. 5:27) en voor de zwaarste van God gehouden werd (Numeri. 12:9,10; 2 Kron.26:19). Het eerst vertoont zij zich aan de opperhuid, grijpt vervolgens het celweefsel, het netvlies en zelfs het gebeente, het merg en de gewrichten aan; zij gaat zeer langzaam voort, is zeer aanstekelijk en erft dikwijls op de kinderen tot in het vierde lid over (2 Samuel 3:29); doch zó, dat de ziekte altijd in geringere graad zich vertoont, en in het vierde lid gewoonlijk alleen in bedorven tanden, stinkende adem en een ziekelijk uitzicht bestaat. De ontwikkeling wordt begunstigd door vochtige, onreine lucht, door onreinheid en het gebruik van vette spijzen. De voorboden zijn: deels kleine vlekken van de grootte van de punt van een naald, later van een linze; deels vurige uitslag, die zich van gewone huiduitslag, door vergroting en door verkleuring van de haar onder scheidt. Er zijn verschillende soorten van melaatsheid: 1. De witte, barras; deze heerste onder de Hebreeën (2 Koningen. 5:27 Numeri. 12:10) en wordt daarom van de geneesheren lepra mosaïca genoemd. Deze ontstaat uit de linzenvlekken. Snel vreten deze voort en er ontstaat ruw vlees (Leviticus. 13). Die vlekken komen meestal op de plaatsen waar men het haar heeft. Is de melaatsheid doorgebroken, zo wordt de gehele huid wit, glinsterend aan voorhoofd, neus enz., gespannen, dor als leder en toch week; soms barst zij, en er vertonen zich zweren. De uiterste delen zwellen op; de nagels aan handen en voeten vallen af, de oogleden krimpen in, de haren worden met een stinkende bast overdekt of vallen uit. De ogen verliezen hun glans, zijn zeer gevoelig en druipen altijd; uit de neusgaten vloeit een vochtig slijm. Eindelijk sterven de ongelukkigen door uittering, die met waterzucht verbonden is. 2. De elephantiasis, lepra nodosa of tuberculosa, knobbelachtige melaatsheid (Deuteronomium. 28:27). Zij ontstaat uit vlekken en kentekent zich door knobbels in het gezicht en aan de leden, die eerst zo groot zijn als een erwt, later als een walnoot of een hoenderei. Daartussen komen diepe voren. Hevige smart is er niet mee

verbonden; slechts op het einde van de ziekte ontstaan vele zweren, die een bloedig, stinkend vocht afzonderen. De uiterste delen van het lichaam sterven langzamerhand, en vallen van het lichaam af. Het gezicht is opgezet en glinsterend als van vet; de blik strak en wild, het oog kogelrond en onophoudelijk tranende; alle zintuigen worden verstompt (Job 16:16); de stem wordt zwak; de spraak onverstaanbaar, of wel de patiënt worden geheel stom. Daarbij komt sterke begeerte naar spijs en wellust. De ziekte verwekt grote mistroostigheid en ‘s nachts slapeloosheid of vreselijke dromen. De zieke kan daarbij 20 en meer jaar leven. 3. De zwarte melaatsheid, donkere barras. Deze ontwikkelt zich uit uitslag, die steeds groter wordt, en met hevige jeukte, bijzonder gedurende de nacht, verbonden is (Job 2:8). De huid wordt ruw; er vormen zich korsten, die spoedig splijten, en in rondachtige asgrauwe schorsen afvallen (Job 7:5). Er komen roven, die rood- of zwartachtig zijn en voornamelijk aan armen en benen zitten. De vingers trekken krom, zodat de zieke daarmee niet eens zijn jeukte verzachten kan; zij gaan langzamerhand tot verrotting over, en vallen af, evenals de vorige leden. De adem is stinkend (Job 19:17), en de astmatische benauwdheden worden, vooral in de nacht, pijnlijk. Langzamerhand nemen de krachten af (Job 16:8; 19:20); er ontstaat een gehele vermagering, en onder zenuwtoevallen komt de dood.

7. En Hij zei: Steek uw hand weer in uw boezem. En hij stak zijn hand weer in zijn boezem; daarna trok hij ze uit zijn boezem, en ziet, zij was weer als zijn ander vlees.1)

1) Door dit wonder zei God tot Mozes: "Gij zijt rein, om het woord, dat Ik tot u gesproken heb." Hoe eigenaardig betekent het steken van de hand in de boezem, op het bevel van God, het hartgrondig zelfonderzoek, de zelfbeproeving, waarvan de vrucht is de overtuiging: "Wij zijn van nature onrein;" en het andermaal insteken van de onreine hand op Gods bevel, het geloof in de genade van God, waarvan de vrucht is de overtuiging: "God heeft onze zonden vergeven." In dit insteken en uithalen van de hand in de boezem, moet onze geloofswerkzaamheid gedurig bestaan.. Zie Ex 4.9

8. En het zal geschieden, voegde de Heere daaraan toe: zo zij u niet geloven, noch naar de stem1) van het eerste teken horen, zo zullen zij de stem van het laatste teken geloven.

1) Hier wordt, evenals in het bloed van Abel (Genesis 4:10) aan die tekenen een stem toegeschreven, omdat God door zijn wondertekenen tot de mensen spreekt en zijn woord daarbij voegt, opdat ze zouden verstaan worden..

9. En het zal geschieden, zo zij ook deze twee tekenen niet geloven, noch naar uw stem horen, zo neem van de wateren van de rivier, en giet ze op het droge, zo a) zullen de wateren, die gij uit de rivier de Nijl zult nemen, deze zullen tot bloed worden op het droge. 1)

a) Genesis 7:19

1) Gelijk Mozes de eerste van God gezonden profeet is, zo is hij ook de eerste wonderdoener in de wereld; deze drie wondertekenen nu, die hem hier verleend worden, hebben betrekking op de objecten, met welke God in de gehele geschiedenis van de uitleiding van Zijn volk uit Egypte te doen heeft; het eerste op Mozes zelf, het tweede op het volk van Israël, het derde op

het land van Egypte. Mozes moet de herderstaf, die hij in Midian gevoerd heeft, wegwerpen, dat is: zijn tegenwoordig beroep vaarwel zeggen en een ander, dat God hem aanwijst, volgen; maar hij vreest voor het laatste, om de daarmee verbonden moeilijkheden en gevaren en wil vluchten. Nu moet hij manhaftig en moedig aangrijpen, in gehoorzaamheid aan Gods bevel; terwijl hij het doet, wordt de slang weer tot een staf, alle moeilijkheden en gevaren worden overwonnen, en Mozes zal tot een herder van een geestelijke kudde, tot legerhoofd en wetgever van het volk van God worden. Israël was in Egypte, waarheen de Heere het eens geleid heeft, door de onreine, afgodische geest van het land aangestoken, en in stompzinnigheid en vervreemding van God gezonken; met een diepen smartelijke indruk van dit verval heeft Mozes geklaagd: "Zij zullen mij niet geloven." Maar toch moet hij heen naar het diep gezonken volk, hij moet het uitleiden, en God zal door zijn dienst Israël weer gezond maken en van alle bevlekking reinigen. Egypte’s macht en rijkdom spiegelt zich af in zijn rivier, de Nijl; maar God is een Heer ook over Egypte, Hij zal het water van zijn stroom in bloed veranderen, zal al zijn macht en grootheid, farao met al zijn goden te schande maken, en met sterke hand Zijn raadsbesluiten volvoeren. De beide eerste tekenen moet Mozes, als proef, reeds nu, tot zijn eigen geloofsversterking doen; alle drie doet hij daarna voor het volk, om zijn goddelijke zending te bewijzen (vs.30,31). Met een gelijk doel geschieden het eerste en derde voor farao (Exodus. 7:10 vv.). Het derde kon Mozes hier, op Horeb, niet verrichten; want daartoe was nodig, dat hij aan de Nijl stond. Het tweede daarentegen mocht hij voor farao niet herhalen, want het had betrekking op zaken, die slechts tussen God en Zijn volk alleen konden behandeld worden..

De Nijl werd afgodisch vereerd, behoorde tot de afgoden van de Egyptenaren. Dat veranderen van water in bloed moest Israël doen vertrouwen, dat Mozes door God machtig was, om de Egyptenaren met hun goden te verderven en daardoor Israël te verlossen. Alle bezwaren werden uit de weg geruimd en toch, Mozes komt gedurig weer met iets nieuws. Zo is de mens. Als God roept tot een gewichtig werk, worden er vele bezwaren geopperd, als men in eigen kracht iets aanvaardt, ziet men dikwijls geen hindernissen..

10. Toen zei Mozes tot de HEERE, nadat deze bedenking overwonnen was, en hij het zich voorstelde, hoe moeilijk het hem zou zijn, tot een zo grote koning te spreken: Och, Heere! ik ben geen welbespraakt man, noch van gisteren, noch van eergisteren, noch van toen af, toen Gij tot Uw knecht gesproken hebt; ik was het nimmer, en ook na Uw openbaring is dit gebrek niet verbeterd: ik gevoel integendeel, hoe ik nu in Uw tegenwoordigheid des te moeilijker spreek; want ik ben zwaar van mond, en zwaar van tong;1) zeer moeilijk valt het mij te spreken.

1) Alle mogelijke dingen neemt Mozes te baat, om de hem opgedragen last van zich af te schudden, niet omdat hij in de gedachte heeft het bevel te weigeren, maar omdat hij voor de zwaarte ervan beeft. Wantrouwend daarom op eigen krachten maakt hem zo langzaam en bevende. Het geneesmiddel lag voor de hand, bij zichzelf te besluiten, daar hij zeker wist, dat hij niet op vermetele wijze begon, dat God, wiens bevel hij gehoorzaamde, hoeveel kracht hij ook zou behoeven, hem die zou verschaffen. Dit was dus niet zondig van hem, om al zijn zorgen op God te werpen, en omdat Hij zijn krachteloosheid kende, te hopen op hoop, naar het voorbeeld van Abraham, die zijn krachteloos lichaam niet aanmerkte, noch de verstorven

moeder van Sara, maar geloofde, dat God kon volbrengen, wat Hij beloofd had. Het had wel een teken van bescheidenheid kunnen zijn, dat hij voor het gebrek, dat hij aangeeft, in rekening brengt, slechts bijstand van God gevraagd had, maar omdat hij verder gaat, om vrijstelling van zijn ambt te vragen, doet hij God onrecht, alsof Hij Zijn knechten meer lasten oplegt, dan zij kunnen dragen, of op onredelijke wijze hen iets opdraagt..

Hierdoor schijnt een bijzonder gebrek, een moeilijke of belemmerende uitspraak te worden aangeduid..

In Hand.7:22 heeft de uitspraak: "machtig in woorden," meer betrekking op de krachtige inhoud van zijn rede, dan op de welsprekende voordracht; die plaats spreekt alzo de onze niet tegen..

Is Mozes bij deze woorden ook niet opnieuw al te zeer verstrikt in de warboel van eigen kracht, waardoor men alles aan zichzelf en aan eigen inspanning alleen wil te danken hebben? Dan rekent men gewoonlijk niet op het tussenbeide treden van de Almacht van God, die ons al het ontbrekende geven kan en zal; ja, indien er bij ons slechts de ware lust en rechte begeerte van de volgzame gehoorzaamheid wordt gevonden. Dat doet de Heere hem voelen..

Mozes wil hiermee te kennen geven, dat het altijd zijn gebrek is geweest, niet welbespraakt te zijn. Niet nu, wil hij zeggen, nu ik in uw tegenwoordigheid ben, maar ook vroeger in Egypte, ook in Midian..

11. En de HEERE zei tot hem: Wie heeft de mens de mond gemaakt? of wie heeft de stomme, of dove, of ziende, of blind gemaakt? 1) Ben Ik het niet, de HEERE?2)

1) De Heere verklaart aan Mozes, dat eigenlijk niet de mens zich zelf dus gemaakt heeft, maar dat het bezoekingen of zegeningen van God zijn, de Schepper en Bestuurder van alles, hetgeen geen bewijs behoeft, want, 1e. die de mens de mond maakt is dezelfde God, die hem het wel gebruiken van de mond geeft, en zo ook de belemmerdheid in de tong, en de stomheid maakt; 2e. wie kan ontkennen, dat God, die oren plant, ook de doofheid of het gehoor geeft, en 3e. zo is het ook van Hem, die het oog formeert, dat iemand blind of ziende is..

2) Met deze vraag, waarmee de Heere zinspeelt op de straks geschonken openbaring, doet de Heere Mozes al het onbetamelijke van zijn vraag uitkomen. Met dit antwoord en met die laatstgenoemde vraag, zijn alle bezwaren opgelost. Op zijn onmacht kan Mozes zich niet meer beroepen. Alle tegenwerpingen zijn afgesneden..

12. En nu, ga moedig heen, en bekommer u over uw zware tongval niet, en a) Ik zal met uw mond zijn, en zal u leren, wat gij spreken zult. 1)

a)MATTHEUS.10:19 Mark.13:11 Luk.12:12

1) Het is alsof de Heere God, die de harten doorschouwt, op de bodem van Mozes hart een andere bedenking verscholen ziet, een bedenking omtrent de woorden en tegenredenen, welke

hij bij Israël en farao zal gebruiken. Welnu, ook de woorden zullen hem geleerd worden. Mozes zal het instrument zijn, hetwelk de Heere wil en zal gebruiken, om zijn volk te verlossen..

13. Doch hij zei, hoewel de Heere alle zijn bedenkingen weerlegd had, en hij geen enkele verontschuldiging meer vinden kon: Och HEERE! zend toch door de hand van degene, die Gij zou zenden, 1) wanneer ik niet bestond; ik ben ongeschikt; ik voel geen lust totdat grote werk.

1) "Die ongehoorzame, die weerspannige Mozes," spreekt gij alzo in uw hart? O, gij, die zo spreekt, hoe twijfel ik, of gij immer een juiste blik in de ziel van die Godsman geslagen en u geheel in zijn toestand verplaatst hebt! Gij zou zonder enige aarzeling op de eerste wenk zijn gegaan? Indien ja, het zou nog de vraag zijn, of gij van uw taak u even trouw en goed ten einde toe gekweten zou hebben. De lichtzinnige treedt dadelijk toe, waar een nieuwe baan zich ontsluit, maar om later op bezwaren te stuiten. De bedachtzame aarzelt en weegt, maar om later, als de twijfel overwonnen is, ook onbeweeglijk pal te staan. Ongetwijfeld, Mozes dreef de weerspraak te ver, en in het bijzonder zijn laatste woord, dat de Heere zelf vertoornt, durven wij niet verschonen of prijzen. Maar anders och, of er wat meer van Mozes' ootmoed werd gevonden, zijn geloofskracht zou minder ontbreken!.

Hier treedt wel enigszins de onwil van Mozes te voorschijn, onwil, die voortspruit uit kleingeloof en zwaarmoedigheid. Want zuiverder dan de Statenvertaling is wel deze: "Zendt toch door de hand van degene door wie Gij wilt zenden." Met deze vertaling zijn ook vele nutteloze en vruchteloze vragen afgesneden, naar die andere persoon. Volgens de grondtekst, laat Mozes dit in het midden. Hij wil en zal God aan geen enkel persoon binden, alleen, hij zelf worde van de opdracht verschoond. Het is daarom dan ook dat wij lezen, dat de toorn van de Heere over hem ontstak..

Een zekere mate van dweperij, die men dan geestdrift noemt, het vertrouwen op zichzelf, het voorzien van moeilijkheden, de onbeschaamdheid, die zich ondoordacht in gevaren stort, dat alles behaagt de held van deze wereld; maar de mannen, die Gods werk moeten verrichten, behaagt dit niet; dat zou hen geheel ongeschikt voor hun roeping maken. Dit alles bezat Mozes 40 jaar geleden; maar juist toen achtte God hem onbruikbaar voor het werk, waartoe hij bestemd was. Bedaardheid, ootmoed, zelfvernedering, gevoel van eigen zwakheid, zijn de onmisbare voorwaarden voor elk werk in het rijk van God; want zij zijn het vat voor goddelijke geestdrift en wijsheid, voor goddelijke kracht en sterkte. Daarom zegt de apostel 2 Corinthiers. 12:10): "Als ik zwak ben, dan ben ik machtig." Tot deze zwakheid was Mozes in de woestijn opgevoed en bekwaam gemaakt. Dat hij ook hier in het uiterste verviel, dat hij niet alleen de negatieve (alle vertrouwen op zich zelf missende) zwakheid, die God wil en eist, maar ook de positieve zwakheid (het niet vertrouwen op Gods kracht) bij zich plaats gaf, dat Mozes van het ene uiterste in het andere vervallen is, daarin vertoond zich de algemene verkeerdheid van de menselijke natuur. Intussen, God weet dat de mens zowel van de rechterzijde van de dwaalweg terug te roepen als van de linkerzijde.

14. Toen ontstak, 1) om dit openlijk tegenstreven, de toorn van de HEERE over Mozes; doch, daar dit tegenstreven niet uit vijandige gezindheid tegen God, maar uit grote zwakheid van het vlees voortvloeide, wierp de Heere in Zijn toorn hem niet weg, maar deed Hij hem verder geweld aan, opdat de kiem van het geloof, (Mark.9:24) die in de zwakheid van het vlees gevangen was, ook van de laatste boei zou bevrijd worden. En Hij zei: Is niet Aäron, de Leviet, 2) uw broeder? Ik weet, dat hij zeer wel spreken zal, en alzo in uw plaats kan treden, wanneer gij te bevreesd zijt, om in vertrouwen op Mijn bijstand zelf de woordvoerder te zijn, en ook zie, hoe Ik uw zwakheid te hulp wil komen, hij zal uitgaan u tegemoet, wanneer gij Midian verlaat; wanneer hij u ziet, hier, aan de berg van God (vs.27), zo zal hij in zijn hart verblijd zijn, 3) en zich gaarne bereid verklaren, om u in uw opgedragen werk behulpzaam te zijn.

1) Toorn drukt in de Heere uit. 1e. Die gezette haat en natuurlijke afkeer, die de Heere uit kracht van Zijn heiligheid heeft tegen de zonde en tegen alles, dat Hem ergerlijk is. 2e. Dat vaste en onveranderlijke voornemen van God, dat Hij, ingevolge van die natuurlijke haat heeft, om alle zonde zeker te straffen; en zo is dan de toorn van God weinig onderscheiden van Zijn wrekende rechtvaardigheid. 3e. De straffen zelf, die de Heere, achtereenvolgens die haat en dat voornemen, brengt over de zondaren; die oordelen zelf worden ook wel Zijn toorn genoemd. (Rom.1:18; 11:8)

Wel een duidelijk bewijs, dat het bij Mozes onwil was. De Heere God komt het zwak geloof te hulp, maar keert zich tegen het ongeloof en bestraft het kleingeloof..

2) De afstamming van Aäron wordt hier vermeld, omdat de naam "Levi" is afgeleid van "lavah", dat "zich aan iemand aansluiten" (Genesis 29:34) betekent, en de tegemoetkomende, dienstvaardige bereidwilligheid van Aäron juist in deze aankondiging bijzondere betekenis heeft. Hij zal Mozes ontmoeten als een oprechte Leviet, die zich gewillig bij zijn broeder aansluit..

3)Gelijktijdig met de roeping van Mozes, was er waarschijnlijk onder het volk van Israël een grote gisting, een duister voorgevoel, dat een keerpunt, de tijd van de redding nabij was (Exodus. 2:23; 3:7). Door dit voorgevoel wordt Aäron bewogen, zijn broeder in de ballingschap op te zoeken; of hij komt, gezonden door enigen, die reeds plannen hebben ontworpen en met Mozes willen raadplegen. Op weg verschijnt hem vervolgens de Heere, en geeft hem de nodige aanwijzingen, opdat hij het doel van zijn reis niet misse. (Exodus. 4:27)

15. a) Gij dan zult tot hem spreken, en de woorden in zijn mond leggen; en Ik zal met uw mond zijn, opdat gij weet, wat gij hem zeggen moet; en met zijn mond zal Ik zijn, opdat hij op welsprekende wijze, als uw tolk, het voordrage, en Ik zal u leren, wat gij doen 1) zult.

a) Exodus. 7:2

1) Zo-even was het "wat gij spreken zult" (vs.12), nu ook wat gij doen zult. Alles, alles belooft de Heere hier aan Zijn knecht. Welk een taal geduld, welk een mate van ontferming en trouw spreidt de Heere hier tentoon!.

16. En hij zal voor u, in uw plaats, tot het volk en tot farao (Exodus. 7:2) spreken; en het zal geschieden, dat hij u tot een mond, tot een profeet (Exodus. 7:1) zal zijn, en gij zult hem tot een God zijn, 1) tot een, die uw woorden in zijn mond legt; hij zal van zichzelf niet spreken, maar alleen uw woorden.

1) Het voorwendsel om het ambt van zich af te schuiven neemt Hij weg, door voor de taak, om te spreken, zijn broeder aan te wijzen, terwijl hij geen ander in zijn plaats aanstelt. Ja, Hij matigt zich op menselijke wijze, opdat Hij, de wensen van zijn knecht ter wille zijnde, hem tegen wil en dank de eer ervan geeft. Daarom verdeelt Hij de rollen, zodat bij Mozes het gezag blijft berusten en het ambt van tolk aan Aäron wordt vereerd. Alzo wordt Mozes, zonder inachtneming van zijn rang, hoger gesteld dan zijn broeder, daar het behoorde, dat de genade van God geheel anders op het hoofd neerdaalde als op de leden; hetgeen door deze woorden wordt uitgedrukt, dat Aäron zijn mond zou zijn en Mozes zijn God, omdat de betekenis daarvan is, dat hij zou voorzeggen, wat deze getrouwelijk zou overbrengen en voorschrijven, wat deze gewillig zou navolgen. Door welk voorbeeld God getuigd heeft, dat hij de gaven van de Geest en tegelijk de ambten verdeelt naar Zijn eigen welbehagen en dat niemand, wie dan ook, of in eer of in gaven uitblinkt, tenzij naar de mate van Zijn genadevolle mededeling. Doch dat aan de mindere de eerstgeborene wordt toegevoegd en deze laatste slechts tot zijn orgaan om te spreken wordt aangesteld, terwijl door zijn arbeid en werk God zou kunnen aanvullen, wat Hij door Mozes had willen ten uitvoer brengen, laten wij leren dit eerbiedig te bewonderen, omdat zijn oordeel voor ons onbegrijpelijk is en gelijk een diepe afgrond..

Wie Gods woord heeft en gelovig is, die heeft Gods Geest en kracht, ook de Goddelijke wijsheid, waarheid, zin en moed en alles wat van God is..

Was het oorspronkelijk Gods bedoeling niet, om Aäron aan Mozes toe te voegen, de zwakheid van Mozes doet God hem de eer ontnemen van het gehele verlossingswerk van Israël. Mozes ontvangt zijn straf, zo dikwijls hij als onbespraakt man terug moet treden voor zijn broeder. (zie Ex 7.1)

17. Neem gij dan deze staf, die gij tot hiertoe gevoerd hebt, en die Ik tot een slang heb doen worden, (vs.2-4) in uw hand, 1) wanneer gij naar Egypte trekt; deze is het, waarmee gij die tekenen doen zult.

1) Mozes wilde zich aan de last onttrekken...., het Schibboleth van de ware roeping van God! Wie zijn zwakheid voelt, is geschikt, om een drager van de kracht van God te zijn, die alleen het ledige vervult! Thans baat dan ook geen tegenstand. Mocht Mozes veertig jaar eerder Israël niet verlossen, nu moet hij het doen. Hij laat zich dan ook eindelijk overwinnen, nadat God hem Zijn beloften in het hart, Zijn wonderstaf in de hand en Aäron, zijn broeder aan de zijde gegeven heeft! En wenen Jethro’s herdersknapen, en blaat zijn kudde een treurige groet, hij wankelt niet, hij, die Gods schapen uit Memphis’ roofklauw wringen moet.

De herdersstaf, nu de wonderstaf in Mozes’ hand, moet hij opnemen, maar daarmee wil de Heere hem tevens bemoedigen. Gesterkt door Aäron, als spreker en met de staf in de hand,

om de woorden door tekenen te bevestigen, heeft de man van God nu ook geen enkele verontschuldiging meer. Wat meer zegt, hij is ervan overtuigd, dat God in hem, de zwakke in zichzelf, zijn Almacht en kracht zal volbrengen..

II. Vs.18-31. Mozes neemt afscheid van zijn schoonvader, en aanvaardt met vrouw en kinderen de reis naar Egypte. Op weg spreekt de Heere verder met hem over zijn optreden voor farao, maar eist ook van hem de nog nagelaten besnijdenis van de jongste zoon. Bij de Horeb ontmoet hem zijn broeder Aäron; met deze verenigd, komt hij in Egypte aan; verzamelt de oudsten van Israël, die zijn goddelijke zending geloven en hem met blijdschap opnemen.

18. Toen ging Mozes, nu geheel besloten, om de wil van God te volgen, heen, en keerde weer tot Jether, zijn schoonvader, en zei tot hem: Laat mij toch gaan, dat ik terugkeer tot mijn broeders, mijn verwanten en mijn geloofsgenoten, die in Egypte zijn, en zie, of zij nog leven,
1) hoe het hun gaat. Jethro dan zei tot Mozes:
2) Ga heen in vrede; 3)ik heb niets daartegen; God geleide u!

1) Het is wonderlijk, waarom Mozes het gezicht, waarmee toch wel het meest het gemoed van zijn schoonvader had bewogen kunnen worden, om hem verlof te geven, verzwegen heeft. Want alleen de menselijke zijde van de zaak voert hij aan, dat hij van plan is, zijn broeders en bekenden te bezoeken. En niet alleen dat het lastig was voor zijn schoonvader, zijn arbeid, moeite en vlijt te ontberen, waarvan hij veel nut had gehad, maar het was hem geenszins aangenaam, zijn dochter en kleinkinderen naar een vreemde landstreek weg te laten trekken. Het is onzeker, of hij door God werd verhinderd, of dat hij uit vrees en beschroomdheid heeft gezwegen. Ik hel echter meer tot deze mening over, dat hij niet over zijn roeping heeft durven spreken, opdat een ongelooflijke zaak op hem niet de schijn laadde van een leugenaar en ijdelspreker te zijn. Daar het dus moeilijker was, geloof aan zijn roeping in te boezemen, heeft hij liever een menselijke plicht willen voorgeven..

De eigenlijke reden van zijn reis verzwijgt Mozes, omdat zowel bescheidenheid, als verstand hem verbood, reeds nu te spreken van hetgeen voorgevallen was; later heeft hij zijn schoonvader nadere mededelingen gedaan. (Exodus. 18:8 vv.).

2) Het laatste overblijfsel van zijn twijfel is als zwavel in de vlammen van de braambos verteerd; nu kan hij gaan, want hij weet met wie en waartoe. En ziet nu, hoe God een beloner is van allen, die Hem zoeken, en hoe de eerste schreden op de weg van de gehoorzaamheid door Hem worden verlicht en gezegend! Waar Mozes zijn plan meedeelt, heeft Jethro geen enkele tegenspraak; een nieuwe openbaring (vs.19) verzekert hem, dat al zijn vijanden dood zijn, en hij volkomen veilig zal wezen. Opmerkelijk, die bedenking had Mozes niet eenmaal geopperd, maar zelfs een verzwegen bezwaar wordt ook door God uit de weg geruimd, zo Hij slechts ziet, dat het hart oprecht is voor Hem..

Waar Mozes God gehoorzaamt, daar baant de Heere verder voor hem de wegen. Dit is een stelregel in het Koninkrijk van God. God eist gehoorzaamheid aan Zijn woord, en waar deze getoond wordt, daar ruimt Hij zelf de hinderpalen uit de weg, die zich op het pad van de gelovigen mochten bevinden..

3) Deze was de gewone groet in het oosten. Jethro geeft hiermee tevens volle vrijheid om te vertrekken..

19. Ook zei de HEERE tot Mozes in Midian, 1) voor wie het, wegens de gepleegde doodslag (Exodus. 2:12 vv.), bezwaarlijk was, om openlijk met de zijnen in Egypte te trekken: Ga heen, keer terug naar Egypte, en vrees geen kwaad; want al de mannen zijn dood, die uw ziel zochten, 2) zowel de koning, die u toen zocht te doden (Ex.2:15,23), als ook de naaste bloedverwanten van de door u verslagen Egyptenaar (vrgl.Matth.2:20).

1) Deze openbaring had plaats, toen Mozes zich voor de reis naar Egypte gereed maakte. Vandaar dan ook, dat hier staat "in Midian." De verschijning van zo-even heeft bij Horeb plaats gehad, deze ter plaatse waar Jethro woonde. Hiermee is dan ook het bezwaar uit de weg geruimd, wat sommigen hebben geopperd, alsof dit vers niet van Mozes zelf is geweest, maar van een andere schrijver. Het is toch zeer goed denkbaar, dat, toen Mozes zich gereed maakte voor de reis, hij gereed stond de zware last te volbrengen, allerlei bezwaren zijn hoofd doorkruisen en in zijn harte opklimmen. Vooral het bezwaar, omtrent de doodslag van de Egyptenaar. De Heere weet dit, ziet dit, maar is ook terstond gereed, om ook die bezwaren op te lossen. De Heere God houdt te allen tijde een wakend oog op de Zijnen..

2) Zolang Mozes zich onwillig toonde, had God hem niets gezegd van de stand van zaken aan het hof van Egypte, maar nu hij overreed was, om te gaan, waarheen hij gezonden werd, moedigde de Heere hem aan, om spoed te maken, door de verzekering, dat hij voor zijn persoon niets te vrezen had..

20. Mozes dan nam zijn vrouw, en zijn zonen, Gersom en Eliëzer (Exodus. 2:22), van wie de tweede nog zeer jong was, en voerde hen op een ezel, terwijl hij zelf te voet daarnaast ging, en keerde terug naar Egypte; en Mozes nam de staf van God 1) in zijn hand, de staf, die God geheiligd had tot het verrichten van tekenen en wonderen. (vs.17).

1) "De staf van God." De herderstaf wordt hier "staf van God" genoemd, omdat deze van de almacht van God getuigde, een middel was geworden van Gods bijzondere openbaring. Rijkdom en schatten had Mozes niet in Midian gedurende die veertig jaar gewonnen. Slechts een staf was in zijn hand, maar die staf sprak hem van vele dingen: van de heerlijkheid van God hem geopenbaard, van Gods trouw hem betoond, van de bijstand van God, welke hij voortdurend zou genieten..

21. En de HEERE zei tot Mozes, spoedig na zijn vertrek hem in een gezicht verschijnende: Terwijl gij heentrekt, om terug naar Egypte te keren, roep Ik u nogmaals toe: Zie toe, dat gij al 1) de wonderen doet voor farao, die ik met de staf in uw hand gesteld heb, niet slechts die drie (vs.2-9), maar ook alle andere, die Ik u verder bevelen zal, doch Ik zal zijn hart verstokken, 2) dat hij het volk niet zal laten gaan.

1) "Al de wonderen." Hieronder zijn niet alleen te verstaan de wonderen, welke Mozes bij de berg Horeb heeft verricht, maar ook de volgende, die hij nog zal doen voor farao’s aangezicht..

2) Wanneer een tak van de boom afgehouwen is en liggen blijft, dan gaat het weinige sap, dat nog van de stam daarin is, langzamerhand weg; hij wordt hard en dor als een stok, die men wel breken, maar niet meer buigen kan als vroeger, toen hij nog een tak was. Zulk een stok is wel voor het vuur en andere zaken dienstig, maar niet meer om groen te worden, te bloeien en vruchten te dragen. De verstoktheid van het hart is zulk een gesteldheid van de mens, waardoor de verkeerde wil, met verblinding van het verstand, ondanks alle ontvangen indrukken en overtuigingen, in de zonde volhardt, zodat geen genade van God tot bekering meer plaats vindt; maar een rechtvaardig strafgericht, en alzo de mens in zijn verkeerde gezindheid sterft.

Tienmaal heet het: "God heeft farao verstokt (Ex.4:21; 7:4; 9:12; 10:1, 20, 27; 11:10; 14:4,8,17); even zo dikwijls wordt ook gezegd, dat farao zijn hart verstokte (Ex.7:13,14,22; 8:15,19,32; 9:7,34,35; 13:15). Om God niet te maken tot een oorzaak van zonde, heeft men deze verstoktheid zo willen verklaren, dat zij door de wonderen, die God deed, in farao zou zijn geboren, zodat er eigenlijk niets anders zou gezegd zijn, dan dat God deze tekens gegeven heeft, die in plaats van farao te vermurwen, hem door zijn eigen schuld des te meer verharden. Anderen hebben weliswaar de zonde zelf geheel en volledig aan farao’s gemoed, maar de wijze, waarop zij zich openbaarde, aan de leiding van God toegeschreven. In waarheid is het dan ook God, die, zodra de zonde van de mens uit het gemoed tot daden overgaat en zich in het leven toont, daaraan een bepaalde vorm geeft en haar op die wijze beheerst. Wanneer bijvoorbeeld David zich hoogmoedig gedraagt, dan is de hoogmoed, in zijn hart ontstaan, zijn schuld, maar dat deze zonde zich in een volkstelling openbaard, dat is het gevolg van een verzoeking, waarin God hem leidt. Maar, hoeveel waarheid er ook steekt in deze denkbeelden, volledig drukken zij de zin van deze plaatsen niet uit. Wanneer Gods macht en genade tevergeefs op de mens poogt in te werken, zo wordt daardoor het gemoed verhard boven hetgeen het te voren was, en deze verstoktheid is een gevolg en een straf van vroegere zonde, en dus een daad van God. Het Evangelie is een levensreuk ten leven en een doodsreuk ten dode, zoals dezelfde reuk enige schepselen op kan wekken, doch op anderen een dodelijke invloed uitoefent. In de oorspronkelijke bestemming ligt het wel niet, om dodelijk te zijn; het is het gevolg van een ongeloof, dat aan eigen schuld te wijten is; maar, waar dit bestaat, daar is de dodelijke invloed een gerichte wraak van God. De uitdrukkingen: verharding, verstoktheid, veronderstellen een vroegere wekere toestand, die door het misbruik van Gods openbaringen en zegeningen ophield te bestaan. Zo kan het evenzeer gezegd worden, dat farao zichzelf, als dat God hem verstokte, en dat God deze verharding vantevoren verkondigt, het kon en moest Mozes en het volk van Israël tot een krachtige troost zijn tegenover hun onderdrukkers; zij verwierven daardoor de zekerheid, dat de woede, waarmee hij hen vervolgde, wat zij ook probeerde, onder het opperbestuur van God stond, ja, dat zij zelf deel uitmaakte van het strafgerecht, dat God aan hem voltrekken zou.. Verg. Rom.1:24,26,28

In het Hebreeuws Achazek, eig.: Ik zal sterk maken. De Heere voorspelt hier, dat farao in de grond van de zaak geheel ongevoelig zal blijven voor al de tekenen en wonderen, die Mozes op Gods bevel zal verrichten. Tegenover hen, die deze spreekwijze willen verzachten, zegt Calvijn: Mij althans verdriet het niet met de Heilige Geest te spreken, noch aarzel te onderschrijven, wat zo dikwijls in de Schrift voorkomt, dat God de goddelozen overgeeft in

een verkeerde zin, hen aan schandelijke begeerlijkheden overgeeft, hun zinnen verwart en hun harten verhardt..

God wordt gezegd het harte van onbekeerden te verharden, gelijk de Heere ten opzichte van farao bedreigt. 1e. Als Hij hen in hun natuurlijke hardigheid laat zitten, en die door geen krachtdadige genade uit hen wegneemt. 2e. Als Hij hun natuurlijke hardigheid, ten opzichte van haar uitwerking alle ruimte laat, en die door geen wederhoudende genade belet of bepaalt. 3e. Als Hij hen de middelen tot hun verbetering of onthoudt of onttrekt, weigerende hen de Geest van de vermaningen, en dus toelaat, dat zij zich verharden, hen in hun hardigheid aan zichzelf overlatende. 4e. Als Hij hen gelegenheid tot verharding laat voorkomen, en ondertussen Zijn genade, om daaraan gehoorzaam te zijn, hen weigert, waardoor die dingen toevallig tot middelen worden van hun verharding. 5e. Als Hij hun overgeeft aan de macht van de satan en aan de kracht van hun verdorvenheden, waaruit niet anders dan verharding kan volgen..

22. Dan, als het zo ver is, dat er met hem niet meer kan gehandeld worden, (Ex.10:27 vv.) zult gij tot farao zeggen: Alzo zegt de HEERE, Mijn zoon, mijn eerstgeborene, 1) is Israël; dat volk heb Ik uit alle volken van de aarde tot Mijn eigendom verkoren (Jeremia. 31:9 Deuteronomium. 7:6).

Dit zag op dat nationale verbond, dat God met Israël’s nakomelingen gemaakt had, volgens welke Hij het boven alle andere volken deed uitmunten, en met zeer vele weldaden, zo lichamelijk als geestelijk, onderscheidde, die Hij andere volken niet verwaardigde te verlenen.

1) Hiermee wil God niet alleen wijzen op het recht, dat Hij op Israël heeft, maar ook op Zijn liefde voordat volk. Uit kracht van het Verbond spreekt God hier tot farao-van dat Verbond, dat de Heere bij Sinaï zou sluiten en bevestigen. Israël zou staan aan de spits van de volkeren. Tot zoon aangenomen, zou het de rang van "eerstgeborene" bekleden. Met dat woord, dat Mozes tot farao moest spreken, wil de Heere bij Mozes zelf het geloof versterken. Immers, waar God, de Heere, hier duidelijk Israël zijn zoon verklaart te zijn, daar zal hij ook niet dulden, dat die "zoon" in banden en boeien blijft zitten..

23. En Ik heb tot u gezegd: Laat mijn zoon vertrekken, dat hij Mij diene! maar gij hebt geweigerd hem te laten vertrekken; zie, Ik zal uw zoon, uw eerstgeborene doden, 1) (Ex.12:29 vv.) evenals gij Mijn eerstgeborenen hebt willen ombrengen.

1) Het is duidelijk, dat hier aan Mozes wordt meegedeeld, met welke woorden hij moet afscheid nemen van farao. Calvijn tekent dan ook aan: "Dit is niet wat bij het begin van de zending moet gesproken worden, maar bij het einde, het afscheidswoord." Bij het aankondigen toch van de laatste plaag, heeft Mozes farao’s aangezicht niet meer gezien..

24. En het geschiedde op de weg in de herberg, (zie "Ge 42.27) dat de HEERE hem tegemoet kwam, 1) en zocht hem te doden. 2)

1)Hebreeuws: "viel op hem aan." Op welke wijze is niet bekend. Waarschijnlijk door hem met een ogenblikkelijke ernstige ziekte te bezoeken, of zoals ook wel gemeend wordt, door in hem gedachten aan een nabij zijnde dood te verwekken. De oorzaak is uit het verband duidelijk. Uit toegevendheid aan zijn Midianitische vrouw, had hij de besnijdenis van zijn zoon, wellicht van zijn tweede, nagelaten. En de besnijdenis was het teken van het Verbond. Uit kracht van dat Verbond zou Israël verlost worden. Op dit verbond zou Mozes het volk van Israël wijzen. Maar dan moest hij zelf niet iemand zijn, die omtrent de tekenen van dat Verbond in zijn eigen huis nalatig was geweest..

2) Door welk voorbeeld wij vermaand worden, dat wij dagelijks de hulp van God nodig hebben, om met kracht aangegord te worden, opdat onze ziel niet mat wordt, en onze ijver niet langzamerhand verflauwd en minder wordt. Want satan brengt bestendig veel in beweging, waardoor onze ijver of verzwakt of verflauwt. Daarom, wie zijn gehele leven lang zich Gods goedkeuring wil verwerven, moet steeds wapens en krachten gereed hebben, om deze dienst waar te nemen. Want, indien aan Mozes de standvastigheid ontbrak, dan zouden wij een gemakkelijk of nog eerder tot dergelijke val komen, zo God ons niet met Zijn Heilige Geest verlicht..

25. Toen nam Zippora, daar de vrees voor het leven van haar man haar hart brak, een stenen mes1) en besneed de voorhuid van haar zoon, 2) en wierp die afgesneden voorhuid, vol van hartstochtelijke opgewektheid, voor zijnvoeten, en zei: Voorwaar, gij zijt mij een bloedbruidegom!
3)

1) Ten tijde van Jozua werd nog een stenen mes voor de besnijdenis gebruikt Jozua 5:2). Op welk een wijze de Heere aan Mozes geopenbaard heeft, dat Zijn toorn tegen hem ontloken was, omdat zijn zoon nog niet besneden was, weten wij niet. Dat Zippora het gevoeld heeft, zoals sommigen menen, komt ons zeer twijfelachtig voor. Ongetwijfeld is het haar door haar man meegedeeld. Waaruit haar drift is te verklaren, haar opgewondenheid, waarmee zij zelf de besnijdenis ten uitvoer brengt, zoals duidelijk blijkt, met innerlijke afkeer van het hart..

2) Het voorbeeld van Zippora wordt bijgebracht, om de Doop door bijzondere personen, die niet in het Ambt zijn gesteld, te verdedigen. Maar dit voorbeeld is veelszins te misprijzen; want zij deed het in de tegenwoordigheid van haar man, als daar geen nood bij was. Zij deed het in de haast, om haar man te voorkomen. Zij deed het in boosheid. Ook wierp zij de voorhuid voor de voeten van haar man, Mozes. En het schijnt, dat zij geen gelovige, maar geheel een Midianitische vrouw was. Want zij verachtte de besnijdenis, toen zij haar man noemde een Bloedbruidegom, uit oorzaak van de besnijdenis van haar kind (vs.26). En het schijnt, dat ten gevolge hiervan, Mozes haar weggedaan heeft, toen hij naar Egypte trok.

Het blijkt wel, dat God de besnijdenis goedgekeurd heeft, maar niet de manier van te besnijden.

3)"Bloed-bruidegom" ziet op Mozes en niet op het kind. Met bloed (vanwege de besnijdenis, zie vs.26) wil Zippora zeggen, heb ik uw leven moeten kopen. Door bloedstorting zijt gij mij

als uit de dood teruggegeven. Men moet de tekst geweld aandoen, om te verklaren, dat deze uitdrukking op het kind ziet..

26. En Hij, de Heere, die op Hem was aangevallen, liet van hem af, 1) en Mozes genas weer. Toen zei zij: Bloed-bruidegom! vanwege de besnijdenis; 2) tot welke zij, door de nood gedreven, was overgegaan; en zij trok met haar beide zonen weer naar het vaderlijk huis terug. (Ex.18:2 Vrgl.Mark.10:29,30).

1) De Heere liet van hem af, nadat niet omdat het teken van het Verbond was verricht aan het kind..

2) Wij zien hier, hoe verkeerd men doet, wanneer men het gebruik van de sacramenten uit minachting nalaat, daar dit zware straffen van God ten gevolge kan hebben. Daarom mogen wij het gebruik van de sacramenten niet nalaten, zo lief ons Gods genade, onze tijdelijke en eeuwige welvaart en zaligheid is. 2. Dat men door vrienden of betrekkingen zich niet mag laten verhinderen, om godzalige werken te doen, noch omwille van deze tegen Gods gebod mag handelen, hetgeen grote schade aanbrengt. Hierin geldt nog wat Sirach 9:2 zegt: "Geeft uw ziel aan de vrouwen niet, dat zij over uw ziel zouden opklimmen." En, omdat de vrouwen aan Zippora hier de verkeerdheid zien, dat zij haar man kwade woorden geeft, zo zullen zij zich daarvoor wachten. 3. Omdat Zippora, de vrouw, die haar zoontje besnijdt, heeft de kerkvergadering te Florence en die te Carthago, waar de kerkvader Augustinus tegenwoordig geweest is, de nooddoop door vrouwen raadzaam geoordeeld, doch slechts in nood, wanneer men geen prediker of godzalig man verkrijgen kan, om de doop te bedienen.

In het Hebreeuws Lamoeloth, vanwege de besnijdingen, omdat Zippora niet alleen op dit ene geval doelt, maar ook op het vorige en op de besnijdenis in het algemeen. Eerst later keert Zippora weer tot Mozes terug. (Exodus. 18:2). Waarschijnlijk hebben vrees en toorn samengewerkt, om haar te doen terugkeren tot haar vaders huis. Voor Mozes was dit een besturing van God, daar hij nu vrijmoediger zijn roeping kon vervullen, en niet behoefde gekweld te worden door de vrees voor vrouw en kinderen. Er moest in elk geval enige tijd verlopen, voordat het kind kon vervoerd worden. Mozes heeft daarop niet gewacht, maar zijn vrouw in de herberg achtergelaten, die daarop naar haar vader is teruggekeerd..

27. De HEERE zei ook tot Aäron, volgens de belofte (vs.14) en door inwendige spraak van de Geest: Ga Mozes tegemoet in de woestijn. En hij ging, en ontmoette hem aan de berg van God, aan Horeb; want over deze had Mozes zijn weg genomen, en daarheen had de Heere ook Aäron gewezen; en hij, zich van harte verheugende, kuste 1) hem.

1) Aäron, ofschoon hij ouder was, heeft zijn broeder, van wie hij wist, dat hij een profeet van God was, niet alleen de verschuldigde eer bewezen, maar hem ook als het ware als een bode van God over zich aangesteld. Een kus wordt gegeven als teken van erkenning, waarmee hij de zekerheid van zijn geloof heeft betuigd..

28. En Mozes gaf Aäron te kennen al de woorden des HEEREN, die hem gezonden had, en al de tekenen, die Hij hem bevolen had.

29. Toen gingen Mozes en Aäron 1) naar Egypte, en zij verzamelden in het land Gosen al de oudsten van de kinderen van Israël.

1) Bij Aäron geen enkel bezwaar. "Gij zult hem tot een God zijn," wordt hier reeds bij de aanvang bevestigd. Aärons karakter is een volgzaam karakter. Hij doet graag, wat van hem gevraagd wordt. Moeilijk kan hij iets weigeren. Hieruit moet ook verklaard worden, dat hij straks het verzoek van de Israëlieten bij Horeb niet afslaat.

30. En Aäron sprak al de woorden, die de HEERE tot Mozes gesproken had; en Mozes van zijn zijde bekrachtigde het werk van zijn profeet (Ex.7:1), en hij deed de tekenen, die de Heere hem bevolen had, voor de ogen vanhet volk.

31. En het volk, zich daardoor kinderen van Abraham betonende, (Genesis 15:6) geloofde, 1) en zij hoorden, dat de HEERE de kinderen van Israël bezocht (Ex.3:16), en dat Hij hun verdrukking zag, en zij neigden hun hoofden ter aarde, en aanbaden 2) deHeere in dankbare vreugde. Daardoor gaven zij zich tevens aan Mozes en Aäron, als aan gezanten van God, tot gehoorzaamheid over.

1) En zie, dat waarvoor Mozes gevreesd had, dat hem reeds lang tevoren verontrust had, als een van die vele bezwaren, die hem boven op de ziel lagen en daarom het eerst werden uitgesproken (hoofdstuk 4:1), namelijk, dat zijn woorden en goede bedoelingen zouden afstuiten op het ongeloof van de kinderen van Israël, zie, dat juist gebeurde niet. Wel geschiedde het tegendeel. "En het volk geloofde en zij hoorden, dat de Heere de kinderen van Israël bezocht en dat Hij hun verdrukking zag," d.i. had aangezien, om hun daaruit een volkomen verlossing te bereiden. O, hoe moet hun geloof Mozes beschaamd hebben, die in zijn voorbarig en onredelijk oordeel zo geheel andere gedachten van het volk had gekoesterd!.

2) De roeping van Mozes is door een noodkreet voorafgegaan. (Ex.2:23) en ziet, zij wordt vervangen door dankzegging! O, indien Mozes het hoofd mede ter aanbidding geneigd heeft, wie schetst ons, hoe diep dat gelaat heeft gebloosd van schaamte over zijn vroegere (Ex.4:1) twijfelzucht, en hoe talloze malen hij later de God heeft gedankt, die hem juist zó, en dßßr, en toen heeft geroepen! De vrede, die reeds vóór de strijd hem doorstroomt, is de eerste vrucht van zijn stipte gehoorzaamheid, en als hij nu de hand in de boezem steekt, voelt hij zijn hart van zalig voorgevoel van de naderende zegepraal kloppen..

Uit dit aanbidden blijken twee dingen. En ootmoedige dankbaarheid voor de genade, welke de Heere hen geopenbaard had, én geloof, dat de Heere de belofte, aan de vaderen gedaan, zou vervullen..

HOOFDSTUK 5.

MOZES WORDT DOOR FARAO VERACHT, EN HET VOLK NOG MEER VERDRUKT.

1. Vs. 1-21. Mozes en Aäron treden voor farao en eisen in de naam des Heeren, de God van Israël, dat hij het volk drie dagreizen ver in de woestijn laat vertrekken, opdat het daar voor zijn God een feest viere. De koning wijst dit niet alleen af, maar verdrukt de kinderen van Israël nog meer, door verzwaring van hun dienstwerk. De ambtlieden beproeven hem zachter te stemmen, maar ontvangen een slecht antwoord, en openbaren nu hun moedeloosheid aan Mozes en Aäron.

1. En daarna, als zij bij de oudsten in Israël geweest waren (hoofdstuk 3:15-17), en hun boodschap met vreugde vernomen was (hoofdstuk 4:29 vv.), gingen Mozes en Aäron heen naar het koninklijk paleis, 1) waarschijnlijk door de oudsten vergezeld, om de verdere last van God te vervullen (hoofdstuk 3:18), en zij zeiden tot farao: 2) Alzo zegt de HEERE, de God van Israël,3) Laat mijn volk vertrekken, dat het Mij een feest houde in de woestijn! 4)

1)Waarschijnlijk had de nieuwe Dynastie in Egypte (hoofdstuk 1:8) een nieuwe residentie gekozen. Terwijl de vorige farao's te Memphis woonden (Genesis 41:14), woonden de tegenwoordige waarschijnlijk te Zoan of Tanis (Numeri. 13:22 Psalm. 78:12,43), een zeer oude en grote stad, aan de oostelijke oever van de Tanitische arm van de Nijl, enkele uren van het meer Menzaleh, dus niet ver van Gosen..

2) Hier nu begint Mozes te beschrijven, hoe veel en hoe schitterende bewijzen van Zijn kracht, God heeft gegeven, om Zijn volk te bevrijden. Want omdat bij de koning een ontembare trotsheid, verblindheid en weerspannigheid werd gevonden, waren alle wegen gesloten, tenzij op wonderlijke en op onderscheidene wijze dit alles verbroken werd. God nu kon hem wel terstond, door een enkele wenk doen bukken, zodat hij zelfs enkel bij het aanschouwen van Mozes ontzield ter aarde viel, maar vooreerst wilde Hij Zijn kracht duidelijk openbaren. Want indien farao óf uit eigen beweging geweken was, óf zonder enige moeilijkheid was overwonnen, zou de roem van de overwinning niet zo schitterend zijn geweest. In de tweede plaats, wilde Hij dit als een teken van Zijn zeldzame liefde jegens het uitverkoren volk daarstellen, omdat Hij, door zo dikwijls en zo hevig met de halsstarrigheid van de machtigste koning te strijden, niet op dubbelzinnige wijze aan de dag bracht, hoe hoog Hij zijn Kerk achtte. In de derde plaats, wilde Hij Zijn knechten, voor alle eeuwen, gewennen aan verdraagzaamheid, opdat zij in hun gemoed niet zouden vertwijfelen indien Hij niet terstond op hun beden antwoordde, of niet op het ogenblik zelf hun ellende tegemoet kwam. In de vierde plaats wilde Hij tonen, dat tegen alle pogingen en versterkingen van satan, tegen de zinneloosheid van de goddelozen en alle hinderpalen van de wereld Zijn macht altijd overwint, opdat wij niet zouden twijfelen, dat alles, wat we ook zien, dat tegen ons samenspant, eindelijk door Hem zal verslagen worden. In de vijfde plaats, wilde Hij, terwijl Hij de bedrieglijke handelingen van satan en van de wichelaars ontdekt, zijn Kerk er opmerkzaam op maken, om zich ijverig te wachten voor zulke hinderlagen en dat tegen alle listige dwalingen het geloof alleen onverwinnelijk zou blijven. Ten slotte wil Hij farao en de

Egyptenaren aantonen, dat zij hun zinneloosheid, niet, door onbekendheid voor te wenden, konden verontschuldigen..

3) "De God van Israël." Hiermee verkondigen Mozes en Aäron niet alleen Jehova, als de God van Israël, geheel en al onderscheiden van de afgoden van de Egyptenaren, maar in verband met het verzoek dat volgt, nodigen zij hem ook tevens uit, om de God van Israël als zijn God te erkennen..

4) Het hier tot farao gerichte verzoek kon hem minder bevreemdend zijn, daar de Egyptenaren van tijd tot tijd grote bedevaarten naar een heilige plaats in de woestijn ondernamen. Zulk een plaats ontdekte Niebuhr op een bergrug tussen Suez en Sinaï, waarvan de gehele oppervlakte met brokstukken van beeldhouwwerk, omgeworpen zuilen en andere puinhopen van een ouden Egyptische tempel bedekt was.

2. Maar farao zei, hoogmoedig op zijn koninklijke macht, en van Israëls God met evenveel verachting denkende, als van het volk, dat in zijn ogen een slavenvolk was: a) Wie is de HEERE (Jehova) wiens stem ik gehoorzamen zou, om Israël te laten trekken? b) Ik ken de HEERE niet; ik vereer geheel andere goden, ik erken die niet als God, en ik zal ook, ten bewijze, dat Hij in mijn land niet te bevelen heeft, Israël niet laten vertrekken. 1)

a) Job.21:15 b) Exodus. 3:19

1) Zoveel onbezonnenheid bij een sterfelijk mens is nauwelijks te geloven, dat hij, door God zo onbeschaamd te verachten, als het ware naar de hemel spuwde. Maar men moet opmerken, dat de tiran, overgegeven aan dweperij, zo de God van Israël heeft gehoond, opdat hij jegens de valse goden vroom zou geacht worden. Want, dat hij de naam van Jehova op smadelijke wijze verwerpt, deze bespotting moet beperkt worden tot het gesprek van Mozes, alsof hij zei: Wat is het, dat gij mij een onbekende voorstelling van een eeuwige God doet, alsof er geen God bij ons is..

Het is alsof hij tegelijk Gods bestaan loochent en tevens zich voorneemt, indien Hij mocht bestaan, zich met alle kracht tegen die vreemde God te verzetten. Israël noemt hij niet, gelijk Mozes en Aäron dit hadden gedaan, het volk van die God. Hij erkent die God niet als Souverein van een volk, dat hij zelf als zijn eigendom beschouwt. Hij alleen meent het recht te hebben, om naar welbehagen over dat ras van slaven te beschikken. Hij zal zijn slaven, zijn eigendom, dat volk van Israël niet laten vertrekken. Twee dingen loochent hij aldus: en het gezag van God over hem zelf, en het bestaan van een betrekking tussen die God en dat volk Israël..

Onkunde maakt farao tot verachter van God en Zijn wil. Hij kent de Heere niet, en wie de Heere niet kent, heeft lage en geringe gedachten van Hem. Daarom klaagt de Heere ook door de profeet, dat zijn volk verloren gaat, omdat het geen kennis heeft. Uit dat "en ik zal ook Israël niet laten trekken" blijkt genoeg de vergaande hardnekkigheid van farao, zijn driest verzet tegen de Heere God..

3. Zij dan zeiden: a) De God van de Hebreeën 1) is ons verschenen; 2)Hij is onze God en wij moeten Hem toch gehoorzamen, al wilt gij het niet; zo laat ons toch vertrekken, de weg van drie dagen in de woestijn, en de HEERE, onze God offeren, dat Hij ons niet, tot straf voor onze ongehoorzaamheid, overkome met pestilentie, of met het zwaard, 3) en zulk een straf over ons zou ten laatste op uw hoofd neerkomen, daar gij dan zo vele onderdanen missen zou.

a) Exodus. 3:18

1) "De God van de Hebreeën", niet de God van Israël, zoals zo-even. Dit is met opzet, niet alleen, omdat Israël als het volk van de Hebreeën bekend was, maar ook om daarmee farao het verzoek, om de Heere te mogen offeren in de woestijn, duidelijk te maken. Immers in Egypte kon dit niet geschieden, omdat daar alleen de goden van de Egyptenaren gediend mochten worden. Alleen in de woestijn kon Israël de Heere, zijn God offeren..

2) In dit gehele gesprek is een grote mate van eerbied, zelfs van angstvalligheid tegenover de koning merkbaar. Dat farao God had te gehoorzamen, dat God hem zou straffen, wanneer hij weigerde, daarvan spreken zij niet (hoofdstuk 4:22,23)

3) Mozes spreekt er niet van dat de Heere farao om zijn weigering zal bezoeken, maar hen zelf. Dit heeft een tweeledig doel. Zowel om bij farao de dreiging weg te laten, alsook om, zoals Calvijn aanmerkt, om farao te doen voelen, dat, indien de Heere zijn volk zal straffen omdat zij hem niet offeren, de straf nog zwaarder zal zijn voor hem, die zich tegen Gods bevel verzet en oorzaak wordt, dat zijn volk des Heeren gebod niet kan opvolgen..

4. Toen zei de koning van Egypte tot hen, terwijl hij op zijn heidens standpunt wel de rechtmatigheid van de eis gevoelde, maar geen lust had, om daaraan gehoor te geven: Gij, Mozes en Aäron! waarom trekt gij het volk af van hun werken? Mij moet het dienen; wat onderneemt gij, gaat heen tot uw lasten; volbrengt het u opgelegde werk, en laat de gedachte aan feestviering geheel varen.

Mozes en Aäron zijn onder de bijzondere hoede van de Allerhoogste. Daarom wordt farao verhinderd hen kwaad te doen en moet hij het met een enkele lastgeving laten aflopen..

5. Verder zei farao, Wat zou het mij leed doen, indien uw God u met pestilentie of zwaard bezocht; integendeel het zou naar mijn wens zijn; want, ziet, het volk van het land
1) is reeds te veel, gelijk reeds mijn voorgangers gezien hebben (hoofdstuk 1:9 vv.); en zou gij hen doen rusten van hun lasten? 2) Wat zou ervan worden, indien ik hen feest liet houden. Integendeel, dat volk zal verdrukt worden, opdat het niet om vrijheid roepe en oproerig worde.

1) Van oudsher heeft men gezien, dat het volk van Egypte zich de zwaarste verdrukkingen getroost, maar, bij de geringste vermindering van de druk, al spoedig opstaat. Daarom drukken farao’s woorden een bekende stelregel van de Egyptische staatkunde uit..

"Volk van het land." In de zin van, landvolk, volk van slaven. De Egyptenaren waren onderscheiden in kasten. Met dat woord wil farao hen grieven, en hen tevens op het ongerijmde van hun wens wijzen, daar men nimmer, dit wil hij zeggen, een volk, dat aan het land behoort, dat één met het land is, en dat land moet bewerken, vrijheid geeft, om drie dagen feest te vieren..

2) Het is duidelijk, dat farao meent, dat dit feestvieren in de woestijn slechts voorwendsel is, om het volk van zijn lasten te ontslaan. Daardoor verklaart zich ook het bevel, dat hij terstond daarop geeft..

7. Gij zult voortaan aan deze lieden geen stro 1) meer geven tot het maken van de tichelstenen, als gisteren en eergisteren, als de vorige dagen; laat hen zelf heengaan op de afgemaaide korenvelden, en aldaar stro voor zichzelf verzamelen.

1) Het stro werd gezocht op de korenvelden, waar het was blijven liggen bij de inzameling van de oogst, of werd nog van de stoppels, die waren blijven staan, afgesneden. Het werd dan fijn gehakt en met het leem vermengd, opdat de stenen des te steviger zouden zijn..

8. En het getal van de tichelstenen, die zij gisteren en eergisteren gemaakt hebben, zult gij hun opleggen; gij zult daarvan niet verminderen, want zij gaan ledig, zij hebben veel te veel vrije tijd, waardoor zij tot overmoedige gedachten komen; daarom roepen zij, zeggende: laat ons gaan, laat ons onze God offeren!

Deze plaats leert ons, wanneer God naar ons begint om te zien, om ons hulp in onze ellende te verschaffen, dat dan hierdoor de moeilijkheden, die ons zwaar drukken, nog vermeerderen. Zo ook, toen Hij aan de Israëlieten zich als hun verlosser bekend maakte, werd hun de last nog zwaarder gemaakt, daar de tiran, bij de gewone bezigheid nog meer toevoegde, doordat zij zelf het kaf moesten verzamelen. Zo behaagt het God het geloof van de zijnen te beproeven, en zo wil hij de gemoederen van de zijnen, die al te zeer aan de aarde gebonden zijn, naar boven heffen. Terwijl zij niet terstond de vruchten van de beloofde genade genieten, ja terwijl zij ervaren dat de gunst van God hen niet anders aanbrengt, dan dat hun toestand nog erger wordt. Dit is zeer nuttig voor ons om te overdenken, opdat wij des te gemakkelijker en gewilliger verdragen, dat wij door kruis en tegenspoeden genoopt moeten worden, om de hemelse genade ijverig te zoeken..

9. Men verzware de dienst 1) over deze mannen, dat zij daaraan te doen hebben, en zich niet vergapen op leugenachtige 2) woorden, geen tijd overhouden, om hun oren te lenen aan redenen als van Mozes en Aäron.

1) De tichelstenen werden van het Nijlslib bereid, door bijvoeging van fijn gehakt stro, dat een buitengewone vastheid aan deze gaf. Rosellini heeft dergelijke stenen, met de tempel "Thumes IV" uit Thebe medegebracht; zij zijn een opmerkelijk getuigenis voor de hoogst nauwkeurige kennis van onze geschiedschrijver aangaande Egyptische aangelegenheden..

2) Alzo noemt farao de woorden van Mozes, waarmee hij dus verklaart, dat hij volstrekt geen geloof slaat aan hetgeen de Heere God hem heeft laten zeggen.

10. Toen gingen de Egyptische aandrijvers van het volk van Farao uit, en deze, uit de Hebreeën genomen ambtslieden, 1) en spraken tot het volk, zeggende: zo zegt Farao: Ik zal u voortaan geen stro meer geven.

1) In geen enkel land van de oude wereld werd zo veel geschrevenls in Egypte; van alles, van niets betekenende zaken werd boek gehouden. Evenals nu de kinderen van Israël zeer veel andere zaken in hun volksleven van de Egyptenaars overnamen, zo ook de stand van beambte of schrijver, die de geslachtsregisters en andere schriftelijke aantekeningen houden moest. Daartoe werden van de oudsten of van de hoofden van de geslachten en families (zie Ex 1.16) genomen, die het schrijven verstonden..

11. Gaat alzo gij zelf heen, 1) haalt u stro, waar gij het vindt, doch van uw dienst zal niet verminderd worden.

1) Al de nadruk valt op het woord "gij.".

12. Toen verstrooide zich het volk in het gehele land Egypte, 1) dat het stoppels verzamelde voor stro.

1) Een duidelijk bewijs, dat de verdrukking heviger was geworden en hetgeen van de Israëlieten gevergd werd hun krachten ver te boven ging. Farao had geen medelijden..

13. En de aandrijvers drongen aan, zeggende: Voleindigt uw werken, elk dagwerk op zijn dag gelijk toen er stro was.

14. En de ambtslieden van de kinderen van Israël, die Farao’s aandrijvers tot opzichters over hen, de kinderen van Israël, gesteld hadden, werden geslagen, 1)omdat hun onderdanen het opgelegde getal tichelstenen niet kondenleveren, en men zei: Waarom hebt gij uw gezette werk niet voleindigd, in het maken van de tichelstenen, gelijk tevoren, alzo ook gisteren en heden? Wij houden ons aan u, de opzichters; gij moet ervoor zorgen, dat uw onderdanen hun werk leveren.

1) L. de Laborde tekent in zijn commentaar bij deze plaats aan: "Ik ben bij de aanleg van een kanaal aanwezig geweest, en alles scheen mij met ieder punt van de hier gegeven beschrijving overeen te komen. Honderdduizend ongelukkigen wierpen aarde op; het grootste deel met de handen, omdat de regering wel in genoegzaam aantal voor zwepen had gezorgd om te slaan; maar daarentegen ontbraken houwelen, spaden, karren enz. Deze landlieden, zwakke mensen, grijsaards (de jongen waren voor de dienst in het leger en het bebouwen van de landerijen aangeworven), vrouwen en kinderen kwamen voornamelijk uit Opper-Egypte, en waren in meerdere of mindere talrijke hopen verdeeld langs de ontworpen aanleg van het kanaal. De onderneming werd door Turken en Albanezen bestuurd, die over de boeren opzieners gesteld hadden, die voor het opgelegde dagwerk van elke afdeling verantwoordelijk waren. Men moet

zeggen, dat deze laatsten de macht, die zij ontvangen hadden, nog meer misbruikten dan de anderen. Aan deze gehele menigte was loon en onderhoud toegezegd; maar het eerste bleef van het begin van de werkzaamheden tot het einde achter, en het andere was zo karig en onzeker, dat een vijfde deel van de arbeiders in deze ellende onder zweepslagen stierf, tevergeefs schreeuwende, gelijk eens het volk Israël..

Het schijnt dat deze, uit het Israëlitische volk zelf genomen, over de afzonderlijke ploegen, waarin het volk ten arbeid verdeeld was, gesteld waren. Zij moesten dan aantekening houden van het juiste getal van de afgeleverde stenen, voor wier vol aantal zij dan aansprakelijk waren gesteld. Waarom zij ook, bij gebreke daarvan, door de aandrijvers geslagen werden. En dat is juist het smartelijke, dat ook deze Israëlitische ambtslieden mede hielpen, om de druk van Israël te helpen verzwaren. Geen banden van bloed en stamverwantschap, maar eenheid van het geloof en van de geestelijke hoop, werken dat mededogen en dat gevoel van wederkerige gehechtheid en onderlinge verantwoordelijkheid, waardoor zoveel, anders onheelbaar, lijden verzacht en voorkomen wordt..

Wellicht, dat de ambtslieden enig medelijden met het volk hebben gehad, zodat zij het enigszins verschoonden. Hiervoor moeten zij nu boeten!.

15. Daarom gingen de ambtslieden van de kinderen van Israël in het koninklijk paleis en schreeuwden tot Farao 1) zeggende: Waarom doet gij uw knechten, de kinderen van Israël, en ons in het bijzonder alzo, dat gij ons aan dewillekeur en de verdrukking van de Egyptische aandrijvers overgeeft?

1) De ambtlieden verkeren in de mening, dat het puur willekeur is van de aandrijvers, dat aan de Israëlieten geen stro wordt geleverd. Daarom zullen zij naar de koning gaan. Helaas, hoe zullen zij teleurgesteld worden, wanneer zij verwachten dat zij van de koning recht zullen verkrijgen!.

16. Aan uw knechten wordt geen stro gegeven, en zij zeggen evenwel tot ons: Maakt de tichelstenen, in gelijke getale als vroeger; en ziet uw knechten, wij, de ambtslieden, worden geslagen, omdat gisteren en heden het getal niet kon gemaakt worden; wij zijn daaraan niet schuldig, wij hebben al het mogelijke gedaan, doch de schuld is aan uw volk! 1)

1) "De schuld is aan uw volk." In het Hebreeuws Wechatath Amgaa. Beter vertaald met: Uw volk laadt schuld op zich. De ambtslieden willen hiermee de koning waarschuwen, dat zijn volk een grote schuld op zich laadt, als het de Israëlieten zo hard en wreed behandelt..

17. Hij dan zei: Gij gaat ledig, ledig gaat gij; daarom zegt gij: Laat ons gaan, laat ons de HEERE offeren.

Farao is niet de enige die de godsdienstige behoefte van de mens wil verklaren uit enige ziekelijke afwijking van het verstand of aan de traagheid van de geest wijten, die de inspanning van het denken en werken ducht. Naar zichzelf beoordeelt hij een ander. Wie zelf geen behoefte voelt aan God en hogere dingen, kan de aanwezigheid van een dergelijke

behoefte bij anderen niet verklaren. Daar komt nog bij dat de koning zelf het onrecht dat hij pleegt, gewis gevoelt. Dat bewijst de heftigheid van zijn woord, dat tot tweemaal toe wordt herhaald: "gij zijt luiaards, luie leeglopers!" Bij de koning is reeds de verharding van het hart begonnen. Dat blijkt uit zijn voortgaan met het geweld, hoewel hij zelfs het onrecht daarvan voelt..

18. Zo gaat nu heen, arbeidt; doch stro zal u niet gegeven worden; evenwel zult gij het getal van de tichelstenen leveren.

Tegenover de bede om de Heere te mogen offeren, stelt Farao het bevel om zwaar en hard te werken. Het is alsof hij het voelt, dat God te dienen, zoals hij dit eist, een volk opheft uit de diepte van de slavernij. Daarom wil hij het door het hard te laten werken tot een slavenvolk blijven houden. Hij weet het, dat door harde arbeid de geest wordt uitgedoofd. Farao is hier het beeld van allen, ook in onze dagen, die alle godsdienst wensen op te heffen, het volk van de enige ware godsdienst willen beroven, om het geheel en al te doen opgaan in de dingen van het stof..

19. Toen zagen de ambtslieden van de kinderen van Israël, dat het kwalijk met hen stond, 1)omdat men zei: Gij zult niet minderen van uw tichelstenen van het dagwerk op zijn dag, en zij alzo genoodzaakt waren met onbarmhartigheid hun broeders te drijven, zonder in de mogelijkheid te zijn, aan de eis te voldoen.

1)Hebreeuws: "dat zij in het kwaad waren.".

20. En zij ontmoetten Mozes en Aäron, die tegenover hen stonden, toen zij van Farao uitgingen.

Dat Mozes en Aäron de ambtslieden aangespoord hadden om zich tot Farao te begeven, kan uit dit vers niet afgeleid worden. Er staat niet anders, dan dat toen zij uit het paleis van Farao gingen, Mozes en Aäron ontmoetten..

21. En zij zeiden tot hen: De HEERE zie op u, en richtte het! omdat gij ons in kwade reuk hebt gebracht voor Farao, en voor zijn knechten; door uw eis hebt gij ons in kwade reuk gebracht, alsof wij oproer wilden verwekken; gij hebt ons lot verzwaard, gevende, door de opwekking van zulke gedachten, hun een zwaard in hun handen, om ons te doden,
1) een aanleiding om hen meer te verbitteren en onze ondergang te bewerken.

1) Niets is zoeter dan te horen, dat God op onze verdrukkingen acht geeft, om aan ons, die in moeite verkeren, hulp te verschaffen. Maar, indien nu de genade van God de woede van de goddelozen tegen ons opwekt, zijn wij gereed, de beloften, welke die ook zijn mogen, te verwerpen, liever dan de hoop op deze, voor zo hoge prijs te kopen. Ondertussen zien wij, hoe op menselijke wijze God met de onwilligheid en verdorvenheid van Zijn volk heeft gestreden. Want gewis door Mozes en Aäron zo hard aan te vallen, hebben de Israëlieten (zoveel in hun was) hem, die zij vroeger met beide handen als hun verlosser hadden aangenomen, weggedreven, en niet toegelaten, dat hij zijn werk ten einde toe volbracht..

Is het wonder, dat de Heere zulk een dwingeland overgeeft aan de verharding van zijn hart (zie Ex 4.21)? Maar ook: is het wonder, dat Israël wanhopig werd? Het had verlossing gewacht, en nu wordt het tot het uiterste gedreven. Geen klachten baten. En toch, zo zien wij, dat de gewone weg van God is. Hij laat eerst het water aan de lippen komen, eer Hij redt; eerst de nood op het hoogste komen, voor dat Hij uithelpt. Waarom? "Opdat Zijn werk des te wonderbaarder zij, en het goddelijk woord Zijn kracht en macht des te meer in de zwakheid late zien.".

II. Vs.22-6:13. Het gevolg van Mozes' eerste bezoek bij Farao was geen ander, dan hardere verdrukking en harde woorden van de ambtslieden tegen hem. Hij is geheel terneer geslagen; hij klaagt de Heere zijn nood. Deze geeft, bij een nieuwe verschijning, de vaste toezegging van Zijn hulp. Mozes brengt die toezegging aan het volk; maar de kinderen van Israël horen hem niet vanwege hun zuchten, hun angst en harde arbeid. Nu de Heere hem beveelt weer tot Farao te gaan, vervullen hem dezelfde twijfelingen en bedenkingen, die hij reeds bij Horeb had uitgesproken.

22. Toen keerde Mozes weer tot de HEERE, 1) en zei: HEERE! waarom hebt Gij dit volk kwaad gedaan? Waarom hebt Gij mij nu gezonden? 2)

1) Gelijk David later te Ziklag zich sterkte in de Heere, zijn God, toen het volk tegen hem opstond, zo doet nu ook Mozes. Waar het volk zijn beste bedoelingen miskent, daar blijft God, zijn God, de toevlucht van zijn hart, zijn Rotssteen, waarin hij schuilt..

Geen lijden zo groot, of God blijft een toevlucht. Gelukzalig de mens, die de God kent, die gezegd heeft: "Roep Mij aan in de dag van de benauwdheid en ik zal u helpen!" (Psalm. 50:15).

2) Deze woorden drukken geen verzet of verontwaardiging uit, maar dienen, om bij de Heere verder onderzoek te doen en tot Hem te bidden..

23. Want van toen af, dat ik tot Farao ben ingegaan, om in Uw naam te spreken, heeft hij dit volk kwaad gedaan; en Gij hebt Uw volk geenszins verlost, 1) gelijk Gij toch beloofd had.

1) Mozes houdt de Heere het onbegrijpelijke van Zijn leidingen voor en wil Hem tot hulp in de tegenwoordige grote nood bewegen. Over zulke uitstortingen van een aangevallen, bekommerd hart, zie Ge 15.3

Al de tegenstand van Farao en het schijnbaar mislukken van Mozes' zending, moest dienen, opdat de kracht van de Heere en Zijn almacht des te sterker zou worden geopenbaard.

24. 1) God gaf hem niet aanstonds een antwoord op zijn vraag, waarom dit geschiedde; de verdere ondervindingen, die Mozes bij de leiding van Israël hebben zou (Johannes 13:7), zouden hem dit vanzelf duidelijk maken; toch wil Hij Zijn bede om hulp met bepaalde toezeggingen beantwoorden. Toen zei de HEERE tot Mozes: Nu zult gij zien, wat ik aan Farao doen zal, 2) want van nu aan zal Ik, om zijn honende verachting van Mijn Naam, hem

plagen; door een machtige hand gedwongen, zal hij hen latentrekken. Ja, door een machtige hand zal hij genoodzaakt worden, hen uit zijn land te drijven. (hoofdstuk 11:1; 12:33).

1) Velen beginnen hoofdstuk 6 met dit vers in navolging van de Hebreeuwse tekst..

2) Mozes was het wel onwaardig, dat God hem zo zacht en vriendelijk antwoordt. Maar de beste Vader vergeeft, overeenkomstig Zijn weergaloze zachtmoedigheid, zowel de zonden van Mozes als van het volk, opdat Hij, wat Hij besloten had, omtrent de verlossing zou vervullen. Doch niets nieuws voert Hij meer aan, maar herhaalt en bevestigt een vroeger gezegde, dat Farao niet zou gehoorzamen, tenzij hij door geweld gedwongen werd. In het woord nu zult gij zien ligt een stilzwijgend verwijt ten opzichte van zijn onredelijke haast, omdat hij de vervulling van de belofte niet afwacht. Vervolgens wordt de reden te berde gebracht, waarom God niet wil, dat Zijn volk door de tiran uit vrije beweging wordt vrijgelaten, opdat als het ware het werk van de bevrijding op bijzondere wijze in het oog zou vallen..

Mozes had beproefd, wat hij kon doen, maar niets teweeggebracht hebbende, zo zei God: Nu zult gij zien, wat Ik doen zal; berust maar in Mijn almacht en rechtvaardigheid, en gij zult zien, wat van zijn hoogmoed en trotsheid worden zal. Als Ik mij opmaak, om te verdelgen, zo zal niemand uit mijn hand verlossen; onder Mij worden gebogen de hovaardige helpers. Dan zal de verlossing van Gods Kerk gelukkig voortgaan, als God het werk in Zijn eigen hand neemt..

HOOFDSTUK 6.

MOZES VERKRIJGT VAN GOD EEN NIEUW BEVEL. HIJ BESCHRIJFT ZIJN GEBOORTEREGISTER.

1. Verder sprak God tot Mozes, 1) en zei tot hem: Ik ben, gelijk Ik u reeds bij de eerste roeping (hoofdstuk 3:13 vv.) verklaard heb, de HEERE, Jehova, de eeuwige, onveranderlijke, de alleen waarachtig zijnde.

1) God vervolgt Zijn gesprek, opdat Mozes de onrustige gemoederen van zijn volk weer tot bedaren zou brengen. Verder bestraft Hij hun wantrouwen door de herinnering aan Zijn Verbond te hernieuwen, omdat, indien zij in hun harten hiervan ten volste verzekerd waren geweest, zij veel standvastiger in het hopen op de verlossing zouden gebleven zijn. Hij toont dus, dat het niets nieuws is, wat Hij nu heeft verkondigd, daar zij vroeger van de vaderen hadden gehoord, dat zij door God tot een bijzonder volk waren uitverkoren, en de kennis van hun aanneming hun bijna als met de moedermelk was ingegeven. Waardoor hun stompheid des te meer afkeuring verdiende en meer aan de dag trad, als zij zo woest tegen Mozes murmureerden, alsof hij zelf had verzonnen, wat hij in de naam van God had beloofd..

Men dwaalt, indien men meent, dat wij hier dezelfde verschijning hebben, maar uit een oude bron geput, welke ook in hoofdstuk 3 wordt meegedeeld. Bij de eerste oogopslag is het toch zeer duidelijk, dat, wat de Heere hier zegt, is naar aanleiding van hetgeen in het vorige hoofdstuk is vermeld, en dient om de bezwaarde gemoederen van de kinderen van Israël tot rust te brengen, zowel als om Mozes te sterken tot zijn roeping, na zijn eerste ontmoedigende ontmoeting. De Heere wijst erop, dat Hij, door Zijn gerichten te voltrekken aan Farao, om Zijn volk te verlossen, zich niet alleen als El-Schaddaï, de Almachtige God, maar ook als Jehova, de Verbondsgod, de Getrouwe, zal openbaren..

2. En Ik ben, voor deze aan Abraham, Izak en Jakob verschenen, als El-Schaddaï, God de Almachtige (Genesis 17:1; 35:11); doch met Mijn naam HEERE, ben Ik hun niet bekend geweest. 1)

1) De aartsvaders hadden de naam Jehova gehoord en genoemd (Genesis 15:7; 28:13), maar zó, dat zij geloofden hun "God, de Almachtige" zou Zich als Jehovah betonen aan hun nageslacht. Die naam draagt God als Verbondsgod van Israël. Voordat Abrahams geslacht tot een volk was geworden, konden zij Hem dus ook niet met die naam aanroepen, maar zich alleen in de belofte verblijden. Hier vinden wij alzo een keerpunt in Israëls geschiedenis. Nu begon God na zolange voorbereiding, de belofte te vervullen, die Hij aan de vaderen gegeven had, gelijk de Heere dit in het volgende vers zelf aanwijst..

Men vatte intussen de scheiding tussen de naam, die aan Abraham en die anderen, die aan Mozes geopenbaard is, niet zó op, alsof, wat Mozes ontving, aan Abrahams leven geheel vreemd zou gebleven zijn. Terecht merken onze Kanttekenaars op, dat reeds in Genesis 15:7 tot Abraham was gesproken: "Ik ben Jehova, die u uit Ur der Chaldeeën heb uitgeleid," en is het begrip van de "Eeuwige" in de Jehova-naam een onmiskenbare gedachte, wat in Genesis

21:33 wordt meegedeeld: "En hij plantte een bos te Ber-séba en riep aldaar de naam van Jehova, de eeuwige God, aan." Geen twijfel dus, of, voor zover de Naam kan geopenbaard zijn, afgescheiden van de ervaring, die de ziel van de ware openbaring van God heeft, is ook de naam Jehova, is ook Zijn eeuwigheid aan Abraham bekend geweest, en door hem aangeroepen..

De Heere wil hiermee niet zeggen, dat de aartsvaders alle zielservaring hebben gemist van de naam Jehova, maar, dat zij niet hebben gedeeld in de volle openbaring van die Naam. Opvoedend gaat God met Zijn volk, met Zijn Kerk te werk, ook in en door de openbaring van Zijn heerlijk en heilig Wezen..

3. En ook heb Ik Mijn verbond 1) met hen opgericht, dat Ik hun geven zou het land Kanaän, het land van hun vreemdelingschappen, a) waarin zij vreemdelingen geweest zijn.

a)Genesis 17:2-8; 26:2-5; 35:11,12.

1) De Heere wijst op het Verbond, dat Hij met de aartsvaders had opgericht, als de reden, waarom Hij Israël zal vrijmaken. De Heere wil zeggen: Ik heb het Verbond opgericht, bijgevolg waar ik Israël hoor kermen, zal Ik, om dat Verbond, mij haasten tot bevrijding.

4. En ook 1)heb ik gehoord het gekerm van de kinderen van Israël, die de Egyptenaars in dienstbaarheid houden, en Ik heb aan Mijn verbond gedacht. Mijn toezegging aan de vaderen, en deze tegenwoordige verdrukking, die tot het hoogste geklommen is, geven Mij tezamen aanleiding; om Mij juist nu, zowel door Mijn Naam, als door Mijn daden, als de Verbondsgod van Israël te openbaren.

1)"Ook." Dit woordje wordt bij gevolgtrekking gebruikt..

5. Daarom zeg tot de kinderen van Israël: Ik ben Jehova, de HEERE, 1) die Mij nu als zodanig verheerlijken zal, en Ik zal alzo u van onder de lasten van de Egyptenaren, en Ik zal u redden uit hun dienstbaarheid, en zal u verlossen door een over hen, die u verdrukken, uitgestrekte arm, en door grote gerichten, 2) die Ik over hen zal laten komen.

1) Dit is, om alle twijfel weg te nemen. Want menselijkerwijs gesproken, was het een onmogelijke zaak, een weerloze menigte aan zulke woeste tyrannen te ontrukken, niet minder dan de schapen uit de muil van de wolven te rukken, en ze ongedeerd te redden, nadat zij, door hun tanden stuk geretenen verscheurd waren. Daarom verkondigt God hier, dat het door Zijn onvergelijke Sterkte zou geschieden, opdat Hij lere, dat niets Hem onmogelijk zal zijn, om in welke zaak het ook zijn moge Zijn wil door te zetten. Daarom voegt Hij er aan toe, dat Hij een verlosser zijn zal met zijn uitgestrekte arm en door grote gerichten..

2)"Door een uitgestrekte arm en door grote gerichten." Het laatste zou het gevolg zijn van het eerste. De Heere zou zijn arm uitstrekken, en die uitgestrekte arm zou over Egypte niets dan onheil, niets dan strafgerichten brengen. De uitgestrekte arm van God dient, óf om Zijn kinderen te beschermen, óf om de goddelozen te kastijden..

6. En Ik zal u tot Mijn volk, 1) Mijn eigendom aannemen, en Ik zal u tot een God zijn; en gij zult dit op zo heerlijke wijze ondervinden, dat gij zelf bekennen moet, dat Ik, de HEERE, uw God ben, die u uitleidt, van onder de lasten 2) van de Egyptenaren.

1) Hiermee wordt het doel van de bevrijding beschreven, welke bestaan zou zijn in een onafgebroken voortduring van de genade van God. Want het zou nog weinig geweest zijn, als het volk eenmaal uit Egypte zou verlost zijn, indien het niet, verlost zijnde, onder de bescherming en leiding van God geleefd had. Zoals daarom vroeger Hij door de besnijdenis het heilige zaad van Abraham van de overige volken had afgezonderd, zo heiligt Hij het nu wederom en belooft, dat Hij hun tot een God zou zijn. Door deze woorden wordt zowel de bijzondere verkiezing als haar eeuwigdurendheid verzekerd, omdat het evenwel geldt, om als volk van God gerekend te worden, dat men door een bijzonder privilege die gunst ontvangt, als dat men door aanneming wordt geroepen, om te hopen op het eeuwig heil. De toekomst zou dan niet een tijdelijke gunst zijn, wanneer God met uitgestrekte arm het volk uit Egypte zou opvoeren, maar dit zou als het ware het begin van eeuwigdurende gunst zijn. Verder, tussen ons en de Israëlieten bestaat onmiskenbare gelijkenis, daar God door de hand van Zijn eniggeboren Zoon, ons aan de tyrannie van satan ontrukt heeft, is dit met dit doel geschied, opdat Hij ons altijd met Zijn vaderlijke liefde nabij zou zijn..

Maar niet alleen verlossing uit ellende, ook schenking van het waarachtig goede, van het heil zelf, is de uiting van Gods Goedertierenheid en het uitvloeisel van het door Hem gemaakt verbond met zijn volk. Ook dat moet Israël weten. "En Ik zal u tot Mijn volk aannemen en Ik zal u tot een God zijn, en gij zult bekennen, dat Ik de Heere, uw God ben, die u uitleid van onder de lasten van de Egyptenaren." Wat heerlijke opening van het onwaardeerbare heil wordt aldus aan het volk gegund! Welke blik mocht het werpen in de schone toekomst. Al wat het recht gestemd hart slechts begeren kan, belooft de goedertierenheid van de Heere: aanneming tot eigen volk, een bijzondere verbondsbetrekking met God, de geestelijke bevinding van het heil, heilige dankbaarheid van de verlosten..

2) In het Hebreeuws Sivloth, zaken die zwaar te verdragen zijn, zware en moeitevolle arbeid. De LXX vertaalt, van onder de macht. Deze laatste vertaling is minder gelukkig. God zag Israël gebukt gaan onder zware arbeid en ondragelijke lasten, en nu belooft Hij aan dit volk, dat voor de wereld geen gedaante noch heerlijkheid heeft, dat het Zijn volk zal zijn en dat Hij als Zijn volk zal uitleiden.

7. En Ik zal u brengen in dat land, 1) waarover Ik Mijn hand opgeheven heb, 2) om te zweren (Genesis 14:22), dat ik het aan Abraham, Izak en Jakob geven zou (Genesis 22:16 vv.; 24:7; 26:3; 50:24), en Ik zal het ook doen; Ik zal dat land, dat Ik beloofd heb, werkelijk aan u geven toteen erfdeel, Ik, de HEERE, 3) Ik de Almachtige, die spreek en het is er; Ik de Getrouwe, die nimmermeer verander.

1) Is er onder mensen geen trouw, Hij is de Heere, de Waarheid zelf, die steeds aan Zijn verbond gedenkt, en het nimmermeer verbreekt, en trouw houdt in eeuwigheid. Is in ons geen vermogen en bij geen schepsel hulp; Hij is de almachtige God, die alles vermag, een algenoegzaam God, Wie het nooit aan krachten faalt. Is bij mensen geen barmhartigheid, geen

genade, Hij is vol van genade en barmhartigheid; Hij hoort het weeklagen en geschrei; Hij laat het tot Zich komen; Hij wil uithelpen en een God van liefde zijn. Welgelukzalig allen, die op Hem betrouwen.

Wellicht uit vrees voor farao's toorn had Mozes de door God bevolen tekens niet verricht (zie Ex 5.3). Daarom moest Mozes zware tegenstand ondervinden, die ons ook in de volgende verzen voorgesteld wordt, en die hem weer moeten laten horen, zoals hij al eerder vernomen heeft: "wie heeft u tot een rechter en overste over ons gesteld" (Ex.5:21; 6:8). Toch laat de vergevende God, die weet waarvan wij gemaakt zijn, Zijn dienaar niet los, maar wekt hem op, met de heerlijkste belofte..

2)"Waarover Ik Mijn hand opgeheven heb." Weggelaten zijn de woorden: naar de hemel. Waaromtrent Ik gezworen heb, wil de Heere zeggen. Deze woorden wijzen op Genesis 22:16 in verband met Genesis 26:3. De hand opheffen naar de hemel, was een gewoonte bij de eedzweringen. (Deuteronomium. 32:40). Waar de Heere zelf ter bevestiging van Zijn beloften de eed gebruikt, is het Zijn schepselen ter bevestiging van de waarheid ook niet verboden. De Heere gebruikt deze uitdrukking, aan de gewoonte van de mensen ontleend, om daarmee het begrip van de mensen tegemoet te komen..

3) Met de herhaling aan het slot, dat Hij de Heere is, prent Hij in, dat Zijn macht, die gemakkelijk alle hinderpalen uit de weg stelt, onverwinnelijk is. Evenwel deze uitdrukking vermeldt ook tegelijk de wezenlijkheid van Zijn bestaan, alsof Hij zeggen wil, dat Hij bovenal Degene was, aan Wie men zich veilig kon toevertrouwen, omdat Hij zowel getrouw was in Zijn beloften als begaafd met onmetelijke krachten..

8. En Mozes sprak 1) alzo tot de kinderen van Israël; doch zij hoorden naar Mozes niet, vanwege de benauwdheid van geest, 2) die hun hart onvatbaar maakte, en vanwege de harde dienstbaarheid, die hun niet eens tijd liet, om de bode van God oplettend aan te horen. Ja zelfs wilden zij liever niets meer daarvan horen, daar zij vreesden, dat bijvernieuwde pogingen van Mozes, de verdrukking nog zou toenemen. (hoofdstuk 14:12).

1) Uit dit vers blijkt, dat over de tweede zending, welke Mozes bevolen wordt te volbrengen, gehandeld wordt. Tevoren nu, hadden zij met grote vreugde en met groot gejuich vernomen, dat de tijd van de verlossing was gekomen en God daarvoor gedankt; nu verhaalt Mozes dat hun gemoederen te benauwd waren, dan dat zij aan iemand gehoor verleenden, welke hen van de naderende gunst mededeling deed. Zo snijden dikwijls door hun oren toe te stoppen, zij, die in ellende verkeren, de toegang tot de beloften van God af. Wat bijna aan een toversprookje gelijk is. Want dat zij, die verzadigd zijn, of zelfs zwelgen in hun voorspoed de genade van God van de hand wijzen, is niets verwonderlijks, maar dat de smart, welke hen, die onder rampen als bedolven liggen, hongerig naar de genade van God moet maken, tot een hinderpaal is, om de troost aan te nemen, welke God uit eigen beweging aanbiedt, dat strijdt als het ware met de natuur. En toch is het de algemene ervaring, dat hoe meer sommigen in angst verkeren, zij zich des te meer verharden om geen plaats te laten voor de hulp van God. Aan deze kwaal verhaalt Mozes dat de kinderen van Israël hebben geleden, daar de zo

lieflijke uitnodiging van God, door hen als met gesloten oren werd afgewezen, omdat de angst hun gemoederen in bezit had genomen..

2) In het Hebreeuws Mekkotser roach, letterlijk, vanwege de kortheid van adem. De betekenis is dus duidelijk. Wie op lichamelijk gebied kortademig is, is benauwd. Waar dit hier ziet op de gesteldheid van het gemoed, daar kan niet anders dan van angst van de ziel, van benauwdheid van geest sprake zijn. Knobel vertaalt: wegens kortheid van geest d.i. ongeduld. Rosenmüller, wegens kortademigheid en verklaart dan: dat zij zo zeer onder de lasten gebogen gingen, dat zij nauwelijks de adem op en neer konden halen.- De LXX vertaalt apo thv sligoquciav, wegens kleinmoedigheid. -De ademhaling van het geloof was bij Israël onderdrukt, niet fris. Het geloof van straks had plaats gemaakt voor on- of kleingeloof en daardoor waren zij onvatbaar voor dit ogenblik om de genade van God op haar waarde te schatten, om de belofte te omhelzen..

9. Verder sprak de HEERE 1) tot Mozes, zeggende:

1) Wanneer Mozes dreigt te bezwijken, of door zijn ontmoeting ontmoedigd is, komt de Heere tot hem om hem als opnieuw Zijn bevel bekend te maken, om hem daarmee te verzekeren, dat in welk een toestand het volk ook moge verkeren, Hij toch zijn Raad zal uitvoeren. Het ging Mozes, als later Elia, die bij Horeb ook een nieuwe aanwijzing nodig had, dat hij werkelijk een gezant van de Allerhoogste was..

10. Ga heen, naar het koninklijk paleis; spreek tot Farao, de koning van Egypte, dat hij de kinderen van Israël 1) uit zijn land laat vertrekken.

1) Het is opmerkelijk, dat het land Egypte het land van de koning wordt genoemd. Het land zelf behoorde hem en het volk eveneens, dat tot dit land behoorde. Maar de kinderen van Israël behoorden niet hem, maar hun God en Koning. Daarom moest hij deze laten vertrekken. Dit had Mozes in naam van God de koning aan te zeggen..

Ziet toe, dat gij een roeping van God in acht neemt. Vraagt bij tegenstand, of ook gij de staf van God niet ongebruikt hebt gelaten. Merkt op, dat geen tegenstand, hoe zwaar ook, u mag doen wijken. Vriend en vijand mogen u alleen laten; gij moet gaan, en God is getrouw..

11. Doch Mozes sprak voor de HEERE, zeggende: Zie, de kinderen van Israël hebben naar mij niet gehoord hoe zou mij dan Farao horen? 1) Daartoe, daarenboven a) ben ik onbesneden van lippen; 2) mijn lippen zijn als met eenvoorhuid bedekt, zodat mijn spraak zwaar is (hoofdstuk 4:10); hoe zou ik dan voor die trotse en overmoedige man durven komen?

a) Jesaja. 6:5 Jer.1:6

1) Mozes is geheel en al ontmoedigd. Hij keurt zichzelf volstrekt niet goed voor het grote werk hem opgedragen. Hier nu is geen onwil, maar een gevoel van onmacht. Dat Israël hem niet hoort, ligt aan hem. Hij is geen man, die indruk maakt door zijn woorden. Hij is onbesneden van lippen. Maar ziet, nu is Mozes dan ook daar, waar God hem hebben wil,

opdat Hij ook in deze alleen de eer van zijn werk zal ontvangen. Niet Mozes, niet Mozes zelfs met de staf van God in de hand, maar Mozes als instrument in de hand van God, zal het werk van de Heere uitvoeren..

2) Een oneigelijke spreekwijze in de Heilige Schrift, om te kennen te geven, deze of geen gebreken van lichaam en geest, waardoor iemand onrein is en onbekwaam tot het doen van zijn plicht; in die zin wordt dikwijls gemeld van onbesnedenen van hart, oor, enz..

12. Evenwel, sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron, en gaf hun bevel aan de een zijde aan de kinderen Israëls, en aan de andere zijde aan Farao, de koning van Egypte, om de kinderen Israëls uit Egypteland te leiden. 1)

1) Wat de Heere sprak wordt in Hoofdst. 7:1 vermeld.

13. Dit zijn de hoofden van ieder huis, van hun vaderen, van de families, waartoe Mozes en Aäron behoorden. Om de stam van Levi als de derde aan te wijzen, wordt vooraf nog met een enkel woord van de beide eersten gewag gemaakt.a) De zonen van Ruben, de eerstgeborene van Israël, zijn Hanoch en Pallu, Hezron en Charmi; dit zijn de gezinnen van Ruben; 1) deze vier zonen waren de hoofden van de vier geslachten van die stam.

a) Genesis 46:9 Numeri. 26:5; 1 Kronieken 5:3.

1) Wegens zijn afstamming van de twaalf zonen van Jakob vormde het volk van Israël een grote familie, en heette als zodanig het huis van Jakob of Israël. Dit huis verdeelde zich naar de afstamming: 1. in stammen, waarvan er sedert de aanneming van de beide zonen van Jozef als kinderen, (Genesis 48:5) eigenlijk dertien waren, doch staatsrechterlijk altijd slechts twaalf geteld werden, daar òf Levi, die geen eigen stamgebied verkreeg, niet gerekend werd, òf in plaats van Efraïm en Manasse alleen de naam Jozef gebruikt werd; 2. in geslachten, voortgekomen uit de zonen, gedeeltelijk ook uit kleinzonen en achterkleinzonen van de 12 stamvaders; 3. in gezinnen, voortgekomen uit de zonen of kleinzonen van de hoofden van de geslachten Jozua 7:14 vv.). In ons geslachtsregister nu is op te merken, dat nergens al de zonen van een vader genoemd worden, maar alleen diegenen, die hoofden van geslachten en families werden; alleen bij Amram (vs.20) schijnen alle zonen, tenminste die hij bij Jochébed verkreeg, opgegeven te zijn; deze zijn ook daarom van des te meer betekenis, omdat zij het middelpunt van de gehele verdere geschiedenis van Israël geworden zijn..

III. Vs. 14-27. Mozes staakt hier voor een ogenblik zijn mededelingen, om de betrekking aan te wijzen, waarin hij en zijn broeder tot het gehele volk staan, door een mededeling uit de geslachtsregisters.

14. a) En de zonen van Simeon: Jemuël en Jamin, en Ohad, en Jachin, en Zohar, en Saul, de zoon van een Kanaänitische; dit zijn de gezinnen van Simeon, de hoofden van degeslachten van deze stam.

a) Genesis 46:10 Numeri. 26:12; 1 Kronieken 4:24.

15. a) Dit zijn nu de namen van de zonen van Levi, de derde zoon, om wie het hier voornamelijk te doen is, naar hun geboorten; naar de verdere afstammingen: Gerson, en Kehat en Marari. En de levensjaren van Levi, het stamhoofd, waren honderd zevenendertig jaar.

a) Genesis 46:11 Numeri. 3:17; 26:57; 1 Kronieken 6:1,16; 23:6.

16. a) De zonen van Gerson, door welke zijn geslacht in families verdeeld werd, Libni (wit) en Simei (beroemd) naar hun gezinnen.

a) 1 Kronieken 6:17; 23:7

17. a) En de zonen van Kehat: Amram 1) (volk van de verhevenheid), en Jizhar (gezalfde) en Hebron (vergadering), en b) Uzziël (kracht van God); en de levensjaren van Kehat, het hoofd van dat huis, waartoeMozes en Aäron behoorden, waren honderd drieëndertig jaar.

a) 1 Kronieken 6:18; 23:12 b) Leviticus. 10:4

1) In Numeri. 3:27 wordt het getal van de afstammelingen van Kehat of Kahat, van al wat mannelijk was, van één maand en daarboven genoemd, als achtduizend en zeshonderd. Men meent daaruit niet alleen te moeten afleiden, dat tussen Levi en Mozes meer dan vier geslachten geweest zijn, maar ook, dat Amram, de vader van Mozes, een ander is geweest als Amram, de zoon van Kehat. Uit vs.19-21 blijkt echter duidelijk, dat Mozes slechts één Amram gekend heeft, of liever, dat hij Amram, zoals hij hier genoemd wordt, de zoon van Kehat vereenzelvigd heeft met zijn vader. Ons inziens, is dit de enige goede oplossing, dat men aanneemt, dat tussen Kehat en Amram, Jizhar, Hebron en Uzziël wel één of meer geslachten zijn weggevallen, maar dat er slechts één Amram is geweest. Het is toch meer gebruikelijk in de Heilige Schrift, dat kleinzonen of achterkleinzonen, zonen worden genoemd.

Met deze verklaring is Numeri. 3:27,28 niet in onoplosbare strijd met onze tekst. In Numeri. 3:27 toch wordt het geslacht van Kehat besomd op achtduizend zeshonderd, maar niet direct gezegd, dat de Amramieten enz. alleen zijn nakomelingen zijn geweest, d.w.z. dat Amram en zijn broeders zonen van hem, in de volstrekte zin van het woord, zijn geweest. Deze vier: Amram, Jizhar, Hebron en Uzziël, waren de toen levende vertegenwoordigers van het geslacht van Levi; de hoofden van zijn geslacht, gelijk in de dagen van David het Uriël was. Deze geslachtslijst heeft voor de volgende tijden, als de officiële geslachtslijst van Levi's nakomelingen, gediend..

18. a) En de zonen van Merari: Machli (zwakheid) en Mûsi (terugwijkende); dit zijn de gezinnen van Levi, naar hun geboorten.

a) 1 Kronieken 6:19; 23:21

19. a) En Amram nam Jochebed, (heerlijkheid van Jehova), zijn tante; 1) een zuster van Amrams vader (Numeri. 26:59), zich tot een vrouw, en zij baarde hem, behalve Mirjam, twee

zonen, Aäron en Mozes, de laatste drie jaar na de eerste (hoofdstuk 7:7 Numeri. 33:38 vv. Deuteronomium. 34:7), en de levensjaren van Amram waren, evenals die van Levi (vs.16) honderd zevenendertig jaar.

a) Exodus. 2:1

1) Later is door de Heere zulk een huwelijk verboden (Leviticus. 18:12). In die dagen was het nog geoorloofd.

20. a) En de zonen van Jizhar, Kehats tweede zoon, Korah, (ijs, stoutmoedig), en Nefeg, (spruit), en Zichri (die in het geheugen bewaard wordt).

a) Numeri. 16:1

Hebrons zonen worden niet vermeld. Waarom niet, is niet bekend. Echter kan men hieruit niet afleiden, dat hij kinderloos is gestorven. Zowel in 1 Kronieken 15:9 als in 23:19 wordt van zijn nakomelingen melding gemaakt.

21. En de zonen van Uzziël, de vierde zoon: Misaël (wie is als God?), en Elzafan (God verbergt hem), en Sithri (bescherming).

22. a) En Aäron (om tevens verder diens geslachtsregister op te geven) nam zich tot een vrouw Elisséba (eed van mijn God), de dochter van Amminßdab (volkvan mildheid) zuster van Nahesson (kleine slang), uit de stam van Juda (1 Kronieken 2:3-10); en b) zij baarde hem Nadab (vrijwillig) en Abíhu (Jehovah is mijn vader), Eleßzar (die God helpt) en Ithamar (palmland). 1)

a) Numeri. 3:2; 26:60 b) Exodus. 28:1; 1 Kronieken 6:3; 24:1.

1) Van zijn eigen vrouw en kinderen zwijgt Mozes hier; want zijn waardigheid was alleen aan zijn persoon verbonden, niet aan zijn geslacht, terwijl daarentegen de nakomelingen van Aäron van hun vader het priesterlijk ambt erfden..

23. En de zonen van Korah, bekend door het oproer, dat de bevestiging van het Aäronitisch priesterschap tengevolge had (Numeri. 16 en 17) waren: Assir (gevangene), en Elkana (God heeft verlost) en Abißsaf (vader van de verzameling); dit zijn de gezinnen van de Korachieten.

24. En Eleßzar, de derde zoon van Aäron, op wie de hogepriesterlijke waardigheid is overgegaan (Numeri. 20:22 vv.), nam voor zich een van de dochters van Putiël (door God bedroefd) tot een vrouw; en zij baarde hem Pinehas (koperen mond), die in het begintijd van de Richters hogepriester was (Numeri. 15:7 vv.; 31:6 Jozua. 22:13). Dit zijn de hoofden van de vaderen van de Levieten, naar hun gezinnen.

25. Dit is Aäron en Mozes, 1) alzo is het met het geslacht van hen, tot welke de HEERE zei: Leidt de kinderen van Israël uit Egypte, naar hun legers. 2)

1) Niet zonder bedoeling komt Mozes er zo dikwijls op terug, dat hij en zijn broeder op Gods bevel dit ambt op zich hebben genomen. Zowel, opdat de Israëlieten zouden voelen, dat zij door de genade van God uit die zeer diepe afgrond van ellende waren gerukt, als ook, opdat zij hun zinnen zouden bepalen bij het oude Verbond van God, en erkennen, dat de hoop van de vaderen niet ijdel was geweest; en eindelijk, opdat zij voor de toekomst zich geheel aan God zouden overgeven. Doch de tegenstelling tussen de gehele menigte van het volk en twee zwakke mensen, die bovendien in zichzelf volstrekt geen moed bezaten, schijnt haast ongelofelijk te zijn. Want in het geheel niet waren zij bij machte, om zo grote last te torsen, indien niet God op verwonderlijke wijze bij velen de hoop levendig deed houden, op datgene wat Hij door hun hand zou bewerken. Daarom prijst ergens de Heilige Geest deze genade, dat God Zijn volk als schapen onder deze twee herders heeft uitgeleid. Want wat was minder waarschijnlijk, dan dat een zo groot volk en hetwelk meerdere volken uitmaakte, aan het bestuur van twee mannen zou gehoorzamen, welgeordend ingericht, zich gewillig tot één zou laten verzamelen, opdat het, ook trots de tegenstand van de machtigste koning, naar een ander land zich zou laten uitleiden. Want hoedanig was beider gezag, dat zij twaalf legers, naar hun eigenaardige rangen ingericht, konden besturen? Wat geen aardse koningen zouden kunnen bereiken met schatten, met wijs beleid, met vrees of bedreigingen, heeft God zonder dit alles gedaan door middel van twee weerloze mannen, die noch praktisch gevormd waren, noch een beroemde naam hadden, terwijl Mozes zelf, verschrikt door de grootheid van de zaak, de hem opgedragen zending dikwijls heeft afgebeden..

Hier wordt eerst Aäron en dan Mozes genoemd, omdat Aäron de oudste was, en straks in vs.26 eerst Mozes en dan Aäron, omdat daar van de zending, hem opgedragen, wordt gesproken. Door geboorte is Aäron de eerste, maar naar Gods wijs bestel moet ook hier de oudste voor de jongste plaats maken, als God zich opmaakt, om Zijn volk te verlossen. Deze draad loopt door heel de geschiedenis heen..

2)"Naar hun legers", d.i. naar de orde van hun stammen, familiegroepen en stamafdelingen.

26. Deze zijn het, die tot Farao, de koning van Egypte, spraken, opdat zij de kinderen van Israël uit Egypte leidden: dit is Mozes en Aäron.

IV. Vs.27-7:7. Nadat de losgelaten draad van het verhaal weer opgenomen is, wordt meegedeeld, hoe Mozes wederom op Aäron gewezen wordt, als die, zowel bij het volk als bij Farao, voor hem spreken zal, en hoe hem wordt toegezegd, dat de Heere door tekenen en wonderen de koning het vrijlaten van Israël afdwingen zal.

27. En het geschiedde op die dag, 1) waarop het eerder medegedeelde (vs.9-12) voorviel; als de HEERE tot Mozes sprak in Egypte.

1) Met vs.27 wordt de draad weer opgevat, die voor een ogenblik is afgebroken bij vs.13.

28. Zo sprak de HEERE tot Mozes, zeggende (vs.9,10): Ik ben de HEERE! Spreek tot Farao, de koning van Egypte alles, wat Ik tot u spreek.

29. Toen zei Mozes voor het aangezicht des HEEREN: a) Zie ik ben onbesneden van lippen, hoe zal dan Farao naar mij horen? 1)

a)Exodus. 4:10; 6:11

1) Wederom komt Mozes met zijn verontschuldigingen, gevolg van zijn ontmoedigde toestand en daarom van gebrek aan geloof. Hiermee heeft de Heere tevens het onvolkomene van Mozes' Middelaarschap willen te kennen geven. Welk een verschil nog bij al de uitnemendheid van de man van God, Mozes, tussen de Middelaar vna het Oude Verbond en Hem, die terstond gereed was met het woord: "Zie ik kom, o God! om Uw wil te doen", opdat zijn volk uit erger dan Egypte's slavernij zou verlost worden. Dit moedeloze en vreesachtige geeft bij Mozes aan, de zwakheid van zijn bediening, waarop ook de Apostel wijst in zijn brief aan de Hebreeën. Als een getrouw geschiedschrijver verzwijgt Mozes zijn eigen fouten niet..

Welke christen herkent in Mozes niet zijn eigen zwakheid? Nu gelovig, dan ongelovig; in het werk van de heer nu moedig, dan terneergeslagen; bij gelukken verblijd, maar bij iedere tegenstand weer geheel bedroefd. Wie ziet in deze mededelingen niet de trouwe geschiedschrijver, die het allerminst zijn eigen zonden verbergt? Maar wie bewondert ook tevens niet de neerbuigende liefde van God, die met de troostrijkste woorden, of ook met moeilijke ondervindingen tot ons komt in die treurige tijden van ongeloof? Wij zijn ontrouw, maar de Here is getrouw..

HOOFDSTUK 7.

VERANDERING VAN HET WATER IN BLOED.

1. Toen zei de HEERE tot Mozes: Zie, Ik heb u door Mijn woord, dat Ik thans tot u spreek, tot een God 1) gezet over Farao, dat gij hem evenzo in uw macht zult hebben, gelijk Ik over alles het gebied voer; en Aäron, uw broeder, zal uw profeet 2) zijn, gelijk gij het zijt van Mij; hij zal voor u, en uw woorden spreken.

1)"Door Mijn woord," spreekt de Heere: "zult gij over hem heersen; hij kante zich er tegen aan, en weerstreve, zoveel hij wil; hij zal toch uw wil moeten volbrengen." Zo staat het met hem, die Gods Woord heeft en Gods kind is; hem is macht over alles gegeven; want een Christen is zulk een machtig mens, dat hem alle schepselen moeten gehoorzamen; en al schijnt het oppervlakkig geheel anders, in waarheid is het toch zo. Wat ter wereld is sterker dan de dood, vreselijker dan de zonde, pijnlijker dan een kwaad geweten? En toch kan de Christen getuigen, dat hij over dat alles een Heer is..

Mozes zou zulke woorden spreken in de naam van de levende God, en God zou zulke wonderen doen door de hand van Mozes, zijn knecht, dat hij even daarom niet alleen ver boven Farao verheven, maar als in de plaats van God en zodoende een God tegen, boven, of over Farao gezet en verhoogd zou zijn, over wie hij niet alleen zou zegepralen, maar die hij in Gods naam zo zou richten en straffen, dat die grote koning, onaangezien al deze macht en heerlijkheid, de kinderen van Israël zou moeten laten trekken en vervolgens voor Mozes buigen..

2) Wat het woord profeet betekent, leert Exodus. 4:14-16, waar de Heere tot Mozes zegt: "Gij zult tot Aäron spreken, en de woorden in zijn mond leggen. Hij zal u tot een mond zijn en gij zult hem tot een God zijn. Aäron moest dus in het spreken de plaats van Mozes vervangen, en diens gedachten onder woorden brengen. Door hem zou Mozes spreken, zodat hij voor Mozes zijn zou, wat de mond in het spreken voor iederen mens is: het middel, om de inwendige gedachten aan anderen uitwendig mee te delen. Zo is daarom een profeet de mond van God, dat is: een middel, waardoor God de gedachten, die Hij openbaren wil, aan de mensen bekend maakt, of eenvoudiger: een man, door wie God spreekt (Jeremia. 1:9). Een profeet wordt daarom ook dikwijls man van God genoemd, want hij spreekt of handelt niet in zijn naam, maar in de naam van God" (2 Petr.1:21)

Hier komt de eigenlijke betekenis van het woord profeet (nabie) uitstekend uit. Deze was een welbespraakte tolk, die in naam van een ander het woord had te spreken. Gelijk Aäron dit was van en voor Mozes, zo moest deze dit tegenover Israël van en voor God de Heere zijn; om namelijk Zijn woorden over te brengen, aan diens gedachten vorm en klank te geven. Naar hem had het volk te luisteren, als sprak door en in de profeet de Heere zelf. Mozes was de profeet van God en Aäron was de profeet van Mozes. "Want, zo zegt de Heere, gij zult spreken alles wat Ik u gebieden zal; en Aäron uw broeder, zal tot Farao spreken, dat hij de kinderen van Israël uit zijn land laat vertrekken.".

Profeteren is dus niet gelijk met: de toekomst voorzeggen; deze gave wenst Mozes niet heel het volk toe (Numeri. 2:29); dat bedoelde Samuel niet op de scholen te leren (1Sam.19:20); die gave is het niet, waarnaar wij moeten ijveren (1Kor.14:39), hoewel het in de aard van de zaak ligt, dat niemand de toekomst kan voorzeggen zonder profeet, zonder de mond van God te zijn; elk spreken door de Heilige Geest, elk brengen van Gods woord tot anderen is profetie. Christus was de hoogste Profeet, want Hij sprak geen andere woorden, dan die Hij, in de schoot van zijn Vader zijnde, had gehoord (Johannes 7:16; 14:24)

2. Gij zult spreken 1) tot Aäron alles wat Ik u gebieden zal; en a) Aäron, uw broeder, zal tot Farao spreken, dat 2) hij de kinderen van Israël uit zijn land laat vertrekken.

a) Exodus. 4:14

1) In vs.2 verklaart God, de Heere, nader wat het betekent, dat Aäron de profeet van Mozes zou zijn..

2) In het Hebreeuws Weschillach niet: "dat hij laat vertrekken" maar, en hij zal laten vertrekken..

3. Doch Farao zal die vrijlating niet zo spoedig doen geschieden; Ik zal Farao’s hart verharden, 1) en Ik zal Mijn tekenen en Mijn wonderheden in Egypte vermenigvuldigen.

1) Ik twijfel niet of God heeft met dit eerste zindeel, zijn knecht tot standvastigheid aangezet, opdat hij des te dapperder de hardnekkige tegenstand van de tiran zou weerstaan; vervolgens herinnerd aan het middel, dat Hem ten dienste stond. Ik meen daarom deze plaats aldus te vertalen: Ik zal wel het hart van Farao verstokken, maar ik zal de tekenen vermenigvuldigen, alsof Hij wilde zeggen, dat voor Hem die verstoktheid geen hinderpaal zou zijn, daar de wondertekenen voldoende zouden bevonden worden om haar te breken. Met dezelfde bedoeling voegt Hij terstond daarbij: Ofschoon Farao niet naar U zal horen zal Ik echter mijn hand uitstrekken. En zeker, met dat doel, wilde God, dat Farao Mozes hardnekkig weerstand zou bieden, opdat de verlossing vna het volk meer in het oog zou lopen..

Als dan God hier zegt: Ik zal zijn hart verharden, dat is, verstokken of sterk maken, zo schijnt Hij daardoor aan te wijzen, dat Hij Farao zijn genade niet verlenen, maar hem aan zichzelf zou laten, waardoor zijn bovenkant langzamerhand zou verstijven en hard worden, even gelijk het water, de warmte van de zon missende verstijft en tot ijs wordt. Waartoe dan ook nog veel zou helpen: dat het natuurlijk licht, dat in hem was, veeleer tot een rechtvaardige vergelding voor zijn wreedaardige verdrukking weggenomen en verduisterd, dan genadig zou worden opgehelderd, straffende God dus zonde met zonde, door hem over te geven aan zijn onmenselijke en verkeerde wegen, opdat hij ook tevens de misdaad van zijn goddelozen vader zou leren boeten, ten gevolge van hetgeen God bedreigt, de kinderen van hen, die hem haten..

Zulk een oordeel van God is des te vreselijker, omdat een mens geen ellende voelt als hij in het midden van al zijn ellende is.

God zegt hier, dat Hij Farao's hart zal verharden. Het vervolg van de geschiedenis zal duidelijk maken, dat die verharding tevens het eigen werk en de zonde van Farao was, omdat hij alles, wat God deed om hem te dwingen het volk te laten vertrekken, eigenlijk verachtte; wel voor een ogenblik zich er om bekommerde, maar, nadat hij van de plaag was verlost, weer de oude van vroeger was, of liever erger dan vroeger, omdat elk verzet hem onvatbaarder maakte, om naar de stem van de Heere te horen, totdat God de zonde van zich ten Zijn wil te verzetten en zich te verharden, met de zonde van bijna gehele verharding strafte, zodat hij volslagen onaandoenlijk werd, ja zelfs de gezanten van Jehova, met de dood dreigde, als zij weer voor hem durfden verschijnen. Het verharden van Farao zelf, was de zonde, welke met de verharding, als oordeel van God, gestraft werd. In het Latijn wordt de verharding van de zijde van Farao vertaald door het woord duritiës, de verharding door God met dat van obduratio..

4. Farao nu zal, ook na zo vele tekenen van Mijn hand, naar u niet horen; wordt daardoor niet ontmoedigd; want Ik ben de Almachtige, en Ik zal Mijn hand 1) op Egypte leggen, en voeren Mijn legers, Mijn volk, de kinderen vanIsraël, uit Egypte, door grote gerichten. 2) Dit heerlijk doel, de uitleiding van Mijn volk, niet als van een hoop slaven, maar als van een zegepralend, met buit beladen krijgsleger, zal Ik, ondanks alle omwegen, die Ik, om zijnent- en uwentwil, en tot verheerlijking van Mijn naam, gaan moet, zeker bereiken.

1) Door "hand van God", wordt niet zelden Zijn gunst verstaan, maar ook dikwijls, zoals hier, Zijn almacht, welke Hij gebruikt om de mens te kastijden en te tuchtigen. De Heere zegt hier, dat Hij Egypte's land en volk zal bezoeken met Zijn tuchtigende hand..

2) Ook hier verzekert de Heere wederom, dat Zijn volk als een welgeordend geheel, als een vrij volk zal uittrekken. Farao met al zijn geweldhebbers moge tegenwerken en het zoveel mogelijk trachten te verhinderen, de Heere zal tonen, dat hij is de El-Schaddaï, de Almachtige, en Jehova, de Heere.

5. Dan zullen de Egyptenaars, door de gerichten, die Ik over hen zal laten komen, weten, 1)dat Ik de HEERE ben. Wanneer Ik Mijn hand over Egypte uitstrek, en dekinderen van Israël uit het midden van hen uitleid, dan zullen zij weten, dat Ik de getrouwe Verbondsgod van Mijn volk, dat Ik alleen God ben.

1) Farao had in zijn driest verzet, en onbuigzame hoogmoed gevraagd: Wie is de Heere? Hier verklaart diezelfde God, dat straks de Egyptenaren zullen bekennen, dat Hij de Heere is.

6. a) Toen deden Mozes en Aäron, 1) gelijk als hun de Heere geboden had, alzo deden zij. 2)

a) Psalm. 105:28

1) Alle versaagdheid en alle twijfel was bij Mozes, na deze toespraak van de Heere, geheel overwonnen; Aäron sloot zich met volle beslistheid aan hem aan, bereid om hem als profeet te dienen..

2) Met die laatste uitdrukking wil de Schrijver zeggen, dat zij alles, wat zij verricht hadden, gedaan hadden volgens de voorschriften en het bevel van God..

7. En Mozes was tachtig jaar oud, 1) en Aäron was drie en tachtig jaar oud, toen zij, gelijk in vs.8 vv. verhaald wordt, voor de tweede maal, tot Farao spraken. 2)

1) Het leven van Mozes is in drie gelijke delen verdeeld.
1. 40 jaar is hij in Egypte geweest aan het koninklijk hof; 2. 40 jaar bij zijn schoonvader onder de Midianieten; 3. 40 jaar in de woestijn met het volk. In het geheel is hij dus 120 jaar oud geworden (Deuteronomium. 34:7). Het volgende gedeelte tot op de uittocht valt waarschijnlijk in de tijd van het begin van februari tot het begin van april 2513 na de wereldschepping = 1487 v. Chr..

2) Aan dit keerpunt van de geschiedenis wordt, gelijk dit vroeger ten opzichte van hun geslacht geschiedde, nu hun leeftijd opgegeven; en dat wel evenals in Genesis 41:46 van Jozef, om aan het verhaal grote mate van aanschouwelijkheid te geven. Ook nog in dit tijdperk bleef de leeftijd van de mensen een hoger jarental bereiken, ofschoon dit trapsgewijs afnam. Wij hebben ons Mozes voor te stellen als een krachtige grijsaard..

I. Vs. 8-13. Met een wonderteken, tot bevestiging van hun Goddelijke zending toegerust, treden Mozes en Aäron wederom voor Farao, en eisen Israëls vrijlating. Als zij hun wonderteken verrichten, en de koning zijn tovenaars het hun laat nadoen, verslindt Aärons staf de staven van de tovenaars, en Jehova’s macht heeft daardoor een beslissende overwinning over de macht van de Egyptische goden behaald; doch Farao, in plaats van zich te buigen voor de God van Israël, verstokt zijn hart tegen Hem, en volhardt bij zijn weigering om het volk te laten vertrekken.

8. En de HEERE sprak tot Mozes en Aäron, toen zij zich op weg naar de koninklijke residentie bevonden, zeggende:

9. Wanneer Farao, op het bevel dat gij in Mijn naam tot hem richt, namelijk om de kinderen van Israël te laten vertrekken (vs.2), tot u spreken zal, zeggende: Doet een wonderteken 1) voor u; bewijst door enig teken, dat gij waarlijk van een God gezonden zijt, die machtig zou zijn Zijn volk te helpen; zo zult gij, Mozes! tot Aäron 2) zeggen: Neem uw staf, de door Mij u gegevene (hoofdstuk 4:2 vv.; 4:17,20), en werp hem voor Farao’s aangezicht neer; hij zal tot een draak worden. 3)

1) In het Hebreeuws Mophèth eig. wonderheden. Het wonderteken (Mophèt) is wel te onderscheiden van het teken Oth. Een teken dient meer om de opmerkzaamheid te trekken, een wonderteken, bedoelt dit niet alleen maar bovenal om de verbazing gaande te maken, en tot overtuiging te brengen van de bijzondere tussenkomst van God..

2) Waarom Aäron eerder dan aan Mozes bevolen wordt de staf neer te werpen, is voor mij niet uitgemaakt. Wellicht, omdat God daarmee wilde tonen dat hij de hoge stand van de door en door trotse dwingeland met voorbedachte rade gering achtte. Waarom Hij zich niet

verwaardigde zijn kracht door de hand van zijn voornaamste knecht tentoon te spreiden, maar door die van zijn tweede. Daarom met het oog op de dienst wordt de staf van God en van Mozes nu die van Aäron genoemd..

3) Hetzelfde teken, waarmee Mozes zijn goddelijke zending voor Israël bewees (hoofdstuk 4:2 vv.; 29 vv.), moet nu tot een gelijk doel voor Farao geschieden; het heeft nu echter een andere betekenis dan toen, niet meer een zinnebeeldig-geestelijke betekenis (zie Ex 4.9); het is het begin van een strijd, die de Heere met Egypte's goden wil strijden, om na overwinning hen neer te storten en Zijn gericht over hen te houden (hoofdstuk 12:12; 15:11; 18:11)). Er is namelijk geen godsdienst in de heidenwereld, waarmee niet de magie verbonden is, d.i.: de aangeleerde bekwaamheid van de met de godsdienstverrichtingen belaste personen, om, gelijk men meende, door allerlei geheime middelen de krachten van een geestenwereld zich naar willekeur dienstbaar te maken. Dit geschiedde, óf om te vernemen, hetgeen voor het natuurlijk, menselijk weten verborgen is (Mantica of waarzeggerij), óf om te volbrengen, wat de natuurlijke, menselijke kracht niet vermag (operatieve magie of tovenarij). Een hoofdtak van de Egyptische magie was steeds de slangenbezwering. Van zekere geslachten, die van de Psyllen, wordt verhaald, dat zij een soort van magnetische invloed op de slangen uitoefenden, hen met hun stem uit hun schuilhoeken lokten, of door aanraking in een toestand van bedwelming en verstijving brachten. De Egyptische tovenaars verstonden het dus, een slang, tenminste een bijzondere soort slangen, de Hayeh, gelijk zij tegenwoordig heet, als in een stok, en daarna de stok weer in een slang te veranderen; met deze hun kunst stonden zij in de dienst van hun goden. Nu daalt God met het wonderteken, dat hij Mozes en Aäron laat verrichten, op de strijdplaats neer en grijpt het gehele toverwezen daardoor aan, dat Zijn dienaren werkelijk volbrengen moeten, wat de dienaren van de heidense goden slechts in schijn pleegden te volbrengen; en wel, opdat het werkelijk volbrengen recht in het oog zou vallen, moeten Zijn dienaren juist het omgekeerde doen: wat oorspronkelijk een stok is, verandert in een wezenlijke slang; niet, wat oorspronkelijk een slang is, in een en dan nog slechts schijnbare stok..

10. Toen ging Mozes en Aäron naar Farao, en deden zoals de HEERE geboden had; zij herhaalden in de naam des Heeren hun vorige eis (hoofdstuk 1:5). Toen hij naar een teken vroeg (vs.9), vreesden zij niet meer gelijk vroeger (hoofdstuk 5:3), maar volbrachten het bevel des Heeren, en Aäron wierp zijn staf neer voorFarao's aangezicht, en voor het aangezicht van zijn knechten, en hij werd tot een slang, een draak, die door menigvuldige wendingen een werkelijke slang bleek te zijn.

11. Farao nu riep ook de wijzen 1) en de tovenaars, onder welke Jannes en Jambres de voornaamste waren (2 Tim.3:8)), om te bewijzen, dat de goden van Egypte hetzelfde vermochten, wat Aäron en Mozes in de kracht van de God van Israël gedaan hadden. En de Egyptische tovenaars 2) die wel vernomen hadden, welke tekenen Mozes en Aäron voor hun volk gedaan hadden, of wie het bij de oproeping gezegd was, waarom Farao hen had laten roepen, deden ook alzo met hun bezweringen;

1) In het Hebreeuws Chachamiem, Wijzen, Magiërs. De tovenaars waren mannen, die volleerd waren in de menselijke wijsheid en in die, welke betrekking had op hun afgodendienst..

2) In het Hebreeuws chartoemmiem. Schriftgeleerden, die tot de Priesterkaste behoorden, en in hun bezweringen de macht van de afgoden tentoon wilden spreiden. Duidelijk straalt hierin door, dat ook Farao en met hem zijn gehele omgeving voelt, dat het een strijd is tussen Jehovah, de God van Israël, en de afgoden van zijn land en volk. Waar dan ook straks hun slangen door de slang van Mozes en Aäron wordt verslonden, daar is reeds voor aller oog het pleit beslecht, dat niet Farao's afgoden, maar Israëls God overwinnaar in de strijd is en zal blijven..

11. Farao nu riep ook de wijzen 1) en de tovenaars, onder welke Jannes en Jambres de voornaamste waren (2 Tim.3:8)), om te bewijzen, dat de goden van Egypte hetzelfde vermochten, wat Aäron en Mozes in de kracht van de God van Israël gedaan hadden. En de Egyptische tovenaars 2) die wel vernomen hadden, welke tekenen Mozes en Aäron voor hun volk gedaan hadden, of wie het bij de oproeping gezegd was, waarom Farao hen had laten roepen, deden ook alzo met hun bezweringen;

1) In het Hebreeuws Chachamiem, Wijzen, Magiërs. De tovenaars waren mannen, die volleerd waren in de menselijke wijsheid en in die, welke betrekking had op hun afgodendienst..

2) In het Hebreeuws Chartoemmiem. Schriftgeleerden, die tot de Priesterkaste behoorden, en in hun bezweringen de macht van de afgoden tentoon wilden spreiden. Duidelijk straalt hierin door, dat ook Farao en met hem zijn gehele omgeving voelt, dat het een strijd is tussen Jehovah, de God van Israël, en de afgoden van zijn land en volk. Waar dan ook straks hun slangen door de slang van Mozes en Aäron wordt verslonden, daar is reeds voor aller oog het pleit beslecht, dat niet Farao's afgoden, maar Israëls God overwinnaar in de strijd is en zal blijven..

12. Want een ieder wierp zijn staf neer en zij werden tot draken; 1) zodra de aanraking van de tovenaars ophield; zo scheen voor een ogenblik Farao's doel bereikt, maar Aärons staf, die werkelijk door Gods wondermacht in eenslang veranderd was, verslond 2) hun staven.

1) Ook zij wagen de proef door Aäron op Gods bevel voorgesteld, en ook zij schenen te slagen en aldus het gezag van hun God te kunnen handhaven. Hoe zullen wij dat kunnen verklaren? Zochten zij anderen te bedriegen of bedrogen zij zichzelf, of waren zij misschien de speelbal van een macht, die hen zonder hun weten gebruikte? Kon het niet zijn dat zij, als engelen van de satan, optraden als engelen van het licht 2 Corinthiers. 11:14), om de waardigheid van hun eigenlijke heer en meester te handhaven? Hebben wij bij dit alles aan een zekere verborgene en geheimzinnige macht van de duisternis en van de boosheid te denken, die overal op aarde aanwezig is, in sommige brandpunten van de werkzaamheid haar kracht openbaart? Maar hoe staat het dan met haar verhouding tot God en Diens almacht? Reeds het volgende Schriftwoord geeft op enkele van deze vragen een vrij juist antwoord.

"Maar Aärons staf verslond hun staven. Het feit van de verandering van de staven van de Egyptische wijzen in slangen wordt aldus erkend; maar ook de onmacht van die wijzen tegenover Gods macht is gebleken; het geheim van hun bezwering enigszins ontdekt en tevens het eigenlijk karakter van het satanische werk aan het licht gebracht. Voor een tijd verblindt het, een tijdelijk doel weet het te bereiken; maar het kan op geen blijvende uitkomsten als duurzame vrucht van werkzaamheid en inspanning wijzen. Het is voorbijgaand en mist alle oorspronkelijk karakter..

Men doet o.i. de tekst geweld aan, indien men beweert, dat de Egyptische tovenaars verstijfde slangen bij zich hadden gestoken, of hadden meegenomen. Ook straks veranderen zij water in bloed. Wij hebben hieraan te denken, dat de Heere God hen onder de macht van de vorst van de duisternis heeft gelaten, als tot een oordeel over Farao. Aan demonische invloeden en machten zijn de werken van de Egyptische tovenaars toe te schrijven, waardoor Farao bevestigd wordt in zijn verharding tegen Gods bevel. God toont echter, dat Hij tenslotte ook de macht van de duisternis beheerst en verbreekt..

2) Daardoor toonde de Heere duidelijk genoeg voor ieder, die zien wilde, dat Hij groter was dan alle goden van Egypte. De koning wilde echter niet zien, en maakte spoedig een einde aan dit samenzijn, om zijn mening te kunnen vasthouden, dat zijn tovenaars hetzelfde met hun bezweringen gedaan hadden..

13. Doch Farao’s hart verstokte, 1) zodat hij naar hen niet hoorde, gelijk de HEERE (hoofdstuk 3:19; 4:21; 7:3) gesproken had. 2)

1) In het Hebreeuws Jéchzak, eigenlijk bond toe, en van daar, zich verkloeken. Hier wordt het in de ongunstige zin van het woord gebruikt, in die van hard maken, verharden..

Bij dit eerste teken laat God (naar de mens gesproken) nog zowel het geloof als het ongeloof volle vrijheid; aan het geloof daar uit het tweede deel van het wonder genoegzaam zichtbaar is, wie in de aangevangen strijd de sterkere is; aan het ongeloof, daar aan het eerste deel een schijnbaar gelijksoortig werk van de Egyptische tovenaars terzijde treedt, en het ongeloof nu Gods wonderdaad eveneens voor een gevolg van gewone magie verklaren kan. Nu Farao zich aan de zijde van het besliste ongeloof plaatst, nemen de verdere tekenen niet slechts het karakter van altijd zwaarder wordende plagen aan, maar treden tevens in altijd meer wonderbare en krachtigere gedaante op, zodat Farao ze erkennen moet in hun goddelijkheid, en het van hem vastgehouden ongeloof geheel en al tot onzinnig tegenstaan wordt..

Wat de tovenaars hier doen, behoort nog tot het gebied van de menselijke Magie. Aan de menselijke geest was namelijk, door middel van zijn onmiddellijke oorsprong uit Goden overeenkomstig zijn bestemming tot opperheer van de aardse schepping, aanvankelijk een volheid van krachten eigen, die sinds de val geheel is ontaard, en een tegennatuurlijke en tegen God vijandige en daardoor een de mens zelf ten verderve voerende kracht geworden is. Eerst door zijn wedergeboorte en door de opvoeding van Christus tot de hem toebedachte volmaaktheid van de toekomstige wereld, zal hij weer tot het onbeperkt en rein gebruik van zijn oorspronkelijke aanleg komen. Nu zijn er echter reeds in het tegenwoordig leven

ogenblikken en toestanden, die nu eens onder zekere omstandigheden, (in ziekten van bijzondere aard en in de nabijheid van de dood) vanzelf tevoorschijn treden, dan weer door machtige inwerking van de natuur naar eigen wil worden voortgebracht; ogenblikken en toestanden, dat de in het verborgene sluimerende krachten van de ziel van haar boeien zijn losgemaakt, dat een zien en weten, een willen en werken zich vertoont, dat ver boven hetgeen de mens in gezonde en regelmatige toestand kan voortbrengen gaat (Mesmerismus, Somnabulismus enz.). Ontegenzeglijk is het teweegbrengen van zulke toestanden zonde, zoals het ook altijd, wanneer het voortdurend geschiedt, Gods straffen ten gevolge heeft; niet ten onrechte heeft men het genoemd: een geweld aandoen aan de natuur. Aan al zulke proeven is een groot gevaar verbonden, want de ziel verliest daarbij de beheersing van het bewustzijn en de werkzaamheid; zij weet niet, waarheen zij in zo'n toestand nog weggevoerd zal worden; zij geeft zich, onmachtig om tegenstand te bieden, aan de loerende machten van de duisternis over (tafeldans en klopgeesterij). De grenzen tussen natuurlijke en duivelse Magie, van welke later gesproken zal worden (zie Ex 7.22) worden moeilijk in het oog gehouden; wie zich op het ene gebied bevindt, heeft geen ander middel, om voor het andere bewaard te worden, dan een spoedig terugkeren in berouw en boete..

2) Met "gelijk de Heere gesproken had" wordt gedoeld op de Raad van God, volgens welke dit alles geschiedde..

II. Vs. 14-25. Daar Farao zijn hart verstokt heeft, beginnen de grote gerichten, waardoor de Heere, met een sterke hand, de vrijlating van Israël hem afdwingt. Het eerste van deze is de verandering van het Nijlwater in bloed, waardoor de vissen sterven en het water dik en stinkend wordt, zodat niemand het drinken kan. De Egyptische tovenaars bootsen het na, en Farao verstokt zijn hart.

14. Toen zei de HEERE tot Mozes, waarschijnlijk weinige dagen na het eerste teken (vs.8 vv.): Farao's hart is zwaar, 1) hij weigert het volk te laten vertrekken; maar Ik zal hem met tekenen en wonderenvervolgen, zo dat hij eindelijk doen moet, wat hij nu niet wil doen.

1) Opdat Mozes aan dit verzet geen aanstoot zou nemen en van de eens begonnen loop aflaten, vermaant Hij hem, om de strijd vol te houden. En, indien Hij zei, dat hij zolang met die zeer harde steen de strijd moest voeren, totdat die werd verbroken, daar het hart van Farao te zwaar was, dit horende, zou hij hebben kunnen wankelen, tenzij de hoop op de overwinning hem op de een of andere manier werd aangetoond. Maar omdat de hardnekkigheid van dat monster ontembaar was, voorziet God zijn knecht van nieuwe wapens, opdat hij hem als het ware stuk zou wrijven, waar hij hem niet kon verbreken..

In de Heilige Schrift wordt dikwijls gesproken van zwaar van hart, oren enz. Het heeft dan altijd de betekenis van tot iets onbekwaam zijn, of tot iets geen lust te hebben. De Heere verklaart hiermee de diepliggende oorzaak van de weigering van Farao, om naar Hem te horen..

15. Ga 1) dan heen tot Farao in de morgenstond: 2) zie, hij zal vroegtijdig uitgaan naar het water toe, naar de Nijl, zo stel u tegen hem over aan de oever van de rivier, stel uzelf op een

geschikte plaats, om hem te verwachten, en de staf, die in een slang is veranderd geweest, zult gij in uw hand nemen, 3) terwijl gij u weer door Aäron laat vergezellen.

1) De tien plagen zouden een aanvang nemen, maar ongewaarschuwd zou Farao niet zijn. Nog eenmaal moet Mozes een poging doen, om het hart van Farao te brengen onder de tucht van Gods bevel, opdat het immer blijke, dat zijn verantwoordelijkheid en daarom zijn zedelijke persoonlijkheid niet wordt opgeheven door Gods eeuwige Raadsbesluiten..

2) Elk godsdienstig Egyptenaar ging bij het opgaan van de zon naar de rivier, om die opgang met heilige wassingen en gebeden te vereren. Farao zou dan in een godsdienstige, opgewekte stemming zijn, en meer dan ooit vatbaar, om naar het woord des Heeren te luisteren. De Nijl werd door de Egyptenaars ook als heilig beschouwd.

3) Die staf was voor Farao het zichtbaar teken van de overwinnende kracht van Israëls Verbondsgod. Dat zichtbaar teken moest daarom kracht bijzetten, bij hetgeen Mozes in de naam des Heeren zou zeggen. Niets wordt onbeproefd gelaten, om Farao te brengen onder de indruk van Gods Macht en Majesteit. Ook voor Mozes was het van betekenis, dat hij die staf in zijn hand had. Hij herinnerde hem telkens aan Gods Trouw en Macht..

16. En gij zult tot hem zeggen, wanneer hij komt: De HEERE, de God van de Hebreëen heeft mij nu reeds tweemaal (hoofdstuk 5:1 vv.; 7:10 vv.) tot u gezonden zeggende: Laat mijn volk vertrekken, opdat het Mij dient inde woestijn! Doch zie, gij hebt tot nu toe niet gehoord.

17. Zo zegt de HEERE: Daaraan zult gij weten, dat Ik de HEERE ben, de enig waarachtige God, die ook over u en uw land macht heb, en aan wie gij gehoorzaamheid schuldig zijt, en dat daarentegen uw God, die gij dient, niets dan een onmachtig, een weerloos schepsel is; zie, Ik zal met deze staf, die in mijn hand is, op het water, dat in deze rivier is, slaan, en het zal in bloed veranderd worden. 1)

1) Deze plaag was te opmerkelijker, omdat God hen, die de kinderen van de Hebreeën in deze rivier verdronken hadden, nu daarvoor strafte, door hun bloedig water te drinken te geven.

Het water zou werkelijk bloed vertonen. Het zou niet slechts een bloedige kleur vertonen, zoals sommigen menen, maar werkelijk bloed gelijk zijn..

18. En de vis in de rivier zal sterven; zodat de rivier zal stinken; en de Egyptenaars zullen vermoeid 1) worden, dat zij het water uit de rivier drinken mogen; 2) zij zullen smachten van verlangen, om weer het water te mogen drinken.

1)"Vermoeid worden," in de zin van, ervan walgen. Men moet niet vergeten, dat ook de Nijl werd vereerd, en dat daarom de Heere aan hen toonde, dat Hij machtiger was dan de goden van Egypte..

2) Het Nijlwater is bijna het enige drinkbare water in Egypte, en de bewoners van het land drinken het nochthans zo graag, dat zij zout eten, om er veel van te kunnen genieten; in den

vreemde spreken zij altijd van het genot, dat zij zullen hebben, als zij weer van het water van hun stroom zullen kunnen drinken. In de Nijl zijn velerlei soorten van vissen in ongelooflijke menigte, die zowel vers gegeten, als ingezouten worden; deze spijs was van des te meer belang, daar men zich streng onthield van het vlees van andere dieren, omdat die als goden vereerd werden. (hoofdstuk 8:26 Numeri. 11:5). Met dit tweede teken begint dus de rij van de eigenlijke plagen voor de Egyptenaars; hun meest gewone voedingsmiddel wordt voor enige tijd bedorven, opdat zij erkennen, in wiens macht zij voor hun gehele leven staan..

19. Verder zei de HEERE, door inwendige inspraak van de Geest tot Mozes, als hij de volgende morgen tegenover Farao aan de oever van de Nijl stond, en naar Gods bevel (vs.17) gesproken had, Zijn gebod herhalende, opdat Mozes niet als de eerste maal het teken zou nalaten(hoofdstuk 5:3 vv.), nu vrezende Farao's God aan te tasten, en Hij sprak: Zeg tot Aäron: neem nu uw staf en sla daarmee op het water en steek dan uw hand, waarin gij die staf hebt, uit over de wateren van de Egyptenaren, over hun stromen, over hun rivieren en over hun poelen, en over alle vergadering van hun wateren, dat zij bloed worden; 1) en er zij bloed in geheel Egypte, niet alleen in de stroomen in de genoemde wateren, maar ook in de huizen, beide in houten en in stenen vaten, in welke men water gegoten heeft.

1) Op deze plaag zinspeelt de Heilige Schrift, als er in Openb.16:3,4 gesproken wordt van de ondergang van de vijanden van de Kerk. Daar wordt echter voorspeld, dat ook de zee bloed zal worden, omdat het een geestelijk oordeel is, dat zich verder uitstrekt, dan een tijdelijk..

20. Mozes nu en Aäron deden alzo gelijk de HEERE geboden had. 1) Mozes gaf zijn broeder het bevel (vs.19) en hij, Aäron, hief de staf op, en a) sloeg het water, dat in de rivier was, voor de ogen van Farao, en voor de ogen van zijn knechten; zijn hovelingen, die zich in zijn nabijheid bevonden; b) en al het water in de rivier werd aanstonds, terwijl Farao met zijn knechten nog daarbij stonden, in bloed veranderd. 2)

a) Exodus. 17:5 b) Psalm. 78:44; 105:29

1) Hij herhaalt, dat door de uitkomst werd bevestigd, wat God gedreigd had, omtrent de dood van de vissen en de stank van de Nijl, opdat hij de misdaad van de koning, die voor de veelzijdige macht van God niet boog, duidelijk in het licht zou plaatsen. Evenwel, hij voegt er tegelijk bij, dat zijn raadslieden getuigen waren. Waaruit men mag vermoeden, dat het gehele hof door dezelfde gevoelloosheid is aangegrepen. Doch het was de moeite waard, dat zulk een merkwaardige daad niet slechts wijd en zijd werd bekend, maar de bewerker door zeer veel ogen werd gezien. Dat nu onder die menigte niemand geweest is, die zich beijverde, om de waanzin van de koning te verbreken, was wel een teken van de verwerping van het gehele volk..

2) Er zijn er die menen, dat dit geschiedde juist tegen de tijd, dat de jaarlijkse overstromingen van de Nijl plaats vinden en het water door de meegevoerde kleiaarde rood ziet. Deze mening is evenwel bepaald onjuist en in strijd met de gegevens van het verhaal zelf. Want ten tijde van de overstromingen kon de koning niet naar de oever gaan en konden ook de bewoners van het land niet rondom de rivier putten graven, gelijk wij toch lezen, dat zij gedaan hebben..

21. En werkelijk geschiedde het gelijk Mozes aan Farao (vs.18) aangekondigd had, de vis, die in de rivier was, stierf; en de rivier stonk, zodat de Egyptenaars het water uit de rivier niet drinken konden; en er was bloed in geheel Egypte. 1)

Naar aanleiding van deze plaag zou men in het algemeen kunnen aanmerken, dat een van de eerste wondertekenen, gedaan door Mozes, geweest is, het veranderen van het water in bloed, maar een van de eerste wonderwerken, gedaan door onze Heere Jezus, is geweest het veranderen van water in wijn; want de wet is door Mozes gegeven en deze was een bedeling van dood en schrik, maar de genade en waarheid, die evenals de wijn het hart vrolijk maken en verheugen, is door Jezus Christus geworden..

1) De Nijl neemt wel meermalen ten tijde van de jaarlijkse overstromingen een rode kleur aan, dat waarschijnlijk ontstaat door een aardsoort, die van de hoger gelegene streken afspoelt. Aan een dergelijke kleuring van het water is hier niet te denken, terwijl het water van de Nijl, als het rood gekleurd was, voor gezonder en beter gehouden werd. Hier wordt ons een wonderbare, door Gods macht gewerkte verandering van het water voorgesteld, dat daardoor ter vervuiling en bederf overgaat en door zijn bloedrode kleur op het einde van de goddelijke gerichten, op dood en verderf (Joël 3:4) wijst. "Op hetzelfde ogenblik, dat de koning gekomen is, om de vader van het leven, de vader van de goden, (want zo noemden de Egyptenaren, bij hun afgodische verering de Nijl,) zijn hulde te brengen, moet hij zien, hoe de bode van Jehova die in het aangezicht slaat, zodat hij bloedig wordt.".

22. Doch de Egyptische tovenaars, die wederom door Farao geroepen werden, deden ook alzo, of iets dergelijks met hun bezweringen; 1) zodat Farao’s hart verstokte, omdat hij meende, dat het wonder door Mozes en Aäron door de kunsten van zijn tovenaars ontzenuwd was, en hij hoorde naar hen niet, gelijk als de HEERE gesproken had (vs.13).

1) Met hetgeen de tovenaars hier en in hoofdstuk 8:7 doen, bevinden zij zich reeds op het gebied van de duivelse magie; de goden van Egypte verlenen diegenen, die in de dienst van hun verering staan, hun krachten, en laten hen tekenen en wonderen doen, met allerlei verleiding tot ongerechtigheid, onder degenen, die verloren gaan (2 Thess.2:8 vv.). Maar wie zijn deze goden? Op zichzelf bestonden de goden van de Egyptenaren even zo min, als die van de andere heidenen; zij waren slechts nietige beelden van de menselijke verbeelding. Toch blijkt uit veelvuldige aanwijzingen van de Heilige Schrift (Deuteronomium. 32:17, Psalm. 106:37 vv.; 1 Kor.10:14 vv. bepaald, dat gelijk de heidenen zelf, met hun godsdienst zich aan een werkelijke, persoonlijke macht wilden overgeven, zo ook zulk een macht aanwezig was, die zich deze dienst toeëigende, namelijk de macht, van welke Paulus spreekt in Efeze 6:12 vv.. Het is ook geheel overeenkomstig de Goddelijke gerechtigheid, wanneer Hij de volken, die zich van Hem, de enige, levende God, die zij uit het werk van de schepping konden kennen, afkeren, en naar een ander voorwerp ter verering zoeken, overgeeft aan hun verkeerde wil (Rom.1:18 vv.); het komt overeen met de gehele wijze van de goddelijke wereldregering, wanneer nu, tengevolge van die loslating, de boze geesten zich van de heidense godsverering meester maken, als van een welkom gebied voor de hun toegelaten werkzaamheid op aarde. Overal, waar beproefd wordt, het heidendom te doen vallen en het rijk van God te stichten, zien wij dan ook bovenmenselijke krachten tot bescherming van de

valse godsdienst, leugenachtige krachten met tekenen en wonderen (Matth.24:24 Openb.13:13). Ook hier, waar de God van Israël zich in een strijd met de goden van Egypte inlaat, om deze te schande te maken, beproefden de achter hen staande duivelse geesten alles, om hen staande te houden, en hun gebied te verdedigen; daarom verschaffen zij door hun werktuigen, de tovenaars, het grootst mogelijke, dat in hun macht is..

Indien gij nu vraagt, vanwaar deze de macht hadden om iets dergelijks te kunnen, dan moet herinnerd worden, dat de Heere God aan het rijk van de boosheid een zekere macht heeft gelaten, die groot genoeg is, om het verstand van de mensen te verwarren, maar niet zo groot, dat zij de almacht des Heeren zou kunnen breken of ten einde toe tegengaan. De macht van de vorst van de duisternis is begrensd, zelfs door de macht van de gelovigen (1 Petr.5:9), hoeveel meer dan door die van de Heere van het geloof. Deze macht van de satan, die zich in allerlei bedrieglijke wetenschap en ijdele kundigheden van de opgeblazen kennis uitspreekt, gaat erop uit, om het oordeel van het ongeloof nog meer gevangen te nemen, nog sterker te vervalsen en tot nog krachtiger verzet tegen God en Diens woord te prikkelen. Daartoe moet bij de wereld meestal de wetenschap van de wereld dienen. Zij brengt alles tot natuur en zuivere natuur terug en meent voor alles middellijke en zichtbare oorzaken te kunnen aanwijzen. Aldus wordt het geloof aan het bovennatuurlijke ondermijnd; men blijft met zijn opvattingen en inzichten laag bij de grond, zonder zich ooit tot een hogere, waarschijnlijk-zedelijke eerste en hoogste Oorzaak te kunnen opheffen..

23. En Farao keerde zich om van de bloedige stroom, die zo luid Gods almacht verkondigde, ondanks een schijnbaar gelijk werk van de tovenaars, en hij ging naar zijn huis;en hij zette zijn hart daar ook niet op; 1) ook dit nam hij niet ter harte.

1) Hiermee wordt het duidelijk getoond, dat Farao zich vrijwillig heeft verhard. Eigenwillig en moedwillig keert hij zich af van de openbaring van Gods Almacht. Nu de Egyptische tovenaars ook water in bloed hebben veranderd, is het voor hem een uitgemaakte zaak, dat Israëls God niet machtiger is dan de afgoden van de Egyptenaren..

24. Doch alle Egyptenaars groeven van die dag af in de aarde rondom de rivier, om water te drinken; want zij konden van het water van de rivier zelf niet drinken; 1)het water onder de aarde was echter, hoewel het met de Nijl in verbinding stond, niet verdorven.

1) Wat betreft, dat de Egyptenaars putten voor zich hebben gegraven, dit bevestigt het wonder. Met hetzelfde doel wordt er ook bijgevoegd, dat het zeven dagen geduurd heeft, want indien het bederf slechts een ogenblik had geduurd, was er reden voor geweest, dat men bedrog had kunnen vermoeden, hetgeen echter, zowel door de langdurige smaak als door het gezicht, werd bestreden..

25. Alzo werden zeven dagen vervuld, nadat de HEERE de rivier geslagen had. 1) Zeven dagen bleef deze plaag aanhouden, toen hield zij weer op.

1) De plaag hield met zeven dagen op, opdat het volk niet geheel en al zou omkomen. Ook hier bevestigt de Heere nog, dat Hij in de toorn van zijn ontfermen gedachtig is. Zeven dagen

duurt de plaag. Toen trok God Zijn slaande hand voor een ogenblik in, opdat het volk zou leren erkennen, dat het Israëls God is, die beide, behouden en verderven kan.

HOOFDSTUK 8.

EGYPTE WORDT MET KIKVORSEN, LUIZEN EN ONGEDIERTE BEZOCHT.

I. Vs. 1-15. Aanstonds na het eindigen van de eerste plaag, wordt aan Farao een tweede aangekondigd, wanneer hij verder zal weigeren, Israël te laten trekken. Daar hij werkelijk weigert, moet Aäron zijn staf over alle wateren van Egypte uitstrekken, en komen er talloze kikvorsen voort, die de huizen en gereedschappen van de Egyptenaren vervullen. Ook de tovenaars doen alzo met hun bezweringen, doch zijn niet in staat een einde aan de plaag te maken; daarom ziet Farao zich genoodzaakt, Mozes en Aäron om hun voorbede bij de Heere te vragen. Mozes laat door Farao de dag bepalen, op welke de plaag ophouden zal, en zij houdt de volgende morgen op, zoals Farao gewild heeft. Nogmaals verhardt de koning zijn hart en houdt zijn woord niet, om Israël te laten vertrekken.

1. Daarna, na verloop van zeven dagen (hoofdstuk 7:25), zei 1) de HEERE tot Mozes: Ga in tot Farao (hoofdstuk 5:1; 7:10), en zeg tot hem: Zo zegt de HEERE, die het recht en de macht heeft, ook ubevelen te geven, laat Mijn volk vertrekken, dat zij Mij dienen in de woestijn (hoofdstuk 7:16).

1) Wederom eist God van Farao, hetgeen wezenlijk zijn recht is, dat Hij namelijk, door het volk vereerd worde, maar buiten de grenzen van Egypte, opdat het een bijzondere verering zou zijn en een die vrij was van alle bezoedeling. Want Hij wil, door Zijn volk af te zonderen, de afgoden van Egypte veroordelen. Ondertussen was er voor de tiran geen enkele verontschuldiging, omdat zijn godvergeten onbeschaamdheid het erop toelegde, om God Zijn rechtmatige eer te ontnemen. Zo deed hij, door de uittocht te weigeren, zich niet alleen als een wrede kennen, maar ook als een goddeloze. De bedreiging wordt erbij gevoegd, opdat hij tenminste gedwongen tot zijn plicht gebracht werd. Want zo moet gehandeld worden met de onbuigzamen, die nooit tenzij door vrees en onheil gedwongen, hun plicht vervullen. Want wel dreigt God soms ook Zijn knechten, opdat Hij hun traagheid aanspoort, maar voornamelijk jegens de verkeerden en ongezeggelijken, toont Hij zich gestreng. Zoals het heet in Psalm. 8:26,27: "Bij de goedertierenen houdt gij U goedertieren, maar bij de verkeerde toont Gij U een worstelaar.".

2. En indien gij het weigert te laten vertrekken, zie, zo zal Ik uw gehele gebied uw geheel koninkrijk van het ene tot het andere einde, met kikvorsen slaan;

3. Dat de rivier van kikvorsen zal krioelen; die uit het water zullen opkomen, en in uw huis komen, en in uw slaapkamer, ja, zelfs op uw bed, zodat gij dag noch nacht rust hebt; ook in de huizen van uw knechten, en op uw volk, en in uw bakovens, en in uw baktroggen; zij zullen niet alleen u, maar ook uw onderdanen nakruipen, en zoals zij uw nachtrust zullen storen, zo zullen zij ook uw dagelijks brood verontreinigen, zodat gij met afkeer daarvan vervuld wordt.

In deze, zowel als in de volgende plagen, komt juist door het verachtelijke van de dieren, die haar teweeg brengen, het vernederende van de bezoeking te sterker uit. Zeker zal dit in

verband staan met de hoogmoed, waarmee de Egyptenaars op de Israëlieten als op onreinen neerzagen..

4. En de kikvorsen 1) zullen opkomen, op u, en op uw volk, en op al uw knechten, 2) niet alleen zullen zij overal, waar gij gaat en ligt, en bij al, wat u ten spijze bereid wordt, in de weg lopen en onder de handen komen, zelfs aan uw lichaam en dat van uw volk zullen zij kruipen, en u alzo tot onverdragelijke plaag worden.

1) Egypte is in de Nijl en in de moerassen zeer rijk aan kikvorsen, voornamelijk vertonen zij zich bij de jaarlijkse overstromingen; na het weglopen van het water blijven zij op het land achter, en worden gewoonlijk door slangen, ooievaars en de ibis verdelgd. Deze plaag staat met de vorige niet in verband, alsof de door de vorige plaag teweeggebrachte onreinheid ze vanzelf had voortgebracht. De kikvorsen ontstaan eerst, als Aäron zijn hand met de staf uitstrekt (vs.5), en sterven aanstonds, als Mozes tot de Heere roept (vs.12 vv.). Er wordt ons dus een wonder verhaald; dit wonder brengt hier wel niet iets nieuws en ongehoords voort, maar een gewone natuurverschijning in buitengewone mate, zonder natuurlijke oorzaken, die ontstaat en verdwijnt op de gewenste tijd..

De plaag komt, evenals de eerste, uit het anders zo gezegende water van Egypte voort en maakt de Nijl, deze aanbeden weldoener en vader van de goden van het land, ten tweede maal tot een vloek en een gruwel voor zijn aanbidders, opdat zij het dwaze en zondige van die goddelijke verering inzien, en hun de ogen voor de ware God geopend zouden worden. Zij heeft, evenmin als de eerste, iets verdervends, wel is zij veel lastiger en meer afkeerwekkend dan de vorige; bij langere duur zou zij zelfs onverdraaglijk geworden zijn, gelijk voortdurende kikvorsplagen reeds meer dan eens de inwoners van andere landen tot verhuizing genoodzaakt hebben. De soort van kikvorsen, van welke in de grondtekst sprake is, is de Egyptische Dofda; hij is klein, springt alleen in angst een weinig, terwijl hij gewoonlijk kruipt als een pad en een eigenaardig geluid geeft, evenalsof twee stukken hard hout tegen elkaar gestoten worden..

2) Farao handelt niet alleen verschrikkelijk zondig tegen de Heere en tegen zijn volk, maar haalt ook over zijn eigen land een zee van rampen. Dat ook de kikvorsen uit de Nijl opkwamen, toont, dat er een onmiskenbaar verband bestond tussen de eerste en de tweede plaag..

5. Verder zei de HEERE, door ingeving in zijn hart, tot Mozes, toen hij zijn last bij Farao had vervuld en deze met verhard hart zweeg; Zeg tot Aäron: strek uw hand uit met uw staf 1) over de stromen, en over de rivieren, en overde poelen (hoofdstuk. 7:19), en doe kikvorsen opkomen over Egypte.

1) Het mag de aandacht niet ontgaan zijn, dat Aäron zijn hand met de staf moet uitstrekken over de stromen en rivieren en poelen van Egypte. Die staf toch beeldde het woord en de kracht van God af. Met die staf in de hand is Aäron de uitvoerder van Gods bevelen..

6. En Aäron deed, gelijk Mozes hem nog binnen in Farao's paleis bevolen had, en strekte zijn hand uit over de wateren van Egypte, zodra zij buiten gekomen waren; en het geschiedde, gelijk de Heere gezegd had, er kwamen, na dat uitstrekken van de hand, kikvorsen op uit de stroom zelf en uit zijn armen en kanalen en uit alle daarmee in verband staande meren en moerassen, en zij bedekten Egypte.

Uit de Nijl, welke het landschap met zo veel zegeningen begiftigde, ontstaat nu dat verderf. Laten wij uit deze geschiedenis leren, dat ons leven met vele doden vermengd is, en dat het ons niet anders verlengd wordt, dan wanneer God de schadelijke invloeden, welke ons van alle kanten belagen, beteugelt. Vervolgens, dat Hij niet openlijk uit de hemel behoeft te treffen, of zijn engelen tot verderf van de mensen behoeft te wapenen, maar dat zodra Hij wenkt, alle creaturen Hem ten dienste staan, om Zijn oordelen uit te voeren. Dat het daarom aan Zijn zachtmoedigheid en verdraagzaamheid is toe te schrijven, dat de goddelozen niet in één ogenblik vergaan..

7. Toen deden de tovenaars, die altijd stouter geworden waren na de welgelukte proeve, en nu buiten de stad tot de waterstromen gegaan waren, om daar hun kunsten tevolbrengen, ook alzo, met hun bezweringen; en zij deden kikvorsen over Egypte opkomen. 1) Dit gaf aan Farao de bevrediging, alsof hij wederom door zijn tovenaars de kunsten van Mozes beschaamd had.

1) De eerder beschreven kikvorssoort, die zich slechts onmiddellijk na de overstromingen van de Nijl vertoont, en in het midden van oktober, wanneer het kuitschieten geëindigd is, weer verdwijnt, houdt zich gewoonlijk in de waterbronnen op en laat zich daar niet horen. Terwijl nu de tovenaars de koning tot die schuilplaatsen voeren en door hun bezweren hen daaruit lokken, doen zij hetzelfde, wat volgens de opmerking in hoofdstuk 7:9, de Psyllen met de slangen vermochten: dit was echter niet meer alleen een magnetische invloed van hun zijde, maar de duivelse machten hielpen, waar de tovenaars van zichzelf niet verder konden. Waarom echter God zulke duivelse medewerking, die de indruk van Zijn wonderen moest verzwakken, toegelaten heeft, is moeilijk te verklaren: juist daardoor, dat de tovenaars hun kunst volledig toonden en ver boven het gewone konden verrichten, ten laatste echter raad- en hulpeloos moesten staan (vs.8), en omtrent de volgende tekenen van Mozes moesten bekennen: "Dit is Gods vinger" (vs.18 vv.) wordt het Farao en de zijnen onmogelijk gemaakt, de tekenen en wonderen die door Mozes geschiedden, voor tovenarij uit te geven, hetgeen anders bij de hoge graad van de ontwikkeling, die de magie juist in Egypte verkregen had, voor de hand lag. Farao's ongeloof moet eerst, als een zonde "boven mate" (Rom.7:13) zichzelf geopenbaard hebben, eer het gericht aan hem, als aan een geheel verstokte, kan voltrokken worden (Genesis 15:16). Het een steunsel na het andere moet verbroken worden; om echter dat verbreken mogelijk te maken, moeten vooraf de steunsels toegelaten worden..

Wel vermochten de tovenaars kikvorsen te doen opkomen, maar zij konden hen niet wegnemen. Wel daarmee de plaag verzwaren, maar niet verminderen of doen ophouden. Tegen Gods slaande hand staat de wereld machteloos. Zij kan de ellende vermeerderen, gelijk zij ook in honderd gevallen doet, maar de ellende wegnemen, niet. Alleen Hij, die slaat, kan ook weer genezen..

8. En Farao, niet verootmoedigd, maar in zijn hoogmoed gefnuikt, riep tot Mozes en Aäron, 1)wier overmacht hij wel voelde, al hadden ook de tovenaars de plagennagebootst, en hij zei: Bidt vuriglijk tot de HEERE, dat Hij de kikvorsen van mij en van mijn volk wegneme; zo 2) zal ik het volk laten vertrekken, dat zij de HEERE offeren. (hoofdstuk 5:1,3).

1) Farao schijnt eindelijk tam te worden en iets van zijn ruwheid af te leggen. Maar dat hij niet in waarheid was veranderd, zal straks blijken. Het is wel mogelijk, dat hij, door schrik verlamd, ernstig ertoe heeft overgeheld, om vergiffenis te verzoeken, maar door zijn zwakheid blijkt het, dat hij zowel God als zichzelf heeft bedrogen, omdat, zodra de verlichting is toegestaan, zijn natuurlijke aard weer boven komt; ja, uit het verloop van de zaak zelf blijkt het duidelijk, dat zijn boosheid slechts door vrees is onderdrukt, welke zich weldra wederom openbaart. Zo ook de hypocrieten, wanneer zij door de hand van God getroffen worden, en zij zeer bang zijn voor zijn gesel, roepen zij deemoedig en smartelijk om Zijn erbarming, maar wanneer Hij de ramp maar een weinig doet wijken, doet een korte rust, als hadden zij een eeuwige vrede verkregen, hun gemoederen weer hevig ontvlammen..

Farao bidt zelf niet. Hij kan niet, maar durft ook niet en wil niet. In zijn angst is hij nog de zelfzuchtige, de trotse man, die wel hulp van de Heere wil hebben, wel bevrijding van de rampen, maar een ander moet die voor hem vragen. En toch ligt in dit roepen reeds een buigen, een gedwongen buigen voor Israëls God, een stilzwijgend erkennen, een tegen wil en dank belijden, dat Israëls God machtiger is dan alle afgoden van Egypte..

2) Waarom bidt Farao zelf niet de Heere, maar wil hij dat Mozes voor hem tussenbeide treedt? Het kon zijn dat hij niet durfde te bidden; het kon ook zijn dat hij het niet verstond; het kon ook wezen, dat hij het niet wilde. Immers uit al deze drie oorzaken tegelijk of ook wel uit een van deze alleen ontspruit meestal onze aarzeling tot gebed, bij de overtuiging, dat er evenwel gebeden moet worden. Zij ontspringt of uit een zeker gemis van de nodige vrijmoedigheid, geboren uit het besef van eigen onwaardigheid, of onkunde. Het kan ook zijn, dat zij uit die onkunde zelf voortkomt, dat men niet weet wat en hoe men bidden zal. Maar meest evenwel ontspruit zij uit de boze onwil, dat men zich nog niet in zoverre en zo diep wil vernederen, iets zelf te gaan vragen; terwijl men het wel door enige tussenpersoon wil. Daar zich te moeten aanmelden, waarop men vroeger uit de hoogte neerzag, stuit onze hoogmoed al te zeer en is voor het gevoel al te grote vernedering. Was het dit misschien bij Farao?.

Ook hieruit blijkt, hoe Farao in de grond van de zaak onbuigzaam is. Zijn gehoorzaamheid is voorwaardelijk. Eerst als de Heere aan zijn wens voldoet, zal hij des Heeren Woord gehoorzamen. Dit is de gehoorzaamheid, om het zo eens uit te drukken, van het natuurlijke hart. Het geloof leert geheel anders. Het geloof leert een onvoorwaardelijke gehoorzaamheid, een onvoorwaardelijk dienen van de Heere..

9. Doch Mozes, over het eerste teken van Farao’s buigen voor de goddelijke Majesteit ten hoogste verheugd, zei tot Farao, om de koning op de ingeslagen weg verder te doen voortgaan, en hem te tonen, hoe groot de macht des Heeren, maar ook hoe groot Zijn genade is: Heb de eer boven mij!

1) Ik laat u de eer van de tijd te bepalen; tegen wanneer zal ik voor u, en voor uw knechten, en voor uw volk, vuriglijk bidden, om deze vorsen van u en van uw huizen te verdelgen, dat zij alleen in de rivier overblijven?

1) In het Hebreeuws Hithpaeer alai eigenlijk: Verheerlijk u over mij. De Septuaginta vertaalt: taxai prov me, d.i. bepaal mij. Er zijn er dan ook, die het woord in de grondtekst vertalen door: verklaar mij. Het grote doel van Mozes hiermee is, om de koning te overtuigen, dat het ophouden van de plaag alleen is en blijft het werk van de vrijmachtige God. Niet het werk van verborgen natuurkrachten, maar dat van de levende God. Om hem te overtuigen, dat Hij zowel een zaak doet tevoorschijn komen, als weer doet verdwijnen..

10. Hij dan, niet wagend om dadelijk wegneming te vragen, zei: Tegen morgen. 1) En hij, Mozes, zei: Het zij naar uw woord, het zal ook morgen geschieden, opdat gij weet, dat er niemand is, gelijk de HEERE, onze God, die plagen opleggen en wegnemen kan, wanneer en gelijk Hij wil.

1) Waarom niet op de huidige dag, of op hetzelfde ogenblik, want de ogenblikken zijn kostelijk, en hoe schielijker, hoe aangenamer, vooral in een tijd van nood als deze was. Het waarschijnlijkst is, dat Mozes en Aäron tegen de avond door Farao zijn geroepen, en dat hij beschroomd is geweest, deze verlossing op staande voet te verzoeken, hetzij dan, om hem tijd te geven, om zich tot een vurig gebed af te zonderen, hetzij dat hij meende, dat een zo grote zaak niet kon verkregen worden, dan door vele gebeden..

Calvijn is van mening, doch o.i. ten onrechte, dat dit "tegen morgen" niet slaat op het bidden van Mozes als zodanig, maar op de bevrijding van Israël. Dat hij door dit "morgen" met Mozes bedrieglijk handelt..

11. Zo zullen de kikvorsen van u, en van uw huizen, en van uw knechten, en van uw volk wijken, op de door u bepaalde tijd; zij zullen alleen in de rivier 1) overblijven.

1) In de overijling van de hartstocht zegt gij van het onaangename ook zo snel: ik wil er niets meer mee te doen hebben. Mozes oordeelt dat de overtollige kikvorsen moeten ophouden; evenwel moeten er in de rivier nog blijven. Daar behoren ze. Laat iedere zaak op de plaats, die God haar aangewezen heeft, daar zal zij u niet hinderen. Indien zij u daar evenwel hindert, zijt gij niet op uw plaats; indien zij buiten haar plaats u mocht hinderen, dan is het gewis alzo, omdat het gebod of de ordeningen van God u allereerst hinderden..

12. Toen ging Mozes en Aäron, met zulk een toezegging, uit van Farao; en Mozes riep, 1) nog wel diezelfde dag tot de HEERE (Jacobus 5:16), ten gevolge van de kikvorsen, die Hij Farao had opgelegd, dat zij de volgende dag zouden weggenomen worden.

1) Het ging Mozes hier als Eliza later op Karmel. Tegenover de mens sprak hij in de naam des Heeren beslist, als had hij te beschikken over Gods Almacht, maar in de eenzaamheid is hij de diepootmoedige bidder, die het weet, dat hij alles van God hebben moet, dat God, en Hij

alleen, de plaag moet doen ophouden. Zo wordt tevens het geloof geopenbaard, beproefd, maar ook straks gekroond..

13. En de HEERE deed naar het woord van Mozes; en de vorsen stierven de volgende dag, uit de huizen, uit de voorzalen, en uit de velden.

14. En zij vergaderden ze samen bij hopen, 1) en het land stonk 2) van de dode kikvorsen, die vanwege de menigte niet onder de aarde verborgen konden worden.

1) Wel blijkt hieruit duidelijk de grootte van de plaag, die ontegenzeglijk aan een wonder moet doen denken..

2) Als de spijkers uit de muur zijn getrokken, blijven de spijkergaten nog over. Zo ook hier. De plaag was opgehouden, maar dat de plaag er geweest was, bleek uit de bedwelmende stank, die overal opging. Hierdoor moest Egypte's koning en volk afgehouden worden van de zonde en vermaand tot bekering, waar zowel Gods genade als Zijn gerechtigheid zo treffend werd aanschouwd..

15. Toen nu Farao zag, 1) dat er verademing was, dat de plaag weggenomen was, verzwaarde hij zijn hart, dat hij naar hen, naar Mozes en Aäron, niet hoorde, 2) en niet naar hun verlangen (vs.8) het volk liet vertrekken; maar juist, zoals als de HEERE gesproken had3) (hoofdstuk 3:18; 4:21; 7:4,13,22).

1) Hieruit blijkt, dat de diep rampzalige tiran, als een kronkelende slang, zich wegens zijn wispelturige voornemens, in allerlei bochten heeft gewrongen. Want toen hij bang was voor de ogenblikkelijke ondervinding van Gods macht, durfde hij niet tot de einde toe weerstand bieden, maar verzocht een tijdje om weer op verhaal te komen; nu van de vrees verlost, vervalt hij weer in dezelfde weerspannigheid. Dit nu was een teken van zijn verkeerde en verwarde geest, dat hij zich niet uit eigen beweging onderwierp, maar alleen voor het ogenblik krimp gaf, waar de nood er hem des te meer toe dwong. De trouweloosheid, op de bodem van zijn hart verborgen, kent God en had Hij aan Mozes voorspeld. Hij wilde echter deze tevoorschijn brengen en daarom neemt Hij de plaag weg, welke voor hem een oorzaak voor veinzen was..

2) Zo handelt ook menig zieke; bij hevig smartgevoel belooft hij verbetering van leven, wanneer hij zal mogen opstaan, maar bij verkregen gezondheid houdt hij zijn beloften niet; menig gezonde staat bij een sterk onweer, zolang het kraken en ratelen boven zijn hoofd zweeft in vrees voor Gods Majesteit, maar nauwelijks is het voorbij of hij gaat op zijn verkeerde wegen voort..

Treffend wordt hier door Farao bevestigd, wat de Heere door zijn profeet zegt: Al wordt de goddeloze genade bewezen, hij leert evenwel geen gerechtigheid, de hoogheid van de Heere ziet hij niet aan, Jesaja. 26:10. Wel was zijn hart enigszins geroerd geworden, wel scheen het dat de dikke ijskorst van zijn hart begon te smelten, maar al spoedig bleek deze sterker en

harder dan ooit tevoren te zijn. Dit verzwaren van zijn hart maakt hem straks des te onvatbaarder om te luisteren..

3) Telkens lezen wij, dat dit alles geschiedde: Zoals als de Heere gesproken had. En dit, om te doen uitkomen, dat, hoewel Farao meende, de Raad van de Heere te kunnen trotseren en verijdelen, het alles, ook zijn tegenstand, geschiedde naar diezelfde Raad..

II. Vs.16-19. Bij het voortzetten van de onderhandelingen met Farao moet Aäron met zijn staf in het stof op de aarde slaan, en de derde plaag komt. Er onstaan luizen in geheel Egypteland. Voor de vierde maal beproeven de tovenaars hun kunsten, maar zonder gevolg; als de plaag aanhoudt, en Farao bij hen aandringt om die weg te nemen, bekennen zij: "dat is Gods vinger". Ook dit vermag niets op de verstokte koning.

16. Verder zei de HEERE tot Mozes, toen het na enige tijd duidelijk gebleken was, dat Farao er niet aan dacht zijn in vs.8 gegeven belofte te houden: Zeg, 1) tot Aäron: Strek uw staf uit, en sla het stof van de aarde,
2) dat het tot luizen3) wordt, in geheel Egypte.

1) Het is waarschijnlijk, dat ook deze plaag niet gekomen is, voordat het aan Farao was bekend gemaakt..

2) Terwijl de beide eerste plagen met de Nijl in verband stonden, en hem, de vader van de Egyptische goden (Osiris) tot een vloek en een gruwel voor hen maakten, moet de derde plaag betrekking hebben op de vruchtdragende bodem van het land, die als de ontvangende, de door de Nijl bevruchte natuurkracht, eveneens goddelijke ere ontving (Isis). Zo moest het Egyptische heidendom steeds verder omvergerukt worden en Jehova zich als de enige Heer van Egypte betonen..

Velen menen, maar ten onrechte, dat wij hier aan een zeker soort muggen moeten denken; maar zij vergeten daarbij, dat het hier juist een plaag betrof-en dat doet Gods Woord herhaaldelijk en met kracht, als opzettelijk uitkomen-die uit de aarde en niet uit het water haar oorsprong nam. Het is bekend, dat de muggen bovenal in het water broeden; terwijl hier van het stof van de aarde, dat luizen werd, sprake is. Ook toont men dan de eigenlijke betekenis van de plaag niet juist gevat te hebben. Wat de kikvorsen uit het water moesten aanduiden, datzelfde moesten de luizen uit het stof van de aarde getuigen: de walgelijke onreinheid van de zonde. Wat de kracht van het oorspronkelijke woord (kinniem) betreft, dat wij aldus vertaald hebben, het betekent eigenlijk: dich opeen gedrongen, overal nestelend, wriemelend ongedierte, dat, klein als stof, met opeengepakte menigte de voorwerpen bedekt, en een voorwerp van walging voor ieder is. Bloed, kikvorsen, luizen, al deze samen wijzen op dood, schuld en stuitende onreinheid..

Tenzij de Egyptenaars meer dan onnozel en zinneloos zijn geweest, moeten zij deze vergelijking gemaakt hebben bij zichzelf, wat eindelijk wel zou geschieden, indien de Schepper van hemel en aarde met geheel Zijn legermacht op hen aanviel, om hen te verderven, waar zij zagen, dat zij nu reeds, in een kleine strijd, bijna verdorven werden. Laten

wij nu daaruit leren, dat alle schepselen God ten dienste staan, zo dikwijls Hij ze gebruiken wil, om Zijn vijanden te kastijden; vervolgens, dat geen diertje zo gering of onbeduidend is, hetwelk geen macht genoeg ten dienste staat, om schade toe te brengen, wanneer het van Gods wege daartoe wordt toegerust; eindelijk, dat de goddelozen, door hun overmoed hiertoe eindelijk komen, dat zelfs wormen en luizen tot hun eeuwige schade over hen de heerschappij krijgen..

3) Het Hebreeuwse woord "Kinniem" is in onze vertaling door: "luizen" vertaald; bijna alle uitleggers van de tegenwoordige tijd verstaan hieronder "muggen of muskieten". Deze zijn zeer klein, met het blote oog nauwelijks te zien; zij komen na de in oktober plaats hebbende rijstoogst in groten getale uit de overstroomde velden te voorschijn, waar het voorgaande geslacht zijn eieren gelegd heeft, en worden tot een zeer lastige plaag, daar zij bij mensen en dieren in neus en oren kruipen, hun in de ogen vliegen en door hun steken een smartelijke jeuk veroorzaken. Blijft men bij de gewone vertaling, die ook Luther heeft, en welke de Bijbelse natuuronderzoeker Bochart in zijn beroemd Hiërozoïcon verdedigt, zo komt er bij het lastige van de plaag iets beschimpends, en is het duidelijk, waarom de tovenaars juist bij dit teken met hun bezweringskunsten, ondanks de duivelse hulp, te schande worden, daar er hier niets natuurlijks meer voorhanden is dat de boze geesten in hun dienst konden aanvoeren..

17. En zij, Mozes en Aäron deden alzo, want Aäron strekte zijn hand uit met zijn staf, en sloeg met deze het stof van de aarde, en er werden vele luizen aan de mensen, en aan het vee, uit het stof, dat hen aanhing; a) al het stofvan de aarde, werd luizen in geheel Egypte. 1)

a) Psalm. 105:31

1) Niet alleen het stof, hetwelk Aäron met zijn staf had geslagen, werd luizen, maar het ging met deze plaag als met de eerste. In geheel Egypte, waar stof werd gevonden, daar werd het, tot een plaag voor mensen en vee, in luizen veranderd. Hierdoor moest het voor aller oog openbaar worden, dat niet Aäron die plaag zond, maar God zelf, en dat Aäron slechts een gering instrument was in Zijn dienst..

18. De tovenaars deden, 1) toen Mozes de nieuwe plaag aangekondigd had, en met Aäron weggegaan was, ook alzo met hun bezweringen, opdat zij luizen voortbrachten; zij beproefden het met hun toverformules; doch zij konden niet; al hun slaan en bezweren was tevergeefs; het stof bleef stof; zo waren de luizen, welke Mozes en Aäron hadden doen voortkomen, aan de mensen, en aan het vee.

1) Dit doen wordt genomen voor beproeven. Want het gelukte hen niet, zoals weldra volgt. Daarom wordt van hen gezegd, dat zij gedaan hebben, wat zij tevergeefs beproefd hebben, of wat zij hebben ondernomen, maar zonder gevolg. Hierdoor ontneemt God aan Farao elk voorwendsel voor zijn verblinding, wat hem nog tot verontschuldiging was overgebleven. Want ofschoon hij ook vroeger met listige streken had omgegaan, miste echter zijn verzet niet allen schijn van recht, daar de tovenaars met Mozes als hun gelijke hadden gestreden. Maar, waar hij nu ziet, dat hun kunst tekortschiet, daar wordt het nu een strijd met opzet tegen God. Evenwel, God verhindert deze bedriegers niet slechts in hun voornemen, maar geeft hen ook

aan ieders bespotting over, opdat Hij voor zich alleen geheel de eer van Zijn deugden zich geheel en al verzekert. Waaruit wij kunnen opmerken, hoe Hij, naar Zijn onnaspeurlijke wijsheid, de vrijheid weer inhoudt, welke Hij tijdelijk aan satans dienaren had geschonken..

Gods wijsheid blijkt daarin, dat Hij ze heeft willen beschamen in iets, dat het verachtelijkste en geringste was, en waaromtrent zij meenden, de allerminste zwarigheid te ontmoeten, nadat hun hun pogingen tot het verrichten van groter zaken gelukt was..

Met hun bezweringen konden zij het teken niet tevoorschijn roepen, en evenmin konden zij de plaag wegnemen. Tegenover de kracht en macht van God staat tenslotte het on- en bijgeloof machteloos..

19. Toen zeiden de tovenaars tot Farao, die bij hen aanhield, om de plaag weg te nemen: Dit 1) is Gods vinger; 2) wij hebben wel met onze kunsten (hoofdstuk 7:11 vv.; 22; 8:7) iets kunnen doen, gelijk Mozes en Aäron, maar nu zijn wij met onze kunst ten einde. Doch Farao’s hart verstijfde, hoewel zijn eigen tovenaars hem op God gewezen hadden, zodat hij naar hen niet hoorde, gelijk de HEERE gesproken had. 3) (vs.15).

1) Het woordje "dit" slaat niet op hun onmacht, om het teken na te bootsen, maar op de plaag zelf..

2)"Gods vinger." Deze uitdrukking wordt gebruikt, om de macht van God aan te duiden. Hiermee erkennen zij, dat een hogere Macht, dan zij kennen en dienen, deze plaag heeft verwekt. Of zij daarmee de Heere God, de God van Mozes en Aäron, de God van de Hebreeën bedoelen, is niet met zekerheid te beslissen..

3) Van een opheffing van de plaag wordt hier niets bericht; wellicht kwam, daar Farao naar het woord van de tovenaars niet wilde horen, de volgende plaag spoedig daarbij, met welke tevens deze ophield. (vs.31).

II. Vs.20-32. De vierde plaag brengt allerlei ongedierte; het land Gosen blijft, evenals van de volgende plagen, van deze verschoond. Farao toont zich ten tweede maal bereid, aan de eis te voldoen, maar breekt ten tweede maal zijn belofte, zodra hij ziet dat de plaag ophoudt.

20. Verder zei de HEERE 1) tot Mozes, toen nog de luizen aan mensen en vee waren, en Farao nog niet horen wilde: Maak u morgen vroeg op, en stel u voor Farao’s aangezicht, evenals toen gij hem de eerste plaag aankondigde (hoofdstuk 7:15 vv.); zie, hij zal aan het water uitgaan, om aan de Nijl, zijn God, zijn gewone eer te bewijzen, en zeg tot hem: Zo zegt de HEERE: Laat Mijn volk vertrekken, dat zij Mij dienen. 2)

1) Dat nu Mozes bevolen wordt Farao tegemoet te gaan, wanneer deze ‘s morgens vroeg naar de oever van de rivier gaat, om zijn dankbare gesteldheid van ziel te tonen, het is onzeker of God wilde, dat de tiran in het openbaar in het nauw werd gebracht, omdat de toegang tot zijn paleis moeilijk was. Mij komt het het meest waarschijnlijk voor, dat een plaats gezocht is, waar zowel de zaak meer openbaar was als de stem van de goddelijke heraut luider kon

worden gehoord. Daarom, opdat er niet in het verborgen zou worden gehandeld, kondigt Mozes bij dag, in tegenwoordigheid van een grote menigte, het oordeel van God aan, waaraan terstond gevolg zou worden gegeven. Van de staf wordt hier niet, zoals bij de vorige plagen, melding gemaakt, daar God soms uitwendige instrumenten gebruikt, opdat wij zouden weten, dat alle schepselen in Zijn macht zijn, maar soms ook werkt Hij zonder iemands hulp, opdat wij zouden weten, dat Hij, voor zichzelf, geen hulpmiddelen behoeft. Deze ongelijke wijze van handelen bewijst, dat wel alle dingen aan Zijn gezag zijn onderworpen, om ze te gebruiken, naar dat Hij wil, maar dat Hij, in zichzelf genoegzaam, genoeg heeft aan Zijn eigen kracht alleen..

2) Het is nu niet meer de vraag, om het volk drie dagen van vrijheid te geven, maar het is nu een onbepaalde eis, om daarmee te tonen, dat Hij, die slechts drie dagen vroeg, ook het recht heeft, ja, zelfs het volle recht, om een onbepaald verlof voor Zijn volk te vragen. Tegenover de verharding van Farao wordt de eis van God strenger..

21. Want zo gij Mijn volk niet laat vertrekken, zie, zo zal Ik een vermenging van ongedierte1) zenden op u, en op uw knechten, en op uw volk, en in uw huizen; alzo dat de huizen van de Egyptenaren met deze vermenging zullen vervuld worden, en ook het aardrijk, waarop zij zijn.

1) Hebreeuws "zwaar en talrijk mengsel." De nieuwere uitleggers denken hier, voorgegaan door de Septuaginta, aan hondsvliegen, die nog lastiger zijn dan de muggen, zich gaarne aan de rand van de oogleden en de ooghoeken nederzetten, en mensen en dieren met zulk een woede vervolgen, dat men niet bij machte is ze af te weren. Bij deze verklaring is het echter niet duidelijk, hoe het land van dit ongedierte te lijden gehad kan hebben (vs.24). Wij houden ons daarom aan onze vertaling, welke van allerlei ongedierte spreekt, waaronder men muggen, hondsvliegen, kakkerlakken of motten en ander ongedierte in vereniging met elkaar verstaan kan; al wat Egypte hier van heeft zou zich tezamen opmaken, om land, vee en mensen te verwoesten en te plagen, daar Farao zijn antwoord op de vorige plaag schuldig gebleven was..

22. En Ik zal op die dag, dat die plaag komt, het land Gosen, waarin Mijn volk Israël woont, afzonderen, 1) dat daar geen vermenging van ongedierte zij, opdat gijweet, dat Ik, de HEERE, in het midden van dit land 2) ben, Ik, de bezitter van de gehele aarde, die het ene landschap kan bewaren, terwijl Ik het andere sla.

1) Ofschoon dit tot nog toe niet duidelijk is gezegd, zou men het toch wel van de andere plagen kunnen laten gelden. Want het is zeker, dat, toen God de straf over de Egyptenaren bracht, niet daaronder allen zonder onderscheid zijn begrepen, en dat daarom zijn uitverkoren volk, hetwelk Hij tot helper wilde zijn, van alle ongemak is verschoond gebleven. Nu echter wordt Farao van dit onderscheid voor het eerst zekerheid verschaft, daar tevoren deze bijzondere gunst hem verborgen was gebleven. Hierdoor werd het meer dan duidelijk, dat bij Eén, Israëls God, beide de weldaden en de straffen berustte, dat Hij de Zijnen spaart en hen liefderijk en vaderlijk behandelt, daartegen wraak oefent op zijn vijanden. Waarom er wordt bijgevoegd: Op dat gij weet, dat ik, Jehova, in het midden van het land ben..

"In het midden van dit land." Dit ziet niet op Gosen, zoals sommigen menen, maar op het land van Egypte. Wel komt de uitdrukking, in het midden van iets verkeren, dikwijls in de Heilige Schrift voor, en betekent dan, tot hulp aanwezig zijn. (Deuteronomium. 33:14 Psalm. 46:6 2 Samuel), maar in verband met hetgeen vooraf gaat, ziet het hier op geheel Egypte en wil de Heere dan daarmee zeggen, dat Hij heerst over alles, dat Zijn troon in het midden van het land is gevestigd, om zowel zegeningen te schenken als straffen uit te delen. Dat de afgoden van Egypte bij hem als niets zijn geacht. Met deze uitdrukking predikt God zijn absolute Macht, zijn volstrekte Soevereiniteit: Hij, de enige en de eeuwige God..

2)Opmerkelijk is het, dat van nu aan de staf van Mozes tot het komen van de plagen niet meer meewerkt; deze heeft gedaan, wat in het eerste teken aangewezen was (hoofdstuk 7:12) en de Egyptische tovenaars met hun goden ter zijde gesteld. Nu treedt een ander gewichtig punt op de voorgrond. De tovenaars hebben van Gods vinger gesproken (vs.19), daardoor de God van Mozes voor machtiger erkend, dan de goden, in wier dienst zij stonden; maar de eer, dat Hij de Heere is, waarvoor Israël Hem kende, hadden zij Hem nog niet gegeven; daarom openbaart de Heere zich van nu aan als zodanig, neemt het aanbrengen van de plagen onmiddellijk in Zijn hand, en maakt een scherp onderscheid tussen degenen, die Hem dienen, en degenen, die Hem niet dienen, waardoor Hij tevens Zijn volk voor zovele plagen bewaart..

23. En Ik zal een verlossing 1) zetten tussen Mijn volk en tussen uw volk; tegen morgen zal dit teken geschieden.
2)

1) In het Hebreeuws Pheduth. De LXX vertaalt: diastolh, scheiding. Sommige uitleggers doen dit ook; o.i. ten onrechte. Het woord in de grondtekst wordt van een werkwoord afgeleid, dat losmaken, betekent, alsmede lossen, en in de tweede plaats, bevrijden, redden, en kan dus niet anders betekenen dan de zaak, waardoor de loskoping of bevrijding plaats heeft. Hiermee wil God dus zeggen, dat Hij het is, die het om zichzelfs wil doet, als Hij Israël bevrijdt van de plaag..

2) Farao ontvangt als het ware nog tijd van beraad. Eerst de volgende dag zal het teken geschieden, indien de koning onverzettelijk blijft. God is taai van geduld..

24. En de HEERE deed alzo, gelijk Hij Farao door Mozes had laten aanzeggen; en a) er kwam de volgende dag een zware vermenging van ongedierte in het huis van Farao, en in de huizen van zijn knechten, en over geheel Egypte; het
b) land werd verdorven van deze vermenging.

a) Psalm. 105:31 b) Psalm. 78:45

25. Toen de plaag niet meer te verdragen was, riep Farao Mozes en Aäron, en zei: gaat heen, en offert uw God, gelijk Hij u geboden heeft, maar niet in de woestijn, hier, in dit
1) land, opdat gij niet ontvlucht.

1) Bij Farao merken we geen enkel teken van berouw en verootmoediging. Ook geen gehoorzamen aan het bevel van de Heere. De Heere heeft geëist buiten Egypte het volk te laten vertrekken, om te kunnen offeren. Farao wil het in Egypte zelf doen offeren. Daarmee meent hij al veel toegegeven te hebben, maar hij vergeet, dat de Heere niets van zijn eis kan laten vallen. Farao wil met de Heere in een schikking treden, maar hij weet het niet en bedenkt het niet, dat de Heere, waar het Zijn dienst geldt en de verering van Zijn Naam van geen schikking wil weten.

26. Mozes dan zei: Het is niet juist, 1) dat men alzo doe; a) want wij zouden de gruwel van de Egyptaren doen door de HEERE, onze God te offeren; wij zouden door onze God de offeranden te brengen, die Hij wil, in de ogen van de Egyptenaren een gruwel doen, heiligschennis plegen; zie, indien wij de gruwel van de Egyptenaren doen door voor hun ogen te offeren, zouden zij ons niet als verachters van hun godsdienst, en als misdadigers tegen hun goden stenigen?

a)Genesis 43:32; 46:34

1) In het Hebreeuws Lo nagon, het is niet juist, in de zin van, dat is onbillijk, dat is niet de afspraak. Mozes wijst op drieërlei reden, waarom hij in die beperking niet kan treden. De eerste reden is, dat het voor de Egyptenaren een gruwel zou zijn, indien zij hun offeranden in Egypte zelf de Heere brachten. De tweede reden is, dat dientengevolge er een verbittering bij het volk zou kunnen ontstaan, die noodlottig voor Israël zou kunnen aflopen. In de derde plaats mocht Israël alleen op die wijze, zoals de Heere het wilde, zulks doen, zoals uit vs. 27 blijkt. De gruwel zou hierin bestaan, dat de voorschriften, zoals die in Egypte geldig waren, niet opgevolgd konden worden..

Het is geenszins een voorwendsel, wat Mozes hier zocht. In Egypte moesten alle offerdieren gekeurd worden, en, zo niet een priester ten bewijze van goedkeuring het aan de horens verzegeld had, mocht het niet geofferd worden. Zelfs de geringste overtreding achtte men met de minste moeite de dood waardig. De Israëlieten mochten zich naar die voorschriften niet schikken, dat zou geweest zijn: deelnemen aan de afgoderij. Wilden zij doen naar Gods bevel, dan wachtte hun straf, daar menige diersoort de Egyptenaren heilig was, en daarom niet geofferd mocht worden, bijv. koeien. Mozes kon er dus niet mee instemmen, dat het offer in Egypte zelf geschieden zou..

27. Laat ons de weg van drie dagen in de woestijn gaan, gelijk wij van het begin af aan gevraagd hebben, opdat wij de HEERE, onze God, offeren, gelijk Hij tot ons zeggen zal.
1)

1) Dus toonde Mozes nader en betuigt de koning, dat zij gelijk de Heere gesproken had, de weg van drie dagen moesten gaan, om de Heere hun God te offeren in de woestijn, en de uittocht daarhee was des te meer nodig, omdat zij toch niet wisten waarmee zij de Heerentegenkomen en zich bukken zouden voor de hoge God, die zulks tot hen zeggen zou, als zij daar zouden gekomen zijn..

Gedurende verscheidene eeuwen hadden er onder Israël geen offers plaatsgehad; opnieuw moest het in verbond met zijn God treden, en van Hem een eigen eredienst ontvangen..

28. Toen zei Farao, door de hevigheid van de plaag tot toegeven gedwongen: Ik zal u laten vertrekken, dat gij de HEERE, uw God, offert in de woestijn, daar gij, om de door u opgegeven redenen, dit niet in Egypte doen kunt; alleen, dat gijlieden in het gaan geenszins te ver, niet verder dan drie dagreizen, trekt, 1) en na uw feest aanstonds terugkeert. Bidt nu vuriglijk voor mij, dat deze plaag wordt weggenomen.

1) Waar hij ziet, dat hij niet vordert met zijn drogredenen en uitvluchten, veinst hij een volmaakte gehoorzaamheid. Niet, omdat het toen zijn voornemen was te bedriegen en te liegen, daar hij door vrees in verwarring werd gebracht, maar omdat hij, voor het tegenwoordige, zozeer door het gevoel van de rampen moedeloos was geworden, dat hij geenszins zijn hoogmoed tegen God durfde volhouden. Daarom heeft hij niet zo zeer Mozes met bedrieglijke woorden willen behagen en met voorbedachte rade om de tuin willen leiden, maar heeft hij veeleer zichzelf bedrogen. Want het is opmerkelijk, dat hij, (gelijk men een wolf bij de oren houdt), gedwongen werd, aan het volk de uittocht te beloven, welke hij, omdat het voor hem een zeer grote schade was, tegenhield. Maar in zoverre geeft hij toe, dat hij zich houdt aan de wensen van het volk. Want de nood dringt om van God vrede en vergiffenis te smeken. Evenwel is het mogelijk, dat hij listig, onder het voorwendsel van de godsdienst, hun personen aan zich verbonden wilde houden. Want, door zich angstig waarborgen te laten geven, verried hij zijn wantrouwen. Eindelijk, door hun wensen letterlijk gehoor te geven, werpt hij hen een strik om, waarmee hij hen, nadat zij de offerande hadden volbracht, weer tot zich kon trekken..

Farao wordt van twee kanten gewrongen. Aan de ene zijde de ellende, door de plaag tevoorschijn geroepen, en aan de andere zijde het verlies van zovele duizenden werklieden. Hij geeft voor het ogenblik toe, maar behoudt tevens voor zich het recht, om het volk terug te eisen. Het is hem te doen om opheffing van de plaag. Dat, dit voelt hij, kan hij alleen verkrijgen van de God van Israël. Immers Israël werd niet door de plaag getroffen. Berouw over de zonde is bij hem niet aanwezig. Van de zonde wenst hij niet verlost te worden. Niet van het kwaad van de schuld, maar alleen van het kwaad van de straf..

Zo vraagt menige zieke, die zijn hele leven met God en Zijn volk gespot heeft. In doodsgevaar wil men de leraar of enige godszalige aan zijn bed hebben; zelf tot God wenen kan men niet; als een doodschuldige aan Jezus voeten om genade bidden, dat verstaat men niet; men wil het gebed van een ander; maar, nauwelijks is de zieke genezen, of hij is alles vergeten, en zegt tot degene, die een broeder is: "Raka! gij dwaas!" (Matth.5:22).

29. Mozes 1)nu zei: Zie 2) ik ga van u, en, wanneer ik buiten uw paleis zal gekomen zijn, zal ik tot de HEERE vuriglijk bidden, dat deze vermenging van ongedierte van Farao, van zijn knechten, en van zijn volk morgen wegwijkt. Alleen, dat Farao niet meer, gelijk de vorige maal (vs.15), bedrieglijk handelt, en, wanneer de plaag is weggenomen, ons teleurstelt, door dit volk niet te laten gaan, om de HEERE te offeren.

1) Op deze eis antwoordt Mozes niet. Immers hij weet, dat de plannen van God anders liggen. En terecht laat hij hem in het onzekere, omtrent datgene, hetwelk hij nog niet wilde, dat openbaar zou zijn. Zo is er dan ook geen reden, waarom men hem van kwade trouw kan betichten, daar hij getrouwelijk de hem opgedragen taak vervult. Doch hij verzwijgt, wat hem niet is opgedragen te openbaren, ja, wat God wilde dat voor de tiran verborgen zou zijn. Overigens heft de heilige profeet, brandende van rechtmatige verontwaardiging over de trouweloosheid van de koning, de plaag nog niet terstond op, maar stelt dit uit tot de volgende dag en dreigt hem scherp, indien hij voortgaat met bedriegen, dat dan de straf voor zijn bedrog gereed ligt. Deze zo grote kloekmoedigheid had hij verkregen ten gevolge van de wonderen, waardoor hij, steunende op de onvergelijkelijke macht van God, geen oorzaak heeft om te vrezen. Want het was een teken van zeldzame kracht, dat hij openlijk en in zijn aangezicht de tiran zijn bedrieglijke handelingen durft verwijten, en tegelijk met straffen durfde dreigen, indien hij van zijn boze aanslagen geen afstand deed..

Dit woordje "zie" heeft bijna de betekenis van "wanneer." Hieruit blijkt nog meer, dat Mozes Farao niet vertrouwt. Mozes weet het wel, wat de Heere, omtrent het verharden van Farao’s hart, gesproken heeft. Maar omdat hij slechts te gehoorzamen heeft, wat God hem heeft opgedragen, en aan de andere zijde als bemiddelaar tussen God en Farao moet optreden, heeft hij geen recht, al is hij heimelijk bevreesd, ja, al weet hij bijna zeker, dat Farao zich weer zal verharden, het verzoek, om voor hem te bidden, af te slaan..

30. Toen ging Mozes uit van Farao, en bad vurig tot de HEERE.

31. En de HEERE deed naar het woord van Mozes, en de vermenging van ongedierte week de volgende dag, van Farao, van zijn knechten, en van zijn volk: er bleef niet één van de vele soorten van ongedierte over, 1) ook de vorige plaag (vs.17 vv.) had hiermee een einde.

1) In deze verhoring van het gebed van Zijn dienstknecht ten behoeve van een tegenstander, leren wij veel aangaande de Hoorder van de gebeden en de opzending van die gebeden zelf. Daarin blinken wel zeer Gods lankmoedigheid, almacht en trouw uit, ook tegenover en ter wille van een ongelovige wereld. Immers de Heere wist reeds nu, wat ons aan het slot van dit hoofdstuk wordt verhaald en dat wij, bij de reeds opgedane kennis van Farao’s karakter, wel enigszins konden vermoeden, namelijk: dat "Farao ook op ditmaal zijn hart zou verzwaren en het volk niet zou laten vertrekken." Evenwel wil de Heere God Mozes bereidwilligheid en Farao nog lankmoedigheid bewijzen, en andermaal de roede wegnemen, om de koning en diens volk wederom te sparen. Zo doet de Heere ook met u, o zondaar! Het zijn Zijn goedertierenheden, dat wij nog niet vernield zijn. Wij hadden het op ons zelf reeds lang verdiend..

"Het gebed van de rechtvaardige vermag veel." Evenwel Mozes bidt alleen voor tijdelijke verlossing. De Meerdere van Mozes bidt voor al de Zijnen om eeuwige verlossing..

32. Doch farao, toen hij zag, dat hij verademing gekregen had (vs.15), verzwaarde zijn hart ook ditmaal, en hij liet het volk niet vertrekken, hoewel hij het toegezegd had.

HOOFDSTUK 9.

PESTILENTIE. ZWEREN. HAGEL.

I. Vs.1-7. farao wordt bedreigd, dat, zo hij de kinderen van Israël langer zal ophouden, als vijfde plaag, een zeer zware pest over het vee komen zal. Deze komt werkelijk op de bepaalde tijd, verschoont echter het vee van de Israëlieten, gelijk de Heere gezegd had. farao overtuigt er zich nauwkeurig van dat Israël gespaard gebleven is, doch laat nog het volk niet vertrekken.

1. Daarna, toen het duidelijk gebleken was dat farao er niet meer aan dacht, om aan zijn gegeven woord (hoofdstuk 8:28) te voldoen, zei de HEERE tot Mozes: Ga in tot farao, en spreek tot hem: Alzo zegt de HEERE, de God van de Hebreeën, die gij gemeend hebt straffeloos te kunnen verachten, ondanks alle plagen, die reeds over u gekomen zijn: Laat Mijn volk vertrekken, om Mij te dienen.

2. Want zo gij hen wederom weigert 1) te laten vertrekken, en gij hen nog met geweld ophoudt,

1) Door vrees voor straf wil God hem weer tot gehoorzaamheid dwingen, zoals Hij gewoonlijk met de onbuigzamen handelt. Echter staat Hij hem een zekere tijd toe tot berouw, zo hij soms van zijn verkeerde stemming van gemoed, om te weigeren, afstand mocht doen..

3. Zie de hand1) des HEEREN zal zijn over uw 2) en over uw volks vee, dat in het veld is, dat zich buiten op de weiden bevindt, over de paarden, over de ezels, over de kamelen, over de runderen en over het klein vee, schapen en geiten, door een zeer zware pest, 3) zodat grote aantallen daarvan sterven.

1) Dat is: de grote kracht van God, zonder dat enige werking van de mensen (Aärons staf) daartussen zal komen.

farao moest het weten, dat het de hand des Heeren was, die dit alles bewerkte, en niet Mozes. En dit, opdat, daar het hem van de zijde van God niet aan waarschuwingen zou ontbreken, hij straks geen enkele reden van verontschuldiging zou hebben. Te midden van de toorn is de Heere nog lankmoedig! Maar o, indien die lankmoedigheid wordt veracht, zal het oordeel des te vreselijker zijn. Miskende liefde is des te vreselijker in de openbaring van haar toorn..

2) "Uw vee." Hieronder is het vee van zijn onderdanen begrepen. farao regeerde met absolute macht. Daarom noemt God het vee van de Egyptenaren, het vee van Egypte’s koning..

De vorige plagen waren slechts tot last geweest, deze zal grote schade aanbrengen..

3) In het Hebreeuws Deber, eigenlijk als een (zeer zware) pest. Letterlijk: als een verdervende. Deze ziekte werd altijd, als onmiddellijk uit de hand des Heeren voortkomende, aangemerkt..

Om de vrees des te groter te doen zijn, kondigt de Heere deze plaag aan, als zeer zwaar..

4. En de HEERE zal bij deze pest een afzondering 1) maken tussen het vee van de Israëlieten en tussen het vee van de Egyptenaren, dat, terwijl het laatste in menigte wordt weggenomen, er niets, zelfs niet een enkel stuk, sterft van al, wat van de kinderen van Israël is. Zo zult gij weten, dat hier geen gewone algemene plaag is, maar een, die door des Heeren besturing alleen voor de Egyptenaars is, omdat zij Zijn volk verdrukken.

1) Een "afzondering maken." Beter vertaald: een onderscheid maken. De straffende hand van de Heere en de bewakende hand van de Heere worden hier tegenover elkaar gesteld..

5. En de HEERE, toen Hij Mozes deze last voor farao meedeelde: bestemde tevens een zekere tijd, wanneer de plaag zou beginnen, zeggende: Morgen 1) zal de HEERE deze zaak in dit land doen. Zo had farao nog tijd om te beslissen, of hij het bevel van God wilde opvolgen, of door verder weigeren de hand des Heeren over zijn en zijn volks vee moedwillig zou laten komen.

1) En gelijk bij de vorige plaag wordt ook nu de zekere tijdsbepaling erbij gevoegd, om als een ontwijfelbaar kenmerk te zijn van het eigen werk van God, dat reeds van tevoren aldus was aangekondigd. "En de Heere bestemde een zekere tijd, zeggende: morgen zal de Heere deze zaak in dit land doen." Op zichzelf beschouwd is het "morgen" (machar) steeds iets onzekers voor de mens, en niemand van ons weet of hij morgen zal zien, er dan nog zal zijn. Maar als dat morgen eenmaal in Gods raad, in verband tot enige zaak aangaande u en de uwen is opgenomen en aldus een bepaalde en "bestemde tijd" (moed) is geworden, dan zal dit morgen voor u ook gewis komen. De bestemde tijd is steeds het door God vooraf tot enig bepaald doel aangewezen en afgebakend tijdstip, waarop iets geschieden moet..

6. En de HEERE deed daarom deze zaak, waarmee Hij de koning bedreigd had, gelijk Hij gezegd, de volgende dag; en al 1) het vee van de Egyptenaren stierf, maar van het vee van de kinderen van Israël stierf, overeenkomstig de goddelijke toezegging (vs.4), niet één.

1) Nu farao niet hoort, maar weerspannig blijft, zendt God wederom zijn oordelen. Er staat "al het vee." Dit wil niet zeggen, dat er geen enkel stuk vee meer overbleef, maar dat een zeer grote menigte door de pest getroffen werd. "Al" is hier genomen in de zin van, veel, of zeer veel.

7. En farao, die weten wilde, of hetgeen omtrent het land Gosen voorzegd was, (dat niets van de kinderen van Israël sterven zou) eveneens geschied was, zond 1) erheen; en ziet, het was zo; van het vee van Israël was niet één gestorven. Doch het hart van farao werd verzwaard; bij deze onloochenbare openbaring van de hand des Heeren versterkte hij zich nochthans in zijn voornemens, om nu eerst die hand te trotseren Jesaja 8:21, Openb.16:9), en hij liet het volk niet vertrekken. 2)

1) Of hij toen voor het eerst zijn verspieders gezonden heeft, laat ik in het midden. Doch het is mogelijk, dat hij, verblind door zijn hardnekkig verzet, dit onderscheid niet eerder heeft

opgemerkt, dan toen hij door Mozes daarop is gewezen. Want wij weten, dat de verworpenen hun ogen sluiten voor de zichtbare tekenen van Gods toorn en vanzelf hun dwalingen toedekken. Het is althans aan geen twijfel onderhevig, of farao, terwijl hij zich op velerlei wijze zocht te verstokken, heeft niet gaarne opgemerkt, wat het meest nuttig was, om door hem geweten te worden. Maar omdat hij omtrent het teken van de afzondering tussen de Egyptenaars en de Israëlieten van Mozes een zekere kennis had verkregen, is hij gedwongen gewild of ongewild, door de aanschouwing ervan zelf, te weten, waarvan hij zich graag onkundig had gehouden. Doch dit was een openlijk bewijs van Zijn vaderlijke gunst jegens het uitverkoren volk, dat hun land, dat in Egypte het meest rijk aan vee was, niet door de pest, welke het naburige land in de omtrek had overvallen, werd aangetast. Waardoor de stompheid van de goddeloze koning des te schandelijker en te verwonderlijker was, dat hij door zulk een sprekend voorbeeld niet bewogen is geworden. Want dat hij, terwijl dit door zijn lijfwacht werd gezien en ervaren, zijn hart heeft teruggehouden, om God te gehoorzamen, dit getuigt van een verschrikkelijke zinloosheid..

2) Wederom verstokt farao zijn hart, maar nu is ook de maat van de ongerechtigheid vol. Nu wordt hij aan het oordeel van de verharding overgegeven. Voortaan wordt er niet meer gezegd, dat hij zijn hart verhardde, maar dat God het deed, d.w.z. zijn zonde met het oordeel van de verharding trof..

II. Vs.8-12. Zonder voorafgegane aankondiging volgt op de vorige plaag aanstonds de zesde. Mozes en Aäron moeten as uit de oven van farao nemen en naar de hemel strooien; daarvan komen zwarte blaren aan mensen en aan vee, zodat de tovenaars die eveneens met zweren bedekt waren, zich uit de omgeving van de koning moeten terughouden. Intussen verstokt de Heere farao’s hart, dat hij naar Mozes en Aäron ook ditmaal niet hoort.

8. Toen zei1) de HEERE tot Mozes en tot Aäron: Zegt het farao niet meer in woorden aan, wat Ik doen zal, maar neemt gij 2) uw vuisten vol as uit de oven, 3) en Mozes moet die naar de hemel strooien voor de ogen van farao, en Ik zal het tot een plaag voor de verdrukkers laten worden.

1) Hier zegt God de tijd van de straf niet vantevoren aan, maar laat de plagen onmiddellijk achter elkaar volgen. Ook wordt farao niet gewaarschuwd, maar terwijl hij aan zichzelf wordt overgelaten, volgt het oordeel op hetzelfde ogenblik, waarop het besloten werd. Immers, niet alleen omdat het meer dan duidelijk was geworden, dat de waarschuwingen op hem niets hadden uitgewerkt, maar ook vervolgens, opdat op allerlei wijze zijn goddeloosheid aan het licht zou treden..

2) Niet Aäron alleen, maar Mozes en Aäron beide, opdat farao zou weten, dat het een onmiddellijk bevel van God was..

3) Niet zonder betekenis is het, dat Mozes en Aäron as uit de kalkovens moesten nemen. Immers, die ovens dienden, opdat door Egypte’s koningen de prachtige piramiden konden worden gebouwd. Dezelfde ovens, die eigenlijk moesten dienen, om de vreugde en roem van farao te vermelden, worden nu oorzaak van groot verderf voor hem en zijn volk. Zo toont

God, dat Hij machtig is, om het water, de bodem, en nu ook de ovens te doen dienen tot verderf in plaats van tot zegen. En dat alles wederom, opdat farao zal moeten bukken voor Hem, de hoge God. Ook wilde God waarschijnlijk daarmee aan farao tonen, dat, gelijk Israël, door hem als in de smeltoven van verdrukking werd verteerd, God, de Heere, machtig was tot redding van dit zo verdrukte volk, hun verdrukkers door iets, dat een afzichtelijke en pijnlijke plaag veroorzaakte, te kastijden..

9. En zij, de as, zal tot klein stof worden over geheel Egypte, zij zal tot dun stof worden in de lucht, en zich over het gehele land verspreiden; en zij zal aan de mensen en aan het vee worden tot zweren, uitbrekende met blaren, 1)in geheel Egypte.

1) Een samenspraak zal ditmaal geen plaats hebben. Mozes en Aäron moeten, terwijl zij de koning, bij zijn uitgaan, tegemoet treden, zonder meer, het stof voor zijn ogen in de lucht strooien. Wat de Heere van farao wil, dat weet hij genoegzaam, en dat het uitstrooien van de as een nieuwe plaag betekent, zal hij evenzeer vermoeden; welke plaag het is, behoeft hij thans niet te weten, het is vroeg genoeg wanneer zij komt. Een teken was echter nodig, opdat de koning zou erkennen, dat de plaag niet vanzelf kwam, daar brandende uitslag en bladerachtige zweren niet zeldzaam in Egypte zijn; maar dat zij op buitengewone wijze door God gewerkt was, en eveneens in betrekking stond tot de last, die Mozes en Aäron te volbrengen hadden. Maar, waarom wordt juist as uit de oven tot een uiterlijk teken, om zo te zeggen, tot een zaad gemaakt, dat over het gehele land uitgestrooid, de boze en zwarte blaren bij mens en vee teweegbrengt? Egypte was de smelt-, de vuuroven (Deuteronomium. 4:21), waarin farao het volk des Heeren met alle macht terughouden wil. Voor zijn gebouwen, die hij wilde oprichten, moesten zij hem verder dienen (hoofdstuk 1:11), zo dat zij niet eens verlof konden krijgen om het bevel van God te volgen, opdat hen niet pestilentie of zwaard zouden overkomen (hoofdstuk 5:3). Daarom moet de as van een smeltoven tot een pestzaad voor farao en voor zijn vuuroven, het voor Israël zo treurige Egypte, worden, opdat het hem en de pijnigers van Gods volk zelf daarin heet zullen worden; het zwaard zal evenmin uitblijven, wanneer de Here midden in de nacht uitgaat en alle eerstgeborenen in Egypte slaat van de eerstgeboren zoon van de farao af, die op zijn zetel zit tot op de eerstgeborene van de gevangene in de kerker (hoofdstuk 12:28)

10. En zij namen as uit de oven, en stonden, met die as in hun vuisten, voor farao’s aangezicht, die zij hadden opgewacht op een plaats, waar zij wisten, dat hij voorbijzou gaan; en Mozes strooide die naar de hemel, gelijk ook Aäron op zijn voorbeeld deed, zodat zij zich naar alle vier de luchtstreken over het land verbreidde. Toen werden er aanstonds zweren, uitbrekende met blaren, 1) aan de mensen en aan het vee.

1) Over de aard van deze ziekte zijn de uitleggers het niet eens. De Septuaginta vertaalt het door fluatidev, d.i. gezwellen. De Vulgata door vesècae turgentes, gezwellen aan de oppervlakte van de huid. Anderen zijn van mening, dat het een soort van pestkool is geweest. Hoe het ook zij, het was een vuile en boosaardige ziekte, welke zelfs het leven kon aantasten. Als de Heere Zijn zegen en Zijn vloek uitspreekt, dan komt onder de straffen ook voor de zweren van Egypte (Deuteronomium. 28:27).

11. Alzo dat de tovenaars, Jannes en Jambres, die zich in de omgeving van de koning bevonden hadden en met hun toverkunsten zoveel tot zijn hardnekkige tegenstand hadden bijgedragen (2Tim.3:8), bij de volgendeontmoeting (vs.13 vv.) voor Mozes niet staan konden vanwege de zweren. 1) Zij hadden zich moeten verwijderen; want aan de tovenaars waren zweren en aan al de Egyptenaren. 2) Ook later, toen zij van de plaag geheeld waren, hebben zij niet meer de ontmoetingen van Mozes met farao (hoofdstuk 10) bijgewoond, daar hundwaasheid nu aan ieder openbaar geworden was (2Tim.3:9).

1) Daar toen de tovenaars ook tegenwoordig waren, daarom is het niet twijfelachtig, dat zij met dezelfde zinneloosheid als vroeger zijn aangegrepen, om als het ware gereed te staan, indien hun de macht daartoe werd gegeven, om met hen te strijden. En zeker, al wordt satan tienmaal overwonnen, toch wordt hij steeds meer door onvermoeibare hardnekkigheid aangegrepen; zo ook zijn dienaren, hoe zij ook ervaren, dat zij ongelukkig in de strijd zijn, toch laten zij niet af van hun razernij. Onlangs hadden deze bedriegers beleden, dat hun kunst niets meer vermocht, nu echter verstouten zij zich, om kostte wat kost, het uiterste te beproeven totdat de plaag van de zweren hen met schande overdekt. Waaruit wij leren, opdat niet een gelijke stoutmoedigheid ons zinneloos make, de eer van God ongeschonden te bewaren, door uit eigen beweging te wijken. Doch dat farao niet slechts van hun hulp verstoken, maar ook van hun tegenwoordigheid ontbloot en beroofd, niet veranderd nog vertederd wordt, daaruit blijkt, zowel dat hij niet door de bedriegerijen van derden is verleid, als wel door eigen boosheid en goddeloosheid gevoelloos is gemaakt..

Dus heeft God deze goddeloze verleiders op verscheidene wijze en bij trappen meer en meer te schande gemaakt; 1e. Wanneer hij hun staven liet verslinden door die van Aäron. 2e. Wanneer hen belet werd luizen voort te brengen, zodat zij gedwongen waren te bekennen, dat dit Gods vinger was. 3e. In alle andere plagen, deed hij wel hun onmacht blijken, wanneer zij geen van deze zelf konden wegnemen, noch de Israëlieten in Gosen iets dergelijks toebrengen. 4e. Eindelijk werden zij hier voornamelijk te schande gemaakt, wanneer zij vol boze zweren, pijn en smart niet kunnen staan voor Mozes' en Aäron's aangezichten, veel minder door hun toverbedrijven bij weerwraak, de dienaren van de God van Israël iets, het minste leed toebrengen..

2) Dat de tovenaars hier in één adem genoemd worden met al de Egyptenaren dient, om daarmee de onmacht van hun toverij te doen uitkomen. De tovenaren, die heilige mannen in de ogen van de Egyptenaren, hadden evenveel te lijden van de plagen van Israëls God, als het volk zelf..

12. Nu had de koning wel reden genoeg, om zich voor de God van Israël te buigen, en Zijn dienaren te eren; doch de HEERE verstokte farao's hart, 1) bracht, tot straf voor zijn moedwillige verharding (vs.7), detoestand van gehele verstokking van hart over hem, zodat hij naar hen niet hoorde, gelijk de HEERE tot Mozes (hoofdstuk 4:21) gesproken had.

1) Zie, als de felle kracht van het "eigen ik" door God zelf werd gebroken en het evenwel niet gewillig zich onderwerpt, dan is het oordeel van de verharding of verstokking over de farao's harten gekomen. In eigen ontwikkeling gestuit, als onderbonden, drogen de nodige

levenssappen op, worden de weke vezels tot hout en kan het hart evenwel tot God niet komen. God laat dan dat hoogmoedig en zelfzuchtig menselijk hart geheel aan zichzelf over, zonder dat Zijn heiligende invloed nog enigszins daarop inwerkt; terwijl Zijn woord wet en wil in al hun kracht blijven gelden en even ernstig worden voorgesteld. In die zin moet dan de uitdrukking "de Heere verhardde het hart van farao" begrepen worden..

III. Vs.13-35. Daar nu het bericht van de goddelijke verstokking op farao rust, worden de drie volgende plagen reeds van dien aard, dat zij voorbereidingen zijn tot de laatste beslissende slag, en worden zij met bijzondere nadruk de hardnekkige koning aangekondigd. De eerstvolgende plaag, waarover in dit gedeelte gehandeld wordt, is een hagel, zoals er nog nooit in Egypte geweest was. Degenen, die des Heeren woord hadden leren vrezen, wordt vooraf gelegenheid gegeven, om nog ter rechter tijd hun knechten en hun vee van het veld te voeren, en zich voor schade te vrijwaren.

13. Toen, op een van de volgende dagen, zei de HEERE tot Mozes: 1) Maak u morgen vroeg op, en stel u voor farao’s aangezicht, wanneer hij naar het water gaat(hoofdstuk 8:20) en zeg tot hem: Zo zegt de HEERE de God van de Hebreeën: Laat Mijn volk trekken, dat zij Mij dienen.

1) God keert zich nog weer tot bedreigingen, om het gemoed van de goddeloze koning te vertederen, niet omdat er enige hoop op beterschap was, maar opdat zijn onverbeterlijke hardnekkigheid ermee ontdekt zou worden. Want ten voorbeeld heeft hij gestrekt, dat duidelijk zou bekend worden, hoe zij met haast in hun verderf rennen, die aan een verkeerde zin zich overgeven, en door een geest van verkeerdheid worden gedreven. Ongelooflijk zou het zeker zijn, dat ooit enig mens zo in blindelingse zinneloosheid en zo grote hardnekkigheid God heeft weerstaan, tenzij dit beeld ons voor ogen is gesteld geworden. Hoe dikwijls is farao bevolen het volk te laten trekken, en telkens weer werd het teken er bijgevoegd, dat het met het bevel menens was, zodat God niet minder uit de hemel donderde, als vanuit de aarde sprak, door de mond van zijn knecht en heraut? En toch wordt het gemoed van de tiran niet gekneed om te gehoorzamen. En dat, daar satan waanzinnig maakt, wie hij, onder de toelating van God, aan zich verbonden en onderworpen houdt..

14. Want ditmaal, van nu aan, zal Ik, zo gij verder tegenstreeft, al Mijn plagen, die Ik Mij nog voorgenomen heb, in 1) uw hart zenden en over uw knechten, en over uw volk, opdat gij weet, dat er niemand is zoals Ik, op de gehele aarde, 2) hoe gij er u ook op verheft dat Mijn wil niets op de uwen vermocht heeft, en hoezeer gij meent met uw verzet te kunnen voortgaan.

1) In het Hebreeuws El-libgaa. Niet tot uw hart, maar aan uw hart. Hiermee kondigt de Heere plagen aan, die het hart zullen doorwonden, aan het hart zullen raken en daarom dodelijke wonden zullen toebrengen, gelijk dus ook geschied is..

2) Het is niet twijfelachtig, dat de goddelozen, ofschoon zij aan de ene zijde de almacht van God erkennen, naderhand echter weer zo met krankzinnige drift voortijlen, dat hun boosheid zo met stompheid wordt omwikkeld, dat zij ziende niet zien..

De Heere God wil hier niet zeggen, dat dit ook door farao zou erkend worden, maar dat het hem duidelijk zou worden. Tegen wil en dank zou farao zien en ondervinden de Almacht van Jehova en daartegenover de nietigheid en de onmacht van de afgoden van Egypte. Ook dit zien zou farao's oordeel verzwaren..

16. a) Maar Ik heb dit niet willen doen, en laat ook heden nog niet uw verdelging van de aarde plaats hebben; want waarlijk, daarom heb Ik u verwekt, 1)u doen staan, opdat Ik Mijn kracht aan u betoonde, en gij tot eenbewijs zou zijn, dat Ik de hardnekkigste en boosaardigste tegenstander overwin, en opdat men Mijn naam vertelt op de gehele aarde, 2) ten gevolge van deze bewijzen van Mijn grote kracht, die u tot verderf is.

a) Rom.9:17

1) In het Kytdmeh (Heémadthigaa). De LXX vertaalt exhgeira se, heeft u verwekt. Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk God heeft u doen staan, doen overblijven..

Omdat Hij zich gematigd heeft, wijst Hij hem aan als een teken van zijn verdraagzaamheid, daar, indien Hij in een lichte strijd farao gedood had, de roem van de overwinning minder glorierijk zou geweest zijn. Kortom, opdat Hij hem niet vleit of farao, zich verhardende door een vruchteloos vertrouwen, het zou uithouden, zegt God dat Hem geenszins Zijn krachten hebben ontbroken, om hem in één ogenblik te verderven, maar dat Hij om een ander doel, de uiterste straffen heeft uitgesteld waarmee Hij farao als het ware in het algemeen leert, dat hij zich vruchteloos meet met Zijn onvergelijkelijke macht en dat aldus voor alle eeuwen zijn, zo in het oog lopende, geschiedenis, zou vermaard blijven. Ofschoon nu Paulus de Griekse vertaling is gevolgd, staat toch niets in de weg, waardoor men verhinderd zou worden, dat laatste gevoel te omhelzen. Want wij weten, dat de Apostelen niet bij de woorden zich hebben gehouden, maar meer op de zaak hebben gewezen. Want, opdat wij zouden bekennen, dat door de verdraagzaamheid van God farao tot hiertoe is blijven staan, terwijl hij voor allen een duidelijk en kennelijk bewijs was, hoe redeloos en zinneloos zij zijn, die God weerstaan, dit heeft ook betrekking op de eeuwige Voorzienigheid Gods. Want daarom heeft God farao gespaard, opdat hij een tijd lang zou blijven, daar hij, voordat hij geboren was, daartoe was voorbeschikt..

Hier wordt ons een goddelijk geheim ontraadseld en ons een blik gegund in de verborgen diepten van het heilig albestuur van God, dat ons zo dikwijls allerlei vragen van de ongerustheid en twijfelende onzekerheid op de lippen brengt. Ja, hier wordt ons, met het leerstuk van de eeuwige verkiezing, ook de nog veel meer bestreden geheimvolle waarheid van de verwerping van eeuwigheid duidelijk geleerd. Zij treedt in farao's geschiedenis onomwonden op, zij wordt door God zelf uitgesproken, zij moet het geheim van de macht van de goddeloosheid verklaren en boven alles in haar onlosmakelijk verband tot het zedelijk bewustzijn en de heiligheid van Gods wezen en werken blijken. Ook de verwerping heeft de eer van God ten heilig doel en tot gewisse uitkomst..

Farao is slechts koning geworden, opdat hij des te dieper vernederd zou worden; opdat ook hij een middel zou zijn tot bereik van Gods doeleinden, daartoe heeft hij de troon beklommen.

Dus wordt dit "daartoe heb ik u verwekt" of u koning gemaakt aangeduid." Met de vertaling: "heb ik u doen blijven staan", wordt Gods eeuwig raadsbesluit, omtrent farao, niet verduisterd of verwaterd.

2) Diende men op de Egyptische aarde, zoals alle andere heidenen deden, de afgoden en vertelden de Egyptenaren, tot roem van hun namen en daden, elkaar vreemde en ongelooflijke dingen, terwijl zij God hun Maker niet kenden, noch erkenden, de grote en geduchte en heerlijke naam Gods moest in geheel Egypte, ja, op de gehele aarde, gekend en verkondigd worden en ook daarom wilde God dat alles op zulk een luisterrijk en heerlijke wijze tegen de hardnekkige, trotse en machtige farao uitvoeren, opdat, zegt de Heere, men mijn naam vertelt op de gehele aarde, opdat mijn macht en heerlijkheid overal uitgebazuind wordt en de volken mij daarin mogen erkennen, immer zich wachten om met mij te willen twisten, of zich tegen mij te verharden..

17. Verheft gij u zelf nog tegen Mijn volk, dat gij het niet wilt laten vertrekken; wilt gij de strijd nog verder voortzetten, ook nadat uw goden en bondgenoten, detovenaars, verslagen zijn (hoofdstuk 8:19; 9:11), zo zal een reeks van wonderen tot uw vernietiging aanvangen.

1) Het woord in de grondtekst betekent eigenlijk, een dam opwerpen, en vandaar de betekenis van weerstaan, zich ertegen verzetten. De Heere wil het farao meer dan duidelijk maken, dat Hij strijdt voor Zijn volk, en dat alles, wat farao overkomt, enig en alleen is, om dat volk, dat hij niet wil laten vertrekken..

18. Zie, Ik zal morgen omtrent deze tijd een zeer zware hagel doen regenen, 1) zoals in Egypte niet geweest is van die dag af, dat het gegrond is, sedert Egypte tot een rijk geworden is (vs.24), tot nu toe.

1) Het woord "regenen" wordt in het Hebreeuws ook voor het vallen van hagelstenen gebruikt..

19. En nu, zend boden heen naar het veld, waar uw vee weidt, vergader uw vee, breng het onder beschuttingen, en alles, wat gij op het veld hebt, 1) alle mens en gedierte, dat op het veld gevonden zal worden, en niet in huis verzameld zal zijn, als deze hagel op hen vallen zal, zo zullen zij sterven, zo groot en zwaar zullen de hagelstenen zijn.

1) Hoewel de Heere farao reeds overgegeven heeft aan de verharding van zijn hart, geeft Hij hem toch nog gelegenheid om het verderf te ontvluchten, wanneer hij nog gelovig wil worden. Dat is die zichzelf tot het uiterste uitputtende liefde, die de dood van de zondaar niet wil, maar dat hij zich bekeert en leeft, gelijk zij zich ook later aan Judas, de verrader, openbaart. Hoewel Jezus weet, dat Judas niet meer van zijn voornemen af te brengen is, dat alle vermaning en waarschuwing integendeel slechts dient, om hem geheel te verstokken, bemoeit zich de Heere nog ten laatste met hem, en grijpt zijn hart aan, als moest het Hem nog gelukken, dit kind van het verderf te redden. Neen, o God, bij U is geen schuld: Gij hebt alles beproefd. De vijand en tegenstander van Uw Majesteit is oorzaak van Uw straffen, omdat hij de Zoon, die Hem alleen kon redden, en tot wie hij gebeden is te komen, verworpen heeft!.

Ook hier blijkt het weer, dat God in de toorn de ontferming nog indachtig is. Waar Hij naar zijn rechtvaardigheid alles kan verderven om der zonden wil, daar wil Hij naar Zijn barmhartigheid nog een middel tot ontkoming bereiden..

20. Wie nu onder farao's knechten, onder zijn hovelingen, des HEEREN woord, dat zij uit de mond van Mozes gehoord hadden, vreesde, 1) die deed zijn knechten en zijn vee in de huizen vluchten.

1) Met deze woorden toont Mozes, dat sommigen door de ervaring hadden geleerd, dat zij volstrekt niet moesten verachten, wat Mozes hen gezegd had. Vandaar hun vrezen bij de aankondiging van de straf, daar zij overtuigd waren, dat Mozes een knecht van God en een profeet, ja, een aankondiger van de oordelen van God was. Evenwel tegelijk blijkt, dat zij niet ernstig tot zichzelf zijn gekomen, maar door een tijdelijke en ogenblikkelijke schrik zijn aangezet, om zich te hoeden. Zo dringt een bijzondere vrees de goddelozen dikwijls, óf om de straf Gods af te bidden, óf om die te ontvluchten..

Hiermee wordt niet gezegd, dat zij een heilige en kinderlijke vrees voor God hadden, maar dat zij een betamelijk ontzag hadden voor Zijn Woord..

21. Doch die zijn hart, het voorbeeld van de goddeloze koning opvolgend, niet zette tot des HEEREN woord, die liet zijn knechten en zijn vee op het veld. 1)

1) Gelijk vroeger een scheiding was geweest tussen Israël en de Egyptenaren (hoofdstuk 8:22 vv.), zo kwam nu ook een scheiding tussen die Egyptenaren, die, na het zien van zoveel wonderen, voor het woord van Israëls God beefden en degenen, die als farao hun hart verstokten..

22. Toen het tijdstip gekomen was, dat God (vs.18) voor het begin van de nieuwe plaag bepaald had, zei de HEERE tot Mozes: Strek uw hand uit naar de hemel, en er zal hagel zijn in geheel Egypte; over de mensen en over het vee, en over al het kruid van het veld in Egypte.

23. Toen strekte Mozes zijn staf naar de hemel; en de HEERE gaf donder en hagel, en het bliksemvuur schoot naar de aarde; en de HEERE liet hagel regenen over Egypte.

24. En er was hagel, en vuur in het midden van de hagels vervangen, (Hebreeuws hagel en vuur, dat in elkaar greep onder de hagel), vuur viel gelijktijdig met de hagel neer; hij was zeer zwaar, iets dergelijks in geheel Egypte nooit geweest, sedert het tot een volk geweest is.

25. En de hagel sloeg in geheel Egypte, alles, wat op het veld was, van de mensen af tot de beesten toe; ook sloeg de hagel al het kruid van het veld, en verbrak al het geboomte van het veld. De hagel richtte een vreselijke verwoestingaan, zodat er bijna geen groen meer overbleef (hoofdstuk 10:5,15).

Dat woeden van de elementen en de losgebroken orkanen was wederom niet maar een woest en wild spel van de onstuimige en als uit de band gesprongen natuur. Het was Gods wil en

werk. Ook de natuur, in haar woeste uitbarstingen en ontzettendste, onstuimigste ogenblikken, blijft de volgzame en gewillige dienares van de Heere. Dat wil Gods woord u duidelijk doen voelen, gelijk farao en zijn onderdanen mede daardoor moesten leren, dat het is, gelijk Jehova het had gesproken (vs.14), niemand op aarde is zoals Hij. Immers ook aan het woeden van de opgeruide en opgezweepte natuur was een perk gesteld. "Alleen in het land Gosen waar de kinderen van Israël waren, daar was geen hagel.".

26. Alleen in het land Gosen, waar de kinderen van Israël waren, daar was geen hagel. 1)

1) Onweders hebben in Beneden en Midden-Egypte soms plaats, doch alleen in de maanden december tot april. Het wonderbare van deze plaag ligt dus vooreerst in de voorafgegane aankondiging met de juiste vervulling, maar ook vooral in de ontzettende zwaarte van de hagelstenen en de verschoning van het land Gosen. De ontzettende biksems, welke daarbij als brandende fakkels onophoudelijk op aarde schoten, zijn zinnebeelden van de vuurijver van God, die de wederspannigen verteren zal. farao begint nu op te merken, dat God een verterend vuur is, en dat het vreselijk is in Zijn hand te vallen. (Hebr.10:31; 12:29)

Gosen wordt verschoond. Want in Gosen woont Israël. En bij Israël woont de Heere op bijzondere wijze. Waarlijk voor Israël ook wel een tijd, om het bij ervaring te leren kennen, dat het des Heeren volk is omwille van het Verbond en van de beloften, tevens het volk van de aanneming tot kinderen.

27. Toen schikte, zond farao heen, aangegrepen door angst en schrik bij zulk een openbaring van de Goddelijke toorn, en hij riep Mozes en Aäron, en zei tot hen: Ik heb mij ditmaal verzondigd; 1) de HEERE, uw God, die ik niet erkend heb voor de ware God, is rechtvaardig; Hij heeft naar recht met ons gehandeld; ik daarentegen en mijn volk zijn goddelozen.

1) Deze belijdenis, indien zij werkelijk uit de diepte van zijn gemoed voortgekomen was, zou een teken van berouw zijn geweest. Maar Mozes erkent terstond, dat de vrees in het hart van de goddeloze niet leidt tot blijvende gehoorzaamheid. En dit is uit het vervolg van de zaak duidelijk geworden. Evenwel moet in gedachte gehouden worden, dat farao niet met voorbedachten rade bedrogen heeft, omdat hij, door schrik aangegrepen, op allerlei manier wel eerst God heeft trachten te verzoenen, maar kort daarop weer tot zijn vroegere manier is vervallen. Want ofschoon de goddelozen met vossenlist onderwerping vertonen als zij zich gewonnen zien, om verlossing van de plagen te verkrijgen, menen zij toch niet God met hun vleiende woorden om de tuin te leiden. Of liever, waar de nood dringt, zijn zij bereid op enige manier te onderhandelen en daarom bieden zij zoenoffers en schadevergoeding aan, maar nauwelijks is de vrees weer verdwenen, of opnieuw leven zij weer op, daar hun door geweld was afgeperst, wat zij beloofd hadden..

Gelijk hij Jehova de eer gaf van de rechtvaardigheid van diens oordelen, zo beschuldigde hij zichzelf en zijn volk van hardnekkigheid en onrechtvaardigheid. Het ware maar te wensen geweest, dat hij, die zijn zonden beleed, op de rechte wijze de verzoening hiervan gezocht had, maar omdat hij van de plagen verlost, in zijn zonden verhardde en zijn oude

hardnekkigheid toonde, zo bleek daaruit, dat zijn boetvaardigheid en schuldbekentenis niet oprecht waren..

Dat is dan de belijdenis van een door en door goddeloos, voorzeker onbekeerlijk hart, in het uur van benauwdheid. Het is de angstkreet van de ziel en van de verbijsterende schrik, die voor een tijd tot matiging en bezinning stemt. Hier is eerst de vernedering, van tegenover de smadelijk bejegende Amramszonen nu graag en ongevraagd de minste te willen zijn; daarbij de ongevergde belijdenis van eigen verkeerd inzicht (chata); daarenboven de erkenning van Gods heilig recht bij het niet loochenen van eigen misdadig verzet evenmin als van dat van het volk..

28. Bidt vuriglijk tot de HEERE, (want het is genoeg). 1) Bidt dat geen donder van God, noch hagel meer zij, 2) hoewel wij het verdiend hadden, dat Zijn toorn ons vernietigde; dan zal ik u laten vertrekken, en gij zult niet langer blijven. 3)

1) In het Hebreeuws Rab, het is genoeg, of, het is voldoende. farao wil hiermee zeggen, dat deze plaag genoeg bij hem heeft uitgewerkt, dat hij nu bereid is het volk te laten vertrekken. Anderen zijn van mening, dat hij hiermee bedoeld heeft, dat de straf meer dan genoeg is geweest..

2) Wederom smeekt farao afwending van de plaag, maar vergeving van zonde vraagt hij niet.

3) Noch de boete, die farao hier doet, noch zijn geloofsbetuiging zijn recht. Wel is geen van beiden gelogen; maar er is boete zonder geloof (Matth.27:3 vv.) en geloof zonder boete (Jacobus 2:19). farao’s boete is door de ogenblikkelijke schrik teweeggebracht en zeer oppervlakkig, gelijk hij zegt: "Ik heb mij ditmaal verzondigd" (vs.27), en hoe weinig zijn geloof te vertrouwen is, zegt hem Mozes (vs.30) openlijk. De wereld siddert dikwijls voor de dood; is iemand het sterven nabij, dan wil hij dikwijls vroom worden. De een geeft zijn hart aan het ene, de ander aan iets anders, zolang hij leeft; maar vergeet zijn arme ziel. Bij het naderen van de dood, dan zijn er grote klachten, dan wil men zich aan God overgeven; maar ik vrees, dat de goddelijke genade, die hij altijd bespot heeft, bezwaarlijk zijn deel zal worden. (vrgl.Spreuken. 1:26 vv.).

29. Toen zei Mozes tot hem: Wanneer ik de stad uitgegaan zal zijn, deze plaats zal verlaten hebben, die door uw zonden zó ontheiligd is, dat hier niet eens meer een gebed mag uitgesproken worden (Genesis 18:33 Matth.10:14; 24:15), zo zal ik mijn handen uitbreiden voor de HEERE; de donder zal ophouden, en de hagel zal niet meer zijn; opdat gij, gelijk eerst door de plaag zelf, nu ook door het ophouden, weet, dat de aarde van de HEERE is, 1) en alzo ook uw land in Zijn macht is, om daaraan te doen naar Zijn welbehagen.

1) Hiermee wil Mozes farao doen gevoelen, of liever, gelast hem om uit het ophouden van de plaag te besluiten, dat de God van Israël ook Heer is van het land Egypte. Onder de "aarde", beter vertaald door "land", moet hier Egypte verstaan worden, omdat de donder en hagel zich alleen tot Egypte hadden bepaald..

30. Nochthans aangaande u en uw knechten, 1) weet ik, dat gij, ondanks al de tekenen, voor het aangezicht van de HEERE God nog niet vrezen zult. 2) Ik weet het, gij zult u niet bekeren, zodat gij u onder Zijn hand zou verootmoedigen: integendeel, gij zult voortgaan Hem tetrotseren, wanneer er enige verademing gekomen is (vs.34). Doch het mag genoeg zijn, dat gij God de eer geeft, die Zijn Naam toekomt (vs.28), en de Heere zich tenminste aan u verheerlijkt heeft, daar Hij zich niet meer in u en door u verheerlijken kan (vs.16).

1) Zulk een vrijmoedige berisping toont duidelijk, met hoe grote kloekmoedigheid de heilige profeet bezield was, die de woede van de gevaarlijke en wrede tiran voor niets achtend, niet aarzelt, hem met geheel zijn hof van goddeloosheid te beschuldigen. Het is dan ook niet aan twijfel onderhevig, of God heeft hen beteugeld, om hun handen van Mozes af te houden, daar het niet aan hun gematigdheid of zachtzinnigheid kon toegeschreven worden, dat zij, die van elders als meer dan bloeddorstig bekend staan, hem niet honderdmaal gedood hebben, terwijl hij hen zeer hevig aanviel. Overigens, uit deze standvastigheid blijkt ook, hoe hij is voortgevaren, nadat hij zijn eerste veldtocht gemaakt had, omdat hij tevoren, reeds van ver bevreesd voor de worp van de pijl, om bescherming gezocht had, en nu in het heetste van de strijd niet beefde..

Waarom doodt de koning de man niet, die de moed heeft zijn wereldlijke majesteit zo tegen te staan, en de moed heeft hem in het gezicht te zeggen, dat hij een huichelaar is, en evenals zijn priesters en dienaars, van de ware godsvrucht, het beginsel van de wijsheid, ver verwijderd. Er is iets groots in de moed van recht en waarheid, en alle goddelozen en huichelaars moeten voor zijn getuigenis verstommen. Zorg daarom dat gij in het geloof en de waarheid staat, en belijd dan open en vrij, al verenigden zich alle machten van de hel, tegen u; zij sidderen voor u, en kunnen u door hun woeden geen haar krenken.

2)"Voor het aangezicht van de Heere God vrezen" wil zeggen, met een kinderlijke vrees jegens de Heere verkeren; met zulk een vrees, die samengaat en gevolgd wordt met en door een gewillig zich onderwerpen aan zijn wil. En dit, Mozes weet het, wordt bij farao niet gevonden. Wel is hij voor het ogenblik bereid, maar als straks de roede weer is opgeheven, zal hij weer de oude van vroeger zijn..

31. Het vlas nu en de gerst werd geslagen door de genoemde plaag, daar farao het zo ver had laten komen en zich niet eerder gebogen had; want de gerst was reeds in de aar, en het vlas was in de halm.

32. Maar de tarwe en spelt 1) werden niet door de hagel geslagen, zodat de oogst hier van nog niet vernield werd, want zij waren bedekt, 2) zij waren nog niet zo opgegroeid, of zij konden zich nog herstellen en vrucht geven.

1) Vlas en gerst komen in Egypte veel vroeger tot rijpheid dan tarwe en spelt; het laatste Jesaja 28:25 Ezech.4:9) is een koren, dat overeenkomt met de gerst, en in verschillende soorten verbouwd wordt, en een fijner en witter meel, maar een hard en minder voedzaam brood geeft dan de tarwe. De plaag kwam waarschijnlijk in de maand maart; tot op de uittocht van de kinderen van Israël (hoofdstuk 12 en 13) verliepen dan nog ongeveer drie weken. In de

Lutherse vertaling is in plaats van spelt, rogge vertaald, omdat wij, van spelt horende, ons een minder belangrijke veldvrucht zouden voorstellen; terwijl toch die vrucht bedoeld wordt, waarvan de Egyptenaars, gelijk wij van de rogge, gewoon waren brood te bakken..

2) Hebreeuws "omdat zij zacht waren", d.w.z. nog geen aren hadden..

33. Zo ging Mozes, na de samenspraak (vs.27-30) van farao de stad, Zoan of Tamis (zie "Ex 5.1), uit, en breidde met sterke smekingen zijn handen tot de HEERE; en de donder en de hagel hielden op, en de regen werd niet meer uitgegoten op de aarde, 1) in het land Egypte.

1) Op een uitwendige belijdenis van zonde, geeft God reeds verademing. Zo ook later bij Achab. Nadat deze berouw had getoond, wordt de profeet andermaal tot hem gezonden, om hem aan te kondigen, dat de straf niet in zijn dagen zou komen. Hieruit leren wij, dat al is uiterlijk berouw zo het daarbij blijft, niet nut tot de zaligheid, het toch tot tijdelijke zegen kan zijn. Nationale bekering wordt gevolgd door nationale voorspoed en zegen..

Het kan verwondering opwekken, dat op een belijdenis, die ook Mozes terstond doorziet als niet oprecht, en die slechts het gevolg van een voorbijgaande vrees was, toch de voorbede geschiedt en verhoring vindt. Doch het is genoeg, dat farao God de eer gegeven heeft en zich gebogen heeft onder Gods geweldige hand. Zo gaf de Heer regen aan Israël, nadat het offer op Karmel de belijdenis had afgedwongen: "de Heer is God," hoewel het spoedig bleek, dat Israël Baäl niet werkelijk verlaten had. Een uitwendige belijdenis van de waarheid, een uiterlijke dienst van God, een nalaten van openbare zonden, is reeds geen onverschillige zaak, hoewel ons ter zaligheid daarvan geen vrucht toekomt. De Heer wil hierop voor deze aard reeds een afzien van straffen doen volgen, opdat de mens ziet, dat Gods welgevallen reeds op het kleinste bewijs van erkenning van Zijn naam rust, en hij daardoor opgewekt zal worden de ware vrees van de Heer te begeren..

34. Toen echter farao zag, dat de regen en hagel, en de donder ophielden, zo verzondigde hij zich verder, en hij verzwaarde zijn hart, hij en zijn knechten, daar hij de indrukken, door dit laatste wonder ontvangen, evenals de vorige met geweld onderdrukte.

35. a) Alzo werd farao’s hart hoe langer hoe meer verstokt, dat hij de kinderen van Israël ook nu nog niet liet vertrekken, hoewel hij het weer beloofd had (hoofdstuk 8:28); b) gelijk als de HEERE gesproken had door Mozes, 1) dat het zijn zou.

a) Exodus. 4:21 b) Exodus. 7:3

1) Wederom neemt farao’s vermetelheid toe, door de verzachting van de straf; gelijk de veiligheid de verworpeling wapens tegen God in de hand geeft. Tenslotte evenwel doet Mozes zijn schuld als zo veel groter kennen, omdat hij er bijvoegt, dat dit door hem tevoren is voorspeld (vs.30). Wij hebben het reeds enkele malen gezien, dat de goddeloze koning zich verhardde, "gelijk de Heere tot Mozes gesproken had"; hier wordt nog meer gezegd, namelijk dit, dat Mozes zelf hem deze onveranderlijke hardnekkigheid heeft voorspeld..

farao verachtte de goedertierenheid des Heeren, maar vergaderde zich ook daardoor toorn als een schat tegen de dag van Gods rechtvaardig oordeel, hier beneden reeds in aanvang aan hem voltrokken..

HOOFDSTUK 10.

SPRINKHANEN EN DUISTERNIS.

I. Vs.1-20. Nadat farao bij de vorige plaag weer alles beloofd en niets gehouden heeft, wordt het verderf, door deze begonnen, door de achtste plaag ten einde gebracht. Ontzettende zwermen sprinkhanen, die de oostewind aanvoert, eten al het groen weg, dat van een hagel verschoond gebleven was, en vernietigen de oogst voor het gehele jaar. Ten tweede maal belijdt farao een zondaar te zijn, en vraagt hij om vergeving; de sprinkhanen worden op Mozes gebed door de omkerende wind weggevoerd en in de Schelfzee geworpen, doch farao's verstokking wordt na dit rechtvaardig gericht altijd zwaarder en sterker.

1. Daarna zei de HEERE tot Mozes, waarschijnlijk slechts weinige dagen na de vorige gebeurtenis (hoofdstuk 9:13-35), omdat Hij farao niet lang rust wilde laten, maar hem meer bepaald en spoediger het laatste deel, het einde van alle Zijn proeven met hem wilde tegemoet voeren: Ga in tot farao, want, dat hij Israël tot hiertoe niet heeft laten vertrekken heeft een goede reden; a) Ik heb hem, nadat hij zich tegen Mij gesteld heeft, niet aanstonds willen vernietigen, maar zijn hart verzwaard, 1)ook het hart van zijn knechten, opdat Ik deze Mijn tekenen, die deels reeds geschied zijn en deels nog geschieden moeten, in het midden van hem 2) zette, onder hen doe, tot verheerlijking van Mijn Naam.

a)Exodus. 4:21; 9:34 Psalm. 78 Psalm. 105

1) Mozes leert niet, dat zijn hart van Godswege door het zien van de tekenen is verzwaard, maar dat het God behaagd heeft, op die wijze Zijn kracht groot te maken. Hieruit merken wij ook, dat het zeker naar Gods plannen was voorbeschikt, wat hier gebeurde. God nu wil zijn volk op singuliere en buitengewone wijze verlossen. Opdat deze verlossing meer in het oog zou vallen en meer zichtbaar zou zijn, wordt farao er tegenover gesteld als het beeld van een onvermurwbare steen, welke door zijn hardheid daarom oorzaak geeft voor steeds nieuwe en meer krachtig sprekende wonderen. Daarom wordt door de verwonderlijke Voorzienigheid Gods farao totdat doel verhard, opdat de genade van de bevrijding niet dubbelzinnig zou zijn of gering geacht zou worden. Want God heeft zijn volk meer op het oog dan de Egyptenaren. Zoals weldra volgt: Gij zult aan zoon en kleinzoon, enz. verhalen. Want veel overvloediger stof tot dankbetuiging voor en tot roemen op de bevrijding werd gegeven, wanneer de Israëlieten duidelijk zagen, dat de hand van God zo dikwijls en door zo verschillende tekenen vanuit de hemel openbaar werd. Want indien zij op de gewone wijze waren verlost, zou de roem van God kort daarna zijn kracht verloren hebben..

2) In het Hebreeuws Bekirboo. "In het midden van hem," nl. van Egypte, (In vers 2 slaat "onder hen" op de Egyptenaars), en niet van farao en zijn knechten. God heeft tekenen gesteld in Egypte en te midden van de Egyptenaren en niet alleen te midden van farao en zijn dienaren..

2. En opdat gij, 1) voor de oren van uw kinderen en van uw kindskinderen moogt vertellen, wat Ik in Egypte uitgericht heb, 2) en Mijn tekenen, die Ik onder hen gesteld heb, opdat gij

weet, dat Ik de HEERE ben, 3) de enig levende God, die doe, wat Ik wil, en komen laat, wat Ik heb aangezegd.

1)"Gij." Mozes is de Middelaar van het Oude Verbond van het volk van Israël. Tengevolge daarvan, spreekt God het volk aan in de persoon van Mozes, vertegenwoordigt Mozes hier voor God het gehele volk. Alzo is Mozes ook hier type van de Middelaar van het Nieuwe Verbond, in wie God al zijn volk aanziet..

2) In het Hebreeuws Hithallalthi, eigenlijk mijn macht heb tentoon gespreid in enz. De Heere wil hiermee zeggen, dat Hij als het ware geheel zijn macht heeft ontplooid, opdat Israël's volk te allen tijde een diepen indruk daarvan zou hebben, zich ermee zou sterken tegen al zijn vijanden..

3) Het doel van de Heere, waarom hij de in het hart van de Egyptische koning verborgen liggende boosheid zo geheel tot rijpheid laat komen, en zich ten volle openbaren, in plaats van hem spoedig te schande te maken en Zijn volk te verlossen, wordt hier duidelijk uitgesproken. De Heere wilde de gelegenheid waarnemen, om Zijn macht op bijzondere wijze te openbaren, opdat Zijn naam ook buiten de grenzen van Egypte bekend en geprezen zou worden (hoofdstuk 9:16; 15:14 vv.), en Israël voor alle volgende tijden in het geloof zou worden bevestigd. Dat beide werkelijk de gevolgen geweest zijn, blijkt ons deels uit de Griekse en Romeinse schrijvers, die eveneens van farao's verschrikkelijk einde verhalen. (Diod. Sic. bibl. I. III: 39; Justin. I. XXXVI: 2; Euseb. praep. ev. I. IX: 26), deels uit Psalmen, als 78 en 105..

3. Zo ging Mozes en Aäron tot farao en zei tot hem: Zo zegt de HEERE, de God van de Hebreeën: Hoe lang weigert gij u voor Mijn aangezicht te verootmoedigen? Laat Mijn volk vertrekken, dat zij Mij dienen; 1) genoeg toch hebt gijreeds de sterkte van Mijn macht ervaren.

1) Waar Mozes farao weer tegemoet komt, met de eis, om het volk van Israël te laten vertrekken, daar doet hij het hem tevens voelen, dat farao niet slechts strijdt tegen Israël, maar bovenal tegen Israëls God..

4. Want indien gij nog langer weigert Mijn volk te laten vertrekken, zie, zo zal Ik, opdat gij nog meer ervaart van Mijn macht over dit land, morgen sprinkhanen in uw gebied brengen. 1)

1) Deze straf zou niet alleen voor het ogenblik erg zijn, maar ook voor het vervolg, omdat noodzakelijkerwijs een hongersnood daarvan het gevolg zou zijn. De sprinkhanen zouden toch verteren, wat nog door de hagel was gespaard. De sprinkhanen waren wel een voortdurende plaag voor Egypte en geheel het Oosten, maar ook farao zou moeten erkennen, dat deze werkelijk door God gezonden was. Daarom moest Mozes haar ook tegen de dag van morgen aankondigen..

5. En zij zullen, door hun ontelbare menigte, het gezicht van het land 1) bedekken, alzo dat men de aarde niet zal kunnen zien, en zij zullen opeten het overige van hetgeen ontkomen is,

hetgeen u overgebleven was van de hagel; zij zullen ook al het geboomte opeten, dat u uit het veld voorkomt, alle bladeren en vruchten van de bomen, die gij u geplant hebt, voor zoverre zij niet reeds door de hagel verwoest zijn (vs.15).

1)Letterlijk: het oog van het land of van de aarde.

6. En zij zullen, evenals vroeger de kikvorsen (hoofdstuk 8:3,6), uw huizen vervullen, en de huizen van al uw knechten, en de huizen van alle Egyptenaren, die uw vaders, noch de vaderen van uw vaders, in zulk een ontzettende menigte, niet gezien hebben, van die dag af, dat zij op de aardbodem geweest zijn, tot op deze dag. 1) En hij, Mozes, keerde zich na deze aankondiging om, en ging met Aäron uit van farao, om tot de volgende dag te wachten, en te zien, waartoe de koningbesluiten zou, hoewel hij wist, dat ook de nieuwe plaag geen gunstig gevolg zou hebben (vs.1,2).

1) Er behoort een grote helderheid en vastheid van gemoed toe, wanneer een mens in de raad van de goddelijke voorbeschikking is ingeleid, en hij toch handelen moet, alsof hij niets van de toekomst wist. Mozes staat op deze hoogte; want wij bevinden, dat hij, ondanks de inwijding in het goddelijk geheim, zich in zijn betrekking tot farao geheel op het standpunt van het tegenwoordige plaatst, evenals Paulus (Hand.27:22 vv.), hoewel hij weet, dat volgens het goddelijk raadsbesluit niemand het leven zal verliezen, toch met alle krachten aanspoort, om het tegenwoordig gevaar af te wenden..

Met deze woorden kondigt Mozes aan dat de plaag van aangeven duur zal zijn, omdat de sprinkhanen eerst zullen verteren wat op het veld is en dan nog zullen vernielen wat in de huizen is. De plaag zou daarom zeer verschrikkelijk zijn..

7. En de knechten van farao, onder welke reeds enigen waren (hoofdstuk 9:20), die voor des Heeren woord beefden, en van welke anderen door schade wijs geworden waren, zeiden tot hem: Hoe lang zal ons deze tot een strik,
1) tot een verderf zijn, door de plagen, die hij over ons verwekt, en waartegen wij niets kunnen doen? Laat de mannen, om wier vrijlating hij gevraagd heeft, vertrekkendat zij de HEERE, hun God, dienen, zo worden wij van die plagen bevrijd! Weet gij nog niet, dat Egypte verdorven is, 2) dat het land de ondergang nabij is?

1) Tevoren hebben wij gezien, dat het hardnekkig verzet zowel bij hen als bij hun koning werd gevonden. Het is niet twijfelachtig of zij hebben hem door dit slaafs toevallen, meer en meer verblind. Nu echter, door de oordelen verwonnen en nog iets ergers vrezende, beproeven zij zijn woede te matigen. Niet omdat zij zich werkelijk hadden bekeerd, maar omdat zij voelen, dat zij door Gods hand zijn overwonnen en geen kracht meer hebben om tegen Hem te strijden. Zij noemen Mozes, totdat hij zal weggezonden zijn, een voortdurende schade voor Egypte. Hetzij gij het woord vqwm vertaalt door valstrik of aanstoot, is vrijwel hetzelfde; omdat het overdrachtelijk moet genomen worden, voor een soort van ongeluk of oordeel. Daarom willen zij daarmee zeggen, dat er geen einde van de rampen te hopen is zolang farao met Mozes strijdt, omdat de ene ramp de andere zal volgen. Maar door te vragen: Hoelang? tonen zij dat de hardnekkigheid van de koning meer dan genoeg tot hiertoe

te veroordelen is geweest. Waardoor zij besluiten, dat het niets beters is, dan dat, door Mozes te verwijderen, hij zich van de strik bevrijdde of de aanstoot wegneme, omdat hij anders niet dan ongelukkig zal strijden..

2) Beter: Erkent gij nog niet, dat Egypte te gronde gaat? Ook vertalen sommigen: Wilt gij eerst de ondergang van Egypte zien? Weggelaten zou dan zijn: liever dan dat gij uw strijd met God opgeeft?.

8. Toen, na deze toespraak van de hovelingen, werden Mozes en Aäron weer tot farao gebracht, 1)en hij zei tot hen, daar hij voor een ogenblik het voornemen had de raad op te volgen (vs.7): Gaat heen, dient deHEERE, uw God! Doch er ver van verwijderd, om werkelijk de Heere te vrezen en zich onder Zijn machtige hand te verootmoedigen, nam hij de zo-even gegeven toestemming voor een groot deel terug, daar hij voortging: Wie en wie zijn zij, die gaan zullen? 2) Gij hebt toch niet het gehele volk bedoeld?

1) Het is waarschijnlijk, dat, nadat zijn toorn bedaard was, hij spoedig uit zijn hofstoet iemand heeft gezonden, om Mozes en Aäron ogenblikkelijk terug te halen, opdat de straf, tegen de volgende dag aangekondigd, niet zou doorgaan. Want uit de woorden van de koning is op te maken, dat hij niet geheel en al door hun gebeden is overwonnen, maar omdat hij niet, door beslist te weigeren, alle gemoederen wilde beledigen heeft hij toegelaten, dat Mozes terug geroepen werd, om hen een rad voor de ogen te draaien. Doch hij keert terug tot het vroegere plan, terwijl hij midden in de onderhandeling met God afbrekende, zich wil verzekeren van de terugkeer van het volk. Het blijkt ook wel dat hij zelf verschrikt is geworden en een uitweg gezocht heeft om God te behagen. Ondertussen, alsof hij vrijheid had om een verdrag te sluiten, stelt hij voorwaarden die voor hem goed uitkwamen..

2) Het komt bij deze samenspraken met farao steeds op de vraag neer, of de koning de kinderen van Israël als zijn lijfeigenen zal mogen beschouwen, dan wel, of Israël de vrijheid heeft zijn God te dienen, gelijk Deze het wil. farao had over hen kunnen heersen, als over een zelfstandig volk dat, zijn God getrouw, naar eigen godsdienst en naar eigen wetten leefde; en er is geen spoor in de geschiedenis, dat het zich, onder die bepaling, aan zijn gezag zou onttrokken hebben. Maar onder geen voorwaarden, kan Israël zich dan ook datgene laten welgevallen, waardoor het in de gemeenschap met de God van zijn vaderen zou belemmerd zijn..

Het volk als volk wil hij dus niet laten vertrekken, wel enkelen uit dit volk, en deze slechts in beperkte getale; zo weinigen slechts, dat hij verwacht, dat hun namen op staande voet zouden kunnen meegedeeld worden. "Wie en wie zijn zij, die gaan zullen?" aldus vraagt hij. Misschien koestert hij een heimelijke hoop in het hart, dat hij aldus van de mannen zou bevrijd worden, die hij als opruiers en beroerders van het volk beschouwde. Want gewoonlijk zullen de tegenstanders van de waarheid en verdrukkers van des Heeren volk de onverbrekelijke tegenstand van het volk zelfs aan enkele leidslieden van het volk toeschrijven; als of deze slechts aan het volk voorspiegelden en ingaven wat het volk zelf niet voelt, begeert en wil..

9. En Mozes zei: 1) Wij zullen gaan met onze jonge en met onze oude lieden; met onze zonen en met onze dochters, met onze schapen en met onze runderen zullen wij gaan; want wij hebben een feest voor de HEERE, 2)en daaraan zal ons gehele volk deelnemen, evenals ook gij, Egyptenaren, aan feesttochten ter ere van uw goden allen, zonder onderscheid van ouderdom en geslacht, deelneemt. Omdat wij nu allen moeten gaan, moeten wij ook ons vee meenemen, opdat het niet onverzorgd blijft.

1) Doch ofschoon Mozes door zijn antwoord zich vrijwillig de gelegenheid afsnijdt, om te schikken en te plooien, en hem niet met dubbelzinnige uitvluchten vleit, verzwijgt hij toch het plan, om het volk te bevrijden, niet omdat hij hem wil voorliegen of bedriegen, maar opdat hij zich houdt binnen de grenzen van zijn lastgeving. En opdat hem niet voor de voeten kan geworpen worden, dat de Israëlieten op deze wijze aan zijn wettige heerschappij onttrokken worden, verbergt hij niet, dat zij, omdat zij door God zijn aangenomen, onder de heerschappij van een ander staan. God eist derhalve de zijnen terug, welke Hij zich eenmaal heeft verkoren. En nu moet men niet menen, dat hij bedrieglijk met de tiran handelde, al is het ook, dat hij het eigenlijke plan voor hem verbergt. Hij zegt, dat zij de runderen en de kudden schapen met zich zullen voeren, opdat zij voorhanden zouden hebben, wat zij God zullen offeren. Wat de zonen en dochters betreft, hij voegt er bij, dat, hoe jong zij ook zijn mogen, zij de feestdag mee moeten vieren, daar God allen zich heeft verkozen, om hen tot vroomheid op te voeden..

Het is opmerkelijk, dat Mozes, ter beantwoording van farao’s vragen, deze optelling doende, en dat wel zonder enige uitzondering, zulks niet doet bij wijze van verzoek, veel minder, dat hij zulks zou overlaten aan de keuze en het welgevallen van farao, niets minder dan dat; met een onbedwelmende vrijmoedigheid zegt hij hem: Wij zullen gaan met onze jongen enz., en dit zegt hij bij herhaling ten tweede maal, als hij er bij voegt: Met onze schapen en runderen zullen wij gaan; en dus toonde hij niet alleen, wat hun oogmerk was en wat zij wensten te doen, maar wat zij doen moesten, ja, ook doen zouden, of het farao lief of leed zou zijn..

2) Met dit laatste wordt de reden aangegeven, waarom allen, zowel ouden en jongen, mee moesten. Het was geen eigen gekozen feestviering, maar een feest, door de Heere, Jehova verordend. Daarom mocht niemand wegblijven. Ook de Egyptenaren hadden zulke feesten, waarbij niemand mocht gemist worden, noch groten, noch kleinen. farao kon er zich dus niet over verwonderen, dat Mozes nu ook aandrong op het meegaan van allen, omdat het een feest van de Heere, hun God, was..

10. Toen zei hij tot hen, vol van bittere spot: De HEERE zij alzo met u, zoals ik u en uw kleine kinderen zal laten vertrekken! 1) Ziet toe, want er is kwaad voor uw aangezicht! 2) Gij hebt uw voornemen duidelijk genoeg verraden; het is u niet te doen, om uw God een feest te vieren. maar voor altijd weg te gaan.

1) farao spreekt hier op smadende en schimpende wijze. Het is geen zegenwens, maar veeleer een spotwoord. Moge, dit is zijn bedoeling, de Heere zo met u zijn, als ik het voornemen heb, u en uw kinderen te laten vertrekken. M.a.w.: Ik ben niet van plan uw kinderen en vrouwen te

laten gaan. De vrouwen en kinderen wil hij als gijzelaars behouden, opdat hij zekerheid hebbe, dat zij, na drie dagen, terug zullen keren..

2) Hiermee wil farao zeggen, dat zij voor hem boze voornemens hebben, nl. om niet terug te keren, maar voorgoed uit Egypte te blijven. Eigenlijk was het beschimpen van Mozes en Aäron een beschimpen van God zelf. Want niet Mozes vroeg de bevrijding van Israëls volk, maar Mozes vroeg het in de naam van God..

11. Niet alzo! Vrouwen en grijsaards, zonen en dochters, schapen en runderen laat ik niet gaan. Gij mannen, gaat nu heen, en dient de HEERE, want dat, en niets meer, hebt gij verzocht 1) met uw eerste vraag; met uw latere gedachten laat ik mij niet in. En men dreef hen uit van farao's aangezicht; 2)op bevel van de koning voerden de dienaren hen weg.

1) Hij veinst hen toe te staan, wat zij in het begin hebben geëist en beschuldigt hen alzo van onstandvastigheid, omdat zij niet bij dezelfde eis volhardden. Terwijl het echter zeker is, dat hij dit tot oorzaak genomen heeft voor zijn hardnekkigheid, om weerstand te bieden, omdat hij vreesde, dat het gehele volk uit Egypte zou trekken. Hij weet toch, omdat Mozes handelde in de naam van God, dat het bevel zich ook tot de kleinen uitstrekte, daar hij overigens niet zo verbitterd behoefde te zijn. Maar opdat hij op hen de schuld laadde, verwijt hij hen op een valse en arglistige manier, dat zij de onbillijke eisen verdubbeld hebben, dat hij daarentegen de grootste welwillendheid betoont, daar hij hun hun eerste wens toestaat. Maar hij wil niet de vaders van de kinderen beroven, maar hen als gijzelaars terughouden, omdat hij overtuigd was, dat zij nooit uit eigen beweging zich van zo dure panden zouden losmaken..

Hoewel farao met zijn beschuldiging: "Ziet toe, want er is kwaad voor uw aangezicht; gij vraagt verlof tot een feestviering, en het is uw voornemen voorgoed uit het land te vertrekken", recht schijnt te hebben, daar het inderdaad om het laatste, en niet om het eerste te doen was, is hij toch bepaald in het ongelijk; tot hem zelf is nooit een andere eis gekomen, en nog wordt er geen andere gesteld, dan aan Israël toe te staan, dat het drie dagreizen in de woestijn trekke, en de Heere, zijn God, daar offeranden doe. De gehele losscheuring van Egypte, en langs welke weg en door welke middelen zij zouden bewerkstelligd worden, had God zich voor Zijn verder raadsbesluit voorbehouden naar de toestand van de zaak, al naardat farao de eis wilde toestaan of niet. Bovengenoemde beschuldiging is ook in de grond niets meer dan een dekmantel van zijn hardheid en tyrannie, met welke hij de (vs.8) gegeven toestemming op zulk een wijze beperkt, dat zij door Mozes en Aäron in het geheel niet aangenomen kan worden; hij wil in waarheid in het geheel geen toestemming geven; alleen op het aandringen van zijn grote (vs.7), opdat zij hem niet zouden kunnen verwijten, dat hij het land te gronde gericht had, geeft hij in schijn de toestemming; en opdat hij nu, bij verder samenspreken zich niet blootgeve en zijn eigenlijke mening verrade, breekt hij zonder meer af, en laat Mozes en Aäron de deur uitwerpen..

2) farao kan zelfs de schijn van recht niet redden. Er is toch niet gevraagd dat alleen de mannen zouden gaan, maar het gehele volk. Dat voelt hij zelf zeer goed en daaruit is het te verklaren, dat hij Mozes en Aäron met bedreigingen van zich weg zendt. Zelf al te zeer

overtuigd van ongelijk, en om de schijn van zijn onschuld te bewaren, drijft hij de getuigen van zijn ongelijk van zich uit..

12. Toen zei de HEERE tot Mozes, na zulk een snode behandeling van zijn knechten aanstonds tot volvoering van de aangekondigde nieuwe plaag overgaande: Strek uw hand uit
1) over Egypte, om de sprinkhanen, 2) dat zij opkomen over Egypte, en al het kruid van het land opeten, al wat de hagel heeft overgelaten.

1) Met het uitstrekken van de hand wordt zijn macht afgebeeld. In zichzelf was Mozes niets, maar waar hij in het geloof Gods bevel gehoorzaamt, daar is Mozes alles, omdat hij daar is het door God gebruikte instrument om Zijn wil te volbrengen..

2)Sprinkhanen, deze in ongelooflijke menigte zich vermeerderende insekten, zijn een van de vreselijkste landplagen in het Oosten. Zij hebben, in het klein, bijna de gedaante van een paard, daarbij vier, meestal groene of geelachtige vleugels, springvoeten, en grotendeels een lengte van ongeveer vijf duimen. Er zijn verschillende soorten (Leviticus. 11:22); de meest gewone en ook hier vermelde Arbe heeft een platte kop, rood-bruine ogen, ongeveer drie vierde duim lange voelhorens, geelachtig-grauwe boven- en groene ondervleugels, en een groen, in het midden zich sterk verhogend borstschild. Zij ondergaan, evenals andere insecten, verscheiden veranderingen; in de toestand van poppen verwisselen zij viermaal van huid, en verschijnen daarna eerst gevleugeld. Hun zwermen komen met de wind aan, in dikke menigten, die bij het naderen aan een wolk gelijken, en meermalen 4 tot 6 uur lang, en 2 tot 3 uur breed zijn. Reeds op verre afstand veroorzaken zij een geel schijnsel aan de hemel, verduisteren bij meerdere nabijheid de zon, en maken een vreselijk geruis. Waar zij zich vestigen, liggen zij dikwijls ellenhoog op elkaar, zodat men geen grond kan zien; in korte tijd eten zij al het groen af en knagen zelfs aan de bast van de bomen en aan hun wortels. Is alles afgegeten en tot een woestijn geworden, dan trekken zij verder, en laten hun eieren en hun vuil achter, die een afschuwelijke stank verbreiden. Op hun tochten gaat het overigens zeer regelmatig toe; zij vliegen in verschillende afdelingen, doch alleen bij dag; ‘s avonds laten zij zich op de grond neer, en zoeken bescherming tegen de kou van de nacht achter muren en hellingen. Hun dood vinden zij deels door enige soorten van vogels, deels, en wel voornamelijk in de zee, waarop zij, afgemat van het vliegen, zich evenals op het land nederlaten of waarin zij, door vochtige lucht, regen enz., tot verder vliegen onbekwaam geworden, nedervallen; zij worden dan dood naar de oever gespoeld, waar zij tot verrotting overgaan en de lucht verpesten..

13. Toen strekte Mozes, gehoorzaam aan het goddelijk bevel, zijn staf over Egypte, en de HEERE bracht een oostenwind in dat land, die de gehele dag aanhield, en de gehele nacht; het geschiedde ‘s morgens dat, a) de oostenwindde sprinkhanen mee had gebracht. 1)

a) Psalm. 78:46; 105:34,35

1)Gewoonlijk komen de zwermen van sprinkhanen naar Egypte met de zuid- of zuidwestenwind, uit Ethiopië of Lybië; hier worden zij door de oostenwind uit de Arabische woestijn, of van nog verder gelegen streken aangevoerd. In de vorige wonderen heeft zich

namelijk Egypte's eigen natuur in plagen uitgeput; het zegenrijke water van de Nijl (1e en 2e plaag), de vruchtbare bodem van het land (3e en 4e plaag), de heldere lucht die boven Egypte is (5e-7e plaag), en alzo zijn al de elementen, die in Egypte zijn, tot een vloek geworden. Nu moeten ook de omliggende landen, wat zij aan landplagen bezitten, voortbrengen (8e en 9e plaag), opdat farao de almacht van Jehova leert kennen, die ver over Egypte's grenzen reikt, en over alle landen van de aarde gebied voert. Nog heeft de Heere toch, met alle betoningen van Zijn macht en met alle Zijn straffen, niets op de trotse en overmoedige koning vermocht; nog heeft niet des Heeren, maar farao's wil de overhand behouden; ja, deze durft zich beroemen, dat hij, hoewel door zijn goden (hoofdstuk 8:19), door zijn tovenaars (hoofdstuk 9:11) en door zijn groten (hoofdstuk 10:1) reeds alleen gelaten, toch de strijd tegen de God van de Hebreeën durft voortzetten. Nu zal het buitenland met zijn plagen wel niets bij de onbuigzame koning uitrichten (hoofdstuk 10:20,27), doch de Heere blijft nog één zaak over, dat Hij zelf, zonder hulp van Zijn knechten, Mozes en Aäron, ingrijpt (hoofdstuk 11:4 vv.) en zo de strijd, als van man tegen man, beslisst (10e plaag); daardoor zal dan Zijn overwinning des te heerlijker zijn, en des te rijker in gevolgen, en alle landen zullen daarvan spreken.

14. En de sprinkhanen kwamen op over geheel Egypte, en lieten zich neer aan alle gebieden van de Egyptenaren, zeer zwaar; vóór deze zijn dergelijke sprinkhanen, zo groot, zo vele en zo verderfelijk als deze, nooit in Egypte geweest, en na deze zullen er zulke niet wezen, 1) tot aan de grote gerichten (Openb.8:9), van welke deze een voorbeeld zouden zijn.

1) Deze plaats is niet in strijd met Joel 1:4. Daar wordt toch niet van één plaag gesproken, maar van verschillende, op elkaar volgende..

15. Want zij bedekten met hun ontelbare menigte het gezicht van het gehele land, terwijl anders de sprinkhanen slechts enkele streken bezochten, alzo dat het land verduisterd werd; 1) men kon geen aarde meer zien vanwege hunmenigte; en zij aten al het kruid van het land op, en al de vruchten van de bomen, die de hagel had over gelaten; en er bleef niets groens aan de bomen, noch aan de kruiden van het veld, in geheel Egypte. 2)

1) Soms werd in Afrika zulk een grote menigte van sprinkhanen gezien, dat zij al vliegende de stralen van de zon als een wolk bedekten.

De zon werd nu reeds verduisterd door de sprinkhanen, straks zou de zon als het ware weigeren haar licht te geven. Wat nu geschiedt, is daarom een voorspel van hetgeen volgen zou..

2) Daar van het land Gosen niet meer gesproken wordt, schijnt het, alsof de sprinkhanen de akkers van de kinderen van Israël ook verdorven en hun oogst vernietigd hebben; maar zij behoefden die ook niet meer, daar zij vóór de oogsttijd Egypte reeds voor altijd zouden verlaten hebben..

16. Toen haastte 1) zich Farao, daar hij geen andere raad wist, om Mozes en Aäron te roepen, en hij zei tot hen: Ik heb gezondigd tegen de HEERE, uw God, en tegen u, 2) dat ik Israël niet heb laten gaan en u met beschimping van mij gedreven heb.

1) Deze haast ontstond uit angst en vrees, omdat het tot het uiterste was gekomen en de hevigheid van de plaag geen uitstel meer duldde. Door deze hevigheid verraadt Farao zijn angst, waar hij niet alleen uit eigen beweging zich ertoe leent, om Mozes, die hij straks had weggezonden, terug te roepen, maar haastig daartoe wordt aangezet..

2) Het ontbrak Farao niet aan een erkenning van zonde, maar aan waarachtig berouw en ware boete. De hoofdzaak is en blijft bij hem, wegneming van de plaag. Hij weet, dat Jehova alleen hem kan helpen..

17. En nu vergeeft mij toch mijn zonde alleen ditmaal nog, gelijk de vorige maal (hoofdstuk 9:27 vv.), en bidt vurig tot de HEERE uw God, dat Hij slechts deze dood, deze dood en verderf aanbrengende, deze het gehele land te gronde richtende plaag, van mij wegneme, ik zal u dan zeker niet langer terughouden.

Het is geen teken van waarachtige bekering, wanneer men, gebogen onder de slaande hand van God, schuld belijdt en zijn nood klaagt aan godvrezenden; dat deed ook de rijke man volgens de gelijkenis (Luk.16:24); daarvan kan het verootmoedigen van God nog ver zijn.

18. En hij, Mozes, ging uit 1) van Farao, en bad vurig tot de HEERE. Al wist hij, dat de koning nog altijd (hoofdstuk 9:30) voor God, de Heere, niet vreesde, zo wist hij toch ook aan de andere zijde, dat deHeere eveneens met Zijn middelen niet ten einde was, en tot stand zou brengen, wat Hij zich voorgenomen had.

1) Het walgelijke in Farao’s houding, die snelle omkeer van beledigende hoogmoed tot kruipende vleierij, die gewoonlijk de wereld kenmerkt, mag Mozes’ edel gemoed stuiten; geen ogenblik evenwel wordt hij daardoor weerhouden, om aan de aandrang van zijn medelijdend hart gehoor te geven. "En hij ging uit van Farao en bad vurig tot de Heere." En ook de Heere, die barmhartig is en genadig, lankmoedig en groot van goedertierenheid, de Heere hoorde het gebed van Mozes, al ging het voor een hardnekkige en verstokte Farao op. "Toen keerde de Heere een sterke westenwind, die hief de sprinkhanen op, en wierp ze in de Schelfzee (de Rode zee); er bleef niet één sprinkhaan over in geheel het land Egypte.".

19. Toen keerde de HEERE een zeer sterke westenwind: God keerde de wind (vs.13) om; die hief de sprinkhanen op en wierp 1) ze in de Schelfzee, 2) die aan de zuidoostelijke grenzen van Egypte gelegen is; er bleef niet één sprinkhaan over in geheel het land Egypte.

1) Dit is niet minder een wonder, omdat het wel meermalen in Egypte geschiedde, dat gehele zwermen van sprinkhanen door een hevige wind in de zee worden geworpen; want het geschiedde hier op de voorbede van Mozes en was een volkomen verlossing van de plaag..

2) In het Hebreeuws Jamsoeph, vanwege het zeewier (waaruit een rode verf gemaakt wordt), dat op de wateren van deze zee dreef..

20. Doch de HEERE verstokte Farao’s hart, zodat hij de kinderen van Israël wederom niet liet vertrekken. 1)

1) Al zijn nederigheid en ootmoed, al zijn goede voornemens, veronderstel dat hij er gehad heeft, schenen als met de sprinkhanen verdwenen te zijn, en het was er zo ver vandaan, dat hij des Heeren volk zou laten vertrekken, dat hij wederom die zo rechtmatige eis afsloeg..

De westenwind, die de sprinkhanen wegwaait, neemt ook Farao's huichelachtige boete mee weg; deze, die in de Schelfzee hun ondergang vinden, waren voorlopers van hem, van zijn paarden en van zijn ruiters..

II. Vs.21-11:8. Terwijl Farao's verstokking nu zo ver is voortgegaan, dat hij nog alleen als een ten gericht overgegevene verdient behandeld te worden, valt de negende plaag geheel onaangekondigd in. Een dikke duisternis van drie dagen, zo zwaar, dat het niet eens mogelijk is, lichten in de huizen aan te steken, noodzaakt de Egyptenaren onbewegelijk op de plaats te blijven waar zij zijn, terwijl het daarentegen in alle woningen van de kinderen van Israël licht blijft. Farao bemerkt ook het naderen van de dag van het gericht, en wil evenals bij de vorige plaag, onder voorwaarden, de uittocht toestaan. Daar echter Mozes zijn voorwaarde afwijst, raakt hij buiten zichzelf van woede, en verbiedt aan Mozes, hem ooit weer onder de ogen te komen.

21. Toen, enige dagen na het verdwijnen van de sprinkhanen, toen het genoegzaam gebleken was, dat Farao Israël niet zou laten vertrekken, zei 1) de HEERE tot Mozes: Strek uw hand met de staf uit naar de hemel, en er zal duisternis 2) komen over Egypte, dat men de duisternis tasten zal.

1) Zonder voorafgaande aankondiging komt God met de straf, omdat Farao vals beloofd had, dat hij gehoorzamen zou. Daarom, toen hij op misdadige wijze de lankmoedigheid van God had misbruikt, moest hij plotseling door een nieuwe plaag aangegrepen worden, opdat hij in de duisternis de wrekende hand van God, welke hij veracht had, zou voelen. En immers, door bedreigingen zou hij niet afgeschrikt worden, zoals weldra zal blijken. Want toen hij gewaarschuwd werd, omtrent de dood van zijn eerstgeboren zoon en met gelijke slachting over het gehele land, zowel onder de mensen als onder de beesten, werd hij niet bewogen, maar heeft God zorgeloos getergd, alsof hij niets gehoord had. Het is daarom volstrekt niet te verwonderen, dat God de aarde eerder in duisternis hulde, dan dat Farao zoiets kon vermoeden..

2) De duisternis, als Bijbels begrip, en al wat daarmee samenhangt, als zonde, dood, verderf, en eeuwige rampzaligheid moeten niet maar door ontkenning en gemis (negatief) verklaard, maar als stellige en wezenlijke (positieve en reële) zaken en toestanden, als werkelijkheden opgevat worden. Daarom moet het een duisternis zijn, die men "tasten" kan. Misschien kwam een koude, dicht opeengepakte, klamme mist, kwamen er ondoordringbare nevelen op het reeds zo fel geteisterde Egypte nederstrijken en roofden het licht van de zon en hulden alles in meer dan nachtelijke duisternis. Een akelig en ijzingwekkend gezicht, omdat men niets meer zag, zelfs geen donkerheid, terwijl alles als met een lijkwade en dodenkleed was overspreid..

Dr. Van Ronkel en met hem anderen zijn van mening, dat die duisternis hoogstwaarschijnlijk ontstaan is door een zeer dikke mist. Anderen zijn van oordeel, dat zij veroorzaakt is door de

Chamsin, een wind, die nu en dan in het voorjaar waait, en de lucht zo met zand en stof vervult, dat de glans van de zon geheel en al erdoor verdonkerd wordt, en de aarde omhult met een tastelijke duisternis. Mensen en dieren verbergen zich ervoor. Zelfs verkeert men in de benedenste verdiepingen, omdat het stof ook door de vensters heen dringt. Een bijna onhoudbare toestand ontstaat erdoor. Wij verenigen ons met het laatste..

22. Toen Mozes zijn hand uitstrekte naar de hemel, a) kwam er een dikke duisternis 1)in geheel Egypte, drie dagen. 2)

a)Psalm. 105:27,28

1) In het Hebreeuws Choscheg afelah, eigenlijk duisternis van donkerheid. Deze wijze van spreken is in het Hebreeuws gebruikelijk, om een hevige graad van een of ander geval aan te duiden. In dit geval dus, een hevige graad van donkerheid..

2)"Drie dagen." Dit is ongetwijfeld niet zonder betekenis. Het werd hier nu het goddelijk strafgericht..

23. Zij zagen de een de ander niet; er stond ook niemand op van zijn plaats in drie dagen; 1)maar bij al de kinderen van Israël was het licht in hun woningen, 2)hoewel gewoonlijk het land Gosen veel meer aan nevelen was blootgesteld, dan de rest van Egypte.

1) Wel was de uitwerking van de plaag verschrikkelijk. In het apocriefe "Boek der Wijsheid" wordt gemeld, dat de Egyptenaars op allerlei manier werden gekweld. Uit de mededeling hier blijkt genoegzaam, dat zo iets nog nooit in Egypte had plaats gehad. Wel was de hand des Heeren zwaar op dat volk..

Lang genoeg had Egypte’s heerser zich verheven boven zijn volk, en Israël in de donkerheid van de verdrukking doen wonen. Israëls Wreker is opgestaan, en de vijanden van het volk van God beven en sidderen, maar in Gosen is licht. Die drie dagen van duisternis waren een voorbode van Israëls verlossing uit Egypte; de drie uren van duisternis (Luk.23:44) over de hele aarde, zijn geëindigd met het: "het is volbracht," uw verlossingswoord Christenen! En wanneer de tekens zullen zijn in de zon en de maan en de sterren, en op de aarde benauwdheid van de volken, met twijfelmoedigheid; als de zee en de watergolven groot geluid zullen geven; als het hart van de mensen van vrees zal bezwijken en de krachten van de hemel bewogen zullen worden; heft u dan het hoofd opwaarts; de verdrukking is voorbij, het laatste uur van het rijk van de duisternis heeft geslagen; heft u het hoofd opwaarts; uw verlossing is nabij; zie, de Zoon des mensen komt in een volk, met grote kracht en heerlijkheid (Luk.21:25-28)

2) De duisternis bij de Egyptenaren is beeld van Gods toorn, het licht bij de kinderen van Israël teken van Gods genade. In de Heilige Schrift staan altijd duisternis en licht tegenover elkaar als teken van gemis aan de bestraling van Gods vriendelijk aangezicht, en als teken van Gods genadige gemeenschap. Daarom ook in het Heilige der Heiligen de lichtende wolk als teken van Gods voortdurende nabijheid en inwonen..

24. Toen na de drie dagen (vs.22) de duisternis langzamerhand weer begon te wijken, riep Farao
1) Mozes, en zei: Gaat heen, dient de HEERE! niet alleen geef ik toestemming aan de mannen (vs.11) om te vertrekken, maar ook aan de vrouwen; alleen uw schapen en uw runderen zullen vast 2) blijven, opdat ik een onderpand heb, dat gij terugkomt; ook zullen uw kinderen met u gaan, zoala gij (vs.9) verlangd hebt.

1) Wij merken op, dat hij door deze plaag zeer beangst is geworden, omdat hij uit eigen beweging, de mensen, die het hem zo lastig hadden gemaakt en de bewerkers waren geweest van zo hevige verliezen, wederom tot zich riep om met hen over de uittocht te onderhandelen. Men vraagt echter, indien niemand gedurende drie dagen van zijn plaats opstond, hoe Farao dan Mozes en Aäron heeft kunnen ontbieden. Indien wij antwoorden, dat hij zijn boden gezonden heeft, toen de duisternis verdwenen was, is het bezwaar opgelost. Het is echter niet waarschijnlijk, daar hij, indien de hevigheid van de straf was verminderd, niet zo bereidwillig zou geweest zijn. Wij hebben toch tot hiertoe gezien, zo dikwijls God zijn hand teruggetrokken heeft, dat die trotse tiran, na van de vrees bevrijd te zijn, tot zijn vroegere woestheid is teruggekeerd. Ik voor mij meen, dat toen de nood nog drong en hij voor een altijddurende duisternis vreesde, plan gemaakt heeft, om zich met God zich te verzoenen. Ik acht dan ook, dat wat vroeger verhaald is, hyperbolisch moet opgevat worden, alsof er gezegd was, dat zij alle plichten, waartoe het licht nodig was, hebben nagelaten..

2) In het Hebreeuws Jutsag. beter: zullen achtergelaten worden (als pand). Farao vertrouwt Mozes niet. En waar hij nu wil toegeven, wat de kinderen betreft, daar behoudt hij zich nu het recht voor op de bezittingen. De mening, dat Farao het vee van de Israëlieten wil behouden als vergoeding voor de schade van vee geleden door de plagen is te verwerpen. Het vee moet onderpand, blijven opdat Israël zal terugkeren..

25. Doch Mozes zei: 1) Ook zult gij een toereikend aantal schapen en runderen voor slachtoffers en brandoffers
1) in onze handen geven, die wij de HEERE, onze God, doen mogen, anders helpt ons uw toestemming tot de reis niet.

1) Mozes wil niet, maar mag ook niet van uitzonderingen weten; de eis van de Heere is volstrekt. Daarvan mag niets afgelaten worden. In het geringste zelfs mag Mozes niet toegeven..

2)"Slachtoffers en brandoffers". Hiermee worden allerlei soorten van offeranden aangeduid. Bloedige en onbloedige. Mozes gebruikt dit als voorwendsel, opdat de toorn van Farao niet zal ontbranden, als hij zegt: dat zij voorgoed Egypte zullen verlaten..

26. Daarom kunnen wij niet toegeven, en met lege handen weggaan; ons vee zal ook met ons gaan, er zal niet één klauw, geen enkel stuk van onze schapen en runderen achterblijven,1) want hiervan zullen wij nemen, om de HEERE, onze God, te dienen, opdat het een werkelijk offer zij (zie "Le 1.2) Een gedeelte van de offerande mee te nemen en het overige achter te laten kunnen wij niet, want wij weten niet, waarmee 2) wij de HEERE, onze God, dienen

zullen, 3) en wij zullen het ook niet weten, totdat wij daar komen, waarheen de Heere ons geroepen heeft. Daar zal onze God, die wij in zoveel jaren geen offeranden gebracht hebben, het ons leren, hoe Hij van ons gediend wil zijn (hoofdstuk 5:3).

1) Hiermee doet Mozes reeds enigszins uitkomen, wat het doel is, nl. om niet weer naar Egypte terug te keren..

2) Mozes wijst Farao er op, dat hij nog niet weet welke offeranden, van welke dieren, de Heere aangenaam zouden zijn. Daarom moesten zij al hun vee mee hebben, zowel de runderen als de schapen en geiten..

3) Alles wil Mozes meenemen. Zichzelf met heel zijn volk en met al het hunne wil hij ter beschikking stellen van de Heere zijn God. Belangrijke vingerwijzing voor de Kerk van alle eeuwen, om zich enig en alleen te wijden, in de eerste en voornaamste plaats aan de dienst van God..

Er zou geen klauw achterblijven van Israël in Egypte. Zo ook zal eenmaal niets achterblijven, van wat tot het ware, het geestelijke Israël, tot het Israël van God behoort..

27. Doch de HEERE verhardde Farao’s hart, en hij wilde hen niet laten vertrekken. 1) Elke toestemming was hem afgedwongen; daar nu Mozes het volledige wilde, trok hij weer alles terug, wat hij eerst had toegestaan.

1) Hierdoor mag men de gissing wagen, dat bij de aankomst van Mozes weer enig licht begon door te breken, zodat de duisternis minder dicht was. Daar Farao het nimmer zou gewaagd hebben, zonder vertrouwen op de verdwijning van de straf, zich zo trots te gedragen. Maar wat hij in het begin geveinsd heeft, is hier door Mozes overgeslagen. Daarvan hangt de verzachting van de verschrikkelijke straf af, welke hem tot afbidden van deze heeft gedreven. Ofschoon hij nog vreest, wordt hij echter verhard en maakt zich liever gereed tot het uiterste, hoe het ook zijn moge, dan dat hij eenvoudig aan God gehoorzaamt. Hier wijst Mozes ook God, volgens zijn gewoonte als de auteur van de verharding aan. Niet, alsof Hij in zijn hart, dat anders wel tot zachtmoedigheid en gehoorzaamheid bereid zou geweest zijn, het hardnekkig verzet had ingezet, maar omdat Hij dit verwaten mensenkind, dat vrijwillig zijn eigen verderf wilde, aan satans heerschappij had overgegeven, zodat het snel, met steeds grotere driestheid zijn paden van de goddeloosheid afliep..

Maar dit wilde Farao juist niet, dat die Jehova, die Koning, welke hij met zijn gehele hart haatte, niet slechts een geheel volk, maar bovendien een rijk en machtig volk zou toevallen. Dat gunde hij noch de Heere zelf, noch dat verachte volk. "Doch de Heere verhardde Farao’s hart en hij wilde hen niet laten vertrekken." Daardoor ging alles, wat overigens de schrik van de dood en de buitengewone ontroering van de ziel voor goeds en edels in een hart kunnen werken, dit wrede en trotse hart vruchteloos voorbij. Het werd hem tot gal en alsem, tot verhoging van de wrevel en tot bitterheid van de geest, wat bij een ander wellicht verootmoediging en toegeeflijkheid zou hebben gewerkt. Tot steeds onstuimiger en driester

drift schreed hij voort, na elk ogenblik van aandoening; als scheen hij daarover zich wel het meest als over enige onwaardige zwakheid te schamen..

Farao verklaart zich thans bereid Gods eis ten dele in te willigen, maar ontsteekt in toorn, toen Mozes hem in al zijn uitgestrektheid handhaaft. Zelf breekt hij daarop de onderhandelingen af..

28. Maar Farao, in zulk een van God beslotene verstokking, over Mozes' eis (vs.26) en de vastberaden taal geheel buiten zichzelf, zei 1) tot hem: Ga van mij! wacht u, dat gij niet meer mijn aangezicht ziet; wantop welke dag gij mijn aangezicht zult zien, zult gij sterven! 2)

1) Farao heeft het toppunt van de verharding bereikt. Zo verblind is hij, dat hij stellig overtuigd is, dat elk toegeven van zijn zijde de vrijmoedigheid van Mozes staalt. Nog eenmaal staat hij, op menselijke wijze geredeneerd, op een tweesprong, nog eenmaal moet hij kiezen tussen zich aan God te onderwerpen of niet. Hij kiest het laatste, maar velt daarmee tevens zijn eigen oordeel..

2) Wij zien, dat de goddeloze, terwijl hij door zijn woede wordt vervoerd, voorspeld heeft, wat hij eigenlijk niet bedoelde, omdat God op zijn eigen hoofd heeft doen neerkomen, wat hij ten opzichte van een ander had bedreigd. Evenwel is het er tegelijk voor te houden, dat Mozes volgens Gods bevel, doch niet zo maar op goed geluk af, alzo gesproken heeft..

Beklagenswaardig besluit! Vreselijk afscheid! In de jongste dag zal Farao met schrik die Mozes aanschouwen, die hij op aarde zo dikwijls in zijn nabijheid had, van wie hij zo menig getuigenis van de waarheid gehoord en zo menig wonder gezien had, die hij ten laatste niet meer had willen zien. Op aarde kan een tiran wel tot een knecht van God zeggen: "Ga van mij weg" en hem daardoor ontheffen van een moeilijke en gevaarlijke arbeid; maar op die dag moet hij van de Heere Jezus het woord horen: "Ga weg van Mij, gij vervloekte! in het helse vuur!".

29. Mozes nu zei: Gij hebt recht gesproken, zo zal het zijn; a) Ik zal niet meer uw aangezicht zien! 1)

a)Hebr.11:27

1) Zolang Farao Mozes wil aanhoren, spreekt hij, nu deze hem wegzendt, gehoorzaamt hij ook, wetende dat er voor de verstokte Farao geen genade meer te hopen is..

Farao spreekt zelf de scheiding uit tussen hem en de knecht van God. Hiermee is het pleit beslecht. Het leven heeft hij verworpen, de dood heeft hij verkozen. Dit is de eindgeschiedenis van de goddeloze in het bijzonder, van de wereld in het algemeen. Zo blijkt tenslotte, dat door ongeloof de goddeloze zich tijdelijke smart, maar bovenal de eeuwige rampzaligheid berokkent..

Zolang moet ook de Christen aanhouden, zijn medezondaar tot bekering te bewegen, als Mozes bij farao deed. Eerst dan als hem de deur wordt gesloten, en de spraak wordt geweigerd, mag hij het stof van zijn voeten afschudden..

HOOFDSTUK 11.

DE UITTOCHT UIT EGYPTE AANGEKONDIGD.

1. Want 1) de HEERE had tot Mozes gesproken, vóórdat deze (hoofdstuk 10:24) door Farao's geroep tot hem gegaan was: Ik zal nog één plaag over Farao en over Egypte brengen, namelijk het sterven van de eerstgeborenen (vs.4 vv.), daarna zal hij u van hier laten vertrekken; als hij u geheel 2) zal laten vertrekken, zo zal hij u haastig van hier uitdrijven, zodat gij zo spoedig mogelijk vrij wordt.

1) Hij deelt mee, dat hij niet uit zichzelf tot dat drieste spreken was gekomen, welke wij zo-even heben gehoord, maar dat, omdat hij op goddelijke wijze was vermaand, dat het einde van de strijd daar was, hem niets overbleef, dan Farao de laatste slag toe te brengen. Daarom hangt dit vers nauw samen met het vorige, en is het een nazindeel, omdat het niet aan Mozes vrijstond de gang van zijn roeping af te breken, tenzij hij volkomen wist, dat hij tot de eindpunt was gekomen. En anders sluit ook niet, wat naderhand volgt, dat Mozes tot Farao heeft gesproken, sedert hij hem heeft laten zeggen, dat hij niet meer voor hem verschijnen mocht, indien het gesprek niet terstond, in eens door, voortgezet is. Deze zin wordt er tussenin verondersteld: Ofschoon Farao zich verhardt, is nu echter de tijd gekomen, waarin hij voor God moet bukken. Maar niet slechts kondigt God aan, dat het hart van Farao zal verandert worden, om de uittocht van het volk niet langer te verhinderen, maar dat hij die zaak, welke hij hardnekkig geweigerd heeft, zeer zal begeren. Want dit geven de woorden te kennen: niet slechts zal hij u laten gaan, maar hij zal u haastig uitdrijven. Want hun tegenwoordigheid verafschuwende heeft hij hen met alle kracht uit zijn rijk verdreven..

Dit "want" verklaart dus, waarom Mozes tot Farao kon spreken, gelijk hij in het vorige vers gesproken heeft..

2)"Geheel," in de zin van, volkomen. De Heere belooft hier, dat niets van het volk, noch van zijn bezittingen zal achterblijven. Ook de kinderen, ook de schapen en runderen..

2. Spreek nu voor de oren van het volk, 1) want het ogenblik is nabij, dat gij zult gedwongen worden, om weg te gaan, en daardoor in de toestand zult zijn, om zelf voorwaarden te stellen, in plaats dat men ze u zou stellen, en gij bidden moet zonder iets te verkrijgen; zegt, datieder man van zijn naaste, van de Egyptenaren, met welke hij in een huis, of in wier nabijheid hij woont, en iedere vrouw van haar naaste, (hoofdstuk 3:21 vv.) zilveren vaten en gouden vaten a) of kleinoden eist. 2)

a)Exodus. 12:35

1) Hiermee wordt het volk tot handelen aangezet, om datgene te verkrijgen, wat God hun in hoofdstuk 3 beloofd heeft. Maar hierdoor wordt ook nader dat "beroven" verklaard. Het was niet een bestelen van de Egyptenaars, maar zij vroegen het in het openbaar, en straks geven de Egyptenaren het gewillig. Zo zorgde God voor Zijn volk, zodat zij als het ware dubbel en meer dan dubbel, ook in stoffelijke dingen, vergoeding ontvingen voor al het leed, dat zij

hadden ondervonden. God zorgt voor zijn volk. Welk een tegenstelling tussen Egypte en Israël! In Egypte allen aan de diepste ellende ten prooi, en bij Israël allen op wonderlijke wijze bewaard en nu ook van alles nog rijkelijk voorzien..

2) Hoewel het aan de overwinnaars geoorloofd is van hun vijanden buit te nemen, waarom zullen wij menen, dat het God minder geoorloofd was, ten opzichte van de Egyptenaren, welke Hij in tien openbare gevechten had overwonnen, vóórdat Hij tot de overgave van dit alles dwong..

Omdat nu de Israëlieten, wegens hun slavernij en armoede, van zulke zaken niet voorzien waren, zo geeft hen de Heere bevel, om ze te eisen van de Egyptenaren; niet om het weer te geven, maar om op die wijze, volgens Gods bevel, die als de Oppereigenaar de Israëlieten dit alles gaf, ter vergoeding, en als een loon voor hun geleden onderdrukkingen en bloedige arbeid, Egypte te beroven..

3. En de HEEREa) gaf 1) het volk in dat uur van algemene rouw genade in de ogen van de Egyptenaren, dat deze alles graag en gewillig gaven, wat van hen gevorderd werd; ook was de man Mozes, zeer groot; hij genoot een groot aanzien in Egypte voor de ogen van Farao's knechten, en voor de ogen van het volk; 2) de velerlei tekenen hadden de vijanden overtuigd, dat deze door zijn God groot was; zelfs Farao, als hij Mozes geboden had, niet meer tot hem te komen (hoofdstuk 10:28), waagde het niet hem en Aäron met geweld uit te drijven; hij moest nog aanhoren, wat deze na de verklaring (hoofdstuk 10:29) hem nog verder te zeggen had.

a)Exodus. 12:36

1) In het Hebreeuws Wajitthen. Beter vertaald, zal geven. Hiermee wil de Heere dan de Israëlieten bemoedigen, zodat zij durven eisen. Hij zegt hier toch, dat Hij het is, die ten behoeve van de Zijnen, ook de harten van de vijanden neigt tot alles, waartoe Hij wil..

2) Hiermee wordt een tweede en ondergeschikte oorzaak aangeduid, welke zou ten gevolge hebben, dat zowel de Egyptenaren zouden buigen als de Israëlieten zouden bemoedigd worden, zodat zij beide zijn woorden eerbiedig terwille zouden zijn. Want ofschoon deze hele zaak alleen door de macht van God werd bestuurd, handelde Hij toch niet openlijk door Zichzelf alleen, maar omdat Hij Mozes als dienaar had uitgekozen, had Hij deze ook enige rollen toebedeeld. Vandaar de verering, welke zowel de Egyptenaars als de Israëlieten gehoorzaam maakte, opdat zijn arbeid niet ijdel zou zijn..

4. Verder zei Mozes na die verklaring tot Farao: Zo heeft de HEERE, die mij nauwkeurig van Zijn verdere raadsbesluiten onderricht heeft, eer ik tot u gekomen ben (vs.1), gezegd: Omtrent middernacht 1) van een van de eerstvolgende dagen, wanneer bij Mijn volk Israël eerst alles in orde zal zijn, wat nog voorbereid en ten uitvoer gebracht moet worden (hoofdstuk 12:1-28), a) zal Ik van Mijn heilige woning uitgaan 2) door het midden van Egypte.

a)Exodus. 12:29

1) Te middernacht zou Hij komen, die steeds in het licht wandelt, die daar troont in het eeuwig ongeschapen licht, maar die ook de duisternis heeft geschapen en wandelt te midden van de donkerheid. Te middernacht zou Hij komen, Zijn machtige lendenen omgord met het kleed van de duistere nacht. Te middernacht, als alles sliep en aan de zorgeloze rust zich pas had overgegeven; te middernacht als slechts het verscheurend wouddier waakt en op zijn prooi loert, als de hyena rondom de graven sluipt en de jakhals schoffeert; onverwacht zou Hij optreden, als niemand Hem verwachtte. Want dit is steeds de betekenis van dit "te middernacht," ook in de gelijkenis van de Heere van de tien maagden, die sluimerig waren geworden, toen zij plotseling uit de zondige sluimering werden opgeschrikt door de kreet: "de bruidegom komt, gaat uit hem tegemoet". (Matth.25:8).

2) Terwijl alle andere plagen door tussenkomst van Mozes en Aäron zijn uitgevoerd, zal de Heere deze zelf als het ware onmiddellijk zenden. De Heere wordt hier gezegd te zullen uitgaan van uit Zijn heilige woning. Dit geeft aan, dat Hij rechterlijk zal optreden in het midden van zijn vijanden, om gericht te oefenen over hun zonden. Zie ook Jesaja. 26:21.

5. En a) alle eerstgeborenen 1) in Egypte zullen sterven, van Farao’s eerstgeborene af, zijn zoon, die bestemd is zijn opvolger te zijn, die op zijn troon zitten zou, tot de eerstgeborene van de dienstmaagd, die achter de molen is, de geringste, die de moeilijkste slavendienst verrichten moet, en alle eerstgeborenen van het vee. 2)

a)Exodus. 12:12

1) Wij hebben hier bepaald aan de oudsten van de kinderen te denken en niet aan de voortreffelijkste. God zou rechterlijk optreden in het midden van Egypte en daarom zouden de eerstgeborene getroffen worden, opdat het openbaar zou worden, dat het niet aan een toeval, maar aan een eigen daad van God was toe te schrijven, wat geschiedde..

2) De Egyptenaren zouden een dubbel verlies lijden. Zowel in hun kinderen als in hun bezittingen. Zowel aan de aanzienlijkste als aan de geringste zou deze straf volvoerd worden. Hiermee toont de Heere aan hen duidelijk, wat zij verdiend hadden. Verdiend hadden zij, dat zij als volk uit de rij van de natiën werden uitgewist, maar de Heere beperkt de straf tot hen, die hun naam droegen, die vertegenwoordigers waren van hun geslacht. Zo wordt, wat bij de eerste oogopslag onbillijk zou schijnen, nog bewijs van Gods genadige verschoning omtrent het gehele volk..

6. En er zal, om de dood van zo velen, een groot gehuil zijn in geheel Egypte, zoals er nooit geweest is, en zoals er niet meer wezen zal 1) (hoofdstuk 10:14).

1) Een hartverscheurend gekerm, een zieldoorborende kreet van radeloze angst en bange vertwijfeling zou alom, in ieder gezin opgaan, waar men deze of gene van de huisgenoten door de dood zag neervellen, zonder te weten vanwaar de jammer eigenlijk kwam en waar die jammer tenslotte zou eindigen. Al wat er ooit vroeger voor leed was geleden of voor de toekomst ooit werd geducht, dat alles zou in het niet wegzinken bij dat grote onheil. Ook dan

zou het blijken, dat in de dood armen en rijken zich ontmoeten; dat de Heere ze allen gemaakt heeft en dat diezelfde God een woord spreekt en de mens doet wederkeren tot verbrijzeling..

7. Maar bij alle kinderen van Israël zal niet een hond zijn tong verroeren; 1) in tegenstelling tot dit groot gehuil in Egypte, zal de diepste stilte gedurende die nacht bij mijn volk heersen; allen zullen rusten van de mensen af tot de beesten toe; opdat gij nog meer bepaald dan tot nu toe (hoofdstuk 8:22 vv.; 9:4; 10:23) weet, dat de HEERE tussen de Egyptenaren en tussen de Israëlieten een afzondering maakt. 2)

1) "De tong roeren." Deze uitdrukking wordt ook in Jozua. 10:21 gebruikt. Daar beduidt het niet zoals hier, verroeren van pijn of smart, doch komt het voor in de zin van, bijten, bedreigen. Geen enkele bittere jammerklacht zou uit Gosen opgaan. Terwijl in Egypte een algemeen gekerm zou opgaan, zou het daar in dat opzichte stil zijn..

2) Ofschoon niet altijd zulk een onderscheid gezien wordt tussen gelovigen en ongelovigen, ja veeleer, dat beide tegelijk straffen ontvangen, scheidt God toch bij de dood de een van de ander, door een grote afstand. Dit geluk kan ons nooit ontvallen, omdat wij weten, dat de ellende ons, die Hij met Zijn welbehagen heeft omvat, tot ons heil overkomen..

8. Als de Heere die plaag heeft uitgezonden, dan zullen al deze 1) knechten, in wier omgeving gij zo trots op uw troon bent gezeten en voor wie gij u als een almachtig en onbedwingbaar vorst gedraagt, die zelfs de hoge God durft te trotseren, zij zullen tot mij komen, en zich in uw naam voor mij neigen, zeggende: Trek uit, gij en al het volk, dat uw voetstappen volgt. 2) Wanneer uw knechten mij alzo zullen bidden in uw naam, om hetgeen, waarom ik zolang tevergeefs gebeden heb, zult gij het bewijs geven, dat de Heere mij over u tot God gesteld heeft, en daarna zal ikuitgaan, en met mij nemen wat ik wil, niet alleen jong en oud, zonen en dochters, schapen en runderen (hoofdstuk 10:9) maar ook vele goederen van uw volk. (Genesis 15:14). En hij ging na deze krachtige woorden uit van Farao, in hitte van de toorn, 3) een voorteken van de grimmigheid van de Heere, die zich nu spoedig over de verstokte koning zou uitstorten (hoofdstuk 14:24 vv.).

1)"Deze knechten." Mozes wijst hen als met de vinger aan. Niet een knecht van de laagste rang zal Farao zenden, maar zijn raadslieden van de kroon, zijn hoogste staatsdienaren zullen komen, om hem te smeken, uit te trekken. Hiermee voorspelt Mozes het einde van de strijd, dat zal zijn volkomen, al is het ook gedwongen onderwerping aan Israëls God..

2) In het Hebreeuws Beragleegaa. Letterlijk: in uw benen, in uw gevolg.

3) Hoeveel reden wij ook hebben, wanneer een heilige ijver ons beweegt, om te bidden, om de geest van zachtmoedigheid en eenvoudigheid die ons voor buitensporigheden bewaart, zo zien wij uit Mozes’ toorn: God wil niet, dat wij koud en onverschillig Zijn bevelen volbrengen..

III. Vs. 9 en 10. Nadat nu Farao aan zichzelf en aan zijn verder lot overgelaten is, wordt het gebeurde met hem in het kort samengevat, eer Mozes ons bericht, hoe God zich tot Zijn volk

wendt en het voor de nabijzijnde uittocht toerust. Het is een schijnbaar vruchteloos pogen met Farao geweest, maar toch zodanig een, als God het van het begin af aan Mozes en Aäron voorzegd heeft, een pogen dat de laatste beslissende slag des te roemrijker voor de Heere en des te zegenrijker voor Israël maakt.

9. De HEERE dan had tot Mozes gesproken, 1) van het begin af aan, dat Hij hem naar Farao had gezonden met de last, dat hij Zijn volk zou laten vertrekken (hoofdstuk 4:21), en dit woord daarna meer dan eenmaal herhaald (hoofdstuk 7:3 vv.; 10:1): Farao zal naar u niet luisteren, opdat 2) Mijn wonderen in Egypteland vermenigvuldigd worden, daarom was Mozes niet telkens opnieuw getroffen en neergeslagen, wanneer hij met zijn broeder zonder enig resultaat van Farao wegging (vs.8).

1) Hiermee wordt het bericht van de onderhandelingen tussen Mozes en Aäron afgesloten. Beter vertaling is: De Heere had gesproken..

2) God wijst de zonde en het ongeloof de plaats aan, die zij in de geschiedenis van de openbaring hebben in te nemen en maakt ze dienstbaar aan de ontwikkeling van zijn heilsplan, aan de vestiging van Zijn Naam..

10. En Mozes en Aäron hebben, hoewel zij van het begin af aan wisten, dat Farao geen toestemming zou geven, al deze wonderen 1) gedaan voor Farao's aangezicht, en wel met een ijver, alsof hun werk aan de koning hun eindelijk zou gelukken;a) doch de HEERE verhardde Farao's hart, dat hij de kinderen van Israël uit zijn land niet trekken liet; daarom hadden zij ook het vaste vertrouwen, dat deze raadsbesluiten desalniettemin de verlossing van Israël ten doel hadden en die zeker zouden uitwerken.

a) Exodus. 9:16 Rom.9:17

1) De wonderen, die Mozes en Aäron voor Farao gedaan hebben, zijn tien in getal (1 de verandering van de staf in een slang, 2 van het water in bloed, 3 de plaag van de kikvorsen, 4 van de luizen, 5 van het ongedierte, 6 van de pest, 7 van de zweren, 8 van de hagel, 9 van de sprinkhanen, 10 van de duisternis); daarmee is de volledigheid (zie Ge 31.7 en zie Ge 46.27) bereikt, en het ambt van Mozes en Aäron bij Farao voleindigd. Van deze wonderen is het eerste de bevestiging van hun goddelijke zending, en hierdoor is de vraag aan de koning gedaan, of hij Gods woord wil aannemen, of aan de zijde van zijn goden en tovenaars wil staan; als hij het tweede gekozen heeft, begint de rij van de plagen. Tot heden zijn er negen geschied, de eerste vier lastige, de volgende vier verderfelijke, de negende een zinnebeeldige; aan de volledigheid ontbreekt nog een, die echter Mozes en Aäron niet te volbrengen hebben, deze zal de Heere, zonder bemiddeling van Zijn dienaars, zelf ten uitvoer brengen..

Wat de aard en de natuur van deze tien wondertekenen betreft, zo zijn zij allen wezenlijke wonderen, in zo verre zij, of geheel buiten de orde van de natuur liggende (vs.1-7,10) of tenminste zulke werken van God bevatten, die hetgeen in de gewone loop van de dingen dikwijls genoeg voorkomt, op buitengewone tijd en in ongekende mate teweeg brengen en op het gebed van een mens weer ophouden (vs.8,9). Zij onderscheiden zich daardoor werkelijk

van de deels magische, deels diabolische (duivelse) werken van de tovenaars, die niet van wonderbare, maar van zonderlinge, niet van buiten- maar van bovennatuurlijke aard zijn (niet "miracula," maar "mirabilia). Gezamenlijk staan zij in betrekking tot zekere voorvallen in dat land, waarvoor zij bestemd zijn, en zijn geenszins een rij van vreemdsoortige en willekeurig bedachte verschrikkingen; door deze moet openbaar worden, dat Jehova de Heere is in het midden van het land, waarin zij geschieden; door deze wil de ware, de levende God de goden van Egypte het gebied ontnemen, dat zij deels werkelijk, deels alleen in de verbeelding van de afgodische bewoners bezitten. Men vraagt eindelijk, welk gevolg met de tien wondertekenen bedoeld is. Afgezien nog van Israëls vrijlating uit de dienstbaarheid van Egypte, moeten wij zeggen, dat het gevolg groot en van veel betekenis geweest is; niet alleen zijn, door hetgeen geschied is, de goden van de Egyptenaren met hun werktuigen, waarvan zij zich bedienden, ter zijde gedreven, en zijn deze, de tovenaars, met de hovelingen van Farao, tot erkenning van de ware God gedwongen, maar ook heeft Farao zelf moeten bekennen, dat hij een zondaar was, om de genade van de Heere laten bidden en de eis van de Heere meer dan eenmaal moeten bewilligen. Wanneer hij nu die toestemming telkens weer terugneemt, de verkregen genade misbruikt, in zijn vorige zonde terug vervalt en de erkende waarheid in ongerechtigheid ten onder houdt, zo bestaat juist daarin zijn verstokking, die de Heere vanaf het begin voorzien heeft en om welke nog een teken en wonder nodig is, waardoor het doel, de vrijlating van Israël, bereikt wordt. Deze verstokking heeft twee zijden; aan de ene zijde is zij Farao’s daad en zijn eigen schuld; aan de andere, Gods daad en Zijn rechtvaardig gericht; om deze schijnbare tegenstrijdigheid op te heffen, daartoe zal het menselijk verstand wel nooit volkomen geraken. "Hier is een diepte", zegt Luther, en hij waarschuwt voor ijdele nieuwsgierigheid. In al deze gevallen, waar wij met ons begrijpen van God en Zijn wegen aan het einde zijn, geldt het woord van een andere godgeleerde: "Wat wij in de Schrift kennen en verstaan, dat dient tot onze geestelijke blijdschap, waar wij daarentegen iets niet begrijpen, daar aanbidden wij en zijn zalig in het geloof, totdat dit geloof, aanschouwen wordt." Wel hebben wij in Farao een waarschuwend voorbeeld, hoe het van nature reeds harde hart van de mensen (hoofdstuk 7:14) des te harder wordt, wanneer het onder de tucht van Gods genade zich niet buigt (hoofdstuk 8:15,19) en hoe degene die zich tegen God verhardt (hoofdstuk 8:32; 9:14) tot straf van zijn zonden, door Hem verhard wordt (hoofdstuk 9:12; 16:27). "Wij worden gewaarschuwd voor moedwillige zonden en voor verachting van het predikambt, opdat ook wij niet met verstokking gestraft worden. Hebben wij echter gezondigd, en roept God ons door de prediking tot boete, zo moeten wij horen en boete doen, dan zullen wij niet gestraft, maar van de straf worden verlost, vergeving van zonden en eindelijk het eeuwige leven verkrijgen."

HOOFDSTUK 12.

INSTELLING VAN HET PASCHA. DOOD VAN DE EERSTGEBORENEN. BEGIN VAN DE UITTOCHT.

I. Vs.1-20. Na het weggaan uit Farao's paleis, ongeveer 5 of 6 dagen vóór de uittocht, ontvangen Mozes en Aäron bevel van God, om met die maand een nieuwe jaartelling onder het volk Israël te beginnen, en van dat tijdstip af de maanden van het jaar te berekenen; tevens worden hun de nauwkeurigste voorschriften gegeven omtrent het Paaslam, dat op de tiende dag van de maand moet uitgekozen en op de veertiende geslacht worden, alsook omtrent het daarmee verbonden feest van zeven dagen.

1. De HEERE nu had (heeft) tot Mozes en tot Aäron, toen zij nog in Egypte waren, gesproken (de andere wetten zou God eerst later bij de Sinaï en in de woestijn meedelen), zeggende:

2. Deze maand, de maand Abib of maand van de aren (hoofdstuk 13:4) zal u het hoofd van de maanden zijn; zij zal u, in plaats van de herfstdag- en nacht-evening (Genesis 7:11), de eerste van de maanden van het jaar zijn. 1)

1) De oorspronkelijke berekening van het jaar begon met het intreden van de zon in de balans, dus, volgens onze verbeterde kalender, met de 22 september, de dag van de Herfstdag- en nacht-evening. Deze telling heeft Mozes overal in het eerste boek gevolgd, en nog in het tweede boek (hoofdstuk 23:16; 34:22) komt zij voor; zij is ook, met betrekking tot het burgerlijk leven, de natuurlijkste, daar zij met de zaaitijd begint en met het slot van de oogst eindigt (Leviticus. 25:9). Als een soort van economisch jaar is die berekening dan ook voortaan in Israël voor vele landelijke zaken gebleven, bijv. voor verpachting, verkoop enz., totdat zij na de Babylonische ballingschap als een burgerlijk jaar nevens het kerkelijke in zwang kwam. Met de ballingschap kwamen ook namen voor de gezamenlijke 12 maanden in gebruik, terwijl ten tijde van Mozes alleen de eerste maand, ten tijde van de koningen, ook de tweede, zevende en achtste benoemd (Deuteronomium. 16:1; 1 Kon.6:37,38; 8:2), de overige eenvoudig geteld werden. Deze na-exilische (na de ballingschap) namen, zijn andere dan de voor-exilische (voor de ballingschap) en zijn duidelijk van Babylonische oorsprong, zij zijn (het eerste getal betekent de kerkelijke, de tweede de burgerlijke maand):

I. 7. Nisan, vroeger Abib. (Nehemiah. 2:1).
II. 8. Ijar, vroeger Zif d.i. bloeimaand.
III. 9. Sivan (Esther. 8:9).
IV. 10. Thammuz.
V. 11. Ab.
VI. 12. Elul (Nehemiah. 6:15).
VII. 1. Tischri, vroeger Etanim, d.i. stromende vloed.
VIII. 2. Marchesvan, vroeger Bul, d.i. regenmaand.
IX. 3. Chisleu (Nehemiah. 1:1).
X. 4. Thebet (Esther. 2:16).
XI. 5. Schebat (Zacheria 1:7).

XII. 6. Adar (Esther. 3:7).

De maand Nisan of Abib komt ongeveer overeen met onze april, Tischri met oktober; toch waren al deze maanden slechts zogenaamde Synodale maanden van 29 dagen, 12 uren, 44 minuten en 3 seconden, en begonnen met het eerste verschijnen van de nieuwe maan. Werd, wanneer de 29ste dag van een maand voorbij was, de avond of de nacht daarop de nieuwe maan gezien, zo begon met de volgende dag een nieuwe maand; vertoonde zich de nieuwe maan nog niet na het einde van de 29ste dag, maar eerst aan de avond van de 30ste dag, dan had die maand 30 dagen. Alzo waren de jaren van de Israëlieten, evenals nog die van de hedendaagse Joden, maanjaren van 354 dagen, 8 uren, 48 minuten en 38 seconden. Om nu een gelijkheid met het zonnejaar te verkrijgen werd van tijd tot tijd een schrikkelmaand ingeschoven, die als verdubbeling of herhaling van de maand Adar beschouwd en daarom Veadar genoemd werd; deze inlassing werd later door de Hoge Raad vastgesteld; vroeger geschiedde het bij de vaststelling van een schrikkelmaand, dat men eerst tegen het einde van de twaalfde maand de zaadvelden bezichtigde, om na te gaan, of de gerst tegen het midden van de volgende maand rijp kon worden. Kon men dit verwachten, zo werd met de nieuwe maand een nieuw jaar begonnen, zo niet, dan werd het oude jaar met een dertiende maand verlengd. Wat-om dit punt hier af te handelen-de berekening van de dagen betreft, zo werd de natuurlijke dag, die van de opgang van het morgenrood tot het verschijnen van de sterren duurde, in het begin slechts in morgen, middag en avond onderscheiden; uit de ballingschap brachten de Joden de verdeling in 12 uur (Johannes 11:9) mee, het waren echter, daar de lengte van de dagen in Palestina zich tussen 14 uur 12 minuten en 9 uur 48 minuten beweegt, zeer ongelijke uren, naar de verschillende jaargetijden, nu eens langer, dan eens korter, tot bepaling daarvan dienden de, reeds vóór de ballingschap, volgens het voorbeeld van de Babylonische uurwerken in Palestina gebruikelijk geworden, zonnewijzers Jesaja 38:8; 2Kon.20:9 vv.) De nacht verdeelde men in twee helften (Exodus. 12:29) of in drie nachtwaken (Klaagl.2:19 Richteren. 7:19 Exodus. 14:24); met de opperheerschappij van de Romeinen kwam de verdeling in vier nachtwaken (Matth.14:25 Mark.13:35). De burgerlijke dag, die uit één nacht en een dag bestond, werd van zonsondergang tot zonsondergang gerekend (Leviticus. 23:32 zie Ge 1.5); de verschillende dagen van een week voerden geen afzonderlijke namen, maar werden als de eerste, tweede, derde enz. dag onderscheiden, terwijl de Egyptenaren ze naar de planeten noemden, evenals op hun voorbeeld ook de Romeinen. Dat elke week met de zevende dag of Sabbat gesloten werd, is bekend; daarom werden de weken soms Sabbatten dat is, zeven met een rustdag eindigende dagen genoemd (Leviticus. 13:15 Deuteronomium. 16:9)

Met de uittocht, of liever, met de instelling van het Pascha begint de geschiedenis van Israël als volk. Het is daarom, dat het nu ook een nieuwe tijdrekening ontvangt. Begon het jaar vroeger met de aanvang van de Herfst, voortaan zal het beginnen met de Lente, omdat met de instelling van het Pascha en met de uittocht uit Egypte er voor Israël een nieuw leven als volk begon. De ellende van de verdrukking was voorbij, de lentezon van de vrijheid was opgegaan..

3. Spreekt, terwijl gij dit Mijn besluit bekend maakt, tot de gehele vergadering van Israël, zeggende: Op de tiende dag van deze maand 1) neemt een ieder een lam, naar de huizen van

de vaderen; 2) iedere vader zoekt voor zich en de leden van zijn gezin een lam van de kudde, gelijk Ik dit nader (vs.5) aanwijzen zal; een lam zal altijd voor een huis genomen worden, zodat niet een gezelschap naar welgevallen, maar alleen degenen, die totdat huis behoren (hoofdstuk 6:14) zich tot gemeenschappelijk genot daarvan verenigen.

1) Gewis is het, dat Israël een onderscheid moest leren kennen tussen de gewijde en natuurlijke tijdkring, die op een rijk van de natuur en van de genade moest wijzen. Maar dan moest daarbij wel bedacht worden, dat ook het natuurlijk of burgerlijk jaar geheiligd dient door de ordeningen van, en aldus mede gewijd aan de dienst van die God, en aldus mede heeft: "Weest heilig, want Ik ben heilig." O, mijn lieve! een stroom van het heilige leven van God moet ook door en over de stroming van ons tijdelijk leven heengaan: opdat dit voorbereiding kan zijn voor en een heenleiding tot het eeuwige. Valt daartoe wellicht de gang van het burgerlijk en kerkelijk jaar soms zo merkwaardig samen, om door die treffende overeenkomst onwillekeurig de aandacht te boeien?.

De tiende dag van de eerste maand van het Kerkelijk jaar, (de zevende van het burgerlijk) het Paaslam afgezonderd. De tiende dag van de zevende maand van het Kerkelijk jaar, (de eerste van het burgerlijk) de Grote Verzoendag met zijn zoen- of schuldoffer. Bij beiden dus de getallen zeven en tien. Zeven het getal van het Verbond. Tien het getal van de volkomenheid..

2) In het Hebreeuws Lebeeth aboth, naar de huizen van de vaderen, in de zin van, naar de natuurlijke afdelingen van het volk in families. Niet willekeurig gekozen mocht dus het gezelschap zijn, maar volgens de goddelijke ordening. De heiligheid van het gezin heeft de Heere hier voor aller ogen willen tekenen; het organisch verband tussen de leden van dezelfde familie..

4. Maar indien een huis te klein is voor een lam, om het geheel te kunnen verteren, zo neemt hij het en zijn buurman, de naaste aan zijn huis gezamenlijk, en, zo nodig, kunnen meerdere families worden samengevoegd, naar het getal van de zielen, een ieder zodat hij, ten gevolge van het getal van zijn huisgenoten met hen eten kan; gij zult rekening maken, hoeveel bij elkaar gevoegd kunnen worden, naar het lam. 1)

1) In latere tijden rekenden de Joden het getal van de deelnemers aan zulke gezelschappen op minstens tien en hoogstens twintig..

Ook dit is niet zonder hoge betekenis. Er mochten niet te weinig aan tafel zitten van hen, die de Paasmaaltijd zouden genieten, opdat alle gedachte van overdaad ver verwijderd zou zijn, en altijd de gedachte van een heilige, God gewijde, maaltijd allen zou beheersen. Daarom was het denkbeeld van meer dan twee gezinnen niet uitgesloten.

5. a) Gij zult een volkomen 1) lam hebben, een mannetje, omdat het in de plaats zal treden voor uw mannelijke eerstgeboren, een jaar oud, want eerst dan ishet in zijn volle, frisse levenskracht; van de schapen of, indien die lammeren niet toereikend zijn, van de geitenbokken zult gij het nemen. 2)

a) Leviticus. 1:3 Mal.1:8; 1 Petrus. 1:19.

1) Het lam moest volkomen zijn, d.i. zonder gebreken. In Leviticus. 22:22-24 worden de gebreken opgesomd, welke een offerlam niet mocht hebben. Verder moest het een mannetje zijn, omdat de man en niet de vrouw het hoofd is en de vertegenwoordiger van het geslacht; de man is het verbondshoofd. Vervolgens éénjarig, d.i. volwassen. Christus Jezus is opgetreden, terwijl Hij, voor zoveel het vlees aangaat, was in de volle kracht van zijn leeftijd. Bovendien moest het uit de kudde genomen. Wel afgezonderd van de kudde moest het worden, maar overigens niets van de anderen verschillende, omdat Christus, het waarachtig Pascha, wel afgescheiden van de zondaren is geweest, maar toch in alles de broeders gelijk is geworden, uitgenomen de zonde..

2) Van die vergunning werd later geen gebruik gemaakt, maar altijd een lam genomen. Het lam moest reeds vier dagen vóór het feest afgezonderd worden, opdat men er zich aan gewennen zou, het als iets heiligs te beschouwen, opdat men met het oog op de goddelijke inzetting de gewone natuur gemakkelijker zou vergeten, maar nog meer, opdat reeds enige tijd vóór het feest de gemoederen aanleiding zouden hebben, om zich voor het feest voor te bereiden, de hun te geven, grote weldaad recht te bedenken en zich voor het ontvangen waardig voor te bereiden..

Dat juist vier dagen bepaald werden, heeft wellicht zijn grond in de vier geslachten, waarvan de Heere (Genesis 15:16) tot Mozes gesproken had; de kinderen van Israël moesten dus tevens bedenken, dat de verlossing juist in die tijd kwam, die voorzegd was geworden. Zo is ook Christus het ware offerlam, vier dagen vóór Zijn opoffering Israël voor ogen gesteld, daar Hij op Palmzondag (10 Abib of Nisan) feestelijk Jeruzalem binnentrok, en van toen af dagelijks in de tempel verscheen tot de avond van de Dinsdag. (Matth.21:1-24).

6. En gij zult het in bewaring hebben, het afgezonderd van de kudde houden tot de veertiende dag van deze maand; met welke dag de maand, wegens de aan de avond invallende nieuwe maan, haar hoogste punt bereikt heeft; en de gehelegemeente van de vergadering van Israël, 1) ieder gezin, zonder uitzondering, hetzij afzonderlijk, hetzij met een ander verenigd, zal het slachten, allen op dezelfde tijd, tussen de twee avonden, 2) in de tussentijd van de dubbele avond, tegen het ondergaan van de zon.

1) ieder gezin moest dus op hetzelfde ogenblik het lam slachten. Dit diende, om het organisch verband tussen de families van hetzelfde volk te kennen te geven. Wel bestond het volk uit gezinnen, gelijk het gezin uit leden, maar deze stonden niet los naast elkaar, maar werden door dezelfde banden van het bloed en van de geest verbonden. Bovendien was dit gezamenlijk slachten een gezamenlijk getuigen van gehoorzaamheid aan het Woord des Heeren, een zich gezamenlijk voorbereiden voor de te houden samenkomst. Iedere samenkomst vormde een gemeente..

2) Deze tijdsbepaling werd reeds door de Joden verschillend opgevat. Enige (de Karaïten en Samaritanen) verklaarden de eerste avond voor de tijd, dat de zon onder de horizon verschijnt, de tweede voor het komen van de gehele duisternis; zij rekenden dus van 6 tot 7« uur ‘s

avonds; anderen (de Farizeeërs en Rabbaniten) daarentegen verstonden onder de eerste avond de namiddag van de tijd af, dat de zon zich ten ondergang begon te neigen; onder de tweede de werkelijke ondergang, en rekenden alzo van 3 tot 6 uur. (Op deze tijd is Jezus Christus, het echte Paaslam gestorven. De eerste opvatting is zonder twijfel de juiste; toch werd de andere later aan de tempeldienst ten grondslag gelegd, omdat ook het dagelijks avondoffer benevens het reukoffer "tussen de beide avonden" moest gebracht worden (hoofdstuk 29:39,41; 30:8), en beide handelingen niet tegelijk konden geschieden. Dit is met de wet in geen bepaalde tegenspraak, daar het uitgebreide gebruik van het woord avond in het Hebreeuws ruimte genoeg voor deze vroegere termijn van het slachten overlaat..

Wij veronderstellen dan, dat men het Paaslam uitkoos op de tiende dag van de maand; dat men de volgende tijd tot op de 14de dag besteedde tot onderzoek, of er niet enig gebrek aan was, dat het onbekwaam of onwettig maakte, dat men het slachtte de 14de, in de tussentijd van drie tot zes uur..

7. En zij zullen van het bloed nemen, door er een bundeltje hysop in te dopen (vs.22), en het strijken aan de beide zijposten, en aan de bovendorpel, aan de huizen, in welke zij het lam eten zullen. 1)

1) Later, toen Israël een heiligdom met een altaar, en een bijzondere priesterschap had, werd veel in deze voorschriften veranderd (Deuteronomium. 16:2,5,6). In hun strijd tegen de Roomse kerk, welke de viering van het Heilig Avondmaal voor een onbloedige herhaling van het offer van Christus uitgeeft, hebben de oudere protestantse theologen ontkend, dat het Joodse Paasfeest de betekenis van een werkelijk offer had; zij deden dit om aan die opvatting van het Heilig Avondmaal de schijnbaar bijbelse grond te ontnemen. Intussen wordt het Pascha (vs.27) hoofdstuk 34:25) niet alleen uitdrukkelijk een offer genoemd, maar het draagt ook in de slachting en bloedsprenging twee hoofdkentekenen van een bloedig offer; door de slachting leed het lam, plaatsbekledend voor de vader en de zijnen, de dood als bezoldiging van de zonde; in de bloedsprenging werd het verdiende door de geleden dood, de vergeving van de zonden en de verlossing van de toorn van God, de in het huis wonende toegeëigend. Wanneer nu het Pascha volgens zijn eerste deel een zoenoffer is, zo wordt het in zijn tweede deel, in de daaraan verbonden Paasmaaltijd (vs.4,8) tot een dankoffer. Ten opzichte van het eerste, kan het Heilig Avondmaal slechts in zo verre daarmee in vergelijking gebracht worden, als ook hier de verdiensten van de geleden dood van Christus ons ten eigendom gegeven worden; van een herhaling van de offerdood zelf kan echter geen sprake zijn, omdat deze éénmaal voor altijd geleden is en eeuwig geldt (Rom.6:10 Hebr.7:27; 9:28); met het Pascha was het ten opzichte van de slachting geheel anders; wegens de ontoereikendheid van de oudtestamentische offers, die ook slechts voorafschaduwingen waren, moest dat natuurlijk altijd weer opnieuw geschieden, gelijk er dan ook altijd nieuwe offerlammeren waren, die de plaats bekleedden en de offerdood leden. Ten opzichte van het tweede deel daarentegen, de offermaaltijd, komen Avondmaal en Pascha geheel overeen; bij beide wordt de communie gevierd, de gemeenschap met de Heere en de gemeenschap van de disgenoten onder elkaar. (zie Le 3.1e.v.).

De gehele ingang dus van het huis was als met bloed geverfd en wees aldus aan, dat daar als een ingang van de doemschuld en van de dood was. Want dit is de betekenis van het bloed. Met rode letteren was dan als het ware voor het huis geschreven: hier is de poort van de dood; wie hier binnentreden zijn kinderen van de dood, kinderen van de bloedschuld, wier eigen bloed verdiende vergoten te worden..

Wie door het bloed wordt verschoond, moest door het vlees worden gevoed. De beide handelingen vulden elkaar slechts aan en behoorden onafscheidelijk samen. Het lam werd niet alleen vóór hen geslacht, maar ook met hen verenigd en in hen opgenomen. 1 Cor.5:7, Joh.6:53-57.

Opmerkelijk, dat het bloed niet op de benedendorpel mocht uitgestort worden. Het mocht niet vertreden of onrein worden geacht. (Hebr.10:29).

8. a) En zij zullen het vlees eten in dezelfde nacht (van 14-15 Abib), aan het vuur, met behulp van een braadspit, gebraden, met ongezuurde broden1) daarbij; zij zullen het vlees met bittere saus, 2) uit kruiden, als wilde latuw, andijvie, radijs enz., eten. 3)

1) Wel was het ongezuurde brood spoediger gereed dan het gezuurde, maar daarom alleen gaf de Heere dit bevel niet. Het zuurdeeg is zinnebeeld van het zedelijk bederf. Met de uittocht moest al wat onzuiver was uit Egypte, uitgezuiverd worden. Het moest een heilig en gereinigd volk zijn en worden. (Galaten. 5:9).

2) De bittere saus herinnerde aan de verdrukking en het lijden in Egypte. Dat lijden mocht niet vergeten worden. Het zoete Paaslam van de verlossing deed echter de bittere saus van de verdrukking als niets achten. Zoals altijd: de hoop op de hemelse zaligheid doet de tijdelijke ellende en smarten als gering achten..

3) De spijs, die de kinderen van Israël in die nacht eten moesten, bestond dus uit vlees en brood, de gewone voedingsmiddelen van de mensen: het vlees is heilig, de Heere gewijd offervlees, het brood is ongezuurd, dat is eveneens heilig brood, en alzo zijn beide geschikt tot een heilig voedsel voor het natuurlijke en geestelijke leven, tot een spijs, die niet alleen de lichamelijke, maar tevens de geestelijke mens verzadigt, en krachten van het hogere leven werkt..

De bittere kruiden staan ongetwijfeld in betrekking tot de bitterheid van de verdrukking in Egypte, van welke in hoofdstuk 1:14, gezegd is: "Zij maakten hun het leven bitter." Overigens komt het genot van bittere spijzen en dranken ook voor als een beeld van het lijden, van smart en gevaren (Psalm. 69:22, Jer.8:14). Als bijgerecht bij het zoete lamsvlees krijgen zij tevens de betekenis van kruiding; het zoete vlees moet door het bittere bijgerecht smakelijker worden, want de bitterheid wordt weggenomen door de zoetheid van het vlees, en dit krijgt daardoor eerst zijn ware kruiding. Wat voor de zoete spijs het bittere kruid is, dat is voor de verlossing uit Egypte de herinnering aan het lijden in Egypte. Hier is echter nog meer bedoeld dan alleen de herinnering aan dit lijden. Gelijk bij het maal bitterheid en zoetheid aanvullen, zo staat ook het lijden in Egypte tot de redding in Egypte in een nauw en redelijk verband;

zonder het eerste zou het tweede niet geweest zijn, en door het verlevendigd bewustzijn van het eerste, krijgt de herinnering aan het tweede eerst haar ware wijding. Vergelijk Hebr.12:11: "Alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid aan hen, die daarin geoefend zijn..

9. Gij zult daarvan niet rauw, niets in de haast half gebraden, eten, ook geenszins in water gekookt, maar aan het vuur gebraden; 1) niet in stukken gesneden, maar geheel en al, met zijn hoofd, met zijn schenkels en ingewanden, dat tevoren gereinigd eveneens in de buik mee gebraden moet worden.

1) Hier valt ons het uitdrukkelijk bevel in het oog, het dier niet in stukken te verdelen, het niet eens een been te breken. In zoverre bij het lichaam van mensen en dieren de beenderen de eigenlijke bouw, de vaste grond vormen, waarop al het overige rust, is de Schrift gewoon, door het lijden aan de beenderen, of nog meer door het breken daarvan het innigste, diepste lijden en een verwoesting tot de grond toe aan te duiden (Job 30:17; 33:21, Psalm. 102:4; 38:4 Klaagl.3:4 Jesaja. 38:13 Micha 3:3). Omgekeerd is het bewaren voor verbreking van de beenderen een bewaren als geheel (Psalm. 34:21). Dat gebod wil dus dat het te eten paaslam geheel en volkomen zal zijn, zodat het bij het eten als één geheel zal verschijnen; want niet het verdeelde, het in stukken gesnedene, maar alleen het geheel is één. Dit had geen ander doel dan om aan te duiden, dat al degene, die van het geheel en het één, een deel verkregen en daarvan aten, zich als een geheel, als een gemeenschap zouden beschouwen, evenals het nieuwtestamentische Pascha het eten van het lichaam van Christus 1 Corinthiers. 5:7) beschouwt, waarvan de Apostel in 1 Kor.10:17 zegt: "Eén brood is het, zo zijn wij velen één lichaam, omdat wij allen één brood deelachtig zijn." Daarin heeft dan ook de bepaling van het volgende vers zijn grond.

Ook hierin ligt niet het begrip van, haast, opgesloten. Want toch evengoed kon het dan gekookt worden. Het gebod van niet rauw te mogen eten, sloot alle denkbeeld van overhaasting uit. Maar het lam moest in zijn geheel, zodat geen been gebroken werd, aan het braadspit worden gestoken en alzo met het vuur in aanraking gebracht. Waarom? Om daarmee af te beelden het waarachtige Paaslam Christus, hetwelk ook met het vuur van Gods strafeisende gerechtigheid in aanraking kwam en wel dientengevolge de dood inging, maar niet werd vernietigd. Vuur is altijd, tenminste zeer dikwijls, beeld van Gods toorn, van Zijn strafeisende gerechtigheid..

10. Gij zult daarvan ook niets uit uw huis dragen (vs.46), ook niet laten overblijven tot de morgen, om het dan nog te genieten; maar hetgeen daarvan overblijft tot de morgen, omdat gij het in de Paasnacht niet kon verteren, zult gij de volgende morgen met vuur verbranden.
1)

1) Ditzelfde voorschrift wordt later (Leviticus. 7:15; 22:30) met betrekking tot het overblijvende van de dankoffers gegeven. Het diende om de heiligheid van het Paaslam hoog te houden. Geen onreine en onheilige Egyptenaar mocht van hetgeen voor het heilig Verbondsvolk bestemd was iets genieten..

11. Aldus, op de volgende wijze, nu zult gij het eten: uw lenden zullen opgeschort zijn, evenals bij degenen, die willen uitgaan, en door het ongegord, lang, afhangend kleed in het gaan zouden gehinderd worden (1 Kon.18:46; 2 Koningen. 4:29); uw schoenen, sandalen, aan uw voeten, terwijl gij thuis barrevoets gaat (Hand.12:8), en uw staf in uw hand (Genesis 32:10), en gij zult het vervolgens, in zulk een reisvaardige toestand, met haast eten, alsdegenen, die in een spanning ieder ogenblik het teken verwachten, dat zij moeten wegtrekken en een lange reis aanvaarden; alzo zult gij het eten; want het is het Pascha van de HEERE, 1) een door hem ingesteld maal, dat tot Zijn eer moet gehouden worden, en waardoor Hij geestelijk en lichamelijk sterkt tot de aanstonds aan te vangen reis.

1) De bepaling ten opzichte van de reisvaardige toestand bij het eten van het Pascha, geldt slechts voor deze eerste viering; zij is echter daarom van eeuwig gedenkwaardige betekenis, omdat met de verschoning en de uitvoering van Israël, het nu tot een eigen, zelfstandig volk en wel tot een eigen volk des Heeren en tot Zijn priesterlijk koninkrijk werd. In het Pascha viert alzo Israël zijn geboorte of schepping Jesaja 43:1,15); het is het feest van zijn geestelijke geboorte en de grondlegging van alle overige feesten. Het werkwoord, waarvan de naam Passah (eigenlijk Pesach, in het Aramees Pascha) afgeleid is, betekent vooreerst springen, huppelen, over iets heenstappen, om het niet te vertreden, daarom ook verschonen. De uitdrukking wordt dus hier gebruikt 1. van het voorbijgaan van de slaande engel voorbij de met bloed bestreken deuren van de kinderen van Israël, en het verschonen van hun eerstgeborenen (vs.27); 2. van het lam, waarvan het bloed aan de deuren moest gestreken worden, opdat de Heere, terwijl Hij het ziet, verschonen en voorbij gaan kon (vs.21); 3. van de bereiding van het lam, tot het door de Heere bevolen maal en de viering van dit maal (vs.11); 4.van de gehele feestviering, die met de maaltijd begon en zeven dagen duurde, en van de overige offers, die op het feest moesten gebracht worden (Deuteronomium. 16:1,2). Het laatste, het feest van de zeven dagen, heet gewoonlijk het feest van de ongezuurde broden (hoofdstuk 23:15; 34:18 Leviticus. 23:6 Deuteronomium. 16:16), omdat gedurende de viering daarvan slechts ongezuurd brood genoten werd (vs.15)

Wij zouden deze laatste woorden bijna als de instellingswoorden van het sacrament van het Paaslam willen beschouwen, die er het gehele karakter van moesten aangeven, en die, straks verklaard, ook de diepere betekenis, die erin lag, in het licht moesten stellen. Eigenlijk staat er in het oorspronkelijke, en dit, door de tegenstelling met al het voorgaande, des te krachtiger uitgedrukt, "het is het pascha, de Heere gewijd"; dat wil zeggen, dat het Jehova en niet het volk Israël toebehoort; dat het er is, om op Jehova te wijzen, Zijn tegenwoordigheid aan te duiden en Zijn gewisse hulp te verkondigen. Evenals het elders heet: "dat is mijn lichaam", "het brood dat we breken is de gemeenschap van het lichaam van de Heere," zo klinkt het hier plechtig en statig: "het is het pascha van de Heere," of liever nog "het pascha voor de Heere.".

Van zeven merkwaardige Paasfeesten wordt in de Heilige Schrift melding gemaakt. De eerste bij de uittocht uit Egypte; de tweede in de woestijn (Numeri. 9); de derde door Jozua en de Israëlieten bij de intocht in Kanaän Jozua 5); de vierde bij de hervorming door Hiskia (2 Kron.30); de vijfde onder koning Josia (2 Kron.35); de zesde door Israël, na de terugkomst uit Babel (Ezra.6); de zevende door de Heere Jezus Christus in de nacht, in welke Hij verraden

werd (Luk.22). Bij het zevende stelde de Heere het Avondmaal in, waarmee het Sacrament van het Oude Verbond door dat van het Nieuwe vervangen werd..

12. Want 1) een bijzondere bewaring zal werkelijk plaats hebben ten tijde, dat gij de maaltijd houden zult. Ik zal in deze nacht door Egypte gaan, en alleeerstgeborenen 2) in Egypte slaan, van de mensen af tot de beesten toe; en Ik zal, door zulk een verslaan van de eerstgeborenen, gerichten oefenen aan al de goden van de Egyptenaren, die Mij zolang tegengestreefd hebben; Ik, de HEERE, zal het doen, die Mij wel als de enige, waarachtige God tegenover hen door teken en wonderen genoegzaam bewezen heb, maar nu ook nog Mijn gericht over hen volbrengen moet, opdat de wereld erkent, dat Ik Mijn eer aan geen andere geven wil (Jeremia. 42:8).

1) Door vs.12 en 13 wordt nader verklaard: "Het is het Pascha van de Heere". Jehova zal Zijn gerichten oefenen aan Egypte, maar zal Israël, als het Zijn bevel gehoorzaamt, voorbijgaan..

2) De eerstgeborene, als de eerste macht van de vader (Genesis 49:3) en de eerste vrucht van de moeder (Ex.13:2) staat tot het geheel in een bijzonder nauwe betrekking; als de eerste geboorte is zij de bloesem van alle volgende geboorten, zij representeert dus een geheel volk of de gehele soort, zowel naar boven als naar beneden, zowel in de vóór- als in nageslachten; zij neemt, om zo te zeggen, een universele, een op het geheel en al zijn delen betrekking hebbende plaats in. Terwijl dan de Heer hen slaat, beide onder mensen en vee, slaat Hij eigenlijk alles in Egypte, wat een levensadem heeft; slechts Zijn lankmoedigheid en barmhartigheid is het, dat Hij niet werkelijk allen doodt, evenals eens bij de zondvloed, maar alleen de plaatsbekleders van het geheel. Nu is de vraag, in hoeverre dit gericht, dat aan mensen en vee moet volbracht worden, tevens voor een vernietigingswerk aan alle goden van de Egyptenaren moet aangezien worden, en niet alleen voor een strafgerecht aan mensen en vee (Numeri. 33:4). Ter beantwoording van deze vraag moeten wij ons voorstellen, deels hoe Egyptische koningen op de geschriften van hun gedenktekens zich als zonen of zelfs als Incarnaties (vlees- of menswording) van de goden lieten prijzen, deels hoe ontelbare dieren door de Egyptenaren als heilig vereerd en voor verschijningen van een Godheid aangezien werden. Nadat de Heere Zijn gericht reeds aan de werkelijke goden van de Egyptenaren, de demonen en boze geesten onder de hemel (zie Ex 7.20) uitgeoefend, en al hun macht te schande gemaakt heeft (hoofdstuk 8:18,19), houdt Hij nu ook gericht over alle hun ingebeelde goden, over de als god aanbeden koning, daar Hij zijn eerstgeboren zoon geheel gelijk stelt met de eerste zoon van de gevangene in de gevangenis, en de eerste zoon van de maagd, die achter de molen is, en over de voor heilig gehouden, en tegen alle aanranding door de wetten in bescherming genomen dieren, daar Hij deze eveneens behandelt als de onreinste van hun soort, bijvoorbeeld: als de zwijnen, aan wier herders het niet eens geoorloofd was, een tempel te betreden (zie Ge 41.46). Waarlijk, wanneer de zonde en de dwaasheid van de mensen ooit toelieten, dat de gerichten van God datgene werkelijk op hen konden vermogen, wat zij moesten vermogen, zo hadden de Egyptenaars, na de dood van hun eerstgeborenen, zich voor een brandhout, dat uit het vuur gerukt is, moeten aanzien, en na de slachting van de eerstgeborene van hun koning en van alle heilige dieren het voor altijd moeten afleren, om valse en nietige goden te dienen! Doch gelijk overal, zo is het ook hier: "Gij hebt ze geslagen, maar zij hebben geen pijn gehad; gij hebt ze verteerd, maar zij hebben geweigerd de tucht aan

te nemen; zij hebben hun aangezichten harder gemaakt dan een steenrots; zij hebben geweigerd zich te bekeren". (Jeremia. 5:3).

13. En dat aan de deurposten en de bovendorpel gestreken bloed 1) (vs.7) zal u, die daardoor van de Egyptenaren afgescheiden zijt (hoofdstuk 11:7) tot een onderscheidend teken zijn aan de huizen, waarin gij zijt; wanneer Ik het bloed zie, zal Ik u voorbijgaan, en er zal geen plaag onder u ten verderve zijn, die u eveneens zou verderven als degenen, die in het land zijn, in wiens midden gij woont, wanneer Ik Egypte slaan zal.

1) Op zichzelf beschouwd, had ook Israël de dood verdiend. Alleen dan, wanneer het werkelijk geloofde in de kracht van het bloed van de bevrijding en daarmee Gods woord door het geloof aanvaardde, zou het verschoond blijven. In zichzelf had Israël geen grond, om te hopen van het verderf verschoond te blijven. Het teken van het bloed, als door God ingesteld en aangegeven, werd het teken van de verschoning. Hier wordt duidelijk geleerd, dat zonder bloedstorting geen vergeving is, en wederom: In Christus hebben wij de verlossing door Zijn bloed (Efez.1:7). Gelijk het bloed van het Paaslam het teken was voor Israël ter verlossing, zo is het bloed van Christus het teken van de verlossing voor alle gelovigen. Daarom luidt het ook (Hebr.11:28): "Daartoe heeft Hij het Pascha uitgericht en de besprenging vna het bloed..

14. a) En deze dag, waarop het geschieden zal dat gij verschoond wordt van het algemeen verderf, zal u wezen ter gedachtenis van de ondervonden genade, en gij zult hem jaarlijks de HEERE tot een feest vieren; gij zult hemvieren onder uw geslachten 1) tot een eeuwige inzetting, evenals uw bewaring zelf van een eeuwige betekenis is.

a) Exodus. 5:1

1) Deze dag mocht nimmer vergeten worden. Daarom zegt de Heere, onder of in uw geslachten, d.w.z. in de opvolgende geslachten, van geslacht tot geslacht..

15. Zeven dagen achter elkaar zult gij ongezuurde broden eten; maar 1) op de eerste dag, de 15de van Abib, zult gij het zuurdeeg wegdoen uit uw huizen, nadat gij reeds bij het aan die dag onmiddellijk voorafgegaan Paasmaal ongezuurd brood gegeten hebt (vs.8); want wie het gedesemde eet, van de eerste dag af tot op de zevende dag, die ziel zal, omdat zij een misdaad begaan en Mijn verbond nagelaten heeft, (Genesis 17:14 Numeri. 15:30), uitgeroeid worden 2) uit Israël.

1) In het Hebreeuws eigenlijk slecht tot. De betekenis is, dat niet later dan de eerste dag het zuurdeeg moest weggedaan worden..

2) De hoge betekenis ligt in het eten van de ongezuurde broden. Waarmee aangeduid wordt, de aflegging, het uitzuiveren van de oude mens van de zonde en het aandoen van de nieuwe mens. Duidelijk straalt dan hier het veband door tussen rechtvaardigmaking en heiligmaking. Wie dus wel het Paaslam wilde eten, maar niet de ongezuurde broden, toonde daarmee, dat hij wel wilde de vergeving, maar niet de verlossing van de zonde. Israël eenmaal verlost uit de banden van de slavernij, moest een heilig en geheiligd volk zijn en worden. Ook hier is Israël

beeld van de Kerk van Christus. Wie de heiligmaking niet wilde, zou uitgeroeid worden. Hij vertrad daarmee het bloed van de verzoening..

16. En op de eerste dag (15 Abib) zal er, wanneer gij een heiligdom (hoofdstuk 25-31) zult bezitten, een heilige verzameling 1) zijn, er zal een algemene samenkomst tot verheerlijking van Mij plaats hebben; ook zult gij eenheilige verzameling hebben op de zevende dag (21 Abib); er zal geen werk, dat tot de dagelijkse bemoeiingen behoort (Leviticus. 23:7 vv.), op dezelfde dag gedaan worden; maar wat van iedere ziel gegeten zal worden; zoveel als tot spijziging nodig is, dat alleen mag van u toebereid, gereed gemaakt worden, hetgeen op de Sabbat en de Grote Verzoendag ook niet geoorloofd zal zijn (hoofdstuk 35:2 vv. Leviticus. 16:29-31).

1) In het Hebreeuws Mikra Kodesch, een gebeurtenis tot een heilig doel, nl. om de Heere te aanbidden. Men had burgerlijke en heilige verzamelingen van het volk. Op de laatste mocht niets gedaan worden, dan de dienst van de Heere waarnemen. Geen zaken mochten worden behandeld, geen strafgerichten gehouden..

17. Zo onderhoudt dan de ongezuurde broden, ook gedurende de dagen tussen 15 en 21 Abib, hoewel gij dan niet samenkomt, maar uw gewone bezigheden verricht, omdat Ikeven aan dezelfde dag, waarop het feest begint, uw legers rond middernacht uit Egypte geleid zal hebben; 1) daarom zult gij, op de zo-even beschreven wijze, deze dag houden; en niet alleen onder u, maar ook onder uw geslachten 2) zal die dag gevierd worden; tot eeneeuwige inzetting heb Ik u dit gebod gegeven.

1) Nu wordt nog in het kort het geschiedkundig feit herinnerd, dat aan de feestviering en aan het sacrament zelf ten grondslag ligt en waaraan beide steeds moesten vastgeknoopt blijven. Want weet dit wel, als men het sacrament van zijn eigenlijke geschiedkundige oorsprong losmaakt, dan heft men het ware wezen van het sacrament, evenals dat van de heilige feestdagen op. Daardoor zullen zij al het heiligende en waarlijk opbouwende verliezen, en geheel ophouden dit te zijn, wat zij eigenlijk willen en moeten zijn, waartoe zij ook ingesteld zijn en gevierd worden. Zo doen immers de ongelovigen van onze dagen, in onze kerk, onder onze ogen, met de Christelijke feestdagen en de sacramenten van doop en avondmaal. Men kan zich aan het sacrament vergrijpen; òf door het feit te loochenen, waaraan het zijn goddelijke oorsprong dankt, òf door de heilige betekenis te ontkennen, die God zelf erin gelegd en waartoe hij het ingesteld heeft..

2) De uitleiding van Israël, waarvan de Heere hier spreekt, was nog niet geschied, maar zou eerst na enige dagen plaats hebben; toch geeft de Heere reeds voorschriften voor het feest "ter gedachtenis" (vs.14). Zo wordt de weldaad, waaraan Israël in volgende jaren gedenken zal, beschouwd, alsof zij reeds ervaren ware; voor de Heere toch is alles, wat Hij zich voorgenomen heeft, zo goed alsof het reeds geschied was. Dat hier en vervolgens zo sterk wordt aangedrongen, dat Israël op het feest van zijn uitleiding uit Egypte gedurende al de zeven dagen alleen ongezuurd brood eet, heeft zijn grond in de zinnebeeldige betekenis van het zuurdeeg. Het is, als door de gisting bedorven, in de Heilige Schrift meestal een beeld van het oude en ontaaarde wezen van de mens (Matth.16:16), van boosheid en listigheid 1

Corinthiers. 5:6-8), en stelt alzo in zijn ook het overige deeg aanstekend zuur de verderfelijke en verzurende invloed voor, die al het zondige en ongoddelijke overal, waar het geduld wordt, uitoefent (Galaten. 5:9); daarom wordt later streng verboden, het te vermengen onder de koeken, die voor een spijsoffer bestemd waren (Leviticus. 2:4-12). Door de uitleiding uit Egypte nu wil de Heere niet alleen Israël uitwendig verlossen van de ellende, die het tot hiertoe ondervonden heeft, maar het tevens tot Zijn volk, tot een heilig volk (Exodus. 19:6) maken, dat van de zuurdeeg van het oude Egypte gereinigd is, en na zijn redding krachtens het verzoeningsbloed van het lam in een nieuw leven wandelt. Dit nieuwe leven, waarin het geplaatst is, moet door het eten van ongezuurd brood afgeschaduwd worden; de straf van de uitroeiing, welke op het eten van ongezuurd brood gesteld is, wijst op de waarheid van het Nieuwe Testament, dat zonder heiligmaking niemand de Heere zien zal. (Hebr.12:14 1 Thess.4:1 vv.).

18. a) In de eerste maand, aan de veertiende dag van de maand, in de avond, wanneer gij Pascha houdt, en de 15de dag is ingegaan, zult gij ongezuurde broden eten, tot de eenentwintigste dag van de maand, in de avond, wanneer het einde van het feest is.

a) Leviticus. 23:5 Numeri. 28:16

Niet alleen op de eerste dag, maar zeven dagen lang moest Israël zich onthouden van het eten van gedesemd brood. Het getal zeven is ook hier weer opzettelijk gekozen. Dit bevel strekt, om aan het volk te leren, dat het niet genoeg was de oude zuurdesem aanvankelijk uit te zuiveren, maar dat dit een voortdurend werk moest zijn. Niet alleen de rechtvaardiging, maar ook de heiligmaking is doel van Gods uitredding..

19. Dat er zeven dagen lang geen zuurdesem in uw huizen gevonden worde! Want al wie het gedesemde eten zal, die ziel zal uit de vergadering van Israël uitgeroeid worden,
1) hij zij een vreemdeling,2) of een ingeborene 3) van het land, een nakomeling van Abraham, een geborene in het land, dat God, de Heere, u geven zal.

1) Door de straf van de "uitroeiing uit het volk", welke dikwijls in de wet voorkomt (Exodus. 31:14 Leviticus. 17:4; 20:17) dreigt God de overtreder, dat hem alles treffen zal, waartegen hij door het verbond met God beschermd was; hij werd daardoor te midden van het volk in zekere zin vogelvrij; iedereen kon hem aan de eerste de beste overheidspersoon aangeven, en hem laten vonnissen; zo dit niet geschiedde, moest de schuldige in aanhoudende bezorgdheid verkeren, dat God zelf op een meer onmiddellijke wijze de straf aan hem zou ten uitvoer leggen. (Exodus. 4:24). Daarom zien wij, dat aan sommigen de bedreiging van de uitroeiing uit het volk werd vervuld door hen ter dood te brengen (Numeri. 15:30,31), terwijl b.v. het nalaten van de besnijdenis in de woestijn door het algemeen Godsgericht, dat in Numeri. 14:22-24, wordt aangekondigd, werd gestraft (Genesis 17:14)

2) Onder "vreemdeling" is te verstaan, elke niet-Israëliet, die voor kortere of langere tijd onder Israël verkeerde, maar Israël niet was ingelijfd..

3) In het Hebreeuws Ezrach haárets, ingeborene van het land. Het eerste woord betekent eigenlijk een inlandse boom, en van daar de betekenis van, ingeboren, van iemand, die in het land zelf geboren, met het land onafscheidelijk één is. Deze zijn de Israëlieten, die in Kanaän geboren zijn. De laatste staat dus tegenover de eerste. Al wie niet ingeboren is, d.i. uit Abraham voortgekomen, is vreemdeling, hij moge al of niet tot Israëls godsdienst zijn overgegaan en proseliet van de gerechtigheid zijn geworden..

20. Gij zult, om zulk een straf van uitroeiing te ontgaan, niets eten, dat gedesemd is; a) in al uw woningen zult gij ongezuurde broden eten, 1) gedurende de in vs.18 genoemde zeven dagen.

a) Deuteronomium. 16:3

1)Overeenkomstig dit bevel werd naderhand, op de dag vóór het feest, al het zuurdeeg met grote angstvalligheid en zorg uit de huizen verwijderd; iedere vader stelde een formele huiszoeking in, zag alle vertrekken, kisten, kasten en hoeken zorgvuldig na, of ergens een stukje of kruimeltje gezuurd brood gevonden werd, en sprak, na dit onderzoek, een gebed uit, dat alles, wat hij soms niet gezien of gevonden had, door God zelf tot stof en as mocht gemaakt worden..

II. Vs.21-28. Mozes verzamelt vervolgens alle oudsten in Israël en openbaart hun Gods bevel ten opzichte van het Pascha. Deze gaan heen en zorgen voor de volbrenging op de bepaalde dagen.

21. Mozes dan riep al de oudsten 1) van Israël, die hoofden van stammen, geslachten en families waren (hoofdstuk 3:16; 4:29), en zei tot hen: Leest uit, zoekt naar het beste, en neemt u, op de tiende dag van deze maand, lammeren van schapen of geiten, die éénjarig zijn, en waaraan geen gebrek is, voor uw gezinnen (vs.3,4) a) en slacht, nadat gij het tot de veertiende afzonderlijk gehouden hebt, het Pascha, 2) tussen de twee avonden (vs.6).

a)Hebr.11:28

1) Het gesprek wordt in het bijzonder met de oudsten gevoerd, welke het vervolgens aan het volk moesten overbrengen. Want het kon niet tegelijk door zulk een grote menigte aangehoord worden. Doch ofschoon de verdeling van dat volk onder die wrede tyrannie veel te wensen overliet, toch wilde God, dat er toch enig bewijs van orde zou blijven, en heeft Hij niet geduld, dat zij, die Hij zich aangenomen had, van alle bestuur zouden verstoken zijn. Ook deze reden was er voor, om de eenheid te bevorderen, opdat het uitverkoren zaad van Abraham niet tot niets zou worden..

2) Mozes spreekt hier bevelend. Hij is de overbrenger van de last van God. En nu heeft Israël alleen te gehoorzamen, zonder enig beding..

22. Neemt dan een bundeltje hysop, 1) en doopt het in het bloed, dat in het bekken zal wezen, dat gij in het bekken bij het slachten zult opvangen; en strijkt aan de bovendorpel en aan de

beide zijposten van dat bloed, dat in het bekken zijn zal; doch u aangaande, niemand zal, gedurende de volgende nacht, uitgaan uit de deur van zijn huis, tot aan de, na middernacht beginnende morgen. 2)

1) Onder hysop verstaan de uitleggers hier en in Leviticus. 14:4,51 Numeri. 19:6,18 Psalm. 51:9, waar het als besprengings- en reinigingsmiddel voorkomt, óf de Hijssopus officinalus, een ook in ons vaderland op muren groeiende plant met smalle, stijve lancetvormige bladeren, die ongeveer een duim lang zijn, een stengel van 1 tot anderhalve voet hebben, en blauwe of zeer witte bloemen dragen, die van juni tot augustus verschijnen en de bijen veel honing aanbieden; óf een met de hysop zeer overeenkomstige soort van Origanum (agrimonie, orego of kattestaart). Dit is een aromatische plant met een sterke, een voet hoge stengel, veel wolachtige bladeren en witte bloesems; hij groeit veel op steenachtige grond. Het is niet te beslissen, welke van beide meningen de ware is, daar over datgene, wat de ouden onder hysop verstonden, nog veel onzekerheid heerst; in ieder geval komt het niet alleen als werktuig van bestrijken voor, waartoe het wegens zijn tedere harige bladeren, die een vocht, waarin zij gedoopt zijn, licht opzuigen en even zo gemakkelijk bij drukking weer van zich geven, zeer geschikt is; maar, meer nog, wegens zijn medicinale kracht, daar men het oudtijds zowel onder spijzen en andere dingen vermengde, om deze van onreine bestanddelen te zuiveren, als ook in het bijzonder gebruikte tot reiniging van het lichaam van verkeerde vochten enz. Op onze plaats dient het "zeker" tot het eerste, "Symbolisch" tot het tweede doel; het is dus deels werktuig, deels symbool..

Mozes spreekt alleen van de besprenging van het bloed, omdat hij over het eten van het lam zich reeds had verklaard. Hij beveelt hysopstengels in het bloed, dat in het bekken was opgevangen, te dopen en aan ieder alzo de bovendorpel van zijn eigen huis en de beide zijposten te besprenkelen. Door welk teken God getuigd heeft, dat Hij het volk aan het algemeen verderf ontrukte, omdat het door het teken van het bloed van de goddeloze werd afgezonderd. Want het moest de Israëlieten met nadruk vemaand worden, vooreerst, dat zij door de verzoening door het offer van de plaag werden bevrijd, en hun gezinnen ongedeerd bewaard bleven; vervolgens, dat alzo het offer hun alleen voordelig was, indien het teken ervan duidelijk bij hen naar buiten trad. Elders zien wij, dat het Paaslam type is geweest van Christus, die door Zijn dood ons de vrede heeft verzekerd, opdat wij niet met de overige wereld zouden omkomen. Maar reeds van vroege tijden af heeft Hij gewild, dat onder de wet aan de ouden zou betuigd worden, dat Hij hen niet anders genadig kon zijn. En nu is het volstrekt niet twijfelachtig, of door een zichtbaar teken heeft Hij hun zinnen willen vestigen op het ware en hemelse voorbeeld, dat van de ceremonieën van de wet af te scheiden, ongerijmd en onwettig zou zijn. Want wat is kinderachtiger, dan het bloed van vee te stellen tegen de macht van God, of om daarin oorzaak van redding te zoeken? Doch God toont, dat Hij niet anders dan uit kracht van het offer Israël spaart. Waaruit blijkt, dat Hij door deze heilige handeling hun de dood van Christus heeft voorgesteld, welke alleen het onderscheid daarstelde tussen hen en de Egyptenaren. Maar tegelijk leert Hij, dat geen vrucht van het vergoten bloed is te hopen zonder besprenging. Niet, omdat de werkelijke en zichtbare besprenging iets nut aanbrengt, maar omdat door deze ceremonie, welke door het gezin gepleegd werd, het nuttig was, dat de onervarene als het ware op de zaak zelf werd gewezen,, opdat zij wisten, dat geestelijk verstaan moest worden, wat zij voor hun ogen zagen gebeuren.

"Dat door het bloed van Christus onze zielen door de Geest besprengd worden", is uit de brief van Petrus wel bekend. Van deze zaak is nu het beeld in de hysopstengel voorgesteld, welk kruid een uitnemende kracht bezit, om te zuiveren, en daarom ook bij andere offeranden wordt gebruikt..

Besprengd worden met de hysopstengel was tot reiniging, tot ontzondiging. David bidt in Psalm. 51, om daarmee ontzondigd te worden, waardoor hij inroept de reinigmakende kracht van het bloed van de verzoening..

2) Alleen de huizen, getekend door het bloed van het Paaslam, waren schuilplaatsen tegen de slaande hand van de engel van het verderf. Waarschijnlijk zinspeelt de Heere hierop in Jesaja. 26:20

23. Want 1) de HEERE zal door Egypte gaan om middernacht om de Egyptenaren voor de tiende maal te slaan, door het doden van alle eerstgeborenen onder mensen en vee; doch wanneer Hij bij het omgaan het bloed zien zal aan de bovendorpel, en aan de twee zijposten van uw deur, zo zal de HEERE de deur voorbijgaan, en de verderver 2) van de eerstgeborenen (Hebr.11:28), die Hem ter zijde staat en het gericht in zijn naam volbrengt, niet toelaten in uw huizen te komen, om u, gelijk de Egyptenaren, te slaan. 3)

1) Hij verbiedt hun ‘s nachts uit te trekken, opdat zij zich niet vermengden met de Egyptenaars, maar zich rustig onder de bescherming van het bloed verborgen hielden. Waardoor zij herinnerd werden, dat ook zij aan het verderf waren blootgesteld, tenzij zij door het bloed van de ongelovige werden gescheiden. Daarna voegt Hij de belofte erbij dat, indien zij zich slechts hielden onder de bescherming van het bloed, de engel zou voorbijgaan, om hen geen schade toe te brengen. Waarom Hij dit wederom herhaalt, dat zij eerst door middel van het bloed behouden waren, die niet verzuimden zich ermee te besprenkelen, omdat alleen het geloof ons het heil, door het brengen van het offer verkregen, deelachtig maakt. Als verderver wordt hier zonder twijfel de Engel genoemd, welke God had verordend, om Egypte te slaan. Doch ofschoon Hij dikwijls door kwade engelen Zijn oordelen laat uitoefenen, is toch uit andere plaatsen op te maken, dat hier één bedoeld wordt uit de uitgekozenen; dezelfde, die onder het Hoofd Christus, diens aanvoerder van de bevrijding van het volk is geweest..

2) Onder de verderver is zonder twijfel een werkelijke Engel te verstaan, niet gelijk sommigen willen, die Engel van God, van wie in hoofdstuk 3:2 vv. gesproken is; toch was de Heere in en door deze Engel werkzaam, zodat, wat Hij deed, aan God zelf toegeschreven wordt (2 Samuel 24:16; 2 Koningen. 19:35). Omgekeerd eigenen (Genesis 19:13) de beide Engelen, die tot Lot kwamen, zich het werk toe, dat in vs.24 vv. de Heere onmiddellijk volvoert, omdat zij het voorbereid en tot het punt gebracht hebben, waarop de Heere weer persoonlijk bij hen aanwezig kon zijn. (vs.17).

In het Hebreeuws Hamaschchee, verderver. Sommigen vertalen verderf. In Hebr.11:28 lezen we: de verderver. Wie het Hebreeuwse woord door "verderf" vertalen, zijn van oordeel, dat onder het Griekse woord, de dood, wordt verstaan. Echter is het beter hier verderver en niet

verderf te behouden. Wat God in het begin van dit vers aan Zichzelf toeschrijft als aan de eerste oorzaak van alles, dat, zegt Hij aan het einde, te zullen doen door Zijn Engel, als midden oorzaak. Het is daarom dan ook, dat sommigen van mening zijn, dat hier de Engel van God bedoeld wordt, die aan de aartsvaderen verscheen..

3) De Heere eist dus volstrekte gehoorzaamheid. Daarin ligt bevrijding van de dood. En onvoorwaardelijk geloof, daarin ligt het behoud en het leven..

24. Onderhoudt1) dan deze zaak 2), dit slachten van het paaslam op de avond van de 14 Abib, tot een inzetting voor u en uw kinderen, tot in eeuwigheid, daar de Heere u, dat is iedere vader in het bijzonder, in die verschrikkelijke nacht om het bloed van het Pascha bewaard heeft.

1) Altijd, ook later moest Israël zich dat herinneren, om zich in gehoorzaamheid te oefenen. "Onderhoudt dan deze zaak, tot een inzetting voor u en uw kinderen tot in eeuwigheid". Het is de heilige roeping van de getuigen van Gods grote daden, de herinnering daaraan ongerept en ongeschonden te bewaren. En niet slechts omwille van hen zelf, maar ook en bovenal omwille van de geslachten, die na hen komen zouden en misschien dergelijke tekenen en blijken van Gods macht en grootheid niet zo van nabij zouden aanschouwen. Immers de heilige instellingen en gewijde feesten reiken van eeuw tot eeuw de heugenis van de grote daden van God aan de opvolgende geslachten over. Daarom is de plechtige viering en waarderende wijding van de gedenkdagen en overgeleverde instellingen een plicht van het volk. Zo getuigt het ook in Psalm. 78, die als een herinnering aan de paasnacht, als een Paaspsalm kan beschouwd worden..

2)"Deze zaak", eigenlijk dit woord, dit voorschrift, maar hier terecht door "zaak" vertaald, omdat het niet alleen zag op het bestrijken van het bloed, maar op het gehele voorschrift van de Paasviering..

25. En het zal geschieden; als gij in dat land komt, dat u de HEERE geven zal, gelijk Hij in vroegere tijden tot de vaderen en nu weer tot u gesproken 1) heeft, zo zult gij jaarlijks deze door de Heere u voorgeschreven dienst
2) onderhouden.

1) Naast het middel tot bevrijding van de plaag, geeft de Heere hier hen uitzicht op algehele verlossing, en verzekert hun, dat zij eenmaal zeker in Kanaän zullen komen. Zonder twijfel, om het geloof te versterken. Gelijk bij het Avondmaal de Gemeente van Christus niet alleen gedachtenis moet vieren, van het lijden en sterven van het volmaakte Paaslam, maar ook daarbij gewezen wordt op de komst van Christus, als wanneer al hetgeen ten dele was, zal teniet gedaan zijn en de eeuwige verlossing een aanvang neemt, zo ook wordt hier Israël bij de instelling van het tweede Sacrament van het Oude Verbond niet alleen op ogenblikkelijke bevrijding en verlossing gewezen, maar het ook een uitzicht geschonken op volkomen bevrijding, als het in Kanaän op eigen erfgoed zou gesteld zijn..

2) In het Hebreeuws Avoodah, dienst. Met opzet wordt het onderhouden van het paasfeest hier een dienst genoemd, omdat het niet aan Israëls willekeur werd overgelaten om het te vieren, maar omdat het tot zijn dure verplichtingen behoorde. Met de plechtige viering van het Paasfeest zou Israël zijn geloof en geloofsgehoorzaamheid aan de Heere God tonen..

26. a) En het zal geschieden, wanneer uw kinderen, als zij tot de ouderdom van opmerken en vragen gekomen zijn, tot u zullen zeggen, terwijl zij de verschillende gebruiken van de feestviering zien: Wat hebt gij daar voor een dienst; wat betekenen deze plechtigheden?

a) Jozua. 4:6

27. Zo zult gij zeggen; Dit geslachte lam, dat wij eten, is de HEERE een Paasoffer, 1) waardoor wij Hem prijzen voor Zijn bewaring in Egypte; het is een offer voor Hem,die voor de huizen van de kinderen van Israël voorbijging in Egypte, toen Hij de Egyptenaars sloeg, en door dit voorbijgaan, onze huizen bevrijdde. 2) Toen Mozes dit aan de oudsten geopenbaard had, boog zich in hen, het door hen vertegenwoordigde volk, en neigde zich, 3) om zijn geloof aan het Woord des Heeren en zijn bereidwilligheid tot nauwkeurige gehoorzaamheid te betuigen (hoofdstuk 4:31).

1) In het Hebreeuws Zvach pésach. Paasoffer, of het offer van de voorbijgang. Het woord komt van een werkwoord, dat eigenlijk springen betekent. Vandaar de betekenis van hinken en van overgaan, voorbijgaan. Het woord betekent eigenlijk slachtoffer. Het Pascha was daarom een offerande. Het bloed was zonder twijfel strekkende tot een voorbeeldige verzoening. Het bloed van het Paaslam was als het ware het rantsoen voor de eerstgeborenen van Isaëls volk om deze te bevrijden van het verderf..

2) Met dit bevel heeft God ten doel. Zijn grote daden door mondelinge overlevering onder het volk in levendige herinnering te houden. (Johannes 4:16); daartoe bestond in latere dagen een feestorde, de Haggada of de verkondiging. Deze hield in, dat vóór de eigenlijke maaltijd, als het bepaalde gedeelte uit de wet was voorgedragen en de tweede beker wijn ingeschonken was, de oudste zoon des huizes tot de vader de vraag richtte (Deuteronomium. 32:7), wat dit alles betekende; deze antwoordde daarop (Exodus. 13:8): "Dit Pascha eten wij daarom, omdat de Heere voor de huizen van onze vaderen in Egypte is voorbijgegaan." Terwijl hij hierop de bittere kruiden met de hand ophief, ging hij voort: "Deze bittere kruiden eten wij, omdat de Egyptenaren het leven van onze vaderen in Egypte bitter gemaakt hebben." Vervolgens nam hij ook een ongezuurd brood in zijn hand en zei: "Deze ongezuurde koeken eten wij, omdat onze vaderen geen tijd hadden om het deeg te verzuren, eer God hun verscheen en hen verloste. Daarom moeten wij Die, die onze vaderen en ons deze wonderen bewezen heeft, en ons uit de dienstbaarheid in de vrijheid, uit het leed in de vreugde, uit de duisternis tot groot licht gebracht heeft, belijden, loven, prijzen en verhogen. Zo laat ons dan spreken: "Halleluja! Looft de Heere, gij zijn knechten!" Hiermee was de volgende plechtigheid, het Hallel, of het lofgezang ingeleid; eerst werden psalm 113 en 114 uitgesproken, waarop de vader de reeds ingeschonken tweede beker zegende en rondreikte; het tweede deel van het lofgezang, Psalm 115-118 werd eerst, nadat de maaltijd geheel geëindigd was, bij het genot van de vierde beker, voorgedragen. (Matt.26:30).

De herhaling van deze plechtigheid bij de vernieuwing van elk jaar geschiedde 1e om terug te zien als een gedenkboek, opdat daarin verse heugenis zou blijven van de grote zaken, die God voor hen en hun vaders verricht had. 2e om vooruit te zien, als een onderpand van de grote offerande van het Lam Gods in de volheid van de tijd, in de plaats van ons en onze eerstgeborenen; wij waren aan het zwaard van de slaande engel onderworpen, maar Christus, ons Paaslam is voor ons geslacht en zijn dood verstrekt ons ten leven, en dus is hij het Lam, geslacht voor de grondlegging van de wereld. Mozes heeft door het geloof het Pascha uitgericht, want het einde van de wet is Christus..

3) Het buigen van het lichaam is tot de knieën toe; het buigen van het hoofd, is met het aangezicht nederwaarts; het buigen van zichzelf, is het uitbreiden van handen en voeten, totdat men met zijn aangezicht neer ligt op de aarde.

28. En de kinderen van Israël, van wie de oudsten, na het weggaan van Mozes, de ontvangen mededelingen van huis tot huis bekend maakten, gingen en deden het: zoals als de HEERE Mozes en Aäron geboden had, alzo deden zij. 1)

1) Zij verdeelden zich naar de grootte van hun families in gezelschappen, kozen de 10 Abib een lam, slachtten het op de avond tussen de 14de en 15de dag van de maand, bestreken met het bloed de bovendorpel en de beide deurposten van hun huizen, en genoten hierop, geheel reisvaardig, het in zijn geheel aan het vuur gebraden paaslam, met de bittere kruiden en de ongezuurde broden; het overige gedeelte van de nacht bleven zij in de huizen tezamen die met bloed getekend waren, totdat geschied zou zijn, wat de Heere zich voorgenomen had. De Egyptenaren zullen zich verwonderd hebben, toen zij zagen, dat op dezelfde dag in alle Israëlitische families een lam ter maaltijd werd gereed gemaakt, en iedere huisdeur met bloed werd getekend; menigeen, die onder de vorige elkaar opvolgende plagen de God van Israël had leren vrezen, zal bij zulk een aanblik een bang voorgevoel gehad hebben. Toch legden zich allen, als de nacht inviel, ter ruste neer..

De dag neigde, de schaduwen van de nacht legerden zich over Egypte; Farao en zijn volk legden zich tot slapen neer. Ach, gij ongelukkige zielen! gij had het zo nodig gehad u de Heere aan te bevelen, wiens zware gerichten gij reeds door de vreselijke slagen kende. Maar er kwam geen avondzegen over deze lippen, er steeg geen smeken om genade en barmhartigheid uit deze harten op, die zich tegen de Heere verzetten; onder gedachten van tegenstand, onder beelden van wellust, onder dromen van zonde, in trotse zekerheid, sliepen deze ellendige mensen in. Ach, ook wij zijn wel reeds dikwijls genoeg ingeslapen met zondige gedachten, in plaats van met gebeden; met het hart vol onreine en boze lusten, in plaats van het zoeken van de genade; in trotse zekerheid, in plaats van in oprechte boete en ware verootmoediging voor Hem. God helpe ons, dat voor ons nooit weer een nacht aanbreke, dan in verbond met onze Heiland! Ons ontwaken kon anders wel eens vreselijk en ontzettend zijn!

Hiermee erkenden zij hun doemwaardigheid, toonden hun gehoorzaamheid, deden belijdenis van hun geloof, en brachten het offer van dankbaarheid..

III. Vs. 29-42. Te middernacht, terwijl de kinderen van Israël na het genot van het Pascha reisvaardig achter hun deuren wachten, en lofgezangen en feestliederen van hun lippen klinken, volgt de laatste beslissende slag, de tiende plaag. De engel van het verderf gaat door geheel Egypte, en slaat alle eerstgeborenen van de Egyptenaren onder mensen en vee; Farao staat op in de algemene schrik van de nacht, en zendt een boodschap aan Mozes en Aäron, dat hij het volk nu laat vertrekken; de Egyptenaren dringen en drijven de kinderen van Israël, om ten spoedigste van hen bevrijd te zijn.

29. a) En het geschiedde te middernacht, 1) toen alles stil was en rustte (1 Thess.5:3), dat de HEERE, door de uitgezonden verderver (vs.23) al de eerstgeborenen in Egypte sloeg, 2) van de eerstgeborene van Farao af, die op zijn troon zitten zou, de erfgenaam van de troon, tot op de eerstgeborene van de gevangene, die in het gevangenhuis was, de tot de geringste slavenarbeid veroordeelde misdadiger, en alle eerstgeborenen van de beesten, 3) gelijk Hij ongeveer 5 of 6 dagen geleden Farao door Mozes bedreigd had, maarwaarnaar deze in verharding niet had geluisterd (hoofdstuk 10:28-11:8).

a) Psalm. 78:51; 105:36; 135:8; 136:10.

1) Opdat de hand van God in dit wonder niet bedekt zou zijn, noch in het bewaren van zijn volk, noch in het oefenen van zijn strafgerichten over de Egyptenaren, verheerlijkt Mozes Zijn macht in vele bijzonderheden. Want eerst verhaalt hij, dat midden in de nacht, het vernielen is begonnen, welke tijd door God vantevoren was vastgesteld. Vervolgens voegt hij eraan toe, dat alle eerstgeborenen zijn geslagen, van de zoon van de koning af tot de zoon van de slaaf toe, die in het gevangenhuis was. Want hij noemt alzo de geringste bij wijze van spreken, daar hij vroeger gezegd heeft, tot aan de zoon de van de dienstmaagd, welke de molensteen draait in de molen. Wat niet anders dan door een bijzonder wonderteken had kunnen geschieden, dat op hetzelfde uur, huis voor huis hetzelfde verlies, zonder uitzondering trof, voornamelijk, omdat het zelfs tot het vee werd uitgestrekt. Ten derde vermeldt hij, dat in één ogenblik alle Egyptenaren opstonden en openlijk getuigenis gaven, dat zij wisten, dat de God van Israël hun tegenstander was. Ten vierde, dat Farao als smekeling gevraagd heeft, dat Mozes haastig het volk uitvoerde, ja zelfs hem op ongelegen tijd daartoe heeft gedwongen. En toch is door zo duidelijke en krachtige bewijzen, de goddeloosheid en lichtvaardigheid van sommigen niet weerhouden, om te beproeven, dit merkwaardige werk van God, door hun leugens te verduisteren..

2) Vele uitleggers denken hier, wijzende op 2 Samuel. 24:15 vv., dat een pest het middel geweest zal zijn, waardoor de verderver de dood van de eerstgeborenen volbracht. Intussen is van een plotselinge invallende ziekte, die zich door aansteking over geheel Egypte verspreidde, hier geen sprake. Geen aansteking die als de elektrische vonk op onbegrijpelijke wijze nu hier dan daar invalt, is de oorzaak dat een zo groot getal als offers van deze plaag vallen; niet door lichamelijke geschiktheid voor een raadselachtige ziekte stof zijn de offers die hier vallen gepredestineerd (vooraf bepaald); maar de hand van Jehova, of van de verderver, die Hij zendt, grijpt onmiddellijk in. Vantevoren is nauwkeurig bepaald, hoeveel en wie er vallen zullen, en wel volgens een regel, die niet het minst met de wetten van aansteking te doen heeft..

Alles pleit ervoor, dat het niet de gewone pest is geweest, die wel meer in Egypte, vooral in het voorjaar, voorkwam. Vooreerst, reeds vroeger had de Heere een pest onder het vee gezonden, en dit met name aangeduid. In de tweede plaats wordt duidelijk deze ziekte gewoonlijk bij name genoemd, en eindelijk, al werkt de pest snel en spoedig, toch niet zo spoedig in de regel, dat in een enkel uur alles afgelopen is. Het was een plotseling invallende dood, waardoor alle eerstgeborenen getroffen werden, voorafgegaan door verschijnselen, die de ziekte aankondigden, en waardoor de huisgenoten uit de slaap werden opgewekt. Onverwacht komt de Heere, gelijk een dief in de nacht..

3) De eerstgeboren zoon van farao heette wellicht Osiris; tenminste bestond in Egypte later de gewoonte, om in een bepaalde nacht, wanneer het volle maan was, een algemene weeklacht in het land om de verloren Osiris aan te heffen, en dat men daarna onder luid geween en geschreeuw uitging, om hem te zoeken..

30. a) En Farao, aangegrepen door de verschrikking van God, stond op bij nacht, hij en al zijn knechten, en al de Egyptenaars; en er was een groot gehuil in Egypte; 1) want er was geen huis, waarin niet een dode was.2)

a) Psalm. 105:38

1)Verschrikkelijk was die nacht de toestand in Egypte, een toestand des te verschrikkelijker, omdat de een de ander niet kon bijstaan, omdat ieder in zijn eigen huis een zieke had te verzorgen, of een dode had te betreuren..

2) Er kan gevraagd worden, of er dan in ieder huis een eerstgeborene was, in de zin van eerstgeboren zoon of dochter. Men vergete echter niet, dat hier niet van eerstgeboren kinderen sprake is, maar van eerstgeborenen. Ook de vader of de moeder, ook de man of de vrouw, ook de dienstbare kon een eerstgeborene zijn. En dan werden deze getroffen..

31. Toen riep1) hij Mozes en Aäron in de nacht, en zei, hun de toestemming tot een onvoorwaardelijke aftocht gevende: Maakt u op, trekt uit het midden van mijn volk weg, zo gij als de kinderen van Israël; en gaat heen, dientde HEERE, gelijk gij gesproken hebt 2) (hoofdstuk 10:8-11:24).

1) Vroeger had Farao Mozes met de dood gedreigd, indien hij weer voor zijn aangezicht verscheen, nu laat hij, in de ontzaglijke angst van zijn hart, hem weer ontbieden, of laat hem door zijn knechten aanzeggen, om heen te gaan. Alle wensen willigt hij in. Hij bedingt geen enkele voorwaarde meer. Hoe eerder zij vertrekken, hoe liever hij het heeft..

2) Dat zal steeds voor het geloof het einde van de volhardende kamp zijn, dat de vijandige wereld ten laatste het recht van Gods uitverkoren volk moet erkennen en de dienst van de Heere vrijlaten. Daartoe dwong de Heere in de dagen van onze moedige vaderen de wrede koning van Spanje; daartoe dwong Hij in Egypte de trotse en wrede Farao: om het recht van het geweten op de vrije uitoefening van de godsdienst te erkennen. En zo zal het, o mannen of vrouwen! ook onder u worden, indien een van beiden ongelovig de rechten van het geloof

beperkt en betwist. Indien de gelovige volhardt, zal God het ongeloof tenslotte tot erkenning van het recht brengen. Indien gij slechts bidt en wacht, gelooft en vertrouwt..

Hiermee verklaart Farao, dat hij op dit ogenblik geheel en al aan de eisen van God zal gehoorzamen, niet gewillig, maar door de plagen gedwongen, en hierdoor wordt vervuld wat de Heere vroeger over hem gesproken heeft. In het Hebreeuws Berachtem, zegent (imperativus pluralis). Farao vraagt hier van Mozes, dat als zij de Heere zullen dienen, hun feest zullen vieren en tot de Heere zullen bidden, zij ook hem dan zullen gedenken, opdat hij van verdere plagen bevrijd moge blijven. Duidelijk straalt hierin door, dat hij op dit ogenblik een onvoorwaardelijke uittocht aanbiedt, zonder enige reserve..

32. Neemt ook met u uw schapen en uw runderen, zoals gij gesproken hebt (hoofdstuk 10:25-27), en gaat heen, en zegent mij ook. 1)

1) Wanneer de gerichten van de Heere, het ene na het andere, wanneer de middernachten van het leven op ontzettende wijze over de zondaar aanbreken, dan erkent hij wel de lang bespotte en verachte God; dan voelt hij zich als een sidderende worm in de hand van de Almachtige: dan komt hij in een toestand, zeer gelijk aan die van de boete, hoewel hij van de ware boete verder verwijderd is, dan de hemel van de aarde. Zulk een boete heeft reeds menig hardnekkig zondaar gedaan, wanneer de Heere in onweer daar heen trok; wanneer zijn eerstgeborene koud en bleek voor hem lag; wanneer verschrikkelijke gevaren zijn leven bedreigden; of wanneer hij aan de poort van de dood stond en de verschrikkingen van het gericht in het laatste duistere uur indrongen en zijn hart bestormden; zulk een boete zullen zelfs de verdoemden doen, wanneer de laatste middernacht van de weeklacht van hun eeuwige kwellingen weerklinkt.

33. En de Egyptenaars, terwijl hun koning zelf of door zijn afgezanten, zo nederig, als om een gunst, Mozes tot vertrekken bidden moest, hielden sterk aan, drongen evenzo met gebeden en bezweringen, er hard op aan bij het volk van Israël, zich haastende om die uit het land te drijven, alle moeite aanwendende, om de aftocht zo spoedig mogelijk tot stand te brengen; want zij zeiden bij zichzelf: Wij zijn allen dood, 1) wanneer dit slaan en doden van de verderver nog langer aanhoudt.

1) Waar hij dus haastig alle uitzonderingen afsnijdt, daaruit treedt wel de verandering van de mens tevoorschijn, omdat God dit stalen gemoed, dat Hij vroeger verhard had, nu verbreekt. Vandaar die wanhoopskreet: Wij zijn allen dood. Vandaar de bereidwilligheid om hun uit eigen beweging een uitrusting te geven, zodat zij hen, welke zij vroeger hadden uitgeschud, nu met buit belaadden..

34. En het volk, terwijl het aan het dringen en drijven van de Egyptenaars toegaf en haastig opbrak, nam zijn deeg op, eer het gedesemd was, hun deegklompen, 1)die voor spijs op de reis in de baktrog reeds gekneed, maar nog nietmet zuurdeeg vermengd waren, gebonden in hun kleren, 2) op hun schouders.

1) In het Hebreeuws Mischarotham, hier vertaald door deegklompen. Beter is de vertaling van baktroggen, de bakken, waarin het deeg bereid werd (Deuteronomium. 28:5). Zij konden het niet laten doorzuren en waren daarom genoodzaakt ongezuurd brood te eten. Zo zorgde God op bijzondere wijze voor de nakoming van zijn gebod..

2) De gewone kleding van de Israëlieten bestond uit een lijfrok of een onderkleed, en een mantel of opperkleed. De lijfrok (Matth.5:40) was een kledingstuk van wol of boomwol, dat in de regel op het blote lichaam als hemd gedragen werd, nauw toesloot, tot aan de knieën reikte, en mouwen had; met een gordel werd het om de lendenen vastgebonden; de mantel daarentegen was een groot vierkant stuk doek, dat men om de schouders wierp. Wie alleen het onderkleed droeg, heette naar het gewone spraakgebruik "naakt" (1 Samuel 19:24 Job 24:10 Jesaja. 20:2); het opperkleed, gelijk aan de Haik of Burnus van de tegenwoordige Arabieren, werd door armeren of reizigers als deken gedurende de nacht (Exodus. 22:26 vv.), en in het gewone leven dikwijls voor een zak of voor een draagdoek gebruikt, daar men, hetgeen men verdragen wilde, daarin bond en de bundel op de schouder nam; zo hier en in Richteren. 3:15, Spreuken. 30:4.

35. a) De kinderen van Israël nu hadden gedaan naar het woord van Mozes, en dien ten gevolge naar het goddlijk bevel (hoofdstuk 3:21 vv.; 11:2 vv.), dat door hun oudsten tot hen gebracht was (hoofdstuk 12:21 vv.), en hadden van de Egyptenaren geëist, 1)zilveren vaten, en gouden vaten, (kleinoden) en feestkleren.

a) Psalm. 105:37

1) Het bevel, dat God aan de kinderen van Israël gaf, toen zij uit Egypte zouden geleid worden is zeer opmerkens- en nadenkenswaardig. Zoiets is geen diefstal geweest, omdat zij die vaten niet namen tegen het weten en willen van de Egyptenaren, maar zij vonden genade bij de Egyptenaren, zodat zij hun hetzelfde en het goed gaven. De Israëlieten hadden die mening niet, om daarmee weg te trekken, maar deden het alleen om Gods bevel in acht te nemen, wiens oogmerk zij niet wisten. De Egyptenaren eisten de vaten niet weer, maar drongen daarop aan, dat zij haastig het land moesten verlaten. God was de rechte Leenheer van de goederen, die een vrije macht heeft, deze de Egyptenaren te ontnemen en aan de Israëlieten te geven. Zij kwamen de Israëlieten toe, omdat zij de aangeven tijd van hun dienstbaarheid, om niet moesten arbeiden en geen loon hadden ontvangen; dus wilde God hebben, dat zij zich daarmee zouden betaald achten.

36. Daartoe had de HEERE, gelijk Hij beloofd had, het volk genade gegeven in de ogen van de Egyptenaren, dat zij hun begeerte 1) deden, het geëiste werkelijk brachten, daar de Egyptenaren, in dit uur van algemene schrik en angstvoor meerdere strafgerichten (vs.33), tot alles bereid waren, wat slechts enigszins kon bijdragen, om de aftocht van de kinderen van Israël te bespoedigen en de toorn van hun God te verzoenen; en zij, de kinderen van Israël, beroofden de Egyptenaren.

1) Een verkeerde vertaling: "dat zij hun leenden" (in de Lutherse vertaling) heeft veel aanstoot in oudere en nieuwere tijd tegen deze handelwijze opgewekt. Volgens die vertaling

zouden de Israëlieten bedrieglijk hebben gehandeld, daar zij wel wisten, dat zij niet terug zouden komen, en hen voorgeven van lenen dus werkelijk ontvreemden, stelen was. En wat het ergste daarbij was, God zelf had dit geboden. De beste verklaring die bij behoud van dit woord gegeven is, is deze: Van het begin af tot het einde toe is voor Farao en de Egyptenaren van niets anders sprake geweest, dan van een reis van drie dagen in de woestijn tot viering van een feest. Daartoe hebben de Egyptenaren hun vaten en klederen de arme Israëlieten te leen gegeven, om ze waardig toe te rusten. Zij verwachtten niets anders, dan het terugkeren van de laatsten na afloop van de feesttijd, en hoopten dan weer in het bezit van het hunne te komen; en deze hadden inderdaad ook de bedoeling om weer te komen en alles weer mede te brengen. Maar Farao gaf door zijn achtervolging (hoofdstk 14) aan de zaak een geheel andere wending; Hij stelde zich daarmee op voet van oorlog tegen Israël, het leger van de Heere, en de Heere moest voor Zijn volk strijden. Deze nu gaf toen Farao in de Rode Zee was aangekomen, Egypte's goed aan de kinderen van Israël, als een weggedragen krijgsbuit, volgens krijgsrecht hun eigendom. Intussen heeft Farao de oorspronkelijke eis van Mozes reeds bij zijn laatste gesprek (hoofdstuk 10:24-11:8) daardoor teniet gedaan, dat hij met Mozes niet meer onderhandelen wilde; als hij vervolgens (hoofdstuk 12:31 vv.) tot deze zendt, staat hij volledige en onvoorwaardelijke aftocht, om nooit weer te keren, toe, wel in de angst van het ogenblik, maar toch zó dat hij werkelijk alle verdere aanspraak op Israël opgeeft. Met hem denken duidelijk ook de Egyptenaren er niet aan, dat de Israëlieten ooit zouden terugkeren. Er is dus hier in het geheel geen sprake van lenen van de vaten en van de kleren, maar van de zijde van de Israëlieten van een eisen, van de zijde van de Egyptenaren, van een toestaan van zulk een eis. Daartoe leidt dan ook de betekenis van het woord in de grondtekst; het ontvreemden is een beroven (spoliare), een als krijgsbuit wegnemen. Israël trekt, met de buit van zijn machtige vijanden beladen, weg, ten teken van de overwinning, die Gods almacht aan zijn machteloosheid verleend heeft..

Het Hebreeuwse woord door beroven vertaald, wordt niet altijd in een ongunstige zin gebezigd. Het betekent "wegnemen". Dit wegnemen kan, maar behoeft niet gelijk te staan met "ontvreemden"

37. Alzo reisden de kinderen van Israël uit van Raméses,
1) Heröonpolis (hoofdstuk 1:11), de hoofdstad van het land Gosen (zie "Ge 47.4), waar zij zich, voor zover zij die stad in diezelfde nacht bereiken konden, na het gebeurde (vs.35-36), verzameld hadden; vandaar gingen zij naar Sukkoth (tenten), een legerplaats, ongeveer 5 of 6 uur zuidoostelijk; daar hielden zij hun eerste rust; onderweg sloten zich meerdere scharen aan, totdat het gehele volk verzameld was; er waren omtrent zeshonderdduizend te voet, mannen alleen, behalve de vrouwen en de kinderen. 2)

1) Het is evenwel mogelijk, dat zij zich verder verbreid hebben, omdat die landstreek zo grote menigte niet kon bevatten, vooral omdat de Egyptenaren er tegelijk woonden. Daar echter de herinnering aan de belofte van God bij hen voortleefde, waardoor de hoop op de verlossing op enige tijd altijd bij hen aanwezig was, is het niet verwonderlijk, indien zij liever wilden, al was het dan ook met groot ongemak, binnen een enge ruimte beperkt te blijven, dan door andere woonplaatsen te zoeken, zich van de massa af te scheiden. Dat dit nu de eigenlijke woonplaats van het volk is geweest, blijkt ook uit voornoemde dingen, waar Mozes verhaalt,

dat zij tot slaafse arbeid gedwongen werden, opdat zij daar de versterkte steden bouwden, welke hen als het ware als een vesting zouden besluiten. In het getal van de mensen, dat hij noemt, blijkt het ongelooflijke wonder van de genade van God in het vormen en uitbreiden van hun geslacht. Zo wordt de vermetelheid van de goddelozen tot schande gemaakt, die menen, dat het een bespottelijke zaak was, dat uit één gezin, in zo kort tijdsbestek, een machtig volk kon voortkomen..

Dat niettegenstaande de zware verdrukking het volk Israëls toch zulk een groot aantal zielen telde, is tot troost en sterkte voor de Kerk van alle eeuwen. Onuitroeibaar, onvernietigbaar bleek Israël te zijn. God had door Zijn macht en sterke hand dat volk beschermd. Dit is en zal de ervaring van de Kerk zijn..

2) Van oudsher is de vruchtbaarheid in Egypte bij mensen en dieren een elders voorbeeldige geweest; het land was dus met betrekking tot de bedoelingen, die God voor Israël had (Genesis 46:3), bijzonder geschikt. Toch is de natuurlijke vruchtbaarheid van Egypte, daar, volgens de getuigenissen van de oude geboorten van meer dan één kind tegelijk daar aan de orde van de dag waren, niet genoegzaam, om een zo buitengewoon sterke vermeerdering van ongeveer 70 zielen, die in het land kwamen, tot boven de 2 miljoenen, voor een betrekkelijk korte tijdsruimte van 215 jaar, als natuurlijk te doen voorkomen; veelmeer is Gods voorzienigheid hier op bijzondere wijze werkzaam geweest, namelijk door bewaring van de kinderen bij het leven en door afwending van alle tegenspoeden, ziekten en andere gevaren. Dat zulk een vermeerdering niet onmogelijk is, toont het volgend overzicht, waarbij voor ieder huwelijk door elkaar niet niet meer dan op vier zonen gerekend is, en niet in aanmerking wordt genomen, dat menig man wellicht meer dan een vrouw gehad heeft.

Bij de aankomst in Egypte: 63 mannen,
30 jaren later 252 mannen,
60 jaren later 1.008 mannen,
90 jaren later 4.032 mannen,
120 jaren later 16.128 mannen,
150 jaren later 64.512 mannen,
180 jaren later 258.048 mannen,
210 jaren later 1.032.192 mannen.

Ten tijde van de uittocht leefden de laatste drie geslachten; van het eerste van deze laatste drie waren waarschijnlijk reeds velen dood, of tenminste boven de leeftijd, om nog krijgslieden te kunnen zijn, waarom wij slechts de helft daarvan in rekening brengen; van het laatste kon daarentegen slechts een derde boven de twintig jaren zijn, dit geeft:

laatste lid: 344.064 mannen,
voorlaatste lid: 258.048 mannen,
vóór-voorlaatste lid: 32.256 mannen,
totaal: 634.368 mannen.

Er kunnen dus nog 34.368 afgerekend worden voor degenen, die vroeg gestorven zijn, of om enige andere omstandigheid moesten wegvallen. (Numeri. 1:16).

Het getal, hier genoemd, is een zogenaamd rond getal. Volgens de telling bij Sinaï bedroeg het getal mannen 603.550 zielen van 20 jaar en ouder, en 22.000 mannelijke Levieten van één maand en daarboven (Numeri. 1:46 Ex.3:9

38. En veel vermengd volk 1) trok ook met hen op, een talrijke menigte, uit mensen van verschillende afstammingen dooreen gemengd, die, wel merendeels de geringsten kasten van de Egyptische bevolking toebehoorden, gelijke verdrukking met het volk van God hadden ondergaan.(Numeri. 11:14); en schapen en runderen, heel veel vee (zie "Ex 1.7).

1) Ofschoon Abraham veel slaven had bezeten, is het nauwelijks denkbaar, dat Jakob, tijdens de hongersnood, anderen heeft gevoed, dan zijn eigen kinderen, voor welke hij nauwelijks voldoende voedsel kon aanwezig hebben, opdat zij niet allen door vasten zouden uitgeput raken. Althans, omdat Mozes, als hij verhaalt, dat zij in Egypte kwamen, van de slaven niet gesproken heeft, mag men vermoeden, dat niet een grote menigte mee is opgetrokken, omdat de nood vorderde, tenminste met weinig tevreden te zijn. Daarom besluit men, dat het vermengd volk, hetwelk zich met de Israëlieten verenigde, of zijn oorsprong had uit Egypte, of uit de naburige landstreek daar waren komen wonen. Zodat de vruchtbare landstreek, door de liefelijkheid en overvloed, vele bewoners tot zich zou hebben getrokken. Indien het nu iemand ongerijmd toeschijnt, dat natuurlijke mensen, met geen hoop op iets hogers voor ogen, uit eigen beweging een geschikt en vruchtbaar oord hebben verlaten, om, zwervende en dolende, nieuwe woonplaatsen te zoeken, die bedenke, dat Egypte toen door zo vele verliezen was getroffen, dat het in zijn ontredderde toestand en gebrek, zijn eigen bewoners gemakkelijk kon verjagen. Een groot deel van het vee was gestorven, alle vruchten waren bedorven, de akkers verwoest en bijkans woest. Niet te verwonderen daarom, indien het vele vreemdelingen en ook enigen uit de ingezetenen zelf op de vlucht dreef. Doch het was ook mogelijk, dat zij, onmenselijk behandeld, en nu een weg tot de vrijheid ontsloten ziende, het juk van de tyrannie hebben afgeschud..

Ook is het niet onwaarschijnlijk, dat velen, door het zien van de tekenen en wonderen en behoeve van het volk van Israël geschied, zich gedwongen hebben gevoeld, mee op te trekken, om aldus in de zegeningen van Israël te delen. Later werden zij Israël tot een valstrik..

39. En zij bakten, in Sukkoth aangekomen, van het deeg, dat zij uit Egypte gebracht hadden, ongezuurde koeken, dunne, ronde koeken, gelijk zij tot hun Pascha gegeten hadden (vs.8), want het deeg, dat zij voor de reis meegenomen hadden, was niet gedesemd, daar zij het zo spoedig hadden moeten meenemen (vs.34); omdat zij uit Egypte uitgedreven werden (vs.33), zodat zij niet vertoeven konden, niet zolang de uittocht konden verschuiven, dat zij het deeg tot gewoon gezuurd brood hadden gemaakt; noch ook hadden zij, daar alle zuurdeeg om het Pascha onmiddellijk uit de huizen hadden moeten verwijderd worden, andere teerkost, voor zich kunnen bereiden.1)

1) De kinderen van Israël kwamen dus bij dit eerste paschavieren op gedwongen wijze ertoe, om ook de volgende dagen tot 21 Abib buitengewoon of rein brood te eten, evenals in de nacht van 14-15 Abib; zij volgden dus ten gevolge van de druk van de omstandigheden, de bepalingen in vs.15 vv., die naar de gehele inhoud, hun noch wel niet meegedeeld waren (vs.21-27). Deze dwang en druk van de omstandigheden behoort nog tot de periode van hun ellende, daar men hun niet eens tijd liet, om zich voor de reis toe te rusten, maar hen, zoals zij waren, uit het land dreef; daarom wordt in Deuteronomium. 16:3 het ongezuurde brood "brood van de ellende" genoemd. Toch heeft het eten, gedurende zeven dagen, van zulk brood niet uitsluitend ten doel, om als een beeld van de doorgestane dienstbaarheid aan de volgende geslachten altijd opnieuw te herinneren; de eerste en voornaamste betekenis bestaat veelmeer hierin, om het nieuwe leven van de verlosten af te beelden, die de oude zuurdesem van de boosheid van zich weggedaan hebben, en nu in het zoete deeg van de reinheid en waarheid wandelen, 1 Kor.5:6 vv.. Bovendien is het echter niet zonder geestelijke betekenis, dat Israël niet vrijwillig, maar gedwongen bij de broodbereiding te Sukkoth van het zuurdeeg afziet, en het eten van ongezuurd brood gedurende zeven dagen achter elkaar voor de smaak juist niet iets aangenaams heeft; want Israël, als nog in het oude verbond staande, heeft nog niet vrijwillig het oude wezen van de natuur, de zuurdeeg van Egypte losgelaten; dat zal eerst te Zijner tijd de Geest van de genade bewerken, wanneer de nieuwtestamentische verlossing geschied is, en heeft ook dan, in het Nieuwe Verbond, het nieuwe leven van de verlosten van de Heere niets met de zwakheid van het vlees te doen? Het kost veel een Christen te zijn en naar de mening van de Heilige Geest te leven. Onze natuur went zich er moeilijk aan, om zich altijd in de dood van Christus over te geven, en is hier in één strijd de overwinning behaald, wij zijn daarom nog niet veel verder..

Door welk voorbeeld wij leren, dat de weldaden van God altijd met enige ongemakken vermengd worden, opdat niet al te veel genot de gemoederen van de vromen zouden bederven..

Wordt het ongezuurde brood (Deuteronomium. 16:3) een brood van de ellende genoemd, het is om te herinneren aan de haast, waarmee het volk uit Egypte was getogen, daar het geen tijd had, om het naar gewoonlijke wijze te bereiden en aangenaam of smakelijk te maken.

40. a) De tijd nu van de woning; die de kinderen van Israël in Egypte 1) gewoond hebben, gerekend van de tijd, dat Abrahem spoedig na zijn intrede in het land Kanaän, voor de eerste maal naar Egypte verhuisde (Genesis 12:9 vv.), is vierhonderd en dertig jaar, 2) van het jaar 2083 tot 2513 na de wereldschepping = 1917-1487 vóór Christus.

a) Genesis 15:13 Hand.7:6 Galaten. 3:17

1) Het begin van deze tijdrekening wordt niet genomen vanaf de tocht van Jakob, omdat uit andere plaatsen duidelijk blijkt, dat vanaf de tijd, dat Jakob naar Egypte trok, tot op de uittocht, er hoogstens 230 jaar zijn voorbij gegaan. De Hebreeën tellen er in het algemeen slechts tien. Maar Mozes begrijpt ook die tijd eronder, waarin Abraham en zijn zonen het bezit van het beloofde land moesten derven. De bedoeling is daarom, dat, sedert Kanaän aan Abraham tot een wettige bezitting was gegeven, de belofte hangende was, gedurende

vierhonderd jaar, voordat zijn nakomelingen hun recht konden genieten. Want ook Paulus lost deze zwarigheid alzo op in Galaten. 3, waar hij zegt, dat vóór de Wet is afgekondigd, God sedert 430 jaar Zijn Verbond met Abraham had gesloten. Daarom neemt Mozes het begin van de tijdrekening van het als vreemdeling in Kanaän vertoeven van Abraham, daar deze wel heer was van het land Kanaän, volgens het recht van schenking. Dat nu in Genesis 15 God de dertig jaar weglaat, daarin is niets tegenstrijdigs te ontdekken, omdat reeds vele jaren tevoren aan Abraham het land, waarin hij nauwelijks als vreemdeling mocht verkeren, beloofd was; slechts kon hij niet zijn heerschappij erover voeren. Daarom maakte God hem opmerkzaam, dat er nog 400 jaar zouden voorbij gaan, voordat Hij zijn nakomelingen in het bezit zou zetten, en dat daarom die kleine tijd, welke hij heeft doorgebracht, niet voldoende is, om zijn geduld te beproeven, maar dat zowel voor hem zelf als voor zijn nakomelingen een buitengewone standvastigheid nodig zou zijn, opdat het niet uit verdriet, om het langer vertoeven, ten onder ging. Verder, omdat Hij nu niet precies de jaren telt, wijkt hij niet af van het gewone spraakgebruik. Wel restten er meer dan vierhonderd en twintig jaar of daaromtrent, maar omdat er bij God geen ander voornemen is, dan de Zijn tot verdraagzaamheid te vermanen, berekent of bepaalt Hij het niet tot een vast getal van jaren, omdat het genoeg was, dat hun in hoofdsom vierhonderd jaar werden voorgesteld. In dezelfde zin voegt hij er ook het volgende vers bij: "Ten einde van de 430 jaar," namelijk sedert Abraham begonnen was de wettige bezitter van het land te zijn. Want Mozes wil leren, dat, ofschoon God Zijn belofte op gegeven tijd na haar gedaan te hebben in vervulling bracht, echter Zijn waarheid en trouw althans voor beproed moest verklaard worden, niet slechts, omdat Hij getrouw vervulde, wat Hij beloofd had, maar ook, omdat Hij de vastgestelde tijd had bewaard..

Als de Apostel Paulus in de brief aan de Galaten (Galaten. 3:17) van dezelfde tijdruimte van 430 jaar spreekt, stelt hij, als de twee eindpunten van aanvang en uiteinde, het verbond van God met Abraham gemaakt (Genesis 15) en de wetgeving, die kort na Israëls uittocht uit Egypte geschiedde. Ook Stephanus bracht de ruim vier eeuwen van Israëls zijn in Egypte in verband met Abrahams vertrek uit Haran, met het verbond van God met hem gemaakt en met de belofte van de Heere, hem geschonken (Hand.7:6). Uit dit alles blijkt dan genoegzaam, dat bij de berekening van Israëls verblijf in Egypte ook het tijdelijk verblijf van de aartsvaderen daaronder gerekend werd. En wij weten ook niet, welke uitdrukking, in de grondtekst, gelijk men dan soms wel beweert, met recht tegen deze opvatting kan ingebracht worden..

De Septuaginta vertaalt: De inwoning van de kinderen van Israël, welke zij in het land van Egypte en in het land Kanaän hebben doorgebracht, was 430 jaar. De "Zeventigen" hebben daarom ook het verblijf van de aartsvaderen bij het verblijf in Egypte getrokken. Dit kan trouwens ook niet anders. Wat Mozes hier schrijft, schrijft hij als het ware als profeet, met een profetische blik. Het is hem voornamelijk erom te doen, te wijzen op de vervulling van de belofte, welke God aan Abraham heeft gedaan. Daarom scheidt hij niet het wonen in Kanaän en in Egypte. Ook het wonen in Kanaän was een wonen als vreemdeling en bijwoner, een toestand van druk. Wat Israël in Egypte gebeurde, was eigenlijk de voltooiing van hetgeen Abraham en Izak reeds hadden ondervonden in Kanaän. Het was één toestand van verdrukking geweest, slechts die in Egypte was wreder en hardvochtiger. En nu overziet de Godsman als met één blik al die eeuwen, die voorbij gegaan zijn. De eeuwen van verdrukking

gaan zijn gedachten voorbij, maar hij ziet ook het einde. En waar hij tevens het einde ziet, daar vat hij alles in één wonen in Egypte samen, terwijl hij tegelijk wijst op Gods trouw en waarheid, waardoor op de bepaalde tijd aan de toestand van verdrukking een einde wordt gemaakt..

2) Dat bij de telling van 430 jaar werkelijk van Abrahams eerste verhuizen naar Egypte, en niet, gelijk anderen willen, van die van Jakob moet gerekend worden, blijkt deels uit het geslachtsregister (Exodus. 6:16 vv.), deels uit de nieuwtestamentische plaats in Galaten. 3:17. De gehele tijdruimte is in twee delen te verdelen; 215 jaar van Abrahams tot Jakobs verhuizing (2083-2298 na de wereldschepping), en 215 jaar tot op de uittocht onder Mozes (2298-2513)

41. En het geschiedde na de vierhonderd en dertig jaar, waarmee het tevoren aangekondigde tijdstip (Genesis 15:13 vv.) gekomen was, zo is het even op dezelfde dag, 1) waarop, met het invallen van de nacht, het Pascha van de Heere gehouden was, dat is de 15 Abib van het jaar 1487 v. Chr., geschied, dat al de legers, 2) van de HEERE, door Zijn sterke hand uitgeleid (hoofdstuk 7:4), en door de wolk- en vuurkolom op de juiste weg gebracht (hoofdstuk 13:21 vv.), uit Egypte gegaan zijn.

1) Dit wil niet zeggen, dat de uittocht geschiedde juist op de laatste dag van het 430ste jaar, maar dit ziet op de dag, waarop God besteld had, dat Israël zou uittrekken, de 15de Abib (Nisan)

2) "Al de legers." Hiermee wil Mozes wijzen op het feit, dat de belofte volkomen is vervuld, dat er geen klauw zou achterblijven. Ook hieruit zien wij, hoe de Schrijver elke bijzonderheid aangrijpt, om de deugden van Gods trouw en waarheid te verkondigen..

IV. Vs. 42-51. Onder de uittrekkende Israëlieten waren ook vreemdelingen (vs.38); de Heere wijst nu aan Mozes en Aäron aan, hoe bij de viering van het Pascha ten opzichte van deze moest gehandeld worden.

42. Deze nacht, 1) de 15 Abib, zal men daarom de HEERE op het vlijtigst, allernauwgezetst houden, 2) omdat Hij hen op die tijd uit Egypte geleid heeft deze is de nacht van de HEERE, die, volgens Zijn bevel (vs.14; 24vv.), op het vlijtigst moet gehouden worden, van al de kinderen van Israël, onder hun geslachten.

1) Niet één eeuw, maar alle eeuwen moet dit feest gevierd worden, totdat de tijd van de schaduwdienst voorbij zal zijn en door de komst van Christus voor de Kerk de Nieuwe bedeling zou aanvangen. In de nacht werd als het ware de kracht van het Paaslam ervaren, in de nacht heeft de Heere het Sacrament van het Avondmaal ingesteld..

2) In het Hebreeuws Schimrim, bewaring. Beter is dus de vertaling: Deze nacht zal de Heere een bewaring zijn, d.i. deze nacht zal de Heere zijn tot een feest als bewaring, enz. Omdat de Heere Israël bewaard had voor de slaande engel, moest deze nacht tot een eigen instelling van de Heere zijn, om die te vieren ter gedachtenis. Anderen vertalen: "tot een feest.".

43. Voorts zei de HEERE tot Mozes en Aäron, misschien toen de kinderen van Israël te Sukkoth ongezuurde broden van het medegenomen deeg (vs.39) bakten: Dit is de instelling van het Pascha, geen zoon van een vreemdeling 1) zal daarvan eten; dat volk, dat met u uitgetogen is, heeft, hoewel het nu met u de zeven dagen ongezuurd brood eet, aan het Pascha zelf geen deel mogen nemen, en zal dit ook in de toekomst niet mogen doen.

1) Hieronder is te verstaan, elk niet-Israëliet, die van andere volken afstamde. Een buitenlander (vs.45) werd genoemd zo iemand, die tijdelijk verblijf hield bij de Israëlieten en een huurling, die voor loon diende. Het is duidelijk, waarom de Heere op deze dingen wees. Het Paaslam was het Sacrament van het Oude Verbond, het teken van het Verbond. Wie nu dat Sacrament zou genieten, moesten het teken van het Verbond, d.i. van de besnijdenis, ontvangen hebben. Alleen de besnijdenis gaf recht op het Pascha. Eerst de besnijdenis en dan het Pascha. Daarom eerst de Doop en dan het Avondmaal..

44. Doch elke knecht van iedereen, die voor geld gekocht is, en door zijn lijfeigenschap in Israëls volksgemeenschap is overgegaan, nadat gij hem besneden zult hebben (Genesis 17:12), dan zal hij daarvan eten.

45. Geen buitenlander, of bij u inwonende, die in uw godsdienstgemeenschap niet opgenomen is, noch huurling, een voor dagloon bij u arbeidende vreemdeling, zal ervan eten,
1) want zij staan beide tot u slechts in een uitwendige betrekking, die telkens weer kan verbroken worden.

1) Wie niet-Israëliet was, of bij Israël door de besnijdenis was ingelijfd, mocht het Pascha niet eten. Het Paasfeest diende toch, om de gemeenschap van de kinderen van Israël met hun Verbondsgod en de gemeenschap onderling te bevorderen, drong bovenal tot afmaning van en breken met de zonde, met al wat onrein en onheilig was en is. Israël was een afgezonderd volk en moest dat ook openbaren bij het Paasfeest..

46. Bij het genot van het Pascha moet een scherp aangeduide voorstelling plaats hebben van uw volksgemeenschap en de daaraan ten grondslag liggende familiegemeenschap. In een huis 1) zal het gegeten worden; gij zult het met het getal, dat zich daartoe verenigd heeft, geheel eten, en van het vlees niet buiten uit het huis dragen; degenen, met wie gij het paaslam genomen hebt, zullen tot uw huis overkomen; gij moogt geen gedeelte naar hun woningen voeren, opdat zij het daar afzonderlijk zouden eten, a) en gij zult geen been daaraan breken; tot aan de maaltijd mag het lam niet in stukken verdeeld worden, het moet in zijn geheel op uw dis worden geplaatst.

a) Numeri. 9:12 Joh.19:36

1) Het Paaslam wees immers op de heelheid en eenheid van het volk als volk van de Heere. Daarop wezen wij reeds vroeger, als wij melding maakten van de eenheid van tijd en wijze van de slachting van het Paaslam. Hier komt dit nu nog duidelijker uit in de voorgeschreven eenheid van de plaats waar het gegeten moest worden, in de heelheid van het lichaam waarin het bij de toebereiding moest gelaten, in de gezamenlijkheid van het volk, waardoor het moest

verricht worden. In één huis zal het gegeten worden; gij zult van het vlees niet buiten uit het huis dragen; en gij zult geen been daaraan breken. De gehele vergadering zal het doen. Ziedaar het boven aangeduide drieledig voorschrift..

47. De gehele vergadering van Israël zal het doen; in alle families, óf door elke afzonderlijk, óf door enige tezamen (vs.4), zal het gegeten worden, maar streng afgesloten van alle vreemdelingen.

48. Als nu een vreemdeling bij u verkeert (vs.45) en hij heeft zo grote begeerte, dat hij de HEERE mede het Pascha houden zal, dat alles, wat mannelijk is, onder de leden van zijn familie tevoren bij hembesneden wordt, 1) dan behoeft het hem niet langer geweigerd te worden, en dan komt hij daartoe, om dat Pascha te houden, en hij zal wezen als een ingeborene van het land; hij wordt voortaan, omdat hij met de zijnen het verbondsteken draagt, als in ieder opzicht gelijk staandegerekend met u, de inwoners van dat land, waarheen Ik u voeren zal; maar ook alleen onder die voorwaarde zult gij hem toelaten, want geen onbesnedene zal daarvan eten.

1) Zulk iemand werd dan genoemd, proseliet van de gerechtigheid. Wie slechts de Noachitische geboden beloofde te onderhouden, was proseliet van de poort..

49. Enerlei wet zij voor de eerstgeborene, en de vreemdeling, die als vreemdeling in het midden van u verkeert; 1) de een heeft als de ander slechts dan het recht de Heere te naderen en hem het Pascha te houden, wanneer hij de besnijdenis ontvangen heeft.

1) Het volk dat de verlossing heeft door het bloed van het Lam, namelijk de vergeving van de misdaden naar de rijkdom van de genade van God (Efez.1:7), kan niet meer in de dienst van de zonde en van de wereld leven. Het bloed van de verzoening maakt een scheiding tussen het volk van God en de wereld. Israël zou niet enkel uit het plaatselijk Egypte, maar uit de dienstbaarheid en gemeenschap van de wereld uitgeleid en tot de waardigheid van een vrij en zelfstandig, van de heidenen afgezonderd volk van God verheven en gevormd worden. Van deze bestemming moest het bewust blijven. Het volk, dat vergeven heeft, zal in dankbaarheid en in liefde zijn God dienen en verheerlijken. Geheel het Paasfeest scherpte dat in en drong daartoe.

Niet het ingeboren zijn was voldoende om aan het Paasfeest deel te nemen, maar het besneden zijn op de achtste dag, dus het werkelijk en wezenlijk tot het Israëlitisch volk behoren, door het teken van het Verbond te hebben ontvangen. Duidelijke vingerwijzing voor alle tijden, ook voor onze tijd. Niet het uiterlijk lid zijn van de Kerk, verschaft ons in de grond van de zaak het recht, om het teken van het Avondmaal te genieten, maar dit, dat men de geestelijke besnijdenis van het hart heeft ondergaan als een oprecht belijder bij God bekend staat..

Het aaneengesloten en van alle volken afgezonderd Israël is het beeld van de heilige gemeenschap van de gelovigen in het Lam Gods, dat de zonde van de wereld draagt. De besnijdenis van het lichaam is het beeld van de besnijdenis van het hart; zonder bekering geen deel aan het Lam; maar de gemeenschap staat open voor een ieder, die zich bekeren wil..

50. En alle kinderen van Israël deden het, gelijk als de HEERE Mozes en Aäron geboden had, alzo deden zij; zij namen al deze bepalingen in gehoorzaamheid aan en richten zich daarnaar getrouw in latere dagen (Numeri. 9:1-5 Jozua. 5:1-10).

51. En het geschiedde, gelijk (vs.29-41) is meegedeeld, op dezelfde dag, dat de HEERE de kinderen van Israël uit Egypte leidde, 1)naar hun legers, (hoofdstuk 6:6,26).

1) Niet alleen had de Heere Israël uitgeleid, maar Hij bleef hun Leidsman. De Heere begint niet alleen, maar zet ook voort en voleindigt..

HOOFDSTUK 13.

HEILIGING VAN DE EERSTGEBORENEN. VOORTZETTING VAN DE UITTOCHT.

I. Vs.1-16. Ook omtrent de heiliging van alle eerstgeborenen bij de kinderen van Israël ontvangt Mozes bevel van God; deze maakt aan het volk nog te Sukkoth bekend, wat de Heere hem ten opzichte van het zevendaagse feest van de ongezuurde broden, als ook omtrent de eerstgeborenen onder mensen en vee bevolen heeft, en scherpt het een bestendig aandenken aan deze uitleiding uit Egypte voor alle volgende tijden in.

1. Toen, waarschijnlijk bij de openbaring (Ex.12:43 vv.) te Sukkoth, sprak de HEERE verder tot Mozes, aan wie Hij nog een andere instelling, die op de gebeurtenis van de vorige nacht betrekking had, mee moest delen, zeggende:

2. Heilig 1)Mij, door bepaalde wettelijke inzettingen, die Ik door u aan het volk van Israël geef, alle eerstgeborenen. 2) Wat enige baarmoeder opent, het eerstgeborene van allerlei soort, wat door zijn geboorte voor de volgende geboorten als het ware de weg bereidt, onder de kinderen van Israël, van mensen en van beesten, dat is Mijn a) 3) eigendom.

a)Exodus. 22:29; 34:19 Leviticus. 27:26 Numeri. 8:17 Luk.2:23

1) Heiligen is eigenlijk afzonderen, en daarom afscheiden van het vermengde..

2) Het Oude Testament onderscheid twee soorten van eerstgeborenen, namelijk de eerstgeborenen van de vader en de eerstgeborenen van de moeder; de eersten genoten alleen de burgerlijke voorrechten van de eerstgeboorte, het recht op de voorrang in de familie en het recht op het dubbel erfdeel (Genesis 49:3 vv.) Deuteronomium. 21:15-17, men heeft ze daarom de "eerstgeborenen van de erfenis" (primogeniti hereditatis) genoemd. De tweeden daarentegen, van welke op onze plaats gesproken wordt, hadden, wanneer zij niet tevens eerstgeborenen van de vader waren, in het burgerlijke volstrekt geen voorrechten; maar moesten de Heere geheiligd worden; daarom worden zij ter onderscheiding van de eersten, "eerstgeborenen van de heiligheid" (primogeniti sanctitudinis) genoemd. Daar de Heere de eerstgeborenen van deze tweede klasse bij de kinderen van Israël zich heiligt, verklaart hij daardoor het gehele volk, van welk bloesem zij zijn (zie Ex 12.12) voor heilig en Hem gewijd, gelijk Hij door de bewaring eigenlijk het gehele volk verschoond had. Over de wijze van hun heiliging zegt de Heere voorlopig niets; eerst moet zich Israëls geschiedenis nog verder ontwikkelen, eer deze inzetting tot volle rijpheid komt. Zonder twijfel heeft de Heere over de heiliging van de eerstgeborenen onder het vee reeds hier aan Mozes de hoofdtrekken meegedeeld, hoewel het bericht van deze mededelingen niet gewaagt; zij blijken toch uit hetgeen Mozes later aan het volk openbaart (vs.11). Later heeft ook daarover de Heere met Mozes nog nader gehandeld, en wij vinden de verdere bepalingen in Leviticus. 27:26 vv. Numeri. 18:15-18

In Numeri. 13 wordt de grond aangegeven, waarom de Heere dit gebod geeft. Toen de Heere de eerstgeborenen van Egypte sloeg en de eerstgeborenen van Israël spaarde, heeft Hij hen

zich, als de zijnen, in bijzondere zin toegeëigend. De diepe oorzaak lag dus in het Verbond, dat God met Israël had opgericht en waardoor het op zichtbare wijze was gespaard gebleven. Eerst het Pascha, daarna de ongezuurde broden en terstond daarop de heiliging van de eerstgeborenen. Hiertussen bestaat een onafscheidelijk verband. Het Pascha, teken van de vereniging van de Heere en Zijn volk; de ongezuurde broden, bewijs van het aanvankelijk verloste leven en de heiliging van de eerstgeborenen bevestiging, dat Israël als zoon door God is aangenomen. Bij de opvolging van het bevel moest Israël bedenken, dat het als volk geheel en al afhing van de genade van God, dat het alleen als volk de aanneming tot kinderen een beduidende plaats in de volkerenrij zou bekleden, en door de opvolging beleed het, dat het alleen uit vrije gunst en genade tot volk was geworden..

3) Gelijk de eerstgeborene voor de Heere heilig was, en voor zijn dienst afgevormd, zo was ook Christus de Heere heilig, voor hem en zijn dienst geheel afgevormd; gelijk door de eerstgeborene de andere broeders heilig verklaard werden, zo wordt ook door Christus al het geslacht, dat in de hemel en op aarde is, geheiligd..

3. Verder zei Mozes tot het volk, zowel in het bijzonder meedelende, wat hij bij de vergadering van de oudsten (hoofdstuk 12:21 vv.) nog niet had gezegd (hoofdstuk 12:15-20), als ook wat hij nueerst (hoofdstuk 13:1,2) als gebod van de Heere ontvangen had: Gedenkt deze dag, waarop gij uit Egypte uit het diensthuis gegaan zijt, vergeet die nooit, want de HEERE heeft u door een sterke hand van hier uitgevoerd; 1) daarom zal door u, het geheiligde volk des Heeren, gedurende de gehele feesttijd, die gij ter gedachtenis van deze grote daad van uw God jaarlijks houden zult (hoofdstuk 12:14,24 vv.), het gedesemde niet gegeten worden. Dit zal u een teken zijn, dat gij door die uitleiding tot het onthouden van allen zuurdeeg van de Egyptische zonde geroepen en verplicht zijt.

1) Mozes wil bedacht hebben, dat de feestviering er is en moet zijn om het feit, dat haar in het aanzijn riep; maar dat daarentegen nooit het feit zelf uit de feestviering moet verklaard worden. Dat is ontrouw plegen aan de geschiedenis en het karakter van de waarheid verloochenen. Daarom roept Mozes Israël toe "gedenkt." Daartoe moet de gestadige herinnering dienst doen; nu op elk feest zelf-laat u dit nimmer rouwen- moet de feeststof "herdacht" en behandeld worden..

Hij vermaant daarom, dat zij, wat hij tevoren bevolen heeft, vlijtig zouden waarnemen, nadat zij in hun land zouden gekomen zijn. En uit de samenvoeging blijkt, dat beide voorschriften tot hetzelfde doel dienen, zowel omtrent het heiligen van de eerstgeborene, als het vieren van het Pascha, dat de bevrijding het uitverkoren volk hield bij de bijzondere dienst van de ware God..

4. a) Heden, merkt de dag wel op! heden 1) gaat gij uit, in de maand Abib.

a)Exodus. 23:15

1) Hij stelt de dag van de uittocht met de gehele tijd van de inwoning in het land Kanaän, gelijk. Alsof Hij zeggen wilde, dat zij niet verlost werden, om slechts voor een ogenblik vrolijkheid te genieten, maar om alle eeuwen door aan de weldaad gedachtig te zijn..

De maan Abib moest immers voor Israël de maand zijn, waarin zij gedachten aan de verlossing uit Egypte. Elke maand Abib moest hun de verlossing klaar en duidelijk voor ogen staan.

5. En het zal geschieden, als u de HEERE door Zijn verdere genadige leiding zal gebracht hebben in het land van de Kanaänieten, en van de Hethieten, en van de Amorieten, en van de Hevieten, en van de Jebusieten, dat Hij uw vaderengezworen heeft u te geven, een land vloeiende van melk en honing, zo zult gij deze dienst van het Pascha houden in deze maand, 1) van de avond tussen 14 en 15 Abib af.

1) De heerlijkheid en overvloed van het land prijst hij wellicht aan om twee redenen. De eerste is, opdat niet na beroemde overwinningen de hoogmoed hun gemoederen in bezit zou nemen, en de vettigheid en de overvloed van de goederen hun ogen zou verblinden. Vervolgens, opdat door de grootheid van de goederen zelf, zij meer zouden aangezet worden, om hun plichten van dankbaarheid jegens God te vervullen. Want als overwinnaars van zo vele volken en als bezitters van zo vruchtbare en uitgestekte landen, konden zij overmoedig worden, tenzij zij herinnerd werden, dat zij het slechts aan God alleen verschuldigd waren, dat zij vele overwonnen volken en hun rijkdom hadden bemachtigd. Overigens toont Mozes aan, dat, naar mate de goedertierenheid van God jegens hen groter was, zij des te minder te verontschuldigen zouden zijn, indien zij niet met alle kracht zich er op toelegden, om Hem hun dankbaarheid te bewijzen. Daarom herhaalt hij de namen van de volken, wier landen, nadat zij hun vernietigd hadden, zij als toekomstige bezitters zouden verkrijgen. Vervolgens voegt hij erbij, dat het een land, overvloeiende van melk en honing was, opdat de grote overvloed van zaken, welke hun voor de ogen werd geschilderd, hen meer en meer tot vroomheid zou aanzetten..

6. Zeven dagen achter elkaar tot aan de 21ste van die maand, zult gij ongezuurde broden eten, en aan de zevende dag, met welke dan het eten van het ongezuurd brood eindigt, zal de HEERE 1) een feest zijn.

1) "De Heere een feest zijn." Niet de mensen, maar de Heere, hun God, die hen uit Egypte had opgevoerd. De Heere drukt dit duidelijk uit, opdat Israël overtuigd zou zijn van de heiligheid van de zaak..

7. Gelijk ik gezegd heb, zeven 1) dagen zullen ongezuurde broden gegeten worden, en het gedesemde zal bij u niet gezien worden, ja, er zal geen zuurdeeg bij u gezien worden, in heel uw land.

1)"Zeven dagen lang." Niet een enkele dag, maar zeven dagen, opdat deze gebeurtenis diep in het geheugen zou ingeprent blijven niet alleen, maar opdat Israël zou leren, zich al de tijd van het levens te verlustigen in de dingen van de Heere.

8. En gij zult uw zoon 1) te kennen geven op dezelfde dag, waarom het feest met het eten van het Pascha begint, zeggende: Dit is om hetgeen de HEERE mij 2) gedaan heeft, toen ik 3) uit Egypte uittrok (hoofdstuk 12:26 vv.).

1) Men ziet hier: Zorg moest bijtijds gedragen worden, om de kinderen in de kennis van God te onderwijzen. Hier is een aloude wet voor het onderwijzen in het geloof. 2. Het is op een bijzondere wijze van groot nut, de kinderen tijdig de geschiedenissen van de Heilige Schrift te leren, en hen met deze gemeenzaam te maken..

2) Het Israël van nu en het Israël van later, is één. Om het Verbond, dat God met Abraham had opgericht. Het Israël van later, was, om het zo eens uit te drukken, in de lendenen van het Israël van toen besloten. De geslachten moesten elkaar opvolgen. Voor God bleef Israël het volk, dat Hij uit Egypte had opgevoerd..

3) Dus strekte het jaarlijkse Paasfeest hiertoe, om bij het volk het besef op te wekken en levendig te houden, dat het al wat het was en wat het had boven de andere volken, geheel en alleen verschuldigd was aan de genade van de Heere, aan zijn vrijgunstige verkiezing, en aan zijn almacht, aan zijn grote daden, door Hem voor de machtelozen van hun verlossing en vorming gedaan.

9. En hetgeen u thans over die jaarlijkse feestviering gezegd is, zal u zijn tot een teken op uw hand, en tot een gedachtenis tussen uw ogen. 1) Die wetten zullen het gehele jaar voor uw aandacht zijn, a) opdat de wet des HEEREN in uw mond zij, een onderwerp van uw besprekingen, en gij alzo onophoudelijk dankt, omdat 2) u de HEERE door een sterke hand uit Egypte uitgevoerd heeft (vs.16).

a) Deuteronomium. 4:9 Psalm. 78:4,6,7

1) Aan deze en gelijksoortige plaatsen (Deuteronomium. 6:8; 11:18) heeft een gewoonte van de Rabbanitische Joden haar oorsprong te danken. Deze toch, aan de overleveringen een gelijk gezag als aan de wet toekennende, schrijven sommige wetsvoorschriften (Exodus. 13:2-10,11-16 Deuteronomium. 6:4-9; 11:13-21 volgens Hiëronymus ook de tien geboden) en strookjes perkament en hangen die (Tefelin, Phylacteria genaamd Matth.23:5) tussen de ogen, of binden ze aan de handen, zo vaak zij bidden. De Karaïtische Joden, alleen aan de Heilige Schrift vasthoudende, vatten daarentegen deze woorden als beeldspraak op. Op de hier voor ons liggende plaats is het bij de eerste oogopslag duidelijk, dat zij niet in de eigenlijke zin moeten verstaan worden, omdat zelfs in vs.16 de gehele feestviering "een teken op de hand" genoemd wordt. Op gelijke wijze wordt ook in Spreuken. 3:3 gezegd: "bind ze aan uw hals, schrijf ze op de tafel van uw hart." De Joodse overlevering ontstond in een tijdperk (waarschijnlijk na de terugkeer uit de Babylonische ballingschap), toen Israël de geest van de Heilige Schrift dodende, de heilige geboden van God in mensengeboden veranderde. (Matth.15:6).

Alsof hij wilde zeggen, dat de verlossing in het Pascha niet minder voor hun ogen moest staan als de ring, die aan de vinger werd gedragen, herhaaldelijk werd beschouwd, of het versiersel,

hetwelk aan het voorhoofd werd gebonden. De hoofdsom is, in het Pascha een bewijsstuk daar te stellen van de gunst van God, opdat het nooit in de vergetelheid zou geraken, zoals de versierselen, welke aan het voorhoofd en aan de vinger prijken, de zinnen gedurig tot beschouwing hiervan aanzetten..

Toch zijn deze beelden naar ons inzien zeer duidelijk te begrijpen, indien men ze slechts eenvoudig opvat en aldus verklaart. "En het zal u tot een teken zijn op uw hand, tot een gedachtenis tussen uw ogen, opdat de wet des Heeren in uw mond zij." Ziedaar de woorden van de Heilige Schrift zelf! En hun betekenis? Met andere woorden willen zij dit zeggen: De verlossing van Israël door God gemaakt moest de drijfveer zijn van hun daden (hand), het onderwerp van hun overpeinzing (tussen de ogen) en de inhoud van hun gesprekken (hun "mond)

Hiermee wil dus de Heere zeggen, dat de wonderdaden van de Heere betoond in de verlossing van Zijn volk, zo geheel en al hart en gedachten moesten vervullen, dat bij hen de mond uit de overvloed van het hart sprak. Israël moest het heilsfeit van de verlossing innerlijk in zich opnemen, en dit dan naar buiten openbaren..

2) Telkens wordt op de sterke hand van God gewezen, opdat Israël de verlossing niet gering zou achten..

10. Daarom onderhoudt deze inzetting van het Pascha op de bestemde tijd, 1) van jaar tot jaar. 2)

1) In het Hebreeuws Lamoadah, letterlijk, op haar bestemde tijd, d.i. van 15-21 van de maand Abib..

2)Letterlijk: Van dagen tot dagen, d.i. de ene tijd na de andere tijd, of jaar in jaar uit. Duidelijk geeft de Heere hiermee twee zaken te kennen. Vooreerst, dat Hij niet wil dat ook maar één enkele maal de viering van het Paasfeest verzuimd wordt, en in de tweede plaats, dat het gehele leven van Israëls vromen een leven was ter ere van God en in Zijn dienst..

11. Het zal ook geschieden, 1) wanneer u de HEERE in het land van de Kanaänieten zal gebracht hebben, gelijk Hij u en uw vaderen gezworen heeft, en Hij het u zal gegeven 2) hebben.

1) Uit dit vers blijkt, dat al de inzettingen, welke de Heere hier voorschrijft, eerst dan van volle kracht zullen zijn, als Israël in Kanaän gekomen is. Dit sluit echter niet uit, dat Israël ook in de woestijn tot dadelijke gehoorzaamheid verplicht was. Niet Israël zou zichzelf brengen in Kanaän, maar de Heere God zou het erin brengen. Zowel in het natuurlijke, als in het geestelijke..

2) Niet alleen in Kanaän brengen, dat had God ook Abraham gedaan, maar het in hun wettig en onvervreemdbaar bezit stellen. Duidelijk beeld van hetgeen God op geestelijk gebied doet.

Waar Hij een zondaar overbrengt in de staat vna het nieuwe leven, daar schenkt Hij hem in Christus al de weldaden van het nieuwe leven in beginsel..

12. a) Zo zult gij tot de Heere doen overgaan, 1) voor de Heere afzonderen alles, wat, zowel onder mensen als vee, de baarmoeder opent; ook alles, wat de eerstgeboorte onder het vee betreft, wat de baarmoeder opent van de vrucht van de beesten, de runderen, schapen en geiten, die gij hebben zult, de mannetjes zullen van de HEERE zijn; een eerstgeborene van deze, wanneer het geen bijzondere gebreken heeft, zult gij op de achtste dag na de geboorte tot een hefoffer brengen (hoofdstuk 22:20, Num.18:17-19 Deuteronomium. 15:21 vv.).

a)Exodus. 34:19 Leviticus. 27:26 Ezech.44:30

1) Ofschoon Hij nu beveelt, dat de eerstgeborenen in het geslacht van Abraham Hem aangeboden moeten worden, is het niet twijfelachtig, of hierdoor moest de heiliging tot het gehele volk worden uitgestrekt. Doch Hij zegt nu, dat het eerstgeborene het Zijne is, omdat zij voornamelijk de redding, door zijn mededogen ontvangen, moesten boeken; maar om dezelfde reden toont Hij, dat zij allen de Zijnen zijn..

"Doen overgaan," in de zin van "overdragen." Wel had de Heere als de Souvereine recht op hen, wel ook, omdat Hij het als verbondsvolk had aangenomen, maar Israël moest dit door de overdracht bewijzen en belijden. Daarmee afleggen belijdenis van hun geloof, dat Hij was de Souvereine en de Verbondsgod. In Kanaän deed het afgodisch volk hun kinderen door het vuur gaan en droegen hen daarmee over aan Moloch. (zie Ex 22.20).

13. Doch al wat de baarmoeder van de ezelin, 1) een onrein en tot offerande ongeschikt dier, opent, zult gij lossen met een lam, of een geitebokje, dat gij in zijn plaats offert; wanneer gij het ezelsveulen nu niet lost, zo zult gij het de nek breken, en het op deze wijze de Heere toewijden; maar alle eerstgeborenen van de mens onder uw zonen 2) zult gij in elk geval lossen, 3) terwijl gij voor elke eerstgeboren knaap 5 zilveren sikkels aan de priesters betaalt (Numeri. 3:47; 18:16).

1) Ezelin staat hier voor alle onreine dieren. In Numeri. 18:15 komt dit duidelijk uit. Haar eerstgeborene moest de nek gebroken worden, d.i. een geweldadige dood sterven, indien het niet met een lam gelost werd. Al wat onrein was lag onder de vloek, en moest ter wille van de gerechtigheid sterven, indien niet een ander in zijn plaats stierf. Onmiskenbaar worden we hier bepaald bij Wet en Evangelie. Het lam ter lossing ziet op het grote Offerlam, dat zichzelf ter lossing voor een arm en ellendig, onrein volk heeft gegeven..

2) De vrouwelijke eerstgeborenen worden niet opgesomd, omdat de man het hoofd is van de vrouw..

3) De in vs.11 geëiste afzondering en wijding van alle eerstgeborenen voor de Heere geschiedt 1. bij kinderen, door volledige overgave aan de onmiddellijke dienst van de Heere, bestaande in het verrichten van de niet-priesterlijke bezigheden bij het heiligdom; daar echter deze dienst later de Levieten opgedragen werd (Numeri. 3:15-13), zo moeten de

eerstgeborenen van de hun afgenomen dienst, die eigenlijk hun plicht geweest was, door een losgeld losgekocht worden. De wijding van de eerstgeboorte 2. onder het vee daarentegen geschiedt door het offeren van het dier. Daar toch slechts reine dieren geofferd mochten worden, namelijk runderen, schapen en geiten, zo komt bij de onreine dieren, van welke de ezel, bij wijze van een voorbeeld, aangevoerd wordt, òf plaatsbekledend door een rein dier van ongeveer dezelfde waarde, òf doding voor; hiervoor wordt intussen later (Numeri. 18:15) eveneens lossing door geld volgens schatting van de priesters vastgesteld..

Ziedaar het verschil bij de wet aangaande drieërlei heiliging aan God. Het reine vee mocht niet gelost, maar moest de Heere geofferd worden; het onreine dier kon gelost of moest gedood worden; de mens moest gelost, en mocht zelf noch geofferd noch gedood worden. Uit deze gehele ordening blijkt, dat de mens onrein wordt geacht en dat hij zelf gewis de dood zou zoeken en vinden, indien niet een lossing van Godswege was bepaald en voorgeschreven. Hoedanig de lossing kon en moest geschieden wordt later gezegd (Numeri. 3), als verhaald wordt, hoe de Levieten in de plaats van de eerstgeborenen werden gesteld, en dat zekere prijs ter lossing voor alle eerstgeborenen was bepaald..

14. Wanneer het geschieden zal, dat uw zoon u morgen (in latere tijden), wanneer gij naar deze voorschriften handelen zult, zal vragen, 1) zeggende: Wat is dat! (hoofdstuk 12:25 vv.), zo zult gij tot hemzeggen: De HEERE heeft ons door een sterke hand uit Egypte, uit het diensthuis uitgevoerd.

1) God wil, dat niet alleen de kinderen de ouders zullen vragen, omtrent doel en betekenis van de Goddelijke zaken, maar ook, dat de ouders hun kinderen weten te antwoorden op al die vragen. Beschamend is het voor een ouder, indien hij op de vragen, die de eeuwige waarheden raken, geen antwoord kan geven..

15. Want het geschiedde, toen Farao zich verhardde ons te laten vertrekken, zo doodde de HEERE alle eerstgeborenen in Egypte, van de eerstgeborenen van mens af, tot deeerstgeborene van de beesten; daarom offer ik de HEERE de mannetjes van alles, wat de baarmoeder opent: doch alle eerstgeborenen van mijn zonen los ik.

16. a) En het zal tot een teken zijn op uw hand, en tot voorhoofdspanselen tussen uw ogen; 1) want de HEERE heeft door een sterke hand ons uit Egypte gevoerd.

a) Spreuken. 3:3

1) Over het hierop rustend gebruik van gedenktekens (Matth.23:5 zie Ex 13.9 en zie De 6.9). Over de betekenis hier van zie eveneens vs.9. Anderen zijn van mening, dat de Heere hier bedoelt, dat zij daardoor onuitwisbaar zijn eigendom zijn. Gelijk men een slaaf een teken op de hand geeft, of een teken op het voorhoofd, om daarmee te beduiden, dat zij iemands eigendom waren, alzo zou dit teken voor Israël zijn..

II. Vs.17-22. Nadat de tocht van Rameses tot de eerste rustplaats te Sukkoth nogmaals vermeld is, en daarbij deels de reden, waarom men juist deze richting nam, deels de wijze,

waarop men uittoog, verklaard is geworden, wordt de reis tot aan de tweede rustplaats in Etham beschreven. Van deze plaats af neemt de Heere zelf onmiddellijk de leiding van Zijn leger door de wolk- en vuurkolom, die het volk vóórgaat, op zich.

17. En het is geschied, toen Farao, gedwongen door vele tekenen en wonderen (hoofdst.7-12), het volk eindelijk had laten vertrekken (hoofdstuk 12:30-32), zo leidde hen God, van Rameses af, niet noordoostelijk op de weg van het land van de Filistijnen, die langs de Middellandse Zee naar Gaza loopt, hoewel die nader was, en hen binnen ongeveer tien dagen aan het doel van hun tocht zou gebracht hebben; want God zei:1) Dat het het volk, dat door jarenlange slavernij vertraagd geworden is, niet rouwe, als zij de strijd zien zouden, als zij met dekrijgskundige en heldhaftige Filistijnen in een strijd zouden moeten komen, om zich door hun land door te slaan, en zij dan terugkeren zouden naar Egypte, terugbevende voor zulk een strijd (hoofdstuk 14:10-12).

1) God zei: "Dat het niet" enz. Zoals het in het oorspronkelijke samen gevoegd is, geeft het duidelijk aan, dat God bij zichzelf sprak, ten opzichte van het volk, in enige zorg verkerende. Vaderlijk handelende wordt God daarom ten opzichte van Israël voorgesteld..

18. Maar God leidde, om deze reden het volk om, in een zuidoostelijke richting, langs de weg van de woestijn van de Schelfzee, 1) terwijl Hij het eerst in Sukkoth zich legeren en daar volledig verzamelen liet (hoofdstuk 12:37). De kinderen van Israël nu trokken, niet als een hoop vluchtelingen, maar als een welgeordend krijgsleger bij vijven 2) (vijf aan vijf) uit Egypte.

1) Het Oudnederlandse "schelf" betekent "wier". Schelfzee werd de Rode Zee genoemd wegens de menigte zeegras, die daarin groeit..

2) Hebreeuws "gevijfd", = vijf naast elkaar of "in vijf legers". In elk geval geeft het woord te kennen, dat zij in goede orde wegtrokken..

19. En Mozes, de aanvoerder van deze optocht, nam de beenderen van Jozef 1) met zich: a) want hij (Jozef) had vóór zijn sterven (Genesis 50:24 vv.) met een zware eed de kinderen van Israël bezworen, zeggende: God zal u voorzeker bezoeken, en u weer uit Egypte voeren: voert dan mijn beenderen met u op van hier! 2)

a) Jozua. 24:32

1)Waarschijnlijk ook de beenderen van de andere elf zonen van Jakob, omdat Stephanus daarvan spreekt. Jozef wordt hier alleen genoemd, daar van zijn begeerte alleen melding gemaakt is..

2) Deze waren daartoe 144 jaar lang zorgvuldig in een kist bewaard gebleven, en hielden gedurende die tijd de hoop op uitredding bij de verdrukten levend..

20. Alzo reisden zij, ondanks de spoed van de uittocht, toch in de beste orde uit Sukkoth, waar zij het eerste nachtverblijf gehad hadden; en zij legerden zich, na twee dagreizen, in Etham, (grenzende aan de zee, een grensscheiding, waarschijnlijk aan het zuideinde van de Bitterzee, aan het einde van de woestijn, 1) daar waar Egypte ophoudt, en de grote Arabische woestijn Tih-beni-Israël begint.

1) Steenachtig Arabië (Arabië petrace) bevat: deels het tussen de Rode Zee gelegen schiereiland van de Sinaï (hoofdstuk 2:15 zie Ex 3.1), deels de aan dit schiereiland zich ten noorden aansluitende landstreek, welke ten westen door Egypte en ten noorden door de Middellandse Zee en Palestina, ten oosten door Woest en Gelukkig Arabië begrensd wordt. Op de grenzen van deze beide delen bevindt zich een woeste zandige vlakte, "er Ramleh" geheten, welke ongeveer 300 voet hoger dan de oppervlakte van de zee ligt, en zich bijna in de vorm van een halve maan recht door het schiereiland uitstrekt. Uit deze oppervlakte verheft zich tegen het noorden een gebergte van kalksteen, "et-Tih" tot een hoogte van 4300 voet, en loopt als een boogvormige muur, parallel met die vlakte van het noordwestelijk einde van de Elanitische golf, tot aan die van Suez; van hier loopt het parallel met de oostkust van laatstgenoemde golf naar het noordwesten, en draagt de naam "er-Rahah". Beide bergketenen dalen, de ene naar het noorden, de andere naar het oosten tot een zich ver uitstrekkende vlakte af, tot aan de woestijn: "Tih-beni-Israël" (d.i. verdwaling van de kinderen van Israël). De westelijke en noordelijke rand heet "el Dschifar"; tot dit gedeelte behoort ook de woestijn Etham of Sur (Exodus. 15:22 Numeri. 33:8); ten noorden wordt zij door het dal "el- Murreh" van het bergachtige land van Palestina gescheiden; in het oosten daarentegen daalt het neer tot het zogenaamde Arabah, een diep dal van verscheidene uren breed en ongeveer 20 mijlen lang, dat zich van het zuideinde van de Dode Zee tot aan de noordelijke punt van de Elanitische golf uitstrekt..

21. a) En de HEERE trok van nu af, dat zij het bewoonde land verlieten en in een onherbergzame woestijn trokken, voor hun aangezicht, opdat zij alleen die wegen zouden inslaan, die met de goddelijke bedoelingen overeenstemden, en die zij uit zichzelf niet vinden konden; overdag ging Hij hen voor in een wolkkolom, dat Hij hen op de weg leidde, en ‘s nachts in een vuurkolom, dat Hij hen lichtte, om voort te gaan dag en nacht, 1) om zowel ‘s nachts als overdag even veilig te kunnen reizen, zo dikwijls dit nodig was (hoofdstuk 14:19 vv.).

a)Exodus. 40:38 Numeri. 14:14 Deuteronomium. 1:33 Nehemiah. 9:12,19 Psalm. 78:14; 105:39; 1 Kor.10:1.

1) Het is nog heden evenals in oude tijden in het oosten gewoonte, dat karavanen en krijgslegers op onbekende en onveilige wegen door een kundige leidsman worden voorafgegaan, die in kleine ijzeren vaten, welke aan het einde van lange staven bevestigd zijn, een brandend vuur dragen. Dit vuur dient zowel tot een teken bij het opbreken, als tot een wegwijzer bij de tocht. De oude Perzen waren gewoon bij hun legertochten vuur op zilveren altaren vooraan te dragen, waarin zij meenden de Godheid bij zich tegenwoordig te hebben. Wat nu de karavanen op hun tochten nodig hebben, en de Perzen bij hun krijgstochten wilden hebben, dat mag aan de karavaan van de kinderen van Israël, die meer dan twee miljoenen

groot is, in een, aan de behoefte overeenkomende mate niet ontbreken; dan zal het 600.000 strijdbare mannen omvattend krijgsleger werkelijk en niet op ingebeelde wijze, bij zich hebben. Van Etham af plaatst zich namelijk een wolk aan het hoofd van het leger, die gewoonlijk de vorm van een zuil heeft, maar naar omstandigheden ook de vorm van een uitgestrekte scheidsmuur (hoofdstuk 14:19 vv.) of van een beschermend deksel (Psalm. 105:39) aanneemt. Zonder twijfel was deze naar haar aard en haar uitwendige gesteldheid een eigenlijke wolk, en het door haar omsloten vuur, dat bij helder daglicht als een zwakke lichtende nevel zich vertoonde, bij nacht daarentegen een gloeiend rood schijnsel verbreidde, geheel als natuurlijk vuur; doch beide, wolk en vuur, waren naar bestemming en wezen oneindig veel meer dan dit. Zij waren de door de Heere aangenomen lichamelijkheid, waarmee Hij zich aan een bepaalde ruimte binden en Zich zichtbaar bij Zijn volk vertonen wilde, een lichamelijkheid, die, afgezien van haar doelmatigheid, tevens zinnebeeldige betekenis had; want het vuur is een zinnebeeld van de goddelijke heiligheid en gerechtigheid; de omringende wolk is een teken van de goddelijke genade en barmhartigheid..

God openbaart zich aan het volk, gelijk Hij dit aan Mozes heeft gedaan, als een vuurglans, maar die glans is in de wolk gehuld, omdat Israël niet in staat is Hem te verdragen..

De kolom was daarom een zinnebeeld van de Engel des Heeren, de Zoon van God, die ook in de wolk en vuurkolom zelf Israël voorging op de weg naar Kanaän. Ook hier dus een typische voorstelling van Hem, als de Overste Leidsman en Voleinder van het geloof..

22. Hij nam de wolkkolom overdag, noch de vuurkolom ‘s nachts niet weg van het aangezicht van het volk, 1) zolang het in de woestijn reisde, maar liet zich later, toen de ark van het verbond vervaardigd was, op deze neer (hoofdstuk 40:34 vv.), en verdween eerst toen Israël aan de grenzen van het beloofde land stond (zie "Jozua 3.6).

1) God leidt ons niet aanstonds op de rechte weg naar de hemel; wij moeten vooraf veel ellende geproefd hebben en lang in de woestijn van deze wereld omdwalen; maar al moeten wij lang in de woestijn van deze wereld in een duister dal vol van angst en droefenis ronddwalen, zo behoeven wij toch niet te vrezen, want de Heere is met ons (Psalm. 23:4); Hij is ons licht, onze zon en schild.

"O licht, o leven, o trouwe Herder Immanuël, aan U ben ik eenmaal overgegeven; aan U behoort mijn lichaam en mijn ziel. Ik wil mij zelf niet meer leiden, de Vader zal het kind regeren; ga dan met mij in en uit, en leid mij bij alle mijn schreden. Ik ga, -och, Heere, hoor mijn bede! -ik ga zonder U geen schrede voort.".

HOOFDSTUK 14.

VOORTZETTING VAN DE UITTOCHT, ONDERGANG VAN DE EGYPTENAREN IN DE RODE ZEE.

I. Vs.1-18. Terwijl de kinderen van Israël in zuidoostelijke richting naar het noordelijk einde van de Rode Zee gaan, ontvangen zij bevel van Etham af meer rechts te gaan, en zich te begeven voor Baäl-Zefon, aan de westelijke zijde van de zee, nog binnen het gebied van Egypte. Het geschiedt, zoals de Heere gewild heeft. Farao ijlt hem na met zijn wagens en ruiters; maar nu is het uur gekomen, dat de Heere Zijn heerlijkheid aan Farao bewijst, zodat hij met de zijnen omkomt.

1. Toen, nog voordat de wolkkolom op de morgen van de vierde dag (hoofdstuk 13:21 vv.) zich verhief, sprak de HEERE tot Mozes, om hem de reden en het doel van de schijnbaar zo dwaze leiding te openbaren, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen van Israël, en beveel hen in Mijn naam, dat zij niet in de tot hiertoe ingeslagen richting naar het zuidoosten verder trekken, maar terugkeren, de wolkkolom volgende, in de richting naar het zuiden, en zich legeren voor Pi-Hachirôth (mond van spelonken of een plaats waar gras groeit), ten zuidoosten van de uitgang van de bergpas bij Hachiroth (Numeri. 33:7), tussen Migdol (vesting) ter rechterzijde, en tussen de zee ter linkerzijde: voor, dicht bij, Baäl Zefon (heer van het noorden), daartegenover in de vijf uur lange en even zo brede vlakte zult gij u legeren aan de zee. 1)

1) Een van de oudste meningen over de weg, die de kinderen van Israël van Gosen tot aan de Rode Zee insloegen, is de onlangs weer door K.v.Raumer verdedigde gedachte, volgens welke Raméses niet als de naam van een stad, maar van het gehele land Gosen mede aan te merken is, en de stad On of Heliopolis (Genesis 41:45) als eerste verzamelplaats te nemen is. Van daar heeft zich dan het leger in zuidelijke richting naar het bij Caïro gelegen dorp Besatin gewend, en in de nabijheid het eerste leger (Sukkoth) opgeslagen. Op de tweede dag volgde Israël de zuidoostelijke richting, door het zogenoemde dal van de verdwaling (Wady-et-Tih) tot aan de bron Gandelhy (Etham), en zou nu van hier uit de noordoostelijke richting, door een met dit dal verbonden, tussen het gebergte Mokattem in het westen en Atakah in het oosten naar het noordeinde van Heroöpolitaanse golf opvoerend tweede dal, hebben moeten inslaan, om naar de woestijn Sur te komen. In plaats daarvan ontvangen de kinderen van Israël op de derde dag bevel, om zich om te wenden; dat is de zuidoostelijke richting verder te vervolgen, en hun weg door het dal van de verdwaling tot aan het uiteinde, de zeevlakte Bede (Hachiroth), voort te zetten. Wij kunnen met deze opvattingen niet instemmen, om redenen, die wij hier niet elk in het bijzonder kunnen aanwijzen; wel blijven wij bij het Wady-et-Tih, "dal van de verdwaling" dat zijn naam daarvan verkregen heeft, dat men het voor de door Mozes beschreven weg van de kinderen van Israël hield, nog een ogenblik staan. De bergketen, die dit dal ten noorden begrenst, verdeelt zich in twee helften, daar, waar de bovengenoemde bron Gandelhy zich bevindt, en het dal van de verdwaling in een tweede dal uitloopt, dat naar het noordoosten zich uitstrekt. Het westelijk gedeelte van die bergketen is Mokattem, het oostelijke het gebergte Atakah. Het laatste komt zó nabij aan de zee, en maakt

de zeekust zó nauw, dat slechts weinig mensen naast elkaar kunnen gaan. Hier lag Baäl-Zefon, waar de Egyptische afgod Tyfon een heiligdom had. Men geloofde, dat deze god de lijfeigenen en gevangenen, wanneer zij uit Egypte hierdoor wilden vluchten, terugbande en niet uit het land liet gaan; het is dus een veelbetekende hoon, de afgod aangedaan, dat Israël zich in het gezicht van zijn heiligdom moet legeren, om dan straks onder zijn ogen midden door de Rode zee te gaan. Twee of drie mijl ten noorden van Atakah loopt de karavaanweg, die door Caïro naar Suez leidt, nadat zij de bergpas Muktala achter zich gelaten heeft, en dan door een bergkloof doorgegaan is, in een vlakte uit. Hier bevindt zich een kleine vesting tot bescherming van de karavanen; zij heeft een bron met overvloedig, maar zoutachtig water, heet thans Adschrud en is duidelijk dezelfde plaats als ons Pi-Hachiroth, terwijl Migdol met de straks genoemde bergpas Muktala één schijnt te zijn. Terwijl Israël zich op de van God bevolen wijze legert, is het voortgaan ten westen en zuiden door bergkloven en steile gebergten belet; ten oosten wordt het door de Schelfzee teruggehouden, zodat het aan de van het noorden af najagende Farao niet zou hebben kunnen ontkomen, wanneer niet op wonderbare wijze een weg door de zee ware gebaand; maar juist die wonderbare weg opent de Heere, omdat Hij zich aan Israël zowel als aan Farao verheerlijken wil; daarom leidde Hij Zijn volk juist in dit oord..

3. Wanneer Farao van dit omkeren horen zal, dan zal hij zeggen van de kinderen van Israël: zij zijn verward in het land; zij dwalen radeloos, en weten, onbekend met de weg, niet verder te komen: die Egyptische woestijn, in welke zij geraakt zijn, in plaats van naar de woestijn Sur te trekken, heeft hen besloten,1) heeft, evenals een gevangenis, hen achter haar muren en poorten opgenomen, om hen niet weer weg te laten gaan.

1) Zonder twijfel heeft Farao de weggetrokken Israëlieten laten achtervolgen door zijn spionnen, om hem op de hoogte van de zaak te houden. Hiermee houdt de Heere rekening. Is deze veronderstelling juist, en daaraan is geen twijfel, dan blijkt daaruit wel, hoe Farao nog in niets veranderd is. Hoe hij noch altijd jegens Gods volk in een wrokkende toestand verkeert en plannen beraamt, op welke wijze hij het weer gemakkelijk terug zal voeren in zijn land. Dat wordt hem tot een valstrik, en leidt tot zijn gehele ondergang..

4. a) En Ik zal Farao’s hart verstokken, dat hij, in de mening de kinderen van Israël weer in zijn macht te hebben, hen achtervolgt; en Ik zal aan Farao en aan heel zijn leger, verheerlijkt worden, 1) alzo dat de Egyptenaars, zowel die in het water omkomen, als ook de anderen, die nog thuis zijn, zullen weten, dat Ik de HEERE ben, de ware, almachtige God, tegen Wie zich niemand ongestraft verzetten kan. En zij, de kinderen van Israël, deden alzo; zij legerden zich, gelijk Mozes hun bevolen had, in de uitgestrekte vlakte aan de overzijde van Hachiroth, voor Baäl Zefon, en rustten daar de beide volgende dagen.

a)Exodus. 4:21; 10:20

1) De verheerlijking van God, ziedaar het einddoel van dit alles. God wordt verheerlijkt, zowel door Zijn gericht te oefenen aan de goddelozen, als door Zijn genade te bewijzen aan Zijn kinderen.

5. Toen 1) nu de koning van Egypte, op de tweede of derde dag na die nacht (hoofdstuk 12:29 vv.), waarin Israël de tocht naar Etham had aangevangen (hoofdstuk 13:20 vv.), werd geboodschapt, dat het volk vluchtte, dat het op een wijze was weggetrokken, die niet slechts aan een wegtrekken voor drie dagreizen in de woestijn, maar aan een geheel verlaten van Egypte deed denken, zo is het hart van Farao en van zijn knechten veranderd tegen het volk, en zij, de koning en de hovelingen, zeiden, de een tegen de ander: Waarom hebben wij dat gedaan, dat wij Israël hebben laten vertrekken, dat zij ons niet dienden? 2)

1) Mozes bedoelt niet enkel, dat de koning toen voor het eerst van de vlucht van het volk gehoord heeft, die toch niet in het geheim had plaats gehad, maar dat de omstandigheden hem verhaald werden, welke hem aanspoorde iets te beproeven. Daarom, waar hij hoort, dat het volk angstig wegvlucht, meent hij, dat hij door geen enkele belemmering wordt weerhouden. En niet alleen lijdt hij zelf aan zulk een grote zinneloosheid, maar alle aanzienlijken aan zijn hof rekenen het tot hun schande, dat het volk is uitgetrokken. Zij vragen zichzelf af, waarom zij geduld hebben, dat de kinderen van Israël zijn weggegaan? Alsof zij niet op allerlei manier beproefd hebben, de vrije aftocht te verhinderen; alsof niet hun hardnekkig verzet tienmaal als van uit de hemel was overwonnen; alsof God niet eindelijk zijn volk hun onvrijwillig had ontrukt. Maar dit is de domheid van de goddelozen, dat zij slechts voor de hand van God, als deze tegenwoordig is, vrezen, maar terstond alles, wat zij gezien hebben, vergeten hebben. Door hevige en verschrikkelijke straffen waren zij gekweld; nu, alsof er niets gebeurd was, vroegen zij zich af, waarom zij niet tot het uiterste toe God hadden weerstaan, die hen eindelijk gedwongen had, op de meest heldere wijze af te laten, nadat zij tienmaal hadden beproefd vruchteloos weerstand te bieden. Maar door zodanige hoogmoed moesten de goddelozen verblind worden, opdat zij in hun eigen verderf zouden lopen, terwijl zij in niets overtuigd werden, dat het hard is tegen God te strijden..

2) Hen dienen, dat wilde men van Israël. Gods volk als slaven behandelen, dat heeft men voor. Daarom treurt men dan ook alleen, omdat dit niet meer mogelijk is. Ook hier verraadt Farao met zijn knechten het zelfzuchtig karakter van de wereld.

6. En 1) hij spande, in de verstoktheid van zijn hart, zijn eigen koninklijke strijdwagen in, en nam zijn krijgsvolk met zich, om de door de nood hem afgeperste toestemming met geweld van wapens weer terug te nemen en Israël terug te halen.

1) Met weinig woorden beschrijft Mozes de toerusting tot de strijd, niet slechts om de grootheid van Gods kracht in het bevrijden van het volk in helder daglicht te stellen, maar ook, om te leren, met hoe grote drift en door niets weerhouden stoutmoedigheid de goddelozen zich prijsgeven, wanneer zij de vrije teugel laten aan hun boze en misdadige begeerlijkheden. Onlangs lagen de Egyptenaars bijna ontzield ter aarde en riepen uit, dat het met hen gedaan was, en nauwelijks is er één dag voorbijgegaan, of zij verzamelen een machtig leger, bestaand uit de bloem van de troepen..

Tussen de gedachte in het vorige vers uitgesproken en de uitvoering van het plan, ligt slechts één ogenblik. Helaas, hij bedenkt niet, dat hij zich schuldig maakt, én aan ontrouw aan zijn

belofte, én aan woordbreuk tegenover het gehele volk, én aan opstand tegen God, welke zonden zouden uitlopen op algehele ondergang.

7. En hij nam zeshonderd uitgelezen wagens, 1) die tot zijn lijfwacht behoorden en aanstonds gereed waren, ja, al de wagens van Egypte, die zij in de haast konden tezamen brengen, en de hoofdlieden 2) over die allen; bovendien ook nog ruiters (vs.9).

1) In de oude tijd had men, voornamelijk in het oosten, wagens van twee wielen, die met twee of meer paarden bespannen waren, voor de strijd; op deze was, behalve de wagenmenner, in de regel slechts één strijder; niet zelden had echter de strijder nog een derde man als wapendrager aan zijn zijde. Gewoonlijk waren deze strijdwagens sterk met ijzer beslagen en van zeisen of sikkels, die aan de assen waren aangebracht, voorzien, om daarmee de te voet strijdende vijand neer te maaien (Johannes 17:16 2 Makk.13:2). Egypte was bijzonder door zijn wagens beroemd; koning Sesostris (zie Ge 47.25) bezat er 27.000; bovendien was er ook voetvolk en ruiterij; het eerste neemt Farao niet mee, omdat een snelle achtervolging plaats moest hebben..

2) Volgens Hiëronymus waren de Mysls(Schalischim), de drie voornaamste in het gebied naast de koning. Aldus werden zij genoemd, die de tweede rang in het rijk bekleedden..

8. Want de HEERE verstokte het hart van Farao, de koning van Egypte, dat hij de kinderen van Israël achtervolgde,
1) en meende zijn doel niet te kunnen missen; a) doch de kinderen van Israël waren door een hoge hand uitgegaan.
2)

a) Jesaja. 26:11 Numeri. 33:3

1) Vrgl.2 Thess.2:11 en 12

2) De Heere verschaft recht aan hen, die onrecht lijden; hongerigen wil Hij spijzigen, gebondenen vrijmaken. Zijn genade is groot. Maar die God vergeten houdt Hij met machtige hand tegen, zodat zij vallen in hun eigen strikken. De Heere is Koning in eeuwigheid! Zion! uw God zorgt voor u!.

Laten wij door dit voorbeeld aangespoord worden om, terwijl wij veilig zijn onder de bescherming van God, de oordelen, welke kunnen geschieden, te vrezen, niet om met angstig gemoed rumoer te maken, maar om bedaard te schuilen onder Zijn vleugels, en niet door onbedachtzame vreugde te worden vervoerd..

Tegenover het achtervolgen van Farao, wijst de Schrijver op het grote voorrecht van de Israëlieten. Had Farao dit laatste bedacht, hij zou zich wel gewacht hebben tegen de Heere verder te strijden. Hij is echter als geheel van zijn verstand beroofd, en zijn hart is toegesloten voor elke goede indruk. Israël kon gerust zijn..

9. a) En de Egyptenaars jaagden hen na, de vijfde en zesde dag van Tanis uit, en achterhaalden hen aan de avond van de zesde dag, daar zij, de Israëlieten, zich sederd drie dagen gelegerd hadden aan de zee, al de paarden, de wagens van Farao en zijn ruiters 1) en zijn legerjaagden hen na; en zij achterhaalden hen bij Pi-Hachirôth, voor Baäl-Zefon (vs.4).

a) Jozua. 24:6

1) De krijgsmacht van Egypte bestond te allen tijde voornamelijk uit krijgswagens en ruiterij. Gewoonlijk bevond deze zich in Opper-Egypte.

10. Als Farao nabij gekomen was, 1) zo hieven de kinderen van Israël, door het gevaar van het aankomend leger opmerkzaam gemaakt, hun ogen op, om te zien, wat het voor een gevaar was; en ziet, de Egyptenaars trokken achter hen, en zij vreesden 2) zeer, daar er aan geen ontkomen te denken was, toen riepen 3) de kinderen van Israël, half in wanhoop, tot de HEERE, dat Hij raad en hulp zou geven, daar Hij zelf hen in die toestand gebracht had.

1) Mozes wijst aan, dat door het plotselinge van de zaak, de schrik hen des te meer overviel, omdat geen bode vooraf was gezonden, zodat hun geen kleine rijdruimte zelfs werd gelaten, om zich gereed te maken. Daarom was er zelfs voor zeer krachtige gemoederen oorzaak voor vrees geweest, indien zij de maat maar niet hadden overschreden. Maar op tweeërlei wijze hebben zij gezondigd, zowel omdat met de herinnering aan de bewezen weldaden van God, de hoop op goddelijke hulp hun was ontzonken, als omdat zij daardoor tot ondankbaarheid zijn vervallen, zodat zij tegen God en Mozes onbeschaamd opstonden. Evenwel twee tegenovergestelde zaken schijnen hier verhaald te worden, èn dat zij roepen tot de Heere, èn dat zij oproer verwekken tegen zijn dienaar. Maar men mag aannemen, dat dit geroep noch uit geloof is voortgekomen, noch uit een ernstige en godsdienstige stemming van het hart, maar door de verwarde toestand hun is afgeperst, zoals het natuurlijk gevoel alle stervelingen tezamen dringt, om zonder onderscheid in tegenspoed hun gebeden tot God op te zenden, ofschoon zij noch Zijn mededogen aangrijpen, noch aan Zijn macht zich overgeven..

2) Deze vrees is een zeer zondige vrees, omdat zij kort tevoren op zulk een zichtbare wijze de beschermende hand van God hadden ondervonden. Hieruit bleek, dat Israël een zondig volk was en dat, waar de Heere het straks uithielp, Hij dit niet deed, omdat het volk dat waardig was, maar omwille van Zichzelf..

3) Dit was geen ootmoedig tot de Heere roepen, maar als het ware het roepen van het ongeloof. Terwijl zij toch tot de Heere riepen, murmureerden zij tegen Mozes. Waar zij aan de ene zijde door Hem om bijstand riepen en om verlossing, daar stootten zij aan die andere zijde, door hun murmureren, de hand van God van zich af..

11. En zij zeiden tot Mozes, de verslagenheid van hun hart hem openbarende: Hebt gij ons daarom, omdat er in Egypte geheel geen 1) graven waren, weggenomen, opdat wij in deze woestijn sterven zouden? Wij zouden ook daar niet onbegraven zijn gebleven, om ten spijze van vogels en wilde dieren te zijn. Waarom hebt gij ons dat gedaan, dat gij ons uit Egypte gevoerd hebt, 2) wanneer uw uitleiding nu zulk een ellendig einde nemen zal?

1) In het Hebreeuws komt de dubbele ontkenning zeer duidelijk uit. Hiermee maakt Israël zich onwaardig, om uit de ellende geholpen te worden en geeft rechtvaardige redenen, dat God de deur van zijn genade toesluit. God heeft geduld, omdat Hij eeuwig is, zegt de kerkvader Augustinus; in de gangen met zijn volk heeft Hij dit zeer duidelijk bewezen..

2)Nauwelijks is de roede van Farao weggenomen, of hij verhardt zich; nauwelijks zijn de wonderen van God tot redding van Zijn kinderen geschied, of zij zijn in vrees en murmureren: O, mijn God! wat is de mens, dat Gij hem genadig kunt zijn!.

De kinderen van Israël de dood voor ogen ziende, riepen tot de Heere met kreten van angst en vertwijfeling; doch, onmiddellijk geen verlossing ziende, murmureerden zij tegelijk en als in één adem tegen Mozes, hem beschuldigende en zich over hem beklagende, en het betreurende, dat zij niet liever in de slavernij gebleven waren, dat toch zo veel beter was, dan gedood te worden. "Dit is vergaande ondankbaar en ongelovig!" Zeker, doch welke Christen moet niet met schaamte belijden, dat hij in zijn hart wel eens diezelfde taal spreekt, wanneer het pad van het geloof duister wordt, de nood hem van alle kanten omringt, en de begeerlijkheden van de wereld hem weer krachtig aanspreken. Ach! dan is hem de vroegere vleselijke gerustheid nog zo aanlokkend!.

12. Is dit niet het woord, en was het niet naar recht, dat wij in Egypte tot u spraken, toen gij nog reeds van onze uitleiding sprak, maar wij reeds erkenden, dat daarvan nooit iets komen kon (hoofdstuk 6:9), zeggende: Houd af van ons; denk niet langer aan onze bevrijding, en laat ons de Egyptenaren dienen? Tot ons ongeluk hebben wij opnieuw aan uw verleidende stem gehoor gegeven, en zijn wij uw leiding gevolgd. Nu blijkt het, dat wij recht gezien hadden: want het ware ons beter geweest de Egyptenaren te dienen, hoe hard ook dat juk ware, dan in deze woestijn, allen opeens jammerlijk te sterven, 1) zodat er nieteens een graf voor ons overblijft.

1) Misschien zijt gij reeds op gelijke wegen geleid, als de kinderen van Israël, wonderlijke wegen, die gij nooit zou ingeslagen zijn, die u, in plaats van tot uw doel, van het doel schenen af te leiden, bij welke gij de Heere niet begrijpen kon; gij stond dan misschien ook plotseling in een dal Hachirôth, afgesneden van alle hulp, gelijk het scheen; geen uitweg meer zichtbaar; een zeker verderf voor u; van alle bescherming beroofd; alle steun verbroken; in het geheel niets meer, waaraan het hart zich in de nood kon vasthouden, en waarin de vrezende ziel troost kon vinden; nergens een toevlucht! Nergens, zei ik-ik zei te veel: één toevlucht heeft de mens altijd, één weg is hem altijd open; voor een ieder staat altijd de hemelladder, die hij biddend kan opstijgen, al ware hij ook in de donkerste diepte. Ik weet niet, of gij deze weg bewandeld hebt, toen gij in het dal Hachirôth waart, dit echter weet ik, de wegen, die in dat dal leiden, zijn genadewegen en het vertoeven daarin kan kostelijk, kan rijk gezegend worden, wanneer de ziel de naar boven opengelaten weg bewandelt; dan ervaart zij, wat zij aan haar geloof en aan haar Heer heeft. Bij zonneschijn en op heldere hoogten ervaren wij dit minder; daar bedriegt zich de mens. Hij denkt in de Heere te geloven; maar misschien is het toch slechts zijn wel voorziene voorraadschuur, zijn veilige woning, zijn blinkende guldens, zijn vaste gezondheid, zijn vruchtbare akker, zijn talrijke vrienden, zijn aanzienlijke stand, zijn hem toelachend geluk, die zijn moed opwekken, zijn ziel troosten, zijn vertrouwen sterken.

Daarom is het goed, dat de Heere hem van tijd tot tijd in het dal Hachirôth leidt, waar al deze steun hem verlaat, waar al deze goden hem hulpeloos laten, en waar hij niets anders heeft dan alleen zijn geloof, en geen andere weg, dan alleen die van het gebed..

Zegt niet; ik zie geen middelen, waar ik ook zoek, niets vind ik voor mij; want het is Gods eretitel, te helpen, wanneer de nood het hoogst is. Waar ik en gij geen uitweg meer zien, daar komt God om ons veilig te leiden. Vertrouw mijn ziel, op Hem!.

13. Doch Mozes, die nog het gevaar, dat hem van Farao's zijde dreigde, bevreesd gemaakt had, noch die zich door het bittere verwijt (vs.11) uit zijn kalme stemming liet rukken, zei 1) tot het volk: Vreest niet voor dit grote leger van de Egyptenaren, en wanhoopt daarom niet aan uw redding, omdat gij het niet kunt ontvluchten; staat veeleer vast, en ziet de wonderbare hulp van God; het heil des HEEREN, dat Hij heden aan u doen zal! Want de Egyptenaars, die gij heden gezien hebt, zult gij niet weer zien in eeuwigheid.

1) Ofschoon hij overeenkomstig zijn zachtmoedigheid hen vriendelijk vermaand heeft, om het goede te hopen, is het echter niet waarschijnlijk, dat hij stilzwijgend dat misdadig gemor, waarmee hij zag, dat zij God hevig aanvielen, heeft verdragen. Ik acht, dat hij de plicht betracht heeft van een goede dokter, door vrij hun onnadenkendheid te kastijden, welke volstrekt niet te dulden was. Vervolgens toen hij de woorden, welke de geest van God hem in gaf, sprak, is het niet twijfelachtig, of God zelf heeft die God-onterende taal ernstig aangepakt, opdat Hij deze niet door teerhartigheid in de hand werkte. Maar Mozes, na de berisping weggelaten te hebben, leert slechts, dat de zachtmoedigheid van God hoger stond dan de verfoeielijke boosheid van het volk, opdat Hij hun smart lenigde en hun verwarring deed ophouden. Verder verbiedende te vrezen, en bevelende, om vast te staan in het zien op het heil des Heeren, wijst hij hen met deze woorden erop, dat, zolang de vrees hun gemoederen in bezit houdt, zij blind en door angst te ontsteld zijn, om de hulp van God te verbeiden. Door het woord "staat vast", wil hij hun tot kalmte brengen, alsof hij zeggen wilde, dat het niet nodig was, dat iemand zijn vinger bewoog, omdat God alleen de zich rustig houdende en hem, die kalm was, zou redden..

14. De HEERE, de echte krijgsman (hoofdstuk 15:3), zal voor u strijden, 1) en gij zult stil zijn, 2) u bij de strijd die thans aanvangt, rustig houden; Hij, de Heere, zal zonder enige medewerking van uw zijde, de overwinning teweeg brengen.

1) Zo staan in dit geschiedverhaal het volk Israël en diens tijdelijke leidsman als vertegenwoordigers van het ongeloof en van het geloof tegenover elkaar. Eerst zien wij in Israël, hoe het ongeloof optreedt als onbestemde vrees (vs.10), onbillijk verwijt (vs.11), welbewuste terging (vs.12); terwijl bij Mozes daarentegen het geloof zich uitspreekt in kalm vertrouwen, rustige verwachting en zekere hoop (vs. 13,14). Zo zorgt de Heere, onze God, dat er in tijden van algemene verslapping en inzinking van het geloof steeds enkelen gevonden worden, in wier hart Hij dan als de gehele rijke schat van het innigst en tederst geloof heeft weggeborgen. Daardoor is het, dat gij het moedigst en krachtigst geloof juist in die ziet optreden, als de algemene verflauwing dit het meest nodig maakt en diens gemis tevens op het scherpst doet uitkomen..

In het Hebreeuws Thacharischoen, beter, gij zult stilzwijgen, d.i. u rustig houden, en met uw gemor ophouden. Niet rustig neerzitten, of lijdelijk afwachten, maar in stil vertrouwen op de Heere verkeren. Calvijn zegt dan ook: "Hij vermaant, zijns inziens, hen niet tot niets doen, maar hij verstaat eronder, dat bij God alleen genoeg hulp is, om te overwinnen, al liggen zij daar als ontzield ter aarde," en Da Costa: "De verlossing moest alleen Gods werk zijn. Hij alleen moest de eer en de roem ervan wegdragen. De verlossing moest wel aan Israël geschieden, maar eigenlijk zonder diens medewerking." Uit dit woord van Mozes spreekt zijn geloofsmoed en zijn geloofskracht tegenover het vreesachtige en murmurerende volk..

2) "De Heere zal voor hen strijden, en zij zullen stil zijn, niet stil zitten. De verwarring van deze beide wijd verschillende zaken is een van de noodlottigste beletsels van het geestelijke leven. Stil te zijn is niet werkeloos te zijn, maar het is kalm, bedaard, vertrouwend, biddend, wakend en wachtend te zijn, gereed en bereid, om de weg, die de Heere ons aanwijst, in te slaan. De Israëlieten moesten niet strijden, maar konden ook niet strijden, want zij hadden zwaard noch boog, spies noch lans. Ook daarom zou God voor hen strijden, en zij zouden stil zijn; maar, toen zij Kanaän in bezit moesten nemen, deed God het toen ook? Ja! maar door hen. Toen hadden zij wapens, en daarbij geleerd ze te hanteren. Het ging toen als met Jonathan en zijn wapendrager. De wapendrager had enkel de vijanden, die voor Jonathan overwonnen neervielen, af te maken. Zo hebben ook de gelovigen de door Christus overwonnen vijanden enkel te doden. Indien wij ze overwinnen moesten, ze zouden nooit overwonnen worden; want zij zijn ons te machtig. Ook op deze wijze wordt de leer van de onmacht in haar juiste licht gesteld. De mens is onmachtig, zolang hij in Egypte en vóór de Rode Zee, zolang hij in zijn zonde is. Is hij verlost, en door de Rode Zee gegaan, dan leeft en werkt God door hem. De rechtvaardigmaking geschiedt voor de mens, aan de mens; de heiligmaking in de mens, met de mens. De verlossing uit Egypte, uit de hand van hun vijanden, geschiedde zonder medewerking van de kinderen van Israël, het in bezit nemen van hun erfenis, van Kanaän, geschiedde met hun medewerking, door tegen de Kanaänieten te strijden; daarom droeg Jozua ook geen staf als Mozes, maar een spies..

15. Op het laatste beslissende ogenblik kwam het antwoord van boven. Toen zei 1) de HEERE tot Mozes: Wat roept gij tot Mij, 2) alsof Ik het rechte ogenblik tot hulp zou laten voorbijgaan? zeg de kinderen van Israël, dat zij voortgaan, 3) recht op de zee aan.

1) Hieruit blijkt, dat Mozes tot God heeft geroepen om hulp en redding. Want men moet niet vergeten, dat de verhouding van Mozes tegenover de Heere een geheel andere is, als die tegenover het volk. Tegenover de Heere is hij immer de diep ootmoedige, die het weet en voelt, dat hij alles, ook zijn geloofskracht en moed, van Hem moet ontvangen..

2) De betekenis is deze; dat de Heere Mozes wil zeggen, dat hij weet, dat zijn gebed reeds verhoord is, eer hij riep, omdat het de bedoeling van de Heere was, het volk zeker te verlossen..

3) Mozes heeft niet angstig te vragen: "waarheen?" want ziet, daar is slechts één pad, en geen ander hem ter keuze gegeven! Terug, dat is op het stelligst verboden; ter rechter- of linkerzijde, het zou nergens toe dienen, daar verheffen zich bovendien hemelhoge bergen en

rotsen, die het volk als in een vesting besluiten. Vooruit alzo-maar daar dreigt een onmetelijk watergraf, wie het wagen durft een schrede voorwaarts te zetten; daar wacht geen vaartuig, dat de overtocht voor een enkelen mogelijk maakt; daar is geen weg, want de eindpaal van alle hoop op verlossing is hier? "Wat roept gij tot Mij-voortgaan," spreekt de stem van Jehova. "Ik heb aan de zee gezegd, dat zij een pad als van graniet u zou banen!" O, wat moet het voor Mozes geweest zijn, werkelijk de éérste schrede op dat nog nooit bewandeld spoor in het hart van de baren te zetten; wat voor Israël achter hem te gaan, vergezeld van al wat het dierbaars heeft, voortgedreven als door een onweerstaanbare hand, indien mogelijk Farao ontweken, maar verhoedt God het niet, de dood in het aangezicht! Ja, wel mocht de gewijde dichter betuigen: "O God, uw weg was in de zee, en Uw pad in de grote wateren, en Uw voetstappen werden niet bekend" (Psalm. 77:20). Maar wel mogen wij hier ook, bij duizendvoudige verscheidenheid, de gelijkenis vinden met de baan, waarop de Heere u en mij bij vernieuwing tot voortgaan roept. Die weg zelf, hij is in de hoofdzaak even eenvoudig, even moeilijk, en toch ook wederom even zeker, als het pad, dat hier Israël wacht. Stelt u voor, dat Israël, door het denkbeeld van voortgaan midden door de baren verschrikt, zich tijdig bezonnen en de terugtocht beproefd, of ter rechter- en ter linkerzijde naar een gleuf in de bergen gezocht had, om het naderend verderf te ontsluipen, het zou naar het oordeel van alle natuurlijke mensen, uiterst verstandig gehandeld hebben, en toch het ware zijn graf in de kaken gesneld! De weg door de zee is veel veiliger dan de weg langs het rustige strand, zodra het slechts blijkt dat God ons op de eersten wil zien; want onze veiligheid hangt niet af van de baan, maar van de gids, die wij kiezen. Juist, waar Jona Nineve ontvlucht en zijn veiligheid in Tarsis wil zoeken, zit hem het gevaar van de dood op de hielen; en integendeel, waar Paulus, door de Heer naar Rome geleid, moedig de Euroclydon en alle andere stormen trotseert, gaat het schip, maar niet zijn leven verloren. Veel beter met God op een schijnbaar hopeloos spoor, dan zonder God, of tegen Zijn wil op een effen pad, dat vlees en bloed ons ontsloot. Daar is geen gevaar, omdat Zijn hoge hand ons beveiligt; duizenden zien wij ter rechter-, tienduizenden ter linkerzijde vallen, zonder dat het kwaad ons nabij komt. Zelfs ons leven is niet bedreigd, waar het in de dienst van God wordt gewaagd, want-het is naar waarheid gezegd-wij zijn onsterfelijk, zolang wij hier noodzakelijk zijn..

Tegenover het roepen van Mozes en het murmureren van de Israëlieten stelt God Zijn bevel, en vraagt onvoorwaardelijke geloofsgehoorzaamheid..

16. En gij, 1)wanneer gij aan de oever zult gekomen zijn, hef uw staf op, en strek uw hand uit over de zee, en klief deze, opdat de kinderen van Israël door het midden van de zee gaan op het droge.

1) Al de nadruk valt op het woordje "gij," als om Mozes zijn bijzondere roeping aan te wijzen. De kinderen van Israël moeten voortgaan tot aan de oever van de zee, en hij is geroepen, de staf uit te strekken over de zee, opdat in de voortgang van de Israëlieten geen oponthoud zou zijn..

17. En Ik, zie, Ik zal terwijl gij in Mijn kracht de weg voor Israël baant, het hart van de Egyptenaren verstokken,

1) dat zij na hen daarin gaan, om hun voornemen tegen u toch ten uitvoer te brengen, ondanks het duidelijk teken, dat gij onder de bescherming van de Almachtige staat; en Ik, wanneer zij zo ver in hun ongeloof en hun verharding zijn voortgegaan, zal, door de wijze van Mijn gericht, verheerlijkt 2) worden aan Farao en aan heel zijn leger, aan zijn wagens en aan zijn ruiters.

1) Wederom verzekert God, opdat Hij zijn Macht des te meer luister bijzette, dat Hij de Egyptenaren zal verstokken, opdat zij zich, als het ware tot het verderf overgegeven, midden in de zee zouden werpen. Wat zij zeker nooit zouden gedaan hebben, indien niet hun harten van Godswege daartoe waren bestuurd, omdat het hun niet verborgen kon zijn, dat de doortocht aan de Israëlieten, door een buitengewone gunst was gebaand, waaruit zij konden opmaken, dat zij voor zich met de elementen te stijden zouden hebben. Alzo, nooit hadden zij de zee, welke zij als het ware gewapend tegen zich zagen, durven ingaan, indien zij niet van Godswege verblind waren geworden..

2) De verheerlijking zou hierin bestaan, dat Zijn Souvereine Opperheerschappij zou worden erkend, Zijn Almacht groot gemaakt en Zijn rechtvaardigheid geprezen. "Aan zijn wapens en aan zijn ruiterij" is nadere verklaring van, "heel zijn leger.".

18. En de Egyptenaars in het bijzonder, onder welke zo vele tekenen en wonderen geschied zijn, zullen weten, wat zij nog altijd niet hebben willen erkennen, dat Ik de HEERE ben, de enig ware en almachtige God, wanneer Ik verheerlijkt zal worden aan Farao, aan zijn wagens, en aan zijn ruiters.

Met de dood in de Rode Zee zou de kracht, om tegen de Heere op te staan, geheel en al gebroken zijn. Het laatste bedrijf zou voorgoed een einde maken aan Egypte’s verdrukking ten opzichte van Israëls volk, maar ook het voor aller oog openbaar maken, dat niet de afgoden van Egypte, maar de God van de Hebreeën, de God van Israël, de enige ware God is, die Zijn Verbond gedenkt..

II. Vs.19-31. De wolkkolom verheft zich, en plaatst zich achter de kinderen van Israël, om als duistere wolk de Egyptenaars van hen af te houden, en als lichte wolk hen ook ‘s nachts te verlichten. Nu strekt Mozes zijn staf over de zee; een sterke oostenwind scheidt de wateren van elkaar, en Israël gaat droogvoets door de zee. Ook Farao met zijn paarden en ruiters gaat daar in, om hen te achtervolgen; doch de Heere, als zij midden in het water zijn, verschrikt hen, en brengt hen in verwarring; als zij nu haastig omkeren laat hij het water over hen komen, waarin zij allen omkomen.

19. En de Engel van God, 1) die tot hiertoe in het zichtbaar teken van de wolk- en vuurkolom (hoofdstuk 13:21 vv.) voor het heer van Israël ging, vertrok, en ging achter hen; 2) de wolkkolom, die hen vergezelde en omgaf, vertrok ook van hun aangezicht, en stond achter hen.

1) Wie in hoofdstuk 13:21 Jehova werd genoemd, wordt hier "de Engel van God" genoemd, omdat Hij de Leidsman van het volk van God was. Vroeger had Jakob Hem genoemd de

Engel van de Verlossing. Later krijgt Hij bij Jesaja de naam Engel van het aangezicht en bij Maleachi Engel van het Verbond. De Heilige Geest verklaart ons, door de Apostel Paulus 1 Corinthiers 10:4), dat Hij geweest is, de eniggeboren Zoon van God, de tweede persoon van het Goddelijk Wezen..

2) Met het stoffelijk oog zag men slechts de wolk op deze wijze van standplaats veranderen; maar door het geloof wist men, dat in en met deze de Heere zelf zich om Zijn volk legerde, en het in de rug bedekte..

De bedoeling is duidelijk. Achter in de rug waren de vijanden. Weldra, aan de spits van het leger, bij de ingang van de Schelfzee, had de Heere Mozes geplaatst met de staf in zijn hand, uitgestrekt over de zee, om een pad midden door de wateren te banen. De achterhoede was niet gedekt. De Heere toont daarmee, dat Hij zowel de voor- als de achterhoede van Zijn volk zal zijn. Daarom, waar de Heere als Engel van God de achterhoede dekte, om Israël te beschermen tegen de vijanden, daar verplaatst zich ook het zichtbaar teken van Zijn tegenwoordigheid, de wolk- of vuurkolom. Hij zelf ging, ten opzichte van zijn werkingen, achteraan en beduidde dit, door het achter het volk doen staan van de wolk..

20. En zij kwam tussen het leger van de Egyptenaren en tussen het leger van Israël; en de wolk, die de gedaante van een zich ver uitstrekkende scheidsmuur aannam, was tegelijk, naar de zijde van de Egyptenaren, duisternis, zodat deze de reeds aanbrekende nacht voor hen nog donkerder maakte, en verlichtte 1) tevens naar de zijde van Israël, als een heldere wolk, de nacht, zodat de een tot de ander, (de Israëlieten en de Egyptenaren tot elkaar), niet naderde de hele nacht; want de Israëlieten, als bij dag wandelende, konden hun schreden verhaasten, terwijl de Egyptenaren, met de dichtste duisternis voor zich, zich slechts langzaam konden voortbewegen.

1) In het Hebreeuws Wajehi haanân wehachoschek wajaer. De wolk was er deels duisternis, deels verlichting. Voor de Israëlieten gaf zij licht, voor de Egyptenaren vermeerderde zij als het ware nog de duisternis. Het teken van Gods zichtbare tegenwoordigheid maakt aldus scheiding tussen de ongelovige wereld en het volk van God. Zo is het met ieder teken van God, met het Sacrament, zo is het met heel het Evangelie. Woord en teken beide maken scheiding. Het Evangelie is een reuk van dood ten dode, of een reuk van leven ten leven..

21. Toen Mozes1) zijn hand, waarin hij de staf van God had, uitstrekte over de zee, zo deed de HEERE 2) de zee weggaan, de wateren wegvloeien van de plaats, waar een open weg moest gevormd worden, door een sterke oostenwind, die van de tegenoverliggende oever af de watergolven verdeelde en wegdreef, en ze zo die gehele nacht van elkaar hield, a)en Hij maakte door deze hete en verzengende wind de zee droog, b)en de wateren werden alzo gekliefd, 3) dat zij door de gehele breedte van de zee, deels naar het noorden, deels naar het zuiden heen, bleven staan Jozua 3:16), en in het midden een brede straat vrij lieten.

a) Psalm. 66:6 b) Jozua. 4:23 Psalm. 78:13; 106:9; 114:3.

1) Vrij en gemakkelijk kon het volk ‘s nachts overgaan, omdat de vuurkolom dat gedeelte met haar glans verlichtte. En zeker niet in één uur of twee kon zo grote menigte het tegenoverliggende land bereiken. Van de schemering daarom tot tegen het aanbreken van het morgenrood hebben de Israëlieten de doortocht volbracht. Weldra hebben de Egyptenaren, terwijl de weg hun bekend was, opdat zij de achterhoede zouden aanvallen, zich gehaast, om hen te volgen. Ofschoon nu bij dit wonder geen opsieringen worden gebruikt, om het breed uit te meten, toch moet het blote verhaal ervan een krachtige indruk geven. En alzo is het meer sober gesteld, dan dat het met schelle kleuren en grote omhaal van woorden werd geschetst, om de gemoederen in beweging te brengen. Wie nu, om tot de grootste bewondering van de goddelijke kracht voortgesleept te worden, zou luidklinkende uitroepen verlangen, waar hij op eenvoudige en met weinige woorden hoort verhalen, dat de zee door de staf van Mozes gespleten is, dat een ruimte droog werd, zoveel als voor de doortocht van het volk voldoende was; dat zeer hoge muren van wateren aan weerszijden als sterke rotsen bleven staan? Met voordacht heeft hij daarom de zaak zelf, ontbloot van alle opsmukking door woorden, voor ogen gesteld. Evenwel, kort daarop heeft hij haar naar waarde in een lied verheerlijkt, en is zij gedurig bij de profeten en in de psalmen hoog verheven..

2) Gelieve hier wel te onderscheiden tussen de eigenlijke Werker van dit wonder, de Lastgever daartoe "de Heere," en tussen de lasthebber, die middellijk werd gesteld, om het teken voor het begin van het wonder aan te geven, namelijk Mozes. Wil ook wel onderscheiden datgene, wat werd gebruikt als middel van medewerkende oorzaak, namelijk de oostenwind, en dan de zee, die, als voorwerp van de wonderdoende macht van God, als vanzelf terugweek. Uitdrukkelijk wordt gezegd, dat noch de over de zee uitgestrekte hand van Mozes, noch de oostenwind, die over haar oppervlakte blies, noch de zee, die droog werd, dit alles veroorzaakten. Wel is het "de Heere," die de zee deed weggaan, op Zijn machtwoord en door Zijn kracht. Wij hebben hier wel degelijk met een wonder, en niet met enig natuurlijk te verklaren verschijnsel van sterke eb en vloed, te doen. Dat spreekt de Schrift ook duidelijk uit, zowel hier in de onloochenbare uitdrukkingen en in de opmerkelijke volgorde van de handelingen, als later nog in Mozes’ lied door de zinrijke woorden: "de stromen hebben overeind gestaan, als een hoop, of als een steile wand; de afgronden zijn stijf geworden in het hart van de zee" (Ex.15:8). Dat geschiedt door geen eb. Ook wordt daarin het gehele machtige werk aan de Heere alleen en aan diens wonderdoende macht toegekend. En laat ons daarbij niet vergeten, dat wij in het lied van Mozes, met zijn overoude taalvormen en eigenaardige beelden en beschrijvingen, een kennelijk echt en met de gebeurtenis zelf gelijktijdig ontstaan stuk bezitten..

Hoe duidelijk en helder doet de heilige Schrijver hier uitkomen, dat hij slechts een gering instrument was in dienst van de Heere, en dat dit grote wonder, hetwelk hij beschrijft, niet aan zijn macht en wijsheid, maar alleen aan de macht en kracht van God moest worden toegeschreven. Hij is dienaar, maar de Heere is enig en alleen de bewerker van het wonder..

3) In Hand.7:35 Hebr.11:29 Boek der wijsheid, waar onze geschiedenis wordt aangehaald, heet deze zee de Rode. Waarschijnlijk draagt zij deze naam door de roodgevlekte bladeren van het daarop drijvende zeegras, dat onder andere ook aan de kusten van de Middellandse Zee en in de straat van de Darnellen (Hellespont) gevonden wordt. Eigenlijk bedoelt men

onder de naam "Rode Zee" de gehele tussen Egypte en Indië zich bevindende (Erithreïsche) zee, met de beide golven, de Arabische in het westen en de Perzische in het oosten. De Arabische golf, die Egypte en Ethiopië van Arabië scheidt, verdeelt zich dan weer (zie Ex 2.15) in twee bochten, welke het schiereiland van Steenachtig Arabië insluiten; de westelijke of Heroöpolitaanse golf, eveneens wegens het veelvuldige zeegras de Schelfzee genaamd (hoofdstuk 10:19 Numeri. 14:25), heeft de eigenaardigheid, dat eb en vloed zich hoog tot aan het noordelijkst einde uitstrekken. Men heeft nu aan deze natuurverschijning gedacht, en het door Mozes vermelde wonder natuurlijk zoeken te verklaren. Zulk een verklaring stuit echter op zó vele spraakkunstige en zakelijke moeilijkheden, dat zij geheel onhoudbaar is (bij de eb, die nooit zolang aanhoudt als hier nodig was, zodat reeds een wonderbare versterking moet worden aangenomen, staan de wateren niet aan beide zijden, maar trekken zich naar het zuiden terug; en moet nu verder voor de oostenwind een noordenwind aangenomen worden, bovendien blijft bij de eb de waterstand altijd nog van twee voeten); theologisch is zij geheel en al af te wijzen. "De verlossing en bevrijding van het volk van God is het hoogste en het laatste werelddoel, de hoogste en laagste wereldwet; aan dit doel en deze wet moeten niet alleen alle andere doeleinden en wetten ten dienst staan, maar zij moeten ook hieraan verbroken worden en ten onder gaan, opdat de genade als de alleen blijvende en eeuwige macht openbaar wordt. Wie de zaak zo beschouwt, voor hem is het een wonder, waarbij de wet van de natuur overtreden wordt, gerechtvaardigd, en hij mag en kan zich op geen andere wijze de verlossing van Israël denken; wie echter daarbij blijft staan, dat het water volgens de wet van zwaarte en vloeibaarheid niet gescheiden kan worden noch blijven staan, die blijft in de krachten en wetten van de natuur, in de macht van de Egyptische goden, en moet in de wateren omkomen, zoals farao; want het is waar wat Luther (bij Genesis 1:1) zegt: "Wat is ons hele leven op aarde anders dan een tocht door de Rode zee, waarin aan beide zijden het water verheven staat, zoals twee hoge muren?" Zo min wij ons de wolkkolom als rook uit een schoorsteen, of de vuurkolom als een haardvuur kunnen denken, evenmin zal de sterke oostenwind, waardoor Jehovah de zee laat weggaan, een gewone wind geweest zijn. Jehovah maakt Zijn Engelen tot winden (Psalm. 104:4), en zodanig een met pneumatische (geestelijke) kracht toegeruste wind heeft wel zo veel macht over het element water, dat dit uit elkaar moet gaan, om voor de legerscharen van God een baan te maken.".

Moeilijk is het, het punt te bepalen, vanwaar de kinderen van Israël de Rode Zee zijn doorgegaan, daar de tekst hierover geen aanwijzingen geeft. Volgens de overlevering zijn zij boven Ayun Musa (bronnen van Mozes) op de oostelijke oever aan land gekomen; daar nu het achterste gedeelte van hun leger zich waarschijnlijk in die streek bevond, waar nu Suez legt, diegenen echter, welke het meest de naijlende Egyptenaren nabij waren, zonder twijfel het eerst in de droog geworden zee intraden, en de wolkkolom farao’s leger zolang terughield tot ook de voorsten aan de voet van Atakah gelegerde gedeelte, ingegaan waren, zo is voor de weg om door te trekken een schuine lijn in zuidoostelijke richting gegeven. Hierdoor had de weg aan de ene zijde nog altijd geen zo grote breedte, dat het gehele leger van Israël het niet in acht uren, van ongeveer 9 uur ‘s avonds tot 5 uur ‘s morgens had kunnen afleggen, dat het waarschijnlijk wel zo breed was, dat ongeveer duizend man naast elkaar konden gaan, en daar juist beneden Suez de golf zeer smal (3450 voet breed) is; aan de andere zijde daarentegen had hij ook de nodige lengte, om Farao’s wagens en ruiters, die zich juist in het midden van de zee bevonden, toen de Heere hen verschrikte en tot omkeren noodzaakte (vs.24 vv.), in zijn

golven te begraven. Dan moet het echter niet een eigenlijke oostenwind maar een zuidoostenwind geweest zijn, die de wateren van elkaar scheidde. Dit aan te nemen is niet in strijd met de Bijbelse tekst, daar de Hebreeuwse taal slechts voor de 4 hemelstreken eigen namen heeft, en de bijzondere richtingen als noordoost, zuidoost enz. niet nader aanduidt..

22. a) En de kinderen Israël zijn, door het geloof (Hebr.11:29) gegaan in het midden van de zee, op het droge; en de wateren waren hun een muur, aan hun rechter- en aan hun linkerhand. 1)

a) 1 Kor.10:1

1) Deze tocht door de zee geschiedde in een donkere nacht, en niet wanneer de maan scheen, want het was zeven dagen na volle maan, zodat zij geen ander licht hadden, dan hetgeen van de vuurkolom voortkwam. Dit maakt die tocht ijselijker, maar, waar God ons leidt, zal Hij ons lichten, waar wij Zijn geleide volgen, zal het ons aan geen vertroostingen ontbreken. Dit is geschied en aangetekend ter aanmoediging van Gods volk in alle eeuwen, om in de grootste benauwdheid op Hem te vertrouwen..

Zij geloofden als zij door de Rode Zee gingen. Want zij geloofden niet alleen in het algemeen, dat God hun God was, gelijk Hij hun vaderen beloofd had, maar zij geloofden ook, dat God met hen zou zijn, en hun leven bewaren in het midden van de Rode Zee. Een treffend stuk. Zij geloofden, om zo te zeggen, in het midden van hun graven, (want zo moest de Rode Zee wel genoemd worden), dat God hen het eeuwige leven zou geven en hen veilig door de Rode Zee zou geleiden, en van hun vijanden redden.

Waarom gevreesd, de weg te bewandelen, die God u wijst, het werk te doen, dat Hij gebiedt? Als Gods Almacht wateren tot beschermende muren maakt, waar is dan gevaar?.

23. En de Egyptenaars, de wolk, achter welke zij wisten, dat de kinderen van Israël verborgen waren, nawandelende, vervolgden hen, en gingen het water in, 1) geen gevaar vrezende, achter hen, al de paarden van Farao, zijn wagens en zijn ruiters, en zij kwamen zo in het midden van de zee,
2) ten tijde dat Israël behouden de tegenoverliggende oever bereikt had.

1) De grote dwaasheid van Farao was, dat hij hetzelfde beproefde als de Israëlieten, maar daarvoor het bevel van God miste. Daarom was voor hem een roekeloze daad, wat voor de Israëlieten een geloofsdaad was. Zonder bevel van God, maar ook zonder op Zijn bescherming te kunnen hopen, gaat Farao de Rode Zee in. Een bewijs, dat de Heere hem geheel en al aan zichzelf heeft overgegeven..

2) Dat is zo geheel de handelwijze van de verstokte en onboetvaardige zondaar: blind rent hij in zijn verderf, in zijn overmoed er niet aan denkende, hoe spoedig Gods toorn en wraak hem naijlen kan..

24. En het geschiedde in dezelfde morgenwake, tussen 2 en 6 uur ‘s morgens (zie "Ex 12.3), en wel in het vijfde of zesde morgenuur, dat de HEERE opeens met toornige blik in de kolom van het vuur en van de wolk zaga) 1) op het leger van de Egyptenaren, en Hij verschrikte 2) het leger van de Egyptenaren, 3) daar het licht plotseling door de donkere wolk heenbrak en Hij hen zien liet, op welk een plaats zij zich bevonden, midden in de zee, links en rechts door hoge watergolven omgeven.

a) Genesis 18:4

1) Dit zien had ongetwijfeld iets bijzonders in. Het was een opzettelijk zien, omdat er voor de Heere God overigens niets naakt en verborgen is. Er wordt hier duidelijk gezegd, dat de Heere zag in de kolom van het vuur en van de wolk. Daarom kan men niet anders denken, als dat de Heere plotseling de lichtzijde van de vuurkolom naar de Egyptenaren wendde, waardoor zij geheel en al in verwarring raakten, omdat de Heere God voor de goddelozen is een verterend vuur. Hetzelfde woord wordt ook gebruikt in Genesis 18:4 ten opzichte van Sodom en Gomórra..

2) Ten eerste opende Hij hun de ogen, dat zij te laat zagen, waartoe hun woede hen gedreven had; vervolgens, opdat zij zouden voelen, dat zij niet met de mensen, maar met God oorlog voerden. En zo verplet waren zij door de plotselinge verwarring, dat zij niet te rechter tijd naar het strand terug konden vluchten. Want daarom werden zij midden in de zee in het nauw gebracht, omdat de schrik bij hen alles in verwarring bracht, omdat zij merkten, dat God hun tegenstander was. Zij zagen wel, dat er niets veiliger was, dan terug te wijken, omdat God voor Israël streed, maar omdat zij met schrik waren vervuld, was er geen denken aan, om voort te gaan, of liever, omdat de een de ander in de weg stond, heeft de zee allen verzwolgen..

Wij hebben hier te denken aan een geweldige schrik, welke de Heere in de harten van de Egyptenaren uitstorte, niet zo zeer door donder en bliksem, gelijk sommigen willen, maar door een inwendige werking van het hart, veroorzaakt door het op hen nederzien in de vuur- en wolkkolom. Aan een schrik in nog heviger mate, als de Syriërs overviel bij de belegering van Samaria in de dagen van Elisa. De Psalmist beschrijft op dichterlijke wijze wat hier plaats vond (Psalm. 78:17-20)

3) Roept niet te spoedig van overwinning, ongelovigen! wanneer de geest van uw ontkenningen terrein wint en de menigte, die in Gods wonderen gelooft, voor u heen vlucht. De duisternis, over u gebracht, zodat gij de wonderen verloochenen kunt, zal straks door het licht van de verpletterende Majesteit van God worden weggenomen, en het eerste wonder, dat gij erkennen moet, zal zijn, om u te verdelgen. Beroemt u niet te spoedig, werkers van de ongerechtigheid, als gij het vermogen vermenigvuldigt en uw wandaden u gelukken. God leeft!.

25. En hij stootte de raderen van hun wagens weg, en deed ze moeilijk voortvaren; 1) de schuw en wild geworden paarden renden met de wagens in elkaar; de raderen werden van de assen afgedreven, zodat zij niet meer van hun plaats konden. Toen zeiden de Egyptenaars:

Laat ons vluchten van het aangezicht van Israël, want de HEERE strijdt voor hen tegen de Egyptenaars. 2)

1) De raderen werden dus van de assen afgedreven, door een bijzondere almachtige werking van God. Wij hebben hier niet te denken aan een bloot natuurlijke oorzaak, maar aan een buitengewone openbaring van Gods kracht. Door de schrik van de Heere werd mens en dier beangst en beroerd, en raakte alles in verwarring. Het was een bijzondere openbaring van Gods strafoefenende gerechtigheid. "En deed ze moeilijk voortvaren," of, maakte, dat zij met moeite reden..

2) Er wordt gevraagd, hoe Mozes dat wist, omdat allen in de zee zijn omgekomen. Vooreerst moet men niet voorbijzien, de ingeving van de Heilige Geest, maar dan ook niet over het hoofd zien, hoe hun angstgeschrei ongetwijfeld tot Mozes is doorgedrongen. In het ondergaan van Farao en zijn leger worden de Egyptenaars gedwongen, de almacht en liefde van God voor zijn volk getuigenis te geven..

Nu eerst zien zij dat de Heer tegen Egypte is, maar het is te laat; heden, indien gij Zijn stem hoort, zo verhardt uw hart niet..

26. En de HEERE, voor wie dit vluchten geenszins genoeg was, maar die Zijn naam nog verder aan de Egyptenaren verheerlijken moest, zei tot Mozes: Strek uw hand, met destaf wederom uit over de zee, dat de wateren terugkeren naar hun plaats, en zo komen over de Egyptenaars, over hun wagens en over hun ruiters.

Hier verhaalt Mozes, dat de zee niet minder in het verderven van de Egyptenaren het bevel van de Heere heeft gehoorzaamd, als toen zij zo-even aan het volk de doortocht had toegestaan. Want nadat Mozes zijn staf had opgeheven, zijn de wateren weer teruggekeerd in hun plaats, evenals zij eerder tot hopen verzameld waren. De Egyptenaren hadden nu wel berouw over de zinneloosheid van hun vorst en hadden besloten, als door de macht van God overwonnen, na de kinderen van Israël verlaten te hebben, naar huis terug te keren. Maar God, die hen wilde vernietigen, heeft hun verderf op het ogenblik zelf besloten. En nu, opdat wij zouden weten, dat het een in het oog vallend wonder was, beschrijft Mozes nu nauwkeurig wat er voorviel. Hij zegt nu, dat het toen dag begon te worden, zodat het volle licht aan de ogen van de toeschouwers de gehele zaak toonde. Want wel waren ‘s nachts de wateren tot twee hopen staande, maar de vuurkolom, welke bij de Israëlieten licht was, en toonde hun duidelijk de weg, liet niet toe, dat de weldaden Gods verborgen waren. Bij de Egyptenaren was het juist andersom. En alzo moesten zij niet alleen overdag omkomen, maar moest ook door het licht van de zon hun ondergang voor aller oog zichtbaar gemaakt worden. Dit ook doet hij, om te getuigen van de macht van God, omdat, terwijl zij poogden te vluchten, God hen zo openlijk slaat en treft, alsof zij zich met opzet zelf onderdompelden..

27. Toen strekte Mozes van de tegenoverstelde oever zijn hand uit over de zee; en de zolang teruggedrongen zee kwam weer, tegen het waken van de morgenstond, tot haar kracht,
1) met ontzettende kracht vielen de muren van water neer; en de Egyptenaars vluchtten die in het westen het eerst terugkerende wateren tegemoet, terwijl tegelijkertijd de van achter

afkomende wateren hen begroeven in hun golven; en de HEERE stortte alzo de Egyptenaars in het midden van de zee naar Zijn woord (vs.13).

1) In het Hebreeuws Leíethano, beter, tot zijn bestendige duur, tot zijn normale toestand. Wij hebben het ons zo voor te stellen, dat de Egyptenaren zich reeds dicht bij de tegenovergestelde oever bevonden. En dat nu, terwijl aan de zijde van de Israëlieten de Heere hen verschrikte, en de wateren aan de andere zijde zich begonnen te sluiten, zij de zich sluitende wateren tegemoet ijlden in hun grote verwarring, terwijl het volgende ogenblik de wateren met donderend geweld zich over hen sloten, zodat zij verdronken..

28. a) Want als de wateren terugkeerden, zo bedekten zij de wagens en de ruiters van het gehele leger van Farao, dat hen (de kinderen van Israël), achternagekomen was in de zee; 1) er bleef niet één van hen over. 2)

a) Psalm. 78:53; 106:11

1) Hier uit deze daad van Farao en van zijn volk leren wij, wanneer God de mens laat varen en hem aan zichzelf overlaat, dat hij dan anders niet doet als roekeloos heen lopen tot zijn eigen verderf. Dit is de weg en staat van al degenen, die van God verlaten worden. Dit aanmerkende, moeten wij leren, een bijzonder bijvoegsel te gebruiken in onze gebeden; wij moeten altijd hierom bidden, dat God ons nooit wil verlaten, noch verwerpen. Deze stand is vreselijker, als de staat van enig schepsel in de gehele wereld; want wanneer God de mens verlaat, al wat hij doet is, dat hij zich haast tot zijn eigen verderf..

2) Zo volkomen was de strafoefening van de Heere tegen Farao en zijn volk. Dit was als de uiterste schakel van de keten van de strafoefenende gerechtigheid van God. Bij het doden van de eerstgeborenen had de Heere getoond wat Hij kon, nl. een geheel volk doen omkomen, maar treedt nog verschonend op, (de eerstgeborene vertegenwoordigde het geslacht), hier openbaart Hij zijn volle toorn over de uitgietingen van de ongerechtigheid van een zondige koning en een zondig volk..

29. a) Maar de kinderen van Israël, die zij achtervolgden en die zij meenden zeker te zullen verslinden, gingen op het droge in het midden van de zee; en de wateren waren hun een muur aan hun rechter- en aan hun linkerhand.1)

a) Psalm. 77:20

1) Israëls doortocht door de Rode Zee is een beeld van uw leven; aan beide zijden zijn zichtbare en onzichtbare golven van ongeluk opeengehoopt; maar uw God houdt ze terug, dat zij niet over u gaan..

De wateren, die Mozes en de Israëlieten ongeschonden doorgetrokken waren, zijn het middel geweest van het verderf en de dood van de Egyptenaars, waarvan er niet één ontkomen is. Zo zal ook Gods toorn en vloek, die Christus en de gelovigen in hem ondergaan heeft, en van waaronder hij ongeschonden gekomen is, het middel zijn, om satan en zijn engelen,

bovendien alle verworpelingen te storten in eeuwig verderf, waaruit voor geen van de vaten van de toorn ontkoming wezen zal..

Tegenover de ondergang van Farao met zijn leger stelt de Heere hier de volkomen redding van Zijn volk. Zijn macht in het verschrikken van de Egyptenaren stelt Hij tegenover Zijn macht tot bewaring van de kinderen van Israël. De zee, die weer kwam tot haar kracht, tegenover de wateren, die stonden als een muur aan hun rechter- en linkerhand..

30. Alzo verloste de HEERE Israël op die dag, 1) de zevende van het Paasfeest, uit de hand van de Egyptenaren; en Israël zag, als de morgen aangebroken was, de Egyptenaren dood aan de oostelijke oever van de zee,2) waarheen de westenwind (vs.27) hun lijkendreef.

1) De Joodse overlevering heeft vanouds af daaraan vastgehouden, dat de uittocht, die de 15 Nisan begon, op de 21e dag van diezelfde maand met de doortocht door de Rode Zee volbracht is. Deze berekening heeft veel voor, hoewel de tekst daarvan niets zegt; de zeven feestdagen van de ongezuurde broden hadden dan benevens de heiligheid van het getal "zeven", ook een geschiedkundige oorsprong, gelijk dan ook "het ideaal normative moment (hetgeen voor de gedachten als een toonbeeld geldend is) in de voorspelling en openbaring meermalen met het accidenteel-historische (geschiedkundig bijkomende) in de loop van de gebeurtenissen van de heilige geschiedenis overeenkomt; een overeenkomst, die de opmerkzame beschouwer van het goddelijk bestuur in de geschiedenis de weldadige indruk van volle overeenstemming en juistheid ook in het toevallige en in nevenzaken schenkt." Wanneer de Joodse overlevering dan bovendien beweert, dat de 21 Nisan in ieder jaar een Zaterdag geweest is, zo past dit zeer goed bij hetgeen de Heere in Deuteronomium. 5:15 zegt, hoewel de plaats niet op zichzelf een bewijs voor de onvoorwaardelijke juistheid van deze bewering geeft. Het past ook voortreffelijk bij de nieuwtestamentische geschiedenis, want de dag van de uittocht uit Raméses (hoofdstuk 12:47) valt dan op een Zondag, op welke dag Christus ‘s morgens uit het graf opstond..

Ziet bij elke verlossing hebben wij op deze onderscheiden dingen acht te geven. Hoe wij verlost zijn? door de Almachtige hand van God; waarin de verlossing eigenlijk bestaat: in een uitleiding en redding; wanneer deze is geschied, op de juiste tijd, door God zelf van eeuwigheid bepaald en in de volheid van de tijd gewerkt. Daarbij mogen wij niet vergeten op Hem te letten, die ons verloste. Geen mens als Mozes, geen uitnemend leider en leraar, geen verschrikkende stormwind, geen wijkende zee is de oorzaak van onze redding: maar de Heere alleen..

2) Ook dit was een zeer grote straf voor de Egyptenaren, die schatten ervoor over hadden, dat hun lijken werden gebalsemd. Nu werden hun dode lichamen de roofvogels en het roofgedierte ten prooi gegeven. Zo triomfeerde de Heere voor aller oog over alle goden van Egypte..

31. Ook zag Israël de grote hand, 1) die de HEERE aan de Egyptenaren bewezen had; en het volk, diep getroffen over dit gericht, dat zijn vervolgers getroffen had, en over het wonder van de redding, dat zij zelf hadden ondervonden, vreesde 2) de HEERE, en geloofde3) in de

HEERE, en in Mozes, 4) zijn knecht; zij hadden tochgezien, hoe de Heere door hem de watergolven verdeeld had, en door hem over de Egyptenaars terug had laten komen.

1) Onder "de grote hand" wordt zonder twijfel de almacht van de Heere verstaan..

2) Vrees wordt hier voor ontzag genomen, welke het volk bij hun plicht hield. Want niet alleen, dat zij met vrees werden aangedaan, maar ook zijn zij ertoe gebracht, om zich aan God, wiens goedheid zij op een liefelijke en aangename wijze hadden ervaren, over te geven. En ofschoon deze vroomheid niet van aangeven duur is geweest, tenminste bij een zeer groot deel, toch mag men geloven, dat bij enige weinigen zij wortel heeft geschoten; omdat er altijd enig zaad is overgebleven, en niet bij allen de herinnering aan deze weldaad geheel en al is uitgeblust..

3) Bij zeer velen was dit een tijdgeloof, gedwongen als zij ertoe werden, door het zien van de grote hand van God, maar bij anderen hield dit geloof stand. Gods einddoel was nu in beginsel bereikt, nl. de verheerlijking van Zijn Naam en het vertrouwen op die Naam, door en bij het volk Israël. De doortocht door de Rode Zee is een symbool van de verlossing. Israël wordt daardoor van de wereld afgescheiden en alzo tot een volk van het Verbond, van het eigendom gemaakt (1Kor.10:1,2). De verlossende daad van God gaat aan de wetgeving vooraf. Deze daad van God wordt van de zijde van de Israëlieten in het geloof aanvaard. (Hebr.11:29).

4) Voor de eerste maal wordt Mozes de knecht des Heeren genoemd, een uitdrukking, die later zijn blijvende titel geworden is. Deze naam duidt deels de man aan, die de wil van God uitvoert, of er naar streeft, om die te volbrengen, deels hem, aan wie de uitvoering van een bijzondere goddelijke opdracht toevertrouwd is. In de eerste zin wordt die naam gebruikt van de dienstbare Hemelgeesten (Job4:18), van Job (hoofdstuk 1:8; 2:3; 42:7 vv.), van het volk Israël (Leviticus. 25:42,55 Jesaja. 41:8; 44:1 vv.); in de tweede zin van Mozes (Numeri. 12:7 vv. Jozua. 1:2,7; 2 Koningen. 21:8, van Jozua (hoofdstuk 24:29 Richteren. 2:8), van profeten Jesaja 20:3 Jer.7:25), van koningen (2 Samuel 3:18; 2 Kron.32:16, of van andere theocratische gewichtige personen Jesaja 22:20 Hagg.2:24), zelfs van heidense vorsten (Jeremia. 25:9). Het is een zeer eervolle titel, die niet slechts gehoorzaamheid jegens de Heere, maar tevens de goddelijke verkiezing en bijzondere voorzorg uitdrukt, terwijl alleen diegene de knecht des Heeren zijn kan, die de Heere zelf daarvoor verklaard en daartoe gemaakt heeft..

HOOFDSTUK 15.

LOFZANG VAN MOZES, BITTER WATER ZOET GEMAAKT.

I. Vs.1-21. Het geloof, gesterkt door de ondervonden wonderen van Gods hulp, stort zich in een triomflied van dankbaarheid uit, dat op de plaats zelf uit het hart van Mozes, vol heilige, dichterlijke geestdrift, als uit een frisse bron ontsprong. Door hem aan het volk voorgezegd, wordt het door een koor van mannen gezongen, waarop Mirjam antwoordt, verenigd met een koor van vrouwen, begeleid door trommels en in reien. Het lied, gemakkelijk te verstaan, prijst de grote dingen, die God in de afgelopen nacht gedaan heeft, om Zijn gericht over Zijn tegenstanders te houden, en Zijn volk te verlossen; vervolgens ziet de zanger met vrolijk vertrouwen in de nabije toekomst van Israël, zelfs in de tijd van de eeuwigheid (vrgl.Psalm. 114).

1. Toen, 1)op de morgen na die roemrijke redding, zong Mozes, en onder zijn leiding, de kinderen van Israël de HEERE dit lied, en spraken, zeggende: a) Ik zal de HEERE zingen, 2) want b) Hij is hoog verheven!3) Het paard en zijn ruiter heeft Hij in de zee geworpen. 4)

a) Psalm. 106:12 b) Jesaja. 57:15

1) Dit lied nu brengt Mozes niet slechts voor tot getuigenis van zijn dankbaarheid, maar ook tot bevestiging van de geschiedenis. Want hij geeft de Israëlieten niet in de mond, wat zij gezongen hebben, omtrent een onbekende zaak, maar hij plaatst hen als openbare getuigen voor het voetlicht, opdat alle geslachten zouden weten, dat niets tot dusverre geschreven is, hetwelk niet als uit één mond zes maal honderdduizend man verklaarde en tegelijk met hen hun vrouwen en kinderen. Daarom gaat Mozes hen, volgens zijn roeping en plicht, voor, maar door het mede instemmen van het volk, is de goedkeuring erop gevolgd, die meer gewicht in de schaal legt, dan alle tegenspraak..

Dit lied bestaat uit twee grote delen; in het eerste wordt de Redder bezongen (vs.1-10), en in het tweede het geredde volk (vs.11-18)

2) Wie verlost is, is verheugd, is dankbaar, is in een opgewekte stemming, en wil zingen, en zingt werkelijk, is het niet met de lippen, dan toch in het hart. Mocht dit slechts meer in ons gevonden worden! De kinderen van Israël nu zongen de Heer. Hij was het voorwerp van hun lied, Zijn daden het onderwerp. Trouwens de liederen van het Schrift zijn van die van de ongewijde oudheid juist daardoor onderscheiden, dat de eersten alleen God en Zijn daden, en de laatsten de mens en zijn daden bezingen..

Wat dunkt u, mijn ziel! wat is meer, verlost te zijn van de slavernij van Egypte of van die van de duivel; de ticheloven ontkomen te zijn of de hel; op reis te zijn naar Kanaän onder Mozes of naar de hemel onder begeleiding van Gods zoon? Oh, waarom is mijn wandelen geen huppelen, mijn spreken geen zingen! Zing, zing dan, mijn ziel! de Heer, en gij tienduizenden herhaalt dat lied, want de Heer heeft mijn ziel gered!.

3) Niet eigen kracht en moed zal Mozes er in verheerlijken, maar hij zal de Heere een lied zingen. Hij en Hij alleen is het waardig voorwerp van zijn lofgezangen. Waar de heiden alleen een oog heeft voor de roemrijke daden van de mens, daar zal hij de Heere verheerlijken, die het begin en de oorsprong en voleinder van alles is. In de grondtekst staat eigenlijk: "Zeer verheven is de Heere." De LXX vertaalt: Laat ons de Heere zingen, want Hij heeft zich heerlijk verheerlijkt. Het is de heilige zanger erom te doen, de verhevenheid van Jehova op het breedst uit te meten..

4) Wel blijkt hieruit duidelijk, hoe Mozes ook de strafoefenende gerechtigheid van God over zijn vijanden verheerlijkt. Hij kent niets van dat weke, dat bij velen gevonden wordt, die eigenlijk de Heere een verwijt ervan maken, dat Hij de zondaar straft..

Het flauw gevoel van Gods onkreukbare heiligheid en van de diepe strafwaardigheid van de zonde heeft bij velen het gevolg, dat zij dit lied niet mee willen zingen, maar, in plaats van bij de ondergang van farao en zijn heer te zingen: "Aldus zal God al Zijn vijanden oordelen!" zouden zij de tiran en zijn helpers graag gespaard hebben gezien. Doch de gelovige zegt: Waar God die én liefde én de volkomen rechtvaardigheid is, niet spaart, daar mag ik niet willen sparen, of ik stel mijn liefde boven de liefde van God, en dat zij verre! Ik mag wenen over degenen, die verloren gaan, gelijk de Heere weende over Jeruzalem, maar ik moet Gods oordelen, over hen goedkeuren, gelijk de Heere het deed ten opzichte van Jeruzalem." Ook de zaligen in de hemel zongen van Gods oordelen over Zijn vijanden..

2. a) De HEERE is mijn kracht 1) en mijn lied; 2) en Hij is mij tot een heil geweest; deze is mijn 3) God, daarom zal ik hem een liefelijke woning maken; 4) Hij is mijn vaders God, 5) daarom zal ik Hem verheffen!

a) Psalm. 18:2; 118:14 Jesaja. 12:2

1) Niet door eigen kracht was Israël door de Schelfzee gegaan. Gelukzalig is de mens, wiens sterkte in Jehovah is, in wiens hart de gebaande wegen zijn (Psalm. 84:6)

2) Hiermee belijden zij, dat zij voor zich van God genoeg versterking hebben verkregen, en zij voegen erbij, dat Zijn genade een hun waardige stof is voor hun lof. De slotsom is, dat zij in God sterk zijn geweest, doch dat zij niet in eigen kracht de vijanden hebben overwonnen, en dat het daarom onrecht zou zijn, om iemand anders dan God alleen te roemen. Men moet eruit opmerken, dat zij de hulp van God verbinden met zijn lof, omdat van al Zijn weldaden dit het doel is, dat wij Hem de eer toebrengen van het door ons ontvangen heil..

Eigenlijk "Mijn sterkte" en "lied.".

3)"Mijn God" en "mijn vaders God." Zo noemt Mozes de Heere, om daarmee te betuigen, dat de Heere ver boven alle goden moet geacht worden, dat alle andere goden niets zijn. Hiermee doet dus Mozes en geheel Israël belijdenis van de enige en waarachtige God..

4) Onze Statenvertalers hebben vertaald: Ik zal Hem een liefelijke woning maken. Beter is de vertaling: Ik zal Hem verheerlijken. Zo vertalen de LXX, de Vulgata.

5) Altijd verbindt de gelovige zijn heden met het verleden van zijn vaderen, tot een geestelijke eenheid..

3. 1) De HEERE is een krijgsman: a) HEERE is Zijn naam. 2)

a) Hos.12:6

1) Wilt gij weten hoe Zijn geduchte Naam luidt: Jehova is Zijn Naam. Die hoogheerlijke Naam heeft Hij zelf uitgesproken, maar veel meer nog in doorluchtige krijgsdaden betoond. "De Heere is een krijgsman, een oorlogsheld, een God van legerscharen en Jehova, Jehova Zebaôth is Zijn heilige Naam." Hoort slechts wat Hij deed. Zijn daad is waardig nimmermeer vergeten te worden. "Hij heeft Farao's strijdwagens en zijn gehele legermacht in de zee geworpen." Zijn Macht is onuitsprekelijk groot, want hoe geducht die legermacht was, hoe fier en moedig de hoofdlieden: "Hij heeft de keur van de hoofdlieden doen verdrinken in de Schelfzee." Daarin blinkt Zijn heilige Gerechtigheid uit. Want nu dekt hen de afgrond en zwaar als steen zonken zij in diepte..

2) Niet alleen dat de Heere zich als een krijgsman had geopenbaard, door farao en zijn heer te vernietigen, maar gelijk Zijn Naam, Zijn Wezen uitdrukt, zo ligt ook in de Naam alles besloten, wat lieflijk en heerlijk is voor Zijn volk, om het te verlossen van alle macht van de vijand. Daarom is Immanuël ook in Zijn lijden een krijgsman, omdat Hij wel als het Lam ter slachtbank wordt geleid, maar ook als de Leeuw uit Juda's stam heeft overwonnen.

4. Hij heeft farao's wagens en zijn leger in de zee geworpen, 1) geslingerd; en de keur van zijn hoofdlieden zijn verdronken, gedompeld in de Schelfzee!

1) Eigenlijk geslingerd. Hiermee geeft de Schrijver niet alleen aan, dat het voor de Heere een geringe moeite was, om Farao met zijn zware leger te doen omkomen, maar ook, dat Hij hen zo in de diepte van de zee heeft bedolven, dat er voor hen geen mogelijkheid was om door zwemmen zich te redden. Dit wordt nog nader aangeduid door het volgende vers..

5. a) De afgronden van de zee hebben hen bedekt; zij zijn in de diepten gezonken als een steen.

a) Nehemiah. 9:11

6. 1) a) O HEERE! Uw rechterhand 2) is verheerlijkt in macht; Uw rechterhand, 3) o HEERE! heeft de vijand verbroken! 4)

a)Psalm. 118:15,16

1) Bij vs.6 begint een tweede onderdeel, dat eindigt met vs.10, waarin de Heere verheerlijkt wordt als degene, die de vijand van Gods volk verdelgt, juist wanneer hij meende, dat volk geheel in zijn macht te hebben..

2) God heeft Zijn hand slechts uit te strekken, en de zege is bevochten. Doch juist, omdat God zo snel redt, redt Hij ook zo laat. Verstaat gij dit? Als God begint te redden, dan is de redding ook geschied, daarom stelt God de redding zolang uit, opdat de druk en de benauwdheid haar werking doet; want de geneesheer laat geen trekkende pleister op het lichaamsdeel leggen, opdat het geen pijn doe, maar opdat het wel pijn doet, en trekt; trekt de pleister niet, dan is het niet goed. Zo is het ook hier; doch is de tijd van verlossing daar, dan geschiedt zij in een ogenblik. Zie het aan de vrouw, die twaalf jaar lang de vloed van bloed gehad, en alle middelen beproefd, en al haar geld uitgegeven had. Niet zodra komt haar in de gedachte, het kleed van de Heiland aan te raken, of zij doet het, en het is gedaan met haar kwaal, volkomen gedaan..

3) Tot tweemaal toe schrijft Mozes aan de rechterhand van God toe, wat geschied is, opdat men noch aan een toeval, noch aan mensenwerk zulk een groot wonder zou toeschrijven..

4) Dit slaat niet alleen op Farao, maar in het algemeen op alle vijanden van God. Voor Gods rechterhand, d.i. voor Zijn grote macht en heerschappij, moet tenslotte iedere vijand bukken en zich gewonnen geven..

Gods vijanden zijn onze vijanden. Wij moeten, wij mogen geen andere vijanden hebben. Met *onze* vijanden moeten wij ons verzoenen, maar Gods vijanden moeten wij haten. "Zou ik niet haten, die U haten, en verdriet hebben in hen, die tegen U opstaan?" vraagt David, en hij antwoordt: "Ik haat hen met volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij," (Psalm. 139:21,22). Doch wij moeten ze haten, gelijk God ze haat; met lankmoedigheid, en met de onophoudelijke toeroep: "Laat u met God verzoenen, en al waren u zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij zo rood als karmozijn, zij zullen worden als witte kool" Jesaja 1:8). Doch, wanneer zij niet anders willen dan goddeloos zijn, en, zo als faraö en zijn mannen, optrekken, om Gods volk uit te roeien of te martelen, ja dan mogen, moeten en kunnen wij ons verheugen, als God ze daarin verhindert en hen veroordeelt..

7. a) En door Uw grote hoogheid 1) hebt Gij, die tegen u 2) opstonden, omvergeworpen, 3) Gij hebt uw brandende toorn, 4) als een engel van verderf uitgezonden, die hen verteerd heeft, zoals een verterend vuur een stoppel verbrandt.

a)Exodus. 14:24 Jesaja. 5:24; 47:14 Nah.1:10

1) In het Hebreeuws Berov geoneka, eigenlijk in de volheid van Uw hoogheid..

2)"Tegen U": van Farao wordt hier gezegd tegen God op te staan. Het was, omdat hij Gods volk vervolgde. De vijanden van de Kerk zijn de vijanden van God. Daarom zegt de Heere ook: "Die u aanraakt, raakt Zijn oogappel aan." (Zacheria 2:8b)

3) Het woord in de grondtekst, wordt gebruikt bij het omverwerpen van gebouwen, en daarom ook van het vernietigen van hen, die het werk van God tegenwerken. Zie Psalm. 28:5

4) Eigenlijk uw gloed. Door de gloed van Gods aangezicht is Farao verteerd als een stoppel. Hoogstwaarschijnlijk doelt Mozes hier op het zich omwenden van de Heere in de vuurkolom..

8. a) En door het geblaas van uw neus, 1) want die stormwind was het snuiven van Uw toorn, zijn de wateren opgehoopt geworden, de stromen hebben overeinde gestaan als een hoop, zij waren opeen gehoopt tot muren tot onze bescherming; de afgronden zijn stijf geworden in het hart van de zee, 2) zodat uw volk door de diepten een vaste weg heeft gevonden.

a)Jesaja. 63:12,13 Hab.3:10 Psalm. 18:16; 78:13 Jesaja. 44:3

1) Eigenlijk door de adem van uw neus. De LXX, door de geest van uw toorn. Hier wordt gedoeld op de oostenwind, welke de Heere tevoorschijn riep, waardoor de wateren tot twee hopen stonden. De laatste woorden van het vorige vers en het eerste gedeelte van dit vers, behoren als het ware onafscheidelijk bij elkaar. Door het eerste zowel als door het laatste wordt toch uitgedrukt, hoe de Heere geheel alleen, door een enkele blik en door een enkele openbaring van Zijn toorn, farao en zijn knechten heeft vernietigd. Geen mens heeft Hem geholpen. Hij heeft zich als de volstrekt Almachtige geopenbaard. Ook in Psalm. 18:16 wordt dit beeld gebruikt..

2) Beter: de golven zijn stijf geworden in het hart van de zee. Wel beduidt het woord in de grondtekst soms afgrond, maar in de regel zoals hier (Psalm. 33:7; 78:13) en elders golven..

8. a) En door het geblaas van uw neus, 1) want die stormwind was het snuiven van Uw toorn, zijn de wateren opgehoopt geworden, de stromen hebben overeinde gestaan als een hoop, zij waren opeen gehoopt tot muren tot onze bescherming; de afgronden zijn stijf geworden in het hart van de zee, 2) zodat uw volk door de diepten een vaste weg heeft gevonden.

a)Jesaja. 63:12,13 Hab.3:10 Psalm. 18:16; 78:13 Jesaja. 44:3

1) Eigenlijk door de adem van uw neus. De LXX, door de geest van uw toorn. Hier wordt gedoeld op de oostenwind, welke de Heere tevoorschijn riep, waardoor de wateren tot twee hopen stonden. De laatste woorden van het vorige vers en het eerste gedeelte van dit vers, behoren als het ware onafscheidelijk bij elkaar. Door het eerste zowel als door het laatste wordt toch uitgedrukt, hoe de Heere geheel alleen, door een enkele blik en door een enkele openbaring van Zijn toorn, farao en zijn knechten heeft vernietigd. Geen mens heeft Hem geholpen. Hij heeft zich als de volstrekt Almachtige geopenbaard. Ook in Psalm. 18:16 wordt dit beeld gebruikt..

2) Beter: de golven zijn stijf geworden in het hart van de zee. Wel beduidt het woord in de grondtekst soms afgrond, maar in de regel zoals hier (Psalm. 33:7; 78:13) en elders golven..

9. De vijand verstomde niet voor Uw wonderen, want Gij had hem het hart verstokt; hij zei in zijn overmoed: a) Ik zal vervolgen, ik zal achterhalen, ik zal de buit delen; mijn ziel zal van hen vervuld worden; 1) ik zal mijnzwaard uittrekken; mijn hand zal hen uitroeien. 2)

a)Exodus. 14:23

1) Beter: mijn ziel (of gemoed) zal zich aan hen stillen: (nl. om de straf aan hen te voltrekken), of mijn gemoed zal zich aan hen koelen. In arren moede sprekende wordt hier de vijand voorgesteld. Alles zal in een oogwenk aflopen: het vervolgen, het achterhalen, het zijn wraak aan hen koelen, het zwaard uittrekken en het hen uitroeien..

2) In het Hebreeuws Thorischeemo, eigenlijk zal hun goederen in bezit nemen, d.i.: zal hen uit de bezittingen verdrijven, zal hen vernietigen; zo ook Numeri. 14:12. De gehele ondergang had men besloten, zodat er van Israël als volk niets zou overblijven. Als iemand macht of kracht heeft, en de vrees voor God niet in zijn binnenste woont, die roemt. Zo roemden de Egyptenaren, zo roemt nog heden ten dage ieder mens, die niet uit genade geleerd heeft, dat eigen roem bij de Heere een gruwel is..

Wie macht of kracht heeft, en God niet vreest, die roemt. Zo roemden de Egyptenaren, zo roemt nog heden ieder mens, die niet geleerd heeft, dat eigen roem een afschuw is voor God..

10. Gij die in de hemel zit, hebt gelachen met die dwaze overmoed; a) Gij hebt met uw wind 1) ten tweede maal geblazen (hoofdstuk 14:27); de zee heeft hen bedekt! zij zonken onder als lood 2) in geweldige wateren, in wateren, die in hun machtig bruisen de heerlijkheid van hun Schepper roemden.

1) Psalm. 74:13; 106:11

1) De wind wordt in het bijzonder van de Heere genoemd. 1e. Omdat deze doorgaans in de Godgewijde bladen voorkomt als een zonderling bewijs van de grootheid van Gods macht. 2e. Omdat Hij die als een bijzonder middel gebruikt, om iets uit te voeren; zoals deze ook hier geschikt was, en ook gediend had, om een grote zaak te bevorderen en uit te voeren. 3e. In het bijzonder worden zeer zware winden, winden, die de Heere ongemeen en enigszins als wonderdadig verwekt, winden van God genoemd. Zo wordt van een geweldige wind gesproken als van een wind van de Heere (Hos.13:5). Ook wordt de wind van de Heere, zoals Hij die gebruiken wil tot Zijn bijzonder voornemen, ook wel Zijn schelden genoemd..

2) Hiermee wordt aangeduid, dat het wegzinken plotseling en volkomen plaats had. Gelijk lood terstond naar de diepte gaat, zonder nog heen en weer te dwarrelen zoals steen of glas. Het woord "geweldige" duidt volgens de grondtekst aan, dat die wateren, in hun bruisen, de heerlijkheid van God verkondigden..

11. 1) O HEERE! wie is als Gij 2) onder degenen, die goden 3) genoemd worden (hoofdstuk 18:11 Jesaja. 10:6? Gij alleen zijt God! wie is als Gij, verheerlijkt in heiligheid; 4)Uw heiligheid heeft zich in die ondergang van farao verheerlijkt, Gij zijt vreselijk in lofzangen, 5)

groot is Uw roem, het voorwerp van liederen in hemel en op aarde. Gij zijt God, a) doende wonder.

a) Psalm. 72:18

1) Bij vs.11 begint het 2de hoofddeel van dit lied, en van dit 2de hoofddeel, het eerste onderdeel..

2) De gewijde dichter geeft met die uitroep te kennen: 1e. De beweging van zijn gemoed en zijn diepe verwondering, als kan hij geen woorden vinden, om de roem van zijn Goddelijke weldoener, die verheven is boven alle lof en prijs, naar waarde vermelden. 2e. Daardoor geeft hij te kennen, hoe volkomen overtuigd hij is, dat God een onbegrijpelijke en onvergetelijke heerlijkheid en majesteit bezit..

3)"Goden," niet machtigen, zoals het woord ook kan vertaald worden. In de ondergang van farao en zijn leger heeft Jehova, de Heere, getoond, dat Hij de enige God is, die wonderen doen kan..

4) In heiligheid heeft God zich verheerlijkt, toen Hij zijn strafeisende gerechtigheid aan farao oefende. Heiligheid is die deugd of eigenschap van God, waardoor Hij Zijn onkreukbare liefde toont, welke Hij heeft voor al Zijn volmaaktheden, en uit kracht waarvan, Hij niets kan dulden, dat Hem ongelijk is..

5) Een verheven uitdrukking, waardoor de dichter wil zeggen, dat de Heere zo vreselijk is en zich openbaart in Zijn woorden en daden, dat de mens als het ware met vrezen en beven Zijn lof moet bezingen; zulk een heilige vrees moet hebben voor de Heere, dat hij met het diepst ontzag vervuld moet zijn, als hij de Naam des Heeren looft..

12. Gij hebt uw rechterhand uitgestrekt, de aarde heeft hen verslonden, 1) gelijk een wild dier verslindt dat in de geopende afgrond van de zee zijn muil open doet.

1) Met deze woorden verwijdt zich de blik van de zanger tot alle wonderdaden van de Heere, welke in iedere wonderdaad, aan de Egyptenaren betoond, besloten liggen. De woorden zien niet meer op de vernietiging van farao en zijn leger. Wat Egypte ervaren heeft, dat zullen alle vijanden van de Heere en van Zijn volk wedervaren..

13. Gij leidde1) door uw weldadigheid en Gij zult het zeker verder leiden (zie "Ge 4.24" en zie "Ge 48.22), dit volk, dat Gij verlost hebt; Gij voert hen zachtjes door Uw sterkte tot de liefelijke woning van Uw heiligheid 2) naar het land Kanaän, waar Gij Uw tent zult opslaan, om daar te blijven wonen.

1) Mozes vermaant daarom het volk, dat het met sterk en opgewekt verlangen zich moet haasten naar het hun beloofde land, omdat God zijn volk niet midden in de loop in de steek zou laten, en om die reden verheerlijkt hij op bijzondere wijze de verlossing, alsof hij wilde

zeggen, dat niet zonder doel het volk uit de tegenwoordige ellende was gerukt, maar dat God, die begonnen was, ook voortdurend hun leidsman zou zijn..

2) "Tot de lieflijke woning van uw heerlijkheid" of, tot uw heilige woning. Ongetwijfeld hebben wij daaronder te verstaan het land Kanaän. Het land, dat door de openbaring aan Abraham, Israël en Jakob, een heilige plaats was, en dat straks door het heilig volk van God zou bewoond worden, waarin de Heere God zijn woning zou hebben. Zo ook belooft God (Jeremia. 50:19): "Ik zal Israël terugbrengen tot zijn woning en hij zal weiden", waarmee Hij duidelijk Kanaän op het oog heeft..

Maar God verlost niet enkel van iets, maar ook tot iets. Na ons verlost te hebben, leidt Hij ons tot de zaligheid. Eerst worden wij door Hem uit de dienstbaarheid van Egypte uitgeleid op één dag, dan in vreemdelingschap de woestijn vele jaren lang doorgeleid, en eindelijk ingeleid in het burgerschap van dat Kanaän, waarvan de druiventrossen zo zwaar waren, dat zij tussen twee mannen moesten gedragen worden. Zó volgt na de verlossing van Christus, de leiding van de Heilige Geest, en Hij leidt ons door dit leven wel zacht, maar toch krachtig genoeg, om te weten, dat Hij het is, die ons leidt, totdat Hij ons leidt in de heerlijkheid..

14. a) De volken hebben 1) het gehoord, zij zullen sidderen; smart heeft de ingezetenen van Palestina 2) bevangen, die reeds eenmaal met een inval in hun gebied bedreigd werden (zie "Ex 1.7).

a) Numeri. 22:3 Deuteronomium. 2:25 Jozua. 10:11

1) Deze lofprijzing staat in verband met de naam, die van zijn kracht uitgaat, omdat het niet mogelijk was, dat de Israëlieten, door zoveel vijandige volkstammen heen zou breken, om naar het land Kanaän te komen, tenzij God, daarin als het ware zijn macht van uit de hemel openbarende, voor hen zou strijden. Daarom opdat geen zeer grote moeilijkheden het volk zouden afschrikken, kondigt Mozes aan, dat, hoe vele en hoe sterke vijanden zich ook tegen hen zouden trachten te stellen, van Gods wege allen schrik zou ingeboezemd worden, zodat hen, verward en ontsteld, geen krachten ten dienste zouden staan om tegenstand te bieden..

Hier wordt als reeds geschied voorgesteld, wat nog moest plaats hebben. In de zin van: Volken zullen het horen, of: Volken horen het..

2)Hebreeuws: "de bewoners van Pelesh", de Pelisjthim, de Filistijnen, de bewoners van de zuidwestelijke zeekust van Palestina..

15. Die verschrikking zal van volk gaan; want de meest nabijwonende Filistijnen zullen de wonderen van God verhalen, en a) dan zullen de vorsten van Edom verbaasd wezen, die aan de andere zijde wonen (Numeri. 20:18 vv.); beving zal de machtigen van de Moabieten bevangen (Numeri. 22:1 vv.)): al de ingezetenen van Kanaän zullen versmelten 1) Jozua 2:9 vv.; 9:9).

a) Deuteronomium. 2:4

1) Gelijk was voor het vuur smelt, alzo zullen zij versmelten voor het vuur van Gods aangezicht..

16. a) Verschrikking en vrees zal op hen vallen; 1) door de grootheid van Uw arm zullen zij verstommen als een steen! totdat Uw volk, HEERE! daarheen doorkomt; totdat dit
2) volk door hun landen heen, doorkomt, dat Gij U van nu af tot Uw eigendom verworven hebt.

a)Deuteronomium. 2:25; 11:25

1) Hiermee wil de dichter de kleinmoedige harten van de Israëlieten met goede hoop bezielen. Hij wil hun diep inprenten, dat de Heere, gelijk Hij hen uitgered heeft, er nu ook voor zorgen zal, dat Israël in Kanaän komt. Hij zal niet aflaten van het werk van Zijn kinderen. Zo ook op geestelijk gebied, ten opzichte van alle Zijn gelovigen..

2) Dit volk werd zo-even Uw volk genoemd. Daarmee wordt nogmaals duidelijk gezegd, dat de Heere een bijzonder recht had op dat volk.

17. De kinderen van Israël, die zult Gij brengen naar het hun toegedachte land, en planten1) hen op de berg 2) van Uw erfenis, op Moria, op de plaats, die Gij, o HEERE! gemaakt hebt tot Uw woning, door hetgeen daar eenmaal geschied is (Genesis 22); met dat heiligdom, het middelpunt van Israël, hebt Gij ons volksleven daar gevestigd en vastgemaakt; dit is het heiligdom, dat Uw handen gesticht hebben, o HEERE! 3) opdat Israël rondom dit middelpunt in het land woont.

1) "Gij zult ze planten," welke zinnebeeldige spreekwijze te kennen geeft, dat ze in een goed land zouden gebracht worden; dat zij daar een bestendige woonplaats zouden hebben; dat ze daar vruchtbaar zouden zijn; dat ze alles, wat tot groei en bloei nodig is, zouden verzorgd worden, zoals men gewoon is, omtrent bomen en planten te doen. Voornamelijk doet ons deze spreekwijze denken aan een geestelijke planting, de weldaden van de genade namelijk, die God Zijn uitverkorenen schenkt, en in welke zin de gelovigen genoemd worden, spruiten van Zijn planting..

Hiermee wordt niet alleen gedoeld op het wonen van Israël in Kanaän, maar voornamelijk op het planten in het huis van God, het doen groeien en bloeien in het heiligdom des Heeren. Daarom zegt ook de dichter van Psalm. 92:14: "Die in het huis van de Heere geplant zijn, die zal gegeven worden te groeien in de voorhoven van onze God." Israël was bestemd een heilig volk te zijn. En dit zou het alleen kunnen blijven en worden, als het in de gemeenschap met God werd ingezet en bij die gemeenschap gehouden..

2) De berg, hier bedoeld, is de berg, waarop Abraham Izak heeft geofferd, waarop David het offer bracht, waarop Salomo de tempel bouwde, Moria. Hier treedt Mozes dus in de volle glorie van zijn profetisch ambt op. Hij voorziet en voorspelt, wat eeuwen daarna zou geschieden. Heerlijk beeld, Israël als een planting van God op de berg van Gods erfenis, d.i. van Gods erfdeel, ingezet. Dat is het hoogste doel van Jehova’s koningschap over Israël..

3) Ook hier wordt profetisch aangegeven, alsof het reeds bestond. Voor de profeet bestaat er geen tijd. Hij ziet alles wat komen zal als reeds gekomen..

18. De HEERE zal in eeuwigheid en gedurig regeren. 1)

1) Jehova zal zich een koninklijke zetel stichten, over ons, Zijn volk, waarover Hij, als over een uitverkoren volk uit alle de volkeren van de wereld regeert. Aan Zijn rijk zal geen einde zijn; en deze wonderen, de bewijzen van Zijn heerschappij, zullen niet de enige blijven; gedurig zal Hij nieuwe reddende wonderen voor Zijn volk doen..

"De ziel van ons lied is de zalige vreugde over de nu gevestigde gemeenschap tussen Jehova en Israël; terwijl Jehova het volk van Israël van de koning farao verlost heeft, heeft Hij het zichzelf ten eigendom verworven. Deze gemeenschap wordt voorgesteld door de begeleiding van de wonderbare kolom; maar gelijk het pas aangevangen begin voortzetting nodig heeft, zo moet ook deze gemeenschap door een vast en blijvend teken afgebeeld worden. De kolom is een reisgezel, maar Israël zal van rondtrekken tot wonen, uit de vreemdelingschap in het Vaderland komen; daarom moet de zuil van Jehova tot een vaste woning worden, zodat Jehova in het land van Zijn volk een blijvend, een eeuwige plaats verkrijgt..

De lofzang, die Mozes hier in naam van het gehele volk vervaardigde, is het bruidslied van Israël (Jeremia. 2:2 vv.). Jehova heeft Zijn uitverkorene bruid aan de handen van haar verdrukkers ontrukt, en wil haar nu tot het bruiloftsaltaar bij de Sinaï leiden; achter zich heeft het volk in verse herinnering de verlossing uit de dienstbaarheid, voor zich in sterk verlangen de aanstaande verbintenis; nu openbaart het zijn blijdschap in een gezang, tot lof van God..

19. 1) Want farao’s paard, met zijn wagen, met zijn ruiters, zijn in de zee gekomen, en de HEERE heeft de wateren van de zee over hen doen terugkeren; maar de kinderen van Israël zijn op het droge in het midden van de zee gegaan.

1) Met vs.19 begint de 2de onderafdeling van het tweede hoofddoel, begint daarom met "want" als terugslag op hetgeen in vs.1 vv. is gezegd..

20. En Mirjam, de profetes, Aärons zuster, 1) nam, als Mozes in heilige verrukking dit lied vervaardigd en het volk voorgezongen had, a) een trommel in haar hand; en al de vrouwen door haar voorbeeld opgewekt, deden evenzo; zij gingen uit, haar na, naar de plaats, die de mannen aan de oever van de zee hadden ingenomen, met trommels, 2) waarop zij sloegen, en met reien, 3) verblijd de Heere dankende.

a) 1 Samuel. 18:6

1) Doch ofschoon Mozes haar met de erenaam van profetes noemt, bedoelt hij daarom niet, dat haar het ambt om in het openbaar te onderwijzen was gegeven, maar omdat zij voor anderen de leidsvrouw en leermeesteres was geweest..

Mirjam (Grieks Marjam = Maria) heet hier "zuster" niet van Mozes, maar "van Aäron," hoewel wij haar reeds (hoofdstuk 2:4 vv.) als de verzorgster van Mozes in zijn kindertijd hebben leren kennen. Zij heet zo, omdat Aäron de oudste broeder was (hoofdstuk 7:7); tevens wordt daardoor aangeduid, dat zij in de gemeente wel met Aäron, maar niet met Mozes, de opperste leidsman van het volk en de middelaar van het Oude Verbond, op gelijke trap stond. Een profetes was zij, niet omdat enige ambtelijke waardigheid door haar bekleed werd, maar omdat haar de gave van de Heilige Geest verleend was, de gave van de profetie, niet tot voorspelling, maar om door woorden van de Geest en krachtige redenen op anderen te werken. (Numeri. 11:25 vv.).

2) De Pauk of handtrommel (Tambourin, Aduffa) is een hoepel van hout of metaal, ongeveer een hand breed, welke met een vel is overtrokken. Hierop werd door de vrouwen met de vingers geslagen bij openlijke optochten of bij reien, om de maat aan te geven. Dit muziekinstrument behoort bijzonder in Egypte thuis, en is nog heden in heel het oosten wijd verbreid; tot vermeerdering van het geruis zijn aan de rand van de hoepel dikwijls ronde dunne plaatjes van metaal vastgemaakt..

3) De reien of dansen, gelijk die door vrouwenkoren tot opluistering van nationale feesten, bijzonder van overwinningsfeesten en godsdienstplechtigheden werden uitgevoerd, bestonden in cirkelvormige bewegingen zonder regel met levendige gebaren. Nog heden zijn er in Egypte, wanneer de Nijl begint te wassen, dergelijke heilige optochten van vrouwen met gezang en dans..

Meermalen wordt in het Oude Testament over schone, regelmatige bewegingen van het lichaam, als uitdrukking van heilige geestvervoering gesproken (Richteren. 21:21; 2Sam.5:14 vv.; 1Sam.18:6; Jer.31:4). De dans als middel tot en openbaring van ijdelheid en wellust is zonde, niet wanneer blijdschap in God doet opspringen van vreugde.

21. Toen antwoordde Mirjam, op een vrije wijze herhalende, wat het mannenkoor zo-even onder de leiding van Mozes tot eer van de Heere lofprijzende verkondigd had, en zong hun toe, onder dans en met muziek: Zingt de HEERE, want Hij is hoog verheven! Hij heeft het paard met zijn ruiter in de zee gestort. 1) (vs.1)

1) Door dit deelnemen van de vrouwen werd het eerste lied van Israël tot een gezang van de gemeente. De grondtonen daarvan klinken niet slechts door alle lofzangen van het Oude Testament Jesaja 12); maar het lied van Mozes, de knecht van God, zal ook nog ten dage van de voleinding van het rijk van God, door de overwinnaars, die de zege behouden over het dier en zijn beeld, tegelijk met het loflied van het Lam gezongen worden aan de kristallen zee. (Openb.15:3).

In het Pascha moest de slachting van het Lam van God, in de doorgang door de Rode Zee de doop, in de mannaregen en het water uit de rotssteen, het brood en de wijn van het Avondmaal, in de koperen slang de verhoging van de Zoon des mensen aan het kruis, in het lied van Mozes na de doortocht van de Rode Zee het lied van het Lam na de ingang in het eeuwige Kanaän worden voorbereid, voorafgebeeld en vooraf bezongen..

Op dichterlijke wijze wordt farao hier voorgesteld, als zittende op zijn ros, om daarmee aan te geven, dat hij het hoofd was van het tegen God vijandelijke leger..

Is het koninkrijk Gods blijdschap, waarom vrezen veel christenen dan voor de beurtgezangen en rijen, voor de trommels en luiten, voor de feesten, waar man en vrouw tezamen de Heer loven? Nee! wij zijn in het Nieuwe Verbond niet kariger met vreugde bedeeld dan in het Oude..

II. vs.22-27. Mozes laat hierop het volk van de Schelfzee opbreken, en leidt het in de woestijn Sur. Op een tocht van drie dagen vindt Israël geen water; nu het vervolgens te Mara komt, kan het het water wegens zijn bitterheid niet drinken en mort tegen Mozes. Deze wendt zich tot de Heere, die hem een hout wijst, door het gebruik waarvan het water zoet wordt. Vervolgens reist Israël naar Elim, en legert zich daar bij twaalf waterfonteinen onder de zeventig palmbomen.

22. Hierna deed Mozes de Israëlieten voortreizen van de Schelfzee af, waar zij na hun doortrekken bij Ayun Musa ongeveer twee dagen gelegerd gebleven waren, en zich van de nodige wintervoorraad voorzien hadden; en zij trokken uittot in de woestijn Sur, 1) (een fort), of Etham (grenzende aan de zee) (Numeri. 33:8), die van het noordeinde van de golf in zuidelijke richting zich uitstrekt tot het voorgebergte Hamman Faron; en zij gingen drie dagen in de woestijn, van de 23ste tot de 25ste Abib, onder een brandend hete hemel, over een oneffen met kei- en vuurstenen bedekte grond, en zij vonden geen water voor zich en hun talrijke kuddes.

1) Van nu aan begon het volk Israël zijn langdurige tocht door de woestijn, die naar het land van de belofte moest voeren. Het noordelijk deel van de Rode Zee is in twee zeearmen gesplitst, de Heroönpolitische en de Elanitische golf, of, gelijk die thans genoemd worden, de golf van Suez en van Akabah. Beide golven omsluiten een schiereiland, dat met het kustland aan de Middellandse zee en de landstreek ten zuiden van Palestina tezamengenomen, de naam draagt van steenachtig Arabië (Arabia Petrea). Het zuidelijk gedeelte van dit land is vol kalk van zandsteenbergen. Het middendeel, als het ware de kern van het gewest, is een granietgebergte, thans Tur, maar in de Schrift Horeb geheten. De woestijn begint daar, waar de overstromingen van de Nijl het land niet meer bereiken, reeds drie dagreizen vóór men aan het strand van de Rode Zee komt. Zij is niet overal zandig, soms treft men hele vlakten aan met keisteentjes overdekt. Op enkele plaatsen worden bronnen gevonden, die weinig, dikwijls zoutachtig water opleveren; waar beter, ruimer en gezonder watergevende bronnen zijn, vindt men grasvelden met palmen, tuingronden, kleine dorpen zelfs, elders ziet men acacia’s en tamarisken. Thans wordt dit schiereiland door vier of zesduizend Arabieren bewoond. Noordelijk van Sinaï, waar zandsteenbergen de granietrotsen vervangen, worden de hoogten geringer, de bergtoppen meer afgrond, de dalen vriendelijker; nog meer noordelijk strekt zich een onvruchtbare zandvlakte uit, die langs een bergrug, bijna overal van gelijke hoogte, van Suez naar Akabah voortloopt. Aan de andere zijde van deze bergrug, El-Tich geheten, ligt de gehele eenzame woestijn, die zich onder diezelfde naam tot aan de Middellandse zee uitstrekt. Hier zijn bronnen uiterst zeldzaam; heinde en ver zijn bomen noch struiken te zien; tussen Sinaï en Gaza is geen enkel dorp. Zeker was deze tocht van Israël door de woestijn voor zijn

vorming van het hoogste belang. De Heere lokte en leide hen in de woestijn, om vriendelijk met hen te spreken (Hoz.2:14); daar werd Israël als een vriendelijke jonge maagd Zijn lieve bruid (Jeremia. 2:2). Op geen andere wijze waren zij zo geheel los te maken geweest van de strikken van het heidendom en van de goddeloosheid..

Tevoren (hoofdstuk 14:10 vv.) zagen zij enkel water en geen land, nu zagen zij alleen dor land en geen water; daarom vervielen zij tot grote treurigheid en tot ongeduld. Dat zijn de gewichtigste beproevingen, die God aan ons geloof voorlegt, wanneer Hij ons zo snel van de grootste vreugde van het geloof (hoofdstuk 15:1 vv.) in de grootste treurigheid, uit de zoetste rust in de hoogste onrust laat komen, dan kost het moeite om zijn God getrouw te blijven..

23. a) Toen kwamen zij eindelijk aan een, op een kleine heuvel gelegen bron, die overvloedig water aanbood, te Mara (bitterheid), gelijk men die plaats noemde; doch zij konden het water van Mara niet drinken, want het wat bitter: daarom werd deze Mara genoemd. 1)

a) Numeri. 33:8 Ruth 1:20

1) Heden is die bron, Howare geheten, verzand en geeft slechts weinig water; dit is echter nog heden zo bitter en zoutachtig, dat mensen en kamelen alleen in de grootste nood daarvan drinken

Van Ayun Musa, de plaats, waar het lied van Mozes gezongen werd, op de weg naar Sinaï, wordt eerst te Mara water gevonden, op een afstand dus van ongeveer 33 Engelse mijl. Dit water wordt nog door de Bedoeïenen voor het slechtste water in de gehele omtrek gehouden. De Arabieren noemen het water Howaraton, hetgeen verderf, ondergang betekent, omdat de wateren verderfelijk waren.

24. Toen mopperde het volk tegen Mozes, dat hij hen op zo’n weg geleid had, zeggende: Wat zullen wij drinken? 1)

1) Daar zij nog niet geleerd hadden op God te vertrouwen, nemen zij niet de toevlucht tot Zijn hulp, behalve, dat zij Hem in de persoon van zijn knecht, gebiedend bevelen, hun wensen ter wille te zijn. Want deze vraag: Wat zullen wij drinken, betekent hetzelfde, alsof zij hadden gezegd: Doe met God de zaak af, opdat Hij ons drinken verschaffe. Rechtstreeks spreken zij God niet aan, wiens hulp zij voelen nodig te hebben, omdat ongeloof altijd trots maakt..

Waar zij tegen Mozes mopperden, deden zij het eigenlijk tegen de Heere, die in de wolk- en vuurkolom hun deze weg gewezen had..

25. Hij dan, Mozes, riep tot de HEERE; en de HEERE wees hem een hout, 1) dat wierp hij in dat water; toen werd het water zoet. Aldaar, te Mara, waar de reeks van zijn zegenende en opvoedende wonderen begon, stelde Hij het volk de kinderen van Israël, een instelling, 2) hoe Hij hen verder wilde leiden en regeren, namelijk wonderbaar en genadig, en een recht, dat zij in alle noden zich tot de Goddelijke Helper zouden wenden, en aldaar verzocht Hij hetzelfde. 3)

1) In het Hebreeuws Ets, dat in de eerste plaats boom betekent, maar vervolgens ook hout. Over de betekenis van het bezigen van dit hout wordt verschillend gedacht. Calvijn zegt, dat hij meer tot de mening overhelt, dat er in dit hout wel een natuurlijke verborgen kracht is geweest, maar dat toch ook de smaak van het water door een wonder is verbeterd. Anderen zijn van mening, dat het hout beslist zulk een kracht heeft gehad. Hiertegen strijdt echter, dat de Bedoeïenen, de bewoners van de woestijn, geen hout kennen, dat de bitterheid vermag weg te nemen, en bovenal wordt het hier uitdrukkelijk gezegd, dat God, de Heere, hem een hout aanwees, om het in het water te werpen. In het hout op zichzelf lag volstrekt geen genezende kracht, maar in het hout door het geloof in het water geworpen. Gelijk in het water van de Jordaan voor Naäman op zichzelf geen genezende kracht lag, maar alleen, wanneer hij het woord van de profeet, d.i. het woord van God geloofde zo ook hier. De Heere wil hiermee zeggen, dat Hij in geheel enige zin de Heelmeester is van Israël, zowel om het aardse water, dat bitter was, zoet te maken, als om het te genezen van alle zielekwalen. In Egypte had de Heere het zoete water van de Nijl ondrinkbaar gemaakt, hier maakt Hij voor Zijn volk het bittere water zoet..

2) Nadat God Zijn volk door gebrek aan water had beproefd, liet Hij hen tegelijk door Zijn woord vermanen, om in het vervolg meer gewillig en gehoorzaam zich aan Zijn heerschappij te onderwerpen..

O.i. gaat men te ver, als men meent, dat hier werkelijk statuten en instellingen aan het volk zijn geschonken. Gelijk de Heere tot Abraham kwam, na de geschiedenis met Hagar, om hem te vermanen oprecht voor Hem te wandelen, alzo komt de Heere hier ook tot zijn volk, om het te bepalen bij hun dure roeping, om de Heere te gehoorzamen, en om hen erop te wijzen, dat de Heere met hen zal handelen in een weg van wonderbare bewaring en van wonderbare uitredding..

3) Men zou deze woorden alzo kunnen verstaan, dat God de Israëlieten, eer zij van Mara verder trokken, voorstelde, zich nauwkeurig te onderzoeken, of zij, nu zij zich van het juk van de Egyptische dienstbaarheid verlost zagen, geneigd waren, om Hem te dienen, en zich te enemale op Zijn voorzienigheid te verlaten, dan of zij anders gezind waren, waarna de Heere op hun belofte van gehoorzaamheid, door de mond van Mozes hen voorschreef, hetgeen in het volgende vers gemeld wordt..

Verzoeken moet hier opgevat worden in de zin van op de proef stellen. De Heere stelde hen op de proef, niet alleen door het water te Mara, dat Hij op hun op de weg deed ontmoeten, welke Hij hen had aangewezen, maar ook door hetgeen Hij tot hen sprak, omtrent het onderhouden van Zijn geboden..

26. En Jehova gaf hun de belofte van Zijn bewaring en zei:
1) Is het, dat gij met ernst naar de stem van de HEERE, uw God, luisteren zult, en doen, wat recht is in Zijn ogen, en uw oren neigt tot Zijn geboden, en houdt al Zijn instellingen; zo zal Ik geen van de ziekten of plagen op u leggen, die Ik op Egypteland gelegd heb (Exodus. 7:14-12:29). Zó zal het geschieden: want Ik ben de HEERE, uw heelmeester, 2) die alle ziekten ophef en alle plagen wegneem (hoofdstuk 23:25 Deuteronomium. 7:15).

1) Mozes verklaart nu, hoedanig dit statuut of edict geweest is, hetwelk God had gesteld. Want hij handelt hier niet over de gehele wet, welke straks op de berg Sinaï zou gegeven worden, maar over de vermaning, welke gediend had, om de boosheid van het volk te kastijden. De hoofdsom nu is, dat indien de Israëliet God onderdanig en gehoorzaam zouden zijn, Hij zelf op Zijn beurt hun een weldoener zou wezen. En het is tevens een stilzwijgend verwijt, opdat zij zouden weten, dat zij door hun zonde, zich de moeilijkheden hadden op de hals gehaald, welke hun waren wedervaren. De Egyptenaren houdt Hij hen als een voorbeeld voor, wier verzet zij hadden gezien, hetgeen God door grote en zware straffen gewroken had. Wat Hij daarop laat volgen: Ik ben de Heere, uw geneesmeester, doet Hij tot bevestiging, alsof Hij wil zeggen: dat de Israëlieten van dezelfde plagen, welke de Egyptenaren getroffen hadden, waren verschoond, en dat zij, om geen andere oorzaak ongedeerd waren gebleven, dan omdat God hun geneesmeester was geweest..

2) Het bittere water is de wet, of de kennis van de zonde; de boom des levens is het lieve Evangelie, het Woord van Gods genade, barmhartigheid en goedheid. Wanneer het Evangelie het hart aanraakt, waarin de wet treurigheid, schrik en droefheid teweeg brengt, dan smaakt het, en daardoor volgt zoetheid en lust tot de wet..

Jezus is de steen der wijzen, die gezondheid en leven geeft. Jezus verlost van alle pijn; leg Hem op het hart, zo wijken alle smarten. Door Christus wordt de bittere wet zoet, en hebben wij een vermaak in de wet van God naar de inwendige mens..

Dit verhaal doet ons zien, dat God dit volk tot geen ander einde uit Egypte had gevoerd, onder zo veel tekenen en wonderen, dan opdat Hij het aan Hem zou onderwerpen, als hun Heere en God, waartoe zij in of liever door Mozes, d.i. door de dienst van Mozes, zoals Augustinus leert, gedoopt waren in de wolk en in de zee 1 Corinthiers. 10:2), en waartoe Hij hen hier hun verplichting tot het gehoorzamen van Zijn woord, indachtig maakt, als hun Koning, Wetgever en Priester, hen brengende onder de band van het Verbond, welke voorwaarde aan het geloof, werkzaam door de liefde, en de belofte een genadige bewaring voor alle verordende oordelen..

27. Toen 1) kwamen zij, omstreeks de 29ste Abib, de laatste dag van de maand, in het ongeveer een mijl brede rivierdal Elim 2) (prieël van palmbomen); en daar waren twaalf waterfonteinen, en zeventig palmbomen; het scheendus een plaats te zijn, bepaald door Israël tot een rustplaats bereid. Aan ieder van de twaalf stammen bood het een bron van verkwikking voor mensen en vee, en voor de tent van ieder van de zeventig oudsten (hoofdstuk 24:9) de schaduw van een boom; en zij legerden zich aldaar aan de wateren, die, hoewel enigszinszoutachtig, toch verreweg de beste waren van hun hele tocht.

1)"Toen," nl. nadat zij drie dagen te Mara verblijf hadden gehouden, en een reis van drie uur hadden gemaakt..

2) Het tegenwoordige Wady-Gharendel, tien en een halve mijl ten zuidoosten van Suez. "In de regentijd vindt men hier een aanmerkelijke stroom; thans (in september) was deze uitgedroogd, doch wij vonden daar tamelijk goed water; wij moesten het evenwel een of twee

voet onder het zand zoeken, omdat het in aangeven tijd niet geregend had. Omdat er hier geen gebrek aan water is, ziet men hier ook vele bomen, die voor hem, die van Caïro komt, een schoon gezicht opleveren."

Deze liefelijke Oase, die, als een kleinood afgesloten ligt tussen muren van kalksteenrotsen, moest in tegenstelling tot Mara op Israël de indruk maken, dat de Heere Zijn volk ook in onvruchtbare woestijnen op groene vruchtbare streken en bij frisse wateren leiden kan (Psalm. 23); daar hebben zij een bepaalde tijd rust gehad, misschien van 1-7 van de volgende maand..

De Heere schenkt ons aan deze zijde reeds nu en dan uren van verkwikking, waarin wij iets van die rust smaken, die nog overblijft voor het volk van God, uren, waarin elk gevoel in onze borst jubelt: "mijn geest verheugt zich in God, mijn Zaligmaker." Het wordt ons in deze zaligste uren van ons leven vergund, met vrije ogen in te zien in de heerlijkheid van onze Heer; van de geheimen van het hemelrijk is als het ware de sluier weggenomen; het hart van onze trouwe God ligt voor ons, en wij lezen daarin als in een open boek. De dierbaarheid van de verlossing grijpt onze ziel aan; alle treurigheid is verdwenen; van alle schuld zijn wij vrij; wij liggen aan de borst van onze Heiland; Zijn vrede doorwaait ons; Zijn licht doorstraalt ons; Zijn kracht doordringt ons; onze ziel heeft haar feestkleed aangetrokken; ons hart vlamt in liefdesvuur; onze gedachten denken slechts aan Hem, aan Hem, in wiens bloed wij ons ontzondigd voelen; door Wiens gehoorzaamheid wij ons gerechtvaardigd en reeds volmaakt weten. Wij zijn in Elim, maar wij zijn nooit lang daarin; wij worden slechts soms in het Elim op deze aarde geleid, opdat wij naar dat aan de andere zijde van het graf leren verlangen..

En toch vormen deze twee legerplaatsen duidelijk een bewuste en bedoelde tegenstelling. Het is reeds zeer juist opgemerkt, dat Mara en Elim tot elkaar in verhouding staan als de geloofsbeproeving en haar vrucht, als de zondige toestand van het Verbondsvolk en de genaderijke ontferming van de Verbondsgod. Mara is uitdrukking van de woestijn, in zoverre dit oord van beproeving, verzoeking en opleidende tucht is; Elim daarentegen in zoverre deze woestijn tevens de plaats van de leiding van de goddelijke genade en van de sluiting van het verbond is. Elim is een rustoord, dat voor Israël niet slechts juist geschikt was, maar ook in de voorzienige leiding van de Heere, met dat doel bepaald was aangewezen..

HOOFDSTUK 16.

KWAKKELS EN MANNA WORDEN GEGEVEN.

I. Vs.1-12. Als de Israëlieten de vlakte aan de Schelfzee achter zich gelaten en de woestijn Sin bereikt hebben, morren zij tegen Mozes en Aäron, omdat zij vrezen, wegens gebrek aan brood de hongerdood te zullen sterven. Mozes, door de Heere onderricht, wat hij tot voeding van het volk doen zal, bestraft hen over hun misdadige rede; maar ook de Heere zelf bekrachtigt de woorden van Zijn dienstknecht en geeft een plechtig voor het volk waarneembaar getuigenis, daar Zijn heerlijkheid in glinsterende majesteit van de zijde van de woestijn verschijnt.

1. Toen zij van Elim gereisd waren, kwamen zij, na een tocht van acht of negen uur, over een hoge vlakte, die ter rechter- en linkerzijde door rotsen ingesloten was, in een vlakte, die zich anderhalf uur ver langs de oever van de Schelfzee uitstrekte, en met vele struiken begroeid was. Daar legerden zij zich (Numeri. 33:10) ongeveer twee dagen lang, en namen water in. Daar van het zuiden de rotswand zo nabij de zee kwam, dat zij niet verder in deze richting konden voortgaan, wendden zij zich oostelijk; zo kwam de gehele vergadering van de kinderen van Israël in de woestijn Sin, een hoge uitgestrekte zandige vlakte, welke thans Debbet en Ramleh genoemd wordt, en van het noordwesten tot het zuidoosten zich bijna over het gehele schiereiland uitstrekt. Deze woestijn is tussen Elim en tussen Sinaï. Na een reis van weer acht of negen uur rustten zij in het zogenaamde Koperdal of Wady Nasb, op de vijftiende dag van de tweede maand, dat is van de maand Sif of Jijar (zie "Ex 12.2), nadat zij op de vijftiende dag van de eerste maand uit Egypte gegaan waren;
1) alzo waren zij nu een maand op weg geweest.

1) Volgens de tot hiertoe door ons aangenomen telling was de reis van de kinderen van Israël deze:

1 15 Abib (Zondag) van Raméses naar Sukkoth.
2 16-17 Abib van Sukkoth tot Etham.
3 18 Abib van Etham tot het dal Machiroth.
4 19-20 Abib rust aan de zee.
5 21 Abib (Zaterdag) doortocht door de Rode zee.
6 22 Abib rustdag te Ayun Musa.
7 23-25 Abib reis van drie dagen in de woestijn.
8 26-28 Abib oponthoud te Mara.
9 29 Abib (Zondag) reis naar Elim.
10 1-7 Sif rust te Elim.
11 8-10 Sif reis tot aan de Schelfzee.
12 11-12 Sif legering bij de Schelfzee.
13 13-15 Sif reis tot aan de woestijn Sin.

De meeste uitleggers van de tegenwoordige tijd verstaan onder de woestijn Sin, de zandvlakte el-Kâa, die in aanmerkelijke breedte zich langs de zuidelijke helft van de oostkust van de

Rode Zee tot aan de uiterste punt van het schiereiland, naar de Ras (voorgebergte) Mahommed, zich uitstrekt. Zij laten de kinderen van Israël van de rustplaats aan de Schelfzee af hun weg nemen, in zuidoostelijke richting door het met vele rotsopschriften voorziene dal Mokatteb, en dan door het wijde, liefelijke Feiran tot aan een derde dal, dat tot het gebergte Serbal behoort, om daarna in meer oostelijke richting naar Rafidim (hoofdstuk 17:1) te komen. Maar deels is niet recht in te zien, hoe van die zandvlakte gezegd kon worden, dat zij tussen Elim en Sinaï ligt, deels leidt deze weg op twee plaatsen door zeer nauwe bergpassen, door welke een zo groot en talrijk volk met vrouwen, kinderen en kuddes zich moeilijk had kunnen begeven. Van die eerste pas, die zich aan de ingang van het Mokatteb-dal bevindt, bericht een reiziger: "Wij stegen van onze drommedarissen af en lieten het aan hun instinct en aan hun zekere tred over, om de gevaarlijke pas te beklimmen." Een ander bericht, dat de pas altijd slechts voor één kameel ruimte gelaten had, zodat de gehele karavaan zich had moeten verdelen en elk afzonderlijk had moeten doortrekken. Een tweede "nog vreselijker en wilder" pas bevindt zich bij de uitgang van dat dal, eer men in het heerlijke dal Feiran komt. Daarentegen was de weg naar de Wady (dal) Nasb, waarheen, om bovengenoemde reden, andere reizigers de tocht van de kinderen van Israël van de Schelfzee af zich laten bewegen, zonder twijfel toen reeds een begaanbare straat; want in dit dal waren aanzienlijke koperbergwerken, die van Egypte met kolonisten bevolkt en vlijtig bearbeid werden. Evenzo is hier tussen dadelbomen een bron met overvloedig en voortreffelijk water te vinden..

2. En de gehele vergadering 1) van de kinderen van Israël mopperde 2) tegen Mozes en tegen Aäron, in de woestijn.

1) Dit wil niet zeggen, hoofd voor hoofd, maar de vergadering in het algemeen, al zullen er gunstige uitzonderingen geweest zijn..

2) Op de tocht van dertig dagen waren de levensmidddelen, die uit Egypte meegenomen waren, verteerd, en hier, in deze dorre woestijn, was geen mogelijkheid, om zich nieuwe voorraad te verschaffen; in het geloof zich aan de Heere en Zijn hulp vast te houden, dat verstonden zij nog niet, hoewel Hij toch reeds twee maal (hoofdstuk 14:10 vv.; 15:22 vv.) zo wonderbaar geholpen had..

3. a) En de kinderen van Israël zeiden, in bitterheid en neerslachtigheid hun verlossing en Gods belofte voor niets achtende, tot hen: b) Och, dat wij in Egypte eveneens een plotselinge dood gestorven waren door de hand des HEEREN, 1) toen wij bij de vleespotten zaten, toen wij tot verzadiging brood aten! Wat nut hebben wij nu van deze bewaring en van onze uitleiding uit Egypte? Gij zijt de oorzaak van ons leed, want gij hebt ons uitgeleid in deze woestijn, om, gelijk het heden is, deze hele gemeente van zo vele honderdduizenden zielen door de honger te doden.2) Wanneer uw macht niet verder reikt, dan dat gij ons hier een langzame en vreselijke dood tegemoet voert, dan had gij ons liever in Egypte moeten laten blijven, of met de Egyptenaars moeten laten omkomen.

a) 1 Kor.10:10 b) Numeri. 11:4

1)"Door de hand des Heeren." Dit ziet op de laatste plaag, toen door de hand des Heeren alle eerstgeborenen van de Egyptenaren stierven. Zij zeggen nu, dat zij liever hadden gehad, dat ook zij toen door de hand des Heeren waren getroffen, dan dat zij nu van honger moesten sterven. Juist deze uitdrukking werpt een treurig licht over de geestelijke toestand van Israëls volk. Immers, die "hand des Heeren" had hun duidelijk bewezen, de uitreddende en bewarende hand des Heeren te zijn, Zijn macht en kracht, en in plaats dat nu dit feit hem stemde tot ootmoedig geloofsvertrouwen, dat de Heere verder zou helpen, stuiten zij hun ogen, en verloochenen zij de Heere, die hen gered had. Al de daden van Gods trouw, alle woorden van Zijn belofte, waren zij voor dit ogenblik vergeten, nu ongeloof en opstand tegen ‘s Heeren weg zich van hun harten meester had gemaakt..

2) In deze ondankbare en vermetele rede is alles vergroot. Vooreerst is het geheel onwaarschijnlijk, dat zij bij de vleespotten tot verzadiging brood aten, daar zij niet alleen arme slaven waren, maar ook onder zware verdrukkingen zuchten; zij verhieven alzo hun vorige toestand boven de waarheid, opdat de tegenwoordige des te ellendiger zou schijnen, gelijk de gewoonte van goddelozen en ongeduldigen is. Ten tweede waren zij in geen gevaar van terstond te sterven, daar zij zo vele kuddes hadden, om tot spijs te gebruiken; zij wilden zich echter hiermee niet vergenoegen zonder brood, waren onwillig iets te missen van hun voorraad, die zij liever wilden doen toe- dan afnemen, of anders zij verlangden nu reeds naar lekkernijen, gelijk vervolgens geschiedde, toen God bewogen werd om hun vele vogels toe te zenden.

Zo zijn wantrouwen en gierigheid hartstochten, die nooit nuttig zijn; wanneer slechts de geringste reden bestaat, om iets te vrezen, wordt alles veel groter gemaakt..

Waar eenmaal achterdocht en wrevel in de ziel een plaats vonden, is men ras geneigd alles aan nevenbedoelingen, ja zelfs aan boosaardigheid toe te schrijven; terwijl dit, bij enig bedaard nadenken en in kalmer ogenblikken, ons zelf als het toppunt van verblindheid moet voorkomen. Maar het is ons in een dergelijke stemming ook niet te doen, om iets te verbeteren, maar om iemand te verbitteren; niet om te overtuigen, maar om te krenken. Een achterdochtig en ontevreden gemoed wordt zo ras wreed, tot boosaardigheid toe. Want die een ander aldus van boosaardigheid kan verdenken, doet dit slechts, omdat hij zelf boosaardigheid in zijn hart heeft en verbergt..

4. Toen 1) zei de HEERE tot Mozes, zie, Ik zal voor u, daar de aarde geen brood voor u heeft, a) brood uit de hemel 2) regenen; en het volk zal uitgaan voor het leger, en verzamelen elke dagmaat op haar dag, 3) vooriedere dag juist zo veel als zij nodig hebben, en dit zolang zij in de woestijn zijn. Ik zal zorgen, dat zij nooit meer hebben dan dat, opdat Ik het volk verzoeke, 4) of het in Mijn wet ga, of niet, of het in Mijn beschikkingen zich vinden zal en geloof en gehoorzaamheid zal betonen.

a) Psalm. 78:24; 105:40

1) Het is geloofwaardig, dat veeleer de berisping door Mozes is verzwegen, omdat het niet pastte, dat zelfs niet met één woord het ongenoegen van het volk berispt werd. Ofschoon nu

God in Zijn bijzondere goedgunstigheid spijs aan zo slechte en goddeloze mensen, die het licht van de zon en de adem onwaardig waren heeft verleend, heeft Hij echter geenzins gewild, hun boosheid door stilzwijgen te vergoeilijken; maar omdat Hij hun ondankbaarheid kende, heeft Hij hun overmoed hevig berispt. Doch Mozes, dit overslaande, springt over tot de voor de vermelding de meest merkwaardige geschiedenis, dat God dit ellendig volk als het ware met brood uit de hemel heeft gevoed, terwijl hij manna als dauw uit de wolken deed neerdruppelen..

2) Dit is het allerwonderbaarste van alle wonderen, dat hun brood zou gegeven worden, niet, als naar gewoonte, uit de aarde, maar uit de lucht, waarin nooit zaad gezaaid wordt.

3) Of, dagelijks. Zoveel als voor een dag voldoende was. Hiermee wilde de Heere zijn volk leren: te haten de gierigheid en schraapzucht, vergenoegd te zijn met het tegenwoordige, en in diepe afhankelijkheid van Hem te leven..

4) Of "beproeve", ten eerste, of het Mij wegens zulk een wonderbaar en treffend teken niet beminnen en gehoorzamen zal; ten tweede of het, door het nedervallen van het manna, gedurende zo vele dagen, niet leren zal op Mij te vertrouwen, ten aanzien van de volgende dagen.

Bovendien, of zij zouden gehoorzamen aan hetgeen Hij (vs.5) zou bevelen..

5. En het zal geschieden op de zesde dag, 1) de dag vóór de Sabbat, dat zij bereiden zullen, hetgeen zij ingebracht zullen hebben: dat zal dubbel zijn boven hetgeen zij gewoonlijk dagelijks zullen verzamelen.2)

1) Op de Vrijdag zullen zij dubbel zo veel oplezen, dan op de andere dagen, en ook dat tweede deel toebereiden, opdat zij op de Zaterdag rusten mogen. Ook hierin wil Ik hun geloof beproeven, dat zij niet zorgeloos zijn, na reeds verscheidene malen elke dag te hebben ontvangen, maar naar Mijn gebod dan ook voor de volgende vergaderden..

2) Terwijl de Heere Zijn volk op wonderbare wijze verzorgt, wil Hij toch ook, dat het zelf zijn krachten inspant. Iedereen moet vroeg op zijn, juist wanneer de dauw zal gevallen zijn (vs.21), en zal vlijtig moeten inzamelen. Maar Hij wil ook, zowel bij het afmeten als bij de inzameling voor de Sabbat, hun geloof aan Zijn voorzienige trouw gedurig beproeven, en de hebzuchtige, die door een samenlezing voor de volgende dag het vernieuwd bewijs van zijn geloof nodeloos zoekt te maken, komt beschaamd uit (vs.20). In al deze wonderen zien wij het beeld van het geheim van de dagelijkse leiding van God, die voor de natuurlijke mens verborgen zijn..

Daar weldra melding wordt gemaakt van de Sabbat, verbonden aan de waarneming daarvan wat vanaf de wet daarvoor is vastgesteld, en halen er dan de zin uit, dat God de proef heeft genomen, of het volk ook op de zevende dag de voorgeschreven rust getrouw zou waarnemen, hetgeen niets betekent. Want nadat God levensonderhoud voor iedere dag aan de Zijnen belooft, voegt Hij er nu een uitzondering bij, nl. dat op de zesde dag, zij een dubbele portie

zullen verzamelen, en de helft ervan nemen voor het gebruik op de Sabbat. Zo wordt door de zaak zelf de zevende dag geheiligd, vóór dat de wet is afgekondigd. Evenwel is het onzeker, of de rust reeds vroeger door de vaderen is in acht genomen, hetgeen wel waarschijnlijk is, hoewel ik er niet over wil strijden..

De zesde dag, dat wil niet zeggen, van de tijd af dat het manna begon te vallen, maar de zesde dag van de week..

6. Toen zeiden Mozes en Aäron, tot al de kinderen van Israël, door middel van de oudsten, die zich om hen vergaderden: Op de avond van deze dag, waarop gij zogemopperd hebt tegen ons, dan zult gij weten, dan zal het u ontegenzeglijk bewezen worden, dat noch Mozes, noch Aäron, maar dat u de HEERE uit Egypte uitgeleid heeft, daar Hij u geven zal, wat noch Mozes, noch Aäron vermogen; dan zult gij voelen, dat gij niet tegen ons, maar tegen de Heere gemopperd hebt, gelijk gij ook niet aan ons, maar aan Hem alleen uw verlossing te danken hebt.

7. En morgen, wanneer uw brood geheel verteerd zal zijn, dan zult gij de heerlijkheid van de HEERE 1) zien, wanneer gij daar voor u zult zien liggen, wat u voeden zal (vs.13,14) en alzo zien zult, dat Hij u kan onderhouden, ook zonder het brood dat uit de aarde voortkomt. Hij zal het doen, omdat Hij uw gemopper tegen de HEERE, 2) gehoord heeft, en Hij zich deze heeft aangetrokken; want wat zijn wij, Mozes en Aäron, dat gij tegen ons moppert. 3)

1) "De heerlijkheid van de Heere". Deze uitdrukking komt vele malen in de Heilige Schrift, en betekent zeer dikwijls, zoals in Ex.24:16 de openbaring van Zijn heerlijkheid en majesteit. Echter ook, zoals hier, een bijzonder werk, dat door Hem gewrocht zal worden, en waardoor het openbaar wordt, dat Hij en Hij alleen de Werkmeester is; een werk, waardoor uit grote nood wordt gered. Zo sprak de Heere Jezus ook tot Martha en Maria, dat zij de heerlijkheid van God zouden zien, indien zij zouden geloven. Beide verzen, vs.6 en 7 moeten nauw met elkaar verbonden worden. Mozes wil toch zeggen, dat zij én ‘s avonds én ‘s morgens de heerlijkheid van God zullen zien..

2) Het gemopper tegen Mozes en Aäron worden hier genoemd, gemopper tegen de Heere. Want niet Mozes en Aäron hadden Israël in die woestijn geleid, maar de Heere zelf..

3) Daar door dit getuigen hij zich bewijst een getrouw dienstknecht van God te zijn, laten wij daaruit opmaken, dat niemand, rechtens voor zich in de kerk op eer aanspraak heeft, zodat zij voor wettige herders mogen worden gehouden, behalve die zowel van Gods wege daartoe geroepen zijn, zodat zij God tot auteur van hun ambt hebben, als ook, die uit zichzelf niet voortbrengen, maar slechts opvolgen, wat hun bevolen is. Zodat de zodanigen niet kunnen verworpen worden, zonder God daarmee te beledigen, Wiens plaats zij bekeerden. Alzo, wie naar willekeur het bewind uitoefenen, verschrikken de eenvoudigen met de naam van God nutteloos, omdat zij, in plaats van de waarheid, een bedrieglijk spook voorwerpen..

8. Voorts zei Mozes, door de mond van Aäron, om de kinderen van Israël nog duiderlijker hun zware zonden onder het oog te brengen; als de HEERE u ‘s avonds vlees te eten zal

geven, en ‘s morgens brood tot verzadiging, het zal zijn, omdat de HEERE uw gemopper gehoord heeft, die gij tegen Hem moppert, en u nu bewijzen wil, dat Hij u ook in de woestijn kan geven, wat gij in Egypte gehad hebt (vs.3). Want, nog eens moeten wij het u zeggen: wat zijn wij, nietige mensen, die u nooit van farao haddenkunnen redden? Uw gemopper is niet tegen ons, maar tegen de HEERE.1)

1) Mozes wil zeggen, dat, indien zij alleen tegen hem gemopperd hadden, hij zich stil had gehouden..

9. Daarna zei1) Mozes, die het door de Heiligen Geest wist, dat de Heere thans zelf voor de oren van het gehele volk wilde getuigen, tot Aäron: Zeg tot de gehele vergadering van de kinderen van Israël: Nadert voor het aangezicht2) van de HEERE; treedt uit uw tenten en begeeft u met ons voor de legerplaats, naar de wolkkolom, in welke de Heere bij u aanwezig is, want Hij heeft uw gemopper gehoord, en zal nu met eigen mond tot u spreken, opdat gij erkent, dat wij niet naar onze gedachten tot u spreken en met u handelen.

1) Er is geen twijfel aan, of hij daagt de schuldige voor de vierschaar van God, alsof hij zeggen wilde, dat zij zich bedrogen, indien zij meenden, dat hun gemopper voor Hem verborgen was. Ondertussen zinspeelt hij op de wolk, welke als een zichtbaar teken was van de aanwezigheid van God, en zo verwijt hij hun hun stompheid van geest, omdat zij niet hadden geaarzeld, God, die zo nabij was, die als bijna voor hun ogen stond, uit te dagen. Daarom is allereerst op te merken, dat zij zelf uit hun schuilhoek werden voor de dag gehaald, opdat hun onbeschaamdheid zou worden verbroken. Vervolgens, dat hun verstomptheid aan de dag werd gebracht, omdat zij God, hoewel aanwezig zijnde, niet hadden gevreesd..

2)"Voor de Sjechina of Majesteit van Jehova." Mogelijk, dat Israël in toorn zich had omgewend, maar meer waarschijnlijk, dat de wolkkolom zich van het leger had verwijderd, en dat Israël nu opgeroepen wordt, om zich naar die wolk te begeven en af te wachten wat er geschieden zou..

10. En het geschiedde, als Aäron tot de gehele vergadering van de kinderen van Israël sprak, en zij zich, bij hun uittreden uit de legerplaats, naar de woestijn keerden, naar de richting waar de Sinaï ligt (vs.1) (want naar deze richting had de wolk haar plaats ingenomen, nadat zij bij de bestraffende woorden van Mozes (vs.7 en 8) zich van het leger van de kinderen van Israël verwijderd had), zo ziet, a)de heerlijkheid van de HEERE verscheen in de wolk; 1) toen zij zich buiten de legerplaats bevonden en de wolk gewaar werden, kwamplotseling een vurige lichtglans daaruit voort.

a)Exodus. 13:21

1) In waarheid, zegt Luther, zijn de kinderen van Israël een boos volk geweest, die Gods wonderen en weldaden spoedig vergaten en over hun roeping verdrietig werden; Mozes en Aäron lasterden zij, alsof die hen van honger hadden willen laten sterven; ja, zij schandvlekken God zelf, alsof Hij hen niet door Mozes uit Egypte had laten leiden. Daar de wolkkolom, dit teken van voortdurende tegenwoordigheid en leiding van God, reeds zo

gewoon was geworden, dat het alle betekenis voor hen verloren had, moest de Heere door een onder het bereik van de zinnen vallende betoning van Zijn hoge Majesteit hun weer een heilzame vrees instorten, de zonde van hun muiterij hun onder de aandacht brengen, maar tevens te verstaan geven, dat de spijs, die zij hebben moeten, een gave van Zijn genade en barmhartigheid is. Dit is de oorzaak van de in de wolk opgaande lichtglans. Ziet, de wolk heeft zich daarom van het leger verwijderd, opdat Israël zie, dat zulk ongelovig morren, wanneer het zich gedurig zou vernieuwen, de Heere zou noodzaken, Zijn aanwezigheid aan het volk te onttrekken, en als een straffend Rechter zich tegenover hen te stellen; zij heeft zich bovendien naar de Sinaï gewend, als naar die plaats, waar Zijn tegenwoordige leiding haar voornaamste doel bereiken zouden. (Deuteronomium. 33:2).

Niet de heerlijkheid van God, versta ik eronder, welke zij dagelijks gewoon waren te zien, maar welke toen op een buitengewone wijze openbaar werd, om hun vrees aan te jagen, omdat zij voor gewone bewijzen reeds onvatbaar waren geworden..

Tweeledig is het doel: 1e. om hun te tonen, dat de Heere, tegen wie zij gemopperd hebben, de Heilige en Verhevene is; 2e. dat Hij het is, die hen hierheen geleid heeft en ook verder voor hen zal zorgen..

11. Ook 1) heeft de HEERE uit de lichtglans van de wolk tot Mozes gesproken met luide, voor al het volk hoorbare stem (hoofdstuk 14:15 vv.), zeggende:

1) Hier leert Mozes, dat hij niet tegen het bevel van de Heere heeft gehandeld, maar getrouw en bescheiden vervuld heeft, wat Hij aan zijn dienaar had opgedragen. En zeker, tenzij het door de mond van God gesproken was, zou hij niet beloofd hebben, wat wij tevoren gezien hebben..

God bevestigt hier, wat Hij reeds vroeger aan Mozes geopenbaard had..

12. Ik heb het gemopper 1) van de kinderen van Israël gehoord, en die opgenomen als tegen Mij zelf gericht; spreek tot hen, zeggende: In plaats van u te doden, zal Ik, Jehova, uw zonde met goedertierenheid beantwoorden; tussen de twee avonden (hoofdstuk 12:6) zult gij vlees eten, en ‘s morgens daarop zult gij a) met brood verzadigd worden, gelijk Gij begeerd hebt; en gij zult door hetgeen Ik doen zal duidelijk weten, dat Ik, de HEERE, uw God ben, die, gelijk Hij u uit Egypte in de woestijn geleid heeft, zo ook in de woestijn uw gehele gemeente weet te voeden, en u niet van honger zal laten omkomen, gelijk gij in uw ongeloof Mij gelasterd hebt.

a)Joh.6:49,58

1) Zulk een goddeloos bestaan, als wij hier in de kinderen van Israël waarnemen, ziet ook ons uit de ogen, wij zijn evenzo; wanneer het meel uit de zak is en geen deeg meer voorhanden, dan staat de afgod, onze buik, op en laat zich horen, en kan het uitstel van de Heere onze God niet verduren..

II. Vs.13-31. Nog op de avond van dezelfde dag laat zich een grote schare van kwakkels neer, daar, waar Israël zich gelegerd heeft, en de volgende morgen valt met de dauw het aan het volk toegedachte brood van de hemel. De kinderen van Israël noemen het Manna; de Heer beschikt echter ten opzichte van deze gave alzo, dat Israël een geheel van Hem afhankelijke leefwijze en de heiliging van de buiten gebruik geraakte sabbat leren moet. Daarom verleent Hij op gewone dagen altijd slechts zoveel, als de behoefte van elke dag vordert, op de zesde dag daarentegen geeft Hij het dubbel.

13. En het geschiedde nog op de avond van dezelfde dag, waarop Israël zo tegen de Heere gemopperd en de Heere Zijn hulp beloofd had, a) dat er door een zuidoosten wind over de Elanitische golf (Numeri. 11:31 Psalm. 78:26 vv.), dus uit dezelfde richting, naar welke de wolk (vs.10 vv.)) gestaan had, kwakkels 1) opkwamen, en door Gods leiding juist over de plaats, waar de kinderen van Israël gelegerd waren, zich nederlieten, en zij het leger bedekten; en op de morgen lag de dauw, 2) een dikke nevel, rondom 3) het leger.

a) Numeri. 11:31 Psalm. 105:40

1) Behalve de gewone kwartel komt in die streken nog een bijzondere grote soort van hetzelfde geslacht voor, welke de Arabieren Kata noemen, en die in het systeem van Linneus onder de naam van Tetrao Alchato overgegaan is. Deze leeft in Arabië, Palestina, Syrië, Egypte enz. in grote menigte, is van de grote van een tortelduif, heeft een korte, kromme, gele bek, asgrauwe hals en kop, roodachtige buik en rug, wigvormige staart en poten, die van voren gevederd zijn; deze moet diensvolgens eigenlijk onder de patrijzen gerekend worden. Het vlees is wel hard en droog, maar wordt toch door de inwoners graag gegeten. Het is een trekvogel, die in de lente uit de zuidelijke landen naar het noorden trekt, en dan in zo dichte menigten vliegt, dat de Arabische jongens dikwijls twee of drie in een keer doden, alleen door een stok ertussen te werpen. Op onze plaats bestaat het wonder van de goddelijke genade in het aanvoeren van de kwakkels op deze tijd en naar deze plaats, zo mede in de buitengewone menigte, dat deze aan de behoefte van een zo talrijk volk evenredig was..

In het Hebreeuws Selav, door sommigen vertaald door fazanten en door anderen door zeevogels, door onze Statenvertalers, en terecht, door kwakkels. In het Arabisch betekent het woord, dat met het Hebreeuws overeenkomt, alleen "kwakkels." Met het zenden van deze vogels wilde God aan Israël leren, dat Hij, die hun Manna tot dagelijks voedsel gaf, ook in staat was, om hun vlees te eten te geven..

2) Eigenlijk "een uitstorting van dauw.".

In het Hebreeuws staat "een laag" of "bed van dauw;" Daarmee was het Manna bedekt; vandaar de zinspeling op ‘t *verborgen*manna. Openb.2:17

3) Niet in de legerplaats, maar rondom, op het aangezicht van de woestijn (vs.14). Het leger was zo rein niet als de grond rondom, en daarom zo geschikt niet, om het manna te ontvangen.

14. a) Toen nu de liggende dauw opgevaren was, de nevel weggetrokken was; zo ziet, over de woestijn was een klein, rond ding, 1) een vaste stof, van gedaante en grootte klein als de rijp, die uit de nevel op de aardeachterblijft.

a) Numeri. 11:7 Nehemiah. 9:15 Psalm. 78:24; 105:40

1) Het tegenwoordige manna, dat op in het oogvallende wijze in vele opzichten met het Bijbelse overeenkomt, is het zoete sap van de Tarfaboom, een soort van Tamarisk, die gedurende de nacht in de hete zomertijd uit de bast van stam en takken (volgens Ehrenberg, ten gevolge van de steek van een insekt) tevoorschijn komt, tot kleine, ronde, witte korrels zich vormt, in deze vorm op de grond valt en vóór zonsopgang verzameld wordt, daar het in de hitte van de zon versmelt. De Tamarisk (Genesis 21:33) is een boom, die veelvuldig in Egypte, Arabië, Syrië en Palestina groeit, die een recht opschietende stam van middelbare hoogte, lange, smalle, dicht bij elkaar staande en altijd groene bladeren heeft, groene, harde bessen van de grootte van een noot, en een soort van galnoten draagt en een hoge ouderdom bereikt. Slechts weinig verschilt van deze de Tarfaboom; deze groeit hoger (soms 20 voet hoog), heeft meerdere en grotere takken, dichter loof, doch geeft, hoewel hij ook in Nubië, Egypte, Arabië en aan de Eufraat gevonden wordt, nergens Manna, dan in de nabijheid van de Sinaï, en wel het rijkste in die jaren, waarin het veel regent, terwijl het in andere geheel gemist wordt..

Ware dit manna het voedsel van Israël in de woestijn geweest, zo waren zij zeer te betreuren geweest; het bevat toch niet van die stoffen, die voor het dierlijk lichaam tot zijn dagelijks onderhoud onontbeerlijk nodig zijn, en waarin wormen van verrotting konden komen (vs.20). Het brood van de engelen (Psalm. 78:25), het manna van de hemel moet iets anders geweest zijn, dan het manna, dat door luizen en kevers uit de bomen te voorschijn gebracht..

Dat het dan ook werkelijk iets anders geweest is, daarop wijzen verschillende omstandigheden. "Het natuurlijke manna bevat geen meelstof, maar alleen slijmsuiker, waardoor ook de korrels de vastheid van was verkrijgen, terwijl de korrels van het de Israëlieten gegeven manna zo hard waren, dat zij in molens gemalen of in vijzels gestampt moesten worden, en zo veel meelstof bezaten, dat daarvan koeken gebakken werden, die de plaats van het gewone brood innamen.".

Wat het geweest is, zeggen onze Heer en de apostelen Paulus met duidelijke, ondubbelzinnige woorden (Johannes 6:31 vv.; 1Kor.10:3), het was een wonderbare spijs, een brood, dat van de hemel gegeven was, krachtens Zijn goddelijke almacht, door welke de Heere even zo goed een meel- of broodachtige stof onmiddellijk uit Zijn hand, zonder bemiddeling van akker of akkerbouw kan geven, als Christus daarna op de bruiloft te Kana zonder bemiddeling van wijnstok en wijngaardenier uit zuiver water wijn schept. "Overigens is de dauw de gave van de hemel, welke de aarde vruchtbaar maakt, om het brood voort te brengen (Genesis 27:28). Maar in de woestijn kan de dauw niets teweeg brengen, want hier wordt niets gezaaid (Numeri. 20:5); wanneer nu de dauw toch brood brengt, zo is het hemels brood.".

Opdat het ontwijfelbaar vaststond, dat deze spijs op verwonderlijke en op bovennatuurlijke wijze is geschapen, moet men het volgende nader overwegen. Vooreerst, dat het niet vroeger in de woestijn tevoorschijn kwam, dan op het uur, dat door Mozes op Gods bevel was aangekondigd. Vervolgens, dat geen verandering van dampkring in de weg stond, dat het Manna met gelijkmatige gang neerviel, noch vorst, noch regen, noch zomer, noch winter, geen hitte de loop van dit neerdruppelen afbrak. Ten derde, het benodigde, dat voor een zeer grote menigte voldoende was, werd elke dag gevonden, terwijl één gomer door ieder hoofd voor hoofd ontvangen werd. Hierbij komt nog, dat op de zesde dag het benodigde verdubbeld was, opdat zij een tweede gomer voor spijs op de Sabbat zouden verkrijgen. Ten vijfde, indien zij iets bewaarden, boven de vastgestelde maat, werd het door bederf onbruikbaar, terwijl de tweede portie, voor de Sabbat bestemd, goed bleef. Ten zesde, waarheen zij ook vertrokken, altijd verzelde hen deze weldaad van God en slechts in hun legerplaats was het Manna bekend. Ten zevende, zodra zij een vruchtbaar en aan koren rijk land binnentraden, bleef het Manna weg. Ten achtste, omdat, hetgeen Aäron bevolen werd in een kruik te bewaren, niet verrotte..

Wanneer wij zo beslist moeten vasthouden, dat het manna van Israël met het Tamariskenhars niets te maken heeft, zo blijft toch deze natuurverschijning van het Sinaïtische schiereiland een voor de vriend van de Heilige Schrift zeer merkwaardige verschijning, "Wanneer de krachtige hand van de Werkmeester eerst een kanaal door de rotsen gewrocht heeft, dan neemt het water in alle volgende eeuwen zijn loop daardoor heen. Als de stamvorm van de geslachten en van de verschillende soorten van zichtbare dingen eerst eens door het woord van de goddelijke almacht geschapen was, toen plantte het zich op de gewone weg van voortbrening voort; zo is ook het werk van de mannabereiding, hetwelk op zijn tijd de levensadem van de lucht en met deze alle levenskrachten van het land doordrong, tenminste nog in het levende bos van de Mannatamarisken voortdurend bewaard." (v. Schubert). Dit voorhanden zijn van een aan het oorspronkelijk manna gelijk natuurvoortbrengsel, en wel juist in diezelfde streken, waar het eerste gegeven werd, en overigens nergens, laat dan "voor het geloof evenals voor het ongeloof ruimte (hoofdstuk 7:13), om of het wonder te erkennen en zijn Bewerker te prijzen, of het geheel te loochenen en alles geheel natuurlijk te verklaren."

15. Toen het de kinderen van Israël bij hun uitgaan uit de tenten zagen, zo zeiden zij, de een tot de ander: a) Het is Manna, 1) de gave, die de Heere ons geschonken heeft, gelijk Hij gisteren beloofd heeft (vs.12); want zij wisten niet, wat het was, zij hadden nooit iets dergelijks gezien, zodat zij het ook geen meer bepaalde naam konden geven, dan in het algemeen gave, geschenk. Mozes dan zei tot hen, hun mening, dat het die beloofde gave was, bevestigende: Ja! dit is het brood, dat de HEERE u te eten gegeven heeft.

a) Joh.6:31; 1 Kor.10:3.

1) De Israëlieten geven een teken van dankbaarheid, waar zij de spijze, die hun van de hemel verschaft is "manna" noemen, en veroordelen daarmee stilzwijgend hun schuldige, zondige klacht, omdat het toch nog veel beter is een spijs, die gegeven is, in te zamelen, dan zich deze door moeilijke veldarbeid te verschaffen. Maar Mozes verklaart het hun, dat zij niet hebben

gevraagd naar hetgeen hun tevoren geheel onbekend was, maar dat hun kennis met onkunde gepaard ging. Voor hun ogen was de almacht van God zichtbaar; maar hun blik werd beperkt door het deksel van het ongeloof, zodat zij de hun beloofde genade niet duidelijk opmerkten..

In het Hebreeuws Manchoe. De LXX ti esti touto, wat is dat? Ook andere uitleggers doen alzo en menen, dat het eerste woord een Egyptisch woord is. Doch dit ten onrechte. In verband met het stamverwante Arabisch, betekent Manna geschenk, Gods geschenk. In die taal wordt het aldus omschreven: een dauw, nederdalende an de hemel op bomen en stenen, welke zoet is en taai wordt zoals de honing en op hars lijkt.

en Numeri. 11:7 wordt gezegd, dat het Manna er uitzag als korianderzaad..

16. Dit is, zo ging Mozes voort: het woord, dat de HEERE geboden heeft, ten opzichte van de inzameling: Verzamelt daarvan een ieder, zoveel hij eten mag, zoveel hij nodig heeft, en hij berekene aldus: een gomer 1) voor een hoofd, naar het getal van uw zielen, ieder zal nemen voor degenen, die in zijn tent zijn, dus even veel gomers, als er personen tot zijn gezin behoren.

1) De gomer is een kleine beker of nap, die in iedere huishouding voorhanden en overal van gelijke grootte was; gelijk vs.36 zegt, ging het tiende deel van een efa daarin. De grootte van de Hebreeuwse maten is onmogelijk te bepalen. De kinderen van Israël moesten verzamelen, zo veel zij konden, en het thuis in de gomer nameten; daar zou men bevinden, dat iedere vader in vereniging met zijn huisgenoten juist zo vele gomers verzameld had, als de familie uit personen bestond..

Israël moest niet alleen verwonderd staan bij het gezicht van de weldaden van God, maar moest ook die weldaden in het geloof aanvaarden. De gomer is ongeveer een pond van onze maat..

17. En de kinderen van Israël deden alzo, en verzamelden, de een veel en de ander weinig, al naar gelang er op de plaats, waar hij verzamelde, veel of weinig lag.

18. Doch als zij het, ieder wat hij verzameld had, thuis met de gomer maten, a) zo had hij, die veel verzameld had, niets over, niets boven hetgeen er voor zijn gezin nodig was, en die, die weinig verzameld had, ontbrak niet; een ieder verzamelde zoveel, als hij eten mocht. 1) Die een groot gezin had, had veel gevonden; wiens gezin slechts uit weinig personen bestond, die had slechts weinig. De Heere had aan ieder juist zijn deel toegemeten.

a) 2 Kor.8:15

1) Ik ben niet van oordeel, dat hier de gehoorzaamheid van het volk geprezen wordt. Immers, kort hierna laat Mozes volgen, dat sommigen niet met de juiste maat tevreden, meer dan geoorloofd was hadden bijeengeschraapt, dat anderen zelfs overschreden hadden, wat omtrent de Sabbat was voorgeschreven. Maar zo vat ik het op, dat, waar allen ijverig zich onledig hielden met het inzamelen van de bijeen vergaarde hoop, ieder, hoofd voor hoofd, een gomer

ontving. Want niet een ieder in het bijzonder verschafte zich zijn rantsoen, maar waar allen het werk verrichtten, namen zij uit de algemene hoop het voorgeschreven aandeel. Zodat, wie door vlugheid uitmuntte, zonder enig verlies, zijn tragere en minder ijverige buurman te hulp kwam..

De Apostel past dit toe op de aalmoezen, en zijn oogmerk is, de Korinthiërs te vermanen, om van het hun, van hun overvloed mede te delen aan de armere broeders en zusters, opdat er in de gemeente geen gebrek zou worden geleden. De Heere wil hierdoor leren, dat Hij het is, die in al de noden en behoeften van Zijn volk voorziet..

De Joodse uitlegger Abarbanel tekent hierbij aan, "dat van deze spijs, als een goddelijk voedsel, geen gebruik mocht worden gemaakt, als van gewone dingen, welke de mensen samen bijeenbrengen, opleggen, daarmee handel drijven, of voor hun kinderen bewaren; maar dat men die eten moest als een gift van God, aan armen en rijken gemeen. Sommigen," zo gaat hij voort, "kunnen meer, anderen minder tijdelijke goederen verzamelen, zodat sommigen geven en anderen ontvangen; maar hier ontvingen zij allen van de hemelse liefdadigheid, en God verordende het zo, dat het de armen aan niets ontbrak, terwijl de rijken, boven hun behoefte, niets hadden, om op te leggen of te verkopen, gelijk zij mat andere dingen deden.".

19. En Mozes, van de bedoelingen van God, hoe het verder met het Manna gaan zou, reeds geheel door de Heilige Geest onderricht, zei tot hen: Niemand laat uit voorzorg voor de volgende dag, daarvan over tot de morgen. 1)

1) Wat de een of ander van zijn gedeelte niet verteren kan, dat verbrande hij met vuur, of geve het aan het vee; want het zal u dagelijks opnieuw gegeven worden, en altijd zoveel als gij voor iedere dag behoeft..

Van alle gierigheid, alle schraapzucht, alle onnodige zorgen voor de volgende morgen, maant Mozes hier af, en wil dat het volk in beoefening brenge, wat de Heer eeuwen daarna zegt: "Zijt niet bezorgd tegen de dag van morgen, want de morgen zal voor het zijne zorgen; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad." (Matth.6:34).

20. Doch zij hoorden niet allen naar Mozes, maar sommige mannen lieten daarvan over tot de morgen; de ene uit bezorgdheid dat het misschien de andere dag kon ontbreken, de ander om te beproeven, wat er van het overblijvende worden zou. Toen groeiden er ‘s nachts wormen in, 1) en het ging stinken, zodat men het wegwerpen moest; hierdoor werd Mozes zeer toornig op hen. 2)

1)Letterlijk: Verhief zich tot wormen, d.i. ging in wormen op. Ongeloof in de vermaningen van de Heere, bracht deze mannen er toe, om aldus te handelen. Zij versmaadden daarmee de beloften van God..

2) Mozes had recht, met over de Israëlieten, die hij zo menigmaal, maar steeds tevergeefs, gewaarschuwd had, verontwaardigd te zijn. Immers was hun het manna gegeven, om hun

geloof en vertrouwen te beproeven; en nu bleek aanstonds, dat zij beiden misten. Daarin zag hij een tekort doen aan de eer van God. Indien zij hem zelf, hem persoonlijk beledigden, dat kon hij verduren; maar niet, dat zij aldus, door de daad, de eer van zijn God aanranden..

21. Zij nu verzamelden het van die dag af elke morgen, een ieder zoveel hij eten mocht (vs.16,18); zij moesten dit ‘s morgens doen, want als de zon heet werd, zo versmolt het. 1)

1) Op kinderlijke en zichtbare wijze wil hier de Heere de kinderen van Israël voor ogen stellen, hoe hun aards beroep naar Zijn wil moest volbracht worden; daarom richt Hij het zo eigenaardig met het Manna in. Eerst moeten zij leren, dat niet de grond van zichzelf geeft, wat mens en vee voedt en onderhoudt, maar dat Gods genade dit doet, en dat Hij ook zonder de vrucht van de akker hen onderhouden kan; daarom geeft Hij hun een hemelspijs, die onmiddellijk uit Zijn hand komt, hoewel Hem overigens nog vele andere middelen en wegen ten dienste stonden, om hem in de woestijn te onderhouden; onder deze ook zodanige, bij welke het meer natuurlijk en minder wonderbaar toegegaan zou zijn. Bij deze geheel van Hem afhankelijke leefwijze, daar zij in de echte zin van het woord aan Zijn dis eten, moeten zij dan ten tweede leren, dat aan Zijn tafel ieder ontvangt, wat hij behoeft, niet meer en niet minder; daarom is er ook geen voorraad voor de volgende dag, maar iedere dag moet voor het zijne zorgen. Terwijl zij zulk een gerust en stil leven zonder de heidense zorgen: "Wat zullen wij eten? wat zullen wij drinken? waarmee zullen wij ons kleden?" leiden kunnen, moeten zij toch, en wij merken dit in de derde plaats, niet werkeloos blijven zitten, maar vroeg op zijn, en het hun met vlijt verrichten. Wie niet arbeiden wil, dat hij ook niet ete! Alles, wat in deze geschiedenis van het Manna voorkomt, is verder niets dan het openbaar worden van datgene, dat anders achter het omhulsel van de zichtbare dingen verborgen is. Hetzelfde leven, dat de kinderen van Israël daar in de woestijn op zinnelijk-tastbare wijze mochten leiden, is de gelovigen nog altijd beschikt (Matth.6:11,34) en zijn geloof wordt niet zelden beproefd, opdat het bevestigd worde; wie gelooft, die zal de heerlijkheid van God zien, evenals Israël..

22. En het geschiedde op de zesde dag, dat zij dubbel brood
1) verzamelden; er was zulk een rijke oplezing, dat zij bij het meten thuis juist het dubbel bedrag vonden, twee gomers voor een; en al de oversten van de vergadering kwamen, 2) en zij verkondigden het aan Mozes, dat zij zulk een buitengewone samenlezing gehad hadden.

1) Dus toonde de Heere, dat Hij machtig was, om de Israëlieten, als het Hem behaagde, voor langer dan één dag van brood te bezorgen, en dat Hij het ook onbederfelijk bewaren kon, als in het te bewaren voor de volgende dag het voorschrift maar gevolgd werd..

2) De schending van de Sabbat wordt nog niet meegedeeld, maar slechts de domheid of al te grove onbekendheid bij de oversten zelf. Want ofschoon zij uit de mond van Mozes gehoord hadden, dat God op die dag hun zou geven, dat zij voor twee dagen genoeg voedsel hadden, verwonderden zij zich echter en boodschappen de zaak als nieuw en ongelofelijk aan Mozes. Gemakkelijk blijkt, dat zij wel aan het bevel gehoorzaamd hebben, om geen moeite te sparen in het verzamelen van een dubbele portie, maar hun ongeloof en stompheid van geest komt hierin te voorschijn, dat zij verbaasd staan, waar zij zien, dat door de zaak zelf uitkomt, wat God beloofd had. Overigens mag men vermoeden, dat zij met bevreemding hebben

beschouwd, wat hen tot verwondering bracht. Daaruit volgt, dat zij God geloof geweigerd hebben, totdat de waarheid door de uitkomst was bevestigd. Maar door het verwonderlijk beleid van God is het geschied, dat hun slechte en verkeerde twijfel, zowel tot bevestiging van het wonder, als tot bewaring van de Sabbat heeft gediend. Hierdoor werd Mozes gelegenheid gegeven, om voor de tweede maal hun te zeggen, wat overigens zeer was verwaarloosd, nl. dat zij op de zevende dag de heilige rust in acht zouden nemen..

23. Hij dan zei tot hen: Dit is het, dat de HEERE, door dit dubbele deel gesproken heeft. Morgen is de rust, de heilige Sabbat (rust) van de HEERE, 1) de dag, die de Heere zich tot rust van alle arbeid door Zijn eigen rust op dezedag na het volbrachte scheppingswerk geheiligd heeft (Genesis 2:2 vv.). Opdat gij nu morgen werkelijk kunt rusten en het inzamelen overbodig zij, heeft Hij u reeds heden gegeven, wat gij voor morgen behoeft. Wat gij tot uw spijs voor deze dag bakken zou, bakt dat, en kookt, wat gij koken zou; en al wat over blijft, legt het voor uin bewaring tot de morgen, 2) opdat het dan gebakken en gekookt wordt; het zal deze dag niet weer bederven (vs.20).

1) Hieruit blijkt duidelijk genoeg, dat Israël niet onbekend was met de viering van de zevende dag, als rustdag van de Heere, maar ook, dat de Heere hen wil voorbereiden voor de afkondiging van het vierde gebod. zie Ex 16.26 en zie Ex 20.8.

2) Deze verplichting hield voorzeker een grote eis aan het geloofsvertrouwen in. Immers de ervaring van de vroegere dagen had de Israëlieten geleerd, dat men het manna niet tot de volgende dag kon overhouden; en nu gebiedt Mozes zelf, "al wat over bleef tot morgen in bewaring te leggen." Daarin lag wel iets verrassends. Had de man van God dan vergeten, hoe hij over zo iets getoornd had, verontwaardigd over het verzuimen van zijn voorschrift, om het manna niet te bewaren? Evenwel Israël gehoorzaamt ditmaal, daartoe voorbereid en aangespoord door de dubbele zegen, die God vooraf reeds geschonken had, door op de zesde dag het dubbele te laten inzamelen..

24. En zij legden het neer tot de morgen, gelijk als Mozes geboden had; en het stonk niet, en er was geen worm in. 1)

1) Volgens Numeri. 11:8 liet het Manna zich geheel als gewoon broodkoren behandelen, zodat men het met de handmolen malen, of in vijzels stoten en dan in de pot koken, of tot koek bakken kon; het tegenwoordige manna (zie Ex 16.14) is nooit zo hard, dat men daarmee op gelijke wijze zou kunnen handelen. Wat de wijze van broodbereiding bij de kinderen van Israël betreft, zo stampte men het koren (tarwe, gerst of pelt) of in vijzels, of het werd met de handmolen, wanneer er een in huis aanwezig was, door de dienstmaagden gemalen. De handmolen bestond uit twee over elkaar gelegde ronde stenen, één onder, die vast lag, harder en zwaarder en enigszins rond was (Job 14:15), en één daarboven, die zo veel was uitgehold, dat hij de onderste juist bedekte; in het midden was een trechter, om daardoor het koren in te gieten: door middel van een houten handvatsel werd nu de bovenste steen omgedraaid, om het koren, dat tussen beide stenen zich bevond, te vermalen; op deze wijze verkreeg men zowel fijn als gewoon broodmeel (Genesis 18:6). Het omdraaien van de steen was een moeilijke en langdurige arbeid, moeilijk voornamelijk in grote gezinnen; het geschiedde door de geringste

dienstmaagden of door gevangenen (hoofdstuk 11:5 Jesaja. 47:2. Matth.24:11 Klaagl.5:13); de laatsten blinddoekte men en stak hun zelfs de ogen uit, een gruwzame straf, waardoor het duizelig worden bij het draaien moest verhoed worden (Richteren. 16:21). Men was altijd gewoon slechts zoveel te malen, als er juist voor die dag nodig was; daar dit malen dagelijks geschiedde, is het geluid van de molen (Jeremia. 25:10) tot een spreekwoord geworden, en betekent het bedrijvige leven in huis, evenals bij ons het geruis van de koffiemolen. Ook het bakken geschiedde dagelijks opnieuw. Het meel werd in houten schotels gemengd (hoofdstuk 12:34), en het deeg, nadat deze doorzuurd was, tot langwerpige ronde koeken van de grootte van een bord, en de dikte van een duim gevormd, en of alleen op kolen en gloeiende stenen geroosterd (1 Kon.19:6) of in bakovens gebakken (hoofdstuk 8:3). Deze bakovens, gelijk men die in iedere huishouding had, bestonden gewoonlijk slechts uit grote stenen kruiken van ongeveer drie voet hoogte, die geen bodem hadden en op enig toestel op een ijzeren plaat gezet werden; was door het op de plaat aangestoken vuur de kruik behoorlijk warm gemaakt, zo dekte men de bovenste opening toe, om de warmte te behouden, en legde dan op de wanden van de kruik de gereed gemaakte broden, die dan in korte tijd gebakken waren..

25. Toen zei Mozes, toen hetgeen van de vorige dag bewaard was op de volgende morgen nog onbedorven bleek te zijn: Eet dat heden, want het is heden de sabbat van de HEERE; gij zult het heden op het veld niet vinden; 1) want God wil, dat gij deze dag heiligt, dat is van de gewone arbeid u onthoudt.

1) De gedachten van God beheersen ook de gewone loop van de natuur, gelijk mede haar buitengewone openbaringen. Achter de gewone en ook achter de meer treffende verschijnselen op het gebied van de natuur schuilt de heilige achtergrond van de hoge raad van God. In het zichtbare van de schepping wordt het onzichtbare van God aan het peinzend gemoed en gelovige hart geopenbaard. Dat is de grote gedachte, die Mozes op dit ogenblik uitspreekt en die ook door de Sabbat zelf wordt gepredikt. Daar is een samenstemming van de gewillig gehoorzamende natuur met het gebod van de Heere, die haar Zijn ordeningen en wetten heeft ingeplant en opgelegd. Daar is geen toeval, maar alles is door de voorzienigheid van God aldus beschikt, bepaald en besteld..

26. Zes dagen zult gij het verzamelen; a) doch op de zevende dag is het Sabbat, op deze zal het niet zijn. 1)

a) Leviticus. 20:2; 23:9

1) Het is niet te betwijfelen, hoewel vele geleerden hun bedenkingen daartegen ingebracht hebben, dat, nadat reeds Adam de eerste Sabbat meegevierd had, van de heiliging van deze dag door de Heere zelf onderricht, ook de oudvaders en patriarchen deze dag voor heilig hielden (Genesis 4:3 vv.; 26:5,24; 12:7,8; 13:4; 26:25; 33:20). De viering van de Sabbat was echter nog geen bepaalde instelling, maar een vrije gehoorzaamheid aan Gods oorspronkelijke instelling (Genesis 26:5). In Egypte ging de heiliging van de zevende dag hoe langer hoe meer teniet, toen Israël tot een grote volksmenigte was aangegroeid, en geheel, toen het door de nieuw opgekomen dynastie in zo wrede slavernij gehouden werd (Exodus. 1:6 vv.). Toen

de uittocht geschied was, heeft de Heere opnieuw Zijn dag gezegend en geheiligd; want de doortocht door de Rode Zee (hoofdstuk 14) en de lofzang van Mozes (hoofdstuk 15) vielen, gelijk wij ons daarvan overtuigden, op een Sabbat; vervolgens bereidt de Heere, door de wijze waarop Hij het Manna geeft (anders voor iedere dag een deel, op de zesde een dubbel en op de zevende niets), naar Zijn kinderlijk, zichtbare wijze van opvoeding, het gebod voor, dat Hij geven zal (hoofdstuk 20:8-11), en maakt tenslotte de Sabbat uitdrukkelijk tot een teken van Zijn verbond met Israël (hoofdstuk 31:16-17). Nadat die dag daartoe gesteld is, wordt door Mozes het onthouden van alle arbeid, zo ver versterkt, dat op de Sabbat niet eens een vuur mag aangestoken of enige spijze mag bereid worden (hoofdstuk 35:1-3). Dit streng, wettelijk en uitwendig verbindend karakter heeft het sabbatsgebod in het Nieuwe Testament weer verloren; wij zijn in dit opzicht als het ware weer verloren; wij zijn in dit opzicht als het ware weer tot het patriarchale standpunt teruggeplaatst, daar men uit vrije gehoorzaamheid het derde gebod houdt, hoewel op de ontheiliging van de feestdag geen doodstraf meer bedreigd is (Matth.12:8 Koll.2:16 vv.). Evenals Israël op de zesde dag zijn behoeften vooraf verkreeg, mag de Christen verzekerd zijn, dat de zegen van de Heere rijkelijk vergoeden kan, wat men aan tijdelijke winst moet verliezen, wanneer men op Zijn dag zich van de gewone arbeid onthoudt, en de dag des Heeren heiligt; ja, men zij verzekerd, dat de aardse arbeid op deze dag volbracht, eigenlijk geen winst oplevert, en niet alleen zichzelf verderft, maar ook het andere mee verteert..

27. En het geschiedde op de zevende dag, dat, ondanks de ontvangen aanwijzing, sommigen van het volk uitgingen, om te verzamelen, 1) en wel om te zien, of het werkelijk was, zoals Mozes gezegd had; doch zij vonden niet.

1) Dit is de tweede overschrijding van het bevel, omdat zij, op de zevende dag uitgegaan, de viering van de Sabbat schenden. Want duidelijk had hij hun aangezegd, dat zij niets zouden vinden. Daarom verdenken zij hem van leugen, omdat zij hun eigen ogen willen geloven. Ondertussen werd het heilig houden van de Sabbat door hen zelf voor niets gehouden, ja, zij hebben beproefd, de dag, welke God had geheiligd, te ontheiligen, zodat hij in niets van de anderen verschilde. Naar verdienste bestraft God hen zeer scherp. Want Mozes bestraffende, beschuldigt Hij in diens persoon de onbuigzame slechtheid van het gehele volk. Want Mozes was zeker niet een van het getal van hen, die de wetten van God hadden geweigerd te onderhouden, maar door deze algemene bestraffing wordt de menigte, die gezondigd had, des te scherper getroffen, en wordt de grote noodzakelijkheid, om het volk te kastijden, Mozes opgelegd, terwijl een gedeelte van de schuld op hem zelf wordt overgedragen. In het woordje: "Hoelang," wijst God aan, dat hun hardnekkigheid geenszins te verdragen was, omdat zij geen einde maakten aan het zondigen, maar door nieuwe misdaden een groter straf zich op de hals te halen, toonden, dat er met hen niet te handelen was..

28. Toen zei de HEERE tot Mozes: Zeg tot de kinderen van Israël: Hoelang 1) weigert gij u te houden aan Mijn geboden en Mijn wetten? Nadat gij ze pas overtreden hebt (vs.19) en daarvoor bestraft zijt geworden, acht gij wederom Mijn inzetting (vs.20) niet.

1) Met dat woord "hoelang" geeft God uitdrukkelijk Zijn heilig misnoegen over de zonde te kennen. Deze was nu toch geen zwakheid, maar welbewuste daad van overtreding tegen Zijn

gebod. Het was een opzettelijke zonde, en vandaar de klacht, welke een openlijke beschuldiging inhoudt..

29. Terwijl Mozes aan het volk dit woord bekend maakte, ging hij biddend en vermanend voort: Ziet, omdat de HEERE u de Sabbat, de dag van Zijn rust op zo vriendelijke wijze gegeven heeft, dat Hij u ook op deze rust wil schenken, daarom geeft Hij u op de zesde dag voor twee dagen brood, en bespaart u daardoor alle zorg voor uw voeding op deze dag: een ieder blijft in zijn plaats, in zijn tent, dat niemand uit zijn plaats gaat op de zevende dag, 1) om manna te verzamelen, of enig ander werk te doen!

1) Op grond van deze plaats hebben latere Joodse wetgeleerden bepaald, dat niemand op de Sabbat zich verder dan 2000 el van zijn woning verwijderen mag. Vandaar de uitdrukking sabbatsweg (Hand.1:12), welke Eusebius volgens de Griekse maat op 6 stadiën berekent (ongeveer 1/7 mijl)

Hiermee wordt Israël elk voorwendsel voor verontschuldiging ontnomen. Niet alleen had de Heere hun de Sabbatdag gegeven, maar er ook voor gezorgd, dat zij op die dag geen spijs behoefden in te zamelen. Zo werd ook door hen bewezen, dat het bedenken van het vlees vijandschap is tegen God, dat het zich aan de wet van God niet onderwerpt, en het ook niet kan..

30. Alzo rustte het volk, nu gehoorzaam aan God, op de zevende dag. 1)

1) Hier staat niet, dat het volk op de Sabbat in zijn tenten bleef, maar dat het rustte, dat in tegenstelling staat tot het uitgaan uit het leger, om manna te verzamelen, zoals tevoren geschied was..

De rust van God is het doel, waartoe de gehele schepping komen moet. Om tot dit doel te leiden, werd aan het volk, waarin de verlossingsweg moest gebaand worden, geboden als correctief (verbeteringsmiddels) voor de schade, welke uit de zware, drukkende, van God aftrekkende arbeid, voor de, onder de vloek van de zonde staande mens voortspruit. Daarom heiligde God de zevende dag, dat is, Hij zonderde die van de overige dagen van de week af, tot een heilige dag voor de mens, terwijl Hij Zijn zegen op de rust van deze dag legde. Want op de mens, als evenbeeld van God, heeft deze zegening en heiliging voornamelijk betrekking. Gelijk de mens over het werk van God is gesteld (Genesis 1:28), zo zal hij ook deel hebben aan de rust van God. Het terugkeren van deze gezegende en heilige dag zal hem een gedurige herinnering en genieting van de goddelijke rust zijn.

Na de instelling van de tent der samenkomst en de gehele Godsverering kwam het bevel, om niet alleen te rusten van alle arbeid, maar ook dat aangaande de heilige samenroeping, de verdubbeling van het dagelijks offer, en het neerleggen voor het aangezicht des Heeren van de nieuwe toonbroden (Leviticus. 23:1-3; 24:8 Numeri. 28:9 vv.. Ook bij heidense volken werd de zevende dag gewijd..

31. En het huis 1) van Israël (zie "Ex 6.15" corr.)noemde diens naam, de naam van hetgeen de Heere tot dagelijkse voeding gaf: Manna 2) (gave, vs.15); en het was als korianderzaad, 3) uit net zulke kleine, ronde bolletjes bestaande als de zaadkorrels van deze plant; wit, en de smaak daarvan als honingkoeken, evenals met honing bereid fijn gebak. (Numeri. 11:8).

1) Hier voor het eerst treedt het Verbondsvolk als "huis van Israël" (Béth Israël) op. Vroeger heette het de "kinderen van Israël" (béne Israël), ook de "vergadering van de kinderen van Israël" (âdat, of kahal Israël). De kinderen van Israël is de gehele naam van het volk in het algemeen, wanneer het in de geschiedenis optreedt; de vergadering van de kinderen van Israël wordt het genoemd, als het (meest in kwade zin) zich gemeenschappelijk in enige daad of raad van het geheel uitsprak; huis van Israël is de naam bovenal wanneer het in maatschappelijke of godsdienstige belangen gemeenschappelijk optreedt of handelt. Zo is het ook hier bij de benaming van het Manna, die zo langzamerhand in het volksgebruik was aangenomen..

2) Veertig jaren lang aten de kinderen van Israël brood uit de hemel, en dronken zij water uit de steenrots; doch, meent gij, dat dit voortdurend wonder hen bij het geloof bewaard heeft? Nee! wat veertig jaren geduurd heeft, is bij de mensen geen wonder meer. Alle uitwendige goddelijke werkingen baten niets, wanneer God niet van binnen in de mens werkt. Zonder dit blijven de treffendste wonderen van God enkel lichamelijke verlossingen, die buiten de ziel omgaan..

Niet zonder oorzaak herhaalt Mozes weer, wat hij tevoren gezegd heeft, dat de naam Manna is ingesteld voor de spijs, welke God had toebeschikt, opdat aan goddeloze hardnekkigheid zou schuldig verklaard worden, wie nog van zulk een bewezen zaak een punt van kwestie zou durven maken, wanneer de duidelijkheid van de zaak, aan overigens boze en ondankbare, dit woord heeft ontwrongen. De gedaante wordt uitgedrukt, om de zekerheid van het wonder te staven, nl. dat het ronde korrels waren, gelijk aan korianderzaad, omdat het nooit tevoren gezien was. De smaak noopte hen tot erkenning van hun ondankbaarheid, welke de spijs niet slechts als geschikt en gezond, maar ook zelfs zeer zoet van smaak, teruggaf..

3) De Koriander is een éénjarige, in Egypte zeer overvloedige groeiende plant, die men ook later in Palestina veelvuldig verbouwde. Zij heeft een hoge, ronde stengel, bladeren met brede stelen, die niet zelden als moes gebruikt worden, en draagt witte of roodachtige bloemen, die de vorm van een scherm hebben; de zaadkorrels zijn rond, geelachtig en van binnen hol; deze werden in Egypte bij het bereiden van de spijzen als specerij gebruikt. Het tegenwoordige manna komt ook in kleur met het Korianderzaad overeen; het is niet wit, gelijk het Bijbelse, maar geelachtig grauw, en heeft, wanneer men er veel van geniet, een zacht afleidende werking..

In Numeri. 11:7 wordt gezegd: "Zijn verf was als de verf van de bedólah." Daar hoogwaarschijnlijk onder bedólah de parel wordt verstaan, kan men best nagaan, hoe wit de kleur is geweest. (zie Nu 11.7).

III. Vs.32-36. Tenslotte volgt een opmerking over de verdere geschiedenis van het Manna, welke door Mozes wel niet aanstonds, toen hij voor het eerst de gebeurtenissen bij de tocht van Israël door de woestijn optekende, maar eerst tegen het einde van zijn leven, bij het overzien van de vijf door hem vervaardigde boeken bijgevoegd is; alzo wordt hier de samenhang van het geschiedverhaal afgebroken en iets ingevoegd, dat tot een veel latere tijd behoort.

32. Voorts zei1) Mozes, wellicht een jaar later, toen de ark van het verbond was opgericht, en de Godsverering geheel was ingericht, waarschijnlijk ten tijde, toen Israël van Sinaï opbrak (Numeri. 10:11 vv.), tot het volk: Dit is het woord, dat de HEERE mij bevolen heeft: Vult een gomer daarvan, even zo veel als ieder dagelijks voor zijn behoefte ontvangen heeft (vs.16), tot bewaring voor uw geslachten, opdat zij nog in latere tijden, zien het brood, dat Ik u heb te eten gegeven in deze woestijn, toen ik u uit Egypte leidde.

1) Mozes vervolgt hier de geschiedenis niet volgens de orde, maar door dit bericht er bij wijze van vóórverhaal ertussen in te lassen, bevestigt hij des te meer, dat door de bijzondere gunst van God dit voedsel toen voor het volk is geschapen. Daar God heeft gewild, dat één gomer tot herinnering zou bewaard worden, hetwelk door geen stank bedorven, de roem van het wonder aan de nakomelingen heeft bekend gemaakt. Vooreerst brengt hij in het algemeen het bevel van God onder de aandacht. Vervolgens, in het laatste vers geeft hij de maat aan, nl. dat Aäron het zou wegbergen in een schaal of kruik, en het plaatsen bij de Ark van het Verbond. Waaruit ook blijkt, hoe hoog God deze Zijn weldaad heeft willen geschat hebben, waarvan Hij de herinnering heeft willen bewaren in het heiligdom, tegelijk met de tafels van Zijn Verbond..

33. Ook zei Mozes, toen hij aan het volk het goddelijk bevel bekend gemaakt had, tot Aäron: Neem een gouden (Hebr.9:4) kruik, en doe een gomer vol Manna daarin; en zet die voor het aangezicht des HEEREN, naast de ark van het verbond, tot bewaring voor uw geslachten.

Het neerleggen van het Manna in een gouden kist of kistje voor het aangezicht des Heeren, om aldaar vrij van alle bederf en verrotting bewaard te blijven, beduidt, dat Hij, die van de hemel is neergedaald, opdat Hij zou zijn het Brood des Levens, voor de zondaren, die zonder Hem ontwijfelbaar zouden moeten sterven, wederom in de hemel zouden opgenomen worden, opdat zij niet meer aan enige zwakheid onderworpen, in onverwelkelijke heerlijkheid eeuwig bij de Vader zou leven.

34. Gelijk als de HEERE aan Mozes geboden had, alzo zette ze Aäron later voor de getuigenis, 1)voor de kist, welke de getuigenis of de beide tafels van de wet bevatte (hoofdstuk 25:16; 40:20), tot bewaring voor de volgende geslachten.

1) Dat nu twee uitdrukkingen voor de zelfde zaak worden gebruikt: Voor het aangezicht des Heeren en voor de getuigenis, dient tot aanbeveling van de wettige eredienst, opdat het volk zou weten, dat de kracht van God in het heiligdom hun nabij was. Niet omdat deze aan de plaats was gebonden, of omdat Hij door een zichtbaar teken de harten van de zijnen wilde binden, maar voor hun zwakheid willende zorg dragen, daalt Hij tot hen op die wijze af, daar

de tegenwoordigheid van Zijn kracht door uiterlijke tekenen wordt gestaafd. Hij daalt dus tot hen af, niet om van hun gemoederen in grof bijgeloof bezit te nemen, maar om hen trapsgewijs tot een geestelijke eredienst op te heffen..

35. a) En de kinderen van Israël aten Manna; niet alleen gedurende hun reis naar de Sinaï, ook niet alleen na het opbreken van daar, en na de bewaring daarvan in een gouden kruik, maar al de veertig jaar, 1) die zij in de woestijn doorgebracht hebben, totdat zij in een bewoond land kwamen; 2) zij aten Manna, totdat zij kwamen aan de grens van het land Kanaän, ja zelfs daarin; eerst toen zij aan de overzijde van de Jordaan waren, hield de wonderbare gave op Jozua 5:12).

a) Nehemiah. 9:15

1) Hieruit volgt niet, dat Israël gedurende die veertig jaar geen ander brood dan het Manna gegeten heeft. Volgens Leviticus. 8:2,26,31 vv.; 9:4; 10:12; 24:5 vv. Numeri. 7:13 vv. te oordelen, waren zij nog gedurende hun oponthoud bij de Sinaï genoeg van tarwemeel voorzien. Het gebergte Sinaï, waar "de lucht koel en zuiver is, waar de boze Samoen niet waait, de bronnen rijkelijk vloeien, de plantengroei sterk is en edele vruchten rijpen," bood hun zonder twijfel vele plaatsen aan, die zij konden bezaaien, in elk geval veel meer dan tegenwoordig, nu door de verwoesting van het geboomte, ten gevolge van de kolenhandel, de vruchtbaarheid van die dalen, evenals het getal en de omvang van de groene oasen zeer afgenomen is. Terwijl zij dan daar tevens hun talrijke kuddes vee, die zij uit Egypte meegebracht hadden, konden weiden, ontbrak het hun niet aan melk en vlees; en daar zij niet zonder geld waren, konden zij ook van de daar wonende volken, evenals van doortrekkende karavanen, velerlei levensbehoeften inruilen. Dat zij dit na het opbreken van de Sinaï en gedurende 38 jaar, die zij tot hun straf in de woestijn Paran moesten rondtrekken, werkelijk gedaan hebben, wordt ons uitdrukkelijk (Deuteronomium. 2:6 vv.) gezegd. Hoe nader zij later aan het beloofde land kwamen, en de natuurlijke hulpbronnen toenamen, des te meer nam het Manna af Jozua 1:11); het zou daar niet als een weldaad ontvangen zijn, integendeel veracht zijn geworden, wanneer de Heere het nog in dezelfde volheid als tevoren gegeven had; maar eerst hield het geheel op, toen een nieuwe orde van zaken aanving met de inbezitneming van het land..

Maar waartoe het reeds hier in het vóórverhaal opgenomen? Gewis om ons ook deze vier dingen tot onze bemoediging, besturing en vertroosting te leren: 1e. dat God niet alleen voor de Zijnen begint te zorgen, maar dit laatste ook zolang voortzet, als dit nodig is; al duurt het dan ook veertig jaar lang. 2e. Al geeft God veertig jaar lang brood, geeft Hij het toch elke dag vers; ook in het geestelijke is versheid nodig. 3e. Dat het wonder ophoudt, zodra dit niet meer nodig is en de natuur zelf in de behoefte kan voorzien. Geen buitengewone genietingen moeten in het geestelijke leven verwacht en begeert worden, waar de gewone leidingen van het geloof kunnen volstaan. 4e. Dat het ophouden van de bijzondere zorg van God wijst op het naderend begin van de vervulling van de beloften van God..

2) Toen de heilige Schrijver dit opschreef, waren de veertig jaar bijna om, en was Israël genaderd tot en gelegerd in de vlakke velden van Moab. Toen was het Manna niet meer

nodig, maar in de woestijn, waar niets groeide, waar niet te ploegen of te zaaien viel, ontving Israël het. Wel een bewijs van de tedere zorg, maar ook van het taai geduld van de Heere, die altijd weer, niettegenstaande Israël een weerbarstig volk was, de gave van Zijn genade bleef schenken..

36. Een gomer nu, zoveel, als ieder gedurende deze aangeven tijd dagelijks aan Manna ontving, is het tiende deel van een efa. 1)

1) Van de maten voor droge waren komen in de Heilige Schrift voor: a. de Homer (Leviticus. 27:16) of Kor (1 Kon.4:22), door Luther Jesaja 5:10 Luk.16:7) met "mud" vertaald; deze zal, gelijk men meent 11246,7 kubieke Rijnlandse duim bevat hebben; b. de Efa, gelijk aan de Bath voor vloeibare stoffen, het tiende gedeelte van een Homer (Ezech.45:11) dus 1124,67 kubieke Rijnlandse duim; c. de Seah, maat (Luther "schepel) (1 Samuel 25:18 Matth.13:33) is het derde deel van een Efa 374,89 kubieke Rijnlandse duim; d. de Gomer, of het tiende (Leviticus. 14:10) is het tiende deel van een Efa 112,467 kubieke Rijnlandse duim; e. De Kab (2 Koningen. 6:25) is het zesde deel van een Seah 62,48 kubieke Rijnlandse duim. Men ziet, welk een buitengewoon grote menigte Manna voor meer dan twee miljoen mensen dagelijks neervallen moest; maar juist met het doel, om een diepe indruk van de grootheid van het goddelijk wonder bij alle volgende geslachten teweeg te brengen, heeft Mozes de laatste aanmerking van dit hoofdstuk er bijgevoegd. Het tegenwoordige Manna levert in de overvloedigste jaren slechts ongeveer 600 pond in een jaar; Israël had echter dagelijks alleen voor de mannen, vrouwen en kinderen niet mee gerekend, meer dan 600,000 pond nodig.

HOOFDSTUK 17.

DE KINDEREN VAN ISRAEL WORDEN UIT EEN ROTS GEDRENKT EN OVERWINNEN AMALEK.

I. Vs.1-7. Te Rafidim, waar de kinderen van Israël, na enige dagreizen van de woestijn Sin af, gekomen zijn, ontbreekt water. Het volk twist met Mozes en werpt hem opnieuw voor, dat hij het alleen daarom uit Egypte gevoerd heeft, om het in de woestijn te laten omkomen; de Heere roept Mozes met enige oudsten op een berg, laat hem daar op een rots slaan, en deze geeft overvloedig water. (Massa en Meriba).

1. Daarna, na een oponthoud van 5 of 6 dagen, toog de gehele vergadering van de kinderen van Israël, naar hun dagreizen, uit de woestijn Sin, in het noordwestelijkgedeelte waarvan zij (hoofdstuk 16:1) geweest waren, op het bevel van de HEERE, zoals Hij hen leidde door de wolkkolom. Volgens deze leiding wendde zij zich eerst zuidoostelijk naar Dofka, het tegenwoordige Wady-Seih, vervolgens zuidoostelijk naar Alus (Numeri. 33:12 vv.) aan de mond van de Wady Akir, en zij legerden zich na deze tocht, op welke niets bijzonder voorviel, te Rafidim, 1)in het dal es-Scheikh. Daar nu was geen water voor het volk om te drinken.

1) De enige, voor het gehele volk begaanbare, weg uit de zandvlakte er-Ramleh naar Horeb of Sinaï gaat door het grote dal es-Scheikh, hetwelk door de meeste geleerden voor de legerplaats Rafidim gehouden wordt. Het heeft zijn naam van het grafteken van een heilig verklaarde Arabische sjeik, dat zich in het zuidoostelijk deel daarvan bevindt; het strekt zich in een uitgebreidheid van ongeveer tien uur om de Plataeus van Orfan en Fureia uit, die het noordelijke voorgebergte van de Horeb uitmaken; in het midden is het tegenwoordig rijkelijk van water voorzien, en op zijn vele weilanden met een menigte van Tarfabomen bezet, waardoor het de plaats is, waar tegenwoordig het meeste manna gevonden wordt. Het punt, waar Israël geen water vond, is waarschijnlijk te zoeken, waar het dal zich van de zuidoostelijke richting naar het zuiden begint te wenden. Niet verre van daar tonen de Bedoeïenen een rotsblok, dat vijf voet hoog is, en een voortreffelijke natuurlijke stoel vormt. Deze wordt door de Mokad Seida Musa (zetel van onze meester Mozes) genoemd, en is zeer waarschijnlijk de standplaats van Mozes geweest, gedurende de strijd tegen Amalek (vs.8 vv.). Van hier reikt het oog over de beide zijden van het dal. Enigszins oostelijk van daar ligt Bir Musa (Mozes-bron)

2. Toen twistte, 1) het volk met Mozes, en zei: Geeft gij, gij en uw broeder Aäron, ons water, dat wij drinken! Gij behoort voor alles te zorgen; Mozes dan zei tot hen: Wat twist gij met mij. Waarom verzoekt2) gij nu van uw zijde uw HEERE.

1) Hier ontdekt zich hun goddeloosheid tegen God, omdat zij, na Hem de rug toegekeerd en verlaten te hebben, met Mozes oorlog beginnen te voeren; tevens ook hun slechtheid en onmenselijkheid, omdat zij, zo vele weldaden niet gedenkende, op heftige wijze tegen Mozes opstaan. Zij wisten toch, dat geen bronnen of rivieren door een sterfelijk mens konden tevoorschijn geroepen worden. Waarom twisten zij dan met hem, en roepen zij God niet

onmiddellijk aan, in wiens hand de wateren, evenals de overige elementen, zijn? Indien er althans bij hen een greintje geloof was geweest, zouden zij zich tot Hem in het gebed gewend hebben..

In het Hebreeuws Wajareb, "twistte," in de zin van, met heftige gebaren tegen iemand spreken, waaruit een vijandige stemming openbaar wordt. Hieruit leert men de geaardheid van het volk kennen. Nauwelijks zijn zij toch te Rafidim aangekomen, nauwelijks is er gebrek aan water, of bijna dreigt men Mozes te stenigen, en zet zich aldus in vijandige houding tegenover God, hun Heer en Leidsman..

2)Verzoeken, in de zin van, ongelovig twijfelen aan de hulp van de Heere. Waarin dat verzoeken bestond, wordt in vs.3 nader aangeduid, waaruit duidelijk die ongelovige twijfeling spreekt.

3. Toen nu het volk aldaar dorstte naar water, en ondanks de vriendelijke toespraak en ernstige vermaning van Mozes, alleen aan de dorst dacht en vervulling van die behoefte wilde, zo mopperde het volk nog meer tegen Mozes, en het zei, weer evenals toen het aan brood gebrek had (hoofdstuk 16:2,3): Waartoe hebt gij ons uit Egypte doen optrekken, opdat gij mij, en mijn kinderen, en mijn vee, van dorst deed sterven; 1) en daarbij gaven zij tekenen alsof zij hem wilden doden (vs.4).

1) De bron van het gehele kwaad was ongeloof, omdat zij noch de rechtmatige lof aan de macht van God toedeelden, noch in waarheid geloofden aan Zijn belofte. Want Hij had de zorg over hen op zich genomen, en beloofd, dat hun nooit iets zou ontbreken. Waarom geloven zij dan niet, toen de zaak aldus geschapen stond, dat Hij hun nabij zou zijn, tenzij dat zij zowel van Zijn Macht als van Zijn Trouw geringe gedachte hadden?.

Wederom spartelt de buik. De goede Mozes heeft een moeilijk, verdrietelijk ambt gehad, dat hij zulk een onwillig, hardnekkig, halsstarrig volk heeft moeten regeren; hij heeft het gevoeld, dat hij bijna ieder uur in groot levensgevaar stond, want hij heeft altijd moeten vrezen, dat zij zouden komen en hem doden. Maar zo gaat het de Christenen; zij moeten voor weldaden, schande, schade, nadeel en ondankbaarheid inoogsten..

Wij zouden het natuurlijk vinden, wanneer Mozes zijn staf had neergelegd, wanneer hij weer naar Horeb gegaan was, om daar de meer stille en gehoorzame kudde te weiden, wanneer hij deze verkeerde, dolle mensen hun eigen wegen had laten gaan. Maar hij ging niet, en, mocht hij dikwijls ook zijn leven moe zijn, zijn liefde werd niet koud, zijn geduld werd niet uitgeput, zijn ijver verflauwde niet. Dit arme volk was hem toch door zijn Heere aan het hart gelegd en op de ziel gebonden, en al was het ook zulk een liefde niet waard, zo droeg hij het toch, gedachtig aan de liefde van zijn Heer, die besloten had het te verlossen..

4. Zo riep Mozes, gelijk altijd, wanneer hij aangevochten werd (hoofdstuk 5:22; 14:15; 15:25; 16:4) tot de HEERE, zeggende: Wat zal Ik dit volk doen? 1) Er scheelt niet veel, of zij zullen mij stenigen! Zij staan op het punt, om dit te doen. (Numeri. 14:10).

1) In de benauwdheid van zijn hart roept Mozes tot de Heere, vraagt Hem om raad, bindt Hem niet aan deze of gene weg, maar geeft zich geheel aan Hem over, stelt zich met vertrouwen in Zijn handen. Hoogstwaarschijnlijk was Mozes op dat ogenblik buiten de legerplaats het volk ontvlucht. Dit is toch op te maken uit het volgende vers, waar de Heere Mozes gebiedt, om weer naar het leger te gaan..

5. Toen zei de HEERE tot Mozes: Vrees niet en ontwijk niet, maar ga onverschrokken, zonder enige siddering of ontroering, heen voor het aangezicht 1) van het volkdoor het leger, en neem met u uit de oudsten 2) van Israël, opdat zij getuigen zijn van hetgeen geschieden zal; en neem uw staf3) in uw hand, a) waarmee gij de rivier, de Nijl, voor farao sloeg, en de overige tekenen voor Israël deed, en ga heen naar de plaats in het gebergte, waarheen u de wolkkolom zal voorgaan.

a) Exodus. 7:20

1)"Voor het aangezicht," d.i. voor de ogen van het volk. De Heere wil zijn knecht voor de ogen van het gehele volk verheerlijken, in tegenwoordigheid van de oudsten als getuigen van hetgeen geschieden zou..

2) De oudsten zijn hier de hoofden van de vaderlijke huizen..

3) De staf was het teken van zijn goddelijke zending. Als vluchteling was hij voor God verschenen, omdat Israël hem dreigde te stenigen. Hiermee stelt God hem weer volkomen in het ambt..

6. a) Zie, Ik zal aldaar voor uw aangezicht op de rotssteen in Horeb staan; 1)en gij zult, in vertrouwen op Mijn almacht, die Ik zo dikwijls aan uw staf verbonden heb, en die in de wolkkolom, het teken van Mijn tegenwoordigheid, u werkzaam nabij is, op de rotsteen van het voorgebergte van Horeb slaan, zo zal er water als uit een rijk vloeiende bron, uitgaan, opdat het volk drinkt. 2) Mozes nu deed alzo voor de ogen van de oudsten van Israël. Hij sloeg met zijn staf de rots, waarop de wolkkolom zich plaatste, en toen er nu werkelijk water uitvloeide, liet hij het volk door de oudsten tot de, door de Heere zo wonderbaar geopende, rotsbron leiden.

a) Numeri. 20:9 Psalm. 78:15; 114:8; 1 Kor.10:4.

1) Dat God hem aankondigt, dat Hij op de rots zal staan, dient om bij hem de twijfel weg te nemen, opdat Mozes, ten opzichte van de uitkomst, niet in angst of twijfel zou verkeren, omdat anders het slaan op de rotssteen zonder gevolg en nutteloos zou zijn. Daarom wordt Mozes tot vertrouwen aangespoord, omdat God, wie hij, in gehoorzaam geloof, als zijn leidsman volgt, door Zijn hand zijn kracht zou tentoon spreiden, opdat niets vruchteloos of zonder gevolg zou geschieden..

God, de Heere, zou Mozes tot een Helper zijn. Hij zou het water uit de rotssteen doen stromen, maar voor de ogen van de oudsten zou Mozes ook hier weer het instrument in de

hand van de Heere zijn. De Heere zou in de wolkkolom zich stellen voor Mozes aangezicht, en ten aanschouwe van de oudsten, opdat het duidelijk zichtbaar werd, dat door Gods wonderkracht, het water uit de rotssteen tevoorschijn kwam..

2) Evenals de heerlijkheid des Heeren in de woestijn Sin, wegens de weerspannigheid van het volk, niet in het leger verscheen (hoofdstuk 16:10), zo wordt ook nu de hulp buiten het leger door de onmiddellijke tegenwoordigheid van Jehova bewerkt; niet het gehele volk zal getuige van het wonder zijn, tot straf voor zijn lasterend ongeloof, wel echter zullen enige uitverkoren oudsten met hun ogen zien, dat de Heere onder Israël is, en ook de natuur van de harde, dorre rots kan veranderen, dat Hij water geeft in stromen. De oudsten zullen het hierna aan het ongelovige volk betuigen, dat de rots vantevoren geen water heeft gehad, en Mozes geen spiegelgevecht geleverd heeft; waarvan bijv. Tacitus (Hist. 5:3) en vele andere van de nieuwe uitleggers hem beschuldigen. Vergelijk de wezenlijk van deze verschillende gebeurtenis. (Numeri. 20:1-13).

De steenrots was Christus niet in substantie, maar in betekenis..

Niet alleen ontsprong er uit de steenrots een overvloed van water zoveel als nodig was, om de dorst van de Israëlieten te lessen, maar de vloeden volgden hen, waarheen zij ook in de woestijn reisden. Alzo brengt ook de overvloed van de genade, die in Christus is, teweeg, dat onze beker overvloeiende is, en dat het goede en de weldadigheid ons volgen al de dagen van ons leven (Psalm. 23:5,6)

De woestijn heeft zijn afwatering naar de Dode Zee. De stroom kan dus door de bergkloven heen vloeien tot in de woestijn Paran..

God opent fonteinen tot lessing van de dorst, waar de gelovigen, het geestelijk Israël, het niet verwachten. Gelijk Israël door het water uit de rotssteen gelaafd werd, zo zal de Heere al Zijn gelovigen laven uit de volheid van de genade, die in Christus, de geestelijke rotssteen, is..

7. En hij noemde de naam van die plaats, bij het wegtrekken van daar (hoofdstuk 19:2) Massa (verzoeking) en Meriba 1) (twist) om de twist van de kinderen van Israël met Mozes (vs.2), en omdat zij de HEERE verzocht hadden, zeggende: Is de HEERE in het midden van ons, of niet? Wij zullen het niet eerder geloven, dat Hij nog onder ons is, dan Hij het metterdaad bewezen en ons water gegeven heeft.

1) Ieder heeft hier en daar zijn Massa en Meriba, waar hij tegen de wegen van de Heere opgestaan is, over Zijn leidingen gemopperd, tegen Zijn woord zich verzet, Zijn genade veracht, Zijn geduld en Zijn lankmoedigheid verzocht, waar hij in ongeloof gevraagd heeft: "Is de Heere bij mij of niet?" Mocht echter ook ieder de geestelijke rots met haar altijd vloeiende water kennen, waarvan de apostel Paulus 1 Corinthiers. 10:4) spreekt, en daaruit de zegen drinken voor alle schade aan zijn ziel..

Massa betekent verzoeking, en Meriba terging. De eerste naam gaf Mozes aan die plaats, omdat Israël door haar zonde God verzocht had, en de tweede, om de bittere twist van het

volk tegen hem en de Heere. Hoogstwaarschijnlijk heeft de Heere Mozes bevolen die plaats aldus te noemen, om Israël voortdurend aan zijn zonde te herinneren, dat het met de vuur- en wolkkolom in zijn midden, d.i. met de Engel van het Verbond, ja, met de Heere zelf, nog durfde vragen: Is de Heere in het midden van ons of niet, omdat dit geen kleingeloof, maar ongeloof van hart was..

De vraag: "Is de Heer bij mij of niet?" ik erken het, komt dikwijls in het hart op, als wij het Egypte van de zonde hebben verlaten en onlangs onze eerste lofzang, de lofzang van de bevrijding zongen; doch het is evenals Israëls vraag een opstaan tegen God, waartegen te strijden is. Israëls voorbeeld is niet, opdat wij het zouden navolgen, maar opdat wij, door hen geleerd, zouden waken tegen het ongeloof. Men acht die vraag dikwijls voor een kenmerk van ware bekering; alsof ongeloof een bewijs van geloof, twijfel een teken van waarheid kon zijn. Men brengt dikwijls zelf die jeugdige zielen van Elim naar Massa en Meriba, en dwingt ze die vraag af; maar hoe goed men het ook meent, er wordt een duivels werk verricht. Oh, zo de Heer niet zo getrouw was, om ondanks dat twisten met Hem en dat verdenken van Zijn liefde, al is het met de tekens van Zijn afkeuring, bij Zijn volk te blijven, hoe zou door ons eigen ongeloof en door het onverstand van mensen de ziel in de afgrond worden gestoten! Christus is de fontein van het levende water, die altijd overvloedig geeft. Kleingelovigen richt niet het oog op uzelf, maar op Hem! Sluit het niet voor de eeuwige stroom, om met gesloten ogen bij hem te klagen: "Er is geen water;" met de engel van het verbond in het midden te vragen: "Is de Heer bij mij of niet?" Nee, al dorst uw ziel een ogenblik, blijft geloven en vertrouwt op de liefde van uw Heiland, die u wel beproeft, maar nooit verlaat!

II. Vs.8-16. Nog te Rafidim wordt Israël door een stam van de Amalekieten verraderlijk aangevallen; Mozes zendt Jozua met een uitgelezen schaar van krijgslieden tegen hen af; hij zelf begeeft zich met Aäron en Hur op de top van een nabij de strijdplaats gelegen heuvel, om daar de staf van God als een banier in de hoogte te houden en met uitgestrekte handen aan zijn volk de overwinning van Godswege te verzekeren. Na vernietiging van de Amalekieten richt hij een altaar op, en bepaalt hij de strijd van de Heere tegen Amalek voor alle volgende tijden.

8. Toen het water uit de door Mozes geslagen rots vloeide, en het volk door de oudsten daarheen geleid werd, om zijn dorst te stillen (vs.6) kwam Amalek, 1) een legerbende van uit het geslacht van Edom afstammende, in steenachtig Arabië wonende Amalekieten (zie "Ge 36.12), en streed 2) tegen Israël in Rafadim, door de achterhoede van Israël, die achter het hoofdleger trok, en, moe van de tocht en afgemat van dorst (Deuteronomium. 25:17 vv.) nog een eind verder noordwestelijk zich bevond, aan te grijpen.

1) God stelt deze vijanden het eerst tegenover Israël, nadat Hij hen, van de Egyptenaren bevrijd, enige tijd van verademing en rust had geschonken. Het meest om deze twee redenen, wilde Hij het toen met een oorlog bezoeken, óf om hen te straffen voor het jongste misdrijf, óf om daarmee hun nietsdoen te doen ophouden, opdat dit geen lokaas om te zondigen zou zijn. Want gelijk onder de soldaten dikwijls uit gebrek aan werkzaamheden een opstand voortkomt, zo ook hier, hoe meer God dit volk spaarde en zacht behandelde, des te meer nam zijn overmoed toe. Niet te verwonderen daarom, indien zij door een oorlog worden opgewekt,

juist wanneer zij de gelegenheid zouden waarnemen, om, wegens hun kalme toestand, eens oprecht vrolijk te zijn. Sommigen gissen, dat de Amalekieten met dat doel naar de wapens hebben gegrepen, vooreerst, om daarmee de achteruitzetting van hun vader te wreken; vervolgens, omdat de nijd hun verteerde, en zij niet wilden, dat Jakobs nakomelingen de erfenis zouden verkrijgen, waaruit Ezau geworpen was, wiens kleinzoon Amalek, de vader van deze volkstam was. En gewis, het is waarschijnlijk, dat de herinnering aan het onrecht, hun vader aangedaan, nog voortgeduurd heeft, en dat zij door de duivel zijn aangehitst, om de belofte van God, waardoor het eerstgeboorterecht van Ezau op Jakob was overgegaan, te verijdelen en haar doel te doen missen. Deze reden om oorlog te voeren kan wel bij hun aanwezig zijn geweest, maar God had nog iets anders op het oog, om, nl. het volk, na hun onbeschaamdheid overmeesterd te hebben, Hem meer gehoorzaam te maken. En wellicht heeft Hij, na Mozes als aanvoerder hun onttrokken te hebben, Jozua aangesteld, om daarmee enig teken van Zijn misnoegen te geven. Want ofschoon Hij hun op volstrekt niet verborgen wijze hulp verschaft heeft, nu zij de overwinning behaald hebben door Zijn genade en op het gebed van Mozes, zo heeft Hij hen toch door de afwezigheid van Mozes een les willen geven, omtrent hun jongste belediging..

Te Rafidim viel Amalek, de afstammeling van Ezau (Genesis 36:16), de eersteling van de heidenen (Numeri. 24:20), op verraderlijke wijze in de achterhoede van het ontmoedigde volk. Het is kennelijk zijn bedoeling geweest, Israël de doortocht naar Kanaän te betwisten, en zo mogelijk te verdelgen. (Deuteronomium. 25:17 vv.)

In de zomer, wanneer het gras in de vlakten verdroogd is, trekken de Bedoeïenen naar de hoger getegen streken, waar de weiden langer fris blijven; op deze wijze moet verklaard worden, hoe de kinderen van Israël hier met de Amalekieten, die eigenlijk de meer noordelijke delen van het Sinaïtische Schiereiland in bezit hadden, in aanraking kwamen. Deze wilden nu aan niemand de doortocht door de van hen gebruikte weiden betwistten; maar hun aanval heeft nog een diepere grond. In hen ontwaakt de oude haat van Ezau, hun stamvader, tegen Jakob weer, zij willen niet dat Israël de beloofde erfenis inneme; zij willen het volk van God, ware het mogelijk, zijn zegen ontnemen (Genesis 27:28 vv.), en treden het op de weg tot zijn groot doel op een meer sluipmoordenaarsachtige dan eerlijke krijgsmanwijze tegemoet. Dat doen zij, hoewel de grote daden, die de Heere aan Israël in Egypte gedaan heeft, ook hun bekend zijn geworden; hun vijandschap is diensvolgens tevens een vijandschap tegen de Heere, en wel de eerste aanval, die een, hoewel oorspronkelijk met het uitverkoren geslacht verwant, doch daarna tot de grote menigte van de overige volkeren, die hun eigen weg gaan, teruggetreden, en alzo heidens geworden volk onderneemt, om tegen het rijk van God te strijden, ten einde het te vernietigen. Daarom worden zij (Numeri. 24:20) in de spreuk van Bileam "de eersteling onder de heidenen" genoemd..

Zo zijn de eerste en grootste vijanden van het waar, geestelijk leven gewoonlijk degenen, die wij zouden menen, dat enigszins in betrekking tot ons stonden, de burgerlijk brave mensen, de bloot humanistische filantropen, en nog meer de dode rechtzinnigen..

2) Gelijk Amalek Israël bevocht, toen Mozes de rotssteen in Horeb geslagen had, zodat zij water gaf, zo hebben ook de ongehoorzame Joden, wanneer Christus, de geestelijke Steenrots,

was geslagen en gestorven, en het Evangelie van Zijn opstanding met dezelfde toegebrachte genade werd verkondigd, hun broeders bestreden, die in Hem geloofden..

Ongetwijfeld draagt de strijd tussen Amalek en Israël een typisch karakter. Amalek streed tegen Israël als het volk van God, het volk van het Verbond, en dat niet op een ridderlijke, maar op een laaghartige en verraderlijke manier. Vandaar, dat, als straks Israël een koning ontvangt, het diens roeping wordt, om Amalek geheel uit te roeien..

9. Mozes, dan zei tot Hosea, de 53 jaar oude zoon van Nun, uit de stam van Efraïm (Numeri. 13:9) die hij door de inspraak van de Heilige Geest voor een strijdbare held erkende, voor een werktuig van God, dat tot grote dingen geroepen was, en wiens naam Hosea (hulp) hij nu in de nog meer betekenisvolle Jozua (de Heere is helper) veranderde: Kies ons mannen, die gij voor bijzonder krijgshaftig houdt en trek uit met hen, en strijd tegen Amalek; morgen, wanneer gij met uw voorbereidingen voor een beslissende slag gereed zult zijn, zal ik gedurende die tijd op de hoogte van de heuvel, 1) Mokad Seidna Musa (zie "Ex 17.1) staan, en de staf van God (hoofdstuk 4:20) zal in mijn hand zijn, 2) als de banier, waaronder gij strijden zult.

1) De grondtekst geeft duidelijk aan, dat die heuvel bij Israël bekend was. Toen Israël aan de Rode Zee de aanval van Egypte moest doorstaan, moest het niet zelf strijden, maar de strijd van de geweldige arm van Jehova stilzwijgend aanzien (hoofdstuk 14:14). De Egyptenaren waren hun meesters, tegen welke zij niet hadden te strijden als oproerigen, maar waarvan God hen verloste; nu moesten zij in de strijd trekken, want zij waren een vrij, zelfstandig volk geworden. Jozua, die Mozes daardoor, dat hij hem een nieuwe naam geeft, tot zijn dienaar aanneemt (Numeri. 11:28) ontvangt bevel, aan het hoofd van een uitgelezen schaar tegen Amalek te strijden; maar de strijd in mensen handen gelegd is onzeker, alleen in de hand des Heeren rust de beslissende overwinning. Tot getuigenis hiervan vlecht Mozes de naam Jehova (zie Ge 17.16) in die van Hosea, zodat nu in en met de aanvoerder van Israël de Heere zelf werkzaam is. Maar nog heeft het in de strijd uittrekkend volk de Heere niet bij zich; tussen hen en de Heere is veeleer door het gedurig morren en verzoeken (vs.2 vv.) een scheiding gekomen, zodat de wolkkolom zich weer van het leger teruggetrokken heeft). Alleen tussen Mozes en de Heere is de betrekking nog ongeschonden; Mozes werpt daarom zijn staf, waaraan God Zijn macht verbonden heeft, als een banier op, om als voorbiddend middelaar deze onder aanhoudend gebed hoog naar boven te houden, opdat Israëls zonde de eeuwige krachten, zonder welke de overwinning onmogelijk is, en die in de staf nabij het volk zijn, niet terughoudt..

2) Niet om zich te bergen voor de strijd is hij weggegaan, maar omdat God hem een ander ambt had bevolen. En hieruit blijkt, dat door de staf van God te voeren, hij zowel als leidsman en als standaarddrager een gelukkige uitkomst van de strijd heeft beloofd; want deze staf alleen was meer waard, dan dat hij met duizend vaandels voorgaande, hen tot in de strijd had gevoerd..

Twee zaken stelde Mozes in het werk, om op de vijand van Gods volk de zege te behalen, nl. strijden en bidden. Terwijl Jozua de vijanden zou aangrijpen, nam Mozes op zich, zijn

pogingen te ondersteunen door de strijd van het gebed, waartoe hij dan ook met zijn wonderstaf op de kruin van Horeb zou staan..

Zeer waarschijnlijk doelt de profeet Jesaja in vers 59:19 hierop als hij zegt: "Wanneer de vijand zal komen als een stroom, zal de Geest des Heeren de banier oprichten tegenn hen," op deze geschiedenis van Mozes..

10. Jozua nu deed, zo als Mozes hem gezegd had; hij verzamelde een uitgelezen schaar van krijgsknechten rondom zich, en trok de volgende dag uit, strijdende tegen Amalek; doch Mozes en tot zijn ondersteuning Aäron; en zijn zwager Hur 1) (spelonk) klommen op de hoogte van de heuvel.

1) Hur, de zoon van Kaleb, de zoon van Hesron, de kleinzoon van Juda, was de grootvader van Bezaleël, de werkmeester van de tent der samenkomst (hoofdstuk 31:2; 1 Kronieken 2:18-20), en volgens een Joodse overlevering de echtgenoot van Mirjam, de zuster van Mozes (hoofdstuk 15:21); ook, volgens hoofdstuk 14:14, nam hij, naast Aäron, een aanzienlijke plaats onder het volk in..

11. En het geschiedde, terwijl Mozes zijn hand met de staf van God ophief, zo was Israël de sterkste; maar terwijl hij zijn hand van vermoedheid liet zakken, dan was Amalek de sterkste.

De strijd werd met afwisselend geluk gestreden; nadat de kinderen van Israël eerst de overhand gehad hadden, moesten zij daarna voor hun vijanden wijken, en konden zij niet eerder weer tegen hen stand houden, dan Mozes op de top van de heuvel weer in staat was, zijn handen op te heffen. Deze afwisseling herhaalde zich verscheidene malen..

Hierdoor moest én Mozes én Israël leren, dat, als straks de overwinning behaald werd, het niet was om hen, maar enkel en alleen uit vrije genade van God..

12. Doch de handen van Mozes werden zwaar; hij kon, hoe hij zich inspande, deze niet meer onafgebroken opheffen; hij moest ze laten zinken, daarom namen zij, zijn begeleiders, (vs.10), wie het nu eerst inde gedachte kwam, wat zij tot zijn ondersteuning moesten doen, een steen, en legden die onder hem, dat hij daarop zat, en niet door langer staan geheel zou uitgeput worden; en Aäron en Hur onderstutten zijn handen, terwijl zij zich naast hem plaatsten, de een aan deze, de rechter-, de ander aan de andere, de linkerzijde, en alzo ieder een van zijn handen vasthield; alzo waren zijn handen zeker; zij waren ondersteund en konden zich in de hoogte houden, totdat de zon onderging, 1) en er was geen afwisseling van krijgsgeluk meer.

1) Daar in de Amalekieten de heidenwereld de strijd tegen het volk van God opende, en in hen, de prototype (het oorspronkelijke beeld) van de aan God vijandige machten, het uit de dienstbaarheid verloste volk des Heeren tegemoet trad, om het komen in de beloofde erfenis te bestrijden, zo had de strijd, die Israël met deze vijand streed, een betekenis als voorbeeld voor de gehele toekomst van Israël. Deze strijd kan het met het zwaard alléén niet overwinnend ten einde brengen, maar alleen door de uit de hoogte toestromende krachten van

God, die het door gebed, onder aanwending van de verleende genademiddelen, zich toeëigenen moet. Zulk een middel heeft Mozes in de staf, door welke hem, als door een kanaal, krachten van almacht aangevoerd worden, en hij wendt ze tot zijn strijdend volk, terwijl hij de handen met de staf biddend tot God opheft, tot hij afgemat is en met het zinken van de handen en van de staf ook het afstromen van de Godskrachten uit de hoogte ophoudt, zodat zijn armen gesteund moeten worden, om tot gehele overwinning van de vijanden opgericht te blijven. Hieruit moest Israël leren, dat het in de strijd met de aan God vijandige machten slechts door onophoudelijk opheffen van zijn handen in gebed de kracht van de overwinning ontvangen zou..

Intussen is ook hier een mooi beeld, hoe regeerders en predikers voor God in het gebed moeten liggen, in tijden van oorlog en in andere nood, daar zij de strijd dan door hun generaals kunnen voeren, gelijk Mozes hier daartoe Jozua verordend heeft; en deze beide (de regeerders en predikers) moeten dan ook hun tot steun zijn, en hen in alle moeilijke gevallen voor God bijstaan, evenals zij zelf zich voor Hem verootmoedigen en hun heerserstaf met gelovige handen tot de Heere moeten opheffen, dat Hij hun de last in genade helpt dragen, en tot al hun arbeid wijsheid en kracht verlenen wil

Zo heeft de Heere er ook in de gemeenten sommigen gegeven die biddend en in dezelfde gemeente wederom anderen die met middelen strijden. Terwijl Mozes bad, streed Jozua; maar ook Jozua wist te bidden en ook Mozes wist als het nodig was te strijden. Nu werd op last van de Heere de arbeid gelijk verdeeld. Want hetzij men worstelt in het gebed, hetzij men strijd met het zwaard, het is voor het geloof een en hetzelfde; daar het toch dezelfde God is, die op beide de gezegende uitkomst moet geven. Zij, die thuis blijven bidden, werken niet minder ijverig aan de goede uitslag mee dan zij die naar buiten uittrokken om te strijden. Daar is verband tussen het gebed van de zwakke en de strijd van de sterke gelovigen..

Mozes heeft door de volstandige opheffig van zijn handen de Kerk een leerzaam voorbeeld nagelaten, om tegen alle bezwaren, die het gebed en het geloof hinderlijk zijn, gewisse en bestendige hulpmiddelen te zoeken, waardoor de trage handen en slappe knieën hemelwaarts worden geheven en vastgemaakt..

Wij hebben hier ook in Mozes een voorbeeld van het veelbetekenende: De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak..

Zonder twijfel hief Mozes zijn handen biddend op; dit is echter niet de hoofdzaak in deze geschiedenis; niet het gebed op zichzelf schenkt de overwinning; maar het biddend en gelovig verheffen van de staf van God, als van een Gods-banier, waaronder Israël strijdt. Daarvan hangt Israëls zege over Amalek af. Wij hebben ook een strijd tegen vlees, wereld en duivel. Wie in de geestelijke strijd van zijn ziel alleen van het gebed de zege verwacht, zal de overwinning niet vinden; deze is beloofd op het biddend en gelovig verheffen van de kruisbanier. Veel, alles hing hier af van hetgeen deed. Wat een gewichtig werk is de prediker van het Evangelie opgedragen, en iedere christen, daar des Heeren deugden verkondigen moet en voor zijn Heiland strijden. Zakken uw handen vermoeid neer, broeders, gij geeft het erfdeel van God de vijand over! Het kruis hoog verheven, biddend verheven, gelovig

verheven, en de satan zal wijken; want dat kruis van de redding verdraagt hij niet! Verkondigt onder de Heidenen, en doet horen, en werpt een banier op (Jeremia. 50:2), en hij zal van vrees doorgaan naar zijn rotssteen, en zijn vorsten zullen voor de banier verschrikken, spreekt de Heere, die te Zion vuur en te Jeruzalemeen oven heeft Jesaja 31:9). Het kruis van Christus biddend opgeheven, en er zullen zielen worden bekeerd, of God, die het beloofd heeft, zou moeten kunnen liegen. Waar geen zegen is, daar is het het menselijke, het gebed, of iets anders, dat hoger dan de banier, bij u staat. o Heere! geef ons kracht, opdat wij dat kruis, dat kruis alleen verheffen, en, waar wij moe van worden, omdat de arbeid veel is, schik Gij ons daar een Aäron en Hur toe, opdat Israël overwint!.

13. Alzo dat Jozua Amalek en zijn volk krenkte 1) door de scherpte van het zwaard. 2)

1) In het Hebreeuws Wajachalasch. Dit werkwoord betekent wel overwinnen, maar ook verzwakken, zwak maken. Zo ook in het Syrisch. Amalek geheel vernietigen zou niet het werk zijn van Jozua. Wel zou deze de oorlogen van de Heere strijden, maar het vernietigen van de Amalekiet, de erfvijand van Gods volk, was bestemd voor de koningen, in het bijzonder voor David. Ook daarin ligt een typische zin en betekenis. Verzwakken kan Gods dienstknecht de vijanden, maar hen geheel overwinnen, dat zal Hij eenmaal doen, Wiens naam is Koning der Koningen en Heer der Heeren. Onder Amalek en zijn volk hebben wij te verstaan, Amalek en zijn bondgenoten..

2)"Door de scherpte van het zwaard", eigenlijk door de mond van het zwaard, is een uitdrukking, die dikwijls dient, om daarmee te kennen te geven, dat het zonder uitzondering geschiedt..

14. Toen, aan de avond van die dag van de overwinning, zei de HEERE tot Mozes: Schrijf dit, wat heden geschied is, ter gedachtenis in een 1) boek, gelijk gij zodanig een tot aantekening van de grote daden, waardoor Ik Mij aan uverheerlijkt heb, reeds begonnen zijt, en leg het in de oren van Jozua, 2) a) dat Ik de gedachtenis van Amalek, ter vergelding, dat hij met zijn aanval op u de strijd van de wereld tegen Mijn rijk geopend heeft, geheel uitdelgen zal van onder de hemel! 3)

a)Numeri. 24:20; 1 Samuel. 15:2,3 Deuteronomium. 25:17,18,19

1) Beter, in het boek. Hier wordt voor de eerste maal er melding van gemaakt, dat de Heere iets beveelt op te tekenen. Het doel is tweeledig. Later zou de Heere Israël bevelen, om Ezau geen kwaad te doen (Deuteronomium. 2:4), en nu behoorde Amalek ook tot de nakomelingen van Ezau. Israël moest dus weten en blijven weten, dat Amalek van die bewaring was uitgesloten. Vervolgens, opdat Amalek altijd als de erfvijand van Israël zou aangemerkt worden, welke door Israël niet mocht worden gespaard..

2) "Leg het in de oren van Jozua," wil zeggen, doe het Jozua in het bijzonder horen. Jozua was de opvolger van Mozes. Hij vooral zou de strijd tegen alle vijanden van Israël te voeren hebben. Daarom moest hij uitdrukkelijk horen, wat de Heere te zeggen had, en voor het overige volk moest het in het boek geschreven worden tot herinnering voor alle geslachten..

3) Dit is geschied onder David. Door hem is Amalek als volk vernietigd, zodat er slechts 400 man zijn overgebleven. (1 Samuel 30:17).

15. En Mozes bouwde, waarschijnlijk op de dag na de slag en zonder twijfel op dezelfde heuvel, waarop hij gedurende de strijd gezeten had, een altaar, 1) om de Heere voor Zijn hulp te danken; en hij noemde deze: Jehova Nissi, dat is: de HEERE is mijn banier. 2)

1)Ongetwijfeld om door een plechtig offer getuigenis te geven van zijn dankbaarheid, en niet alleen van hem zelf, maar ook van het gehele volk, hetgeen de naam zelf van het altaar aanduidt. Want hij wil God niet een standbeeld oprichten, of een altaar met de naam van God versieren, maar hij toont, dat hij dit doel zich voor ogen heeft gesteld, dat de trotse Israëlieten zich in hun voorspoed niet op hun eigen krachten zouden beroemen, maar alleen God de eer van zijn Naam zouden geven..

2) Een banier werd gebruikt bij het leger als veldteken, waarom men zich schaarde. De echte banierdrager verdedigde dan ook altijd het veldteken ten koste van zijn leven, omdat in de banier de eer van het leger gelegen was. Zo zegt Mozes hier van Jehova, dat Hij is zijn teken, met Wie hij zal optrekken, en bij Wie hij zich veilig en zeker waant. Sommigen zijn van mening, dat de vertaling moet zijn, en hij noemde deze (het altaar van) Jehova, mijn banier. Hoe het echter ook zij, Mozes heeft hier willen zeggen, dat de Heere en Hij alleen de Beschermer en Leidsman van zijn volk is, onder wiens bescherming zij veilig zijn, en door wie zij tegen alle vijanden zullen beschermd en verdedigd worden..

16. Nadat Mozes door deze naam de eer des Heeren had uitgesproken, stelde hij tevens op grond van het goddelijk raadsbesluit voor alle volgende eeuwen de strijd tegen Amalek vast, en hij zei: omdat de hand van Amalek op de troon van de HEERE is, 1) zo zal de oorlog van de HEERE tegen Amalek zijn van geslacht op geslacht; de strijd, die Hij heden door onze hand begonnen heeft, heeft Hij niet opgegeven, Hij zal die voortzetten van kind tot kind, totdat Amaleks naam verdelgd is van onder de hemel. Daarom willen wij altijd aan deze strijd denken; een nalaten van die strijd zou een nalaten zijn van onze heilige roeping, om het rijk van God te steunen tegen alle vijandelijke machten van de wereld. (1 Samuel 15:2) 2)

1) Ik twijfel niet, dat, wat gezegd is, omtrent het vernietigen en uitroeien van Amalek, hierdoor bevestigd wordt, dat omdat Hij de Almachtige is, Hij dus ook met dat goddeloze volk de strijd zal voeren. Daarom wordt Zijn hand gezegd op de troon van God te zijn, omdat Hij niet werkeloos in de hemel zetelt, maar Zijn heerschappij oefent in het besturen van de wereld, alsof Hij gezegd zou hebben: God, die machtig heerst, en die door Zijn hand en door Zijn kracht alles tempert en matigt, in stand houdt en vernietigt, zolang Hij op Zijn troon regeert en bekleed is met de hoogste en de te vrezen macht, Hij zal ook niet afhouden, de Amalekieten met Zijn rechtvaardige straffen te achtervolgen..

Het valt niet te loochenen, dat deze plaats zeer moeilijk is, maar toch hebben wij o.i. het woord "hand" hier te houden voor de hand van God. En dan weten we, dat door "hand" Zijn kracht en macht wordt voorgesteld. De bedoeling kan dan niet anders zijn, dat, zolang de hand op de troon van de Heere is, d.i. zolang de Heere regeert, ook er strijd zal zijn tegen de

Amalekieten. M.a.w. hier wordt op deze wijze de volkomen vernietiging van de Amalekieten vastgesteld en Israël aangezegd, dat het van geslacht tot geslacht met Amalek had te strijden. Sommigen lezen in plaats van Mk (Troon), Mn (Banier). De bedoeling zou dan zijn: Zolang de hand aan de banier zal zijn, en die banier niet wordt losgelaten, zal er strijd met Amalek zijn. Wij houden ons echter aan het eerste..

2) Van Bir Musa of Massa en Meriba (vs.7 en zie Ex 17.1) zetten de Israëlieten, wellicht op de tweede dag na de slag, hun tocht door het Sjeikdal verder voort, en kwamen na een mars van negen uur op de plaats aan, waar zelfs aan de brede uit het noordoosten komende Wady es-Scheikh de nog bredere van het zuidwesten naar het noordwesten zich uitstrekkende hoge vlakte er-Rabah aansluit. Deze raakt aan het zuideinde onmiddellijk aan het (zie Ex 3.1) beschreven, uit de drie gebergten Dschebel ed Deir, Dschebel Musa en Dschebel el Homs bestaande Horebgebergte. Hier legerde zich Mozes werkelijk met het volk, gelijk hij ook in hoofdstuk 18:5 zegt, aan de berg van God, waarop hem tevoren de engel des Heeren verschenen was; want hij bevond zich aan de ingang van het Jethrodal, dat Dschebel el Deir van Horeb scheidt..

HOOFDSTUK 18.

JETHRO GEEFT AAN MOZES EEN GOEDE RAAD.

I. Vs.1-12. Bij het uitgaan van Rafidim, terwijl Mozes enige dagen tegenover de berg van God gelegerd is, komt zijn schoonvader Jethro tot hem, en brengt hem zijn vrouw Zippora en zijn beide zonen Gersom en Eliëzer. Hij belijdt de naam des Heeren, die zo grote dingen aan Zijn volk gedaan heeft, en brengt Hem brand- en slachtoffers. Mozes en Aäron en alle oudsten van Israël nemen aan de offermaaltijd deel.

1. Toen a) Jethro, priester van Midian, schoonvader van Mozes, hoorde al wat God aan Mozes en aan Israël, Zijn volk, gedaan had, want ook tot hem was dit doorgedrongen; dat de HEERE Israël uit Egypte uitgevoerd had, door eenuitgestrekte arm en door grote gerichten.

a) Ex.2:16; 3:1

2. Zo nam Jethro, Mozes' schoonvader, Zippora, Mozes' vrouw, (nadat hij, *Mozes* haar, na het voorval in de herberg (hoofdstuk 4:24-26) teruggezonden had, omdat zij niet geschikt was, om vol van geloofsmoed de in Egypte dreigende gevaren tegemoet te gaan, en waarschijnlijk zelf op terugkeren aangedrongen had).

3. Met haar twee zonen, van wie de ene Gersom heette: (want hij zei, hij had gezegd, toen het kind geboren was en had het daarom de naam gegeven: Ik ben een vreemdeling geweest in een vreemd land. (hoofdstuk 2:22)

4. En de naam van de andere was Eliëzer (hulp van God), want, zei hij, bij de geboorte van die tweede zoon: de God van mijn vader is mij tot hulp geweest, en heeft mijverlost van Farao's zwaard. 1)

1) De betekenis van de namen, die Mozes zijn zonen gegeven heeft, is nu voor het eerst echt openbaar geworden, daarom wordt niet alleen de naam van de tweede zoon, in wie het geloof aan de hulp van Jehova uitgesproken is, en dat thans volle bevestiging gevonden heeft, voor de eerste maal vermeld, maar ook de naam van de eersten zoo herhaald, met vermelding van de reden, waarom hij die naam gaf, in zo verre nu door het uitzicht op het erfdeel van de vaderen het smartelijk gevoel, dat Mozes in den vreemde had, eerst goed te begrijpen valt..

5. Toen nu Jethro, 1) Mozes' schoonvader, met zijn zonen en zijn vrouw tot Mozes kwam, na 4 of 5 dagen geleden van huis opgetrokken, de woestijn doorgetrokken en het tussen de Dschebel ed Deir en de middelste bergketen gelegen dal Schoeib doorgegaan te zijn; en gekomen waren inde woestijn, de vlakte er-Rabah, aan de berg van God, de Horeb (hoofdstuk 3:1) waar hij zich gelegerd had.

1) Niet zo zeer de liefde voor Mozes als wel het gerucht van de wonderen, had de grijsaard, hoewel door ouderdom verzwakt, gedwongen van huis te gaan en naar de woestijn te komen. Want dat hij niet door eerzucht werd gedreven, blijkt weldra uit het vervolg, daar hij, nadat

hij God een offer had gebracht en door een plechtige daad van dankbaarheid had betuigd, dat hij de roem enkel en alleen aan God gaf, naar huis is teruggekeerd op dezelfde wijze, waarop hij gekomen was, met alle eenvoudigheid..

6. Zo zond hij boden, waarschijnlijk van de plaats, waar Mozes het gezicht van de brandende braambos gehad had, en nu het Catharijnenklooster zich bevindt; toen zei1) hij tot Mozes: Ik, uw schoonvader Jethro, kom tot u, met uw vrouw en haar beide zonen met haar.

1) Jethro wil dat men op zijn komst voorbereid is; hij zelf houdt waarschijnlijk niet van die onverwachte bezoeken, die zogenaamde verrassingen, die menige huishouding in de war sturen, menige moeder uit de goede stemming brengen en wel van veel hartelijkheid, maar niet van veel bezonnenheid blijk geven. Mogelijk had hij zelf een groot huishouden en kende hij daardoor beter de behoeften en eisen bij de gewone gang van het dagelijks leven in een gezin. Hij wilde dat zijn ontmoeting een oorzaak van genoegen en niet van schrik voor Mozes en de zijnen zou zijn. Daartoe, ook voor de juiste voorbereiding van zijn ontvangst, om gelegen te kunnen komen, zond hij eerst een bericht..

De tijd wanneer, is zonder twijfel geweest vóór de wetgeving..

7. Toen ging Mozes uit het leger, zijn schoonvader tegemoet, naar de plaats waar zij rust genomen hadden, en hij boog zich, ontving hem met de aan zijn stand toekomendeeerbewijzen, en kustte hem, volgens het recht van zijn verwantschap aan hem (Genesis 29:11) en zij vroegen de een de ander naar de welstand, en zij gingen, nadat ook Zippora haar echtgenoot en de beide zonen hun vader begroet hadden, tezamen naar de tent van Mozes.

8. En Mozes, nadat zij samen neergezeten waren, vertelde zijn schoonvader alles nauwkeurig en omstandig, wat de HEERE aan farao en aan de Egyptenaren gedaan had, omIsraëls wil; al de moeite, die hun op die weg uit Egypte tot hiertoe ontmoet was, en dat hen de HEERE op zo wonderbare wijze uit al deze moeite verlost had. 1)

1) Mozes wil van niets anders weten, dan van de daden en wonderen van de Allerhoogste. In alles, wat hij zijn schoonvader meedeelt, doet hij zo goed mogelijk uitkomen, dat het de Heere is, die hen verlost heeft..

9. Toen Jethro nu zoveel nauwkeuriger dan vroeger, uit de verspreide geruchten, alles vernam, verheugde hij zich over al het goede, dat de HEERE Israël gedaan had, en waarvan de hoofdzaak deze was, dat Hij het verlost had uit de hand vande Egyptenaren.

10. En Jethro zei: Gezegend zij de HEERE, 1) die u verlost heeft uit de hand van de Egyptenaren, en uit farao’s hand, uit de verdrukking van die tiran (hoofdstuk 12:29 vv.); die dit volk van onder de hand van de Egyptenaren verlost heeft, en middelen en wegen gevondenheeft, om u voor de tweede keer uit hun hand te redden, toen zij u achtervolgden, en reeds meenden, u weer in hun macht te hebben. (hoofdstuk 14:5 vv.).

1) Hieruit blijkt, dat Jethro, ofschoon de dienst van God toen bedorven was door vreemde inmengsels, niet zo aan bijgelovigheid was overgegeven, dat hij niet de vrees voor God kende en diende. Dat hij echter niet geheel en al van alle dwaling zuiver en vrij was, toonde de vergelijking, welke hij maakte, nl. dat Jehova groter was dan alle goden. Want ofschoon de profeten ook dikwijls zo spreken, is er toch verschil in hun uitdrukking. Wordt God soms boven de Engelen verheven, opdat Hij alleen uitblinke, terwijl voor ieder hemels wezen zijn voortreffelijkheid in rang wordt beperkt, soms wordt Hij oneigenlijk groot genoemd, niet omdat de schijngoden enige macht bekleedden, maar om hun hoge plaats, welke hun op valse en dwaze wijze in de wereld werd toebedeeld, te vernietigen. Doch hier stelt Jethro zich voor, volgens de algemene mening, dat de menigte van de mindere goden onderworpen zijn aan de hoogste God. Waar de zuivere waarheid van God niet aan het licht treedt, is de Godsverering nooit zuiver en zonder gebreken maar heeft iets troebels. Tegelijk echter schijnt Jethro iets vooruitgegaan te zijn, omdat hij nu verzekerde, dat hij de macht van God erkent, en daarmee toont dat hij juister de zaken inziet, dan tevoren..

11. Nu weet ik, nu zie ik uit zo vele bewijzen, wat ik wel vroeger geloofde, maar tot hiertoe nooit in zo duidelijk licht zag, dat de HEERE groter is dan alle goden van de heidenen (hoofdstuk 15:11); a) want in de zaak, waarin zij (de Egyptenaren) trots gehandeld hebben tegen de kinderen van Israël, in al de tegenstand tegen zijn woord, in alle duivelskunsten, die zij verrichtten, was Hij boven hen; 1) in alles heeft de Heere Zich groot aan hen bewezen, als de Vergelder van het kwade, door Zijn wonderen tot hun smadelijke ondergang.

a)Exodus. 1:10,16,22; 5:7; 14:18 Jak.2:8 Matth.7:2

1)"Boven hen", d.i. niet boven de goden, maar boven de Egyptenaars. Het trotse handelen ziet op alles, wat zij tegen het volk van God hadden ondernomen..

12. Toen nam Jethro, de schoonvader van Mozes, (Genesis 14:18 vv.) God tot brandoffer en slachtoffers, 1) en hij offerde deze aan God op een op de berg van God opgericht altaar, om aan zijn belijdenis van God ook opplechtige wijze een bevestiging te geven; en Aäron kwam, nadat het vet van de offeranden op het altaar verteerd was, en al de oversten van Israël kwamen naar de plaats van het offer, om brood te eten met de schoonvader van Mozes, voor het aangezicht van God. 2) Zo namen zij deel aan het offermaal, dat Jethro aanrichtte uit de overige stukkenvlees, en werden alzo tezamen verbonden tot de innigste gemeenschap van het geloof. (Genesis 31:54)

1) Wel was Jethro priester in Midian, maar geenszins daarom bracht hij nu ook onder Israël de brandoffers en slachtoffers. De wet was nog niet gegeven, dat alleen Aäron en zijn geslacht de Heere de offeranden moesten brengen, daarom wordt dit nu aan Jethro toegestaan, omdat hij ook de schoonvader van Mozes was. Sommigen zijn van mening, dat Jethro zelf niet geofferd heeft, maar dit wellicht door Mozes heeft laten doen. Dat van Aäron geen sprake is, dan alleen dat hij ook aanzat, is een bewijs, dat dit bezoek van Jethro vóór de wetgeving heeft plaats gehad..

2) Deze gebeurtenis staat niet slechts in uitwendig verband met de vorige (hoofdstuk 17:8-16), in zoverre zij zich aan die naar tijdsorde aansluit; maar er is ook tussen beide gebeurtenissen een inwendige verwantschap. In Amalek zagen wij de prototype van de wereld, die zich openlijk tegenover het rijk van God stelt en zijn voortgang bestrijdt; in Jethro daarentegen zien wij de eersteling van hen, die, hoewel buiten het burgerschap van Israël staande, toch de God van Israël als de ware, levende God erkennen en met Zijn uitverkoren volk in gemeenschap treden. Aan beiden wordt vervuld, wat de Heere eens tot Abraham gezegd heeft (Genesis 12:3): "Ik zal zegenen, die u zegenen, en vloeken, die u vloeken." Amalek toch wordt tot uitroeiing veroordeeld; aan deze stam van de Midianieten daarentegen wordt later de opname in Israëls gemeenschap aangeboden en werkelijk gegeven (Numeri. 10:29-32 Richteren. 1:16; 4:11; 1 Samuel. 15:6; 30:29). Beiden hebben echter ook hun opvolgers in de latere geschiedenis van het Godsrijk: Amalek en al degenen, die zich ooit tot tegenstanders en onderdrukkers van de Gemeente van de Heere gesteld hebben, en ten laatste met verschrikking zijn ten ondergegaan: Jethro en alle zielen, die, als Rachab, Ruth enz. de zegen van Abraham zochten en die deelachtig werden..

2) Indien ons vermoeden juist is, geldt het hier een offermaaltijd, zoals bij Abraham (Genesis 21:27), Izak (Genesis 26:30) en Jakob (Genesis 31:54), ter inleiding of ter bezegeling van een nog te sluiten of reeds gesloten verbond van wederzijdse hulp en trouw. Het was een verbondsmaal, waarbij vooraf God als getuige was aangeroepen. Zo zaten tezamen aan Abraham en Abimélech, Jakob en Laban en, bij deze gelegenheid, Jethro, het stamhoofd van de Kenieten, van de ene zijde, en Mozes, Aäron en al de oversten van Israël van de andere zijde, als de wederzijdse partijen, die een verbond van vriendschap met elkaar sloten in de tegenwoordigheid en onder aanroeping van God. Dit is de betekenis van de woorden: "En Aäron kwam en al de oversten van Israël, om brood te eten met de schoonvader van Mozes, voor het aangezicht van God." Van een eigenlijk offer, gelijk de Mozaïsche wetging die voorschreef en verordende, is hier dus in geen enkel opzicht sprake; wel van de slachtinge van vee, gevolgd door het gezamenlijk breken en eten van brood, als teken van de verbondssluiting..

"Voor het aangezicht van God". Deze uitdrukking kan niet gebezigd worden, om daarmee te bewijzen dat de tabernakel toen reeds was ingesteld, omdat èn voor het aangezicht van God èn voor het aangezicht des Heeren ook vroeger zeer dikwijls voorkomt. "Voor het aangezicht van God" betekent hier, voor de wolkkolom. Van deze tijd af is de verhouding tussen Israël en de Kenieten, (waarvan Jethro het toenmalige stamhoofd was) zeer gunstig geweest. (Richteren. 1:16; 4:11; 5:24; 1 Samuel. 15:6; 1 Samuel. 30:29). Ook de Rechabieten behoorden tot deze stam..

II. Vs.13-27. Als Mozes de volgende dag zijn rechterlijk ambt uitoefent en het volk de hele dag van de morgen tot de avond rondom hem staat, neemt Jethro daaruit aanleiding, aan zijn schoonzoon goede raad te geven, hoe hij zijn al te zwaar ambt tot welzijn van het volk, kon verlichten. Mozes neemt dit voorstel aan en doet naar Jethro’s raad; deze keert vervolgens weer naar zijn land terug.

13. Doch het geschiedde 1) de volgende dag, zo zat 2) Mozes gelijk hij dat gewoon was telkens te doen, als de kinderen van Israël langer dan één nacht ergens vertoefden, op een vrije plaats, om het volk te richten, om alle verschillen, die zij onder elkaar hadden, aan te horen, en naar goddelijk recht te beslissen, en het volk stond voor Mozes van de morgen tot de avond, daar de menigte, van hen, die zijn beslissing begeerden, te groot was, dan dat hij dit werk spoedig zou hebben kunnen verrichtten.

1) Hier wordt een vermeldingswaardige zaak, die tevens zeer nuttig was om bekend te worden, ertussen gevoegd, dat in dat gedeelte van zijn bestuur, waarin God hem had gesteld, en hetgeen hij met een zeldzame luister van zijn glorie deed schitteren, iets berispingswaardig is geweest, wat Jethro heeft verbeterd. Vervolgens, dat Mozes zelfs, de grootste profeet en die alleen met God als met een vriend omging, naar verdienste is, berispt, omdat hij zichzelf en het volk, zonder erbij na te denken, al te zeer met arbeid bezwaarde. Dit is wel een bewijs van zijn uitstekende kracht en van zijn heldere ziel geweest, dat hij zoveel last en zoveel verdriet kon verdragen, en niet door vermoeidheid te onderging, hoewel hij zich dagelijks met nieuwe arbeid bezwaarde. Het is ook een nooit genoeg geprezen grootheid van ziel geweest, dat hij zich aan het slechte en verkeerde volk voor niets gaf, en niet van zijn voornemen afging, ofschoon hij zag, dat hij voor zijn weldaden een onbillijk loon ontving. Want wij zien hem meermalen geschokt door smaadredenen en smaadvolle behandelingen, met twisten en bedreigingen aangevallen, zodat het meer dan verwonderlijk is, dat hij zijn zo dikwijls aangevallen geduld niet heeft laten varen. Hier worden nu vele deugden aangetroffen, de hoogste lofzang waardig. En toch, in die loffelijke daden neemt Jethro een gebrek waar. Waardoor wij herinnerd worden, dat ook in de meest uitstekende daden van de mensen altijd nog enig gebrek schuilt, en dat er nauwelijks één bestaat, in het geheel volmaakt, of hij is altijd nog met enig vlekje bezoedeld. Dat zij daarom, wie zij ook zijn die zijn aangesteld over de volken, om hen te regeren, hoe nauwkeurig zij ook hun ambt uitoefenen, weten, dat, indien zij van de beste zaak, die zij hebben, rekenschap moeten geven, er altijd iets aan ontbreekt. Evenzo, opdat zowel de koningen als de overheidspersonen en de herders zouden weten, waar zij alle krachten inspannen, om hun plicht te beoefenen, er echter altijd iets overblijft, wat voor verbetering vatbaar is. Hier is het ook de moeite waard te noteren, dat er niemand onder de stervelingen is, in hoeveel en in hoe verschillende gaven hij ook uitblinkt, dat hij bekwaam is, om alle rollen te vervullen..

2) Zitten komt in de Heilige Schrift dikwijls voor als teken van met bedaardheid en ernst een zaak afdoen. Hoogstwaarschijnlijk zat Mozes op een verhevenheid, terwijl het volk voor hem stond. Dan wordt ook het volgende beter verstaan..

14. Als de schoonvader van Mozes alles zag, wat hij het volk deed, hoe hij de ene zaak na de andere behandelde, en zichzelf zo weinig ontzag, dat zulk een arbeid te zwaar voor hem was, zo zei hij ‘s avonds tegen Mozes toen hij met hem alleen was: Wat is dit, dat gij het volk doet? 1) Volbrengt gij zo uw ambt als rechter? Waarom zit gij zelf alleen, zonder een helper, en al het volk staat daarom voor u, van de morgen tot de avond? 2)

1) Jethro treedt hier op in zijn vaderlijk gezag tegenover Mozes. De inkleding van de vraag geeft iets terechtwijzends, iets berispends aan..

2) Ook hier komt het uit, dat niet het volk is om de Overheid, maar de Overheid om het volk, dat zowel de Overheid het volk heeft te ontzien, in de zin, dat zij de nodige zorg voor het welzijn van het gehele volk moet dragen, als dat het volk eerbied en ontzag voor de Overheid moet hebben en bewaren.

15. Toen zei Mozes tot zijn schoonvader; Omdat dit volk tot mij komt, om God raad te vragen.1)

1) Oprecht antwoordt Mozes, als gold het een zaak, die ten hoogste was te prijzen, evenals iemand, die zich van geen enkele zonde bewust is. Hij bekent nu, dat hij dienaar van God is, en orgaan van de Geest. En zijn geloof en onbaatzuchtigheid kon niet in staat van beschuldiging komen. Maar hierin zondigde hij, dat hij zich overmatig met arbeid bezwaarde, noch voor zichzelf in het bijzonder, noch in het algemeen voor al de anderen zorg droeg. Overigens is uit deze woorden een nuttige kennis te verzamelen. Hij zegt, dat de twistenden kwamen, om God te vragen, dat hij dus de wetten en instellingen van God onderwees. Waaruit volgt, dat hij, zover hij op de politieke orde toezag, het deed alsof de vierschaar door God op de aarde was opgericht, waarop hij het ambt van rechter uitoefende, opdat de rechters en overheidspersonen zich geen macht zouden aanmatigen, die niet aan de wetten was ontleend; opdat niemand zich zou veroorloven, naar eigen willekeur en mening te rechten; opdat zij kortom niet tot zich zouden trekken, wat het eigendom van God was. Want dan eerst gedragen de overheidspersonen zich wel, indien zij zich herinneren, dat zij plaatsvervangers van God zijn..

In het Hebreeuws Lidrosch Elohiem, eigenlijk om God te zoeken. Mozes rechtte zo het volk, door hun de wetten en instellingen van God bekend te maken, door zo hun pleitzaken te beslechten, als overeenkomstig de wet van God was..

16. Wanneer zij een zaak hebben, over iets onder elkaar in strijd gekomen zijn, zo komt het volk tot mij, dat ik richtte tussen de man en tussen zijn naaste, met wie hij de twist heeft, en dat ik hun Gods instellingen en Zijn wetten
1) bekend maak.

1) Omdat de wet nog niet gegeven was en het volk zichzelf niet mocht rechten, zo kwamen zij tot Mozes, als Gods mond, die hen dan richtte, naar Gods voorheen gegeven wetten of hun verschillen, als het de zaak vereiste, telkens voor God bracht en de Heere raad vroeg..

Mozes bedoelt hier niet mee, dat hij deze gelegenheid aangreep om het volk de rechte wetten en instellingen te geven, maar om hun naar Gods wet een daarop gegronde uitspraak te geven..

17. Doch de schoonvader van Mozes zei tot hem: De zaak is niet goed, die gij doet; 1) hoewel ik ermee instem, dat gij naar goddelijk recht de rechtspleging volvoert, zo acht ik toch de wijze niet doelmatig.

1) Door deze handeling heeft God zijn knecht vernederd, evenals Paulus zegt dat hij door een engel van de satan met vuisten is geslagen, opdat de uitnemendheid van de openbaring hem niet al te zeer zou verheffen 2 Corinthiers. 12:7)

Met ronde woorden en zonder omwegen keurt Jethro de burgerlijke rechtspleging af, gelijk die door Mozes werd behandeld; "de zaak is niet goed." Bovendien legt hij de gehele verantwoordelijkheid daarvan op Mozes en geenszins op het volk, dat Mozes zelf enigszins in de zaak had betrokken, alsof het volk Mozes juist daartoe had aangezocht. Geen overheid mag (ook wat het gezin betreft) in de aansporing of onredelijke drijving van het volk ooit enige verontschuldiging zoeken voor eigen daden en handelingen. Mozes is hier de man die het "doet"

18. Gij zult geheel vervallen, 1) zo gij, wanneer gij dit ambt alleen op u neemt en van de morgen tot de avond als rechter zit; als dit volk, dat bij u is en zijn rechtzaken voor u brengt, wanneer het de gehele dag om u staat, en wachten moet, totdat gij de zaak van de anderen beslist hebt. Het is in nadeel van beiden: want deze zaak is te zwaar voor u; gij alleen kunt het niet doen.

1) In het Hebreeuws Nabol thievol eigenlijk gij zult zeker verwelken. Het woord in de grondtekst wordt gebruikt van het blad, dat eerst verwelkt en dan afvalt. Daaronder moet verstaan worden van groen naar geel en tenslotte dat het blad afvalt. Zo, wil Jethro zeggen, zal het ook U gaan. Door de overmacht van arbeid zult gij langzaam, maar zeker te gronde gaan. En niet alleen Mozes, maar heel het volk..

19. Hoor nu mijn stem; ik zal u raden, hoe gij uw ambt lichter kunt maken, zonder dat er schade geleden wordt, en God zal met u zijn, 1) God zal u, zo gij naar mijn raad doet, hoewel die komt van een, die van uw volk niet is, ondersteunen, dat gij de zegen daarvan ondervindt; wees gij voor het volk bij God; blijft gij de middelaar tussen de Heere en Zijn volk, en breng gij de zaken, waar het menselijk oordeel niet toereikende, maar goddelijke beslissing nodig is (Numeri. 15:32 vv.; 27:1-11), voor God. 2)

1) Jethro durft wel een gelukkige uitkomst voorspellen, indien Mozes zijn raad opvolgt, maar pocht er niet trotselijk op, dat dit de vrucht zal zijn van zijn voorzichtigheid, maar schrijft het aan de zegen en de gunst van God toe, indien een gunstig verloop heeft, wat hij niet anders dan met de beste bedoelingen instelt. Want dit betekent de uitdrukking: Ik zal U raad geven, en God zal met U zijn (moge u zegenen)

2) Mozes moest blijven, de uitlegger. Hij moest de wetgevende arbeid op zich nemen, terwijl, zoals uit vs.20 blijkt, hij de rechtsprekende macht moest overlaten aan de oudsten. Jethro scheidt aldus de wetgevende en de rechtsprekende macht en wil niet, dat deze door één en dezelfde persoon zal worden uitgeoefend..

20. En verklaar hun, volgens de u ten deel gevallen openbaringen, de instellingen en de wetten, en maak hun bekend de weg, waarin zij wandelen zullen, en het werk, dat zij doen zullen, 1) zodat gij altijd de profeet enopenbaarder van God voor Israël blijft.

1) De aan Jethro zowel als aan Mozes eigen hoofdovertuiging omtrent het wezen van het recht berust daarop, dat, waar de ziel van de mens in een moeilijke zaak is, en dat is in elke zaak, wanneer de ene mens tegenover de andere staat, het geval-niet eerder rust kan gevonden worden, dan God zelf daarin gesproken heeft. De moderne grondstellingen van de rechtspleging, die deze hoogst ernstige zaak zoeken te ontgaan, voldoen niet aan het menselijk bewustzijn, noch van de rechtvaardige, noch van de onrechtvaardige, en moeten eindelijk, in plaats van aan de stroom van de ongerechtigheid op aarde een onverwinnelijke tegenstand te stellen, zelf door de golven van de diepte weggerukt worden..

De gang van de wetgevende arbeid, die Jethro Mozes voorstelt, is naar zijn woorden deze: de enige bron van de zuivere rechtskennis en van het stellige recht moet bij God gezocht worden. Daar alleen, niet in de beschouwing van de natuur of in de gebruiken van het volk moest Mozes de nodig kennis vna het recht en van diens gronden zien te verwerven. De onderwerper zelf op dat gebied, waarop de verkregen waarheden van het recht dienden toegepast, moesten daarentegen bij het volk zelf gezocht worden. Mozes moest met het volk verkeren, hun zaken vernemen en die voor God brengen. Daarbij moest hij wel deugdelijk onderscheid maken tussen de leer van de beginselen en de gronden van het recht en tussen datgene, wat nodig was, om dit alles langs tweevoudige weg, door oefening en door uitoefening in het leven te doen treden. Zo hebben wij het verschil van de drie uitdrukkingen op te vatten, door Jethro gebezigd: instellingen en wetten te "verklaren", "de weg bekend maken, waarin zij hebben te wandelen", en dan daarbij "het werk dat zij hebben te doen.".

21. a) Doch zie gij om, onder al het volk naar kloeke mannen, God vrezende, waarachtige, recht gezinde mannen, de gierigheid hatende, 1) zodat er geen vrees voor omkoperij behoeft te zijn; stel ze over hen, over deverschillende afdelingen van het volk (hoofdstuk 6:14), als oversten van duizend, oversten van honderd, oversten van vijftig, oversten van tien. 2)

a) Deuteronomium. 1:17

1) Dit is bij een vrij volk het meest te betrachten, dat de rechters niet gekozen worden om hun vermogen of rijkdom, maar zij, die in deugden uitblinken. Het is daarom evenwel recht, dat het eerst gezien wordt naar deugd, opdat, indien iemand onder het volk wordt gevonden, bovenmate geschikt, hij beter geacht worden dan een aanzienlijke of rijke; indien echter iemand dit als een eeuwige wet en als volstrekt noodzakelijk zou willen invoeren, zou hij, naar verdienste, voor strijdlustig gehouden worden..

Waarachtige, in de zin van, wakkere mannen, mannen van zedelijke kracht. Volgens de Rabbijnen moest een rechter zijn: wijs, nederig, Godvrezend, de rijkdom minachtende en een liefhebber van de waarheid, geacht bij zijn medemensen en een goede naam bezittende. Bovendien moest hij zijn, zonder enig letsel of gebreken van het lichaam, en ervaren in zeventig talen, opdat hij in het aanhoren van de rechtzaken geen tolk nodig zou hebben. Ook moest hij niet te oud zijn en vader van kinderen, opdat hij wist, wat barmhartigheid te oefenen was..

2) Het volk was van oudsher in "stammen," "geslachten," "vaderhuizen" en "hoofden van gezinnen" ingedeeld. De hoofden van de stammen en geslachten waren "vorsten" (Numeri. 1:44; Jozua. 22:14). De gezamenlijke vorsten "de oudsten." In Egypte waren uit deze oudsten de "ambtslieden" (Exodus. 5:6) gekomen; thans worden uit hun getal "de oversten van duizend," "honderd," "vijftig" en "tien" (Deuteronomium. 1:15 vv.) aangesteld.

Deze vormden nu samen de Raad, waarvan de leden later zeventig in getal waren. Bij de Zeventig werden later nog gevoegd, óf de vorst van het volk en de vader van het rechthuis, óf de twee schriftgeleerden, waarvan de een veroordeelde en de andere vrijsprak..

22. Dat zij dit volk te allen tijde richten, 1) alle twistzaken onder het volk ter harte nemen, zodat voortaan geen meer onmiddellijk tot u gebracht wordt; doch het geschiede, dat zij alle grote zaken, alle die volgens de maat de reeds voorhanden wetten en rechten niet te beslissen zijn, aan u, de van God verkoren rechter, brengen, maar dat zij alle kleine zaken, voor welke het bestaande recht toereikend is, richten. Verlicht alzo uzelf
2) de regering van het volk, en laat hen met u die zware taak dragen.

1) Hiermee wordt bedoeld, dat zij alle voorkomende zaken zouden afdoen, zowel die tot de rechtsprekende macht behoorden, als die, welke meer op burgerlijk gebied gezocht moesten worden. De grote en gewichtige zaken, die meer met de wetgevende macht in verband stonden, moesten bij Mozes blijven..

2) Eigenlijk maak licht (makkelijk) van het op u liggende. Jethro noemt dus het ambt, of de ambten, die Mozes gekleedde, een last, die op hem lag..

23. Indien gij deze zaak doet, 1) zoals ik u aangeraden heb, en God het u gebiedt, 2) God het u toe zal staan om zo te handelen, zo zult gij kunnen bestaan, en niet aan het gevaar blootgesteld zijn, om door al te veel arbeid neergedrukt te worden; zo zal ook dit volk, dat gij tothiertoe zo schaars verzorgen kon, een voordeel daarvan hebben, en in vrede aan zijn plaats komen, het zal goed geordend en met een welingerichte rechtspleging Kanaän binnengaan.

1) De oorspronkelijke inrichting onder Israël berustte op de indeling van het volk in stammen, geslachten en families (zie Ex 6.16); de hoofden van deze, die wij meermalen onder de naam van oudsten aantroffen (hoofdstuk 3:16,18; 4:29; 12:21; 17:5), zoals zij de gemeente vertegenwoordigen, voor hun rechten optraden, en de tussenpersonen waren, door welke een werking op het gehele volk mogelijk was, waren ook de rechters en regeerders van de onder hen staande stammen, geslachten en familien. In Mozes, de door God onmiddellijk geroepen grondvester en middelaar van Zijn verbond met Israël, verkregen deze oversten van het volk een vaste standplaats over de anderen; op hen ging alle kracht van regeren en rechten op die wijze over, dat de Israëlitische gemeente reeds begon het karakter van een monarchie (heerschappij van een) aan te nemen, toen onder de Egyptische verdrukking het aanzien van de oudsten als overheden en rechters geheel in verval geraakt en tot veel wanorde gekomen was, gelijk dit voorval (hoofdstuk 2:11 vv.) bewijst. De raad van Jethro loopt hierop uit, dat Mozes, hoewel hij het hoofd van regering en recht blijven moest, toch weer meer teruggaan moest tot patriarchale inrichting. Over deze wijze van verdeling en de wederkerige

verhouding tussen de hoofden van duizend, honderd enz. ten opzichte van hun rechterlijke werkzaamheid, zie Deuteronomium. 1:17

2) Jethro wil niet, dat Mozes zijn raad opvolgt, alvorens het aangezicht des Heeren gezocht te hebben, en van Hem verlof gekregen te hebben, dat hij zoiets mocht doen..

24. Mozes nu hoorde naar de stem van zijn schoonvader, 1) nadat hij zich van de goedkeuring van de Heere verzekerd had (Spreuken. 19:20), en hij deed later, toen hij met het volk in de woestijn Sinaï zich bevond, engeschied was, wat in de hoofdstukken 19-35 vermeld is, alles, wat hij gezegd had.

1) Een singelier bewijs van bescheidenheid, dat Mozes geen bezwaar maakt, de raad van zijn schoonvader op te volgen. Want ofschoon Jethro in leeftijd van bloedvriendschap hoger stond, stond hij toch in andere dingen veel lager. Dat Mozes dus wijkt voor zijn gezag, daarmee schrijft hij de grootste en voortreffelijkste doctoren de regel voor, om niet te weinig gehoor te geven aan de wenken van hen, welke zij erkennen, rechte dingen voor te schrijven, ofschoon zij niet met grote waardigheid zijn bekleed..

25. En Mozes verkoos volgens de voordrachten, die hij zich door het volk liet doen (Deuteronomium. 1:9 vv.), kloeke, oprechte mannen uit gehee; Israël, en maakte hen tot hoofden over het volk; sommigen tot oversten van duizend, anderen tot oversten van honderd, deze tot oversten van vijftig, en geen tot oversten van tien. 1)

1)Ongetwijfeld bewoog Mozes zich hier op de historische lijn. Uit hetgeen door Gods Voorzienigheid onder het volk geschiedkundig geworden was, dat regelde hij nu bij de wet. Deze verdeling sloot zich aan de natuurlijke indeling van het volk aan.

26. Dat zij het volk te allen tijde richten, de harde zaak, tot Mozes brachten, maar zij al kleine zaken richten. 1)

1) Is er gevaar, zo laat mij niet vrezen; geef mij heldenmoed om mijn kruis te dragen. Geef, Heer! dat ik mijn vijand door zachtmoedigheid overwin, en wanneer ik raad behoef, ook goede raad vind!.

Onder harde zaken hebben wij te verstaan, die, waaromtrent geen duidelijke aanwijzing in de wetten was gegeven; onder kleine zaken, die, waaromtrent de wetten wel een duidelijke aanwijzing gaven, of die volgens de algemene begrippen van het recht gemakkelijk konden behandeld worden..

27. Toen liet Mozes zijn schoonvader weer naar Midian vertrekken; en hij, Jethro, ging naar zijn land; 1) Zippora met haar zonen bleven voortaan bij Mozes.

1) De Chaldeeuwse uitbreiding zegt: "om zijn kinderen of het volk van het land Jodengenoten te maken. Het is ook waarschijnlijk, dat hij zich beijverd heeft, om de Midianieten de ware godsdienst te leren, en dat hij daarin geslaagd is, zodat de godsvrucht, onder verscheidene

geslachten van dat land tot de volgende eeuwen voortgeplant werd. De Rechabieten toch, die Jeremia omtrent het einde van het rijk van Juda (hoofdstuk 35) prijst, waren, volgens 1 Kronieken 2:55 uit dat land afkomstig..

HOOFDSTUK 16.

KWAKKELS EN MANNA WORDEN GEGEVEN.

I. Vs.1-12. Als de Israëlieten de vlakte aan de Schelfzee achter zich gelaten en de woestijn Sin bereikt hebben, morren zij tegen Mozes en Aäron, omdat zij vrezen, wegens gebrek aan brood de hongerdood te zullen sterven. Mozes, door de Heere onderricht, wat hij tot voeding van het volk doen zal, bestraft hen over hun misdadige rede; maar ook de Heere zelf bekrachtigt de woorden van Zijn dienstknecht en geeft een plechtig voor het volk waarneembaar getuigenis, daar Zijn heerlijkheid in glinsterende majesteit van de zijde van de woestijn verschijnt.

1. Toen zij van Elim gereisd waren, kwamen zij, na een tocht van acht of negen uur, over een hoge vlakte, die ter rechter- en linkerzijde door rotsen ingesloten was, in een vlakte, die zich anderhalf uur ver langs de oever van de Schelfzee uitstrekte, en met vele struiken begroeid was. Daar legerden zij zich (Numeri. 33:10) ongeveer twee dagen lang, en namen water in. Daar van het zuiden de rotswand zo nabij de zee kwam, dat zij niet verder in deze richting konden voortgaan, wendden zij zich oostelijk; zo kwam de gehele vergadering van de kinderen van Israël in de woestijn Sin, een hoge uitgestrekte zandige vlakte, welke thans Debbet en Ramleh genoemd wordt, en van het noordwesten tot het zuidoosten zich bijna over het gehele schiereiland uitstrekt. Deze woestijn is tussen Elim en tussen Sinaï. Na een reis van weer acht of negen uur rustten zij in het zogenaamde Koperdal of Wady Nasb, op devijftiende dag van de tweede maand, dat is van de maand Sif of Jijar (zie "Ex 12.2), nadat zij op de vijftiende dag van de eerste maand uit Egypte gegaan waren;
1) alzo waren zij nu een maand op weg geweest.

1) Volgens de tot hiertoe door ons aangenomen telling was de reis van de kinderen van Israël deze:

1 15 Abib (Zondag) van Raméses naar Sukkoth.
2 16-17 Abib van Sukkoth tot Etham.
3 18 Abib van Etham tot het dal Machiroth.
4 19-20 Abib rust aan de zee.
5 21 Abib (Zaterdag) doortocht door de Rode zee.
6 22 Abib rustdag te Ayun Musa.
7 23-25 Abib reis van drie dagen in de woestijn.
8 26-28 Abib oponthoud te Mara.
9 29 Abib (Zondag) reis naar Elim.
10 1-7 Sif rust te Elim.
11 8-10 Sif reis tot aan de Schelfzee.
12 11-12 Sif legering bij de Schelfzee.
13 13-15 Sif reis tot aan de woestijn Sin.

De meeste uitleggers van de tegenwoordige tijd verstaan onder de woestijn Sin, de zandvlakte el-Kâa, die in aanmerkelijke breedte zich langs de zuidelijke helft van de oostkust van de

Rode Zee tot aan de uiterste punt van het schiereiland, naar de Ras (voorgebergte) Mahommed, zich uitstrekt. Zij laten de kinderen van Israël van de rustplaats aan de Schelfzee af hun weg nemen, in zuidoostelijke richting door het met vele rotsopschriften voorziene dal Mokatteb, en dan door het wijde, liefelijke Feiran tot aan een derde dal, dat tot het gebergte Serbal behoort, om daarna in meer oostelijke richting naar Rafidim (hoofdstuk 17:1) te komen. Maar deels is niet recht in te zien, hoe van die zandvlakte gezegd kon worden, dat zij tussen Elim en Sinaï ligt, deels leidt deze weg op twee plaatsen door zeer nauwe bergpassen, door welke een zo groot en talrijk volk met vrouwen, kinderen en kuddes zich moeilijk had kunnen begeven. Van die eerste pas, die zich aan de ingang van het Mokatteb-dal bevindt, bericht een reiziger: "Wij stegen van onze drommedarissen af en lieten het aan hun instinct en aan hun zekere tred over, om de gevaarlijke pas te beklimmen." Een ander bericht, dat de pas altijd slechts voor één kameel ruimte gelaten had, zodat de gehele karavaan zich had moeten verdelen en elk afzonderlijk had moeten doortrekken. Een tweede "nog vreselijker en wilder" pas bevindt zich bij de uitgang van dat dal, eer men in het heerlijke dal Feiran komt. Daarentegen was de weg naar de Wady (dal) Nasb, waarheen, om bovengenoemde reden, andere reizigers de tocht van de kinderen van Israël van de Schelfzee af zich laten bewegen, zonder twijfel toen reeds een begaanbare straat; want in dit dal waren aanzienlijke koperbergwerken, die van Egypte met kolonisten bevolkt en vlijtig bearbeid werden. Evenzo is hier tussen dadelbomen een bron met overvloedig en voortreffelijk water te vinden..

2. En de gehele vergadering 1) van de kinderen van Israël mopperde 2) tegen Mozes en tegen Aäron, in de woestijn.

1) Dit wil niet zeggen, hoofd voor hoofd, maar de vergadering in het algemeen, al zullen er gunstige uitzonderingen geweest zijn..

2) Op de tocht van dertig dagen waren de levensmidddelen, die uit Egypte meegenomen waren, verteerd, en hier, in deze dorre woestijn, was geen mogelijkheid, om zich nieuwe voorraad te verschaffen; in het geloof zich aan de Heere en Zijn hulp vast te houden, dat verstonden zij nog niet, hoewel Hij toch reeds twee maal (hoofdstuk 14:10 vv.; 15:22 vv.) zo wonderbaar geholpen had..

3. a) En de kinderen van Israël zeiden, in bitterheid en neerslachtigheid hun verlossing en Gods belofte voor niets achtende, tot hen: b) Och, dat wij in Egypte eveneens een plotselinge dood gestorven waren door de hand des HEEREN, 1) toen wij bij de vleespotten zaten, toen wij tot verzadiging brood aten! Wat nut hebben wij nu van deze bewaring en van onze uitleiding uit Egypte? Gij zijt de oorzaak van ons leed, want gij hebt ons uitgeleid in deze woestijn, om, gelijk het heden is, deze hele gemeente van zo vele honderdduizenden zielen door de honger te doden.2) Wanneer uw macht niet verder reikt, dan dat gij ons hier een langzame en vreselijke dood tegemoet voert, dan had gij ons liever in Egypte moeten laten blijven, of met de Egyptenaars moeten laten omkomen.

a) 1 Kor.10:10 b) Numeri. 11:4

1)"Door de hand des Heeren." Dit ziet op de laatste plaag, toen door de hand des Heeren alle eerstgeborenen van de Egyptenaren stierven. Zij zeggen nu, dat zij liever hadden gehad, dat ook zij toen door de hand des Heeren waren getroffen, dan dat zij nu van honger moesten sterven. Juist deze uitdrukking werpt een treurig licht over de geestelijke toestand van Israëls volk. Immers, die "hand des Heeren" had hun duidelijk bewezen, de uitreddende en bewarende hand des Heeren te zijn, Zijn macht en kracht, en in plaats dat nu dit feit hem stemde tot ootmoedig geloofsvertrouwen, dat de Heere verder zou helpen, stuiten zij hun ogen, en verloochenen zij de Heere, die hen gered had. Al de daden van Gods trouw, alle woorden van Zijn belofte, waren zij voor dit ogenblik vergeten, nu ongeloof en opstand tegen ‘s Heeren weg zich van hun harten meester had gemaakt..

2) In deze ondankbare en vermetele rede is alles vergroot. Vooreerst is het geheel onwaarschijnlijk, dat zij bij de vleespotten tot verzadiging brood aten, daar zij niet alleen arme slaven waren, maar ook onder zware verdrukkingen zuchten; zij verhieven alzo hun vorige toestand boven de waarheid, opdat de tegenwoordige des te ellendiger zou schijnen, gelijk de gewoonte van goddelozen en ongeduldigen is. Ten tweede waren zij in geen gevaar van terstond te sterven, daar zij zo vele kuddes hadden, om tot spijs te gebruiken; zij wilden zich echter hiermee niet vergenoegen zonder brood, waren onwillig iets te missen van hun voorraad, die zij liever wilden doen toe- dan afnemen, of anders zij verlangden nu reeds naar lekkernijen, gelijk vervolgens geschiedde, toen God bewogen werd om hun vele vogels toe te zenden..

Zo zijn wantrouwen en gierigheid hartstochten, die nooit nuttig zijn; wanneer slechts de geringste reden bestaat, om iets te vrezen, wordt alles veel groter gemaakt..

Waar eenmaal achterdocht en wrevel in de ziel een plaats vonden, is men ras geneigd alles aan nevenbedoelingen, ja zelfs aan boosaardigheid toe te schrijven; terwijl dit, bij enig bedaard nadenken en in kalmer ogenblikken, ons zelf als het toppunt van verblindheid moet voorkomen. Maar het is ons in een dergelijke stemming ook niet te doen, om iets te verbeteren, maar om iemand te verbitteren; niet om te overtuigen, maar om te krenken. Een achterdochtig en ontevreden gemoed wordt zo ras wreed, tot boosaardigheid toe. Want die een ander aldus van boosaardigheid kan verdenken, doet dit slechts, omdat hij zelf boosaardigheid in zijn hart heeft en verbergt..

4. Toen 1) zei de HEERE tot Mozes, zie, Ik zal voor u, daar de aarde geen brood voor u heeft, a) brood uit de hemel 2) regenen; en het volk zal uitgaan voor het leger, en verzamelen elke dagmaat op haar dag, 3) vooriedere dag juist zo veel als zij nodig hebben, en dit zolang zij in de woestijn zijn. Ik zal zorgen, dat zij nooit meer hebben dan dat, opdat Ik het volk verzoeke, 4) of het in Mijn wet ga, of niet, of het in Mijn beschikkingen zich vinden zal en geloof en gehoorzaamheid zal betonen.

a) Psalm. 78:24; 105:40

1) Het is geloofwaardig, dat veeleer de berisping door Mozes is verzwegen, omdat het niet pastte, dat zelfs niet met één woord het ongenoegen van het volk berispt werd. Ofschoon nu

God in Zijn bijzondere goedgunstigheid spijs aan zo slechte en goddeloze mensen, die het licht van de zon en de adem onwaardig waren heeft verleend, heeft Hij echter geenzins gewild, hun boosheid door stilzwijgen te vergoeilijken; maar omdat Hij hun ondankbaarheid kende, heeft Hij hun overmoed hevig berispt. Doch Mozes, dit overslaande, springt over tot de voor de vermelding de meest merkwaardige geschiedenis, dat God dit ellendig volk als het ware met brood uit de hemel heeft gevoed, terwijl hij manna als dauw uit de wolken deed neerdruppelen..

2) Dit is het allerwonderbaarste van alle wonderen, dat hun brood zou gegeven worden, niet, als naar gewoonte, uit de aarde, maar uit de lucht, waarin nooit zaad gezaaid wordt.

3) Of, dagelijks. Zoveel als voor een dag voldoende was. Hiermee wilde de Heere zijn volk leren: te haten de gierigheid en schraapzucht, vergenoegd te zijn met het tegenwoordige, en in diepe afhankelijkheid van Hem te leven..

4) Of "beproeve", ten eerste, of het Mij wegens zulk een wonderbaar en treffend teken niet beminnen en gehoorzamen zal; ten tweede of het, door het nedervallen van het manna, gedurende zo vele dagen, niet leren zal op Mij te vertrouwen, ten aanzien van de volgende dagen..

Bovendien, of zij zouden gehoorzamen aan hetgeen Hij (vs.5) zou bevelen..

5. En het zal geschieden op de zesde dag, 1) de dag vóór de Sabbat, dat zij bereiden zullen, hetgeen zij ingebracht zullen hebben: dat zal dubbel zijn boven hetgeen zij gewoonlijk dagelijks zullen verzamelen.2)

1) Op de Vrijdag zullen zij dubbel zo veel oplezen, dan op de andere dagen, en ook dat tweede deel toebereiden, opdat zij op de Zaterdag rusten mogen. Ook hierin wil Ik hun geloof beproeven, dat zij niet zorgeloos zijn, na reeds verscheidene malen elke dag te hebben ontvangen, maar naar Mijn gebod dan ook voor de volgende vergaderden..

2) Terwijl de Heere Zijn volk op wonderbare wijze verzorgt, wil Hij toch ook, dat het zelf zijn krachten inspant. Iedereen moet vroeg op zijn, juist wanneer de dauw zal gevallen zijn (vs.21), en zal vlijtig moeten inzamelen. Maar Hij wil ook, zowel bij het afmeten als bij de inzameling voor de Sabbat, hun geloof aan Zijn voorzienige trouw gedurig beproeven, en de hebzuchtige, die door een samenlezing voor de volgende dag het vernieuwd bewijs van zijn geloof nodeloos zoekt te maken, komt beschaamd uit (vs.20). In al deze wonderen zien wij het beeld van het geheim van de dagelijkse leiding van God, die voor de natuurlijke mens verborgen zijn..

Daar weldra melding wordt gemaakt van de Sabbat, verbonden aan de waarneming daarvan wat vanaf de wet daarvoor is vastgesteld, en halen er dan de zin uit, dat God de proef heeft genomen, of het volk ook op de zevende dag de voorgeschreven rust getrouw zou waarnemen, hetgeen niets betekent. Want nadat God levensonderhoud voor iedere dag aan de Zijnen belooft, voegt Hij er nu een uitzondering bij, nl. dat op de zesde dag, zij een dubbele portie

zullen verzamelen, en de helft ervan nemen voor het gebruik op de Sabbat. Zo wordt door de zaak zelf de zevende dag geheiligd, vóór dat de wet is afgekondigd. Evenwel is het onzeker, of de rust reeds vroeger door de vaderen is in acht genomen, hetgeen wel waarschijnlijk is, hoewel ik er niet over wil strijden..

De zesde dag, dat wil niet zeggen, van de tijd af dat het manna begon te vallen, maar de zesde dag van de week..

6. Toen zeiden Mozes en Aäron, tot al de kinderen van Israël, door middel van de oudsten, die zich om hen vergaderden: Op de avond van deze dag, waarop gij zogemopperd hebt tegen ons, dan zult gij weten, dan zal het u ontegenzeglijk bewezen worden, dat noch Mozes, noch Aäron, maar dat u de HEERE uit Egypte uitgeleid heeft, daar Hij u geven zal, wat noch Mozes, noch Aäron vermogen; dan zult gij voelen, dat gij niet tegen ons, maar tegen de Heere gemopperd hebt, gelijk gij ook niet aan ons, maar aan Hem alleen uw verlossing te danken hebt.

7. En morgen, wanneer uw brood geheel verteerd zal zijn, dan zult gij de heerlijkheid van de HEERE 1) zien, wanneer gij daar voor u zult zien liggen, wat u voeden zal (vs.13,14) en alzo zien zult, dat Hij u kan onderhouden, ook zonder het brood dat uit de aarde voortkomt. Hij zal het doen, omdat Hij uw gemopper tegen de HEERE, 2) gehoord heeft, en Hij zich deze heeft aangetrokken; want wat zijn wij, Mozes en Aäron, dat gij tegen ons moppert. 3)

1) "De heerlijkheid van de Heere". Deze uitdrukking komt vele malen in de Heilige Schrift, en betekent zeer dikwijls, zoals in Ex.24:16 de openbaring van Zijn heerlijkheid en majesteit. Echter ook, zoals hier, een bijzonder werk, dat door Hem gewrocht zal worden, en waardoor het openbaar wordt, dat Hij en Hij alleen de Werkmeester is; een werk, waardoor uit grote nood wordt gered. Zo sprak de Heere Jezus ook tot Martha en Maria, dat zij de heerlijkheid van God zouden zien, indien zij zouden geloven. Beide verzen, vs.6 en 7 moeten nauw met elkaar verbonden worden. Mozes wil toch zeggen, dat zij én ‘s avonds én ‘s morgens de heerlijkheid van God zullen zien..

2) Het gemopper tegen Mozes en Aäron worden hier genoemd, gemopper tegen de Heere. Want niet Mozes en Aäron hadden Israël in die woestijn geleid, maar de Heere zelf..

3) Daar door dit getuigen hij zich bewijst een getrouw dienstknecht van God te zijn, laten wij daaruit opmaken, dat niemand, rechtens voor zich in de kerk op eer aanspraak heeft, zodat zij voor wettige herders mogen worden gehouden, behalve die zowel van Gods wege daartoe geroepen zijn, zodat zij God tot auteur van hun ambt hebben, als ook, die uit zichzelf niet voortbrengen, maar slechts opvolgen, wat hun bevolen is. Zodat de zodanigen niet kunnen verworpen worden, zonder God daarmee te beledigen, Wiens plaats zij bekeerden. Alzo, wie naar willekeur het bewind uitoefenen, verschrikken de eenvoudigen met de naam van God nutteloos, omdat zij, in plaats van de waarheid, een bedrieglijk spook voorwerpen..

8. Voorts zei Mozes, door de mond van Aäron, om de kinderen van Israël nog duiderlijker hun zware zonden onder het oog te brengen; als de HEERE u ‘s avonds vlees te eten zal

geven, en ‘s morgens brood tot verzadiging, het zal zijn, omdat de HEERE uw gemopper gehoord heeft, die gij tegen Hem moppert, en u nu bewijzen wil, dat Hij u ook in de woestijn kan geven, wat gij in Egypte gehad hebt (vs.3). Want, nog eens moeten wij het u zeggen: wat zijn wij, nietige mensen, die u nooit van farao haddenkunnen redden? Uw gemopper is niet tegen ons, maar tegen de HEERE.1)

1) Mozes wil zeggen, dat, indien zij alleen tegen hem gemopperd hadden, hij zich stil had gehouden..

9. Daarna zei1) Mozes, die het door de Heiligen Geest wist, dat de Heere thans zelf voor de oren van het gehele volk wilde getuigen, tot Aäron: Zeg tot de gehele vergadering van de kinderen van Israël: Nadert voor het aangezicht2) van de HEERE; treedt uit uw tenten en begeeft u met ons voor de legerplaats, naar de wolkkolom, in welke de Heere bij u aanwezig is, want Hij heeft uw gemopper gehoord, en zal nu met eigen mond tot u spreken, opdat gij erkent, dat wij niet naar onze gedachten tot u spreken en met u handelen.

1) Er is geen twijfel aan, of hij daagt de schuldige voor de vierschaar van God, alsof hij zeggen wilde, dat zij zich bedrogen, indien zij meenden, dat hun gemopper voor Hem verborgen was. Ondertussen zinspeelt hij op de wolk, welke als een zichtbaar teken was van de aanwezigheid van God, en zo verwijt hij hun hun stompheid van geest, omdat zij niet hadden geaarzeld, God, die zo nabij was, die als bijna voor hun ogen stond, uit te dagen. Daarom is allereerst op te merken, dat zij zelf uit hun schuilhoek werden voor de dag gehaald, opdat hun onbeschaamdheid zou worden verbroken. Vervolgens, dat hun verstomptheid aan de dag werd gebracht, omdat zij God, hoewel aanwezig zijnde, niet hadden gevreesd..

2)"Voor de Sjechina of Majesteit van Jehova." Mogelijk, dat Israël in toorn zich had omgewend, maar meer waarschijnlijk, dat de wolkkolom zich van het leger had verwijderd, en dat Israël nu opgeroepen wordt, om zich naar die wolk te begeven en af te wachten wat er geschieden zou..

10. En het geschiedde, als Aäron tot de gehele vergadering van de kinderen van Israël sprak, en zij zich, bij hun uittreden uit de legerplaats, naar de woestijn keerden, naar de richting waar de Sinaï ligt (vs.1) (want naar deze richting had de wolk haar plaats ingenomen, nadat zij bij de bestraffende woorden van Mozes (vs.7 en 8) zich van het leger van de kinderen van Israël verwijderd had), zo ziet, a)de heerlijkheid van de HEERE verscheen in de wolk; 1) toen zij zich buiten de legerplaats bevonden en de wolk gewaar werden, kwamplotseling een vurige lichtglans daaruit voort.

a)Exodus. 13:21

1) In waarheid, zegt Luther, zijn de kinderen van Israël een boos volk geweest, die Gods wonderen en weldaden spoedig vergaten en over hun roeping verdrietig werden; Mozes en Aäron lasterden zij, alsof die hen van honger hadden willen laten sterven; ja, zij schandvlekken God zelf, alsof Hij hen niet door Mozes uit Egypte had laten leiden. Daar de wolkkolom, dit teken van voortdurende tegenwoordigheid en leiding van God, reeds zo

gewoon was geworden, dat het alle betekenis voor hen verloren had, moest de Heere door een onder het bereik van de zinnen vallende betoning van Zijn hoge Majesteit hun weer een heilzame vrees instorten, de zonde van hun muiterij hun onder de aandacht brengen, maar tevens te verstaan geven, dat de spijs, die zij hebben moeten, een gave van Zijn genade en barmhartigheid is. Dit is de oorzaak van de in de wolk opgaande lichtglans. Ziet, de wolk heeft zich daarom van het leger verwijderd, opdat Israël zie, dat zulk ongelovig morren, wanneer het zich gedurig zou vernieuwen, de Heere zou noodzaken, Zijn aanwezigheid aan het volk te onttrekken, en als een straffend Rechter zich tegenover hen te stellen; zij heeft zich bovendien naar de Sinaï gewend, als naar die plaats, waar Zijn tegenwoordige leiding haar voornaamste doel bereiken zouden. (Deuteronomium. 33:2).

Niet de heerlijkheid van God, versta ik eronder, welke zij dagelijks gewoon waren te zien, maar welke toen op een buitengewone wijze openbaar werd, om hun vrees aan te jagen, omdat zij voor gewone bewijzen reeds onvatbaar waren geworden..

Tweeledig is het doel: 1e. om hun te tonen, dat de Heere, tegen wie zij gemopperd hebben, de Heilige en Verhevene is; 2e. dat Hij het is, die hen hierheen geleid heeft en ook verder voor hen zal zorgen..

11. Ook 1) heeft de HEERE uit de lichtglans van de wolk tot Mozes gesproken met luide, voor al het volk hoorbare stem (hoofdstuk 14:15 vv.), zeggende:

1) Hier leert Mozes, dat hij niet tegen het bevel van de Heere heeft gehandeld, maar getrouw en bescheiden vervuld heeft, wat Hij aan zijn dienaar had opgedragen. En zeker, tenzij het door de mond van God gesproken was, zou hij niet beloofd hebben, wat wij tevoren gezien hebben..

God bevestigt hier, wat Hij reeds vroeger aan Mozes geopenbaard had..

12. Ik heb het gemopper 1) van de kinderen van Israël gehoord, en die opgenomen als tegen Mij zelf gericht; spreek tot hen, zeggende: In plaats van u te doden, zal Ik, Jehova, uw zonde met goedertierenheid beantwoorden; tussen de twee avonden (hoofdstuk 12, zult gij vlees eten, en ‘s morgens daarop zult gij a) met brood verzadigd worden, gelijk Gij begeerd hebt; en gij zult door hetgeen Ik doen zal duidelijk weten, dat Ik, de HEERE, uw God ben, die, gelijk Hij u uit Egypte in de woestijn geleid heeft, zo ook in de woestijn uw gehele gemeente weet te voeden, en u niet van honger zal laten omkomen, gelijk gij in uw ongeloof Mij gelasterd hebt.

a)Joh.6:49,58

1) Zulk een goddeloos bestaan, als wij hier in de kinderen van Israël waarnemen, ziet ook ons uit de ogen, wij zijn evenzo; wanneer het meel uit de zak is en geen deeg meer voorhanden, dan staat de afgod, onze buik, op en laat zich horen, en kan het uitstel van de Heere onze God niet verduren..

II. Vs.13-31. Nog op de avond van dezelfde dag laat zich een grote schare van kwakkels neer, daar, waar Israël zich gelegerd heeft, en de volgende morgen valt met de dauw het aan het volk toegedachte brood van de hemel. De kinderen van Israël noemen het Manna; de Heer beschikt echter ten opzichte van deze gave alzo, dat Israël een geheel van Hem afhankelijke leefwijze en de heiliging van de buiten gebruik geraakte sabbat leren moet. Daarom verleent Hij op gewone dagen altijd slechts zoveel, als de behoefte van elke dag vordert, op de zesde dag daarentegen geeft Hij het dubbel.

13. En het geschiedde nog op de avond van dezelfde dag, waarop Israël zo tegen de Heere gemopperd en de Heere Zijn hulp beloofd had, a) dat er door een zuidoosten wind over de Elanitische golf (Numeri. 11:31 Psalm. 78:26 vv.), dus uit dezelfde richting, naar welke de wolk (vs.10 vv.)) gestaan had, kwakkels1) opkwamen, en door Gods leiding juist over de plaats, waar de kinderen van Israël gelegerd waren, zich nederlieten, en zij het leger bedekten; en op de morgen lag de dauw, 2) een dikke nevel, rondom 3) het leger.

a) Numeri. 11:31 Psalm. 105:40

1) Behalve de gewone kwartel komt in die streken nog een bijzondere grote soort van hetzelfde geslacht voor, welke de Arabieren Kata noemen, en die in het systeem van Linneus onder de naam van Tetrao Alchato overgegaan is. Deze leeft in Arabië, Palestina, Syrië, Egypte enz. in grote menigte, is van de grote van een tortelduif, heeft een korte, kromme, gele bek, asgrauwe hals en kop, roodachtige buik en rug, wigvormige staart en poten, die van voren gevederd zijn; deze moet diensvolgens eigenlijk onder de patrijzen gerekend worden. Het vlees is wel hard en droog, maar wordt toch door de inwoners graag gegeten. Het is een trekvogel, die in de lente uit de zuidelijke landen naar het noorden trekt, en dan in zo dichte menigten vliegt, dat de Arabische jongens dikwijls twee of drie in een keer doden, alleen door een stok ertussen te werpen. Op onze plaats bestaat het wonder van de goddelijke genade in het aanvoeren van de kwakkels op deze tijd en naar deze plaats, zo mede in de buitengewone menigte, dat deze aan de behoefte van een zo talrijk volk evenredig was..

2) Eigenlijk "een uitstorting van dauw.".

In het Hebreeuws staat "een laag" of "bed van dauw;" Daarmee was het Manna bedekt; vandaar de zinspeling op ‘t *verborgen* manna. Openb.2:17

3) Niet in de legerplaats, maar rondom, op het aangezicht van de woestijn (vs.14). Het leger was zo rein niet als de grond rondom, en daarom zo geschikt niet, om het manna te ontvangen..

14. a) Toen nu de liggende dauw opgevaren was, de nevel weggetrokken was; zo ziet, over de woestijn was een klein, rond ding, 1) een vaste stof, van gedaante en grootte klein als de rijp, die uit de nevel op de aardeachterblijft.

a) Numeri. 11:7 Nehemiah. 9:15 Psalm. 78:24; 105:40

1) Het tegenwoordige manna, dat op in het oogvallende wijze in vele opzichten met het Bijbelse overeenkomt, is het zoete sap van de Tarfaboom, een soort van Tamarisk, die gedurende de nacht in de hete zomertijd uit de bast van stam en takken (volgens Ehrenberg, ten gevolge van de steek van een insekt) tevoorschijn komt, tot kleine, ronde, witte korrels zich vormt, in deze vorm op de grond valt en vóór zonsopgang verzameld wordt, daar het in de hitte van de zon versmelt. De Tamarisk (Genesis 21:33) is een boom, die veelvuldig in Egypte, Arabië, Syrië en Palestina groeit, die een recht opschietende stam van middelbare hoogte, lange, smalle, dicht bij elkaar staande en altijd groene bladeren heeft, groene, harde bessen van de grootte van een noot, en een soort van galnoten draagt en een hoge ouderdom bereikt. Slechts weinig verschilt van deze de Tarfaboom; deze groeit hoger (soms 20 voet hoog), heeft meerdere en grotere takken, dichter loof, doch geeft, hoewel hij ook in Nubië, Egypte, Arabië en aan de Eufraat gevonden wordt, nergens Manna, dan in de nabijheid van de Sinaï, en wel het rijkste in die jaren, waarin het veel regent, terwijl het in andere geheel gemist wordt..

Ware dit manna het voedsel van Israël in de woestijn geweest, zo waren zij zeer te betreuren geweest; het bevat toch niet van die stoffen, die voor het dierlijk lichaam tot zijn dagelijks onderhoud onontbeerlijk nodig zijn, en waarin wormen van verrotting konden komen (vs.20). Het brood van de engelen (Psalm. 78:25), het manna van de hemel moet iets anders geweest zijn, dan het manna, dat door luizen en kevers uit de bomen te voorschijn gebracht..

Dat het dan ook werkelijk iets anders geweest is, daarop wijzen verschillende omstandigheden. "Het natuurlijke manna bevat geen meelstof, maar alleen slijmsuiker, waardoor ook de korrels de vastheid van was verkrijgen, terwijl de korrels van het de Israëlieten gegeven manna zo hard waren, dat zij in molens gemalen of in vijzels gestampt moesten worden, en zo veel meelstof bezaten, dat daarvan koeken gebakken werden, die de plaats van het gewone brood innamen.".

Wat het geweest is, zeggen onze Heer en de apostelen Paulus met duidelijke, ondubbelzinnige woorden (Johannes 6:31 vv.; 1Kor.10:3), het was een wonderbare spijs, een brood, dat van de hemel gegeven was, krachtens Zijn goddelijke almacht, door welke de Heere even zo goed een meel- of broodachtige stof onmiddellijk uit Zijn hand, zonder bemiddeling van akker of akkerbouw kan geven, als Christus daarna op de bruiloft te Kana zonder bemiddeling van wijnstok en wijngaardenier uit zuiver water wijn schept. "Overigens is de dauw de gave van de hemel, welke de aarde vruchtbaar maakt, om het brood voort te brengen (Genesis 27:28). Maar in de woestijn kan de dauw niets teweeg brengen, want hier wordt niets gezaaid (Numeri. 20:5); wanneer nu de dauw toch brood brengt, zo is het hemels brood.".

Opdat het ontwijfelbaar vaststond, dat deze spijs op verwonderlijke en op bovennatuurlijke wijze is geschapen, moet men het volgende nader overwegen. Vooreerst, dat het niet vroeger in de woestijn tevoorschijn kwam, dan op het uur, dat door Mozes op Gods bevel was aangekondigd. Vervolgens, dat geen verandering van dampkring in de weg stond, dat het Manna met gelijkmatige gang neerviel, noch vorst, noch regen, noch zomer, noch winter, geen hitte de loop van dit neerdruppelen afbrak. Ten derde, het benodigde, dat voor een zeer grote menigte voldoende was, werd elke dag gevonden, terwijl één gomer door ieder hoofd

voor hoofd ontvangen werd. Hierbij komt nog, dat op de zesde dag het benodigde verdubbeld was, opdat zij een tweede gomer voor spijs op de Sabbat zouden verkrijgen. Ten vijfde, indien zij iets bewaarden, boven de vastgestelde maat, werd het door bederf onbruikbaar, terwijl de tweede portie, voor de Sabbat bestemd, goed bleef. Ten zesde, waarheen zij ook vertrokken, altijd verzelde hen deze weldaad van God en slechts in hun legerplaats was het Manna bekend. Ten zevende, zodra zij een vruchtbaar en aan koren rijk land binnentraden, bleef het Manna weg. Ten achtste, omdat, hetgeen Aäron bevolen werd in een kruik te bewaren, niet verrotte..

Wanneer wij zo beslist moeten vasthouden, dat het manna van Israël met het Tamariskenhars niets te maken heeft, zo blijft toch deze natuurverschijning van het Sinaïtische schiereiland een voor de vriend van de Heilige Schrift zeer merkwaardige verschijning, "Wanneer de krachtige hand van de Werkmeester eerst een kanaal door de rotsen gewrocht heeft, dan neemt het water in alle volgende eeuwen zijn loop daardoor heen. Als de stamvorm van de geslachten en van de verschillende soorten van zichtbare dingen eerst eens door het woord van de goddelijke almacht geschapen was, toen plantte het zich op de gewone weg van voortbrening voort; zo is ook het werk van de mannabereiding, hetwelk op zijn tijd de levensadem van de lucht en met deze alle levenskrachten van het land doordrong, tenminste nog in het levende bos van de Mannatamarisken voortdurend bewaard." (v. Schubert). Dit voorhanden zijn van een aan het oorspronkelijk manna gelijk natuurvoortbrengsel, en wel juist in diezelfde streken, waar het eerste gegeven werd, en overigens nergens, laat dan "voor het geloof evenals voor het ongeloof ruimte (hoofdstuk 7:13), om of het wonder te erkennen en zijn Bewerker te prijzen, of het geheel te loochenen en alles geheel natuurlijk te verklaren."

15. Toen het de kinderen van Israël bij hun uitgaan uit de tenten zagen, zo zeiden zij, de een tot de ander: a) Het is Manna, 1) de gave, die de Heere ons geschonken heeft, gelijk Hij gisteren beloofd heeft (vs.12); want zij wisten niet, wat het was, zij hadden nooit iets dergelijks gezien, zodat zij het ook geen meer bepaalde naam konden geven, dan in het algemeen gave, geschenk. Mozes dan zei tot hen, hun mening, dat het die beloofde gave was, bevestigende: Ja! dit is het brood, dat de HEERE u te eten gegeven heeft.

a) Joh.6:31; 1 Kor.10:3.

1) De Israëlieten geven een teken van dankbaarheid, waar zij de spijze, die hun van de hemel verschaft is "manna" noemen, en veroordelen daarmee stilzwijgend hun schuldige, zondige klacht, omdat het toch nog veel beter is een spijs, die gegeven is, in te zamelen, dan zich deze door moeilijke veldarbeid te verschaffen. Maar Mozes verklaart het hun, dat zij niet hebben gevraagd naar hetgeen hun tevoren geheel onbekend was, maar dat hun kennis met onkunde gepaard ging. Voor hun ogen was de almacht van God zichtbaar; maar hun blik werd beperkt door het deksel van het ongeloof, zodat zij de hun beloofde genade niet duidelijk opmerkten..

In het Hebreeuws Manhoe. De LXX ti esti touto, wat is dat? Ook andere uitleggers doen alzo en menen, dat het eerste woord een Egyptisch woord is. Doch dit ten onrechte. In verband met het stamverwante Arabisch, betekent Manna geschenk, Gods geschenk. In die taal wordt het

aldus omschreven: een dauw, nederdalende an de hemel op bomen en stenen, welke zoet is en taai wordt zoals de honing en op hars lijkt.

en Numeri. 11:7 wordt gezegd, dat het Manna er uitzag als korianderzaad..

16. Dit is, zo ging Mozes voort: het woord, dat de HEERE geboden heeft, ten opzichte van de inzameling: Verzamelt daarvan een ieder, zoveel hij eten mag, zoveel hij nodig heeft, en hij berekene aldus: een gomer 1) voor een hoofd, naar het getal van uw zielen, ieder zal nemen voor degenen, die in zijn tent zijn, dus even veel gomers, als er personen tot zijn gezin behoren.

1) De gomer is een kleine beker of nap, die in iedere huishouding voorhanden en overal van gelijke grootte was; gelijk vs.36 zegt, ging het tiende deel van een efa daarin. De grootte van de Hebreeuwse maten is onmogelijk te bepalen. De kinderen van Israël moesten verzamelen, zo veel zij konden, en het thuis in de gomer nameten; daar zou men bevinden, dat iedere vader in vereniging met zijn huisgenoten juist zo vele gomers verzameld had, als de familie uit personen bestond..

Israël moest niet alleen verwonderd staan bij het gezicht van de weldaden van God, maar moest ook die weldaden in het geloof aanvaarden. De gomer is ongeveer een pond van onze maat..

17. En de kinderen van Israël deden alzo, en verzamelden, de een veel en de ander weinig, al naar gelang er op de plaats, waar hij verzamelde, veel of weinig lag.

18. Doch als zij het, ieder wat hij verzameld had, thuis met de gomer maten, a) zo had hij, die veel verzameld had, niets over, niets boven hetgeen er voor zijn gezin nodig was, en die, die weinig verzameld had, ontbrak niet; een ieder verzamelde zoveel, als hij eten mocht. 1) Die een groot gezin had, had veel gevonden; wiens gezin slechts uit weinig personen bestond, die had slechts weinig. De Heere had aan ieder juist zijn deel toegemeten.

a) 2 Kor.8:15

1) Ik ben niet van oordeel, dat hier de gehoorzaamheid van het volk geprezen wordt. Immers, kort hierna laat Mozes volgen, dat sommigen niet met de juiste maat tevreden, meer dan geoorloofd was hadden bijeengeschraapt, dat anderen zelfs overschreden hadden, wat omtrent de Sabbat was voorgeschreven. Maar zo vat ik het op, dat, waar allen ijverig zich onledig hielden met het inzamelen van de bijeen vergaarde hoop, ieder, hoofd voor hoofd, een gomer ontving. Want niet een ieder in het bijzonder verschafte zich zijn rantsoen, maar waar allen het werk verrichtten, namen zij uit de algemene hoop het voorgeschreven aandeel. Zodat, wie door vlugheid uitmuntte, zonder enig verlies, zijn tragere en minder ijverige buurman te hulp kwam..

De Apostel past dit toe op de aalmoezen, en zijn oogmerk is, de Korinthiërs te vermanen, om van het hun, van hun overvloed mede te delen aan de armere broeders en zusters, opdat er in

de gemeente geen gebrek zou worden geleden. De Heere wil hierdoor leren, dat Hij het is, die in al de noden en behoeften van Zijn volk voorziet..

De Joodse uitlegger Abarbanel tekent hierbij aan, "dat van deze spijs, als een goddelijk voedsel, geen gebruik mocht worden gemaakt, als van gewone dingen, welke de mensen samen bijeenbrengen, opleggen, daarmee handel drijven, of voor hun kinderen bewaren; maar dat men die eten moest als een gift van God, aan armen en rijken gemeen. Sommigen," zo gaat hij voort, "kunnen meer, anderen minder tijdelijke goederen verzamelen, zodat sommigen geven en anderen ontvangen; maar hier ontvingen zij allen van de hemelse liefdadigheid, en God verordende het zo, dat het de armen aan niets ontbrak, terwijl de rijken, boven hun behoefte, niets hadden, om op te leggen of te verkopen, gelijk zij mat andere dingen deden.".

19. En Mozes, van de bedoelingen van God, hoe het verder met het Manna gaan zou, reeds geheel door de Heilige Geest onderricht, zei tot hen: Niemand laat uit voorzorg voor de volgende dag, daarvan over tot de morgen. 1)

1) Wat de een of ander van zijn gedeelte niet verteren kan, dat verbrande hij met vuur, of geve het aan het vee; want het zal u dagelijks opnieuw gegeven worden, en altijd zoveel als gij voor iedere dag behoeft..

Van alle gierigheid, alle schraapzucht, alle onnodige zorgen voor de volgende morgen, maant Mozes hier af, en wil dat het volk in beoefening brenge, wat de Heer eeuwen daarna zegt: "Zijt niet bezorgd tegen de dag van morgen, want de morgen zal voor het zijne zorgen; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad." (Matth.6:34).

20. Doch zij hoorden niet allen naar Mozes, maar sommige mannen lieten daarvan over tot de morgen; de ene uit bezorgdheid dat het misschien de andere dag kon ontbreken, de ander om te beproeven, wat er van het overblijvende worden zou. Toen groeiden er ‘s nachts wormen in, 1) en het ging stinken, zodat men het wegwerpen moest; hierdoor werd Mozes zeer toornig op hen. 2)

1)Letterlijk: Verhief zich tot wormen, d.i. ging in wormen op. Ongeloof in de vermaningen van de Heere, bracht deze mannen er toe, om aldus te handelen. Zij versmaadden daarmee de beloften van God..

2) Mozes had recht, met over de Israëlieten, die hij zo menigmaal, maar steeds tevergeefs, gewaarschuwd had, verontwaardigd te zijn. Immers was hun het manna gegeven, om hun geloof en vertrouwen te beproeven; en nu bleek aanstonds, dat zij beiden misten. Daarin zag hij een tekort doen aan de eer van God. Indien zij hem zelf, hem persoonlijk beledigden, dat kon hij verduren; maar niet, dat zij aldus, door de daad, de eer van zijn God aanranden..

21. Zij nu verzamelden het van die dag af elke morgen, een ieder zoveel hij eten mocht (vs.16,18); zij moesten dit ‘s morgens doen, want als de zon heet werd, zo versmolt het. 1)

1) Op kinderlijke en zichtbare wijze wil hier de Heere de kinderen van Israël voor ogen stellen, hoe hun aards beroep naar Zijn wil moest volbracht worden; daarom richt Hij het zo eigenaardig met het Manna in. Eerst moeten zij leren, dat niet de grond van zichzelf geeft, wat mens en vee voedt en onderhoudt, maar dat Gods genade dit doet, en dat Hij ook zonder de vrucht van de akker hen onderhouden kan; daarom geeft Hij hun een hemelspijs, die onmiddellijk uit Zijn hand komt, hoewel Hem overigens nog vele andere middelen en wegen ten dienste stonden, om hem in de woestijn te onderhouden; onder deze ook zodanige, bij welke het meer natuurlijk en minder wonderbaar toegegaan zou zijn. Bij deze geheel van Hem afhankelijke leefwijze, daar zij in de echte zin van het woord aan Zijn dis eten, moeten zij dan ten tweede leren, dat aan Zijn tafel ieder ontvangt, wat hij behoeft, niet meer en niet minder; daarom is er ook geen voorraad voor de volgende dag, maar iedere dag moet voor het zijne zorgen. Terwijl zij zulk een gerust en stil leven zonder de heidense zorgen: "Wat zullen wij eten? wat zullen wij drinken? waarmee zullen wij ons kleden?" leiden kunnen, moeten zij toch, en wij merken dit in de derde plaats, niet werkeloos blijven zitten, maar vroeg op zijn, en het hun met vlijt verrichten. Wie niet arbeiden wil, dat hij ook niet ete! Alles, wat in deze geschiedenis van het Manna voorkomt, is verder niets dan het openbaar worden van datgene, dat anders achter het omhulsel van de zichtbare dingen verborgen is. Hetzelfde leven, dat de kinderen van Israël daar in de woestijn op zinnelijk-tastbare wijze mochten leiden, is de gelovigen nog altijd beschikt (Matth.6:11,34) en zijn geloof wordt niet zelden beproefd, opdat het bevestigd worde; wie gelooft, die zal de heerlijkheid van God zien, evenals Israël..

22. En het geschiedde op de zesde dag, dat zij dubbel brood
1) verzamelden; er was zulk een rijke oplezing, dat zij bij het meten thuis juist het dubbel bedrag vonden, twee gomers voor een; en al de oversten van de vergadering kwamen, 2) en zij verkondigden het aan Mozes, dat zij zulk een buitengewone samenlezing gehad hadden.

1) Dus toonde de Heere, dat Hij machtig was, om de Israëlieten, als het Hem behaagde, voor langer dan één dag van brood te bezorgen, en dat Hij het ook onbederfelijk bewaren kon, als in het te bewaren voor de volgende dag het voorschrift maar gevolgd werd..

2) De schending van de Sabbat wordt nog niet meegedeeld, maar slechts de domheid of al te grove onbekendheid bij de oversten zelf. Want ofschoon zij uit de mond van Mozes gehoord hadden, dat God op die dag hun zou geven, dat zij voor twee dagen genoeg voedsel hadden, verwonderden zij zich echter en boodschappen de zaak als nieuw en ongelofelijk aan Mozes. Gemakkelijk blijkt, dat zij wel aan het bevel gehoorzaamd hebben, om geen moeite te sparen in het verzamelen van een dubbele portie, maar hun ongeloof en stompheid van geest komt hierin te voorschijn, dat zij verbaasd staan, waar zij zien, dat door de zaak zelf uitkomt, wat God beloofd had. Overigens mag men vermoeden, dat zij met bevreemding hebben beschouwd, wat hen tot verwondering bracht. Daaruit volgt, dat zij God geloof geweigerd hebben, totdat de waarheid door de uitkomst was bevestigd. Maar door het verwonderlijk beleid van God is het geschied, dat hun slechte en verkeerde twijfel, zowel tot bevestiging van het wonder, als tot bewaring van de Sabbat heeft gediend. Hierdoor werd Mozes gelegenheid gegeven, om voor de tweede maal hun te zeggen, wat overigens zeer was verwaarloosd, nl. dat zij op de zevende dag de heilige rust in acht zouden nemen..

23. Hij dan zei tot hen: Dit is het, dat de HEERE, door dit dubbele deel gesproken heeft. Morgen is de rust, de heilige Sabbat (rust) van de HEERE, 1) de dag, die de Heere zich tot rust van alle arbeid door Zijn eigen rust op dezedag na het volbrachte scheppingswerk geheiligd heeft (Genesis 2:2 vv.). Opdat gij nu morgen werkelijk kunt rusten en het inzamelen overbodig zij, heeft Hij u reeds heden gegeven, wat gij voor morgen behoeft. Wat gij tot uw spijs voor deze dag bakken zou, bakt dat, en kookt, wat gij koken zou; en al wat over blijft, legt het voor uin bewaring tot de morgen, 2) opdat het dan gebakken en gekookt wordt; het zal deze dag niet weer bederven (vs.20).

1) Hieruit blijkt duidelijk genoeg, dat Israël niet onbekend was met de viering van de zevende dag, als rustdag van de Heere, maar ook, dat de Heere hen wil voorbereiden voor de afkondiging van het vierde gebod. zie Ex 16.26 en zie Ex 20.8.

2) Deze verplichting hield voorzeker een grote eis aan het geloofsvertrouwen in. Immers de ervaring van de vroegere dagen had de Israëlieten geleerd, dat men het manna niet tot de volgende dag kon overhouden; en nu gebiedt Mozes zelf, "al wat over bleef tot morgen in bewaring te leggen." Daarin lag wel iets verrassends. Had de man van God dan vergeten, hoe hij over zo iets getoornd had, verontwaardigd over het verzuimen van zijn voorschrift, om het manna niet te bewaren? Evenwel Israël gehoorzaamt ditmaal, daartoe voorbereid en aangespoord door de dubbele zegen, die God vooraf reeds geschonken had, door op de zesde dag het dubbele te laten inzamelen..

24. En zij legden het neer tot de morgen, gelijk als Mozes geboden had; en het stonk niet, en er was geen worm in. 1)

1) Volgens Numeri. 11:8 liet het Manna zich geheel als gewoon broodkoren behandelen, zodat men het met de handmolen malen, of in vijzels stoten en dan in de pot koken, of tot koek bakken kon; het tegenwoordige manna (zie Ex 16.14) is nooit zo hard, dat men daarmee op gelijke wijze zou kunnen handelen. Wat de wijze van broodbereiding bij de kinderen van Israël betreft, zo stampte men het koren (tarwe, gerst of pelt) of in vijzels, of het werd met de handmolen, wanneer er een in huis aanwezig was, door de dienstmaagden gemalen. De handmolen bestond uit twee over elkaar gelegde ronde stenen, één onder, die vast lag, harder en zwaarder en enigszins rond was (Job 14:15), en één daarboven, die zo veel was uitgehold, dat hij de onderste juist bedekte; in het midden was een trechter, om daardoor het koren in te gieten: door middel van een houten handvatsel werd nu de bovenste steen omgedraaid, om het koren, dat tussen beide stenen zich bevond, te vermalen; op deze wijze verkreeg men zowel fijn als gewoon broodmeel (Genesis 18:6). Het omdraaien van de steen was een moeilijke en langdurige arbeid, moeilijk voornamelijk in grote gezinnen; het geschiedde door de geringste dienstmaagden of door gevangenen (hoofdstuk 11:5 Jesaja. 47:2. Matth.24:11 Klaagl.5:13); de laatsten blinddoekte men en stak hun zelfs de ogen uit, een gruwzame straf, waardoor het duizelig worden bij het draaien moest verhoed worden (Richteren. 16:21). Men was altijd gewoon slechts zoveel te malen, als er juist voor die dag nodig was; daar dit malen dagelijks geschiedde, is het geluid van de molen (Jeremia. 25:10) tot een spreekwoord geworden, en betekent het bedrijvige leven in huis, evenals bij ons het geruis van de koffiemolen. Ook het bakken geschiedde dagelijks opnieuw. Het meel werd in houten schotels gemengd (hoofdstuk

12:34), en het deeg, nadat deze doorzuurd was, tot langwerpige ronde koeken van de grootte van een bord, en de dikte van een duim gevormd, en of alleen op kolen en gloeiende stenen geroosterd (1 Kon.19:6) of in bakovens gebakken (hoofdstuk 8:3). Deze bakovens, gelijk men die in iedere huishouding had, bestonden gewoonlijk slechts uit grote stenen kruiken van ongeveer drie voet hoogte, die geen bodem hadden en op enig toestel op een ijzeren plaat gezet werden; was door het op de plaat aangestoken vuur de kruik behoorlijk warm gemaakt, zo dekte men de bovenste opening toe, om de warmte te behouden, en legde dan op de wanden van de kruik de gereed gemaakte broden, die dan in korte tijd gebakken waren..

25. Toen zei Mozes, toen hetgeen van de vorige dag bewaard was op de volgende morgen nog onbedorven bleek te zijn: Eet dat heden, want het is heden de sabbat van de HEERE; gij zult het heden op het veld niet vinden; 1) want God wil, dat gij deze dag heiligt, dat is van de gewone arbeid u onthoudt.

1) De gedachten van God beheersen ook de gewone loop van de natuur, gelijk mede haar buitengewone openbaringen. Achter de gewone en ook achter de meer treffende verschijnselen op het gebied van de natuur schuilt de heilige achtergrond van de hoge raad van God. In het zichtbare van de schepping wordt het onzichtbare van God aan het peinzend gemoed en gelovige hart geopenbaard. Dat is de grote gedachte, die Mozes op dit ogenblik uitspreekt en die ook door de Sabbat zelf wordt gepredikt. Daar is een samenstemming van de gewillig gehoorzamende natuur met het gebod van de Heere, die haar Zijn ordeningen en wetten heeft ingeplant en opgelegd. Daar is geen toeval, maar alles is door de voorzienigheid van God aldus beschikt, bepaald en besteld..

26. Zes dagen zult gij het verzamelen; a) doch op de zevende dag is het Sabbat, op deze zal het niet zijn. 1)

a) Leviticus. 20:2; 23:9

1) Het is niet te betwijfelen, hoewel vele geleerden hun bedenkingen daartegen ingebracht hebben, dat, nadat reeds Adam de eerste Sabbat meegevierd had, van de heiliging van deze dag door de Heere zelf onderricht, ook de oudvaders en patriarchen deze dag voor heilig hielden (Genesis 4:3 vv.; 26:5,24; 12:7,8; 13:4; 26:25; 33:20). De viering van de Sabbat was echter nog geen bepaalde instelling, maar een vrije gehoorzaamheid aan Gods oorspronkelijke instelling (Genesis 26:5). In Egypte ging de heiliging van de zevende dag hoe langer hoe meer teniet, toen Israël tot een grote volksmenigte was aangegroeid, en geheel, toen het door de nieuw opgekomen dynastie in zo wrede slavernij gehouden werd (Exodus. 1:6 vv.). Toen de uittocht geschied was, heeft de Heere opnieuw Zijn dag gezegend en geheiligd; want de doortocht door de Rode Zee (hoofdstuk 14) en de lofzang van Mozes (hoofdstuk
15) vielen, gelijk wij ons daarvan overtuigden, op een Sabbat; vervolgens bereidt de Heere, door de wijze waarop Hij het Manna geeft (anders voor iedere dag een deel, op de zesde een dubbel en op de zevende niets), naar Zijn kinderlijk, zichtbare wijze van opvoeding, het gebod voor, dat Hij geven zal (hoofdstuk 20:8-11), en maakt tenslotte de Sabbat uitdrukkelijk tot een teken van Zijn verbond met Israël (hoofdstuk 31:16-17). Nadat die dag daartoe gesteld is, wordt door Mozes het onthouden van alle arbeid, zo ver versterkt, dat op de Sabbat niet

eens een vuur mag aangestoken of enige spijze mag bereid worden (hoofdstuk 35:1-3). Dit streng, wettelijk en uitwendig verbindend karakter heeft het sabbatsgebod in het Nieuwe Testament weer verloren; wij zijn in dit opzicht als het ware weer verloren; wij zijn in dit opzicht als het ware weer tot het patriarchale standpunt teruggeplaatst, daar men uit vrije gehoorzaamheid het derde gebod houdt, hoewel op de ontheiliging van de feestdag geen doodstraf meer bedreigd is (Matth.12:8 Koll.2:16 vv.). Evenals Israël op de zesde dag zijn behoeften vooraf verkreeg, mag de Christen verzekerd zijn, dat de zegen van de Heere rijkelijk vergoeden kan, wat men aan tijdelijke winst moet verliezen, wanneer men op Zijn dag zich van de gewone arbeid onthoudt, en de dag des Heeren heiligt; ja, men zij verzekerd, dat de aardse arbeid op deze dag volbracht, eigenlijk geen winst oplevert, en niet alleen zichzelf verderft, maar ook het andere mee verteert..

27. En het geschiedde op de zevende dag, dat, ondanks de ontvangen aanwijzing, sommigen van het volk uitgingen, om te verzamelen, 1) en wel om te zien, of het werkelijk was, zoals Mozes gezegd had; doch zij vonden niet.

1) Dit is de tweede overschrijding van het bevel, omdat zij, op de zevende dag uitgegaan, de viering van de Sabbat schenden. Want duidelijk had hij hun aangezegd, dat zij niets zouden vinden. Daarom verdenken zij hem van leugen, omdat zij hun eigen ogen willen geloven. Ondertussen werd het heilig houden van de Sabbat door hen zelf voor niets gehouden, ja, zij hebben beproefd, de dag, welke God had geheiligd, te ontheiligen, zodat hij in niets van de anderen verschilde. Naar verdienste bestraft God hen zeer scherp. Want Mozes bestraffende, beschuldigt Hij in diens persoon de onbuigzame slechtheid van het gehele volk. Want Mozes was zeker niet een van het getal van hen, die de wetten van God hadden geweigerd te onderhouden, maar door deze algemene bestraffing wordt de menigte, die gezondigd had, des te scherper getroffen, en wordt de grote noodzakelijkheid, om het volk te kastijden, Mozes opgelegd, terwijl een gedeelte van de schuld op hem zelf wordt overgedragen. In het woordje: "Hoelang," wijst God aan, dat hun hardnekkigheid geenszins te verdragen was, omdat zij geen einde maakten aan het zondigen, maar door nieuwe misdaden een groter straf zich op de hals te halen, toonden, dat er met hen niet te handelen was..

28. Toen zei de HEERE tot Mozes: Zeg tot de kinderen van Israël: Hoelang 1) weigert gij u te houden aan Mijn geboden en Mijn wetten? Nadat gij ze pas overtreden hebt (vs.19) en daarvoor bestraft zijt geworden, acht gij wederom Mijn inzetting (vs.20) 16.20niet.

1) Met dat woord "hoelang" geeft God uitdrukkelijk Zijn heilig misnoegen over de zonde te kennen. Deze was nu toch geen zwakheid, maar welbewuste daad van overtreding tegen Zijn gebod. Het was een opzettelijke zonde, en vandaar de klacht, welke een openlijke beschuldiging inhoudt..

29. Terwijl Mozes aan het volk dit woord bekend maakte, ging hij biddend en vermanend voort: Ziet, omdat de HEERE u de Sabbat, de dag van Zijn rust op zo vriendelijke wijze gegeven heeft, dat Hij u ook op deze rust wil schenken, daarom geeft Hij u op de zesde dag voor twee dagen brood, en bespaart u daardoor alle zorg voor uw voeding op deze dag: een

ieder blijft in zijn plaats, in zijn tent, dat niemand uit zijn plaats gaat op de zevende dag, 1) om manna te verzamelen, of enig ander werk te doen!

1) Op grond van deze plaats hebben latere Joodse wetgeleerden bepaald, dat niemand op de Sabbat zich verder dan 2000 el van zijn woning verwijderen mag. Vandaar de uitdrukking sabbatsweg (Hand.1:12), welke Eusebius volgens de Griekse maat op 6 stadiën berekent (ongeveer 1/7 mijl)

Hiermee wordt Israël elk voorwendsel voor verontschuldiging ontnomen. Niet alleen had de Heere hun de Sabbatdag gegeven, maar er ook voor gezorgd, dat zij op die dag geen spijs behoefden in te zamelen. Zo werd ook door hen bewezen, dat het bedenken van het vlees vijandschap is tegen God, dat het zich aan de wet van God niet onderwerpt, en het ook niet kan..

30. Alzo rustte het volk, nu gehoorzaam aan God, op de zevende dag. 1)

1) Hier staat niet, dat het volk op de Sabbat in zijn tenten bleef, maar dat het rustte, dat in tegenstelling staat tot het uitgaan uit het leger, om manna te verzamelen, zoals tevoren geschied was..

De rust van God is het doel, waartoe de gehele schepping komen moet. Om tot dit doel te leiden, werd aan het volk, waarin de verlossingsweg moest gebaand worden, geboden als correctief (verbeteringsmiddels) voor de schade, welke uit de zware, drukkende, van God aftrekkende arbeid, voor de, onder de vloek van de zonde staande mens voortspruit. Daarom heiligde God de zevende dag, dat is, Hij zonderde die van de overige dagen van de week af, tot een heilige dag voor de mens, terwijl Hij Zijn zegen op de rust van deze dag legde. Want op de mens, als evenbeeld van God, heeft deze zegening en heiliging voornamelijk betrekking. Gelijk de mens over het werk van God is gesteld (Genesis 1:28), zo zal hij ook deel hebben aan de rust van God. Het terugkeren van deze gezegende en heilige dag zal hem een gedurige herinnering en genieting van de goddelijke rust zijn.

Na de instelling van de tent der samenkomst en de gehele Godsverering kwam het bevel, om niet alleen te rusten van alle arbeid, maar ook dat aangaande de heilige samenroeping, de verdubbeling van het dagelijks offer, en het neerleggen voor het aangezicht des Heeren van de nieuwe toonbroden (Leviticus. 23:1-3; 24:8 Numeri. 28:9 vv.. Ook bij heidense volken werd de zevende dag gewijd..

31. En het huis 1) van Israël (zie "Ex 6.15" corr.)noemde diens naam, de naam van hetgeen de Heere tot dagelijkse voeding gaf: Manna 2) (gave, vs.15); en het was als korianderzaad, 3) uit net zulke kleine, ronde bolletjes bestaande als de zaadkorrels van deze plant; wit, en de smaak daarvan als honingkoeken, evenals met honing bereid fijn gebak. (Numeri. 11:8).

1) Hier voor het eerst treedt het Verbondsvolk als "huis van Israël" (Béth Israël) op. Vroeger heette het de "kinderen van Israël" (béne Israël), ook de "vergadering van de kinderen van Israël" (âdat, of kahal Israël). De kinderen van Israël is de gehele naam van het volk in het

algemeen, wanneer het in de geschiedenis optreedt; de vergadering van de kinderen van Israël wordt het genoemd, als het (meest in kwade zin) zich gemeenschappelijk in enige daad of raad van het geheel uitsprak; huis van Israël is de naam bovenal wanneer het in maatschappelijke of godsdienstige belangen gemeenschappelijk optreedt of handelt. Zo is het ook hier bij de benaming van het Manna, die zo langzamerhand in het volksgebruik was aangenomen..

2) Veertig jaren lang aten de kinderen van Israël brood uit de hemel, en dronken zij water uit de steenrots; doch, meent gij, dat dit voortdurend wonder hen bij het geloof bewaard heeft? Nee! wat veertig jaren geduurd heeft, is bij de mensen geen wonder meer. Alle uitwendige goddelijke werkingen baten niets, wanneer God niet van binnen in de mens werkt. Zonder dit blijven de treffendste wonderen van God enkel lichamelijke verlossingen, die buiten de ziel omgaan..

Niet zonder oorzaak herhaalt Mozes weer, wat hij tevoren gezegd heeft, dat de naam Manna is ingesteld voor de spijs, welke God had toebeschikt, opdat aan goddeloze hardnekkigheid zou schuldig verklaard worden, wie nog van zulk een bewezen zaak een punt van kwestie zou durven maken, wanneer de duidelijkheid van de zaak, aan overigens boze en ondankbare, dit woord heeft ontwrongen. De gedaante wordt uitgedrukt, om de zekerheid van het wonder te staven, nl. dat het ronde korrels waren, gelijk aan korianderzaad, omdat het nooit tevoren gezien was. De smaak noopte hen tot erkenning van hun ondankbaarheid, welke de spijs niet slechts als geschikt en gezond, maar ook zelfs zeer zoet van smaak, teruggaf..

3) De Koriander is een éénjarige, in Egypte zeer overvloedige groeiende plant, die men ook later in Palestina veelvuldig verbouwde. Zij heeft een hoge, ronde stengel, bladeren met brede stelen, die niet zelden als moes gebruikt worden, en draagt witte of roodachtige bloemen, die de vorm van een scherm hebben; de zaadkorrels zijn rond, geelachtig en van binnen hol; deze werden in Egypte bij het bereiden van de spijzen als specerij gebruikt. Het tegenwoordige manna komt ook in kleur met het Korianderzaad overeen; het is niet wit, gelijk het Bijbelse, maar geelachtig grauw, en heeft, wanneer men er veel van geniet, een zacht afleidende werking..

In Numeri. 11:7 wordt gezegd: "Zijn verf was als de verf van de bedólah." Daar hoogwaarschijnlijk onder bedólah de parel wordt verstaan, kan men best nagaan, hoe wit de kleur is geweest. (zie Nu 11.7).

III. Vs.32-36. Tenslotte volgt een opmerking over de verdere geschiedenis van het Manna, welke door Mozes wel niet aanstonds, toen hij voor het eerst de gebeurtenissen bij de tocht van Israël door de woestijn optekende, maar eerst tegen het einde van zijn leven, bij het overzien van de vijf door hem vervaardigde boeken bijgevoegd is; alzo wordt hier de samenhang van het geschiedverhaal afgebroken en iets ingevoegd, dat tot een veel latere tijd behoort.

32. Voorts zei1) Mozes, wellicht een jaar later, toen de ark van het verbond was opgericht, en de Godsverering geheel was ingericht, waarschijnlijk ten tijde, toen Israël van Sinaï opbrak

(Numeri. 10:11 vv.), tot het volk: Dit is het woord, dat de HEERE mij bevolen heeft: Vult een gomer daarvan, even zo veel als ieder dagelijks voor zijn behoefte ontvangen heeft (vs.16), tot bewaring voor uw geslachten, opdat zij nog in latere tijden, zien het brood, dat Ik u heb te eten gegeven in deze woestijn, toen ik u uit Egypte leidde.

1) Mozes vervolgt hier de geschiedenis niet volgens de orde, maar door dit bericht er bij wijze van vóórverhaal ertussen in te lassen, bevestigt hij des te meer, dat door de bijzondere gunst van God dit voedsel toen voor het volk is geschapen. Daar God heeft gewild, dat één gomer tot herinnering zou bewaard worden, hetwelk door geen stank bedorven, de roem van het wonder aan de nakomelingen heeft bekend gemaakt. Vooreerst brengt hij in het algemeen het bevel van God onder de aandacht. Vervolgens, in het laatste vers geeft hij de maat aan, nl. dat Aäron het zou wegbergen in een schaal of kruik, en het plaatsen bij de Ark van het Verbond. Waaruit ook blijkt, hoe hoog God deze Zijn weldaad heeft willen geschat hebben, waarvan Hij de herinnering heeft willen bewaren in het heiligdom, tegelijk met de tafels van Zijn Verbond..

33. Ook zei Mozes, toen hij aan het volk het goddelijk bevel bekend gemaakt had, tot Aäron: Neem een gouden (Hebr.9:4) kruik, en doe een gomer vol Manna daarin; en zet die voor het aangezicht des HEEREN, naast de ark van het verbond, tot bewaring voor uw geslachten.

Het neerleggen van het Manna in een gouden kist of kistje voor het aangezicht des Heeren, om aldaar vrij van alle bederf en verrotting bewaard te blijven, beduidt, dat Hij, die van de hemel is neergedaald, opdat Hij zou zijn het Brood des Levens, voor de zondaren, die zonder Hem ontwijfelbaar zouden moeten sterven, wederom in de hemel zouden opgenomen worden, opdat zij niet meer aan enige zwakheid onderworpen, in onverwelkelijke heerlijkheid eeuwig bij de Vader zou leven.

34. Gelijk als de HEERE aan Mozes geboden had, alzo zette ze Aäron later voor de getuigenis, 1)voor de kist, welke de getuigenis of de beide tafels van de wet bevatte (hoofdstuk 25:16; 40:20), tot bewaring voor de volgende geslachten.

1) Dat nu twee uitdrukkingen voor de zelfde zaak worden gebruikt: Voor het aangezicht des Heeren en voor de getuigenis, dient tot aanbeveling van de wettige eredienst, opdat het volk zou weten, dat de kracht van God in het heiligdom hun nabij was. Niet omdat deze aan de plaats was gebonden, of omdat Hij door een zichtbaar teken de harten van de zijnen wilde binden, maar voor hun zwakheid willende zorg dragen, daalt Hij tot hen op die wijze af, daar de tegenwoordigheid van Zijn kracht door uiterlijke tekenen wordt gestaafd. Hij daalt dus tot hen af, niet om van hun gemoederen in grof bijgeloof bezit te nemen, maar om hen trapsgewijs tot een geestelijke eredienst op te heffen..

35. a) En de kinderen van Israël aten Manna; niet alleen gedurende hun reis naar de Sinaï, ook niet alleen na het opbreken van daar, en na de bewaring daarvan in een gouden kruik, maar al de veertig jaar, 1) die zij in de woestijn doorgebracht hebben, totdat zij in een bewoond land kwamen; 2) zij aten Manna, totdat zij kwamen aan de grens van het land Kanaän, ja zelfs

daarin; eerst toen zij aan de overzijde van de Jordaan waren, hield de wonderbare gave op Jozua 5:12).

a) Nehemiah. 9:15

1) Hieruit volgt niet, dat Israël gedurende die veertig jaar geen ander brood dan het Manna gegeten heeft. Volgens Leviticus. 8:2,26,31 vv.; 9:4; 10:12; 24:5 vv. Numeri. 7:13 vv. te oordelen, waren zij nog gedurende hun oponthoud bij de Sinaï genoeg van tarwemeel voorzien. Het gebergte Sinaï, waar "de lucht koel en zuiver is, waar de boze Samoen niet waait, de bronnen rijkelijk vloeien, de plantengroei sterk is en edele vruchten rijpen," bood hun zonder twijfel vele plaatsen aan, die zij konden bezaaien, in elk geval veel meer dan tegenwoordig, nu door de verwoesting van het geboomte, ten gevolge van de kolenhandel, de vruchtbaarheid van die dalen, evenals het getal en de omvang van de groene oasen zeer afgenomen is. Terwijl zij dan daar tevens hun talrijke kuddes vee, die zij uit Egypte meegebracht hadden, konden weiden, ontbrak het hun niet aan melk en vlees; en daar zij niet zonder geld waren, konden zij ook van de daar wonende volken, evenals van doortrekkende karavanen, velerlei levensbehoeften inruilen. Dat zij dit na het opbreken van de Sinaï en gedurende 38 jaar, die zij tot hun straf in de woestijn Paran moesten rondtrekken, werkelijk gedaan hebben, wordt ons uitdrukkelijk (Deuteronomium. 2:6 vv.) gezegd. Hoe nader zij later aan het beloofde land kwamen, en de natuurlijke hulpbronnen toenamen, des te meer nam het Manna af Jozua 1:11); het zou daar niet als een weldaad ontvangen zijn, integendeel veracht zijn geworden, wanneer de Heere het nog in dezelfde volheid als tevoren gegeven had; maar eerst hield het geheel op, toen een nieuwe orde van zaken aanving met de inbezitneming van het land..

Maar waartoe het reeds hier in het vóórverhaal opgenomen? Gewis om ons ook deze vier dingen tot onze bemoediging, besturing en vertroosting te leren: 1e. dat God niet alleen voor de Zijnen begint te zorgen, maar dit laatste ook zolang voortzet, als dit nodig is; al duurt het dan ook veertig jaar lang. 2e. Al geeft God veertig jaar lang brood, geeft Hij het toch elke dag vers; ook in het geestelijke is versheid nodig. 3e. Dat het wonder ophoudt, zodra dit niet meer nodig is en de natuur zelf in de behoefte kan voorzien. Geen buitengewone genietingen moeten in het geestelijke leven verwacht en begeert worden, waar de gewone leidingen van het geloof kunnen volstaan. 4e. Dat het ophouden van de bijzondere zorg van God wijst op het naderend begin van de vervulling van de beloften van God..

2) Toen de heilige Schrijver dit opschreef, waren de veertig jaar bijna om, en was Israël genaderd tot en gelegerd in de vlakke velden van Moab. Toen was het Manna niet meer nodig, maar in de woestijn, waar niets groeide, waar niet te ploegen of te zaaien viel, ontving Israël het. Wel een bewijs van de tedere zorg, maar ook van het taai geduld van de Heere, die altijd weer, niettegenstaande Israël een weerbarstig volk was, de gave van Zijn genade bleef schenken..

36. Een gomer nu, zoveel, als ieder gedurende deze aangeven tijd dagelijks aan Manna ontving, is het tiende deel van een efa. 1)

1) Van de maten voor droge waren komen in de Heilige Schrift voor: a. de Homer (Leviticus. 27:16) of Kor (1 Kon.4:22), door Luther Jesaja 5:10 Luk.16:7) met "mud" vertaald; deze zal, gelijk men meent 11246,7 kubieke Rijnlandse duim bevat hebben; b. de Efa, gelijk aan de Bath voor vloeibare stoffen, het tiende gedeelte van een Homer (Ezech.45:11) dus 1124,67 kubieke Rijnlandse duim; c. de Seah, maat (Luther "schepel) (1 Samuel 25:18 Matth.13:33) is het derde deel van een Efa 374,89 kubieke Rijnlandse duim; d. de Gomer, of het tiende (Leviticus. 14:10) is het tiende deel van een Efa 112,467 kubieke Rijnlandse duim; e. De Kab (2 Koningen. 6:25) is het zesde deel van een Seah 62,48 kubieke Rijnlandse duim. Men ziet, welk een buitengewoon grote menigte Manna voor meer dan twee miljoen mensen dagelijks neervallen moest; maar juist met het doel, om een diepe indruk van de grootheid van het goddelijk wonder bij alle volgende geslachten teweeg te brengen, heeft Mozes de laatste aanmerking van dit hoofdstuk er bijgevoegd. Het tegenwoordige Manna levert in de overvloedigste jaren slechts ongeveer 600 pond in een jaar; Israël had echter dagelijks alleen voor de mannen, vrouwen en kinderen niet mee gerekend, meer dan 600,000 pond nodig.

HOOFDSTUK 17.

DE KINDEREN VAN ISRAEL WORDEN UIT EEN ROTS GEDRENKT EN OVERWINNEN AMALEK.

I. Vs.1-7. Te Rafidim, waar de kinderen van Israël, na enige dagreizen van de woestijn Sin af, gekomen zijn, ontbreekt water. Het volk twist met Mozes en werpt hem opnieuw voor, dat hij het alleen daarom uit Egypte gevoerd heeft, om het in de woestijn te laten omkomen; de Heere roept Mozes met enige oudsten op een berg, laat hem daar op een rots slaan, en deze geeft overvloedig water. (Massa en Meriba).

1. Daarna, na een oponthoud van 5 of 6 dagen, toog de gehele vergadering van de kinderen van Israël, naar hun dagreizen, uit de woestijn Sin, in het noordwestelijkgedeelte waarvan zij (hoofdstuk 16:1) geweest waren, op het bevel van de HEERE, zoals Hij hen leidde door de wolkkolom. Volgens deze leiding wendde zij zich eerst zuidoostelijk naar Dofka, het tegenwoordige Wady-Seih, vervolgens zuidoostelijk naar Alus (Numeri. 33:12 vv.) aan de mond van de Wady Akir, en zij legerden zich na deze tocht, op welke niets bijzonder voorviel, te Rafidim, 1)in het dal es-Scheikh. Daar nu was geen water voor het volk om te drinken.

1) De enige, voor het gehele volk begaanbare, weg uit de zandvlakte er-Ramleh naar Horeb of Sinaï gaat door het grote dal es-Scheikh, hetwelk door de meeste geleerden voor de legerplaats Rafidim gehouden wordt. Het heeft zijn naam van het grafteken van een heilig verklaarde Arabische sjeik, dat zich in het zuidoostelijk deel daarvan bevindt; het strekt zich in een uitgebreidheid van ongeveer tien uur om de Plataeus van Orfan en Fureia uit, die het noordelijke voorgebergte van de Horeb uitmaken; in het midden is het tegenwoordig rijkelijk van water voorzien, en op zijn vele weilanden met een menigte van Tarfabomen bezet, waardoor het de plaats is, waar tegenwoordig het meeste manna gevonden wordt. Het punt, waar Israël geen water vond, is waarschijnlijk te zoeken, waar het dal zich van de zuidoostelijke richting naar het zuiden begint te wenden. Niet verre van daar tonen de Bedoeïenen een rotsblok, dat vijf voet hoog is, en een voortreffelijke natuurlijke stoel vormt. Deze wordt door de Mokad Seida Musa (zetel van onze meester Mozes) genoemd, en is zeer waarschijnlijk de standplaats van Mozes geweest, gedurende de strijd tegen Amalek (vs.8 vv.). Van hier reikt het oog over de beide zijden van het dal. Enigszins oostelijk van daar ligt Bir Musa (Mozes-bron)

2. Toen twistte, 1) het volk met Mozes, en zei: Geeft gij, gij en uw broeder Aäron, ons water, dat wij drinken! Gij behoort voor alles te zorgen; Mozes dan zei tot hen: Wat twist gij met mij. Waarom verzoekt2) gij nu van uw zijde uw HEERE.

1) Hier ontdekt zich hun goddeloosheid tegen God, omdat zij, na Hem de rug toegekeerd en verlaten te hebben, met Mozes oorlog beginnen te voeren; tevens ook hun slechtheid en onmenselijkheid, omdat zij, zo vele weldaden niet gedenkende, op heftige wijze tegen Mozes opstaan. Zij wisten toch, dat geen bronnen of rivieren door een sterfelijk mens konden tevoorschijn geroepen worden. Waarom twisten zij dan met hem, en roepen zij God niet

onmiddellijk aan, in wiens hand de wateren, evenals de overige elementen, zijn? Indien er althans bij hen een greintje geloof was geweest, zouden zij zich tot Hem in het gebed gewend hebben..

In het Hebreeuws Wajareb, "twistte," in de zin van, met heftige gebaren tegen iemand spreken, waaruit een vijandige stemming openbaar wordt. Hieruit leert men de geaardheid van het volk kennen. Nauwelijks zijn zij toch te Rafidim aangekomen, nauwelijks is er gebrek aan water, of bijna dreigt men Mozes te stenigen, en zet zich aldus in vijandige houding tegenover God, hun Heer en Leidsman..

2)Verzoeken, in de zin van, ongelovig twijfelen aan de hulp van de Heere. Waarin dat verzoeken bestond, wordt in vs.3 nader aangeduid, waaruit duidelijk die ongelovige twijfeling spreekt.

3. Toen nu het volk aldaar dorstte naar water, en ondanks de vriendelijke toespraak en ernstige vermaning van Mozes, alleen aan de dorst dacht en vervulling van die behoefte wilde, zo mopperde het volk nog meer tegen Mozes, en het zei, weer evenals toen het aan brood gebrek had (hoofdstuk 16:2,3): Waartoe hebt gij ons uit Egypte doen optrekken, opdat gij mij, en mijn kinderen, en mijn vee, van dorst deed sterven; 1) en daarbij gaven zij tekenen alsof zij hem wilden doden (vs.4).

1) De bron van het gehele kwaad was ongeloof, omdat zij noch de rechtmatige lof aan de macht van God toedeelden, noch in waarheid geloofden aan Zijn belofte. Want Hij had de zorg over hen op zich genomen, en beloofd, dat hun nooit iets zou ontbreken. Waarom geloven zij dan niet, toen de zaak aldus geschapen stond, dat Hij hun nabij zou zijn, tenzij dat zij zowel van Zijn Macht als van Zijn Trouw geringe gedachte hadden?.

Wederom spartelt de buik. De goede Mozes heeft een moeilijk, verdrietelijk ambt gehad, dat hij zulk een onwillig, hardnekkig, halsstarrig volk heeft moeten regeren; hij heeft het gevoeld, dat hij bijna ieder uur in groot levensgevaar stond, want hij heeft altijd moeten vrezen, dat zij zouden komen en hem doden. Maar zo gaat het de Christenen; zij moeten voor weldaden, schande, schade, nadeel en ondankbaarheid inoogsten..

Wij zouden het natuurlijk vinden, wanneer Mozes zijn staf had neergelegd, wanneer hij weer naar Horeb gegaan was, om daar de meer stille en gehoorzame kudde te weiden, wanneer hij deze verkeerde, dolle mensen hun eigen wegen had laten gaan. Maar hij ging niet, en, mocht hij dikwijls ook zijn leven moe zijn, zijn liefde werd niet koud, zijn geduld werd niet uitgeput, zijn ijver verflauwde niet. Dit arme volk was hem toch door zijn Heere aan het hart gelegd en op de ziel gebonden, en al was het ook zulk een liefde niet waard, zo droeg hij het toch, gedachtig aan de liefde van zijn Heer, die besloten had het te verlossen..

4. Zo riep Mozes, gelijk altijd, wanneer hij aangevochten werd (hoofdstuk 5:22; 14:15; 15:25; 16:4) tot de HEERE, zeggende: Wat zal Ik dit volk doen? 1) Er scheelt niet veel, of zij zullen mij stenigen! Zij staan op het punt, om dit te doen. (Numeri. 14:10).

1) In de benauwdheid van zijn hart roept Mozes tot de Heere, vraagt Hem om raad, bindt Hem niet aan deze of gene weg, maar geeft zich geheel aan Hem over, stelt zich met vertrouwen in Zijn handen. Hoogstwaarschijnlijk was Mozes op dat ogenblik buiten de legerplaats het volk ontvlucht. Dit is toch op te maken uit het volgende vers, waar de Heere Mozes gebiedt, om weer naar het leger te gaan..

5. Toen zei de HEERE tot Mozes: Vrees niet en ontwijk niet, maar ga onverschrokken, zonder enige siddering of ontroering, heen voor het aangezicht 1) van het volkdoor het leger, en neem met u uit de oudsten 2) van Israël, opdat zij getuigen zijn van hetgeen geschieden zal; en neem uw staf3) in uw hand, a) waarmee gij de rivier, de Nijl, voor farao sloeg, en de overige tekenen voor Israël deed, en ga heen naar de plaats in het gebergte, waarheen u de wolkkolom zal voorgaan.

a) Exodus. 7:20

1)"Voor het aangezicht," d.i. voor de ogen van het volk. De Heere wil zijn knecht voor de ogen van het gehele volk verheerlijken, in tegenwoordigheid van de oudsten als getuigen van hetgeen geschieden zou..

2) De oudsten zijn hier de hoofden van de vaderlijke huizen..

3) De staf was het teken van zijn goddelijke zending. Als vluchteling was hij voor God verschenen, omdat Israël hem dreigde te stenigen. Hiermee stelt God hem weer volkomen in het ambt..

6. a) Zie, Ik zal aldaar voor uw aangezicht op de rotssteen in Horeb staan; 1)en gij zult, in vertrouwen op Mijn almacht, die Ik zo dikwijls aan uw staf verbonden heb, en die in de wolkkolom, het teken van Mijn tegenwoordigheid, u werkzaam nabij is, op de rotsteen van het voorgebergte van Horeb slaan, zo zal er water als uit een rijk vloeiende bron, uitgaan, opdat het volk drinkt. 2) Mozes nu deed alzo voor de ogen van de oudsten van Israël. Hij sloeg met zijn staf de rots, waarop de wolkkolom zich plaatste, en toen er nu werkelijk water uitvloeide, liet hij het volk door de oudsten tot de, door de Heere zo wonderbaar geopende, rotsbron leiden.

a) Numeri. 20:9 Psalm. 78:15; 114:8; 1 Kor.10:4.
1) Dat God hem aankondigt, dat Hij op de rots zal staan, dient om bij hem de twijfel weg te nemen, opdat Mozes, ten opzichte van de uitkomst, niet in angst of twijfel zou verkeren, omdat anders het slaan op de rotssteen zonder gevolg en nutteloos zou zijn. Daarom wordt Mozes tot vertrouwen aangespoord, omdat God, wie hij, in gehoorzaam geloof, als zijn leidsman volgt, door Zijn hand zijn kracht zou tentoon spreiden, opdat niets vruchteloos of zonder gevolg zou geschieden..

God, de Heere, zou Mozes tot een Helper zijn. Hij zou het water uit de rotssteen doen stromen, maar voor de ogen van de oudsten zou Mozes ook hier weer het instrument in de hand van de Heere zijn. De Heere zou in de wolkkolom zich stellen voor Mozes aangezicht,

en ten aanschouwe van de oudsten, opdat het duidelijk zichtbaar werd, dat door Gods wonderkracht, het water uit de rotssteen tevoorschijn kwam..

2) Evenals de heerlijkheid des Heeren in de woestijn Sin, wegens de weerspannigheid van het volk, niet in het leger verscheen (hoofdstuk 16:10), zo wordt ook nu de hulp buiten het leger door de onmiddellijke tegenwoordigheid van Jehova bewerkt; niet het gehele volk zal getuige van het wonder zijn, tot straf voor zijn lasterend ongeloof, wel echter zullen enige uitverkoren oudsten met hun ogen zien, dat de Heere onder Israël is, en ook de natuur van de harde, dorre rots kan veranderen, dat Hij water geeft in stromen. De oudsten zullen het hierna aan het ongelovige volk betuigen, dat de rots vantevoren geen water heeft gehad, en Mozes geen spiegelgevecht geleverd heeft; waarvan bijv. Tacitus (Hist. 5:3) en vele andere van de nieuwe uitleggers hem beschuldigen. Vergelijk de wezenlijk van deze verschillende gebeurtenis. (Numeri. 20:1-13).

De steenrots was Christus niet in substantie, maar in betekenis..

Niet alleen ontsprong er uit de steenrots een overvloed van water zoveel als nodig was, om de dorst van de Israëlieten te lessen, maar de vloeden volgden hen, waarheen zij ook in de woestijn reisden. Alzo brengt ook de overvloed van de genade, die in Christus is, teweeg, dat onze beker overvloeiende is, en dat het goede en de weldadigheid ons volgen al de dagen van ons leven (Psalm. 23:5,6)

De woestijn heeft zijn afwatering naar de Dode Zee. De stroom kan dus door de bergkloven heen vloeien tot in de woestijn Paran..

God opent fonteinen tot lessing van de dorst, waar de gelovigen, het geestelijk Israël, het niet verwachten. Gelijk Israël door het water uit de rotssteen gelaafd werd, zo zal de Heere al Zijn gelovigen laven uit de volheid van de genade, die in Christus, de geestelijke rotssteen, is..

7. En hij noemde de naam van die plaats, bij het wegtrekken van daar (hoofdstuk 19:2). Massa (verzoeking) en Meriba 1) (twist) om de twist van de kinderen van Israël met Mozes (vs.2), en omdat zij de HEERE verzocht hadden, zeggende: Is de HEERE in het midden van ons, of niet? Wij zullen het niet eerder geloven, dat Hij nog onder ons is, dan Hij het metterdaad bewezen en ons water gegeven heeft.

1) Ieder heeft hier en daar zijn Massa en Meriba, waar hij tegen de wegen van de Heere opgestaan is, over Zijn leidingen gemopperd, tegen Zijn woord zich verzet, Zijn genade veracht, Zijn geduld en Zijn lankmoedigheid verzocht, waar hij in ongeloof gevraagd heeft: "Is de Heere bij mij of niet?" Mocht echter ook ieder de geestelijke rots met haar altijd vloeiende water kennen, waarvan de apostel Paulus 1 Corinthiers. 10:4) spreekt, en daaruit de zegen drinken voor alle schade aan zijn ziel..

Massa betekent verzoeking, en Meriba terging. De eerste naam gaf Mozes aan die plaats, omdat Israël door haar zonde God verzocht had, en de tweede, om de bittere twist van het volk tegen hem en de Heere. Hoogstwaarschijnlijk heeft de Heere Mozes bevolen die plaats

aldus te noemen, om Israël voortdurend aan zijn zonde te herinneren, dat het met de vuur- en wolkkolom in zijn midden, d.i. met de Engel van het Verbond, ja, met de Heere zelf, nog durfde vragen: Is de Heere in het midden van ons of niet, omdat dit geen kleingeloof, maar ongeloof van hart was..

De vraag: "Is de Heer bij mij of niet?" ik erken het, komt dikwijls in het hart op, als wij het Egypte van de zonde hebben verlaten en onlangs onze eerste lofzang, de lofzang van de bevrijding zongen; doch het is evenals Israëls vraag een opstaan tegen God, waartegen te strijden is. Israëls voorbeeld is niet, opdat wij het zouden navolgen, maar opdat wij, door hen geleerd, zouden waken tegen het ongeloof. Men acht die vraag dikwijls voor een kenmerk van ware bekering; alsof ongeloof een bewijs van geloof, twijfel een teken van waarheid kon zijn. Men brengt dikwijls zelf die jeugdige zielen van Elim naar Massa en Meriba, en dwingt ze die vraag af; maar hoe goed men het ook meent, er wordt een duivels werk verricht. Oh, zo de Heer niet zo getrouw was, om ondanks dat twisten met Hem en dat verdenken van Zijn liefde, al is het met de tekens van Zijn afkeuring, bij Zijn volk te blijven, hoe zou door ons eigen ongeloof en door het onverstand van mensen de ziel in de afgrond worden gestoten! Christus is de fontein van het levende water, die altijd overvloedig geeft. Kleingelovigen richt niet het oog op uzelf, maar op Hem! Sluit het niet voor de eeuwige stroom, om met gesloten ogen bij hem te klagen: "Er is geen water;" met de engel van het verbond in het midden te vragen: "Is de Heer bij mij of niet?" Nee, al dorst uw ziel een ogenblik, blijft geloven en vertrouwt op de liefde van uw Heiland, die u wel beproeft, maar nooit verlaat!

II. Vs.8-16. Nog te Rafidim wordt Israël door een stam van de Amalekieten verraderlijk aangevallen; Mozes zendt Jozua met een uitgelezen schaar van krijgslieden tegen hen af; hij zelf begeeft zich met Aäron en Hur op de top van een nabij de strijdplaats gelegen heuvel, om daar de staf van God als een banier in de hoogte te houden en met uitgestrekte handen aan zijn volk de overwinning van Godswege te verzekeren. Na vernietiging van de Amalekieten richt hij een altaar op, en bepaalt hij de strijd van de Heere tegen Amalek voor alle volgende tijden.

8. Toen het water uit de door Mozes geslagen rots vloeide, en het volk door de oudsten daarheen geleid werd, om zijn dorst te stillen (vs.6) kwam Amalek, 1) een legerbende van uit het geslacht van Edom afstammende, in steenachtig Arabië wonende Amalekieten (zie "Ge 36.12), en streed 2) tegen Israël in Rafadim, door de achterhoede van Israël, die achter het hoofdleger trok, en, moe van de tocht en afgemat van dorst (Deuteronomium. 25:17 vv.) nog een eind verder noordwestelijk zich bevond, aan te grijpen.

1) God stelt deze vijanden het eerst tegenover Israël, nadat Hij hen, van de Egyptenaren bevrijd, enige tijd van verademing en rust had geschonken. Het meest om deze twee redenen, wilde Hij het toen met een oorlog bezoeken, óf om hen te straffen voor het jongste misdrijf, óf om daarmee hun nietsdoen te doen ophouden, opdat dit geen lokaas om te zondigen zou zijn. Want gelijk onder de soldaten dikwijls uit gebrek aan werkzaamheden een opstand voortkomt, zo ook hier, hoe meer God dit volk spaarde en zacht behandelde, des te meer nam zijn overmoed toe. Niet te verwonderen daarom, indien zij door een oorlog worden opgewekt, juist wanneer zij de gelegenheid zouden waarnemen, om, wegens hun kalme toestand, eens

oprecht vrolijk te zijn. Sommigen gissen, dat de Amalekieten met dat doel naar de wapens hebben gegrepen, vooreerst, om daarmee de achteruitzetting van hun vader te wreken; vervolgens, omdat de nijd hun verteerde, en zij niet wilden, dat Jakobs nakomelingen de erfenis zouden verkrijgen, waaruit Ezau geworpen was, wiens kleinzoon Amalek, de vader van deze volkstam was. En gewis, het is waarschijnlijk, dat de herinnering aan het onrecht, hun vader aangedaan, nog voortgeduurd heeft, en dat zij door de duivel zijn aangehitst, om de belofte van God, waardoor het eerstgeboorterecht van Ezau op Jakob was overgegaan, te verijdelen en haar doel te doen missen. Deze reden om oorlog te voeren kan wel bij hun aanwezig zijn geweest, maar God had nog iets anders op het oog, om, nl. het volk, na hun onbeschaamdheid overmeesterd te hebben, Hem meer gehoorzaam te maken. En wellicht heeft Hij, na Mozes als aanvoerder hun onttrokken te hebben, Jozua aangesteld, om daarmee enig teken van Zijn misnoegen te geven. Want ofschoon Hij hun op volstrekt niet verborgen wijze hulp verschaft heeft, nu zij de overwinning behaald hebben door Zijn genade en op het gebed van Mozes, zo heeft Hij hen toch door de afwezigheid van Mozes een les willen geven, omtrent hun jongste belediging..

Te Rafidim viel Amalek, de afstammeling van Ezau (Genesis 36:16), de eersteling van de heidenen (Numeri. 24:20), op verraderlijke wijze in de achterhoede van het ontmoedigde volk. Het is kennelijk zijn bedoeling geweest, Israël de doortocht naar Kanaän te betwisten, en zo mogelijk te verdelgen. (Deuteronomium. 25:17 vv.)

In de zomer, wanneer het gras in de vlakten verdroogd is, trekken de Bedoeïenen naar de hoger getegen streken, waar de weiden langer fris blijven; op deze wijze moet verklaard worden, hoe de kinderen van Israël hier met de Amalekieten, die eigenlijk de meer noordelijke delen van het Sinaïtische Schiereiland in bezit hadden, in aanraking kwamen. Deze wilden nu aan niemand de doortocht door de van hen gebruikte weiden betwistten; maar hun aanval heeft nog een diepere grond. In hen ontwaakt de oude haat van Ezau, hun stamvader, tegen Jakob weer, zij willen niet dat Israël de beloofde erfenis inneme; zij willen het volk van God, ware het mogelijk, zijn zegen ontnemen (Genesis 27:28 vv.), en treden het op de weg tot zijn groot doel op een meer sluipmoordenaarsachtige dan eerlijke krijgsmanwijze tegemoet. Dat doen zij, hoewel de grote daden, die de Heere aan Israël in Egypte gedaan heeft, ook hun bekend zijn geworden; hun vijandschap is diensvolgens tevens een vijandschap tegen de Heere, en wel de eerste aanval, die een, hoewel oorspronkelijk met het uitverkoren geslacht verwant, doch daarna tot de grote menigte van de overige volkeren, die hun eigen weg gaan, teruggetreden, en alzo heidens geworden volk onderneemt, om tegen het rijk van God te strijden, ten einde het te vernietigen. Daarom worden zij (Numeri. 24:20) in de spreuk van Bileam "de eersteling onder de heidenen" genoemd..

Zo zijn de eerste en grootste vijanden van het waar, geestelijk leven gewoonlijk degenen, die wij zouden menen, dat enigszins in betrekking tot ons stonden, de burgerlijk brave mensen, de bloot humanistische filantropen, en nog meer de dode rechtzinnigen..

2) Gelijk Amalek Israël bevocht, toen Mozes de rotssteen in Horeb geslagen had, zodat zij water gaf, zo hebben ook de ongehoorzame Joden, wanneer Christus, de geestelijke Steenrots,

was geslagen en gestorven, en het Evangelie van Zijn opstanding met dezelfde toegebrachte genade werd verkondigd, hun broeders bestreden, die in Hem geloofden..

Ongetwijfeld draagt de strijd tussen Amalek en Israël een typisch karakter. Amalek streed tegen Israël als het volk van God, het volk van het Verbond, en dat niet op een ridderlijke, maar op een laaghartige en verraderlijke manier. Vandaar, dat, als straks Israël een koning ontvangt, het diens roeping wordt, om Amalek geheel uit te roeien..

9. Mozes, dan zei tot Hosea, de 53 jaar oude zoon van Nun, uit de stam van Efraïm (Numeri. 13:9) die hij door de inspraak van de Heilige Geest voor een strijdbare held erkende, voor een werktuig van God, dat tot grote dingen geroepen was, en wiens naam Hosea (hulp) hij nu in de nog meer betekenisvolle Jozua (de Heere is helper) veranderde: Kies ons mannen, die gij voor bijzonder krijgshaftig houdt en trek uit met hen, en strijd tegen Amalek; morgen, wanneer gij met uw voorbereidingen voor een beslissende slag gereed zult zijn, zal ik gedurende die tijd op de hoogte van de heuvel, 1) Mokad Seidna Musa (zie "Ex 17.1) staan, en de staf van God (hoofdstuk 4:20) zal in mijn hand zijn, 2) als de banier, waaronder gij strijden zult.

1) De grondtekst geeft duidelijk aan, dat die heuvel bij Israël bekend was. Toen Israël aan de Rode Zee de aanval van Egypte moest doorstaan, moest het niet zelf strijden, maar de strijd van de geweldige arm van Jehova stilzwijgend aanzien (hoofdstuk 14:14). De Egyptenaren waren hun meesters, tegen welke zij niet hadden te strijden als oproerigen, maar waarvan God hen verloste; nu moesten zij in de strijd trekken, want zij waren een vrij, zelfstandig volk geworden. Jozua, die Mozes daardoor, dat hij hem een nieuwe naam geeft, tot zijn dienaar aanneemt (Numeri. 11:28) ontvangt bevel, aan het hoofd van een uitgelezen schaar tegen Amalek te strijden; maar de strijd in mensen handen gelegd is onzeker, alleen in de hand des Heeren rust de beslissende overwinning. Tot getuigenis hiervan vlecht Mozes de naam Jehova (zie Ge 17.16) in die van Hosea, zodat nu in en met de aanvoerder van Israël de Heere zelf werkzaam is. Maar nog heeft het in de strijd uittrekkend volk de Heere niet bij zich; tussen hen en de Heere is veeleer door het gedurig morren en verzoeken (vs.2 vv.) een scheiding gekomen, zodat de wolkkolom zich weer van het leger teruggetrokken heeft (zie Ex 17.6). Alleen tussen Mozes en de Heere is de betrekking nog ongeschonden; Mozes werpt daarom zijn staf, waaraan God Zijn macht verbonden heeft, als een banier op, om als voorbiddend middelaar deze onder aanhoudend gebed hoog naar boven te houden, opdat Israëls zonde de eeuwige krachten, zonder welke de overwinning onmogelijk is, en die in de staf nabij het volk zijn, niet terughoudt..

2) Niet om zich te bergen voor de strijd is hij weggegaan, maar omdat God hem een ander ambt had bevolen. En hieruit blijkt, dat door de staf van God te voeren, hij zowel als leidsman en als standaarddrager een gelukkige uitkomst van de strijd heeft beloofd; want deze staf alleen was meer waard, dan dat hij met duizend vaandels voorgaande, hen tot in de strijd had gevoerd..

Twee zaken stelde Mozes in het werk, om op de vijand van Gods volk de zege te behalen, nl. strijden en bidden. Terwijl Jozua de vijanden zou aangrijpen, nam Mozes op zich, zijn

pogingen te ondersteunen door de strijd van het gebed, waartoe hij dan ook met zijn wonderstaf op de kruin van Horeb zou staan..

Zeer waarschijnlijk doelt de profeet Jesaja in vers 59:19 hierop als hij zegt: "Wanneer de vijand zal komen als een stroom, zal de Geest des Heeren de banier oprichten tegenn hen," op deze geschiedenis van Mozes..

10. Jozua nu deed, zo als Mozes hem gezegd had; hij verzamelde een uitgelezen schaar van krijgsknechten rondom zich, en trok de volgende dag uit, strijdende tegen Amalek; doch Mozes en tot zijn ondersteuning Aäron; en zijn zwager Hur 1) (spelonk) klommen op de hoogte van de heuvel.

1) Hur, de zoon van Kaleb, de zoon van Hesron, de kleinzoon van Juda, was de grootvader van Bezaleël, de werkmeester van de tent der samenkomst (hoofdstuk 31:2; 1 Kronieken 2:18-20), en volgens een Joodse overlevering de echtgenoot van Mirjam, de zuster van Mozes (hoofdstuk 15:21); ook, volgens hoofdstuk 14:14, nam hij, naast Aäron, een aanzienlijke plaats onder het volk in..

11. En het geschiedde, terwijl Mozes zijn hand met de staf van God ophief, zo was Israël de sterkste; maar terwijl hij zijn hand van vermoedheid liet zakken, dan was Amalek de sterkste.

De strijd werd met afwisselend geluk gestreden; nadat de kinderen van Israël eerst de overhand gehad hadden, moesten zij daarna voor hun vijanden wijken, en konden zij niet eerder weer tegen hen stand houden, dan Mozes op de top van de heuvel weer in staat was, zijn handen op te heffen. Deze afwisseling herhaalde zich verscheidene malen..

Hierdoor moest én Mozes én Israël leren, dat, als straks de overwinning behaald werd, het niet was om hen, maar enkel en alleen uit vrije genade van God..

12. Doch de handen van Mozes werden zwaar; hij kon, hoe hij zich inspande, deze niet meer onafgebroken opheffen; hij moest ze laten zinken, daarom namen zij, zijn begeleiders, (vs.10), wie het nu eerst inde gedachte kwam, wat zij tot zijn ondersteuning moesten doen, een steen, en legden die onder hem, dat hij daarop zat, en niet door langer staan geheel zou uitgeput worden; en Aäron en Hur onderstutten zijn handen, terwijl zij zich naast hem plaatsten, de een aan deze, de rechter-, de ander aan de andere, de linkerzijde, en alzo ieder een van zijn handen vasthield; alzo waren zijn handen zeker; zij waren ondersteund en konden zich in de hoogte houden, totdat de zon onderging, 1) en er was geen afwisseling van krijgsgeluk meer.

1) Daar in de Amalekieten de heidenwereld de strijd tegen het volk van God opende, en in hen, de prototype (het oorspronkelijke beeld) van de aan God vijandige machten, het uit de dienstbaarheid verloste volk des Heeren tegemoet trad, om het komen in de beloofde erfenis te bestrijden, zo had de strijd, die Israël met deze vijand streed, een betekenis als voorbeeld voor de gehele toekomst van Israël. Deze strijd kan het met het zwaard alléén niet overwinnend ten einde brengen, maar alleen door de uit de hoogte toestromende krachten van

God, die het door gebed, onder aanwending van de verleende genademiddelen, zich toeëigenen moet. Zulk een middel heeft Mozes in de staf, door welke hem, als door een kanaal, krachten van almacht aangevoerd worden, en hij wendt ze tot zijn strijdend volk, terwijl hij de handen met de staf biddend tot God opheft, tot hij afgemat is en met het zinken van de handen en van de staf ook het afstromen van de Godskrachten uit de hoogte ophoudt, zodat zijn armen gesteund moeten worden, om tot gehele overwinning van de vijanden opgericht te blijven. Hieruit moest Israël leren, dat het in de strijd met de aan God vijandige machten slechts door onophoudelijk opheffen van zijn handen in gebed de kracht van de overwinning ontvangen zou..

Intussen is ook hier een mooi beeld, hoe regeerders en predikers voor God in het gebed moeten liggen, in tijden van oorlog en in andere nood, daar zij de strijd dan door hun generaals kunnen voeren, gelijk Mozes hier daartoe Jozua verordend heeft; en deze beide (de regeerders en predikers) moeten dan ook hun tot steun zijn, en hen in alle moeilijke gevallen voor God bijstaan, evenals zij zelf zich voor Hem verootmoedigen en hun heerserstaf met gelovige handen tot de Heere moeten opheffen, dat Hij hun de last in genade helpt dragen, en tot al hun arbeid wijsheid en kracht verlenen wil.

Zo heeft de Heere er ook in de gemeenten sommigen gegeven die biddend en in dezelfde gemeente wederom anderen die met middelen strijden. Terwijl Mozes bad, streed Jozua; maar ook Jozua wist te bidden en ook Mozes wist als het nodig was te strijden. Nu werd op last van de Heere de arbeid gelijk verdeeld. Want hetzij men worstelt in het gebed, hetzij men strijd met het zwaard, het is voor het geloof een en hetzelfde; daar het toch dezelfde God is, die op beide de gezegende uitkomst moet geven. Zij, die thuis blijven bidden, werken niet minder ijverig aan de goede uitslag mee dan zij die naar buiten uittrokken om te strijden. Daar is verband tussen het gebed van de zwakke en de strijd van de sterke gelovigen..

Mozes heeft door de volstandige opheffig van zijn handen de Kerk een leerzaam voorbeeld nagelaten, om tegen alle bezwaren, die het gebed en het geloof hinderlijk zijn, gewisse en bestendige hulpmiddelen te zoeken, waardoor de trage handen en slappe knieën hemelwaarts worden geheven en vastgemaakt..

Wij hebben hier ook in Mozes een voorbeeld van het veelbetekenende: De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak..

Zonder twijfel hief Mozes zijn handen biddend op; dit is echter niet de hoofdzaak in deze geschiedenis; niet het gebed op zichzelf schenkt de overwinning; maar het biddend en gelovig verheffen van de staf van God, als van een Gods-banier, waaronder Israël strijdt. Daarvan hangt Israëls zege over Amalek af. Wij hebben ook een strijd tegen vlees, wereld en duivel. Wie in de geestelijke strijd van zijn ziel alleen van het gebed de zege verwacht, zal de overwinning niet vinden; deze is beloofd op het biddend en gelovig verheffen van de kruisbanier. Veel, alles hing hier af van hetgeen deed. Wat een gewichtig werk is de prediker van het Evangelie opgedragen, en iedere christen, daar des Heeren deugden verkondigen moet en voor zijn Heiland strijden. Zakken uw handen vermoeid neer, broeders, gij geeft het erfdeel van God de vijand over! Het kruis hoog verheven, biddend verheven, gelovig

verheven, en de satan zal wijken; want dat kruis van de redding verdraagt hij niet! Verkondigt onder de Heidenen, en doet horen, en werpt een banier op (Jeremia. 50:2), en hij zal van vrees doorgaan naar zijn rotssteen, en zijn vorsten zullen voor de banier verschrikken, spreekt de Heere, die te Zion vuur en te Jeruzalemeen oven heeft Jesaja 31:9). Het kruis van Christus biddend opgeheven, en er zullen zielen worden bekeerd, of God, die het beloofd heeft, zou moeten kunnen liegen. Waar geen zegen is, daar is het het menselijke, het gebed, of iets anders, dat hoger dan de banier, bij u staat. o Heere! geef ons kracht, opdat wij dat kruis, dat kruis alleen verheffen, en, waar wij moe van worden, omdat de arbeid veel is, schik Gij ons daar een Aäron en Hur toe, opdat Israël overwint!.

13. Alzo dat Jozua Amalek en zijn volk krenkte 1) door de scherpte van het zwaard. 2)

1) In het Hebreeuws Wajachalasch. Dit werkwoord betekent wel overwinnen, maar ook verzwakken, zwak maken. Zo ook in het Syrisch. Amalek geheel vernietigen zou niet het werk zijn van Jozua. Wel zou deze de oorlogen van de Heere strijden, maar het vernietigen van de Amalekiet, de erfvijand van Gods volk, was bestemd voor de koningen, in het bijzonder voor David. Ook daarin ligt een typische zin en betekenis. Verzwakken kan Gods dienstknecht de vijanden, maar hen geheel overwinnen, dat zal Hij eenmaal doen, Wiens naam is Koning der Koningen en Heer der Heeren. Onder Amalek en zijn volk hebben wij te verstaan, Amalek en zijn bondgenoten..

2)"Door de scherpte van het zwaard", eigenlijk door de mond van het zwaard, is een uitdrukking, die dikwijls dient, om daarmee te kennen te geven, dat het zonder uitzondering geschiedt..

14. Toen, aan de avond van die dag van de overwinning, zei de HEERE tot Mozes: Schrijf dit, wat heden geschied is, ter gedachtenis in een 1) boek, gelijk gij zodanig een tot aantekening van de grote daden, waardoor Ik Mij aan uverheerlijkt heb, reeds begonnen zijt, en leg het in de oren van Jozua, 2) a) dat Ik de gedachtenis van Amalek, ter vergelding, dat hij met zijn aanval op u de strijd van de wereld tegen Mijn rijk geopend heeft, geheel uitdelgen zal van onder de hemel! 3)

a)Numeri. 24:20; 1 Samuel. 15:2,3 Deuteronomium. 25:17,18,19

1) Beter, in het boek. Hier wordt voor de eerste maal er melding van gemaakt, dat de Heere iets beveelt op te tekenen. Het doel is tweeledig. Later zou de Heere Israël bevelen, om Ezau geen kwaad te doen (Deuteronomium. 2:4), en nu behoorde Amalek ook tot de nakomelingen van Ezau. Israël moest dus weten en blijven weten, dat Amalek van die bewaring was uitgesloten. Vervolgens, opdat Amalek altijd als de erfvijand van Israël zou aangemerkt worden, welke door Israël niet mocht worden gespaard..

2) "Leg het in de oren van Jozua," wil zeggen, doe het Jozua in het bijzonder horen. Jozua was de opvolger van Mozes. Hij vooral zou de strijd tegen alle vijanden van Israël te voeren hebben. Daarom moest hij uitdrukkelijk horen, wat de Heere te zeggen had, en voor het overige volk moest het in het boek geschreven worden tot herinnering voor alle geslachten..

3) Dit is geschied onder David. Door hem is Amalek als volk vernietigd, zodat er slechts 400 man zijn overgebleven. (1 Samuel 30:17).

15. En Mozes bouwde, waarschijnlijk op de dag na de slag en zonder twijfel op dezelfde heuvel, waarop hij gedurende de strijd gezeten had, een altaar, 1) om de Heere voor Zijn hulp te danken; en hij noemde deze: Jehova Nissi, datis: de HEERE is mijn banier. 2)

1)Ongetwijfeld om door een plechtig offer getuigenis te geven van zijn dankbaarheid, en niet alleen van hem zelf, maar ook van het gehele volk, hetgeen de naam zelf van het altaar aanduidt. Want hij wil God niet een standbeeld oprichten, of een altaar met de naam van God versieren, maar hij toont, dat hij dit doel zich voor ogen heeft gesteld, dat de trotse Israëlieten zich in hun voorspoed niet op hun eigen krachten zouden beroemen, maar alleen God de eer van zijn Naam zouden geven..

2) Een banier werd gebruikt bij het leger als veldteken, waarom men zich schaarde. De echte banierdrager verdedigde dan ook altijd het veldteken ten koste van zijn leven, omdat in de banier de eer van het leger gelegen was. Zo zegt Mozes hier van Jehova, dat Hij is zijn teken, met Wie hij zal optrekken, en bij Wie hij zich veilig en zeker waant. Sommigen zijn van mening, dat de vertaling moet zijn, en hij noemde deze (het altaar van) Jehova, mijn banier. Hoe het echter ook zij, Mozes heeft hier willen zeggen, dat de Heere en Hij alleen de Beschermer en Leidsman van zijn volk is, onder wiens bescherming zij veilig zijn, en door wie zij tegen alle vijanden zullen beschermd en verdedigd worden..

16. Nadat Mozes door deze naam de eer des Heeren had uitgesproken, stelde hij tevens op grond van het goddelijk raadsbesluit voor alle volgende eeuwen de strijd tegen Amalek vast, en hij zei: omdat de hand van Amalek op de troon van de HEERE is, 1) zo zal de oorlog van de HEERE tegen Amalek zijn van geslacht op geslacht; de strijd, die Hij heden door onze hand begonnen heeft, heeft Hij niet opgegeven, Hij zal die voortzetten van kind tot kind, totdat Amaleks naam verdelgd is van onder de hemel. Daarom willen wij altijd aan deze strijd denken; een nalaten van die strijd zou een nalaten zijn van onze heilige roeping, om het rijk van God te steunen tegen alle vijandelijke machten van de wereld. (1 Samuel 15:2) 2)

1) Ik twijfel niet, dat, wat gezegd is, omtrent het vernietigen en uitroeien van Amalek, hierdoor bevestigd wordt, dat omdat Hij de Almachtige is, Hij dus ook met dat goddeloze volk de strijd zal voeren. Daarom wordt Zijn hand gezegd op de troon van God te zijn, omdat Hij niet werkeloos in de hemel zetelt, maar Zijn heerschappij oefent in het besturen van de wereld, alsof Hij gezegd zou hebben: God, die machtig heerst, en die door Zijn hand en door Zijn kracht alles tempert en matigt, in stand houdt en vernietigt, zolang Hij op Zijn troon regeert en bekleed is met de hoogste en de te vrezen macht, Hij zal ook niet afhouden, de Amalekieten met Zijn rechtvaardige straffen te achtervolgen..

Het valt niet te loochenen, dat deze plaats zeer moeilijk is, maar toch hebben wij o.i. het woord "hand" hier te houden voor de hand van God. En dan weten we, dat door "hand" Zijn kracht en macht wordt voorgesteld. De bedoeling kan dan niet anders zijn, dat, zolang de hand op de troon van de Heere is, d.i. zolang de Heere regeert, ook er strijd zal zijn tegen de

Amalekieten. M.a.w. hier wordt op deze wijze de volkomen vernietiging van de Amalekieten vastgesteld en Israël aangezegd, dat het van geslacht tot geslacht met Amalek had te strijden. Sommigen lezen in plaats van Mk (Troon), Mn (Banier). De bedoeling zou dan zijn: Zolang de hand aan de banier zal zijn, en die banier niet wordt losgelaten, zal er strijd met Amalek zijn. Wij houden ons echter aan het eerste..

2) Van Bir Musa of Massa en Meriba (vs.7 en zie Ex 17.1) zetten de Israëlieten, wellicht op de tweede dag na de slag, hun tocht door het Sjeikdal verder voort, en kwamen na een mars van negen uur op de plaats aan, waar zelfs aan de brede uit het noordoosten komende Wady es-Scheikh de nog bredere van het zuidwesten naar het noordwesten zich uitstrekkende hoge vlakte er-Rabah aansluit. Deze raakt aan het zuideinde onmiddellijk aan het (zie Ex 3.1) beschreven, uit de drie gebergten Dschebel ed Deir, Dschebel Musa en Dschebel el Homs bestaande Horebgebergte. Hier legerde zich Mozes werkelijk met het volk, gelijk hij ook in hoofdstuk 18:5 zegt, aan de berg van God, waarop hem tevoren de engel des Heeren verschenen was; want hij bevond zich aan de ingang van het Jethrodal, dat Dschebel el Deir van Horeb scheidt..

HOOFDSTUK 18.

JETHRO GEEFT AAN MOZES EEN GOEDE RAAD.

I. Vs.1-12. Bij het uitgaan van Rafidim, terwijl Mozes enige dagen tegenover de berg van God gelegerd is, komt zijn schoonvader Jethro tot hem, en brengt hem zijn vrouw Zippora en zijn beide zonen Gersom en Eliëzer. Hij belijdt de naam des Heeren, die zo grote dingen aan Zijn volk gedaan heeft, en brengt Hem brand- en slachtoffers. Mozes en Aäron en alle oudsten van Israël nemen aan de offermaaltijd deel.

1. Toen a) Jethro, priester van Midian, schoonvader van Mozes, hoorde al wat God aan Mozes en aan Israël, Zijn volk, gedaan had, want ook tot hem was dit doorgedrongen; dat de HEERE Israël uit Egypte uitgevoerd had, door eenuitgestrekte arm en door grote gerichten.

a) Ex.2:16; 3:1

2. Zo nam Jethro, Mozes' schoonvader, Zippora, Mozes' vrouw, (nadat hij, *Mozes* haar, na het voorval in de herberg (hoofdstuk 4:24-26) teruggezonden had, omdat zij niet geschikt was, om vol van geloofsmoed de in Egypte dreigende gevaren tegemoet te gaan, en waarschijnlijk zelf op terugkeren aangedrongen had).

3. Met haar twee zonen, van wie de ene Gersom heette: (want hij zei, hij had gezegd, toen het kind geboren was en had het daarom de naam gegeven: Ik ben een vreemdeling geweest in een vreemd land. (hoofdstuk 2:22)

4. En de naam van de andere was Eliëzer (hulp van God), want, zei hij, bij de geboorte van die tweede zoon: de God van mijn vader is mij tot hulp geweest, en heeft mijverlost van Farao's zwaard. 1)

1) De betekenis van de namen, die Mozes zijn zonen gegeven heeft, is nu voor het eerst echt openbaar geworden, daarom wordt niet alleen de naam van de tweede zoon, in wie het geloof aan de hulp van Jehova uitgesproken is, en dat thans volle bevestiging gevonden heeft, voor de eerste maal vermeld, maar ook de naam van de eersten zoo herhaald, met vermelding van de reden, waarom hij die naam gaf, in zo verre nu door het uitzicht op het erfdeel van de vaderen het smartelijk gevoel, dat Mozes in den vreemde had, eerst goed te begrijpen valt..

5. Toen nu Jethro, 1) Mozes' schoonvader, met zijn zonen en zijn vrouw tot Mozes kwam, na 4 of 5 dagen geleden van huis opgetrokken, de woestijn doorgetrokken en het tussen de Dschebel ed Deir en de middelste bergketen gelegen dal Schoeib doorgegaan te zijn; en gekomen waren inde woestijn, de vlakte er-Rabah, aan de berg van God, de Horeb (hoofdstuk 3:1) waar hij zich gelegerd had.

1) Niet zo zeer de liefde voor Mozes als wel het gerucht van de wonderen, had de grijsaard, hoewel door ouderdom verzwakt, gedwongen van huis te gaan en naar de woestijn te komen. Want dat hij niet door eerzucht werd gedreven, blijkt weldra uit het vervolg, daar hij, nadat

hij God een offer had gebracht en door een plechtige daad van dankbaarheid had betuigd, dat hij de roem enkel en alleen aan God gaf, naar huis is teruggekeerd op dezelfde wijze, waarop hij gekomen was, met alle eenvoudigheid..

6. Zo zond hij boden, waarschijnlijk van de plaats, waar Mozes het gezicht van de brandende braambos gehad had, en nu het Catharijnenklooster zich bevindt; toen zei1) hij tot Mozes: Ik, uw schoonvader Jethro, kom tot u, met uw vrouw en haar beide zonen met haar.

1) Jethro wil dat men op zijn komst voorbereid is; hij zelf houdt waarschijnlijk niet van die onverwachte bezoeken, die zogenaamde verrassingen, die menige huishouding in de war sturen, menige moeder uit de goede stemming brengen en wel van veel hartelijkheid, maar niet van veel bezonnenheid blijk geven. Mogelijk had hij zelf een groot huishouden en kende hij daardoor beter de behoeften en eisen bij de gewone gang van het dagelijks leven in een gezin. Hij wilde dat zijn ontmoeting een oorzaak van genoegen en niet van schrik voor Mozes en de zijnen zou zijn. Daartoe, ook voor de juiste voorbereiding van zijn ontvangst, om gelegen te kunnen komen, zond hij eerst een bericht..

De tijd wanneer, is zonder twijfel geweest vóór de wetgeving..

7. Toen ging Mozes uit het leger, zijn schoonvader tegemoet, naar de plaats waar zij rust genomen hadden, en hij boog zich, ontving hem met de aan zijn stand toekomende eerbewijzen, en kustte hem, volgens het recht van zijn verwantschap aan hem (Genesis 29:11) en zij vroegen de een de ander naar de welstand, en zij gingen, nadat ook Zippora haar echtgenoot en de beide zonen hun vader begroet hadden, tezamen naar de tent van Mozes.

8. En Mozes, nadat zij samen neergezeten waren, vertelde zijn schoonvader alles nauwkeurig en omstandig, wat de HEERE aan farao en aan de Egyptenaren gedaan had, omIsraëls wil; al de moeite, die hun op die weg uit Egypte tot hiertoe ontmoet was, en dat hen de HEERE op zo wonderbare wijze uit al deze moeite verlost had. 1)

1) Mozes wil van niets anders weten, dan van de daden en wonderen van de Allerhoogste. In alles, wat hij zijn schoonvader meedeelt, doet hij zo goed mogelijk uitkomen, dat het de Heere is, die hen verlost heeft..

9. Toen Jethro nu zoveel nauwkeuriger dan vroeger, uit de verspreide geruchten, alles vernam, verheugde hij zich over al het goede, dat de HEERE Israël gedaan had, en waarvan de hoofdzaak deze was, dat Hij het verlost had uit de hand vande Egyptenaren.

10. En Jethro zei: Gezegend zij de HEERE, 1) die u verlost heeft uit de hand van de Egyptenaren, en uit farao’s hand, uit de verdrukking van die tiran (hoofdstuk 12:29 vv.) 12.29; die dit volk van onder de hand van de Egyptenaren verlost heeft, en middelen en wegen gevondenheeft, om u voor de tweede keer uit hun hand te redden, toen zij u achtervolgden, en reeds meenden, u weer in hun macht te hebben. (hoofdstuk 14:5 vv.)

1) Hieruit blijkt, dat Jethro, ofschoon de dienst van God toen bedorven was door vreemde inmengsels, niet zo aan bijgelovigheid was overgegeven, dat hij niet de vrees voor God kende en diende. Dat hij echter niet geheel en al van alle dwaling zuiver en vrij was, toonde de vergelijking, welke hij maakte, nl. dat Jehova groter was dan alle goden. Want ofschoon de profeten ook dikwijls zo spreken, is er toch verschil in hun uitdrukking. Wordt God soms boven de Engelen verheven, opdat Hij alleen uitblinke, terwijl voor ieder hemels wezen zijn voortreffelijkheid in rang wordt beperkt, soms wordt Hij oneigenlijk groot genoemd, niet omdat de schijngoden enige macht bekleedden, maar om hun hoge plaats, welke hun op valse en dwaze wijze in de wereld werd toebedeeld, te vernietigen. Doch hier stelt Jethro zich voor, volgens de algemene mening, dat de menigte van de mindere goden onderworpen zijn aan de hoogste God. Waar de zuivere waarheid van God niet aan het licht treedt, is de Godsverering nooit zuiver en zonder gebreken maar heeft iets troebels. Tegelijk echter schijnt Jethro iets vooruitgegaan te zijn, omdat hij nu verzekerde, dat hij de macht van God erkent, en daarmee toont dat hij juister de zaken inziet, dan tevoren..

11. Nu weet ik, nu zie ik uit zo vele bewijzen, wat ik wel vroeger geloofde, maar tot hiertoe nooit in zo duidelijk licht zag, dat de HEERE groter is dan alle goden van de heidenen (hoofdstuk 15:11); a) want in de zaak, waarin zij (de Egyptenaren) trots gehandeld hebben tegen de kinderen van Israël, in al de tegenstand tegen zijn woord, in alle duivelskunsten, die zij verrichtten, was Hij boven hen; 1) in alles heeft de Heere Zich groot aan hen bewezen, als de Vergelder van het kwade, door Zijn wonderen tot hun smadelijke ondergang.

a)Exodus. 1:10,16,22; 5:7; 14:18 Jak.2:8 Matth.7:2

1)"Boven hen", d.i. niet boven de goden, maar boven de Egyptenaars. Het trotse handelen ziet op alles, wat zij tegen het volk van God hadden ondernomen..

12. Toen nam Jethro, de schoonvader van Mozes, (Genesis 14:18 vv.) God tot brandoffer en slachtoffers, 1) en hij offerde deze aan God op een op de berg van God opgericht altaar, om aan zijn belijdenis van God ook opplechtige wijze een bevestiging te geven; en Aäron kwam, nadat het vet van de offeranden op het altaar verteerd was, en al de oversten van Israël kwamen naar de plaats van het offer, om brood te eten met de schoonvader van Mozes, voor het aangezicht van God. 2) Zo namen zij deel aan het offermaal, dat Jethro aanrichtte uit de overige stukkenvlees, en werden alzo tezamen verbonden tot de innigste gemeenschap van het geloof. (Genesis 31:54)

1) Wel was Jethro priester in Midian, maar geenszins daarom bracht hij nu ook onder Israël de brandoffers en slachtoffers. De wet was nog niet gegeven, dat alleen Aäron en zijn geslacht de Heere de offeranden moesten brengen, daarom wordt dit nu aan Jethro toegestaan, omdat hij ook de schoonvader van Mozes was. Sommigen zijn van mening, dat Jethro zelf niet geofferd heeft, maar dit wellicht door Mozes heeft laten doen. Dat van Aäron geen sprake is, dan alleen dat hij ook aanzat, is een bewijs, dat dit bezoek van Jethro vóór de wetgeving heeft plaats gehad..

2) Deze gebeurtenis staat niet slechts in uitwendig verband met de vorige (hoofdstuk 17:8-16) 17.8-16, in zoverre zij zich aan die naar tijdsorde aansluit; maar er is ook tussen beide gebeurtenissen een inwendige verwantschap. In Amalek zagen wij de prototype van de wereld, die zich openlijk tegenover het rijk van God stelt en zijn voortgang bestrijdt; in Jethro daarentegen zien wij de eersteling van hen, die, hoewel buiten het burgerschap van Israël staande, toch de God van Israël als de ware, levende God erkennen en met Zijn uitverkoren volk in gemeenschap treden. Aan beiden wordt vervuld, wat de Heere eens tot Abraham gezegd heeft (Genesis 12:3): "Ik zal zegenen, die u zegenen, en vloeken, die u vloeken." Amalek toch wordt tot uitroeiing veroordeeld; aan deze stam van de Midianieten daarentegen wordt later de opname in Israëls gemeenschap aangeboden en werkelijk gegeven (Numeri. 10:29-32 Richteren. 1:16; 4:11; 1 Samuel. 15:6; 30:29). Beiden hebben echter ook hun opvolgers in de latere geschiedenis van het Godsrijk: Amalek en al degenen, die zich ooit tot tegenstanders en onderdrukkers van de Gemeente van de Heere gesteld hebben, en ten laatste met verschrikking zijn ten ondergegaan: Jethro en alle zielen, die, als Rachab, Ruth enz. de zegen van Abraham zochten en die deelachtig werden..

2) Indien ons vermoeden juist is, geldt het hier een offermaaltijd, zoals bij Abraham (Genesis 21:27), Izak (Genesis 26:30) en Jakob (Genesis 31:54), ter inleiding of ter bezegeling van een nog te sluiten of reeds gesloten verbond van wederzijdse hulp en trouw. Het was een verbondsmaal, waarbij vooraf God als getuige was aangeroepen. Zo zaten tezamen aan Abraham en Abimélech, Jakob en Laban en, bij deze gelegenheid, Jethro, het stamhoofd van de Kenieten, van de ene zijde, en Mozes, Aäron en al de oversten van Israël van de andere zijde, als de wederzijdse partijen, die een verbond van vriendschap met elkaar sloten in de tegenwoordigheid en onder aanroeping van God. Dit is de betekenis van de woorden: "En Aäron kwam en al de oversten van Israël, om brood te eten met de schoonvader van Mozes, voor het aangezicht van God." Van een eigenlijk offer, gelijk de Mozaïsche wetging die voorschreef en verordende, is hier dus in geen enkel opzicht sprake; wel van de slachtinge van vee, gevolgd door het gezamenlijk breken en eten van brood, als teken van de verbondssluiting..

"Voor het aangezicht van God". Deze uitdrukking kan niet gebezigd worden, om daarmee te bewijzen dat de tabernakel toen reeds was ingesteld, omdat èn voor het aangezicht van God èn voor het aangezicht des Heeren ook vroeger zeer dikwijls voorkomt. "Voor het aangezicht van God" betekent hier, voor de wolkkolom. Van deze tijd af is de verhouding tussen Israël en de Kenieten, (waarvan Jethro het toenmalige stamhoofd was) zeer gunstig geweest. (Richteren. 1:16; 4:11; 5:24; 1 Samuel. 15:6; 1 Samuel. 30:29). Ook de Rechabieten behoorden tot deze stam..

II. Vs.13-27. Als Mozes de volgende dag zijn rechterlijk ambt uitoefent en het volk de hele dag van de morgen tot de avond rondom hem staat, neemt Jethro daaruit aanleiding, aan zijn schoonzoon goede raad te geven, hoe hij zijn al te zwaar ambt tot welzijn van het volk, kon verlichten. Mozes neemt dit voorstel aan en doet naar Jethro’s raad; deze keert vervolgens weer naar zijn land terug.

13. Doch het geschiedde 1) de volgende dag, zo zat 2) Mozes gelijk hij dat gewoon was telkens te doen, als de kinderen van Israël langer dan één nacht ergens vertoefden, op een vrije plaats, om het volk te richten, om alle verschillen, die zij onder elkaar hadden, aan te horen, en naar goddelijk recht te beslissen, en het volk stond voor Mozes van de morgen tot de avond, daar de menigte, van hen, die zijn beslissing begeerden, te groot was, dan dat hij dit werk spoedig zou hebben kunnen verrichtten.

1) Hier wordt een vermeldingswaardige zaak, die tevens zeer nuttig was om bekend te worden, ertussen gevoegd, dat in dat gedeelte van zijn bestuur, waarin God hem had gesteld, en hetgeen hij met een zeldzame luister van zijn glorie deed schitteren, iets berispingswaardig is geweest, wat Jethro heeft verbeterd. Vervolgens, dat Mozes zelfs, de grootste profeet en die alleen met God als met een vriend omging, naar verdienste is, berispt, omdat hij zichzelf en het volk, zonder erbij na te denken, al te zeer met arbeid bezwaarde. Dit is wel een bewijs van zijn uitstekende kracht en van zijn heldere ziel geweest, dat hij zoveel last en zoveel verdriet kon verdragen, en niet door vermoeidheid te onderging, hoewel hij zich dagelijks met nieuwe arbeid bezwaarde. Het is ook een nooit genoeg geprezen grootheid van ziel geweest, dat hij zich aan het slechte en verkeerde volk voor niets gaf, en niet van zijn voornemen afging, ofschoon hij zag, dat hij voor zijn weldaden een onbillijk loon ontving. Want wij zien hem meermalen geschokt door smaadredenen en smaadvolle behandelingen, met twisten en bedreigingen aangevallen, zodat het meer dan verwonderlijk is, dat hij zijn zo dikwijls aangevallen geduld niet heeft laten varen. Hier worden nu vele deugden aangetroffen, de hoogste lofzang waardig. En toch, in die loffelijke daden neemt Jethro een gebrek waar. Waardoor wij herinnerd worden, dat ook in de meest uitstekende daden van de mensen altijd nog enig gebrek schuilt, en dat er nauwelijks één bestaat, in het geheel volmaakt, of hij is altijd nog met enig vlekje bezoedeld. Dat zij daarom, wie zij ook zijn die zijn aangesteld over de volken, om hen te regeren, hoe nauwkeurig zij ook hun ambt uitoefenen, weten, dat, indien zij van de beste zaak, die zij hebben, rekenschap moeten geven, er altijd iets aan ontbreekt. Evenzo, opdat zowel de koningen als de overheidspersonen en de herders zouden weten, waar zij alle krachten inspannen, om hun plicht te beoefenen, er echter altijd iets overblijft, wat voor verbetering vatbaar is. Hier is het ook de moeite waard te noteren, dat er niemand onder de stervelingen is, in hoeveel en in hoe verschillende gaven hij ook uitblinkt, dat hij bekwaam is, om alle rollen te vervullen..

2) Zitten komt in de Heilige Schrift dikwijls voor als teken van met bedaardheid en ernst een zaak afdoen. Hoogstwaarschijnlijk zat Mozes op een verhevenheid, terwijl het volk voor hem stond. Dan wordt ook het volgende beter verstaan..

14. Als de schoonvader van Mozes alles zag, wat hij het volk deed, hoe hij de ene zaak na de andere behandelde, en zichzelf zo weinig ontzag, dat zulk een arbeid te zwaar voor hem was, zo zei hij ‘s avonds tegen Mozes toen hij met hem alleen was: Wat is dit, dat gij het volk doet? 1) Volbrengt gij zo uw ambt als rechter? Waarom zit gij zelf alleen, zonder een helper, en al het volk staat daarom voor u, van de morgen tot de avond? 2)

1) Jethro treedt hier op in zijn vaderlijk gezag tegenover Mozes. De inkleding van de vraag geeft iets terechtwijzends, iets berispends aan..

2) Ook hier komt het uit, dat niet het volk is om de Overheid, maar de Overheid om het volk, dat zowel de Overheid het volk heeft te ontzien, in de zin, dat zij de nodige zorg voor het welzijn van het gehele volk moet dragen, als dat het volk eerbied en ontzag voor de Overheid moet hebben en bewaren.

15. Toen zei Mozes tot zijn schoonvader; Omdat dit volk tot mij komt, om God raad te vragen.1)

1) Oprecht antwoordt Mozes, als gold het een zaak, die ten hoogste was te prijzen, evenals iemand, die zich van geen enkele zonde bewust is. Hij bekent nu, dat hij dienaar van God is, en orgaan van de Geest. En zijn geloof en onbaatzuchtigheid kon niet in staat van beschuldiging komen. Maar hierin zondigde hij, dat hij zich overmatig met arbeid bezwaarde, noch voor zichzelf in het bijzonder, noch in het algemeen voor al de anderen zorg droeg. Overigens is uit deze woorden een nuttige kennis te verzamelen. Hij zegt, dat de twistenden kwamen, om God te vragen, dat hij dus de wetten en instellingen van God onderwees. Waaruit volgt, dat hij, zover hij op de politieke orde toezag, het deed alsof de vierschaar door God op de aarde was opgericht, waarop hij het ambt van rechter uitoefende, opdat de rechters en overheidspersonen zich geen macht zouden aanmatigen, die niet aan de wetten was ontleend; opdat niemand zich zou veroorloven, naar eigen willekeur en mening te rechten; opdat zij kortom niet tot zich zouden trekken, wat het eigendom van God was. Want dan eerst gedragen de overheidspersonen zich wel, indien zij zich herinneren, dat zij plaatsvervangers van God zijn..

In het Hebreeuws Lidrosch Elohiem, eigenlijk om God te zoeken. Mozes rechtte zo het volk, door hun de wetten en instellingen van God bekend te maken, door zo hun pleitzaken te beslechten, als overeenkomstig de wet van God was..

16. Wanneer zij een zaak hebben, over iets onder elkaar in strijd gekomen zijn, zo komt het volk tot mij, dat ik richtte tussen de man en tussen zijn naaste, met wie hij de twist heeft, en dat ik hun Gods instellingen en Zijn wetten
1) bekend maak.

1) Omdat de wet nog niet gegeven was en het volk zichzelf niet mocht rechten, zo kwamen zij tot Mozes, als Gods mond, die hen dan richtte, naar Gods voorheen gegeven wetten of hun verschillen, als het de zaak vereiste, telkens voor God bracht en de Heere raad vroeg..

Mozes bedoelt hier niet mee, dat hij deze gelegenheid aangreep om het volk de rechte wetten en instellingen te geven, maar om hun naar Gods wet een daarop gegronde uitspraak te geven..

17. Doch de schoonvader van Mozes zei tot hem: De zaak is niet goed, die gij doet; 1) hoewel ik ermee instem, dat gij naar goddelijk recht de rechtspleging volvoert, zo acht ik toch de wijze niet doelmatig.

1) Door deze handeling heeft God zijn knecht vernederd, evenals Paulus zegt dat hij door een engel van de satan met vuisten is geslagen, opdat de uitnemendheid van de openbaring hem niet al te zeer zou verheffen 2 Corinthiers. 12:7)

Met ronde woorden en zonder omwegen keurt Jethro de burgerlijke rechtspleging af, gelijk die door Mozes werd behandeld; "de zaak is niet goed." Bovendien legt hij de gehele verantwoordelijkheid daarvan op Mozes en geenszins op het volk, dat Mozes zelf enigszins in de zaak had betrokken, alsof het volk Mozes juist daartoe had aangezocht. Geen overheid mag (ook wat het gezin betreft) in de aansporing of onredelijke drijving van het volk ooit enige verontschuldiging zoeken voor eigen daden en handelingen. Mozes is hier de man die het "doet"

18. Gij zult geheel vervallen, 1) zo gij, wanneer gij dit ambt alleen op u neemt en van de morgen tot de avond als rechter zit; als dit volk, dat bij u is en zijn rechtszaken voor u brengt, wanneer het de gehele dag om u staat, en wachten moet, totdat gij de zaak van de anderen beslist hebt. Het is in nadeel van beiden: want deze zaak is te zwaar voor u; gij alleen kunt het niet doen.

1) In het Hebreeuws Nabool thibbool eigenlijk gij zult zeker verwelken. Het woord in de grondtekst wordt gebruikt van het blad, dat eerst verwelkt en dan afvalt. Daaronder moet verstaan worden van groen naar geel en tenslotte dat het blad afvalt. Zo, wil Jethro zeggen, zal het ook U gaan. Door de overmacht van arbeid zult gij langzaam, maar zeker te gronde gaan. En niet alleen Mozes, maar heel het volk..

19. Hoor nu mijn stem; ik zal u raden, hoe gij uw ambt lichter kunt maken, zonder dat er schade geleden wordt, en God zal met u zijn, 1) God zal u, zo gij naar mijn raad doet, hoewel die komt van een, die van uw volk niet is, ondersteunen, dat gij de zegen daarvan ondervindt; wees gij voor het volk bij God; blijft gij de middelaar tussen de Heere en Zijn volk, en breng gij de zaken, waar het menselijk oordeel niet toereikende, maar goddelijke beslissing nodig is (Numeri. 15:32 vv.; 27:1-11) voor God. 2)

1) Jethro durft wel een gelukkige uitkomst voorspellen, indien Mozes zijn raad opvolgt, maar pocht er niet trotselijk op, dat dit de vrucht zal zijn van zijn voorzichtigheid, maar schrijft het aan de zegen en de gunst van God toe, indien een gunstig verloop heeft, wat hij niet anders dan met de beste bedoelingen instelt. Want dit betekent de uitdrukking: Ik zal U raad geven, en God zal met U zijn (moge u zegenen)

2) Mozes moest blijven, de uitlegger. Hij moest de wetgevende arbeid op zich nemen, terwijl, zoals uit vs.20 blijkt, hij de rechtsprekende macht moest overlaten aan de oudsten. Jethro scheidt aldus de wetgevende en de rechtsprekende macht en wil niet, dat deze door één en dezelfde persoon zal worden uitgeoefend..

20. En verklaar hun, volgens de u ten deel gevallen openbaringen, de instellingen en de wetten, en maak hun bekend de weg, waarin zij wandelen zullen, en het werk, dat zij doen zullen, 1) zodat gij altijd de profeet enopenbaarder van God voor Israël blijft.

1) De aan Jethro zowel als aan Mozes eigen hoofdovertuiging omtrent het wezen van het recht berust daarop, dat, waar de ziel van de mens in een moeilijke zaak is, en dat is in elke zaak, wanneer de ene mens tegenover de andere staat, het geval-niet eerder rust kan gevonden worden, dan God zelf daarin gesproken heeft. De moderne grondstellingen van de rechtspleging, die deze hoogst ernstige zaak zoeken te ontgaan, voldoen niet aan het menselijk bewustzijn, noch van de rechtvaardige, noch van de onrechtvaardige, en moeten eindelijk, in plaats van aan de stroom van de ongerechtigheid op aarde een onverwinnelijke tegenstand te stellen, zelf door de golven van de diepte weggerukt worden..

De gang van de wetgevende arbeid, die Jethro Mozes voorstelt, is naar zijn woorden deze: de enige bron van de zuivere rechtskennis en van het stellige recht moet bij God gezocht worden. Daar alleen, niet in de beschouwing van de natuur of in de gebruiken van het volk moest Mozes de nodig kennis vna het recht en van diens gronden zien te verwerven. De onderwerper zelf op dat gebied, waarop de verkregen waarheden van het recht dienden toegepast, moesten daarentegen bij het volk zelf gezocht worden. Mozes moest met het volk verkeren, hun zaken vernemen en die voor God brengen. Daarbij moest hij wel deugdelijk onderscheid maken tussen de leer van de beginselen en de gronden van het recht en tussen datgene, wat nodig was, om dit alles langs tweevoudige weg, door oefening en door uitoefening in het leven te doen treden. Zo hebben wij het verschil van de drie uitdrukkingen op te vatten, door Jethro gebezigd: instellingen en wetten te "verklaren", "de weg bekend maken, waarin zij hebben te wandelen", en dan daarbij "het werk dat zij hebben te doen.".

21. a) Doch zie gij om, onder al het volk naar kloeke mannen, God vrezende, waarachtige, recht gezinde mannen, de gierigheid hatende, 1) zodat er geen vrees voor omkoperij behoeft te zijn; stel ze over hen, over deverschillende afdelingen van het volk (hoofdstuk 6:14), als oversten van duizend, oversten van honderd, oversten van vijftig, oversten van tien. 2)

a) Deuteronomium. 1:17

1) Dit is bij een vrij volk het meest te betrachten, dat de rechters niet gekozen worden om hun vermogen of rijkdom, maar zij, die in deugden uitblinken. Het is daarom evenwel recht, dat het eerst gezien wordt naar deugd, opdat, indien iemand onder het volk wordt gevonden, bovenmate geschikt, hij beter geacht worden dan een aanzienlijke of rijke; indien echter iemand dit als een eeuwige wet en als volstrekt noodzakelijk zou willen invoeren, zou hij, naar verdienste, voor strijdlustig gehouden worden..

Waarachtige, in de zin van, wakkere mannen, mannen van zedelijke kracht. Volgens de Rabbijnen moest een rechter zijn: wijs, nederig, Godvrezend, de rijkdom minachtende en een liefhebber van de waarheid, geacht bij zijn medemensen en een goede naam bezittende. Bovendien moest hij zijn, zonder enig letsel of gebreken van het lichaam, en ervaren in zeventig talen, opdat hij in het aanhoren van de rechtzaken geen tolk nodig zou hebben. Ook moest hij niet te oud zijn en vader van kinderen, opdat hij wist, wat barmhartigheid te oefenen was..

2) Het volk was van oudsher in "stammen," "geslachten," "vaderhuizen" en "hoofden van gezinnen" ingedeeld. De hoofden van de stammen en geslachten waren "vorsten" (Numeri. 1:44; Jozua. 22:14). De gezamenlijke vorsten "de oudsten." In Egypte waren uit deze oudsten de "ambtslieden" (Exodus. 5:6) gekomen; thans worden uit hun getal "de oversten van duizend," "honderd," "vijftig" en "tien" (Deuteronomium. 1:15 vv.) aangesteld.

Deze vormden nu samen de Raad, waarvan de leden later zeventig in getal waren. Bij de Zeventig werden later nog gevoegd, óf de vorst van het volk en de vader van het rechthuis, óf de twee schriftgeleerden, waarvan de een veroordeelde en de andere vrijsprak..

22. Dat zij dit volk te allen tijde richten, 1) alle twistzaken onder het volk ter harte nemen, zodat voortaan geen meer onmiddellijk tot u gebracht wordt; doch het geschiede, dat zij alle grote zaken, alle die volgens de maat de reeds voorhanden wetten en rechten niet te beslissen zijn, aan u, de van God verkoren rechter, brengen, maar dat zij alle kleine zaken, voor welke het bestaande recht toereikend is, richten. Verlicht alzo uzelf
2) de regering van het volk, en laat hen met u die zware taak dragen.

1) Hiermee wordt bedoeld, dat zij alle voorkomende zaken zouden afdoen, zowel die tot de rechtsprekende macht behoorden, als die, welke meer op burgerlijk gebied gezocht moesten worden. De grote en gewichtige zaken, die meer met de wetgevende macht in verband stonden, moesten bij Mozes blijven..

2) Eigenlijk maak licht (makkelijk) van het op u liggende. Jethro noemt dus het ambt, of de ambten, die Mozes gekleedde, een last, die op hem lag..

23. Indien gij deze zaak doet, 1) zoals ik u aangeraden heb, en God het u gebiedt, 2) God het u toe zal staan om zo te handelen, zo zult gij kunnen bestaan, en niet aan het gevaar blootgesteld zijn, om door al te veel arbeid neergedrukt te worden; zo zal ook dit volk, dat gij tothiertoe zo schaars verzorgen kon, een voordeel daarvan hebben, en in vrede aan zijn plaats komen, het zal goed geordend en met een welingerichte rechtspleging Kanaän binnengaan.

1) De oorspronkelijke inrichting onder Israël berustte op de indeling van het volk in stammen, geslachten en families; de hoofden van deze, die wij meermalen onder de naam van oudsten aantroffen (hoofdstuk 3:16,18; 4:29; 12:21; 17:5), zoals zij de gemeente vertegenwoordigen, voor hun rechten optraden, en de tussenpersonen waren, door welke een werking op het gehele volk mogelijk was, waren ook de rechters en regeerders van de onder hen staande stammen, geslachten en familien. In Mozes, de door God onmiddellijk geroepen grondvester en middelaar van Zijn verbond met Israël, verkregen deze oversten van het volk een vaste standplaats over de anderen; op hen ging alle kracht van regeren en rechten op die wijze over, dat de Israëlitische gemeente reeds begon het karakter van een monarchie (heerschappij van een) aan te nemen, toen onder de Egyptische verdrukking het aanzien van de oudsten als overheden en rechters geheel in verval geraakt en tot veel wanorde gekomen was, gelijk dit voorval (hoofdstuk 2:11 vv.) bewijst. De raad van Jethro loopt hierop uit, dat Mozes, hoewel hij het hoofd van regering en recht blijven moest, toch weer meer teruggaan moest tot patriarchale inrichting. Over deze wijze van verdeling en de wederkerige verhouding tussen

de hoofden van duizend, honderd enz. ten opzichte van hun rechterlijke werkzaamheid, zie Deuteronomium. 1:17

2) Jethro wil niet, dat Mozes zijn raad opvolgt, alvorens het aangezicht des Heeren gezocht te hebben, en van Hem verlof gekregen te hebben, dat hij zoiets mocht doen..

24. Mozes nu hoorde naar de stem van zijn schoonvader, 1) nadat hij zich van de goedkeuring van de Heere verzekerd had (Spreuken. 19:20), en hij deed later, toen hij met het volk in de woestijn Sinaï zich bevond, engeschied was, wat in de hoofdstukken 19-35 vermeld is, alles, wat hij gezegd had.

1) Een singelier bewijs van bescheidenheid, dat Mozes geen bezwaar maakt, de raad van zijn schoonvader op te volgen. Want ofschoon Jethro in leeftijd van bloedvriendschap hoger stond, stond hij toch in andere dingen veel lager. Dat Mozes dus wijkt voor zijn gezag, daarmee schrijft hij de grootste en voortreffelijkste doctoren de regel voor, om niet te weinig gehoor te geven aan de wenken van hen, welke zij erkennen, rechte dingen voor te schrijven, ofschoon zij niet met grote waardigheid zijn bekleed..

25. En Mozes verkoos volgens de voordrachten, die hij zich door het volk liet doen (Deuteronomium. 1:9 vv.), kloeke, oprechte mannen uit gehee; Israël, en maakte hen tot hoofden over het volk; sommigen tot oversten van duizend, anderen tot oversten van honderd, deze tot oversten van vijftig, en geen tot oversten van tien. 1)

1)Ongetwijfeld bewoog Mozes zich hier op de historische lijn. Uit hetgeen door Gods Voorzienigheid onder het volk geschiedkundig geworden was, dat regelde hij nu bij de wet. Deze verdeling sloot zich aan de natuurlijke indeling van het volk aan.

26. Dat zij het volk te allen tijde richten, de harde zaak, tot Mozes brachten, maar zij al kleine zaken richten. 1)

1) Is er gevaar, zo laat mij niet vrezen; geef mij heldenmoed om mijn kruis te dragen. Geef, Heer! dat ik mijn vijand door zachtmoedigheid overwin, en wanneer ik raad behoef, ook goede raad vind!.

Onder harde zaken hebben wij te verstaan, die, waaromtrent geen duidelijke aanwijzing in de wetten was gegeven; onder kleine zaken, die, waaromtrent de wetten wel een duidelijke aanwijzing gaven, of die volgens de algemene begrippen van het recht gemakkelijk konden behandeld worden..

27. Toen liet Mozes zijn schoonvader weer naar Midian vertrekken; en hij, Jethro, ging naar zijn land; 1) Zippora met haar zonen bleven voortaan bij Mozes.

1) De Chaldeeuwse uitbreiding zegt: "om zijn kinderen of het volk van het land Jodengenoten te maken. Het is ook waarschijnlijk, dat hij zich beijverd heeft, om de Midianieten de ware godsdienst te leren, en dat hij daarin geslaagd is, zodat de godsvrucht, onder verscheidene

geslachten van dat land tot de volgende eeuwen voortgeplant werd. De Rechabieten toch, die Jeremia omtrent het einde van het rijk van Juda (hoofdstuk 35) prijst, waren, volgens 1 Kronieken 2:55 uit dat land afkomstig..

2. Want zij vertrokken, na een oponthoud van 4 of 5 dagen, uit Rafidim, 1) en kwamen, terwijl zij nog niet aan hun eigenlijk doel (hoofdstuk 19:1), hoewel de berg van God, van welke de Heere (hoofdstuk 2:12) tot Mozes gesproken had, reeds zeer nabij was (hoofdstuk 18:5) in de woestijn Sinaï, en zij legerden zich in de woestijn; Israël nu legerde zich, nadat zij van hunlegerplaats door de beide dalen, de Wady es-Sebaijeh en de Wady Schoeib (zie "Ex 3.1), voortgegaan waren, aldaar, tegenover die berg, 2) de Sinaï of Dschebel Musa (= de berg van Mozes) zuidoostelijk tegenover die.

1) Rafidim was een grote, in een halve cirkel van ongeveer 12 uur zich uitstrekkende, vlakte, welke het Wady (dal) er-Scheikh met de Wady er-Rabah verenigt..

2) De middelste van de drie (zie Ex 3.1) beschreven gebergten, de eigenlijke Horeb op Sinaï, verheft zich, aan de zuidoostelijke zijde van de Rabah-vlakte tot een bijna loodrecht opstijgende, 1500 voet boven de vlakte gelegen, rotswand; de top, die de naam Ras es Sufsafeh draagt, is in drie delen gespleten (de middelste top vormt een koepel, de beide anderen daarentegen zijn kegelvormig). Van hier overziet het oog niet slechts de Rabah-vlakte in haar gehele uitgestrektheid, maar ook een groot deel van het Wady es Scheikh; daarom heeft de Noordamerikaanse professor E. Robinson, die, vergezeld van de zendeling E. Smith in het jaar 1838 Palestina en de zuidelijke aangrenzende landen doorreisde, en door zijn ontdekkingen zich zeer verdienstelijk voor de bijbelse landkennis gemaakt heeft, met alle beslistheid beweerd, dat voor de berg, waarop de wetgeving heeft plaats gevonden, geen ander dan deze in drieën gespleten top van het Horebgebergte, de Ras en Sufsafeh, te houden is. De vlakte er-Rabah in verbintenis met de zuidwestelijke uitgang van het Scheikh-dal is dan onder de "woestijn van Sinaï" te verstaan, in welke Mozes het volk leidde, om de wet van God aan te horen. Intussen hebben latere reizigers, die omtrent de Sinaï onderzoek deden (Strausz, vergezeld door Krafft en eveneens Graul) zich van het onbewezene van deze opvatting overtuigd. Niet alleen daalt de Rabah-vlakte zozeer naar het noorden af, dat, ware het volk daar verzameld geweest, de berg voor de achterste reien door de meer vooraan staande geheel bedekt ware geweest, maar het is ook zo moeilijk, ja zelfs gevaarlijk, de noordelijke top van Horeb te bestijgen, dat zulk een bestendig verkeer van Mozes met de Heere op de berg en het volk in de vlakte, gelijk in ons hoofdstuk beschreven wordt, geheel onmogelijk zou geweest zijn. "Wij beproefden eerst aan de zijde recht op te klimmen," zo verhaalt Robinson van zichzelf en van zijn metgezel; "wij vonden echter de rots zo glad en steil, dat wij na meermalen gevallen te zijn en wegens grotere gevaren de onderneming moesten opgeven. Wij klommen nu door een steile kloof met een langere omweg op, konden toen van de hoogste uitgang van de kloof om de noordelijke rotswand opklimmen, en langs de diepe holten, die in de loop der eeuwen in het graniet ontstaan waren, de top bereiken." Deze theorie is daarom door de nieuwste wetenschap weer opgegeven en er is een andere aangenomen, die ook door K. Ritter onderschreven wordt. Aan de andere zijde van de Ras es Sufsafeh namelijk, strekt zich het gebergte als een grote, ver uitstekende bergrug van 500 voet hoogte, een klein uur ver naar het zuideinde, uit: hier verheft hij zich tot een tweede nog

grootsere top, die nog meer dan 1700 voet hoger is, dan die noordelijke. Deze heet Dschebel Musa, en is van ouds af aangezien voor de berg van Mozes of van de wetgeving. "Verre weidt van hier het oog over land en zee. Oostelijk verschijnt de golf van Akabah, achter deze het gebergte van Arabië, terwijl verder ontelbare heuvels en bergketenen de Mozesberg omringen; in het zuiden als in een halve kring altijd hoger opstijgende, in de verte door de blauwe wateren van de zee als door een gordel omsloten. Prachtig verheft zich zuidwestelijk de Catharijnenberg (zie Ex 3.1), evenals een vesting de berg van de wet beschermende; verder naar het noorden over talloze heuvels glinsteren bij Suez aan de voet van Atakah (zie Ex 14.2) de wateren van de Rode Zee, die zich voor het volk van God verdeelden, met de woeste hoogten van Egypte; ten noorden volgt de woeste, trapsgewijze opstijgende woestijn et Tih (zie Ex 13.20); vóór deze, veelvuldige rotsen, die de vlakte Rabah omgeven; eindelijk de lange, langzamerhand afhellende rug van de Sinaï, die zijn top, de berg van Mozes, van alle geruis en alle onrust in de dalen afsluit."

Aan de voet van deze berg strekt zich in zuidoostelijke richting een 1400 tot 1500 voet brede en 12000 voet lange vlakte uit, die naar het zuiden en naar het oosten begrensd wordt, door langzaam opstijgende bergen van geen aanmerkelijke hoogte. Dit is de vlakte Sebaijeh. Men komt uit de Rabah-vlakte en het Scheikh-dal tot haar, door het oostelijk van ed Deïr gelegen Wady es-Sebaijeh en door het Jethro-dal; zij is, gelijk de gehele omstreek van de Sinaï, rijk in bronnen, die altijd water hebben; er groeien vele planten. Hier heeft zonder twijfel, Israël, van nu tot aan het vertrek van de Sinaï, (Numeri. 10:11) bijna een geheel jaar zich gelegerd; hier de wet van de beide tafelen en de tent der samenkomst met de gehele verordening van de godsdienst ontvangen. Deze vlakte was voor het vertoeven van het volk gedurende de wetgeving bijzonder geschikt, omdat zij zich terrasvormig verheft, zodat de op de achtergrond staande mensen over de op de voorgrond staanden kunnen zien, en omdat de in het zuiden en oosten aangrenzende bergen langzamerhand opstijgen en zo eveneens een grote menigte volk kunnen opnemen. "Het is een vlakte, als het ware geschapen om een talrijke verzameling om de voet van de berg te verenigen. Hierheen kwam de gemeente van Israël. Haar oog zag naar de berg, die, een groot altaar gelijk, boven haar hing. Ja, hij staat als een altaar in het Allerheiligste, die rondom door rotstoppen als door het koor van de majestueuze dom omgeven wordt, waarover de blauwe hemel zich als een dak welft! Een heiligdom van God! Ieder spoor van menselijke hand blijft ver. Geen vogel verschijnt in de lucht, geen gras is er op de rotsen. Slechts hemel, rots en zee staan daar als getuigen van de Almachtige scheppende kracht van die God, die hemel en aarde gemaakt heeft."

Gelijk uit het volgende blijkt, liet Mozes het leger meer oostelijk van de Sinaï opslaan, zodat het onmiddellijk voor de berg gelegen deel van de vlakte een vrije ruimte vormde, die later (vs.12 vv.) werd afgepaald; aan de andere zijde van die afpaling diende dan de westzijde van de vlakte met de in het zuiden aangrenzende terrassen tot verblijfplaats voor het volk gedurende de wetgeving (vs.17). "Er is in de gehele wereld geen schouwspel zo verhevenals de Sinaï, uit de diepte van de Ouadi Sebaijeh gezien.

Dat is echt een schouwplaats voor de grote tonelen, die Exodus verhaalt. Deze massa’s van graniet waren waardig, om aan God tot troonzetel te strekken, en de stem des Heeren kon in de hele wereld geen ernstiger en plechtiger oord vinden, om aan Mozes de wetten te geven,

die Zijn volk moesten besturen. In het gezicht van de eenzame, naakte en zwijgende natuur, waar geen spoor van plantengroei door de onvruchtbare rotsen heenbreekt, moesten de Israëlieten begrijpen, dat zij geen hulp hoefden te verwachten, dan van de hemel, geen vertrouwen te stellen, dan op God alleen"

"In deze stoute en verheven eenzaamheid, van alle volken van de aarde afgesneden, van ruwe puntige rotsen omgeven, onder het drukkende van een brandend hete lucht, aan vurige slangen blootgesteld, terwijl bliksems rondom hen slingerden en rollende donderslagen vreselijk boven hun hoofden ratelden; in deze eenzaamheid eindelijk, waar Jehova, als ware het bij voortduring Zijn hand naar de hemel opheft en zweert: "Ik ben Jehova, de Enige, uw God, o afvallig Israël! en leve in eeuwigheid"; daar gaf Jehovah Zijn volk de wet."

Israël, tegenover de berg gelegerd, werd reeds daardoor voorbereid op het ontvangen van de Wet..

3. a) En Mozes klom 1) op, toen Israëls leger in de woestijn Sinaï opgeslagen was, ongeveer op de derde dag na de aankomst, op de 4de Sivan; hij klom op de berg tot God, daar de wolkkolom zich op de top geplaatst had, om te vernemen, wat de Heere, die in die kolom was, tot hem spreken zou. En de Heere riep tot hem van de berg, zeggende: Aldus zult gij tot het huis van Jakob spreken, en de kinderen van Israël2) verkondigen:

a) Hand.7:38

1) Zeer waarschijnlijk is het, dat Mozes, volgens gewoonte, de afzondering gezocht heeft om God te raadplegen. Er wordt toch niet als van een nieuwe en ongewone zaak gesproken, maar als van een vroeger opgemerkt gebruik, omdat hij nergens durfde blijven of naar elders optrekken, tenzij het hem door de mond van God was voorgeschreven. Verder, tot God opgeklommen, wil niet anders zeggen, dan dat hij buiten de legerplaats is gegaan, om ver van de menigte en van alle verstrooiing in hemelse rust te weten te komen, wat God behaagde. Want hij heeft niet, zoals de bijgelovigen doen, een verheven plaats uitgekozen, waar hij dicht bij God was, maar van alle rumoer heeft hij zich verwijderd, om alleen zijn gedachten ijverig bij elkaar te houden om te leren..

De Kanttekenaars verklaren het aldus: dat Mozes opklom tot de wolk, die nu naar alle schijn op de berg rustte, zoals naderhand op de tabernakel..

2) Abrahams nageslacht wordt hier genoemd huis van Jakob en kinderen van Israël. Door de eerste benaming wordt gedoeld op de natuurlijke betrekking, waarin het tot Jakob stond; door de tweede, op de geestelijke betrekking. Niet alleen was Jakob het natuurlijk stamhoofd, maar als Israël ook het geestelijk verbondshoofd.

4. a) Gij hebt gezien, 1) wat Ik de Egyptenaren gedaan heb, om hen te dwingen, dat zij u vrijlieten; hoe Ik u op vleugels van arenden gedragen2) heb, opdat gij geen schade zou lijden, en u tot Mij gebracht heb3) aan deze plaats, waar Ik, afgezonderd van de wereld, Mij geheel aan u ten eigendom geven wil in Mijn woord en in Mijn wet.

a)Deuteronomium. 29:2; 32:11

1) Twee openbaringen van Zijn goedertierenheid gaat Hij met hen na; vooreerst dat Hij Zijn vreselijke macht tegen de Egyptenaren heeft geopenbaard; vervolgens, dat Hij zijn verlost volk op verwonderlijke wijze, door zee en woestijn, als door wolken en lucht heeft gedragen. Dit nu was zijn onwaardeerbare gunst, dat Hij de oorlog had ondernomen met de machtigste koning, de strijd had aangebonden met het meest bloeiende volk, het land, beroemd wegens zijn zeer grote vruchtbaarheid, had verwoest, om weinig geachte slaven te helpen. Want er was bij hen, die vooreerst vreemdelingen waren, vervolgens verachtelijke veehoeders, en aan een schandelijk en er zich voor te schamen slavernij prijsgegeven mensen, geen waardigheid, waarom God voor hen zou worden uitgelokt, om de Egyptenaren te vernietigen, die door roem, rijkdom, vruchtbaarheid van grond en door luister van regering uitmuntten. Waarom het een afschuwelijke ondankbaarheid zou zijn geweest, dat zij niet erkenden, hoezeer zij aan God verbonden waren. Dat Hij nu in de tweede plaats er bijvoegt, dat Hij hen gedragen heeft, zoals de arenden hun jongen doen, heeft betrekking op de voortdurende tederheid van Zijn Vaderlijke zorg..

2) De adelaar is in de verpleging van zijn jongen zeer zorgvuldig; bijzonder wanneer hij ze uit het nest leidt en tot vliegen noopt; dan zweeft hij onder hen, opdat zij, als zij vermoeid worden, zich op zijn vleugels kunnen nederlaten en niet in de diepte storten en verpletterd worden. Evenzo heeft de Heere op de weg door de woestijn Zijn vleugels onder Israël uitgebreid en hen door Zijn wonderdaden gemakkelijk en zonder gevaar over alle moeilijkheden heengedragen..

Bochard (Hieroz P.II) wijst op Deuteronomium. 23, als de beste verklaring van dit woord; door het vliegen van de arend rondom zijn nest, door het zweven en uitbreiden van zijn vleugels, om zijn jongen op te wekken, dat zij het vuile nest verlaten, en door het vragen van hen op de vlerken, worden de vele middelen afegebeeld, die God gebruikt heeft, om de verslagen geesten van de Israëlieten, toen zij ellendig in wrede dienstbaarheid verdruktwerden, op te wekken, om hun moed te geven, opdat zij naar hun vrijheid trachten zouden, en om hen de personen, welke God tot hun verlossing gezonden had, te doen gehoorzamen (vergelijk Jesaja. 63:11, Openb.12:14

3) "Heb u tot Mij gebracht." Dit betekent niet, dat de Heere Israël nu gebracht heeft tot Horeb, waar de Heere zich op dit ogenblik en zo straks openbaart en zal openbaren, maar dit heeft een algemenen zin, nl. dat Israël, door de verlossing uit Egypte, als het ware onder de onmiddellijke hoede en zorg van Israëls God is gekomen..

5. Nu dan, indien gij naarstig Mijn stem in deze woorden, die Ik u zal doen vernemen, zult gehoorzamen, 1) en Mijn verbond, dat Ik door de wet met u opgericht, houden zult, a) zo zult gij Mijn bijzonder eigendom2) zijn uit alle volken; want b) de gehele aarde is van Mij.
3)

a) Deuteronomium. 7:6; 10:14,15; 14:2; 26:18 Psalm. 135:4 Jesaja. 41:8 Tit.2:14 b) Psalm. 24:1

1)Gehoorzamen was de eis van het Verbond, en wel metterdaad, niet met de mond alleen en in belofte; in alle oprechtheid en niet slechts in schijn. God had hen wezenlijke gunsten bewezen, en daarom eiste Hij ook een gehoorzaamheid, die wezenlijk was en de proef kon uitstaan..

Men heeft in de Schrift conditionele en positieve, voorwaardelijke en stellige beloften. De belofte, die hier gegeven wordt, is een conditionele. Wat is echter voorwaardelijk? Dat Israël het eigendom zou zijn van de Heere? Geenszins. Dit was reeds het geval krachtens Gods vrije verkiezing. Maar hierin ligt het voorwaardelijke, dat, indien Israël de Heere zou gehoorzamen, het voor Hem zou zijn, een kostelijk kleinood, dat Hij met alle nauwgezetheid zou bewaren, beschermen en verzorgen. Aan het feit van de verkiezing zou Israël al of niet gehoorzaam zijn, geen afbreuk kunnen doen, maar van Israëls gehoorzaamheid hing wel af, de mate van de toepassing van het Verbond.

2) In het Hebreeuws Seglla. Door onze Statenvertalers is het vertaald door "eigendom." Dit is minder juist. Wel betekent het eigendom, maar niet in de gewone zin van het woord. Afgeleid van een werkwoord, dat in stamverwante talen uitzoeken betekent, geeft het dan ook aan, een boven alles voortreffelijk eigendom. De Engelse vertaling heeft "schat." De LXX een "bijzonder volk." In Prediker. 2:8 wordt het vertaald door "kleinoden." De bedoeling is dan duidelijk. De gehele wereld is in het algemeen het eigendom van de Heere, maar uit al die volken heeft God, de Heere, Israël als een bijzonder eigendom, als een kostbare schat uitverkoren. In het volgende vers wordt dit nader aangeduid..

3) Met deze woorden wijst God op zijn volkomen vrijmacht om Israël niet te verkiezen, maar daarom ook op Israëls onschatbaar voorrecht, dat Hij het verkoren heeft, met voorbijgang van alle andere volken..

Jehovah is geen God van Israël alleen, maar de enige God van de hele schepping, nochthans is Israël uit alle volken uitverkoren, als Gods bijzonder eigendom. Die verkiezing was de daad van Gods genade, met het doel, om in Israël voor allen te zorgen, om Israël ten zegen van allen te doen worden. Ik wenste wel, dat allen, die daar strijden over bijzondere voldoening en algemene verzoening over het "Christus voor allen" of "voor velen", deze woorden begrepen en toepasten: "Mijn eigendom uit alle volken, want de hele aarde is Mijn"; dan kwam er een einde aan al die eenzijdigheid en verdeeldheid, aan al dat Schrift verdraaien, dan stemden wij tezamen in, in dat: "Cristus voor allen, Christus bloed genoegzaam voor de hele wereld," en nochthans "een bijzonder, een uitverkoren volk, gekocht door Zijn volk, geheiligd door Zijn Geest, om een zegen te zijn voor allen, en een middel in Zijn hand, daartoe, dat alle knieen zich buigen in Zijn naam en de aarde vol wordt van de kennis des Heeren."

6. a) En gij zult, wanneer gij Mijn verbond zult houden, als Mijn uitverkoren volk, ook de verhevenste bestemming, de hoogste waarde en het schoonste karakter in u dragen onder alle volken op aarde; want Gij zult Mij eenpriesterlijk koninkrijk, 1) en een heilig volk zijn, 2) een volk van enkel priesters en koningen, dit is uwe bestemming en waarde; en een volk, waarin Mijn eigen vlekkeloos rein wezen zich afspiegelt, dit uw karakter. Dit zijn de woorden, die gij

tot de kinderen van Israël spreken zult, en nu ga heen en zeg Mij weer, wat zij op een dergelijke aanbieding van Mijn kant antwoorden zullen.

a) 1 Petr.2:9

1) Helder en met verscheidene woorden wijst Hij aan, hoe de Israëlieten God dierbaar zouden zijn, nl. dat zij zullen zijn, tot een koninklijk priesterdom en tot een heilig volk. Waarmee Hij aanduidt, dat zij zowel met priesterlijke als met koninklijke eer zullen begiftigd worden, alsof Hij wilde zeggen, dat zij niet slechts Zijn kinderen zouden zijn, indien zij in geloof en gehoorzaamheid bleven volharden, maar als koningen gelijk, omdat er geen begeerlijker of gelukkiger rijk is, dan dat wij ons aan God onderwerpen. Verder, omdat de rijken van de wereld toen profaan waren, noemde Hij dit een heilig rijk; alsof Hij zeggen wilde, dat zij niet slechts een aardse en vergankelijke heerschappij zouden genieten, maar een heilige en hemelse. Anderen vatten het passief op, nl. dat God hun tot een koning zou zijn, terwijl andere volken, sterfelijke en voor het merendeel wrede tyrannen tot heersers hadden. Ofschoon ik dit niet geheel verwerp, zo hel ik toch meer tot de zo-even genoemde mening over..

Het voorwerp van het Koning- en Priesterdom van Israël zijn de volken van de aarde, waaruit Jehova Israël zich tot zijn kostbaar eigendom heeft gekozen. Deze buitengewoon grote en heerlijke belofte, wier volkomen vervulling eerst zal intreden met de voleindiging van het rijk van God, is voorbereid door de belofte aan de aartsvaderen gedaan, en nog duiderlijker door de voorspelling van Jakob van Silo..

Dat getuigt de Apostel Petrus in geestelijke zin van het geestelijke Israël: "Maar gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk" (1 Petr.2:9). En indien gij hem vraagt, waarin dan eigenlijk de toewijding van het volk aan God bestond, die uit de wijding van het volk door God was geboren; dan laat hij, voor uw onderrichting, er onmiddellijk op volgen: "opdat gij zou verkondigen de deugden van Hem, die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht." Ook voor u geldt ditzelfde, gelovige broeder en zuster! die uit de duisternis van uw Egypte zijt getrokken tot het licht van Gods waarheid en Gods genade. Datzelfde betuigt u ook de apostel Paulus, als hij zijn oprechte zoon Titus betuigt: dat Jezus Christus "Zichzelf voor ons heeft gegeven, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid en zichzelf een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken." (Tit.2:14)

De LXX vertaalt, een koninklijk priesterdom: De heerschappij van Israël over het volk zou in de eerste en voornaamste plaats een geestelijke heerschappij zijn, hierin bestaande, dat de geestelijke meerderheid van Israël door andere volken gevoeld zou worden..

2)Hebreeuws: "Een koninkrijk van priesters". Een heilig volk zal eindelijk Israël zijn; want, krachtens het verbond, waarin de Heere tot dat volk treedt, wordt het reeds het karakter van heiligheid als een stempel gegeven, dat het geen profaan volk meer is, als de overige volken, maar dat volk, waarin en waarmee de driemaal Heilige is. Maar nu wil deze God, Israëls God, door bijzondere verordeningen daarvoor zorgen, dat in Israël de zonde geweerd, en een

wandel in heiligheid en rechtvaardigheid mogelijk wordt, zoals geen mens die ooit uit eigen vermogen bereikt (zie Ex 28.1)

De priesterlijke roeping bestaat daarin, dat men het middel van de gemeenschap is tussen God en de mens. Deze bestemming verkrijgt Israël ten opzichte van de overige volken, die zonder God in de wereld leven; het moet Gods openbaringen, beloften en gaven in ontvangst nemen, bij zich bewaren, maar ze ook verder geven, en aan alle geslachten op aarde in hun hele volheid meedelen, om voor deze een zegen te worden, en de roeping van Abraham, in wiens erfenis zij als zijn kinderen treden, te vervullen (Genesis 12:2 v.). Met de priesterlijke bestemming van Israël staat in de nauwste samenhang zijn koninklijke waardigheid, daarom wordt het een "Koninkrijk van priesters" genoemd; het zal de overige volken niet alleen dienen, het zal ook over hen heersen. In de priesterroeping is reeds de geestelijke overmacht over de volken van de wereld verleend; doch deze geestelijke heerschappij zal ten laatste ook een uitwendige wereldheerschappij worden, zo zeker als de geest de macht is, die de wereld overwint. In Christus, de bloem van Israël, is dat reeds sinds lange tijd werkelijkheid geworden; het zal in Hem ook nog eens als volle werkelijkheid gezien worden, wanneer Hij komt, om Zijn rijk in bezit te nemen..

Een heilig volk wordt het hier genoemd, niet met het oog op zijn godsvrucht of zijn heilige wandel, maar omdat God het door een bijzonder privilege van de andere volken had afgezonderd. Maar aan deze heiligverklaring hangt een tweede, nl. dat zij, die door de genade van God zijn uitgezonderd, de heiligheid zouden beoefenen, en alzo op hun beurt zich voor God heiligen..

Gods vrijwillige liefde, uitgedrukt in deze woorden: Gij zult mij een eigendom zijn, is de grond en reden van deze twee laatste voorrechten..

"Een heilig volk," niet alleen in den zin van afgezonderd volk, afgezonderd van de andere volken, maar ook in die van een volk, in wiens midden de heilige God op een bijzondere wijze zou wonen en zich openbaren, en waaruit straks de Heilige, wat het vlees aangaat, zou worden geboren. Heilig staat toch hier tegenover profaan, ongewijd, hetgeen geen heilig doel heeft..

7. En Mozes kwam van de berg (vs.3) af, en riep de oudsten van het volk tot zich, en stelde voor hun aangezichten al deze woorden, die de HEERE hem geboden had,
1) opdat zij die tot het volk zouden brengen, en hun antwoord daarop vernemen.

1) Daar hier het sluiten van een verbond plaatsheeft, moest ieder van de beide partijen het vooraf en plechtig uitspreken, onder welke toezeggingen en beloften men tot het Verbond toetrad..

Het verbond, dat de Heere zou oprichten, was natuurlijk niet het genadeverbond, al stond het ermee in zeer nauw verband, maar een staatsverbond, of, zoals het ook wel genoemd is, een volksverbond. God eiste volkomen gehoorzaamheid en belooft de heerlijkste zegeningen..

8. Toen antwoordde op dit goddelijke voorstel, op die onvergelijkelijk heerlijke belofte van God, die door de oudsten meegedeeld was, al het volk hetzelfde, 1) enzei, ten hoogste daarover verheugd en als uit één mond: a) Al wat de HEERE gesproken heeft, namelijk, dat wij Zijn stem zullen gehoorzamen en Zijn verbond houden, zullen wij doen! 2) En Mozes bracht de woorden van het volk weer tot de HEERE; 3) hij steeg wederom op de berg, waarschijnlijk nog dezelfde dag, waarop hij het antwoord ontvangen had, om de plechtige belofte van het volk tot de Heere te brengen.

a) Exodus. 24:3

1) In het Hebreeuws Jachdoe, beter, gezamenlijk, als uit één mond. Niet een gedeelte van het volk antwoordt, maar het gehele volk, het volk in zijn geheel..

2) Het is niet geloofwaardig, dat zij in iets zich huichelachtig hebben gedragen. Maar ofschoon zij niet van zins waren God te bedriegen hebben zij veeleer zichzelf, door een blinde ijver aangegrepen, bedrogen. En nu is het Mozes' plan niet geweest, om hen te berispen, door te zeggen, dat zij God bedrogen hebben, of dat zij als bedrieglijk uit hun mond hebben laten gaan, hetgeen in hun harten niet werd gevonden, maar zeggende, dat zij tot gehoorzaamheid gereed waren, heeft hij hen, voor het vervolg, alle voorwendsel van onkunde ontnomen. Het is niet twijfelachtig, of God heeft hun gemoederen tot deze gezindheid omgebogen, waardoor Hij de kennis van Zijn wet bevestigde. Ondertussen laten wij uit dit voorbeeld leren, dat men het woord van God niet slechts moet gehoorzamen in een driftig genomen besluit daartoe, of wanneer de neiging gevolg is van een ogenblikkelijk invallende gedachte, tenzij ook de wil om te volharden erbij komt..

God wilde niet gedwongen, maar gewillig gediend zijn, en daarom was nodig, dat elk, hoofd voor hoofd, hulde deed aan zijn Koning en Opperheer, en om zo te spreken, de eed van trouw in diens handen aflegde..

3) De Heere, als de Alwetende, was de gezindheid van het volk bekend, en Hij had hun woorden gehoord. Daarom hoefde Mozes niet op te klimmen, maar om aan de vorm stevig vast te houden en om nader Gods bevelen te vernemen. Mozes was de middelaar tussen God en het volk. God, de Heere, had hem daartoe geroepen, maar ook het volk moest dit toestemmen, en waar nu Mozes met de woorden van God afdaalt tot het volk en zijn woorden als Gods woorden worden aangemerkt, daar erkent het volk, dat Mozes is de middelaar tussen Israël en Israëls God..

9. En de HEERE zei 1) tot Mozes: Zie, Ik zal, wanneer Ik Mij nu geheel aan Israël in Mijn woord en in Mijn wet ten eigendom geven zal (vs.4), tot u komen in een dikke wolk; 2) voor de ogen van het volk zal Ik Mij in een dikke wolk nederlaten tot aan de plaats, waargij nu staat, en zal hardop en voor iedereen hoorbaar uit de wolk met u spreken; opdat het volk hoort, als Ik met u spreek. Dit zal Ik doen, opdat zij niet misschien zeggen, dat gij slechts doet voorkomen, die geboden van Mij ontvangen te hebben, en dat zij van uw eigen vinding waren, en opdat zij ook eeuwig 3) aan u geloven, als aan Mijngezant en bode. Want Mozes had de HEERE de woorden van het volk verkondigd, dat zij al de wetten zouden houden,

waarom nu Mozes, als degene, door wie God spreken zou, plechtig en ontegenzeglijk moest worden aangewezen.

1) Hier verkondigt God, dat Hij door een zichtbaar symbool van Zijn luister zal bekend maken, dat de Wet niet door Mozes is voortgebracht, maar dat deze getrouw zal weergeven, wat hij uit de hemel ontvangt. Want God was zo in de wolk als in een sluier verborgen, dat Hij zeker door het teken van Zijn tegenwoordigheid de gemoederen tot zich ophief. Daarin nu was het gezag van Mozes gefundeerd, dat van de wet, waarvan hij de bedienaar was, de Israëlieten merkten, dat God de auteur was..

2) "In een dikke wolk." De LXX, in de wolkkolom. De wolk zou dikker en zwaarder worden, om het heilige aangezicht van de Heere te verbergen voor het zondige volk. Het voorhangsel in het Heiligdom bedoelde hetzelfde. Bovendien was die donkere wolk een eigenaardig zinnebeeld van de huishouding van het Oude Verbond, en had tot doel, Israël een diep ontzag in te prenten voor de Heere God..

3) Alle wetgevers van de oude wereld hebben geroemd op voorgegeven openbaringen van deze of gene godheid, en aan de door henzelf opgestelde wetten aanzien en ingang bij hun volkeren verschaft daardoor, dat zij aan deze een goddelijke oorsprong toeschreven. Zo heeft Minos, koning van Kreta beweerd met Jupiter in onmiddellijk verkeer te hebben gestaan; Numa Pompilius, tweede koning van Rome, met de Nymf Egeria; Lycurgus, de wetgever van de Spartanen, met Apollo; Zoroaster, de stichter van de godsdienst van de Meden en Perzen, met Ormuzd enz. Wat nu de overige volken slechts op voorgegeven en ingebeeld wijze verkregen, namelijk een openbaring van God tot kennis van Zijn wezen en van Zijn wil, dat moest Israël in waarheid bezitten (zie Ex 13.21); maar tevens moest het het volle vertrouwen hebben, dat zijn geloof niet eveneens op bedrog rustte als bij de andere volken; daarom wil de Heere de grondwet voor Israël, de heilige tien geboden, hardop en openlijk voor de oren van het gehele volk aan Mozes openbaren. Nadat deze op zo ontegenzeglijke wijze, in tegenwoordigheid van vele duizenden oog- en oorgetuigen, als werkelijk van God geopenbaard bevestigd zijn, kunnen de overige wetten en rechten in het geheim, zonder tegenwoordigheid van getuigen, meegedeeld worden; niemand heeft nu ooit het recht meer, om van een vroom bedrog te spreken..

"Geloven," hier in de zin van, voor waar en waarachtig houden. Door voor waar en waarachtig te houden, hetgeen Mozes zou verkondigen, in de naam des Heeren, zou Israël opgeleid worden, tot dat andere geloven, dat een toevlucht nemen tot de Heere in zich draagt..

10. Ook zei1) de HEERE tot Mozes, Israëls plechtige verklaring aannemende, en nu voortgaande tot de volvoering van zijn voornemen: Ga tot het volk, en heilig hen heden en morgen, en dat zij hun kleren wassen 2) (Genesis 35:2)) opdat zij alzo begrijpen, dat zij voor Mij, de kenner van harten hun hart behoren te reinigen.

1) Vóórdat God Zijn wet afkondigt, beveelt Hij niet zonder reden, dat het volk geheiligd zal worden, opdat Hij de parels niet zou werpen voor de zwijnen, noch het heilige aan de honden zou geven. Want ofschoon zij, volgens het recht van hun aanneming, heilig waren, in zoverre

Hij hen in zichzelf beschouwde, verhinderde hun onreinheid van nature hen, om zo grote genade deelachtig te worden. Verder, volstrekt niet billijk of recht was het dat een onwaardeerbare schat door vuile en onreine vaten bezoedeld zou worden. Daarom in het bevel, om te heiligen, worden twee zaken openbaar, dat het heilige onderwijs van God niet met ongewassen handen mocht behandeld worden; dat het gehele menselijke geslacht onrein en bezoedeld is..

2) Het heiligen bestond schijnbaar in uitwendige dingen, maar deze hadden een diepe zin en een geestelijke betekenis. De reiniging van het uiterlijke zag op het reinigen en heiligen van het innerlijke. Israël moest zich schikken, om op een heilige wijze met heilige gedachten te verschijnen voor de Heere God. Er waren wel twee dagen nodig voor het wassen van de kleren. Niet, heiligt ze tegen den derde dag, maar heiligt ze heden en morgen, opdat Israël terstond zou beginnen het voorschrift van de Heere te volgen..

11. En beveel hen, dat zij gereed zijn 1) tegen de derde dag; want op de derde dag, van heden af gerekend, zal de HEERE voor de ogen van al het volk, onder zichtbare tekenen van Zijn heerlijkheid, afdalen op de berg Sinaï, en van daar Zijn woord en Zijn wet openbaren.

1) In verband met vs.15 moest aan dat gereed zijn voorafgaan, niet alleen het wassen van de kleren, maar ook het zich onthouden van den geslachtsomgang. Wellicht ook het wassen van het gehele lichaam. (Exodus. 29:4; 40:12). Ook hier heeft het getal drie weer betekenis..

Onder dit heiligen kan verstaan worden het onthouden van de geslachtsomgang vs.15; 1Sam.21:4 v. 1Kor.7:5, onthouding van wijn en sterke drank (Numeri. 6) wassing van het hele lichaam (Ex.29:4, 40:12) en zeker heeft de Heere hier bedoeld de zuivering van alle besmetting van vlees en geest, om zo gereiding in ‘s Heeren Verbond in te gaan..

12. En bepaal1) het volk rondom; maak een omtuining van hout of stenen rondom het volk, opdat, gedurende de gehele tijd, niemand, noch met voorbedachtzaamheid noch onvoorbedacht verder voortdringt dan de heiligheid van de plaats het toelaat, en spreek tot hen, zeggende:a) Wacht u, om eerder op de berg te klimmen, dan u het teken daartoe gegeven wordt (vs.13), en diens einde aan te roeren; al wie de berg, zelfs in zijn uiterste, zijn onderste delen aanroert, zal, omdat hij zich aan ontwijding van deze allerheiligste plaats schuldig gemaakt heeft, zeker gedood worden. 2)

a)Hebr.12:18

1) In het Hebreeuws Hiegbaltha, stel grenzen vast (voor het volk). Hiermee wordt Mozes bevolen, de berg af te grenzen, een kring om de berg te trekken, die het volk niet mocht overschrijden. Dit bevel geschiedt, om Israël te leren, met heilig ontzag voor de Heere vervuld te zijn..

2) De redenen, waarom de Heere het volk zo streng verbood tot Hem op te klimmen, kunnen deze zijn geweest; nl. 1e. Om Israël eerbied en hoogachting in te boezemen voor hun God en Koning. 2e. Om aan te wijzen hun onwaardigheid, om tot de heilige God te naderen vanwege

hun natuurlijke verdorvenheid en zondige onreinheid, omdat de heilige God geen gemeenschap kan hebben met de zondaar, dan door tussenkomst van een middelaar, waarom dan ook Mozes en Aäron alleen op de berg mochten klimmen, die daarin voorbeelden waren van Christus, de Middelaar en grote Hogepriester, die alleen recht heeft, om tot God te naderen, en die in Zijn toenadering het gehele volk van de uitverkorenen vervangt (Jeremia. 30:21 Hebr.9:24). Het verbeeldde ook de Staat van de Kerk van het Oude Testament, die zulk een vrijmoedigheid tot God niet had, als de gelovigen van het Nieuwe Testament, nadat Christus door Zijn bloed de weg van het heiligdom geopend heeft. (Hebr.10:20-22).

Voor de heiligschenner het oordeel van de dood! God weet wel, dat het volk zelf dit niet genoeg bedenken zou. Daarom weet Mozes zelf een bepaalde grenslijn te trekken, af te grenzen, waarbinnen het volk niet mocht komen, en die zo omvangrijk was, dat ook de zijde of liever de voet van de berg daarin begrepen was..

13. Geen hand zal hem aanraken, om hem eerst van de andere zijde van de omtuining weg te halen, maar hij zal uit de verte zeker gestenigd worden, of zeker door pijlen en werpspiesen doorschoten worden; wie over de omtuining gedrongen is, hetzij een beest, hetzij een man, een mens, hij zal niet leven.1) Als echter op de derde dag, wanneer de Heere, onder donder en bliksemen op de berg nederdaalt, de ramshoorn langzaam gaat, 2) wanneer de trompet een langzaam, aanhoudend geluid geeft, ten teken, dat het ogenblik gekomen is, om nader te treden, dan zullen zij 3) op de berg klimmen, dan zullen de kinderen van Israël opstijgen.

1) Wij hebben hier niet te denken aan een bijzondere tussenkomst van God, gelijk later bij Uza, maar aan een gerechtelijke handeling van het volk zelf..

2) Eigenlijk met langgerekte toon aanhoudt. Dit signaal werd ook gegeven, als het volk tot de strijd werd geroepen en bij openlijke afkondigingen. Wij hebben hier niet te denken aan een eigenlijk blaasinstrument, maar aan een geluid, dat met het geluid van de ramshoorn, of van de bazuin overeenkwam..

3)"Zij". Natuurlijk niet al het volk, maar het volk vertegenwoordigd door zijn oudsten..

14. Toen ging Mozes, met deze bevelen toegerust, van de berg af tot het volk, en hij heiligde het volk, terwijl hij hun Gods bevelen meedeelde; en zij wasten hun kleren. 1)

1) Als het voorschrift van God met eerbied ontvangen is en het voornemen bestaat om dit nauwgezet op te volgen, dan moet dit ook straks uit de volkomen en bereidwillige gehoorzaamheid blijken. Zo was dit bij Mozes, die aanstonds het ontvangen bevel zoveel mogelijk zocht ten uitvoer te brengen; èn door de eigenlijke zin daarvan aan te wijzen, èn, maar dit het eerst, door metterdaad te volbrengen wat God had geëist. Want wat zovelen doen is niet goed, namelijk: te wachten met de volbrenging van het gebod, totdat men eerst de rechte betekenis daarvan heeft begrepen. Begin met te gehoorzamen en zo zult gij al doende tot het begrijpen komen. Indien gij met het eerste wacht, totdat eerst het tweede is gekomen, zult gij misschien kunnen wachten, totdat de dood is gekomen, en gij tot het eerste nooit meer zult kunnen komen..

15. En hij zei tot het volk: Weest gereed tegen de derde dag; a) en nadert in deze tussentijd niet tot de vrouw; een ieder richte veel eer zijn gedachten geheel op de heilige dingen, die hij zien en horen zal.

a) 1 Samuel. 21:4; 1 Kor.7:5

Volgens de Joodse overlevering volgde de wetgeving op de 6e dag van de derde maand. Dit is nu dezelfde dag, waarop volgens (Leviticus. 23:15 vv.) het wekenfeest of het oogstfeest moest begonnen worden. Het laatste heette met een Grieks woord "Pinksteren" (Pentecosta), d.i. "de vijftigste dag"; want van de tweede dag van Pasen, als van de dag, waarop de eerste gave van de nieuwe oogst moest gebracht en voor de Heere bewogen worden (Leviticus. 23:12), moesten zeven gehele sabbatten of vijftig dagen geteld en dan het wekenfeest gehouden worden. Het is niet zonder betekenis, dat in het Nieuwe Testament, de Heilige Geest uitgestort en de Christelijke kerk gesticht is op dezelfde dag, waarop Israël zijn oogstfeest vierde en de wetgeving op Sinaï herdacht werd. (Hand.2).

II. Vs. 16-20:21. Aan de morgen van de dag, voor welke Israël zich had moeten voorbereiden, geschieden op de top van de berg grote en heerlijke dingen. Door een krachtig bazuingeklank wordt het volk geroepen tot de plaats, van waar de Heere Zijn wet openbaren wil; de openbaring van de tien woorden geschiedt dan voor de ogen van de gehele gemeente; doch deze, getroffen door de ontzaglijke tekenen van Gods nabijheid, verzoeken door hun oversten en oudsten, dat Mozes, in hun plaats verder met de Heere verkere.

16. En het geschiedde op de derde dag, 1) nadat Israël begonnen was zich te reinigen (vs.11), toen het morgen was, a)dat er op de berg donderen en bliksemen waren, en een zware wolk vertoonde zich op de berg, en het geluid van een zeer sterke bazuin2) liet zich horen: zodat al het volk verschrikte, dat in het legerwas, wegens dat wonderbaar en groots begin.

a)Hebr.12:18

1) Dit is in gedachte te houden, dat in dit vreselijk schouwspel deels de tegenwoordigheid van God voor de ogen verborgen is geweest, opdat Zijn Majesteit de toeschouwers tot gehoorzaamheid zou dwingen, dat daarmee deels de natuur van de wet is uitgedrukt, die op zichzelf niets anders dan louter schrik baarde. Door de donder en bliksem en het geluid van de bazuin werd de lucht beroerd, door rook en damp werd de berg omhuld, opdat het volk deemoedig voor Gods aangezicht zich zou neerbuigen en het hun voorgestelde Verbond heilig zou omhelzen, omdat nooit de eerbied voor God hun gemoederen zo zou binnendringen, dat zij ernstig het Woord van God zouden ontvangen, totdat zij, na van het onreine gezuiverd te zijn en ontdaan, wel daartoe waren gekneed..

2) In het Hebreeuws Kol Schofar, de stem van de bazuin. Deze bazuin is de bazuin van God, in de dienst van God, waarover ook de Apostel spreekt (1 Thess.4:16).

17. En Mozes, uit de in vs.9 vv. hem ten dele geworpen openbaringen wel wetende, wat de Heere thans voorhad, leidde het volk uit het leger, 1) dat in het oostelijk gedeelte van de

vlakte opgeslagen was, God tegemoet, naar de tegenover de Sinaï vrij gebleven ruimte (zie "Ex 19.2), a) en zij stonden aan de andere zijde van de omtuining, aan het onderste van de berg, 2) die zij hier, van de voet tot de kruin in een loodrechte hoogte van 2000 voet, voor zich hadden.

a)Deuteronomium. 4:10,11

1) Wij worden door deze woorden onderwezen, dat deze tekenen niet zijn gegeven om het volk voor Gods aangezicht te doen vluchten, noch dat de vrees werd ingestort, om hun gemoed in haat te doen ontbranden tegen de wet, maar dat het verbond God niet minder beminnenswaardig is geweest, dan te vrezen. Want zij worden bevolen God tegemoet te gaan en zich vrijwillig aan te bieden tot gehoorzaamheid. Doch dit kon niet geschieden, tenzij zij in de wet zouden horen, zowel de voorschriften, als de bedreigingen..

Mozes is hier type van Christus. Gelijk Christus Jezus alle zijnen leidt tot de Heere, als een bruidegom zijn bruid, zo treedt Mozes hier op. Hij leidt het volk tot de Heere, opdat het verbond gesloten zou worden..

2) Het is niet zonder betekenis, dat God juist deze verborgen, van alle zijden omsloten en van geen enkele zijde zichtbare woestijnplaats, het Adytum of binnenste heiligdom van het gehele schiereiland opzocht, om daar Zijn wet te openbaren. "Juist omdat Jehova met Israël heimelijk te spreken had, omdat Hij met Israël alleen wilde zijn, om het lichtverbond met hen te sluiten, leidde Hij hen in het middelste en geheimste Adytum van de woestijn..

18. a) En de gehele berg Sinaï rookte, terwijl Israël beneden stond en naar de top opzag, omdat de HEERE hierop neerkwam in vuur, en zijn rook ging op, zo dik en zwart (Genesis 19:28) als de rook van een oven; en de gehele berg beefde zeer, 1) als dreunende onder devoetstappen van Hem, die daarop neerdaalde.

a) Richteren. 5:4 Psalm. 68:9; 114:4 Hab.3:10

1) De eerste grondslagen van het Godsrijk in Israël zijn gelegd. De weg is gebaand voor de afkondiging van de grondwet, waarnaar het nieuwe rijk zal worden bestuurd (vs.3-8). Maar o! hoe zinkt nu bij het gezicht van heerlijkheid en majesteit, daarbij door de goddelijke Koning geopenbaard, de heerlijkheid en majesteit van al de koningen en volkeren op de aarde, de luister van de troonaanvaarding en kroningsplechtigheden van alle Roomse en Franse keizers van de wereld in het niet. De vijftigste dag na Israëls uittocht is aangebroken. Al de voorbereidende plechtigheden hebben plaats gehad. Het volk is geheiligd; de berg is rondom afgebakend; strenge verboden omtrent de nadering van de berg zijn gegeven: de ramshoorn gaat; het bazuingeklank klinkt. "En Mozes leidde het volk uit het leger, God tegemoet; en zij stonden aan het onderste van de berg." Welk een toneel! Men verbeelde zich hier geen uitgestrekte vlakte of zandwoestijn, geen ruime open plaats, neen, maar een golvend terrein van hoogten en diepten van bergen en dalen. Toen men een van de geestelijken, die thans het klooster nabij de Sinaï bewonen, vroeg: waar naar zijn mening de Israëlieten gestaan hadden, strekte hij zijn handen uit, en antwoordde: "Overal, in de rotskloven, op de heuvelen, in de

dalen zowel als in de vlakten." Is het niet zo? Het schouwspel wordt er nog grootser en schilderachtiger door. Een opreizend amfitheater, uit zwarte steenklompen van vele honderden voeten gebouwd, en vervuld met een bijna ontelbare schare van twee tot drie miljoen zielen, die allen het oog naar één punt gericht hebben, en sidderend het prachtigste drama verbeiden, waarvan de aarde ooit getuige was. Aan de andere zijde de Sinaï, het door het onderaards vuur verzengde hoofd opheffende, als ware het de hemel tegemoet. Een troon van onbesneden graniet voor de Koning van de hemel, die zich voor de voetstap van de Eeuwige nederbuigt. Zie, de Koning komt! Een zwarte wolk is de wagen, waarop Hij neervaart. Donderen en bliksemen, die daarvan uitgaan, verraden de verborgen tegenwoordigheid van Hem, die in de donkerheid woont. Rondom Hem klinkt het geluid van een zeer sterke bazuin, als ware het de voorbode van de eigen stem van de Koning. Terwijl God aldus op de berg in vuur neervaart, rookt de berg als een oven en springt op als een huppelende ram. Is het wonder, dat ook het volk bewogen wordt en beeft? Is het wonder dat het volk afwijkt en van verre staat en Mozes vraagt: "Dat God met ons niet spreke, en wij niet sterven" (hoofdstuk 20:19)

Het is ontegenzeglijk, dat men aan het vuur drie dingen kan onderscheiden: de brandende gloed, het schijnend licht en de verblindende glans. De eerste is het beeld van de strafeisende gerechtigheid van God, het tweede dat van Zijn goedgunstigheid, en de derde duidt de Majesteit van de Heere aan, voor zover deze in haar verschijning zichtbaar optreedt. Van dit alles is tabernakel en tempel het aangrijpendste beeld. Voor hen, die nog buiten het verbond stond, blaakte in het voorhof op het altaar de gloed van het vuur, die teken is van Gods heilige, wrake invorderende gerechtigheid. In het heilige zelf, verspreidde de kandelaar met zeven armen het vriendelijk schijnsel van het licht, beeld van Gods goedgunstigheid; maar in het allerheiligste was de glans van de wolk van de heerlijkheid, rustende tussen de Cherubijnen op het verzoendeksel, om getuigenis te geven van Gods genaderijke tegenwoordigheid in het midden van het volk (Ex.40:34,35). Bij elke vermelding van vuur in de bijbel dient reeds de vraag gesteld in welke zin het daar optreedt, of in strafrichterlijke of in heiligde zin, als verterend of als niet verterend. Hier, bij Sinaï is het gewis wel de openbaring van een heilige God, die rookte tegen de onheilige zondaar..

19. Toen het geluid van de bazuin, dat zich van het begin af aan had laten horen (vs.16), om Israël uit zijn leger te roepen, gaande was, en zeer sterk werd, sprak 1) Mozes, en God antwoordde hem met een stem, niet slechts door een teken of door inspraak van de Heilige Geest, maar hardop, zodat het volk het woord verstaan kon: Vrees niet, want Ik ben gekomen, opdat Ik u verzoeke, en opdat Mijn vrees voor uw aangezicht zou zijn, dat gij niet zondigd. (hoofdstuk 20:21).

1)"Sprak Mozes," d.i. vroeg de Heere naar zijn bevel, naar wat Hij wilde dat geschieden zou..

20. Als de HEERE neergekomen was op de berg Sinaï, op de top van de berg, en het verstokte hart door vriendelijke toespraak getroost had, zo riep de HEERE, eveneens metluide, voor al het volk verstaanbare stem Mozes tot zich, op de top van de berg; en Mozes klom op. 1)

1) Hieruit hebben de Perzen, die hiervan gehoord hadden, zeer waarschijnlijk het verhaal van Zoroaster gevormd, die, in woeste plaatsen dwalende, in de hemel zou zijn opgenomen, en God daar in het midden van vuurvlammen zag, welke hij, daar de glans zo groot was, met eigen ogen niet zien kon, maar met de ogen, die de engelen hem leenden, gezien heeft; daar zou hij het boek van zijn wet van God ontvangen hebben..

Wat de Heere tot hem sprak of hem beval, wordt in het volgende vers verklaard, nl. om te komen op de top van de berg..

21. En de HEERE zei tot Mozes: Ga nog eens af, voordat Ik u zeg, wat Ik in het bijzonder met u te spreken heb (hoofdstuk 20:22 vv.), en betuig dit volk scherp het hun nadrukkelijk in, dat zij niet, wanneer de nieuwsgierigheid sterker zal geworden zijn dan de schrik, doorbreken over de getrokken grenzen tot de HEERE, met het doel, om te zien, hoe het hier is, en tot straf voor de misdaad velen van hen vallen 1) zouden.

1) Met dit bevel van God wordt hetzelfde verbod herhaald, dat het volk de grenzen niet zou overschrijden en dit zonder twijfel, omdat het niet genoeg was, dat het eenmaal werd verboden, hetgeen uit Mozes antwoord kon opgemaakt worden. Want hij meende, dat, terwijl allen gewaarschuwd waren, een nieuw verbod niet nodig was. Maar God staat er des te vaster op en beveelt andermaal met nieuwe bedreigingen, dat zij zich nauwkeurig zullen wachten. Hij wist toch met verstokten te doen te hebben, voor wie, om hen te beteugelen, een sterke vrees voor straf nodig was. Daar wij nu in niets beter zijn, laten wij er ons niet over verwonderen, indien God ons met meerdere prikkels van vermaningen treft en de bedreigingen er bijvoegt. Anders zou het vergeten van alles, wat eenmaal is voorschreven, ons gemakkelijk kunnen overvallen. Ook bevestigt deze plaats, hoezeer God de nieuwsgierigheid, welke de menselijke geest kietelt, mishaagt..

Wellicht dat het volk steeds meer naar voren drong, door ijdele nieuwsgierigheid geprikkeld, menende, dat de Heere zich in een uitwendige gedaante aan Mozes openbaren zou..

22. Daartoe zullen ook de priesters, 1) die tot de HEERE naderen, zich heiligen, opdat de HEERE, die de diepste grond van het hart onderzoekt, niet tegen hen uitbreke, 2) wanneer Hij hen als onheilige dienaars leert kennen.

1)"Priesters." Wie zijn deze geweest? Natuurlijk niet de Levitische priesters. De stam van Levi en het geslacht van Aäron wordt eerst later tot het priesterambt afgezonderd. Sommigen zijn van mening, dat het de voornaamsten van het volk zijn geweest, die in de regering van Israël, na Mozes, het dichtst bij de Heere stonden. Ook later werden de vorsten, kohanim (priesters) genoemd. O.i. zijn het echter bepaalde priesters geweest, priesters uit de mensen, door de mensen aangesteld, die voor anderen tot de Heere naderden en de offeranden brachten. Dat van hen gezegd wordt, dat, ook zij zich zullen heiligen, komt hoogstwaarschijnlijk, omdat deze meenden, niet een bijzondere heiliging nodig te hebben, omdat zij als het ware dagelijks tot de Heere naderden. Hiermee wilde de Heere nog in het bijzonder leren, dat niet alleen het gros van het volk, maar ook zijn voornaamste als onheilig bij hem werden geacht..

2) In het Hebreeuws Jifroots, eigenlijk verscheure, verdele, een scheur make. Zo wordt het ook vertaald (2 Samuel 6:7) in de geschiedenis van Uza..

23. Toen zei Mozes tot de HEERE, menende voor het volk wel te kunnen instaan, dat het niet nader zou treden dan toegestaan was: Het volk, al wilde het, zal op de bergSinaï niet kunnen klimmen; want Gij hebt ons reeds eenmaal betuigd, dat niemand op de berg klimmen, noch zijn einden aanvoeren mag, en Gij hebt tot voorkoming daarvan gesproken, zeggende: Bepaal de berg, en heilig hem, gelijk ik ook gedaan heb.

24. De HEERE dan, het menselijk hart beter kennende in zijn zwakheid, en hoe makkelijk het, wanneer het niet voortdurend bewaakt wordt, door zijn begeerte zich laatmeeslepen, en wanneer eens de lust tot een verboden genot hem overweldigd heeft, geen gevaar acht, zei tot hem: Ga heen, gelijk Ik u bevolen heb; klim af, om Mijn bevel te volbrengen, en blijf gedurende hetgeen nu geschieden zal, in de onmiddellijke nabijheid van het volk, om iedere poging tot doorbreken aanstonds te kunnen verhinderen; daarna zult gij, en Aäron met u, opklimmen, wanneer het juiste tijdstip gekomen is; doch dat de priesters en het volk niet doorbreken, noch heden, noch later, om op te klimmen op de top van de berg tot de HEERE, dat Hij om hun zonde tegen hen niet in toorn uitbreke en hen verplettere.

In dit vers geeft de Heere de reden aan, waarom deze nadere waarschuwing nodig was. Was het niet om het volk, het was nodig omwille van de priesters, welke zich mochten verbeeld hebben, dat zij in dit verbond niet begrepen waren. Alleen wordt, behalve Mozes, ook Aäron uitgezonderd en hen gelast, met Mozes op te klimmen, als zijnde tot het priesterschap verordend, om tot de God van Israël op te klimmen..

Mozes mocht en moest als middelaar opklimmen tot de Heere. In het opklimmen van Aäron werd het priesterschap, uit hem, geheiligd voor de toekomst. Duidelijk veroordeelt de Heere hiermee het bestaande priesterdom, en bereidt Israël voor, voor het priesterschap, naar de ordening van Aäron. Aäron vulde Mozes aan in het tussentreden voor het volk bij God, en bewees daarmee de zwakheid van de bediening van het Oude Verbond..

25. Toen klom Mozes, nu gehoorzaam aan de goddelijkenwil, af tot het volk, en zei het hun, 1)hoe zij zich te gedragen hadden.

1) Het is duidelijk, welk doel en welke betekenis de donder en bliksem hebben, die uit de dikke wolk, die op de berg gelegerd is, uitbreken, als ook waarom het vuur met de rookdamp daar is. Zij moeten de heerlijkheid en majesteit van God voor het volk zichtbaar maken op een wijze, dat het daardoor een diepe indruk verkrijgt, zonder toch te menen, dat het God zelf aanschouwd had, die een Geest is en die niet lichamelijk, niet zichtbaar is. De met toenemende sterkte klinkende bazuin is als het geroep van de heraut, die aan het volk de verschijning van de Heere aankondigt en het oproept, om voor de stoel van Zijn Majesteit te verschijnen, en Zijn woorden te horen. Dat de onder deze tekenen nederdalende Heere dezelfde Engel des Heeren was, die aan Mozes in de brandende braambos verscheen (hoofdstuk 3:2), die Israël tot hiertoe in de wolk- en vuurkolom geleid had (hoofdstuk 13:21 vv.) leert uitdrukkelijk (Hand.7:30-40). Dienaren en werktuigen bij het scheppen van de

grootse natuurverschijningen, evenals ook de stemmen, die Mozes en het volk vernamen, waren daarentegen, volgens Deuteronomium. 33:2 Hand.7:53 Galaten. 3:19 Hebr.2:2 de geschapen engelen of de hemelgeesten. Wanneer reizigers verhalen, dat in het Sinaïgebergte nog heden soms een donderend geluid, als van herhaalde sterke kanonschoten gehoord wordt, zo heeft men dit evenzo aan te zien, als een nawerking van hetgeen de Heere eens in die streken gedaan heeft, als het Manna van de Tarfabomen. Opmerkelijk is het, dat de Heere eerst (vs.13) een tijdpunt stelt, waarop het volk eveneens op de berg zal mogen stijgen, daarna (vs.24) dit verlof weer enigszins terugtrekt, zoals wij dan later ook werkelijk van zulk een nederdalen tot het volk niets lezen. Dit is echter alles geheel in de orde en geenszins tegenspraak van de zijde van God. In vs.18 heeft God het ideale Israël voor zich, dat, hetgeen werkelijk met Zijn verheven beeld overeenkomt, en het doel van de volmaking bereikt heeft, hetgeen in de woorden van vs.6 is voorgesteld. Zulk een ideaal Israël, een koninklijk priesterdom en heilig volk was dat Israël nog geenszins; dat zou het eerst worden, wanneer de tijd van het Nieuwe Verbond zou gekomen zijn (1 Petr.2:9); en dit nieuwtestamentische Godsvolk is daarna ook werkelijk op de berg geroepen in de onmiddellijke nabijheid van God (Hebr.12:18-29). Daarom zwijgt de Heere in het vervolg van de wetgeving geheel daarover, dat ook het volk nog tot Hem zal opkomen, en, terwijl het in vs.24 zelfs de priesters van de waardigheid daartoe uitsluit, die tot die tijd, volgens menselijk recht, Hem hadden mogen naderen, om de offerdienst te verrichten, bereidt Hij zich een nieuw door Hemzelf ingesteld priesterschap (hoofdstuk 28:1). Israël ziet er ook hierna vrijwillig van af, (hoofdstuk 20:18 vv.), om onmiddellijk met God te verkeren, omdat het zich daartoe ongeschikt kent, en begeert uitdrukkelijk een middelaar, die in zijn zaak voor God treedt; daarmee geeft het de Heere Zijn eerste belofte terug, zodat alzo dit, beide naar goddelijk en naar menselijk recht, niet tot uitvoering komt, en slechts daartoe dient, om op "het doel van de hemelse roeping van God in Christus Jezus" reeds nu te wijzen..

HOOFDSTUK 20.

MOZES ONTVANGT DE TIEN GEBODEN VAN GOD.

1. Toen Mozes nu weer onderaan de berg stond, sprak God al deze woorden, 1) met verheven stem voor de oren van geheel Israël (Deuteronomium. 4:12,33; 5:22), zeggende:

1) Deze woorden heten (hoofdstuk 34:25 Deuteronomium. 4:13; 10:4); "de tien woorden" (met een Griekse, in de wetenschap zeer gebruikelijk geworden uitdrukking "de Decaloog" genoemd); overigens komen in het Oude Testament ook de namen "verbond" en "getuigenis" voor (hoofdstuk 25:16,21; 34:28 Deuteronomium. 4:13,45). "Geboden" heten zij eerst in het Nieuwe Testament (Luk.18:20). Vervolgens wordt de afdeling van deze woorden, waar het ene woord of gebod ophoudt en het andere begint, niet nader aangegeven; evenmin bij de herhaling van dit gewichtigste gedeelte van de wet (Deuteronomium. 5:6-21). Verschillende inzichten zijn hierover geweest en in latere tijd, sedert 1836, zijn een reeks van geschriften over deze verdeling uitgegeven. De eerste gedachte is die van Philo, een Alexandrijnse Jood (gestorven 40 n.C.) en van Josephus, de bekende veldheer ten tijde van de laatste Joodse oorlog, die door Vespasianus gevangen genomen, om zijn profetie, dat hij zelf keizer zou worden, weer losgelaten werd, en, bij de belegering van Jeruzalem, door Titus als onderhandelaar gebruikt werd (hij leefde van 37-93 n.C.). Hun mening is door bijna alle kerkvaders van de eerste vier eeuwen gedeeld, en wordt nog heden in de Oosterse en de Hervormde kerken voor de ware gehouden. Volgens deze vormen in vs. 2-3 het eerste, vs.4-6 het tweede gebod, terwijl vs.17 voor één, het tiende, gebod gehouden wordt. In de vijfde eeuw werd door Augustinus, bisschop te Hippo, Regium (het tegenwoordige Bona) in Numidië (430 n.C.), een andere mening in de Westerse Kerk algemeen, volgens welke vs.2-6 slechts een gebod uitmaakten, vs.17 daarentegen in twee geboden verdeeld werd. Augustinus hield zich bij deze verdeling van het verbod aan de klank van de woorden (Deuteronomium. 5:21), en rekende als negende gebod: "Gij zult niet begeren uws naasten vrouw, en als tiende: "gij zult u niet begeren uws naasten huis enz."; De Rooms-Katholieke kerk, die zijn berekening volgde, hield zich aan de tekst van ons hoofdstuk en maakte tot het negende gebod: "Gij zult niet begeren uws naasten huis; tot het tiende: "gij zult niet begeren uws naasten vrouw enz." Bij de Roomse kerk heeft Luther zich in zijn Catechismus aangesloten, zoals hij in alles, wat met de Heilige Schrift niet in tegenspraak was, maar tot de zogenoemde bijzaken behoorde, dat Christenen bij de eenmaal aangenomene gewoonte liet blijven. In tegenstelling tot de eerst aangehaalde mening, die bij de kerkvaders bestond, had, reeds voor Augustinus, de Romeinse keizer Julianus Apostata (de afvallige, van 361-363 n.C.) beweerd, dat de inleiding in vs.2: "Ik ben de Heere, uw God, enz." een van de tien woorden was; hij rekende vervolgens vs.3-6 als het tweede en het verbod van begeren als het tiende. Hem zijn de zogenaamde Talmudische Joden, uit oppositie tegen de Christenen gevolgd; ook onder de Christelijke theologen van deze tijd hebben enigen (Knobel, S. Preiswerk) zich voor deze opvatting verklaard, terwijl zij zich erop beroepen, dat de tien geboden in Oude Testament slechts de tien woorden heten, het eerste woord dus geenszins een gebod behoefde te zijn, maar zeer goed alleen een inleiding tot de eigenlijke geboden zijn kon. Een vaste overtuiging, welke van de verschillende verdelingen de meest aanbevelenswaardige is, zullen wij eerst

door de beschouwing van het volgende gedeelte in alle afzonderlijke punten, kunnen verkrijgen..

Het woord "woord" moet hier in de zin van gebod, bevel worden opgevat. Dit brengt het Oosterse spraakgebruik mee. Als zelfs een Oosters vorst iets spreekt, een woord uit, staat dat woord gelijk met een bevel. Waar dus van de Heere God, de hoogste Majesteit, gezegd wordt, dat Hij woorden spreekt, daar heeft dit de betekenis, dat Hij beveelt te onderhouden, wat Hij laat afkondigen..

Het woord Emir komt ook van een werkwoord, dat in de eerste plaats zeggen betekent en in de tweede plaats bevelen. Als een Emir spreekt, beveelt hij. Ongetwijfeld sprak God deze woorden, voordat Mozes en Aäron nog tot de berg waren opgeklommen, voor de oren van geheel Israël..

2. Ik ben de HEERE, uw God. 1) Ik, die alleen waarachtig ben, verheven boven alle verandering, in Mij alle leven en zaligheid omvattende (hoofdstuk 3:14) geef in het verbond, dat Ik thans met u, o Israël, sluit, Mij zelf tot uw eigen God, met alles wat Ik ben en heb; Ik wil uw God, uw hoogste goed zijn. (Genesis 17:7). Dat doe Ik, die u uit Egypte, a) uit het diensthuis, waarin gij gevangen zat, uitgeleid heb, 2) die u tot een vrij, zelfstandig volk en wel tot Mijn volk gemaakt heb (Exodus. 19:4 vv.); daarom is het recht en billijk, dat gij Mij ook waarlijk tot uw God in het geloof aanneemt; en uit dankbaarheid voor deze u bewezen redding Mijn welgevallen doet.

a) Exodus. 13:3 Deuteronomium. 5:6 Psalm. 81:11

1) Zelfs de heidenen erkenden, dat de godsdienst de onontbeerlijk en enig houdbare grondslag van de zedelijkheid was (vrgl. Xenephon, memor IV: 4, 19; Cicero, de leg. ij: 7); daarom beginnen Zaleucus (wetgever van de Locriërs) en andere wetgevers uit de oudheid hun voorschriften met de eis, dat de leden van een staat voor alle dingen moesten geloven, dat er goden waren, en dat zij hen vreesden (Diod. Sic. XlI:20). Dien ten gevolge heeft men in ons vers reeds een van de tien woorden gezien, die de Heere met eigen mond tot de gemeente van de kinderen van Israël gesproken heeft. De in dit vers uitgesproken waarheid is de grondslag van alle geloof en leven in Israël. Het vormt het inleidend woord, waarmee de Heere de gemoederen van het volk tot gehoorzaamheid aan Zijn wet wil buigen, en wordt vervolgens, deels volledig, deels verkort tot inscherping van andere wetten dikwijls genoeg herhaald (hoofdstuk 29:46 Leviticus. 19:36; 11:44; 18:2,4 vv.); in het bijzonder dient het hier tot voorbereiding van het eerstvolgend woord. Toch ware het verkeerd, dit reeds tot de tien woorden zelf te willen tellen; want dan verkregen wij slechts negen eigenlijke geboden, wat de geest van de Heilige Schrift weerspreekt. Deze heeft overal getallen van symbolische betekenis (zie Ge 35.26 zie Ge 46.27). Het getal tien betekent een geheel (Genesis 31:27 Exodus. 11:10), gelijk het dan ook werkelijk de rij van de grondgetallen sluit, en de natuurlijke vertegenwoordiger van het getallensysteem is. Wij houden daarom beslist vast, dat tien eigenlijke geboden moeten geteld worden, omdat daardoor de wet eerst een volledig geheel wordt, en verwerpen onder de bovengenoemde wijzen van telling de derde, welke naar

haar oorsprong meer aan de geest van tegenspraak, dan aan de kracht van de waarheid te danken is..

Door deze woorden bewerkt God een heilig ontzag voor Hem, voordat Hij de regel voorschrijft, om vroom en rechtvaardig te leven. Verder kondigt Hij zich niet slechts als Jehova en als de enige God aan, die uit kracht van de schepping de mensenkinderen aan zich verbonden houdt, welke Hij het bestaan heeft gegeven en wier leven Hij beschermt, ja, die van allen het leven is, maar Hij voegt er nog bij, dat Hij in het bijzonder de God van Israël is, omdat het de moeite waard was, dat het volk niet slechts voor de Majesteit van God een heilige vrees had, maar ook op liefelijke wijze werd aangetrokken, om de wet kostbaarder te achten dan goud en zilver en tegelijk zoeter dan honing (Psalm. 119:103). Want het was niet genoeg, dat de mens door een slaafse vrees werd gedwongen, om onder haar juk door te gaan, maar ook, dat zij door de liefelijkheid ervan aangetrokken, vrijwillig zich eronder stelde..

Begrijpt gij dat? De Heere, die de Hemel heeft tot Zijn troon is de God van mij, stofje op de aarde, van mij, de zondaar! En toch, het is zo. Loof Hem, mijn ziel. Zijn eigen mond heeft het verklaard. Kent gij een heerlijker lot? Zalig is het volk, welke van God de Heere is (Psalm. 33:12). Wat heet het een God te hebben? Een God heet datgene, waarvan men alle goeds verwacht, en waarbij men toevlucht heeft in alle noden, zodat "een God hebben" niets anders betekent, dan van harte op Hem vertrouwen, en in Hem geloven. Datgene, waaraan gij met geheel uw hart hangt en waarop gij u verlaat, dat is eigenlijk uw God..

2) Hij brengt die buitengewone weldaad, waarmee het volk verwaardigd was in herinnering, waarmee Hij tevens betuigd had, dat het niet vruchteloos geweest was, dat het door Hem was uitverkoren. Want de verlossing was een zeker pand van de aanneming, maar opdat Hij het volk des te beter aan zich verbond, herinnert hij tevens, hoedanig hun toestand was geweest. Want Egypte was als het ware een slavenhuis geweest, waaruit de Israëlieten bevrijd waren. Waarom zij nu niet meer hun eigen meester waren, omdat God hen zich had verworven. Dit nu heeft in eigenlijke zin op ons geen betrekking, maar met een heiliger band heeft Hij ons aan zich verbonden, door de hand van Zijn eniggeboren Zoon, welke Hij daarom heeft doen sterven en weer doen opstaan, opdat Hij over doden en levenden zou heersen (Rom.14:9) 14.9. Alzo is Hij niet slechts God van één volk, maar van alle volken, welke Hij tot Zijn Kerk, door de algemene aanneming heeft geroepen..

God vermeldt deze weldaad: 1e. Om het volk tot een dankbare gehoorzaamheid te verplichten; want wie was het schuldig meer te gehoorzamen dan God, die het uit zulk een zware dienstbaarheid had geleid. 2e. Om de Israëlieten tot het geloof aan te sporen; wie zou het beter vertrouwen, als die God, die de belofte, die Hij zo veel jaren tevoren aan Abraham gedaan, nu volbracht? 3e. Om Jakobs nakomelingen tot de godsvrucht op te leiden; wie zouden zij meer vrezen, als die God, die zich door wonderen zo krachtig bewees, waarvoor geheel Egypte sidderde. 4e. Omdat dat uitleiden een voorbeeld zou zijn voor de uitleiding uit het geestelijk Egypte.

Deze woorden behoren niet tot het eerste gebod, maar vormen een voorafspraak, waarmee de Heere én Zijn Soeverein recht te kennen geeft, én bedoelt het volk tot gehoorzaamheid te dwingen..

3. Gij nu zult, opdat ik inderdaad uw God zij, (vs.2), en u met niemand te delen heb, geen andere goden voor Mijn aangezicht 1) hebben, geen goden, die niet bestaan 1 Corinthiers. 8:4), dan in de verbeelding van dwazen (Hebr.3:12).

1) In het Hebreeuws Al panai. Onze Statenvertaling komt met de Latijnse vertaling overeen. "Voor mijn aangezicht," maar is minder juist. De eigenlijke betekenis is, boven mij. God verbiedt hiermee niet alleen alle afgodendienst en het vereren van afgoden, maar gebiedt tevens, Hem alleen te dienen en Hem volkomen, Hem als de gehele, de volstrekt enige God. Alle woorden zijn deels verboden, deels geboden. God rekent met de zonde, in het hart inwonende en daarom komt zijn gebod in de vorm van een verbod.

4. a) Gij zult 1) u ook van Mij, uw God, geen gesneden beeld in mensengedaante, noch enige gelijkenis maken, 2) noch enig teken, van andere schepselen genomen, noch van hetgeen boven in de hemel is, van sterren en vogels, noch van hetgeen onder op de aarde is, van vee, wormen, planten of stenen, noch van hetgeen in de wateren onder de aarde is, in de wateren, die lager dan de aarde zijn, van vissen of andere waterdieren.

a) Leviticus. 26:1 Psalm. 97:7

1) Nadat God in het eerste gebod hen onderwezen heeft wie de ware God was en bevolen, dat Hij alleen zou gediend worden, stelt hij nu zijn wettige eredienst vast..

2) Zo is, om een voorbeeld te geven, de loochening van de heilige Drie-eenheid beeldendienst: omdat men geen voorstelling van God wil, zoals de Bijbel ons die geeft, door te gewagen van de driemaal heilige God: Vader, Zoon en Heilige Geest. Men kan een dergelijke voorstelling niet met zijn verstand rijmen, men begrijpt dit niet, en daarom verwerpt men dit, ten wille van eigen geliefkoosde voorstelling van het verstand. Zo maakt men zich ook met Israël aan beeldendienst schuldig, indien men van de zijde van het gevoel zich slechts een God van louter goedheid en toegevendheid droomt, zonder om Zijn rein zedelijke eigenschappen van de heiligheid, rechtvaardigheid en strafeisende gerechtigheid te denken. Gelijk de afgoderij naast de ene ware God andere valse goden, die in werkelijkheid niet slechts in de verbeelding bestaan, verdicht; zo maakt de beeldendienst zich een voorstelling van de ene ware God, niet zoals Deze in zichzelf bestaat en zich in Zijn woord heeft geopenbaard, maar naar het beeld, waarin Hij voor de ziekelijke en overprikkelde verbeelding verrijst..

In verband met Deuteronomium. 4:15 vv. waar dit gebod nader wordt verklaard, blijkt duidelijk, dat hier van beelden en gelijkenissen gesproken wordt, als van symbolen van de levende God. In dit gebod prent God Israël scherp in, dat Hij niet onder een symbool wil gediend worden, dat men geen symbolisch teken van Hem mag maken, om hem daaronder te aanbidden. Een zuiver geestelijke verering ligt aan dit gebod ten grondslag. Daarom was het

voor Jerobeam zo’n verschrikkelijke zonde, dat Hij de zuivere en geestelijke dienst van God veranderde, door van Jehova een symbool, in de gedaante van een gouden kalf, te maken. Feitelijk veranderde Hij daarmee de belijdenis van de enige en waarachtige God, welke Hij zelf aan zijn volk had gegeven. Niet het maken van beelden op zichzelf wordt hier verboden, maar het maken van beelden als van symbolen van God..

5. Gij zult u voor die beelden en gelijkenissen niet buigen, noch hen dienen, 1) want ik, de HEERE, uw God, ben een naijverig God. 2) Met jaloezie waak Ik voor de Mij toekomende eer Jesaja 42:8; 48:11). Ik die, wanneer Mij Mijn eer door gehele geslachten onttrokken wordt, de misdaad van de vaderen bezoek aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde, 3) lid van hen, die Mij haten. Ik straf die geslachten met uitroeiing; zo Ik ook al in lankmoedigheid op boete en bekering wacht, langer dan tot in het derde en vierde lid duurt dielankmoedigheid niet. Ik zend u thans heen om de Amorieten, wier misdaad thans vol geworden is, (Genesis 15:16) te verdelgen. Weet daaruit, dat Ik een grimmig wreker ben tegenover Mijn vijanden.

1) Onder buigen wordt verstaan het aanbidden en aanroepen van God, onder de gedaante van een beeld en onder dienen, het brengen en vereren van en met offers..

2) Hiermee wil de Heere God zijn volk leren, dat Hij Zijn eer aan geen ander geeft, dat Hij Zijn eer niet deelt met een schepsel van eigen maaksel. Zijn dienst moet zuiver en volkomen zijn. Naijverig, hier in de zin van ijverzuchtig, jaloers. De uitdrukking is ontleend aan de jaloersheid van de man, die zijn vrouw teder liefheeft en niet dulden kan, dat zij zijn liefde niet volkomen beantwoordt of met een ander deelt..

Israël was de bruid van de Heere. Hij had zich Israël door het Verbond ondertrouwd. Nu kon en mocht de Heere ook niet dulden en toelaten, dat Israël met een andere man hoereerde, andere goden volgde. Zo opgevat, is deze uitdrukking dan ook uitvloeisel, zowel van Gods onkreukbare rechtvaardigheid en heiligheid, als van Zijn tedere liefde voor Zijn volk. De afgoderij droeg daarom dikwijls de naam van hoererij en overspel..

3) Geen afgodische familie in Israël bleef bestaan over het derde en vierde geslacht. De afgodische koningsfamilies in Israël, van Jerobeam, van Baësa, van Achab en van anderen, die in het derde en vierde geslacht verdelgd worden, moesten in hun ondergang, die onmiskenbaar door wonderen en leiding van de goddelijke voorzienigheid werd teweeg gebracht, de waarheid van Israëls godsdienst, de waarachtigheid van de Godsregering en de heerlijkheid van de wet als de wet van de onveranderlijke, levende God bewijzen. Hun verdelging was een nieuwe sanctie (plechtige bevestiging) van de wet, die zij verlaten en overtreden hadden.

Is hiermee niet de strijd Ezech.18:20: "de zoon zal niet dragen de ongerechtigheid van zijn vader?" Hier wordt het tegendeel niet geleerd. Ieder wordt voor zijn eigen zonden gestraft; maar ouders leiden ddor hun voorbeeld hun kinderen de zonden en de elende in. God heeft niet de zoon van Jerobeam, waarin iets goeds was gestraft, maar Jerobeam’s huis, dat in zijn voetstappen wandelde..

Het dreigement in het tweede gebod moet niet onbepaald worden verstaan, alsof God altijd de kinderen zou willen plagen, om de zonden van de vaderen, maar bij voorwaarde, indien zij volharden en voortgaan in hun zonden, wandelende in hun wegen en tredende in hun voetstappen. Hetzelfde antwoord wordt gegeven in het tweede gebod, dat God de zonde van de vaderen niet bezoeken zal, uitgenomen alleen degenen, die Hem haten..

Tegen de straf aan degenen, die Hem haten, voltrokken tot in het derde en vierde geslacht, staat in vs.6 de barmhartigheid, betoond aan duizenden, degenen die Hem zouden liefhebben..

Volgens sommigen, slaat deze bedreiging niet alleen op de overtreding in het tweede gebod verbonden, maar ook op die, welke in het eerste veroordeeld wordt..

6. En, aan uzelf, nageslacht van Mijn knechten Abraham, Izak en Jakob kunt gij het opmerken: Ik doe barmhartigheid aan duizenden van hen, die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden. 1) Gij, die nu tot duizenden geworden zijt, beërft immers nu de gegeven beloften; aan u vergeld Ik, dat uw vaderen Mij hebben liefgehad en gediend.

1) Hoe nauw dit gehele gedeelte, vs.3-6 samenhangt, blijkt uit deze vloek en deze zegen, die zeker zowel op het derde als op het vierde vers betrekking heeft. Wil men echter hier twee geboden onderscheiden, dan is in vs.3 de verering van heidense goden (als Baäl en Astarte), in vs.4 de beeldendienst verboden, waarbij men voorgaf de ware, enige God te dienen, maar dit onder beelden en gelijkenissen van de geschapen wereld deed, en daardoor de heerlijkheid van de onverderfelijke God in de gelijkenis van een beeld van een vergankelijk mens en van gevogelte, en van viervoetige en kruipende gedierten veranderde (Rom.1:23 vrgl. de kalveren van Aäron en van Jerobeam hoofdstuk 32:1-6; 1 Kon.12:25-29). Doch al is het dat hier twee vormen van afgoderij, Idolatrie (afgodenaanbidding) en Ikonolatrie (beeldendienst) genoemd worden, zo zijn beide toch slechts één zonde. In theorie (beschouwing) zijn zij uit elkaar te houden; maar de praktijk (uitoefening in het dagelijks leven) springt over de grenzen heen. Waar de afgoderij verschijnt, vormt zij zich als beeldendienst; de afgoderij is de abstracte (nog in de wil verborgen), de beeldendienst de concrete (in de werkelijkheid tevoorschijn tredende) zonde. Waarschijnlijker is de Augustijnse telling te verkiezen, volgens welke hier één gebod is. Deze is waarschijnlijk ook de oorspronkelijke bij de Joden geweest, en dus ouder dan die van Philo en die van Josephus; tenminste in de Hebreeuwse bijbel is het gedeelte, vs.2-6, als een bij elkaar behorend gedeelte door een samek (o) aangeduid; deze zinafdelingen in de Hebreeuwse tekst behoren ongetwijfeld tot een zeer hoge ouderdom, zijn wellicht van de schrijvers zelf afkomstig..

In de Lutherse catechismus worden de woorden van vs.4: "Gij zult u enz" weggelaten. Luther meende, dat crucifixen en afbeeldingen uit de heilige geschiedenis niet tegen de Heilige Schrift waren. Hij zegt (w.d. himm. proph.): "God wil hebben, dat men Zijn werk zal horen en lezen, in het bijzonder het lijden van Christus; zal ik dit echter horen of overdenken, zo is het mij onmogelijk, dat ik in mijn hart daarvan geen beelden maak; want of ik wil of niet, wanneer ik Christus hoor, zo heb ik in mijn hart het beeld van een man, die aan het kruis hangt. Is het nu geen zonde, maar goed, dat ik Christus' beeld in het hart heb, waarom zou het dan zonde zijn, wanneer ik het in het oog heb? daar toch het hart meer betekent dan de ogen."

Meer stemmen wij in met hetgeen onze Heidelbergse Catechechismus vraag 98 leert. "Al veroordelen wij ook elk beeld en elke schilderij niet als herinnering aan het heilige; toch menen wij het: "principiis obsta" (sta de beginselen tegen) ook hier te moeten toepassen..

Al is ook de Roomse kerkleer uitgedrukt in de regels onder het Christus-beeld in de St. Jans kerk te ‘s Hertogenbosch: "Gedenk, o mens, wat gij hier ziet, is Christus beeld, maar Christus niet; daarom, aanbid geen hout of steen, maar Christus, uw God alleen." Wij weten, waartoe de leken van de kerk vervallen zijn, en hoe gemakkelijk ons hart van aanbidding in geest en waarheid afgeleid wordt..

Luther’s catechismus stelt de bedreiging en belofte aan het slot van de geboden, omdat hij van mening is, dat deze bedreiging en belofte op alle geboden van toepassing is. Ons inziens slaat deze alleen op de eerste twee geboden, zoals ook de geschiedenis van Israëls volk aangeeft, en dan nog wel voornamelijk op het tweede gebod, zoals ook in de geschiedenis van Israëls koningen openbaar wordt. De historie heeft ook in deze de betekenis van dit gebod gestaafd en opgehelderd..

De belofte is veel sterker dan de bedreiging; de straf zal zijn in het derde en vierde lid, de zegen aan duizenden; de gevolgen van het werk van de satan, mogen niet zo ver reiken, als de gevolgen van de liefde van God. Ziet wat voor zegen een waar Christen heeft, die liefheeft en het waarachtige van zijn liefde in zijn wandel, in het onderhouden van Gods geboden. God zal zijn godsvrucht dienstbaar maken tot heil van anderen, en deze, tot God bekeerd, zullen wederom geestelijke kinderen verkrijgen, zodat die zegen zeer ver reikt. Men moet echter wel bedenken, dat die zegen alleen rust op een reine wandel, voortspruitende uit die liefde; wie Zijn geboden niet houdt, zal, evenmin als een rechtvaardige Lot, Sodoms bewoners tot bekering leiden, noch godvruchtige kinderen zien..

7. a) Gij zult de naam van de HEERE, uw God, in welke Hij Zijn onzichtbaar wezen, Zijn eeuwige kracht en Godheid u duidelijk geopenbaard heeft, niet ijdel gebruiken, 1) noch op nodeloze wijze, noch in de dienst van leugen enongerechtigheid. Gij zult dus bij Zijn naam niet vloeken, onnodig zweren, liegen of bedriegen: want de HEERE zal niet onschuldig houden, wie Zijn naam ijdel gebruikt.

a) Leviticus. 19:12 Matth.5:33

1) Moge het ongelovig mensenhart niet veel hechten aan zonden van de tong en, wat onbedachtzaam of uit gewoonte geschiedt, als geen kwaad aanmerken, de Heere denkt alzo niet. Hij zal u rekenschap vragen van ieder ijdel woord (Matth.12:36), en het meest zal Hij Zijn toorn doen voelen aan hem, die Zijn heilige naam niet acht..

In het Hebreeuws, tot ijdelheid opnemen, d.i. niet doelloos en gedachtenloos uitspreken. Calvijn tekent hierbij aan: "De synekdoche is in dit gebod duidelijk waar te nemen. Want opdat God het heilig ontzag, dat men Zijn heilige naam verschuldigd is, bewerke, verbiedt Hij die gedachteloos op te nemen, voornamelijk in eedzweringen. Waaruit men bij wijze van tegenstelling van dit gebod kan opmaken, dat alle eedzwering een getuigenis is van

vroomheid, waarin de majesteit van God zelf haar luister behoudt. Verder, het is zeker, niet slechts wanneer wij zweren, dat wij die naam heilig hebben te houden, maar zo dikwijls als van die naam sprake is. Alzo vrijwaart Hij door deze woorden Zijn heerlijkheid, zowel in zijn woord als in zijn daden, voor alle ijdele geringschatting. Dat het zweren bij de naam van God een bewijs, of een deel van zijn eredienst is, zullen wij later zien, en blijkt uit de woorden van Jesaja duidelijk Jesaja 45:23). Want waar hij voorspelt, dat alle volken zich zullen aanmelden voor de zuivere Godsverering, zo zegt Hij: "Ik leef, zegt de Heere, Mij zal alle knie buigen en alle tong zal bij Mij zweren." Verder, indien het buigen van de knieën aanbidding aanduidt, heeft dat zweren, dat er onmiddellijk bijgevoegd wordt, dezelfde kracht, als zich voor God te verklaren." IJdel wordt de naam van God opgenomen, niet slechts, wanneer iemand deze misbruikt tot meineed, maar ook, wanneer hij lichtvaardig en onachtzaam wordt gebruikt, om onbetekenende en nutteloze dingen te bevestigen..

Hoezeer de Heere toornt over het ijdel gebruik of misbruik van die enige, heilige Naam, en hoe de bijgevoegde drangreden in alle ernst opgevat en verklaard moet worden, blijkt wel uit het vervolg van de geschiedenis bij het verhaal van hetgeen met de lasteraar van de naam van de Heere is geschied (Leviticus. 24:16,17). Het Hebreeuwse woord, wat onze vertalers door "ijdel" weergegeven hebben, betekent eigenlijk in het oorspronkelijke "doelloos" (lasschaw), tevergeefs, zonder genoegzame reden of behoorlijke grond. Ook is er in het oorspronkelijke eigenlijk geen spraak van de naam te "gebruiken," maar wel van de "op te nemen," uit te spreken (nasah). Men mocht die ontzaglijke Naam, zo vol van majesteit en hoogheid, niet maar doelloos opnemen en gedachteloos uitspreken.

8. a) Gedenkt1) de Sabbat, dat gij die heiligt, die van de gewone werkdagen onderscheidt, gelijk Ik bij de gave van het Manna u reeds heb aangewezen.

a)Ezech.20:12

1) Doel van dit gebod is, dat de gelovigen zich oefenen in de dienst van God. Want wij weten, indien de mensen niet in het ijverig zorgdragen voor de godsdienst ondersteund en gesterkt worden, hoe makkelijk zij deze laten versloffen. En niet zonder oorzaak deelt God een opzettelijke plaats toe aan de Sabbat en aan de overige feestdagen..

Uit dit woord gedenken blijkt duidelijk, dat Israël niet onbekend was met de Sabbat. Echter bestond het gebod als zodanig, om die dag des Heeren te heiligen nog niet. Het gebod omvat de heiliging van de Sabbat, en stempelt de Sabbat tot dag des Heeren, terwijl de verplichting, om zes dagen te werken, er in onmiddellijk verband mee staat..

Als een rustdag en als een heilige dag moest de Sabbat beschouwd worden..

9. a) Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; getrouw zult gij al uw arbeid verrichten, opdat gij met een blijmoedig hart rust nemen kunt; volbrengt alles in die vorige dagen, opdat gij op de zevende dag niet hoeft te werken.

a)Exodus. 23:12; 34:21 Luk.13:14

10. Maar de zevende dag is de Sabbat, de rust-, de feesttijd van de HEERE, uw God; dan zult gij geen werk doen, 1) noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw last- of trek-vee, noch uw vreemdeling, die in uw dienst is, noch de om loon werkende buitenlander, die in uw poorten is, 2) die zich een tijdlang onder u ophoudt.

1) Het werk, dat hier verboden wordt, is het werk van de beroeping, gemeenlijk dienstwerk genaamd, hetzij van ambacht, van ploegen, zaaien, oogsten, van nering, kopen en verkopen, en alles, waarmee de mens zijn kost wint. Hieronder wordt niet begrepen: a. Het werk van de godsdienst, het prediken van de predikanten tot zwetens toe, en al wat in de godsdienst geschiedt. De priesters doodden de beesten op de Sabbat, nochthans zondigden zij niet. b. Ook wordt hier niet onder begrepen, de werken van absolute noodzakelijkheid, waarvan de noodzaak veroorzaakt wordt door een onverwacht voorval op de Sabbat, hetzij dat er brand komt, een mens in het water valt, of dergelijke. c. Ook worden hier niet onder begrepen, de werken van barmhartigheid..

"Die in uw poorten is," wil niet zeggen, die binnen de poort van uw huis is, maar die binnen de poorten van uw steden zich bevindt. Het woord in de grondtekst, geeft nimmer aan een deur in het huis, maar altijd de poorten van de stad..

11. Want a) in zes dagen heeft de HEERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte op de zevende dag; 1) daarom zegende de HEERE de Sabbat, legde Hij ook voor Zijn schepselen de zegen van verkwikking, van vrede en vreugde op deze dag, en heiligde Hij deze, verhief die boven het gewone en dagelijkse tot een dag de Heere gewijd.

a) Genesis 2:2

1) Wanneer in het Nieuwe Testament de Zondag in de plaats van de Sabbat getreden is, dan heeft dit zijn rechtvaardiging daarin, dat de opwekking van Christus uit het graf een nog grotere daad van God is dan de schepping van de wereld, en de uitstorting van de Heilige Geest, een nog heerlijker openbaring, dan die op de Sinaï. Daarbij bestaat een grootse door de Heere zelf van het begin af aangevangen parallel tussen die eerste en deze nieuwe schepping, die met goddelijke kracht van de viering van de oorspronkelijke rustdag tot die van het nieuwtestamentische voortgezet is. Op een Vrijdag heeft God de mens geschapen; op een Vrijdag stierf de Godmens aan het kruis, om hem te verlossen. Op de avond van een Vrijdag heette het: "Alzo zijn volbracht de hemel en de aarde en al hun leger" en op de avond van een Vrijdag klonk het goddelijk woord van de verlossing: "Het is volbracht." Op de Sabbat daarop keerde God de Schepper in Zijn eeuwige rust terug, en wederom op een Sabbat lag God, de Verlosser, in de rust van het graf. Uit deze trad Hij vervolgens op de Zondagmorgen vroeg in heerlijkheid tevoorschijn, als het beeld van een nieuwe mensheid, en de aanvang van een nieuwe verheerlijkte wereld. Voor de nieuwe schepping, wier eerstgeborene de opgestane is, en wier einddoel de nieuwe hemel en de nieuwe aarde zijn, moet de oude wijken (2 Petr.3:10 vv.); tot voorbeeld en onderpand daarvan is reeds nu voor de eerste dag van de nieuwe schepping, de laatste dag de oude, voor de Zondag de Sabbat geweken..

Het Evangelie keert de orde van de wet om. Bij Mozes is het: "Doet dit en gij zult leven;" bij Christus: "Leeft en gij zult doen;" bij Mozes: "Werkt en daarna (de zevende dag) zult gij rusten;" bij Christus: "Rust in God (de eerste dag) en gij zult Godverheerlijkend werken." Dßßr is het de dienst, die moe maakt en rust noodzakelijk maakt; hier is de kracht des Heeren, die tot opgewekt werk geschikt maakt..

Uit deze plaats mag de waarschijnlijke gissing gemaakt worden, dat de heiliging van de Sabbat er vroeger wettelijk was. En zeker, omdat Mozes vroeger verhaald heeft, dat verboden was, op de zevende dag het Manna te verzamelen, schijnt genomen uit een ontvangen aanwijzing en gebruik. En daar God aan de heiligen de wijze van offeren heeft overgeleverd, is het niet geloofwaardig, dat de bewaring van de Sabbat zou weggelaten zijn. Maar om de verdorvenheid van het menselijk verstand, dat bij de heidense volken geheel was uitgeblust, bij het nageslacht van Abraham bijna was afgesleten, heeft God het door Zijn wet vernieuwd, opdat de Sabbat met heilige en ongebroken zorgvuldigheid zou worden onderhouden..

Het rusten op en het heiligen van de Sabbat door de mens heeft zijn grond in het rusten van God op de zevende dag. Hierdoor ontvangt de instelling van de Sabbat haar zedelijke en geestelijke betekenis. Met dit gebod sluit de eerste tafel. In het eerste gebod worden wij bevolen, God alleen te dienen; het tweede gebod beveelt God op geestelijke wijze te eren. Het derde gebod bedoelt, het heilig houden van de naam des Heeren, en in het vierde gebod wordt geboden, de wijze, waarop en hoe God in het bijzonder wil vereerd worden, op welke dag. Er zijn er, die ook het vijfde gebod er nog bijvoegen. O.i. ten onrechte. In het vijfde gebod treedt toch de liefde jegens de naaste op de voorgrond, jegens hen, die ons het leven schonken. (Zie Ex 20.17).

12. a) Eert uw vader en uw moeder, 1) die door Mij boven u gesteld zijn, en aan wie gij het leven, de opvoeding en zoveel zegeningen te danken hebt; gij zult hen in uw woorden en daden op een aan hun waarde overeenkomstige wijze bejegenen en u aan hun wil en hun gebod in gehoorzaamheid en liefde onderwerpen. Doet dit, opdat uw dagen, o, Israël, wanneer gij zulk een volk zijt, waarbij vroomheid heerst, verlengd worden, vele worden in het land, dat u de HEERE, uw God, geeft. Doet dit, opdat het land Kanaän van geslacht tot geslacht uw erfenis blijft, en Ik geen straffen en plagen behoef uit te zenden, die er velen in hun jeugd doen sterven (Deuteronomium. 5:16 Ex.23:25 vv. 23.25).

a)Matth.15:4 Efez.6:2

1) De stand van vader en moeder heeft God in het bijzonder verheven boven alle andere standen, die onder Hem zijn, zodat hij niet slechts gebiedt, hen lief te hebben, maar ook hen te eren. Jegens broeders, zusters en de naasten beveelt God in het algemeen niets hogers, dan hen lief te hebben, alzo onderscheidt de Heere boven alle andere personen op aarde vader en moeder, en zet Hij hen naast zich. Want het is veel hoger te eren, dan lief te hebben, daar dit niet alleen de liefde, maar ook de gehoorzaamheid, de ootmoed en de vrees in zich sluit, als voor een daar verborgen Majesteit..

Onder vader en moeder zijn echter niet alleen te verstaan degenen, die ons lichamelijk voortgebracht en opgevoed hebben (vaders 2 Koningen. 5:13) maar ook degenen, die ons tot Christus hebben geleid, die ons geestelijk leven hebben verzorgd en bevorderd, profeten en leraren, aan welke deels de vadernaam (2 Koningen. 2:12; 13:14; 1 Kor.4:15) deels het vaderschap toegeschreven wordt, terwijl hun leerlingen zonen en dochters genoemd worden (Psalm. 34:12; 45:11 Spreuken. 1:3; 10:15 vv.). Wij hebben daaronder ook te verstaan de beschermers van ons lichamelijk en geestelijk leven, de door God over ons gestelde overheid, die met recht de vader- en moedernaam voeren kan (Genesis 41:43; 45:8 Richteren. 5:7), omdat de stand van de overheid zich ontwikkeld heeft uit het vader- en kindschap, en uit de eerbied van de kinderen jegens de ouders voortdurend zijn zedelijke vastheid verkrijgt, waarvan het welzijn en het geluk van de volken afhangt..

Het vierde gebod legt in de eis, om de ouders te eren, de grondslag voor de heiliging van het gehele maatschappelijke leven, daar het een goddelijk gezag leert kennen.

Wanneer nu overal het staatkundig bestaan van een volk voornamelijk afhangt van de ondergeschiktheid van de onderdanen onder de overheid, van de tucht, orde en eenheid, zo is dit in het bijzonder voor Israël waar, daar het slechts zó lang het land zou bezitten, als die door de ouders op de kinderen voorgeplante opvoeding duren zou. (Mal.4:6).

Indien er één gebod is, dat ons wijst op de goddelijke oorsprong van de wet, dan is het wel het vijfde gebod, waarin niet alleen bevolen wordt de vader, maar ook de moeder te eren. Immers in het Oosten, was de vrouw, de moeder, weinig in tel. Had het kind als het ware een slaafse vrees voor de vader, niet zelden was zijn moeder een voorwerp van minachting bij hem. Was dus de wet een product van de menselijke geest uit die dagen, dan ware ongetwijfeld de bijvoeging, en de moeder, weggelaten. God echter eist zowel liefde en heilige vrees voor de moeder als voor de vader. -Het woord "eren" betekent, zoals Calvijn terecht aanmerkt, niets anders, dan God en de mens, die in ambten staan, de rechte eer te geven. Bij het lange leven zijn in Deuteronomium. 5:16 ook nog de woorden "en opdat het u welga" bijgevoegd..

13. a) Gij zult niet doodslaan, 1) noch u zelf, noch een ander; gij zult ook een mensenleven niet moedwillig in gevaar brengen. (Leviticus. 19:14 Deuteronomium. 22:8)

a)Matth.5:21

1) Eigenlijk gij zult niet moorden, in de zin van, met voorbedachte rade een doodslag doen. Niet alleen de volbrachte daad wordt hier verboden, maar alles, wat tot doden aanleiding kan geven, zoals de Heidelbergse Catechismus terecht opmerkt..

14. a) Gij zult niet echtbreken; 1) zowel het huwelijk van u zelf als dat van een ander zal u heilig zijn. (Leviticus. 19:14 Deuteronomium. 22:8)

a)Matth.5:27

1) Wel te onderscheiden van hoererij. Hier wordt bedoeld de geslachtsomgang tussen een wettig getrouwd man met een vrouw, of die van een wettig getrouwde vrouw met een man. Evenwel, ook alle zonde, die met deze in verband staat, is hieronder begrepen. Duidelijk straalt hierin door, dat de Heere wil, dat het huwelijk heilig wordt gehouden..

15. Gij zult niet stelen; gij zult het eigendom van uw naaste noch met list aantasten, noch uit moedwil of onverschilligheid uw medemens schade berokkenen. (Deuteronomium. 22:1-4).

Ook hier weer alles wat met diefstal in verband staat..

16. Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste
1) noch voor het gericht door een valse aanklacht of een leugenachtig getuigenis, noch in het dagelijks leven door lastering, hem zijn goede naam ontstelen.

1) Letterlijk: Gij zult niet antwoorden ten opzichte van uw naaste, als een valse getuige. Iedere onware en leugenachtige getuige wordt hier verboden, wat het leven, of de naam, of het goed van de naaste in gevaar kan brengen..

17. a) Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten vrouw, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn os, noch zijn ezel, noch iets, dat van uw naasten is, 1) om het hem op enige wijze te ontnemen.

a) Rom.7:7

1) In bewonderenswaardige orde en trapsgewijze voortgang, wordt het ene gebod aan het andere gehecht. Allereerst neemt de Heere aan de naaste zijn lichaam en zijn leven in bescherming (vs.13), daarna zijn tweede persoon, die tot één lichaam en één leven met hem verbonden is (vs.14); vervolgens hetgeen hij voor het leven van zich en de zijnen nodig heeft, zijn have en zijn goed (vs.15). Aan deze drie verboden, om de naaste op enige wijze door de daad schade aan te doen, wordt het verbod gevoegd van alle schade door het woord (vs.16), en verder het verbod van alle schade door gedachten (vs.17). Nu is de vraag, of wij de inhoud van vs. 17 slechts voor één gebod rekenen, of in twee geboden verdelen moeten. Ware het eerste onveranderlijk nodig-en de meeste uitleggers staan met grote beslistheid daarop-zo bleven ons, volgens hetgeen wij vs.6 opgemerkt hebben, slechts 9 geboden over, en wij moesten tot de, bij vs.2 verworpen wijze van tellen teruggaan. Dat het intussen van grote betekenis is, wanneer de Heere na het verbod: "Gij zult niet begeren uws naasten huis," niet zonder meer voortgaat; "noch zijn vrouw, noch zijn dienstknecht enz."; maar opnieuw aanheft: "Gij zult niet begeren uws naasten vrouw enz." duidt reeds de Hebreeuwse codex (evenals bij vs.2-6) door een samek aan, beide zinnen werden dus reeds in de vroegste tijden bij het openlijk voorlezen van de Heilige Schrift van elkaar gehouden. Dat nu echter de betekenis van dit dubbel verbod omtrent het begeren niet in de voorwerpen van de boze begeerte, maar in het begeren zelf ligt, bewijst de wijze, waarop het verbod in Deuteronomium. 5:21 5.21 herhaald wordt; daar zijn namelijk de voorwerpen van de begeerte omgekeerd; eerst wordt de vrouw, daarna het huis met het daarbij behorende genoemd; daarenboven is het begeren door twee verschillende woorden uitgedrukt, die bepaald van

elkaar onderscheiden zijn. De eerste uitdrukking, die wij beide malen in de voor ons liggende plaats vinden, wordt gebruikt van een begeren, dat door een uitwendige schoonheid wordt opgewekt Jozua 7:21): terwijl de tweede uitdrukking meer op dat begeren ziet, dat van de begerenden zelf uitgaat, dat zijn oorzaak heeft in de neigingen en behoeften van de begerenden zelf (Spreuken. 21:10). Alzo is op onze plaats aangewezen, dat de boze lust van tweevoudige daar is; in Deuteronomium. 5:21 wordt nader die lust, dus een andere dan in de aanvang van het vers bedoeld is, verstaan, dit wijst Paulus (Rom.7:7) aan; want de werkelijke begeerte erkent de mens ook wel zonder de wet, maar eerst het tweede: "Gij zult niet begeren," heeft de apostel met de bedorven grond van zijn inwendige mens, met de erfzonde bekend gemaakt. En ook Rom.13:9 geeft het bijgevoegde: "en zo er enig ander gebod is," te denken, dat achter het: "Gij zult niet begeren," nog een ander verbod ligt, namelijk het: "Gij zult niet begeren," in de tweede door ons genoemde betekenis. Na deze opmerkingen is het niet moeilijk in te zien, waarom in Ex.20:17 de voorwerpen van het begeren zo afgebeeld zijn, dat eerst het huis, daarna vrouw, dienstbaren, vee enz. genoemd worden. In Deuteronomium. 5:21 daarentegen zo, dat bij het eerste verbod de vrouw, bij het tweede huis, akker enz. genoemd worden. Daar op onze plaats slechts middellijk tussen het zich laten lusten en begeren scheiding gemaakt is, zo zijn de voorwerpen meer naar de wetten van de logica tussen de beide verboden verdeeld. Vooraan staat het huis, waaronder de gehele bezitting begrepen is; deze wordt hier volgens haar afzonderlijke bestanddelen aangegeven, vrouw, dienstbaren enz. Nadat echter in Deuteronomium. 5:21 eenmaal het onderscheid tussen het tweeërlei begeren gemaakt is, en het eerste opgevat moet worden in de bijzondere zin: "Laat niet door hetgeen buiten u is uw boze lusten opgewekt worden," zo was voor dit verbod de vrouw van de naaste (Spreuken. 6:25) het eigenaardigste, terwijl het huis enz. beter bij het tweede verbod pastte: "Begeer niet van uzelf, wat van uw naasten is." Over de verdeling van de 10 geboden in twee tafels, zie Ex 31.18

Dit verbod moest iedere Israëliet wel de bede op de lippen leggen: "Schep mij een rein hart" (Psalm. 51:12). Wanneer wij in het licht van deze wet ons zelf beschouwen, en haar als een spiegel gebruiken; leidt zij ons tot de erkenning van de diep bedorven toestand van ons hart, dat zondig is in zijn wezen en zondig in zijn werkingen. Zo komen wij door zelfbeproeving tot zelfkennis. Dit alleen is niet genoeg, er moeten ook zodanige vruchten volgen zoals in Jesaja. 1:16 genoemd worden. De wet moet aandrijven tot zelfbeheersing. Op tweeërlei wijze valt de zonde ons aan. Zij komt of in boze begeerten uit het hart op, en vertoont zich naar buiten in de daad, of wij zien haar buiten ons, terwijl zij door verleiding in ons hart wil insluipen. In beide gevallen is de verzoeking sterk, want de zonde maakt van alles gebruik om haar doel te bereiken. Maar nu komt de wet, die zich reeds in het geweten deed horen, en spreekt gebiedend: "Gij zult niet; uw Heer, die alles ziet, alles zoekt, van wie gij in alles afhankelijk zijt, verbiedt het." Laat die wet een grendel zijn voor uw hart, die aan de zonde het uitkomen en het ingaan belet. Gelijk een dienaar dus zijn heer ontziet en vreest voor de overtreding van zijn instellingen, leert ons ook de wet als dienaren van de Heere te gehoorzamen. Ieder is zondaar, en het gevolg van de zonde is de vloek. Hoe zullen wij dan zalig worden? Christus heeft ons verlost van de vloek van de wet. Om dit middel te bezitten, moeten wij ons zelf verloochenen. Wie tot Christus komt, belijdt daardoor, dat hij tegenover de wet was: onwillig, onwaardig en onmachtig. Onwillig, want nu pas dwingt hem de liefde van Christus tot een oprecht streven, om die wet te vervullen, terwijl zijn bedorven hart

vroeger alle vermaningen met een: "Ik wil niet," beantwoordde. Onwaardig, want alle geboden van zijn God heeft hij overtreden, en zoekt vergeving. Onmachtig, want door in Christus kracht te verlangen tot volbrenging van de wet, bekent hij van zichzelf deze niet te bezitten. Ja hij doet afstand van de gehele voorgaande levensontwikkeling, van zichzelf, om als een nieuw mens, door het geloof met Christus verenigd, een nieuw leven van gehoorzaamheid aan te vangen. Zo moet dus deze wet voor ieder mens, gelijk vroeger voor de mensheid, een tuchtmeester tot Christus zijn, en door kennis van zonde, tot kennis van zaligheid, door zelfkennis tot Godskennis leiden. Zij leert ons als een last beschouwen, wat wij aan het kruis moeten afwerpen en niet dan door haar dienstbaarheid komt men tot de vrijheid van de heerlijkheid van Gods kinderen..

Sinaï! Wat zijt gij geweest en wat zijt gij nog voor de wijsgeer, die geen hogere waarheid kende, dan de waarheid die uit de mensen is, in u niets dan een eerwaardig gedenkteken van de oudheid wil zien? Voor hem, Sinaï! waart gij- te weinig. Want gij zijt meer dan zo’n gedenkteken. Ook het oog van de blindste van de ongelovigen, aanschouwt op aarde een volk, even wonderbaar is hetgeen het is als in hetgeen het niet is; even wonderbaar in zijn vroegere opkomst en bloei, als in zijn tegenwoordige vernedering en val; even wonderbaar in de hardnekkigheid van de tegen hem gevoerde strijd van vervolging en moord, als in de hardnekkige tegenstand, die het daaraan biedt; reeds sinds achttien eeuwen als volk bijna stervende, en toch altijd onsterfelijk; onder alle volken verspreid en toch van alle volken onderscheiden; op alle volken invloed uitoefende, ja enigszins over hen heersende naar de geest, door zijn geschiedenis, wetten en zeden, maar wederkerig de invloed van geen van deze volken ondergaande, en ofschoon doe allen naar het lichaam, door geen van hen naar de geest beheerst; met één woord: onveranderlijk onder alle veranderingen, en evenals zijn rivier de Jordaan, de meiren, die het op zijn weg ontmoet doorgaande, zonder zijn loop te veranderen, of zich met hun water te vermengen! Het volk van alle volken, die bestaan, het grootste in zijn verleden, het armste en ellendigste in zijn heden, het heerlijkste in zijn verwachting en toekomst! Vanwaar dit volk? Wat is de wonderbare keten, die het tezamen hecht, en als door een electrische stroom aan allen, die ertoe behoren, dezelfde beweging meedeelt? En wat is het brandpunt, vanwaar die stroom is uitgegaan? Gij zijt het, o Sinaï! De wet, op uw top gegeven, heeft Israël als volk geschapen, doet Israël als volk leven, zal Israël als volk doen voortduren, totdat het geheel zal zijn vervuld. Solon! Lycurgus! Numa Pompilius! Waar zijn uw wetten? Waar de volken door uw wetten gevormd? Eeuwig Rome! Waar zijt gij? -Geen antwoord! Hef dan vrij het hoofd omhoog, o Sinaï! gij, verkondiger van de wet van Jehovah aan het volk van God! Verkondiger van die wet aan alle volken van de wereld! En wat is uw heerlijkheid bij hetgeen gij eenmaal wezen zult? Ja, ook als verkondiger van des Heeren wet, hebt gij nog uw hoogste luister niet bereikt. Uw wet, gelijk zij thans het onbereikbaar toonbeeld is van alle wetgeving, zal eens de moeder van alle wetten zijn! "De wet zal eens in volle kracht uit Sion uitgaan en des het Heeren woord uit Jeruzalem." En niet alleen Griekenland en Rome, maar al de volken zullen tot u komen, om van u de rechten en getuigenissen des Heeren te leren, en in het licht van uw geboden te wandelen!.

Sinaï! Wat zijt gij geweest en wat zijt gij nog voor de heilbegerige zondaar, die tot u kwam, om van u woorden van eeuwige leven te horen? Sinaï! Voor hem waart gij-te veel! Niet dat wij u ervan beschuldigen. Gij toch kunt geen antwoord geven, dan op vragen, die tot uw

rechtsgebied behoren. Gij staat daar als een rechter; weegschaal en zwaard zijn in uw hand; voor u ligt het hemelse wetboek van God; gij kunt niets anders doen, dan naar de inhoud van dat wetboek rechtspreken, en dan is uw antwoord aan allen: "Gij zijt aan de dood schuldig; want allen hebben gezondigd! Misschien bestaat elders een hoger gericht, waar uw gevonniste genade wordt verleend; zelfs schijnt gij met de vinger (in de offers) daarheen te wijzen; maar gij zelf bezit dat recht van genade niet. Gij hebt slechts één woord: "Betaal wat gij schuldig zijt!" Maar daarom: dubbel ongelukkig het Israël van onze dagen, dubbel ongelukkig ieder mens, die uw aanspraken tot zó verre misduidt, dat hij meent in u, in plaats van een ongenadige rechter, een genadevolle vriend, redder en verlosser te aanschouwen, die in moedwillige onkunde van de algemene, zowel als van zijn eigen val, zich voordoet, alsof uw zwaard hem niet trof: ja, alsof hij in uw weegschaal gewogen, niet te licht zou worden bevonden! De ongelukkige! hoe vreselijk zal hij eens ontwaken, als gij nogmaals uw stem tegen hem verheffen zult, en daar, waar geen zelfbedrog meer mogelijk, en tegelijk de weg van herstel afgesneden is, tegen hem de dood zult eisen, die hij gehoopt had juist door u te zullen ontgaan. Nee, Sinaï! Aan die verblinding hebt gij geen schuld! Gij predikt luid genoeg: "Vervloekt is een ieder, die niet blijft in de woorden van deze wet, om die te doen." Daarom zijt gij ook voor duizenden en tienduizenden als een andere Mozes geweest, die op een andere Aäron wijst: "Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt!" Daarom zegenen duizenden en tienduizenden de donderen en bliksemen, die van u zijn uitgegaan, en hebben uw rotsen genoemd: "Geboorteplaats van het leven, dat niet sterft in eeuwigheid.".

In het vijfde gebod wordt beschermd degene, die ons het leven, naast God, gaf; in het zesde, ons eigen leven; in het zevende de echtvriend of vriendin; in het achtste, het eigendom; in het negende, de goede naam; terwijl in het tiende, de wortel van alle zonden wordt aangetast..

18. En al het volk zag 1) en hoorde de donderen, en de bliksemen, die een poos gezwegen hadden, maar, nadat de Heere de tien woorden gesproken had, zich in veel sterkere mate verheven, en het hoorde het geluid van de bazuin, en zag de rokende berg; toen het volk dit zag, weken 2) zij af van hun plaats, getroffen door de schrik van de goddelijke Majesteit, en stonden veraf. 3)

1)"Zag," in de zin van, nam waar. In die betekenis komt het meermalen in de Heilige Schrift voor. Het volk nam waar, wat voor ogen was, en wat het met het oor opving. De engelenwereld, die ook gewis de berg omringde, zag Israël niet, evenmin als later Eliza's knecht de vurige wagen en paarden, welke Dothan omringde zag, dan nadat God hem de ogen had geopend. Dat ook engelen zich erbij bevonden, leert zowel Stéfanus als de Apostel Paulus (zie Ac 7.38) (Galaten. 3:19)

2) Hij wijst het doel aan, waarom die tekenen tot het inboezemen van vrees zichtbaar werden, opdat nl. God hen daarmee tot gehoorzaamheid zou dringen. Zij werden dus verschrikt, niet om als verpletterd te sterven, maar slechts om in deemoedigheid zich aan God te onderwerpen. En dit geschiedde door een bijzonder gunstbewijs, dat de Majesteit van God, waarvoor aarde en hemel sidderden, Zijn kinderen niet ontzielde, maar hen slechts beproefde (non exanimet sed tantum examinet)

3) Van die rechterstoel gaan donderslagen uit, die: "wee! wee!" en bliksemen, die: "dood en verderf!" roepen. Zo moet die wet dienen, om het ingeslapen geweten weer wakker te roepen, en met zich tegen de mens te doen getuigen: "Allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid van God." Zo moet die pool van de zedelijke wereld, die wij zonde noemen, en die de zondaar zelf een onbekend gewest geworden was, door de wet weer aan het licht worden gebracht, opdat de tegenpool die wij genade noemen zich mede openbaren kan! Zo moet de wet zelf als een andere Johannes de boetgezant met het haar kleed op de schouder, het "wee" in de mond en de bijl in de hand voor het aangezicht des Heeren heengaan, om Hem een effen pad te bereiden. Zij moet de hoofden buigen, de harten verbreken, de geesten verbrijzelen, de gehele mens ter aarde en op de knieën werpen. Zij moet in haar vervloekingen de zondaar de vloek, in haar doodvonnissen hem de toekomstige straf van de zonde verkondigen. Zij moet in zijn boezem een vuur werpen, dat hem doet uitroepen: "Wie kan wonen bij een eeuwige gloed? Zij moet op zijn schouders een juk en een last leggen, die hem moe van zonde maakt en hem doet uitroepen: "Hoelang nog, Heer, hoe lang nog?".

In het Hebreeuws Jan'oe, hier vertaald door weken zij af. Dit moet dan opgevat worden, ten opzichte van de geest. Beter is de vertaling: werden beroerd of bevende. Een schrik voer hen door de leden bij het waarnemen van de geduchte tekenen van Gods Majesteit. Ten gevolge van die schrik durfden zij niet de berg bestijgen, maar bleven veraf staan..

19. a) En zij zeiden door hun oudsten en oversten (Deuteronomium. 5:23 vv.), die zij gezonden hadden, tot Mozes: Spreek gij met ons, in de plaats van God, en wij zullen horen alles, wat Hij ons door uw mond beveelt; endat God met ons niet langer onmiddellijk spreke, opdat wij niet sterven, 1) als onmachtige, zondige mensenkinderen, die de aanblik van de goddelijke heerlijkheid niet kunnen verdragen (Genesis 16:13 vv. Exodus. 33:20).

a)Hebr.12:19

1) Hiermee heeft Israël ook van zijn zijde Mozes tot een middelaar gesteld, en hem de volmacht gegeven, om in zijn plaats met de Heere te handelen. Van de zijde van God was hij reeds daartoe verordend, als hij op de berg geroepen, en dan weer tot het volk gezonden werd (Ex.19:20-25). Tot zijn roeping als middelaar behoorde echter ook, dat Israël hem uitdrukkelijk een last gaf; want een middelaar is geen middelaar van een (Galaten. 3:20), kan nooit tot een partij, maar moet altijd tot beide delen behoren, tussen welke hij als middelaar zal optreden..

Dus ziet men, 1e. dat, wanneer de zondaar Gods stem in de wet gewaar wordt, als tot zijn geweten sprekende, het als dan voor hem ondraaglijk wordt, die aan te horen. 2e. Dat door het spreken van de wet geleerd wordt, de onvermijdelijke noodzakelijkheid van een middelaar tussen God en de zondaar, gelijk het dan ook de Heere door Zijn oneindige goedheid behaagde, de volken op dit hun zeggen, de belofte te doen van de verwekking van Christus (Deuteronomium. 18:15-18). Dus is de wet een tuchtmeester, om de mens tot Christus te brengen, de ware Middelaar van de verzoening. (Galaten. 3:24 Hebr.12:24)

Hoewel Israël had ondervonden, dat het kon blijven leven al sprak ook de Heere met hen, toch is het zo beangst geworden, dat het bevreesd is te sterven, indien de Heere langer met hen spreekt. De Apostel zegt (Hebr.12:9): "Zij baden, dat tot hun het woord niet meer zou gedaan worden.".

20. En Mozes zei tot het volk, om de valse vrees voor God weg te nemen, en hen tot de heilige vrees, welke die ontzettende tekenen in hen werken moesten, te leiden, en hij sprak: Vreest niet, want God is daarom op zo heerlijke wijze op de berg neer gekomen, opdat Hij u verzocht, 1) en opdat, nadat hij haar gezien, en een diepe indruk ontvangen hebt, Zijn vrees voor uw aangezicht zou zijn, dat gij niet tegen Zijn geboden handelt en zondigt (Spreuken. 16:6 Psalm. 111:10).

1) De wet dreigde Israël de dood; de haar vergezellende tekenen schenen die reeds nabij te brengen. Ook aldus was en is er door de wet de kennis van de zonde, en wordt aldus het zondig hart aan zichzelf ontdekt. Ziedaar wat dit "verzoeken" aanduid: het hart wordt gedwongen als met een schok tot zichzelf in te keren, aan tegelijk eigen bestaan aan de heilige eis van Gods wet, aan de strenge uitspraak van Zijn recht te toetsen. Dan spreekt het geweten zich uit in die dodelijke vrees, die nu bij Israël werd waargenomen. Om deze als getuigenis tegen het volk van God op te wekken, was de wet gekomen, en dit, als een getuigenis van en voor God..

21. a) En het volk, stond veraf; 1) het werd weer naar het leger teruggeleid (Deuteronomium. 5:30); want God keurde het woord van Israël (vs.20) goed en verklaarde het voor recht en goed (Deuteronomium. 5:28 vv.) daar onder het Oude Testament werkelijk nog geen onmiddellijk naderen tot Hem, geen algemeen priesterdom mogelijk was, maar een bemiddeling tussen Hem en het niet ontzondigde mensengeslacht noodzakelijk was. Alzo ging het volk niet zelf op de berg, maar Mozes, door de Heere opnieuw geroepen (hoofdstuk 19:20) naderde tot de donkerheid van de wolk, die zich op de top van de berg gelegerd had, alwaar God was, 2)om die wetten aan Zijn dienstknecht te geven, die op de grondwet van de tien woorden gebouwd, hem tot mededeling aan het volk moesten gegeven worden.

a)Hebr.12:18

1) Het veraf staan, of liever standhouden van het volk staat hier tegenover het naderen van Mozes tot de donkerheid, alwaar God was. Het volk ging niet meer achterwaarts, maar bleef veraf staan, het bleef in de tenten, naar Deuteronomium. 5:30, als begreep het, dat de nadering tot God enkel en alleen door de Middelaar kon plaats hebben. Een heilige en betamelijke vrees voor Gods geduchte Majesteit vervulde het..

2) De wet van de tien woorden is gegeven. In haar is de gehele wet als in haar kern en kiem bevat. Zij is de grondwet; de grond, waarop alle andere wetten en geboden berusten, de wortel, waaruit zij voortkomen, de bron, waaruit zij vloeien. En toch hiermee vergenoegt zich de nederbuigende liefde van God niet. Niet alleen de grondwet, ook de geheel daarop te gronden wetgeving van Israël, wil hij zelf door Mozes aan Israël meedelen. Dezelfde hand, die de hoeksteen gelegd heeft, verwaardigt zich daarop ook het overige gebouw op te trekken.

Mozes hoort nogmaals de roepstem van de Heere. Hij klimt nogmaals op. En in de verborgenheid van de wolk is hij met de engel, die met hem spreekt, en ontvangt hij de levende woorden, om die te geven. (Hand.7:38).

Dit opgaan van Mozes op de berg was ware, eenvoudige geloofsgehoorzaamheid. Op een rokende berg gaan, in wolken gaan, waaruit kort tevoren een vuur uitgeflikkerd had, in het donkere gaan, waarin de Heilige God was, vorderde een groot geloof, en niets dan de eenvoudige gehoorzaamheid aan het bevel van God kon Mozes daartoe bewegen. Maar wat willen we zeggen? Wie van ons zal op de heilige berg gaan, wie zal blijven op Zijn heilige plaats? Wie zal in de hemel gaan, waar de heerlijkheid van God zich vollediger vertoont dan op de berg Sinaï? Wie zal staan voor de heilige God, en Zijn aangezicht zien, dat Mozes niet zien mocht? Niemand, dan alleen hij, die door het geloof Christus is ingeplant, en door de geest van het kindschap, de slaafse vrees voor God overwonnen heeft..

Met de donkerheid wordt bedoeld, dat gedeelte van Sinaï's bergtop, dat door de dikke wolken door de vurige rook was omhuld. Daarom troonde Hij ook in het donkere in het Heilige der Heiligen (1 Kon.8:12). De LXX vertaalt het woord door onweer. Evenzo wordt die donkerheid ook genoemd in Hebr.12:18

I. Vs.22-26. Op de berg ontvangt Mozes, als middelaar van het verbond, dat de Heere met Israël wilde sluiten, een reeks van verordeningen, die hij daarna bij het werkelijk sluiten van het verbond (hoofdstuk 24:3-8) aan het volk voorlegt, en in het boek van het verbond neerleggen moet. Zij bevatten de hoofdlijnen van het verbond, en spreken aan de ene zijde uit, wat de Heere aan Zijn volk oplegt, en aan de andere zijde, wat Hij daarin aanbiedt. Wat Hij hen oplegt, heeft betrekking op de wijze, hoe Hij, in tegenstelling van de reeds door het eerste gebod verboden beeldendienst, vereerd wil zijn (grondwet van de cultus of de godsdienst).

22. Toen zei de HEERE tot Mozes, die nu op de top van de berg in het donkere van de wolk opgeklommen was: Aldus zult gij tot de kinderen van Israël zeggen: Gij hebt bij de afkondiging van de wet (hoofdstuk 19:16-20:18) gezien, dat Ik met u van de hemel 1) gesproken heb.

1) Niet zonder bedoeling benadrukt de Heere, dat Hij met Israël van uit de hemel gesproken heeft. Hiermee wil Hij toch op de goddelijke oorsprong van de wet de nadruk leggen. Bovendien, voordat de Heere komt met de uitbreiding van het tweede gebod, wijst Hij hen daarmee op het feit, dat zij Zijn vreselijke tekenen hebben waargenomen, waaruit zij konden opmaken, dat geen afbeeldsel van Hem te treffen is..

23. Gij zult naast Mij 1) de Onzichtbare, de Hemelse niet maken, iets wat aan het gebied van de aardse en zichtbare dingen ontleend is, zilveren goden, 2) en gouden goden, gelijk de heidenen hebben, zult gij u niet maken.

1) In het Hebreeuws Ietthie, eigenlijk bij mij. Dit betekent niet, tegelijk met mij, maar verbonden met maken gelijk stellen..

2) De Heere God noemt de afbeeldsels en afgoden hier goden, niet omdat zij werkelijk enig wezen hebben, maar omdat Hij zich hier schikt naar de begrippen van de mensen. God kende zijn volk, wist dat het een zinnelijk volk was en behoefte had aan iets zichtbaars, dat het zich niet wel kon schikken in het aanbidden van Hem, als een zuiver geestelijk Wezen..

24. a) 1) Maakt Mij een altaar van aarde, en offert daarop uw brandoffers en uw dankoffers, uw schapen en uw runderen, 2) en terwijl gij met zulk een altaar u van de aarde verheft, en de hemel, waar Ik woon, nader treedt, om daarop Mij uw gaven te brengen, wil Ik de hemel neigen (Psalm. 144:15) en ook van Mijn zijde nader tot u treden, opdat in uw godsdienstplechtigheden hemel en aarde elkaar aanraken. Aan alle plaats, waar Ik de gedachtenis aan Mijn naam stichten zal, 3) overal, waar Ik door enige grote daad of openbaring van Mijn grote en heerlijke naam, de plaats heiligen zal (hoofdstuk 3:5 Genesis 28:10 vv. Deuteronomium. 27:5 vv. Jozua. 8:30 Richteren. 6:25 vv.; 1 Kon.18:29), zal Ik, ook in volgende tijden, tot u komen en zal u zegenen. Zo weet gij dan, op welke plaatsen gij Mij altaren zult oprichten, niet overal, waar het u goed dunkt, maar alleen daar, waar IkMijn tegenwoordigheid te kennen gegeven heb (Deuteronomium. 12:13 vv.).

a)Exodus. 27:1; 38:1 vv.

1)Ongetwijfeld staat dit gebod met het voorgaande in nauw verband. Israël mocht geen beeltenis, geen zilveren of gouden beeltenis van God maken. De eredienst moest zuiver geestelijk, maar daarom ook eenvoudig zijn. Maakte Israël nu een sierlijk altaar, dan kon allicht tenslotte het altaar de plaats van God innemen, en meer op de vorm, dan op het wezen worden gelet. Het altaar moest daarom iets voorbijgaands zijn, de vorm, waarop het brandoffer en schuldoffer werd gebracht. Niet Israël moest zelf iets toedoen tot de gemeenschapsoefening met Jehova, maar de Heere zelf zou Israël zegenen en heiligen..

2) Het brandoffer hier drukt zo wel belijden van schuld uit als ootmoedige dankbaarheid. Straks zouden de offeranden verdeeld worden in het dagelijks brandoffer, in het dankoffer, in het zond- en in het schuldoffer..

3) Het is de Heere zelf, van Wie deze moet uitgaan. Hoor, Hij zelf getuigt het: "Waar Ik Mijn Naam zal doen gedenken" gelijk ook de kanttekenaren de vertaling van de oorspronkelijke woorden aangeven. De Heere doet Zijn heilige Naam gedenken door zich te openbaren in de leiding van het leven, in de betoning van Zijn gunst, in gevoelige ondervindingen van Zijn toorn en in zoveel andere omstandigheden meer, waarin ons de leidende en ingrijpende Voorzienigheid Gods merkbaar wordt. Als gij b.v. na lange afwezigheid uit de huiskamer, door ziekte of moeilijkheden veroorzaakt, wederom voor het eerst met diep bewogen hart bij de huislijke godsdienstoefeningen moogt tegenwoordig zijn; of wel als gij die bijwoont op bijzonder merkwaardige tijdstippen in het leven, wanneer de Heere-hij weet u dat nog wel te herinneren-u zo bijzonder bij Zijn liefelijke leiding en uw eigen ondankbare vergetelheid bepaalde; zo dat gij soms zelf, al was het niet luide, onwillekeurig moest uitroepen: "O God! wees mij zondaar genadig!".

Dit doelt niet alleen op die plaats, waar straks de tabernakel in de woestijn zou vertoeven, maar op alle plaatsen, welke de Heere door een bijzondere openbaring daartoe zou wijden..

25. a) Maar indien gij Mij een stenen in plaats van een aarden altaar zult maken, zo zult gij dit niet bouwen van gehouwen steen, 1) maar slechts van ruwe steen, gelijk dit uit Mijn scheppende hand is voortgekomen; zo gij uw houwijzer daarover verheft, of enig ander werktuig, om de steen eerst te bewerken, zo zult gij het altaar daardoor ontheiligen. 2)

a) Deuteronomium. 27:5 Jozua. 8:30,31

1) De onbearbeide stenen, die zonder enige verandering hun eigen gedaante behielden, waren met een meer natuurlijke reinheid begaafd en kwamen dus nader met de heerlijkheid van het altaar overeen; terwijl integendeel de stenen, die met veel moeite en naar de kunst behouwen en gepolijst waren door de behandeling van de werkmeester ontaarden en iets meesterlijks aan zich trokken, en die niet beantwoordde aan de eenvoudige en onvervalstheid, die God in de bouw van een altaar tot Zijn eer in acht genomen wilde hebben..

Het woord door de Statenvertalers weergegeven door houwijzer, betekent oorspronkelijk zwaard, maar wordt ook gebruikt voor alle scherpe voorwerpen, die gebruikt worden, om te snijden en om te graveren. Houwijzer is dus hier zeer goed. Van geen gehouwen steen mocht het altaar worden gemaakt. Het moest eenvoudig, sober zijn..

2) Dit voorschrift heeft zijn reden in de dubbele bestemming van het altaar. Van de zijde van de mensen is het een verhoging van de aarde naar de hemel, een verheffing van de aarde boven haar gewone vlakte (zie Ge 8.20); daarom mag slechts aarde of zulke steen daartoe gebruikt worden, die nog geheel het karakter van de natuurlijke vorming in zich draagt, anders gaat de eigenlijke betekenis van een altaar (latijn: altare van altur = hoog) verloren. Van de zijde van God is het het punt van de met een vloek Genesis 3:17) beladen aarde waartoe Hij, die de hemel met Zijn heerlijkheid vervult, in genadig nederbuigen neerkomt, om met de mens in aanraking te komen en diens gaven aan te nemen; menselijke kunst kan er niets toe bijdragen, om de vloek te verzachten en de Heere op de aarde af te trekken; alleen Zijn nederbuigende genade vermag de brug te bouwen tussen hemel en aarde, daarom moet de kunst ver weg blijven. Wel wordt zij later (hoofdstuk 31:1-11) tot de dienst van het heiligdom gebezigd; maar zij mag slechts in zoverre dienen, als de Heere haar dienst begeert, en zij mag het pas, wanneer Zijn Geest haar doortrokken heeft..

26. Gij zult ook niet met trappen tot Mijn altaar opklimmen, maar alleen een langzaam opklimmende glooiing daarvoor aanbrengen, opdat, wanneer gij opstijgt, om uw offeranden te brengen, uw schaamte voor deze, dat deel van uw lichaam, waar zonde en dood het meest zich openbaren (zie "Ex 28.41), niet ontdekt en het altaar ontwijd wordt.1)

1) Een voorschrift van stipte eerbaarheid als een zinnebeeld van de zuiverheid van het gemoed, die daar geëist wordt..

Terwijl God aan de priesters de achting voor het heilige geheel het leven voorschrijft en in bijzondere handelingen, is het niet te verwonderen, indien Hij bij het verrichten van de heilige zaken een bijzondere zorg, om het eerbaar en waardig te doen, eist. Want vroeger wel wilde Hij, dat de priesters, wanneer zij tot het heilige opgingen, gekleed waren met schorten of broeken, om de schaamte te bedekken, maar met dit symbool van zedelijke reinheid niet tevreden verbiedt Hij langs trappen tot het altaar op te klimmen, opdat zelfs de schorten niet zichtbaar werden, omdat door zodanig gezicht de waardigheid van de heilige dingen, en de heilige vrees er voor schade werd aangedaan. Daarom heeft Hij op allerlei wijze de Israëlieten ertoe willen brengen, dat zij bij de eredienst zich zeer rein en gewijd zouden gedragen..

Hoogstwaarschijnlijk staat ook dit vers hier, bij wijze van proloog, omdat in vs.25 van een altaar sprake is. Niet nog van het altaar in de voorhof, maar van het altaar in het algemeen is daar sprake..

HOOFDSTUK 21.

WETTEN OMTRENT DIENSTBAREN, MOORDENAARS EN DOODSLAGERS.

I. Vs.1-11. Wat de Heere nu verder aan Zijn volk oplegt, met betrekking tot het te sluiten verbond doelt op de wederkerige verhouding van de burgers van Zijn rijk in staatsrechterlijk opzicht (rechten van het burgerlijk maatschappelijk leven en wel op de persoonlijke rechten van de lijfeigenen (vs.1-6), zowel als van de door hun vaders ten huwelijk verkochte dochters (vs.7-11).

1. Verder zei de Heere tot Mozes: Dit nu zijn de rechten,
1) de rechtsverordeningen voor uw burgerlijke maatschappij, die gij hun ter bewaring zult voorstellen, wanneer zij een staat onder Mij, als hun koning-een theocratie-willen vormen.

1) Onder rechten hebben wij te verstaan, de verordeningen, waardoor de burgerlijke verhouding tot en onder elkaar wordt geregeld, de rechten, waardoor het volksleven vastere verhoudingen verkrijgt. Rechten, waaruit blijkt, dat bij Israël, het verbondsvolk van God, geen onderscheid bestaat tussen vrijen en slaven, zoals bij andere volken, maar dat de Heere onder hen alleen kent personen en burgers. Het waren echter geboden, die voor Israël bindend gezag hadden. Tertullianus heeft deze wetten genoemd, regels van menslievendheid, omdat God hiermee zijn volk wilde leren, in het bijzonder de barmhartigheid te oefenen..

2. Als gij de burger van Mijn rijk, een Hebreeuwse 1) knecht, een van uw volksgenoten tot uw lijfeigene kopen zult, hetzij dat hij uit nood zichzelf te koop aanbiedt (Leviticus. 25:39), of hij van rechtswege verkocht wordt (Exodus. 22:3), 2) die zal van de tijd van zijn in dienst treden af gerekend, zes jaar dienen; maar in het zevende zal hij als vrij man uitgaan
3) om niet, zonder dat hij eerst zijn vrijlating hoeft te betalen, en gij zult hem bovendien nog een geschenk in vee en vruchten meegeven (Deuteronomium. 15:13 vv.).

1)Uitdrukkelijk wordt hier gesproken van een Hebreeuwse knecht, omdat deze verordeningen niet van toepassing waren op niet-Israëlieten. Niet-Israëlieten konden lijfeigenen worden door oorlog met andere volken..

2) Dat niet zelden gelovigen ook hun schuldenaars, die niet betalen konden, of de achtergeblevene betrekkingen van deze tot lijfeigenen maakten, blijkt uit 2 Koningen. 4:1 2 Samuel Nehemiah. 5:5 Jesaja. 50:1 Matth.18:25; het is echter niet duidelijk uit de wet te zien, of zij daartoe recht hadden, of, wat waarschijnlijker is, zij zich dit slechts aanmatigden..

Een vast lijfeigenschap mocht daarom in Israël niet worden ingevoerd. Na zes jaar dienst was de dienstknecht (Ebed) vrij..

3) Evenals na een zesdaagse arbeid mens en vee een rustdag hebben (hoofdstuk 20:10), het land na bearbeiding gedurende zes jaar rust (Leviticus. 25:3 vv.) en in het sabbatsjaar de Hebreeuwse schuldenaar door zijn schuldeiser niet lastig gevallen mocht worden (Deuteronomium. 15:2 vv.), zo moest ook een Hebreeuwse knecht na zesjarige dienst

vrijkomen, en in het zevende jaar zijn vrijheid verkrijgen. Onder het zevende jaar is echter niet zoals sommigen aannemen, het sabbatsjaar te verstaan, maar het zevende jaar van de dienst; wel gaf eens het sabbatsjaar aanleiding, om alle Hebreeuwse knechten vrij te laten (Jeremia. 34:8 vv.) 34.8 doch dit geschiedde slechts, om aan de tot die tijd veronachtzaamde wet te voldoen. Omtrent het jubeljaar daarentegen wordt (Leviticus. 25:39 vv.) verordend, dat iedere lijfeigene vrijgelaten zal worden, ook al is zijn diensttijd nog niet ten einde..

3. Indien hij met zijn lijf, dat is zonder een vrouw, ingekomen zal zijn, zo zal hij met zijn lijf uitgaan, 1) hij heeft geen recht, gedurende zijn diensttijd te huwen en een gezin te vestigen; indien hij een getrouwd man was, zozal zijn vrouw bij zijn vrijlating hem niet onthouden worden, maar met hem uitgaan.

1)"Uitgaan," nl. uit het huis van zijn meester, in de zin van, vrijgelaten worden. Stierf de heer, vóór de zes jaar om waren, dan was de knecht ook vrij. Bovendien kon hij door zijn bloedverwanten voor geld gelost worden..

4. Indien hem zijn heer gedurende die zes jaar een vrouw
1) gegeven, en zij hem zonen en dochters gebaard zal hebben, zo zal bij zijn in vrijheid stelling de vrouw en haar kinderen het eigendom van haar heer zijn; zij zullen in de lijfeigenschap blijven, en hij zal met zijn lijf alleen, zonder vrouw en kinderen, uitgaan.

1) Sommigen willen onder "vrouw" een heidense slavin verstaan hebben, omdat alleen niet-Israëlieten in voortdurende dienst mochten gehouden worden en met Hebreeuwse vrouwen moest worden gehandeld, naar vs.7-9 van dit hoofdstuk en naar Leviticus. 25:41 en Deuteronomium. 15:12

5. a) Maar indien de knecht ronduit zeggen zal: Ik heb mijn heer, mijn vrouw en mijn kinderen lief, ik wil niet vrij uitgaan, maar bij hen blijven.

a)Deuteronomium. 15:16

6. Zo zal hem zijn heer tot de goden 1) brengen, voor God brengen, dat is aan de plaats van het gericht, waar de rechters in naam van God recht spraken (Deuteronomium. 1:17; 19:17 vv.), opdat hij daar zijn afstand van de vrijstelling plechtig verklare; 2)daarna nadat zijn heer met hem naar huis zal gekeerd zijn, zal hij hem in tegenwoordigheid van rechterlijke getuigen, aan de deur of aan de post van een van de deuren brengen; en zijn heer zal hem met een priem zijn oor doorboren, 3) en daardoor aan het huis vasthechten, en hij zal hem eeuwig, 4) voor zijn gehele leven dienen.

1) In het Myhlah la (El-Haëlohim). De LXX vertaalt prov to arithrion, d.i. tot de plaats, waar in de naam van God werd recht gesproken. De rechters en de overheid werden goden genoemd omdat zij als het ware daar de vonnissen uitspraken, waar God gezegd werd te wonen en daar in de naam van God, als in Zijn tegenwoordigheid, rechtspraken. Op die plaats moest dan door de knecht het worden uitgesproken, dat hij vrijwillig in het gezin van zijn

meester bleef dienen en de Overheid had dan geen recht om hem dit te beletten, omdat het burgerschapsrecht de rechten van het bloed heeft te eerbiedigen..

2) Daar God de eenmaal reeds werkelijk ingevoerde lijfeigenschap in de burgerlijke inrichting van zijn volk wilde opnemen-en Hij kon dat temeer, omdat het volk van het Oude Testament zelf nog in de toestand van dienstbaarheid zich bevond, en nog niet tot de heerlijke vrijheid van de kinderen van God doorgedrongen was-zo is het nu geheel in de orde, wanneer de lijfeigenschap door vaste bepalingen wordt geregeld. Alle menselijke hardheid en tyranieke willekeur van meesters jegens hun slaven is door deze gefnuikt, ja, zelfs het lot van de lijfeigenen door andere voorschriften (Leviticus. 25:39,43,53) zeer draaglijk gemaakt, en aan dat van gehuurde arbeiders bijna gelijk gesteld. Ook wordt hier de wederkerige betrekking tussen heren en knechten naar de koninklijke wet van de liefde (Jacobus 2:8) geregeld; de liefde van de zijde van de Heere zal de knecht bij zijn vrijlating niet met lege handen laten uitgaan, maar hem, om zelfstandig te kunnen voorthelpen, met een uitrusting voorzien; en de liefde van de zijde van de knecht, vooral wanneer hij door vrouw en kind nog in het bijzonder aan zijn heer gebonden is, zal hem de lijfeigenschap voor zijn leven boven de vrijheid doen verkiezen. Wat het symbolische gebruik aangaat, het doorboren van het rechter oor, zo betekent deze handeling, dat diegene, met wie zij geschiedt, open, aan de bevelen van de heer gehoorzame oren hebben moet (Psalm. 40:7); het aanhechten met de priem aan de deur of post moet de bestendige verbintenis aan het huis uitdrukken. Dit gebruik bestond ook bij andere volken in de oudheid, en nog heden laten de Derwischen (Islamitische geestelijken), ten teken van hun wijding en van hun toebehoren aan God zich de oren doorboren. Dat overigens dezelfde bepalingen ook ten opzichte van de dienstmaagden gelden zouden, zegt Deuteronomium. 15:12-18, waar de hier gegeven voorschriften bovendien verder uitgebreid en nader bevestigd worden..

3) Er bleef ook dan nog iets vernederends aan die toestand zelf hangen. Dit wordt aan geduid door de verscheuring van het oor, niet binnenshuis, maar als op de straat, aan de deur of deurpost, ten aanschouwe van allen. Het woord dat in de grondtekst gebezigd wordt, duidt eerder een scheuren (ratzang) dan doorboren (nakab) aan. Nog een ander woord (karath) vindt gij in Psalm. 40:7. Deze laatste plaats moet veeleer met Psalm. 22:17, dan met dit voorgeschreven gebruik van de stukrijting van het oor van een dienstknecht vergeleken worden..

4)"Eeuwig". In de zin van, zolang hij leeft. Zo hij het jubeljaar beleefde, werd hij ook dan niet ontslagen. Ook Immanuël wordt sprekend ingevoerd; "Gij hebt mij de oren doorboord". Deze plaat geeft de betekenis van die uitdrukking te verstaan. De dienstknecht hier is een type van de Christus..

7. Wanneer nu iemand, een in behoeftige omstandigheden verkerend vader, zijn dochter aan een vermogende volksgenoot zal verkocht hebben tot een dienstmaagd, 1) deels om zichzelf met dat geld te helpen, deels om de dochter zelf onderdak te brengen, zo zal zij in het zevende jaar niet uitgaan, gelijk de knechten uitgaan (vs.2), maar haar heer is verplicht, haar tot de echt te helpen, wegens haar ondergeschikte stand.

1) Het woord in de grondtekst betekent eigenlijk: tot een dienstmaagd als bijvrouw, zoals ook uit het volgende blijkt. Ook Hagar, nadat zij aan Abraham was gegeven, werd met die naam genoemd..

8. Hij kan daardoor zijn plicht volbrengen, dat hij zelf haar tot een bijvrouw neemt, dan is hij verbonden haar in ieder opzicht als zodanig te houden (vs.10). Indien zij echter kwalijk bevalt in de ogen van haar heer, dat hij haar niet 1) ondertrouwd heeft op deze wijze of op de andere (vs.9), dat hij ze aan een van zijn zonen geeft; zo zal hij haar doen lossen, haar aan een ander, die de koopprijs voor haar betaalt, overlaten; maar aan een vreemd volk haar teverkopen, zal hij niet vermogen, omdat hij trouweloos met haar gehandeld heeft, 2) haar versmaad heeft. Wanneer hij geen koper kan vinden onder de Hebreeën, zo is hij gehouden haar zonder losgeld vrij te laten (vs.11).

1) De Statenvertalers hebben het woordje al (Lo) vertaald door niet. Anderen zijn van mening, en o.i. terecht, dat al hier staat voor wl hetgeen meer voorkomt, zodat het dan vertaald moet worden door zich. De bedoeling toch is deze, dat, indien de dienstmaagd door hem als bijvrouw geweigerd wordt, hij haar dan zal doen lossen, tenzij hij haar geeft (vs.9) aan zijn zoon tot een vrouw..

2)Hebreeuws: Wanneer hij haar voor zich versmaadt. Niemand uit Israël mocht aan een niet-Israëliet als slaaf of slavin verkocht worden. De grond van dat gebod lag hierin, dat Israël het bijzonder eigendom van de Heere was..

9. Maar indien hij haar aan zijn zoon ondertrouwt, en op deze wijze zijn verplichting nakomt, zo zal hij met haar doen naar het recht van de dochters, 1) haar woning, kleding, voedsel en alles geven, gelijk een vader dit voor een dochter verplicht is.

1)"Naar het recht van de dochters," wil zeggen, zoals aan een vrije dochter van Israël toekomt. Zij trad dan op, niet als bijvrouw, maar als wettige vrouw van zijn zoon..

10. Indien hij voor zich later een andere vrouw neemt, zo zal hij aan deze haar spijs haar dagelijks deel, haar deksel, woning en kleding, en haar huwelijksplicht, alles waar verder een vrouw recht op heeft 1 Corinthiers. 7:3) niet onttrekken, maar haar steeds overeenkomstig haar stand behandelen.

1) Slaven en slavinnen, over wie de heer en meester het recht van leven en dood had, kende men dus onder Israël niet. Wel had men een dienstbare stand, tot welke te behoren volstrekt niet als schande beschouwd werd. Men had knechten en dienstmaagden, maar deze werden meer als leden van het gezin en als huisgenoten beschouwd, die mede van de sabbatsrust en de feestvreugde van de feestelijke dagen genieten konden en mochten (Exodus. 20:10; 23:12). Zij hadden in de woning van de meester, met de andere leden van het gezin, gelijke aanspraak op gelijke rechtsbedeling; zoals Job dit uitdrukt, en dit op grond juist van dat zedelijk beginsel, dat hij voorop stelt, dat zij kinderen van dezelfde God en Schepper zijn. "Heeft Hij niet die mij maakte, hen ook gemaakt en Eén ons in de baarmoeder bereid?" (Job 31:13-15).

11. En indien hij haar deze drie dingen, voedsel, kleding en verdere huwelijksplicht (vs.10) niet doet, zo zal zij om niet uitgaan, zonder losgeld. 1)

1) Volgens Deuteronomium. 5:12 moest hij dan daarbij nog een geschenk geven. Of wettige vrouw moest zij zijn, of zij moest vrij uitgaan. Het concubinaat werd hier in beginsel veroordeeld en tegen alle onreinheid gewaakt..

Men mag bij dergelijke en bij andere bepalingen van de door Mozes gegevene wet het standpunt van de oudtestamentische gemeente niet met het nieuwtestamentische verwisselen; anders blijft het geheel onverklaarbaar, hoe God op de ene plaats veroorloven kon, dat een vader zijn dochter aan een andere Hebreër verkocht, en op andere verbieden, dat de heer de gekochte dienstmaagd òf voor zichzelf tot een bijwijf zou nemen, òf aan zijn zoon als zodanig zou geven. Het Oude Testament heeft nog de oude, onwedergeborene natuur van de mens voor zich; het kan die niet veranderenen een nieuw schepsel in de plaats stellen; het kan haar slechts binnen perken houden, en van buiten met de heilige invloed van Gods geest omgeven. Het hoogste, dat het Oude Testament kan geven, is een geheiligd natuurleven, een werken van de Heilige Geest van buiten naar binnen, waarbij eerst de periferie of omgeving veredeld en in de voorhanden, uitwendige, wettelijke ordeningen van het maatschappelijk leven iets van het leven, dat uit God is, ingelegd wordt, opdat van daaruit na verloop van tijd ook het centrum (het middelpunt van de kring) van het hart veredeld wordt. Terwijl dan de Mozaïsche wet veel, wat Israël in zijn volksleven met de heidenen gemeen heeft, nog duldt, het alleen tegen misbruiken en nog groter verderf van de zonde in bescherming neemt, maar tevens een zaad van het goede voor volgende ontwikkeling inplant, vinden wij bijv. ten opzichte van dergelijke betrekkingen, als waarover hier gehandeld wordt, na de Babylonische ballingschap de echt in haar verhevene betekenis als een heilig, door God gesloten verbond algemeen erkend, het concubinaat of samenleven met anderen dan een wettige vrouw, zo goed als afgeschaft, en de vaderlijke macht over de kinderen, voornamelijk de dochters, werkelijk beperkt. Het karakter van de nieuwtestamentische gemeente daarentegen, in onderscheeding van het oudtestamentische, is, dat het niet meer in de natuur, maar in de geest leeft, en nu het doel heeft, ook in de geest te wandelen (Galaten. 5:25). Zijn richting gaat van binnen naar buiten, van het centrum naar de periferie; het wil het geestesleven hoe langer hoe meer ontwikkelen, en de beheersende en verhelderende invloed van de geest over elk gebied van het aardse leven uitbreiden, totdat dit geheel in zijn eigen wezen ingetrokken is, en nu een nieuwe hemel en een nieuwe aarde in de plaats van de eerste schepping treden kan..

III. Vs.12-36. De instellingen, die de onderlinge, burgerlijke verhouding regelen, hebben betrekking op de heiligheid van het leven en onschendbaarheid van het lichaam, zowel van lijfeigenen als van slaven (vs.12-27); daarbij wordt dan allereerst het menselijk leven zelf tegen het gevaar van vee in bescherming genomen (vs.28-32), ten tweede ook het leven van het vee tegenover de nalatigheid en lichtzinnigheid van de mensen.

12. a) Wie iemand slaat, dat hij sterft, hetzij op de plaats zelf, of ten gevolge van de slag, die zal naar het oude, reeds in Genesis 9:6 uitgesproken recht, zeker gedood worden, en wel door de hand van debloedwreker.

a) Leviticus. 24:17

13. Doch die hem niet nagesteld 1) heeft, niet de bedoeling gehad heeft, hem te doden, maar God 2) heeft hem zijn hand doen ontmoeten, heeft het zo bestuurd, terwijl hij niet eens het doel had de ander leed te doen, zo zal Ik, voor een dergelijk geval van niet moedwillige doodslag, u een plaats bestellen, waarheen hij tot zijn veiligheid voor de bloedwreker vlucht. 3)

1) In het Hebreeuws Tsadah. Het woord nastellen, door onze Statenvertalers gebezigd, betekent dit ook in de zin van met voorbedachte rade handelen. Het Duitse nachstellen wil zeggen, met een net omzetten. De plannen zo goed beramen, dat er geen ontkomen mogelijk is. Hier wordt daarom de moord met voorbedachte rade gesteld tegenover de z.g. doodslag door een ongelukkig toeval..

2) God is de beschikker over leven en dood. Daarom wordt ook hier de onwillige doodslag tot God teruggebracht, zonder wiens Voorzienigheid geen musje op de aarde valt..

3) Er kan doodslag zijn door hetgeen de wereld toevalt, maar dat Gods woord zo terecht een gevolg van de alles beschikkende leiding van God noemt. De vraag is, of het de kennelijke bedoeling van de doodslager was, om het leven van de naaste te beklagen, "hem na te stellen," dan of het uit alles blijkt, dat "God hem zijn hand heeft doen ontmoeten." In dit laatste geval zou de Heere God, die de doodslager als een onbewust werktuig en onkundig middel van Zijn eigen hand heeft gebruikt, ook zorgen, dat deze aan de bloedwraak van de naaste betrekkingen en verwanten van de verslagene ontkwam. Voor hen waren de vrijsteden ingericht en geopend, die ons later worden genoemd..

Uit het feit, dat de doodslager de vrijheid, om naar zijn woonplaats weer te keren, niet met een som geld mocht kopen, maar haar alleen en vanzelf na de dood van de Hogepriester herkreeg, mogen wij afleiden, dat de vrijheid niet als een plaats van verbanning, evenmin als een schuilplaats, maar als een zinnebeeld van verzoening moest worden beschouwd..

In Kanaän waren het de zes vrijsteden; in de woestijn de hoornen van het altaar..

14. Maar indien iemand tegen zijn naaste moedwillig gehandeld heeft, hem overvallen heeft, om hem met list te doden, zo zult gij deze zelfs van voor Mijn altaar nemen, indien hij daarheen gevlucht is, dat hij sterve; 1) zelfs de allerheiligste plaats kan voor zo’n doodschuldige misdadiger geen vrijplaats zijn.

1) Aan het gehele oudtestamentische strafrecht ligt het recht van strenge wedervergelding (Jus talionis) ten grondslag, dat ook op zichzelf volkomen met de goddelijke wereldorde overeenkomt, en, geheel daartoe geschikt is, om het boze op aarde te onderdrukken, en waar het tevoorschijn komt, uit te roeien. Een uitvloeisel van dit recht van wedervergelding is de bloedwraak, die ons bijna overal ontmoet, waar het staatsleven nog in de eerste beginselen van de ontwikkeling ligt; het reikt tot in de eerste tijd van het menselijk geslacht (Genesis 4:15,24; 27:45) en bestaat daarin, dat de naaste bloedverwant van een verslagene verplicht is,

de daad met het bloed van de doodslager te verzoenen (2 Samuel 14:6 vv.). God stelt dan hier de bloedwraak als die vorm, waarin oorspronkelijk Zijn woord: "Wie des mensen bloed vergiet, diens bloed zal de mens weer vergoten worden" tot uitvoering kwam, onder zekere beperkingen, naar mate de menselijke willekeur of zijn achteloosheid de oorzaken zijn; deze bepalingen zijn nader uitgewerkt en de bijzondere gevallen, die daarbij in aanmerking komen, nader aangewezen in Numeri. 35:9 vv. en Deuteronomium. 19:1 vv.

15. a) Wie zijn vader of zijn moeder slaat, die zal, evenals een doodslager, zeker gedood worden; 1) want hij heeft zich vergrepen aan de plaatsbekleders van God en in hen de goddelijke Majesteit aangetast (hoofdstuk 20:12).

a)Matth.15:4

1) De moord van ouders wordt als een verschrikkelijke misdaad, die nauwelijks denkbaar is, niet vermeld; daarom hebben ook de heidense koningen, als Romulus en Solon in hun wetten deze moord niet in aanmerking genomen..

"Zeker gedood worden." Deze uitdrukking komt ook in vs.16 en 17 voor, en betekent bij rechterlijk vonnis..

16. Verder, wie een mens, een van zijn broeders uit de kinderen van Israël (Deuteronomium. 24:7) steelt, hetzij dat hij die verkocht heeft, of dat hij, de geroofde, in zijn hand gevonden wordt, en de misdaad alzo blijkt reeds gepleegd te zijn, die zal zeker aan een moordenaar gelijk gestelt worden, en dus gedood worden. 1)

1) In een land van doorvoer, zoals Kanaän en steenachtig Arabië waren, moest dit misdrijf zeer vaak voorkomen. Volgens het tegenwoordig volkenrecht wordt dit misdrijf, dat door de slavenhandelaars aan de negerslaven wordt gepleegd, ook met de dood gestraft..

Wie zich aan de vrijheid van een mens vergreep, vergreep zich aan het leven. Zonder vrijheid heeft het leven geen waarde. Daarom werd vroeger ook de overwonnen vijand als slaaf verkocht. Hij werd gerekend, door de nederlaag, het leven te hebben ingeboet..

17. a) Wie ook zijn vader of zijn moeder vervloekt, 1) op lasterlijke wijze verwenst, die zal, evenals degene, die God gelasterd heeft (Leviticus. 24:16) zeker gedood worden.

a) Leviticus. 20:9 Spreuken. 20:20 Matth.15:4 Mark.7:10

1) In het Hebreeuws wordt tussen het lasterlijk vloeken van de mens (Genesis 12:3) en het rechterlijk vloeken van God (Genesis 3:14,17) door twee bijzondere uitdrukkingen nauwkeurig onderscheid gemaakt (het eerste heet llq; het tweede rra). Deuteronomium. 21:18-21 rekent ook hardnekkige ongehoorzaamheid jegens vader en moeder onder de misdaden, die de dood waardig zijn (Spreuken. 30:17)

18. En wanneer mannen twisten, en de een slaat de ander met een steen, of met een vuist, en hij sterft niet op de plaats zelf, zo zal de dader volgens vs.12 te straffen zijn, maar raakt hij ten gevolge van de ontvangen verwonding of slagen te bed, wordt hij ziek, zo komt het ten opzichte van de straf van hem, die geslagen heeft, op de afloop van de ziekte aan.

19. Indien hij weer opstaat en op straat gaat bij zijn stok, 1) zodat hij het bewijs geeft, dat er geen doodslag is geschied, zo zal hij, die hem sloeg, onschuldig zijn, van dat ogenblik af zal hij van de schuld van doodslag vrijgesproken zijn; alleen zal hij, die geslagen heeft, geven hetgeen hij, die geslagen is, verzuimd heeft in zijn beroep gedurende de ziekte, en hij zal hem volkomen laten helen, hij zal de kosten van de geneesheer ten einde toe dragen; sterft hij echter in de ziekte, zo is de daderalleszins aan doodslag schuldig en volgens vs.12 te straffen.

1) Een vierde nog denkbaar geval, wanneer de geslagene wel van zijn leger weer opkomt en reeds weer begint uit te gaan, doch later nog sterft, is niet nader bepaald; het blijkt echter toch uit de samenhang, dat de ander, nadat hij het verzuim in arbeid en de kosten van de genezing vergoed heeft, nu niet verder verantwoordelijk te stellen is..

20. Wanneer ook iemand zijn dienstknecht of zijn dienstmaagd, die hij van de heidenen of van vreemdelingen gekocht heeft, of uit de nakomelingen van de lijfeigenen gewonnen heeft (Leviticus. 25:44) met een stok op zo harde wijze slaat, dat hij, de dienstbare, onder zijn hand sterft, die zal, daar hier aan geen opzettelijke doodslag kan gedacht worden, maar een misbruik van het recht van kastijding heeft plaatsgehad, naarmate van omstandigheden zeker gewroken worden. 1)

1) Wat voor straf hem opgelegd moest worden, wordt niet vermeld. Van doodstraf is hier geen sprake. Wellicht dat dit aan de prudentie van de rechters werd overgelaten..

21. Zo hij, de geslagen knecht of de mishandelde dienstmaagd, nochthans een dag of twee dagen overeind blijft, leven blijft, dan zal hij niet gewroken worden, want hij is zijn geld; hij lijdt reeds straf door het verlies van de slaaf of de slavin, die hij voor geld gekocht heeft.

22. Wanneer nu mannen kijven, in gevecht met elkaar zijn, en slaan daarbij een zwangere vrouw, die tussenbeide getreden is, om vrede te maken (Deuteronomium. 25:11), zodat haar, ten gevolge van de ontvangen slag of stoot, de vrucht van haar lichaam afgaat, doch aan haar, en aan het geboren kind geen dodelijk verderf zij, 1) zo zal hij, die de slag heeft toegebracht, zeker gestraft worden met een geldboete, gelijk als hem de man van de geslagen vrouw oplegt, en hij zal het geven door de rechters, volgens goedkeuring van scheidsrechters, naardat deze de gestelde eis òf bevestigen, òf, als deze te hoog is, verminderen.

23. Maar indien er een dodelijk verderf zal zijn, hetzij voor de moeder of voor de vrucht, zo zult gij geven ziel voor ziel.

1) M.a.w. indien of de moeder, of het kind, of beide tegelijk tengevolge van de stoot stierven..

24. a) Oog voor oog, tand voor tand, hand voor hand, voet voor voet.

a) Leviticus. 24:20 Deuteronomium. 19:21 Matth.5:38

Met betrekking hierop leert Christus (Matth.5:38), dat de straf, die publiek tegen de schuldigen wordt vastgesteld, niet ten dienste staat aan bijzondere willekeur, zodat, wie beledigd is, nu ook kan optreden, om weerwraak te nemen..

25. Brand voor brand, wond voor wond, buil voor buil; 1) dezelfde verwonding, die hij vrouw of kind zal aangedaan hebben, zal tot zijn straf hem aangedaan worden; zo zal het recht weer hersteld worden.

1) Een moeder met een kind onder haar hart is het tederste en heiligste voorwerp in het gehele gebied van het menselijk leven; daarom wordt hier tegen verwondingen van deze soort de gestrengste grondstelling van het recht verbindend gemaakt. Dat is het jus talionis of het recht van de wedervergelding (zie Ex 21.14), hetgeen de straf van de misdadiger voor de noodzakelijke opheffing van zijn misdaad en de plichtmatige herstelling van de door hem geschonden rechtstoestand aanziet en zulk een herstelling daardoor bewerkt, dat de misdadiger juist hetzelfde overkomt als hij een ander gedaan heeft. "Aan de mens is met de mogelijkheid van de daad ook de heerschappij gegeven, maar deze mag hij slechts in en met God hebben; handelt hij nu slecht, zo heeft hij een heerlijkheid tegen God in de wereld. De goddelijke gerechtigheid kan niet eisen de daad zelf en haar gevolg ongeschied te maken, maar slechts deze heerlijkheid van de daad, slechts deze is te breken, en kan zij verbroken worden, zo is de tegenspraak opgelost." (Stahl, Filosofie van het recht II. 1. 83). Het strafrecht van de nieuwere tijd daarentegen heeft het bijbelse en bij bijna alle volken van de oude wereld geldende rechtsbeginsel verlaten, en dat van de Romeinse philosoof Seneca (leermeester van keizer Nero, in het jaar 65 na Christus door hem ter dood gebracht) aangenomen: "Geen verstandig mens straft, omdat gezondigd is, maar opdat niet verder gezondigd wordt; want wat geschied is, kan niet ongedaan gemaakt, maar wel het toekomstige verhinderd worden." In plaats van het beginsel van wedervergelding heeft men alzo dat van nut, verbetering of afschrikking geldende gemaakt; daarom wordt ook op de afschaffing van de doodstraf aangedrongen..

Of ook de in Leviticus. 24:19 vv. en Deuteronomium. 19:21 terugkerende bepalingen: "Oog om oog; tand om tand enz." tot werkelijke uitvoering kwamen, dan of, wanneer de gewonde zich dit liet welgevallen, een schadevergoeding door geld of andere goederen in de plaats trad, kan niet nauwkeurig gezegd worden. Wettig was in ieder geval het eerste, in het praktisch leven kan echter het andere in de tijd in gebruik gekomen zijn; tenminste daar, waar de gewonde de zaak met zijn tegenpartij kon vinden en het niet tot een rechterlijke aanklacht liet komen..

Wij besluiten, dat God deze wet alleen tot een schets gegeven heeft, en waar de rechters bij voorkomende gelegenheden moesten te werk gaan, en die zij alleen naar de letter moesten uitvoeren, als de belediger volstrekt weigerde, een rechtmatige voldoening te geven, waarmee de beledigde zich wilde laten tevreden stellen..

Niet aan een ieder in het bijzonder werd dit recht gegund, maar alleen aan de rechterlijke Overheid. Deze alleen was bevoegd, om het jus talionis uit te oefenen. Ook uit Leviticus. 24:19,20 en Deuteronomium. 19:16-21 is dit duidelijk. De betekenis is, dat de wettige Overheid de misdadiger een straf moet opleggen, naar evenredigheid van de misdaad, welke is gepleegd. Ook bij de Romeinen gold dit oorspronkelijk. In de wet van de twaalf tafelen stond geschreven: Si quis mem brum rumpit, talio esto, d.i. indien iemand aan een ander een lid breekt, moet hem een dergelijke vergelding geschieden. Op die wijze opgevat, is ook dit gebod volstrekt niet in strijd met het bevel, om zichzelf niet te wreken, omdat de Overheid niet wreekt, maar straft en tuchtigt..

26. Wanneer daarentegen ook iemand het oog van zijn dienstknecht, of het oog van zijn dienstmaagd slaat, en verderft het, zodat knecht of maagd het oog verliest, hij zal hem vrij laten gaan uit de lijfeigenschap vanwege zijnoog.

Een oog is het kostbaarste lid van het lichaam, een tand een van de minst kostbare delen. Door oog en tand worden daarom de beide uitersten genoemd, en daarmee komt de Heere op tegen alle wreedheid en onbillijkheid jegens de dienstbaren te plegen. De eis van barmhartigheid te oefenen staat hier op de voorgrond..

27. En evenals indien hij een ander kleiner deel van het lichaam, bijvoorbeeld een tand van zijn dienstknecht, of een tand van zijn dienstmaagd uitslaat, zo zal hij hem vrij laten voor zijn tand. 1)

1) Het rechtsbeginsel van strenge wedervergelding zal bij beschadiging van een knecht of een dienstmaagd daarom niet in aanmerking komen, omdat dit rechtsbeginsel gelijkheid van partijen veronderstelt, hetgeen bij heren tegenover lijfeigenen niet het geval is; toch mogen die niet zonder bescherming zijn, gelijk bijv. bij de Romeinen tot de tijd van de keizer; hun zal, in plaats van het verdorven lid, het hun meest welkome goed, de vrijheid geschonken worden..

28. En wanneer een os een man of een vrouw stoot, zodat hij, de man of de vrouw, sterft, zal de os zeker gestenigd worden, opdat ook aan het dier de onschendbaarheid van het menselijk leven openbaar wordt (Genesis 9:5) en zijn vlees, met doodschuld beladen en dus onrein, zal niet gegeten worden, maar de heer van de os zal onschuldig zijn, wanneer namelijk niet tevoren bekend is geweest, dat de os stotig was; hem zal geen verdere straf, dan het verlies van het dier overkomen.

Mozes daalt zelfs tot het stomme vee af, opdat, indien deze iemand gestoten hadden, hun straf de mensen meer en meer zou afschrikken van bloed te vergieten. Daarom indien een stoterige os een mens zou gedood hebben, moest hij gestenigd worden en zijn vlees als onrein worden weggeworpen. Wanneer wijsneuszige mensen deze wet verachten alsof het kinderachtig was, een arm dier met de dood te straffen, wiens daad geen misdaad was in de eigenlijke zin van het woord, deze overmoed is geen lange weerlegging waard. Want evenals de runderen zijn geschapen tot genoegen van de mensen, zo is het niet verwonderlijk, dat zowel hun dood als hun leven tot openbaar nut is gegeven. Indien nu een moordende stier in het leven wordt

gelaten, is het niet twijfelachtig, of de mensen worden door zulk een schouwspel tot wreedheid aangezet. Zijn vlees nu te eten, zou bijna evenveel zijn, als zich te voeden met menselijk vlees. Daarom kon de wreedheid van de mensen niet beter onderdrukt worden, om van wederkerige moorden af te schrikken, dan indien de dood van een mens alzo werd gewroken. In het tweede lid gaat God verder, door de dood van de mens zelf te bevelen, indien hij aangemaand was, om voorzichtig te zijn. Want zodanig een waarschuwing hief alle voorwendsel van onkunde op. En de straf op een domme verontachtzaming moest niet hard schijnen, omdat aan schadelijke beesten een vrije loop te geven, hetzelfde was, als hen te wapenen tot een moord op de mensen. Wie nu wetens en willens het leven van zijn naaste in gevaar bracht, werd naar verdienste voor de bewerker van diens dood gehouden..

29. Maar indien de os tevoren stotig geweest is, en zijn heer is daarvan overtuigd geweest, en hij hem niet bewaard heeft, en hij, de os, doodt een man of een vrouw, zo zal die os gestenigd worden, en zijn heer, die het onheil had kunnen verhoeden, maar het uit zorgeloosheid of lichtzinnigheid nagelaten heeft, zal ook gedood worden; want door zijn nalatigheid heeft hij het onheil teweeggebracht.

30. Indien hem echter van de zijde van de aanverwanten van de geslagene een losgeld opgelegd wordt, wanneer deze zich tot het aannemen daarvan bereid verklaren, Zo zal hij tot lossing van zijn ziel (van zijn leven) geven naar alles, wat hem zal opgelegd worden, zo veel als men van hem vordert, daardoor zal hij zich van de schuld, waardoor hij de dood verdiend had, vrijkopen.

31. Evenzo zal men handelen, hetzij dat hij een zoon gestoten heeft, of een dochter gestoten heeft, naar dat recht zal hem gedaan worden; de omstandigheid, dat de gewonde nog niet mondig is, brengt geen verzachting van de straf teweeg; persoon en leven van minderen geldt even zo veel als van meerderen.

32. Indien de os een knecht of een dienstmaagd van niet-Hebreeuwse afkomst stoot, hij, (de heer van de os) zal zijn heer (de heer van de knecht), dertig zilverstukken geven, 1) tot schadevergoeding, en de os zal gestenigd worden.

1) Ook: zie Ge 37.28.

De os moest gestenigd worden, ook als hij een knecht of een dienstmaagd gestoten had. God neemt ook het zwakke en het verachte in bescherming. Voor God bestaat er geen verschil tussen vrijen en dienstknechten. De koopprijs van een Hebreeuwse knecht was 50 zilverstukken. Wellicht dat 30 zilverstukken de prijs was van een niet-Israëlitische slaaf..

33. En wanneer iemand een kuil opent, die tot hiertoe bedekt was, en die niet weer sluit, of wanneer iemand een kuil graaft, en hij dekt hem niet toe, en een os of ezel valt daarin;

34. De heer van de kuil zal het vergelden, hij zal aan deze het geld teruggeven, doch dat dode dier zal van hem wezen.

35. Wanneer nu iemands os de os van zijn naaste verwondt, zodat hij sterft, dan zal men de levende os, die de schade heeft aangericht, verkopen, en het geld daarvan half en half delen, en de dode, de gestoten os, zal men ook half en half delen, en aan ieder van de beide heren zal een deel daarvan toekomen.

36. Of is het kennelijk geweest, dat die os van tevoren stotig was, en zijn heer heeft hem niet bewaard, zo zal hij in altijd os voor os vergelden; voor de dode os zal hij een levende geven; doch de dode os zal van hem wezen. 1)

1) De beide laatste bepalingen (vs.33-36), welke het recht van billijkheid gebieden voor zulke gevallen, waarbij door nalatigheid het vee van de een dat van de ander doodt, hebben reeds een overgang gevormd van de bescherming van het leven totdat van het eigendom, waarop de Heere verder in het volgende gedeelte acht slaat..

HOOFDSTUK 22.

STRAFFEN OP DIEFSTAL EN ANDERE ZONDEN.

I. Vs.1-17. Vervolgens wordt er ten opzichte van het eigendom alle diefstal van het vee (vs.1-4) alle beschadiging van veld en veldgewas (vs.5,6), alle ontrouw en onrecht (vs.7-17) verboden, en alzo rondom het eigendom een grens getrokken, die niemand met geweld mag overgaan.

1. Wanneera) iemand een os, of kleinvee steelt, en slacht het, of verkoopt het, die zal, omdat hij zijn voornemen tot het uiterste volbracht heeft en berouwvol omkeren van de boze weg en teruggave van het gestolene (Leviticus. 6:1 vv.) niet meer mogelijk is, vijf runderen voor een os teruggeven, en vier schapen voor een stuk kleinvee. 1)

a) 2 Samuel. 12:6

1) God veroordeelt hen tot teruggave van het dubbele, bij wie het gestolene nog zal gevonden worden, en tot het vierdubbele, wie het óf gedood óf verkocht had. En naar verdienste, omdat de hardnekkigheid in het kwade zich groter vertoont, wanneer het gestolene in winst is omgezet, en er niet de minste hoop meer is op verandering, en alzo de misdaad van kwade trouw door het verloop van de zaak als het ware een dubbele is geworden. Doch het is mogelijk, dat de dief terstond na het plegen van de misdaad berouw krijgt. Wie nu een gestolen dier durft te doden of te verkopen, is geheel en al in het kwade verhard. Hoe moeilijker nu de reden is op te sporen, des te zwaarder straf verdient het opzettelijk bedrog. Ondertussen is het ervoor te houden, dat de geldboete, welke de dieven werd opgelegd, hen niet van straf bevrijdde..

Aan dit vers sluit zich vs.4 aan, de samenhang wordt afgebroken door de inlassing van vs.2 en 3, dat deels de rechterlijke beoordeling van die eigenaars regelt, die bij het grijpen van een dief hem gedood hebben, ten tweede de behandeling van zulke dieven vaststelt, die wegens onvermogen geen schadevergoeding kunnen geven..

Vijf runderen voor een os en vier schapen voor een stuk kleinvee (schapen of bokken). Dat de vergoeding voor kleinvee minder bedroeg dan voor groot vee, kwam én omdat het grote vee moeilijker kon opgeborgen worden, én omdat de waarde van het grote vee groter was, dan van het kleinevee. Naarmate de schade groter was, moest ook de straf groter zijn..

2. Indien een dief gevonden wordt in het doorzoeken van een huis, en hij wordt door degene die hem gegrepen heeft, geslagen, dat hij sterft, het zal hem geen bloedschuldzijn; hij zal niet schuldig geacht worden als een moordenaar, daar bij nachtelijke inbraak zowel het recht tot verwering groter is, als het gevaar, om op een dodelijke plaats te treffen.

3. Indien de zon over hem, de inbrekende dief, opgegaan is, zodat degene die hem grijpt, zien kan, wie hij voor zich heeft, en waarheen hij slaat, ook hulp kan roepen, en toch de betrapte dief een slag geeft, dat hij daaraan sterft, zo zal het hem een bloedschuld zijn. 1) Hij de dief,

zal het volkomen teruggeven, 2) hij moet het gestolene geheel vergoeden; reeds daarom mag niemand zonder werkelijke noodzakelijkheid zijn leven aantasten; heeft hij niet, om te vergoeden, zo zal hij van gerechtswege voor slaaf verkocht worden voor zijn diefstal, daar de koper in zijn plaats vergoeding geeft, en hem dan zo lang in zijn dienst houdt, totdat hij het betaalde door zijn arbeid heeft gewonnen.

1) Vs. 2 en vs.3a vormen als het ware een tussenzin. Beter was het geweest, indien bij "Hij zal het volkomen weergeven" een nieuw vers was begonnen. Door vs. 2 en 3a wil de Heere te kennen geven, wanneer, indien een dief gedood werd, het degene, bij wie werd ingebroken, een bloedschuld zou zijn. ‘s Nachts was het niet tot een bloedschuld, maar bij dag, of als de zon reeds was opgegaan, wel..

2)Eigenlijk, zeker weergeven. Zo hij niet in staat was, om het terug te betalen, moest hij als slaaf verkocht worden, en alzo aan den lijve boeten..

4. Indien de diefstal, het gestolen stuk vee, levend in zijn hand voorzeker gevonden wordt, en hij het noch geslacht, noch verkocht heeft, hetzij os, of ezel, of kleinvee, hij zal het dubbel teruggeven. 1)

1) Strenge wedervergelding aan de ene zijde, om de ongerechtigheid te straffen en het boze te vernietigen, en aan de andere zijde grote billijkheid, dat de misdadiger nooit te veel geschiedde en hem de weg tot berouw en tot terugkeren zolang mogelijk geopend blijve, onderscheiden de door de Heere gegevene politie- en burgerlijke wetten. Daarbij neemt de goddelijke wet veelvoudige aanleiding tot zonden weg, bijvoorbeeld door bepalingen, als in Deuteronomium. 23:24 vv.; 24:19-21, welke aan de arme genoegzaam gelegenheid aanboden, om zich voedsel te verschaffen..

5. Wanneer iemand, uit onvoorzichtigheid of nalatigheid een veld, of een wijngaard laat afweiden, en hij zijn beest van zijn eigen akker af daarin drijft, dat het in andermans veld weidt; 1) die zal van het beste van zijn veld envan het beste van zijn wijngaard weergeven.

1) Bij nalatigheid kon ook gierigheid komen, om zich ten koste van zijn naaste te verrijken. Daarom past ook dit gebod in het kader van deze wetten..

6. Wanneer, bij het afbranden van onkruid of stoppels op de eigen akker, een vuur zich verspreidt,1) en vat de doornen, waarmee de akker omtuind is, zodat het zich op de akker van de naaste verbreidt en de korenhoop deze verteerdwordt, of het nog in de halmen staande koren, of wat zich verder op het veld van de naaste moge bevinden, bomen of planten; hij, die de brand heeft aangestoken en niet de nodige voorzorgen voor het goed van zijn naaste genomen heeft, zal het volkomen teruggeven.

1) Stoppels, droog gras, onkruid en struiken is men gewoon in het oosten, nadat de akker geoogst is, af te branden Jesaja 5:24; 47:14); daarbij moet alle voorzichtigheid in het oog gehouden worden, dat aan de naaste geen schade geschiedt, of de schade moet volledig

vergoed worden. Door deze strafbepaling wordt tevens elke beschadiging uit boze bedoelingen voorkomen..

7. Wanneer iemand zijn naaste geld of vaten of andere zaken te bewaren geeft, 1) en het wordt uit diens huis, uit het huis van degene aan wie gij het te bewaren gegeven hebt, gestolen; indien de dief gevonden wordt, hij zal het dubbel aan de eigenaar weergeven.

1) Ofschoon in deze plaats en de twee volgende verzen sprake is van in bewaargeving, en Mozes bedrog, roof en diefstal met opzet hier bestrijdt, toch moet dit gedeelte terug gebracht worden tot het derde gebod, omdat hij het wettig gebruik van de eed aanwijst, namelijk, dat in duistere zaken de mensen de toevlucht mogen nemen tot het getuigenis van God, en de twist, door aanroeping van Zijn heilige naam, onder hen wordt uitgemaakt. Doch omdat van de eerbied voor God afhangt, welk gezag aan de eed wordt geschonken, wordt tegelijk geloof en godsdienst hun ingeprent, opdat alles met elkaar overeenkomt. Ook wil hij, dat het in bewaring gegeven wordt prijsgegeven, indien hij zweert, dat het dier, dat hij in bewaring had ontvangen, verongelukt is, ofschoon hij geen getuigen voor de zaak kan bijbrengen, omdat het onbillijk is, dat de schuld wordt volgehouden, tenzij bedrog of nog grover misdaad tussenbeide komen..

Hier wordt het recht gegeven tot instelling van een rechtsvordering wegens diefstal, maar tegelijk een boete opgelegd, indien iemand zijn naaste zonder voldoende grond had beschuldigd. Want het kon voor het overige worden betwijfeld, op welke grond ten laatste en wanneer de restitutie moest uitgevoerd worden in het dubbele of in het vierdubbele. Daarom laat hij toe, dat, wie op iemand vermoeden heeft van diefstal, hij hem citeert om zich te verdedigen. Indien hij hem schuldig doet verklaren, dat hij alsdan het dubbele van de verloren som terug verkrijgt. Indien echter de rechter uitspreekt, dat hij zonder voldoende grond het proces heeft op touw gezet, dat hij dan op zijn beurt de straf onderga voor zijn valse aanklacht. Want omdat deze rechtshandel niet geheel een burgerlijke zaak is, maar eerloosheid met zich meebrengt, zou het onbillijk zijn, dat met een vals vermoeden bezwaard werd, hij wie de rechter vrij van de misdaad verklaarde..

8. Indien de dief niet gevonden wordt, zo zal de heer des huizes, aan wie het toevertrouwde volgens zijn verklaring ontstolen is, tot de goden, tot God, dat is tot de rechters, die door God ter beslissing gesteld zijn (hoofdstuk 21:6) gebracht worden, en deze zullen onderzoeken, of hij niet zijn hand aan het bezit van zijn naaste gelegd heeft; blijkt het niet, zo zal hij zich door een eed voor de rechters van de verdenking moeten zuiveren en daardoor zijn onschuld bewijzen; zo hij dit niet doen kan, is hij tot vergoeding verplicht.

9. Over elke zaak van onrecht, 1) over elke zaak, waarover twijfel van vervreemding is, over een os, over een ezel, over kleinvee, over kleding, over al het verlorene, waarvan iemand zegt dat het zijn is, waarvan de een beweert, dat het door hem verloren en door de ander op onrechtmatige wijze toegeëigend geworden is, beider zaak zal voor de goden, voor God komen, opdat de rechters, die in Zijn naam spreken, de zaak onderzoeken: wie de goden, God en Hij door de rechters verwijzen, die zal het aan zijn naaste dubbel teruggeven, 1) de

aangeklaagde, omdat hij zo goed als een dief is (vs.4,7), of de aanklager, opdat niemand zijn goede naam ontstolen wordt.

1) Dit betekent, dat niemand zijn eigen rechter mocht zijn, dat men niet op eigen gezag het geleden verlies mocht trachten terug te krijgen..

10. Wanneer iemand aan zijn naaste een ezel, of os, of kleinvee, of enig beest te bewaren geeft, bij voorbeeld aan een herder om het te hoeden, en het toevertrouwde stuk vee sterft, of het raakt gewond, het breekt bijv. een been, of het wordt door rovers weggedreven (Johannes 1:15,17), dat het niemand ziet, geen ooggetuige daarbij is, die de waarheid kan bevestigen.

11. Zo zal de eed van de HEERE tussen hen beide Zijn, 1) waardoor de aangeklaagde zich van de verdenking te reinigen heeft, of hij niet zijn hand aan het bezit van zijn naaste geslagen heeft, het dier tot zijn eigen voordeel verkochtof geslacht heeft, of door boos opzet beschadigd heeft; en de heer van deze bezittingen zal die eed aannemen, en hij, de beschuldigde, zal het niet teruggeven.

1) Daardoor, dat de juristen de eed niet kunnen, noch willen opgeven, bekennen zij, dat het recht op objectieve en goddelijke grond rust..

De eed moest daarom gedaan worden, als elk bewijs van schuld of onachtzaamheid ontbrak..

12. Maar indien het van 1) hem, van de herder, zeker gestolen is, hij zal het zijn heer teruggeven, omdat hij door behoorlijke waakzaamheid de diefstal had kunnen voorkomen.

1) Eigenlijk van bij hem, d.i. uit zijn huis of stal..

13. Is het gewis door een roofdier verscheurd, dat hij hetgeen van het verscheurde stuk vee nog over is, brengt tot getuigen, dat zowel hetgeen hij zegt, waar is, als ook, dat het van zijn zijde niet aan vlijt ontbroken heeft, om aan het roofdier zijn buit te ontnemen (1 Samuel 17:34 vv. Amos 3:12); zo hij dit doet, zo zal hij het verscheurde niet weergeven 1) (Genesis 31:39).

1) Omdat de eed het onmiddellijk inroepen van God in het recht is (zie Ex 22.11), moet deze beperkt worden; want de handhaving van het recht is door God aan de mens overgegeven, en daarom moet het met de menselijke bemiddeling van het recht werkelijk ernst zijn. Daarop rust de noodzakelijkheid, dat hoe meer zich de menselijke toestanden ontwikkelen, de bepalingen van het recht des te moeilijker worden, en de eenvoudige grondstellingen van het recht, zich tot een wetenschap moeten uitbreiden..

14. En wanneer iemand van zijn naaste wat begeert, os of ezel voor zijn arbeid leent, en het wordt beschadigd, of het sterft, zijn heer daar niet bij zijnde en alzo zijn recht niet kunnende waarnemen, zo zal hij, die het dier geleend heeft, het volkomen weergeven.

Hier nu leert Mozes, wat recht is, indien een ter leen gegeven dier sterft of het wordt verminkt of beschadigd. Doch er is een andere berekening voor het voor aangeven tijd ter leen

gegevene als voor het ter bewaring gegevene; want met ter leen geven, bewijst men een weldaad. Daarom, wie vraagt dat hem iets ter leen wordt gegeven, heeft ervoor te zorgen, dat dit in wezen blijft, zoveel in zijn vermogen is. Doch een onderscheid wordt gesteld, indien de heer zelf van het dier als ooggetuige daarbij tegenwoordig is als wanneer hij zelf het verlies van de dood of van de kwetsuur moet dragen. Doch indien het dier in zijn afwezigheid is gestorven of verminkt, zal hem een som worden toegeschreven. Wat hier over het dier wordt vastgesteld, moet ook tot andere zaken, die geleend zijn, in betrekking gebracht worden..

15. Indien echter zijn heer daarbij geweest is, wanneer het ongeval geschiedt, hij zal het niet weergeven, want de eigenaar heeft zich, óf kunnen overtuigen, dat het ongeval niet af te wenden was, óf, wanneer het af te wenden was, waarom heeft hij niet zelf dat gedaan? Die het dier in gebruik gehad heeft, is des te minder tot schadevergoeding verplicht, indien het gehuurd is, want in dat geval zo is het voor zijn huur gekomen; de eigenaar heeft reeds in het loon enige vergoeding.

Vervolgens wordt de verleiding van een maagd behandeld, omdat deze mede tot het goed van de familie behoort, deze werd volgens het recht uit die tijd, zolang zij niet verloofd was, voor een eigendom van de vader gehouden, die haar zelfs aan een andere Israëliet verkopen kon. (hoofdstuk 27:7).

16. 1) Wanneer nu iemand een maagd verleid, die niet ondertrouwd is-is zij dit, dan is de zaak geheel anders (Deuteronomium. 22:23-27) -en hij ligt bij haar, die zal haar zonder uitstel een bruidsschat geven, zoveel als hij als bruidsschat (Genesis 24:53; 34:12) haar zou gegeven hebben, wanneer hij op eerlijke wijze haar gezocht had; hij zal haar nemen, dat zij hem tot vrouw zij.

1) Dat deze zaak in dit verband behandeld wordt, komt, omdat ook een maagd als het ware behoort tot het eigendom van de vader, zolang zij nog niet verloofd of ondertrouwd was..

17. Indien haar vader in het geheel weigert 1) haar aan hem te geven, zo zal hij geld geven naar de bruidsschat 2) van de maagden, van haar stand, en daardoor de aan de vader en zijn huis aangedane smaad wegnemen.

1) Het hier voor ons liggende geval is niet geheel hetzelfde, als het in Deuteronomium. 22:28 vv. genoemde, daar is meer van geweldige overrompeling van een maagd, van verkrachting sprake, hier van overreding en verleiding. Daarom wordt hier het recht van de vader, om zijn inwilliging tot het huwelijk te geven of te weigeren, uitdrukkelijk toegekend, omdat aan dergelijke verleidingen het doel ten grondslag liggen kon, om de vaderlijke toestemming af te dwingen..

2) Het Hebreeuwse woord "Mohar" betekent bruidsschat, in het Duits "Morgengabe", hetgeen een man op de morgen na het huwelijk aan zijn vrouw geeft, voor het geval dat hij sterft; het betekent niet de prijs, waarvoor hij haar van de vader koopt. De zeer verbreide mening, dat de Israëlieten, volgens een, in de oudheid zeer algemene en nog in het Oosten heersende gewoonte, de vrouw van haar ouders of aanverwanten zouden hebben moeten kopen, berust

op een dwaling, die door Saalschüts in zijn Mozaïsch recht uitvoerig is weerlegd; ten opzichte van het in hoofdstuk 21:7 vermelde verkopen van de dochter door de vader is het anders, daar hierbij niet van een wettige echt sprake is, maar van het geven tot bijvrouw..

II. Vs.18-31. Thans volgen die instellingen welke Israëls verplichtingen jegens de Heere, als zijn koning, of Israëls religieus-theocratische betrekking tot Jehova nader aanwijzen, en wel, bij uitsluiting van alle vreemde, heidense gruwelen (vs.18-20), zeer barmhartige verschoning van vreemden, weduwen en wezen (vs.21-27), alsook eerbied voor de in Gods plaats staande overheid en getrouwe vervulling van godsdienstige plechtigheden (vs.28-31) gebieden.

18. a) De tovenares 1) zult gij niet laten leven.
2)

a) Leviticus. 20:27 Deuteronomium. 18:11

1) Van tovenares is hier sprake, niet omdat er geen tovenaars waren, maar omdat de zonde van toverij meer werd gepleegd door vrouwen, dan door mannen. Zij, de tovenares, was het, die door waarzeggerij het volk aftrok van de zuivere dienst van God, of door haar minne- en liefdedranken het volk aanzette tot de zonden, die in het zevende gebod werden verboden..

2) Er staat niet: zal zeker gedood worden, maar, zult gij niet laten leven. Hiermee wordt Israël bevolen, de tovenarij geenszins te dulden onder het volk, maar wordt ook de mogelijkheid geopend, dat, indien zij, nl. de tovenaars, zich bekeren van hun zonden, zij in het leven mogen blijven..

19. Al wie bij een beest ligt, hetzij man of vrouw, (Leviticus. 18:23 vv.; 20:15 vv.), die zal zeker gedood worden. 1)

1) Wij lezen hier, dat het volk niet alleen van echtbreuk wordt teruggehouden, maar van alle ongerechtigheid, welke strijdt met de waardigheid van de natuur zelf. Verder, opdat alle onreinheid des te meer te verafschuwen zij, meldt Hij twee vormen van onnatuurlijke wellust, waaruit blijkt, dat, wanneer de mensen zich in deze zaak prijsgeven, zij door meer dan een beestelijke aandrift worden aangegrepen, om zich met zo schandelijke daad te bezoedelen..

Want de zodanige werkt, door de prikkeling van de zondige hartstochten, mede aan de verdierlijking van de mens; en de geschiedenis leert, dat ook dergelijke tovenaars en tovenaressen de ellendige kunst verstonden, om, ter bevrediging van de walgelijkste hartstochten, de zondige lusten in die vreselijke richting te leiden, waarvan de Heilige schrift ons hier de ontzettende uitkomst noemt, door dit voorschrift: "al wie bij een beest ligt zal zeker gedood worden." Zo keert de ontucht door de bandeloosheid van de onbeteugelde hartstocht, in de verterende gloed van de zinnelijke lust en van de vleselijke begeerlijkheden, elke ordening van de schepping om. Zij verlaagt de mens, die haar dient, tot een dier, hem ontaardende en verbeestelijkende. Ziedaar één enkel gevolg van het verdierlijkend geweld van die ontucht, wier einde gewis is-de dood..

20. Wie de goden offert, 1) behalve de HEERE alleen, die zal verbannen worden, in de ban komen, zodat Hij gedood en door zijn dood de Heere gewijd wordt, aan wie hij zich levend niet heeft willen toewijden. (Deuteronomium. 17:2 vv.)

1) Offeren staat hier voor de gehele eredienst, omdat een offerande brengen, een van de voornaamste manieren van godsverering was..

21. Gij zult ook de vreemdeling geen overlast doen, noch hem onderdrukken, door hem zijn loon te onthouden of zijn recht te verkorten (Leviticus. 19:33 vv. Deut.24:15,17), want gij zijt vreemdelingen geweest in Egypte, 1) en weet daarom uit eigen ervaring, hoe het is als men in een vreemd land verdrukt wordt (hoofdstuk 23:9).

1) De vreemde goden mochten zij niet dienen, maar de vreemdeling zelf, moesten zij mild en liefderijk behandelen, gedenkende dat ook zij vreemdelingen in Egypte waren geweest. Hiermee wil de Heere Israël ongetwijfeld erop wijzen, dat wat het is en wezen zal, het enkel en alleen aan de gunst van zijn Verbondsgod heeft te danken. Tegen alle hoogmoedige zelfverheffing komt dit gebod op..

Christenen, gij zult hem, die vreemdeling is in de dingen des Heeren, niet haten, noch leed aandoen, maar gedenken, dat gij eertijds ook zonder God in de wereld was.

22. a) Gij zult ook geen weduwe noch wees van uw eigen volk beledigen, 1) alsof zij zonder rechten waren en gij tegen hen kon doen, wat gij wilde.

a) Zacheria 7:10

1) Onder beledigen hebben wij niet alleen te verstaan, volgens de grondtekst, onrechtvaardig behandelen, onderdrukken, maar ook elk liefdeloos en onbarmhartig behandelen. De weduwe en de wees bekleedt in de Schrift een grote plaats..

23. Indien gij hen enigszins beledigt, hard en onrechtvaardig behandelt, en 1) indien zij enigszins 2) tot Mij, als tot hun beschermer, roepen, Ik zal hun geroep zeker verhoren. 3)

1) En beter vertaald, ja. Het woordje Kie drukt een verzekering uit..

2) In het Hebreeuws Tsaook Jitsak, eigenlijk en beter, indien zij dringend tot mij roepen. Roepen in de zin van, schreien uit hun nood en ellende..

3) Hiermee verzekert God reeds, dat Hij een Vader van de wezen en een Rechter van de weduwen zal zijn..

24. En Mijn toorn zal ontsteken, dat Ik de strijd in het land zend, en Ik zal u, mannen en huisvaders, met het zwaard van uw vijanden doden; en uw vrouwen zullen weduwen en uw kinderen wezen worden.

Gelijk uw ervaring in Egypte u moet afhouden van elke verdrukking van vreemden (vs.21), zo laat u door hetgeen uw vrouwen en kinderen zouden ondervinden, van alle verachting of onrechtvaardige behandeling van weduwen en wezen terughouden..

25. a) Indien gij Mijn 1) volk, dat bij u arm is, een van de arme Israëlieten, geld leent, zo zult gij tegen hem niet zijn als een woekeraar; gij zult op hem geen woeker leggen; 2) gij zult hem niet lenen tot eigenwinst, maar uit liefde.

a)Leviticus. 25:36,37 Deuteronomium. 23:19,20 Psalm. 15:5 Spreuken. 28:8 Ezech.18:8

1) Israël wordt hier wederom Mijn volk genoemd, opdat het gedurig ter harte zou nemen, dat het als volk het eigendom was van de Heere..

2) Tot deze, door God zelf bij uitnemendheid in bescherming genomen, personen behoren ook nog de tijdelijke armen onder het volk. Daarom behoort het nemen van rente of woeker van hen, ook tot de hier genoemde heimelijke zonden. En onder geheime zonden verstaan wij degenen, die voor het gerecht van de wereldse rechter niet strafbaar zijn, in tegenstelling tot die openlijke zonden, waarover men voor het gerecht kon worden geroepen. Deze onderscheiding wordt ook door de Heere Jezus in de bergrede gemaakt, als hij de heimelijke zonden die in het verborgen geschieden en naar de landswet niet strafbaar zijn, evenwel "strafbaar noemt door het helse vuur." (Matth.5:22). Aldus geeft de mond van de waarheid zelf ons de nodige aanduiding van de goddelijke straf over die zonden, die hier wel niet wordt genoemd, maar toch zeer zeker wordt verondersteld. Wel komt hier duidelijk uit, waarin eigenlijk de zonde van verongelijking en bemoeilijking van het leven bestaat, die kort tevoren "verdrukking" werd genoemd..

Duidelijk straalt hierin door, dat de Heere werkelijk bedoelde, de armoede te voorkomen, opdat er aan het lenigen ervan, geen behoefte zou zijn..

26. Indien gij enigszins, wat tot uw eigen zekerheid geoorloofd is, het kleed van uw naaste1) als pand neemt, zijn opperkleed of mantel (zie "Ex 12.34), zo zult gij het hem teruggeven, eer de zon ondergaat. 2) (Deuteronomium. 24:12 vv.).

1) Dit kleed was het opperkleed, bestaande vooral bij armen, uit een vierkant stuk doek, dat ‘s nachts gebruikt werd om er zich in te hullen..

2) Het opperkleed, het enige kleed van de armen, een grof stuk lijnwaad van zes el lang en half zo breed, om het midden met een gordel vastgesnoerd, is ook nu nog het gewaad, dat de Bedoeïenen en Kabijlen dragen, en dat hun tegelijk dient om in te slapen. Het allernodigste kleed zal aan geen arme als pand mogen ontnomen worden..

27. Want dat kleed alleen is zijn enig bedekking, het is zijn kleed over zijn huid, waarin zou hij gedurende de nacht liggen en slapen, wanneer gij het hem ontnam? Het zal dan geschieden, wanneer gij dit doet, en hij tot Mij roept, dat Ik het zal horen: want Ik ben genadig de arme die tot Mij schreit, en de ellendige, over wie zich niemand erbarmen wil.

De zonde van hebzucht wordt hier aangetast tot in de diepste wortel, terwijl tevens met de rechtmatige toorn van God wordt gedreigd, opdat Israël tot gehoorzaamheid zich zou laten dwingen..

28. De goden zult gij niet vloeken, geen verwensingen tegen hen in uw hart hebben, noch met de mond uitspreken, en de oversten in uw volk zult gij niet lasteren, 1)zelfs niet, wanneer zij hard en streng tegen u zijn (Prediker. 10:20 Hand.23:5).

1) Allereerst beveelt God eerbied te voelen voor en eerbiedig te spreken over de rechters en anderen, die het ambt van Overheid uitoefenen. Het is nu niet twijfelachtig, of naar het algemeen gebruik van de Hebreeuwse taal, herhaalt Hij tweemaal hetzelfde, waaruit volgt, dat dezelfde personen goden en vorsten van het volk worden genoemd. De naam van God nu draagt hij oneigenlijk, met de beste bedoeling over op de Overheidspersonen, aan welke Hij evenals aan de dienaren van zijn heerschappij een teken van zijn luister ingriffelt. Gelijk wij nu gezien hebben, dat wij aan de vaders eer verschuldigd zijn, omdat God hen heeft toegelaten gemeenschappelijk met Hem de vadernaam te dragen, zo ook zet Hij de rechters Zijn waardigheid bij, opdat het volk hen eerbiedig vereert, omdat zij de persoon van God als Zijn afgezanten en plaatsvervangers vertegenwoordigen..

Onder Overheid hebben wij ook de rechterlijke macht te verstaan, welke het recht heeft te handhaven en het onrecht te onderdrukken..

29. Uw volheid en uw tranen, 1) de opbrengst van uw koren en van uw most en olie zult gij niet uitstellen, 2) maar de eerstelingen van veld- en boomvruchten Mij tijdig en gewillig brengen (Deuteronomium. 26:2-11), de eerstgeborene van uw zonen zult gij Mij eveneens met een verheugd hart geven, gelijk Ik u (hoofdstuk 13:2) geboden heb.

1) Deze spreekwijze schijnt een spreekwoord te zijn. "Volheid" is hier de oogst van alle vruchten, "tranen" zijn het uitgedrukt vocht van olijven en druiven, dus de eerstelingen van de dorsvloer en van de wijngaard; deze worden tezamen gevat met de eerstgeboren zonen. Het eerste van alle bezitting moet God worden gewijd, om daardoor, als door een zinnebeeldige overgave, geheel de bezitting te heiligen. Ook de eerstgeboren zoon maakt deel uit van vaders bezitting, daarom moest hij aan God worden overgegeven; maar hij is aan de andere zijde meer dan enig ander goed; hij staat in een zelfstandige betrekking tot God, en het is daarom, dat hij niet als elke andere eerstgeboorte, lichamelijk moet worden geofferd, maar slechts zinnebeeldig door middel van een losprijs Hem moet gewijd worden. Is ook dit gebod in de letterlijke zin de Christenen niet meer voorgeschreven, naar de geest blijft het van kracht. Zij zijn verplicht, met al wat zij bezitten niet zichzelf maar God te dienen, en deze hun bedoeling om Hem te dienen, behoren zij daardoor te tonen, dat zij ook het liefste en beste volgaarne aan God overgeven..

Wat men, als burger van de staat van God, van land en voortbrengselen de Heere, ter onderhouding van de openlijke dienst had op te brengen, werd hier gezegd. Wij kunnen daarin niet met de joodse geleerden een aangegeven volgorde van de opbrengsten opgegeven of gewijzigd zien. Volgens hen zou hier bevolen zijn, eerst de zogenaamde t’rumah of het

vijftigste deel van het pas gedorste graan naar de priesters te brengen, om dit straks door de eerste tienden, voor de Levieten af te zonderen, te laten volgen; waarbij dan nog de tweede tienden kwamen, die men te Jeruzalem gebruikte. Hier is alleen sprake van de eerstelingen van de koren- en wijnoogst. Deze heet "tranen" of vocht, geen "volheid." Zo worden deze woorden ook elders gebezigd (Numeri. 18:27 Deuteronomium. 22:9). Een bepaalde maat van opbrengst wordt hier niet aangegeven. Deze was afhankelijk van de maat van dankbaarheid van Gods zegeningen, die in het hart mocht wonen..

2)"Niet uitstellen," d.w.z.: niet vertragen om Mij te geven. Met het brengen van de eerstelingen deed Israël belijdenis, dat God recht op alles had. Daarom moest men niet talmen, om de eerstelingen de Heere te brengen, opdat men geen gevaar liep, het geheel te vergeten..

30. a) Evenals, naar dit zelfde gebod, zult gij doen met uw, de eerstgeborenen van uw ossen en met uw schapen; zeven dagen zullen zij bij hun moeder zijn, Op de achtste dag zult gij ze Mij geven. 1)

a)Exodus. 23:19 Leviticus. 22:27 Ezech.44:30

1) Dat het eerstgeborene van het vee eerst op de achtste dag aan Hem moest gebracht worden, staat zeer waarschijnlijk met de reinheid in het verband, omdat het dan gezuiverd was van de onreinheid van de moeder..

31. Gij nu zult, dit is Mijn bedoeling bij al deze voorschriften, in het bijzonder bij de heiliging van uw eerstgeboorte, Mij heilige mensen zijn, afgezonderd van de wereld en haar wegen, gewijd tot Mijn dienst; a) daarom zult gij eindelijk geen vlees eten van een dier, dat op het veld door roofdieren gescheurd is, en alzo in bloed gestikt, of reeds tot verrotting overgegaan is; maar gij zult het de hond voorwerpen (Leviticus. 17:13-15) of, wanneer gij dit niet doen wilt, het aas aan een vreemdeling verkopen (Deuteronomium. 14:21).

a)Ezech.44:31

Van alle onreinheid en onkiesheid moest het gespeend worden. Daarom moest het verscheurde de honden worden voorgeworpen, omdat de hond het beeld is van onreinheid..

HOOFDSTUK 23.

OVER FEESTEN EN FEESTDAGEN.

I. Vs.1-9. Verder wordt aan de in de plaats van God staande rechters strenge gezetheid en rechtvaardigheid in de behandeling van rechtzaken ten plicht gesteld; een nauwgezetheid, die geen aanklacht zonder nauwkeurig onderzoek voor waar aanneemt en door geen vals medelijden, ook door geen persoonlijke afkerigheid geleid wordt (vs.1-5), en een rechtvaardigheid, die aan ieder zijn recht geeft, aan de arme, zowel als aan de vreemdeling, en door geen geschenken zich laat omkopen (vs.6-9).

1. Gij zult geen vals gerucht opnemen, de tegen hem ingebrachte aanklacht niet zonder meer voor waar houden, daar zij integendeel in de grond vals kan zijn (Deuteronomium. 19:16 vv.), en stelt uw hand niet bij degoddeloze. Vreest ervoor, om door onrechtvaardige rechtspraak een getuige tot geweld te zijn. 1)

1) Door deze verbinding maant God de zijn, om geen valse beschuldigingen te verspreiden en noemt hen, die, door de hand te reiken aan goddelozen, hun naasten te schande maken, valse getuigen, omdat het weinig verschilt, of gij de beschuldiging uitdenkt of laat voortduren..

Hier wordt zowel veroordeeld degene, die een vals gerucht en onware beschuldigingen opneemt, als degene, die de hand reikt aan de goddeloze, om een getuige tot geweld of onrecht te zijn. Stelt uw hand niet bij de goddeloze, wil zeggen, biedt de goddeloze de hand niet, verenig u niet met hem. Een getuige tot geweld of onrecht is iemand, die opzettelijk een gerucht verspreidt of vermeerdert, om zijn naaste in het ongeluk te storten..

2. Gij zult verder de menigte 1) tot boze zaken niet volgen, noch door mensenvrees, noch door mensengunst bij uw oordeel u laten leiden; en gij zult niet spreken in een twistige zaak, uw rechtspraak in enige zaak alzo stellen, dat gij u neigt naar de menigte, om het recht te buigen; al wilde ook al het volk u tot rechtsverdraaiing bewegen, uw plicht is het met een rechte weegschaal te wegen.

1) Onder menigte hebben vrij hier o.i. niet te verstaan de grote hoop, maar de aanzienlijken, de machtigen, in tegenstelling tot de geringen in vs.3. De bedoeling is dan, dat Israël, om de grote en aanzienlijke te behagen, niet tegen de verordeningen van God in mocht gaan, noch het recht buigen. Noch de rijke gelijk geven, omdat hij rijk is, noch de arme, omdat hij arm is. De rijke niet, omdat hij in de maatschappij hoog geplaatst is, de geringe niet uit een misplaatst medelijden..

3. a) Ook zult gij door vals medelijden u niet tot een onrechtvaardige beslissing laten leiden; gij zult de geringe niet vóórtrekken in zijn twistige zaak, niemand daarom helpen, omdat hij arm en gering is, hoewel gij zijnzaak voor verkeerd houden moet.

a) Leviticus. 19:15

4. a) Wanneer gij, om een voorbeeld te stellen, de os van uw vijand os, of zijn dwalende ezel ontmoet, iets, dat van hem afgedwaald, of door hem verloren is, gij zult hem deze in zijn geheel zeker terugbrengen, of wanneer gij dit niet aanstonds kunt, die in bewaring nemen. (Deuteronomium. 22:1,2)

a) Luk.6:27 Filipp.2:4

Geen persoonlijke afkeer, geen geleden onrecht mag in aanmerking komen, mag de minste invloed hebben in het dagelijks leven. Ook jegens de vijand zou men de liefde jegens de naaste beoefenen..

5. Of in een ander geval: wanneer gij de ezel van uw hater onder zijn last, die hem te zwaar geworden is, bezweken ziet liggen, zult gij het dan nalaten, om het uwe te verlaten voor hem? Zult gij dan horen naar de inspraak van uw natuurlijk hart, dat u raadt, het dier alleen aan uw hater over te laten, hoe hij zich helpen zal? Nee! verre zij dit van u; gij zult het uwe in alle manier met hem, om zijnentwil, verlaten; 1) gij zult de behulpzame hand bieden, om het dier van zijn last te ontheffen en weer te doen opstaan (Deuteronomium. 22:4).

1) Of, gij zult het zeker met hem ontbinden. Alle wraak wil de Heere ver wegdoen uit het midden van zijn volk..

6. a) Gij zult het recht van uw 1) armen niet buigen in zijn twistige zaak (Leviticus. 19:15)

a)Deuteronomium. 27:19

1) Van uw armen. De Heere wil niet, dat de geringen uit een misplaatst medelijden worden voorgetrokken, maar evenmin, dat zijn recht verbogen wordt. Bovendien zegt de Heere niet van de arme, maar van uw armen, om daarmee te kennen te geven, dat ook de arme evengoed als de rijke, een burger van de staat is, alsmede om de nauwe betrekking tussen rijken en armen aan het licht te brengen.

7. Zijt ver van valse zaken, 1) dat is de hoofdwet, die u bij alle rechtzaken leiden moet; en de onschuldige en gerechtige zult gij niet doden, in het bijzonder wanneer het een doodstraf geldt, zult gij met de allergrootstevoorzichtigheid en nauwkeurigheid tewerk gaan, opdat gij niet de zware schuld op u laadt, een gerechtelijke moord gepleegd te hebben; want Ik zal de goddeloze niet rechtvaardigen; uw rechterlijk vonnis maakt het onrecht niet tot recht.

1) Mozes veroordeelt hier met de opzet valse getuigen en haalt slechts één soort aan, waaruit moet blijken, hoe afschuwelijk de misdaad is, de broeder met laster te besmetten, omdat een valse getuige met zijn tong meer doodt, dan een beul met het zwaard. Ofschoon in de manier van te liegen tegen zijn broeder de onmenslievendheid te misdadiger is, wordt echter de zaak nog erger, indien de broeder ten onrechte wordt gedood, omdat bij de trouweloosheid dan nog een moord komt. De bedreiging wordt er nog bijgevoegd, waarmee God de valse getuigen voor zijn vierschaar daagt, waarvan zij niet straffeloos zullen uitgaan, die door hun bedrieglijke handelingen aan de goeden gevaar hebben bezorgd..

8. a) Ook zult gij, om voor elk onrechtvaardig oordeel uw ziel te bewaren, geen geschenk nemen; want het geschenk verblindt de zienden, 1) neemt het gemoed zozeer voor de gever in, dat, alhoewel de onrechtvaardigheid van zijn zaak wordt ingezien, men die toch niet zien wil, en het verdraait de zaak van de rechtvaardigen, het bewerkt een beslissing ten nadele van de anderen, die een rechtvaardige zaak had, maar geen geschenk bracht.

a)Deuteronomium. 16:19; 1 Samuel. 8:3 Spreuken. 19:6 Prediker. 7:7

1) Eigenlijk maakt open ogen blind..

9. a) Gij zult ook de vreemdeling niet onderdrukken in uw rechterlijk ambt, door hem zijn toekomend recht niet te verlenen (Deuteronomium. 24:17; 27:19); want gij kent het gemoed van de vreemdeling, 1)gij weet hoe hij zich in het vreemde land reeds genoeg gedrukt engebogen gevoelt, omdat gij vreemdelingen geweest zijt in Egypte.

a)Exodus. 22:21 Leviticus. 19:33

1) Het gemoed van de vreemdeling kennen wil zeggen, bij ervaring weten, hoe het de vreemdeling te moe is, wanneer hem recht geweigerd wordt..

II. Vs.10-19. Ten opzichte van hun religieus-theocratische betrekking tot Jehova, wordt de kinderen van Israël bevolen, de door de Heere later nog nader te beschrijven feestdagen nauwkeurig volgens de goddelijke instelling te houden (vs.10-16), en daardoor in de gemeenschap met hun onzichtbare heerser steeds gesterkt te worden (vs.17-19).

10. Gij zult ook zes jaar uw land bezaaien, en de inkomsten daarvan verzamelen.

11. Maar in het zevende zult gij het rusten en stil, onbearbeid en laten, 1) dat de armen van uw volk van hetgeen in dat jaar vanzelf groeit mogen eten, en het overige daarvan, hetgeen door de armen niet gebruikt wordt, de beesten van het veld eten mogen; alzo zult gij ook doen met uw wijngaard en met uw olijfbomen; ook deze zult gij in het zevende jaar voor de armen overlaten (zie verder over het sabbatsjaar Leviticus. 25:1-7).

Door deze wet heeft Hij hun onverzadigbare begeerte besnoeid, want daarom zaaiden zij, opdat zij meer zouden trekken, terwijl ondertussen het land zonder rust zijnde, magerder oogsten voortbracht.

1) Dat nu het land Kanaän zes jaar achter elkaar kon bezaaid worden, zonder uitgeput te geraken, was wel een teken van zeldzame en uitstekende vruchtbaarheid. Hierdoor veredelt God het ten gunste van zijn volk. En deze rust nu schrijft Hij niet noodzakelijkerwijs voor, omdat Hij in het zesde jaar de kracht van zijn weldaden heeft verdubbeld, maar opdat aan alle kanten de heerlijkheid van de Sabbat zou tevoorschijn treden en de kinderen van Israël aldus meer tot de waarneming ervan zouden aangevuurd worden, door de aanblik van de aarde. Verder zodanig was het gehalte van rust, dat zij niets mochten zaaien in het heilige jaar en geen druiven mochten persen. Doch indien er iets groeide uit de overgebleven gezaaide

granen van het vorige jaar, kwam uit ten voordele van de geringen en de vreemdelingen. Evenwel, aan de armen werd zowel de veldvrucht als de most, wat van zelf als het ware opkwam of groeide, in het bijzonder toegestaan, opdat er enige onbaatzuchtige schenking zou zijn, om hun armoede op te heffen. En deze menslievendheid en goedertierenheid was hulpmiddel tot oefening in de Godsvrucht. Het was nu wel niet het meest en voornamelijk door God verordend om de armen enige troost te verschaffen, maar het was niet ongerijmd, de plicht van liefde te verbinden aan de dienst van God..

Deze wet diende: Om een gedenkteken te zijn van Gods rust op de zevende dag, en om de volken gestadig te herinneren, één van hun voornaamste geloofstukken, nl. dat de enige, enige en almachtige God hemel en aarde in zes dagen geschapen had ten opzichte van welke waarheid, alle andere volken zo geweldig verbijsterd waren. 2e. Doordat zij om het zevende jaar geen voordeel hadden van het land, maar het onbebouwd lieten, en zij dat jaar als een heilig jaar God moesten toewijden. Daarmee wilde de Wetgever hun een openlijke belijdenis afvorderen, dat het land niet hun eigen, maar van God was, en dat zij er slechts vruchtgebruikers van waren, waarom de Israëlieten, door de zevende jaarlijkse rust van het land, het als het ware God weer opdroegen, erkennende zijn Oppereigendom hierover, terwijl zij op zijn bevel moesten nalaten het land te bouwen, en zij het in de volgende jaren weer als opnieuw als een leengoed van God ontvingen..

Het sabbatjaar was tevens profetie, dat de bedeling van de schaduwdienst eenmaal een einde zou nemen, en gevolgd worden door de dagen van het Nieuwe Verbond..

12. Zes dagen zult gij uw werk doen (hoofdstuk 20:9 vv.), maar op de zevende dag zult gij met uw hele huis rusten; opdat uw os en uw ezel rust, en dat de zoon van uw dienstmaagd, de knecht die in uw huis geboren is (Genesis 14:14), en evenals deze ook uwgekochte knecht (Exodus. 12:44) en de in uw land zich voor korter of langer tijd ophoudende vreemdeling adem schept, en weer tot krachten komt.

13. In alles, wat Ik (hoofdstuk 20:22-23:13) tot u gezegd heb, zult gij op uw hoede zijn; neemt dat zorgvuldig in acht, want slechts op deze wijze kan Mijn verbond met u bestaan; en, hetgeen het gewichtigste gebod onder alles is, a) de naam van andere goden zult gij niet gedenken, dat gij hun naast Mij godsdienst bewijzen zou (Hos.2:17); uit uw mond zal hij (de naam van die valse goden) zelfs niet gehoord worden! gij zult die naam niet noemen, om daarbij te zweren Jozua 23:7); wanneer gij zweert, zult gij het bij Mijn naam doen. (Deuteronomium. 6:13; 10:20).

a) Numeri. 32:38 Psalm. 16:4 Zacheria 13:2

14. Drie reizen in het jaar zult gij Mij feesthouden, en daardoor op plechtige wijze uitspreken, dat gij Mijn volk zijt (vs.17).

15. Namelijk, allereerst: Het feest van de ongezuurde broden of het Paasfeest zult gij houden. Zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten, gelijk Ik u geboden heb (Exodus. 12:15; 13:6), op de daarvoorbestemde tijd in de maand Abib, van 15-21 van die maand, want in deze tijd

zijt gij uit Egypte vertrokken, en die weldaad zult gij nooit vergeten. Doch men zal, wanneer men op dit en de volgende feesten (vs.16) komt (vs.17), niet met lege handen 1) voor Mijn aangezicht verschijnen, maar men zal van de ontvangen zegeningen, die offergaven brengen, die Ik u (Numeri. 28 en 29) nog nader aanwijzen zal (Deuteronomium. 16:16 vv.).

1) Niet met lege handen, maar met offeranden of offergaven, deels om daarmee zijn dankbaarheid jegens de liefde van de Heere te openbaren, deels om daarmee de Priester en de Leviet te onderhouden..

16. En daarna, zeven weken later, zult gij het feest van de oogst houden, het feest van de eerste vruchten van uw arbeid, die gij op het veld gezaaid zult hebben; op datfeest van de eerstelingen van de oogst zult gij de eerste van het nieuwe koren gebakken tarwebroden offeren (hoofdstuk 34:22). En eindelijk zult gij houden het feest van de inzameling, het feest van de geheel volbrachte oogst, op het einde van het jaar (zie "Ex 12.2), wanneer gij de opbrengst van uw arbeid uit het veld zult ingezameld 1) hebben, als ook die van uw tuinen en olijf- en wijnbergen, dus in de maand Tisri en wel van de 15-21 van die maand.

1) Meer over deze drie hoofdfeesten, zie Leviticus. 23. Of, bij uw inzamelen. De tijd van het feest werd niet geheel afhankelijk gesteld van het voleindigd zijn van de oogst. Dit feest toch werd gevierd van 15-21 van de maand Tischri..

17. Drie maal per jaar, wanneer deze hoge feesten zijn, zullen al uw mannen in persoon en met hun offergaven voor het aangezicht van de Heere HEERE verschijnen.1)

1) Hiermee wordt het opgaan van alle mannelijke Israëlieten, die geen wettige redenen van verontschuldiging hadden, verplicht gesteld. Waarschijnlijk was de leeftijd op 20 jaar bepaald, omdat zij dan in de census of tempelschatting werden opgenomen. Vrouwen en kinderen mochten ook mee optrekken..

18. Gij zult echter, om de zegen, die Ik u op Mijn feest toegedacht heb, werkelijk deelachtig te worden, het op de juiste wijze vieren, overeenkomstig Mijn geboden, en alzo, wat het Paasfeest betreft, het bloed van Mijn offer 1) met geen gedesemde broden offeren; ook zal het vette van Mijn feest, 2)tot op de morgen niet vernachten, maar nog in diezelfde nacht verteerd en het overige met vuur verbrand worden (hoofdstuk 12:10; 34:25).

1) Van mijn offer wil zeggen, van het Paasoffer. Het Paasoffer was als het ware bij uitnemendheid het offer van de Heere..

2) "Het vette van mijn feest", betekent het beste van het Paasoffer. Hiermee is bedoeld het vlees van het Paaslam, wat gegeten moest worden en waarvan het overblijvende met vuur moest worden verbrand (hoofdstuk 12:7)

19. Wat verder het feest van de weken of Pinksteren betreft, zo zult gij niet het eerste, wat u voor de hand komt, voor de beweegbroden (Leviticus. 23:17) nemen (Genesis 4:3 vv.); de

eerstelingen, het beste, van de eerste vruchten van uw land zult gij in het huis van de HEERE, uw God, brengen, gij zult het bokje niet koken in de melk van zijn moeder. 1)

1) De laatste woorden van dit vers, die ook in hoofdstuk 34:26 en in Deuteronomium. 14:21) gevonden worden, hebben de uitleggers veel moeite veroorzaakt, zodat Augustinus (Quaest.in Exodus. 34:26) aan de mogelijkheid van een bevredigende verklaring twijfelde. De volgende zijn de drie voornaamste proeven van verklaring: 1. Volgens de Lutherse vertaling zal de betekenis zijn: "Gij zult het bokje niet koken terwijl het aan de melk van zijn moeder is," en zou het alzo verboden zijn een bokje, dat nog geen zeven dagen is, te slachten, om te koken of te braden (hoofdstuk 22:30 Leviticus. 22:27). Men moet alzo, wanneer men deze vertaling volgt, het verbod tot deze tijd beperken, want melklammeren te offeren en te genieten was geenszins verboden (1 Samuel 7:9); volgens de samenhang heeft dan het verbod niet op het derde, maar op het eerste feest betrekking, zodat voor paaslammeren bokjes van minstens acht dagen moesten genomen worden. 2. Anderen, die onze Statenvertaling overnemen, geloven, dat bij het verbod niet meer van de feestviering gesproken wordt, maar van de toebereiding van de vleesspijzen in het gewone, dagelijkse leven. Geitenbokjes toch waren een bijzonder geliefde spijs (Genesis 27:9,14 Richteren. 6:19; 13:15; 1 Samuel. 16:20), men zocht deze nog smakelijker te maken door ze te koken in melk, voornamelijk in zure melk. Dit werd nu de Israëliet wel niet verboden, maar wel het koken van een bokje in de melk van zijn moeder, omdat dit een omkering van de goddelijke orde was, ten opzichte van de betrekking tussen ouden en jongen; het verbod zou dan op één lijn staan met voorschriften als Leviticus. 22:28 en Deuteronomium. 22:6 vv., welke evenzeer verschoning van de natuur van de dierenwereld bedoelen. 3. Een derde mening behoudt de Statenvertaling, en laat het verbod doelen op een bij de heidenen meermalen voorkomend bijgelovig gebruik, om na het einde van de oogst een geitebokje in de melk van zijn moeder te koken, en met deze melk bomen, wijnstokken, velden enz. te besprengen, waaraan men dan een magische (toverachtige) invloed tot groter vruchtbaarheid van de daarmee besprengde bomen enz. toeschreef. Reeds Maimonides, een zeer beroemd Joods theoloog en wetverklaarder (geb. 1139 te Cordova, gest. 1209 te Caïro) en na hem Abarbanel (gest. 1508) hebben op deze uitleg gewezen; dien ten gevolge werd aan Israël verboden, hun feest van de inzameling door heidens bijgeloof te ontwijden en door dergelijke gebruiken te bezoedelen, maar het op de door God bevolen wijze te houden, dan zou de zegen van de Heere niet ontbreken. Met de tweede mening kunnen wij ons het best verenigen..

III. Vs.20-33. Wat de Heere hierop aan Zijn volk in het met Hem te sluiten verbond aanbiedt (zie Ex 20.22) is een veilig geleide tot aan de grenzen van het beloofde land door de in de wolk- en vuurkolom voor hen heentrekkende Engel (vs.20-22) krachtige bijstand tot uitroeiing van de Kanaänieten, opdat Israël bezit van zijn land neemt en in het genot van rijke, goddelijke zegen daarin zou kunnen wonen (vs.23-28) voortdurende uitbreiding van de grenzen van het land, totdat het de omvang zou verkregen hebben, die reeds aan Abraham beloofd was (vs.29-33).

20. a) Ziet Ik zend een Engel 1) voor uw aangezicht, dezelfde, door wie Ik u uit Egypte geleid en tot hiertoe gebracht heb (Exodus. 14:19 Numeri. 20:16), deze zend Ik in de wolk- en

vuurkolom, voor u heen, om u te behoeden op deze weg, die gij gaan zult, en om u te brengen tot de plaats, die Ik u tot woning bereid heb, naar het land Kanaän.

a) Jesaja. 63:9

1)Ongetwijfeld wordt hier beloofd de voortdurende zorg en bewaking van de Engel van het Verbond, de tweede persoon van het Goddelijk wezen..

21. Hoedt u voor Zijn aangezicht, dat altijd naar u heengekeerd is, zodat Hij al uw werken ziet, en al uw woorden hoort, ook de gedachten van uw hart van verreverstaat, en weest aan Zijn stem gehoorzaam, door gewillig de weg te gaan, die Hij u leidt, en getrouw te doen, wat Hij u beveelt, en verbittert Hem niet door ongeloof en ongehoorzaamheid, gelijk gij tot hiertoe meermalen gedaan hebt (hoofdstuk 14:11 vv.; 15:24; 16:2 vv.; 17:2 vv.); want Hij zal uw overtredingen niet vergeven, 1) wanneer gij volhardt in tegenstreven; maar u aan Zijn toorn en Zijn gericht prijsgeven, en dit is hetzelfde, als waart gij in Mijn gericht, want Mijn naam 2) is in het binnenste van Hem, de gehele volheid van Mijn goddelijk wezen woont in Hem; Hij is één wezen met Mij.

1) Niet vergeven, beduidt hier, zwaar en streng straffen, bezoeking doen over hun zonde en ongerechtigheid..

2) Want Mijn naam is in het binnenste van Hem. Met deze woorden deelt de Heere zelf aan de Engel de Majesteit en Heiligheid van Zijn wezen toe. Naam staat hier toch voor Wezen. De Engel is daarom hetzelfde Wezen deelachtig als de heilige God. Heilig en Rechtvaardig, Barmhartig en Genadig, zal Hij zich openbaren. Daarom, omdat Hij het wezen van Jehova deelachtig is, zal Hij het kwade niet kunnen aanschouwen, noch de ongehoorzaamheid van Israël kunnen dulden. De Heere God wil daarom zijn volk een heilige vrees en eerbied voor de Engel van het Verbond inprenten, opdat Israël Hem gehoorzaam zou zijn. Onvoorwaardelijke gehoorzaamheid eist de Engel evenals Jehova zelf.

21. Hoedt u voor Zijn aangezicht, dat altijd naar u heengekeerd is, zodat Hij al uw werken ziet, en al uw woorden hoort, ook de gedachten van uw hart van verreverstaat, en weest aan Zijn stem gehoorzaam, door gewillig de weg te gaan, die Hij u leidt, en getrouw te doen, wat Hij u beveelt, en verbittert Hem niet door ongeloof en ongehoorzaamheid, gelijk gij tot hiertoe meermalen gedaan hebt (hoofdstuk 14:11 vv.; 15:24; 16:2 vv.; 17:2 vv.); want Hij zal uw overtredingen niet vergeven, 1) wanneer gij volhardt in tegenstreven; maar u aan Zijn toorn en Zijn gericht prijsgeven, en dit is hetzelfde, als waart gij in Mijn gericht, want Mijn naam 2) is in het binnenste van Hem, de gehele volheid van Mijn goddelijk wezen woont in Hem; Hij is één wezen met Mij.

1) Niet vergeven, beduidt hier, zwaar en streng straffen, bezoeking doen over hun zonde en ongerechtigheid..

2) Want Mijn naam is in het binnenste van Hem. Met deze woorden deelt de Heere zelf aan de Engel de Majesteit en Heiligheid van Zijn wezen toe. Naam staat hier toch voor Wezen.

De Engel is daarom hetzelfde Wezen deelachtig als de heilige God. Heilig en Rechtvaardig, Barmhartig en Genadig, zal Hij zich openbaren. Daarom, omdat Hij het wezen van Jehova deelachtig is, zal Hij het kwade niet kunnen aanschouwen, noch de ongehoorzaamheid van Israël kunnen dulden. De Heere God wil daarom zijn volk een heilige vrees en eerbied voor de Engel van het Verbond inprenten, opdat Israël Hem gehoorzaam zou zijn. Onvoorwaardelijke gehoorzaamheid eist de Engel evenals Jehova zelf.

22. Maar zo gij Zijn stem naarstig gehoorzaamt, en doet al, wat Ik door Zijn mond spreken zal, zo zal Ik de vijand van uw vijanden, en de tegenstander van uw tegenstanders zijn; Ik zal met hen handelen, alsof zij zich vijandig tegenover Mij zelf gesteld hadden (Genesis 12:3 Jesaja. 63:8,9).

23. Want Mijn Engel zal, gelijk Ik u zo-even (vs.20) gezegd heb, voor uw aangezicht gaan, en Hij zal u door Zijn leiding en hulp brengen tot de Amorieten, en Hethieten, en Ferezieten en Kanaänieten, Hevieten en Jebusieten (hoofdstuk 3:8), en Ik zal hen verdelgen en u in het bezit van hun land stellen.

1) De heerlijkste beloften van genade en trouw, ontvangt Israël. Maar het wordt ook hier aan het volk bekend gemaakt dat, als het veilig door de woestijn komt en straks op eigen grond woont in Kanaän, het dit enig en alleen te danken heeft aan zijn God, die Zijn Engel voor hun aangezicht zond. De Hethieten woonden in het zuiden van het land Kanaän, bij Hesbon en Ber-séba. De Ferezieten waren hoogstwaarschijnlijk nakomelingen van Ferez, een van de zonen van Cham. Onder Kanaänieten hebben wij te verstaan, die volksstam, die woonde in het noorden aan de zeekant en bij de Jordaan. De Jebusieten waren gevestigd in en in de omtrek van Jeruzalem. De Hevieten woonden bij het gebergte Libanon totdat men komt te Rameses (Ruth 3:9). Men vereenzelvigt hen wel met de Kadmonieten. Bij deze volken behoren nog de Girgazieten, welke hun verblijf hielden aan de overzijde van de Jordaan..

24. Gij zult u voor hun goden niet buigen, noch hen dienen; want Ik heb u geboden (hoofdstuk 20:3) geen andere goden naast Mij te hebben; ook zult gij naar a) hun werken niet doen; gij zult die boosheden niet bedrijven, die met die afgodendienst in verband staan. Gij zult die goden niet eren; maar gij zult ze geheel afbreken, en hun opgerichte beelden1) met de zuilen, waarop zij staan, geheel vermorzelen.

a) Leviticus. 18:3

1) Onder opgerichte beelden moeten verstaan worden de gedenktekenen, welke aan de afgoden gewijd werden..

25. En gij zult de HEERE uw God dienen, zo zal Hij uw brood en uw water 1) zegenen, u overvloedig voedsel geven in het land van uw erfdeel en Ik zal de ziekten, gelijk die, welke andere landen om de afgoderij van de inwoners treffen (hoofdstuk 15:26 Leviticus. 26:16,25 vv. Deuteronomium. 28:20 vv.) uit hetmidden van u weren.

1) Onder brood en water is te verstaan de noodzakelijke levensbehoeften..

26. Er zal onder mensen en vee geen misdrachtige noch onvruchtbare in uw land zijn (Deuteronomium. 7:13 vv.): Ik zal het getal van uw dagen vervullen; 1) Ik zal zorgen, dat gij niet met de goddelozen vóór de tijd afgesneden wordt (Job 14:5 Psalm. 55:24) gij zult geen voortijdige, onnatuurlijke dood sterven.

1) Het getal van uw dagen vervullen, wil zeggen: dat zij oud zouden worden. Wordt van de goddeloze gezegd (Psalm. 31:16; 55:24) dat hij weggeraapt wordt in het midden, of op de helft van zijn jaren, hier wordt de godvrezende een hoge ouderdom beloofd. In dit vers wordt beloofd een goed nakomelingschap en een lang leven, twee van de vurigste wensen van een vroom Israëliet..

Elke ziekte, elk onheil roept ons van Gods weg toe; onderzoekt uw hart en uw wegen. Menige ziekte is het gevolg van onze verkeerdheid, al is er ook geen natuurlijk verband (Exodus. 4:24 vv.). Bij belijdenis van de schuld is de troost van de Christus in Hem, die zijn zonden en ook zijn ziekten Jesaja 53:4) gedragen heeft..

27. Ik zal, onder voorwaarde dat gij de stem van de Engel gehoorzaamt, en om te bewijzen dat Ik de vijand van uw vijanden ben, Mijn schrik, een door Mijn wonderen, die Ik aan u doe, teweeggebrachte schrik voor uw aangezicht zenden, en al het volk, waartoe gij komt Jozua 2:9; 9:24) versaagd maken; en Ik zal maken, dat al uw vijanden u de nek toekeren, 1)dat degenen, die het wagen zich tegen u te verzetten, op de vlucht moeten gaan. Jozua 8,10,11)

1) De nek toekeren, is hier in eigenlijke zin te verstaan, nl. dat zij zouden vluchten voor het aangezicht van de kinderen van Israël..

28. Ik zal ook horzels 1) voor uw aangezicht zenden, die hun geen rust zullen laten, maar zich in menigten op hen zullen werpen; die zullen van voor uw aangezicht uitstoten de Hevieten, de Kanaänieten en de Hethieten, totdat niemand van hen meer over is in uw land. (Deuteronomium. 7:20 Jozua. 24:12)

1) De meeste uitleggers verstaan, volgens voorbeeld van Augustinus, onder deze horzels, die de kinderen van Israël bij de verdrijving van de Kanaänieten zouden voorgaan, oneigenlijk de vrees, die hen vervullen en verdrijven zou; zij beroepen zich daarop, dat in het boek van Jozua niet alleen niets van de overweldiging van de Kanaänieten door deze bericht is, maar ook hoofdstuk 24:12 onze plaats uitdrukkelijk op een geval toegepast wordt, waarbij horzels in de eigenlijke zin, volgens het verhaal in Numeri. 21:21 vv. in het geheel niet werkzaam geweest waren. Intussen heeft Bochart in zijn reeds vermeld boek Hierozoïcon daarop opmerkzaam gemaakt, dat niet zelden kikvorsen, slangen, muizen enz. gehele volken verdreven hebben, en uit Aelianus (Var. hist. 11; 28) het bericht aangehaald, dat de Faselieten, waarschijnlijk een Kanaänitisch volk, werkelijk door wespen uit hun woonplaatsen verdreven zijn. Andere dergelijke voorbeelden kan men vinden bij Herodotus, Diodorus, Siculus, Plinius, Justinus enz. Hier moet dus het woord horzel in de eigenlijke zin worden opgevat. In Jozua. 24:12 wordt hier nader over gesproken en in het apocriefe Boek der Wijsheid 12:8 worden de horzels voorlopers van de Heere genoemd..

29. Ik zal hen, echter in een jaar van uw aangezicht niet allen opeens uitstoten, opdat het land, dat voor u te groot is om het te bezetten en te bebouwen, niet woest wordt, en het wild gedierte boven U niet vermenigvuldigd wordt1) en mens en vee in gevaar brengen (Leviticus. 26:22 Ezech.14:15 2 Koningen. 17:25 vv.).

1) Dit is een van de redenen, waarom God de goddelozen op de wereld laat overblijven; juist wanneer zij allen verdelgd werden, zou het meeste deel van het aardrijk woest worden, en in plaats van mensen, wilde dieren daarop vermenigvuldigen, die de vromen beschadigen zouden. Daarom laat God zo wel kwaden als goeden overblijven en bewijst zijn macht en ere daarin, dat Hij een kleine kudde, zoals de Heere Jezus zijn Kerk noemt, bewaart en beschermt in het midden van een woeste vijandige wereld..

30. Ik zal hen, die na de inneming van het land nog overblijven, allengs van uw aangezicht uitstoten, 1) totdat gij gegroeid zijt en het land erft, wanneer hetgetal zo groot is geworden, dat gij alleen het land kunt vervullen.

1) Dien ten gevolge handelde Jozua geheel naar de wil en de bepaling van God, toen hij later het land slechts in het groot veroverde, maar nog menige Kanaänitische stam overliet; deze langzamerhand en al naar gelang er behoefte was te verdrijven, was een werk voor de volgende tijd, maar de kinderen van Israël lieten dit na, en zondigden tegen het uitdrukkelijk gebod (vs.32 vv.); vandaar die gedurig terugkerende nood in de tijd van de richters..

Dit is ook mede een reden, waarom God de goddelozen nog op de aarde duldt; want wanneer Hij hen allen verdelgde, zo zou het grootste deel van de aarde woest worden, en in plaats van mensen zouden daar wilde dieren wonen, die de vromen schade aandeden. Nu echter laat God beiden, goeden en bozen blijven, en Hij bewijst Zijn macht en Zijn eer daarin, dat Hij een handvol godvrezenden onder een wereld van goddelozen behoudt en bewaart.

In Richteren. 3:1,2,4 wordt nog een andere reden vermeld, maar het behaagde de Heere deze alsnog voor de Israëlieten verborgen te houden. De Heere ging geheel opvoedend met Israël, als zijn kind, te werk..

31. En Ik zal uw grenzen stellen van de zee Suf, de Schelfzee (zie "Ex 14.21) in het westen, tot aan de zee van de Filistijnen, de Middellandse Zee, waaraan de Filistijnen wonen en in het oosten van de grote Arabische woestijn tot aan de rivier, 1) de Eufraat (Genesis 15:18 Numeri. 32:2 vv.): Want Ik zal de inwoners van dat land, dat tussen deze grenzen is, de 6of 7 Kanaänitische stammen, in uw hand geven, dat gij hen na elkaar voor uw aangezicht uitstoot, en geen van deze in het land overlaat (Numeri. 33:51 vv.).

1) De grenzen van het land worden hier zeer ruim genomen. Van de Rode Zee tot de Middellandse Zee, en van de Arabische woestijn tot aan de rivier, de Eupfraat. Deze belofte is in de dagen van Salomo als het ware vervuld. (1 Kon.4:21).

32. Gij zult met hen, noch met hun goden, geen verbond maken; 1) gij zult hen niet in uw midden dulden, noch onder u laten wonen (hoofdstuk 34:12 vv. Deuteronomium. 7:2 vv..

1) Een verbond maken met de heidense volken sluit in: een dulden van hen en hun afgoden. Daardoor kon Israël, ja, daardoor moest Israël, uit kracht van de zondige natuur, tot afgodendienst vervallen..

33. Zij zullen in uw land niet wonen, opdat zij u tegen Mij niet doen zondigen, en door hun afgoderij van Mij aftrekken; indien gij hun goden dient, het zal u voorzeker tot een valstrik 1) zijn, tot een oorzaak van vele ellenden, want Ik ben een grimmig wreker Jozua 23:13 Richteren. 2:3).

1) Tot een valstrik zijn, betekent, oorzaak worden, dat de Heere zijn aangezicht van hun afwendde en hen met zijn straffen bezocht..

HOOFDSTUK 24.

MOZES STIJGT, NA BEVESTIGING VAN HET VERBOND, WEER OP DE BERG SINAI.

I. Vs.1-11. Volgens een nadere aanwijzing, die Mozes voor zichzelf van de Heere ontvangt, stijgt hij weer van de berg, deelt hij aan het volk de eisen en beloften van God mee en schrijft beide, als Israël zich tot aanneming van deze bereid verklaard heeft, in een boek. Op de morgen van de daarop volgende dag slacht hij, als middelaar, het offer van het verbond en de plechtige inwijding heeft plaats; hierop bestijgt hij met Aäron en diens beide zonen, alsmede met de 70 oudsten de berg, ziet daar met hen de Heere en houdt met hen het verbondsmaal, tot bewaring van de verkregen gemeenschap.

1. Daarna 1)zei Hij tot Mozes, ten opzichte, van hem zelf: Klim, wanneer gij Mijn last bij het volk volbracht en het antwoord ontvangen hebt, weer op tot de HEERE, op deze berg, namelijk gij en uw broeder Aäron (hoofdstuk 19:24), Nadab en Abihu, en, als plaatsbekleders van Mijn volk, zeventig van de oudsten van Israël, 2) de hoofden van de stammen en geslachten (hoofdstuk 3:16 zie "Ge 46.27); en, wanneer gij op de rug van de berg gekomen zijt, buigt u neer van verre, om Mij te aanbidden!

1) Nadat Mozes zijn last bij Israëls volk had uitgevoerd, moest hij wederom verschijnen voor Gods aangezicht, om verder te vernemen, wat de Heere hem te zeggen heeft. Zo hebben ook de Kanttekenaars het verstaan, als zij zeggen: t.w. nadat gij de boven verhaalde woordenaan het volk hebt bekendgemaakt. Vs.1 en 2 behoren eigenlijk nog tot het vorige hoofdstuk. Als Mozes de rechten en instellingen, tevoren vermeld, aan het volk had bekend gemaakt, moet hij Aäron en diens beide oudste zonen meenemen..

2) Mozes was de profeet en middelaar van het Oude Verbond. Aäron klom op, omdat hij met zijn geslacht straks afgezonderd zou worden tot het Priesterambt en de zeventig oudsten vertegenwoordigden het volk. Zeven x tien. Zeven het getal van het Verbond en tien het getal van de volkomendheid. Daar God de Heere met Israël het Verbond sloot..

2. En dat na deze aanbidding Mozes alleen zich nadere tot de HEERE, op de top opklimme tot de onmiddellijke nabijheid van de Heere (hoofdstuk 20:21) maar dat zij niet naderen, maar op hun plaats blijven; en het volk klimme ook niet op met hem, 1) maar blijve onderaan de berg, buiten de omheining (hoofdstuk 19:12 vv.; 19:24 vv.).

1) Nadat de Heere de ordening van het priesterschap daardoor opgeheven heeft, dat Hij (hoofdstuk 19:24) de priesters met het volk geheel gelijk stelde, en hun eveneens ontzegde de berg te naderen, bereidt Hij nu de nieuwe ordening, die Hij voorheeft, namelijk het Aäronitische priesterschap voor, daar Mozes, Aäron en zijn beide zonen met zich meenemen moet. In hoofdstuk 28:1 vv. volgt dan de wettige instelling en in Numeri. 17 de plechtige bevestiging van dit priesterschap..

Deze toenadering van de oudsten, en wel op zo’n wijze, als nu gezegd is, diende niet alleen, om hen ontzag in te boezemen jegens God, hun koning, voor wiens aangezicht zij stonden te

verschijnen, maar ook, om zich als onderdanen aan hem op te dragen, hem in de naam van het hele volk hulde te doen en de eed van trouw aan hem af te leggen, nadat zij het verbond met hun koning door plechtige offeranden zouden gestaafd hebben; want dat zoiets vooraf moest gaan eer zij opklommen, blijkt uit het volgende. Daarbij werden deze oudsten, en dus zoveel als het gehele volk, door deze toenadering in staat gesteld, om getuigenis te kunnen geven van de onmiddellijke openbaring, waarmee Mozes van God vereerd werd en overtuigd van de goddelijkheid van de bevelen, die hij hen overleverde, hoewel de krachtige bewijzen daarvan reeds zo overvloedig waren..

3. Als Mozes door de Heere gezonden (hoofdstuk 20:21) van de berg neergedaald was, kwam hij en verhaalde hij aan het volk al de woorden van de HEERE, alles wat God volgens het te sluiten verbond aanbood (hoofdstuk 23:20-33), en al de rechten, alles, wat Hij van hen eiste en hen oplegde (hoofdstuk 20:22-23:19), toen antwoordde al het volk met één 1) stem, en zij zeiden: Al deze woorden, 2) die de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen; Zijn beloften nemen wij gelovig aan en Zijn instellingen willen wij gehoorzaam volbrengen. 3)

1) Met één stem, betekent ook hier weer, als uit één mond, gezamenlijk..

2) De wetten, die door de koningen aan hun volken worden gegeven, moeten gehoorzaamd worden, en daarmee is de zaak uit; maar God wil in een veel nauwere betrekking tot Zijn volk treden, in een betrekking van liefde. Hij wil Zijn wet niet van kracht gehouden hebben, alvorens het volk zelf zegt: "De wet is goed, wij zullen haar doen"! En wanneer nu de kinderen van Israël betuigen: "Al wat de Heere gesproken heeft, zullen wij doen en gehoorzamen, zo is dit niet anders dan de getuigenis van het geweten, dat Gods wet goed is en niets onbillijks van de mens eist, ja dat God niet anders eisen kan dan Hij doet, zodat Zijn wet volkomen Godswaardig is. Doch de gezondste spijzen zijn de zieke niet gezond. En hierin ligt de eenvoudige oplossing van de voor velen zo moeilijk te begrijpen zaak: dat Gods wet goed is, en de mens zelf haar goedkeurt en toch niet doet. Vanwaar dit? Van de zonde, die in ons is, en die zich stelt tussen ons geweten en de wet..

3) Al deze woorden zien niet in de eerste plaats op de Wet van de Tien geboden. Deze had de Heere zelf afgekondigd, maar op de rechten en instellingen in het algemeen, welke het volk uit de mond van Mozes had vernomen. Deze handeling gaat aan de verbondssluiting vooraf, dient tot voorbereiding ervan..

Het is goed de Heere een gelofte te doen, maar met de bedeom Zijn kracht; maar laat het dan ook onophoudelijk zijn: "Ik zal de Heere mijn gelofte betalen" (Psalm. 116:14).

4. Mozes nu beschreef al de woorden van de HEERE; behalve de woorden (hoofdstuk 20:22-23:33), schreef hij ook zeker de tien geboden (hoofdstuk 20:2-17) nog in de loop van de dag in het boek, dat de oorkonde van het verbond vormen zou, en hij maaktezich de volgende dag ‘s morgens vroeg op, uit zijn tent, waar hij alles opgetekend had, en hij bouwde een altaar van aarde en ongehouwen stenen (hoofdstuk 20:24 vv.) onderaan de berg, als de plaats van de tegenwoordigheid van Jehova onder Zijn volk; en hij plaatste rondom het altaar

twaalf kolommen, naar de twaalf stammen van Israël, 1)als gedenktekenen van het verbond, dat heden zou bevestigd worden, om de Heere heen verzameld.

1) Het altaar vertegenwoordigde God en de twaalf kolommen vertegenwoordigden Israël, het gehele volk. De mening, dat die 12 kolommen tot gedenkzuilen werden opgericht, is onjuist. God en het volk sluiten het verbond. Daarom moest niet alleen de Heere door het altaar vertegenwoordigd zijn, maar ook Israël door de twaalf kolommen..

5. En hij zond, nadat hij het volk opnieuw uit het leger God tegemoet geleid had, (hoofdstuk 19:17) de jongemannen 1) van de kinderen van Israël heen, om de voor dit offer nodige offerdieren te halen, die brandoffers offerden, en de HEERE dankoffers offerden, van jonge ossenof varren.

1) Deze jongemannen zijn dienaars en helpers geweest van Mozes, die, als middelaar van het verbond zelf het offer zal gebracht hebben; hij heeft daartoe krachtige lieden genomen, zoveel als hij nodig had voor de gehele menigte dieren, die aangebracht en geslacht moesten worden. Brandoffers en dankoffers waren tot hiertoe de enige gewone soorten van offeranden; in het bijzonder zijn de zoenoffers eerst later (Leviticus. 1) als een nieuwe soort door de Heere toegevoegd. Zou Israël in een verbond met de Heere komen, zo moest tevoren zijn zonde uitgedelgd worden, en dit geschiedt, doordat in plaats van het schuldige leven van het schuldige volk het onschuldige leven van de offerdieren in de dood gegeven wordt. Later gaan echter beide soorten in hun betekenis uit elkaar: in de brandoffers, waarvan het vlees geheel op het altaar in het vuur opging, wijdde zich het volk met alle zijn leden en krachten tot een geheel en onverdeeld eigendom van de Heere: in de dankoffers daarentegen, van welke slechts de stukken vet op het altaar kwamen, en het vlees tot de offermaaltijd (vs.11) gebruikt werd, moest het door de oudsten vertegenwoordigde Israël zijn gemeenschap met de Heere door uitwendige tekenen zich bewust worden, en zich hierover in het binnenste van het hart verheugen..

In het brandoffer lag, vóór de volledige instelling van de offerdienst, vóór de verdeling van de offeranden in brand-, dank- en zoenoffers, het idee van verzoening opgesloten. Niet zozeer in het dankoffer..

6. En Mozes nam de helft 1) van het door hem, als waarnemend priester, in vaten opgevangen bloed van de door de jongemannen geslachte varren, en zette het (de ene helft van het bloed) in enige bekkens; en de andere helft van het bloed sprenkelde hij op het altaar, 2) om alzo het, totverzoening van de zonden van het volk bestemde, bloed aan de Heere te geven, opdat Hij de verzoening zou aannemen, de zonden naar zijn genade bedekken, en nu met het ontzondigde volk in de verbondsgemeenschap zou treden.

1) Mozes deelt het bloed in tweeën, enkel om deze reden, dat hij en het altaar en het volk moest besprenkelen. De Apostel meldt niet van de besprenkeling van het altaar, maar van de besprenkeling van het boek, waaruit men schijnt te mogen besluiten, dat het boek op het altaar heeft gelegen en dat alzo het altaar met het boek God gerepresenteerd heeft als de

Verbondsmaker van Israël, die door zijn knecht Mozes de belofte van zijn erfgoed en de voorwaarden van zijn verbond in dat boek had laten beschrijven..

Het sprenkelen van het bloed op het altaar beduidde, dat het volk als door de zonde ter dood gedoemd, alle aanspraak op het leven had verbeurd. Hiermee gaf het volk als het ware zijn leven, waarop het omwille van de zonde geen recht had, aan God terug..

7. En hij nam het boek van het verbond 1) (vs.4), en hij las het voor de oren van het volk; en zij zeiden weer, zoals zij reeds de vorige dag (vs.3) gedaan hadden op al hetgeen hun hier bevolen was en aangeboden werd: Al wat de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen en gehoorzamen. 2)

1) Hetgeen hier "boek" wordt genoemd, is wellicht een rol geweest van perkament, waarop de wetten en instellingen van God waren beschreven..

2) De toestemmende onderwerping heeft de mens op de voorstelling van het verbond niet kunnen weigeren. 1e. Uit kracht van de wet, die hem geheel verbindt, om alles met nederigheid te omhelzen, hetgeen door God voorgesteld wordt. God nu alleszins onderworpen te zijn, is het zedelijk schepsel zo eigen, dat het tot zijn wezen behoort. 2e. Om de allerhoogste uitnemendheid van God, aan wie de oppermacht toekomt om van zijn goederen te schikken naar zijn welgevallen, onder zodanig een voorwaarde als het hem belieft; en met een de mens te bevelen, dat hij onder de voorgeschreven voorwaarden streeft naar de aangeboden goederen. Waarom dat verbond, omdat het plaats heeft tussen hen, die elkaar zeer ongelijk zijn, de natuur van die verbonden aantrekt, welke de Grieken geboden of verboden of bevelen noemen. Hier komt het vandaan, dat Paulus het zeggen van Mozes, "ziet het bloed van het verbond, dat de Heere met u gemaakt heeft," vertaalt met: "dit is het bloed van het Verbond, dat de Heere U geboden heeft (Hebr.9:20). Het staat aan de mens niet Gods verbond òf te omhelzen òf te verwerpen naar zijn welgevallen.

8. Toen nam Mozes dat bloed, dat hij in de bekkens bewaard had (vs.6) en sprenkelde het op het volk, 1) door het midden heengaande, om het op deze wijze te wijden en in de verbondsgemeenschap met God op te nemen; en hij zei: a) Ziet, dit is het bloed van het verbond, 2) dat de HEERE met u gemaakt heeft over al die woorden, overeenkomstig die woorden, die ik u straks uit het boek van het verbond voorgelezen heb, en aan welke gij uzelf hebt gegeven (vs.8).

a) 1 Petr.1:2 Hebr.9:20

1) In de verdeling van het gezamenlijk offerbloed in twee helften (vs.16) ligt uitgedrukt, dat twee partijen zich tot een gemeenschap verenigen; evenwel zijn bij de dubbele zich daaraan aansluitende handeling beide helften als één bloed te beschouwen, dat bij elkaar behoort. Zowel bij de besprenkeling van het altaar, als bij de besprenkeling van het volk is het eigenlijk het gehele bloed, dat beide malen gesprengd wordt: hetzelfde bloed, dat op het altaar de zonden van het volk verzoend heeft, zal met de Godskracht, die het daar verkrijgt, nu ook het volk tot verbondsgemeenschap met God wijden en verenigen. "Zou de gehele gedachte,

die hier uitgedrukt wordt, ten volle kunnen afgebeeld worden, zo zou eerst al het bloed op de altaar en dan, aangedaan met de helende kracht, door de genadige tegenwoordigheid van God daaraan verleend, weer weggenomen en op het volk gesprenkeld zijn.".

De gedachte, die hier uitgedrukt wordt, is deze: "In het op het altaar gesprengde bloed wordt het natuurlijke leven van het volk als door de dood doorgegaan, aan God overgegeven, en van Zijn genade doortrokken; en door het sprenkelen van het bloed op het volk, wordt dat leven als een door de goddelijke genade vernieuwd leven, aan het volk teruggegeven. Op deze wijze wordt het bloed niet slechts tot een verbindingsmiddel tussen Jehova en Zijn volk, maar als verbondsbloed ook tot een goddelijke levenskracht, die Israël met zijn God verenigt; en de besprenkeling van het volk met dit bloed wordt tot een daad van levensvernieuwing, tot een overplaatsing van Israël in het rijk van God, waarin het met krachten van de goddelijke Geest van genade vervuld en tot een koninkrijk van priesters, tot een heilig volk van Jehova (hoofdstuk 19:6) geheiligd wordt..

Wanneer de voorstelling van onze geschiedenis in Hebr.9:19-21 op enige punten van het hier voor ons liggende afwijkt, zo komt dit daardoor, dat de Apostel bij de verbondsinwijding van het volk op deze plaats ook nog de priester- en Levietenwijding (Leviticus. 8; Numeri. 9) neemt; in alle drie die wijdingsplechtigheden is toch aangewezen, dat ook het oude verbond niet zonder bloed gesloten kon worden en dat is het, wat de Apostel wil aanwijzen..

2) Nadat het volk, als uit één mond wederom door zijn oudsten verklaard heeft, dat het de woorden van de Heere zal gehoorzamen, sprenkelt Mozes het andere gedeelte van het bloed op het volk uit, als teken, dat het leven, door de zonde verbeurd, is teruggegeven en dat Israël voortaan in een tot God geheiligde betrekking komt te staan, uit kracht van het verbond, dat gesloten is, dat de Heere met Israël heeft opgericht..

Nauwelijks hoort Mozes de belofte van het volk (Exodus. 24:7), of hij doet verzoening over het volk, van het bloed sprengende op het volk, zeggende: "Dit is het bloed van het Verbond." Hij weet, dat zonder deze verzoening Israël verloren is, alleen onder de besprenging van het bloed van het Verbond is het veilig.".

9. Mozes en Aäron klommen opwaarts, nadat deze inwijding van het verbond had plaatsgehad, ook Nadab en Abihu, en zeventig van de oudsten van Israël, overeenkomstig het bevel van God. Zij beklommen de rug van de berg, om als de bloem van het volk en in diens naam de werkelijke door het verbond herstelde gemeenschap met de Heere te genieten.

10. En zij zagen, van hun standplaats af in de wolk, die de top van de berg omgaf, de God van Israël, 1) de God, die door het gesloten verbond Israëls God geworden was, in een van licht en heerlijkheid omgeven gedaante, die zich met menselijke woorden niet beschrijven laat (Numeri. 12:8 Jesaja. 6:1 Ezech.1:26), en onder Zijn voeten als een werk van saffierstenen, 2) daar was iets, als een voetbank, gemaakt uit enkel doorschijnende edelgesteenten, en als de gestaltenis van de hemel in zijn helderheid.

1) Wij verstaan dit zien van een lichamelijke en stoffelijke vertoning. Niet alsof hetgeen zich aan hun ogen voordeed, God zelf was, maar hetgeen zij zagen was een zichtbaar blijk en een uitwendig teken van Gods heerlijke tegenwoordigheid, die zich daar op een bijzondere wijze in zijn gunst voor de ogen van het volk, of liever voor diens oudsten, wilde openbaren; in welke zin gezegd wordt, dat JEHOVA oog aan oog onder de Israëlieten gezien werd, hetgeen nochthans te verstaan is, van de wolk- en vuurkolom (Numeri. 14:14), die niet God zelf, maar een zinnebeeldig en zichtbaar teken was van Gods Majesteit, die zich daarin aan Israël openbaarde..

Op de vraag, in welke gedaante zij de God van Israël zagen, luiden de antwoorden verschillend. Er zijn er, die menen, dat het ook in de gedaante van een wolk is geweest, maar zoals door anderen terecht is aangemerkt, strijdt het tekstverband daartegen. Velen zijn van mening, dat de Heere zich vertoond heeft in een menselijke gedaante, omdat er zo aanstonds van voeten sprake is. Ook Jesaja (6:1), Micha (1 Kon.22:19), Ezechiël (1:26) en Daniël (7:9,13) hebben Hem gezien. Ezechiël ook in een menselijke gedaante. In verband met wat onmiddellijk volgt, ten opzichte van hetgeen onder zijn voeten was, hebben we het ervoor te houden, dat zij de Heere, de God van Israël, die nu door het verbond werkelijk de God van Israël is geworden, hebben gezien in zijn koninklijke Majesteit, voor zover dit door mensenogen aanschouwd kon worden. De God van Israël zagen zij als de Koning van Israël, die als het ware in zijn oudsten, van Israël, hier op de berg, het teken van aanbidding en onderwerping ontving. De oudsten konden ook later geen beschrijving geven van die gedaante en Mozes heeft het evenmin gedaan, opdat Israël niet de zonde tegen het tweede gebod zou begaan..

2) Anderen vertalen, als een werk van heldere saffiersteen of van doorschijnende saffieren. Bij Ezechiël (1:26) heeft de troon van Jehova het aanzien van saffiersteen. De bedoeling is hier de heerlijkheid en reinheid en zuiverheid van de hemel te schilderen, de plaats, waar de Heere Zijn heerlijkheid het luisterrijkst openbaart. De voetbank was als ware van zuivere, heldere saffieren en zo zuiver als de gestalte van de hemel, wanneer de lucht doorschijnend blauw is..

Duidelijk wil de Heere hier zijn volk zijn heerlijkheid en zaligheid openbaar maken, maar hun ook te kennen geven, welk een heerlijkheid zij zullen genieten, indien zij het verbond zullen onderhouden..

11. a) Doch Hij strekte Zijn hand niet 1) tot de afgezonderden 2) van de kinderen van Israël, tot Mozes en Aäron, Nadab en Abihu, en de zeventig oudsten. Zij werden niet verteerd van die gloed van Gods Majesteit, maar zij aten en dronken, nadat zij God gezien hadden, 3)zij hielden van de meegebrachte stukken vlees van het dankoffer en de meegebrachte wijn de offermaaltijd, om zich alzo op uitwendig zichtbare wijze aan de heerlijke en zalige goederen van het Godsrijk, dat nu in Israël was opgericht, te verkwikken.

a)Genesis 37:22; 1 Samuel. 24:7, Esther 2:21 Job 1:2; 30:21 Psalm. 55:21; 138:7

1)Uitdrukkelijk wordt dit hier gemeld, om de bijzondere genade en gunst van God aan te duiden, openbaar wordende in het sparen van hen, die zijn aangezicht hadden gezien..

2)Afgezonderden, hier in de zin van, uitgelezenen of aanzienlijken..

3) Wil men deze en de voorgaande omstandigheid wat meer in een Evangelische zin aanmerken, zoals men zeker op grond en gezag van het woord van de Heere doen mag, men zou deze afgezonderden van de kinderen van Israël kunnen aanmerken, als de hele uitverkoren en in de tijd geroepen en geheiligde kerk, die op de offerande van Jozua het verbond met God gemaakt en met Zijn bloed, het bloed van het Testament of verbond, besprenkeld zijnde, daarop worden toegelaten om te eten en te drinken aan de tafel van de Heere in Zijn Koninkrijk..

Het zien van de God van Israël was een voorsmaak van de zaligheid van het zien van God in het eeuwige leven, en het op de berg voor het aangezicht van God gehouden verbondsmaal, een voorbeeldend feest van het bruiloftsmaal van het Lam, waartoe de Heere zijn verzamelde Gemeente ten dage van de volle openbaring van zijn heerlijkheid geroepen, leiden zal..

II. Vs.12-18. Als Mozes na het eindigen van het verbondsmaal met zijn begeleiders naar het leger teruggekeerd is, wordt hij spoedig weer opnieuw naar de berg geroepen om de tafelen van de wet te halen, die de Heere hem geven wil. Hij laat de oudsten in het leger achter, draagt gedurende de tijd van zijn afwezigheid de leiding van de gemeente aan Aäron en Hur op, en bestijgt nu met zijn dienaar Jozua de berg. Op deze berg rust de heerlijkheid van de Heere; zij bedekt die met een wolk zes dagen lang, vervolgens wordt Mozes nog nader tot de Heere in het duistere van de wolk geroepen en vertoeft daar 40 dagen en nachten.

12. Toen 1) zei de HEERE tot Mozes, waarschijnlijk met luide, voor allen hoorbare stem van de berg af; Kom tot Mij op de berg, en wees daar, 2) totdat Ik alles met u zal besproken hebben (hoofdstuk 31:18); en Ik zal u stenen 3) tafelen geven, en op deze de wet en de geboden; de wet van de tien geboden (hoofdstuk 20:2 vv.) die Ik, nadat Ik ze voor de gehele gemeente uitgesproken heb, nu ook met Mijn vinger geschreven heb, om hen daardoor als de grondwet van het met hen gesloten verbond, te onderwijzen.

1) Toen, d.i. nadat de oudsten van het volk met Mozes en Aäron, Nadab en Abihu tot het leger van de Israëlieten waren teruggekeerd, toen de offermaaltijd was afgelopen. Uit vs.13 en 14 blijkt duidelijk, dat, toen dit bevel tot Mozes kwam, hij tevens bij het volk Israël was..

2) Wees daar, in de zin van, blijf daar. Tot nu toe was het een opklimmen en neerdalen geweest, nu wordt Mozes bevolen op de berg te blijven, totdat hij de wetten van God had ontvangen..

3) Steen is in de Heilige Schrift het beeld van de onveranderlijkheid. Daarom wordt de Heere dikwijls vergeleken met een steen, met een rotssteen. Wanneer Mozes nu stenen tafelen zal ontvangen, daarmee wil de Heere hem duidelijk zeggen, dat die geboden onveranderlijk zijn,

zolang het heden genoemd wordt, dat zij daarom niet alleen voor Israël waren bestemd, maar voor heel de Kerk, voor alle eeuwen..

13. Toen maakte zich Mozes op, met Jozua, zijn dienaar (hoofdstuk 17:9); en Mozes klom (maakte zich gereed om te klimmen) op de berg van God.

14. En hij zei, terwijl hij het leger verliet, tot de oudsten: Blijft gij hier, 1) totdat wij weer tot u komen: en ziet, Aäron en Hur (hoofdstuk 17:10) zijn bij u; wie van het volk enige zaken, een twistzaak heeft (hoofdstuk 18:21 vv.) zal tot deze komen.2)

1) Blijft gij hier, betekent hier, wacht ons op deze plaats, waar gij nu zijt, op..

2) Een leer voor de Christen, dat hij zijn dagelijks beroep niet mag vergeten of veronachtzamen voor geestelijke bespiegelingen. Wij zeggen u dit met nadruk, omdat wij weten, dat velen door het verzuim hiervan in het tijdelijke verachterd, en in grote zorgen gekomen zijn, en wij willen met de Apostel Paulus 1 Corinthiers. 7:23), dat gij zonder bekommernis zijt..

Als een goed huisbezorger stelt Mozes eerst orde op de zaken, als een goed vorst, draagt hij zijn ambt aan regenten over..

15. Toen nu Mozes, vergezeld door Jozua, op de berg, de rug van de berg (zie "Ex 19.2" en zie "Ex 19.3) geklommen was, heeft een wolk de berg bedekt. 1)

1) De wolk bedekte de berg, opdat Mozes eerst zes dagen voorbereid zou worden voor zijn nadere verschijning voor God. De wolk verhinderde Mozes daarom verder te gaan..

16. En de heerlijkheid van de HEERE, die reeds vroeger eens in een wolk verschenen was (hoofdstuk 16:10) woonde op de berg Sinaï, had zich op de hoogste spits neergelaten en bleef daar, en de wolk bedekte hem, nl. de berg, zes dagen, gedurende welke tijd Mozes met zijn begeleider op eerbiedige afstand staan bleef en zich op de openbaringen, die hij ontvangen zou, voorbereidde; en op de zevende dag riep Hij, de Heere, Mozes uit het midden van de wolk.

17. En a) het aanzien van de heerlijkheid van de HEERE was als een verterend vuur, op het bovenste van die berg, in de ogen van de kinderen van Israël.1)

a)Hebr.12:29

1) De kinderen van Israël, die uit het leger de berg voor zich zagen, zagen zijn spits in helder vuur branden, alsof die daardoor verteerd zou worden; want nu een nadere verklaring omtrent de wet zou gegeven worden, moest het volk door de gedachte worden aangegrepen, dat de Heere God een verterend vuur en een ijverig God was (Deuteronomium. 4:24), opdat het zou leren voor Zijn toorn te vrezen en niet tegen Zijn geboden zou handelen (hoofdstuk 19:16 vv.)

Niet in de ogen van Mozes was God een verterend vuur, deze voelde zich in de zaligheid. Op dezelfde wijze is God ook voor de goddelozen een verterend vuur, doch de drie jongemannen te Babel bleven niet alleen ongedeerd in de gloeiende oven, maar waren aldaar in het gezelschap van een Engel, dus in de hemel. Zo ook wij, die geloven, wij leven reeds nu, en zullen eeuwig leven in het verterende vuur van God onverteerd, en daarom wensen wij zo gaarne allen, die voordat vuur vrezen, toe te roepen: "Doet de Heere Jezus Christus aan door een waarachtig geloof, want deze is het enige, onverbrandbare kleed voor dat vuur.".

Dus komen hier de heerlijkheid van de Heere en de wolken, waarvan zo-even gesproken is, als twee onderscheiden zaken voor, hetgeen meer geschiedt (Leviticus. 9:6,23,24) en wel zo, dat door de heerlijkheid van de Heere eigenlijk een glanzig vuur verstaan wordt, dat of in een wolk besloten, of daarmee vermengd was. Tot hiertoe was de heerlijkheid van de Heere binnen de wolken gebleven, maar nu brak deze door de wolken heen en vertoonde zich als een vlammend of verterend vuur, waarop mogelijk de woorden van de heilige Psalmzinger zinspeelde (Psalm. 97:2). Wat zou ook een gepaster zinnebeeld kunnen zijn van Gods heerlijke majesteit?.

18. En Mozes ging, Jozua achter zich op de rug van de berg (vs.15) latende, in het midden van de wolk, nadat hij op de berg geklommen was;a) en Mozes was op die berg veertig 1) dagen en veertig nachten, zonder dat hij gedurende deze tijd enig voedsel nam (Deuteronomium. 9:18 zie "Mt 4.2).

a) Ex.34:28 Deuteronomium. 9:9,10

1) Het getal veertig is niet zonder betekenis, daar het niet alleen twee maal bij een langer vertoeven van Mozes op de Sinaï herhaald wordt (hoofdstuk 34:28 Deuteronomium. 9:18), maar ook in de veertig dagen van de reis van Elia tot de berg van God, Horeb, in de kracht van de door de Engel ontvangen spijze (1 Kon.19:1) en in het vasten van Jezus bij Zijn verzoeking (Matth.4:2) terugkeert; ook in de 40 jaren van de reis van Israël in de woestijn (Deuteronomium. 8:2). In al deze gevallen betekent dit getal een tijd van geloofsbeproeving en verzoeking, niet minder dan de geloofsversterking door wonderbaar goddelijke hulp..

Veertig dagen bracht hij daar op de berg door, ten einde van het standpunt, waarop hij nu geplaatst was, afgezonderd, in de heilige gemeenschap met God levende, zijn gehele toekomstige roeping te overzien, en zich door vasten en gebed daartoe voor te bereiden, en als het ware reeds tevoren geheel de strijd van 40 jaar te doorstrijden, die hem wachtte..

Het getal 40 duidt in de Heilige schrift een tijdperk aan, waarna God zijn belofte en bedreiging "vertraagt" of slechts voorlopig vervult, m.a.w. een tijdperk van beproeving..

Als middelaar moest Mozes alleen staan en mocht hij alleen tot God naderen. Aan het schaduwbeeld van Christus mocht niets ontbreken. Het portret moest op de persoon volmaakt lijken. "Er is één middelaar van God en de mensen, de mens Christus Jezus (1 Tim.2:5). Het volk mocht in het geheel niet opklimmen; het werd nog verder verwijderd, tot een bewijs dat er een kloof was tussen God en het volk: de zonde. Dit alles is natuurlijk een aanstoot voor de

wijzen van deze wereld. Deze willen God zelf zien. "Wat, mensen tussen mij en God!" roept Rousseau uit, "waarom spreekt God niet onmiddellijk tot mij?" Doch wij zeggen op onze beurt, "wat zou gij eraan hebben? God zelf te zien, ware uw dood. Hij zou een verterend vuur zijn. Zal God verdraaglijk voor u zijn, dan moet gij Hem menselijk, in de menselijke vorm zien. En al kwam nu Christus zelf met al de bewijzen van Zijn waarachtige Godheid tot u, zo zou gij toch zeggen: "Deze is God niet, maar een mens!" tenzij God u het hart en de ogen opende; dan zou gij in deze mens God zien..

Mozes, welke uit de hand van de Heere de wet aan Israël gaf, Elia, welke optrad als handhaver van de wet en onze Heere Jezus Christus, welke de wet volkomen vervuld heeft, hebben allen veertig dagen en nachten gevast. Mozes op de berg (Ex.34:28). Elia in de veertig dagen van de reis tot Horeb, en de Heer in de woestijn..

HOOFDSTUK 25.

OPRICHTING VAN EEN HEILIGDOM.

I. Vs.1-9. Voordat de Heere Mozes de tafelen van de Wet overgeeft, handelt hij uitvoerig met hem over de oprichting van een heiligdom, waarin Hij als Verbondsgod onder Israël wonen wil, en dat in zijn voornaamst gedeelte, de Ark van het Verbond, de tafelen van de wet zal opnemen. Vooreerst worden Mozes de stoffen bekend gemaakt, waaruit het heiligdom zal vervaardigd worden; daarna wordt hem een voorbeeld of model van het geheel en van zijn delen in een gezicht getoond.

1. Toen sprak de HEERE tot Mozes, toen deze op de berg was, zeggende:

Het verdient opmerking, dat de schepping van hemel en aarde niet meer dan twee kapittels beslaat, terwijl aan de beschrijving van het heiligdom en zijn toebehoren, bijna de gehele helft van dit tweede boek van Mozes besteed is, hoewel zij de dingen, niet maar uitwendig en niet in haar betekenis voorstelt. Een blijk, dat God meer werk maakt van zijn Kerk, waarvan de Tabernakel de verzamelplaats en het voorbeeld was, en waar de Heere gediend werd, dan van de gehele wereld, die omwille van de Kerk geschapen is..

2. Spreek tot de kinderen van Israël, dat zij, van hun in Egypte verkregen goederen, die door hetgeen de Egyptenaren hun vrijwillig (hoofdstuk 12:35 vv.) geschonken hebben, zo aanzienlijk vermeerderd zijn, voor Mij een hefoffer 1) een afgezonderd deel als geschenk voor Mij, nemen.a) Van elke man, wiens hart zich vrijwillig bewegen zal, zult gij Mijn hefoffer nemen.

a) Ex.35:5; 1 Kronieken 29:3,5,9,14 Ezra 2:68; 3:5 Nehemiah. 11:2

1) Zulk een gave voor de Heere en Zijn dienst werd gewoonlijk tot zinnebeeldige aanwijzing, dat zij de Heere geschonken werd, en tot uitdrukking van de bede, dat Hij ze zich zou laten welgevallen, ten hemel geheven.

Daarmee hangt de naam hefoffer samen (hoofdstuk 30:15) over het hiermee verwante beweegoffer (zie Ex 29.24)

3. Dit nu is het hefoffer, dat gij van hen nemen zult: goud en zilver en koper;

4. Als ook hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn linnen, boomwol van al deze kleuren en byssus linnen, de fijnste soort, en geitehaar, uit het lange zijdeachtige haar van de langharige geiten gesponnen gaven.

5. En roodgeverfde ramsvellen, een soort van saffraan of marokijn en dassenvellen, 1) en sittimhout, 2) hout van de acacia.

1) In het Hebreeuws Techaschim. Dit woord komt nog éénmaal voor in Ezech.16:10, waar de Heere zegt: Ik schoeide u met "tachas." Ook daar is het vertaald door "dassenvellen." Een das werd echter met een andere naam genoemd. De vellen hier bedoeld, zijn die van de zeekoe uit de Rode Zee, wiens huid ook gebezigd werd, om de sandalen ervan te bereiden. De bovenhuid werd gebruikt, om tenten ermee te bedekken en deze voor weer en wind te beveiligen. De zeekoe is, volgens Rosenmuller, 8-17 voet lang, 6 ß 7 voet breed, en weegt van 500-800 pond..

2) Dit is de een boom van die landstreek, waaruit planken gezaagd kunnen worden. Hij bereikt de grote van een notenboom, groeit veelvuldig in Egypte en op het Arabische schiereiland en heeft een licht en duurzaam hout, dat noch van wormen, noch van verrotting te lijden heeft..

6. Bovendien olie tot de luchter (hoofdstuk 27:20), specerijen tot zalfolie (hoofdstuk 30:22 vv.) en tot roking welriekende specerijen (hoofdstuk 30:7 vv.; 34 vv.).

De olie hier bedoeld is de olijfolie; tot roking wil zeggen, tot reukwerk..

7. Sardonixstenen (Genesis 2:12), en vervullende
1) stenen, stenen om ingezet te worden, tot de efod (hoofdstuk 28:4 vv.), de lijfrok, en tot de borstlap (hoofdstuk 28:6 vv.; 15 vv.).

1)Vervullende stenen zijn die stenen, welke gebruikt moesten worden, om in de Efod en in de borstlap gezet te worden. Daarom werden zij vervullende stenen genoemd, omdat zij de kassen, waarin zij gezet werden, als het ware vol maakten..

8. En zij zullen Mij een heiligdom maken, opdat Ik daarin bestendig in het midden van hen woon.

9. Naar al wat Ik u tot een voorbeeld van deze tabernakel,
1) en een voorbeeld van al diens gereedschap wijzen zal, evenzo zult gij dat maken. 2)

1) De Tabernakel betekent eigenlijk: zwervende tent, omdat hij geen blijvende plaats had, en van oord tot oord weggedragen werd als het zinnebeeld van de Kerk van Christus, welke hier beneden slechts als gast en vreemdeling moet leven, om des te beter de stad van de inwoning daarboven te zoeken, wier tekenaar en bouwheer God is.

2) Daar dit wonen van God onder Israël een bepaalde bedoeling heeft-namelijk vooreerst, de zichtbare voorstelling van het rijk van God, gelijk het in Israël reeds voorhanden is, en vervolgens, de voorafschaduwing en voorbereiding van het in latere tijden te verwezenlijken huwelijksverbond-zo moet de wijze van het wonen, zowel als de toestand van de woning door de Heere zelf voorgeschreven worden, opdat die tot in bijzonderheden aan het beoogde doel beantwoordde. Nu geschiedde het tonen van het voorbeeld zonder twijfel door een gezicht, waarin aan Mozes niet alleen het geheel, maar ook ieder afzonderlijk deel voorgesteld werd; volgens dit gezicht, dat niet uitdrukkelijk gemeld is, maar toch als hier gezien moet

aangenomen worden, volgden dan verdere aanwijzingen van God (hoofdstuk 25:10-31:11), doch niet in een doorlopende rede, maar in afzonderlijke gedeelten, waartussen aan Mozes tijd gelaten wordt tot geestelijk indringen in het gezegde en tot geestelijke reproductie (herhaling) van hetgeen hij gezien had. Tot recht verstand van het volgende is het nodig, wanneer ook wij een beeld van het telkens in de rede voorkomende voorwerp ons voorhouden, dat echter slechts een kan zijn, dat door de mens ontworpen is, en waarvan het steeds onzeker blijft, in hoeverre het overeenkomt met het aan Mozes getoonde model.

Hoe deze vertoning aan Mozes geschied zij, is niet goed te bepalen. Dit schijnt echter zeker te zijn en door de Apostel Paulus bevestigd te worden, dat aan Mozes niet alleen vertoond en vast in het geheugen ingeprent zij, een schets van de tabernakel met al diens vaten en gereedschappen, maar ook dat hem is ingeboezemd, dat zulks was een afbeelding van hemelse en geestelijke dingen, en dat hem tegelijk vertoond is, wat voor hemelse dingen en hoe die door de aardse tabernakel zouden verbeeld worden, eveneens of iemand willende een gebouw, dat het oorspronkelijke wel gelijkt, door een werkmeester nagemaakt hebben, hem, opdat hij het des te volmaakter zou namaken, het gebouw zelf, of een nauwkeurige aftekening laat zien, zolang, totdat hij van alles, wat daaromtrent waar te nemen is, een goede en diepe indruk heeft. Bijna eveneens is het ook hier gelegen; de Opperbouwmeester en Kunstenaar is God, die heeft gemaakt en in Zijn besluit vastgesteld, de hemelse en geestelijke dingen, die, voordat het Nieuwe Testament wezen zou, en deze heeft Hij door en in een tabernakel willen afgebeeld hebben. Van die tabernakel heeft Hij Mozes, Zijn dienaar, een afbeelding gegeven; maar om hem des te meer in staat te stellen, om die afbeelding nauwkeurig na te maken, heeft Hij hem ook vertoond de hemelse en geestelijke dingen zelf, en wat voor dingen het waren, en hoe die door de tabernakel konden en moesten afgebeeld worden..

In de bouw van de tabernakel is de grote Godsgedachte ten opzichte van de zaliging van de gelovigen, en van het behoud van de gehele Kerk zinnebeeldig getoond..

II. Vs.10-22. Hier volgen de bepalingen omtrent de vervaardiging van de Ark, die het heiligdom in het heiligdom en de eigenlijke zetel van God onder Zijn volk moest vormen.

10. Zo zullen zij een ark 1) van a) sittimhout maken: twee en een half el2) zal haar lengte zijn, en anderhalve el haar breedte, en anderhalve el haar hoogte.

a) Ex.37:1 Hebr.9:1

1) Het woord ark betekent hier kist of koffer. De Ark is de troon van God onder Israël, tevens de troon van de genade, en als zodanig een type van Christus, de Godmens, die "de heerlijkheid van God openbaart en in wie Hij op aarde woont". (Openb.11:19).

Deze ark draagt onderscheidene namen in de Heilige Schrift; die van Ark van het Verbond, omdat de tafels van het Verbond in haar verborgen waren; de Ark van de Getuigenis, de ark van God, of de ark van de sterkte van de Heere; de ark van de heiligheid of de Heiligheid, of de Heiligheid van de Heiligenheden, en ook de arke van de heerlijkheid. De meest gebruikelijke namen zijn: de Ark van het Verbond, of de Ark van de Getuigenis..

2) De Hebreeuwse el was waarschijnlijk de lengte van de elleboog tot aan de top van de middelste vinger (Deuteronomium. 3:11). Zo meten nog heden de Hindoes; iedere kleine man weet, hoeveel vingerbreedten hij nog aan zijn lengte moet toevoegen om de gewone maat te verkrijgen..

Het woord in de grondtekst betekent ook eigenlijk elleboog. De maat van een el was ongeveer 18 oude duimen..

11. En gij zult ze met louter 1) (fijn) goud overtrekken, van binnen en van buiten zult gij ze overtrekken, en gij zult op deze een gouden krans2) maken rondom uit massief goud gewerkt.

1) Van het gewone goud wordt het fijne onderscheiden, dat slechts zoveel andere stof, bijv. zilver, behouden heeft, als nodig is, om het metaal te kunnen bewerken. In de symboliek is het goud wegens zijn schone lichtgevende glans een zinnebeeld van de Godheid; evenzo het zilver wegens zijn reinheid..

Wordt door het sittimhout de menselijke natuur van Christus afgebeeld, door het louter (fijn) goud Zijn Godheid. In Christus was een volheid van genade, en uit de schatkamers van Zijn genade leeft de Kerk, daarom draagt ook de Ark de vorm van een kist..

2) Onder krans hebben we waarschijnlijk te verstaan, een zogenaamde kroonlijst van kransvormige gedaante..

12. En giet voor haar vier gouden ringen, en zet die aan haar vier van onderen in voeten uitlopende hoeken, alzo dat twee ringen op de ene zijde hiervan zijn en twee ringen op de andere zijde.

13. En maak handbomen van sittimhout, en overtrek ze met goud.

13. En maak handbomen van sittimhout, en overtrek ze met goud.

14. En steek de handbomen in de ringen, die aan de zijde van de Ark zijn, dat men de Ark daarmee draagt, 1) wanneer het heiligdom vervoerd moet worden.

1) Noch de Ark, noch de tafel van de toonbroden, noch het reukaltaar mochten op wagens worden vervoerd. Dit is, opdat de heilige vrees en eerbied des te meer zou worden betracht, en opdat er minder gevaar zou zijn voor beschadiging. Het Heilige moest heilig en eerbiedig worden behandeld..

15. a) De draagbomen zullen in de ringen van de Ark zijn, zij zullen er niet, gelijk de draagbomen aan de tafel van de toonbroden (vs.27 vv.) en aan het reukaltaar (hoofdstuk 30:4 vv.) uitgetrokken worden. 1)

a) 1 Kon.8:8

1) Het is mogelijk, dat ook met dit bevel gedoeld wordt, om te allen tijde gereed te zijn te vertrekken, maar hoofddoel is, opdat de dragers de Ark niet hoefden aan te raken. De Ark mocht niet worden aangeroerd..

16. Daarnaa) zult gij in de Ark leggen de getuigenis, 1) die Ik u geven zal, 2) (hoofdstuk 31:18), de stenen tafelen met de tien geboden, Mijn getuigenis omtrent Mijn wil.

a) Hebr.9:4

1) De bestemming van de Ark was dus in de eerste plaats om het huis te zijn voor de wet van de beide tafelen. Dit was Israëls kleinood en kostbare schat, die een edele kast ter bewaring waardig was, en om dit kleinood, dat zij in zich sloot, was de kist niet alleen uitwendig, als de tafel van de toonbroden en het reukaltaar, maar ook inwendig met goud overtrokken. In zo verre nu de wet van de beide tafelen een getuigenis, de betuiging van God aan Zijn volk was, heette de Ark "Ark van de Getuigenis"; in zo verre dit tevens het verbond uitmaakte, of de oorkonde van het met Israël gesloten verbond vormde, heette de Ark ook "Ark van het Verbond". De door de Ark omsloten wet was verder het hart, waarvan het hele geestelijk leven in Israël, het politieke zowel als het godsdienstige uitging; daarom werd zij later in het binnenste van het heiligdom (hoofdstuk 26:33) en daarmee in het centrum van het zich rondom de tabernakel legerende volk (Numeri. 2:2) gesteld. Evenzo was de wet om het Verbond, dat de Heere met Israël gesloten had, de bron van alle zegen en voorspoed voor het volk; daarom was de ark met een gouden krans, het zinnebeeld van bloei en welvaart versierd..

Jezus droeg de wet in zijn hart, en Hij zou niet komen om die te ontbinden, maar om die te vervullen. En juist daardoor, dat Hij als de Borg van een veel beter verbond, dan vroeger bestaan had, de verbondswet kwam vervullen, de verbondsschulden kwam betalen, en de verbondsbeloften kwam verwerven, daardoor zou Hij het eeuwige en enige voorwerp van aanbidding in de hemel zijn, beide als de verbondsark (waarin alles ligt opgesloten) voor zijn volk, en het voorwerp van welbehagen en eeuwige rust van de Vader.

Israël kon en wil door zichzelf de wet niet vervullen, kon dat donderen van de wet niet verdragen. Daarom moest voor die wet de Ark gemaakt worden. Die Ark, symbool van de Christus, zou de wet bevatten, d.w.z. Christus zou voor heel zijn volk de wet volkomen vervullen, in zijn menselijke natuur, gesterkt door zijn Godheid..

2) Wel was de wet gegeven of uitgesproken door de Heere God, maar hier zegt God aan Mozes, dat Hij hem die wet, geschreven, ter hand zal stellen..

17. a) Gij zult ook een verzoendeksel 1) maken van louter goud, een massief gouden plaat, ongeveer ter dikte van het platte van een hand, die de gedaante heeft van een deksel (vs.21), deze moet dienen, opdat aan deze de verzoening van de zonden jaarlijks op de grote Verzoendag volbracht wordt (Leviticus. 16:14 vv.): twee en een halve el zal diens lengte zijn, en anderhalve el diens breedte, dus juist zolang en zo breed als de kist zelf (vs.10), opdat hij die geheel bedekt en vast door de van boven omlopenden krans (vs.11) ingesloten wordt.

a) Exodus. 37:6

1) In het Hebreeuws Capporeth. Het werkwoord, waarvan dit zelfstandig naamwoord is afgeleid, betekent eigenlijk, bedekken, overstrijken, maar hetgeen dan ook niet anders kan betekenen, dan de zonde bedekken, d.i. de zonde verzoenen. In 1 Kronieken 28:11 wordt het Allerheiligste genoemd, het huis van de verzoening (Beth hacapporeth). Daarom onderstelt het verzoendeksel, de tussenkomst van het bloed van de verzoening, waardoor en waarmee de zonde van het volk bedekt wordt. Dit deksel moest van louter goud zijn. Waarom? Omdat het een symbool van Christus was, het grote middel van de verzoening van de zondaar met God. Boven dat verzoendeksel troonde God. En God kon daarboven tronen, kon daarboven rusten, omdat Hij zijn rust vond in het werk van de verzoening van Christus, zijn Zoon. Luther vertaalt niet verzoendeksel maar genadestoel..

18. a) Gij zult ook twee cherubim, 1) zinnebeelden van de hoogste geschapen wezens, van goud maken; van dicht
2) goud zult gij ze maken, dus niet massief, maar hol (Numeri. 10:2) uit de beide einden van de verzoendeksel, zodat zij als uit deze voortkomen.

a) Hebr.9:5

1) Ook: zie Ge 3.24

2) "Van dicht goud," d.i. van gedegen goud, zonder enige holligheid van binnen. Ook kan het woord in de grondtekst betekenen: van goud met de hamer gedreven..

19. En maak u een cherub uit het ene einde aan deze zijde, en de andere cherub uit het andere einde aan de andere zijde; uit het verzoendeksel zult gij de cherubim maken, uit de beide einden hiervan, zodat ze met het verzoendeksel een geheel vormen en niet daarvan weggenomen kunnen worden.

20. En de cherubim 1) zullen hun beide vleugels omhoog uitbreiden, a)bedekkende met hun vleugels, als met een scherm, het verzoendeksel; en hun aangezichten zullen tegenover elkaar naar elkaar toegekeerd zijn; en de aangezichten van de cherubim zullen tevens zich naar beneden neigen en naar het verzoendeksel.

a) Hebr.9:5

1) Van cherubim was reeds in Genesis 3:24 sprake, daar werd de oorspronkelijk aan de mens toegewezen maar door hem zo slecht bewaakte hof, aan deze ter bewaking overgegeven; ongetwijfeld zijn schepsels van een hogere wereld, levende wezens, die de hoogste plaats in het rijk van de geschapen geesten innemen, hieronder te verstaan. Waar zij verder in de Bijbel vermeld worden, staan zij God, de hemelse Koning, bij Zijn gerichten op aarde ter zijde, en moeten zij met hun tegenwoordigheid de boven al het geschapene hoog verheven Majesteit van de Wereldrechter openbaren, daar zij de hoogste en volkomenste schepsels, het toppunt van de gehele schepping vormen. Met welk woord de naam cherub oorspronkelijk

samenhangt, en wat het dus betekent, kan niet bepaald worden. In elk geval is het een woord uit de eerste tijd van het menselijk geslacht, en is met de herinnering aan de geschiedenis van de uitdrijving uit het paradijs ook op andere volkeren overgegaan, gelijk het verhaal van de gier-een uit verschillende bestanddelen gevormde diergestalte-die de goudgroeven in hoog-Azië te beschermen heeft, bewijst. Wanneer nu tevens deze eenvoudige, alleen door vleugels-het zinnebeeld van een dienstbaarheid, die boven de gewone perken van ruimte en tijd verheven is, uitstekende mensengedaante, gelijk die op onze plaats aan te nemen is, elders als uit verschillende diersoorten samengestelde diergestalten verschijnen (Ezech.1:10; 10:14), zodat daardoor de cherubim tot veranderlijke hiërogliefen worden, zo heeft dit daarin zijn reden, dat er geen wezens zijn, in de vorm als wij straks beschreven hebben, maar deze vorm slechts beeld, zinnebeeld is. Als wezens van de hemelse wereld staan zij ten opzichte van hun eigenlijke wijze van bestaan boven het bereik van de menselijke voorstelling; wat aan hen tot voorstelling gebracht wordt, is een gedachte, een idee, en alzo wisselt de vorm van hun verschijning af met de veranderlijke behoefte van de mens. Zulk een onbepaaldheid en veranderlijkheid van vorm heeft dan ook dit voordeel, dat daarmee het voor Israël overigens al te nabijzijnd gevaar afgesneden wordt, om met de cherubim afgoderij of beeldendienst te bedrijven..

In de Ark zijn zij de zinnebeelden van alle schepselen, die in de staat van heerlijkheid van het hiernamaals hun geluk of hun zaligheid zuilen toekennen aan het verzoendeksel, dat is: Jezus Christus, de verzoening van de wereld, de Borg en Zaligmaker van het door zijn bloed verloste volk. Die schare zullen vol ogen zijn, om de genade, liefde en trouw van hun Verlosser te aanschouwen, en nochthans zullen zij zich als het ware met vleugels moeten dekken, vanwege de heerlijkheid van het gezegende Lam..

De Apostel noemt deze cherubs "Cherubijnen van de heerlijkheid" (Hebr.9:5), vanwege hun stand en gebruik..

21. En a) gij zult het verzoendeksel bovenop de Ark zetten, nadat gij in de Ark de Getuigenis (vs.15), die Ik u geven zal, zult gelegd hebben.

a)Hebr.9:4,5

22. En a) aldaar zal Ik bij u komen; Ik zal aldaar in een wolk (Leviticus. 16:2) Mijn tegenwoordigheid u doen zien, en Ik zal met u spreken van boven het verzoendeksel
1) af, tussen de twee cherubim, die op de Ark van de Getuigenis zijn zullen, alles, wat Ik u gebieden zal aan de kinderen van Israël.

a) Numeri. 7:89

1) Het Capporeth (verzoendeksel, volgens de vertaling van Luther, genadestoel) was alzo het middelpunt van de aanwezigheid van God onder Zijn volk, als het ware de troon, van welke Hij Israël, als diens onzichtbare koning regeren en Zijn bevelen geven wilde. Zij rustte op de ark, die de twee tafelen van de wet in zich besloot, want gerechtigheid en gericht zijn de vastheid van Zijn troon (Psalm. 89:15; 97:2). Zij was van massief goud, en cherubim waren

aan haar beide einden opgericht, want die hier tronen wilde, rondom die is enkel licht en hemelse glans (Psalm. 104:1 vv.), voor hem neigt zich aanbiddende de schepping in haar meest verheven vertegenwoordigers (Psalm. 103:19 vv.). De Capporeth is echter tevens ook de voornaamste en de gewichtigste plaats tot verzoening, daar zij met haar onderstuk, de Ark van het Verbond, tezamen een altaar vormt; want voordat de Heere de genade en waarheid, die voor Zijn aangezicht zijn (Psalm. 89:15) openbaren kan, moeten eerst de overtredingen van Zijn volk, van welke de wet onder Zijn voeten getuigt, verzoend en uitgedelgd worden (Leviticus. 17:11). Nu is wel de wijze van verzoening, gelijk die later voor Israël verordend is (Leviticus. 16) eerst een voorlopige en nog onvolkomen (Hebr.9:6 vv.); maar in en met deze is Zijn raadsbesluit vooraf aangewezen, dat later tot uitvoering komen en de zonde werkelijk verdelgen moet. In dit Evangelie begeren ook de engelen in te zien (1 Petr.1:12), waarom de cherubim met hun ogen op de Capporeth neerzien..

Het rusten van God op het verzoendeksel, Jezus, te midden van zijn volk, had een heerlijke betekenis. Want God wilde rusten, maar kon slechts rusten in genade; in het bewijzen van genade vond hij slechts voldoening. Zo spreekt Hij bij de Profeet: "Ik zal rusten en stil zijn, en in eeuwigheid niet meer op U toornen en schelden." Daarom bouwde Hij zich in zijn Zoon een genadestoel. En indien Hij ook gedurig met bezoekingen en tuchtroeden midden door Zijn volk wandelde, nochthans als Hij rusten wilde, dan vond Hij zijn rust op de stoel van de genade of van de verzoening. En de allerhoogste God kon waarlijk op die Ark en op dat verzoendeksel rusten, want daarin lag Zijn Wet zuiver ongeschonden..

III. Vs.23-30. Hierop volgen de bepalingen over de vervaardiging van een tafel, waarop bestendig toonbroden voor de Heere moeten liggen.

23. Gij zult ook een tafel 1) maken van sittimhout; twee el zal haar lengte zijn, en één el haar breedte, dus half zo breed als lang, en anderhalve el zal haar hoogte zijn, evenals de Ark van het Verbond (vs.10).

1) Alles van die tafel, en niet het minst haar rand of kroon schaduwde af de koninklijke bediening van de Heere Jezus en Zijn Kerk. Twaalf broden waren de zinnebeelden van de heilige algemene Kerk, gelijk die in de Openbaring van Johannes veeltijds wordt afgebeeld als de twaalf geslachten van de kinderen van Israël. Brood duidde aan, de genade, de onderscheiding en het leven van de Kerk voor haar verworven in het vlees en bloed van haar Koning..

24. En gij zult ze met louter goud overtrekken (vs.11); gij zult ook een gouden krans daaraan maken, rondom het blad van de tafel.

25. Gij zult ook een lijst rondom daaraan maken, een lijst onder het blad van de tafel, die de vier voeten tezamen verbindt, deze zal zijn een hand breed, en gij zult een gouden krans evenals om het tafelblad, rondom deze lijst maken.

26. Ook zult gij vier gouden ringen daaraan maken; en gij zult de ringen zetten aan de vier hoeken, die aan dezelfde vier voeten zullen zijn.

27. Tegenover de lijst zullen de ringen zijn tot plaatsen voor de handbomen, om de tafel, bij verplaatsing van het heiligdom, te dragen.

28. Deze handbomen nu zult gij van sittimhout maken, en gij zult deze met goud overtrekken; en, gelijk reeds gezegd is, de tafel zal daaraan gedragen worden.

29. Gij zult ook maken haar, de tot de tafel behorende en daarop te plaatsen (hoofdstuk 37:16) schotels
1) in welke de broden (vs.30) liggen, en haar rookschalen, 2) noten in de gedaante van een lepel (Numeri. 4:7), waarin de tot de toonbroden behorende wierookgave (Leviticus. 24:7), op ieder van de beide gedeelten brood geplaatst kan worden, en haar plattelen, haar plengschalen, kruiken voor de eveneens daar te plaatsen wijn, en haar kroezen, bekers tot uitstorting van de wijn als dankoffer (met welke zij, de tafel, bedekt zal worden), 3) van louter goud zult gij ze maken, namelijk de schalen en bekers.

1) In het Hebreeuws Ke'arath, schotels. Hoogstwaarschijnlijk dienden deze schotels niet alleen, opdat de broden op of in deze zouden worden, maar ook, opdat zij daarmee op de tafel zouden gelegd worden gesteld. De gedaante is moeilijk aan te geven. Klein kunnen zij niet geweest zijn, omdat Nahesson (Numeri. 7:13) een schotel de Heere ten geschenke gaf, welke 130 sikkels zwaar was..

2) Het woord in de grondtekst geeft enige holheid te kennen. Deze schalen waren slechts 10 sikkels zwaar..

3) Van deze woorden vindt men verschillende vertalingen. De Engelse vertaling heeft: "Om mee te schenken"; andere "om plengoffers mee te verrichten". Wordt de vertaling, bedekken behouden, dan is dit van toepassing op alles wat hiervoor vermeld is. In hoofdstuk 37:16 worden deze gereedschappen in een andere volgorde opgenoemd..

30. En gij zult op deze tafel altijd, zo dikwijls een nieuwe Sabbat aanbreekt, het toonbrood1) over welks bereiding, getal en verder gebruik Ik later (Leviticus. 24:5 vv.) tot u spreken zal, voor Mijn aangezicht, voor mij, die in het Allerhoogste op het verzoendeksel Mijn troon heb, leggen, om ze daar gedurende die week te laten liggen.

1) De toonbroden, waarvoor de tafel moest zijn hadden hun naam van hun bestemming; het zijn broden, die voor Gods aangezicht neergelegd, Hem getoond worden, opdat Hij ze ziet en er Zich in verheugt. Wat echter betekenen deze? Zij zijn een onbloedig offer, waarin Israël de vrucht van zijn werken, leven en streven aan de Heere brengt, en zich openbaart als een volk, ijverig in goede werken. Israël was het akkerwerk van de Heere 1 Corinthiers. 3:9), zijn geestelijke wijngaard Jesaja 5). Wat het nu daarbuiten op de akker en van de wijnberg in het land van zijn erfdeel, bij trouwe waarneming van het tijdelijk beroep, oogstte, daarvan bracht het hier onafgebroken, altijd opnieuw een gave, om daarmee te kennen te geven, dat het altijd in goede werken wilde bevonden worden. De Heere wilde deze vrucht van de arbeid, het beeld van geestelijke spijze (Johannes 6:27) altijd voor Zich zien, en Zich daarin verheugen. Het geheel was een voorafschaduwing van de nieuwtestamentische gemeente, waarvan het in

Tit.2:14 heet: "die zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid, en zichzelf een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken." De gehele tabernakel met al zijn gereedschap is dan ook niet eenzijdig op te vatten, maar naar een dubbel doel, deels als zinnebeeld van hetgeen de Heere reeds in Israël doet, en ten tweede als voorbeeld van hetgeen komen zal. Ten opzichte van het laatste moest aan Israël worden afgebeeld, hoe, in plaats van de tabernakel of de tempel, de gemeente zelf tot een heilige tempel in de Heere en een huis van God in de geest zou opgebouwd worden, (Efe.2:19 vv.). Wie denkt bij deze tafel met brood en wijn niet aan de dis van het Nieuwe Verbond?.

IV. Vs.31-40. De Heere bepaalt de vervaardiging van de kandelaar, die zeven armen moet hebben en net zoveel lampen.

31. Gij zult ook een kandelaar van louter goud maken, (volgens de Joodse overlevering drie el hoog). Van dicht gepolijst werk zal deze kandelaar gemaakt worden, zijn schacht, zijn stam, en zijn rieten of takken; zijn schaaltjes of bekers in de vorm aan amandelnoten (vs.33), zijn knopen 1) of knoppen, rond als een granaatappel, en zijn bloemen 2) zullen uit hem 3) zijn; deze zullen ter versiering uit één en hetzelfde stuk gevormd worden.

1) Zijn knopen. Hieronder moeten verstaan worden, ronde balletjes, in de vorm van granaatappels, (Amos 9:1 Zef.2:14)

2) De LXX vertaalt: zijn Lelies. Wij hebben hier echter onder te verstaan, in verband met het woord in de grondtekst, hetwelk van "uitbotten" is afgeleid, afbeeldingen van opengaande, zich ontsluitende bloemen..

3) Uit hem. Dit ziet niet alleen op de bloemen, maar op al het voorgaande en wil zeggen, dat de lamp als uit een stuk zal worden gemaakt, of dat alle onderdelen ten nauwste met de stam zullen verbonden worden en alles tezamen uit dicht goud gemaakt moest worden..

32. En zes rieten zullen uit zijn zijden, uit de in het midden opstaande schacht uitgaan: drie rieten van de kandelaar uit zijn ene zijde, en drie rieten van de kandelaar uit zijn andere zijde.

33. In het een riet zullen drie schaaltjes, versieringen in de vorm van bloemkelken zijn, gelijk amandelnoten; deze zullen uit een knoop en een bloem bestaan, namelijk een kogelvormige knop onder de kelk en de bloem boven hierop, en evenzo bij de andere rieten, drie schaaltjes gelijk amandelnoten 1) in een ander riet, een knoop en een bloem; alzo zullen die zes rieten zijn, die uit de kandelaar gaan.

1) De amandelboom begint onder alle bomen het vroegst te bloeien. In januari heeft dit reeds plaats en ontwikkelt hij dan de bloesems en de vruchten. Israël was het eerst van alle andere volken geroepen tot het geestelijk leven..

34. Maar aan de kandelaar zelf zullen niet drie, maar vier schaaltjes zijn, gelijk amandelnoten, met zijn knopen en met zijn bloemen.

35. En daar zal een knoop zijn onder twee rieten, uit deze uitgaande; ook een knoop onder twee rieten, uit deze uitgaande; nog een knoop onder twee rieten, uit dezeuitgaande; alzo zal het zijn met de zes rieten, die uit de kandelaar uitgaan. Daar waar de zes rieten twee aan twee van het hoofdriet uitgaan, zal een knoop zich bevinden.

36. Hun knopen en hun rieten zullen uit hem zijn; het zal allemaal een dicht werk van louter goud zijn; 1) de nevenrieten met hun versieringen zullen met het hoofdriet en alzo met de kandelaar zelf uit één stuk vervaardigd zijnen er één geheel mee vormen.

1) Dit geeft voor het hoofdriet drie schalen met knopen en bloemen; de vierde versiering is dus boven het uitgangspunt van de beide bovenste armen, of aan dat stuk van de schacht te denken, dat van daar tot aan de spits zich verhief..

37. Gij zult hem ook zeven lampen 1) maken, op de zes einden van de nevenrieten en op dat van het hoofdriet, en men zal zijn lampen aansteken, en doen lichten aan zijn zijden; de priesters zullen er zorg voor dragen, dat deze lampen branden, en alzo zullen de armen geplaatst worden dat het licht is aan beide zijden van de kandelaar; zij zullen dat licht werpen naar de zijde, waar de tafel van de toonbroden staat, waarmee (hoofdstuk 26:35) deze kandelaar in nauwe betrekking staat.

1) In het Hebreeuws Neroth, LXX lucnov. In het Nieuwe Testament wordt dit woord altijd door kaars vertaald, behalve in 2 Petr.1:9, waar het door licht wordt overgezet. De lampen waren niet als vast aan de kandelaar verbonden, maar werden erop gezet..

38. Zijn snuiters en zijn blusvaten 1) zullen louter goud zijn.

1) De snuiters dienden, om de lampen, wanneer zij ‘s nachts gebrand hadden, ‘s morgens te reinigen en weer gereed te maken (hoofdstuk 27:20 vv. Leviticus. 24:2 vv.), de blusvaten om het onreine daarin op te nemen en uit het heiligdom weg te dragen..

39. Uit een talent 1) louter goud zal men dat maken met al dit gereedschap. a)

a) Ex.38:24 vv.

1) Een talent woog ongeveer 3000 sikkels. Een sikkel wordt gerekend op ongeveer f 1.25 vaste munt; daarom was een talent om en nabij 3750 gulden. Een talent goud bedroeg waarschijnlijk 45000 gulden..

40. Zie dan toe, dat gij het, de kandelaar, evenals de tafel en de Ark, maakt naar hun voorbeeld, dat u op de berg getoond is.

De kandelaar is de Kerk, in gemeenschap met haar heerlijk hoofd Christus, Die tegelijk haar Profeet is, Christus is de hoofdschacht, de gelovigen zijn de rieten die daaruit voortschieten. Op zichzelf is de Kerk duister; maar een en dezelfde olie vervult alle lampjes en doet ze lichten; de olie is de Heilige Geest, in Christus wonende zonder mate, en aan alle gelovigen

meegedeeld, opdat Christus hun licht zou zijn, en opdat zij ook tevens als lichten zouden schijnen in het midden van een krom en verdraaid geslacht. De schalen, bloemen en knopen tonen bovendien duidelijk, hoe Christus als Profeet niet slechts het nodige, maar ook het overvloedige licht voor Zijn volk is, tot ontdekking van de heerlijkheid van de Heere, diens deugden, vriendelijk aangezicht en beminnelijke dienst..

De kandelaar met zijn zeven rieten en zijn gedurig licht door middel van reine olie, waardoor de priesters in staat waren, om niet alleen de heilige diensten te verrichten, maar ook om met genoegen en verwondering te aanschouwen het heerlijke en prachtige, dat in de Tabernakel gevonden werd, daardoor werd aangewezen: 1e. Hoe de Geest van Christus, bij zeven lampen vergeleken (Openb.1:4) volstrekt nodig was, om al die dingen en hetgeen verder aan de plechtige schaduwdienst vast was, recht en in haar wezenlijke betekenis te beschouwen, zoals daardoor werd afgebeeld het lijden, dat op Christus komen zou en de heerlijkheid daarna volgende. (1 Petr.1:11,12). 2e. Voor zover de kandelaar de heilige olie (waardoor vervolgens de gaven van de Heilige Geest betekend werden) in zich bevatten en deze aan de rieten ten wederzijden mededeelden, die geen olie hadden, dan die hen uit het lichaam van de kandelaar werd meegedeeld, zo was zulks een zinneprent van Christus de fontein van al het geestelijke licht (Efez.1:17,19), die leende de gaven van Zijn Geest aan al zijn dienaren, waardoor zij bekwaam werden om tot verlichting te zijn van Gods kerk.

De kandelaar diende om te verlichten, omdat in het Heilige geen licht binnendrong dan het weinige door het voorhangsel..

HOOFDSTUK 26.

BOUW VAN DE TABERNAKEL.

I. Vs.1-14. Nadat de drie voornaamste stukken zijn aangewezen waarin deels de verhouding van de Heere tot Zijn volk (Ark van het Verbond), deels de verhouding van het volk tot Zijn Verbondsgod (tafel van de toonbroden en kandelaar) symbolisch voorgesteld is, volgen nu de bepalingen omtrent de vervaardiging van de woning, waarin deze gereedschappen moeten geplaatst worden; en wel vooreerst over de vervaardiging van de vier van binnen en van buiten haar omkledende deksels.

1. De a) tabernakel het eerste bedeksel voor de inwendige wanden van de woning, nu zult gij maken van tien
1) gordijnen, en wel elk gordijn van fijn getwijnd linnen, van glinsterend linnen, vervaardigd uit samengedraaid byssusgaren, en van hemelsblauw, en purper, en scharlakenwol, met cherubim van eenvoudiger gedaante dan in hoofdstuk 25:18 vv., alzo alleen engelenhoofden met vleugels, van het allerkunstigste werk zult gij ze maken.
2)

a) Ex.36:8

1) Van tien gordijnen. Ook hier duidt het getal tien weer een volkomenheid aan..

2) Zulke werken hadden de Hebreeën bij de Egyptenaren geleerd, die bij de ouden als de uitvinders van de weverij bekend stonden, als wevers beroemd waren en de kunst verstonden om beeltenissen in te weven. De onder de Egyptische oudheden bewaarde werken bewijzen door hun fijnheid grote vorderingen in die kunst..

De bekleding van de woning van binnen en buiten door uit tapijten samengestelde deksels moest aan deze het karakter van een tent geven; het heiligdom van de Heere in het midden van Zijn volk moest een tent zijn, omdat, zolang het volk op reis was, en slechts in tenten woonde, ook zijn God slechts in een tent onder hen wonen kon..

Van oudsher was er tweeërlei soort van werk, dat zeer kunstig was, de een soort noemde men chosjeh, waarvan hier gesproken wordt, de andere rokem, welke wij geborduurd werk vertalen. De eerste soort was de voortreffelijkste..

Waar in de Heilige Schrift enig werk rokem, genoemd wordt, moet men dat verstaan van beeltenissen, alleen aan de ene zijde van de stof gemaakt; maar het werk chosjeh, had beelden aan beide zijden, voor en achter.

2. De lengte van een gordijn zal van achtentwintig el zijn, en de breedte van een gordijn van vier el; al deze tien gordijnen zullen één maat hebben in lengte en breedte.

3. Er zullen vijf gordijnen voor een afdeling samengevoegd zijn, de ene aan de andere; 1) wederom zullen er vijf gordijnen samengevoegd zijn, de ene aan de andere, zodat de gehele bedekking uit twee helften bestaat, overeenstemmende met de twee afdelingen van de woning zelf.

1) De ene aan de andere. Deze uitdrukking wijst, volgens de grondtekst, een zeer nauwe vereniging aan Jesaja 54:15,16). De kerk, door de tabernakel afgebeeld, is niet alleen, wat de leden onderling aangaat, nauw verenigd, maar ook met haar Hoofd, Christus Jezus.

4. En gij zult hemelsblauwe strikjes maken aan de kant van de een gordijn aan het uiterste, aan de zoom van de gordijn, in de samenvoeging, alzo zult gij ook doen aan de uiterste kant van het gordijn, aan het tweede samengevoegend; bij het ene gordijn aan de rechter-, bij het andere aan de linkerzijde, om ze alzo samen te kunnen binden.

5. Vijftig strikjes zult gij aan het ene gordijn maken, en vijftig strikjes zult gij maken aan het uiterste van het gordijn, dat aan het tweede samengevoegend is; dezestrikjes zullen het ene aan het andere vastmaken; zij zullen zo geplaatst zijn, dat zij bij het ene en het andere gordijn juist tegenover elkaar staan.

6. Gij zult ook vijftig gouden haakjes, gouden knopen of hoeken, die men aan de lussen deed, maken en gij zult de gordijnen door deze samenvoegen, het ene aan het andere, met deze haakjes, opdat het één tabernakel zij 1) doordit een tapijt overkleed.

1) Door middel van deze eerste bedekking moest alzo het inwendige van de tabernakel als met één tapijt bekleed en versierd worden, dat aan kleine haken, die zich boven in de hoogte van de drie wanden bevonden, opgehangen werd. Het bestond uit twee helften of afdelingen, elk van vijf tapijten, beide afdelingen waren door strikken en haken met elkaar verbonden, en had in zijn geheel een breedte van 28 el en een lengte van 4 bij 10 = 40 el. De middelste tien el van de breedte en de voorste 30 el van de lengte gingen op de overkleding van het plafond; 9 el van de breedte links en net zoveel rechts dienden tot het behangen van de brede zijwanden, de onderste, tiende el van de laatste bleef onbedekt, zodat daar het gouden overtreksel van de planken (vs.29) (tenminste in de voor het heiligdom bestemde ruimte) bloot lag en een Talon. Het overige gedeelte van de bedekking bedekte de achterwand; wat daartoe aan de beide wanden (9 el rechts en 9 el links) te veel was, werd omgeslagen, zodat de gordijn aan de zijwanden glad gezien werd. Daar, waar de beide afdelingen door haken en strikken met elkaar verbonden waren, ging het voorhangsel, dat het heilige van het allerheilige (vs.31 vv.) scheidde, van boven naar beneden..

Wat de symbolische betekenis van deze bedekking, de kostbaarste van allen betreft, zo wijst de grondstof, die door fijnheid en lichtheid uitmuntte, op de hogere hemelse natuur (Dan.10:5; 12:6 Openb.15:6; 19:8,14) van de dingen, die binnen de woning moesten afgeschaduwd worden; de glinsterend witte kleur zag op de heiligheid van de plaats, want het was de plaats van de samenkomst van God met Zijn volk. In de grondstof zijn met bontkleurig purpergaren allerlei kunstbeelden ingeweven, behalve de genoemde cherubim waarschijnlijk ook bloemen en palmen, deze als de hoogte vorm, de andere als de schoonste

vrucht van het vegetatieve leven (1 Kon.6:29,35). Dat karakteriseert eerst de tent tevens als een symbool van de hof van Eden, die de Heere na de verdrijving van de mens aan de cherubim ter bewaking overgegeven en vervolgens geheel van de aarde weggenomen heeft, welker levensvolheid Hij echter nu daardoor teruggeeft, dat Hij Zijn rijk op aarde bouwt. Voorlopig geeft Hij deze levensvolheid, welke ook de bloemen en kransen, waarmee alles in het heiligdom getooid is, moeten afbeelden, slechts in zinnebeelden terug, totdat Hij later, wanneer Zijn raadsbesluiten zullen volbracht zijn, ook in werkelijkheid doet. Van de drie purperkleuren, welke de kunstbeelden aan zich dragen, is het zwartachtige blauw de kleur van de hemel in de zuidelijke landen; het donkere glinsterende rood, de kleur van het bloed en ook van het leven (Leviticus. 17:11,14). Alzo beschrijven deze het rijk van God als een rijk dat van de hemel gekomen is, waarin de Koning van alle koningen het volk van Zijn eigendom regeert en daardoor aanbeden wordt, en die het leven geeft aan allen, die tot dat rijk behoren; dat echter in dit rijk alles onder één hoofd moet gebracht worden, de hemelse geestenwereld met de aardse mensenwereld (Efe.1:10), daarop wijzen uitdrukkelijk de in de gordijnen ingeweefde cherubim..

De nadruk valt hier op het woordje één. Het moest één tabernakel zijn. De kerk van Christus is één. De Heere Jezus heeft beloofd, dat het zou worden één kudde. (Johannes 10:16).

7. Ook zult gij tot een tweede bedekking a) gordijnen uit geitenhaar1) maken tot een tent over de tabernakel, tot uitwendige omkleding van de woning; van elf gordijnen zult gij die maken.

a) Ex.36:14

1) De bedekking van de tenten van de Bedoeïenen is gewoonlijk uit doek, dat van geitehaar (camelot) is vervaardigd, dat de vrouwen spinnen en weven. Is hier het haar van de langharige geiten bedoeld, dan was de kleur zilverwit, de gewone geiten daarentegen hadden zwart haar..

Als men het gebruik wel inziet, waartoe dit dekkleed naar de mond van de Heere geschikt was, zou men dan niet mogen denken, dat de profeet Jesaja (4:5,6) daar, zoals ook op het gebruik van de twee bovenste kleden van de tabernakel op het oog gehad heeft; want gezinspeeld hebbende op de wolk- en vuurkolom bij dag en bij nacht, die gediend had, om Israël in de woestijn de weg te wijzen en om het te beschermen, en welke zich naderhand zette op de tabernakel, zo laat de profeet erop volgen: want of en over alles, dat heilig is, zal een beschutting zijn enz. En dus kunnen de drie dekkleden van de tabernakel een zinneprent geweest zijn, om te kennen te geven, de goedertieren zorg, de trouwe bewaring en de machtige bescherming van de Drie-enige God ten opzichte van Zijn Kerk, en alles wat daar heerlijk was en is, de gelovigen en alle deze heerlijke voorrechten. Immers, het is van het volk van de Heere, de ware Kerk, waar hetgeen beloofd wordt in Psalm. 91:4: Hij zal u dekken met Zijn vlerken, en onder Zijn vleugels zult gij betrouwen, Zijn waarheid is een rondas en beukelaar..

8. De lengte van een gordijn zal dertig el zijn, en de breedte van een gordijn, evenals bij de eerste bedekking, vier el: deze elf gordijnen zullen één maat hebben.

9. En gij zult vijf van deze gordijnen aan elkaar bijzonder voegen, en zes van deze gordijnen bijzonder, zodat deze bedekking eveneens uit twee doch ongelijke delen bestaat, en de zesde van deze gordijnen zult gij dubbel maken, bij de helft omslaan, zodat het slechts twee el breed is; dit dubbele gordijn moet recht voor op de tent gehangen worden, om bij de ingang als een soort van portaal te hebben.

10. En gij zult vijftig strikjes maken aan de kant van het ene gordijn, het uiterste in de samenvoeging, en vijftig strikjes aan de kant van de gordijn; die aan het tweede samengevoegend is.

11. Gij zult ook vijftig koperen haakjes maken en gij zult de haakjes in de strikjes doen, 1)en gij zult deze tot inwendige omkleding van de woning bestemde bedekking aan elkaar verbinden, en alzo de tent samenvoegen, dat zij ééntezamen behorend aan elkaar verbonden geheel zij.

1) Lussen en haken zijn bij het tweede bedeksel als bij het eerste, alleen is voor de eerste geen stof, voor deze koper voorgeschreven; hoe eerder van het inwendige, en alzo van Jehova af, des te meer neemt de stof in kostbaarheid af. Wat nu het koper betreft, zo is dit "een parallel van het goud", de afspiegeling daarvan; het heeft kleur, licht en glans van het goud, maar alles minder, onvolkomener "zijn kleur is een verduisterde goudkleur, de glans van het goud is daarin verzwakt en verbroken."

Dat koperen haakjes moesten gebruikt worden, kan ons tonen, dat, hoewel er ter bedekking en bescherming van de Kerk, en om ze tot een lichaam in Christus te vergaderen, en ze bij haar eenheid te bewaren, een Goddelijke kracht en werking vereist wordt, de Heere nochthans ter beschikking van Zijn onveranderlijk voornemen, ook geringe middelen en werktuigen wil gebruiken, nl. de dienst van mensen, Apostels, Profeten, Herders en Leraren 1 Corinthiers. 12:28 Efez.4:11), zoals ook koningen, vorsten en overheden, die ter bevordering van de welstand en de veiligheid van de Kerk, Gods Raad moeten dienen..

12. Het overige nu, dat overblijft aan de gordijnen van de tent, de twee el, waar het gordijn van het tweede bedeksel groter is, dan het eerste (vs.8 vs.2); de helft van het gordijn, dat overschiet,zal overhangen, aan de achterste delen van de tabernakel.

13. En een el van deze, en een el van de andere zijde van hetgeen, dat over zijn zal aan de lengte van de gordijnen van de tent, zal overhangen aan de zijden van detabernakel, aan beide zijden, om die te bedekken, 1) hetgeen zonder zo’n overschot niet geschieden zou, daar door het tweede bedeksel ook de beide andere kanten van de zijwanden, ter breedte van een el (vs.15), mede moesten bedekt worden.

1) Van de twee el die volgens vs.9 over het voorfront te brengen zijn, opdat daar een portaal ontsta, kwam een el op de verbindingsstaven, of de Architrav (vs.37) te liggen, de tweede el vormde het vooruitspringende gedeelte van de ingang. Aan de drie zijden van de tent, naar het zuiden, westen en noorden, hing het bedeksel 9 el af, en werd waarschijnlijk van onderen aan

haken vastgemaakt; onder deze was rondom het gouden overtreksel van planken een breedte van een el te zien, evenals in het inwendige van de woning..

14. Gij zult ook voor de tent een derde deksel maken van roodgeverfde ramsvellen (Saffiaan) en daarover een vierde deksel 1) van dassenvellen 2) om de woning tegen de invloed van het weer te beschermen.

1) Deze beide bedeksels werden door middel van touwen aan koperen pennen (hoofdstuk 27:19), bevestigd, die evenals gewone pennen van de tenten in de grond geslagen werden. Hierdoor werd dan ook een uitspanning van de beide bedeksels op die wijze verbonden, dat deze aan de drie bedekte zijden in hellende richting naar beneden hingen; de aan de drie zijden daardoor ontstane ruimten zijn wellicht gebruikt tot bewaring van die tot de tabernakel behorende gereedschappen, welke gedurende de reis voor het inwikkelen, dragen enz. nodig waren, zodat zij de plaats van de kamers innamen, die Salomo later aan het tempelgebouw liet maken. (1 Kon.6:5).

2) Ook: zie Ex 25.5

Hoogstwaarschijnlijk is het deksel van ramsvellen even lang en breed geweest als dat wat van geitehaar was gemaakt; het andere, dat van zeekoeienvellen, zal er wel alleen bovenop gelegen hebben, zoals ook de grondtekst uitdrukt, alleen een weinig groter dan het dak van de Tent..

II. Vs.15-30. Verder wordt het overige over de vervaardiging van het houten gedeelte bepaald, tot welks inwendige versiering en uitwendige omkleding de tevoren beschreven bedeksels dienen moesten.

15. Gij zult ook tot de tabernakel staande stijlen 1) maken, van sittimhout, houten stijlen of planken, om rechtop naast elkaar geplaatst te worden.

1) De stijlen, die voor de eigenlijke woning (vs.1) tot steunpunt moeten dienen, vormen hier een soort van muur, en wijzen evenals het platte dak, op de tijd, dat in de plaats van de tent een eigenlijk huis van God zal komen. Het daartoe gebruikte acaciahout was wegens zijn lichtheid het meest voor zulk een draagbare tempel geschikt; de lange duur van dit hout is een heenwijzing naar het hout van het leven, dat in het paradijs van God is. (Openb.2:6; 22:2,14).

16. De lengte van een stijl zal tien el zijn, overeenkomende met de hoogte van de woning, en anderhalve el zal de breedte van elke stijl zijn.

17. Twee houvasten (Hebreeuws handen) zal een stijl hebben, als sporten in een ladder gezet, het ene naast het andere; gij zult die onderaan maken en de stijlen zullen met deze sporten in de beide zilveren voeten grijpen (vs.19); zo, met zulke handen, zult gij het met al de stijlen van de tabernakel maken.

18. En de stijlen tot de tabernakel zult gij zo maken: twintig stijlen naar de zuidzijde zuidwaarts, hetgeen voor de zuid-, evenals (vs.23) voor de noordzijde een lengte van 30 el uitmaakt.

19. Gij zult ook in het geheel veertig zilveren voeten 1) maken onder de twintig stijlen, onderstukken met een gat in het midden, waarin een hand kan geplaatst worden: twee voeten onder een stijl, aan zijn twee houvasten, en tweevoeten onder een ander stijl, aan zijn twee houvasten.

1)Waarschijnlijk liepen deze voetstukken van onderen spits toe, en werden zij in de aarde gegraven, zodat de vlakte met de grond gelijk kwam..

20. Er zullen ook twintig stijlen zijn aan de andere zijde van de tabernakel, aan de noordhoek.

21. Met hun veertig zilveren voeten: twee voeten onder een stijl en twee voeten onder een andere stijl.

22. Doch aan de westzijde van de tabernakel zult gij zes stijlen maken, tezamen een breedte van 9 el uitmakende.

23. Ook zult gij twee stijlen maken tot de hoekstijlen van de tabernakel, aan de beide zijden, een stijl ter linker- en een ter rechterzijde van de eerstgenoemde 6 stijlen als hoek, zodat het gehele achtergedeelte van buiten een breedte van 12 el bereikt; deze twee hoekstijlen zullen op de volgende wijze geplaatst worden:

24. En zij zullen van beneden als tweelingen samengevoegd zijn met de daaraan grenzende stijl van de noordelijke of zuidelijke zijwand; zij zullen ook als tweelingen aan het boveneinde hiervan samengevoegd zijn met een ring; alzo zal het met de twee stijlen zijn, tot twee hoekstijlen zullen zij zijn.

De zin van deze voor een deel duistere woorden, kan slechts deze zijn: De beide hoekstijlen, van de achterzijde zullen uit twee in een rechte hoek samengevoegd stuk bestaan, zodat zij als dubbele stijlen één geheel vormen van onderen naar boven..

25. Alzo zullen 1) aan de achterzijde tezamen de acht stijlen zijn met hun zilveren voeten, waarin zij door middel van de aan hun kanten aangebrachte handen of houvasten moeten geplaatst worden, zijnde samen zestien voet: twee voet onder een stijl, wederom twee voet onder een stijl.

1) Van de gezamenlijke breedte aan de achterzijde van 12 el (vs.23) moeten daardoor, dat de beide hoekplanken tevens de hoeken van de beide, elk 1 el sterke zijwanden vorderen, twee el afgetrokken worden; de breedte van de woning van binnen bedroeg alzo, evenals de hoogte, slechts 10 el, terwijl de lengte 30 el was. Dien ten gevolge had het plankengebouw de gedaante van een langwerpig vierkant of oblongum, en was van voren evenals van boven

open; daar werd het met een tapijt (vs.36 vv.) of voorhangsel, hier met de vier bedeksels (vs.1-14) omhangen..

26. Gij zult ook richels, sterke staven, of sluitbomen, maken van sittimhout, vijf aan de stijlen van de ene zijde van de tabernakel, om deze aan elkaar te verbinden, zodat zij niet uit elkaar vallen.

27. En vijf richels aan de stijlen van de andere zijde van de tabernakel; als ook vijf richels aan de stijlen van de zijde van de tabernakel, aan de beide zijden westwaarts; aan de stijlen zelf zullen ringen bevestigd zijn, door welke vier van deze vijf richels kunnen gestoken worden.

28. En de middelste richel zal midden aan de stijlen zijn, de middelste staaf zal even ver van boven als van beneden verwijderd zijn, doorschietende midden door de planken, die daartoe moeten doorboord worden, en alzo zult gij alle stijlen van het ene einde tot het andere einde aan elkaar bevestigen.

29. En gij zult de stijlen van binnen en van buiten met goud overtrekken, en hun ringen (de plaatsen voor de richels) zult gij van goud maken: de richels zult gij ook met goud overtrekken.

30. a) Dan zult gij, wanneer al dat houtwerk met de bedeksels gereed zal zijn, de tabernakel oprichten naar zijn wijze, die u op de berg getoond is 1)met het achterdeel naar het westen; de beide zijwanden naar het noorden en zuiden, en het front naar het oosten.

a)Ex.25:9,40 Hand.7:44 Hebr.8:5

1) In de richting ten opzichte van de vier windstreken ligt de aanwijzing, dat het Godsrijk, dat in de tent verlichamelijkt en naar zijn aardse, op tijd en ruimte beperkte, vorm afgeschaduwd is, niet voor dit volk, maar voor de gehele wereld bestemd is, hoewel de Heere het onder een bijzonder volk sticht. Daardoor, dat de tent met haar ingang naar het oosten staat, is zij als een plaats aangewezen, die de opgang uit de hoogte wacht, waarin haar geheim zich volmaken zal (Luk.1:78 Mal.4:2 Jesaja. 60:1 vv.); daardoor dat de richting van haar lengte naar het westen gaat, is aan het rijk van God zijn weg, die het door de wereld nemen zou, reeds voorgeschreven (Azië, Europa, Amerika)

Gedurig komt de Heere terug op het gezicht op de berg. Het was, opdat Mozes diep overtuigd zou zijn, dat de tabernakel moest beschouwd worden, niet als een uitvinding van het menselijk vernuft, maar als een openbaring van Gods Geest..

III. Vs.31-37. Ook over de afscheiding van de ruimte in de tent, in twee afdelingen, over de plaatsing van de drie stukken in de beide afdelingen, zowel als over de afsluiting van de ingang aan de voorzijde van het heiligdom ontvangt Mozes de nodige aanwijzing.

31. Daarna zult gij een voorhang 1) maken van dezelfde stoffen en met dezelfde versierselen, als het deksel, dat de woning van binnen bekleedt (vs.1), namelijk van hemelsblauw, en

purper, en scharlaken en fijn getwijnd linnen byssus, 2) van het allerkunstigste werk zal men die maken, met cherubs daarin geweven.

1) In het Hebreeuws Parocheth, eigenlijk een scheiding. Een voorhang diende, om het Heilige van de voorhof en het Heilige der Heiligen te scheiden van het Heilige. De Apostel van het geloof geeft aan, de zin en de betekenis van de voorhang, als hij zegt (Hebr.9:8): De Heilige Geest beduidde daarmee, dat de weg van het Heiligdom nog niet openbaar was gemaakt, zolang de eerste tabernakel nog stand had. Tevens werd door dat voorhangsel aangeduid, het vlees, d.i. de menselijke natuur van Christus..

2) De vier kleuren van dat voorhangsel schijnen aan te wijzen, hemelsblauw, de gerechtigheid; purper en scharlaken, zonde en schuld Jesaja 1:18); en het witte linnen, de heiligheid. Inderdaad was de menselijke natuur van Jezus een allerheerlijkste openbaring van de gerechtigheid en de heiligheid van God, maar te midden daarvan niet minder van de zonde en schuld van het volk. Daarom moest dat voorhangsel tussen God en ons, namelijk het vlees van de Zoon van God worden gescheurd, eer de weg tot het heiligdom waarlijk open kon zijn. En als Borg, Die aan de gerechtigheid en waarheid voldoet, door het dragen en wegnemen van schuld en zonde beide, was Christus de ingang in het heilige (de kerk), en tevens de ingang in het allerheiligste (de Hemel). Vandaar dan ook dat de voorhangsels doorweven waren met cherubijnen (de triomferende kerk), want die gerechtigheid en waarheid, die zonde en schuld, hadden betrekking op het volk van Jezus, en aan hen kon geen ingang in genade en in heerlijkheid worden gegeven, dan door het scheuren van Jezus' vlees, dat is door het verzoenen van de deugden van God, die Hij openbaarde, en door het wegnemen van de ongerechtigheden, die Hij droeg..

De kleuren, waarmee de voorhangsels bewerkt waren, wit, hemels blauw, purper en karmozijn, zijn een zinnebeeld van Gods regering onder Israël. De heiligheid, onveranderlijkheid of getrouwheid, heerlijkheid en genade van de Heere worden hierdoor aangeduid..

32. En gij zult hem, de voorhang, hangen aan vier, even ver, dat is twee el van elkaar staande, pilaren van sittimhout, met goud overtrokken; hun haken voor het aanhangen van de voorhang, zullen van goud zijn, staande op vier zilveren voeten, voetstukken, waarop zij vastgemaakt zijn.

33. En gij zult de voorhang onder de haakjes, waarmee de beide delen van het binnenste bedeksel samengevoegd zijn (vs.16), hangen, en gij zult de Ark van de Getuigenis (hoofdstuk 25:10 vv.) aldaar binnen de voorhang, in het door deze afgezonderde gedeelte van detent, brengen, en deze voorhang zal u, gelijk zijn naam Parochet, dat is scheiding aanduidt, een scheiding maken tussen het Heilige, het voorste gedeelte, en tussen het Heilige der Heiligen, de achterste afdeling.

Het (tweede) voorhangsel scheidde daarom het Heilige van het Heilige der Heilige in die mate, dat het heilige 20 el lang werd en het Heilige der Heilige of het binnenste Heiligdom 10 el..

34. En gij zult het verzoendeksel (hoofdstuk 24:17 vv.) zetten op de Ark van de Getuigenis, die zich in het Heilige der Heiligen bevindt.

35. De tafel (hoofdstuk 25:23 vv.) nu zult gij zetten buiten de voorhang in het Heilige, en de kandelaar (hoofdstuk 25:31 vv.) tegenover de tafel aan de ene zijde van de tabernakel zuidwaarts; maar de tafel zult gij zetten aan de noordzijde; 1)de tafel in het noordelijk, de kandelaar in het zuidelijk gedeelte van het heilige tegenover elkaar.

1) Daar de woning als geheel een langwerpig vierkant van 30 el lengte, 10 el breedte en 10 el hoogte vormt (zie Ex 26.25) stelt het Heilige der Heiligen alleen een volledige vierhoek, of liever een kubus (10 el in lengte, in hoogte en breedte) voor. Deze maat karakteriseert het rijk van God volgens de vorm van Zijn verschijning in de wereld. Want de vierhoek is in de symboliek van de oudheid gewoonlijk een beeld van het Universum, of de gehele schepping; dat het rijk van God voor de gehele wereld bestemd is, daarop wijst reeds het plaatsen van de tent naar de vier hemelstreken. Voor het tegenwoordige, de tijd van het Oude Testament, is de openbaring van het Godsrijk nog onvolkomen; het is nu eerst in Israël geplant en verschijnt eerst in de vorm van voorbereidingsmiddel. Daarom heeft de woning als geheel de vorm van een langwerpige vierhoek. Later daarentegen zal het rijk van God zijn volmaking bereiken, wanneer de voorspelling vervuld en de boodschap van het heil tot alle volken doordrongen zal zijn; dat wordt profetisch aangeduid door de kubusvorm van het Allerheilige. Ondanks de tijdelijke nog onvolkomen openbaring biedt intussen het rijk van God reeds gedurende het Oude Testament in zijn soort iets volkomens aan, daarom zijn ook de afmetingen naar het getal tien, dat een volledigheid aanduidt, bepaald (een maal tien de breedte en hoogte, twee maal tien de lengte van het heilige, drie maal tien de lengte van het geheel)

De onvolkomenheid van de tegenwoordige bedeling wordt door het langwerpig vierkant, de heerlijkheid van het koninkrijk in de toekomende eeuw, door het vierkant aangeduid. (Openb.21:16).

36. Gij zult ook aan de deur van de tent, voor aan de ingang van het heilige, een deksel maken, van hemelsblauw en purper, en scharlaken, en fijn getwijnd linnen, 1) geborduurd werk. 2)

1) De ingang voert uit het heiligdom in de verder van de Heere verwijderde voorhof; daarom is het werk, de versiering er gedeeltelijk, gelijk het volgende aantoont, ook in stof iets geringer dan het heiligdom zelf. Omdat de ingang ook aan de andere zijde tot het heiligdom leidt, ontbreekt daaraan sieraad en goud niet geheel..

2) In het Hebreeuws Ma’asee rokem. Door de Statenvertalers weergegeven door borduurwerk. Dit is minder juist. Het Hebreeuwse woord rokem wordt afgeleid van een werkwoord rakam en betekent weven. In het Arabisch betekent het stamverwante woord: lijnen op doek maken en inweven. Wij hebben hier dus te denken aan het werk van de bontwerker. Het voorhangsel, hier deksel genaamd, was gelijk aan dat, wat voor het Heilige der Heilige hing, maar miste het stikwerk; het was niet met figuren doorweven..

Alzo van dezelfde stoffen als de eerste voorhang (vs.31), maar niet kunstig met figuren doorweven, slechts gestreept, evenals daarna het tapijt voor de ingang van de voorhof (hoofdstuk 27:16)

37. En gij zult tot dit deksel vijf pilaren van sittimhout maken, namelijk aan de zijde, die naar het heiligdom is gekeerd, en gij zult die met goud overtrekken, boven aan de kapitelen; hun haken, waaraan het doek hangt, evenals de verbindingsstaven (hoofdstuk 36:38), die boven over de pilaren komen te liggen, zullen van goud zijn; en gij zult hun vijf koperen voeten gieten. 1)

1) Terwijl de vier zuilen voor het Allerheilige elk twee el van elkaar en alzo gezamenlijk in een ruimte van tien el staan, vormen de twee uiterste zuilen aan de ingang de voorste hoekstukken van het houten gebouw; in het midden tussen deze staan dan de drie overige, 1 3/4 el de een van de andere verwijderd. Zo was de toegang tot het heiligdom tamelijk smal; dat is wel een beeld van waarheid, die Christus uitspreekt (Matth.7:14): "de poort is eng en de weg is nauw, die tot het leven leidt.".

HOOFDSTUK 27.

OVER HET BRANDOFFERALTAAR, DE VOORHOF EN DE HEILlGE OLIE.

I. Vs.1-8. Nadat de bepalingen omtrent het heiligdom en zijn gereedschap, met uitzondering van het later (hoofdstuk 30:1 vv.) in het bijzonder te bespreken reukaltaar gegeven zijn, gaat de Heere over tot de bepalingen omtrent de voorhof, en beschrijft allereerst het daarin te plaatsen hoofdgereedschap, namelijk het brandofferaltaar.

1. Gij zult ook een altaar 1) maken van sittimhout, een draagbare kast, die met aarde of onbehouwen steen kan gevuld worden en dan een werkelijk altaar zal vormen; vijf el zal de lengte zijn en evenzo vijf el de breedte, (vierkant2) zal dit altaar zijn) (hoofdstuk 30:2) en drie el zijn hoogte, evenals de gouden kandelaar (hoofdstuk 25:31).

1) Het zoenaltaar was van sittimhout (een fijn en zeer duurzaam soort van cederhout) met koper beslagen, met een koperen netwerk overdekt en van binnen gevuld met ruwe stenen. Hout en koper waren slechts om de vorm, de stenen maakten de eigenlijke stof van het altaar uit. Zij moesten ongesneden zijn: "Zie toe, dat gij uw houwijzer (beitel) daarover niet verheft; want niets mocht de menselijke hand toedoen tot het verzoeningswerk, dat op het altaar werd afgebeeld. Steen, vuur en bloed, dat was alles; terwijl aan de vier zijden vier uitstekende hoornen van koper waren aangebracht, als zinnebeelden van de gemeenschap, van de kracht en van de overvloedige genade, opdat een ieder, die schuldig, veroordeeld en van de wrekers vervolgd was, door het aangrijpen van een van deze hoornen in gemeenschap zou komen met het offer van de verzoening, en veilig en vrij zou zijn, zolang hij daar bleef. (Vergelijk de geschiedenissen van Joab en Adonia)

Wij hebben het ons zo voor te stellen, dat wat de Heere hier aan Mozes beveelt te maken, het uitwendige is van het altaar, de kast, die het altaar van aarde of van onbehouwen steen (Ex.20:24,25) zal omsluiten. Alleen het altaar in de tabernakel mocht zo zijn. Wanneer men buiten de tabernakel een altaar oprichtte. mocht het zo wezen als in Ex.20 wordt aangegeven..

Het zoenaltaar was een schaduw van Christus God en mens. God vertoonde daarin het schilderij van de wraak en van de vrede, van de vloek zowel als van de vergeving. Het vuur (van Gods toorn) brandde onophoudelijk op dat altaar; vlees en bloed werden erdoor verteerd, maar het altaar zelf niet (Psalm. 40). Christus is dat altaar, waarvan geen macht hebben te eten degenen, die de tabernakel dienen (Hebr.13:10-13). God heeft van al onze ongerechtigheid op Hem doen aanlopen, en uit Zijn volheid ontvangt niet die werkt, noch die loopt, maar die uit genade gerechtvaardigd wordt door de ontfermende God..

2) Het altaar moest vierkant zijn. Ook dit was niet zonder bedoeling. Daardoor toch werd afgebeeld, dat van alle vier einden van de aarde men mocht komen, om bij dit altaar de verzoening van de zonde te zien en te ervaren. Daarom was aan alle vier hoeken een hoorn, opdat men die hoorn tot behoud kon aangrijpen..

2. En gij zult zijn hoornen, naar de hoornen van stieren gevormde punten van hetzelfde hout maken op zijn vier hoeken; uit hetzelfde altaar zullen zijn hoornen zijn, als eruit tevoorschijn groeiende, en dus niet daarvan weg te nemen, en gij zult het van buiten en binnen met koper overtrekken, 1) evenals ook zijn vier hoornen.

1) Aan de vier hoornen, die uit de vier hoeken tevoorschijn traden, werden de offerdieren gebonden, zoals uit de Psalm (118:27) blijkt: "Bindt het offerdier met touwen tot aan de hoornen van het altaar." En dit is ook het beginsel van de echte aanbieding ten opzichte van de geestelijke offeranden, dat alle ijdelheid van het vlees wordt weggedaan en als het ware gevangen gelegd, om God te gehoorzamen. Waarom zelfs Christus, ofschoon Hij in zichzelf niets dan in alles de rechte maat hield, is gebonden geweest, opdat Hij Zijn gehoorzaamheid zou bewijzen, zoals hij gezegd had: "Niet mijn wil, maar Uw wil geschiedde." (Matth.26:39).

Er is hier van een vorm sprake, die het volgens in hoofdstuk 20:24 vv. uit aarde of ongehouwen stenen op te richten altaar omsluiten en daaraan de door God bedoelde vorm geven moet. Deze vorm is geregeld naar de getallen drie en vijf; terwijl het getal drie van de hoogte op hem wijst, aan wie de offers op het altaar gebracht worden, betekent het getal vijf van de breedte en lengte, dat dit gereedschap tot de voorhof, de plaats van het volk behoort; vijf is namelijk het getal, dat de maat in de voorhof is: vijf in getal waren de zuilen, die het heiligdom aan de zijde van de voorhof afsloten (hoofdstuk 26:37), vijf is meermalen de maat (hoofdstuk 27:12 vv.). Dit getal is de helft van tien en zal aanwijzen, dat het volk, dat in de voorhof zijn godsdienst verricht, nog niet tot volkomenheid van de juiste verhouding tot God gekomen is; het is echter met zijn offers en gaven op de weg daarheen, waarom de maat van de voorhof weer naar het getal tien, het teken van een in zich afgesloten goddelijk geheel neigt (hoofdstuk 27:9 vv.). Gelijk wij reeds vroeger opmerkten (zie Ge 8.20) is het altaar volgens zijn bedoeling een verheffing van de aarde boven haar gewone oppervlakte; want sedert de val in het bijzonder, sedert de zondvloed, zijn hemel en aarde van elkaar gescheiden. God wandelt niet meer als voorheen in voortdurend verkeer met de mensen; de mens moet, veeleer Zich tot Hem van de aarde verheffen, wanneer hij aan Hem zijn gaven wil brengen, en God moet van de hemel neerdalen, en zich aan de mensen te openbaren. Evenals nu de mens, door het oprichten van een altaar, dit werkelijk doet, zich van de met de vloek beladen aarde verheft, om God nader te treden, zo stijgt ook God van Zijn zijde, in de godsdienstige instellingen, die Hij gegeven heeft, tot de mens af, biedt hem Zijn hand, schenkt hem Zijn hulp; het zinnebeeld van deze van boven zich aanbiedende macht en hulp zijn de hoornen (Psalm. 18:3), waarmee het altaar versierd is. Aan deze wordt het bloed van het zoenoffer gestreken (Leviticus. 4:25) en daarmee als het ware God in de hand gelegd; wie in het heiligdom een toevluchtsplaats zocht en deze aangreep, was daar veilig voor de hem vervolgende wreker, want hij was nu in Gods hand, waaruit niemand hem rukken kon. (1 Kon.1:51; 2:28).

3. Gij zult het ook potten maken, om daarin, na ieder offer, dat op het altaar verbrand is, zijn as te ontvangen en naar de ashoop (Leviticus. 1:16) te dragen, ook zijn schoffels, asschoppen, om het altaar van as te reinigen, en zijn besprengbekkens tot het opvangen van bloed bij het slachten van de offerdieren, en zijn krauwelen, grote drietandige gavels om de offerstukken bij het verbranden in orde te schikken en om te keren, en zijn koolpannen, om tot

onderhouding van het bestendig brandende offervuur (zie "Ex 27.8) nieuwe kolen aan te voeren; al zijn gereedschap zult gij van koper maken.

4. Gij zult het een rooster maken van koperen netwerk, een uit koper gewerkt vlechtwerk; en gij zult aan dat net vier koperen ringen maken aan zijn vier einden, om daardoor staven te steken (vs.6 vv.).

5. En gij zult het onder de om het altaar omgaande omloop van het altaar van beneden opleggen, alzo dat het net tot het midden van het altaar zij 1) tot halverwege de aan het altaar aangebrachte omloop, het moet dus anderhalve el breed zijn.

1) Rondom de vier wanden van het altaar, op de helft van zijn hoogte was een omgang, een vlak met koper overtrokken. Hierop gingen de priesters, wanneer zij tot het altaar opgestegen waren (Leviticus. 9:22); zo konden zij van daar geschikt en naar alle zijden heen hun verrichtingen op het vlak van het altaar volbrengen. Aan de uiterste rand van deze bank moest een koperen traliewerk aangebracht worden en loodrecht tot aan de grond reiken; het vormde alzo in vereniging met de bank een vooruitspringend toestel aan het altaar, dat tot sieraad diende, maar bovendien om het aan de voet van het altaar uit te gieten bloed van de zoenoffers (hoofdstuk 29:12 Leviticus. 4:7,18,25) door het traliewerk in zich op te nemen, opdat het niet in de voorhof wegliep. Tot deze bank of omloop voerde, daar, volgens hoofdstuk 20:26, trappen verboden waren, een langzaam opklimmende aardhoop; deze was aan de zuidzijde van het altaar aangebracht, terwijl ten oosten de ashoop (Leviticus. 1:16), ten westen het koperen wasvat (hoofdstuk 30:18) zich bevonden, en aan de noordzijde het slachten van de dieren geschiedde. (Leviticus. 1:11).

6. Gij zult ook handbomen maken tot het altaar, handbomen van sittimhout; en gij zult ze met koper overtrekken, evenals het altaar zelf (vs.2 zie "Ex 26.11).

7. En de handbomen zullen in de ringen gedaan worden, zodat de handbomen zijn aan beide zijden van het altaar, als men het draagt.

8. Gij zult het hol van planken maken, 1) zodat het later met aarde en stenen kan gevuld worden; gelijk als Hij u op de berg gewezen heeft, zo zullen zij doen (hoofdstuk 25:9).

1) Ook: zie Ex 27.2. Volgens Leviticus. 6:12 vv. moest het vuur onafgebroken op het brandaltaar voortbranden, een zinnebeeld van de bestendige duur van de offerdienst en daarmee van de verering van Jehova zelf..

II. Vs.9-19. Thans volgt de beschrijving van de voorhof zelf, die bestaan moest uit een hieraan bevestigd omkleedsel van enkel byssus, en aan de voorste, de breedste zijde, een ingang met een uit de vier weefstoffen gewerkt voorhangsel, gelijk aan dat, dat aan de ingang van de tabernakel was, hebben moest.

9. a) Gij zult ook de voorhof 1) van de tabernakel maken, een open ruimte rondom het (hoofdstuk 26) beschrevene, uit hout en vier bedeksels bestaande, in het heilige en allerheilige

verdeelde heiligdom, namelijk: aan de zuidhoek zuidwaarts, zullen aan de voorhof behangselen zijn van fijn getweernd linnen; de lengte van een zijde zal honderd el zijn.

a) Ex.38:9

1) Er waren twee voorhoven van het Heilige gescheiden, de ene, de priesterlijke en de andere, de algemene, voor het gehele volk. Aan het eerste waren de kamers verbonden, waarin de Levieten, de bewaarders van de tabernakel, verblijf hielden. Daarom wordt ook dikwijls van voorhoven melding gemaakt, als in het meervoud, en het meest in de Psalmen (65:5; 84:2; 92:14; 96:8).

Hier wordt gehandeld over de voorhof van het volk, waar de offerdieren werden geofferd, de gebeden werden opgezonden, en God verzoening werd aangebracht. Op deze wijze werd de toestand van de mens aan de Israëliet getoond, omdat zij werden verhinderd om in het innerlijke van de tempel te komen. Tegelijk werden zij vermaand, dat de mensen, hoewel onwaardig en verwerpelijk, door God werden toegelaten, indien zij slechts als smekelingen kwamen en in die ootmoed, welke betaamt, Hem zochten, gedachtig zijnde aan hun onwaardigheid. Hierdoor de troost, waarvan David spreekt (Psalm. 84:11): Liever verkies ik te wonen in de voorhoven van de Heere, dan in de schitterende tenten van de goddelozen..

De voorhof, was die ruime open vlakte, aan vier zijden door houten stijlen met handbomen bevestigd, afgesloten, welke een zinnebeeld was van de wereld, voor zover deze onder de roeping van het Evangelie leeft, en daardoor afgesloten is van de heidenwereld, die God niet kent. Door die voorhof was Israël afgescheiden van de volkeren, gelijk wij en onze kinderen van de heidenwereld afgescheiden zijn door de doop; waarom in het doopformulier dan ook gevraagd wordt: "Of gij niet gelooft en belijdt, dat uw kinderen in Christus geheiligd zijn," enz.; dat wil zeggen: of gij niet gelooft en belijdt, dat uw kinderen door Christus binnen de voorhof van de roeping gebracht zijn (want heiligen betekent afzonderen tot gebruik of ten dienste van God), en van die afzondering in de doop het van Christus ingestelde teken moeten ontvangen, gelijk niemand binnen Israëls voorhof komen mocht, dan die het teken van de roeping, dat is de besnijdenis, ontvangen had..

10. Ook zullen zijn twintig pilaren tot het aanhangen van die behangselen, en diens twintig voeten, waaraan de pilaren bevestigd zijn (hoofdstuk 26:32) van koper zijn, de haken van deze pilaren en hun banden zullen van zilver zijn, de haken tot het inhangen van de staven tussen de pilaren, zowel als de verbindingsstaven zelf, van massief zilver (vs.17).

11. Alzo zullen ook aan de noordhoek in de lengte de behangsels honderd el lang zijn, en zijn twintig pilaren, en diens twintig voeten, van koper; de haken van de pilaren (hoofdstuk 26:32,37) en diens banden(hoofdstuk 36:38) zullen van zilver zijn.

12. En in de breedte van de voorhof, aan de westhoek, zullen behangselen zijn van vijftig el, dus half zolang, en eveneens hun pilaren half zoveel, tien, en diens voeten tien.

13. Van gelijken zal de breedte van de voorhof, aan de oosthoek oostwaarts, van vijftig el zijn, wel even zoveel als naar de westzijde, doch hier zal de gehele breedte in drie delen-in de beide zijden of vleugels en in het midden-verdeeld worden.

14. Alzo, dat er vijftien el van de behangselen op de een zijde zijn; hun pilaren drie en hun voeten drie;

15. En vijftien el van de behangselen aan de andere zijde; hun pilaren drie en hun voeten drie.

16. In het tot de ingang of de poort dienende middelstuk nu van de voorhof zal een deksel zijn van twintig el, een gordijn van dezelfde stof als het voor de ingang van detent zich bevindende voorhangsel (hoofdstuk 26:36), van hemelsblauw en purper, en scharlaken, en fijn getwijnd linnen, geborduurd werk (hoofdstuk 35:35); de pilaren vier en hun voeten vier.

17. Al de pilaren van de voorhof tezamen zestig, zullen rondom uit acaciahout vervaardigd en uitgezonderd de kapitelen, die verzilverd moeten worden, (hoofdstuk 38:17,19) met zilveren banden van massief zilver bezet zijn; deze banden zullen van de ene pilaar tot deanderen reiken en dienen om de behangsels eraan te bevestigen; hun haken zullen eveneens van massief zilver zijn, om daarin de strikken te leggen, maar hun voeten zullen van koper zijn; er zullen bovendien touwen zijn, om met deze de gordijnen, aan koperen pennen, zowel naarbinnen als naar buiten, vast te spannen (vs.19; hoofdstuk 35:10-39:40; Numeri. 3:37).

18. De lengte van de door het van buiten om de pilaren te spannen behangsel gevormde voorhof zal honderd el zijn (vs.9,11), en de breedte doorgaans vijftig 1) (vs.12,13), en de hoogte vijf el 2) van fijn getwijnd linnen; maar hun voeten, de onder de pilaren zich bevindende voetstukken, waarin deze staan, zullen van koper zijn.

1) In het Hebreeuws Hamischim bahamischim. De LXX penthaonta epipenthkonta, d.i. vijftig bij vijftig. De bedoeling is: de zuidelijke breedte vijftig el en de noordelijke breedte vijftig el..

2) De grootte van een lange man bedraagt vier ellen (1 Samuel 17:4); 5 el voor de hoogte van de voorhof waren alzo toereikend, dat niemand over deze heen kon zien..

19. Aangaande al het gereedschap van de tabernakel, alle werktuigen, die men voor het opslaan en afbreken behoeft, en al het overige in al deze dienst, ja al zijn pennen, die tot bevestiging van de deksel over de woning nodig zijn (zie "Ex 26.14), en al de pennen van de voorhof, (hoofdstuk 27:17) zullen van koper (zie "Ex 26.11) zijn. 1)

1) De voorhof, die de tabernakel omsloot, bestond dus uit 2 maal 20 en 2 maal 10 gelijk 60 pilaren, en een uit enkel byssus geweven wit omhangsel; van boven was het open; het besloeg een ruimte van 100 el lengte en 50 el breedte en was 5 el breed. De in hun kapitelen verzilverde pilaren waren aan elkaar verbonden door massief zilveren in zilveren haken liggende staven en stonden van onderen in koperen, in de aarde gegraven voetstukken vast, zij waren bovendien zowel aan de binnen- als aan de buitenzijde met koorden aan koperen in de aarde geslagen pinnen bevestigd. Aan de staven nu hing aan de buitenzijde van de voorhof,

het eenvoudig witte, uit byssus geweven omhangsel; dit bedekte aan de voorste naar het oosten gekeerde zijde slechts 15 el aan de rechter- en 15 el aan de linkervleugel, de middelste 20 el waren voor de door- en ingangen bestemd. Deze ingangen stonden echter niet open, maar aan de naar binnen gekeerde zijden van de pilaren, die de ingangen verdeelden, was een voorhangsel, in bonte kleuren gewerkt, dat aan de beide zijden kon teruggeslagen worden, en zo naast de noordelijke vleugel een doorgang vormde. De binnenste, door de pilaren in hun behangsels omsloten ruimte van de voorhof bedroeg 5000 vierkante el. De tabernakel zelf was zó binnen deze ruimte geplaatst, dat hij in het zuiden, noorden en westen ieder 20 el van de pilaren verwijderd was; de voorste plaats, voor de ingang tot de tabernakel, omvatte alzo 2500 vierkante el, op deze plaats stonden het brandofferaltaar en het koperen wasvat (hoofdstuk 27:1-8; 30:18)

Gelijk de tabernakel de woning van de Heere is in het midden van Zijn volk, zo betekent de voorhof de plaats, welke Israël tegenover zijn God inneemt. Aan de ene zijde is deze plaats een, die uitnemend is boven alle volken van de aarde: God en volk wonen bij elkaar. God midden onder Zijn volk, het volk in de omgeving en nabijheid van zijn God. Aan de andere zijde is deze verhouding toch ook een nog daar buiten staan, een staan voor de deuren. De woning van God zelf mag Israël niet betreden; alleen is aan zijn gewijde plaatsbeklеders en middelaars, de priesters het ingaan toegestaan, opdat zij in zijn plaats met God verkeren, daar de gaven van het volk aan God brengen, en van daar aan het volk de genadebetuigingen van God terugbrengen. Maar ook zelfs de priesters is de onmiddellijke toegang tot God en het bestendig blijven bij Hem nog ontzegd; zij mogen niet verder dan in het heilige; slechts eens in het jaar mag de hogepriester de voorhang voor het Allerheilige opheffen en met het verzoenend offerbloed en de wolk van wierook voor God verschijnen, om de volkomen verzoening met God in het nieuwe verbond en de volkomen vereniging met Hem, en het bestendig wonen bij Hem in het rijk van de heerlijkheid profetisch af te beelden. Wij zien alzo, dat de tent der samenkomst in haar drievoudige verdeling drie trappen van voortgang in zich heeft, welke de voortgaande ontwikkeling van het rijk van God in zijn geschiedenis aanwijzen; in de voorhof hebben wij de oudtestamentische gemeente, die als drager van het rijk van God nog priesterlijke middelaars nodig heeft; in het heilige zien wij de nieuwtestamentische gemeente, die, daar de verzoening reeds volbracht is, door middel van het algemene priesterschap onmiddellijk en zelf tot God naderen, haar gaven brengen en de zegen halen mag; in het Allerheilige eindelijk wordt ons de hemelse gemeente voorgesteld, die, nadat het rijk van God zijn volmaking gevonden heeft, tot het aanschouwen van de heerlijkheid van God en tot bestendig wonen bij Hem gekomen is..

De majesteit van de heilige zaken lag voor hen verborgen onder deze schaduwbeelden, opdat zij eerbiedig zouden naderen, om God te vereren; en aan hun onwaardigheid werden zij herinnerd, opdat zij des te nederiger zich voor Gods aangezicht zouden gedragen, en de vrees het berouw tevoorschijn zou brengen. Hun werd tevens aanbevolen, de matigheid in het wijs zijn te betrachten, opdat zij niet bovenmate weetgierig zouden zijn..

III. Vs.20-21. Het eveneens in de voorhof te plaatsen wasvat (hoofdstuk 30:7 vv.) vooreerst nog voor bijgaande, en in het volgende hoofdstuk van de kleding van zijn dienaren willende handelen, schrijft de Heere eerst voor de soort en toebereiding van de olie voor de zeven

lampen, omdat de dagelijkse verzorging van deze lampen aanstonds na het oprichten van de tabernakel een begin moet nemen.

20. a) Gij nu zult de kinderen van Israël gebieden, dat zij tot u brengen zuivere olie van olijven, 1) niet van andere olievruchten, gestoten, niet door persen verkregen. De olijven moeten eerst van bladeren, stof enz. gereinigd worden, opdat het olie van de fijnste soort zij, want zijmoet dienen tot de luchter, opdat men gedurig de lampen aansteekt (hoofdstuk 25:31 vv.).

a) Leviticus. 24:2

1) De olijfboom, een van de voortreffelijkste gewassen van Palestina, werd in bijzondere tuinen, voornamelijk op hoogten en bergen gekweekt, daar zij een droge, zandige grond beminnen; ook komt hij in vochtigen voor, en groeit zelfs onder het water (zie Ge 8.11). De knoestige stam is 20-30 voet hoog, heeft een gladde grauwe bast, en draagt over zijn gehele lengte takken, die zich zeer ver uitbreiden (Psalm. 128:3). De bladeren zijn lancetvormig, dik en stijf, bijna zonder steel, ongeveer 2« duim lang en blijven het gehele jaar groen (Psalm. 52:10 Jer.11:19). Uit de in kleine bosjes tussen de bladeren tevoorschijn komende witte bloesems ontwikkelen zich de olijven in de gedaante van langwerpig ronde bessen, die soms zo groot als een duivenei worden, eerst groen, en later purperkleurig en zwart zijn en een harde kern omsluiten; zij zijn in september rijp. De onrijpe, voorzichtig afgeslagen vruchten werden òf gestoten, en gaven dan de fijnste olie van witte kleur, òf geperst en getreden; ook heeft men oliemolens. Rijpe en zeer vlezige vruchten geven slechte olie. Niet ongewoon was het, de olijven ook ruw, of in zout water geweekt, of ook ingemaakt te eten.

III. Vs.20-21. Het eveneens in de voorhof te plaatsen wasvat (hoofdstuk 30:7 vv.) vooreerst nog voor bijgaande, en in het volgende hoofdstuk van de kleding van zijn dienaren willende handelen, schrijft de Heere eerst voor de soort en toebereiding van de olie voor de zeven lampen, omdat de dagelijkse verzorging van deze lampen aanstonds na het oprichten van de tabernakel een begin moet nemen.

20. a) Gij nu zult de kinderen van Israël gebieden, dat zij tot u brengen zuivere olie van olijven, 1) niet van andere olievruchten, gestoten, niet door persen verkregen. De olijven moeten eerst van bladeren, stof enz. gereinigd worden, opdat het olie van de fijnste soort zij, want zijmoet dienen tot de luchter, opdat men gedurig de lampen aansteekt (hoofdstuk 25:31 vv.).

a) Leviticus. 24:2

1) De olijfboom, een van de voortreffelijkste gewassen van Palestina, werd in bijzondere tuinen, voornamelijk op hoogten en bergen gekweekt, daar zij een droge, zandige grond beminnen; ook komt hij in vochtigen voor, en groeit zelfs onder het water (zie Ge 8.11). De knoestige stam is 20-30 voet hoog, heeft een gladde grauwe bast, en draagt over zijn gehele lengte takken, die zich zeer ver uitbreiden (Psalm. 128:3). De bladeren zijn lancetvormig, dik en stijf, bijna zonder steel, ongeveer 2« duim lang en blijven het gehele jaar groen (Psalm.

52:10 Jer.11:19). Uit de in kleine bosjes tussen de bladeren tevoorschijn komende witte bloesems ontwikkelen zich de olijven in de gedaante van langwerpig ronde bessen, die soms zo groot als een duivenei worden, eerst groen, en later purperkleurig en zwart zijn en een harde kern omsluiten; zij zijn in september rijp. De onrijpe, voorzichtig afgeslagen vruchten werden òf gestoten, en gaven dan de fijnste olie van witte kleur, òf geperst en getreden; ook heeft men oliemolens. Rijpe en zeer vlezige vruchten geven slechte olie. Niet ongewoon was het, de olijven ook ruw, of in zout water geweekt, of ook ingemaakt te eten.

21. Gelijk reeds (hoofdstuk 26:35) gezegd is, zal de kandelaar met zijn zeven lampen in de tent der samenkomst 1) (zie Ex "35.21) staan van buiten de voorhang, die voor de getuigenis is, voor het Allerheilige met de Ark van het Verbond. Daar zullen Aäron en zijn zonen, van wier priesterlijk beroep later verderzal gesproken worden (hoofdstuk 28:1 vv.) ze toerichten, van de avond tot de morgen, voor het aangezicht van de HEERE (Leviticus. 24:1-4); dit, deze gave van olie voor het volk, en de bereiding van de lampen voor de priesters, zal een eeuwige inzetting zijn voor hun geslachten, vanwege (onder) de kinderen van Israël, tot op de tijd, dat de tegenwoordige bedeling in haar zinnebeeldendoor de volgende vervuld zal zijn (Genesis 17:7).

1) Voor de eerste maal wordt hier de tabernakel de tent der samenkomst genoemd. Hiermee wordt aangeduid, dat in die tent de Heere zou komen tot Zijn volk, dat het samenkomen van de Heere en Zijn Verbondsvolk Israël in die tent zodanig zou plaats hebben, dat in waarheid de innige betrekking tussen Jehova en Israël zou openbaar worden..

HOOFDSTUK 28.

PRIESTERLIJKE KLEDING VAN AÄRON EN ZIJN ZONEN.

I. Vs.1-5. Van de tabernakel met zijn voorhof en zijn gereedschappen gaat de Heere over tot de personen, die in de dienst van het heiligdom moeten voorzien, of tot de priesters, bestemt Aäron en diens zonen tot die stand en bepaalt hun klederdracht, allereerst voor de voornaamste onder hen, de hogepriester.

1. Daarna, nadat gij de tabernakel hebt opgericht en de wet van de dienst van het heiligdom zal gegeven zijn (Ex.40-Lev.7) zult gij uw broeder Aäron en zijn zonen methem, tot u doen naderen uit het midden van de kinderen van Israël1) gij zult hen uit de menigte van het volk tevoorschijn laten treden tot u, die als mijn plaatsbekleder bij het heiligdom zult staan, om Mij met zijn zonen het priesterambt te bedienen, om uit Mijn hand het priesterlijk ambt te ontvangen (Leviticus. 8): a) namelijk Aäron, Nadab en Abihu, Eleßzar en Ithamar, de zonen van Aäron 2) (hoofdstuk 6-23).

a) Hebr.5:4.

1) Nadat God, de Heere, de instellingen omtrent de heilige zaken heeft gegeven, gaat Hij over tot de instelling, omtrent de heilige personen. Hoogstwaarschijnlijk moesten, toen de tabernakel was afgewerkt, Aäron met zijn zonen, in tegenwoordigheid van de Oudsten van Israël, naderen tot aan de deur van de tent der samenkomst..

2) Israëls roeping en verhouding tot de wereld of de overige geslachten van de mensen is in hoofdst.19:5,6 scherp en nauwkeurig afgetekend. In de woorden, waarvan de Heere zich daar bedient, zijn vier punten op te merken. 1. Israël is verkoren, van alle overige volken uit- en afgezonderd, opdat het niet zij, gelijk zij zijn; het is: 2. de Heere ten eigendom gegeven, opdat het Hem alleen toebehore en Hem diene; 3. in dit eigen zijn aan de Heere moet het heilig zijn, gelijk Hij zelf heilig is, opdat het met al zijn doen en laten, met zijn gehele geschiedenis aan de genadige bedoelingen van God dienstbaar en een bemiddelaar voor alle geslachten kan worden; 4. als heilig volk zal het nu ook tot de Heere mogen naderen en onmiddellijk met Hem verkeren, om Hem zijn gaven te brengen, en gaven van Hem te verkrijgen. Intussen juist daar, waar het van zijn eigen priesterlijk recht zou gebruik maken en God tegemoet zou treden, om van de berg af Gods openbaring te ontvangen, week Israël, door schrik en ontzetting aangegrepen, terug, onttrok zich aan zijn voorrecht, om de Heere onmiddellijk te naderen, en bekende zelf een bijzondere middelaar nodig te hebben, die het verkeer met de Heere onderhield (hoofdstuk 19:7; 20:18 vv.). Op zo’n erkentenis en belijdenis was ook de bedoeling van God met de geweldige donder en de bliksem en de overige tekenen van zijn ongenaakbare Majesteit gericht (hoofdstuk 20:20); daarom billijkte Hij uitdrukkelijk de woorden van het volk (Deuteronomium. 5:28), en stelde Hij Mozes voor de tijd van de stichting en eerste openbaring van het verbond tot een middelaar; daarom stelde God tevens bij de wetgeving een bijzondere priesterstand in, die in de plaats van het volk tot Hem zou naderen en het verkeer met Hem voor de verdere tijden van de oudtestamentische bedeling zou onderhouden. Uit het gezegde blijkt vanzelf, dat de drie eigenschappen, welke tot het

priesterlijk karakter in Israël behoorde, nu in de stand van de priesters in nog hogere graad en in volle mate moesten tevoorschijn treden; dat deze stand, wat het gehele volk in ruimere kring tegenover de wereld was, op bijzondere wijze in engere kring ten opzichte van het volk zelf zijn moest. Met andere woorden: Israëls religieuze waarde moest haar toppunt in zijn priesterstand en in deze haar volledigste uitwendige voorstelling bezitten, voornamelijk in het hoofd van de priesters, de hogepriester. Dit is dan ook werkelijk het geval, gelijk uit de woorden van Mozes blijkt, die hij bij gelegenheid van Korach's oproer sprak (Numeri. 16:5): "Morgen vroeg, dan zal de Heere bekend maken, wie de Zijne en heilig is, die Hij tot zich zal doen naderen, en wie Hij verkoren zal hebben, die zal Hij tot zien doen naderen." Hier hebben wij de drie eerstgenoemde hoofdzaken weer bij elkaar, en daarbij het vierde, het offeren of naderen tot God. In hoeverre nu die drie hoofdzaken in het Aäronitische priesterschap in hogere graad zouden gevonden worden, toont ons hoofdstuk genoegzaam aan. Ten opzichte van 1e. het verkoren zijn, worden (vs.1) Aäron en zijn zonen tot een afgesloten geheel onder het volk daardoor verheven, dat Mozes hen uit de kinderen van Israël tot zich nemen en hun het priesterambt toevertrouwen zou; de erfelijkheid van de priesterstand plantte dit verkoren zijn op ieder van Aärons nakomelingen in het bijzonder voor alle volgende tijden voort. Ten opzichte van het 2e. de Heere eigen zijn, zo lopen alle priesterwetten in het derde boek van Mozes daarop uit, dat zij met al hun werken en leven niet zichzelf toebehoren, niet eens een tijdelijke bezitting hebben, maar geheel aan de dienst van God gewijd, en zelfs met hun levensonderhoud aan hem alleen overgegeven moeten zijn. Ten opzichte van 3e. het heilig zijn, zo wordt, als insigne of uitwendig teken van deze aan het gehele volk geschonken waarde (Numeri. 15:37 vv.) het dragen van kwasten en troetels, die met donkerblauwe snoeren aan de vier hoeken van het opperkleed moesten bevestigd worden, voor alle mannen in Israël bevolen; een nog meer uitstekende kleding, overeenkomstig de grotere mate van hun heiligheid verkrijgen dan ook de priesters, de alleruitstekendste echter wordt alleen de hogepriester toegedeeld, omdat in hem de priesterwaardigheid haar hoogste toppunt bereikt..

De wijze van het priesterlijk en hogepriesterlijk naderen tot God, wordt later in het derde boek van Mozes tot in bijzonderheden geregeld; het is een naderen alleen tot in het heilige bij de gewone priesters, een naderen tot in het allerheilige, de plaats van de onmiddellijke aanwezigheid van de Heere, bij de hogepriester op de grote Verzoendag. Maar ook dit gehele priesterschap, hoe hoog het zich boven het gewone priesterschap van Israël moge verheffen, is toch nog een zeer gebrekkig. Tot volkomenheid ontbreekt de zondeloosheid van degene, die het ambt bekleedt; hem ontbreekt bovendien, dat hij, die in de plaats van het volk voor de Heere, en in de plaats van de Heere voor het volk treden moet, in zijn persoon een werkelijke bemiddeling tussen beiden zou voorstellen, doordat hij in wezenlijke gemeenschap aan de ene zijde met God en aan de andere met het volk staat. Zo wijst het Aäronitische priesterschap zelf weer op iets hogers, als het doel, waarheen het streeft; dat is het hogepriesterschap van Christus, dat heilig en onbevlekt is, en de Godheid en mensheid in één verenigt..

Gelijk Jehova de tabernakel en naderhand de tempel heeft verkoren tot Zijn koninklijk paleis, zo heeft Hij ook Zijn rijks- en hoofdbedienden gehad, die een vrije toegang tot hem hadden, in Zijn paleis en tegenwoordigheid steeds verkeren en Zijn dienst waarnemen..

Het Hebreeuwse woord (Cohen), betekent, zoals uit het Arabisch blijkt, eigenlijk een administrateur van andermans zaak, iemand, die de zaken van een ander in orde brengt. Vandaar de betekenis van priester, als iemand, die optreedt voor de mens bij God..

2. En gij zult voor uw broeder Aäron heilige klederen 1) maken, opdat hij die bij zijn ambtsbezigheden draagt, om hem tot heerlijkheid en tot sieraad 2) te dienen.

1) Om tot Jehova, de Heilige te kunnen naderen, moest hun onheiligheid door heilige klederen toegedekt worden, die de met wijsheid begaafden onder het volk, welke de Heere met de Geest van wijsheid had vervuld, moesten vervaardigen..

2) Tot heerlijkheid en tot sieraad. Hiermee wordt de hoge waardigheid en uitnemendheid van de Hogepriester aangeduid. In zichzelf was hij onrein, en bezat hij geen heerlijkheid. Het bekleed zijn met de kostelijke klederen zou zinnebeeld hiervan zijn, dat de Heere God zijn onreinheid niet aanzag, maar hem beschouwde als de door Hem uitgekozen persoon, om het altaar te bedienen, als type van de Meerdere van Aäron..

3. Gij zult ook spreken tot allen, die wijs van hart 1) zijn, die Ik 2) met de geest van wijsheid vervuld heb, met die in het bijzonder door Mij verlichte en begaafde mannen (hoofdstuk 31:1-11) om de werken aan het heiligdom te vervaardigen, dat zij voor Aäron klederenmaken, om hem te heiligen, in welke hij bij zijn wijding plechtig ingekleed zal worden (investituur) (hoofdstuk 29:1-37), dat hij Mij het priesterambt bedient. 3)

1) Wijs van hart wil zeggen, met wijsheid begaafd..

2) Alle volmaakte wijsheid daalt af van God. Ook hier kost dit zo treffend uit, en daardoor tevens, dat de Heere altijd verheerlijkt wordt in en door Zijn eigen werk..

3) Hierdoor komt wel degelijk uit, dat de kleren symbolen hiervan waren, dat Aäron tot het priesterambt geheiligd was..

4. Dit nu zijn de kleren, de afzonderlijke stukken van de hogepriesterlijke ambtskleding, die zij maken zullen: een borstlap (vs.15 vv.), en een efod (vs.6 vv.) en een mantel (vs.31 vv.), en een rok vol oogjes (vs.39), een hoed (vs.39) met de gouden voorhoofdplaat (vs.36 vv.) en een gordel (vs.39); zij zullen dan voor uw broeder Aäron de zo-even genoemde 7 stuks heilige kleren maken en verder de linnen onderkleren, voor hem, en voor zijn zonen zullen zij maken onderkleren, rokken, gordels en mutsen (vs.40), om Mij het priesterambt te bedienen.

5. Zij 1) zullen ook als stoffen het goud, en hemelsblauw, en purper, en scharlaken en fijn linnen nemen.
2)

1) Zij, nl. degenen, die wijs van harte zijn, degenen, die dat alles moesten vervaardigen..

2) Al deze dingen zijn slechts een schaduw geweest van de betere goederen, die Christus Zijn geestelijke onderdanen vervangen zou. Zo behoort onder het Evangelie de kleding van Zijn Koninklijk Priesterdom (1 Petr.2:9) niet te bestaan in goud, parels en kostelijk opschik van kleren, maar daarin alleen moeten zij zich beroemen. dat zij bekleed zijn met de klederen van het heil en de mantel van gerechtigheid Jesaja 61:10 Psalm. 132:9,16). Eigenlijk, de vuile kleren, waarmee Jozua, de Hogepriester bekleed was, betekende de ongerechtigheid, die zijn priesterschap aanhing of aankleefde, en omtrent welke gezegd werd, dat ze van hem weggenomen werd (Zacheria 3:3,4). Zo betekenden deze heilige kleren de volmaakte rechtvaardigheid en heiligheid, waarmee niet alleen Christus zelf bekleed is, zijnde heilig, onnozel, onbesmet (Hebr.7:26), maar ook de gerechtigheid en heiligheid, waarmee Hij Zijn volk bekleedt en versiert..

II. Vs.6-14. Van de afzonderlijke kledingstukken van de hogepriester wordt als het eerste en prachtigste nu de efod nader beschreven, deze bestaat uit twee stukken, een voor de borst en een voor de rug, werd over het hoofd geworpen, op de wijze van het Roomse misgewaad, en op de beide schouders door twee gegraveerde sardonixstenen in gouden kastjes omvat, in de beide zijden door een gordelband samengehouden. Dit is de insigne of het uiterlijke teken van de op schouders van de hogepriesters rustende heersers waardigheid van Israël.

6. En zij zullen de efod, 1) lijfrok of schouderkleed, maken van gouddraad, hemelsblauw, en purper, scharlaken (purpergaren in de drie kleuren, donkerrood en karmozijnrood) en fijn getwijnd linnen, glinsterend witteuit verschillende draden samengedraaide byssus, van het allerkunstigste werk, van de arbeid van de kunstwevers (zie "Ex 35.35), gelijk aan de binnenste tapijten van de woning en het voorhangsel voor het Allerheilige (hoofdstuk 26:1,31), maar zonder cherubim, in de plaats daarvan echter met gouddraad doorwerkt.

1) De efod schaduwde af het kleed van de gerechtigheid, dat Christus draagt, waarom Hij in Openb.1 afgebeeld wordt als "in een lang wit kleed tot aan de voeten, zijnde omgord aan de borsten met een gouden gordel." Die gerechtigheid is samengesteld uit het lijden en de gehoorzaamheid van God geopenbaard in het vlees..

Deze efod door de LXX vertaald door schoudermantel, door Luther door lijfrok, is wel te onderscheiden van de linnen lijfrok, welke ook andere voorname personen, zoals David e.a. hebben gedragen. Deze efod werd dan ook de gouden genoemd..

7. Hij zal uit twee stukken of bladen vervaardigd worden, en twee samenbindende aan elkaar passende schouderbanden hebben, aan zijn beide einden, waarmee hij samengevoegd zal worden. 1)

1) De efod bestond dus uit een voor- en een achterstuk, door twee schouderstukken aaneengevoegd, en aan de zijde open..

Een efod met de kleuren van het heiligdom doorweven, evenals de misgewaden in de Roomse Kerk, uit twee stukken bestaande, die op de schouder door gouden haken of invatsels waren verenigd en van onderen met banden aan het lijf werden vastgemaakt..

8. En de kunstelijke riem van zijn efod, de tot de efod behorende band, uit een stuk met het ruggestuk op kunstige wijze vervaardigd, die op hem is, om boven de heupen om het lichaam mede het voorstuk vast te binden, zal zijn gelijk zijn werk, zal van dezelfde bewerking zijn, van hetzelfde, van goud, hemelsblauw en purper, en scharlaken en fijn getwijnd linnen (vs.6).

9. En gij zult twee sardonixstenen nemen, edelgesteenten van de kleur van onze nagels (Genesis 2:12), en de namen van de zonen van Israël daarop graveren. 1)

1) Opdat de vereniging van de Hogepriester met het volk des te zekerder zou zijn, plaatste God niet slechts op Zijn borst de teken van de twaalf stammen, maar droeg Hij die ook op Zijn schouder. Hierdoor werd de gelegenheid tot afgunst weggenomen, omdat het volk begrijpen moest, dat één mens niet van de anderen werd onderscheiden, ter wille van een bijzondere begunstiging, maar dat alleen bij de persoon van één de hogepriesterlijke macht berustte, hetgeen pas eerst in Christus is vervuld, zoals Petrus leert (1 Petr.2:5)

Die stenen waren in goud gevat; dat wil zeggen: de uitverkorenen waren door Goddelijke kracht aangegrepen, en in beide handen van God als het ware gegraveerd en vastgemaakt..

10. Zes van hun namen op een steen, en de zes overige namen op de andere steen, naar hun geboorten, op de steen voor de rechterschouder de namen van de oudste zonen, op die voor de linkerschouder de namen van de zes jongsten (zie "Ge 29.31).

11. Naar steensnijderswerk, gelijk men de zegels graveert, zult gij deze twee stenen graveren; met de namen van de zonen van Israël; gij zult maken, dat zij omvat zijn in gouden kastjes, dat zij in een vlechtwerk van gouddraad kunnen ingezet worden.

12. En gij zult door dit vlechtwerk, dat tevens haken of agraffen zal vormen de twee stenen aan de schouderbanden van de efod zetten, opdat zij daar het borststuk met het ruggestuk bij elkaar houden; bovendien zullen zij nog tot een ander doel dienen, zijnde namelijk stenen ter gedachtenis 1) voor de kinderen van Israël; en Aäron, de middelaar en hoogste vertegenwoordiger van het volk, zal hun namen op zijn beide schouders2) dragen, ter gedachtenis, voor het aangezicht van de HEERE. Hij, deHeere, wanneer Hij de namen ziet, wil zich daardoor herinneren (Genesis 9:16) dat Israël Zijn Verbondsvolk is, en Hij onder hen als koning staat, en Hij zal Zijn volk in Zijn aardse plaatsbekleder met een goede regering verzorgen.

1) Stenen ter gedachtenis wil zeggen, stenen, waardoor de Heere zich Zijn volk herinnert. Als Aäron met de stenen op de schouder, en in die stenen de namen van de zonen van Israël gegraveerd, in het Heiligdom verscheen, zou de Heere Zijn volk op een bijzondere wijze indachtig zijn. Ook hier is de Hogepriester een type van de Christus, die al de Zijnen, geheel Zijn Kerk draagt op Zijn schouder, om ze te leggen voor de Vader, verschijnende voor het aangezicht van de Heere..

2) De schouder wordt in de Bijbel, gelijk in de gehele oudheid, als zetel van de heerschappij beschouwd Jesaja 9:5; 22:22); de efod, als schouderkleed, wijst daarom de hogepriester in

zijn koninklijke waardigheid aan. Zij komt hem wel niet toe voor zijn persoon, maar wel voor zover Israël een priesterlijk koninkrijk (hoofdstuk 19:6) is en hij Israëls hoogste representant, in wie zich de drievoudige waardigheid van het volk verenigt. Nu behoort tot de koninklijke waardigheid, allereerst het heersen, dan ook het richten, de waardigheid van heersen is het in het bijzonder, welke in de efod wordt voorgesteld, terwijl de waardigheid van richten door de met de efod nauw verbonden borstlap (vs.15 vv.) voorgesteld wordt. De kleuren van dit kledingstuk zijn die van het heiligdom, want hier wordt geen rijk bedoeld, dat van de wereld is, al is het ook in de wereld, maar een Godsstaat (Theocratie); er is in de stof goud geweven, en meer goud wordt daaraan gebruikt, want hij, die het kledingstuk draagt, is de hoogste in de Theocratie. Dat hij de namen van zijn volk op de twee edelgesteenten draagt, ziet op de heerlijkheid, tot welke zijn volk door zijn dienst zal gebracht worden; want edelgesteenten met hun glans zijn een voortreffelijk symbool van heiligheid en heerlijkheid, welke beide in de heilige Schrift bij elkaar behorende begrippen zijn.

Deze woorden schijnen een nadere verklaring te zijn van het voorgaande, of indien ze iets meer te kennen geven, zo zal het mogelijk zijn, dat, gelijk de stenen op Aärons schouders met de namen van de kinderen van Israël daarop, een gedenkteken waren van de wederzijdse betrekking tussen hem en de stammen van Israël, alzo ook de Heere aan zijn zijde zich verbond, om zo dikwijls Aäron met deze namen op zijn schouders voor Zijn aangezicht verscheen, en voor Israël rechtstreeks offerde en zijn gebeden uitstortte, zijn volk gunstig te gedenken. Doch men begrijpt wel, dat die belofte met de meeste nadruk vervuld werd, voor zover deze verschijning gepaard ging met het geloof in de tegenbeeldende Hogepriester, om wiens wille alleen de gelovige harten met een gewenst vruchtgevolg wensen kon, genade te vinden en barmhartigheid te verkrijgen..

13. Gij zult ook aan de beide edelgesteenten (vs.9) omvattende gouden kastjes behalve de haken (vs.12) nog twee andere gouden kastjes of ringen maken, aan ieder vlechtwerk een.

14. En twee ketentjes van louter goud; gelijk eindigende, even lang zult gij die maken, een niet uit ringen bestaande, maar een uit gouddraad als een snoer samengedraaid werk; en de gedraaide ketentjes zult gij met het boveneinde aan de kastjes hechten. Wat met het ander einde geschieden moest, zie daarover vs.22-24, waar evenals de hier genoemde kastjes ook de ketentjes nog eens genoemd worden.

III. Vs.15-30. Op het voorste gedeelte van de efod zal Aäron verder de borstlap dragen, een vierhoekige zak in kwadraat vorm, van gelijk werk en gelijke stof als de efod, tot welke hij behoort en met twaalf edelgesteenten in vier rijen bezet, op welke de namen van de twaalf stammen van Israël gegraveerd zijn, in zich het "licht en recht" bevattende. Dit is de insigne van de met de heerserswaardigheid verbonden rechterswaardigheid, welke de hogepriester als vertegenwoordiger van Israël eveneens toekomt.

15. a) Gij zult ook een borstlap van het gericht, 1) (Hebreeuws: Chosjen misjpath, dat is: tooisel van het gericht) maken, van het allerkunstigste werk, gelijk het werk van de efod zult gij hem maken, van hetzelfde werk envan dezelfde stoffen, namelijk van goud, hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en van fijn getwijnd linnen zult gij hem maken.

a) Ex.39:8

1) Wat de Grieken met logeion vertalen, en de Latijnen met pectorale (borstlap), was, in de vorm van een vierkante borstbedekking met kettingen verbonden, zodat het verenigd was met de Efod. Daarin waren ingesloten twaalf stenen, om de stammen van Israël te vertegenwoordigen. De Urim en Tummim waren er ook aan gehecht. Verder, hoedanig de vorm geweest is, kan niet precies bepaald worden uit de woorden van Mozes, en omdat de Joden ook zelf onder elkaar verschillen, is ons de beschouwing van de borstlap voldoende. Dat de naam van dapperheid of schat zou afgeleid zijn, mishaagt mij niet. Maar dit is de hoogste attentie waard, dat de Hogepriester de zonen van Abraham als het ware op zijn hart droeg, niet slechts om hen voor Gods aangezicht te brengen, maar opdat Hij aan hun indachtig zou zijn, en om hun heil bekommerd zou wezen..

Dat nu als symbool van de twaalf stammen er even zoveel kostbare stenen waren, daarin werd hun geen stof gegeven om zich te verheffen, alsof zij om eigen waardigheid en voortreffelijkheid zo hoog werden geschat, maar daarmee werden zij vermaand, dat de gehele waarde, om als gelovige bij God te boek te staan, afhing van de heerlijkheid van het priesterschap. Alzo leren wij uit deze figuur, dat hoe min en verworpen wij ook zijn mogen, zodat wij niets zijn dan louter afvaagsel, in zoverre Christus ons verwaardigd heeft in zijn lichaam in te zetten, wij in hem kostbare stenen zijn. En hierop schijnt Jesaja te zinspelen Jesaja 54:11), waar hij over deze vernieuwing van de Kerk, welke onder de regering van Christus zou plaatsvinden, zegt: "Zie, zegt Hij, Ik zal uw stenen heel sierlijk leggen, en Ik zal U op saffieren grondvesten en uw glasvensters zal Ik van kristal maken, en uw poorten van robijnstenen, en uw gehele gebied van aangename stenen." Doch daarop laat hij volgen: "En al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn." Daarom, hetgeen in Christus zou vervuld worden, werd onder de Wet door een uiterlijk teken afgebeeld, nl. dat, ofschoon wij over de gehele wereld zouden verspreid zijn wij door het geloof in Christus zouden verenigd zijn, indien wij met Hem één zouden wezen..

Die borstlap betekende de rechterlijke waardigheid van de Hogepriester Jezus "aan Wie God macht gegeven heeft gericht te houden, omdat Hij ook Zoon van de mensen is." (Johannes 5:27). Als Hogepriester spreekt Hij vonnis uit in genade, want: "Vader! Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn zullen, die Gij Mij gegeven hebt," (Johannes 17). In het vonnissen draagt Hij Zijn gehele kerk op het hart, dat is in liefde. Als Hogepriester, die hun schuld betaalt en hun verzoening met God uitwerkt, draagt Hij hen op de schouders, dat is Zijn kracht. Als Hogepriester, die hen vrijspreekt, vinden zij geen plaats dan aan Zijn hart: "Hij zal zijn volk richten met gerechtigheid, en Zijn ellendigen met recht" (Psalm. 72). "Het geknakte riet zal Hij niet verbreken, totdat Hij het oordeel (het vonnis) zal uitbrengen tot overwinning." Jesaja 49). In Zijn gerechtigheid zijn de namen tezamen gevat, in twee stenen, op twee schouders: want met een gerechtigheid bedekt en rechtvaardigt Hij allen, gelijk allen door één schuld zijn verloren gegaan. Hoeren en tollenaars zowel als Nathanaëls en Timotheüssen zijn elkaar daarin niets vooruit: "want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid van God, en worden om niet gerechtvaardigd, uit Gods genade, door de verlossing die in Christus Jezus is.".

Zoals blijkt, was de borstlap ten nauwste verbonden met de Efod. Van boven aan de schouderbladen en van onderen aan de gordel was de borstlap vastgehecht. Duidelijk wilde de Heere daarmee zeggen, dat die borstlap geen betekenis had, van geen nut was, indien zij gescheiden was van de Hogepriesterlijke waardigheid..

16. Vierkant zal hij zijn en verdubbeld, bij wijze van een zak: een span of halve el zal zijn lengte zijn, en een span zijn breedte; het gehele weefsel moet alzo, daar het voor de helft omgeslagen moet worden, een el lengte hebben.

17. En gij zult aan de buitenzijde vervullende stenen daarin vullen, vier rijen stenen; een rij van een sardis, karneool van bloedrode kleur, een topaas, bleekgroene chrysoliet, en een karbonkel van grasgroene helder schitterende kleur: dit is de eerste rij.

18. En de tweede rij van een smaragd, van kleur als het vuur, een saffier van hemelsblauwe kleur, en een doorzichtige kleurloze diamant.

19. En de derde rij, een hyacint of topaas van geelachtig rode kleur, agaat, een doorschijnende hoornsteen, waarin men verschillende kleuren ziet, en violet blauwe ametist.

20. En de vierde rij van een turkoois, een als goud glinsterende chrysoliet, en een sardonyx, van kleur als onze nagels (vs.9), en een jaspis, droevig rode glasachtige steen; zij zullen met goud ingevat zijn in hun vullingen, in alle vier hun rijen.

In Openb.21:9-21 vindt men bij de beschrijving van de fundamenten, van de poorten en de straten van het nieuwe Jeruzalem, de stenen van de borstlap. Dit is niet zonder betekenis, omdat toch Israël een beeld is van dat volk, dat de grote Hogepriester op zijn borst draagt, het omvat met de eeuwige armen zijn liefde en het eenmaal de heilige stad doet bewonen in vrede en gerechtigheid..

Iedere steen heeft een andere naam, omdat Christus Jezus ieder gelovige elk bij zijn naam kent, elk op bijzondere wijze uitvoert en elks noden in het bijzonder kent en vervult..

21. En deze stenen zullen zijn met de twaalf namen van de zonen van Israël, met hun namen, niet alleen zal het getal van de stenen met dat van de stammen overeenkomen, maar ook zullen de namen van Israëls zonen daarop staan; Zij zullen als zegels gegraveerd worden, elk met zijn naam voor de twaalf stammen zullen zij zijn 1) gelijk deze volgens de ouderdom van de stamvader op elkaar volgen (vs.10).

1) De volgorde van de stenen en van de daarin gegraveerde namen van de twaalf stammen was dien ten gevolge de in het volgende overzicht voorgestelde; daarbij is op te merken, dat de Hebreeër van rechts naar de links schrijft en leest, en niet, als de westerling van links naar rechts.

3. Levi-Smaragd; 2. Simeon-Topaas; 1. Ruben-Sardis;
6. Nafthali-Diamant; 5. Dan-Saffier; 4. Juda-Karbonkel;

9. Issaschar-Ametist; 8. Aser-Agaat; 7. Gad-Hyacint;
12.Benjamin-Jaspis; 11. Jozef-Sardonix; 10. Zebulon-Turkoois.

Zonder twijfel is voor elke stam juist die edelsteen gekozen, die zijn eigenaardigheid van karakter of zijn plaats in de Theocratie het beste voorstelde; in enkele gevallen is dit duidelijk op te merken. Zo is de bloedrode sardis bij zijn betrekkelijk slechts geringe waarde een treffend zinnebeeld van de door vleselijke lust ontbrandende Ruben, die zijn eerstgeboorterecht verloor; de helder groene topaas en de grasgroene smaragd zijn kentekenen van Simeon en Levi, als broeders van een gelijk karakter; de smaragd echter, bij de ouden de kostbaarste steen naast de karbonkel of robijn, plaatst de priester- en Levietenstam aan de zijde van de koningsstam Juda; de robijn, de meest geprezene onder de edelgesteenten van het Oosten, past bijzonder voor Juda, als degene, die naar Jakobs voorzegging zijn broeders zonden prijzen (Genesis 49); eindelijk de sardonyx, die reeds voor de beide schouderbladen (vs.9) aangewezen werd, dat daarop de namen van de twaalf stammen gegraveerd zouden worden, keert hij Jozef weer, wiens naam in poezië eveneens voor geheel Israël staat (Psalm. 81:6)

22. Gij zult ook, gelijk Ik reeds gezegd heb (vs.14), aan de borstlap gelijkeindigende, even lange ketentjes van gedraaid werk uit louter goud maken, om tot verbinding van de efod te dienen.

23. Gij zult ook aan de borstlap twee gouden ringen maken; en gij zult de twee ringen aan de twee einden van de borstlap zetten.

24. Dan zult gij de twee gedraaide gouden ketentjes van de efod met de onderste einden in de twee ringen doen, aan de einden van de borstlap.

25. Maar de twee bovenste einden van de twee gedraaide ketentjes zult gij aan die twee kastjes doen, waarvan Ik (vs.13) gesproken heb, en gij zult ze zetten aan de schouderbanden van de efod, recht op devoorste zijde hiervan, het ene aan het linker-, het andere aan het rechterschouderstuk van de efod.

26. Gij zult nog twee gouden ringen maken, en zult ze aan de twee einden van de borstlap zetten; inwendig aan zijn rand, die aan de zijde van de efod zijn zal, die aan de andere, het onderste gedeelte van de efod toegekeerde zoom van de borstlap zich bevinden.

27. Nog zult gij twee gouden ringen maken, die gij zetten zult aan de twee schouderbanden van de efod, de ene aan de rechter-, de ander aan de linkerhoek, beneden, aan de voorste zijde, tegenover zijn voege, daar waar de efod door middel van zijnen gordel (vs.8) samengebonden wordt, boven de kunstige riem van de efod, dus op die wijze dat geen van beide door de andere bedekt wordt.

28. En zij zullen de borstlap met zijn ringen (vs.26) aan de ringen van de efod (vs.27) opwaarts binden, met een hemelsblauw snoer, dat hij op de kunstige riem van de efod zij; en de borstlap zal van de efod niet bij het uittrekken van dit kledingstuk, afgescheiden worden.

29. Alzo zal Aäron en ieder hem opvolgend hogepriester de namen van de zonen van Israël dragen aan de borstlap van het gericht, waar op de 12 stenen (vs.17 vv.) die namen zijn gegraveerd, op zijn hart, 1) als hij in het heilige zal gaan, ter gedachtenis voor het aangezicht van de HEERE gedurig, opdat de Heere deze namen ziende, gedachtig zij aan Zijn volk en in Zijn aardse plaatsbekleder niet alleen een goed bestuur (vs.12) maar ook een heilzame rechtspleging geeft, door de hogepriester daartoe het nodige licht te geven.

1) Of, aan zijn hart. In de heilige beeldspraak is het zeer algemeen, dat het hart voorkomt als een zinnebeeld van getrouwe bezorging, het hart zijnde de grond, waaruit zoiets moet voortvloeien. Iets hetgeen zeker de Grote Wetgever heeft uitgedrukt, door het bevel, dat Aäron de namen van de zonen van Israël zou dragen op zijn hart..

Op zijn hart dragen betekent, dat persoonlijk verenigd zijn met het leven van een ander, waardoor Israëls hogepriester, gelijk Philo zich goed uitdrukt, de bloedvriend en algemene aanverwand van het gehele volk is, en alzo in het levendigst medegevoel met diegenen staat, voor welke hij als middelaar optreedt.

30. Gij zult ook in de borstlap van het gericht, die een zak vormt, de urim en de tummim, 1)licht en recht, zetten, dat zij op het hart van Aäron zijn, als zichtbaar onderpand, dat de Heere in ieder afzonderlijk moeilijk geval het tot bewaring en uitoefening van het recht nodige licht niet onthouden zal, als hij voor het aangezicht van de HEERE ingaan zal, zich in het heiligdom begeeft, alzo zal Aäron dat gericht van de kinderen van Israël, het ambt om het recht te handhaven, gedurig op zijn hart dragen voor het aangezicht van de HEERE, bij al Zijn verrichtingen in het heiligdom, waartoe hij de efod met de borstlap en de urim en tummim aantrekt.

1) Urim en Tummim =" licht en recht" of "waarheid." Waaruit deze bestonden is moeilijk te zeggen; slechts zoveel is zeker, dat het stoffelijke voorwerpen waren, die in of op de borstlap geplaatst waren (Leviticus. 8:8), en niet, zoals velen geloven een en dezelfde zaak met de 12 stenen. Waarschijnlijk waren het twee stenen, die God zelf aan Mozes gaf, gelijk de beide door Hem beschreven tafelen van de wet (hoofdstuk 31:18). De ondervraging door de hogepriester, die in Numeri. 27:21 voor moeilijke gevallen, die het gehele volk aangingen, bevolen wordt geschiedde geenszins op die wijze, dat er met de Urim en Tummim geworpen werd, zodat er door deze als door dobbelstenen een ja of nee kwam; maar de met de borstlap en het licht en recht bekleedde hogepriester bad de roeping, om van God uitspraak en beslissing te vragen. De Heere wilde dan door verlichting van Zijn Geest aan de Hogepriester als opperste vertegenwoordiger van de Theocratie het recht te kennen geven. Dat heeft de Heere zo getrouw gedaan, dat Johannes (11:47 vv.) zelfs een Kajafas, omdat hij hogepriester was, een woord op de lippen werd gelegd, dat geheel de goddelijke raad en wil uitsprak en een profetie behelsde, hoewel dit slechts een de spreker opgedrongen, maar daarom niet minder van boven hem ingegeven uitspraak was (gelijk staande met de woorden van Bileam, Numeri. 24:15 vv.). Toen was de Urim en Tummim als zaak niet meer voorhanden, maar wel het wezen en de roeping van het oudtestamentische priesterschap, daar dit de laatste maal is, dat dit hogepriesterschap kracht heeft, omdat nu het nieuwtestamentische aanving, zo schittert

het nog eens als de ondergaande zon in zijn gehele heerlijkheid, ondanks de onwaardigheid van de persoon, die het ambt bekleedt..

In de borstlap van het ambt, dus in de zak op plooi, die wellicht door de ringen werd dichtgehouden, moet "het licht en het recht" (de Urim en Tummim) worden gelegd. Omdat de Schrift geheel en al zwijgt van de vorm van hetgeen als zodanig werd gebezigd, kunnen wij slechts tot gissingen onze toevlucht nemen. Uit vele plaatsen kan het worden opgemaakt, dat de hogepriester in belangrijke en moeilijke gevallen in de naam van God op gezag van dit "licht en recht" uitspraak deed. Hoe dit geschiedde vinden wij nergens opgegeven. Bij de heidense volkeren vinden wij echter gebruiken, die, zowel wat de vorm als wat de aard van de zaak betreft, daarmee overeenstemmen. In Egypte hing de opperpriester, als hij als opperste rechter optrad, aan een keten een afbeeldsel van de waarheid om de hals, dat op een saffier was gegraveerd en met gesloten ogen werd voorgesteld. Bijna bij alle naties vinden wij zekere priesters en priesteressen, die in de regel bij gewichtige aangelegenheden Godspraken deden horen. Zo mogen wij het dan ook reeds vanzelf geloven, dat de Heere op soortgelijke wijze Zijn nabijheid aan Zijn volk zal hebben doen kennen. Dat de Urim en Tummim (gelijk Philo Jadaeus, die ten tijde van Jezus leefde, wil) twee geweven afbeeldsels zouden zijn geweest, die op de borstlap als op een voetstuk zouden hebben gezeteld, stemt niet overeen met de woorden: "doe ze in de borstlap"; een uitdrukking geheel in overeenstemming met die, welke wij in hoofdstuk 25:16 lezen, waar bevolen wordt: "de tafelen in de Verbondskist te doen". Misschien waren het twee beelden of juister nog een dubbele gedaante op de wijze van de Cherubijnen, die het "licht" de kennis van de waarheid en het "recht" de zedelijke reinheid voorstelde. Het Egyptische beeld heette alleen "waarheid", het Israëlitische "licht en recht", welke uitdrukking aan de heftigheid herinnert als de grondslag van de godsdienst van het Verbond, in tegenstelling van de heidense vergoding van de natuur. De wijze, waarop de hogepriester door dit licht en recht het inzicht ten deel werd, heeft men zich in geen geval voor te stellen, als werd dit verkregen door een raadplegen met het beeld of met de edelgesteenten, die door hun lichtschakering het antwoord zonden hebben gegeven. Veeleer hebben wij ons de zaak zó te denken, dat de hogepriester in dit beeld het goddelijk onderpand bezat, dat hem de zekerheid schonk, dat hij in alle gewichtige gevallen, waar het het recht en de welvaart van geheel Israël gold, op zijn gelovig gebed nooit door de Heere in het onzekere zou worden gelaten, wat Hij ten aanzien van Zijn volk wilde, zo moest bijv. Jozua en Mozes' dood voor de hogepriester Eleazar treden, om hem door "het licht" te raadplegen voor de Heere; naar diens uitspraak moeten hij en de gehele gemeente van Israël uit- en intrekken (Numeri. 27:21); zo antwoordde God Saul na zijn verwerping niet meer door "het licht" (1 Samuel 28:6), na de Babylonische gevangenschap waren er geen hogepriesters meer met het "licht en recht", en men wachtte tot de beslissing van belangrijke vraagstukken het tijdstip, dat er weer een zou opstaan (Ezra 2:63) of wel totdat enig profeet zou zijn verschenen (1 Makk.4:44,45) $apoa$..

Wat nu de Urim en de Tummim betreft, het komt mij waarschijnlijk voor, dat het twee in het oog vallende tekenen zijn geweest op de borstlap, welke met die namen overeen kwamen. Want wat sommigen uit de Joden gissen, dat zij zijn geweest, de onuitsprekelijke naam van God, in het weefsel geplaatst, is niet vrij van dwaasheid en schandelijk bijgeloof. Van andere verklaringen, welke eveneens bespottelijk zijn, maak ik geen melding. Noch ook doe ik

moeite, om te weten, hoedanig beide er hebben uitgezien. De zaak zelf is mij voldoende. Alzo, door de Urim of luister, ik twijfel niet, of daardoor is beduid het licht van de kennis, waarmee de ware Hogepriester alle gelovigen bestraalt. Ten eerste, omdat Hij alleen is het Licht der wereld (Johannes 8:12; 9:5), buiten wie alles vol duisternis is, en omdat in Hem alle de schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn. Daarom roemt Paulus naar waarde erop, dat hij niets wil weten behalve Jezus Christus, omdat Zijn hogepriesterschap ons genoeg is en overvloedig verlicht. Doch, zoals het volk vermaand wordt, de ogen te moeten richten op de glans van de priester, zo ook is heden ijverig te houden, wat Christus zelf leert (Johannes 8:2): Wie mij volgt, wandelt niet in de duisternis. Ten tweede, de Tummim, hetgeen volmaaktheden betekent, was een symbool van een zuivere en volkomen reinheid, welke niet anders dan in Christus te zoeken is. Want de Hogepriester zou niet aan de wet voldaan hebben, tenzij hij zuiver was en vrij van alle gebrek en aan wie van de volle Heiligheid niets ontbrak. De onderscheiding nu is niet ongerijmd, dat de Urim op het licht van de kennis en de Tummim op het leven betrekking heeft..

Dat nu de Schrift enige malen vermeldt, dat men de Urim en Tummim om raad heeft gevraagd, dat is, omdat de Heere zoiets toeliet, wegens de kinderlijke toestand van het oude volk. Want de ware Priester was nog niet verschenen, de bode van het grote Plan, van wie alle Profeten door de Geest gesproken hebben, de Bron van alle openbaringen en het uitgedrukte beeld van de Vader. Daarom, opdat de Priester, onder de schaduwbedeling, de tussenpersoon van God bij de mens zou zijn, moest hij bekleed worden met de insignes van Christus. Zo nu hebben de gelovigen onder een beeld geleerd, dat Christus was de weg, waardoor men tot de Vader kwam, en dat Hij zelf uit het hart van de Vader tevoorschijn heeft gebracht, wat nuttig is, om tot zaligheid te weten..

Sommigen houden het voor dobbelstenen, waarmee de hogepriester wierp; anderen voor de stenen van de borstlap zelf, die òf zelf, òf de letters daarop sterk blonken, om een Goddelijk antwoord te geven; nog anderen houden het voor een beeldje met een beweegbaar hoofd, dat door knikken of schudden een toestemmend of ontkennend antwoord gaf, evenals het beeld van de Meroësche afgod. Alles is gissen, daarom zal de eenvoudigste verklaring wel de beste zijn. De woorden Urim en Tummim betekenen: "licht en recht;" waarschijnlijk was het niets dan een strook perkament, waarop deze woorden geschreven stonden, welke Mozes binnen in de borstlap legde, en door middel waarvan God aan de hogepriester, die de borstlap droeg, de gave van de profetie meedeelde. Indien men vraagt, hoe ook goddeloze hogepriesters deze gave konden hebben, dan is het antwoord gereed: Bileam had die gave, en zelfs van Kajafas wordt gezegd (Johannes 11:51,52) dat hij profeteerde, omdat hij in dat jaar hogepriester was. Het is ook opmerkelijk, dat wij na de tijd van Salomo, toen de dienst over het algemeen veel vleselijker werd, van de Urim en Tummim niets meer lezen..

De LXX vertaalt de woorden door dhlwsiv ka alhfeia, openbaring en waarheid. Urim betekent licht, maar Tummim niet waarheid, maar volkomenheid, of volmaaktheid. Te vertalen door recht is daarom ook minder gelukkig..

Met die Urim en Tummim verscheen de Hogepriester niet in het Heilige der Heiligen, maar in het Heilige, en stond voor de binnenste voorhang, met het aangezicht gekeerd naar de Ark, achter die voorhang..

IV. Vs.31-35. Het derde stuk van de hogepriesterlijke kleding wordt thans beschreven. Het is de mantel van donkerblauw purpergaren, die tot onder de knie reikt, en van onderen beurtelings gouden granaatappelen en gouden klokjes heeft. Deze laatste gaven door de in deze zich bevindende tongen een geluid. Dit is de Insigne van Israël, waarde als Verbondsvolk, welke in de hogepriester haar toppunt heeft.

31. Gij zult ook a) de mantel van de Efod 1) geheel van hemelsblauw 2) maken, geheel uit een stuk geweven.

a) Ex.29:32

1) Mantel van de efod, omdat de Hogepriester deze droeg, boven de rok met de oogjes en de gordel en onder de Efod..

2) Luther vertaalt het door zijde, maar anderen zijn van mening, dat het van wol was en hemelsblauw geverfd..

Keil vertaalt: van donkerblauw purper. Deze mantel reikte tot aan de knieën..

32. En het hoofdgat 1) hiervan, tot het doorsteken van het hoofd, zal in het midden daarvan zijn; dit gat zal een boord rondom hebben, niet afzonderlijk daarop gezet, maar van geweven werk, als het gat van een pantsier (borstharnas) zal het daaraan zijn, dat het niet bij het uit- en aantrekken gescheurd wordt. 2)

1) In het Hebreeuws Pi-roscho, letterlijk, de opening voor zijn hoofd. Uit hoofdstuk 39:22 blijkt dat de mantel uit een stuk geweven was..

2) Het kleed duidde aan, de heerlijkheid van het Priesterschap van Christus. Daarom moest ook de kleur hemelsblauw zijn, als zinnebeeld van de vlekkeloze gerechtigheid van Christus, maar daarom mocht ook dit kleed, bij het aantrekken, niet gescheurd worden..

33. En aan de zomen, die onder de knie hangen, zult gij granaatappels maken van hemelsblauw, en van purper en van scharlaken, kogels, uit getwijnd (hoofdstuk 39:34) hyacint, purper en karmozijngaren vervaardigd, gelijk aan de nog gesloten niet geheel rijpe granaatappelen; deze zult gij plaatsen aan zijn zomen rondom, en gouden schelletjes in de vorm van omgekeerdebloemkelken rondom hiertussen.

34. Dat er een gouden schelletje, daarna een granaatappel zij; wederom een gouden schelletje, en een granaatappel; 1) aan de zomen van de mantel rondom.

1) De granaatappelboom, die in Palestina, Syrië, Egypte en Indië thuis is, is een hoge struik van 8 tot 10 voet met een rechte stam, vele zijtakken, roodachtige bast en lancetvormige, helder groene bladeren. De afzonderlijk staande, tamelijk grote bloesems zijn in de vorm van een ster, van hoogrode kleur, maar zonder reuk. Daaruit ontwikkelen zich tot aan het einde van augustus de ronde, uitwendig rode en inwendig gele vruchten, van de vorm en de grootte van een oranjeappel. De vrucht is bijzonder sappig en wordt in het oosten ter verfrissing genoten; ook perst men het sap uit en bereidt daarvan een soort van vruchtenwijn. De granaatappel werpt eerst zijn bloem af, als hij rijp is en openspringt; in deze gedaante, nog met de bloemenkroon voorzien, moest hij afgebeeld worden. Ook bij heidense volken komt deze appel voor als zinnebeeld van leven, bloei en vruchtbaarheid, van gemeenschap met God, de bron van alle waarachtig leven..

35. En Aäron zal deze mantel met de daaraan verbonden efod en de borstlap (vs.6-30) aan hebben, om te dienen, wanneer hij de heilige dienst verricht; opdat zijn geluid door de beweging van de klokjes (vs.33), veroorzaakt door het bewegen, gehoord wordt, 1) als hij in het heilige, voor het aangezicht van de HEERE binnengaat, en als hij uitgaat, na de dienst verricht te hebben. Dit zal hij doen, opdat hij niet sterve, want alleen als plaatsvervanger van de gehele gemeente, en daarom met alle tekenen van zijn ambt bekleed, heeft hij een recht om de Heere te naderen; zonder dat komt dezelfde straf over hem, als over ieder van het volk, die het heilige betreedt.

1) Het gewichtigste aan de mantel was dus de zoom, die met granaatappels en schelletjes bezet was..

God deed de schelletjes klinken, omdat niet anders het kleed van Christus ons de genade bezorgt, dan door de stem van het Evangelie, welke de reuk van het Hoofd over alle andere leden uitstort. In deze allegorie is niets te veel bewezen, of te ver gezocht, omdat de toepassing van de reuk en van het geluid of de aanbieding van de genade en de prediking van het Evangelie ons als vanzelf ertoe leidt..

De granaatappel ziet op het lijden van Christus en op de vrucht van het lijden. De schelletjes wezen erop, hoe het geluid van de vrede van de Heere en van Zijn heil zou bekend gemaakt worden. Als de Hogepriester zich bewoog, gaven de gouden schelletjes geluid en had het volk stof om te zingen: "Welgelukzalig is het volk, dat het geluid hoort, o Heer! zij zullen in het licht van Uw aanschijn wandelen.".

Beide sieraden zijn zinnebeelden van het goddelijk woord, en wel zo, dat door de granaatappelen, met hun lieflijke geur, hun zoete en verfrissende sap en hun welsmakende pit de goddelijke wet of getuigenis als een de ziel verkwikkende, het hart verfrissende, zoete en kostelijke geestelijke spijze (Psalm. 19:8-11); door de schelletjes de klank van dit woord of zijn verkondiging (Psalm. 19:5, vergelijk Rom.10:18) aangeduid moest worden. Dit karakteriseerde alzo de hogepriester als bemiddelaar van de goddelijke getuigenis; het was het kenteken, dat hij de drager, bewaarder en verkondiger van de goddelijke geboden was; de donkerblauwe kleur van de mantel, aan welke zoom het hing, wees op de hemelse oorsprong en het hemelse wezen van de wet, die de Heere aan Zijn volk gegeven had. De beschrijving

en verklaring, welke Sirach 45:7-16 van de hogepriesterlijke versieringen geeft, is noch juist noch duidelijk..

V. Vs.36-38. Het vierde stuk van het hogepriesterlijk versiersel is de gouden plaat, waarop de woorden "Heiligheid van de Heere" moesten gegraveerd worden en die de Hogepriester bij zijn dienst altijd aan het voorhoofd dragen moest, opdat hij krachtens de hem gegeven heiligheid de offergaven van het volk tot God brengen zou.

36. Verder zult gij een plaat maken van louter goud (zie "Ex 25.11) en gij zult daarin graveren, gelijk men de zegels graveert het opschrift %H% kodesch, lajaweh, dat is DE HEILIGHEID VAN DE HEERE, 1)want, wie deze draagt bezit de heiligheid van de Heere, die hem verleend en daardoor bezegeld is.

1) Niet zonder bedoeling werd deze inscriptie op het voorhoofd geplaatst, opdat zij openlijk zichtbaar zou zijn. Want niet alleen heeft God daarmee betuigd, dat Hem het wettige priesterschap aangenaam en liefelijk was, hetgeen Hij zelf door Zijn woord had verordend, maar ook, dat de heiliging niet ergens anders te zoeken was. Deze twee zaken zijn daarom op te merken, dat het priesterschap, waarvan Hij zelf de auteur was, God behaagde, en dat daarom alle andere dingen ongeacht en te verwerpen waren, hoe schoon zij ook geprezen werden. Vervolgens, dat wij buiten Christus onrein zijn, en alle verering gebrekkig, en dat, hoe onze daden ook voortreffelijk schijnen, zij echter onzuiver en bedorven zijn. Daarom op het Hoofd van de enige en eeuwige Hogepriester, mogen alleen onze blikken zo gevestigd zijn, opdat wij weten, dat van Hem alleen de reinheid op geheel de Kerk afvloeit..

Aäron werd bekleed met heilige klederen. Op zijn hoofd had hij een hoed of tulband van zeer fijn lijnwaad, waaraan een hemelsblauw snoer gehecht was, een gouden plaat, waarin gegraveerd was, de Heiligheid van de Heere. Waardoor Christus’ zuiverste Heiligheid, zowel van de Goddelijke als van de menselijke natuur betekend is. Evenals, dat Christus degene is, die de ongerechtigheid van de heilige dingen draagt, d.i. verzoent de zonden, waarmee onze anders heilige dingen besmet zijn.

37. En gij zult deze aanhechten met een hemelsblauw snoer (hoofdstuk 39:31), alzo dat zij aan de hoed, aan het hoofddeksel zij: aan de voorste zijde van de hoed (vs.39) zal zij zijn.

38. En zij zal op het voorhoofd van Aäron zijn, zodat zij door allen gezien wordt, opdat Aäron, krachtens de hem verleende heiligheid, als middelaar draagt, en door dedienst van zijn ambt wegdoet de ongerechtigheid van de heilige dingen, 1) de van nature aanklevende zonden van de dingen, welke de kinderen van Israël zullen geheiligd hebben, in alle gaven van hun geheiligde dingen, zowel tot ontzondiging de zoenoffers als de brand- en dankoffers, die tot heiliging dienen: en zij zal gedurig aan zijn voorhoofd zijn, de plaat met het opschrift zal altijd door hem in zijn dienst gedragen worden, opdat de kinderen van Israël die zien, en om hen voor het aangezicht van de HEERE aangenaam te maken, 2) om hun offergaven tot de Heere te brengen.

1) Aan alle offers kleeft de zonde, of omdat zij als zoenoffers de zonde van het volk op zich nemen, of omdat zij als dankoffers slechts onvolkomen zijn, uitdrukken wat zij moeten voorstellen. Maar de alle tegenstand overwinnende, alles vervullende heiligheid van de Heere verwijdert en verbant al wat er voor zondigs kleeft aan de offers en gaven tot ontzondiging en heiliging van het volk bestemd. Omdat echter de hogepriester dat slechts zinnebeeldig en niet in waarheid vermocht te doen, omdat hij zelf zondaar, en wat het gemoed betrof niet altijd de heiligste was, zo zien wij hier, hoe hij in al wat hij deed een voorbeeld was van de Heilige, wiens gehele leven tot in de dood toe de Heere gewijd was..

De Hogepriester werd tot verzoenende Middelaar van het gehele volk verheven. Zijn ambt, een verzoenende, de zonden uitdelgende tussenkomst bij God geschonken. De kracht hiertoe ontving hij door de gouden plaat op het voorhoofd met het inschrift: Heiligheid van de Heere. Door deze inscriptie, die op zijn, uit helder wit, het aardse beeld van de Heiligheid, bestemde hoofdsieraad was aangebracht, werd hij tot Geheiligde van de Heere gekroond, en met de macht aangegord, de zonden uit te delgen, welke de heilige gave van het volk uit kracht van de onheiligheid van de natuur aankleefde, opdat de gaven van het volk de Heere welgevallig werden, en Hij Zijn goddelijk welgevallen op deze kon laten rusten..

2) Bij de Priesters berustte daarom het ambt de heilige offerande te reinigen en daarvan alle onzuiverheden weg te nemen. Die toelichting is koud, deze nl. dat indien bij de ceremonie enige dwaling was toegelaten, deze door de gebeden van de priesters werd goedgemaakt. Want, verder behoort onze blik te gaan. Dat daarom de onzuiverheid van de offerande door de priesters moest weggenomen worden, omdat geen offerande, in zover deze door de mens gebracht wordt, geheel vrij is van alle gebrek. Het is hard om te zeggen, ja bijna een paradox, dat de heiligheden zelf onrein zijn, zodat zij vergiffenis behoeven, maar het is ervoor te houden, dat niets zo zuiver is, of het wekt nog enig verderf van ons naar zich. Zoals het water, ofschoon het uit een heldere bron zuiver opborrelt, indien het echter langs de drabbige aarde gaat, wordt het bedorven en krijgt daardoor iets troebels. Zo ook, niets is op zichzelf zo zuiver, hetgeen niet door de besmetting van ons vlees bedorven wordt. Niets is voortreffelijker, dan de dienst van God en toch niets kon het volk aanbieden, zelfs al ware het door de wet voorgeschreven, tenzij wanneer de vergiffenis tussenbeide kwam, welke niet anders dan door tussenkomst van de Priester verkregen kon worden..

VI. Vs.39. Bij de tot hiertoe aangewezen vier stukken, waaruit de hogepriesterlijke versiering moet bestaan, zal Aäron nog de gewone klederdracht (vs.40-43) dragen. Dit is de insigne van de met de overige priesters hem gelijk toekomende priesterlijke waardigheid.

39. Gij zult ook voor Aäron behalve de bovengenoemde ambtskleding, een Kethoneth, een rok vol oogjes maken, een onderkleed vol maliën weven, van fijn linnen, om op het blote lijf te dragen, een aangeven rok, die tot op de enkels reikt, die van armen voorzien is en uit één stuk bestaat, gelijk ik u later (vs.40) voor de priesters nog in het bijzonder verordenen zal, gij zult ook de hoed, het hoofddeksel, van enigszins andere vorm, doch van dezelfde stof als dat van de overige priesters (vs.14) van fijn linnen maken; maar de gordel zult gij van geborduurd werk maken, 1) uit de reedsmeermalen genoemde viervoudige stoffen (hoofdstuk 39:29) bont bewerkt, en bovendien gelijk vanzelf spreekt, linnen onderkleren (vs.42 vv.).

1) Evenals de bijzondere hogepriesterlijke kleding uit vier stukken bestaan moest, zo ook de algemene priesterlijke dracht. Het getal vier heeft hier, evenals later (hoofdstuk 30:23,34) betekenis, en werd door de rabbijnen voor zo gewichtig gehouden, dat zij elke priesterlijke handeling voor onwettig verklaarden, wanneer de priester of hogepriester ook slechts een van de vier kledingstukken miste; dit moest het kenteken zijn voor de hogepriester en de priesters als dienaren van het rijk van God (zie Ex 30.30). Wanneer nu bij het hoofddeksel een onderscheiding voor de hogepriester verordend wordt, in plaats van de Migbaäh (d.i. verhoging = mitra in de vorm van een omgekeerde bloemkelk), de Metznepheth (hogepriesterlijke tulband = Tiara, hoger dan de Mitra), zo wordt hij als het hoofd van de priesters, als de grote of hogepriester (Leviticus. 21:10 Numeri. 35:25,28) voorgesteld. In alle acht kledingstukken tezamen wordt de gehele hoofdgedachte van het oudtestamentische hogepriesterschap uitgedrukt. Dit is namelijk een concentratie of samenvatting van alles, wat Israël volgens zijn wezen en zijn waardigheid is, en over het laatste bezitten wij (Ex.19:5,6) een verklaring uit Gods eigen mond. Hier wordt Israël 1) tot een koninkrijk van God, tot een Theocratie verheven; dat is het echter alleen in zijn eigenschap 2) als eigendom van God, als volk van het verbond, van de wet. Eindelijk is het een rijk of volk van priesters, een heilig volk. Wanneer alzo het gehele Israël een drievoudig karakter in zich draagt: een koninklijk, een aan God door de wet verbonden, en een priesterlijk, zo moet zulk een drievoudig karakter aan de hogepriester, de vertegenwoordiger of plaatsbekleder van het gehele volk, eveneens openbaar worden. En dat geschiedt dan ook: hij is 1) de priester, de gezalfde, of grote priester; daarop wijst het onderste kledingstuk de rok met de geborduurde gordel; hij is de drager en bewaarder van het op grond van de wet met Israël gesloten verbond, dat wijst de mantel met granaatappels en schelletjes aan; en hij is de hoogste in de Theocratie, en bezit als zodanig koninklijke waardigheid, die zich deels in het heersen, deels in het rechtspreken uitdrukt; daarom is de van goud doorwerkte stoel met edelgesteenten op de beide schouders en met de borstlap versierd. Het is dus geheel juist, wat de Talmoed, de in de 3-5 eeuw na Christus vervaardigde Joodse uitlegging van de Mozaïsche wet zegt, dat Israël in zijn hogepriester een drievoudige kroon draagt: die van het priesterschap, die van de wet, en die van het koninkrijk; ditzelfde wordt dan ook in de Rooms-Katholieke kerk van de paus beweerd, die een afbeelding van de Joodse hogepriester is. Overigens heeft de hogepriesters nog een eigen bijzonder ambtsgewaad, die, alle pracht van de gewone ambtskleding missende en geheel uit wit lijnwaad vervaardigd, van de kleding van de gewone priesters slechts daardoor onderscheiden is, dat het hoofddeksel ook hier, in plaats van de priestermuts, de hogepriesterlijke hoed, en de gordel niet bont gewerkt, maar van wit linnen was; hij droeg deze op de grote Verzoendag gedurende de expiatie of verzoening, die na het morgenoffer moest volbracht worden. (Leviticus. 16:4,23 vv.).

VII. Vs.40-43 Thans volgt de beschrijving van de kleding, waarin de gewone priesters bij hun dienst in het heiligdom moeten binnengaan; deze bestaat eveneens uit vier stukken, de rok, de gordel, de muts en de onderkleren en is eveneens alzo bepaald, om de priesters te versieren en hun hoog ambt aan te duiden.

40. Voor de zonen van Aäron, 1) de gewone priesters, zult gij ook rokken maken, lange van de hals tot op de enkels reikende, van armen voorziene rokken van witten byssus, en wel uit één stuk geweven (Johannes 19:23), en gij zult voor hen gordels maken, lang genoeg, om

daarmee enige malen het lichaam te omwinden en dan tot aan de voeten te kunnen afhangen, bontgewerkt uit dezelfde vier stoffen als het voorhangsel van het heilige (hoofdstuk 26:36); ook zult gij voor hen mutsen maken, hoofddeksels in de vorm van een omgekeerde bloemenkelk, uit eenvoudig wit weefsel; gij zult hun dezegeven tot heerlijkheid en sieraad, 2) hoewel deze minder prachtig zijn dan de hogepriesterlijke, moeten zij eveneens als deze (vs.2) tot versiering dienen.

1) Ook de zonen van Aäron worden niet slechts van de menigte afgezonderd, maar ook van de Levieten. Bij de gehele familie berustte een bijzondere waardigheid, waaruit naderhand een opvolger moest gezocht worden. En omdat niemand als een voor alles kon zorgen, waren de zaken onder hen verdeeld. Hierdoor kwam het, dat zij met de rok, met de gordel en met de muts werden versierd, tot heerlijkheid en sieraad..

Op te merken valt, dat niet de vader Aäron hen heiligde, maar Mozes, omdat de macht zelf, of het recht om te zalven bij God verbleef, en niet op Zijn dienaren werd overgebracht. Ook wilde God wellicht de valse aanklachten van de goddelozen voorkomen, opdat niet iemand later in het midden zou brengen, dat Aäron door bedrog en kwade praktijken het hem alleen toegevoegde eerambt ook tot zijn zonen had uitgestrekt, en zo erfopvolgelijk, tegen recht en billijkheid in, had gemaakt. Van dit kwaad was hij vrij, wanneer de priesterlijke waardigheid door een ander op hen werd gelegd..

2) Hun sieraad bestond in de heldere witte kleur, het zinnebeeld van de Heiligheid, terwijl de gordel, waarmee de Oosterling zich omgordt, wanneer hij zich tot de een of andere zaak aangordt, als Ambtsteken door de vier kleuren van het Heiligdom hen als beambten van Jehova in Zijn aardse rijk zou kentekenen..

41. En gij zult die, zowel vroeger (vs.6-39) als zo-even (vs.40) beschreven kledingstukken uw broeder Aäron en ook zijn zonen, bij hun wijding, die Ik later (hoofdstuk 29:1-37) bepalen zal, aantrekken (Leviticus. 8:1-9,13) en gij zult hen met de zalf, waarvan Ik de bereiding later (hoofdstuk 20:22-25) voorschrijven zal, zalven (Leviticus. 8:10-12,30) en hun hand vullen met de eveneens later (hoofdstuk 29:22 vv.) aan te wijzen offergaven, om hun te geven, wat zij als Mijn priesters Mij zullen moeten offeren (Leviticus. 8:22-28), en gij zult hen heiligen, 1) door deze en nog later mee te delen ceremoniën, dat zij Mij het priesterambt bedienen.

1) Door deze Investituur of inkleding en de daarmee verbonden wijding wordt de heiligheid voorgesteld, welke wij boven (zie Ex 28.1) als de tweede eigenschap van het priesterschap leerden kennen; over de daarmee verbonden bepalingen over de lichaamsgesteldheid van de priesters en hun verhouding ten opzichte van het huiselijk- en huwelijksleven zal in Leviticus. 21 gesproken worden. Wat de priesterlijke ambtskleding aangaat, zo wijst het hoofdkleed, de het gehele lichaam bedekkende, uit één stuk geweven rok, op de integriteit of de volkomenheid en onstrafbaarheid van het aan het begrip van priester zijn verbonden heilig zijn, terwijl de witte kleur van dit weefsel het heiligzijn zelf en de vierhoekige beelden daarop het toebehoren aan het Godsrijk afschaduwen. De door de kleuren van het heiligdom zich onderscheidende gordel doet de priesters kennen als tot een gewichtig ambt geroepen, tot de dienst in het heiligdom; daarom mochten zij die ook alleen gedurende hun werkelijke

dienstverrichtingen dragen, de overige ambtskleding daarentegen konden zij, tenminste binnen de ruimte van de tempel, ook buiten de dienst dragen. De muts eindelijk karakteriseert de priesters als degenen, van wier dienst bloesem en groei, of fris, krachtig leven uitgaat, gelijk het in Psalm. 92:14 heet: "Die in het huis van de Heere geplant zijn, die zal gegeven worden te groeien in de voorhoven van onze God." Bovendien zal de priesterkleding het heiligzijn van de priesterstand niet alleen affirmatief (bevestigend) uitdrukken, maar het ook in negatief (ontkennend) opzicht voorstellen. Daarom gingen de priesters barrevoets, wat in het opgemerkte bij hoofdst.3:5 zijn verklaring vindt; bovendien worden hun vervolgens ook linnen onderkleren voorgeschreven, die van het bovenste gedeelte van de heupen tot beneden de lendenen reiken en de schaamte moesten bedekken niet voor de ogen van de mensen, want daarvoor was reeds door de aangeven nauw om het lichaam sluitende en tot aan de hielen reikenden rok gezorgd, maar voor het oog van de Heere. Zou de priester voor de Heere heilig verschijnen, zo moest hij die leden van zijn lichaam, die het meest aan zonde en dood herinneren, met bijzondere zorgvuldigheid bedekken, terwijl bij het overig gedeelte van het lichaam eenvoudige bedekking genoegzaam is (hoofdstuk 20:26)

42. Maak hun, zowel Aäron als zijn zonen, ook linnen 1) onderbroeken om het vlees van de schaamte te bedekken; zij zullen zijn van de lenden tot de dijen.

1) Later wordt ook voor de bijzondere ambtskleding van de hogepriester op de grote Verzoendag, evenals voor de bijzondere kleding van de priesters bij de reiniging van het brandofferaltaar, linnen kleding in plaats van de byssus voorgeschreven (Leviticus. 16:4; 6:10); dezelfde stof komt verder bij de kleding van de jongeling Samuël (1 Samuel 2:18) voor, en bij de lijfrok, waarin David voor de Ark van het Verbond danste (2 Samuel 6:14 1 Samuel. 22:18). Deze komt, zoals uit Ezech.9:2 vv.; 44:17 blijkt, overal voor, waar het karakter van heiligheid, dat reeds door de byssus uitgedrukt wordt, nog scherper moet uitgedrukt worden; zo ook hier in tegenoverstelling van de grote onheiligheid van die lichaamsdelen..

43. Aäron nu en zijn zonen zullen die aanhebben, als zij in de tent der samenkomst in het Heilige of Allerheilige gaan, of als zij tot het altaar treden zullen, dat in de voorhof is, om in het heilige te dienen; opdat zij geen ongerechtigheid dragen en sterven, 1) plotseling door Mijn toorn weggenomen (Leviticus. 10:2), wanneer zij met onbedekt lichaam tot Mij zouden naderen. Dit zal een eeuwige instelling 2) zijn voor hem, en zijn nageslacht na hem.

1) Opdat zij geen ongerechtigheid dragen wil zeggen, opdat zij niet een doodwaardige schuld op zich laden, door niet met heilige eerbied en vrees de heilige dingen te bedienen. Heilige zaken heilig te behandelen wil de Heere hier aan Zijn volk, in het bijzonder aan Zijn priesters, leren..

2) Een eeuwige instelling. Dit ziet niet op het voorgaande vers alleen, maar op de gehele instelling van het priesterschap. Het priesterschap van Aäron zou onder Israël een instelling blijven, zolang de bedeling van de schaduwdienst er zou zijn, en de Hogepriester naar de ordening van Melchizédek verscheen, om de eeuwige verzoening voor geheel zijn volk aan te brengen.

HOOFDSTUK 29.

INWIJDING EN OFFERANDEN VAN DE PRIESTER

I. Vs.1-37. Nadat zowel voor de hogepriester als voor de gewone priesters het ambtsgewaad is vastgesteld, wordt ook de wijze waarop zij tot hun ambt zullen gewijd worden, voorgeschreven. Deze wijding bestaat uit twee handelingen, elk weer uit drie afzonderlijke handelingen bestaande; de eerste omvat de wassing, inkleding en zalving (vs.1-9), de tweede bestaat in het brengen van een zonde-, een brand- en een dankoffer (vs.10-37). Zie over de verdere verklaring van deze voorschriften Leviticus. 8.

1. 1) Dit nu a) is de zaak, die gij hun, Aäron en zijn zonen (hoofdstuk 28:43) doen zult, om hen te heiligen, dat zij Mij het priesterambt bedienen; neem op de dag van de wijding tot het daarbij te volbrengen offer, een var, een stier niet ouder dan drie jaren, het jong van een rund, en twee volkomen rammen, zonder een van de (Leviticus. 22:22 vv.) genoemde gebreken.

a) Leviticus. 8:2; 9:2

1) Daar de wijding van Aäron en zijn zonen in Leviticus 8, nader beschreven wordt, zie Le 8:1.

2. En ongezuurd brood, gewoon brood (zie "Ex 16.24) maar zonder zuurdeeg toebereid (Leviticus. 2:11), en ongezuurde koeken, met olie gemengd, plaatkoeken van deeg met olie (Leviticus. 2:4), en ongezuurde vladen, met olie bestreken, dunne met olie bestreken koeken (Leviticus. 2:4; 7:12): van tarwemeelbloem zult gij deze maken, niet van gerstebloem.

3. En gij zult ze drie soorten van gebak in een korf leggen, en zult ze in de korf toebrengen, tot de deur van de tent der samenkomst, dat is, in de voorhof, en wel op de plaats, waar het brandofferaltaar zich bevindt, met de var en de twee rammen (vs.1).

4. Alsdan zult gij Aäron en zijn zonen eveneens doen naderen aan de deur van de tent der samenkomst, nadat gij daar reeds de gemeente verzameld hebt (Leviticus. 8:3); en gij zult hen het gehele lichaam met water uit het koperen wasvat (hoofdstuk 30:17 vv.) wassen.

5. Daarna zult gij de (hoofdstuk 28) beschreven heilige kleren nemen, en Aäron als de geroepen hogepriester, behalve de linnen onderkleren, de rok, de witte priesterrok aantrekken, en die met de driekleurige sjerp omgorden (vs.9), en gij zult hem de hyacintkleurige mantel van de efod, met de zoom vol granaatappels en schelletjes, en over deze de efod, de, uit gouddraad, getwijnde witte byssus en de drie soorten van purpergaren gewerkte, lijfrok met de twee onyxstenen op de schouders, en de borstlap met de twaalf gegraveerde edelstenen en de zich daarin bevindende urim en tummim aandoen; en gij zult hem (Aäron) omgorden met de kunstige riem van de efod, de uit dezelfde stoffen vervaardigde gordel.

6. En gij zult de hoed op zijn hoofd zetten; de kroon van de heiligheid, de gouden plaat met het opschrift zult gij aan de hoed zetten.

7. En a) gij zult (hoofdstuk 30:23 vv.) de nader aan te wijzen zalfolie nemen, en nadat gij tevoren het heiligdom gewijd hebt (vs.36 vv. hoofdstuk 30:26 vv.; 40:9 vv. Leviticus. 8:10 vv.) daarvan rijkelijk op zijn hoofd gieten, zodat ook de olie op de aangegeven baard (Leviticus. 21:5) neerdruipt (Psalm. 133:2); zozult gij hem zalven. 1)

a) Ex.30:25

1)Beschouwen wij deze drie handelingen van het eerste gedeelte van de wijding nader, dan is de wassing, het wegdoen van lichamelijke onreinheid, een symbool van de geestelijke reiniging, zonder welke niemand, het allerminst die het ambt van de verzoening bekleedt, God mocht naderen; de daarop volgende kleding betekent de opdracht van het ambt aan de zo geklede persoon (Numeri. 20:26,28); want de ambtskleding is de zichtbare uitdrukking van het ambtskarakter; de zalving met olie eindelijk betekent het begiftigen met de Geest van God tot bekwaammaking voor het ambt, dat opgedragen wordt (1 Samuel 10:1 -6 16:13 Jesaja. 61:1). Door wassing wordt verder een reine grondslag verkregen voor het volgende. Hetgeen volgt is van de ene zijde de plaatsing in de waardigheid, aan de andere zijde de toerusting tot het recht bekleden van de hogepriesterlijke bediening; de aanstelling geschiedt door de kleding, de uitrusting door de zalving..

8. Daarna zult gij zijn zonen doen naderen, om deze tot gewone priesters te wijden, en zult hun behalve de linnen onderkleren, de rokken, die op het lijf gedragen moeten worden, doen aantrekken.

9. En gij zult hen met de driekleurige gordel omgorden, namelijk Aäron en zijn zonen; en gij zult hun de mutsen opbinden, opdat zij krachtens deze investituur of kleding, het priesterambt hebben tot een eeuwige instelling, zolanghet Levitische priesterschap duurt. Voorts zult gij, nadat gij ook de zalving door het bestrijken van het voorhoofd met de heilige olie aan hen volbracht hebt, en daarmee het eerste deel van de wijding geëindigd is, tot het tweede gedeelte overgaan, en de hand van Aäron vullen en de hand van zijn zonen, met die offergaven, die zij Mij vervolgens als Mijn priesters te brengen hebben.

10. En gij zult vervolgens de var voor het zoenoffer (zie "Le 4.2) nabij brengen voor de tent der samenkomst tot aan het brandofferaltaar; en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op het hoofd van de var 1) leggen (zie "Le 1.4).

1) Een var, alzo de hoogste soort van de offerdieren, wordt voor dit zondoffer bestemd, niet alleen om het grote gewicht van de plechtigheid, maar ook wegens de plaats, welke de priesters als de voornaamsten van het tot een priesterlijk koninkrijk verkoren Verbondsvolk in de Theocratie innemen. Bij hun wijding komt voor de eerste maal een zondoffer voor; dergelijke offers zijn er tot hiertoe nog niet geweest; zij zullen eerst bij de offerwet (Leviticus. 1 vv.), welke God geven zal, ingesteld worden. Tussen de Heere en de priesters staat scheidende hun zonde en overtreding; deze scheiding moet voor alle dingen opgeheven

worden, wanneer zij diegenen zullen worden, die zij geroepen zijn te worden, namelijk de boven alle anderen met Jehova verbondenen en zijn naasten onder het volk. Het brengen van een zondoffer, als de eerste handeling in het tweede gedeelte van de wijding, komt alzo overeen met de eerste handeling in het eerste deel, de wassing; terwijl de laatstgenoemde meer ideaal of zinnebeeldig geweest is, volgt nu de reiniging ook reëel of werkelijk door het wegnemen van de zonde op de wijze van het Oude Testament..

De zwakheid van het Levitische priesterschap blijkt uit het feit, dat hij, die door het offer verzoening doet, tevens de verzoening door het offer behoeft..

11. En gij zult de var slachten voor het aangezicht van de HEERE, die in Zijn heiligdom tegenwoordig is, voor de deur van de tent der samenkomst, aan de noordzijde van hetbrandofferaltaar, opdat hij in plaats van Aäron en zijn zonen de dood onderga.

12. Daarna zult gij enige droppels van het bloed van de var nemen, en met uw vinger, die gij in het bloed ingedoopt hebt, op de hoornen van het altaar doen, door die met devinger te bestrijken; en al het overige bloed zult gij uitgieten op de bodem van het altaar, opdat het van daar wegloopt (zie "Ex 27.5).

13. Gij zult ook al het vet nemen, dat de ingewanden bedekt, zowel het grote net, dat zich van de maag tot de darmen uitbreidt, en deze omgeeft, als ook het vet, dat aan de darmen zelf is, en het net over de lever, het kleine zogenaamde levernet, dat van de dwarsvoren tussen de beide leverlappen begint en zich aan de ene zijde over de maag, aan de andere zijde tot aan de nieren uitstrekt, en beide nieren en het vet, dat hieraan is, het deels onmiddellijk aan de nieren, deels aan de binnenste lendenen zich bevindende vet, en gij zult ze aansteken op het altaar. 1)

1) Naar alle schijn heeft God door het eisen van de binnenste delen van het offer willen leren, dat de innigste bewegingen en de edelste vermogens van de ziel Hem en Zijn dienst moeten worden toegewijd, of liever, dat de innigste en meest geliefde begeerlijkheden moeten verzaakt worden, en omtrent God moeten verkeren..

14. a) Maar het vlees van de var, en zijn vel en de ingewanden met zijn drek, zult gij met vuur verbranden, 1) buiten het leger; want het is een zondoffer,2) en wel zodanig een, dat voor de priesters zelf gebracht wordt, waarvan met het overblijfsel te handelen is naar Leviticus. 4:11 vv..

a)Hebr.13:11

1) De betekenis van de afzonderlijk hier voorgeschreven offergebruiken kan eerst bij Leviticus. 8 verklaard worden, nadat de betekenis van de verschillende offers besproken is. Slechts dit zij hier opgemerkt, dat, terwijl gewoonlijk het bloed van een voor de hogepriester of de gehele gemeente gebracht zondoffer in het heilige kwam, zevenmaal aan het binnenste voorhangsel gesprenkeld, en daarop aan de hoornen van het reukaltaar gestreken werd (Leviticus. 4:5-7,16-18), in dit voor ons liggende geval met het bloed op dezelfde wijze

gehandeld wordt als met dat van een voor een vorst of een bijzonder persoon gebracht zondoffer (Leviticus. 4:25,30). Dit heeft zijn reden daarin, dat de priesters, die op heden nog met gewone gemeenteleden gelijk staan, tot hun meer verhevene plaats onder het volk eerst door deze wijding zelf komen..

Het verdient opmerking, dat het vlees enz. van dit offer moest verbrand worden. Het was toch de gewoonte, dat van alle offers, waarvan het bloed niet in het Heilige gebracht werd, zoals het offer op de Grote Verzoendag, het vlees door de priester werd gegeten. Hier echter, hoewel het bloed niet in het Heilige werd gebracht, mocht Mozes het vlees niet eten. En dit niet, omdat de var als in de plaats van Aäron en zijn zonen werd geslacht, omdat het was een offer, waarmee zij zich, doordat zij de handen op de var hadden gelegd, geheel en al schuldig verklaarden, zichzelf tot zonde maakten en nu hun zonden overdroegen op de var, het zondoffer, zinnebeeld van Christus..

Gelijk het vet van het offer de ziel van Jezus afbeeldt, zo ook het vlees het lichaam van Christus..

2) Maar waarom, mocht men denken, werd het vlees van het zondoffer niet toegewezen aan Mozes, die hier het ambt van priester bekleedde, welke personen gerechtigd waren, om te eten van het zondoffer, hetgeen voor anderen geofferd was? Daarop schijnen die uitleggers best geantwoord te hebben, welke zeggen, dat dit diende, om de onvolmaaktheid van het Levitische priesterschap aan te wijzen, omdat de zonden van de priester zelf, ofschoon zij door het eten van het zondoffer toonden, dat zij de ongerechtigheid droegen (Leviticus. 10:17), niet konden worden weggenomen, noch door de wettische priester, noch door hun offeranden, zelfs niet door de Hogepriester, hetzij gewoon of wel ongewoon, hoedanig een Mozes bij die gelegenheid was, zodat zij een betere offerande, of een beter Hogepriester moesten tegemoet zien, nl. de Zoon van God zelf..

15. Daarna zult gij de een van de twee rammen (vs.1) nemen tot een brandoffer (zie "Le 1.2), en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op het hoofd van de ram leggen; 1) want ook dit tweede offer wordt voor hen gebracht, en bekleedt hun plaats.

1) De priesters moesten alweer hun handen op het hoofd van die ram leggen, ten teken van ruiling of verwisseling. Daarna moest het bloed van de ram rondom op het altaar worden gesprenkeld; waarna men de huid afstroopte en de ram in delen verdeelde, die aldus geheel en al aangestoken en verbrand moest worden op het altaar, en dat wel "tot een liefelijke reuk de Heere." Daardoor eigenden de priesters zichzelf de Heere toe, en gaven zich aan Hem over, om uit te doen de oude mens met al zijn begeerlijkheden, en de leden te doden, die op aarde waren, ten einde alzo niet zichzelf meer te leven, maar Die, die in hun plaats gestorven was..

16. En gij zult de ram slachten, 1) en gij zult a) zijn bloed nemen, en rondom op het altaar sprenkelen, aan alle vier de zijden daarvan uitschudden.

a)Hebr.9:12,19

1) Hiermee boden zich Aäron en zijn zonen aan tot de waarneming van het priesterschap, dat nu eerst kon plaatshebben, nadat zij zich door het leggen van de handen op de var, het zondoffer, zichzelf geheel en al hadden overgegeven..

17. En de geslachte ram zult gij in zijn delen delen; de kop, het vet en de stukken vlees op het hout leggen, dat gij op het altaar geschikt hebt; en gij zult zijningewanden, maag, darmen enz., en zijn schenkels met water uit het koperen wasvat wassen, en deze op zijn delen en op zijn hoofd leggen.

18. Alzo zult gij de gehele ram aansteken op het altaar: het is een brandoffer voor de HEERE, dat naar zijn betekenis geheel verbrand moet worden, tot een liefelijkereuk, het is een vuuroffer voor de HEERE; 1) het behoort tot die brandingen, wier bestemming het is, de Heere een zoete reuk te bereiden, aan welke Hij een welgevallen heeft (Genesis 8:21).

1) Het slachten, onthoofden en verdelen van het offerdier was overigens altijd de zaak van de offeranden, en geschiedde dus ook wel hier niet door Mozes zelf, maar door Aäron en zijn zonen, voor welke het offer bestemd was, daarentegen heeft Mozes de bloedsprenkeling en vleesbranding nog te verrichten, als de nu nog fungerende priester. Nadat de scheiding van de zonde, die de te wijden priesters van de Heere scheidt, door het zondoffer (zie Ex 29.10) weggedaan is, geven Aäron en zijn zonen in het hierop volgend brandoffer zichzelf nu geheel, naar lichaam en ziel aan de Heere, tot een offer, dat levendig, heilig en Hem welgevallig is, en treden geheel en onverdeeld in Zijn dienst. Het ambt, waarin zij door de investituur (inkleding) zijn gesteld geworden, neemt hen thans zo geheel in, dat zij niet meer aan zich zelf toebehoren, maar aan het ambt, dat zij geroepen zijn te dienen..

19. Daarna zult gij de andere ram nemen tot een zoenoffer, en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op het hoofd van de ram leggen (vs.10,15).

20. En gij zult de ram slachten 1) en verder enige druppels van zijn bloed nemen, en doen het op de rechter oorlel van Aäron, en op de rechter oorlel van zijn zonen, evenals op de duim van hun rechterhand, en op de grote teen van hun rechtervoet, alzo afbeeldende de heiliging in horen, handelen en wandelen; en dat overige bloed zult gij op het altaar rondom sprenkelen (vs.16).

1) Zo-even is bevolen, dat hij de delen van het offer uit de handen van Aäron zou nemen, opdat hij God met hen zou verzoenen, hetgeen vervolgens hij zelf en zijn opvolgers in hetzelfde ambt zouden kunnen verrichten. Nu wordt een eigenaardige ceremonie beschreven, dat hij zijn rechteroor, de duim van zijn rechterhand en de teen van zijn rechtervoet met het bloed van de ram zou bestrijken, zowel hemzelf als zijn zonen; vervolgens, dat hij met het bloed, dat op het altaar was, hen en hun klederen zou besprenkelen. Verder is dit het eerst op te merken, dat de priester, zou hij zich de gunst verwerven, om voor Gods aangezicht tussenbeide te treden, hij met bloed moest besprenkeld zijn, in bloed moest ingedompeld zijn. Zo is ook het priesterschap van Christus met bloed ingewijd, opdat Hij in staat zou zijn, om ons met God te verzoenen. Nu vraagt men, waarom slechts het rechter oor en de rechter duim en teen met bloed zijn geverfd, alsof de priester slechts voor de helft aan God geheiligd zou

zijn Ik antwoord, omdat het een gedeelte in het andere moet begrepen worden, omdat hetzelfde betrekking heeft op beide oren, handen en voeten, en de plichten zo verenigd zijn, dat, wat omtrent het ene oor gezegd wordt, ook op het andere betrekking heeft. Weer vraagt men, waarom het oor, de hand en de voet besprenkeld is, eerder dan de borst en de rug. Mij is het niet twijfelachtig, of door het oor wordt betekend, de gehoorzaamheid, door de handen en voeten alle handelingen en verrichtingen van het leven. Niets is bijna meer algemeen in de Schrift dan deze metonymie, omdat de zuiverheid van de handen voor de gehele reinheid van het leven wordt genomen, en de weg, of de gang, of het lopen voor de richting of de regeling van het leven. Daaromkon het zeer goed wezen, dat het leven van de mens door bloed wordt geheiligd. Maar, omdat de gehoorzaamheid het begin is, om recht te handelen, welke door alle offeranden wordt geopenbaard, wordt Mozes bevolen met het oor te beginnen..

Het bloed van de reining en de Geest van genade moeten samenwerken, zal de gelovige bij God aangenaam zijn..

21. Dan zult gij nemen van het bloed, dat op het altaar is, en van de zalfolie, gij zult die door elkaar mengen, en gij zult met deze vermenging op Aäron en op zijn kleren sprenkelen, en op zijn zonen en op de kleren van zijn zonen met hem; opdat hij geheiligd zij, en zijn kleren, ook zijn zonen, en de klederen van zijn zonen met hem. 1)

1) Evenals de zalving in het eerste gedeelte van de wijding de toerusting tot het priesterlijk ambt betekent, zo ook deze handeling met het bloed van de tweede ram de wijding tot de werkelijke priesterdienst. Allereerst worden die ledematen, waarop het hierbij hoofdzakelijk aankomt, door het bestrijken met offerbloed aan het bereik van het dagelijks gebruik ontnomen en in betrekking tot het heiligdom en in het bijzonder tot het altaar gesteld, het oor van de priester zal voortaan opmerken op het gebod en de wil van God, als op het enig richtsnoer voor hun priesterlijk handelen en wandelen; hand en voet moeten echter voor dit handelen en wandelen gewijd worden; het is een handelen, dat in een recht volbrengen van de priesterlijke bediening, en een wandelen, dat in het uit- en ingaan voor de Heere (hoofdstuk 28:35) bestaat. Er is geen bestrijken van beide oren, handen en voeten nodig, maar alleen van de voornaamste onder deze leden, het rechter oor, de rechter hand en de rechter voet; ook is niet het bestrijken van het gehele lid noodzakelijk, maar alleen van het uiteinde, de oorlel, de duim, de grote teen, want de handeling is slechts symbolisch, en een gedeelte komt in de plaats van het geheel. Toch is het bestrijken op zichzelf nog niet genoegzaam, die ledematen zijn daardoor eerst in de dienst van het heiligdom gesteld, nog niet tot de dienst zelf geheiligd en bekwaam gemaakt. Deze heiliging en bekwaammaking kan slechts van binnen, van de inwendige mens of van de wil komen, die de leden gebruikt; daarom moet de door de investituur met het priesterlijk ambt reeds begiftigde persoon met het mengsel van olie en bloed besprenkeld worden. Dat bloed is van het altaar genomen, alzo van die plaats, waar de goddelijke genade woont en de zonde bedekt; met het bloed heeft zich de olie verenigd; bij de goddelijke genade komt alzo nog de verlichtende, levend makende, versterkende kracht van de Heilige Geest; bij de rechtvaardiging komt ook de heiliging. Deze tezamen zijn het dan, die de inwendige mens bekwaam maken, en de wil van degenen, aan wie het ambt is opgedragen, heiligen, om de genoemde leden van zijn lichaam nu ook werkelijk in de dienst van het ambt te gebruiken. Nog is op te merken, dat in Leviticus. 8, de besprenkeling van de

priesterlijke personen en van hun kleren met de vermenging uit offerbloed en olie eerst later (vs.30) vermeld wordt, nadat reeds iets geschied is, wat in ons hoofdstuk eerst in de nu volgende verzen (vs.22-26) voorgeschreven wordt; naar alle waarschijnlijkheid is de werkelijkheid opvolging van de plechtigheden deze, welke wij op onze plaats hebben..

22. Daarna zult gij van de ram nemen die delen, welke bij alle offeranden op het altaar te verbranden zijn (Leviticus. 1:8; 3:3-5; 4:8-10 enz.), namelijk het vet, bovendien de staart, 1) ook het vet, dat de ingewanden bedekt, en het net van de lever, en de beide nieren, met het vet, dat hieraan is (vs.13) en, wat anders niet in de verbranding op het altaar voorkomt, maar als het deel van de waarnemende priesters wordt genomen (Leviticus. 7:32 vv.), de rechterschouder: 2) want het is een ram van devuloffers; 3) deze ram is geen gewoon dankoffer, maar het eigenlijk wijoffer van de priesters, waardoor hun de handen gevuld worden, dat is: waardoor zij in de bediening van hun ambt gesteld worden, waarom de handeling met de stukken vlees een geheel bijzondere zijn moet.

1) Een in het Oosten voorkomende soort van schapen (ovis latiecudata) onderscheidt zich door een aangegeven dikke staart, die van 10 tot 15 (zelfs 40-50) pond weegt en aan het einde zich naar boven kromt. Tegenwoordig zijn alle schapen in Palestina van deze soort, en men ziet niet zelden, dat deze dieren de staart op een plank of een wagen van twee wielen naslepen. Zij onderscheiden zich bovendien van de gewone schapen door kromme verheven neuzen en lange afhangende oren..

2) Alzo heeft de Statenvertaling, het Hebreeuwse "Sjok", op het voorbeeld van de Septuaginta (Griekse vertaling van het Oude Testament) en van de Vulgata (Latijnse vertaling van de gehele Bijbel) vertaald; V. Hoffmann, die dit onderschrijft, vindt daarin, dat juist een schouder de fungerende priester als zijn aandeel toekwam, ter aanduiding van het ambt, dat hij te dragen heeft (zie Ex 28.12). De meeste nieuwere uitleggers daarentegen willen, dat het woord voor de achterborst moet gehouden worden. Wat de beide bovenvermelde vertalingen betreft, zo heeft koning Ptolomacus Philadelphus van Egypte, om een verzameling van de wetten van alle natiën te bezitten, in het jaar 277 vóór Christus een aantal van schriftgeleerden uit Palestina laten roepen: deze zouden dan, 72 of in ronde som 70 in getal, op het eiland Pharos bij Alexandrië de vertaling in het sedert Alexander de Grote heersend geworden dialect van de Griekse taal binnen 72 dagen tot stand gebracht hebben. Dit is natuurlijk een fabelachtig verhaal; toch is zeker de overzetting onder de genoemde koning, ten behoeve van de Joden, die in Egypte woonden en het Hebreeuws niet meer kenden, begonnen, en indien niet meer onder zijn regering, toch niet lang daarna volbracht geworden. De Vulgata is de in de Westerse kerk hoe langer hoe meer de algemeen aangenomen vertaling, welke Hiëronymus in de jaren 385-405 n.C. op het aandringen van zijn vrienden uit de grondtekst verzorgd heeft, en die later door Alcuinus omstreeks het jaar 802 n.C. op bevel van Karel de Grote van ingeslopen fouten gezuiverd is. Het concilie van Trente verhief haar in 1546 als tegenwicht tegen de Protestanten tot de alleen geldige tekst in de Katholieke kerk; de wettige uitgave verscheen echter pas in 1593 onder paus Clemens VII..

De hefschouder en de beweegborst zijn die delen, welke zich opheffen naar boven, in de aanspraak van het gebed, zoals die in het Oosten pleegt te geschieden (Psalm. 143:6). Hierin

lag het bewijs, dat, gelijk al de delen van Christus' verzoeningswerk, zo in het bijzonder Zijn krachtige voorbede bij de Vader, voor Zijn volk een gedurige spijze was, en hun als brood was tot voeding, en als een koek tot verkwikking..

3) Omdat hiermee de handen van de Priesters werd gevuld, werd dit offer een vuloffer genoemd..

23. En neem evenzo van het spijsoffer, dat tot deze wijdingsplechtigheid behoort, van de drie soorten van gebak (vs.2) zoveel, als bij andere spijsoffers de dienstdoende priesters ten deel valt (Leviticus. 7:14) namelijk: een broodbol, en een koek geölied brood, en een vlade, uit de korf van de ongezuurde broden, die voor het aangezicht van de HEERE zijn zal, die met zijn inhoud aan de heilige plaats gebracht is.

24. En leg ze allen, de stukken vet en vlees met de drie soorten van offerkoeken, op de handen van Aäron, en op de handen van zijn zonen en beweeg ze, 1) terwijl gij uw handen onder de hun legt, ten beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE.

1) Dit vullen van de handen, met een gedeelte van dat offer, was zoveel als uit Gods naam iemand de macht geven, om te mogen offeren voor het volk, dat is, het priesterambt te mogen bedienen, hetgeen blijkt, omdat iemand dus de hand te vullen, en hem te heiligen tot de priesterdienst, als een en dezelfde zaak inkomt en het een tot verklaring van het ander gezegd wordt. En daarin lag, dat noch Aäron, noch zijn zonen zichzelf de eer hadden aangematigd, om priester te zijn, maar dat God hen daartoe geroepen en bevolen had, hen deze dingen op de handen te leggen, om ze Hem te vertonen..

Volgens de Talmoed, de latere Joodse uitlegging van de Mozaïsche wet, bestond het bewegen uit een horizontale beweging van de handen met de daarop liggende offergaven eerst voor- en dan achterwaarts, voorwaarts naar het altaar of naar de verbondskist en achterwaarts naar de persoon van de bewegende. "Deze beweging in de richting naar voren betekent de presentatie (overreiking) van de gave voor God; het is de factische (door de daad) verklaring, dat deze eigenlijk Hem toebehoort; daar de beweging weer achterwaarts gaat, zo is daarmee aangeduid, dat God de gave van Zijn zijde weer overgeeft en deze als Zijn geschenk de priester toewijst."

Dit zinnebeeldig gebruik komt, behalve op onze plaats, ten opzichte van de vetstukken, van de schouders, van de drie offerkoeken en (vs.26) van de borst van het vul- of wij-offer (Leviticus. 8:25-29) ook voor van de borst van de privé-dankoffers (Leviticus. 7:30), van de eersteling-oogst op de tweede dag van het Pascha (Leviticus. 23:11) van de twee lammeren en eerstelingbroden die op het Pinksterfeest moesten gebracht worden (Leviticus. 23:20), van het reinigingsoffer van de melaatsen (Leviticus. 14:12), het dankoffer van de Nazireër (Numeri. 6:20) en het offer van de ijverigen (Numeri. 5:25). Terwijl in alle andere gevallen (met uitzondering van het dankoffer van de Nazireërs, dat met het wij-offer van de priesters ook in andere opzichten verwant is) de priester de te bewegen offergaven onmiddellijk op zijn handen neemt en de beweging volbrengt, zonder die eerst op de handen van de offeraar te leggen, geschiedt het laatste in het voor ons liggende geval. Daar toch heeft de offeraar zelf

geen eigendomsrecht meer op de gaven, zij komen de priester toe, eer echter deze ze zich toeëigenen kan, moet hij door de beweging uitspreken, dat de gaven aan Jehova toebehoren, en alleen Jehova hem deze schenken kan. Anders is het hier bij de wijding van de priesters. Hier behoort het geheel tot de wijdingsplechtigheid zelf, dat Mozes alle (vs.22 vv.) offerstukken vooraf op de handen van de te wijden personen legt en deze door onderplaatsing van zijn handen voor de Heere beweegt (vs.24), voordat zij in het altaar-vuur komen (vs.25). Hij vult daarmee de handen van Aäron en zijn zonen, dat is hij stelt in hun handen de offers, welke zij voortaan krachtens hun ambt de Heere te brengen hebben; daarmee wordt uitgesproken, dat zij, en zij alleen voortaan het recht hebben en verplicht zijn, bij de dienst van het altaar te fungeren en het offervuur te verzorgen. Deze handeling is alzo een plaatsen in de functies van de priesterlijke roeping..

25. Neem ze daarna weer van hun hand, en steek ze aan op het altaar, op het brandoffer; laat het alles geheel in vuur opgaan, evenals bij het voorafgegane brandoffer(vs.18), tot een liefelijke reuk voor het aangezicht van de HEERE; het is een vuuroffer 1) voor de HEERE, dit alles is bestemd om in het gewijd altaarvuur te komen, wat u van het offer toekomt, of tot de later te vermelden offermaaltijd aangewend moet worden, zal Ik u verder meedelen (vs.26,31-34).

1) De brandoffers werden ook vuuroffers genoemd. Dit zoenoffer, hier evenzo. God verklaarde hiermee, of liever, God verzegelde hiermee, door de aanneming van het beweegoffer, dat de dienst van de priesters Hem aangenaam zou zijn..

26. En neem vervolgens de borst, van de ram van de vuloffers, die van Aäron is, die bij andere dankoffers aan de priesters toekomt (Leviticus. 7:31), en beweeg hem (vs.24) ten beweegoffer 1) voor het aangezicht van de HEERE; 2) en het zal u ten dele zijn, voor uw dienst bij de gehele wijding.

1) De offeranden werden op tweeërlei wijze als beweegoffer opgeheven. Of zij werden naar de vier windstreken, naar het oosten en westen, zuiden en noorden bewogen, òf zij werden van boven naar beneden op en neer bewogen. In het eerste geval beduidde dit, dat de wereld en haar volheid van God was. In het tweede geval, dat men de offerande aan de Heere, als de Heer van hemel en aarde, opdroeg. In het eerste geval heette het offer Tenupha; in het tweede Theruma..

2) Voor het aangezicht van de Heere, d.i. met hun aangezichten gekeerd naar de deur van de tent der samenkomst..

27. En gij zult alzo door dat eerste (vs.24) en dit tweede bewegen (vs.26) de borst van het beweegoffer heiligen, 1) en de schouder van het hefoffer, die bewogen en die opgeheven zal zijn van de ram van het vuloffer van hetgeen dat van Aäron, en van hetgeen dat van zijn zonen is.

1) De delen, hier genoemd, beveelt God te heiligen, d.i. heilig te verklaren, of tot een heilig gebruik voor de priesters, de geheiligde dienaars van de tabernakel, af te zonderen..

28. En hetgeen nu voor u als de waarnemende priester bevolen is, zal voor Aäron en zijn zonen, voor de gehele priesterschap zijn tot een eeuwige instelling bij alle dankoffers, zolang dit priesterschap duurt, vanwege de kinderen van Israël, 1) die het offer brengen; want het is, ten opzichte van borst en schouder een hefoffer; en het hefoffer vanwege de kinderen van Israël zal zijn van hun dankoffers; hun hefoffer zal voor de HEERE zijn, 2) terwijl deze het zijn dienaren, de priesters ten aandeel geeft, omdat Hij hen als Zijn huisgenoten van Zijn tafel spijzigen wil.

1) Hier wordt Israël onderwezen, om de priesters te onderhouden, gelijk de Apostel het ook later uitdrukt dat, wie de heilige dingen bedienen, van het heilige eten 1 Corinthiers 9:13,18)..

2) Door deze instellingen worden voor de priesters ook de emolumenten van hun priesterlijke stand vastgesteld, hun zal een bepaald aandeel van de dankoffers van Israël ten deel vallen, namelijk de borst van het offerdier aan de gehele bij het heiligdom dienstdoende priesterschap, en de schouder aan die priester, die bij het offer fungeert; deze ontvangt de naam van beweegborst, de ander van hefschouder (vs.27 Leviticus. 7:34; 10:14 Numeri. 6:20; 18:8) naar de eigenaardige gebruiken van bewegen en heffen. Het gebruik van het bewegen ten opzichte van de borst werd bij vs.24 reeds verklaard; nu is de vraag of een werkelijk heffen, een bewegen van onderen naar boven, een elevatie (zie Ex 25.2) ook met de schouder moest geschieden, en op welke wijze dat geschieden moest. In vs.22-25, waar het had moeten vermeld worden, lezen wij daarvan niets. Door meerdere uitleggers wordt het alzo verklaard, dat het slechts het afnemen, het afzonderen zou betekenen van hetgeen men de Heere wil schenken. Doch in vs.27 komt het heffen in zo nauwe betrekking tot het bewegen, dat het ons niet twijfelachtig is of wij moeten een bewegen van onderen naar boven, een in de hoogte heffen daaronder verstaan, gelijk bij het bewegen in andere richting, namelijk voor en achterwaarts geschiedt. In vs.22-25 is dit slechts daarom niet uitdrukkelijk vermeld, omdat hier de ceremonie niet bijzonder nodig was, het opheffen geschiedde reeds vanzelf, door het heffen op het altaar (vs.25), en zo wordt ook vervolgens de ceremonie niet verder vermeld, waar de op het altaar geheven gave daarop blijft en door het vuur verteerd wordt. Is echter een gave niet bestemd om op het altaar verbrand te worden, maar moet zij tot onderhoud van de priesters dienen, zo behoort hier een bijzonder zelfstandig gebruik (Ritus), dat van het heffen te bestaan; want daarbij wordt, als zij eerst opgeheven en daarna neergelaten wordt, als het ware uitgesproken, dat de Heere voor zich daarvan afstand doet en het aan Zijn huis of Zijn dienaars overlaat. "Alzo is de betekenis van het heffen eigenlijk dezelfde als van het bewegen, en het onderscheid komt daarop neer, dat bij het bewegen het wonen van God in de tabernakel, bij het heffen het wonen van God in de hemel voorgesteld wordt."

Waarom juist de borst bewogen en de priesters in het algemeen toegewezen werd, de schouder daarentegen geheven en de fungerende priester ten deel werd, wordt duidelijk, als wij ons herinneren wat met de overige delen van het offerdier geschiedde. Het vet kwam op het altaar en werd daar als een vuur ten liefelijke reuk de Heere verbrand, de overige stukken daarentegen hield de offeraar terug en maakte daarvan een offermaaltijd. Nu heeft de borst het meest verwantschap met het vet, zij bestaat bij de schapen grotendeels uit vet, en zo liet de Heere, daar Hij deze aan de gehele priesterschap toewees, zijn familie deelnemen aan hetgeen Hem gegeven was. De dienst van de priesters had in hoofdzaak betrekking op de in de

tabernakel wonende God, daarom moest met de borst de ceremonie van bewegen geschieden. De rechterschouder daarentegen staat in verwantschap met de overige vleesstukken; de dienstdoende priester ontvangt die als de middelaar tussen de offeraar en de Heere; zijn dienst van bloedsprenkeling en aansteken van het offer heeft betrekking op de in de hoogte wonende God, daarom wordt met het hem toekomende deel in het offer de ritus van heffen gevolgd. Dat Mozes bij dit offer van de priesterwijding niet de schouder verkrijgt, maar de borst, terwijl de schouder mede door het vuur verteerd wordt, wordt later verstaanbaar; hij heeft niet eigenlijk als priester, als de middelaar van de in te wijden personen gefungeerd, want hij heeft geen priesterlijk karakter, daarom komt hem ook niet het deel van de fungerende priester toe, dit blijft aan God; wel is hij echter de van de Heere onmiddellijk gezondene; hij staat in Zijn dienst, daarom ontvangt hij, wat met het aandeel Gods aan het offer, met het vet in de nauwste verwantschap staat, namelijk de borst..

29. De heilige klederen nu, die van Aäron zullen geweest zijn, de hogepriesterlijke kleding, waarin hij gezalfd en gewijd is geworden, zullen van zijn zonen na hem zijn, van zijn opvolgers in het hogepriesterlijk ambt, opdat men heneveneens in deze zalve, en dat men hun hand in deze vult met de later door hen te brengen offergaven.

30. Zeven dagen, want zolang zal de wijding duren (vs.35 vv.) zal hij ze aantrekken, die uit zijn zonen in zijn plaats priester zal worden, die in de tent der samenkomst gaan zal, om in het heilige te dienen.1)

1) Dien ten gevolge werd bij Aärons dood van zijn zonen Eleazar gekleed (Numeri. 20:23 vv.) en, hoewel dit niet uitdrukkelijk gemeld is, gewijd. Bij de gewone priesterlijke kleding was zulk een erven van de vader op de zoon niet op zijn plaats, omdat de zoon tegelijkertijd met de vader priester kon zijn, en ook wegens het spoediger verslijten van de kleding, die dagelijks bij de dienst gedragen werd, terwijl het hogepriesterlijk gewaad slechts bij bijzondere gelegenheden mocht gedragen worden..

31. Gij zult de ram van de vulling, de ram, die tot vulling van de handen van Aäron en zijn zonen (vs.22) gebruikt is, voor zoveel daar nog van over is, nemen, en gij zult zijn vlees, kop, romp en de twee nog overige bouten, in de heilige plaats in de voorhof, ten behoeve van het offermaal koken.

32. a) Aäron nu en zijn zonen, als priesters gewijd, zullen het vlees van deze ram, dat tot een offermaal is toebereid, eten, en het brood, dat, na het wegnemen van de drie offerkoeken (vs.23), nog in de korf zal zijn, bij de deur van de tent der samenkomst, in de voorhof.

a) Leviticus. 8:31; 24:9

33. En zij zullen die dingen eten, waarmee de verzoening zal gedaan zijn, om hun hand te vullen en om hen te heiligen; zij zullen de ram, wiens bloed op het altaar (vs.20) gesprenkeld is, en waardoor zij in de priesterlijke functie zijn geplaatst, eten, niet als gewoon vlees, maar als een heilige maaltijd op de heilige plaats; a) maar een vreemde, een niet gewijde, zal ze niet

met hen eten, want zij zijn heilig; het heeft tot een bijzonder heilig doel, de priesterwijding, gediend, en sluit alzo het meegenieten van alle ongewijden uit.

a) Leviticus. 10:14 Matth.12:4

34. En indien er wat overblijven zal van het vlees van de vuloffers, of van dit brood (vs.32) tot aan de morgen, omdat Aäron en zijn zonen niet alles hebben kunnen verteren, zo zult gij nog dezelfde dag het overgeblevene met vuur verbranden; het zal niet gegeten worden, want het is heilig, 1)en mag niet aan de mogelijkheid van bederf blootgesteld worden.

1) Ook bij andere dankoffers werd van die delen van het offerdier, die niet in het altaarvuur kwamen (het vet) en niet aan de priesterschap (de borst) of de dienstdoende priester (de rechterschouder) toekwamen, een offermaaltijd gehouden, door degene, die het offer bracht; hij bracht tot deze maaltijd zijn huisgenoten en de behoeftige Levieten. Welke betekenis zulk een offermaal had, is duidelijk. Aan het begrip van een maaltijd verbindt de Oosterling onafscheidelijk een dubbele voorstelling, allereerst van gemeenschap en vriendschap, waarin de aanzittenden staan, zowel onder elkaar, als met hem, die de maaltijd heeft gegeven; vervolgens van vreugde en vrolijkheid, zodat zelfs de hoogste en reinste genietingen, de zaligheid in het hemelrijk onder het beeld van een maaltijd beschreven worden (Psalm. 22:5; 16:11; 36:9 Matth.8:11; 22:1 Luk.14:15). En daar hetgeen tot deze maaltijd gegeven wordt, eigenlijk aan Jehova toebehoort-want het is Hem gegeven-zo eten allen, die aan die maaltijd deel hebben, eigenlijk Hem, aan Zijn tafel; Hij geeft de maaltijd en daarom is deze een teken en onderpand van vriendschap en vrede met Hem.

De verzoening is geschied, de zonde, die de offeraar van Jehova scheidde, is bedekt, uitgedelgd; de offeraar heeft zichzelf en de vruchten van zijn werkzaamheid aan Jehova geheiligd, gewijd en overgegeven; nu wendt Jehova zich ook tot hem, neemt hem naast zijn huis- en disgenoten aan, bereidt hem een maal, en spijst en drenkt hem aan Zijn tafel (hoofdstuk 24:11). Het offermaal is alzo zowel onderpand als uitdrukking, als symbolische toedeling en genieting van de in de gemeenschap met Jehova aan het Verbondsvolk aangeboden zaligheid. Het stelt alzo het hoogste sacramentele toppunt van het gehele offer voor-en, vergelijken wij de voortgang van het offeridee met de formules van de dogmatiek, zo komt het overeen met de Unio mystica (verborgen vereniging van de gelovigen met de Heere), evenals het offervuur met de sanctificatio (heiliging) en de bloedsprenkeling met de justificatio (rechtvaardiging)

Bij het hier beschreven offermaal ten besluite van het offer van de wijding zijn slechts twee ongewone gebruiken: allereerst, dat aan de drie broodsoorten (afwijkende van Leviticus. 7:13) de gezuurde broden ontbreken, en vervolgens, dat van de deelneming zelfs de eigen familieleden van de priesters uitgesloten zijn. Van het laatste is de verklaring reeds bij vs.33 gegeven; door de priesterwijding worden Aäron en zijn zonen in een bijzonder verbond, dat de Heere met hen maken wilde (zie Ex 28.1) opgenomen; aan de goederen en zegeningen van dit verbond konden dan natuurlijk geen anderen dan de ingewijden deel hebben. Het eerste heeft dezelfde reden als de bepaling ten opzichte van het pascha, wanneer ook al het gezuurde moest wegblijven (hoofdstukken 12 en 13)

Het verbranden van het overgeblevene moest daarom plaatshebben, opdat de eerbied voor het heilige zou bewaard blijven. Alleen de priester, zelfs geen Leviet, mocht van dit heilige eten. Tot gewoon gebruik mocht het niet bestemd worden..

35. Gij zult dan aan Aäron en aan zijn zonen alzo doen, naar alles, wat Ik u geboden heb, en wel een gehele week dagelijks: zeven dagen zult gij hun hand op de (vs.22-24) voorgeschreven wijze vullen.

Wegens de onvolmaaktheid van de schaduwdienst (men moet dat wel in het oog houden), moest dus dat, wat in Christus' Persoon en werk onafscheidelijk verenigd was, door drie onderscheidene offers voorgesteld worden. Eenvoudig zouden wij hier kunnen zeggen, dat de inwijding van de priesters (dat wil zeggen: de intrede van arme zondaren als verloste kinderen van God in Zijn kerk) geschiedt door Christus, als de grote vloekwegnemer; door Christus, Die het handschrift van de zonde uitwist en daardoor tevens de oude mens gedood en van zijn heerschappij beroofd heeft; en door Christus, Wiens bloed en Geest reinigen van alle vlekken, en Die daardoor oorsprong en voedsel is van een nieuw leven in Zijn gemeenschap..

36. Gij zult ook overdag een var van het zondoffer bereiden, zoals op de eerste dag (vs.10-14), tot de verzoeningen, zowel van Aäron en zijn zonen, als van het altaar; a) en gij zult het altaar, dat door onreine mensenhanden gemaakt is, ontzondigen, 1) mits doende (wanneer gij het doet) de verzoening over hetzelfde door verbranding van het vet van de ten zondoffer geslachte var; en gij zult het zalven, om het te heiligen.

a) Leviticus. 8:15 Numeri. 7:10,1 Ezech.43:18-20

1) Het altaar had eigenlijk geen zonde en was daarvoor niet vatbaar, en nochthans moest het zelf ontzondigd worden, omdat hij verondersteld werd, door de handen en de aanraking van de werklieden en anderen, die volgens de wet als onreine personen aangemerkt werden, onrein te zijn geworden. Trouwens, alle dingen zijn door de zonde van de mensen onrein en aan de vervloeking onderworpen, en niet alleen de werklieden, die eraan gewerkt hadden, maar ook de priesters, die erop offeren zouden, waren zondaars, daarbij was de altaar verordineerd, tot een gebruik, van meer dan gewone heiligheid, nl. om de tafel van de HEERE te zijn en de gaven te heiligen, die erop gebracht werden, ja, alles te heiligen, wat hem aanroerde, hetgeen alleen de plechtigste ontzondiging, afwassing of ontheffing, en de nauwkeurigste reiniging, alsmede de plechtigste heiliging of inwijding vorderde en betamelijk maakte..

37. Zeven dagen achter elkaar zult gij verzoening doen voor het altaar, 1) en zult het heiligen: dan zal dat altaar een plaats zijn, waarbij de Heere met Zijn genade kan tegenwoordig zijn (zie "Ex 27.2); het zal een heiligheid der heiligheden zijn, en tot de hoogheilige dingen behoren gelijk al hetgeen met de heilige olie gezalfd is geworden (hoofdstuk 30:10,29) en in de nauwste betrekking tot de Heere staat. Al wat het altaar aanroert, zal, om de heiligheid daarvan, heilig zijn. 2)

1) Dien ten gevolge zal de wijding in al haar afzonderlijke delen zeven dagen achter elkaar herhaald worden; deze herhaling is als een versterking van de wijding te beschouwen; het is op zeven dagen vastgesteld, omdat zeven een heilig getal is en daarin de werken van God volbracht zijn (Genesis 2:2)

2) Dit kan zien op de personen, die het altaar zouden bedienen, maar meer waarschijnlijk op de offeranden, welke op het altaar zouden gelegd worden. Dan wordt ook het woord van de Heere verstaan: Wat is meer? De gaven, of het altaar, dat de gaven heiligt? (Matth.23:19).

II. Vs.38-46. De vermelding van het brandofferaltaar, waarvan de wijding tegelijk met die van de priester te volbrengen is, leidt op het bestendig offer, dat door de priester van de tijd van hun wijding te brengen is, op het dagelijks brandoffer met het daarbij behorende spijs- en drankoffer. Het moet, terwijl het aan de beide grenzen van de dag, de morgen en de avond gebracht wordt, de gehele beweging van het dagelijks leven in Israël omvatten, uitvoeriger zal daarvan gesproken worden (Leviticus. 6:3 vv. Numeri. 26:3 vv.)

38. Dit nu is het, wat gij op het altaar bereiden zult, wanneer het gewijd zal zijn (vs.36 vv.): twee lammeren, die jarig zijn zal Israël door de priesters, welke Ik tot Mijn dienst heilig, overdag, gedurig, 1)iedere dag ten brandoffer offeren.

1) Onder de offeranden behaagt het Hem, de eerste plaats te geven aan het dagelijkse, hetgeen zij het gedurige noemen. ‘s Morgens en ‘s avonds wilde God, dat Hem elke dag twee lammeren zouden geofferd worden, opdat het volk zich aanhoudend oefende in het gedenken aan de toekomstige verzoening. Want ofschoon onder de wet de offerande meermalen herhaald werd, omdat de aanbieding ervan niet in staat was om de zonde te verzoenen, zo is toch aan te nemen, dat, gelijk de priester elk jaar eenmaal het Allerheiligste inging met bloed, dat het alzo nuttig was, dat dagelijks tweemaal een ander soort van offer aan de ogen van het volk werd voorgesteld, opdat het zou bedenken, dat het voor hun nodig was, dat God dikwijls verzoend werd. Met twee lammeren werd elke dag een offerande gebracht, opdat de Israëlieten, zich schuldig en aan veroordeling waardig, belijdende zouden leren, dat zij van het begin van de dag tot het einde toe tot het mededogen van God de toevlucht hadden te nemen. Een lam werd tot dit offer uitgekozen, dat zuiver en volkomen was; want in de leeftijd werd de volmaaktheid en reinheid afgebeeld. Een geschenk van een koek in olie gedrenkt, en een plenging van wijn werd er nog bijgevoegd. Het is niet twijfelachtig, of door deze symbolen werden de Ouden geleerd, dat niets onsmakelijks God mocht aangeboden worden. God werd nu wel niet behaagd door de zoetheid van de smaak, noch ook wilde Hij, dat de priesters, aan heerlijkheden zouden gewend raken, zodat zij onder de dekmantel van de godsvrucht weelderig konden leven; ook kon de geur van de wijn, God op zichzelf niet aangenaam zijn, maar de smakelijke toebereiding moest hiertoe dienen, dat het volk niet bij de naakte en lege vorm zou blijven staan, maar zou erkennen, dat er iets beters en voortreffelijkers onder verborgen lag. Daarom was de smaak van wijn en olie niets anders dan de geestelijke waarheid, dat het volk zelf op zijn beurt geloof en berouw ten offer zou brengen. En zeker, de uiterlijke ceremonie zonder de betekenende zaak zou een louter dwaasheid zijn geweest..

39. Het een lam zult gij ‘s morgens, 1) bij het opgaan van de zon, bereiden; maar het andere lam zult gij bereiden tussen de twee avonden (hoofdstuk 12:6).

1) Het morgenoffer had plaats omstreeks negen uur en het avondoffer omstreeks drie uur ‘s middags. Zowel ‘s morgens als ‘s avonds is ieder gelovige geroepen, om zich aan God op te dragen, de dag met God te beginnen en de avond met God te eindigen..

40. Met een tiende deel, 1) van de gewone maat of efa, meelbloem, fijn tarwemeel, gemengd met een vierendeel van een hin 2) gestoten, dat is de zuiverste (hoofdstuk 27:20) olie; en tot drankoffer een vierde deel van een hin wijn, tot het een lam, dat ‘s morgens zal geofferd worden.

1) Het tiende deel van een efa is een gomer..

2) Voor vloeistoffen (hoofdstuk 16:36) komen in het Oude Testament als maten voor: a. een bath (1 Kon.7:26,38), zo veel als een efa voor droge waren; b. een hin, volgens de rabbijnen ongeveer het zesde gedeelte van een bath; c. een log (Leviticus. 14:10), volgens de rabbijnen het twaalfde deel van een hin. De rabbijnen berekenen een log op zes middelgrote kippe-eieren; men verstond daaronder vroeger eierschalen, maar daarmee laat zich de opgaaf over de koperen zee (1 Kon.7) niet verenigen; daarom heeft Thenius die de meeste recente archeologen volgen, voor zijn berekening werkelijke eieren gebruikt, waarvan hij zes in water legde en naar het opstijgen van het water het volume (omvang) berekende..

41. Het andere lam nu zult gij bereiden tussen de twee avonden; gij zult daarmee doen, gelijk met het morgenspijsoffer en gelijk met het drankoffer hiervan, een even grote kwantiteit meel, olie en wijn zult gij als spijs- en drankoffer daarbij gebruiken; het is God tot een liefelijke reuk; het is een vuuroffer voor de HEERE, 1) en alzo zult gij het telkens tegelijk met het brandoffer op het altaar verbranden.

1) Deze dagelijkse dienst nu was: Een zinneprent van de gedurige voorspraak van Christus, uit kracht van Zijn voldoening ter gedurige heiligmaking van Zijn Kerk. Ofschoon hij zich eenmaal God onstraffelijk opgeofferd en met een offerande volmaakt heeft, diegenen, die geheiligd waren, zo wordt nochthans in Zijn voorbede voor de troon van de Vader deze zijn offerande mag gestadig vernieuwd, omdat Gods volk niet zou kunnen leven, noch zich staande blijven, indien er niet een gedurig herhaalde toepassing geschiedt van de kracht van zijn offerande aan hun zielen..

Ook: zie Le 1:1.

42. Het zal een gedurig brandoffer zijn bij uw geslachten, dat op het brandofferaltaar in de voorhof, aan de deur van de tent der samenkomst, voor het Allerheilige, voor het aangezicht van de HEERE, dus in de meest mogelijke nabijheid van die plaats te brengen is: aldaar zal Ik, volgens Mijn belofte (hoofdstuk 25:22) met u komen, dat Ik aldaar met u spreek. 1)

1) Deze plaats leert ons, in welke zin het woord dewm (Moeed), moet worden begrepen, zo dikwijls over de tabernakel wordt gehandeld. Sommigen vertalen, getuigenis, anderen kerk, anderen samenkomst, anderen verordening. Wat hebben wij daarom onder tent der samenkomst te verstaan? God geeft zelf het antwoord, dat het de plaats is, welke Hij voor Zijn volk heeft vastgesteld en bepaald, opdat zij aldaar over en weer een verdrag zouden sluiten. Daarom schijnt Hij geen naam geschikter te achten, dan die van samenkomst, hetgeen van zeer groot gewicht was, om de gelovigen te houden bij de eerbied voor het priesterschap, omdat God hen als het ware uitnodigt tot een algemeen mondgesprek..

Van dit komen of ontmoeten, dat de Heere hier belooft, had de tabernakel de naam van tent der samenkomst of ontmoeting, omdat God en Zijn volk elkaar daar ontmoetten, God om hen te onderwijzen door Zijn woord, en Zijn volk, om Hem te aanbidden en Zijn Godsspraak te ontvangen..

43. En daar zal Ik komen tot de kinderen van Israël, 1) door hen als nabij en aanwezig gevonden worden; opdat zij geheiligd worden door Mijn heerlijkheid; 2)het ervaren van Mijn aanwezigheid zal hen tot heiligheid leiden, enalzo zal de tabernakel een plaats van Mijn toekomst met Mijn volk zijn.

1) Het spreken met Mozes of met de Hogepriester, aan wie God Zich boven het verzoendeksel in het Allerheiligste verbond, wordt hier genoemd: een spreken met de kinderen van Israël. En dat, zonder enigen twijfel, zowel, om de kinderen van Israël geen oorzaak te geven, om jaloers te worden op het ambt van de Hogepriester, als om Israël te leren, dat God het alleen kon aanzien in de tegenbeeldende Hogepriester, die komen zou..

2) Uit de gehele samenhang blijkt, dat het Gods plan geweest is, het volk aan zich verbonden te houden door de band van het Levitische priesterschap, maar op te merken valt, dat het God alleen is, welke én de plaats én de offerande én de mensen zelf heiligt. Waarom de ijdelheid bespottelijk is van hen, die zich meer aanmatigen dan God bevorderlijk heeft geacht..

44. En Ik zal, voor het doel van de in vs.1-37 bepaalde wijding, de tent der samenkomst heiligen, bovendien het brandofferaltaar; Ik zal ook Aäron en zijn zonen heiligen, opdat zij Mij het priesterambt bedienen.

45. En Ik zala) op deze wijze waarlijk en werkzaam, in het midden van de kinderen van Israël wonen, 1) en Ik zal hun tot een God zijn. 2)

a) Ex.25:8 Leviticus. 26:12 Psalm. 78:60 Zacheria 2:10; 2 Kor.6:16.

1) In het Hebreeuws Sjahkanthi. Ik zal wonen, verblijf houden. Van dit werkwoord Sjakan is afgeleid Sjechina of Schechina, waardoor de Majesteit van God boven het verzoendeksel in het Heilige der Heiligen wordt aangeduid. De Heere belooft hier in het midden van Zijn volk te zullen wonen, d.i. in hun midden werkzaam te zullen zijn met Zijn Goddelijke eigenschappen of deugden. Het wonen van Jehova te midden van de kinderen van Israël was symbool van de menswording van Christus en van Zijn verkeren onder de mensen, maar ook

van het eeuwig wonen van de Heere te midden van Zijn geestelijk Israël, van de Kerk, die zalig wordt..

2) Hiermee belooft de Heere hun, dat zij Zijn almacht, genade en wijsheid zullen ervaren. Mochten de heidenen roemen op hun afgoden, Israël zou het voortaan ervaren, welk een God zij tot hun God hadden..

46. En zij zullen weten, en aan de zegeningen, die Ik hun laat toekomen ervaren, dat Ik de HEERE hun God ben, 1) die hen uit Egypte gevoerd heb, en nu een tent onder hen gebouwd heb, opdat Ik in het midden van hen wonen zou; Ik ben de HEERE, hun God, die niet tevergeefs Mijn verbond met hen heb willen oprichten.

1) Met deze woorden duidt God aan, dat Hij niet eenmaal slechts hun Verlosser was geweest, maar onder deze voorwaarde, dat Hij voor hun heil zou zorg dragen, en door de zaak zelf zou tonen, dat Hij onder hen woonde. Overigens, als symbool van Zijn tegenwoordigheid en als onderpand stelde Hij het Heiligdom aan. Daar wilde Hij het richtsnoer van hun godsvrucht openbaren en daar wilde Hij door zijn vereerders gezocht worden..

Ongetwijfeld om Israël voor de verdere tocht moed in te spreken. Hij was de Heere God, die hen uit Egypte had gevoerd, maar Hij was ook de Heere, de Getrouwe Verbondsgod, die hen verder leiden zou. Israël kon gerust zijn..

HOOFDSTUK 30.

VAN HET REUKALTAAR, DE BELASTING, HET WASVAT, DE ZALFOLIE EN HET REUKWERK.

I. Vs.1-10. Tot besluit van de bepalingen over de oprichting van het heiligdom en de regels van de priesters volgt nu wat in hoofdstuk 25 is afgebroken, de oprichting van het reukaltaar, dat in het Heilige voor het voorhangsel, dat het Allerheilige bedekt, zijn plaats moet hebben.

1. Gij zult ook, behalve het reeds genoemde (hoofdstuk 25-29) een a) reukaltaar van reukswerk maken, 1) op de wijze die Ik u later (vs.7 vv.) meedelen zal; van sittimhout, van acaciahout, zult gij het maken.

a)Exodus. 37:25

1) Nu geeft God het voorschrift, omtrent het reukaltaar, waardoor het volk des te zekerder wordt vertolkt, dat de reuk van de wettische eredienst, Hem aangenaam was. Want wel wordt ook bij de volken deze plechtigheid gevonden (waardoor bij de ongewijde schrijver, op menigvuldige wijze van het offer, van wierook, wordt melding gemaakt) maar waartoe het strekte, was voor hen zelf verborgen. En ook bij hen was er geen zorg om te letten op het rechte doel, daar zij het ervoor hielden, dat zij bloot met het symbool hun plicht volbrachten. Maar op deze wijze heeft God zijn gelovigen willen bezielen, omdat zij wisten, dat de dienst, welke zij, op zijn bevel, waarnamen, een goede reuk verspreidde. Ondertussen heeft Hij hen vermaand, ijverig ervoor zorg te dragen, dat het niet een onrein offer aanstak, maar dat zij gezuiverd en gereinigd voor Zijn aangezicht kwamen. En David brengt in het bijzonder met deze zaak zijn gebeden in verband, als hij zegt: "Mijn gebed wordt gesteld als reukwerk voor uw aangezicht." (Psalm. 14:2). Daarom, zoals het brandofferaltaar bestemd was voor de offeranden om God te verzoenen, zo ook was dit andere bestemd, om door de reuk van het reukwerk, aan de offeranden toe te voegen, dat zij God aangenaam waren. Daarom werd het ook geplaatst voor de Ark van de Getuigenis, hoewel met het voorhangsel ertussenin, opdat zijn reuk, door geen beletsel weerhouden, terstond tot God zou doordringen..

Het reukaltaar in Christus, de biddende Hogepriester, Die met Zijn voorbede Zijn Gemeente heiligt, omdat het welbehagen van de Heere daarop rust, omdat het tegelijk de verklaring is van de wil van de Zoon, in welke wil wij geheiligd zijn door de offerande van Christus, eenmaal aan het kruis geschied (Psalm. 2:7,8 Joh.17:24 Hebr.10:10). Die voorbede van Christus ontleent haar oneindige waarde uit de heerlijkheid van Zijn Persoon, en uit de eeuwige kracht en verdienste van Zijn offer; daarom was aan Aäron de taak opgedragen om eenmaal per jaar te nemen van het bloed van de varren (Leviticus. 16:18,19), en dat te strijken rondom de hoornen van het reukaltaar "vanwege de onreinheden van de kinderen van Israël"

2. Een el zal zijn lengte zijn, en een el zijn breedte, vierkant zal het zijn, maar twee el van diens hoogte, 1) als geheel dus een rechthoekige zuil; uit hetzelfde altaar zullen zijn hoornen zijn, aan zijn vier hoeken zullenevenals bij het brandofferaltaar (hoofdstuk 27:2) hoornen uitgaan.

1) De hoogte van het Heilige was tien el, de hoogte van het altaar twee el. De rook kon daarom geen schade toebrengen aan het kostbare voorhangsel. Het altaar was een langwerpig vierkant. Dit was om de onvolkomenheid van het werk van het priesterschap, naar de ordening van Aäron, aan te geven..

3. En gij zult het met louter goud overtrekken, zijn dak,
1) het bovenste platte vlak en de vier wanden rondom, als ook zijn hoornen, zodat alleen het onderste vlak, waarmee het op de grond staat, onbekleed blijft; en gij zult het, evenals om de verbondskist en de tafel van de toonbroden (hoofdstuk 25:11,24) een gouden krans rondom maken. 2)

1) In het Hebreeuws Gago. De LXX vertaalt het door: thn eocaran autou, d.i. zijn vuurhaard. Een vuurhaard was echter niet nodig, omdat het reukwerk in het gouden wierookvat werd aangestoten. De Statenvertalers vertalen door dak..

2) De krans diende, om het afvallen van het reukwerk te voorkomen..

4. Gij zult ook twee gouden ringen daaraan maken, onder zijn krans, aan zijn twee zijden zult gij deze maken, aan zijn beide zijden; en zij zullen zijn tot plaatsen voor de handbomen, dat men het daarmee draagt.

5. De draagbomen nu zult gij van sittimhout maken, en gij zult die met goud overtrekken.

6. En gij zult het zetten voor de voorhang, die voor de Ark van de Getuigenis zijn zal, en het Allerheilige van het Heilige afscheidt (hoofdstuk 26:32); voor het Verzoendeksel, dat zijn zal boven de Getuigenis, boven de Ark, waarin de wet van de beide tafelen gelegd is, waarheen Ik, naar Mijn toezegging (hoofdstuk 25:22), met u samenkomen zal.

De plaats van het reukaltaar was tussen de gouden kandelaar en de tafel van de toonbroden in, zo dicht mogelijk bij het voorhangsel. Daarom wordt dat altaar in 1 Kon.6:22 genoemd het altaar, die voor de aanspraakplaats was. Zo nauw was de betrekking en zo nauw hing zijn betekenis samen met de Ark van de Getuigenis en het Verzoendeksel, dat de Apostel in Hebr.9:4 dit altaar opsomt bij hetgeen in het Allerheiligste werd gevonden..

7. En Aäron, 1)of wie van de priesters deze dienst te verrichten heeft (Luk.1:8 vv.), zal daarop aansteken welriekende specerijen van de (vs.34 vv.) beschreven soort; elke morgen, bij het dagelijks morgenoffer (hoofdstuk 39:38 vv.),als hij uit de voorhof ingaat in het heilige en a) de lampen, die op de kandelaar met zeven armen staande de gehele nacht gebrand hebben, wel zal toegericht hebben, zal hij deze specerijen aansteken (hoofdstuk 27:20 vv.).

a) 1 Samuel. 3:3

1) Aäron wordt hier genoemd, 1e. omdat hij dit voor de eerste maal doen zou, 2e. omdat onder de vader de zonen mede begrepen waren; 3e. omdat de Hogepriester op de grote Verzoendag alleen op deze altaar roken mocht..

8. En als Aäron de lampen aansteken zal tussen de twee avonden, 1) tegen drie uur ‘s middags (Leviticus. 24:3) zal hij eveneens bij het dagelijks avondoffer (hoofdstuk 29:41 Numeri. 28:3 vv.) dat reukoffer aansteken, het zal een gedurig reukwerk zijn, voor het aangezicht van de HEERE, die in het Allerheilige aanwezig is; het zal een blijvende zaak zijn bij uw geslachten.

1) Omdat Christus aan het kruis ten tijde van het reukoffer stierf en het voorhangsel in de tempel scheurde (Luk.23:45), is een priester juist in het Heilige geweest, toen dat geschiedde, heeft hij het scheuren met verwondering gezien en daarvan verhaald..

9. Gij zult geen vreemd reukwerk, geen ander dan Ik daartoe voorschrijven zal (vs.34 vv.) hierop aansteken (Leviticus. 10:1 vv.), noch brandoffer, noch spijsoffer; gij zult ook geen drankoffer daarop gieten; 1) daartoe is een ander altaar en zijnandere gereedschappen in het heilige (hoofdstuk 27:1 vv. hoofdstuk 25:33 vv.).

1) Daar het reukaltaar niet slechts door zijn naam, maar ook door het vierkante van zijn vorm en door zijn hoornen gelijk gemaakt was aan het brandofferaltaar, zo lag er veel gewicht in, om nauwkeurig te bepalen, welk soort van offers daarop zouden gebracht worden. Want als een offer werd het aansteken van welriekend reukwerk reeds daardoor gekarakteriseerd, dat het op een offerplaats, op een altaar geschiedde. Zo werd ook het laten opstijgen niet alleen voor het aansteken van het reukwerk, maar ook voor het aansteken en verbranden van de bloedige en onbloedige offers op het brandofferaltaar gebruikt. Eindelijk werd het verband tussen het brandoffer en het reukoffer nog hierdoor aangeduid, dat het tegelijkertijd moest worden gebracht. Door beide offers werd de overgave van Israël aan zijn God afgeschaduwd en, door het dagelijks brengen ervan, deze overgave als een bestendige, voortdurende, afgebeeld. Het onderscheid bestaat echter daarin, dat in het brandoffer Israël zijn gehele leven en sterven naar lichaam en ziel, de Heere wijdt en heiligt, in het reukoffer zijn gebed (Psalm. 141:2 Openb.5:8; 8:3) belichaamd wordt, als de verheffing van de geestelijke mens tot God, waarmee het verder onderscheid samenhangt, dat de overgave in het brandoffer slechts op grond van de verzoenende bloedsprenkeling voltrokken wordt, daarentegen het reukoffer de verzoening met God veronderstelt..

10. En Aäron, de hogepriester, zal eens in het jaar over deze hoornen verzoening doen, en wel op de grote Verzoendag, nadat hij de besprenkeling in het Allerheiligegebracht heeft, met het bloed van het zondoffer van de verzoeningen, met het bloed van de tot verzoening van de kinderen van Israël ten zondoffer bestemde geitebok; hij zal dat bloed aan de hoornen strijken, en daarna zeven maal voor het altaar sprenkelen (Leviticus. 16). Eens in het jaar zal hij verzoening daarop doen bij uw geslachten: 1) het isHeiligheid der Heiligheden de HEERE. 2)

1) Ofschoon dit slechts eenmaal in het jaar geschiedde, werd het toch dagelijks ingeroepen ter herinnering, opdat zij door geloof en gebeden de dood van Christus zouden verheerlijken. En echter zouden zij weten, dat hun gebeden niet een liefelijke geur verspreidden, tenzij en in zoverre zij met het bloed van de verzoening waren besprenkeld..

Heiligheid der Heiligheden heet hier het reukaltaar, en elders ook het brandaltaar (Ex.40:10), ja, zelfs alle gereedschappen, die gezalfd zijn met de heilige zalfolie (Ex.30:29). Het reukaltaar was echter bovenal een heiligheid der Heiligheden, omdat het Christus Jezus afbeelde, de biddende Hogepriester..

2) Het reukaltaar staat in verhouding tot het brandofferaltaar gelijk het Heilige tot de voorhof, gelijk het priesterlijke volk tot het niet-priesterlijke, gelijk het lof- en dankgebed van de verzoende en geheiligde tot het verlangen naar verzoening en heiliging, gelijk de glans van het zevenvoudig gelouterd goud, die van dit altaar afstraalt, tot de natte donkere droevige glans van het koper, dat het altaar van de voorhof omgeeft. Het is een herhaling van het altaar, dat in de voorhof staat, maar een herhaling daarvan in zeer verhoogde heerlijkheid..

Het roken of aansteken van aangename specerijen is een zinnebeeld van de gebeden, die onafgebroken van de uitverkoren gemeente tot de Heere moeten opstijgen (Psalm. 141:2 Openbaring. 5:8. Hoewel bij de vroeger voorgeschreven toonbroden, die altijd op de tafel moesten liggen, en de met zeven lampen brandende kandelaar (hoofdstuk 25:30,37) hier nog het roken in het heilige komt, wordt het volk van God voorgesteld door het eerste als een volk veelbetekende beroeds-werkzaamheid en wereldverlichtende kennis, en hier als een volk van onafgebroken gebed (Luk.1:10). Nu is bidden het brengen van een offer (Psalm. 119:108 Hoz.14:9, daarom wordt ook voor dit offer een altaar geëist. De bepaling daaromtrent gebeurde niet vroeger, toen van de overige gereedschappen van het heilige sprake was (hoofdstuk 25), maar eerst hier, nadat een altaar voor het bloedige offer van de voorhof voorhanden is (hoofdstuk 27:1 vv.), omdat eerst de verzoende en opnieuw met de Heere verzoende gemeente Hem gebeden kan brengen, die een lieflijke reuk voor Hem zijn (vergl.Joh.16:23 vv.)

II. Vs.11-16. Hierop handelt de Heere met Mozes nog over enige bijzondere punten, die deels de vroeger gegeven bepalingen aanvullen, deels betrekking hebben op de bouw en het daarbij streng in acht te nemen sabbatsgebod; vervolgens over het door iedereen krijgsplichtige te betalen zoengeld voor zijn ziel, hetgeen dienen moet tot aanvulling van de in hoofdstuk 25:1-9 aangewezen vrijwillige bijdragen in bouwstoffen.

11. Verder sprak de HEERE, toen hij deze bepalingen in het algemeen gegeven had, nog nader tot Mozes, om hem ook over enkele zaken, die van bijzonder gewicht waren, Zijn wil te openbaren, zeggende:

12. Als gij, ten behoeve van de later (Numeri. 1) te verrichten monstering, de som van de kinderen van Israël opnemen zult, als gij zult tellen, hoeveel van hen naar hun ouderdom tot opneming in het leger van de Heere geschikt zijn, naar degetelden onder hen, zo zullen zij een ieder de verzoening van zijn ziel aan de HEERE geven, een hoofd- of losgeld, waarmee hij zijn persoon van Mijn straf, die hij verdiend had, loskoopt, als gij hen tellen zult, wanneer zij onder de krijgsplichtigen opgenomen worden; opdat onder hen geen plaag zij, als gij hen tellen zult, 1) en zij daarbij met Mij in onmiddellijke aanraking komen.

1) De wettige monstering en werkelijke opname van de deugdelijk bevondenen in het leger van de Heere volgde eerst een volle maand na de oprichting van de tabernakel (Numeri. 1:18 Ex.40:17), van nu tot die tijd verliepen alzo ongeveer 9 maanden. Mozes moest echter nu reeds een voorlopige telling doen van alle mannelijke personen, die boven de 20 jaar oud waren. Wanneer nu het getal, dat hierbij verkregen is, hetzelfde is als dat van de wettige monstering (Ex.38:26 Numeri. 1:40), zo blijkt het daaruit, allereerst, dat het volksbestaan gedurende die 9 maanden over het geheel dezelfde hoogte behield, en vervolgens, dat alle dienstplichtigen later ook als geschikt voor de strijd bevonden werden; enkele betrekkelijk slechts geringe verschillen en uitzonderingen schijnen daarbij niet in aanmerking genomen te zijn, waarom beide de keren slechts ronde getallen aangegeven worden..

Maar waarom was een verzoening van zijn ziel voor ieder, die geteld werd, nodig? En hoe komt het dat een gave in geld tot een zo hoog en heilig doel dienen moet? Ten opzichte van de eerste vraag is te bedenken, dat voor de offerdienst, die een schaduw was, de gemeente wel als een geheel verzoend en geheiligd werd, maar bij de telling van de hoofden ieder afzonderlijk, *persoonlijk* voor de Heere trad, en nu ook voor zijn persoon alles, wat hem in Gods ogen verderfelijk en verdoemelijk maakte, moest bedekt worden, opdat hij niet door Gods straffen zou worden getroffen; ten opzichte van de tweede vraag, zo valt het door Christus voor de zonde van de wereld aangebrachte offer met betrekking tot iedere enkele ziel ook onder het begrip van een losgeld (Matth.20:28 1Petr.1:18) en moest dit toekomstige losgeld zonder twijfel door het zoengeld, dat iedere Israëliet was opgelegd, afgebeeld worden.

De Heere vorderde hen die prijs af, als een openbare betuiging. 1e. Dat zij zonder enige verdienstelijkheid hun leven van God hadden. 2e. Dat het aan Hem stond, hetzelfde hen te benemen, of op allerlei wijze het hen bitter te maken, naar dat Hij Zijn rechtvaardige haat tegen de zonde en zondaars meer of min omtrent hen zou willen openbaren. Van de zijde van God werd door het eisen van dat losgeld te kennen gegeven: 1e. Dat Hij recht had en macht over hen, als de Heere van leven en dood. 2e. Dat Hij naar zijn rechtvaardigheid, dat recht tot hun verderf kon gebruiken, maar zoiets niet doen wilde, en omdat op te schorten, niet anders vorderde, dan alleen een erkentenis van dat recht. 3e. Dat Hij naar Zijn eeuwig voornemen gereed was, om met doodschuldigen in onderhandeling, wegens verzoening, te treden, doch niet zonder het opbrengen van een zwaarwichtig rantsoen..

13. Dit zullen zij geven, al die tot de getelden overgaat, allen die tot de ouderdom komen voor de krijgsdienst bepaald, en daartoe geschikt bevonden worden, de helft van een sikkel, naar de sikkel van het Heiligdoms, niet naar de gewone, in het dagelijks leven gebruikelijke sikkel berekend, (deze sikkel is twintig gera) (Leviticus. 27:25 Numeri. 3:47; 18:16); de helft van een sikkel 1) of een beka, is een hefoffer voor de HEERE (hoofdstuk 25:1 vv.)

1) De munten van de Hebreeën waren: Gera, beka (halve sikkel), sikkel, Mina (Ezech.45:12) of een pond = 50 sikkels. en een centenaar of talent. De gera heeft men gehouden voor een Johannes broodboon, die in grootte en gewicht daarmee zou overeenkomen. Is deze veronderstelling waar, dan zou een sikkel ongeveer een halve gulden zijn en ieder Israëliet dus ongeveer een vierde gulden hebben moeten opbrengen. Deze stukken waren nog geen gestempelde munten, deze kwamen eerst ten tijde van de Makkabeeën, maar zilveren stukken

met aanwijzing van hun gewicht, dat men, ter voorkoming van bedrog, nawoog (zie Ge 23.16). In de Babylonische ballingschap werden de Joden met het Babylonische en Perzische, en onder de heerschappij van de Seleuciden, met het Griekse geld bekend. Uit die tijd stammen de Dariken af (Ezra 2:69 Nehemiah. 7:70 vv), van deze de drachmen (Luk.15:8 vv.) en de staters (Matth.17:27). Onder de Romeinse overheersing eindelijk kwamen ook Romeinse munten in omloop: de denarius, van geringer waarde dan de drachme, doch in de handel daaraan gelijk gerekend (Matth.18:28; 20:2,9,13; 22:19 Mark.14:5 Luk.7:41; 10:35 Openb.6:6), de as of penning (Matth.10:29), de kwadrant = ¼ as (Matth.5:26 Mark.12:42), en als kleinste munt de scherf = ½ kwadrant (Mark.12:42 Luk.12:59)

14. Al wie overgaat tot de getelden, van twintig jaar en ouder, zal het hefoffer aan de HEERE geven.

15. De rijke zal het niet vermeerderen, en de arme zal niet verminderen van de helft van de sikkel, als gij het hefoffer aan de HEERE geeft, om voor uw zielen verzoening te doen, 1) voor de Heere; toch is de ene ziel zoveelals de andere waard.

1) De hier voorgeschreven gave werd later tot een regelmatige tempelbelasting en bestond nog ten tijde van Christus (Matth.17:24 vv.)

Om tweeërlei redenen geeft de Heere deze instelling. De eerste is deze, dat de rijke zich niet zou verhovaardigen boven de arme, en de tweede is, dat de Heere hiermee wilde leren, dat allen voor Hem gelijk stonden, de rijke en de arme; dat er bij Hem geen onderscheid was tussen rijke zondaren en arme zondaren, dat de rijke zich in Gods ogen niets meer aangenaam kon maken, dan de arme..

Dit gebod verhinderde de rijke niet, om de Heere van het zijn vrijwillige offeranden te brengen. Hoe arm ook iemand wezen mocht, hij werd niet van deze tempelschatting vrijgesteld..

16. Gij dan zult het geld van de verzoeningen van de kinderen van Israël nemen, en zult het leggen tot de dienst van de tent der samenkomst, 1) en het zal de kinderen van Israël ter gedachtenis zijn voor het aangezicht van deHEERE, om voor uw zielen verzoening te doen; daar dit losgeld tot de bouw en het onderhoud van de woning van de Heere dient, zal het Mij tot een gedurige aandrang zijn, om de kinderen van Israël, die op Mijn bevel dat geld gebracht hebben, in genade te gedenken en hun hun misdaden niet toe te rekenen.

1) Niet alleen tot de bouw, maar ook tot hetgeen nodig was voor de eredienst moest dit geld gebruikt worden. De dagelijkse offerande, het onderhoud van de tabernakel, het zoenoffer voor het gehele volk moest ervan betaald worden..

Wij menen, dat het vorderen van die schatting duidelijk genoeg aanwees: 1e. Dat elke ziel een rantsoen, een lossing en een prijs van de verzoening nodig heeft, en wel: 2e. Een rantsoen, dat kostelijk en dierbaar is, en 3e. dat het ware rantsoen en de volmaakte zieleprijs strekken

zouden tot opbouw van Gods geestelijk huis, bestaande uit de getelden en geroepenen tot het eeuwige leven..

III. Vs.17-21. Vervolgens wordt het koperen wasvat beschreven, en wat zijn bestemming betreft nader verklaard, daar dit bij de beschrijving (hoofdstuk 27) van de voorhof en zijn gereedschappen voorbijgegaan was.

17. En de HEERE sprak verder tot Mozes, zeggende:

18. Gij zult ook een koperen wasvat, 1) een grote waterbak, maken, met zijn koperen voet, een onderstel of bekken, waarin het water uit het vat door in het laatste aangebrachte kranen kan gelaten worden; dit zal dienen om te wassen bij de priesterlijke reinigingen (vs.19); en gij zult het zetten in de voorhof tussen de tent der samenkomst, en tussen het brandofferaltaar en gij zult water daarin doen;

1) Deze reiniging, welke God van Zijn priesters vraagt, was een teken van heiligheid. Daar echter het wasvat of het bekken, waarin het water in genoegzame voorraad voorhanden was, een deel uitmaakte, of één vat was van het Heiligdom, scheen men wat hieromtrent werd verordend, hierom te moeten verenigen of in elkaar te zetten, niet slechts, om wat de vorm aangaat, maar ook om wat het gebruik betreft, hetgeen niet gemakkelijk kon worden gescheiden. Want, indien er slechts melding werd gemaakt bloot van een bekken of watervat, dan zouden de lezers daarvan geen nut hebben getrokken. Maar waar God duidelijk beveelt, dat er water in het wasvat moest zijn, waarmee de priesters de handen en de voeten moesten reinigen, daaruit merken wij op, met hoeveel eerbied en heiligheid God de heilige dingen wil behandeld hebben..

19. Dat Aäron en zijn zonen, als de tot de heilige dienst geroepen priesters (hoofdstuk 28:1) zich daaruit wassen, hun handen en voeten.

20. Wanneer zij in de tent der samenkomst zullen gaan, zo zullen zij zich met water wassen, opdat zij niet sterven; of, wanneer zij tot het altaar naderen, om te dienen, dat zij het vuuroffer (vs.7 vv. Leviticus. 1:7-9) voor de HEERE aansteken. 1)

1) De Israëlieten werden er voornamelijk door indachtig gemaakt, hoe onwaardig zij waren, die God de offeranden brachten, daar de priesters, tot dit ambt uitgekozen, hun onreinheid in de weg stond, totdat zij met water gereinigd waren. Verder, de wassing van de handen en van de voeten beduidde, dat alle delen van het lichaam door onreinheid waren aangetast. Want, omdat de Schrift dikwijls de handen neemt voor de verrichtingen van het leven, en de gehele gang van het leven bij een weg of reis vergeleken wordt, gaat deze vergelijking best op, dat in de handen en in de voeten alle onreinheid werd afgewassen..

21. Zij zullen dan hun handen en voeten wassen, 1) opdat zij niet sterven, hetgeen aanstonds geschieden zou, wanneer zij ongewassen de een of andere heilige plaats wilden naderen; en dit wassen telkens voor het verrichtenvan een godsdienstige handeling, zal hun een eeuwige

inzetting zijn, voor hem, Aäron en zijn nageslacht, bij hun geslachten, 2) voor al zijn nakomelingen.

1) Wel waren Aäron en zijn zonen geheiligd tot hun dienstwerk, maar deze heiliging verhinderde niet, dat zij steeds door eigen zonden en door die van het volk verontreinigd werden. Zij hadden daarom de gedurige wassing en reiniging en heiliging nodig. Wie eenmaal door het bloed van Christus gereinigd is, heeft toch, door de aanraking met zonde en wereld, de reiniging van zijn dagelijkse zonden nodig..

2) Het koperen wasvat wordt ten opzichte van grootte en gedaante niet nader beschreven, omdat het symbolisch geen betekenis had; wel was het wassen van handen en voeten, hetgeen de priesters bevolen was, voordat zij het Heiligdom betraden en de heilige werkzaamheden verrichten, een zinnebeeld van de inwendige, geestelijke reiniging, zonder welke niemand, allerminst die het ambt van de verzoening bekleedt, de heilige God naderen mag. (Matth.5:8)

Het wasvat (het tweede voorwerp, dat zich in de voorhof bevond) was een grote, ronde, koperen ketel of bak, uit de spiegels van de Joodse vrouwen van Bezßleël vervaardigd, en rustende op een voetstuk. Het stond schuin naast het zoenaltaar, en diende tot een gedurige reiniging van de offerende personen en van het offer zelf. Rondom waren er een menigte tuiten of kranen, door welke het water afliep, dat elke dag rein en vers door de Levieten daar werd ingedragen. Bij elke dienst moesten de priesters zich daarmee vooral handen en voeten wassen..

IV. Vs.22-33. Verder wordt naar stof en wijze van samenstelling gehandeld over de zalfolie, die bij de in hoofdstuk 29 voorgeschreven priesterwijding aan te wenden is.

22. Verder sprak de HEERE wederom tot Mozes, zeggende:

23. Gij nu, neem u de voornaamste specerijen, namelijk de vier volgende: van de zuiverste mirre, die, welke vanzelf uit de boom uitgevloeid is, vijfhonderd sikkels, (waarschijnlijk ruim 14 pond) en kaneel, half zoveel, namelijk tweehonderd en vijftig sikkels, ook specerij-kalmus, tweehonderd en vijftig sikkels.

24. Ook kassie, vijfhonderd, naar de sikkel van het heiligdom; dus net zoveel als van de mirre, en een hin olijfolie. 1) (zie "Ex 27.21).

1) De Myrtheboom (amyris) heeft een gladde, bleek asgrauwe bast, geelachtig wit hout en bladeren, die in groot getal op korte gladde stelen of afzonderlijk of in bosjes staan. De vruchten, bruin van kleur, komen aan steeltjes en zijn eirond. De boom was in Palestina niet inheems, doch werd ook in tuinen geteeld (Hoogl.1:13; 4:6). Het hart, in het begin olieachtig en van geelachtig witte kleur, wordt langzamerhand harder en donkerder, en wordt eindelijk roodachtig; in deze droge toestand wordt het als reukwerk gebruikt, in vloeibare toestand daarentegen, gelijk het of vanzelf of ten gevolge van insnijdingen, die men in de boom maakt, uit de bast vloeit, vormde het een hoofdbestanddeel van de kostbare en welriekende zalf; het hart, dat vanzelf voortkwam, was beter en sterker, dan hetgeen men op kunstmatige wijze

verkreeg. De kaneelboom, wiens eigenlijk vaderland Sri Lanka is in de Indische zee, bereikt in de bossen een zeer aanmerkelijke hoogte, aan de kusten bedraagt die slechts 20-30 voet; de dikte van de stam is 3 voet in omtrek. De takken zijn zeer talrijk en met heldergroene, ovale, laurierachtige 4-6 duim lange bladeren bezet. De witachtige, aangename, maar niet aromatische bloesems vormen zich in april tot ovale steenvruchten, gelijkvormig aan jeneverbessen. Stam en takken zijn met een dubbele bast bekleed, waarvan de buitenste, witachtig of grauw en bijna reuk- en smakeloos is, de binnenste echter, die wederom uit twee vast aan elkaar hangende basten bestaat, de bruine kaneel levert; zij werd in de oudheid deels tot reukwerk, deels tot zalving gebruikt. De kalmus groeit ook wel in Europa, maar veel liever in de Aziatische, bijzonder de Indische en Arabische streken; deze heet kalmus van de welriekendheid en zijn wortel wordt eveneens tot reukwerk en zalf gebruikt. De Kassie (Cassia) is de bast van een op kaneel lijkende, in Indië en Arabië groeiende boom of struik, die wel als verder bestanddeel met de welriekende zalven gemengd werd, maar van donkerder kleur en zwakker reuk dan de kaneel was..

25. En maak daarvan een olie van Heilige zalving, een zalf, heel kunstig gemaakt, naar apothekers werk; 1) het zal een olie van heilige zalving zijn. 2)

1) De kunst, om reukwerken uit kostbare specerijen te bereiden, vormde in de oudheid een eigen beroep. De droge specerijen als kaneel, kalmus en cassia, werden daarbij wel niet tot poeder gewreven en zo met de mirre en de olie vermengd, daar dan daaruit een dikke brij ontstaan zou zijn, maar volgens de rabbijnen werden zij in water gekookt, om de kracht daaruit te trekken; deze werd dan weer met de vloeibare stoffen samen zolang gekookt, dat de waterdelen verdampt waren..

2) Ondanks alle tegenspraak stel ik vast, dat deze olie, uit de kostbaarste specerijen gemengd, een beeld is van de Heilige Geest. Want overal komt ons de overdrachtelijke betekenis van de zalving tegemoet, waar de profeten de kracht, het gevolg en de gave van de Geest, vermelden. Er is geen twijfel aan, of God, door de koningen te zalven heeft betuigd, dat Hij hen begiftigde met de Geest van wijsheid, kracht, zachtmoedigheid en rechtvaardigheid. Hieruit kan gemakkelijk worden opgemaakt, dat de tabernakel met de olie moest gezalfd worden, opdat de Israëlieten zouden leren, dat elke oefening in godsvrucht niets zou baten, zonder de goddelijke werking van de Geest. Zelfs iets groots werd aangetoond, dat de kracht en de genade van de Geest werkzaam was, en heerste in hetgeen het wezen uitmaakt van de schaduwbeelden zelf, en dat, welke goederen daardoor ontstonden, door de genade van dezelfde Geest tot nut van de gelovigen werden aangewend..

Die olie was daardoor een zinnebeeld van liefelijkheid en duurzaamheid. Zij werd uitgestort op het hoofd van de priester, en vloeide van daar naar beneden langs de baard en tot aan de zomen van het gewaad; zie Psalm 133. Op deze zalving doelt Johannes, zeggende: "Gij hebt de zalving van de Heilige." Voor de priester betekende het, de genadige mededeling van die gaven, welke hij overeenkomstig zijn priesterambt behoefde. Als schaduw voor het Nieuwe Testament was de olie, de velerlei gaven van de Heilige Geest. Christus is de hoorn, die God ons opgericht heeft in Davids huis (Luk.1:69). Uit die gezegende Hoorn van zaligheid wordt Zijn volk bedeeld met alle geestelijke gaven en zegeningen (Psalm. 68:19); en ontvangt de

erenaam van Christenen, omdat zij door Zijn olie geroepen en bekwaam gemaakt zijn om te wezen: profeten, tot het verkondigen van de deugden van Hem, Die hen liefhad; priesters, om zich Hem over te geven als een dankoffer; en koningen, om tegen al Zijn en hun vijanden te strijden, en over die vijanden te triomferen in Zijn kracht..

26. En met dezelve zult gij zalven de tent der samenkomst, wanneer die opgericht is, en de in het Allerheilige zich bevindende Ark van de Getuigenis.

27. En de in het Heilige staande tafel met al haar gereedschap, en de kandelaar met zijn gereedschap en het reukaltaar.

28. En het in de voorhof op te richten altaar van het brandoffer, met al zijn gereedschap, en het wasvat met zijn voet.

29. Gij zult ze alzo door deze zalving heiligen, dat zij Heiligheid der Heiligheden, hoogheilig (vs.10) zijn (hoofdstuk 40:9-11), al wat ze aanraakt zal heilig zijn (zie "Ex 40.10).

30. Gij zult ook Aäron en zijn zonen daarmee zalven, en gij zult hen heiligen, om Mij het priesterambt te bedienen 1) in het heiligdom, en de heilige gereedschappen te mogen aanraken (vs.29).

1) De volbrenging van dit goddelijk bevel wordt in Leviticus. 8 verteld. Wat nu de hierboven beschreven zalf betreft, die haar wijdende en heiligende kracht daardoor bezat, dat zij naar samenstelling en wijze van bereiding door God uitdrukkelijk bevolen en aan het algemeen gebruik voor altijd onttrokken was (vs.31 vv.), zo is de grondstof, de olie, wegens haar verfrissende, helende en lichtgevende kracht het zinnebeeld van de Heilige Geest; de zalving daarmee betekende alzo de mededeling van deze Geest, om bekwaam te maken tot de heilige dienst. De vier welriekende, specerijachtige bestanddelen, waarmee de olie vermengd was, dienden, om de levenwekkende kracht van de olie een kracht te geven om een aangename reuk te verspreiden, en daardoor op de werking van de Heilige Geest te wijzen, die beiden, God en mensen, welgevallig zijn. Dat er vier waren is niet willekeurig; dit getal is hier, evenals in hoofdstuk 28:39 en later in hoofdstuk 30:34 een karakteristiek kenteken van het Godsrijk, volgens zijn verschijning in de wereld en zijn bestemming voor haar. Nog kan gevraagd worden, in hoeverre het zalven met de welriekende olie ook in betrekking tot de tabernakel en zijn gereedschappen een mededeling van de Geest in zich sloot, daar dit toch levenloze voorwerpen zijn, en bij deze van zulk een mededeling niet in die zin sprake kan zijn, als bij de priesters. Daar echter de tabernakel met zijn gereedschappen de plaats was, waarvan de heiliging door de priesters voor Israël uitging, zo moest ook door de Heilige Geest tenminste beademd zijn. Zijn zegel moest daarop gedrukt worden, wanneer een eigenlijke mededeling geen plaats kon vinden..

31. En gij zult tot de kinderen van Israël spreken, zeggende: Dit zo samengesteld apothekerswerk zal Mij een olie van de heilige zalving zijn, alleen voor dit heilig gebruik (vs.26 vv.) bestemd, bij uw geslachten.

32. Niet op het vlees van een mens 1) zal men ze, als een gewone zalf gieten, gij zult ook naar haar maaksel 2) geen dergelijke voor het dagelijks leven maken; het is heiligheid; die zalf is daartoe door Mij bestemd zij zal u heiligheid zijn.

1) In het Hebreeuws Al basar adam. Op het vlees van een mens. De bedoeling is, op het vlees van een gewoon mens, van iemand, die geen priester was..

2) Naar haar maaksel, wil zeggen, naar de verhouding van de verschillende specerijen, welke Ik u opgegeven heb..

33. De man, die een zelfde zalf maken zal als deze, of die daarvan op wat vreemds doet, op iemand die geen priester is, of op enige zaak, die niet voor het heiligdom bestemd is, die zal uitgeroeid worden uit zijn volken, 1) dedoodstraf zal aan hem voltrokken worden (hoofdstuk 12:15,19).

1) Hiermee wordt noch het bereiden van zalven voor het gewoon gebruik, noch de aanwending van de hier genoemde bestanddelen elk voor zich verboden; maar het is slechts de samenstelling van deze stoffen volgens de hier gegeven verhouding, welke uitsluitend voor het godsdienstig gebruik is voorbehouden..

V. Vs.34-38. Eveneens wordt het reukwerk, dat volgens vs.7 en 8 ‘s morgens en ‘s avonds door de priester bij het gereed maken en aansteken van de lampen op het reukaltaar gebrand moest worden, volgens zijn bestanddelen en wijze van bereiding nader beschreven.

34. Verder zei de HEERE, op dezelfde tijd toen Hij het bevel (vs.22 vv.) gaf, tot Mozes: Neem tot u welriekende specerijen, namelijk de vier volgende: mirresap, storax gummi, en oniche, stacte, en galban, galbanum, deze welriekende specerijen, en zuivere wierook; dat elk bijzonder zij.1)

1) Beter: "van elk gelijke delen.".

35. En gij zult een reukwerk van een zalf 1) daaruit maken, naar het werk van de apotheker gemengd, en doe behalve zout, de noodzakelijke bijvoeging bij ieder offer (Leviticus. 2:13 Mark.9:49) niets erbij, opdat het rein, met geen andere bestanddelen vermengd, heilig, tot godsdienstig gebruik geschikt zij.

1) De storax is een boom, overeenkomende met de kweeboom die in Syrië, Arabië enz. zelfs in zuidelijk Europa groeit, met eironde, ongeveer 2 duim lange en 1« duim brede bladeren, die 12-20 voet hoog wordt, en vele dunne takken heeft. De sneeuwwitte bloemen zitten in bosjes aan het einde van de takken en geven een zeer aangename reuk, uit deze ontwikkelen zich noten, die twee harde, gladde, scherp smakende pitten bevatten. Vanzelf of door insnijdingen vloeit uit de stam van deze boom een gomachtig, doorzichtig bleek- of bruinrood, zeer aangenaam riekend hars, dat men onder reukwerk en zalf vermengde en ook als artsenij gebruikte. De oniche, ook stacte of duivelsklauw genoemd, is het kalkachtig bedeksel aan de schaal van een soort van mossels, die met de purperslak overeenkomt, en zich

in de zeeën van Indië en in Arabische wateren bevindt; afzonderlijk verbrand riekt hij onaangenaam en stinkend, maar met andere reukstoffen vermengd, verliest hij zijn onaangename reuk en dient tot versterking, gelijk prof. Knobel zich daarvan overtuigd heeft, daar hij in een apotheek het boven beschreven reukwerk heeft laten samenstellen; hij vond de reuk sterk, verfrissend en zeer aangenaam. Het galbanum is het hars van een struik, die in Syrië, Arabië en Ethiopië groeit, Ferulo geheten; het wordt evenals de gom van de storax, door insnijden in de bast gewonnen, en verbreidt evenals de oniche, op zichzelf geen aangename reuk, maar versterkt andere geuren en doet deze langer blijven. De wierook is het welriekende hars van een boom, die in Arabië groeit, die echter niemand van de latere reizigers in zijn oorspronkelijke soort gezien heeft. De soort die thans in Arabië gekweekt wordt, is, volgens de verzekering van Niebuhr, een ontaarding, misschien van Indië overgeplant, waar verscheidene gewassen zijn, waaruit gom vloeit. Ook over het winnen van de Arabische wierook heerst bij de natuuronderzoekers nog onzekerheid; de beste en reinste was, die op uitgespreide kleden was gevallen, minder rein, die men van de grond oplas. De wierook van de herfst- was beter dan die van de lente-oplezing..

Dat ook voor het heilig reukwerk vier stoffen voorgeschreven worden, heeft ten dele dezelfde reden, die wij boven voor de bestanddelen van de heilige zalfolie opgaven, Toch ligt hierin ook wel een heenwijzen op de vier bestanddelen van een recht gebed, waarvan de inhoud zowel lof en dank, als bede en voorbede is, of volgens Luthers verklaring bij het tweede gebod: aanroepen, bidden, loven en danken; of volgens 1Tim.2:1 smeking, gebed, voorbede en dankzegging..

Deze offerande had bij de anderen geteld kunnen worden, maar omdat slechts de toebereiding van het reukwerk, welke behoort bij het reukaltaar, ja, zijn aanhangsel is, meen ik niet, dat er oorzaak is, waarom ik het zou scheiden. *) Weetgierigen mogen, indien zij willen, de soorten zelf scherpzinnelijk oplossen, mij is het genoeg, dat, deze volgens het oordeel van God zijn gekozen, welke de liefelijkste geur verspreidden. Want, dat sommigen beweren, dat het galban van een onaangename en kwalijk riekende reuk is, of dat het wel geschikt was, weet ik niet. En omdat zij over een onbekende zaak gissingen maken, verdienen zij weinig geloof. Ik stel daarom vast, dat zij van een aangename geur zijn geweest, hetgeen Mozes woorden kort daarop bevestigen, waar hij de doodstraf als vastgesteld aankondigt, opdat niemand voor bijzonder genoegen zodanig reukwerk zou gebruiken. Wat zeker ongerijmd zou geweest zijn te verbieden, indien niet de reuk bijzonder liefelijk was geweest. Voeg er nog bij, dat er geen overeenkomst tussen het teken en de afgebeelde zaak bestaat, indien niet de liefelijke geur getuigde, dat God de gebeden van de Zijnen ten zeerste behagen. Verder, opdat er des te meer eerbied zou zijn voor het heilig teken, mocht het mengsel niet voor eigen gebruik worden aangewend, omdat, daar de mensen ruw en van een dom verstand zijn, niets hun liever is, dan de hemel met de aarde te vermengen. Daarom, opdat zij hun harten des te hoger zouden opheffen, moest het reukwerk van het algemeen gebruik afgezonderd gehouden worden, waardoor een bijzondere heiligheid aan God alleen werd toegekend.

*) Calvijn behandelt deze verzen tegelijk met die over het reukaltaar.).

36. En gij zult hiervan heel fijn poeder stoten, zoveel als voor enige tijd nodig is, en gij zult daarvan leggen voor de Getuigenis 1) in de tent der samenkomst, waarheen Ik, volgens Mijn toezegging (hoofdstuk 25:22) daar tot u komen zal, terwijl gij op het reukaltaar (hoofdstuk 30:6) dat zich voor de Ark van het Verbond bevindt, dit reukwerk neerlegt; het zal voor u Heiligheid der Heiligheden zijn; 2) door deze bewaarplaats, die Ik (vs.10) als hoogheilig aanwees, zal het bewaarde zelf hoogheilig zijn en in gebruik voor Mij kunnen komen.

1) Voor de Getuigenis wil hier niet zeggen, in het Allerheiligste, maar in het Heilige op het reukaltaar, dat stond voor de voorhang voor het Heilige der Heiligen..

2) Wanneer het geheiligde reukwerk was verbruikt legde men het overige, dat elders was heengebracht, eveneens op het reukaltaar, opdat ook dit hoogheilig zou worden, voordat het gebruikt werd..

37. Doch naar het maaksel 1) van dit reukwerk dat gij gemaakt zult hebben, zult gij voor u zelf niets maken tot gewoon gebruik; het zal u heiligheid zijn voor de HEERE.

1) Naar het maaksel, wil ook hier weer zeggen, dat de Israëlieten geen reukwerk uit de in vs.34 opgenoemde specerijen mochten bereiden in de daar opgegeven verhouding..

38. De man, die dit maken zal, om daaraan te ruiken, 1) om daarvan een liefelijke reuk te hebben, die zal uitgeroeid worden uit zijn volk (vs.32 vv.); voor het dagelijks gebruik zult gij reukwerk maken volgens uw eigen samenstelling en toebereiding.

1) Om daaraan te ruiken, d.i. om het tot zijn vermaak te gebruiken, om voor zichzelf, tot eigen genoegen, zulk reukwerk te bereiden. Terwijl de priester op het altaar in het heiligdom het reukoffer bracht (vs.7-8), steeg, daar er geen andere opening was, de rook door het voorhangsel bij de ingang (hoofdstuk 26:36 vv.) naar voren, voor de ogen van het in de voorhof biddende volk (Luk.1:10), naar de hemel; dat opstijgen was evenzeer een vermaning tot gebed, als een troostrijke verzekering van verhoring..

HOOFDSTUK 31.

AANWIJZING VAN DE WERKMEESTERS. SABBATVIERING. TAFELEN VAN DE WET.

I. Vs.1-11. Nadat aan Mozes in détail gezegd is, wat hij tot oprichting van een heiligdom en tot inrichting van een bestendige dienst van de Heere in Israël maken moet, ontvangt hij verder aanwijzing van God, door wie hij dat alles moet laten vervaardigen; zowel de opzieners worden hem met name genoemd, als ook de arbeiders aangewezen, die tot dat werk geschikt zijn.

1. Daarna sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Zie, Ik heb met name geroepen, 1) met bijzondere zorg uitgekozen, Bezßleël (in de schaduw is God), de zoon van Uri (lichtend), de zoon van Hur (hoofdstuk 17:10; 24:12) uit de stam van Juda (1Kron.2:3-5, 18-20).

1) Misschien ligt in de uitdrukking: "met name geroepen," een zinspeling op de betekenis van het woord Bezßleël = in schaduw is of woont God; want in het te bouwen heiligdom en de gehele daar te volbrengen dienst woonde God vooralsnog in schaduwen, de eigenlijke woning zou eerst later in Christus komen (Kol.2:17,19). Later wordt hij overal het eerst (hoofdstuk 35:30; 36:1 vv.), of ook alleen (hoofdstuk 37:1; 38:22) genoemd; hij was de opperwerkmeester..

Met name geroepen, betekent geroepen, bestemd, uitgekozen tot een bijzondere zaak. Deze uitdrukking wordt ook gebruikt van Cyrus Jesaja 45:3b, 4), die de Heere had uitverkoren, om Israël uit Babels gevangenschap te verlossen..

3. En Ik heb hem op buitengewone wijze en in bijzonder rijke mate vervuld met de Geest van God, 1) namelijk met wijsheid en met verstand, met een diep aanschouwings- en goed onderscheidingsvermogen, en met wetenschap, metpraktisch inzicht en met kennis, namelijk in elk handwerk.

1) De werking van de Heilige Geest is drieërlei, of zoals hier bij Bezßleël, om te bezielen "tot vernuftige arbeid" of ambtelijk, of zaligmakend..

4. Om te bedenken vernuftige arbeid, 1) om kunstige ontwerpen uit te denken en vervolgens uit te voeren, te werken in goud, en in zilver en in koper.

1) Vernuftige uitvinding en bekwaamheid, om sierlijk te maken, hetgeen men uitgevonden heeft, zijn twee nodige vereisten in een kunstenaar. Op het eerste schijnt gedoeld te worden in dit vers, en op het andere in het volgende, zoals ook op de kennis, om andere kunstenaars, die onder Bezßleël en Ahóliab arbeiden zouden, te onderwijzen..

In het Hebreeuws Lachschov machaschaboth. Om te bedenken, kunstige ontwerpen. Wel had God, de Heere, nauwkeurig opgegeven, naar welke plannen de tabernakel moest worden

gemaakt, maar God moest ook wijsheid en verstand geven, opdat dat plan nauwkeurig werd verwezenlijkt. Bezßleël moest het als het ware in zijn gedachten verwerken, om het vervolgens weer te geven, naar het bevel van God, aan Mozes gegeven..

5. En in kunstige steensnijding, om in goud en zilver in te zetten (hoofdstuk 28:9 vv.; 17 vv.) en in kunstige houtsnijding, om te werken in elk handwerk, 1) zoals Ik dat voorgeschreven heb.

1) Hoewel het gebouw van de tent en de vorm van de afzonderlijke gereedschappen, zowel als de aard en de gesteldheid van al hetgeen verder tot de dienst geëist werd, niet eerst uit te denken, maar aan Mozes reeds door God in een beeld getoond en met woorden beschreven was, zo behoorde er toch nog een bijzondere gave toe, om alles behoorlijk op te vatten, overeenkomstig Gods gedachten af te beelden en dan ook zorgvuldig en nauwkeurig door arbeiders (vs.6) te laten uitvoeren..

6. En Ik, zie, Ik heb aan hem, als tweede, ondergeschikte werkmeester, toegevoegd Ahóliab (vader van mijn tabernakel), de zoon van Ahisamach (broeder van de ondersteuning) uit de stam van Dan; deze is een meester in steen- en houtwerk, en ook een kunst- en bontwerker (hoofdstuk 38:23); en in het hart van een ieder, 1) die reeds van zijn kindsheid af door mij met verstand en kennis begaafd, en alzo wijs van hart is, heb Ik nog bovendien wijsheid gegeven; en zij zullen, volgens de aanwijzing en onder de leiding vande beide werkmeesters, maken al, wat Ik u geboden heb.

1) Hiermee hebben we niet alleen mannelijke, maar ook vrouwelijke handwerklieden te verstaan. Voor het borduren en stikken waren vrouwen nodig. (hoofdstuk 35:25,26).

7. *Namelijk* de tent der samenkomst, de plankenomgeving met haar vier bedekkingen en de twee voorhangsels (hoofdstuk 26), en de Ark van de Getuigenis, en het Verzoendekdel, dat daarop zal zijn, en al het gereedschap van de tent (hoofdstuk 25:10-22).

8. En de tafel, met haar gereedschap (hoofdstuk 25:23-30), en de zuivere, de fijn gouden kandelaar, met al zijn gereedschap (hoofdstuk 25:31-40), en het reukaltaar (hoofdstuk 30:1-10).

9. Ook het brandofferaltaar, met al zijn gereedschap (hoofdstuk 27:1-8); en het wasvat met zijn voet (hoofdstuk 30:17-21).

10. En de ambtskleren, 1) en de heilige kleren van de hogepriester Aäron, die hij met de overige priesters gemeen heeft, en de klederen van zijn zonen, de gewone priester, die zij dragen (hoofdstuk 28), wanneer zij in het heiligdom zijn, om het priesterambt te bedienen.

1) In het Hebreeuws Bigdee haserar. Door de Statenvertalers weergegeven door ambtskleren. Anderen verstaan eronder de voorhangsels, en nog weer anderen, de kleden, waarmee de tafel, de kandelaar en de gouden altaar waren bedekt, als het leger opbrak. De LXX vertaalt: tav stolav tav leitourgikav, alsof er stond in het Hebreeuws Bigdee haserath. Dan zijn het de

kleren geweest, welke de Hogepriester alleen droeg. De verklaring, alsof het kleden zijn geweest, die dienden om de heilige zaken in de tabernakel te bedekken, komt ons het meest waarschijnlijk voor, maar sluiten daarbij in ook de kleden, die dienden om de tabernakel zelf te bedekken..

11. Ook de zalfolie en het reukwerk van welriekende specerijen voor het heiligdom (hoofdstuk 30:23-38); naar alles wat Ik u geboden heb, zullen zij het maken; 1) de gave van Mijn Geest en van goddelijke wijsheid zal ieder van de arbeiders aanwenden, om de een dit, de ander dat te maken. Bezßleël en Ahóliab zullen die arbeiders onderwijzen en aanstellen.

1) Opnieuw zien wij, hoezeer het erop aankomt, dat het heiligdom met zijn gereedschappen juist zo is, als de Heere wil en zelfs in kleine, ondergeschikte punten niet anders gemaakt worden. Niet alleen toonde de Heere alles aan Mozes in een beeld, en licht Hij het hem met woorden toe, maar Hij begiftigd ook de tot volvoering geroepen arbeiders met Zijn Geest. De reden van deze zorgvuldigheid is deze, dat alles, gelijk wij reeds verklaarden, deels een symbolische (zinnebeeldige), deels een typische (voorafschaduwende) betekenis heeft. Nemen wij hetgeen wij hier en daar gezegd hebben, in een kort overzicht tezamen, en laat ons eerst de symbolische, vervolgens de typische betekenis van de tent der samenkomst ons voorstellen. "Ik zal onder hen wonen," zegt de Heere. Daarom richt Hij in het midden van Israël de tent der samenkomst met Zijn volk op, de tent van de getuigenis en van de openbaring; om dit middelpunt woont Israël, eerst de priesters en de Levieten, in wijdere kring de twaalf stammen (Numeri. 2:3), alles in voorgeschreven orde, maar ook alles op eerbiedige afstand. Wil het volk met zijn God tezamen komen, zo moet het uit de tenten, waarin het woont, uitgaan en de voorhof binnentreden, dat is de afgeslotene heilige ruimte; daar is het afgezonderd van zijn dagelijkse arbeid. De wand van deze ruimte, 5 el hoog, en driemaal 100 el lang en breed wordt door vijfmaal 12 zuilen gedragen; dat zijn de getallen van het Verbondsvolk en daarom voleinding; want het volk van het Verbond, dat hier verschijnt, bereikt de volkomenheid slechts voor de helft. Op deze nog onvolkomen heerlijkheid, die het ten deel wordt, wijzen ook de koperen voeten van de zuilen, de koperen gereedschappen van de voorhof, en de maat van het brandofferaltaar (vijf el in het vierkant, en de drie el in de hoogte, door de omgang in het midden in twee helften gedeeld). Dat echter ook op het nog onvolkomen standpunt, reinheid en heiligheid de eis en het doel zijn, wijst het omhangsel van witte byssus en het zilver aan de kapitelen, haken en sluitbomen van de zuilen aan. De eis wordt gebillijkt, en het doel wordt nagejaagd, daar het volk hier, in de voorhof, zijn God met gaven en offers nadert, en van Hem door de zegen van de priester (Numeri. 6:24 vv.), en ook door Zijn onderricht (Mal.2:7) genade, heil en leven ontvangt. In hoeverre nu Israël dat doel bereikt, dat toont zijn plaats bij het door de voorhof omgeven heiligdom; het staat nog buiten de tabernakel, en ziet diens heerlijkheid slechts gedeeltelijk en van verre in de vier kleuren, die het ingangsvoorhangsel draagt; want het bevindt zich onder de wet, die tot geen werkelijke gemeenschap met God kan brengen. Toch is aan Israël een toekomstige opheffing van de thans nog bestaande scheiding met zijn God beloofd; deze beloofde toekomst wordt aan het volk voorgehouden en als in voorbeeld door de priesters voorgesteld, aan wie het ingaan in het heilige gegeven is. Wat deze daar volbrengen is voorzegging, deels van Christus, deels van de gemeente van het Nieuwe Verbond; en zo sluit zich aan de symbolische betekenis van de tabernakel de typische aan..

Als Jezus zich door Johannes in de Jordaan laat dopen, om alle gerechtigheid te volbrengen, volbrengt Hij in werkelijkheid, wat de priesters van het Oude Testament in voorafschaduwing deden, wanneer zij in het koperen wasvat de handen en voeten wasten; en als Hij bij de verzoeking in de woestijn zich geheel, naar lichaam, ziel en geest aan God overgeeft, offert Hij het rechte brandoffer. Zijn volgende wandel op aarde, waarbij Hij het licht der wereld is en het zijn spijze laat zijn, de wil te doen van Degene, die Hem gezonden heeft, en de adem van Zijn gebed onafgebroken opgaat, is een volbrengen van hetgeen de priesters in het heilige hadden te verrichten; Zijn lijden en sterven is het ingaan van de hogepriester in het allerheilige op de grote Verzoendag. Sinds Hij nu ten hemel gevaren is en Zijn geest over Zijn jongeren heeft uitgestort, zijn diegenen, die in zijn naam geloven, het werkelijke Israël, doch zo, dat er geen bemiddelende priesterschaar meer is, maar de gehele gemeente haar voorrang toeëigent. Door het waterbad van de doop zijn toch alle gelovigen geroepen om in het heiligdom in te gaan en daar de werken van hun priesterschap te verrichten, en in het heilig avondmaal hebben zij een altaar, waarvan zij eten. Velen-en niet alleen de naam Christenen van onecht karakter, maar ook niet weinigen, die, hoewel godsvruchtig, toch niet werkelijk verlicht en geestelijk, niet zelfstandig zijn-blijven steeds in de voorhof staan; de rijpere Christenen daarentegen staan als lichtdragers onder hun geslacht, werken om de spijs, die blijft in het eeuwige leven, en laten onafgebroken het reukwerk van hun gebed ten hemel opstijgen. Intussen staan ook de priesters van het Nieuwe Verbond nog voor een gesloten heiligdom; het is nog niet geopenbaard wat zij zullen zijn; hun leven is met Christus verborgen in God. Wanneer echter Christus, hun leven, zich openbaren zal, dan zullen ook zij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid (Kol.3:3 vv.). Zo blijkt uit de tabernakel, wat Augustinus van de verhouding van het Oude tot het Nieuwe, en van het Nieuwe tot het Oude Testament zegt: "het Nieuwe Testament ligt in het Oude Testament verborgen; het Oude Testament is in het Nieuwe vervuld.".

II. Vs.12-17. Tot besluit van alle eerder gegeven voorschriften over de oprichting van een heiligdom, scherpt de Heere met nadruk het houden van Zijn Sabbat in; want gelijk het heiligdom Zijn woning onder het volk zou zijn, alzo de Sabbat de voortdurende belijdenis door het volk van het Verbond, dat het met de Heere gesloten had.

12. Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

13. Gij nu, spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: Gij zult evenwel 1) Mijn 2)Sabbat onderhouden, dat gij op deze rust van alle arbeid, zoals Ik u geboden heb, (hoofdstuk 16:23,29 vv.; 20:8 vv.; 23:120 en u tot Mijn woning, die Ik u nu opricht
(Leviticus. 23:3), begeeft; want dit is een teken
3) tussen Mij en tussen u, een teken van het tussen ons bestaande verbond, bij uw geslachten, zolang de tegenwoordige bedeling zal bestaan; opdat men, gelijk gij van uw zijde door het vieren van deze dag Mij de Schepper van hemel en aarde, als uw God belijdt, ook van Mijn zijde weet en door hetgeen Ik op deze dag u geef, ervaart, dat Ik de HEERE ben, die u heilige; dat Ik u niet op uw eigen wegen laat gaan, maar altijd weer van de zondige wereldaftrek en in Mijn gemeenschap inleid.

1) Dit evenwel staat in verband met het bevel in de vorige verzen gegeven. Alles moest gemaakt worden, zoals de Heere het bevolen had, maar ook ten opzichte van dit werk, moest op de Sabbat gerust worden..

2) Mijn Sabbat, wil zeggen, de wekelijks wederkerende Sabbat, door de Heere verordend..

3) De Sabbat was een teken, dat op God en op het volk betrekking had; een teken tussen Mij en tussen U, zegt de Heere. Hij verbond zich, om hen te heiligen en als Zijn volk te zegenen, zij, om Hem te verheerlijken en voor hun God te erkennen, en van die wederzijdse verbintenis van de Sabbat een teken en de godvruchtige waarnemer verzegelde de wederzijdse verbintenis openlijk, zo dikwijls hij elke terugkerende zevende dag naar Gods instelling vierde, terwijl God aan zijn kant niet naliet die dag met zonderlinge zegeningen te bekronen..

14. a) Onderhoudt dan de Sabbat, omdat hij voor u heilig is, 1) dat gij die dag van de overige dagen onderscheidt en dan uw bezigheden nalaat. Wie hemontheiligt, zal zeker gedood worden; want een ieder, die op deze dag enig werk doet, die ziel zal uitgeroeid worden, uit het midden van de volken, omdat hij de wet van Mijn Verbondsvolk verbroken heeft.

a) Exodus. 20:8 Deuteronomium. 5:12 Ezech.20:12

1)Hetzelfde, dat vroeger is ingeprent, met bijvoeging van enige andere woorden, als: "Hij zal voor u heilig zijn," met welk woord Hij vermaant om zijn dienst, zowel heilig en ongeschonden, als zorgvuldig te onderhouden, omdat in de verwaarlozing ervan de godsdienst zou lijden. En daarom kondigt Hij de doodstraf aan, indien iemand op die dag enig werk zou verrichten. Daarmee wordt andermaal de heiligheid en voortreffelijkheid van de verborgen zin gedachte gebracht, omdat God het vergrijp, hoewel licht in zijn soort, de dood waardig keurt. Geenszins echter was de geringschatting te verontschuldigen, om hem met opzet te doen vervallen, omdat God wilde, dat hij tot een teken van onderscheiding zou zijn tussen Zijn volk en de heidense volken..

De ontwijding van de Sabbat was niet minder dan het verbreken van het Verbond, dat de Heere met Israël had opgericht en daarom moest op de overtreding van het vierde gebod de dood volgen..

15. Zes dagen zal men werk doen; doch op de zevende dag is de Sabbat van de rust, een heiligheid van de HEERE! 1) Wie op de Sabbatdag werkt, zal zeker gedood worden, gelijk Ik nogmaals herhaal, opdat een ieder zich ervoor wacht.

1) Volgens de Hebreeuwse tekst wordt in deze woorden: "rust van de rust", dat is volkomen rust, geheel onthouden van alle bezigheden bevolen; hetzelfde wordt later (Leviticus. 16:31; 23:32) voor de grote Verzoendag ingesteld. Op beide dagen, zowel op de wekelijkse Sabbat, als op de Verzoendag, moesten alle bezigheden rusten, op de overige feestdagen slechts de dienstarbeid (Leviticus. 23:7 vv.; 23:25,35 vv.). Terwijl wat de laatste betreft de bezigheden van de burgerlijke handtering en van het tijdelijk beroep, als akkerbouw, handwerk enz. te verstaan zijn, zijn bij de eerste ook verrichtingen van het huiselijk leven, bijv. aansteken van

vuur tot het bereiden van spijzen (Ex.35:2 vv. Ex.12:16) bedoeld. De grote strengheid ten opzichte van de bezigheden voor de Sabbat, moest aan deze dag het karakter van een geheel bijzondere heiligheid verlenen; deze vormt dan ook de kern van de overige Israëlitische feesten, rondom deze groeperen zij zich, als om hun middelpunt..

De LXX vertaalt: een heilige rust van de Heere. De bedoeling van deze woorden is, dat het rusten niet moest zijn een niets doen, maar een zich bezighouden met de dingen van de Heere, een heilige rust, hierin bestaande, dat men ten zeerste de dienst van het huis van de Heere waarnam..

16. Dat dan een ieder weet, dat Ik de Heere ben, die u heilig (vs.13), en dat, opdat geen ziel uitgeroeid wordt uit Mijn volk (vs.14 vv.) en de kinderen van Israël de Sabbat houden, de Sabbat onderhoudende in hun geslachten, tot een eeuwig Verbond, tot een voor altijd ingesteld verbondsteken, dat eerst dan ophouden zal van kracht te zijn, wanneer de Heere zelf een ander daarvoor in de plaats stelt (Genesis 17:10,13).

17. Hij, de Sabbat, zal tussen Mij en tussen de kinderen van Israël een teken in eeuwigheid zijn, dat in zijn grond nooit kan ophouden, daar het Verbond nooit ophoudt, maar alleen in een ander, een nieuw volmaakt zal worden; het zal blijven bestaan, omdat de HEERE in zes dagen de hemel en de aarde gemaakt en op de zevende dag gerust en zich verkwikt heeft 1) (Genesis 2:2), zich in Zijn rust heeft teruggetrokken, om zich geheel aan de vreugde over Zijn heerlijk scheppingswerk over te geven.

1) Tot deze heilige rust van de eeuwigheid wil God dan ook Zijn volk leiden (Hebr.4:9 vv.), en opdat Hij dit zou kunnen, gebiedt Hij, hier beneden reeds op elke zevende dag van elke arbeid van de werkdagen zich te onthouden en zich te verkwikken. Bezwaard hart, leg de zorgen af; verhef u, neergebogen hoofd; de aangename morgen komt, waarop God u heeft veroorloofd te rusten en zelf uw rust heeft gewijd; welaan dan, gij hebt tevoren veel tijd aan de dienst van de Heere ontstolen (vs.1). Wanneer de werkdag van het leven eindigt, rust dan, mijn geest, van alle moeite verlost, in Gods Vaderhanden, mijn lichaam in de schoot van uw moeder, totdat gij beiden feest zult houden daarboven, waar men in vrede rust, niets denkt of doet, dan God beminnen, God loven (vs.8)

III. Vs.18. Nadat de Heere aan Mozes alles gezegd heeft, wat hij hem over het op te richten heiligdom wilde meedelen, volgt de overgave van de twee tafelen van de wet, tot de ontvangst waarvan Hij hem vooraf tot zich op de berg bescheiden had (hoofdstuk 24:12).

18. En Hij gaf aan Mozes, toen Hij met hem op de berg Sinaï te spreken geëindigd had (hoofdstuk 25:1-31:17), de twee, door Hem zelf gemaakte (hoofdstuk 32:16) ruim 2« el lange en 1« el brede (hoofdstuk 25:10) tafelen van de getuigenis, aan beide zijden (hoofdstuk 32:15) beschreven met de (hoofdstuk 20:1-17) tien geboden die Hij tot de gehele gemeente van de kinderen van Israël gesproken had; deze waren tafelen van steen, om de onvergankelijke voortduring en de onuitwisbare geldigheid van die getuigenis aan te duiden, en beschreven met de vinger van God 1) zelf.

1) Deze tafelen moest Mozes, wanneer de tabernakel met al zijn gereedschappen gereed was, in de Ark van het Verbond leggen (hoofdstuk 40:20). Zonder twijfel zijn er twee tafelen, niet meer en niet minder, omdat de tien woorden zich tot twee laten terugbrengen, tot deze (Deuteronomium. 6:5 Leviticus. 18): "Gij zult liefhebben de Heere uw God, van ganser harte, enz." en "gij zult uw naaste liefhebben als uzelf" (Matth.22:37 vv.). Nergens in de Heilige Schrift wordt echter gezegd, hoeveel en welke woorden op de een, en hoeveel en welke op de tweede tafel geschreven stonden; de gedachten daarover zijn daarom van vroege tijd af verschillend geweest. 1. Sommigen verdeelden de tien geboden in twee gelijke helften en rekenen alzo vijf geboden tot de eerste en vijf geboden tot de tweede tafel; zo verdeelt zowel Philo, die uit (hoofdstuk 20:3-6) twee geboden maakt, als ook Knobel, die vs.2 voor het eerste van de 10 woorden houdt, terwijl hij in vs. 3-6 slechts één gebod ziet. Zij zetten alzo het gebod (vs.12): "Eert uw vader en uw moeder, enz.", als vijfde woord, mede op de eerste tafel; het volgende gedeelte (vs.13-17) vormt naar hun wijze van berekening eveneens 5 geboden, daar zij (vs.17): "Gij zult niet begeren uws naasten huis, gij zult niet begeren uws naasten vrouw enz." voor één gebod houden. 2. Anderen, en daaronder onze Gereformeerde kerk, daar zij ook de verzen 3- 6 in twee geboden verdelen, en vs.17 als één opvatten, maar vs.12 niet meer tot de eerste tafel rekenen, maar de tweede daarmee beginnen, verdelen naar de getallen 4,6. 3. Augustinus eindelijk, en met hem de Rooms-Katholieke en de Evangelisch-Luthersche kerk, verdelen naar de getallen 3 en 7, zodat de tweede tafel, evenals in de Gereformeerde kerk met de woorden: "Eert uw vader en uw moeder, enz. begint, deze echter niet het vijfde, maar, na weglating van de woorden (vs.4 vv.) of samentrekking met die van vs.3 eerst het vierde gebod uitmaken, terwijl, door verdeling van vs. 17 in twee geboden, op de tweede tafel een gebod meer komt te staan. Van deze verdelingen is die onder 2, degene, die het minst met de getallensymboliek overeenkomt; wel heeft de Gereformeerde kerk daarin gelijk, dat zij het gebod van ouderliefde mede tot de eerste tafel rekent. Want, hoe waar het ook is, dat de ouders en heren plaatsvervangers van God of middelpersonen, en daarom niet alleen te beminnen, maar ook te eren zijn, zo moeten wij toch, bij de gestrenge nauwkeurigheid, waarmee de wet over haar Monotheïsme (de leer: "er is slechts één God) waakt, en bij de scherpe scheiding, die zij tussen Schepper en schepsel, tussen God en mens stelt, het voor ondenkbaar houden, dat zij aan een gebod, dat de mens betreft, in tegenstelling tot alle gelijksoortige geboden, op de eerste tafel een plaats gegeven zou hebben. Staat het gebod om de ouders te eren, op de eerste tafel, zo is de verplichting jegens de ouders bij de verering van God gevoegd. Zulk een nevenplaatsing moest echter aan de wet als afgoderij voorkomen, want het eerste gebod zegt: "Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben." Tot tegenbewijs kan men zich niet beroepen, op de naam "Goden" (hoofdstuk 21:6; 22:8,28), die aan rechters en overheidspersonen gegeven wordt, wegens de goddelijke majesteit, die in hen verborgen lag (zie Ex 20.12); want de grondtekst spreekt ook daar van God, en noemt slechts het brengen voor de rechters daarom een brengen "voor God," omdat deze in de naam van God recht spreken. Zo zien wij ons tot de derde wijze, om de tafelen te verdelen, bepaald (zie Ex 20.17). Het vierde gebod van de verplichting jegens ouders, waarmee hier de tweede tafel begint, vormt een geschikte overgang van de eerste tot de tweede, daar zich hierin Gods opperste macht afspiegelt; aan de andere zijde is het toch slechts een betrekking van mensen tot mensen. De volgende geboden beschrijven daarna de verhouding van de nevenorde van mensen tot mensen, en wel in trapsgewijze voortgang (leven, echt, eigendom, daad, woord, begeerte). Daarin, dat het 4de gebod, tot op een zekere

hoogte, zich van de overige geboden van de tweede tafel afzondert, ligt wel de reden, dat de Heer in de optelling (Matth.19:18 vv. Mark.10:19 Luk.18:20) het na de andere geboden noemt; Hij kenschetst het daarmee als een zodanig, dat niet geheel onder hetzelfde gezichtspunt valt met de anderen, en neemt het dan toch onder dezelfde hoofdzin tezamen: "Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf," waardoor Hij het duidelijk op de tweede tafel plaatst. Opmerkelijk is het daarbij, dat bij Markus en Lukas niet, zoals bij Mattheüs, dezelfde opvolging in het opnoemen van de geboden 5-7 in acht genomen wordt, als in Ex.20 en Deuteronomium. 5: "Gij zult niet doodslaan; gij zult niet echtbreken; gij zult niet stelen", maar de andere, die wij ook in Rom.13:9 aantreffen: "Gij zult niet echtbreken; gij zult niet doodslaan; gij zult niet stelen. Hieraan ligt de afwijkende volgorde van de Grieksen tekst van de Septuaginta ten grondslag, die dikwijls bij de vertaling van het Oude Testament vrij en willekeurig te werk gaan; bij deze vertaling sluiten zich vele nieuwtestamentische schrijvers aan, waarover later uitvoeriger zal gesproken worden..

Beschreven met de vinger van God, d.i. als onmiddellijk werk van God. God zelf heeft de wet op die stenen ingegrift. Zoiets was Hem niet te moeilijk, die hemel en aarde uit het niet tevoorschijn heeft geroepen..

HOOFDSTUK 32.

AFGODERIJ MET HET GEGOTEN KALF

I. Vs.1-14. Terwijl de Heere op de berg voor Israël een godsdienst en een heiligdom instelt, overeenkomstig de roeping van Zijn volk, om niet te zijn als de heidenen, denkt het volk onder aan de berg daaraan, dat het zich een God en een godsdienst maakt naar de wijze van de heidenen. Op het ogenblik, dat Mozes zich voorneemt is, met de zo-even ontvangen tafelen van de wet de top van de berg te verlaten (hoofdstuk 31:18), maakt hem God bekend, dat Zijn volk, dat Hij uit Egypte geleid heeft, het gesloten Verbond vernietigd en het gehele werk verijdeld heeft. De Heere wil nu opnieuw aanvangen en Mozes tot een groot volk maken, doch deze treedt als een echt middelaar met zulk een dringende voorbede in de bres, dat het de Heere berouwt, over het kwade, dat Hij reeds gedreigd had het volk te doen.

1. Toen het volk, dat onder de leiding van Aäron en Hur in het leger was achtergelaten (hoofdstuk 24:14) zag, dat Mozes talmde, 1) van de berg af te komen, want het was reeds zes weken, dat hij van hen gegaan was, (hoofdstuk 24:18), zo verzamelde zich het volk, door de woordvoerders, die tot deze zaak hadden aangezet,
2) bij Aäron, en zij zeiden tot hem: Sta op, a) maak ons goden, die voor ons aangezicht gaan; 3) maak ons een zichtbaar beeld van God, dat op onze verdere tocht ons vooruit gedragen wordt; want deze Mozes, die man, die ons uit Egypte gevoerd heeft, wij weten niet wat hem geschied zij,4) of hij omgekomen is, of heimelijk zich heeft weggemaakt, en wij kunnen toch niet altijd hier gelegerd blijven, maar moeten aan voortgaan denken.

a) Hand.7:40

1) Zij spraken van Mozes, alsof hij het volk schandelijk verlaten en gevlucht was, zodat zij niet weten, wat zij nu moeten doen. Wanneer God ons een kleine tijd verlaat, denken ook wij, dat God ons alleen laat, en wij elders hulp moeten zoeken; dan wordt zo’n kalf onze God..

Daar ziet hij, bijna zes weken achterelkaar, de dagen als uren voorbijsnellen, en, terwijl aan de eisen van de lichamelijke natuur het stilzwijgen opgelegd is, kan ook hij in zijn mate verklaren, dat hij een andere spijze heeft, dan het manna, waarmee iederen morgen de woestijn bij vernieuwing bezaaid wordt. Gelukkige Mozes, wie schetst ons, hoe gij u zult hebben gebaad in een stroom van hoge genieting; hoe uw ziel gelaafd zal zijn uit de volle beek van de wellusten van God; hoe gij thans al de moeite vergeten hebt; die daar beneden vaak als een loden last op u drukte? Wat staat hij hoog, de man van God, boven dat vleselijk Israël, dat naar niets zo onophoudelijk hunkert als naar de Egyptische vleesspijzen! Geeft aan Mozes’ ziel het uitgelezendste van farao’s hof, en zeker, zij zal van honger vergaan; want in Gods gemeenschap slechts kan zij rust en lust, leven en zaligheid smaken..

2) Dat zijn geen geringe mensen geweest, maar de besten en voornaamsten, die de anderen regeerden; als deze voorgaan, gaat de menigte hen na en volgt hun voorbeeld..

Waarschijnlijk is Aäron reeds vroeger daartoe verzocht, maar heeft hij geweigerd en het volk gerustgesteld, dat Mozes wel spoedig zou komen. Dit is af te leiden uit het woord: Sta op. Zij roepen Aäron toe: toef niet langer, maar maak ons goden (of een god) die voor ons aangezicht gaan. Het is Israël niet te doen, om een afgod, maar om een beeld van God. Israël was een zinnelijk volk, had behoefte aan iets zichtbaars en vergt daarom van Aäron, dat hij voor hen, in de plaats van Mozes, een zichtbaar beeld zal maken, dat zij kunnen zien, en dat hun als teken van God de weg wijst. Hoe tekent dit de diep bedorven toestand van de mens. Pas heeft Israël beloofd, Gods geboden te zullen onderhouden, en nu reeds begaat het de verschrikkelijke zonde tegen het tweede gebod. De eerste nationale zonde van Israël na de wetgeving, was een zonde tegen de geestelijke eredienst, zoals God die door het tweede gebod had verordend; was een veranderen van de belijdenis, door God zelf aan Zijn volk gegeven..

3) O hoe vergeetachtig (Psalm. 106:21 vv.), hoe verkeerd, hoe ontrouw is het menselijk hart! Wat is er te bouwen op alle menselijke voornemens en beloften (hoofdstuk 19:8; 20:19; 24:3); wanneer er geen nieuw hart bij is, wanneer niet genade de mens vasthoudt en bevestigt!.

4) Israël moest zich wel aan Mozes vasthouden en aan Hem geloven (hoofdstuk 19:9); maar alleen als aan de knecht van Jehova (hoofdstuk 14:31); Israël heeft echter Jehova vergeten, anders zou het voor Mozes niets kwaads kunnen vrezen, daar Hij op de berg van God in de wolk van Jehova vertoeft. Terwijl nu Israël Jehova van Mozes gescheiden heeft, zo is in hun oog Mozes als verlosser uit Egypte een natuurlijk, een gewoon mens geworden, die al het menselijke overkomen kan, en die men voor zijn ogen moet hebben, wanneer men omtrent hem zeker zal zijn. Met dit hechten aan het uitwendige hangt te samen, dat Israël zichtbare goden verlangt, die voor hen moeten heentrekken. Daardoor is Israël naar het standpunt van de heidenen teruggetreden..

Israël, dat pas was uitverkoren boven alle volken, wil liever een volk zijn, zoals de andere volken en goden hebben, zoals de heidenen; en daar het toch Jehovah, die het uit Egypte gevoerd en met brood van de hemel gespijzigd en met water uit de rots gedrenkt heeft, niet wil opgeven, zo wenst het Jehovah mee te trekken in de diepte, waarin het zelf terug gevallen is, dat is, de heilige, geestelijke en transcendente (boven de wereld verheven) God met Zijn reeds zo heerlijk betoonde kracht in de natuur te verbannen, om Hem meer nabij en tastbaarder te hebben. Jehovah wilde het volk tot Zijn heiligheid optrekken; in plaats van op de weg van de heiliging zich aan Hem te assimileren (gelijk maken), achtten zij het beter de bovennatuurlijke God aan hun natuurlijkheid te assimileren..

2. Aäron nu1) zei tot hen: Rukt af de gouden versierselen, die in de oren van uw vrouwen, van uw zonen en uw dochters zijn, 2) en brengt ze tot mij; ik moet eerst goud, veel goud in handen hebben, anders kan ik ugeen God maken, zoals gij begeert.

1) Aäron had verkeerd gerekend, want het was hier te doen, om de goddelijke wil door te voeren, en daartoe is voor een mensenhart geen offer te zwaar. "Dat iemand op het godsaltaar zijn tooisel nederlegt, en voor het rijk van God een offer brengt, dat is een zeldzaamheid; maar voor de dienst van de ijdelheid en de weelde, van genot en wellust worden gewillig

zilver en goud, en, wanneer dit reeds geheel verkwist is, kleren en huisraad gegeven. Men vergelijkt slechts het aantal huizen van redding met die van de zonde, de menigte die naar drink- en speeltafel zich begeeft met de kleine kring, die zich om de tafel van de Heere verzamelt..

Wee het volk, welks overheid het met Aäron vergeet, dat zij een dienares van God is en voor de ere van God waken moet, die uit mensenvrees, verschrikt door het geroep van de menigte, onrechtvaardige eisen niet durft weigeren, oproerige bewegingen niet durft dempen, valse profeten en verleiders, die het arme volk van Gods Woord afleiden, niet durft tegemoet treden. Aäron had uit medelijden met het volk die begeerte moeten afwijzen; hij had moeten denken als Jozef: "Hoe, zou ik een zo groot kwaad doen, en zondigen tegen God"; hij had moeten voelen: "Wie zijn leven zal verliezen omwille van de Heere, die zal het vinden"; hij had moeten opzien tot Die, van wie hij wist, dat Hij veel machtiger was dan deze dreigende menigte, en in het geloof aan Hem, had hij vast en onbeweeglijk moeten staan, als een rots door stormen en golven omgeven, maar geen duimbreed mogen toegeven..

2)Hoogstwaarschijnlijk en volgens de kerkvaders, behalve Ambrosius, zeer zeker, heeft Aäron niet aanstonds aan hun zondige wens toegegeven, maar heeft hij getracht hen te vermanen, om het niet te doen. Alleen de kerkvader Ambrosius zegt: "Ik zou niet durven op mij nemen, die Hogepriester te verdedigen, noch over hem vonnis te strijken." Gouden oorsierselen werden zowel door mannen als door vrouwen gedragen. Wellicht dat zij ze uit Egypte hadden meegebracht. Het waren kostbaarheden, waarop men zeer gesteld was. Daarom eist Aäron deze, om het maken van "goden" te voorkomen. Echter de hoogmoed zegepraalde over de gierigheid. Waar Aäron de moed mist, om deze wens van het volk beslist te weigeren, daar ziet hij zich ook in zijn plan teleurgesteld, om dit zijdelings te doen. Waar de leider niet Gods woord stelt tegenover de zondige begeerte van het volk, daar wordt hij tenslotte geleid tegen de verordeningen van Gods woord in..

3. Toen rukte aanstonds het gehele volk de gouden oorversieringen af, die in hun oren waren, en zij brachten
1) ze tot Aäron, die nu in zijn eigen list gevangen was en aan het verlangen van de opgewondene gemeente zich prijsgegeven zag.

1) God had hen verrijkt met de kostbaarheden van de Egyptenaren, hetgeen deze ondankbaren nu gebruikten tot een opgericht teken voor de afgodendienst, waardoor zij het verwijt verdienden, hetgeen Ezechiël verscheidene eeuwen daarna hun nakomelingen tegenvoerde. (Ezech.16:32,33).

Wat het volk wilde, bleek ook hieruit duidelijk, een zichtbaar geleide op de verdere tocht. Wat zij brachten, meenden zij te brengen tot eer van God en ten behoeve van Zijn dienst..

4. En hij nam ze, zeker met kloppend hart en bevende handen, uit hun hand; doch langzamerhand wist hij zich in zijn toestand te schikken en het geweten tot zwijgen te brengen (Genesis 27:11-19) en hij bewierp het met een griffie, 1) en hij maakte vervolgens eengegoten kalf 2) daaruit, uit het samengebrachte goud, of een houten beeld daarmee

overtrokken. Toen zeiden zij, die tot Aäron als woordvoerders van het volk gekomen waren, volkomen met dat werk tevreden: Dit zijn uw goden, 3) Israël, die u uit Egypte opgevoerd hebben; hier hebt gij die God in een zichtbaar beeld voor u; nu moge Mozes gebeurt zijn, wat het zij, wij hebben onze God zichtbaar bij ons, daarom kunnen wij bemoedigd verder trekken.

1) In het Hebreeuws Wajitsar otho bacheret. Door de Statenvertalers vertaald: Hij bewierp het met een griffie. Zo vertalen ook de LXX en anderen. Anderen vertalen: Wierp het in een buidel, omdat, beweert men, de graveerkunst nog niet was uitgevonden en voor zo'n werk meer dan één dag nodig was. De laatste vertaling is echter zeer gewrongen, en eist ook enige verandering in de grondtekst. De vertaling, bewierp, d.i. graveerde het met een griffie is beter. In verband met Jesaja. 40:19; 30:22 hebben wij het ons zo voor te stellen, dat het innerlijke van het kalf, dat gemaakt werd, van hout was, en dat deze houten vorm met goud werd overtrokken. Dan verklaart zich ook, hetgeen later van het verbranden gezegd wordt. Ook de grote afgodsbeelden van later waren houten beelden met goud overtrokken. En daarvoor was evenzeer nodig, de graveerstift, als voor voorwerpen, welke van massief goud werden vervaardigd..

2) In Egypte werden twee levende stieren, de een (als symbool van Osiris; zie Ge 41.4) te Memphis (Genesis 41:14), en de ander (als representant van de zonnegod On) te Heliopolis (zie Ge 41.45) godsdienstig vereerd; de eerste heette Apis, de tweede Mnevis. Waarschijnlijk is het de eerste geweest, die Aäron tot voorbeeld diende, om voor het volk een beeltenis en gelijkenis van God te ontwerpen. De gedachte, waarmee hij daarbij zijn geweten heeft gerustgesteld, is deze, dat men hier toch niet met een teken van een natuurkracht, met een levende stier te doen had, gelijk bij de heidense godsdienst van de Egyptenaren, maar met de Heere zelf, die het volk onder een reeds gewoon geworden zinnebeeld in zijn meer onmiddellijke nabijheid wilde brengen; maar hij vergeet daarbij geheel, wat God (hoofdstuk 20:4 vv.) onder strenge bedreiging verboden had. "Zo gaat het, wanneer men Gods woord niet meer liefheeft of niet acht, dat menselijke wijsheid zich een eigen godsdienst kiest en maakt, en daaraan welgevallen heeft, en het voor iets kostelijks houdt, hoewel het door Gods Woord verboden en een gruwel is. Het menselijk verstand meent, dat het met goddelijke zaken mag spelen, gelijk het goedvindt, en dat, hetgeen de mens bevalt, ook God welgevallig zijn moet; om vervolgens een dergelijke afgoderij te behouden en te verdedigen tooit men haar met het Woord van God; dit moet daartoe dienen, dat men een recht schone gedaante en kleur daaraan geeft, als ware het niet tegen dat Woord..

3) In het Hebreeuws is het woord "Elohim" (God) een meervoudige vorm, deze is dikwijls vertaald met: "Goden," waar beter het woord "God" zou staan (hoofdstuk 21:6; 22:8,28). Zo ook in ons vers en vs.1. Bij Nehemia (9:18) lezen we: Dit is uw God, die u uit Egypte heeft gevoerd. De naam Jehova gebruikt Israël niet. Het verbond lag verbroken..

Israël noemt God niet meer Jehovah, de Verbondsgod, want het heeft zijn verbond verbroken. De Christenen, die de naam van "Vader" niet meer durven gebruiken, mogen zichzelf wel eens onderzoeken of ook zij niet door afgoderij een breuk hebben doen ontstaan..

5. Als Aäron dat 1) zag, zo bouwde hij, om de zaak zelf ter hand te nemen en het volk tenminste te bewaren, dat het niet de dienst van de Egyptische Apis invoerde, maar in dit beeld Israëls God diende, een altaar voor dezelve; en Aäron riep uit, en zei: Morgen zal de HEERE (Jehova) een feest zijn; 2) voor hem de feestelijke dag van morgen.

1) Sommigen hebben gemeend dat dit vers doelt op een daad van het volk, die hier niet vermeld wordt, nl. dat zij, in navolging van de gewoonte in Egypte, het beeld op een verhevenheid of zuil hebben gesteld, om het godsdienstige eer te bewijzen, hetgeen Aäron door het bouwen van het altaar trachtte te voorkomen..

2) Evenals het volk niet om zijn eigen waardigheid geroepen is tot een uitvekoren volk, maar uit genade, zo is het ook met Aäron, die tot Hogepriester van het Verbondsvolk bestemd is. Zijn natuurlijke zwakheid moet openbaar worden, voordat hij tot het ambt komt, opdat hij zich in het ambt niet verheffe. De harde tegenspraak, die aan het priesterschap in Israël kleeft, en de gedachte ontlokt, dat dit niet het volkomen priesterschap is, wordt in hem openbaar, namelijk de tegenspraak, dat de toenmalige verzoener van de zonden zelf nog een zondig mens is, die evenzeer verzoening behoefde..

Aäron is een theoretisch man; de naam, die hij aan zijn gegoten kalf geeft, geeft te kennen, dat hij in theorie de enige God niet wil opgeven; maar de Heilige Schrift bemoeit zich niet met theorieën; zij beoordeelt de zaak praktisch, en noemt zijn kalf een afgod (Hand.7:41) en de door hem ingestelde godsdienst, afgoderij. 1 Corinthiers. 10:7).

De heilige naam van Jehova, door Aäron bij de uitroeping van het feest gebruikt, schijnt mee te brengen, dat het kalf gemaakt was, om een zichtbaar teken te zijn van Gods aanwezigheid onder het volk, en dat feest, dat hij uitriep, geen ander tot een voorwerp had, dan Jehova, die zij zich onder zulk een zichtbaar teken tot aanbidding voorstelden, evenals naderhand Micha zijn terafim (Richteren. 17:3,13), en Jerobeam de gegoten kalveren tot dat oogmerk gebruikte (1 Kon.12:28). Maar dit belet niet, dat de Geest van God alleen het gouden kalf de naam geeft van afgod (Hand.7:41), en dat de aanbidders hiervan geen betere naam verdienen, dan die van afgodendienaars (Psalm. 106:19,20; 1 Kor.10:7), en hun bedrijf hierin niet anders was, dan een gruwelijke afgoderij, door God onder de zwaarste bedreigingen veroordeeld..

Op gelijke lijn met hem staan degenen, die zich hebben losgerukt van het geloof van onze vaders, van de God van de bijbel, van de Christus, die waarachtig God is, hooggeprezen tot in eeuwigheid, en door Wiens bloed wij duur gekocht zijn, en die toch uit een soort vangewetensangst en om de gelovigen in de gemeente, Zijn naam gebruiken en de valse Christus, die zij uitgedacht hebben en de mensen verkondigen, als de Zoon van God en als de Verlosser van de wereld, prijzen. Maar wij moeten God vrezen en liefhebben, zodat wij bij Zijn naam niet....liegen of bedriegen..

6. En zij, de kinderen van Israël, stonden de volgende dag, dezelfde dag, waarop Mozes de tafelen van de getuigenis van de Heere ontving, vroeg op, en offerde brandoffer op het door Aäron gebouwde altaar, en brachten dankoffer daartoe; ena) het volk zat neer om te eten en te drinken, en alzo de offermaaltijd te houden (hoofdstuk 18:19; 24:11); daarna, na de gehouden

maaltijd, stonden zij op om te spelen, 1) om onder luid gejubel en beurtgezangen om het gouden kalf te dansen (vs.18 vv.).

a) 1 Kor.10:7

1) Aäron was van deze tijd af door de goddelijke bestelling geschikt tot het hoge ambt van het priesterschap. Ofschoon hij het niet wist, Mozes op de berg wist het, en opdat hij zich wegens de eer, die aan hem werd opgedragen, niet verheffen zou, zo werd toegelaten, dat een engel van satan in de hevige verzoeking, de overhand over hem kreeg, zodat hij een zeer zware zondenval deed, ten einde de gedachte daaraan hem steeds nederig zou houden. Hij, die een van de dwaasheden begaan had, om een altaar te bouwen voor een gouden kalf, moest zich te enenmale de eer onwaardig achten om Gods altaar te bedienen, maar dit te houden voor enkel gunst en genade..

Met luide vreugdebetuigingen, onder gezang en dans, werden, volgens Herodotus (II: 60; III: 27) ook de Egyptische Apis-feesten gevierd; toch spreekt deze nabootsing van Egyptische gewoonten niet tegen, dat deze feestviering voor de Heere zou zijn; gezangen en reien vonden wij ook bij de rechte dienst van Jehova (hoofdstuk 15:20 vv.) en vinden wij weer bij het terughalen van de Ark van het Verbond (2 Samuel 6:14 vv.)

7. Toen sprak de HEERE tot Mozes, als deze juist de tafelen van de getuigenis van Hem ontvangen had (hoofdstuk 31:18): Ga heen, klim haastig van de berg af, en zie wat Israël in het leger doet; want uw volk, 1) datgij uit Egypte gevoerd hebt, a) heeft het verdorven.

a) Deuteronomium. 32:5

1) "Uw volk," zieldoorsnijdend woord; is het niet alsof Jehova met andere woorden verklaart: "Zulk een volk kan Mijn volk niet meer zijn.".

Om tweeërlei redenen noemt de Heere hier Israël uw volk. Niet alleen om daarmee te wijzen op het feit, dat Israël het Verbond met Hem heeft verbroken, maar ook, maar bovenal, om Mozes te wijzen op zijn Middelaarsambt, op de hoge noodzakelijkheid, om voor zijn volk bij God tussen te treden..

8. En zij zijn haast 1) afgeweken van de weg, die Ik hun geboden had; zij hebben zich een gegoten kalf gemaakt; en zij hebben zich hiervoor gebogen en hebben het offerande gedaan, en gezegd: a) Dit zijn uw Goden, Israël, die u uit Egypte gevoerd hebben.

a) 1 Kon.12:28

1) Haast, d.i. zo kort, nadat zij het hebben betuigd, dat zij de woorden van God zouden gehoorzamen..

9. Verder zei de HEERE tot Mozes, die sprakeloos van smart op die woorden (vs.7 vv.) zweeg: Ik heb dit volk gezien, en zie, a) het is een hardnekkig 1) volk, een volk, dat zijn nek niet onder het juk van Mijngeboden wil buigen.

a) Ex.33:3 Deuteronomium. 9:6,13 Jesaja. 48:4 Jer.5:3 Hos.4:16

1) Eigenlijk hard van nek. De uitdrukking is ontleend aan de onwil van jonge runderen, die weigeren hun nek te buigen onder het juk, niet willen lopen in het gareel voor de ploeg..

10. En nu, laat Mij toe, 1) dat Mijn toorn tegen hen ontsteekt, en hen verteert, zoals een vuur (Deuteronomium. 32:22); zo zal Ik, nadat Ik deze nakomelingen van Abraham vernietigd heb, en u behalve Jozua de enig onschuldige bij deze misdadige verbreking van het Verbond, tot een groot volk maken. 2) (Genesis 12:2 Numeri. 4:11 vv.)

1) Deze woorden geven duidelijk te kennen, hoe diep de menslievende God zich tot heil van verloren zondaren evenwel wil nederbuigen. Zover, dat Hij in de werkingen van Zijn strafoefenende rechtvaardigheid van het geloof en het gebed van Zijn kinderen en kracht als wil afhangen, evenals hier de uitbarsting van Zijn rechtvaardige toorn werd tegengehouden, door de ijverige voorbede van Mozes..

2) "Uw volk" (vs.7). Met dit woord legt God Israël aan Mozes op het hart, en het is een oproep voor Mozes, om zijn middelaarsambt waar te nemen. De Heere heeft Israëls lot in zijn hand gelegd; van hem hangt het af, of de goddelijke gerichten tot vernietiging over het volk zullen komen of niet. Terwijl Mozes dus gelegenheid verkrijgt, om zich een echt en getrouw middelaar te betonen, wordt hij tevens door de woorden: "Ik zal u tot een groot volk maken," in verzoeking gebracht, die het duidelijk zal aanwijzen, hoe vrij van zelfzucht en hoe rijk in zelfverloochenende liefde zijn middelaarshart is. Het had hem tot werkelijke verzoeking kunnen worden, wanneer hij niet zo vast gegrond was geweest, als hij werkelijk was. Wanneer God hier met hem, evenals met Abraham (Genesis 22), een wonderbare weg inslaat, waarvan, naar de zwakheid van het menselijk hart, het einde zeer treurig had kunnen zijn, zo is in aanmerking te nemen, dat God, de alwetende, reeds vooraf de uitslag kende en alzo aan de menselijke vrijheid ruimte tot zelfbeslissing geven kon, hoewel geen menselijke speculatie het conflict tussen goddelijke vóórwetenschap en menselijke vrijheid kan oplossen. De beproeving daarentegen, die wij op gelijke wijze van Jozef met zijn broeders vinden (Genesis 44:1-17), was op zichzelf, wanneer men hem slechts als mens aanziet, hoogst bedenkelijk; maar Jozef staat daar onder de ingeving en leiding van de Geest van God; in de grond van de zaak is het eveneens de Heere, die de broeders van Jozef verzoekt, alleen doet Hij het daar niet onmiddellijk, maar door Zijn plaatsbekleder. "Laat Mij toe" -o, hoe wel herkennen wij aan dat Woord de levende God, die Zijn almacht aan Zijn getrouwheid verbonden acht, en zelfs Zijn toorn niet wil laten ontvlammen, zonder dat Hij Zijn vertrouwde dienaar wapent tegen wat Hij voor verschrikkelijks gereed staat te doen. Maar hoe voelen wij tevens, dat dergelijke taal aan Mozes als een donderslag moet hebben tegengeklonken, veel schrikwekkender dan al de donderslagen op de morgen van de wetgeving samen. Eén doodvonnis, maar dat honderdduizenden geldt, en die honderdduizenden werkelijk schuldig, schuldig aan gekwetste majesteit van God; en dat niet op mijlen afstand, maar in de schaduw

van Sinaï, niet door eigen moedwil alleen, maar tevens door de zwakheid van zijn eigen broeder! In waarheid, dat moet een gewaarwording voor Mozes geweest zijn, alsof de granietgrond onder zijn voeten begon te splijten en weg te zinken..

Sommigen vertalen het woord maken door bevorderen, zodat de Heere hier aan Mozes voorstelt, hem tot een vorst over een ander volk te stellen, waarop Mozes zijn voorbede voor zijn volk laat horen. Deze vertaling is grammaticaal zeer goed te verdedigen. In die zin wordt het woord in de grondtekst ook gebruikt. Jer.37:15 vv. 1 Samuel. 12:6.

11. Doch Mozes aanbad 1) het aangezicht van de HEERE zijn God, omdat hij zo nabij Hem stond, dat hij, als een kind zijn vader, Hem het aangezicht als aanraken konde, om Zijn toorn te stillen; en hij zei, Hem Zijn uw als teruggevende (vs.11) en vervolgens aan deere van Zijn naam (vs.12) en aan de trouw van Zijn beloften herinnerde (vs.13): O HEERE, waarom zou Uw toorn ontsteken tegen Uw volk, a) dat gij met grote kracht en met een sterke hand uit Egypte gevoerd hebt?

a) Psalm. 106:21

Hier en vervolgens blijkt, dat Mozes zijn voorbede aandringt met drie beweegredenen, nl. 1e. Gods wonder in de verlossing van Israël. 2e. De smaadheid, die de vijanden op Gods naam zou werpen, indien Hij ze verdelgde. 3e. Gods belofte aan de aartsvaderen..

1) In het Hebreeuws Wajechal, eigenlijk: en hij streelde. Dit woord wordt hier gebruikt, om de smekende houding van Mozes aan te duiden. Als smekeling nadert Mozes hier tot God..

12. Waarom zouden de Egyptenaren, wanneer zij Israëls ondergang zullen zien, vol van hoon tegen U en vol van vreugde over de dood van Uw volk, spreken, zeggende:a) In kwaadheid 1) heeft Hij hen uitgevoerd, opdat Hij hen doodde op de bergen, van Horeb, en opdat Hij hen vernielde van de aardbodem, zij toch verstaan het niet, Uw toorn te rechtvaardigen! Keer af van de hitte van Uw toorn, en laat het U over het kwaad van Uw volk berouwen, en wees het genadig!

a) Numeri. 14:13 vv.

1) In het Hebreeuws Bera'ah. Beter dan in kwaadheid is de vertaling van Luther, tot hun ongeluk..

13. Gedenk bovendien aan Abraham, aan Izak en aan Israël, uw knechten, aan welke Gij bij U zelf gezworen hebt, en hebt tot hen gesproken: Ik zal uw nageslacht vermenigvuldigen als de sterren aan de hemel; en dit gehele land, waarvan Ik gezegd heb, zal Ik aan uw nakomelingen geven, dat zij het erfelijk bezitten in eeuwigheid 1) (Genesis 22:16 vv.; 26:3 vv.; 28:13 vv.).

Gods beloften behoren mede tot de drangredenen, die een gebed veel nadruk bijzetten, en de hoop van de gelovige bidder krachtig opwekken en versterken; want hetgeen God beloofd

heeft, is hij machtig na te komen, en de eer van zijn werk vordert, dat Hij doet, hetgeen Hij belooft..

1) Het behoud van het volk, maar bovenal de eer van God, gaat Mozes ter harte. Het is hem te doen om de eer van God, en daarom pleit hij op het Verbond, door God met Abraham opgericht, en wijst op de eedzwering, door God aan Abraham gedaan..

14. Toen berouwde het de HEERE over het kwaad, dat Hij gesproken had, Zijn volk te zullen doen; 1) toch sprak de Heere daarvan nog niet tot Mozes, maar liet hem nog zonder verzekering van zijn vergeving van de berg gaan, opdat hij in staat zou zijn, de gehele ernst van de goddelijke vuurijver in het leger tegenover het volk te openbaren.

1) Daarin dat God door de voorbede van Mozes zich laat bewegen, Zijn oordeel over Israël terug te nemen, ligt een grote waarheid, daar de verschoning van het volk volgens de Goddelijke gerechtigheid niet mogelijk was, wanneer er niet tenminste één onder het volk ware geweest, die zich aan het verbreken van het verbond niet schuldig gemaakt had; om zijnentwil bleef het verbond nog bestaan, aan hem kon de goddelijke liefde zich nog aanknopen, om de gerechtigheid te overwinnen. Beide, de zonden straffende gerechtigheid en de zonden vergevende genade, zijn wel voor God opgeheven tegenstellingen, maar eer zich naar buiten kan openbaren, welke van beiden de andere overwonnen heeft, moet vooraf aan het menselijk oog te zien gegeven worden, naar welke zijde de weegschaal zich neigt, opdat God rechtvaardig zij in Zijn woorden en rein verschijnen in Zijn gerichten (Psalm. 51:6). Evenals bij het oordeel over Sodom en Gomórra (Genesis 18:17 vv.), Abraham beproeft, in de schaal van de zonde vergevende genade alles te werpen, wat ter van hun gunste kan genoemd worden, zo doet Mozes hier hetzelfde ten opzichte van het oordeel over Israël; wat Mozes voortbrengt is hetzelfde, wat bij God de genade boven de gerechtigheid heeft doen wegen; het komt in de voorbede van Mozes, om zo te zeggen, onder woorden, en voert daar een zo welsprekende en machtige taal, dat de gerechtigheid ongeschonden en ongekrenkt aan de genade plaats geeft. Anders was het bij Abrahams voorbede. Het minste wat de genade tegenover de gerechtigheid kan plaatsen, waren tien rechtvaardigen in Sodom; maar ook deze waren niet voorhanden, daarom overwint de gerechtigheid; maar om aan de genade geheel te laten, wat haar toebehoort, wordt Lot met vrouw en dochters gered, terwijl Lots vrouw van onder de vleugels van de genade wegloopt, en zich moedwillig in de handen van de gerechtigheid stort..

Zo groot is het vermogen van een krachtig gebed van een rechtvaardige. De Heere deed niet, hetgeen Hij zou gedaan hebben, indien het gewicht van de pleitrede, waarvan Mozes zich bediende, hem niet weerhouden had. Niet in die zin, alsof God van besluit en voornemen zou veranderen, want alles, wat Mozes bijbracht, was de Alwetende tevoren bekend en door de Heilige Geest zelf hem in het hart en in de mond gegeven, maar Hij handelde voor het uitwendige zo, als was Hij van besluit veranderd en dus bleek, dat de Heere niet ten volle had besloten, het gehele volk te verteren, zoals Hij gesproken had, maar dat Hij in Zijn raad had vastgesteld, hen door tussenkomst van Mozes' voorbede, in Zijn lankmoedigheid noch te sparen..

Berouw hebben, komt ook hier voor in de zin van, smart hebben over, in een andere stemming komen..

II. Vs.15-29. Nadat Mozes zich voor het volk in de bres gesteld heeft, en Gods vergevende genade heeft afgesmeekt, moet hij nu ook de plaatbekleder van de Heere voor het volk zijn, om middellaar te kunnen zijn. Dit doet hij, terwijl hij bij het nederdalen van de berg de tafels vol heilige toorn verbreekt, daarna het gouden kalf met vuur verbrandt en tot stof gemaakt, de kinderen van Israël te drinken geeft; Aäron wegens zijn zonde straft en een decimatiegericht onder het volk beveelt, ten gevolge waarvan 3000 man als offer vallen.

15. En Mozes wende zich om, hij verwijderde zich van de Heere, nadat hij deze voorbede gedaan had, zonder toezegging van Gods genade, en hij klom van de berg Sinaïaf, met de twee tafelen van de getuigenis in zijn hand; 1) deze tafelen waren op haar beide zijden beschreven, zij waren op de ene en op de andere zijde beschreven.

1) Waar was de gewijde hand, die het gegund was, de voorhang van het heiligdom op te lichten? Waar was het opgeklaard oog, dat door de dikke wolk van offerrook de heerlijkheid van de Heere kon aanschouwen? En waar het hart, dat dit alles tot het hoge doel van de verhevenste beloften kon verenigen? Gij, Mozes! gij wijze, goddelijke man, gij bezat dat oog en dat hart! Toen gij van de berg afkwam, met de tafelen van de getuigenis in uw hand, toen glinsterde uw angezicht in hemelse gloed, en nog helderder schitterde het Godslicht in uw grote ziel..

16. En dezea) tafelen waren Gods werk; het geschrift was ook Gods geschrift zelf, in de tafelen gegraveerd. 1)

a) Ex.31:18 Deuteronomium. 9:10

Zij waren dus het sprekend bewijs, hoe getrouw de Heere aan Zijn zijde in deze 40 dagen voor Zijn volk gezorgd had, om Zijn wet, zonder menselijke bemiddeling, voor alle volgende geslachten rein en zuiver te bewaren, gelijk Hij zonder menselijke bemiddeling die aan het tegenwoordig Israël had gegeven; nu had echter intussen Israël alles gedaan, om het gesloten verbond te vernietigen..

17. Toen nu Mozes op de rug van de berg (hoofdstuk 24:15 vv.) Jozua 1) weer ontmoette, en deze, bij het verder afdalen, de stem van het volk hoorde, toen het juichte (vs.6), zo zei hij tot Mozes, niets vermoedende van hetgeen voorgevallen was: Er is een krijgsgeschreeuw in het leger, misschien is Israël weer door de Amalekieten aangevallen (hoofdstuk 17:8 vv.).

1) IJdele vragen zijn zeker voor de gelovige Bijbellezer vragen als deze, hoe Mozes in staat was, de zware tafelen alleen te dragen, en wel zonder grote moeite of groot bezwaar, als ook, hoe Jozua in staat was, zo lang op het terugkeren van Mozes te wachten. Bij buitengewone verheffing van het geestelijk leven verheffen zich meermalen de fysische krachten tot buitengewone hoogte; hoe zou dit niet vooral geschieden, wanneer de ziel in onmiddellijk verkeer met de Heere staat! Luther is eenmaal in een schriftwoord zo in gedachten verzonken

geweest, dat hij een gehele dag lang als aan zijn stoel genageld zat, niets zag of hoorde, niet at of dronk..

18. Maar hij, die de werkelijke toedracht van de zaak kende, en scherper luisterde, zei: Het is geen stem van het geroep van overwinning, het is ook geen stem vna het geroep van nederlaag, ik hoor een stem van zingen bij beurtzang.

19. En het geschiedde, toen hij beneden aan de berg gekomen was, aan het leger naderde, en het kalf en de a) reien zag, dat de toorn van Mozes bij dit gezicht ontstak, en dat hij de tafelen uit zijn handen wierp, en deze, door dekracht van zijn wegwerpen, onderaan de berg verbrak, 1) ten teken, dat door hun zonde de wet des Heeren en Zijn verbond was vebroken.

a) Deuteronomium. 9:17

1) Het was geen menselijke drift, welke Mozes de tafelen van de wet deed verbreken, maar goddelijke ijver. Daarmee wilde hij toch tonen, wat zij verbroken, wat zij verloren hadden. Wij lezen dan ook nergens, dat God hem hierover bestraft heeft, wel dat God hem zachtmoedig heeft genoemd. Zo straks blijkt, dat Mozes, toornde over de zonde, maar tegenover Aäron zijn medelijden met het volk toonde.

20. En hij nam, toen hij in het leger getreden was, dat kalf, dat zij gemaakt hadden, van zijn plaats, en verbrandde het in het vuur, zodat het hout (vs.4) verkoolde en het goud versmolt, en hij vermaalde het gesmolten metaal met de kolen totdat het klein stof werd, en strooide het op het water van de van de berg afstromende beek (Deuteronomium. 9:21), en deed het de kinderen van Israël drinken. 1)

1) Om goud te verbranden, en het stof te vermalen, zijn scheikundige middelen nodig, die Mozes geredelijk in Egypte had kunnen leren kennen. Hij mocht dit niet verzuimen, om de verdelging te voltooien. De hoofdzaak was deze, dat hij het verkalkte goud in de beek wierp en van het water daaruit te drinken gaf. Immers omdat zovele vreemde volkeren de Egyptenaren een gruwel waren, omdat deze de dieren aten, die zij voor heilig hielden, hoeveel te meer was de verloochening van de afgoderij volkomen, wanneer iemend het beeld op at, waarin de godheid zich onder het volk een zichtbare woning had gekozen..

In hoeverre hij daarbij het met de stof van het verbrande kalf vermengde bleekwater te drinken gaf, of door hen dadelijk drinken te bevelen, of onmiddellijk in zoverre hij de beek, die hun het drinkwater opleverde bezoedelde, is niet te bepalen. In het eerste geval zien wij hier reeds, evenals later vers 25 vv. bij het strafgerecht, aan de zijde van het volk de vrees en de schrik, die aan het kwaad geweten eigen zijn, en tot elke tegenstand, tegen een moedig en krachtig ingrijpen door de van de God gestelde overheid, onbekwaam makem; in het tweede geval daarentegen neemt het niets van de betekenis weg, dat de gouddelen onderzonken, en het stof door de beek werd weggevoerd, en de kinderen van Israël zo noch het ene noch het andere werkelijk meedronken, want het geheel is een symbolische handeling, welke bedoeling reeds met het inficeren (bevlekken) van de beek bereikt was. Wonderbare kracht van God in de ogen van de gelovigen! Ja waarlijk, het geloof overwint de wereld. Een enige Mozes

tegenover duizenden en duizenden, en het kalf, met zoveel opoffering verkregen, wordt vernietigd, het volk laat zich slachten (vers 28). Het is die kracht, die Jezus de tempel deed reinigen en de woedende menigte weerhield in het stenigen; het is diezelfde kracht Christenen, die in beginsel in u woont. Overwint de wereld!.

Waarom gaf Mozes het water uit de beek, die van de berg afstroomde, te drinken? (Deuteronomium. 9:21). Niet zozeer, om daarmee Israël te wijzen op de nietigheid van hun afgod, als wel, om hen door dit zichbare teken te beduiden, dat, gelijk zij het water met het stof van hun afgod hadden opgedronken, zij ook de vloek zouden dragen, welke op de zonde gezet was, dat zij verdiend hadden, om gedrenkt te worden met de vloek van God over de zonde..

21. En Mozes zei tot Aäron, 1) nadat hij zo het volk zijn zonde had doen wegdrinken, ten teken dat het deze zou moeten dragen en boeten (Numeri. 5:24): Welk kwaad heeft u dit volk gedaan, dat gij zo'n grote zonde over hen gebracht hebt? Gij zijt de oorzaak daarvan, enalle lichamelijk leed, dat een vijand zijn vijand aandoet, is hiermee niet te vergelijken, want gij hebt deze zielen schade aangedaan.

1) Volgens Deuteronomium. 9:20 heeft Mozes nog afzonderlijk voor Aäron gebeden..

22. Toen zei Aäron, zich voor Mozes verootmoedigende, met bijzondere eerbied voor die kracht en die ijver vervuld (Numeri. 12:11): De toorn van mijn heer 1) ontsteke niet tegen mij; ik ben zo schuldig niet! gij kentdit volk door eigen ervaring, a) dat het in het boze ligt, dat het tot alle zonden, voornamelijk tot afval van de Heere geneigd is, en dit niet te veranderen is.

a) 1 Joh.5:19

1) Van mijn heer. Aäron spreekt Mozes zo aan, niet alleen om zijn ambt, maar ook omdat hij het diepst ontzag heeft voor zijn ijver voor de Heere. Hij belijdt daarmee zijn schuld reeds en vernedert zich voor hem..

23. Zij dan zeiden tot mij: Maak ons goden (een God), die voor ons aangezicht gaan, want deze Mozes, die man, die ons uit Egypte gevoerd heeft, wij weten niet wat hem gebeurd is.

24. Toen zei ik tot hen: Wie goud heeft, die rukt het af, en geeft het mij; en ik wierp het in het vuur, en dit kalf is er onder mijn handen uitgekomen; 1) ik weet nauwelijks wat ik daarbij gedacht of gedaan heb.

1) Dit meer korte dan nauwkeurige bericht is geheel overeenkomstig de vuurijver van Mozes, die Aäron niet tot ademen laat komen. Wij zien hem in zijn stoute verschijning voor ons, hoe hij door de ijver voor het huis, dat is de gemeente, van zijn Heere verslonden wordt. (Johannes 2:13 vv. Matth.21:12).

25. Als Mozes zag, dat het volk ontbloot was, niet slechts van sieraad, maar vooral van tucht, en daardoor van de bescherming van de Heere, (want Aäron had het ontbloot door zijn zwakheid in het besturen, terwijl toch aan hem de leiding was opgedragen, zodat deze zonde moest zijn tot verkleining onder degene, die tegen hen hadden mogen opstaan), 1) tot vernedering voor het aangezicht van hun vijanden; hij toch had aan de dienst een betekenis willen geven, of het nog de dienst van de ware God was, enzij geen zonde hierdoor pleegden. Jesaja 5:20 Ezech.13:18 vv.)

1) Hun vijanden hen in die toestand vindende en aangrijpende, zouden over hen als een volk, dat machteloos is en van alle hulp en wel vooral van alle goddelijke hulp is, zegepralen, en dus zou Israël, de heiden tot spot en beschimping worden..

Door de zonde was een ban in het leger gekomen, lag Israël aan de ban; zou daarom die ban worden opgeheven, dan moest eerst de gerechtigheid van God zijn geoefend over dat volk..

26. Zo bleef Mozes staan in de poort van het leger, in de volle overtuiging, dat de heilloze zwakheid van Aäron door een des te meer besliste ernst en een des te krachtiger optreden moest hersteld worden, en dat het gericht, dat deHeere gedreigd had (vs.10) over allen, door het gericht over degene, die in hun zonden volharden, moest worden afgewend, en hij zei: Wie de HEERE toebehoort, 1) *kome* tot mij! (tot mij, die voor Jehova is). Toen verzamelden zich tot hem, aanstonds besloten, al de zonen van Levi, 2) de stam, waartoe ook Mozes zelf behoorde.

1) Of, zich de Heere aansluit, partij kiest voor Jehova..

2) Waarom alleen de zonen van Levi? Ook wellicht, omdat zij tot de stam van Mozes behoorden, maar vooral, omdat zij door Gods Geest tot boete en bekering waren bewerkt, en aldus door hun heilige ijver voor de Heere, als het ware de vloek door hun stamvader over zijn gehele familie gebracht, ophieven..

27. En hij, steeds meer vevuld met de Geest van God, zei tot hen: Alzo zegt de HEERE, de God van Israël: Een ieder doe zijn zwaard aan zijn heup gaat door en keert weer, van poort tot poort in het leger, en een ieder dode zijn broeder, en elk zijn vriend, en elk zijn naaste, verschoont niemand, want hier moet de eer van de Heere hersteld worden (Matth.10:37).

28. En de zonen van Levi deden naar het woord van Mozes, zij trokken door het leger van het ene naar het andere einde, met het woord: Kom tot ons, die de Heere toebehoort, en zij doodden zonder aanzien des persoons ieder, die zichniet bij hen aansloot en er vielen van het volk op die dag omtrent drieduizend man. 1)

1) Deze strengheid van Mozes is niet, zoals sommige uitleggers haar noemen, een onmenselijke wreedheid, maar is geheel overeenkomstig met de grootheid van de bedreven zonde, waarop volgens Gods eigen wil (hoofdstuk 22:20) de straf van de uitroeiing of vernietiging gesteld was. Het gehele volk heeft zich nu zo’n straf waardig gemaakt; maar Mozes heeft voor hen en voor Aäron de grootste van de schuldigen gebeden

(Deuteronomium. 9:20); daarom beproeft hij door een decimatie, dat is door een straf van hen, die hardnekkig en trots, in hun zonden volharden en de aangeboden amnestie of verheving versmaden, aan de goddelijke gerechtigheid te voldoen. Voor hen, die niet met sentimentele inzichten de Schrift ter hand nemen, maar geestelijke zaken geestelijk weten te beoordelen, ligt in Mozes handelwijze zo weinig, dat aanstoot geeft, dat zij integendeel zijn groots karakter bewonderen. "Naar beide zijden heen is hij een dapper middelaar; de zaak van het volk neemt hij bij God op zich met zijn gebed, die van God bij het volk met zijn zwaard; vol hartelijke liefde weerstaat hij de toorn van God met gebeden; uitwendig vol heilige toorn, delgt hij de zonde van het volk met slagen en komt de dood, die allen dreigt, door de dood van weinigen voor."

Wat daarbij de kinderen van Levi aangaat, die het gericht voltrekken en zelfs hun naaste bloedverwanten niet verschonen, zo ontvlamt in hen de vuurijver van hun stamvader (Genesis 34:25 vv.), maar, met dit onderscheid, dat zij nu niet voor hun eigen, maar voor Gods eer ijveren en alzo de smaad uitwissen, waarmee het zwaard van hun stam onteerd is. (Genesis 49:5 vv.).

29. Want Mozes had gezegd tot de Levieten: Vult heden uw handen voor de HEERE, 1) want elk zal tegen zijn zoon, en tegen zijn broeder; niemand mag zijn naastebloedverwanten ontzien, wanneer deze weigeren hun oproer te eindigen; en dit, opdat Hij heden een zegen over u geve,
2) de op u rustende vloek wegneme en een zegen schenke, die de Heere u later aanwijzen zal (Numeri. 3 en 4).

1) Als Mozes tot hen zegt: Vult uw handen voor de Heere, opdat Hij heden een zegen over U geve, dan geeft Hij daarmee niet onduidelijk aan hen te kennen, dat zij nu gelegenheid hadden, om bevorderd te worden, en dat, als zij zich daarin naar behoren kweten, zij zich daardoor de Heere en Zijn dienst op zo’n wijze zouden toewijden, dat hun stam daardoor voor altijd eer zou behalen. Zij, die hun handen vullen voor de Heere, of zich in Zijn dienst overgeven, zal God voor zichzelf afzonderen..

De volgende gedachte ligt in dit vers: Voorziet u heden met een gave voor de Heere; wijdt u heden voor de dienst van de Heere, terwijl gij de zo-even beproefde gehoorzaamheid jegens Hem blijft betonen, in Zijn dienst zoon noch broeder meer kent en alzo een zegen u verwerft. Mozes ziet in de hun vlees en bloed verloochenende volbrenging van het goddelijk bevel een gezindheid en daad, die hen voor de dienst van de Heere bekwaam maakt, moedigt hen aan, met heenwijzing op de zegen, welke daaruit voor hen ontspruiten zal, en door hun verkiezing tot bijzonder eigendom van Jehova, welke hun hierna ten deel zal vallen, in deze trouw jegens de Heere te volharden..

De verklaring van deze woorden is onderscheiden: Of men meent, dat Mozes hen aanzet, om zich de dienst van de Heere te wijden, of, dat Mozes hun beveelt met het bloed van de verslagenen als met een slachtoffer de handen te vullen. De eerste verklaring is de meest waarschijnlijke. Er mocht bij de Levieten geen aanneming van persoon zijn. Zij waren geroepen in de naam des Heeren recht en gerechtigheid te oefenen. Eerst dan, als dit geschied

was, zou de Heere weer onder Zijn volk kunnen wonen. Daarom wordt ook van de troon van de genade gezegd, dat deze op recht en gerechtigheid is gegrondvest, omdat de Heere eerst dan genadig kan zijn, als aan het recht is voldaan..

2) Door ongunstige en ongoddelijke ijver voor de eer van zijn eigen huis heeft de stamvader Levi zich een vloek op de hals gehaald, die nog op de stam rust; door eerlijke en heilige ijver voor de eer van het huis van God hebben zijn nakomelingen de vloek uitgedelgd en in een zegen veranderd. Had de stamvader door de wraak aan de Sichemieten waarheid, trouw en recht verbroken uit verkeerde ijver voor zijn bloedverwanten, zijn nakomelingen hebben nu door het wreken van Jehovah aan hun eigen bloedverwanten, de waarheid, het recht en het verbond gered. De gezindheid, die Levi hier aan de dag legde, en in volstrekte gehoorzaamheid volbracht, om vader, moeder, vriend en broeder gering te achten bij Jehovah, deze gezindheid was het, die de stam van Levi boven alle andere stammen geschikt maakte tot de dienst in het huis van Jehovah; deze was het, die hem waardig maakte tot het lot en het erfdeel van Jehovah uitverkoren te worden..

III. Vs.30-35. Door een dergelijke bevestiging van zijn middelaarstoorn aan het volk, heeft Mozes ook aan de drang van zijn middelaarssmeken voor de Heer, nieuw recht en nieuwe kracht verleend. De volgende dag stijgt hij op de berg en verkrijgt door zijn voorspraak tenminste zoveel, dat de Heere zijn eerste bedreiging, om het volk met één slag te vernietigen, terugtrekt en opnieuw toezegt, het onder geleide van Zijn engel naar Kanaän te brengen.

30. En het geschiedde de volgende dag na het voorgevallene (vs.6-29), dat Mozes tot het volk zei: Gij hebt door uw afgoderij een grote zonde gepleegd; doch nu, ik zal tot de HEERE opklimmen, misschien zal ik eenverzoening doen voor uw zonde, misschien zal ik de toorn van God (vs.10) in verschonende genade veranderen; want nog heeft de Heere op mijn voorbede mij geen toestemmend antwoord gegeven. (vs.14)

31. Zo keerde Mozes weer tot de HEERE op de berg, en zei: Och, dit volk heeft een grote zonde gezondigd, dat zij zich gouden goden (een gouden god) gemaakt hebben, en dit tegen uw uitdrukkelijk verbod (hoofdstuk 20:23).

32. Nu dan, indien Gij hun zonden vergeven zult, 1) moge gij ze vergeven! doch zo niet, zo delg mij nu uit Uw boek, dat Gij geschreven hebt. 2) Waarom zou mijn naam daarin staan, wanneer de namen van alle anderen uit mijnvolk daarin ontbreken? Ik ben één met hen.

1) Mozes beëindigt de zin niet. Het is slechts stamelen wat hij doet, zo is hij onder de indruk van de zonde van het volk en van de geschonden gerechtigheid van God. Het is slechts een gebroken volzin, waarop had moeten volgen: zo zullen wij Uw naam groot maken. Mozes toont ook uit het volgende, de rechte Middelaar te zijn.

2) Het boek, dat Jehova geschreven heeft, is het boek des levens of van de levenden (Psalm. 69:29 Dan.12:1). Deze voorstelling is ontleend aan de gewoonte, om de burgers van een rijk, of van een stad op een lijst aan te tekenen, waardoor zij als leden van het rijk, als burgers van de stad erkend en hun alle rechten van rijksgenoten of van de burgerij verzekerd worden. Het

boek des levens bevat de aantekening van de rechtvaardigen, en verzekert hun het leven voor God, allereerst in het aardse Godsrijk, en vervolgens, bij de voortgaande ontwikkeling van de Gods openbaring, het eeuwige leven. Zo lezen wij in het Nieuwe Testament, waar de erfgenamen van het eeuwige leven als in het levensboek geschreven voorkomen. (Filipp.4:3 Hand.3:5; 13:8 vv.); tot deze voorstelling is reeds door Jesaja. 4:3 en Dan.12:1 de weg gebaand. Uit het boek van Jehova uitdelgen is dus: uit de gemeenschap met de levende God, of uit het rijk van de levenden voor God uitdelgen en aan de dood overleveren..

Het is hoogst opmerkelijk, dat Mozes God een wet schijnt voor te schrijven, dat Hij Zijn eeuwig raadsbesluit schijnt te willen verijdelen, en Hem beroven van Zijn rechtvaardigheid. Zouden niet allen het woord als een woord van hoogmoed veroordelen: "Wilt Gij de bozen niet sparen, tel mij dan niet langer onder Uw knechten." Schijnt het niet een even grote lichtzinnigheid, Gods eeuwig raadsbesluit te willen vernietigen? En heet dat niet het onderscheid tussen goed en kwaad opheffen, dat hij dezelfde straf ook op zich wenst toegepast te zien? Ik ontken het niet, dat Mozes hier door een zo heftige ontroering is voortgestuwd, dat hij als het ware zichzelf geen meester meer was. Maar men moet wel in het oog houden, dat, wanneer de gelovigen hun bezwaren uitstorten in Gods schoot, zij niet altijd spreken met heldere onderscheiding en in afgemeten uitdrukkingen, maar nu eens stamelen zij en ademen met onuitsprekelijke verzuchtingen, dan weer hechten en klemmen zij zich vast aan één bepaalde wens, en dringen daarop zeer aan. Zeer zeker bedoelde Mozes niets minder, dan God een wet voor te schrijven; evenmin zou hij het gewaagd hebben te betuigen, dat Gods raadsbesluiten, die Hij van vóór de schepping had voorgenomen, ten aanzien van Zijn uitverkorenen, zouden hebben kunnen worden omvergestoten; en even zo zeker stond het bij hem vast, dat de Rechter van de wereld geen rechtvaardige tegelijk met de goddeloze kan verdoemen. Maar omdat geheel zijn gemoed vervuld was met bekommering wegens dit volk, waarvan God hem het geluk had toevertrouwd, zo heeft hij daarom geen enkele andere gedachte, dan de begeerte naar diens redding, en hij laat niets in het binnenste luid worden, dat met die grote wens in strijd zou zijn. Zo komt het, dat hij dat alles voorbijziet, dat hij zichzelf borg stelt voor het volk, dat hij het raadsbesluit van God, voor zover het hemzelf betreft, vergeet, en er niet aan denkt, wat alleen betamelijk zij voor God. Verder nog ging een Paulus, toen hij wenste een vervloeking te worden om de wil van zijn broeders (Rom.9:3). Enkel en alleen op het heil van het uitverkoren volk bedacht, denken beide niet met nauwkeurigheid aan hun eigen belang, maar willen zichzelf opofferen voor de gehele gemeente, omdat deze waarheid in het algemeen hun zielen is ingeprent, dat, is het lichaam gered, het ook al de leden wel gaat. Het zou ons ook niet behoeven te bevreemden, dat zij in een zekere verbijstering hebben verkeerd; met de verdelging toch van het uitverkoren volk was immers ook de trouw en de waarachtigheid van God te gronde gegaan; God zou zichzelf hebben verloochend, wanneer de eeuwige verkiezing, welke Hij Abrahams kinderen had waardig gekeurd, teniet was gegaan..

Over de maat van de liefde van Mozes en Paulus is niet gemakkelijk een oordeel te vellen: de maat van onze verstandelijke gedachten vat haar niet, evenals een knaap de hoge moed van de krijgshelden niet begrijpt..

De heilige dronkenschap van de liefde mag wel over de grenzen van het ware gaan; de ogenblikkelijke dwaling behoort tot de menselijke beperktheid, maar de liefde is goddelijk.

Verdorre vrij zijn straks ontbladerde tronk, als Israëls woud maar niet geveld wordt, aan welks geboomte hij reeds de bijl ziet neergelegd! Alles, alles kan zijn biddende liefde vergeten, maar slechts het zondig Israël niet. Hij gaat van de bergtop niet af, zolang hij de toezegging niet heeft meegenomen, dat het verdiende vonnis, indien niet opgeheven, althans nog uitgesteld wordt! Een heilige verrukking grijpt ons aan, wanneer wij zulk bidden beluisteren. Meer-wij zeggen het vrijmoedig-meer dan Abraham is hier, toen deze pleitte voor het misdadige Sodom, want die bozen hadden althans Abraham niet persoonlijk verworpen, en zijn eigen leven biedt de aartsvader niet als schuldoffer aan. Een zodanig gebod zou voldoende zijn, om Mozes' naam en roem voor alle eeuwen te waarborgen, en-dit een gebed is de eersteling van honderden, of liever is de grondtoon van een veertigjarig geloofs- en gebeds- en liefdesleven van Mozes, dat niet sterft, waar hem de adem begeeft. Komt nu herwaarts, die verstaan wilt, wat waarachtig, wat God behagelijk bidden mag heten, en slaat het oog op die man, die als een andere Jakob worstelt, niet om zijn eigen, maar om Israëls leven, en als Israël de lofspraak verdient, dat hij zich vorstelijk gedroeg jegens God! Zulk bidden, wie voelt het niet, dßt mag bidden heten, terwijl zoveel daarentegen, dat met die schone naam wordt bestempeld, weinig meer dan werktuigelijk prevelen, indien maar niet verborgen zondigen is! Nee, het is niet genoeg, of gij God al aanroept om hulp, wanneer eigen nood en ellende u kwelt; bidt ook voor anderen, zo roept Mozes u toe, voor anderen des te vuriger, naarmate zij ongelukkiger, schuldiger, jegens u ondankbaarder en misdadiger werden! Het is niet genoeg, dat gij uw en hun noden Hem opdraagt. Gods eer moet het hoogste doel van uw bidden zijn, zo predikt Mozes u andermaal; wee de mens, wiens bidden slechts zelfzuchtig vragen, geen verheerlijken van Gods oppermajesteit is! Het is niet genoeg, of gij enkele malen biddend het hart omhaag heft, maar alras vertraagt in die ijver; volhardt in de gebeden, zegt Mozes tot alle strijders op aarde, de trouwste vrienden van God zijn de beste vrienden van de mensheid! O gelukkig, driewerf gelukkig de natie, de gemeente, het gezin, dat zulke biddende Mozessen onder zijn leden mag tellen! De eeuwigheid zal het eens openbaren, wat de wereld te danken had aan wie alzo geleerd hebben in gemeenschap met de hemel te leven!.

Wel is Mozes hier de type van de Middelaar van het Nieuwe Testament. Wel wordt hier onder de Oude dag in Mozes getoond, wat de Gemeente van Christus aan haar Middelaar heeft..

33. Toen zei de HEERE tot Mozes: Wat verlangt gij van Mij? Ik zou u uit Mijn boek uitdelgen? Die zou Ik uit Mijn boek delgen, die aan Mij zondigt. 1)

1) Een ongelooflijke liefde, die in haar opoffering zo ver gaan kan, anderen niet te beminnen als zichzelf, maar zelfs in die mate, dat men zijn ziel en zijn zaligheid voor hen waagt! Toch werd de aanbieding van Mozes afgewezen, het geldend offer te brengen, was voor een andere bewaard.

Zoals de manier, waarop godzalige ouders de uitdrukking van een schoon maar ongewoon gevoel bij hun kind nauwelijks schijnen op te merken, opdat de eenvoudigheid van het kind

niet door de lof bevlekt wordt, zo doet God hier: Hij berispt niet de woorden van Zijn knecht, Hij toont ook geen welgevallen, maar toch openbaart zich het moederhart van de genade en de daad..

Alsof de Heere zei: Het zij verre van mij, dat Ik deze misdaad zou wreken aan U, die niet tegen mij hebt overtreden, of U schuldig gemaakt hebt aan deze afgoderij; indien Ik mijn grimmigheid uitvoerde, zo zal Ik het doen aan dat weerspannig en hardnekkig volk, om hen uit mijn boek te delgen, die tegenstrijdig, hardnekkig en onboetvaardig zondigen, en over hen mijn gedreigd oordeel uit te storten, om hen in mijn toorn te verteren en van de aarde uit te roeien..

34. Doch ga nu heen, leid dit volk, waarheen Ik u gezegd heb, naar Kanaän, opdat de Egyptenaren niet zeggen: Hij heeft hen tot hun ongeluk uitgeleid (vs.12), en opdat Ik de aan Mijn dienstknechten Abraham, Izak en Jakob gezworen belofte (vs.13) in vervulling breng; toch zal Ik niet de engel, in wie Mijn naam is, voor u heen zenden (hoofdstuk 23:20); zie, Mijn engel, een van de geschapen engelen, die de plaats van Mijn persoonlijke aanwezigheid innemen zal (hoofdstuk 33:2), zal voor uw aangezicht gaan; doch, hoewel Ik het heden niet doe, op de dag van Mijn bezoek (Numeri. 14:26 vv.), zo zal Ik hun zonde, tegelijk met andere, waardoor zij de mate van hun schuld vol maken, over henbezoeken. 1)

1) De rabbijnen verstaan de laatste woorden zo: "Nooit zal Mijn hand voortaan zwaar over de kinderen van Israël worden, om hen wegens een nieuwe misdaad te straffen, of de straf om de nu begane zonde zal zwaarder worden, dan zij anders zou geworden zijn." Een van hen (Moses Gerundensis) zegt daarom: "O Israël! God tuchtigt u nooit, dat er niet bij Zijn straf één van ons wegens de misdaad, welke gij bij het gouden kalf begaan hebt, zou gevonden worden." Hierop zien de woorden van rabbi Uchaja: "tot aan de dagen van Jerobiam zogen de Israëlieten alleen aan één kalf, maar daarna aan drie," dat is, hun straf was toen zoveel groter, want zij maakten twee kalveren, hoewel zij gezien hadden, welk een straf hun voorvaderen overkomen was over het maken van één..

Wie zegt u, hoe menig verborgen zondaar hier neerzit, van wiens schuldig hoofd het zwaard nog is afgewend door het gebed van een vader of van een moeder, wier liefde hij nooit heeft geloond; en wie vergunt het ons niet, dat wij in het diep gevoel van onze zwakheid, een aanmerkelijk deel van onze kracht in stilte daaruit verklaren, dat er ook voor ons met veel gebed gebeden wordt? O liefelijke gedachte, zó kan de armste door zijn gebed een weldoener voor anderen, gelijk Mozes voor Israël, zijn, en de wolk van het gebed, van de aarde ten hemel gestegen, keert in een milde regen van heil van de hemel naar de aarde terug..

Op de dag van mijn bezoek. Deze dag kwam, toen Israël zijn zonde had volgemaakt bij Kadesch Barnéa, door te weigeren, hat land Kanaän binnen te trekken (Numeri. 14:26). Een geschapen Engel staat Israël naar Kanaän te voeren. Uit lankmoedigheid trekt God "zichzelf", "Zijn aangezicht," de Engel, in wie Zijn naam woont, terug. Maar daarmee verliest Israël zijn betekenis boven andere volken, daarmee blijft Israël onder het oordeel van de verwerping..

35. Zo plaagde de HEERE dit volk; zo liet de Heere het bij dit strafgericht (vs.25) voor ditmaal genoeg zijn, en doodde niet allen ineens, zoals zij verdiend hadden, omdat zij dat kalf gemaakt hadden, dat Aäron op hun aandringen (vs.1) gemaakt had.
1)

1) Met deze toezegging van voorlopige verschoning had Mozes alles gewonnen, wat voor dit ogenblik, zolang het volk nog geen bewijzen van oprecht berouw en boete gegeven had, kon verkregen worden; dit erkende hij, daarom vergenoegt hij zich voor het tegenwoordige met hetgeen de goddelijke genade heeft toegestaan, en beproeft hij vervolgens eerst berouw en boete op te wekken, voordat hij verder met de Heere handelt..

HOOFDSTUK 33.

MOZES BIDT VOOR HET VOLK EN BEGEERT DE HEERLIJKHEID VAN DE HEERE TE ZIEN.

I. Vs.1-11. Als Mozes het besluit van de Heere aan het volk meedeelt, ontstaat als eerste teken van vrijwillige en oprechte boete, een diepe treurigheid, dat de Heere niet meer bij hen wonen wil. Mozes geeft een zichtbaar bewijs van deze veranderde verhouding van de Heere tot Israël, en verplaatst zijn tent buiten het leger. Het volk geeft een nieuw teken van boete door ootmoedige onderwerping en door eerbied voor de door God zo bijzonder gezegende knecht.

1. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, de Heere had, gelijk straks (hoofdstuk 32:34) meegedeeld is, op Mozes' voorbede geantwoord: Ga heen, trek op van hier, gij en het volk, dat gij uit Egypte gevoerd hebt, naar het land, dat Ik Abraham, Izak en Jakob gezworen heb, zeggende:
a) Aan uw nageslacht zal Ik het geven.

a) Genesis 12:7; 26:4; 28:13

2. En Ik zal een engel voor uw aangezicht zenden, 1) die u in Mijn plaats geleiden zal, (en Ik zal uitdrijven de Kanaänieten, de Amorieten, en de Hethieten, en de Ferezieten, de Hevieten en de Jebusieten).

1) Wel had de Heere beloofd, het volk niet geheel en al te zullen vernietigen, maar niet, dat Hij het volk weer erkende als Zijn volk. Al was de toorn van God verzacht, toch zou Israël het ervaren, dat zij tegen Hem hadden gezondigd, en alleen om de belofte en de eedzwering aan Abraham gedaan, zou Hij een Engel, een geschapen Engel, voor hun aangezicht zenden, opdat zij het land van de belofte in bezit zouden verkrijgen. Dit was Zijn in de toorn nog de ontferming indachtig zijn..

3. Naar het land, dat van melk en honing is vloeiende: want Ik zal in het midden van u niet optrekken, a) 1) want gij zijt een hardnekkig volk, dat zijn nek onder het juk van Mijn geboden niet buigen wil (hoofdstuk 32:9); het is daarom beter, dat Ik niet persoonlijk bij u ben, Ik zou de bewijzen van uw halsstarrigheid moeten aanzien en des te eerder tot toorn verwekt worden; Ik verwijder Mij van u, opdat Ik u op dezeweg niet vertere. 2)

a) Deuteronomium. 9:13

1) God wordt gezegd in het midden van hen op te trekken, waaronder Hij de gedenktekenen van Zijn bijzondere Voorzienigheid, zorg en bescherming opricht, en waarbij Hij tegenwoordig is met de blijken van Zijn Majesteit, macht en genade..

Had God vroeger beloofd, dat Hij aan de spits van Israëls leger zou gaan, hun de weg wijzen in de vuur- en wolkkolom; had Israël vroeger op smalende wijze gevraagd: Is de Heere nog in het midden van ons of niet (hoofdstuk 17:7), nu dreigt de Heere, dat Zijn heilige

aanwezigheid voortaan door Israël zal gemist worden. Men moet het echter zo opvatten, dat de bedreiging conditioneel (voorwaardelijk) is en plaats laat voor opheffing, indien Israël zich bekeert en boete doet..

2) In deze woorden, hoe menselijk zij klinken, ligt evenwel een diepe goddelijke waarheid. Israëls hardnekkigheid werd des te groter en strafbaarder, hoe meer bewijzen van Gods genade zij verkregen, hoe hoger zij daardoor gesteld werden, dat de Heere in hun midden woonde en persoonlijk hun leiding op zich nam. Zulk een onderscheiding wil God nu van het volk terugnemen, deels, omdat hun nog onverzoende zonde Zijn onmiddellijke aanwezigheid nog niet weer toelaat, deels om hen voor de mogelijkheid te bewaren, bij verder uitbreken van hun goddeloze gezindheid, zich weer op het uiterste te verzondigen en de maat van hun schuld vol te maken. Wanneer een geschapen engel met hen ging, werd de maat van hun zonde slechts langzamerhand, niet op eens, vol, en de goddelijke lankmoedigheid won des te meer tijd, om met het gericht van gehele vernietiging te wachten..

4. Toen nu Mozes het antwoord van de Heere tot het leger bracht en het volk dit kwade 1) woord hoorde, dat hun wel de verdere vervulling van de goddelijke belofte toezegde, maar het beste en heerlijkste, de onmiddellijke aanwezigheid van God terugnam, zo droegen zij leed; 2) en niemand van hen deed zijn versiersel, ringen, gespen, enz. aan zich, 3) gelijk men in grote droefheid deze placht af te leggen (Ezech.26:16).

1) Dit woord wordt een kwaad woord genoemd, omdat het Israël aankondigt, dat het geduld van de Heere ten einde is. Kwaad wordt het hier genoemd in de zin van, een boze tijding brengend..

2) In het Hebreeuws Jithabaloe, zij weeklaagden, bedreven rouw. Israël begon te voelen, wat het betekende, tegen de Heere gezondigd te hebben. Dat zo velen door het zwaard gevallen waren, was smartelijk geweest, maar dat de Heere hen verlaten wilde, of niet met Zijn Goddelijke aanwezigheid hen nabij zou zijn, was een zaak van nog veel groter smart..

3) De inwendige rouw werd ook door uitwendige tekenen aangeduid. De gehele menigte toonde één te zijn in de uitwendige belijdenis van haar zonde, en al is het aan te nemen, dat bij velen het een uiterlijk belijden zal geweest zijn, bij anderen zal ook een waarlijk oprecht, innerlijk leeddragen over de zonde plaatsgehad hebben..

5. En de HEERE had, 1) om de hiermee beginnende boete van het volk te versterken, tot Mozes gezegd, waarschijnlijk met luide, door allen hoorbare stem, opdat niemand zou twijfelen of het meegedeelde (vs.4)het woord van de HEERE was: Zeg tot de kinderen van Israël: 2) Gij zijt een hardnekkig volk (vs.3), in een ogenblik; zou Ik in het midden van u optrekken en zou u vernielen (vs.3); doch nu, ga voort in hetgeen gij begonnen zijt, verootmoedigt u met ware boete en waar berouw; legt uw sieraad van u af, alles wat gij nog aan u hebt, en Ik zal weten, wat Ik u doen zal. 3)

1) Beter is de vertaling: De Heere zei tot Mozes. Wat nu volgt is een herhaling en uitbreiding van het vorige, opdat de boete en rouw bij Israël zou bestendigd en vermeerderd worden..

2) Eerst klinkt het uw volk (hoofdstuk 32:7), toen gij en het volk (hoofdstuk 33:1), en hier de kinderen van Israël. Is het niet, om daarmee aan te duiden, dat Zijn gunst zich weer over Zijn volk begint uit te strekken, en dat Zijn barmhartigheden niet geheel door Zijn toorn waren toegesloten? Is het niet, opdat het rouwdragende Israël weer vrijmoedigheid zou verkrijgen, om zich onvoorwaardelijk in Zijn handen te stellen?.

3) Door deze laatste woorden legt de Heere een straal van hoop in Zijn harde woorden, om de kinderen van Israël moed tot verootmoediging te geven. Dat is een gewichtige vingerwijzing voor ieder, die anderen op te voeden, te straffen en tot boete op te wekken heeft, dat hij wel met alle ernst de hem toevertrouwde zielen hun zonde voor ogen stelt, te ondervinden geeft, ter rechter tijd echter ook de hoop op genade opwekt, omdat anders, wanneer men de straf te veel maakte, de gemoederen te zeer met trotsering of wanhoop zouden vervuld worden. Er is bovendien geen boek, waaruit men beter de pedagogiek, of kunst om op te voeden, leert, dan de Heilige Schrift; maar men moet nauwkeurig letten op hetgeen zij van Gods wijze van opvoeding vertelt, daar zij de diepten van haar wijsheid dikwijls achter enkele eenvoudige woorden verbergt..

6. De kinderen van Israël dan beroofden 1) zichzelf van hun versierselen, die hun tot hun zonde van afgoderij behulpzaam geweest waren (hoofdstuk 32:3 vv.) geheel en al, en brachten die verre van de berg Horeb; 2) ook later namen zij ze niet weer aan, maar bezigden deze tot godsdienstige doeleinden (hoofdstuk 35:20 vv.; 38:8).

1) Beroofden zichzelf; niet, deden van zich af, maar beroofden zich, om daarmee te kennen te geven, dat zij ze eigenlijk van zich afscheurden, als teken van diepste verontwaardiging, over hun eigen snoodheid en van hun diepe droefheid over hun zonden..

2) Het gebruik van de namen Sinaï en Horeb is steeds zeer twijfelachtig geweest. In het algemeen staat als regel vast, dat Horeb de algemene, omvattende naam en de gehele nader beschreven (zie Ex 3.1) bergketen is; terwijl de naam Sinaï bijzonder op de uitvoerig besproken (zie Ex 19.2) berg van de wetgeving betrekking heeft, gelijk hij ook eerst dan genoemd wordt, als Israël bij deze berg aangekomen is. Gedurende het gehele oponthoud bij de berg wordt dan nauwkeurig tussen beide namen onderscheid gemaakt; als echter de kinderen van Israël het oord verlaten hebben, treedt de naam Sinaï weer terug en wij vinden, voornamelijk in het vijfde boek van Mozes, bijna alleen de naam Horeb gebruikt, waaronder de Sinaï mee begrepen is. Deze spreekwijze hebben wij reeds hier op onze plaats, daar het reeds op die volgende tijd betrekking heeft..

7. En Mozes, de betekenis begrijpende van het woord, dat de Heere niet meer in het midden van het afgevallen volk wilde wonen, nam de Tent, waarin hij tot hiertoe de Heere voor het volk om raad gevraagd en (hoofdstuk 18:15 vv.; 19 vv.) de zaken voor God gebracht had, en hij spande ze zich buiten het leger, 1) opdat Israël duidelijk en voortdurend zou zien, dat het van zijn God gescheiden was; hij richtte die op, ver van het leger afwijkende, en hij noemde ze de Tent der samenkomst, namelijk van de Heer met Zijn volk. Aan de bouw van de eigenlijke tabernakel, die hem op de berg getoond en in zijn afzonderlijke delen beschreven was (hoofdstuk 25-27), viel voorlopig niet te denken; een gewone Tent moest eerst de plaats

van deze innemen. En het geschiedde, dat al wie de HEERE zocht, om, in enige gewichtige zaak, de wil van de Heere door Mozes te vernemen, uitging tot de Tent der samenkomst, die buiten het leger was; zo schikten zich de kinderen van Israël ootmoedig en gewillig in deze verdiende maar treurige verandering.

1) Ofschoon de tent was verplaatst, zij was nochthans niet ongenaakbaar, en een ieder, die genegen was, de Heere te zoeken, en tot deze uitging, was welkom..

8. En het geschiedde, wanneer Mozes uit zijn familietent, die zich nog in het midden van het volk bevond, uitging naar de Tent der samenkomst (vs.7), dan stond al het volk op uit eerbied voor hem, van wie zij eerst (hoofdstuk 32:1) zo minachtend gesproken hadden, en een ieder stelde zich in de deur van zijn tent, totdat hij voorbij was, en zij zagen Mozes na, totdat hij de Tent ingegaan was.

9. En het geschiedde, als Mozes de Tent ingegaan was, zo kwam de wolkkolom 1) van de berg, op de top waarvan zij zich (hoofdstuk 19:2) gelegerd had, naar beneden, en stond met haar onderste gedeelte in de deur van de Tent, en Hij, die in die kolom tegenwoordig was, sprak met Mozes, en gaf hem antwoord op zijn vragen (vs.7).

1)Hoogstwaarschijnlijk was de wolkkolom geweken van Israël, maar nu de tent buiten het leger was geplaatst, afgescheiden dus van de goddelozen, die tegen de Heere gezondigd hadden, nu openbaart zich de Heere opnieuw in de wolk, om met Mozes te spreken. Heden werd voor het oog van allen het Middelaarsambt van Mozes door de Heere bevestigd..

10. Als het volk, dat Mozes op zijn weg nazag (vs.8), de wolkkolom van de berg zag neerkomen en staan in de deur van de Tent, zo stond al het volk op, en zij bogen zich ter aarde (Genesis 18:2; 19:1) 18.2, een ieder in de deur van zijn tent, in dankbaarheid, daar de Here, hoewel uit hun midden uitgegaan, nog in hun omgeving wilde zijn.

11. En de HEERE, die in de wolk aanwezig was, sprak tot Mozes voor de deur van de Tent (vs.9), van aangezicht tot aangezicht, 1) niet als de Hoogverhevene van de hemel af, maar in zo’n nabijheid en vertrouwelijkheid, zoals een man met zijn vriend spreekt, als van mond tot mond (Numeri. 12:8); hoewel Mozes Hem toch in Zijn volle heerlijkheid niet aanschouwen mocht (vs.18 vv.); daarna keerde hij (Mozes) weer tot het leger, tot zijn familietent; doch zijn dienaar Jozua, de zoon van Nun (hoofdstuk 17:9 vv.; 24:13; 32:17 vv.), de door Mozes als wachter aangestelde jongeling; 2) week niet uit het midden van de Tent, maar bewaakte die dag en nacht.

1) Op bijzondere wijze wordt dus dit mondgesprek met dit woord aangeduid, alsof er stond, dat God aan Mozes verscheen op een gewone wijze van openbaring. Indien iemand tegenwerpt, dat dit strijdt met de verklaring, welke wij weldra zullen beschouwen: "Gij zult mijn aangezicht niet kunnen zien", dan is de oplossing gemakkelijk. Want, ofschoon God zich op een bijzondere wijze aan Mozes openbaart, zo verscheen Hij nochthans niet in Zijn volle heerlijkheid, maar in zoverre de zwakheid van de mens het kon verdragen. Deze oplossing

bevat stilzwijgend de verklaring, dat als het ware niemand Mozes gelijk is geweest, of tot zo'n hoge graad van waardigheid is opgeklommen..

2) Jozua wordt hier jongeling genoemd, hoewel hij reeds ouder was dan vijftig jaar, omdat hij de dienaar was van Mozes, wie hij met kinderlijke getrouwheid aanhing. Dat hij in de tent bleef, diende om deze te bewaken en in haar het aangezicht van de Heere met bidden en vasten te zoeken..

II. Vs.12-23. Nu Mozes weet, dat het volk zijn zonde heeft ingezien en met smart over zijn misdaad en met verlangen naar volledig herstel van het verbond vervuld is, gaat hij een schrede verder en bidt de Heere, Israël niet anders dan onder geleide van Zijn eigen persoonlijke tegenwoordigheid naar Kanaän te willen brengen. Dit wordt ook werkelijk toegestaan; doch door deze bewijzen van genade, die hij de een na de ander ontvangt, is hij zo moedig in het smeken geworden, dat hij zelfs begeert de heerlijkheid van de Heere te zien. Dit kan hem niet in volle mate worden toegestaan; wat intussen mogelijk is, dat zal hij verkrijgen; de Heere wil al Zijn goedheid hem voorbij laten gaan en voor hem de naam van de Heere laten prediken; hij zal dan de acherste delen van de Heere zien.

12. En Mozes zei op een van de volgende dagen tot de HEERE, toen hij weer uit de Tent der samenkomst van aangezicht tot aangezicht met Hem sprak (vs.7 vv.): Zie, Gij zegt tot Mij, (hoofdstuk 32:33; 34:1-3): Voer dit volk op naar Kanaän; Gij spreekt ook van een engel, die voor mij uit zal gaan, maar Gij laat mij evenwel niet weten, wie Gij met mij zult zenden, of die engel, in wie Uw naam is (hoofdstuk 23:30 vv.), of dat het besluit blijft, dat een geschapen engel de leiding overnemen zal. Ik heb vrijmoedigheid, om tot U te spreken, daar Gij gezegd hebt en ook door Uw daden de waarheid (vs.11) betoond hebt: Ik ken U bij name; Ik sta tot u in een bijzondere betrekking, als tot geen ander van de mensenkinderen; en ook: Gij hebt genade gevonden in Mijn ogen, zodat Ik u geef wat gij bidt en u niets onthoud.

13. Nu dan, ik bid, indien ik genade gevonden heb in Uw ogen, zo laat mij nu Uw weg, die gij met mij houden wilt, weten, en ik zal U kennen, als Mijn God, gelijk als Gij mij kent (vs.12), opdat ik genade vind in Uw ogen, van die genade, die ik gevonden heb recht verzekerd zij; en, wanneer Gij om mijnentwil niet geven wilt, dat de engel in wie Uw naam is, met ons ga, zie dan aan, dat deze natie Uw volk is, 1) dat Gij Israël boven alle volken van de aarde U hebt verkoren, en ook boven alle volken bijzonder moet zegenen.

1) De Heere heeft reeds veel daardoor toegestaan, dat het Verbond met Israël niet vernietigd, niet voor altijd opgeheven is, maar slechts opgeschort, of voor een tijd buiten zijn volle kracht en zegen gesteld is, totdat een nieuw volk in de plaats zou getreden zijn, en dat de volvoering van de belofte ten opzichte van het beloofde land, door middel van een geschapen engel zou vervuld worden. Toch kan het hart van Mozes daarmee niet tevreden zijn; hij begeert het gehele herstel van het verbond reeds voor het tegenwoordige geslacht, en kan de Engel, in wie de naam van de Heere is, niet loslaten; want dit was Israëls voorrang boven alle volkeren van de aarde (vs.16). Het geleide van een geschapen engel behoorde toch niet tot het gebied van het Jehovistische, maar totdat van het Elohistische bestuur (zie Ge 2.6); dit kon ook heidense volken of rijken ten deel zijn, en is nu hun ten dele geworden (Dan.10:13,21); de theocratie

had tot voorwaarde, het persoonlijk wonen van God onder Zijn volk. Dit nu is het, wat Mozes hier van de Heere bidt, en hij verkrijgt ook, gelijk de volgende verzen aantonen, zijn bede..

Hoe hij pleit: 1ste. Hij beroept zich op de last, die God aan hem had opgedragen, om het volk op te voeren; 2de. Hij maakt zich ten nut, de zalige betrekking, die hij op God had, naar het onfeilbaar woord van de Waarachtige, zich beroepende op Gods genadige en gunstige uitdrukking jegens hem; 3de. Hij geeft te kennen, dat het volk mede, hoewel ten hoogste onwaardig, enige betrekking heeft op God; 4de. Hij geeft te kennen, het belang, dat hij erin stelde, dat Gods aangezicht meeging; en 5de. besluit hij, of eindigt hij met een drangreden, waarin de eer van Gods naam meer in het bijzonder bedoeld wordt..

O wat vermag toch het gebed, het ootmoedig en gelovig, het vurig en aanhoudend gebed niet! Het sluit de schatkamers van Gods eeuwig vaderhart open en de sluizen van de stroom van Zijn straffende oordelen toe, het brengt zegen over het hoofd, dat door de zonde met wisse vloek was beladen, en heeft nog zijn kracht niet verloren, waar de mond van hem, die het opzond, reeds zwijgt in het stof van de dood..

14. Hij (de Heere) dan zei; Zou Mijn aangezicht, 1) Mijn eigen Ik, Mijn persoonlijk wezen, met u moeten meegaan, om u gerust te stellen? 2)

1) Mijn aangezicht. Dit is hetzelfde als Zijn genadige aanwezigheid, als de Engel, in wien Zij Naam woont. De Engel wordt ook genoemd: Engel van het aangezicht. Door Zijn aangezicht wordt verstaan: Zijn kennelijke aanwezigheid te midden van Zijn volk..

2) Welk een tedere liefde spreekt hier uit deze woorden van de Heere tot Mozes. Woorden, die ook de verhouding van een vader tot zijn kind tekenen..

15. Toen zei hij tot Hem: Indien Uw aangezicht niet meegaan zal, doe ons van hier liever in het geheel niet optrekken.

Mozes voelt hier eerst het verschrikkelijke van een optrekken, zonder daarbij de gunst van God te genieten. En o, waar hij weet, dat zijn volk ieder ogenblik tot weerspannigheid geneigd is, heeft hij er behoefte aan, dat de Heere weer de gewisse belofte doet, dat Hij mede zal optrekken. Zolang en wanneer God niet mede optrok, zou het volk niet onderscheiden zijn van alle andere volken. Dit spreekt hij in het volgende vers uit..

16. Want waarbij zou nu bekend worden, dat ik genade gevonden heb in Uw ogen, ik en Uw volk? Is het niet daarbij, dat Gij met ons gaat? a) Alzo zullen wij als hooggezegenden afgezonderd worden, ik en Uw volk, van alle volk, dat op de aardbodem is. 1)

a) Deuteronomium. 4:7

1) Dat Mozes voor zich en zijn volk een onderscheiding verlangt boven alle andere volken op aarde, is niet iets vermetels, maar slechts het vasthouden van het geloof in de daad van de

goddelijke roeping en verkiezing (hoofdstuk 19:5 vv.). Het geloof, dat op het Woord van God rust, duldt geen andere maatstaf, dan de oneindige volheid van de goddelijke belofte..

17. Toen zei de HEERE tot Mozes: Ook dezelfde zaak, die gij gesproken hebt, zal Ik doen, omdat gij, zoals Ik gezegd heb en u nu door de verhoring van deze bede metterdaad bewijs, genade gevonden hebt in Mijn ogen, en Ik u bij name ken. 1)(vs.12).

1) Hiermee heeft Mozes bereikt, wat hij wenste, de toezegging van Gods persoonlijk geleide en daardoor het gehele herstel van het verbond met Israël. Het aangezicht is dat gedeelte van het mensenlichaam, waarin niet alleen zijn inwendig persoonlijk wezen, maar ook Zijn individualiteit of bijzondere eigenaardigheid en zijn gemoedstoestand zich afspiegelen. Daarom is het aangezicht van God zoveel als Hij zelf in eigen persoon of in persoonlijke tegenwoordigheid (Deuteronomium. 4:37; 2 Samuel. 17:11). In betekenis komt het overeen met de uitdrukking: naam van God (zie Ge 4.26); want een naam is een korte inhoud van de karakteristieke eigenaardigheden van de persoon, die de naam draagt; hij is voor de oren van een ander, wat het aangezicht voor de ogen is, een openbaring aan hem. Daarom heet ook de engel, in wiens binnenste de naam van de Heere is (hoofdstuk 23:21) 2 Samuel bij Jesaja (hoofdstuk 63:9) "de engel van Zijn aangezicht". Dat onder deze engel het woord, dat in den beginne bij God was, en dat vanouds het leven en het licht van de mensen was (Johannes 1:1-4), te verstaan is, is reeds vroeger aangewezen; toch staat Hij, hoewel Hij Israëls geleider was, in het oude Testament altijd nog op een zekere afstand van het volk; Hij staat daar als een van de verhevenste hemelse gezanten, totdat Hij in het Nieuwe Testament vlees wordt en het vlees van Abraham aanneemt (Johannes 1:14 Hebr.2:16)

Met deze woorden, met deze belofte is de Verbondsbreuk tussen God en zijn volk weer hersteld, maar dat herstel heeft plaats op het gebed van Mozes, omwille van de Middelaar..

18. Toen zei hij, geheel vervuld van de genade, die bij dat woord zijn hart in verrukking bracht, en, door de verzekering van die genade, nu te stoutmoediger geworden:Toon mij nu, opdat ook het laatste, dat nog afscheidt, weggenomen wordt, niet alleen meer de gedaante, die Gij tegenover de oudsten aangenomen hebt (hoofdstuk 24:10 Numeri. 12:8), maar Uw gehele, onverborgen heerlijkheid! 1)

1) In het bijzonder menen wij, dat Gods deugden hier betekent, die deugden, waardoor God in de Engel van Zijn aangezicht verheerlijkt en Zijn weg geopenbaard wordt, tot heil van verloren zondaren..

Niet een dwaze weetgierigheid, welke zo dikwijls de zinnen van de mensen beroert, opdat zij stoutweg trachten in te dringen tot de uiterste geheimen van de hemel, drijft Mozes..

Zo onverzadigbaar als de oude mens naar de wereld is, zo is het de nieuwe naar God. Mozes had tot hiertoe reeds zoveel in beelden gezien, nu wil hij ook het wezen aanschouwen zonder enig bedeksel; hij wil niet alleen, dat God tot hem afdale, maar dat hij ook opgeheven worde boven de grenzen van het eindige; hij wil boven het gebied van het geloof zien..

Gelijk wij, als wij van een vriend uit verre landen reeds lang menig teken van liefde, menig deelnemend schrift, menige goede gaven ontvingen, eindelijk het verlangen onmogelijk bedwingen kunnen, om hem zelf te zien en te spreken, zo begeert Mozes, dat de Heere, die hem reeds zoveel van Zijn wegen en werken deed zien, hem eindelijk de volle glans van Zijn eigen wezen vertone. Tot dusver waren de engelen middelaars tussen hem en de Heere, thans wil wil hij Hem onmiddellijk naderen..

Een volkomen middelaar, dat voelt hij, is hij slechts dan, wanneer hij evenzo onmiddellijk met Jehovah verkeerde, als met het volk, wanneer hij Jehovah evenzo in Zijn waarachtige gedaante gezien en gekend had, als hij het volk ziet en kent; tot dit bewustzijn komt hij juist nu, nu hij opnieuw in zijn middelaarsroeping erkend en bevestigd is geworden, en hier ligt hem nu zeer veel aan gelegen, te vernemen, of die beperking van zijn beroep, omdat tussen hem en de Heere eerst nog een andere bemiddeling bestond, een volstrekt noodzakelijke was; of hij niet, al ware het voor eens, God onmiddellijk ziet en onmiddellijk met hem verkeren mocht..

Wat Mozes, de middelaar van het Oude Verbond, hier begeerd heeft en toch niet verkrijgen kon, is: zo'n volkomenheid van zijn middelaarsbetrekking tot God, als daarna de Middelaar van het Nieuwe Verbond werkelijk gehad heeft. (Johannes 1:18).

Wat Mozes verlangde was meer dan hij tot nu had gezien en ervaren. Zeker, om zijn geloof te versterken, hoewel het niet onmogelijk is, dat die begeerte was vermengd met het bloot menselijk verlangen, om de heerlijkheid van God te zien, zoals deze in de hemel gezien wordt. Daarom staat God hem toe, wat dienstig kon zijn, om zijn geloof te versterken, maar tempert zijn verlangen, voor zover het uit menselijke zwakheid voortkomt. Niet door aanschouwen, maar door geloof te leven, moest ook Mozes hier herinnerd worden..

19. Doch Hij zei: Ik zal ook van deze bede u zoveel verlenen, als Ik u verlenen kan; Ik zal al Mijn goedigheid,

1) Mijn volle heerlijkheid, waarvan de goedigheid (een liefelijk woord, dat wij niet gaarne voor een ander verruilen) het wezen is (Matth.19:17), voorbij uw aangezicht gaan laten, en zal de naam des HEEREN uitroepen voor uw aangezicht, 2) ik zal u in een woord, in hetgeen Ik u zal laten horen (hoofdstuk 34:6), het hoogste geheim van Mijn wezen openbaren. Weliswaar hebt gij van u zelf, evenmin als enig ander mens, daarop recht; a) maar 3) Ik zal genadig zijn, aan wie Ik genadig zal zijn, en Ik zal Mij ontfermen, over wie ik Mij ontfermen zal; wie Ik genadig ben, die ben Ik waarlijk genadig, en over wie Ik Mij ontferm, over hem ontferm Ik Mij teder.

a) Rom.9:15

1) Alle goedigheid in die hele uitgestrektheid, zoals de algenoegzame God, die de Goedheid zelf is, zich in de gelukzalige eeuwigheid aan Zijn volk te genieten geeft; waartoe dan behoort, dat God in Zijn Naam volmaakt, immers zover een ellendig schepsel daartoe kan

opklimmen, gekend en begrepen wordt, Zijn genade, barmhartigheid, lankmoedigheid, goedertierenheid en waarheid..

2) De Heere belooft hier aan Mozes zoveel te schenken, als de afstand tussen de eeuwige God en de eindige mens toelaat..

3) Of, en beter, en. De Heere geeft hier de grond aan, waarom Hij Mozes Zijn goedertierenheid zal laten voorbijgaan. Die grond ligt in God zelf, in Zijn eigen en vrije ontferming. Geen mens, ook Mozes niet, heeft enig recht op dit blijk van Zijn goedertierenheid..

20. Hij zei verder: Gij zou Mijn aangezicht niet kunnen zien, zoals gij begeerd hebt; want Mij zal geen mens zien en leven; 1) wilde Ik het doen en u de gehele diepte en majesteit van Mijn wezen laten aanschouwen, zo zou zulk eenblik u vernietigen, want geen eindig mens kan die aanblik verdragen.

1) Niet alleen is de heilige God voor de onheilige mens een verterend vuur, maar tussen de oneindige God, de absolute (onbeperkte) Geest, en de met een aards lichaam omklede mensengeest is, in en met het aardse en natuurlijke lichaam, een grens gesteld, die eerst bij het afleggen van ons lichaam (Rom.8:23), en bij onze overkleding met een geestelijk lichaam 2 Corinthiers. 5:2,4) weggenomen zal worden; zolang deze grens bestaat, is het onmiddellijk aanschouwen van Gods heerlijkheid onmogelijk. Zoals ons lichamelijk oog door het aanschouwen van het zonnelicht verblind en de kracht om te zien gedood wordt, zo zou onze gehele natuur door het volle aanschouwen van het licht van God vernietigd worden. Zo lang wij in dit lichaam zijn, dat wel bestemd is tot verheerlijking, maar door de zondeval tot het verderf van de dood gekomen is, kunnen wij slechts in geloof wandelen, slechts met het oog van het geloof God zien, voor zover Hij Zijn heerlijkheid in Zijn Woord en Zijn werk openbaart; eerst, wanneer wij, in de goddelijke natuur (2 Petr.1:4) verheerlijkt, God gelijk geworden zijn, dan zullen wij Hem ook kennen, zoals Hij is 1 Johannes 3:2), dan zullen wij Zijn heerlijkheid zonder bedeksel aanschouwen en eeuwig voor Hem leven. Daarom moet ook voor Mozes genoeg zijn het voorbijgaan van Gods heerlijkheid voor Zijn aangezicht, en de openbaring van de naam van Jehova door middel van het Woord, waarin God Zijn innigst wezen, om zo te zeggen, Zijn gehele hart voor het geloof ontsluit..

21. De HEERE zei verder, hem Zijn bedoeling nader verklarende: zie er is een plaats, een open plaats en dicht daarbij een beschermende rotsspleet (vs.23), bij Mij, boven op de top van de berg, waar Ik Mij aan u openbaren zal; daar zult gij u op de steenrots, gedeeltelijk in de kloof, gedeeltelijk op de vrije plaats, stellen.

22. En het zal geschieden, wanneer Mijn heerlijkheid voorbij u zal gaan, zo zal Ik u in een kloof van de steenrots zetten; en Ik zal u met Mijn hand zolang overdekken,1) totdat Ik voorbijgegaan zal zijn, opdat Mijn aanblik u niet vernietige.

1) Met mijn hand overdekken, wil zeggen, mijn bescherming en bewaring verlenen. Door Gods hand wordt niet zelden de beschermende macht van God aangeduid. Hoe dit geschied is,

wordt niet gemeld, maar het is niet onwaarschijnlijk, dat God Mozes met een lichte wolk overdekt heeft..

23. En wanneer Ik Mijn hand zal weggenomen hebben, zo zult gij Mijn achterste delen zien; 1)maar meer mag Ik u niet toestaan, want Mijn aangezicht zal niet gezien worden door een beperkt, een eindig, een door Zijn lichaam aan deaarde gebonden mens!

1) Wij zien de heerlijkheid van God als in een spiegel, als wij zien wat God gedaan heeft in Zijn werk, in het bijzonder die van de genade; en de achterste delen daarvan, als wij naspeuren de gangen van onze God, onze Koning in Zijn heiligdom. Aan Mozes nu was vergund, om alleen de achterste delen van Gods heerlijkheid te zien, maar lang daarna, wanneer hij een getuige was van Christus' verheerlijking op de berg, zag hij Zijn aangezicht blinkende gelijk de zon. Zo zullen de ontdekkingen zijn, die God doet van zichzelf door Zijn wegen, die Hij houdt in de genade en voorzienigheid, terwijl Zijn volk nog van Hem uitwoont, een gevolg worden van een aanschouwen van Gods aangezicht in volkomen gerechtigheid, wanneer zij, die er in dit leven zo zeer naar gehongerd en gedorst hebben, met Gods beeld zullen verzadigd worden..

Dit brengt niet mee, dat hij de zelfstandigheid van God gezien heeft, maar alleen, dat God op een gewone wijze zichzelf aan Mozes geopenbaard en in enige gelijkenis hem Zijn gelijkenis getoond heeft, zoveel Mozes machtig was deze te aanschouwen..

Wat Mozes zien zal, nee, niet de Onzienlijke zelf zal het zijn, maar de slippen van Zijn koninklijk kleed, het uiterste van Zijn hemels gewaad! Verheven belofte. Kon het treffender uitgedrukt worden, dat God een geest is, die een ontoegankelijk licht bewoont, wie geen mensenoog gezien heeft, noch zien kan? Niet het aangezicht zelf, maar de laatste plooi van de koningsmantel. Ziedaar dan het meeste, dat Hij aan het schepsel kan tonen, wie Hij het hoogste voorrecht verlenen wil! Zo wordt nog eenmaal, niet slechts het ongeoorloofde, maar ook het bespottelijke van de beeldendienst aangeduid, waaraan zich Israël nog pas had schuldig gemaakt..

Wij hebben onder deze uitdrukking te verstaan, niets minder, dan dat Mozes de Heere zou zien uit Zijn werken, afgebeeld hierin, dat Mozes God als in het voorbijgaan zag. Niet de onuitputtelijke Majesteit van Gods innerlijk Wezen zou aan Mozes openbaar worden, maar de heerlijke openbaring van dit Wezen, zoals zondaren deze nodig hebben, in haar schuldvergevende genade..

HOOFDSTUK 34.

NIEUWE TAFELEN VAN DE WET. VERBOND VAN GOD. MOZES' GLINSTEREND GEZICHT.

I. Vs.1-28. Overeenkomstig het bevel van de Heere bouwt Mozes twee stenen tafelen, gelijk de eerste waren, die hij verbroken had, en begeeft zich met deze volgende morgen op de berg. Hier gaat hem de heerlijkheid van de Heere voorbij, terwijl de hand van de Heere zijn ogen bedekt. De naam des Heeren wordt hem in Zijn volheid, in een prediking van de Heere, geopenbaard; tevens wordt het Verbond met Israël werkelijk hersteld, daar de Heere de voornaamste van Zijn verbondsbeloften en verbondseisen herhaalt, en de door Mozes meegebrachte stenen tafelen met de tien woorden beschrijft.

1. Toen a) zei de HEERE tot Mozes, na deze belofte van gedeeltelijke verhoring van Mozes' bede, op het herstellen van het verbond met Israël terugkomende: Houw u twee stenen tafelen, gelijk de eerste waren, die Ik zelf gemaakt had (hoofdstuk 32:16), zo zal Ik op de tafelen schrijven dezelfde woorden (hfst.20:2-17); die op de eerste tafelen geweest zijn, die gij gebroken hebt. 1)

a) Deuteronomium. 10:1

1) Het was zonder twijfel tot een straf voor Israël, tot een blijvende herinnering aan zijn schuld, dat God nu bij het herstellen van het verbond, het materiëel voor de tafelen van de wet niet zelf levert; en opnieuw, dat Hij het door Mozes zelf laat gereed maken, is een blijvende herinnering aan Mozes' verdienste voor Israël, daar hij door aanhoudende voorbede en verdere werkzaamheid het herstel mogelijk gemaakt had. Bovendien vindt Löhe (in zijn verklaring van Luthers catechismus) in die eerste tafelen een betrekking op het menselijk hart, gelijk het door God geschapen is, en in deze tweede tafelen op de mens, gelijk hij zich door zijn val gemaakt heeft; gelijk in het eerste zo wil ook de Heere in het tweede, wanneer het tot Hem gebracht wordt, Zijn wet schrijven..

2. En wees bereid tegen de morgenstond, dat gij in de morgenstond op de berg Sinai komt, en stel u aldaar voor Mij, op de top van de berg.

2. En wees bereid tegen de morgenstond, dat gij in de morgenstond op de berg Sinai komt, en stel u aldaar voor Mij, op de top van de berg.

3. a) En niemand, noch Jozua, noch Aäron of Nadab, of Abihu, of de zeventig oudsten (hoofdstuk 24:1 vv.; 13), zal met u opklimmen; dat er ook niemand gezien wordt op de gehele berg; b) ook het kleine vee, noch runderen zullen tegenover deze berg niet weiden.

a) Ex.19:12 b) Ex.19:13

Dat Mozes geheel alleen, ook zonder Aäron, op de berg moest klimmen, toonde Israël, dat hij de Middelaar was, en tevens, dat, ja, wel de zonde van afgoderij was verzoend, maar dat toch

de afval van God een zwaar litteken had achtergelaten. Niet met het volk, als zodanig, maar met het volk, door middel van Mozes, zou God het Verbond vernieuwen. Dat Mozes nu alleen opklimt, en het volk zelf dat opklimmen niet mag zien, is om hun geloof te beproeven. Vroeger hadden zij gezegd, dat zij niet wisten, wat van die man Mozes geworden was, nu zouden zij het evenmin zien, waarheen hij ging, opdat zij in het wachten op de Heere zouden geoefend worden.

4. Toen hieuw hij (Mozes), na de tent der samenkomst verlaten te hebben (hoofdstuk 33:12) en in het leger teruggekeerd te zijn, twee stenen tafelen, gelijk de eerste; en Mozes stond ‘s morgens vroeg op, en klom, geheelalleen, op de berg Sinaï, zoals de HEERE hem geboden had; en hij nam de twee stenen tafelen in zijn hand.

5. De HEERE nu kwam, terwijl Mozes op de hem aangewezen rots (hoofdstuk 33:21) stond, naar beneden in een wolk, en stelde Zich aldaar bij hem; in zijnonmiddellijke nabijheid, terwijl een onzichtbare hand hem de ogen bedekte, zoals dikwijls een wolk de zon verbergt, zodat wij haar kunnen zien, zonder dat wij verblinden, en Hij riep uit de Naam des HEEREN; de hem voorbijtrekkende verschijning predikte de naam van Hem, die voorbijging (vs.6).

6. Als nu de HEERE voor zijn aangezicht voorbijging, zo riep Hij, de Heere (Numeri. 14:17 vv.), voor Mozes de reeds bij zijn roeping medegedeelde naam: Ik zal zijn, die Ik zijn zal (hoofdstuk 3:14) in zijn diepste, meest omvattende betekenis openbarende: HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid!

7. a) Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid, en overtreding, en zonde vergeeft, Die de schuldige geenszins onschuldig houdt, b) bezoekende de ongerechtigheid van de vaderen aan de kinderen, en aan de kindskinderen, in het derde en vierde lid.

a) Ex.20:6 Numeri. 14:18 Deuteronomium. 5:10 Psalm. 86:15; 103:8; 145:8.

b) Jesaja. 32:18

8. Mozes nu haastte zich, als de hand van zijn ogen was teruggetrokken en hij nu de verschijning van achteren mocht zien, en hij neigde het hoofd ter aarde, en hij boog zich,
1) de wegtrekkende Heere aanbiddende.

1) Nog is de zon niet uit haar rustplaats ontwaakt, als Mozes zich reeds aangordt, om de Heere, zijn God te ontmoetten. Welk een geheel ander opklimmen dan aan de morgen van de wetgeving! Thans geen donders, geen geluid van bazuinen, geen geleide van Jozua zelfs, alléén stijgt hij op, terwijl de hoorbare stilte door niets anders dan door het geluid van zijn eigen schreden en het hoorbaar kloppen van zijn hart wordt afgebroken. Endelijk, daar komt hij dankend aan op de berg, die hij voor weinige weken biddend en zuchtend verliet; daar is de rotskloof bereikt; daar scheidt niets hem meer van de Heere, zijn God dan het stofkleed van het lichaam alleen. De aarde zonk beneden hem weg, de hemel zal zich voor zijn oog ontsluiten, hij zal de heerlijkheid van de Heere zien! En nu, terwijl hij huiverend van heilige

eerbied daar staat en wacht en aanbidt, ziet hij van verre de wolk van de getuigenis naderen, en een ogenblik in zijn leven breekt aan, bij de beschrijving waarvan aan iedereen, behalve Mozes zelf, de pen uit de hand valt. Opeens voelt hij een onzichtbare hand op zijn schemerende ogen gelegd, en liefelijk als het ruisen van Engelenharpen hoort hij in het suizen van een zachte stilte de stem: "Heere, Heere, God, barmhartig, genadig, lankmoedig en groot van goedertierenheid; die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, die de ongerechtigheid en zonde vergeeft, die de schuldige geenzins onschuldig houdt, bezoekende de ongerechtigheid van de vaderen aan de kinderen en kindskinderen tot in het derde en vierde lid!" En waar nu die hemelstem zwijgt, daar wordt, na het biddend horen, hem een ogenblik vergund van aanschouwen, en een stroom van licht die hem tegenvloeit uit de langzaam voorbijgaande wolk.... Maar nee, aan geen beschrijving gedacht, waar Mozes nauwelijks een enkele blik heeft gewaagd! Met gebogen hoofd werpt hij zich op het gloeiend aangezicht neer, en Horeb wordt voor de vertrouweling van God een Bethel, een poort van de hemel!.

De prediking van de naam des Heeren, gelijk Luther zich uitdrukt, onsluit voor Mozes het verborgenste wezen van Jehova. Zij verkondigt, dat God de liefde is, maar de liefde, waarin barmhartigheid, genade, lankmoedigheid, goedheid en waarheid met heiligheid en gerechtigheid verenigd is. Als de barmhartige, groot in goedheid en waarheid, bewaart Jehova genade aan duizenden, in genade en lankmoedigheid de zonde vergevende; maar Hij laat ook niet geheel ongestraft, en zoekt door Zijn gerechtigheid de zonden van de vaderen bij de kinderen en kindskinderen tot in het vierde geslacht. Als zonden bezoekende en genade bewijzende, had de Heere reeds van de Sinaï af zich aan het gehele volk zich geopenbaard (hoofdstuk 20:5 vv.). Maar terwijl daar de zonden bezoekende vuurijver van Jehova op de voorgrond stond, en de genade volgde, treedt hier genade, barmhartigheid en goedheid op de voorgrond. Daarom zijn hier ook alle woorden bij elkaar geplaatst, die de taal voor het begrip van genade in zijn verschillende betoningen jegens de zondaar aanbiedt, om God volgens Zijn innerlijk wezen als de liefde te openbaren. Opdat echter de genade door de zondaars niet moedwillig wordt beledigt, ontbreekt ook hier de gerechtigheid met haar ernstige bedreiging niet, hoewel zij eerst na de genade optreed, om aan te wijzen, dat de genade veel machtiger werkt dan de toorn, en de heilige liefde eerst dan straft, wanneer de zondaars de rijkdom van goedheid, geduld en lankmoedigheid van God verachten. Gelijk Jehova hier Zijn naam verkondigt, zo heeft Hij die verder aan Israël betuigd, van de Sinaï tot aan de inleiding in Kanaän, en van daar tot aan de verstoting van Israël onder de heidenen en ook nog in zijn verbanning aan de duizenden genade bewijzende, die zich tot de uit Zion gekomen Verlosser bekeren..

De eigenlijke top van de Dsebel Musa (zie Ex 19.2) bestaat uit een kleine vlakte van 60 schreden omvang en 80 voet in doorsnede, en is uit een grote granietrots gevormd; thans staat daarop een kleine, bijna vervallen kapel; ongeveer 40 voet daarvan verwijderd, ligt tegen het zuidwesten een eveneens vervallen Moskee, waaronder zich een kleine grot bevindt. Men stijgt in deze enige trappen af; zij is door een groot granietblok bedekt, dat 1« vadem in lengte en 6 spannen in hoogte open laat. Hier zal, volgens Islamitische traditie, welke de Griekse monniken bevestigen, Mozes de wet ontvangen hebben; deze grot is ook zonder twijfel de rotskloof, waarvan ons verhaal spreekt..

9. En hij zei, de genade, die hem op dit ogenblik in een volheid ten dele werd als nooit tevoren, aangrijpende ten behoeve van het volk: Heere! indien ik nu genade gevonden heb in Uw ogen, zo ga nu de HEERE in eigen persoon in het midden van ons, want dit is weliswaar een hardnekkig volk, doch juist daarom heeft het des te meer Uw tegenwoordigheid nodig, om niet in zijn natuurlijk verderf weg te zinken. Gij hebt U in Uw genade geopenbaard (vs.6,7), vergeef dan onze ongerechtigheid en onze zonde, en neem ons aan tot a) een erfdeel!1)

a) Leviticus. 25:38 Psalm. 28:9; 33:12, Zacheria 2:12

1) Het is, als wilde hij daarmee zeggen, dat God deze bezitting niet anders voor zich zou kunnen houden, dan langs een weg van vergeving van zonde; zo groot toch is de zwakheid van de mensen, dat zij terstond van de genade van God zouden moeten vervallen, wanneer zij niet telkens opnieuw worden verzoend. Daarom hebben wij niet slechts de aanvankelijke aanneming tot kinderen aan Gods vrije genade te danken, maar wij kunnen in deze kinderlijke betrekking tot God noch volharden noch voleinden, tenzij God ons gedurig uit genade met Zich verzoent..

Na de zondvloed had de Heere van de mens gezegd, dat het gedichtsel van het mensenhart boos was van zijn jeugd af aan; hier zegt Mozes iets dergelijks tot God, als hij spreekt: want dit is een hardnekkig volk..

10. Toen zei Hij, de gehele bede van Mozes verhorende: Zie
a) Ik maak een Verbond; het verbroken verbond wil Ik weer herstellen, op uw zo ernstige bede; b)voor uw gehele volk zal Ik, tot vervulling van Mijn Verbondsbeloften,wonderen 1) doen, die niet geschapen, die nooit gezien zijn op de hele aarde, noch onder enige volken; zo dat dit gehele volk, in wiens midden gij zijt als aanvoerder en leidsman, het werk van de HEERE zien zal en over de vernieuwde Verbondsgemeenschap verheugd zal zijn; en het zal bekennen, dat het verschrikkelijk, 2) wonderlijk, hoog geducht is, hetgeen Ik met u niet Israël doe.

a) Deuteronomium. 5:2 b) Jozua. 10:12,13

1) Dit en hetgeen volgt, had zijn reden in de uitroep van de naam des Heeren, welke genade beloofde onder een strenge betoning van Zijn rechtvaardigheid, op zulk een wijze, die Hem zeer ontzaglijk maken zou. Hetgeen kennelijk ziet, eendeels op de oude huishouding, anderdeels op die vreselijke oordelen, welke de Heere oefenen zou over de inwoners van Kanaän, en allen, die hieraan deel zouden nemen..

2) In het Hebreeuws Nora, vreselijk. De openbaring van de wonderen zou vreselijk zijn, doordat allen, die zich Israël vijandig zouden betonen, door de Majesteit en kracht van God zouden verpletterd worden..

11. Onderhoudt gij met Israël nu ook beter, dan tot hiertoe, Mijn verbondseisen; doet hetgeen Ik u heden bij vernieuwing (hoofdstuk 23:23 vv.; 32 vv.) gebied! en zie, Ik wil het u beloven,

Ik zal voor uwaangezicht uitdrijven de Amorieten, en de Kanaänieten, en de Hethieten, en de Ferezieten, en de Hevieten, en de Jebusieten.

12. a) Wacht u, dat gij toch geen verbond maakt met de inwoners van het land, waarin gij komen zult; dat hij misschien niet tot een valstrik 1) wordt in het midden van u.

a) Ex.23:32 Numeri. 33:51 Deuteronomium. 7:2

1) Niet tot een valstrik wordt. Hiermee waarschuwt de Heere, dat het een verbond maken met de inwoners van het land, Israëls volksbestaan in gevaar zou brengen, zoals het dan ook later geschied is..

13. Maar hun altaren zult gij omwerpen, en hun opgerichte beelden zult gij verbreken, en hun bossen 1) zult gij afhouwen.

1) Bossen, in wier schaduw de schandelijkste afgodendienst plaats had. In het Hebreeuws staat: "Gij zult hun Aschera's omhouwen." Aschera (beeld van Astarte) was de naam van een Kanaänitische afgod, die waarschijnlijk bestond uit een grote, in de grond vaststaande, loodrechte boomstam, en die, als zinnebeeld van de voortbrengende natuurkracht, nu eens op hoogten en in bossen, dan naast andere beelden en altaren werd opgericht. Zoals meestal bij de dienst van de natuur, zo was ook dit zinnebeeld zeer onrein. In het Oude Testament wordt gewoonlijk Aschera gebruikt van het beeld of de boomstam, niet van de godheid, die erdoor moest voorgesteld worden, waarom het dan ook heet: de Aschera's verbranden of omhouwen. Even als dus onder de uitdrukking "afgoden" aan stenen zuilen moet worden gedacht, zo heeft men onder het woord zuilen, aan stammen, houten pilaren te denken. Altijd, wanneer het volk van God afviel, richtte het zodanige zinnebeeldige zuilen op en zette daarmee voor alle gruwelen van de natuurvergoding de deur open. Gideon hieuw een grote zuil van dien aard om (Richteren. 6:25); onder het rijk van de tien stammen hadden zij hun priesters (1 Kon.18:19); ja, in het huis des Heeren zelf vervaardigden eens de vrouwen woningen (tentkleren) voor deze godin (2 Koningen. 23:7)

14. a) (Want gij zult u niet buigen voor een andere God dan Mij; want de Naam des HEEREN is Ijveraar! een ijverig God is Hij), die geen mededinger naast zich dulden kan.

a) Exodus. 20:5

15. Opdat gij misschien, tegen Mijn wil, geen verbond maakt met de inwoner van dat land; in plaats van hem uit te roeien; en zij hun goden niet nahoereren, 1) noch hun goden offerande doen, en hij u nodigende tot zijn offermaaltijden, gij van hun offerande eet, en u daardoor tegen Mij zondigt. (Numeri. 25)

1) Het dienen van de afgoden wordt hoererij genoemd, omdat de betrekking tussen Israël en God vergeleken wordt bij de verhouding tussen man en vrouw. Israël was de bruid van God. Waar Israël dus vreemde afgoden diende en de Heere verliet, daar bedreef het geestelijke hoererij..

16. En gij voor uw zonen vrouwen neemt van hun dochters; a) en hun dochters, haar goden nahoererende, door haar verleidingen maken, dat ook uw zonen haar goden nahoereren.
1)

a) 1 Kon.11:2

1) Voor de eerste maal wordt hier de afgoderij als geestelijke hoererij aangewezen, gelijk dit later bij de profeten dikwijls terugkeert (Jeremia. 3:1-9); want het verbond, dat God met Israël gesloten heeft, staat met een echtverbond gelijk: de Heere is Israëls wettige man en Israël is zijn aan Hem getrouwde vrouw (Hoz.2)

17. Gij zult u geen gegoten goden maken. (hoofdstuk 20:23)

In dit en de volgende verzen herhaalt God nogmaals, wat Hij vroeger reeds heeft geboden, opdat Israël zou verstaan, dat bij de vernieuwing van het Verbond, ook de vernieuwing van de wetten tot gehoorzaamheid niet mocht ontbreken..

18. Het feest van de ongezuurde broden zult gij houden; zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten, gelijk Ik u geboden heb, op de gestelde tijd in de maand Abib: want in de maand Abib zijt gij uit Egypte gegaan (hoofdstuk 23:15).

19. a) Al wat de baarmoeder opent, is van Mij; ja, al uw vee, dat mannelijk zal geboren worden, openende de baarmoeder van het grote en kleine vee dat is van Mij.

a) Ex.13:2; 22:29 Ezech.44:30

20. Doch de ezel, die de baarmoeder opent, zult gij met een stuk klein vee lossen; maar indien gij hem niet zult lossen, zo zult gij hem de nek breken. Al de eerstgeborenen van uw zonen zult gij lossen (hoofdstuk 13:12 vv. hoofdstuk 22:29 vv.), en men zal voor Mijn aangezicht niet met lege handen verschijnen (hoofdstuk 23:15 Deuteronomium. 16:16).

21. Zes dagen zult gij arbeiden, maar op de zevende dag zult gij rusten; in de ploegtijd en in de oogst zult gij rusten (hoofdstuk 23:12).

22. Het wekenfeest zult gij ook houden, zijnde het feest van de eerstelingen van de tarweoogst, en het feest van de inzameling, als het jaar om is (hoofdstuk 23:16).

23. Al wat mannelijk is onder u, zal driemaal in het jaar verschijnen voor het aangezicht van de Heere HEERE, de God van Israël (hoofdstuk 23:17 Deuteronomium. 16:16).

24. Wanneer Ik, overeenkomstig Mijn toezegging (hoofdstuk 23:27-31) de volken voor uw aangezicht uit de bezitting zal verdrijven, en uw grenzen verwijden, dan zal niemand uw land begeren en vijandelijke invallen doen, terwijl gij opgaan zult, om te verschijnen voor het aangezicht van de HEERE uw God, driemaal in het jaar. 1) Ik zal alle volken rondom in vrees

houden (Genesis 35:5), zodat gij bij uw feestttochten niet hoeft te vrezen voor uw land, dat van mannen ontbloot is.

1) Hoe getrouw God deze toezegging gehouden heeft, toont de volgende geschiedenis van Israël, die ook niet één enkel voorbeeld aanwijst, dat men zich de tijd van de drie hoge feesten ten nut gemaakt heeft voor een vijandelijke inval, hoe gunstig de tijd daarvoor ook ware. Eerst ten laatste, toen de Romeinen het land bezet hadden en Jeruzalem belegerden, diende de paasviering van het jaar 70 na Christus, om de nood van de Joden tot op het hoogst te doen stijgen; maar toen had ook het Verbond van God een einde en had het gericht over Israël een aanvang genomen..

25. Gij zult het bloed van Mijn 1) slachtoffer niet offeren met gedesemd brood; het slachtoffer van het paasfeest zal ook niet vernachten tot de morgen(hoofdstuk 23:18).

1) Het mag de aandacht niet ontgaan, dat telkens de Heere spreekt van het Paasoffer als Zijn slachtoffer. Het was, opdat Israël zou verstaan, dat het Paasoffer van geheel unieke betekenis was..

26. De a) eerstelingen van de eerste vruchten van uw land zult gij in het huis van de HEERE uw God brengen. b) Gij zult het bokje in de melk van zijn moeder niet koken(hoofdstuk 23:19).

a) Deuteronomium. 26:2 b) Leviticus. 22:27 Deuteronomium. 14:21

27. Verder zei de HEERE, nadat Hij zo de gewichtigste van de rechten, waarop Hij tevoren het verbond met Israël gesloten had, nog eens plechtig herhaald had, tot Mozes: Schrijf u deze woorden, 1) evenals het gedeelte (hoofdstuk 20:22-23), waarvan deze een kort begrip zijn, in het Boek van het Verbond (hoofdstuk 24:7); want naar verluid van deze woorden heb Ik een Verbond met u en met Israël gemaakt en weer hersteld. Tot een getuigenis van die herstelling heb Ik dezeherhaling gedaan, en zal zij in het boek worden geschreven.

1) Alhoewel Mozes ook vroeger deze wetten en rechten heeft opgeschreven, ontvangt hij nu bevel, om deze opnieuw in het Boek van het Verbond in te schrijven. En dat, omdat het Verbond vernieuwd was, en deze vernieuwde opschrijving de vernieuwing van het Verbond verzegelde..

28. a) En hij was aldaar met de HEERE, veertig dagen en veertig nachten 1) als eerder (hoofdstuk 24:18); hij at gedurende die tijd geen brood, en hij dronk geen water, maar bad voor Israël (Deuteronomium. 9:18), dat het zich beter aan God mocht houden dan vroeger (hoofdstuk 31:1); en Hij, de Heere schreef op de tafelen, die Mozes meegebracht had (vs.14), de woorden van het Verbond, de tien woorden.

a) Ex.31:18; 34:1 Deuteronomium. 4:13

1) De tijd van Mozes' eerste vertoeven bij de Heere was, gelijk reeds uit het getal veertig bijkt (zie Ex 24.18) een tijd van beproeving en verzoeking geweest. "Het volk werd beproefd, hoe het als Verbondsvolk, en Mozes, hoe hij als verbondsmiddelaar zich houden zou; evenzo werden Aäron, de toekomstige Hogepriester, en de stam van Levi als toekomstige priesterstam verzocht. Aäron, het hoofd van Levi's stam en het volk stonden de proef niet zegerijk door, maar Mozes, het hoofd van het volk, en de stam Levi zijn beproefd uit haar voortgegaan. Omwille van de sterken zijn nu de zwakken verschoond gebleven (Genesis 18:22 vv.), omwille van de gerechtigheid, die gebleken was, is de ongerechtigheid van de overigen bedekt geworden;" maar nu moeten ook de zwakken zich sterk, en de ongerechtigen zich rechtvaardig betonen in de kracht van de hun geschonken genade. Dat gebeurt dan ook, zoals het volgende gedeelte aanwijst; de kinderen van Israël hebben gedurende het tweede veertigtal dagen zich stil en geduldig wachtende gedragen, en mogen daarom nu, tot des te groter verzekering, welk een getrouw knecht in het gehele huis van God hun tot middelaar gegeven was, met eigen ogen zien, wat deze man Mozes overkomen is..

Wat Mozes al die tijd gedaan heeft, vindt men niet aangetekend. Dat hij veel van die tijd doorgebracht heeft met voor het volk te bidden, dat het volkomen met God verzoend mocht worden, blijkt niet onduidelijk uit Deuteronomium. 9 en 10:10. En dat dit wonderbaar vasten van Mozes, zowel als de andere omstandigheden van Mozes' verblijf op de berg, diende ter verheerlijking van de Wet en de gehele dienst van Mozes, daaraan kan men niet twijfelen..

II. Vs.29-35. Na de veertig dagen en veertig nachten, die hij weer op de berg doorgebracht heeft, keert Mozes tot het leger terug. Zonder dat hij het zelf weet, glinstert zijn aangezicht van de heerlijkheid van de Heere, die hij gezien heeft. De kinderen van Israël wijken verschrikt van hem. Hij roept ze echter met vriendelijke woorden tot zich, openbaart hun Gods woord en legt vervolgens, voor het dagelijks verkeer, een deksel op zijn aangezicht. Zo doet hij ook verder, zolang de glans blijft, die door het verkeer met de Heere gedurig vernieuwd wordt.

29. En het geschiedde, toen Mozes, na verloop van veertig dagen (vs.28), van de berg Sinaï afging (de twee tafelen van de getuigenis, door de Heere beschreven, nu waren in de hand van Mozes, als hij van de berg afging), zo wist Mozes niet, dat de huid van zijn gezicht glinsterde,1) een glans van zich gaf, en dit ten gevolge van de goddelijke glans die hem bestraald had, toen Hij, de Heere, met hem sprak van aangezicht tot aangezicht, zoals een man met zijn vriend spreekt (hoofdstuk 33:11).

1) De heerlijkheid van de Heere heeft (vs.5 vv.) Mozes beschenen, daarvan is een naglans op zijn eigen gezicht achtergebleven, die gedurende veertig dagen van zijn vertoeven op de berg behouden en versterkt is, zonder dat hij het zelf weet. Deze schittering was een erekrans, hem van de Heere verleend voor zijn tot hiertoe bewezen trouw (Numeri. 12:7), die tot een getuigenis voor het volk dienen en dit vaster aan Hem verbinden moest, nadat het door zijn middelaarsambt weer in genade aangenomen was. De grondtekst doet denken aan de glans van de opgaande zon: daar heet het letterlijk: "de huid van zijn gezicht hoornde," een uitdrukking, die ook bij Arabische dichters voorkomt voor stralen van de morgenzon, die lijken op de hoornen van gazellen. De vulgate heeft de uitdrukking woordelijk behouden

(ignorabat, quod cornuta esset facies sua), en daardoor tot een misverstand aanleiding gegeven, ten gevolge waarvan Mozes in de regel met hoornen afgebeeld werd; te Genua worden de vermeende Mozeshoornen aan de reizigers zelfs onder de schat van de zich daar bevindende heilige relikwieën getoond..

De glans op het gezicht van Mozes spiegelt tegelijk de heerlijkheid van het Oude Verbond af, en moest Mozes en het volk een voorteken zijn van de heerlijkheid, waartoe Jehova Zijn volk van het eigendom geroepen en bestemd had, en waarmee Hij het bij Zijn volmaking verheerlijken zou..

De Apostel Paulus 2 Corinthiers. 3:7) spreekt van de heerlijkheid of glans doxa, welk woord hij ook gebruikt van de heerlijkheid of van de glans van de zon. Deze heerlijkheid, dat glinsteren van de huid van zijn gezicht was een gevolg van het aanschouwen van Gods heerlijkheid. Ook daarin was hij type van de Middelaar van het Nieuwe Verbond, Wiens aangezicht op de berg van de verheerlijking blonk als de zon. Zo'n verheerlijking van Mozes was nodig, omdat Israël het verbond had verbroken, opdat het volk des te meer ontzag voor Mozes zou hebben..

30. Als nu Aäron en al de kinderen van Israël Mozes bij zijn terugkeren tot het leger, zagen, ziet, zo glinsterde de huid van zijn gezicht; daarom vreesden 1) zij tot hem toe te treden.

1) Waarom zij vreesden is duidelijk. Niet, omdat zij hem voor een engel aanzagen, zoals sommigen menen, maar omdat het zondige volk, dat zo pas op verschrikkelijke wijze tegen de Heere gezondigd had, nu de afstraling van de hemelse Majesteit op Mozes' gezicht niet kon verdragen..

31. Toen riep hen Mozes, dat zij tot hem komen en niet voor hem vrezen zouden; en Aäron en al de oversten in de vergadering keerden weer tot hem; en Mozes sprak tot hen.
1)

1) "O mijn volk, voor wie vlucht gij toch? Het is toch om uwentwil, dat ik opgestegen, daar gebleven en nu weer tot u gekomen ben. Ziet, er zijn geen gewapende Levieten meer, om u te slaan, geen Egyptenaars om u te vervolgen, geen bliksem en donder, om u het hart te ontnemen. Ik heb de staf van God niet in mijn hand, waarmee ik bevel aan de elementen heb gegeven, of, zo ik die had, zo ben ik toch zo ver van ijver tegen u, dat ik integendeel God met u heb verzoend. En zie nog bovendien de panden van Zijn verzoening. Wilt gij voor uw beste vriend vluchten? Waarheen wilt gij gaan voor mij of zonder mij! Staat stil en hoort het bevel van God, die gij toch niet ontvluchten kunt."

32. En daarna, toen zij zagen, dat Aäron en de oversten voor Mozes stand hielden, traden al de kinderen van Israël toe, door dat voorbeeld bemoedigd, en hij gebood hun al wat de HEERE met hem gesproken had (vs.11-26) op de berg Sinaï.

33. Alzo eindigde Mozes met hen te spreken, nadat hij dit alles hun bekend gemaakt had, ena) hij had een deksel op zijn gezicht gelegd. 1)

a) 2 Kor.3:7,13

1) Het voorname doel, dat dit glinsteren van Mozes' gezicht tegenover het volk heeft, is: zijn persoon voor Israël en vooral tegenover hun woord (hoofdstuk 32:1): "Wij weten niet, wat deze Mozes geschied is," te verheffen; het is een antwoord van God tot hun verootmoediging en beschaming. Daar die glans, volgens de volgende verzen, een langere tijd bleef en bij het verder verkeer van Mozes met de Heere steeds vernieuw werd, diende het tevens, om het ambt, dat Mozes bediende, in hem, de drager van het ambt, tot duidelijkheid te brengen, en de wet, die door hem gegeven werd, in alle bijzonderheden, voor al het volk te doen kennen als uit een hogere wereld ontsproten. Daarop wijst Paulus uitdrukkelijk in de plaats 2 Corinthiers. 3:7 vv.). Volgens diezelfde plaats heeft die glans ook weer een einde. Gedeeltelijk werd die zwakker in het dagelijks verkeer, en had gedurig vernieuwing nodig, omdat het meer een verheerlijking van buiten, door het verlichten van de heerlijkheid van de Heere, dan van binnen door de heiliging doorde Geest was (overeenkomstig het wezen van het Oude Testament in onderscheiden van dat van het Nieuwe Verbond) (zie Ex 21.11); deels hield het ten laatste, als het doel bereikt en de wet volledig geopenbaard was, dus bij het opbreken van de kinderen van Israël van de Sinaï (Numeri. 10), geheel op..

34. Doch als Mozes, bij de verdere openbaringen, die hij voor het volk ontving (hoofdstuk 40:1 Numeri. 10:10), voor het aangezicht des HEEREN kwam, in de voorlopige tent (hoofdstuk 33:7 vv.), en, na de oprichting van de tabernakel, in deze (hoofdstuk 40; Leviticus. 1:1), om met Hem te spreken, zo nam hij het deksel af, totdat hij uitging; en nadat hij uitgegaan was, zo sprak hij tot de kinderen van Israël wat hem geboden was.

35. Zo zagen dan de kinderen van Israël het gezicht van Mozes, dat de huid van het gezicht van Mozes opnieuw glinsterde, 1) want ieder nieuw verkeer met de Heere had de in het dagelijks leven verdwijnende glans in de vorige sterkte en klaarheid hersteld; daarom deed Mozes het deksel weer op zijn gezicht, totdat hij inging, om met Hem, de Heere, te spreken.

1) Hoe meer een mens een kind van God wordt, hoe nader een vertrouwelijker hij met zijn Heiland omgaat, hoe beslister zijn uitwendig bestaan zich naar de hemel wendt, hoe meer hij een volkomen man in Christus wordt, des te meer drukt zich dat uit in zijn uitwendig bestaan; innerlijke verhoging ontvangt haar uitdrukking in een zekere verheerlijking van zijn gedaante. Ons straalt in zijn gedaante een wonderbaar geestelijke en hemelse schoonheid tegen; zijn gehele wezen maakt een bijzonder diepe, ongewone indruk op ons, ook wanneer hij geen woord spreekt; wij wagen het niet in zijn nabijheid te zijn; wij zijn bang, dat deze mens een blik in ons onrein hart zal kunnen werpen, en toch komt hij ons voor, als doorzag hij ons geheel. In zijn gebaren ligt, behalve een diepe ernst, een lieflijke vriendelijkheid; zijn blik is als de andere wereld; wat ons echter bijzonder in hem treft, hij is veel ootmoediger dan wij; hij spreekt slechts van zijn armoede en geringheid; hij weet niets van de in hem tevoorschijn getreden verheerlijking; want hoe meer genade, des te dieper gevoel van eigen armoede van geest en onwaardigheid van hart..

Zoals Mozes de wonderbare glans van zijn gezicht voor Israël verborg, zo moeten ook wij het zalig geheim van ons inwendig leven dikwijls voor de onheilige wereld verbergen; treden wij

echter in de eenzaamheid voor Gods genadetroon, zo mogen wij, als Mozes, alle bedeksels wegdoen, en het ongesluierd oog aan het vriendelijk licht van de Heere verkwikken. Nu spiegelt zich in ons als het ware de heerlijkheid van de Heere met een ongedekt aangezicht af, en wij worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van de Geest van de Heere..

HOOFDSTUK 35.

SABBATSRUST. VRIJWILLIGE HEFOFFERS. ROEPING VAN DE WERKMEESTERS.

I. Vs.1-3. Nadat het Verbond met God hersteld was, gaat Mozes over tot volvoering van de in hoofdstuk 25-31 ontvangen bevelen, ten opzichte van het vervaardigen van het heiligdom met zijn gereedschappen. Allereerst deelt hij, volgens hoofdstuk 31:12-17, aan de gehele gemeente het Sabbatsgebod mee, dat hij versterkt door de bepaling, dat er op de Sabbat geen vuur in de woningen mag aangestoken worden.

1. Toen deed Mozes de gehele vergadering 1) van de kinderen van Israël verzamelen voor zijn tent buiten het leger (hoofdstuk 33:7), en zei tot hen: Dit zijn de woorden, die de HEERE, toen ik de eerste maal de 40 dagen en 40 nachten bij Hem op de berg was, geboden heeft, dat men ze doe.

1) Onder de gehele vergadering hebben wij nu ook te verstaan, de hoofden en oudsten van Israël, die weer op hun beurt aan de menigte bekend maakten..

2. a) Zes dagen zal men het werk doen; maar op de zevende dag zal voor u heiligheid zijn, daar gij die zult houden als een Sabbat, een rustdag ter nagedachtenis aan de rust voor de HEERE; na Zijn volbracht scheppingswerk (hoofdstuk 20:11); al wie daarop werk doet, zal gedood worden. (Numeri. 15:32 vv.)

a) Ex.20:8; 31:15 Leviticus. 23:3 Deuteronomium. 5:12 Luk.13:14

3. Gij zult, opdat gij, na de herstelling van het Verbond met God, u nauwkeurig aan het door Hem vastgestelde verbondsteken (hoofdstuk 31:13,17) houdt, zelfs geen vuur aansteken in een van uw woningen op de Sabbatdag,1) om iets te koken of te braden; gij zult tevoren de voor die dag nodige spijzen bereiden.

1) Aanstonds moest met deze strenge waarneming van de sabbatswet een begin gemaakt worden, daar nu de arbeid voor de tent der samenkomst begon. Israël moest zes dagen lang vlijtig arbeiden, maar ook de zevende dag des te beslister vieren, en er geen vrijbrief inzien, dat de arbeid des Heeren in het heiligdom voortging, om zich over Gods gebod heen te zetten. Wat de onthouding zelfs van spijsbereiding betreft, zo moet men bedenken, dat in die hete landen de behoefte aan warme spijs minder is, dan bij ons..

II. Vs.4-19. Vervolgens vraagt Mozes, volgens hoofdstuk 25:1-9, het volk, om vrijwillige bijdragen te geven tot het bouwen van het heiligdom, en nodigt, volgens hoofdstuk 31:1-11, de met verstand begaafden uit, om mee te delen in het oprichten van de tabernakel.

4. Verder sprak Mozes tot de gehele vergadering van de kinderen van Israël, zeggende: Dit is het woord, dat de HEERE geboden heeft, zeggende:

5. Neemt van hetgeen dat gij hebt, een hefoffer voor de HEERE; een ieder, wiens hart vrijwillig is, zal het brengen tot een hefoffer voor de HEERE; goud en zilver en koper;

a) Ex.25:2

Het was geen belasting, die hun werd opgelegd, maar een vrijwilligheid of vrijwillige gift, om niet onduidelijk te kennen te geven: A. Dat God ons juk niet zwaar gemaakt heeft. Hij is een vorst, die Zijn onderdanen niet met belastingen drukt, noch zich doet dienen met een hefoffer, maar trekt ons met mensenkoorden, en laat ons zelf oordelen, wat recht is. Over Zijn regering heeft men geen oorzaak te klagen, want Hij regeert niet met strengheid. B. Dat God een blijmoedige gever liefheeft, en vooral behagen schept in de vrijwillige hefoffers. Dergelijke diensten zijn Hem aangenaam, die voortkomen uit een vrijwillig hart van een zeer gewillig volk..

6. a) Als ook hemelsblauw, en purper, en scharlaken garen, en fijn linnen, witte byssus en tot garen gesponnen geitehaar.

a) Ex.25:4

7. En roodgeverfde ramsvellen, en dassenvellen, en sittimhout. 1)

a) Ex.25:5

1)Sittimhout wordt tegenwoordig ook wel acaciahout genoemd.

8. a) En olie tot de luchter, en specerijen tot zalfolie, en tot roking welriekende specerijen.

a) Ex.25:6

9. a) En sardónixstenen, en vervullende stenen, stenen om in goud in te zetten, tot de efod en tot de borstlap, voor de Hogepriester.

a) Ex.25:7; 28:17,20

10. En allen, die wijs van hart zijn in enige kunst, onder u, zullen komen tot de beide door de Heere aangewezen werkmeesters (vs.30 vv.), en maken alles, wat de HEERE geboden heeft:

11. De tabernakel, de binnenste bedeksel of tapijten (hoofdstuk 26:1 vv.), zijn tent en zijn deksel, de tweede (hoofdstuk 26:7 vv.) en de beide andere bedeksels (hoofdstuk 26:14), zijn haakjes (hoofdstuk 26:6,11) en zijn stijlen,zijn richels, zijn pilaren en zijn voeten (hoofdstuk 26:15-30,32,37).

12. De Ark en haar handbomen (hoofdstuk 25:10,16), het Verzoendeksel en de voorhang van de deksel (hoofdstuk 25:17,22; 26:31).

13. De tafel en haar handbomen, en al haar gereedschap, en de toonbroden (hoofdstuk 25:23-30).

14. En de kandelaar tot het licht, en zijn gereedschap, en zijn lampen, en de olie tot het licht (hoofdstuk 25:31-39; 27:20 vv.);

15. En het reukaltaar en zijn handbomen (hoofdstuk 30:1 vv.), en de zalfolie en het reukwerk van welriekende specerijen (hoofdstuk 30:23 vv.), en het deksel van de deur aan de deur van de tabernakel (hoofdstuk 26:36).

16. Het brandofferaltaar, en het koperen rooster, die het hebben zal, zijn handbomen en al zijn gereedschappen (hoofdstuk 27:1 vv.); het wasvat en zijn voet (hoofdstuk 30:18).

17. De behangselen van de voorhof, zijn pilaren en zijn voeten; en het deksel van de poort van de voorhof (hoofdstuk 27:9 vv.).

18. De nagels van de tabernakel, en de pennen van de voorhof (hoofdstuk 27:19) met de touwen, die tot het vastmaken van de tent en van de omhangselen van de voorhof aan de in de grond geslagen pinnen dienen, envroeger als zaken van minder betekenis niet genoemd zijn.

19. De ambtskleren, om in het heilige te dienen, de kostbare kleren van het ambstgewaad van de Hogepriester, de heilige kleren van de priester Aäron, die hij met de overige priesters gemeen heeft, en de heilige kleren van zijn zonen om het priesterambt te bedienen, de kleren van de gewone priesters (hoofdstuk 31:10).

III. Vs.20-35. Het volk voldoet gewillig aan de vraag, om de verlangde zaken te brengen tot een hefoffer voor de Heere. Daarop maakt Mozes bekend, dat God tot volbrenging van de bouw Bezßleël en Ahóliab geroepen en met Zijn Geest bedeeld heeft, om niet alleen de plannen voor de afzonderlijke werken te ontwerpen, maar ook de onder hun opzicht staande arbeiders bij de uitvoering te onderwijzen.

20. Toen ging de gehele vergadering van de kinderen van Israël uit, van voor het aangezicht van Mozes naar het leger terug.

21. En zij kwamen, een ieder, wiens hart hem bewoog, en een ieder, wiens geest hem vrijwillig maakte, die brachten de HEERE een hefoffer tot het werk van de tent der samenkomst,
1) en tot al haar dienst, en tot de heilige klederen.

1) Deze uitdrukking (Hebreeuws Moëd), die wij het eerst in hoofdstuk 27:21 vonden, wijst het heiligdom als de plaats aan, waar God zich bij Zijn volk als aanwezig wilde openbaren (hoofdstuk 25:22), waarom het eerst nog een tent was (zie Ex 26.1); in hoeverre reeds de bouworde op een toekomstig eigenlijk huis wijst, zie Ex 26.15

22. Zo kwamen dan de mannen met de vrouwen, alle vrijwilligen van hart; zij brachten haken en oorversieringen, en ringen (Genesis 38:18) en spanselen 1) (Genesis 24:22), alle ofallerlei gouden vaten; en iedereen, die een gouden beweegoffer 2)nog onbearbeid goud tot offergave, aan de HEERE offerde.

1) Deze gouden voorwerpen werden óf om de armen, óf om de hals gedragen, zowel door de Israëlieten, als door de Midianieten..

2) Deze twee woorden "heffen en bewegen," moeten wij leren gebruiken en verstaan; want een offer of een gave voor de godsdienst heet daarom een hefoffer, omdat men het voor de Heere ophief. Bewegen heet, dat men het heen en weer trok naar de vier richtingen: Oosten, Westen, Noorden en Zuiden..

23. En iedereen, bij wie gevonden werd hemelsblauw en purper en scharlaken, en fijn linnen en geitehaar, en roodgeverfde ramsvellen, en dassenvellen, die brachten ze.

24. Allen, die een hefoffer van zilver of koper offerden, die een deel van zijn bezitting aan de Heere wilden geven, die brachten het ten hefoffer voor de HEERE; en allen, bij welke sittimhout gevonden werd, brachten het tot elk werkvan de dienst.

25. En a) alle vrouwen, die wijs van hart waren, die kennis hadden van zodanige werken, die sponnen met haar handen; en zij brachten het gesponnene, de hemelsblauwe zijde en het purper, het scharlaken en het fijn linnen.

a) Spreuken. 31:19

26. En alle vrouwen, wier hart haar bewoog in wijsheid, alle vrouwen, die deze kunst verstonden en wier hart daartoe gewillig was, die sponnen het geitehaar.1)

1) Op het schiereiland van Sinaï spinnen nog heden de vrouwen uit kameel- of geitenhaar de stoffen voor de tenten en bewerken de wol voor de kleding. Het weven uit gesponnen garen geschiedde voor de tent door mannen, minder, omdat in Egypte het weven meestal bezigheid van de mannen was, als hoofdzakelijk omdat de weefsels voor de tapijten en voorhangsels waren, die kunstig bewerkt moesten worden; dit verstonden de vrouwen niet, de mannen hadden het echter in Egypte geleerd..

27. De oversten nu, de voornamen en hoofden onder het volk, die deze dingen bezaten, welke tot hogere stand behoren, brachten sardónixstenen en vulstenen, tot de efod en tot de borstlap;

28. En specerijen en olie tot de luchter en tot de zalfolie, en tot roking welriekende specerijen (Ex.25:6).

29. Elke man en vrouw, wiens hart hen vrijwillig bewoog te brengen tot al het werk, dat de HEERE geboden had te maken door de hand van Mozes, dat brachten de kinderen van Israël tot een vrijwillig offer 1) voor de HEERE.

1) Wat gemaakt moest worden, was geboden; wat gebracht moest worden, was aan de vrije wil overgelaten..

De kinderen van Israël nu hadden in Egypte niet alleen alle kunstwerken geleerd, die tot volvoering van het bouwen van de tent nodig waren (1 Kronieken 4:14,21,23), maar zij waren daar ten dele ook rijk en vermogend geworden en niet met lege handen uitgetrokken (hoofdstuk 12:35 vv. Genesis 15:14), veel van de nodige bouwstoffen kon ook in de woestijn gevonden worden (dassenvellen en acaciahout) of van doortrekkende karavanen gekocht worden (specerijen en reukwerken)

Een ieder gaf naar vermogen vrijwillig. Bij de bouw van de tabernakel was Israël een lieflijk beeld van de eenheid van Christus' gemeente, waarin ieder zijn eigenaardige roeping heeft: waarin aan de voet en aan de hand, aan het oog en aan het oor is opgedragen, zoals het de Heere belieft..

30. Daarna zei Mozes tot de kinderen van Israël, nadat zij een grote menigte bouwstoffen bij elkaar gebracht hadden, en hij hen weer voor zijn tent verzameld had: Ziet, de HEERE heeft met name geroepen Bezßleël, de zoon van Uri, dezoon van Hur, uit de stam van Juda (Ex.31:2).

31. En de Geest van God heeft hem vervuld met wijsheid, met verstand, en met wetenschap, namelijk in elke handwerk (Ex.31:3).

32. En om te bedenken vernuftige arbeid, en om te werken in goud, en in zilver, en in koper (Ex.31:4).

33. En in kunstige steensnijding, om in te zetten in goud, en in kunstige houtsnijding, om te werken in elk vernuftige handwerk (Ex.31:5).

34. Hij heeft hem ook in zijn hart gegeven, hem bekwaamheid en lust geschonken om anderen te onderwijzen; hem, en Ahóliab, de zoon van Ahisamach, van de stam van Dan.

35. Hij heeft hen vervuld met wijsheid van hart, om te maken elk werk van een werkmeester, in metaal, hout en edelgesteente, en van de allervernuftigste handwerker(hoofdstuk 26:1,31), en van de borduurder (hoofdstuk 26:36; 27:16), in hemelsblauw, en in purper, in scharlaken, en in fijn linnen, in beide soorten, het damast en het bontkleurig werken, en van de wever, 1) (hoofdstuk 27:9-15; 28:31), makende elk werk, en bedenkende vernuftige arbeid. God heeft hen met wijsheid vervuld, niet alleen omalle dergelijke werken te verrichten, maar ook om vooraf de monsters daarvoor te vinden.

1) Er zijn hier drie soorten van bearbeiding van de in hoofdstuk 21:4 genoemde vier grondstoffen genoemd: 1e. het kunstwerken bestaat in het damastwijze inweven van kunstige figuren met drie purperkleuren in de grondstof; de laatste moet daarbij altijd getwijnd zijn (hoofdstuk 28:6,8 in hoofdstuk 39:2 vv.; 5:8 komen er ook nog gouddraden bij); 2e. het

bontwerken daarentegen bestaat in het inweven van strepen in de grondstof; en 3e. het eenvoudig weven vormde weefsels uit slechts één stof..

HOOFDSTUK 36.

DE DELEN VAN HET HEILIGDOM WORDEN VERVAARDIGD.

I. Vs.1-7. Toen de beide genoemde werkmeesters zich aan hun arbeid willen begeven en alle kunstwerkers, die zich opgewekt voelen, het werk onder de leiding van de eersten te verrichten, zich bij hen voegden, gaf Mozes hun de reeds door het volk aangebrachte hefoffers; iedere morgen wordt hier nog zo veel bijgevoegd, dat de arbeiders verklaren, dat er nu meer dan genoeg bouwstoffen voorhanden zijn, waarop het verder bijdragen ophoudt.

1. Toen wrocht, 1) maakte zich tot de arbeid gereed, Bezßleël en Ahóliab, en iedereen, die wijs van hart was, aan wie de HEERE wijsheid en verstand gegeven had, om te weten, hoe zij maken zouden elk werk ten dienste van het heiligdom naar alles, dat de HEERE geboden had.

1) Of, Zo maken..

2. Want Mozes had geroepen Bezßleël en Ahóliab, en iedereen, die wijs van hart was, in wiens hart God wijsheid gegeven had, al wiens hart hem bewogen had, dat hij toetrad (hoofdstuk 35:10) tot het werk, om dat te maken.

3. Zij dan namen van voor het aangezicht van Mozes het gehele hefoffer, dat de kinderen van Israël gebracht hadden, tot het werk van de dienst van het heiligdom, omdat te maken; daarmee had echter de toevloed (hoofdstuk 35:20 vv.), van bouwstoffen nog geenszins een einde; doch zij brachten tot hem ook verder, als het werk reeds aangevangen was, nog elke morgen vrijwillig offer.

4. Daarom kwamen alle wijzen, die al het werk van het heiligdom maakten, ieder man van zijn werk, dat zij maakten.

5. En zij spraken tot Mozes, zeggende: Het volk brengt te veel, meer dan genoeg is ten dienste van het werk, dat de HEERE geboden heeft te maken.

6. Toen gebood Mozes, dat men een stem zou gaan laten door het leger, zeggende: Man noch vrouw maakt geen werk meer ten hefoffer voor het heiligdom! Zo werd het volkteruggehouden meer te brengen.

7. Want aan stof was er overvloedig genoeg tot het gehele werk, dat te maken was; ja, er was over; 1) er was meer dan men nodig had.

1) De ijver van het volk van het Oude Testament was zeer te roemen, daar zij zó vrijwillig en overvloedig hun kostbaarheden en wat verder voor het heiligdom nodig was, aanbrachten, dat hun nog moest gezegd worden, dat er niets meer nodig was. Hiermee hebben zij enigermate hun zonde van afgoderij willen goed maken, waartoe zij ook zo bereidwillig hun vermogen hadden gegeven (hoofdstuk 32:3). Het is zeer beschamend voor het volk en de gemeenten

onder het Nieuwe Testament, dat men zo karig tezamen brengt, wanneer tot bevordering van een geestelijk heiligdom ook het tijdelijk vermogen gevorderd wordt.

II. Vs.8-38. Bij de volvoering van het werk wordt het eerst het bouwen van de woning zelf ondernomen; vooraf worden de tapijten en deksels, dan de stijlen en richels, hierop de beide voorhangsels met de zuilen, haken en staven gereed gemaakt, geheel overeenkomstig de bepalingen (hoofdstuk 26).

8. Alzo maakte een iedere wijze van hart, onder degenen, die het werk maakten, naar Bezßleëls en Ahóliabs leiding, de tabernakel, de voor de binnenste wanden bestemde eerste bedeksels (hoofdstuk 26:1-16), van tien gordijnen, van getwijnd fijn linnen, en hemelsblauw, en purper, en scharlaken met cherubim; van het allerkunstigste werk maakte hij ze, naar de regels van de kunst weefden zij cherubbeelden en andere figuren in de grondstof.

9. a) De lengte van een gordijn was van acht en twintig el, en de breedte van een gordijn van vier el; al deze gordijnen hadden één maat.

a) Ex.26:2

10. En hij, Bezßleël, met behulp van zijn arbeiders, voegde voor een afdeling vijf gordijnen, het een aan het andere; en hij voegde de vijf andere gordijnen, het een aan het andere.

11. a) Daarna maakte hij strikjes van hemelsblauw aan de kant het ene gordijn, aan de zoom van elk van de beide tapijten, aan het uiterste in de samenvoeging; hij deed het ook aan de uiterste kant van het tweede samenvoegende gordijn.

a) Ex.26:4

12. a) Vijftig strikjes maakte hij aan het ene gordijn, en vijftig strikjes maakte hij aan het uiterste van het gordijn; dat aan de tweede samengevoegd was; b)deze strikjes vatten het een aan het andere, zó, dat de lussen van het ene tapijt juist tegenover die van het andere stonden.

a) Ex.26:10 b) Ex.26:5

13. Hij maakte ook vijftig gouden haakjes, en voegde de gordijnen van de een en van de andere afdeling samen, de een aan de andere, met deze haakjes, dat het een tabernakel, een de gezamelijke wanden van de woning overkledend tapijt werd.

a) Ex.26:6

14. Verder maakte hij gordijnen van geitehaar, tot een tent, tot een bedeksel over de tabernakel, geheel naar de bepalingen (hoofdstuk 26:7-11); van elf gordijnen maakte hij ze.

15. De lengte van een gordijn was dertig el, en vier el de breedte van een gordijn; deze elf gordijnen hadden een maat.

15. De lengte van een gordijn was dertig el, en vier el de breedte van een gordijn; deze elf gordijnen hadden een maat.

16. En hij voegde vijf gordijnen samen op bijzondere wijze; wederom zes van deze gordijnen op bijzondere wijze, want ook dit bedeksel moest evenals de andere tapijten, uit twee, hoewel niet even grote afdelingen bestaan.

17. En hij maakte vijftig strikjes aan de kant van het gordijn, die de uiterste in de samenvoeging was; hij maakte ook vijftig strikjes aan de kant van het gordijn van de andere samenvoeging, om deze met de vorige te verbinden.

18. Hij maakte ook vijftig koperen haakjes om de tent, dit tot uitwendige overkleding bestemd en uit twee afdelingen bestaand bedeksel, samen te voegen, dat zij één ware.

19. a) Ook maakte hij voor de tent, om over de buitenste omkleding van de tent te doen, een deksel van roodgeverfde ramsvellen, en daarover een deksel vandassenvellen.

a) Ex.26:14

20. Hij maakte ook, nadat hij zo alle vier de deksels gereed had, aan de tabernakel stijlen van staand sittimhout om daarover die deksels te hangen, deze stijlen werden naast elkaar in de hoogte gesteld (Ex.26:15-30).

21. a) De lengte van een stijl was tien el, en anderhalve el was de breedte van elke stijl.

a) Ex.26:16

22. a) Twee houvasten had een stijl, als sporten in een ladder gezet, het een naast het andere, om daardoor aan de stijl, dat ernaast geplaats werd te worden verbonden; zo deed hij het met al de stijlen van de tabernakel.

a) Ex.26:17

23. a) Hij maakte ook (alzo) de stijlen tot de tabernakel: twintig stijlen naar de zuidzijde zuidwaarts.

a) Ex.26:18

24. a) En hij maakte veertig zilveren voeten onder de twintig stijlen; twee voeten onder een stijl, aan zijn twee houvasten, en twee voeten onder een andere stijl, aan zijn twee houvasten.

a) Ex.26:19

25. a) Hij maakte ook twintig stijlen aan de andere zijde van de tabernakel, aan de noordhoek.

a) Ex.26:20

26. a) Met hun veertig zilveren voeten; twee voeten onder een stijl, en twee voeten onder een andere stijl.

a) Ex.26:21

27. a) Doch aan de westzijde van de tabernakel, maakte hij zes stijlen.

a) Ex.26:22

28. a) Ook maakte hij twee stijlen tot hoekstijlen van de tabernakel, aan de beide zijden.

a) Ex.26:23

29. a) En zij waren van beneden als tweelingen samengevoegd, zij waren ook als tweelingen aan diens boveneinde samengevoegd met een ring; zo deed hij met die beide aan de twee hoeken.

a) Ex.26:24

30. a) Alzo waren er in het geheel aan de achterzijde acht stijlen, waarvan de beide uiterste tevens de slotkanten van de beide zijwanden bedekten, zodat deachterzijde slechts 10 el lengte in het licht had; hij maakte ze met hun zilveren voeten, zijnde zestien voeten: twee voeten onder elke stijl.

a) Ex.26:25

31. a) Hij maakte ook richels van sittimhout, die de stijlen, welke door middel van de houvasten in de onderstukken vaststonden, samenhielden; vijf aan de stijlen van de ene zijde van de tabernakel.

a) Ex.26:26

32. a) En vijf richels aan de stijlen van de andere zijde van de tabernakel, als ook vijf richels aan de stijlen van de tabernakel, aan de beide zijden westwaarts.

a) Ex.26:27

33. a) En hij maakte de middelste richel doorschietende in het midden van de stijlen; hij maakte de middelste van deze driemaal vijf richels zó, dat zij midden door de doorboorde stijlen heengingen, van het ene einde tot het andere einde.

a) Ex.26:28

34. a) En hij overtrok de stijlen met goud, en hun ringen (de plaatsen voor de richels) maakte hij van massief goud; de richels overtrok hij evenals de stijlen ook met goud.

a) Ex.26:29

35. Daarna maakte hij, om het Allerheilige van het Heilige te scheiden, een voorhang (Ex.26:31-33) van hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn getwijnd linnen; van het allerkunstigste werk maakte hij die, met cherubim en andere beelden bewerkt.

36. a) En hij maakte daartoe vier pilaren van sittimhout, die hij overtrok met goud; hun haken, waarmee het opgehangen werd, waren van goud en hij goot hun vier zilveren voeten, onderstukken, in de gaten waarvan de pilaren geplaatst werden.

a) Ex.26:32

37. a) Hij maakte ook aan de deur van de tent, als voorhangsel voor de voorste ingang, een deksel van hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn getwijnd linnen, geborduurd werk, met strepen of blokken geweven.

a) Ex.26:36

38. a) En de vijf pilaren daarvan, en hun haken, om het tapijt vast te maken; en hij overtrok hun hoofden of kapitelen, en diens banden met goud; en hun vijf voeten, waarin de pilaren moesten staan, waren van koper.

a) Ex.26:37

gHOOFDSTUK 37.

OVER ENIGE GEREEDSCHAPPEN VAN HET HEILIGDOM.

1. Vs.1-29. Nu volgt de vervaardiging van de gereedschappen van de tabernakel, namelijk van de Ark van het Verbond, de tafel van de toonbroden, de kandelaar en het reukaltaar; verder de vervaardiging van de heilige zalf en het reukwerk, geheel volgens de eerder daaromtrent gegeven bepalingen (hoofdstuk 25 en 30).

1. Alzo a) maakte Bezßleël de Ark van sittimhout; twee en een halve el was haar lengte, en anderhalve el haar breedte, en anderhalve el haar hoogte.

a) Ex.25:10

2. En hij overtrok ze met louter goud, van binnen en van buiten; en hij maakte een gouden krans rondom.

3. En hij goot hiervoor vier gouden ringen, aan haar vier hoeken, zo dat twee ringen op de ene zijde waren, en twee ringen op haar andere zijde.

4. En hij maakte handbomen van sittimhout, en hij overtrok ze met goud.

5. En hij stak de handbomen in de ringen, aan de zijden van de Ark, om de Ark te dragen.

6. Hij maakte ook een a) Verzoendeksel van louter goud: twee en een halve el was de lengte, en anderhalve el de breedte.

a)Ex.25:17-20

7. Ook maakte hij twee cherubim van goud; van massief werk maakte hij ze, uit de beide einden van het Verzoendeksel.

8. a) Een cherub uit het ene einde aan deze zijde, en de andere cherub uit het andere einde aan de andere zijde; uit het Verzoendeksel maakte hij de cherubim uit beide einden.

a) Ex.25:19

9. a) En de cherubim waren de beide vleugels omhoog uitbreidende, bedekkende met hun vleugels het Verzoendeksel; en hun aangezichten waren tegenover elkaar; de aangezichten van de cherubim waren naar het Verzoendeksel.

a) Ex.25:20

10. a) Hij maakte ook een tafel van sittimhout; twee el was haar lengte, en een el haar breedte; en anderhalve el haar hoogte.

a) Ex.25:23

11. a) En hij overtrok ze met louter goud; en hij maakte een gouden krans, van boven daaraan, rondom.

a) Ex.25:24

12. a) Hij maakte daaraan, onderaan het tafelblad, ook een lijst rondom, een hand breed; en hij maakte een tweede gouden krans rondom deze lijst.

a) Ex.25:25

13. a) Hij goot ook vier gouden ringen daaraan; en hij zette de ringen aan de vier hoeken, die aan de vier voeten waren.

a) Ex.25:26

14. a) Tegenover de lijst waren de ringen tot het plaatsen van de handbomen, om de tafel te dragen.

a) Ex.25:27

15. Hij maakte ook de handbomen van sittimhout; en hij overtrok ze met goud, om de tafel te dragen.

16. a) En hij maakte het gereedschap, dat op de tafel zijn zou, haar schotels, voor de broden, en haar reukschalen voor de wierookgaven, en haar kroezen en haar platelen, (met welke zij bedekt zou worden) 1) vanlouter goud.

a) Ex.25:29

1) Liever "haar plengschalen, om plengoffers mee te verrichten.".

17. a) Hij maakte ook een kandelaar van louter goud. Van massief werk maakte hij deze kandelaar, met zijn schacht en zijn rieten; zijn schaaltjes, zijn knopen, en zijn bloemen waren uit hem, als een eenvoudig sieraad.

a) Ex.25:31

18. a) Zes rieten nu gingen rechts en links, uit zijn zijden: drie rieten van de kandelaar uit de ene zijde, en drie rieten van de kandelaars uit de andere zijde.

a) Ex.25:32

19. a) In het een riet waren drie schaaltjes, in vorm zoals amandelnoten, een knoop, een kogelvormig versiersel, en een bloem; en drie schaaltjes zoals amandelnoten in een ander riet, een knoop en een bloem; zo waren die zes rieten, die uit de kandelaar gingen.

a) Ex.25:33

20. a) Maar aan de kandelaar zelf waren vier schaaltjes, zoals amandelnoten, met zijn knopen, en met zijn bloemen.

a) Ex.25:34

21. a) En daar was een knoop onder twee rieten, uit deze gaande, ook een knoop onder twee rieten, uit deze gaande; nog een knoop onder twee rieten, uit deze gaande; zo was het met de zes rieten, die uit deze gingen; dusoveral waar twee rieten, het een rechts en het andere links uit de standaard uitgingen, was er een knoop onder; zijn vierde versiering had de standaard boven tussen het derde paar armen en de lamp, die op de spits stond.

22. a) Hun knopen en rieten waren uit hem; het was allemaal een massief werk van louter goud, en de zijrieten vormden door de knopen, waarbij zij aan de standaard zaten, één geheel met de kandelaar, die uit fijn goud gemaakt was.

a) Ex.25:36

23. a) En hij maakte hem zeven lampen; die boven aan de zeven zijarmen en aan de standaard moesten geplaatst worden; zijn snuiters en zijn blusvaten, dompers, waren van louter goud.

a)Ex.25:37,38

24. a) Hij maakte deze uit een talent louter goud, met al zijn vaten.

a) Ex.25:39

25. a) En hij maakte het reukaltaar van sittimhout; een el was zijn lengte en een el zijn breedte, vierkant, maar twee el zijn hoogte; hieruit waren zijn hoornen.

a) Ex.30:1,2

26. a) En hij overtrok het met louter goud, zijn dak, de bovenste platte vlakte, en zijn wanden rondom, als ook zijn hoornen; en hij maakte een gouden krans rondom.

a) Ex.30:3

27. a) Hij maakte ook twee gouden ringen daaraan, onder zijn krans, aan zijn twee hoeken, aan zijn beide zijden, tot het plaatsen van de handbomen, dat men het daarmee droeg.

a) Ex.30:4

28. a) En hij maakte de handbomen van sittimhout, en hij overtrok ze eveneens met goud.

a) Ex.30:5

29. a) Hij maakte ook de heilige zalfolie, die tot wijding van het heiligdom en de priesters bevolen, maar voor ander gebruik verboden was, en het reukwerk van de zuiverste welriekende specerijen, die bij het dagelijks reukwerk moesten aangestoken worden, naar apothekerswerk.

HOOFDSTUK 38.

AANZIENLIJKE SOMMEN VAN GEBRUIKT GOUD, ZILVER EN KOPER.

I. Vs.1-20. Vervolgens wordt de vervaardiging van de gereedschappen voor de voorhof, van het brandofferaltaar en het koperen wasvat, zo ook van de voorhof zelf bericht, overeenkomstig de bepalingen (hoofdstuk 27 en 30).

1. a) Hij maakte ook het brandofferaltaar van sittimhout; vijf el was zijn lengte, en vijf el zijn breedte, vierkant, en drie el zijn hoogte.

a) Ex.27:1

2. a) En hij maakte de hoornen op zijn vier hoeken, uit hetzelfde altaar waren zijn hoornen, die een geheel daarmee vormden; en hij overtrok het geheel, inwendig en uitwendig met koper.

a) Ex.27:2

3. a) Hij maakte ook al het gereedschap voor het altaar, de potten en de schoffels, en de sprengbekkens en de krauwelen; en de koolpannen; en al zijn vaten maakte hij van koper.

a) Ex.27:3

4. a) Ook maakte hij aan het altaar een rooster van koperen netwerk, onderaan, rondom de om het altaar lopende omgang, onder zijn omloop, van beneden tot zijn midden toe, waar de omgang zich bevond.

a) Ex.27:4,5

5. En hij goot vier ringen aan de vier einden van het koperen rooster, tot het plaatsen van de handbomen, om de handbomen door te steken.

6. En hij maakte de handbomen, evenals het altaar (vs.1), van sittimhout, en hij overtrok ze, evenals dat (vs.2), met koper.

7. En hij deeda) de handbomen in de ringen, aan de zijden van het altaar, dat men het hiermee droeg; hij maakte het inwendig hol van planken, om het later met ongehouwen stenen of aarde te kunnen vullen.

a) Ex.27:8

8. a) Hij maakte ook het koperen wasvat, met zijn koperen voet, van de spiegels van de te hoop komende vrouwen, 1) die te hoop kwamen voor de deur van de tent der samenkomst.

a) Ex.30:18

1)Dergelijke vrouwen worden later (1 Samuel 2:22) eveneens genoemd; haar dienst bestond niet in uitwendige hulp bij de godsdienst, als het wassen van de heilige gereedschappen enz., maar in vrome verrichtingen, in gebed en vasten; hier verbonden zij zich uit vrije wil, deels voor een bepaalde tijd, deels, voornamelijk door weduwen en maagden, die zich aan God verloofd hadden (Luk.2:37 Richteren. 11:39), voor het gehele leven. Deze verbintenis behoort tot de beloften, waarover Deuteronomium. 30 uitgebreider handelt. Nu is de vraag, hoe van dergelijke vrouwen kan gesproken worden, daar de tent der samenkomst nog niet bestond. Wij moeten aannemen, dat dergelijke vrome verrichtingen, waaruit later een vaste dienst bij het heiligdom ontstond, reeds nu door vrome vrouwen geschiedden; zij wilden, terwijl de verstandige mannen allerlei werk maakten voor de dienst van het heiligdom (hoofdstuk 36:1 vv.) en de verstandige vrouwen met haar handen werkten (hoofdstuk 35:25 vv.), ook iets doen ter ere van de Heere en gingen buiten het leger voor de tent van Mozes, die voorlopig voor een heiligdom gehouden werd en ook wel tent der samenkomst heette..

Toen Mozes het bevel deed uitgaan door het leger, dat de kinderen van Israël een "hefoffer" zouden brengen tot de bouw van de Tabernakel, bracht een ieder wat hij daartoe kon opbrengen. Gelijk nu niet alleen de mannen het hunne tot de bouw aanbrachten, maar ook de vrouwen "haken, en versierselen, en ringen, en spanselen, alle gouden vaten," ten hefoffer brachten, zó ook kwamen vele vrouwen met nog iets anders ten geschenke, dan met die opgenoemde lijfsieraden. Zij hadden, gelijk die toen óók bij de Egyptenaren in gebruik waren, metalen handspiegels van een bijzonder en kostbaar soort, van gepolijst koper vervaardigd. Van die handspiegels nu deden die vrouwen met gewilligheid en blijdschap afstand.

De mening, dat deze spiegels gebruikt werden, opdat de Preisters zichzelf erin konden beschouwen bij de reiniging, deugt niet. Niet toch het gelaat, maar de handen en voeten moest men wassen, en daarvoor was geen spiegel nodig. De spiegels, weleer tot ijdel gebruik bestemd, werden nu tot een heilig doel versmolten, en daaruit het wasvat met zijn voet vervaardigd. Van de te hoop komende vrouwen. Men heeft (zie hierboven) in deze uitdrukking meer gezocht dan behoefde. Letterlijk staat er: "Van de vrouwen, die zich legerden als een heer." O.i. hebben deze vrouwen niets te maken met de latere, die zich aan de tempeldienst verbonden. Deze vrouwen waren gewone Israëlitische vrouwen, die, waar zij niet de wijsheid en het verstand bezaten, om kunstige weefsels te vervaardigen en stikwerk te leveren, nu iets anders deden, - in dit geval het aanbieden van de handspiegels-voor de dienst van het huis van de Heere..

De Lutherse vertaling heeft: "in het aangezicht van de vrouwen, die voor de deur van de tent van de samenkomst dienden." Volgens deze verklaring zou het koperen wasvat met zijn voet vervaardigd zijn, terwijl de vrouwen in gebed en vasten neerlagen. Sommigen werkten dan met de handen, anderen hielpen geestelijk. Op deze wijze moest het heiligdom tot stand komen; helaas! bij het bouwen van een godshuis wordt in de regel door de arbeiders gevloekt, getwist enz. Behalve deze worden nog twee andere verklaringen gevolgd: a) van de spiegels van de vrouwen, b) met de spiegels enz. Volgens de eerste vertaling zou het wasvat met zijn onderstel uit koperen spiegels vervaardigd zijn, welke vrome vrouwen, die zich aan de dienst

van de ijdelheid willen onttrekken, nu voor de dienst van de Heere als hefoffer brachten; de gehele oudheid had namelijk spiegels van gepolijst metaal (Job 37:18); glazen spiegels komen pas in de 13de eeuw voor. Volgens de tweede vertaling, werd het wasvat van deze spiegels voorzien; zij werden daaraan gehangen, en zo zagen de priesters, wanneer zij zich wasten, hun lichamelijk aangezicht in de spiegels, een herinnering voor hen, om zich ook geestelijk te bezien en te beproeven, of zij in de goede verhouding van het hart tot de Heere waren en waardig om voor hem te treden en Zijn dienst te verrichten. De vertaling: "van de spiegels, die de vrouwen in menigte brachten voor de ingang van de tent van de samenkomst" verdient de voorkeur..

9. a) Hij maakte ook de voorhof, voor de tabernakel en wel het eerst, aan de zuidhoek zuidwaarts; de behangselen tot de voorhof waren van fijn getwijnd linnen, van honderd el.

a) Ex.27:9

10. Voor dit behangsel van honderd el maakte hij hun twintig pilaren; deze en de twintig voeten, waren van koper; de haken van deze pilaren en hun banden, waarmee die honderd el werden opgehangen, waren van zilver.

11. En aan de noordhoek honderd el, hun twintig pilaren en de twintig voeten waren van koper; de haken van de pilaren en de banden waren van zilver.

12. En aan de westhoek waren behangselen van vijftig el, hun pilaren tien en de voeten tien; de haken van de pilaren en hun banden waren van zilver.

13. En aan de oosthoek tegen de opgang van de zon, het oosten, waren, evenals tegen het westen vijftig el; het middelstuk van twintig el voor het deksel (vs.18), bleef vrij, zodat het laatste slechts tweemaal vijftien = dertig el bedroeg.

14. De behangselen aan deze zijde waren vijftien el, de pilaren drie, en hun voeten drie.

15. En aan de andere zijde van de deur van de voorhof waren behangselen van vijftien el; hun pilaren drie en de voeten drie.

16. Al de behangselen van de voorhof werden op de (vs.9-15) beschreven wijze, overeenkomstig het Goddelijk voorschrift vervaardigd, en waren rondom van fijn getwijnd linnen.

17. De voeten nu van de pilaren waren van koper, de haken van de pilaren, en hun banden waren van zilver, en het overdeksel van hun hoofden was van zilver, en al de pilaren van de voorhof waren met zilver omtogen; met massief zilveren staven waren alzo alle pilaren van de voorhof met elkaar verbonden; daaraan zouden de gordijnen (vs.16) worden opgehangen.

18. En het deksel van de poort of de ingang van de voorhof was van borduurwerk, van hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn getwijnd linnen; en twintig el was delengte, en de hoogte in de breedte was vijf el, tegenover de behangselen van de voorhof.

19. En hun vier pilaren en de vier voeten waren van koper, hun haken, de aan de pilaren zich bevindende haken tot het ophangen van de staven, waren van zilver; ook was het overdeksel van hun hoofden of kapitelen, en hun banden van zilver, evenals bij de vier pilaren, die bestemd waren om het behangsel te dragen.

20. En al de pennen van de tabernakel en van de voorhof rondom de tabernakel, waaraan de touwen om de bedeksels van de tabernakel en van de voorhof verbonden waren (hoofdstuk 27:19), waren van koper.

II. Vs.21-31. Tenslotte wordt een overzicht gegeven van het metaal, dat gebruikt werd bij de vervaardiging van de tabernakel en de voorhof, 29 talenten, 730 sikkels goud, 100 talenten, 1775 sikkels zilver en 70 talenten, 2400 sikkels koper.

21. Dit zijn de getelde dingen, dit is de som van de stukken, die tot bouw van de tabernakel, van de tabernakel van de getuigenis gebruikt zijn, die geteld zijn naar de mond van Mozes, ten dienste van de Levieten, door de hand van Ithamar, 1) de zoon van de priester Aäron, zoals zij op Mozes' bevel geteld zijn door de Levieten, die, onder leiding van Ithamar (hoofdstuk 6:23), de ingekomen gaven moesten verrekenen.

1) Ithamar, de jongste zoon van Aäron, werd door Mozes aangesteld, om bij het opmaken van al wat voor de tabernakel nodig was, het oppertoezicht te houden.

22. Bezßleël nu, de zoon van Uri, de zoon van Hur, van de stam van Juda, maakte al, dat de HEERE aan Mozes geboden had.

23. En met hem Aholiab, de zoon van Ahisamach, van de stam van Dan, een werkmeester en vernuftig kunstenaar, en een borduurder in hemelsblauw, en in purper, en in scharlaken, en in fijn linnen (hoofdstuk 35:30 vv.).

24. Al het goud, dat tot het werk verarbeid is, in het gehele werk van het heiligdom, te weten, het goud van het beweegoffer (hoofdstuk 35:22), was negenentwintig talenten, en zevenhonderd en dertig sikkels, naar de sikkel van het heiligdom. 1)

1) De waarde van de Hebreeuwse gewichten is moeilijk te berekenen. "Een centenaar of talent heeft 3000 sikkels (?), de gehele som bedroeg dus omstreeks 87.730 sikkels goud, hetgeen naar de hoogste berekening ongeveer f 1.500.000 zou bedragen.".

25. Het zilver nu, dat volgens de door de Heere bevolen opbrengst (hoofdstuk 30:10 vv.), van de getelden van de vergadering was honderd talenten, en duizend zevenhonderd vijfenzeventig sikkels, naar de sikkel van het heiligdom. 1)

1) Naar de hoogste berekening ongeveer f 540.000 in waarde (?)

26. Een beka voor elk hoofd, dat bij de monstering geteld werd, dat is een halve sikkel, naar de sikkel van het heiligdom, werd geëist van een ieder, die overging tot degetelden, van twintig jaar en ouder, namelijk tezamen zeshonderddrieduizend vijfhonderd en vijftig halve sikkels, dat is 301.775 hele sikkels of-daar 3000 sikkels 1 talent waren-100 talenten 1775 sikkels.

27. En er waren honderd talenten zilver, om te gieten de voeten van het heiligdom, en de voeten van de voorhang, de 96 voeten onder de 48 stijlen en de 4 voeten onder de 4 zuilen, waaraan het voorhangsel, dat het Heilige van het Allerheilige scheidde, opgehangen moest worden (hoofdstuk 26:15-25, 31-33), tot honderd voeten waren honderd talenten, een talent tot een voet.

28. Maar uit de duizend zevenhonderd vijfenzeventig sikkels, die behalve de 100 talenten van het zoengeld inkwamen (vs.25), maakte hij de haken aan de pilaren, en hij overtrok hun hoofden of kapitelen, enomtoog ze met banden (hoofdstuk 27:9-17).

29. Het koper nu van het beweegoffer was zeventig talenten, en tweeduizend vierhonderd sikkels.

30. En hij maakte daarvan de voeten van de deur van de tent der samenkomst, het onderste deel onder de pilaren aan de ingang van de tent (hoofdstuk 26:37), en het koperen altaar, en het koperen rooster, die het had, en al het gereedschap van het altaar (hoofdstuk 27:1-5).

31. En de voeten onder de 56 pilaren van de voorhof rondom (hoofdstuk 27:9-15), en de voeten onder de 4 pilaren van de poort van de voorhof (hoofdstuk 27:16), ook al de pennen van de tabernakel, en al de pennen van de voorhof rondom (hoofdstuk 27:19). 1)

1) De hier genoemde massa van edele metalen, die tot vervaardiging van de tent der samenkomst gebruikt werd schijnt gering bij de ons bijna ongelofelijke rijkdom in deze metalen, die wij overal in de oudheid vinden. Toen bijv. Alexander de Grote Ekbatana introk, bevonden zich in de schatkamer aldaar 120.000 talenten goud; in het koninklijk paleis waren alle zuilengangen en voorhoven met zilver beslagen; alle pannen waren van zilver. In Persepolis vond hij een schat van 120.000 talenten, in Pasargada vielen hem 6000, in Suza 50.000 talenten in handen. Nog verwonderlijker is het, wat ons van de goud- en zilverrijkdom van Assyrië, Babylonië, Arabië en Indië bericht wordt. Zo bezat bijv. Sardanapalus 150 gouden slaapplaatsen, 150 gouden tafels, 1 miljoen talenten goud, tien maal zoveel zilver, en toch had hij reeds te voren aan zijn zonen 3000 talenten goud uitgedeeld. De meer noordelijke Arabische stammen vonden in hun gebied zoveel goud, dat zij het voor een gelijk gewicht koper en ijzer ruilden. Alzo was het wel dwaasheid en onverstand, toen men enige tientallen jaren geleden de geschiedkundige waarheid van ons bericht meende te moeten betwijfelen, omdat de kinderen van Israël onmogelijk zoveel goud, zilver en koper hadden kunnen bezitten. In Egypte waren rijke goudmijnen genoeg, die door krijgsgevangenen en misdadigers bearbeid werden; en op het Arabische schiereiland werden de kopermijnen in het

dal Nasb (hoofdstuk 16:1) door koloniën bewerkt. Daar hadden ook de kinderen van Israël veel verworven; bovendien was hun ook bij hun uittrekken veel door Egyptenaars geschonken. zie Ex 35.28).

HOOFDSTUK 39.

PRIESTERLIJKE KLEREN.

I. Vs.1-31. Thans wordt bericht gegeven omtrent de vervaardiging van de hierboven (hoofdstuk 28), zowel voor de Hogepriester als voor de gewone priesters voorgeschreven heilige kleren.

1. Zij maakten ook ambtskleren, om in het heilige te dienen, van de in Exodus. 38:24 vv. genoemde stoffen, die volgens hoofdstuk 35:20 vv. door de gemeente van de kinderen van Israël moesten gebracht worden, namelijk hemelsblauw, en purper en scharlaken; ook maakten zij de heilige kleren, die voor Aäron, de Hogepriesters waren, en welke hij boven de overige priesters zou hebben (hoofdstuk 31:10; 35:19), waren, zoals de HEERE aan Mozes geboden had.

2. Aldus maakte hij, Bezßleël met zijn helper Ahóliab en de onder hen staande arbeiders, de efod, die over de zijden rok (vs.22) en de nauwe rok (vs.27) gedragen moest worden, van goud, hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn getwijnd linnen, welke drie purperstoffen (vs.1) hij met goud en getwijnde byssusdraden door elkaar liet werken.

3. a) En zij rekten voor dit doel uit de dunne platen van goud, en sneden het tot draden, om te doen in het midden van het hemelsblauw, en in het midden van het purper, en in het midden van het scharlaken, en in het midden van het fijn linnen, van het allerkunstigste werk; van deze vijf soorten draden lieten zij het gehele weefsel, dat uit twee stukken bestond, vervaardigen.

a) Ex.28:6

4. Zij maakten samenvoegende schouderbanden daaraan, schouderbanden, die men samenvoegde door middel van de bij de onyxstenen (vs.6) aangebrachte haken; aan de beide einden; onder de rechter- en linkerschouder werd hij samengevoegd door middel van de gordel (vs.5).

5. a) En de kunstige riem van zijn efod, die daarop was de riem, die tot de efod behoorde en met het achterste gedeelte uit één geheel geweven was, was gelijk zijn werk, van hetzelfde; van dezelfde stoffen, van goud, vanhemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn getwijnd linnen, zoals de HEERE aan Mozes bevolen had.

a) Ex.28:8

6. Zij bereiden ook de a) Sardónixstenen, omvat in gouden kastjes, in een werk van gevlochten gouddraad ingezet, als zegelgravering gegraveerd, met de namen van de zonen van Israël; evenals men de zegels graveert, waren opiedere steen zes namen ingesneden.

a)Ex.28:9-11

7. En a) hij zette ze, door middel van de aan het gouden vlechtwerk aangebrachte haken, op de schouderbanden van de efod, welke beide delen zij met hun haken samenhielden; zij waren daar gezet tot stenen van gedachtenis voor dekinderen van Israël, zoals de HEERE aan Mozes geboden had.

a) Ex.28:12

8. a) Hij maakte ook de borstlap van het allerkunstigste werk, zoals het werk van de efod, (vs.5) van goud, hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn getwijnd linnen.

a) Ex.28:15

9. Hij was vierkant; zij maakten de borstlap dubbel tot een vierhoekige zak: een span was zijn lengte, en een span was zijn breedte, dubbel zijnde.

a) Ex.28:16

10. a) En zij vulden daarin vier rijen stenen; zij bezetten die met een rij van een sardis, een topaas en een karbonkel; dit is de eerste rij.

a) Ex.28:17

11. a) En de tweede rij van een smaragd, een saffier en een diamant.

a) Ex.28:18

12. En de derde rij van een hyacint, agaat, en amethist.

13. En de vierde rij van een turkoois, en een sardónix, en een jaspis; omvat in gouden kastjes in hun vullingen, dat is: die zij vulden.

14. Deze stenen nu, met de namen van de zonen van Israël, waren twaalf met hun namen, met zegelgravering; iedere steen was naar de genoemde orde voorzien, met zijn naam naar de orde, waarin de twaalf stammen op elkaar volgden.

15. Zij maakten ook aan de borstlap, om deze aan de efod te bevestigen, gelijk eindigende ketentjes, van gedraaid werk, uit louter goud.

16. En zij maakten twee gouden kastjes, aan het vlechtwerk van de beide Sardónixstenen (vs.6), en twee gouden ringen; en zij zetten die twee ringen aan de beide einden van de borstlap.

17. En zij zetten de twee gedraaide gouden ketentjes aan de twee ringen, aan de einden van de borstlap.

19. Zij maakten ook twee gouden ringen, die zij aan de twee andere einden van de borstlap zetten, inwendig aan zijn boord; aan de zoom, die aan de zijde van de efod is, zodat hij ook naar beneden kon vastgemaakt worden.

18. Doch de twee andere einden van de twee gedraaide ketenen zetten zij aan de twee kastjes (vs.16), en zij zetten ze aan de schouderbanden van de efod (vs.7), recht op de voorste zijdevan die.

19. Zij maakten ook twee gouden ringen, die zij aan de twee andere einden van de borstlap zetten, inwendig aan zijn boord; aan de zoom, die aan de zijde van de efod is, zodat hij ook naar beneden kon vastgemaakt worden.

20. Nog maakten zij om deze verder vast te maken, twee gouden ringen, die zij zetten aan de twee schouderbanden van de efod, beneden aan de voorste zijde, tegenover zijn andere voege, boven de kunstige riem van de efod; zij brachten die aan de efod zelf van onderen, waar de efod door middel van de gordel samengebonden werd, de ene ring in de rechter-, de andere in de linkerzijde.

21. En zij bonden de borstlap met zijn onderste ringen (vs.19) aan de ringen van de efod (vs.20), met een hemelsblauw snoer, dat hij op de kunstige riem van de efod was; opdat de borstlap van de efod niet afgescheiden werd, ook niet bij het uittrekken, zoals de HEERE aan Mozes geboden had.

22. En hij maakte de mantel van de efod, de onder de efod te dragen zijden mantel, van geweven werk, uit één stuk, geheel van hemelsblauw.

23. En het halsgat van de mantel voor het doorsteken van het hoofd, was in het midden, als het gat van een pantsier; dit gat had een boord rondom, was ongezoomd, dat het bij het uit- en aantrekken niet gescheurd werd.

24. En aan de onderste zomen van de mantel maakten zij granaatappels van hemelsblauw, en purper, en scharlaken, getwijnd, uit byssus en het driekleurige purpergaren vormden zij ballen in de vorm van granaatappels, die noghun bloem dragen.

25. Zij maakten ook schelletjes van louter goud, en zij stelden de schelletjes tussen de granaatappels, aan de zomen van de mantel rondom, tussen de granaatappels.

26. Dat er een schelletje, daarna een granaatappel was; weer een schelletje en een granaatappel aan de zomen van de mantel rondom; met deze heilige sieraden moest dan Aäron bekleed worden, om te dienen, zoals de HEERE aan Mozes geboden had.

27. a) Zij maakten ook de rokken, die op het blote lijf gedragen werden, van fijn linnen, van geweven werk, voor Aäron en voor zijn zonen, voor de eersten, om die onder de beide anderen (vs.2,22) te dragen, voor de anderen, om daarin de functies van de gewone priester te verrichten.

a) Ex.28:39

28. En de hoed van fijn linnen, als hoofddeksel voor de Hogepriester, en de sierlijke mutsen van fijn linnen voor de priesters, a) en de linnen onderbroeken van fijn getwijnd linnen, voor Aäron en voor zijn zonen.

a)Ezech.44:18

29. En de gordel van fijn getwijnd linnen, en van hemelsblauw, en purper, en scharlaken, van geborduurd werk, eveneens voor beiden, zoals de HEERE aan Mozes geboden had.

30. a) Zij maakten ook de plaat van de kroon van de heiligheid, die Aäron voor aan het hoofd zou dragen, van louter goud, en zij schreven daarop een schrift, met zegelgravering: DE HEILIGHEID DES HEEREN.

a) Ex.28:36; 29:6

31. a) En zij hechtten een snoer van hemelsblauw daaraan, om aan de hoed van boven te hechten, zoals de HEERE aan Mozes geboden had. 1)

a) Ex.28:37

1) Evenals boven bij de voorschriften over het heiligdom en zijn gereedschap (hoofdstuk 25:10-30:10), de heilige kist en het gouden altaar als de beide polen al het andere uitsluiten, zijn hier tussen het schouderkleed, het voornaamste stuk van de hogepriesterlijke kleding en de gouden voorhoofdplaat, die volgens het opschrift het meest in het oog lopend teken van de hogepriesterlijke waardigheid is, alle overige priesterkleding gesteld..

Gedurig lezen we: "Zoals, of naar alles, wat de Heere Mozes had geboden." De werkmeesters van de tabernakel moesten er diep van overtuigd zijn, dat zij niets deden en niets mochten doen, dan naar alles, wat de Heere God verordineerd had..

II. Vs.32-43. Nadat al deze werken voltooid zijn, worden zij aan Mozes afgeleverd; deze beziet elk stuk in het bijzonder, vindt ze overeenkomstig het goddelijk beveld vervaardigd, en zegent nu het volk ten dank voor de bereidwilligheid in het geven en de ijver in het arbeiden.

32. Aldus werd, na een arbeid van 6 of 7 maanden, al het werk van de tabernakel, van de tent der samenkomst voleindigd; en de kinderen van Israël hadden het gemaaktnaar alles, wat de HEERE aan Mozes geboden had; zo hadden zij het gemaakt.

33. a) Daarna brachten zij de afzonderlijke stukken van de tabernakel 1) tot de tent van Mozes, die hij buiten het leger opgeslagen had; de beide onderste bedeksels, die de eigenlijke tent vormden (hoofdstuk 26:1-13), en al haar gereedschap, haar haakjes, die tot samenvoeging van de afdelingen van beide bedeksels bestemd waren (hoofdstuk 26:6,11), haar stijlen, de 41 planken, die het geraamte vormden (hoofdstuk 26:15-25), haar richels tot verbinding van de

planken (hoofdstuk 26:26 vv.) en haar pilaren, vier voor de ingang van het Allerheilige, vijf voor de ingang in het Heilige (hoofdstuk 26:32,37), en haar voeten, de onderstukken onder de planken en de pilaren. (hoofdstuk 26:19,21,25,32,37).

a) Ex.35:11

1) Onder de tabernakel hebben wij hier te verstaan, de tentbedekking, welke de tabernakel tot tabernakel maakte, nl. die van purper en die van geitehaar. Dadelijk daarop wordt dan ook van de haakjes enz. gesproken, welke bij deze tapijten noodzakelijkerwijze gebruikt moesten worden.

34. En het deksel van roodgeverfde ramsvellen (hoofdstuk 26:14), en het deksel van dassenvellen, en de voorhang van het deksel voor het Allerheilige (hoofdstuk 26:31).

35. De Ark van de Getuigenis, en haar handbomen (hoofdstuk 25:10-15), en het Verzoendeksel (hoofdstuk 35:17 vv.).

36. De tafel, met al haar gereedschap (hoofdstuk 25:23 vv.) en de toonbroden (hoofdstuk 25:30).

37. De zuivere, gouden kandelaar met zijn lampen, de lampen, die men toerichten moest, 1)en al diens gereedschap (hoofdstuk 25:31 vv.), en de olie tot het licht (hoofdstuk 27:20 vv.).

1) Die men toerichten moest, of, die men volgens orde daarop moest plaatsen..

38. Verder het gouden reukaltaar (hoofdstuk 30:1 vv.), en de zalfolie tot zalving van de priesters en van het heiligdom (hoofdstuk 30:22 vv.), en het reukwerk van welriekende specerijen voor het reukaltaar (hoofdstuk 30:34 vv.), en het deksel van de deur van de tent, het voorhangsel voor het Heilige(hoofdstuk 26:36).

39. Het koperen brandofferaltaar, en het koperen rooster, die het heeft, de handbomen, en al zijn gereedschap (hoofdstuk 27:1-8); het wasvat en zijn voet (hoofdstuk 30:17 vv.).

40. De behangselen van de voorhof, zijn pilaren en zijn voeten, en het deksel van de poort van de voorhof, zijn zelen, en zijn pennen, en al het gereedschap van de dienst van de tabernakel, tot de tent der samenkomst (hoofdstuk 27:9-19).

41. a) De ambtskleren, om in het heiligdom te dienen, de heilige kleren van de priester Aäron, en de kleren van zijn zonen, om het priesterambt te bedienen (hoofdstuk 27:9-19).

a) Ex.31:10

42. Naar alles, wat de HEERE aan Mozes geboden had, zo hadden de kinderen van Israël het gehele werk gemaakt; dit brachten zij tot Mozes.

43. Mozes nu bezag het gehele werk, en onderzocht nauwkeurig, of het met de hem gegeven voorschriften en het beeld, dat hij gezien had, overeenkwam, en ziet, zij hadden het gemaakt, zoals de HEERE geboden had; alzo hadden zij het gemaakt. 1) Toen zegende Mozes hen, 2) verblijd over deze nauwkeurige bewerking, sprak hij over de arbeiders en de gehele gemeente: de heerlijkheid van de Heere vervulle het werk van uw handen. (hoofdstuk 40:34).

1) Mozes nu, om hen en zichzelf te vreden te stellen, bezag het gehele werk stuk voor stuk, en ziet, zij hadden het gemaakt, zoals het de Heere bevolen had; want Hij, die hem het voorbeeld had getoond, had hun handen in het werk bestuurd. Alle de werkingen van Gods genade komen nauwkeurig overeen met het oorspronkelijke bestek van Zijn raadsbesluiten. Hetgeen God in ons en door ons werkt, is de vervulling van het welbehagen van Zijn goedheid..

2) Een nagalm van de toen door Mozes ondervonden vreugde, en misschien ook van de door hem uitgesproken zegen, vinden wij waarschijnlijk in het slotvers van de 90ste Psalm 90.17, die hij, 38 jaar later, aan het einde van de woestijnreis vervaardigde: "De liefelijkheid van de Heere, onze God zij over ons; en bevestig Gij het werk van onze handen over ons, ja het werk van onze handen bevestig dat.".

Deze zegening geschiedde in de naam des Heeren. Hij sprak over hen de zegen van God uit, omdat zij hun gewilligheid, om van het hunne aan de Heere te geven, hadden getoond. "De zegenende ziel zal vet gemaakt worden.".

HOOFDSTUK 40.

OPRICHTING EN INWIJDING VAN DE TENT DER SAMENKOMST.

I. Vs.1-16. Nadat de verschillende stukken vervaardigd en goedgekeurd waren, ontvangt Mozes, in het begin van het tweede jaar van de uittocht, bevel van God, om met de oprichting van de tent en de plaatsing van de gereedschappen aan te vangen, en daarna de wijding, als ook die van de priesters, te doen plaatshebben.

1. Verder sprak de HEERE uit de voorlopige tent (hoofdstuk 33:7 vv.) tot Mozes, zeggende:

2. Op de dag van de eerste maand, Abib, die weer spoedig aan zal breken (hoofdstuk 12:1 vv.), te weten op de eerste dag van de maand, 1) zult gij de tabernakel, de tent der samenkomst, 2) die nu in al zijn delen gereed is, oprichten.

1) Alles geschiedt volgens Goddelijk bevel. Ook de oprichting van de tabernakel. God, de Heere, is van alles het begin en het einde..

2) Deze woorden zijn een volledige beschrijving van de plaatsen, daar God zijn woning in het midden van Israël wilde vestigen. Deze was niet alleen een tabernakel, een woning voor de Goddelijke Majesteit, maar ook een tent, een beweeg- en draagbare tempel en heiligdom, ja, een tent der samenkomst, waarnaar alle de stammen van Israël toe vloeiden en als onder een banier verzameld werden, evenals in meerdere nadruk en algemeenheid geschieden zou onder de banier, die God onder de heidenen zou oprichten Jesaja 11:12)

3. En gij zult aldaar, in de voor het Allerheilige bestemde ruimte, zetten de Ark 1) van de Getuigenis; en gij zult de Ark (hoofdstuk 26:32) met de voorhang bedekken, die het Allerheilige en Heilige van elkaar scheidt.

1) De Ark moest eerst aldaar ingeplaatst worden, omdat deze was de troon van de grote Koning en de bewaarplaats van de tafelen van de wet..

4. a) Daarna zult gij de tafel daarin brengen, aan de noordzijde van het Heilige, en gij zult schikken wat daarop te schikken is, namelijk de toonbroden (vs.23 Leviticus. 24:5 vv. 24.5); b)gij zult ook aan de zuidzijde, tegenover de tafel, de kandelaar daarin brengen, en zijn zeven lampen aansteken.

a) Ex.26:35 b) Ex.27:20

5. En gij zult tegen het westen het gouden altaar ten reukwerk voor het voorhangsel, dat de Ark van de Getuigenis bedekt (vs.3), zetten; dan zult gij het uit vier stoffen gewerkte deksel (hoofdstuk 26:36 vv.), van de deur van de tabernakel aan de oostelijke uitgang van de tent ophangen.

6. Gij zult ook het brandofferaltaar zetten voor de deur van de tabernakel, van de tent der samenkomst, ongeveer in het midden van de ruimte van de voorhof.

7. En gij zult het wasvat zetten tussen de tent der samenkomst, en tussen het brandofferaltaar (vs.6) en gij zult water daarin doen.

8. Daarna zult gij de voorhof, de zestig pilaren met hun bedeksels (hoofdstuk 27:9 vv.) rondom de tabernakel zetten, en gij zult het tweede, 20 el brede (hoofdstuk 27:16) deksel ophangen aan de poort van de voorhof, aan de vier middelste pilaren van de oostzijde.

9. Dan, als Ik u vooraf van de alzo opgerichte tabernakel de offerwet (Leviticus. 1-7) zal meegedeeld hebben, en dan ook de (Ex.29) bevolen priesterwijding geschieden kan (Leviticus. 8), zult gij de volgens de voorschriften (hoofdstuk 30:22 vv.) bereidde zalfolie nemen, en zalven de tabernakel, en al wat daarin is, zowel in het Allerheilige als in het Heilige; en gij zult deze door die zalving heiligen, met al zijn gereedschap, en het zal een heiligheid zijn.

10. a) Gij zult ook, bij gelegenheid van de priesterwijding, het brandofferaltaar zalven, en al zijn gereedschap (hoofdstuk 27:3), en gij zult het altaar heiligen, en het altaar zal Heiligheid der Heiligheden zijn. 1)

1) Het onderscheid tussen "heilig" en "allerheilig" of "Heiligheid der Heiligheden" komt, zoals wij gezien hebben, zij bij het heiligdom in tweeërlei opzicht voor. Ten opzichte van de Heere is datgene allerheilig, wat het dichtst bij Hem staat en Zijn eigenlijke woonplaats vormt, dus de achterste ruimte van de tabernakel: heilig was, wat zich onmiddellijk daarvoor bevond, maar toch door een voorhangsel daarvan gescheiden was (hoofdstuk 26:33). Ten opzichte van het volk: hier moet datgene, wat aan de aanraking van de leken en alzo wat het meest aan ontwijding blootgesteld is, tegen zulk een ontwijding voor des te scherper afzondering beschermd, of hoogheilig gemaakt worden, en de afzondering geschiedt door de bepaling, dat, wie de plaats of het voorwerp aanroert, daardoor heilig, dat is aan verschillende, anders alleen dan priesters bevolen verplichtingen onderworpen wordt (hoofdstuk 29:37; 30:29 Leviticus. 6:18). Wat echter slechts voor de priesters toegankelijk en om zijn grote heiligheid minder aan het gevaar is blootgesteld, om ontwijd te worden, wordt in dit verband slechts heilig geacht..

11. Dan zult gij het wasvat zalven, en diens voet, het daaronder geplaatste bekken, waarin het water gelaten wordt (hoofdstuk 30:18); en gij zult het heiligen.

12. Gij zult ook Aäron en zijn zonen, op de voor de wijding nader te bepalen dag doen naderen tot de deur van de tent der samenkomst; en gij zult hen in het bekken van het wasvat met water wassen.

13. En gij zult Aäron, de hogepriester, de voor hem bestemde heilige kleren (hoofdstuk 28:4 vv.) aantrekken; en gij zult hem zalven, en hem heiligen, dat hij Mij het priesterambt in de hoogste zin van het woordbedient.

14. Gij zult ook daarna zijn tot gewone priesters bestemde zonen doen naderen, en zult hen de (hoofdstuk 28:40) met hun toebehoren beschreven rokken aantrekken.

15. En gij zult hen zalven, zoals gij hun vader zult gezalfd hebben, dat zij, hoewel in mindere zin, Mij het priesterambt bedienen. En het zal geschieden, dat hun hun zalving zal zijn tot een eeuwig priesterdom bij hun geslachten:1) ten gevolge van deze zalving zal hun voor alle volgende tijden en in alle volgende geslachten het priesterschap in Israël toebehoren.

1) De Joodse overlevering verstaat deze woorden zo, alsof deze zalving van de zonen van Aäron voor de gehele toekomst voldoende ware, en beweert dien ten gevolge, dat de zalving en verdere wijding later alleen bij de Hogepriester herhaald is, terwijl de gewone priesters, bij het aanvaarden van hun ambt, alleen een spijsoffer voor zich hadden te brengen (Leviticus. 6:12). Dit is een misverstand; de zin is veeleer, dat de zalving van Aäron en zijn zonen als een enige instelling voor het priesterschap gelden zou, en dit voor alle tijden de Aäronieten waarborgen zou, waarbij, zoals vanzelf spreekt, wordt ondersteldt, dat zij bij ieder in dat ambt tredend geslacht moest vernieuwd of herhaald worden..

16. Mozes nu deed 1) het naar alles, wat hem de HEERE geboden had: alzo deed hij; op de (vs.2) aangewezen dag richtte hij de tabernakel op (vs.17 vv.) en liet enige dagen later de zalving van deze tegelijk met de priesterwijding plaats hebben (Leviticus. 8).

1) Hier en later wordt er weer gedurig op gewezen, dat Mozes niets deed dan op bevel van God en naar de verordeningen, hem geschonken. Dit dient, om de tederheid en getrouwheid van Mozes te kennen te geven. Hij was getrouw in zijn huis en daarmee weer een type van de grote Middelaar van het Nieuwe Verbond..

II. Vs.17-38. Als, met het begin van het tweede jaar na de uittocht, de tabernakel met zijn verschillende gereedschappen door Mozes opgericht is, neemt de Heere aanstonds bezit van Zijn woning, de wolk plaatst zich boven de tabernakel, en in het Allerheilige gaat de heerlijkheid van de Heere, om daar voortdurend te wonen.

17. Had de Heere voor een jaar iets nieuws met Zijn volk begonnen (hoofdstuk 12:1 vv.), thans wilde Hij op de eerste dag van het tweede jaar weer iets nieuws aan Zijn volk geven, door woning in hun midden te maken. En het geschiedde in de eerste maand, in a) het tweede jaar, op de eerste dag van de maand, dat de tabernakel opgericht werd.

a) Numeri. 7:1

18. Want Mozes, die volgens bevel van de Heere het werk te leiden had, richtte de tabernakel op, en zette, door de hand van de bouwmeester en de werklieden (hoofdstuk 36:1 vv.), zijn voeten, groef de 100 zilveren en 5koperen voetstukken, waarin de 48 planken en 9 pilaren, volgens (hoofdstuk 26:15-37), staan moesten in de aarde, en stelde in 96 van deze voetstukken, de beide punten van de stijlen, of planken, uit welke het houten geraamte van de tent bestaan zou, en hij zette zijn driemaal vijf richels daaraan, om deze stijlen te verbinden; van deze werden de middelste midden door de planken gestoken, en hij richtte in de 9

overige, deels zilveren, deels koperen voetstukken, de pilaren op; in de eerste vier de pilaren voor het buitenste voorhangsel.

19. En hij spreidde, nadat hij inwendig aan de drie wanden en boven aan het open dekstuk van het zo opgezette geraamte de binnenste uit twee afdelingen bestaande tapijten (hoofdstuk 26:1-6) aangebracht had, de tent, het onderste of geitenharen bedeksel (hoofdstuk 26:7-13) uit over de tabernakel, zodat het nu reeds een werkelijke woning vormde, en hij zette het deksel van de tent, dat uit twee tapijten bestond, het een uit rode ramsvellen, het andere uit huiden van zeekalven vervaardigd (hoofdstuk 26:14), daar bovenop, zoals de HEERE aan Mozes geboden had.

20. Voorts nam hij, en legde de getuigenis, de beide door hem gehouwen en door God zelf met de tien woorden beschreven tafelen (hoofdstuk 34:6,28) in de Ark, (hoofdstuk 25:10-12,16), en deed de handbomen aan de Ark (vs.13-15), en hijzette het Verzoendeksel (vs.17 vv.) bovenop de Ark.

21. En hij bracht de volledig toegeruste Ark in het achterste gedeelte van de tabernakel, en a) hij hing de voorhang van het deksel op, en bedekte de Ark van de Getuigenis, zoals de HEERE aan Mozes (vs.3) geboden had.

a) Ex.35:12.

22. Hij zette ook de tafel in het voorste gedeelte van de tent der samenkomst, aan de rechterzijde van de tabernakel tegen het noorden, buiten de voorhang.

23. En hij schikte daarop het brood in orde, hij legde twaalf toonbroden in twee afdelingen voor het aangezicht des HEEREN (hoofdstuk 39:36 Leviticus. 24:5 vv.), zoals de HEERE aan Mozes geboden had (hoofdstuk 25:30).

24. Hij zette ook de kandelaar in de tent der samenkomst, in het voorste gedeelte of het Heilige, recht over de tafel, aan de linkerzijde van de tabernakel, zuidwaarts.

25. En hij stak de lampen aan voor het aangezicht des HEEREN, zoals de HEERE (hoofdstuk 25:37) aan Mozes geboden had.

26. En hij zette het gouden reukaltaar midden tussen de tafel en de kandelaar, in de tent der samenkomst, voor de voorhang, in de onmiddelijke nabijheid daarvan (hoofdstuk 30:6).

27. En hij stak daarop aan een reukwerk van welriekende specerijen, zoals de HEERE aan Mozes geboden had. (hoofdstuk 30:7,35).

28. Hij hing ook het tot een voorhang voor het Heilige bestemde deksel (hoofdstuk 26:36 vv.) van de in de vijf pilaren gevormde deur van de tabernakel.

29. En hij zette het brandofferaltaar (hoofdstuk 27:1 vv.), het omkleedsel nog met aarde en stenen vullende, aan de deur van de tabernakel, van de tent der samenkomst; en hij offerde daarop, als priester, zoals hij voorheen (vs.27) ook het eerste reukwerk aangestoken, en (vs.24) de eerste toonbroden gelegd had, brandoffer, en spijsoffer, zoals de HEERE aan Mozes geboden had (hoofdstuk 29:38).

1) Deze priesterdienst nam Mozes ook de volgende dagen waar, tot aan de wijding van Aäron en zijn zonen (Leviticus. 8). De woning met haar gereedschappen was nog niet gezalfd; dit geschiedde eerst op de dag van de priesterwijding; maar zij was toch reeds in zichzelf heilig, daar zij daar naar de voorschriften van de Heere gebouwd en opgericht was, zoals dan ook (vs.35) de heerlijkheid van de Heere de woning vervuld heeft, nog voordat de zalving had plaats gehad. De zalving had slechts plaats voor de dienst van de priesters of het gebruik van het volk..

De heerlijkheid van de Heere vervult de tabernakel vóór de wijding van de priesters en de daarmee verbonden zalving van de tabernakel en van zijn gereedschappen. Want volgens Leviticus. 1:1 gaf de Heere, vanuit de tabernakel tot Mozes sprekende, de offerwetten, welke vóór de wijding van de priesters afgekondigd werden en daarbij reeds werden opgevolgd. Als echter de heerlijkheid van de Heere in de tabernakel woning had gemaakt, durfde Mozes ook niet nalaten, het voo iederen morgen en iedere avond voorgeschreven offer te brengen en door middel daarvan de gemeente met haar God in geestelijke levensgemeenschap te zetten, totdat Aäron en zijn zonen voor deze dienst waren gewijd..

30. Hij zette ook het koperen wasvat tussen de tent der samenkomst, en tussen het ongeveer 15 el vandaar staande brandofferaltaar, enige schreden ter zijde, noordwaarts; en hij deed water daarin om te wassen.

31. En Mozes en Aäron, en zijn zonen wasten daaruit hun handen en hun voeten; de eerste reeds nu, voordat hij de priesterbezigheden (vs.29) verrichtte, Aäron en zijn zonen van de tijd af, dat zij de priesterdienst overnamen.

32. Als zij ingingen in de tent der samenkomst, en als zij tot het altaar naderden, zo wasten zij zich, zoals de HEERE (hoofdstuk 30:19 vv.) aan Mozes geboden had, en zo deed hij ook zelf.

33. Hij richtte ook de voorhof op, de 60 zuilen met de behangsels (hoofdstuk 27:9 vv.) rondom de tabernakel en het brandofferaltaar, en hij hing het deksel (hoofdstuk 27:16) van de door de pilaren (4-8) aan de oostzijde gevormde poort van de voorhof op. Zo voleindigde Mozes het werk.

34. a) Toen, in hetzelfde uur, dat nu alles gereed was, voordat Mozes de eerste priesterbezigheden (23:27,29) verrichtte, bedekte de wolk de tent der samenkomst. In deze wolk was de Heere tot hiertoe bij Zijn volk aanwezig geweest, om het op zijn tochten te vergezellen (hoofdstuk 13:21 vv.); deze had zich, sedertdien (hoofdstuk 33:7 vv.) van de top van de berg op de tent van Mozes neergelaten zo dikwijls hij die betrad (Numeri. 10:11 vv.);

en de heerlijkheid van de HEERE, de Schechinah, zoals de Joden haar noemen, te onderscheiden van de wolk, vervulde de tabernakel.

a) 1 Kon.8:10

35. Zodat Mozes eerst een geruime tijd niet kon ingaan in de tent der samenkomst, 1) omdat de wolk daarop bleef, en de met deze in verband staande heerlijkheid van de HEERE
2) de tabernakel vervulde, eerst het voorhof, daarna het Heilige, totdat zij in het Allerheilige zich tussen de cherubim op de Ark van het Verbond terugtrok en daar haarplaats innam (hoofdstuk 25:22); nu kon Mozes weer de tent binnentreden en als priester dienst doen.

1) Nog was het Gods tijd niet, dat Mozes zou ingaan in de tent der samenkomst. De glans van Gods heiligheid vervulde haar geheel en al. Eerst straks (Leviticus. 1:1) geeft de Heer zijn dienstknecht vrijheid om in te gaan. Terwijl dan de wolk het uitwendig gedeelte van de Schechinah, of Goddelijke inwoning, de tent van buiten bedekte, scheen het inwendig gedeelte daarvan in volle heerlijkheid binnen de tabernakel..

2) Volgens Leviticus. 16:2 was de heerlijkheid van de Heeren of de Schechinah niets anders dan een wolk; deze is om zo te zeggen een vertakking van de andere wolk, die zich buiten op de tabernakel gelegerd had. Voortaan is in tweeën verdeeld, wat tot hiertoe met elkaar verbonden was; de ene wolk, die uitwendig zichtbaar is en waarvan verder in vs.36-38 sprake is, wijst alleen Jehova’s aanwezigheid aan; de tweede wolk is die, welke werkelijk Jehova’s aanwezigheid in zich sluit, die ook in latere tijden het volk van God bijbleef, toen de eerste niet meer nodig was en daarom verdween (zie Jozua 3.6). Dit onderscheid is reeds enigszins op te merken in hoofdstuk 16:9 vv.: nu is de onderscheiding meer noodzakelijk, daar de aanwezigheid van de Heere aan een plaats zich gebonden heeft, die voor het volk en de gewone priesters gesloten en voor de Hogepriester slechts eens in het jaar toegankelijk is; terwijl de met deze aanwezigheid verbonden, onmiddelijke leiding en besturing van de Heere uitwendig voor de ogen zichtbaar blijven in de wolk- en vuurkolom..

36. Als nu de wolk, die op de tent gelegerd was, opgeheven werd van boven de tabernakel, zo reisden de kinderen van Israël voort in al hun reizen, zo gingen zij van de legerplaats heen en richtte zich op de weg, die deze aanwees.

37. Maar als de wolk niet opgeheven werd, zo reisden zij niet, maar bleven rusten, tot op de dag, dat zij opgeheven werd, 1) en daardoor het teken gaf om op te breken.

1) Door deze wolk hadden alzo de kinderen van Israël nog altijd hetzelfde uitwendige teken van de aanwezigheid van de Heere bij zich, dat vanaf het begin van hun reis bij hen geweest was; zij waren in niets bij vroeger verkort, hoewel de eigenlijke aanwezigheid van de Heere nu meer aan het Allerheilige gebonden was..

Het ontbrak Israël daarom aan niets. Voor alles zorgde de Heere. Aan zijn hand kon het gelukkig voortgaan. Zijn wet had het ontvangen. De tabernakel was in hun midden als zeker onderpand van Zijn goddelijke samenwoning met Zijn volk en Hij zelf, in de wolk- en

vuurkolom, wees hun de weg. Wel mocht Israël een welgelukzalig volk worden genoemd; een volk, verlost door de Heere..

38. Want de wolk van de HEERE was op de tabernakel bij dag, en het vuur was er bij nacht op, en was dus te allen tijde voor de ogen van het gehele huis van Israël, in al hun reizen 1) (Numeri. 9:15 vv.; 13:33 vv. Deuteronomium. 1:33).

1) Op dezelfde dag van het vorige jaar waren de kinderen van Israël nog in Egypte; hoeveel is er dus in één jaar geschied! Wat is de toestand van de volken veranderd! Zo kan God een lang wachten door een spoedige hulp vergoeden..

SLOTWOORD.

God belooft, de mens moet geloven. Dit is de regel in het koninkrijk van God. Immers Gods beloften zijn op tijd; het geloof heeft ze, maar in de toekomst. Abraham had voor zichzelf niets in eigendom van het land Kanaän, en toch had hij voor zichzelf en zijn kinderen dat land veel zekerder in eigendom, dan de toenmalige inwoners het in bezit hadden, want menigeen is bezitter van goed, dat hij zijn kinderen niet kan nalaten. Doch hoe wonderlijk zijn Gods wegen! Hij begint Zijn beloften te vervullen met de kinderen van Jakob te verwijderen uit het land, dat het hunne is, en hen te verdrukken, die tot heerlijkheid bestemd zijn. Nee, niet in Kanaän moesten zij vermenigvuldigd worden, maar in Egypte. God had hiervoor Zijn redenen. Zij moesten in een gevestigde en geregelde staat, ja, in het beschaafdste en machtigste rijk van de wereld ontwikkeld, opgevoed, verdrukt, en vervolgens daaruit verlost worden..

De geschiedenis van die verdrukking en verlossing geeft ons dit boek, dat in het Hebreeuws genoemd wordt: Defer Sjemoth (boek van de namen) of, naar de woorden, waarmee het aanvangt: weélae sjemoth (dit nu zijn namen), naar het Grieks: Exodus of uittocht, omdat hierin beschreven wordt, hoe de kinderen Israëls uit Egypte verlost zijn, en wat kort vóór en na die uittocht hun overkomen is. Het loopt Jozef's dood tot het bouwen van de tabernakel, omvattende een tijdvak van ongeveer 145 jaar. Wij zien eerst het volk als een slavenvolk bij de ticheloven en ten laatste als een Verbondsvolk met het heiligdom van God in hun midden, eerst gedwongen te gehoorzamen aan de willekeur van een tiran, daarna gezegend met de wetten en instellingen van Jehova, die beter zijn dan uitgegraven fijn goud, en met een dienst van de Heere, die een afschaduwing is van het hoogste heil, van de genade in onze Heere Jezus Christus. Dat is Israël geworden niet door verdienste, want het betoonde zich een weerstrevend volk, maar door de genade van God, Wiens trouw niet bezweek, die met almacht en wijsheid hen leidde en opvoedde..

In algemene trekken schetst ons Ezechiël hun overhelling tot de afgoderij van Egypte (Ezech.23; 20:7,8) gedurende dat tijdperk, een neiging, die Jozua, in veel latere dagen nog te bestrijden en uit te roeien had (Jozua 24:14), maar voornamelijk bespeuren wij haar daarin, dat zij in de woestijn die God, die hen uit Egypte had verlost, naar de wijze van Egypte onder het beeld van een stier wensen te vereren; ja, zelfs na de uitroeiing van de openbare afgoderij, maakten zij zich in het geheim schuldig aan de aanbidding van zon en maan, en zelfs aan de

gruwelijkste afgoderij van Egypte, de dienst van de Saturms of veldgoden (Amos 5:25,26 Leviticus. 17:7). In de tijd van hun smadelijke slavernij was vooral de volksgeest diep verbasterd, zodat zij, zelfs bij het genot van de leiding van God te midden van de woestijn, hun vrijheid en zelfstandigheid te duur gekocht achtten, omdat zij voor haar de geriefelijkheden moesten ten offer brengen, die het leven in Egypte hun verschaft had. Zij waren geworden tot een volk, gewoon het slavenjuk te dragen; een volk verwijfd van zeden, weerbarstig tegen alle tucht, wuft en onstandvastig in al zijn doen. Juist hetgeen hen als hun grootste voorrecht eigenaardig van alle overige volken zou moeten onderscheiden, was hun in de hoogste mate onverschillig; ja, van alle bewoners van de aarde schenen zij de allerongeschikste tot het verwezelijken van de grote heilsgedachten van God (Deuteronomium. 9:4,5). In die toestand was het, dat de Heere, om de beloften, die Hij de vaderen geschonken had, ter wille van de zegen, die door dat volk over alle geslachten komen zou, Israël met machtige hand uit Egypte redde..

Bij de behandeling van de historische en profetische boeken, geschreven vóór de ballingschap, zullen we gelegenheid hebben aan te tonen, dat gebruiken, daarin meegedeeld niet strijden tegen de opvatting, dat de tabernakel, zoals deze in dit boek beschreven wordt, ook werkelijk in de woestijn is opgesteld; dat het priesterschap onder Israël in de woestijn en later in Kanaän vóór Salomo’s dagen is ingericht, zoals dit ook hier is beschreven, en daardoor de waarheid te handhaven, dat Exodus evenzeer als Leviticus, niemand minder dan Mozes zelf, gedreven door de Heilige Geest, tot schrijver heeft gehad..

Het gehele boek, in het bijonder de geschiedenissen van Israëls verdrukking, van Mozes’ roeping, van Israëls Verbondsbreuk bij de berg Sinaï, vertonen zo duidelijk de sporen, dat een oor- en ooggetuige dit alles meedeelt, dat men waarlijk willens blind moet zijn, om te kunnen vast stellen, dat eerst vele jaren later het boek Exodus is opgesteld..

Wat in strijd schijnt te zijn met wetten en rechten hier gegeven, blijkt bij een gezonde, onbevooroordeelde uitlegging dit niet te wezen, indien men elke verandering of gewijzigde wetordening, indien men elke zaak, die in strijd met deze wettelijke verordeningen schijnt te zijn, slechts beschouwt uit het oogpunt van veranderde tijdsomstandigheden, of van ongestalten, waarin Israël in latere dagen verkeerde..

En overigens blijkt genoegzaam, dat én in de dagen van de Richteren, én in die van Samuël en David de wetten hier en in de volgende boeken meegedeeld, de grondslag uitmaakten van het theocratisch gebouw, dat door hen werd hersteld en opgebouwd; dat de psalmist verheerlijkt en bezingt, wat de Heere God in wet en schaduwdienst had gegeven aan Zijn volk; dat de profeet uit deze boeken put en zijn voorspellingen met hetgeen hierin beschreven is en wordt, in verband brengt..

De psalmisten en profeten zijn dikwijls niet te verstaan, indien men niet mag aannemen, dat God Zijn rechten en instellingen, omtrent de verering van Zijn Heilig Wezen in de woestijn, aan Israël heeft bekend gemaakt..

Bovendien, wat voor het levend geloof alles afdoet, onze Heere en Zaligmaker heeft aan niemand anders dan aan Mozes het auteurschap van de gehele Pentateuch toegekend, en tegenover hen, die ervan spreken, dat op het gebied van de kritiek, de Heere noch Zijn Apostelen mag worden aangehaald, brengen ook wij het woord in herinnering van Hermannus Witsius*): Christus Jezus en de Apostelen mogen geen doctoren in de kritiek zijn geweest, zoals zij willen geacht worden, die zich heden de heerschappij van de wetenschappen in iedere tak van wetenschap toekennen; zij zijn echter doctoren van de waarheid geweest, en hebben niet geduld dat zij door een algemene onkunde van zaken of door een verreikende list bedrogen werden. Zij zijn althans niet in de wereld gekomen, om algemeen verspreide dwalingen te helpen voortbreiden, en door het gezag van hun naam te bevestigen, noch om deze dwalingen niet alleen door de Joden, maar ook door de volken, die op het nauwst met hen verbonden waren, wijd en zijd uit te strooien..

*) Miscell. ss. L. p.117

De hoofdpersoon in dit boek, Mozes, door Egypte's vorstenhuis zelf gevoed en onderwezen, de man, die de versmaadheid van Gods volk boven al de heerlijkheid van Egypte stelde, de zachtmoedige onder de mensenkinderen, die van ijver voor het huis van de Heere verteert, en nochthans zijn ziel wil stellen voor zijn volk, de knecht van God, die met Hem sprak, zoals een man spreekt met zijn naaste, de Middelaar van het Verbond, die de woorden van Gods eigen lippen verneemt, is de type van Hem, die alle verloste eeuwige dank en aanbidding zullen toebrengen en voor wie Mozes zelf neerknielt. Ook deze middelaar wordt in de hemel niet vergeten, daar zingen de gezaligden het lied van Mozes en het Lam.

HET DERDE BOEK VAN MOZES, LEVITICUS.

(Priesterordening).

Het derde boek van Mozes, bij de Hebreeën: Wajikra, d.i.: En Hij riep, geheten, wordt naar zijn inhoud door de Septuaginta Leviticon, en door de Vulgata Leviticus genoemd, omdat hierin hoofdzakelijk over de priesterlijke wetten en verordeningen wordt gehandeld. Het sluit zich onmiddellijk aan het voorgaande aan en wel in het bijzonder aan Exodus. 25 en volgende. Niet ten onrechte (door Keil) zijn de in Leviticus aangekondigde wetten in haar geheel genoemd, "de Codex van de geestelijke levensordening van Israël als Gemeente van Jehova." Is in het tweede boek reeds bericht, dat de Tent der samenkomst was opgericht; dat de Heere God die tent tot Zijn woning geheiligd had, en het Heilige der Heiligen met Zijn aanwezigheid had vervuld; als nu wordt meegedeeld, dat God Israël door instellingen en verordeningen het mogelijk heeft gemaakt, om met Hem, de Heilige, in gemeenschap te treden, om de tegenwoordigheid van Hem, Jehova daadwerkelijk te ervaren.

En vandaar die wetten voor de Priesters aan de ene zijde en voor het volk, wat betreft het brengen van de verschillende offers, aan de andere zijde. Duidelijk komt door deze wetten uit, dat Israëls Verbondsgod een Heilig God is, maar ook dat het Zijn wil is, dat Zijn Verbondsvolk een heilig volk moet zijn. Heilig niet alleen als het tot Hem nadert, maar ook in het private leven, ook als volk onderling.

Gemakkelijk laat zich het boek in twee grote delen splitsen. Het eerste deel loopt van hoofdstuk 1 tot 16 en het tweede van hoofdstuk 17 tot 25. Wordt in het eerste deel de offerdienst ingesteld of liever geregeld (1-7); de wijding van de priesters aangegeven (8-10); het onderscheid tussen reine en onreine dieren, en wat betreft de onreinheid van het lichaam, bekend gemaakt (11-15) en eindelijk de instelling van de grote Verzoendag, als waardig besluit van deze wetten, verordend, het blijkt dat daardoor Israël de gemeenschap met de Heere wordt mogelijk gemaakt, en tevens, dat al deze wetten zien op de verhouding tussen een Heilig God en een in zichzelf onrein en onheilig volk.

Het tweede deel loopt van hoofdstuk 17 tot 25. Als vervolg op het eerste deel en in nauwe aansluiting daaraan, worden in dit deel eerst de wetten gegeven, omtrent de heiligheid van de spijs, en van het algemeen van het dagelijks leven (17-20); daarna die, omtrent de heiligheid van de priesters en van de offeranden (21-22); vervolgens die, omtrent de heiligheid van de feesten, en in het algemeen van de godsdienstige gebruiken, terwijl het sluit met de wetten, omtrent de heiliging van het gehele leven, door de instelling van het Sabbat- en het Jubeljaar. Waaruit dan ook blijkt, dat de wetten, in het tweede gedeelte, zijn gegeven, opdat Israël waarlijk de zegeningen van de gemeenschap met God dagelijks zou blijven genieten.

In het voorlaatste hoofdstuk (hoofdstuk 26) wordt Israël bekend gemaakt met de zegen en de vloek; met de zegen, indien het zich aan de wetten en rechten van God houdt en die betracht; met een vloek, indien het de rechten en inzettingen vertreedt en ongehoorzaam is, terwijl eindelijk in hoofdstuk 27 de wetten, omtrent de gelofte, worden afgekondigd.

HOOFDSTUK 1.

WET VAN HET BRANDOFFER.

I. Vs.1-17. Nadat de heiligheid van God de tent der samenkomst bedekt heeft (Exodus. 40:34), openbaart God Zich naar Zijn belofte (Exodus. 25:22), voortaan in deze plaats aan Mozes, en deelt hem een wet van het offer mee. Hij begint met de brandoffers, het oudste en voornaamste van de verschillende offers, en bepaalt zowel het materiële als het rituële, d.w.z. zowel de verschillende soorten van dieren, die daartoe moeten gebruikt worden, als de aard en de wijze, waarop zij moeten gebracht worden.

1. En de HEERE riep, 1) waarschijnlijk op de dag, die op de oprichting van de tabernakel volgde, Mozes met luide, voor het gehele volk hoorbare stem, dat hij tot Hem in de tabernakel zou naderen, en sprak tot hem uit de tent der samenkomst (van boven het Verzoendeksel, Numeri. 7:89), zeggende:

1) In deze zeven hoofdstukken spreekt Mozes in het algemeen over de offeranden. Daar hier echter veel dingen bevolen worden, waarvan het gebruik verouderd is; andere, waarvan de betekenis mij verborgen is, beken ik, dat ik met een korte opsomming tevreden zal zijn, waaruit echter de lezers wel zullen begrijpen, dat, wat ons ten opzichte van de wettische schaduwbeelden nagelaten is, ook heden nuttig is, indien wij niet al te nieuwsgierig zijn. Wie zich al te zeer met allegorieën willen bezig houden mogen de lof bekomen, welke zij zoeken, mij, omdat ik geen ander voornemen heb, dan de lezer ten nut te zijn, is het voldoende kort aan te stippen, wat ik nuttig acht, om bekend te zijn. Verder, ofschoon in dit hoofdstuk over de brandoffers wordt gehandeld, blijkt toch, dat de regel, welke hij over deze dingen voorschrijft, van verdere strekking is, wanneer Mozes leert, welke dieren God wil, dat Hem worden geofferd, opdat Hij ze aangenaam vindt; vervolgens, door wie zij te offeren zijn en op welk een wijze. Drie soorten nu tekent hij op: uit het grote, uit het kleine vee en uit de vogels. Want van de rode koe, waarvan de as tot verzoening nodig was, daarvan is hier geen sprake..

2. Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: Als een mens uit u de HEERE een offerande, en wel bepaald een brandoffer zal offeren gij zult uw offeranden offeren van het vee (de grote viervoetige huisdieren), van runderen en van schapen, 1) of ook geiten (vs.10).

1) De plaats van samenkomst van God met Zijn volk is reeds aanwezig, maar opdat Hij, zonder verloochening van de heerlijkheid van Zijn wezen, werkelijk met Israël in gemeenschap treden, en dit wederom in Hem rusten en Zijn genade en gemeenschap deelachtig worden kan, is het daartoe verordende genade middel nog nodig. Dit middel zijn de offers, waarvan nu voortaan sprake is. De bovenstaande woorden, waarmee de wet van het offer aanvangt, stellen het brengen van offers, als een bij het volk reeds lang bekende zaak, op de voorgrond. Werkelijk treffen wij ze reeds aan bij de eerste mensen (Genesis 4:3 vv.) en dan bij de aartsvaders (Genesis 8:20; 22:1; 46:1 Job 1:5), als vorm van Godsverering, behalve de aanroeping van de naam des Heeren (Genesis 12:7 vv.; 13:4,18; 26:25; 33:20; 35:7) terwijl de eis van Mozes aan farao (Exodus. 5 vv.) getuigt, dat zelfs gedurende het verblijf van de Israëlieten in Egypte het offeren niet vergeten werd en eindelijk het Sinaï werkelijk gebrachte

offer (Exodus. 24:5 vv.). De Heere stelt alzo met de nu volgende regeling van de offerdienst niet iets nieuws in, maar regelt, en ontwikkelt, en voltooit slechts de van de vaderen geërfde vorm van eredienst, opdat zij overeenkomt met de aard van het Verbond, dat Hij met Israël gesloten had, en de bedoeling van dat verbond werkelijk bereikt wordt..

Maar wat is eigenlijk een offer? Dat zegt zowel het Hollandse woord, dat oorspronkelijk offrian (van het latijnse offerre, d.i. aanbrengen) luidt, als ook de Hebreeuwse uitdrukking Korban (Mark.7:11), dat alle soorten van gaven voor God en goddelijke doeleinden omvat; een offer is dus een heilige gave aan God en tot Zijn dienst. Het eerste offer werd zonder twijfel op Gods bevel gebracht en onder Zijn leiding, nog op de dag zelf van de val (Genesis 3:20), en was een brandoffer, dat als bloedig offer tegelijk verzoenend was. Want eer God Adam en zijn vrouw het Paradijs deed verlaten, moest Hij wel het eerst voor de verzoening van hun zonde zorgen; want anders kon Hij naar Zijn gerechtigheid en waarheid het over hen uitgesproken Godsoordeel (Genesis 2:17) niet uitstellen en zo'n geruime tijd tot boete niet verlenen, zoals Hij die nu werkelijk vergunt; anders kon Hij naar zijn heiligheid het onmiddellijk verkeer met hen niet verder doen voortduren, gelijk dit in de toekomst werkelijk geschiedt. Het offerdier was gedurende de daad van de slachting en bloedstorting plaatsbekleder van de mensen, en leed in hun plaats de verdiende straf, die, overeenkomstig de bedreiging van God, nog op dezelfde dag hen had moeten treffen; terwijl zij zelf eigenlijk in dat offer stierven, werd hun zonde verzoend, d.i. voor Gods oog bedekt, zodat de Heere niet meer om deze zonde van hen een afkeer hebben moest; of er werd door teweeggebracht, dat de zonde niet verder om wraak tot de hemel riep, en de goddelijke genade hen ongehinderd kon zegenen. Het offerdier kon natuurlijk de plaats van de mens niet vervangen, in hetgeen het van zichzelf is, als een dier, wiens leven ook op een veel te lage trap staat, dan dat dit voor het leven van een mens zou kunnen gelden, terwijl het ook geen vrijheid van wil heeft, om als plaatsvervanger iets op zich te kunnen nemen; maar de toekomstige, rechte plaatsbekleder was reeds beloofd, op Hem kon het als profetie wijzen; Zijn plaatsvervangend lijden kon het afschaduwen, en de eerste mensen als het ware brengen binnen het bereik van de heilzame werkingen van het eerst na eeuwen te verwezenlijken raadsbesluit. Eer God Adam en zijn vrouw het Paradijs deed verlaten, moest Hij ook ten tweede hen tot vastere en meer onverdeelde overgave aan Zich verbinden, opdat zij geen prooi werden van het zich al meer ontwikkelend zondebederf; maar in plaats van in het geweld van de satan, in Zijn macht zouden zijn; alleen op deze wijze was het Hem mogelijk Zijn opvoedingswegen met hen in te slaan en onder hun nageslacht de beloofde Verlosser een plaats te bereiden. Daarom volgde op de doding en bloedvergieting tot verzoening, de verbranding van het offervlees met vuur, dat de mens zinnebeeldig voor ogen stelde: het zich geheel verliezen in God, en dat hem met heimwee in het hart uit het Paradijs deed gaan, om zelf niets te zijn, maar alleen door en tot God te leven..

Van de huid van het verbrande offerdier maakt de Heere voor Adam en zijn vrouw rokken van vellen, hetgeen wij reeds bij de verklaring van die plaats beschouwden als doelende op de kleren van het heil en de mantel van de gerechtigheid, welke voor de mens eenmaal in geestelijke zin zouden bereid worden. Bij dit offer, door de Heere hem aangewezen, is later een ander gevoegd, toen de mens zich toewijdde aan het hem aangewezen levensberoep, het veld te bebouwen, en hij de vrucht inzamelde; want wanneer uit Kaïns offer (Genesis 4:3 vv.),

vergeleken met dat van Abel, deels blijkt, dat hij de eersteling is van allen, die het met de godsdienst zo gemakkelijk mogelijk opnemen, en als het ware met God een verdrag maken, in plaats van Hem te dienen, zo is het toch een bewijs, in zoverre Kaïn zich aan de macht van de geestelijke invloed, welke in het ouderlijk gezin heerste, niet onttrekken kon, dat reeds de eerste mensen zich verplicht hebben gevoeld, de vrucht van hun vlijt en de opbrengst van hun arbeid, de Gever van alle goede gaven en volmaakte giften toe te wijden in een door hen gebracht spijsoffer. Zo is het zeer natuurlijk, dat Noach, nadat hij met de zijnen de ark verlaten heeft, geen spijsoffer brengt, maar alleen een brandoffer (Genesis 8:20). Zijn hand is langer dan een jaar werkeloos geweest, het aardse beroep is niet waargenomen, daarom heeft hij ook niets van de vruchten van zijn vlijt aan te bieden. Wel erkennen wij daaruit, dat de Heere bij gelegenheid van dat offer Zijn genaderaad bekend maakt, voortaan de menselijke zonde met goddelijk geduld te verdragen, gelijk dan ook dit brandoffer beide doeleinden in zien verenigt, zowel voorlopig de verzoening van der zonde te bewerken, totdat de ware schuldverzoener komt, als de bereidwilligheid van het hart tot volkomen toewijding aan God zinnebeeldig voor te stellen; en daar vanwege de menselijke zwakheid het willen toch nimmer een volkomen volbrengen wordt, dat gebrek daardoor te vergoeden, dat althans het bewustzijn van de verplichting zich uitspreekt. Van de tijden van Noach af bestond er dan nog een derde soort van offers, wij bedoelen de dankoffers. Wel hebben wij daarvoor geen enkel duidelijk bewijs uit de Schrift; daar evenwel van nu aan het gebruik van vlees aan het menselijk geslacht uitdrukkelijk door God vergund wordt (Genesis 9:3 vv.), zo volgt het ontstaan van de dankoffers daaruit vanzelf. Ook uit de geschiedenis van de Joden blijkt, dat de mens van nature tot het gebruik van vlees niet bestemd geweest, en dat dit hem alleen door God met het oog op menselijke zwakheid vergund is, en wel daaruit, dat zij geen ander vlees dan offervlees genoten en hun slachtvee tevoren tot een offer gebruikten (Herodotus 1:131; 2:41). Zij hebben zonder twijfel dit gebruik overgenomen van de tweede stamvader van het menselijk geslacht. In Israël werd gedurende de tijd van de omzwerving in de woestijn dit tot een wet gemaakt (Leviticus. 17:1 vv.), en wanneer zij daarna ook weer moest opgeheven worden, daar de aanwezigheid van slechts een offerplaats in het land Kanaän haar onmogelijk maakte, bleef echter de herinnering aan haar bestaan in de betekenis van het woord sebach. Op zichzelf betekent dit woord iets dat geslacht is in het algemeen (Deuteronomium. 12:15; 1 Samuel. 28:24 12.15 Spreuken. 17:1), doch dit verkrijgt dadelijk de gebruikelijke betekenis van slachtoffer (Luther, "offer", Genesis 46:1; 1 Samuel. 2:29 Psalm. 40:7) en duidt in bijzonder de dankoffers aan (Deuteronomium. 12:27; 1 Samuel. 6:15 vv.). Dien ten gevolge nemen wij met vrijmoedigheid aan, dat Noach de dieren, die voor het gebruik van hun vlees geslacht moesten worden, vooraf de Heere opofferde; dat hij hen slachtende en hun bloed vergietende, zijn zonden beleed en zich aan de genade van God overgaf, dan de vetstukken als het beste van het vlees, op het altaar met vuur verbrandde, en eerst dan, als aan Gods dis, aan wie met het beste deel het geheel toegewijd was, met het overige vlees zijn maaltijd deed. Wij menen, dat ook de oorsprong van de dankoffers bij Noach moet gezocht worden. Zij maken het andere deel van de spijsoffers uit, en hebben naar alle waarschijnlijkheid hun begin gehad, toen bij de akkerbouw ook de wijnbouw gevoegd werd, en nog meer bepaald toen de eigenlijke wijnbereiding werd uitgevonden (Genesis 9:18 vv.). Wat hem overkwam, toen hij van de nieuw uitgevonden drank de proef nam, en waardoor hij in de zwakte van zijn vlees voor zijn zonen openbaar werd, is voor de godvrezende man zeker een dringende vermaning geweest, om ook deze vrucht van zijn werkzaamheid door een offer van deze drank te

heiligen. Volgens deze ontwikkeling wijzen brand- en spijsoffer op de eerste, dank- en drankoffer op de tweede stamvader van het menselijk geslacht; tot de eerste offers heeft God onmiddellijk door Zijn Woord, tot de andere door Zijn geest de impulsie of aanleiding gegeven. Dat het brandoffer tegelijk zoenoffer was bewijst duidelijk hetgeen van Job, deze uitstekende, tot het vóórmozaïsche tijdperk behorende knecht van God (1:5), vermeld wordt. De daad van de verzoening, die aan het eigenlijke brandoffer voorafging, wordt geregeld in het deel dat wij nu voor ons hebben. Zij bestaat aan de ene zijde in de tweeledige handeling van de handoplegging en van de doding, aan de andere zijde, in het opvangen van en besprenkelen met het bloed; die is de daad van de offeraar, deze de daad van de priester..

3. Indien zijn (van de offeraar) offerande een brandoffer van runderen is, de eerste van de in vs.2 opgenoemde soorten van vee, zo zal hij een volkomen mannetje offeren; aan de deur van de tent der samenkomst zal hij dat offeren, bij het in het voorhof staande brandofferaltaar, als de plaats, waar alleen offers zullen gebracht worden (17:1 vv.), om door zo'n plaatsing te betuigen, dat hij zijn offer tot een gave voor zijn God brengt, die Zich hier aan Zijn volk in genade wilopenbaren; hij zal het offeren naar zijn welgevallen, voor het aangezicht des HEEREN, opdat de Heere ook van Zijn zijde het offer als een welkome gift van hem aanneemt en hem Zijn welgevallen betoont.

Hij beveelt zowel mannelijke runderen als lammeren, schapen en bokken te offeren. Vervolgens, volkomen en vrij van alle gebreken. Waaruit wij zien, dat de offerande niet dan uit het gedierte van de aarde is gekozen. Vervolgens, dat het God niet onverschillig was, welke dieren gebruikt werden, maar dat het huisdieren moesten zijn, en welke toelieten, dat zij door de macht en de wil van de mensen werd bestuurd. Want, ofschoon gemzen en wilde geiten ook wel tam gemaakt worden, zo heeft God toch niet geduld, dat zij tot Zijn altaar werden gebracht. Dit is nu wel het beginsel van de gehoorzaamheid, dat de mensen niet naar eigen willekeur deze of gene slachtoffers offerden, maar uit hun grootvee hun runderen en uit de kudden hun lammeren of bokken moesten nemen..

Om twee doeleinden wordt de reinheid geëist. Want omdat de offeranden schaduwbeelden van Christus waren, behoorde zijn hoogste volkomenheid in alle dingen afgeschaduwd te worden, waarmee de Hemelse Vader te behagen was. Vervolgens moesten zij de Israëlieten vermanen, om alle onreinheid van God verre te houden, opdat zij Zijn dienst met hun onreinheden niet bezoedelden. Doch zoals God hen aanzette tot ijver voor de ware volkomenheid, zo leerde Hij hen ook genoeg en voldoende, dat, indien zij niet hun geloof op Christus stelden, zij zichzelf beroofden van wat hun voordelig was, en dat de reinheid van het stomme dier God geen voldoening gaf, indien het niet iets voortreffelijks afschaduwde..

4. En hij zal daarna, zijn hand op het hoofd van het brandoffer leggen, 1) om het daarmee in zijn plaats te stellen, dat het in zijn plaats doet en lijdt, wat hij eigenlijk zelf doen en lijden moest, namelijk de dood, opdat het voor Hem aangenaam zij, om hem te verzoenen, 2) door God ook als plaatsvervanger aangenomen worde, en door de dood, die het ondergaat, de zonde van hem, die zijn schuld en zijn doodvonnis daarop gelegd heeft, verzoent.

1) In de tweede plaats wordt vooropgezet, dat, wie het offerdier aanbiedt, nadat hij genaderd is tot de deur van de tabernakel, zijn hand legt op het hoofd van het brandoffer. Deze ceremonie nu is niet slechts een teken van wijding, maar ook van verzoening of van een zoenoffer (piaculum), omdat het dier in de plaats van de mens wordt gesteld, hetgeen Mozes uitdrukt met de woorden: opdat het voor Hem aangenaam zij, om hem te verzoenen. Er is daarom volstrekt geen twijfel aan, of hun schuld, welke straf ook was verdiend, brengen zij over op het offerdier, opdat zij God verzoening zouden doen. Verder, omdat deze verzekering volstrekt niet bedrieglijk was, is vast te stellen, dat de prijs van de voldoening in de offerande van het Oude Verbond is geweest, welke hen voor zichzelf heeft ontslagen van schuld en straf in het oordeel van God, niet echter, omdat nu op zichzelf de stomme dieren bij machte waren de schuld te verzoenen, maar in zoverre zij bewijzen waren van de genade, die door Christus zou worden verworven. Alzo zijn de ouden door de offerande op sacramentele wijze verzoend met God, zoals wij heden door de doop worden gereinigd. Waaruit volgt, dat deze symbolen slechts in zoverre nuttig waren, als zij aansporing waren tot boete en geloof, opdat de zondaar de toorn van God zou leren vrezen en in Christus vergiffenis zoeken..

Maimonides zegt, dat hij de oplegging der handen doen moest met alle zijn macht. Dit was een plechtigheid bij de dank- en zondoffers (Le.3:2 4:4) als bij de brandoffers gebruikelijk, en kan ons bekwamelijk verbeelden, die daad des geloofs, waardoor een ziele, overtuigd van zijn zonde, onmacht en verdoemelijkheid, zich op de Heere als een vasten grondsteun neerzet en vestigt, met verlating van alle gebrokene rietstengels, van eigen gerechtigheid en wijsheid..

Wij treffen voor het eerst in Genesis 48:14 het gebruik van de handoplegging aan, waar het ook reeds voorlopig verklaard werd; hier moet het daar, onder 5a, vermelde geval nog bijzonder beschouwd worden. Uit de aangehaalde plaats van Passavant blijkt, dat de handoplegging bij al de verschillende handelingen, die daarmee gepaard gaan, altijd een mededeling te kennen geeft van hetgeen de een bezit en de ander van hem ontvangen zal. Hetgeen meegedeeld moet worden kan of iets zijn, dat hij die de handen oplegt de ander wil meedelen, zonder zichzelf te beroven; dan moeten wij ons die mededeling denken, zoals de brandende vlam een tweede vlam doet ontstaan, zonder daarom zelf iets te verliezen (zo bij zegening, genezing van zieken, mededeling van de Heilige Geest en inwijding tot een ambt); of iets, waarvan hij, die de hand oplegt, zich wil ontdoen, opdat de ander het geheel en alleen heeft; zo in de beiden naar Genesis 48:14 het laatst opgenoemde gevallen. Daar is het een meedelen in de eigenlijke zin van het woord, hier een over- of weggeven. Maar wat wordt nu bij de handoplegging op het offerdier daaraan overgegeven, of daarop overgedragen? Volgens de leer van de kerk de zonde van hem, die de hand oplegt met de door haar aangebrachte schuld, of het doodvonnis; evenwel komt het overdragen van zonde op het offerdier, streng genomen, maar eenmaal in de Mozaïsche wetgeving voor, namelijk met betrekking tot de enkele bok op de grote Verzoendag, die dan met de op hem overgedragene schuld naar de woestijn wordt uitgedreven (Leviticus. 16:20 vv.). Wij moeten dus juister zeggen, dat de offeraar, door middel van de handoplegging, het doodvonnis van zichzelf op het offerdier overdraagt; of met andere woorden, de schuld van zijn zonde. Voor deze opvatting spreekt ook Leviticus. 24:14 vv. en de geschiedenis van Suzanna (vs.34), slechts met dit onderscheid, dat hier de schuld of het doodsoordeel van hem, wie de handen werden opgelegd, juist daardoor weer wordt teruggeven; zij, die de handen opleggen, willen daaraan geen deel

hebben; maar zij zouden die schuld van het doodsoordeel deelachtig worden, wanneer zij, wat nu geschieden moet, de doodstraf niet voltrokken (Numeri. 35:31 vv.)

Een tweede punt, dat tot beter begrip van de offerwetten moet worden ontwikkeld, is de betekenis van het woord verzoenen. Zeer terecht zegt Kurtz: "Het hoogste en moeilijkste, ja het eigenlijke en enige raadsel van de gehele geschiedenis van de genade, dat door Gods genaderaad moet worden opgelost, is de verzoening van de zondige mens: is deze zwarigheid opgelost, dan zijn ook alle andere zwarigheden verdreven, dan is de weg tot het verkrijgen van alle andere heilgoederen reeds gebaand. Niet dit is de zaak, dat de door en tot God geschapen mens als zodanig tot de gemeenschap met God kom en daarin blijft, dat levert op zichzelf geen bezwaren op, dat zou zich om zo te zeggen vanzelf vinden; maar hier is de vraag, of, en hoe de zondige mens, in weerwil van zijn zonde, die alle banden van de gemeenschap met God verscheurd heeft en hun hereniging onmogelijk maakt, toch nog weer tot die gemeenschap komen kan. Alleen verzoening, d.i. uitdelging van zijn zonde, kan dit onmogelijke mogelijk maken, daarom is verzoening van zijn zonde de Alfa en de Omega voor de behoefte en het heimwee van de zondaar, die uitziet naar de gemeenschap met God. Daarom wordt de offerwet, die met haar genadebedelingen aan deze behoefte, aan dit heimwee tegemoet komt, niet moe altijd weer opnieuw haar wachtwoord "verzoenen" of "de priester zal hem verzoenen" uit te spreken..

De in het Hebreeuws gebruikte uitdrukking voor "verzoenen", betekent eigenlijk dekken, bedekken, toedekken, en wel in figuurlijke of oneigenlijke zin. Wat nu bedekt of toegedekt zal worden (lijdende zin), is het God mishagende of Hem tegenstaande, waardoor Zijn toorn opgewekt en Zijn straf geëist wordt, alzo de zonde of overtreding van Zijn geboden; zij is dit ook, wanneer er van een verzoenen van de zondaar sprake is; juist de hem aanklevende zonde en onreinheid moet worden toegedekt, opdat hij van Gods toorn en straf bevrijd worde. Wat nu bedekt of toedekt (bedrijvende vorm), kan geen dienst, een gave aan God zijn, die Hem op Zijn uitdrukkelijk verlangen gebracht wordt (Exodus. 30:11 vv., het losgeld van een halve sikkel), of de bede, de voorbede van een Middelaar, die in Gods oog wat betekent (Exodus. 32:30 Deuteronomium. 16:46 vv., Aärons reukvat), of ook het bloed van de offerdieren, dat de Heere tot verzoening van de zielen gegeven heeft (Leviticus. 17:11) elk van deze drie verzoeningsmiddelen plaatst zich tussen de zonde van de mens en de toorn van God als een belemmering, zodat zowel God de zonde niet meer ziet, zoals zij op zichzelf is, als een misvorming van Zijn beeld in de mens en een opstand tegen zijn heilige wil, zodat ook de zonde niet meer om wraak ten hemel schreit en Gods straffende gerechtigheid niet meer inroept. Zulk een verzoenende of bedekkende kracht hebben zij natuurlijk niet op zichzelf, deze is hun door God slechts zó lang toegekend, als de rechte in zichzelf tot verzoening geschikte middelen, nog niet aanwezig zijn, en wel met bepaalde heenwijzing naar deze, zodat zij eigenlijk reeds werken, eer zij in de wereld zijn; wij menen ‘Christus’ losprijs, ‘Christus’ voorbede, ‘Christus’ bloed..

Wanneer wij zo-even over een bepaalde betrekking op deze drie verzoeningsmiddelen spraken, dan blijft in ieder geval de verborgenheid van de nieuwtestamentische verzoendag in het Oude, voor het tegenwoordige nog onbekend, althans tot op de profeten Jesaja 53) wordt van dit geheim nog niets verklaard; maar voor het oog van de Heere is alles reeds helder en

duidelijk; ook voor de geest van de vromen en gelovigen is het niet geheel bedekt meer. Nu volgt de vraag: hoe het mogelijk zal zijn, dat een tussen de zonde van de mens en de toorn van God bestelde bedekking, God kan verhinderen om nog langer in de zonde te zien wat zij is, en de zonde zo van haar kracht beroofd, dat zij niet meer om wraak ten hemel schreit. Op deze vraag geven twee plaatsen ons het antwoord. Volgens Numeri. 25:11 heeft Pinehas met zijn ijver voor God de kinderen van Israël verzoend, en volgens Numeri. 35:33 kan een land niet verzoend worden van het daarin vergoten bloed, dan door het bloed van hem, die het vergoten heeft. Daar wil God nu van Israëls zonde afzien, waar Zijn oog op iets anders, dat Hem behaagt, kan rusten, op de ijver van Pinehas; deze is machtiger en sterker in zijn aantrekkingskracht, dan de misdaad die Zijn toorn opwekt, maar welke door de ijver van Pinehas bedekt wordt. Maar hier ontvangt door de dood van de doodslager de door hem bedreven zonde haar loon; daardoor is zij tot zwijgen gebracht en werkeloos gemaakt of uitgedelgd. Zo heeft Christus in bet Nieuwe Testament voor ons genoeg gedaan, onze zonde verzoend en bedekt, deels door Zijn dadelijke, deels door Zijn lijdende gehoorzaamheid; nu ziet God, terwijl Hij ons de verdienste van Christus toerekent, in ons niet meer onze zonden, maar Zijn Zoons gerechtigheid aan; onze zonde kan ons nu ook niet meer bij Hem aanklagen en Hem noodzaken haar te straffen, want de straf is reeds geleden..

2) Op zichzelf betekende het offer niets, maar in zoverre, als het zijn verzoenende kracht ontleende aan de zoendood van Christus. Waar het alzo in het geloof gebracht werd, daar was het God aangenaam..

5. Daarna 1)zal hij het jonge rund, de stier, niet meer dan drie jaar oud en zonder gebrek, met eigen hand slachten voor het aangezicht des HEEREN aan de zijde van het altaar, noordwaarts (vs.11); en de zonen van Aäron, de priesters, zullen het bloed in de schalen enbekkens (Exodus. 27:3), die tot het gereedschap van het brandofferaltaar behoren, opvangen, en daarin op het altaar offeren en het bloed sprenkelen rondom dat altaar, 2) het door middel van een wending van de schalen aan alle vier zijden van het altaar uitstorten, dat voor de deur van de tent der samenkomst is.

1) De wijze van slachten wordt nu voorgesteld, nl. dat de priester zelf het offerdier bereidde en het bloed plengde op het altaar. Want niet aan een privaat persoon wordt veroorloofd het offerdier met eigen handen te offeren, maar hem komt ten goede, wat de priester in zijn naam volvoert. Dit nu is nodig, om bekend te zijn, dat, ofschoon zij het onderpand van de verzoening van huis meebrachten, zij de bedienaren van de verzoening ergens anders hadden te zoeken, omdat niemand tot zulk een voortreffelijk ambt geschikt was, dan hij, die van Godswege met de heilige zalving was begiftigd. Duidelijk wordt dus aangetoond, dat alle stervelingen, die naderen tot God, om verzoend te worden, onwaardig in zichzelf zijn en dat aller handen op elke wijze bezoedeld zijn of onrein, tenzij dan die, welke God zelf heeft gereinigd. Van nergens anders had de waardigheid om te offeren zijn oorsprong, dan door de genade van de Geest, waarvan de uiterlijke zalving het onderpand was. Nu verstaan wij hoe ieder de offerande mocht brengen en toch de priester alleen met dit ambt was bekleed..

Nadat het offerdier door oplegging van de handen tot het ondergaan van de dood als de verdiende zonde straf in de plaats van de offeraar gewijd is, volgt nu de voltrekking van die

straf door het slachten. De offeraar moet zelf deze daad verrichten, daarmee geeft gij daarmee zijn eigen leven in de dood; in en met het bloed vloeit de ziel van het dier weg, en bedekt daardoor de ziel van hem, wiens plaats het vervangt, waardoor zijn zonde wel niet ongedaan wordt gemaakt (dit is niet mogelijk), maar haar kracht verliest, om aan te klagen en te verdoemen. Daar intussen de plaatsbekleding in het algemeen, en deze wijze van plaatsbekleding door een dier nog in het bijzonder, niet van zichzelf, maar alleen door de goddelijke genade de kracht bezit, om te verzoenen en te dekken; daar de zonde als belediging van een eeuwig, heilig God, Heer en Schepper van de hemel en de aarde, een dood eist, waarbij het met de tijdelijke dood (welke het offerdier alleen kan sterven) nog niet gedaan is, en een straf, welke ook tot in de scheool (de helle of verblijfplaats van de afgescheiden mensenzielen), nog voortgaat, ja eeuwig voortgaat, daar aldus Gods genade nog het beste en grootste doen moet door vergeving van de zonde, zo wordt hierop het frisse, nog vloeiende en dampende bloed op het altaar, als plaats van de bij het offer aanwezige God en daarmee binnen het bereik van Zijn heerschappij voerende genade gebracht, opdat de Heere dit werkelijk als zoenoffer late gelden, de ondergane dood hem, voor wie deze ondergaan is, ten goede doe komen, en, tot afwending van de tweede, de eeuwige dood, het leven schenkt. Deze tweede daad van de offerdienst, in zoverre die tot verzoening dient, kan-het spreekt wel vanzelf-niet de offeraar zelf maar alleen de middelaar van Gods genade, de priester verrichten. Hij verricht haar nu in drieledige vorm, of in die van de uitgieting, waarbij hij rondom het altaar gaat, of in die van het bestrijken van de altaarhoornen met de vinger, of eindelijk in die van de werkelijke besprenkeling; en nu kan men de beide laatste wijzen wederom verdelen, of naar het altaar, welks hoornen men bestrijken moet, of naar de richting, in welke de besprenkeling volbracht wordt..

Er is verschil tussen de uitleggers, omtrent de persoon, die het offerdier moest slachten. Menen sommigen, dat dit werk door een priester moest geschieden, anderen zijn van mening, dat het slachten op zichzelf door de offeraar gedaan werd. Het laatste achten wij het waarschijnlijkst. Ook het paaslam of het paasoffer werd geslacht door de huisvader. In dit vers en in andere, komt het o.i. duidelijk uit, dat het werk van de priester begon met het opvangen en het plengen van het bloed..

2) Het altaar werd met bloed besprenkeld, opdat het volk zou weten, dat het bloed, dat uit het offerdier vloeide, niet op de aarde mocht vallen, maar God moest worden gewijd en als het ware een aangename geur ademde, zoals heden voor Zijn aangezicht het bloed van Christus verschijnt..

Het sprenkelen van het bloed was als het voornaamste van de offeranden. Het bloed was het rantsoen, dat de zondaar gaf voor zijn zonde, Gode ten zoenoffer. Daarom schaduwde het bloed van bokken en stieren het verzoenende bloed van Christus af..

6. Dan zal hij het brandoffer de huid 1) aftrekken, en die voor de dienstdoende priester ter zijde leggen (hoofdstuk 7:8) en het daarna, in zijn stukken delen.

1) De huid kwam de priester toe. In de voorhof stonden acht stenen pilaren, ieder voorzien met drie ijzeren haken, om de huid gemakkelijker af te trekken..

7. En de zonen van Aäron, de priester, zullen in die tussentijd vuur maken 1) op het altaar, het bestendig daarop brandende vuur (hoofdstuk 6:13) aansteken en zij zullen het hout op het vuur schikken.

1) Dit ziet natuurlijk op de eerste maal, omdat het vuur immer moest brandende worden gehouden, tenzij men vuur maken opvat in de zin van opstoken, aanblazen..

8. Ook zullen de zonen van Aäron, de priesters, wanneer de offeraar met het in stukken delen, (vs.6) gereed is, de stukken, en bovendien het hoofd, en het smeer, 1) nadat zij het voor alle offers nodige zout (hoofdstuk 2:13) daar bijgevoegd hebben, schikken op het hout, dat op het vuur is, dat op het altaar is.

1) In het Hebreeuwsrdp (Phéder), het vet, dat van de ingewanden was afgewassen. De LXX vertaalt stear. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken van het hoofd en het smeer, om te doen uitkomen, dat het gehele dier, uitgezonderd de huid en het vuil van de ingewanden, moest verbrand worden..

9. Doch Zijn ingewanden, zoals de maag, long, lever en darmen, en zijn onderschenkels, die met de ingewanden onreine delen van het dier zijn, zal men (de offeraar,vs.6) met water uit het koperen bekken wassen, en de priester zal dat alles, behalve de vleesstukken met het hoofd en het vet, ook de vroeger gewassen ingewanden en schenkels, aansteken1) op het altaar. Hetgeen op deze wijze in het vuur wordt opgelost eneen aangename reuk verspreidt, is een brandoffer, een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE, 2) het behoort tot de verschillende soorten van verbrandingen, die bestemd zijn, om de Heere een liefelijke reuk te bereiden, waarin Hij zijn welbehagen vindt. (zie "Ge 8.21)

1) In het Hebreeuws Chiktir, eigenlijk in rook en damp laten opgaan. Niet het tot as doen vergaan wordt hier gezegd, maar het doen opgaan in rook, om daarmee te wijzen op het feit, dat het offer aan de Heere werd gebracht, dat het een liefelijke reuk was in de neusgaten van de Heere..

2) Door deze verzoening die in twee handelingen, die van de handoplegging en doding aan de ene, van de bloedopvanging en bloedsprenkeling aan de andere zijde volbracht wordt (vs.1-5), is de grond gelegd voor de nu (vs.6-9) volgende gave van een brandoffer. Zonder het eerste kan het laatste niet plaatshebben; want is het brandoffer, waarvan het eigenaardig kenmerk is, dat het voorgoed in het altaarvuur verdwijnt, (waarom het nu ook een geheel verteerd vuur genoemd wordt, Deuteronomium. 33:10 Psalm. 51:21), bestemd, om de overgave van de mens tot een volkomen eigendom aan God zinnebeeldig voor te stellen, en daar zulk een overgave toch nimmer geheel volbracht wordt, hier tenminste door een plechtige verklaring van haar noodzakelijkheid te vergoeden, dan moet de mens vooraf in een betrekking tot God gebracht zijn, waarbij toch eerst waarlijk van een toewijding aan God sprake kan Zijn, in de betrekking van een ontzondigde en gerechtvaardigde. Deze daad van de overgave wordt nu evenzo door twee handelingen volbracht; van de zijde van de offeraars door het in stukken delen van het offerdier, van de zijde van de priester door bezorging van de offerverbranding. Daar het voor de offeraar op een overgave van al de leden van zijn lichaam, en al de krachten

van zijn ziel aankomt, moet hij de ontleding van het dier tot in het minste toe bewerkstelligen. De huid wordt afgezonderd, als voor een offer niet bruikbaar, maar toch als tot het offer behorende aan de priester gegeven; de inwendige delen worden dan even goed als de uitwendige voor het brandoffer gereed gemaakt, terwijl die delen, welke bij het leven van het dier met vuil en onreinheid in dadelijke aanraking zijn geweest eerst zorgvuldig worden gewassen. Terwijl de priester nu het offer op het met hout voorziene altaar legt, wordt het door hem aan wie de verzoening met God en de overdracht aan God is opgedragen, de Heere toegewijd; terwijl in het brandoffer de Heere zelf het overneemt. Bij deze verbranding blijven de stoffelijke bestanddelen terug, maar de eigenlijke essentie of het wezen stijgt in de fijnste verheerlijkte lichamelijkheid ten hemel; dit is een beeld van de zuivering en heiliging, op de ontzondiging en rechtvaardiging in de verzoeningsdaad die nu volgt, gelijk de gehele overgave aan de Heere deze ten doel heeft. De verbranding wordt niet bewerkt door gewoon, maar door heilig vuur, door hetzelfde, dat bij het eerste offer van Aäron door de Heere zelf is ontstoken (Leviticus. 9:24; 2 Kron.7:1), en dan in zijn goddelijke oorsprong daardoor onderhouden wordt, dat het nimmer op het altaar mag uitgaan (Leviticus. 6:12 vv.), want de kracht, welke loutert en heiligt, is niet die van de menselijke ijver, maar de kracht van de in de gemeente werkende Geest van God..

10. En indien (vs.3) zijn offerande is van klein vee, 1) van schapen of van geiten ten brandoffer, zal hij, ook in dit geval, een volkomen mannetje offeren.

1) Zij, die niet in staat waren een var te offeren, brachten een schaap of geit, en wie nog armer was, bracht een tortelduif of een jonge duif. Ook de arme kon en mocht en moest tot God naderen. Ook het penningske van de weduwe is Hem aangenaam..

11. En hij zal na de voorstelling en handoplegging, dat slachten aan de zijde van het altaars noordwaarts, 1) voor het aangezicht des HEEREN; en de zonen van Aäron, de priesters, zullen zijn bloed rondom op het altaar, aan de vier hoeken van de koperen rooster (Exodus. 27:4 vv.), sprenkelen.

1)Hoogstwaarschijnlijk omdat ook de tafel van de toonbroden in het Heilige stond aan de noordzijde en omdat de ingang van de voorhof was aan de zuidzijde..

12. Daarna, na het aftrekken van de huid, zal hij het in zijn stukken delen, bovendien 1) zijn hoofd en zijn smeer, en de priester zal die, met het in stukken gedeeldelichaam, waarvan hoofd en smeer voor de verdeling afgescheiden zijn, schikken op het hout, dat op het vuur is, dat op het altaar is.

1) De vertaling bovendien is minder juist. Het is toch niet de bedoeling, dat het hoofd en het smeer in stukken werden gedeeld. Betere vertaling is: en scheidde zijn hoofd en zijn smeer af: Zo geschiedde het ook bij de offeranden van het grote vee..

13. Doch de ingewanden en de schenkels zal men met water wassen, voordat de priester ze bij het overige legt. En de priester zal dat alles offeren en aansteken op het altaar. Het is een brandoffer, een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE.

14. En indien zijn offerande, omdat hij te arm is, om een offer van vee (vs.2) te offeren, voor de HEERE een brandoffer van gevogelte is, zo zal hij zijn offerande van tortelduiven of van jonge huis- of hofduiven offeren1) (Leviticus. 5:7; 12:6,8; 14:22,31; 15:14 vv.; 29 vv. Numeri. 6:10 vv.).

1) Ganzen en hoenders kent het Oude Testament nog niet; deze waren, zo zij dan al gevonden werden, zeker zeer zeldzaam, zoals zij dan ook heden in Syrië, Palestina, enz. ontbreken; deze schijnen eerst ten tijde van de Perzen naar West-Azië overgebracht te zijn, en worden dan ook in het Nieuwe Testament vermeld (Matth.23:37; 26:24). Duiven zijn echter in Palestina in overvloed, zowel hof- als veldduiven. De tortelduif is een trekvogel (Jeremia. 8:7), die met de lente komt (Hoogl.2:12); zij is enigszins kleiner dan de veld- of bosduif; zij kenmerkt zich door een grauwe rug, door vleeskleurige borst, zwarte vlekken met witte dwarsstrepen aan de zijden van de hals en witte punten aan de slagvlerken, en heeft haar naam van het eigenaardig geluid, dat zij maakt, vooral bij verandering van weer. Zoals de in vs.14 aangehaalde plaatsen tonen, werden de duiven slechts bij minder betekenende aanleidingen of door armen, als vergoeding voor een groter offerdier, ten offer gebracht..

Van oudsher is bij de Israëlieten de veldduif en de tortelduif inheems geweest. Volgens bekende reizigers maakte de duif het voedsel uit van de armeren en behoeftigen. Het is daarom dan ook, dat een arme met een duif ten brandoffer volstaan kon..

15. En de priester zal die tot het altaar brengen en diens hoofd met zijn nagel splijten 1)(aftrekken) en op het altaar aansteken; de afgetrokken kop dadelijk op het altaarvuur leggen, en zijn bloed zal aan de wand van het altaar uitgeduwd worden, 2) daar er te weinig bloed is, om daarmee het altaar aan alle zijden te besprenkelen.

1) Het woord splijten heeft hier niet de betekenis van een spleet maken, maar die van afscheuren. Het hoofd of de kop werd geheel van de vogel afgenomen. Het woord in de grondtekst qlm (molak), door de LXX vertaald met apoknisein, betekent dan ook afknijpen. De volgende woorden in de tekst geven recht, om vast te stellen, dat het hoofd geheel en al werd afgetrokken..

2) De reden, waarom de Priester het gevogelte doodde, daar de offeraar anders het rund slachtte, was omdat het sprenkelen van het bloed, hetgeen niemand dan de Priester mocht doen, ten eerste en bijna tegelijk met het doden van de vogel geschieden moest, opdat het bloed in de aderen niet stremmen zou..

16. En zijn krop met de darmen en het vuil, en ook zijn veren zal hij (de priester, die bij zulke offers in het algemeen de afzonderlijke verrichtingen alleen volbrengt) wegdoen 1) en hij zal het werpen bij het altaar, oostwaarts, op de aldaar zich bevindende plaats van de as.

1) Zoals bij het gedierte de huid werd weggedaan, alzo bij het gevogelte de veren. Deze veren werden bij de as gevoegd. De plaats van de as was aan de oostzijde van het altaar, zover mogelijk van het Heilige der Heiligen verwijderd. Alle onreinheid moest van de godsdienst zover mogelijk gehouden worden. Dit werd hierdoor afgebeeld..

17. Verder zal hij die met zijn vleugels klieven, daar waar de vleugels aan de romp vastzitten, breken, niet geheel afscheiden, en de priester zal die, nadat hij alles eerst met zout bestrooid heeft, aansteken op het altaar, op het hout, dat op het vuur is; 1) het is niet minder dan het volkomen offer van de meer gegoeden (Leviticus. 9:13), een brandoffer een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE. 2)

1) Deze offerande van gevogelte was de moeilijkste van allen, ten einde de priesters indachtig te maken, dat zij zowel hun aandacht en oplettendheid moesten vestigen op de offeranden van de armsten als op die van de rijksten. Het is daardoor ook, dat ook nu nog eens herhaald wordt, dat de priester die offerande moest aansteken op het altaar..

2) Reeds in Exodus. 29:38 vv. werd over de brandoffers gesproken, en werd daar bevolen, dat bij de dagelijkse morgen- en avondgodsdienst een éénjarig lam als brandoffer zou worden gebracht, in naam van en voor de gemeente. Daardoor zou in Israël het bewustzijn levendig worden gehouden, dat de gemeente van de Heere tot een onbepaalde en volkomen overgave aan Hem verplicht is, en dat in een dergelijke toewijding haar karakter en haar bestemming besloten lag. Maar juist deze dagelijks zich herhalende in de plaatsstelling van de gemeente door een offerdier wijst tegelijk profetisch daarop, dat eenmaal iemand uit haar midden zou voortkomen, die metterdaad en in waarheid, en met een vrij besluit van zijn wil dat volbrengen zou, wat het offerdier slechts zinnebeeldig en zonder, ja, tegen zijn wil deed!.

Het oudtestamentische brandoffer is dus type van Christus, d.i. een korte, nog onuitgevoerde, maar toch reeds de grondtrekken volkomen bevattende voorstelling van de dadelijke en lijdende gehoorzaamheid van de Verlosser (Efez.5:12). Volmaakt wat kennis, geestelijke en zedelijke kracht aangaat, zocht Hij toch door deze krachten zijn eigen eer niet, maar wijdde ze zonder enig voorbehoud God toe. Zijn denken en betrachten, zijn spreken en handelen was de Heere gewijd; die Hij diende kende Hij; Hij had Hem lief met een onverdeelde liefde Hij vereerde Gods persoonlijk wezen en hield dit heilig; Hij verstond Zijn raadsbesluiten, Hij wist wat tot handhaving van Gods eer nodig was, en deed in alles naar hetgeen die eer vorderde. Alleen Christus kon zeggen: "Ik heb de Heere altijd voor Mij; Mijn spijze is, dat Ik doe de wil van de Vader; Ik ben niet gekomen om Mijn wil te doen, maar de wil van Hem, die Mij gezonden heeft om Zijn werk te volbrengen." En als Hij aan het einde van Zijn lijdensbaan de Vader had kunnen bidden Hem van het kruis en van de toorn, die daar op Hem lag, te bevrijden; als Hij, naar Zijn eigen woorden, Zijn Vader kon bidden, en de Vader Hem meer dan twaalf legioenen engelen zou hebben gezonden, daar kon Hij niet alzo bidden, eiste Hij geen bevrijding, maar sprak met onderwerping: "Vader! verheerlijk Uw naam." Hier werd de onbepaalde overgave aan God getoond, welke in het brandoffer afgeschaduwd werd. Hij was gehoorzaam tot in de dood, ja tot de dood van het kruis. Wel had het kruis vele andere betekenissen en betrekkingen, maar een zaak, die daarin ten opzichte van Hem zelf duidelijk openbaar wordt, was de voor niets terugwijkende gehoorzaamheid van Hem die daar leed, ja van de Een, die altijd gezegd had: "Vader, niet Mijn maar Uw wil geschiede."

Onze roeping, onder de nieuwe bedeling, is het, dit voorbeeld iedere nieuwe levensdag altijd weer opnieuw ons voor te stellen, naar de apostolische vermaning, Rom.12:1

: "Ik bid u dan, broeders! door de ontfermingen van God, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en God behaaglijke offerande, die uw redelijke godsdienst is." Wij doen het als degenen, die tot heden in deze roeping niet getrouw zijn geweest; en, zoals wij werkelijk zijn, kunnen wij het ook niet doen, want onze zonden maken scheiding tussen onze God en ons. Maar juist daarom is het brandoffer van Christus niet alleen een voorbeeld ter navolging, maar ook een bedekking van onze zonden; en dat dit brandoffer werkelijk zowel tot onze rechtvaardiging als tot onze heiliging strekt, daarop wijst ons het Mozaïsche brandoffer in de beide daaraan volbrachte handelingen, de slachting en de verbranding.

HOOFDSTUK 2.

WET VAN DE SPIJSOFFERS.

Vs.1-16. Op de wet van de brandoffers volgt die van de spijsoffers die het eerst hierop gevolgd zijn, en, wat hun betekenis aangaat, daarop ook het meest betrekking hebben. Zij worden verdeeld in drie soorten, niet alleen wordt iedere soort nader beschouwd, maar ook wordt aangetoond, wat bij het spijsoffer in het algemeen is op te merken.

1. Als nu een ziel, een persoon, een offerande a) van spijsoffer 1) de HEERE zal offeren, zijn offerande zal van meelbloem, van fijn tarwemeel zijn, en hij zal olijfolie daarop gieten, en wierook 2) daarop, daarbij leggen.

a)Exodus. 6:14; 9:17 Numeri. 15:6

1) Het spijsoffer had ten dele betrekking op Christus, van Wie de profetie (Dan.9:27) zei: dat Hij het spijsoffer zou doen ophouden, omdat Hij Zichzelf voor ons, God tot een welriekende reuk heeft overgegeven (Ef.5:2). Ten dele zag het op de gelovigen, die door Hem geheiligd en toebereid zijn, om God liefelijke offeranden aan te bieden, gelijk voorzegd was Jesaja 66:20): "Zij zullen al uw broeders uit alle heidenen de Heere ten spijsoffer brengen." Christus is hierin ons geworden heiligmaking van God; Hij vervult alles in allen, terwijl de gemeente, wier hoofd Hij is, Zijn vervulling (pleroma) is. (Ef.1:21). Zoals de spijze het leven onderhoudt, en tot werkzaamheid bekwaam maakt, alzo is Christus, voorgesteld als de allerzuiverste meelbloem, de spijze van de Vader, Wiens leven van genade en liefde in Christus genoegen en rust vond, en door Christus bekwaam was, om dat leven naar buiten aan zondaren te openbaren. Christus heeft zich als die spijze van Gods welbehagen aan Zijn gemeente gegeven, toebereid met de olie van Zijn Geest en met de wierook van Zijn voorbidding, opdat de gelovigen in Zijn gemeenschap zich God zouden kunnen toewijden, en wel zodanig, dat zij zelf van Christus eten en door Hem gevoed worden, terwijl zij zich met Hem voor God stellen, als een offer van verootmoediging en dankzegging. Dan is hun offer, de uitoefening van een oprechte liefde, die de bedroefden troost, de weduwen en wezen bezoekt in hun verdrukkingen, de vreemdelingen herbergt, de naakten kleedt en de hongerigen spijzigt..

Op de brandoffers volgen allereerst de spijsoffers, niet omdat zij van begin af aan naast eerstgenoemde zijn gebracht (Genesis 4:3), maar omdat hun betekenis het dichtst aan die van de brandoffers verbonden is. De algemene benaming is, hxnm (Mincha) van xnm (Manach) in het Arabisch, een geschenk, waarmee iemand de gunst of het welbehagen van een hogere wil winnen (Genesis 32:21; 43:11,15) 32.21; vervolgens de gave, welke men God offerde, als teken van dank, dat men Hem alles verschuldigd is, verbonden met de wensen, om zich Zijn hulde en Zijn zegen te verzekeren, om het even, of zij in vruchten of dieren bestaan (Genesis 4:4 vv.). Door de Mozaïsche wetgeving werd echter het woord Mincha op de onbloedige offers, d.i. op de spijsoffers toegepast. De spijsoffers bestaan of uit fijn tarwemeel (1-3), of uit koeken van dat meel (4-6), of uit geroost koren als gave van de eerstelingen (14-16). Bij alle behoorde olie (Leviticus. 2:1,4-7,15) en zout (vs.13), en tot die uit koren en meel bestaande,

ook wierook (vs.1,15). Van alles werd slechts een handvol op het altaar aangestoken, het overige de priester als het hoogheilige toegestaan..

In dit hoofdstuk leert Mozes, welke de verhouding is van de offeranden, die speciaal de naam van mincha dragen. Zij waren nu "een bloedige, maar bestonden slechts uit olie en meel". Verder, indien iemand rauw meel wilde offeren, moest hij dat met wierook en olie aanmaken. Vervolgens het fijnste tarwemeel uitkiezen, opdat de offerande niet door zemelen bedorven werd. Zo werd hier, zoals bij geheel de dienst van God, de regel voorgeschreven, dat niets dan wat zuiver was werd geofferd. Vervolgens werd door de olie de smaak aangenaam gemaakt, door de wierook nu ontstond de geur van een goede reuk. Wij weten wel, dat God noch door de zoetheid van de smaak, noch door een welriekende reuk kon gewonnen worden, maar door deze symbolen kon het ongeoefende volk geleid worden, om de dienst van God niet te bederven door eigen laffe uitvindingen. Daarom beveelt Mozes, om wat God wordt gewijd, te stellen in handen van de priester, omdat, zoals wij vroeger gezien hebben, bijzondere personen van dit ambt waren uitgesloten, opdat Christus Zijn waardigheid verblijve, nl. dat door Hem alleen de toegang tot God wordt verkregen, en alle stervelingen zouden weten, dat geen eredienst God behaagt, tenzij die, welke Hij zelf heeft geheiligd. De waarheid van dit schaduwbeeld wordt kort aangetoond in de woorden van de Apostel, als Hij zegt: Laat ons dan door hem altijd God opofferen, een offerande van lof, dat is, de vrucht van de lippen, die Zijn naam belijden (Hebr.13:15)

In het bijzonder betekent de wierook Christus’ genoegdoening en voorspraak; die in Efez.5:2 met een lieflijke reuk en in Openb.8:3 met wierook wordt vergeleken, en waardoor de zijnen worden een goede reuk voor Christus 2 Corinthiers. 2:14,16) en hun offeranden voor God als een aangenaam reukwerk opklimmen (Psalm. 141:2 Ezech.20:41). Bij het zondoffer (Leviticus. 5:11) en het offer van de ijverigen (Numeri. 5:15) mocht geen olie of wierook gevoegd worden: omdat zij, voor wie dat offer was, met aangemerkt werden als hebbende die vreugde en beminnelijkheid waarvan de olie ter afbeelding strekt; noch die aangenaamheid bij God, die door de wierook werd aangewezen..

2) Wierook was een deel en wel het voornaamste bestanddeel van het reukwerk (Exodus. 30:34). Wierook staat voor wijrook en betekent: heilige rook. In de Heilige Schrift is het een symbool van de gebeden. Het is een Arabische gomhars, dat in de lente en in de herfst verzameld wordt. De in de herfst verzamelde is de beste..

2. En hij zal het brengen tot de zonen van Aäron, voor de deur van de tent der samenkomst, of naar de voorhof, tot de priesters, van wie één zijn hand daarmee vol1) grijpen zal uit dit meelbloem en uit deze olie, een handvol van het met olie overstorte fijne tarwemeel, met al deze wierook,
2) en de priester a) zal dit gedenkoffer, 3) het offer van de gever voor de Heere, opdat deze in genade aan hem denkt, aansteken op het brandofferaltaar. Het deel van de gave, dat aldus aangeboden en verbrand wordt, is een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE; de bij het verbranden zich ontwikkelende en ten hemel opstijgende damp schenkt de Heer de begeerde bevrediging (hoofdstuk 1:9,13, 17).

a) Leviticus. 6:15

1) Volgens Joodse uitleggers moest de priester zoveel nemen, als hij tussen zijn vingers kon vatten..

2) Die wierook moest daarom geheel verbrand worden. Gedenkoffer, omdat de Heere erdoor herinnerd werd en aan het Verbond, waarvan de vastheid door het zout werd aangeduid en aan de beloften van het Verbond. In de tweede plaats, omdat hij, die de offerande bracht, daarmee betuigde, dat hij alles van de Heere ontving en dat hij alleen om Hem, waarop ook dit offer zag, nl. Christus, de goddelijke genade kon deelachtig blijven..

3) Onder de vuuroffers werden die "Heiligheid der Heiligheden" genoemd, welke alleen door de Priesters en wel in het Heiligdom mochten gegeten worden. Geen gewone Israëliet, geen Leviet zelfs mocht ervan genieten; ook niet het gezin van de priester..

3. Wat nu overblijft a) van het spijsoffers wat van het geoliede meel niet aangeboden en verbrand wordt, zal voor Aäron en zijn zonen zijn, zal aan de gezamenlijke priesters als hun deel toevallen; die zullen het dan, nadat het tevoren zonder zuurdeeg gebakken is, in het voorhof eten, (hoofdstuk 6:16 vv.). Het is een Heiligheid der Heiligheden van de vuuroffers van de HEERE. 1)

a) Leviticus. 10:12

1) Zoals de toonbroden, die op de daartoe bestemde tafel bestendig voor de Heere geplaatst zijn, de gehele gemeente als een volk van het eigendom voorstellen, dat ijverig is in goede werken, en in trouwe vervulling van het in het beloofde land aangewezen beroep, geestelijke spijs aanbiedt (zie Ex 25.30), zo zal nu ook iedere Israëliet een dergelijke spijs door een recht gebruik van Gods Woord en in de kracht van de Heilige Geest voortbrengen, en de vrucht van dergelijke arbeid zinnebeeldig in de door hem gebrachte spijsoffers de Heere aanbieden, opdat daardoor Gods welbehagen hem ten deel valt. Want met de bede tot God: "geef ons heden ons dagelijks brood" en de belofte, die daarop rust, gaat naar het onafscheidbaar verband tussen geven en verlangen van de zijde van God, de eis van God hand aan hand: geef Mij heden Mijn dagelijks brood", en aan deze eis wordt voldaan, wanneer de gelovige ijverig is in goede werken. Waar deze geestelijke spijze hongert de Heere (Matth.21:18) niet alsof Hij haar in eigenlijke zin nodig had, want Hij kan door straf aan de eisen van Zijn wezen in hen voldoen, die ze niet brengen; maar de kracht van deze uitdrukking toont aan, dat de onverschilligheid even ver is van God als de behoefte, en wat zij verwachten moeten, die aan Zijn eis niet voldoen..

4. En als gij offeren zult een offerande van spijsoffer, niet van meelbloem, (vs.1), maar van de reeds toebereide spijs, van gebak en wel van een gebak van de oven, 1) het zullen zijn ongezuurde koeken van meelbloem, met olie gemengd, en tot deeg gekneed en ongezuurde vladen; brede, dunne koeken, niet zoals de andere, ook niet zoals deze van meel met olie gekneed, maar met olie bestreken.

1) In het Hebreeuws Hamachabath, oven. Hiermee wordt niet een bakoven bedoeld, maar een plaat, waarop de koek gebakken werd, in de kamer..

5. En indien uw offerande, namelijk die van iedere Israëliet op zichzelf, spijsoffer is, in de pan gekookt, op de ijzeren plaat of schotel, zij zal zijn, zoals de beide vorige soorten van koeken, van ongezuurde meelbloem, en welevenals van de eerste soort, met olie gemengd, en als van de tweede soort, dun.

6. Breek 1) ze, nadat zij bros of hardgebakken zijn, in enkele kleine stukken, bij mondvol, en giet olie daarop, het is een spijsoffer.

1) Zoals het offerdier in stukken gedeeld werd, zo moesten ook deze koeken gebroken worden. Een gedeelte ervan was voor de priester..

7. En zo uw offerande een spijsoffer uit de ketel is, in een kasserol of pan gebakken, op de wijze van onze pannekoeken, het zal van meelbloem met olie, d.i. met olie overgoten, gemaakt worden. 1)

1) De drie hier opgenoemde, zowel wat de vorm als de wijze van toebereiding en het bakken aangaat, verschillende soorten van gebak, die tot de spijsoffers zullen gebruikt worden, zijn dezelfde, die men tegenwoordig nog in het Oosten aantreft, alleen met dit onderscheid, dat het gebruik van zuurdeeg en (vs.11) ook dat van honing verboden wordt. Het is duidelijk, dat deze offeranden zich aan de dagelijkse leefregelen aansluiten, en slechts uit het dagelijks leven ter zijde stellen, wat voor de Godsverering niet passend is; want op deze wijze werd zo zichtbaar en duidelijk mogelijk uitgesproken, dat Israël in de spijsoffers zijn arbeid in het aangewezen dagelijks beroep de Heere moest toewijden, en dat dit beroep daartoe strekte, waartoe het naar Gods doel strekken moest, namelijk om door betamelijke zorg voor het lichaam het geestelijke leven van de ziel te onderhouden en te versterken..

8. Dan zult gij het spijsoffer, hetgeen daarvan (van de drie in vs.4-7 opgenoemde soorten van gebak) zal gemaakt worden, de HEERE toebrengen, zoals het spijsoffer van meel (vs.1-3), en men zal het tot de priester, in de voorhof doen naderen, die het tot het altaar dragen zal.

9. En de priester zal van dat spijsoffer, zoveel als hij met één hand vatten kan, van dit gedenkoffer opnemen 1) of afnemen, tot gedachtenis van u voor de Heere, en het afgenomen deel met de bij het offer gevoegden wierook op het altaar aansteken; hetgeen zo verbrand wordt is een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE, en Hij zal om de in het offer zich uitsprekende gezindheid van hart u Zijn welgevallen betonen.

1) Hetgeen eigenlijk het deel van de Heere was van het offer, werd met al de wierook van het overige van de spijsoffers afgescheiden, en door de Priester, in naam van de offeraar, aan de Heere opgedragen tot een openbare betuiging, dat God zijn Heer en Koning was, aan wie bij de geruste bezitting vna het land met zijn inkomsten was verschuldigd en wiens onderdaan hij beleed te zijn, onder dadelijke erkentenis van zijn konings recht en van de vrijwillige onderwerping van zichzelf daaraan, met smeking om genade en vergeving van zijn

overtredingen, hebbende het spijsoffer ook betrekking op de verzoening van zonde, zoals blijkt uit 1 Samuel. 3:14; 26:19

10. En wat overblijft wat niet afgenomen is, van het spijsoffer, zal voor Aäron en zijn zonen zijn. Het is een Heiligheid der Heiligheden van de vuuroffers van de HEERE
1) (vs.3).

1) Met ieder brandoffer was ook een spijsoffer verbonden; want zoals aan de goede werken de wijding en overgave van de gehele persoonlijkheid is voorafgegaan, wanneer zij werkelijk goede werken zullen zijn, zo moet ook op de toewijding van de mens aan de Heere, de vrucht van de goede werken volgen, anders is deze toewijding zelfbedrog. Zo menigmaal nu het spijsoffer in verband staat tot een brandoffer, neemt het ook deel aan het eigenaardige van zijn karakter, en behoort eigenlijk geheel en volkomen tot een offerverbranding. Werkelijk werd het dan ook geheel verbrand, wanneer het na de brandoffers, die voor de Sabbatten, feesten en enige andere bepaalde gevallen voorgeschreven waren, gebracht werd. Wat echter bij de spijsoffers, die uit eigen beweging gebracht, tot de vrijwillige brandoffers behoorden, waarvan hier sprake is, niet onmiddellijk de Heere zelf gegeven en Hem tot een liefelijke reuk verbrand werd, dat ontvangt de offeraar niet weer terug, maar het wordt als iets heiligs de priesters tot spijze overgegeven, want deze als Gods dienaars, worden door Hem bezoldigd en eten van Zijn tafel. De daarbij gevoegde wierookgave moet natuurlijk geheel verbrand worden; zij vertegenwoordigt de aanbidding en het gebed, en deze behoren de Heere alleen toe!.

11. Geen spijsoffer, geen van die, welke (vs.4-10) worden beschreven, dat gij de HEERE zult offeren, zal met desem gemaakt worden,1) gij moet dus vooral daarop acht geven, dat Ik altijd het ongezuurde of genoemd (vs.4,5) of bedoeld heb (vs.7); want van geen zuurdesem en van geen honing,
1) die evenzo doet gisten, zult gij nemen, om het onder een van deze offergaven te mengen, en alzo met deze voor de HEERE een vuuroffer aan te steken.

1) Hier verbiedt God gedesemde broden Hem te offeren, waardoor de Ouden werd geleerd, dat de dienst van God bedorven werd, indien er iets vreemds, van eigen uitvinding, bij gevoegd werd. Het is niet twijfelachtig, of Christus heeft hierop gezinspeeld, toen Hij zijn discipelen waarschuwde, dat zij zich moesten wachten voor de zuurdesem van de Farizeeën (Matth.10:11) hiermee de uitzondering en bedoelende, waarmee zij hun vroomheid slecht maakten. Het eten van het gedesemde was om een andere reden op het Paasfeest verboden, nl. om gedachtig te zijn aan het overhaast vertrek, of liever aan de vlucht, waarbij het hun niet toegestaan werd, om de leeftocht te bereiden. Evenwel, Paulus 1 Corinthiers. 15:7) strekt de betekenis ook nog verder uit, nl. dat de gelovigen zich hebben af te houden van alle zuurdeeg van de boosheid en goddeloosheid. Maar in deze algemene regel is het zeker, dat alle van buitenaf erbij komend bederf, waardoor de zuivere godsverering wordt bezoedeld, veroordeeld wordt. Alsof gezegd was, dat geen offeranden door God konden goedgekeurd worden, tenzij die echt waren en vrij van alle vreemde smaak..

Het zuurdeeg is meestal in de Heilige Schrift een teken van bederf in leer en leven (Matth.16:6; 1 Kor.5:6,8 Galaten. 5:9). Christus Jezus is voor zijn Gemeente een onverderfelijk brood des levens geworden..

2) Indien de honing ook aangemerkt wordt als een zinnebeeld van vleselijke wellust, zoals doorgaans geschiedt, zo heeft dit weer een reden kunnen zijn, om die van het spijsoffer voor de Heere te weren, als geheel strijdig met de soberheid en matigheid, die de Heiland gedurende zijn omwandeling en Middelaarsbediening op aarde geoefend heeft..

Geen zuurdesem, maar ook geen honing (hier de honing, welke door de bijen verzameld wordt) mocht bij het spijsoffer gevoegd worden, omdat ook honing het meel zuur maakt..

12. De offeranden van de eerstelingen, de honing, als eigen zelfstandige gave van de eerstelingen (2 Kron.31:5), en de zuurdesem op het wekenfeest onder de eerste broden gemengd (Leviticus. 23:17), zult gij de HEERE offeren, want van die offergaven wordt niets aangestoken tot een vuuroffer voor de Heere, maar op het altaar zullen zij niet komen tot een liefelijke reuk. 1)

1) De offeranden van de eerstelingen, waren voor de priesters. Voornamelijk worden hier bedoeld de eerstelingen van de tarwe- en de gerste-oogst. (Numeri. 18:13 Deuteronomium. 18:4). Daarbij mocht wel de honing en het zuurdeeg worden gevoegd..

13. En alle offeranden van uw spijsoffer, zoals gij die dien ten gevolge ongezuurd aanbieden zult, zult gij daarentegen niet ongezouten laten, maar, bij het bereidendaarvan, met zout zouten, en het zout, dit eigenaardig zinnebeeld van het Verbond van uw God van uw spijsoffer niet laten afblijven. 1) Daar dit verbond van Mijn zijde bestendig is en van uw zijde niet mag wordenverbroken, omdat het zout de kracht en bestendigheid van het Verbond van uw God zo betekenisvol afbeeldt, gebied Ik u: met al uw offerande zult gij zout offeren, 2) (Mark.9:49 Kol.4:6).

1) Evenals een bond "zoutverbond", d.i. een onverbeterlijk verbond, genoemd wordt, zo wordt hier het bij het offer toegevoegde zout, als zout van het Verbond van God aangeduid, omdat het aan het offer de kracht en zuiverheid verleent, waardoor Israël in gemeenschap van het Verbond met Jehova bekrachtigd en bevestigd wordt..

2) Het zuurdeeg, dat het daarmee doorknede deeg in een gistende massa verandert en het doet opzwellen, is een beeld van de oude verdorven natuur van de mensen, van de menselijke geest van de ijver, die wel werken doet, welke in de ogen van de wereld groot zijn, maar niet de zodanige, die de Heere welbehaaglijk zijn; deze behaagt veel meer alleen het stille blijmoedige bezig zijn van de door Zijn Geest geheiligde mens; daarom zullen de spijsoffers slechts met olie gemengd en bestreken, maar nimmer gezuurd zijn! Het verbod van het zuurdeeg is dus een vermaning aan Israël: "wacht u bij de goede werken die gij tot Mijn ere doet, voor uw eigen geest" (Mal.2:15). De honing die eveneens het deeg doet gisten, betekent toch nog iets anders; hij doelt op de lusten van deze wereld 1 Johannes 2:16), waardoor wij bij onze natuurlijke betrekking tot de wereld zo gemakkelijk weer geprikkeld worden, ook

nadat wij Gods eigendom geworden zijn, en waardoor wij ons dan bij onze werken evenzeer laten besturen als van het ijvervuur, dat in onze boezem blaakt. Maar deze wereldliefde verderft ons doen en werken, en baart hoe langer hoe meer zedelijke ellenden; daarom zal ook geen honing, die andere giststof, bij de spijsoffers gebruikt worden. Maar het zout bewerkt juist het tegendeel van hetgeen wij als vrucht van de wederliefde, waar de honing ons op wijst, opmerkten; het zout weert het bederf van de spijzen, het bezit een louterende kracht en maakt smakelijk..

Wanneer de Heiland (Mark.9) het zouten van het offer met het louteringsvuur van de wereld- en zelfverloochening in een adem noemt, dan heeft Hij daarmee duidelijk genoeg gezegd, waardoor het zedelijk bederf van een kind van God geweerd wordt, en wanneer Paulus zegt (Kol.4): "Uw rede zij te allen tijde in aangenaamheid met zout besprenkeld," waardoor hij ons vermaant om onze gesprekken altijd zo in te richten, dat zij aan de ene zijde, door hun uitlokking en liefelijkheid, de harten niet verbitteren en toesluiten, maar verblijden en zich toegang tot deze verschaffen, maar ook aan de andere kant de nodige degelijkheid en kracht bezitten, niet week en ijdel zijn, dan heeft hij door de uitdrukking, waarvoor wij in de grondtekst aangenaamheid lezen, tegelijk uitgesproken, waardoor het geschiedt, dat wij altijd zo kunnen spreken. Deze uitdrukking letterlijk vertaald, luidt aldus: "in genade.".

Dien ten gevolge is het zouten van de spijsoffers daarvan een zinnebeeld, dat de door spijsoffers afgeschaduwde goede werken evenzeer van wereld- en zelfverloochening getuigen, als dat zij door de genade moeten gewerkt zijn, anders gelden zij in Gods ogen voor ijdel en geesteloos. Over deze genade heeft dan de Israëliet in het Verbond, dat de Heere met Zijn volk heeft gesloten, zich te verblijden. De Heere heeft, om zo te spreken, met Israël zout gegeten, zoals ook werkelijk bij de oprichting van het Verbond een maaltijd gehouden werd (Exodus. 24:5 vv.); daarom zal het gebruik van dit zout nimmer ophouden, maar bij de offerdienst altijd opnieuw aangewend worden, opdat Israël tegelijkertijd een bestendig onderpand en zinnebeeld voor zich ziet, dat het Verbond van zijn God met hem een zoutverbond (2 Kron.13:5 Numeri. 18:17,19) is, een Verbond van eeuwige duurzaamheid van de zijde van God en van onverbreekbare trouw van de zijde van het volk..

De reden van het zout van het offer, is bijna overal gelijk, opdat de dienst van God niet smakeloos zou zijn. Verder, de ware toebereiding, welke de genade aan de offerande bezorgt, wordt nergens dan in Gods woord gevonden. Waaruit volgt, dat alle eredienst van menselijke zijde tot stand gebracht als laf moet verworpen worden. Ofschoon, nu zij zich zeer scherpzinnig beschouwen, die door bijgelovigheden de dienst van God ontwijden, is het echter louter dwaasheid, dat men onder de schijn van wijsheid hun zijn bijval zoveel mogelijk schenkt. Evenwel Christus leidt de vermaning af uit deze ceremoniën dat de gelovigen met toegenegen gemoed op zich nemen, zich te zuiveren en te reinigen, indien Zij God willen behagen. Ieder slachtoffer, zegt hij, wordt gezouten en de mens zal met vuur gezouten worden. Met welke woorden hij aanduidt, dat wij dan als offer God aangenaam zijn, wanneer wij door vuur beproefd zijn, en dit is de bereiding met zout, wanneer ons vlees met zijn begeerlijkheden gekruisigd wordt. Ondertussen blijft dit vast staan, dat de dienst van God niet als de rechte beschouwd kan worden, die niet uit het Woord te zoeken is, omdat in alle hersenen van de mensen zelfs geen grein zout wordt gevonden..

De grondtekst geeft hier duidelijk aan, dat bij alle offeranden, zowel bloedige als onbloedige, het zout moest gevoegd worden..

14. En zo gij de HEERE een spijsoffer van de eerste vruchten offert, het eerste koren dat op uw akker rijp wordt, zult gij het spijsoffer van uw eerste vruchten van groene aren bij het vuur gedord, de korrels van de op het vuur geroosterde en daarna op een zeef gewande korenaren, dat is, het kleingebroken graan, en in de vorm van gebroken gort, van volle groene aren offeren. 1)

1) Deze aanbieding van de eerstelingen is onderscheiden, omdat zij vrijwillig was, hoewel de eerstelingen volgens het voorschrift van de wet, moesten gebracht worden. Indien iemand uit de opbrengst van de tarwe nog iets bij de eerstelingen wilde voegen, geeft Mozes hier de regel aan, dat de aren moesten geroosterd worden, opdat zij des te gemakkelijker konden worden stak gewreven, vervolgens moesten met olie gemengd en met wierook ontstoken worden..

Ook hier sluit de wijze van een offer te brengen zich aan bij de gewone levenswijze. Nog tegenwoordig is het in Palestina, Syrië en Egypte een zeer gezochte spijs, het koren geroosterd te gebruiken. Men verbrandt de nog niet geheel rijpe aren met de stengel, en zeeft de zo geroosterde aren op een zeef uit, om de korrels te verzamelen, of men bindt korenhalmen in kleine bossen, roostert ze bij het vlammende vuur, en eet dan de korrels Jozua 5:11)

Of nog liever, vooral in de oogsttijd, roostert men de nog niet geheel droge en harde tarwe in een pan of op een ijzeren plaat, en eet die met brood, of in plaats daarvan (Ruth 2:14). Maar hier zal het op de eerste wijze geroosterd koren nog gemalen of tot een soort van gebroken gort gemaakt worden, opdat de bijgevoegde olie (vs.15) beter daarin kan dringen, en alzo de werkzaamheden van de Heilige Geest nog beter kunnen afgebeeld worden, die in de inwendige mens indringen en onze gaven en krachten met Zijn wezen doordringen en vervullen wil..

15. En gij zult olie daarop doen, en wierook 1) daarop, of daarbij leggen (vs.1), het is een spijsoffer.

1) Ook hierbij moest het wierook geheel verbrand worden. Door de wierook werd het offer God tot een liefelijke reuk..

16. Zo zal de priester, met deze gave van gebroken koren handelende zoals met meeloffers (vs.2), dit gedenkoffer aansteken, van zijn kleingebroken graan, zoveel als hij met de volle hand nemen kan, en het overschot en van zijn olie, met al de wierook tot gedachtenis van deofferaar voor de Heere. Het is een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE, 1) zoals het ontstoken offer van meel (vs.3), of van het gebakkene (vs.4-9).

1) Zoals met ieder brandoffer, zal volgens Numeri. 15:1-12 ook met ieder dankoffer (Leviticus. 3) een spijsoffer verbonden zijn, maar in verbinding met het laatste heeft het een

andere betekenis, dan in verbinding met het eerste, daarom is de behandeling er van ook een andere (zie Le 2.10). Terwijl het met een brandoffer in verbinding gebrachte spijsoffer de goede werken in zoverre afschaduwt, als zij een schatting zijn door God van hem gevorderd, die Hij van zijn zonden gerechtvaardigd en met Zich verzoend heeft, en die nu op grond van deze rechtvaardiging zichzelf met lichaam en ziel Hem ten eigendom schenkt, waarom ook het spijsoffer de Heere geheel moest gebracht worden en niets daarvan tot de gever mocht terugkeren, alzo stelt daarentegen het in verbinding met een dankoffer gebrachte spijsoffer de goede werken voor als een zegen of gewin voor hem, die ze volbrengt; zij bevorderen zijn heil en zijn zaligheid in de gemeenschap met God, zoals Jakobus zegt (Jacobus 1:25): "Deze zal gelukzalig zijn in zijn doen." Daarom werd bij een dergelijk spijsoffer slechts een koek of vlade als het offer voor de Heere gebracht en aan de dienstdoende priester overgegeven, het overige viel de offeraar zelf ten deel voor de latere offermaaltijden, en werd in tegenoverstelling van het overige van de eerste soort van spijsoffers, dat als het allerheiligste voorgesteld werd (vs.3,10), alleen heilig genoemd (hoofdstuk 21:22). Afgezien van de enkele in Numeri. 5:15 opgenoemde gevallen, werden, naar de mening van enige geleerden, de spijsoffers nimmer op zichzelf gebracht, maar altijd na een vroeger gebrachte brand- of dankoffer; men kan dit echter niet als zeker aannemen, ofschoon het brengen van een spijsoffer alleen slechts zelden zal geschied zijn. Om het spijsoffer volkomen te maken, moest daarbij een drankoffer worden gevoegd of een gave van rode (Sirach 50:17) wijn (Exodus. 29:40 vv. Leviticus. 23:13,8 Numeri. 15:1-12). Gedurende de tocht door de woestijn bleef echter, zoals dit ons voorkomt, om zeer begrijpelijke redenen het drankoffer weg, en werd dit alleen in bijzondere gevallen gebracht. De wijze waarop het drankoffer gebracht werd, is nergens in de wet bepaald. Vermoedelijk werd de wijn geheel uitgestort, zoals sommigen geloven aan de voet van het brandofferaltaar; maar het komt waarschijnlijker voor, dat dit geschiedde op de altaar zelf, opdat hij met de andere daarop gelegde offers in het vuur verdampte..

HOOFDSTUK 3.

WET VAN HET DANKOFFER.

III. Vs.1-17. Verder wordt gehandeld over de dankoffers, die eveneens ten tijde van de aartsvaders bekend zijn geweest. De verschillende soorten van deze worden voorlopig nog niet voorgesteld, ook wordt van hun eigenlijke bedoeling, de offermaaltijden, die zich daarbij aansluiten, nog geen melding gemaakt maar wel worden materiaal en ritueel (wijze hoe zij gebracht moeten worden) voorgeschreven.

1. En indien zijn offerande een dankoffer 1) is, zo hij ze van de runderen offert, hetzij mannetje of wijfje; want voor deze soort van offers veroorloof ik u offers van beide geslachten en sta er niet op, zoals bij de brandoffers, (hoofdstuk 1:3) dat dit van het mannelijk geslacht zijn zal, volkomen, zonder gebrek, zal hij die offeren voor het aangezicht des HEEREN. Bij vrijwillige dankoffers kan men toch ook met een dier volstaan, dat te lang of te veel ineengekrompen van leden is (hoofdstuk 22:22 vv.).

1) Het dankoffer betekende niet alleen Christus in zo verre Hij onze vrede is, en ons vrede geeft met God, met engelen, met mensen en met ons geweten als de grote Vredevorst, die ons is geschonken; maar ook bepaaldelijk de allernauwste gemeenschap en omgang, welke de gelovigen met God hebben in Christus, en hun verbintenis tot dankbaarheid daaruit geboren. Want in de dankoffers was er geen verschil gemaakt tussen het mannetje en het wijfje van de offerbeesten, indien zij slechts rein waren overeenkomstig de wet, alzo is ook in Christus geen onderscheid tussen man en vrouw (Galaten. 3:28), indien zij slechts door het geloof gereinigd van hart en wedergeboren zijn, want daar is geen aanneming van persoon bij God..

Ofschoon God van de mens wel eigenlijk niets kan ontvangen, wordende niet van mensenkinderen gediend als iets behoevende, alzo Hij zelf alleen het leven, de adem en alle dingen geeft (Hand.17:25), zodat wij Hem niets kunnen geven, als wij het eerst niet van Hem ontvangen hebben, nochthans wil de Heere onze zwakke pogingen, om Zijn weldaden te vergelden, wel zien. Hij wil wel, dat wij een oprechte lust tonen, om tenminste, zover men onder Zijn invloed kan, Hem bij wijze van dienstbaarheid te vergelden met hetgeen Hij ons zelf gegeven heeft..

In het Hebreeuws Zébach Schelamim, eigenlijk vredeoffer. Zoals bij het brandoffer, zo moest ook hier de offeraar de handen op het hoofd van het dier leggen en moest van het bloed rondom het altaar gesprenkeld worden..

Ik beken wel, dat dit offer niet slechts tot dankbaarheid werd gebracht; maar wanneer zij vrede en gelukkige uitkomsten bij God zochten. Altijd echter komt mij de naam van dankoffer als beste benaming voor, omdat zij bekenden, dat, Hij zó de bewerker is van alle goede dingen, dat zij al hun geluk als van Hem ontvangen, Hem weer aanbieden..

2. En hij zal, nadat hij dit voor het aangezicht des Heeren gesteld heeft, zijn hand op het hoofd van zijn offerande leggen, en zal ze slachten voor de deur van de tent der samenkomst, ook al

is het dan niet op de noordzijde van het brandofferaltaar. En de zonen van Aäron, de priesters, zullen het in het bekken opgevangen bloed rondom op het altaar sprenkelen. 1)

1) De dank- of woordelijk vergoedings-offers welke evenzo, zoals de brand- en spijsoffers, reeds in de vóór-Mozaïsche tijd gevonden werden (Genesis 46:1 Exodus. 10:25; 18:12), betekenen in de Mozaïsche Godsverering in de eerste plaats zulke offers, waardoor de Heere prijs en dank voor ontvangen weldaden of een in de vorm van een gelofte overgenomen schuld betaald wordt; doch daaronder worden ook die offers begrepen, die zonder een bepaalde aanleiding daartoe, vrijwillig door een hart, dat zijn afhankelijkheid van God voelt, gebracht worden. Dien ten gevolge worden (Leviticus. 7:11-21) drie soorten van dankoffers onderscheiden: lofoffers, gelofteoffers en vrijwillige offers. De eerstgenoemde offers zijn de eigenlijke dankoffers, en zijn daar op hun rechte plaats, waar de ondervinding van Goddelijke weldaden het godvruchtige hart des te dringender tot lofzegging en dankbetoning opwekt, daar die weldaad van de zijde van God, om zo te zeggen een zuiver vrijwillige is, en door niets van de zijde van de gever verdiend is. Die van de tweede soort, de gelofteoffers zijn nu wel, wat hun wezen aangaat, in zoverre het offer na het verkrijgen van een onder het doen van een gelofte afgebeden weldaad gebracht wordt, evenzo een werkelijk dankoffer, maar onderscheiden zien toch van de eerste daardoor, dat de gaven welke men brengen zal, door de voorafgegane gelofte tot een verplichting geworden is, welke men moet nakomen en alzo het karakter bezit, niet alleen van een zedelijke, maar ook van een wettige noodzakelijkheid. De offers van de derde soort, voor welke geen noodzakelijkheid bestaat, noch van de zijde van God door een voorafgegane weldaad, noch van de zijde van de offeraar door een gedane gelofte, en die daarom ook vrijwillige genaamd worden, vonden wel, ten gevolge van hun oorsprong, daar zij de vrucht zijn van het alles overweldigend gevoel van afhankelijkheid van God, hoofdzakelijk daar plaats waar men de Heere om een weldaad bad, en dienden slechts om de aandrang van de bede te versterken en haar een zekere kracht mee te delen. Dien ten gevolge moesten zij een bid- en dankoffer zijn; zij moeten echter uit hetzelfde gezichtspunt beschouwd worden, daar zij de goddelijke weldaad, welke men vraagt, als het ware vooruitlopen, haar, in de blijde geloofsverzekering, dat zij niet uitblijven kan 1 Johannes 5:15), als reeds ontvangen beschouwen, en daarom nog voor de werkelijke ontvangst de betamende dank brengen! Het is niet moeilijk te onderzoeken, waarom de goddelijke wet ook voor de dankoffers een door handoplegging, slachting en bloedbesprenkeling volbrachte verzoeningsdaad vordert, zoals voor de brandoffers. Zowel de dankzegging voor reeds ontvangen, als de bede om nog te verkrijgen weldaden van God, maken in het waarlijk godvrezende gemoed het schuldgevoel levend, en verwekken de behoefte aan verzoening; wij hebben hem, die dit nog niet bij zichzelf ondervonden heeft, slechts naar Luthers uitleg van de vijfde bede van het Onze Vader te wijzen, om hem te overtuigen, dat het werkelijk zo is..

Niet ten onrechte wordt daarom het woord in de Hebreeuwse tekst gebruikt om dankoffer uit te drukken, ook door "vredesoffer" vertaald; daardoor zal de onhoudbare toestand tussen de heilige God en de zondaar, die niet minder bij reeds ontvangen, dan bij nog te verlenen genadebewijzen, zich opnieuw laat gelden, vóór al het andere weggenomen en een toestand van vrede en vriendschap bewerkt worden, eer de mens in en met het offer voor God zijn dank toebrengt en zijn bede aandringt. Zo’n dankbetuiging en aandrang bij het gebed strekt

dan ook, nadat de juiste betrekking is ontstaan, tot zegen en heil (Le.30:23, en vandaar is een derde verklaring van deze uitdrukking als heiloffer van diepe betekenis..

Door deze besprenkeling met het bloed, werd de grond aangewezen van de vereniging en gemeenschap tussen de Heilige God en de onheilige offeraar, terwijl zij ook weer zag op de dood en de bloedsprenkeling van Immanuël, de eeuwig gezegende Middelaar..

3. Daarna zal hij, de offerende priester, van dat dankoffer, dezelfde stukken als later bij het zondoffer (hoofdstuk 4:8-10), een vuuroffer aan de HEERE offeren, a) het vet, dat de ingewanden bedekt en al het vet, dat aan de ingewanden is, zowel het grote net, datzich van de maag over de darmen uitbreidt en deze omsluit, als ook het vet, dat zich aan de darmen zelf heeft vastgezet en gemakkelijk van deze kan afgenomen worden.

a)Ex.29:13,22

4. Dan zal hij beide nieren 1) en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, deels aan de nieren zelf, deels aan de dieper liggende lendenspieren of in de nierstreek, en het net over de lever, met de nieren zal hij afnemen, het kleine zogenaamde levernet, dat tussen debeide leverkwabben begint en aan de ene zijde over de maag, aan de andere zijde tot aan de nierstreek gaat.

1) De nieren zijn van de inwendige lichaamsdelen het meest verborgen. Zij zitten verscholen achter het vet. Vandaar dat, om de alwetendheid van de Heere aan te duiden, in de Heilige Schrift ervan gesproken wordt, dat de Heere de harten en nieren proeft. Bovendien zijn zij zinnebeeld van de verborgen wensen en aandoeningen van hart..

5. En de zonen van Aäron zullen dat 1) vet, nadat zij het met zout bestrooid hebben (Leviticus. 2:13) aansteken a) op het altaar, op het brandoffer, 2) dat op het hout zal zijn, dat op het vuur is; het is een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE (Leviticus. 1:9); van het vlees van het geslachte rund zal daarna de borst voor de priesters tezamen, en de rechterschouder voor de dienstdoende priester zijn, maar het overige voor hem, die het offer gebracht heeft (Leviticus. 7:29 vv.; 15 vv.).

a) Ex.29:25 Leviticus. 6:12

1) De vetstukken, welke op het altaar moeten verbrand worden, zijn het edelste, beste en fijnste deel van het vlees, zoals dan ook in het Oude Testament de uitdrukking "vet" veelal het beste, het voornaamste betekent (Genesis 45:18: het merg, eigenlijk vet van het land) en de "vetten" zoveel zijn als grote, rijke, machtige lieden (Psalm. 17:10; 22:30; 68:23). Daar het verbranden de toewijding van de gave aan God en de aanneming daarvan van de zijde van God betekent, wordt dien ten gevolge bij de dankoffers de Heere het eerste en beste gegeven, en daarmee het overige vlees Hem geheiligd en gewijd, dat evenwel hiermee op het altaar komt, zoals bij de brandoffers, maar aan de priesters of aan de offeraar zelf ten deel valt!.

Het offer van de inwendige delen betekenen het doden van de inwendige lusten en begeerlijkheden van het vlees (Galaten. 5:24), die geworteld zijn de in de nieren en in de lever, waarom die delen geëist werden, opdat men dit des te ernstiger overwegen zou, alsmede ter aanwijzing, dat men het beste van alle offeranden, en dus ook de in verdiepte en beste vermogens, aan de Heere en aan Zijn dienst moet opdragen..

2) Eerst moest het brandoffer gebracht zijn en in rook en damp opgegaan, en daarna mocht eerst het dankoffer worden ontstoken. Op het brandoffer, wil zeggen, op het vuur, dat het brandoffer verteerd had..

6. En indien zijn offerande van klein vee is, de HEERE tot een dankoffer, hetzij mannetje of wijfje, 1) mannelijk of vrouwelijk schaap, bok of geit, volkomen, zonder enig gebrek, zal hij die offeren.

1) Voor het dankoffer mocht alleen een stuk groot of klein vee genomen worden, geen tortelduif of jonge duif. Van het dankoffer was het beste voor de Heere en het andere voor de priester en de offeraar. Daartoe was een tortelduif onvoldoende. Mocht echter voor het brandoffer alleen een mannetje gebruikt worden, als ziende op de dood van de middelaar, voor het dankoffer mocht ook een wijfje worden aangeboden, omdat een dankoffer meer zag op de verdienste van Christus als op het stuk van dankbaarheid. Alles moest echter volkomen zijn..

7. Indien hij een lam tot zijn offerande offert, een jong mannelijk schaap, dat gewoonlijk bij openbare dankoffers het geval zal zijn, zo zal hij het offeren, het brengen, om het aan te bieden, voor het aangezicht des HEEREN.

8. En hij zal daarna zijn hand op het hoofd van zijn offerande leggen, en hij zal die slachten voor de tent der samenkomst, ter zijde van het brandofferaltaar; en de zonen van Aäron zullen het bloed daarvan sprenkelen rondom op het altaar.

9. Daarna, na die volbrachte daad, zal hij van dat dankoffer een vuuroffer aan de HEERE offeren, namelijk, hetgeen bij zulke offers voor het altaarvuur bestemd is, zijn vet, voor al het andere, vervolgens de gehele uit merg en vet bestaande staart 1) (zie "Ex 29.22) die hij dicht aan de ruggraat, dicht aan het stuitbeen, daar, waar dit in de staartwervel overgaat zal afnemen, en het vet, bedekkende de ingewanden, en al het vet, dat aan de ingewanden is.

1) De staart van het Oosterse schaap is zeer vet, daarom moest ook deze de Heere worden geofferd..

10. Ook de beide nieren en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, en het net over de lever met de nieren zal hij afnemen (vs.3 vv.).

11. En de priester zal dat, al deze verschillende vetstukken, nadat zij met zout vermengd zijn, aansteken op het altaar; het is een a) spijs van het vuuroffers voor de HEERE, dat het, opgaande in het vuur de Heere tot spijze zij, Hem tot een liefelijke reuk (vs.16).

a)Leviticus. 21:6,8,17,21,22; 22:25 Ezech.44:7 Mal.1:12

12. Indien nu zijn offerande een geit is, alzo behorende tot de andere soort van klein vee (vs.6) zo zal hij die offeren voor het aangezicht des HEEREN.

13. En hij zal, evenals bij een schaap, zijn hand op haar hoofd leggen, en hij zal haar slachten voor de tent der samenkomst, en de zonen van Aäron zullen haar bloed rondom op het altaar sprenkelen.

14. Dan zal hij daarvan zijn offerande offeren, een vuuroffer voor de HEERE, het vet bedekkende de ingewanden, en al het vet, dat aan de ingewanden is.

15. Bovendien de beide nieren en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, en het net over de lever, met de nieren, zal hij afnemen (vs.3 vv.; vs.9 vv.).

16. En de priester zal die aansteken op het altaar; het is een spijs van het vuuroffer tot een liefelijke reuk; opdat het in het vuur opga en een liefelijke reuk verspreidt. Alle vet 1) zal van de HEEREN zijn, daarvan mag deofferaar niets voor zich behouden.

1) Alle vet. Welk vet wordt hier bedoeld? Van alle beesten of alleen van de offerdieren? Deze wet had in de eerste plaats betrekking op het verkeer in de woestijn. Hiermee wil de Heere Israël leren, elk stuk groot of klein vee, wat niet voor andere offers bestemd was, als een dankoffer te beschouwen, waarvan het vet op het altaar werd aangestoken. Als later Israël in Kanaän kwam, werd wel in Deuteronomium. 12:15 het verbod van het eten van bloed hernieuwd, maar niet dat, omtrent het eten van het vet. Het woord zo straks: een eeuwige inzetting, legt geen bezwaren in de weg, omdat eeuwig hier niet opgevat moet worden in de zin van, altijd durende, maar in die van: zolang als Israël in de huidige toestand verkeerde en deze niet voor een ander had plaats gemaakt. Later lezen wij dan ook gedurig ervan, dat het vet genoemd wordt, als een van de grote weldaden, welke God, de Heere, Zijn volk zou schenken..

17. Dit zij een eeuwige instelling voor u en uw geslachten, in al uw woningen, geen vet a) noch bloed zult gij eten. 1) (Leviticus. 7:22 vv. Deuteronomium. 12:15 vv.)

a) Genesis 9:4 Leviticus. 7:26; 17:10,14

1) Voor een deel is reeds vroeger gezegd, wat met het vlees van de dankoffers geschieden moest, voor een deel uit het nu gehandelde gebleken, waarom dit dan ook niet nader aangetoond, maar eerst later (Leviticus. 7:15-21; 28-36) volgens bepaalde voorschriften geregeld wordt. Zoals wij bij gelegenheid van de wet over het priesterambt (Ex.29:22-28) bemerkten, ontvingen de priesters borst en rechterschouder; de borst werd aan de gezamenlijke priesters, de rechterschouder daarentegen aan hen, die bij het offeren dienst hadden gedaan, gegeven! Het overige vlees met de huid was voor hem, die het offer bracht; daarvan bereidde hij met zijn huisgenoten, met de Levieten zowel als met vreemdelingen, wezen en weduwen een vrolijke maaltijd bij het heiligdom (Deuteronomium. 12:7,17 vv.;

16:11). Slechts moest bij het lofoffer het vlees nog op de dag van de offering, maar bij een gelofte of vrijwillig offer, wat op de eerste dag overbleef, de andere morgen gegeten worden. Over deze maaltijd, die eigenlijk het kenmerkende en de hoofdzaak bij het dankoffer is, gelijk de verbranding bij het brandoffer, werd reeds in de Aanm. op Exodus. 29:34 (zie Ex 29.34) gesproken. Volgens de daar gegeven verklaring is de gastheer de Heer zelf, en zijn zij, die eten, Zijn gasten en disgenoten. Door vele beroemde godgeleerden van de tegenwoordige tijd wordt intussen het tegenovergestelde beweerd, dat niet de offeraar met de zijnen aan Gods tafel aanzat; maar omgekeerd, de Heere aan zijn tafel nodigde. Volgens deze beschouwing vindt de offermaaltijd zijn betekenis in dit woord: "Zo iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen en met hem avondmaal houden en hij met Mij" (Openb.3:20). De offermaaltijd is het beeld van die tijden, waarop wij van harte kunnen nazeggen: "de Heer is mijn Herder, mij zal niets ontbreken. God heb ik lief. Heere Jezus! Uw nabijheid schenkt zaligheid aan het hart," de tijden waarop de grensmuren, die dikwijls zo hoog zijn, tussen dit en het toekomstige leven wegvallen, en wij een voorsmaak genieten van het eeuwig leven!.

HOOFDSTUK 4.

WET VAN DE ZONDOFFERS.

I. Vs.1-5:13. Een nieuwe tot nog toe niet vermelde soort van offers begint met de zondoffers. Zowel wat daartoe behoort, als de wijze waarop zij gebracht worden, staat in verband met het theocratische standpunt van hem, voor wie dat offer gebracht wordt; vandaar dat de Heere hen volgens de rij opnoemt die aan deze dienst van de zondoffers verbonden zijn, en daarna ook van enige gevallen melding maakt, waarvoor zij gelden.

1. Verder, na de vermelding van de drie verschillende offers: het brand-, het spijs- en het dankoffer, tot een nieuwe soort, het zondoffer in de bijzondere betekenis van dit woord overgaande, sprak de HEERE tot Mozes, namelijkvóór de tent der samenkomst (Leviticus. 1:1) zeggende:

2. Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: Als een ziel, een mens (Leviticus. 2:10) zal gezondigd hebben, en wel door afdwaling van enige geboden van de HEERE, dit doende uit onbedachtzaamheid en overijling, ofwanneer dan ook willens en wetens, toch uit zwakheid van de geest in de strijd met het vlees, dat volgens de wet niet zou gedaan worden en tegen een van die zal gedaan hebben,
1) die zal voor deze zonde, overeenkomstig het standpunt, dat hij in de theocratie, Godsregering, inneemt, een daaraan geëvenredigd offer brengen.

1) Wat de algemeen-menselijke zondigheid aangaat, zo was, zoals wij bij hoofdstuk 1 en 3 hebben aangetoond, voor haar verzoening gezorgd, door de beide soorten van bloedig offer, die wij daar vermeld vonden: het brand- en het dankoffer. Daardoor is echter de godsdienstige behoefte van de mens nog niet bevredigd. God wil, dat er niet alleen een algemene schuldbelijdenis gedaan wordt, zoals David (Psalm. 51) deed, toen hij bekende, in zonden ontvangen en geboren te zijn, maar ook een bijzondere, een uitspreken van zijn bijzondere zonde, zoals diezelfde koning deed toen hij van zijn bloedschuld sprak en daarvoor om genade bad. De zoenoffers, in eigenlijke en bijzondere zin, waarmee wij in dit en het volgende hoofdstuk te doen hebben, dienen, om bijzondere en met name vermelde zonden, voor welke het algemeen zoenoffer niet genoeg is, maar die om zo te zeggen, een bijzondere absolutie nodig hebben te verzoenen. Van dergelijke offers was tot dusver nog geen sprake: maar daar nu een nieuw tijdperk van de wet, dat niet alleen geroepen is tot kennis van zonde te brengen, en het bewustzijn van deze zonde als schuld te versterken, maar, behalve de eigenlijk gezegde zedelijke afdwalingen en zijn ceremoniële instellingen, ook een menigte van daden en toestanden onder het begrip van zonde en overtreding tezamen brengt, die slechts Levitisch verontreinigen, zo worden deze offers juist tot behoefte wanneer de wet niet tot vertwijfeling brengen en een ondraaglijk juk worden zal..

Zowel hier, waar de Heere de zondoffers instelt, als ook in hoofdst.5:14 vv., waar Hij de schuldoffers verordent, spreekt Hij voorlopig slechts over zulke bijzondere zonden of schulden als vatbaar zijn voor verzoening door een offer, dat is, die uit "onwetendheid" bedreven zijn. Hij onderscheidt later (Numeri. 15:27-31) daarvan degenen, die "uit boosheid"

geschieden en niet verzoend, maar met verwerping gestraft zullen worden. Op dit onderscheid wijst ook de Apostel (Hebr.5:2) "de onwetenden en dwalenden;" en Hebr.10:26: "zo wij moedwillig zondigen." Men heeft er veel over geschreven, welke zonden men onder de eerstgenoemde verstaan moet; terwijl enigen alleen zonden uit onbekendheid of onopzettelijk bedreven, daaronder rekenen, strekken anderen de omvang van zonden, voor verzoening vatbaar, tot alle zogenaamde zwakheidszonden uit; zo van Hofmann, die het volgende zegt: "de opstand tegen Gods wet moet gestraft worden, hoe zij zich ook openbare; voor haar is er geen offer, daar het offer een daad van godsvrucht is, maar geen middel tot zaligheid worden kan. Maar al wie in een, zij het dan ook opzettelijke zonde gevallen is, welke dan ook, zo hij daarover berouw heeft, nadat hij uit die bedwelming ontwaakt is, zal, wanneer hij naar de eis van de wet gestraft worden moet, nog altijd God een offer, als verzoenende boete voor zijn zonde kunnen brengen." Wat de hoofdzaak aangaat, is dit hetzelfde onderscheid, als in het Nieuwe Testament gemaakt wordt tussen zonden, die vergeven worden, en zonden, waarvoor geen vergeving is; "slechts werd in het Oude Testament, omdat de wet bij de bepaling van zwakheids- en voorbedachte zonden alleen bij de uitwendige daad moest blijven staan, om de kortzichtigheid van hen, die de Wet moesten handhaven, werkelijk de omgang van de vergeving verder uitgebreid, dan die van brengen van de zondoffers. Hoe gruwelijk b.v. Davids zonde met Bathseba ook was, zo ware zij toch, met het oor op alle omstandigheden, altijd een zwakheidszonde, die niet de volkomen afval meebracht, maar alleen door toenemende verharding, tot afval voeren kon, ja! moest, wanneer hem geen barmhartigheid ware geschied. Maar de wet, welke slechts de maatstaf van het feit volgt, kon de echtbreuk slechts brengen onder de opzettelijke zonden. Zo gold dus van Davids zonde, ofschoon zij hem vergeven werd, het brengen van zondoffers met, want deze werden slechts voor die zonden gebracht, op welke de straf van de uitroeiing niet gesteld was.".

Verder vragen wij, waarom de zonden, die tot het brengen van een schuldoffer verplichtten, zich onderscheidden van die, waarvoor een zondoffer moest worden gebracht; of met andere woorden, aan welke bijzondere zonden de wet de een, aan welke zij die andere soort van offers verbindt? Deze vraag is door Reihm en Rinck (Theol. Studien und Kritiken, 1854 en 1855) een zeer grondige bespreking waardig gekeurd; en op grond daarvan heeft Kurtz (de oudtestamentische offerdienst," 1862) zich daarvoor verklaard, dat in deze beide hoofdstukken oorspronkelijk voor iedere afzonderlijke overtreding van een gebod van God een zondoffer bepaald, maar daarna aan het zondoffer een eigenaardige vorm daarvan, het schuldoffer toegevoegd werd, voor al zulke overtredingen, die het karakter hadden van ontrouw, of van een vergrijp aan het de Heere toebehorende recht, of aan de rechten, welke in een theocratische staat aan de mens in zijn betrekking tot anderen toekomen. Behalve de in de hoofdst.5:14-19 opgenoemde gevallen, die deels op schending van de bondstrouw aan Jehova of verzaking van de Hem verschuldigde Verbondsplichten, deels op verkrachting van de door de Verbondswet vastgestelde rechten van anderen betrekking hebben, wordt een schuldoffer nog voor drie andere gevallen (hoofdstuk 14:12 hoofdstuk 19:20 Numeri. 6:9) voorgeschreven, die allen evenzo tot dit gebied behoren..

3. Indien de priester, 1) die gezalfd is, de door volledige zalving gewijde Hogepriester (Exodus. 29:7,9) zal gezondigd hebben, in zijn ambtsbediening, als plaatsbekleder van het volk, tegen de Heere overtreden zal hebben, tot schuld van het volk; 2) indien hij door zijn

overtreding een schuld op het volk zal hebben gelegd, zo zal hij, daar hij de voornaamste is in de theocratie, voor zijn zonde, die hij gezondigd heeft, ook de voornaamste soort van offerdieren offeren, een var, een stier, in de volle kracht van zijn jeugd, een volkomen jong rund, 3) voor de HEERE ten zondoffer. 4)

1) Hij maakt nu onderscheid tussen de personen, en begint met de Hogepriester, die alleen het in het oog lopende teken van de heilige zalving droeg, tenzij hij verkiest, hem, die met het hoofdwerk belast was, voor de gehele stand te nemen. Het is echter waarschijnlijk, dat het tot één beperkt moet worden. Hoe voortreffelijker zijn waardigheid was, met des te meer ijver moest zijn leven ingericht zijn, tot een voorbeeld van heiligheid. Hij was het voorbeeld van Christus en uitlegger van de wet van God. Daarom, hetgeen bij anderen een verschoonbare zwakheid zou geweest zijn, was in hem des te sterker te berispen. Dit is de reden, waarom hij zichzelf met een groter offerande behoorde te verzoenen. Overigens heeft dit deels betrekking op alle Levieten, in zover zij waren uitverkoren tot de heilige stand. En heden strekt zich dit uit tot alle bedienaren van de kerk en alle herders, niet om zich te lossen met de offerande van een rund, maar om zich met des te meer ijver te hoeden voor alle zonde en zich met des te meer ijver op de beoefening van de godsvrucht toe te leggen.

2) Tot schuld van het volk. Hierover zijn verscheidene verklaringen gegeven. De een is: indien hij door zijn overtreding een slecht voorbeeld aan het volk zal hebben gegeven, zodat het volk op zijn voetspoor gaat zondigen met een bepaalde zonde. De tweede: indien hij door zijn overtreding een schuld op het volk zal hebben geladen. De Engelse vertaling geeft: overeenkomende met de zonde van het volk. In die zin vat ook Calvijn het op als hij zegt: "Ofschoon de overtreding van de priester een algemene is, is zij echter met het oog op zijn ambt des te groter, en eist zij een hogere straf..

De Statenvertaling komt ons het zuiverst voor, en daarmee de omschrijving; welke hij door zijn overtreding en schuld op het volk heeft geladen. De Hogepriester toch representeerde het volk. Ook deze wet duidt aan de onvolkomenheid van het priesterschap, naar de ordening van Aäron, en maakt het volk opmerkzaam op een beter priesterschap, het priesterschap van Hem, "die onnozel, onbesmet zou zijn, en afgescheiden van de zondaren"

3) Dat bij het zondoffer met betrekking tot de keuze van het offerdier de theocratische stand van hem, die het offer brengt een maatstaf aangeeft, heeft zijn grond in de betekenis en het wezen van deze offersoort; daar namelijk, gelijk wij gezien hebben, een zondoffer minder door de algemeen-menselijke zondigheid, maar door een bijzondere zonde bepaald is, zo moet ook de verzoening, die daardoor bewerkt wordt, een individueel, persoonlijk karakter bezitten. Dit meer individueel, persoonlijk karakter brengt het dan ook mee, dat later (vs.5) het bloed daarheen wordt gebracht, waar de plaats is van de goddelijke aanwezigheid van de genade voor hem, wie dit offer ten goede moet komen (vs.16,25,30,34)

Daar de Gezalfde, d.i. de Hogepriester, de hoogste stand was, moest hij ook het grootste offer brengen tot zondoffer..

4) Zeker is het, dat het Nieuwe Testament ons duidelijk wijst op Christus, als het enige, volmaakte zondoffer, dat niet telken male weer geslacht moest worden, alzo Hij met een offerande tot in eeuwigheid geheiligd heeft, degenen, die door Hem tot God gaan. Want (Rom.8:3) hetgeen van de Wet, door de schaduwachtige offers, onmogelijk was, omdat zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zendende in de gelijkheid van het zondige vlees, (dat is, zendende als een chatah of zondoffer) de zonde veroordeeld in zijn vlees. Want 2 Corinthiers. 5:21) Hij, die geen zonde gekend heeft, heeft zonde (een zondoffer) voor ons gemaakt, opdat wij zouden zijn, rechtvaardigheid van God in Hem. Daarom wijst Johannes op dit enige, altijd vers geslachte, eeuwig kracht volle zondoffer, als hij zegt 1 Johannes 2:1,2): "Geliefden! indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de rechtvaardigen; en Hij is een verzoening voor onze zonden, en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden van de gehele wereld.".

In het Hebreeuws Lechatath, zondoffer. Afgeleid van een werkwoord, dat zondigen betekent, kan het ook vertaald worden door: tot zonde. Daarom wordt in het Nieuwe Testament 2 Corinthiers. 5:21 Rom.8:3) van Christus gesproken als tot zonde gemaakt en voor de zonde, waar de bedoeling is, zoals ook de Kanttekenaars aanmerken, tot verzoening van de zonde of tot een offer voor de zonde..

4. En hij zal die var brengen tot de deur van de tent van de samenkomst, tot het brandofferaltaar, voor het aangezicht des HEEREN, om die eerst de Heere voor te stellen, en hij zal, daarna zijn hand, en in haar zijn schuld en zijn doodvonnis, op het hoofd van die var leggen, en hij zal daarna die var slachten voor het aangezicht des HEEREN. 1)

1) Ook: zie Le 1.3.

5. Daarna zal die gezalfde priester, de offerende Hogepriester, daar er niemand is, die als priester zijn plaats vervangen kan een deel a) van het bloed van de var nemen, 1) en hij dat gedeelte van het bloed tot detent der samenkomst in het Heilige brengen, 2) als tot de plaats, waartoe een priester de Heere naderen mag.

a) Leviticus. 16:14 Numeri. 19:4

1) Wat hier omtrent de besprenkeling of uitstorting van het bloed wordt meegedeeld, omtrent het verbranden van het vet en de nieren, het is genoegzaam bekend, dat dit hetzelfde is als bij de andere offeranden. En deze vergelijking, welke in het tiende vers erbij wordt gevoegd, toont genoegzaam aan, dat dezelfde vorm als bij de anderen in acht werd genomen. Maar omdat het ongerijmd kan schijnen, dat de priester, die schuldig was, voor Gods aangezicht verscheen, om verzoening aan te brengen, om aan de twijfel tegemoet te komen, behoorde het des te nauwkeurig stuk voor stuk voorgeschreven te worden. Ofschoon hij daarom onwaardig was te naderen, werd hij, omdat de wet van het priesterschap onverbrekelijk was, voor de bediening ten behoeve van zichzelf toegelaten, want het was niet geoorloofd meerdere middelaars in te stellen. Daarom, opdat de wettische eredienst met des te meer eerbied zou behandeld worden en men geen ander middel ter verzoening zou zoeken, heeft God Zijn genade hoger gesteld dan de schuld van de priester. Doch het bloed werd gesprenkeld voor

het aangezicht van Jehova, opdat het volk zou leren, dat door het gezicht van het zoenoffer, de zonde werd bedekt en begraven, opdat zij niet ter gedachtenis voor Gods aangezicht zou opklimmen. Doch het bloed, dat over was, werd gesprenkeld voor het altaar, omdat het heilig was, en het dus volstrekt niet paste, dat het ergens anders, als iets ongewijds werd heengeworpen..

2) Dit werd van andere zondoffers niet bevolen, behalve van dat, hetwelk op de Grote Verzoendag geslacht werd. Met het bloed van dat offerdier moest de priester komen tot in het Heilige der Heiligen. Met dit bloed in het Heilige. Dit gaf de grootte van de schuld aan..

6. En de priester zal zijn vinger in dat bloed dopen, en van dat bloed zal hij zevenmaal 1)(zie "Ex 29.37) sprenkelen voor het aangezicht des HEEREN, die in het Heilige der Heiligen boven het Verzoendeksel tegenwoordig is, voor de voorhang van het Heilige, 2) in de richting van de voorhang, die het Heilige van het Heilige der Heiligen scheidt.

1)Zevenmaal, omdat de zonde een volkomen verzoening vorderde, maar ook, omdat de verzoening door het geloof in het bloed van Christus, dat gestort zou worden, volkomen was..

2) Het besprenkelen in de richting van de voorhang gold niet deze, die toch niet tot de zeven gereedschappen behoorde, maar de caporeth (Verzoendeksel, zie Ex 25.22), welke hier nog niet onmiddellijk, maar profetisch besprenkeld moet worden.

Deze wijze van besprenging toont aan, dat het streven van de verzoeningsdaad was, om zich aan het hoogste en volkomenste werktuig ter verzoening te voltrekken, maar dat dit doel op het toenmalig standpunt van de heilsgeschiedenis nog onbereikbaar was..

Wij begrijpen dan de plechtigheid, hier voorkomende, als een uitbeelding van de vrijmoedigheid van het geloof, waarmee een gelovige, in vereniging met en op de grond van de voldoening van zijn Borg en Middelaar voor Gods aangezicht, als in de Middelaar bevredigd mag verschijnen, en Hem zijn beloften voorhoude, die in Christus ja en amen gemaakt zijn, God tot heerlijkheid; doch alles, zoals gezegd is, door het geloof, waardoor de ziel op de genoegdoening van Christus, als op de enige grond van haar verzoening met en toenadering tot God, rusten steunt, geen andere weg of toegang kennende of begerende dan die, die haar geopend is door het bloed, d.i. door de verdienste van Christus, waarmee zij voor Gods aangezicht verschijnt..

Het sprenkelen van het bloed voor de tweede voorhang, d.i. voor de voorhang, die het Heilige van het Heilige der Heiligen scheidt, was een belijden van diepe onwaardigheid, om het Heilige der Heiligen binnen te treden en een erkennen, dat alleen vergeving mogelijk was door het bloed van de betere en grotere Hogepriester..

7. Ook zal de priester van dat bloed door bestrijking met de vinger doen op a) de hoornen van het reukaltaar van de welriekende specerijen, voor het aangezicht des Heeren in het Heilige, dat in de tent der samenkomst is; 1) dan zal hij al het bloed, dat nog over is van de var, uitgieten aan de met een koperen rand omgeven bodem van het altaar van het brandoffer, dat

is aan de deur van de tent der samenkomst in de voorhof, om dit bloed, nadat een deel daarvan (vs.5) tot het doel van de verzoening gediend en door besprenkeling van de voorhang en bestrijking van de hoornen van het altaar, de uitdelging van de zonde bewerkt heeft, door vergeving van deze, van de zijde van God, op een geschikte wijze weg te doen en voor ontheiliging te bewaren.

a) Leviticus. 9:9

1) Deze plechtigheid kon dienen, om de priester indachtig te maken, dat geen reukwerk van gebeden of enige andere godsdienstoefening God aangenaam waren, dan voor zo veel het vruchten waren van de voldoening van de Middelaar, en in zover deze door hem als een voorbiddend Hogepriester God opgeofferd werden..

8. Verder, al het vet van de var van het zondoffer zal hij daarvan op (af) nemen voor de Heere(zie "Ex 25.1), a) het vet, bedekkende de ingewanden, en al het vet dat aan de ingewanden is.

a) Leviticus. 3:3,4

9. Daartoe de twee nieren en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, en het net over de lever, met de nieren, zal hij afnemen.

10. Gelijk als het van de os van het dankoffer opgenomen wordt (hoofdstuk 3:3,4); en de priester zal die aansteken 1) op het brandofferaltaar.

1) Het aansteken van het beste van het zondoffer tot een vuuroffer van de Heere, duidt aan of beeldt af, de overgave van de mens aan de Heere, opdat door het vuur van zijn Heiligheid, door de Geest van de genade, de oude mens zou afsterven en de nieuwe opstaan..

11. Maar a) de huid van die var en al zijn vlees met zijn hoofd en met zijn schenkels, de gezamenlijke onderschenkels, en zijn ingewanden en zijn mest.

a)Exodus. 29:14 Numeri. 19:5

12. En die gehele var a) zal hij tot buiten het leger uitvoeren, aan een reine plaats, waar men de as, die van het brandofferaltaar weggenomen en aan de oostzijde daarvan opeen gehoopt is, uitstort, en zal hem met vuur op het hout verbranden; bij de uitgegoten as zal hij verbrand worden.
1)

a) Leviticus. 16:27 Numeri. 19:3 Hebr.13:11

1) Zoals bij het brandoffer het offeren op het geheel verbranden van het dier, bij het dankoffer op het genot van de offermaaltijd neerkomt, alzo komt het hij het zond- en schuldoffer op de besprenkeling met bloed aan; dit is zo geheel de hoofdzaak, welke op de voorgrond treedt, dat

de wet op de offeranden aan het bloed een geheel bijzondere kracht toekent, daar deze wet niet alleen een uitstorten van het bloed aan de vier hoeken van het brandofferaltaar voorschrijft, maar ook nauwkeurig de plaats aanwijst, waar dit moet worden gebracht, en waar de Heere tegenwoordig is voor hem wie het offer geldt-of het Heilige, wanneer het is voor de Hogepriester of de gehele gemeente, òf het voorhof, wanneer het offer voor een vorst (hoofd van het volk) of een gewoon Israëliet gebracht wordt-maar behalve dit het zo dicht mogelijk in Gods nabijheid laat brengen, door bestrijking daarmee of van de hoornen van het reuk-, of van die van het brandaltaar. Hieruit volgt, dat het voornaamste doel van het zoenoffer de verzoening is, en zijn vrucht de rechtvaardiging; het eigenlijke zwaartepunt in het brandoffer was, zoals wij vroeger zagen; de volkomen onverdeelde overgave aan de Heere, waarvan de heiliging de vrucht is; terwijl het eigenlijke doel van het dankoffer de gemeenschapsoefening is met de Heere, het vriendschappelijk verkeer met Hem, waardoor de zogenaamde unio mystica, de geestelijke echtverbindtenis, wordt bewerkt. Uit deze eigenaardigheid van de verschillende soorten van het bloedige offers volgt dan, dat, waar zij alle drie tezamen komen, zij in dezelfde orde volgen, waarin wij ze hebben voorgesteld (Exodus. 29:14,18,28 Leviticus. 9:15,16,18); daarmee hangt dan ook verder tezamen, dat zoen- en dankoffers slechts bij bijzondere gelegenheden, brandoffers daarentegen dagelijks en bestendig gebracht worden. De laatste hebben op het godsdienstige leven in het algemeen betrekking; zij drukken die gezindheid uit, welke de godvrezenden voortdurend en zonder stoornis doordringen zal; maar de beide andere soorten van offer voorzien in de bijzondere, buitengewone eisen van het godsdienstige leven. Wel behoort bij de menselijke zondigheid de verzoening even goed tot de voortdurende behoeften van dat leven met God, maar juist daarom ontbreekt bij het brandoffer de daad van de verzoening niet, maar gaat veeleer aan dat van de volkomen overgave aan de Heere vooraf; alleen met dit verschil, dat deze dadelijk door de tweede daad (die van de volkomen overgave aan de Heere) wordt gevolgd, terwijl het eigenlijke zoenoffer niet alleen met verzoening begint, maar ook eindigt. Hetgeen toch verder op de slachting en bloedbesprenkeling (vs.4-7) volgt, het verbranden van de vetdelen op het brandofferaltaar en het verbranden van het vlees enz. op een reine plaats buiten het leger (vs.8-12), dient alleen om aan te tonen en vast te stellen, dat het offer werkelijk door God is aangenomen en het vlees daarvan volkomen heilig is (Leviticus. 6:29), waaruit dan hij, wiens zonden daardoor verzoend moesten worden, de troostvolle verzekering van haar volkomen vergiffenis ontving..

Daar de zondoffers gebracht werden tot verzoening van zonde, en bij deze offers de brenger door middel van de handoplegging zijn zonden, tegelijk met het verlangen, om uitdelging hiervan, op het in zijn plaats gestelde offerdier overdroeg, zodat het voor hem de dood als straf voor de zonde leed, zo was door de plaatsvervangende dood van het offerdier, weliswaar aan de goddelijke gerechtigheid genoeg gedaan, zodat Gods barmhartigheid de ziel van de zondaar, in de besprenkeling van het zoenbloed op het altaar in genade aannam, maar de zonde zelf was daarmee nog niet gedelgd. Want, dat het bij het zondoffer niet alleen om vergeving, maar ook om uitdelging van de zonden ging, dit blijkt ontwijfelbaar uit de reinigingszondoffers, welke onloochenbaar tot uitdelging van de aan de persoon of aan de heilige zaken aanklevende onreinigheden verordend zijn. De uitdelging van de zonde werd, in hetgeen geschiedde met het offervlees, symbolisch tot stand gebracht..

Deze wet gold (Leviticus. 6:23) alleen voor die zondoffers, waarvan het bloed in de tent der samenkomst werd gesprenkeld, in het Heilige voor de Hogepriester, in het Heilige der Heiligen voor het volk. Van de overige zondoffers, waarvan het bloed slechts gesprenkeld werd in de voorhof op het brandofferaltaar, werd het vlees door de priesters gegeten..

Het vlees, of zoals hier gezegd wordt, de gehele var, welke door de Hogepriester voor zijn zonden gebracht was, mocht niet gegeten worden, omdat op de var de zonde was geladen. Bij de zondoffers, wanneer het bloed in het voorhof gesprenkeld werd, moest dit vlees ambtelijk door de priester worden gegeten, om daarmee af te beelden, dat hij als het tegenbeeld van de grote Hogepriester de zonde van het volk in zich opnam om die te dragen voor het aangezicht van God. De var mocht niet op het altaar komen, omdat hij door de overdraging van de zonde onrein was geworden. Dit verklaart ook wat de Apostel in Hebr.13:11,12 zegt..

13. Indien nua) de gehele vergadering 1) van Israël, het volk Israël in zijn volheid, afgedwaald zal zijn, (1 Samuel 14:32) een zonde uit dwaling bedreven zal hebben, en de zaak, toen zij verricht werd, voor de ogen van de gemeente verborgen is, en wanneer al zo het geval aanwezig is, dat zij onopzettelijk en ondoordacht iets gedaan zullen hebben tegen enige van alle geboden van de HEERE, dat niet zou gedaan worden, en zijn schuldig geworden.

a) Leviticus. 9:15 Numeri. 15:24 vv.

1) Dezelfde offerande, welke de Priester was opgelegd, moest van het volk worden geëist, omdat hij het gehele volk vertegenwoordigde, die in naam van allen het heiligdom binnenging, opdat alle stammen voor Gods aangezicht zouden staan. Wel schijnt deze soort van onwetendheid als verschillend van de bovengenoemde aangemerkt te moeten worden, omdat er gezegd wordt: "Een zonde, indien hij verborgen is." Ik ben echter van oordeel, dat het onder die zwakheden moet begrepen worden, welke worden begaan, wanneer de mensen soms tijdelijk blind zijn. Want dat velen bij hun zonden inslapen, dat geschiedt daarom, omdat zij niet tot zichzelf indalen. Want indien zij hun daden wel onderzochten zou het geweten hen terstond verontrusten. Het kan daarom geschieden, dat de herinnering aan de zonde bij een geheel volk weg is, omdat het zichzelf al te veel toegeeft. Daarom is de zin: Ofschoon geen gevoel van de zonde hen in het begin aanzet tot boete, indien zij naderhand worden opgeschrikt, zodat zij hun schuld beginnen te erkennen, moet men God met offeranden verzoenen..

14. En die zonde, die zij daartegen gezondigd zullen hebben, bekend is geworden, zo zal de gemeente, gelijk de Hogepriester voor zijn zonde (vs.3), een var, een jong rund ten zondoffer offeren en die voor de tent vande samenkomst brengen; want afgezien daarvan, dat tot de volheid van het volk ook de Hogepriester behoort, zo draagt de gemeente van Israël in haar geheel een priesterlijk karakter (Exodus. 19:6), waarom haar zoenoffer ook in alle overige stukken; zoals dat van de Hogepriester, moet worden behandeld.

15. En de oudsten van de vergadering, de overheden van het volk, zullen hun handen op het hoofd van de var leggen, voor het aangezicht des HEEREN en hij zal de var slachten voor het aangezicht des HEEREN (vs.4).

16. Daarna zal die gezalfde priester, de Hogepriester, van het bloed van de var een deel tot de tent der samenkomst brengen (vs.5).

17. En de priester zal zijn vinger indopen, nemende van dat bloed en hij zal zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht des HEEREN, voor de voorhang (vs.6).

18. En van dat bloed zal hij doen op de hoornen van het reukaltaar, dat voor het aangezicht des HEEREN is, dat in de tent der samenkomst is; dan zal hij al het bloed uitgieten, aan de bodem van het brandofferaltaar, dat is voor de deur van de tent van de samenkomst (vs.7).

19. Daartoe zal hij al zijn vet van hem opnemen en op het altaar aansteken (vs.8-10)

20. En hij zal daarna deze voor de gehele gemeente te offeren var juist hetzelfde doen, gelijk als hij de var van het voor hem zelf bestemde zondoffer gedaan heeft (volgens de opgenoemde voorschriften doen moet), alzo zal hij hemdoen, en de priester zal voor hen verzoening doen en het begane kwaad zal hun vergeven worden.

21. Daarna zal hij die var, het vel, vlees, enz. tot buiten het leger, naar de reine plaats, waar men de as uitstort, uitvoeren, en zal hem daar verbranden, zoals hij de eerste var verbrand heeft (vs.11,12); het is een zondoffer van de gemeente, als met een zondoffer zo zal daarmee gedaan worden.

22. Als een overste, 1) het hoofd van een stam of van een geslacht, zal gezondigd hebben, en tegen een van de geboden van de HEERE zijn God, door afdwaling, gedaan zal hebben, hetgeen niet zou gedaan worden, zodat hij schuldig is.

1) Ook voor de overtredingen van de oversten wordt een bijzonder zondoffer geëist. Want ofschoon hij van de overste spreekt in het enkelvoud, zo is, omdat er nog geen wet was gegeven, dat er een zou regeren, het niet twijfelachtig, dat hier de oversten en de hoofden van het volk bedoeld worden, omdat zij, die aan het hoofd staan, meer schaden door hun slecht voorbeeld, dan private personen. Indien nu iemand uit de rechters of oversten door dwaling had overtreden, kon hij wel met een minder offerande volstaan, dan een Hogepriester of het volk. Het bijzonder onderscheid bestond hierin, dat deze een geit of schaap, een ander een bok offerde. En dit, opdat zij zich meer zorgvuldig zouden wachten voor alle zonde, die aan het hoofd stonden, welke overigens zich fijn genot plegen te verschaffen, alsof een hogere stand ook meer vrijheid daartoe gaf..

In het Hebreeuws Nasi, eigenlijk het hoofd van een stam..

23. Of men zijn zonde, die hij daartegen gezondigd heeft, aan hem zal bekend gemaakt hebben zo zal hij, overeenkomstig zijn mindere stand, welke hij in vergelijking van de Hogepriester en het gehele volk in de godsregering inneemt, ook een van minder waarde tot zijn offer brengen, namelijk een geitebok, maar een volkomen mannetje.

24. En hij zal zijn hand op het hoofd van de bok leggen en zal hem slachten in de plaats, waar men het brandoffer slacht, voor het aangezicht des HEEREN, aan de noordzijde van het altaar (Leviticus. 1:11). Het offer van zo’n ruwharige geitebok (Genesis 27:23) is eenzondoffer.

25. Daarna zal de priester, een gewoon priester, niet zoals in vs.16 de Hogepriester, van het bloed van het zondoffer, een deel met zijn vinger nemen en dat op de hoornen van het brandofferaltaar doen; 1) want het bloed mag in dit geval niet, zoals in vs.5 en 16, in de tent der samenkomst worden gebracht, daar de vorst in kerkelijke betrekking tot het volk staat en zijn plaats in het voorhof heeft; dan zal hij zijn bloed aan de bodem van het brandofferaltaar uitgieten. (zie "Le 6.23)

26. Hij zal ook al zijn vet op het altaar aansteken, zoals het vet van het dankoffer (hoofdstuk 3:14-16); zo zal de priester voor hem verzoening doen van zijn zonde, en hetgeen hij misdaan heeft zal hem vergeven worden, hemzelf echter, de priester, die de dienst verricht, zal het vlees van zulk offer toebehoren, en hij zal het eten op de heilige plaats (hoofdstuk 6:26 vv.).

27. a) En als enig mens van het volk van het land, een gewoon Israëliet, een uit de gehele menigte van het volk, door afdwaling zal gezondigd hebben, omdat hij iets doet tegen een van de geboden van de HEERE, dat niet gedaan zou worden, zodat hij schuldig is. 1)

a) Numeri. 15:27

1) Dat is: Hij zal door die offerande van alle onwettische onreinigheid gezuiverd en hersteld worden in de genieting van alle voorrechten, die tot de leden van de Joodse vergadering of gemeente behoren. Doch het verkrijgen van vergeving van God, was de uitwerking niet van het zondoffer, maar wel van de Goddelijke genade (Rom.11:6), verleend op een ongeveinsde bekering en een waarachtig geloof in het offer van de Messias, waarvan de offerande een teken was; om welke reden van de offeraar werd gevorderd de handen te leggen op het hoofd van het zondoffer, welke plechtigheid in zich had, de natuur van een gebed en belijdenis..

28. Of men zijn zonde, die hij gezondigd heeft aan hem zal bekend gemaakt hebben, zo zal hij van de vastgestelde diersoorten, tot zijn offerande brengen een jonge ruwharige geit, een volkomen wijfje, voor zijn zonde die hij gezondigd heeft.

29. En hij, door wie het offer gebracht wordt, zal zijn hand op het hoofd van het zondoffer leggen, en men zal dat zondoffer slachten in de plaats van het brandoffer (vs.24).

30. Daarna zal de priester van haar bloed een deel met zijn vinger nemen en doen het op de hoornen van het brandofferaltaar (vs.25); dan zal hij al het bloed daarvan aan de bodem van dat altaar uitgieten.

31. a) En al haar vet zal hij afnemen, zoals het vet van het dankoffer afgenomen wordt (vs.26), en de priester b) zal het aansteken op het altaar, tot een liefelijke reuk voor de HEERE. En de priester zal voor hem, die gezondigd heeft, verzoening doen en het zal hem vergeven worden.

a)Leviticus. 3:3,4,14 b) Ex.29:18

32. Maar zo hij, wie dan ook uit het volk gezondigd heeft (vs.23), in de plaats van een geit een lam, dat in waarde aan de geit gelijk is, voor zijn offerande ten zondoffer brengt, het zal een volkomen wijfje zijn, dat hij brengt.

33. En hij zal zijn hand op het hoofd van het zondoffer leggen, en hij zal dat slachten tot een zondoffer, op de plaats waar men het brandoffer slacht.

34. Daarna zal de priester een deel van het bloed van het zondoffer met zijn vinger nemen, en zal het doen op de hoornen van het brandofferaltaar; dan zal hij al het bloed daarvan aan de bodem van dat brandofferaltaar uitgieten.

35. En al het vet daarvan zal hij afnemen, zoals het vet van het lam van het dankoffer afgenomen wordt (hoofdstuk 3:9 vv.) en de priester zal die aansteken op het altaar, op de vuuroffers van de HEERE; en de priester zal voor hem verzoening doen over zijn zonde, die hij, de gewone Israëliet, gezondigd heeft en het zal hem vergeven worden. 1) Zowel hier als in vs.31 komt de priester het vlees toe, zoals dat van het zondoffer van een overste van het volk. (vs.26).

1) Dat in de volgende afdeling (hoofdstuk 5:1-13) evenzo nog van het zondoffer, en niet reeds van het schuldoffer sprake is, volgt reeds uit Leviticus. 5:14 waar evenals in hoofdstuk 4:1 een nieuwe afdeling begint, en eerst dan de wet van de schuldoffers wordt voorgesteld; behalve dit wordt in de bedoelde afdeling zeer kennelijk een nadere beschrijving van hetgeen over het zondoffer van een gewone Israëliet gezegd is (vs.27-30) gegeven. Eerst worden enige gevallen opgenoemd van misdaden, die een zondoffer vorderen (vs.1-6) en de offers vermeld, welke door hen moesten worden gebracht, die te arm waren om een geit of een schaap te offeren (vs.7-13)..

HOOFDSTUK 5.

DE WET VAN HET SCHULDOFFER.

1. Als nu een mens uit het volk (hoofdstuk 4:27) bijv. aldus zal gezondigd hebben, dat hij nu, bij een openlijk behandelde rechtszaak, waar het gaat om de ontdekking of overtuiging van een misdadiger, aanwezig zijnde, gehoord heeft een stem van een vloek 1) uit demond van de rechter, die onderzoeken moet, waarmee allen, die van de zaak weten, worden bezworen om te getuigen (Spreuken. 29:24), waarvan hij getuige is, 2) in staat is om als getuige in die zaak op te treden, hetzij dat hij het gezien of door mededeling van een ander geweten heeft; indien hij in weerwil van de plechtige beëdiging door de rechter, die in de naam des Heeren handelt, nochthans het niet te kennen geeft, wat hij weet, maar uit vrees, of uit verkeerd medelijden, zich houdt als weet hij het niet, zo zal hij zijn ongerechtigheid dragen, 3) welke de verzoening door een zondoffer nodig heeft, zoalsin het vorige hoofdstuk gezegd is.

1) In het Hebreeuws Alah. Door de Statenvertalers weergegeven door vloek. Beter is de vertaling van eedzwering. De bedoeling is, dat, wanneer iemand getuige is of kan zijn van een misdaad, en hij de stem van de rechter hoort, die de naam van de heilige God aanroept, om tot het spreken van de waarheid te dringen, en hij de misdaad, om welke reden dan ook, verbergt. Over een dergelijke eedzwering lezen wij 1 Kon.22:16 vv.; 2 Kron.18:15. Matth.26:63. Vs.4 behoeft geen bezwaar tegen deze verklaring te zijn, omdat aldaar van de onbedachte eed wordt gesproken. Calvijn zegt: Ik onderschrijf de mening van hen, die het uitleggen in betrekking tot de eedzwering. Indien iemand, als getuige opgeroepen, de stem van de eedzwering zal gehoord hebben, waardoor hij gevraagd wordt in de naam van God, dat hij naar waarheid, omtrent de voorgedragen zaak, zal antwoorden, en hij uit begunstiging of medelijden, of om het een of ander bedrieglijk voorwendsel, om de dwaling te verbergen, zal verzwegen hebben, hetgeen hij, indien hij er vlijtig acht op heeft gegeven, zeker weet; die zal schuldig zijn..

2) Beter: en hij getuige is..

3) Zo zal hij zijn ongerechtigheid dragen. Hiermee wordt duidelijk aangegeven, dat de ongerechtigheid als een last op iemand ligt, en met de ongerechtigheid, de straf, die op de zonde gezet is. Tevens, dat alleen wegneming van de last, opheffing van de straf mogelijk is, door het brengen van het daartoe bestemde offer..

2. a) of wanneer een mens, iemand uit het volk, enig volgens de wet onrein ding zal aangeraakd hebben, dat, volgens hetgeen hoofdstuk 11 zegt, hem, die het aanraakt, onrein maakt tot aan de avond, hetzij het dode aas van eenwild onrein gedierte, of het dode aas van onrein vee, of het dode aas van onrein kruipend gedierte, al is het voor hem verborgen geweest, zodat hij de voor dit geval bepaalde reiniging nalaat, nochthans is hij, in weerwil van zijn niet weten, onrein en schuldig, en moet daarom, zodra hij zich van zijn onreinheid bewust wordt, een zoenoffer brengen.

a)Hagg.2:14; 2 Kor.6:17

3. Of als hij zal aangeroerd hebben de onreinheid van een mens, die op de een of andere wijze onrein is geworden, naar al zijn onreinheid, waarmee hij (hoofdstuk 11-15) onrein wordt; en het is voor hem op dat ogenblik verborgen geweest, en hij is toch later het gewaar geworden, dan is hij schuldig 1) en heeft door verzuim van de voorgestelde reiniging een schuld op zich geladen, welke verzoend moet worden.

1) Dit voorschrift schijnt niet slechts overbodig, maar ook ongerijmd te zijn. Want hoe men te zuiveren was van de onreinheid door de aanraking, of van een lijk, of van een ander onrein ding, heeft Mozes hiervoor genoegzaam geleerd. Nu schrijft hij een gemakkelijke wijze van reiniging voor zonder kosten. Herhaling schijnt aldus nutteloos te zijn. Een zwaardere straf voor de overtreding op te leggen, wanneer een voorwendsel voor de dwaling de zaak verkleint, dan waar geen spraak van dwaling is, is onbillijk. Maar men behoort voor ogen te houden, dat niet alleen de onreinheid door een stuk geld moest geboet worden, maar ook de onachtzaamheid, waardoor het geschied was, dat hij de reiniging had weggelaten, die onrein was geworden. Het kan geschieden, dat, wie zo gevoelloos zijn voor hun misdaden, de dienst van God tijdelijk verontreinigen. Niet verwonderlijk is het daarom, indien een hardere straf wordt opgelegd wanneer de dwalingen, ontstaan uit trage en domme zorgeloosheid, meerdere ontreinigingen doen ontstaan, opdat als het ware onder de gelovigen de nauwlettendheid des te groter worde, om zich voor dwalingen te wachten. Daarom hebben de lezers hierop te letten, dat de overtreding, waarover hier gehandeld wordt, niet bestaat in het bloot aanvatten van een lijk, maar in de onbedachtzaamheid zelf, omdat, indien iemand de wet van God ijverig betracht, de vergeetachtigheid hem niet zo makkelijk zal bekruipen, waardoor het onderscheid tussen het geoorloofde en ongeoorloofde wordt opgeheven..

Daar de wet rakende degenen, die enig onrein ding aangeroerd hadden, behelsde, dat zij hun lichamen en kleren wassen, en zich tot de avond als onreinen moesten afzonderen, zonder dat iets meer van hen gevorderd werd, zo schijnt deze plicht niet zo zeer te betreffen hen, die slechts enig onrein ding hadden aangeroerd, maar wel voornamelijk, zoals het ook de Joodse leraren verstaan degenen die dus wellicht onrein zijnde, in het Heiligdom gekomen waren, of van de heilige dingen gegeten hadden, zonder zich alvorens te wassen, zijnde het oogmerk van deze en vele andere wetten, voor het volk een heilige vrees voor Gods heiligdom in te prenten, waar omtrent de wetgever zo nauwkeurig was, dat, wanneer iemand, dienaar de ceremoniële wet onrein was, moedwillig verzuimd had zich te reinigen, als een ontheiliger van Gods heiligdom uit het midden van de gemeente moest uitgevoerd worden..

4. Of 1) als een mens bij het dagelijks verkeer met anderen, in een toestand van overspanning of anders in overijling, zal gezworen hebben, onbedacht een eed met zijn lippen uitsprekende, waardoor hij zich bindt, om kwaad tedoen, of om goed te doen, iets, wat dit ook zij (Numeri. 24:13 Jesaja. 41:23) naar al wat de mens, bij de ongelukkige gewoonte, om uit te spreken, wat niet overdacht is, zeer gemakkelijk in de eed onbedacht uitspreekt, en het is voor hem verborgen geweest, dat hij door dit zweren zich onder ede verbindt, en hij is het gewaar geworden en komt later bij meerdere bedaardheid tothet bewustzijn, wat hij eigenlijk gedaan, dat hij de naam van God misbruikt heeft, dan is hij aan een van die, in betrekking tot een van deze dingen, naar aanleiding waarvan men lichtzinnig en leugenachtig pleegt te zweren, schuldig (1 Samuel 25:22).

1) God wil daarom, dat de gelofte trouw zou gehouden worden, opdat de geringschatting niet hoe langer hoe meer tot goddeloosheid zou aanzetten. Indien iemand nu ondoordacht aan het gegeven woord ontrouw wordt, wordt hij bevolen God te verzoenen niet uit toegevendheid, omdat hij beloofd heeft, wat hij niet schuldig was, maar wegens onachtzaamheid, omdat hij zich niet heeft bevlijtigd, om op tijd aan de gelofte te gedenken..

5. Het zal dan geschieden, als hij, een Israëliet uit het volk, aan een van die in betrekking tot de in vs.1-4 opgenoemde dingen, schuldig is, zonder dit op het ogenblik, dat hij het doet, te weten of te bedenken, dat hij daarna belijden zal, waarin hij gezondigd heeft.

6. En dat ook openlijk belijden en tot zijn schuldoffer 1) voor de HEERE voor zijn zonde, die hij gezondigd heeft, tot verzoening van zijn schuld, die hij daardoor op zich geladen heeft, brengen zal een wijfje van klein vee, zij het dan een lam of een jonge geit, voor de zonde, zo zal de priester op de (Leviticus. 4:30) voorgestelde wijs, voor hem vanwege zijn zonde verzoening doen. 2)

1) Msa (Ascham) betekent noch schuldoffer, noch verschuldigde, maar schuld, overtreding, zoals in vs.7; "als zijn schuld" is tot verzoening van zijn schuld, die hij op zich heeft geladen..

2) Duidelijk wordt hiermee aangeduid, dat de overtreder geroepen is, belijdenis van zijn zonde te doen en de Heere God, zijn Rechter en Wetgever, om genade te smeken; in de tweede plaats, de strafwaardigheid van de zonde, en eindelijk, dat God de zondaar hoop geeft op genade, wanneer aan zijn Heiligheid en Rechtvaardigheid is genoeg gedaan..

7. a) Maar indien Zijn hand bij geringheid van vermogen zoveel niet bereiken kan, als genoeg is tot een stuk klein vee, een lam of een geit, zo zal hij tot zijn offer voor de schuld, die hij gezondigd heeft, de HEERE brengen twee tortelduiven of twee jonge duiven, hoofdstuk 1:14 één ten zondoffer, opdat de in vs.8,9 vermelde wijze, de eigenlijke verzoening geschiede, en één ten brandoffer, dat zij geheel op het altaar verbrand wordt, in plaats van de vetdelen van een gewoon zondoffer (Leviticus. 4:31,35).

a) Leviticus. 12:8 Luk.2:24

1) Een enkele duif ware te weinig geweest, om de verschillende, tot het eigenlijke zondoffer behorende handelingen aan deze te voltrekken, daarom worden twee duiven verordend; aan de een zal de bloedbesprenkeling en het eten van het offervlees door de priester geschieden, maar de andere zal hoofdzakelijk tot verbranding op het altaar zijn, die wordt daarom het zondoffer, deze het brandoffer genoemd..

8. En hij zal die tot de priester brengen, welke eerst, zoals gezegd is, die zal offeren, die tot het zondoffer is, en zal tot dat doel haar hoofd met zijn nagel naast haar nek splijten, met de nagel van zijn duim de grote bloedaderaan de hals afscheuren, maar alzo het hoofd niet afscheiden of geheel wegnemen, zoals bij het brandoffer van duiven geschiedt (Leviticus. 1:15).

9. En van het nu vanzelf wegvloeiende bloed van het zondoffer, daar dit te weinig is, om het eerst in een schaal op te vangen en dan met de vinger aan de hoornen van het altaar te strijken, zal hij aan de wand van het altaar sprenkelen, maar het overgeblevene van het bloed zal door drukking van het dier uitgeduwd worden, gelijkstaande met het uitstorten van al het bloed van de grote zondoffers (Leviticus. 11:7,18,25,30,34) aan de bodem van het altaar, maar het vlees komt hem toe, en zal als heilig door hem op de heilige plaats worden gegeten (hoofdstuk 6:26,29); het is een zondoffer; zo zal men doen met de eerste duif tot een zondoffer bestemd.

10. En de andere zal hij ten brandoffer maken naar de wijze, terwijl hij daarmee geheel volgens de (Leviticus. 1:14 vv.) voorgeschreven wijze handelt; zo zal, daar beide duiven een volkomen zondoffer vormen, de priester voor hem, vanwege zijn zonde, die hij, die het offer brengt(vs.1) gezondigd heeft verzoening 1) doen en het zal hem vergeven worden.

1) In het Hebreeuws Ciffér, eigenlijk bedekken. Bloed bedekt alzo, dat het bedekte onzichtbaar is. Waar de zonde onzichtbaar is, wordt zij niet meer gedacht..

11. Maar indien zijn hand bij nog grotere bekrompenheid niet eens reiken kan aan twee tortelduiven, of twee jonge duiven, zo zal hij, die gezondigd heeft toch tot zijn offerande, waartoe hij verplicht is, brengen het tiende deel van een efa (zie "Ex 16.36) meelbloem ten zondoffer. Hij zal geen olie daarover doen gieten, noch wierook daarop leggen, zoals bij het spijsoffer geschiedt (Leviticus. 2:1), want het is een zondoffer, dat naar zijn aard en betekenis, zonder deze bijgevoegde gaven blijven moet, gelijk het spijsoffer van de ijvering en de gedachtenis (Numeri. 5:15).

De zondoffers mochten dien ten gevolge niet met spijsoffers worden verbonden, die altijd alleen op de brand- en dankoffers volgden. De reden is duidelijk, zodra slechts de betekenis van de spijsoffers erkend wordt. Betekenen deze de goede werken, dan plaatsen wij de volbrachte verzoening op de voorgrond en alzo ook de door het brandoffer voorgestelde toewijding van de gehele persoonlijkheid; want goede werken kunnen eerst door de gerechtvaardigden, door hen, die in de staat van heiligheid verkeren, worden volbracht. Slechts de verdorven rede van de natuurlijke mens meent, dat men met de spijsoffers kan beginnen, maar het woord van God komt zo ernstig mogelijk tegen zulk een dwaze waan van deugdzaamheid op: "Leest men ook druiven van doornen of vijgen van distels?" "Een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen." "Hij zal geen olie daarop doen, luidt het verder, noch wierook daarop leggen; want het is een zondoffer." Waarom geen olie blijkt uit Psalm. 51:13, waar David na zware zondenval bidt: "Neem Uw heilige Geest niet van mij" bij de smartelijke belijdenis dat de geest van God, die hij zo zwaar bedroefd heeft, bijna van hem geweken is. Olie betekent overal in de beeldspraak van de schrift de Geest; zonde nu en Geest sluiten elkaar uit. Eer de Geest kan inkeren, moet de zonde door het bloed van de verzoening zijn uitgedelgd. De geest, die met de zonde in een verdrag leeft, is niet de heilige, het is de geest van de wereld, de geest uit de afgrond, die nu werkt in de kinderen van de ongehoorzaamheid, de broederschap van de vrije geest. Waarom geen wierook blijkt uit dit woord: "wij weten dat God de zondaars niet hoort, maar als iemand godvruchtig is en Zijn wil doet, die hoort Hij." (Johannes 9:31). De wierook is overal het zinnebeeld van het gebed,

maar de zondaar kan niet bidden, voor de met bloed bevlekte handen en de door ongerechtigheid bezoedelde vingers in het levende water van de vergiffenis gereinigd zijn, die slechts op grond van de bloedige zondoffers meegedeeld kan worden Jesaja 1:15; 59:2,3).

12. En hij zal dat tot de priester brengen, en de priester zal zoals bij het spijsoffer (Leviticus. 2:2) daarvan zijn hand vol, ter gedachtenis hieraan grijpen en
a) dat aansteken op het altaar, op de vuuroffers van de HEERE: het is een zondoffer, 1) dat juist daardoor, dat een deel daarvan door aansteking op het altaar in het bereik van de heerschappijvoerende genade van God komt, de zonde verzoent, ofschoon het offer niet bloedig geweest is.

a) Leviticus. 4:35

1) Hieruit nu kan opgemaakt worden, dat, wanneer het van wierook gebruikt wordt, of zoals hier van een offerande, voor zover die op de altaar aangestoken en verteerd werd, zoiets dan strekte, om het voorname oogmerk van het gehele offer, of tenminste van dat gedeelte, dat op het altaar kwam, aan te wijzen, nl. deels, om God als het ware te herinneren of in gedachtenis te brengen, Zijn verbond en belofte, waarop, als zijnde een eeuwig Verbond, gegrond op Zijn onwankelbare trouw, onder bemiddeling van Gods eigen Zoon ontworpen en opgericht, en in Zijn bloed, door de offerande afgebeeld, bevestigt, een boetvaardig en gelovig zondaar zich beriep en hoopte, en uit kracht daarvan voor de troon van God, om verzoening en vergeving van zijn zonden smeekte; deels, om te vermelden en te verheerlijken Gods deugden en volmaaktheden, die aan de ene zijde wel door de zonde onteerd en verloochend waren, doch in het schuldoffer van de Messias al haar luister weer kregen, of liever des te meer openbaar werden, ook dan, wanneer uit kracht van het offer de zondaar met God bevredigd en van zijn schulden werd vrijgesproken..

13. Zo zal de priester voor hem verzoening doen, 1) over zijn zonde, die hij gezondigd heeft, in enige van die stukken, en het zal hem vergeven worden; en wat na de afval van het offer overblijft, het zal voor de priester zijn, zoals het overblijfsel van het spijsoffer (hoofdstuk 2:3).

1) Dat ook door een offer van meelbloem verzoening kon geschieden, indien een doodarme geen bloedig offer kon brengen, kon het volk leren, dat, hoewel het de algemene regel was, dat zonder bloedstorting geen vergeving was, de vergeving niet geschiedde uit kracht van het offer van bok of stier, maar enkel en alleen uit kracht van het bloed van de Middelaar, waarvan de bloedige offers de zinnebeelden waren. Het offer van meelbloem werd dan ook een arme toegerekend, alsof het een bloedig offer was..

I. Vs.14-6:7. Van de zondoffers gaat de Heere over tot de schuldoffers, en vangt, daar deze evenzo een nieuwe zaak zijn, zijn rede opnieuw aan. Zij behoren in zekere zin bij de zondoffers, daar zij evenals deze de verzoening bedoelen maar hebben toch alleen betrekking op zulke misdaden, waarbij sprake is van de verkrachting van de theocratische rechten door de Heere vastgesteld, of van Zijn eigen eisen aan de afzonderlijke leden van Zijn volk, of van de plichten, die in Zijn rijksgebied de een tegenover de ander te vervullen heeft. Al deze

rechtsverkrachtingen zijn door een vergoeding van hetgeen ontvreemd is en door toevoeging van een vijfde deel van de waarde, of op de tevoren door de wet bepaalde wijze allereerst materieel, of in verband tot de zaak weer te vereffenen; maar daar de zedelijke schuld nog niet is weggenomen, is de bepaalde aanbieding van een schuldoffer nodig.

14. Verder (hoofdstuk 1:1; 4:1) sprak de Heere tot Mozes, zeggende:

15. Als een mens door overtreding overtreden, iets ontvreemdt, of de wet verkracht en door afdwaling gezondigd zal hebben, wat ontwendende van de heilige dingen van de HEERE, door achteloosheid en vergeetachtigheid de Heere die gaven onthoudende, welke hij naar de wet verplicht is aan het heiligdom of aan de priesters te brengen (Exodus. 23:19; 30:12 vv. Numeri. 18:11 vv.), zo zal hij tot Zijn schuldoffer, voor zijn schuldbetaling, waartoe hij nu verplicht is, de HEERE brengen een volkomen ram 1) uit de kudde, met uwschatting aan zilveren sikkels, 2) die tenminste twee zilvers sikkelen waard is, naar de sikkel van het heiligdom (zie "Ex 30.13) ten schuldoffer, opdat daardoor zijn zonde verzoend wordt.

1) Het onderscheid in het offerdier toont duidelijk, dat hier een ander soort van overtreding wordt aangeroerd, omdat God nu in plaats van een wijfje een mannelijk offerdier eist. Eerder was Hij tevreden met een lam of bok, omdat echter de prijs van een ram groter is, daaruit volgt, dat de straf wordt opgelegd voor een zwaardere overtreding. De zwaarte van de straf nu hangt af van de hoedanigheid van de zaak, wanneer iemand niet slechts een sterfelijk mens heeft beledigd, maar God zelf, en niet eenvoudig één van de geboden van de eerste tafel heeft overtreden, maar, wanneer hij zijn belofte niet heeft vervuld, of een kreupele offerande had gebracht; of in welk offerande ook, hij God, krachtens zijn persoonlijk recht, had bedrogen. Vandaar ook de uitdrukking: "Van de heilige dingen van de Heere." Met welke uitdrukking Mozes op het oog heeft, zowel de gelofte vrijwillig gedaan, als de wettig voorgeschreven offeranden, zoals de tienden, de eerstelingen, de aanbieding van de eerstgeborenen, omdat in al deze dingen de Israëlieten streng bevolen waren, om God naar hun beste weten te dienen. Indien nu de gierigheid iemand had verblind, zodat hij, door eigen voordeel te zoeken, God minder betaalde, dan hij gehouden was, eiste de zorgeloosheid, naar verdienste, een zwaardere straf. Men moet echter weten, dat hier een overtreding wordt getekend, wanneer bedrog en kwade trouw niet in het spel waren, omdat, indien iemand met opzet en listig van het heilige tot eigen voordeel had aangewend, de zonde van heiligschennis niet zo gemakkelijk kon verzoend worden. Maar, omdat het dikwijls gebeurde, dat vasthoudende mensen en gierigaards ter behartiging van eigen zaken al te spaarzaam zijn heeft God; voor dat geval, deze offerande opgelegd, indien uit onbedachtzaamheid huiselijk voordeel meer had gewogen, dan de zorg voor de vervulling van de godsdienstplichten..

Het is zeer opmerkelijk, dat wij in Jesaja. 53, na de vermelding dat Jezus om onze ongerechtigheden in het algemeen is verbrijzeld, ook lezen, dat Hij Zijn ziel zou stellen tot een dergelijk (ash’am) schuldoffer; want in die woorden worden wij erop gewezen, dat er waarlijk in al onze noden hulp besteld is bij een volkomen Held, die verlossen kan. God wilde niet dat Israël zich vergenoegen zou met een algemene overtuiging van de verzoening, die bij Hem is; maar dat de gelovigen zouden stilstaan bij de overweging van de bepaalde kracht van het offer, tot wegneming en reiniging van bijzondere zonden. Niet zelden gebeurt het, dat wij

in bijzondere omstandigheden, en gebogen onder bepaalde zonden zodanig worden geslingerd en in verwarring gebracht, alsof daarvoor geen vergeving besteld was, vooral wanneer die zonden opzicht hebben op Gods majesteiten de bepaalde instellingen van Zijn dienst. Daartoe wordt Christus als het schuldoffer aan ons voorgesteld. God is in Hem voldaan, en wij moeten arbeiden om van Hem zo'n geloofsgezicht te verwerven, dat ook wij voor ons zelf met Hem voldaan worden, dat is, dat wij tot reiniging van al onze zonden aan Hem genoeg hebben. Dat voldaan zijn met Christus als het offer, is het eten van Zijn offervlees, dat aan de priesters bij het schuldoffer ten deel viel; want Christus, door het geloof aangenomen, is niet slechts onze verzoening bij God, maar evenzeer onze spijs en drank tot het eeuwige leven..

2) De prijs is onbestemd gelaten omdat deze in verband stond met de zwaarte van de overtreding. De schatting werd aan de priester overgelaten. Minstens moest de ram twee sikkels waard zijn. Volgens de mening van sommigen moest bij de ram nog een bedrag in sikkels zelf als een bijzondere belasting gevoegd worden. O.i. ten onrechte..

16. Zo zal hij, dat hij zondigende 1) heeft ontwend, dat hij wederrechtelijk heeft teruggehouden van de heilige, aan God en Zijn dienstknechten toegewijde dingen, weergeven, tot vereffening van het benadeelde recht, en zal dit vijfde deel daarenboven toedoen tot schadeloosstelling van de benadeelde, dat hij de priester geven zal; (Leviticus. 22:14 vv. Numeri. 5:5 vv.); alzo zal de priester met de ram van het schuldoffer voor hem op de in Leviticus. 7:1 vv. omschreven wijze verzoening doen, en het zal hem vergeven worden 2) wat hij gezondigd heeft.

1) Hier blijkt duidelijk, dat zij ten opzichte van de heilige dingen gezondigd hebben, die, naar het onschendbaar recht van God, iets hebben onttrokken aan hetgeen moest geofferd worden, omdat zij bevolen worden het terug te geven met bijvoeging van een vijfde deel. De lezers echter herinneren zich, dat niet tot teruggave gedwongen worden, zij die op bedrieglijke wijze heilige dingen hadden vervreemd, maar die onder het een of ander ijdel voorwendsel zich hadden gevleid, dat zij geen schuld op zich hadden geladen. Het doel van deze offerande was daarom het volk attent erop te maken, dat zij met voorbijzien van eigen voordeel, God vrijwillig moest betalen, wat men schuldig was..

2) De verzoening had niet plaats door het weergeven van het ontvreemde, maar door de priester met de ram, ziende op Christus Jezus, als de enige en volkomen Hogepriester..

17. En indien verder een mens door ontvreemding tegen de naaste zal gezondigd hebben, 1) en gedaan tegen een van alle geboden van de HEERE, dat niet zou gedaan worden, alzo b.v. tegen een van de geboden Exodus. 20:17; 23:4 vv. Numeri 19:11 vv., al is het dat hij het niet geweten heeft, 2) of op dat ogenblik niet bedacht heeft, wat hij deed, omdat hij de zaak uit een verkeerd oogpunt beschouwd of anders gedwaald heeft, nochthans ook in weerwil van deze onwetendheid en onbedachtzaamheid is hij schuldig voor de Heere, die hetgebod gegeven heeft, en zal zijn ongerechtigheid, die verzoening nodig heeft, dragen.

1) Ofschoon het een algemene uitdrukking schijnt, alsof hij kort samenvat, hetgeen hij tot hiertoe had gezegd, is het echter toch noodzakelijk, het óf met het voorgaande lid in verband

te brengen, óf het te doen slaan op bepaalde soorten van overtredingen. Mij schijnt de eerste verklaring de juiste te zijn. Het is toch volstrekt niet ongerijmd tweemaal hetzelfde te herhalen, om aan de onwilligen elke aanleiding om te aarzelen af te snijden. Evenwel loochen ik niet, dat de reden, welke aan het einde erbij wordt gevoegd, tot alle wijze van verzoening, waarvan hij heeft gesproken, zich uitstrekt, namelijk, dat, ofschoon hij onbekendheid voorwendt, die onbedachtzaam gevallen is, óf niet met opzet heeft willen zondigen, óf door verzuim aan de een of andere verontreiniging of bezoedeling zich heeft schuldig gemaakt, hij toch voor God als schuldig staat, totdat hij verzoening heeft aangebracht. Daarom, waar Hij beveelt een volkomen ram en naar een juiste prijs, te offeren, toont hij weer, hoe zij schuldig zijn, zich te zuiveren, die ten opzichte van de heilige offerande al te bekrompen waren geweest. Maar terstond daarop voegt hij er de algemene regel voor alle dwalingen bij, alsof hij wilde zeggen, dat zij niet vrij tegenover God staan, die om hun schuld te bedekken, onwetendheid voorwenden..

2) Dit ziet niet op het onbekend zijn met de geboden van de Heere, maar op het onbekend zijn met de overtreding. Velen zijn dan ook van mening, dat hier gesproken wordt van twijfelachtige gevallen, waarin de mens niet weet, of hij wel werkelijk een zonde begaan heeft. Echter ten onrechte. Er is hier sprake van een zonde, welke door de overtreder niet bewust gedaan is, maar waardoor hij nochthans schuldig staat voor God..

18. En hij zal nu, wanneer hij tot bewustheid komt van zijn onrecht, behalve de vergoeding welke hij de benadeelde naaste moet geven, en die reeds in de wet zelf overal bij het daarop betrekking hebbende gebod vastgesteld is, waar over zulk een schadeloosstelling zich werkelijk iets laat aanwijzen, een volkomen ram uit de kudde tot de priester brengen met uw schatting, ten schuldoffer, dat met het vroeger in vs.15 opgenoemde schuldoffer van gelijke waarde is, en de priester zal voor hem op dezelfde wijze verzoening doen over zijn zonde van afdwaling, waardoor hij afgedwaald is, die hij niet geweten had, toen hij ze beging; zo zal het hem vergeven worden.

19. Het is een schuldoffer, hij heeft zich voorzeker schuldig gemaakt aan de HEERE. 1)

1) Niemand moet alzo menen, dat dergelijke benadeling van de naaste de Heere verder niet aangaat, als ware het onrecht met de aanbieding van de schadevergoeding reeds vereffend; de Heere heeft integendeel de wederkerige rechten van allen, die tot Zijn volk behoren in de Verbondswet vastgesteld; de verkrachting van die wet is daarom tegelijk een zonde tegen Hem die verzoend moeten worden. Opmerkelijk is de in de Joodse eredienst doorgevoerde gedachte: in geen schuld kan men berusten, geen schuld wordt zonder meer eenvoudig vergeven; maar iedere schuld eist een bepaalde verzoening.

De Mozaïsche wet komt daardoor lijnrecht tegenover die beschouwing te staan, welke bij de natuurlijke mens is vastgeworteld, de beschouwing van de zonde als kleinigheid, als peccatilio (of misstapje) welke beschouwingswijze Claus Harms in de 21ste van zijn stellingen ook onze tijd, die zich tevenover de tijd van de reformatie zo zeer op vooruitgang verheft, voor de voeten werpt. "De vergeving van zonden kostte in de 16de eeuw nog geld, maar in de 19de heeft men deze voor niet, want men schenkt haar aan zichzelf.".

HOOFDSTUK 6.

1. Verder sprak de HEERE, 1) tot Mozes, zeggende:

1) Mozes handelt nu niet over dwalingen, welke verzoend moeten worden, wanneer de zondaar uit onwetendheid gezondigd heeft, maar schrijft de wijze van verzoening voor, indien iemand vrijwillig en met overleg God heeft beledigd. Wat waardig is, om aangetekend te worden, opdat zij, die vrijwillig in de zonde waren vervallen niet zouden twijfelen, dat God hen genadig wil zijn, indien zij slechts tot het enige slachtoffer van Christus (in wie de waarheid van de wet van de schaduwdienst volkomen is vervuld) zich begaven. Men moet zich echter wel wachten, dat men ze, onder voorwendsel van de zachtmoedigheid en edelaardigheid van God, inwilligt. Want, meer dan recht is, zet de wellust van het vlees ons tot zondigen aan, zodat er niet zodanig een aanloksel bij behoeft te komen, noch is men vrij, door goddeloze minachting van God, de vrijheid om te zondigen daaruit zich aan te matigen, omdat God geneigd is te vergeven. De vrees voor God, die de slechte begeerlijkheden als een teugel bedwingt, regere in ons alzo, dat wij niet vrijwillig in zonde vallen en zijn mededogen verwekke veeleer een haat en afkeer van de zonde in onze harten, dan dat zij ons tot laatdunkendheid aanzet. Maar tegelijk moet men zich ijverig wachten, dat, indien wij ons God voorstellen als licht te verbidden voor de zonden, die wij vrijwillig begingen, de strengheid bij de heiligsten, wie dan ook, de hoop op behoud uitwisse. Want er zijn er heden ten dage nog wel krankzinnigen, welke de vergiffenis ontkennen voor allen, die door zwakheid van het vlees kwamen te vallen..

Als nu wordt de noodzakelijkheid van een schuldoffer uitgebreid voor die gevallen, waarbij de zonde niet in onwetendheid of onbedachtzaamheid is gepleegd, maar met opzet en laatdunkendheid, ja, met valse eedzwering is ontkend, maar welke later door de klop van het geweten niet langer ontkend, maar beleden wordt..

2. Als een mens gezondigd en alzo tegen de HEERE, die de Grondlegger en Beschermer is van alle onder de leden van Zijn volk bestaande rechtstoestanden, door overtredingovertreden zal hebben, dat hij, die zondigt, aan zijn naaste zal gelogen hebben, van hetgeen hem in bewaring gegeven, of als onderpand ter hand gesteld was, of van roof (Genesis 21:25 Job 24:2 Micha 2:2) of dat hij met geweld zijn naaste onthoudt, hem afperst (Deuteronomium. 24:14 Hos.12:8 Mal.3:5).

3. Of dat hij het verlorene gevonden en daarover gelogen en met valsheid gezworen zal hebben; a)over iets van alles, dat de mens doet, daarin zondigende; de valse eed moge dan betrekking hebben op hetgeen gevonden is, of op een andere van het in vs.2 vermelde of anders in het leven voorkomende ontvreemdingen.

a) Numeri. 5:6

4. Het zal dan geschieden, omdat hij gezondigd heeft en schuldig geworden is, en nu zijn zonde en schuld inziet en daarover berouw heeft, dat hij weer uitkeren zal de roof, die hij

geroofd, of het onthoudene, dat hij met geweld onthoudt, of het bewaarde, dat bij hem te bewaren gegeven was, of het verlorene, dat hij gevonden heeft;

5. Of van al, waarover hij dan ook vals gezworen heeft, dat hij dit in zijn hoofdsom 1) in het volle bedrag teruggeeft en nog het vijfde deel daarenboven toedoen zal (Leviticus. 5:16) van wie dat is, die zal hij ditgeven op de dag van zijn schuld. 2)

1) In het Hebreeuws Beroscho, eigenlijk naar zijn som, dat is, naar het volle bedrag..

2) In het Hebreeuws Bejoom Aschmato, beter, op de dag van zijn schuldoffer, d.i. op de dag, waarop hij zijn schuldoffer brengt..

6. En hij zal de HEERE, voor zijn schuld, die daardoor nog niet is uitgedelgd, zijn schuldoffer brengen tot de priester, een volkomen ram uit de kudde, met uw schatting, alzo tenminste twee zilveren sikkels (Leviticus. 5:15,18) ten schuldoffer.

7. Dan zal de priester 1) door het brengen van een offer (Leviticus. 7:1 vv.) voor hem verzoening doen voor het aangezicht des HEEREN, en het zal hem vergeven worden; over iets van al, wat hij doet, waar hij schuld aan heeft, 2) zowel de zonde van onthouding en berovingenz., als die van loochening en eedzwering.

1) Ook uit deze uitdrukking, welke meermalen wordt aangetroffen, leest men, dat het offerdier op zichzelf niet de losprijs is geweest, maar dat de verzoening gefundeerd was in het priesterschap..

2) Van de vier soorten bloedige offers, waarover wij (hoofdstuk 1, 3, 4 en 5) hebben gesproken (wij rekenen hier hoofdstuk 5 tot 6:7; over de niet zeldzaam ons voorkomende verkeerde verdeling in hoofdstukken zie Ge 32.2), stellen de twee eerste, de brand- en dankoffers, de Verbondsbetrekking als een ongestoorde, nog bestaande op de voorgrond. In de daad van de slachting en bloedbesprenkeling hebben zij ook wel met verzoening te doen, maar toch alleen met de verzoening van de menselijke zonde in het algemeen, en niet met de verzoening als met haar hoogste, haar einddoel, maar alleen als met een middel tot het doel, als met de weg, waarlangs zij alleen tot het einddoel kunnen leiden. Dit doel nu is de versterking en bevestiging van de offeraar in de genadestaat. In het brandoffer geeft deze zich opnieuw en onverdeeld aan zijn Verbondsgod over; in het dankoffer wordt hij zich inwendig met blijdschap van de Verbondsgenade en Verbondsvriendschap van zijn God bewust. De beide andere offers, het zond- en schuldoffer, bedoelen de opheffing van een bijzondere, in de Verbondsbetrekking ontstane breuk en het herstel van de rechte betrekking tot God, hetzij van het gehele volk, hetzij van de afzonderlijke Israëliet; dit doel nu wordt bereikt door de verzoening van hetgeen de betrekking verstoord en de band verbroken heeft, maar wat daarbuiten ligt, en tot het gebied van de weer herstelde heils- en genadestaat behoort, moeten zij aan de werking van de andere offers overlaten, van welke dan in de regel een of meerdere daarop volgen! Zo werd het reeds vastgesteld met betrekking tot de priesterwijding (Exodus. 29:9 vv.), en iets dergelijks wordt daarna voor de viering van de grote Verzoendag en de hoge feesten bepaald. Deze zijn allen slechts zondoffers, die gebracht moeten worden, geen

schuldoffers, daar de overtredingen, die aan de laatste ten grondslag liggen, in zoverre aan deze altijd een werkelijke vergoeding van het ontvreemde moet voorafgaan, geen samengestelde behandeling gedogen. Maar wel lieten de afzonderlijke zonden van onwetendheid, overijling en zwakheid, welke door Aäron en zijn zonen sedert het sluiten van het Verbond (Exodus. 24), of wil men dit liever sedert het herstel van het Verbond (Exodus. 32) en door het volk in zijn geheel van de ene verzoeningsdag tot de andere en van het ene feest tot het andere bedreven waren, zich als een geheel samenvatten (naar het woord van de Psalmdichter Psalm. 19:13): "wie kan de afdwalingen verstaan, reinig mij van de verborgene) en door een enkel gemeenschappelijk offer verzoenen. Door een dergelijke behandeling gaat het begrip van de afzonderlijke offers in dat van de zonde, in het algemeen voorbij; alleen moet men daaronder niet de erfelijke zonde, of de zondigheid, maar de dadelijke zonde, of de vereniging van alle mogelijke overtredingen van de goddelijke wet verstaan! Nadat deze in het gebrachte zondoffer verzoend zijn, heeft de daad van de verzoening door de daarop volgende brand- en dankoffers betrekking op de uitdelging van de zondenschuld welke reeds wegens de zondigheid van de mens, afgezien van de verschillende uitingen van deze door woord en daad, op hem rust..

Dit is een opklimming van het uit- naar het inwendige, van het grovere tot het fijne, die geheel overeenkomt met de voortgang van de zedelijke erkenning en de behoefte van de godsdienstige levens; want eerst leert de mens zijn afzonderlijke zonde bij naam kennen, en is begerig naar vergeving van deze; later wordt dit ook hem tot een ondraaglijke last, waarvan hij zo graag bevrijd zou zijn, namelijk dat hij uit zondige ouders geboren is en dat zijn gedachten alleen boos zijn. (zie Ex 20.17 over, de opklimming van de werkelijke tot erfelijke boze lusten, zoals deze volgens de Lutherse opvatting in de Tien Geboden worden voorgesteld, gene namelijk in de 9de, deze in het tiende gebod, -zo dezelfde voortgang van buiten naar binnen, van het grovere tot het fijnere)

OVER DE BIJZONDERE VOORSCHRIFTEN VOOR DE PRIESTER IN BETREKKING TOT HET BRAND-, SPIJS- EN ZONDOFFER.

I. Vs.8-13. Nu volgen, na de voorstelling van de offerwet in het algemeen, nog vele afzonderlijke voorschriften, die vooral de priesters aangaan, en zowel op hun ambtsbediening als op hun rechten betrekking hebben, en wel het eerst met betrekking tot het in hoofdstuk 4 behandelde brandoffer.

8. Verder sprak de HEERE (waarschijnlijk op de tweede dag na de oprichting van de tabernakel, Leviticus. 1:1) tot Mozes, zeggende:

9. Gebied Aäron en zijn zonen, met betrekking tot hun priesterlijke bediening, welke zij nu spoedig zullen aanvaarden, zeggende: dit is de wet van het brandoffer, de wet van hetgeen gij daarbij te doen hebt. Het is (zoals Ik reeds in Exodus. 29:38 vv. gezegd heb) hetgeen, wat door de branding op het altaar, en wel vóór iets anders (daar iedere dag met de avond van de vorige dag begint, zie "Ge 1.5) dat, wat tussen de twee avonden geofferd wordt, en de gehele nacht tot aan de morgen opvaart, alwaar het vuur van het altaar, dat Ik te gelegener tijd zelf

ontsteken zal (hoofdstuk 9:24), en dat geen vreemd of uit het gewone leven genomen vuur zijn mag, zal brandende gehouden worden. 1)

1) Ten opzichte van de brandoffers beveelt hij, dat zij niet van het altaar zouden genomen worden, dan wanneer zij geheel door het vuur waren verteerd. Maar van de tijd, dat zij erop gelegd zijn, beveelt hij, dat zij aanhoudend door het vuur moeten verteerd worden, tot op de volgende dag. Hiermee doet hij duidelijk uitkomen, dat het vuur daartoe de gehele nacht moest worden onderhouden. Want anders kon het offer niet tot as vergaan, tenzij het vuur gedurig gevoed werd..

10. En de dienstdoende priester zal op de morgen na die nacht, gedurende welke het offer gebrand heeft, zijn linnen kleed, zijn rok van lijnwaad (zie "Ex 28.42) aantrekken en de linnen onderbroek, welke bestemd is, om de schaamdelen te bedekken (Exodus. 28:42 vv.), zal hij over Zijn vlees aantrekken, en hij zal, door middel van de (Exodus. 27:3) opgenoemde gereedschappen, de as opnemen en wegruimen als het vuur het brandoffer op het altaar zal verteerd hebben, en zal die bij het altaar op de ashoop die zich aan de oostzijde van het altaar bevindt, leggen, en vervolgens in de eigenlijkepriesterkleding het morgenbrandoffer gereed maken.

11. Daarna, zo menigmaal het weer tijd is om de as weg te ruimen, zal hij zijn priesterlijke kleren, die hij slechts in het heiligdom dragen mag, uittrekken, en zal andere gewone kleren aandoen, en zal de as tot buiten het leger uitdragen op een reine plaats. 1)

1) Met de priesterlijke kleren versierd mocht de priester alleen verkeren bij het altaar, maar in het leger moest hij zijn gewone kleren aantrekken..

12. Het vuur nu op het altaar zal, terwijl zo het ene offer het andere opvolgt, daarop brandende gehouden worden; het zal niet uitgeblust worden, 1) ten teken dat Israël zonder ophouden zijn God dient; maar de priester zal daarelke morgen, nadat hij de van het avondoffer overgebleven as heeft weggeruimd (vs.10), hout aansteken, en zal daarop het morgenbrandoffer schikken en hij zal in de loop van de dag het vet van de dankoffers, die óf voor die dat vastgesteld, óf door afzonderlijke Israëlieten vrijwillig gebracht zijn, daarop aansteken.

1) Wel opmerkenswaardig is het, dat hij hier het voorschrift erbij voegt, omtrent het zó onderhouden van het vuur, dat het vuur nooit uitging. Daarmee toch werd te zien gegeven, dat de offerdieren onafgebroken door het hemels vuur werden verbrand. Want van de dag af, waarop Aäron optrad, is de offerande niet door toedoen van mensen, maar door een wonder tot as verteerd, tot een teken van goedkeuring. God nu wilde wel niet dagelijks Zijn macht tentoon spreiden maar heeft toch zó de macht en de arbeid van de mensen tussenbeide laten treden, dat de oorsprong van het heilige vuur uit de hemel bleef..

13. Het vuur zal, zoals gezegd is, gedurig op het altaar brandende gehouden worden, het zal niet uitgeblust worden.

1) Israël zou anders ontrouw worden aan zijn roeping, wanneer het te eniger tijd de heilige dienst van zijn God verliet. 2)

1) Gods bedoeling was, door het vreemde vuur te verbieden, Zijn volk te houden bij Zijn ware verordeningen en de voorschriften van de wet, opdat geen uitvindingen van mensen zou binnensluipen. Want evenzo was het verbod van het vreemde vuur van kracht, als de mensen verboden was, iets van het hun in te voeren of te voegen bij de zuivere kennis van Gods wet, of van Zijn voorschriften iets af te doen. Ondertussen, omdat God als met uitgestrekte hand van de hemel eenmaal had getuigd, dat de offerande Hem behaagde, werden de gelovigen in hun geloof bevestigd, door het onderpand van het altijd brandend vuur..

Het vuur moest om twee redenen op het altaar brandende worden gehouden. Ten eerste, omdat God, de Heere, het eerste offer met vuur uit de hemel had aangestoken, en dus uit heilige eerbied voor het onderpand van God. Ten tweede, omdat door het immer onderhouden van het vuur de gemeenschap tussen Israël en God als blijvend moest worden afgeschaduwd. Door het onderhouden van het vuur deed de priester en door hem Israël belijdenis van de noodzakelijkheid en de heerlijkheid van de verering van zijn Verbondsgod..

2) Het bevel om het vuur van het brandofferaltaar onafgebroken te doen branden, heeft vóór alle dingen en voornamelijk ten doel, dat Israël toont een volk te zijn, dat onafgebroken zijn God dient dag en nacht. Intussen is het niet zonder betekenis, dat, daar later (Leviticus. 9:24) vuur van de Heere afdaalt en het door Aäron bij zijn ambtsbediening gebrachte offer verteert, het een goddelijk, hemels vuur is, dat door de voortdurende Godsverering op het altaar op natuurlijke wijs onderhouden werd, tot op de bouw van Salomo's tempel, toen de Heere het opnieuw gaf (2 Kron.7:1). Over de betekenis van dit feit, zie Le 1.9. Bij de verwoesting van de tempel ging dit, zoals nog menig ander zinnebeeld en onderpand, b.v. de Urim en Tummim (zie Ex 28.30) verloren en werd niet weer hersteld, deels tot straf voor Israël, dat Gods genade even zo weinig tot Zijn ere gebruikt en Zijn Verbond zo smadelijk verbroken had, maar deels, omdat het alleen zinnebeelden en onderpanden waren, geen tot zaligheid nodige, maar slechts eregaven, en omdat de tijd nu reeds zo dicht op handen was, waarop het Oude Verbond voor een nieuw wijken en alles veel rijker en veel inniger door de beloofde Christus vervuld zou worden..

II. Vs. 14-23. Hieraan sluiten zich bijzondere bepalingen voor de priesters, met betrekking tot het (hoofdstuk 2) behandelde spijsoffer, en wordt bij deze gelegenheid ook het spijsoffer, dat door de Hogepriester bij de dagelijkse morgen- en avondbrandoffers gebracht moest worden, nader omschreven.

14. Dit is nu de wet a) van het spijsoffer; één van de zonen van Aäron wiens beurt het was de dienst te verrichten zal dat voor het aangezicht des HEEREN offeren, voor aan het altaar, in zoverre de priesters aan het brengen daarvan deel hebben.

a) Numeri. 15:4 vv.

15. En hij, diegene van de priesters, die de offerdaad moet volbrengen, zal daarvan opnemen zijn hand vol, uit de meelbloem van het spijsoffer en van de olie en al dewierook, die op het spijsoffer is (Leviticus. 2:2) dan zal hij hetgeen hij zo-even opgenomen heeft-van ieder van de verschillende koeken (Leviticus. 2:4 vv.) - een koek behalve al de wierook, aansteken op het altaar; het is een liefelijke reuk tot diens gedachtenis voor de HEERE, om hem, die het brengt, daardoor bij de Heere in genadig aandenken te brengen.

16. En het overblijvende daarvan zullen Aäron en zijn zonen, als het hun toekomend deel van het offer (Leviticus. 2:3,10) eten, en wel: het overige van het spijsoffer van meel en gerst, de gezamenlijke priesterschaar; maar het overige van het spijsoffer van koeken, de dienstdoende priesters (Leviticus. 7:9,10); ongezuurd, zoals het is, zal het gegeten worden, nadat zij het vooraf hebben gebakken, in de heilige plaats, in de voorhof van de tent der samenkomst zullen zij dat eten. 1)

1) Dat de priesters deze dingen moesten eten in de heilige plaats, en als in de bijzondere aanwezigheid van de Heere moest hen verplichten tot te meer oplettendheid, om zijn gaven en vooral zaken, die God geheiligd waren, niet anders dan heilig te gebruiken, en hen leren, dat zij deze en andere spijzen moesten nuttigen, zo in dankbaarheid jegens Hem als de Gever zelf, als ten opzichte van Zijn dienst en Zijn verheerlijking..

17. Het zal niet gedesemd gebakken worden; het is hun deel, dat Ik gegeven heb van Mijn vuuroffers: in de toestand waarin het Mij zelf naar Mijn bevel is gebracht (Leviticus. 2:11) zullen het ook Mijn disgenoten eten en daardoor zich betonen heilige lieden voor Mijn aangezicht te zijn; het, zelfs dit overige, is hun een Heiligheid derHeiligheden, iets dat niet alleen heilig, maar ook hoogheilig is (zie "Ex 40.10) zoals het overige van het zondoffer en zoals het schuldoffer.

18. Al wat mannelijk is onder de zonen van Aäron, en alzo tot de priesterlijke stand behoort, zal het eten, daarentegen zullen de vrouwelijke leden van hun geslachtdaarvan zijn uitgesloten; het zij een eeuwige instelling voor uw geslachten met betrekking tot het aandeel van de priesters, van de vuur (spijs) offers van de HEERE; a) al wat die zal aanraken, 1) zal heilig zijn.

a) Ex.29:37

1) Deze laatste bepaling, welke wij reeds in Exodus. 29:37; 30:29 hebben aangetroffen en later in het 27ste vers van dit hoofdstuk evenzo door ons zal gelezen worden wordt door de uitleggers verschillend verklaard. Sommigen verstaan het heilig worden in deze zin: een zodanige valt het heiligdom toe, en moet, zoals hij, die zich door een gelofte aan God heeft verbonden, voor een bepaalde som geld worden losgekocht (hoofdstuk 27:1-8). Anderen denken daarentegen aan de vele beperkingen in het leven, waaraan de priesters om zich hun God als heilig te vertonen moesten onderwerpen (hoofdstuk 24:1-15); aan dergelijke beperkingen hadden zulke leden, die iets hoogheiligs hadden aangeraakt, zich voortaan moeten onderwerpen: hetgeen des te meer iets zeer ongeschikts en ondragelijks in het dagelijks leven voor hen moest meebrengen, daar zij niet tevens dezelfde rechten en

voorrechten deelachtig werden, als de priesters bezaten en die bij deze een tegenwicht vormden tegen de bepaalde, ook voor hen gedeeltelijk onaangename opofferingen..

De gedachte is: ieder niet-priester, die deze hoogheilige dingen aanraakt, wordt door de aanraking heilig, zodat hij voortaan zich in dezelfde mate als de geheiligde priester voor verontreiniging te wachten heeft, zonder de priesterlijke rechten en voorrechten deelachtig te worden. Daardoor raakte hij in een toestand, welke vele ongeriefelijkheden voor het gewone verkeer in het leven met zich bracht..

19. Verder sprak de HEERE tot Mozes, met de bepalingen, welke betrekking hebben op de ambtsbediening en rechten van de priester, bij de gewone spijsoffers (vs.14-18), verenigende wat evenzo op de priesters betrekking heeft, zeggende:

20. Dit is de offerande 1) van Aäron en van zijn zonen, die zij door Aäron, die het hoofd is van de gehele priesterschaar, uit eigen middelen de HEERE offeren zullen, ten dage 2) dat hij gezalfd zal worden, van de dag af, dat zijn zalving zal voleindigd zijn en hij zijn hogepriesterlijke bediening zal aanvaarden (vs.9), het tiende deel van een efa meelbloem, een spijsoffer gedurig 3) zijn tiende deel efa (Leviticus. 5:11) fijn meel zullen zij door hem brengen tot een dagelijks spijsoffer; de helft daarvan op de morgen nade aanbieding van het tot het morgenbrandoffer behorende spijsoffer van de gemeente (Exodus. 29:40), voordat het dan volgende drankoffer (Numeri. 28:7) uitgestort wordt, en de helft daarvan op de avond, evenals bij het morgenbrandoffer te brengen tussen het zich daaraan aansluitende spijs- en het daarop volgende drankoffer van de gemeente (Sirach. 45:17).

1) Het spijsoffer voor de priester wordt hier tussenin gevoegd, omdat zo-even van de priester is gesproken en deze wet een gehele enige plaats inneemt. Deze offerande moest gebracht worden als de zalving was geschied; daarom, omdat laatstgenoemde verrichting zeven dagen duurde, op de 8ste dag..

2) In het Hebreeuws Bejoom hamaschach. Hiermee wordt niet één dag bedoeld, maar de volle zeven dagen, gedurende welke de zalving plaats had. Omdat deze zeven dagen als een geheel werden beschouwd, wordt gesproken van "ten dage enz"

3) Een spijsoffer gedurig, d.i. elke dag, zolang zijn ambt zal duren, zal hij bij het morgen- en avondoffer zulk een spijsoffer aansteken..

21. Het zal door de Hogepriester, die het in uw naam en in die van de gehele priesterschaar brengt, in een pan 1) (Leviticus. 2:5) met olie, maar zonder zuurdeeg gemaakt worden; geroosterd, nadat het behoorlijk in de olie gewenteld en hard daarin gebakken is, zult gij het brengen; en de gebakken stukken van het spijsoffer, 2) na het bakken in stukken gebroken, (Leviticus. 2:6) zult gij offeren tot een liefelijke reuk voor de HEERE.

1) Beter, op een pan..

2) De gebakken stukken van het spijsoffer. Hoogstwaarschijnlijk duidt het grondwoord, in verband met het stamverwante Arabisch, aan, dat de geroosterde broden evenals bij het spijsoffer in stukken moesten worden gebroken (sommigen menen in twaalf) waarvan de helft dan ‘s morgens en de andere helft ‘s avonds werd geofferd..

22. Ook zal de priester, die uit zijn zonen, na hem, in zijn plaats de gezalfde, de Hogepriester zal worden, hetzelfde doen, zo menigmaal hij het dagelijks morgen- en avondoffer van de gemeente brengt, op de bepaalde tijd, namelijk tussen het spijs- en drankoffer, het zij een eeuwige inzetting, dat de priesterschaar Hem dagelijks bijzondere offers brengt; het zal echter voor de HEERE geheel, en niet slechts gedeeltelijk, gelijk een gewoonspijsoffer (vs.15,16) aangestoken worden.

23. Alzo zal alle spijsoffer van de priester geheel zijn;
1) het zal niet voor een deel gegeten worden, 2) daar de priester hier niet voor het volk, maar in zijn persoonlijk belang werkzaam is, komt hem dus ook geen loon toe.

1) In de vorige voorschriften vervult de Hogepriester, in het aanbieden van de offerande, het ambt voor het volk; in dit bevel voert hij uit, wat op zijn eigen van toepassing is en wat op hemzelf betrekking heeft.

2) Terwijl het dagelijks voor de gehele gemeente gebrachte morgen- en avondbrandoffer ook de Hogepriester, het hoofd van deze gemeente aangaat, zal deze, bij het algemene spijsoffer, en nog een afzonderlijk voor zich en zijn ambtgenoten bijvoegen, en wel in een andere en verhoogde bewerking van het koren (gebakken in een pan), wanneer dan ook de hoeveelheid (getal) slechts half zo veel is; dit doelt daarop, dat Hij in wiens heiligheid de gehele gemeente vertegenwoordigd wordt, ook in zijn ambtsverrichting een hogere graad van heiligheid moet ontwikkelen en handhaven, dan van het gehele volk kan worden geëist..

Daar dit spijsoffer valt in de categorie van de brandoffers, moest het geheel voor de Heere verbrand worden en mocht er niets van worden gegeten..

III. Vs.24-7:10. Onmiddellijk hierop volgen nadere bepalingen over de in hoofdstuk 4:1-6,7 slechts gedeeltelijk behandelde zond- en schuldoffers, en wordt daar over de vorm, waarin zij moeten gebracht worden, en over het gebruik van het vlees veel meegedeeld, wat vroeger voorbijgegaan of meer aanwijzend dan uitvoerig behandeld was.

24. Verder sprak de HEERE, na deze tussenrede over het dagelijks spijsoffer van de Hogepriester (vs.19-23) tot het vroegere onderwerp, de ambtsbezigheden en voorrechten van de priester bij de offers van de gemeente terugkerende, tot Mozes, om na de behandeling van het brandoffer (vs.8-13) en het spijsoffer, (vs.14-18) hem nu ook over het zond- en schuldoffer het nodige mee te delen, zeggende:

25. Spreek tot Aäron 1) en tot zijn zonen, zeggende: Dit is de wet van het zondoffer, met betrekking tot hetgeen gij daarbij te doen en te eisen hebt; in de plaats, waar het brandoffer geslacht wordt, namelijk aan de noordzijde van het altaar (Leviticus. 1:11) zal het zondoffer

door hem, die het brengt, voor het aangezicht des HEEREN geslacht worden (Leviticus. 4:24) het is een Heiligheid der Heiligheden, met het bloed en vlees van zulk een offer moet in ieder opzicht op zeer heilige wijze worden gehandeld, opdat daarvan toch niets ontheiligd wordt.

1) Wij zien overal, hoe ijverig God ervoor waakt, dat het volk in geen enkele zaak in twijfel hoeft te verkeren. En zeker van de valse voorstellingen wordt de ware godsverering als het ware door een eigenaardig teken onderscheiden, wanneer God zelf voorschrijft, wat gedaan moet worden. Nu kon niet anders dan uit zijn eigen mond met zekerheid vernomen worden, waarin de ware vroomheid behoort gefundeerd te zijn. Verder, omdat er onderscheid was tussen de offeranden en offerdieren, voor de zonde, zou het geschikst zijn geweest, dat zij afgezonderd op verschillende plaatsen werden geslacht, indien men daarmee maar niet tot dwaling aanleiding gaf. Doch alle twijfel wordt weggenomen, wanneer God voor beide gevallen dezelfde plaats aanwijst. Waaruit wij opmaken, dat een wet, omtrent het dienen van God, wel voldoende zou zijn, indien maar niet de mens bij zichzelf wijs wilde zijn, maar de mond van God wilde gehoorzamen. Want hoe het geschied is, dat, terwijl die twee soorten van elkaar waren onderscheiden er toen gelijktijdig van deze sprake is, komt, omdat het Gode zo wilde. Deze plaats herinnert ons genoegzaam, met hoe grote bezonnenheid en bescheidenheid behoort opgevolgd te worden, wat door het woord van God wordt aangewezen..

26. a) De priester die het voor de zonde offert, die bij deze offerdaad de dienst verricht, voor de besprenkeling met het bloed en de verbranding zorgt, zal het vlees, dat niet op het altaar komt, eten; in de heilige plaats zal het gegeten worden, in het voorhof van de tent van de samenkomst.

a) Hos.4:8

27. Al wat dit, van het zondoffer, vlees zal aanroeren, zal heilig zijn; zo wie van zijn bloed op een kleed zal gesprenkeld hebben, op wiens kleed bij het slachten van een dergelijk offer iets van dit bloed spat, dat kleed, waarop hij gesprenkeld zal hebben, zult gij in de heilige plaats met het water uit het koperen wasvat wassen. 1)

1) Dit moest geschieden, opdat het hoogheilige bloed niet mede gedragen zou worden op het kleed in het leger en aldus ontheiligd..

28. En het aarden vat, waarin het vlees gekookt is door de dienstdoende priester, als die gerechtigd is om het te eten (vs.26), zal, wanneer het van aarde is, gebroken worden, maar zo het in een koperen vat gekookt is, dan zal het geschuurd en goed in water gespoeld worden.1)

1) In een aarden pot, soms meegebracht door niet-priesters, (in het Heiligdom had men alleen koperen vaten) bleef soms nog iets van het heilige vlees over. Bovendien, als straks die pot weer gebruikt werd voor het dagelijks voedsel, daarmee werd het heilige vlees, dat erin gekookt was, smaad aangedaan. Daarom moest, om dit te voorkomen, de aarden pot gebroken worden. Een koperen vat kon genoegzaam geschuurd worden, om de ontheiliging te voorkomen..

Ongetwijfeld diende dit voorschrift, om bij de Israëliet een heilige eerbied voor de dienst van de Heere te bewerken en levendig te houden..

29. Al wat mannelijk is onder de priesters zal alleen dat gekookte vlees eten; het is een Heiligheid der Heiligheden. (vs.18)

30. Maar geen zondoffer, a) waarvan het bloed in de tent der samenkomst zal gebracht worden, om in het heiligdom te verzoenen, alzo zowel het vlees van dat zondoffer, dat de hogepriester voor zichzelf (Leviticus. 4:2 vv.) als ook het vlees, dat hij voor de gehele gemeente offert (Leviticus. 4:13 vv.) zal gegeten worden; maar het zal op de (Leviticus. 4:11,21) voorgeschreven wijze in het vuur verbrand worden. 1)

a)Hebr.13:11

1) De uitzondering wordt herhaald, zowel ten opzichte van de offerande, waarvan sprake is geweest in het vierde hoofdstuk, als van de plechtige offerande, waardoor priester en volk, jaarlijks werden verzoend. Want voor een minder bedrag verzoende de mens afzonderlijk zijn zonde, en slechts het altaar, dat in het voorhof was, werd met bloed besprenkeld. Maar, indien de priester God óf voor zichzelf, óf voor het volk verzoening aanbracht, ging hij, opdat de voorbede des te klemmender zou zijn, het heiligdom binnen, om recht tegenover het voorhangsel het bloed uit te gieten. Zodanige offerdieren nu beval God, geheel te verbranden. Zo is deze plaats niets anders dan een bevestiging van die andere, waarin een gelijk bevel werd gegeven..

HOOFDSTUK 7.

OVER HET SCHULD- EN HET DANKOFFER.

1. Dit is nu de wet van het schuldoffer, in zoverre dit de priester nog in het bijzonder aangaat: het is een Heiligheid der Heiligheden. Ook hiermee moet, zoals met hetzondoffer, in ieder opzicht op zeer heilige wijze gehandeld worden (Leviticus. 6:25).

2. In de plaats, waar zij het brandoffer slachten, zullen zij het schuldoffer slachten (Leviticus. 6:25) en men zal, zoals bij dat brandoffer (Leviticus. 1:5) dit bloed rondom op het altaar sprenkelen, 1) alzo bij het brengen tot God daarmee niet zo handelen, als met het bloed van het zondoffer (hoofdstuk 4), daar het bij een schuldoffer niet uitsluitend om de verzoening van schuld, maar tegelijk om genoegdoening voor de daardoor veroorzaakte schuld te doen is (Leviticus. 5:16; 6:5).

1) Dit slachten aan de noordzijde van het brandofferaltaar, dat door de wet uitdrukkelijk voor de brand-, zond- en schuldoffers gevorderd wordt, terwijl de wet bij het dankoffer de plaats van de slachting onvermeld laat, heeft zonder twijfel, zoals bij alles in de offerdienst, een zinnebeeldige of voorbeeldige betekenis. Volgens de gissing van Tholuck, was deze zijde gekozen, omdat zij gold als zijnde zonder licht en zonder leven; en werkelijk is de slachting niets anders dan de voltrekking van de plaatsvervangende doodstraf aan het offerdier. De overlevering, welke tot in de 4de eeuw bleef voortleven, plaatste de heuvel Golgotha evenzo in het noordelijk deel van de berg Sion, en toont die ook heden ten dage als Calvariënberg (schedelplaats) met het heilige graf binnen het tegenwoordige Jeruzalem..

3. En daarvan zal men, gelijk bij een dankoffer, (Leviticus. 3:3,9) al zijn vet offeren, de staart en het vet, dat de ingewanden bedekt.

4. Ook de beide nieren en het vet, dat daaraan is, dat op de weekdarmen is; en het net over de lever, met de nieren zal men afnemen. 1)

1) De (4-5) vetstukken, die van dankoffers, zowel als van zond- en schuldoffers in het altaarvuur verbrand worden, zijn: 1. Het vet dat de ingewanden bedekt of het grote net, dat zich van de maag over de darmen uitstrekt en deze bedekt; men vindt dit slechts bij de mensen en zoogdieren en dit bevat bij de herkauwende dieren zeer veel vetdelen. 2. Het vet aan de ingewanden, namelijk, dat zich aan de darmen heeft vastgezet en zich gemakkelijk van deze laat afscheiden. 3. De beide nieren en het aan deze begroeide vet, dat bij schapen zo aanzienlijk zijn kan, dat zij daaraan sterven, daarbij komt het vet aan de lendenen, d.i. aan de inwendige lendenspieren of in de nierstreek. 4. De Jothereth (d.i. overspanning, uitspanning, net) om de lever of over de lever, waaronder meerdere geleerden met de LXX de grote leverlap verstaan, die echter toch geen vetstuk is; met veel meer recht heeft reeds Luther, hierin de Vulgata volgende, dit van het kleine, het maag- of levernet verstaan, dat van de dwarsvoor tussen de rechter- en linkerleverlap uitgaat en zich van de ene zijde over de maag, aan de andere zijde tot aan de nierstreek uitstrekt, bij de nieren, tot waar het reikt, zal het dan weggenomen of afgescheurd worden. 5. Bij de schapen komt dan nog daarbij als vijfde stuk

de vette staart (zie Ex 29.23), die geheel uit een samenstel van merg en vet bestaat, in de keuken dikwijls de plaats van boter vervangt, en klein gesneden, bij verschillende gerechten gebruikt wordt. Deze verschillende vetstukken komen als het beste en edelste van het vlees van de dieren in aanmerking; waar de Heere niet het geheel werd gebracht, zoals bij het brandoffer, moest men Hem tenminste "het beste", of datgene doen geworden, waarin levenskracht en wasdom zich het meeste openbaren. Enige uitleggers willen in die vetstukken een symbool (zinnebeeld) zien van de inwendige mens tegenover de ledematen of de uitwendige mens (Rom.7:22), die door het vlees vertegenwoordigd wordt. Maar bij deze verklaring is voor de vette staart geen plaats, terwijl juist het hart, dat bij zulk een verklaring wel het eerst mocht vermeld worden, ontbreekt; en bovendien zijn in de Heilige Schrift die vetdelen minder zinnebeelden van het innerlijk beter deel van de mens, van zijn tederste en meest verborgen gevoelens, maar meer tekenen van ongevoeligheid en verharding (Psalm. 119:70)

5. En de priester zal die reeds genoemde vijf stukken aansteken op het altaar, ten vuuroffer de HEERE. Hetgeen door het vuur zou verteerd worden is een schuldoffer, het verzoent de schuld, die daaraan ten grondslag ligt, nadat zij door de gebrachte genoegdoening of boete (Leviticus. 5:16; 6:5), voor deze aarde weer is goed gemaakt, ook voor God.

6. Al wat mannelijk is onder de priesters, zal dat, wat van een zo gebracht schuldoffer overblijft, namelijk het vlees van het dier, eten; in de heilige plaats zal het gegeten worden; het is een Heiligheid der Heiligheden; het behoort tot die overblijfselen van het offer, waarmee men zo heilig mogelijk moet handelen; waarom dan ook alleen aan de mannelijke leden van de priesterlijke geslachten het eten hiervan vergund is.

7. Zoals het zondoffer, waaromtrent (Leviticus. 6:29) dezelfde bepalingen gemaakt werden, alzo zal ook het schuldoffer zijn, een wet zal hiervoor zijn, daar zij tot elkaar in het nauwste verband staan, omdat zij alleen de verzoening bedoelen, het vlees zal dan ook hier, zoals bij het zondoffer (Leviticus. 6:26), van de priester zijn, die daarmee verzoening gedaan, de verzoening door het offer bewerkt zal hebben. 1)

1) Hieruit volgt zonneklaar, dat aan de slachting van het dier de handoplegging door hem, die het offer bracht, voorafging, want deze wordt vroeger (Leviticus. 4:4,15,24,29,33) voor het zondoffer, met de instelling waarvan die van het schuldoffer één zijn zal, uitdrukkelijk gevorderd. Meerdere geleerden hechten voor de beide offerdaden aan de handoplegging niet meer deze betekenis, dat daardoor de doodsschuld of de verplichting van de offeraar voor zijn zonde de dood te ondergaan op het offerdier overgedragen wordt, zoals wij hier boven (op het voorbeeld van Kurtz) gedaan hebben; maar zij zien daarin een overdragen van de zonde zelf, waardoor het dier als tot werkelijke zonde wordt, en wel niet alleen op het bloed, als zetel van de ziel, maar ook op het gehele dier, zodat nu ook vlees en vet daarvan met de zonde beladen zijn. In verband daarmee vatten zij dan het eten van het offervlees door de dienstdoende priester als een daad op, welke mee behoort tot de verzoening, welke hij doen moet (Leviticus. 5:6,10,13); tot volkomen verwijdering of uitdelging van schuld, was namelijk ook dat bevorderlijk geweest, dat hij, de priester, de zonde in het vlees verteerde, en haar zo krachtens de heiligheid, die omwille van zijn ambt, zijn deel was, vernietigde, waarom Mozes

dan ook (Leviticus. 10:16 vv.) zich vertoornt, dat Eleazar en Ithamar het vlees van een als zondoffer geofferde bok niet gegeten, maar verbrand hadden. Maar tegen deze beschouwing kunnen wij inbrengen, dat het vlees van zond- en schuldoffers in de wet zelf uitdrukkelijk voor iets zeer heiligs verklaard wordt, en men alzo onmogelijk kan beweren, dat de zonde door handoplegging dit is ingelijfd geworden, dat deze zonde ook na de bloedsprenkeling nog aan het vlees gekleefd heeft, en dat zij eerst ten gevolge van het priesterlijke eten van het vlees door de priesterlijke heiligheid is overwonnen en uitgedelgd. Integendeel schijnt het juist de voorstelling van zulk een incorporatie van de zonde te zijn, welke Mozes daar als de oorzaak op de voorgrond plaatst, waarom Eleazar en Ithamar zich hadden laten weerhouden dat vlees te eten, welke dwaling hij bestrijden wil door de stelling, dat dit vlees zeer heilig is..

Maar deze mening lag hun daarom zo voor de hand, omdat men in Egypte van de offers, van de God Typhon, als vertegenwoordiger van al het schadelijke in de wegstervende natuur gebracht, geloofde, dat zij de op hem overgebrachte zonde en schuld hadden ingezogen en men derhalve een afschrik van deze had. Waarvoor nu, naar onze mening, die reeds bij Philo wordt aangetroffen, het eten van het vlees van de zond- en schuldoffers dienen moest, kan men zien in de aanmerking zie Le 4.12 en zie Le 10.17. In de drie volgende verzen 8-10 worden achtereenvolgens nog enige bepalingen opgenoemd, hoe te handelen met de overblijfselenvan de brand- en spijsoffers, welke bepalingen echter tot 6:8-18 behoren, maar om haar verband tot hetgeen 6:6 en 7 gezegd is, nu volgen..

8. Ook de priester, die iemands brandoffer offert, die priester zal als beloning voor zijn dienst de huid van het brandoffer hebben, dat hij geofferd heeft. 1)

1) Dit was ook het geval bij de schuld- en zondoffers van de leken, terwijl de huid van de dankoffers aan de eigenaar van het offer bleef..

9. Daartoe al het spijsoffer, het overblijfsel van ieder spijsoffer, dat in de oven gebakken wordt, met al wat in de ketel en in de pan bereid wordt (Leviticus. 22:4-7)), zal van de priester zijn, die dat offert; die het in ontvangst neemt, en een deel daarvan op het altaar aansteekt (Leviticus. 2:8,9); dit strekt tot nadere bepaling van het (Leviticus. 2:10) gezegde.

10. Ook alle spijsoffer, het overblijfsel van een dergelijk spijsoffer, dat uit meel of geroosterd koren bestaat (Leviticus. 2:1-3,14-16) en met olie gemengd of ook zonder olie, dus droog is, (Leviticus. 5:11 Numeri. 5:15) zal voor alle zonen van Aäron zijn, voor de een als voor de ander; 1) het moet gelijkmatig onder de gezamenlijke priesters verdeeld worden; want terwijl het in vs.9 voorgestelde slechts in enkele bijzondere gevallen zou voorkomen, en dan nog altijd in zeer kleine hoeveelheden, zijn deze (vs.10) als de gewone te verwachten, en zouden de overblijfselen daarvan meer zijn dan de dienstdoende priester voor zich zelf verteren kon.

1) Dit aandeel aan alle offergaven van Israël, dat de Heere hiermee, zoals later (hoofdstuk 27; Numeri. 18) de opbrengst van de eerstelingen, en de eerstgeborenen, het tiende gedeelte van de tienden voor zijn priesters tot hun levensonderhoud beschikt, is geheel overeenkomstig hun (Exodus. 28:1) voorgestelde betrekking tot Jehova, daar zij onder het volk Zijn bijzonder eigendom zijn en hun deel en goed slechts van Hem zullen hebben. Het staat ook in dadelijk

verband met hun daar voorgestelde roeping, tot de Heere te naderen en de omgang van het volk met Jehova; want indien zij niet verder voor hun onderhoud hadden te zorgen, konden zij zich geheel aan de bediening van hun ambt en de zorg voor het heiligdom toewijden..

I. Vs.11-34. Eindelijk wordt ook het dankoffer, waaraan vooral de priesters met hun rechten zouden deel hebben, met betrekking tot hoofdstuk 4 nog eenmaal behandeld, en daarbij zowel de wijze van de offermaaltijden bij gelegenheid van de dankoffers voorgesteld, als ook het aandeel dat de priesters daaraan moesten hebben.

11. Dit is nu de wet van het (hoofdstuk 3) beschouwde dankoffer, dat men de HEERE offeren zal, met betrekking deels op het daartoe behorende spijsoffer, deels op het gebruik van het vlees.

12. Indien hij, de Israëliet, dat tot een a) lofoffer, offert, 1) dat dan uit een stuk groot of klein vee, zonder gebrek, mannetje of wijfje bestaan kan, zo zal hij, naast het lofoffer als bijgevoegde gave, welke nimmer daarbij ontbreken mag, evenmin als bij een brandoffer, als een vrijwillig offer (Numeri. 15:1)) ongezuurde koeken met olie gemengd en ongezuurde vladen met olie bestreken, offeren; en zullen die koeken met olie gemengd van geroosterd meelbloem zijn, gebak dus van de drie (hoofdstuk 2:4-7) opgenoemde soorten, alzo een spijsoffer, zo voortreffelijk mogelijk, zoals het lofoffer zelf van de drie dankoffers het aanzienlijkste is.

a) Psalm. 116:17

1) Dit lofoffer of bekenoffer was óf algemeen, hetgeen voor de gehele vergadering eenmaal per jaar, nl. op het Pinksterfeest geofferd, en onder de heiligste dingen geteld werd, óf wel bijzonder, hetgeen voor een ieder, zonder onderscheid, naar dat hij gelegenheid daartoe kreeg, geofferd en een mindere heiligheid genoemd werd..

De geestelijke betekenis van het lofoffer wordt ons op een bijzondere wijze beschreven in Psalm. 116. Uit een dodelijke ziekte opgericht, uit zielsbezwaren gered, vindt de dichter zich gedwongen, zijn liefde tot de Heere te betuigen, en zijn gewilligheid tot een offeren van een lofoffer aan Hem, die zijn ziel en zijn lichaam had gered. Het lofoffer werd opgeheven voor de Heere, maar Jehova had er geen voordeel van. "Onze goedheid raakt tot Hem niet." Zij, die het lofoffer bereidden, aten het als een bewijs, dat de lof, God toegebracht, Hem niets aanbrengt of rijker en heerlijker maakt, maar dat het als koorn en most is voor de zielen van hen, die zich in de 103de Psalm voor Hem uitstorten. (2 Kron.29: 31; 33:16 Psalm. 104:4,10,17,21).

Het lofoffer werd gebracht, deels, om de Heere te loven voor ontvangen weldaden, deels, om van Hem nieuwe weldaden af te smeken..

Het dankoffer vindt hier zijn plaats na het schuldoffer, omdat dan alleen, in waarheid en in oprechtheid van ziel, de Heere de dank kan worden gebracht, indien men geloven mag, dat de

zonden vergeven zijn, de schuld is uitgedelgd. Het stuk van dankbaarheid volgt op dat van ellende en van verlossing..

13. Behalve de koeken zal hij tot zijn offerande gedesemd brood offeren, met het lofoffer van zijn dankoffer, dit, behalve de gezuurde broodkoeken, die hij vanzelf reeds voor de later te houden offermaaltijd meebrengt, en het tot lof-en dankoffer bestemde dier aanbieden, en eerst een deel daarvan op het altaar tot een gedenkoffer (Leviticus. 2:8) laten aansteken.

14. En een daarvan 1) uit de gehele offerande zal hij, die het offer brengt de HEERE ten hefoffer, 2) als een geschenk van de toewijding offeren: het (de aldus geofferde koeken) zal voor de priester zijn, die het bloed van het dankoffer sprenkelt, die tevoren, bij de slachting van het rund, het schaap of de bok, (Leviticus. 3:2) voor de besprenkeling met het bloed en voor het brandoffer zorgt.

1) Een daarvan, nl. óf één van de broden óf één uit ieder gedeelte van de offerande..

2) Ook: zie Ex 29.24, zie Ex 29.25, zie Ex 29.26, zie Ex 29.27 en zie Ex 29.28.

15. Maar het vlees van het lofoffer van zijn dankoffer, het na afzondering van de beweegborst en de hefschouder (vs.30-32) tot de offermaaltijd bruikbare vlees van het lof-dankoffer, zal op de dag van deze offerande gegeten worden; daarvan zal men niet tot de morgen overlaten, 1) om de mogelijkheid, dat dit belangrijkste van alle dankoffers tot bederf overga, zo nauwkeurig mogelijk af te keren.

1) Niets mocht tot de morgen worden overgelaten, én om een heilige eerbied te bewaren voor hetgeen de Heere gewijd was, én om een volkomen blijk te geven van hun dankbaarheid, een bewijs, dat men niet traag was in het betonen van zijn dankbaarheid..

Ook van het Paasoffer en van het Manna mocht niets overblijven tot de morgen..

16. En zo daarentegen het slachtoffer van zijn offerande een gelofte, of vrijwillig dankoffer is, (zie "Le 3.1) a) dat zal zoveel mogelijk ten dage, als hij zijn offer offeren zal, door hem, die hetbrengt en hem, die hij tot de offermaaltijd nodigt, gegeten worden, en het overgebleven daarvan zal ook de volgende dag gegeten worden, en niet reeds op die dag, zols met het lofdankoffer (vs.15) geschiedt, met vuur worden verbrand.

a) Leviticus. 19:6

17. Wat nog van het vlees van het slachtoffer overgebleven is, zal evenzo op een reine plaats, buiten het leger (Leviticus. 4:11,21) op de derde dag met vuur verbrand worden, daar het door de nu beginnende ontbindingonrein is geworden.

Mocht van het lofoffer niets overblijven tot de volgende morgen, van het gelofte- en het vrijwillig offer mocht gegeten worden, ook de volgende dag. Wat er dan overbleef moest met vuur verbrand worden, om de ontheiliging van het heilige vlees te voorkomen. Een

gelofteoffer werd dan gebracht, wanneer men een heilige verbintenis had aangegaan, waarbij iemand beloofd had, tot bevordering van de eer van de Heere iets te zullen doen, of ook wel iets te zullen laten. Jefta beloofde de Heere een offer, wanneer hij ongedeerd en als overwinnaar uit de strijd tevoorschijn kwam. Ook lezen wij van geloften van de Nazireeërs..

Dat ook de volgende dag van het gelofte-offer mocht gegeten worden heeft hoogstwaarschijnlijk zijn oorzaak hierin, dat de Israëliet gedurende die tweedaagse maaltijd een diepe indruk zou ontvangen van de gelofte, welke hij gedaan had en om te voorkomen daarom, dat de gelofte overijld werd gedaan zonder al de zwaarte van het nakomen ervan te berekenen..

18. Want als enigszins van dat vlees van zijn dankoffer op de derde dag gegeten wordt, die dat de Heere geofferd heeft, zal niet aangenaam zijn, het zal hem niet toegerekend worden als een God welgevallige offergave; het geldt nu maar voor gewoon dagelijks vlees, ja het zal, daar het nu eenmaal voor een offer gediend heeft, een afgrijselijk ding zijn, 1) en hem, die zulk een offermaaltijd aanricht, aan Gods ongenoegen en ongenade onderwerpen, en de ziel van de genodigde gast, die daarvan eet, zal haar ongerechtigheid dragen, als die het heiligdom van de Heere ontheiligd heeft (Leviticus. 19:5).

1) In het Hebreeuws Phigul jehejéh, eigenlijk het zal Hem een gruwel zijn. Deze uitdrukking wordt ook gebruikt van het offervlees Leviticus. 19:7 Eze.4:14 Jesaja. 65:4. De grondbetekenis is: Stinkende een stank. Zo staat er ook in de Franse vertaling. De LXX geeft miasma, besmetting..

19. En het vlees, dat iets onreins aangeraakt zal hebben,
1) met iets, dat volgens hoofdstuk 11-15 naar de wet onrein is, met een dergelijk persoon of dergelijke zaak in aanraking is gekomen en daardoor zelf onrein geworden, zal niet gegeten worden, met vuur zal het verbrand worden. Ook niemand, die op enigerlei wijze naar de wet onrein is, zal het heilige offervlees aanraken en het door zijn onreinheid bevlekken, maar aangaande het andere vlees, dat vlees zal een ieder die rein, die niet door een verontreinigde kwaal, als melaatsheid, zaadvloed en dergelijke aangetast, is, en zo iemand ook alleen, mogen eten.

1) Geen verontreinigd vlees mocht gegeten worden, maar bij de offerande wordt er in het bijzonder op gewezen, omdat verontreiniging heiligschennis met zich mee bracht. Hierom beveelt hij het te verbranden, evenals dat, wat binnen de bepaalde tijd niet was gegeten. De straf wordt erbij aangekondigd, dat, wie als een onreine het heilige vlees aanraakt, uitgeroeid zou worden uit het volk. Waarvan de hevigheid of de strengheid sommigen aanleiding heeft gegeven, om te menen, dat zij op geen andere wijze werd uitgevoerd, dan dat men buiten de legerplaats werd gebracht. Maar te verwonderen is het niet, dat God zo streng heeft gestraft, die wetens en willens verontreinigde, wat heilig was. Want niet, wie door dwaling tot zoiets verviel, werd door dit vonnis getroffen, maar wie door goddeloze ontheiliging van de heilige dingen openlijk God had veracht..

20. Doch als een ziel het vlees van het dankoffer, dat van de HEERE is, in weerwil van onreinheid naar de wet, a) gegeten zal hebben en haar onreinigheid aan haar is, zo zal die ziel uit haar volkeren uitgeroeid worden. 1) (Genesis 17:14).

a) Leviticus. 15:3

1) Deze straf werd toegepast, als de daad met bewustheid was volbracht. Wanneer men er zich niet van bewust was geweest, kon men voor de zonde een offer brengen (Leviticus. 5:2).

21. En wanneer een ziel iets onreins zal aangeraakt hebben, met iets, dat naar de wet onrein is, in aanraking zal zijn gekomen als de onreinheid van de mens (hoofdstuk 12-15) of het onreine vee (Leviticus. 11:4-8) of enig onrein verfoeisel 1) (Leviticus. 11:10-42) en zal van het vlees van het dankoffer, dat van de HEERE is, gegeten hebben, zonder zich vooraf van deze verontreiniging naar het voorschrift van de wet te hebben gezuiverd, zo zal die ziel uit haar volken uitgeroeid worden.

1) In het Hebreeuws Schékéts, eigenlijk wat men te schuwen heeft. Hiermee wordt samengevat, wat in hoofdstuk 11:10-42 nader wordt aangeduid..

22. Daarna sprak de HEERE, met deze voorschriften over het dankoffer nog enige daarmee in verband staande bepalingen verenigende, verder tot Mozes, zeggende:

23. Spreek1) tot de kinderen van Israël zeggende: geen vet, geen van de (vs.3 vv.) opgenoemde vetstukken van een voor de offerdienst bestemd dier, een os, of schaap, of geit zult gij eten, daar van deze stukken bij het offeren een vuur voor de Heere aangestoken wordt, en zij dus voor altijd van het gewoon gebruik afgezonderd zijn, ook niet wanneer net dier niet tot offer bestemd is.

1) Daar hij alle offeranden het vet God heilig was en aangestoken werd op het altaar, verbiedt God zijn volk het vet te gebruiken, ook bij de gewone maaltijd, opdat zij ook thuis de Godsverering hoog zouden houden. Deze oefening in de godsvrucht was geenszins zonder doel, maar opdat hij die verwijderd van de tempel woonde, zich in zijn dagelijkse leeftocht zou gewennen aan de dienst van God..

Calvijn schijnt dus van mening, dat ook dit gebod van kracht was in Kanaän. Echter, zoals we vroeger gezien hebben, is toen wel het bevel omtrent het bloed herhaald, maar niet dat omtrent het vet..

24. Maar het vet van de andere reine, maar niet voor offer geschikte dieren, het aan het vlees gegroeide vet kunt gij eten; eindelijk het vet van een dood aas, gestorven vee van de kudde, en het vet van het verscheurde, mag tot alle werk in het gewone dagelijkse leven, gebezigd worden; doch gij zult het evenwel niet geheel eten, daar het onrein is en u zou verontreinigen (hoofdstuk 17:15; 22:8).

25. De vetstukken van het tot offer gebruikt wordende vee zult gij in geen geval eten, want al wie het vet van vee eten zal, waarvan men de HEERE een vuuroffer zal geofferd hebben, die ziel, die het gegeten zal hebben, zal uit haar volken uitgeroeid worden.

26. a) Ook zult gij in al uw woningen geen bloed 1) eten, hetzij van het gevogelte, of van het vee (Leviticus. 3:17), en wel op de (Leviticus. 17:11) aangegeven grond ook niet, wanneer gij in het voor u bestemde land zult gekomen zijn, en door de verwijdering van uw woningen van het heiligdom, de gewone slachtingenhet karakter van offer, dat zij nu hebben (Leviticus. 17:3 vv.) verliezen. (Deuteronomium. 12:15 vv.)

a) Genesis 9:4

1) Het verbod van het bloed strekt zich uit tot alle gevogelte en het vee, zonder daarbij de vissen in te sluiten, omdat het weinige bloed dat zij hebben, niet gegeten pleegt te worden. Dit verbod zal Israël houden in al zijn woonplaatsen (Exodus. 12:20,23), niet slechts zolang als alle slachtingen het karakter van offerande hebben, maar voor alle tijden, omdat het bloed geldt voor de ziel van het dier, welke God tot zoenmiddel voor de zielen van de mens had geheiligd (Leviticus. 17:11), waardoor het bloed een veel hogere graad van heiligheid bezat dan het vet..

27. Alle ziel die enig bloed, zij het ook het bloed van een dier dat niet tot offer geschikt is, eten zal, die ziel zal uit haar volken uitgeroeid worden.

28. Voorts sprak de HEERE nog tot Mozes, zeggende: hem ook het aandeel dat hij zelf aan de dankoffers hebben zou, nader voorstellende.

29. Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: wie zijn dankoffer aan de HEERE offert, zij het dan een lof-, of een gelofte-, of een vrijwillig offer, zal zijn offerande van zijn dankoffer, behalve de in Leviticus. 3:3 vv. opgenoemde vetstukken, die op het altaar verbrand worden, van het vlees, de borst en de rechterschouder de HEERE toebrengen, hij zal die tot het altaar dragen.

30. Zijn eigen handen 1) zullen de vuuroffers voor de Heere brengen, het niet in de nabijheid van het altaar brengen of het daarheen laten brengen, het vet, de vetstukken aan de borst zal hij opdat zij in het vuur vanhet altaar verbrand worden, en alzo werkelijk en dadelijk de Heere worden toegebracht, met die borst brengen, om die borst tot een beweegoffer 2) voor het aangezicht des HEEREN te bewegen, en door deze zinnebeeldige handeling, (zie "Ex 29.28) Hem tenminste onmiddellijk toegebracht te worden.

1) Bij de borst werd gevorderd de rechterschouder, welke beide delen mogelijk te kennen gaven, de edelste en beste vermogens van ziel en lichaam, waarmee God verheerlijkt en Zijn dienst moest worden waargenomen..

Het bewogene werd eigendom van de priester..

Bij zondoffers mocht de schuldige ook het offer door anderen laten brengen. Men kon zelfs ook aan de Priester geld zenden, om een offerdier te kopen; de dankoffers echter moesten eigenhandig aan de Heere worden gebracht..

2) Het bewegen werd verricht bij de dankoffers met het borststuk, dat daarom de naam ontving van de borst van het beweegoffer; bij de priesterwijding; verder, met de eerstelingen van de oogst op het Paasfeest; bij het schuldoffer van de Melaatsen en het ijveroffer; bij het spijsoffer van de Nazireeërs en bij de wijding van de Levieten..

31. En de priester zal dat vet op het altaar aansteken, als een vuur tot een liefelijke reuk voor de Heere (Leviticus. 3:5); doch de borst zal voor Aäron en zijn zonen zijn, aan de gehele priesterschaar, als het aandeel dat deHeer van zijn offers hun overlaat, ten dele vallen.

32. Gij kinderen van Israël zult ook de rechterschouder tot een hefoffer aan de priester geven, uit uw dankoffers, als overblijfsel van uw dankoffers, eer zij dan van het overige vlees de offermaaltijd aanrichten.

33. Wie uit de zonen van Aäron het bloed van het dankoffer door besprenkeling daarvan aan het altaar (Leviticus. 3:2,8,13) en het vet offert, die zal de rechterschouder ten deel zijn, als loon voor de door hem bewezen diensten.

34. Want de beweegborst (vs.30) en de hefschouder (vs.32) heb Ik van de kinderen van Israël uit hun dankoffers genomen; als een gave van alle dankoffers, welke Ik de kinderen van Israël reeds bij hetgeen Ik over de priesterlijke wijding (Exodus. 29:27 vv.) bepaald voorgeschreven heb, en heb deze aan Aäron, de priester en aan zijn zonen tot een eeuwige instelling gegeven, van de kinderen van Israël, 1) zodat zij daarop bij ieder afzonderlijk dankoffer het volste recht hebben (Leviticus. 10:15).

1) Jezus Christus is het grote dankoffer, want Hij heeft zichzelf een slachtoffer gesteld, niet alleen, om verzoening te doen wegens de zonde, en dus Zijn volk voor de vloek te bewaren, maar om ook een zegen voor Zijn dienaren te verwerven. Werden deze dankoffers voor een gedeelte de Heere tot een vuuroffer opgeofferd, en genoten de priesters en de offeraars ook een deel daarvan, het kan te kennen geven, dat de vruchten van Christus verdienste tussen God en Christus zelf en tussen de uitverkoren gelovigen als verdeeld worden, zodat God daarvan enige eer en zij oneindige nuttigheid daarvan ontvangen..

II. Vs.35-38. Terwijl de offerwetten door de Heere zeer uitvoerig omschreven zijn, voegt Mozes, om dit onderwerp af te sluiten, een degelijke opmerking daaraan toe als (Exodus. 16:32) tot de geschiedenis van het manna, vooraf het priesterlijk aandeel aan de dankoffers van Israël nog eenmaal vermeldende; dan overziet hij de offerwet in haar geheel, en betuigt op de stelligste wijze haar goddelijke oorsprong.

35. Dit, wat (vs.28-34) genoemd werd, de beweegborst en de hefschouder, is de zalving 1) van Aäron en de zalving van zijn zonen, het aan de geroepene en daarom ook gezalfde en plechtig in hun ambtsrechten bevestigde priesters door God uitdrukkelijk toegezegde deelvan

de vuuroffers van de HEERE, hun stellig toegezegd ten dage als Hij hen deed naderen om het priesterdom voor de HEERE te bedienen (hoofdstuk 8).

1) In het Hebreeuws Mischchath. Door de Statenvertaling weergegeven door zalving. Echter ten onrechte. Evenals in Numeri. 18:8 betekent het hier aandeel. In het stamverwante Arabisch heeft het werkwoord, waarvan het zelfstandig naamwoord wordt afgeleid de betekenis van: de hand op iets leggen, iets als zijn eigendom beschouwen. Wil men het woord zalving behouden, dan heeft men daaronder verstaan, het recht, dat de priester uit kracht van de zalving ontving. De eerste vertaling is echter alleen zuiver..

36. Hetgeen de HEERE, hun van de kinderen van Israël te geven, geboden heeft, ten dage dat Hij hen door Mozes zalfde: Het zij een eeuwige inzetting voor hun geslachten.

37. Dit, wat van hoofdstuk 1:1-7,27 gezegd met hetgeen vroeger (Exodus. 29:19 vv.) verhaald is, is de wet van het brandoffer, het spijsoffer, het zondoffer, het schuldoffer, het vuloffer en het dankoffer.
1)

1) Met dit slotwoord wijst Mozes aan, dat ervoor gezorgd is, dat niets bijkomstigs binnensloop, voortgekomen uit de gedachten van de mensen, tot verontreiniging van de offeranden. Door het ten dage, zegt hij, dat God op de berg Sinaï de offeranden heeft ingesteld, welke men Hem zou offeren en dat hij niets waarnemenswaardigs heeft weggelaten, opdat de mens niets zou durven volbrengen, tenzij wat in de wet was voorgeschreven. En zeker, omdat hij alle ceremoniën zo getrouw heeft samengevat, daaruit is gemakkelijk op te maken, hoezeer de onbezonnenheid om iets na te laten is te mijden en tegelijk iets uit stoutmoedigheid te verzinnen. Maar doel was alzo, door deze korte herinnering, het volk tot bezadigdheid te vermanen, opdat het de door God gestelde grenzen niet zou overschrijden..

Hiermee wordt het wetboek omtrent de offers afgesloten. Alle offeranden waren Verbondsplechtigheden en bedoelden de instandhouding van het Verbond, dat de Heere God met Zijn volk Israël had gesloten..

38. Die de HEERE Mozes deels op, deels bij de berg Sinaï geboden heeft, ten dage dat hij de kinderen van Israël gebood, hun Zijn bevelen gaf, dat zij hun offeranden aan de HEERE in de woestijn van Sinaï zouden offeren; waarna zij dan, als de Heere geëindigd had Zijn bevelen te geven, van daar verder voorttrokken, het beloofde land tegemoet.

Overzien wij nu aan het einde van deze afdeling nog eenmaal de offers van het Oude Testament, dan kunnen wij die verdelen:

I. Met betrekking tot de materie of stof, waaruit zij bestaan.

1) In *dierlijke of bloedige* offers van dieren, daartoe geschikt, d.i. rein, wier gebruik ook de Israëlieten tot voeding vergund was (hoofdstuk 11); van deze echter slechts de zodanige, die

tot het gewone huisvee behoren en daar gefokt en gekweekt worden, terwijl het wild, ook dat, waarvan het vlees gegeten mocht worden, zowel als vissen, uitgesloten is alzo:

a. Van het viervoetig gedierte het rund, het schaap en de geit van beide geslachten; toch heeft iedere offersoort haar bepaald voorschrift, welke diersoort en welk geslacht daartoe gebruikt moest worden.

b. Van het gevogelte de tortelduiven, evenals de jonge huis- en veldduiven, die intussen met uitzondering van enige reinigingsoffers, alleen door armen, als vergoeding voor de eerste soort mochten gebracht worden, en dus slechts de offers van mindere graad vormden, Terwijl de in hoofdstuk 14:4 bedoelde vogels voor een ceremonie (plechtigheid) dienden, welke nog niet tot het eigenlijke offer behoort.

2) In *plantaardige of bloedeloze* offers. Als eigenlijke offermaterie komt hier alleen de vrucht van graan en wijnstok in aanmerking, terwijl zout, olie en wierook slechts betekenisvolle toevoegselen tot de offers zijn, die aan deze nog een bijzonder karakter verlenen, dat zij niet van zichzelf hebben. Het eerste, de vrucht van graan, of nog juister van tarwe (gerstemeel kost uitsluitend bij het ijveroffer, Numeri. 5:15 met bijzondere bedoeling voor) kon op drievoudige wijze als offer gebruikt worden.

a. Als grutten of gebroken koren.

b. Als fijnmeel.

c. Als gebak, en ook dit weer in drieledige vorm, of als in de oven gebakken, deels koeken met olie gekneed, deels dunne vladen met olie bestreken, of als gebak op de plaat of vlakke pan, dat, hard zijnde, in stukken gebroken werd, nadat het reeds als deeg met olie gekneed geworden was, nogmaals met olie bestreken werd, of eindelijk als gebakken in de pan, als in olie gekookte koeken. Zoals van de reine dieren alle wild met de vissen uitgesloten was, alzo ook van de vruchten alle, die meer buiten de mens om groeien, tuin- en boomvruchten. Het behoort namelijk tot het begrip van het offer, als een gave van de mens aan de Heere, dat het in volkomen zin van het woord eigendom van de mens is, zijn eigendom in het zweet van zijn aangezicht en met zorgvuldigheid en moeite verworven; want het komt hier overal niet op de gave zelf, welke de Heere wel niet nodig heeft, maar op de gever aan; zijn zelfovergave aan de Heere zal in de gave haar werkelijke, zicht- en tastbare uitdrukking vinden; daarom moest deze een zodanige zijn, die als een deel van zijn leven is, en in de hoogst denkbare graad tot hem in een innerlijke betrekking staat, om hem ook werkelijk te kunnen vervangen.

II. Met betrekking tot het ritueel of de wijze van offering zijn:

1. bij de bloedige offers te onderscheiden:

a. De voorstelling aan de Heere, waardoor hij, die het offer brengt, zijn verlangen te kennen gaf, om de gemeenschap met Hem, die daar woonde en beloofd had zich in genade aan Zijn volk te openbaren, te vernieuwen of te bekrachtigen, en waarmee zonder twijfel een

onderzoek door de dienstdoende priesters verbonden was, of het offerdier ook met de wettelijke voorschriften overeenkwam.

b. De handoplegging, waardoor het goed bevonden offer door hem, die het gebracht had, tot zijn plaatsbekleder gesteld werd, opdat het werkelijk lijde en zinnebeeldig doe, wat hij eigenlijk zelf lijden moet, en wat hij geestelijk in en met dit wilde doen.

c. De slachting, waarmee door de eigen hand van de offeraar het dier nu werkelijk leed, wat het in zijn plaats lijden moest, de dood.

d. De bloedbesprenkeling, waarbij de priesterlijke middelaar het verse nog dampende bloed in de onmiddellijke nabijheid van de heerschappij van de goddelijke genade bracht, en voor hem, wiens ziel door dit bloed moest bedekt worden, genade verwierf.

e. De verbranding, òf van het geheel, òf van het beste, het edelste van het vlees, waardoor zinnebeeldig voorgesteld werd wat op geestelijke wijze de offeraar met zich moest laten doen.

f. De maaltijd, welke de Heere, daar, waar niet alles was verbrand geworden, van het overblijvende vlees òf alleen voor zijn dienaars, de priesters, òf tegelijk ook voor de offeraar verordende, voor die, om hen aan zijn tafel te spijzigen, voor deze om hem in Zijn gemeenschap te sterken.

2. Bij de onbloedige offers daarentegen is het ritueel veel eenvoudiger, daar hier de handoplegging, slachting en bloedbesprenkeling vanzelf wegvielen; deze offers werden in de regel, zo niet uitsluitend, in verbinding met een bloedig offer gebracht, aan deze lag deels de daardoor aangebrachte verzoening ten grondslag; deels ging met hun natuur ook hun ritueel daarop over.

III. Met betrekking tot hun betekenis verdeelt men de offers:

1. In zodanige, welke gebracht werden door hen, die nog in de staat van genade of in de Verbondsgemeenschap met de Heere leefden, en tot bevestiging of versterking van die gemeenschap dienden.

a. Brandoffers.

b. Spijs- en drankoffers.

c. Dankoffers (lof-, gelofte- en vrijwillige offers). Terwijl in het brandoffer de offeraar zich opnieuw aan de Heere tot een volkomen en eeuwig eigendom overgaf, en in spijs- en drankoffer de vruchten van de heiliging van zijn leven Hem zinnebeeldig aanbood, verblijdde hij zich aan de maaltijd, bij het dankoffer gehouden, over zijn gemeenschap met Hem.

2. In de zodanige die gebracht werden door hen, die buiten de genadestaat zich bevonden, en waardoor de wederopname in de Verbondsbetrekking moest bewerkt worden. Dat zijn de eigenlijke zoenoffers, namelijk:

a. De zondoffers, welke de verzoening van een enkele begane misdaad, welke voor verzoening vatbaar was, bedoelden.

b. De schuldoffers, die hetzelfde bedoelden, maar slechts daar in aanmerking kwamen, waar behalve de verzoening van de zonde tegelijk de genoegdoening voor een tegen de Heere of de naaste begane rechtsverkrachting in aanmerking kwam. Vergeten wij niet, dat ook aan de beide andere van de bloedige offers, het brand- en dankoffer, het denkbeeld van verzoening eigen was, dat zij namelijk altijd weer opnieuw de algemeen menselijke zondigheid moesten verzoenen; zo riep de grote, door het gehele leven van de oudtestamentische gemeente heengaande allegorie of beeldspraak van de offers heen, bestendig: Zoekt de vergeving van uw zonden (zoenoffer), wijdt u aan de Heere met lichaam en ziel toe (brandoffer), doet recht en gerechtigheid (spijs- en drankoffer), verblijdt u in Zijn gemeenschap, dankt Hem voor Zijn genade; roept Hem aan in de nood (dankoffer). In de plaats van de allegorie is in het Nieuwe Testament de geschiedkundige werkelijkheid getreden, en wel in het leven, lijden en sterven van onze Heer en Heiland, Jezus Christus, die alle verschillende eigenschappen van het offer in het Oude Testament over verschillende offers verdeeld en door een offerritueel van verschillende vormen uitgedrukt, in zich verenigt. De brief aan de Hebreeën geeft daarover meer licht, en ook zullen wij ter gelegener tijd daar aanwijzen, hoe het een offer, dat Christus in Zichzelf gebracht geeft, niet alleen alle oudtestamentische offers in zich heeft opgenomen, maar ook ze alle zeer ver overtreft..

HOOFDSTUK 8.

WIJDING VAN DE PRIESTERS.

I. Vs.1-13. Nadat alzo de wet van de offer in haar voornaamste delen ontwikkeld, en daarmee de grond gelegd is voor de nu beginnende bestendige dienst in het heiligdom is het de tijd, dat zij, die tot de uitoefening van hun ambt geroepen zijn, met dit ambt op een plechtige wijze worden bekend gemaakt. De Heere beveelt dus aan Mozes, de reeds in Exodus. 29 voorgeschreven priesterwijding nu aan Aäron en zijn zonen voor de verzamelde gemeente te voltrekken, en zo volbrengt Mozes volgens het goddelijk bevel het EERSTE deel van de heilige handeling door wassing, kleding en zalving.

1. Verder, (opnieuw, Leviticus. 1:1; 6:8) sprak de HEERE uit de tent der samenkomst tot Mozes, zeggende:

2. Neem Aäron en zijn zonen met hem, 1) en de (Exodus. 28) voor hen bestemde heilige klederen, en de (Exodus. 30:22) verordende zalfolie, daartoe de var, jonge stier, van het zondoffer, en de twee rammen zonder gebrek, de een tot een brand- de ander tot een dank- en eigenlijk wijoffer, en, tot volmaking van het laatste de korf van de ongezuurde broden, en de (Exodus. 29:2) opgenoemde twee soorten van koeken tot spijsoffer.

1) Dat Aäron niet zichzelf tot priester heeft opgeworpen, maar op Gods bevel door Mozes daartoe is gewijd, daarin is hij ook een schaduwbeeld van dan Grote Hogepriester, welke naar het woorden van de Apostel (Hebr.5:5) zichzelf niet heeft verheerlijkt, maar Die, die tot Hem gezegd had: Gij zijt mijn Zoon, heden heb ik u gegenereerd. De wijding van Aäron en zijn zonen werd volbracht naar het voorschrift vermeld in Exodus. 29:1-36; 40:12-15. Tegelijk met de zalving had ook plaats die van de tent der samenkomst en van het altaar met zijn gereedschappen, volgens Exodus. 29:37; 30:26-29; 40:9-11.

3. En verzamel de gehele vergadering 1) aan de deur van de tent der samenkomst, in de nabijheid van het brandofferaltaar, om daar in hun tegenwoordigheid te doen, wat Ik u met betrekking tot de priesterwijding heb voorgeschreven.

1) Onder de gehele vergadering hebben wij hier te verstaan de oudsten, de hoofden van de verschillende stammen en geslachten en gezinnen. Daarom moest de gemeente aanwezig zijn, omdat voortaan Aäron en zijn zonen de middelaars zouden zijn tussen God en Israël. Israël moest weten, dat Aäron en zijn zonen zich niet hadden opgedrongen, maar dat zij volgens Goddelijke verordening daartoe door Hem zelf waren geroepen. Daarom deelde Mozes, voordat hij tot de heilige handeling overging, ook het bevel van God mee..

4. Mozes nu deed, zoals de HEERE hem geboden had, en de vergadering van de oudsten werd verzameld aan de deur van de tent der samenkomst, waarheen hij ook Aäron en zijn zonen had laten komen en de vroeger genoemde offerbenodigdheden.

5. Toen zei Mozes tot de vergadering: dit, wat ik nu zal voorschrijven, is de zaak a) die de HEERE mij geboden heeft te doen.

a) Ex.29:4

6. En Mozes deed Aäron en zijn zonen uit de menigte van het volk tot zich in de nabijheid van de tent der samenkomst, (Exodus. 28:1) naderen, en waste hen met dat water 1) uit het bekken, dat onder het koperen wasvat was.

1) Deze wassing zag op de natuurlijke onreinheid, waarvan zij gereinigd moesten worden, en op de reinheid, die tot een heilzame waarneming van de heilige priester- en middelaars-bediening wordt gevorderd, en zonder welke die dienst geheel niet aannemelijk zou zijn; waarom dan ook de Apostel, in tegenstelling van het onvolmaakte priesterschap van Aäron, van de tegenbeeldende Hogepriester Christus zeggen kon: Zodanig een Hogepriester betaamde ons heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren. (Hebr.7:26).

Wanneer de priesters zuiver waren bevonden, dan werden zij tot de wassing uitgebracht aan de deur van de tent der samenkomst, dat is in de voorhof, nabij het wasvat. Daar moesten zij dan zeven dagen en zeven nachten onophoudelijk blijven (Leviticus. 8:35). Dit was een afschaduwing en voorstelling van de verbondmaking van de gelovigen met God. (Nu is het in mijn hart met de Heere een Verbond maken.) Zeven is altijd in de Schrift het getal van de overeenkomst of van het Verbond tussen God (voorgesteld door het getal drie) en de mens (voorgesteld door het wereldgetal vier; want drie en vier vormen tezamen het zevental). Vandaar reeds in Abrahams tijd het gebruik om bij elk verbond zeven lammeren of ooien te offeren; gelijk dan ook het woord eedzwering bij het maken van een verbond, in het Hebreeuws wordt uitgedrukt: "zevenen" Vergelijk bijvoorbeeld Ber-séba, de put van de eedzwering (Genesis 26:23-33). Gedurende deze zeven dagen werden zij dagelijks gewassen met water, en daardoor van het overige van het volk afgezonderd, om priesters van God te zijn. Die wassingen waren een herhaalde verwijting over hun zonden en onreinigheid, waardoor zij zichzelf onbekwaam hadden gemaakt tot het oefenen van de reine en heilige dienst van de Heere; en in het algemeen schaduwden zij af, het overtuigingswerk van de Heilige Geest, (Johannes 16:7) waardoor de zondaar wordt overgehaald om de besmettingen van deze tegenwoordige wereld te ontvluchten, en zich geheel en onverdeeld toe te wijden aan de dienst van de Heere..

7. Daar deed hij, nadat zij de linnen onderkleding hadden aangetrokken, hem, tot de Hogepriester bestemde Aäron, de uit wit lijnwaad geweefde rok 1) aan, en gordde hem met de driekleurige gordel, en trok hem de uit donkerblauwpurpergaren vervaardigde en met de granaatappels en bellen voorziene mantel aan; ook deed hij hem de uit gouddraad, wit lijnwaad en donkerblauw, donkerrood en karmozijnrood purper gewerkte efod aan, en gordde die met de kunstige riem, de uit dezelfde stof vervaardigde gordel van de efod en ombond hem daarmee.

1) Over de betekenis van de Hogepriesterlijke kleding zie Ex 29.1.

8. Voorts deed hij hem de borstlap aan en voegde aan a) de borstlap de als onderpand van goddelijke verlichting en regering Urim en de Tummim, de beide licht en recht genoemde voorwerpen.

a) Ex.28:29

9. En hij zette de uit dezelfde stof als de priesterlijke rok vervaardigde hoed op zijn hoofd, en aan de hoed boven zijn aangezicht zette hij de gouden plaat, de kroon van de heiligheid met het opschrift: de HEILIGHEID DES HEEREN, a) zoals de HEERE Mozes geboden had.

a) Ex.28:36; 29:6

10. Toen nam Mozes de zalfolie 1) en zalfde door besprenkeling daarmee de tabernakel en al wat daarin was, de Ark van het Verbond, het reukaltaar, de gouden kandelaar, de tafel van de toonbroden, en al het gereedschap, en heiligde ze op deze wijze tot middelen en werktuigen van die genadegaven, welke de Heere wilde meedelen aan het volk, door de dienst van Zijn priesters, welke zij door middel van al deze voorwerpen te verrichten hadden.

1) De priesters werden gezalfd, zodra de kleding geschied was. In het heiligdom werd de gewijde hoorn bewaard, waarin olie was, bestaande uit een allerkostelijkst mengsel van uitgeperste olijven met specerijen. Die olie was daardoor een zinnebeeld van liefelijkheid en duurzaamheid. Zij werd uitgestort op het hoofd van de priester, en vloeide van daar nederwaarts langs de baard en tot aan de zomen van het gewaad, zie Psalm 133.1-3. Op deze zalving doelt Johannes, zeggende: "Gij hebt de zalving van de Heilige." Voor de priester betekende het, de genadige mededeling van die gaven, welke hij overeenkomstig zijn priesterambt behoefde. Als schaduw voor het Nieuwe Testament was de olie, de velerlei gaven van de Heilige Geest. Christus is de hoorn, die God ons opgericht heeft in Davids huis (Luk.1:69). Uit die gezegende Hoorn van zaligheid wordt Zijn volk bedeeld met alle geestelijke gaven en zegeningen (Psalm. 68:19); en ontvang de eernaam van christenen, omdat zij door Zijn olie geroepen en bekwaam gemaakt zijn om te wezen: profeten, tot het verkondigen van de deugden van Hem, Die hen liedhad; priesters, om zich Hem over te geven als een dankoffer; en koningen, om tegen al Zijn en hun vijanden te strijden, en over die vijanden te triomferen in Zijn kracht..

11. En hij sprenkelde daarvan op het in de voorhof staande altaar, niet zoals op de tent der samenkomst en al wat daarin was éénmaal, maar zevenmaal en al zijn gereedschap, dus ook de aspotten, schoffels, bekkens enz. (Exodus. 27:3), en hij zalfde zo het altaar en al zijn gereedschap, evenals het wasvat en zijn voet besprenkelde hij, maar dit slechts eenmaal, om die eenvoudig te heiligen, terwijl het altaar door de zevenvoudige besprenkeling zeer heilig geworden was. (Exodus. 40:10).

12. Daarna goot hij een groot deel a) van de zalfolie op het hoofd1) van Aäron, en hij zalfde hem, om hem te heiligen tot een middelaar van de genadegaven voor het volk.

a) Psalm. 133:2

1) Volgens de Joodse overlevering moet de zalving van Aäron van die van zijn zonen onderscheiden zijn geweest. Bij Aäron werd de zalfolie op het hoofd uitgegoten, bij zijn zonen slechts het voorhoofd met olie bestreken. Voor deze opvatting is veel te zeggen, omdat ook hoofdstuk 21:10,12 een onderscheid gemaakt wordt tussen de zalving van de Hogepriester en die van de gewone priester. De Hogepriester, of, zoals hij ook wel genoemd wordt in de oorspronkelijke tekst, de grote priester, wat hetzelfde denkbeeld in zich sluit, draagt ook de naam van de gezalfde priester. Dit was niet, omdat hij alleen gezalfd was. Maar hij draagt die naam, omdat hij zo niet op een andere wijze, dan toch in veel ruimere mate, de zalving met de heilige olie heeft ontvangen, dan de gewone priesters haar ontvangen hebben.

13. Ook deed Mozes de zonen van Aäron naderen en trok hun, die tot gewone priesters waren gewijd, rokken, priestermantels van piqué-achtig geweefd lijnwaad aan, en gordde hen met een driekleurige gordel, en bond hun de voor hen bestemde mutsen op, hoofdbedeksels van wit linnen, in de vorm van bloemkelken, en zalfde ze wellicht door bestrijking van hun voorhoofd met heilige olie, a)zoals de HEERE Mozes geboden had. 1)

a) Ex.29:9

1) Volgens de mening van de Rabbijnen heeft Mozes bij deze bestrijking hun de Hebreeuwse letter, waarmee het woord Cohen, d.i. priester, begint, op het voorhoofd getekend; maar het moet nog bewezen worden, dat deze mening juist is. In geen geval komt iets op een dergelijk teken aan, anders had de Heilige Schrift daarvan wel melding gemaakt; wel is het opmerkelijk dat de gewone priesters alleen met olie werden bestreken, terwijl Mozes de Hogepriester daarmee geheel overstort. Want in hem zou het heiligingsambt zich concentreren; hij zou het in zijn gehele volheid bezitten en niet alleen van enkelen, maar van de gehele gemeente middelaar zijn; terwijl het priesterschap van de gewone priesters slechts een gedeeltelijk priesterschap, een van mindere rang was; om die volkomen zalving wordt de priester dan ook de "Gezalfde" priester (Leviticus. 4:3; 6:22), of de "heilige van de Heere" genoemd (Psalm. 106:16)

II. Vs.14-36. Hierna gaat Mozes tot het tweede deel van de heilige handeling over en brengt de drie offers, het zondoffer, het brandoffer en het dankoffer; bij het laatste vult hij Aäron en zijn zonen de handen, en bevestigt hen daardoor in de werkzaamheden en emolumenten (rechten van genot) van hun priesterlijk ambt. De wijding, zowel in haar eerste als tweede deel wordt zeven dagen achtereenvolgende herhaald, gedurende welke tijd zij, die gewijd worden, het voorhof van de tabernakel niet mogen verlaten.

14. a) Toen deed hij de (vs.4) meegebrachte var van het zondoffer komen. En Aäron en zijn zonen, voor wie dat offer bestemd was, legden hun handen op het hoofd van de var van het zondoffer. 1)

a) Ex.29:1

1) Door een zondoffer, want zo luide het bevel van de Heere: "Brengt een var nabij de tent, (dat is dus bij het altaar) en laten de priesters hun handen op zijn hoofd leggen." Die

handoplegging was een belijdenis van hun zonden. Zij bekenden daarmee waardig te zijn, en zelf te worden geslacht; maar zij betuigden daarmee tevens, hun ongerechtigheden en schulden over te dragen aan de var. Daarop moest die var geslacht, en van zijn bloed aan de hoornen van het altaar gestreken worden. Het niervet en het ingewandsvet, dus het beste gedeelte, moest worden aangestoken; terwijl het vlees en het vel met vuur verbrand moesten worden buiten het leger. Het vet van het zondoffer beeldt altijd af de ziel van de Heiland, als het beste deel van Zijn mensheid. Het vlees en de huid van het zondoffer, Jezus' lichaam. Het was dus geheel en al zinnebeeldig een overdragen van eigen vloek aan Hem, Die als een vloek ook buiten de legerplaats van de heilige stad moest sterven. (Hebr.13:11-13).

15. En men, een van hen, die gewijd moesten worden, waarschijnlijk Aäron zelf, slachtte hem, namelijk het door handoplegging met de doodschuld beladen dier, en Mozes nam een deel van het bloed, en deed het met zijn vinger rondomop de hoornen van het altaar, en ontzondigde daarmee, behalve de persoon van de offeraar, ook de plaats van hun aanstaande handeling, het altaar; 1) daarna goot hij het overige bloed uit aan de bodem van het altaar en heiligde het, om hiervoor verzoening te doen 2) (Leviticus. 16:16).

1) Het altaar werd op die wijze van bloedsprenkeling langs de hoornen "ontzondigd," waarbij wij te denken hebben aan een ontsmetting van de onreinheid, die het door menselijke aanraking en behandeling, tot hiertoe ondergaan, aankleefde. Zouden toch de offers, die erop gebracht werden, God aangenaam wezen, dan moesten die offers zelf niet alleen rein zijn, maar ook dat, waarop ze Hem gebracht of aangeboden werden, gelijk dit zijn hoogste vervulling heeft gehad in het offer van de Heere Christus, Die dat God, Zijn Vader, met een volkomen, rein en heilig gemoed gebracht heeft door de Heilige Geest, die in al Zijn volheid in Hem wonen. Daarop worden wij dan ook in het Nieuwe Verbond gewezen, waar geschreven staat: "Hoeveel temeer zal het bloed van Christus, Die door de eeuwige Geest zichzelf God onstraffelijk opgeofferd heeft, uw geweten reinigen van dode werken om de levende God te dienen." (Hebr.9:14)

2) Niet alleen moest het altaar ontreinigd en geheiligd worden van de zonden, waarmee het besmet was, maar ook moest voor die zonden, voor het altaar, verzoening bij God worden gedaan. Daarop doelde die tweede handeling..

16. Voorts nam hij de vetstukken, die alleen bij een zondoffer op het altaar mochten verbrand worden, (Leviticus. 4:8 vv., 19,26,31, 35) namelijk al het vet, dat aan de ingewanden is, en het net van de lever, en de twee nieren en haar vet (Leviticus. 7:3 vv.) enMozes stak het aan op het altaar.

17. Maar de var met zijn huid, en zijn vlees en zijn mest, heeft hij op een reine plaats (Leviticus. 4:12) buiten het leger met vuur verbrand, 1) a) zoals de HEERE Mozes geboden had.

a) Ex.29:14 Leviticus. 4:11

1)Hoogstwaarschijnlijk geschiedde dit ook met dit zondoffer voor de priester, omdat het offer tot ontzondiging diende, hoewel de geestelijke betekenis ons niet recht duidelijk in Gods Woord is verklaard. Sommigen menen, zoals Henry en Stachhousen, dat de reden hiervan was: dat evenals de zonden van het volk op een schaduwachtige wijze en als een uitbreiding van het werk van de volmaakte Hogepriester Christus verzoend werden door de priester, die door het eten van de zondofferanden duidelijk toonden, dat zij ongerechtigheid dragen, gelijk gezegd wordt (hoofdstuk 10:17), zo ook de zonden van de priester zelf door de wettische offeranden, die zij zelf offerden, op een dergelijke wijze werden verzoend, dat zij duidelijk gewezen werden, naar een volmaakte Hogepriester, ter wegneming van hun ongerechtigheid, die zij allen als voorbeeld droegen, wanneer zij voor anderen offerende, van de zondoffers aten; en mogelijk is de reden, waarom Mozes weer van dit voorrecht werd uitgesloten geweest, dat hij bij de inwijding evenzo als priester, hoewel een buitengewone, werd aangemerkt, zoala hij ook uit de stam van Levi was, en aan hem de naam van priester gegeven is (Psalm. 99:6)

18. Daarna deed hij de ram (vs.1) van het brandoffer1) bijbrengen, en Aäron en zijn zonen leiden, zoals dit bij ieder bloedig offer door de offeraar geschieden moest, hun handen op het hoofd van de ram.

1) De priesters moesten opnieuw hun handen op het hoofd van die ram leggen, ten teken van ruiling of verwisseling. Daarna moest het bloed van het ram rondom op het altaar worden gesprenkeld; waarna men de huid afstroopte en de ram in delen verdeelde, die aldus geheel en al aangestoken en verbrand moest worden op het altaar, en dat wel "tot een liefelijke reuk voor de Heere." Daardoor eigenden de priesters zichzelf de Heere toe, en gaven zich aan Hem over, om uit te doen de oude mens met al zijn begeerlijkheden, en de leden te doden, die op aarde waren, ten einde alzo niet zichzelf meer te leven, maar Die, die in hun plaats gestorven was..

Ook dit brandoffer hier wees op Christus Jezus. Was het voor de priester een bewijs van zijn gehele overgave en toewijding aan God, het wees tevens op Christus Jezus, die zich geheel de Vader zou overgeven, om een eeuwige verzoening aan te brengen en die voor al de zijnen het leven door de dood zou overwinnen. Omdat hierop gewezen werd door het brandoffer, moest het ook geheel en al door het vuur worden verteerd..

19. En men slachtte hem (vs.15). En Mozes sprenkelde al het bloed, zoals dit (hoofdstuk 1:5) was voorgeschreven, op het altaar rondom.

20. Hij deelde ook de ram in zijn delen, liet hem door Aäron en zijn zonen verdelen en Mozes stak zelf op het altaar het hoofd aan en die delen en het smeer (zie "1Sa 5.4); juister: de voor het verdelen uit het dier weggenomen vetdelen.

21. Doch de ingewanden en de onderschenkels waste hij, liet hij door hen, die gewijd moesten worden, wassen met water uit het koperen wasvat, en Mozes stak, terwijl hij ook deze bij de vroeger opgenoemde stukken voegde, die gehele ramaan op het altaar; het was een brandoffer

tot een liefelijke reuk, 1)een vuuroffer was het voor de HEERE, a) zoals de HEERE Mozes geboden had.

a) Ex.29:18

1) Tot een liefelijke reuk, d.i. God aangenaam, zodat Hij het aannam..

22. Daarna deed hij de andere ram, de ram van het vuloffer bijbrengen. 1) Deze ram moest dienen om Aäron en zijn zonen de handen te vullen, d.i. hun dezelfde offergaven mee te delen, welke zij later bij hun dienst als middelaar van het volk op het altaar moesten offeren, en Aäron met zijn zonen legden hun handen op het hoofd van de ram (vs.18).

1) Ook op het hoofd van deze ram moesten de priesters de handen leggen. En als daarna die ram geslacht werd, moest er van het bloed gestreken worden aan de rechteroorlel, de rechterduim en op de rechterteen van de priester. Hoofd, handen en voeten werden daardoor gereinigd, om wapens van gerechtigheid te worden, toegewijd aan de dienst van de Heere. Vervolgens moest dat bloed vermengd met heilige zalfolie op hun kleren gesprenkeld worden, als een bewijs hoe het bloed van reinigmaking en de Geest van genade samenwerken, om aan de gelovige een gestalte te geven, waardoor hij voor God en mensen welbehagelijk en aangenaam wordt..

23. En men slachtte hem (vs.15). En Mozes nam enige droppels van zijn bloed, en deed het op het lelletje van Aärons rechteroor, en op de duim van zijn rechterhand, en op de grote teen van zijn rechtervoet (Ex.29:20).

24. Hij deed ook de zonen van Aäron naderen, en Mozes deed van dat bloed op het lelletje van hun rechteroor, en op de duim van hun rechterhand, en op de grote teen van hun rechtervoet; 1) daarna sprenkelde Mozes het overige van dat bloed rondom op het altaar, vermengde van het weer aflopende bloed enige druppels onder het overblijfsel van zalfolie (vs.9 vv.) en volbracht de (vs.30) voorgestelde plechtigheid.

1) Waren zij schuldig en bevlekt voor God, én wat hun horen naar Hem betreft, én wat betreft hun doen van Gods wil, én wat aangaat hun wandelen in Zijn wegen, daarom moesten zij eerst vergeving ontvangen; die schuld, die vloek moest eerst worden uitgewist; vóórdat zij Hem welbehagelijk in Zijn heiligdom zouden kunnen dienen.

25. a) En hij nam nu, eer hij tot het ontsteken van het vuloffer overging, eerst de daartoe bestemde delen van het offerdier, namelijk het vet en de staart, en al het vet, dat aan de ingewanden is, en het net van de lever, en de beide nieren en haar vet (vs.9 vv.); daartoe de rechterschouder, die bij andere dankoffers de dienstdoende priesters als hun aandeel toegewezen was (Leviticus. 7:32).

26. Ook nam hij uit de korf van de ongezuurde broden, die voor het aangezicht des HEEREN was (vs.1) een ongezuurde koek en een geoliede broodkoek, en een vlade, en hij legde ze op dat vet en op de rechterschouder.

27. En hij gaf dat alles in de handen van Aäron en in de handen van zijn zonen, om ze hun de een na de ander te vullen, en bewoog die ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN (zie "Ex 29.24).

28. Daarna nam Mozes ze uit hun handen en stak ze aan op het altaar, op het brandoffer, dat toen nog brandde; zij waren vuloffers: daarom legde Mozes de stukken, die verbrand moesten worden; op de handen van Aäron en van zijn zonen, en bewoog ze voor de Heere; maar zij waren toch ook vuloffers, daarom nam hij deze stukken weer uit hun handen en stak ze op het altaar aan, tot een liefelijke reuk: het was een vuuroffer voor de HEERE.

29. Voorts nam Mozes de borst, die niet als de rechterschouder op het brandaltaar neergelegd was, en bewoog ze ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN; hij deed alzo met de borst van een ram van het vuloffer, zoals met die van een gewoon dankoffer (Leviticus. 7:30). Zij werd Mozes ten dele van de ram van het vuloffer, a) zoals de HEERE Mozes geboden had, 1) zodat hem aldus datgene toeviel, wat in de toekomst voor de gehele priesterschaar zou zijn (Leviticus. 7:31).

a) Ex.29:26

1) Ook nu lezen wij gedurig, zoals de Heere Mozes geboden had, en dat, om te doen uitkomen, dat alles, wat plaatsvond, was volgens het Woord van God. Neen, niet van menselijke uitvinding was die dienst onder Israël, maar van Goddelijke oorsprong. Voortgekomen uit de eigen gedachte van God.

30. Mozes nam ook van de zalfolie en van het bloed, dat op het altaar was, en sprenkelde het mengsel van zalfolie en bloed op Aäron, op zijn kleren en op zijn zonen en op de kleren van zijn zonen met hem, en hij heiligde Aäron, zijn kleren en zijn zonen en de kleren van zijn zonen met hem
1) (zie "Ex 29.21).

1) Met de zalfolie en met het bloed nog eens besprenkeld, duidde het slot van de plechtige wijding aan, dat de Heere God Aäron en zijn zonen bekwaam maakte tot hun heilig ambt, en met hen in verzoende betrekking stond. Door deze besprenkeling werden de Priesters hier met hoger kracht van het geestelijke leven begenadigd..

31. En Mozes zei, als hij niet alleen deze plechtigheid, maar ook al wat (vs.25-29) over het vullen van de handen, het bewegen en het aansteken van de eigenlijke offerdelen bevolen was, volbracht had, tot Aäron en tot zijn zonen: Ziet dat overige vlees voor de deur van de tent der samenkomst en eet hetzelfde daar als offermaaltijd, bovendien het brood, dat in de korf van het vuloffer is, waarvan mede een deel (vs.26) tot vuloffer was gebruikt geworden, zoals Ik geboden heb, zeggende: Aäron en zijn zonen zullen dat eten.

a) Ex.29:32 Leviticus. 24:9

32. Maar het, na de gehouden maaltijd, overige van het vlees en van het brood, zult gij niet tot de volgende morgen bewaren, maar nog heden, zoals bij het lofoffergeschiedt, (Leviticus. 7:15) met vuur verbranden.
1)

1) Het offervlees mocht, omdat het heilig vlees was, alleen door de priester voor de deur van de tabernakel gegeten worden, en wat over was, moest met vuur worden verbrand, ook weer, opdat het niet ontheiligd zou worden..

33. Ook zult gij uit de deur van de tent der samenkomst, zeven dagen niet uitgaan, tot aan de dag, dat vervuld worden de dagen van uw vuloffer, en de verdere aan u tevolbrengen wijding; want zeven dagen zal men op dezelfde wijze uw handen vullen. 1)

1) Deze herhaling van de wijding is als een bekrachtiging daarvan te beschouwen; de vaststelling ervan op zeven dagen is echter uit de heiligheid van het getal zeven als teken van de voleindiging van het werk van God te verklaren..

34. Zoals men gedaan heeft op dezelfde dag, alzo heeft de HEERE te doen geboden, om voor u geheel verzoening te doen, en u te heiligen, opdat gij alzo uw bediening aanvaardt.

35. Gij zult dan, zoals gezegd is (vs.33) aan de deur van de tent der samenkomst in de voorhof blijven, dag en nacht, 1) zeven dagen, en zult de wacht van de HEERE waarnemen, 2) de door God voor u verordende wijding geregeld ondergaan, en het verband tussen deze verschillende delen niet verbreken door terug te keren in het gewone, dagelijkse leven, opdat gij niet tot straf voor uw lichtzinnigheid sterft; 3) want alzo is het mij geboden.

1) Hiermee wordt aangeduid, dat de priesters nooit, noch overdag noch ‘s nachts ontslagen zouden zijn van de dienst van de Heere, dat zij immer moesten zorgen voor de welstand van het huis van de Heere..

2) In het Hebreeuws Schemarthem et-mischmereth Jahveh. Gij zult de hoede, de bewaking van de Heere waarnemen, d.i. gij zult doen, wat tot bewaking van de Heere en tot waarneming van Zijn wet bevorderlijk kan zijn. De Schomerim waren degene, wie de wacht over Gods Kerk op aarde was aanbevolen (Ezechiel. 3:7; Jesaja. 56:10) d.i. de Profeten, de priesters en de Levieten..

3) Wel was de straf zwaar, maar men vergete niet, dat Aäron en zijn zonen geheiligde personen waren, en dat hun zonde een geheel volk ten verderve was..

36. Aäron nu en zijn zonen deden al de dingen, die de HEERE door de dienst van Mozes geboden had.1) Zij verwijderden zich zeven dagen lang niet van het heiligdom, maar onderwierpen zich volkomen aan de voor hen bepaalde wijding.

1) Daar op de 1ste Abib, in het 2de jaar na de uittocht (Exodus. 40:2,17) de tabernakel werd opgericht, en waarschijnlijk op de beide volgende dagen de offerwetten werden gegeven

(Leviticus. 1-7), moeten de dagen van 4-10 Abib de dagen van de wijding geweest zijn; op de laatste van deze dagen volgde tegelijk de afzondering van het Paaslam voor het nu nabij zijnde Paasfeest (Exodus. 12:1 vv.), waarvan de viering van 12-21 Abib ons in Numeri. 9:1-5 beschreven wordt. Op de 14de dag van de andere maand (Jijar) had er dan een naviering van het Pascha plaats voor sommigen, die op de juiste tijd het Pascha niet hadden kunnen vieren (Numeri. 9:6-14), en op de 20ste dag van diezelfde maand brak men op van Sinaï (Numeri. 10:11 vv.), nadat Israël bijna een jaar daar was gelegerd geweest. (Exodus. 19:1).

Wegens de onvolmaaktheid van de schaduwdienst (men moet dit wel in het oog houden), moest dus dat, wat in Christus' Persoon en werk onafscheidelijk verenigd was, door drie onderscheidene offers voorgesteld worden. Eenvoudig zouden wij hier kunnen zeggen, dat de inwijding van de priesters (dat wil zeggen: de intrede van arme zondaren als verloste kinderen van God in Zijn kerk) geschiedt door Christus, als de grote vloekwegnemer; door Christus, Die het handschrift van de zonde uitgewist en daardoor tevens de oude mens gedood en van zijn heerschappij beroofd heeft; en door Christus, Wiens bloed en Geest reinigen van alle vlekken, en Die daardoor oorsprong en voedsel is van een nieuw leven in Zijn gemeenschap..

HOOFDSTUK 9.

HET EERSTE OFFER VAN AÄRON WORDT DOOR VUUR VERTEERD.

I. Vs.1-24. Op de achtste dag, de dag na de zevendaagse priesterwijding, aanvaarden Aäron en zijn zonen, na het gewone morgenbrandoffer, hun bediening met een zond- en brandoffer voor zichzelf, en een zond-, brand-, spijs- en dankoffer voor het volk. Als Mozes zijn broeder nu in de tent der samenkomst brengt, om hem de Heere als Hogepriester voor te stellen, en daarna met hem weer de voorhof betreedt, verschijnt de heerlijkheid des Heeren in de wolk, en een vuurstraal, die daaruit neerschiet, verteert de op het altaar brandende offers.

1. En het geschiedde op de achtste dag, naar onze berekening op 11 Nisan of Abib, dat Mozes, die op deze dag nog eenmaal, zoals al de tijd sedert de oprichting van de tabernakel, (Exodus. 40:29), het gewone morgenbrandoffer zelf gebracht had (vs.17),riep Aäron en zijn zonen, en de oudsten van Israël, als vertegenwoordigers van de gemeente.

2. En hij zei tot Aäron, die nu zijn bediening aanvaarden en, zoals Mozes door de Heere wist (vs.4) bij deze gelegenheid het zegel van de Goddelijke bevestiging van zijn wijding ontvangen zou; neem U een kalf, want een volwassen stier is voor ditmaal na de vele offers, die in de afgelopen 7 dagen reeds gebracht zijn, niet nodig, een jong rund 1) ten zondoffer, 2) voor u en uw zonen, en een ram ten brandoffer, die zoals dit betaamt, volkomen zijn, en breng ze voor het aangezicht des HEEREN.

a) Ex.29:1

1) De in de plaatsstelling van een iets geringer dier, dan in Leviticus. 4:3 bevolen is, tot een priesterlijk zondoffer wijst aan, dat de verzoening van de vorige dagen nog kracht bezit; dat echter in het algemeen een zondoffer moet worden gebracht, wijst erop, dat de oudtestamentische offerdienst niet heiligen kan; voortdurend moet die herhaald worden, want in haar geschiedt ieder jaar weer gedachtenis aan de zonde..

2) Nu legde Mozes zijn priesterambt neer en Aäron moest zijn Hogepriesterschap aanvaarden met een zondoffer, om aan te tonen, dat hij, hoewel Hogepriester zijnde, echter een zondig mens, geenszins de ware Hogepriester en maar slechts een voorbeeld was van Hem, Die zonder zonde zijnde, Zichzelf tot een zondoffer en rantsoen voor anderen offeren zou..

3. Daarna spreek tot de kinderen van Israël, waarvan de oudsten hier tegenwoordig zijn zeggende: neemt een geitebok, 1) ten zondoffer van de gemeente, en een kalf en een lam, eenjarig, volkomen ten brandoffer.

1) D.i. een jong bokje. Voor een bepaalde zonde werd een jong rund ten zondoffer geëist: maar hier was het een zondoffer in het algemeen. Wel een bewijs, dat in de grond van de zaak de verzoening niet afhing van de waarde van het offer, maar van het bloed van het Lam van de verzoening..

4. Ook een os, een mannelijk of vrouwelijk rund (Leviticus. 3:1; 4:10 vv.) en ram 1) ten dankoffer, om voor het aangezicht des HEEREN te offeren; en brengt spijsoffer van meel (Leviticus. 2:1) met olie gemengd; 2) want heden zal de HEERE u verschijnen, 3)u Zijn aanwezigheid op bijzondere wijze openbaren.

1) De woorden in de grondtekst geven aan, dat én de os én de ram tot hun volle kracht moesten gekomen zijn. Een groot offer werd dus geëist, opdat er een kostelijke feestmaaltijd zou zijn..

Voor Aäron werd geen dankoffer geëist, wel voor de vergadering van het volk. Dit komt, omdat Aäron in dit geval priester en offeraar tegelijk was..

2) Dit diende, om het dankoffer te volmaken..

3) Mozes voorspelde het volk deze gebeurtenis: 1e. Opdat het onder de inwachting van Gods zichtbare aanwezigheid zich stiller en in meer ontzag zou houden. 2e. Ten einde blijdschap in de harten te verwekken, door hen hoop te geven, dat God de offeranden, die men Hem ging aanbieden, gunstig zou aannemen. 3e. Om voor te komen, dat zij de nederdaling van het vuur niet voor een natuurlijk geval zouden aanzien, hetgeen zou hebben kunnen gebeuren, indien zoiets niet was voorzegd gevreest. 4e. Opdat zij zich des te meer zouden beijverigen in een betamelijke voorbereiding om als een heilig volk, dat het Verbond met God maakte, met offeranden de Heere te naderen en Zijn verschijning af te wachten..

5. Toen namen zij, Aäron en de oudsten, hetgeen Mozes geboden had, brengende dat tot vóór aan de tent der samenkomst; en de gehele vergadering, vertegenwoordigd door de hoofden van de stammen, geslachten en gezinnen, (Leviticus. 8:3) naderde en stond voor het aangezicht des HEEREN, aan de zuid- en oostzijde van de voorhof.

6. En Mozes zei tot de vergadering: deze zaak, die nu door Aäron gebeuren zal, die de HEERE mij geboden heeft, zult gij doen; en de Heerlijkheid des HEEREN 1) zal u verschijnen en voor allen het nu bestaande priesterschap plechtig bevestigen.

1) Ook: zie Ex 16.10.

7. En Mozes zei tot de Hogepriester Aäron: nader tot het altaar en maak het eerst a) uw zondoffer en uw brandoffer, waar over ik u vroeger (vs.2) sprak, en doe daarmee verzoening voor u en voor het volk1) over alle schuld, welke gij, van nu af hun hoofd, daarover gebracht hebt; daarna maak de offerande van het volk, het zond-, brand- en dankoffer, dat gij door de oudsten hebt laten brengen (vs.3 vv.) en doe de verzoening ook voor hen, voor de zonden, die zij zelf gedaan hebben, zoals de HEERE geboden heeft.

a) Leviticus. 16:6 Hebr.7:27

1) Hiermee komt de onvolmaaktheid uit van het priesterschap van Aäron. Niet alleen voor het volk, maar ook voor eigen zonde moest de priester verzoening doen. Het Evangelie wijst de

Hogepriester aan, die niet voor eigen zonde behoefde te offeren. Priester en volk waren hier overigens op het nauwste verbonden. Het offer van het volk ontving zijn kracht van de heiligheid van de priester..

8. Toen naderde Aäron, het bevel van Mozes opvolgende, tot het altaar en slachtte aan de noordzijde daarvan het kalf van het zondoffer (vs.2), dat voor hem was.

9. a) En de zonen van Aäron in hun betrekking als priesters brachten het bloed, dat zij onder het slachten in schalen hadden opgevangen, tot hem, en hij doopte zijn vinger in dat bloed 1) en deed het op de hoornen vanhet altaar; 2) daarna goot hij het overige bloed uit aan de bodem van het altaar.

a)Zach.9:15; 14:20

1) Dit was een afbeelding van het werk van de Heilige Geest, door Wie de verlossing door het bloed van Christus aan de harten van de gelovigen toegepast en verzameld wordt..

2) Het bloed werd niet in het Heilige gebracht, omdat het niet diende tot verzoening van een bijzondere zonde..

10. Maar het vet en de nieren en het net van de lever van het zondoffer heeft hij op het altaar aangestoken, zoals de HEERE Mozes geboden had.

11. Doch het vlees en de huid verbrandde hij met vuur buiten het leger. 1)

1) Met het vlees en de huid wordt gehandeld als met alle zondoffers, welke voor de priester werden gebracht. Dit offer werd nog met aards vuur aangestoken. Wel hebben sommigen gemeend, dat hier bij wijze van vervroeging gesproken wordt, alsof Aäron alleen het vet enz. heeft gelegd op het altaar, maar ten onrechte. Eerst het avondoffer, toen al de aangewezen offers waren gebracht en des Heeren bevel was gehoorzaamd, is op bijzondere wijze door vuur uit de hemel verbrand..

Nog is Aäron geen volkomen toegerust hogepriester, maar wordt eerst daarvoor toebereid; daarom handelt hij met het zondoffer, zoals met die gedurende de 7 dagen van zijn wijding (Le.8:14-17, en brengt het bloed niet in het heilige, zoals in hfdts. 4:5-7 voor het zondoffer van de hogepriesters voorgeschreven werd..

12. Daarna slachtte hij het voor hem (vs.2) bepaalde brandoffer; en de zonen van Aäron leverden aan hem het bloed, en hij sprenkelde dat rondom op het altaar (Leviticus. 1:5).

13. Ook leverden zij aan hem het brandoffer in zijn stukken; zij bezorgen behalve de bloedopvanging (vs.9), ook de onthoofding en verdeling van het dier, en brachten de afzonderlijke stukken tot hem, met het hoofd, dat bij ieder verdeeld offer een afzonderlijk stuk vormde (Leviticus. 1:8,12; 4:11) en hij stak het aan op het altaar.

14. En hij waste de ingewanden en de schenkels (Leviticus. 1:9), en hij stak ze aan op het brandoffer, op het altaar.

15. Daarna deed hij de offerande a) van het volk toebrengen (vs.3 vv.) en nam eerst de bok van het zondoffer, die voor het volk was, en slachtte hem; en bereidde hem ten zondoffer, zoals het eerste. 1)

a) Leviticus. 4:13

1) Hij behandelde dit offer in alles op dezelfde wijze, als het vroeger (vs.8-11) voor hem zelf gebrachte zoenoffer; hij bracht dus het bloed ook niet in het heiligdom, maar bestreek alleen de hoornen van het brandofferaltaar daarmee, en zijn zonen verbrandden het vlees en het vet met vuur buiten de legerplaats; welke laatste daad echter niet de juiste was. (Leviticus. 10:16 vv.).

16. Verder deed hij het brandoffer, bestaande uit een eenjarig kalf en eenjarig schaap, toebrengen en maakte dat toe naar het recht, hij deed daarmee naar hetgeen bevolen was (Leviticus. 1:3-13).

17. En hij deed verder het uit meel met olie (vs.4) bestaande spijsoffer toebrengen en vulde daarvan zijn hand, zoveel hij van dit met olie vermengde meel met zijn hand vatten kon (Leviticus. 2:2) en stak het met al de wierook aan op het altaar; dit spijsoffer bracht hij, behalve het spijsoffer, dat reeds op dezelfde dag als morgenbrandoffer, naar Exodus. 29:40 was gebracht geworden.

18. Daarna slachtte hij de os en de ram (vs.4) ten dankoffer, dat voor het volk was, en de zonen van Aäron leverden het bloed aan hem, dat hij rondom op het altaar sprenkelde (Leviticus. 3:2).

19. En het vet van de os en van de ram, (Leviticus. 3:3 vv.; 9 vv.), de staart en wat de ingewanden bedekt, en de nieren en het net van de lever.

20. En zij legden het vet op de borsten, die zij van het vlees afgenomen hadden, en reikten het gezamenlijk hem over, en hij stak dat vet aan op het altaar.

21. Maar de borsten en de medeafgenomen rechterschouder bewoog Aäron, op de (Exodus. 29:24,28) voorgeschreven wijze, ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN, zoals Mozes geboden had (Leviticus. 7:30 vv.); daarna bracht hij ook het voor het dankoffer (Leviticus. 7:12 vv.) voorgeschreven spijsoffer.

22. Daarna, nadat hij zo alle offers gebracht had, hief Aäron zijn handen op tot het volk, ze daardoor middellijk een ieder in het bijzonder opleggende (Genesis 48:14) en zegende hen; 1) en hij kwam af van de om het altaar heenlopende verhevenheid (Exodus. 27:4), nadat hij het zondoffer en brandoffer en dankoffer gedaan (op het altaar aangestoken) had. 2)

1) Voor deze priesterlijke zegening werd later (Numeri. 6:22 vv.), een bijzondere blijvende formule verordend, die nog heden ten dage in de Christelijke kerk bij het zegenen van de gemeente gebruikt wordt..

2) Dat Aäron het volk, na het brengen van de offerande zegende, daarmee gaf hij te kennen, dat alle zegen gegrond is op verzoening..

23. Toen ging Mozes met Aäron in de tent der samenkomst, 1) daarna kwamen zij uit en zegende het volk, deelden tezamen aan het volk de zegen mee, waarom zij in het heiligdom hadden gebeden. En de heerlijkheid des HEEREN verscheen aanal het volk; 2) op hetzelfde ogenblik, dat zij hun handen over het volk ophieven, uit de wolk, die op de tabernakel rustte (Exodus. 40:34 vv.), lichtte plotseling een wonderbare glans, zoals vroeger (Exodus. 16:10); dat lichten ging echter nu nog met iets bijzonders gepaard.

1) Mozes en Aäron gingen niet in het Heilige, om een reukwerk aan te steken, maar om Aäron in te leiden tot zijn heilig dienstwerk en ‘s Heeren aangezicht te zoeken, opdat Hij Zijn woord en belofte zou vervullen. Want toch, al is alles gedaan naar recht en naar het eigen bevel van de Heere, daarom blijft God toch nog vrijmachtig, om te doen naar Zijn welbehagen. Als Hij straks het avondoffer met vuur uit de hemel zal aansteken, en daarom blijken zal geven van Zijn Goddelijke goedkeuring en zegen, zal dit nog altijd vrije gunst en ontferming zijn. Mozes en Aäron beiden het Heilige binnengaande schaduwen af het Profetisch en het Hogepriesterlijk werk van Christus..

2) De verschijning van de heerlijkheid van Jehova hier zoals Numeri. 16:19; 17:7; 20:6 hebben wij ons vermoedelijk als een plotseling oplichten van een wonderbare lichtglans te denken, welke uit de wolk, die de tabernakel bedekte, wellicht ook van de, in het Allerheilige zich bevindende, wolk te voorschijn kwam, of als een plotselinge, zeer in het oog vallende verandering van de, de Heerlijkheid des Heeren omhullende, wolk in een heldere lichtglans, waarvan dan in dit geval het vuur op de wijze van de bliksemstralen uitging, dat het offer op het altaar verteerde..

24. Want a) een vuur ging uit van 1) het aangezicht des HEEREN, en verteerde op het altaar het brandoffer, en het vet, 2) zodat de offers eensklaps tot as werden verbrand. Als het gehele volk dit zag, zo juichten zij van vreugde en vielen aanbiddend op hun aangezichten; want zij zagen met recht daarin een teken, dat de Heere hun offers genadig had aangenomen (Numeri. 4:4), en hun een priesterschap gegeven had, welks dienst Hem welgevallig was; maar tegelijk hadden zij nu op hun altaar in plaats van het gewone, natuurlijke vuur, een goddelijk, hemels vuur, dat nimmer weer zou uitgaan (Leviticus. 6:13).

a) 1 Kon.18:38; 2 Kron.7:1

1) De overleveringen van heidense volkeren delen evenzo de aansteking van hun offers door hemels vuur mee (Pausan. V: 27, 3; Sueton. Tib. 14 Amm. Marc. XXIII: 6, 34); dit zijn getuigenissen van hetgeen de mens ter Godsverering nodig heeft, namelijk, dat God de hemel scheure en genadig tot hem afdale; want de mens kan niet tot God opstijgen en zelf de

gemeenschap met Hem herstellen. Terwijl nu bij de overige volkeren deze behoefte zich alleen in overleveringen uitspreekt, vinden wij bij Israël ook bevrediging van de behoefte door werkelijke vervulling van hetgeen het God zoekende hart begeert. Zie Ex 13.21 zie Ex 19.9.

Letterlijk: Van voor het aangezicht des Heeren, d.i. vanuit de verschijning van Jehova..

2) Daar hier staat het brandoffer en het vet, mogen wij veilig aannemen, dat hiermee het avondoffer wordt bedoeld. Alles werd tot as verteerd, tot teken van Gods genoegen in het offer. Dit verklaart de uitdrukking, voorkomende in Psalm. 20:3. Anderen zijn van mening, dat het offer reeds aangestoken was, maar het vuur van het offer nu door goddelijk vuur wordt gewijd..

HOOFDSTUK 10.

NADAB EN ABIHU DOOR HET VUUR GEDOOD.

I. Vs.1-11. Nauwelijks had de Heere door hemels vuur de offerdienst van Aäron en zijn zonen als Hem welgevallig bekrachtigd of Hij moet Zich door een strafgericht over de twee oudste van deze zonen, die op hun ambt zich verheffen en vreemd vuur in het heiligdom willen brengen, heiligen en Zich voor het gehele volk verheerlijken als Degene, die wel het minst door de priesters Zijn geboden straffeloos laat overtreden. In verband daarmee geeft Hij dan nog een bijzonder voorschrift voor de priesters, dat nu met de meeste bedaardheid zal worden opgevolgd.

1. En de beide oudste (Exodus. 6:23) zonen van Aäron, Nadab en Abihu, zich verheffende op hun priesterlijke bediening, die door hetgeen (Leviticus. 9:24) verhaald is, zo heerlijk voor het aangezicht des Heeren bekrachtigd was, namen, 1) om het danklied van het volk met een reukoffer te verenigen, een ieder zijnwierookvat, het voor zijn priesterlijke bediening verordende vuurbekken (Leviticus. 16:12 vv.), en deden vuur daarin, en legden reukwerk, zoals dit bij het dagelijkse reukwerk gebruikt werd (Exodus. 30:7 vv.), daarop, en brachten vreemd vuur 2) voor het aangezicht des HEEREN, dat Hij hun niet geboden had. 3) Zij waren juist van plan met dit door willekeurige aandrift gereed gemaakte reukoffer in het Heilige te gaan.

1) Het tijdstip, waarop dit geschiedde, is, niet moeilijk na te gaan. Uit vs.12 en 16 blijkt duidelijk, dat dit geschiedde tussen het brengen van het offer en de daarop volgende maaltijd, waarvan in het vorige hoofdstuk melding is gemaakt. Op de eigen dag van hun optreden als priester is dit geschied..

2) Onder het vuur, dat zij voor Jehova brachten, is ongetwijfeld het vuur van het reukoffer te verstaan. Dit kan vreemd vuur worden genoemd, wanneer het niet gebruikt wordt op de wijze, zoals het bij de Wet is voorgeschreven, zoals (Exodus. 30) ook het niet naar goddelijk voorschrift bereidde reukwerk vreemd reukwerk wordt genoemd..

Wij doen o.i. het veiligst, ons bij de letterlijke betekenis van ons tekstwoord te houden. Dat wil zeggen, de zonde van Nadab en Abihu hier in te stellen, dat zij vreemd, d.i. gewoon (profaan), en dus geen heilig vuur op het altaar brachten. Daarmee vervalt de opmerking niet, dat het bij hen was een eigenwillige godsdienst, of een Godsverering naar eigen keuze. Met de mening van sommigen, dat zij in een toestand van bedwelming hebben verkeerd, kunnen wij ons volstrekt niet verenigen. Geen enkele zekere aanwijzing daaromtrent wordt ons gegeven. De eigenlijke aard van de zonde, waarvan het met vreemd vuur voor Gods aangezicht verschijnen het uitvloeisel was, was het op vergaande wijze onheilig behandelen van de meest heilige zaken. Dan wordt ook verstaan, wat Mozes straks tot Aäron zegt..

3) Hiermee wordt niet gezegd, dat het niet alleen geboden was, maar ook, dat het hun verboden was. Zoals zij dit wilden doen, ging regelrecht tegen Gods verordeningen in..

2. Toen, nog voordat zij de ingang van de tent der samenkomst waren genaderd, ging een vuur uit van het aangezicht des HEEREN; er schoot op dezelfde wijze alsvroeger (Leviticus. 9:24) uit de lichtglans van de wolk een bliksemstraal, en verteerde 1) hen; en a) zij stierven voor het aangezicht des HEEREN, 2) binnen de voorhof.

a) Numeri. 3:4; 26:61; 1 Kronieken 24:2

1) De wijze van hun dood wordt hiermee niet aangewezen. De bedoeling is: werden levenloos. Hun lichamen bleven onverteerd. Hugo de Groot tekent bij deze plaats aan, dat de Joden de gewoonte hadden, om de zodanigen, die volgens de Wet tot het vuur waren gedoemd, gesmolten lood in de mond te gieten, omdat zij het onnodig achten, zodanig een tot as te verbranden, omdat door het vuur verteerd te worden, hier alleen te kennen geeft, iemand levenloos te maken..

2) Niet door alle uitleggers wordt de eigenlijke aard van de zonde van Nadab en Abihu verklaard. Sommigen vermoeden, daar (vs.8 vv.) aan de priesters, voordat zij hun dienstwerk verrichten, het gebruik van wijn en sterke drank verboden wordt, dat zij in een toestand van bedwelming verkeerd hebben; maar duidelijk blijkt, dat men hierin te ver gaat; de verbinding tussen dit verbod en hetgeen geschied is, wijst ons alleen op een betrekking tussen de gezindheid, waarmee Aärons zonen in het heiligdom willen ingaan en de toestand van de dronkenschap zelf. Het was een toestand van overmoed, waarbij men evenzeer kalmte en bezadigdheid verliest, en door een onheilige geest tot verkeerde dingen wordt aangezet als een die niet nuchter is. Anderen daarentegen verstaan onder de uitdrukking "vreemd vuur, dat de Heere hun niet geboden had", aldus, dat zij òf in plaats van altaarvuur, ander gewoon vuur, òf, in plaats van de (Exodus. 30:35 vv.) voor het reukoffer verordende wierook iets anders, iets vreemds (Exodus. 30:9) genomen hadden. Maar geen van beide opvattingen komen met de samenhang van de geschiedenis overeen; want afgezien daarvan, dat het gebod tot het reukoffer om slechts altaarvuur te gebruiken (Leviticus. 16:12), toen nog niet gegeven was, is de daad van Nadab en Abihu veel te weinig voorbereid en te veel een vrucht van ogenblikkelijke ingeving, dan dat zij vreemd vuur of vreemd reukwerk zouden hebben bij de hand gehad. De bijvoeging: dat de Heere hun niet geboden had, wijst veel meer daarop, dat "vreemd vuur" te verstaan van een reukoffer, waartoe zij ook niet bij het gebruik van altaarvuur in het voorgeschreven reukwerk recht hadden. Wij denken dus aan een eigenwillige godsdienst (Kol.2:23), of een Godsverering naar eigen keuze, waarmee zij, ofschoon goede bedoeling, buiten hun ambtsbevoegdheid gingen, en de grenzen, door de wet hun gesteld, overstapten. Hoe diepzinniger en heerlijker de Heere kort tevoren met het vuur, dat van Hem uitging, de door Hem zelf verordende Godsverering, als Hem welgevallig en tot de gemeenschap met Hem leidende, bekrachtigd had, des te beslister en duidelijker moest Hij nu ook alle menselijke toevoeging en alle eigenwilligheid van zich afwijzen en de priesters binnen hun grenzen houden. Dat het vuur juist op zo’n wijze, zoals het vroeger Aärons offer verteerd had, nu zijn zonen wegrukte, was een heenwijzing naar de eigenaardige werkzaamheid van het Evangelie van Jezus Christus, dat dit de één een reuk van het leven ten leven, de ander een reuk van de dood ten dode wordt. 2 Corinthiers. 2:16).

Voor het aangezicht des Heeren. Met deze uitdrukking wordt zowel bedoeld in het Heiligdom als in de Voorhof. Hier geeft het in de Voorhof te kennen, in verband met vs.4b. Zij werden daarom door het vuur uit de hemel getroffen, voordat zij het Heilige waren binnengegaan..

3. En Mozes zei tot Aäron, hem de grond en de bedoeling van dit ontzettend Godsgericht voor houdende, dat is het, wat de HEERE gesproken heeft, 1) wat Hij bij de instelling van een afzonderlijke priesterstand bedoeld en bij dewetten daarover herhaaldelijk betuigd heeft, zeggende: in degenen, die tot Mij naderen, 2) zal Ik geheiligd worden, en voor het aangezicht van al het volk zal ik verheerlijkt worden. 3) Doch Aäron, de waarheid en het gewicht van deze woorden erkennende, zweeg stil. 4)

1) Hoewel de woorden, welke hier gezegd worden, door de Heere gesproken te zijn, noch in de twee vorige boeken, noch in de vorige hoofdstukken van dit boek uitdrukkelijk worden gevonden, zo vindt men echter de zin van die Goddelijke uitspraak Exodus. 19:22, waar gezegd wordt: Daartoe zullen ook de priesters, die tot de Heere naderen, zich heiligen; Dat de Heere niet tegen hen uitbreke; en de reden van deze waarschuwing leest men in Exodus. 29:43,44 waar gezegd zijnde, dat de Tabernakel zou geheiligd worden door de Goddelijke heerlijkheid, en dat Aäron en zijn zonen geheiligd worden, om de Heere het priesterambt te bedienen, hen daardoor duidelijk geleraard werd, dat zij God met een heilige vrees naderen, en niets verrichten moesten op een onbedachtzame wijze en buiten Zijn bevel. Maar behalve dat, kan ook waar zijn, dat de Heere, die zich aan Mozes algemener dan aan iemand anders van Zijn profeten openbaarde, tegen hem gesproken heeft, onmiddellijk, nadat Hij op zo'n vreselijke wijze voor de ere van Zijn heiligheid geijverd had..

2) Hiermee werden de priesters bedoeld, die op een bijzondere wijze tot God naderden en aan wie de toegang tot het Heiligdom openstond..

3) Beter is de vertaling: zal ik Mij heiligen, en de betekenis dan: zal ik Mij openbaren als een heilig God, zowel door de openbaring van mijn goedheid, genade en al mijn deugden als in de betoning van mijn strafeisende gerechtigheid tegen de zonde. In verband met de voorgaande woorden wil de Heere hiermee zeggen, dat Hij, zowel in de betuiging van zijn goedheid en genade, als in die strafeisende gerechtigheid, verheerlijkt wordt voor het aangezicht van het volk. Waardoor Hij zich openbaart als Degene, die niet met zich laat spotten. Wij hebben deze woorden niet op te vatten als woorden van bestraffing. Zij werden door Mozes gesproken tot waarschuwing, opdat zij in het vervolg ter harte zouden genomen worden..

4) Dit zeggen is ons tot lering: 1. Dat, als de Heere ons kastijdt om onze zonden, het onze plicht is, onder de tuchtiging stil te zwijgen, niet met God te twisten noch zijn gerechtigheid in twijfel te trekken, noch Hem, wegens al te grote strengheid, te beschuldigen, maar de mond niet open te doen, omdat de Heere het gedaan heeft, niet alleen verdragende, maar ook aan de straf van ongerechtigheid een welgevallen hebben, 2. de sterke drangredenen, om een begenadigde ziel, onder droefheden gerust te stellen en te doen bedaren, zijn degene, die van Gods heerlijkheid ontleend worden. Deze deden Aäron zwijgen. Het is waar, door deze strenge strafoefening werd hij vleselijk aangetast, in hetgeen hem het dierbaarst was, maar Mozes toonde Hem, dat de Heere daardoor aan een ieder klaarheid wilde tonen, dat hij heilig

was, en daarom had hij niets daartegen in te brengen. Is God geheiligd, Aäron is stil, hij bidt de rechtvaardigheid van de heilige God stilzwijgend aan..

In het zwijgen beleed Aäron, dat Gods gerechtigheid boven alles ging, dat, waar God op een dergelijke wijze zich heiligde, hij, de geringe dienstknecht, te zwijgen had..

4. En Mozes, opdat Aäron, de gezalfde Hogepriester niet door voor de lijken van de gedoden te zorgen, zich op enigerlei wijze verontreinigde (Numeri. 19:11 vv.), riep Misaël en Elzafan, de zonen van Uzziël, de oom van Aäron, (Ex.6:18-22) en zei tot hen: treedt toe en draagt uw broeders, 1) uw betrekkingen, weg, van voor het heiligdom, 2) tot buiten het leger, om ze daar te begraven.

1) Ook hieruit blijkt, dat bloedverwanten ook van de tweede rang broeders werden genoemd..

2) In het Hebreeuws eth-phené hakodesch. Zeer juist vertaald, door: van vóór het Heiligdom, d.i. dus in de Voorhof. Zij waren daarom nog niet in het Heilige binnengegaan. Houdt men dat in het oog, dan behoeft het geen bevreemding te wekken, dat de beide genoemde mannen, neven van Nadab en Abihu gelast werden de lijken weg te dragen. Als gewone Levieten mochten zij niet, maar behoefden ook niet de tabernakel binnen te gaan. Het heilige staat hier in plaats van tent der samenkomst..

5. Toon traden ze toe, en droegen hen in hun rokken, in hun priesterlijke opperkleren, die door hun misdaad mede ontheiligd waren, tot buiten het leger zoals Mozes gesproken had (Hand.5:6-10).

6. En Mozes zei tot Aäron, en tot Eleßzar, en tot Ithamar, zijn beide andere zonen, hun reeds nu mededelende, hoe zij zich moesten gedragen bij sterfgevallen onder hun familie (Leviticus. 21:10-12); Gij zult van iederrouwteken u onthouden, en alzo uw hoofden niet ontbloten, noch uw kleren verscheuren, noch met los, onordelijk neerhangend haar lopen, gelijk men gewoon is in dagen van zware rouw te doen, noch uw gewaad voor aan de borst scheuren (Genesis 37:29,34; 44:13), opdat gij niet sterft, niet een schuld de dood waardig op u laadt, en niet de grote toorn van God, die voor iedere zonde van het priesterschap moet boeten, (Leviticus. 4:3) over de gehele vergadering kome. 1) Maar uw broeders, het gehele huis van Israël, het overige Israël, welks leden in geestelijke zin uw broeders zijn (Exodus. 4:18) zullen deze brand, die de HEERE aangestoken heeft, bewenen, zij zullen wenen over het treurtoneel, dat de Heere in het vuur van Zijn heilige toorn bewerkt heeft. 2)

1) Noch Aäron, noch zijn beide overgebleven zonen mochten tekenen van rouw en smart geven, opdat er ook zelfs geen schijn van ontevredenheid of teleurstelling bij hen zou worden gevonden. Als priesters van de Heere moesten zij het volk houden, ook door hun daden, bij deze waarheid, dat de Heere recht is in al zijn wegen en werken..

2) Waarom mocht wel het volk wenen? Omdat de Heere door het ijvervuur van zijn gerechtigheid twee van de vier priesters had gedood. Het volk mocht wenen over de breuk, welke de Heere in de priesters had geslagen. In de priesters was het gehele volk getroffen..

7. a) Gij zult ook uit de deur van de tent der samenkomst niet eenmaal uitgaan, om de begrafenis bij te wonen, maar onafgebroken uw priesterlijke bedieningvervullen, opdat gij niet sterft, daar gij aldus een ontevredenheid met de beschikking van God aan de dag leggen zou. Want de zalfolie van de HEERE is op u, 1) en deze zalving met de geest van het leven en van de vreugde zal u sterk maken, om ieder door sterfgeval verwekt smartgevoel te overwinnen. En zij, Aäron en zijn beide nog overige zonen, deden naar het woord van Mozes, 2) zij gaven hun droefheid door niet één uiterlijk teken te kennen, zij verlieten het heiligdom niet, noch staakten hun dienst om hun doden mee te helpen begraven.

a) Leviticus. 21:12

1) De heilige zalfolie is symbool, schaduwteken van de Heilige Geest, van de Geest van het leven. Leven en dood hebben geen gemeenschap met elkaar. Dat moest Aäron, in zijn zich niet bemoeien met de begraving van de lijken, afschaduwen..

2) Allen bogen zich in hun hart neer voor de wil van God, zij aanbaden met eerbied de hand die hen sloeg en zij gaven daardoor aan alle gelovigen een voorbeeld van zelfverloochening, dat niet genoeg met verwondering kan herdacht worden..

8. En de HEERE sprak, daarna nog zelf en onmiddellijk tot Aäron, 1) zeggende.

1) Niet door bemiddeling van Mozes, maar rechtstreeks, zonder tussenkomst, spreekt de Heere tot Aäron. Aäron was nu in zijn Hogepriesterschap bevestigd, had het bevel van de Heere gehoorzaamd, en nu erkent de Heere hem, op bijzondere wijze, in zijn Hogepriesterlijk ambt. Waarschijnlijk ook rechtstreeks, opdat het verbod omtrent wijn en sterke drank des te klemmender zou zijn en er bij Aäron geen vermoeden zou oprijzen, dat Mozes hem of zijn zonen verdacht van onmatigheid..

9. Wijn en sterke drank zult gij niet drinken, gij, noch uw zonen met u, als gij gaan zult in de tent der samenkomst, alzo, wanneer gij u gereed maakt om uw priesterlijke dienst waar te nemen, opdat gij niet sterft; het zij een eeuwige instelling onder uw geslachten, dat gij zo in matigheid uw heilig ambt waarneemt.

10. En om onderscheid 1) te maken tussen het heilige en tussen het onheilige,2) en tussen het onreine en tussen het reine, naar de wet, en opdat in de Godsverering niets onbetamelijks insluipe;

1) Het oogmerk van de Goddelijke wetgever in het geven van het gemelde gebod, is dan geweest, zijn dienaren te leren, alle mogenlijke oplettendheid en voorzichtigheid, waarvan zij door het gebruik van de wijn zeer lichtelijk hadden kunnen beroofd worden, toe te brengen tot het werk van hun dienst, in tegenstelling van het verzuim van Nadab en Abihu die geen onderscheid tussen heilig en gewoon vuur gemaakt hadden, zodat zij altoos in staat zouden wezen, om een behoorlijk onderscheid te maken tussen het heilige en het onheilige en tussen het reine en het onreine..

2) In het Hebreeuws Hachool. De juiste betekenis is profaan. Voor onrein in de zin van bedorven wordt in het Hebreeuws een ander woord gebruikt. Het woord hier heeft een meer uitgestrekte betekenis, en betekent, het gewone, het alledaagse, hetgeen niet in het Heiligdom mocht komen, of voor het Heilige mocht bestemd worden. Het vuur, dat Nadab en Abihu op het altaar wilden brengen, was geen onrein, maar gewoon, profaan vuur, vuur, dat ook voor de gewone dagelijkse dingen werd gebezigd..

11. En om de kinderen van Israël, als de voor hen verordende leidslieden en wachters van de wet (Mal.2:7) te leren al de instellingen, die de HEERE, door de dienst van Mozes, tot hen gesproken heeft. 1)

1) In hoeverre dit bevel van de Heere in hetgeen met Nadab en Abihu voorviel, zijn grond heeft, ofschoon hun misdaad in geen geval moet verklaard worden als vrucht van beschonkenheid, werd reeds in de aanmerking bij vs.2 verklaard. Dit bevel staat nog in een ander opzicht met het vorige in verband; zoals toch niets van buiten af de gezalfden priester mocht brengen uit zijn gewijde stemming en de aandacht van zijn ziel, geheel op de aangelegenheden gevestigd, mocht aftrekken, zo mocht ook geen enkele gemoedsaandoening de plaats van deze heilige geestverrukking innemen en haar onmogelijk maken. Wat de sterke drank aangaat, bij de wijn vermeld, men versta onder deze uitdrukking geen gedistilleerde (overgehaalde) dranken of brandewijn, zoals door de Arabieren, ten gevolge van het verbod op wijn door Mohammed uitgevonden, en door hen met al de ontzettende verwoestingen, welke zij aanrichten, tot ons gebracht zijn; maar veeleer kunstwijnen, welke men zich uit appels, dadels en andere vruchten, voornamelijk uit gerst bereidde, dus de bij ons gebruikelijke onvervalste appelwijnen en bieren (het nadere over de onthouding van dergelijke dranken, Numeri. 6:4)

Deze wet, die men hier vindt gegeven, vindt men ook ten opzichte van de tempel, welke aan Ezechiël werd vertoond (Ezech.44:21). Al is deze wet niet gegeven, omdat, zoals men meent, maar zonder bewijs, Nadab en Abihu zich aan dronkenschap zouden hebben schuldig gemaakt, toch staat zij met de daad als daad in het nauwste verband. Deze hadden geen onderscheid gemaakt tussen het profane en het heilige in hun jeugdige overmoed. Overmoed had hen tot zonde verleid. Daarom, omdat ook wijn en sterke drank overmoedig maken, had de priester zich tijdens de heilige bediening van zijn ambt zich van deze dranken te onthouden..

II. Vs.12-20. Hierna zorgt Mozes er ook voor, dat met de overblijfsels van de voor het volk gebrachte offers naar bepaalde voorschriften gehandeld worde; hij ontdekt daarbij, dat het vlees van het zondoffer niet gegeten, maar buiten de legerplaats verbrand werd, en spreekt nu daarover met Aärons zonen, stelt zich evenwel tevreden met hetgeen Aäron tot verontschuldiging bijbrengt.

12. En Mozes sprak tot Aäron, en tot Eleßzar, en tot Ithamar, zijn na de geweldige dood van de anderen overgeblevene zonen, om hen na het staken van de offerdienst (hoofdstuk 9) door de (Leviticus. 10:1-11) vermelde voorvallen, aan de offerwet en haar nog niet nagekomen bepalingen (Leviticus. 2:3; 6:16-18; 7:28-34) te herinneren: Neemt het spijsoffer, (Leviticus.

10:17) dat van de vuuroffers van de HEERE overgebleven is, na aansteking vanhet daarvan genomene voor de Heere, en eet dit ongezuurd bij het altaar; want het is een Heiligheid der Heiligheden, een overblijfsel van het offer waarmee men op heilige wijze moet handelen.

13. Daarom zult gij dat eten in de heilige plaats 1) zonder zuurdeeg bakken, en zonder de vrouwelijke leden van uw geslacht, omdat het uw bescheiden deel en het bescheiden deel van uw zonen uit de vuuroffers van de HEERE is; a)want alzo is mij geboden.

a) Leviticus. 2:3; 6:16

1) Aäron mocht niet aflaten te doen naar het woord des Heeren, ook al was zijn ziel doorwond door het plotseling verlies van zijn zonen. Daarom herinnert Mozes hem dit, en hetgeen in het vorige vers ons wordt meegedeeld, opdat van het vuuroffer niets zou overblijven tot op de volgende dag..

14. Ook de beweegborst en de hefschouder van het dankoffer, (Leviticus. 10:18 vv.) zult gij in een reine plaats 1) eten, gij, en uw zonen, en uw dochters met u, want tot uw bescheiden deel en uw zonen bescheiden deelzijn zij uit de dankoffers van de kinderen van Israël gegeven.

1) Een reine plaats, d.w.z. een plaats, die niet verontreinigd was. De beweegborst en de hefschouder van het dankoffer behoefde niet in het heiligdom door de priester en zijn zonen gegeten te worden, maar mocht ook in zijn woning gebruikt worden, mits die woning niet door het een of ander verontreinigd was..

15. De hefschouder en de beweegborst zullen zij, de kinderen van Israël, behalve de vuuroffers van het vet toebrengen, om ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN te bewegen, dat voor u en uw zonen met u tot een eeuwige instelling zijn zal, daar beide stukken ten gevolge van het bewegen de Heere overgegeven en nu door Hem aan Zijn dienaren overgegeven zijn, zoals de HEERE geboden heeft.

16. En Mozes zocht zeer naarstig de bok van het zondoffer, hij onderzocht, waar het vlees van de tot zondoffer van het volk, (Leviticus. 9:15) geslachte bok gebleven, en of dit naar Gods gebod (hoofdstuk 6:26 vv.) door Aäron en zijn zonen gegeten was, en ziet, hij was verbrand, hij bemerkte, dat dit niet geschied, dat dit zondoffer, verbrand was. Dit om deze met de wet strijdige daad, was hij op Eleßzar en op Ithamar, de overgebleven zonen van Aäron, zeer toornig, dat ook zij zich zoals hun broeders aan lichtvaardigheid in de opvolging van Gods gebodenschuldig gemaakt hadden, zeggende:

17. Waarom hebt gij dat zondoffer niet gegeten in de heilige plaats, zoals toch uw plicht was geweest? Want het is een Heiligheid der Heiligheden, behorende tot de zeer heilige overblijfselen, en Hij, de Heere, heeft u dat gegeven, opdat gij, terwijl gij het geniet, de ongerechtigheid van de vergadering zou dragen, op u zou nemen en wegdoen, om over die verzoening te doen voor het aangezicht des HEEREN, 1) dit eten is een deel van

uwverzoenings- en middelaarsambt, en maakt de door het offer bedoelde verzoening eerst volkomen.

1) Deze dingen waren hen gegeven, om door het eten hiervan te tonen, dat de ongerechtigheid, waarvoor de offerande was verordend, op hen gelegd was en door hen werd gedragen, om hierover verzoening te doen voor het aangezicht van de Heere: nl. door het offeren van die offerande en het verrichten van die plechtigheden, welke afschaduwden en vertegenwoordigden het offer van de Messias, waardoor alle boetvaardige en gelovige zondaren waarlijk met God verzoend worden; waarom dan ook het verloste volk tot Gods verheerlijking van de Borg van het eeuwige Verbond belijdt: Waarlijk, Hij heeft onze ziekten op zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen Jesaja 53:4)

Hoe deze woorden door vele uitleggers verstaan worden, is reeds 7:7 aangetoond; wij hebben ons echter daar bij anderen gevoegd, die menen dat het eten van het offervlees door de dienstdoende priester, zoals het aansteken van het vet, een aanneming van het offer door God in zich sluit, en strekt om te bevestigen, dat het offer de verzoening werkelijk aangebracht heeft. Reeds Philo, zoals wij meedeelden, heeft als een voornaam doel van dit eten van het offervlees, de bevrediging van de offeraars met betrekking tot de verkregen vergiffenis vermeld; "want, zegt hij, God zou Zijn dienaar niet geroepen hebben, om aan zo’n maaltijd deel te nemen, indien de zonde niet bepaald vergeven was," Ex.28:38, waarop de verdedigers van de eerste mening zich beroepen, komt bij onze verklaring vol tot zijn recht. Zoals volgens deze plaats de verzoenende kracht van het offer daarvan afhangt, dat de hogepriester als middelaar in heilige tooi voor Jehovah staat, en krachtens deze zijn ambtsheiligheid alle gebreken, die aan de offers kleven, wegneemt, zo wordt hier daardoor, dat de priester, door het eten van het offervlees in onmiddellijke betrekking tot het offer komt, van zijn ambtsheiligheid iets op het offer overgebracht, en alzo de verzoekende kracht van de handeling verstrekt.

18. Ziet, dit bloed is niet binnen in het heiligdom gedragen, wat toch bij een zondoffer van de gemeente zal moeten geschieden (Leviticus. 4:13), gij moest, maar juist daarom, omdat dit volkszondoffer slechts moetbehandeld worden zoals dat van een stamhoofd of gewoon Israëliet, (Leviticus. 4:25,30,34) ook zijn vlees niet verbrand, maar dat geheel gegeten hebben in het heiligdom, in het voorhof, zoals ik voor al zulke zoenoffers, wier bloed niet in het heiligdom gebracht wordt, geboden heb (Leviticus. 6:25 vv.).

19. Toen sprak Aäron, 1) tot Mozes: zie, heden hebben zij vóór het brengen van het volksoffer, hun eigen zondoffer, en daarna ook hun brandoffer voor het aangezicht des HEEREN geofferd (Leviticus. 9:8-14) en hebben daarmee beleden evenzeer verzoening en offerdienst nodig tehebben als het volk haar nodig had, en zulke dingen zijn mij, na al de offers gebracht te hebben, wedervaren, dat namelijk twee van mijn zonen door een straffend oordeel van God zijn weggenomen, en wij priesters daardoor als zoiets de dood waardige zondaars zijn aangewezen, zoals alle anderen dit zijn, en had ik heden het zondoffer van de gemeente, gegeten, zou dat goed geweest zijn in de ogen van de HEERE. 2)

Evenals volgens Exodus. 28:38 de Hogepriester met de heiligheid van zijn ambt, de afgebeelde gouden band, aan het voorhoofd voor de Heere zou treden, om als Middelaar zijn volk uit kracht van de heiligheid van zijn ambt, de zonde, welke de heilige gaven van het volk aangekleefd, te delgen, zo wordt hier van het ambtelijk eten van het hoogheilig vlees van het zondoffer, dat de priester bevolen was, gezegd, dat zij daardoor de zonde van de Gemeente zouden dragen om ze te verzoenen..

1) Aäron neemt het voor zijn beide zonen op, omdat ook hem, en hem voornamelijk, de berisping aangaat. Zo schaduwt hij ook hier reeds af, Hem, die de voorspraak van zijn volk zou zijn..

2) Aäron wijst Mozes op het feit, dat, nadat hij en zijn zonen, dus ook Nadab en Abihu hun eigen zondoffer hadden gebracht, laatstgenoemden, op bijzondere wijze, door Gods toorn zijn getroffen en Aäron in en door hen. Welnu, indien nu, niettegenstaande het gebrachte zondoffer, het op deze dag zo duidelijk openbaar is geworden, wil Aäron zeggen, dat wij zondaren zijn, niettegenstaande ons Hogepriesterlijk en priesterlijk ambt, zou het dan de Heere aangenaam geveest zijn, indien wij op deze eigen dag, waarop het gericht van zijn toorn ons trof, het vlees van het zondoffer aten, om daardoor te tonen, dat wij, zondige schepselen, bekwaam waren, om de schulden van het volk te dragen en, door het eten van het vlees van het zondoffer, te verzoenen?.

20. Als Mozes dit hoorde en opmerkte, dat noch lichtzinnigheid in het waarnemen van de Goddelijke voorschriften, noch enige valse voorstelling van een zodanig zondoffer, als ware het onrein, de oorzaak geweest was, dat het vlees niet gegeten was, zo was het goed in zijn ogen, 1) ja, hij moest het goedkeuren, wat Aäron zo-even gezegd had, en het gevoel van persoonlijke behoefte en onwaardigheid bij hem billijken.

1) Aärons belijdenis is feitelijk een profetie met betrekking tot de toekomstige Hogepriester, die werkelijk bekwaam zijn zal om te doen, wat Aäron slechts als schaduwbeeld doen kan. Terwijl Mozes zich dit woord laat welgevallen, treedt de Wetgever achter de gezalfde Hogepriester terug; en ook dat is wederom een voorspelling op de tijd van het Nieuwe Verbond, wanneer men God niet meer dienen zal in de oudheid van de letter, maar in nieuwheid van de Geest (Rom.7:6). Het is opmerkelijk, dat juist op de dag, waarop de oudtestamentische bedeling aanvangt, zij zo bepaald moet doen uitkomen, eenmaal door een andere te zullen worden vervangen. Maar die oudtestamentische bedeling draagt reeds in zich de kiem van de nieuwtestamentische; want op dezelfde dag, waarop de onbepaalde band, die de oudtestamentische priester aan de wet bindt, door zulk een in het oog vallend Godsoordeel, zoals dat aan Nadab en Abihu volvoerd werd, openbaar wordt, wordt ook de samenspreking gehouden over het gebruik van het vlees van het zondoffer, met erkenning van de vrijheid van de priester in de letter der wet..

Het blijkt, dat Aäron oprechtelijk zocht te doen en te laten God welbehagelijk te zijn, en die dat doen in eenvoudigheid van hart, zullen bevinden, dat Hij niet nauw let op hetgeen wij hiertegen doen. Ook behoren godvruchtigen geneigd te zijn, gunstig op te nemen en goedgevendheid te tonen, als er geen moedwillige verachting, maar veeleer eerbied tot een

heilige zaak beoogd is, ofschoon er enige dwaling mocht ingeslopen zijn; immers, men moet niet voorbij zien, dat wij ook mensen zijn, die zwakheden hebben en ook zelf in verzoeking kunnen komen..

HOOFDSTUK 11.

OVER HET ONDERSCHEID TUSSEN REINE EN ONREINE DIEREN.

I. Vs.1-47. Nu, daar de priesterstand reeds handelend is opgetreden, en de Godsverering geordend is, laat de Heere ook die wettelijke bepalingen volgen, welke Israël moet opvolgen, om het algemeen priesterlijk karakter, welke aan het gehele volk eigen is (Exodus. 19:8), en waaraan ieder individu tot in een zekere graad deel neemt, te bewaren, en waar dit voor een ogenblik gestoord en opgeheven is, weer te verkrijgen. Tot bewaring van dit karakter strekken de nu volgende spijswetten tot herstel de reinigingswetten, die zich daarbij aansluiten. De laatste hebben in ons hoofdstuk slechts betrekking op de aanraking van het aas van de gestorven onreine of reine dieren.

1. En de HEERE sprak, waarschijnlijk op de volgenden dag na hetgeen (Leviticus. 10:11) is verhaald geworden, dat is naar onze berekening op de 12de Abib, tot Mozes en tot Aäron, 1) zeggende tot hen, van uit de tent dersamenkomst.

1) De priesters vooral was het geboden het volk te onderwijzen in alle wetten van God. Daarom sprak de Heere het volgende niet alleen tot Mozes, maar ook tot Aäron. Bovendien stond Aäron Mozes voortaan ter zijde, als wachter van het volk..

2. Spreekt tot de kinderen van Israël, zeggende: a) dit is het gedierte dat gij alleen eten zult uit alle beesten, die op de aarde zijn, 1) onder de verschillende soorten van de viervoetige landdieren.

a) Deuteronomium. 14:4 Hand.10:14

1) Hetzelfde onderscheid, dat God, wat de geschiedenis van de genade aangaat, heeft vastgesteld, dat Hij Zich een volk uitverkoren en in een bijzondere betrekking tot Zich geplaatst heeft, terwijl al de andere volken van de aarde overgelaten zijn aan hun eigen wegen en aan de ontwikkeling van de zondige natuur, die in de mens is, dat onderscheid zal nu ook op het gebied van de natuur, door te onderscheiden tussen reine en onreine dieren op de voorgrond worden gesteld; want de natuur is daartoe bestemd een zinnebeeld of afbeelding te zijn van hetgeen op geestelijk gebied of juister nog, in het rijk van God voorvalt. Dit onderscheiden tussen reine en onreine dieren, d.i. van zulke, die gegeten en zulke, die niet gegeten mogen worden, is geen nieuwe zaak. Wij vonden dit reeds ten tijde van de aartsvaders (Genesis 7), en dit heeft zich later voortgeplant onder alle volkeren van de oude wereld, ofschoon naar de verschillende godsdienstige begrippen van ieder volk, in een verschillende vorm. Maar hier geschiedt hetzelfde wat wij bij Leviticus. 1:2 met betrekking tot de mede reeds aanwezig offerdienst konden opmerken: de Heere ordent en regelt hier, hetgeen reeds aanwezig is in verband tot de gedachten van het heil, welke Hij over Israël heeft, en neemt dit zo in het godsdienstige leven van zijn volk op. In Leviticus. 20:24 vv. wijst de Heere er uitdrukkelijk op, dat wij hier werkelijk in de reine dieren een vertegenwoordiging van Israël, of een belichaming van zijn wezen bezitten, tegenover de nog onreine volken; tot bevestiging van deze opvatting dient dientengevolge het visioen dat Petrus

had (Hand.10:10 vv.)) die juist omdat hem reine en onreine dieren zonder onderscheid tot slachten en eten worden getoond, erkennen zal, dat de door het Oude Testament opgerichte scheidsmuur tussen heidenen en Joden van nu af is weggenomen. Terwijl wij ons nu door de tekst zullen laten aanwijzen, welke dieren in iedere afzonderlijke van de verschillende klassen rein, welke onrein geacht worden, zullen wij later moeten nagaan, welke goddelijke wijsheid onder het kleed van de voorgestelde uiterlijke kenmerken verborgen ligt..

3. Al wat onder de beesten, de landdieren, de klauw verdeelt, aan de ondervoet twee van voren naar achteren gespleten klauwen heeft, en de kloof van de klauwen in tweeën klieft, en herkauwt, alzo vóór al het andere runderen, schapen, geiten, daarna ook van het wild datgene, waarbij deze beide kenmerken worden aangetroffen (Deuteronomium. 14:5), dat zult gij eten. 1)

1) Augustinus zegt hiervan het volgende: Het herkauwen betekent een herhaalde kennismaking, of een nadere betrachting van datgene, dat men gehad heeft (Conf. Iren. LV c. 11) in Psalm 46. Daarom zegt hij ook op een andere plaats: De hoorder van het Woord moet gelijk zijn aan de dieren, die, omdat zij herkauwen, rein genoemd worden. Laat hij niet traag zijn, om, wat hij in de buik van zijn hart heeft ontvangen, te overdenken, en laat Hij, wanneer hij hoort, gelijk zijn aan de etende, en wanneer hij, na het gehoord te hebben, in zijn geheugen terugroept, gelijk zijn aan de herkauwende. Aan het de klauw verderven, en de kloof in tweeën klieven, en het herkauwen, kon men de reine dieren herkennen. Vele van de onreine dieren, welke hier opgesomd werden, stonden bij de heidenen in hoog aanzien. Dat zal ongetwijfeld ook een van de redenen zijn geweest, waarom de Heere ze Israël verbood te gebruiken..

4. Deze nochthans zult gij niet eten, van degenen, die alleen herkauwen, of de klauwen alleen verdelen; de kameel, die een onverdeelde ondervoet heeft; want hij herkauwt wel, maar verdeelt de klauw niet; die zal u onrein zijn.

5. En het konijntje, 1) of juister, de klipdas, die toch met het konijn veel overeenkomsten heeft, want het herkauwt wel, maar verdeelt de klauw niet, maar heeft een poot met meerdere tenen; dat zal u onrein zijn.

1) De klipdas (Hebreeuws: Schaphan, Arabisch: Wabr) iets kleiner dan een kat, is bruinachtig, grauw of geel van kleur, en in de landen van Libanon en Jordaan te huis, maar wordt ook in Arabië en Afrika gevonden. Het heeft levendige ogen, ronde oren en een zeer korte staart, houdt zich in holen en klipgaten op, waar zij in grote massa’s leven en is zeer weerloos en vreesachtig (Psalm. 104:18 Spreuken. 30:26;). Het vlees is vet en wit, zoals dat van jonge hoenders en wordt door de Arabieren gegeten, maar nimmer aan een gast voorgezet..

6. En de haas, 1) want hij herkauwt wel, maar verdeelt, zoals de klipdas of het konijn, de klauw niet; die zal u onrein zijn.

1) De haas is een knaagdier, hij maakt, zoals de vroeger genoemde klipdas, beweging met de bek, alsof hij herkauwt, en zelfs nog Linnaeus heeft hem onder de herkauwende dieren gerekend. Onze tekst stelt dus de zaak voor, zoals zij zich voordoet, naar de gewone volksmening, zonder zich nu verder in natuurkundige beschouwingen te verdiepen..

7. Ook het zwijn, want dat verdeelt wel de klauw, en klieft de kloof van de klauwen in tweeën, maar herkauwt het gekauwde niet; dat zal u onrein zijn.

8. Van hun vlees zult gij niet eten en hun dood aas niet aanraken, 1) zoals gij ook dat van een rein dier niet aanraken zult (vs.39); zij zullen u onrein zijn.

1) Twee kentekenen worden hier dus voor de landdieren vermeld, welk vlees men eten mag; 1. zij moeten herkauwende dieren zijn; 2. zij moeten geheel gespleten hoeven hebben. Wat zal dit nu betekenen? In welk verband staat dit tot het innerlijke geestelijke onderscheid, dat er bestaat tussen Israël en de heidense volkeren? Reeds Luther heeft zeer terecht het herkauwen voorgesteld als beeld van de herhaalde betrachting en verwerking van het Goddelijke woord! Israëls voorrecht als Gods Verbondsvolk bestaat in het bezit van het zuivere woord van God. Het zal dit boek der wet dan ook niet van zijn mond doen wijken, maar het dag en nacht overdenken, om het te houden en te doen naar al wat daarin geschreven staat Jozua 1:8. Geschiedt dit, dan zal Israël rechte paden maken voor zijn voeten op de rechte weg (Hebr.12:13) en niet zijn als de heidenen, wier overmoed en vermetelheid, hoogmoed en eigenzinnigheid in de dieren, die op een hoef gaan, een ronde poot hebben, of op hun poten springen, hun beeld vinden..

9. Dit zult gij eten van al wat in de wateren is, van de verschillende soorten van waterdieren, al wat in de wateren, in de zeeën en in de rivieren vinnen en schubbenheeft, dat zult gij eten.

10. Maar al wat in de zeeën en in de rivieren, van alle gewemel van de wateren en van alle levende ziel, die in de wateren is, geen vinnen en schubben heeft (b.v. kreeften, palingen) dat zal u een verfoeisel zijn.

11. Ja! een verfoeisel zullen zij u zijn; van hun vlees zult gij niet eten en hun dood aas zult gij verfoeien, om niet door aanraking daarvan onrein te worden.

12. Om nogmaals de beide gemakkelijk op te merken kentekenen op te noemen: Al wat in de wateren geen vinnen en schubben heeft, dat zal u een verfoeisel zijn.1)

1) Vinnen en schubben maken een scherp en bepaald onderscheid tussen de eigenlijk gezegde vissen en alle andere waterdieren; vooral worden de vissen daardoor afgescheiden van de slangen, hoewel zij anders met deze veel overeenkomst hebben. Op de slang, het werktuig van de duivel en het beeld van de zonde, wordt dan wel in het bijzonder bij dit voorschrift gedoeld: Israël is toch gered uit de macht van de overste van de duisternis, en zal geen gemeenschap hebben met zijn onvruchtbare werken, daar het zich bevindt onder de leiding en verzorging van de ware levende God. De heidense volkeren daarentegen mogen genieten wat

zij willen, daar de macht van de satan en van de zonde zich ongehinderd en onafgebroken in hen openbaart..

In Egypte worden nog altijd de vissen zonder schubben als een zeer ongezond voedsel geacht. Ongetwijfeld is ook de aal, als onrein, verboden, omdat deze vis wegkruipt in het modderig slijk van de wateren..

13. En van de luchtdieren, en wel in het bijzonder van het gevogelte zult gij deze verfoeien, zij zullen niet gegeten worden, zij zullen een verfoeisel zijn: de arend1) en de havik en de zeearend. 2)

1) De hier opgesomde onreine vogels voeden zich met aas, daarom mochten zij door het volk, dat rein moest zijn en zich met het onreine mocht vermengen, gegeten worden..

2) Onder zeearend hebben wij te verstaan de lammergier. De vertaling zeearend is minder juist..

14. En de gier, en de kraai naar haar aard. 1)

1) In Deuteronomium. 14:13 wordt ook nog de wouw erbij gevoegd, waarschijnlijk ook een valksoort. Naar zijn aard, wil zeggen, het gehele geslacht van die vogels..

15. Alle raven naar haar aard.

16. En de struis, 1) en de nachtuil, en de koekoek, 2) en de sperwer naar zijn aard.

1) De struis eet wel geen aas, maar voedt zich toch met allerlei afval en allerlei plantenstoffen..

2) Volgens sommigen een haviksoort, welke gebruikt werd bij de jacht op hazen en gazellen..

17. En de steenuil en het duikertje 1) en de schuifuil.
2)

1) Naar de mening van velen een pelikaansoort, welke aan de oevers van de Nijl wordt gevonden en in de Rode zee wordt aangetroffen..

2) Een vogel behorende tot het geslacht van de uilen. In het Chaldees en Syrisch uhu genoemd, naar het geluid, dat hij voortbrengt, nl. het uhu puhu. Het werkwoord in de grondtekst, van dit zelfstandig naamwoord afgeleid, betekent blazen, zuchten. Deze vogel brengt een klagend geluid voort..

18. En de kauw, en de roerdomp, 1) en de pelikaan.

1) Eigenlijk een pelikaan. De LXX vertaalt ook zo. De volgende vogel is de zwaan of de visreiger.

19. En de ooievaar, de reiger naar zijn aard, 1) en de hop, 2) en de vleermuis.

Van deze vogelsoorten, waarover (Deuteronomium. 14:12 vv.) nader zal worden gesproken, worden de meeste ook nu nog door de Arabieren en andere volkeren gegeten. Maar Israël zou, daarvan etende, zich verontreinigen, omdat het daardoor zijn roeping en verkiezing verloochent. Want daar deze dieren van levend vlees of aas, of anders van onreine en walgelijke spijs leven, zich in poelen of andere onreine plaatsen ophouden of ook ‘s nachts uitvliegen, zijn zij een beeld van de heidenen met hun gruwelen en vleselijke lusten en hun geheel losbandige wandel..

1) Eigenlijk de pluvier, een moerasvogel..

2) De hop is een vogel van de grootte van een lijster met een grote kuif. Zijn vlees heeft een zeer onwelriekende smaak..

20. Al het kruipend gevogelte, 1) dat op vier voeten gaat, zal u een verfoeisel zijn.

1) Eigenlijk alle gewemel van gevogelte. Hier zijn bedoeld de vier voeten hebbende, kleine gevleugelde dieren, uitgezonderd de sprinkhanen..

21. Dit nochthans zult gij eten van al het kruipend gevogelte, dat op vier voeten gaat, dat boven aan zijn voeten schenkels heeft, om daarmee op de aarde te springen; wat behalve de voeten nog twee springvoeten heeft.

De laatste woorden geven het kenmerk aan van die dieren, welke mogen gegeten worden. Luther heeft zich bij zijn vertaling naar het in de tekst staande leesteken al (lo = niet) gericht; maar deze plaats is een van de 15 in het Oude Testament, waarbij de Masorethen (de Joodse Schriftgeleerden van de 6de tot de 9de eeuw na Christus, die met vaststelling van de Hebreeuwse grondtekst wat het plaatsen van de klinkers aangaat, zich met het stellen van de toontekens en de juiste leesaard bezighielden), op de rand hebben opgemerkt, dat men niet al (in de vroeger opgegeven betekenis) maar met verandering van een letter wl(lo = hem) moet lezen, waardoor dan de hier boven gegeven verklaring gewettigd wordt. Ofschoon de Joden met de meeste zorgvuldigheid toezagen, dat de grondteksten van de Heilige Schrift zuiver behouden werd, was het toch niet te vermijden, dat bij het afschrijven hier en daar een kleine fout insloop, welke in verwisseling van een daarop gelijkende letter of in gelijkheid van klank haar grond vindt. De Masorethen echter hebben, menende zulk een schrijffout te bemerken, haar niet veranderd en hetgeen zij voorgoed hielden, daarvoor in de plaats gesteld, maar het bewuste woord met een cirkeltje of sterretje aangeduid, en daardoor op de verbetering op de rand of onder de tekst opmerkzaam gemaakt..

22. Van die, de gevleugelde dieren, wier soort is aangegeven, zult gij deze vier soorten eten: de sprinkhaan naar zijn aard, 1) en de solham naar zijn aard, en de hargol naar zijn aard, en de hagab naar zijn aard.

1)Sprinkhanen werden en worden nog door vele volkeren van het Oosten gegeten; zelfs de Grieken vonden de cicaden smakelijk; in Ethiopië was er zelfs een afzonderlijke volksstam, die sprinkhaaneters genoemd werd, omdat hij hoofdzakelijk van deze spijs leefde, zoals later Johannes de Doper (Matth.3:4). Nadat kop, vleugels en poten waren weggenomen, werden deze dieren boven kolen op een blad geroosterd en in boter gebraden en met zout in specerijen gegeten; men heeft ook de gewoonte ze te drogen en daarna tot meel gemalen als koeken te eten. In Arabië worden zij als koopwaren op de markten gebracht, en of aan rissen geregen, of bij de maat verkocht, de kopers doen ze dan in zakken als spijs voor de winter. Van de vier hier opgenoemde soorten is de eerste de vliegende treksprinkhaan (zie Ex 10.12), de solham een grote, vooral vraatachtige soort, de hargol en de hagal hebben geen, of niet tot vliegen geschikte vleugels, en onderscheiden zich van de andere daardoor, dat de eerste zeer groot, de tweede klein (Numeri. 13:33 Jesaja. 40:22), maar zeer talrijk zijn..

De solham is de grote, vraatzuchtige sprinkhaan. De hargol een niet vliegende sprinkhaan en de hagab een sprinkhaan, welke in het Oosten in menigte voorkomt, maar niet kan vliegen..

23. En alle kruipend gevogelte, ieder gevleugeld insekt, dat vier voeten, maar de beide springvoeten niet heeft, zal u een verfoeisel zijn, dat gij het vlees daarvan niet eet.

24. En aan deze zult gij verontreinigd worden; zo wie hun dood aas, een gestorven of afgemaakt dier van deze soort zal aangeroerd hebben, zal zelf onrein zijn gedurende het verder gedeelte van de dag tot aan de avond, waarmee devolgende dag begint.

25. Zo wie van hun dood aas gedragen zal hebben, om het te verwijderen, zal, daar hij door langduriger verkeer met zulk aas in nog hogere graad, dan door blote aanraking zich verontreinigd heeft, niet alleen zichzelf, maar ook zijnkleren, daar deze ermee bevlekt zijn, wassen en hij zal onrein zijn tot aan de avond. 1)

1) Wat alle andere soorten van vliegende dieren, behalve de sprinkhanen onrein maakt, is, naar het schijnt, hun aangename bewegelijkheid, hun kruipen over de grond; want dat herinnert aan de slang welke veroordeeld werd, om op de buik te kruipen (Genesis 3:14). Daarvan zijn de sprinkhanen om de sprinkbenen, waarmee zij springen, uitgezonderd; behalve dit, voeden zij zich met plantaardig voedsel, en wijzen ons dus heen naar de oorspronkelijke orde in de schepping (Genesis 1:30). Het woord des Heeren gaat hier, zoals reeds in vs.8 en 11 voorlopig geschied is, van nu aan bepaald van de onreine dieren, wier vlees men niet eten zal, op de verschillende verontreinigingen over, waarover, behalve in de overige verzen van dit hoofdstuk, ook in hoofdstuk 12-15 gesproken wordt, en toont de verscheidene gevallen aan, waarin de Israëliet zelf onrein werd, d.i. onbekwaam om tot de heilige God en de heilige dingen te naderen, zodat hij aan geen godsdienstige handeling deelnemen en van al wat tot de offermaaltijd behoort, niet mee-eten mocht (Leviticus. 7:19). Deze zogenaamde Levitische verontreinigingen zijn aldus voor hem, die daartoe gekomen was een tijdelijke opheffing van

de betrekking, waarin God tot Israël en Israël tot God stond, en maakten hem voor de tijd dat zij duurden aan een onreine heiden gelijk. Hieronder worden nu verschillende graden van onreinheid opgenoemd; de laagste graad is die, welke in dit hoofdstuk voorkomt, wanneer iemand door de aanraking van een aas, d.i. een dood lichaam zich bevlekt had, om het even of het tot de reine of onreine dieren behoorde. Wanneer het leefde kon men ieder dier, ook een onrein, aanraken en het doden zonder zich te verontreinigen. Maar de aanraking, van een aas maakte in ieder geval onrein; men moest zich dadelijk na de verontreiniging met water wassen, ja! wanneer men het aas van de plaats, waar het lag, verwijderd had, ook zijn kleren wassen en nu gedurende het nog overig deel van de dag, waarop men zich verontreinigd had, verre van het Heiligdom en al wat tot de Godsverering in enige betrekking stond, terughouden. Wij zullen in het vervolg gelegenheid hebben de inwendige grond en de diepere betekenis van deze wettelijke voorschriften aan betonen; voor het tegenwoordige zijn de algemene opmerkingen tot recht verstand van de tekst toereikend..

26. Elk beest, dus (vs.2-8) dat de klauw verdeelt, doch de kloof niet in tweeën klieft, en dat herkauwt, zullen u onrein ten gebruik verboden zijn, evenzo wie deze, als zij dood zijn, aangeraakt zal hebben, zal onrein zijn.

27. En al wat op zijn poten gaat onder al het gedierte, op vier voeten gaande, als katten, honden, beren en dergelijke, die zullen u onrein zijn, al wie hun dood aas aangeraakt zal hebben, zal onrein zijn tot aan de avond.

28. Ook die hun dood aas zal gedragen hebben, om het te verwijderen, zal, behalve zichzelf ook zijn kleren wassen en onrein zijn tot aan de avond; zij, deze op poten gaande dieren, zullen u onrein zijn.

29. Verder zal u, behalve het kruipend gevogelte, (vs.20 vv.), dit onder het kleiner kruipende 1) gedierte, dat op de aarde kruipt, onrein zijn: het wezeltje, en de muis, en de schildpad 2) naar haar aard;

1) Onder kruipend gedierte hebben wij niet alleen te verstaan, dat gedierte, dat in het geheel geen poten heeft, maar ook, dat wat zeer kleine of korte poten bezit.

2) De uitleggers verklaren de Hebreeuwse woorden voor een deel nog van andere dieren, dan in onze vertaling vermeld worden. Wanneer men echter de verschillende verklaringen nagaat, behoeft men des te minder van onze vertaling af te wijken, daar het erop aankomt, de Bijbel overal Nederlands te laten spreken en dus voor de ons vreemde diersoorten zulke op te noemen, die ons bekend zijn en daarmee het meest overeenkomen (vs.5, zie Ex 9.32 met betrekking tot de rogge of spelt). Slechts schijnt het, alsof men onder de schildpad ook de kikvors verstaan heeft; men moet eerder denken aan de dhab of dhob (in het Hebreeuws: Zab) een niet giftige, gele hagedis, die zich in de woestijn ophoudt, nimmer water drinkt en waarvan het vlees als dat van de kikvorsen smaakt. Ofschoon zij door sommige stammen van de Arabieren gegeten worden, gebruiken meerdere volkeren ook het vlees van deze overige dieren, al is het dan ook als middel tegen zekere kwalen; maar ook dit zal Israël niet doen, want de Heere is zijn geneesmeester (Ex.15:26)

30. En de zwijnegel, 1) en de krokodil, 2) en de hagedis, 3) en de slak, 4) en de mol. 5)

1) In het Hebreeuws Anaka. De LXX mugalh, Spitsmuis. Anderen verstaan eronder, de z.g. Gekko van de Egyptenaars, omdat het werkwoord, waarvan dit zelfstandig naamwoord is afgeleid, stenen betekent, en genoemd dier ‘s nachts een steenachtig geluid doet horen..

2) In het Hebreeuws Coach. LXX camaileion (Camaleon). Hier door krokodil vertaald. Waarschijnlijk volgens Bochart, de groene hagedis..

3) Deze hagedis is ongetwijfeld die, welke ongeveer dertig duim lang is en een zeer heldere kleur heeft, maar alles vergiftigt, wat hij aanraakt..

4) Luther vertaalt blinde slang. Waarschijnlijk die hagedis, die de overgang tot de familie van de slangen vormt. Slak wordt met een ander Hebreeuws woord aangeduid..

5) In het Hebreeuws Thinschéméth. Dit dier is ongetwijfeld de camaleon. Het werkwoord Nascham betekent, door ademhalen opblazen. En dit is juist het eigenaardige van de camaleon, dat hij, als hij getergd wordt, de buik opblaast en zo enige tijd in die toestand zich houdt..

31. Die zullen u onrein zijn onder al het kruipend gedierte, zoals het overige kruipende gedierte; deze echter worden hier afzonderlijk opgenoemd, omdat zij in menselijke woningen dikwijls voorkomen, waarom gij u zorgvuldig voordeze wachten zult; al wie die zal aangeraakt hebben, als zij dood zijn, 1) zal onrein zijn tot aan de avond.

1) Beter, in hun sterven. Ook dan als zij in hun sterven op iets vallen, zal datgene, waarop of waarin zij gevallen zijn, onrein zijn..

32. Daartoe al hetgeen, dat in huis is, waarop iets hiervan vallen zal, als zij dood zijn, waarop zo’n dier, als het sterft, valt, zal onrein zijn, hetzij a) van elk houten vat, of kleed, of vel, of zak, of elk vat, waarmee enig werk gedaan wordt, dat door de mens bij zijn werk in huis gebruikt wordt; het zal, wanneer zulk een dood dier daarop gevallen is, in het water gestoken worden en onrein zijn en tot verder gebruik ongeschikt tot aan de avond; 1) daarna, nadat het nog het overige deel van de dag in hetwater heeft gelegen, zal het weer rein zijn, en tot gebruik geschikt.

a) Leviticus. 15:12

1) Tot aan de avond. De verontreiniging was alleen uitwendig en maakt niet zedelijk onrein, daarom duurde zij slechts tot de avond..

33. En elk aarden vat, waarin iets hiervan zal gevallen zijn, al wat daarin is, zal onrein zijn, en gij zult dat, wat door het leggen in het water niet weer rein wordt, (Leviticus. 6:28) breken.

34. Van alle spijze, die men eet, die op zichzelf rein en eetbaar is, waarop het water, dat in een verontreinigd vat geweest is, zal gekomen zijn, die zal onrein zijn; en alle drank, die men drinkt, wanneer die zich in een vroeger verontreinigd vat bevindt, zal in elk vat onrein zijn, en hem, die deze drinkt, verontreinigen.

35. En al het, van aarden met een deksel gesloten huisraad, waarop iets van hun dood aas zal vallen, zal onrein zijn; de oven, een tot bakken dienende pot, (zie "Ex 16.24) en de aarden pan; een mede tot bereiding van bakwerk gebruikte pot, (Leviticus. 2:7) zal verbroken worden; zij zijn onrein, daarom zullen zij u onrein zijn, zodat gij ze nimmer meer gebruiken moogt.

36. Doch een springende fontein, of put, kleine groeve met opborrelend water, van vergadering van de wateren, zal rein zijn, ook wanneer een dood aas daarin valt, daar bij de eerste het gedurig toestromende water en bij de tweede de watermassa de onreinheid dadelijk weer wegneemt; maar wie hun daarin gevallen dood aas zal aangeraakt hebben, om het daaruit te halen, zal onrein zijn tot aan de avond en moet zich in water baden.

36. Doch een springende fontein, of put, kleine groeve met opborrelend water, van vergadering van de wateren, zal rein zijn, ook wanneer een dood aas daarin valt, daar bij de eerste het gedurig toestromende water en bij de tweede de watermassa de onreinheid dadelijk weer wegneemt; maar wie hun daarin gevallen dood aas zal aangeraakt hebben, om het daaruit te halen, zal onrein zijn tot aan de avond en moet zich in water baden.

37. En wanneer van hun dood aas zal gevallen zijn op enig zaaibaar zaad, dat gezaaid wordt, dat men dadelijk in de aarde zaaien wil, dat zal, in weerwil van de schijnbaar aanklevende onreinheid, rein zijn, omdat het die onreinheiddadelijk in de aarde verliest.

38. Maar als water op het zaad gedaan zal worden, omdat vóór het zaaien eerst week te maken, zoals dit bij veel zaadsoorten om de tedere kiem geschieden moet, en van hun dood aas daarop, na het vochtig maken, zal gevallen zijn, dat zal, daar met het water ook de onreinheid is ingedrongen, u onrein zijn,1) en mag nu niet gebruikt worden, daar anders ook de daaruit gegroeide vrucht onrein zou zijn.

1)Opmerkelijk is het, dat God alleen de dieren, zonder onderscheid, vóór de val aan de heerschappij van de mensen heeft onderworpen, waaronder de kruipende dieren ons als de verachtelijkste en walgelijkste toeschijnen, en dat God nochthans die geringe dieren, zelfs na de val, gebruikt tot onze leermeesters, om ons een afkeer te doen hebben van alle besmetting van de zonde, daaronder van aardsgezindheid, arglistigheid, vuile reden, kwaadaardigheid enz., hetgeen ons allerdiepst behoorde te verootmoedigen..

39. En wanneer van de dieren, die u tot spijze gegeven zijn, iets, dat naar de wet (vs.2-22) op zichzelf rein is, en naar de regel geslacht, door u mag worden gegeten, zijn natuurlijke dood zal gestorven zijn, dan verliest het daardoor het karakter van een rein dier; wie dit dode aas zal aangeraakt hebben, zal onrein zijn tot aan de avond.

40. Ook die van hun dode aas gegeten zal hebben, zal zijn kleren wassen en onrein zijn tot aan de avond; en die hun dode aas zal gedragen hebben, om het te verwijderen, zal zijn kleren wassen en onrein zijn tot aan de avond.

1) Als de diepsten grond van de verontreinigingen (zie Le 11.25) leren wij uit al wat tot heden gezegd is, de aanraking met dood en verderf kennen; daarmee zal een ieder, die tot het volk van God behoort, niets te doen hebben. Want "de dood met de verderving achter zich is de onvermijdelijke, door de vloek van de zonde (Exodus. 2:17; 3:19) veroorzaakte uitgang uit dit aardse, zondige leven, waarin, wat de zonde op geestelijk gebied is en werkt, storing en verwoesting van het leven, een verscheuren, oplossen en uiteenvallen van het door God verenigde, ook op lichamelijk gebied tot zijn volle en besliste openbaring komt." Het meest verontreinigt de aanraking van een menselijk lichaam en maakt deze bijzondere reinigingsmiddelen nodig (Numeri. 19) daar hier de dood zich dadelijk in zijn eigenschap als vloek van de zonde openbaart. Waar hij nu ook aan het levende schepsel in deze eigenschap openbaar wordt, d.i. waar een dier niet door de mens, de opperheer van de aardse schepping, geslacht of gedood, maar ten gevolge van de vloek van de zonde, die op de gehele schepping rust, gevallen en gestorven is, daar wordt evenzo onreinheid bewerkt, ofschoon dan ook in mindere graad, ten nadele van hem, die met zulk een aas op enigerlei wijze in aanraking geweest is; een onreinheid, welke hem van alle omgang met God, de God van het leven, die het leven liefheeft, zo lang uitsluit, totdat deze verontreiniging deels door de kracht van het water, deels door de invloed van de frisse lucht weer weggenomen is. Wij, die staan in het Nieuwe Verbond, dragen de naam van Hem, die de vloek van de zonde uitgedelgd, de macht van de dood overwonnen heeft en zullen dat leven van de Geest persoonlijk in ons dragen, als die tot een woonstede van God in de Geest door de doop geroepen zijn. Daarmee overwinnen wij de ons overal in het dagelijks leven omringende macht van de dood. Maar voor Israël was deze nieuwtestamentische tijd nog niet aangebroken; daarom moest naar een uitwendige hulp worden omgezien en wel door middel van de beide elementen, die de natuurlijke zinnebeelden van het leven zijn, door lucht en water. Van nu aan gaat de openbaring van God weer op het vroeger onderwerp terug, de onreine en ten gebruik verboden dieren; zij telt ze evenwel niet nog eenmaal op, maar vermeldt vooral de kruipende landdieren; al deze dieren zullen verboden zijn, hetzij dat zij op de buik gaan, zoals de slangen en de wormen, of op vier poten, zoals ratten, muizen, wezels enz., of op veel poten, zoals de insekten..

Wanneer de Heere hier en in Le.17:15 vv. het eten van ‘t aas van reine beesten nog niet zo streng verbiedt, zoals Deuteronomium. 14:21, maar de onreinheid ten gevolge van dit gebruik, zoals door ‘t gbruik van het in zijn bloed gestikte, zich slechts uitstrekt tot aan de avond; geschiedt dit zeker, omdat men in de woestijn nog weinig vee en geen gelegenheid had om het vlees van gestorven, of door het wild gedierte verscheurde beesten nog enige waarde te doen behouden, door het over te laten voor een vreemdeling, of het te verkopen aan een buitenlander. Het meest kwam het met Gods wil overeen, wanneer men zulk vlees dadelijk de honden voorwierp (Ex.22:31)

De Heere verbiedt hier niet het eten van het dode aas van de reine dieren, zoals dit later geschiedt (Deuteronomium. 14:21), maar geeft alleen te kennen, dat deze onrein zouden zijn tot aan de avond, zoals hij, die het in zijn bloed gestikte gebruikt. Wij hebben hier nu geen

verschil in opvatting, geen tweeërlei wetgever, één hier en één in Deuteronomium, maar een en dezelfde, die echter met tijd en tijdsomstandigheden te rade gaat. Dit gebod hier gold voor de woestijn, waar men nog geen overvloed van beesten had, en daarom het vlees van gestorven of verscheurde beesten zeer goed kon gebruiken. Toen Israël echter Kanaän zou binnengaan, hield deze reden op en moest men het dode, of gestikte, of verscheurde overlaten aan de vreemdeling, of moest men het verkopen. Raakte men het echter aan, ook in de woestijn, dan was men onrein tot de avond. Wilde men geheel en al de wil van God volbrengen, dan moest men het de honden voorwerpen. (Exodus. 22:31)

41. Voorts al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, zoals de slangen, zal een verfoeisel zijn; het zal niet gegeten worden.

42. Namelijk: Al wat op zijn buik 1) wat zonder poten gaat, zoals slangen en wormen, en verder al wat gaat op zijn vier voeten, of al wat vele voeten heeft, onder alle kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, zoals de (vs.29) genoemde dieren met de insekten, die zult gij niet eten; want zij zijn een verfoeisel.

1) Bij het woord voor "buik" Nwxkwordt in de Hebreeuwse Codex de voorlaatste letter (de w) met een cirkel aangeduid, en òf groot òf op een in het oog vallende wijze gedrukt, want zij is de middelste letter in de gehele Pentateuch (de 5 boeken van Mozes); met zulk een nauwkeurigheid hebben de Mazorethen op ieder afzonderlijk woord, ja, op iedere enkele letter in de Heilige Schrift acht gegeven, en ze allen naar haar getal en plaatsing juist berekend..

43. Maakt uw zielen niet verfoeilijk aan enig kruipend gedierte, dat kruipt; tot een voorwerp van afschuw in mijn ogen; en verontreinigt u niet daaraan, door het eten of de aanraking van zijn aas, dat gij daaraan, daardoor met iets verontreinigd zou worden, dat u uit mijn gemeenschap sluit.

44. a) Want Ik ben de HEERE uw God; daarom zult gij u heiligen, en heilig, rein van alle bevlekking zijn, omdat Ik heilig ben; juist omdat gij een heilig God tot uw Verbondsgod hebt, en gij zult daarom uw ziel niet verontreinigen aan enig kruipend gedierte, dat zich op de aarde roert, daar dergelijk dier vóór alle andere de onreinheid, die in de natuur doorgedrongen is, in zijn afzichtelijke beweging aanschouwelijk voorstelt.

a) Leviticus. 19:2; 20:7; 1 Petr.1:16

45. Want Ik ben de HEERE, die u uit Egypte doe optrekken, opdat Ik u tot een God zij, en opdat gij heilig zijt, omdat Ik heilig ben. Onder de huidige bedeling kan weliswaar deze heiligheid slechts een uitwendige, lichamelijke zijn kan;maar te rechter tijd zal Ik de innerlijke, geestelijke reinheid mogelijk maken, dat deze de plaats hiervan vervangt!

1) Zoals de dood slechts in het geloof kan worden overwonnen, zo is er evenzo tegen de onreinheid van de natuur geen andere macht dan het geloof. En wanneer de wetenschap, zonder dat zij door de op zichzelf arme elementen van de natuur heendringt tot de diepste

grond van de wereld, het Woord, dat bij God en God was, de Mozaïsche waarschuwing voor hetgeen gruwelijk is, als Joods vooroordeel beschouwt en uit eigen begeerte en lust de verfoeiselen van de natuur aanraakt plaatsen wij daartegenover wat Judas schrijft (vs.10,19): "Maar dat wat zij niet weten, dat lasteren zij; en hetgeen zij natuurlijk, als de onredelijke dieren weten, daarin verderven zij zich. Deze zijn het, die zichzelf afscheiden, natuurlijke mensen, de Geest niet hebbende.".

46. Dit, wat nu gezegd is, is de wet van de beesten en van het gevogelte, en van elke levende ziel, die zich roert in de wateren, en van alle ziel, die kruipt of schuifelt op de aarde.

47. Om te onderscheiden tussen het onreine en tussen het reine, niet om Mijnentwil, want Ik heb ze geschapen, maar om uwentwil, dat gij daaruit de betekenis van uw roeping als volk van mijn eigendom leert verstaan, tot een volk, dat lijnrecht staat tegenover zonde en duivel en dat worstelt om de verlossing van dood en verderf, en alzo onderscheid leert maken en tussen het gedierte, dat men eten, en tussen het gedierte, dat men niet eten zal. 1)

1) Overzien wij nu aan het eind van dit hoofdstuk de als onrein en ten gebruik verboden opgenoemde dieren, dan blijkt daaruit, dat het onder de grote landdieren vooral alle verscheurende dieren zijn, die andere levende schepselen verscheuren en met hun bloed verslinden. Van de waterdieren alle slangachtige dieren en slijmachtige schaaldieren. Onder het gevogelte de roofvogels, die het leven van andere dieren vernietigen, door ze te doden; de moerasvogels, die zich met wormen, aas en allerlei onreinheid voeden en de bastaardvogels, de in de woestijn levende struisvogel en de in de duisternis vliegende vleermuis. Eindelijk van de kleine dieren, behalve enige graanetende sprinkhaansoorten alle, maar vooral de slangachtige hagedissen, daar deze dieren deels aan de oude slang herinneren, deels in het stof kruipen, in slijk en modder hun voedsel zoeken en in de slijmachtige hoedanigheid van hun lichaam de verderving afbeelden; dus alle gezamenlijke dieren, die meer of minder de onheilspellende typen zijn van zonde, dood en verderf..

De theocratie of Godsregering in Israël was van zedelijke aard. Juist hier zelfs was de godsdienst van de openbaring alle andere godsdienst overtreffende, dat niet het majestueus-machtige, niet het boeiend-schone, niet het diepzinnig-wijze, maar het zedelijk-goede voor Israël als het hoogste heilgoed gold. Zijn theocratie doelde op de triomf van het zedelijk goede, zocht daarin alleen haar kracht en uitnemendheid, en kan dus slechts door onze blindheid, ons een ogenblik als voor het zedelijk leven gescheiden voorkomen..

HOOFDSTUK 12.

WET VAN DE KRAAMVROUWEN.

I. Vs.1-8. Als vervolg op de reeds in het vorige hoofdstuk voor het eerst vermelde reinigingswetten spreekt de Heere hier over zulke verontreinigingen, welke niet van buitenaf komen, zoals dit bij de aanraking van een dood aas het geval is, maar uit het menselijk lichaam zelf voortkomen; en het eerst over de onreinheid van de kraamvrouwen, hoelang deze duurt en hoe zij weggenomen moet worden.

1. Verder sprak de HEERE, waarschijnlijk op dezelfde tijd, dat Hij de wet over de reine en onreine dieren gaf (Leviticus. 11:1 vv.) tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: wanneer een vrouw zaad gegeven, een kind gekregen, en een jongetje gebaard zal hebben, zo zal zij eerst zeven dagen onreinzijn; alzo volgens de dagen van de afzondering van haar ziekte, als zij de gewone maandelijkse vloed van bloed heeft, (Leviticus. 15:19) zal zij onrein 1) zijn.

1) Die onreinheid kwam niet voort uit ontvangenis of het baren van de vrucht zelf, maar deze diende ter uitbeelding van de algemene, diep ingewortelde verdorvenheid van de menselijke natuur, zelfs van de baarmoeder, ja van de ontvangenis af. (Psalm. 51:7).

Deze ceremonie heeft tweeërlei doel. Want, vooreerst worden de Joden herinnerd aan de algemene verdorvenheid van de natuur, vervolgens wordt hun het middel tegen het kwaad aangewezen. Waarom de vrouw, die ontvangen en gebaard heeft, onrein wordt verklaard, is volstrekt niet duister. Namelijk, omdat het gehele geslacht van Adam is bezoedeld en bevlekt, zodat de moeder vanwege het kroost, dat zij baart, reeds de onreinheid zich op de hals haalt, en vervolgens het kroost door de geboorte zelf bezoedelt. Hieruit blijkt, hoe bedorven en vuil onze toestand is in de ogen van God, wanneer wij door het geboren worden, ja, zelfs vóór onze geboorte, de verontreiniging aan onze moeder meedelen. Volgens velen is het aangenomen, dat het een grove dwaling is, dat hier slechts de wellust in de gemeenschap tussen man en vrouw wordt verondersteld. Want de reiniging wordt niet geëist, tenzij na het baren. Door deze heilige handeling wil God het oude volk leren, dat alle mensen, als liggende onder Zijn toorn, geboren worden, en dat zij de erfzonde met zich meebrengen, welke zelfs de moeder bezoedelt. Indien iemand tegenwerpt, dat het heilige huwelijk op die wijze tot oneer en schande wordt gemaakt, dan hebben wij dit antwoord gereed: dat het huwelijksbed onbevlekt is, dit is toe te schrijven aan de tedere liefde van God. Dat daarom man en vrouw, wettig verbonden, kinderen verwekken, moet niet eenvoudig voor geoorloofd worden gehouden, alsof de generering volstrekt alle smet mist, maar uit toegevendheid en door een bijzondere privilege, omdat de heiligheid van het huwelijk bedekt, hetgeen overigens tot schuld kon aangerekend worden en zelfs de vuilheden van onze bedorven natuur wegneemt. Waaruit blijkt, dat geen huwelijk als oneerbaar kan gebrandmerkt worden, dat met oog op het verwekken van wettig kroost, gesloten is. Daaruit volgt echter volstrekt niet dat de kinderen, die daaruit gewonnen worden, heilig zijn en vrij van verderf, omdat onder het vonnis van de vloek liggen, wie uit ongelovigen geboren werden. Wie na van gelovigen hun oorsprong

hebben, worden door bovennatuurlijke genade en door bijzondere aanneming bevrijd van het algemeen verderf. En dit heeft God openlijk en juist getuigd willen hebben, door deze offerande voor hun reiniging te verordenen. Want, ofschoon Mozes alleen over de moeder schijnt te spreken, Lukas echter, als vertrouwbaar uitlegger, vat tegelijk haar kroost erbij. Indien nu iemand vraagt, of niet de besnijdenis, om nu het bederf van de bedorven natuur weg te nemen, voldoende was, antwoord ik: dat hierdoor nog beter is uitgemaakt, hoedanig onze onreinheid is, om welke te reinigen, God niet met een symbool tevreden was, maar opdat Hij de Zijnen in een gedurige overdenking zou oefenen, een tweede tot hulp er heeft bijgevoegd en dit voornamelijk heeft gedaan, omdat Hij weet, hoe diep de huichelarij bij de mensen zit, hoe zij, ten opzichte van hun gebreken, zich vleien, hoe moeilijk het is hun trotsheid te vernederen, en waar zij gedwongen worden hun ellendige toestand te erkennen, hoe gemakkelijk het vergeten ervan hen bekruipt. Daarom, omdat hier uitdrukkelijk van de besnijdenis sprake is, meen ik, dat dit bij wijze van anticipatie gezegd is, opdat de Israëlieten niet zouden tegenwerpen, dat, omdat de besnijdenis voorging, de reiniging, waarover hij nu spreekt, overbodig zou zijn..

3. a) En op de achtste 1) dag zal, naar het reeds aan Abraham gegeven gebod (Genesis 17:12) het vlees van zijn voorhuid, namelijk van het nieuwgeboren knaapje, besneden worden.

a) Luk.1:59; 2:21 Joh.7:22

1) Ook, wanneer die achtste dag op een Sabbat viel, moest de besnijdenis plaats hebben. De besnijdenis mocht niet worden uitgesteld, tenzij overgrote zwakheid van het kind dit belette..

4. Daarna, nadat deze zeven dagen geëindigd zijn, zal zij, de kraamvrouw, nog drieëndertig dagen blijven in het bloed van haar reiniging, in de bloedvloed, waardoor haar lichaam verder gereinigd wordt; niets heiligs zal zij ook in die dagen, ofschoon zij met mensen weer omgang hebben mag, aanraken; zij zal noch aan het Pascha, als dit in deze tijd valt, noch aan andere offermaaltijden deel nemen, en tot het heiligdom zal zij niet komen, totdat de veertig dagen van haar reiniging vervuld zijn. 1)

1) Als verdere aanleiding tot verontreiniging (zie Le 11.40) wordt ons hier een eigenaardige toestand van het menselijk lichaam voorgesteld, namelijk de zogenaamde vloeiingen van een vrouw, die gebaard heeft, of de onreine afzonderingen, die het gevolg zijn van een pijnlijk en geweldig baren, en zeer natuurlijk in twee soorten verdeeld worden, namelijk de rode en de witte vloed. Ofschoon intussen de in dit hoofdstuk gemaakte scheiding tussen het eerste tijdperk van die onreinheid, welke ook aan anderen zich meedeelt en daarom een afzondering van de vrouw nodig maakt, (vs.2 Leviticus. 15:19-24) en het tweede tijdperk, waarin die mededeelbaarheid niet meer plaats vindt en alleen nog maar de afzondering van het heiligdom en de openbare dienst (vs.4) nodig is, in het algemeen zowel wat de uitwendige verschijning als wat de tijd aangaat, met die natuurlijke verschijnselen overeenkomt, hebben de bepalingen van de wet met iets geheel anders dan met de afzondering van de vrouw gedurende die weken te doen. Integendeel is het de vloek van de zonde, welke in dat pijnlijk en geweldig baren opnieuw te voorschijn treedt (Genesis 3:16) en die de vrouw nog in hogere graad dan de man dragen moet, daar zij het eerst in overtreding is geweest (1 Tim.2:14); terwijl de natuurlijke

afscheidingen van vloeistoffen, die in de eerste weken veelvuldiger en bloediger zijn dan in de volgende, wanneer zij meer in waterige en slijmerige stoffen overgaan, daarmee in verband staan, dat het menselijk lichaam omwille van de zonde aan dood en verderf is prijsgegeven. Slechts aan de goddelijke genade, welke de mens voortdurend uitstel verleent, moet men het dank weten, wanneer deze afscheidingen in haar geregeld verloop aan de andere kant alleen moeten strekken om weer tot een normale of gezonde toestand te raken. Terwijl de wet een kraamvrouw nu voor onrein verklaart en zelfs een geruime tijd laat verlopen, eer zij weer voor anderen te benaderen is en zelfs in het heiligdom mag komen, hebben deze voorschriften en die van de volgende hoofdstukken, zowel als de eerdere (hoofdstuk 11) en de latere (Numeri. 19) over de onreine dieren en de verontreiniging door aas en door lijken, geen andere bedoeling dan om door het verwekken van sterke weerzin tegen al wat in de natuur dood is of zo genoemd wordt, een diepe afkeer van al wat zonde is en alzo genoemd wordt in te planten en de gevallen mens tot zijn bestendige verootmoediging bij alle hoofdmomenten van het natuurlijke leven: bevruchting, geboorte, voeding, ziekte, dood, daaraan te herinneren, dat alles, ook de lichamelijke natuur, onder de vloek van de zonde ligt; opdat dit een tuchtmeester tot Christus worde, het verlangen naar de Verlosser van de vloek, die ook op het lichaam rust, bestendig opwekke en levendig houde."

In het Nieuwe Testament heeft de Mozaïsche instelling omtrent de kraamvrouwen geen godsdienstige betekenis meer, daar nu een vrouw het beloofde zaad ter wereld gebracht en de Zoon van de begenadigde onder al de vrouwen de moederschoot en al de toestanden, waarin deze na de geboorte verkeert, eens voor altijd geheiligd heeft, zodat alle andere reinigingen van het Oude Verbond tegenover deze reiniging haar waarde hebben verloren. (zie Lu 2.24).

Het uitsluiten van de vrouw, nadat zij moeder was geworden, uit het Heiligdom, gedurende veertig of tachtig dagen, wijst duidelijk aan, dat wij van nature midden in de dood liggen en voor eeuwig buiten het Heiligdom, d.i. de Hemel, zouden gesloten zijn, indien niet onze zonden waren verzoend, en de oorzaak van onze onreinheid weggenomen..

5. Maar indien zij een meisje gebaard zal hebben, zo zal zij tweemaal zeven dagen, of twee weken onrein zijn, volgens haar afzondering; zoals wanneer zij de maandelijkse vloed heeft; daarna zal zij 2 maal drieëndertig, of zesenzestig dagen blijven in het bloed van haar reiniging 1) (vs.2,3).

1) Het tijdperk van de onreinheid is voor iedere aard door de wet zeer nauwkeurig bepaald. De geringste aard duurde slechts tot de avond van de dag, waarop zij begon (Leviticus. 11:24 vv.; 15:16-18); voor zwaardere verontreiniging is de tijdruimte van een week bepaald (Leviticus. 15:19-24 Numeri. 11:19 vv.). Bij ziekelijke toestanden duurt deze onreinheid nog een week nadat de ziekte geweken is (Leviticus. 15:25-30; 1-15). Maar hier bij de kraamvrouw, komen bij de 7 of 14 dagen van haar onreinheid 33 of 66 dagen, gedurende welke zij thuis moet blijven en niet in de tabernakel mag komen, zodat het tijdperk van de volkomen reiniging 40 of 80 dagen bevat. Al deze tijdsbepalingen hebben een zinnebeeldige betekenis. Wat inzonderheid het getal 40 aangaat, daarover wordt bij Exodus. 24:18 gesproken. Haar betekenis wordt ons ook hier duidelijk, daardoor wordt de toestand van de kraamvrouw als een gebonden, en met opzicht tot godsdienstige betrekkingen drukkende

toestand voorgesteld. Zij is van zoveel gewicht in de getallensymboliek van het Oude Verbond, dat om harentwille de dagen van de reiniging na de geboorte van een meisje juist op 80 dagen worden bepaald, opdat zij ook hier duidelijk op de voorgrond trede en niet onopgemerkt voorbij ga, wat geschieden zou, wanneer de op bepaalde gronden gevorderde langere duur slechts 10 of 20 dagen bedroeg, wat op zichzelf toereikend was geweest. Waarom moet de tijd van de reiniging bij de geboorte van een meisje langer zijn? Duidelijk is het, dat dit geschiedt omwille van de vloek van de zonde, die de moeder reeds onder deze gehele staat van onreinheid gebracht heeft en nu ook nog meer in het vrouwelijk dan in het mannelijk kind openbaar wordt. Daar komt bij, dat een mannelijk kind van Israël door de besnijding op de 8ste dag (vs.3) geheiligd wordt; terwijl het vrouwelijk kind aan dit middel tot heiliging geen deel heeft. Wat het daardoor missen moet, wordt aan het kind door de langere reinigingstijd van de moeder vergoed.

In het Nieuwe Testament heeft de Mozaïsche instelling omtrent de kraamvrouwen geen godsdienstige betekenis meer, daar nu een vrouw het beloofde zaad ter wereld gebracht en de Zoon van de begenadigde onder al de vrouwen de moederschoot en al de toestanden, waarin deze na de geboorte verkeert, eens voor altijd geheiligd heeft, zodat alle andere reinigingen van het Oude Verbond tegenover deze reiniging haar waarde hebben verloren. (zie Lu 2.24).

6. En als de dagen van haar reiniging voor de zoon, veertig dagen, of voor de dochter, tachtig dagen, vervuld zullen zijn, zo zal zij tot des te bepaalder en inniger toewijding van haar hart aan de Heere, nadat zij zo aangeven tijd vanhet heiligdom verwijderd moest blijven, een éénjarig lam ten brandoffer, (Leviticus. 1:10-13) en vooraf, tot delging van de in haar lichamelijke toestand openbaar geworden zonde, een jonge duif of tortelduif ten zondoffer brengen voor de deur van de tent der samenkomst, tot de priester, in het voorhof.

7. Die zal dat op de (Leviticus. 5:8,9) bepaalde wijze offeren voor het aangezicht des HEEREN, en zal voor haar verzoening doen; zo zal zij rein zijn van de onreinheid die haar met de vloed van haar bloed heeft aangekleefd, zodat zij nu weer in de rechte betrekking tot de Heere staat en in de Verbondsgenade van Israël delen mag. Dit is de wet van haar, die een jongentje of meisje gebaard heeft.

8. Maar indien haar hand door grote armoede niet genoeg voor een lam ten brandoffer vindt, zo zal zij, in plaats daarvan, twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen, één ten brandoffer en één ten zondoffer, 1) en de priester zal voor haar verzoening doen, eerst met de duif van het zondoffer, en daarna de duif van het brandoffer (Leviticus. 1:15-17) offeren; zo zal zij rein zijn.

1) Hoewel in vs.8 het brandoffer het eerst genoemd wordt, zo werd toch het zondoffer het eerst gebracht tot verzoening van de zonde. Met het brandoffer werd de dank van het hart toegebracht, en kracht en steun gevraagd, om het kind de Heere groot te brengen.

HOOFDSTUK 13.

KENTEKENEN VAN DE MELAATSHEID AAN DE MENS EN DE KLEREN.

I. Vs.1-46. Een andere onreinheid, die aan het menselijk lichaam zelf tevoorschijn komt, is de melaatsheid. De priesters moeten hem, aan wiens vlees zich een verdachte huiduitslag vertoont, welke op melaatsheid lijkt, herhaalde malen en zorgvuldig onderzoeken, wanneer zij zich volgens bepaalde kentekenen van de werkelijkheid van de melaatsheid overtuigd hebben, de daardoor aangetaste voor onrein verklaren, deze moet dan afgezonderd wonen, in treurgewaad gekleed en door het geroep: Onrein! Onrein! ieder waarschuwen, dat men hem niet nadere en door hem verontreinigd worde!

1. Verder sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron 1) (Leviticus. 11:1), zeggende:

1) Niet alleen spreekt de Heere hier tot Mozes, maar ook tot Aäron, omdat het de roeping van de priesters was, de zieke voor rein of onrein te verklaren.

2. Een mens, als in het vel van zijn vlees of lichaam, een gezwel, 1) puist, of gezweer, schurft, of witte blaar zal zijn, een opgezwollen, glimmende plaats ontstaat, en nu de een of andere van deze blaren, die op zichzelf nietsverontrustends hebben, maar ook weer kunnen weggaan, blijft en zich ontwikkelt, welke in het vel van zijn vlees tot een plaag van de melaatsheid 2) zou worden, hij zal dan tot de hogepriester Aäron, of tot een uit zijn zonen, de gewone priesters, gebracht worden.

1) Omdat de melaatsheid niet de eerste de beste schurftziekte was, en de mens onrein maakte, heeft God de beslissing aan de priesters opdragende, door zekere kentekenen de gewone schurft van de melaatsheid onderscheiden; vervolgens heeft hij het onderscheid tussen verschillende soorten van melaatsheid er bijgevoegd. Want niet alle melaatsheid was ongeneselijk maar, wanneer door het geheel bedorven bloed de huid was verhard, of, tengevolge van het bederf, was opgezwollen. Dit is in de eerste plaats wel op te merken dat de naam lepra bij de Grieken en Latijnen en de naam teru bij de Hebreeën uitgestrekter betekenis heeft, daar deze ongeneselijke ziekte, omdat zij door de medici genoemd wordt elephantiasis, zowel wegens de verharding van de huid, als wegens de verscheidenheid van kleur. Dat God de priesters, en wel in het bijzonder in eerste aanleg, tot rechters heeft aangesteld, strekt tot bewijs dat de geestelijke dienst van God op meer dan op de gezondheid van het lichaam het oog heeft. Indien iemand vraagt, of de ziekte van de melaatsheid niet besmettelijk was, en het daarom dienstig was, dat allen, die met haar besmet waren, van de menselijke samenleving werden afgesneden, dan beken ik, dat dit wel waar is, maar ik ontken, dat hier dat doel voornamelijk op de voorgrond treedt. Want in het vervolg van tijd konden de medici haar, naar eis van de wetenschap, beter leren kennen, maar God legt deze plicht als nu aan de priesters op, en deelt hen de regel van de onderscheiding mee. En niet stelt hij de Levieten, zonder onderscheid, daartoe aan, maar slechts de zonen van Aäron, die de eersten in rang waren, opdat het gewicht van de uitspraak des te klemmender zou zijn..

In het Hebreeuws Dsara'ath. Het werkwoord in het stamverwante Arabisch, Dsara'a, betekent geselen. De melaatsheid werd dan ook in het bijzonder als een gesel van God beschouwd..

3. En de priester zal de plaag in het vel van het vlees, puist, schurft of blaar, bezien, zo het aan nature donkere haar in die plaag van het aangestoken lichaamsdeel in wit veranderd is, 1) en het aanzien van de plaag dieper is dan het vel van zijn vlees, de plaats in vergelijking van de overige huid ingezonken en dieper schijnt, het is de plaag van de melaatsheid; als de priester, om het aanwezig gevaar ter rechter tijd te ontdekken, hem bezien zal hebben, dan zal hij hem onrein verklaren.

1) De melaatsheid, in het Hebreeuws: Zaraath d.i. gesel genoemd, daar zij voor de zwaarste straf van God gehouden werd (Numeri. 12:9 vv.; 2 Kron.26:19), is een in Egypte en het zuidelijk deel van Voor-Azië inheemse ziekte, die zich het eerst aan de opperhuid vertoont, spoedig ook het cellenweefsel, de vethuid en zelfs het gebeente, het merg en de gewrichten aantast, zeer langzaam voortgaat, zeer gemakkelijk besmet en dikwijls op de kinderen tot in het vierde lid overgaat, al is dit dan ook in steeds afnemende graad, zodat zij eindelijk nog maar in zwarte tanden, een stinkende adem en een ziekelijk voorkomen zich openbaart. Wij kunnen de melaatsheid in vier soorten verdelen, van welke hier slechts twee in aanmerking komen, de witte en de knobbelige. Deze, welke ook de Elephantiasis of de gewrichtmelaatsheid genoemd wordt, komt vooral in Egypte voor (zie De 28.27); geen daarentegen is de onder de Hebreeën en Syriërs heersende lepra mosaica. Van deze wordt dan ook in dit hoofdstuk gesproken. De kwaal breekt meestal plotseling uit, in de vorm van een witte vlek of vurigheid, dikwijls niet groter dan een punt van een naald en spoedig, onder de invloed van schrik of andere hevige gemoedsaandoeningen opkomende; de vlek wordt groter, het haar wordt op die plaats wit, de huid valt weg en het vlees wordt rauw. Bij het voortwoeden van de ziekte, die dan ook de inwendige delen aantast, wordt de huid aan het voorhoofd, de neus enz. glimmend wit, opgeblazen, gespannen en dor als leder; soms barst zij open en komen er gezwellen te voorschijn. Van nu af zwellen de uiterlijke ledematen op, de nagels van handen en voeten vallen af, de oogleden krimpen in, het haar wordt met een walgelijk riekende korst bedekt of valt uit. Alle uiterlijke zinnen worden stomp, de ogen verliezen hun glans, zijn zeer gevoelig en druipen voortdurend en uit de neusgaten vloeit een branderig slijm. Waterzucht en verterende koortsen maken gewoonlijk een einde aan het lijden van deze ongelukkigen. Maar soms gaat de ziekte vanzelf weer weg, wanneer de smetstof met alle macht op eenmaal uitbreekt, en de zieke van het hoofd tot de voeten wit wordt. (vs.12 vv.).

Dikwijls jarenlang, voordat de ziekte werkelijk uitbreekt, vertonen zich witte, geelachtige, onmerkbare in de diepte van de huid liggende vlekken, in het bijzonder aan de geheime delen, of in het gezicht, aan het voorhoofd, en op de ledematen, waarbij de hoofdharen tegelijk de kleur van de vlekken aannemen. Later dringen deze vlekken door het cellenweefsel tot op de spieren en beenderen, het haar wordt wit als wol en valt uit; er vormen zich harde, geleiachtige verzweringen in het cellenweefsel, de huid wordt hard, ruw en vol spleten, etter komt tevoorschijn, welke grote korsten vormt, die zich van tijd tot tijd losscheuren en waaronder dikwijls vuile, ruwe zweren zitten. Later zwellen de nagels op, krommen zich, vallen af en er vormt zich Entropium, bloedend tandvlees, verstopte neus en sterke

speekselvloed. Stompheid van zinnen, grote zwakte en magerheid, buikloop stinkende adem, algemene waterzucht en sluipkoortsen maken een einde aan het lijden van de ongelukkigen.

Bij de Arabieren geldt de melaatsheid voor geneselijk, als de haar op de witte vlekken zwart zijn gebleven, daarentegen als ongeneselijk, wanneer zij wit zijn geworden..

4. Maar zo de blaar in het vel van zijn vlees wit is, en dus de tweede van de drie opgenoemde ziekten zich openbaart, en toch haar aanzien niet dieper is dan het vel,en het haar niet in wit veranderd is, de beide kentekenen van de werkelijke melaatsheid, (vs.3) nog ontbreken, zo zal de priester hem, die de plaag heeft, namelijk degene die tot hem gebracht is, zeven dagen opsluiten, en daardoor van het verkeer met anderen afzonderen.

5. Daarna zal de priester op de zevende dag hem opnieuw bezien; indien, ziet, de plaag, naar dat hij zien kan, is staande gebleven, nog even groot gebleven is, en de plaag in het vel niet uitgespreid is, zo zal de priester hem zeven andere dagen opsluiten.

6. En de priester zal hem andermaal op de zevende dag, na de tweede opsluiting, opnieuw zeven dagen later, bezien; indien, ziet, de plaag ingetrokken, bleker geworden, en de plaag in het vel niet uitgespreid is, zo zal de priesterhem rein verklaren, voor niet meer verdacht van melaats te zijn; het was een verzwering, een eenvoudige huiduitslag en geen melaatsheid. En hij, de voor rein verklaarde, zal zijn kleren wassen, dan is hij ook wettelijk of levitisch rein, en kan zich weer onder de mensen begeven en tot het heiligdom naderen.

7. Maar zo de verzwering, de uitslag, in het vel geheel uitgespreid is, nadat hij, de daardoor aangetaste, na de eerste opsluiting (vs.4) opnieuw aan de priester tot zijn reiniging zal vertoond (vs.6) en dan nog rein verklaard zijn, zo zal hij andermaal aan de priester vertoond worden.

8. Indien de priester merken zal, dat, ziet, de verzwering in het vel uitgebreid is, zo zal de priester hem onrein verklaren: het is melaatsheid. 1)

1) Nadat hiermee (vs.2-8) het eerste geval, wanneer de melaatsheid uit verschillende huidzweren uitbreekt, vermeld en de wijze ontwikkeld is, hoe de priester de werkelijke van de schijnbare kenmerken van de melaatsheid zeker kan onderscheiden, stelt de Heere daarna (vs.9-17) een tweede geval voor, dat de melaatsheid niet door bepaalde kentekenen zich laat aankondigen, maar onverwachts uitbreekt. Ook hier openbaart dit hoofdstuk een zeer juiste kennis van de zaak zelf en angstvallige zorgvuldigheid reeds in geneeskundig opzicht, zodat zij, die de onmiddellijke goddelijke ingeving van de Heilige Schrift niet willen erkennen, tenminste de diepe wijsheid van de menselijke wetgever moeten belijden. Voor ons echter, die weten dat Mozes wel van de Egyptische (knobbel) melaatsheid, maar nog niet van de eigenlijk Joodse (witte) kennis moest dragen, is deze wijsheid een nieuw bewijs, dat hier niet een mens, maar de Heere zelf spreekt, die reeds nu zijn volk, eer het in het bezit van het beloofde land gesteld wordt, die kennis van zaken en gezondheidsmaatregelen, met betrekking tot de in Kanaän wachtende ziekte meedeelt, waarover de wetenschap van onze dagen tot nog toe geen meerder licht heeft kunnen verspreiden.

9. Wanneer de plaag van de melaatsheid, of liever een teken, dat aan melaatsheid doet denken, in een mens zal zijn, zo zal hij dadelijk tot de priester gebracht worden, opdat die hem onderzoeke.

10. Indien de priester dan merken zal, dat, ziet, een wit gezwel, melaatsheid, in het vel is, dat het haar in de omtrek, reeds in wit veranderd heeft, en behalve dit,gezondheid van levend rood vlees 1) in dat gezwel is; en op die plaats voortwoekert;

1) In het Hebreeuws Michjath basar chai. Door onze Statenvertalers weergegeven door gezondheid van levend vlees. Deze vertaling is minder zuiver of duidelijk. Beter is het te vertalen, en een teken van levend, d.i. wild vlees in het gezwel is. Wel betekent het eerste woord, beweging van het leven, of levensonderhoud, maar hier en in vs.24 heeft het die van, teken, kenteken. Zo vertaalt ook de Syriër en Onkelos. Wat Mozes hier dan leert op goddelijk bevel, leert ook het verloop van de ziekte. Want bij deze soort van melaatsheid is er in de gezwellen noch etter noch vuil water, maar zij zijn weggetrokken in de dikke, witte huid maar daaronder verschijnt het wilde, sponsachtige vlees, dat ook pleegt voor de dag te komen, en soms in grootte een moerbei nabij komt, waarop het ook zeer lijkt, zoals Hillary heeft opgemerkt..

11. Dat is zeker een verouderde melaatsheid, die in het vel van zijn vlees verborgen geweest en eerst nu tevoorschijn gekomen is; daarom zal hem, de aangetaste, de priester zonder uitstel, onrein verklaren; hij zal hem niet tot verdere onderzoeking doen opsluiten, want hij is reeds onrein.

12. En zo de melaatsheid in het vel geheel uitbot, opeens met kracht uitbreekt, en de melaatsheid het gehele vel van hem, die de plaag heeft, van zijn hoofd tot zijn voeten met witte blaren bedekt heeft, naar al het gezicht van de ogen van de priester; zodat de priester, waar hij ook ziet, niets dan melaatsheid ontdekt.

13. En de priester merken zal, de zieke ook verder aan de verborgen leden van zijn lichaam beziende, dat, ziet, de melaatsheid zijn gehele vlees overal bedekt heeft, zo zal hij hem, die de plaag heeft, rein verklaren; zij is geheelin wit veranderd: hij is rein; met dit snel en volkomen uitbreken van de ziektestof is tegelijk een crisis gekomen, waarop de genezing volgt, de witte blaren veranderen dan dadelijk in korsten, die vanzelf afvallen, zodat het kwaad weggenomen is.

14. Maar op de dag dat levend rauw vlees daarin gezien zal worden, wordt bij het afvallen van de korsten dat vlees gezien, dan zal hij, de vroeger rein verklaarde, toch nog onrein zijn, en zich aan de priester vertonen.

15. Als dan de priester dat levende rauwe vlees gezien, zich van de aanwezigheid daarvan overtuigd zal hebben, zal hij hem onrein verklaren; dat levende vlees is onrein: het is melaatsheid, het geweld van de ziekte is nog niet gebroken, zoals in het rauwe vlees openbaar wordt; zodat men de verdere ontwikkeling van de ziekte eerst moet afwachten.

16. Of als dat levende vlees verkeert, en in wit veranderd zal worden, nadat het eerst een rode kleur had, zo zal hij wederom tot de priester komen.

17. Als de priester hem bezien zal hebben, dat, ziet, de plaag in wit veranderd is, zo zal de priester hem, die de plaag heeft, rein verklaren: hij is rein, daar is geen gevaar meer te vrezen. 1)

1) Hieraan sluit zich nu (vs.18-23) een derde gevaar aan, namelijk, wanneer de melaatsheid zich uit een reeds genezende gewone zweer ontwikkelt en zich door dezelfde kentekenen openbaart als die welke volgens vs.28 uit de gewone huid uitbreekt. De wijze, waarop zulke zieken door de priester moeten behandeld worden, komt geheel met de eerste overeen..

18. Het vlees ook, als in dit vel een op zichzelf weinig betekenende zweer zal geweest zijn, zo het genezen is.

19. En daarna in de plaats van die zweer, een wit gezwel, of een witte roodachtige blaar worden zal, zo zal het aan de priester vertoond worden.

20. Indien nu de priester merken zal, dat, ziet, haar aanzien lager is dan het vel, en het haar in wit veranderd is, (vs.3), zo zal de priester hem onrein verklaren: het is de plaag van de melaatsheid, zij is door de zweer uitgebot.

21. Wanneer nu de priester die bezien zal hebben, dat, ziet, geen wit haar daaraan is, en die, de aangestoken plaats, niet lager dan het vel, maar ingetrokken is, en de zweer begint reeds bleker te worden (vs.4,6), zo zal de priester hem ter nadere waarneming zeven dagen opsluiten.

22. Zo zij daarna geheelin het vel uitgespreid zal zijn (vs.7,8), zo zal de priester hem, bij het tweede onderzoek, onrein verklaren; het is de plaag.

23. Maar indien de blaar in haar plaats gedurende de zeven dagen zal staande blijven, niet uitgespreid zijnde, het is de roof van die zweer, de van de zweer nog overgebleven ontsteking, die in een korst overgaat en als zodanig langzamerhand afvalt, zo zal de priester hem rein verklaren. 1)

1) Het vierde, tot het voorgaande in betrekking staande geval is het volgende: wanneer aan een brandwond zich kentekenen van melaatsheid opdoen: hierin moet de priester handelen, zoals in het derde geval..

24. Of wanneer in het vel van het vlees een vurige brand zal geweest zijn, en het gezonde van die brand een witte roodachtige of witte blaar is, en op de verbrande plaats een etterende puist zich vertoont, die er roodachtig of wit uitziet.

25. En de priester die gezien zal hebben, dat, ziet, het haar op de blaar in wit veranderd is en haar aanzien dieper is dan het vel: het is melaatsheid, door de brand is zij uitgebot (vs.20). Daarom zal hem de priester onrein verklaren: het is de plaag van de melaatsheid.

26. Maar indien de priester die merken zal, dat, ziet, op de blaar geen wit haar is, en zij niet lager dan het vel maar ingetrokken is, de in het begin roodachtige ofblinkende kleur van de zweer begint te verbleken, zo zal de priester hem zeven dagen opsluiten.

27. Daarna zal de priester hem op de zevende dag weer bezien; indien zij geheel uitgespreid is in het vel, zo zal de priester hem onrein verklaren, het is de plaag van de melaatsheid (vs.22).

28. Maar indien de blaar in haar plaats, op de plaats van de brandwond, staan zal blijven, noch in het vel uitgespreid maar ingetrokken, de kleur geheel verdwenen zalzijn, het is een gezwel van de brand; daarom zal de priester hem rein verklaren; want het is de roof van de brand 1) (vs.23).

1) In de vijfde plaats wordt over het geval gehandeld (vs.29-37), dat op een met haar bezette plaats van het menselijk lichaam, het hoofd of de kin, zich een zweer vormt, die aan melaatsheid doet denken; ook dan moet de priester handelen als in het vorige geval..

29. Verder, als in een man of vrouw een plaag zal zijn in het hoofd of in de baard.

30. En de priester de plaag zal bezien hebben, dat, ziet, haar aanzien dieper is dan het vel, en geelachtig, rosachtig, dun haar, dat in gezonde toestand donker is, daarop is, zo zal de priester hem onrein verklaren: het, een dergelijke uitslag, waarbij diepere plekken of kloven in de huid ontstaan en het haar zijn natuurlijke kleur verliest en uitvalt, is schurft, het is melaatsheid van het hoofd of van de baard.

31. Maar als de priester de plaag van de schurft zal bezien hebben, dat, ziet, haar aanzien niet dieper is dan het vel, en geen zwart haar daarop is, zo zal de priester hem, die de plaag van de schurft heeft, zeven dagen doen opsluiten.

32. Daarna zal de priester die plaag op de zevende dag bezien; indien, ziet, de schurft niet uitgebreid, en daarop geen geelachtig haar is, noch het aanzien van de schurft dieper dan het vel is.

33. Zo zal hij, die schurft heeft, zich scheren laten, maar de schurft, de schurftige plaats, zal hij niet scheren en de priester zal hem, die de schurft heeft, andermaal zeven dagen doen opsluiten.

34. Daarna zal de priester die schurft op de zevende dag, na zijn tweede opsluiting, bezien; indien, ziet, de schurft in het vel niet uitgespreid is en haar aanzien niet dieper is dan het vel, zo zal de priester hem rein verklaren enhij zal zijn kleren wassen en rein zijn, zoals ieder die rein verklaard is, doen moet (vs.6).

35. Maar indien die schurft in het vel geheel uitgebreid is, na zijn reiniging, na zijn terugkering in het dagelijks leven;

36. En de priester hem opnieuw zal bezien hebben, dat, ziet, de schurft in het vel uitgebreid is, de priester zal naar het geelachtig haar niet zoeken, of het rosachtig, vaal is of niet: hij is onrein; de uitbreiding van de uitslag bewijst reeds duidelijk genoeg de aanwezigheid van de schurft; verdere bewijzen zijn niet nodig.

37. Maar indien die schurft, voor zover hij zien kan, op de plaats waar zij vroeger te zien was, is staande gebleven en zwart haar daarop gegroeid is (zie "Le 13.31), die schurftheid is genezen, hij, de daardoor aangetaste, is rein: daarom zal de priester hem rein verklaren. 1)

1) Hierna (vs.38,39) wordt in de zesde plaats van de onschadelijke uitslag of de witte melaatsheid (Hebreeuws: bohak) melding gemaakt..

38. Verder als een man, of vrouw, aan het vel van hun vlees blaren zullen hebben, witte blaren; een puist of een lichte witte vlek.

39. En de priester zal gemerkt hebben, dat, ziet, ingetrokken witte blaren in het vel van hun vlees zijn de witte vlek niet blinkend wit is, maar er flauw en bleek uitziet: het is een witte puist in het vel uitgebot, geen eigenlijke melaatsheid, hij, de daardoor aangetaste, is rein. 1)

1) Eindelijk ten zevende (vs.40-44), de op een kaal hoofd, het zij voor- of achterhoofd, uitbrekende melaatsheid..

40. En als een man zijn hoofdhaar voor of achter zal uitgevallen zijn, hij is kaal, hij heeft een kaal hoofd, hij is rein: zo’n kaal worden van het hoofd verontreinigt op zichzelf niet.

41. En zo van de zijde van zijn gezicht het haar van zijn hoofd op het voorhoofd of aan de slapen, zal uitgevallen zijn, hij is bles, hij heeft een kaal hoofd, hij is evenzo rein.

42. Maar zo in de kaalheid van achteren (vs.40) of in de bles van voren (vs.41), een witte roodachtige plaag is, een witrode plek of puist, (vs.24), dat ismelaatsheid, uitbottende in zijn kaalheid of in zijn bles.

43. Als de priester hem zal bezien hebben, dat, ziet, het gezwel van die plaag in zijn kaalheid of bles wit roodachtig is, en wel zoals het aanzien vande melaatsheidvan het vel van het vlees: die op de naakte huid opkomt, dieper dan het vel (vs.25), en altijd meer zich uitbreidt (vs.27).

44. Die man is melaats hij is onrein; de priester zal hem geheel onrein verklaren, zijn plaag is op zijn hoofd. 1)

1) In het eerste lid van het vers zegt hij, dat de melaatse voor onrein moet gehouden worden. Doch in het tweede bericht hij, dat de priester over deze onreinheid vonnis zal vellen, opdat het leger niet wordt aangestoken. Hierom zegt hij: De plaag zou op zijn hoofd zijn, wat van

even dezelfde kracht is, als iemand rechterlijk te brandmerken. Mozes nu neemt als uitgemaakt aan, dat God met openbare eerloosheid tekent, wie Hij met de melaatsheid heeft getroffen, en daarop herinnert hij, dat hij deze straf naar verdienste en naar recht draagt. Het hierna volgende en het daarop volgende bevatten de wijze van uitvoering van het vonnis, nl. dat hij zijn kleed gescheurd zal dragen, hetgeen een teken is van oneer; met ontbloot hoofd zal voortgaan en met bewimpelde mond, opdat hij daardoor zelf een prediker van zijn verontreiniging zij; vervolgens, dat hij woont buiten de legerplaats, als het ware afgesloten van de gemeenschap van mensen. Waar Mozes de tegenwoordige toestand van het volk op het oog heeft, moest hij in de woestijn als vreemdeling verkeren. Want eerst sedert het volk het land bewoonde, zijn de melaatsen gebannen uit steden en dorpen, om, op zichzelf wonende, het leven door te brengen. Dat hier nu beweerd wordt dat zij de mond of de lippen omhuld zouden hebben, daaruit willen sommigen afleiden dat zij de gezonden niet door de stank van hun adem zouden kwellen, maar ik weet niet, of dit wel zo vast is. Ik meen, dat dit moest, omdat zij burgerlijk dood waren; zo was ook die bewimpelde mond een teken van de dood, zodat hun verlaten toestand hen van het gewone leven uitsloot.

Nu volgen eerst (vs.45,46) voorschriften voor hem, die door de priester melaats wordt bevonden, waar hij in zijn ziekte wonen en hoe hij zich gedragen zal..

45. Voorts zullen de kleren van de melaatsen, in wie die plaag is, en die daarom onrein verklaard is, tot een teken van diepe droefheid, gescheurd voor aan de borst ingescheurd (Genesis 37:29) zijn, en zijn hoofd zal ontbloot zijn, zijn hoofdhaar ongekamd en niet gezalfd (Leviticus. 10:6), en hij zal de bovenste lip, de onderkin met de baard a) bewimpelen (Ezech.24:17,22), daartoe zal hij steeds roepen: onrein, onrein! opdat niemand hem te dicht nadere en alzo verontreinigd worde.

a)Klaagl.4:15

46. Al de dagen, in welke deze plaag van de melaatsheid aan hem zijn zal, zal hij onrein zijn; onrein is hij, hij zal alleen, afgezonderd, wonen; buiten het leger zal zijn woning wezen, 1) opdat niemand door zijn onreinheid bevlekt worde. (Numeri. 12:15; 2 Koningen. 7:3; 15:5).

1) De reden van deze afzondering van de melaatsen is niet zozeer in de vrees voor een lichamelijke bevlekking gelegen. Deze is alleen bij te nauwe aanraking te vrezen en niet groter dan bij vele andere ziekten; waarom later de melaatsen niet verboden werd in de synagogen te komen, waar zij alleen op een afgezonderde plaats moesten blijven. Veeleer is het de buitengewone hoge graad van levitische onreinheid, welk een melaatse aankleeft en hem niet alleen van het heiligdom, maar ook van alle verkeer van anderen uitsluit, zolang de plaag duurt. Voor een in de hoogste graad onreine wordt hij door de wet eensdeels daarom gehouden, daar hij in zulk een toestand het lichamelijk beeld van de zonde en haar gruwelen met zich omdraagt en anderdeels, omdat hij in zulk een toestand tegelijk een levend lijk (Numeri. 12:12), of een rondwandelend graf is (Sepulcrum ambulans). In het eerste opzicht zullen wij later (Matth.8:2) gelegenheid hebben nog verder over de melaatsheid te spreken; alleen wordt hier nog opgemerkt, dat juist, omdat de melaatsheid het beeld van de zonde en

Gods voornaamste gesel is, het onderzoek en de beoordeling van de aangetasten door de priesters als wachters van de wet en plaatsbekleders van God moest geschieden..

II. Vs.47-59. Met de melaatsheid aan mensen staan in verband zekere verschijnselen aan linnen kleren, of aan gereedschappen, ook aan leren stoffen en voorwerpen. ook deze zullen daarom door de priester onderzocht en, ingeval zij als de werkelijke kleermelaatsheid openbaar worden, met vuur verbrand worden.

47. Verder als aan een kleed de plaag van de melaatsheid zal zijn, aan een wollen kleed of aan een linnen kleed.

48. Of aan de scheerdraad, of aan de inslag, aan stof die nog niet bearbeid is, die óf tot uittreksel op de weefstoel, óf als inslag tot weven in het uittrekselbestemd is, van linnen, of aan wol, of aan vel, nog onbewerkt leer, of aan enig vellenwerk, aan enig van leer gemaakt voorwerp.

49. En die plaag aan het kleed, of aan het vel, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan enig vellentuig groenachtig of roodachtig is; het is de plaag van demelaatsheid, een verschijnsel, waaruit de werkelijke melaatsheid ontstaan kan, daarom zal zij de priester vertoond worden. 1)

1) Het is wetenschappelijk nog niet bewezen, wat onder deze melaatsheid aan kleren en stoffen moet verstaan worden. Enige denken aan vlekken, die voorkomen aan wollen tuig, van de wol van een ziek of dood schaap vervaardigd; maar deze wol mocht in het geheel niet gebruikt worden, en bovendien is hier sprake van nog andere dan wollen voorwerpen. Anderen denken aan een door melaatsen aan kleren en stoffen meegedeelde en ook in deze verder zich uitbreidende melaatsheid; en wanneer ook geneeskundigen een dergelijke aansteking mogelijk achten, toch doelt de wet nergens op een zodanige. Nog anderen zijn van mening, dat de bedoelde kentekenen van melaatsheid niets meer zijn dan gewone uitslag, zoals deze door vochtigheid en gebrek aan lucht ontstaat, en eindelijk een kleed op een stof zo verteert, dat de verteerde stof als molm uiteenvalt. Wij zullen met deze laatste verklaring tevreden moeten zijn, zolang nog niet door verder onderzoek de duistere zaak is opgehelderd..

50. En de priester zal de plaag bezien; en hij, overtuigd, dat de plaag aanwezig is, zal hetgeen de plaag heeft, het kleed, het tuig, het vel, zeven dagen doen opsluiten.

51. Daarna zal hij op de gevonden dag de plaag bezien; zo de plaag uitgebreid is aan het kleed, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan het vel, tot wat werkdat vel zou mogen gemaakt zijn, die plaag is een knagende melaatsheid, en het daardoor aangetaste voorwerp is onrein.

52. Daarom zal hij dat kleed, of die werpte, 1) of die inslag van wol, of van linnen, of alle vellentuig, waarin die plaag zal zijn, verbranden: want het is een knagende melaatsheid; het zal met vuur verbrand worden.

1) Onder werpte hebben wij te verstaan, het voor de schering bestemde garen, bestaande uit wol of vlas..

53. Doch indien de priester zal zien, dat, ziet, de plaag aan het kleed, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan enig vellentuig niet uitgespreid is.

54. Zo zal de priester gebieden, dat men hetgeen, waaraan die plaag is, wast en hij zal dat andermaal zeven dagen doen opsluiten.

54. Zo zal de priester gebieden, dat men hetgeen, waaraan die plaag is, wast en hij zal dat andermaal zeven dagen doen opsluiten.

55. Als de priester, nadat het gewassen en nogmaals zeven dagen opgesloten geweest is, de plaag zal bezien hebben, dat, ziet, de plaag haar gedaante niet veranderd heeft voor zijn ogen en de plaag niet uitgebreid is, het is onrein, gij zult het met vuur verbranden: het is een ingraving, niet te niet, maar dieper is de plaag gegaan en heeft het kleed, tuig, vel geschaafd, kaal gemaakt aan zijn achterste of aan zijn voorste zijde.

56. Indien nu echter de priester merken zal dat, ziet, die plaag, nadat zij zal gewassen zijn, ingetrokken is, in vergelijking van haar vroegere groen- of roodachtige kleur, (vs.49), verbleekt, dan zal hij ze van het kleed, of van het vel, of van de scheerdraad, of van de inslag afscheuren.

57. Maar zo zij nog later aan het kleed, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan enig vellentuig gezien wordt, het is uitbottende, een plek van nieuwuitbrekende melaatsheid; gij zult hetgeen, waaraan de plaag is, met vuur verbranden.

58. Maar het kleed, of de werpte, of de inslag, of alle vellentuig, dat gij gewassen en zeven dagen lang opgesloten (vs.54) zult hebben, als de plaag daarvan geweken zal zijn, en na het afscheuren of afsnijden van de daardoor aangetaste plaats (vs.56) geen vlek zich meer zal vertoond hebben (vs.57), dat zal andermaal gewassen worden, en het zal levitisch rein zijn en weer kunnen gebruikt worden.

59. Dit, het (vs.47-58) gezegde, is de wet van de plaag van de melaatsheid, van een wollen of linnenkleed, 1) of een werpte, of een inslag, of alle vellentuig, om dat rein te verklaren, of onrein te verklaren.

1) Het kleed is voor de mens niet maar iets uitwendigs, het staat innerlijk tot het wezen en de toestand van zijn leven in betrekking. Om deze nauwe en innige betrekking, waarin het kleed tot de mens staat, is voor de wet de melaatsheid van het kleed een beeld van de melaatsheid van de mens en neemt zij daaruit aanleiding om de aard van de menselijke melaatsheid in het voorschrift over de kleermelaatsheid nog duidelijker te doen uitkomen; zoals de heiliging van de menselijke eerstgeboorte zich eerst door de handelwijs met de eerstgeboorte van de dieren in haar diepste diepte openbaart (Exodus. 13:11 vv.). Terwijl nu bij de kleermelaatsheid een spoedige vernietiging door vuur kennelijk bedoeld wordt, zo is tegenover de melaatsheid van

de mensen met alle strengheid toch ook nog een sparen van het leven op te merken; dit kan nu echter alleen zo worden verstaan, dat uit de instandhouding van het menselijk geslacht nog een meer volledige reiniging en heiliging van de melaatsheid zich zou ontwikkelen. Deze hoop is ook later in Christus verwezenlijkt, wiens geboorte uit een vrouw alleen door het sparen van het menselijk leven en geslacht mogelijk is geworden..

HOOFDSTUK 14.

GENEZING VAN DE MELAATSHEID.

I. Vs.1-32. Voor het slechts zelden, maar toch nu en dan voorkomend geval, dat een melaatse gereinigd van deze ziekte wordt, worden enkele voorschriften van handelingen, die hierop betrekking hebben, en door de priester bij de reinverklarlng te volbrengen zijn, voorgesteld. Vooreerst vinden wij hier (vs.2-8) wat geschieden moet bij de wederopname van de als dood verklaarde in de gemeente van de levende leden van het Verbondsvolk; ten tweede (vs.9-32) wat de wederopname van de tot dusver uitgeslotene in de gemeenschap met het heiligdom en de Godsverering bewerkt.

1. Daarna sprak de HEERE verder tot Mozes (Leviticus. 12:1), zeggende:

2. Dit zal de wet van de melaatse zijn, ten dage van zijn reiniging a) als hij na genezing van deze ziekte weer rein verklaard en zowel in de gemeenschap van het volk van het Verbond als in die van het heiligdom opnieuw opgenomen wordt. Mijn gebod is, dat hij tot de priester zal gebrachtworden, zich bij hem als gereinigd zal aanmelden, en wat nader bij de legerplaats of de plaats, waar een priester zich bevindt, komen zal.

a) Matth.8:4 Mark.1:44 Luk.5:14; 17:14

Nu schrijft Mozes voor, hoe zij, die van de melaatsheid genezen zijn, moeten gereinigd worden en in hun vorige toestand hersteld. Tot hiertoe heeft hij geleerd, wie de priester tot de heilige samenkomst mocht toelaten, en onder de reinen optellen; nu schrijft hij het ritueel van de ontzondiging voor, waardoor het volk leert, hoezeer God de onreinheid haat, welke Hij hier door een plechtig zoenoffer beveelt weg te nemen. Vervolgens, dat hij, die genezen was, zou erkennen, dat hij door een bijzondere weldaad van God van de dood werd gered en voor het vervolg meer zich zou inspannen, om rein te blijven. Want de offerande, welke hier wordt voorgeschreven, bestond uit twee delen: een reiniging van de vuile ziekte, en een daad van dankbaarheid. Doch altijd is het ervoor te houden, dat de Israëlieten door deze ceremonie geleerd hebben, God rein en zuiver te dienen en de onreinheden verre van zich te houden, opdat de godsdienst niet zou ontheiligd worden. Daar de melaatsheid een onreinheid was, daarom wilde God, dat zij, die van haar genezen waren, niet in de heilige samenkomst zouden opgenomen worden, dan door tussenkomst van een offerande. Daarom voegt het wel wat waardig is, om aangetekend te worden, nader uiteen te zetten. Aan de priester wordt het ambt van de ontzondiging opgedragen, en echter wordt tegelijk verboden, dat hij niemand zuivert, dan wie reeds zuiver en rein is. Wanneer nu God aan de ene zijde zich de lof van de gezondmaking voorbehoudt, opdat zij niet aan mensen wordt toegeschreven, daar stelt Hij aan de andere zijde de tucht vast, welke Hij wil dat in de Kerk zal van kracht zijn. Opdat het duidelijk in het oog springt, dat het Gode alleen toekomt, de zonden weg te doen. Wat rest daarom de mens, dan dat hij getuige zij en heraut van de ontvangen Goddelijke genade. Want een dienaar van God kan niemand de zonde vergeven, dan wie God reeds de zonde vergeven heeft..

3. En de priester zal buiten het leger gaan, of buiten de stad waar hij woont, de genezene tegemoet, daar deze de legerplaats of de stad nog niet mag binnengaan. Als de priester merken zal, dat, ziet, die plaag van de melaatsheid van de melaatse genezen is;

4. Zo zal de priester gebieden, dat men voor hem, die te reinigen zal zijn, twee levende reine vogels 1) neme, die zich in volle levenskracht bevinden, en in hun vlucht opgevangen zijn, alzo geen van de (Leviticus. 11:13-19) opgenoemde soorten, bovendien een stuk cederhout, en een draad scharlaken en een bundel hysop.

1) De Rabbijnen denken hier aan de mussen, maar het is niet waarschijnlijk, dat juist deze bedoeld zijn..

5. De priester zal ook gebieden, wanneer deze dingen daar ter plaatse zullen bijeengebracht zijn, dat men de ene vogel slacht in een aarden vat, over levend water.1)

1) Luther heeft gemeend de laatste woorden zo te moeten verstaan: het vat, waarin de vogel geslacht wordt, moet boven een stromend water, bron of beek worden gehouden; maar de bedoeling is deze: de vogel moet geslacht worden boven een aarden vat, gevuld met water uit een bron of beek, opdat het daaruit droppelende bloed zich met het water vermengt..

6. Die levende vogel zal hij nemen, en het cederhout, en het scharlaken, en de hysop, de uit cederhout, de bundel hysop en de scharlakenrode wollen draad vervaardigde sprengkwast, en zal die en de levende vogel dopen in hetbloed van de vogel, die over het levende water geslacht is en wiens bloed zich met dat water vermengd heeft.

7. En hij zal over hem, die van de melaatsheid te reinigen is, zevenmaal sprenkelen met de sprengkwast, welke met de levende vogel in het bloedig water gedoopt is; daarna zal hij hem ten gevolge van deze besprenkeling, rein verklaren, en daarna de levende vogel in het open veld vliegen laten.
1)

1) Het is duidelijk dat de beide vogels zinnebeelden zijn van hem, die gereinigd moet worden. De eerste vogel, die geslacht wordt, is het zinnebeeld van de melaatse, in zoverre deze, om zijn tot in het diepst van het leven doorgedrongen onreinheid, had moeten sterven; maar Gods barmhartigheid heeft hem het leven teruggeschonken, daarom moet het bloed van de geslachte vogel, in levend of stromend water opgevangen zich daarmee vermengen. Wanneer de reinverklaring volgt, wordt hij aan het leven en wel aan het leven onder en met het volk, dat tot God in Verbondsbetrekking staat, teruggegeven; daarom wordt hij zevenmaal met dat bloedwater besprenkeld en wordt de andere vogel vrijgelaten. Zoals deze nu heenvliegt, waarheen hij maar wil en naar zijn nest terugkeert, nadat hij vroeger gevangen was geweest, zo mag ook de gereinigde, uit de banden van zijn ziekte verlost, van nu aan zich vrij bewegen en tot de zijnen terugkeren. Het nu geschonken leven wordt als een blijvend, fris en gezond leven, zoals de reine leden van Gods volk het bezitten, zinnebeeldig voorgesteld door de drie bestanddelen, waaruit de sprengkwast is samengesteld. Cederhout, dat het bederf weerstaat (Ezech.17:22) scharlakenrode kleur van de wollen draad, die op een krachtig leven wijst (zie

Ex 26.6), hysop die tot bloedzuivering en bevordering van de gezondheid strekt. Niet ten onrechte zien de uitleggers in het dompelen van de levende vogel in het water, dat met het bloed van de geslachte vogel vermengd is en in het later laten vliegen van deze een schaduwbeeld van de heilige Doop (Rom.6:3 1 Joh.5:6)

Het cederhout is, omdat het het bederf tegenhoudt, zinnebeeld van de duur van het leven; het scharlaken, zinnebeeld van de kracht van het leven, en de hysop, zinnebeeld van de reiniging van het ten dode gedoemd zijn. De besprenkeling is een zevenvoudige, om haar het karakter van een goddelijke heilsdaad te schenken, en geschiedt met een mengsel van bloed en water, waarbij het bloed naar het leven, het water naar de reiniging wijst..

Door het bloed van de een, werd de vrijheid van de ander bewerkt, omdat hij niet vrij uitging, tenzij eerst gedompeld in het bloed en water, waarmee de besprenkeling, om de mens te reinigen, plaats had. Zevenmaal werd dit herhaald, opdat de gedurige overdenking van de genade, des te dieper in het geheugen van de mensen werd ingeprent. Want wij weten, dat door het getal zeven in de Schrift dikwijls de volmaking wordt aangeduid. Tot hetzelfde doel schoor zich het haar en waste zich met water, wie genezen was. Echter op de eerste dag mocht hij nog niet naar zijn huis gaan, maar pas op de achtste dag. Ondertussen schoor hij op de zevende dag de baard, de wenkbrauwen van zijn ogen en al het haar, waste zich en zijn kleren, daarop ging hij naar het heiligdom. Zo moeilijk is de mens te gewennen aan de hartelijke erkenning van deze beide zaken, dat hij de ondeugden haat en de genade van God naar waarde schat, waardoor hij gered wordt..

Let men op de samenvoeging van de gemelde dingen met twee vogels, die tevens hiermee werden aangebracht, voorwaar, het kan ons een levendige schildering uitleveren van een boetvaardig en gelovig toevluchtnemende zondaar tot de eeuwig levende en gezegende Zieleborg. Zodanig een toch brengt niet alleen het cederhout als een getuigenis, dat hij Gods genade en de gemeenschap aan de goederen van zijn huis aanmerkt als zijn hoogste goed, en enige troost in leven en in sterven, maar hij voegt daarbij de hysop als een nederige erkentenis, dat hij in een allernaarste staat van ellende ligt neergezonken, vervreemd en afgescheiden van God en Zijn volk, en dat wel naar het allerrechtvaardigst oordeel van God, hetgeen Hij uit aanmerking van zijn bloedzonden vlekken en schulden van harte billijkt en toestemt, hetgeen hij dan ook met nadruk bekrachtigt, wanneer hij twee levende reine vogels aanbrengt, als een erkentenis, dat hij geen waarachtig leven heeft in zichzelf, en dat hij, daar hij dood is door de zonden en de misdaden geen ander leven kent noch begeert, dan datgene, dat alleen door de volkomen onschuldig gestorvenen en weer levend geworden God en Zaligmaker verworven is, en hetgeen de gelovige van het Oude Verbond door de terugwerkende kracht van zijn verdienste werd meegedeeld..

Augustinus in zijn aantekeningen op Psalm. 51 zegt van de hysop: een laag groeiend kruid, dat genezende kracht bezit en geschikt is, om de longen te zuiveren..

8. Die nu te reinigen is, zal, zoals dit bij alle reinigingen moet geschieden, zijn kleren wassen en al zijn haar van het gehele lichaam afscheren en zich in het water afwassen, zo zal hij rein zijn en al zijn onreinheid vanzich hebben afgeworpen; daarna zal hij in het leger van de

kinderen van Israël, of, wanneer gij het u beloofde land bewonen zult, in zijn stad komen, maar hij zal buiten zijn tent of woning zeven dagen blijven, opdat hij niet in verzoeking kome, gedurende deze tijd van voorbereiding voor de hem wachtende hereniging met de Heere (vs.9 vv.) zich door huwelijksgemeenschap, of op enige andere wijze weer te verontreinigen (Ex.19:15).

9. En op de zevende, de laatste voorbereidingsdag zal het geschieden dat hij nogmaals al zijn haar zal afscheren, voor zover dit inmiddels weer gegroeid is, zijn hoofd en zijn baard en de wenkbrauwen van zijn ogen; ja, al zijn haar op alle plaatsen van zijn lichaam zal hij afscheren, opdat hij niets onreins uit dat oude leven in het nieuwe overneme, en hij zal tot bereiking van dat doel nog eenmaal ook zijn kleren wassen en zijn vlees, het gehele lichaam, met water baden, zo zal hij rein zijn en voor dewederopname in de gemeenschap van het heiligdom zoals het behoort toegerust.

1) Niet alleen op de eerste dag, maar ook op de zevende moest hij nog eens zijn haar afscheren, als teken van voortdurende reiniging en afsterving van de zonde. Daarop doelt ook het zich opnieuw wassen. Niet alleen van de zonde, maar ook van de dagelijkse zonden moet de gelovige gereinigd worden..

10. En op de achtste dag 1) zal hij twee volkomen lammeren, het een tot schuld- en eigenlijke wijoffer, het andere tot zondoffer en éénjarig volkomen schaap ten brandoffer nemen, bovendien drie tienden meelbloem in plaats van het anders gewone een tiende (Numeri. 15:4) ten spijsoffer, met olie gemengd, en behalve dit voor de bij het schuldoffer gevorderde dienst (vs.14 vv.) één log olie.2)

1) Evenals op de achtste dag de kinderen na de weggenomen onreinheid, welke zij uit de baarmoeder hadden meegenomen, in de Kerk werden ingezet en daarvan leden werden, zo ook wordt de zevende dag voorgeschreven om hen, die, na de gezondheid terug ontvangen te hebben, als het ware opnieuw geboren waren, in hun vorige betrekking te herstellen. Want voor gestorvenen werden zij gehouden, die de melaatsheid van de heilige samenkomst uitsloot. Daarom wordt het offer verordend, dat de besnijdenis aan de ene zijde vernietigde, bevrijde en herstelde. Verder, niet alles, waarvan hier melding wordt gemaakt, is mij de zin duidelijk, en ik zou willen, dat de lezer niet al te nieuwsgierig was. Sommige dingen kunnen beter verklaard worden. Dat de rechtervinger met het bloed van het offerdier in aanraking werd gebracht, de duim van de hand en de teen van de voet tevens, was omdat de melaatse werd hersteld in datgene, wat tot het gewone leven en zijn gewoonten in betrekking stond, opdat hij zou hebben een vrije ingang, vrij zou mogen horen, kortom, vrijelijk aan de samenleving zou mogen deelnemen, omdat wederkerig het ook betrekking heeft op het spreken en horen. Het hoofd werd gezalfd met olie, opdat in het gehele lichaam er niets onreins zou overblijven..

2) Ook: zie Ex 29.40.

Allereerst menen wij, de olie hier te mogen begrijpen als een zinnebeeld van de volheid van genade, vrede en barmhartigheid, die in Christus Jezus uit kracht van zijn borgtochtelijke

overneming van en voldoening voor de schuld van het volk is en wordt gegrond, en die de Heilige Geest, door een dadelijke toepassing van de verdienste van de Heiland een gelovige en boetvaardige zondaar tot zijn onuitsprekelijke blijdschap en vertroosting deelachtig maakt en verzegelt..

Zoals het bloed bij het offer van de zonde, zo schaduwt de olie bij de zalving de Geest af. Wanneer door besprenkeling met het verzoenende offerbloed, de zondaar in de genadevolle gemeenschap met de Heere ingezet wordt, zo geldt de zalving met olie de het lichaam en de ziel levensmakende geest, welke daardoor met de kracht van de goddelijke Geest begiftigd wordt. Op deze wijze wordt hij, die van de melaatsheid gereinigd is, met Jehova verzoend en in de rechten en in de genadegaven van het Verbond met zijn God weer ingezet..

11. De priester nu, die de reiniging doet, zal de man, die te reinigen is en die dingen (vs.10) stellen voor het aangezicht des HEEREN, aan de deur van de tent der samenkomst 1) voor het brandofferaltaar, omhem alzo met zijn offergaven voor te stellen.

1) Later bij de tempel werd een dergelijk offer eerst gebracht in de buitenste voorhof, de voorhof van de melaatsen. Van daar werd hij gebracht naar de poort van Nicanor, omdat het hem nog niet geoorloofd was in de voorhof van de Levieten de voet te zetten, voordat voor hem verzoening was aangebracht..

12. En de priester zal het ene lam nemen en op de (Leviticus. 7:1 vv.) voorgeschreven wijze offeren tot een schuldoffer met de log olie, die bij de aan het schuldoffer zich aansluitende daad van de toewijding moet gebruikt worden, en zal die, het lam en de olie, nog voor de eigenlijke offering ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN bewegen, door de beweging voorwaarts en terugwaarts (Ex.29:24 Numeri. 3:11).

13. Daarna zal hij dat lam van de gereinigde laten slachten in de plaats, waar men het zondoffer en het brandoffer slacht, in de heilige plaats aan de noordzijde van hetaltaar (Leviticus. 1:11), want het schuldoffer, evenals het zondoffer en hetgeen daarvan overblijft, is voor de priester (Leviticus. 7:7); het is een heiligheid der heiligheden, men zal met dat vlees op heilige wijze handelen; de priester zal het op een heilige plaats moeten eten (Leviticus. 10:17).

1) Het eerste dat voor de gereinigde, die nu weer tot het heiligdom en de dienst aldaar toegelaten wordt, moet worden opgeheven, is zijn langdurige verwijdering van dat heiligdom, gedurende welke hij al die plichten en diensten, waartoe ieder lid van Gods volk geroepen is, de Heere is schuldig gebleven; de opheffing volgt uit de aanbieding van een schuldoffer, waardoor bedoeld wordt de schuld te delgen van de roof aan de Heere gepleegd (zie Le 4.2). Het doet niets ter zake, dat de melaatse niet vrijwillig maar gedwongen van het heiligdom en de openlijke godsverering is verwijderd gebleven; hij bleef in ieder geval daarvan verwijderd en is daardoor aan Jehova ontrouw geworden; maar hij zou tot zulk een verwijdering van Jehova niet gedwongen zijn geworden, wanneer er niet wat aan hem geweest ware, dat van de gemeenschap met de Heere uitsluit, namelijk de melaatsheid, dit lichamelijke beeld van de zonde..

14. En de priester zal, nadat hij de hoornen van het altaar bestreken heeft, van het bloed van het schuldoffer nemen, eer hij dit op de grond bij het altaar uitstort, hetgeen de priester doen zal op het lelletje van het rechteroor van hem, die te reinigen is, en op de duim van zijn rechterhand, en op de grote teen van zijn rechtervoet (Ex.29:20 vv.) om hem die opgehouden heeft een lid van het priesterlijke volk (Ex.19:6) te zijn, opnieuw als zodanig te wijden en zijn gehoor, zowel als zijn handel en wandel voor het geestelijk leven onder dit volk opnieuw te heiligen, nadat hij aangeven tijd buiten het burgerschap van Israël geleefd heeft.

15. De priester zal ook uit de log een deel van de olie nemen en zal ze op de linkerhand van de priester gieten.

16. Dan zal de priester zijn rechterwijsvinger indopen, nemende van die olie, die in zijn linkerhand is, en zal met zijn vinger van die olie zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht des HEEREN, in de richting van de plaats, waar de tent der samenkomst is.

17. En van het overige van de olie, die in zijn hand zijn zal en door het sprenkelen (vs.16) nu geheiligd is, zal de priester doen op het lelletje van het rechteroor van hem, die te reinigen is, en op de duim van zijn rechterhand en op de grote teen van zijn rechtervoet, boven op het bloed van het schuldoffer, boven op de vroege (vs.14), met het bloed van het schuldoffer bestreken plaatsen, opdat de olie met het bloed zich verenige en, zoals dit de Verbondswijding (Ex.24:8), door de melaatsheid vernietigd weer hersteld heeft, zo ook nu weer in betrekking brengt tot de priesterlijke geest, die van nu aan oren, handen en voeten weer zijn invloed zal openbaren.

18. Wat nog overgebleven zal zijn van die olie, die in de hand van de priester geweest is, zal hij doen op het hoofd van hem, die te reinigen is; om alzo nog de gehelepersoonlijkheid tot een nieuw leven in de Kerk van God te heiligen, zo zal door de verdere handeling met het offer, als het aansteken van de vetdelen en verteren van het vlees, de priester over hem verzoening doen voor het aangezicht des HEEREN.

19. De priester zal nu ook het zondoffer bereiden; hij zal het tweede van de beide lammeren naar de wijze van een zondoffer (Leviticus. 4:32 vv.) brengen, en voor hem, die van zijn onreinigheid te reinigen is, ook nogverzoening doen over zijn andere zonden, afgezien van de schuld van de beroving van God, en daarna zal hij van hem het tot brandoffer bestemde eenjarige schaap later slachten, waarmee deze zich, na meegedeelde gerechtigheid, opnieuw de Heere tot een volkomen en onbepaald eigendom overgeeft.

20. En de priester zal dat brandoffer en dat in drie delen gebrachte spijsoffer, dat de goede wil van de geheiligde te kennen geeft, om van nu aan slechts des te meer op een heilige wandel acht te geven, geheel op het altaar offeren, zo zal de priester ook hierdoor de verzoening voor hem doen, en hij zal rein zijn; aan zijn hereniging met de Heere en zijn heiligdom ontbreekt nu verder niets meer; de wederopname, zoals vroeger (vs.4-8) in de burgerlijke, alzo ook nu in de godsdienstige gemeenschap van Israël is volkomen.

Daar het brandoffer voor de Heere dagelijks tweemaal werd gebracht, als geschenk aan de Heere mocht dit in dat geval niet eerder geofferd worden, dan wanneer het zondoffer was gebracht en de melaatse in verzoenende betrekking met God was gekomen..

21. Maar indien hij arm 1) is, en het met hem zó gesteld is, dat zijn hand dat niet bereikt, dat hij niet in staat is, de (vs.10) voorgeschreven offers te brengen, zo zal hij (ten minste) één lam tenschuldoffer, en daarna ter beweging nemen, om voor hem verzoening te doen; daar op dit offer als het eigenlijke toewijdingsoffer het wel bovenal aankomt; daartoe in plaats van drie, één tiende meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer en daarbij een log olie, daar hem hiervan zelfs niet het minste deel kan worden geschonken.

1) Met de behoeftigen en geringen ging God verschonend te werk, zodat zij geen twee lammeren behoefden te offeren, en Hij hen alzo niet boven vermogen wilde bezwaren. Daaruit blijkt, dat de offerande niet naar de prijs, die het waardig was, werd geschat, maar naar de vrome zin van het hart, wanneer iemand blijmoedig ten offer bracht, naarmate het hem gegeven was..

22. Bovendien twee tortelduiven, of twee jonge duiven, die zijn hand bereiken zal, daarentegen kunnen in plaats van het andere lam en het schaap om zijn armoedige omstandigheden ook twee duiven worden gebracht, waarvan een ten zondoffer en een ten brandoffer zijn zal.

23. En hij zal die, op de achtste dag van zijn reiniging, tot de priester brengen, en zich met zijn gaven door deze tot aan de deur van de tent der samenkomst, voor het aangezicht des HEEREN bij het brandofferaltaar laten leiden.

24. En de priester zal dan eerst het lam van het schuldoffer en de log olie nemen, en de priester zal die, op de voorgeschreven wijze, ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN bewegen.

25. Daarna ook in alle andere dingen de wijding, zonder welke de wederopname in de gemeenschap van het heiligdom en van de godsverering niet mogelijk is, volkomen naardezelfde wijze, als (vs.13-18) is voorgeschreven, volbrengende, zal hij het lam van het schuldoffer slachten en de priester zal van het bloed van het schuldoffer nemen en doen op de rechteroorlel van hem, die te reinigen is, en op de duim van zijn rechterhand, en op de grote teen van zijn rechtervoet.

26. Ook zal de priester een deel van die olie op de linkerhand van de priester gieten.

27. Daarna zal de priester met zijn rechterwijsvinger van die olie, die op zijn linkerhand is, sprenkelen, zevenmaal, voor het aangezicht des HEEREN, in de richting van de tent der samenkomst.

28. En de priester zal van de olie, die op zijn hand is, enige druppels doen aan het lelletje van het rechteroor van hem, die te reinigen is, en aan de duim van zijnrechterhand, en aan de grote

teen van zijn rechtervoet, op de plaats van het bloed van het schuldoffer, dat op die plaatsen reeds gestreken is.

29. En het nog overgeblevene van de olie, dat in de hand van de priester is, zal hij doen op het hoofd van hem, die te reinigen is (vs.18) om de verzoening voor hem te doen, voor het aangezicht des HEEREN.

30. Daarna zal hij de één van de tortelduiven, of van de jonge duiven bereiden, van hetgeen zijn hand bereikt zal hebben, om daardoor het gebrek van een lam (vs.19) te vergoeden.

31. Van hetgeen zijn hand bereikt zal hebben zal het ene, (Leviticus. 5:8 vv.) ten zondoffer, en het ene in plaats van het eenjarige schaap gebracht (vs.19 vv.) ten brandoffer (Leviticus. 5:10) zijn, en zal hij dit laatste brengen boven het spijsoffervan een tiende meelbloem met olie gemengd; zo zal de priester voor hem, die te reinigen is, ook op grond van deze drie verminderde offers, verzoening doen 1) voor het aangezicht des HEEREN, zoals hij dit bij een meer vermogend Israëliet met de volkomen offers doet (vs.20).

1) Al had de melaatse zich niet door eigen schuld de ziekte op de hals gehaald, al kon de melaatsheid in de eigenlijke zin geen zonde worden genoemd, toch werd hij geacht tegen Gods wet, tegen Gods volk te hebben gezondigd, en daarom moest er voor hem verzoening worden aangebracht, als had hij zich met een zware daad van overtreding bezoedeld..

Dat in vs.22-31 de wijze van de reiniging van een arme even uitvoerig beschreven wordt als die van een rijke, hoewel hetzelfde ritueel gevraagd werd, bewijst wel van hoeveel gewicht deze daad bij God geacht was..

32. Dit wat gezegd is geworden (vs.21-31), is de wet van hem, in wie de plaag van de melaatsheid zal zijn, wiens hand in hetgeen tot zijn reiniging gevorderd wordt, dat alles niet zal bereikthebben, bij wie alzo daar een verzuim moet zijn, waar verdragen wordt; maar aan het schuld- en toewijdingsoffer mag in geen geval iets ontbreken.

II. Vs.33-57. Zoals hierboven aan de wet op het onderzoek van de melaatsen zich die over de kleermelaatsheid aansluit, zo worden hier de voorschriften over de wederopname van genezen melaatsen door die over de reiniging van door melaatsheid aangestoken huizen gevolgd; deze voorschriften zullen echter pas geldig zijn, als Israël in Kanaän woont, maar worden reeds nu gegeven, omdat zij tot de reiniging van personen, die melaats zijn geweest, in zeer nauwe betrekking staan.

33. Verder sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

34. Als gij zult gekomen zijn in het land van Kanaän, dat Ik u tot bezitting geven zal en Ik, als Degene, die met uw lichamen ook uw woningen in Mijn macht heb, de plaag van de melaatsheid 1) aan een huis van dat land van uw bezitting zal gegeven hebben, om u op meer dan een wijze de zonde als in waarheid afschuwelijk en haar werkingen als in ieder opzicht verderfelijk voor te stellen.

1) Hier wordt over een ander soort melaatsheid gehandeld, welke, tot onze niet geringe blijdschap, ook heden ten dage onbekend is. Doch evenals God dat volk met een bijzondere privilegie had begiftigd, zo was het ook passende, dat, indien het de genadegaven, waarin het uitmuntte, misbruikte, zijn ondankbaarheid met strengere straffen werd gestraft. Alzo is het niet te verwonderen, dat er straffen zijn opgelegd, waardoor ons, bij het horen alleen, verwondering en schrik overvalt. Het was een treurig schouwspel, de melaatsheid op het menselijke lichaam te zien uitgespreid, maar dit mocht wel een verdichtsel worden genoemd, dat, ook de huizen met melaatsheid werden besmet, welke de bezitters met hun gezinnen uitwierp, omdat, indien zij daarin willens en wetens bleven vertoeven, de besmetting op hun zelf en op al hun vaatwerk oversloeg. Daar nu God hen in het publiek met eerloosheid tekende, wier huizen hij trof met melaatsheid, zo beveelt Hij hen zich schuldig te erkennen, en niet alleen, wanneer de kwaal werkelijk aanwezig was, maar ook, wanneer het vermoeden begon op te komen. Verder blijkt uit deze wet, dat sommigen lichter gekastijd zijn, omdat, indien na het onderzoek van de priester in zeven dagen de plaag niet was vermeerderd, nadat de muren bestreken waren, hij, die bezitter was, naar zijn huis mocht terugkeren. Anderen trof God echter zwaarder, die hun huizen moesten afbreken, omdat de verontreiniging ongeneeslijk was. Ofschoon dit tekenen van Gods toorn waren, heeft Hij echter dat volk in het verzoening aanbrengen voor hun onreinheden geoefend in hun ijver voor hun reinheid, omdat het hetzelfde was, alsof men van de toegang tot het heiligdom was afgesloten, indien men uit een besmet huis kwam. Hoofddoel was daarom, dat men ijverig zich erop moest toeleggen, dat een ieder zijn huis rein en zuiver en van alle onreinheid vrij bewaarde. Indien door de genade van God de plaag week, moest een offerande worden gebracht, evenals voor de mens..

Dat de Heere ook met deze wet kost, daarmee wil Hij het volk leren, dat het niet alleen het bezit van het leven, maar ook het bezit van huizen en goederen Hem verschuldigd is, en dat de reinheid zich daarom moest uitstrekken, tot alles, wat zij uit de handen van de Heilige God hadden ontvangen, om daarmee in alles te betonen een heilig volk te zijn. De melaatsheid aan de huizen werd als een bijzondere straf van God beschouwd. Zij kwam, naar men meent, dan ook alleen in Palestina voor..

35. Zo zal hij van wie dat huis is, komen en dit ongeval de priester te kennen geven, zeggende: het schijnt mij, het komt mij zo voor, alsof er een plaag in het huis is. 1)

1) De melaatsheid is in oude tijden veel algemener en heviger geweest dan tegenwoordig, er is daaromtrent menigmaal veel geschied, wat nu niet kan verklaard worden; daarom kan over de melaatsheid in huizen even weinig als over die aan kleren iets zekers gezegd worden. Onder de uitleggers denken sommigen aan salpeter- of muurverrotting, die zich vooral aan vette of niet goed uitgedroogde muren openbaart, de kalk met blaren omhoog werkt en zo doorvreet, dat zij afvalt en diepe groeven nalaat; anderen denken aan plantaardige vormingen, (ook lichenen genoemd) zoals deze zich op verweerde stenen en afgebrokkelde muren vertonen en daar invreten..

36. En de priester zal gebieden dat zij dat huis ruimen, voordat de priester komt om die plaag te bezien, opdat niet, wanneer hij nu komt en de kwaal als werkelijkemelaatsheid erkent, dadelijk door zijn uitspraak al wat in dat huis is, onrein wordt, en daarna, wanneer alles

vooraf opgeruimd en tegen het gevaar van verontreiniging in veiligheid gebracht is, zal de priester komen, om dat huis te bezien.

37. Als hij die plaag bezien zal, dat die plaag aan de wanden van dat huis, zijn groenachtige of roodachtige kuiltjes, holten, en hun aanzien lager is dan die wand:

38. De priester zal uit dat huis, als verdacht van aangestoken te zijn, uitgaan; aan de deur van het huis, en hij zal dat huis, tot verder onderzoek, zeven dagen doen toesluiten.

39. Daarna zal de priester op de zevende dag terugkeren; indien hij merken zal, dat die plaag aan de wanden van dat huis uitgespreid is;

40. Zo zal de priester gebieden dat zij de stenen, waarin die plaag is, uitbreken en deze tot buiten de stad werpen, op een onreine plaats;

41. En dat huis zal hij rondom van binnen doen schrappen, en zij zullen het stof, leem, puin, dat zij afgeschrapt hebben, tot buiten de stad op een onreine plaatsuitstorten.

42. Daarna zullen zij andere stenen nemen en in de plaats van deze stenen brengen, invoegen, en men zal ander leem nemen en dat huis inwendig daarmee bestrijken.

43. Maar indien die plaag terugkeert en in dat huis uitbot, nadat men de stenen uitgebroken heeft en na het afschrappen van het huis, en nadat het met ander leem, zal bestreken zijn.

44. Zo zal de priester, om het andermaal te bezien, komen; als hij nu zal merken, dat, ziet, die plaag aan dat huis uitgespreid is; het is een knagende melaatsheid in dat huis, het (huis) is onrein, zodat allen die het voortaan betreden, of daarin wonen, zich daardoor zullen verontreinigen.

45. Daarom zal men dat huis, zijn stenen en zijn hout eveneens, geheel afbreken, bovendien al het leem van het huis en men zal het tot buiten de stad uitvoeren aan een onreine plaats.

46. En die in dat huis gaat op de dag, dat men het, na het eerste onderzoek (vs.37) zal toegesloten hebben, zal onrein zijn tot aan de avond.

47. Die ook, gedurende die dagen van de sluiting, in dat huis te slapen ligt, zal, als nog meer verontreinigd, niet alleen zichzelf maar ook zijn kleren wassen (Leviticus. 11:24 vv.), evenzo die in dat huis eet, zal zijn kleren wassen.

48. Maar als de priester weer (vs.44) zal ingegaan zijn, en zal merken, dat, ziet, die plaag aan dat huis niet uitgebreid is, nadat het huis zal bestreken zijn; zo zal de priester dat huis rein verklaren, omdat die plaag genezen is.

49. Daarna zal hij, om dat huis te ontzondigen, namelijk in zoverre aan dat huis verschijnselen worden waargenomen, die in de mens het wezen van de zonde voorstellen, nemen, zoals ter

ontzondiging van de genezen melaatse (vs.4 vv.), twee vogeltjes, bovendien cederhout, en scharlaken, en hysop.

50. En hij zal de een vogel slachten in een aarden vat, over levend water (vs.5).

51. Dan zal hij dat cederhout, en die hysop, en het scharlaken, en de levende vogel nemen en zal die, dat alles in het bloed van de geslachte vogel en in het met bloed vermengde levende water dopen; en hij zal dat huis zevenmaal besprenkelen.

52. Zo zal hij dat huis ontzondigen met het bloed van de vogel, en met dat levend water, en met de levende vogel, en met dat cederhout, en met de hysop, en met het scharlaken.

53. De levende vogel nu zal hij tot buiten de stad, in het open veld, laten vliegen; zo zal hij over het huis verzoening doen en het zal rein zijn, en weer bestemd totverder gebruik. 1)

1) Het kleed, waarvan de oorsprong (Genesis 3:21) onmiddellijk van God zelf wordt afgeleid, is het lijf van het lichaam (Deuteronomium. 22:5), maar de woning de tent van de aardse tabernakel 2 Corinthiers. 5:1-4)

54. Dit (hoofdstuk 13 en 14) is de wet voor elke plage van de melaatsheid, en voor schurft aan de mens.

55. En voor melaatsheid van de kleren en van de huizen.

56. Bovendien voor gezwel en voor gezweer en voor blaren, alle soorten van uitslag, zoals en waar zij ook voorkomen.

57. Voor de priester, die naar zijn ambt over al deze verschijnselen zijn mening zeggen moet, om te leren op welke dag iets onrein, en op welke dag iets rein is, of hij deze of gene onrein of rein verklaren zal. Dit, zoals gezegd werd, is de wet van de melaatsheid, welke uit het midden van mijn volk zal weggedaan worden, hoe en waar zij zich ook vertoont; opdat Israël rein blijve van datgene, waarin de zonde zich als het ware belichaamd!

In Deuteronomium vinden wij geen herhaling van deze wet; slechts een waarschuwing tegen de melaatsheid zelf. In deze wet blijkt niet alleen de zorg van God voor de lichamelijke reinheid, maar ook voor de geestelijke reinheid van Zijn volk..

HOOFDSTUK 15.

MANNEN EN VROUWEN MET EEN ONREINE VLOED, HOE DIE TE REINIGEN.

I. Vs.1-18. Behalve over de verontreinigingen door melaatsheid spreekt de Heere ook over die door geslachtsvloeiingen, zowel gezonde als ziekelijke; en wel het eerst over de vloeiingen van de man, beginnende met de ziekelijke en daarna overgaande tot de gezonde of natuurlijke.

1. Verder sprak de HEERE opnieuw tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

2. Spreekt tot de kinderen van Israël en zegt tot hen: ieder man, als hij vloeiende zal zijn uit zijn vlees, 1) zijn lichaam zal om zijn vloed, bij een zekere aard van dergelijke vloeiingen, naar de wet of Levitisch onrein zijn en niet in het heiligdom komen, of andere heilige dingen zich voornemen.

1) In het Hebreeuws Basar, vlees, in de zin van lichaam, zoals in vs.13. Volgens Trusen is deze ziekte de z.g. blenorrhaea urethrae. Door deze wetten heeft God Israël ook weer willen tonen, dat het een heilig volk was, en bedoeld de middelmuur van het afscheidsel te vormen tussen Israël en de heidenen..

3. Dit nu zal zijn onreinigheid om zijn vloed zijn; zo zijn vlees, het geslachtslid dat aan een dergelijke vloed lijdende is, zijn vloed uitzevert, het zaad laat uitvloeien, of zijn vlees van zijn vloed zich verstopt, ten gevolge van verstoppingen de vloed terughoudt, dat is zijn onreinheid.

De uitleggers verschillen van elkaar in de beantwoording van de vraag, of hieronder verstaan moet worden de ziekelijke zaadvloed (gonorr hoeabenigna, niet te vereenzelvigen met de eerst sedert de 15de eeuw n. Chr. voorkomende syphilitische gonorr. virulenta) d.i. een onwillekeurig uit zwakheid van de teeldelen ontstaande droppelsgewijze wegvloeing van het mannelijk zaad, of slechts de uit katarrhalisch lijden ontstaande slijmvloed, die, wanneer hij verstopt is, zeer gevaarlijk worden kan. Waarschijnlijk heeft men aan beide te denken; het komt op de zaak zelf minder aan, meer op de ontzaglijke ernst, waarmee de wet hier en hoofdstuk 12 het gehele geslachtsleven van de mens onder haar tucht en straf neemt. Juist de geslachtsbetrekkingen zullen het meest onder de volkomen zelfbeheersing van de menselijke wil en in de dienst van de Heere staan. Maar hier vooral heeft de zonde met haar duistere macht en verstotende gevolgen zich laten gelden en de bronnen van het menselijk geslacht in de waren zin vna het woord vergiftigd. Dit zal diep worden geprent in het bewustzijn van het volk van het Oude Verbond daarom worden alle verschijnselen op dit gebied, hetzij ziekelijk, hetzij onschuldig, als onrein en verontreinigend beschouwd en behandeld; terwijl andere lichaamstoestanden, zoals haemorrhoïdale vloeiingen, slijm-, etter- en speekselvloeiingen uit mond en neus, uit wonden en zweren met het oog op de wet voor onverschillig worden gehouden..

4. Elk leger, waarop hij, die de vloed heeft, zal liggen, zal onrein zijn, en elk tuig, waarop hij zal zitten, zal onrein zijn.

5.Een ieder ook, die zijn leger zal aanraken, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en zal onrein zijn tot aan de avond.

6. En die op dat tuig zit, waarop hij, die de vloed heeft, gezeten zal hebben, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en zal onrein zijn tot aan de avond.

7. En die het vlees, een of ander lichaamsdeel, van hem, die de vloed heeft, aanraakt, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

8. Als ook hij die de zaad- of slijmvloed heeft, op een reine zal gespogen hebben, dan zal hij, die bespogen is, zijn kleren wassen, en zal zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

9. Evenzo elk zadel of wagen, waarop hij, die de vloed heeft, zal gereden hebben, zal onrein zijn.

10. En al wie iets, zo’n zadel of wagen, aanraak, dat onder hem zal geweest zijn, zal onrein zijn tot aan de avond; en die het draagt, om het te verwijderen, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

11. Daartoe een ieder, wie hij, die de vloed heeft, zal aangeraakt hebben, zonder zijn handen met water gespoeld te hebben, al heeft hij dat vroeger gedaan en dus demededeelbaarheid van zijn onreinheid voor dat ogenblik krachteloos gemaakt, die zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

12. Ook het aarden vat, dat hij, die de vloed heeft, zal aangeraakt hebben, zal gebroken worden (Leviticus. 6:28; 11:33; 14:5), maar elk houten vat, waarin, zoals in het koperen (Leviticus. 6:28), de onreinheid niet zo erg intrekt, zal met water gespoeld worden.

13. Als hij nu, die de vloed heeft, van zijn vloed gereinigd zal zijn, zo zal hij tot zijn reiniging zeven dagen, van de dag van zijn onreinheid af, voor zich tellen, en zijn kleren wassen, en hij zal zijn vlees met levend, lopend, water baden, 1) zo zal hij rein zijn, en weer tot het heiligdom toegelaten worden.

1) Zo dikwijls er sprake is van water, komt in de gedachte het woord van Johannes, dat Christus gekomen is met water en bloed, om van de vuiligheid te reinigen en die te verzoenen..

14. En op de achtste dag zal hij voor zich twee tortelduiven, of twee jonge duiven nemen, en zal voor het aangezicht des HEEREN aan de deur van de tent dersamenkomst komen, en zal ze de priester geven; bij deze reiniging is ook voor een rijke, het voor armen bevolen zondoffer (Leviticus. 5:7) toereikend en is geen groter offer nodig.

15. En de priester zal die bereiden, een ten zondoffer en een ten brandoffer, volgens de (Leviticus. 5:8-10) voorgeschreven wijze, zo zal de priester over hem voor het aangezicht des HEEREN vanwege zijn vloed verzoening doen. 1)

1) Behalve de ziekelijke zaad- en slijmvloed is voor de man verder verontreinigend, al is dit dan in mindere graad, zowel de onwillekeurige uitstorting van zaad in slaap, of droom (pollutio), als de willekeurige in de bijslaap, en wordt door deze vloed ook de vrouw onrein..

16. Verder een man, als van hem het zaad van het bijliggen zal uitgegaan zijn, die zal zijn gehele vlees, lichaam, met water baden en onrein zijn tot aan de avond (Deuteronomium. 23:10 vv.).

17. Ook elk kleed, en elk vel, leer, waaraan het zaad van het bijliggen wezen zal, dat zal met water gewassen worden en onrein zijn tot aan de avond.

18. Bovendien de vrouw, als een man met het zaad van het bijliggen bij haar gelegen zal hebben, daarom zullen zij beide zich met water baden en onrein zijn tot aan de avond.
1)

1) Volgens de meeste uitleggers hebben deze woorden betrekking op de bijslaap en blijkt het ook uit andere uitspraken, dat door de daarbij plaats hebbende uitstorting van zaad een verontreiniging in levitische zin plaats heeft (Exodus. 19:15; 1 Samuel. 21:4 vv.; 2 Samuel. 11:4). Maar anderen (zo ook Luther) verbinden ons vers zeer nauw met de beide vorige, en geven daarvan deze verklaring, dat door de bijslaap van een wettisch onrein man ook de vrouw verontreinigd wordt. Ondertussen wordt door de eerste uitlegging de geslachtsgemeenschap tussen man en vrouw volstrekt niet als zondig en verdoemelijk op zichzelf verklaard; beiden zullen slechts bedenken dat zij daardoor op een gebied overgaan, dat vóór ieder ander een zetel van de zonde is geworden en door de mens, zoals hij nu eenmaal na de zondeval is, zonder zondige prikkel niet meer kan betreden worden, waarom zij ook niet dadelijk daarna in Gods heiligdom mogen ingaan..

Hieruit blijkt, dat in alle schaamachtige zaken de Joden hun onreinheid wordt voor ogen gesteld, opdat zij op die wijze aan eerbied voor het heilige zouden gewennen en op reinheid van zeden zich zouden toeleggen. Wat dan ook uit het slot van het hoofdstuk des te meer blijkt, waar gezegd wordt: "Zodat de kinderen van Israël zich afzonderen van hun onreinigheden, opdat zij niet sterven, indien zij mijn tabernakel zullen verontreinigen." Kort, zeg ik, stelt God Zijn doel hun voor ogen, nl. dat iedere ontheiliging verre van het volk verwijderd blijve, omdat Hij wil, dat bij Zijn dienaren de reinheid van wandel gevonden wordt, daar Hij niet zou kunnen verdragen, dat Zijn tabernakel door enige smet werd ontheiligd..

Zoals de wet aangaande de kraamvrouwen de onreinheid leren, waarin de mens wordt geboren, en zoals de wet, die de melaatsheid betrof, aantoonde, dat zijn gehele natuur bedorven is, zo vermaande deze en de volgende wetten, de oorsprong van dat verderf af te leiden van de verdorven gesteldheid van de ouders, zijnde de beginselen van de geboorte van

de mens zelf besmet; dit, dat Israël alle zijn voorrechten niet aan de natuur, maar aan de genade had toe te schrijven, welke genadebedeling op verzoening was gegrond en met dankbaarheid moest worden beantwoord..

God heeft ons door natuurlijke dingen onderwezen aangaande de ondeugden van het gemoed, en heeft ons geleerd, hoe verfoeilijk die ondeugden zijn, en hoe men ze met alle vlijt moet trachten te vermijden.

Het verband van deze zin geeft duidelijk aan, dat hier bedoeld wordt, de gemeenschap tussen een man, waarover in de vorige verzen gesproken wordt, en een vrouw. Betere vertaling is dan ook in plaats van: een man, die van de man, in de zin van, die man. Luther vertaalt: de vrouw, waarbij zo’n man zal gelegen hebben..

II. Vs.19-33. De zo-even vermelde verontreiniging van de vrouw door vleselijke gemeenschap met de man brengt als vanzelf tot de verdere verontreinigingen waaraan de vrouw in haar geslachtsleven onderworpen is, zo gaat het goddelijk onderricht nu van de gezonde en natuurlijke toestanden op de ziekelijke over.

19. Maar als een vrouw vloeiende zijn zal, de gewone maandelijkse zuivering heeft, zijnde haar vloed van bloed in haar vlees, zo zal zij zeven dagen in haar afzondering van anderen zijn; en al wie haar aanraakt, zal onrein zijntot aan de avond.

20. En al hetgeen, waarop zij in haar afzondering zal gelegen hebben, zal onrein zijn; bovendien alles, waarop zij zal gezeten hebben, zal onrein zijn.

21. En al wie haar leger aanraakt, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

22. Ook al wie enig tuig, waarop zij gezeten zal hebben, aanraakt, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

23. Zelfs indien het op het leger zal geweest zijn, of op het tuig, waarop zij zat, als hij dat aanraakte, hij zal onrein zijn tot aan de avond.

24. Evenzo alsiemand zeker bij haar gelegen heeft, 1) dat haar afzondering op hem zij, zo zal hij, zoals zij zelf (vs.19) zeven dagen onrein zijn; daartoe elk leger, waarop hij zal gelegen hebben, zal onrein zijn;
2) liggen zij nu bij elkaar nadat haar afzondering gekomen is, en hebben zij dan nog met elkaar geslachtsgemeenschap, dan zullen zij beiden uit het volk uitgeroeid worden, het is een vloekwaardige daad (Leviticus. 18:19; 20:18).

1) Het geval, hier bedoeld, is het intreden van de "afzondering," gedurende de gemeenschap, zodat de man onwillekeurig, zonder dat hij het vooruit kon vermoeden, onrein wordt..

2) Wij konden hier nu nog nader aanwijzen hoe juist en gegrond al deze wetsbepalingen zijn, die op het geslachtsleven betrekking hebben, wanneer niet de verdere uiteenzetting daarvan veel bezwaar had. Zulke dingen moeten over het algemeen meer tot die school beperkt blijven, waarin de Heilige Geest zelf de opmerkzame bijbellezer brengt; die zal het dan ook niet aan het nodige onderwijs laten ontbreken, zoals wij ook uit alles voordeel kunnen trekken, wat God hier aan Zijn oud Verbondsvolk bevolen heeft, om daaruit de ware reiniging van alle bevlekking van het vlees en de geest te leren kennen 2 Corinthiers. 7:1)

25. Wanneer ook een vrouw in zieke toestand, vele dagen buiten de tijd van haar afzondering, van de vloed van haar bloed vloeien zal; of wanneer zij vloeien zal boven haar afzondering (Matth.9:20 Mark.5:25 vv. Luk.8:43); zij zal al dedagen van de vloed van haar onreinheid, zolang die ziekelijke toestand duurt, als in de dagen van haar afzondering, geheel op dezelfde wijze, zoals ten tijde van haar maandelijkse vloeiing (vs.19 vv.), onrein zijn.

26. Elk leger, waarop zij al de dagen van haar vloed zal gelegen hebben, zal haar zijn als het leger van haar afzondering; en elk tuig, waarop zij zal gezeten hebben, zal onrein zijn, naar de onreinheid van haar afzondering.

27. En wie die dingen aanraakt, zal onrein zijn; daarom zal hij zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

28. Maar als zij van haar vloed rein wordt, dan zal zij (van die dag af) voor zich zeven dagen tellen, zoals hij, die van een zaad- of slijmvloed genezen is (vs.13), en daarna zal zij rein zijn en weer tot het heiligdom toegelaten worden.

29. En op de achtste dag zal zij, zoals de gereinigde man (vs.14 vv.) voor zich twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen, en zij zal die tot de priester brengen, aan de deur van de tent der samenkomst.

30. Dan zal de priester een ten zondoffer, opdat de verstoorde betrekking tot de Heere weer hersteld wordt, en een ten brandoffer bereiden, opdat zo de vernieuwde overgave aan God volbracht wordt, en de priester zal, doordie beide offers voor haar, van de vloed van haar onreinheid, verzoening doen voor het aangezicht des HEEREN.

31. Alzo, door mededeling van deze voorschriften, die Ik nu aan u, Mozes en Aäron, gegeven heb, zult gij de kinderen van Israël afzonderen van hun, in al de opgenoemdelichaamstoestanden voorkomende onreinheid, opdat zij niet door Mij, de Reine en Heilige, in toorn weggedaan, in hun onreinigheid niet sterven, als zij, deze niet achtende en het hun aangeboden middel, om daarvan verlost te worden, verachtende, in mijn heiligdom zouden komen en mijn tabernakel, die in het midden van hen is, verontreinigen zouden1) (Numeri. 19:13).

1) Hoe diep alzo de wet van de Israëlieten in de afgrond van menselijke onreinheid moge doen wegzinken, toch laat zij hen daarin niet omkomen, maar trekt hen door de instelling van haar reinigingen weer tot het licht van het goddelijk aanschijn van Jehova..

32. Dit (vs.2-18 en vs.19-30) is de wet van hem, die de vloed heeft en van wie in de slaap het zaad van de bijligging uitgaat, zodat hij daardoor onrein wordt.

33. Bovendien van een zwakke vrouw in haar afzondering, en over het algemeen van hem, die van zijn vloed is vloeiende, voor een man en voor een vrouw; en voor een man, die bij een onreine zal gelegen hebben, op de in vs.24 voorgestelde wijze. (Vrgl. de wet over de verontreinigden door doden, Numeri 19).

Duidelijk heeft God door deze wetten willen tonen, dat Israël geroepen was, om een heilig volk te zijn, een volk, dat, in zijn naderen tot de Heere, en in zijn omgang met elkaar, zich als een heilig volk had te gedragen. Wel had de Heere met deze wetten de gezondheid van het volk op het oog, maar de eigenlijke reden lag dieper. Het was te doen, om de gezondheid van de ziel. Israël werd gewezen door de onreinheden van het lichaam op de onreinheid van de ziel, maar ook, dat een onrein en onheilig zondaar niet bij God kon verkeren, niet tot Zijn gemeenschap kon worden toegelaten, tenzij de reiniging en verzoening door het bloed van de verzoening had plaatsgevonden..

HOOFDSTUK 16.

JAARLIJKS ZOENOFFER.

I. Vs.1-28. Daar de tot hiertoe bevolen offers en reinigingen niet voldoende zijn, om de volkomen verzoening en de ware levensgemeenschap van Israël met zijn God naar de bedoeling van het Oude Verbond tot stand te brengen, wordt nu ook nog een dag bepaald die de allesomvattende en volkomen verzoening van alle zonden aanbieden en met haar de toegang tot de genadetroon, althans voor deze enkele dag en voor het hoofd van het Verbondsvolk van God banen zal; dit is de grote Verzoendag, waarvan de viering in het nu volgende hoofdstuk tot in de afzonderlijke delen ontwikkeld en als zinnebeeld van de toekomstige eigenlijke Verzoendag geregeld wordt.

1. En de HEERE sprak tot Mozes, op een van de volgende dagen, nadat de twee zonen van Aäron, Nadab en Abihu door het vuur van Gods toorn verteerd, gestorven waren, als zij genaderd, met een zelf uitgedacht offer gekomen waren voor het aangezicht des HEEREN, om daarmee in het heiligdom te gaan, en gestorven waren;

Ofschoon ook op andere tijden van het jaar de zonden, zowel de openbare als de bijzondere, verzoend werden, en daarvoor al de dagelijkse offeranden toe dienden, moest nu echter een plechtig ritueel de zinnen van het volk opwekken, om zich des te nauwlettender te oefenen, geheel het jaar, in het gedurig zoeken van vergiffenis en opheffing van de zonde. Daarom, opdat zij meer bekommerd zouden zijn, om God te behagen; heeft Hij één verzoening per jaar verordend, welke al de overige moesten heiligen. Overigens, opdat zij des te ijveriger zouden houden, wat geboden werd, tekent Mozes de tijdsomstandigheden aan, dat de wet is gegeven, nadat Nadab en Abihu, die door hun nalatigheid al te zeer het altaar van God hadden bezoedeld, op Goddelijke wijze van de aarde waren verdwenen..

Zoals Calvijn reeds aanmerkt, moet terdege gelet worden op het in herinnering brengen van de dood van Nadab en Abihu. Door het vermelden van hun dood, brengt de Heere in herinnering het woord: In degenen, die tot Mij naderen, zal Ik geheiligd worden. Er moest bij de priesters een heilige vrees en eerbied blijven voor de Heere God. Door het dagelijks verkeer bij en in de tabernakel, kon het naderen tot God zo spoedig een sleur worden, iets van de heilige eerbied voor Jehova verloren gaan. En onder de wet bovenal, eer het grote zoenoffer was gebracht, bleef Jehova voor de onheilige zondaar een verterend vuur. Daarom ook in vs.2 de vermaning aan Aäron..

2. De HEERE dan zei tot Mozes, uit dit feit aanleiding nemende om de priesters voor ieder ondoordacht naderen tot Hem te waarschuwen, spreek 1) tot uw broeder Aäron, a) dat hij niet te allen tijde, op ieder willekeurig gestelde tijd, ga in het Heilige der Heiligen binnen de voorhang, enwillekeurig voor het Verzoendeksel, komt, (Exodus. 25:17 vv.), dat op de Ark is, opdat hij niet, zoals die beide zonen, sterve; want Ik verschijn in een wolk op het Verzoendeksel, in de wolk, op de Verbondsark rustende (Exodus. 40:35); Ik zal Mij dus in mijn bedekte heerlijkheid daar vertegenwoordigen; terwijl eendoordringen tot deze allerheiligste plaats slechts op mijn uitdrukkelijken last mag geschieden.

a)Exodus. 30:10 Hebr.9:7

1) De hoofdsom van de wet is, dat de priester niet dikwijls het binnenste heiligdom zou betreden, maar slechts eenmaal per jaar, namelijk op de dag van de verzoening, in de maand september. Hetgeen daarom is gedaan, opdat niet het veelvuldig binnengaan de indruk zou verslappen. Want, indien zonder onderscheid, voor alle offeranden het binnenste heiligdom werd betreden, zou niet weinig aan de eerbied voor het Heilige te kort worden gedaan. De besprenkeling van het altaar in de voorhof was voldoende, om van de verzoening getuigenis af te leggen. Doch deze handeling, eenmaal per jaar, hield de gemoederen van het volk meer gespannen. Vervolgens, de offerande, welke zij slechts eenmaal op het einde van het jaar zagen, representeerde hen des te duidelijker het enige en eeuwigdurende zoenoffer, dat de Zoon van God zou aanbrengen. Op deze ceremonie zinspeelt ook de Apostel in zijn brief aan de Hebreeën (hoofdstuk 9:8; 10:13), waar hij zegt: "dat door het elk jaar ingaan van de Hogepriester, de Heilige Geest heeft geleerd, dat, zolang de eerste tabernakel stond, de weg tot het Heiligdom nog niet ontsloten was," en kort daarna voegt hij erbij: dat, nadat Christus de ware Hogepriester, is verschenen, deze eenmaal in het heilige is ingegaan, omdat Hij een eeuwige verlossing heeft aangebracht." Zo ook was in het Oude Verbond het jaar een symbool van de eeuwige offerande, opdat de gelovigen zouden begrijpen, dat het offer, waardoor God verzoend moest worden, niet dikwijls mocht herhaald worden. Nu, opdat God des te meer vrees inboezemde, en om aan de priester alle zorgeloosheid te ontnemen, brengt Hij in herinnering, dat Zijn luister in de wolk zichtbaar was in dat gedeelte van het Heiligdom, waarin de verzoening plaatsvond. Wij weten nu, dat daarmee het teken aan de Israëlieten werd gegeven, wanneer zij moesten opbreken, of, wanneer zij op de een of andere plaats moest blijven. Doch dit teken van de aanwezigheid van God moest de priester waarlijk tot grotere zorg en oplettendheid aanzetten. Waaruit ook nu te leren is, dat, hoe dichter bij de Majesteit van God zich openbaart, wij ons des te zorgvuldiger hebben te wachten, om door onze onbedachtzaamheid enig teken van geringschatting te geven, maar onze onderwerping betuigen in nederigheid en met bescheidenheid, zoals het betaamt..

3. Hiermee alleen zal Aäron, en wel eenmaal in het jaar, namelijk op de tiende dag van de zevende maand (vs.29) in het Heilige gaan, met een var, een jong rund ten zondoffer, en een ram ten brandoffer, 1)met het bloed van de var van het zondoffer, die hij op deze dag tegelijk met een ram ten brandoffer voor zich en zijn huis offeren moet (vs.6 vv.).

1) De dag, waarover de Heere hier spreekt en wiens hoog gewicht Hij des te meer doet uitkomen, hoe bepaalder Hij tevoren aan Aäron het verschijnen voor het Verzoendeksel op alle andere tijden verboden heeft, wordt (Leviticus. 23:27) de Verzoendag (letterlijk: dag van de verzoeningen of ontzondigingen) genaamd. Deze dag bedoelde, zoals de naam reeds te kennen geeft, een alles omvattende en algehele verzoening, zo wel van priesters en volk als van de heilige plaats zelf, waarom hij, als dag van de grote Sabbat, door onthouding van alle werkzaamheden en, als algemene boete- en treurdag, onder kastijding van het lichaam van de ene avond tot de andere doorgebracht moest worden (vs.29-31). Gewoonlijk meent men dat de verzoening op deze dag gold voor al de zonden, die in de loop van een jaar onbeleden en onverzoend waren gebleven. Zij zou dus zowel de openbare als de bijzondere verzoeningen van het gehele jaar aanvullen en voltooien. In vs.16 wordt echter bepaald van Israëls

overtredingen en "naar al hun zonden" gesproken; daarom is het veeleer de zonde zonder uitzondering, de erkende zowel als de niet erkende, de reeds vroeger verzoende zowel als de nog onverzoend geblevene, welke nu zal worden uitgedelgd. Ja! de verzoening treedt zo duidelijk op de voorgrond als de alles omvattende massa en hoogste trap van alle afzonderlijke verzoeningen gedurende dit jaar geschied, dat op die dag de Hogepriester zelf en onmiddellijk het offer moest brengen, en geen ander priester zijn plaats mocht innemen (vs.32 vv.). Wanneer deze dag dus aan de ene zijde te kennen geeft dat de verzoening van de zonde, welke gewoonlijk slechts de voorhof te aanschouwen geeft, in de grond op zichzelf ontoereikend en gebrekkig is en dat nog een andere, die in het Heilige der Heiligen geschiedt, geëist wordt, dan wil hij toch ook deze andere, welke Israël nog verwachten mag, afschaduwen en wel hoofdzakelijk door de verschillende handelingen, welke de toekomstige Hogepriester, die deze verzoening zal tot stand brengen, zijn opgedragen. In de innigste betrekking tot de Verzoendag staat de dag van het Pascha; op deze dag heeft de voorstelling van Christus in zijn eigenschap van offer plaats; want beide zijn in één persoon verenigd, niet alleen de verzoenende Hogepriester maar ook het voor de zonde geslachte offer. In het Pascha nu is tegelijk de tijd van het jaar voorspeld, wanneer het ware geldende offer zal gebracht worden; het is dezelfde tijd waarop Israël eenmaal tegen de verderver beschermd en uit Egypte’s diensthuis uitgeleid werd. En ook het tijdperk van de dag van de verzoening is van betekenis, en niet zonder bedoeling in de 7de maand van het jaar en op de 10de dag van die maand gesteld; daardoor wordt deze dag reeds uitwendig als de heiligste en volkomenste dag van het gehele jaar gekenmerkt (zeven is het getal van de heiligheid; tien dat van de volkomenheid. Voor zo’n dag hebben de Joden vanouds hem gehouden, daar zij hem "de grote dag" noemen, of eenvoudig "de dag", d.i. de dag van de dagen, in het Nieuwe Testament vallen, nadat Hij gekomen is, die priester is en offer in één persoon, die zijn verheven werk volbracht heeft, de dag van de verzoening en de dag van de verschoning op dezelfde dag, op Goede Vrijdag, die van het Pascha zijn dagtekening en van de Verzoendag zijn uitnemende plaats in de rij van de dagen verkrijgt..

4. Hij, Aäron, zal, eer hij op de bestemde dag en de voorschreven wijze (vs.3) het Heilige der Heiligen binnengaat, ja, eer hij in het algemeen, nadat het dagelijks morgenoffer gebracht is, met de bijzondereambtswerkzaamheden aan deze dag begint, de heilige linnen, alleen uit linnen lijnwaad vervaardigde, priesterlijke rok, die hij behalve de gewone bezit, aandoen 1) en, zoals ook anders (Exodus. 28:42 vv.) een linnen onderbroek zal aan zijn vlees zijn, en in plaats van met de gewone bontgekleurde (Exodus. 28:39), met een eenvoudige witlinnen gordel zal hij zich gorden, en met de eveneens witlinnen hoed bedekken; dit zijn heilige kleren, welke hij bij de volgende handelingen tot na de volbrachte verzoening (vs.23 vv.) in plaats van zijn gouden prachtkleren zal dragen, daarom zal hij zijn vlees, niet maar handen en voeten, zoals hij de andere ambtverrichtingen, (Exodus. 40:31 vv.) maar het gehele lichaam met water uit het koperen wasvat baden, als, voordat hij ze, de vier kledingstukken: onderbroek, hemd, rok en hoed zal aandoen. 2)

1) Dit moest plaatshebben, opdat Israël zou weten, dat het Hogepriesterschap van Aäron slechts voorbeeldig was, en zag op het ware Hogepriesterschap van Christus..

2) Op dit bijzonder, alleen op de grote Verzoendag ter verzoening door de Hogepriester te dragen ambtsgewaad, in plaats van de gewone priesterkleren hebben wij reeds gewezen, zie Ex 28.39. Ook is reeds bij Exodus. 28:42 (zie Ex 28.42) opgemerkt dat een dergelijke kleding, een geweven lijnwaad uit Bad of katoen, zonder aanwending van kunstig bijwerk, overal genoemd wordt, waar het karakter van heiligheid, dat reeds de Byssus kenmerkt, nog scherper moet worden uitgedrukt. In zulk een hoogheilige kleding zal Aäron nu op deze dag verschijnen, want hij zal op die dag geheel de Hogepriester afbeelden, die heilig is, onnozel en onbevlekt, afgescheiden van de zondaren en hoger dan de hemelen geworden, en die met Zijn eigen bloed eenmaal is ingegaan in het heilige, een eeuwige verzoening teweeg gebracht hebbende (Hebr.7:26; 9:12). Terwijl nu Aäron daarmee tegelijk van zijn gewone hogepriesterlijke pracht, die hem hoog en heerlijk maakt in de ogen van de mensen, afstand doet, is hij ook daarin een schaduwbeeld van de nieuwtestamentische Hogepriester Christus, die, anders de schoonste onder de mensenkinderen (Psalm. 45:3) geen gedaante of heerlijkheid hebben zou op die dag, als Hij zijn offer bracht Jesaja 53:2)

In Mydb (Badim) (het linnen hier vermeld) gekleed, verschijnt de Engel des Heeren, bij Ezech.9:2,11; 10:6 en Dan.10:5; 12:6, wiens gehele verschijning (Dan.10:6) overeenkomt met het aanschouwen van de heerlijkheid van Jehova, welke Ezechiël in het visioen van de Cherubim ziet, en zeker geheel gelijk aan de heerlijkheid van Jezus Christus, welke Johannes in de Openbaringen (Openb.1:13-15) aanschouwde..

5. Uit zijn vermogen zal hij een var en een bok (vs.3) geven. En van de vergadering van de kinderen van Israël zal hij nemen twee geitenbokken ten zondoffer en een ram ten brandoffer; 1) want zoals geen twee offers voor hem zelf zijn en voor zijn huis, alzo zijn deze beide voor de gemeente bestemd, en moeten daarom ook op gemeenschappelijke kosten worden geleverd.

1) Wat voor de Hogepriester van het Oude Verbond nodig was, dat hij eerst voor zijn eigen zonden verzoening deed, dit heeft op de Hogepriester van het Nieuwe Testament geen betrekking, zoals de apostel (Hebr.7:27) uitdrukkelijk verklaart. Maar juist dit behoorde daartoe, zou het zoenoffer van de laatste een volkomen zijn..

6. Daarna zal Aäron, 1) na het aanvoeren van de verschillende offerdieren (vs.3,5) en na zijn eenvoudig ambtsgewaad (vs.4) te hebben aangedaan, het werk van die dag beginnende, de var van het zondoffer, die voor hem zal zijn, offeren bij het brandofferaltaar, voor het aangezicht des Heeren stellen, en zal later daarmee op de (vs.11-14) voorgeschreven wijze a) voor zich en voor zijn huis, de verenigde priesterschaar, verzoening doen.

a)Hebr.7:27,28

1) Daarom werden de heilige vaderen alzo vermaand, dat onder het beeld van een sterfelijk mens, een andere Middelaar beloofd werd, die, om het menselijk geslacht te verzoenen, zich zou stellen voor Gods aangezicht en met meer dan engelen reinheid. Daartoe werd het volk in de persoon van de priester te zien gegeven een schouwspel van bedorvenheid, waarmee het gehele volk bezoedeld was, zodat hij voor Gods aangezicht niet kon bestaan. Want, indien de

priester én door God uitverkoren, én met de heilige zalving voorzien, toch, wegens zijn onreinheden, onwaardig was, om tot het altaar te naderen, waar moest dan wel bij het gewone volk de waardigheid gevonden worden? En daarom blijft er voor ons hieruit een zeer nuttige kennis te verzamelen, dat men, wanneer over het naderen tot God gehandeld wordt, men niet her- en derwaarts de ogen moet richten, omdat buiten Christus er geen reinheid is en onschuld, welke overeenstemt met het oordeel van God..

Daar Aäron slechts een voorbeeldig priester was, moest hij deze offerande voor eigen zonden brengen. Het is hierom, dat de Apostel, waar hij wijst op het onderscheid tussen het Hogepriesterschap, naar de ordening van Aäron, en dat, naar de ordening van Melchizédek ook hierbij zijn lezers bepaalt, dat Christus Jezus, als de volkomen Hogepriester, voor Zijn eigen zonde geen offerande had te brengen..

7. Hij zal ook na voorstelling van de var, beide de tot zondoffer van de gemeente bestemde bokken nemen en hij zal ook die stellen voor het aangezicht des HEEREN, terwijl hij ze stelt bij het altaar aan de deur van de tent der samenkomst.

1) Hier wordt een dubbele vorm van verzoening vastgesteld. Want uit de beide bokken werd de een naar de wet geofferd en de andere uitgezonden, opdat hij zou zijn een kayarma (uitvaagsel) of periqhma (voetwis, het voorwerp van hoon en verachting). Beide figuren zijn vervuld in Christus, omdat Hij zowel het lam Gods was (Wiens offerande de zonde der wereld heeft uitgewist), als ook, omdat hij zou zijn tot een kayarma(uitvaagsel), bij hem alle schoonheid was uitgeblust en hij van de mensen verworpen was. Men zou nog wel een meer scherpzinnige beschouwing kunnen bijbrengen, nl. dit, nadat de bok was aangeboden, zijn vrijlating afbeelding was van de opstanding van Christus, alsof de offerande van de ene bok getuigde, dat de voldoening voor de zonden in de dood van Christus was te zoeken, doch het leven en het weggaan van de andere zou aangetoond hebben, dat Christus, nadat hij voor de zonden geofferd was, en de vloek van de mensheid gedragen, echter weer levend was geworden. Ik nu omhels, wat eenvoudig en zeker is, en ben hiermee tevreden; dat de bok, die levend en vrij uitging, de plaats van het zoenoffer heeft vervuld, opdat ook zijn weggaan en vlucht het volk des te zekerder hiervan zou overtuigen, dat hun zonden ver waren weggedaan. En dit offer was in de wet het enige zoenoffer zonder bloedstorting. En dat dit niet met de mening van de Apostel strijdt, blijkt hieruit, dat, wijl de beide bokken gezamenlijk werden aangeboden, het genoeg was, dat de dood van de een tussenbeide kwam en diens bloed tot verzoening werd uitgestort. Want het lot werd niet geworpen, dan nadat beide bokken bij de deur van de tabernakel waren gebracht. Alzo, ofschoon de priester de ene levend ter verzoening stelde, zoals het in de woorden van Mozes wordt uitgesproken, werd God echter niet verzoend zonder bloedstorting, omdat de kracht van de verzoening van de offerande van de andere bok afhing. Wat nu het woord Asasel aangaat, ofschoon de uitleggers verschillen, twijfel ik niet, of daarmee wordt de plaats aangeduid, waarheen de bok van de verzoening werd gebracht. Althans is het een samengestelde naam, welke even dezelfde kracht heeft, als het "weggaan" van de bok, dat de Grieken door %G% vertaald hebben. Ik weet niet of dit goed is. Althans, wat de uitleggers aannemen, alsof deze bok alzo genoemd is, afwender van de rampen. Ik vrees, dat dit te gewaagd is. Het best komt uit, hetgeen ik gezegd heb, omtrent het weggaan van de bok, ofschoon ik verschil van de Hebreeën, die willen, dat hier een plaats

op de berg Sinaï is bedoeld, alsof niet jaarlijks het lot is geworpen voor Asasel, hoewel het volk zeer ver van de berg Sinaï verwijderd was. Het was daarom voldoende, dat een eenzaam en minder bewoonbare landstreek werd uitgekozen, opdat de bok daarheen zou gevoerd worden en de vloek van God niet bij het volk zou blijven..

De beide bokken, die in alles aan elkaar gelijk moesten zijn, schaduwden een en dezelfde persoon af, namelijk Jezus, maar in twee verschillende staten. Wat de schaduwdienst niet in één voorwerp kon afbeelden, daarvoor worden hier twee dieren gebezigd. De bok voor de Heere is de lijdende, stervende, zonde- en vloekdragende en dus vernederde Jezus; de weggaande bok is de opgestane en uit de macht van de dood ontbonden Jezus. Zoals op de lijdende Jezus de straf van de zonde werd gelegd, om ervoor te boeten, zo is de opgestane Jezus door de kracht van Zijn bloed en Zijn gehoorzaamheid een eeuwige verzoening, op Wie Zijn volk diens ongerechtigheden werpt, een altijd verse en levende weg, om door Hem tot God te gaan, bij Wie in Zijn bloed voor de grootsten van de zondaren vergeving is. Zo toonde de Verzoendag aan het gelovige Israël wat Jezus was en wat Hij is, wat Jezus gedaan heeft en wat Hij nog doet..

Het woord la-asasel, dat in de Schrift nergens voorkomt behalve in dit hoofdstuk, en hier viermaal, wordt door de uitleggers verschillend verklaard: 1. Sommigen houden het voor een substantivum verbale (een werkwoord dat tot zelfstandig naamwoord is geworden), uitdrukkende het doel waartoe de bok dienen moet; zij vertalen het aldus: "tot volkomen verwijdering" (namelijk van de zonden). 2. Anderen vatten het op als aanwijzing van de plaats, waarheen de bok zal gebracht worden en vertalen of algemeen "in de woestijn (waarbij dan echter een herhaling van dat woord ontstaat, daar de bijvoeging: "in de woestijn", nog eenmaal hetzelfde zegt; of meer bepaald: "naar Asasel" (een ruw gebergte niet ver van Sinaï). 3. De Vulgata verklaart dit woord als een uit twee woorden (laës-asêl) samengesteld begrip, en vertaalt "de uitlatingsbok" (hirco emissario); daarop berust ook Luthers verklaring: "de uit te laten, vrij weggaande bok;" -maar tegen deze mening is de betekenis van het woord we es), dat in het Hebreeuws nimmer de bok, maar altijd de geit betekent. 4. De meeste uitleggers beroepen zich echter met recht daarop, dat tegen het eerste lot: "voor de Heere" slechts zulk een als tweede kon overstaan, waarop evenzo de naam van een persoonlijk wezen of een eigen naam te staan kwam. Zij verklaren nu Asasel aldus: "de geheel verwijderde, de volkomen afgezonderde, en denken hierbij aan de duivel, de oorzaak van de zonde, het hoofd van de gevallen engelen, die in het boek Job "de satan" en bij de rabbijnen Sammaël genoemd wordt..

De gestalte van de duivel, als stond die daar op de achtergrond, zagen wij reeds in de geschiedenis van de zondeval (Genesis 3); daar had hij, om zo te spreken, een slangenlijf tot orgaan gehad, had zich de slang tot zijn werktuig uitgekozen, zodat zij met hem slechts een persoonlijkheid uitmaakte en zij als persoonlijk wezen denken, spreken en handelen kon. Duidelijk komt in hetgeen de slang spreekt tevoorschijn de gehele duivelsnatuur, zijn hoogmoed, die hem zoeken doet God gelijk te zijn, zijn nijd jegens de Heere en de mensen, terwijl hij noch de Heere het bezit van de mens, noch de mens de gemeenschap met zijn Schepper gunt; zijn leugengeest, ook zijn lust om te verleiden en te verderven. Voor nadenkenden is deze geschiedenis dus duidelijk genoeg, ofschoon het verhaal bij het

uitwendig voorgevallene staan blijft, zonder de sluier die het wezen bedekt, op te heffen. Waarom de satan nu noch in zijn eigen natuur, noch in menselijke gedaante verschijnen mocht, is naar alle waarschijnlijkheid de wil van God, opdat de mensen niet misleid werden aangaande de werkelijke stand van de verleider; zij zouden geen aanleiding hebben, om hem voor een aan God gelijk, of met God op gelijke lijn geplaatst wezen te houden, maar moesten dadelijk bemerken met welk een diep onder hen vernederd schepsel zij te doen hadden, opdat reeds het bewustzijn van hun eigen hoge staat het hun als een onwaardige zaak deed voorkomen, om zich met hem maar enigszins in te laten. Voor het eerst na deze geschiedenis komt nu in onze tekst de persoonlijkheid van de satan weer tevoorschijn; maar hier, waar het gaat om een volle en alles omvattende verzoening van de zonde, wordt dan ook terecht van hem melding gemaakt. Want daar de satan de zonde in de wereld heeft gebracht en door de zonde de dood, en zonde en dood sedert die tijd het gebied zijn geworden waar hij heerst, hetgeen hem echter eenmaal door het verlossingswerk van de Zoon van God weer zal worden ontrukt, moet de dag, waarop dit verzoeningswerk vooraf zinnebeeldig zal worden voorgesteld, een antwoord geven op de vraag, in welke betrekking de verzoende zondaar en de satan tot elkaar staan. Dit antwoord wordt dan door de weggaande bok, zoals Luther dit vertaald heeft, gegeven; de zonden van Israël met de eerste bok verzoend, worden op het hoofd van de tweede geladen en daarmee wordt hij tot Asasel in de woestijn gezonden, om deze de volbrachte verwijdering van de zonden zegepralend voor te stellen, en hem te verkondigen dat hij van nu af het recht om te beschuldigen en ook over het uit zijn banden bevrijde volk van God, de heerschappij door de zonde aangebracht en in de dood haar toppunt bereikende, verloren heeft. De werkelijke vervulling van deze type lezen wij in Kol.2:13-15 waar de zegepraal van Christus over de machten van de duisternis door de op het kruis volbrachte verzoening geschilderd is. (FILIPPI).

Met de mening, dat hier onder Asasel moet worden verstaan, de duivel, stemmen overeen Herm. Witsius, Keil, Schouten e.a., maar leggen dan ook al de nadruk erop, dat het hier geen offer was aan de duivel, maar zoals o.a. Schouten zegt: "Om die zonden, die God aan zijn volk had vergeven, terug te zenden naar Asasel, de hoofdbewerker van- en verleider tot de zonde. Om het die boze vijand te doen zien, dat Israël van die zonden, die hun weer als thuis gebracht werden, en van haar schuld was verlost." Deze verklaring geeft echter geen bevredigende oplossing en gaat o.i niet op. Want meent men, dat, omdat de ene bok was "voor de Heere," nu de andere ook noodzakelijk voor een persoon moest zijn, dat daarom Asasel evenals Javeh een eigen naam is, dan moet men ook hiertoe komen, dat, zoals de ene bok de bok "la Javeh" was, om voor de Heere de zonde te verzoenen, de andere de bok "la Asasel" ook de duivel ter verzoening moest worden gebracht. Hiertegen komen de eerstgenoemde schrijvers, en terecht, tegen op, omdat het offer aan de duivel door de Heere God ten strengste was verboden..

Niets echter gebiedt ons, om Asasel voor een eigen naam te houden, de naam van een persoonlijk wezen, noch om aan een tegenstelling te denken. Integendeel alles verbiedt ons, dit te doen. De Mozaïsche wetgeving kent geen dualisme, kent geen verering van de Heere God, naast die, als is het dan ook in negatieve zin, van de geest van het kwaad..

Ook grammatisch wordt dit niet gevorderd. Wat wij dan daarmee hebben te verstaan? De schaduwdienst was onvolkomen. Gelijk Mozes en Aäron gezamelijk het Profetische en het Hogepriesterlijk ambt van Christus afschaduwden, zo schaduwde de levende bok af, Christus Jezus de smaadheden van zijn volk dragende en de ander, Christus voor de zonde verzoening aanbrengende door Zijn bloed..

Op de grote Verzoendag werd afgebeeld de verzoening van het Lam Gods op Golgotha. Welnu, de ene bok zinnebeelde af, Christus gekruisigd, geslacht tot verzoening, en de andere, Christus, buiten de legerplaats, de smaadheden van Zijn volk dragende. Het woord in de grondtekst moet dan ook niet vertaald worden door voor Asasel, maar door voor de weggaande, of duidelijker door, voor de buiten de legerplaats afgezonderde. Die bok moest dan naar de woestijn worden gezonden, omdat hij onrein, als beladen met de zonden van het volk, niet mocht verkeren in de legerplaats van het God geheiligde volk. Met deze beschouwing kan o.i. ook alleen vs.10 tot zijn recht komen als er gezegd wordt van de weggaande bok, om door hem verzoening te doen..

8. En Aäron zal de loten over die twee bokken werpen; een lot zal beschreven zijn: voor de HEERE, en een lot met de woorden: voor de weggaande bok. 1)

1) Door geheel het Oude Testament heen zijn de denkbeelden verzoening en vrijlating naast elkaar geplaatst, als een heenwijzing naar Christus en naar de vrucht van Zijn werk. Christus werd geofferd, de zondaar vrijgelaten. Ook het denkbeeld van gedood te worden en uit de dood weer op te staan, wordt hier uitgedrukt, en dus de vrijlating van het offer zelf, dat reeds in Izak was afgebeeld. Ook wij, in Christus gestorven zijnde, zullen in Hem weer opstaan. De twee bokken moeten dus afzonderlijk voorstellen, wat zich in Christus verenigt: de dood en de opstanding. Het is hetzelfde met de een duif, die gedood werd, en de andere, die vrij naar de hemel vloog. Ook ligt hierin de zedelijke zin (want in de dingen van God is het een afspiegeling van het ander), de oude mens moet ten onder gebracht worden, de nieuwe moet zich ten hemel verheffen..

De bok is een vuil dier. Het is de voorstelling van Christus, als de onreine, door het dragen van de zonde in Zijn lichaam op het hout, als de man zonder gedaante, als de verachtste en onwaardigste onder de mensen, "voor wie ieder het aangezicht verborg." De onderscheide offeranden en plechtigheden moesten Christus als het enig groot en waarachtig offer van alle zijden voorstellen..

Het lam stelde Hem en Zijn offerwerk van een geheel andere zijde voor, namelijk als het in zichzelf rein en zachtmoedig offer voor de zonde. Doch bij beide is de overneming van schuld het hoofddenkbeeld. In het oordeel worden de schapen en de bokken tegenover elkaar gesteld; in de verzoening is Christus het beeld van beide. Het lot moest over de beide bokken geworpen worden, om aan te tonen, dat zij volkomen met elkaar gelijk stonden. De Hogepriester, die op de grote Verzoendag verzoening moest doen met het bloed van de geslachte bok, mocht enkel in linnen gekleed, moest zonder alle sieraden zijn, in nederigheid, alleen gedekt door zijn reinheid en onschuld, welke God hem door de witte kleren gaf; want de witte kleren zijn de rechtvaardigmaking van de heiligen. De met de zonde van de kinderen

van Israël beladen bok werd in de woestijn uitgeleid en vrijgelaten. De bok is weg, wie zal hem nalopen? Wie kan hem vinden? Liefelijk beeld van Gods handelwijze met onze verzoende zonden..

9. Dan zal Aäron, nadat hij zijn eigen zondoffer geslacht en het bloed daarvan in het heiligdom gebracht heeft, de bok, waarop het lot voor de HEERE zal gekomen zijn, toebrengen1) en zal hem ten zondoffer maken 2) voor de gemeente (vs.15).

1)Toebrengen, in de zin van, naderbij brengen bij de plaats, waar hij geslacht moest worden..

2) Dit betekent niet, dat de bok toen werd geslacht. Hiertoe wordt pas het bevel in vs.15 gegeven. Maar dat de bok ten zondoffer wordt verklaard en geheiligd..

10. Maar de bok, waarop het lot gekomen zal zijn om een weggaande bok te zijn, zal, wanneer de gehele verzoeningsdaad volbracht is (vs.20 vv.),levend voor het aangezicht des Heeren gesteld worden, om door hem, de bok, verzoening te doen; 1) naar de in vs.21 voorgeschreven, mee tot de volkomenheid van de verzoening behorende handelingen met deze te doen opdat men hem, daarna, als een weggaande bok naar de woestijn uitlaat.

1) Christus is om onzentwille tot zonde gemaakt, tot veroordeling en vloek, opdat wij, om zijnentwille, de gerechtigheid en zegening zouden deelachtig worden. Hij heeft onze zonde op zich genomen, opdat wij, voor het aangezicht van God, hiervan verlost, vrij van straf zouden zijn; de straf is op Hem geweest, opdat wij vrede zouden hebben Jesaja 53:5), hetgeen in de type van de bok, apopompaion, naar de woestijn weggezonden, en in die van de andere, tot een offerande God opgeofferd, zeer schoon is voorgesteld.

Hier is sprake van de "weggaande bok," op wiens hoofd alle zonden van de kinderen van Israël werden gelegd, welke hij droeg naar de woestijn. Zo ook is Christus dat Lam Gods, dat onze zonde zelf gedragen heeft in zijn lichaam op het hout.

11. Aäron dan zal, nadat de voorstelling van beide zoenoffers, zowel van de var als van de twee bokken geschied en over de laatsten het lot geworpen is, de varvan het zondoffer, die voor hem zelf zijn zal, toebrengen, hem onder gebed 1) de handen opleggen, en met deze voor zichzelf en voor zijn huis verzoening doen, en zal daartoe aan de noordzijde van het altaar de var van het zondoffer, die voor hem zelf zal zijn, slachten, terwijl een ander priester het bloed opvangt en het door gestadig omroeren voor stollen bewaart.

1) Volgens de rabbijnen luidde dit gebed aldus: Ach, Heere! ik heb gedwaald, ik heb mij tegen U verheven, ik heb tegen U gezondigd, ik en mijn huis. Maar, o God! ik smeek U, vergeef mij mijn zonde en misdaad, die ik met mijn huis gepleegd heb; zoals geschreven staat in de wet van Mozes, uw knecht: Op deze dag geschiedt voor u verzoening, opdat gij gereinigd wordt van al uw zonden wordt gij gereinigd voor de Heere. (vs.30).

Die het offer opofferde, gaf het door de oplegging van de handen aan God over en liet het gelijk, als uit zijn hand, vrij henengaan, belijdende, dat hij afstond van het recht, dat hij op dat

dier had en dat hij het van zijn eigendom ontsloeg en de godsdienst toeheiligde. Evenals de Romeinen eertijds een slaaf, die zij in vrijheid stelden, met de hand vasthielden, zeggende, ik wil dat deze mens vrij zij. 2. Door deze wijze van doen bad de zondaar Gods toorn af en begeerde, dat die gezonden werd op het hoofd van dat offer, dat hij in zijn plaats stelden. Op deze bok dan werd door deze wijze van doen geworpen de zonde van geheel Israël, opdat hij die voorbeeldelijk zou dragen en ver van Israël wegdragen.

12. Hij zal ook een wierookvat vol vurige kolen nemen van het altaar, van voor het aangezicht des HEEREN, in de voorhof, en zijn handen vol 1) reukwerk van welriekende specerijen, wier soort in Exodus. 30:34 vv. beschreven is, klein gestoten, en hij zal het in de tent der samenkomst, binnen de voorhang, tussen het Heilige en het Heilige der Heiligen dragen.

1)Letterlijk: de vulling van zijn handen, d.i. zo veel als hij in zijn beide handen kon houden..

13. En hij zal, wanneer hij nu staat voor de Ark van het Verbond, dat reukwerk op het vuur, op de kolen, welke hij in de pan meegebracht heeft, leggen voor het aangezicht van de in de wolk (vs.2) aanwezig zijnde HEERE,
1) opdat de nevel van het reukwerk, de van het reukwerk opstijgende damp het Verzoendeksel, dat is op de getuigenis, op de kist, die de tafel van de getuigenis bevat, bedekt en dat hij niet sterft; want hij bevindt zich hier in de onmiddellijke nabijheid van de Heere en zou als een zondaar dadelijk door Gods toorn worden verdelgd, werd hij niet door het bedekkend reukoffer beschermd (zie "Ex 30.10" en zie "Le 1.4).

1) Voor hij het bloed in het heiligdom brengt, wordt hem bevolen reukwerk te offeren. Er was wel een reukaltaar, waarop de priester offerde, maar vóór het voorhangsel, maar nu, opdat de priester reukwerk in het Allerheilige inbrengt, wordt hem bevolen achter het voorhangsel binnen te gaan. Het is wel waardig opgemerkt te worden, dat gezegd wordt, dat het Verzoendeksel met de reuk van het reukwerk moest bedekt worden, opdat de priester niet zou sterven. Hierdoor wordt wel aangetoond, hoe vreselijk de Majesteit van God is waarvan de aanschouwing, ook voor de priester, dodelijk was, opdat alle zondaren zouden leren te beven en zich als smekeling te stellen voor Hem. Vervolgens om alle stoutmoedigheid en onbezonnenheid te beteugelen..

Volgens sommigen, o.a. Keil, is het aansteken van het reukwerk en het bedekken van het Verzoendeksel daarmee een zinnebeeldige bedekking van de heerlijkheid van het Allerheiligste, met het Gebed, dat God de zonde niet mocht aanzien, niet Zijn heilige toorn over de zondaar uitstrekken, maar in het bloed van het zondoffer de ziel, voor wie het gebracht wordt, ten genade aannemen. Ook niet deze verklaring dient de "nevel van het reukwerk" om te beveiligen tegen de Majesteit van God..

14. a) En hij zal, aldus beschermd voor de toorn van de ongenaakbare God, weer uitgaan naar de voorhof en van het bloed van de var, die bij vroeger geslacht heeft, (vs.11) een deel nemen en zal weer in het Allerheiligste ingaande, met zijn vinger eenmaal op het Verzoendeksel oostwaarts aan de voor-, de oostelijke zijde sprenkelen, en voor het Verzoendeksel, 1) op de

zich voor hem bevindende plaats, zal hij2) daarna zevenmaal met zijn vinger van dat bloed sprenkelen.

a) Leviticus. 4:6 Hebr.9:15; 10:4

1) Het zevenmaal sprenkelen van het bloed vóór het Verzoendeksel, bedoelde de reiniging van het Heiligdom, dat verontreinigd was door de zonde van de Hogepriester en van het volk. Niet alleen had het volk, vanwege de zonde, een verzoening eenmaal per jaar in het bijzonder nodig, maar ook voor het Heiligdom, als staande te midden van een in zichzelf onrein en onheilig volk, was de reiniging noodzakelijk..

2) De woorden in de grondtekst: "en hij zal van het bloed van de var nemen, en hij zal met zijn vinger op het Verzoendeksel oostwaarts sprenkelen en voor het Verzoendeksel zal hij zevenmaal met zijn vinger van dit bloed sprenkelen," heeft Luther zo verstaan, als bevatte het tweede deel van de tekst slechts een nadere bepaling, op welke wijze dit in de eerste helft voorgeschreven sprenkelen geschieden moest, en heeft achter zal hij het woordje alzo gevoegd; dientengevolge heeft hij de laatste woorden van vs.15: "en zal dit sprenkelen op het Verzoendeksel en vóór het Verzoendeksel," aldus samengevoegd: "aan de voorzijde tegen het Verzoendeksel." Het is echter duidelijk, dat men een tweeledig sprenkelen moet aannemen; het eerste slechts éénmaal, op het Verzoendeksel aan de voorzijde, d.i. niet op het Verzoendeksel hier en daar, maar alleen op de voorzijde; het andere zevenmaal, op de vrije plaats vóór het Verzoendeksel. Dien ten gevolge meldt dan ook de overlevering met eenparigheid dat in de tweede tempel, waar de Verbondsark ontbrak, in het geheel achtmaal gesprenkeld werd, eenmaal naar de hoogte en zevenmaal naar beneden. Naar de mening van de Joden werd door dit tweeledige sprenkelen aangeduid, dat de volbrachte verzoening kracht had zowel in de hemel als op de aarde; maar meer waarschijnlijk is het, dat het eerste sprenkelen op de personen, zowel op de priesters (vs.14) als op het volk (vs.15) betrekking had, het tweede daarentegen op het heiligdom, dat betreden werd door de onheilige voeten van de priesters en stond in het midden van een onrein volk, waarom het evenzo ontzondiging nodig had (vs.16)

15. Daarna zal hij, het wierookvat in het heiligdom latende en zich weer naar de voorhof begevende, de door het lot bestemde bok van het zondoffer die voor het volk zal zijn, slachten en zal een deel van zijn bloed tot binnen in devoorhang, in het binnenste heiligdom dragen, en zal met zijn bloed doen, zoals hij met het bloed van de var gedaan heeft (vs.14), en zal dat eenmaal sprenkelen op het Verzoendeksel, en zevenmaal voor het Verzoendeksel.

16. Zo zal hij, zoals hij dit gedaan heeft voor zichzelf en voor de priesters, voor het Heilige, in het binnenste daarvan in het Heilige der Heiligen, vanwege de onreinheden van de kinderen van Israël en vanwege hun overtredingen, naar al hun zonden, verzoening doen, en alzo op gelijke wijze zal hij doen aan de tent der samenkomst, 1) welke met hen, de kinderen van Israël, woont in het midden van hun onreinheden; 2) de tenten van de kinderen van Israël omringen de tabernakel en ontheiligen die door de aldus verontreinigde dampkring, waarom die tabernakel evenzeer als de priesters en het volk een ontzondiging nodig hebben.

1) Dat voor de heilige plaats zelf en voor de tent der samenkomst verzoening moest geschieden door het bloed, betekent, dat Gods inwoning in de zondige mens zonder de offerande en het bloed van Christus niet heilig kan zijn, en dat de hemel zelf zou verontreinigd worden, indien, hetgeen niet kan geschieden, de zondaren zonder verzoening hierin werden ingelaten. Alzo zegt Paulus (Hebr.9:23), dat de hemelse dingen door betere offeranden gereinigd worden.

Onder het Heilige hebben wij hier en in vs.17 te verstaan, het Heilige der Heiligen, en onder tent der samenkomst, het Heilige, als grootste gedeelte van de tent der samenkomst. Ook voor het Heilige en het Allerheiligste moest verzoening worden aangebracht, niet alleen, omdat zij verontreinigd werden door de zonden van de priesters, maar ook, omdat de tent der samenkomst door de onreinheden van een zondig volk werden ontheiligd..

2) De verzoening voor het heiligdom zou ongerijmd kunnen schijnen, alsof het in de macht van de mens stond, te bezoedelen, wat God gewijd had. Maar wij weten dat God waarachtig blijft, ofschoon de gehele wereld goddeloos is. Waaruit volgt, dat, wat God heeft ingesteld door de zonde van de mensen, zijn natuur niet verandert. Indien het nu geen besmetting, tengevolge van de zonde van de mensen heeft aangekleefd, zou de verzoening overbodig zijn. Maar, ofschoon het Heiligdom op zichzelf geen besmetting naar zich toetrok uit de misdaden van de mensen, toch echter werd het terecht gerekend zelf, met betrekking tot de zonde en schuld van het volk, onrein te zijn. Maar alzo was dan ook de schuld groter, omdat de mensen (wie het overigens is voorgesteld God te dienen), indien zij dat met minachting of met minder eerbied deden, en Zijn heilige Naam ontheiligden. Voor allen was het een afschuwelijke heiligschennis het altaar en het heiligdom van God te verontreinigen. Maar Mozes verklaart hier de Israëlieten schuldig aan deze heiligschennis, waar hij beveelt het Heiligdom te reinigen. Verder merken wij op, dat de mensen zo de heilige dingen van God bezoedelen, dat echter niets van haar natuur verloren ging, noch haar waardigheid geweld werd aangedaan. Waarom hij het juist uitdrukt, dat het Heiligdom verontreinigd werd, niet ten gevolge van zijn onreinigheden, maar van die van de kinderen van Israël. Nu is de waarheid van deze zaak tot ons nut te verstaan. Door de Doop en de Heilige tafel verschijnt God ons in Zijn eniggeboren Zoon. Deze zijn de onderpanden van onze heiliging. Maar, omdat onze natuur bedorven is, laten wij, voor zoveel in ons is, niet toe, dat deze organen van de Geest, waardoor God ons heiligt, ontheiligd worden. Doch, wanneer geen vee meer geslacht wordt, behoort men erom te zuchten en smekend erom te vragen, dat Christus onze onreinheden, waardoor de Doop en de Heilige tafel bezoedeld worden, met de besprenkeling van Zijn bloed reinigt en zuivert. Als reden van de reiniging is vast te stellen, omdat de tabernakel bij hen woonde te midden van hun onreinheden. Met welke woorden Mozes bedoelt, dat de mensen zo bezoedeld en door bederf aangetast waren, dat zij, al wat heilig was, verontreinigden, tenzij de ontzondiging tussenbeide kwam. Want voor uitgemaakt neemt hij aan, dat het niet anders kon, of de mens droeg altijd enige onreinheid bij zich..

17. En geen mens, 1) ook niemand van de gewone priesters, ofschoon deze anders in het heiligdom mogen ingaan, zal in de tent der samenkomst zijn, als hij, de Hogepriester, zal ingaan uit de voorhof in het Heilige en het Heilige der Heiligen, om in het Heilige verzoening te doen, en alle in vs.14-16 opgenoemde ontzondigingen te verrichten, totdat hij, na

voleindiging daarvan, naar de voorhof zal uitkomen, omdat door de aanwezigheid van iemand buiten de alleen tot dit werk geroepen Hogepriester de plaats, welke geheiligd moet worden, weer zou worden ontheiligd: alzo zal hij, geheel alleen zijnde, verzoening doen voor zichzelf en voor zijn huis, en voor de gehele gemeente van Israël, en voor de woning van de Heere zelf, die zich in het midden van de gemeente bevindt.

1) Dat allen tijdens de daad van de reiniging van de toegang tot de tabernakel werden afgehouden, werd hun als straf van tijdelijke verbanning opgelegd, opdat zij zouden erkennen, dat zij zich diep voor Gods aangezicht moesten vernederen, zolang de plaats, waar het offer voor hun zonden werd gebracht, werd gereinigd. Dat was een treurig schouwspel, wanneer allen, wier zonde werd uitgewist, de tabernakel verlieten. Mede op die wijze werd hun herinnerd, dat geheel hun heil was besloten onder het één mededogen van God, terwijl zij zich zagen buitengesloten, buiten het voorgesteld middel om vergiffenis te verkrijgen; dat er geen andere vergiffenis was te bekomen, omdat zij de hoop op verzoening hadden verloren..

Dat door de Hogepriester verzoening van het Heilige en het Heilige der Heiligen, die beide bijzondere delen van de tabernakels, als tot een lichaam verzoend werden, zoals deze ook bij de ingang van de Hogepriester in de heiligste plaats, door het openen van de voorhang tot een enig voorteken gemaakt waren, zulks doet ons denken aan de vrucht van de Heilands verzoenende en volbrachte offerande, waardoor de gelovigen niet alleen met Christus in de hemel gezeten, maar ook met de engelen en de geesten van de volmaakt rechtvaardigen tot een lichaam verzoend zijn en met hen tot God mogen naderen..

Niemand, zelfs geen gewoon priester, mocht in het Heiligdom ingaan, mocht daarom de Hogepriester in dit allergewichtigste werk helpen en ondersteunen. Alleen moest hij dat grote werk van de verzoening verrichten. Zo ergens, dan wel hier in de hoogste mate, blijkt de voorbeeldende betekenis van het Hogepriesterschap van Aäron, ten opzichte van Hem, die door Zichzelf de reinigmaking van de zonde heeft teweeggebracht..

18. Daarna zal hij, nadat hij het reukvat uit het Heilige der Heiligen (vs.15) weer gehaald heeft, uit de tabernakel tot het brandofferaltaar, 1)dat in de voorhof voor het aangezicht des HEEREN is, uitkomen en daar, in de twee delen van het heiligdom, verzoening hiervoor doen; en hij zal, om eerst de verzoening voor zichzelf en voor zijn huis en voor de gehele gemeente ook op dit altaar te doen, van het bloed van de var en van het bloed van de bok nemen, dat onderling gemengd werd, (vs.16) en doen het rondom op de hoornen van het altaar.

1) Dit altaar is niet het reukaltaar in het Heiligdom, maar het brandofferaltaar in de Voorhof. Ook dit altaar stond voor het aangezicht des Heeren..

De mening van sommigen, dat de heiliging van het Heilige der Heiligen, het Heilige en de Voorhof aanduidde, de reiniging van de gehele mens, als bestaande uit geest, ziel en lichaam, is onjuist, omdat deze verdeling van de mens volstrekt niet op schriftmatige wijze is te verdedigen. Integendeel, de gehele Heilige Schrift, ook de Apostel Paulus in zijn brieven, doet de mens bestaan uit ziel en lichaam. Op die onderscheiding is de leer van Apostelen en

Profeten en ook van onze Heere Jezus Christus gebouwd. Wel spreekt de Apostel in 1 Thess.5:23 van geest, ziel en lichaam, maar met een enkele uitdrukking is niet een stelsel te verdedigen, dat overigens genoeg weersproken wordt..

19. En hij zal daarop van dat bloed met zijn vinger zevenmaal, op het altaarvlak, sprenkelen, en hij zal alzo dat altaar reinigen en heiligen van de onreinigheden van de kinderen van Israël 1) in wier midden hij zich bevindt en door wier zonden hij mee bevlekt is.

1) Alle verzoeningen en ontzondigingen van de personen, zowel als van het heiligdom, die in de loop van het jaar geschieden, zijn reeds daardoor als gebrekkig en ontoereikend aangeduid, dat zij niet onmiddellijk voor het aangezicht des Heeren, in het Allerheiligste, maar alleen in de nabijheid van de Heere, bij het reukaltaar worden volbracht; met allen wordt, zoals wij reeds in vs.16 opmerkten, hetzelfde bedoeld, namelijk haar volbrenging bij het Verzoendeksel, en alzo de bereiking van het doel van de volkomenheid. Want, zoals het altaar van het Heilige een voortzetting in verhoogde graad van het voorhofaltaar is (zie Ex 30.10), zo is op zijn beurt het Verzoendeksel een verhoogde voortzetting van het reukaltaar; dit is, om zo te zeggen, het altaar in de hoogste macht en kan alleen de verzoening bewerken. Op de grote Verzoendag wordt de verzoening, daar deze als Profetie van hetgeen op Goede Vrijdag geschieden zal, een naar de maatstaf van de oudtestamentische bedeling volkomen en bevredigende zijn zal, werkelijk aan het Verzoendeksel volbracht, welk Verzoendeksel op de Verbondsark rust, die de twee tafelen van de wet bevat. Dit wijst profetisch daarop, dat Christus' zoenoffer eenmaal de vloek en het juk van de wet opheffen en bewerken zal dat deze nu nog maar een getuigenis van God aan ons (Exodus. 25:16), niet meer tegelijk een getuigenis tegen ons zijn zal. Na de besprenkeling van het Verzoendeksel met bloed wordt dan dat bloed van de verzoening in omgekeerde orde ook naar het altaar in het Heilige en dat in de voorhof gebracht..

Om dit met betrekking tot zijn vervulling in het Nieuwe Testament voor te stellen, moeten wij hier vermelden, wat wij vroeger ter zijde lieten liggen, dat de twee afdelingen van de tabernakel en de voorhof, die de laatste afdeling omringde, ook een beeld zijn van de mens, in de drie verschillende delen van zijn wezen: geest, ziel en lichaam, zoals met name Luther het oudtestamentische heiligdom heeft opgevat. De betekenis van deze omgekeerde orde volgt nu vanzelf; men hoeft slechts aan 1 Thess.5:23 te denken: De God van de vrede zelf heilige u geheel en al, en uw geheel oprechte geest en ziel en lichaam worden onberispelijk bewaard tot de toekomst van onze Heer Jezus Christus. Wij hebben nog niet vermeld of ook voor het reukofferen in 't allerheiligste, dat volgens vs.12 aan de verschillende ontzondingen moet voorafgaan, een daarmee overeenkomstig tegenbeeld in de priesterlijke werkzaamheid van Christus te vinden is. Wij menen dat dit zo is en denken daarbij aan hetgeen de apostel Hebr.5:7 met het oog op de gebedsstrijd van Jezus in Gethsemané zegt: "Hij heeft in de dagen van zijn vlees gebeden en smekingen met sterke roeping en tranen geofferd tot Degene, die Hem uit de dood verlossen kon en verhoord zijnde uit de vrees, is Hij voor allen, die Hem gehoorzaam zijn, een oorzaak van de eeuwige zaligheid geworden." Het gebed is dan ook de metgezel van onze Heiland gebleven op al de paden van zijn doodsweg, zoals het reukvat al de tijd, dat de hogepriester in het heiligdom dienst deed, zijn geur verspreidde; maar het verzoendeksel, waarop Hij de nieuwtestamentische verzoening volbrengt, is eenmaal Hij zelf

geweest (Rom.3:25) en daarna de troon van God in de hemel, voor welke Hij on der de hogepriesterlijke voorbede op Zijn verzoenend offer voor ons pleit (Hebr.9:11,24). In de dienst op de verzoendag is dit voor het tweemaal ingaan van de hogepriester, eerst met het bloed van de var van de zondoffers (vs.14) en dan met het bloed van de bok van de zondoffers (vs.15) ten minste oppervlakkig afgebeeld, omdat het uit de aard van de zaak niet bepaalder kon worden uitgedrukt..

20. Als hij nu zal geëindigd hebben van het binnenste Heilige, (vs.14-16a) en de tent der samenkomst, in haar voorste ruimte, (vs.16b) en het in de voorhof staande altaar (vs.18) te verzoenen, zo zal hij die levende (vs.8 vv.) bok tot het brandofferaltaar doentoebrengen. 1)

1) Duidelijk wordt nu de aard van de verzoening uitgedrukt, wat de andere bok betreft, nl. dat hij zou gesteld worden voor Gods aangezicht, en de priester, na zijn handen op het hoofd gelegd te hebben, zou hem beladen met de zonden van het volk, opdat hij de vloek zou werpen op de bok zelf. Dit is het enige onbloedige offer. Want duidelijk wordt hij tot een offerande gesteld, maar in verband met de offerande van de eerste bok, en daarom, wat de kracht van de verzoening betreft, is hij niet van deze te scheiden. Verder, dat een onschuldig dier gesteld zou worden in de plaats van de mens, opdat hij aan de vloek van God zou onderworpen worden, is volstrekt niet passend, tenzij om de gelovigen te leren, dat zij in het oordeel van God volstrekt niet kennen bestaan, en niet anders zich kunnen bevrijden, dan wanneer de schuld en zonde op een ander is overgedragen. Want, omdat de mensen voelen, dat zij door de toorn van God, welke op allen rust, geheel worden overstelpt, beproeven zij deze ondragelijke last op verschillende wijze kwijt te raken of af te schudden, maar tevergeefs, omdat er geen wegnemen is te hopen, dan door tussenbeide komende voldoening. Dit de mens te doen verstaan, is bijna niet mogelijk, en het is een teken van dwaze trotsheid, bij zichzelf de prijs te bepalen, waarvoor men de zonde kan vereffenen. Doch een andere wijze van verzoening is ons overgegeven, omdat Christus, een vloek geworden zijnde, op zich de zonde, welke de mens van God vervreemde, heeft genomen. Doch deze belijdenis strekte om het volk te vernederen en was alzo een prikkel tot waar berouw, omdat een verslagen geest Gods offerande was. Nu komt het niet met Gods mededogen overeen, om uit te leiden, dan hen, die terneergeworpen zijn, of vrijspraak te geven, dan hen, die zichzelf geheel en al veroordelen. Hierop slaat de opeenstapeling van woorden: "En zal alle ongerechtigheden, alle hun overtredingen en alle zonden belijden," opdat de gelovigen niet gemakkelijk en oppervlakkig zich voor Gods aangezicht schuldig zouden erkennen, maar diep onder het gevoel en de zwaarte van hun zonden zouden zuchtten. Nu daar het Christus niet behaagd heeft, een zekere dag van het jaar vast te stellen, waarop de herinnering haar zonden door een plechtige handeling zou belijden, toch hebben de gelovigen dit te leren, dat, zo dikwijls zij in de naam van God samenkomen, zij op smekende wijze om vergiffenis bidden en zich vrijwillig van de veroordeling onderwerpen, alsof de Geest van God de vorm aangaf. Tegelijk heeft ieder voor zich in het bijzonder aan deze regel zich te houden..

21. En Aäron zal zijn beide handen op het hoofd van de levende bok leggen, doen rusten (Leviticus. 1:4) en zal daarop al de ongerechtigheden van de kinderen van Israël en al hun overtredingen, naar al hun zonden, belijden; en hij zal die, door middel van die handoplegging onder belijdenis en gebed, 1) op het hoofd van de bok leggen, en zal hem door de hand van

een man, die voorhanden is, 2) voor dit werk reeds is afgezonderd, naar de woestijn uitlaten, doen drijven.

1) Dit gebed luidde, zoals het bij de verklaring van vs.11 opgegeven: "Ach Heere, Uw volk, het huis van Israël, heeft gezondigd; zij zijn weerspannig geworden en hebben voor Uw aangezicht overtreden! Ach Heer, vergeef nu die dwaling, weerspannigheid en zonde, opdat zij terugkeren tot datgene waarin zij weerspannig zijn geweest, en waarmee zij tegen U hebben gezondigd voor Uw aangezicht, Uw volk, het huis van Israël, zoals geschreven staat in de wet van Mozes, Uw knecht, zeggende: Heden wordt uw verzoening volbracht enz." (vs.30)

2) In het Hebreeuws Bejad isch itti. Beter, door een man, die daartoe bereid is, uitgerust. Niet de eerste de beste, die gevonden werd, maar die daartoe opzettelijk was uitgekozen, en gereed stond, zijn werk te volbrengen..

22. Alzo zal die bok op zich al hun ongerechtigheden, welke op hem gelegd zijn, in een afgezonderd land 1) in een eenzame, van het beloofde land afgezonderde plaats, van waar terugkeren niet meer mogelijk is, wegdragen, en hij, de man, die de bok heeft weggevoerd, zal die bok in de woestijn uitlaten (en hem aan zijn lot overlaten).

1) In een afgezonderd land, wil zeggen, in een woest, ontoegankelijk, onbewoonbaar land, waar geen menselijke voet een stap durft te zetten. De LXX noemt het een ghn abaton..

De bedoeling is, dat de zonde werd weggedragen, maar zo, dat geen enkele Israëliet er weer mee in aanraking kwam. De verzoening, als ziende op Christus, was volkomen..

Deze tweede bok vormt insgelijks met de eerste slechts een eeuwig zondoffer, zoals bij de reiniging van een melaatse (14:4 vv.) twee vogels zo nauw mogelijk onderling verbonden zijn en dezelfde mens afschaduwen; de tweede is de herhaling van de eerste bok, en wat in deze niet meer kan worden afgebeeld, omdat hij reeds ter verzoening geslacht is, wordt niet aanschouwelijk voorgesteld. Zoals wij dit reeds bij vs.10 opmerkten, zal in hem worden voorgesteld de overwinning over de duivel, en zal aan deze de door middel van de eerste bok gebrachte verzoening door bloed, als een zo volkomen en onloochenbare worden aangetoond, dat zelfs hij, de aanklager, haar erkennnen moet en van zijn recht afstand doen moet, om Gods toorn en straf over de zondaars nog verder te eisen. Wanneer hierbij de satan als de van het aangezicht van God geheel verwijderde en van de gemeenschap van het verbondsvolk geheel uitgeslotene, of als de Asasel in de woestijn vertoevende voorgesteld wordt, is zo’n verblijfplaats, die ook in andere plaatsen van de schrift genoemd wordt, (zie 17:7 Jesaja. 13:21; 34:14 Matth.12:43. Luk.11:24. Openb.18:2) geheel in overeenstemming met werkelijke toestanden. Nadat hij toch uit de hemel verdreven is en de ongoddelijk wereld zijn gebied geworden is, is hij ook gebannen uit het midden van het vezoende verbondsvolk en kan nu slechts in de woestijn het beeld van zijn eigen inwendig wezen en het zinnebeeld van de dood en het verderf, die zijn volgelingen zijn, zijn verblijfplaats vinden. Daarheen worden de zonden, die hij door zijn verleiding heeft bewerkt, als zijn eigene hem toegezonden, opdat

hij, om zo te zeggen zichzelf daarvan overtuigt, dat hetgeen aan die zonden nog strafbaar is, slechts hemzelf, de bewerker, treffen kan.

23. Daarna, na wegzending van de man met de bok, zal Aäron komen in de tent der samenkomst, en zal in het Heilige de linnen kleren uitdoen, die hij (vs.4) aangedaan had, als hij in het Heilige ging, om de verschillende ontzondigingen (vs.12-17) te verrichten, en hij zal ze daar laten.

Volgens Maimonides mochten deze kleren nooit weer gebruikt worden, maar werden zij bewaard en in de tabernakel opgehangen..

24. En hij zal andermaal zijn vlees, het gehele lichaam, in de heilige plaats met water baden1) in de voorhof, bij het koperen wasvat, zoals hij dat vroeger (vs.4) gedaan heeft en zijn, de gewone hogepriesterlijke prachtkleren aan doen; dan zal hij uitgaan uit het Heilige, waar hij zich verkleed heeft, naar de voorhof, en zijn brandoffer, de bok (vs.3) en het brandoffer van het volk, de bok (vs.5) bereiden, zoals de wet dat voorschrijft, (Leviticus. 1:10 vv.), en voor zich met de eerste, en voor het volk met de tweede bok, verzoening 2) doen.

1) Daar de priester, door het leggen van de zonden van het volk op de bok, verontreinigd was geworden, moest hij zich met water baden, opdat het volk tevens zou zien, hoe verfoeilijk de zonden bij God zijn en hoe schuldig en onrein zij de mens maken..

2) Voor het volk verzoening doen. Deze woorden schijnen duister, omdat de verzoening reeds had plaats gehad, en het brandoffer, hier wellicht het avondoffer niet in de eerste plaats een verzoenende kracht had. De zin is echter duidelijk, wanneer wij het woord verzoening doen hier opvatten niet in de zin van wegnemen van de zonde, maar in die van het bekwaam maken tot de dienst van God; daarom in de zin van, de vrucht van de verzoening te doen genieten. De Hogepriester offerde dan ook dit offer, opdat hij en het volk de heiligende genade van een verzoend God zou ervaren, opdat het verzoende volk God waardig zou wandelen..

25. Ook zal hij, tegelijk met dit dubbel brandoffer, het vet van de zondoffer, zowel van de var (vs.11), als van de eerste bok (vs.15), op het altaar aansteken; daarna kan hij dan tot het brengen van de andere feestoffers (Numeri. 29:7 vv.) overgaan, en dan tot het vieren van die dag besluiten met het gewoon dagelijks avondoffer, zoals hij de dag met het gewoon dagelijks morgenoffer begon.

Wat de in de aangehaalde plaats vermelde overige feestoffers van die dag aangaat, (een geitebok tot zondoffer, een var, een bok en zeven eenjarige lammeren ten brandoffer en dan nog een daarbij behorend spijsoffer) valt het in het oog, dat in weerwil van de voorafgegane hoogste en volkomen verzoening nog een zondoffer vóór de andere offers moet worden gebracht. Dit heeft echter zijn grond daarin dat "ook de geheiligde hier beneden de zonde nog altijd aankleeft en zelfs zijn heiligste voornemens en werken bevlekt, en dat hij daarom bij al wat hij doet, de vergevende genade nodig heeft.".

26. En die de bok, welke een weggaande bok was, (Asasel) zal uitgelaten hebben, zal, bij zijn terugkeer van dit werk, zijn kleren wassen en zijn vlees, zijn gehelelichaam, met water baden; 1) daar hij door het wegleiden van het met zonden beladen dier zichzelf verontreinigd heeft, en eerst daarna, na volbrachte reiniging, zal hij in het leger komen.

1) Door welke tekenen de gelovigen vermaand werden, hoe verwerpelijk hun zonde is, opdat zij des te meer zouden bevreesd zijn, zo dikwijls zij bedachten, wat zij wel verdiend zouden hebben. Want, wanneer zij zagen, dat de man van het leger werd afgehouden, alleen omdat hij door de aanraking met de bok was verontreinigd, dan moest hun wel noodzakelijk in de gedachte komen, hoe groot een scheidsmuur er was tussen God en hen zelf, die de onreinheid niet van elders hadden opgedaan, maar, door eigen schuld verwekt, in zich omdroegen..

27. Maar a) de var van het zondoffer (vs.3) en de bok van het zondoffer (vs.5), waarvan het bloed ingebracht is om verzoening te doen in het Heilige (vs.14,15), zal men, volgens het (Leviticus. 6:30) gegeven voorschrift, tot buiten het leger uitvoeren, doch hun overblijfsels: vellen, hun vlees en hun mest zullen zij met vuur verbranden.

a)Hebr.13:11

28. Die nu dezelve, naar het bevel van de Hogepriester, (Leviticus. 4:11,21) verbrandt, zal, omdat ook hij daardoor verontreinigd is geworden (vs.26) zijn kleren wassen en zijn vlees met water baden; en daarna zal hij in het leger komen.

II. Vs.29-34. Nu volgen nog enige nadere bepalingen over de wijze, waarop de grote Verzoendag zal gevierd worden, zowel als over de tijd en de betekenis van die dag. Op deze dag, namelijk op de tiende dag van de zevende maand, wordt over alle zonden van Israël verzoening gedaan; deze dag moet dus niet alleen als een grote Sabbat onder onthouding van alle beroepsarbeid maar ook als een dag van algemene verootmoediging onder lichaamskastijding worden doorgebracht; ook moet het priesterlijk werk van die dag door de Hogepriester zelf verricht worden.

29. En dit zal, met betrekking tot de viering van het vermelde feest, voor u tot een eeuwige instelling zijn: a) Gij zult in de zevende maand, op de tiende dag van de maand, de maand Tisri, (zie "Ex 12.2) van 9Tisri ‘s avonds tot de 10de ‘s avonds (Leviticus. 23:32) uw zielen verootmoedigen, 1) of buigen door bedwinging van lichamelijke begeerten, dus door vasten u in een, met de plechtige ernst van deze dag overeenkomende gemoedstoestand brengen en, zoals op de Sabbat, (Exodus. 20:10) geen werk doen, ieder werk staken, (zie "Ex 31.15) en wel zal een ieder zonder uitzondering alzo vasten en feest vieren; zowel de inboorling, die tot het volk van Israël behoort, noch de vreemdeling, 2) die in het midden van u als vreemdeling verkeert (Exodus. 12:49).

a) Leviticus. 23:27

1) Als hier nu gezegd wordt: Gij zult uw zielen verootmoedigen, zo geeft dit in het algemeen zo veel te kennen als: Gij zult u onthouden van eten en drinken, en van alle slaafse arbeid en

vleselijke wellust, en de dag besteden in het belijden van zonden en in het verrichten van andere plichten van boetvaardigheid..

De bedoeling van dit alles is duidelijk. De Heere God wil Israël door het uitwendige tot het innerlijke opleiden. De uitwendige tekenen van verootmoediging moeten dienen, om bij Israël een waarachtige verootmoediging te wekken, een ware droefheid, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid bewerkt..

Uw zielen verootmoedigen. Eigenlijk staat er: Uw zielen buigen, en is een omschrijving van het woord vasten. Niet alleen moest Israël leren, dat God verzoend werd door het offer van het bloed, maar ook, dat daarbij paste, een verbroken hart en een verslagen Geest. Het gehele zijn van Israëls volk, zijn gehele verschijning moest het duidelijk maken, dat het de grote Verzoendag was. Houding en daad moesten volkomen met elkaar in overeenstemming zijn..

2) Onder vreemdeling hebben wij te verstaan: de Jodengenoot, oorspronkelijk heiden, maar die zich in Israël door besnijdenis en door belofte van onderhouding bij de wet had laten inlijven. Zij waren de proselieten van de gerechtigheid..

30. Want op die dag zal hij voor u verzoening doen, om u te reinigen; van al uw zonden zult gij, op deze dag, voor het aangezicht des HEEREN gereinigd worden.

31. Dat zal U een Sabbat van volkomen rust 1) zijn, zoals de zevende dag van iedere week, opdat gij bovendien uw zielen verootmoedigt, door u, zoals reeds (vs.29) gezegd is, op die aan een streng vasten te onderwerpen: het is een eeuwige instelling. 2)

1) Beter: Dat zal u een Sabbat der Sabbatten zijn..

2) Behalve voor deze dag wordt door de wet voor geen andere feesttijd in het jaar een algemeen vasten bevolen; maar het afzonderlijk vasten, waartoe iemand vrijwillig in de vorm van een gelofte zich verbindt, (Numeri. 30:14 vv.) slechts in zoverre in aanmerking genomen, als het door een afhankelijk persoon op zich genomen wordt, om een collisio (d.i. een strijd van plichten onderling) voor te komen. Het openlijk vasten geschiedde na Mozes bij buitengewone aanleiding daartoe, die tot algemene verootmoediging voor God opwekte (Richteren. 20:26; 1 Samuel. 7:6; 31:13; 1 Kon.21:12) totdat na de Babylonische ballingschap bepaalde jaarlijkse vastendagen werden ingesteld, namelijk: 1. in de 4de maand, waarin de Chaldeeërs voor het eerst in de stad waren gedrongen (Jeremia. 52:6 vv.); 2. in de 5de maand, tot herinnering aan de verwoesting van stad en tempel (2 Koningen. 25:8 vv. Zach.7:3); 3. in de 7de maand, tot herinnering aan de moord van Gedalia en zijn getrouwen (2 Koningen. 25:25 vv. Jer.41:1 vv.); 4. in de 10de maand, toen de belegering begonnen was (2 Koningen. 25:1 vv. Zach.8:19 vv.); 5. op de dag vóór het op 14 en 15 Adar invallend Purimfeest, tot herinnering aan de door Esther bewerkte verlossing van de Joden uit de moordaanslag van Haman, in algemene vrolijkheid en onder allerlei scherts gevierd. Na de ballingschap werd ook het bijzonder vasten zeer algemeen; vooral zagen de Farizeërs daarin een verdienstelijk deel van de godsverering; zij vastten tweemaal in de week (Luk.18:12), op Maandag en Donderdag, daar volgens de overlevering Mozes op een Donderdag de berg beklommen en op

een Maandag met de tafelen van de wet de berg verlaten had. Onder de Christenen werd het vasten tweemaal in de week gehouden, maar het op Woensdag, dag van Jezus' verraad en op Vrijdag, dag van Zijn kruisiging gesteld; evenzo ontstonden uit de jaarlijkse vastendagen van de Joden, zo-even onder No. 1-4 vermeld, vier jaarlijkse, grote tijdperken van vasten in de christelijke Kerk: 1. het veertigdaags vasten vóór Pasen (Matth.4:2); 2. het vasten vóór Kerstmis, van 15 Nov. tot 24 Dec.; 3. de Mariavasten, van 1-15 Aug.; 4. de Apostelvasten, na Pinksteren (Hand.13:3). Van deze bestaan in de Evang.-Lutherse Kerk nog alleen de eerste; maar niet meer als eigenlijke vastentijd; werkelijk vasten in de strengste zin van dit woord, als onthouding van ieder voedsel gedurende een bepaalde tijd, wordt in haar voor een deel nog gehouden door hen, die ten Avondmaal gaan.

32. En de priester, 1) die men gezalfd en wiens hand men gevuld zal hebben, de tot zijn ambt door wettelijke zalving gewijde en, volgens Exodus. 29, in zijn bedieningen en rechten plechtig bevestigde Hogepriester, om voor zijn vader het priesterambt te bedienen, zal de verzoening doen: zoals volgens vs.30 op die dag geschieden moet, als hij, tot dit doel, de linnen kleren, (vs.4) de heilige kleren, welke hij, behalve het eigenlijk hogepriesterlijk ambtsgewaad, voor dit doel bezit, zal aangetrokken hebben.

1) De bedoeling van dit vers en de volgende is, dat iedere Hogepriester, die in de plaats van zijn vader was gezalfd, dit werk op de grote Verzoendag moet verrichten, volgens de bevelen en voorschriften hier gegeven, maar tevens, dat dit elk jaar moest geschieden..

Wel bleek hieruit de onvolkomenheid van het priesterschap naar de ordening van Aäron, en wel was die elk jaar terugkerende verzoening ertoe geschikt, om bij de gelovigen van de oude dag, het verlangen levendig te houden naar de Grote Hogepriester, die een volkomen offerande zou brengen..

34. En dit zal u, de priesters, aan wier hoofd de Hogepriester staat, tot een eeuwige instelling zijn, om voor de kinderen van Israël van al hun zonden, a)eenmaal per jaar, op de (vs.29) voorgestelde tijd, verzoening te doen. En men deed, zoals de HEERE Mozes geboden had.1) Mozes deelde zijn broeder Aäron het bevel (vs.2 vv.) mee, en deze deed op zijn beurt naar die goddelijke voorschriften, voor het eerst toen de 10de dag van de maand Tisri terugkeerde, toen Israël de berg Sinaï nu reeds verlaten had (Numeri. 10:11).

a)Exodus. 30:10 Hebr.9:7

1) De laatste woorden van vs.34 zijn bij wijze van voorverhaal (protasis) er aan toegevoegd, omdat eerst in de 7de maand van het lopende jaar dit bevel kon worden gehoorzaamd..

33. Zo zal hij, met deze linnen kleren bekleed, het heilige heiligdom, het Allerheiligste, verzoenen, en de tent der samenkomst, het heilige, en het brandofferaltaar, (vs.16-20) zal hij verzoenen; evenals voor de priesters, en voor al het volk van de gemeente zal hij, op de (vs.11-15) beschreven wijze, verzoening doen.

34. En dit zal u, de priesters, aan wier hoofd de Hogepriester staat, tot een eeuwige instelling zijn, om voor de kinderen van Israël van al hun zonden, a)eenmaal per jaar, op de (vs.29) voorgestelde tijd, verzoening te doen. En men deed, zoals de HEERE Mozes geboden had.1) Mozes deelde zijn broeder Aäron het bevel (vs.2 vv.) mee, en deze deed op zijn beurt naar die goddelijke voorschriften, voor het eerst toen de 10de dag van de maand Tisri terugkeerde, toen Israël de berg Sinaï nu reeds verlaten had (Numeri. 10:11).

a)Exodus. 30:10 Hebr.9:7

1) De laatste woorden van vs.34 zijn bij wijze van voorverhaal (protasis) er aan toegevoegd, omdat eerst in de 7de maand van het lopende jaar dit bevel kon worden gehoorzaamd..

HOOFDSTUK 17.

PLAATS VOOR DE OFFERS BESTEMD. HET GEBRUIK VAN BLOED VERBODEN.

I. Vs.1-16. Nadat de Heere Zijn volk een dag in het jaar had aangewezen, waarop het altijd weer opnieuw voor Hem moet gereinigd worden van al Zijn zonden, eist Hij ook nu des te beslister dat het niet wandelt naar de wijze van de heidenen en Kanaänieten, maar op de weg van de geboden van zijn God. Hij bepaald nu eerst hoe het tot openbaring van de heiligheid, waartoe het geroepen is met betrekking tot zijn voeding zich gedragen moet. Ook zijn slachtingen voor bijzonder gebruik zal het, althans voor die tijd dat dit nog mogelijk is, bij de tent der samenkomst verrichten, om zo alles de Heere en niet meer de woestijnduivels te offeren; maar voor altijd zich streng van bloedgebruik onthouden, en ook het eten van aas en vlees van gestorven dieren, al kan dit gedurende de woestijn niet geheel worden vermeden, toch als iets dat verontreinigt beschouwen.

1. Verder sprak 1) de HEERE tot Mozes, zeggende:

1) Op deze plaatsen en op die, welke hiermee overeenstemmen, geeft God de priesters voorschriften, omtrent het offeren van de offerdieren. Hoewel de offeranden door het gehele volk werden gebracht, wil God echter, dat zij door de hand van één en op een bepaalde plaats Hem worden aangeboden. Ten eerste, opdat niet, indien hij zou toelaten, dat wijd en zijd altaren werden opgericht, de zuivere en onvervalste dienst door deze verscheidenheid van aanbidding zou bedorven worden; vervolgens, opdat Hij het volk zou leiden tot de Middelaar, omdat dit in de eerste plaats door de gelovigen moest vastgehouden worden, dat geen offerande wettig was, tenzij met het oog op Zijn Genade. Hetzelfde onderricht zal men later meermalen ontmoeten, wanneer over de offeranden wordt gehandeld. Maar, omdat wij nu handelen over het ambt van de priester, behoorde dit eenmaal vast te staan, dat het niet geoorloofd is, iets door de handen van gewone mensen God aan te bieden, maar door de hand van de priester, aan wie dit ambt was opgedragen. Daar nu in dit stuk de eerzucht de gemoederen van de mensen op verwonderlijke wijze prikkelt, dreigt Hij streng, indien iemand dit zou durven ondernemen, dat Hij een wreker zou zijn. Waarom God één Heiligdom heeft uitgekozen, is ergens anders gezegd; nu kondigt Hij aan, dat, indien de offerdieren niet daarheen werden gebracht, die ontwijding gelijk zou staan met een moord, alsof een mens was gedood. Daarom beveelt Hij, dat alle offerdieren voor het altaar zouden gesteld worden, ook indien zij verre afwezig waren, die ze zouden beloven. Want de aanduiding van veld en akker wijst de afstand aan, opdat niet iemand zou voorgeven, dat de reis zo bezwaarlijk was. De dankoffers noemt hij met name, omdat deze een soort waren, waarmee gewone mensen gewoon waren hun vroomheid te betuigen. Zo wijst God aan, dat de dienst Hem aangenaam zou zijn, indien de priester tussenbeide kwam, die de heilige zaak naar het recht van het hem opgedragen ambt behandelde..

2. Spreek tot Aäron en tot zijn zonen, 1) en tot al de kinderen van Israël, als degenen, op wie de volgende geboden betrekking hebben, en zeg tot hen: dit is het woord, dat de HEERE, met betrekking tot uw voeding door vlees, geboden heeft, opdat de aard en wijze daarvan overeenkomt met uw roeping als volk van Mijn eigendom, zeggende:

1) Deze wetten werden ook Aäron en zijn zonen gegeven, niet alleen, omdat zij uitleggers van de wet waren, maar omdat zij ook voor de priesters golden. De bedoeling is, niet alleen de spijswetten te volmaken, maar Israël af te houden van het offeren aan de duivel, en hen hierop te wijzen, dat ook onder het Oude Verbond elke gave door dankzegging en gebed, geheiligd wordt..

3. Een ieder van het huis van Israël, die een voor huiselijk gebruik bestemde os, of lam, of geit in het leger, bij zijn tent, slachten zal, of die ze slachten zal buiten het leger, in het vrije veld;

4. En deze slachtdieren aan de deur van de tent der samenkomst, de voorhof, niet brengen zal, waar voortaan alle slachtingen, ook die voor huiselijk gebruik moeten geschieden, om tegelijk door strijking van het bloed aan het altaar en aansteking van de vetdelen daarop (vs.6) een offerande de HEERE voor de tabernakel van de HEERE te offeren; 1)het bloed dat door hem vergoten wordt, zal die man toegerekend worden, hij heeft bloedvergoten 2) een moord begaan; daarom zal deze man, als een op wie de straf van de moordenaar moet worden toegepast, uit het midden van zijn volk uitgeroeid worden.

1) Hieruit volgt, dat iedere slachting, welke onder Israël door iemand uit het volk werd verricht, het karakter moest dragen van offerande aan de Heere. Het doel is duidelijk. Zowel, om Israël te leren, dat het alles, wat het bezat, als vrije gift van God ontving, als tevens, om Israël te verhinderen, een gedeelte van het geslachte vee de afgoden te offeren, zoals uit vs.5 blijkt. Bovendien werd hierdoor de Godsverering beperkt tot de tabernakel, opdat Israël zou weten, dat alleen de dienst van de Heere God, de enige ware dienst was, de verering van Jehova, de enig ware verering was. Ook hier ging God, de Heere, opvoedend met Israël, als met een kind te werk. Zoals vanzelf spreekt, golden deze wetten ten opzichte van de gewone slachtingen, alleen voor de woestijn..

2) De zin van deze woorden is: Eerst, dat hij, die met verlating en verachting van Gods tabernakel en altaar een offerande in of buiten het leger van Israël offerde, zich voor God evenzeer schuldig maakte, dan of hij het bloed van een mens had vergoten, hetgeen des te gruwelijker zou zijn, indien dit gedaan was met oogmerk, om het God te offeren Jesaja 66:3). Of, en tweede, de uitdrukking kan de zin hebben, dat hij, die buiten de bepaalde plaats en naar eigen willekeur geofferd had, zich had schuldig gemaakt aan ontheiliging van het bloed van de offeranden, dat, ofschoon slechts het bloed zijnde van ossen, lammeren of geiten, nochthans zeer dierbaar was, vermits het God was toegewijd, en omdat het was een bloed van het Testament, en een afbeelding van het dierbaar rantsoenbloed van Christus, het onstraffelijk en onbevlekt Lam Gods, waardoor de uitverkorenen zijn vrijgekocht. Ook kan men, ten derde, de woorden verstaan met betrekking tot de offeraar zelf, alsof er stond, hij heeft Zijn eigen bloed vergoten, nl. niet regelrecht of met voordacht, maar bij wijze van gevolg, zijnde degeen, die zich tegen de wens en de gedurige ernstig aanhoudingen van de Goddelijke genade en wijsheid, aan deze misdaad schuldig maakte, niet anders aan te merken, dan als een moordenaar van zichzelf..

Deze woorden kunnen het best verstaan worden, indien zij in verband gebracht worden met die in vs.11 (zie Le 17.11)

5. Opdat, wanneer de kinderen van Israël hun slachtoffers brengen, welke zij anders gewoonlijk op het veld slachten, dat zij die niet meer daar, maar de HEERE toebrengen, aan de deur van de tent der samenkomst tot de priester, en hun slachtoffers tot dankoffers op de (hoofdstuk 3) voorgeschreven wijze, voor de HEERE slachten.

6. En de priester zal het bloed op het altaar van de HEERE, aan de deur van de tent der samenkomst sprenkelen; en hij zal het vet aansteken tot een a) liefelijke reuk voor de HEERE.

a)Exodus. 29:18 Leviticus. 4:31

7. En zij, de kinderen van Israël, zullen ook niet meer, zoals tot heden geschiedde, hun slachtoffers de duivels, welke zij nahoereren, waarmee zij afgoderij plegen, (zie "Ex 34.16) offeren; dat zij zo hun offers alleen de Heere hun God brengen, maar niet de duivels of boze geesten van de woestijn, zal hun een eeuwige instelling zijn voor hun geslachten. 1) Ook dßn, als het gebruik van al wat men ook voor het gezin slachten zal, bij de tent der samenkomst te slachten, (vs.3 vv.) te zijner tijd weer moet ophouden (Deuteronomium. 12:15); daar dit in het land Kanaän niet meer uitvoerbaar is.

1) Reeds in Exodus. 32:19 werd een heidens gebruik, door Israël in Egypte aangenomen, zo streng mogelijk verboden. Ook Leviticus. 18:23 toont aan hoe zeer Israël met de gruwelen van Egypte besmet was. Hier moet men dan onder de veldduivels, in het Hebreeuws Seirim, (d.i. bokken), de boze geesten of duivels van de woestijn verstaan, die men zich in de gedaante van bokken voorstelde (zoals de satyrs bij Grieken en Romeinen) en aan wie men een deel van het geslachte vee toewijdde, om zich hun gunst te verwerven en alzo tegen hun verderfelijke invloed zich in veiligheid te stellen. Zoals nu de Schrift reeds op de eerste bladzijden het bestaan van een rijk van de duisternis predikt en niet alleen de duivel en de boze geesten als werkelijk bestaande voorstelt, maar ook de woestijn noemt als hun verblijfplaats, die zij verlaten om hun strooptochten en aanvallen tegen de mensen te ondernemen (zie Le 16.10 en zie Le 16.22), even beslist verbiedt zij om aan dit rijk van de boze geesten enige dienst te bewijzen en trekt juist zo nadrukkelijk ten strijde tegen de demonendienst, omdat deze dienst volgens haar een duivels- en afgodendienst is (zie Ex 7.22), ook afgezien van de offers, welke de heidenen met opzet en zelfbewustheid de duivel en zijn demonen brachten. De kinderen van Israël waren, zoals uit onze plaats blijkt, in Egypte gewend geraakt hun vee in het vrije veld op zo’n wijze te slachten, dat zij daarvan ook een deel aan de monsters van de woestijn toewijdden (Deuteronomium. 32:17 Jozua. 24:14) en daardoor de oorspronkelijke wijze van slachten (zie Le 1.2) op een gruwelijke wijze veranderde; deze wijze wordt dan hier hersteld en daardoor de ware godsdienst opnieuw in de plaats van de heidense duiveldienst geplaatst. Het volk van God zal over de duivel zegepralen en hem teruggeven wat hem toekomt: de zonde en haar verdoemenis (Leviticus. 16:20-22); maar nu ook zijn hulp en zijn heil alleen verwachten van de levende God, daarom ook Hem alleen zijn gaven en dienst toewijden..

8. Zeg dan tot hen, tot Aäron en zijn zonen, en tot al de kinderen van Israël (vs.2), een ieder van het huis van Israël en van de vreemdelingen, 1)die in het midden van hen als vreemdelingen verkeren, die een brandoffer of slachtoffer, uit vrije beweging, zal offeren.

1) Nu wordt de wet uitgestrekt tot de vreemdelingen, niet tot hen, die nog heidenen waren, maar die, hun oorsprong uit andere volken hebbende, werden gerekend, de zuivere godsdienst te hebben aangenomen. Want indien hun meer werd toegestaan, dan aan de eigen zonen van Abraham, zou het bederf vanwege hun zonden zich terstond verder verspreid hebben. God wil daarom niet, dat Zijn Heiligdom door vreemdelingen zou verontreinigd worden, opdat hun ongebondenheid het gehele volk niet zou bekruipen..

9. En dat tot de deur van de tent der samenkomst, van het enige heiligdom van Israël, niet zal brengen, om het de HEERE te bereiden; maar hij brengt het op een andereplaats, welke dan ook, deze man zal uit zijn volken uitgeroeid worden1) (Deuteronomium. 12:1-14).

1) Deze toelating van de vreemdelingen tot de gewone offerdienst bij de tent der samenkomst was des te meer een behoefte, daar deze in het land van Israëls God hun vroegere goden niet meer mochten dienen; zij stond ook in nauw verband tot de roeping van hett uitverkoren volk, de kennis van de ware God te bewaren en onder de andere volken te verbreiden. In het algemeen stelt de wet de vreemdelingen in het land niet alleen onder haar bescherming, opdat zij in geen enkel opzicht verdrukt worden, maar verleent hun ook gelijke maatschappelijke en kerkelijke rechten als aan de ingeborenen; zij mochten echter, zoals reeds is opgemerkt, geen afgoderij plegen (Leviticus. 20:2), de naam van Jehova niet lasteren (Leviticus. 24:16), geen zonden van ontucht bedrijven (Leviticus. 18:26), op de sabbat geen arbeid verrichten (Exodus. 20:10), in de paasweek geen gezuurd brood eten (Exodus. 12:19), geen bloed of vlees van gestorven of verscheurde dieren gebruiken (Leviticus. 17:10,15), en moesten op de grote Verzoendag mede vasten (Leviticus. 16:29). Daaruit ontwikkelde zich later een bijzondere soort van proselieten (d.i. bijgekomenen, namelijk bij het Jodendom, Jodengenoten), die in Deuteronomium. 31:12 proselieten van de poort genaamd worden; deze naam nu dragen alle vreemdelingen, die zich bij het Jodendom voegden, zich onder Israël legerden en de verplichting tot het houden van de zogenaamde 7 geloften van Noach (Hand.15:20) op zich namen. Van hen moeten wij de proselieten van de gerechtigheid onderscheiden, die door zich aan de besnijdenis te onderwerpen en tot waarneming van de gehele Mozaïsche wet te verbinden, geheel en al tot de Godsregering overgingen en werkelijk leden van het Verbond werden; zij mochten dan ook aan het Pascha deel nemen (Exodus. 12:48), maar Edomiten en Egyptenaren slechts in het derde geslacht; terwijl Ammonieten en Moabieten, met de zeven ter verdelging bestemde Kanaänitische volkeren, behalve de gesnedenen en in ontucht geborenen, in geen geval burgers van Israël konden worden (Deuteronomium. 7:1 vv.; 23:1-8)

10. En een ieder uit het huis van Israël, en uit de vreemdelingen, die in het midden van hen als vreemdelingen verkeren, a) die enig bloed zal gegeten hebben, tegen diens ziel, die dat bloed zal gegeten hebben, zal Ik Mijnaangezicht zetten, 1) dat zij haar straf niet ontgaat, ook wanneer de misdaad door haar begaan, voor de mensen verborgen blijft, en zelfs door hen niet vermoed wordt, en zal die, door een plotseling gericht, uit het midden van haar volk uitroeien.

a) Genesis 9:4 Leviticus. 3:17; 7:27; 19:26 Deuteronomium. 12:16,23; 1 Samuel. 14:33

1) Zal Ik Mijn aangezicht zetten. Een uitdrukking, waarvan God zich bedient, om Zijn toorn te kennen te geven. Zij komt alleen hier voor en in hoofdstuk 20:3,6 en geeft wel aan, dat het eten van bloed en de afgoderij een daad was, welke met de zwaarste straffen van God achtervolgd zou worden..

11. Want de ziel van het vlees, de ziel die het lichaam doet leven, is in het bloed, heeft in het bloed haar zetel, wordt door het bloed als het ware gedragen en daardoor met het gehele organisme van het lichaam in verband gebracht, dat zij dit beleven en doordringen kan, daarom heb Ik het u, in alle bloedige offers, waarover in hoofdstuk 1 en 3-5 gesproken is, op het altaar gegeven, om over uw eigen zielen, welke om de zondeschuld, die op haar rust, verdiend hebben in de dood te worden gestort, verzoening te doen; want het is het bloed, dat voor de ziel verzoening zal doen. 1) Juist omdat het bloed zetel en drager is van de ziel en beide, ziel en bloed, in zekere zin één zijn (Deuteronomium. 12:23), is het mogelijk de ene ziel voor de andere over te geven en alzo de verzoening of bedekking van uw eigen, ten dode opgeschreven leven te bewerken.

1) Het leven zetelt in het bloed. Daarom bekleedt het bloed hier zo'n grote plaats, maar daarom heeft ook de uitstorting van het bloed op het altaar zulk een vermogende kracht. Want het is juist het leven, dat in het bloed op en voor het altaar wordt uitgestort, het leven van het dier als in de plaats tredende voor het leven van de mens. Hierdoor wordt ook duidelijk de verlossing door het bloed van Christus. Want het is niet het bloed op zichzelf, dat op Golgotha's kruis werd vergoten, maar het was het leven, dat Hij in dit bloed gaf voor een verloren geslacht. Zijn leven, opdat door Zijn uitgeblust leven, vrijwillig prijsgegeven, leven en behoud zou zijn en verlossing tegen en van de eeuwige dood..

Daarom mocht ook in de woestijn geen slachting plaats hebben, dan bij de tabernakel, en moest iedere slachting het karakter van offerande dragen, waarvan het bloed en in dat bloed het leven op het altaar werd gebracht. Hieruit spruit dan ook voort, dat iedere slachting, welke niet bij de Tabernakel plaatsvond, gelijk stond met moord, omdat het bloed, d.i. het leven niet op het altaar of bij het altaar werd gesprenkeld en aan God, die het geschonken had, werd teruggegeven. Toen later (Deuteronomium. 12:16,24) het verbod, om geen dieren te slachten dan bij de tabernakel werd opgeheven, werd het verbod van het gebruik van bloed nog eens bekrachtigd en verscherpt. Opdat Israël dat gebod wel zou houden, drukt de Heere er herhaaldelijk op, dat de ziel van al het vlees in zijn bloed is..

12. Daarom heb Ik reeds vroeger meer dan eenmaal (Leviticus. 3:17; 7:26 vv.) tot de kinderen van Israël gezegd, en strek dit gebod, nu met bijzondere aandrang herhaald, ook tot allen uit, die in uw midden wonen: geen ziel, of persoon, van u zal bloed, of wat dan ook dat met bloed vermengd is, (Leviticus. 19:26) eten; noch de vreemdeling, die als vreemdeling in het midden van u verkeert, zal bloed eten.

Vermits de bloedsprenkelingen, die onder de wet van de schaduwen zo menigvuldig waren en een kostbare dienst was, waartoe veel goud en zilver werd besteed, zo kon ook Petrus met

toepassing op het tegenbeeldige bloed van Christus, de verlosten van de Heere daarmee geluk wensen, dat zij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost waren, maar door het dierbaar bloed van Christus als het onbestraffelijke en onbevlekte Lam Gods, Christus heeft als een onbestraffelijk en onbevlekt Lam, dat geen zonde gekend heeft en in wie geen bedrog is gevonden, zijn ziel tot een schuldoffer voor allen, die van nature zondaars en overtreders waren gesteld en deze met Zijn bloed duur gekocht, zijnde Hij voor hen zonde, ja, een vloek geworden..

13. Een ieder ook van de kinderen van Israël en van de vreemdelingen, die als vreemdelingen in het midden van hen verkeren, die enig wild gedierte of gevogelte, dat gegeten wordt, dat tot die soort van wild of vogels behoort, waarvan het vlees, volgens hoofdstuk 11 mag worden gegeten, in de jacht gevangen zal hebben, die zal, eer hij het gedode dier of de gevangen vogel als voedsel gebruikt, diens bloed vergieten en zal dat, de plaats waar hij dat bloed heeft doen wegvloeien, met stof bedekken, 1) opdat dit bloed niet op enige wijze ontwijd wordt.

1) Uit heilige eerbied voor het bloed moet het met stof bedekt worden, opdat niet enig beest het zou oplikken. Bovendien, opdat het niet tot bijgelovige doeleinden zou gebruikt worden..

14. Want het is de ziel van alle vlees, wel niet dit bloed op zichzelf, als zou de bloedstof ook afgescheiden van de ziel die met haar verbonden is, reeds kunnen geacht worden het leven van het lichaam te zijn, maar wel zijn bloed is voor zijn ziel; zolang het bloed leeft, wordt de ziel nog daardoor besloten en gedragen, eerst met het wegvloeien van het bloed is het dier waarlijk dood; daarom heb Ik tot de kinderen van Israël gezegd: gij zult geen bloed van enig vlees (vlees betekent hier dier) eten; daarom moet gij, zoals in vs.13 gezegd is, bij ieder dier, dat gij eten zult, zeer nauwkeurig op de verwijdering van al het bloed bedacht zijn: want voor de derde maal zeg Ik u dit, opdat gij een heilige vrees hebt voor al het bloed, de ziel van alle vlees, dat is zijn bloed, zo wie dan, in weerwil van mijn uitdrukkelijk verbod, dat eet, zal, alseen, die een misdaad begaan heeft (Numeri. 15:30), uitgeroeid worden. 1)

1) In de voorgaande verzen worden drie stellingen uitgesproken: 1. het bloed heeft de ziel in zich; 2. het is een zoenmiddel voor de zielen van de mensen; 3. het zal niet worden gegeten. Maar nu ontstaat de vraag naar het onderling verband van deze drie stellingen; a. of de tweede uit de eerste en wederom de derde uit de tweede voortvloeit; b. dan of de eerste zowel als de tweede een eigen zelfstandige grond voor het verbod in de derde aangeeft. Al naarmate men zich voor een van deze beide beschouwingen verklaart, zal men het verbod om bloed te eten erkennen als in het Nieuwe Testament opgeheven of van blijvende kracht; zoals dan ook werkelijk in de eerste eeuwen van het christendom dit verbod mede is waargenomen en ook nu nog vele Christenen daaraan zich vasthouden, zodat hun het eten van vogels, die in de strik gevangen zijn en van wild, dat geschoten is, maar niet behoorlijk uitgebloed heeft, vooral van bloedworst en ander tot spijs bereid bloed, als bepaald verwerpelijk voorkomt. Volgens de eerstgenoemde opvatting van deze plaats is de ontwikkeling van gedachten deze: Het bloed is zetel en drager van de dierlijke ziel, daarom heb Ik u dit tot verzoeningsmiddel voor uw zielen verordend. En daar Ik het dan aan u gegeven heb voor het altaar, ter verzoening van uw zielen, zult gij het niet eten; gelijk gij ook het vet van de tot offerdienst bestemde dieren, een vuuroffer de Heere en daardoor van het algemeen gebruik afgezonderd, niet eten moogt

(Leviticus. 7:23 vv.). Sedert het offerbloed van de dieren niet meer een zoenmiddel voor mensenzielen is, daar Christus ons met Zijn bloed eens voor altijd verzoend heeft, heeft dit verbod zijn eigenlijke grond en daarmee ook zijn kracht verloren. In Hand.15:20,29; 21:25 wordt dit voorschrift nog gedurende enige tijd voor geldend verklaard, daar het voor de Christenen uit de Joden zo zwaar was zich aan de opheffing van de Mozaïsche ceremoniële wetten te onderwerpen en hun bij hun zwakheid alle ergernis moest bespaard worden..

Volgens de tweede beschouwing zijn er echter twee gronden voor het bewuste verbod gegeven; de ene is genomen uit het wezen van ‘t bloed, (het is zetel en drager van de ziel) -de andere uit de bestemming van ‘t bloed, (het zal een zoenmiddel voor mensenzielen zijn). Niet één is de oorspronkelijke grond, die reeds vóór de afkondiging van de Mozaïsche offerwet kracht had (Genesis 9:4) en ook na de opheffing van deze kracht behouden heeft (Hand.15:20); deze, de tweede of bijkomende grond, heeft in het Nieuwe Testament met de offerdood des Heeren zijn betekenis verloren. Bij deze beschouwing beroept men zich daarop, dat het verbod om het voor de offerdienst bestemde vet te gebruiken, geheel anders voorgesteld wordt dan het verbod om het bloed te gebruiken; terwijl namelijk dit laatste een onbepaalde en op alle mogelijke gevallen en betrekkingen toepasselijke betekenis heeft (Le.7:26 vv.), is het eerste nooit verder uitgestrekt geworden dan tot op zulke diersoorten, die deels onmiddellijk als offers gebruikt, (Le.7:23-25), deels middellijk in de vorm van dankoffers, zolang Israël zich in de woestijn bevond, geslacht werden (Le.17:3-5). Ook dit eerste verbod met betrekking tot de gewone slachtingen voor huiselijk gebruik uitdrukkelijk tot die tijd bepaald, wanneer het slachten van de dieren zich nog bij de tent der samenkomst kon voltrekken (Deuteronomium. 12:15,20-24). Hieruit volgt duidelijk dat bij het bloed, behalve het gebruik tot heilige doeleinden, zoals ook het vet daartoe gebruikt werd, nog een andere grond voor dit verbod gevoegd wordt, namelijk het in Deuteronomium. 12:23 nog eenmaal met bijzonder nadruk herhaalde: "Het bloed is de ziel." Wij moeten daarom de lezer in bedenking geven, of hij het met zijn christelijk geweten kan verenigenhet verbod van bloedsgebruik als afgeschaft te beschouwen; ofschoon wij aan de andere kant ook niet willen verbergen, dat de Westerse kerk (en in navolging van haar ook Augustinius) zich tegenover de Oosterse kerk reeds zeer vroeg vóór de opheffing van dit verbod verklaard heeft..

Volgens de tweede beschouwing zijn er echter twee gronden voor het bewuste verbod gegeven; de een is genomen uit het wezen van het bloed (het is zetel en drager van de ziel) -de andere uit de bestemming van het bloed (het zal een zoenmiddel voor mensenzielen zijn). Geen is de oorspronkelijke grond, die reeds voor de afkondiging van de Mozaïsche offerwet kracht had (Genesis 9:4) en ook na de opheffing van deze kracht behouden heeft (Hand.15:20); deze tweede of bijkomende grond, heeft in het Nieuwe Testament met de offerdood van de Heere zijn betekenis verloren. Bij deze beschouwing beroept men zich daarop, dat het verbod om het voor de offerdienst bestemde vet te gebruiken, geheel anders voorgesteld wordt dan het verbod om het bloed te gebruiken; terwijl namelijk dit laatste een onbepaalde en op alle mogelijke gevallen en betrekkingen toepasselijke betekenis heeft (Leviticus. 7:26 vv.), is het eerste nimmer verder uitgestrekt geworden dan tot op zulke diersoorten, die deels onmiddellijk als offers gebruikt (Leviticus. 7:23-25), deels middellijk in de vorm van dankoffers, zolang Israël in de woestijn zich bevond, geslacht werden (Leviticus. 17:3-5). Ook wordt dit eerste verbod met betrekking tot de gewone slachtingen voor huiselijk

gebruik uitdrukkelijk tot die tijd bepaald, wanneer het slachten van de dieren nog bij de tent der samenkomst kon geschieden (Deuteronomium. 12:15,20-24). Hieruit volgt duidelijk dat bij het bloed, behalve het gebruik tot heilige doeleinden, zoals ook het vet daartoe gebruikt werd, nog een andere grond voor dit verbod gevoegd wordt, namelijk het in Deuteronomium. 12:23 nog eenmaal met bijzondere nadruk herhaalde: "Het bloed is de ziel". Wij moeten daarom de lezer in bedenking geven, of hij het met zijn christelijk geweten verenigen kan het verbod van bloedgebruik als afgeschaft te beschouwen; ofschoon wij aan de andere kant ook niet willen verbergen, dat de Westerse kerk (en in navolging van haar ook Augustinus) zich tegenover de Oosterse kerk reeds zeer vroeg vóór de opheffing van dit verbod verklaard heeft..

15. a) En elke ziel, ieder mens, onder de inwoners of onder de vreemdelingen, die een dood aas, het vlees van een op zichzelf rein dier, dat gestorven is, of het verscheurde zal gegeten hebben, waarin dus nog bloed is, die zal zijn kleren wassen en zich met water baden en onrein zijn tot aan de avond; daarna zal hij weer naar de wet rein zijn.

a)Exodus. 22:31 Leviticus. 11:40 Ezech.44:31

16. Maar indien hij die niet wast en zijn vlees niet baadt, zo zal hij zijn ongerechtigheid dragen, en heeft voor Mijn strafgericht te vrezen.

Zoals in Deuteronomium. 12:15,20 vv. het bevel (vs.3-5) om alle slachtingen hij het heiligdom plaats te doen hebben, voor de komst in Kanaän, als daar niet mogelijk, weer opgeheven wordt, komt hier het tegenovergestelde geval voor: het vlees van gestorven of verscheurde dieren zal eigenlijk in het geheel niet gebruikt, maar de honden voorgeworpen of aan uitlanders verkocht worden (Exodus. 22:30 Deuteronomium. 14:21) met het oog op het gebrek aan vlees in de woestijn; echter wordt het gebruik van dit vlees nu nog niet bepaald verboden maar als tot de avond verontreinigend beschouwd (zie Le 11.40). Uit het veranderlijke van zulke geboden blijkt dat zij geen zedelijke, maar alleen een ceremoniële betekenis hebben. Desalniettemin behouden zij ook voor ons onder het Nieuwe Verbond levende, nog altijd hoge waarde, en moesten veel nauwkeuriger betracht en zorgvuldiger overdacht worden dan helaas! geschiedt, niet als of zij op zichzelf nog verbindende kracht hadden, maar omdat zij als van God afkomstig, goddelijke wijsheid en kracht bezitten, welke wij zowel voor ons persoonlijk als voor ons maatschappelijk en godsdienstig leven ons moeten ten nut maken, naar het woord des Heeren bij Jesaja (hoofdstuk 65:8) "verderf ze niet, want er is een zegen in"

HOOFDSTUK 18.

VERBODEN GRADEN VAN BLOEDVERWANTSCHAP IN HET HUWELIJK.

I. Vs.1-30. Met betrekking tot het huwelijk zal Israël zich wachten voor bloedschande, naar zijn roeping om niet te wandelen als de heidenen en vooral de Kanaänieten, wier land het beërft. Het zal heilig zijn, zoals de Heere Zijn God, heilig is. Behalve voor deze bloedschande (vs.6-18) zal het zich voor elke gruwel van ontucht, vooral van de onnatuurlijke ontucht wachten (vs.19-23). Deed het dit niet, dan moest het verdreven worden uit het land zoals het nu de Kanaänieten verdreef, omdat deze in zeer hevige graad door hun gruwelen dat land hadden bevlekt.

1. Verder sprak de HEERE, voortgaande te gebieden al wat uit de heiligen wandel van Israël moest voortvloeien, tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen van Israël, en zeg tot hen: Ik ben de HEERE 1) uw God, en daar Ik heilig ben, zult ook gij u zelf heiligen, opdat gij heilig zijt (Leviticus. 11:44).

1) Dat de Koning en Wetgever van Israël zich noemde met de naam Jehova, kan geweest zijn: 1. Om aan te tonen, dat Hij dezelfde Persoon was, die bij Zijn verschijning in de braambos zich in de kracht van die naam aan Mozes had bekend gemaakt, zoals ook Zijn genade en goedgunstigheid, met terugwijzing op die verschijning. nog naderhand door Mozes met aanbidding genoemd werd. 2. Om de grootheid van Zijn Persoon uit te drukken. 3. Om het volk in te boezemen, hoe Hij wilde aangemerkt zijn nl. als een algenoegzaam, genadig en barmhartig God, hetgeem in het bijzonder in de naam van Jehova ligt opgesloten; zoals blijkt uit vergelijking van Exodus. 30; 4:6,7 Jesaja. 54:10 Hos.3:5. 4. Om te kennen te geven, Zijn getrouwheid en waarheid, die Hij betonen zou in het vervullen van Zijn belofte aan en over de gelovigen. Voeg hierbij 5. dat deze benaming strekt, om aan te tonen, hoe onverantwoordelijk het zou zijn, Zijn Verbond niet te omhelzen, of Zijn wetten te versmaden..

Hoofdreden was, om daarmee Zijn Verbondsbetrekking op het volk aan te geven. Het huwelijk beeldde af, de gemeenschap tussen Hem en Zijn volk. Het huwelijk moest daarom heilig worden gehouden, opdat het een ware afschaduwing zou zijn tussen een heilig God en een heilig volk..

3. Gij zult daarom niet doen naar de werken, naar het voorbeeld van het Egyptische land, waarin gij gewoond hebt, en naar de werken van het land Kanaän, 1) waarheen Ik u breng, zult gij niet doen, en zult in hun instellingen, waarmee zij de onder hen heersende gewoonten rechtvaardigen, niet wandelen, en u daardoor in uw eigen zedelijk oordeel niet aan het wankelen laten brengen.

1) Egypte en Kanaän worden hier van de afgodische landen bij name genoemd, niet omdat deze landen bij uitstek goddeloos waren, maar omdat Israël in Egypte had verkeerd en naar Kanaän zou gaan. De zonden, waarvoor de Heere hun waarschuwt, stonden vooral in verband met de afgoderij van die volken..

4. Mijn rechten, die Ik u laat verkondigen, zult gij doen, en Mijn instellingen zult gij houden, om in die te wandelen: 1) Ik ben de HEERE, uw God! en van Mij alleen is de regel voor uw gehele volksleven en voor iedere afzonderlijke daad; en wanneer gij u voegde tot de werken en instellingen van de heidenen, zou gij dadelijk tot de dienst van hun afgoden vervallen en zelf heidenen worden.

1) Onder wandelen hebben wij hier en op meer plaatsen in de Heilige Schrift te verstaan, een voortdurende onderhouding, een voortdurend leven voor en in de geboden van de Heere. Een leven met vreugde en vrolijkheid..

5. Ja! Mijn instellingen en Mijn rechten zult gij houden:
a) welk mens dit zal doen, die zal hierdoor leven; hij zal het ware leven vinden en gelukzalig zijn in dit zijn doen (Luk.10:28 Jak.1:25). Ik ben de HEERE, en heb alleen het leven, en geef alleen in Mijn gemeenschap het leven.

a)Exodus. 20:11,13 Rom.10:5 Galaten. 3:12

6. Niemand, dit zijn Mijn instellingen en rechten, zal tot enige nabestaande, tot iemand die reeds vlees van zijn vlees is, van zijn vlees naderen, om de schaamte teontdekken, met haar één vlees te worden (Genesis 2:24): Ik ben de HEERE, 1) die het huwelijk heb ingesteld, en Mijn instellingen streng wil bewaard hebben, dat zij niet op enige wijze worden overtreden.

1) Het huwelijk, dat aan de ene zijde zijn grond heeft in het door God vastgestelde onderscheid van de geslachten bedoelt aan de andere kant de door God gewilde geslachtsvereniging, en wel een vereniging in en met welke het ene deel zich hecht en duurzaam aan het andere tot dienstbetoning met lichaam en ziel verbonden weet, en alzo zeer bepaald van alle vleselijke vermenging buiten de echt onderscheiden wordt. Hierdoor wordt het huwelijk de hoogste en volkomen vorm van persoonlijke gemeenschap op aarde, een wederkerige betrekking, waarin de geest van de menselijke liefde tot de meest omvattende werkzaamheid aanleiding vindt en in een dergelijke werkzaamheid de volheid van de goddelijke liefde leert peilen. Behoort het nu tot de geest van het huwelijk, dat daarin man en vrouw als twee tot één vlees worden, dan moeten zij vroeger werkelijk twee zijn geweest en mogen niet tot elkaar in natuurlijke eenheid van het vlees hebben gestaan! Dit moet bij het aangaan van een huwelijk des te duidelijker op de voorgrond worden gesteld, omdat de in de echt geoefende geslachtsgemeenschap bepaald en gedragen wordt door de uit het huwelijk voortgevloeide levens- en beroepsgemeenschap van beide echtgenoten gedurende hun gehele leven, zodat een man zijn vader en zijn moeder verlaat en zijn vrouw aanhangt (Genesis 2:24). Want zo’n verlaten aan de ene, zo’n aanhangen aan de andere zijde, kan dßßr niet tot volkomen waarheid worden, waar reeds een nauwere bloedverwantschap tussen man en vrouw bestaat. Daar kunnen omstandigheden en betrekkingen zijn, dat een andere echtelijke vereniging dan met een bloedverwante de man onmogelijk is, of in de hoogste graad bedenkelijk zou zijn; het eerste was bij Kaïn het geval, die zich een van zijn zusters tot vrouw nam (Genesis 4:17); het tweede bij Abram, die door het huwelijk met zijn halfzuster Saraï de betrekking met het al meer en meer zich uitbreidende heidendom wilde vermijden (Genesis 11:29). In het eerste geval was het mensengeslacht slechts nog in een enkele familie besloten;

deze vertegenwoordigde dus het gehele mensdom; in het andere geval had iets dergelijks in geestelijke zin plaats, daar de andere geslachten van de mensen voordat de vromen een gebied vormden, dat zij niet mochten betreden, en dat dus als het ware voor hen niet bestond. In het huis van Jakob zagen wij met betrekking tot de dochters de keus tussen twee even verkeerde besluiten, òf zich met heidense gezinnen te verbinden, òf met nauwe bloedverwanten zich te verbinden, door bijzondere leiding van de wijsheid van God ontweken (zie Ge 46.15), hier, in dit hoofdstuk, waar niet meer sprake is van uitzonderingen, treedt het denkbeeld van bloedschande, of geslachtsvermenging onder bloedverwanten in al zijn kracht op de voorgrond. Daarbij wordt de uitdrukking: "de schaamte ontbloten" gebruikt, waardoor gewezen wordt op de geslachtsgemeenschap, ofschoon als verordening van God, op zichzelf heilig, niet van onreinheid vrij, sedert de mens onder de macht vn de zonde is gekomen. Dit bewustzijn, dat ons de huwelijksgemeenschap nog veel te sterk als een vleselijke daad doet voelen, dan dat wij daarin iets zedelijks zouden beschouwen, is dan de grond van afschuw van de geslachtsgemeenschap met zulke mensen, van wie eerbied jegens bloedverwanten ons terughoudt, zoals deze in het woord bloedschande zich uitspreekt. Van deze afschuw, zonder welke het familieleven voor het uiterste gevaar van de verwoesting door steeds verder zich uitbreidende ontucht blootstaat, zonder welke noch de kinderlijke betrekking van de ondergeschiktheid, noch de zusterlijke van de gelijkheid van orde kan blijven bestaan, kende men in Egypte en Kanaän niets meer; daar bestond in het belang van het kastenwezen juist de gewoonte, dat ieder met zijn zuster in het huwelijk trad en hier kwamen de Israëlieten in een land, door nog veel erger gruwelen van zijn inwoners verontreinigd. Daarom houdt de Heere Zijn volk door de volgende geboden, bepaald tot de man gericht en betrekking hebbende op de verboden graden van de bloedbetrekking, tussen twee grenzen, tussen het land van zijn vroeger verblijf en dat van zijn aanstaande woning en stelt aan Israël zijn volks- en familieleven voor, maar gevestigd op nieuwe, zedelijke grondslagen..

7. Gij zult de schaamte van uw vader en 1) de schaamte van uw moeder niet ontdekken, u met de vrouw van uw vader, die tevens uw moeder is, verbindende, zij is uw moeder, gij zult haar schaamte niet ontdekken, zo zondigt gij niet alleen tegen de vader, zoals in het volgende (vs.8) aangevoerde geval, maar ook ter zelfder tijd tegen uw eigen moeder.

1) Of, dat is: de schaamte van uw moeder, is dan nadere bepaling van de schaamte van uw vader..

8. a) Gij zult de schaamte van de vrouw van uw vader met ontdekken, al is zij uw stiefmoeder en staat tot u alleen indirect in bloedbetrekking: het is de schaamte van uw vader, en wel in beide gevallen, hetzij deze zijn echtevrouw, of alleen zijn bijvrouw is (Genesis 35:22; 49:4 Leviticus. 20:13 Deuteronomium. 27:20).

a) 1 Kor.5:1

9. De schaamte van uw zuster, van de dochter van uw vader of van de dochter van uw moeder, aldus uw halve zuster, thuis geboren of buiten geboren, 1) haar schaamte zult gij niet ontdekken.

1) Thuis geboren of buiten geboren. Sommigen verstaan daaronder, in of buiten de echt geboren, anderen, waarmee wij instemmen, beschouwen het als nadere verklaring van de dochter van uw vader of van de moeder, en verstaan er dan onder de halfzuster, die, of door de vader uit een vorig huwelijk is gewonnen, of door de moeder uit een vorig huwelijk met een ander man is verkregen..

10. De schaamte van de dochter van uw zoon, of van de dochter van uw dochter, uw kleindochter, haar schaamte zult gij niet ontdekken: want zij zijn uw schaamte, uw kleindochter is feitelijk door u geteeld; een vleselijkevereniging met haar ware die ten gevolge een schending van uw eigen vlees en bloed.

11. a) De schaamte van de dochter 1) van de vrouw van uw vader, die uw vader geboren is (zij is uw, in wettige echt geboren bloed- of stiefzuster), haar schaamte zult gij niet ontdekken.

a) Leviticus. 20:17

1) Volgens de mening van anderen heeft dit verbod op de zoon uit het eerste huwelijk betrekking, die zich niet met zijn halfzuster uit het tweede huwelijk van de vader mag verbinden; terwijl in vs.9 de zoon uit het tweede huwelijk aangesproken en hem de vereniging met een dochter uit het eerste huwelijk, hetzij van de vader, hetzij van de moeder verboden wordt..

Deze is de halfzuster uit het tweede huwelijk van de vader. Het verbod heeft betrekking op het huwelijk tussen de zoon uit het eerste huwelijk en de dochter uit het tweede.

12. a) Gij zult de schaamte van de zuster van uw vader, uw tante van vaderszijde, niet ontdekken: zij is uw vaders nabestaande en om zijnentwil voor u ongenaakbaar.

a) Leviticus. 20:19

13. Gij zult de schaamte van de zuster van uw moeder, uw tante van moeders zijde, niet ontdekken, want zij is uw moeders nabestaande, en om harentwille u ontzegd.

14. a) Gij zult de schaamte van de broeder van uw vader niet ontdekken, 1) tot zijn vrouw zult gij met naderen, zij is uw tante en als de zodanig voor u een eerbiedwaardige persoon.

a) Leviticus. 20:20 Ezech.22:11

1) In de eigenlijke zin wordt de uitdrukking: "de schaamte ontdekken" slechts met betrekking tot een vrouw gebruikt; daar echter man en vrouw door het huwelijk één vlees zijn, zo wordt in de schaamte van de vrouw tevens die van de man ontdekt (vs.7) of, zoals in Deuteronomium. 22:30; 27:20 gezegd wordt, zijn deksel, zijn vleugel opgebeurd (Ruth 3:9) Terwijl voor het overige de (vs.7-11,15,17) opgenoemde gevallen in Leviticus. 20:11 vv. als vloekwaardige misdrijven met de straf van de uitroeiing bedreigd worden, wordt daar met

betrekking tot de gevallen, in vs.12-14,16 vermeld, slechts gezegd dat zij die dit doen, hun zonde dragen, d.i. dat zij kinderloos sterven zullen..

15. Gij a) zult de schaamte van uw schoondochters (Genesis 38:16) niet ontdekken; zij is uw zoons vrouw, en om zijnentwil u ontzegd, gij zult haar schaamte niet ontdekken.

a) Leviticus. 20:12

16. a) Gij zult de schaamte van de vrouw 1) van uw broeder, uw schoonzuster, niet ontdekken; het is de schaamte van uw broeder.

a) Leviticus. 20:21

1) Namelijk in het geval, dat zij kinderen had. Was zij als een kinderloze weduwe achtergebleven, dan moest de naast aanverwante bloedverwant haar huwen, om de overledene kinderen te verwekken..

17. Gij zult de schaamte van een vrouw en haar dochter 1) niet ontdekken, de dochter van haar zoon, noch de dochter van haar dochter, die toch uw stiefkleindochter is, zult gij niet nemen om haar schaamte te ontdekken, zij zijn nabestaanden; het huwelijk met de kleindochter is, omdat gij de grootmoeder tot een vrouw gehad hebt, een schandelijke daad, die met verbranding zal gestraft worden (hoofdstuk 20:14).

1) Het huwelijk met een moeder en haar dochter uit een vroegere echt wordt hier verboden, niet alleen het huwelijk met beide tegelijk, maar ook het huwelijk met de een na de andere (Deuteronomium. 27:23)

18. Gij zult ook geen vrouw tot haar zuster nemen, als tweede vrouw, zoals uw vader Jakob deed op aanraden van Laban, (zie "Ge 29.30) om haar te benauwen, mits haar schaamte naast haar, in haar leven, 1) teontdekken, zodat gij haar door u zelf, de gemeenschappelijke echtgenoot, brengt tot vleselijke gemeenschap met haar zuster, en gij aldus de zusterlijke betrekking verbreekt.

1) Ook het Romeinse recht, sedert de 10de eeuw in Duitsland ingevoerd, gelijk het kanonieke, uit de besluiten van de kerkvergaderingen en de verordeningen van de pausen voortgekomen, vergunt het huwelijk niet tussen hen, die van nabij aan elkaar verwand zijn. Deze verwantschap is een natuurlijke (gegrond in bloedgemeenschap) of een kunstmatige. De laatste ontstaat, volgens het Romeinse recht, door adoptie (aanneming tot kind), volgens het kanonieke recht bovendien door doop en vormsel, zowel tussen de doopvader en de dopeling als gevormde, als tussen hen die dopen of vormen, en de dopeling en gevormde, en zijn ouders; die wijze van kunstmatige verwantschap wordt de burgerlijke deze de geestelijke genaamd. Van de belijdenisgeschriften van de Lutherse Kerk hebben de Smalkaldische artikelen zich bepaald tegen die geestelijke verwantschap verklaard; echter komt zij in enige van de oudste evangelische kerkorden nog voor, terwijl de andere haar uitdrukkelijk opheffen. In onze tijd geldt zij nergens meer in de Evangelische kerk als beletsel voor het huwelijk,

maar de burgerlijke verwantschap als adoptie bestaat als zodanig nog. Wat nu de natuurlijke verwantschap aangaat, kan men als algemeen recht bij de Evangelische Kerken van onze tijd dit vinden: onvoorwaardelijk verboden zijn de huwelijken tussen betrekkingen in rechte, zowel klimmende als dalende lijn, en tussen bloedverwanten in de eerste graad, of met vol- of halfbloedzusters. Voorwaardelijk verboden, dat is eerst na bekomen vrijspraak of dispensatie toe te laten, zijn de huwelijken tussen betrekkingen in de tweede, ongelijke graad, alsmede in het algemeen tussen hen, die niet één vlees en niet vlees van één vlees zijn. Alle andere graden van verwantschap laten het huwelijk toe. Ook is geoorloofd het huwelijk met de weduwe van de broeder (vs.16), hetgeen de Engelse wet nog altijd verbiedt. Alzo heeft de reeds door Luther, in zijn mening over het huwelijk van Hendrik VIII gestelde grondregel burgerrecht verkregen, dat wij niet meer onder de wet van Mozes leven, maar in zulke zaken aan de burgerlijke wet onderworpen zijn.

In haar leven, d.w.z. zolang zij leefde. Na de dood van de een was het huwelijk met de andere geoorloofd..

Verboden wordt alzo het huwelijk: 1. met de moeder; 2. met de stiefmoeder; 3. met de zuster of halfzuster; 4. met de kleindochter, de dochter van de zoons of dochter; 5. met de dochter van de stiefmoeder; 6. met de tante, zowel van vaders als van moeder zijde; 7. met de vrouw van de oom, van vaders zijde; 8. met de schoondochter; 9. met de schoonzuster; 10. met een vrouw en haar dochter of met de moeder en kleindochter en 11. met twee zusters tegelijk..

19. Ook zult gij, op straffe van uitroeiing (Leviticus. 20:18) tot de vrouw in de afzondering, de tijd van haar maandelijkse zuivering na de geboorte van een kind, van haar onreinheid (Leviticus. 15:19) niet naderen, om haar schaamte te ontdekken, daar dit eenmoedwillig gepleegde verontreiniging van u zelf is.

20. En gij zult niet liggen bij de vrouw van uw naaste ter bezading, bevruchting, om met haar onrein te worden; door een dergelijke verontreiniging laadt gij, evenals het in vs.19 opgenoemde geval, een de dood waardige schuld (Leviticus. 20:10 Deuteronomium. 22:22) op u.

Voor deze plaats geldt dezelfde reden als voor de bovengenoemde. Want, ofschoon elke hoererij de mens bezoedelt, in de echtbreuk is de onreinheid zo veel te schandelijker, omdat de heiligheid van het huwelijk wordt geschonden, en door de vermenging van zaad een onecht en niet verwant kroost wordt voortgebracht. Daarom telt God, naar waarheid, deze schanddaad onder de onreinheden van de volken, zoals men duidelijk uit de voorafspraak van dit hoofdstuk kan zien, waarom deze uitspraak is genomen..

21. a) En van uw zaad, uw kinderen, zult gij niet een geven om voor de Molech, ter ere van hem, door het vuur te doen gaan; en de naam van uw God zult gij niet door zo’n aan de goden van de heidenen bewezen dienst ontheiligen: Ik ben de HEERE!

a) Leviticus. 20:2 Deuteronomium. 18:10; 2 Koningen. 17:17; 23:10

"Mozes schrijft, zoals het gaat," zegt Luther met het oog daarop, dat de wetten, door God hem gegeven en door hem aan het volk meegedeeld, niet in de vorm van een systeem of leerstelsel verschijnen, met een stelling voorop, die de andere beheerst, uit welk dogma dan logisch de andere worden afgeleid; maar dat veeleer het werkelijke leven en behoefte, welke voor de hand ligt, hem de orde voorstelt, waarin het een op het ander volgt. Dat echter deze schrijfwijze een geregelde orde en een juiste innige samenhang niet uitsluit, zien wij ook hier, waar "de eeuwige klaarheid van de Geest door de zwakheden van de letter heen zo glansrijk schittert." Want aan het verbod van een afschuwelijke kinderteling (vs.20) sluit zich in ons vers het verbod aan van een afschuwelijk kindergebruik; terwijl op de overige wetten tegen de ontucht (vs.7-20) in ons vers en de volgende een godsdienstige wet tegen de ontucht volgt. De hier en elders (Leviticus. 20:2 vv.; 1 Kon.11:7; 2 Koningen. 23:10) vermelde Molech, of volgens de schrijfwijze van de LXX Molech (Jeremia. 32:35 Hand.7:43) is een Oudkanaänitische godheid, die, wat de naam betreft, zoveel als koning betekent en met de afgod Baäl (d.i. Heer) na verwant is. In later tijd was hij de volksgod van de Ammonnieten, zoals Camos (of Chamos) die van de Moabieten (1 Kon.11:7), zij noemden hem "Malchon" (onze koning), maar de Israëlieten zeiden daarvoor Malchom (hun koning) of "Milkom" (Jeremia. 49:1,3 Zef.1:5; 1 Kon.11:5,33; 2 Koningen. 23:13 1.5 1Ki 11.5,33). Gewoonlijk werd hij in de vorm van een koperen, van binnen hol en gloeibaar gemaakt beeld voorgesteld, met de kop van een stier en met uitgestrekte mensenarmen tot opname van de offers, voor hem bestemd, en bij voorkeur in mensenoffers, voornamelijk in kinderoffers bestaande. Bij de Carthagers, die van de Feniciërs, een Kanaänitische volksstam afstammen, legde men de kinderen, die geofferd moesten worden, het afgodsbeeld in de armen, stak in het beeld een vuur aan en liet dan de kinderen langzaam verbranden; hun jammeren en weeklagen noemde men een sardonisch gelach en maakte, om dat niet te horen, een groot rumoer; dit wordt ons door de oude schrijvers niet zonder afkeer meegedeeld (Diod. Sic. XX: 14; Justin. XIX: 1; Sil.Ital.IV: 767; Varro bij Augustinus' De Civitate Dei.VII: 19). Moeilijk is nu de vraag, wat de Hebreeuwse uitdrukking heëbir (laten doorgaan) betekent, welke uitdrukking nu eens (zoals op deze plaats en in Jer.32:35 2 Samuel Ezech.23:37) op zichzelf staat, dan met de bijvoeging (bijwoord) baësch (door het vuur) verbonden wordt (Deuteronomium. 18:10; 2 Koningen. 16:3; 23:10). Volgens de verklaring van de Rabbijnen, kerkvaders en oudere Godgeleerden betekent zij alleen een gaan door het vuur zonder verbranding, een reiniging; in de oudheid bestond toch het algemeen gebruik de kinderen door het vuur te laten gaan, om ze te reinigen en te wijden. Volgens deze verklaring werd reeds op straffe van de dood (Leviticus. 20:1,2) aan Israël verboden, hun kinderen aan een dergelijke vuurdoop te onderwerpen, waardoor zij hen naar de wijze van de Kanaänieten, wier land zij op het punt stonden in bezit te nemen en niet alleen naar deze wijze, maar tegelijk aan hun afgod Molech te wijden. Israël heeft toch reeds in de besnijdenis van zijn zonen en de voorstelling van de eerstgeborenen de door God bevolen daad van de wijding; het zal niet een andere wijding naast deze aannemen, zelfs al geschiedde dit in de mening, dat zij een toewijding aan Jehova was; Israël zou daardoor toch slechts de goden van de heidenen dienen en de naam van zijn God ontheiligen. Sedert Clerikus, hoogleraar aan het Remonstrants Seminarie te Amsterdam, gestorven 1736, verstond men onder de uitdrukking: "voor Molech door het vuur laten gaan," een slachten van de kinderen als offers en het daarop volgend verbranden van deze op de armen van het afgodsbeeld. Deze wijze van volkomen opoffering had sedert koning Ahas van Juda, werkelijk plaats in het dal Ben-Hinnom bij Jeruzalem, waar standbeelden van de

Molech waren opgericht (2 Koningen. 16:3; 17:17; 21:6; 23:10 Jer.32:35 Ezech.16:20 vv.; 20:31). Het is echter niet aan te nemen, dat dit ook vroeger zou geschied zijn; veeleer bewijst het voorbeeld van Salomo, die aan zijn heidense vrouwen de Molechdienst vergunde (1 Kon.11:5,7), dat er ook een zachtere vorm van deze dienst bestond, bestaande in gewone dieroffers, zoals dan ook de Rabbijnen verklaren, dat het beeld van de Molech zeven kamers had, van welke alleen de laatste bestemd was voor kinderoffers, maar de zes andere voor verschillende dieroffers gebruikt werden.

Onmiddellijk na het verbod tegen de vleselijke hoererij, geeft de Heere hier het gebod tegen de geestelijke hoererij, omdat afgoderij en hoererij dikwijls hand aan hand gaan, en de afgoderij tot hoererij aanleiding geeft..

22. a) Bij een manspersoon zult gij niet liggen en dus de zonde van de homofilie niet bedrijven, met vrouwelijke bijligging (Leviticus. 9:5); dit is een gruwel, 1) waaraan de heidenen door hun afgoderij overgegeven zijn (Rom.1:27), en die bij Mijn volk de doodstraf voor de beide schuldigen ten gevolge heeft.

a) Leviticus. 20:13

1) In het Hebreeuws Tho'ebah, eigenlijk een afschuwelijke zaak. Wel zijn alle zonden in de ogen van de Heere gruwelijke zaken, maar toch van deze zonde, tot ernstige waarschuwing, wordt gezegd, dat zij de Heere bij uitnemendheid een afschuwelijke zaak is. De steden Sodom, Gomorra, Adama en Zeboïm zijn om haar verwoest..

23. Evenzo zult gij bij geen beest liggen, (Exodus. 22:19) om daarmee onrein te worden en de dood te sterven (Leviticus. 20:15), een vrouw zal ook niet staan voor een beest, 1) om daarmee te doen te hebben; het is een gruwelijke vermenging 2) (Deuteronomium. 27:21).

1) De Egyptenaars vereerden de bokken als goden en hadden in de provincie Mendes, aan de mond van de Nijl, een prachtige tempel, waarin de bokkendienst door gruwelen, als in de tweede helft van dit vers aangeduid zijn, plaats vond (Herod.11:46)

2) Ook deze zonde wordt bij uitstek een gruwel genoemd..

24. Verontreinigt u niet met enige van deze ontuchtszonden; want de heidenen: Hethieten, Ferezieten, Hevieten, Jebusieten, Girgasieten, Amorieten en Kanaänieten (Deuteronomium. 7:1 Jozua. 3:10), die Ik van uw aangezicht, uit dit land Kanaän uitwerp, zijn met al deze zonden (vs.6-23) verontreinigd. 1)

1) Sommige uitleggers, o.a. Hugo de Groot, zijn van mening, dat hier bedoeld worden, alleen de zonden in de beide voorgaande verzen aangegeven. Anderen zoals Calovius, dat hier alle zonden, welke in dit hoofdstuk worden verboden, worden bedoeld. Wij verenigen ons met de laatste. Immers in vs.2 is ook van een dergelijk verbod van verontreiniging sprake..

25. Zodat door de gruwelen, die deze volkeren hebben gepleegd, het land onrein is, en Ik nu, daar Ik u tot hun uitroeiing daarheen zend, hierover zijn ongerechtigheid bezoek, en het land zijn inwoners uitspuwt. 1)

1) Het land wordt hier voorgesteld als een persoon, die van de walgelijke spijze genoeg hebbende, haar uitspuwt. Het land kan als het ware niet langer die zonden verduren. Zulke figuurlijke spreekwijzen komen meer voor in de Heilige Schrift: 2 Koningen. 3:19 Job 31:38.

26. a) Maar gij zult Mijn instellingen en Mijn rechten, die Ik u vroeger meegedeeld heb, onderhouden en wanneer gij nu in Kanaän komt, van al die gruwelen niets doen, inwoner noch vreemdeling, die in het midden van u als vreemdeling verkeert.

a) Leviticus. 20:22

27. Want de lieden van dit land, die vóór u geweest zijn, hebben al deze gruwelen gedaan; en het land is daardoor onrein geworden.

28. Dat u dat land niet op zijn tijd uitspuwe, als gij het op dezelfde wijze zult verontreinigd hebben, zoals het het volk, dat vóór u was, uitgespuwd heeft. 1)

1) De Heere spreekt hier op profetische wijze. Voor de profeet bestaat er geen tijdsruimte. Tot waarschuwing spreekt de Heere alzo, maar ook, om de Israëlieten in het geloof te versterken, dat zij eenmaal Kanaän erfelijk zouden bezitten..

29. Want al wie enige van deze gruwelen doen zal; die zielen, die ze doen, zullen naar Mijn bevel uit het midden van haar volk uitgeroeid worden, 1) en zolang dit werkelijk geschiedt, zal het verderf van het volk als volkworden afgewend.

1) Hieruit is te leren, dat deze geboden niet alleen voor Israël golden, maar voor alle volken. Indien de Kanaänieten ook om deze zonden zijn vernietigd, dan wacht deze straf alle andere volken of personen, die zich hieraan schuldig maken, tenzij zij zich bekeren..

30. Daarom zult gij Mijn bevel onderhouden, dat gij niet doet van die gruwelijke instellingen, die vóór u zijn gedaan geweest, en u daarmee niet verontreinigt: Ik ben de HEERE, uw God! 1) En daar Ik heilig ben, zult gij voor Mijn aangezicht heilig zijn (Exodus. 22:31).

1) De Heere besluit met het: "Ik ben de Heere, uw God", én om de Verbondsbetrekking te doen voelen, én om Israël te herinneren, dat het te doen heeft, niet met een onreine en onheilige afgod, maar met de Heilige God, die te rein van ogen is, dan dat Hij het kwade zou kunnen aanschouwen..

HOOFDSTUK 19.

UITLEGGING VAN DE TIEN GEBODEN EN ANDERE WETTEN.

I. Vs.1-37. Nu volgt het woord des Heeren over de betrekking tot Hem en de naaste, welke de Israëliet in alle toestanden van zijn leven en in alle betrekkingen, waartoe hij geroepen is, in het oog zal houden; daartoe gaan de geboden van de eerste tafel ter voldoening aan de eis van de heiligheid vooraf (vs.3-8), dan volgen die van de tweede (vs.9-18), waaraan nog verscheidene andere voorschriften worden verbonden, welke deels de instandhouding van de natuurlijke en zedelijke wereldorde vorderen (vs.19-32), deels enige rechtsbetrekkingen van het burgerlijk leven nader toelichten (vs.33-37).

1. Verder sprak de HEERE tot Mozes, om het volk nog eens ernstig de heiligheid in doen en laten, door Hem geëist, voor te stellen, zeggende:

2. Spreek tot de ganse vergadering van de kinderen van Israël en zeg tot hen: a) Gij zult heilig zijn, want Ik de HEERE, uw God, ben heilig, 1) en daarom geef Ik u de volgende geboden, die, uit Mijn heiligheid voortvloeiende, ook uw heiligheid bedoelen, naar Mijn met u opgerichtverbond.

a)Leviticus. 11:44; 20:7,26; 1 Petr.1:16

1) D.i. die mijn verbond met u heb opgericht, die u heb aangenomen tot mijn eigen volk, om mijn stem gehoorzaam zijn, met belofte aan degenen, die dit als Abrahams rechtgeaarde kinderen in het geloof doen, dat ik hen zal wezen een God van zaligheid, niet alleen in dit, maar in de meeste volkomenheid in het toekomende leven..

3. Een ieder zal, naar het vijfde gebod, (Exodus. 20:12) zijn moeder en zijn vader vrezen, 1) daar Ik aan hen een deel van Mijn macht en dus ook van Mijn ere gegeven heb, en Mijn Sabbatten, zowel de Sabbat op dezevende dag van iedere week als de andere dagen op welke gij rusten zult, (Exodus. 20:8 vv.) houden. Ik ben de HEERE, Uw God! aan wie uw aardse beroepsbezigheid zal geheiligd zijn.

a)Exodus. 31:13 Leviticus. 26:2

1) Daar deze verordening zonder twijfel dient tot nadere verklaring van het vijfde gebod, bevestigt dit, wat ik vroeger heb geleerd, dat de eer, welke God beveelt, aan de ouders te bewijzen, niet alleen bestaat in verering, maar ook tegelijk de gehoorzaamheid omvat. De eerbied nu, waaromtrent Hij nu een bevel geeft, maakt gewillige en gehoorzame kinderen. Nu vatten wij aldus, hoe de ouders zijn te eren, omdat God de kinderen vermaant, zich te wachten iets te doen, wat hun ergernis geeft. Want dit is eerst het ware bewijs van de eerbied, het juk van de onderwerping vrolijk te dragen, en door de daad zelf werkelijk de lust om te gehoorzamen te bewijzen..

De moeder wordt hier eerst genoemd. En dat, daar bij de oudste volken de moeder weinig geacht werd. God wil hiermee aan Israël in het bijzonder leren, om toch ook vooral de moeder te vereren..

2) Uit deze beide plaatsen (Leviticus. 26:2) blijkt duidelijk, dat de dienst van de tabernakel is verbonden aan de Sabbat; dat niet slechts deze zaken door een onverbrekelijke band zijn verbonden, maar dat de onthouding van elke arbeid de offeranden ten goede moest komen, omdat het niets anders dan voor korte tijd zou geweest zijn, ledig te zijn, zonder dat daarbij een doel waartoe, was aangegeven. Ja, wanneer Mozes over de rust spreekt, schijnt hij de eerbied voor het heiligdom, om zo te zeggen, op de voorgrond gezet te hebben, opdat het volk zou begrijpen, dat alle beletselen uit de weg moesten geruimd worden, welke van de dienst van God plegen af te trekken..

De Sabbatviering is een sterk onderscheidend merkteken, waardoor Gods volk van de wereld is afgescheiden. Het is een zaak, die onder ieders gezicht en bereik valt. En ook, men kan iemands wijze van de Sabbat afkeuren, zonder hem in zijn karakter te kwetsen. Vooral bij dit gebod bestaat er dus noodzakelijkheid voor elk van ons, om toe te zien; er ligt in dit gebod een prikkel tot allerlei aanmerking; en een aanklacht van overtreding van dit gebod is wel ernstig, maar kwetst toch de burgerlijke persoon niet. Zeg dus ook niet, dat het beter ware, zo dit oordeel van de broeders zweeg. Integendeel, meer dan een, die nog geen vrees voor God in zijn hart had, om de Sabbat om Gods wil te houden, is begonnen met het uit vrees voor de broeders te doen, en is zo op weg gekomen, om een Sabbatsvierder om Gods wil te worden. Alleen maar op de vraag: Wie keurt uw Sabbat? moogt ge nooit antwoorden: "Mijn broeder." Uw enige Keurmeester bij uw Sabbatviering is de Heere Heere. Hij heeft gezegd: Het zijn Mijn Sabbatten..

De eerste eis betreft de vrees voor de ouders en de waarneming van de Sabbatten van de Heere, die twee grondzuilen van de zedelijke wereldorde en van de burgerlijke welvaart..

4. Gij zult, naar het 1ste gebod (Exodus. 20:3) u tot de afgoden1) niet keren en u, tot vermijding van de evenzo verboden beeldendienst (Exodus. 20:4 vv.) geen gegoten goden maken (Exodus. 34:17): Ik ben de HEERE, uw God, die Mijn eer aan geen ander geven wil, noch Mijn lof de gesneden beeldenJesaja 42:8).

1) in het Hebreeuws Haélilim. Letterlijk, de nietswaardige. Het is daarom, dat de Apostel Paulus 1 Corinthiers. 8:4) zegt: Wij weten, dat een afgod niets is in de wereld..

5. En wanneer gij een dankoffer 1) de HEERE offeren zult, naar uw welgevallen2) zult gij dat offeren, zulke offers zo brengen als Hij het wil en die dan ook alleen u in Zijn welgevallen kunnen doen delen.

1) De dankoffers worden alleen vermeld, daar alleen bij deze met de priester ook de offeraar mede werkzaam was, en er juist daarom wel het spoedigst iets tegen de vastgestelde regel kon geschieden.

2) In het Hebreeuws Lirdsonkem. De Septuagint vertaalt dus: zoals het u aannemelijk is. De bedoeling is: naar dat het u lust, niet in de zin van, naar willekeur, maar in de zin, dat het als een offer van dankbaarheid een vrijwillig offer bleef, een offer, dat vrijwillig, maar van harte de Heere werd gebracht..

6. 1) Op de dag van uw offeren, als het een lofoffer is en de volgende dag, zo het een gelofte- of vrijwillig offer is, zal het gegeten worden; maar wat tot op de derde dag overblijft, zal met vuur verbrand worden.

1) Alsnu wordt het volk bevolen, de offeranden te brengen, zoals dat in hoofdstuk 7:16 is voorgeschreven. Hier wordt het gebod, de priester eerst gegeven, ook nu aan het volk bekend gemaakt (zie Le 7.16)

7. En zo het op de derde dag enigszins gegeten wordt, het is een afgrijselijk ding, het zal niet aangenaam zijn.

8. En zo wie dat eet, zal zijn ongerechtigheid dragen, de hem toekomende straf daarvoor lijden, omdat hij het heilige van de HEERE ontheiligd heeft, het heilige de Heere toegewijde offervlees als gewoon vlees behandeld en daardoor ontheiligd heeft; daarom zal dit zijn straf zijn, dat deze ziel uit haar volken uitgeroeid worden.

9. a) Als gij ook de oogst van uw land inoogsten zult,
1) gij zult de hoek van uw veld niet geheel, tot aan de uiterste rand, afoogsten, maar voor de armen en vreemdelingen de buitenste rand laten staan, en dat van uw oogst op te zamelen is, niet opzamelen, de aren, die bij het snijden en binden hier en daar zijn blijven liggen, niet oprapen.

a) Leviticus. 23:22 Deuteronomium. 24:19

1) Deze weldadigheid beveelt God aan de eigenaren van de landerijen, wanneer hun oogst wordt ingezameld. Want Zijn goedgunstigheid, waar zij ons voor ogen wordt gesteld, beveelt Hij tot navolging aan. En het is een teken van ondankbaarheid, om, hetgeen Hij ons door Zijn zegeningen beschikt, gierig en onmenslievend in te houden. God nu wil wel niet, dat zij die overvloed hebben, zo kwistig van hun voorraad weggeven, dat zij, door anderen rijk te maken, zichzelf beroven. En zeker, Paulus stelt deze grenzen aan de aalmoezen, dat de verlichting van de armen aan de gegoeden, die welwillend geven, geen armoede aanbrengen 2 Corinthiers. 8:13). Doch God laat toe aan ieder zijn tarwe te oogsten, de wijn te lezen, en van zijn overvloed te genieten, indien slechts de rijken, tevreden met hun inzameling van wijn en van koren, aan de behoeftigen de nalezing van de druiven en de aren niet benijden. Niet, omdat Hij aan de armen eenzijdig het recht toekent op wat er over is, zodat zij dat het als het hun bezitten, maar opdat, bij wijze van vergunning, een klein deel uit de overvloed van de rijken tot hen afvloeie..

10. Evenzo zult gij uw wijngaard niet nalezen, bij het inoogsten van de druiven geen nalezing houden van de hier en daar alleen hangende trossen, en de afgevallen, de bij het inzamelen u

ontvallen bessen, druiven, van uw wijngaard niet opzamelen; de arme en de vreemdeling 1) zult gij die overlaten (Leviticus. 23:22 Deuteronomium. 24:19 vv.). Ik ben de HEERE, uw God! die u land en oogst gegeven heb en nu aan armen en vreemdelingen hun deel toewijs.

1) De vreemdelingen worden bij de armen gevoegd, omdat de vreemdeling geen eigen stuk land onder Israël had..

11. Gij zult, naar het 8ste gebod (Exodus. 20:15) niet stelen en gij zult niet liegen, het bezit van aanvertrouwd of gevonden goed niet ontkennen (Leviticus. 6:2 vv.), noch valselijk handelen, een ieder tegen zijn naaste, 1) niet tot bevoordeling van u zelf en tot misleiding van de naaste hem met allerlei leugens om de tuin leiden Jesaja 42:8; 1 Thes.4:6).

1) Hier drukt God een weinig duidelijker Zijn bedoeling uit, omdat Hij een soort stelen aanwijst, waarbij bedrieglijk wordt gehandeld, of met wreedheid wordt te werk gegaan. Twee woorden, waarvan wij het een door ontkennen, het andere door liegen vertalen, betekenen ook bedriegen, op de wijze van liegen, of met de hoop op bedriegen. Het is niet twijfelachtig, of God maant de zijnen af van alle bedrog en list, opdat zij oprecht en te goeder trouw onder elkaar zullen verkeren. In de tweede plaats beveelt Hij bescheiden en zacht met de naaste te handelen, om zich van alle onrechtvaardige onderdrukking te onthouden..

Daar dit verbod zo onmiddellijk met het liegen verknocht is, zo schijnt het ook gegeven te zijn tot voorkoming en wering van het overbieden van elkaar in het stuk van koophandel..

12. a) En gij zult niet vals bij Mijn naam zweren, 1) nog minder ter bevestiging van zulke leugens Mijn naam misbruiken: want gij zou alzo op zeer slechte wijze de naam van uw God ontheiligen: Ik ben de HEERE! die naar de bedreiging gevoegd bij het gebod (Exodus. 20:7), zo’n misdaad niet ongestraft laat.

a) Deuteronomium. 5:11

1) Ofschoon Mozes handelt over de plichten van de tweede tafel, en nadat hij verboden heeft bedrieglijk te handelen met zijn naasten, voegt hij deze vermaning ter bevestiging eraan toe. Echter uit het tweede lid van het vers mag men opmaken, dat hij eigenlijk het oog heeft gehad op de eer van God, waar hij zegt: Gij zult de naam van uw God niet ontheiligen. Want een onzalige begeerte naar winst maakt, dat de gierigaard en de schraapzuchtige niet slechts de mensen bedriegt, maar ook jegens God zelf zich verontreinigt. Daarom, ofschoon Mozes opzettelijk liegen en bedriegen veroordeelt, waarmee de naaste bedrogen wordt, vlecht hij toch bij deze gelegenheid erin, dat men zich heeft te wachten, om, waar de begeerte ons tot iemand te schaden drijft, niet slechts de mens, maar ook God zelf te beledigen..

13. Gij zult verder, naar het 8ste gebod, uw naaste niet bedrieglijk verdrukken, terwijl gij hem onthoudt wat hem behoort, noch hem beroven, hem ontnemende wat hij bezit: het a) dagloners arbeidsloon zal bij u niet vernachtentot aan de morgen, 1) maar zal door u uitbetaald worden op de avond van iedere dag, waarop hij voor u gearbeid heeft (Deuteronomium. 24:14 vv.).

a) Jak.5:4

1) Nadat Hij daarom verboden heeft, op welke wijze dan ook, de broeders te onderdrukken en in hun goederen te treffen, voegt hij er tegelijk bij, dat zij geen geweld zullen plegen, om hen onbillijk te beroven. Ten eerste tekent hij nog één wijze van onrechtvaardige verdrukking aan, wanneer de arbeider van zijn loon beroofd wordt; niet slechts indien hij met lege handen wordt weggezonden, zodat het loon voor de arbeid hem geweigerd wordt, maar ook, indien de betaling uitgesteld wordt tot de morgen. Want wij weten, dat de loondienaars in de meeste gevallen bij de dag leven en daarom, indien ook slechts een weinig druk wordt in toepassing gebracht, zij aan het gebrek worden prijsgeven. Daarom, indien de rijke de arme en behoeftige mens, wiens zweet hij misbruikt heeft, bekrompen houdt, kwelt hij hem op deze wijze, dat hij hem berooft van de dagelijkse leeftocht. Hoofdsom is zo de menslievendheid te betrachten, dat niemand bezwaard wordt, of vanwege karige betaling een vonnis ontvangt..

14. Gij zult de dove niet vloeken, een smaadrede of lastering spreken, in de mening dat hij haar toch niet hoort, en voor het aangezicht van de blinde geen aanstoot, die hem struikelen of vallen doet, zetten, om uw moedwil met hem te drijven (Deuteronomium. 27:18); maar gij zult voor uw God, die alles ziet en hoort, vrezen; want Ik ben de HEERE! en zal Mij de ellendigen en gebrekkigen, wie leed wordt aangedaan, aantrekken.

Vs.14 behoort, evenals vs.17 en 18, tot nadere verklaring van het zesde gebod, omdat in dit gebod niet alleen de moord met voorbedachte rade wordt verboden, maar alle schade en ongemak, wat men de naaste zou kunnen toebrengen..

15. Gij zult geen onrecht doen in het gericht, bij de rechtspleging; a) gij zult het aangezicht van de geringe niet aannemen, uit verkeerd medelijden met zijn ellendige toestand geen besluit nemen, dat voor de tegenpartij nadelig is, noch uit mensenbehaagzucht of winzucht het aangezicht van de grote voortrekken of begunstigen (Exodus. 23:3,8); in gerechtigheid zult gij uw naaste zowel in het een als ander richten.1)

a)Deuteronomium. 1:17; 16:19 Spreuken. 24:28

1) Door de Rabbijnen in het boek Siphra worden deze woorden aldus verklaard: Gij zult uw naasten op een rechtlievende wijze richten, niet latende de ene partij staan en de andere doen nederzitten, noch toelatende, dat de ene partij alles inbrengt, wat hem behaagt, en de andere gebiedende stil te zwijgen, of weinig woorden te gebruiken..

16. a) Gij zult naar het 9de gebod (Exodus. 20:16) niet wandelen als een achterklapper 1) onder uw volken; die onder de mensen van de een naar de ander gaat, om zijn zaak aan de man te brengen; gij zult niet staan tegen het bloed van uw naaste: niet tegen hem opstaan, om een oordeel van bloed over hem te brengen, opdat gij u van hem afmaakt, als van iemand die tegen u is (1 Kon.21:8 vv.), Ik ben de HEERE! die een gruwel heb van de bloeddorstige en valse (Psalm. 5:7) en hen hun dagen niet tot de helft laat brengen (Psalm. 55:24).

a) Exodus. 23:1

1) In het Hebreeuws Rakil, eigenlijk afgunst, verkleining. Het woord wordt afgeleid van een werkwoord, dat betekent: rondgaan, om kleinhandel te drijven. De bedoeling is dus: als iemand rond te gaan, die de geheimen van de een aan de ander ververtelt..

17. a) Gij zult (naar het 6de gebod) uw broeder in uw hart niet haten: b) gij zult uw naaste naarstig berispen; 1) het hem eerlijk zeggen, wanneer gij iets tegen hem hebt, (Matth.18:15 vv.) en zult de zonde in hem niet verdragen. 2)

a) 1 Joh.2:9,11; 3:15 b) Luk.17:8

1) In het Hebreeuws Hokeach thociach, eigenlijk zeker berispen, in de zin van, het hem in zijn gezicht zeggen, indien gij iets tegen hem hebt. Het tegenovergestelde daarom van achter zijn rug van hem te klappen..

2) Indien men deze vertaling van de grondtekst behoudt, verklaart men aldus: Niet in het openbaar brengen wat verborgen is, en alzo hen, die overigens niet te beschuldigen zijn, door hun zonden tevoorschijn te brengen, tot wanhoop te leiden. Zo verklaart o.a. Calvijn. Anderen vertalen en o.i. beter: Gij zult geen zonden op hem laden. Het woord in de grondtekst betekent toch veelal dragen, en niet verdragen.

18. a) Gij zult in het algemeen niet wreken, noch toorn behouden tegen de kinderen van uw volk; 1) om uw vijandschap tegen hen te gelegener tijd te openbaren. Maar gij zult veeleer uw naaste, of volksgenoot, maar dus ook de vreemdeling, die in uw poorten is (vs.34), liefhebben als u zelf: Ik ben de HEERE! die u beiden geschapen heb, de ander zowel als u (Mal.2:10).

a)Matth.5:39,44 Luk.6:27 Rom.12:19; 1 Kor.6:7; 1 Thess.5:15; 1 Petr.3:9 b) Matth.5:43; 22:39 Rom.13:9 Galaten. 5:14 Jak.2:8.

1) Hieruit blijkt duidelijk, dat God nog meer op het oog heeft gehad, dan het niet doden van anderen, omdat Hij niet slechts de hand beteugelt, maar ook de harten van alle haat rein wil houden. Want, omdat de bron en oorzaak van alle vijandschap is, de begeerte naar wraak, daaruit volgt, dat met het woord doden alles veroordeeld wordt, wat met de broederlijke liefde in strijd is. Hieruit volgt de antithese, dat niet alleen iemand zijn broeder niet met haat vervolge, maar veeleer hem liefhebbe als zichzelf. Aldus is naar geen ander uitlegger van dit gebod te zoeken, dan naar God zelf, die aan moord schuldig verklaart, wie ook maar met enige kwaadwilligheid is behebt; niet slechts wie, beledigd, gelijk met gelijk zoeken te vergelden, maar ook wie zijn naaste niet oprecht bemint, zelfs hen, die naar recht voor zijn vijanden zijn te houden. Waarom? opdat God ons van de geestelijke moord vrijhoudt. Wij leren uit onze harten elk verlangen naar wraak te verbannen, en na de haat afgelegd te hebben de broederlijke liefde jegens allen te kweken. Doch ofschoon het laatste gedeelte van het vers de hoofdsom van de gehele tweede tafel behelst, omdat echter de liefde aan de wraak wordt tegenovergesteld, mag men ook niet scheiden, wat zo nauw aan elkaar verbonden is, voornamelijk, omdat Hij het een aan het andere verbindt. Aan de zonen van Abraham heeft Hij dit nu wel geboden, omdat de misdaad van wraakoefening onder hen des te meer te

veroordelen was, die tegelijk door het recht van bloedverwantschap waren verbonden, toch is er geen twijfel aan, of God heeft hier deze zonde in het algemeen afgekeurd..

19. Gij zult Mijn instellingen, maar ook in andere gevallen dan in de opgegeven houden en wel vooreerst daarin: gij zult geen tweeërlei aard van uw beesten laten samen te doen hebben, zich laten vermengen ter verkrijging van bastaardsoorten; uw akker of wijnberg (Deuteronomium. 22:9) zult gij niet met twee soorten zaad bezaaien, om een bastaardvrucht voort te brengen, en een kleed van twee soorten stof dooreen vermengd dat geweven is van wol en linnen, zal aan u, aan uw lichaam niet komen (Deuteronomium. 22:11).

1) Hiermee wordt de Israëlieten het ontzag voor de natuurlijke orde en afzondering van de dingen als een goddelijke, in de schepping gegronde zaak bevolen, opdat ook hierin hun karakter als volkseigendom van de Schepper openbaar wordt. Behartigenswaardig is deze wenk voor de Christen, al is dit dan niet wat het uitwendig wettische aangaat! Op deze grond wordt dan ook (Deuteronomium. 22:10) verboden rund en ezel tezamen voor de ploeg te spannen. Treffend is de opmerking van de rabbijnen bij dit vers: "Al wie verschillende dieren vermengt, handelt alsof God niet alles had geschapen wat nodig is, maar als moest hij nieuwe schepselen voortbrengen en God in Zijn wereldschepping bijstaan. Die de verschillende soorten vermengt, vervalst de stempel van de munt van de Koning." Het woord Schaatnes (vermenging), dat Luther naar de aangehaalde gelijkluidende plaats zeer terecht door "wol met lijnwaad vermengd" vertaald heeft, is geen eigenlijk gezegd Hebreeuws woord, maar waarschijnlijk uit Egypte, waar de Hebreeërs de kunst om te weven hadden geleerd (volgens 1 Kronieken 4:21 wijdde een geslacht uit de stam Juda zich bij voorkeur aan de linnenweverij toe) en de uitdrukkingen voor de verschillende stoffen gebruikelijk zich hadden eigen gemaakt; daartoe behoort ook het woord Schesch (lijnwaad, Luther: witte zijde; Exodus. 25:4).

20. En wanneer een man, buiten de echt, door bijligging van het zaad, bij een vrouw zal gelegen hebben, die een dienstmaagd is, bij de man versmaad, 1) en ook nog geenszins gelost is, door een ander vrijwillig gekocht, en haar kosteloos (Exodus. 21:11) geen vrijheid is gegeven; die zullen gegeseld worden, zij zullen niet gedood worden, zoals bij bepaalde echtbreuk (Leviticus. 20:10), of bij verkrachting van een vrije maagd, die verloofd is (Deuteronomium. 22:23 vv.), want zij was niet vrij gemaakt, en alzo niet met de man, zoals een echtgenote, van gelijke geboorte, waarom de straf verzacht mag worden.

1) Ofschoon er bij God geen onderscheid is tussen slaven en vrijen, in de gerichtshandel is echter hun toestand verschillend, en ook volgt uit de echtbreuk met een dienstmaagd niet zo veel rampen. Daarom ofschoon de misdaad de dood waardig is, wegens de zwakheid van het volk wordt de straf gematigd, zodat indien iemand, een slavin aan een man verloofd, heeft geschonden, beiden zullen gegeseld worden. Waaruit is op te maken, dat, indien een bijvrouw, welke reeds bij de man inwoonde, werd geschonden, dit voor een halsmisdaad moest gehouden worden. Verder, opdat uit de gemakkelijkheid van de wet, of uit haar toegevendheid, zij niet valselijk erop zouden steunen, dat de overtreding een lichte was, wordt aan deze dwaling tegelijk de kop ingedrukt, door het bijgevoegde schuldoffer. Want, indien

de geselstraf nog niet tot verzoening voldoende was, daaruit volgt, dat uit de straf de aard van de overtreding niet was te berekenen..

In het Hebreeuws Néchéréfeth. De Statenvertalers hebben het Hebreeuwse woord vertaald door versmaad. De LXX vertaalt, zoals blijkt, door: voor een man bewaard. Maimonides vertaalt: aan een man verloofd, terwijl Schultens, Opera Minora pag.144 zegt: "In verband met het Arabisch vertaal ik, een dienstmaagd door een man geminacht, of liever, een dienstmaagd aan een man gegeven, d.i. een dienstmaagd, over wie een man, d.i. haar heer, de macht is gegeven, haar vrij te gebruiken, of welke haar heer zich genomen heeft, om haar tot voldoening van zijn lusten te gebruiken." Bij een man versmaad, moet in ieder geval genomen worden in de zin van, een dienstmaagd, die tot een man in betrekking staat, hetzij als verloofde, hetzij als concubine. Dit eist het verband van de zin, omdat het geval enigszins met echtbreuk wordt gelijkgesteld. Enigszins, niet geheel, omdat deze dienstmaagd niet een vrije was, noch vrijgeboren, noch vrijgemaakt door loskoping. Het stamverwante Arabische woord betekent, veil hebben. Daar dit geval niet gelijk stond met echtbreuk, behoefde niet de doodstraf toegepast te worden, maar had enkel de geseling plaats. Volgens de Rabbijnen werd aan de vrouw veertig min één slagen toegedeeld. Bovendien moest de schuldige een schuldoffer brengen..

21. En hij zal zijn schuldoffer, 1) waartoe hij door verkrachting van de rechten van de naaste volgens de Verbondswet verplicht is, de HEERE aan de deur van de tent der samenkomst brengen, een ram ten schuldoffer.

1) Ook: zie Le 4.2.

22. En de priester zal met de ram van het schuldoffer, volgens de voorschriften bij het brengen van een schuldoffer, (Leviticus. 5:14 vv.) voor hem over zijn zonde, die hij gezondigd heeft, voor het aangezicht van de HEERE verzoening doen; en hem zal vergeving geschieden van zijn zonde, die hij gezondigd heeft, daar zijn schuld nu ook voor hem uitgedelgd is, nadat de lichamelijke tuchtiging-vleselijke straf voor vleselijk genot-het onrecht tegenover de naaste weggenomen heeft.

23. Als gij ook in dat land, in Kanaän, gekomen zult zijn en daar alle geboomte 1) tot spijze geplant zult hebben, hof- of fruitbomen, wier vruchten de mens tot voedsel zijn, zo zult gij de voorhuid daarvan, van deze rucht, besnijden; de vruchten van de eerste jaren als iets onreins aanzien, zoals de voorhuid van uw vlees en ze evenals deze behandelen, d.i. wegwerpen; drie jaren zal het u, op zo’n wijze, onbesneden zijn; daarvan zal niet gegeten worden.

1) Of van de bomen, evenals de besnijdenis van de mensen op het eerste gebod betrekking heeft, schijnt mij niet twijfelachtig te zijn. Niet alleen als symbool voor zijn aanneming zouden de Joden het in de bomen zelfs kunnen opmerken, maar opdat zij zouden leren, dat het niet geoorloofd was, behalve aan de kinderen van God, van hun vrucht te genieten. Vervolgen, dat, wat ook de aarde voortbrengt, in zijn eerste oorsprong, op elke wijze, profaan is, totdat het gereinigd wordt. Want zeker, door deze ceremonie wordt aangetoond, zoals Paulus leert (1 Tim.4:5), dat alleen door gebed en woord geheiligd wordt, niet omdat het en

zichzelf iets onreins is, maar, omdat vanwege de bedorven aard van de mensen, de aarde de besmetting naar zich toetrekt. Terecht worden met betrekking tot ons zelf, de onschuldige vrucht gerekend, de onreinheid van de voorhuid te hebben. Het doel is, dat God een omheining wil aanbrengen, waardoor Hij Zijn volk van de heidenen scheidt, en tegelijk het eraan gewennen, dat van dat, hetgeen de aarde voortbrengt, het geoorloofd gebruik niet anders dan door een bijzonder privilegie, door de kinderen van Abraham kon verkregen worden..

24. Maar in het vierde jaar zal al zijn, van de fruitboom, vrucht een heilig ding zijn, tot lofzegging voor de HEERE; Hem geheel en al als een heilige offergave, tot lof en prijs voor de zegen in de bomen gelegd, worden toegebracht.

25. En in het vijfde jaar zult gij diens vrucht eten, om het inkomen daarvan eerst dan voor u, voor uw eigen gebruik te vermeerderen: Ik ben de HEERE, Uw God! die als Eigenaar van het land, ook over de opbrengst te beschikken heb en als deze op zo’n wijze, als Ik zo-even vermeld heb, door u wil erkend en geprezen worden.

Dit gebod heeft wel het naast daarin zijn grond, dat Israël overal in het rijk van de natuur een spiegel zal hebben van het rijk van de genade, dat de Heere onder dit volk heeft opgericht. Zoals ieder knaapje van zijn geboorte af onrein is, totdat het door het verbond van de besnijdenis God overgegeven en geheiligd wordt, zo zullen ook de boomvruchten voor onrein gelden, totdat zij geheiligd worden. Deze heiliging geschiedt nu door de overgave van de opbrengst van het vierde jaar aan het heiligdom, (waarbij echter niet duidelijk is, of deze opbrengst aan de dienaars van het heiligdom, de priesters, toeviel, dan of zij, zoals Josephus meent en uit Richteren. 9:27 schijnt te blijken, voor de offermaaltijden bij het heiligdom gebruikt werd). Deze overgave kon echter niet geschieden, vóórdat de bomen iets volkomens en goeds leverden. Ook hierom moest het vierde jaar worden afgewacht. Daarvan echter trekt ook Israël zelf voordeel; want als de vruchtbomen in de eerste jaren gespaard en hun bloesems en vruchten niet afgeplukt worden, dragen zij later slechts des te rijkelijker. Daarop wijzen wellicht de woorden van vs.25, welke Luther aldus vertaald heeft: "en ze inzamelen", ofschoon zij naar de grondtekst letterlijk vertaald, aldus luiden: "u het inkomen te vermeerderen," en men deze woorden ook aldus verstaan kan: "en zult nu des te overvloediger inkomsten hebben." Dit gebod herinnert ons Christenen, aan het woord van Paulus (1 Tim.4:4 vv.)): "Elk schepsel van God is goed en daar is niets verwerpelijk, met dankzegging genoten wordende, want het wordt geheiligd door het woord van God en door het gebed.".

Maimonides is van mening, dat dit verbod ook gegeven is in tegenstelling van een afgodische en bijgelovige gewoonte van de Sabeeërs, die althans de vruchten van het eerste jaar, nadat de bomen geplant waren, aan hun afgoden offerden, uit vrees, dat alle bomen zouden verdorren, of dat de vruchten zouden afvallen, indien zij niet een gedeelte daarvan in hun afgodentempels offerden..

26. Gij zult niet alleen geen bloed (Leviticus. 17:10 vv.), maar ook niets met het bloed 1) eten. Gij zult op geen vogelgeschrei acht geven, noch tovenarij plegen, niet sommige dagen

voor geluks-, andere dagen voor ongeluksdagen houden; en in het algemeen niets met waarzeggers te doen hebben.

1) Men heeft dit gebod niet op te vatten als een blote herhaling van een vorige, maar veeleer als een verscherping. Niets met bloed, d.w.z. geen vlees, waaraan nog enig bloed kleeft..

27. a) Gij zult de hoeken van uw hoofd, het haar bij de slapen, niet rond afscheren, zoals vele volksstammen ter ere van deze of gene van hun goden doen; ook zult gij de hoeken van uw baard niet verderven, 1) zoals door anderen in de dienstbaarheid van het bijgeloof geschiedt.

a) Leviticus. 21:5

1) De hoeken van het hoofd afscheren was een gewoonte van sommige heidenen, ter ere van hun afgoden. Evenzo het afscheren van de hoeken van de baard..

28. Gij zult om een dood lichaam geen snede in uw vlees maken, nog schrift van een ingedrukt teken in uw huid maken, of etsen (tatoeëren), om daardoor uw droefheid over hun verlies recht duidelijk uit te drukken (Deuteronomium. 14:1), Ik ben de HEERE! die u het lichaam gaf en daarom zult gij het niet misvormen.

Duidelijk toont deze plaats, dat alle ongebonden paring altijd bij God ongeoorloofd is geweest. Allegorisch op geestelijke hoererij te laten slaan, wat hier gezegd wordt, is gedwongen en laf. Want al te zeer beperken zij de wet, die menen, dat alleen openbare koppeling verboden wordt, omdat God aan de ouders in het algemeen voorschrijft, dat zij hun dochters onder een reine en kuise opvoeding ter bewaking zullen stellen. Maar opdat wij niet zeggen, dat niet anders verboden wordt, dan dat de ouders hun dochters niet hoeren laten worden, kan uit het woord verontreinigen opgemaakt worden, dat ten gevolge van de hoererij zij zelf een schande op zich laden en de bijgevoegde reden bevestigt het over genoeg, dat elke soort van hoererij bij God gehaat is. Opdat het land niet hoerere, zegt Hij, en met schandelijke daden vervuld worde. Hier wordt zeker niet over de echtbreuk gehandeld. Maar, indien buiten huwelijk man en vrouw gemeenschap hebben, noemt God dat een schandelijke daad. Waaruit volgt, dat door het zevende gebod aan het volk geleerd wordt, dat het zich voor alle onkuisheid heeft te wachten..

Ook dit gebod staat in verband met de afgodendienst van de heidenen, die hun dochters uit bijgeloof tot hoererij overgaven, om de afgoden te behagen.

29. Gij zult uw dochter niet ontheiligen, haar tot hoererij houdende, zoals de heidenen doen, die hun dochters ter ere van een godin voor het algemeen prijsgeven, opdat het land niet hoerere, en het land met schandelijke daden vervuld worde (2 Koningen. 23:7) 2 Samuel.

30. Gij zult Mijn Sabbaten, die Ik u gegeven heb houden, en Mijn heiligdom zult gij vrezen, 1)Ik ben de HEERE! een heilig God, van wiens ware vrees en dienst een heiligende kracht uitgaat door het gehele leven.

1) Met vs.30 treedt de vermaning terug tot de hoofdzaak, het houden van de Sabbatten van de Heeren en het vrezen van Zijn Heiligdom, waarin, de in de gezamenlijke rituele geboden gevorderde juiste wijze van de Godsverering, samengevat wordt. Waar de dag des Heeren heilig gehouden wordt en een heilige vrees is voor de heiligdommen van de Heere in de harten leeft, daar worden niet alleen vele zonden ten onder gehouden, maar daar wordt ook het burgerlijke en huiselijke leven met de vrees voor God doortrokken en in tucht en eerbied gehouden..

31. a) Gij zult u niet, naar de wijze van de heidenen (zie "Nu 23.3) keren 1) tot de waarzeggers,
2) of dodenbezweerders (1 Samuel 28:7 vv.); en tot de duivelskunstenaars, tot hen die zich met het oproepen van doden of geesten bezig houden, zoekt hen niet, u met hen verontreinigende; want de toekomst komt gij toch niet te weten; wel wordt gij door zulke handelingen in zeer hevige graad bevlekt. Ik ben de HEERE, uw God! die u wat gij weten moogt zelf wel zal verkondigen, en ook dßn, als Ik u in het duister laat, u zeker goed en zalig leiden zal.

a) Leviticus. 20:6

1) Uit deze woorden kan men opmaken, wat het betekent, voor zich geen vreemde goden aan te nemen, nl. wanneer, nadat bevolen is de uitvindsels van de mensen vaarwel te zeggen, op dit ene de aandacht wordt gevestigd, wat God voorschrijft. Want, waarom wil God door het uitverkoren volk anders gediend worden, dan dat de heidenen gewoon zijn hun goden te vrezen, tenzij, omdat er een kennelijk onderscheid behoort te zijn, opdat de Godsverering niet in wanorde gebracht wordt. En zeker, tenzij de mens zich stelt onder de tucht van Gods woord, opdat zij zeker vaststellen, dat niets anders geoorloofd is, dan wat daarin geleerd wordt, zullen wij niet slechts wankelen, maar, wat hen ook tegenkomt, zonder onderscheid aannemen..

Het verband tussen het vorige gebod en dit, is niet ver te zoeken. Het vrezen van het Heiligdom des Heeren maant af van het zich keren tot de waarzeggers, sluit uit een zich wenden tot de duivelskunstenaars. Waar integendeel de vrees voor God uit het hart is geweken, daar wendt men zich tot de ijdele kunsten van de waarzeggers, zoals duidelijk blijkt uit het leven en sterven van Saul, Israëls eerste Koning..

2) Onder waarzeggers heeft men te verstaan, degenen, die een geest laten opkomen, om door hem omtrent de toekomst ingelicht te worden. Onder duivelskunstenaars, de tovenaars, die zich met geestenbezwering afgeven. Zulke personen komen voor in 1 Samuel. 28:7; 2 Koningen. 23:24

32. Voor het grauwe haar, voor een man met grijs haar zult gij met eerbied opstaan, wanneer hij u ergens tegemoet komt, zelfs wanneer gij rijker en voornamer waart dan hij, en zult ook in ieder opzicht het aangezicht van de oude vereren; en gij zult vrezen voor uw God; 1) en deze vrees voor God door eerbied jegens hen, die Ik door een lang leven heb willen eren,

openbaren. Ik ben de HEERE, die Mij zelf onder het beeld van een grijze voorstel (Dan.7:9,13,22).

1) In de grijsaards, leert God, dat enige afstraling van zijn Majesteit schittert, waardoor zij raken tot de eernaam van "vaders"

33. En wanneer een vreemdeling bij u in uw land als vreemdeling verkeren zal, gij zult hem niet verdrukken, als iemand zonder recht, jegens wie gij meent u alles te mogen veroorloven (Exodus. 22:21; 23:9).

34. De vreemdeling, die als vreemdeling bij u verkeert, zal integendeel naar hetzelfde recht door u behandeld worden, en onder u zijn als een inwoner van u: gij zult hem zoals uw volksgenoot (vs.18) liefhebben als uzelf; want gij zijt ook vreemdelingen geweest in Egypte en weet dus uit eigen ervaring hoe het de vreemdeling te moede is, wanneer hij hard behandeld wordt. Ik ben de HEERE, uw God! en vorder van u, Mijn volk, een andere gezindheid, dan die de heidense Egyptenaars betoonden jegens u.

35. Gij zult geen onrecht doen, geen onrechtvaardigheid begaan, noch in het gericht, bij de rechtspleging (vs.15), noch in het gewone burgerlijke leven, met de el, met het gewicht of met de maat.

36. Ga zult een rechte waag hebben, rechte weegstenen, een rechte efa en een rechte hin (Deuteronomium. 25:13 vv.): Ik ben de HEERE, uw God, die u uit Egypte gevoerd heb.

a) Spreuken. 11:1; 16:11; 20:10

37. Daarom zult gij al Mijn instellingen en al Mijn rechten onderhouden, en zult ze doen 1) en zo tegenover alle heidenen als een heilig volk u gedragen. Ik ben de HEERE! en het volk dat Ik Mij ten eigendom heb verkoren, moet, omdat Ik heilig ben, ook heilig zijn en de deugden van Hem verkondigen, die het uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht (1 Petr.2:9).

1) Nadat wij bij Exodus. 16:36 de Hebreeuwse maten voor droge, bij Exodus. 29:40 voor natte waren hebben vermeld, en bij Exodus. 30:13 de verschillende in de Bijbel voorkomende munten en geldsoorten, geeft vs.36 ons gelegenheid ook nog over het Hebreeuwse gewicht en de lengte- en afstandsmaten te spreken. Het gewicht werd zoals bij ons door de weegschaal bepaald (Spreuken. 16:11 Jesaja. 40:12) en bestond in het eerst uit stenen, later ook uit lood (Zach.5:7); gewoonlijk werd het met de weegschaal in een zak aan de gordel gedragen (zie Ge 23.16 Deuteronomium. 25:13 Spreuken. 16:11 Micha 6:11). Deze gewichten zijn dezelfde, welke in Exodus. 30:13 als munten vermeld worden; zij regelen zich alle naar de sikkel; 1. Gera = 1/20 sikkel of 4 2/5 cent; 2. Beka = 1/2 sikkel, of 4 drachmen, 4 cent; 3. Sekel = 274 Parijse greinen = 14,55 gram = ongeveer 7/8 lood of drachmen, 8 cent; 4. de Mina (Luther: pond) = 50 sikkel of 1 pond, 13 lood, 8 1/2 drachmen; 5. het Talent (Luther: centenaar) = 3000 sikkels of 60 mina’s of 87 pond, 20 lood, 8 1/2 drachmen. De plaats (Ezech.45:12), welke met deze opgaven schijnt te strijden, is waarschijnlijk niet getrouw naar

het oorspronkelijke vertaald en zal wel zo moeten luiden: "Een stuk van 5 zal juist 5, een stuk van 10 sikkels zal juist 10 sikkels doen, en de mina zal 50 sikkels waard zijn." Maar in het Nieuwe Testament moet in Joh.12:3; 19:39 onder pond het Oudromeinse pond verstaan worden = circa 7/10 Pruissische pond. Wat de lengtemaat betreft, waartoe men maatstaf of maatsnoer gebruikte, komt in de Bijbel voor: 1. de roede = 6 el (Ezech.40:5; 41:8); 2. de el = 18 1/2 Rijnlandse duim (zie Ex 25.10); 3. de span = 3 handbreedten of l/2 el (Exodus. 28:16); 4. de handbreedte = 4 vingerbreedten of 1/6 el (Exodus. 25:25); 5. de vinger (d.i. duimen-) breedte = 1/24 el, ongeveer 1 duim (Jeremia. 52:21) of 8,034 Parijse lijnen. Voor afstanden of verwijderingen dienen als maat: 1. de schrede (Luther: gang, 2 Samuel. 6:13), de kleinste maat; 2. een streek land (Luther: veldweg, Genesis 35:16; 2 Koningen. 5:19), ongeveer 1 uur wandelen = 3/4 Duitse mijl; 3. een dagreis (Genesis 30:36) wat haar langdurigheid betreft nog onbekend, door elkaar gerekend 7 tot 8 uren; 4. de stadie (Luther: veldweg, 2 Makk.11:5 Luk.24:13 Joh.6:19; 11:18 Openb.14:20; 21:16) een Griekse maat sedert Alexander de Grote in het Oosten ingevoerd = 1/40 Duitse mijl; 5. de mijl (naar Romeinse rekening, Matth.5:21) = 8 stadiën of 1/5 Duitse mijl (1000 schreden); 6. (Hand.1:12) de weg, welke de Joden op de Sabbat de sabbatsreize buiten hun woning mochten gaan, volgens gewone opgaaf = 2000 el (zie Ex 16.29), volgens anderen = 6 stadiën of 3/20 Duitse mijl..

HOOFDSTUK 20.

STRAFFEN OP VERSCHILLENDE ZONDEN GESTELD.

I. Vs.1-27. Opdat Israël zich van al de heidense gruwelen, waarover tot nu toe gesproken is, afhoudt en waar deze in het midden van het volk vaste voet verkregen hadden, ze dadelijk verbannen kon, verordent de Heere een gemeenschappelijke straf voor hen, die tot een van die vele zonden vervielen. Zij zouden uit het volk worden uitgeroeid en de dood sterven. Daardoor wordt de Heere toch aan hen geheiligd, daar het niet door hen geschiedt, en het heilig karakter van Zijn volk blijft zo althans middellijk bewaard, opdat het verderf zich van hen uit niet verder verbreidt.

1. Verder, tot de in de 2 vorige hoofdstukken verboden misdaden en zonden nu ook enige bepalingen over de bestraffing van hen, die zich daaraan schuldig maken,toevoegende, sprak 1) de HEERE tot Mozes, zeggende:

1) Vroeger is het verbod van dit bijgeloof uitgevaardigd; nu beveelt God de straf te voltrekken, indien iemand zich met haar heeft bezoedeld. En zeker, afschuwelijk was deze heiligschennis, het nageslacht, dat door God was doen geboren worden en dat in het Verbond met Abraham was opgenomen, aan de afgoden te offeren, omdat zij niet alleen God van Zijn recht beroofden maar ook de genade van de aanneming, voor zoveel het aan hun stond, verdierven..

2. Gij zult ook tot de kinderen van Israël zeggen: a) Een ieder uit de kinderen van Israël, of zij het ook maar uit de vreemdelingen, 1) die in Israël als vreemdelingen verkeren, die van zijn zaad een van zijn kinderen de Molech gegeven zal hebben, op de in Leviticus. 18:21 beschreven wijze hem toewijdt, zal zeker gedood worden; het volk van het land zal hem met stenen stenigen. 2)

a) Leviticus. 18:21

1) Deze wetten waren niet alleen geldig voor de Israëliet, maar ook voor alle vreemdelingen; niet alleen voor de Jodengenoot, maar ook voor hen, die nog niet tot de godsdienst van Israël waren overgegaan, omdat deze zonden voor immer veroordeeld werden. Een toelaten van zulke zonden keert de orde van iedere staat ondersteboven..

2) Van doodstraffen als wettelijke en geregelde komen er bij de Joden slechts twee voor: de dood door het zwaard en de steniging, die meer voor staatkundige, deze voor godsdienstig-kerkelijke misdaden. Wanneer nu de Talmoedisten (de Joodse wetgeleerden van de 2de tot de 6de eeuw na Chr., waarop dan het tijdperk van de Masorethen van de 6de tot de 9de eeuw volgt), bovendien van de verbranding en de levendbegraving melding maken, dan moge dit zijn grond hebben in het later gedrag van de Joodse raad; de beide laatste doodstraffen zijn niet oorspronkelijk. Wat nu het doden door het zwaard aangaat, dat bij godsdienstig kerkelijke misdrijven slechts dßßr toegepast werd, waar óf de bloedwreker de doodstraf voltrok, óf een grotere menigte, b.v. een gehele stad het doodvonnis deed uitvoeren,

zo is daarbij niet zozeer aan een afslaan van het hoofd te denken (want dat was wel in Egypte sedert de vroegste tijden gebruikelijk, Genesis 40:19), maar komt bij de Joden eerst ten tijde van de Romeinen voor (Matth.14:10 vv.), als veeleer aan een nederslaan of doorsteken, en geschiedde dit laatste in bijzondere gevallen ook met de speer of met pijlen (Exodus. 19:18 Numeri. 25:7 vv.). Hoe men nu bij de andere ook hier vermelde doodstraf, de steniging, handelde, wordt nergens in het Oude Testament nader beschreven; slechts wordt gezegd dat zij geschiedde buiten de legerplaats of de stad, dat de getuigen als vóór al de anderen verantwoordelijk, wanneer daarbij een onrechtvaardigheid gepleegd werd, de eerste steen op de misdadiger moesten werpen, en dat verder de gehele gemeente deel daaraan moest nemen, daar het hier de verwijdering van een algemeen gegeven ergernis gold. Bovendien komt de steniging nog voor als een door het volk in een oproerige beweging uitgeoefende lynchgerechtigheid, *i)* en wel in 1 Samuel. 3:6 Luk.20:6 Joh.11:31 vv.; 11:8.

i) Alzo genaamd naar de Amerikaan Lynch die door zijn medeburgers met onbeperkte macht bekleed, op het einde van de 16de eeuw het eerste dergelijke volksgericht voorstond.

3. En Ik zal Mijn aangezicht (Leviticus. 17:10) tegen die man zetten, dat hij met Mij zal te doen hebben, zelfs al bleef zijn daad voor mensen verborgen, en zal hem, door een dadelijk strafgericht, uit het midden van zijn volk uitroeien: want hij heeft van zijn zaad aan de Molech gegeven, opdat hij daardoor Mijn heiligdom, dat in uw midden is en door al het boze dat bij u geschiedt, bevlekt wordt (Leviticus. 15:31; 16:16) ontreinigen en Mijn heilige naam, door de dienst aan de vreemde goden bewezen (Leviticus. 18:21) ontheiligen zou. 1)

1) Dit verzwaarde de misdaad grotelijk, dat namelijk daardoor het Heiligdom des Heeren verontreinigd werd, het zij men de zaak aldus begrijpt, eerst, of dat zodanige gruwelijke afgodendienaars, terwijl zij de dienst van de Molech waren toegedaan, zich naast andere nog in Gods huis vertoonden en dus op twee gedachten schenen te hinken, of wel, de dienst van de ware God met die van de afgoden poogden samen te paren, of ten tweede, dat men zich die mensen voorstelt als deze, die uit hoofde van hun belijdenis en uitwendige Verbondstoestemming een bijzondere betrekking op Gods Heiligdom hadden; of ten derde, dat men hen veronderstelt, als dat Heiligdom ten enenmale verlatende en daaraan een scheidbrief gevende. In elk geval werd Gods Heiligdom door zo’n misdaad verontreinigd..

De ontheiliging van de Naam des Heeren stond in het nauwste verband met en vloeide voort uit het ontreinigen van het Heiligdom des Heeren. Het Huis van de Heere, Zijn Heiligdom, was toch naar Zijn Naam genoemd..

4. En indien het volk van het land, omdat het zelf door deze gruwelen bedekt is, hun ogen enigszins verbergen zal van die man, als hij van zijn zaad de Molech zal gegeven hebben, dat het hem niet dode; maar met gewetenloze onverschilligheid of onder geheime goedkeuring van zijn zonde leven laat.

5. Zo zal Ik Mijn aangezicht tegen die man en tegen zijn met hem in dezelfde zonde levend gezin zetten, en Ik zal hem en al degenen, die hem nahoereren, 1) om de Molech na te

hoereren (zie "Ex 34.16) uit het midden van hun volk uitroeien, zodat ook zij, die hem hebben laten worden, zullen omkomen met hem.

1) Die hem nahoereren, d.w.z. die zijn voorbeeld volgen, in plaats van hem tegen staan en hem uit te roeien. Ook hier wordt het verlaten van God en Zijn dienst met de naam van hoererij aangeduid, uit kracht van het verbond, dat er bestond tussen de Heere God en Zijn volk..

6. Wanneer er een ziel, wanneer er iemand is, die zich, in weerwil van Mijn uitdrukkelijk verbod (Leviticus. 19:31) tot de waarzeggers en tot de duivelskunstenaars zal gekeerd hebben, om die na te hoereren, door tot hen te gaan, zich aan heidense gruwelen zal schuldig gemaakt hebben, zo zal Ik Mijn aangezicht tegen die ziel zetten, zoals tegen de Molechdienaar, (vs.3,5) en zal ze uit het midden van haar volk uitroeien.

7. a) Daarom heiligt u van alle afgoderij en weest heilig: 1) toont in alles dat gij mensen zijt, die geen gemeenschap hebt met de onvruchtbare werken van de duisternis, want Ik ben de HEERE, uw God! Ik heb u doorverkiezing tot volk van Mijn eigendom van de wereld en haar wegen afgezonderd.

a)Leviticus. 11:44; 19:2; 1 Petr.1:16

1) Hier wordt de heiligheid van de heiliging onderscheiden. De heiliging is de aanhoudende werkzaamheid van een gelovige in dit leven, waarom hij zich door dagelijkse boetvaardigheid en telkens herhaalde toevluchteling tot de reinigende bloedverdiensten van Christus, alsmede door afzondering van zichzelf, van alle onreinheid zich reinigt van alle besmetting van het vlees en van de geest, en zich beijvert, om het hart en de genegenheden althans opwaarts tot God te verheffen en op te wekken, en om naar Zijn geboden, in Zijn kracht eerlijk, rein, rechtvaardig en Godzalig te leven. Uit zodanige heiliging ontstaat dan vooral de heiligheid, door de werking van de Geeste en de kracht van God, als zo’n geheiligde zich vertoont als een nieuw schepsel en in een vernieuwde gestalte ten opzichte van zijn lichaams- en zielevermogens als herschapen naar het beeld van God..

Het heiligen hier moet niet opgevat worden in de levitische zin van het woord, maar in de meer geestelijke..

8. En onderhoudt integendeel Mijn instellingen, en doet deze; Ik ben de HEERE, een heilig God, die door deze instellingen ook U heilige, aan Mij gelijkvormig maak.

9. a) Als er iemand is, die zijn vader of zijn moeder in plaats van te eren, zoals Ik geboden heb (Leviticus. 19:3) zal gevloekt, gesmaad of met lastering zal verwenst hebben, die zal zeker gedood worden (Exodus. 21:15,17). Hij heeft zijn vader of zijn moeder gevloekt: dus een bloedschuld op zich geladen, (Leviticus. 17:4) zijn bloed is op hem!

a) Spreuken. 20:20 Matth.15:4

De schending van het vijfde gebod wordt nu met de doodstraf gestraft. Niet echter geld dit hen alleen, die jegens hun ouders, op welke wijze ook, zich goddeloos gedragen, maar ook toont het genoeg, dat het recht van de ouders heilig is, dat niet kan geschonden worden, zonder dat dit tot de grootste misdaad wordt gerekend. Wij weten, dat de vadermoordenaar, als de afschuwelijkste van alle moorden, eertijds in een leren zak werd genaaid en in het water geworpen. God nu gaat verder, omdat Hij beveelt van de aardbodem te verwijderen, wie hun wrede handen aan de ouders slaan, of jegens hen zich verachtelijk gedragen. De mishandelingen nu werden niet alleen voor moord gerekend, maar iedere onstuimige behandeling, ook al was geen wond toegebracht. Indien iemand daarom met een knuppel of met de vuist vader of moeder had geslagen, voor zo dolle woede gold dezelfde straf als voor moord. En zeker, het is een afschuwelijk monster een zoon, die niet aarzelt tegen hen, van wie hij het leven ontving, op te staan, en het niet straffen van zulk een vuile misdaad moet terstond een onmenselijk barbarisme doen ontstaan. De tweede wet is, dat niet slechts geweld aan de ouders gepleegd, gewroken wordt, maar ook het vervloeken, hetgeen tot lichtvaardigheid in het bespotten en tot gruwelijke verachting voortschrijdt..

De herhaling en nadere verscherping van het vijfde gebod met de bijvoeging van de straf, volgt nu onmiddellijk, omdat er een groot verband bestaat tussen de eer van God en de eer van de ouders. De ouders zijn de plaatsvervangers van God voor het kind. De ouders heeft God tot het dragen van een gedeelte van Zijn Souverein gezag aangesteld, opdat zij op aarde, ten opzichte van de kinderen, Zijn rechten en instellingen zouden handhaven. Wie de ouders niet eert, eert ook God niet..

10. Een man ook, die met iemands vrouw overspel zal gedaan hebben (Leviticus. 18:20), omdat hij met de vrouw van zijn naaste overspel gedaan heeft en zij zich tot een dergelijke daad verleiden liet (Deuteronomium. 22:22), zal (evenzo) zeker gedood worden, en wel niet alleen hij, maar beide de overspeler en de overspeelster.

a) Joh.8:5

11. En een man, die bij de vrouw van zijn vader gelegen zal hebben, heeft de schaamte van zijn vader ontdekt, zijn echtelijk bed geschonden, ook al heeft hij zich na de dood van de vader zijn moeder tot vrouw genomen, zij beiden zullen als schuldig aan echtbreuk (vs.10) en aan bloedschande (Leviticus. 18:7), zeker gedood worden: hun bloed is op hen!

12. Evenzo, als een man bij de vrouw van zijn zoon, zijn schoondochter, zal gelegen hebben, zij zullen beiden zeker gedood worden; zij hebben een gruwelijke vermenging,bloedschande gedaan: volgens Leviticus. 18:15 maggeen geslachtsgemeenschap, hetzij in, hetzij buiten de echt tussen hen plaats hebben, hun bloed is op hen!

14. En wanneer een man een vrouw en bovendien haar moeder zal genomen hebben (Leviticus. 18:17), het is een schandelijke daad; men zal hem en diens moeder en dochter, na ze gedood te hebben, met vuur verbranden (Genesis 38:24); opdat geen schandelijke daad in het midden van u zij, 1) maar dadelijk met wortel en tak wordt uitgeroeid.

1) Aan een levend verbrand worden, zoals dit bij de Babyloniërs voorkwam (Jeremia. 29:22 Dan.3) kan hier niet gedacht worden; dit blijkt duidelijk uit de handelswijze met Achan Jozua 7:25). Zowel dit verbranden van het lichaam als het ophangen daarvan aan een boom of paal, waarover in Numeri. 25:4 en Deuteronomium. 21:22 gesproken wordt, is slechts een verzwaring van de doodstraf, nadat deze reeds op de gewone wijze, voltrokken is, tot des te groter schande over de misdadiger, zoals men dan ook tot ditzelfde doel het lichaam of de as nog met een steenhoop bedekte Jozua 7:25; 8:29; 2 Samuel. 18:17).

13. Wanneer ook een man bij een manspersoon, een schandjongen (1 Kon.15:12), zal gelegen hebben met vrouwelijke bijligging (Leviticus. 18:22), zij beiden hebben een gruwel gedaan, zij zullen zeker gedood worden: hun bloed is op hen!

14. En wanneer een man een vrouw en bovendien haar moeder zal genomen hebben (Leviticus. 18:17), het is een schandelijke daad; men zal hem en diens moeder en dochter, na ze gedood te hebben, met vuur verbranden (Genesis 38:24); opdat geen schandelijke daad in het midden van u zij, 1) maar dadelijk met wortel en tak wordt uitgeroeid.

1) Aan een levend verbrand worden, zoals dit bij de Babyloniërs voorkwam (Jeremia. 29:22 Dan.3) kan hier niet gedacht worden; dit blijkt duidelijk uit de handelswijze met Achan Jozua 7:25). Zowel dit verbranden van het lichaam als het ophangen daarvan aan een boom of paal, waarover in Numeri. 25:4 en Deuteronomium. 21:22 gesproken wordt, is slechts een verzwaring van de doodstraf, nadat deze reeds op de gewone wijze, voltrokken is, tot des te groter schande over de misdadiger, zoals men dan ook tot ditzelfde doel het lichaam of de as nog met een steenhoop bedekte Jozua 7:25; 8:29; 2 Samuel. 18:17).

15. Daartoe als een man bij enig vee zal gelegen hebben (Leviticus. 18:23 vv.) hij zal zeker gedood worden; ook zult gij het beest, waarmee hij zichverontreinigd heeft, doden,

16. Alzo wanneer een vrouw tot enig beest genaderd zal zijn, (Leviticus. 18:23) om daarmee te doen te hebben, zo zult gij die vrouw en dat beest doden; zij beide, zowel de vrouw als het misbruikte vee, zullen zeker gedood worden: hun bloed is op hen! 1)

1) Hieruit maken wij op, hoezeer deze soort van schanddaad God mishaagt, omdat Hij ook de dieren, welke toen zonder schuld zijn, ten dode doemt..

17. En als een man zijn zuster, de dochter van zijn vader, of de dochter van zijn moeder (Leviticus. 18:9,11) zal genomen hebben en hij haar schaamte gezien en zij zijn schaamte zal gezien hebben, hij met haaren zij met hem vleselijke gemeenschap heeft, het is een schandvlek; het is bloedschande, daarom zullen zij voor de ogen van de kinderen van hun volk uitgeroeid worden: want hij heeft tegen Mijn uitdrukkelijk verbod, de schaamte van zijn zuster ontdekt, hij zal zijn ongerechtigheid dragen, en daarvoor boeten.

18. En als een man bij een vrouw, die haar ziekte, de maandelijkse vloed, heeft, zal gelegen (Leviticus. 18:19) en haar schaamte ontdekt, haar fontein, haar van bloed vloeiende schaamte ontbloot, 1) en zijzelf om de man ter wille te zijn, in plaats van hem af te wijzen, de fontein

van haar bloed ontdekt zal hebben, zo zullen zij beiden uit het midden van hun volk uitgeroeid worden. 2)

1) Uit de hardheid van de straf kan de zwaarte van de overtreding gekend worden, en wel bleek, wanneer zij zich met zo grote schandelijkheid afgaven, bij man en vrouw geen gevoel van schaamte meer overgebleven. Aldus beschouwt God haar niet slechts als een misdaad, maar ook als een redeloze aanval van wellust, waardoor de mens zo aangetast wordt, dat hij elk natuurlijk gevoel heeft uitgeschud. Welke liederlijkheid zou hij schuwen, die tot zo grote teugeloosheid vervalt, dat hij een hindernis, welke de beesten zelfs in hun driften terughoudt, doorbreekt? Laten wij er ons dan niet over verwonderen, dat God van een dergelijke liederlijkheid een streng wreker is..

Hier wordt de zonde met de dood gestraft, omdat bij beide geen onwetendheid kan voorgewend worden, daar de zaak, hier veroordeeld, opzettelijk gebeurt. In hoofdstuk 15:24 gebeurde het onopzettelijk..

2) Zoals de uitdrukking: "de dood sterven" betekent ook de spreekwijs: "uit het midden van het volk uitgeroeid worden," in al deze strafbepalingen voorkomende, de dood door steniging. De vleselijke gemeenschap met de moeder (Leviticus. 18:7) en kleindochter (Leviticus. 18:10) wordt hier niet bijzonder vermeld, daar de strafbaarheid van deze zonde als vanzelf spreekt. Voor de volgende drie gevallen (vs.19,20,21) wordt nu geen burgerlijke of gemeentelijke straf bepaald; maar de Heere houdt zich het recht van de bestraffing voor en bedreigt zo’n huwelijk met kinderloosheid..

19. Daartoe zult gij de schaamte van de zuster van uw moeder en van de zuster van uw vader niet ontdekken (Leviticus. 18:12,13); omdat hij, die zijn tante van moeders of vaders zijde ten huwelijk neemt, zijn nabestaande ontbloot heeft, zullen zij beide, man en vrouw, die alzo in bloedschande leven, hun ongerechtigheid dragen; daarin dat Ik hun de huwelijkszegen onthoud.

20. Als ook een man bij zijn tante zal gelegen hebben, hij heeft de schaamte van zijn oom ontdekt, wat volgens Leviticus. 18:14 ongeoorloofd is; zij zullen hun zonde dragen; zonder kinderen zullen zij sterven. 1)

1) Hierover zijn de meningen verschillend. De meesten vatten het op in de zin, dat God zulke huwelijken met kinderloosheid zou straffen. Anderen echter o.a. Junius, dat de overheid zulke personen terstond gerechtelijk moest laten doden, opdat geen kinderen zouden verwekt worden. De eerste mening is het aannemelijkst..

21. En wanneer een man de vrouw van zijn broeder zal genomen hebben, het is (Leviticus. 18:16) onreinheid; hij heeft de schaamte van zijn broeder ontdekt; zij zullen evenzo zonder kinderen zijn.

22. Onderhoudt dan al Mijn instellingen en al Mijn rechten, die Ik u hiermee geboden heb en doet deze; opdat u dat land, waarheen Ik u brengt, om daarin te wonen, nietuitspuwe. 1)

1) Voor de derde maal trekt God de Israëlieten van het navolgen van de heidenen af en vermaant hen, dat zij zich zullen houden binnen de grenzen van de wet. Hetgeen ik heb herinnerd als niet zonder overleg gedaan te zijn, omdat men overigens zo licht geneigd zou zijn een slechte gewoonte goed te keuren. Verder, opdat zij het juk niet zouden afschudden, nadat Hij gezegd heeft, dat de volken van Kanaän wegens soortgelijke verontreiniging uitgeroeid werden, voegt Hij er bij, dat onder deze voorwaarden zij van dat land bezitters zouden worden, indien zij zich zouden afhouden van hun onheilige zeden..

23. En wandelt niet in de instellingen van het volk, dat Ik voor uw aangezicht uitwerp (Leviticus. 18:3); want al deze dingen hebben zij gedaan, daarom ben Ik op hen verdrietig geworden (Leviticus. 18:24).

24. En Ik heb u gezegd: Gij zult hun land erfelijk bezitten, en Ik zal u dat geven, opdat gij het erfelijk bezit, a) een land vloeiende van melk en honing: en dat land is zo (Leviticus. 3:17). Ik ben de HEERE, uw God, die u van de overige volken afgezonderd, en Mij tot een heilig volk (Exodus. 22:31), gemaakt heb!

a) Exodus. 3:8

25. a) Daarom zult gij, tot een uiterlijk teken van het tussen u en hen bestaande verschil, naar Mijn bevel (hoofdstuk 11), onderscheid maken tussen reine en onreine beesten, en tussen het onrein en het rein gevogelte; en gij zult uw zielen u niet verfoeielijk maken aan de beesten en aan het gevogelte, en aan al wat op de aardbodem kruipt, dat Ik voor u afgezonderd heb, opdat gij het onrein en niet bruikbaar houdt.

a) Leviticus. 11:2 Deuteronomium. 14:4

Dat dit gebod met het einde van het vorige vers in verband staat, is voor mij niet twijfelachtig. Want ofschoon hij om deze reden van de ontucht en bloedschuld afschrikt, waarvan hij melding heeft gemaakt, toch heeft Hij tegelijk het oog op de tegenwoordige onderwijzing, zodat het is als in de plaats van een voorafspraak. Kortom, twee zaken vermeldt Hij hier, omdat God daarmee kort zijn plan aanwijst, dat hij niet slechts op het oog heeft de ongeoorloofde en schandelijke paring, maar ook, waarom Hij zijn volk verbiedt de onreine dieren te eten. Daarom zegt Hij: Ik ben alzo uw God, die U heb afgezonderd van de volkeren. Waaruit volgt, dat hun om geen andere reden werd verboden het eten van die dieren, dan om daaruit weer te leren, zich ijverig te wachten voor en zich verder af te houden van alle onreinheden van de heidenen. De reinheid heeft Hij hen tevoren, onder vele symbolen, geboden, nu strekt Hij die ook uit tot de dieren. En die rede is terdege op te merken, dat het onderscheid tussen de spijzen hun wordt voorgehouden, opdat zij zich op reinheid zullen toeleggen. Want het zou iets hards zijn, wat hen gezegd wordt, zo wij niet wisten, dat het verbod tot dat doel is gegeven, dat zij zich in geen enkel geval met de heidenen zouden vermengen. Daarom wordt voor de tweede maal herhaald, dat zij afgezonderd zijn, om erfgenamen van God te wezen. Waaruit volgt, dat zij de heiligheid hadden te oefenen, omdat zij zich naar het voorbeeld van God zouden vormen. Nu kan het niet twijfelachtig zijn, of het genot van de spijs, dat voorgesteld wordt, is een aanhangsel van het eerste gebod. Door welke

regels overgeleverd wordt, God plechtig en zuiver te dienen. En zo wordt de Godsverering van alle bijgelovige vermengingen gezuiverd..

26. En gij zult Mij heilig zijn, u in alle dingen als aan Mij geheiligd beschouwen, want Ik, de HEERE, ben heilig; en Ik heb u van de volken afgezonderd, opdat gij van Mij, Mijn eigendomsvolk (Exodus. 19:4-6), zou zijn.

27. a) Als nu een man of vrouw in zich een waarzeggende geest zal hebben, of een duivelskunstenaar zal zijn, zij zullen zeker gedood worden; men zal hen met stenen stenigen; hun bloed is op hen (Exodus. 22:18).

a)Deuteronomium. 18:10; 1 Samuel. 28:7

Dus toonde God, dat Hij het boze uit het midden van zijn volk wilde weggedaan hebben en dat Hij de zonde van zijn volk in het geheel niet wilde dulden, waarom niet alleen degenen, die ze bedreven, maar ook degenen die de bevorderaars waren, en ook zij, die de zonde konden beletten, nochthans deze door de vingers zagen, allen even schuldig en strafbaar waren..

HOOFDSTUK 21

HOE EEN PRIESTER ZICH GEDRAGEN MOET.

I. Vs.1-24. Nadat nu de Heere aan het gehele volk die instellingen en rechten gegeven heeft, waarin het wandelen en waardoor het zich van alle heidenen en vooral van de Kanaänieten onderscheiden zal, bepaalt Hij nu hoe de wandel zijn zal van hen onder het volk, in wie het karakter van de heiligheid, dat reeds Israël zelf kenmerkt, nog in hogere graad zal geopenbaard worden, namelijk van de priesters en van hun hoofd, de Hogepriester; zij moeten in hun huiselijk en huwelijksleven zich zo streng mogelijk voor alle verontreiniging wachten, maar ook uiterlijk zich daardoor als onstraffelijk openbaren, dat niemand van hen, die een lichaamsgebrek heeft, als priester handelend mag optreden.

1. Daarna zei de HEERE tot Mozes: Spreek tot de priesters, de zonen van Aäron, 1) die Ik zoals Israël van de andere volkeren (Leviticus. 20:24 vv.), alzo weer van Israël afgezonderd heb, om Mijn eigendom te zijn (Exodus. 28:1), en zeg tot hen: over een dode zal een priester, om het hem eigen karakter van heiligheid gestreng te bewaren, zich niet verontreinigen 1) onder zijn volken, door aan een begrafenis of aan enige rouwplechtigheden deel te nemen.

1) Alles wat nu volgt, heeft dit doel, dat de priesters van het volk door zichtbare tekenen verschillen, als het ware van de mensen in het algemeen afgezonderd worden. Want hun, die de persoon van Christus vertoonden, paste een buitengewone zuiverheid. En zelfs, omtrent de kleine zaken en die van geringe betekenis zijn, schijnt God hier voorschriften te geven, maar wij hebben elders gezegd, dat de wettelijke voorschriften als het ware trappen waren, waardoor de Israëlieten opklommen tot de ware wijze van heiligmaking. Wel is van kracht het woord van Paulus (1 Tim.4:8), "dat de lichamelijke oefening tot weinig nut is," maar onder de wet moest het nut van de oude schaduwbeelding op zijn prijs geschat worden. Ofschoon daarom van de zaken, waarover nu gehandeld wordt, de waarneming op zichzelf God niet zeer welbehagelijk was, omdat zij echter een hogere bedoeling had, mag men haar niet gering schatten. Ofschoon nu de priesters vermaand werden, dat zij de heiligheid met buitengewone ijver moesten behartigen, zoals de waardigheid van het ambt het vorderde, toch was het voornaamste doel van God, dat zij het beeld van de volmaakte heiliging zouden vertonen, welke eerst in Christus aanschouwd zou worden..

Dit gebod kon ook gestrekt hebben: Eerst, om van de persoon en het ambt des priesters alle verontreiniging, ja! zelfs alle wettische onreinheid zoveel mogelijk te weren; ten tweede, om hun eer en achting en de voortreffelijkheid van Gods gemeente te handhaven, dat hun wezenlijkheid zeer groot moest wezen, omdat hen niet toegelaten was, zodanige geringe diensten te bewijzen, waartoe anderen vrijheid hadden. Ten derde, opdat de priesters betonen zouden, de sterksten te wezen in het geloof en in de hoop van de opstanding van de doden, hetgeen Gods dienaars niet zouden doen, wanneer hun droefheid en rouwklacht over een gestorvene gelijk was met die van anderen, die òf die hoop niet hadden, òf daarin niet zo gevestigd waren, als in een dienaar van God nog eerst moest verondersteld worden..

Door het begraven van een dode, bleef de priester (Numeri. 19:11,14) zeven dagen onrein, en werd hij gedurende die tijd verhinderd, het altaar te bedienen..

2. Behalve over zijn bloedvriend, die hem zeer na staat, over een lid van zijn familie, over zijn moeder en over zijn vader, en over zijn zoon, en over zijn dochter, en over zijn broeder.

3. En over zijn zuster, die maagd is, en hem nabestaande, en nog tot hetzelfde gezin met hem behorende, die nog geen man toebehoord heeft en daardoor in geen andere familie overgegaan is: over die, de zo-even opgenoemde personen, zal hij zich verontreinigen (Ezech.44:25).

4. Hij zal zich niet verontreinigen over een overste 1) onder zijn volken, om zich te ontheiligen. 2)

1) De Statenvertaling heeft vertaald alsof er stond: Hij zal zich niet verontreinigen over een overste. Deze vertaling gaat echter niet op. Beter is: Hij zal zich niet verontreinigen, een overste (of voorganger) zijnde, onder zijn volken. Vs.4 is gedeeltelijk een nadere verklaring van de eerste drie verzen en geeft de reden aan, waarom hij zich niet verontreinigen mocht, maar is ook een verbod, dat in de volgende verzen nader wordt aangevuld. Hij staat toch mede aan het hoofd van Israëls volk, en moet daarom strenger toezien dan de gewone menigte. Hij is degene, die voor het volk tussen treedt bij God. Heeft hij zich verontreinigd, dan mag hij het heiligdom niet binnengaan, en is Israël verstoken van zijn geestelijk hoofd. Vooral in die dagen rustte het priesterlijk ambt op de schouders van slechts drie personen, Aäron en zijn beide zonen. Bovendien als type van de Christus had hij zich zo veel mogelijk van alle verontreiniging te onthouden. De mening, dat de priester zich niet mocht verontreinigen, door de begraving van zijn vrouw bij te wonen, is onjuist. In Ezech.24:16 wordt het als iets bijzonders voorgesteld, dat de profeet bij de dood van zijn vrouw niet mocht treuren..

2) Om zich te ontheiligen. Dit laatste verbiedt te vertalen: Hij zal zich niet verontreinigen over een overste, omdat ontheiligen de priesters volstrekt verboden was. Ontheiligen is toch nog iets anders dan ontreinigen. Door ontheiliging maakt men zich geheel onbekwaam tot het priesterschap. Door verontreiniging slechts tijdelijk. Daarom wordt in vs.5 en 6 ook volstrekt verboden, de gewoonte van de heidenen na te volgen, en wordt in vs.7 en 9 nader uiteengezet, wanneer de Priesters zich ontheiligden..

5. Zij zullen ook in die gevallen, waarin zij volgens vs.2 vv. aan het rouw bedrijven over een gestorvene uit hun familie mogen deelnemen, van alle onbetamelijke treurgewoonten zich onthouden, en alzo op hun hoofd geen kaalheid maken, aan het voorhoofd tussen de ogen (Deuteronomium. 14:1) en zullen de hoek van hun baard niet afscheren en in hun vlees zullen zij geen sneden snijden, geen inkervingen maken, zoals Ik dit (Leviticus. 19:27 vv.) reeds alle kinderen van Israël in het algemeen verboden heb, maar dit nu Mijn priesters zo strengmogelijk verbied.

6. Zij zullen integendeel hun God heilig zijn, en door mismaking van hun hoofd en lichaam in de dienst van een hartstochtelijke droefheid de naam van hun God zullen zij niet ontheiligen:

1) want zij offeren, in hetgeen zij op het altaar aansteken, de vuuroffers van de HEERE, de spijze van hun God; die met de liefelijke geur, welke zij verspreidt, hun God tot spijze is (Leviticus. 3:11,16), daarom zullen zij heilig zijn, opdat Hij uit heilige handen zulke gaven ontvangt.

1) Wanneer gezegd wordt: Zij zullen de naam van hun God niet ontheiligen en van de Hogepriester (vs.12): Hij zal niet uitgaan uit het Heiligdom, bevestigt dit, dat aan hen het rouwmisbaar verboden was; deze kon verhinderen hun ambt uit te oefenen..

7. Zij zullen, ook naar de eis van de heiligheid, waartoe zij geroepen zijn, geen vrouw nemen die een hoer, 1) zelfs wanneer zij van dat leven afstand heeft gedaan(zie "Jozua 6.25) of ontheiligde is, 2) nocheen vrouw nemen, die van haar man verstoten, van hem gescheiden is, maar alleen een maagd of weduwe van onbevlekte wandel en wel bij voorkeur een maagd uit Israëlitisch, of een weduwe uit priesterlijk (Ezech.14:22), want hij, de priester, is zijn God heilig (zie "Ex 28.1).

1) Een derde soort van heiligheid was in het huwelijk zelf gelegen, opdat het huis van de priester rein zou zijn en vrij van alle oneer. Heden ook beveelt God door de mond van Paulus, dat de herders zullen gekozen worden, die hun gezinnen wel regeren, wier vrouwen kuis en bedaard zijn en wier kinderen wel onder de tucht verkeren (1 Tim.3:2 Fil.1:6). Hiervan is onder de Wet sprake, opdat de Oversten van de Kerk niet wegens huiselijke schande ongeëerd en verworpen zouden zijn. Maar het meest heeft God het oog op het priesterschap van Christus, opdat aan de afbeelding ervan geen verachting zou kleven. Een verachte vrouw mocht nu door een man wel getrouwd worden, maar voor Gods aangezicht was zo’n huwelijk ongeoorloofd. Niets verbiedt gewone mensen een hoer te trouwen, maar wat aan het volk toegestaan werd, veroordeelt God in de Priester, opdat Hij hem van alle tekenen van eerloosheid verre hield. En deze reden wordt ook uitgedrukt, waar Hij wil, dat de priester zich heilig houdt, omdat Hij hem zichzelf heeft uitverkoren. Indien nu het volk hem niet eerbiedig behandelde, zou de gehele Godsverering in minachting komen. Daarom, opdat hun waardigheid hun behouden bleef, schrijft Hij hen voor, dat zij zich ijverig in acht moesten nemen, om zich niet aan geringachting bloot te stellen. Verder, opdat de eerbied voor hun heilig ambt hen des te meer op het hart zou worden gebonden, vermaant Hij hen, om het oog te hebben op het heil van het gehele volk. Ik, zegt Hij, ben de God, die U heilige. En met deze woorden wijst Hij erop, dat de genade van de aanneming, waardoor zij waren uitverkoren, in het priesterschap was gefundeerd..

2)Ontheiligde. Dit is niet een buiten echt geborene maar een verkrachtte, een gevallen jongedochter..

8. Daarom zult gij, het gehele huis van Israël, hem heiligen, door in uw oudsten of vorsten daarvoor te waken, dat hij niet door een bevlekte echt zijn bediening ontheilige, omdat hij de spijze van uw God offert, hij steekt het vet van uw offers tot een vuuroffer voor de Heere uw God aan; hij zal om zijn heilige dienst, u heilig zijn, want Ik ben heilig; Ik ben de HEERE, die u heilige.
1)

1)Uitdrukkelijk wordt dit laatste erbij gevoegd, om daarmee te kennen te geven, dat in de priesters het heilige Wezen van God moest openbaar worden en vervolgens, dat het heiligen van het volk moest afstralen in het heiligen van de priesters..

9. Als nu de dochter van enige priester zal beginnen te hoereren 1) en zich aan overspel overgeeft, zij ontheiligt haar vader 2) en in hem zijn stand, met vuur zal zij verbrand worden, de daardoor gegeven ergernis moet dus door verzwaarde doodstraf (zie "Le 20.14) van hem en zijn stand weer verwijderd worden.

1) De zelfbeheersing en reinheid van zeden wordt ook tot de dochters uitgestrekt, en bij wijze van het nemen van een deel voor het geheel, wordt onder één soort de juiste tucht samengevat, opdat de kinderen zouden gewend worden aan ijver voor de deugd en aan eerbare en kuise zeden. Een zware straf wordt vastgesteld, indien de dochter van een priester zich aan hoererij schuldig maakte, omdat met de zonde van ontucht heiligschennis verbonden was. Verder, niet makkelijk ware het, het heiligdom van God te ontwijden. Indien nu de priester zo’n schandelijke daad in zijn dochter dulde, zou hij een weinig gestreng rechter zijn over dezelfde schulden bij hen, die buiten zijn huis stonden, ja zou hij niet vrij zijn in het straffen van een misdaad, indien hij niet bij zijn eigen gezin begon..

2) Zij is niet alleen een schandvlek voor haar kinderen, een onreine voor haar geheel geslacht, en een smet voor haar hoedanigheid, als zijnde de dochter van een priester, in wie men meerdere deugdzaamheid moest verwachten, maar ook kwetst zij haar vaders eer en achting, zij werpt een smaad op de heiligheid van hem, en zij loochent het goede voorbeeld en de deugdzame opvoeding, die men veronderstelt, dat haar vader haar gegeven heeft; ja, zij stelt haar vader buiten staat om het priesterambt te bedienen..

10. En hij, die de Hogepriester 1) onder zijn broeders, de overige priesters, is, op wiens hoofd de zalfolie gegoten is, 2) zodat hij de gezalfde priester genaamd wordt (Leviticus. 4:3) en wiens hand men gevuld beeft, die op bijzonder plechtige wijze een volmacht ontving en in het ambt gesteld werd om die kleren aan te trekken (Exodus. 28:4 vv.) en die nu in deze kleren de gehele volkomen heiligheid van het priesterambt in zich vertegenwoordigt, zal bij rouwklacht in zijn familie niet alleen alles vermijden, wat in vs.5 reeds aan de gewone priesters is verboden, maar ook tot nog meerder onthouding van uitwendige rouwtekenen zijn hoofd niet ontbloten, niet met losgemaakt, om het hoofd zwierend haar, rondgaan (Leviticus. 10:6), noch zijn kleren 3) scheuren, ze niet voor aan de borst openrukken.

1) Betroffen de vorige wetten alleen de gewone priesters, de nu volgende tot vs.15 betreffen de Hogepriester, die zich nog strenger had te wachten voor iets, wat zijn ambt tot verontreiniging kon strekken..

2) Hieruit blijkt wel, dat de Hogepriester op buitengewone wijze met de heilige zalfolie overgoten was (zie Ex 29.22 en zie Le 8.7)

3) Deze zijn niet zijn ambtskleren, maar zijn gewone kleren. De ambtskleren mochten in geen geval worden gescheurd. Hier wordt hem ook verboden zijn gewone kleren te scheuren..

11. Hij zal ook niet bij dode lichamen komen, niet tot die lijken naderen om ze aan te raken, en rouwgebruiken bij hen in acht te nemen (Genesis 23:3): zelfs over zijn vader 1) en over zijn moeder zal hij zich nietverontreinigen, zelfs als de gestorvene zijn vader of zijn moeder is geweest, zal hij evenzo zich op generlei wijze met die lijken afgeven, opdat hij zich niet over hen verontreinigt.

1) Een gewoon priester mocht bij het lijk van zijn vader komen. De Hogepriester niet. Op de vraag, waarom dit verbod is gegeven, omdat een priester eerst Hogepriester werd na de dood van zijn vader, kan dit antwoord gegeven worden, dat soms, tijdens de laatste ziekte van de vader de oudste zoon tot Hogepriester gezalfd werd, of dat dit geschiedde ogenblikkelijk na de dood van zijn vader. Een Hogepriester ging in het Heilige der Heiligen was in het bijzonder de type van de grote Hogepriester, die volkomen heilig was. Duidelijk springt hier echter in het oog het verschil tussen de Levitische Hogepriester en de grote Hogepriester van het Nieuwe Verbond; die toch door de aanraking met de dood niet onheilig, niet onrein werd.

12. En uit het heiligdom, waar hij zich gewoonlijk zal ophouden (1 Samuel 1:9; 3:2) zal hij niet uitgaan, om zich aan zijn droefheid over te geven, of de begrafenis bij te wonen, dat hij het heiligdom van zijn Godniet ontheilige, wanneer hij terugkeert van de dode en zijn begrafenis door de verontreiniging, waaraan hij zich dan bloot gesteld heeft; want de kroon 1) van zalfolie van zijn God is op hem: Ik ben de HEERE! en om Mijnentwil zal hij zo angstvallig voor ontheiliging zich wachten.

1) In het Hebreeuws Nézér. De LXX to agion. De Statenvertalers hebben dit met kroon vertaald. De LXX door de wijding. Dit laatste is juist, zie ook Numeri. 6:7. Omdat Hij door de heilige zalfolie gewijd was en daardoor het symbool van de Heilige Geest deelachtig was, daarom moest hij in alles een bijzondere heiligheid in acht nemen..

13. Hij zal ook in ieder geval een vrouw in haar maagdom nemen, zodat de bevelen aan de priesters in het algemeen (vs.7) gegeven, bij de Hogepriester nog meer beperkt worden.

14. Een weduwe, welke aan de gewone priesters vergund is, mag hij niet huwen, of nog veel minder een verstotene of ontheiligde hoer, al deze zal hij niet nemen; maar eenmaagd uit zijn volken zal hij zich tot een vrouw nemen. 1)

1) Van de Hogepriester wordt meer gevorderd; dat hij geen weduwe trouwt, of een andere vrouw, dan uit zijn eigen stam. En zeker, hoe meer in hem het beeld van Christus afstraalde, hoe groter en volmaakter zijn heiligheid moest zichtbaar worden..

Hier wordt gesproken van de Hogepriester, hem werd niet geboden, dat hij moest trouwen: wilde hij ongetrouwd blijven, dit was hem niet verboden: ook was hem geoorloofd, zolang hij geen Hogepriester was, met de weduwe van een priester te trouwen (Ezechiel. 44:22). De mindere priester stond vrij, een weduwe zich tot vrouw te nemen, en meer dan een vrouw te hebben, zo zij zich slechts onthielden van hoeren, ontheiligde en verstotene.

Door het huwelijk van een Hogepriester met een maagd, werd te kennen gegeven, dat de tegenbeeldige Hogepriester Christus op een geestelijke wijze niet zou verkeren bij de onreine en onheilige van hart, maar met reine en kuise gemoederen, zijnde om zo te spreken, geestelijke maagden, die de besmetting van deze tegenwoordige boze wereld aanvankelijk ontvlucht zouden zijn, dat Hij deze en niet de onreinen vruchtbaar maken en hen zijn geslacht zou noemen.

15. En hij zal door een huwelijk aan te gaan tegen de heiligheid van zijn stand, zijn nageslacht, zijn kinderen in zulk een echt verwekt, onder zijn volken niet ontheiligen: want Ik ben de HEERE, die hem heilige! hem de bijzondere heiligheid, welke hem heilig is, verleend heb en die zal hij daarom op generlei wijze bevlekken.

16. Verder sprak de HEERE, Zijn onderwijs over de eisen aan de priester gesteld, voortzettende, tot Mozes, zeggende:

17. Spreek tot Aäron, zeggende: niemand uit uw nageslacht, naar hun geslachten, van uw nakomelingen in alle volgende geslachten, in wie een lichaamsgebrek1) zal zijn, zal naderen tot het altaar in de voorhof om de spijze van zijn God te offeren, de spijze van God, de offers Hem te brengen, maar zal van alle priesterlijke werkzaamheid voor altijd uitgesloten zijn.

1) Daar in de gesteldheid van het lichaam de geestelijke natuur van de mens en zijn bekwaamheid zich afspiegelt, zo kan de heiligheid van de priesters slechts zich vertonen in een gesteldheid van het lichaam, vrij van alle gebreken..

Hier worden van het altaar afgehouden die priesters, in wie enig lichaamsgebrek zichtbaar was. Ik zal geen diep onderzoek instellen naar de gebreken, welke Mozes hier vermeldt, omdat dezelfde regel hier geldt als bij de offeranden, welke niet mochten gebracht worden, tenzij zij ongeschonden waren. Want wat gebrekkig of geschonden was, verbiedt God, opdat de Israëlieten zouden weten, dat geen slachtoffer de zonde kon verzoenen, tenzij dat, waaraan de hoogste volkomenheid gevonden werd. Hetgeen van de priester terecht werd geëist, die geen Middelaar tussen God en de mens kon zijn, tenzij hij van alle gebrek zuiver was. Verder is in het oog te houden het overbrengen van de uiterlijke beelden op de geestelijke volmaaktheid, welke alleen in Christus was. Geen gebrek kon God verdragen bij de priesters. Daarom volgt daaruit, dat men iemand van hemelse reinheid had te verwachten, die God met de wereld zou verzoenen..

18. Want geen man, in wie een gebrek zal zijn, zal naderen, een dienstknecht van de Heere moet, ook wat zijn lichaam aangaat, zonder gebreken zijn, hij de gebrekkige, zij nu een blind man, of kreupel, of te kort, 1) of te lang inleden 2) (2 Samuel 21:20).

1) In het Hebreeuws charum. De LXX kolobrin, een verminkte neus. De Engelse vertaling heeft een platte neus. In verband met het Arabisch betekent het woord in de grondtekst iemand, die een verminking heeft ondergaan. Dit kan plaats hebben, zowel wat neus als oren aangaat..

2) In het Hebreeuws Seroeà. iemand, wie de oren zijn afgesneden. De betekenis is eigenlijk iemand, van wie het ene lid langer is dan het andere..

19. Of een man, in wie een breuk van de voet, of een breuk van de hand zal zijn, been- of armbreuk;

20. Of die bultachtig, of dwergachtig zal zijn, of een vel, witte vlek op zijn oog zal hebben, of droge schurft of etterige schurft, of die gebroken zal zijn aan zijngeslachtsdeel, een lies- of andere breuk heeft. 1)

1) Een lichaamsgebrek is wel geen onreinheid in de eigenlijke zin, in zoverre dit een blijvend iets is, dat het organische leven van de mens niet verder stoort; maar het is toch een in het oog vallend teken van de menselijke onvolkomenheid, dat naar de grondoorzaak van alle menselijk gebrek, naar de abnormale betrekking van de gehele mensheid tot God heenwijst. Daarom maakt een dergelijk gebrek de mens ongeschikt voor het priesterambt, waarbij hij verschijnt als een, dit tot Jehova in de innigste betrekking staat..

Dat echter aan de andere kant uiterlijke welstand alleen een zinnebeeld van de innerlijke heiligheid en een voorbeeld van de reinheid van de onstraffelijke Hogepriester (Hebr.7:26) is, bewijst het laatste van de genoemde gebreken, dat toch voor het menselijk oog bedekt is..

Men behoort toe te zien, dat men toch niet in de afzonderlijke, hier vermelde lichaamsgebreken beelden of symbolen zie van afzonderlijk bepaalde zedelijke of geestelijke gebreken, zoals b.v. Theodoretus (bisschop van Cyrus, geb. 393 na Chr.), dit beproefd heeft..

21. Geen man uit het geslacht van Aäron, de priester, in Wie een dergelijk of ander gebrek1) is, zal toetreden tot het heiligdom, om de vuuroffers van de HEERE, die voor de Heere bestemd zijn, te offeren; een gebrek is in hem,hij zal niet toetreden, om de spijs van zijn God (vs.17) te offeren.

1) De Joden tellen honderd en veertig zulke gebreken op, welke zowel de Hogepriester als de gewone priesters onbekwaam maakten, om tot de heilige dienst te worden toegelaten. De voornaamste van deze zijn: in de ziel een zotheid, dolheid en een onreine geest, alsmede de vallende ziekte. Aan het lichaam een te grote en wanschapene gestalte, zo het lichaam een reuzen- of dwergengestalte had. Aan het hoofd een kaalheid, een kromte en holte van de kruin, het voorhoofd of achterhoofd overhangende. Aan de ogen, gebreken van het haar, één wenkbrauw of meerdere wenkbrauwen, samengegroeid. Aan de oogleden, óf gebreken van haar, óf een al te grote overvloed van die, of verscheidenheid van kleur. Ogen, ongelijk van grootte, van plaats en van kleur. Een verward gezicht, wenking van de ogen. Ogen, vloeiende van water. Ogen, naar behoren, kleine en grote. Oren te klein en te groot, hangende, verschillende. Een al te gebochelde neus, te groot of te klein, neerhangend, omgebogen. Een boven- of onderuitstekende lip. Een mond, welke het speeksel niet inhoudt. Een al te lange of tussen de schouders al te ingedrukte hals. Een kromme, gebochelde en verrekte rug. Handen, het behoorlijke getal van de vingers niet hebbende, samengegroeide vingers, een ongemakkelijk gebruik van de rechterhand. Aan de voeten een ongelijkheid. Een gebrek van

vingers enz. Als de Apostel Christus (Hebr.7:26) onnozel noemt, dan betekent dit daar niet onschuldig, maar zonder enig gebrek..

22. De spijs van zijn God, de delen van de offers, welke voor de priesters zijn, van de allerheiligste dingen en van de heilige dingen, zowel van die van de eerste als van die van de tweede rang zal hij mogen eten. 1)

1) Wel laat Hij toe, dat zij van de offeranden zullen eten, omdat, wegens het hun aanklevend natuurlijk gebrek geen onreinheid hen van de heilige tafel afhoudt; slechts worden zij verboden te verschijnen voor het aangezicht van God als Middelaar, om Hem verzoening te doen. Maar hier wordt de onvolkomenheid van de wettische eredienst openbaar, omdat niets onder de mensen kan gevonden worden, hetgeen de waarheid geheel en al kan uitdrukken. Wanneer dus de zwakheid van de mensen verbonden zaken, eer en last, dwong te scheiden, daardoor werden de Israëlieten herinnerd, dat hun een ander Priester werd beloofd, aan wie, wat het getal van zijn deugden en volkomenheden betrof, niets zou ontbreken..

Voor de offeraandelen van de eerste rang bestond het bevel: 1. dat niemand dan die tot het geslacht van Aäron behoorde, ze mocht genieten; 2. dat het eten daarvan slechts aan de mannelijke leden geoorloofd was; 3. dat zij dit in de voorhof moesten doen. Wat de offeraandelen van de tweede rang aangaat, was bepaald: 1. dat alle leden van de priestergeslachten daarbij mochten worden toegelaten; 2. dat zij, die deze spijzen genoten, rein moesten zijn; 3. dat men ze op een reine plaats eten moest. Tot de laatste soort behoorden ook de beweegoffers, de eerstgeboren, tienden en dergelijke (zie Le 7.10)

23. Doch, ofschoon hij zo mag toegaan tot het heiligdom, zoals ieder ander uit Aärons geslacht, tot de voorhang, vóór de deur van de tent der samenkomst zal hij niet komen, om in het heilige een priesterlijk werk te doen, en tot het brandofferaltaar in de voorhof niet toetreden, om daar offers te brengen en te ontsteken, omdat een gebrek in hem en hij daardoor voor de priesterdienst ongeschikt is; opdat hij, wanneer hij het toch deed, Mijn heiligdommen, waarin slechts lichamelijk goed ontwikkelde mannen zullen dienen, niet ontheilige; want Ik ben de HEERE, die hen heilige, van wie de heiligheid van hun stand uitgaat en die nu ook bepalen moet wat daartoe gevorderd wordt. 1)

1) De eerste en meest voor de hand liggende eis van een volkomen priesterambt, dat middelaar zal zijn tussen de heilige God en het zondige volk, is de zondeloosheid van hen, die het bekleden. Maar het ware krachtige middelaarschap stelt ook aan hem, die het bekleedt, een dubbele eis: hij moet, om het volk bij Jehovah en Jehovah bij het volk te vertegenwoordigen, en in zijn persoon de bemiddeling tussen die beiden tot stand te brengen, in werkelijke gemeenschap zowel met het volk als met God staan; hij moet, om aan deze eis volkomen te beantwoorden, zowel iets goddelijks als iets menselijks bezitten. Aan beide eisen voldoet waarlijk slechts volkomen die hogepriester (Hebr.7:26 vv.), naar wiens komst en werkzaamheid de geschiedenis van het heil wijst, die godheid en mensheid persoonlijk in zich verenigde, aan het uitverkoren volk en door bemiddeling van dit (Genesis 12:3; 28:14), aan het gehele menselijke geslacht in de volheid van de tijd gegeven werd; door wie dan eindelijk ook, zoals Aärons zonen door natuurlijke geboorte uit Aäron tot het priesterambt kwamen,

door middel van geestelijke wedergeboort een kindschap, het algemene geestelijke en koninklijke priesterdom (1 Petr.2:5,9) werkelijk werd geopenbaard, waarvan de leden verlost zijn van de zonde en de goddelijke natuur deelachtig (2 Petr.1:4); terwijl Israël, (Exodus. 19:4-6), geroepen en bestemd was om de rechten van die eerstgeboorte te genieten (Numeri. 4:22). Omdat echter de instelling van dat priesterdom niet het begin en uitgangspunt maar alleen het doel en de vrucht van de gehele oudtestamentische heilsorde kon en moest zijn, en toch, om tot dit doel te komen, ook voor het uitverkoren volk van het Oude Verbond een omgang met God door middel van de priesters onmisbaar was; zo kon alleen, maar moest dan ook het toenmalige priesterdom een typische (afschaduwende) voorstelling van het toekomstige zijn; en aan de eisen daarvan: zondeloosheid en goddelijkheid, symbolisch-typisch (zinnebeeldig afschaduwend) beantwoorden. Niemand verkreeg het door wassing en zoenoffer, deze door kleding en zalving bij zijn aanstelling en wijding, (Exodus. 29) terwijl het vernieuwd werd bij iedere priesterlijke ambtsdaad door herhaalde wassing en het aandoen van de gezalfde ambtskleding (Exodus. 29:21). De verzoening door een offer, die bij de inwijding geschied was, moest niet alleen zo vaak als een priester zich van een zonde of onreinheid bewust werd, geschieden; maar ook eenmaal in het jaar, op de grote Verzoendag, Hfdts 16, tot delging van de onbekend gebleven zonden en onreinheden van de gehele priesterschaar, en wel vóór iedere andere priesterlijke handeling. Bovendien had de eis van de zondeloosheid een blijvende symbolische uitdrukking in de eis van lichamelijke zuiverheid en onbepaalde geschiktheid voor de werkelijke priesterdienst..

24. En Mozes sprak dit, alles wat hem in dit en de voorgaande hoofdstukken was bevolen, tot Aäron en tot zijn zonen, en tot al de kinderen van Israël, 1) daar het deels gene, deels deze aanging, een ieder overeenkomstig zijn eigenaardige betrekking tot de Godsregering.

1) Het volk moest toezien en ervoor zorg dragen, dat geen onbekwame priesters tot het ambt werden verkozen..

HOOFDSTUK 22.

DE HEILIGHOUDING VAN DE GEHEILIGDEN.

I. Vs.1-33. Van de heilige personen gaat de Heere nu over tot de heilige gaven, welke de kinderen van Israël Hem brengen, hoe deze heilig zullen worden gehouden, wel het eerst door de priesters, daar noch een onrein geworden priester ze mag aanraken en daarvan eten (vs.2-9), noch iemand anders, dan die tot het priesterlijk gezin behoort, tot het genot daarvan toegelaten wordt (vs.10-16); daarna door het volk zelf, dat het nu slechts offers moet brengen, die tot de ware soort behoren (vs.17-25), en over het algemeen in zijn offerdienst zich zeer gestreng moet houden aan Gods wil en gebod (vs.26-33).

1. Daarna sprak de HEERE 1) opnieuw, misschien wel op de volgende dag, tot Mozes, zeggende:

1) Hier spreekt Mozes over de toevallige omstandigheden, waardoor er een gebrek kon ontstaan, ofschoon de persoon van nature zuiver en ongeschonden was. Wie aan een natuurlijk gebrek leden, hun heeft de Heere het priesterlijk ambt verboden. Nu, indien een bijkomstig gebrek een priester heeft verontreinigd, beveelt Hij hem van zijn ambt afstand te doen, totdat hij gereinigd is. Vroeger beveelt hij hun, die onrein zijn, zich van het volk te scheiden, opdat niet anderen met besmetting zouden worden bezoedeld. Het schijnt daarom, dat aan de priesters iets overbodigs wordt voorgeschreven, wat al aan de anderen reeds is opgelegd. Maar, omdat soms de mensen, die in een of ander eerambt zijn geplaatst, de genade van God misbruiken in een vrijbrief om te zondigen, opdat de priesterlijke waardigheid niet een dekmantel zou zijn, om de ondeugden te koesteren of te verontschuldigen, is het noodzakelijk, dat in het bijzonder een wet wordt uitgevaardigd, opdat de priesters geen privilegies zouden voorwenden, dat zij onrein de offeranden mogen eten, die slechts aan de reine geoorloofd zijn te gebruiken. En opdat de heiligschennis des te meer afschrikwekkend zij, kondigt Hij de dood aan, indien iemand zijn onreinheden met de heiligheid van God vermengt. Want uit vrees voor straf moet men afschrikken en als het ware streng dwingen tot zijn plicht, hen, voor wie er overigens geen bezwaar zou zijn, de dienst van God gering te achten..

2. Spreek tot Aäron en tot zijn zonen, dat zij zich, in het algemeen vol heilige vrees zich verre houden van de heilige dingen van de kinderen van Israël, die zij Mij heiligen, afzonderen 1) van de gewijde gaven van de kinderen vanIsraël, die niet op het altaar komen, maar als hef- en beweegoffer Mij gebracht worden, opdat zij de naam van Mijn heiligheid niet daardoor ontheiligen, dat zij deze zonder beraad als hun toekomende beschouwen, en nu als met ongewijde of gewone dingen daarmee omgaan: Ik ben de HEERE!
2)

1) Een gelijk bevel wordt gegeven in hoofdstuk 7:20,21. Daar ten opzichte van de gehele gemeente, hier voor de priester. De bedoeling is, dat zij én de ergernissen hadden te weren en het misbruik van de heilige dingen tegen te gaan, én dat zij voor zichzelf hadden toe te zien, dat zij zich aan geen ontheiliging van de heilige dingen schuldig maakten. Het heilige niet als

het niet-heilige behandelen, dat is de eigenlijke betekenis van het woord. Onder heilige dingen hebben wij hier vooral te verstaan, dat, wat buiten de tabernakel of tempel werd gegeten, door het volk tot het Heiligdom des Heeren werd gebracht, in het bijzonder tot onderhoud van de priesters. Dit blijkt duidelijk uit de volgende verzen..

2) Hiermee wijst de Heere op Zijn onvervreembaar recht op die gave, maar ook tevens op de Heiligheid van zijn Persoon, die geen overtreding ongestraft kan laten..

3. Zeg tot hen, als een voor hen en hun nazaten geldige wet: elke man onder uw geslachten, die uit uw gehele geslacht tot de heilige dingen, die de kinderen van Israëlde HEERE heiligen, om een gave van de (vs.2) beschreven soort tot spijs te bereiden, of zelf daarvan te eten, naderen zal, als zijn onreinigheid op hem is; als hij zich in een staat van levitische onreinheid bevindt, deze mens zal van voor Mijn aangezicht uitgeroeid worden, opdat hij niet meer voor Mij sta, om Mij te dienen, Ik ben deHEERE, die als een heilig God ook heilige en reine dienstknechten verlang!

4. Niemand dus van het zaad van Aäron, die een voortdurende onreinheid met zich omdraagt, daarin dat hij melaats is (Leviticus. 13:45 vv.), of een vloed heeft (Leviticus. 15:2 vv.), zal van die heilige dingen eten, totdat hij rein is; totdat zijn ziekte geweken is en hij zich nu aan de voorgeschreven reinigingswetten kan onderwerpen; bovendien die van de priesters ook maar door een voorbijgaande onreinheid aangetast is, daarin dat hij iets aanroert, dat onrein is door aanraking van een dood lichaam en daardoor zelf onrein wordt (Numeri. 19:22), of iemand, wie het zaad van de bijligging, hetzij onwillekeurig in de slaap of willekeurig door geslachtsgemeenschap (Leviticus. 15:16,18) ontgaat.

5. Of zo wie aangeroerd zal hebben enig kruipend gedierte, waarvan hij onrein is, welks aanraking hem (Leviticus. 11:19 vv.) onrein maakt, of een mens, waarvan hij onrein is, naar in betrekking tot al zijn onreinheid, duseen van wie het zaad afvloeit, een melaatse en andere mensen, wier aanraking naar de wet onrein maakt.

6. De mens, de priester, die dat aangeroerd zal hebben, zal onrein zijn tot aan de avond, en hij zal in de loop van die dag van die heilige dingen niet eten, 1) zoals hij dan ook gedurende deze tijd niet tot het heiligdom naderen en priesterlijk werk verrichten mag; maar een zodanige zal vooraf, eer hij weer met heilige dingen omgaat, Zijn vlees met water baden.

1) Men ziet hier, dat dit de priesters verplichtte, om zorgvuldig hun reinheid te bewaren, en een afschrik te hebben van alles, hetgeen hen kon verontreinigen. De heilige dingen verstrekten hun tot leeftocht, en van hun spijzen mochten zij daarom niet eten, dan konden ze niet bestaan. Hoe meer vertroosting en ere wij door onze verontreiniging te verliezen hebben, hoe zorgvuldiger wij behoorden te zijn, om onze reinheid te bewaren. 2. Dat dit het volk eerbied inboezemde voor de heilige dingen als zij zagen, dat Gods wet de priesters zelf, zolang zij onrein waren, van die dingen terughield. Hij is zonder twijfel een God van volmaakte reinheid en zuiverheid, die niet genaderd mag worden en van de spijzen van Zijn tafel niet gegeten wil hebben, als waren het zelfs Zijn eerste ambtenaars en eigen

huisbedienden, indien zij zich niet van alle besmetting onthouden, of zich daarvan gereinigd hebben of straffen van de hoogste ongenade..

7. Als de zon ondergegaan zal zijn, dan met het einde van de dag zal hij rein zijn (zie "Le 11.25" en zie "Le 11.40) en daarna zal hij zoals in het algemeen tot het heiligdom naderen; alzo ook van die heilige dingen, van de offergaven eten; want dat is zijn hem door de Heere aangewezen spijze, waarvan hij zich maar zolang onthouden zal, als de tijd van de onreinheid hem dit gebiedt.

8. a) Het dode aas en het door wilde dieren verscheurde zal hij, de priester, niet eten; daar dergelijke spijzen reeds de gewone Israëliet verboden zijn (Leviticus. 17:15 vv.), om daarmee onrein te worden, hetgeen hij als een aan zijn God gewijde nog veel zorgvuldiger te vermijden heeft dan de man uit het volk. Ik ben de HEERE!

a)Ezech.44:31

9. Zij zullen dan Mijn hun vroeger gegeven bevel onderhouden, opdat zij door overtreding daarvan geen zonde daarover dragen, en daarin tot straf sterven, als zij die plaats, het heilige ontheiligd zouden hebben, door haar, in weerwil van hun onreinheid te betreden (vs.3). Ik ben de HEERE, die hen heilige! hun om hun betrekking tot Mij meer heiligheid gegeven heb dan aan het overige volk; deze zullen zij dan nauwkeurig in acht nemen en niet verwerpen.

10. Ook zal geen vreemde, die niet geheel in een priesterlijke familie is opgenomen, het heilige eten, dat aan de priesters en de leden van hun geslacht totlevensonderhoud is gegeven, een bijwoner van de priester, een huisgenoot, en een dagloner zullen het heilige niet eten, 1) want zij behoren niet tot zijn familie, al staan zij dan tot hem in nadere betrekking (Exodus. 12:45).

1) Ook dit erbij te voegen was noodzakelijk, opdat de majesteit van de heilige dingen niet verdonkerd werd. Want, indien het allen, zonder onderscheid, werd toegestaan, het heilige brood te eten en de andere offeranden, zou het volk er terstond toe geleid zijn, het in niets te onderscheiden van de gewone spijs. Zo aan de gierigheid van de priesters geen weerstand werd geboden, zou een schandelijke handel zijn ontstaan, omdat zij de spijzen te koop hadden aangeboden, en zou het huis van de priester als het ware een plaats zijn geweest, waar lekkernijen te koop waren. Dat Hij nu verder verbiedt, de spijs, tot offerande aangeboden, te eten, was niet zo zeer om hen, als wel om de priesters, die overigens uit de offeranden een overvloedige winst zouden maken, of door ze aan hun gastvrienden aan te bieden, niet zouden aarzelen de dienst van God in minachting te brengen. Daarom verbiedt te wet, dat noch een bijwoner, noch een huurling mede mocht eten; slechts aan de inheemse, en aan wie in de familie was ingezet, stond zij toe mede te eten. Zelfs ook de dochters van de priester, welke in een andere stam zijn ingetrouwd, stempelt zij tot vreemdelingen. Hoofdsom is nu, dat, wat ook met de dienst van God samenhangt, haar eerbied moet bewaren, wat niet kan geschieden, tenzij, wat in de tempel geofferd wordt, wordt onderscheiden van de gewone spijs..

11. Wanneer dan nog de priester een ziel, een mens, met zijn geld zal gekocht hebben, die, zulk een gekochte en nu voortaan tot het gezin behorende slaaf, zal daarvan eten; en de ingeborene van zijn huis (Genesis 14:14) die zullen van zijn spijze het heilige (vs.10) eten, want zij zijn door de besnijdenis geheel in Israëls gemeenschap als volk opgenomen (Genesis 17:12), en reeds daardoor dat zij met die van het paaslam eten, aangewezen als behorende in alles tot het gezin.

12. Maar als de dochter van de priester een vreemde man, een die geen priester is, zal toebehoren en daardoor uit de priesterlijke familie uittreedt, zij zal van het hefoffer van de heilige dingen, van de heilige offergaven, die de Heere tot een hefoffer gegeven en door Hem aan de priesters tot hun onderhoud afgestaan worden, niet eten.

13. Doch als de dochter van de priester een weduwe of door haar man verstotene zal zijn (Deuteronomium. 24:1-4), en geen zaad hebben, en als kinderloze weduwe of verstotene tot haars vadershuis (Genesis 38:11) als in haar jeugd zal teruggekeerd zijn, zo zal zij van de spijze van haar vader eten, daar zij nu weer zo goed een lid van zijn gezin is als vroeger, toen zij nog maagd was. Maar geen vreemde, die geen priester is, zal daarvan eten; heeft zij dus kinderen, dan maakt zij daarmee na de dood van haar man of na de scheiding van hem een eigen gezin uit en mag dus van de spijze van de vader niet eten.

14. En wanneer iemand, zonder tot het gezin van een priester te behoren, het heilige door dwaling 1) zal gegeten hebben, zo zal hij als een, die zich aan het heilige vergrepen heeft, (Leviticus. 5:16) nietalleen wat hij zo onrechtvaardig gegeten heeft, vergoeden, maar ook als boete een vijfde deel van de waarde daarboven toedoen, en zal het de priester met het vijfde deel te vergoeden heilige weergeven. 2)

1) Door dwaling, d.i. zonder dat hij het weet, of uit onwetendheid en onbedachtzaamheid..

2) De vraag kan oprijzen, waarom God beveelt, dat aan de priester moest vergoed worden, indien iemand van de offerspijzen had gegeten. Want veeleer waren zij straf waardig, dan loon, die hadden toegestaan, dat de heilige zaken door het gebruik zonder onderscheid in minachting kwamen. Maar hier wordt hun dwaling gestraft, die het wettelijk gedeelte voor de priester niet hadden bewaard. Het deel was, zoals wij zullen zien, van Godswege afgedeeld, hetgeen zij moesten wegleggen, voordat zij iets van het offerdier proefden. Hun dus, die onbedachtzaamheid waren gevallen, beveelt God hun misdrijf te verzoenen, door aan de priester evenveel te geven en een vijfde erbij te voegen. En dat hierom, opdat niet, indien de offerspijs van God tot algemeen gebruik werd prijsgegeven, de godsdienst werd ontheiligd..

15. Zo’n boete en vergoeding zal geschieden, zo zullen zij, het volk, niet ontheiligen de heilige dingen van de kinderen van Israël, die zij de HEERE zullen gegeven hebben, die zij verplicht zijn aan Hem ten behoeve van Zijn priesters af te staan;

16. En 1) hun doen dragen de ongerechtigheid van de schuld, als zij hun heilige dingen, van de alleen de priesters toekomende heilige offergaven zouden eten; want Ik ben de HEERE, die hen, de priesters, heilige. 2)

1) En. Beter is de vertaling met: Maar, want dit vers vormt met het vorige een tegenstelling. Ook de Franse vertaling vertaalt door Maar. Anderen vertalen met opdat..

2) Gedurig herinnert de Heere eraan, dat Hij het is, die de priesters heeft geheiligd, afgezonderd tot hun heilig ambt, en dat Hij daarom, ook niet in enig ding, vermenging tussen het heilige en het onheilige dulden mag en kan..

17. Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

Duidelijker leert Hij nu en meer uitgebreid vervolgt Hij, wat Hij eerder enigszins heeft verordend, dat het onrecht was, God een verminkt of kreupel dier te offeren, of een, waaraan het een of ander gebrek was. Verder vermaant die uitwendige ongeschiktheid het oude volk, dat het verkeerd is, God half te dienen, omdat een dubbelzinnig hart verafschuwd wordt. Tegelijk werd door dit symbool de volmaakte zuiverheid van de offerande aangetoond, waardoor God eindelijk verzoend moest worden. Wij weten, hoeveel vrijheid de wereld zich gunt ten opzichte van de dienst van God. Want, ofschoon zij gemakkelijk verachtelijke kleinigheden, als ware zij slechts een knaap, opdringt, weet zij zichzelf gemakkelijk ervan te ontslaan. Hierdoor komt het, dat zij een beloning toekent aan, wie weet wat, lage dingen, en juicht over de spotternijen jegens God, alsof zij Hem aan zich hadden geboeid..

Met vs.17 gaat de Heere over van de plichten van de priesters tot die van het volk, wat het heilig houden van de offers aangaat.

18. Spreek tot Aäron en tot zijn zonen, als die de ware gesteldheid van de gebrachte offers moeten onderzoeken, en tot al de kinderen van Israël, die de offers naar het heiligdom brengen, en zeg tot hen: zo wie uit het huis van Israël en uit de vreemdelingen in Israël is (zie "Le 17.9), die zijn offerande zal offeren om aan een godsdienstige behoefte te voldoen, naar al hun geloften, het geschiede naar een vroeger door hem gedane gelofte (zie "Le 3.2), en naar hun gelofte of vrijwillige neiging daartoe, of naar al hun vrijwillige offeren, die zij de HEERE ten brandoffer zullen offeren.

19. Het zal, wanneer het ook gebracht wordt, zoals de betekenis van een brandoffer dit ook vordert (Leviticus. 1:3), altijd naar uw welgevallen zijn, 1) daar gij Mij vertegenwoordigt, een volkomen mannetje zonder gebrek, van de runderen, van de lammeren of van de geiten.

1) In het Hebreeuws Lirdsonekem. De LXX dekta umin. De Zeventigen hebben het dus opgevat in de zin van, het zij voor U welgevallig. Deze zin heeft het ook. Het wil niet zeggen, dat de Israëlieten naar eigen willekeur mochten te werk gaan, maar de betekenis is deze, dat die offerande zo de Heere welgevallig was, dat de vrucht ervan door hen werd genoten. Het zij voor U tot een welgevallen is dan ook een juistere vertaling..

20. Gij zult daarentegen niet offeren iets, waarin een gebrek is, 1) dat kreupel is of blind, enz. (vs.22-24 Deuteronomium. 5:21); want het zou niet aangenaam zijn voor u, 2) het zou Gods welgevallen niet verwerven; de in zo’n gebrekkig offer zichuitsprekende gemoedsstemming zou juist het tegendeel uitwerken (Deuteronomium. 17:1).

1) Alle offers, welke de Schrift instelt en goedkeurt, zijn eigenlijk zelfoffers. God wil niet de runderen en de schapen, maar in de runderen en schapen het hart..

Vanwege de bestemming van het offerdier tot zoenmiddel mag het niet aan zich dragen, wat het juist voor de offeraar verzoenen moet. Bij de mens zijn het nu wel zedelijke zwakheden, gebreken en ellenden, die verzoend moeten worden, terwijl het dier als niet voor toerekening vatbaar, geen zedelijke, maar alleen lichamelijke gebreken hebben kan; maar wat op ‘t gebied van ‘t zedelijk leven van de geest de zonde is, dat zijn op het gebied van het fysieke natuurleven lichamelijke krankheden en ellenden..

De bepaling van lichamelijke volmaaktheid heeft zijn natuurlijke grond daarin, dat deels de liefde zich in de gave moet uitspreken, de liefde, die het schoonste en beste weggeeft, die alleen een vlekkeloze en volmaakte gave is en God, de Heilige en Volkomen waardig offer zijn kan. Maar evenzeer sluit zij de zedelijke eis mede in, dat-in zoverre lichaamskwalen typen zijn van zedelijke gebreken-de mens slechts als zonder gebrek en van zedelijke vlekken vrij zich God, de Heilige overgeven en met Hem in levensgemeenschap treden kan..

2) Deze woorden bevestigen, wat we aantekenden bij vs.19, omdat in de grondtekst hetzelfde woord, wat de grondvorm aangaat, gebruikt wordt..

21. En als iemand een dankoffer 1) de HEERE zal offeren, uitzonderende van de runderen of van de schapen een bijzondere gelofte of een vrijwillig offer, zonder bijzondere aanleiding, alleen als vrucht van bijzondereaandrang, het zal, zoals het brandoffer (vs.19), volkomen zijn, opdat het aangenaam zij; al is het dan geen mannetje, tenminste geen gebrek zal daarin zijn. 2)

1) Ook: zie Le 3.1.

2) Omdat de offeranden zinnebeelden waren, niet alleen van de Messias, maar ook van de gelovigen en van hun plichten, zo toonde de hoedanigheid van de offerande: 1e. Dat de Middelaar van God en de mensen heilig, onnozel en onbesmet moest wezen. 2e. Dat de gelovigen zichzelf als levende, heilige en God welbehagelijke offeranden aan de Heere moesten opofferen. 3e. Dat hun plichten ook rein en heilig moesten wezen (Jacobus 1:10)..

22. Het blinde, of gebrokene, b.v. lamme (Deuteronomium. 15:21), of verlamde aan een of ander lid, of wratte, met etterende zweren, of droge schurft, of etterige schurft hebbende (Leviticus. 21:18-20), deze zult gij de HEERE niet offeren, en daarvan zult gij de HEERE geen vuuroffer, het zij een gelofte, of een vrijwillig offer, op het altaar geven.

23. Doch een os, of klein vee, te lang of te verkrompen in leden, die zult gij tot een vrijwillig offer bereiden. 1) Ik vorder bij zulke offers geen onbepaalde vrijheid van alle gebrek, doch tot een gelofte-offerande zou het niet aangenaam zijn; al wie eenmaal een gelofte heeft gedaan, zal later daarvan niets terugnemen en zich niet met een minder offer behelpen.

1) Hier wordt een uitzondering gesteld, ten opzichte van de vrijwillige offers. Want in dit geval verbiedt God niet een dier, te lang of te verkrompen in leden, te offeren. En zeker, wanneer iemand, noch door enige gelofte, noch door enige noodzakelijkheid verbonden was, moest zijn vrijheid groter zijn. Echter is het ervoor te houden, dat geen slachtoffer door God kon goedgekeurd worden, dat aan enig zichtbaar gebrek leed..

De Rabbijnen verstaan hier onder, een vrijwillige gift aan de priester van de Heere. Andere uitleggers vertalen, alsof er stond: Doch, wanneer gij een os, of klein vee, te lang of te verkrompen in leden, tot een vrijwillig offer, of tot een gelofteoffer zou bereiden, het zou niet aangenaam zijn. Zo vertaalt o.a. Outram, De Saccrif. Lib. I. Cap. 9..

24. Het gedrukte, of gestotene, of gescheurde, of gesnedene zult gij de HEERE niet offeren; dus geen dier, dat op een van de vier gebruikelijke wijzen door kwetsing, ofverplettering, of afdraaiing, of uitsnijding van de zaadballen is ontmand geworden, dat zult gij in uw land niet doen. 1)

1) Dit laatste ziet niet op het niet offeren van het gedrukte enz., maar hierdoor wordt het ontmannen van de dieren verboden, omdat het, evenals het doen voortbrengen van bastaardsoorten, een ingrijpen was in de Scheppingswereld van God..

25. Gij zult ook uit de hand van de vreemde, 1) van al deze dingen, van al deze in vs.22-24 als gebrekkig aangeduide dieren, uw God geen spijs offeren; want hun, van deze dieren, verdorvenheid is in hen; in deze is gebrek, daarom zijn zij geen spijsoffer voor de Heere, zij zouden niet aangenaam zijn voor u, u Mijn welbehagen niet aanbrengen.

1) Hier verbiedt God, dat zodanige offeranden, zelfs van vreemden gekocht, Hem werden geofferd, ofschoon de Joden een andere zin eraan hechten, dat ook niet van bijwoners de offerande mocht aangenomen worden, welke door de eigen zonen van de Kerk niet mocht worden gebracht. Maar, omdat de wet de onreine volken geheel van de heilige offeranden uitsluit, moest er wel een oplossing voor deze zwarigheid uitgedacht worden. Zij willen alzo, dat hier, vreemdelingen, genoemd werden, die de Noachitische geboden onderhielden, nl. die God vreesden, zich niet met ontucht besmetten, zich onthielden van het vergieten van het bloed van mensen en van het verstikte, en de afgoden niet aanbaden, maar het verband van de zin is hiermee in strijd, omdat aan het einde Mozes voorschrijft, dat de offerande van deze soort voor de Joden zelf niet aangenaam zou zijn, wat niet paste, indien de volkeren zelf offerden. Mij schijnt dus het een bevestiging te zijn van een vroeger bevel gesteld, om alle mogelijke uitzonderingen af te snijden (per modum occupationis). Want een offerande kon duldbaar schijnen, indien zij een dier, ofschoon verminkt, met geld hadden gekocht. Maar God kondigt hen aan, dat, indien het niet geoorloofd was, uit de eigen stallen uit te leiden, het evenmin kon goedgekeurd worden, indien het door geld was aangeschaft, omdat een gebrek altijd mishaagde.

En opdat het verbod des te klemmender zou zijn, noemt Hij weer de offerande, de spijze van God. Niet, omdat God, die de Bron van leven is, behoefte heeft aan spijs, of, omdat Hij bederfelijk vlees eet, omdat Hij de eeuwige Geest is, maar opdat de mens zich met des te

meer ijver erop zou toeleggen, de heilige zaken naar eis te behandelen, wanneer zij op algemene wijze tot God naderden. Indien niemand aan een aards vorst slecht of bedorven vlees zou durven voorzetten, dan was het nog minder te dulden, dat de tafel van God met enig gebrek werd bezoedeld..

Letterlijk vertaald luid dit vers aldus: Ook zult gij niet van de hand van een vreemdeling offeren de spijs van uw God van al deze; want hun verderf is in hen, in hen is gebrek, zij zouden niet aangenaam zijn voor u. Hierin vinden andere uitleggers de betekenis, dat de Israëlieten tot hun offer het daartoe benodigde dier niet van een vreemdeling kopen mochten, maar alleen zelf aangekweekte of van een volksgenoot gekochte dieren mochten gebruiken; andere dieren moesten gelijk worden gesteld met de gebrekkige en verdorvene en konden hun Gods welgevallen niet doen verwerven. Deze verklaring is op zichzelf zeer juist; want daar alle offers eigenlijk offers van zichzelf zijn (zie Le 22.20) is de eerste en voor de hand liggende voorwaarde van een God welgevallig offer deze: dat hetgeen geofferd wordt eigendom is en wel rechtmatig, door eigen arbeid en moeite verkregen eigendom van de offeraar, waarvoor hij een deel van zijn leven heeft afgestaan om het te verkrijgen; dat dien ten gevolge tot hem staat in de innigste betrekking en dus hem kan vertegenwoordigen. Op grond hiervan mocht als altaaroffer niet gelden zowel het eetbare wild, als de zonder bijzondere kweking de mens als in de hand groeiende boomvrucht; maar ook niet met gekocht vee, door vreemdelingen aangekweekt zou Israël zichzelf en de vruchten van zijn aardse werkzaamheid de Heere aanbieden! Wel levert de latere geschiedenis meerdere voorbeelden op dat Israël zijn God offerde wat vreemde koningen aan het volk hadden gegeven (Ezra 6:9; 7:17 vv. 1 Makk. 10:39; 2 Makk. 3:3; 9:16, maar dit was slechts uit door de bestaande behoefte voortgevloeide noodzakelijkheid. Hoe vast men ook toen overtuigd was van de verplichting, dat Israël zelf de kosten van zijn Godsverering moest dragen, toont Nehemiah. 10:32 vv. duidelijk aan. Wat nu de in dit vers en eerder (Leviticus. 3:11,16; 21:6,8) gebruikte uitdrukking: "brood of spijze van God," (ter aanduiding van de offers) aangaat, verklaart Luther aldus: "de offers werden immers door vuur verteerd ter ere van God." Wij hebben intussen niet nodig te vrezen dat wij ze werkelijk als een spijze van God aanmerken. Het spreekt wel vanzelf, dat het bij de God van Israël niet gaat om vlees en brood en dergelijke dingen, welke Hem als spijze worden aangeboden (Psalm. 50:12 vv.), maar in hetgeen zij betekenen, zijn zij voor Hem een geestelijke spijze (zie Le 2.3)

Andere uitleggers, zoals Henry, Keil e.a. menen, dat hier verboden wordt, dat ook de vreemdelingen geen gebrekkige dieren mochten offeren, en niet, dat de Israëlieten ze ook van hen niet mochten kopen. Hiertegen strijdt, zoals Calvijn reeds opmerkt, het laatste gedeelte van vs.25

26. Verder sprak de HEERE, met betrekking tot de ware gesteldheid van het offer een andere opmerking, en wel over de ouderdom van de daartoe bruikbare dieren meedelende, tot Mozes, zeggende:

27. Wanneer een os, of lam, of geit zal geboren zijn, en men eraan denkt, om dit jonge stuk vee tot een offer te nemen, zo zal die vooraf zoals een eerstgeborene, die men aan Mij toewijden zal (Exodus. 22:30), zevendagen onder zijn moeder zijn; 1) daarna, eerst van de

achtste dag en daarover, wanneer die nog ouder dan 8 dagen geworden is, zal hij aangenaam zijn tot offerande van het vuuroffer voor de HEERE; minder dan 8 dagen oud heeft het dier nog geen vol zelfstandig leven en kan daarom voor dit heilig doel niet gebruikt worden.

1) Het jonge rund en het klein vee moest zeven dagen bij de moeder zijn, en mocht eerst vanaf de achtste dag en later geofferd worden, zoals in Exodus. 22:29, ook met betrekking tot de eerstgeborene is voorgeschreven. De grond is deze, dat het jonge dier binnen de eerste weken nog niet rijp is voor het zelfstandige leven. Deze rijpheid verkrijgt het eerst na afloop van een week, die door de Schepping geheiligde tijdsruimte..

Evenmin als een kind vóór de 8ste dag mocht besneden, evenmin mocht het jong van een rund, of een lam vóór de achtste dag geofferd worden. Tussen die beide bestaat een onafwijsbaar verband..

28. Gij zult ook een os, of kleinvee, rund of schaap, hem, het oude dier, en zijn jong, op één dag als offer, niet slachten 1) zoals gij dan ook in het algemeen grote zachtheid tegenover de natuur van de dieren aan de dag leggen en voor de instandhouding van de door God verordende betrekking tussen het dier en zijn jongen zorgen zult (Deuteronomium. 22:6 vv. zie "Ex 23.19).

1) God heeft gewild, dat de beoefening van de godsvrucht niet vreemd zou zijn aan menselijke plicht. En daarop heeft het bevel betrekking, dat het altaar van God geen pijnbank mocht zijn..

29. En als gij een lofoffer voor de HEERE zult slachten, tot dank voor een reeds ontvangen weldaad (zie "Le 3.2), naar uw wil 1) zult gij het slachten, gij zult het zo doen, dat gij daardoor in Mijn welgevallen delen kunt.

1) Naar uw wil. Ook hier weer, zodat het u te wille zij, of, dat het u ten goede komt..

30. Het vlees van een dergelijk dankoffer, zoals Ik reeds (Leviticus. 7:15) gezegd en (Leviticus. 19:5 vv.) herhaald heb, zal, nog op dezelfde dag, als offermaaltijd, gegeten worden; gij zult daarvan niet overlaten tot op de morgen: Ik ben de HEERE! die u niet tevergeefs meegedeeld heb al die voorschriften, hoe men Mij dienen zal.

31. Daarom zult gij Mijn geboden houden, en die doen, Ik ben de HEERE uw God, die het wel aan u verdiend heb, dat gij in alles Mijn wil volbrengt en niet naar uw goedvinden wandelt.

32. En gij zult Mijn heilige naam niet door ongehoorzaamheid ontheiligen, opdat Ik in het midden van de kinderen van Israël geheiligd word: Ik ben de HEERE, die u heilige!

33. Die u uit Egypte gevoerd heb, opdat Ik U tot een God zij, Ik ben de HEERE!

HOOFDSTUK 23.

VASTSTELLING VAN DE VOORNAAMSTE FEESTEN.

I. Vs.1-24:9. Verder heeft Israël ook zijn heilige tijden, hem door de Heere gegeven, des te meer te heiligen, daar het dingen zijn, waarop Hij Zijn volk doet naderen tot in Zijn aanwezigheid, om Zijn gaven te ontvangen en van Hem Zijn zegen deelachtig te worden. Deze tijden worden nu afzonderlijk opgenoemd, verklaard zowel in hun maatschappelijke als in hun godsdienstige betekenis en naar de wijze van hun viering meer omschreven, zonder dat hier nu een eigenlijke feestalmanak volgt; deze kalender zal eerst worden gegeven, als Israël op het punt staat het Joodse land binnen te trekken (Numeri. 28 en 29).

1. Daarna sprak de HEERE opnieuw tot Mozes, 1) zeggende:

1) Dit hoofdstuk bevat geen "Feestkalender," geen korte samenvatting van de tot hiertoe verstrooid gegeven bestemmingen over de feestdagen van Israël, maar slechts een overzicht van die feestdagen en feesttijden van het jaar, waarop heilige verzamelingen zouden plaats vinden..

2. Spreek 1)tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: de gezette hoogtijden van de HEERE, 2) de volgens een bepaalde orde terugkerende, de Heere geheiligde dagen en tijden, welke gij uitroepen 3) zult, zullen heilige samenroepingen zijn; die gij als heilige verzamelingen, wanneer de Heere met u en gij met de Heere samenkomt, door blazen met de bazuin (Numeri. 10:10), openlijk zult uitroepen, deze zijn Mijn gezette hoogtijden.

1) Terwijl naar onze berekening op 12 en 13 Nisan de geboden in hoofdstuk 11-22 worden gegeven, is nu met de 14de van deze maand het tweede Paasfeest aangebroken en geeft de Heere waarschijnlijk op deze dag de in dit hoofdstuk voorkomende voorschriften over de feesten van Zijn volk. De ordening van die feesten gaat uit van de Sabbat, als de dag die Israël de Heere zijn God zal heiligen, daar Hij reeds bij de schepping van de wereld deze dag door Zijn rust gezegend en geheiligd heeft. Terwijl het volk daardoor die God belijdt, die door het woord van Zijn almacht in zes dagen hemel en aarde heeft geschapen, stelt het zich, wat zijn godsdienstige kennis aangaat, scherp en beslist tegenover alle andere volken, die òf God en de natuur vereenzelvigen, òf naast de eeuwige God de eeuwige wereldstof plaatsen. Daarom is de Sabbat voor Israël tegelijk een teken van het Verbond (Exodus. 31:12 vv.), en wel een teken van het Verbond, wat de natuur aangaat, zoals de besnijdenis (Genesis 17:10 vv.) een teken van het Verbond is wat de genade betreft; het bezit in de Sabbat een goddelijk onderpand, dat bij dit volk, als erkennende en belijdende de Schepper en Gebieder van de wereld, het menselijk leven in werken en rusten zich naar het oorspronkelijke beeld van het goddelijk leven vormen zal..

2)Hoogtijden van de Heere. Alzo werden deze dagen genoemd, omdat zij bestemd waren, om dagen van de Heere te zijn, die Hem geheiligd en gewijd werden. De naam hoogtijd is beter dan die van feestdag, omdat ook de Verzoendag eronder begrepen wordt en deze in de

eigenlijke zin van het woord geen feesttijd kan worden genoemd. In Numeri. 28:2 en 29:39 worden onder de hoogtijden ook begrepen de tijden van het dagelijks morgen- en avondoffer..

3) Dit uitroepen moest geschieden door de priesters en wel door middel van zilveren trompetten, welke op bevel van de Heere (Numeri. 8:2) moesten gemaakt worden..

3. a) Zes dagen zal men het werk doen (Ex.20:9; 23:12; 31:15), maar op de zevende dag is de Sabbat van de rust, de dag van volkomen rust en bepaalde onthouding van alle arbeid, een heilige samenroeping tot het heiligdom om daar te aanbidden (Ezech.46:3), geen werk, niet eens een huiselijk werk (zie "Ex 21.15), zult gij op deze dag doen: het is de Sabbat van de HEERE, en zal als zo'n Sabbatdag door u worden gehouden in al uw woningen, wanneer gij in het land Kanaän komt en daar niet meer tot hetheiligdom naderen kunt.

a) Deuteronomium. 5:13 Luk.13:14

Bij de negatieve zijde van de sabbatviering, het nalaten van elke arbeid, welke in de vorige plaatsen, waar reeds over de Sabbat gesproken werd (Ex.16:23 vv.; 20:8 vv.; 23:12 vv.; 31:12 vv.; 34:21; 35:2 vv.) bepaald genoemd is, komt hier nu ook de positieve zijde, de verzameling tot Godsverering; maar deze wordt dadelijk weer op de achtergrond gesteld, daar in Kanaän het bezoeken van het enige heiligdom, dat men daar had, slechts voor een zeer klein deel van het volk mogelijk was, waarom dan ook de profeten bij hun aandringen op sabbatsheiliging zich bepalen tot het verbieden van hetgeen men op de sabbat niet doen mocht. Jesaja 56:2; 58:13 vv. Jer.17:21). Echter was in de wenk over de godsdienstige bestemming van de sabbat de kiem gelegd tot verdere ontwikkeling van het sabbatsgebod, welk gebod dan ook in de loop der tijden al meer en meer ontwikkeld is en alzo de tijd van het Nieuwe Verbond, wanneer de positieve zijde weer op de voorgrond treedt, voorbereid heeft. Reeds zeer vroeg zullen er op de sabbat samenkomsten tot het horen en overdenken van Gods Woord hebben plaatsgevonden, vooral in de profetenscholen (2 Koningen. 4:23); daaruit ontstonden dan ook de synagogen (Luther: scholen), zoals wij deze ten tijde van Jezus en de Apostelen niet maar in iedere stad van Palestina, maar ook overal onder de Joden in de verstrooiing aantreffen. Zoals nu in de sabbatviering de erkenning van God als Schepper van hemel en aarde haar uitdrukking vindt, alzo belichamen zich in de drie jaarlijkse feesten, waarover de volgende verzen handelen, de grote heilsdaden, welke de Heere voor Israël, Zijn uitverkoren volk, verricht heeft. Het zijn de feesten in de meer bepaalde zin van het woord, waarop de heilige verzameling werkelijk plaats heeft, daar zij Israëls pelgrimsfeesten zijn, waarop al wat mannelijk is zich bij het heiligdom verenigen zal (Exodus. 23:14,17; 34:23 Deuteronomium. 16:16). Deze grote daden van God bedoelen de verzoening, heiliging en verlossing van Israël; de feestdagen aan de herdenking van deze daden gewijd, Pasen, Pinksteren en Loofhutten, hebben tevens betrekking op de verzorging van het volk, dat de Heere uit Egypte, voorbij de Sinaï, door de woestijn in het land van de belofte gebracht heeft, met het voor zijn verblijf in dat land nodige levensonderhoud, en zijn alle drie feesten van de oogst. Terwijl toch het eerste het begin en het tweede het einde van de oogst voorstelt, vormt het derde de alles besluitende dankzegging voor de gezegende opbrengst van de grond na volbrachte inzameling van allerlei vruchten; ja, bij het tweede, het Pinksterfeest, treedt de

geschiedkundige betekenis van het feest op de achtergrond, en wel zo, dat zij geheel schijnt te ontbreken en het feest zelf in de voorspelling (Ezech.45:21 vv.) geheel wordt voorbijgezien..

In deze aardse bedeling wordt de gemeenschap met God niet alleen door strijd en zonde, maar ook door arbeid en lijden belet of belemmerd. Vandaar de afzondering van overgebleven dagen, tijdperken, waarin die gemeenschap meer opzettelijk kan worden geoefend. Deze zogenaamde heilige tijden moeten evenwel aan het gehele leven een hogere wijding verlenen..

4. Deze zijn de gezette hoogtijden van de HEERE, de heilige samenroepingen, welke gij als de heilige door Mij voorgestelde tijden uitroepen zult op hun gezette tijd, als gij samenkomt bij het heiligdom.

Met de Sabbat verwant zijn de andere hoogtijden, welke hier Mozes voorschrijft. In de eerste plaats wordt het Pascha gesteld, waarvan ik echter de betekenis niet zonder reden met het eerste gebod heb verbonden. Want daar werd de instelling vastgesteld, voor zoverre het het volk terughield, om vreemde goden te dienen. Want door die dienst werden zij gewend aan de gehoorzaamheid van God, opdat zij, nadat hun geboden was, om alle bijgelovigheden van de volkeren vaarwel te zeggen, bij de zuiverheid van de wet rust zouden vinden. Daarom is het Pascha als vanzelf een aanhangsel van het eerste gebod. Een dag echter, jaarlijks terugkerende, moest wel onder de andere dagen opzettelijk vermeld worden. En zeker, het vierde gebod had geen ander doel of nut, dan het volk te oefenen in de dienst van God. Maar omdat het slachten van het lam de genade van de aanneming voorstelde, waardoor God zich met het volk had verbonden, moest het met het eerste gebod verbonden worden..

5. a) In de eerste maand, namelijk van het kerkelijke jaar, op de veertiende dag van de maand, tussen twee avonden is, volgens hetgeen Ik reeds in Exodus. 12:2 vv. gezegd heb, het pascha van de HEERE.

a) Ex.12:18; 28:15 Numeri. 28:16 Deuteronomium. 16:1

6. En op de vijftiende dag van dezelfde maand is het feest van de ongezuurde BRODEN van de HEERE; zeven dagen zult gij ongezuurde BRODEN eten, tot de eenentwintigste dag toe.

7. Op de eerste dag, de 15de Abib, zult gij een heilige samenroeping hebben; die dag zal als een bijzonder hoge feestdag door u gevierd worden met een heilige feestelijke samenkomst; geen dienstwerk, geen werk van burgerlijke handtering of beroepsbezigheid zult gij doen, 1) al zijn huiselijke bezigheden, b.v. de toebereiding van spijzen u geoorloofd.

1) Vier bekers, soms vijf, werden gedurende het Paasmaal geledigd, waarvan de derde de beker der dankzegging heette 1 Corinthiers. 10:16). De gasten zongen het groot en klein hallel (de lofzang, Matth.26:30), Psalm. 113,114; 115-118. Soms nog Psalm. 120-137..

Het Paasfeest, het feest van de ongezuurde broden, kan niet verklaard worden uit het lentefeest van de heidenen, staat er ook niet mee in verband..

8. Maar gij zult van deze dag af zeven dagen vuuroffer voor de HEERE offeren; de (Numeri. 28:19 vv.) voorgeschreven feestoffers met de (Numeri. 29:30) opgenoemde afzonderlijke offers brengen, daar gij niet met lege handen voor Mij verschijnen moogt (Exodus. 23:15; 34:20); op de zevende dag, 21 Abib, zal als op de eerste (vs.7) een heilige samenroeping wezen; geen dienstwerk zult gij dan doen, terwijl gij op de tussenliggende dagen, behalve op de dag, waarop de Sabbat invalt en gij alzo van allesrusten moet (vs.3) uw gewone werkzaamheden kunt voortzetten.

Dien ten gevolge wordt Pasen als het eerste van de drie jaarfeesten in 2 delen verdeeld: in het voorafgaande Paasfeest en het zich onmiddellijk daaraan sluitende feest van de ongezuurde (Luther: zoete) broden (Mark.14:1 Luk.22:1). De betrekking tussen beide delen moet men niet beschouwen, zoals door sommige oudheidkundigen geschiedt, als ware het Pascha niet meer dan de eenvoudige inleiding tot het feest en dat van de ongezuurde broden de eigenlijk gezegde feestviering; integendeel vormt het eerste zowel de aanvang als het hoofdbestanddeel van de feestviering en is het tweede de voortzetting en voltooiing daarvan. Uit dit innig verband tussen beide delen, waarbij het een met het andere samenvloeit en het tweede zelf reeds met het eerste begint, wordt het verklaard, dat zowel de uitdrukking: "feest van de ongezuurde broden," het gehele feest, met inbegrip van de Paasmaaltijd, betekent (Exodus. 12:18 vv.) als dat ook de naam "Pascha" van de op de zevende dag te brengen offers gebruikt wordt (Deuteronomium. 16:2 Joh.18:28)

9. En de HEERE met de herhaling van de reeds eerder over de viering van het Paasfeest gemaakte bepalingen een nieuwe voorstelling met betrekking tot de huishoudelijke betekenis daarvan verbindende, sprak tot Mozes, zeggende:

10. Spreek tot de kinderen van Israël, en zeg tot hen: als gij in het land zult gekomen zijn, dat Ik u geven zal, en gij zijn oogst, de vrucht van zijn grond, zult oogsten, dan zult gij de gehele gemeente door haar vertegenwoordigers, de oudsten, een handvol van de eerstelingen 1) van uw oogst, van uw omstreeks die tijd rijp geworden gerst, tot de priester brengen.

1) Deze handvol van de eerstelingen was een zinneprent van Christus, want Hij is door alle eerstelingen verbeeld en dien ten gevolge ook door deze handvol van de eerstelingen en wel voornamelijk ten opzichte van haar beweging. Want 1. Zoals deze handvol van de eerstelingen door de priester op de tweede dag van het feest van de ongezuurde broden werd bewogen en wel naar alle de delen van de wereld, zo is Christus opgestaan door de opstanding uit de doden en is gepredikt door de gehele wereld. 2. Zoals met deze handvol van de eerstelingen moest gepaard gaan een brandoffer, spijsoffer en drinkoffer, zo hebben de gelovigen met de opstanding van de Zaligmaker zichzelf aan God geheel geheiligd en overgegeven tot geestelijke brandoffers, spijsoffers en drankoffers..

11. En hij zal die handvol op de in Exodus. 29:24 voorgeschreven wijze, door beweging voor- en dan achterwaarts, voor het aangezicht van de HEERE in de voorhof van de tabernakel bewegen, opdat het voor u aangenaam zij; de volgende dag na de Sabbat, d.i. op de eerste feestdag (vs.7), d.i. de 16de Nisan, zal de priester die bewegen.

Wij hebben hier, zoals reeds in de aanmerking op Exodus. 19:15, de laatste woorden van het vers in die zin te verstaan, waarin de meeste christelijke uitleggers, voorafgegaan door Philo, Josefus en de Rabbijnen, ze verklaarden. Intussen zijn er nog drie andere uitleggingen, welke wij echter, daar zij toch niet te verdedigen zijn, niet nader willen vermelden, slechts dit merken wij op, dat 1. de Baithuseeërs, die in latere tijd de beschouwingen van de Esseeërs over de Schrift op deze wijze vertegenwoordigden, als de Rabbaniten die van de Farizeeërs, en de Karaïten die van de Sadduceeërs (zie Ex 12.6), onder die Sabbat die wekelijkse Sabbat verstonden, die in de zeven dagen van het Paasfeest viel; 2. enige godgeleerden daarentegen aannamen, dat de oude Hebreeën met ieder nieuw jaar ook altijd een nieuwe week begonnen, zodat de 7de, de 14de, de 21ste en de 28ste Nisan werkelijk een sabbat geweest waren, waarvan nu óf de tweede (14) óf de derde (21) bedoeld was; 3. een ander uitlegger eindelijk evenzo de 21ste Sisan, die zoals de 15de het wezen van de Sabbat had (vs.8), onder de bedoelde Sabbat wil verstaan hebben, maar de vroeger vermelde mening over de aanvang van het Hebreeuwse jaar niet deelt. Voor het overige moet het brengen van de te bewegen handvol, in de naam van de hele gemeente en naar de bepaling van dit vers wel worden onderscheiden van het (Leviticus. 2:14) vermelde spijsoffer van de eerste vruchten, dat vrijwillig en in de vorm van gebroken koren of grutten gebracht werd..

12. Gij zult ook op de dag als gij die handvol bewegen zult, vooraf als een aansluiting aan het feestoffer van de dag (Numeri. 28:19-29) bereiden een volkomen lam, dat eenjarig is, ten brandoffer voor de HEERE.

13. En zijn daartoebehorend spijsoffer, echter niet naar de (Exodus. 29:40) voor het dagelijks brandoffer bepaalde maat, maar daar het hier een oogstoffer geldt, in dubbele mate, en dus twee tienden meelbloem, met olie gemengd, ten vuuroffer, de HEERE tot een liefelijke reuk, dat Hem een liefelijke reuk bereidt; en zijn drankoffer van wijn, maar, omdat de wijnoogst nog niet daar is, het vierde deel van een hin. 1)

1) De maat van de meelbloem was verdubbeld, niet die van de wijn. Het offer werd gebracht van de korenoogst en niet van de wijnoogst..

14. En gij zult geen nieuw brood, noch geroosterd koren (Leviticus. 2:14), noch de korrels van groene aren eten (Deuteronomium. 23:25 Luk.6:1); tot op deze dag dat gij met de zo-even genoemde handvol van de eerstelingen de offerande voor uw God zult gebracht hebben, 1) daar Hem als gever de oogst toekomt, dus ookde eerstelingen daarvan: het is een eeuwige instelling voor uw geslachten, in al uw woningen, dat, waar gij ook in dat land wonen moogt, gij het brengen van de te bewegen handvol op de bepaalde dag afwacht, eer gij zelf van de vrucht van het veld iets geniet.

1) God moest het eerste hebben. Met God moest men beginnen. Ook hier wordt in beginsel onder het Oude Verbond geleerd wat de Heere Christus zegt: Zoekt eerst het Koninkrijk van God en alle andere dingen zullen U worden toegeworpen..

15. Daarna zult gij u tellen van de volgende dag na de Sabbat, 1) van de dag dat gij de handvol van het beweegoffer zult gebracht hebben (vs.11), dus van de 16de Abib af, het zullen zeven volkomen Sabbatten zijn of weken (Deuteronomium. 16:9); d.i. 49 dagen.

1) Volgens de Rabbijnen beginnen de Joden daarmee terstond met de aanvang van iedere dag, als de zon onderging en spraken aldus: Wij prijzen U Heere, onze God, Koning der wereld, die ons door Uw geboden geheiligd hebt en ons belast de dagen te tellen van dat de handvol van de eerstelingen is geofferd..

16. Tot de volgende dag na de zevende Sabbat, tot de dag die volgt op de laatste dag van de zevende week, zult gij in het geheel vijftig dagen tellen; dan zult gij op deze 50ste dag na het dagelijks morgenoffer en na het voor die dag (Numeri. 28:16-31) verordende feestoffer, een uit de vrucht van de nieuwe nu geëindigde oogst bereid nieuw spijsoffer voor de HEERE offeren.

17. Gij zult uit uw woningen twee beweegbroden 1) brengen, zij zullen van twee tienden, 1 1/5 schepel (zie "Ex 16.36), meelbloem, fijn tarwemeel zijn; gedesemd zullen zij gebakken worden, met zuurdeeg gemengd en op de gewone wijze gebakken: het zijn de eerstelingen voor de HEERE. 2)

1) Twee beweegbroden. De bedoeling is niet, dat uit iedere woning twee broden moesten gebracht worden, maar dat in het geheel twee broden moesten worden aangeboden. Uit uw woningen is tegenstelling van uit het heiligdom en zijn schatten. Die twee broden werden gebracht in naam van het gehele volk..

2) Terwijl de gerst in de warmere streken van Palestina reeds in het midden van april rijp wordt, komt het koren eerst meerdere weken later tot rijpheid (Ruth 1:22; 2:23). Het komt alzo geheel met de huishoudelijke betrekkingen van het land overeen, dat de handvol van de beweegoffer op Pasen een handvol gerst is, maar het brood van het beweegoffer op Pinksteren uit reeds verbakken tarwemeel, want dan wordt het feest van de eerstbeginnenden, nu dat van de reeds geëindigde graanoogst gevierd..

18. Gij zult ook met het brood, waarover zo-even gesproken is, als een dat begeleidend offer, zoals ook de handvol van het beweegoffer op het Paasfeest van zo’n offer vergezeld gaat (vs.12), zeven volkomen éénjarige lammeren en één var, het jong van een rund en twee rammen offeren; zij, deze dieren met hetgeen als spijs- en drankoffer daarbij behoort, zullen de HEERE een brandoffer zijn met hun spijsoffer en hun drankoffers, een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE, waardoor ook de aanbieding van de beide offers eerst tot een welgevalligeofferande wordt.

19. Ook zult gij, behalve het brandoffer (vs.17) één geitebok ten zondoffer en twee éénjarige lammeren ten dankoffer bereiden.

Dat voor het feest van de oogst niet alleen een veel groter brandoffer dan bij de handvol van het beweegoffer tot heiliging van de beginnende oogst (vs.12), maar ook een zondoffer en een

brandoffer worden voorgeschreven, moet verklaard worden uit de betekenis van het feest als dankfeest voor de ingeoogste rijke zegen van God. Het zondoffer moest het gevoel en bewustzijn van de zonde van de gemeente van Israël verwekken, dat zij toch bij het genot van het gezuurde dagelijkse brood niet de zuurdesem van de oude natuurlijke mens dienen, maar bij de Heere schuldvergiffenis en schulddelging zoeken en van Hem begeren zou. In het vermeerderde brandoffer moest zij haar dankzegging uitspreken voor de zegen van de oogst, tot vermeerderde toewijding en heiliging van al de leden van de gehele mens aan de dienst van de Heere, en door middel van het dankoffer zich verliezen in de daardoor afgeschaduwde zalige gemeenschap van vrede met de Heere, waartoe zij geroepen is en die zij in haar erfdeel door Zijn zegen deelachtig zal worden..

20. Dan zal de priester deze uit twee lammeren bestaande offerande van de dankzegging (vs.19) eer hij ze slachten gaat, met het brood van de eerstelingen (vs.17), ten beweegoffer voor hetaangezicht van de HEERE met de twee lammeren bewegen; zij, de twee lammeren met het brood van de eerstelingen, zullen de HEERE een heilig ding zijn, voor de priester; zodat het vlees niet tot een offermaaltijd voor het volk gebruikt wordt, maar zoals het brood, waarvan om het zuurdeeg niets in het altaarvuur komt (Leviticus. 2:11), de priesters toevalt.

Op dezelfde wijze, als hier het brood, werd de handvol van het beweegoffer op het Paasfeest (vs.10) de Heere slechts aangeboden, niet verbrand op het altaar: alleen door het bewegen Hem zinnebeeldig toegebracht, om dan voor de priesters te zijn..

Evenals van de zondoffers mocht ook de Priester alleen van deze dankoffers op het wekenfeest eten. Zij waren een Heiligheid der Heiligheden..

22. a) Als gij nu in de tijd tussen Pasen en Pinksteren de oogst van uw land zult inoogsten, gij zult in uw inoogsten de hoek van het veld niet geheel afmaaien, maar zoals reeds gezegd is (Leviticus. 19:9), de rand aan alle kanten laten staan, en de opzameling van uw oogst, wat liggen bleef, niet opzamelen; voor de arme en voor de vreemdeling zult gij ze laten: Ik ben de HEERE, uw God! die u aldus geboden heb; ook zullen uw offers op het oogstfeest Mij eerst dßn aangenaam zijn, wanneer gij in de oogst naar Mijn wil gedaan hebt.

a)Deuteronomium. 24:19

Het hier beschreven tweede van de drie jaarfeesten van Israël wordt door Mozes zelf het wekenfeest genoemd (Deuteronomium. 16:10), het feest van de eerstelingen (Exodus. 23:16) of de dag van de eerstelingen (Deuteronomium. 28:26); maar in het Nieuwe Testament (Hand.2:1) (volgens de berekening van zijn duur in vs.16) pentekosth (Pentekoste) of Pinksterfeest. Zoals wij reeds bij het derde vers opmerkten, wordt de geschiedkundige betekenis van deze dag niet verder verklaard; maar de Joodse overlevering heeft vanouds daaraan vastgehouden, dat dit feest, behalve om zijn huishoudelijke betekenis tevens als gedenkdag van de wetgeving op Sinaï, welke op de 6de Sivan geschied is (zie Ex 19.15), moest gevierd worden. Daarom versierden de Talmoedische Joden op die rustdag de Synagogen en huizen met loof, wonden om de rollen van de wet bloemkransen en bestrooiden de grond van hun vertrekken met gras en allerlei groen; daar alles om de berg Sinaï groen

was, toen de wet gegeven werd. Een aanwijzing dat men reeds vóór de ballingschap die dag in verband bracht tot de wetgeving, ligt wellicht in 2 Kron.15:10 vv., omdat de aldaar vermelde verzameling te Jeruzalem zeker die is, welke bijeengeroepen werd tot het vieren van het Pinksterfeest en van het komen in het Verbond, van het besliste terugkeren tot de wet, welke de Heere eens gaf, toen Hij Zijn verbond met Israël oprichtte. Moet men nu ook (Johannes 5:1) onder het daar opgenoemde feest het wekenfeest verstaan, dan had de vermaning van Christus (Johannes 5:39) een aanrakingspunt in de reeds toen bestaande gewoonte, om op dit feest zich met het lezen van de wet bezig te honden, zoals dit door de Talmoedische Joden geschiedt en zoals ook Christus bij Zijn gesprekken (Johannes 6:51 vv.; 7:37 vv.) evenzo van bestaande feestgewoonten, dßßr op het eten van het Pascha en hier op het waterscheppen bij gelegenheid van het Loofhuttenfeest, gebruik maakt. In de Christelijke Kerk neemt men zo onvoorwaardelijk de wetgeving op Sinaï als de geschiedkundige grondslag van het wekenfeest aan, dat in een Cathechismus (van Wurtemberg) op de vraag: wanneer heeft God de 10 geboden gegeven? geantwoord wordt: op de 50ste dag na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte..

21. En gij zult op deze dag uitroepen, plechtig laten afkondigen (vs.2), dat gij een heilige samenroeping zult hebben, een samenroeping, welke tot uw godsdienstig volksbestaan behoort; geen dienstwerk, zoals op de 1ste en de 7de dag van het Paasfeest (vs.7,8), zult gij doen, op dit slechts voor één dag bestaande feest; het is een eeuwige instelling in al uw woningen voor uw geslachten, dat gij op die aangewezen dag van ieder dienstwerk uitrust en daarentegen al wat mannelijk is, zich bij het heiligdom vergadert.

22. a) Als gij nu in de tijd tussen Pasen en Pinksteren de oogst van uw land zult inoogsten, gij zult in uw inoogsten de hoek van het veld niet geheel afmaaien, maar zoals reeds gezegd is (Leviticus. 19:9), de rand aan alle kanten laten staan, en de opzameling van uw oogst, wat liggen bleef, niet opzamelen; voor de arme en voor de vreemdeling zult gij ze laten: Ik ben de HEERE, uw God! die u aldus geboden heb; ook zullen uw offers op het oogstfeest Mij eerst dßn aangenaam zijn, wanneer gij in de oogst naar Mijn wil gedaan hebt.

a)Deuteronomium. 24:19

Het hier beschreven tweede van de drie jaarfeesten van Israël wordt door Mozes zelf het wekenfeest genoemd (Deuteronomium. 16:10), het feest van de eerstelingen (Exodus. 23:16) of de dag van de eerstelingen (Deuteronomium. 28:26); maar in het Nieuwe Testament (Hand.2:1) (volgens de berekening van zijn duur in vs.16) pentekosth (Pentekoste) of Pinksterfeest. Zoals wij reeds bij het derde vers opmerkten, wordt de geschiedkundige betekenis van deze dag niet verder verklaard; maar de Joodse overlevering heeft vanouds daaraan vastgehouden, dat dit feest, behalve om zijn huishoudelijke betekenis tevens als gedenkdag van de wetgeving op Sinaï, welke op de 6de Sivan geschied is (Ex 19:15), moest gevierd worden. Daarom versierden de Talmoedische Joden op die rustdag de Synagogen en huizen met loof, wonden om de rollen van de wet bloemkransen en bestrooiden de grond van hun vertrekken met gras en allerlei groen; daar alles om de berg Sinaï groen was, toen de wet gegeven werd. Een aanwijzing dat men reeds vóór de ballingschap die dag in verband bracht tot de wetgeving, ligt wellicht in 2 Kron.15:10 vv., omdat de aldaar vermelde verzameling te

Jeruzalem zeker die is, welke bijeengeroepen werd tot het vieren van het Pinksterfeest en van het komen in het Verbond, van het besliste terugkeren tot de wet, welke de Heere eens gaf, toen Hij Zijn verbond met Israël oprichtte. Moet men nu ook (Johannes 5:1) onder het daar opgenoemde feest het wekenfeest verstaan, dan had de vermaning van Christus (Johannes 5:39) een aanrakingspunt in de reeds toen bestaande gewoonte, om op dit feest zich met het lezen van de wet bezig te honden, zoals dit door de Talmoedische Joden geschiedt en zoals ook Christus bij Zijn gesprekken (Johannes 6:51 vv.; 7:37 vv.) evenzo van bestaande feestgewoonten, dßßr op het eten van het Pascha en hier op het waterscheppen bij gelegenheid van het Loofhuttenfeest, gebruik maakt. In de Christelijke Kerk neemt men zo onvoorwaardelijk de wetgeving op Sinaï als de geschiedkundige grondslag van het wekenfeest aan, dat in een Cathechismus (van Wurtemberg) op de vraag: wanneer heeft God de 10 geboden gegeven? geantwoord wordt: op de 50ste dag na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte..

23. En de HEERE, van het wekenfeest als sluiting van het oogstfeest, tot een andere feestdag overgaande, sprak opnieuw tot Mozes, zeggende:

24. Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: 1) a) in de zevende maand Tisri, (zie "Ex 12.2) op de eerste dag van de maand zult gij een rust hebben, een gedachtenis van het geklank, een rust- of feestdag houden, waarop tot gedachtenis voor de Heere een geklank verordend is, en zult gij op die dag hebben een heilige samenroeping.

a) Numeri. 29:1

1) Sommigen menen, dat de wereld op die dag geschapen is, wat niet onwaarschijnlijk is. Immers, de Joden nu volgen in de burgerlijke zaken en in die, welke op het nut van het aardse leven betrekking hebben, die berekening het eerst onafgebroken door, terwijl zij, ten opzichte van de heilige zaken, het jaar beginnen met maart. Deze reden komt mij wel waarschijnlijk voor, waarom God op die dag, die nu aangewezen wordt, de herinnering aan Zijn regering door een plechtige afkondiging vernieuwt, en de zevende maand aanwijst, zowel voor het Jubel- als voor het Sabbatjaar. Met één dag was nu de plechtigheid geëindigd, terwijl hij bijna in niets verschilde van de gewone rustdag, behalve in het geklank van de bazuin en in het brengen van het offer..

In Numeri. 29 wordt van deze feestdag nader gesproken en aangewezen, welke offeranden moesten worden gebruikt. Deze dag was de Nieuwjaarsdag van de Joden. De Joden zijn van mening, dat ook op die dag Izak is geofferd, of liever, in zijn plaats de ram, en eveneens dat op die dag de muren van Jericho zijn gevallen. Echter zonder enig nader bewijs. Deze dag werd het feest van het geklank genaamd, omdat men op die dag onafgebroken op de ramshoornen blies, om allen te vermanen, God dank te zeggen voor Zijn weldaden. De dagen tussen deze dag en de grote Verzoendag werden genaamd, de tien dagen van de boete. Maimonides zegt: Het blazen van de trompetten beduidt: Ontwaakt, gij slapende uit uw slaap, en waak op, gij, die met een diepe slaapzucht bevangen zijt; onderzoek uw daden, keer door boetvaardigheid weer en gedenk aan uw Schepper..

25. Geen dienstwerk zult gij doen, als op de eerste en zevende dag van het Paasfeest (vs.7 vv.) en op het wekenfeest (vs.21): maar gij zult de HEERE vuuroffer offeren; de in Numeri. 29:2-6 voorgeschreven feestoffers brengen.

De feesten en vierdagen van Israël dragen gewoonlijk het zegel van het zevental. De twee belangrijkste van deze feesten, Pasen en Loofhutten (vs.34 vv.), beginnen op de 15de dag, Pasen op de 15de van de eerste, Loofhutten op de 15de van de zevende maand, dus 2 maal 7 dagen nadat de maand begon; maar Pinksteren werd op de 50ste dag, nadat het Paasfeest een aanvang nam, dus na verloop van 7 maal 7 dagen gevierd; bovendien duurt met Pasen en Loofhutten de feestviering zelf juist zeven dagen. Zoals nu iedere zevende dag (vs.7) en ieder zevende jaar (Leviticus. 25:2 vv.), zo moest ook de zevende maand in ieder jaar aan het sabbatskarakter van de zevenheden deel hebben. Maar daar het ondoenlijk was om de gehele maand te vieren en bovendien nog andere feesttijden in die maand vielen (vs.27 vv.; 34,36) wordt hier slechts aan de eerste dag als vertegenwoordigende de gehele maand het sabbatskarakter met onthouding van elk werk en verzameling bij het heiligdom toegekend. Zijn naam "dag van het geklank" (Numeri. 29:1) verkreeg hij door het luidklinkend blazen op de zilveren bazuinen, welk geklank niet alleen bij het brengen van de offers, zoals op andere dagen en op de gewone dagen van de nieuwe maan (Numeri. 10:10), maar de gehele dag vernomen werd; daardoor moest Israël luid en aanhoudend tot de Heere roepen, opdat Hij aan het volk dacht (Exodus. 28:12,29; 30:16) en in verhoogde graad Zijn genade mededeelde om die maand te heiligen, die de gemeente niet alleen volkomen verzoening door vergeving van alle schuld en reiniging van alle onreinheid, maar ook volle heil bij de viering van het Loofhuttenfeest aanbrengen zou..

26. Verder sprak de HEERE, met de beschrijving van de heilige feesten voortgaande, tot Mozes, zeggende:

27. Doch op de tienden van deze zevende maand Tisri zal de Verzoendag zijn, waarover in Leviticus. 16 zeer uitvoerig gesproken is, een heilige samenroeping zult gij hebben; deze dag zal dan door u als een bijzonder heilige dag worden aangeroepen; dan zult gij uw zielen verootmoedigen door vasten, en zult de HEERE op de (Numeri. 29:8-11) voorgeschreven wijze, een vuuroffer offeren, behalve het op deze dag nodige zoenoffer.

28. En op deze dag zult gij als op de Sabbat geen werk, zelfs geen huiselijk werk (zie "Ex 31.15) doen; want het is de Verzoendag om daarop over u verzoening te doen voor het aangezicht van de HEERE uw God.

29. Want elke ziel, welke op deze dag niet zal verootmoedigd zijn geweest, die zal uitgeroeid worden uit haar volken. 1)

1) Laat ons hieruit leren, hoezeer God het offer van een verbroken en verslagen hart behaagt, wanneer Hij heeft bevolen, dat zulk een zware straf zal voltrokken worden aan de verachter van deze ceremoniën. En zeker, dit was wel een teken van een grove zorgeloosheid, om, wanneer God de vrees voor Zijn toorn inboezemt en tot boete roept, zorgeloos en bedaard zijn gewone gang te gaan en de vrije teugel te geven aan wellustigheid. Waarom Hij met een

vreselijke eed bij Jesaja (hoofdstuk 22:14) verkondigt, dat Hij nooit zich zou laten verzoenen met die Joden, bij wie er geen zorg was, om zich te verootmoedigen, maar die, wanneer God luid geroepen had door Zijn profeten, dat zij zich zouden haasten tot verootmoediging, geklag, tot het zich het hoofd scheren en het zich omgorden met een zak, door vrolijk te eten en te drinken hadden gezegd: Laat ons eten, want morgen sterven wij. Niet te verwonderen voorzeker, wanneer die hoogte van uiterste goddeloosheid is bereikt, zodat men het geweten door domme hovaardigheid gevoelloos heeft gemaakt, en God beroofd van Zijn macht als Rechter..

Zij moesten hun zielen verootmoedigen, en dit op straffe van door Gods hand uitgeroeid te worden. Zij moesten doen blijken, dat hun berouw over de zonde oprecht was, het vlees doden met diens bewegingen en begeerlijkheden, hun zondige begeerlijkheden zoeken ten onder te brengen en vooral geen voedsel geven aan boze overdenkingen en hartstocht, noch zich werkzaam houden, omtrent dingen, die hun vleselijke lusten en aardse belangen zouden kunnen bevorderlijk zijn. Alle of elke ziel moest zich verootmoedigen, omdat elke ziel besmet is en schuldig staat voor God..

30. Ook elke ziel, die enig niet alleen dienst maar ook beroepswerk op deze dag gedaan zal hebben, die ziel zal Ik uit het midden van het volk verderven.

31. Gij zult, om aan deze straf van de verdelging te ontkomen, geen werk doen: het is een eeuwige instelling voor uw geslachten, in al uw woningen (Exodus. 12:20).

32. Het zal u een Sabbat van rust zijn (Leviticus. 16:31), dan zult gij u van alle arbeid onthouden en uw zielen door streng vasten verootmoedigen: op de negende dag van de maand in de avond, waarmee de 10de dag begint, van de avond tot de avond, tot aan de avond van de 10de dag, waarmee die gesloten is, zult gij uw Sabbat, uw rust- en vastendag, rusten. 1)

1) In het Hebreeuws Thisbetoe Schabbathkem. Beter, gij zult uw rust rusten, d.i. u onthouden van alle dagelijkse arbeid..

33. En de HEERE sprak verder tot Mozes, overgaande tot het derde van de drie jaarfeesten, zeggende:

34. Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: a) Op de vijftiende dag van de zevende maand, op de eerste dag waarvan de dag van het geklank (vs.24 vv.) is, terwijl op de tiende dag de Verzoendag (vs.26 vv.) valt, zal het feest van de Loofhutten zeven dagen voor de HEERE zijn, tot op de 21ste dag.

a)Exodus. 23:16 Numeri. 29:12 Deuteronomium. 16:15

Aan het einde van het hoofdstuk wordt aangetoond, waarom God het feest van de hutten heeft ingesteld, nl. opdat de kinderen van Israël er gedurig aan zouden herinnerd worden, dat zij in de woestijn onder loofhutten hadden gewoond, terwijl zij geen vaste woonplaats hadden, maar als het ware een zwervend leven hadden geleid. Pasen leerde hen, dat zij op

verwonderlijke wijze uit de ogenblikkelijke dood, door de hand van God waren verlost. Doch door deze dag, prentte God hen de voortdurende en dagelijkse gang van zijn genade in, omdat het niet genoeg was de macht van God in de uittocht zelf te erkennen en te danken wegens de ogenblikkelijke bevrijding, indien zij niet met alle voortgezette bevrijding tegelijk rekenden, welke zij gedurende veertig jaar hadden ondervonden. Hierop zinspelende, schrijft de profeet Zacharias, waar hij over de tweede verlossing handelt, alle volken, welke zich tot de dienst van God gewend hadden, voor, om jaarlijks deze dag te vieren (Zach.14:10). En waarom deze eerder dan de andere dagen? Omdat, namelijk de terugkeer uit Babel, met een lange en moeilijke reis, gevaarlijk wegens de aanval van de vijanden en hun wreedheden, evenzeer herinneringswaardig was, als de doorgang van het volk uit Egypte naar het beloofde land. Waaruit wij besluiten, dat, ofschoon deze ceremonie in onbruik is geraakt, haar gebruik in geest en waarheid nog van kracht is, opdat ons aanhoudend voor ogen wordt gesteld de onvergelijkelijke kracht en het medelijden van God, die ons uit de duisternis en uit de diepe afgerond van de dood uitrukt en overbrengt naar het hemelse leven..

Eerst de grote verzoendag en dan het feest van de loofhutten. Eerst dan, als Israël verzekerd was van de verzoening, wist dat het in verzoende betrekking tot God stond, kon het ook in waarheid blij zijn en God welgevallige dankbaarheid bewijzen. Het Loofhuttenfeest was in het bijzonder het feest van de dankbaarheid. Dan gedacht het volk hoe de Heere het langs allerlei wegen, wegen van uitredding en verootmoediging, door de woestijn naar het land van rust had gebracht. De vrome Israëliet leerde door dit feest ook, dat Kanaän nog het land van rust, in de ware zin van het woord, niet was, maar dat het hem heenwees naar het eigenlijke Kanaän, het eigenlijke land van rust..

35. Op de eersten dag zal een heilige samenroeping zijn, zoals op het Paasfeest (vs.7) 23.7; geen dienstwerk zult gij op die dag doen.

36. Zeven dagen, zolang het feest duurt, zult gij de HEERE vuuroffers offeren, de (Numeri. 29:13-34) bevolen offers brengen; a) op de achtste dag, 1) 22 Tisri, zult gij zoals op de eerste (vs.35), een heilige samenroeping hebben, dat gij, terwijl gij in de tussentijd (16-21) met uw arbeid weer zijt voortgegaan, op de 8ste dag u weer bij het heiligdom verenigt, en zult de HEERE vuuroffer offeren, zoals dit in Numeri. 29:36 is voorgeschreven: het is een verbodsdag,
2) gij zult hierop geen dienstwerk doen.

a) Joh.7:37

1) In plaats van de 7de dag, die bij het Paasfeest aan de feestviering een einde maakt (vs.8), wordt bij het derde jaarlijkse feest de achtste dag hiertoe gesteld; dit komt, omdat deze dag niet alleen het Loofhuttenfeest zelf zal besluiten maar ook de gehele kring van de jaarfeesten, de gehele feestelijke helft van het kerkelijk jaar. In de beide volgende verzen wordt, nadat het einde van de feestviering reeds vermeld is, de wet over de feesten, die in dit hoofdstuk zouden meegedeeld worden (vs.2,4) voorlopig ter zijde gesteld; daarna volgt echter (vs.39 vv.) nog een nadere ontwikkeling over het hier te weinig besproken Loofhuttenfeest, en met het oog op

zijn huishoudelijke betekenis en de wijze waarop het overeenkomstig deze betekenis gevierd moest worden..

2) In het Hebreeuws Azereth. De Statenvertalers vertalen dit woord door: verbodsdag. Beter is de vertaling: Het is de dag van de besluiting, of van de sluiting. Met de achtste dag wordt niet alleen dit feest besloten, maar alle feesten. Theodoretus noemt deze dag het besluit van de feesten (to telov twn eortwn)

37. Dit, wat van vs.5 af is genoemd, zijn de gezette hoogtijden van de HEERE, welke gij zult uitroepen tot heilige samenroepingen, om de HEERE vuuroffer, brandoffer en spijsoffer, slachtoffer en drankoffers, elk dagelijks op zijn dag, op iedere dag die offers, welke in de kalender van de feestoffers (Numeri. 28 en 29) voor die dag zijn voorgeschreven, te offeren.

38. Behalve de Sabbatten van de HEERE, de zevende dag van iedere week (vs.3) en zijn offers (Numeri. 28:9 vv.), en behalve uw gaven, toewijdingsgeschenken, eerstelingen, tienden en andere zogenaamde hefoffers (Numeri. 7:18; 11:29), en behalve al uw geloften en behalve al uw vrijwillige offers (Leviticus. 7:16; 27:9,28) welke gij de HEERE geven zult: 1) hun aanbieding kan natuurlijk ook op de feesten geschieden, ofschoon zij geen onvermijdelijk, maar alleen een bijkomend bestanddeel daarvan vormen.

1) Hieruit zien wij, dat Gods instellingen plaats laten tot vrijwillige offeranden. Niet, dat wij mogen verzinnen, hetgeen Hij nooit heeft ingezet, maar, dat wij mogen herhalen, hetgeen Hij ingezet heeft, en dit doorgaans hoe meer hoe beter. De Heere heeft een welgevallen aan een vrijwillig volk, en Hij heeft een blijmoedige gever lief..

Alzo door de takken te dragen betoonden zij Hem blijdschap en brachten Hem als het ware een ovatie. Want Hij was er niet mee gediend, dat zij treurig en met benepen harten onder de takken verblijf hielden, welke zowel de vroegere als de huidige genade van God voor hun ogen daarstelden, en tegelijk een voorsmaak van het eeuwige leven gaven, waar zij nog op de aarde als bijwoners verkeerden..

De hutten op dit feest werden niet uit armelijke struiken van de woestijn gemaakt, maar uit twijgen van vruchtbomen, palmen en bomen van dicht loof, welke het goede en heerlijke land, waarin God het geleid had, aanbood en in deze eigenschap levendige beelden vertoonden van de rechte volheid van de zegen, waarmee de Heere Zijn volk had beweldadigd..

39. Doch 1) op de vijftiende dag van de zevende maand, zoals in vs.34 gezegd is, als gij het inkomen van het land geheel binnengehaald zult hebben, 2) en ook de herfstoogst is afgelopen, zult gij het feest van de HEERE, dat van de inzameling (Exodus. 23:16), of van de Loofhutten zeven dagen vieren; op de eerste dag zal er rust zijn (vs.33), en op de achtste dag zal er rust zijn (vs.36).

1) In het Hebreeuws Az. Beter, zeker. Juist door dit verbindingswoord met het vorige, wijst de Heere er nadrukkelijk op, dat Hij het Loofhuttenfeest wil gevierd hebben..

2) Mocht het soms gebeuren, wegens onstuimigheid van het weer, dat de oogst nog niet geheel was ingezameld, daarom mocht deze dag niet verzet worden..

40. En op de eerste dag zult gij u nemen, takken met daaraan hangende vruchten, van mooi1) geboomte, zoals dit in de hoven tot sieraad gekweekt wordt, oranje-, citroen-, mirtenbomen en dergelijke, palmtakken en meien van dichte bladerrijke bomen, met beekwilgen, die dicht loof hebben; en gij zult in de daarvan vervaardige hutten (Nehemiah. 8:15 vv.) wonende, voor het aangezicht van de HEERE uw God zeven dagen vrolijk zijn.

1) Door dit symbool werden de Israëlieten vermaand, die dag vrolijk en vreugdevol te vieren. Want het was niet slechts een herdenking van de genade, waarmee God de vaderen in de woestijn had verwaardigd, toen hij hen, aan allerlei ongeneugten van het weer blootgesteld, onder zijn vleugels had gekoesterd als een adelaar zijn jongen, maar was ook een daad van dankbaarheid, omdat hij hen een veel gemakkelijker verblijf in het beloofde land had bereid..

41. En gij zult in ware vreugde jaarlijks dat feest voor de HEERE zeven dagen in het jaar vieren; het is een eeuwige instelling voor uw geslachten; in de zevende maand zult gij het vieren.

42. Zeven dagen zult gij in de loofhutten wonen, welke gij u op de daken van uw woningen; in de hoven, straten en openbare plaatsen bouwt, alle inwoners in Israël zullen in loofhutten wonen;

43. Opdat uw geslachten weten, door dit gebruik in voortdurende herinnering houden, dat Ik de kinderen van Israël in loofhutten heb doen wonen, als Ik hen uit Egypte gevoerd heb, Ik ben de HEERE, Uw God, en heb Mij als uw God aan u verheerlijkt ook door dit laten wonen in hutten; daarom zult gij de weldaden van mijn genade nimmer vergeten.

De geschiedkundige betekenis van het Loofhuttenfeest is dus het wonen van de kinderen van Israël in hutten na hun uittocht uit Egypte; hetgeen dan ook ieder jaar opnieuw werd voorgesteld door de van loof en takken gemaakte hutten, waarin men gedurende de zeven feestdagen woonde. Met de geschiedkundige betekenis is ook een huishoudelijke verbonden, want de takken zijn voor een deel van vruchten voorzien en zo heeft dat feest tegelijk op de nu volbrachte inzameling van al wat dat jaar aan koren, fruit, olie en wijn opgeleverd heeft, betrekking. Maar nu vragen wij hoe juist het verblijf in de woestijn, dat zo menigmaal als een leven vol gevaren en ontberingen voorgesteld wordt, door de Heere zelf als de stof van de vrolijkste en zaligste feestvreugde kon worden aangewezen; eerder had de herinnering daaraan aan het feest een somber karakter moeten geven. Ondertussen moeten wij bedenken dat niet zozeer het later 38« jarig verblijf in de woestijn, waartoe Israël om zijn ongeloof veroordeeld was geworden, als wel het vroeger, namelijk het eenjarig verblijf bij de berg Sinaï, hier in aanmerking komt. Dit verblijf was tegenover het vroeger wonen in Egypte wel een zeer eigenaardige aanleiding, om het dagelijks wonen in de gesloten, dompige, doodstille huizen voor enige tijd met het wonen in frisse, vrije en luchtige hutten van loof te verwisselen. Want terwijl het volk in het land van dienstbaarheid nauwelijks een enkele stap doen kon, zonder de gesel van de drijver op de rug te voelen, was het in de buiten de

grijpende armen van het Egyptische despotisme liggende woestijn, onder Gods schone hemel, waar alles groen, levend en welriekend was, waar het oog ook zag, vrolijk en vrij als een vogel in de lucht (Psalm. 124:7). Maar ook, wanneer wij de gehele veertigjarige zwerftocht met zijn moeite en bezwaren in aanmerking nemen, kon de herinnering daaraan des te vrolijker en aangenamer in nagemaakte hutten worden gevierd, hoe duidelijker men zich daarvan bewust was, dat deze nagemaakte hutten slechts voor een tijd duurden, en hoe geruster men zich juist dan hierin voelen moest, daar de zegeningen van het bestendig grondgebied opnieuw in de schuren waren weggeborgen. Israëls feest was in dit opzicht een voorbeeld van het wonen van het volk van God in de eeuwige hutten daarboven (Luk.16:9). "Daar rusten wij en zijn in vrede, en leven eeuwig zonder zorg. Geen dorst of honger zal ons kwellen. De eeuw van lafenis is daar. Het gebeente zal groenen. De Sabbat verschijnt, als het lijden verdwijnt. Eens kan men in alle hemelskoren, De woorden van de verlossing horen: de Heer heeft alles welgemaakt. Ja! wél gemaakt door al het leven. En wel, in angst, in pijn van de dood. Als een moeder droeg Hij mij. Hij trok mij op uit iedere diepte. Hij droeg mij door de duisternis, De duisternis van de aardse lusten; Voorbij satans steile kusten, En doet mij nu voor eeuwig rusten in het Eden, waar geen nacht meer is." In de loop der tijd werden tot verhoging van de feestvreugde nog verschillende gebruiken aan hetgeen in de wet over het loofhuttenfeest gezegd was, toegevoegd. De feestgenoten droegen in de linkerhand een citroen, in de rechterhand een met wilgen- en mirtentakken omgeven palmtak; op ieder van de zeven feestdagen had na het morgenoffer een plengen van water (libatio) plaats. In een gouden, 3 log inhoudende kruik haalde de priester water uit de bron Siloah en goot dat, met wijn vermengd, in twee aan de westzijde van het altaar aangebrachte vergietschalen, welke daad onder spel en zang geschiedde- wellicht een herinnering aan de wondervolle vloeiing van water uit de rots in de woestijn (1 Samuel 7:6 Jesaja. 12:3 Joh.7:37 vv.); maar aan de avond van de eerste feestdag werd in de voorhof van de vrouwen, door middel van grote gouden kroonlampen, een verlichting gereed gemaakt, die zich over geheel Jeruzalem verbreidde (Johannes 8:12), terwijl mannen voor deze kroonlampen een fakkeldans uitvoerden..

44. Alzo heeft Mozes de gezette hoogtijden van de HEERE tot de kinderen van Israël uitgesproken en vierde daarop met hen het eerste van deze, het Paasfeest (Numeri. 9:1 vv.).

Daar zijn nog wel meer Joodse feesten (Numeri. 28:11 Esther 9:17,26,28 1 Makk. 4:56; 2 Makk.1:18 maar deze, welke hier beschreven zijn, hadden een goddelijke instelling en zagen alle op Christus en Zijn gelovigen. 1. Het Paasfeest op de dood van Christus 1 Corinthiers. 5:6). 2. Het feest van de eersteling op de opstanding van Christus (Kol.1:18; 1 Kor.15:20,23). 3. Het feest van de eerste vruchten of Pinksteren op de uitstorting van de Heilige Geest (Hand.2:1 Rom.8:23 Jak.1:18). 4. Het feest van het geklank of van de bazuinen op de verschijning zowel van Christus in het vlees als op de jongsten da (1 Thes.4:16). 5. Het grote verzoeningsfeest op het verzoenend offer van de Heiland (Dan.9:24). 6. Het loofhuttenfeest deels op de Kerk van Christus als een tent van God (Openb.21:3), deels op de aardse tabernakels van de gelovigen, welke zij zullen afleggen (2 Petr.1:14)

HOOFDSTUK 24.

VAN DE KANDELAAR, VAN DE TOONBRODEN, DE STRAF, VAN GODSLASTERAARS EN DOODSLAGERS.

1. En de HEERE, over de bijzonder heilige tijden gehandeld hebbende, sprak tot Mozes ook over de wijze, waarop behalve de Sabbat iedere afzonderlijke dag van de week, en behalve de feesten iedere afzonderlijke week van het jaar in Israël moest geheiligd worden, zeggende:

2. Gebied de kinderen van Israël, zoals Ik reeds in Exodus. 27:20 u beval, en dit bevel dan ook reeds uitgevoerd is (Exodus. 40:25 Numeri. 8:1-4); maar Ik herhaal het toen gesproken woord nog eenmaal, omdat Ik voor de rechte, zuivere godsdienst op de stipte volbrenging daarvan zoveel aankomt, dat zij tot u brengen zuivere gestoten olijfolie, voor de luchter, om de lampen van de gouden kandelaar (Exodus. 25:31 vv.) gedurig aan te steken. 1)

1) Sommigen menen, dat die lampen onophoudelijk hebben gebrand, doch het is waarschijnlijker, dat zij ‘s nachts, maar niet bij dag gebrand hebben, te meer daar de Heilige Schrift nergens melding maakt, dat enig licht bij dag heeft gebrand, maar wel, dat ze ‘s avonds werden aangestoken en tot ‘s morgens brandden, daarom moet het woord gedurig verstaan worden in die betekenis, dat geen nacht mocht worden overgeslagen..

3. Aäron, of wie van de gewone priesters in zijn plaats de dienst verricht, zal die voor het aangezicht van de HEERE gedurig toerichten, van de avond tot de morgen, bij het brengen van het avond en morgenoffer (Exodus. 29:38 vv.) buiten de voorhang van de getuigenis, 1) in de tent der samenkomst, die in de tabernakel de plaats van de getuigenis (Exodus. 25:22) van de overige ruimte afzondert; het is een eeuwige instelling voor uw geslachten.

1) In Exodus. 27:21 luidt het: Buiten de voorhang, die voor het getuigenis is. De bedoeling is, buiten de voorhang, die het Heilige van het Heilige der Heiligen scheidt.

4. Hij zal, zoals gezegd is, op de loutere kandelaar, de kandelaar van louter of zuiver goud, die lampen voor het aangezicht van de HEERE gedurig 1) toerichten, en dit werk met het andere voor de dagelijkse tempeldienst ook op de Sabbat en de feestdagen niet nalaten, maar altijd voor het brengen van de sabbat- en feestoffers op gewone wijze toerichten.

1) De wet spaart geen herhaling, zolang zij nog niet haar geestelijke vervulling verkregen heeft..

5. Gij zult ook, zoals volgens Mijn bevel (Exodus. 25:30) tot dusver geschied is (Exodus. 39:36; 40:23) door de priester die voor de dienst zorgen moet, meelbloem nemen en twaalf broodkoeken, van dikkere vorm dan de in Leviticus. 2:4 vermelde vladen daarvan bakken; van twee tienden (of Gomer) zal één koek zijn 1) (zie "Ex 16.36).

1) Volgens de eenparige Joodse overlevering werden zij zonder zuurdeeg toebereid. Voor deze toebereiding moest later het geslacht van de Kahathieten zorgen (1 Kronieken 9:32), dat

de wijze van toebereiding als familiegeheim bewaarde. In de tweede tempel geschiedde dit in een bijzonder vertrek, het gloed- of bakhuis aan de noordzijde van de voorhof van de priesters; maar zij mochten ook, zoals ander heilig gebak, in het vlek Bethfagé, bij Jeruzalem (Matth.21:1) worden gebakken..

Nu is men gekomen tot het derde deel van de uitwendige eredienst, dat de overgang vormt voor de uitlegging van het tweede gebod. Er is daarom te handelen over de heilige offeranden, waaronder Hij de eerste plaats behaagt te geven aan de broden, die een eigen tafel hebben, recht tegenover de kandelaar, aan de noordzijde, zoals bij de bouw van de tabernakel is gezien. Doch ofschoon er ergens anders sprake van is, zoals zij echter op zichzelf werden aangeboden en geplaatst vóór de Ark van het Verbond, als het ware vóór het aangezicht van God, waren zij niet te scheiden van de offeranden. Ik heb reeds vroeger uitgelegd, dat dit een symbool is geweest van een niet alledaagse genade van God, waar Hij op gemeenzame wijze tot hen af daalt, alsof Hij hun gastvriend ware. Doch zij worden genaamd toonbroden, daarom, omdat zij als voor de ogen van God worden geplaatst. Maar daarmee toont Hij een zeldzame gunst, door als het ware wederkerig tot hun gastmaal te komen. Het is niet twijfelachtig, dat Hij het getal twaalf heeft bevolen met het oog op de twaalf stammen, alsof Hij de door elke stam afzonderlijk aangeboden spijs tot Zijn tafel toeliet..

De bereiding van de toonbroden wordt eerst nu nauwkeurig beschreven, ofschoon zij reeds bij de inwijding van de tabernakel door de gemeente geleverd en door Mozes op de dis gelegd werden. Door het brengen en bereiden ervan, uit de door de gemeente gebrachte meelbloem, en meer nog door de bijvoeging van wierook, die bij de wegneming van de broden, op iedere Sabbat, als Ascara, d.i. als dadelijke herinnering van de gemeente, voor God op het altaar aangestoken werd, werd die oplegging van de broden een onbloedig offer waarmee de gemeente de vrucht van haar werken, leven en sterven voor het aangezicht van de Heere brengt, en in deze God zich als een volk, dat ijverig is, in de heiliging tot goede werken, bewijst..

Deze koeken moesten wel zonder zuurdeeg zijn, omdat zij waren een Heiligheid der Heiligheden. De gezuurdesemde koek mocht niet op het altaar komen, en evenmin daarom op de tafel van de toonbroden, voor het aangezicht van de Heere..

6. En gij zult ze in twee rijen leggen, zes in een rij, op de daartoe bestemde reine tafel (Exodus. 25:23 vv.)) die voor het aangezicht van de in het Allerheiligste aanwezige HEERE staat.

7. En op elke rij zult gij, op gouden schalen, zuivere wierook leggen, welke het brood ten gedenkoffer zal zijn, terwijl de wierook bij het wegnemen van de broden op het altaar aangestoken wordt; het is een vuuroffer voor de HEERE, waardoor deze bewogen wordt, aan Zijn gemeente in genade te denken.

8. Op elke Sabbatdag gedurig zal men, de dienstdoende priester, bij het begin van de sabbat dat voor het aangezicht van de HEERE toerichten, de oude broden wegnemenen daarvoor de

nieuwe-nog warm (1 Samuel 21:6) -in de plaats stellen, vanwege de kinderen van Israël, tot een eeuwig verbond. 1)

1) De bedoeling is, dat deze broden, deze onbloedige offeranden teken en onderpand zouden zijn van het Verbond, dat de Heere God met Zijn volk had opgericht. Volgens Maimonides werden de toonbroden door vier priesters op de tafel bezorgd, terwijl vier anderen de broden van de tafel afnamen..

9. En a) het, de weggenomen vorige broden, zal voor Aäron en zijn zonen zijn, die dat in de heilige plaats zullen eten; want het is voor hem een Heiligheid der Heiligheden uit de vuuroffers van de HEERE, een eeuwige instelling; het behoort mede tot die overblijfselen van het offer, waarmee men zeer heilig moet handelen en die de priesters alleen, met uitsluiting van de vrouwelijke leden van het priesterlijke geslacht, mogen eten (Leviticus. 6:17 vv.; 21:22 Matth.12:4).

a)Exodus. 29:32 Leviticus. 8:31; 1 Samuel. 21:6

Wil men zoals het leggen van de toonbroden in het algemeen (zie Ex 25.30) ook dit, dat alleen de priesters en dan nog maar binnen het heiligdom ze mochten eten, geestelijk verklaren, dan lag daarin voor Israël de wenk: "Wees ijverig in goede werken, dan zult gij als een priesterlijk volk in Gods huis wonen en uit Zijn gemeenschap heil en zegen voor u zien vloeien."

I. Vs.10-23. Te midden van deze overlegging van God met Mozes, waarbij de Heere hem die wetten meedeelt, welke de ontwikkeling van Israël als een heilig volk bedoelen, geschiedt er iets dat aan de gemeente de eerste gelegenheid biedt, om het goddelijk strafgericht te handhaven. De zoon van een Israëlitische vrouw, geboren uit een vermenging met een Egyptische man, wordt als een godslasteraar tot Mozes gebracht; deze laat door de Heere zelf zeggen wat met de misdadiger moet geschieden, en nu volgt als Gods bevel de openbare steniging buiten de legerplaats.

10. En er ging uit de tent van zijn vader, welke, zoals de tenten van de uit Egypte meegevoerde gemengde schare (Exodus. 12:38) in het algemeen, buiten de tenten van de naar hun stamhoofden gelegerde Israëlieten (Numeri. 2:2) stond, de zoon van een Israëlitische vrouw (vs.11), uit, die in het midden van de kinderen van Israël, als ware hij hun geloofsgenoot, de zoon van een Egyptische, met haar gehuwde, man was; 1) en de zoon van deze Israëlitischeen een Israëlietisch man, die dat niet verdragen en om zijn afkomst van een vreemdeling hem afwijzen wilde, twistten in het leger.

1) De zo nadrukkelijke vermelding van de afkomst van de vloeker, bedoelt zonder twijfel op het bedenkelijke van zulke huwelijken opmerkzaam te maken. Zo wordt ook in de Christelijke Kerk, zowel door de Evangelische als door de Room- Katholieken, het gemengde huwelijk (tussen personen van verschillende geloofsbelijdenis) aangezien voor iets, dat eerder moet nagelaten dan gedaan worden; de oudste Evangelische kerkorden bepalen, dat vóór het huwelijk de geloofsbelijdenis van de verloofden zeer nauwkeurig zal onderzocht worden..

11. Toen lasterde 1) in het vuur van drift, de zoon van de Israëlitische vrouw uitdrukkelijk de NAAM des Heeren (vs.16) en vloekte, braakte allerlei verachtelijke en goddeloze woorden tegen die naam uit; daarom brachten zij, die dit hadden aangehoord, hem totMozes; de naam nu van zijn moeder was Selomith, de dochter van Dibri, van de stam Dan.

1) Het in de grondtekst staande woord betekent in het algemeen "aanduiden, noemen, uitspreken" en wordt zowel in goede als slechte zin gebruikt. Welke zin bedoeld wordt, moet het verband dan aangeven. Maar de Joden zijn van oudsher bij de algemene betekenis van het woord blijven staan, en hebben nu op deze plaats (vs.16) het bekende verbod gegrond, dat de naamhwhy hwhy eigenlijk = Jahveh te punktuéren, in het geheel niet uitgesproken, maar daarvoor altijd ynda (Adonai = de Heere) moest worden gelezen, (waarom nu xrxy = Jehova gepunktueerd wordt). Maimonides (een Joods geleerde uit de 12de eeuw, om zijn diepe kennis van de Joodse godgeleerdheid de tweede Mozes genoemd) zegt het volgende: Die naam werd vroeger alleen in het heiligdom en wel door de gewijde priesters, bij de priesterlijke zegen en door de Hogepriester, op de grote Verzoendag uitgesproken. Sedert de tijd van Simon de rechtvaardige, werd dit echter afgeschaft, en van nu aan ook in de tempel steeds Adonai gezegd, opdat niet iemand die naam leerde, die hij ontheiligen kon..

12. En Zij leidden hem op bevel van Mozes, die in dit ongehoord geval niet zelf het oordeel durfde uitspreken, in de gevangenis, opdat hem naar de mond van de HEEREverklaring 1) geschieden zou.

1) In het Hebreeuws Liphrasch, eigenlijk scheiden. Vandaar de betekenis, zijn vonnis bepalen. Verklaring doen betekent dan ook, het vonnis vellen, zijn vonnis aanzeggen..

13. En de HEERE sprak tot Mozes, om hem het begeerde antwoord te geven, zeggende:

14. Breng de vloeker uit tot buiten het leger, en allen die het, zijn lastering, gehoord hebben, zullen hun handen op zijn hoofd leggen; daarna zal hem de gehele vergadering stenigen.

Door een zonde, als deze, was de gehele, met de zondaar uiterlijk verbonden gemeente aan deze schuld medeplichtig; wel was deze schuld slechts ontvangen, haar gewelddadig opgedrongen, maar zij was haar eigen, persoonlijke geworden, wanneer zij haar niet aan degene had weergegeven, van wie zij haar ontvangen had. Dit teruggeven geschiedt nu werkelijk door de verdelging van de zondaar, door de gehele gemeente volbracht; maar vooraf geschiedt dit ook symbolisch, daar zij die getuigen van zijn zonde zijn geweest, de vloek hebben aangehoord en nog in bijzondere zin door zijn schuld zijn besmet geworden, de handen op hem leggen. Deze hier en overal door de wet voorgeschreven handeling bij openbare misdrijven verdient ook door ons zeer nauwkeurig beschouwd te worden. Het kwaad, dat in grotere of kleinere kringen gepleegd wordt, steekt voor een deel als een doordringend vergif de anderen aan en werkt deels afschuwwekkend, deels verleidend op hen; wanneer niet door aan de gerechtigheid de volle loop te laten, de lucht, om zo te zeggen, weer gezuiverd is 1 Corinthiers. 5:6)

De getuigen legden de handen op de zondaar, niet alleen, omdat zij in het openbaar beleden, getuigen van de misdaad te zijn, maar dat ze ook de onheilen te wachten, om zulke schrikkelijke misdaden, van het volk afkeerden en ze weer op het hoofd van de misdadiger brachten. Hieruit leert men de kracht van de spreekwijze kennen: Zijn ongeluk komt op zijn hoofd..

Het leggen van de handen door de getuigen op het hoofd van de schuldige betekende ook, dat zij de zonden, waarmee zij zelfs door het aanhoren ervan besmet waren, op de vloeker weer overdroegen..

15. En tot de kinderen van Israël zult gij spreken, 1) voor alle voorkomende gevallen van deze aard, zeggende: Een ieder, als hij zijn God gevloekt zal hebben, zo zal hij zijn zonde dragen, boeten.

1) Hieruit blijkt meer duidelijk, dat het doel van het derde gebod is geweest, dat, zoals het betaamt, de heilige naam van God met zorgvuldigheid en eerbied zou gevreesd worden, omdat met de doodstraf gestraft werd de zorgeloosheid, waardoor deze werd geschonden. Want met het woord laster duidt Mozes aan, alle ijdele en onreine woorden, welke bedoelden die Naam te ontheiligen, zoals, indien iemand God van onrechtvaardigheid of wreedheid betichtte, of Hem met smaadredenen hekelde, of met opzet Zijn roem verkleinde, hetzij dit uit wraakzucht geschiedde, hetzij uit onbezonnenheid, zoals velen, zo maar, de schrikkelijkste godslasteringen uitbraken, en anderen in hun overmoed hun brutaalheid tonen..

16. En wie de naam des HEEREN gelasterd zal hebben, zal zeker gedood worden, de gehele vergadering zal hem zeker stenigen; alzo zal de vreemdeling zijn gelijk aan de inwoner, als hij, de inwoner, de Naam boven alle namen (Deuteronomium. 28:38) zal gelasterd hebben, hij zal op dezelfde wijze gedood worden, zoals nu deze vreemdeling sterven moet.

17. Als iemand enige ziel van de mens zal verslagen hebben, hij zal zeker gedood worden. 1)

1) Wat in Exodus. 21:12 gezegd is, in zake het zesde gebod, ten opzichte van de Israëliet, wordt nu ook op de vreemdeling van toepassing verklaard. Zowel het recht van de vreemdeling wordt hiermee gehandhaafd, als de straf op zijn misdrijven gesteld..

18. Maar wie de ziel van enig vee zal verslagen hebben, hij zal het teruggeven, volgens de grondstellingen van de strenge wedervergelding, het jus talionis (zie "Ex 21.14" en zie "Ex 21.25), zalhij geven, ziel voor ziel, een levend wezen voor het andere.

19. Als ook iemand aan zijn naaste een gebrek zal aangebracht hebben, waarvan deze een blijvende schade ondervindt, zoals hij gedaan heeft, zo zal ook aan hemgedaan worden.

20. Breuk voor breuk, a) oog voor oog, tand voor tand; zoals hij een gebrek een mens zal aangebracht hebben, zo zal ook hem aangebracht worden.

a)Exodus. 21:24 Deuteronomium. 19:21 Matth.5:38

21. Wie dan enig vee verslaat, die zal het weergeven; maar wie een mens verslaat, die zal gedood worden.

22. Een recht zult gij hebben; 1) zo zal de vreemdeling zijn als de inwoner; want Ik ben de Heere uw God, die onder u geheiligd wil zijn-wanneer niet door u, dan tenminste aan u.

1) Opdat het volk Israël naar de aard van zijn trotse natuur niet zou menen, dat het geslacht van Abraham alleen onschendbaar was, strekt Hij ook de wet tot de vreemdelingen uit. En zo toont God, dat het gehele menselijke geslacht Hem ter harte gaat, zodat Hij ook niet wil, dat de meest vreemden aan de willekeur van de goddelozen zouden blootgesteld zijn. In andere zaken zorgt Hij, door een bijzonder privilegie, voor Zijn uitverkoren volk, maar nu, omdat Hij zonder uitzondering, alle stervelingen naar Zijn beeld heeft geformeerd, neemt Hij hen allen in Zijn bijzondere hoede en bescherming, opdat niemand hen straffeloos schade zou aanbrengen..

23. En Mozes zei tot de kinderen van Israël wat hem bij gelegenheid van het gebeurde in vs.10 vv. als de wil van de Heere (vs.14 vv.) was geopenbaard; dat zij de vloeker overeenkomstig die wil tot buiten het leger uitbrengen en hem met stenen stenigen zouden. En de kinderen van Israël deden, zoals de HEERE Mozes geboden had.

Naar alle waarschijnlijkheid geschiedde de strafoefening op een van de dagen van het Paasfeest (Leviticus. 23:44). Ook later waren de Joden gewoon zware misdadigers juist op feestdagen als er veel volk te Jeruzalem bijeen was te vonnissen, en wel op grond van Deuteronomium. 17:13, opdat al het volk hoorde en vreesde en zich niet meer onderwond om dit te doen. Vooral geschiedde dit, wanneer het de bestraffing van een godslasteraar gold, daar men deze straf voor een deel van de godsdienst aanzag en daardoor de Sabbat niet geschonden werd. Zo kan het ons niet verwonderen, dat Jezus op de 15de Nisan, de eerste van de zeven dagen van de ongezuurde broden, ofschoon op die dag geen werk werd verricht, maar een feestelijke verzameling moest worden gehouden (Hebr.13:7), gekruisigd is..

HOOFDSTUK 25.

FEEST- EN JUBELJAAR.

I. Vs.1-55. Na het gebeurde met de godslasteraar gaat de Heere verder voort met de voorstelling van de voor Israël vastgestelde heilige tijden daar zowel Sabbat- als Jubeljaar nog een nadere verklaring nodig heeft; want over het Sabbatjaar was slechts terloops (Exodus. 28:10 vv.), over het Jubeljaar nog in het geheel niet gesproken. Dit deel van de wetgeving wordt weer, zoals het eerste (Exodus. 20:21-31:18; Exodus 34:10,28) van de berg Sinaï afgekondigd en ook de daarmee verbonden bedreiging en belofte in hoofdstuk 26, waarmee de eigenlijke wet haar eindpunt bereikt en nu nog maar ophelderingen, uitwijdingen en herhalingen in het afzonderlijke, al naar gelang dit nodig is in het verdere verhaal worden tussengevoegd

1. Verder sprak de HEERE tot Mozes en wel op de berg Sinaï,
1) zeggende:

1) Het gebod, omtrent het Sabbat- en het Jubeljaar, vormt het slot van de wetten, die Jehova op de berg Sinaï aan Mozes gegeven heeft. Dit leert de mededeling in het opschrift (vs.1) 25.1, dat, op Exodus. 34:32 terugslaande, de gehele som van de wetten, welke Mozes op de berg van God ontvangen en het volk voor en na geopenbaard heeft, tot innerlijke eenheid verbindt..

2. Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: wanneer gij zult gekomen zijn in dat land, dat Ik u geef, dan zal de bodem van dat land rusten een Sabbat voor de HEERE; 1) evenzo een de Heere gewijde rust hebben, zoals gij zelf met uw vee op de zevende dag.

1) Door de instelling van het Sabbatjaar werd: 1. gezorgd voor de vruchtbaarheid van het land, door het elke zeven jaar te laten rusten, zonder het te beploegen of te bezaaien. 2. Een vermaning gegeven naar de gedachte van de Joden, en naar die van Paulus Fagius, dat de rijken aan de behoefte van de armen zouden gedenken, door gade te slaan, dat, zoals zij zelf in dat zevende jaar enigszins bekrompener leefden, dan in de andere zes, de armeren zich altoos in zo’n bekrompen, zorgelijke staat bevinden, omdat zij nooit zaaien noch maaien. 3. Afgeschaduwd de Sabbat van vergeving en vrijheid, die onder het Nieuwe Testament te verwachten waren, volgens het zeggen van Procopius; en 4. Een schaduwbeeld gegeven van de eeuwige Sabbat..

Elk zevende jaar had de naam van Sabbatjaar, opdat in dat jaar de aarde rustte en niet bebouwd werd. Het werd ook het jaar van de verlating genoemd, omdat in dat jaar de schuldenaars de schulden werden kwijtgescholden, en de dienenden, zo ze wilden, van hun dienst werden ontslagen. De reden van het vieren van dit feest waren verscheiden: Allereerst de staatkundige of burgerlijke, omdat God beloofd had, dat er geen bedelaar onder Israël zou zijn, zodat voor de armen hierin op deze wijze was zorg gedragen. Ten tweede, de zedelijke, want God wilde hiermee leren, de barmhartigheid jegens hun arme medebroeder en de gedachten van de Israëlieten van de gierigheid en hebzucht afhouden en hen de dankbaarheid

jegens God, de Gever van alle goederen, inboezemen. Ten derde, de geestelijke, want het verbeelde het jaar van de genade, volgens de voorzegging van Jesaja (hoofdstuk 61:1,2). Dat is, de tijden van het Nieuwe Verbond vol van genade, die eeuwige Sabbat de rust van de werkelijke dienst van het Oude Verbond en van de vloek van de wet en volkomen vergeving..

Een Sabbat voor de Heere, d.i.een Sabbat ter ere van God. Vóór het Loofhuttenfeest van ieder 7de jaar moest dan ook de wet van het Verbond het volk worden voorgelezen. De wekelijkse Sabbat en de Jaarsabbat staan met elkaar in zeer nauw verband. Zoals de Sabbat volgt op zes dagen van arbeid, zo volgt op zes jaren van arbeid een jaar van rust voor mens en vee en land. Bovendien is de wekelijkse Sabbat een dag, door de Heere gewijd en geheiligd, zo ook de Jaarsabbat.

3. Zes jaar achtereen zult gij uw akker bezaaien, en zes jaar lang uw wijngaard, uw wijn- en olijfbergen (Leviticus. 19:10) met het snoeimes tot vruchtdragen besnijden Jesaja 5:6 Joh.15:12) en de inkomst daarvan inzamelen.

4. Doch in het zevende jaar zal voor het land een Sabbat van rust zijn, waarover (vs.2) gesproken is, een Sabbat voor de HEERE, namelijk een rusttijd, een braakliggen, uw akker zult gij niet bezaaien en uw wijngaard niet besnijden.

5. Wat op het land vanzelf van uw oogst, van de korrels, bij de oogst van het zesde jaar op het land gevallen en ontkiemd, zal gegroeid zijn, zult gij in het zevende jaar niet inoogsten, en de druiven van uw afzondering, gegroeid zonder dat de wijngaard besnoeid is, zult gij niet afsnijden; het zal een jaar van rust voor het land zijn, en die rust zult gij niet verstoren.

6. En de inkomst van de Sabbat van het land zal voor u tot spijze zijn, 1) wat het land gedurende die rust vanzelf opbrengt zult gij voor u zelf houden, voor u, de bezitter, en ook voor uw knecht, en voor uw dienstmaagd, en voor uwdagloners en voor uw bijwoner, die bij u als vreemdelingen verkeren, als ook voor de arme onder uw volk (Exodus. 23:11).

1) De bedoeling in verband met vs.5 is duidelijk. Wat op de landen als vanzelf opkwam, mocht niet ingeoogst worden, dat is, gemaaid en daarna in de schuren verzameld, maar was algemeen goed. Een ieder, die behoefte had, mocht er zoveel van nemen, als hij op dat ogenblik nodig had. De arme had er even veel recht op als de rijke, de niet-bezitter als de bezitter. Exodus. 23:11 is hiermee niet in strijd, omdat hier niet wordt ontkend, dat ook de arme, of wil men, dat de arme er gebruik van mocht maken.

7. Bovendien voor uw fok- en huisvee, en voor het gedierte, het wild, dat in uw land is, zal al de inkomst, die vanzelf groeit, daarvan tot spijze zijn, niet ingezameld, maar als gemeenschappelijk goed voor allen, mensen en dieren, buitengelaten worden, dat een ieder daarvan neemt en eet wat hij juist nodig heeft.

In Exodus. 23:10 vv., waar reeds het sabbatjaar vermeld werd, was hoofdzakelijk de zorg voor de armen bedoeld en werd die instelling van de sabbat in dit licht beschouwd; maar hier wordt deze instelling nog meer bepaald als een goddelijke beschouwd, als een de Heere

gewijde feestviering van het gehele land, en aan de Hoofdstuk 23 vermelde rust- en feesttijden van het volk van God toegevoegd. Het sabbatjaar sluit zich toch zeer nauw aan de gewone wekelijkse sabbat (23:3) aan, het is daarvan de ontwikkeling. Zoals toch de wekelijkse sabbat op de zes werkdagen volgt en voor de mens en vee een dag van rust en verkwikking is, zo lost het sabbatjaar de zes jaren van regelmatige veld- en landbouw af en laat de vruchtbare grond een jaar lang vieren, terwijl deze dit jaar aan zijn eigen onmiddellijke groeikracht overgelaten wordt en van alle ingrijpende werkzaamheid van de mensen verschoond blijft. Het is een dwaling naar allerlei redenen te zoeken, om het nut van deze maatregel op te sporen (bv. vermeerdering van de vruchtbaarheid van de grond door gedurig terugkerend braakliggen; vermeerdering van handel en vriendschappelijk verkeer met andere volkeren, door verhindering van een meer dan tot de eigen dringende behoefte toereikende opbrengst; bevordering van de jacht door toereikend voedsel voor het wild en bemesting van de grond, door het vrij daarop rondlopend vee)

Het is de Heere, die het Sabbatjaar verordent, en wat Hij verordent, heeft vanzelf ook voor het tijdelijke leven zijn goede uitkomsten; maar het eigenlijke doel is op de grondvesting van Zijn rijk, op de verwerkelijking van geestelijke waarheden en de verwezenlijking van hemelse plannen gericht. En dan is het ook niet onmogelijk om Gods gedachten en raadsbesluiten te verstaan, men moet ze maar niet met opzet willen miskennen, daar zij toch door de woorden: "In het zevende jaar zal voor het land een Sabbat van rust zijn, een Sabbat voor de Heere" duidelijk genoeg zijn aangewezen. De akker geeft jaarlijks zijn vrucht als een schuld, welke hij aan de mens voldoet en waarop deze als een loon voor al zijn moeite rekenen mag. Maar daarbij zal Israël als volk van God toch niet vergeten dat de aarde, ofschoon voor de mens geschapen, nochthans niet daartoe is, opdat de mens haar als zijn eigendom aanzie en nu met haar vermogen om vrucht te dragen in de dienst van zelfzucht tot in het uiterste woekere; veeleer zal Israël de aarde als de Heere heilig erkennen, en ook als geroepen om aan zijn zalige rust deel te hebben. Terwijl het land in het zevende jaar droeg wat het vanzelf voortbracht, werd het daarmee zijn Schepper en Heere gedurende de door Hem bepaalde tijd weer tot vrije beschikking en besturing overgegeven en voor verder menselijk gebruik opnieuw geheiligd. Terwijl nu de dwingende werkende mensenhand voor die tijd van de grond afliet, genoot deze zinnebeeldig de rust, waarin hij zich voor de zonde na volbrachte schepping verblijd had (Genesis 2:2,3) en vierde zinnebeeldig dezelfde Sabbat, welke in de toekomst, wanneer alles weer zal zijn opgericht, ook het beleid is (Hebr.4:9). Wat het werkelijke leven aangaat, had zulk een volkomen rust van de grond niet de minste moeilijkheid; nog heden ten dage zaait in Palestina een groot deel van het koren zich vanzelf in een overvloed, die veel meer is dan de bestaande behoefte eist en in vele streken planten de graangewassen zich zonder bearbeiding voort. Wel was een grote zegen daaraan verbonden; want niet alleen vonden de armen, wezen, dagloners en vreemdelingen, die zelf geen eigendom hadden, toch hun oogst en verblijdden zich des te meer in het leven, daar in het Sabbatjaar geen schulden mochten worden ingevorderd (Deuteronomium. 15:1 vv.), maar de vrije tijd bood ook gelegenheid aan om zich meer dan gewoonlijk met geestelijke dingen bezig te houden en aan school en onderwijs meer zorg te wijden, dan anders geschieden kon. Alle klassen van de bevolking ondervonden alzo werkelijk dat het levensdoel van de gemeente van de Heere niet bestaat in het onophoudelijk en zwaar bearbeiden van de grond, in het zweet des aanschijns (Genesis 3:17,19), maar in het onbezorgde genot van de vruchten

van de aarde, welke de Heere haar God geeft zonder de arbeid van haar hand en altijd geven zal, wanneer zij er naar staat in Zijn verbond te blijven en in Zijn wet zich te vermaken. Tot bereiking van het laatstgenoemde deel, het gehele volk eenmaal tot de levende overtuiging te brengen, welk een kostbare schat het in de wet van de Heere bezit (Psalm. 19:8 vv.), wordt in Deuteronomium. 31:10 vv. bevolen dat vóór het Loofhuttenfeest van ieder 7de jaar bij het heiligdom de wet in het openbaar zal worden voorgelezen. Wel heeft Israël Gods goede en genadige wil over het geheel weinig erkend en reeds sedert Salomo's laatste regeringsjaren de viering van het Sabbatjaar nagelaten; maar daarom moest het land dan ook later 70 jaar lang (gedurende de Babylonische ballingschap) woest liggen, om de nagelaten Sabbatjaren in te halen (Leviticus. 26:34 vv; 2 Kron.30:21). Na de ballingschap vinden wij dan de waarneming van de rusttijd voor het land in Nehemiah. 10:31 1 Makk.6:49,53, Tacitus hist. V: 4, en ook bij Jozefus vermeld..

8. Gij zult u ook tellen zeven jaarweken, 1) zevenmaal zeven jaar, zodat de dagen van de zeven jaarweken, waarvan ieder een tijdruimte van zeven jaar vormt, u negenenveertig jaar zullen zijn.

1) Een derde soort van Sabbat wordt hier aangeduid, welke werd uitgevaardigd na negenenveertig jaar, of na zeven jaarweken. Deze Sabbat was zeer beroemd, omdat, zowel ten opzichte van de personen, als ten opzichte van de gebouwen en landerijen, alles bij het volk weer in de oude toestand terugkwam. Ofschoon God op deze wijze heeft zorg gedragen voor het publiek belang, de armen te hulp is gekomen, opdat hun vrijheid niet werd opgeheven, en de orde, door Hem gesteld, bewaard heeft, toch is het volstrekt niet twijfelachtig, of nog een andere prikkel heeft Hij er bijgevoegd, waardoor de Joden tot de viering van deze Sabbat werden opgewekt. Het is toch een in het oog vallend bewijs van heilige rust geweest, te zien, dat de slaven werden vrijgelaten en plotseling vrij werden, dat de huizen en de bezittingen van land tot de vorige bezitters, die ze verkocht hadden, terugkeerden. Kortom, dat het gelaat van alle dingen vernieuwd werd. Jubel noemen zij dit jaar, vanwege het geklank van de ramshoorn, waarmee de vrijheid en het herstel in het bezit van de akkers werd verleend, maar hoofdzaak van de plechtigheid is, dat zij daardoor leerden, dat zij van de andere volken gescheiden waren, dat zij een volk waren, bijzonder geheiligd aan God. Ja, de herstelling had dit tot doel, dat zij op de grote Sabbat weer verlost, zich aan God, als hun Verlosser, geheel en al zouden wijden..

Het Jubeljaar verschilde hierin van het Sabbatjaar, vooral wat de vrijlating enz. aangaat, dat deze laatste veel meer beperkt was. Op het Jubeljaar had een algemene en veel minder bepaalde vrijlating plaats. Overigens heeft ook het Jubeljaar dezelfde geestelijke en zedelijke betekenis als het Sabbatjaar, alleen alles is meer volledig. De afschaduwing van het eeuwige is volkomener. Toen de Heere Israël zou verschijnen op de berg, werden zij vermaand, om te letten op het horen van de ramshoorn. Evenzo wordt nu Gods oude Verbondsvolk aangezegd, om erop te letten, wanneer na 7 x 7 jaren de bazuin of ramshoorn zou klinken. Dan was het jaar van de vrijlating. Dat bazuingeklank zou Israël tot de vrijheid uitroepen..

9. Daarna, bij het einde van het 49ste jaar zult gij in de zevende maand, op de tiende dag van de maand de bazuin van het geklank doen doorgaan; op de Verzoendag zult gij de bazuin doen doorgaan in uw gehele land.

Het Sabbatjaar werd niet naar het kerkelijk, maar naar het burgerlijk jaar berekend, het nam alzo een aanvang met de maand Tisri (zie Ex 12.2), terwijl de met deze maand beginnende veldarbeid achterwege bleef. Van zulke Sabbatjaren zouden nu zeven, d.i. 7 x 7 = 49 gewone jaren geteld en het daarop volgende 50ste jaar, dat onmiddellijk aan het 7de sabbatjaar zich aansloot, op de 10de dag van zijn eerste maand (de 7de naar kerkelijke berekening) door middel van boden in het gehele land uitgezonden, als een nieuw eigenaardig Sabbatjaar uitgeroepen worden, waarin het denkbeeld van rust tot zijn volle ontwikkeling en tijdelijke volmaking komt. Het muziekinstrument, waardoor het wordt aangekondigd, is de bazuin. Om de sterke, overal weergalmende toon van deze bazuin wordt dat jaar het halleljaar genoemd. Daar het ook ontbinding van alle vroeger gesloten verbonden aanbracht, zodat een ieder weer tot zijn eigen have en tot zijn geslacht kwam (vs.10), draagt het tegelijk de naam jaar van de vrijlating. In hoeverre ook het Sabbatjaar die naam draagt, kan men zien in Deuteronomium. 15:1 vv.. In het Hebreeuws wordt de sterke, alom weerklinkende toon van de bazuin lbwy (Jobeel) genoemd; dit woord Jobeel hebben vele uitleggers als "jubel" vertaald (zo reeds de Vulgata); maar Luther heeft de vertaling Jubeljaar (misschien wel uit afschuw van de gruwel), die de Roomse pausen met het uitschrijven van Jubeljaren dreven) in zijn Bijbel vermeden. Niet zonder grond moest dit jaar, waarin de om schulden tot slaaf verkochten weer vrij, de uit nood van hun grondbezit beroofden weer in het bezit gesteld werden van het hun door de Heere aangewezen erfdeel (vs.12,30), en dat daarom ook het genadejaar (Luther: "het genadige jaar" Jesaja. 61:2) genoemd wordt, juist op die dag worden aangekondigd, waarop de verzoening van alle zonden geschied was, d.i. op de grote Verzoendag; want de mededeling van de genade onderstelt de volkomen schuldvergiffenis. Wat de aard van dit jaar van de vrijlating aangaat, is het een nog ruimere ontwikkeling van het denkbeeld van rust dan het bij vs.7 nader omschreven feestjaar, in dat jaar zal de eigendomsstaat, in het vorige tijdperk door de verschillende voorvallen van het dagelijks, burgerlijk leven in wanorde gebracht, weer tot rust, en dat goed, uit de handen van de vreemde weer in die van de eigenaar komen. Wat nu de tijdrekenkunde aangaat, sluit het zich daarentegen zo nauw mogelijk aan het Pinksterfeest aan; want zoals dit op de 50ste dag na Pasen valt, als sedert de aanbieding van de handvol van het beweegoffer zeven volle Sabbatjaren zijn voorbijgegaan (Leviticus. 23:15 vv.), zo is het halleljaar het ieder 50ste jaar en breekt weer aan, zo menigmaal zeven Sabbatjaren zijn voorbijgegaan..

10. En gij zult dat vijftigste, van de 10de Tisri tot op de eerstvolgende herfsttijd durend jaar heiligen, als een kerkelijke feesttijd behandelen en vrijheid uitroepen in het land, voor al zijn inwoners; het zal u een Jubeljaar zijn, waarvan het bazuingeschal klinkt door het gehele land, verkondigende aan een ieder vrijheid en loslating, en gij zult terugkeren, een ieder tot zijn bezittingen, en zult terugkeren, een ieder tot zijn geslacht.1)

1) Zij, die verkocht waren aan andere geslachten, werden daardoor vreemden van hun eigen geslacht, maar in dit jaar van de verlossing zouden zij terugkeren, een ieder tot zijn geslacht.

Dit was een zinneprent van de verlossing door Christus uit de slavernij van de zonde en de satan, en van de herstelling tot de heerlijke vrijheid van de kinderen van God..

11. Dit Jubeljaar zal u het vijftigste jaar zijn; juist omdat het tot de oorspronkelijke instelling van God terugleidt en alles in de vorige staat herstelt, zal het als een Sabbatjaar worden behandeld (vs.4 vv.), gij zult niet zaaien, noch inoogsten wat vanzelf daarin zal gegroeid zijn, noch ook de druiven van de afzondering hierin afsnijden.

12. Want, zoals gezegd is, dat is het Jubeljaar, 1) het zal u heilig zijn; gij zult uit het veld de inkomst daarvan eten. 2)

1)Eigenlijk: Dit is het jaar van het bazuingeschal..

2) Ook een herhaald braakliggen van velden, wijnbergen, olijfgaarden en hoven in het vijftigste jaar, nadat reeds het vorige jaar een Sabbatjaar geweest was, had op zichzelf geen moeilijkheid, daar hetgeen Strabo, XI: 4, 3 meedeelt over Albanië (aan de Kaspische Zee, heden Schirwan genaamd), dat daar van één zaaisel 2-3 jaren na elkaar geoogst kon worden, door de Heere in vs.21 bepaald aan Zijn volk beloofd wordt; evenzo wordt Jesaja 37:30) aan Hiskia zulk een tweemalige opbrengst van de grond uit zichzelf toegezegd, waardoor alle schade van de toenmalige verwoesting na drie jaar geheel zou zijn weggenomen..

Ook hier opnieuw als in het Sabbatjaar; zij mochten het als vanzelf groeiende koren niet inoogsten, maar slechts zoveel telkens verzamelen, als nodig was voor het ogenblikkelijk levensonderhoud. Alles was algemeen goed. Een ieder, die behoefte had, mocht ervan genieten..

13. In dat Jubeljaar, zult gij ieder terugkeren tot zijn hem oorspronkelijk toekomende bezitting.

14. Daarom, wanneer wij gedurende de voor het Jubeljaar verlopen 49 jaar aan uw naaste goederen, een akker of een stuk grond verkopen, of uit de hand van uw naaste iets dergelijks kopen zult, dat niemand de een de ander, noch deverkoper de koper door te hogen, noch de koper de verkoper door te lagen koopprijs verdrukke. 1)

1) Het woord in de grondtekst betekent in het bijzonder, de verdrukking van de vreemdelingen (Leviticus. 19:33 Exodus. 22:22), van de slaven (Deuteronomium. 23:17), van de armen, weduwen en wezen (Jeremia. 22:3 Ezech.18:8), in burgerlijk opzicht, door afzetten of onttrekken van have en goed..

15. Naar het getal van de jaren van het laatste Jubeljaar af zult gij van uw naaste kopen, en niet meer, dan dit getal, van de waarde van opbrengst van de akker of het deel grond in rekening brengen, en naar het getal van de jaren van de inkomsten, die tot het volgende halleljaar nog over zijn, zal hij het aan u verkopen, zo hoog en niet hoger, opdat gij het hem in het jaar van de vrijlating zonder schade kunt teruggeven.

16. Naar de veelheid van de jaren, die van de tijd van de verkoping tot aan het begin van het jaar van de vrijlating verlopen, zult gij, de koper, zijn koopprijs vermeerderen, en naar de weinigheid van de jaren zult gij zijn koopverminderen: want hij, de verkoper, verkoopt aan u het getal van de inkomsten, de akker of het stuk grond naar de opbrengst, niet naar de eigenlijke waarde van de grond, zodat het dan uw eigendom zou worden (vs.23).

17. Dat dan niemand zijn naaste verdrukke, 1) maar vreest, hetzij koper, of verkoper, voor uw God: want Ik ben de HEERE, uw God die wederkerig èn woeker èn verdrukking niet ongestraft laat.

1) Niemand mocht de waarde van zijn land verhogen, evenmin mocht iemand van de benarde toestand van de verkoper misbruik maken, door van hem het land voor te lage prijs te kopen..

18. En doet, opdat gij niet valt in de macht van Mijn straffende gerechtigheid, Mijn instellingen, en houdt Mijn rechten, welke Ik u (vs.14-17) geboden heb, en doet gij, die van uw naaste koopt, dezelfde; zo zult gij, in plaats van voor Mijn toorn te moeten vrezen, zeker1) wonen in het land.

1) In het Hebreeuws Labétach, eigenlijk vrij van zorg, zonder zorg. Zij zouden geen kwaad hebben te vrezen. Aan het onderhouden van de geboden van de Heere is groot loon verbonden..

19. En het land zal, door de bijzonderen zege die Ik daarop zal leggen, wanneer gij naar Mijn rechten doet, Zijn vrucht in rijke volheid geven, en gij zult altijd eten, tot verzadiging toe, en gij zult zeker, rustig en gelukkig (1 Kon.4:25) daarin wonen.

20. En als gij, bij het naderen van het Sabbatjaar, zou zeggen: 1) Wat zullen wij eten in het zevende jaar? Ziet, wij zullen in dit jaar niet zaaien, en onze inkomst niet inzamelen, wanneer wij werkelijk naar de instellingen van de Heere doen (vs.4).

1) Nooit zijn de mensen gehoorzaam aan de bevelen van de Heere, tenzij dan, wanneer het wantrouwen wordt opgeheven, en altijd zijn zij schrander in het opwerpen van voorwendselen, om niet te gehoorzamen. Doch er was voor de Joden een fraai klinkende verontschuldiging, wegens een moeilijkheid die zich kon voordoen, dat de honger hen gedurende twee jaar kon overvallen, wanneer zij in het zevende jaar noch konden maaien, noch zaaien. Om te maaien moest men het einde van het achtste jaar afwachten. Want vanwaar nu zou er overvloed van gemaaide zijn, als het land een jaar lang braak had gelegen? Niet zonder oorzaak neemt God hier nu de twijfel weg, door te beloven, dat Hij in het zesde jaar een bijzondere vruchtbaarheid zou geven, welke voldoende zou zijn voor de komende twee jaren. De uitdrukking is wel op te merken: dat God Zijn zegening zou bevelen op buitengewone wijze en tegen de gewone omstandigheden in, opdat het land het dubbele, ja, het driedubbele zou voortbrengen. Waardoor ons een niet gewone stof tot vertrouwen wordt ingeprent, om ons dagelijks brood te begeren. Maar dit was een geheel bijzondere belofte, dat de Joden het voedsel niet ontbreken zou, wegens de Sabbat. Waarvan God in de woestijn reeds een voorbeeld had gegeven, toen Hij de dag vóór de Sabbat een dubbele portie manna

aan de inzamelaars had geschonken. Aldus ontneemt God hun de vrees voor gebrek tot aan de oogst van het achtste jaar, ofschoon het schijnt, dat Hij hen tegelijk aan matig gebruik wil gewennen, opdat zij niet door onmatigheid en weelde kwijt worden, wat Hij overvloedig heeft geschonken, maar voor de twee volgende jaren genoeg over hielden. Op dit gebod zinspeelt God, wanneer Hij door Zijn profeten aankondigt, dat het land Zijn Sabbatten zal genieten, wanneer het zijn inwoners heeft uitgespuwd (2 Kron.36:21). Daar zij nu, door de Sabbatten te schenden, het land hadden verontreinigd, zodat het zuchtte onder een zware last, zegt Hij, dat het lang en aanhoudend zou rusten, opdat het braak liggende de arbeid van vele jaren zou goed maken..

Voor het geval, dat een Jubeljaar volgde onmiddellijk op een Sabbatjaar, zodat het land dan twee achtereenvolgende jaren moest braak liggen, belooft de Heere, met het oog hierop, dat Hij in het zesde jaar zulk een overvloedige oogst zou geven, dat er voor drie achtereenvolgende jaren genoegzaam zou zijn tot levensonderhoud voor mens en vee..

21. Zo zal Ik Mijn zegen gebieden over u in het zesde jaar, dat het de inkomst voor drie jaar zal voortbrengen, op eenmaal een driejarige oogst, de ene oogst voor hetlopende, de tweede voor het aanbrekende Sabbat-, de derde voor het daarna volgende halleljaar.

22. Het achtste jaar nu zult gij zaaien, en zult van de oude inkomst die van het zesde jaar, eten, tot het negende jaar toe, zolang de oogst van het achtste jaar nog op het veld staat rijp te worden; totdat zijn inkomst, de met de aanvang van het negende jaar nu geheel ingezamelde oogst ingekomen is, zult gij het oude eten.

Hoe getrouw en met welk een vrij geweten kon Israël, door zulk een belofte in het geloof gesterkt, niet alleen het Sabbat-, maar ook het Jubeljaar houden, zonder daarbij wat zijn nooddruft aangaat, schade te lijden! Reeds in de aanm. bij vs.7 (zie Le 25.7) is gezegd dat men al vroegtijdig begon het Sabbatjaar niet meer te houden; eerst na de Babylonische ballingschap voldeed het volk weer aan Gods bevel (Nehemiah. 10:31 1 Makk.6:49,53). Ook van de viering van het Jubeljaar vindt men in het Oude Testament vóór de tijd van de ballingschap geen bepaalde sporen, ofschoon meerdere plaatsen (1 Kon.21:3 vv. Jesaja. 37:30; 16:1 vv. Ezech.7:12 vv.; 46:17) te kennen geven, dat in het hart van de vromen de overtuiging, dat het alzo Gods ordening was, diepe wortels had geschoten. Maar tot de werkelijke gehoorzaamheid aan deze verordening van God behoorde een volkomen vrijheid van alle zelfzuchtige bedoelingen en een gehoorzaamheid van het geloof, zoals bij de grote meerderheid slechts zelden worden aangetroffen, zodat dan ook nß de Babylonische ballingschap de wetten over het Jubeljaar niet weer werden ter hand genomen..

23. Het land, de grond die ieder als zijn erfdeel ontvangt, ook zal niet voor altoos, tot een blijvende bezitting, verkocht worden, 1) door de een aan de ander; want het land is het Mijne, 2) Jesaja 14:2,25 Jer.2:7 Ezech.36:5; 38:16 Psalm. 10:16), a) omdat gij vreemdelingen en bijwoners bij Mij zijt. 3)

a) 1 Kronieken 29:15

1) Niet voor altoos verkocht, d.i. niet zó verkocht, dat het niet weer gelost kon worden. Een uitzondering vinden we in hoofdstuk 27:20

2) D.w.z. in het bijzonder Zijn eigendom. Wel is de Heere de God van de gehele aardbodem, maar voor Israël was Hij het op bijzondere wijze. Het land Kanaän was in het bijzonder Zijn land. Israëls volk mocht het als het ware slechts beschouwen als het in leengebruik van Hem, de opperste Leenheer, te hebben ontvangen..

3) Omdat zij vreemdelingen en inwoners waren bij de Heere, in Zijn land en in Zijn huizen, en Hij Zijn tabernakel onder hen had, zo zou het vervreemden van hun gedeelte aan dat land in van de daad wezen, alsof zij zich van hun gemeenschap met God afzonderden, en voor altoos afstand deden van het land, dat Immanuëls land was Jesaja 7:8), waar de Messias geboren zou worden, leven en sterven zou. Daar Kanaän daarenboven een voorbeeld en onderpand van de hemelse erfenis was, zo kon geen Israëliet, zonder versmading van een uitnemend voorrecht zijn deel ervan, in dat land volstrekt overgaven op een wijze, dat hem alle mogelijkheid van lossing benomen ware. Om die reden wilde Naboth zich liever de boosheid van de koning op de hals halen, dan het erfgoed van zijn vaderen aan hem afstaan (1 Kon.21:3)

24. Daarom, zoals om deze oorzaak niemand zijn stuk grond aan een ander in eigenlijke zin verkopen mag, zo zal ook niemand een stuk grond, dat hij van een ander overneemt, als zijn blijvend eigendom aanmerken, maar zult gij in hetgehele land van uw bezitting, dat Ik u geleend heb, lossing voor het land toelaten. 1)

1) Zoals uit vs.25,26 en 28 blijkt, kon deze lossing op drie manieren plaatshebben. In vs.25 wordt de lossing beschreven, doordat een rijke bloedverwant, de naastbestaande, het verkochte lost. In vs.26 wordt het geval gesteld, dat iemand geen losser heeft, hetzij die niet bestaat, of deze zelf te arm is. In dit geval, zo hij zelf genoeg geld verkregen heeft, om het verkochte terug te kopen, zullen de jaren, die nog verlopen moeten tot aan het volgende Jubeljaar, berekend worden, en naar die maatstaf de som van de lossing vastgesteld. In vs.28 wordt het derde geval meegedeeld, waar er noch een losser is, noch de verkoper de benodigde som bijeen kan krijgen. Dan moet hij wachten totdat het Jubeljaar komt, en in dit Jubeljaar wordt het weer zijn rechtmatig eigendom. Niets onbillijks lag hierin, omdat de koopsom berekend werd naar de opbrengst van de oogst en de koper al die jaren lang het genot van de oogst had gehad. De koper had hiermee moeten en kunnen rekenen. Een losser heette in het Hebreeuws Goël. Onze Heere en Zaligmaker wordt ook met die naam aangeduid, omdat Hij voor de Gemeente, de nabestaande is geworden, vrijwillig geworden, om God, de Vader, het losgeld, het rantsoen te betalen, en alzo allen, die in Hem geloven, voor eeuwig vrij te maken en het erfrecht op de Hemel te verlenen..

25. Wanneer alzo uw broeder, een in uw omgeving wonend volksgenoot, Israëliet, zal verarmd zijn en iets van zijn bezitting verkocht zal hebben, zo zal zijn losser die hem nabestaande is en op wie de plicht van de lossing dus rust (vs.48 vv.), komen, voor hem opkomen, en zal, naar berekening van de tijd, die tot het jaar van de vrijlating nog verloopt

(vs.27), het verkochte van zijn broeder lossen, en gij zult het hem zonder weigering weer overgeven.

26. En wanneer iemand geen losser zal hebben, terwijl daartoe verplichte betrekkingen of niet aanwezig of de aanwezigen te arm zijn om hun verplichting na te komen, maar zijn hand verkrijgen en hij, de verkoper, na verloop van enige tijd zelf gevonden zal hebben zoveel genoeg is tot zijn lossing, de tot lossing gevorderde som bezit.

27. Dan zal hij de jaren van zijn verkoping rekenen en even zoveel delen, als het getal van deze jaren bedraagt, van de koopsom aftrekken, en het overschot zal hij, de verkoper, tegen overlegging van de eerste, de man aan wie hij het verkocht had, weer uitkeren, zijn stuk grond tot zijn eigen gebruik; en hij zal zo spoedig mogelijk weer tot zijn bezitting komen.

De door de koper betaalde som zal dus naar hetgeen in vs.15 vv. als regel voor de verkoop van liggend goed is vastgesteld, (namelijk dat men niet de grond zelf, maar slechts de opbrengst daarvan, gedurende de jaren die nog moeten verlopen tot op het eerste jubeljaar zou verkopen) over de afzonderlijke jaren van de verkoop tot het jubeljaar gelijk verdeeld worden..

Zoveel jaren de koper de grond reeds in vruchtgebruik gehad heeft, zoveel delen worden van de koopsom afgetrokken; daar de koper daarvoor door de opbrengst van deze jaren schadeloos is gesteld, en slechts de tot op het Jubeljaar nog over zijnde tijd komt nu bij de lossing in aanmerking. Zoveel jaren dit nu zijn, zoveel delen moet men van de koopsom aftrekken..

28. Maar indien zijn, de verkoper, hand niet gevonden, bijeengebracht heeft wat genoeg is om een deel van de verkochte jaarlijkse opbrengst nog vóór de aanvang van het jaar van de vrijlating aan hem weer uit te keren, zo zal zijn verkochte goed, stuks grond, zijn in de hand van deze koper, tot vrij gebruik, tot het Jubeljaar toe; maar in het Jubeljaar zal het uitgaan1) zonder losgeld de verkoper worden teruggegeven, en hij zal tot zijn bezitting terugkeren. 2)

1) Zal het uitgaan, in de zin van, vrij worden. Het kwam dan weer in het bezit van de verarmde verkoper..

2) Zo zou alle verkoop van grondeigendom in Israël werkelijk slechts een verpanding of verpachting zijn, voor een bepaalde tijd, tot het jaar van de vrijlating. Of een ruiling geoorloofd is geweest, wordt in de wet niet aangewezen. Daar echter Naboth in zijn gesprek met Achab (1 Kon.21:2 vv.) zich met een ruiling evenmin als met een eigenlijke verkoping inlaat, moeten wij deze vraag tegenover de archeologen, die getracht hebben daarop een bevestigend antwoord te vinden, des te beslister ontkennend beantwoorden, daar de verkoop slechts een bijzondere vorm van ruiling is en het laatste even goed als het eerste de grondwaarheid, dat al het de kinderen van Israël gegeven land eigendom van de Heere is, van Wie zij het in leen hebben, weerspreekt. In onze Christelijke staten gelden wel geheel andere rechtsbetrekkingen, dan die de Heere hier onder Zijn volk instelt; maar iedere Christen, al moet hij dan in zulke gevallen de weldaden van die goddelijke rechtsbedeling missen,

wanneer hij genoodzaakt wordt om zijn eigen erfdeel te verkopen, zal zich echter in zoverre van zijn verplichtingen jegens deze niet kunnen ontslaan, als hij naar Luthers verklaring van het 9de gebod (Gij zult niet begeren uws naasten huis) op alle mogelijke wijze bevorderlijk en nuttig moet zijn, om zijn erfgoed of huis te behouden en-zo voegen wij op grond van deze plaats daaraan toe-weer hiertoe, d.i. tot het bezit daarvan te komen..

29. Evenzo, wanneer iemand een woonhuis in een bemuurde stad gelegen en alzo niet zo dadelijk samenhangende met de grond, welke de Heere aan Zijn volk ten erfdeel heeft gegeven, maar meer alleen tot woning en tot het verrichten van een handwerk of het drijven van handel bestond, zal verkocht hebben, zo zal zijn lossing zijn, totdat het jaar van zijn verkoping volkomen zal zijn; in een vol jaar zal zijn lossing wezen, 1) maar niet de gehele tijd tot het naaste Jubeljaar.

1) Hier maakt Hij onderscheid tussen huizen en akkers, opdat de vrijheid, om terug te kopen, zich niet langer dan een jaar zou uitstrekken; vervolgens, opdat de koop in het Jubeljaar ook vast bepaald bleef. Evenwel een tweede onderscheiding tussen de huizen zelf wordt er bijgevoegd, zodat het geoorloofd is, de huizen in de steden geheel te vervreemden. Doch voor die van de dorpen geldt dezelfde conditie als voor de landen, omdat zij daarmee als onafscheidelijk zijn verbonden. Wat nu de huizen in de steden betreft, omdat zij soms voor arme eigenaars bezwaar opleverden, was het nuttig, dat zij in de handen van rijken konden overgaan, die de kosten van opbouw konden betalen. Voeg er nog bij, dat een huis niet evenals een akker in de dagelijkse behoefte kon voorzien, en een huis te ontberen beter te dragen was, dan een akker, waarop gij uw bedrijf kunt uitoefenen, en uit haar opbrengst voor u en uw gezin het levensonderhoud kunt vinden. Doch de dorpen behoorde men uit te zonderen, evenals de bezittingen van landerijen. Wat hielp het u, de vrucht in te zamelen, wanneer gij geen plaats om te wonen hebt? Ja, wat gaf het u, land te bezitten, hetgeen gij niet zou kunnen bebouwen? Hoe zouden de runderen kunnen ploegen, waarvoor geen stal was bij de akker? Daar landerijen zonder dak of hut bijna waardeloos zijn, niet gemakkelijk kunnen gescheiden worden, heeft God met recht ingesteld, dat in het Jubeljaar elke landelijke bezitting tot haar vroegere eigenaar zou terugkeren..

De bedoeling is deze, het recht van terugkoop of lossing verviel na een vol jaar. Had de vorige eigenaar het verkochte goed niet binnen een jaar weer teruggekocht, dan bleef het het eigendom van de koper, ook in het Jubeljaar..

30. Maar is het, dat het niet gelost wordt tegen dat hem het gehele jaar, gerekend van de verkoopdag, zal vervuld zijn, zo zal dat huis, dat in die stad is, die een muur heeft, voor altoos blijven aan hem, die dat gekocht heeft, onder zijn geslachten; het zal, als een verkocht stuk grond (vs.28), in het Jubeljaar niet uitgaan, zonder beloning, vergoeding aan de oorspronkelijke bezitter weer toevallen.

Met de werkelijke verkoop van zo’n door mensenhand gebouwd huis is niet met de (vs.23) opgenoemde grond in strijd; daarom wordt het na verloop van een jaar de koper voor altijd ten eigendom, zodat hij nu daarmee doen kan wat hij wil..

Aan dit voorschrift ligt deze beschouwing ten grondslag, dat de huizen in bemuurde steden, met het eigendom aan land en grond niet zó nauwkeurig samenhangen, dat door haar verkoping, het aan ieder gezin oorspronkelijk toegemeten deel van het grondbezit van het land veranderd wordt. Als door mensen gebouwd, behoren zij tot het volle eigendom van de bezitters, hetzij deze ze bij de verovering van het land ontvingen, of slechts in stand hadden gehouden, of zelf gebouwd hadden..

31. Doch de huizen van de dorpen, 1) die rondom geen muur hebben; zullen als het velds van het land, tot de omtrek waarvan zij behoren, gerekend worden, dat zij evenzo als dit niet verkocht, maar slechts voor die tijd tot op het eerstvolgende jaar van de vrijlating verpacht worden; daarvoor zal lossing zijn, zij zullen te allen tijde door de verkoper of zijn losser worden teruggekocht, en zij zullen in het Jubeljaar uitgaan, zonder vergoeding aan de oorspronkelijke bezitter weer vervallen.

1) Wat voor de huizen in de steden geldt, geldt niet voor die in de dorpen. Deze huizen worden onafscheidelijk gedacht van de grond, van het grondbezit. Zij mogen die niet voor altijd vervreemden, maar deze moeten in het Jubeljaar weer vrij worden..

32. Aangaande de steden 1) van de Levieten, en de huizen van de steden van hun bezitting, die hun met de tot onderhouding van hun veestapel nodige weiden door iedere stam zullen worden overgelaten (Numeri. 35:1 vv.), de Levieten zullen daarentegen een eeuwige lossing hebben.

1) Een andere uitzondering is, dat de Levieten de verkochte huizen, óf volgens het recht van de lossing, óf in het Jubeljaar voor niets terug krijgen. Wat niet slechts voor hun behoefte is vastgesteld, maar omdat het gehele volk er belang bij had, dat zij waren aangesteld, om de wacht te houden, waar God aan hun een plaats had aangewezen. Wat nu de voorsteden betreft, of de landen bestemd, om het vee te voeden, God verbiedt hun ze te vervreemden, omdat zij op die wijze, na hun vaste woonplaats verlaten te hebben, hier en daar zouden omzwerven. Dat deze verstrooiing niet plaats kon hebben, daarbij had het gehele volk belang..

Op de Levieten was, wat in vs.29 over de huizen in de steden gezegd wordt, niet van toepassing, maar voor hen gold de wet op de huizen in de dorpen..

33. En als men onder de Levieten lossing zal gedaan hebben,
1) erft of door koop zich toeëigent, zo zal de koop van het huis en van de stad van zijn bezitting in het Jubeljaar uitgaan, en aan de Levieten zonder geld worden teruggegeven; want de huizen van de steden van de Levieten zijn hun bezitting in het midden van de kinderen van Israël; 2) daar zij geen erfelijke bezitting in het land hebben, maar slechts huizen in de voor hen bestemde steden.

1) Het moet echter, zoals gezegd is, een huis in een van de vaste steden van de Levieten zijn, niet een huis in een andere stad, dat de Leviet door erfrecht of koop verkreeg. In dit geval geldt bepaald het in vs.29 vv. gezegde; in het eerste geval echter zal met het huis van een Leviet als met de grond van een gewoon Israëliet worden gehandeld. Niet zonder grond wordt

hier, waar over de Levieten wordt gesproken, de uitdrukking "lossen" in plaats van "afkopen" gebruikt. Eigenlijk gezegd hadden de Levieten geen bezitting, maar werden hun alleen huizen in bepaalde steden van iedere stam ingeruimd; wat zij bezaten was het eigendom van de stam, waar dit huis stond, het afkopen was dus werkelijk een eenvoudig terugkopen of lossen..

2) Anderen vertalen, en meer in overeenstemming, met de grondtekst: Wie (wanneer men) lost, d.i. koopt van de Levieten. Het woord lossen vatten de Rabbijnen hier op in de zin van, kopen. Dit is hier ook de bedoeling..

34. Doch het veld van de voorstad van hun steden, de tot de weiden voor hun vee in de omtrek van hun steden aangewezen grasvlakten, zal in het geheel niet verkocht worden, niet eenmaal tot het jaar van de vrijlating; want het is eeneeuwige bezitting voor hen; zij kunnen deze vlakte nimmer ontberen, en moesten, wanneer zij ze misten, tegelijk hun veestapel wegdoen, waardoor zij dan hun eigenlijk voedingsmiddel zouden verliezen.

Nadat de Heere in het tot nu toe gezegde (vs.13-34), de ene werking van de wet van de vrijlating, de terugkering van ieder tot zijn bezitting, waardoor dit jaar tot een jaar van genade of verlossing werd, besproken heeft, spreekt Hij daarna (vs.35-55) over een andere werking van dergelijke aard, over de terugkering van de in lijfeigenschap gekomen Israëlieten tot vrijheid en tot hun geslacht (vs.10). Zoals hij nu daar aan Zijn instellingen een vermaning tegen de benadeling van de naaste bij koop en verkoop van grond doet voorafgaan (vs.14 vv.), zo geeft Hij hier vóór Zijn wetten een vermaning om de verarmde broeder te ondersteunen en hem zoveel mogelijk zijn persoonlijke vrijheid te doen behouden (vs.35-38).

35. En als uw broeder, volks- of stamgenoot, zal verarmd zijn en zijn hand bij u wankelen zal, zodat gij duidelijk ziet dat hij niet lang meer een onafhankelijk bestaan zal hebben, zo zult gij hem, nadat hij reeds uit nood zijn grondbezitting heeft moeten verkopen, vasthouden, zelfs 1) een vreemdeling en bijwoner, hem een onderkomen in uw eigen huis verlenen, opdat hij bij u leeft; tot aan het naaste Jubeljaar, waarin hij zijn eigendom terugkrijgt, zich en de zijnen door arbeid om loon in uw gezin onderhouden kan.

1) Door de Statenvertaling is tot verduidelijking het woordje zelfs er tussenin gevoegd. In verband echter met vs.40 is het beter het woordje als er tussenin te voegen. Dit eist de grondtekst..

36. Gij zult, als hij gedurende die tijd geld of vruchten van u neemt, a) geen woeker noch overwinst van hem nemen, 1) noch boven het hem geleende geld jaarlijkse rente, noch van de geleende levensmiddelen bij de teruggave een overwinst van hem eisen; maar gij zult vrezen voor uw God,2) en uit godsvrucht al het mogelijke doen, opdat uw broeder onafhankelijk, zonder zich aan een ander te moeten verkopen, bij u leeft.

a)Exodus. 22:25 Deuteronomium. 23:19 Spreuken. 28:8 Ezech.18:8; 22:12

1) Het is duidelijk, dat hier gesproken wordt van de geheel verarmde natuurgenoot, en dat hier niet gesproken wordt van het lenen van geld, tot het drijven van koophandel, tot het kopen

van land enz. Af te manen van verdrukking en van onbarmhartigheid is het doel van God (zie De 23.20)

2) De Heere stond de armen voor: Gij zult vrezen voor uw God, die rekenschap van u eisen zal, wegens alle verongelijkingen, die gij de armen hebt aangedaan. Vreest gij hen niet, die gij in uw macht hebt en die zichzelf niet rechten kunnen, zo vreest mij, die u bevolen heeft, hen vriendelijk te behandelen en, zo gij hen verdrukt, hun zaak zal handhaven..

37. Uw geld, om u nog eenmaal te zeggen wat gij tot behoud van zijn onafhankelijkheid doen kunt, zult gij hem niet op woeker geven, en gij zult uw spijze niet op overwinstgeven, wat Ik echter van u met een goed recht kan vorderen.

38. Ik ben de HEERE uw God, die u uit Egypte gevoerd heb, om u tot een zelfstandig volk te maken en u het land Kanaän tot een bezitting te geven, opdat Ik u hierin tot een God zij; heb Ik nu zo grote dingen aan u gedaan, dan zult gij ook elkaar het kleine doen en u onderling bij uw zelfstandigheid zoeken te bewaren.

39. Evenals, 1)wanneer uw broeder, een ander van uw broeders, die gij niet op de in vs.35 vv. beschreven wijze hebt kunnen helpen, zó bij u zal verarmd zijn, dat hij zichzelfs niet meer als bewoner kan staande houden, en zich aan u verkocht zal hebben tot een lijfeigene (Exodus. 21:2-6), gij zult hem toch niet doen dienen de dienst van een slaaf, in de ware zin van het woord als een slaaf van vreemde afkomst, die ook tot de nederigste en zwaarste arbeid zijn arm lenen moet (vs.34 vv.).

1) In vs.39-46 wordt gesproken over het lot van de Israëliet, die bij een andere Israëliet dient. Sommigen menen hier een verschil op te merken met Exodus. 21:2-6, maar men ziet voorbij, dat daar hoofdzakelijk wordt gehandeld over de duur van het knechtschap, en hier vooral over de behandeling, welke men zo’n knecht verplicht is, terwijl verondersteld wordt, dat wie in het Jubeljaar vrij uitgaat, alsdan de zeven jaar, waarvan in Exodus. 21 sprake is, nog niet heeft vervuld. Hij mocht als dan vrij uitgaan, tenzij hij vrijwillig verzekerde, voor altijd in het huis van zijn heer knecht te willen blijven.

40. Maar als een dagloner, 1) voor loon gehuurde knecht, als een bijwoner, in het huis opgenomen vreemdeling (vs.35), zal hij bij u zijn, en niet langer dan tot het Jubeljaar zal hij bij u dienen, zelfs wanneer tot die tijd de 6 jaar van zijn dienstbaarheid (Exodus. 21:2 Deuteronomium. 15:12) nog niet geëindigd waren. a)

a) Jer.34:14

1) Als een dagloner, als iemand, van wie zijn heer behoorlijk dienst heeft, zonder dat hij een volstrekte macht over hem had. Er moest onderscheid gemaakt worden tussen een Israëliet en een vreemdeling, die dikwijls niet meer als een stuk vee werd geschat, over wie zijn heer een onbeperkte macht bezat..

41. Dan, zodra het Jubeljaar begint, zal hij, in ieder geval, ook wanneer dit eerst het tweede of derde enz. dienstjaar ware, van u uitgaan, 1) zonder teruggave van het koopgeld, hij en zijn kinderen met hem, die hij behalve zijn vrouw u heeft toegebracht, en hij zal, als zelfstandig man, tot zijn geslacht terugkeren en tot de bezitting van zijn vaderen terugkeren: 2) waarvan hij reeds vroeger, eer hij zichzelf verkocht, zich uit nood heeft moeten vervreemden en die nu evenzo volgens de wet (vs.24-28) onvoorwaardelijk hem weer toevalt.

1) Een uitzondering van de hier voorgeschreven vrijstelling van de knechten, ten tijde van het Jubeljaar nog lijfeigenen zijnde, maakte natuurlijk het geval, wanneer de knecht reeds vroeger vrij had kunnen worden, maar met opzet van die vrijheid afstand had gedaan en nu door het zinnebeeldig gebruik (Exodus. 21:5 vv.) voor altijd aan het huis verbonden was..

2) Wanneer iemand zijn knecht met zeven jaar vrijliet (Exodus. 21), dan moest hij hem een behoorlijk uitzet meegeven (Deuteronomium. 15:13). Met het vrijlaten in het Jubeljaar behoefde dit niet.

42. Want zij, de Israëlieten, die zichzelf aan hun volksgenoten verkopen, of van rechtswege verkocht worden (Exodus. 22:3), zijn Mijn 1) dienstknechten, die Ik uit Egypte gevoerd en daardoor tot Mijn bestendige bezitting Mij verworven heb; zij zullen niet verkocht worden, zoals men een slaaf verkoopt, zodat zij werkelijke slaven van de mensen worden.

1) Hier kondigt God aan, dat Hem zijn recht wordt ontnomen, wanneer in andermans bezit werd gebracht, die Hij zich tot een bijzonder eigendom had gekocht. Daarom zegt Hij, dat Hij het volk heeft verworven, toen Hij hen uit Egypte heeft gevoerd. Waaruit Hij besluit, dat zij Zijn recht schonden, indien iemand een van de Hebreeën zich tot een altijd durend bezit verkreeg..

Het zogenaamde lijfeigenschap mocht daarom in Israël niet bestaan ten opzichte van de Israëliet zelf..

43. a) Gij, die zo iemand koopt, zult geen heerschappij over hem hebben met wreedheid, waarmee men een slaaf behandelt, die men tot iedere arbeid gebruiken en zelfs lichamelijk tuchtigen kan, maar gij zult vrezen voor uw God, die de ware en opperste Gebieder is van zo’n gekochte, en gewis alle buitensporigheid in de wijze waarop gij hem behandelt, niet ongestraft zal laten.

a) Efe.6:9 Kol.4:1

44. Aangaande uw slaaf of uw slavin, die gij zult hebben, zo gij er werkelijk zo een hebben wilt, die zullen van de volken zijn, die rondom u zijn; van die zult gij een slaaf of een slavin kopen.

45. Gij zult ze eveneens ook kopen van de kinderen van de bijwoners, die bij u als vreemdelingen verkeren, zich vormelijk onder u hebben neergezet en u hun eigen slaventen verkoop aanbieden, uit hen en uit hun geslachten, of kinderen, die bij u zullen zijn, die zij in

uw land zullen gewonnen hebben en aan u willen verkopen; en zij zullen u tot een bezitting zijn, want zij zijn niet in bijzondere zin Mijn eigendom, zoals uw volksgenoten.

46. En gij zult u tot bezitters over hen stellen voor uw kinderen 1) na u, opdat zij de bezitting erven, zodat zij mede behoren tot de bezitting die uw kinderen van u erven, gij zult hen dan ook in die zin in eeuwigheid doen dienen, dat gij met strengheid, maar altijd binnen de grenzen door de wet gesteld, over hen heerst; maar over uw broeders, de kinderen van Israël, een ieder over zijn broeder, gij zult over hem geen heerschappij hebben met wreedheid van een heer over zijn slaven.

1) Wat God hier ten opzichte van de vreemdelingen toestaat, was wijd en zijd bij alle volken de gewoonte, zodat de macht over de slaven bij de meester verbleef, niet slechts tot aan zijn dood, maar ook door voortdurende opvolging bij de kinderen, door hem verwekt. Dit is de kracht van de uitdrukking: "Gij zult ze bezitten voor uw kinderen." Het recht van bezit ging over op de erfgenamen. Niet alleen, wat het altijd durende van het dienen aangaat, was er onderscheid, maar ook in de wijze van heerschappij. Op te merken is toch de tegenstelling: Gij zult hun arbeid gebruiken, doch zijn broeder zal niemand hard doen dienen. Waaruit blijkt, dat hier een teugel wordt aangedaan, opdat zij de zonen van Abraham niet zo heerszuchtig zouden behandelen, of een halve vrijheid bleef hen nog over in vergelijking met de volkeren. Niet, omdat hun een tyrannische of onmenselijke macht over de vreemdelingen vrijstond, maar omdat God, door een zeker privilege, het geslacht van Abraham, waarvan Hij de bevrijder was, van het algemene lot wilde bevrijd hebben..

47. En wanneer1) de hand van een vreemdeling en 2) bijwoner, die bij u is, wat verkregen zal hebben, tot zeker vermogen komt, en uw broeder, een Israëliet, die bij hem is, verarmd zal zijn, dat hij uit nood, omdat hij zich niet langer kan staande houden, zich aan de vreemdeling, de bijwoner, die bij u is, die als bijwoner in uw land woont, of aan de stam van het geslacht van de vreemdeling, of aan iemand die van een buitenlander afstamt, zal verkocht hebben.

1) De Heere zorgt niet alleen voor de Israëliet, die bij een van zijn eigen stamgenoot dient, maar ook voor hem, die in de hand van een vreemdeling is gevallen; van zo’n vreemdeling, die in Kanaän is komen wonen, en daar in het bezit van huizen, of enig ander vermogen was gekomen (niet in het bezit van grond). God zorgt ervoor, dat Zijn volk in stand blijft. Zoals Hij beloofd heeft, dat er geen klauw zou achterblijven in Egypte, alzo zorgt Hij ook door deze voorschriften, dat het volk in zijn geheel blijft in Kanaän en in het land van de vaderen niet voor altijd in de macht van vreemden blijft. Hij die uitleidt, bewaart ook zowel op tijdelijk als op geestelijk gebied..

2) Beter, van een bijwoner. Een vreemdeling, een bijwoner, in tegenstelling van de Israëliet, die als bijwoner verkeerde (vs.35). Zo ook in het tweede lid van dit vers: Zich aan de vreemdeling, de bijwoner..

48. Nadat hij zich zal verkocht hebben, zal er toch te allen tijde lossing, een naar het getal van de jaren, dat hij nog dienen moest, berekend losgeld (vs.50-52), voor hem zijn; een van zijn

natuurlijke broeders, die tot zijn naaste bloedverwantschap behoren, zal hem lossen; opdat hij zo spoedig mogelijk weer los worde.

49. Of wanneer hij deze niet heeft, of deze zelf te arm zijn, zijn oom, broeder van zijn vader, of de zoons van zijn oom zal hem lossen, neef, of die uit de naasten van zijn vlees van zijn geslacht is, die met hem tot hetzelfdegeslacht behoort, zal hem lossen; of heeft zijn eigen hand wat, gedurende zijn diensttijd, verkregen, dat hij zichzelf vrijkopen kan, dat hij zichzelf lost.

Onder vreemdelingen zijn in het algemeen te verstaan alle niet-Israëlieten, de afstammelingen van andere volken, tegenover de inwoners of de nazaten van Abraham, Izak en Jakob, aan wie de Heere het land Kanaän tot een bezitting wilde geven. Die vreemdelingen nu, welke een blijvende woonplaats in het land hadden gevonden en door het bezit van huizen op een bepaalde plaats (maar niet door het bezit van grond, wat naar de wet niet geoorloofd was) zich tot inlanders hadden gemaakt, zonder toch in de godsdienstige gemeenschap van Israël te zijn opgenomen, (werden zij dit, dan behoorden zij tot de proselieten, (zie Le 17.9) worden in de Hebreeuwse grondtekst bijwoners genoemd (Luther: huisgenoten, Exodus. 12:45 Leviticus. 25:6, of gasten, Leviticus. 25:35,40,45); zij konden een vermogen verwerven en, zoals op deze plaats blijkt, Hebreeërs in dienst nemen. De anderen die zich slechts tijdelijk in het land ophielden en eenvoudig vreemdelingen genoemd werden (Deuteronomium. 14:21), zochten een onderkomen in Israëlitische gezinnen (huisgenoten of gasten in de eigenlijke zin), of traden als gehuurde knechten in Israëlitische dienst (huurlingen, Exodus. 12:45 en dagloners). In vs.35 en 40 van dit hoofdstuk is volgens de samenhang zonder twijfel aan de betrekking van een huisgenoot (Exodus. 3:22) te denken, en heeft Luther dus zeer juist dit woord door "gast" vertaald. Reeds vroeger (vs.25 vv.) zagen wij de plicht van de naaste bloedverwanten jegens een van zijn erfbezitting in grond beroofde Israëliet voorgesteld, om namelijk voor hem op te komen en in zijn plaats de lossing van hetgeen hij uit nood had moeten verkopen, te bewerken; want in geen ander geval dan in dringende nood, om zich en de zijnen bij het leven te behouden, mocht een Israëliet zijn grondbezitting verkopen. Zo was een verkopen uit winstbejag of om andere oorzaken reeds daardoor onmogelijk gemaakt, dat over het algemeen geen werkelijk verkopen maar slechts een tijdelijk verpachten bestond (vs.23). Om deze verplichting tot lossing wordt zulk een nabestaande de losser (Goël) genoemd. Wij zien echter uit het behandelde, dat ook daar, waar een Israëliet zijn persoonlijke vrijheid verloor, de naaste van zijn betrekkingen verplicht was hem door betaling van het losgeld zijn vrijheid weer te verschaffen. Het geheel was toch meer een plicht van vrijwillige liefde, welke met een belangrijk offer verbonden was, dan een plicht van wettische dwang, zoals het bij Genesis 38:8 besproken Leviraatshuwelijk, zonder dat zoals hierbij ergens in de wet wordt gezegd dat hij, die aan deze plicht zich onttrok, een smaadheid op zich moest nemen; veeleer plaatst de wet de bereidwilligheid van de naaste betrekkingen op de voorgrond om voor het familielid, dat goed of vrijheid verloren heeft, op te komen, zij geeft hun het recht daartoe en stelt de voorwaarden vast, waaronder die daad van bloedverwantschappelijke liefde kan worden verricht. De wet kon des te meer de eigenlijke dwang ter zijde stellen, daar zij er reeds elders voor gezorgd had, dat iedere Israëliet, die erfgoed of vrijheid verloor, ook wanneer niemand van zijn bloedverwanten zich over hem ontfermde, eindelijk toch weer tot zijn bezitting en zijn geslacht kwam. In liederen en leerredenen wordt Christus niet zelden onze Goël

genoemd; dat woord staat echter ook in de grondtekst en wel in Job 19:25 waar het met "Verlosser" en niet "Losser" vertaald is..

50. En hij zal, wanneer hij in staat is om zichzelf te lossen, met zijn koper rekenen van dat jaar af, dat hij zich aan hem verkocht heeft, tot het Jubeljaar toe, hoeveel jaren dit zijn; alzo dat het geld van zijn verkoping, de prijs waarvoor hij zich verkocht heeft, zal zijn naar het getal van de jaren, over deze jaren gelijk verdeeld, naar de dagen van een dagloner zal het met hem zijn, de jaren gedurende welke hij gearbeid heeft, zullen als die van een arbeider om loon, die zijn bepaalde uren gearbeid heeft endaarvoor een vast loon ontvangt, gewaardeerd en van de koopsom afgetrokken worden.

51. Indien nog vele van die jaren zijn, naar die, naar het getal heirvan, zal hij tot zijn lossing van het geld, waarvoor hij gekocht is, hetzij veel of weinig, weergeven.

52. En indien er nog weinige van die jaren overgebleven zijn, tot aan het Jubeljaar, zo zal hij met hem, naar die jaren, rekenen; naar zijn jaren zal hij zijn lossing weergeven; de jaren van zijn diensttijd, berekend naar het loon van een gehuurde arbeider, van de hoofdsom aftrekken.

53. Als een dagloner zal hij van jaar tot jaar 1) bij hem zijn; men, geheel Israël, in wiens midden de vreemdeling als bijwoner leeft en zich een van Israëls zonen tot knecht koopt, zal zijn heer over hem geen heerschappij doen hebben, zoals over de slaven, met wreedheid voor uw ogen, 2) maar veeleer daarop zien, dat hij als een arbeider, die jaar op jaar arbeidt, gehouden wordt.

1) Van jaar tot jaar, d.i. als een voor jaren gehuurde dagloner..

2) Wanneer men bespeurde, dat een dienstknecht door zijn meester met wreedheid gekweld werd, zo moest de overheid met haar gericht tussenbeide komen, om dit te beletten..

54. En is het, dat hij hierdoor, zoals eerder (vs.48-52) is voorgesteld, niet gedurende zijn diensttijd gelost wordt, zo zal hij in het Jubeljaar zonder losgeld vrij uitgaan, hij en zijn kinderen met hem.

55. Want de kinderen van Israël zijn, zoals Ik reeds (vs.42) gezegd heb, Mij tot dienstknechten, Mijn dienstknechten zijn zij, die Ik uit Egypte gevoerd en Mij daardoor tot een eigendom verworven heb; Ik ben deHEERE uw God, en kan daarom niet toelaten dat een van Mijn volk voor altijd in de macht van een vreemde zou zijn!

Het doel van deze wet is, dat niemand van hen, welke God heeft aangenomen tot kinderen, van Zijn geslacht vervreemd wordt, en op die wijze afgesneden van de zuivere dienst van God zelf..

Het jaar van de vrijlating bracht reeds op zichzelf een rijke zegen mee, deels omdat het niet alleen onder de kinderen van Israël het bewustzijn levend hield, dat zij allen een volk van broeders, een eigendom van de Heere waren en als knechten van God niet knechten van

mensen zouden worden, maar ook die stoornissen en verwarringen van oorspronkelijke rechts- en bezitsbetrekkingen, welke in de loop der tijden waren ontstaan, weer ophief en elke 50 jaar de staat als met nieuwe kracht uit al wat zijn aan God ondergeschikte grondslagen met verwoesting bedreigde, deed opstaan, maar daardoor evenzeer geweldige omwentelingen als het aangroeien van het geslacht van de burgers zonder geld en zonder land, de zogenaamde proletariërs, verhinderde. Evenwel behoort dit alles slechts tot de heilzame en onmiddellijke gevolgen, het is niet de eigenlijke betekenis en het bepaalde doel van deze instelling. Die betekenis, dit doel is veeleer: "een grote afschaduwende voorspelling te zijn, eenmaal door tijd en eeuwigheid te vervullen".

"Een voorbeeld van het grote wereldjaar van de verlossing, als alle dienstbaarheid een einde heeft, alle schuld uitgedelgd, al het verlorene herkregen is en een nieuwe wereldtijd beginnen zal.".

Als voorspelling en voorbeeld wordt het jaar van de vrijlating dan ook overal in de schriften van profeten en apostelen voorgesteld Jesaja 61:1 vv. Luk.4:17 vv. Hand.3:19 vv. Rom.8:19 vv.). Met de grote Verzoendag, de komst van Christus in het vlees en Zijn offer voor de zonden van de wereld, nam de tijd van vrijheid dan ook werkelijk een aanvang, welke tijd aangekondigd werd door het alle landen doordringend bazuingeschal van het Evangelie (Rom.10:18; 2 Kor.6:2). Voleindigd zal die tijd worden, als de laatste bazuin slaat, wanneer de verlossing uit de macht van de laatste vijand komt, d.i. van de dood, die verslonden wordt en alles zal vervuld worden, wat God heeft gesproken door de mond van al Zijn heilige profeten van het begin van de wereld af (1 Thess.4:16; 1 Kor.15:52 vv.. Hand.3:21). Men heeft berekend dat de verschijning van Christus in het vlees in de 84ste Jubeljaarperiode sedert de schepping van de wereld en ook Zijn dood in een Jubeljaar valt, maar al kan bij de moeilijkheden, die de bijbelse tijdrekenkunde oplevert, iets zekers daarover niet gezegd worden, zo geloven wij toch dat de dag des Heeren nog veel verrassender ophelderingen over de verwonderlijk diepe en goddelijk grote plannen van de gehele heilsgeschiedenis, zelfs in uiterlijke en tijdelijke dingen, geven zal, dan wij ons nu nauwelijks kunnen voorstellen..

Ontegenzeglijk wordt door deze voorschriften symbolisch voor ogen gesteld, wat de Heere in latere eeuwen laat zeggen: Gij zijt duur gekocht, wordt geen dienstknechten van mensen 1 Corinthiers. 7:23)

HOOFDSTUK 26.

GEDREIGDE VLOEK EN BELOOFDE ZEGEN.

I. Vs.1-46. Daar de Heere nu genaderd is tot het einde van de wet, die Hij de kinderen van Israël door Mozes wilde geven naar het met hen opgericht Verbond, laat Hij nu ook bekend maken welke zegen zij van Hem mogen verwachten, wanneer zij in Zijn instellingen wandelen en Zijn geboden houden; maar ook laat Hij hun betuigen, welke straffen hen in steeds toenemende graad zullen treffen, wanneer zij Hem niet gehoorzaam zijn en met hardnekkige ongehoorzaamheid zich tegen Hem en Zijn voorlopige oordelen zullen verzetten. Dan zal Hij hen aan gevangenschap en zware ellende overgeven en zich eerst dßn over hen ontfermen, wanneer zij hun schuld belijden en zich onder Zijn machtige hand verootmoedigen.

1. Gij zult u naar het oorspronkelijk gebod (Exodus. 20:2-5), waarvan de getrouwe en gemoedelijke volbrenging die van alle andere geboden ten gevolge heeft, geen afgoden maken (Leviticus. 19:4), noch gesneden beeld van de ware God, noch opgericht standbeeld van dieGod zult gij u stellen, zoals de heidenen zulke standbeelden hebben van hun goden (Exodus. 23:24), noch gebeeldhouwde steen, 1) stenen beeld in uw land zetten, om u daarvoor te buigen; want Ik ben de HEERE uw God, die gij alleen zult dienen, en niet de afgoden. En hoe gij Mij zonder al deze soorten van beelden op de rechte wijze dienen kunt, heb Ik u in de wet over het heiligdom, de heilige gaven en tijden duidelijk genoeg gezegd.

a) Deuteronomium. 5:8; 16:22 Psalm. 97:7

1) Bij het verbod van geen afgoden te dienen, of gesneden beelden te maken, wordt nu ook nog gevoegd, dat, omtrent het vervaardigen van stenen beelden, een afgodsbeeld uit steen gemaakt om zich daarvoor neer te buigen. Deze afgodsbeelden van steen zijn wel te onderscheiden van gedenkstenen..

2. Mijn Sabbatten, 1) de heilige feest- en rusttijden, waarover in hoofdstuk 23 en 25 gehandeld is, zult gij dan houden en Mijn heiligdom zult gij vrezen, dat Ik in uw midden heb opgericht, om onder u te wonen, zodat gij, zowel priesters als volk, altijd met heilige eerbied hiertoe nadert (hoofdstuk 22): Ik ben de HEERE! (Leviticus. 19:30).

1) De Sabbat is een instelling van de Heere. Nu weet gij, hoe Mozes in de Naam des Heeren niets geduriger voor het oor van Israël herhaalt, dan dat al deze heiligheden de rechten en instellingen en geboden van de Heere zijn. En dat moest. Want in Israël zat juist dezelfde zonde, die ook gedurig in uw hart sluipt, om wel, ja, God de ere te willen geven, mits het geschieden kon naar eigen inzicht en uit eigen aandrift, naar de prikkel van het eigen hart. En wat Israël niet wilde, en wat gij van nature ook niet wilt, dat is dienen uit gehoorzaamheid; omdat Hij het u geboden heeft, en omdat Hij het u heeft ingezet. Gij wilt dan wel iets voor uw God doen. O, gij zou alles voor Hem over hebben. Alleen maar, de Heere moet het niet van u in de weg van gehoorzaamheid vorderen. Veeleer moet Hij het aan u overlaten, dat gij het uit eigen aandrift doet. En dan zult gij, al wat gij slechts vermoogt, aan uw God toewijden. In

lust, om uw God de ere te geven, zult gij met de beste wedijveren. Alleen maar die ene eer, dat Hij als uw Souverein en Koning zelf bepalen zal, wat gij voor Hem doen zult, die ere gunt gij Hem niet. En dat is het nu juist, wat uw Sabbat u telkens weer prediken komt: "God heeft mij ingezet." Van God ben ik verordend..

Deze beide verzen behoren in het verband niet meer tot het vorige hoofdstuk, maar vormen de inleiding op het volgende; daarom moet men aan de oude verdeling in hoofdstukken boven de nieuwe de voorkeur geven (zie Ge 32.2). Terwijl de wetgeving op Sinaï nu haar einde bereikt (vs.46), keert zij tot haar begin terug, stelt nog eenmaal het eerste gebod voor, dat alle volgende in zich bevat en ontwikkelt verder de daar beloofde zegen en gedreigde vloek. Beiden, vloek en zegen, worden hier uitdrukkelijk op alle geboden toegepast, en zo strekt dit hoofdstuk tot rechtvaardiging van de wijze, waarop Luther in zijn catechismus de 10 geboden behandeld heeft, die namelijk de woorden (Exodus. 20:5,6) aan het slot van het eerste hoofdstuk gesteld heeft (zie Ex 20.6)

3. a) Indien gij nu in deze Mijn instellingen welke op de ware Godsverering betrekking hebben, wandelen en ook Mijn andere geboden, die Ik als uw God en Heere u gegeven heb, houden, en die doen zult;

a) Deuteronomium. 28:1

4. Zo zal Ik u in het land, waarin Ik u nu leid, uw regens geven op hun tijd, zowel vroege als late regen (Deuteronomium. 11:14), en het land zal zijn inkomst geven en het geboomte van het veld zal zijn vrucht geven.

5. En de dorstijd zal u reiken tot de wijnoogst, en de wijnoogst zal reiken tot de zaaitijd, 1)zodat gij met het oogsten en inzamelen van de zegen van de velden, wijnbergen enz. werk genoeg hebt, zo rijkelijk zal die zegen u toevloeien, en gij zult uw brood eten, niet alleen tot voorziening in uw nooddruft, maar ook tot verzadiging toe, en gij zult zeker, zonder zorg voor uw onderhoud (Leviticus. 25:18 vv.), in uw land wonen.2)

1) Hiermee wordt aangeduid, een zeer overvloedige oogst, indien Israël in de wegen van de Heere zou wandelen. Het dorsen begint tegelijk met de oogst, einde april, de wijnoogst valt in september voor en het zaaien neemt een aanvang eind oktober of begin november..

2) Zoals het boek van het Verbond (Exodus. 20:22-23:19), dat de grondtrekken van de rechte betrekking van Israël, de plichten die uit zijn Verbondsbetrekking tot Jehova voortvloeien, in zich bevat, met beloften en bedreigingen eindigt (Exodus. 23:20-33), alzo sluit nu ook de Sinaïtische wetgeving in het algemeen, nadat zij de innerlijke, de geestelijke betekenis van de gehele Verbondsinstelling heeft ontwikkeld, met een zeer uitvoerige voorstelling: allereerst van de zegen, die op de getrouwe opvolging van Gods geboden rust, daarna van de vloek, waardoor hun overtreding gevolgd wordt. Terwijl echter die beloften en bedreigingen aan het einde van het boek van het Verbond meegedeeld, slechts op de beërving van het land van belofte betrekking hadden, zien de beloften in dit hoofdstuk op de zegeningen, welke Israël in het reeds verkregen land zal genieten en de bedreigingen op de strafgerichten, waarmee het

daar zal bezocht worden; want de tijd is nu gekomen, dat het volk weer van Sinaï zal opbreken en zijn erfenis aanvaarden. Nog uitvoeriger worden de zegen en vloek van de wet, na herhaling van deze, ontwikkeld in Mozes' 5de boek, als Israël reeds staat aan de grenzen van het heilige land (Deuteronomium. 28-30). Wat nu het klimaat van het heilige land aangaat, waarop vs.3 en 4 betrekking hebben, merken wij op, dat Palestina onder 32 graden noorderbreedte gelegen, over het algemeen een gematigd warm klimaat heeft en het gehele jaar door een slechts geringe wisseling van lengte van de dagen (de langste dag duurt 14 uur, 12 minuten, de kortste 9 uur, 48 minuten (zie Ex 12.2). Toch is de warmte in de onderscheiden streken, naardat zij gelegen zijn, zeer verschillend. Het sterkst is zij in de Jordaanvlakte, waar de hitte in de zomer door de steile bergwanden aan beide zijden, ten gevolge waarvan de afkoeling door de westenwind onmogelijk is, zeer drukkend en verzengend wordt; minder drukkend is zij in het lage land bij de Middellandse Zee; terwijl in Galiléa en op het gebergte Efraïm en Juda de lucht veel frisser is en er slechts op enkele dagen door sterke zuidenwinden een drukkende hitte heerst. In de winter valt dikwijls (maar gewoonlijk pas in februari) op het gebergte veel sneeuw, die echter zelden lang blijft liggen; alleen de top van de Hermon is altijd met sneeuw bedekt, ook als in zijn dalen de heerlijkste lente- en zomerwarmte heerst. Onder winter is slechts die tijd van het jaar te verstaan, waarin koude noordwestelijke en noordelijke winden waaien, die regen, onweer en sneeuw aanbrengen, zonder dat de grond ooit bevriest. Hij begint met de zogenaamde vroege regen na de dag- en nachtevening in de herfst, waarmee het burgerlijke jaar zijn aanvang neemt; doch niet opeens, maar geleidelijk, waardoor de landbouwer gelegenheid ontvangt om zijn koren- en gerstvelden te bezaaien. Gedurende de maanden november en december valt de regen dan meest in sterke stromen; later keert die regen slechts na langere tussenruimten terug, maar houdt 's winters nimmer geheel op. De gehele regentijd, die de winter vormt, eindigt met de late regen in maart, eer dat men het wintergraan begint te maaien en het zomerkoren te zaaien; gewoonlijk duurt die slechts enige dagen, menigmaal alleen enige uren. Dan begint de zomer, van april tot oktober, wanneer gewoonlijk in het geheel geen regen valt en de hemel bijna altijd helder is, zodat dan ook in 1 Samuel. 12:17 vv. regen en onweer als aan wonder vermeld worden. Nu neemt de hitte met de dag toe, totdat zij in augustus bijna ondraaglijk wordt, terwijl dan in september de nachten koeler worden, die de hitte overdag temperen en de buitengewoon sterke dauw van de nacht gras en planten voor verdorren bewaart..

6. Ook zal Ik, opdat gij de vrucht van het land in rust en blijmoedig genieten moogt, vrede geven in het land, a) dat gij als een kudde, welke in een goede weide rustiggelegerd is, zult te slapen liggen en niemand zij, die verschrikt, 1)daar de goede Herder (Psalm. 23) over u de wacht houdt; en Ik zal het boos, verscheurend en gevaarlijk gedierte uit het land doen ophouden, en het zwaard zal door uw land niet doorgaan, 2) geen van de omringende volkeren zal het wagen u de oorlog aan te doen.

a) Job 11:18,19

1) Dit is een sierlijke schildering van een volmaakte rust van een volk, en Jesaja beeldt de overvloedige vrede en de grote uitbreiding van de Kerk bijna op gelijke wijze aldus af: Uw poorten zullen steeds openstaan, zij zullen overdag, noch 's nachts niet gesloten worden. Jesaja 60:11 Jer.30:10 Ezech.34:28 Micha 4:3).

2) Het beeld is ontleend aan het legeren van het vee in een goede weide, beschermd tegen de aanvallen van het roofgedierte en van de dief en moordenaar. De Heere stelt zich hier voor als de goede Herder, die Zijn volk in veiligheid zal doen neerliggen..

7. En gij zult, wanneer een volk het zal wagen u in uw land aan te vallen, uw vijanden door Mijn machtige hulp dadelijk vervolgen, en zij zullen voor uw aangezicht door het zwaard, waarmee zij u vervolgen, vallen, zodat zij niet andermaal beproeven u aan te tasten.

8. a) Vijf uit u zullen honderd vervolgen en honderd uit u zullen tienduizend vervolgen; zo krachtig zal Ik u bijstaan en niet toelaten dat zelfs de grootste overmacht, welke u aanvalt, iets tegen u uitricht, en uw vijandenzullen in ieder geval voor uw aangezicht door het zwaard vallen, 1)zij komen dan met zulk een overmacht, als zij maar willen.

a) Jozua. 23:10

1) Niet alleen vrede in het binnenland, maar ook zegen en voorspoed zou hun deel zijn in hun buitenlandse oorlogen. De Heere zou zich in Zijn heerlijkheid en macht zo openbaren ten gunste van Zijn erfvolk, dat ook de machtigste vijand niet tegen hen bestand zou zijn..

9. En Ik zal in de rustige vredevolle dagen, die Ik u ongestoord zal bewaren, Mij met de heerlijkste u toegedachte zegen tot u wenden, 1) en zal u in getal en volksmenigte, volgens de aan Abraham gegeven belofte, (Genesis 17:4 vv.) zeer vruchtbaar maken, en u vermenigvuldigen; en Mijn Verbond dat Ik met hen heb opgericht, zal Ik met u bevestigen.2)

1) Mij tot u wenden, d.i. op deelnemende wijze Mij tot u keren, mijn gunstrijk aangezicht tot u wenden..

2) Duidelijk geeft de Heere hier aan, dat al de weldaden, welke Hij belooft, uitvloeisels zijn van het Verbond, dat Hij met hen opgericht heeft. De weldaden opgesomd, zijn Verbondsweldaden..

10. En gij zult het oude, dat verouderd is, de opbrengst van het vorige jaar (Hoogl.7:9) eten; en het oude zult gij vanwege het nieuwe, de nieuwe oogst, uitbrengen, 1) om daarvoor plaats te maken in uw schuren.

1) Hiermee wordt de vrees weggenomen voor gebrek aan voedsel, bij vermeerdering en toeneming van de bevolking. De Heere belooft hun, dat de oogst van koren en wijn zo overvloedig zou wezen, dat zij gedwongen zullen worden, door het uitbrengen van de oude, plaats te maken voor de nieuwe oogst..

11. En a) Ik zal Mijn tabernakel in het midden van u zetten 1) en Mijn ziel zal van u niet walgen, alsof Ik verdrietig over u worden en Mijn genadige hand van u terugtrekken kon.

a)Ezech.37:26; 2 Kor.6:16

1) Het wonen van God in het midden van Zijn volk voorgesteld door: Ik zal mijn tabernakel in het midden van u zetten, geeft aan een volheid van zegeningen, een rustig en zeker wonen. In de woestijn moest de tabernakel gedurig verplaatst worden, maar in het beloofde land zou die tabernakel een vaste woonplaats hebben, en dat zou het bewijs zijn, dat Israël rustig mocht vertoeven onder Zijn wijnstok en vijgeboom. De grondtekst laat dan ook de vertaling toe: Ik zal mijn woning onder u oprichten..

12. En Ik zal in het midden van u wandelen, 1) niet maar in het heiligdom Mijn woning onder u hebben, maar ook daaruit gaan en werkzaam onder u verkeren, en zal u tot een God zijn, Mij kennelijk op al uw wegen en gangen als uw God openbaren; en gij zult Mij tot een volk zijn, ook aan de andere kant in Mijn zegenende nabijheid en zaligende gemeenschap u verblijden en u als Mijn volk gelukkig voelen.

1) Het wandelen van God in het midden van Israëls volk ziet niet op de begeleiding van het volk op zijn tocht, maar betekent, het wandelen van God onder Zijn volk in Kanaän, waardoor Hij zich steeds aan het volk zal betonen, als hun God te zijn, hetgeen Hij, tot Zijn eigendom gemaakt, in steeds inniger levensgemeenschap met Zich zet en het alle heilsgoederen van Zijn genadeverbond toeschikt..

13. Ik ben de HEERE uw God, die u uit het land van de Egyptenaren uitgevoerd heb, opdat gij hun, van de Egyptenaren, slaven niet zou zijn, 1) maar Mijn volk; en Ik heb de disselbomen 2) van uw door hen u opgelegdjuk verbroken, en heb u doen recht opgaan; 3) want nu drukt en buigt u geen juk meer neer, zoals voorheen; maar dat is echter eerst het begin van Mijn wegen met u, welke Ik Mij heb voorgenomen.

1) Gedurig wordt Israël gewezen op dit veelbetekenende feit, opdat het nooit zou vergeten, dat het als een volk van slaven, door God tot Zijn volk was aangenomen. Onderscheidene malen wordt het erop gewezen (Exodus. 20:2; 22:33 Deuteronomium. 4:37; 7:8,14; 16:6, Richteren. 2:1; 6:9; 1 Samuel. 10:18). De uitvoering wordt dan ook wel genoemd, het fundament en begin van de burgerstaat..

2) De disselbomen zijn de stangen, die het lastdier op de nek als juk worden gelegd (Jeremia. 27:2), om zijn nek te buigen en het tot de arbeid aan te zetten. Met de last van zulk een juk had Egypte de Israëlieten neergedrukt, opdat zij niet meer opgericht zouden kunnen gaan, totdat God door verbreking van het juk, hen weer bracht tot een opgerichte gang. Zoals het juk beeld is van de druk, die terneer buigt, zo is het met opgericht hoofd gaan beeld van de bevrijding van de dienstbaarheid..

3) God stort hier zo heel Zijn liefdevol hart voor Israël uit, zoals na de zondvloed voor Noach en zijn huis (zie Ge 9.17). Gij, vader, meent het goed met uw mensenkinderen; Gij hebt het bloed van Uw Zoon bereid en biedt het de zondaars aan; Gij wilt dat zij met de hand van het geloof aannemende wat Gij hun aanbiedt, zich daaraan zullen verkwikken en die gave in hun hart wegleggen. Maar zie, is niet voortdurend de hele wereld U tegen? Gij bouwt hier, Gij bouwt daar, maar de wereld werpt alles neer. Daarom verkrijgt zij ook Uw heil niet, maar

blijft in de dood en heeft geen deel aan het rijk, waar vromen worden vergaderd, die hun God hier volgden..

14. a) Maar1) indien gij Mij niet zult horen, en al deze geboden niet zult doen, welke Ik u van Exodus. 20 af tot Leviticus. 25:55 geboden heb.

a)Deuteronomium. 28:15 Klaagl.2:17 Mal.2:2

1) Met vs.14 begint de Heere met de bedreiging van de straffen, welke Hij zal doen komen over Zijn volk, indien zij niet naar Zijn geboden zullen luisteren. Vier verschillende graden van strafoefeningen laat de Heere aankondigen. In vs.18-20 wordt de eerste graad; vs.21 en 22 de tweede; vs.23-26 de derde, en vs.27-33 de vierde of hoogste graad aangekondigd, terwijl in vs.16 en 17 met de straffen in het algemeen wordt gedreigd..

15. En zo gij Mijn instellingen smadelijk zultverwerpen en zo uw ziel van Mijn rechten zal walgen, 1) dat gij moedwillig niet doet al Mijn geboden, want voor menselijke zwakheidszonden heb Ik u in de offers een verzoeningbereid, om Mijn Verbond te vernietigen, te verbreken en te niet te doen.

1) Walgen, in de zin van, een afkeer hebben..

16. Dit, namelijk wat uw volhardende ongehoorzaamheid en uw verachting van Mijn verbondsgenade ook verdient, zal Ik u ook doen, dat Ik over u stellen zal verschrikking, 1)u bezoeken met verschrikkelijke dingen, met tering en koorts, die de ogen verteren, en de ziel pijnigen; 2) gij zult ook uw zaad tevergeefs zaaien en uw vijanden zullen dat, wat daaruit groeit, de oogst opeten (Richteren. 6:3 vv.).

1)Verschrikking. Onder verschrikking hebben wij te verstaan, wat onmiddellijk daarop volgt: 1e. tering en koorts; 2e. zaaien, zonder te kunnen oogsten, en 3e. verslagen worden door de vijanden..

2) Die de ogen verteren en de ziel pijnigen. De ogen zijn hier genomen voor het levenslicht en de ziel voor het leven. De bedoeling is daarom, dat, én door de tering, én door de koortsen, en dat wel ontstekingskoortsen, het levenslicht zal uitgeblust worden en het leven weggenomen. De tering komt in Palestina zelden voor, slechts in de hoger gelegen streken..

17. Daartoe zal Ik Mijn aangezicht in vijandschap tegen u zetten, 1) dat gij geslagen zult worden voor het aangezicht van uw vijanden en voor hen vluchten moet; en uw haters zullen over u heerschappij hebben en a) gijzult, door de voortdurende nederslagen moedeloos en vertwijfeld, vluchten, als iemand u vervolgt (vs.36 Richteren. 6:2).

a) Spreuken. 28:1

1) Deze bedreiging staat haaks tegenover de belofte in vs.9 gedaan, en vandaar hetgeen volgt: dat zij zullen vallen in de handen van hun vijanden, ja, met de uiterste lafhartigheid zullen vervuld worden..

18. En zo gij Mij tot deze dingen toe, in weerwil van deze aanvankelijke tuchtigingen, die uw berouw en uw bekering bedoelen, nog niet horen zult, Ik zal nog daartoe doen, om u zevenvoudig over uw zonden te tuchtigen.

19. Want Ik zal de hovaardigheid van uw kracht 1) verbreken, en zal uw hemel, de hemel in uw land, als ijzer maken en uw aarde, de vruchtbare bodem van uw land, als koper dat die geen zegen, deze geen vrucht zal geven.

1) In het Hebreeuws Ethgeoon uzkem, de hoogheid, of hovaardigheid van uw kracht of sterkte. Hiermee wordt aangeduid, datgene, waarop een volk zijn macht grondt. In dit geval, de vruchtbaarheid van de bomen en de overvloed van de oogst. God zou echter die hoogmoed zo verbreken, dat de hemel als van koper zou zijn en de aarde van ijzer, d.i. dat er geen regen zou neerstromen en de aarde geen grasscheutjes zou voortbrengen vanwege de felle droogte..

20. En uw macht, welke gij aan de landbouw besteedt, zal ijdel verdaan worden; 1) en uw land zal zijn inkomst niet geven, en het geboomte van het land zal zijn vrucht niet geven (1 Kon.17:1; 18:5 vv.).

1) IJdel verdaan worden, in de zin van, tevergeefs aangewend worden. Al uw arbeid zal vruchteloos zijn..

21. En zo gij met Mij in tegenheid wandelen 1) zult en Mij niet zult willen horen, uw tegenstand tegen Mij ook bij zulke kastijdingen voortzet en in opstand toeneemt, zo zal Ik over u, naar uw zonden, in evenredigheid van de klimmende ongehoorzaamheid, zevenvoudig slagen toedoen, u bij toeneming tuchtigen.

1) In tegenheid wandelen geeft aan, een vijandelijke houding aannemen, God de nek toekeren en zich tegen Zijn wil verharden. In tegenheid wandelen is het tegenovergestelde van, wandelen met God, voor Zijn aangezicht, wandelen in oprechtheid. Anderen zijn van mening, dat dit betekent, in vijandelijke houding tegen God verkeren. De bedoeling is vrijwel hetzelfde..

22. Want Ik zal onder u zenden het gedierte van het veld, beren en leeuwen, die u beroven en uw vee uitroeien, en u verminderen zal; 1) en uw wegen zullen woest worden;
2)

1) U verminderen. Dat is, door onvruchtbaarheid, door kinderloosheid het getal van het volk verminderen. Beroving van vee en kinderloosheid is nu de straf die volgen zal..

2) Het woest worden van de wegen, is gevolg van de vermindering van het volk. Ten gevolge van het inkrimpen van de bevolking, zullen de wegen zo weinig gebruikt worden, dat zij, in plaats van goede heerbanen, woeste wegen, ongebaande wegen zullen worden..

23. Indien gij nog door deze dingen Mij niet getuchtigd zult zijn, tot berouw en bekering, maar nog verder met Mij in tegenheid wandelen;

24. a) Zo zal Ik ook met u in tegenheid wandelen en Ik zal u ook zevenvoudig over uw zonden slaan (vs.21).

a) 2 Samuel. 22:27 Psalm. 18:27

25. Want Ik zal door gruwzame en machtige vijanden, die Ik in uw land zend, een zwaard 1) over u brengen, dat de wraak van het door u ontheiligde Verbond wreken zal2) zodat gij om aan dit zwaard te ontkomen, in uw versterkte steden vergaderd zult worden; dan zal Ik u toch straffen en de pest 3) in het midden van u zenden, die u verwoesten zal, en gij, die door de pest gespaard zijt, zult door hongersnood tot de overgave gedwongen, in weerwil van alle tegenstand, in de hand van de vijand overgegeven worden.

1) Nu kondigt God aan, bij steeds toenemende goddeloosheid, oorlog, pest en hongersnood Jesaja 15:18; 16:4) Jer.15:2-4; 44:12,13 Ezech.6:11,12; 14:21

2) Dat de wraak van het Verbond wreken zal. Hiermee spreekt God het uit, dat de straf komen zal, om de schending, de verbreking van het Verbond door het volk te wreken..

3) Zij zouden vluchten in hun versterkte steden, maar ook dat zou hen niet baten, want dan zou de pest hen overvallen..

26. Als Ik u bij de derde plaag, de hongersnood, de staf van het brood 1) zal gebroken en de hoeveelheid brood zo zal verminderd hebben, dan zullen tien vrouwen uw brood in één oven bakken, dat één enkele bakoven (zie "Ex 16.24) voor 10 gezinnen plaats genoeg heeft, terwijl anders ieder gezin een afzonderlijke oven heeft, en zullen uw brood bij het gewicht weergeven; daar een ieder slechts een zeer klein, nauwkeurig afgepast deel verkrijgt, in plaats van naar welgevallen te kunnen nemen, en gij zult eten, maar niet verzadigd worden, op zijn meest voor hongersnood bewaard blijven (2 Koningen. 6:25 vv. Jer.14:18 Ezech.4:16; 5:12).

1) Behalve het lichamelijk wezen van het schepsel, moeten wij arbeiden een verdere zaak te zien, nl. de zegen van God in het schepsel, die voortkomt van Zijn woord, besluit en verordening, waardoor het bekwaam en krachtig gemaakt wordt, om onderhoud en voedsel te verlenen. Dit noemt de Schrift, de staf van het brood. En zo is het in waarheid, want, evenals een oud en onmachtig mens ter aarde valt, indien zijn staf hem ontrukt wordt, alzo wordt het beste schepsel, dat tot ons gebruik dient, zonder Gods zegen, ons onvruchtbaar..

27. Als gij hierom ook Mij niet horen zult, maar met Mij wandelen zult in tegenheid en uw weerspannigheid nog vermeerdert;

28. Zo zal Ik ook met u in zeer grimmige, verhoogde tegenheid wandelen, en Ik zal u ook zevenvoudig over uw zonden tuchtigen.

29. Want gij zult door de vreselijkste hongersnood gefolterd, in vertwijfeling uw kinderen doden en het vlees van uw zonen eten en het vlees van uw dochters zult gij eten 1) (2 Koningen. 6:28 vv. Klaagl.2:20; 4:10).

1) Het vlees van uw zonen eten en het vlees van uw dochters eten, is de uiterste daad van vertwijfeling, waartoe Israël zal komen, als God Zijn oordelen over het volk zendt, die oordelen, welke Hij in de volgende verzen aankondigt.

30. En Ik zal, bij de algemene verwoesting door de hand van de overwinnende vijanden uw hoogten verderven, de op heuvels en bergen opgerichte altaren, waarop gij naar de wijze van de heidenen geofferd hebt, en uw zonnebeelden, uw aan de goden gewijde zuilen (2 Kron.34:4,7) uitroeien en zal uw dode lichamen op de dode lichamen, de omgeworpen beelden van uw drekgoden werpen, opdat gij ook in de dood bij hen zijn moogt, vanwie gij u in uw leven niet hebt willen afscheiden, en Mijn ziel zal aan u walgen, dat Ik u wegwerp, zoals men een walgelijke zaak ver wegwerpt.

31. En Ik zal uw steden, op de sterkte waarvan gij u verlaat, om binnen haar muren Mijn strafgerichten nog verder te weerstaan (vs.25), een woestijn maken en uw heiligdommen, de tempel met zijn altaren enheilige sieraden, verwoesten; en Ik zal uw liefelijke reuk niet ruiken, 1) van zo’n ongehoorzaam en verhard volk wil Ik geen offer meer aannemen.

1) Dat is het reukwerk, dat dagelijks van verscheidene welriekende specerijen aan God in de tabernakel geofferd werd, en daardoor wordt betekend, dat noch hun gebeden verhoord, noch hun offeranden zouden worden aangenomen..

32. Ja, Ik zal dat land verwoesten, dat uw vijanden, die daarin zullen wonen, de vijandelijke volkeren die het hebben veroverd en het nu zelf gaan bezitten, zich daarover, over die vreselijke verwoesting ontzetten zullen.

33. Daartoe zal Ik u onder de heidenen verstrooien en een zwaard achter u uittrekken, met getrokken zwaard achter u gaan en u zo ver wegdrijven, dat gij er niet meer aan denken zult om spoedig terug te keren; en uw land zal een aangeven tijd woest, en uw steden zullen een woestijn zijn.

Deze goddelijke bedreigingen omvatten de gehele toekomst van Israël en zijn een zinnebeeldige voorstelling van de oordelen van God, die zich met innerlijke noodzakelijkheid ontwikkelen, in verband tot de ontwikkeling van de zonde; daarom mag men ook niet verwachten dat de latere geschiedenis van het volk de hier voorgestelde volgorde van plagen bevatten en zich chronologisch naar die plagen als naar een reeds vooruitgezet plan richten zal. Wel is deze geschiedenis in haar geheel een tot in het afzonderlijke toe zich vervullende voltrekking van de bedreigingen van God, daar Israël niet wandelde in de wegen van de Heere, integendeel zijn boze aard en voortdurende verharding al meer en meer openbaarde;

vooral is het besluit van deze geschiedenis niets meer dan een verwezenlijking van hetgeen de Heer aan het slot van Zijn rede voorstelt. Opmerkelijk is in deze rede, dat God viermaal (vs.18,21,23,27) over een verzwaring van Zijn oordelen, en wel iedere keer over een zevenvoudige verzwaring spreekt; want het gaat hier om Zijn rijk, welks toekomst Hij tegenover de hardnekkigheid van Zijn volk door strafgerichten, om Zijn verbond, welks verbreking Hij aan het die het hebben verkracht, te redden heeft. Dien ten gevolge is de trapsgewijze verzwaring van Zijn oordelen zo ingericht, dat op de eerste trap staat een straf (volkomen onvruchtbaarheid van het land vs.18-20); op de tweede twee straffen (uitroeiing van het vee en kinderloosheid, vs.21,22); op de derde trap drie straffen (oorlog, pest en hongersnood, vs.23-26) eindelijk, op de vierde trap vier straffen (uitroeiing van de gruwel van de afgoderij, verwoesting van steden en heiligdommen, verwoesting van het land en verstrooiing van het volk onder de heidenen (vs.23-27)

Dit behoort tot de dichterlijke vorm van de rede, maar doet over het algemeen aan de waarheid van dat wat gezegd wordt, geen afbreuk, maar is daar overal op zijn plaats, waar het hart zo geheel vervuld is met het behandeld wordende onderwerp (zie Genesis 1:27)

34. Dan zal het land aan zijn Sabbatten een welgevallen hebben, 1) de rust genieten welke daaraan nu vergund is, al de dagen van de verwoesting, en gij zult in het land van uw vijanden zijn; dan zal het land rusten en aan zijnSabbatten een welgevallen hebben, 2) zich hierin verlustigen.

1) Vanwege de afval van God, zou het volk ook zijn Sabbatjaar niet vieren, maar dan zou door de verwoesting, die komen zou, het land rust genieten..

2) Zoals de aardbodem onder de druk van de zonden van de mensenkinderen zucht, zo verheugt hij zich ook over de verlossing van de druk en zijn deelhebben aan de zalige rust van de gehele schepping..

35. Al de dagen van de verwoesting zal het rusten, omdat het niet rust in uw Sabbatten, in zijn Sabbatsjaren, zoals Ik u geboden had (Leviticus. 25:2 vv.), maar door u uit ongehoorzaamheid en vleselijke zin werd nagelaten, alsgij daarin woonde (2 Kron.36:21 zie "Le 25.7).

36. En aangaande de in de strijd, die de verwoesting voorafgaat (vs.27 vv.), overgeblevenen onder u, die ver waren verdreven (vs.33), Ik zal in hun hart een weekheid, een bestendig gevoel van vrees, in de landen van hun vijanden laten komen, zodat het geruis van een gedreven blad, de onbeduidendste en onschuldigste zaak, hen jagen zal, en zij zullen vluchten, zoals men vlucht voor een zwaard, als ware het uitgetogen zwaard (vs.33) bestendig achter hen, en zullen vallen, waar niemand is, die jaagt, terwijl reeds de vrees alleen hen doet bezwijken.

37. En zij zullen de een op de ander als voor het zwaard vallen, zoals de door de sikkel gemaaide halmen, waar niemand is, die jaagt, zo vreselijk zal de bestendige angst en zorg zijn; en gij zult voor het aangezicht van uwvijanden niet kunnen bestaan, zodat gij zelfs niet eenmaal daaraan denken kunt, u uit uw gevangenschap te bevrijden.

38. Maar gij zult, nog voor een groot deel, omkomen onder de heidenen, ten gevolge van de drukkende lasten, die u daar wachten en het land van uw vijanden zal u tot op een zeer gering overblijfsel verteren.

39. En de overgeblevene onder u, de druk van de ballingschap uithoudende, zullen om hun ongerechtigheid, die hun een loodzware last zal opleggen, in de landen van uw vijanden wegteren; 1) ja, ook om de ongerechtigheden van hun vaderen, welke zij met de hunnen moeten dragen,zullen zij met hen wegteren.

1) Het woord in de grondtekst betekent eigenlijk: vermolmen, verrotten. Israël wordt hier gedreigd met bijna gehele ondergang, indien zij de rechten en instellingen van de Heere verwerpen. Slechts dan, indien zij tot belijdenis van zonden zullen komen, zal God, om Zijn eeuwig Verbond, het overblijfsel nog genadig zijn..

40. Dan 1) zullen zij, wanneer zij zo wegkwijnen en nergens rust en vrede kunnen vinden, hun ongerechtigheid belijden, en de ongerechtigheid van hun vaderen met hunovertredingen, waarmee 2) zij tegen Mij overtreden hebben, en ook dat zij met Mij in tegenheid gewandeld hebben.

1) Of, wanneer zij hun ongerechtigheden belijden. Zo luidt ook de Engelse vertaling. Zoals de belofte omtrent de zegen conditioneel is en eveneens de bedreiging van de straf, zo is ook de belofte van een nieuwe bestraling met Gods vriendelijk aangezicht voorwaardelijk. Eerst dan, als Israël zich verootmoedigen zal voor de Heere, zal Hij Zijn Verbond gedachtig zijn..

2) Vanaf waarmee zij tot in vs.41 gebracht zal hebben, is een neven- of tussenzin, die aldus vertaald moet worden: Bij, of vanwege hun overtredingen, waarmee zij tegen Mij overtreden hebben, en ook dat zij met Mij in tegenheid gewandeld hebben, wandelde ik ook met hen in tegenheid en bracht hun in het land van hun vijanden..

41. Dat Ik, juist opdat zij tot deze gezegende kennis zouden raken, ook met hen, zoals Ik (vs.28) gezegd heb, toen zij tegen Mij zondigden, in tegenheid gewandeld en hen in het land van hun vijanden gebracht zal hebben, om daar alle (vs.36 vv.) gedreigde plagen over hen te laten komen; zo dan 1) onder de lastvan deze plagen hun vroeger onbesneden, 2) voor alle trekkingen van de genade zo ongevoelig en onheilig hart (zie "De 10.16) gebogen wordt, en zij dan, wanneer zij nu beginnen zich te verootmoedigen en de weg van de bekering tot Mij te bewandelen aan de straf van hun ongerechtigheid, welke zij moeten dragen, een welgevallenhebben. 3)

1) Beter, of veelmeer. Hiermee wordt de voorwaarde, in vs.40 het eerste gedeelte begonnen, voortgezet..

2) Een onbesneden hart is een hart als dat van de heidenen, dat zich tegen God en zijn dienst stelt, een hart, alleen te vermurwen door de oordelen van God. Onbesneden is hier in de zin van onbuigzaam. Een onbesneden hart erkent geen zonde. Slechts dan, wanneer het door de bemoeiingen van God verbroken wordt, komt het tot verootmoediging. Belijden van zonde is

alleen mogelijk, als eerst het hart is vertederd. Vandaar de vertaling van, of veel meer, beter dan, zo dan..

3) Aan God zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend (Hand.15:18). Daarom kunnen wij ons niet daarover verwonderen, dat Hij in dit hoofdstuk niet alleen de beide mogelijkheden: wanneer gij in Mijn instellingen zult wandelen enz. (vs.3), en: wanneer gij Mij niet gehoorzaam zult zijn, enz. (vs.14) eenvoudig voorstelt, maar als zij later werkelijkheid zijn geworden, ook als de zodanige nader beschouwt en nu met betrekking daarop het gehele raadsbesluit van Zijn goddelijke wijsheid ontdekt. Zij, die niet willen geloven dat de Heilige Schrift werkelijk de openbaring van God is, maar haar alleen houden voor een menselijk produkt, zoals ieder ander boek, komen bij zulke plaatsen als deze zeer in het gedrang en weten zich niet anders te behelpen dan met de jammerlijke uitvlucht dat al dergelijke profetieën, die later zo volkomen en juist vervuld werden, eerst nadat die uitkomst aanschouwd is, zijn geschreven geworden. Maar net zo min iemand loochenen kan, die in een levende God gelooft, dat deze God lang tevoren weet wat geschieden zal eer het geschiedt, net zo min ligt daarin een zwarigheid, dat Hij nu ook over de gebeurtenissen van de toekomst verkondigt wat Hij tot heil van de mensen openbaren wil. En niet alleen maakt Hij hier Zijn oordelen, maar ook het einddoel hiervan openbaar, opdat Zijn volk, wanneer de tijd van de zware tuchtiging aanbreekt, daaronder niet bezwijke, maar zich tot Hem bekere. Om mensenzielen te redden is het wel de moeite waard zich aan mensenzielen te openbaren..

Dat is een gevoelige aandoening over de straf, gepaard met een hartbrekende droefheid, die de uitgevoerde voordelen beschouwt en de billijkheid hiervan erkent. En omdat aan deze hartelijke droefheid is vastgemaakt, dat God zou gedenken aan zijn verbond en aan het land, zo ziet men ook, dat de heilige Psalmzanger, terwijl de Joden in de gevangenis waren, zittende aan de rivier van Babel, en wenende, wanneer zij gedachten aan Sion (Psalm. 137:1), zeer gevoegelijk als de Heere smekende voordraagt, dat de tijd om Sion genadig te zijn, de bestemde tijd gekomen was, omdat Gods knechten een welgevallen hadden aan deze stenen, dat is, daarover gevoelig waren aangedaan (Psalm. 102:12,13); waarin hij waarschijnlijk ziet op de belofte, die in verband met dit vers nu volgt..

42. Dan, wanneer het zover gekomen en de tijd om Mij te ontfermen, daar is, zal Ik gedenken aan Mijn Verbond met Jakob, en ook aan Mijn Verbond met Izak, en ook aan Mijn Verbond met Abraham zal Ik gedenken, dat toch een eeuwig Verbond zal zijn (Genesis 17:7; 13:15); en aan het land 1) zal Ik gedenken.

1) Onder land wordt verstaan, zowel het land zelf als zijn bewoners. Dat God eerst spreekt over het Verbond met Jakob, heeft sommigen ertoe geleid, te verklaren, dat God dit hierom gedaan heeft, omdat het Verbond, met Jakob gesloten, het best de Israëlieten nog in het geheugen zat. Ons inziens ten onrechte. Jakob wordt daarom eerst genoemd, omdat zij kinderen van Jakob of kinderen van Israël werden genoemd. Maar opdat Israëls volk zou weten, dat het verbond zeer vast was, daarom deelt God mee, dat Hij het niet alleen met Jakob heeft gesloten, maar ook met de twee andere patriarchen, Izak en Abraham, van wie Jakob de zoon en kleinzoon was..

43. Als het land nu om hunnentwil zal verlaten zijn geweest, en aan zijn Sabbatten een welgevallen gehad hebben, wanneer het om zijnentwil verwoest was (vs.34). en zij aan de straf van hun ongerechtigheid, om de daaruit voortgevloeide heilzame gevolgen (vs.40 vv.), een welgevallen zullen gehad hebben, de straf van hun ongerechtigheid, welke zij daarom dragen, en omdat zij, toen zij nog in hun land woonden, Mijn rechten hadden verworpen en hun ziel aan Mijn instellingen gewalgd hadden.

44. En hierboven is dit ook: 1) als zij in het land van hun vijanden zullen zijn en schijnen door Mij verworpen te zijn a) zal Ik hen niet geheel verwerpen, noch van hen walgen (vs.30), om voor altijd een einde van hen te maken, vernietigende Mijn verbond met hen, want Ik ben de HEERE, de Onveranderlijke en de onwankelbaarGetrouwe (Exodus. 3:14), en ben als de zodanige hun God geworden; daarom moet Ik Mij vrij in Mijn onwankelbare trouw aan hen verheerlijken.

a) Deuteronomium. 4:31 Rom.11:1,26 vv.

1) Met deze woorden drukt de Heere het duidelijk uit, dat de uitredding van Israël zijn diepste grond heeft in het Verbond, dat niet vernietigd kon worden. God heeft gezworen, dat het nageslacht van Abraham niet vernietigd zou worden. En daarom zal het volk weer terugkeren. De straffen zullen dienen, om bij het volk verootmoediging te wekken, opdat alsdan de Heere Zijn verbond zou gedenken. Hier ontmoeten de conditionele (voorwaardelijke) en de positieve (stellige) beloften elkaar. Hier blijkt het zo duidelijk mogelijk, dat boven alles de raad van de Heere zal bestaan en Hij zijn welbehagen zal doen..

45. Maar Ik zal, hun ten beste, gedenken aan het eerste Verbond van de voorouderen, met hen opgericht, die Ik uit Egypte voor de ogen van de heidenen uitgevoerd heb, opdat Ik hun tot een God ware. Ik ben de HEERE! -en wil nu op dezelfde wijze en met gelijke bedoeling hen, de nakomelingen, evenzo leiden uit het land van hun ballingschap (Deuteronomium. 30:1-5).

De rede van de Heere neemt hier een beklagende toon aan, waarin men de weemoed over het lijden van het volk ontdekt, maar ook de mildheid van een verzoend hart, dat nu aan dit lijden een einde maakt Voor de hand ligt een toespeling op de Babylonische ballingschap; maar hier is meer; deze woorden wijzen ook op een toekomst, welke Israël nog moet verwachten, (Rom.11:23 vv.; 2 Kor.3:16), en wel nu het voor de tweede maal uit het land van zijn vaderen verdreven en aan de bestraffing van zijn misdaad overgegeven is. De naam Jehova, waarop God zelf (vs.44) zich beroept, om te bevestigen, dat Zijn verbond met het uitverkoren volk nog verder van kracht blijft, in weerwil van de tijdelijke krachteloosheid van dit verbond, stelt God voor zoals wij dit bij Exodus. 3:14 vv.; 6:3 ook zo verklaard hebben, als de geheel zelfstandige, met onbeperkte vrijheid regerende Wereldheerser, die in al wat Hij spreekt en voorneemt, waarlijk met zichzelf in overeenstemming is en blijft. "De betekenis van deze naam is dieper dan de zee, zij is ondoorgrondelijk; doch dit zien wij duidelijk: Hij zal zijn-Hij is eeuwig. Hij zal zijn, die Hij is-Hij is onveranderlijk, zonder schaduw van omkering, zichzelf getrouw in woord en daad. Een eeuwig onveranderlijk Wezen"

Over de taalkundige verklaring en eigenlijke uitspraak van het woord heerst in de theologische wereld nog altijd veel onzekerheid, wat samenhangt met de in Le.24:11 en 16 vermelde gewoonten van de Joden, door die naam helemeel niet uit te spreken, maar daarvoor een ander woord te lezen; in het wetenschappelijk spraakgebruik behield men over het algemeen dit woord; de Statenvertaling luidt "*Heere*," maar schrijft overal HEERE, terwijl *Heere* overal staat, waar men in grondtekst *adonai* leest. Tegenwoordig wordt dit onderscheid in spreek- of schrijfwijze door de meesten niet meer gevolgd..

46. Dit, wat van Exodus. 25 af tot hiertoe bij de geschiedenis tot verklaring van de wet gezegd wordt, zijn die instellingen, en die rechten, en die wetten, welke de HEERE gegeven heeft tussen zich en tussen de kinderen van Israël,
1) tot verdere ontwikkeling van het met hen gesloten verbond op de berg Sinaï, door de hand van Mozes, die alles, wat de Heere met hem sprak, ook schriftelijk moestoptekenen.

1) Uit deze woorden blijkt duidelijk, dat deze wetten, rechten en instellingen beschouwd moeten worden als bevelen, welke de God van het Verbond aan de deelgenoten van dat Verbond, hun ten goede, gegeven heeft..

HOOFDSTUK 27.

OVER GELOFTEN EN TIENDEN.

I. Vs.1-34. Als een aanhangsel op de Sinaïtische wetgeving volgen nu nog de bepalingen over de geloften, die als vrijwillige daad van godsvrucht eigenlijk buiten de wet stonden, in zoverre zij door deze niet werden geëist, maar ook konden nagelaten worden, zonder dat, daarom het Verbond met God verbroken werd; die echter ook een regeling door de wet nodig hadden, om met de geest van de wet overeen te komen.

1. Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: Wanneer iemand bij zijn gebed om redding of om de gave van iets goeds, een gelofte voor de Heere zal afgezonderd hebben, dat hij Hem voor die gave iets ten offer wil brengen, naar uw schatting zullen de zielen van de HEERE zijn; gij zult naar priesterlijke schatting tegen geld het beloofde offer van de ziel, d.i. van de persoonlijkheid inruilen, wanneer hij, die het beloofd heeft, zijn gelofte vervult.

3. Als uw schatting van een man, de regel volgens welke de priester schat, zal zijn van twintig jaar oud, tot een die zestig jaar oud is, dan zal uw schatting voor een man zijn van vijftig sikkels zilver, naar de sikkel van het heiligdom, d.i. voor een man, 50 zilveren sikkels.

4. Maar is het een vrouw, dan zal uw schatting zijn dertig sikkels.

5. En is het van een, die vijf jaar oud is, tot een die twintig jaar oud is, zo zal uw schatting van een man twintig sikkels zijn, en voor een vrouw tien sikkels.

6. Maar is het van een, die een maand oud is, tot een, die vijf jaar oud is, zo zal uw schatting van een man zijn vijf sikkels zilver, en uw schatting over een vrouw, zal zijn drie sikkels zilver.

7. En is het van een, die zestig jaar of ouder is (vs.3), is het een man, zo zal uw schatting zijn vijftien sikkels, en voor een vrouw tien sikkels.

8. Maar zo hij armer is dan uw schatting, te arm om de met uw schatting overeenkomende som aan het heiligdom te kunnen betalen als lossing, zo zal hij zich voor het aangezicht van de priester zetten, opdat de priester hem naar een andere maatstaf dan die van de wet schatte, naar dat de hand van hem, die de gelofte gedaan heeft, zal kunnen verkrijgen, zal de priester hem schatten, dus naar de maatstaf van zijn vermogen, opdat het ook een arme mogelijk zij, voor zijn persoon de Heere een gelofte doen.

De geloften zijn, net als de offers, zeer oud (Genesis 28:20 vv. Job 22:27) en worden bij alle volkeren aangetroffen (Jona 1:10). Zij bestaan in de belofte God iets te geven, of Hem ter ere zich van een anders veroorloofd genot te onthouden en gaan deels van de veronderstelling uit, dat men daardoor iets doet, wat Hem welgevallig is en waardoor men dan Zijn bijzondere

genade deelachtig wordt; deels wordt daarmee bedoeld in een buitengewoon geval, waarin men de hulp van God dringend nodig heeft, zich daardoor van deze hulp te verzekeren, dat men reeds vooraf zich plechtig tot een wederdienst verbindt. De bepalingen van de wet laten zich tot de twee volgende hoofdstellingen beperken: 1. Wanneer gij geen geloften doet, wordt dat u niet als zonde toegerekend; maar wat gij beloofd hebt, zult gij houden en zult doen wat gij de Heere, uw God vrijwillig hebt beloofd (Deuteronomium. 23:22 vv.); 2. Gij moogt de Heere niets beloven wat Hem reeds toebehoort, of waardoor Zijn door de wet geheiligde orde verbroken wordt, of waaraan zonde en schande kleeft (Leviticus. 27:26 vv. Numeri. 30:4 vv. Deuteronomium. 23:18). Ook mag nimmer iets dat minder in waarde is dan het eigenlijk beloofde Hem als betaling van de gelofte toegebracht worden, om daardoor met Hem op een effen voet te komen (Leviticus. 27:10). Daar de geloften in zich sluiten óf de belofte van een toewijding aan God, óf een onthouding van iets tot Zijn ere, onderscheidt de wet deels toewijdings-, deels onthoudingsgeloften. Tot de laatste behoort vooral het in Numeri. 6 nader te ontwikkelen Nazireeërschap en het in Numeri. 30:14 vermelde vasten; terwijl wij in dit hoofdstuk alleen met toewijdingsgeloften te doen hebben. En zo worden alle dingen, die men de Heere beloven kan, opgenoemd: 1. een mens, (vs.2-8), 2. een dier, (vs.9-13), 3. een huis, (vs.14,15), 4. een stuk grond (vs.16-25). Wat nu de gelofte van mensen aangaat, kon men òf zichzelf òf een van zijn onderhorigen de Heere tot een bijzonder eigendom beloven, want in het algemeen waren allen in Israël het eigendom van de Heere (Exodus. 19:5) en moesten zich als zodanig beschouwen ook ten gevolge van de heiliging van de eerstgeborenen, waarin, als in de kern van het gehele volk, de Heere hen allen tezamen zich geheiligd had (zie Ex 13.2). Die zo zichzelf de Heere beloofd had, of door zijn ouders of heersers Hem beloofd was, was daardoor een lijfeigene van het heiligdom geworden en had eigenlijk met het maatschappelijk leven niets meer te maken, maar moest in zoverre hij als leek daartoe in de gelegenheid was, in de tent der samenkomst dienst doen. Zoals intussen de eerstgeborene bij mensen moest gelost worden (Exodus. 13:13; 34:20 Numeri. 18:16) en wellicht ook hij zich lossen moest, die door aanraking met het Allerheiligste heilig was geworden (zie Le 6.18), zo kocht ook hij, die beloofd was, zich los of werd losgekocht en was het geld daarvoor betaald, in zijn plaats voor de dienst van het heiligdom (2 Koningen. 12:4 vv.). Bij de bepaling van de prijs van de waarde, waarvoor hij zichzelf lossen of gelost worden moest, kwam volgens de bovenstaande verzen zowel zijn ouderdom als zijn geslacht in aanmerking; het meest had hij te betalen, die zich op de leeftijd van de hoogste levenskracht bevond, maar het vrouwelijk geslacht als het zwakkere deel (1 Petr.3:7) betaalde op iedere leeftijd maar de helft, waarbij voor de getallen 50, 15, 5, de ronde sommen 30, 10, 3 als de helft werden gerekend (vs.3,6,7)..

9. En indien het beloofde een beest is en wel zulk een beest, waarvan men de HEERE offerande offert, een rund, schaap of geit: al wat hij daarvan, van dit vee, de HEERE zal gegeven hebben, zal van het ogenblik af dat het beloofd werd, heilig zijn, zodat de bezitter zijn eigendomsrecht daarop heeft verloren.

10. Hij zal daarom niet vermangelen, noch het verwisselen, gevende een goed voor een kwaad met een goede bedoeling, of een kwaad voor een goed, met een zelfzuchtige bedoeling; indien hij nochthans een beest voor een beest enigszins verwisselt, zo zal dit, en wat daarvoor

verwisseld is, zowel dit eerste als het tweede beest, de Heere heilig zijn, 1) daar het eerste, als reeds volgens (vs.9) heilig, de Heere niet weer kan ontnomen worden.

1) Hiermee wil de Heere zeggen, dat, wanneer een beest de Heere beloofd is, het niet terug mag genomen worden. Het mocht niet vermangeld, d.i. geruild worden tegen een ander of verwisseld met een ander. Het beloofde moest de Heere gegeven worden. Was het echter zo, dat het wegens een of ander gebrek niet op het altaar mocht komen, en werd het daarom voor een ander verruild, dan moest het eerste aan de priester tot levensonderhoud worden gegeven, en het andere de Heere geofferd, want beide dieren waren heilig, d.i. de Heere gewijd..

11. En indien het beloofde enig onrein beest is, 1) van hetgeen men de HEERE geen offerande offert, b.v. een ezel, zo zal hij dat beest, daar het ten voordele van het heiligdom moet verkocht worden, tot schatting van zijn waarde voor het aangezicht van de priester zetten.

1) Mozes handelt nu over de stomme dieren, welke hij beveelt, de Heere te offeren, indien zij voor offeranden geschikt waren. Indien zij verminkt waren of onrein, geeft hij de wet van de lossing. Maar de vraag kan oprijzen, hoe men mag beloven, wat God verboden heeft Hem te offeren, en van de toegang tot de tempel als onrein heeft afgesloten. En zeker, indien het iemand in de gedachte was gekomen, een onrein dier te offeren, zou het een godsverering zijn geweest, die verwerpelijk was, ja, waarvoor verzoening nodig was. Doch hier wordt (naar mijn oordeel) een ander soort van offerande aangevoerd, die de offeranden en de tempeldienst niet tegen de voorschriften van de wet in bedierf. Er stak niets ongerijmds in, dat, indien God zo’n gelofte ontving, Hij die wuftheid kastijdde met een geldboete. B.v., dat de gebieder een krachtig en beproefd paard, indien het in gevaar was, had beloofd, maar hij, nadat het weer gered was, veroordeeld werd, om de waarde ervan te betalen. Zo ook ten opzichte van de overige dingen. De gelofte bestond dan in niets anders, dan dat men aan de hoede en bescherming van God overgaf, wat men wenste te behouden. Hierdoor kwam er een grote overvloed van geloften, welke echter op de een of andere wijze moesten gehouden worden, opdat de heilige Naam van God niet tot een aanfluiting zou worden. De schatting hiervan laat God over aan het oordeel van de priester. Indien echter het dier geofferd kon worden, was geen lossing mogelijk. Indien iemand een ander dier in de plaats stelde, of de waarde betaalde, ontving hij straf voor zijn bedrog, omdat beide God waren geheiligd. Doch de schatting wordt vastgesteld, welke de "belover" opgelegd wordt, omdat God beveelt, dat de Israëliet zou staan voor de rechtbank van de priesters, en bij wijze van boete moesten zij erbij voegen, een vijfde gedeelte boven de waarde, door de priesters bepaald..

12. En de priester zal dat op een gemiddelde prijs schatten, naar dat het goed of kwaad is, dus het goede niet te hoog en het kwade niet te laag, naar uw schatting, priester! zo zal het zijn, naar de door u aangegeven waardezal het verkocht worden en de opbrengst voor het heiligdom zijn.

13. Maar indien hij, de belovende, het immers, integendeel, lossen, de vastgestelde prijs betalen zal, om het beest te kunnen behouden, zo zal hij, als rouwgeld daarvoor, dat hij een de

Heere beloofde zaak zich niet kan ontzeggen, een vijfde deel hiervan boven uw schatting toedoen (Leviticus. 5:16).

14. En wanneer iemand zijn huis zal geheiligd hebben, dat het de HEERE heilig zij, zo zal de priester dat schatten, ten behoeve van de latere verkoop (vs.11), en wel op middelbare waarde, naar dat het goed of kwaad is, (vs.12); zoals de priester dat geschat zalhebben, zo zal het stand hebben.

15. En indien hij, die het geheiligd heeft, zijn huis zal lossen, om het te kunnen behouden, zo zal hij een vijfde deel van het geld van uw schatting daarboven toedoen, als boete (vs.13); zo zal het zijn zijn. 1)

1) Ten opzichte van de huizen gold dezelfde wet als voor het onrein vee. Een huis, de Heere gewijd, werd ten behoeve en ten voordele van het huis van de Heeren verkocht. Wilde echter de "belover" het terug hebben, dan werd het getaxeerd en voor de getaxeerde waarde, vermeerderd met een vijfde van die som, kon men het terugkrijgen..

16. Indien ook iemand van de akker en wel van de akker van zijn bezitting, zijn erfgoed, de HEERE wat geheiligd zal hebben, zo zal uw schatting van de akker zijn naar zijn zaad, naar de hoeveelheid zaad, die bij het bezaaien gebruikt wordt. Een stuk land bezaaid met een homer gerstenzaad zal zijn gewaardeerd op vijftig sikkels zilver.

17. Indien hij daarna zijn akker dadelijk van het Jubeljaar
1) af geheiligd zal hebben, zo zal het naar uw schatting stand hebben.

1) Vs.17 verklaart vs.16. De vijftig sikkels zilver is niet de schatting over één jaar, maar over 50 jaar, die verliepen tussen het ene en het andere Jubeljaar. De vijftig sikkels zilver was de som voor een gemiddelde opbrengst, gedurende 50 jaar. Jaarlijks moest die som afgelost worden.

18. Maar zo hij zijn akker enige tijd na het Jubeljaar geheiligd zal hebben, dan zal hem de priester het geld rekenen naar de jaren, die nog over zijn tot het Jubeljaar; en het zal van uw schatting afgetrokken worden, al naar dater veel of weinig jaren over zijn, de akker hoger of minder schatten, zodat hij, die de gelofte doet, wanneer b.v. nog slechts 10 jaar moesten verlopen, slechts het 10de deel van de gehele som in jaarlijkse termijnen moest betalen.

19. En indien hij, die de akker geheiligd heeft, deze geheel lossen zal, om vrij hierover te kunnen beschikken en in voorkomende gevallen die te kunnen verkopen, zo zal hij een vijfde deel van het geld van uw schatting daarboven toedoen, en dezee zal hem gevestigd tot zijn beschikking zijn.

20. En indien hij die akker niet zal lossen of indien hij die akker gedurende die tijd tot het volgende Jubeljaar aan een andere man verkocht heeft, zo zal hij tot straf daarvoor, dat hij zich aan het eigendom van de Heere, waarop hij door zijn gelofte geen recht meer had, heeft

vergrepen, in het geheel niet meer gelost worden 1) en in het Jubeljaar, waarin de nieuwe koper hem weer overgeven moet (Leviticus. 25:28), niet meer terug ontvangen.

1) Hieruit blijkt, dat de akker niet alleen aan het Heiligdom verviel, wanneer de "belover" deze aan een ander had verkocht, maar ook, wanneer hij deze niet vóór het Jubeljaar had gelost..

21. Maar die akker, nadat hij in het Jubeljaar zal uitgegaan zijn, zal de HEERE heilig zijn, als een verbannen akker; 1) (vs.28) de bezitting daarvan zal van de priesters zijn, de priesters voor altijdtoevallen.

1) Dat is, als een akker, waarop de gewezen bezitter geen recht van lossing meer had, als hebbende hij dit door zijn weigering zelf verbeurd..

In het Hebreeuws Kisdee hacherém. De Zeventigen vertalen daarom: als een verpande akker. De Statenvertalers vertalen: verbannen akker. Het Hebreeuwse woord geeft aan, een akker, die aan God gewijd is, maar niet meer kan terug gekocht worden. Het werkwoord, waarvan het afgeleid is, betekent, iets van het algemeen gebruik afzonderen, of afhouden..

22. En indien hij de HEERE een akker heeft geheiligd, die hij gekocht, van een andere Israëliet naar het bevel (Leviticus. 25:15 vv.) tot op het eerstvolgende Jubeljaar in pacht genomen heeft, en deze niet is van deakker van zijn bezitting, erfgoed (vs.16), die hij dus in het Jubeljaar zonder losgeld aan zijn oorspronkelijke bezitter terug moet geven.

23. Zo zal de priester hem rekenen de som van uw schatting, naar zijn waarde, overeenkomstig zijn opbrengst (vs.16) tot het Jubeljaar, terwijl hij daarbij slechts de tot het Jubeljaar nog overblijvende jaren in rekening brengt; en hij, die de gelofte gedaan heeft, zal op deze dag uw schatting geven, de verschuldigde som op dezelfde dag, dat hij zijn gelofte betaalt, in het heiligdom brengen, dat deze akker een heiligheid voor de HEERE zij, voor de gehele, nog tot het Jubeljaar overblijvende tijd.

24. In het Jubeljaar zal die akker, naar hetgeen gezegd is, (Leviticus. 25:23-28)) terugkomen tot die, van wie hij hem gekocht had tot hem, wiens de bezitting van dat land was.

25. Al uw schatting nu, waardering door de priester in de (vs.3-23) opgenoemde gevallen, zal naar de sikkel van het heiligdom geschieden, naar de oorspronkelijke sikkel van volkome gewicht, niet naar de sikkel van geringe waarde, die in het gewone leven gangbaar is (Ex.30:13), a) de sikkel zal zijn van twintig gera.

a) Numeri. 3:47 Ezech.45:12

Uit 1 Kon.10:17 en 2 Kron.9:16, volgens welke 3 mina (pond) = 300 sikkels zijn, de mina dus 100 sikkels bevat, terwijl zij naar onze opgave bij Exodus. 30:13 slechts 50 heilige sikkels bevatte, volgt dat de gewone sikkel maar de helft was van de heilige sikkel (= 1 Beka), wat dan ook door de Rabbijnen wordt aangenomen. Daar er, zoals blijkt uit Genesis 24:22 en

Exodus. 38:26 ook halve sikkels of beka-stukken waren van 10 gera, welke in het dagelijks leven gebruikt werden, kon men des te gemakkelijker ook aan deze de naam "sikkel" geven, omdat de naam op zichzelf geen bepaald gewicht uitdrukt, maar slechts in het algemeen iets dat afgewogen is..

26. a) Maar het eerstgeborene, dat de HEERE reeds volgens de wet (Ex.13:2), van een beest eerst geboren wordt, dat zal niemand heiligen, door een bijzondere gelofte beloven te zullen geven; hetzij een os, of klein vee, een eerstgeborene van rund of klein vee, het is van de HEERE en zal Hem dus bovendien als offer gebracht worden.

a)Exodus. 22:29; 34:19 Numeri. 3:13; 8:17

27. Doch is het van een onrein beest, behoort dit eerstgeborene tot de onreine niet voor offer bestemde beesten, hij zal dat lossen naar uw schatting, waarvoor het door de priester geschat wordt, en zal zijn vijfde deel daarboven toedoen; en indien het niet gelost wordt door hem, aan wie het geboren en die tot het geven hiervan aan het heiligdom verplicht is, zo zal het verkocht worden naar uw schatting.

De Heere wijzigt dus de eerder (Ex.13:13; 34:20) door Hem gegeven verordening dat onreine, niet voor een offer vatbare dieren door een schaap gelost, of gedood moeten worden, ten voordele van het nu opgerichte heiligdom en van de onderhouding van de priesterstand. (Numeri. 18:15 vv.).

28. a) Evenwel niets dat verbannen is, dat iemand de HEERE zal verbannen 1) hebben, van al hetgeen Hij heeft, van een mens of van een beest, of van de akker van zijn bezitting, zal verkocht noch gelost worden; al wat verbannen is, zal de HEERE een Heiligheid der Heiligheden zijn, Hem geheel en onveranderlijk gewijd zijn; het mag daarom niet door verkoop en lossing in de handen van mensen overgaan.

a) Jozua. 6:18; 7:13 vv.

1) Verbannen heeft een veel sterkere betekenis dan beloven. Het verbannene was onherroepelijk de Heere over gegeven. De ban werd later uitgesproken over personen en goederen, als een theocratisch strafgericht, wegens afgoderij en beeldendienst..

29. Al wat verbannen is, dat van de mensen, van de gehele gemeente wegens zijn afgoderij (Ex.22:20), zal verbannen zijn, zal niet gelost worden, maar het zal, nadat de ban in behoorlijke vorm, naar Deuteronomium. 17:2 vv., over hem uitgesproken is, zeker gedood worden.

Als een bijzondere gelofte van toewijding, ontdekken wij hier de bangelofte, d.i. die gelofte, waardoor van hetgeen men de Heere wilde toewijden, geheel en voor altijd afstand werd gedaan en men het Hem onherroepelijk tot een eigendom overgaf. "Verbannen" betekent dus "heiligen" in verhoogde graad; het is de gehele overgave aan God met uitsluiting van alle mogelijkheid om het ooit weer terug te ontvangen, wat bij het in gewone zin geheiligde nog

altijd mogelijk was. Op grond hiervan wordt ook bij de vermelding van hetgeen iemand van het zijne verbannen kan, zowel het huis als het gekochte veld ongenoemd laten; het eerste kon de eigenaar niet voor altijd weggeven, zonder zichzelf van een beschermend dak te beroven; (het tweede) was niet werkelijk het eigendom van de koper, maar alleen, naar het in Israël heersende recht, een soort van pakgoed, dat in het jaar van de vrijlating weer tot de oorspronkelijke bezitter terugkeerde. Mensen, die men de Heere verbande, werden werkelijk lijfeigenen van het heiligdom, en moesten van het burgerlijk leven voor altijd afstand doen, zoals wij dit zien in Samuël (1 Samuel 1:11,24 vv.), evenals in de dochter van Jefta (Richteren. 11:30,34 vv.). Deze soort van toewijding, die in betrekking staat tot de eenvoudige gelofte, zoals het brand- tot het dankoffer, gebeurde overal daar, waar de aandrang van het gemoed, welke in het algemeen de grond is van alle geloften, het krachtigst was en slechts in de volkomen verzaking van het beloofde voorwerp haar bevrediging vond. Daarvan is echter een andere, de vernietigingsban, wel te onderscheiden, waarbij iemand de Heere overgegeven werd, niet tot eeuwig eigendom, maar tot vernietiging; hier is drijfveer van het godvrezende hart, niet liefde en dankbaarheid jegens Hem, die gezegend heeft en nog daarmee voortgaat, maar heilige ijver voor Zijn ere en toorn tegen hem, die deze ere geschonden heeft. Zo'n ban zou komen niet alleen over de afzonderlijke afgodendienaar (Exodus. 22:20 Deuteronomium. 17:2 vv.), maar ook over een gehele afgodische plaats (Deuteronomium. 13:12 vv.), ja! over het gehele afgodische volk van de Kanaänieten, wier maat van gruwelen nu vol was geworden (Deuteronomium. 20:16 vv.). Waar deze ban zo streng mogelijk werd voltrokken, werd daarin ook al wat de verbannene bezat, begrepen en met hem vernietigd, of tot een schat aan het huis van de Heere gegeven Jozua 6:21 vv.; 1 Samuel. 15:2 vv.); in andere gevallen bleef de levende en dode have van een verbannene in de ban verschoond en werd dan het eigendom van hen, die de ban voltrokken (Deuteronomium. 2:34 vv. Jozua. 8:26 vv.). Zo'n ban van vernietiging over een mens of vergadering te brengen en te voltrekken, was natuurlijk geen personele zaak, maar alleen de zaak van de gehele gemeente; het was een in Zijn naam volvoerd Gods oordeel, waardoor de Heere geheiligd werd aan hen, die Hem niet hadden willen heiligen in hun hart. Tot een dergelijke voltrekking van het oordeel kon echter slechts een hetzij kleinere, hetzij grote volksverzameling de bevoegdheid hebben, wanneer zij niet zelf aan deze zware zonde schuldig stond..

30. Ook alle tienden, 1) tiende gedeelte van de jaarlijkse oogst, van het land, waarin gij nu komt, van het zaad van het land, van hetgeen op het veld groeit, van de vrucht van het geboomte, wijnstok zowel als olijfboom (Deuteronomium. 14:23) zijn, volgens de gewoonte, die reeds bij de vaderen bestond (Genesis 14:22; 28:22), welke Ik nu tot wet maak, totdat Ik u dan later (Numeri. 18:20 vv.) zeggen zal wat met deze tienden geschieden moet, van de HEERE, zij zijn de HEERE heilig, zij moeten aangemerkt worden als een Hem reeds gewijd eigendom, waarom zij evenmin als de eerstgeborenen van het vee (vs.26), totvoorwerpen van een bijzondere gelofte mogen gemaakt worden.

1) Met deze woorden toont God, dat Hij, door de tienden aan de Levieten te schenken, afstand doet van Zijn eigendomsrecht, omdat deze voor Hem zijn als een soort van koninklijke belasting. Maar zo neemt Hij ook alle bezwaar weg, omdat toch de andere stammen erover zouden kunnen mopperen, dat zij bovenmate bezwaard werden..

31. Maar als iemand van zijn tienden immers iets lossen zal, wat hem altijd zal geoorloofd zijn, hij zal zijn vijfde deel, boven de eigenlijke waarde daarboven toedoen, zoals bij de andere lossingen (vs.13,15,19,27).

32. Aangaande al de tienden van runderen en klein vee, alles wat onder de roede 1) zal doorgaan, over het algemeen van het vee kan vertiend worden, het tiende zal, evenals het tiende deel van de opbrengst van het land (vs.30), de HEERE heilig zijn, en zal niet eerst beloofd, maar ook zonder bijzondere belofte gegeven worden.

1) Volgens de Rabbijnen werd, bij het afzonderen van de tienden van het vee, het bedoelde vee in een stal gedreven en dan stuk voor stuk weer uitgelaten, met een staf geteld en ieder tiende stuk met rood krijt gemerkt. Naar deze gewoonte worden in de bovenstaande uitdrukking alle tienden van het vee in het algemeen samengevat..

33. Hij zal, bij uitzondering daarvan tussen het goede en het kwade niet onderzoeken, niet vragen of het tiende stuk goed of kwaad is; hij zal het ook niet verwisselen, noch met een goede, noch met een zelfzuchtige bedoeling (vs.10); maar indien hij het immers verwisselen zal en een ander voor dat tiende stuk geven, het zij dan beter of slechter, zo zal dit en wat daarvoor verwisseld is, zowel het rechte als het ondergeschovene, heilig, aan het heiligdom vervallen zijn; het zal niet gelost worden, want gij zult u geen ingrijpen in het eigendom van de Heere veroorloven.

In het Christelijk leven is er voor het "bijzonder" beloven geen plaats meer (1 Tim.4:3 vv.); het behoort tot de uiterlijkheden van de toestand van onvolkomenheid (Galaten. 4:3). De Christen geeft zich voortdurend met lichaam, ziel en geest en al wat hij heeft, God ten offer, dat offer is levend, heilig en God welgevallig, dat is zijn redelijke godsdienst (Rom.12:1). Zo zijn dan ook de pauselijke beloften tegen de geest van het Evangelie. Daarentegen vernieuwt een Christen dagelijks zijn doopgelofte: te verloochenen de duivel de wereld, de zondige lusten van het vlees, en ook God en zijn Heere Jezus Christus te dienen; zijn leven lang en eigent zich in deze zaak toe wat in Psalm. 50:14; 81:6; 66:13; 116:14,18, over geloften gezegd wordt.

Slechts als het leven nog onder de wet is, staat ook de gelofte als een neiging om zijn eigen besluit, zijn eigen wil tot een bindende wet te maken, in overeenstemming met de algemene levensregel. Vandaar de geloften in het Oude Verbond en de nagalm van deze dingen in het leven van Paulus (Hand.18:18; 21:24); ofschoon de daar vemelde toedracht van zaken de stempel draagt van een vervulling van de wet als godsdienstig gebruik, of als het letten van de liefde op de zwakheid van de naaste. Waar zulke aanleidingen wegvallen, zal de gelofte nergens als een vrucht van het ware evangelische leven kunnen worden aangetroffen. Zich in de werkzaamheid van de ware liefde door geloften te laten binden, kan alleen als vrees voor de zwakheid en weerspannigheid van het eigen hart verklaard en verontschuldigd worden en is, namelijk in zover het uit dit beginsel geschiedt, toe te laten, maar in ieder ander opzicht verwerpelijk; het moet voorgesteld worden als het afdalen tot een diepte, waaruit de in Christus tot vrijheid geborene voor altijd moest zijn verrezen.

34. Dit zijn de geboden, die de HEERE Mozes geboden 1) heeft, aan de kinderen van Israël, op en bij de berg Sinaï.
2)

1) Hierdoor verbindt Mozes aan de kennis van de wet de geloofwaardigheid ervan. Allereerst vanwege de autoriteit, omdat deze van God is gegeven. Vervolgens, omdat hij zichzelf niet de rol van wetgever heeft toebedeeld, maar omdat hij door God is gekozen, en geroepen, om dit ambt te vervullen. Doch van de kinderen van Israël verlangt Hij vertrouwen en achting, omdat hij tot hen is gezonden, als onderwijzer en leermeester..

2) De nu nog volgende wetten zijn door de Heere aan Mozes opgedragen, toen de toebereidselen, om uit de nabijheid van de Sinaï op te breken, reeds een aanvang hadden genomen en bestaan deels in tijdelijke voorschriften, deels in aanwijzingen voor bepaalde gevallen, deels in verdere ontwikkelingen van de reeds vroeger afgekondigde fundamentele wetten..

SLOTWOORD

In verband tot de beschrijving van de Tabernakel (Exodus. 26 vv.) staat die van de verschillende offers in dit derde boek van Mozes. Het offer vinden wij reeds bij de eerste mensen (Genesis 4:4); later bij Noach (Genesis 8:20). Abraham is bereid, om zijn zoon God ten offer te brengen. Zo waren de offers reeds lang vóór Mozes in gebruik, en dit zelfs onder de heidense volken. Reeds van het vroegste, in de Heilige Schrift voorkomende offers kan worden gezegd, dat zij door middel van een bijzondere Godsopenbaring de mens waren opgelegd. Hetzelfde kunnen wij nu ook zeggen van de verdere ontwikkeling van de offerdienst; ook deze behoort tot hetgeen Mozes op de berg is meegedeeld. De algemene betekenis van alle offers is de overgave van zichzelf en zijn innerlijke wezen en leven aan God; dit nu wordt uiterlijk voorgesteld en afgebeeld door het brengen van het beste, dat men bezit, aan Hem. Het was dus reeds naar het uitwendige een oefening in zelfverloochening en gehoorzaamheid aan het Goddelijk voorschrift; het was verbreking van eigen wil, buiging van die wil onder de wil van God, gelijk de zedewet de gehoorzaamheid van de harten, wat gezindheid, liefde en vertrouwen aangaat, moet regelen; tevens waren de offers tekenen van de voortdurende erkenning van de verbondsgemeenschap met Jehova. Maar in dit uitwendige, zinnelijke en zichtbare bij de offers, waaraan een groot deel van het volk hangen bleef, bestond toch, naar de bedoeling van de Wetgever, die ook door velen en in de loop der eeuwen altijd beter gekend werd, het eigenlijke wezen en de betekenis van de zaak niet; het moest tevens schaduwbeeld van iets hogers, van iets volkomens, iets toekomstigs zijn, dat zich in het offer van Christus als de volmaakte zelfopoffering en ware overgave aan God openbaart. De gehele wet, waartoe nu ook de offerdienst behoort, heeft maar een schaduw van de toekomende goederen, niet het beeld zelf van de zaken (Heb.10:1). Zo is de oudtestamentische offertheorie niet iets onwaars, maar iets onvolkomens, dat ons nu wijst op het volmaakte, dat daarvoor de weg baant en het voorbereidt.

Bij de behandeling van dit derde boek zijn wij er opnieuw in bevestigd, dat het niemand anders dan Mozes, de man Gods, tot auteur heeft gehad. De voorstelling van zaken, de

aanwijzijng van de godsdienstige plechtigheden verraadt onmiskenbaar de man, die op Gods bevel, op Zijn onmiddellijke lastgeving, dat alles aan het oude Verbondsvolk heeft meegedeeld en gechreven in het boek, daartoe verordend. Het geheel toont duidelijk, dat het door één hand is geschreven, die zich nauwkeurig doel en omvang heeft voor ogen gesteld, en het bevestigt met het, voor de gelovigen alles afdoend woord, dat hem alles is meegedeeld en getoond, door niemand minder dan God zelf. Geen gezochte, maar een werkelijke, goddelijke, harmonische eenheid valt in dit boek niet te loochenen, maar duidelijk aan te wijzen. Alles concentreert zich, om het Heiligdom, dat Jehova onder Israël had opgericht. Alles bedoelt de heiligheid van het in zichzelf onheilig volk, opdat het Verbond, met hen opgericht, van kracht zou blijven, en de Verbondsweldaden mild tot hen konden uitstromen. En waar er soms veranderingen gebracht worden in eenmaal gegevene verordeningen, daar geschiedt dit, omdat de Heere zich altijd schikt naar de behoeften en toestanden van de Zijnen; daar heeft dit plaats, opdat Zijn volk steeds meer een volk zal worden, dat Hem gewillig dient, zonder enig mopperen; daar wordt dit gedaan, omdat de toestand van het volk ook anders is geworden. Vandaar dat ook gedurig nog geboden herhaald worden, niet, omdat aan dit boek verschillende grondschriften ten grondslag liggen, maar of, omdat de toestand enigszins anders is geworden, of omdat de Heere bij schijnbare herhaling toch met die voorschriften op iets wijzen wil, wat geheel past in het kader van de voor de eerste maal te geven rechten en instellingen (hoofdstuk 23 en 26). Laten wij niet vergeten, dat Israël, als een volk van slaven, uit Egypte is gevoerd, en dat het daarom nodig was, dat het gedurig weer aan de wet van de tien geboden als grondwet op allerlei wijze werd herinnerd, opdat het zou leren, dat alle ceremoniële wetten dienden, opdat hun de wet van de zeden zou worden ingescherpt, en dat het volbrengen van wat God, op godsdienstig en burgerlijk gebied, verordende, moest strekken, opdat zij de tien geboden, de grondwet van het Koninkrijk Gods, zouden leren onderhouden. Alle ceremoniële wetten waren als even zovele trappen, die moesten dienen, dat Israël zou komen tot de geestelijke kennis en de aanbidding van een God, die zich in Christus Jezus, de te komen Messias, de eeuwige en grote Hogepriester, als een verzoend God, voor al Zijn volk openbaarde en zou openbaren..

Door geheel het Oude Testament heen zijn de denkbeelden verzoening en vrijlating naast elkaar geplaatst als een heenwijzing naar Christus en naar de vrucht van zijn werk. Christus werd geofferd, de zondaar vrijgelaten. Ook het denkbeeld van gedood te worden en uit de dood weer op te staan wordt in het zestiende hoofdstuk van Leviticus "over twee bokken" uitgedrukt, en dus de vrijlating van het offer zelf, dat reeds in Izak afgebeeld was. Ook wij, in Christus gestorven zijnde, zullen in Hem weer opstaan. De twee bokken moeten dus afzonderlijk voorstellen, wat zich in Christus verenigt, de dood en de opstanding. Het is hetzelfde met de ene duif, die gedood werd en de andere, die vrij naar de hemel vloog. Ook ligt hierin een zedelijke zin, want in de dingen van God is het éne afspiegeling van het andere, de oude mens moet ten onder gebracht worden, de nieuwe moet zich ten hemel verheffen..

Wij hebben in Leviticus gezien dat zowel de verzoening als de reiniging van de zondaar aan de offertheorie ten grondslag ligt. Het bloedige offer werd door de offeraar zelf tot zijn plaatsbekleder gewijd en dit zinnebeeldig door het leggen van zijn hand op de kop van het dier uitgedrukt, als om daardoor te verklaren dat hij zijn schuld op dit schuldeloze overbracht. In het gevoel van die schuld en met het verlangen God weer geheel toe te behoren, slachtte hij

(niet de priester) het offerdier, terwijl hij daarmee betuigde dat hij zelf om zijn schuld de dood verdiend had, die het dier onderging en de wens uitdrukte dat God hem van de straf mocht ontheffen. Op de rechtvaardiging (verzoening) volgde nu ook de heiliging. Deze heiliging of toewijding van de zondaar aan Jehova werd zinnebeeldig uitgedrukt door het verbranden van al het vlees of een gedeelte daarvan met de (zogenaamde onbloedige) spijsoffers: brood en wijn, olie, wierook en zout. Dat dit alles maar zinnebeeldig was, zowel verzoening als heiliging, wordt door de schrijver van de brief aan de Hebreeën in het helderste licht gesteld, wanneer hij verklaart: "Indien het boed van de stieren en bokken en de as van de jonge koe, besprenkelende de onreinen, hen heiligt tot de reinheid van het vlees, hoeveel te meer zal het bloed van Christus, die door de eeuwige Geest zichzelf God onstraffelijk opgeofferd heeft, uw geweten reinigen van dode werken om de levende God te dienen?" Wat een gewichtige, heerlijke, vertroostende betekenis verkrijgt nu voor de gemeente der gelovigen, die juichen mag dat haar Pascha, namelijk Christus, geslacht is, de viering van het Heilig Avondmaal, als zijnde van harentwege een plechtige verklaring, welke zij aflegt: "O Lam Gods! Uw dood is ons leven," en een plechtige toewijding aan de dienst van Hem, die het haar aan dat Avondmaal doet ondervinden, dat zijn vlees waarlijk spijs en zijn bloed waarlijk drank is; die het haar op de stelligste wijze verzekert en verzegelt, dat Hij haar een eeuwige rustplaats bereid heeft in het Vaderhuis, waar zij Hem en de Vader altijd zal opofferen een offerande van lof, namelijk de vrucht van de lippen, die zijn maan beleiden. "Juich, o sterveling! Juich, verzoende! Juich, de pijl van de dood brak af: Jezus, voor uw schuld voldoende, Rukte het zegel van het graf. Jezus, uit de dood verheven, Is de waarborg van uw leven, Borgtocht van uw Heilgenot. Treed dan blij het sterfuur tegen; ‘t Is vervulling van de zegen: Uw Verlosser, ja, is God!

HET VIERDE BOEK VAN MOZES, NUMERI.
(Getallen).

Het vierde boek van Mozes ontleent zijn naam aan de Vulgata, in navolging van de Septuaginta. Naar zijn inhoud, of liever naar de inhoud van de eerste hoofdstukken, wordt het door de "Zeventigen" Ariymoi, in de Vulgata, Numeri geheten. Beide woorden betekenen: Getallen. Bij de Hebreeën wordt het genoemd naar zijn eerste woord: Wajedabbeer, En Hij (de Heere) sprak, of naar zijn inhoud: Bemidbar, d.i. in de woestijn. In dit boek wordt ons bericht, hoe Israël in de tweede maand van het tweede jaar opbrak van het gebergte Sinaï en zijn reis door de woestijn voortzette tot aan de grenzen van Kanaän. De weg van Gosen tot Sinaï was afgelegd, en nu wordt de weg van Sinaï tot Kanaän beschreven. Wat de geschiedkundige bijzonderheden betreft, deze hebben plaats gehad óf in het tweede, óf in veertigste jaar van de woestijnreis. Wat daar tussen ligt, gaat de Heilige Schrift met stilzwijgen voorbij. In drie bijna gelijke hoofddelen laat Numeri zich gemakkelijk splitsen. Het eerste deel (hoofdstuk 1 tot 10:10) deelt ons mee, hoe Israël wordt voorbereid, om op te trekken van het gebergte Sinaï. In het tweede deel (hoofdstuk 10:11 tot 21) geeft ons een blik op, wat met Israël voorviel, gedurende de tocht, tot aan het gebergte Pisga. Het derde deel (hoofdstuk 22 tot 34) meldt ons, wat er met Israël geschiedde aan de oostzijde van de Jordaanvlakte, behalve welke wetten daar, in het bijzonder met betrekking tot Israëls verblijf in Kanaän, werden gegeven. Zoals Israël alzo in het vorige tijdperk werd voorbereid, om de wetten en instellingen van God op Sinaï te ontvangen en aldus tot Verbondsvolk van God te worden bezegeld, in dit tijdvak wordt Israël voorbereid, om in Kanaän op eigen erfgoed gesteld te worden, en daar te wonen als het eigen en verkregen volk van God.

HOOFDSTUK 1.

TELLING VAN ISRAELS STRIJDBARE MANNEN.

I. Vs.1-54. Het doel van de legering bij de Sinaï is bereikt; want het Verbond is gesloten, de Wet gegeven, de godsdienst verordend. Nu is de tijd om aan opbreken te denken, ten einde de bestemming, waartoe Israël gewijd is, tegemoet te gaan. Wat hierna te doen staat is de verovering van het beloofde land; maar omdat deze inname tevens de voltrekking is van het goddelijk strafgericht aan diens bewoners, moet Israël, voordat het verder gaat en vóór alle dingen, tot een krijgsleger van de Heere gevormd worden. Daarom ontvangt Mozes bevel, om in vereniging met Aäron en met de hulp van een vorst of overste uit elk van de twaalf stammen, een telling te houden van de mannen die ten strijde geschikt zijn. De stam van Levi echter wordt hiervan uitgezonderd, uit hoofde van de bijzondere bestemming, die hem zal ten deel vallen.

1. Voorts sprak de HEERE tot Mozes in de woestijn van Sinaï, in de vlakte Sebayeh, aan de voet van de Sinaï, alwaar Israël zich sedert Exodus. 19:1 bevond, in de tent der samenkomst, ter plaatse waar Hij zich openbaarde tussen de cherubs van het Verzoendeksel (Exodus. 25:17-22 Leviticus. 1:1) op de eerste dag van de tweede maand, Sif of Ijar (zie "Ex 12.2), in het tweede jaar, nadat zij uit Egypte uitgetrokken waren, en dus 4 weken na de oprichting van het heiligdom (Exodus. 40:17), zeggende:

2. Neem op de som van de gehele vergadering van de kinderen van Israël, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, zodat gij dus alle leden van de onderscheidenegeslachten van de verschillende stamhuizen telt (zie "Ex 6.15); in het getal 1) van de namen van al wat mannelijk is, hoofd voor hoofd, zodat gij allen, die van het mannelijk geslacht zijn man voor man en bij name optekent.

1) Om zoveel maar mogelijk, verwisseling van personen, die dezelfde namen mochten dragen, te voorkomen, moest elk niet slechts naar zijn stam en naar zijn geslacht, maar bovendien met al zijn bijzondere namen op een monsterrol aangetekend worden.

In het getal heeft dezelfde kracht als ons naar het getal, en duidt aan, dat ieder, hoofd voor hoofd, werd opgeschreven met vermelding van stam, geslacht en vaderhuis..

3. Van twintig jaar en ouder, 1) allen, die ten strijde in Israël uittrekken, allen, die geschikt zijn om die wapens te dragen, die zult gij tellen naar hun legers, die zult gij bij deze telling, naar hun stammen en geslachten tot legerafdelingen of legers samenvoegen, terwijl gij het aantal van de manschappen van deze afdelingen wel hebt in acht te houden (Exodus. 7:4); dit nu zult gij doen, gij en Aäron.

1) Geen anderen zouden geteld worden, dan de mannen, en van deze maar alleen die de wapens dragen konden. Niet beneden de twintig jaar oud, want ofschoon sommige kloekheid en sterkte genoeg mochten hebben tot de krijgsdienst, zo wilde nochthans de Heere uit medelijden met hun tedere jaren, hen wel verschonen van de wapens te dragen. Ook zouden

geen geteld worden, die door ouderdom of lichamelijke zwakheid, blindheid, lamheid of andere kwalen onbekwaam tot de dienst waren. Daar de Kerk strijdbaar is, zo wordt dit slechts voor haar oprechte leden gehouden, die zich als krijgsknechten van Jezus Christus laten optekenen en als zodanige dienst doen. Want ons leven, het leven van een Christen, is een krijgvoering..

4. En met u zullen zijn, om u bij het houden van deze telling behulpzaam te zijn, van elke stam één man, die een hoofdman is over het huis van zijn vaderen. 1)

1) Hiermee worden bedoeld, de zogenaamde stamvorsten. Iedere stam had een stamvorst. Mozes en Aäron zouden dus twaalf helpers hebben, welke in de volgende verzen door de Heere zelf met name worden aangeduid..

5. Deze zijn nu de namen van de mannen, die bij u staan, u ter zijde staan en u helpen zullen: van Ruben, Elizur de zoon van Sedéür.

6. Van Simeon, Selûmiël, de zoon van Zurísaddai.

7. Van Juda, Nahesson, de zoon van Amminßdab (Exodus. 6:23 Ruth 4:20 Matth.1:4).

8. Van Issaschar Nethßneël, de zoon van Zuar.

9. Van Zebulon, Elíab, de zoon van Helon.

10. Van de kinderen van Jozef: van Efraïm, Elisßma, de zoon van Ammihud (1 Kronieken 8:26); van Manasse, Gamßliël, de zoon van Pedßzur.

11. Van Benjamin, Abídan, de zoon van Gideóni.

12. Van Dan, Ahiézer, de zoon van Ammíssaddai.

13. Van Aser, Pßgiël, de zoon van Ochran.

14. Van Gad, Eljasaf, de zoon van Dehuël. 1)

1) De vader van Eljasaf wordt in hoofdstuk 2:14 Rehuël genoemd. Dit is evenwel een schrijffout, zo als uit hoofdstuk 7:42 en hoofdstuk 10:20 blijkt. Deze fout, door het gezicht van de afschrijver begaan, laat zich zeer gemakkelijk verklaren uit de grote overeenkomst van de Hebreeuwse letters d(d) en r (r). Zie ook Leviticus. 3:11,21 en 13:31

De namen van de zonen van Israël worden opgesomd naar hun geboorte uit de vrouwen van Jakob. Eerst de zonen van Lea, daarna die van Rachel vervolgens die van zijn bijvrouwen Bilha en Zilpa. De zonen van de laatste worden niet naar hun ouderdom vermeld..

15. Van Nafthali, Ahíra, de zoon van Enan.

Van de hier verordende volkstelling is die, welke in het eerste jaar na de uittocht plaats had en in Exodus. 30:12-16 en 38:25,26 bericht werdt, wel te onderscheiden. Hier is het om de getalsterkte van Israëls leger, daar was het om de heffing van geld ten dienste van de tabernakel te doen.

16. Deze, de in vs.15 en 16 genoemde mannen, waren de geroepenen van de vergadering, 1) de oversten van de stammen van hun vaderen, de geslachtshoofden door God geroepen, om Mozes en Aäron in dedoor hen te houden vergadering (vs.18) bij te staan; zij waren 2) de hoofden van de duizenden van Israël, hoofdmannen van hun geslachten, zie "Nu 2.34", en voerden elk de stam aan, waartoe hij behoorde (hoofdstuk 10:13).

1)Geroepenen van de vergadering, omdat zij benoemd of geroepen werden, om op de vergaderingen van het volk, de belangen van het volk te behartigen..

2) In plaats van waren kan men hier ook vertalen zijn. Met Luther en anderen aldus vetalend, merke men dit vers niet als een aantekening van de geschiedschrijver aan, maar als het slot van hetgeen de Heere nu tot Mozes sprak..

Ongetwijfeld had deze telling ook plaats, om Israël afgezonderd te houden van het vermengd volk, dat met hen uit Egypte was opgetrokken..

17. Toen namen Mozes en Aäron die mannen bij zich, welke met namen uitgedrukt zijn.

18. En zij verzamelden de gehele vergadering, al het manvolk, op de eerste dag van de tweede maand; en die vergaderden verklaarden hun afkomst, hun geboorte, hun ouderdom naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van die twintig jaar en ouder was, hoofd voor hoofd.

Van elke jongeling, die 20 jaar oud was, en van elke jongeman en man, die ouder was, werden, hoofd voor hoofd, zijn ouderdom, zijn namen, zijn geslacht en de naam van zijn vader, onderzocht en beschreven..

19. Zoals de HEERE Mozes geboden had (vs.2 vv.), zo heeft hij hen geteld 1) in de woestijn van Sinaï (vs.1).

1) In het Hebreeuws Jiphkedeem, eigenlijk heeft hen gemonsterd..

20. Zo waren de zonen van Ruben, de eerstgeborene van Israël, hun geboorten, wat betreft hun geslachtsregisters, die ingericht waren naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, hoofd voor hoofd, al wat mannelijk was, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

21. Hun getelden van de stam van Ruben waren zesenveertigduizend en vijfhonderd (46.500).

22. Van de zonen van Simeon, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, zijn getelden, in het getal van de namen, hoofd voor hoofd, al wat mannelijk was, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

23. Hun getelden van de stam van Simeon waren negenenvijftigduizend en driehonderd (59.300).

24. Van de zonen van Gad, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

25. Waren hun getelden van de stam van Gad vijfenveertigduizend zeshonderd en vijftig (45.650).

26. Van de zonen van Juda, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen die ten strijde uittrokken,

27. Waren hun getelden van de stam van Juda vierenzeventigduizend en zeshonderd (74.600).

De stam van Juda is de sterkste in getal. Dit is een eerste vrucht van Jakobs zegen (Genesis 49:8 vv.). Weldra (hoofdstuk 2:3 vv.) treedt deze stam aan de spits van de overige, en zijn aanvoerder is de eerste onder alle vorsten van Israël (hoofdstuk 7:12 vv.)..

Dat Juda de talrijkste van allen is, blijkt hier; ruim eens zo talrijk als Benjamin en Manasse en bijna twaalfduizend boven enige andere stam. Het was Juda, wiens broeders hem loven zouden, omdat van Hem de Messias, de Vredevorst, zou stammen. Doch, vermits zulks nog vooreerst niet zou geschieden, zo vereerde God die stam op verscheidene wijze en wel voornamelijk door deze grote vermenigvuldiging, omwille van hem, die in de volheid van de tijd uit Juda spruiten zou (Hebr.7:14). Juda stond de voorhoede door de woestijn te hebben, en was dien ten gevolge voorzien van groter sterkte, dan enige andere stam..

28. Van de zonen van Issaschar, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

29. Waren hun getelden van de stam van Issaschar vierenvijftigduizend en vierhonderd (54.400).

30. Van de zonen van Zebulon, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

31. Waren hun getelden van de stam van Zebulon zevenenvijftigduizend en vierhonderd (57.400).

32. Van de zonen van Jozef: van de zonen van Efraïm, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar enouder, allen, die ten strijde uittrokken,

33. Waren hun getelden van de stam van Efraïm veertigduizend en vijfhonderd (40.500);

34. Van de zonen van Manasse, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

35. Waren hun getelden van de stam van Manasse tweeendertigduizend en tweehonderd (32.200).

36. Van de zonen van Benjamin, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

37. Waren hun getelden van de stam van Benjamin vijfendertigduizend en vierhonderd (35.400).

Efraïm, de door Jakob bevoorrechte zoon van Jozef (Genesis 48:13 vv.), telt reeds méér (40.500) dan Benjamin (35.400), en Manasse, Jozefs tweede zoon, slechts weinig minder (32.200) dan Benjamin. De zonen van Jozef zijn dus reeds inderdaad tot die verhouding met de zonen van Jakob gekomen, welke hun door hun grootvader toegezegd was. Ten aanzien van Benjamin heeft er een aanmerkelijk verschil plaats tussen de tijd van de uittocht uit Egypte en de huidige; toenmaals namelijk had Benjamin het grootste (Genesis 48:8), nu daarentegen het kleinste zielental..

38. Van de zonen van Dan, 1) hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

1) Volgens Genesis 46:23 had Dan bij zijn komst in Egypte slechts één zoon. Benjamin had tien zonen. En toch is Dans geslacht nu bijna tweemaal zoveel in getal als dat van Benjamin..

39. Waren hun getelden van de stam van Dan tweeënzestigduizend en zevenhonderd (62.700)

40. Van de zonen van Aser, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

41. Waren hun getelden van de stam van Aser eenenveertigduizend en vijfhonderd (41.500).

42. Van de zonen van Nafthali, hun geboorten, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, in het getal van de namen, van twintig jaar en ouder, allen, die ten strijde uittrokken,

43. Waren hun getelden van de stam van Nafthali drieënvijftigduizend en vierhonderd (53.400).

44. Deze zijn de getelden, welke Mozes geteld heeft en Aäron en de oversten van Israël; twaalf mannen waren zij, elk over het huis van zijn vaderen.

De telling en beschrijving werd zeer waarschijnlijk gehouden na de, op Jethro's raad (Exodus. 18:25) ten geval van de rechtspleging bepaalde indeling van de stammen in duizenden, honderden, vijftigtallen en tientallen (welke indeling vermoedelijk ten tijde, dat men aan de tabernakel werkte (Exodus. 36-39) in werking gekomen is), en is dan ook dienovereenkomstig het getal van de strijdbare manschappen van de afzonderlijke stammen slechts bij duizend- en honderdtallen enz. berekend. Zo laat zich verklaren dat het getal bij geen enkele stam met eenheden sluit. Men kan deze beknoptheid (concinniteit) van de getallen evenwel ook aanmerken als een bewijs van 's Heeren nauwkeurig achtgeven op de aanwas van Zijn volk; zoals we daarvan ook reeds (Genesis 46:15) een soortgelijk bewijs opmerkten. Een zodanige goddelijke voorzienigheid, die zich in het Oude Testament meermalen in uitwendige tekenen te aanschouwen geeft, zien we ook later weer in Israëls getallen; want het getal van de te lossen eerstgeborenen (22.273, hoofdstuk 3:42 vv.) komt tamelijk wel met het aantal van de Levieten (22.000, hoofdstuk 3:39) overeen, en het overschietende cijfer (273) is ook niet zonder zinnebeeldige betekenis..

Welk een nauwkeurigheid in de herhaalde, grotendeels eensluidende opgaven voor de verscheidene stammen. Zij geeft ons de indruk, dat de opgelegde taak door Mozes en Aäron en hun helpers met grote zorgvuldigheid is verricht. Met deze nauwkeurigheid strijdt het echter niet, zo men de hier voorkomende cijfers, die òf met honderdtallen òf, zo als bij Gad, met een vijftigtal en geen van allen met eenheden sluiten, als in ronde getallen opgegeven wil aanmerken. Nauwlettendheid in alle dingen, om daarin God welbehagelijk te zijn, kan niet te zeer worden aangeprezen; maar God wordt niet door kleingeestigheid verheerlijkt. Kleingeestigheid zo als die, welke, waar het zonder schade of hinder geschieden kan, geen rond getal voor het andere zou willen bezigen, of de dille en het komijn vertient, vaak bedilzuchtig jegens anderen, voert de mens ligt van de weg van de nauwlettendheid af in die zaken, waarin wezenlijk zijn roeping bestaat..

Geen jongeman beneden de 20 jaar werd tot de krijgsdienst opgeschreven. Ouders, vordert van uw kinderen noch naar het lichaam, noch naar de geest, dingen, waarvoor hun leeftijd nog niet gerijpt en hun krachten nog niet genoeg ontwikkeld zijn. Om de geestelijke wapenrusting van geloof en hoop en liefde te dragen en een goed krijgsknecht van Jezus Christus te kunnen wezen, is een kind niet lang te jong. Zij het al ons bedenken, bidden en waken, dat wij zelf door de Koning der Koningen mogen geteld worden bij de strijders, die onder Zijn leiding, tegen Zijn en onze vijanden, de goede strijd van het geloof volhouden, en dat ook onze kinderen en allen, die aan onze zorgen zijn toevertrouwd, in de zalige gemeenschap van deze Overste Leidsman en Voleinder van het geloof leven, eeuwig leven mogen..

45. Alzo waren al de getelden van de zonen van Israël, naar het huis van hunr vaderen, van twintig jaar en ouder, allen, die in Israël ten strijde uittrokken.

46. Al de getelden dan waren zeshonderddrieduizend vijfhonderd en vijftig (603.550).

Deze som komt nauwkeurig overeen met de eerder bevondene (Exodus. 38:26). Wij hebben daarover reeds eerder bij Exodus. 30:12 het nodige opgemerkt. De mogelijkheid van een zo buitengewoon sterke aanwas van het volk in betrekkelijk korte tijd, hebben wij bij Exodus.

12:37 aangetoond, en die van de voeding van een zo grote menigte op het Sinaïtische schiereiland, gedurende een tijdperk van 40 jaar, bij Exodus. 16:35 besproken. Met deze volkstelling is overigens die te vergelijken, welke 38 jaar later in de velden van Moab gehouden werd (hoofdstuk 26). Deze vergelijking zal onderscheidene merkwaardige bijzonderheden aanwijzen..

47. Maar de Levieten, naar de stam van hun vaderen, werden onder hen niet geteld.

De Levieten zijn later (hoofdstuk 3:14 vv.) afzonderlijk geteld..

48. Want de HEERE had, terwijl Hij hem de volkstelling (vs.2-16) beval, tevens tot Mozes gesproken, zeggende:

49. Alleen de stam Levi zult gij niet tellen, noch hun som opnemen onder de zonen van Israël, daar zij niet voor de krijgsdienst, maar tot een geheel andere dienst bestemd zijn.

50. Maar gij, stel de Levieten over de tabernakel van de getuigenis, 1) en over al zijn gereedschap en over alles, wat daartoe behoort; zij zullen op de verdere tocht door de woestijn de tabernakel dragen en al zijn gereedschap; en zij zullen die, als hij weer een vaste plaats beslaat, bedienen, op de in Numeri 3:14-4:49 nader beschreven wijze, en zij zullen zich met hun tenten rondom de tabernakel legeren.

1) De Joodse schrijvers zeggen, dat de tabernakel alzo genoemd werd, omdat hij een getuigenis was, dat de Schechina in Israël woonde. Beter is de verklaring, dat de tent der samenkomst aldus genaamd werd, omdat de Ark met de tafelen van de getuigenis in het Allerheiligste van de tabernakel stond..

51. En als de tabernakel zal optrekken, of naar een andere plaats moet vervoerd worden, de Levieten zullen deze afnemen, uit elkaar nemen; en wanneer de tabernakel zich legeren, weer een vaste plaats innemen zal, zullen de Levieten deze oprichten: en de vreemde, 1) degene, die niet tot de stam van Levi behoort, die daarbij komt, zodat hij iets van de heilige voorwerpen aanraakt, zal gedood worden 2) (hoofdstuk 3:10,38).

1) De vreemde is degene, die niet tot de stam van Levi behoort. Zelfs worden de gewone Levieten, ook wel vreemden genoemd, in tegenstelling tot de nakomelingen van Aäron, de Hogepriester (Numeri. 16:40)

2) Het was om de ere van de heilige dingen op te houden, dat een vreemde deze niet zien noch aanraken mocht, hetgeen alleen de Levieten mochten doen, als zijnde zij door God tot de heilige dienst geroepen of aangesteld. Wij zijn dus allen onbekwaam en onwaardig, om gemeenschap te hebben met God, tenzij wij alvorens door Zijn genade tot de gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus, onze Heere, geroepen en afgezonderd en dus het geestelijk zaad van die grote Hogepriester, een uitverkoren geslacht geworden, en tevens tot een koninklijk priesterdom verheven zijn, volgens de belofte, dat de Heere zich uit de heidenen sommigen tot priesters en tot Levieten nemen zou..

52. En de kinderen van Israël van de overige stammen zullen zich in een orde, die later (hoofdstuk 2:2 vv.) zal aangegeven worden, legeren, een ieder bij zijn leger, bij zijn afdeling, en een ieder bij zijn banier, naar hun legers.

53. Maar de Levieten zullen zich legeren rondom de tabernakel van de getuigenis 1) (vs.50), opdat geen verbolgenheid, 2) toorn of strafgericht van God, over de vergadering van de kinderen van Israël zij of kome; hetgeen het geval zijn zou, indien de andere stammen zich in de onmiddellijke nabijheid van de tabernakel legerden (hoofdstuk 7:19); daarom zullen de Levieten de wacht van de tabernakel van de getuigenis waarnemen 3) en alzo alles doen, wat ter bezorging en bewaking daarvan nodig en dienstig is.

1) Dit was om twee redenen. Zowel om te allen tijde dicht bij hun werk te zijn, altijd gereed, om de offeranden de Heere op te dragen, als om de heiligheid van het huis van de Heere zuiver te houden en de tabernakel te beschermen en te verdedigen tegen onverhoedse aanvallen..

2) Onder verbolgenheid wordt met name verstaan, die heilige toorn van God tegen de onheiligen, die, niettegenstaande Zijn verbod, het heiligdom zouden willen binnengaan..

3) Op deze bijzondere bestemming van de stam Levi heeft Mozes, vervuld van de geest van God, reeds in Exodus. 32:29 gedoeld; en de Heer zelf heeft dit eigenaardig voorrecht (Leviticus. 25:32-34) in acht genomen. Thans wordt hun ambt in grote omtrekken nader bepaald, om hun in de volgende hoofdstukken vormelijk te worden opgedragen..

54. Zo deden de kinderen van Israël; naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had, zo deden zij.

Deze mededeling geeft te kennen, dat de Israëliet en Mozes en Aäron en hun helpers, bij het houden van de volkstelling niet door onwil of tegenstrevigheid bemoeilijkten, maar hun taak zoveel mogelijk gemakkelijk maakten. Gehoorzaamheid aan de wettige overheden en aan de wetten van de staat is gehoorzaamheid aan God, als namelijk hun bevelen niet met Gods woord in strijd, maar recht en billijk zijn. Anders moeten wij God meer gehoorzaam wezen dan de mensen. Die zich tegen de met Gods woord overeenkomstige verordeningen aankant, die tot welzijn van de maatschappij door de overheden nodig geacht worden, die verheft zich tegen God zelf. De beste burger in het Koninkrijk der hemelen is tevens de beste burger in de aardse maatschappij. Leid ons, o Heer, opdat wij in elke betrekking van het leven, als Uw onderdanen wandelen en geen aanstoot geven in enig ding! Zie ook Matth.22:21 Hand.4:19; 5:29 Rom.13:1-9; 1 Tim.2:1-4 Tit.3:1; 1 Petrus. 2:13-20, Spreuken. 8:15 Dan.4:32.

HOOFDSTUK 2.

INRICHTING VAN ISRAELS LEGERPLAATS.

I. Vs.1-34. Opdat de alzo getelden, die het krijgsleger van de Heere zouden uitmaken, een ordelijk gesloten geheel vormden, wordt nu ook de inrichting van de legerplaats, als ook de wijze waarop het vertrek moest plaats hebben, nauwkeurig beschreven. De tabernakel moet in het midden zijn plaats vinden om in zijn naaste omgeving moeten, zoals reeds het einde van het vorige hoofdstuk bepaald heeft, de tenten van de Levieten worden opgeslagen. Voorts nemen aan elk van de 4 zijden telkens 3 stammen een plaats in, van welke stammen elke reis de middelste, als de voornaamste, een banier voert, die de 2 belendende met hem gemeen hebben. Naar deze inrichting van het leger heeft het opbreken alzo plaats, dat 2 legerafdelingen of zes stammen de tabernakel vooruit, gaan, en dat twee andere afdelingen, die de 6 overige stammen bevatten, hem volgen.

1. En de HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron, om hun Zijn wil ter zake van Israëls legering (hoofdstuk 1:52) nader bekend te maken, zeggende:

2. De kinderen van Israël zullen zich legeren, een ieder onder zijn banier, onder die banier, welke aan het hoofdkorps, waartoe zijn stam behoort, eigen is, naar detekenen 1) van het huis van hun vaderen, zodat elk blijft bij zijn eigen stam en bij zijn eigen geslacht, dat ook zijn bijzondere vaan hebbe; rondom, tegenover de tent der samenkomst zullen zij zich legeren.2)

1) De slagordeningen van Israël, dus onder hun banier als een wél verenigd en samengevoegd leger in het veld verschijnende, zo gaf dit hieraan een gedaante, die in de ogen van vrienden aangenaam en schoon, maar tevens ontzaglijk en verschrikkelijk voor vijanden was. De Kerk, als een strijdbaar en gewillig volk, en een wél geordineerd en dicht ineen gesloten leger onder het geleide van haar grote Legervorst, die de banier draagt boven tienduizenden, is om die reden met alleen schoon en heerlijk, maar ook verschrikkelijk als slagorden met banieren (Hoogl.6:4,10)

Tussen banier en teken is dit verschil, dat onder banier verstaan moet worden, het grote veldteken van drie stammen, die onder één banier waren verenigd, en onder teken, het kleine veldteken van iedere stam of stamafdeling. Zoals de veldheerstent in het centrum van het leger is opgeslagen, zo bevond de tent der samenkomst zich in het midden van het volk van Israël, om daarmee te leren, dat het een volk was, dat in bijzondere zin, God, de Heere tot gebieder had..

2) De inrichting was, blijkens hetgeen daar volgt, deze: dat de tabernakel met de omringende voorhof, het middelpunt van de legerplaats innam; opdat de Heer zo ook uiterlijk in het midden van Zijn volk woonde. Rondom de tabernakel en dichtst hierbij legeren zich Mozes, de priesters en de Levieten, als die de Heere het naast. Rondom deze bevinden zich, op enige afstand, de overige stammen; zodat het geheel een vierkant (kwadraat) vormt en in deze gedaante het thans nog tot een enkel volk bepaalde, maar later zich tot alle volken uitbreidende godsrijk voorstelt. Aan de voorste of de oostelijke zijde heeft Juda, de

vorstenstam, zijn plaats, terwijl hij aan weerszijden de beide jongere zonen van zijn moeder, Issaschar en Zebulon heeft (zie Ge 29.31). Aan de zuidzijde staat Ruben met zijn jongere broeder Simeon en met de oudste van de twee zonen van de dienstmaagd van zijn moeder, nl. Gad. De westzijde wordt door Rachels zonen, met Efraïm aan het hoofd ingenomen; en de noordkant eindelijk beslaan de drie overige zonen van de dienstmaagden, onder welke Dan billijkerwijze de voornaamste is (Genesis 49:16 vv.). Aangaande de aard en de gedaante van de banieren of veldtekenen van deze 4 legerafdelingen (divisiën) zegt de Heilige Schrift niets naders; doch volgens de overlevering van de Joodse rabbijnen, voerde Juda een leeuw in zijn vaan, Ruben het beeld van een mensenhoofd, Efraïm het beeld van een stier en Dan een adelaar (Ezech.1:10). Op de tocht werd de Verbondsark van de tabernakel gescheiden, de gehele trein vooruitgedragen (hoofdstuk 10:33), opdat de op haar rustende wolk- en vuurkolom de richting van de weg, die men volgen moest, zou aanwijzen. Op Juda's banier volgde verder die van Ruben; de afdeling, aan welks hoofd Ruben stond, werd gevolgd door de Levieten met de tabernakel; achter deze kwam de banier van Efraïm, terwijl Dan met de bij hem behorende stammen de achterhoede uitmaakte. Ook de legering van de stam Levi (Gerson, Kahath, Merßri) rondom de tabernakel is in haar bijzondere inrichting (hoofdstuk 3:23,29,35,38) niet zonder betekenis en beantwoordt aan de rangschikking van de zijwaarts gelegerde stammen. Aan de Oostzijde van de tabernakel bevonden zich Mozes, Aäron en zijn zonen, en achter deze Juda; aan de zuidzijde, de Kahathieten met Ruben achter zich; aan de westzijde, de Gersonieten, in wier rug Efraïm gelegerd was; en aan de noordzijde, de Merarieten, die van achteren door Dan gedekt werden..

3. Die 1) zich nu legeren zullen oostwaarts tegen de opgang van de zon zal zijn de banier van het leger van Juda, 2) naar hun legers, naar de 3 divisiës of stammen, die tot de vaan van Juda behoren; en Nahesson de zoon van Amminßdab, zal de overste van de zonen van Juda zijn (hoofdstuk 1:7).

1) God zelf wijst Israëls stammen de plaats aan, waar zij zich hebben te legeren. Zo wordt afgunst en nijd onder het volk van God voorkomen..

2) Juda staat, krachtens het verkregen eerstgeboorterecht, aan het hoofd van Israëls stammen. Hij is de voorste in de rij, als het leger van plaats verandert. Zo vervult de Heere nu reeds Zijn belofte..

4. Zijn leger nu, en zijn getelden waren vierenzeventigduizend en zeshonderd (hoofdstuk 1:26 vv.).

5. En naast hem zal zich aan de ene zijde legeren de stam van Issaschar; en Nethßneël, de zoon van Zuar, zal de overste van de zonen van Issaschar zijn (hoofdstuk 1:8).

6. Zijn leger nu en zijn getelden waren vierenvijftigduizend en vierhonderd (hoofdstuk 1:28 vv.).

7. Daartoe de stam van Zebulon aan de andere zijde van Juda; en Eliab, de zoon van Helon, zal de overste van de zonen van Zebulon zijn (hoofdstuk 1:9).

8. Zijn leger nu en zijn getelden waren zevenenvijftigduizend en vierhonderd (hoofdstuk 1:30 vv.).

9. Al de getelden van het leger van Juda, het gezamenlijk getal van de drie stammen, die tot Juda's banier behoorden, zonder de vrouwen, kinderen en grijsaards mee te rekenen, waren honderdzesentachtigduizend en vierhonderd (186.400)naar hun legers. Zij zullen vooraan optrekken, en dus de voorhoede van het gehele leger uitmaken.

10. De banier van het leger van Ruben, naar hun legers, zal tegen het zuiden zijn; en Elizur, de zoon van Sedéür zal de overste van de zonen van Ruben zijn (hoofdstuk 1:5).

11. Zijn leger nu en zijn getelden waren zesenveertigduizend en vijfhonderd (hoofdstuk 1:20).

12. En naast hem zal zich legeren aan de rechter zijde, de stam van Simeon; en Selûmiël, de zoon van Zurísaddai, zal de overste van de zonen van Simeon zijn (hoofdstuk 1:6).

13. Zijn leger nu en zijn getelden waren negenenvijftigduizend en driehonderd (hoofdstuk 1:22 vv.).

14. Daartoe aan Rubens linkerzijde de stam van Gad; en Eljasaf, de zoon van Rehuël, (hoofdstuk 1:14) zal de overste van de zonen van Gad zijn.

15. Zijn leger nu en zijn getelden waren vijfenveertigduizend zeshonderd en vijftig (hoofdstuk 1:24 vv.).

16. Al de getelden in het leger van Ruben waren honderd eenenvijftigduizend vierhonderd en vijftig, naar hun legers (151.450). En zij zullen de tweede optrekken, en dus als tweede legerafdeling, behalve de Gersonieten en Merarieten(hoofdstuk 10:17) aanstonds op Juda volgen.

17. Daarna, achter Ruben met Simeon en Gad, zal de tent der samenkomst optrekken, met het leger van de Levieten, 1) in het midden van de legers; alzo zullen twee legers voorafgaan (vs.9,16) en twee legers(vs.24,31) volgen; zoals zij, de kinderen van Israël, zich legeren zullen, met de tabernakel en de Levieten in hun middelpunt, alzo zullen zij ook optrekken een ieder aan zijn plaats, waar hij overeenkomstig zijn stam behoort, naar hun banieren, wanneer de banier, waartoe zijn stam behoort, aan de beurt is.

1) Volgens hoofdstuk 10:17,21 is dit niet van het gehele leger van de Levieten te verstaan, maar alleen van de Kahathieten, die de heilige gereedschappen droegen (hoofdstuk 3:31 hoofdstuk 4:15). De Gersonieten en de Merarieten daarentegen, van welke de eersten de tot het heiligdom behorende bekleedsels, deksels enz., en de anderen de planken, richels en staven te dragen hadden (hoofdstuk 3:25,36 hoofdstuk 4:24,31) braken altijd reeds na de eerste legerafdeling (die van Juda, vs.9) op, opdat zij, ter plaatse van de nieuwe legering aangekomen, de tabernakel vooraf konden oprichten, en de later aankomende Kahathieten alsdan de heilige voorwerpen aanstonds daarin overbrengen mochten..

18. De banier van het leger van Efraïm, naar hun legers, zal tegen het westen zijn; en Elisßma, de zoon van Ammihud, zal de overste van de zonen van Efraïm zijn (hoofdstuk 1:10).

19. Zijn leger nu en zijn getelden waren veertigduizend en vijfhonderd (hoofdstuk 1:32 vv.).

20. En naast hem de stam van Manasse; en Gamßliël, de zoon van Pedßzur, zal de overste van de zonen van Manasse zijn (hoofdstuk 1:10).

21. Zijn leger nu en zijn getelden waren tweeëndertigduizend en tweehonderd (hoofdstuk 1:34 vv.).

22. Daartoe aan Efraïms andere zijde de stam van Benjamin; en Abídan, de zoon van Gidéoni, zal de overste van de zonen van Benjamin zijn (hoofdstuk 1:11).

23. Zijn leger nu en zijn getelden waren vijfendertigduizend en vierhonderd (hoofdstuk 1:36 vv.).

24. Al de getelden in het leger van Efraïm waren honderdachtduizend en éénhonderd (108.100), naar hun legers. En zij zullen de derde optrekken, en alzoonmiddellijk achter de Levieten en de tabernakel (vs.17) volgen.

25. De banier van het leger van Dan zal tegen het noorden zijn, naar hun legers; en Ahiézer, de zoon van Ammísaddai zal de overste van de zonen van Dan zijn (hoofdstuk 1:12).

26. Zijn leger nu en zijn getelden waren tweeënzestigduizend en zevenhonderd (hoofdstuk 1:38 vv.).

27. En naast hem, naast de stam aan Dan, aan de ene zijde, zal zich legeren de stam van Aser; en Pßgiël, de zoon van Ochran, zal de overste van de zonen van Aser zijn(hoofdstuk 1:13).

28. Zijn leger nu en zijn getelden waren eenenveertigduizend en vijfhonderd (hoofdstuk 1:40 vv.).

29. Daartoe, aan de andere zijde van Dan, de stam van Nafthali; en Ahira, de zoon van Enan, zal de overste van de zonen van Nafthali zijn (hoofdstuk 1:15).

30. Zijn leger nu en zijn getelden waren drieënvijftigduizend en vierhonderd (hoofdstuk 1:42 vv.).

31. Al de getelden in het leger van Dan, de hoofdsom van de 3 tot het leger van Dan behorende stammen, waren honderdzevenenvijftigduizend en zeshonderd (157.600); inhet achterste, of de achterhoede, zullen zij optrekken, naar hun banieren, ieder onder de bijzondere banier van de stam en van het geslacht, waartoe hij behoort.

32. Deze, 186.400 + 151.450 + 108.100 + 157.600 (vs.9,16,24,31), zijn de getelden van de kinderen van Israël, naar het huis van hun vaderen; al de getelden van de legers, naar hun legers, waren a) zeshonderddrieduizend vijfhonderd en vijftig (603.550, hoofdstuk 1:46).

a)Exodus. 38:26

33. Maar de Levieten werden niet geteld onder de zonen van Israël, zoals de HEERE Mozes geboden had (hoofdstuk 1:47 vv.).

34. En de kinderen van Israël deden naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had, en namen alzo Gods verordening, betreffende de inrichting van hun leger en van hunoptrekken, in gehoorzaamheid waar, zonder dat de een of andere stam zich verongelijkt of achtergesteld achtte en daarover enige klacht of enig bezwaar wilde doen gelden; zo legerden zij zich, naar hun banieren,1) nadat ook de in hoofdstuk 3 verhaalde telling van de Levieten had plaats gehad, en zo trokken zij op, een ieder naar zijn geslachten, naar het huis van zijn vaderen. 2)

1) De legerplaats is deels een uitbreiding van de tabernakel en als zodanig een openbaring van het Koninkrijk van God. De onvolkomenheid van de tegenwoordige bedeling, wordt door het langwerpig vierkant, de heerlijkheid van het Koninkrijk in de toekomende eeuw door het vierkant aangeduid (Openb.21:16)

2) Wat wij eigenlijk onder "het huis van de vaderen" te verstaan hebben, is bij Exodus. 6:14 opgemerkt. De uitdrukking heeft echter in de boeken van Mozes ook nog een ruimere betekenis, en geeft alzo in het algemeen een zeker getal van mensen te kennen, die dezelfde stamvader hebben. Zij bevat nu eens meer, dan eens minder dan een afdeling van de geslachten, en duidt nu eens de stammen van Israël, dan weer afdelingen van die stammen aan, en voorts ook wel aan elkaar verwante indelingen van deze stamafdelingen. Wat de geslachten betreft, komt soms ook het woord: "duizenden" voor; welke benaming wellicht zijn oorsprong daaraan ontleende, dat Mozes bij de indeling van het volk in duizenden, honderden enz. zich, ten geval van de rechtspleging, zo veel mogelijk aan de natuurlijke geslachtsafdelingen van de stammen hield..

God wilde, dat Israël ordelijk optrok en zich ordelijk legerde; deze orde werd door Hem zelf bepaald. God is een God van orde. Hij heeft ook voor elk van onze zijn plaats in gezin, gemeente en maatschappij bepaald daar Hij wil, dat alle dingen, die ons te doen staan, eerlijk en met orde gebeuren. Hierdoor wordt Zijn naam verheerlijkt. Eerlijkheid en orde in al onze zaken zijn nauw verwant. Orde is macht. Op de weg van de goede orde alleen is in alle dingen vordering mogelijk en kunnen wij dienstbaar zijn aan het welzijn van de naaste. "Heere, maak mij Uw wegen bekend, leer mij Uw paden; leid mij in Uw waarheid, en leer mij; want Gij zijt de God van mijn heil, U verwacht ik de hele dag." (Psalm. 25:4,5).

HOOFDSTUK 3.

TELLING VAN DE LEVIETEN EN BEPALING VAN HUN AMBT. LOSSING VAN DE EERSTGEBORENEN.

I. Vs.1-51. Zoals er een telling van de andere stammen heeft plaatsgehad, wordt nu, op goddelijk bevel, ook de stam van Levi geteld. Deze zullen namelijk in de plaats treden van de eerstgeborenen, op welke de Heere, door hen, bij de laatste plaag, welke Hij over Egypte bracht, te verschonen, een bijzonder recht heeft, en de uitwendige dienst van het heiligdom waarnemen. Ook de eerstgeborenen worden geteld en hun getal wordt groter bevonden dan dat van de Levieten. Omtrent dit meerder getal van oudste zonen wordt de bepaling gemaakt, dat zij voor een losgeld van 5 sikkels van de dienst van de tabernakel zullen vrijgekocht worden; zo vangt hier de voor alle volgende tijden wettelijk bepaalde lossing aan.

1. Dit nu zijn de geboorten 1) van Aäron en Mozes, met wier roeping, -de een tot bevrijder en wetgever en de ander tot priester van Israël-de Heere reeds begonnen was, aan de stam van Levi een bijzondere plaats onder het volk toe te wijzen, en die vroeger wel, zoals Exodus. 6:14 vv., als delen van het groot geheel van het volk en als daarin meegerekend, voorgesteld werden, maar ten dage dat, of sedert de tijd, dat de HEERE met Mozes gesproken heeft op de berg Sinaï, beiden met hun geslacht van de menigte.

1) Of, stamboeken, geslachtsregisters. In het bijzonder worden hier de geslachtsregisters van Aärons en Mozes' nakomelingen geboekt, omdat zij beiden de vaders zijn geworden van het Levitische geslacht, dat de tabernakel en de tempel zou bedienen. Aäron wordt eerst genoemd, omdat zijn nakomelingen in het bijzonder tot Priesters werden gezalfd en Mozes' nakomelingen slechts gewone Levieten zouden zijn..

2. En dit zijn de namen van de zonen van Aäron, die aan de bijzondere verhouding van hun vader tot het volk deelhadden, terwijl zich het bijzonder beroep van Mozes totzijn eigen persoon bepaalde, zodat de zonen van deze hier niet verder in aanmerking komen: de eerstgeborene, Nadab, daarna Abíhu, daarna Eleßzar, en de vierde Ithamar (Exodus. 6:23; 28:1).

3. Dit zijn de namen van de zonen van Aäron, van de priesters, die, ten tijde, waarvan wij nu spreken, reeds tot priesters gezalfd waren, wiens hand men gevuld had, om het priesterambt te bedienen; waarom de Heere omtrent hun plaats in Israël verder niets te verordenen heeft, daar zij reeds volkomen bepaald is.

4. a) Maar Nadab en Abihu stierven voor het aangezicht van de HEERE, als zij vreemd vuur voor het aangezicht van de HEERE in de woestijn van Sinaï brachten (Leviticus. 10:1 vv.) en hadden geen kinderen, zodat deze tak van Aärons geslacht reeds was afgebroken; doch Eleßzar en Ithamar, uit wie voorts het priesterschap afstamde, bedienden het priesterambt voor het aangezicht 1) van hun vader Aäron, die aan het hoofd van het priesterschap stond. a)

a)Numeri. 26:61; 1 Kronieken 24:2

1) Voor het aangezicht, in de zin van, gedurende zijn leven (Genesis 11:28)

5. En de HEERE, die de plaats, welke de overige geslachten van Levi's stam zouden bekleden, wel reeds meermalen aangeduid en ook reeds voorbereid, maar nog niet voor allen kenbaar aangewezen had en haar thans nader bepalen wilde, sprak tot Mozes, zeggende:

6. a) Doe de stam Levi naderen, en stel hem voor het aangezicht 1) van de priester Aäron, opdat zij hem dienen;

a) Numeri. 16:9; 18:2

1) In het Hebreeuws Ha'amadtha otho liphnee. Eigenlijk, doe hem staan voor het aangezicht enz. Deze uitdrukking wordt dikwijls gebezigd, om daarmee de stelling van iemand aan te duiden, die wacht op de bevelen van zijn heer. De stam Levi wordt hiermee verklaard ten dienste te staan van het priesterschap in het behartigen van de zaken, de tabernakel betreffende. Waarin zij Aäron en de gehele vergadering zullen dienen, wordt in de volgende verzen nader aangeduid..

7. En dat zij waarnemen zijn, Aärons, wacht en de wacht van de gehele vergadering, 1) voor de tent der samenkomst, en alzo die zorg tot bewaking, reiniging en vervoering van de tabernakel dragen, welke wel in de eerste plaats Aäron, maar ook de gehele gemeente is aanbevolen, om in deze en dergelijke uitwendige aangelegenheden, de dienst van de tabernakels te bedienen.

1) Het ambt, dat aan de bedienaars van het Evangelie is toevertrouwd, is niet alleen ter ere van Christus, maar ook ten welzijn van Zijn Kerk, zodat zij niet alleen de wacht moeten waarnemen van de Hogepriester, maar ook getrouw zijn, omtrent de zielen, over wie hen de wacht mede bevolen is..

8. En dat zij al het gereedschap van de tent der samenkomst en de wacht van de kinderen van Israël, die eigenlijk allen schuldig zijn, om het heiligdom te bewaken en daarvoor te zorgen, waarnemen, om in hun plaats de dienst van de tabernakel te bedienen.

9. Gij zult dan aan Aäron en aan zijn zonen, de Levieten, tot helpers geven; zij zijn gegeven; zij zijn hem hiertoe dan toch gegeven uit de kinderen van Israël. 1)

1) Zij zijn gegeven, zij zijn hem gegeven uit de kinderen van Israël. Letterlijk: Gegeven, gegevenen zijn zij hem van uit de kinderen van Israël. De herhaling van het woord gegevenen dient, om daarmee de volkomen overgave aan te duiden, om daarmee te verzekeren, dat de Heere God hen inderdaad en in waarheid aan Aäron en aan de vergadering had gegeven. De Levieten heten hier Nethoenim. Later werden voor de geringste diensten hun nog mensen toegevoegd (de Gibeonieten), die niet uit Israël waren. Deze werden Nethinim genoemd..

10. Maar Aäron en zijn zonen, die ook wel Levieten zijn, maar reeds vroeger door Mij, uit hun stam tot een bijzondere bediening bestemd zijn (Exodus. 28:1), zult gij deze bijzondere

betrekking laten behouden en stellen, dat zij het hun opgedragen priesterambt waarnemen; en de vreemde, ieder, die niet van het priesterlijk geslacht is, die zich iets van het priesterschap aanmatigt en tot de verrichtingen van deze bediening nadert, zal gedood worden (hoofdstuk 16:1 vv.).

11. En de HEERE, zich nader willende verklaren over de grond en het doel van de bestemming van de Levieten tot de dienst van de tabernakel, sprak tot Mozes, zeggende:

12. En Ik, zie, Ik, die de macht en het recht heb, om met Mijn volk te doen wat Mij behaagt in Mijn wijsheid, en wiens bestellingen ieder, als werken van de hoogstewijsheid en goedheid, te eerbiedigen heeft, Ik heb de Levieten uit het midden van de kinderen van Israël genomen, in plaats van alle eerstgeborene, a) die de baarmoeder opent, uit de kinderen van Israël; en de Levieten zullen van Mij zijn, 1) in de plaats van al de eerstgeborenen van de moeders in Israël, op wie Ik rechtmatige aanspraak heb;

a) Exodus. 13:2

1)Uitdrukkelijk, dit geeft de grondtekst aan, wil de Heere zeggen, dat hij een verkregen recht heeft op alle eerstgeborenen, niet alleen uit kracht van schepping, maar ook uit kracht van de verlossing uit Egypte. Het recht op de gelovigen door de verlossing, bekrachtigt het recht en bevestigt het recht, dat Hij door de schepping op hen heeft..

13. Want alle eerstgeborene zijn van Mij; van de dag, dat Ik alle eerstgeborenen in Egypte sloeg, a) heb Ik Mij geheiligd alle eerstgeborenen in Israël, van de mensen tot de beesten, 1) zij zullen van Mij zijn, zij zijn van Mij en zullen door ieder als de Mijnen erkend worden, zodatniemand Mijn recht op hen te na kome; Ik ben de HEERE! 2)

a)Exodus. 13:2; 22:29; 34:19 Leviticus. 27:26 Numeri. 8:16 Luk.2:23

1) Thans, terwijl de voorbereidingen plaats hebben, om van de Sinaï verder voort te trekken, treedt ook de behoefte aan een aanmerkelijke vermeerdering van het in de godsdienstige aangelegenheden werkzame personeel duidelijk in het licht; want de tabernakel moet afgebroken, naar zijn afzonderlijke bestanddelen en gereedschappen weggeborgen en op elke nieuwe legeringsplaats weer opgezet worden; waartoe een groter tal van uitverkoren en gewijde handen dan tot nog toe was aangewezen, vereist werd. Sedert nu alle eerstgeborenen van Israël in Egypte waren gespaard gebleven (Exodus. 11:4-7; 12:21-29) waren deze eigenlijk de Heere tot lijfeigenen geworden (Exodus. 13:2; 22:29; 34:19); zodat zij tot een levenslange dienst bij de tabernakel hadden kunnen opgeroepen worden. Daar echter het volk wel tot een koninkrijk van priesters geroepen (Exodus. 19:6) maar voor de vervulling van deze roeping nog niet rijp is (Exodus. 20:19), en alzo de Heere en Zijn heiligdom niet onmiddellijk naderen mag, kan het ook niet zo rechtstreeks uit zijn midden de dienaren voor het heiligdom opleveren, maar moet veelmeer de Heere zelf Zijn dienaren verkiezen en hun personen een bepaald en aan de heiligheid van hun beroep beantwoordend karakter van heiligheid toedelen; zoals Hij dit reeds met de priesters gedaan heeft. Deze verkiezing heeft dan nu alzó plaats, dat God, na afzondering eerst van Aärons geslacht, het overige gedeelte

van de stam Levi voor altijd aan de werkzaamheden van het gewone leven onttrekt en in een nadere betrekking tot Zich plaatst; waarna de opdracht of toedeling van het karakter van heiligheid in die mate, als de bediening van de Levieten het vereiste, in de later (hoofdstuk 8:5 vv.) voorgeschreven wijding van de Levieten voltrokken werd. Zijn de Levieten aldus voor de eerstgeborenen in plaats gesteld en is deze verplichting hun opgedragen, zo kan voorts een lossing of vrijkoping van de eerstgeborenen plaats hebben, die wel reeds eerder (Exodus. 13:3) aangeduid, maar in haar rechtmatigheid nog niet nader verklaard is; die lossing moet echter ook plaatshebben, opdat Israël in dit lossen van zijn, het gehele volk vertegenwoordigende, eerstgeborenen betuige: alles wat het is, en alles wat het heeft, alleen aan de verschonende en reddende genade van zijn God verschuldigd te zijn. Dien ten gevolge bekleedden de Levieten in het groot geheel van de theocratie deze plaats, dat Zij deels, in tegenstelling met de andere stammen, tot op zekere hoogte aan het priesterlijk middelaarschap van Aäron en zijn zonen deel hebben, alzo de Heere ook hen verkozen en tot Zijn bijzondere dienst gebracht heeft, terwijl zij alzo Israël tevens tot bedekking (hoofdstuk 8:19) dienen, opdat er geen toorn over de gemeente kome (hoofdstuk 1:53) en hierom zich, met de priesters in de naaste nabijheid van de tabernakel moeten legeren; en dat zij deels, als plaatsvervangers van de eerstgeborenen, de personen zijn, in wie Israël zijn verplichting jegens de Heere en diens heiligdom nakomt. Zij zijn toch een geschenk of een offer van het volk aan de Heere (hoofdstuk 8:6): en in zo verre Deze hen, evenals alle offers van de eerstelingen (hoofdstuk 8:19) de priesters toelegt, ook een geschenk van het volk aan de priesters, om hen te dienen, maar niet om aan de eigenlijke priesterlijke bediening deel te nemen; want zo ver reikt het hun toegedeelde karakter van heiligheid niet. Ten aanzien van de priesterlijke bediening staan zij veel meer met het overige volk op één lijn, zodat zij ook de heilige dienst, op straffe van de dood, niet mochten verrichten (hoofdstuk 3:10 hoofdstuk 4:4-15), maar wel zullen zij, ter vervulling van hetgeen de naam van hun stamvader betekent (zie Ex 4.14), zich aan de priesters aansluiten (Numeri. 18:2,4) en hen in uiterlijke zaken helpen. Allereerst heeft de dienst van de Levieten nog slechts betrekking op het afbreken, wegdragen en weer opslaan van de tabernakel, waarvan de Verbondsark slechts bij bijzondere plechtige gelegenheden Jozua 3:3; 6:6; 1 Kon.8:3), door de priesters zelf gedragen werd; maar later, in het land Kanaän, rustte op hen ook de verplichting, om het heiligdom te bewaken, te sluiten en te openen, om het met zijn gereedschappen rein te houden, en voor de bereiding van de toonbroden en de overige offerkoeken te zorgen, als ook om, in vereniging met de priesters, het opzicht te houden over de benodigdheden van de tempel en de melaatsen te onderzoeken enz. (2 Kron.29:16,34; 30:16 vv.; 34:12; 35:11 Nehemiah. 10:34; 13:13) totdat David hun de uitvoering van de heilige liederen en de muziek bij de openbare godsdienstoefeningen opdroeg (1 Kronieken 16:19; 26:1; 2 Kron.5:12 Ezra 3:10 Nehemiah. 12:27), uit hen rechters en ambtslieden koos (1 Kronieken 24:4; 2 Kron.19:11), en later koning Jozafat hen door het land zond, om het volk te onderrichten (2 Kron.17:8)..

2) Zij zullen van Mij zijn, Ik ben de Heere. Beter, van Mij, de Heere, zullen zij zijn. De Souvereine God spreekt hier, die nimmer van Zijn recht kan en wil en mag afstand doen..

14. En de HEERE, uitvoering willende geven aan het reeds (hoofdstuk 1:48) te kennen gegeven voornemen, sprak tot Mozes in de woestijn van Sinaï, zeggende:

15. Tel de zonen van Levi naar het huis van hun vaderen, naar hun geslachten, en wel niet slechts zoals bij de andere stammen (hoofdstuk 1:13) degenen, die 20 jaar en ouder zijn, maar, omdat het bij de Levieten om de in de plaatstreding voor alle eerstgeborenen te doen is, al wat mannelijk is van één maand en ouder, die zult gij tellen; 1) want op deze leeftijd werden de eerstgeborenen losbaar (hoofdstuk 18:16).

1) Daar de Levieten kwamen in de plaats van de eerstgeborenen, moesten allen geteld van een maand en daarboven. Met een maand werden de eerstgeborenen gelost. Bovendien hadden nu de ouders de schuldige verplichting, om hun kinderen reeds vroeg, van hun eerste jeugd af aan, bekend te maken met de heerlijke roeping, waartoe zij geroepen waren. Allen moesten geteld worden, ook de zwakken en ongeschikten, opdat allen zouden weten, dat zij, omdat zij uit de stam van Levi waren, Aäron waren gegeven, om hem te helpen in het bedien van het Heiligdom. Dat zij één maand oud moesten zijn, om op de lijst van de getelden geplaatst te kunnen worden, moest hun aantonen, dat het vrije genade van God was, dat zij tot deze dienst geroepen werden, omdat ook zij, evenals alle andere Israëlieten, deelden in de onreine geboorte.

16. En Mozes telde hen naar het bevel van de HEERE, zoals hem geboden was.

17. a) Dit nu waren de zonen van Levi, de stamvaders van de drie Levitische geslachten (vs.23,27,33); met hun namen: Gerson, en Kahath, en Merßri (Exodus. 6:16).

a)Numeri. 26:57; 1 Kronieken 6:1; 23:6

18. En dit zijn de namen van de zonen van Gerson naar hun geslachten, d.i. van welke verdere geslachten afstamden (vs.21): Libni en Simeï (Exodus. 6:17).

19. En de zonen van Kahath, naar hun geslachten (vs.27): Amram en Izhar, Hebron en Uzziël (Exodus. 6:18).

20. En de zonen van Merßri, naar hun geslachten, (vs.33) Mßheli en Mûsi (Exodus. 6:19); dit zijn de geslachten van de Levieten, Gerson, Kahath en Merßri, naar het huis van hun vaderen, die in de volgende verzen nogmaals afzonderlijk vermeld worden.

21. Van Gerson, vooreerst, was het geslacht van de Libnieten en het geslacht van de Semeïeten; dit zijn de geslachten van de Gersonieten.

22. Hun, namelijk van de leden van de beide uit Gerson afstammende geslachten, getelden in getal waren van al wat mannelijk was, van één maand en ouder; hun getelden waren zevenduizend en vijfhonderd (7500).

23. De geslachten van de Gersonieten zullen zich legeren achter de tabernakel westwaarts (zie "Nu 2.2).

24. De overste nu van het vaderlijke huis van de Gersonieten zal zijn Eljasaf, de zoon van Laël.

25. En de wacht, de bijzondere zorg, van de zonen van Gerson in de tent der samenkomst, waaraan zij, in vereniging met de beide andere Levitische geslachten, hun dienst bewijzen zullen, zal zijn, zoals dit (hoofdstuk 4:24) nader bepaald wordt, de tabernakel, het binnenste zeer prachtige bekleedsel (Exodus. 26:1 vv.), en de tent, het tweede, uit fijn geitehaar geweven dekkleed (Exodus. 26:7 vv.), haar deksel zowel het uit rood ramsleder bestaande, derde, als het vierde, uit de huiden van zeekalveren vervaardigde kleed (Exodus. 26:14 vv.), en het deksel, het voorhangsel, aan de deur van de tent der samenkomst (Exodus. 26:36 vv.).

26. En de behangselen van de voorhof (Exodus. 27:9 vv.) en het deksel van de deur van de voorhof (Exodus. 27:16); welke bij de tabernakel en bij het altaar rondom zijn, welke behangselen en welk deksel de tabernakel en het voor de tabernakel staande brandofferaltaar omringen; bovendien zijn de touwen van de tabernakel, die tot zijn gehele dienst behoren, of die bij de verschillende bestanddelen van het heiligdom met zijn omgeving nodig zijn en gebruikt worden.

27. En ten tweede van Kahath is het geslacht van de Amramieten, en het geslacht van de Izharieten en het geslacht van de Hebronieten en het geslacht van deUzziëlieten; dit zijn de geslachten van de Kahathieten.

28. In getal van al wat mannelijk was, van een maand en ouder, waren achtduizend en zeshonderd (8.600), waarnemende de wacht van het heiligdom.

29. De geslachten van de zonen van Kahath zullen zich legeren aan de zijde van de tabernakel, zuidwaarts.

30. De overste nu van het vaderlijke huis van de geslachten van de Kahathieten zal zijn Elisafan, de zoon van Uzziël (vs.19 Exodus. 6:22).

31. Hun wacht, hetgeen aan hun bijzondere zorg aanbevolen is, nu zal zijn de Ark van het Verbond en de tafel van de toonbroden en de gouden kandelaar, en de altaren, zowel het rook- als het brandofferaltaar, en al het gereedschap van het heiligsdom, waarmee zij dienst doen, en het deksel, dat tussen het Heilige en het Heilige der Heiligen hangt, en deze delen van de tabernakel van elkaar scheidt, en al wat tot zijn (namelijk van het voorhangsel) dienst behoort (hoofdstuk 4:4 vv.); zodat dus de Kahathieten, als het voornaamste van de drie Levietische geslachten uitmakende, waartoe ook Mozes en Aäron met zijn zonen zelfbehoren, de voornaamste voorwerpen van het heiligdom te verzorgen hebben.

32. De overste nu van de drie oversten van Levi, die dus zal gesteld zijn over Eljazaf, de overste van de Gersonieten (vs.24), en over Elisafan, de overste van de Kahathieten (vs.30), en over Zûriël, de overste van de Merßrieten (vs.35), zal zijn Eleßzar, de oudste zoon van Aäron, de priester; zijn opzicht zal zijn over degenen, die de wacht van het heiligdom waarnemen.

33. Van Merßri, ten derde, is het geslacht van de Mßhelieten en het geslacht van de Musieten; dit zijn de geslachten van Merßri.

34. En hun getelden in getal van al, wat mannelijk was, van een maand en ouder, waren zesduizend en tweehonderd (6200).

35. De overste nu van het vaderlijke huis van de geslachten van Merßri zal zijn Zûriël, de zoon van Abihaïl; zij zullen zich legeren aan de zijde van de tabernakel, noordwaarts.

36. En het opzicht van de wachten (hoofdstuk 4:29 vv.), van de zonen van Merßri zal zijn over de planken (of stijlen) van de tabernakel (Exodus. 26:15 vv.), en zijn richels (Exodus. 26:26 vv.), en zijn pilaren (Exodus. 26:32,37), en zijn voeten (Exodus. 26:19,32,37), en al zijn gereedschap en al, wat tot zijn dienst behoort, als pinnen en wat er verder nodig was om het uitwendig lichaam van de tabernakel op te richten en vast te zetten.

37. En de pilaren, waaraan de gordijnen van de voorhof hangen, die de tabernakel rondom omgeven, en hun voeten, en hun pennen, en hun touwen (Exodus. 27:10,19; 35:18).

38. Die nu zich legeren zullen vóór en dus tegenover de ingang van de tabernakel oostwaarts, voor de tent der samenkomst, tegen de opgang van de zon, zullen zijn Mozes en Aäron met zijn zonen, in de hoogste rang waarnemende de wacht, d.i. de algemene verzorging van het heiligdom, voor of in plaats van de wacht, die aan het heiligdom verschuldigd is door de gehele vergadering van de kinderen van Israël; en de a) vreemde, al wie geen priester is, die nadert tot iets van hetgeen tot de priesterlijke bediening behoort, zal gedood worden.

a) Vs.10 Numeri. 16:40

39. Alle getelden van de Levieten, welke Mozes en Aäron, op het bevel van de HEERE (vs.15), naar hun geslachten geteld hebben (vs.22,28,34), al wat mannelijk was, van een maand en ouder, waren 7500 + 8600 + 6200, en dus tezamen 22.300, waarvan echter 300 Levieten, die zelf eerstgeborenen waren en daarom niet als plaatsvervangers van eerstgeborenen uit andere stammen aangemerkt konden worden, worden afgetrokken (vs.43), zodat er overblijven tweeëntwintigduizend (22.000).

Wij hebben de zwarigheid, die de gehele opgave van dit vers bevat, op de weg, die door de meeste Joodse leraren gevolgd is, opgelost. Andere verklaarders echter nemen aan, dat in vs.28 een schrijffout is ingeslopen. Daar namelijk bij de Hebreeën de letters van het Alfabet ook tot cijfers dienden, is het goed mogelijk, dat in plaats van ss (8.600) oorspronkelijk sls (8.300) in de tekst gestaan heeft en zo zou de rekening 7.500 + 8.300 + 6200 = 22.000 volkomen juist zijn. Door verwisselingen van veel op elkaar lijkende, of bijna geheel gelijkvormige letters, of ook door het overzien van een als cijferteken gebezigde letter, zijn in de getalsopgaven van het Oude Testament hier en daar mistellingen ontstaan, zoals wij ter plaatse zullen opmerken. Het getal van de Levieten komt in vergelijking met dat van de overige stammen nog des te meer als klein voor, doordat bij hen reeds de kinderen van een maand en ouder meegeteld werden, terwijl bij de overige de telling eerst van de twintigjarigen

af begon; wilde men toch bv. de stam Manasse (32.200 mannen boven de 20 jaar) (hoofdstuk 1:34 vv.) naar de maatstaf begroten, volgens welke Levi geteld werd, dan zou het getal van de mannelijke zielen van Manasse 50.000 bedragen. De aanwas intussen van Levi's stam hield ook later, tot in Davids tijden toe, met die van de overige op verre na geen gelijke gang, maar bleef bij deze opvallend veel achter (2 Kron.24:3)

De betekenis van deze stam ligt niet in zijn uitwendig bestaan, maar in zijn innerlijke aard..

40. En de HEERE zei, nadat alzo Zijn eerste bevel (vs.14) was ten uitvoer gelegd, tot Mozes: Tel nu verder ook alle eerstgeborenen, wat mannelijk is onder de kinderen van Israël, van een maand en ouder; en neem het getal van hun namen op, om dit met dat van de Levieten te vergelijken.

41. En gij zult, zoals Ik reeds te kennen gaf in vs.12 vv., voor Mij de Levieten nemen, om (Ik ben de HEERE!) te dienen bij Mijn heiligdom, in plaats van alle eerstgeborenen onder de kinderen van Israël, en de beesten van de Levieten in plaats van alle eerstgeborenen onder de beesten van de kinderen van Israël.

De beesten van beide zijden behoefden niet eerst geteld te worden. Hier geschiedt de ruil zonder dat het getal in bijzondere aanmerking genomen wordt..

42. Mozes dan telde, zoals de HEERE hem geboden had, alle eerstgeborenen onder de kinderen van Israël.

43. En alle eerstgeborenen, die mannelijk waren, in het getal van de namen van een maand en ouder, naar hun getelden waren, de eerstgeborenen van Levi meegerekend, tweeëntwintigduizend tweehonderd en drieënzeventig (22.273), en alzo 273 meer in getal dan bij de Levieten de hoofdsom van de getelden van één maand en ouder (vs.39).

Men heeft die som van 22.273 eerstgeborenen op een getal van 603.550 strijdbare mannen (hoofdstuk 1:46; 2:32) dat is op een hoofdsom van ongeveer een miljoen mannelijke personen, voor veel te gering gehouden, daar alzo op elke 43 à 45 zielen slechts één eerstgeborene zou voorkomen. Men kan intussen van alle andere pogingen om de zaak te verklaren, afzien, zo men slechts opmerkt, dat het gebod (Exodus. 13:2) geen terugwerkende kracht heeft gehad, en hier van die eerstgeborenen alleen sprake is, welke na de uittocht uit Egypte, en dus gedurende de laatstverlopen 10 à 11 maanden geboren werden. Nu schijnt weliswaar het getal naar evenredigheid weer te groot te zijn, maar men bedenke, dat de aanwas van het volk in de woestijn, nog veel meer dan reeds in Egypte, buitengewoon voorspoedig moet geweest zijn, alzo na de 40 jaar omzwerven het nieuwe geslacht slechts weinig minder talrijk was dan het oude (hoofdstuk 26:51). Wellicht zijn er, in de tijd, die de uittocht naast voorafging, toen er voor het volk een zeker uitzicht op spoedige verlossing uit de Egyptische slavernij verrees, vele nieuwe huwelijken gesloten; terwijl het tevoren geenszins raadzaam was, zich in het huwelijk te begeven (Exodus. 1:22)

44. En de HEERE sprak verder tot Mozes, om hem nader in te lichten, omtrent de wijze, waarop de inplaatstreding van de Levieten, voor al de eerstgeborenen, geschieden moest, zeggende:

45. Neem de Levieten, in plaats van alle eerstgeboorte onder de kinderen van Israël, welke van Mij is en Mij eigenlijk dienen moest bij Mijn heiligdom, en de beesten van de Levieten, in plaats van de eerstgeboorten van hun beesten; want de Levieten zullen van Mij zijn, en ook hun vee zal Mij als een bijzonder eigendom toebehoren (vs.41); Ik ben de HEERE!

46. Aangaande de tweehonderd drieënzeventig (273), die gelost zullen worden, die overschieten boven de Levieten (vs.43) van de eerstgeborenen van de kinderen van Israël;

47. Gij zult voor elk hoofd vijf sikkels van de ouders nemen; naar de waarde van de sikkel van het heiligdom zult gij ze nemen; a) die sikkel is twintig gera.

a)Exodus. 30:13 Leviticus. 27:25 Numeri. 18:16 Ezech.45:12

48. En gij zult dat geld, die 273 maal 5 = 1365 sikkels, aan Aäron en zijn zonen geven, die het als vergoeding voor hen, welke als eerstgeborenen eigenlijk aan de Heeretoebehoorden en tot de dienst van de priester verplicht waren, in de kas van de tabernakel storten en ten dienste van het heiligdom besteden zullen, het geld van de gelosten, die onder hen overschieten.

Deze losprijs voor de overschietende eerstgeborenen werd vervolgens maatstaf voor de lossing van alle volgende eerstgeborenen (hoofdstuk 18:16). Het bedrag komt met de prijs van die mannelijke kinderen overeen, welke men de Heere in gelofte toegezegd had, zolang zij nog niet boven de 5 jaar oud geworden waren (Leviticus. 27:6)

49. Toen nam Mozes dat losgeld van degenen, die overschoten boven de gelosten, die door de Levieten vervangen waren.

50. Van de eerstgeborenen van de kinderen van Israël nam hij dat geld, duizend driehonderd vijfenzestig (1365) sikkels naar de sikkel van het heiligdom.

51. En Mozes gaf dat geld van de gelosten aan Aäron en aan zijn zonen, naar het bevel van de HEERE, zoals de HEERE (vs.48) Mozes geboden had.

De Kerk is genaamd de gemeente van de eerstgeborenen (Hebr.12:23), die gerantsoeneerd of gelost is, niet zoals de eerstgeborenen van de Israëlieten, met zilver of goud, maar door het dierbaar bloed van Christus, het onbestraffelijke en onbevlekte Lam van God (1 Petr.1:18,19).

De stam van Levi, die zich, door de geest van het ootmoed en door het bloed van het zwaard, ten tijde dat het volk zich aan de afgoderij met het gouden kalf schuldig maakte, de Heere had geheiligd (Exodus. 32:25 vv.), wil Hij als Israëls eerstgeboorte aanzien, en hun dienst bij Zijn heiligdom zal Hij aanmerken als een toewijding van alle eerstgeborenen van Israël aan Zich. Zo als nu in de eerstgeboorte onder Israël alle daarna geborenen begrepen en in de heiliging

van hen ook deze geheiligd zijn (Rom.11:16), zo is ook in de geheiligde stam van Levi geheel Israël heilig..

Beschouwt, Christenouders, ook uw kinderen als hen, die in hun levensbetrekking met u de Heere heilig zijn, en met bijzondere roeping tot Zijn verheerlijking van Hem geroepen worden 1 Corinthiers. 7:14). Bewaakt uw kinderen als zodanigen, op wie de Heere een bijzondere aanspraak heeft. Houdt bij hun opvoeding boven alles uw en hun Heer voor ogen. Bedenkt dit, hoe gij hen voor Hem moogt opvoeden. Laat uw wandel waardig de roeping, waarmee gij geroepen zijt, voor hen het zegel drukken op de woorden van uw lering, vermaning en bestraffing. Houdt dat woord in gedachtenis: "Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, gij en uw huis!" (Hand.16:31). Stelt, eerstgeborenen des huizes, niets op hoger prijs, dan voor uw jongere broeders en zusters een voorbeeld te mogen wezen in alles, wat de Heere welbehaaglijk is en waardoor Zijn naam verheerlijkt wordt. Kinderen, dient allen de Heere, die God, wiens ondoorgrondelijke liefde Zijn eigen Zoon deed in de plaats treden voor zondaars, opdat Hij lijdend en stervend alles volbracht, wat er nodig is tot onze eeuwige zaligheid. Al het vertrouwen, al de liefde, al de gehoorzaamheid van onze harten komt Hem eeuwig toe. Eeuwig Zijn naam tot ere, als Zijn kinderen in Christus te leven, dat zij ons aller vurige bede..

Aan Aäron en zijn zonen kwam dat geld toe, omdat de Levieten hun in de plaats van alle eerstgeborenen van de kinderen van Israël waren gegeven, en dit de som was voor het ontbrekende getal aan de hoofdsom van de getelde Levieten..

HOOFDSTUK 4.

BIJZONDERE BEPALINGEN OMTRENT HET AMBT, EN OPGAVEN VAN HET GETAL VAN DE LEVIETEN.

I. Vs.1-49. Dergelijke bepalingen, betreffende de legering en de optocht, als (hoofdstuk 2) voor de andere stammen gegeven zijn, worden nu ten aanzien van Levi in het bijzonder voorgeschreven. Deze stam heeft zich, zoals ook tevoren reeds gezegd is, in de naaste nabijheid van de tabernakel te legeren en trekt, met zijn voornaamste geslacht, dat van de Kahathieten namelijk, voorop, in het midden van de overige. Wat hem is opgedragen, verdeelt zich naar zijn drie geslachten (dat van de Kahathieten, Gersonieten en Merßrieten), in dienst voor de gereedschappen, -dienst voor de dekkleden en-dienst voor de uitwendige bestanddelen van het heiligdom. De hoofdsom van alle tot de dienst geschikte Levieten bedraagt 8580 man.

1. En de HEERE, 1) die nu nader wilde bekend maken, welke diensten Hij door elk van de Levitische geslachten wilde bewezen hebben, sprak verder tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

1) Zoals de stam van Levi uitverkoren was uit al de stammen van Israël, om het Heiligdom te bedienen, zo werd nu uit de stam van Levi weer uitverkoren, die de leeftijd van dertig jaar hadden bereikt.

2. Neemt op de som van de zonen van Kahath, die tot de gewichtigste diensten geroepen zijn (hoofdstuk 3:31), en tel hen nog eens afzonderlijk, uit het midden van de zonen van Levi, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen.

3. Van dertig jaar en ouder tot vijftig jaar; al wie tot deze strijd, tot deze heilige krijgsdienst, d.i. tot deze heilige arbeid inkomt, en niet door zwakheid of gebreken daarvoor ongeschikt is, maar die in staat is, om het werkin de tent der samenkomst te doen.

De dienst van de Levieten heeft vooreerst slechts betrekking op het uit elkaar nemen, wegdragen en weer opslaan van de tabernakel, gedurende de tocht door de woestijn (zie Nu 3.13). Tot deze werkzaamheden wordt de leeftijd van minstens 30 jaar vereist. Als daartegen (hoofdstuk 8:24) gezegd wordt, dat zij reeds van hun 25ste jaar af de tabernakel dienen kunnen, dan ziet dit op hun dienst bij de openbare godsdienstoefening na de intocht in het beloofde land..

4. Dit 1) nu zal de dienst zijn van de zonen van Kahath, in de tent der samenkomst, te weten, de Heiligheid der Heiligheden, zij zullen voor de heiligsteaangelegenheden, als de Verbondsark, de toonbroden enz. te zorgen hebben.

1) Hij heeft de ambten onder de Levieten verdeeld, allereerst, opdat er geen wanorde zou ontstaan, door het werk door elkaar te verrichten; vervolgens, opdat geen ijverzucht de een voor de ander zou prikkelen, waaruit strijd en twist zou kunnen voortkomen. Want wij weten, hoe verkeerd vaak mensen hun best doen, indien niet een zekere regelmaat hun wordt

voorgeschreven, opdat zij niet in tomeloze haast doorvloeien. Wanneer nu ieder begeert de ander voor te komen, ontstaat er een verkeerde naijver, welke daarna in twisten overgaat. Daarom, indien het hun niet was belet, zouden de Levieten al spoedig in het volbrengen van hun plichten aan het schermutselen zijn gegaan en onder elkaar hebben gestreden. God, Die krachtens Zijn autoriteit iedereen houdt binnen de juiste grenzen en de dwaze begeerlijkheden onderdrukt, treedt hier nu onpartijdig op..

5. In het optrekken van het leger, zo zullen Aäron en zijn zonen in de tabernakel komen en de voorhang van de deksel, d.i. het voorhangsel, dat het Heilige der Heiligen van het Heilige afscheidt, afnemen en zullen daarmee de Ark van de Getuigenis bedekken.

6. En zij zullen een deksel van dassenvellen of eekalfshuiden, dat tot dit doel vervaardigd is (zie "Ex 25.5) daarop, en de met het voorhangsel bedekte tabernakel, leggen en ter onderscheiding van de zetel van de heerlijkheid van de Heere, een geheel kleed van hemelsblauw (Exodus. 28:31) daarbovenop uitspreiden; en zij zullen de handbomen, waarmee de Verbondsark moest gedragen worden en die niet uit haar ringen mogen uitgetrokken worden(Exodus. 25:13 vv.) aanleggen, of met het omkleedsel tegen de ark vastbinden.

7. Zij zullen ook op de toontafel een kleed van hemelsblauw uitspreiden, en zullen daarop zetten de schotels van de toonbroden, en de reukschalen of wierookschalen, en de kroezen of wijnkannen, en de dekschotels, of de schalen bij het drankoffer gebruikelijk (Exodus. 25:29); ook zal het gedurig brood (Numeri. 24:5 vv.) daarop zijn.

8. Daarna zullen zij een scharlaken kleed daarover, over deze vaatwerken en toonbroden uitspreiden, en zullen dat met een deksel van dassenvellen, of zeekalfshuiden, tegen de invloed van het weer bedekken; en zij zullen dehandbomen, waarmee de tafel van de toonbroden moet gedragen worden (Exodus. 25:27)), aanleggen (vs.6).

9. Dan zullen zij een kleed van hemelsblauw nemen, en bedekken de kandelaar van de luchter (Exodus. 25:31 vv.), en zijn lampen en zijn snuiters en zijn a) blusvaten of snuitselbakjes, en al zijn olievaten, waarmee zij aan deze kandelaar dienen.

a) Ex.25:38

10. Zij zullen ook deze en al zijn gereedschap in een deksel van dassenvellen, zeekalfshuiden, doen, en zullen hem met zijn toebehoren, op de draagboom of de draagbaar leggen.

11. En over het gouden reukaltaar zullen zij eveneens een kleed van hemelsblauw uitspreiden en zullen dat met een deksel van dassenvellen, zeekalfshuiden, bedekken; en zij zullen de handbomen, waarmee het altaar gedragen wordt aanleggen (vs.6).

12. Zij zullen ook nemen alle overige gereedschap van de dienst, waarmee zij in het heiligdom dienen, waartoe men onder meer de dienstkleren van de priesters rekent, en zullen het leggen in een kleed van hemelsblauw, en zullen het met een deksel van dassenvellen, zeekalfshuiden, bedekken; en zij zullen het op de draagboom of de draagbaar leggen.

13. En zij zullen de as van het brandofferaltaar vegen, en zij zullen, nadat het ontdaan is van de aarde en de stenen, waarmee het is aangevuld (Exodus. 27:1 vv.) daarover een kleed van purper uitspreiden.

14. En zij zullen daarop leggen al zijn gereedschap, waarmee zij hieraan dienen, de koolpannen of vuurpannen, de krauwelen d.w.z. de drietandige vorken en de schoffels of schoppen, en de sprengbekkens, waarin, bij het slachten van de offerdieren, het bloed wordt opgevangen; in één woord al het gereedschap van het altaar; en zij zullen daarover een deksel van dassenvellen, zeekalfshuiden, uitspreiden, en zullen de handbomen, waarmee het brandofferaltaar moet gedragen worden, aanleggen (vs.6).

Van het koperen wasvat (Exodus. 30:18) wordt hier geen melding gemaakt. Waarschijnlijk werd het als een minder heilig en voor beschadiging minder vatbaar voorwerp niet omwonden, maar onbedekt vervoerd. De vertaling van de "Zeventig" wil dit aanvullen en heeft hier dit vers ingeschoven: "En zij zullen een hemelsblauw dekkleed nemen en daarmee het wasvat en zijn voet bedekken, en zullen het dan in een deksel van dassenvellen hullen, en het op de draagbaar leggen." Deze aanvulling is echter zonder enige twijfel niet echt.

15. Als nu Aäron en zijn zonen het dekken van het heiligdom en van alle gereedschap van het heiligdom, in (bij) gelegenheden van het optrekken van het leger, zullenvoleind hebben, zo zullen daarna de zonen van Kahath in de tabernakel komen, om de ingepakte voorwerpen te dragen; 1) maar zij zullen al dat heilige niet onmiddellijk aanraken, dat zij niet sterven, 2) (hoofdstuk 18:3 2 Samuel. 6:6 vv.). Dit is de last van de zonen van Kahath, in de tent der samenkomst.

1) Men zie hieruit, hoe de tekenen van Gods aanwezigheid in deze wereld bewegelijke dingen zijn; nochthans is het Koninkrijk, dat ons nu aangeboden wordt, een Hemels, een onbewegelijk Koninkrijk, en daarom heeft men dit met alle bereidwilligheid en dankzegging te ontvangen en de genade van God vast te houden, waardoor wij Hem welbehagelijk mogen dienen met eerbied en Godvruchtigheid..

2) Het priesterlijk karakter, dat aan Israël in zijn geheel, tegenover de natiën van de wereld, eigen is (Exodus. 19:4 vv.) drukt zich in hoge mate in Levi uit, welke God onder de stammen afgezonderd en in nadere betrekking tot Zich gesteld heeft, om te dienen aan Zijn heiligdom (hoofdstuk 16:9). Evenwel, ook hun dienst bepaalt zich tot het uitwendig heiligdom (hoofdstuk 3:28,32). In alle zaken van het altaar, daarentegen en binnen het voorhangsel (hoofdstuk 18:7) dienen alleen de priesters, waaronder wederom de Hogepriester de eerste plaats bekleedt, als de drager en vertegenwoordiger van alle persoonlijke rechten en plichten..

16. Het opzicht nu van Eleßzar, de zoon van Aäron, de Hogepriester (hoofdstuk 3:32) zal zijn over de olie van de luchter (Exodus. 27:20) en het reukwerk van de welriekende specerijen, of de specerijen, die tot reukwerk gebezigd worden (Exodus. 30:34) en het gedurig, het dagelijks, spijsoffer (Exodus. 29:40), en de zalfolie (Exodus. 30:23); het opzicht van de gehele tabernakel en alles, wat daarin is, aan het heiligdom en aan zijn gereedschap, zodat hij

dus ook over de dienstverrichtingen van de Kahathieten toezicht te houden heeft, zoals zijn broeder Ithamar over die van de Gersonieten en van de Merßrieten (vs.28,33).

17. En de HEERE, de voorschriften (vs.5-15) nogmaals de priesters tot zorgvuldige betrachting op het hart drukkend, opdat strafgerichten vermeden werden, sprak tot Mozes en Aäron, zeggende:

18. Gij zult de stam van de geslachten van de Kahathieten, die (vs.4) tot de heiligste diensten aan de tabernakel geroepen, maar juist daardoor aan het meeste gevaar onderhevig zijn, om Mijn toorn te verwekken, nietlaten uitgeroeid worden uit het midden van de Levieten; 1)

1) God dreigt met de dood, indien zij iets verbodens aanraken. Maar de priesters, de zonen van Aäron, vermaant Hij, om niet door hun zorgeloosheid hun broeders te verderven, omdat, indien zij iets onbedekt laten, zij de oorzaak van hun verderf zouden zijn..

Tot een hoge waardigheid had de Heere Aäron en zijn zonen verheven, maar die hoge waardigheid brengt ook een zware verantwoordelijkheid mee. Aäron wordt hier verantwoordelijk gesteld voor het leven van de Kahathieten..

19. Maar dit zult gij hun doen, opdat zij leven en niet sterven, als zij tot de Heiligheid der Heiligheden toetreden zullen: Aäron en zijn zonen zullen als alle gereedschappen op de in vs.5 vv. voorgeschrevene wijze zullen ingewikkeld en bedekt zijn, komen, om tegelijk met de Kahathieten (vs.15) de tabernakel binnen te gaan, en stellen hen een ieder over zijn dienst en aan zijn last.

20. Doch zij, de Kahathieten, zullen niet, zonder door Aäron en zijn zonen vergezeld te zijn, inkomen, om te zien, als men het heiligdom inwindt, opdat zij niet ten straf hiervoor (1 Samuel 6:19) sterven.

21. En de HEERE, die nu ook omtrent de diensten van de beide andere Levitische geslachten nadere bepalingen geven wil, sprak tot Mozes, zeggende:

22. Neem ook op de som van de zonen van Gerson, gelijkerwijs gij het die van de zonen van Kahath (vs.2 vv.) gedaan hebt, naar het huis van hun vaderen, naar hun geslachten.

23. Gij zult hen tellen van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar, al wie inkomt of geschikt is om de geestelijke strijd 1) te strijden, of die dienst te vervullen, opdat hij mede de dienst bedient in de tent dersamenkomst.

1) Telkens wordt de dienst ten behoeve van het Heilige een strijd genoemd. De Engelse vertaling geeft heerscharen. Het is de militia sacra, de heilige krijgsdienst, de strijd als zinnebeeld van de strijd de geestelijke strijd in de dienst van de Heere, door de Apostel van het geloof de goede strijd van het geloof genaamd..

24. Dit 1) zal zijn de dienst van de geslachten van de Gersonieten, in het dienen en in het dragen van de last van de voorwerpen, die in hoofdstuk 3:25 vv. reeds genoemd zijn;

1) Gering in schijn en lastig was het werk, dat zowel aan de zonen van Gerson als aan die van Merßri werd opgedragen. Want de vaten en de tent met haar gereedschappen te dragen, de tafel en de balken en de kolommen was een harde en niet minder een slaafse arbeid. Maar hieruit leren wij, dat in de dienst van God niets verachtelijk is, maar dat men vrolijk en wel zijn plicht heeft te vervullen, omdat het ons een overvloedige weldaad moet zijn, wanneer God zich verwaardigt, ons uit te kiezen tot bedienaars van Zijn heiligdom, opdat noch verdriet noch trots ons in het uitoefenen van ons ambt hinderlijk zij..

25. Zij zullen dan dragen de gordijnen van de tabernakel, de binnenste bekleedsels (Exodus. 26:1-6) en de tent der samenkomst, te weten haar tweede en derde deksel, (Exodus. 26:7-13), en het dassendeksel, of het dekkleed van zeekalfshuiden, dat als het vierde er bovenop is, (Exodus. 26:14) en het deksel van de deur van de tent der samenkomst (Exodus. 26:36 vv.);

26. En de behangselen van de voorhof, waardoor dit afgesloten is (Exodus. 27:9 vv.), en het deksel van de deur van de poort van de voorhof, dat is bij de tabernakel en bij het brandofferaltaar, zodat het deze rondom omgeeft, (Exodus. 27:16); en hun, (namelijk van de reeds genoemde gordijnen, dekkleden en voorhangsels van de beide ingangen) hun touwen en al het gereedschap, dat zij tot uitoefening van hun dienst nodig hebben (Exodus. 27:19), bovendien al, wat daarvoor bereid wordt, opdat zij dienen.

De laatste woorden van dit vers worden ook aldus vertaald: en al, wat daaromtrent d.i. betreffende de in dit vers genoemde behangselen en kleden met hun toebehoren gedaan moet worden, behoort tot hun dienst..

27. De gehele dienst van de zonen van de Gersonieten in al hun lasten in al hun dienst, zal zijn of plaats hebben, naar het bevel 1) van Aäron en van zijn zonen, die aan ieder zijn bijzonder werk van hetgeen hij te dragen of te doen heeft, hebben aan te wijzen; en gij, Aäron en zijn zonen, zult hun, ter bewaring, al hun last bevelen, 2) en dus alles opzettelijk en nauwkeurig aanwijzen en opdragen, wat tot hun arbeid behoort.

1) In het Hebreeuws Al-phi, eigenlijk naar de mond van, d.i. hier: zoals Aäron en zijn zonen het zullen aanwijzen. Zij mochten niets uit eigen autoriteit doen..

2) Of, gij zult hun opdragen, al hun last, welke zij te bezorgen hebben. Aäron is het hoofd van de Levieten. Alle verantwoordelijkheid rust op Hem. Zij hebben alle bevelen stipt te gehoorzamen..

28. Dit, wat zo-even is opgegeven, is de dienst van de geslachten van de zonen van de Gersonieten, in de tent der samenkomst; en hun wacht of hun dienstwerk zal zijn onder de hand d.i. onder het opzicht, bestuur en bevel van Ithamar, de tweede, nog levende zoon van Aäron, de Hogepriester.

29. Aangaande de zonen van Merßri, die zult gij, naar hun geslachten en naar het huis van hun vaderen, tellen.

30. Gij zult hen tellen van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar oud, al wie inkomt tot deze strijd (vs.3,23), om te bedienen de dienst van de tent der samenkomst.

31. Dit zal nu zijn de onderhouding van hun last, naar al hun dienst, in de tent der samenkomst: de stijlen van de tabernakel of de 48 planken, waaruit het geraamte van de tabernakel bestaat (Exodus. 26:15 vv.) en zijn3 x 5 richels, waarmee de planken bijeengehouden worden (Exodus. 26:26 vv.) en zijn 4 pilaren, waaraan het voorhangsel bevestigd is, dat het Heilige der Heiligen van het Heilige scheidt, alsook de 5 pilaren, die aan de ingang van het heiligdom staan, en zijn voeten of zijn onderlagen (Exodus. 26:32,37), alsook de voetstukken van de planken;

32. Bovendien de zestig pilaren van de voorhof, die het rondom omgeven (Exodus. 27:9 vv.) en hun voeten of voetstukken, en hun pennen, en hun touwen met al hun gereedschap en met al hun dienst, die zij, bij het afbrekenen weer oprichten van het gebouw nodig hebben; en het gereedschap van de waarneming van hun last, het gereedschap, dat zij te dragen en waarvoor zij, naar hun bijzondere bestemming, te zorgen hebben, zult gij bij namen tellen, zodat gij nauwkeurig opneemt, hoeveel stuks en welke voorwerpen hun toevertrouwd zijn, opdat er niets verloren ga.

33. Dit is de dienst van de geslachten van de zonen van Merßri, naar hun gehele dienst, die zij, evenals de Gersonieten (vs.28) in de tent der samenkomst, onder de hand van Ithamar, de zoon van Aäron, de Hogepriester, te verrichten hebben.

34.Mozes dan en Aäron en de oversten van de vergadering, die hun tot helpers dienden, telden, overeenkomstig de goddelijke last (vs.2) de zonen van de Kahathieten, naar hun geslachten en naar het huis van hun vaderen:

35.Van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar, al wil inkwam tot deze strijd (vs.3,23) tot de dienst in de tent der samenkomst.

36. Hun getelden nu waren, naar hun geslachten, tweeduizend zevenhonderd en vijftig (2750). Van de in hoofdstuk 3:28 opgegeven hoofdsom van de Kahathieten bleken daarom 5850 door hun jeugd of ouderdom, of ook anderszins niet tot de dienst geschikt te zijn.

37. Dit zijn de getelden van de geslachten van de Kahathieten, van al wie in de tent der samenkomst diende, welke Mozes en Aäron geteld hebben, naar het bevel van de HEERE, door de hand van Mozes.

38. Evenzo de getelden van de zonen van Gerson, naar hun geslachten en naar het huis van hun vaderen:

39. Van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar, al wie inkwam tot deze strijd (vs.3,23) tot de dienst in de tent der samenkomst.

40. Hun getelden waren, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen, tweeduizend zeshonderd en dertig (2630). Te jong of te oud of anderszins ongeschikt waren 4870 (hoofdstuk 3:22).

41. Deze zijn de getelden van de geslachten van de zonen van Gerson, van al wie in de tent der samenkomst diende, welke Mozes en Aäron telden, naar het bevel van de HEERE.

42. En de getelden van de geslachten van de zonen van Merßri, naar hun geslachten, naar het huis van hun vaderen;

43. Van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar, al wie inkwam tot deze strijd (vs.3,23), tot de dienst in de tent der samenkomst;

44. Hun getelden nu waren naar hun geslachten, drieduizend en tweehonderd (3200), te jong dus of te oud of anderszins ongeschikt waren 3000 (hoofdstuk 3:34).

45. Deze zijn de getelden van de geslachten van de zonen van Merßri, 1) welke Mozes en Aäron geteld hebben, naar het bevel van de HEERE, door de hand van Mozes.

1) Dat de Merßrieten in het geheel maar waren zesduizend tweehonderd, en dat er nochthans van deze waren drieduizend en tweehonderd, die dienst konden doen, hetgeen ruim de helft was, hebbe men wel op te merken. De zwaarste en grootste last lag op dat geslacht, n.l. de stijlen, de pilaren en de voeten van de tabernakel, en daarom had de Heere in Zijn Voorzienigheid het zo geschikt, dat, terwijl van de Kahathieten en Gersonieten, wiens werk licht was, slechts omtrent een derde gedeelte zich in staat bevond, om dienst te doen, de Merßrieten daarentegen, alhoewel zij de minsten in getal waren, nochthans de meeste bekwame mannen uitleverden; want wat ook de dienst zijn mocht, waartoe de Heere de mensen roept, Hij zal hen nochthans genoegzame genade en sterkte verlenen naar de eis van het werk..

46. Al de getelden, welke Mozes en Aäron en de oversten van Israël geteld hebben van de Levieten, naar hun geslachten en naar het huis van hun vaderen.

47. Van dertig jaar en ouder, tot vijftig jaar, al wie inkwam om de dienst van de bediening en de dienst van de last in de tent der samenkomst te bedienen, d.i. al, die in staat bevonden werden, om, hetzij door andere arbeid, of door het dragen van lasten zijn dienst ten aanzien van de tabernakel te bewijzen;

48. Hun getelden waren achtduizend vijfhonderd en tachtig, (8580 = 2750 + 2630 + 3200).

49. Men telde hen naar het bevel van de HEERE, door de hand van Mozes, een ieder naar zijn dienst en naar zijn last; en zijn (Mozes) getelden waren, die de HEERE Mozes geboden had.

Deze som staat in juiste verhouding tot de algemene som van dr Levieten, zoals die in hoofdstuk 3:39 is opgegeven. In België bijv. beleven op het land op een bevolking van 10.000 mannelijke personen, 8926 de eerste maand, 4572 bereiken de ouderdom van 30 en 3588 die van 50 jaren. Een bijzondere lichaamstoestand werd bij de Levieten niet gevorderd, zoals bij de priesters, die van gebreken vrij moesten zijn (Leviticus. 21:16 enz.); alzo waren slechts zij voor de dienst ongeschikt, die aan gebreken onderhevig waren, die hen van het praktische leven uitsloten. Hun wordt ook niet, zoals de priesters, (Leviticus. 21:1 enz.) een bijzondere levenswijze voorgeschreven, maar slechts hiervoor wordt gezorgd, dat zij door vrijdom van het gewone beroep, dat naar de theocratische bepaling in de landbouw bestaat, zich uitsluitend aan de dienst van het heiligdom wijden kunnen. Over de wijding van de Levieten (hoofdstuk 8:5); aangaande hun levensonderhoud, (hoofdstuk 18:21 vv.), en betreffende hun woonplaats in het land Kanaän (hoofdstuk 35:1 vv.)..

HOOFDSTUK 5.

REINIGING VAN DE LEGERPLAATS. VERZOENINGS- EN IJVEROFFER.

I. Vs.1-4. Nadat Israël uiterlijk tot een krijgsleger van de Heere georganiseerd is, om het voorgestelde doel, waartoe het geroepen is, tegemoet te kunnen trekken, volgt nu ook de innerlijke of geestelijke organisatie. Daarom krijgt Mozes nu allereerst bevel, om allen, die volgens Leviticus. 13-15 en Numeri. 19:11 vv. Levitisch onrein zijn, uit het leger te verwijderen; want daar de heilige God in het midden van Zijn volk optrekt, mag Israëls legerplaats door niets, van welke aard ook, verontreinigd zijn.

1. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

2. Gebied 1)de kinderen van Israël, dat zij uit het leger wegzenden alle melaatsen (Leviticus. 13:45 vv.) en alle vloeienden (Leviticus. 15:2,19) en allen, die onrein zijn door aanraking van een dode (Numeri. 19:11 vv.).

1) Helder toont deze plaats, dat God volstrekt niet het ambt van medicus uitoefende, om de gezondheid van het volk te bevorderen, als Hij wilde, dat de melaatsen uit de legerplaats zouden verdreven worden; maar dat Hij, door deze uiterlijke rituelen en ceremoniën, het volk in ijver voor reinheid heeft geoefend, omdat Hij de zaadvloeiende en de onreine met de melaatse in één adem verbindende, eenvoudig het volk beveelt, zich van alle onreinheid ver te houden. Hetzelfde bevestigt, wat onmiddellijk volgt: Opdat zij de legerplaats, waar God woont, niet bezoedelen. Ja, het is, alsof Hij zei, dat alle verblijven van het uitverkoren volk, delen waren van Zijn heiligdom, welke het ongerechtigd zou zijn door eigen verontreiniging, te bezoedelen. Wij nu weten, hoe gemakkelijk de mensen zich veroorloven, de dienst van God te bevlekken, als zij de heilige zaken vermengen met de onheilige (profane), zoals men in het algemeen zegt. Wij zien alzo, dat de meest slechte, die zich niet het laatst begeven onder de dienaren van God, niet aarzelen, hun bezoedelde handen op te dringen, hoe ook God hen gestrengelijk van de hand wijst. Daarom ware het nuttig, dat dit door een zichtbaar teken, het oude volk herinnerd werd, dat zij allen, die bezoedeld waren, God niet naar recht konden dienen, of liever, dat zij door hun onreinheden bedierven, wat overigens rein was, en daarom valselijk de oefeningen van de godsvrucht misbruikten; vervolgens, dat zij niet moesten geduld worden in de heilige samenkomst, opdat zij niet op anderen de besmetting zouden overdragen..

Door gemeenzame verkering met de goddelozen, worden de godzaligen zelf besmet. Een weinig zuurdesem maakt het gehele deeg zuur 1 Corinthiers. 5:6,7,11). Het toelaten van openbare ergernissen is een middel, om de zonde in een ieder gedeelte van de Kerk zodanig uit te breiden, dat het gehele lichaam eindelijk onrein of afschuwelijk wordt..

3. Van de man tot de vrouw toe, en dus allen, zonder onderscheid, zult gij hen wegzenden; tot buiten het leger zult gij hen wegzenden: opdat zij niet verontreinigen hun legers of die afdelingen van het leger, waartoe zij, volgens hun stam, behoren, in wiens midden Ik woon (hoofdstuk 35:34).

4. En de kinderen van Israël deden alzo en zonden hen, die niet slechts voor één dag naar de wet, maar Levitisch onrein waren, tot buiten het leger; zoals de HEERE totMozes gesproken had, zo deden de kinderen van Israël.

Dit voorschrift werd later, tijdens de inwoning in Kanaän in dier voege onderhouden, dat men tenminste de melaatsen buiten de steden in afgezonderde woningen plaatste (2 Kron.26:21). Zie voor de nog strengere voorschriften om het krijgsleger, in wiens midden de Heere door de Verbondsark onmiddellijk tegenwoordig was, rein te houden Deuteronomium. 23:9-14

Daar het Heiligdom des Heeren nu opgericht was onder Israël, moest ook alles uit Israël verwijderd worden, wat Levitisch onrein was. Wat hier vermeld wordt, behoorde niet zozeer tot de roeping van de Overheid, als wel tot die van Aäron en zijn zonen, als hoofden van de kerkelijke gemeente..

II. Vs.5-10. In de gemeente, waarin de Heere woont, zal verder geen vergrijp tegen het eigendom van de naaste onverzoend en geen roof, aan iemand gepleegd, onvergolden blijven. Veelmeer moet er in deze gemeente volkomen eendracht en strenge orde heersen. Zelfs wanneer het de benadeelde niet meer kan ten goede komen, moet er vergoeding van een gepleegd onrecht plaats hebben.

5. Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

6. Spreek tot de kinderen van Israël: wanneer een man of een vrouw iets van enige menselijke zonde, 1) of liever: tegen enig mens een of andere zonde, door hem in zijn goed te benadelen, gedaan zullen hebben, op zodanige wijze als (Leviticus. 6:2 vv.) gezegd is, overtreden hebbende door overtreding tegen de HEERE, d.i. zich daarmee tevens zwaar bezondigd hebbende tegen de Heere, die de grondlegger en de beschermer is van alle onder de leden van Zijn volk bestaande rechtsbetrekkingen, zo is deze ziel, die man of vrouw schuldig. 2)

1) Enige menselijke zonde, niet alleen, omdat deze zonden onder de mensen veelvuldig voorkomen, als wel, omdat zij in de eerste plaats tegen de mensen begaan worden. Zij moesten echter ook als tegen de Heere begaan beschouwd worden, omdat Israël zijn instellingen en rechten op bijzondere wijze van de Heere ontvangen had..

2) Gemeend is een zonde, waarmee men een overtreding tegen de Heere begaat, d.i. een van de in Leviticus. 5:1 * opgenoemde soort van benadeling van de naaste aan zijn eigendommen, waardoor men een schuld op zich laadt, tot wier verzoening daadwerkelijke overgave, met bijvoeging van een vijfde deel van zijn waarde en een schuldoffer voorgeschreven is (Leviticus. 5:13-16). Om de uit deze overtredingen voortvloeiende verstoring van de gemeenschap en om de vrede in de gemeente terug te brengen, wordt het reeds gegeven gebod hier vernieuwd, en door deze nieuwe toevoeging versterkt, dat, wanneer de man, van wie iets van zijn eigendommen onrechtmatig onttrokken is, geen Goël heeft, aan wie de schuld kan overgedragen worden, het te vergoedene aan Jehova, voor de priester, ten deel zal vallen..

* Leviticus. 6:1-6?

7. En zij, hetzij dan man, hetzij vrouw, zullen hun zonde, welke zij gedaan hebben, belijden; daarna zal hij, de persoon, die de naaste benadeeld heeft, zijn schuld, die hij door oneerlijkheid bij een ander gemaakt heeft, weer uitkeren, naar de hoofdsom of de volle waarde daarvan en een vijfde deel zal hij daarenboven toedoen; behalve de volle waarde zal hij nog een vijfde gedeelte van die waarde als boete betalen, en zal het gezamenlijk bedrag die geven, aan wie hij zich verschuldigd heeft (Leviticus. 6:4 vv.).

8. Maar zo die man, intussen gestorven zijnde en geen aanverwanten nalatende, die tot het ontvangen van de schadevergoeding gerechtigd zijn, geen losser zal hebben, om de schuld aan hem weer uit te keren, of: aan wie de schuld weer kan uitgekeerd worden, dan zal die schuld, die in elk geval afgedaan moet worden, de Heere betaald worden, en deze schuld, welke de HEERE weer uitgekeerd wordt, zal van de priester zijn, omdat aan hem de Heere haar als een gave toewijst (Leviticus. 23:20), behalve nog de ram van de verzoening, waarmee hij, de priester, voor hem, die zich schuldig gemaakt heeft, verzoening doen zal. 1)

Volgens Leviticus. 6:6 vv. moet ook een ram als schuldoffer tot de priester gebracht worden, waarmee deze de schuldige te verzoenen heeft, en welks vlees de priester, voor zijn dienst ten deel valt (Leviticus. 7:7)

1) Deze ordening diende, om degene, welke bovengenoemde zonde had bedreven, elke reden tot verschoning te ontnemen. Nimmer zou hij het wederrechtelijk genomene mogen behouden. Was de wettige bezitter gestorven en had hij geen naaste bloedverwanten, dan werd het aan de priester gegeven. Behouden mocht hij het in geen enkel geval..

9. Evenals zal alle heffing, 1) van alle geheiligde dingen, van de kinderen van Israël, welke zij tot de priester brengen, het zijne zijn, en alzo aan de dienstdoende priester, tot wie het gebracht wordt, toebehoren, zonder dat iemand anders daarop enige aanspraak maken kan.

1) Hiermee worden niet bedoeld de eigenlijke offeranden, maar de heilige gaven van de kinderen van Israël, zoals de geloften, de eerstelingen enz. Zij zullen van de priester zijn. Dit vers en het volgende staan in nauw verband met het vorige, omdat men, wanneer de gelofte of de eerstelingen de priesters onthield, men ze hun wederrechtelijk onthield en men daarom schuldig stond tegenover God en tegenover de priesters..

10. En een ieders geheiligde dingen zullen het zijne zijn;
1) wat iemand de priester zal gegeven hebben, zal het zijne zijn. 2)

1) Werd in het vorige vers van de heilige gaven van het volk, als volk gesproken, in vs.10 is van die van de enkele persoon sprake..

Het eerste lid van dit vers betekent óf: dat, hetgeen iemand in Israël uit eigen, vrije beweging, tot heilig gebruik afzonderde, van hem bleef, zodat hij, zonder het juist te moeten offeren, daarover de verdere beschikking bleef houden, óf in het algemeen dat, wat men als heilige gave eenmaal tot de priester gebracht had, verder in de hand van deze berustte, om daarmee, zonder dat het teruggevraagd kon worden, naar de voorschriften van de wet te handelen..

2) Hij, welke die dingen aan hen gaf, zou zijn gaven niet mogen terugnemen, onder wat voorwendsel het ook wezen mocht. Deze wet bekrachtigt en bevestigt alle godvruchtige liefdegiften, het zij in levende lijve, hetzij bij laatste wil geschonken of toegezegd..

III. Vs.11-31. Vooral van het huwelijk en van het huiselijk leven, op welks welzijn de welvaart van geheel de burgerstaat rust, moet alle stoornis van vrede en alle besmetting zo ver mogelijk geweerd worden. Is dus een vrouw bij haar echtgenoot verdacht de echtelijke trouw te hebben geschonden, dan moet hij haar met het ijver- of wraakoffer tot de priester brengen, die haar vervolgens een eed afneemt en het vloekwater te drinken geeft, in geval van schuld zal dit laaste niet zonder uitwerking bij haar blijven en haar de rechtvaardige straf veroorzaken.

11. Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende: 1)

1) Doel van deze ceremonie is, dat de vrouwen geenszins door vertrouwen op straffeloosheid zich aan schaamteloosheid zouden wagen, of opdat geen jaloersheid onenigheid zou veroorzaken en, door de ziel van de man van de vrouw te vervreemden, de band van de reine liefde zou verbreken, omdat op die wijze de deur aan vele misdaden werd geopend. Verder heeft God door dit ritueel getuigd, dat Hij de beschermer en wreker was van de echtelijke trouw. Waaruit blijkt, hoe de reinheid van de gehuwde vrouwen voor haarzelf een offer is van welriekende reuk, waarvoor Hij zich verwaardigt als bewaker op te treden. Waarom het geen kleine troost is voor de mannen, wanneer God naar het bedrog, in het verborgen gepleegd, een onderzoek instelt, indien soms de vrouwen zich trouweloos hebben gedragen..

12. Spreek tot de kinderen van Israël, en zeg tot hen: wanneer van iemand zijn vrouw zal afgeweken zijn, de rechte weg inzake het huwelijk verlatende, en door overtreding tegen hem overtreden zal hebben,

13. Daardoor, dat een ander man bij haar, door bijligging van het zaad, zal gelegen hebben, en het voor de ogen van haar man zal verborgen zijn, en zij zich verheeld, of haar misdaad verborgen gehouden zal hebben, zijnde nochthans onrein geworden, en er, terwijl de man reeds kwaad vermoeden gekregen heeft, evenwel geen getuige tegen haar is, en zij niet betrapt is.

14. En de ijvergeest, 1) die in deze betrekking geen mededinger of deelgenoot duldt, over hem gekomen is, en hij in billijke verontwaardiging is ontstoken, zodat hij ijvert over zijn vrouw, omdat zij onrein, inderdaad schuldig en misdadig geworden is; of dat over hem de ijvergeest gekomenis, dat hij over zijn vrouw ijvert, hoewel zij niet onrein, misdadig en schuldig geworden is, zodat hij haar dus ten onrechte verdenkt.

1) IJveren, in de taal van de zeventiende eeuw, betekent, iemand van ontrouw in zijn liefde verdenken en daarover zijn misnoegen tonen. IJvergeest heeft daarom ruimere betekenis dan geest van jaloersheid..

15. Dan zal die man zijn vrouw tot de priester brengen om haar, door tussenkomst van deze aan een Godsgericht te onderwerpen, en hij zal, daar zij als gehuwde vrouw geen bijzonder eigendom heeft, waarvan zij een offer zou kunnen brengen, haar offerande, 1) die zij bij zulk een gelegenheid schuldig is, voor haar meebrengen, namelijk: een tiende deel van een efa 2) gerstemeel; hij zal geen olie daarop gieten, noch wierook daarop leggen, 3) watanders bij spijsoffers van meel gebeurde (Leviticus. 2:1 vv.), omdat het een spijsoffer van de ijveringen is, een spijsoffer van de gedachtenis, dat de ijvergeest van de man daardoor bevredigen moet, dat het de ongerechtigheid van de vrouw, indien zij zich werkelijk zozeer vergeten heeft, in gedachtenis brengt, 4) bij de Heere en Hem tot straf daarover oproept.

1) Deze offerande verschilt van de vorige, waarvan eerder sprake is geweest, omdat het een soort van medegetuigenis is, waardoor de vrouw zich aan de vloek onderwerpt. Enkel meel zonder wierook en olie werd aangeboden, omdat bij de vloek geen ritueel van een blije offerande paste. Nu, opdat de vrouw des te meer voor een meineed zou beven, werd zij geplaatst als voor het aangezicht van God en wel met ontbloot hoofd, alsof de priester haar uit de duisternis tevoorschijn trok. Want dat sommigen menen, dat het bedeksel van haar hoofd werd weggenomen om de oneer, schijnt mij niet gevoegelijk toe, omdat zij op deze wijze reeds veroordeeld werd, voordat de zaak bekend was geworden. Met ontbloot hoofd werd zij daarom voor Gods aangezicht gebracht, opdat zij in ernst beducht zou wezen..

2) Een maat bevattende omstreeks 50 Ned. ponden (?) (Exodus. 29:40)

3) Het spijsoffer komt hier zelfstandig voor, zonder dat er een bloedig offer voorafgaat. Het is in dit geval, waarvan hier sprake is, ook volstrekt niet om een verzoening te doen, daar de schuld van de vrouw, indien zij inderdaad echtbreuk gepleegd had, niet voor verzoening vatbaar was, en er, was zij onschuldig, geen reden tot verzoening bestond. Wel is hier een spijsoffer op zijn plaats; want het betreft hier het gedrag en de wandel van de levenswijze van de vrouw. (zie Le 2.3 en zie Le 2.7). Deze is de man in een twijfelachtig licht voorgekomen; daarom wordt tot het offer slechts tarwe van de geringste soort gebruikt; daarom mag er ook geen olie noch wierook bij gedaan worden, welke bestemd zijn om daden te kenmerken, als uit de Geest van God voortgevloeid en onder gebeden volbracht..

De onbloting van het haar, wat de priester vervolgens (vs.11) de vrouw aandoet, dient eveneens ter verootmoediging van de aangeklaagde; want de bedekking van het hoofd was voor de vrouw een zinnebeeld van huwelijkstrouw en zedigheid. Dit geldt al mede voor het aarden vat van luttele waarde en voor het stof, dat aan de vloek doet denken, die in het paradijs (Genesis 3:14) over de slang werd uitgesproken (vs.17)

4) Het spijsoffer wordt genoemd een spijsoffer van de ijveringen en een spijsoffer van de gedachtenis, omdat het offer gebracht werd door de vrouw, opdat haar zaak tot de troon van de Heere zou opklimmen, bij de Heere in gedachtenis zou komen, Hij zou richten, tussen haar en haar man, in wie de ijvergeest was ontwaakt..

Volgens Lightfoot, was bij de nadering van het Nieuwe Testament, bedeling, het overspel zo groot bij de Joden, dat het Sanhedrin een besluit uitvaardigde, waarbij dit Godsoordeel werd

afgeschaft. Een van de Joodse regels was dan ook: Toen de overspelingen vermenigvuldigden, hielden de bittere wateren op..

16. En de priester zal haar van de ingang van de voorhof, tot waartoe de man haar gebracht heeft, doen naderen tot het altaar; hij zal haar stellen voor het aangezicht van de HEERE, die aldaar aanwezig is; om haar alzo aan Hem voor te stellen als een, die geheel en al in Zijn macht is, en van wie Hij al wat in het verborgen schuilt aan het licht brengen kan.

17. En de priester zal het heilig water, 1) uit het koperen wasvat, in een aarde vat nemen; en van het stof, dat op de vloer van de tabernakel is, zal de priester nemen en in het water doen. 2)

1) Dit water wordt heilig water genoemd, omdat het geschept werd uit het koperen wasvat, niet omdat in het water op zichzelf heiligheid was. Als dan ook de vrouw bekende, dat zij werkelijk gezondigd had, moest zij het uitgieten, juist omdat er geen heiligheid in was. Onkelos heeft in plaats van, heilig water, water van het wasvat..

2) En het aarden vat, èn de vermenging van het water met het stof van de vloer, duiden de vernederende toestand van de vrouw aan. Bovendien was het stof nog een zinnebeeld van verachting (Genesis 3:15 Job 2:12 Psalm. 22:16 Klaagl.3:29)

18. Daarna zal de priester de vrouw, tegenover de ingang van de tabernakel, voor het aangezicht van de HEERE stellen, en zal het hoofd van de vrouw ontbloten, door deband van het haar los te maken, zodat dit naar beneden hangt, en zal het spijsoffer van de gedachtenis (vs.15) op haar handen leggen, dat het spijsoffer van de ijveringen is; en in de hand van de priester zal dat water, dat hij met stof vermengd heeft, en dat een bitter
1) water is zijn, dat in geval van schuld de vloek meebrengt.

1) Bitter water. Eigenlijk water van bitterheid. Er wordt niet zozeer op een bittere smaak van dit water gedoeld, als wel op de bittere gevolgen, die het drinken daarvan, in geval van meineed, na zich sleepte..

Bij de eedzwering wordt haar het offer op de handen gezet, opdat zij de vrucht van haar wandel voor God zou brengen en zich overgeven aan Zijn heilig gericht. De priester echter houdt als middelaar van God in zijn hand het vat met water, dat "water van bitterheden, het vloekbrengende" heet, in zoverre het de vrouw, wanneer het vermoedelijke misdrijf een goede grond heeft, bitter lijden, als goddelijke vloek zal brengen..

19. En de priester zal haar beëedigen, 1) door haar een plechtige eed voor te zeggen, die zij herhalen en als haar getuigenis voor God uitspreken moet; en hij zal tot die vrouw zeggen: indien niemand bij u gelegen heeft, en indien gij, onder uw man zijnde, of: terwijl gij met hem gehuwd zijt, niet afgeweken zijt tot onreinheid, en alzo ten onrechte zijt verdacht gehouden, zo wees vrij van alle bittere gevolgen die dit bitter water (vs.18), dat voor de schuldige de vloek meebrengt, u anders berokkenen zal!

1) De eed heet in vs.21 de eed van de vervloeking, of de verwensing, (%H%) maar zet het geval voorop, dat de vrouw onschuldig kon zijn. In dit geval zouden de wateren van bitterheid haar geen schade doen..

20. Maar zo gij onder uw man zijnde, of tijdens uw huwelijk, afgeweken zijt, en zo gij onrein geworden zijt, doordat een man bij u gelegen heeft, behalve uw man.

21. Dan 1) zal de priester die vrouw met de eed van de vervloeking beëedigen, en de priester zal tot de vrouw zeggen: de HEERE zette u tot een voorbeeld van vervulde vloek en tot een eed in het midden van uw volk, Hij stelt utot een voorbeeld, waarop zwerende zich in het vervolg zullen kunnen beroepen, mits dat de HEERE uw heup vervallende en uw buik zwellende make;

1) Beter: aldus zal de priester die vrouw met de eed van de vervloeking beëedigen en aldus zal de priester tot deze vrouw zeggen: zo zal de Heere U zetten tot enz.

22. Dat dit water, dat, zo gij schuldig zijt en valselijk de eed aanvaardt, de vervloeking meebrengt, in uw ingewanden inga, om door Gods bestuur de buik te doenzwellen en de heup te doen vervallen! Dan zal die vrouw, indien zij een goed geweten heeft, zeggen: Amen, amen! d.i.: Waarlijk, waarlijk! of: Voorwaar, voorwaar! of: Ja, ja, het zal geschieden, zoals gij gezegd hebt; maar zo zij zich van misdaad bewust is, zal zij haar misdaad belijden en met hem, die haar onteerd heeft, haar straf ondergaan (Leviticus. 20:10).

23. Daarna, nadat de eed op deze wijze is afgelegd, 1) zal de priester dezelfde vloeken, die hij zo-even uitsprak, op een tafwltje schrijven, 2) en hij zal het nog verse schrift met het bittere water (vs.18) uitdoen, 3) of: uitwissen, zodat zich dat schrift en daarmee ook de geschreven vloek aan het water meedeelt.

1) Slechts in het gewone leven sprak de zwerende de eed uit (1 Samuel 3:17; 20:3,13; 25:22 vv.). Het afleggen van een eed voor het gericht bestond, naar het schijnt, daarentegen altijd alleen in het beantwoorden van een, met beroep op God en Zijn gericht, aan de beschuldigde voorgelegde vraag. Deze beantwoordde haar dan met waarlijk of amen, of met: gij hebt het gezegd (1 Kon.22:16 Matth.26:63). Kon de bezworene dit antwoord niet geven, dan moest hij zijn schuld bekennen Jozua 7:19 vv.) of zijn zwijgen zelf gold reeds als schuldbelijdenis..

2) De uitvinding en het eerste gebruik van de schrijfkunst dateert minstens uit de tijden van Abraham, en het is bewezen, dat de Indiërs hun schrift aan de Semieten ontleend hebben. Tijdens hun verblijf in Egypte hebben de Israëlieten zich de schrijfkunst ten volle eigen gemaakt, want de (Ex.5:6 vv.) vermelde ambtslieden dragen in het Hebreeuws de naam van schrijvers. Als materiaal gebruikte men toebereide huiden van schapen of geiten (perkament), of het Egyptische vlas- op papyrusblad (papier). Wij hebben hier aan perkament te denken. Dat men ook al vroeg inkt gehad heeft, blijkt uit de hier voorkomende verordening, en men schreef wel waarschijnlijk met een schrijfpen (veder), die met een pennemes werd aangescherpt. 2 Johannes 1:13 Jer.36:23).

3) De priester moest de vloek van woord tot woord, zoals hij hem had uitgesproken, schrijven op een tafeltje of strookje perkament en dan het geschrevene met het bitter water uitdoen, om daardoor te kennen te geven, dat de vloek met het water vermengd was en hieraan de kracht gaf, om de uitwerking te doen, die men daarmee beoogde. Het betekende, dat, indien zij onschuldig was, de vloek alsdan uitgewist en tot niet komen zou..

24. En hij zal die vrouw, nadat het offer (vs.26) gebracht is, dat bitter water, dat de vervloeking meebrengt, te drinken geven, opdat het water, dat voor de schuldige de vervloeking meebrengt, in haar totbitterheden inga, d.i. om bittere gevolgen te veroorzaken, indien zij schuldig is.

25. En de priester zal, onmiddellijk na het uitwissen van het schrift van het tafeltje, uit de hand van die vrouw het spijsoffer van de ijveringen (vs.18) nemen, en hij zal dat spijsoffer voor het aangezicht van de HEERE bewegen, voorwaarts en achterwaarts (zie "Ex 29.24), en zal dat dan op het altaar offeren, op de volgende wijze:

26. De priester zal ook, namelijk of van dat uit meel bestaand spijsoffer, dit gedenkoffer (Leviticus. 2:2,9), ten bedrage van een handvol grijpen, en zal hetgeen hij van het spijsoffer ten gedenkoffer afgenomen heeft, op het altaar aansteken, zoals elk ander spijsoffer; en daarna zal hij dat water die vrouw te drinken geven. 1)

1) Wel wordt in vs.24 eerst gezegd, dat de priester na het uitwissen van de vloek met het water, dit aan de vrouw te drinken geeft, maar uit vs.26 blijkt duidelijk, dat dit in het algemeen gezegd wordt, omdat, eer dit plaatsvond, eerst nog de offerande plaats greep en het bewegen van het spijsoffer. Deze laatste handelingen duidden aan, dat de Heere een alwetend God was, voor Wie niets verborgen is. Was het de vrouw van een priester zelf, dan werd het spijsoffer met de as van het gedenkoffer weggeworpen. In alle andere gevallen werd het spijsoffer door de priester gegeten. Men moet niet voorbijzien, dat dit offer eerst werd gebracht, nadat zij de eed had gedaan en daarmee zichzelf van het misdrijf had vrijgesproken..

27. Als hij haar nu dat water zal te drinken gegeven hebben, dan zal het weldra blijken of zij schuldig of onschuldig is; het zal namelijk geschieden, indien zijonrein geworden is, en tegen haar man door overtreding zal overtreden hebben, dat het water, dat voor de schuldige (de) vervloeking meebrengt, tot bitterheid in haar ingaan zal, en haar buik zwellen en haar heup vervallen zal; en die vrouw zal in het midden van haar volk tot een vloek zijn.

28. Doch indien de vrouw, die het water gedronken heeft, niet onrein geworden is, maar rein is, zo zal zij vrij zijn van schadelijke uitwerkingen van het water, en zal met zaad bezadigd worden. 1)

1) Met zaad bezadigd worden, d.i. geschiktheid en kracht verkrijgen als gunst van God, om te ontvangen en aan kinderen het leven te schenken. Aan de vloek ligt de gedachte ten grondslag, zoals Theodoretus het uitdrukt: di wn gar h amartia dia toutwn h timwria d.i. waarmee gezondigd is, dat zal de vloek dragen. Over het weigeren van het water wordt niet

gesproken, omdat dit een bekentenis van schuld zou zijn en zij dan met de dood moest worden gestraft..

29. Dit is de wet van de ijveringen, als een vrouw, onder haar man zijnde (vs.19), zal afgeweken en onrein geworden zijn, zodat de man wel uit verscheidene bijzonderheden een vermoeden koestert, maar toch bij gemisvan getuigen, haar misdaad niet bewijzen kan;

30. Of als over een man, ook zonder zekere uitwendige gronden, de ijvergeest zal gekomen zijn, en hij over zijn vrouw zal geijverd hebben, deze wetsbepaling geeft hem, zo in het ene als in het andere geval, volle vrijheid, dat hij de vrouw voor het aangezicht van de HEERE stelt, en de priester aan haar, tot verzekering van de huiselijke eer en vrede, deze gehele wet volbrengt.

31. En de man zal, ook wanneer zijn ijveren bij de uitkomst blijken mocht ongegrond te zijn, van de ongerechtigheid onschuldig zijn, zodat hem hierover geen leed of verwijt mag worden aangedaan; maar deze vrouw zal, in geval van schuld, haar ongerechtigheid dragen, en de in de vloek van de priester aangekondigde straf ondergaan.

Een en hetzelve woord is voor sommigen een recht van het leven te leren en voor anderen een recht van de dood te doden, evenals het water van de ijveringen, gedronken zijnde, van een verschillende uitwerking was, de een tot een vloek, de ander tot een zegen..

Wat de Heere hier bepaalt zou geenszins een van het eigen goeddunken van de man afhankelijk middel zijn, om van het gegronde of ongegronde van zijn verdenking overtuigd te worden; zodat het hem, wanneer hij zich van dat middel niet bedienen wilde, ook vrijstond om de vrouw, zonder meer, te verstoten. Veelmeer wil God door deze ijverwet deels echtscheiding voorkomen, maar ook deels de man tot rust en vrede brengen, die anders door voortdurende argwaan en kwaad vermoeden zou gekweld worden, waardoor het huiselijk leven met allerlei bitterheid zou worden vervuld. Het voorschrift nu is zo ingericht, dat de ijvergeest volle speelruimte heeft. Ook zonder dat hij bepaalde redenen kan aanvoeren, is het de man geoorloofd over zijn vrouw te ijveren; ja, het is zelfs de uitdrukkelijke wil van God, dat hij met alle strengheid over de eer van zijn huis waakt en van de vrouw volstrekt geen zodanige betrekking veroorlooft, die ook slechts in de verte enige twijfel aan haar trouw teweeg zou kunnen brengen. Dit heeft zijn grond ook wel hierin, dat het bij Israël, voor het "volk van de geslachtstafelen," waarvan de gehele inrichting, zowel wat het innerlijke als wat het uiterlijke aangaat, wezenlijk door de zuiverheid en de zekerheid van de lichamelijke afstamming bepaald is, veel op de onvervalstheid van de afstamming en het afweren van vreemd zaad, dat in de huizen en families zou kunnen indringen, aankomt; maar het heeft zijn grond evenwel veel meer nog daarin, dat in Israël het huwelijk als een afbeelding gesteld is van het Verbond, dat Jehova met Zijn uitverkoren volk gesloten heeft (zie Ex 34.16). Door zijn eigen voorbeeld zal de Israëlitische man gedurig herinnerd worden, dat de Heere, zijn God, in betrekking tot hem eveneens een ijverig God is, die geen mededinger naast zich gedoogt (Exodus. 20:5 Jesaja. 42:8). Het voorschrift is dien ten gevolge zo ingericht, dat het werkelijk tot zijn doel leidt, en al naar gelang het met de zaak gesteld is, of de eer van de vrouw redt of haar rechtvaardige straf aanvoert..

Wij kunnen dus niet, met zo vele uitleggers, het afleggen van de eed voor de hoofdzaak houden van de gehele handeling bij de priester en het drinken van de vloekdrank voor een blote ceremonie aanzien, die zou moeten dienen om af te schrikken van een valse eed; veelmeer zien wij in dit drinken de eigenlijke hoofdzaak en kennen aan de vloekdrank ongetwijfeld die kracht toe, welke de Heere zelf (vs.27 vv.) in volle duidelijkheid daaraan toeschrijft. Verplaatsen wij ons slechts levendig in de samenhang, dan kan onze overtuiging geen andere dan van deze zijn: Echtbreuk is een zonde, die in het verborgen gepleegd wordt. Kan de vrouw in ongehuwde staat zich minder aan ontucht schuldig maken zonder zich bloot te stellen aan het gevaar, dat haar schande openbaar worden zal, na haar huwelijk is zij door het huwelijksbed zelf des te meer tegen ontdekking beveiligd en heeft zij slechts een betrapt worden op de daad zelf te vrezen. In welke schromelijke mate had dus de trouweloosheid bij Israëlitische vrouwen kunnen om zich grijpen, als men bedenkt, dat zij de liefde van haar mannen met andere van haar geslacht delen moesten; daar het toch de mannen volkomen vrijstond om verscheidene vrouwen te hebben of hun slavinnen tot bijvrouwen aan te nemen. Deze ontrouw nu wordt door de Heere met alle strengheid geweerd, alzo Hij op openbaar geworden echtbreuk de straf van de steniging door het gehele volk bepaalt en de verborgen echtbreuk aan het licht brengt en met Zijn geduchte straf achtervolgt. Bij de handeling, die de ijverwet voorschrijft, treedt de priester als zaakbezorger van de klager op; deze kan zijn zaak niet voor het burgerlijk gerecht brengen, daar hij geen bewijzen kan aanvoeren; daarom neemt hij zijn toevlucht tot een gericht van de Heere bij de persoon, die tot een middelaar tussen de Heere en Zijn volk gesteld is. De priester neemt de vrouw, die de schuld ontkent, een plechtige eed af. Maar nadat zij de haar opgelegde reinigingseed in haar amen, amen! heeft overgenomen, en alzo eerst als onschuldig moet worden aangemerkt, verandert de priester van rol en wordt hij de zaakbezorger van de aangeklaagde, alzo hij haar offer op het altaar ontsteekt en haar daarmee bij God in gedachtenis brengt, opdat Hij zich als de handhaver van haar onschuld betoont. Deze dubbele verhouding van de priester moet zich intussen weldra in een hogere eenheid oplossen, wanneer hij straks als zaakbezorger van God optreedt, en aan de vrouw het te voren bereide en nu met de uitgesproken vloek vermengde water te drinken geeft. Hierbij handelt hij met dezelfde goddelijke volmacht, als wanneer een dienaar van Christus het ambt van de sleutels uitoefent, slechts met dit onderscheid, dat vergeven of houden van zonden door laatstgenoemde van kracht is in de hemel, terwijl het woord van de priester (vs.19) zich van kracht bewijzen zal reeds hier op aarde (vs.27 vv.). Het zal spoedig aan het licht komen, of de vrouw schuldig of onschuldig is, of zij naar waarheid of vals gezworen heeft..

Is het eerste het geval, dan wil de Heere haar een zwangerschap verlenen, die juist in staat is om haar in haar eer te herstellen en haar de liefde van haar man weer te verwerven. In het tweede getal echter zal Hij werkelijk haar buik laten opzwellen en haar heup laten vervallen, en alzo aan die delen van haar lichaam haar straffen, waarmee zij zich bezondigd heeft. Naar veel waarschijnlijkheid wordt die kwaal bedoeld, die de geneesheren hydrops ovarii (waterzucht van de eierstok) noemen. In de plaats hiervan vormt zich bij deze kwaal een gezwel, dat zo groot worden kan, dat het bij de 100 pond vocht inhoudt. Zo zwelt de buik tot een ongewone dikte op; de zieke wordt daarbij doodmager, staat onuitsprekelijke pijnen uit en moet, na korter of langer tijd, bezwijken. De vraag, wat de vrouw harerzijds ten aanzien van de man doen kon, wanneer zij hem van ontrouw verdacht, kan op het standpunt van het Oude

Testament zelfs niet gedaan worden; de man toch is hier aan de vrouw volstrekt niet die trouw schuldig, die hij haar naar de Nieuwe bedeling verplicht is. Hij kan, zoals we reeds opmerkten, meer dan één vrouw houden, of een van zijn dienstmaagden tot bijvrouw nemen (Exodus. 21:11). Begeeft hij zich daarentegen in verboden omgang met andermans echtgenoot, zo heeft hij in deze zijn wreker, daar toch deze, door middel van de ijverwet, achter de ontrouw van zijn vrouw komen kan, ook al was die tot hiertoe voor de ogen van mensen verborgen gebleven, en dan ook het recht heeft, om aan de onteerder bloedwraak te voltrekken. De vraag, die hier overigens in aanmerking komt, is: of een christelijk echtgenoot, bij verdachte omgang van de wederhelft, al of niet tot echtscheiding gebruik maken mag van de vrijheid, die door de burgerlijke wetgeving aangeboden wordt? Bij een oppervlakkige beschouwing schijnt het, als mocht deze vraag, op grond van de hier behandelde wet, bevestigend worden beantwoord; een dieper indenken leert evenwel, dat de Heere zelf te Zijner tijd die huwelijksbetrekking zal weten te ontbinden, en dat het de Christen alleen betaamt op Zijn gericht zich te beroepen..

HOOFDSTUK 6.

WET OMTRENT DE NAZIREEERS. FORMULIER OM HET VOLK TE ZEGENEN.

I. Vs.1-21. Verder kan het, aan geheel Israël eigen, priesterschap (Exodus. 19:6) door hen, die zich daartoe gedreven gevoelen, nog op een bijzondere wijze, in hun persoon verwezenlijkt worden; door zich namelijk voor een bepaalde tijd aan de Heere te wijden, gedurende deze tijd zich aan een, aan de priesterlijke verwante, levenswijze te onderwerpen (Leviticus. 10:8 vv.; 21:1,12) en aan het einde daarvan een offer te brengen, dat eveneens het karakter draagt van de priesterlijke gemeenschap (Exodus. 29:1 vv.), waarin zij gedurende deze tijd tot de Heere gestaan hebben. (Nazireeërschap).

1. En de HEERE sprak verder tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen van Israël, en zeg tot hen: wanneer een man of een vrouw, uit aandrift van de Geest, zich afgescheiden zal hebben, belovende de gelofte van een Nazireeër, waarbij hij of zij zich verbindt, om zich, gedurende enige tijd, voor de HEERE af te zonderen; 1)

1) Indien men God zich voor een tijd uit eigen beweging had gewijd, dan werden deze Nazireeërs genoemd, wat dezelfde kracht heeft als afgezonderden of uitgelezenen, omdat bij hen groter waardigheid en voortreffelijkheid was, dan bij het gewone volk. Zij nu werden als het ware ornamenten van de Kerk en God wilde in hen de luister van Zijn glorie op bijzondere wijze doen schitteren. Het is ervoor te houden, dat de Nazireeërs onder het volk van God als kostbare edelgesteenten hebben geflonkerd, en dat, ofschoon weinigen hun voorbeeld volgden, zij toch banierdragers en leidslieden zijn geweest, die de ijver, om God te dienen, bij het gros van het volk hebben aangevuurd..

Er waren Nazireeërs, die van God zelf waren geroepen, zoals Simson en Johannes de Doper; die door hun ouders daartoe bestemd waren, zoals Samuël enz., en die zichzelf de Heere gewijd hadden. De eersten waren tot aan hun dood toe Nazireeërs. Het is daarom, dat van laatstgenoemde alleen hier sprake is. Ook Jozef wordt genoemd een afgezonderde onder zijn broeders (Genesis 49:26)

3. Van wijn en sterke drank zal hij zich afzonderen, evenals de priester, wanneer hij zich ter heilige bediening begeeft (Leviticus. 10:8 vv.); wijnazijn en azijn van sterke drank zal hij niet drinken, noch enigevochtigheid van druiven zal hij drinken (zie "Ge 40.11), noch verse of gedroogde druiven, rozijnen, eten.

4. Al de dagen van zijn Nazireeërschap zal hij niet eten van iets, dat van de wijnstok van de wijn gemaakt is, of tot de toebereiding waarvan wijn gebruikt is van de kernen, pitten, af tot de basten toe.

Het Nazireeërschap is het gewichtigste van de onder Israël gewone geloften, en komt hier als zijn onthoudingsgelofte naast de reeds in Leviticus. 27 behandelde toewijdingsgelofte voor.

Het schijnt op een reeds bestaande volksgewoonte te berusten, waaromtrent de Heere nu op soortgelijke wijze bepalingen maakt, en welke Hij in Zijn rijksverordeningen opneemt, evenals Hij met de evenzo reeds bestaande offers (zie Le 1.2) en de eerder vermelde, andere geloften gedaan had. De naam Nadzir (van de stam Nadzar, zich afzonderen, (Genesis 49:26 Deuteronomium. 33:16) betekent iemand, die zich verbindt, om een van de wereld afgezonderd leven te leiden, en wel met het oogmerk, om zich daarin geheel en al aan de Heere over te geven en Hem des te ongestoorder, in gebeden en overdenkingen, te dienen. Zo'n afzondering bestaat evenwel niet in een geheel verlaten van het gezelschap van de mensen, zoals bij de monniken in de Roomse kerk, maar alleen in onthouding van alle, voor de heiliging nadelige, genietingen en van de verontreinigende invloeden van de wereld, waartoe men zich ook voor geheel zijn leven, en niet slechts voor een bepaalde tijd, verbinden kan; zoals het geval was met Simson (Richteren. 13:5,14), Samuël (1 Samuel 1:11), Johannes de Doper (Luk.1:15), en, althans naar het bericht van Hegesippus (volgens mededeling van Eusebius in zijn Kerkelijke Geschiedenis II, c. 23), ook met Jakobus de Rechtvaardige, de eerste opziener van de gemeente te Jeruzalem (Jacobus 1:1). Wat nu vooreerst de afzondering van de genietingen van de wereld aangaat; het gebod, de priesters gegeven, om bij hun dienst door onthouding van bedwelmende drank de volle klaarheid en nuchterheid van hun geest te bewaren, dit gebod is voor de Nazireeër in dier voege uitgebreid, dat hij zich in het algemeen van al, wat de zinnen streelt, te onthouden heeft; want verse en gedroogde druiven en spijzen, bij wier bereiding rozijnen of druiven gebezigd zijn, zijn niet bedwelmend, maar kunnen slechts als lekkernijen aangemerkt worden. Van de sterke drank is reeds in Leviticus. 10:11 het nodige aangemerkt. Hier wordt daarnevens ook nog de azijn genoemd, en wel wijnazijn en de azijn van sterke drank, of de azijn van andere vruchten dan de druiven, die bij de Hebreeën op een aardige wijze bereid en vooral als verkoelende drank voor arbeiders, soldaten enz. gebruikt werd (Ruth 2:14)

Terwijl nu de sterke dranken, waarover de bijbel spreekt, geheel iets anders zijn dan de gedestilleerde dranken van de tegenwoordige tijd (jenever, brandewijn, grog en allerlei likeuren), heeft de Christen, afgezien reeds van het zeer verdacht en verderfelijk karakter van de laatstgenoemde, nog des te meer aanleiding en reden om zich van genot van deze geheel en al te onthouden, omdat hij, krachtens zijn gemeenschap met de gemeente der heiligen zichzelf heeft aan te merken als een, die voor heel zijn leven van de wereld en haar wegen is afgescheiden, of als een Nazireeër in de geestelijke zin van het woord. Hij heeft intussen ook overal, waar hij in het volle bezit van de zalving, waarover de apostel Johannes (1 Joh 2:20 enz.) spreekt, spreken en handelen moet, zich zelfs van een matig gebruik van wijn te onthouden, en alzo de levensverordening van de oudtestamentische priesters en Nazireeërs, in zijn priesterlijke, de Heere gewijde wandel, te vertegenwoordigen..

Onthouding van alles, wat met de wijnstok in verband staat, moest dienen, opdat zij met heilige ernst de dienst van de Heere zouden zoeken, met afzien van elk zinnelijk genot, dat de wereld geeft. Mochten de priesters geen wijn drinken, wanneer zij zich aangordden, om het Heiligdom binnen te gaan, en kwamen daarin de Nazireeërs hun zeer nabij, zij mochten, zolang zij Nazireeërs waren, in het geheel niet van de vrucht van de wijnstok, in welke toestand ook, genieten, opdat zij zouden leren, te allen tijde matig en rechtvaardig en godzalig te leven, van de wereld geheel en al af te sterven..

5. Al de dagen van de gelofte van zijn Nazireeërschap zal verder het a) scheermes over zijn hoofd niet gaan; totdat die dagen vervuld zullen zijn, die hij zich de HEERE zal afgezonderd hebben, zal hij heilig, of in bijzonderezin de Heere toegewijd zijn, latende de lokken van het haar van zijn hoofd wassen.

a)Richteren. 13:5; 1 Samuel. 1:11

Terwijl de onthouding van wijn en sterke drank (vs.2-4), alsook het stipt vermijden van alle aanraking van doden (vs.6-12) de negatieve (ontkennende) zijde van het nazireaat uitmaken, hebben we hier (vs.5) de positieven (stelligen) kant voor ons; want deze vrije groei van het haar wordt straks (vs.7) de kroon of de diadeem op het hoofd van de Nazireeër genoemd, en alzo op één lijn gesteld met het gouden voorhoofdversiersel aan de hoofdband van de Hogepriester, hetgeen deze als een Godgewijd persoon kenmerkt (Exodus. 29:6 Exodus. 28:36). Reeds (Leviticus. 25:3,11) worden de wijnstokken, die in het Sabbat- en Jubeljaar ongesnoeid blijven en vrij voortwoekeren mogen, opdat de Heere zelf ze onmiddellijk onder Zijn macht hebbe, en ze hun gehele groeikracht ongehinderd ontwikkelen mogen, in de Hebreeuwse tekst als Nazireeërs aangeduid. Op dezelfde wijze nu zal de eigenlijke Nazireeër als een, die in de macht van de Heere en voor de hand en de kunst van de mens ongenaakbaar is, kenbaar zijn, door de vrije, onbelemmerde groei van zijn haar, dat hem zelf tot een heilig sieraad dient, daar het niet alleen een teken is, dat hij God toebehoort, maar tevens een zinnebeeld van de kracht en de levensvolheid, die uit dit aan God gewijd zijn voortspruit. Bij Simson is het meer nog dan louter zinnebeeld, ja, het is zelfs vehikel, drager, of genademiddel van deze kracht en levensvolheid, waarmee God Hem tot bevrijding van Israël uitrustte, terwijl het zevental van zijn haarvlechten (Richteren. 16:13 vv.) het zinnebeeldig teken is van het verbond, waarin hij met de Heere staat..

Dit betekende, een verloochening van de wereldse vermaken en van de ijdele verwachting van uitwendige schoonheid, die doorgaans met het scheren of snijden van het haar bedoeld was. Zij, die zich ten dienste van de Heere hebben afgezonderd, betaamt het, voornamelijk bezorgd te wezen, hoe zij de Heere zullen behagen, en hoe hun zielen op de beste wijze te versieren, en niet, hoe zij in de ogen en achting van een verdorven wereld zouden kunnen aangenaam wezen..

6. Al de dagen die hij zich de HEERE zal afgezonderd hebben, zal hij tot het lichaam van een dode niet gaan, 1) om treurplechtigheden te vervullen, of bij de begrafenis aanwezig te zijn, opdat hij zich niet aan de dode verontreinige (hoofdstuk 19:11 vv.).

1) Ook dit hebben zij gemeen met de Hogepriester, dat zij zelfs de gestorven ouders niet mochten begraven. Evenwel Mozes zet twee gevallen voorop, dat de Nazireeërs met of door het binnentreden van een sterfhuis of door rouwmisbaar zich verontreinigden. Want wel is het een menselijke plicht, de doden te begraven, indien iemand echter uit het volk een dode had aangeraakt, of genaderd was bij het bed, of bij de baar, was hij onrein. Doch God vraagt meer van de Nazireeërs, dat zij zich hoegenaamd niet met onreinheid bezoedelen, omdat het niet genoeg was, dat zij op de gewone wijze zich rein hielden, maar van alle onreinheden behoorden zij zich verre te houden. Waarom de aanraking van een lijk onrein maakte, zal op

de bestemde plaats uitgebreider worden behandeld. Nu, in één woord is het ervoor te houden, dat, omdat in de dood de vloek van God het loon van de zonde wordt vertegenwoordigd, de Israëlieten gewaarschuwd werden, zich te wachten voor alle dode werken. Het rouwmisbaar had een andere reden, nl. dat, wie in het bijzonder tot de dienst van God zich hadden begeven, anderen moesten opwekken tot grootheid van ziel en tot standvastigheid. Klagen en wenen, terwijl zij van vrienden beroofd worden, indien dit zondig ware, zou Christus niet geweend hebben bij het graf van Lazarus, maar, omdat met het klagelijk geween altijd enige geestverwarring verbonden is, en in het rouwmisbaar de mensen zich, zoals meestal het geval is, door ijverzucht en vertoon laten leiden en zelfs uit eigen beweging en met opzet de maat overschrijden, alsof de natuur hen niet meer dan genoeg daartoe bewoog, zo konden de Nazireeërs niet een voorbeeld van matiging geven, indien zij zich met de rouwklagenden vermengden. Daarom, zoals het zingenot eerst gebreideld is, zo wordt nu een middel gegeven tegen een tegenovergestelde ziekte, nl. de treurigheid. Ofschoon nu allen zich een maat moeten stellen, wordt echter aan de Nazireeërs iets meer voorgeschreven, opdat zij als het ware vrij en bevrijd van alle aardse hartstocht boven het andere volk zouden uitmunten..

7. Om zijn vader of om zijn moeder, om zijn broeder of om zijn zuster, om hen zelfs zal hij zich niet verontreinigen, als zij dood zijn, door op enigerlei wijze aan hunbegrafenis deel te nemen (Leviticus. 10:3 vv.); want het Nazireeërschap 1) van zijn God is op zijn hoofd. 2)

1) In het Hebreeuws staat het woord nedzer, dat wel een onderscheidingsteken, een kroon of een diadeem betekent en van hetzelfde stamwoord als nadzir afgeleid is. In Leviticus. 21:12 hebben onze Statenvertalers dit woord ook door kroon vertaald, terwijl zij het hier, alsook in vs.9, met Nazireeërschap weergeven. Anderen vertalen het hier met Luther door gelofte; niet ten onrechte, want het lange haar was als het ware de belichaming, het was de vertegenwoordiger van de gelofte. Daar het woord ook de betekenis van wijding heeft, kan men hier in vs.7-9 ook deze betekenis laten gelden..

Kon reeds bij het eerste gedeelte van het nazireaat (vs.2-4) een toespeling op de voor de priesters verordende levenswijze (Leviticus. 10:9 vv.) niet miskend worden; nog duidelijker komt in het verbod van de verontreiniging, zelfs aan het lijk van een van de naaste betrekkingen, de betrekking in het licht, die er tussen het nazireeërschap en de voorschriften voor de Hogepriester (Leviticus. 21:11) bestaat. De Nazireeër zal de idee van het priesterlijke leven (zijn reinheid en vrijheid van alles, dat met dood en verderf gemeenschap heeft, en zijn volstrekte overgave aan God, waarbij het zichzelf boven de innigste, aardse banden verheft), in zijn persoon aanschouwelijk uitdrukken. Deze verwantschap van het Nazireeërschap met het priesterschap is vanouds erkend geworden. Het nazireaat als zodanig sluit intussen geen bijzondere dienst aan het heiligdom in zich (1 Samuel 1:11); toch moeten de woorden: "Ik geef hem aan Jehova al de dagen van zijn leven," welke volgens vs.22 enz. een blijvende dienst in het heiligdom bedoelen, waarschijnlijk als een bijzondere gelofte, die nog bij de gelofte van het nazireaat gevoegd werd, aangemerkt worden; bij het nazireaat is het, zoals we reeds zeiden, alleen om de verwezenlijking van het denkbeeld van het priesterlijke leven te doen. m.a.w. om de vrije toeëigening van hetgeen de priester, uit kracht van het op zijn afstamming rustende beroep, opgelegd werd, namelijk zich God gewijd te gedragen, en alles, wat met deze overgave in strijd is, te verloochenen. Dat nu uit een dergelijk priesterlijk

karakter, een dergelijk geloof, dat zijn diepste krachten inspant, om God bijzonder eigen te zijn, ook een bijzondere opgewektheid tot het gebed, en vooral tot voorbeden, kan geboren worden, is niet te betwijfelen.

2)Ongetwijfeld ligt hierin, het zich verre houden van alle verontreiniging, maar ook een gelovige onderwerping aan de wil van de Heere en een gelovige goedkeuring ervan. Daarom mocht hij geen deel nemen aan het uiterlijk rouwmisbaar. Zonder wettig Nazireeër te zijn, vervult Job dit gebod en brengt het in toepassing, als hij bij het verlies van zijn lieve doden uitroept: de Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de Naam van de Heere zij geloofd..

8. Al de dagen van zijn Nazireeërschap is hij de HEERE heilig, en zal hij daarom ook de overige reinigingswetten op het nauwkeurigst onderhouden.

9.En zo de gestorvene bij hem, in zijn tegenwoordigheid of nabijheid, of in zijn huis, onvoorzien haastelijk gestorven ware, of zal gestorven zijn, zodat hij zich niet meer bijtijds verwijderen kon, zo dat hij het hoofd van zijn Nazireeërschap, het hoofd van zijn wijding, zijn Godgewijd hoofd zou (zal) verontreinigd hebben, hoewel buiten schuld, zo zal hij op de dag van zijn reiniging, wanneer de toestand van Levitische onreinheid (hoofdstuk 19:11,14,16,19) weer ophoudt, zijn hoofd bescheren; op de zevende dag daarom na zijn ontreiniging, zal hij het bescheren.1)

1) Dit was geen lichte straf, om van nieuws of aan de belofte te beginnen te vernieuwen, daar hij aan een eigenlijk misdrijf niet schuldig stond. Bij het verlies van de tijd, werd ook een offerande gevoegd, opdat, wie verontreinigd was, zich tot een nieuwe wijding toerustte. Maar, omdat de toewijding vrijwillig was, kon niemand over een onmatige strengheid klagen, waaraan hij zich uit eigen beweging had onderworpen. Ondertussen wordt hier duidelijk, van hoeveel waarde voor God de zuiverheid van Zijn dienst is..

10. En op de achtste dag zal hij twee tortelduiven, of twee jonge duiven brengen, tot de priester, tot de deur van de tent der samenkomst, bij het brandofferaltaar, waar de offers gebracht worden.

11. De priester nu zal, op de in Leviticus. 7 en hoofdstuk 1 beschreven wijze, een duif bereiden ten zondoffer en een ten brandoffer, en zal voor hem verzoening doen van dat hij aan het dode lichaam, hoewel onvrijwillig en buiten werkelijke schuld, gezondigd heeft alzo zal hij, bij dat brandoffer zich opnieuw aan de Heere overgevende, zijn hoofd op diezelfde dag opnieuw heiligen.

12. Daarna zal hij de dagen van zijn Nazireeërschap opnieuw de HEERE afzonderen, zodat er van nu af geen scheermes over zijn hoofd zal gaan, en hij zal, nadat de reiniging geschied en de verbondsbetrekking tot de Heere hersteld is, bovendien een lam, dat eenjarig is, brengen ten schuldoffer, daarvoor, dat door het afbreken van de tijd van zijn wijding, de betaling van zijn gelofte nu zo veel langer aan de Heere onthouden wordt (zie "Le 14.13); en de vorige dagen, die hij tot op het afbreken reeds in Nazireeërschap doorgebracht had, zullen vallen, of

tevergeefs zijn, d.i. niet meer meegerekend worden, zodat de tijd, waarvoor hij zijn gelofte gedaan had, nu weer opnieuw en van voren af aan begint te tellen, omdat zijn Nazireeërschap, door het (vs.9) vermelde voorval, verontreinigd was.

Hij moest de dagen van zijn Nazireeërschap opnieuw beginnen, want alle de dagen, die voor deze besmetting of verontreiniging voorbij gegaan waren, al waren zij nog zo vele in getal, dat zijn belofte bijna geheel vervuld was, waren verloren en werden hem niet toegerekend. Dit verplichtte hem tot de nauwkeurigste oplettendheid, om zich in alles rein en heilig te houden, en het leert ons, dat, wanneer een rechtvaardige onrecht doet, en hij zichzelf met dode werken verontreinigt, dat dan al zijn gerechtigheden, die hij gedaan heeft, niet zullen gedacht worden (Ex.33:13). Het is niet genoeg, wel te beginnen, maar men moet voortgaan en volhouden tot de einde toe, want daarop alleen is de zaligheid, de kroon van het leven beloofd..

13. En dit is de wet van de Nazireeërs, 1) op de dag dat de dagen van zijn Nazireeërschap zullen vervuld zijn, zal hij, alvorens tot het gewone leven terug te keren, evenals een zoon van Aäron, die de priesterwijding ontvangt (Exodus. 29), dit (vs.14) brengen tot de deur van de tent der samenkomst.

1) De wet van de Nazireeërs. Aldus wordt de verordening, die nu volgt, genoemd, omdat nu het wezen van het Nazireeërschap recht duidelijk wordt, als een vrijwillige aanvaarding van op priesterlijke wijze te zullen leven. In het offerfeest, waarmee de dagen van het Nazireeërschap werd besloten, wordt het duidelijk openbaar, dat, wie Nazireeër werd, een leven had te leiden, dat geheel en al aan God gewijd was, zonder te breken met de menselijke plichten en verordeningen, uitgezonderd het begraven van de doden..

14. Hij dan zal tot zijn offerande voor de HEERE offeren een volkomen eenjarig lam ten brandoffer, als afbeelding van zijn overgave aan de Heere, in welke hij de thans eindigende tijd van de gelofte doorgebracht heeft, en die hem nu ook in het gewone leven bijblijven zal, en een volkomen, eenjarig ooilam ten zondoffer 1) tot verzoening van de overtredingen, waarin hij zich in deze tijd, buiten weten, mocht hebben schuldig gemaakt, en een volkomen ram ten dankoffer, om zich daarbij nogmaals recht bewust te worden van zijn, tot blijdschap stemmende gemeenschap met God.

1) Wat wilde hij nu met het zondoffer, dat is de vraag. Voor reinen en heiligen was toch geen verzoening noodzakelijk. Hieruit zien wij duidelijk, dat, hoe levendig en streng de mensen zich ook de Heere geheel willen toewijden, zij toch nooit de grens van volmaaktheid kunnen bereiken, noch verkrijgen, wat zij begeren, of altijd zijn zij nog in het oog van God schuldig, indien zij niet hun zonden belijden..

Het brandoffer diende, om daarmee te erkennen, dat de Heere zijn Heer en Meester was en bleef, ook al was hij ontslagen van de gelofte van het Nazireeërschap. Het zondoffer, om daarmee te erkennen, dat, niettegenstaande de vervulling van de belofte, hij voor Gods aangezicht niet kon bestaan. Het dankoffer, om daarmee te erkennen, dat het de Heere en Hij alleen was, die hem in staat had gesteld, de gelofte te vervullen..

15. En, wat volgens Leviticus. 7:12 bij het dankoffer hoort, een korf ongezuurde koeken, koeken van meelbloem met olie gemengd, en ongezuurde vladen met olie bestreken, bovendien hun, d.i. het volgens hoofdstuk 15:3 bij het brand- en dankoffer nog behorende spijsoffer en hun drankoffers.

16. En de priester zal al het, wat tot deze verscheidene offergaven behoort, voor het aangezicht van de HEERE brengen, en zal eerst zijn zondoffer en daarna zijn brandoffer bereiden, volgens de daarvan bestaande voorschriften (Leviticus. 7:1 vv. hoofdstuk 1:10 vv.).

17. Hij zal, vervolgens ook de ram, (Leviticus. 6 vv.) ten dankoffer voor de HEERE bereiden, met de korf van de ongezuurde koeken, (Leviticus. 7:14) en de priester zal eindelijk (Leviticus. 6:14 vv.) zijn spijsoffer en zijn drankoffer bereiden.

18. Dan zal de Nazireeër, die deze offers brengt, aan de deur van de tent der samenkomst, bij het brandofferaltaar,
a) het hoofd van zijn Nazireeërschap bescheren, en hij zal het thans afgesneden hoofdhaar van zijn Nazireeërschap, dat hij tot hiertoe de Heere tot ere gedragen heeft, nemen en hij zal het leggen op het vuur, dat op het altaar onder het dankoffer is, 1) opdat het alzo aan alle ontwijding onttrokken wordt.

a)Hand.21:24

1) Hiermee werd het uiterlijke teken van het Nazireeërschap de Heere gewillig overgegeven en daarmee de gelofte volkomen voleindigd. Van dit ogenblik af aan, nam hij zijn plaats weer in onder het gewone volk, maar mocht eerst nog (vs.19,20) aan de offermaaltijd smaken en genieten, de levende gemeenschap met zijn Verbondsgod, en ervaren, dat de Heere goed was en zijn goedertierenheid tot in eeuwigheid..

19. Daarna zal de priester, bij de offermaaltijd, die van het dankoffer moet aangericht worden(zie "Ex 29.34) een gekookte schouder nemen van de ram, nadat diens vlees reeds voor de maaltijd gekookt is, en een ongezuurde koek uit de korf, en een ongezuurde vlade; en hij zal ze op de handen van de Nazireeërs leggen, nadat hij zijn Nazireeërschap, d.i. het haar, dat hij als Nazireeër droeg, afgeschoren en op het vuur van het altaar verbrand heeft.

20. En de priester zal die (Exodus. 29:24) bewegen ten beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE; het zo bewogene is een heilig ding voor de priester, en komt hem alzo als aandeel van het offer toe met de borst van het beweegoffer en met de schouder van het hefoffer, die reeds vroeger bij het voor alle dankoffers geldige voorschrift (Leviticus. 7:34) deels hem, deels aan de gezamenlijke priesterschap toegewezen zijn; en wel daarom zal de priester ook van de reeds bereide offermaaltijd een zeker stuk vlees en telkens een van deonderscheiden koeken ontvangen, omdat de Nazireeër zelf in een zekere priesterlijke gemeenschap met de Heere gestaan en de zegen daarvan ondervonden heeft; en daarna, nadat hij alzo van zijn gelofte ontbonden is, zal die Nazireeër wijn mogen drinken, daar hij zich nu, nadat de tijd van zijn gelofte vervuld is, niet meer te onthouden heeft.

21. Dit is de wet van de Nazireeër, die zijn offerande voor de HEERE voor zijn Nazireeërschap zal beloofd hebben, en zich met zijn Nazireeërsgelofte tevens tot het brengen van deze offers verplicht heeft, zonder dat er een opzettelijkegelofte hiervoor nodig is; dit is het, wat hij overeenkomstig zijn Nazireeërsgelofte, tijdens de vervulling daarvan, te offeren heeft, behalve wat zijn hand verkrijgen zal; naar gelang van zijn vermogen nogbuitengewone offers en gaven te beloven, dit is hem wettelijk bepaald; naar zijn gelofte, 1) welke hij beloofd zal hebben, hetzij dan een eenvoudige Nazireeërsgelofte, die op zichzelf reeds de wettelijk bepaalde offeranden in zich sluit, hetzij boven en behalvedeze gelofte nog de gelofte van gaven, waartoe hij overigens niet verplicht is, naar zijn gelofte, welke hij beloofd zal hebben, alzo zal hij doen naar de wet, die bij deze, van zijn Nazireeërschap gegeven is.

1) De bovengenoemde offers had hij te brengen op grond van zijn wijgelofte; buitendien stond het hem vrij, naar vermogen nog andere te beloven en nog andere offergaven de Heere voor Zijn heiligdom te brengen, en voor zijn dienaren; offeranden, die niet noodzakelijk bij het Nazireeërschap behoorden, wel bovendien erbij konden gevoegd worden. Hieruit heeft zich in de volgende tijden de gewoonte ontwikkeld, dat, wanneer arme lieden een Nazireeërsgelofte deden, welgestelden de kosten tot bestrijding van de offergaven op zich namen..

Naar het schijnt is het Nazireaat vooral in de tijden van de Richters in gebruik geweest. De verwarring van die tijden heeft wellicht sommigen des te meer aangespoord, om het verwilderde volk het beeld van zijn heilige, priesterlijke bestemming, in de onthoudingsgelofte voor ogen te stellen. Zo duidt de Heere (Amos 2:11 vv.) het verwekken van Nazireeërs behalve de profeten als een van Zijn bijzondere genadebewijzen aan, waardoor Hij Zich aan de kinderen van Israël heeft verheerlijkt, maar welke zij op schandelijke wijze misbruikt hadden (verg. de aan het Nazireaat verwante Rechabieten, Jer.35). Na de ballingschap werd het vooral gebruik, om zich vooral bij ziekten en andere noden, bij reizen en dergelijken, met geloften aan God op te dragen. Tevens ontstond de gewoonte, dat arme lieden, wanneer zij een Nazireeërsgelofte op zich wilden nemen, zonder aan het eindigen daarvan de bij de wet bepaalde offers uit eigen vermogen te kunnen brengen, zich tot de een of andere welgestelde en weldadige man wenden, opdat deze de kosten voor hen bestreed. Vandaar, dat we (Hand.18:18; 21:23 vv.) van de apostel Paulus lezen, dat hij èn zelf een Nazireeërsgelofte op zich neemt, èn, op raad van de apostelen in Palestina, zich tot het voldoen van de kosten voor vier mannen verbindt (zie Le 27.23)

II. Vs.22-27. Eindelijk wordt aan Aäron en zijn zonen een bepaalde formule voorgeschreven, waarmee zij de gemeente zullen zegenen zodat Israël nu in alle delen, zowel inwendig als voor het uitwendige, in zijn godsdienstig en burgerlijk leven geordend is, en het volk van God in wiens midden de Heere woont en regeert, nu de Sinaï verlaten kan.

22. En de HEERE sprak 1) eindelijk nog tot Mozes, zeggende:

1) Hier wordt kort beschreven, een gedeelte van het ambt van de priester, waarvan wijd en zijd in de wet sprake is. God nu zegt, dat Hij de priesters heeft verkozen, om Zijn volk te zegenen. En hierop schijnt David met deze woorden te zinspelen: Wij zegenen U uit het huis

van de Heere (Psalm. 118:26). Welke kennis bovenmate nuttig is, opdat de gelovigen er vast op aan konden, dat God hun genegen was, omdat Hij de getuige en heraut van Zijn Vaderlijke gunst jegens hen zulks verordent. Het woord zegenen (beneficere) wordt dikwijls genomen voor "wel te bidden" (beneprecari), welke plicht aan alle vromen gemeen is. Maar dit ritueel is een krachtig bewijs van de genade van God, alsof de priesters het mandaat van de zegening uit zijn mond overbrachten. Doch nu toont Lukas (Luk.24:50) in waarheid aan, dat het in Christus vervuld is, als hij verhaalt, dat hij zijn handen ophief, volgens het plechtige ritueel van de wet, om Zijn discipelen te zegenen. Daarom wordt met deze woorden aan de priesters het ambt van een gezant van God gegeven, om met het volk in verbintenis te treden. En dit in de persoon van Christus, die alleen de geschikte borg is van de genade en de zegeningen van God. In zoverre zij toen de typen van de Christus vertoonden, zijn zij bevolen, het volk te zegenen. Maar waardig is, om opgemerkt te worden, dat zij bevolen werden, helder de vorm van de zegening uit te brengen, en niet met gedempte stem de bede uit te spreken. Waaruit wij opmaken, dat de genade, dat het volk met het geloof moest aanvaarden, hun gepredikt is..

23. Spreek tot Aäron en zijn zonen, zeggende: Alzo zult gij de kinderen van Israël aan het einde van het dagelijks morgen- en avondoffer (Exodus. 29:38 vv.) zegenen, zeggende tot hen:

Op de bodem van de eerste en voornaamste werkzaamheid van de priesters, het bedienen namelijk van de offeranden, verheffen zich ook de beide andere, nl. het uitoefenen van de voorbiddingen, en het uitdelen van de zegen (1 Kronieken 24:13 Sir.45:19). Wij zien Aäron op de dag van zijn eerste offer (Leviticus. 9:23) beide werkzaamheden uitoefenen, in gemeenschap met Mozes, die tot die tijd nog het priesterambt met dat van leidsman en richter in zich verenigde. Nadat echter de uitoefening van de voorbede, in het dagelijks rookoffer bij het morgen- en avondoffer zijn bepaalde vorm en vaste inrichting verkregen heeft (Exodus. 30:7 vv.), wordt thans ook de uitdeling van de zegen aan vaste woorden verbonden, niet alleen om daaraan een onmiddellijk door God bepaalde inhoud te geven, maar ook om op het godsdienstige leven van Israël het zegel van de voltooiing te drukken. De zegenspreuk, zoals die in volgende verzen meegedeeld wordt, bestaat uit drie leden, die elk met de naam Heere aanvangen. Deze is de naam, die God eens in de namen van Abram en Saraï heeft ingevlochten, toen Hij hen tot de stamouders maakte van Zijn uitverkoren volk (zie Ge 17.16), die Hij vervolgens aan Mozes openbaarde, toen Hij hem tot verlosser en leidsman van Israël riep (Exodus. 3:14 vv.), en welks verheven en diepe betekenis Hij niet slechts in Zijn leidingen tot hiertoe, maar ook in alle instellingen en rechten, die Hij aan Zijn gemeente gegeven heeft, bewaarheid heeft (Exodus. 6:2 vv.). Deze naam moet dan ook telkens op de kinderen van Israël gelegd worden, zo dikwijls de priester, uit kracht van zijn heilig ambt, hen zegent, en de op hen gelegde naam zal de gehele volheid van de in hem besloten zegen over hen uitstorten. Daarom juist komt hij driemaal weer; want eerst in het drietal komt dat, wat God is, tot rust en voleinding (Genesis 1:27; 48:15 vv. verg. de drie delen van de tabernakel enz.). Elk van de drie leden, waaruit de zegenspreuk bestaat, bestaat weer uit twee leden, waarvan het eerste, zowel als het tweede, in de grondtekst met het woordje U eindigt en alzo de gemeente, waarop de zegen gelegd wordt, als haar doelwit aanwijst. Dit heeft hierin zijn grond, dat alle zegenende werkzaamheid van God eigenlijk twee werkzaamheden van God in zich bevat, namelijk een geven en een bewaren, een wegnemen en een beschikken, terwijl zij

op beide delen van de mens, de ziel en het lichaam, betrekking heeft en zich zo in de toekomstige als in de huidige wereld gelden doet. Wij slaan de zegen nu eerst naar zijn delen gade, voordat wij nader over zijn inhoud spreken..

24. De HEERE, van wie, als de Vader van de lichten, bij wie geen verandering is noch schaduw van omkering, alle goede gaven en volmaakte giften afdalen (Jacobus 1:17), zegene u, 1) met alle stoffelijke goederen die gij nodig hebt, en behoede u, op de weg, die gij gaat, voor alle kwaad (Psalm. 121:7 vv.), opdat gij u over zijn gaven recht verblijdt en ze gerust en veilig genieten moogt.

1) Het zegenen van God is een werkdadige milddadigheid, omdat uit Zijn gunst, als uit de enige bron, ons een overvloed van alle goederen toevloeit. In de tweede plaats wordt er bijgevoegd, dat Hij het volk zal behoeden, waarmee Hij aanduidt, dat Hij Zijn volk tot een geheel enige verdediger zal zijn, en die haar met Zijn hoede beschermt. Maar, omdat het nut van de genade van God in het bijzonder in de waarneming zelf gelegen is, volgt er, dat Zijn aangezicht hen bestrale. Want niets is wenselijker voor het toppunt van geluk, dan helder het gelaat van God te beschouwen, zoals in Psalm. 4:7 gezegd wordt: Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien? Verhef gij over ons het licht van uw aanschijn! Zo leg ik daarom dit zindeel uit, dat het volk voelt en smaakt, de zoetheid van de goedheid van God, welke het verblijdt, niet minder dan de glans van de zon, als zij de wereld bestraalt, aan een heldere hemel. Maar dadelijk daarop wordt het volk tot de eerste oorzaak teruggeroepen, namelijk, het genadig mededogen van God, welke alleen Hem aan ons verbindt, aan ons, die overigens naar verdienste te haten en te verwerpen zouden zijn. Wat daarna volgt: Hij verheffe Zijn aangezicht over U, is volgens de algemene wijze van de Schrift; opdat God het volk zich als van Hem zou gedenken. Niet, omdat Hij het zou vergeten, maar omdat wij menen, dat Hij de zorg voor ons uitgeschud heelt, indien Hij niet door de daad zelf bewijst, dat Hij voor ons heil waakt. Eindelijk wordt er nog bijgevoegd, dat Hij geve aan Zijn volk vrede, wat anderen wat anders vertalen, nl. Hij stelle U tot vrede. Maar, omdat deze naam niet slechts rust en een vredige toestand, maar alle voorspoed te kennen geeft, omhels ik gaarne de laatste mening, ofschoon mij de eigenlijke betekenis niet mishaagt..

25. De HEERE, die voor u uit Zijn verborgenheid is uitgetreden en in Zijn woord zich aan u geopenbaard heeft, doe Zijn aangezicht, dat Hij daarmee tot u gewend heeft, in gestaag heldere glans over u lichten, en zij u genadig, zodat Hij al uw zonden uitdelge en u brenge tot zijn volkomen gemeenschap.

26. De HEERE, die beloofd heeft, u door zijn aangezicht te zullen leiden (Exodus. 33:14), verheffe Zijn aangezicht, ter almachtige bewaking en bescherming over u, opdat geen vijand u kan schaden, en geve u, door eindelijke verlossing van alle lijden en strijden in deze wereld, vrede, volkomen zaligheid, in Zijn heerlijk en onvergankelijk hemelrijk.

Deze uitspraak nu is een van die plaatsen uit de Heilige Schrift, waarbij de schriftverklaarder zichzelf met zijn uitlegging voorkomt als iemand, die met een emmer de zee tracht uit te putten; hij scheppe zo vaak en zo veel als hij wil, de zee blijft even wijd en diep als tevoren. In elk geval verstaan wij de eigenlijke en rijke zin van deze zegenspreuk eerst in het licht van

het Nieuwe Testament, waar God zich als de Drieëenige geopenbaard heeft, en behalve het werk van de schepping ook dat van de verlossing en van de heiligmaking ten volle in het licht getreden. Van dit standpunt is het ons vergund te begrijpen, waarom de zegen driemaal met de Heere begint, en te verstaan, welk een bijzondere zegen in elk van de drie leden bedoeld is. "Deze zegen," zegt Luther, "is niet ver van de andere, gewone zegen. God, de Vader, en de Zoon en de Heilige Geest zegene u! want de Vader wordt het werk van de schepping toegekend, waarvan deze zegen ook spreekt en duidelijk gewaagt, als het heet: de Heere zegene u en behoede u, d.i. Hij geve u genadig lijf en leven en al, wat hiertoe behoort. Zo wordt de Zoon in het bijzonder het werk van de verlossing toegeschreven, waarvan in deze zegen eveneens verklarend gesproken wordt, daar hij zegt, de Heere late Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig, d.i.: Hij verlosse u van uw zonden, en zij u genadig en geve u Zijn Geest. En de Heilige Geest wordt het werk van de dagelijkse heiliging, vertroosting en versterking tegen de duivel en eindelijk de opwekking uit de dood toegekend, hetgeen deze zegen ook bevat en verklaart in de woorden: de Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede, d.i. Hij wille u sterken, troosten en eindelijk de overwinning geven." Op dezelfde wijs verklaart de Weimarse Bijbel: De Heere (God de Vader) zegene u (met allerlei hemelse goederen (Ef.1:8) en behoede u, want Hij is de mensenhoeder (Job 7:20), die nooit slaapt noch sluimert (Psalm. 121:4) en die de Zijnen voor alle kwaad bewaart als de appel van Zijn ogen (Psalm. 17:8); de Heere, God de Zoon dale van de hemel neer (Johannes 6:18), neme om uwentwil de menselijke natuur aan, verlosse u met Zijn bloed van uw zonden en doe Zijn aangezicht over u lichten. Hij geve zichzelf aan u met al Zijn weldaden in het Evangelie te erkennen, dat Hij uit de schoot van Zijn hemelse Vader meebrengt (Johannes 1:8)) en in welks kennis gij het eeuwige leven hebt (Johannes 17:3) en zij u genadig. Hij erbarme zich over u en rekene u om Zijn verdiensten wil, uw zonden niet toe; de Heere, God de Heilige Geest, verheffe Zijn aangezicht over u, Hij stelle u datzelfde, liefelijke aangezicht van Gods welbehagen en van Christus persoon altoos en immer in het woord en in de sacramenten voor ogen, en geve u het geloof in Christus, waarin Hij u ook sterke en bevestige, en geve u vrede met God en uw geweten tegen de beschuldiging van de satan, totdat gij zalig wordt en met vrede uit deze wereld scheidt." Wanneer dus eerst de openbaring en de huishouding van het Nieuwe Testament het juiste licht werpt op de, Aäron en zijn zonen, voorgeschreven zegen, zo is de Christelijke kerk volkomen in haar recht, dat zij deze zegen ook tot de hare maakt; hij was van begin af aan voor haar bestemd en aan de Israëlitische gemeente, mitsdien tevens als belofte voor de toekomst, gegeven juist nu omdat Israëls geestelijke inrichting hier zo rechtstreeks wijst op iets, dat boven haar staat, en ingrijpt in die dagen, waarin de goddelijke raad van de verlossing tot vervulling komt, kon deze zegenspreuk niet reeds vroeger meegedeeld, maar eerst hier in het nu voltooide gebouw, dat de Heere bij de Sinaï oprichten wilde, als sluitsteen ingevoegd worden..

27. Alzo, en niet met deze of gene woorden, die zij zelf bedacht hebben, hoe goed ze ook overigens wezen mogen, maar alzo zullen zij, nl. Aäron en zijn zonen, wanneer zij, in de hun opgedragen bediening, de gemeente zegenen, Mijn naam op de kinderen van Israël leggen; 1) en ik, in Mijn naam zelf over hen nederdalende, zal hen in geheel de rijkdom van de zin, die de zegenspreuke eigen is, zegenen. 2)

1) Wel vertaalt Hiëronymus juist: Zij zullen de Naam uitroepen, maar omdat de Hebreeuwse spreekwijze emphatisch is, wil ik liever behouden: en zij zullen Zijn Naam leggen. Want God deponeert Zijn Naam bij de priesters, opdat zij die dagelijks als een onderpand van de genade, en van wat heil daaruit ontstaat, in het midden van het volk zouden voor de dag brengen. Want de belofte, welke eindelijk eraan wordt toegevoegd, bevestigt, dat deze ceremoniën niet ijdel of tevergeefs zouden zijn, wanneer Hij verzekert, dat Hij het volk zelf inderdaad zal zegenen. Waaruit wij dit kunnen opmaken, dat, wat de dienaren van de Kerk volbrengen, volgens het bevel van God, Hij zelf door een ware en werkelijke uitkomst zal sanctioneren, omdat Hij niets door middel van Zijn dienaren aankondigt, wat Hij niet bekrachtigt en vervult door de kracht van Zijn Geest. Maar op te merken valt, dat Hij het ambt van te zegenen zo op de priester overdraagt, dat Hij Zijn recht niet prijsgeeft; omdat, nadat Hij aan hem de dienst heeft opgedragen, Hij zichzelf alleen de mededeling van de zaak voorbehoudt..

De Naam is het leven van de Verbondsgod zelf, Zijn Wezen. Daarom belooft de Heere hier aan Zijn volk, dat Hij zich in al Zijn gunst en genade naar Zijn volk zal toekeren. Hierom zegt de Heere het dan ook zo duidelijk, dat deze zegenbede geen vormeloze formule is, maar waarheid..

2) Slechts de priesters was het vergund, de gemeente te zegenen en daarbij de bovenstaande zegenspreuk te bezigen. Wanneer dus ook van David en van Salomo vermeld wordt, dat zij het volk zegenen (2 Samuel 6:18; 1 Kon.8:55), zo is daaronder meer een toewensen en toebidden van heil, dan een eigenlijk zegenen te verstaan. Bij deze gelegenheid nu werd de naam Jehova, die men anders naar zijn eigenlijke klank niet durfde uitspreken (zie Le 24.12), door de priesters wel uitgesproken, maar met zwakke, nauwelijks hoorbare stem. Daar het zegenen met deze spreuk, door de Heere een leggen van Zijn naam op de kinderen van Israël genoemd wordt, zo geschiedde het altijd onder uitbreiding of uitstrekking van de handen, dat de plaats van de handoplegging bekleedde (Sir.50:20, Leviticus. 9:22). In welke houding of samenvoeging van de vingers de handen hierbij gehouden werden, hierover bestaan onder de oudere archeologen (oudheidkundigen) verschillende meningen. Volgens deze werden de pink met de naastgelegen vinger verenigd, op ongeveer dezelfde afstand van de met de wijsvinger verbonden middelste vinger afgehouden, als de duim zich natuurlijkst van de wijsvinger verwijderd houdt; zodat de hand hierbij zo te leggen als drielelig voorkwam, (1e. de duim, 2e. de wijsvinger met de middelste aan elkaar, en 3e. de pink met de naastgelegen vinger aan elkaar. Volgens génen sloten de drie middelste vingers aan een, terwijl duim en pink van deze afstaken; waarbij de drie bijeengehouden vingers kunnen geacht worden, de drie hoofdleden van de zegen, en de twee vingers ter wederzijde van deze de twee onderdelen af te beelden, waarin elk hoofdlid van de zegen verdeeld is. Een andere meegedeelde vorm, beveelt zich aan voor het slaan van het kruis, dat bij het woord "vrede" gewoonte is geworden. Van dit kruisteken, in het Latijn zegnum is wellicht het woord zegenen afkomstig. De symboliek bij de bediening van het altaar is geenszins een zo onverschillige zaak, als velen wel schijnen te denken; alleen moet zij op redelijke en schriftmatige wijze beoefend worden. Anderen nog zijn van mening, dat de pink met zijn naaste, omgebogen en tegen de handpalm rustende, aan de eveneens met elkaar verenigde, maar opgeheven, middelste en wijsvinger sloten, terwijl alleen de duim afzonderlijk was..

HOOFDSTUK 7.

OFFERS EN GAVEN VAN DE VORSTEN TOT INWIJDING VAN DE TABERNAKEL.

I. Vs.1-89. Terwijl het opbreken van de Sinaï reeds in zover voorbereid is, dat het na verloop van enige dagen kan aanvangen, worden nu de eerste aanstalten daartoe gemaakt. De 12 stamvorsten van Israël namelijk, brengen als wijdingsoffer ieder een os en twee aan twee een wagen, tot vervoer van het heiligdom. Mozes, die deze in ontvangst neemt, wijst ze op bevel van de Heere aan de Levieten toe, om zich daarvan bij het hun opgedragen ambt te bedienen. Een zelfde bereidvaardigheid tot offergaven in het geval van de Woning hebben de 12 vorsten reeds vroeger aan de dag gelegd, bij gelegenheid van de inwijding van het brandofferaltaar. Wat zij toenmaals offerden, wordt hier, ter aanvulling van het in Leviticus. 8-10 verhaalde, nader meegedeeld.

1. En het geschiedde, op de 1ste dag van de eerste maand van het tweede jaar na de uittocht, ten dage dat Mozes geëindigd had de tabernakel op te richten (Exodus. 40), en dat hij die gezalfd en die geheiligd had, en al zijn gereedschap, bovendien het altaar en al zijn gereedschap, en hij ze gezalfd en deze geheiligd had (Leviticus. 8).

2. Dat de oversten van Israël, de hoofden van het huis van hun vaderen (Numeri. 1:5 vv.), offerden, d.i. wijdingsgeschenken brachten; deze waren de oversten van de stammen, die over de getelden stonden (Numeri. 2:3 vv.).

Dit is niet zo te verstaan, alsof juist op deze dag, toen de wijding van de priesters en van het heiligdom plaatsvond, ook het brengen van geschenken, dat, in het nu volgende, bericht wordt, geschied is; wel echter hangen deze schenkingen met die wijding innerlijk nauw samen. Zij waren vruchten van die vreugde, die in Israël opgewekt was geworden, toen de Heere de woning met Zijn heerlijkheid vervulde en daarop Aärons eerste offer met vuur van de hemel verteerde. Hierdoor ontstond bij de vorsten van de 12 stammen een offervaardigheid, om het heiligdom te eren en voor zijn benodigdheden te zorgen, waarvan dit hoofdstuk van vs.10 af een uitvoerig bericht geeft, een offervaardigheid, die zich thans ten tweeden male openbaarde, toen de Levieten bekleed werden met het ambt om het vervoer van de afzonderlijke delen van de tabernakel, als hij zou afgebroken zijn, op zich te nemen. Deze tweede betoning van gewilligheid ten offer wordt hier het eerst vermeld, omdat zij naar de tijdsorde van het verhaalde hier behoort; van die eerste, die met deze gelijksoortig is, wordt daarop eveneens nog mededeling gedaan; welke mededeling zich aan Exodus. 40 en Leviticus. 8 aansluit..

3. En zij brachten hun offerande voor het aangezicht van de HEERE, zes overdekte wagens, 1) zoals in Egypte bij het vervoer van huisraad enz. in gebruik waren (Genesis 45:19), en twaalf runderen; een wagen voor twee oversten, zodat zich de oversten twee aan twee verenigd hadden, om samen een wagen te bekostigen, omdat er in het geheel slechts 6 wagens nodig waren, en een os voor elk een van de oversten, omdat er voor elke wagen 2 en dus in het geheel 12 ossen vereist werden; en brachten ze voor de tabernakel, en dus naar de voorhof.

1) In het Hebreeuws Eglooth Dsab. Twee-raderige wagens. Volgens Aguila wagens, bedekt met een tent of huif. Zo hebben ook de Rabbijnen het opgevat..

4. En de HEERE sprak, toen de oversten aldus hun geschenken aanvoerden, tot Mozes, om hem te onderrichten, hoe hij zich jegens deze offeraars gedragen zou, zeggende:

5. Neem ze van hen, opdat zij, die wagens namelijk en ossen, zijn mogen om te bedienen de dienst van de tent der samenkomst, bij gelegenheid, dat zij moet vervoerd worden, en gij zult deze de Levieten geven, die volgens hoofdstuk 4 tot de bezorging van deze dingen verordend zijn, een iedervan hun geslachten naar zijn bijzondere dienst. Deze gave komt bij de aanstaande tocht door de woestijn, tot vervoering van het heiligdom, juist te stade; Ik zelf heb dan ook door mijn Geest de vorsten deze gedachte in het hart gegeven.

6. Alzo nam Mozes die zes wagens en die twaalf runderen van de vorsten aan, en gaf deze, naar het bevel van de Heere en tot gezegd doeleinde, aan de Levieten.

7. Twee wagens en voor elke wagen twee runderen, dus bij de twee wagens vier runderen gaf hij de zonen van Gerson, naar hun dienst, om daarmee de dekkleden en de voorhangsels van de tabernakel, alsmede de bekleedselen van de voorhof te vervoeren (hoofdstuk 4:24-27).

8. En vier wagens en acht runderen gaf hij de zonen van Merßri, naar hun dienst, om daarmee onder de hand, of onder het bestuur van Ithamar, de jongste zoon van Aäron, de Hogepriester, de veel zwaardere lasten dan die van de zonenvan Gerson, welke zij te vervoeren hadden, zoals de planken, pilaren enz. te bezorgen (hoofdstuk 4:29-33).

9. Maar de zonen van Kahath gaf hij niet van de vervoermiddelen; want de dienst van de bijzonder heilige dingen, zoals de Verbondsark, de toonbroden enz. (hoofdstuk 3:31 vv.), was op hen, die zij op de schouders droegen.

Volgens hoofdstuk 4:15 mochten deze voorwerpen niet anders dan door de zonen van Kahath gedragen en dus niet door lastdieren vervoerd worden. Bijzonder heilig moest met deze worden omgegaan..

10. En de oversten offerden vrijwillige geschenken ook ter inwijding van het altaar, op de dag dat deze door Mozes gezalfd werd, in de dagen van de 4de tot de 10de van de maand Abib (zie "Le 8.36); de oversten danofferden hun offeranden voor het altaar, om het, nadat het van Gods zijde door Zijn dienaren gewijd was, ook te wijden van de zijde van de gemeente, wier oversten en vertegenwoordigers zij waren.

Niet dan zeer ongaarne zouden wij deze mededeling missen, die ons zulk een mooie blik in de Sinaïtische geschiedenis opent. Na zulke buitengewone daden van Jehova, die zich al tezamen als daden van louter genade kennen doen, mocht men ook wel eens van de zijde van het volk een teken zien van dankbare erkentenis en van blijmoedige overgifte. Het waren grotendeels vrijwillige gaven, waarvan het heiligdom gebouwd werd. Maar hoe ver was de openbaring sinds die tijd gevorderd. Het verschaft een eigenaardige bevrediging, in de huidige afdeling

de rijkdom van geschenken te zien, die de vorsten van de stammen gezamenlijk aan het heiligdom brengen. Twaalf achtereenvolgende dagen brachten de vorsten, elk op zijn bepaalde dag, geschenken en offers, die bij alle juist dezelfde waren, als had ieder hiermee willen betuigen, dat hij hetzelfde deel heeft aan het heiligdom als de anderen. In het wetboek opgenomen, waren deze geschenken tevens voor de latere geslachten een opwekking om de vaderen in vrijwillige dienst voor het huis van de Heere na te volgen.

11. En de HEERE zei tot Mozes, daar alle vorsten tegelijk kwamen: Elke overste zal, een ieder op zijn dag, die naar de volgorde van de twaalf stammen (hoofdstuk 2:3 vv.) op hem valt, zijn offerande offeren ter inwijding van het altaar.

Deze volgorde van de 12 stammen was toenmaals weliswaar, nog niet bepaald; maar doordat de Heere haar reeds hier aan Mozes bekend maakt en hem de 12 vorsten daarnaar op 12 achtereenvolgende dagen hun wijdingsgeschenken en offers brengen laat, bereidt Hij thans de inrichting van het leger, die later vastgesteld worden zou, voor..

De Heere bestemde of verordende, dat het dus op verscheidene dagen zou gedaan worden: 1e. Opdat de plechtigheid zou worden verlengd en dus in het algemeen geheel Israël kennis daarvan zou verkrijgen en het geheugen daarvan langer zou worden bewaard. 2e. Opdat een evengrote eer daardoor op elke bijzondere stam gelegd zou worden. Op Aärons borstlap had elke stam zijn edelgesteente, en dus had ook tot het doen van deze offerande elk zijn dag. Op die wijze zou het betamelijker en in betere orde geschieden. Het werk van de Heere hoort niet onordelijk, noch met overhaasting gedaan te worden..

12. Die nu op de eerste dag, omstreeks de 12de dag van de maand Abib, of daags nadat Aäron zijn eerste offer gebracht had (Leviticus. 9 en 10), zijn offerande offerde, was Nahesson, de zoon van Amminßdab, voor de stam van Juda, 1) waarvanhij de overste was (Numeri. 1:7).

1) Ook nu weer opent Juda de rij, als bewijs, dat hij bij God als eerstgeborene van Jakobs zonen werd gerekend..

13. En zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was, 1) een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van het heiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer (Leviticus. 2:1);

1) Ook: zie Le 19.37. De sikkel van het heiligdom woog omtrent vier drachmen, iets minder dan een lood. Volgens anderen wordt hier niet het gewicht, maar de waarde opgegeven..

14. Een reukschaal, in de gedaante van een lepel, zoals de in Exodus. 25:29 vermelde bekers, van tien gouden sikkels, 1) vol reukwerk.

1) Zie Exodus. 38:24

15. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarige was, ten brandoffer;

16. Een geitebok, ten zondoffer;

17. En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Nahesson, de zoon van Amminßdab, wiens offerdieren nog op de dag, dat hij ze bracht, na het morgenoffer geofferd werden, terwijl de schotel, het sprengbekken en de reukschaal tot godsdienstig gebruik bij het heiligdom bewaard werden.

18. Op de tweede dag, 13 Abib, offerde Nethßneël, de zoon van Zuar, de overste van Issaschar (hoofdstuk 1:8.

19. Hij offerde zijn offerande: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van het heiligsdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

20. Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

21. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

22. Een geitebok, ten zondoffer;

23. En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Nethßneël, de zoon van Zuar.

24. Op de derde dag, 14 Abib, offerde de overste van de zonen van Zebulon, Eliab, de zoon van Helon (hoofdstuk 1:9).

25. Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

26. Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

27. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

28. Een geitebok, ten zondoffer;

29. En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Eliab, de zoon van Helon.

30. Op de vierde dag, 15 Abib, offerde de overste van de kinderen van Ruben, Elizur, de zoon van Sedéür (hoofdstuk 1:5).

31. Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

32. Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

33. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

34. Een geitebok, ten zondoffer;

35. En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Elizur, de zoon van Sedéür.

36. Op de vijfde dag, 16 Abib, offerde de overste van de kinderen van Simeon, Selûmiël, de zoon van Zurísaddai (hoofdstuk 1:6).

37. Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd; ten spijsoffer;

38. Een reukschaal van tien gouden sikkels: vol reukwerk;

39. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

40. Een geitebok, ten zondoffer;

41. En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Selûmiël, de zoon van Zurísaddai.

42. Op de zesde dag, 17 Abib, offerde de overste van de kinderen van Gad, Eljasaf, de zoon van Dehuël (hoofdstuk 1:14).

43. Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; beiden vol meelbloem gemengd met olie, ten spijsoffer;

44. Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

45. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

46. Een geitebok, ten zondoffer;

47. En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Eljasaf, de zoon van Dehuël.

48. Op de zevende dag, 18 Abib, offerde de overste van de kinderen van Efraïm, Elisßma, de zoon van Ammihud (hoofdstuk 1:10).

49. Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

50. Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

51. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

52. Een geitebok, ten zondoffer;

54. Op de achtste dag, 19 Abib, offerde de overste van de kinderen van Manasse, Gamßliël, de zoon van Pedßzur (hoofdstuk 1:10).

55. Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

56. Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

57. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

58. Een geitebok, ten zondoffer;

59. En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Gamßliël, de zoon van Pedßzur.

60. Op de negende dag, 20 Abib, offerde de overste van de kinderen van Benjamin, Abidan, de zoon van Gideóni (hoofdstuk 1:11).

61. Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

62. Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

63. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

64. Een geitebok, ten zondoffer;

65. En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Abidan, de zoon van Gideóni.

66. Op de tiende dag, 21 Abib, offerde de overste van de kinderen van Dan, Ahiëzer, de zoon van Ammisaddai (hoofdstuk 1:12).

67. Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

68. Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

69. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

70. Een geitebok, ten zondoffer;

71. En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Ahiëzer, de zoon van Ammisaddai.

72. Op de elfde dag, 22 Abib, offerde de overste van de kinderen van Aser, Pßgiël, de zoon van Ochran (hoofdstuk 1:13).

73. Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels; naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

74. Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

75. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

76. Een geitebok, ten zondoffer;

77. En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Pßgiël, de zoon van Ochran.

78. Op de twaalfde dag, 23 Abib, offerde de overste van de kinderen van Nafthali, Ahira, de zoon van Enan (hoofdstuk 1:15).

79. Zijn offerande was: een zilveren schotel, waarvan het gewicht honderd dertig sikkels was; een zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de sikkel van hetheiligdom; zij waren beiden vol meelbloem met olie gemengd, ten spijsoffer;

80. Een reukschaal van tien gouden sikkels, vol reukwerk;

81. Een var, een jong rund, een ram, een lam dat eenjarig was, ten brandoffer;

82. Een geitebok, ten zondoffer;

83. En ten dankoffer: twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf eenjarige lammeren. Dit was de offerande van Ahira, de zoon van Enan.

84. Dit is de inwijding van het brandofferaltaar van de oversten van Israël, namens de gemeente, op de dag dat deze gezalfd werd: twaalf zilveren schotels, twaalf zilveren sprengbekkens, twaalf gouden reukschalen.

85. Een zilveren schotel was van honderd dertig sikkels, 1) en een sprengbekken zeventig:2) al het zilver van de vaten was tweeduizend en vierhonderd sikkels, naar de sikkel van het heiligdom. 3)

1) Omstreeks een gewicht van 3 4/5 pond, zie Ex 30.13 en zie Le 27.25

2) Ongeveer 2 pond..

3) Nagenoeg 70 pond..

86. Twaalf gouden reukschalen vol reukwerk, elke reukschaal was van tien sikkels, naar de gouden sikkel van het heiligdom, 1) al het goud van de reukschalen washonderd en twintig sikkels. 2)

1) Omtrent 8 3/4 lood, zie Ex 38.24 en zie Le 19.37

2) Ongeveer 3« pond..

87. Al de runderen ten brandoffer waren twaalf varren, twaalf rammen, twaalf eenjarige lammeren, met hun, volgens hoofdstuk 15:4 vv. bijbehorend, spijsoffer; en twaalf geitenbokken ten zondoffer.

88. En al de runderen ten dankoffer waren vierentwintig varren, de rammen zestig, de bokken zestig, de eenjarige lammeren zestig. Dit is de inwijding van het altaar, nadat het gezalfd was.

89. En als Mozes in de tent der samenkomst ging, om met Hem te spreken, zo hoorde hij een stem van Hem, die zich hier aan hem openbaren wilde (Exodus. 25:22), tot hem sprekende van boven het Verzoendeksel, dat op de Ark van de Getuigenis is, van tussen de twee cherubim. 1) Alzo sprak Hij, overeenkomstig de belofte (Exodus. 25:22) tot hem, al mocht hij de Heere daarbij ook niet in enige lichamelijke aanwezigheid aanschouwen.

1) Hiermee toonde God, dat Hij genoegen nam met de geschenken, welke tot Zijn altaar werden gebracht; dat Hij ze genadig aannam. Hierin komt het uit, dat de Heere met Mozes sprak als een vriend met zijn boezemvriend. De tabernakel heet dan ook hier tent der samenkomst, omdat de heilige God hier met Mozes samenkwam en tot deze met een hoorbare stem sprak van boven het Verzoendeksel, tussen de twee cherubim..

HOOFDSTUK 8.

WIJDING VAN DE LEVIETEN.

I. Vs.1-4. Eer nu het bericht met het verhaal van de laatste omstandigheden, die aan het opbreken van de Sinaï, vooraf gingen, wordt voortgezet, wordt nog een bepaling van de Heere meegedeeld, betreffende de zorg, die er moest gedragen worden voor de heilige lampen van de gouden kandelaar (Exodus. 27:20 vv. Leviticus. 24:1-4). Nauwkeuriger dan dit eerder (Exodus. 25:37) nog gebeurd is, wordt hier opgegeven, in welke richting deze lampen, naar de wil van de Heere, in het heiligdom hangen zouden. Daar Israël thans het oord, waar het tot hiertoe van de wereld afgescheiden, met zijn God alleen geweest was, verlaat en weer de wereld ingaat, heeft het een nieuwe herinnering nodig aan zijn hoge roeping, die in de zeven lampen is afgebeeld, om namelijk als lichten te schijnen te midden van een krom en verdraaid geslacht.

1. En de HEERE sprak, in de laatste dagen voor het opbreken, tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot Aäron, die de gouden kandelaar in het Heilige, bij het dagelijks morgen- en avondoffer, te verzorgen heeft, en zeg tot hem: als gij ‘s avonds delampen aansteken zult, om de gehele nacht door te branden, echt tegenover of naar de voorzijde van de kandelaar zullen de zeven lampen lichten. 1)

1) Dit betekende, dat God is de Vader van de lichten, die met Zijn Geest de Kerk bestraalt, opdat zij in de duisternis niet zou verdwalen. Dat alzo, wanneer duisternis de gehele wereld vervult, Hij Zijn gelovigen als een zon en maan tot een eeuwig licht zou zijn, zoals Jesaja zegt Jesaja 60:19)

Het licht van de kandelaar moest de gehele ruimte van het Heilige beschijnen. Dit voorschrift is geen blote herhaling van hetgeen in Exodus. 25:37 bevolen is. Veeleer wordt door dit bevel het vorige nader bestemd. Werd eerder (Exodus. 27:21) eenvoudig het aansteken en het toerichten van de kandelaar bevolen, hier wordt de wijze, waarop dit geschieden moest, nader aangegeven. Israël ontvangt hier tevens een wenk, dat het als een licht zou moeten schijnen, dat overal zijn stralen heenzond; als een licht te midden van een krom en verdraaid geslacht..

3. En Aäron deed alzo; tegenover vooraan, d.i. ze naar de voorzijde van de kandelaar gekeerd hebbende, stak hij nu, met nog groter zorgvuldigheid dan tevoren, deze lampen aan, zoals de HEERE Mozes geboden had.

4. Dit werk nu van de kandelaar was van dicht, massief goud vervaardigd, tot zijn schacht of zijn standaard, tot zijn pijpen met hun versierselen, of bloemen toe (Exodus. 25:31 vv.) was het een werkstuk van dicht goud; naar de gedaante, die de HEERE Mozes op de berg (Exodus. 25:9), vertoond had, alzo had hij, door de dienst van de verordende kunstenaars (Exodus. 31:1 vv.) de kandelaar gemaakt(Exodus. 37:17 vv.).

De huidige, met de wil van God op het nauwst overeenkomende bediening van de kandelaar door Aäron (vs.3) beantwoordde alzo volkomen aan de reeds vroeger bestede zorgvuldigheid, waarmee Mozes de kandelaar zelf, overeenkomstig de aanwijzing van de Heere, had laten vervaardigen. Hoe had Israël zich dan steeds ijverig moeten betoond hebben, om zich door nauwgezette waarneming van het goddelijk woord te openbaren als een licht in de Heere..

Zoals de kandelaar was van dicht geslagen werk, en de olie van geslagen olijven, zo is het werk van de getrouwe Dienaren van het Woord geen gemakkelijk, maar een zwaar werk, dat veeltijds met verdrukking gepaard gaat, terwijl ook het maaksel van de kandelaar, naar de gedaante, die de Heere aan Mozes getoond had, tot waarschuwing moest strekken, dat geen ander voorbeeld van de leer moet voortgebracht en van de Kerk ingevoerd worden, dan, waarvan God zelf de ingever en eerste oorzaak is..

II. Vs.5-26. Zich aansluitend aan de in hoofdstuk 7 berichte schenking van offergaven door de stamvorsten van Israël, volgt nu het tweede van de laatste bijzonderheden, die bij de Sinaï plaatshadden, de inwijding namelijk van de tot uiterlijke dienst van het heiligdom verordende Levieten (hoofdstuk 3 en 4). Zij heeft, even als die van de priesters (Exodus. 29:1 vv.) bij een dubbele behandeling plaats, maar is, wat haar afzonderlijke handelingen betreft, daaraan ondergeschikt en komt slechts als een flauw afschijnsel daarvan voor, zoals zij dan ook niet een heiligen, maar slechts een reinigen genoemd wordt. In de eerste handeling heeft hier, in plaats van de wassing, een besprenkeling met ontzondigingswater, in plaats van de zalving, een afscheren van het haar, in plaats van de bekleding, slechts een wassen van de klederen voor, en in de tweede, in plaats van het vullen van de handen, alleen een bewegen voor de Heere. Dit alles beantwoordde juist aan de plaats, die de Levieten in de theocratie beslaan en aan het beroep, waarin zij aan het heiligdom dienen moesten. Voor deze wordt, nu er van de vaste dienst en niet meer, zoals in hoofdstuk 4:3 van het vervoer van de verscheidene bestanddelen van de tabernakel sprake is, een ouderdom van 25 tot 50 jaar bepaald.

5. En de HEERE sprak 1) verder tot Mozes, zeggende:

1) Ofschoon het de Levieten niet geoorloofd was, het heiligdom binnen te treden, daar zij slechts dienaars van de priester waren, en tot bijna slaafse arbeid verordend: omdat zij echter het heiligdom met de heilige vaten moesten dragen, de offerdieren bereiden, de as wegnemen en alle andere onreinheden van het altaar, wilde God, dat zij ook door een plechtig ritueel Hem gewijd werden. Want, zoals geheel Israël, met het oog op de volkeren, een bijzonder volk van God was, zo was het huis van Levi, uit het volk zelf, tot een bijzonder eigendom uitverkoren, zoals hier gezegd wordt. Maar, opdat zij zich niet meer aanmatigden, dan geoorloofd was, komt God hun overmoed breidelen. Allereerst, doordat Hij hun wijding tot een latere tijd verschuift; vervolgens, doordat Hij wilde, dat zij niet door Mozes, maar door Aäron werden gewijd; ten derde, doordat Hij een geheel andere ceremonie voor hen instelt. Want, indien zij op dezelfde tijd waren gewijd, zouden zij wellicht, met dit voorwendsel tot wapen, om gelijkheid in rang gestreden hebben. Daarom, nadat de priesters reeds van het volk waren afgezonderd, bleven zij, opdat zij het ambt van deze zouden eerbiedigen, tot nog toe private personen. Vervolgens, omdat, indien zij op de algemene wijze door Mozes werden aangeboden, er gevaar was, dat zij tegen al de anderen zich trots zouden gedragen, wordt

Aäron bevolen, hen te wijden, opdat zij zich zedig aan zijn gezag zouden onderwerpen. Nu, omdat zij slechts met water en een offerande werden gewijd, doch er geen zalving nodig was, vermaande hen het onderscheid in de uiterlijke rites, dat zij niet hetzelfde of een gelijk eerambt bezaten..

6. Neem de Levieten uit het midden van de kinderen van Israël, en reinig 1) hen, tot het hun bestemde ambt.

1) Voor de priesters wordt het woord heiligen gebruikt, voor de Levieten het woord reinigen. In de grondtekst vindt men ook twee verschillende woorden. Het was, om duidelijk voor ogen te stellen, de veel grotere waardigheid van de priesters, dan die van de Levieten..

7. En aldus zult gij hen doen, om hen te reinigen: sprenkel op hen water van ontzondiging 1) en zij zullen het scheermes over hun gehele vlees 2) doen gaan, en zij zullen hun kleren-want een bijzonder ambtsgewaad zoals de priester hebben zij niet te dragen-wassen met water uit het koperen wasvat, en op deze wijze zich reinigen, 3) zodat zij door deze besprenkeling, beschering en wassing van de kleren rein zijn.

1) Waarin dit water bestaan moest, wordt niet gezegd. De uitleggers zijn het dan ook oneens, of hier aan een bijzonder, toebereid sprengwater, zoals het in Leviticus. 14:5 enz. vermelde, of het in Numeri. 19:9 voorgeschrevene gedacht worden moet, dan of er eenvoudig zuiver water uit een bron of uit het koperen wasvat bedoeld is. De eerste mening schijnt de voorkeur te verdienen..

Allereerst wordt Aäron bevolen, hen te besprenkelen met het water van ontzondiging, dat hen zou reinigen van alle onreinheden. Maar dit niet alleen, zij moesten ook hun kleren wassen, opdat zij zich ijverig zouden hoeden voor alle besmetting rondom, waardoor de verontreiniging op hen zou kunnen komen. Ten derde worden zij bevolen, hun huid te scheren met een scheermes, opdat zij, nadat zij ontdaan waren van de besmettingen van het vlees, als nieuwe mensen zouden beginnen. Een offerande wordt er nog bijgevoegd, en wel een dubbele, om hen te verzoenen. Om welke reden ook de oplegging van de handen hun bevolen wordt. Nadat dit volbracht was, wordt Aäron bevolen, volgens het recht en het eerambt van het Hogepriesterschap, hen te bewegen, niet anders als het heilig brood en de wierook werd bewogen. Het doel hiervan was, dat zij zouden erkennen, dat zij niet meer van hen zelf waren, maar God toegevoegd, om tot de dienst in Zijn heiligdom hun werk te verrichten. Dat nu ook tegelijk sommigen uit het volk bevolen werden, de handen op hen te leggen, dat geschiedde als een getuigenis van vervreemding, alsof alle stammen door deze ceremonie het getuigenis afleggen, dat met hun volle toestemming de Levieten overgingen tot een bijzonder eigendom van God, dat zij als het ware een deel waren van of toevoeging bij het heiligdom. Private personen pleegden hun handen op de offeranden te leggen, maar niet om dezelfde reden als de priesters..

2) Over hun gehele vlees. Dit wordt ook gezegd van de melaatsen, als zij ter reiniging bij de priesters kwamen. Zij moesten dan alle haar van het gehele lichaam afscheren. Ditzelfde wordt hier ook geëist van de Levieten; hoewel sommigen, o.i. ten onrechte, van mening zijn,

dat hier alleen het hoofdhaar bedoeld werd. Van het zich moeten baden, zoals de melaatse, werden zij vrij gesteld. Alleen het besprenkelen met het water van ontzondiging wordt voorgeschreven, zichzelf zuiveren met het water van de reiniging..

3) De grote naarstigheid van hen vereist, om zichzelf te reinigen, verstrekt alle Christenen, en nog veel meer de dienaren van Gods huis, tot een les, om door een waarachtige toevluchtneming tot de grote priester Christus Jezus, door een gedurige gebruikmaking van Zijn bloed en door een gestadige smeking, om Zijn reinigmakende Geest, alsmede door ernstige boetvaardigheid en bekering, en door een dadelijke afstand van aanklevende verdorvenheden, zichzelf te reinigen van alle besmettingen van het vlees en van de geest, en de heiligmaking te voleindigen in de vrees voor God..

8. Daarna zullen zij nemen een var, namelijk een jong rund ten brandoffer (vs.12), met zijn bijbehorend spijsoffer van meelbloem met olie gemengd, naar de in hoofdstuk 15:9 opgegeven maat, en een andere var, namelijk een jong rund, zult gij nemen ten zondoffer,opdat door dit hun zonde uitgewist, zoals door dat eerstgenoemde hun volledige overgave aan de Heere bewerkt wordt.

9. En gij zult, nadat alzo alles tot de eigenlijke wijding voorbereid is, de Levieten voor de tent der samenkomst, in de voorhof doen naderen, en gij zult de gehele vergadering van de kinderen van Israël op dezelfde plaats doen verzamelen.

10. Ja, gij zult de Levieten voor het aangezicht van de HEERE bij het brandofferaltaar, doen naderen! en de kinderen van Israël, door hun oudsten of stamhoofden vertegenwoordigd, zullen, om hun alzo hun verplichting tot de dienst van het heiligdom op te dragen, hun handen op de Levieten leggen.

11. En Aäron zal de Levieten, door ze naar de ingang van de tabernakel heen en van daar weer naar het brandofferaltaar terug te leiden, bewegen ten beweegoffer voor hetaangezicht van de HEERE; 1) want Ik neem hen aan, als een geschenk of een offergave (vs.16), vanwege de kinderen van Israël, en geef ze wederom als een geschenk (vs.19) aan Aäron en zijn zonen, opdat zij zijn, om de dienst van de HEERE te bedienen.

1) Ook: zie Ex 29.24.

12. En de Levieten zullen, na alzo bewogen en tot hun ambt gewijd te zijn, hun handen op het hoofd van de beide varren leggen, om deels hun schuld op de hun plaatsbekledende offerdieren over te dragen, deels hun bereidwilligheid tot een volledige overgave aan de dienst van de Heere te betuigen; daarna bereidt gij een ten zondoffer en een ten brandoffer voor de HEERE, om over de Levieten verzoening te doen, en hen Mij welgevallig te maken.

13. En gij zult de Levieten stellen voor het aangezicht van Aäron en voor het aangezicht van zijn zonen, ten teken dat zij hun van nu aan als dienaars en helpers toegeschikt zijn zullen, en gij zult hen bewegen 1) ten beweegoffer voor de HEERE, d.i. door deze formele overgave aan

de Heere en aan Zijn dienaren daadwerkelijk ten uitvoer leggen, hetgeen hun beweging (vs.11) zinnebeeldig heeft aangeduid.

1) Deze overgave zal Aäron zo uitvoeren, dat hij de Levieten als een beweegoffer voor Jehova, vanwege de kinderen van Israël beweegt, d.i. als een vanwege de Israëlieten gebracht offer, de Heere zinnebeeldig brengt. Het bewegen gebeurde zonder twijfel zo, dat Aäron de Levieten plechtig van en tot het altaar heen en weer voerde..

Wellicht dat de Apostel van het geloof in Rom.12:1 op deze handeling het oog heeft gehad en daarmee de geestelijke betekenis ervan heeft verklaard, als hij schrift: Ik bid u dan, broeders! door de ontferming van God, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en God welbehaaglijke offerande, welke is uw redelijke godsdienst..

14. En gij zult de Levieten, door ze alzo tot hun bediening in te leiden, uit het midden van de kinderen van Israël scheiden, opdat de Levieten niet als deze een gewonelevenstaak kiezen, maar, zoals Ik hen (hoofdstuk 3:45) daartoe verordend heb, van Mij zijn, als hen, die Mij en de bediening van Mijn heiligdom zijn toegewijd.

15. En daarna zullen de Levieten, in het binnenste van het heiligdom, zodra dit door de priesters tot afbreken gereed gemaakt zijn zal (hoofdstuk 4:5-15), inkomen, om, op de in Numeri. 4:19 vv. beschreven wijze, de tent der samenkomst te bedienen; en gij zult hen dus, zoals Ik u (vs.5 vv.) nauwkeurig aangewezen heb, allereerst (vs.7), reinigen, en zult hen vervolgens ook ten beweegoffer (vs.9 vv.) bewegen, en alzo zowel de negatieve als de positieve wijding aan hen voltrekken.

16. Want zij zijn gegeven; zij zijn Mij gegeven uit het midden van de kinderen van Israël, zoals deze zelf door de handoplegging (vs.10) betuigd hebben; voor de opening van alle baarmoeder, voor de eerstgeborenen namelijk van een ieder uit de kinderen van Israël heb Ik ze Mij genomen, ten gevolge van de plaatsvervanging, waarvan Ik u tevoren (hoofdstuk 3:12 vv.) gesproken heb.

Opdat de andere stammen niet zouden klagen, dat het kader van het volk kleiner werd, openbaarde God, dat zij Zijn eigendom waren uit het geslacht van Abraham, omdat Hij hen zelf had verworven, toen Hij alle eerstgeborenen in Egypte sloeg. Het is nu zeker, dat, zowel de eerstgeborenen van het volk, als de eerstgeborene vrucht van de dieren op een verwonderlijke wijze zijn ontrukt aan het algemeen verderf. Daarom, zoals God hen door een bijzondere bescherming bevrijd heeft, alzo behoudt Hij hen zich ook door de weldaad van de verlossing..

17. Want elke eerstgeborene onder de kinderen van Israël is van Mij, en onder de mensen en onder de beesten; ten dage dat Ik alle eerstgeboorte in Egypte sloeg, daarentegen die van de kinderen van Israël spaarde, heb Ik deze voor Mijgeheiligd, door hen zo bijzonder te sparen.

18. En Ik heb later de Levieten, genomen voor alle eerstgeborenen onder de kinderen van Israël.

19. En Ik heb de Levieten, als een Mij toegekomen gift, weer aan Aäron en aan zijn zonen, mijn naaste en meest onmiddellijke dienaren, tot een gift gegeven, uit hetmidden van de kinderen van Israël, om de dienst in plaats van de kinderen van Israël, die anders zelf deze te vervullen hadden, in de tent der samenkomst te bedienen; daar de kinderen van Israël zelf deze niet waarnemen kunnen en uit hoofde van hun onreinheid niet tot Mijn heiligdom naderen mogen, en alsmede heb Ik Mij de Levieten, die de plaats van de anderen vervangen, verkoren, gereinigd en aan de priesters gegeven, om voor de kinderen van Israël verzoening te doen, of hen tegen Mijn toorn te bedekken, 1) opdat er geen plaag, zoals die, waardoor Aärons beide zonen zo plotseling omgekomen zijn (Leviticus. 10:2), zij onder de kinderen van Israël, als de kinderen van Israël zelf, in hun natuurlijke onreinheid, die door deze bijzondere reiniging Mijnerzijds is weggenomen, zoals dit bij de Levieten het geval is, tot het heiligdom naderen zouden, om daaraan de dienst te verrichten (1 Samuel 6:19 vv.).

1) Verg. Leviticus. 1:4b.

20. En Mozes deed, en in vereniging met hem deden Aäron en de gehele vergadering van de kinderen van Israël, door haar stamhoofden vertegenwoordigd, aan de Levieten; naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had van de Levieten, zo deden dekinderen van Israël aan hen.

21. En de Levieten ontzondigden zich, doordat zij zich met het ontzondigingswater lieten besprenkelen, en het haar afscheerden, en wasten hun kleren (vs.7), en Aäron bewoog hen ten beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE, op de in vs.11 aangewezen wijze, enAäron deed, door de beide (vs.12) vermelde offeranden, verzoening over hen, om hen aan de staat van de onreinheid, waarin ze tot nog toe waren, te ontnemen, en dus te reinigen, zodat zij nu de kinderen van Israël tot een verzoening of bedekking strekken konden (vs.19).

22. En daarna, toen men tot het afbreken van het heiligdom overging (hoofdstuk 10:11 vv.), kwamen de Levieten, om een ieder naar het werk, dat voor elk van hun drie geslachten bepaald was (hoofdstuk 4), hun dienst te bedienen in de tent der samenkomst, voor het aangezicht van Aäron en voor het aangezicht van zijn zonen, en dus onder hun hoede (hoofdstuk 4:17 vv.), en volgens hun aanwijzing (hoofdstuk 4:27,33); zoals de HEERE Mozes de Levieten geboden had, alzo deden zij aan hen.

23. En de HEERE, van de huidige diensten van de Levieten heenwijzende naar de tijd, waarop zij in het land Kanaän de uiterlijke gereedschappen bij het heiligdom zouden te bezorgen hebben, sprak tot Mozes, zeggende:

24. Dit is het wat de Levieten aangaat, 1) van vijfentwintig jaar2) en ouder zullen zij inkomen om, als gezalfde strijders (hoofdstuk 4:3), de strijd te strijden 3) in de dienst van de tent der samenkomst.

1) Hier wordt de leeftijd vastgesteld, waarop de Levieten zouden beginnen en ophouden hun ambt waar te nemen. God beveelt, dat zij met het vijfentwintigste jaar zouden beginnen, maar staat verlichting toe met het vijftigste jaar. En dat beide, om een zeer goede reden. Want, indien zij als knapen werden toegelaten, kon hun onnozelheid veel aan de eerbied voor het

heilige wegnemen, niet slechts, omdat zij meestal onbezonnen handelen, die nog niet tot de rijpe, mannelijke leeftijd gekomen zijn, maar vooral, omdat zij uit onachtzaamheid, of lichtzinnigheid, of onbedachtzaamheid, of onervarenheid, of dwaling vele dingen, omtrent de dienst van God, bij vergissing in de war zouden brengen. Doch evenals zij volstrekt niet eerder geschikt waren, om het ambt te beoefenen, totdat zij bezonnenheid en deftigheid hadden vergaderd, zo ook was het billijk, dat zij, opdat zij niet door de ouderdom krachteloos zouden zijn, op tijd hun ontslag kregen. Want het was een zwaarwichtige arbeid, en die een ferme lichaamskracht vereiste. Indien men nu dit op het herderlijk ambt wil overbrengen, zal men dit in het algemeen moeten vaststellen, dat niet ieder, die wil, moet gekozen worden, maar zij, die bewijs van hun bezadigdheid hebben gegeven, dat men hen niet bovenmate moet bezwaren, die zich volijverig eraan wijden, nog meer van hen vergen, dan hun kracht vermag. Daarom is het dwaas, wanneer sommigen op de jaren op zichzelf letten, alsof vóór het vierentwintigste jaar men niemand tot herder zou mogen verkiezen, die overigens met de nodige talenten is toegerust..

2) Dit is niet in strijd met Numeri. 4:3. Daar wordt wel de dertigjarige leeftijd voorgeschreven, maar alleen in voor zover zij de tabernakel moesten vervoeren. Daartoe werd de volle mannelijke leeftijd vereist. Hier wordt over heel de dienst van de tabernakel gehandeld, niet alleen in de woestijn, maar ook als Israël eenmaal in Kanaän zou zijn gekomen. David heeft later de leeftijd van 20 jaar bepaald (1 Kronieken 23:24)

3) De strijd strijden, wordt ook hier gebruikt voor het zijn in werkelijke dienst, voor het uit elkaar nemen en vervoeren van de tabernakel in de woestijn en voor alle zware werkzaamheden bij de tabernakel en bij de tempel..

25. Maar wanneer hij vijftig jaar oud is, zal hij, de Leviet, van de strijd van deze dienst afgaan, en hij zal niet meer dienen.

26. Doch hij zal met zijn broeders, de nieuw in dienst tredende Levieten, dienen in de tent der samenkomst, om de wacht waar te nemen, 1) zodat hij de aankomenden in hun dienstwerk terechtwijze en over hen wake, opdat allesordelijk en eerlijk toega 1 Corinthiers. 14:40); maar de dienst zal hij zelf niet meer bedienen. Alzo zult gij aan of met de Levieten doen in hun wachten, en ieder al naar gelang zijn ouderdom het een en ander ter bewaking in de dienst van de tabernakel opdragen.

1) In het Hebreeuws Lischmoor mischméréth. Deze uitdrukking staat tegenover het de dienst waarnemen, of de strijd strijden in de dienst. Hier wordt bedoeld, het opzicht houden over de heilige zaken van de tabernakel..

HOOFDSTUK 9.

HET PASCHA. DE TEKENEN TOT HET NEDERSLAAN EN HET OPBREKEN VAN HET LEGER.

I. Vs.1-14. Het derde van de laatste bijzonderheden bij de Sinaï is de terugkeer van het Paasfeest.

1. En de HEERE sprak tot Mozes in de woestijn van Sinaï in het tweede jaar, nadat zij uit Egypte getrokken waren, in de eerste maand, 1) waarschijnlijk op de morgen van de 10de dag van de maand Abib, of van de laatste van de zevendagen van de priesterwijding (zie "Le 8.36), zeggende:

1) Dat God, voor er een jaar om was, het volk de viering van het Pascha in het geheugen terugroept, hoe grote zorgeloosheid van het volk kan daaruit opgemerkt worden, een zorgeloosheid, die ook ondankbaarheid verried. Want wat zouden zij na vijftig jaar gedaan hebben, wanneer er gevaar bestond, dat na zo groot verloop van tijd hun de vergeetachtigheid was overvallen. Want, indien zij uit eigen beweging ijverig in hun plichtsbetrachting zouden geweest zijn, was het overbodig, voor de tweede maal te herhalen, hetgeen Hij hen zo gestreng en met bijvoeging van bedreigingen had opgelegd. Nu vermaant God hun, dat, wanneer het jaar ten einde spoedde, zich bij de dag te houden, welke Hij voor het Pascha had vastgesteld, opdat de Israëlieten des te zekerder zouden leren, dat deze plechtige, heilige offerande jaarlijks terugkeerde en zij alzo haar niet mochten nalaten. Vervolgens beveelt Hij, dat alle ceremoniën ijverig zouden waargenomen worden, opdat zij niet door enige vreemde zuurdesem de zuivere instelling zouden bederven. Eindelijk wordt hun gehoorzaamheid geprezen, omdat zij aan het bevel niets toededen, noch er iets afdeden..

2. Dat de kinderen van Israël het pascha houden zouden, op zijn gezette tijd; 1)

1) Om de Israëlieten alle gedachte te ontnemen, dat men eerst bij het komen in Kanaän het Paasfeest behoefde te vieren en om hen erop te wijzen, dat het elk jaar, ook in de woestijn, moest gehouden worden, gebruikt de Heere hier de uitdrukking: op zijn gezette tijd..

3. Op de veertiende dag-zei de Heere-op de veertiende dag in deze maand, tussen de twee avonden, of op de tijd van de avondschemering, zult gij dat, met het slachten, toebereiden en eten van een lam houden, op zijn reeds in Exodus. 12:6 bepaalde, of gezette tijd; naar al zijn instellingen en naar al zijn rechten, die de Heere, bij de instelling daarvan (Exodus. 12) verordend heeft, zult gij dat houden.

4. Mozes dan sprak tot de kinderen van Israël, dat zij het pascha zouden houden.

5. En zij hielden het pascha op de veertiende dag van de eerste maand, tussen de twee avonden, in de woestijn van Sinaï; de onderscheidene vaders van de gezinnen slachten, op de bepaalde dag tegen de avond, hun lam, sprenkelden zijn bloed op het altaar van de voorhof, waarna het gebraden en ‘s avonds met bittere kruiden en ongezuurde broden, onder

lofgezangen (Boek der Wijsheid 18:9) gegeten werd; naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had, zo deden de kinderen van Israël.

De bepaling om de maaltijd in de houding van reisvaardigen te nuttigen, gold slechts voor de eerste viering in Egypte; alwaar deze houding, door de omstandigheden zelf aangegeven, de spoed moest aanduiden, waarmee aanstonds na de maaltijd moest vertrokken worden (zie Ex 12.11). Naar de overlevering van de rabbijnen betrof ook het uitkiezen van het Paaslam op de 10de dag van de maand en de bewaring daarvan tot de 14de slechts die eerste viering. Het is evenwel niet onwaarschijnlijk, dat, zoals wij boven aangenomen hebben, de Heere ook nu de opwekking om zich nu weer ten Paasfeest te bereiden, op de 10de dag tot Israël komen liet. Ook de bestrijking van de deurposten met het bloed van het lam verviel nu natuurlijk; in de plaats daarvan kwam thans het sprenkelen van het bloed op het altaar, hetgeen nog ieder vader in eigen persoon schijnt verricht te hebben, terwijl zij later door de priesters, met hulp van de Levieten, gebeurde en slechts het slachten van de lammeren aan de vaders overgelaten bleef (2 Kron.30:16). Of het laatstgenoemde reeds nu, zoals later (Deuteronomium. 16:2 vv.) bepaald werd, bij het heiligdom moest voltrokken worden, is onzeker; in elk geval gebeurde het ook thans tussen 3-6 uur na de middag (zie Ex 12.6), daar anders de tijd om het bloed op het altaar te sprenkelen, bij het grote aantal van Paaslammeren, niet toereikend zou geweest zijn. Bij het gebruik van het Paasmaal ging alles voorzeker nog eenvoudig toe; na verloop van tijd echter kwamen daarbij meer en meer vaste gebruiken in zwang, die uit het volgende bestonden: nadat de lampen ontstoken waren en de disgenoten zich verenigd hadden, werd de eerste beker wijn, (gewoonlijk rode, hoewel ook witte gebruikt worden kon) ingeschonken, door de vader met deze dankzegging: "wees geloofd o, Heer, onze Koning van het heelal, die de vrucht van de wijnstok geschapen hebt!" gezegend en door de aanwezigen naar de rij gedronken. Nadat nu nog vooraf de handen gewassen waren, werd vervolgens de maaltijd hiermee geopend, dat ieder iets van de bittere kruiden nam en at, waarop het lezen van de *Hagada*, d.i. de voor deze dag bepaalde en uit verschillende gedeelten van het wetboek bestaande herinneringen, aanving, een tweede beker ingeschonken werd en de oudste zoon des huizes tot de vader de vraag richtte: wat toch dit alles beduidde (zie Ex 12.27). Als nu deze zijn antwoord besloot met de woorden: "zo laat ons nu spreken Halleluja, looft gij Zijn knechten de Heere!" was daarmee het Hallel of het lofgezang ingeleid, waartoe intussen alleen Psalm. 113 en 114 uitgesproken of gezongen werden. Dan ledigde men de, tevoren ingeschonken, tweede beker, en hield hierna de eigenlijke maaltijd. Was deze geëindigd, dan waste men de handen weer, de vader deed het dankgebed, zegende de derde beker, die bij uitnemendheid "de gezegende beker" 1 Corinthiers. 10:16) genoemd werd, en dronk hem met de disgenoten uit, waarop dan nog een vierde ingeschonken, maar niet eerder genuttigd werd, dan ook het tweede gedeelte van de lofzang (Psalm. 115-118) geëindigd was of tenminste gebracht was tot de woorden (Psalm. 118:26): "Geloofd zij Hij, die daar komt in de naam des Heeren!" Op nog enkele gebruiken en gewoonten bij deze feestviering komen wij in het Nieuwe Testament, bij de geschiedenis van de instelling van het Heilig Avondmaal, terug..

6. Toen, ten tijde, dat heel Israël zich tot het vieren van het paasfeest bereidde, waren er lieden geweest, die naar de wet, 1) over het dode lichaam van een mens, 2) die zij begraven hadden, onrein waren, en op dezelfde daghet pascha niet hadden kunnen houden, daar toch volgens Leviticus. 7:21, slechts Levitisch reine personen aan een offermaal mochten

deelnemen; daarom naderden zij voor het aangezicht van Mozes en voor het aangezicht van Aäron, op deze dag.

1) Naar de latere bepaling (hoofdstuk 19:11) waren zij, die een dode mens aangeraakt hadden, zeven dagen onrein. Deze bepaling is nu nog niet uitgevaardigd; wel echter erkennen de mannen, van wie hier sprake is, op grond van Leviticus. 11:24 vv.; 21:1,11 tenminste hun onreinheid voor de lopende dag, en dat zij hierdoor van de Paasviering zijn uitgesloten. Het antwoord, dat Jehova (vs.10 vv.), aan Mozes op zijn vraag gaf, is zo ingericht, dat de bestaande bepaling daarbij ten volle tot haar recht komt..

2) Deze verontreiniging kon plaats hebben, óf door het aanraken van een lijk, óf door het vertoeven in een sterfhuis, óf door het bijwonen van een begrafenis. Waren zij Levitisch of ceremonieel onrein, dan mochten zij geen offerande bijwonen, noch van de offermaaltijd genieten. Duidelijk blijkt hier, dat het Paaslam wel degelijk een offerande was, dat het als zodanig door Israël werd beschouwd. Het is daarom dan ook, dat de Apostel van het geloof Christus noemt: Ons Pascha, voor ons geslacht..

7. En deze lieden zeiden tot hem: wij zijn onrein over het dode lichaam van een mens; waarom zouden wij omwille van zo’n zaak, die ons buiten onze schuld getroffen heeft, verkort worden en bij anderen achterstaan, die daarvan zijn verschoond gebleven, zodat wij de offerande van de HEERE, d.i. het paasoffer (zie "Ex 12.7) op zijn gezette tijd niet zouden offeren, in het midden van de kinderen van Israël? 1) Wij wensten zowel pascha te houden als onze broeders, maar mogen niet! Wat raad en hulpis er in dezen?

1) Wij merken aan, dat hier veroordeeld wordt, het gedrag van zodanige Christenen, die, wanneer zij op de onderzoeking van zichzelf merken, dat zij de bewijzen en blijken van een waar bondgenoot, zoals deze in Gods Woord worden opgegeven, niet in zich hebben, dan zichzelf van het Evangelische Pascha, te weten, het Verbondsteken van het Heilig Avondmaal, onthouden, en daarop dan volkomen gerust zijn. Zij zouden zich, menen zij, wanneer zij zich van het Avondmaal van de Heere onthouden, geen oordeel eten en drinken, hetgeen in zo verre wel waar is, maar dus doende, werpen zij zich aan de andere zijde onder Gods oordeel, want Zijn woord zegt duidelijk: De mens beproeve zichzelf en ete alzo 1 Corinthiers. 11:28). Die zichzelf dan niet beproeft, of die zich beproefd hebben, bevindt, dat hij nog in zijn natuurlijke en geestelijke onreinheid, geen waar gelovige, geen bondgenoot van God is, en daarom niet eet van het Avondmaal van de Heere, die begaat een verschrikkelijke ongehoorzaamheid, versmaadt Gods instelling en dierbare gemeenschap, en is bloot gesteld aan Zijn toorn (Johannes 3:36)

8. En Mozes zei tot hen: Blijft hier staan, dat ik hoor, wat de HEERE, die ik aanstonds in de tabernakel zal gaan raadplegen, U gebieden zal. 1)

1) Mozes beleed dat hij in deze zaak niet kon beslissen, waarom hij een ogenblik vraagt, om God te raadplegen. Waaruit de zorgvuldige bescheidenheid van de profeet blijkt, omdat hij omtrent een twijfelachtige zaak niet durfde beslissen, hoewel hij de wetgever was. Maar op die wijze toont hij het duidelijk, dat hij volstrekt niet de Wet, waarvan hij zelf niet de

uitlegger durfde zijn, tenzij na het ontvangen van een nadere verklaring, uit zijn eigen brein heeft voortgebracht..

9. Toen sprak de HEERE, van de Verbondsark, tot Mozes, zeggende: terwijl Hij niet alleen voor het tegenwoordige geval antwoordde, maar van het bestaande voorschrift tevens een algemene, op alle gelijksoortige gevallen toepasselijke verklaring gaf:

10. Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: Wanneer iemand onder u, of onder uw geslachten, tijdens het eigenlijke paasfeest, over een dood lichaam onrein, of op een verre weg; 1) van huis afwezig, zal zijn, zodat hij op paasavond niet teruggekomen zijn kan, hij zal dan nog deHEERE het pascha houden, al is het dan ook niet op dezelfde tijd als het gehele volk, de 14de dag van de eerste maand.

1) Niet alleen zij, die ceremonieel onrein waren, maar ook, die op reis waren geweest, moesten het Pascha in de tweede maand houden. De Heere wil, dat het Pascha gehouden wordt. Israël moest het jaar uit, jaar in herinnerd worden, dat God het met een sterke arm uit Egypte had verlost..

11. In de tweede maand, Sif of Ijar, op de veertiende dag, tussen de twee avonden, zullen zij dat alsnog houden; met ongezuurde broden en bittere saus (Exodus. 12:8) zullen zij dat dan eten.

12. Zij, die alzo de naviering houden, zullen daarvan niet overlaten tot de volgende morgen, en zullen, bij het bereiden van het lam, daaraan geen been breken; naar alle instellingen van het pascha (Exodus. 12:10,46) zullen zij dat houden, behalve dat zij niet nog 7 dagen daarna ongezuurd brood moeten eten; bij deze naviering is veel meer het feest met het houden van het paasmaal als zodanig, geëindigd.

13. Als echter een man, die rein is en op de weg niet is, en daarom geen rechtmatige verontschuldiging heeft, nalaten zal het pascha op de bepaalde tijd, de 14de dag van Nisan, te houden, daar hij meent, dat hij de viering immers een maand later, en dan met een enkele dag, inhalen en zijn huidig verzuim vergoeden kan, zo zal deze ziel uit haar volken uitgeroeid worden; want hij heeft de offerande van de HEERE (vs.7) op zijn door de Heere bepaalde of gezette tijd niet geofferd, en daarmee Mijn Verbond geschonden; deze man zal zijn zonde dragen en de verdiende straf niet ontgaan (Genesis 17:14).

Was nu aan beide sacramenten van het Oude Verbond zo veel gelegen, dat hij, die ze naliet en niet naar de instelling van de Heere gebruikte, de straf van de lijflijke dood zeker te wachten had; wat meent gij dan, gij spotters en verachters van de sacramenten van het Nieuwe Testament die door Christus zo wijs en heilzaam tot zegels van de gerechtigheid ingesteld zijn. Hoe zal het u gaan, die daar in het bijzonder het Heilig Avondmaal versmaadt, waarin u niet slechts ongezuurd brood, niet slechts lamsvlees, maar het lichaam en bloed van Christus, als van een onberispelijk en onbesmet Lam, tot verzekering van Gods genade en het eeuwige leven, geestelijk door het geloof, te eten en te drinken geboden wordt.

Opdat niemand uit achteloosheid, of onverschilligheid, of gemakzucht zich aan de viering op de bestemde tijd zou onttrekken, indien hij niet onrein was, komt de Heere hier met de aankondiging van Zijn oordelen, en dreigt hem uit te roeien, die het Pascha op die wijze veracht..

14. En wanneer een vreemdeling, die door het ondergaan van de besnijdenis zich geheel bij uw volk aangesloten heeft (Exodus. 12:48), bij u als vreemdeling verkeert, en hij-wat niet van zijn willekeur afhangt, daar hij, tot ingelijfd, aan dezelfde wetten onderworpen is als gij-het pascha voor de HEERE ook houden zal; naar de instelling van het pascha en naar zijn, door Mij voorgeschreven wijze, alzo zal hij het houden; hetgeen eerder betreffende het pascha bepaald en hier (vs.10-13) aangevuld is, het zal enerlei en evenzeer verbindende instelling voor u zijn, voor u beide, de vreemdeling, de proseliet van de gerechtigheid (zie "Le 17.9) en de inwoner van het land; gij zult daarom daaraan niets veranderen, uit aanmerking b.v. van de inzichten van de vreemden en diens genegenheden, maar deze moeten, zo ze er dan deel aan willen hebben, zich naar de vastgestelde voorschriften gedragen.

Zoals er toen een genadige wet was, zo zou er in de dagen van de Messias een genadig en zaligmakend Evangelie zijn, zowel ten behoeve van de vreemdelingen, als de inwoners; ja, de Heere zou dan een vreemde in Zijn huis en binnen Zijn muren een plaats en een naam geven, beter dan de zonen en de dochters Jesaja 56:5)

II. Vs.15-23. Met de viering van het Paasfeest is de tijd gekomen, om van de Sinaï op te breken. Terwijl het geschiedverhaal tot dit vertrek overgaat, geeft het, zich aan het bericht aansluitend van hetgeen met de wolk, die Israël uit Egypte naar de berg van de wetgeving geleidde (Exodus. 13:21) op de dag van de oprichting van de tabernakel gebeurd was (Exodus. 40:34 vv.), allereerst een overzicht van heel de wijze, waarop de Heere, door middel van deze wolk Zijn volk op de verdere tochten naar het beloofde land placht te leiden, en breidt het hiermee de vroegere, hoofdzakelijke opgaven (Exodus. 40:36 vv.), verder uit.

15. En op de dag van het oprichten van de tabernakel, hetgeen gebeurde op de eerste dag van de eerste maand van het tweede jaar, na de uittocht uit Egypte (Exodus. 40:17), bedekte dezelfde wolk, waarin de Heere tot hiertoe bij Zijn volk aanwezig geweest was en het de weg gewezen had, de tabernakel, zoals reeds in Exodus. 40:34 vv. verhaald is, en legde zij zich neer op de tent van de getuigenis ter plaatse, alwaar daarbinnen, in het Heilige der Heiligen, de Verbondsark stond met de tafelen van de wet en het Verzoendeksel; en in de avond wasvan nu af, over de tabernakel als een gedaante van vuur, want de wolk lichtte in vurige glans (Exodus. 40:30), ten teken, dat de Heere ook bij nacht over Zijn volk waakte, en deze gedaante als van vuur bleef tot aan de morgen.

16. Alzo geschiedde het van nu voortaan gedurig: de wolk bedekte deze tabernakel bij dag en bij nacht, en ‘s nachts bepaald was er hieraan een gedaante van vuur eigen.

Het verschijnsel, dat zich op de dag van de oprichting van het heiligdom vertoonde, verdween niet soms, maar bleef bestendig..

17. Maar nadat de wolk, ten teken dat men opbreken en vertrekken moest, opgeheven werd van boven de tent, zodat zij niet meer daarop rustte, maar daarboven omhoog ging, zo verreisden ook daarna de kinderen van Israël; en in de plaats, waar de wolk, die zij als hun gids volgden, staan bleef, daar legerden zich de kinderen van Israël.

Daar de tabernakel gedurende de tocht uit elkaar genomen was, moet men het blijven, of rusten of zich neerlaten van de wolk in deze of gene plaats, zich zo voorstellen, dat ze uit de hoogte, op welke zij boven de, het leger vooruitgedragen, Verbondsark zwevend voortging, zich op duidelijke waarneembare wijze, nu eens hier, dan eens daar nederliet, ten teken dat op deze plaats stilgehouden en de tabernakel wederom opgeslagen worden moest; waarna zij haar plaats boven deze tabernakel en bepaaldelijk boven het Heilige der Heiligen weer innam, zoals (vs.15) voorgesteld is..

18. Naar de mond 1) van de HEERE, die in de beweging van de wolk tot hen sprak, verreisden de kinderen van Israël, en naar de mond van de HEERE legerden zij zich; al de dagen waarop de wolk over de tabernakel staan bleef en geen teken van vertrekken gaf, legerden zij zich, d.i. bleven zij op die plaats, waar zij waren, gelegerd.

1) Naar de mond, wil ook hier zeggen, naar het bevel van de Heere. Door de wolk maakte de Heere aan Israël Zijn bevelen bekend, omtrent het verreizen van de ene plaats naar de andere..

19. En als de wolk, zonder zich omhoog te verheffen, vele dagen over de tabernakel verbleef, zo namen de kinderen van Israël de wachts van de HEERE waar, 1) en verreisden niet.

1) Zij namen waar de waarneming van de Heere. De zin schijnt door het volgende: "en verreisden niet," bepaald te worden; zodat de uitdrukking zal te kennen geven: dat de Israëlieten zonder vooruitlopen, de tijd afwachtten, die de Heere hen hier wilde doen verblijven, om eerst dan weer op te breken, als zij aan de wolk waarnamen, dat de Heere een opbreken van het leger verlangde. Anderen denken, dat de wacht of de waarneming van de Heere waarnemen hier zoveel betekent als: zij namen de tabernakeldienst weer waar, zij verrichtten weer, zoals hun voorgeschreven was, de dienst van de offeranden, waarin het opbreken enige stoornis had teweeggebracht..

20. Als het nu het geval was, dat de wolk slechts weinige dagen op de tabernakel was, naar de mond van de HEERE, die door het rusten van de wolk tot hen sprak, legerden zij zich dan ook slechts die weinige dagen, zonder langer dande Heere het wilde, op die plaats gelegerd te blijven, en naar de mond van de HEERE die, in dit geval na slechts weinige dagen toeven, door de beweging van de wolk van vertrekken sprak, verreisden zij, na niet meer dan dat korte oponthoud.

21. Maar was het, dat de wolk slechts van de avond tot de morgen, en dus maar een enkele nacht daar, d.i. op de een of andere plaats, stil was, en de wolk in de morgenopgeheven werd, zo verreisden zij, zonder langer op die plaats te willen blijven; of verhief zich de wolk overdag, terwijl men ergens had stil gehouden, of verhief zij zich ’ s nachts, dan werd de

nacht niet als een verhindering tot vertrek aangemerkt, maar in elk geval, en op welk uur van dag of van nacht het dan ook was, als de wolk opgehevenwerd, zo verreisden zij.

Men vindt, met uitzondering van de tocht door de Rode Zee (Exodus. 13), wel geen zeker bericht, dat de Israëlieten ook bij nacht in de woestijn zijn voortgetrokken; God kan evenwel Zijn verborgen reden gehad hebben, waarom Hij soms wilde, dat het Israëlitische leger ook bij nacht waakzaam en vaardig zijn zou, tot een voorbeeld voor allen, die niet weten, wanneer God hen tot de reis naar de hemel oproepen wil, opdat zij te allen tijde bereid mogen zijn, om op Zijn wenk die reis te aanvaarden, zoals de maagden met haar lampen (Matth.25)

22. Of als de wolk twee of meer dagen, of een maand, of in het algemeen vele dagen verbleef op de tabernakel, blijvende daarop, zo legerden zich de kinderen van Israël, en verreisden niet; en als zij verheven werd, of: zich omhoog hief, dan verreisden zij.

23. Naar de mond van de HEERE legerden zij zich, en naar de mond van de HEERE verreisden zij, al naar dat Hij hun dus door de wolk het een of het ander als Zijn wil kenbaar maakte; zij namen de wacht van de HEERE waar (zie "Nu 9.19) naar de mond van de HEERE, zodat zij handelden overeenkomstig hetgeen de Heere hun in deze aanwees en dat Hij hun door de dienst, of de tussenkomst, of door de hand van Mozes nader bekend maakte.

Deze volstrekte afhankelijkheid van het volk van de wolk en de zich daarin betonende onmiddellijke en speciale voorzorgen van de Heere, hun God, is de hoofdzaak, waarvan de voorstelling de heilige schrijver op deze plaatse vooral bedoelt. Daarom heeft hij ook met zo grote nauwkeurigheid en uitvoerigheid alles opgegeven, wat ten aanzien van het rusten en het zich bewegen van de wolk maar denkbaar is..

Twee zaken vooral had Israël hierdoor te leren. Allereerst, dat het God, de Heere was, die hen tot Leidsman en Gids strekte en dat zij daarom altijd vol goede moed konden zijn, en ten tweede dat, daar God, de Heere hun Leidsman was, zij ook gewillig zich aan Zijn leiding moesten overgeven. Een verkregen volk was het, een gewillig volk moest het worden..

HOOFDSTUK 10.

GEBRUIK DER TROMPETTEN. ISRAELS VOORTTOCHT.

I. Vs.1-10. Bij het zichtbare teken van Zijn leiding geeft de Heere, voordat Hij Israël opbreken laat, eerst nog een hoorbaar teken, opdat alle bewegingen van het nu georganiseerde krijgsleger ook in bijzonderheden naar Zijn wil bestuurd en, bij de grote menigte van het volk, tijd en orde behoorlijk in acht konden genomen worden. Op Gods bevel moet Mozes twee zilveren trompetten laten vervaardigen en deze aan de priesters ter hand stellen, om daarmee aan het volk tekenen te geven. Deze trompetten zullen echter niet slechts op de tegenwoordige reis en gedurende het verblijf in de woestijn, maar ook naderhand, bij Israëls krijgstochten en op zijn vreugdedagen, gebruikt worden.

1. Verder sprak de HEERE, waarschijnlijk tijdens het paasfeest, terwijl Hij hem de verordening, betreffende de heilige tijden (Leviticus. 23 en 25) alsook bepalingen omtrent het opslaan van de verscheidene legers (Numeri. 2 en 3) meedeelde, tot Mozes, zeggende:

2. Maak u, door de dienst van daartoe geschikte kunstenaars, twee zilveren trompetten; van dicht gedreven zilverwerk (Exodus. 25:18) zult gij ze laten maken, en zij zullen u, de zichtbare aanvoerder van Israël,tot gebruik zijn tot de samenroeping van de vergadering van de oudsten of stamvorsten, die het volk vertegenwoordigen, zo dikwijls gij hun in Mijn naam iets te bevelen hebt, en tot het geven van het teken tot de optocht van de leger, zo vaak het van zijn plaats verreizen moet.

De muziek-instrumenten van de Israëlieten waren zeer veelvuldig en laten zich, naar hun aard, in 3 soorten verdelen.

1. INSTRUMENTEN, DIE GESLAGEN EN BEWOGEN WERDEN; waartoe behoren: a. de pauk of handtrommel (Exodus. 15:20); b. de cimbaal of het bekken (Exodus. 6:5); c. de schellen (2 Samuel 6:5); d. de triangel (1 Samuel 18:6)

2. SNAARINSTRUMENTEN; waarvan vermeld worden: a. de kinnor of harp (1 Samuel 16:6); b. de nebel of luit (2 Samuel 6:5), waartoe ook de in Dan.3:5 vv. genoemde Babylonische snaarinstrumenten behoren, die door de onze met citer, vedel en psalteren verteld zijn.

3. BLAAS-INSTRUMENTEN. Hiertoe behoort: a. de reeds door Jubal (Genesis 4:21) uitgevonden pijp of schalmei (Job 21:12; 30:31), die later tot een soort van doedelzak werd, (twee door een met lucht gevulde zak gestoken pijpen, die van boven en van onderen even ver uit de zak uitsteken en waarop van boven geblazen wordt, terwijl de onderkant voorzien is van gaatjes, waarop evenals bij een fluit, met de vinger gespeeld wordt) (Psalm. 150:4); b. de fluit of pijp Jesaja 5:12 Matth.9:23), welke uit hout, riet of hoorn gemaakt werd, een zeer geliefd, tot treur en vreugdegeluid in het burgerlijk leven veel gebruikt, maar bij de godsdienst eerst later ingevoerd speeltuig; c. de, bij wijze van een hoorn, gekromde bazuin, met een doffe, ver klinkende toon, oorspronkelijk wel uit natuurlijke ramshorens bestaande,

maar later uit koper vervaardigd, en die men gebruikte om signalen te geven (Exodus. 19:18,19), als ook, om het Jubeljaar aan te kondigen (Leviticus. 25:9), waarom zij ook de bazuin van het Jubeljaar genoemd wordt Jozua 6:4 vv.); d. de trompet was recht en lang (omstreeks 2 voet), meest van metaal (zilver of koper), doch ook wel van hout, en diende alleen tot heilig gebruik, deels om signalen te geven aan de gemeente, deels om de feesten en de nieuwe manen aan te kondigen en ter begeleiding van de offerdienst, zodat zij, in laatstgenoemd opzicht, evenals de bazuinen, de dienst van onze tegenwoordige klokken vervulden. Waarschijnlijk kon daarmee slechts één hoofdtoon voortgebracht worden; het blazen bestond echter nu eens in enkele, kort afgebroken, dan eens in aanhoudende slepende tonen, al naardat de gemeente zich hij het heiligdom verzamelen, of het leger, naar zijn onderscheidene afdelingen, oprukken moest..

3. Als zij hiermee, beide trompetten, blazen zullen, zodat er slechts een aanhoudende toon gehoord wordt, dan zal de gehele vergadering van de volksvertegenwoordigers tot u vergaderd worden aan de deur van de tent der samenkomst.

4. Maar als zij met de ene zullen blazen, zodat er een aanhoudende toon voortkomt, dan zullen tot u vergaderd worden de oversten van de 12 stammen (hoofdstuk 1:5 vv.); en de hoofden van de duizenden van Israël (Exodus. 18:21).

5. Als gij, Aäron en zijn zonen, met een gebroken geklank blazen zult, zodat het geluid afgebroken en telkens herhaald is, dan zullen de legers, die in het oosten gelegerd zijn, nl. de stam Juda met de beide andere, die tot zijn banier behoren, Issaschar en Zebulon (hoofdstuk 2:3-9), optrekken.

6. Maar als gij, Aäron en zijn zonen, dan wederom en dus ten tweede maal, op dezelfde wijze, met een gebroken geklank blazen zult, zullen de legers, die in het zuiden legeren, de banier Ruben met Simeon en Gad (hoofdstuk 2:10-16), optrekken. En zo vervolgens, zal hij het derde blazen op dezelfde tonen de westelijke banier, van Efraïm met Manasse en Benjamin (hoofdstuk 2:17-24) en bij het vierde blazen de zuidelijke, van Dan met Aser en Nafthali (hoofdstuk 2:25-31), opbreken; met een gebroken klank zullen zij blazen, en daarmee het signaal geven, om de verschillende legerafdelingen in beweging te stellen tot hun optochten.

7. Maar in, bij of tot het verzamelen van de vertegenwoordigers van de gemeente zult gij blazen, doch (zoals in vs.3 en 4 gezegd is) geen gebroken geklank maar een aanhoudend geluid maken.

8. En de zonen van Aäron, maar geen anderen, de priesters zullen met die trompetten, zowel op de een, als op de andere wijze, zowel tot het ene, als tot het andere doelblazen; en deze trompetten, alleen tot heilig gebruik bestemd, zij zullen voor uw priesters zijn tot een eeuwige instelling bij uw geslachten, zodat uw opvolgers zich daarvan te allen tijde, zoals hier bepaald is, bedienen zullen.

9. En niet alleen nog op de tocht door de woestijn, zullen zij gebruikt worden, maar ook later, als Kanaän zal zijn ingenomen, bij alle gewichtige gelegenheden, die hetwelzijn van het volks

betreffen, wanneer gij dus in uw land ten strijde zult trekken 1) tegen de vijand, die u benauwt, zult gij ook met die trompetten een gebroken geklank maken; zo zal aan uw, als het volk, dat Hij zich verkoren heeft en waarover Hij zich in al diens noden ontfermen wil, gedacht worden, voor het aangezicht van de HEERE uw God, en gij zult van uw vijanden verlost worden.
2)

1) Eigenlijk staat er: in de strijd raken, wel te onderscheiden van, ten strijde oprukken..

2) Op te merken valt, welke belofte er tussenin gevoegd wordt, dat Hij hun vijanden zou verslaan; niet, omdat het heil of de bevrijding van het volk aan de trompetten op zichzelf verbonden was, maar, omdat zij tot de strijd niet zouden gaan, tenzij vertrouwende op de heilige God. Want met een uiterlijk symbool wordt de zaak zelf verbonden, nl. met deze, dat zij onder God zouden strijden, Hem zelf als aanvoerder zouden volgen en heel hun kracht van Zijn genade verwachten. En dat alle gelovigen aan deze regel hebben vastgehouden, blijkt uit Psalm. 20:8: Deze vermelden van wagens, gene van paarden, maar wij zullen vermelden van de naam van onze God. Evenzo: Een koning wordt niet behouden door een groot leger of een held bevrijd door grote kracht (Psalm. 33:10). Zie, de ogen van de Heere zijn over Hem die Hem vrezen, en over hen, die op Zijn goedertierenheid hopen..

10. Evenals ten dage van uw vrolijkheid, 1) in de tijd van de viering van uw feesten en in uw gezette hoogtijden, die de Heere u bepaalde (Leviticus. 23), en in de beginselen van uw maanden, 2) wanneer bij het dagelijks brandoffer nog een bijzonder offer komt (hoofdstuk 28:11 vv.), zult gij ook met de trompetten blazen over uw brandoffersen over uw dankoffers, terwijl zij gebracht worden, en deze uw feestviering en offeranden naar de goddelijke verordening, zij zullen u ter gedachtenis zijn voor het aangezicht van uw God, 3) hetgeen dan in gunst zal tot u gekeerd zijn. Ik ben de HEERE, uw God, 4) die u te allen tijde gedenken zal en niets zozeer begeert, als dat gij Hem gedenkt in trouwe bewaring van Zijn verbond.

1)Overeenkomstig deze, aan beloften rijke verordening van God, vinden wij in later tijd, dat de trompetten door de priesters geblazen werden, zowel in de oorlog (hoofdstuk 31:6; 2 Kron.13:12,14; 20:21 vv.) als bij vreugdefeesten, zoals bij de verplaatsing van de Verbondsark (1 Kronieken 16:24; 17:6), de inwijding van Salomo’s tempel (2 Kron.5:12; 7:6), de grondlegging van de tweede tempel (Ezra 3:10), de inwijding van de muren van Jeruzalem (Nehemiah. 12:35,41), en bij andere feestelijke gelegenheden (2 Kron.29:27)

De aanmerking van de Wet: dat geen wetgever deze belofte omtrent het blazen van de trompetten geven kon, is volkomen juist, zo men er slechts bijvoegt: behalve iemand, die op het woord en werk van God een vast vertrouwen stelde..

2) In de beginselen van uw maanden, d.i. bij uw nieuwe maanfeesten. Bij alle ingestemde hoogtijden en bij alle andere feesten, die op uitdrukkelijk bevel zijn ingesteld, wil de Heere, dat de trompetten zouden geblazen worden, opdat het volk zou weten, dat het instellingen van de Heere waren..

3) Mozes zegt, dat de trompetten van de Israëlieten zouden zijn ter gedachtenis voor het aangezicht van uw God, omdat, wanneer zij zouden zijn samengekomen volgens Zijn bevel, Hij op hen zou neerkijken en met zijn vaderlijke gunst hen verwaardigen..

4) Het is niet Mozes, die hier beloften doet, maar zoals de Heere, door deze, zijn verkoren dienaar, zijn wetten uitvaardigt, zo is het ook de Heere, die door deze, Zijn profeet, Zijn beloften doet..

II. Vs.11-36. Op de twintigste dag van de tweede maand verheft zich de wolk van de tabernakel en Israël breekt, in de door de Heere bevolen orde, van de Sinaï op, waar het nu een jaar was gelegerd geweest. Voor het opbreken heeft Mozes nog zijn zwager Hobab bewogen, om het volk op de tocht door de woestijn Paran, waarheen nu de reis is, te vergezellen, om het met zijn nauwkeuriger kennis van het gebied, dat men nu moest doortrekken, van dienst te zijn; voor welke dienst hij hem aandeel in de zegeningen, die Israël in het beloofde land te verwachten heeft, toezegt.

11. En het geschiedde in het tweede jaar, na de uittocht uit Egypte, het jaar 2514 na de wereldschepping, het 1486ste voor Chr., in de tweede maand, Sif of Ijar,(zie "Ex 12.2), op de twintigste dag van demaand, dat de wolk verheven werd van boven de tabernakel van de getuigenis, en daarmee het teken gaf tot vertrek (hoofdstuk 9:15 vv.).

12. En de kinderen van Israël trokken, nadat de heilige gereedschappen ingepakt waren (hoofdstuk 4:5 vv.), en die Kahathieten, die de Verbondsark droegen, zich aan het hoofd van de tocht gesteld hadden, alzo trokken zij op, naar de rangorde van hun tochten of legerafdelingen (vs.13 vv.), uit de woestijn Sinaï, waar zij voor nu, op 10 dagen na, een jaar geleden, waren aangekomen (Exodus. 19:1); en de wolk bleef, na als standplaatsen Thab-éra met de lustgraven (hoofdstuk 11:3,34), Hazeroth (hoofdstuk 11:35) en enige andere plaatsen (hoofdstuk 33:18 vv.) aangedaan te hebben, eindelijk te Kades in de woestijn Paran (zie "Nu 12.16).

13. Alzo togen zij, en wel degenen, die hun legerafdeling tegen het oosten hadden (hoofdstuk 2:3-9), voorop, alzo togen zij eerst op, op het geklank van de heilige trompetten, naar de mond van de HEERE, door de hand van Mozes.

14. Want allereerst toog op de banier van het leger van de kinderen van Juda naar hun legers, uitmakende een getal van 74.600 strijdbare mannen, en over dit leger was Nahesson, de zoon van Amminßdab.

15. En over het, tot dezelfde banier behorende leger van de stam van de kinderen van Issaschar, bedragende 54.400 man, was Nethßneël, de zoon van Zuhar.

16. En over het, eveneens tot de banier van Juda behorende leger van de stam van de kinderen van Zebulon, die 57.400 man sterk waren, was Eliab de zoon van Helon; zodat onder deze banier, die het zinnebeeld van een leeuw voerde, een gezamenlijk getal van 186.400 mannen optrok.

17. Toen de banier van Juda voortgetrokken was, werd de tabernakel afgenomen, de voorhofsbekleedselen, het voorste voorhangsel van de tabernakel en zijn 4 dekkleden werden opgerold, en de pilaren, onderlagen en planken met hun richels werden uit elkaar gezet, en de zonen van Gerson en de zonen van Merßri trokken op, dragende of vervoerende, namelijk met de 6 wagens (hoofdstuk 7:3 vv.), de tabernakel, terwijl de zonen van Gerson daarbij voor de 4 dekkleden enz. (hoofdstuk 4:25 vv.), en de zonen van Merßri voor de planken enz. (hoofdstuk 7:31 vv.) zorg droegen.

18. Daarna, bij het tweede geklank van de zilveren trompetten, toog op de banier van het, naar de zuidzijde gelegerde, leger van Ruben naar hun legers; en over dit leger van 46.500 man was Elizur, de zoon van Sedéür.

19. En over het leger van de stam van de kinderen van Simeon, tot diezelfde banier behorende, wier zinnebeeld een mensenhoofd was en wier getal 59.300 bedroeg, was Selûmiël, de zoon van Zurísaddai.

20. En over het heer van de stam van de kinderen van Gad, behorende evenzo tot de banier van Ruben, en 45.650 man sterk, zodat de tweede legerafdeling, die de Gersonieten en Merßrieten volgde, in het geheel 151.450 man bedroeg, wasEljasaf, de zoon van Dehuël.

21. Toen trokken op de Kahathieten (hoofdstuk 2:17), dragende met hun schouders, op draagbaren het heiligdom, het rook- en brandofferaltaar, de gouden kandelaar, de tafel van de toonbroden en het koperen wasvat (hoofdstuk 4:15) en de anderen, namelijk de achter de banier van Juda volgende Gersonieten en Merßrieten (vs.17) richtten, als zij op een nieuwe legerplaats waren aangekomen, aanstonds de tabernakel, grondslagen, planken, stijlen enz. op, en bekleedden die met de behangselen, voorhangsels en dekkleden tegen dat deze, de Kahathieten met de heiligegereedschappen, kwamen, opdat deze zonder oponthoud, de heilige voorwerpen op hun plaats konden zetten.

22. Daarna, bij het derde geklank van de zilveren trompetten, trok op de, naar de westzijde gelegerde (hoofdstuk 2:18-24) banier van het leger van de kinderen van Efraïm, dat een stier tot zinnebeeld had, naar hun legers, die tezamen 108.100 man uitmaakten; en over dit leger (nl. Efraïm), dat op zichzelf 40.500 telde, was Elisßma, de zoon van Ammihud.

23. En over het leger van de, tot voornoemde banier behorende, stam van de kinderen van Manasse, 32.200 man in getal, was Gamaliël, de zoon van Pedßzur.

24. En over het leger van de stam van de kinderen van Benjamin, die 35.400 man telde en mede tot de banier van Efraïm behoorde, was Abidan, de zoon van Gideóni.

25. Toen, nadat de trompetten zich voor de vierde maal hadden laten horen, trok op de, 157.600 man sterke banier, die een adelaar tot zinnebeeld had, de banier van het noordelijk geplaatste (hoofdstuk 2:25-31) leger van de kinderen van Dan, samen sluitende of besluitende alzo, daar dit, volgens hoofdstuk 2:31 het laatst optrok, al de legers naar hun heren; en over dit leger, dat 62.700 man telde, was Ahiëzer, de zoon van Ammisaddai.

26. En over het leger van de, tot de banier van Dan behorende stam van de kinderen van Aser, die 41.500 man bedroegen, was Pagiël, de zoon van Ochran.

27. En over het leger van de stam van de kinderen van Nafthali, die, onder dezelfde banier geschaard, 53.400 man telde, was Ahira, de zoon van Enan.

28. Dit en naar deze, door de Heere zelf bepaalde rangorde ingericht, waren de tochten van de kinderen van Israël, naar hun legers, die een gezamenlijk getal aan 603.550 strijdbare mannen uitmaakten (hoofdstuk 2:32),dit waren hun tochten als zij reisden, waarbij dus de door de wolk geleide Verbondsark voorop ging, en de heilige gereedschappen met de heilige personen in het midden waren.

29. Mozes nu zei 1) nog, voordat de zo-even beschreven optocht aanving, tot Hobab, de zoon van Rehuël of Jethro (Exodus. 3:1), de Midianiet, de schoonvader van Mozes, die hem wellicht zijn vrouw en zijn beide zonen bij de Horeb gebracht had (Exodus. 18), of in elk geval ook daarheen gekomen en vanaf die tijd bij Mozes gebleven was: wij reizen nu naar die plaats, naar het land Kanaän, van welke plaats de HEERE gezegd heeft: Ik zal u die geven! zo ga gij, die nu al geruime tijd bij ons geweest zijt, met ons en wij zullen u wel doen, 2) door u deel te geven aan al de zegeningen die wij te wachten hebben; want deHEERE heeft over Israël het goede gesproken, 3) Hij heeft het heerlijke beloften gedaan.

1) Het is duidelijk, dat dit gesprek heeft plaats gehad, voordat het leger van de Sinaï optrok. Daar het echter een zaak was van minder belang voor Israëls geschiedenis in het algemeen, wordt dit verhaal hier tussenin geschoven. Het wordt aan de andere zijde opzettelijk vermeld, omdat, zoals uit vs.31 blijkt, Israël er voor de woestijnreis wel belang bij had, dat Hobab mede optrok..

2) Deze zijn de gevoelens van ieder kind van God. Wanneer een ziel tot Jezus gebracht is, gewassen in Zijn bloed en staande in Zijn gerechtigheid, dan wordt hij gedreven door twee dingen: ten eerste: dat hij nu op reis is naar een goed land, zijn zonden zijn uitgedelgd, de Heilige Geest woont in hem, God is zijn leidsman, de hemel ligt voor hem; ten tweede: hij wenst, dat allen, die hij lief heeft, met hem meegaan.

3) Heerlijk spreekt hier Mozes’ geloof zich uit. Hij is er vast van overtuigd, dat Israël Kanaän zal bereiken, omdat al wat de Heere gesproken heeft, zeker zal vervuld worden..

30. Doch hij, Hobab, zei tot hem, Mozes: ik zal niet met u gaan, maar ik zal naar mijn land, in het zuiden van het Sinaïtische schiereiland (zie "Ex 2.15) en naar mijn familie gaan. 1)

1) Men zou denken, dat hij, die zoveel van de bijzondere aanwezigheid van de Heere bij Israël, zoals ook de hoogstbewonderingswaardige tekenen van Zijn gunst, omtrent hen, gezien had, geen opwekking zou nodig gehad hebben, om met hen te gaan; en nochthans wees hij Mozes’ vriendelijk en ernstig verzoek hiervoor van de hand, zijnde zijn weigering naar alle schijn toe te schrijven aan een al te grote genegenheid, die hij had voor zijn land en familie, welke zucht, die de mens natuurlijk eigen is, niet, zoals men had mogen verwachten, in hem

was verflauwd of verkleind geworden, door een gelovige hoe schatting en omhelzing van de belofte van de Heere, en door een overheersende liefde tot de Verbondszegen..

31. En hij, Mozes, zei: verlaat ons toch niet; want omdat gij weet, dat wij ons legeren moeten in de woestijn, zo zult gij, die door uw tochten hier bekend zijt met detreken, welke wij hebben door te trekken, ons tot ogen, 1) d.i. tot gids, zijn (Job 29:15)

1) Tot ogen zijn. Hiermee doet Mozes in niets te kort aan de Voorzienige leiding van de Heere God. Mozes weet het, dat de Heere niet alleen voorgaat in de wolk- en vuurkolom, maar ook de richting aanwijst. Wat hij van Hobab wil, is, dat deze, als bekend met en in de woestijn, hem en het volk zal wijzen op de bronnen en op de weideplaatsen, die zich hier en daar bevinden, wanneer God door de wolk het sein heeft gegeven, dat het volk zich een tijd zou legeren. Calvijn vertaalt, doch o.i. ten onrechte, tot ogen geweest zijt. Mozes zou dan Hobab willen zeggen, dat hij straks in Kanaän zou beloond worden, voor hetgeen hij ten behoeve van Israël had gedaan, voordat de tabernakel was opgericht..

Uit Richteren. 1:16 blijkt, dat Hobab zich heeft laten overreden, omdat aldaar gemeld wordt, dat de nakomelingen van Mozes' schoonvader met de kinderen van Juda uit de Palmstad optogen naar de woestijn van Juda (Richteren. 4:11; 1 Samuel. 15:6; 27:10).

32. En het zal geschieden, als gij met ons zult gaan, en het goede geschieden zal, waarmee de HEERE naar Zijn belofte, die zeker vervuld worden zal, bij ons weldoen zal, dat wij, uit dankbaarheid voor uw trouwe diensten, u ook weldoen zullen, 1) en u geheel als een lid van ons volk zullen behandelen. Hierop nu bewilligde Hobab.

1) Wel had Israël in het algemeen de, in de wolk aanwezige, Heere zelf tot aanvoerder; hiermee werd evenwel menselijke raad en bijstand, (die toch ook, zo ze slechts goed zijn, van God komen) geenszins uitgesloten..

Zij, die naast God, Israël in hun ongemakken en moeiten deel nemen, zullen evenzo deel hebben in hun vertroosting en eer. Met Gods volk in de woestijn van deze wereld eenzelfde lot ondergaande, zo zullen ook zij eenzelfde lot met hen hebben in het hemels Kanaän. Indien wij met Christus blijven in Zijn verzoekingen, zo zullen wij ook met Hem zegepralen en heersen (Luk.22:28,29)

33. Zoals in vs.28 gezegd is, trokken zij, de kinderen van Israël, drie dagreizen van de berg van de HEERE, Sinaï; op welke tochten zij slechts hier en daar uitrustten, maar nergens hun leger mochten opslaan; en de Ark van het Verbond 1) van de HEERE, welke door deKahathieten gedragen werd, reisde, volgens de aanwijzing van de daarboven zwevende wolk, voor hun aangezicht drie dagreizen, om voor hen een rustplaats uit te speuren, 2) waar zij dan naar de wil van de Heere, een langere tijd zouden kunnen blijven.

1) Ark van het Verbond. Niet Ark van de Getuigenis, naar de wet die er in lag, maar Ark van het Verbond, naar haar betekenis voor het Israëlitische volk, omdat het een Verbondsvolk was van Jehova..

2) De Arke van het Verbond, zinnebeeld van de aanwezigheid van de Heere, wordt hier gezegd een rustplaats uit te speuren. Uitspeuren is een verouderd woord en betekent: bespieden, afloeren. De betekenis is deze, dat de wolk als boven de Ark van het Verbond in de eerste plaats zwevende, Israël de plek aanwees waar zij moesten halt houden. Op hen. Dit behoeft niet aan te duiden, dat de wolk zich over het gehele leger uitbreidde. Met kan ook in deze betekenis worden opgevat, dat het volk de beschermende leiding van de Heere ondervond..

34. En de wolk van de HEERE, die als geleidster boven de Ark zweefde en de weg wees, die men moest inslaan, was overdag over hen, 1) als zij uit het leger vertrokken, en was alzo niet alleen hoven de Ark, maar breidde zichtevens over geheel het volk, dat de Ark volgde, als een beschuttend dak, (Psalm. 105:39) uit, van de dag af, dat zij de legerplaats verlieten, en beschermde hen op geheel hun verdere reis.

1) Het schijnt, dat de wolkkolom voornamelijk boven de Ark van het Verbond zweefde en met deze voorttrok. Tegelijkertijd breidde zij zich ook beschermend over het leger uit. Evenzo kan men ook aannemen, dat de vuurkolom ‘s nachts een lichtglans over het leger deed uitstralen, zodat ook deze voor Israël niet alleen een geleidend teken, maar ook een licht was op hun weg..

35. Het geschiedde nu in het optrekken van de Ark, als zij, bij het verlaten aan een rustplaats, zich wederom in beweging zetten, dat Mozes, in dichterlijke, door deHeilige Geest hem ingegeven woorden, zei: Sta op HEERE en trek als Voorvechter Uw leger vooruit, en laat Uw vijanden verstrooid worden en Uw haters van Uw aangezicht vluchten,
1) opdat Israël overwinnend en zonder oponthoud tot het doel van zijn roeping komt!

1) Zo sprak hij echter niet met het oog op de vijanden, die de Israëlieten in de woestijn konden tegen houden, maar met het oog van het geloof gericht op de bestemming van Israël, om in de God vijandige wereld voor de zaak van de Heere te strijden en Zijn rijk op aarde te grondvesten. Dat is geen werk voor mensen, daartoe moest de Almachtige God voor Zijn volk heentrekken en Zijn vijanden verstrooien. De eis aan God, om dat te doen, is uitdrukking van een sterk toeverzicht van het geloof; een bede, die van de verhoring zeker is, en voor Israël het wachtwoord, om als Gemeente van God, te allen tijde de strijd tegen de macht en het geweld van een geheel vijandelijke wereld te strijden. In deze zin heeft David ook deze woorden (Psalm. 68:2) zichzelf en zijn tijdgenoten als zegen aanbrengende banier voorgehouden, "opdat hij het geloofsvertrouwen van de Kerk zou wapenen en met moed vervullen tegen de hevige aanvallen van de vijanden"

36. En als zij, de Ark, na het afleggen van een enigszins aangeven weg, die de wolk aanwees, rustte, of weer stilhield, dan zei hij: Kom weer HEERE! tot de tienduizenden van de duizenden van Israël, laat nu af van verder voor ons uit te trekken en leger U weer als Beschermer in het midden van Uw volk.

Welke richting van de Sinaï af door de kinderen van Israël, naar de aanwijzing van de wolkkolom werd ingeslagen, om tot de woestijn Paran, het doel van hun huidige tocht (vs.12)

te komen, wordt hier met geen enkel woord aangeduid. Wel echter wordt (Deuteronomium. 5:1 vv.) (alwaar Mozes in zijn reden, die hij in de velden van Moab tot Israël hield, zich aan de wetgeving op Sinaï aansluit, om haar na de tussenliggende 38« jaren het volk nog eens nadrukkelijk in te scherpen, en waar hij uitdrukkelijk op de plaatselijke samenhang van het tegenwoordige met het toenmalige oord wijst, Disahab genoemd, als de laatste, dicht bij de Sinaï gelegen plaats. Deze is, volgens alle nieuwere onderzoekingen. dezelfde met het tegenwoordige Dahab, een plaats aan de Elanitische golf, waar zich thans slechts een oude bron, met een zeker aantal dadelbomen en een Arabische legerplaats bevindt. De weg van de Sinaï tot daartoe beloopt ongeveer 15 uur, hetgeen met de drie dagreizen in dit hoofdstuk zeer wel overeenkomt. Overigens bevinden zich aldaar ongeveer een duizend hopen van onregelmatig samenliggende stenen, die alle kentekenen dragen, dat ze eens zijn verenigd geweest. Geen van deze hopen is meer dan 5 voet hoog. De Arabieren noemen ze Kuber en Nassara, of graven van de Christenen; deze laatsten naam geven zij namelijk aan alle volken, die vóór de invoering van de Islam in hun land woonden.

Hoe zal in deze eenzaamheid (Laborde vond op zijn reis omstreeks 1820, aldaar slechts 4 arme Arabieren), ver van alle handelswegen, wellicht een van de oudste gedenktekenen gebleven zijn? Zullen hier de lustgraven wezen, die (hoofdstuk 11:34) vermeld worden, en onder die stenen de gebeenten begraven liggen van zoveel Israëlieten, die daar omkwamen?

Een gebed van geloof werd door Mozes uitgesproken, wanneer Israël de tocht aanvaardde of staakte, en in dit gebed, als een gebed van geloof, op de lippen van de Middelaar van het Oude Verbond, lag voor het volk zowel een bemoediging, als een herinnering aan zijn algehele afhankelijkheid van God.

HOOFDSTUK 11.

HET BEGERIGE VOLK GESTRAFT.

I. Vs.1-34. Reeds op de eerste rustplaats, waar Israël na zijn vertrek van de Sinaï, na 3 dagreizen aankwam, breekt de ongoddelijke vleselijke zin, die in de harten woont, opnieuw uit, en God moet nu in een reeks van steeds toenemende strafgerichten, de tijd van de bezoeking laten aanbreken, die Hij zich had voorbehouden. In het eerst is het slechts een meer algemene mismoedigheid en ontevredenheid over al de bezwaren, die de tocht door de woestijn oplevert, welke nog geen bepaalde vorm van klacht aanneemt. Een vuur, dat de Heere in de uiterste omgeving van het leger uitbreken laat, heeft ten doel de verkeerde stemming van het volk in de kiem te smoren. Het is evenwel nauwelijks op de voorbede van Mozes opgeheven, of er ontstaat een meer bepaald gemor. Het laagste volk namelijk, dat uit Egypte getrokken was, uit zijn begeerte naar de genietingen van het verlaten land, welke zij nu al zolang hadden moeten missen, en brengt het gehele volk tot een luid jammeren en wenen, dat men hier in de woestijn geen vlees met sapvolle en smakelijke bijgerechten, maar dag aan dag niets anders dan alleen maar manna te eten had. Mozes klaagt tot de Heere, dat de last om dit volk te leiden, hem alleen te zwaar wordt, en krijgt tot medeverzorgers 70 oudsten, op wie de Heere Zijn Geest legt. Daarop werd ook de begeerte van het volk naar ander spijs, door een ongehoorde menigte van wachtels of kwakkels, die de zuidoosten wind van over zee aanvoerde, een gehele maand lang, bevredigd; maar het wonder van de goddelijke hulp wordt door de straf van een goddelijke plaag op de voet gevolgd, zodat er velen omkomen en dezelfde plaats, die te voren tot een brandplaats geworden was, een grafplaats voor het naar zingenot hakende volk werd.

1. En het geschiedde, als het volk, dat door het gerust en geschikt verblijf in de water- en weiderijke nabijheid van de Sinaï verwend geworden was, zich was beklagende,1) dat het kwaad was in de oren van de HEERE, tegen wie het volk zich aldus met ondankbaarheid en wantrouwen aankantte; want de HEERE hoorde het twisten tegen Hem, dat in het begin slechts met zachte stem geschiedde, maar zich langs zo meer onverholen lucht gaf, waarom Hij daarop niet meer zwijgen kon, zodat Zijn toorn ontstak, en het vuur van de HEERE onder hen, die nu aan het einde van de driedaagse tocht gekomen waren, ontbrandde en, wat het maar ontmoette, verteerde in het uiterste van het leger. 2)

1) Men lere hieruit: 1e. de ijselijkheid van de zonde, welke gelegenheid neemt uit de geboden zelf, om zoveel te meer zondigende te zijn; 2e. de krachteloosheid van de wet door het vlees (Rom.8:3). De wet ontdekt de zonde, maar zij kan ze niet wegnemen; zij beteugelt de zonde voor een kleine tijd, maar zij kan ze niet overwinnen, noch haar van haar macht en heerschappij beroven..

2) Het vuur brak niet, zoals in Leviticus. 10:2, uit de wolk voort, maar werd door een bliksemstraal of op een andere, onmiddellijke wijze, door de Heere, misschien in het kreupelhout, dat de Israëlitische legerplaats omgaf, ontstoken, zodat het van daar de nabijgelegen tenten aangreep en de gehele legerplaats met vernietiging dreigde. Naar het schijnt, bleef hierbij nog elk mensenleven verschoond, en wilde God Zijn macht om de

morrenden te straffen, vooreerst nog slechts van verre tonen, om het volk een heilzame schrik in te boezemen. Het is intussen een zinrijk teken, dat aanstonds de eerste legerplaats de naam van brandplaats (vs.3), alsook die van lustgraven (vs.34) krijgt, want die bedreiging (Exodus. 32:34), "ten dage van Mijn bezoek, zo zal Ik hun zonde over hen bezoeken," hebben de kinderen van Israël, wegens hun onbuigzaam en onbekeerlijk hart, van de Sinaï meegenomen als een vloek, die over hen zweeft. Door Gods toorn zal dus het vuur ontbranden (Exodus. 32:22), en de woestijn zal heel het huidig geslacht in zijn zand begraven (Numeri. 14:29)

2. Toen riep het volk, als het zag hoe het vuur steeds verder om zich greep, tot Mozes, de kracht van wiens voorbede, aan de Sinaï zo treffend gebleken (Exodus. 32-34), hun nog levendig voor de geest stond; en Mozes bad tot deHEERE; en het vuur werd gedempt 1) (Amos 7:4-6).

1) Eigenlijk staat er: Het vuur zonk neer. Thab-éra en hij Kebrôth-Thßäva zijn niet twee verschillende plaatsen. Het uiterste van het leger werd met eerstgenoemde naam aangeduid. De gehele plaats met laatstgenoemde. Het is mogelijk, dat geen mensenlevens te betreuren vielen, maar de Schrift zwijgt ervan. Er zijn er, die gemeend hebben, dat hier aan een verzengend vuur moet gedacht worden, die de achterblijvenden en de morrenden naar de legerplaats dreef, maar o.i. zonder grond. Duidelijk staat er: het vuur van de Heere..

3. Daarom noemde hij de naam van die plaats Thab-éra, brand of brandplaats, omdat het vuur van de HEERE onder hen gebrand had.

4. En, want de boze natuur van het hart was door dit proefgericht nog geenszins overwonnen, maar brak weldra, nog tijdens de legering in Disahab opnieuw uit, het gewone volk, 1) dat in het midden van hen was (Exodus. 12:38), werd met lust bevangen naar spijzen zoals zij daar gegeten hadden en vooral naar vlees, daarom zo weenden ook de kinderen van Israël; die zij met hun ontevredenheid hadden aangestoken, opnieuw, evenals zij vroeger (Exodus. 16:2 vv.) gedaan hadden, en zeiden: wie zal ons eindelijk, nadat wij het zolang hebbenmoeten missen, vlees 2) te eten geven?

1) In het Hebreeuws Haasaphsuph, eigenlijk het gepeupel. Dit is het vermengd volk uit Exodus. 12:38, dat hier Israël tot een valstrik begint te worden. De Engelse vertaling geeft: de vermengde menigte..

2) Onder vlees hebben wij hier te verstaan, een meer krachtiger spijs dan het Manna, en al wat zij in Egypte in overvloed en voor een klein prijs konden verkrijgen..

5. Wij denken aan de vissen, die wij in Egypte, bij de grote overvloed, waarin de Nijl en andere wateren deze opleveren, zo goed als om niet aten; aan de, in het welig Egypte zo goed gedijende komkommers, en aan de pompoenen, watermeloenen, en aan het bieslook, en aan de uien, en aan de knoflook. 1)

1) Zowel de vissen als de groenten, hier opgesomd waren in Egypte voor een kleine prijs te verkrijgen. In de woestijn was hiervan niets te krijgen. Het gemengd volk was alleen

voordeelshalve meegetrokken. Toen zij niet spoedig hun wensen zagen vervuld, werden zij wrevelig, begonnen te mopperen en er spijt over te voelen, dat zij met Israël uit Egypte waren opgetrokken..

6. Maar nu, in deze dorre, onvruchtbare woestijn, waarin wij nu al langer dan een jaar omtrekken, is onze ziel dor van de droge, saploze kost, die we hier eten moeten, er is niet van dit alles, behalve dit eenzelvige en flauwe Mannavoor onze ogen.

7. Het Manna nu, waarvan zij met zulk een verachting spraken, was, wat zijn vorm betreft, zo fijn en schoon als korianderzaad, 1) en zijn verf of kleur was als de verf van de bedólah of bedellion, een welriekende en doorzichtige harssoort, niet ongelijk aan was, en dus reeds als zodanig voor het oog een liefelijke gave van de hemel.

1) Ook: zie Ex 16.31.

8. Het volk liep, in naarstige bedrijvigheid hier en daar en verzamelde het, zoveel als het maar voor zijn dagelijkse behoeften nodig had, en maalde het met molens of stootte het fijn in mortieren, en kookte het in potten, en maakte daarvan koeken; 1) en zijn smaak was als de smaak van gebakken, die met de beste vochtigheid van de olie toebereid zijn en anders voor een lekkere spijze doorgaan (Exodus. 16:31).

1) Het manna liet zich op verschillende wijzen tot spijze gereed maken (zie Ex 16.24).

9. En wanneer de dauw van de nacht op het leger neerviel, viel het Manna hierop mede neer, en bleek dus telkens opnieuw brood te zijn, dat hun dagelijks vers van de hemel gegeven werd (Psalm. 78; Psalm. 105:40); zijechter hielden meer van het scherpe en bijtende, en gaven daarom aan de genietingen van Egypte ver de voorkeur boven zo’n onmiddellijke gave van de Heere.

Het moet ons niet verwonderen, dat Mozes hier nogmaals zo’n nauwkeurige beschrijving van het manna geeft, zonder naar het eerder, uitvoerig bericht te verwijzen. Het behoort juist tot het eigenaardige van de Bijbelse verhaaltrant, om zich telkens in het nu aanwezige te verdiepen en, in weerwil van zijn grote beknoptheid, daar, waar enige bijzonderheid voor de gang van de geschiedenis bijzondere betekenis heeft, deze dan ook, zonder verder omzien, zuiver en volledig voor te stellen. Het verhaal neemt in zo’n geval de natuur van de daden zelf aan, want ook deze zijn hoewel zij herhaaldelijk plaats hebben, toch voor elk tijdpunt, dat zij innemen, weer een bijzonderheid op zichzelf. Overigens vindt men hier ook geenszins een blote herhaling, maar er komen ook nieuwe trekken omtrent gedaante, bereiding en smaak van het manna bij, om de gave, die Israël versmaadde en in plaats waarvan het vlees met de scherpe planten van Egypte begeerde, en in al haar waarde te doen kennen. Maar dat is de ontstemde of bedorven natuur van de mens, die in het rustig genot van het reine en onvermengde niet kan uithouden, maar, wegens haar innerlijke disharmonie, het bijvoegen van de prikkel van de zure en scherpe dingen verlangt. Wie als Israël de woestijn van het leven doortrekt, wie namelijk als een verloste van God, onder de onbepaalde leiding van de goddelijke wil in de wereld leeft, die zal weldra ervaren, dat hij met manna gevoed wordt, dat

is, met het hemelse woord van God, dat alle stoffen tot zijn genot heiligt en veredelt; maar hij zal vervolgens ook iets van die verveling ondervinden, waardoor Israël bevangen werd, omdat de zichzelf steeds gelijkblijvende, rustige kracht van Gods Woord in strijd is met zijn natuur, wier verlangen naar de strelende en prikkelende genietingen van de wereld uitgaat..

Wat nog de bovengenoemde Egyptische voedingsmiddelen aangaat, ook tegenwoordig nog behoren gezouten vis, komkommers, pompoenen, bieslook, ui en knoflook tot de meest geliefde spijzen van de lagere Egyptische volksklasse; met name zijn de Egyptische uien beter dan die van alle andere landen; zij worden soms gebraden, soms als moeskruid gekookt en met vlees genuttigd..

10. Toen 1) hoorde Mozes het volk wenen, door al hun gezinnen, het een zowel als het andere, een ieder, zo algemeen was het gejammer in het leger, aan de deur van zijn hut; en de toorn van de HEERE ontstak zeer; ook was het geklaag van het volk kwaad in de ogen van Mozes, die tevens het ongenoegen van de Heere opmerkte, en geen raad wist, hoe hij het volk bedaren en de toorn van de Heere afwenden zou, maar zich reeds voorbereidde op een treurige afloop met Israël, waarvan de leiding in zijn handen berustte en dat hij toch zo graag in vrede en welvaart inKanaän brengen zou.

1) Beter is de vertaling: Toen Mozes het volk hoorde wenen naar zijn gezinnen, een ieder aan de deur van zijn hut (of tent) en de toorn van de Heere zeer ontstak: Mozes echter de zaak ongevallig was; in vs.11 is dan de nazin en moet alzo gelezen worden: Zo zei Mozes tot de Heere..

Wenen door (of naar) hun gezinnen duidt aan, een algemeen wenen, een morren, dat overal, het gehele leger door, gehoord werd..

11. En Mozes ging in het Heilige der Heiligen van de tabernakel (vs.24), om daar raad en troost van de Heere te erlangen (Exodus. 25:22 Numeri. 7:89), en alzo zei hij tot de HEERE: Waarom hebt Gij aan mij, Uw knecht kwalijk gedaan, 1) of: verwekt Gij mij zo veel zorg, doordat ik herhaaldelijk in zulke moeiten geraak? en waarom heb ik geen genade in Uw ogen gevonden, dat Gij mij niet ten minste raadslieden en helpers ter zijde stelt, maar dat Gij de last van dit gehelee volk op mij legt? 2)

1) Ook: zie Ge 15.3.

Dit ziet niet alleen op het mopperen van het volk, maar ook op het ontbranden van de toorn van de Heere over het mopperen van Israël..

2) Onder last van dit gehele volk is te verstaan de zorg, om hen te regeren en hen van alle nooddruft te voorzien. Mozes klaagt hier God zijn nood. Niet uit ongeloof, of uit verzet tegen hetgeen de Heere hem heeft opgedragen, maar uit kleinmoedigheid, bij de ervaring van het klagen en mopperen van het volk..

12. Heb ik dan al het volk ontvangen? heb ik het gebaard? dat Gij tot mij zou zeggen: Draag het in uw schoot, zoals een voedstervader of een voedster de zuigeling draagt, tot dat land, dat Ik hun toegedacht heb? En al heb ik werkelijkvan dit gehele volk zwanger gegaan en het ter wereld gebracht, zodat ik nu verplicht ben, om het als een moeder haar kind, aan mijn boezem naar dat land te dragen, dat Gij hun vaderen gezworen hebt, zijt Gij dan toch niet de Schepper en Vader van Israël (Exodus. 4:22; Jes.66:16) en alzo gehouden om dit Uw kind op de weg te verzorgen en te voeden?

13. Van waar zou ik het vlees hebben of verkrijgen, om al dit volk te geven? want zij wenen tegen mij, zeggende: Geef ons vlees, dat wij eten!

Alsof raad ik moet schaffen; en Gij, die toch alleen hier helpen kunt, bevredigt hun verlangen niet. Zo wekken zij des te meer Uw toorn op, en ik moet zien dat ik hen Uw strafgericht en niet het beloofde land tegemoet voer..

14. Ik alleen kan al dit volk, met zijn begeerten en noden niet dragen; want het is mij te zwaar.

15. En indien Gij alzo aan mij doet en mij alleen onder deze last laat staan, zo dood mij toch slechts liever in eens, dan mij langzamerhand te laten bezwijken, indien ik nog enigszins in uw ogen genade gevonden heb; en laat mij mijn ongeluk, waaronder ik ten laatste toch zou moeten omkomen, niet langer aanzien en de lasten, die het volk mij oplaadt, niet langer voortslepen!

Met een zo stoute taal als Mozes hier en in Exodus. 32:31 vv. voert, waagde het ook Luther tot de Heere te naderen, toen Ph.Melanthon, in juni 1540, op reis naar de samenkomst te Hagenau, onderweg zo ziek geworden was, dat voor hem niets anders meer dan een zekere dood te wachten scheen. Luther werd naar Weimar tot hem geroepen, en vond hem in een ontzettende toestand, zodat hij tot zijn reisgenoten zei: God beware ons; hoe heeft mij de duivel (Melanthons ziekte was namelijk een gevolg van kwaad geweten; hij erkende, dat hij in de ergerlijke zaak van het beoogde, dubbele huwelijk van de landgraaf Filips van Hessen, zich ver van de rechte weg had laten afvoeren) -dit orgaan (uitverkoren werktuig) te schande gemaakt! Daarop wendde hij zich spoedig naar het venster en bad daar tot God op een wijze, waarvan hij zelf verhaalt: aldaar moest de Heere God mij verstaan; want ik wierp Hem de zak voor de deur en riep tot Zijn oren met alle beloften, dat gebeden verhoord worden, die ik uit de Heilige Schrift maar wist bij te brengen, dat Hij mij verhoren moest, indien ik op Zijn beloften zou blijven vertrouwen. Hierop vatte hij Melanthon bij de hand en sprak hem toe: wees getroost Philippus, gij zult geenszins sterven! Deze werd inderdaad ook weer gezond en bekende later: dat hij door goddelijke kracht uit de dood tot het leven teruggeroepen was, maar dat hij zeker zou gestorven zijn, indien Luther niet was gekomen. Luther intussen schreef aan zijn vrouw: dat, ofschoon wat de rijksdag van Hagenau betrof, moeite en arbeid verloren was, hij toch Magister Philippus weer uit de hel gehaald had, en hem, zo God wilde, weer vol goede moed uit zijn graf zou naar huis brengen (zie Ge 18.32)

Mozes' hart spreekt zich hier uit; het Middelaarshart van Mozes, waarop de noden en behoeften van het volk zwaar weegt, maar er zelf ook nameloos onder lijdt, als het de toorn van God tegen dat volk ziet ontbranden..

16. En de HEERE, die de dubbele klacht van Zijn knecht met dubbele hulp wilde beantwoorden, zei1) tot Mozes: Verzamel Mij zeventig mannen uit de oudsten of hoofden van de verschillende stammen, geslachten en families van Israël, van wie gij weet, dat zij de oudsten van het volk en diens ambtslieden zijn; 2) en gij zult hen brengen voor de tent der samenkomst, en zij zullen zich daar bij u stellen.

1) Dat het geen morrend ongeloof was geweest, blijkt uit het antwoord van de Heere. Immers, waar de Heere het ongeloof bestraft, daar steunt en sterkt Hij altijd de bijna bezwijkende zondaar en neemt het zwak geloof in Zijn goddelijke bescherming. Helder blijkt hier, dat de Heere de klacht van Zijn knecht genadig aanneemt en aan zijn wens tegemoet komt. Hij ontslaat hem niet van zijn ambt, maar schenkt hem hulpmiddelen..

2) Exodus. 1:7; 3:16; 4:29; 5:11; 12:21; 17:5 vv.; 18:12; 19:7.

17. Zo zal Ik, in de wolk (Numeri. 11:25) van de plaats, waar zij op de tabernakel rust (Exodus. 40:34), afkomen tot de plaats, waar gij staat, en met u aldaar spreken; en van de Geest, die op u is, zal Ik afzonderen en op hen, de 70 oudsten, leggen, 1)en zij zullen met u de last van dit volk dragen, opdat gij die langer alleen niet draagt. 2)

1) Niet, dat Mozes daardoor minder van de Geest had, omdat zij evenzo daarmee werden begiftigd, want de fontein van Gods algenoegzaamheid is onuitputtelijk en overvloedig toereikende voor allen, die Hij gelieft te begenadigen, noch dat zij daardoor hem gelijk werden gemaakt, want Mozes was steeds zonder weerga, en daar was geen profeet meer in Israël, zoals Mozes (Deuteronomium. 34:10). Hierdoor werden zij, zoals Mozes voorheen en nog was, in staat gesteld, zo tot het kennen van verborgen en toekomstige zaken, als tot het oplossen van zwaarwichtige gevallen, in de regering van het volk voorkomende.

2) Het dragen van de last van Israël, die Mozes dreigde te zwaar te worden, was een werk van de Geest; daarom was een mededeling van de Geest nodig voor hen, door wier bijstand de Heere hem verlichting wilde aanbrengen, en ware een bloot zinnelijke wijding, zoals bij de priesters en de Levieten, bij deze oudsten niet voldoende geweest. Hun college zou echter geen zelfstandig, maar slechts een aan Mozes ondergeschikt ambt bekleden; daarom geschiedt de mededeling van de Geest aan hen, door een mededeling van zijn Geest, evenals de vrouw, daar zij slechts een vervollediging en hulp voor de man is, van deze genomen werd (Genesis 2:20 vv.). De mate van de Geest, die Mozes bezat, was op zichzelf volkomen genoegzaam; alleen zijn lichaamskracht had versterking of bijstand nodig; en deze werd hem verleend in de mannen, die hem werden ter zijde gesteld. Terwijl echter van zijn Geest op hen zal gelegd worden, wordt de mate van de Geest bij hem zelf zo weinig verminderd, als een licht van zijn kracht om te lichten en een vuur van zijn kracht om te branden iets verliest, doordat men er nog andere lichten en andere vuren mee aansteekt; het wint integendeel door zulk een

extensie of uitzetting naar buiten nog des te meer aan intensiteit en wordt innerlijk des te krachtiger en werkzamer..

18. En tot het volk, dat zowel bevrediging van zijn begeerte, als gij verlichting van uw last verkrijgen zal, zult gij zeggen: Heiligt u, door heilige wassingen (Genesis 35:2 Exodus 19:10) voorde morgen, en gij zult vlees eten, zo als gij verlangd hebt; want gij hebt voor de oren van de HEERE geweend, zeggende: wie zal ons vlees te eten geven? want het ging ons wel in Egypte, maar hier in de woestijn zien onze ogen niets anders dan manna! daarom zal de HEERE u vlees geven, en gij zult tot verzadiging eten.

19. Gij zult niet een dag, noch twee dagen eten, noch vijf dagen, noch tien dagen, noch twintig dagen.

20. Maar tot een gehele maand toe, totdat het uit uw neus uitga 1) en u tot een walging zij; 2) omdat gij de HEERE, die in het midden van u is, verworpen hebt en hebt voor Zijn aangezicht geweend, zeggende: waarom nu zijn wij uit Egypte getrokken?

1) Wij zouden zeggen: dat het u de keel uitkomt..

Anderen denken hier aan een zo hevig braken, dat zij haar weg ten dele door de neus neemt..

2) De Septuaginta vertaalt deze woorden aldus: het zal u tot galziekte (cholera) zijn; waaruit blijkt, dat deze ziekte reeds ten tijde, dat die vertaling reeds gemaakt werd, kan voorgekomen zijn; en dat dit werkelijk het geval was, wordt door beschrijvingen van geneeskundigen uit de oudheid zeer waarschijnlijk. Het is intussen verkeerd in de Hebreeuwse woorden (Prediker. 6:2) cholira (boze plagen) reeds den naam van die ziekte te willen vinden..

De belofte, dat aan hun wens zou voldaan worden, gaat hier in een bedreiging over. De zegen zal in een vloek verkeerd worden, omdat het volk de weldaden van de Heeren en Zijn, op bijzondere wijze, in de noden van het volk voorzienende hand veracht hebben..

21. En Mozes, wie het bijkans ongelooflijk voorkwam, dat een zo verbazend grote menigte volk, een hele maand lang, met vlees, tot walgens toe, zou verzadigd worden, zei tot de Heere zeshonderdduizend man te voet, 1) de vrouwenen kinderen niet eens meegerekend, is dit volk, in wiens midden ik ben; en gij hebt gezegd: ik zal hun vlees geven, en zij zullen een hele maand eten!

1) Mozes noemt slechts het ronde getal (hoofdstuk 1:46 zie Ex 12.37)

22. Zullen er dan voor hen schapen en runderen geslacht worden, dat voor hen genoeg zij? Zullen al de vissen van de zee voor hen verzameld worden, zodat er voor hen genoeg zij? 1)

1) Deze vraag van Mozes is een nieuw bewijs, dat wij boven (zie Nu 10.36) de plaats van de lustgraven juist hebben aangewezen. Wordt deze rustplaats midden in de woestijn gesteld, zoals door vele uitleggers gedaan wordt, zo heeft de vraag geen voegzame zin en klinkt zeer

zonderling, maar in de nabijheid van de zee verklaart zij zich vanzelf. Het bezwaar, dat zich voor de tocht van de Sinaï naar Disahab geen grond of reden laat aanvoeren, terwijl deze tocht het volk niet nader tot het doel bracht, maar veeleer van Kanaän afvoerde, is van geen belang, daar Gods wegen dikwijls genoeg geheel anders zijn dan de onze, ja, zelfs dwaas schijnen in het oog van de menselijke kortzichtigheid..

Deze vraag herinnert ons aan de vraag van de discipelen: Van waar zal iemand deze met broden in de woestijn kunnen verzadigen (Mark.8:4)? In die vraag ligt enige kleingelovigheid opgesloten, kleingelovigheid als gevolg van de moedeloze toestand, waarin hij verkeerd had en verkeerde. Daarom openbaart zich de Heere hier ook weer aan Mozes als El-Schaddai, als God, de Almachtige, Wiens arm niet verkort is..

23. Doch de HEERE zei tot Mozes: zou dan de hand van de HEERE, die reeds zo vele wonderen gedaan heeft, verkort zijn, 1) of aan macht verloren hebben; zodat Hij niet zou kunnen volvoeren, hetgeen Hij zich voorgenomen heeft?Gij zult nu zien, of Mijn woord u wedervaren d.i. vervuld worden zal of niet. 2)

1) Met deze vraag wil de Heere Mozes in het geheugen terugroepen, al wat Hij reeds gedaan heeft: hoe Hij zich geopenbaard heeft als de Sterke God. Met een bestraffing komt de Heere ook nu niet, maar toestand en behoefte van Zijn knecht in aanmerking nemende, wijst Hij hem op het verleden, opdat hij voor de toekomst moed zou grijpen. Hij betoonde zich ook hier de beste Zielearts te zijn..

2) Ook: zie Ex 14.12.

24. En Mozes ging uit de tabernakel, waar hij (vs.11 vv.) God zijn nood geklaagd had, en sprak de woorden van de HEERE, die zowel hem zelf verlichting van zijn al te zware last, alsook Israël de vervulling van hun begeerte toezegden, die woorden sprak hij tot het volk; en hij verzamelde, volgens het bevel, dat hem gegeven was (vs.16), zeventig mannen 1) uit de oudsten van het volk, en stelde hen, in een halve cirkel, rondom de tent, terwijl hij zelf aan haar ingang stond, het gelaat gekeerd naar de menigte, die in de voorhof vergaderdwas.

1) De Rabbijnen hebben beweerd, dat uit deze zeventig oudsten het Sanhedrin is ontstaan; dat daarom deze Raad er al geweest is in de dagen van Mozes, doch ten onrechte. In latere dagen leest men er niet meer van, zelfs niet in de dagen, kort na de Babylonische ballingschap..

25. Toen kwam de HEERE van de tabernakel af in de wolk, zodat deze, die op het achterste gedeelte van de tabernakel rustte, zich langzaam en Majestueus naar den voorste ingang voortbewoog en eindelijk boven het hoofd van Mozes staanbleef, en de Heere sprak tot hem uit de wolk, wat thans aan de zeventig oudsten geschieden zou en op welke wijze zij Mozes met raad en daad ter zijde zouden staan, en afzonderende van de Geest, die op hem was, legde de Heere, waarschijnlijk doordat de wolk, die boven Mozes' hoofd zweefde, ook hun schouders aanraakte, hem, nl. de van Mozes genomen Geest, op de zeventig mannen, die oudsten; en het geschiedde, als de Geest nu ook op hen rustte, dat zij profeteerden, d.i. in een toestand van verrukking geraakten en in verheven taal, die op alle omstanders een diepe

indruk maakte, zich ontboezemden, zodat het ook uiterlijk bleek, dat er iets groots in hun binnenste geschied was (zie "1Sa 10.11), maar daarna profeteerden zij niet meer.1)

1) Daarna niet meer. Zo worden de oorspronkelijke woorden door onze Statenvertalers vertolkt; en voor déze opvatting pleit alleszins de wijze, waarop de woorden in de grondtaal geschreven zijn. Er staat letterlijk: zij voegden er niet bij, hetgeen wel niets anders betekenen kan dan dat het profeteren van die 70 zich later niet meer herhaalde; hoewel zij bleven in het bezit van de Geest..

In het voetspoor van de Vulgata vertaalt Luther: en zij hielden niet op, volgens welke vertaling die oudsten ook nog later herhaaldelijk zullen geprofeteerd hebben en de gave van de profetie hun was meegedeeld. Voor deze opvatting laat zich aanvoeren, dat de betekenis van het Hebreeuwse woord jasaph (bijvoegen) niet alleen in de naam van joseph (Jozef, Genesis 30:28 vv.)) geheel en al overgaat in die van een ander, klankverwant woord asaf (terugtrekken, wegnemen), maar dat ook de van deze beide woorden (jasaph en asaf) afgeleide vormen niet zelden met elkaar verwisseld worden (Exodus. 5:7 Psalm. 104:29). Volgens de Lutherse vertaling zouden we hier een kort bericht hebben van de verdere werkzaamheid van de oudsten; zij stonden Mozes dan op soortgelijke wijze ter zijde, als later de profetenleerlingen (zie 1Sa 1.20) Samuël ter zijde stonden, alzo zij in heilige geestdrift, op het volk met indrukwekkende vermaningen invloed uitoefenden en de om zich grijpende afval tegenwerkten. Volgens de Statenvertaling wordt daarentegen gezegd, dat weliswaar de buitengewone genadegave van de profetie, nadat zij als bewijs van de ontvangen Geestesmededeling gediend had, van die oudsten weer geweken, maar niettemin de Geest, die zij ter uitoefening van hun ambt behoefden, bij hen gebleven is en hen ook verder bekwaam maakte om Mozes, als medeverzorgers, in zijn betrekking van Israëls leidsman, bij te staan. Van hun verdere werkzaamheid lezen wij, met uitzondering alleen van hoofdstuk 16:25, niets meer. Zo laat zich dan ook niet nader bepalen op welke wijze zij Mozes zijn last hielpen dragen..

De talmoedisten en rabijnen beweren, dat de 70 een bestendig college hebben uitgemaakt, dat van Mozes af tot aan de Babylonische ballingschap bleef bestaan en na de ballingschap weer hersteld is in het Sanhedrin of de grote Raad. (Matth.2:4. de Aant.)

26. Maar twee mannen waren in het leger overgebleven: de naam van de ene was Eldad, en van de andere Medad; en die Geest, die zich, terwijl het (vs.25) verhaalde bij de tabernakel plaats had, aan hen zowel alsaan de anderen meedeelde, rustte op hen, want zij waren onder de aangeschrevenen, 1) die Mozes, volgens vs.16 moest uitkiezen, hoewel zij tot de tent niet uitgegaan waren, en zij profeteerden ten gevolge van de Geestesmededeling in het leger, 2) evenals de anderen bij de tabernakel.

1) Beter: beschrevenen (een conscripti). Zij waren schriftelijk uitgenodigd, dit blijkt hieruit, om tot de tabernakel te komen. Waarom zij niet kwamen, weet men niet. Calvijn gelooft, dat zij niet te vinden waren, toen zij geroepen waren, anderen schrijven het toe aan een gevoel van onwaardigheid en onbekwaamheid. De Heere echter deelt ook hen mee van de Geest, zodat ook zij in het leger beginnen te profeteren..

2) Ook bij deze gelegenheid moest het blijken, dat de Geest des Heeren aan geen menselijke regelen gebonden was, maar in onbeperkte vrijheid werkte, evenals bij de voorkeur aan Jakob boven Ezau, aan Efraïm boven Manasse verleend, en evenals bij de uitstorting van de Heilige Geest vóór den doop in het huis van Cornelius (Hand.10:47)

27. Toen liep een jongen 1) heen, naar de tabernakel, en boodschapte aan Mozes, en zei: Eldad en Medad profeteren in het leger! 2)

1) Ook: zie Ge 14.13.

2) Deze zaak verwekte, zoals men denken kan, bij degenen, die hen in het leger omringden, groot opzien en veel verwondering. Daarom zond men in allerijl een bode naar Mozes..

28. En Jozua, de zoon van Nun, de dienaar van Mozes, één van zijn uitgelezen jongemannen, 1)die het voor een ongepaste aanmatiging en voor een inbreuk op het ambt van zijn heer hield, dat die twee zo onafhankelijk van Mozes enzijn tussenkomst profeteerden; antwoordde en zei: Mijn heer Mozes! verbied hun! 2)

1) Exodus. 17:9.

2) Joh.3:25 vv. Mark.9:38 vv.

29. Doch Mozes zei tot hem: Zijt gij voor mij ijverende? Let gij alleen op mijn eer en aanzien, en laat gij u alzo vervoeren om het grote werk, dat de Heere in Israël doet, te miskennen, terwijl gij u daarover verheugen moest? Och of al het volk van de HEERE profeten waren, zoals dezen, dat de HEERE Zijn Geest over hen gave! 1) Dan ware mijn vurigste hartewens vervuld en ik zou met blijdschap mijn plaats van middelaar verlaten!

1) Wij moeten niet voorbarig zijn, om te veroordelen hen, die in min wezenlijke dingen van ons verschillen, alsof zij Christus niet volgden, omdat zij zich niet bij ons voegen. Wij moeten niet verwerpen, degenen, die Christus niet verwerpt, noch geen mensen verhinderen, goed te doen, omdat zij in alle omstandigheden niet van onze mening zijn. Mozes was van een andere geaardheid; in plaats van aan die twee het profeteren te verbieden, en de Geest, die in hen was, uit te blussen, wenste hij integendeel, dat al het volk van de Heere profeten waren en dat Hij zijn Geest over hen uitstorten wilde. Niet dat Hij hen voor Profeten wilde gehouden hebben, welke het ontbrak aan de nodige gave, of dat hij wenste, dat de gave van de geest tot het waarnemen van het regeringsambt, aan al het volk mocht meegedeeld worden, hetgeen ongerijmd zou wezen, maar hij drukte op die wijze de liefde en achting uit, die hij voor al het volk van de Heere had, wensende dat zij allen mochten bevoorrecht en opgewekt worden tot de lof en de verheerlijking van God..

De mededeling van de Geest staat buiten het verband met de instelling van de raad van oudsten. Het geldt hier geen blijvende gave, maar een voorbijgaand verschijnen, en bijgevolg een teken voor Mozes, het volk en de Kerk van het Nieuwe Verbond..

Zowel voor de mening, dat deze oudsten dezelfden zijn, als de 70 richters vroeger op Jethro's raad aangesteld, als voor die, dat dezelfde vroeger met Mozes en Aäron op de berg zijn geweest, is geen voldoende grond te vinden. Wel vindt men telkens het getal 70, maar dit toont duidelijk, welke betekenis de getallen 7 en 10 in de Heilige Schrift hebben..

30. Daarna, toen hij, in de ontvangen helpers, bevrediging van zijn eigen klacht verkregen had, verzamelde of begaf zich Mozes tot het leger, hij en de oudsten van Israël, die voortaan in vereniging met hem de last van het volk dragenzouden (hoofdstuk 16:25).

31. a) Toen voer een wind uit van de HEERE, die Hij als Zijn middel en werktuig gebruiken wilde, om ook de klachten van het volk tegemoet te komen, en raapte, zoals ook vroeger reeds (Exodus. 16:13) eens geschied was, kwakkels van de zee, van de Elanitische golf, en strooide ze bij het leger, omtrent een dagreis ver hierheen, en omtrent een dagreis ver daarheen, rondom het leger, en wel in zo'n overvloed, dat zij waren omtrent twee el boven de aarde. 1)

a)Psalm. 78:27,28

1) Zij waren omtrent twee el boven de aarde. Dit betekent niet, dat zij omtrent twee el van de aarde verwijderd waren, zodat men ze dan vangen moest, maar, dat zij in zo'n grote menigte neervielen, dat de hoop als twee el hoog was. In het Hebreeuws staat toch uitdrukkelijk: Op het leger neerwerpen..

32. Toen maakte zich het volk uit de legerplaats op, die gehele dag en die gehele nacht, en de gehele volgende dag, en verzamelde de kwakkels; die het minst had, had tien homers 1) verzameld, en zij spreidden ze voor zich van elkaar rondom het leger. 2)

1) Homer, de grootste maat voor droge waren, bij de Hebreeërs 10 Efa's bevattende, bedroeg, naar de kleinste berekening van Thenius, 101,43 kubieke duimen. Met deze menigte wil God het volk Zijn macht, om hen niet voor één of voor weinige dagen, maar voor een hele maand vlees te kunnen geven, tonen, tot beschaming van hun ongeloof, maar tegelijk ook om daarmee hun begeerlijkheid te bestraffen..

2) Wat zij niet terstond verbruikten, hingen zij buiten het leger bij rijen op, om ze in de zon te laten drogen en ze alzo voor de volgende dagen te bewaren; zoals zij in Egypte gewoon waren geweest met de vis te handelen..

33. Dat vlees nu was, nadat zij hun lust reeds een maand lang voldaan hadden (Psalm. 78:29 vv.) nog tussen hun tanden, eer het gekauwd was, dat wil zeggen: het was nog niet verteerd, nog niet verbruikt, nog niet op, zo ontstak de toorn van de HEERE tegen het volk, dat (vs.20) Hem verworpen had, en de HEERE sloeg het volk met een zeer grote plaag, die veel van hen, en wel juist de gezondste en sterkste (Psalm. 78:31), plotseling neervelde.

Niet alsof het genot van het kwakkelvlees op zichzelf zo gevaarlijk voor hen geworden was, maar de plaag was een strafgericht, dat de Heere op buitengewone wijze beschikte. Te midden van hun genot moesten zo velen van hun overvloed scheiden; hetgeen ook nog de

ongelovigen en vleselijk gezinde kinderen van de wereld overkomt (Luk.12:20 Boek der Wijsheid 5:7 vv)

34. Daarom noemt men de naam van deze plaats, die, naar het (vs.1 vv.) vermelde voorval reeds Thab-éra genoemd was, met een tweede woord, dat later (hoofdstuk 33:16) die eerste naam verving, Kibrôth Thßäva: d.i. graven van de lust of lustgraven; want daar begroeven zij het volk, dat belust was geweest op vlees, en waarvan de begeerte de Heere wel bevredigde, maar dat Hij daarna ook in Zijn toorn ten dele deed omkomen.

De zichtbare gave was hier dus geen onderpand van de goddelijke genade. Dikwijls gebeurt het dan ook, dat aan enig mens een lang, eigenzinnig en driftig gekoesterde begeerte, onder zichtbare werking van de voorzienigheid Gods, ingewilligd wordt, maar dat met die inwilliging het Godsgericht aanvangt..

Als God ons onze vleselijke wil geeft, dan zijn wij verloren. Bidden wij daarom altijd: "Niet onze, maar Uw wil geschiedde?".

De "lustgraven" prediken aan Israël en alle volgende eeuwen, dat zelfs Gods bijzondere gaven geen waarachtige zegen bereiden kunnen, wanneer zij zonder dankzegging en zonder mate genoten worden..

De plaag, waardoor de gave van de kwakkels wordt achtervolgd, wordt niet veroorzaakt door het overmatig gebruik van een spijze, waaraan het volk ontwend was, maar is als een strafgericht te beschouwen (Numeri. 11:20,33 Psalm. 78:29,31)

Ook vroeger had Israël om vlees gevraagd en verkregen. Nu echter wordt het gestraft, waar het weer moppert, omdat de betrekking, na Sinaï’s wetgeving, veel inniger was geworden tussen God en Zijn volk..

II. Vs.35-12:15. Na een verdere tocht van omstreeks twee dagreizen komt Israël op de tweede rustplaats te Hazerôth aan. Hier kantten Mirjam en Aäron zich aan tegen Mozes en de bevoorrechte plaats, waarop hij voor zich aanspraak maakte, alzo hij alleen de profeet van de Heere en de Middelaar van de Goddelijke openbaring zijn wilde. Terwijl zij met minachting spreken van zijn familiebetrekkingen, verheffen zij zich op eigen gaven en krachten, maar de Heere, aan wie Mozes deze ergerlijke zaak met een zachtmoedig stilzwijgen overliet, treedt voor Zijn trouwe knecht op, trekt de tegenstrevers voor zijn gericht en verklaart de bestredene uitdrukkelijk voor Zijn hoogste profeet. Als daarna Mirjam tot straf voor haar opstand, waardoor de betekenis van haar naam (Mirjam = hun wederstrevigheid) in een bepaald feit vervuld werd, melaats werd als sneeuw, verzoekt Aäron Mozes om vergiffenis van het aangedane onrecht en neemt hij voor hun beider zuster de toevlucht tot diens voorbede. Deze wordt haar dan ook verleend, zij moet evenwel naar de wil van de Heere, ter heilzame verootmoediging wegens haar trots, eerst zeven dagen buiten het leger gesloten blijven, voordat zij weer opname in Israëls volk en gemeenschap verkrijgen kan.

35. Van Kibrôth Thßäva, lustgraven in Disahab, vertrok het volk, toen de wolk, na een oponthoud aldaar van meer dan een maand, opnieuw het teken tot vertrek gaf, naar het noordelijk gelegen Hazerôth; en zij bleven enige tijd in Hazerôth.

Omstreeks 5 Duitse mijl ten noorden van Dahab bevindt zich de bron el Hudhera of Hadhra met een wel, die gedurende het hele jaar tamelijk goed, slechts enigszins zout water geeft. Verreweg de meeste uitleggers stellen daarom Hazerôth in dit oord. Hier begint de grote en huiveringwekkende (Deuteronomium. 1:19; 8:15) woestijn Paran, waarvan verder bij hoofdstuk 12:16 zal gesproken worden..

HOOFDSTUK 12.

DE TWISTENDE MIRJAM WORDT MELAATS.

1. Mirjam nu, Mozes' zuster, de profetes (Exodus. 15:20), sprak, en ook haar broeder Aäron, de Hogepriester, die door haar meegesleept werd, tegen Mozes, die zij niet alleen door de bloedbanden, maar ook door deroeping, die de Heere hun opgedragen had, zo nauw verwant waren, minachtende woorden, ter oorzake van de vrouw, de Cuschitische, die hij genomen had, en stelden hem daarmee aan het volk voor als een, die de hoge rang, welke hij bekleedde, onwaardig was; want hij had een Cuschitische tot vrouw genomen. 1)

1) Deze vrouw kan niet de Midianitische Zippora geweest zijn. Want al had Mirjam deze wellicht ook een Cuschitische kunnen noemen, hetzij, omdat in Arabië ook Cuschitische volksstammen woonden, hetzij in verachtelijke zin, als een Moorse of Hamitische, zo zou toch de berichtgever deze op zijn minst onnauwkeurige, zo niet verachtelijke benaming, niet door de opmerking: "want een Cuschitische vrouw had hij genomen," bevestigd hebben, afgezien nog van de onwaarschijnlijkheid, dat Mirjam haar broeder, wegens zijn huwelijk, als vluchteling in het vreemde land, lang voor zijn goddelijke roeping, gesloten, nu, na vele jaren, nog voor de voeten had geworpen. Geheel anders is het, wanneer hij pas, waarschijnlijk na de dood van Zippora, in een tweede huwelijk getreden was met een Cuschitische, die, of van de in Arabië wonende Cuschieten, of van de met Israël uit Egypte opgetrokkene vreemdelingen afstamde. Dit huwelijk was op zichzelf niet te berispen, daar God de Israëlieten slechts de verbintenis met de dochters van Kanaän verboden had (Exodus. 34:16). Zo Mozes, daarbij bovendien niet de betekenisvolle bedoeling heeft gehad, door zijn echtverbintenis met een Hamitische, de gemeenschap tussen Israël en de heidenen, voor zo ver het onder de wet geschieden kon, daar te stellen, en daardoor in zijn eigen persoon, de gelijkheid van de vreemdelingen met Israël, welke het gebod op veelvuldige wijze eist, daadzakelijk te voltrekken (Baumgarten), of in dit voorbeeld de eindelijke vereniging van Israël met de verste heidenen af te beelden, zoals v. Gerlach in navolging van de Kerkvaderen meent..

Als gelovige mensen tegen elkaar boos zijn, dan geeft men aan alles een vrome schijn en een godsdienstige tint..

Uit den grondtekst blijkt duidelijk, dat Mirjam begonnen is en dat Aäron haar heeft toegestemd. Zoals hij bij Horeb geen moed had, om zich tegen het volk te stellen, toen het goden begeerde, alzo mist hij ook nu de moed, om het voor Mozes op te nemen en Mirjam te weerstaan..

2. En zij zeiden, 1) terwijl zij daarmee op des te meer eer en aanzien voor hun eigen persoon aanspraak maakten: Heeft dan de HEERE alleen maar door Mozes gesproken? 2) door mij, Mirjam, die u eenmaal aan het strand van de Rode zee een God geheiligd lied gezongen heb (Exodus. 15), en doormij, Aäron, die u door Urim en Tummim (Exodus. 28:30) goddelijk antwoord geef op zware vragen? En de HEERE hoorde het, wat Mirjam en Aäron alzo achter den rug van Mozes tot het volk spraken, en trad dien ten gevolge (vs.4) op zo'n wijze voor Zijn dienaar op, dat deze des te meer verheerlijkt werd.

1) Op de profetische gave verheffen zij zich, welke hen veeleer tot bezadigdheid had moeten stemmen. Maar dit is een snoodheid, het menselijk vernuft eigen, dat men niet alleen de gave van God tot krenking van de broeders misbruikt, maar door een goddeloos en heiligschendend pochen zich zo verheft, dat men de roem van de Bewerker verdonkert..

2) Wat beider hart beweegt is de afgunst op Mozes' plaats of stand, die, zowel in betrekking tot de Heere als tegenover het gehele volk, in zijn aard enig is; want hij was Gods onmiddellijke dienaar en de onbepaalde leiding en besturing van Israël was aan hem opgedragen, terwijl zij zich in beide opzichten in het geheel afhankelijk en ondergeschikt voelden. Deze afgunst deed hen dus geheel vergeten, met wat uitnemende genade en gaven zij anders door den Heere waren verwaardigd geworden, of liever: in zelfverheffing op de hun verleende genade en gaven, menen zij hetzelfde te kunnen doen als hun broeder en beschouwen zij zichzelf als van zijn plaatse nog meer waardig dan hij, daar zij het Israëlitische bloed zuiverder bewaard en zich van alle besmetting door gemeenschap met enige vreemde natie vrij gehouden hebben..

Daar komt het ik in het spel, en het ik, zeggen de Turken, is van de duivel..

3. Doch de man Mozes was zeer zachtmoedig, 1) meer dan alle mensen, die op de aardbodem waren.

1) Hij hoorde het ook wel, wat Mirjam en Aäron tegen hem inbrachten, maar hij bewaarde daarbij een diep stilzwijgen en liet alles rustig zijn gang gaan, de zaak zo geheel overgevende aan Hem, die rechtvaardig oordeelt, dat hij zich zelfs niet, wegens deze tegenstrevers, in het gebed tot God wendde, maar Hem de zaak ter beschikking overliet, zoals het Hem behagen zou..

Het Hebreeuwse woord Anaw, betekent allereerst lijdend (Psalm. 10:12,17) en wordt vooral van ootmoedige, vrome dulders gebezigd (Psalm. 25:9), waardoor de betekenis tot die van geduldig, ootmoedig, zachtmoedig overgaat. Wel schijnt de lof, die Mozes, als we het woord in laatstgenoemde zin opvatten, hier zichzelf toekent, bevreemdend, maar "alleen op de bodem van het Farizeïsme en van het Pelagianisme, waar hetgeen de mens voortbrengt, als zijn eigen verdienste voorkomt, is de eigen lof een zaak van zondige ijdelheid; bij het levendig bewustzijn echter van de genade van God, die de mens tot grote dingen in staat stelt, is een zodanige uiting veel meer een getuigenis van oprechte ootmoed en van objectieve waarheid..

"Zoals Mozes hier zonder hovaardij zichzelf prijst, zo zal hij elders zichzelf in ootmoed laken." (Calmet, een van de voortreffelijkste godgeleerden van de katholieke kerk in Frankrijk 1757). Met Van der Palm mogen wij intussen denken: "dat hier voornamelijk gedoeld wordt op Mozes' zachtmoedigheid, in dit geval aan de dag gelegd.".

Luther hield zich aan de eerste betekenis van hetw oord Anaw en vertaalde: Mozes was een zeer geplaagd man; hetgeen in de samenhang zeer wel voegt. Wellicht zijn deze woorden van Jozua. "Neem niet ter harte wat u de groep van haters toe wil dichten; Laat hen maar spotten,

want uw God, Die het hoort, is trouw in het rechtspreken. Is God uw vriend maar en de vriend van uw zaken, wat zou uw vijand dan, wat zou een mens u maken!" (ontleend aan een Duits lied)

Omdat Mozes zo'n zachtmoedig man was, deed God juist door hem Zijn oordelen over Egypte uitvoeren. Geen driftige, oplopende mensen mogen Gods oordelen volbrengen, want deze brengen er van het hunne in, en het moet zuiver de zaak van de Heere zijn. Daarom zal ook eenmaal juist het Lam toornen. De zachtmoedigste van de zachtmoedigen zal eenmaal het oordeel houden over heel de wereld. Doch daarmee zal dan ook het oordeel des te vreselijker zijn..

Geen zwakheid als die van Eli (1 Samuel 3:13) wil de Heere, maar zachtmoedigheid, die over de zonde toornen kan. "Heeft dan de Heere maar alleen door Mozes gesproken? Heeft Hij ook niet door ons gesproken?" Zo spraken zij en smaalden tevens op de afkomst van haar, die hij zich tot vrouw genomen had, en door wie verzacht waren de smarten van die ballingschap welke de liefde tot zijn mishandeld volk hem had berokkend. Jehova hoorde het en trok het zich aan. Maar Mozes deed, alsof hij het niet hoorde en verdroeg het. Jehova sprak, maar Mozes zweeg. Jehova's toorn ontstak; Zijn strafgericht bleef niet uit; maar Mozes bad voor de met melaatsheid gestrafte: Och Heere! heel ze toch!" En waarom verdroeg, waarom zweeg de man Mozes, bij ene verkleining zo onverdiend, zo boosaardig, zo verraderlijk, en van deze lippen zo dubbel bitter voor zijn hart? Waarom liet hij het aan Jehova over, om zijn ere in het licht te stellen, en zijn smaad te wreken, en gebruikte hij zijn lippen niet, dan om Jehova's toorn te stillen, om Jehova's toorn te verbidden? Omdat hij te flauwhartig was, om de hoon te voelen, te lafhartig om hen te vergelden? Neen, maar omdat hij zeer zachtmoedig was, meer dan alle mensen, die op de aardbodem waren, omdat zijn zachtmoedigheid proef hield ook in deze verzoeking. Dezelfde liefde, die hem voor een arm mishandeld volk alles had doen vragen en nog verdragen deed; die hem had doen verkiezen liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting van de zonde te hebben, die hem de toorn van Faraö had doen verachten, en waardoor hij, ware Hij anders niet te verbidden geweest, om zijn volk te behouden, zich aan de toorn van Jehova zou hebben opgeofferd (Ex.32:31,32), dezelfde liefde sprak ook nu in zijn hart. Zij had vruchten gedragen, zij droeg gedurig vruchten van de edelste zelfverloochening, de trouwste volharding, de verhevenste heldenmoed; zij droeg ook de vruchten van de zachtmoedigheid. Waar het recht van anderen gekrenkt, waar de onschuld verdrukt, waar de naam van Jehova aangetast werd, waar het erop aankwam Jehova's wet te handhaven en Zijn eer te wreken, daar bruiste dat hart in edele verontwaardiging op, daar greep die hand naar het zwaard, daar was de man Mozes kloekmoedig, ijverig, onverbiddelijk, meer dan alle mensen, die op de aardbodem waren; maar persoonlijke beledigingen wreekte hij niet. Hij gevoelde, maar vergaf ze; vergaf ze aan een onkundige menigte, en ook aan een broeder, die beter wist; vergaf ze aan goddelozen en aan vromen, aan afgodendienaars en aan profetessen; en hierin stelde hij zijn eer, en het is hem tot ere gerekend.

De man Mozes, die zeer zachtmoedig was, meer dan alle mensen die op aarde waren, was ook gelukkiger dan die allen; niet alleen omdat Jehovah van mond tot mond met hem sprak, en door zijn aanzien, niet door duistere woorden, niet alleen omdat hij de gelijkenis des Heeren

aanschouwde, maar omdat door de liefde, het beeld van God in zijn binnenste weer opkwam en zich herstelde. De mens is gelukkig door zich met zijn God te vergelijken en naar de mate waarin hij op hem lijkt. Het geluk van de liefde is de aanvankelijke hemel voor hen, die op aarde zijn. En die hemel staat open voor ieder, die geen hemelse invloeden afwijst en geen hemelse geboden versmaadt.

Ongetwijfeld behelst dit vers een tegenstelling met het laatste gedeelte van het vorige. Het is volstrekt geen ijdele zelfverheffing, nog minder een te kennen geven van onverschilligheid, omtrent deze zaak. De knecht van God wil ermee uitdrukken, dat hij het oordeel geeft aan de Heere, die alles gehoord heeft, waar hij zelf, nu zijn eigen eer gekrenkt wordt, deze niet tegenover zijn zuster en zijn broeder wil handhaven. Calvijn zegt: "Hierop heeft de lofspraak op zijn zachtmoedigheid betrekking, alsof Mozes wilde zeggen, dat hij die belediging stilzwijgend wilde verdragen, omdat hij uit kracht van zijn zachtmoedigheid zich de plicht van te verdragen had opgelegd." Zo iemand, dan heeft wel Mozes geleerd, het eigen ik geheel en al af te sterven en de eer van God alleen te bedoelen..

4. Toen sprak de HEERE haastig, 1) na het eerste openlijk uitspreken van de in vs.1,2 vermelde reden, opdat zij niet weldra te diep in het volk zouden doordringen en in hun harten wortel schieten; toen sprak de Heere, uit de wolkkolom, haastig tot Mozes en tot Aäron en tot Mirjam: Gij drieën komt uit het leger en begeeft u tot de tent der samenkomst, die in het midden van het leger staat; Ik wil tussen u richten! En zij kwamen alledrie uit, de aangeklaagde met zijn beide aanklagers.

1) Mozes had meer dan eens voor de ijver van de Heere geijverd en nu was de Heere ijverende voor de goede naam van Zijn dienaar, want degene, die God eren, zullen eer van Hem ontvangen, en Hij zal zich nooit onttrekken van hen, die Zijn zaak verdedigen..

De onenigheid tussen deze aanverwanten had van een zeer ongelukkige uitwerking op het volk kunnen geweest zijn; want indien de mannen, die, zoals aan ieder bekend was, met onmiddellijke openbaring van de wil van God verwaardigd werden, elkaar hadden tegengesproken; hoe zou dan de gemeente geweten hebben, door wie zij zich moest laten regeren? Er zouden partijen, scheuringen uit zodanige onenigheid ontstaan zijn. Daarom trad God zelf in het midden..

Werd in de poort van de stad recht gesproken, opdat Mirjam en Aäron het zouden weten, dat zij hier geplaatst werden voor de vierschaar van de Heere, daarom moesten zij komen aan de deur van de tent der samenkomst..

5. Toen kwam de HEERE, op dezelfde wijze als in hoofdstuk 11:25, af van de tabernakel, in de wolkkolom en stond aan de voorste deur van de tent, die naar de voorhof voerde; daarna riep Hij Aäron en Mirjam; en zij beiden kwamen uit de kring, waarin de 3 eerst (vs.4) tegenover de deur van het heiligdom naast elkaar stonden, en traden alzo de Heere, die in de wolk aanwezig was, nader, terwijl Mozes alleen op de vorige plaats staan bleef.

6. En Hij, de Heere, zei: hoort nu Mijn woorden, Mijn goddelijke beslissing ter zake van de door u aangerichte twist! Zo er een profeet onder u is, alzo Ik alleszins nu deze, dan gene onder het volk tot profeet verwek, en danook door u beiden (vs.2) tot het volk spreek, Ik, de HEERE, zal door een gezicht Mij aan hem bekend maken, en hem op deze wijze de openbaringen ingeven, die hij tot het volk te brengen heeft, of door een droom zal Ik met hem spreken. 1)

1) Anderen vertalen: "Zo er een profeet van de Heere onder u is, maak Ik Mij door een gezicht aan hem bekend, spreek Ik in dromen met (in) hem." De grondtekst laat deze vertaling zeer goed toe, en zij heeft veel voor boven die van de Statenvertaling, omdat het woordje Ik in de grondtekst niet opzettelijk wordt uitgedrukt, zoals gewoonlijk vóór het woord Heere plaats vindt, wanneer God zichzelf met die Naam openbaart. De Heere wil hier het grote onderscheid doen uitkomen tussen een gewoon profeet van de Heere en Zijn knecht Mozes, om aldus de eer van de Middelaar van het Oude Verbond te handhaven..

7. Alzo, dat hij Mijn openbaringen op dezelfde, onvolkomen wijze, door middel van gezichten en dromen ontvangen zou, alzo is het met Mijn knecht Mozes niet a) die in Mijn gehele huis 1) getrouw is.

a) Hebr.3:2

1) Het gehele huis van Jehova is niet zijn woning de heilige tent, in dit geval was het woord gehele totaal overbodig, maar het gehele huis van Israël, of het Verbondsvolk als rijk gedacht, tot de verzorging en regering waarvan Mozes geroepen was; alzo de gehele huishouding van het Oude Verbond, die in de heilige tent, welke Jehova tot woonplaats van Zijn Naam had laten bouwen, wel haar middelpunt had, maar toch in de dienst van de tabernakel niet opging, zoals hieruit blijkt, dat God niet de met de verzorging van het Heiligdom belaste priester tot overgave van Zijn heilsopenbaring maakt, maar daartoe, na Mozes' dood, Profeten verwekte en riep..

Dit is dat gedeelte van Mozes' karakter, waarop de Apostel het oog heeft, als hij een vergelijk treft tussen Mozes en Christus, de Middelaar van het Oude en de Middelaar van het Nieuwe Verbond.

8. Van mond tot mond, 1) van aangezicht tot aangezicht en niet slechts uit de verte, zoals met u het geval is, spreek Ik met hem, als een vriend met zijn vriend (Exodus. 33:11), en door aanzien, zodat hij Mij zo duidelijk en zo volkomen verstaan mag, als men iemand verstaat, die men bij zijn spreken in het aangezicht ziet; en niet door duistere woorden 2) en de gelijkenis van de HEERE aanschouwt hij, voor zover dit voor een mensenkind mogelijk is (Exodus. 33:18 vv.), zonder enig bedeksel en ontvangt alzo Mijn openbaring induidelijke taal; waarom dan hebt gij niet gevreesd tegen Mijn zo hoog vereerde en zo dicht nabij Mij geplaatste knecht, tegen Mozes met minachting te spreken en u zelf met hem gelijk te stellen, hoewel een mens niet van zichzelf kan aannemen, tenzij het hem van boven gegeven zij? (Johannes 3:27)

1) In het Hebreeuws Phè el phè. Mond tot mond. Om aan te duiden, de onmiddellijke openbaring van de Heere aan Mozes, zoals de vriend tot zijn vriend spreekt. De Rabbijnen spreken dan ook van een gradus Mosaicus naast de openbaring in dromen en gezichten. Hieronder verstaan zij, de meest heerlijke openbaring, welke bestond in een meer onmiddellijke, volmaakte en gewone omgang met God, zonder enige verschrikking in het hart, noch enige ontstellende indruk op de verbeelding van Mozes te maken; een omgang, welke nooit enig gewoon mensenkind vroeger of later heeft genoten..

2) Door aanzien en niet door duistere woorden is een nadere verklaring van het van mond tot mond. Door aanzien wil niet zeggen in een visioen, ook niet, in de onomhulde heerlijkheid van Zijn Wezen. Dit laatste zou Mozes niet hebben kunnen verdragen, maar in zo'n vorm, welke voor Mozes duidelijk genoeg de aanwezigheid van de Heere bewees. Zonder in een toestand van extase te moeten verkeren, zonder een droombeeld nodig te hebben, deelde God zich aan Mozes mee, op geestelijke wijze met volkomen helderheid. Niet door duistere woorden, kan ook vertaald worden: niet in raadselen. Als wachter van het Heiligdom des Heeren, had Mozes elk ogenblik als het ware toegang tot de troon van de Heere, en stond Hij elk ogenblik gereed, Zijn knecht te woord te staan. Aan de Profeten verschijnt de Heere slechts nu en dan, in voor volk en persoon gewichtige ogenblikken. Over de aard van het oudtestamentische profetisme, de verschillende vormen van de goddelijke openbaring, en de meerdere en mindere mate van de goddelijke inspiratie of ingeving, zie De 18.9en volgende en zie 1Sa 10.10

9. Zo ontstak bij dit verwijt, de toorn van de HEERE tegen hen, en Hij ging weg 1) van hen, evenals een rechter, die zijn vonnis uitgesproken heeft en zich nu van de rechterstoel terugtrekt, zonder tot enige tegenspraak gelegenheid te laten.

1) Het was waarlijk een zeer vreselijk kenmerk van Gods ongenoegen, dat Hij wegging en hun verantwoording niet horen wilde, hebbende Hij dit ook niet nodig, want hun binnenste gedachte zelf was Hem ten enenmale bekend. Immers, het missen van de aanwezigheid van de Heere is het zekerste en duidelijkste teken van Zijn ongenoegen over ons..

10. En de wolk, die het zichtbare teken van de aanwezigheid van de Heere was, week van boven de tent, zodat zij zich nu voor het eerst niet weer naar haar rustplaats op de tabernakel (Exodus. 40:34 vv.) begaf, maar inde hoogte steeg en op tamelijke afstand boven het leger zweefde; en ziet, Mirjam, de oorzaak van het treurige voorval, was over geheel haar lichaam melaats, zo wit als de sneeuw. 1) En Aäron zag Mirjam, met wie hij nu wilde weggaan, en ziet, zij was tot zijn ontzetting melaats.

1) De melaatsheid is het volkomendste beeld van de zonde. Zij bedekt de mens van het hoofd tot de voetzool. Zij zondert de mens af van al het gezonde, en geeft hem, nog levend, over aan de verderving; zo doet ook de zonde. Wat een straf en wat smaad, en dat voor de eerste, de aanzienlijkste, de geëerbiedigste vrouw in Israël!.

Over de melaatsheid zie Le 13.3.

Het vergif van haar tong had de eer van haar broeder zoeken te vergiften en daarom werd haar vlees door een giftige besmetting opgegeten, en haar dwaasheid, om met Mozes gelijk te willen zijn, werd aan alle mensen openbaar gemaakt, want elk zag zijn aangezicht glinsteren, terwijl het haar zich daartegen geheel melaats vertoonde. Terwijl Mozes een sluier nodig had, om Zijn heiligheid te bedekken, had Mirjam er een nodig, om haar schande te bedekken..

11. Daarom zei Aäron tot Mozes, die nog op enige afstand achter beiden stond, (vs.5): Och mijnheer (Exodus. 32:22) leg toch niet op ons, houd ons toch niet, de zonde, waarmee wij zot gedaan hebben, en waarmee wij gezondigd hebben! 1)

1) Ziet, een Hogepriester met zonde! Wij hebben een Hogepriester, die heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren is. Aäron belijdt schuld. Geen valse schaamte of hoogmoed moet ons hiervan terughouden. Ook voor de gelovigen is hier een les. Aäron was een gelovig man, en toch handelde hij zot. Hoe dikwijls zijn ook wij wijzen in het een, en dwazen in het ander!.

Hieruit blijkt wel, dat Mirjam de aanstookster is geweest, omdat zij de straf ontving. Overigens was het voor Aäron ook een treurige zaak, als priester zijn eigen zuster, met wie hij zo-even zich tegen Mozes had aangegord, onrein te verklaren, en uit de vergadering te bannen..

12. Laat zij (Mirjam) toch niet zijn als een dode, of als een doodgeboren kind, van wiens vlees, als hij uit zijn moeders lijf uitgaat, de helft wel verteerd is, maar treed als voorspraak bij de Heere voor haar op! Als haar geen barmhartigheid geschiedt, zal zij bezwijken!

Wat voor akelige ziekte de melaatsheid was, kan vooral blijken uit deze plaats. In haar ergste graad maakte zij de ongelukkige lijder gelijk aan ene half verteerde misdracht. Dat Mirjam alleen gestraft werd, was niet enkel, omdat Aäron door zo’n plaag tot de heilige dienst geheel ongeschikt zou geworden zijn, maar ook, omdat Mirjam zich in dit hele geval veel onbetamelijker had gedragen dan haar broeder..

13. Mozes dan, zachtmoedig als hij was (vs.3), riep tot de HEERE, zeggende: O God, heel haar toch! 1)

1) Wat een kort gebed! De heidenen menen door hun veelheid van woorden verhoord te worden. Wordt hun niet gelijk (Matth.6:7,8)

14. En de HEERE verhoorde de bede van Zijn trouwe knecht, maar wilde evenwel aan Mirjam de tijd tot verootmoediging, die haar tot genezing van haar overmoed zo nodig was, niet onthouden, en zei tot Mozes: Zo haar vader, bij enige misstap, die zij mocht begaan hebben, smadelijk in haar aangezicht gespuugd1) had, zou zij niet zeven dagen beschaamd zijn en zich, uit schaamte voor de mensen, minstens zolang verborgen houden? Laat haar zo ook in dit geval, wegens de smaad, die zij zich berokkend heeft, en die haar in de melaatsheid overkomen is, als een onreine zeven dagen buiten het leger gesloten, en daarna, door de in

Leviticus. 14 voorschreven reinigingsplechtigheden, weer in de gemeenschap van het volk en van het heiligdom aangenomen worden.

1) Het spuwen in het gezicht was in het Oosten de grootste smaad, die men iemand kon aandoen Jesaja 50:6 Matth.26:67)

In haar overmoed had zij met Mozes gelijk willen staan, tot straf daarvoor wordt zij nu als een onreine uit het leger gebannen, zodat zij zelfs beneden de meest geringeren stond. Genade en recht ontmoeten hier elkaar..

15. Zo werd Mirjam, die in hoogmoed op haar profetische gave, zich boven de gemeente verheven had, van haar afgescheiden, en buiten het leger zeven dagen gesloten; enhet volk vertrok niet, totdat Mirjam aangenomen werd; want pas nadat de dagen van haar reiniging geëindigd waren, daalde de wolk weer op de tabernakel neer (vs.10) en gaf daarop het teken tot vertrek.

Volgens de allegorische (zinnebeeldige) verklaring van de kerkvaders, vertegenwoordigt Zippora, om wie Mozes gesmaad werd, de, door Christus tot Zijn rijk geroepen, heidenwereld, terwijl Mirjam en Aäron de, deze roeping weerstrevende, kerk uit de Joden voorstellen. Nu is deze tot straf voor haar zelfverheffing met de melaatsheid geslagen en, voor de 7 tijdperken van het tegenwoordig tijdsverloop, van de legerplaats van het geestelijke Israël uitgesloten, totdat zij eindelijk weer in genade aangenomen en in het Godsrijk opgenomen worden zal.

I. Vs.16-13:33. Na een verdere tocht, waarop herhaaldelijk rust gehouden werd, doch waarop niets bijzonders voorviel, waarom hij ook niet nader beschreven wordt, komt Israël aan het doel van zijn reis, nl. in de woestijn Paran, die ten noorden aan de zuidelijke delen van het beloofde land grenst. Van hier worden, volgens het verlangen van het volk, verspieders naar Kanaän gezonden, uit elke stam een, die het land in zijn gehele uitgebreidheid, van het zuiden tot het noorden, moesten doortrekken en, behalve bericht omtrent de gesteldheid van het land en zijn bewoners, ook vruchten als proeven meebrengen moesten. Deze nu volvoeren hun last in 40 dagen en roemen, bij hun terugkeer, het goede en de vruchtbaarheid van het land, maar veroorzaken tevens, door hun overdreven mededelingen omtrent zulke sterke vestingen en zijn krijgszuchtige bewoners en van de reusachtige Enakskinderen, bij welke zij in eigen oog slechts sprinkhanen leken, een buitengemene opgewondenheid onder het volk, waarbij die twee mede afgezondenen, die van een geheel andere mening waren, volstrekt niet meer aan het woord kunnen komen.

16. Maar daarna, toen Mirjam weer in de gemeente was opgenomen, vertrok het volk van Hazerôth omstreeks 11 dagreizen verder, noordwaarts, en zij legerden zich in de woestijn van Paran, en wel in haar noordelijkst gedeelte bij Kades (Numeri. 13:26; Deuteronomium. 1:20).

De woestijn Paran is de 400 vierkante mijl grote, 30 mijl lange en voor een gedeelte even zo vele mijlen brede, woeste vlakte, die oostelijk door de Wady el Arabah (een laagvlakte, die van het zuidelijk uiteinde van de Dode zee tot aan de Elanitische golf zich uitstrekt) begrensd

wordt, zich aan de westzijde uitstrekt tot aan de woestijn el Dschifar, (die Egypte van alle Filistea scheidt), zuidwaarts het gebergte et Tih (dat het voorhof van het Horebgebergte is) ontmoet, en ten noorden aan het Amorietengebergte grenst, (dat de zuidelijke afhelling is van het Palestijnse hoogland, zie Ex 13.20). De oorsprong van de naam Paran is donker, maar hij was reeds in Abrahams tijd gebruikelijk en duidde toen de gehele woestijn et Tih aan, tot aan de Elanitische golf (Genesis 14:6). Door de Wady el Arisch, of de Beek van Egypte, wordt deze woestijn in een westelijke en oostelijke helft verdeeld. Het westelijk gedeelte is het laagst en daalt langzamerhand tot de vlakke woestijn Dschifar af. Het oostelijk deel is daarentegen over t algemeen hoog, een van grotere of kleinere Wady's of bergstromen, wier houding slechts gedurende de regentijd water bevat, doorsneden bergland, met uitgestrekte hoogvlakten tussen afzonderlijke, hogere bergketenen..

Dit is het land van een bijna 38-jarige omzwerving voor Israël geworden, van waar de gehele woestijn de naam van Tih benei Israël (omdwaling van de kinderen van Israël) ontvangen heeft, en wordt (Deuteronomium. 1:19), als "de heel grote en vreselijke woestijn" getekend. En dit met recht. Onafzienbare, met zwarte vuurstenen bezaaide vlakten, waarin men dagen achtereen kan omtrekken, zonder ene legerplaats van bedoeïenen en water te ontmoeten, en dan weer grote streken vol van drijfzand, en met onregelmatige ketens van kalk- en krijtheuvels bedekt, als ook van kleine beken, kloven en dalen doorsneden, deze geven, in vereniging met de bedrieglijke luchtspiegeling, aan deze grenzeloze hoogvlakte het zuiver karakter van ene woestijn, waar de blik aan alle zijden op een ontzettende wildernis rust, geen boom, struik noch grashalm het oog verkwikt en de wandelaar maar al te gemakkelijk verdwaalt. Slechts de bedoeïene vindt, dankzij zijn merkwaardige kennis van deze streken, de weg ook zonder kompas. Hij ontdekt aan het voetspoor, aan welke persoon van zijn of van een naburige stam het eigen is, en of een vriend of een vijand of een vreemdeling langs de weg gekomen is; uit het min of meer oppervlakkige of ingedrukte van de voetstap maakt hij op, of de hier langs gekomene al of niet een last droeg, en uit de meerdere of mindere duidelijkheid daarvan, of hij dezelfde dag of een of twee dagen vroeger hier gepasseerd is. Eveneens kent hij de tochten van zijn eigen kamelen, als ook die van zijn naburen en dikwijls vindt hij uit duizenden voetsporen van kamelen, die van zijn eigen terug, zoals hij, naar de voetstappen, ook alle mannen bij name weet te noemen, die 's morgens voorbij gingen..

Te Hazerôth gekomen, hadden de Israëlieten de Sinaï en zijn omgeving geheel verlaten, en waren zij gekomen in de grote, vreselijke woestijn. De Heilige Schrift zwijgt van hun tocht door deze wildernis. Het strafgericht bij de lustgraven en het voorval met Mirjam schijnt hen zelf stiller te hebben gemaakt. zodat zij vooreerst niet weer morden. De Heere heeft hen ook wel zo spoedig en gemakkelijk, als maar mogelijk was, voortgevoerd, om hen niet te laten verzocht worden boven vermogen. Nu echter gebeurde het, dat, zoals reeds tevoren (Numeri. 10:12) aangemerkt is, de wolk in de woestijn Paran stil hield. Israël is hier tot het doel van zijn reis gekomen; het heeft de woestijn achter zich en staat voor de deur van het beloofde land; want de woestijn Paran, die hier bedoeld is, is het laatste, meest noordelijke deel van het geheel, en draagt een geheel ander karakter dan de streek, die het volk tot nog toe heeft doorgetrokken. In haar noordoostelijke uitgang namelijk stijgt de tevoren beschreven oostelijke helft van de woestijn Paran uit de vlakte, waartoe van het zuiden af tot hiertoe steeds dieper afdaalde, plotseling tot een fors vierkant (of nauwkeuriger: rhomboïdisch)

gevormd gebergte op, dat, naar zijn tegenwoordige bewoners, het bergland van de Azazimeh heet en een gebied van omstreeks 40 vierkante mijl beslaat, doch welks binnenste, (deels wegens de onherbergzaamheid van het oord, en deels uit hoofde van de roofzucht van de bewoners) nog een zeer onbekend land is. Eerst onlangs (sedert 1842) is door de twee reizigers, G. Williams, kapelaan bij de Evangelische gemeente te Jeruzalem, en zijn vriend J. Rowland, een begin gemaakt van nader onderzoek van deze landstreek. De zuidelijke grensmuur van dit bergland vormt een rechtlijnige bergrug, die zich van het oosten naar het westen uitstrekt, en wiens oostelijke en westelijke uiteinden zich tot een uitstekende hoogte verheffen; de oostelijke hoekpilaar, dicht bij de Arabah, heet Dschebel el Mukrah, terwijl de westelijke de naam draagt van Dschebel Araïf en Nakbah. De oostelijke bergwand stijgt even steil als de zuidelijke uit de Arabah op; zij is slechts met meer dalen doorsneden, welke min of meer bezwaarlijke toegangen tot het innerlijke van dit gehele gebergte opleveren..

De noordelijke zijde van het gebergte verheft zich, als een reusachtig hooggebergte met naakte rotsgevaarten, in een ontzettende wildernis omhoog en heeft, door zijn woeste, van verre zichtbare krijtmassa's, die de gloeiende zonnestralen verblindend terugkaatsen, het voorkomen van een ongenaakbaar vuurland en is de vreselijkste woestenij, daar zich hier geen spoor zelfs van plantengroei vertoont. Aan de voet van dit bolwerk strekte een breed dal, Wady Murreh genaamd, zich van het westen naar het oosten tot in de Arabah uit; het heeft een breedte van 4 tot 6 uur en verdeelt zich, bij de berg Dschebel Madurah, die zich als een gebergte op zichzelf in het midden van het dal verheft, in twee delen; het zuidelijk deel, dat een voortzetting is van het hoofddal, loopt in de Arabah uit, terwijl het andere, in noordoostelijke richting, zich door de Wady el Ghor tot de Dode zee uitstrekt. Aan de overzijde van de Wady Murreh hebben wij de zuidelijke bergwal van het Palestijnse hoogland, het oude gebergte van de Amorieten (Plateau Er Rakmah) voor ons, dat tot de Wady es Seba reikt. En dat wij in dat dal Murreh dat het gebergte van de Amorieten van het bergland van de Azazemet scheidt, de Bijbelse woestijn Zin, waarvan in Numeri. 13:22 en later meermalen sprake zijn zal, te erkennen hebben, lijdt geen twijfel. De westelijke grensmuur eindelijk van het land van de Azazemet strekt zich in een rechte lijn van het zuiden naar het noorden, van de voornoemde Araïf en Nakbah tot aan het Amorietengebergte uit. Hij bestaat in een reeks van bergen, die 300 tot 400 voet hoog zijn en waarlangs zeer vele, van het oosten naar het westen met elkaar evenwijdig lopende en alle in de El Arisch uitwaterende, riviertjes afvloeien. Door de waterrijke woestijn, die tussen dit gebergte en de beek van Egypte ligt, loopt de weg van de Sinaï naar Hebron. Volgen wij deze baan in haar noordelijkste gedeelte, van daar af, waar zij het Palestijnse hoogland bereikt, dan ontmoeten wij allereerst Ain Moilahi, een hoofdlegerplaats van de karavanen, die haar naam draagt van haar wateren; hoger op, omstreeks 10 uur van daar, is de plaats, waar Izak een put groef, die hij Rehoboth noemde (Genesis 26:22), verder volgen de ruïnes van Zepata, waarin zich niet moeilijk het Bijbelse Zephat of Horma (hoofdstuk 14:45 Richteren. 1:17) herkennen laat; eindelijk, 2« uur noordoostwaarts van hier, komt men aan het huidige Khalasa, het oude Chessalon of Chesil Jozua 15:10,30)

Van bijzonder belang is voor ons op deze plaats de eerstgenoemde bron Ain Moilahi. Dit is ongetwijfeld de bron van de levende, waar de Engel des Heeren Hagar vond, op haar vlucht voor Sara (Genesis 16:7 vv.). Op een afstand, die door een kameel in omtrent 4« uur afgelegd

wordt, ligt zuidoostwaarts van daar ene vlakte van omtrent 2 mijl lang en 1 mijl breed, in het noordoostelijk einde waarvan zich een kale rots bevindt, wier voet door een milde bron besproeid wordt. Sedert Rowlands tweede reis, die hij, niet door Williams vergezeld, van Gaza uit naar deze streek ondernam, wordt deze rots, wier bron in de volksmond nog Ain Kades heet, tegenwoordig door alle geleerden voor die gehouden, welke Mozes sloeg (hoofdstuk 20:11); de vlakte, waarin hij staat, zal alzo Kades Barnea zijn, die men vroeger veel meer oostwaarts in de Arabah, hetzij naar Ain El Weibeh zo als Robinson doet, of, met von Raumer, meer noordelijk naar de kanten van Ain El Hasb gelegen achtte. Dat de vlakte Kades deels tot de woestijn Paran (Et Tih), deels tot de woestijn Zin (Wady Murreh) gerekend werd (hoofdstuk 13:26; 20:1; 27:14; 33:36; 34:3 vv.), heeft zijn grond in de natuur van het land, daar de bergwal, die de woestijn Et Tih van de Wady Murreh scheidt, niet zeer hoog is en die overigens met deze hetzelfde karakter vertoont..

De plaats nu, waar de kinderen van Israël van de noordelijke richting, welke zij tot hiertoe gevolgd waren zich naar het oosten wendden, om te Kades te komen is waarschijnlijk de Wady Retemat, welke Wady dan zal te verstaan zijn onder het Rithma, dat hoofdstuk 33:18 als de naaste rustplaats op de weg naar Hazerôth vermeld wordt. Op de aangehaalde plaats staat dit Rithma, (zo genoemd, wegens de vele Retem- of bremstruiken, die daar groeiden, 1 Kon.19:4) juist in plaats van Kades; hetgeen opzettelijk, om misverstand en verwarring te voorkomen, nu nog niet maar eerst in Nu 33.36 vv. genoemd wordt, als de Israëlieten, na hun 38-jarig verblijf in de woestijn Paran, ten tweeden male te Kades komen, en nu van daar het beloofde land tegemoet gaan (zie Nu 20.13). De in vs.19 tot 36 genoemde rustplaatsen zullen daarom die zijn, welke zij gedurende de 38 jaar betrokken hebben..

HOOFDSTUK 13.

DE VERSPIEDERS VAN HET LAND KANAÄN.

1. En de HEERE sprak tot Mozes, die, als de kinderen van Israël tot hem kwamen, en zeiden: laat ons mannen voor ons uitzenden, om het land te verspieden en ons te berichten, langs welke weg wij het kunnen binnentrekken, en hoedanigde steden zijn, waar wij komen zullen (Deuteronomium. 1:22) niet wist, of hij zo'n begeerte al dan niet mocht inwilligen, zeggende:

2. Zend u mannen uit, die het land Kanaän verspieden, dat Ik de kinderen van Israël geven zal; van elke stam van zijn vaderen zult gij een man zenden, zijnde ieder een overste van een van de geslachten of families onder hen.

Blijkbaar wilde de Heere, met dit toegeven aan zijn begeerte, de zwakheid van het volk tegemoet komen. Voor het vast geloof was het woord van Zijn belofte aangaande het goede van het land, en de aanwezigheid van Zijn hulp en leiding volkomen voldoende; maar evenals Mozes, niettegenstaande de leiding door de wolkkolom, de aanwijzingen van Hobab niet versmaadde (Numeri. 10:29-32), zo wordt ook hier aan het volk vergund, om zich van hetgeen God reeds betreffende het land en zijn bewoners meegedeeld heeft, door tussenkomst van mensen te vergewissen. Werden er maar geloofwaardige en getrouwe mannen uitgezonden, dan kon hun tussenkomst veel bijdragen tot versterking van het zwak geloof. Op soortgelijke wijze rust op de godgeleerde wetenschap, onder toelaten van de Heere, ja met uitdrukkelijk billijken Zijnerzijds, de taak om het land van de Heilige Schrift te doorzoeken en kritiek te oefenen, dat wil zeggen: alles nauwkeurig te proeven en toe te zien, of het daarmee zo gesteld is als de in de Kerk levende Geest getuigt. Het eenvoudig gelovig gemoed heeft deze werkzaamheid van de menselijke wetenschap niet nodig; want het is ook bovendien en onmiddellijk van zijn geloof zeker; wordt zij echter door mannen als Jozua en Kaleb (Leviticus. 14:6 vv.) uitgeoefend, die de verborgenheid van het geloof in een rein geweten bewaren, zo kan haar onderzoek veel bijdragen om het geloof te sterken, te bevestigen en de bewustheid daarvan te verlevendigen. Maar het getal van de mannen van de wetenschap is helaas, grotendeels gelijk aan die tien, die onder de Israëlieten een boos geschrei over het land teweegbrachten, en de lichtgelovige, dwaze menigte geeft aan hetgeen zij zeggen zonder voorafgegaan onderzoek geloof (vs.26-33); vandaar de grote afval onder de Christenheid, voornamelijk onder hen, die zich de ontwikkelden noemen, die liever naar de dienstbaarheid van Egypte terug of in de woestijn sterven, dan Kanaän innemen willen (hoofdstuk 14:1-4)..

3. Mozes dan, nadat hij zich vooraf uit de vorsten van de verschillende stammen (hoofdstuk 1:3 vv.; 7:12 vv.) geschikte personen vertegenwoordigd had, zond hen uit de woestijn van Paran, naar de mond van de HEERE; al die mannen waren hoofden van de kinderen van Israël.

4. En dit zijn hun namen: van de stam van Ruben, Sammua, de zoon van Saccur.

5. Van de stam van Simeon, Safat, de zoon van Hori.

6. Van de stam van Juda, Kaleb, de zoon van Jefunne.

7. Van de stam van Issaschar, Jigeal, de zoon van Jozef. 1)

1) Deze Jozef is een geheel andere dan de uit Genesis 37 vv. bekende. Er komen verschillende personen met deze naam voor: 1 Kronieken 26:2-9 Ezra 10:42 Nehemiah. 12:14 Matth.1:16; 27:57 1.16 Hand.1:23

8. Van de stam van Efraïm, Hoséa, de zoon van Nun (vs.17).

9. Van de stam van Benjamin, Palti, de zoon van Rafu.

10. Van de stam van Zebulon, Gaddiël, de zoon van Sodi.

11. Van de stam van Jozef voor de stam van Manasse, Gaddi, de zoon van Susi.

12. Van de stam van Dan, Ammiël, de zoon van Gemalli.

13. Van de stam van Aser, Sethur, de zoon van Michaël.

14. Van de stam van Nafthali, Nachbi, de zoon van Wofsi.

15. Van de stam van Gad, Guël, de zoon van Machi.

16. Dit zijn de namen van de mannen, die Mozes zond om dat land te verspieden; en Mozes noemde Hoséa, de zoon van Nun, Jozua. 1)

1) Reeds eerder (Exodus. 17:9 vv.) had Mozes hem, in plaats van dn algemene naam hulp, de bijzondere naam van Jehova helpt gegeven. Thans bevestigde hij hem deze naam, welks betekenis ook in deze geschiedenis weer treffend vervuld werd (Numeri. 14:8-9)..

Hoséa, hulp, ontvangt vóór zijn vertrek naar Kanaän de naam Jehozua; Jozua, de Heere helpt, Jezus. Die naam bevat een belofte, een teken, een wenk voor de verspieders en het volk..

17. Mozes dan zond hen, om het land Kanaän te verspieden; en hij zei tot hen: trekt naar dit land heen op tegen het zuiden, d.i. trekt op naar het voor u liggend zuidelijk deel van dit land 1) en klimt van daar verder gaande, op het gebergte. 2)

1) Genesis 12:9; 20:1; 26:1. Het zuidelijke land (Hebreeuws Negeb) bevat het zuiderdeel van Kanaän in zijn gehele breedte, van het zuidelijke einde van de Dode zee en de Arabah af, tot aan de kust van de Middellandse Zee. Ten noorden strekt het zich, van de (Numeri. 34:3-5) opgegeven zuidelijke grenzen van Kanaän af, tot de Wady Scheriah in het westen en ongeveer tot Molada en Mazada aan de oostzijde uit. Dit district vormt de overgang van de woestijn tot het eigenlijke bebouwde land en draagt het karakter van de steppen, in wier zand- en heidegrond, behalve struikgewassen, vooral gras en kruiden groeien, terwijl hier en daar ook

graan verbouwd wordt. Het is alzo een landstreek, meer voor de veefokkerij dan voor de landbouw geschikt, doch waar zich reeds ten tijde van Mozes en Jozua een menigte van bewoonde plaatsen bevonden Jozua 15:21-32; 19:1-9)

2) Later het gebergte van Juda en van Efraïm, dat het land in zijn lengte doorlopend, als de ruggegraat daarvan kan aangemerkt worden..

18. En beziet het land, hoedanig het zij, en het volk, dat daarin woont, of het sterk, weerbaar en dapper zij of zwak, lafhartig en bang, of het weinig zij in getal of veel.

19. En hoedanig het land zij, waarin het woont, of het, wat gronds- en luchtsgesteldheid betreft, goed zij of kwaad; en hoedanig de steden zijn, waarin het woont, of zij wonen in legers, open vlekken en dorpen, of in sterkten, bemuurde en omwalde plaatsen.

20. Ook hoedanig het land zij, wat zijn vruchtbaarheid aangaat, of het vet zij of mager, of er dan ook veel bomen in zijn of niet; en versterkt 1) u, en neemt van de vrucht van het land, om die als proeve mee terug te brengen! Die dagen nu waren de dagen van de eerste vruchten van de wijndruiven, d.i. het einde van juli of het begin van augustus; zo was het overeenkomstig het jaargetijde, dat Mozes voor hun dienst proeven begeerde van de vruchten van het land.

1) Mozes bedoelt hiermee niet alleen, dat zij zich dapper en moedig zouden gedragen, maar bovenal, dat zij sterk zouden zijn in het vertrouwen op de Heere God, die het land aan de vaderen beloofd had en ervoor zorgen zou, dat zij, de kinderen van die vaderen, het erfelijk zouden bezitten..

21. Alzo trokken zij overeenkomstig hun zending op, 1) en verspieden het land, van de, onmiddellijk voor Kades gelegen woestijn Zin af tot het hoog noordelijk liggende Rechob, ten westen van Dan of Lais, 2) toe, waar mengaat naar Hamath. 3)

1)Hoogstwaarschijnlijk zijn zij twee aan twee het land binnen getrokken om het te verspieden..

2)Richteren. 18:28

3) Genesis 10:18. Van Rechob uit komt men namelijk, in noordoostelijke richting voortgaande, door het dal el Bukan, tot de stad Hamath of Epiphania in Syrië, die beneden aan de Orontes ligt..

22. En zij trokken vervolgens van het noorden terug en gingen op in het zuiden (vs.17), en kwamen tot Hebron 1) toe, op het gebergte van Juda, en daar waren Ahiman, Sesai en Talmai, kinderen van Enak, de driegeslachten van de van Arba, een nakomeling van de oorspronkelijk Semitische bevolking (zie "Ge 14.18), die de stad Hebron bezat (zie "Jozua 14.15), afstammende Enakieten, lieden van reusachtige lichaamsgrootte, evenals de Enaïm (Deuteronomium. 2:10 vv.) en de reuzen te Astharoth Karnaïm (Genesis 14:5). Hebron nu was zeven jaren gebouwd vóór Zoan in Egypte. 2)

1) De reis tot Hebron komt hier vooral in aanmerking, daar hetgeen zij hier verspieden, later van zeer gewichtige gevolgen voor Israël was. Zoan is het Tanis van de Grieken..

2) Zoan lag op de oostelijke oever van de Tanitische Nijlarm (zie Ex 5.1). Het was reeds ten tijde van Abraham in wording (Genesis 13:18; 23:2 vv.)

Bovenal wordt van deze stad in het bijzonder gewag gemaakt, omdat dicht bij haar, in de spelonk van Machpela, de aartsvaderen begraven waren. De stad vinden zij in bezit van de kinderen van Enak, en daarom vinden zij op de plaats, waar zij de grootste aanmoediging wellicht verwachten, zoals zij meenden, reden tot droeve ontmoediging..

23. Daarna kwamen zij tot het dal Eskol, en sneden van daar
1) een rank als met een tros wijndruiven van buitengewone grootte, die zij droegen met z'n tweeën 2) op een draagstok; ook van de granaatappels en van de vijgen namen zij enige proeven mee.

1) De heuvels van deze streek waren van beide zijden met uitnemende wijnstokken beplant. Zelfs thans nog, nu de landbouw zo zeer verwaarloosd is, worden er druiventrossen gevonden, die een gewicht hebben van 10 tot 12 pond..

Volgens Tobler vindt men nog in Palestina druiven van 8,10 à 12 pond, waarvan de bessen onze pruimen nabij komen. Volgens sommigen wordt het dal Eskol gehouden voor dat dal, dat noordelijk van Hebron zich bevindt, op de weg naar Jeruzalem..

2) Hieruit is af te leiden, dat de verspieders twee aan twee het land zijn doorgetrokken. Ook de Heere zond Zijn discipelen twee aan twee..

24. Deze plaats, die vroeger een andere naam droeg, noemde men het dal Eskol (= Druivendal), ten gevolge van de tros, die de kinderen van Israël van daar afgesneden hadden.

Aan de overzijde van de Wady es Seba, die de vlakte er Rakmah of het Amorietengebergte ten noorden begrenst (zie Nu 12.16), verheft zich het gebergte van Juda, dat zijn grootste hoogte bereikt bij de stad Hebron, die ongeveer 2800 voet boven de oppervlakte van de zee ligt, en zich vervolgens over Bethlehem en Jeruzalem naar het noorden uitstrekt en in het gebergte van Efraïm overgaat. Aan zijn westelijke afhelling ligt een heuvelachtig landschap, dat langzamerhand naar de zeekant vlakker wordt. Aan de oostzijde strekt zich tussen het gebergte en de Dode zee een woestijnvlakte uit, die de woestijn van Juda heet en 7 à 8 mijl breed is. In de woestijn van Juda onderscheidt men 1e. de woestijn Maon (1 Samuel 23:24), 2e. de woestijn Siph (1 Samuel 23:14), 3e. de woestijn Engedi (1 Samuel 24:2), 4e. de woestijn Thekoa (2 Kron.20:20). Deze vlakte is met vuur- en keistenen bezaaid of met kale kalkrotsen bedekt, waarom zij niet ter bebouwing geschikt is; haar westelijke gedeelten evenwel leveren naar de kant van het gebergte, grote weidevelden met kruiderijen op, terwijl het oostelijke deel, naar de zeekant, al meer en meer het voorkomen van een eigenlijke woestijn aanneemt en eindelijk een zeer ruwe, rotsachtige en van vele spelonken doorsneden landstreek wordt. Gaan we naar het gebergte terug, dat ongeveer 18 uur lang en gemiddeld 4

uur breed is, zijn oppervlakte biedt ons een afwisseling aan van gewelfde vlakten, steile toppen en lange ruggen. Door de Wady el Khalil, die tussen Hebron en Bethlehem begint, wordt het gebergte van het noorden naar het zuiden, met aanmerkelijke diepte doorsneden en in tweeën gedeeld..

Het westelijke deel stijgt van het zuiden op, tot een hoog bolwerk en daalt met scherp afgebroken wanden, die op een onafgebroken muur lijken, naar het langs zijn voet voortlopende en met struiken begroeide heuvelland af; meer noordwaarts echter, van Bethlehem tot het gebergte Efraïm is deze westerrand niet meer zo vast aaneen gesloten als tevoren, maar verspreidt de beek Sorek, evenals een boom met uitgebreide kroon, haar takken tot aan de waterscheiding van het gebergte en vormt met de tot haar behorende Wady's onderscheiden openingen, waardoor het hoogland, waarop Jeruzalem ligt, volkomen toegankelijk wordt. Een soortgelijk karakter heeft vervolgens de oostelijke helft van Juda's gebergte, waarvan een menigte Wady's zich naar de Dode Zee uitstrekken. De rug van de vlakte zelf met de tussengelegen gronden is met zaadvelden bedekt en met olijvengaarden beplant en vooral ook rijk aan wijnbergen en wijngaarden. Dit geldt in het bijzonder van de streek rondom Hebron, die nog de voortreffelijkste granaatappels, vijgen en druiven oplevert. De druiven zijn in grootte ongeveer gelijk aan onze kleine pruimen en, zoals reeds gezegd is, worden er nog trossen gevonden van 10 à 12 pond zwaar. Wat het dal Eskol betreft, het Hebreeuwse woord nachal (dal) betekent ook wel een beek, vooral een beek, die in het voor- en najaar door de regen en door de sneeuw, die op de bergen ontdooit, vol, maar in de zomer, bij de zonnehitte, droog, en alzo een Wady is (zie De 8.10); maar de eerste betekenis van nachal is dal, en deze betekenis moet hier worden behouden, omdat de, bij Askalon uitlopende Wady Simsin, de enige, die onder de naam van de beek Eskol zou kunnen verstaan worden, met zijn takken niet door de westrand van het gebergte Juda heen tot in de nabijheid van Hebron komt, maar zich uitstrekt tot de heuvels, die deze westrand bezomen..

25. Daarna keerden zij terug van het verspieden van het land, ten einde van veertig dagen, en dus, te rekenen naar hun vertrek (vs.21), omstreeks het einde van september.

26. En zij gingen heen, en kwamen tot Mozes en tot Aäron, en tot de gehele vergadering van de kinderen van Israël, in de woestijn van Paran, naar Kades, en brachten bericht uit aan hen, en aan de gehele vergadering, en lieten hun de meegebrachte vrucht van het land zien.

27. En zij vertelden hem en zeiden: wij zijn gekomen tot dat land, waarheen gij ons gezonden hebt; en voorwaar het is, zoals de Heere gezegd heeft, van melk en honing overvloeiende, 1) en dit is zijn vrucht. 2)

1) Ook: zie Ex 3.17.

2) De Heere had hen een land beloofd, vloeiende van melk en honing, en de ontrouwe verspieders zelf moesten bekennen, dat het land zodanig was. Uit de mond van de tegenstanders zelf zal de Heere dus verheerlijkt en de waarheid van zijn beloften erkend worden..

28. Behalve1) dat het een sterk volk is, dat in dat land woont, en de steden zijn vast en zeer groot; en ook hebben wij daar kinderen van Enak, mensen van ontzettende grootte en sterkte, gezien, waardoor het ons bijkans onmogelijk voorkomt dit land te veroveren.

1) Of: Maar het volk is sterk..

29. De Amelekieten, waarmee wij reeds te Rafidim zo'n zware strijd te doorstaan hadden (Exodus. 17:8 vv.), wonen in het land en wel in de delen van het zuiden, en zullen ons dus zeker de pas zoeken af te snijden (Genesis 14:7), maar de Hethieten en de Jebusieten en de Amorieten a) wonen verder landinwaarts op het gebergte
1) en de Kanaänieten wonen aan de grote of Middellandse Zee en aan de oever van de Jordaan. 2) Gij ziet dus, wij hebben met even krachtige en wel versterkte, als talrijkevolksstammen te doen, als wij dat land willen innemen.

a) Genesis 10:15 vv.; 15:20 vv.

1) Later het gebergte van Juda en het gebergte van Efraïm genoemd..

2) Alzo in de vlakten aan de west- en aan de oostzijde van het gebergte (Genesis 13:7)

30. Toen stilde Kaleb, 1) die het eerst van de twee, welke (hoofdstuk 14:6) van een andere mening waren, het woord opvatte, het volk, dat voor Mozes vergaderd was en door deze berichten in beweging gebrachtzich reeds oproerig begon aan te stellen (hoofdstuk 14:2 vv.), en zei, nadat hij zich door een vriendelijk woord gehoor verworven had: laat ons vrijmoedig optrekken, en dat land erfelijk gaan bezitten: want wij zullen dat, in weerwil van alle moeilijkheden, voorzeker overweldigen, 2) door de almachtige hulp van die God, die ons vroeger de Amalekieten reeds eenmaal overwinnen deed (Exodus. 17:8 vv.), en die ons Zijn bijstand tegen de Hethieten, Jebusieten en alle volken van Kanaän reeds zo dikwijls heeft toegezegd.

1) Kaleb betekent kloekmoedig, en hij was kloekmoedig, en wilde het volk evenzo maken, als hij zelf was. Dat Kaleb het woord opneemt, had zijn bijzondere reden. Allerreerst was hij uit de stam van Juda, de stam, die vooruitging, als het leger optrok. In de tweede plaats nam hij, en niet Jozua, het woord op, omdat Jozua in nauwe betrekking tot Mozes stond en men hem van partijdigheid had kunnen verdenken. Bovenal sprak door Kaleb het geloof, dat zich op hoop tegen hoop vasthoudt aan de beloften van de Heere..

2) De hinderpalen, die op de weg van zaligheid liggen, verdwijnen voor een oprecht geloof, hetgeen levendig en werkzaam is, omtrent de macht en de belofte van God. Alle dingen zijn mogelijk voor hem, die gelooft, mits, dat het geloof in God waarheid en trouw ten grondslag heeft..

31. Maar de tien mannen, die met hem en met Jozua opgetrokken waren, zeiden: wij zullen tot dat volk niet kunnen optrekken, want het is sterker dan wij. 1)

1) Het ongeloof moge juiste berichten brengen, het maakt onjuiste gevolgtrekkingen, omdat het God buiten rekening laat..

32. Alzo brachten zij, door hetgeen zij verder spraken, om Kalebs woord krachteloos te maken, een kwaad gerucht voort van het land, dat zij verspied hadden, met groteoverdrijving van de bestaande zwarigheden, aan de kinderen van Israël, zeggende: Dat land, waardoor wij gegaan zijn om het te verspieden, is een land, dat zijn inwoners verteert;
1) en hoe zou het mogelijk zijn, dat dit land door ons veroverd werd, want al het volk, dat wij in het midden hiervan gezien hebben, zijn mannen van grote lengte.

1) Over de betekenis van deze woorden zijn de meningen, ook van gelovige uitleggers, verschillend. Calvijn zegt, het betekent, dat de mensen zich door voortdurende arbeid verzwakken, als zij de grond bebouwen, en dat door de ruwheid van het klimaat de cultuur moeilijk en lastig is, met vele bezwaren gepaard. Keil, Roozemuller e.a. verklaren het aldus: dat vanwege de vruchtbaarheid van het land er gedurig strijd om is, zodat de inwoners, ten gevolge van de oorlog, het verlies van mensenlevens te betreuren hebben. Ook zijn er, die menen, dat er een grote sterfte onder de bewoners heerste, toen de verspieders het land doorgingen, welke plaag diende, opdat straks de inneming van Kanaän des te gemakkelijker zou gaan. Wij verenigen ons met de mening van Keil e.a., omdat de opvatting van Calvijn o.i. niet past bij de beschrijving, die de verspieders geven van de kracht en de sterkte van het volk..

33. Wij hebben ook daar, zoals we u reeds zeiden, behalve het slag van mensen, dat er over het algemeen groot is, de reuzen gezien, niet ongelijk aan de geweldigen of tyrannen vóór de zondvloed (Genesis 6:4), en 1) dekinderen van Enak, die wel afstammelingen zijn mogen van de reuzen van de oudste tijden; en wij waren, in vergelijking met hen, zo klein en nietig, als sprinkhanen 2) van de kleinste soort, in vergelijking met een gewoon mens zijn, zo klein en nietig waren wij, in onze eigen ogen; alzo waren wij ook in hun ogen, want zij zagen met verachting opons neer, evenals men in het voorbijgaan op een sprinkhaan ziet, waarop men verder geen acht meer geeft.

1) Het woordje en staat in de grondtekst niet. De vertaling is deze: Aldaar hebben wij ook de reuzen gezien, kinderen van Enak, afstammelingen van de reuzen. Met de reuzen worden hier bedoeld, de mannen van naam uit de tijden vóór de zondvloed. Enak is geen persoonsnaam, maar een geslachtsnaam..

2) De Hagab (zie Le 11.22). Zo is helaas de wijze van doen bij het ongeloof; het ziet meer op de strijd dan op de te behalen ereprijs, meer op onze zwakheid dan op de beloften, de barmhartigheid en het alvermogen van de Heere; het maakt alles groot, alleen God niet; het ziet op de bezwaren en niet op de bondgenoten, en wordt daardoor zelf te schande, terwijl het anderen mede ten verderve sleept..

Het ongeloof maakt de vijanden al te groot en maakt God klein; de vleselijke overmoed maakt de vijanden klein en stelt eigen kracht in de plaats van God; het geloof laat de vijanden en de hinderpalen zijn, zoals ze zijn, maar huldigt ook God zoals Hij is..

HOOFDSTUK 14.

HET MORRENDE VOLK WORDT GESLAGEN.

I. Vs.1-38. Het volk, door het bericht van de verspieders in grote beweging gebracht, weent en klaagt de volgende nacht in volslagen troosteloosheid en staat de volgende dag openlijk tegen Mozes en Aäron op. Het wil een leider aan zijn hoofd stellen en naar Egypte terugkeren. Mozes en Aäron werpen zich, terwijl het volk aan het muiten is, voor de Heere ter aarde neer; Jozua en Kaleb trachten de ontstoken gemoederen tot bezinning te brengen, maar prikkelen hen daarmee slechts des te meer tot openlijke woede en lopen gevaar van gestenigd te worden. Daar openbaart zich, ten aanschouwe van het gehele volk, de heerlijkheid van de Heere in de tabernakel. Israël zal, ten straf op zijn halsstarrig ongeloof met pestilentie geslagen en van de aardbodem verdelgd worden. Mozes treedt echter met zijn voorbede tussenbeide en verkrijgt van de Heere, dat dit strafgericht afgewend wordt; daar intussen de maat van het ongeloof van het volk is vol geworden, zal geen van hen, die 20 jaar en ouder zijn, het beloofde land zien, maar eerst als er 40 jaar na de uittocht uit Egypte zullen verstreken zijn, zal, na hun afsterven, het jonger geslacht dat land beërven. Ten bewijze, hoe ernstig deze bedreiging gemeend is, worden, met uitzondering van de twee, in wie een andere geest is, de verspieders wier ongeloof het ongeloof van het volk had gaande gemaakt, door een plotselinge dood neergeveld.

1. Toen zij zulke kwade berichten gehoord hadden, en deze, hoe duidelijk ze ook als leugenachtige overdrijving te onderkennen waren, evenwel aannamen, verhief zich de gehele vergadering tot een onrustige beweging, en zij hieven met luid geklag hun stem op, en het volk weende in deze gehele nacht.

2. En al de kinderen van Israël mopperden tegen Mozes en tegen Aäron, die hen trachtten te troosten en gerust te stellen (Deuteronomium. 1:29-31) en de gehele vergadering zei tot hen: Och, of wij in Egypte gestorvenwaren, of, och of wij in deze woestijn gestorven waren, dan toch waren wij van al die noden en gevaren vrij, die ons nu te wachten staan!

3. En waarom brengt ons de HEERE naar dat land, dat wij toch nooit kunnen innemen, maar slechts met dit gevolg kunnen aanvallen, dat wij door het zwaard vallen, en onze vrouwen en onze kinderen de vijanden tot roof worden? Zou het ons niet goed zijn naar Egypte terug te keren, waar het ons anders ook wel kwalijk ging, maar waar we tenminste het leven nog kon houden?

4. En zij zeiden, daar zo’n terugkeer hun inderdaad het beste toescheen, de een tot de ander: laat ons, in de plaats van deze Mozes, die ons slechts tot de onderganguitgeleid heeft een hoofd opwerpen en terugkeren naar Egypte. 1)

1) Wel blijkt hieruit de diep ongelovige toestand van het volk, maar ook hun grote onbezonnenheid. Want, wie zou hun de weg wijzen naar Egypte? Van waar zouden zij

voedsel krijgen, daar God hen dan wel niet met manna uit de hemel zou voorzien? Het ongeloof aan de trouw en macht van de Heere had hen bijna buiten zinnen gemaakt..

5. Toen vielen Mozes en Aäron, 1) daar zij zagen dat hun woorden bij de opgeruide menigte volstrekt geen invloed hadden (Deuteronomium. 1:32 vv.), op hun aangezichten, voor het aangezicht van de gehele gemeente van de vergadering van de kinderen van Israël, en smeekten insprakeloze smart tot de Heere, dat Hij in deze grote nood zelf tussenbeide komen en het hart van het volk tot andere gedachten brengen wilde.

1) Bij zo grote verharding bleef niets anders over, dan hun wens bij God bekend te maken. Zo echter, dat het gebed in het openbaar, voor aller oog, werd opgezonden, opdat hun gemoederen vertederd zouden worden..

Mozes en Aäron baden hen, of liever God zelf bad hen, door deze Zijn gezanten, om zich met God te laten verzoenen..

Israël wilde wel Kanaän binnentrekken, maar wilde het binnentrekken zonder strijd. En de weg van God lag anders. Kanaän zou in het bezit komen van het zaad van Abraham, maar in een weg van veel strijd, waarin wel de Heere hen de overwinning zou geven, maar waarin het toch ook zou blijken, dat zonder bloed en tranen er geen rust is voor het volk des Heeren, noch op geestelijk, noch op tijdelijk gebied..

6. En Jozua, de zoon van Nun, Mozes' getrouwe dienaar en helper, en Kaleb, de zoon van Jefunne, zijnde van degenen, die dat land verspied hadden (hoofdstuk 13:7,9), scheurden hun kleren a) 1) van smart en ontzetting over de ellende, die de andere 10 door hun woorden hadden aangericht.

a) Leviticus. 10:6

1) De opstand baarde de godvruchtige mannen een des te groter droefheid, omdat zij veroorzaakt was door zodanige personen, die tot de bespieding van het land hen toegevoegd en daarin hun medegenoten waren geweest, en daarom achten zij zich des te meer verplicht, om alles te doen, wat zij konden, om het onweer, door hen over de gemeente van Israël gebracht, te stillen. Geen redevoering kan welbespraakter en zielroerender zijn, dan de hunne hier was..

7. En zij spraken tot de gehele vergadering van de kinderen van Israël, zeggende: Het land, waardoor wij getrokken zijn, om het te verspieden, is een uitermate goed land, wel waardig om er alles voor te doen en te wagen.

8. Indien de HEERE een welgevallen aan ons heeft en ons bijstaat met Zijn alvermogende hulp, wat Hij naar Zijn beloften, ongetwijfeld ook doen zal, zo wij Hem maar niet verlaten, zo zal Hij ons in dat land brengen en zal ons dat geven;1) een land, dat van melk en honing is vloeiende.

1) Tegenover het ongeloof van het volk, komt hier het geloof van Jozua en Kaleb helder uit. Zij wijzen op het goede van het land, maar bovenal op de trouw en almacht van de Heere. Als Israël zich overgeeft aan zijn Verbondsgod, dan zal het zeker komen in het land van de belofte. Zo ook op geestelijk gebied. Als een gelovige in kommernissen verkeert, of gevallen is, is dit niet door de kracht van de hartstocht zozeer, of door de macht van de satan, of door de verlokking van een ten verderfgaande wereld, maar door ongeloof. En evenzo, alleen is hij sterk en werkzaam door het geloof.

9. Alleen zijt dan tegen de HEERE niet weerspannig, en vreest gij niet het volk van dit land, als zou hun zwaard u verslinden; het zal geheel anders uitvallen; want zij zijn ons brood! d.i. wij zullen hen met zo weinig moeite ten onder brengen, ja te niet maken, als men een stuk brood opeet; zij zullen niet ons, wij zullen hen verslinden. a) Hun schaduw, 1) is nu geheel en al van hen geweken, b) en de HEERE is met ons, c) zoals Hij uitdrukkelijk betuigd heeft en in de leiding door de wolkkolom ook zichtbaar bewijst: vreest hen dan niet, ook afgezien daarvan, dat het met hun sterkte en overmacht in het geheel niet zo gesteld is als de anderen daarvan gezegd hebben (hoofdstuk 13:31 vv.).

a)hoofdstuk 22:4; 24:8 Deuteronomium. 7:16 b) Genesis 15:16 Leviticus. 18:25; 20:23, Zach.10:5 Richteren. 6:16

1) Hun schaduw. Onder schaduw hebben wij hier te verstaan: de bescherming van God. In die betekenis komt dit woord gedurig voor in de Heilige Schrift. Tot nog toe had God hen gespaard, omdat hun zonde nog niet volkomen was, maar nu was de tijd van de bezoeking daar en zou God ophouden, Zijn beschermende of sparende hand over hen uit te strekken..

In het Oosters spraakgebruik komt schaduw zeer dikwijls voor in de betekenis van bescherming, terwijl de hitte van de zon dan verdrukking aangeeft..

10. Toen zei de gehele vergadering, 1) die zich door zulke reden zo min beteugelen en tot bezonnenheid terug brengen liet, dat zij daardoor integendeel nog maar des te meer tot de woede van de vertwijfeling opgewonden werd, dat men hen met stenen stenigen zou. Maar terwijl noch het gezicht van Mozes en Aäron, zoals zij daar ter aarde gebogen lagen, noch de toespraak van de geloofwaardige mannen, Jozua en Kaleb, iets vermocht om de zinneloze gemoederen te bedaren, ziet daar de Sjechinah (Exodus. 24:17), de heerlijkheid van de HEERE verscheen, evenals vroeger (Exodus. 16:10 Leviticus. 9:23) plotseling in majestueuze glans schitterende, in de tent der samenkomst, voor het oog van al de kinderen van Israël.2)

1) Onder de gehele vergadering hebben wij in de eerste plaats te verstaan, de aanzienlijken, de oudsten van het volk. Daarom heeft ook dit zeggen, de kracht van gebieden..

2) Kaleb en Jozua wisten, dat zij voor de Heere en Zijn zaak pleiten en daarvoor uitkwamen, en daarom twijfelen zij niet, of de Heere zou voor hen en hun veiligheid zorgen. Ook werden zij in hun verwachting niet teleurgesteld, want, zodra hun leven in gevaar was, verscheen de heerlijkheid van de Heere tot redding van Zijn getrouwe dienaren, en tot uiterste verwarring

van hen, die gereed waren, hen te stenigen. Toen zij een slinkse aanmerking maakten op de Heere (vs.3), verscheen de Heerlijkheid van de Heere niet, zoals men had mogen verwachten, dat geschieden zou, ten einde hun godslasteringen zouden ophouden, maar toen zij Kaleb en Jozua dreigden, raakten zij als het ware de oogappel van de Heere aan, en daarop verscheen aanstonds Zijn Heerlijkheid op zo'n verbazende wijze, dat de woedende menigte van haar voornemen werd afgeschrikt. Men ziet hier de wonderbare hand van Gods voorzorg en bescherming over Zijn volk en dienaren, die voor Zijn zaak uitkomen..

11. En de HEERE zei uit de wolk tot Mozes, die nog voor het oog van de gehele vergadering ter aarde lag: 1) hoe lang zal mij dat volk tergen? en hoe lang zullen zij aan Mij niet geloven, in weerwil daarvan, dat Ik reeds zodikwijls beproefd heb hen tot geloof te brengen, door alle tekenen, die Ik in het midden van hen gedaan heb? 2)

1) In het Hebreeuws Jenaädsni, beter, zal Mijn verachten. Uit hetgeen daarop volgt: en hoe lang zullen zij aan Mij niet geloven, blijkt, dat ongeloof de bittere wortel was, waaruit dit mopperen was voortgekomen. De wortel van alle zonde is in de grond van de zaak ongeloof..

2) Jehova, die van mond tot mond of van aangezicht tot aangezicht met Mozes placht te spreken, als een man met zijn vriend (Numeri. 12:8 Exodus. 33:11), sprak hier wellicht op een voor Mozes alleen verstaanbare wijze en niet zó, dat Hij door het algemeen gehoord werd..

12. Ik zal het, daar toch alle moeite en arbeid om het tot geloof te bewegen, vruchteloos schijnt, met pest slaan, en Ik zal het verstoten, 1) of verdelgen; en Ik zal U tot een groter en sterker volk maken, dan is dit,2) om alzo aan uw kroost Mijn beloften, die Ik aan Abraham gedaan heb, in vervulling te doen treden.

1) In Exodus. 32:34 had de Heere gezegd: "Doch ten dage van mijn bezoeken, zo zal Ik hun zonde over hen bezoeken." Die dag van het bezoeken was nu gekomen, nu de zonde van het volk, in betrekkelijke zin, volkomen was geworden..

2) De Heere wilde dus Mozes beproeven, of hij steeds dezelfde genegenheid voor Israël behield, die hij voorheen in een dergelijke gelegenheid had laten blijken, door hun belangen hoger en meer te achten, dan de bevordering van zijn eigen persoon en geslacht, en het bleek, dat Mozes nog evenzo meedogende en ontfermende, en dat zijn zucht voor het behoud van een ondankbaar en weerspannig volk nu niet minder was dan tevoren, alsmede, dat het nooit in zijn gedachten zou opkomen, om voor zichzelf en zijn eigen huis een grootheid te begeren, die op de ondergang van het volk zou gegrond en opgebouwd zijn..

Ook: zie Ex 32.10.

13. En Mozes, ook nu weer, evenals eerder bij de Sinaï (Exodus. 32:11 vv.), als voorbidder optredende (Psalm. 106:23), zei tot de HEERE: Zo zullen het de Egyptenaars horen, als Gij dit doet; en deze zijn zeer nijdig op Uw eer en aanstonds gereed, zodra zich maar gelegenheid

aanbiedt, om U te smaden; want Gij hebt door Uw kracht dit volk uit het midden van hen doen optrekken, waardoor juist hun nijd en lasterzucht is gaande gemaakt.

14. En zij, die Egyptenaars, zullen zeggen tot de inwoners van dit land, dat rondom ons is, zo als de Arabieren, Filistijnen, Moabieten en de overige Kanaänieten, met wie zij veelvuldige handelsbetrekkingen hebben, die gehoord hebben, dat Gij, HEERE, in het midden van dit volk Israël zijt, en dat Gij, HEERE, oog aan oog 1) bij hen gezien wordt, en dat Uw wolk over hen staat, en a) Gij in een wolkkolom voor hun aangezicht gaat overdag en in een vuurkolom ‘s nachts.

a)Exodus. 13:21; 40:38

1) Oog aan oog geeft een onmiddellijke nabijheid te kennen. Wie met iemand oog aan oog staat, bevindt zich in diens onmiddellijke nabijheid. Mozes wijst hier op de innerlijke betrekking, die er bestaat tussen de Heere en het volk van Israël..

15. En zou Gij dan nu, zoals Gij daar dreigde, dit volk als een enkele man doden? Indien Gij dat deed, zo zouden de heidenen, als de Egyptenaars (vs.14) en de Arabieren en de Kanaänieten, door hen opgestookt, die Uw gerucht, het gerucht van de grote daden, die Gij in het geval van Israël deed, gehoord hebben, tot Uw oneer spreken, zeggende:

16. a) Omdat de HEERE, Israëls God, dit volk, dat Hij eerst door Zijn macht uitgeleid heeft, niet kon brengen in dat land, dat Hij hun gezworen had, zo heeft Hij hen, als in radeloosheid wegens het onuitvoerlijke van het begonnenwerk, geslacht in de woestijn, 1) want de heidenen, die Uw eeuwige kracht en goddelijkheid niet kennen, oordelen immers over U, evenals men over een mensenkind denkt!

a) Deuteronomium. 9:28

1) Uit vs.13-16 blijkt helder en klaar, dat Mozes als pleitgrond voor zijn voorbede voor het volk gebruikt, de heerlijkheid van de ere van God. Het is om de eer van God te doen, die door de Egyptenaars en de Kanaänieten zou vertreden worden, indien de Heere dit volk in zijn geheel in de woestijn liet omkomen. De eer van zijn God ligt hem nader aan het hart, dan zijn eigen belang. Het Uw Naam worde geheiligd van het alleen volmaakte gebed, vindt men hier in de woorden van de knecht van God toegepast..

17. Nu dan, laat toch de kracht van de HEERE groot worden,
1) zoals Gij, bij die grote en heerlijke openbaring, die mij eens (Exodus. 34:6 vv.) ten deel gevallen is, gesproken hebt, zeggende:

1) Dit ziet niet op het voorgaande, maar op het volgende. Mozes wil zeggen, dat, indien God de Israëlieten zou verdelgen, Zijn vergevende kracht, de kracht van Zijn genade, door de volken in twijfel zou worden getrokken, terwijl, wanneer Hij Israël vergeven zou, de kracht van Zijn genade juist zou verheerlijkt worden. Mozes smeekt de Heere daarom, dat Hij zich

hierin groot van kracht zou openbaren, dat Hij Zijn woord, in het volgende vers herinnerd, waar make..

18. a) De HEERE is lankmoedig en groot van weldadigheid, vergevende de ongerechtigheid en de overtreding, die de schuldige geenszins onschuldig houdt,
b) bezoekende de ongerechtigheid van de vaderen aan de kinderen, in het derde en in het vierde lid.

a) Exodus. 34:6 Psalm. 86:15; 103:8; 145:8 Jona 4:2 b) Ex.20:5; 34:7 Deuteronomium. 5:9

Een ontzaglijke Openbaring, die zichzelf schijnt te weerspreken: Barmhartig en de ongerechtigheid vergevende, en toch een God, die de schuldige geenszins onschuldig houdt. O! in het kruis zou die strijd opgelost, die tegenspraak verzoend worden, maar zoals dat woord tot Mozes uitging, scheen het een troost, die zichzelf weersprak. En toch, dit moest ook Mozes voelen: op die barmhartigheid van God werd in die Openbaring alle nadruk gelegd. Er is bij Hem weldadigheid, er rust in zijn eeuwige ontferming, vergeving voor de schuld, vergeving voor de ongerechtigheid, vergeving voor de overtreding en de zonde!.

Mozes houdt zich aan deze openbaring van de Naam van God vast, en laat die niet los, omdat hij weet, dat God nooit Zijn eigen Wezen verloochenen kan..

19. Vergeef toch, overeenkomstig hetgeen Gij zelf van U getuigd hebt, de ongerechtigheid van dit volk, naar de grootte van Uw goedertierenheid, en zoals Gij ze aan dit volk, van Egypte af tot hiertoe, vergeven hebt, 1) vergeef alzo de zonde van het volk ook nu en oefen het gedreigde strafgericht niet uit.

1) In de tweede plaats pleit Mozes op hetgeen de Heere zelf aan Mozes en het volk openbaarde. Hij houdt de Heere bij Zijn woord, en wijst Hem op de veelvuldige verlossing, reeds geschonken..

20. En de HEERE, die ook nu weer verhoorde de voorbede van Zijn knecht, die in geheel Zijn huis getrouw was, (hoofdstuk 12:7) zei: Ik heb hun vergeven naar uw woord, 1) waarmee gij Mij bij Mijn eigen woordgebeden hebt, en Ik zal dus het volk niet verdelgen.

1)Uitdrukkelijk zegt de Heere, dat Hij het volk zal vergeven, naar het woord van Mozes. Mozes had gepleit voor de eer van God bij de Heere zelf, en nu geeft de Heere aan Mozes de ere, dat de vergeving naar zijn woord geschieden zou. Wel blijkt het ook hier, dat een krachtig gebed van de rechtvaardige veel vermag, al is het ook volstrekt waar, dat de Heere nooit om het gebed, maar wel op het gebed de wensen van Zijn gelovigen vervult..

21. Doch dit heb Ik mij voorgenomen zeker uit te voeren: zo waarachtig als Ik leef! zo zal de gehele aarde-door de wijze waarop Ik hun niet alleen Mijn grote barmhartigheid, maar ook Mijn gerechtigheid, die niemand ongestraft laat, openbaren zal- met de heerlijkheid van de HEERE vervuld worden.1)

1) Alzo zweert Hij, als Hij in de woestijn hen zou verdelgen, die niet geloofd hadden, nadat zij Gods heerlijkheid en tekenen hadden gezien. Gods heerlijkheid betekende daar een openbaarmaking van Zijn ijver tegen de versmaders, zijnde Hij Diegene, die zich niet laat bespotten. Evenals Hij door Zijn heerlijkheid niet kan nalaten te zoeken, alzo kan Hij de schender van Zijn Majesteit niet ongestraft laten heengaan..

22. Want al de mannen van twintig jaar en ouder, die gezien hebben Mijn heerlijkheid en Mijn tekenen, die Ik in Egypte en in de woestijn gedaan heb, en Mij nu tienmaal 1) verzocht hebben, en Mijn stem niet gehoorzaam zijn geweest;

1) Tienmaal zou hier op zichzelf als een rond getal, een volle maat, kunnen opgevat worden, zoals dit getal ook elders gebruikt wordt, om met een algemene, ronde som het denkbeeld van dikwijls, herhaaldelijk uit te drukken (zie Ge 31.7). Er zijn intussen in het geschiedverhaal tot dusverre juist tien voorvallen vermeld, waardoor Israël de Heere had verzocht. 1e. Het mopperen aan het strand van de Rode Zee (Exodus. 14:11,12); 2e. te Mara (Exodus. 15:23); 3e. in de woestijn Sinaï (Exodus. 16:2); 4e. bij het Manna (Exodus. 16:20); 5e. op dezelfde plaats (Exodus. 16:27); 6e. te Rafidim (Exodus. 17:1); 7e. aan de Horeb (Exodus. 32); 8e. te Thab-éra (Numeri. 11:1); 9e. bij de lustgraven (Numeri. 11:4 vv.); en 10e. hier bij Kades. Daarmee was de maat van de zonde dus waarlijk vol en de tijd van de genade voorbij..

Aan het einde van de tien plagen, de verlossing; aan dat van de tien verzoekingen, het gericht. Dat gericht wordt thans een tijdelijke verwerping, maar de aanneming van de natie is nu reeds aangekondigd..

23. Zo zij het land, dat Ik aan hun vaderen gezworen heb, zien zullen! 1) Ja, niemand van die Mij getergd hebben, en evenmin als de verspieders die Mij door ontrouwe berichten (hoofdstuk 13:32 vv.) smaad hebben aangedaan, zullen dat zien. 2)

1) Deze uitdrukking heeft de kracht van een gezworen ontkenning. Zij zullen het gewis niet zien!.

2) Niet alleen werd daarom de heerlijkheid van de Heere openbaar in het verdelgen van de weerspannigen, maar de Heere wil ook nog tonen dat Hij in de toorn het ontfermen gedachtig is. Straks zal het oordeel beperkt worden tot hen, die twintig jaar en ouder waren, toen zij uit Egypte vertrokken..

24. Doch aangaande Mijn knecht Kaleb, omdat een andere geest, 1) de geest, niet van ongelovige vrees en van weerstrevend wantrouwen, maar van een onverschrokken, volgzaam geloof met hem geweest is en nog is, en hijvolhard heeft Mij na te volgen, zodat hij dan ook openlijk voor zijn vertrouwen op Mij en het woord van Mijn belofte is uitgekomen (hoofdstuk 13:31; 14:7 vv.), zo zal Ik hem en met hem de even trouwe Jozua (vs.30), brengen tot het land, waarin hij gekomen was, 2) en zijn nakomelingen zullen het erfelijk bezitten. a)

a)Jozua. 15:13-19 Richteren. 1:9-15

1) Kaleb had een andere geest. De andere verspieders waren vleselijke mensen, maar Kaleb had een andere geest; in hem woonde de Heilige Geest, die Geest leidde hem, hield hem staande, vernieuwde hem. Zo is het ook met allen, die volhouden, de Heere te volgen. De Geest van God in de ziel, is een immer vloeiende stroom, een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven.

2) Aan Kaleb werd later juist dat gedeelte van het land ten erfdeel gegeven, waarover de 10 kwalijk gezinde verspieders zulk een geschrei hadden teweeggebracht Jozua 14:6-15)..

25. De Amalekieten nu en de Kanaänieten, waarvan de tien verspieders zeiden: Wij kunnen tegen dat volk niet optrekken, want zij zijn ons te sterk (hoofdstuk 13:31), wonen 1) in dat dal, aan de overzijde van het thans voor Israël gelegen gebergte, en zouden u thans, nu het volk zo tegen Mij rebelleert, inderdaad te sterk zijn; gij kunt dus niet tegen hen optrekken, noch hun aanval afwachten; daarom wendt u morgen om en maakt uw reis weer terug naar de woestijn, op de weg naar de Schelfzee,
2) en alzo in de richting van de plaats, van waar gij gekomen zijt.

1) Van der Palm zet het woord wonen hier over met hebben zich neergeslagen, en acht het waarschijnlijk, dat de zuidelijkst gelegen Kanaänitische volken, en wel de strijdbaarste onder hen, bij de nadering van de Israëlieten, zich in een geduchte staat van tegenweer gesteld en de grenzen bezet hadden, om de enge doortocht langs deze kant te betwisten. Dat de Amalekieten en de Kanaänieten thans inderdaad Israël te sterk waren, is bij de aanval op eigen gezag (vs.45) gebleken..

2) Vanwege hun ongeloof, gebruikt de Heere de Amalekieten en de Kanaänieten, voor wie zij zo gevreesd hadden, om hen te verschrikken en hen terug te voeren in de barre woestijn, van waar zij gekomen waren. Zij wilden terug, zij moesten nu ook terug, tot straf voor hun zondig mopperen..

26. Daarna sprak de HEERE, die nu nog alleen tot Mozes (vs.11) gesproken had, tot Mozes en tot Aäron, zeggende, ten aanhore van al het volk, opdat dit met eigen oren verstaan zou, dat hetgeen deze beidenaankondigen zouden, Gods eigen wil en raad was:

27. Hoe a) lang zal Ik bij deze boze vergadering zijn en hen uitstaan, die tegen Mij zijn mopperende? Ik heb telkens en ook nu gehoord het gemopper van de kinderen van Israël, waarmee zij tegen Mij mopperend zijn, en zal nu eengeduchte straf aan hen voltrekken.

a) Psalm. 106:26

28. Zeg tot hen: a) zo waarachtig als Ik leef, spreekt de HEERE, indien Ik u zo niet doe, zoals gij in Mijn oren gesproken hebt: ach, of wij gestorven waren in deze woestijn! (vs.2)

a)Numeri. 26:65; 32:11

29. Uw a) dode lichamen zullen in deze woestijn vallen, en al uw getelden (hoofdstuk 1) naar uw gehele getal, van twintig jaar en ouder, tezamen een getal van 603.550 strijdbare mannen; gij, die tegen Mij gemopperd hebt.

a) Deuteronomium. 1:35 Hebr.3:17

30. Zo gij en uw vrouwen in dat land komt, waarover Ik Mijn hand, met eedzwering (Exodus. 6:8), opgeheven heb, dat Ik u daarin zou doen wonen! behalve Kaleb, de zoon van Jefunne, en Jozua, de zoon van Nun, die van dit Mijnbesluit zijn uitgezonderd; deze zullen het land Kanaän ingaan.

Behalve Jozua en Kaleb zijn ook de Levieten uitgezonderd. Zij behoren niet mee onder de (hoofdstuk 1) getelden, maar werden veel meer (hoofdstuk 3) afzonderlijk geteld, en hadden onder de verspieders geen vertegenwoordiger uit hun stam. Bovendien mag men aannemen, dat de stam van Levi, sedert de geschiedenis van het gouden kalf, bij welke gelegenheid hij zich zozeer onderscheidde door ijver voor de Naam des Heeren (Exodus. 32:25 vv.), steeds op de zijde van God en van zijn dienaar Mozes geweest is..

31. En daarentegen uw kinderen, waarvan gij zei (vs.3): Zij zullen ten roof worden! die zal Ik daarin brengen, en die zullen met eigen ogen zien en bekennen, 1) dat gewenste, goede, voortreffelijk land, dat gij smadelijk verworpen hebt.

1) Bekennen, hier in de zin van, leren kennen. Met deze woorden wil de Heere hen doen zien, dat de belofte, aan Abraham gedaan, vast was, en dat Hij, uit kracht van die belofte, zich nog uit dit boos en mopperend geslacht een overblijfsel zou behouden, dat Kanaän bevolken zou..

32. Maar U aangaande, gij zult, de een voor en de ander na sterven, en Uw dode lichamen 1) zullen in deze woestijn vallen, zodat er niet één van u overblijft.

1) Hun vaderen hadden zodanige achting voor Kanaän, dat zij begeerden, dat hun dode lichamen tot begraving daarheen gebracht mochten worden, betuigende zij dus hun vertrouwen op de belofte van de Heere, dat zij het land tot een bezitting zouden hebben, maar deze, die dat goede land verachten, en geen geloof hadden geslagen aan de belofte van de Heere, zouden de eer niet genieten, dat zij daarin begraven zouden worden, maar hun dode lichamen zouden in de woestijn worden verteerd..

33. En uw kinderen onder de twintig jaar zullen als herders hun vee gaan weiden 1) in deze woestijn, veertig jaar, met inbegrip van de anderhalf jaar, die sedert de uittocht uit Egypte reeds verstreken zijn, Jozua 5:10), en zij zullen in zoverre de gevolgen van uw hoereren, d.i. van uw trouweloosheid jegens Mij, met u
2) dragen, totdat uw dode lichamen verteerd zijn in deze woestijn.

1) Gaan weiden, d.i. een leven leiden als de herders, die gedurig van plaats moeten veranderen, om voedsel voor hun vee te zoeken. Het leven van Israël zou zijn, een gedurig hier- en daarheen zwerven, veertig jaar lang, totdat zij in Kanaän zouden gekomen zijn..

2) Israëls trouweloosheid jegens en afval van de Heere wordt hoererij genoemd, omdat Hij met dit volk in de nauwste betrekking, een betrekking als die van het huwelijk, getreden was (Exodus. 34:16)

34. Naar het getal van de dagen (hoofdstuk 13:26), waarin gij door de twaalf mannen dat land verspied hebt, en welk getal a) veertig dagen bedroeg, elke dag voor elk jaar, 1) zult gij, zoals gezegd is (vs.23), uw ongerechtigheden dragen, veertig jaar; en gij zult gewaar worden Mijn afbreking. 2)

a) Psalm. 95:10

1) Veertig dagen waren de verspieders uit geweest, veertig jaar zou de omzwerving duren. De Heere neemt elke dag uit die verspiedingstijd voor een jaar in Zijn strafbepaling. Men kan de tussenzin elke dag voor een jaar ook wel aldus uitdrukken: Voor elke dag een jaar..

2) Mijn afbreking. Het woord in de grondtekst geeft aan, een onttrekking, een zich verwijderen van. De Heere spreekt er hier van, wat het te zeggen zal zijn voor die mopperenden, indien zij zullen ondervinden, dat Hij zich van hen onttrokken heeft. De Engelse vertaling geeft: "Gij zult gewaar worden, de afbreking van mijn belofte.".

35. Ik de HEERE, de Almachtige, die alles doen kan, wat Mijn mond gesproken heeft (Job 12:16), en die als de Waarachtige zeker doe, wat Ik gezegd heb Jesaja 46:11), Ik de Heere heb gesproken: Zo Ik dit aan deze gehele boze vergadering van hen, die zichtegen Mij verzameld hebben, niet doe! 1) zij zullen in deze woestijn te niet worden en zullen daar sterven!

1) Dit is een eed, waarvan het tweede lid verzwegen is..

De betrekking van de 40 jaren omzwerven op die 40 dagen van het verspieden is in meer dan één opzicht van betekenis en van veel gewicht in de opvoeding van het volk. Hoe levendig moest daardoor de tegenstelling van het moedwillig versmade inwonen in het beloofde land en van het, als straf opgelegde, wonen in de woestijn hun voor ogen treden, en hoe helder moest hun daardoor de betrekking worden van oorzaak en gevolg, van zonde en straf. Elk jaar, dat van de 40 strafjaren aftelde, was een nieuwe, ernstige boetprediking, omdat het een herinnering was aan de oorzaak van de verwerking..

36. En die mannen, die Mozes gezonden had, om het land te verspieden, en die, teruggekomen zijnde, de gehele vergadering tegen hem hadden doen mopperen, een kwaadgerucht over dat land voortbrengende, als ware het een onoverwinnelijk land en bovendien vol doodsgevaren, zo men het al innam (hoofdstuk 13:33 vv.).

37. Deze mannen, die een kwaad gerucht van dat land voortgebracht hadden, a) stierven terstond door een plaag, die de wonderenverrichtende hand van God hunplotseling toebracht, voor het aangezicht van de HEERE. 1)

a) 1 Kor.10:10 Judas 1:5

1) Een plaag voor het aangezicht van de Heere, d.i. door een plotselinge dood, die op een zichtbare wijze door de Heere werd toegezonden, opdat Israël het zou weten, hoe kwaad deze zaak in Zijn ogen was..

38. Maar Jozua, de zoon van Nun, en Kaleb, de zoon van Jefunne, bleven leven van de mannen, die heengegaan waren, om het land te verspieden, en niet alleen dat zij nu niet met de andere verspieders omkwamen, maar zij bleven ook later gespaard, terwijl allen, die boven de twintig jaar oud waren, in de woestijn bezweken (hoofdstuk 26:65).

II. vs.39-45. Nadat Mozes het besluit van de Heere aan het volk heeft meegedeeld, treurt het over zijn uitsluiting van het bezit van het beloofde land, dat het tevoren zo lichtzinnig versmaad had. Nu wil het Kanaän binnendringen en zich zo verwerven wat God hun ontzegd heeft. Het laat zich door Mozes' vermaningen niet weerhouden, en moet in een strijd met de Amalekieten en de Kanaänieten zijn vermetelheid met een zware nederlaag boeten.

39. En Mozes sprak deze, door de Heere hem opgedragen, woorden (vs.28-35), tot al de kinderen van Israël. Toen treurde het volk zeer, 1) doch het was niet met de droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt, maar met de droefheid van de wereld, die de dood werkt 1 Corinthiers. 7:10).

1) Men zou mogen vragen, hoe dat dit met de gerechtigeid bestaan kan, dat deze lieden zouden omgebracht worden, want het schijnt, dat zij berouw over deze zonde hebben gehad. Zij beleden haar en treurden daarover, zij toonden zich bereid, om spoedig naar Kanaän te vertrekken. Wij antwoorden: zij hadden wel berouw, maar geveinsd, het was verre van ware oprechte boetvaardigheid en droefheid; want straks blijkt het, dat zij God ongehoorzaam waren; want als hij vonnis gegeven had tegen hun zonde, bevelende dat zij zouden terugkeren in de woestijn van Arabië (vs.25), en daar veertig jaar blijven en sterven, wilden zij zich aan dat vonnis niet onderwerpen, maar in alle haast wilden zij voortgaan naar Kanaän, volgens de belofte, nochthans tegen een bijzonder gebod, ja, Mozes zelf kon deze niet weerhouden, maar dit bracht een spoedig verderf onder hen. Leert hieruit kennen, de boze natuur van het bedrieglijke hart van de mens, dat in benauwdheid wanneer de hand van God daartegen uitgestrekt is, een valse boetvaardigheid en nagebootste ootmoedigheid veinzen kan, welke menig mens in ziekte betering van het leven doet beloven, indien God hem zal laten opstaan, en nochthans zo haast als de roede voorbij is, vergeet hij de hand van de Heere, ja, zijn eigen beloften en toezeggingen, en hij valt weer terug in dezelfde kwade wegen..

40. En zij stonden-in plaats van, zoals de Heere gezegd had (vs.25), om te keren en, in de richting naar de Rode Zee, in de woestijn terug te keren-de volgende morgen vroeg op en klommen op de hoogte van de berg, het Amorietengebergte, zeggende: Ziet, hier zijn wij, en wij zullen optrekken tot de plaats, die de HEERE gezegd heeft, dat wij zouden in bezit krijgen; want wij hebben gezondigd, wij hebben verkeerd gedaan, met ons door de berichten van die tien verspieders bevreesd te laten maken. Nu willen wij ons ongelijk, door des te meer betoon van moed, weer goed maken!

Dit is de oppervlakkigheid van de oude mens, die, als hij bij zijn zonde bepaald wordt, in plaats van behoorlijk over haar na te denken en bij haar bittere wortel haar aan te vatten, die zonde slechts voor iets toevalligs aanziet en dus, hoewel eigenlijk in dezelfde toestand blijvende volharden, haar aanstonds in eigen kracht wil gaan verbeteren..

Genesis 28:6-9; 1 Samuel. 13:15-14:48

41. Maar Mozes zei, toen zij zich opmaakten om op het voor hen liggende gebergte te klimmen:a) waarom overtreedt gij alzo het bevel van de HEERE? Overtreedt nu het bevel van de Heere niet; want dat zal geen voorspoed hebben.

a) Deuteronomium. 1:41

Wie niet op de belofte vertrouwt, vreest ook de bedreiging niet; het ongeloof openbaart zich zowel in het overschatten als in het geringschatten van onze kracht..

42. Trekt niet op, want de HEERE zal in het midden van u niet zijn; trekt dan niet op, opdat gij niet geslagen wordt voor het aangezicht van uw vijanden, en dan klagen moet: heeft niet al dit kwaad mij getroffen, omdat God niet metmij is! (Deuteronomium. 31:17).

43. Want de Amalekieten en de Kanaänieten zijn daar op de hoogte van de berg voor uw aangezicht en gij zult door hen ontvangen worden en door het zwaard vallen; want, omdat gij u afgekeerd hebt van de HEERE, zo zal de HEERE, zonder wiegij geenszins overwinnen zult, met u niet zijn!

44. Nochthans poogden zij vermetel om op de hoogte van de berg te kilmmen; 1) maar de Ark van het Verbond van de HEERE, waarop de wolk, het teken van Zijn aanwezigheid rustte en Mozes, anders hun wettige aanvoerder, maar diegeen deel aan hun overtreden van Gods bevel hebben wilde, scheidden niet uit het midden van het leger, maar bleven beneden, in de woestijn Paran bij Kades.

1) Hadden zij vroeger door ongeloof aan de macht van de goddelijke belofte, geweigerd de strijd met de Kanaänieten te ondernemen, zo willen zij nu, door ongeloof aan de eis van het goddelijk gericht, in eigen kracht, zonder bijstand van God, deze strijd wagen, en de vroegere zonde van ongelovige vrees, door de nieuwe van vermetel zelfvertrouwen overwinnen..

Wij zoeken het verbodene en begeren altijd wat ons geweigerd is.

44. Nochthans poogden zij vermetel om op de hoogte van de berg te kilmmen; 1) maar de Ark van het Verbond van de HEERE, waarop de wolk, het teken van Zijn aanwezigheid rustte en Mozes, anders hun wettige aanvoerder, maar diegeen deel aan hun overtreden van Gods bevel hebben wilde, scheidden niet uit het midden van het leger, maar bleven beneden, in de woestijn Paran bij Kades.

1) Hadden zij vroeger door ongeloof aan de macht van de goddelijke belofte, geweigerd de strijd met de Kanaänieten te ondernemen, zo willen zij nu, door ongeloof aan de eis van het goddelijk gericht, in eigen kracht, zonder bijstand van God, deze strijd wagen, en de vroegere zonde van ongelovige vrees, door de nieuwe van vermetel zelfvertrouwen overwinnen..

Wij zoeken het verbodene en begeren altijd wat ons geweigerd is..

45. Toen kwamen, nog voordat de Israëlieten de hoogte van de berg beklommen hadden, daarvan af de Amalekieten en de Kanaänieten, die in en op de helling van dat gebergte woonden, en sloegen hen, die zo stout geroemd hadden (vs.40): Hier zijn wij en wij zullen optrekken tot de plaats, die de Heere gezegd heeft! en verwierpen hen, verjoegen, versloegen en wierpen hen door elkaar, langs de westelijke afhelling van de berg, tot Horma toe. 1)

1) Deze plaats heette toen nog Zefat. Zij ontving 38 jaar later (Numeri. 21:3) de naam Horma (plaats van de ban). Van hier vluchten de ontkomenen, die nu niet verder vervolgd werden, naar de legerplaats bij Kades. Hier bleven zij nu nog jaar en dag (Deuteronomium. 1:46). Wel had de Heere bevolen (vs.25), dat de kinderen van Israël, reeds daags na het over hen uitgesproken vonnis van de verwerping, in de woestijn naar de kant van de Schelfzee zouden terugkeren; daar echter de reden tot dat spoedige vertrek, namelijk het gevaar, dat van de zijde van de Amalekieten en Kanaänieten dreigde, verviel, doordat Israël het gevaar moedwillig en vermetel getart had, en de vijanden na hun overwinning en na de vervolging tot Horma toe te hebben voortgezet, weer naar hun haardsteden teruggekeerd waren, kon Israëls vertrek nu ook later plaatsvinden, indien het maar eenmaal plaats had. Onder de veranderde omstandigheden was thans een langer verblijf te Kades veel meer heilzaam; daar de Heere zijn volk eerst nog onder een bijzondere tucht nemen moest, voordat Hij het weer de woestijn kon laten ingaan. Vóór alles moest Israël leren, zich onder Zijn machtige hand te vernederen; en het volk leerde dit, als zij, na de geleden nederlaag, met wenen zochten te verkrijgen, wat zij tevoren met eigen macht dachten te bemachtigen, en Hij hun stem evenwel niet verhoorde (Deuteronomium. 1:45). Daar zij zich nu schikten naar Zijn wil, en van de verovering van Kanaän voor het tegenwoordige geslacht afzagen, moest de Heere hen voorts bereiden op de tijd, dat zij, de een voor en de ander na, in de woestijn zouden wegsterven; en Hij bereidt hen daarop: door in het volgende hoofdstuk de, reeds bij de Sinaï voltooide wetgeving, in enige bijzonderheden aan te vullen of nader te bepalen, en hierbij hun blik bepaaldelijk naar het beloofde land te richten. Hierin ontvangen zij een goddelijke waarborg, dat hun verwerping geen volstrekte maar een tijdelijke was, dat zij namelijk alleen het bezit van het land Kanaän, maar geenszins de Verbondsbetrekking zelf betrof, alsook dat hetgeen de vaderen onherroepelijk moest ontzegd blijven, eenmaal gewis de kinderen zou ten deel worden, zodat, zoals de kinderen thans, omwille van de vaderen, als herders in de woestijn moesten omzwerven, (vs.33) alzo ook de vaderen, omwille van de kinderen, in hoop welgemoed en daarmee in hun droefenis geduldig zijn konden. Wij zien, uit de samenhang van het volgende hoofdstuk met het huidige, hoe ook met betrekking tot het Woord van God van toepassing is, wat Psalm. 104:24 van de werken van de schepping gezegd wordt: "Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt!" Ja ook de Schrift is vol van Zijn goedheid; wij mogen ons slechts niet verstouten, tegenover haar de meester te willen spelen en met onze armzalige en

kortzichtige gedachten haar te bekritiseren, maar wij moeten met onze geest proberen af te dalen in haar diepten, en haar leergierige discipelen worden..

HOOFDSTUK 15.

ENIGE WETTEN NADER AANGEVULD OF NADER OMSCHREVEN EN DE ONTHEILIGING VAN DE SABBAT GESTRAFT.

I. Vs.1-31. Hier volgen enige bijzonderheden ter aanvulling van de op Sinaï gegeven wet. De eerste betreft de vereniging van de spijs- en drankoffers met de brand- en slachtoffers (vs.1-16); de tweede een heffing van het brood, dat de Israëlieten in het land Kanaän zullen eten (vs.17-21); de derde geeft bepalingen omtrent zondoffers, waarbij men vergiffenis verkrijgt, voor het geval iemand uit onwetendheid een van de goddelijke geboden nagelaten heeft. Deze verordeningen staan juist hier op haar plaats, waar Israël zich, onder de opgelegde straf, gebogen heeft en de Heere door voorschriften, die geheel en al op het inwonen in Kanaän berekend zijn, betuigen wil dat Hij niet altoos twisten en Zijn toorn behouden, maar het volk zeker te Zijner tijd naar het beloofde land brengen zal; opdat het, in de huidige zeer treurige omstandigheden, vertroost en opgebeurd wordt, door de hoop op de zoveel vrolijker en van genade getuigende toekomst, die het navolgende geslacht beschoren is.

1. Daarna sprak de HEERE tot Mozes, 1) zeggende:

1) Hoofddoel van deze wet is, dat, zowel bij de wettig voorgeschreven, als bij de vrijwillig gebrachte offeranden, de evenredigheid wordt in acht genomen..

Met deze nadere bepaling van de wetten, reeds vroeger gegeven, wil de Heere ongetwijfeld Israël ook bij de belofte vasthouden, dat het in Kanaän erfelijk en zeker wonen zal. Te midden van de beproevingen, die het volk overkomen vanwege hun zonden, zijn deze wetten als het ware druppels uit de stroom van Gods barmhartigheid..

2. Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: Wanneer gij gekomen zult zijn in het land van uw woningen, dat Ik u geven zal;

3. En gij een bloedig vuuroffer voor de HEERE zult doen, hetzij een brandoffer (Leviticus. 1) of een slachtoffer (Leviticus. 3), en wel ook voor het geval, dat dit brand- of slachtoffer een offer is, dat gij bestemde om het af te zonderen alsgave van een gelofte, of dat het uit een vrijwillig offer bestaat (Leviticus. 7:11-21), of wanneer heteen brand- of slachtoffer is, dat gij in uw gezette hoogtijden, waarvan Ik, (Leviticus 23:37,38) gesproken heb, ten altaar brengt, om voor de HEERE een liefelijke reuk te maken van runderen of van klein vee;

4. Zo zal hij, die zijn offerande voor de HEERE offert, een daarbij behorend spijsoffer offeren van een tiende 1) meelbloem, gemengd met een vierendeel van een hin2) olijfolie;

1) Een tiende deel van een efa of homer (zie Ex 16.36)

2) Ook: zie Ex 29.40.

5. En wat betreft de wijn ten drankoffer, dat wederom bij het spijsoffer behoort, eveneens een vierendeel van een hin, zult gij bereiden tot een brandoffer of in hetalgemeen tot een slachtoffer, hetzij dan een lofoffer of een offer, dat uit kracht van een gelofte, of dat vrijwillig gebracht wordt, zodanig spijs- en drankoffer zult gij adan brengen, wanneer het dienen moet tot een offerande, die uit een lam bestaat.

6. Of voor het geval, dat gij niet slechts een lam, maar een ram, dat een kostbaarder dier is ten brand- of ten slachtoffer brengt, zo zult gij een spijsoffer bereiden van twee tienden meelbloem, gemengd met olie, en wel met olieten bedrage van een derde deel van een hin;

7. En wijn ten drankoffer, bij dat spijsoffer, eveneens een derde deel van een hin zult gij offeren, opdat dit, evenals het brand- of slachtoffer zelf, zijn moge tot een liefelijke reuk voor de HEERE.

Hetzelfde vinden wij bij de heidenen. Plinius (XXX: 5) zegt, dat zonder deze mola salsa (gezouten offerkoeken) geen slachtoffer voor volkomen gehouden werd. Homerus (II. I: 459) zegt: "zij brachten koeken" en (462): "hij goot daarop rode wijn."

8. En wanneer gij een jong rund, en alzo de kostbaarste soort van offerdieren, zult bereiden tot een brandoffer of tot een slachtoffer, dat bestemd is om het als gave van een gelofte af te zonderen, of dat gij anders als een lofofferof als een vrijwillige gave ten dankoffer brengt aan de HEERE;

8. En wanneer gij een jong rund, en alzo de kostbaarste soort van offerdieren, zult bereiden tot een brandoffer of tot een slachtoffer, dat bestemd is om het als gave van een gelofte af te zonderen, of dat gij anders als een lofofferof als een vrijwillige gave ten dankoffer brengt aan de HEERE;

9. Zo zal hij, die dat brand- of slachtoffer brengt, tot een jong rund, overeenkomstig de waarde van dit offerdier, offeren een spijsoffer van drie tienden meelbloem, gemengd met olie, ter mate van de helft van een hin.

10. En aangaande de wijn, die zult gij daarbij offeren ten drankoffer, naar de maat van de helft van een hin, opdat uw brand- of slachtoffer, in vereniging met dit spijs- en drankoffer, zo zij tot een vuuroffer van liefelijke reuk voor de HEERE.

11. Alzo, als hier ter zake van het bij te voegen spijs- en drankoffer bepaald is, zal gedaan worden met de een (elke) os, of met de ene ram, of met het klein vee, van de lammeren, of van de geiten: 1)

1) Als uw brand- of slachtoffer slechts uit één rund, één ram, één lam (hetzij dit een schaap of een geit zij) bestaat. Maar bestaat het uit twee, drie of meer runderen, rammen of lammeren, dan moet gij ook twee, drie of meer, daaraan beantwoordende spijs- en drankoffers daarbij voegen..

12. Naar het getal dus, van brand- of slachtofferdieren, dat gij bereiden zult, zult gij alzo doen met elk van die offerdieren naar hun getal, dat gij aan elk zijn spijs- en drankoffer toevoegt en dus evenveel spijs- en drankoffers als offerdieren brengt.

13. Elke inwoner onder u zal deze dingen zo doen, offerende een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE.

14. Wanneer ook een vreemdeling, 1) een zekere tijd, bij u als vreemdeling verkeert, of als een, die in het midden van u is, met zijn gezin en voorgoed zich in uw geslachten gevestigd heeft, 2) en hij een vuuroffer zal bereiden tot een liefelijke reuk voor de HEERE; zoals gij zult doen, alzo zal hij ook doen.

1) Ook: zie Le 25.49.

2) Ook: zie Le 17.9.

Onder vreemdelingen verstaat Hij niet iedereen, naar hen, die afkomstig uit de heidense volken, de dienst van God hadden aangenomen, en alzo opgenomen waren in de schoot van de Kerk. Want vreemdelingen, die de voorhuid nog hadden, hun onreinheid verbood hen deel te nemen aan de wettische eredienst. Verder, waarom wilde God een en dezelfde regel bewaren? Ik acht, dat er twee oorzaken voor zijn: dat de vreemdelingen, die pas waren opgenomen, met des te meer ijver de oefeningen tot de godzaligheid zouden beijveren, wanneer zij zagen, dat zij op gelijke voet met de kinderen van Abraham werden gesteld; vervolgens, om te voorkomen, dat er verkeerde bijvoegsels zouden insluipen, wat wel geschieden zou, indien er onderscheid werd gemaakt. Daarom opdat de zuiverheid van de dienst van God niet langzamerhand door verkeerde naijver bedorven zou worden, werd de deur gesloten voor verschil, welke de mens hierheen en daarheen pleegt heen te trekken..

15. Gij gemeente, hetzij voor u a) en voor de vreemdeling, die als vreemdeling bij u verkeert 1) één instelling, een instelling, voor beide gelijk geldend; dit is bepaald tot een eeuwige instelling bij uw geslachten, dit namelijk: zoals gij, alzo zal ook de vreemdeling, ingodsdienstig of gemeentelijk opzicht, voor het aangezicht van de HEERE zijn, zodat de vreemdeling zich te gedragen heeft naar dezelfde voorschriften en zich volstrekt geen bijzondere vrijheden veroorloven mag.

a)Exodus. 12:49 Numeri. 9:14

1) De LXX vertaalt: de Jodengenoten, die met u verenigd zijn..

16. Eén wet en één recht zal voor u geldend zijn en voor de vreemdeling, die bij u als vreemdeling verkeert.

In de vroeger beschreven offerwet was van het spijs- en drankoffer slechts meer terloops en bij gelegenheid sprake, wat tenminste de verhouding van zijn hoeveelheid tot het bloedig offer, waarbij het behoort, aangaat. Zo lang Israël zich nog in de woestijn bevond, waar het

nog geen vruchten van het land oogstte, kon het ook geen eigenlijke spijs- en drankoffers brengen. Bij het uitvaardigen nu van de tegenwoordige bepalingen, merkt de Heere Zijn volk aan als reeds in het heilige Land gekomen, ofschoon er vóór diens werkelijke verovering nog omtrent 37 jaar verlopen moeten; de Heere doet dit in Zijn vriendelijkheid en goedertierenheid. Hij heeft hun stem niet verhoord, toen zij tot Hem weenden; het stond onherroepelijk vast, dat het huidig geslacht van Kanaän zou zijn uitgesloten; evenwel is hun wenen niet tevergeefs geweest; wat Hij hun hier zeggen laat, is zoveel als wat Hij spreekt door de profeet Jesaja 40:1 vv.): Troost, troost Mijn volk, zal uw God zeggen; spreekt naar het hart van Jeruzalem en roept haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is..

Wat overigens hier het gegeven gebod, betreffende de spijs- en drankoffers aangaat, van hun betekenis in verband met een brand- of dankoffer hebben wij reeds bij Leviticus. 2:10,16. gesproken, maar om het gewicht van een zo nadrukkelijk uitgevaardigd gebod beter te doen verstaan, nemen we nog eens alles samen. "De verbinding van het spijsoffer met het brandoffer wijst daarop, dat aan de goede werken noodzakelijk de wijding en de overgave van de gehele persoon moet voorafgaan, maar even noodzakelijk op deze overgave de goede werken volgen moeten; dat Jehova, de heilige, die juist, omdat Hij zelf heilig is, zegt: Zijt heilig! niet met een bloot gevoel van afhankelijkheid, of met een halve liefde gediend is, maar dat Hij ijver tot de uitoefening van Zijn geboden verlangt, waarin alleen de bevestiging of de verzegeling bestaat van de overgave van het leven, als een overgave, die in waarheid gegeven is (Psalm. 15:1 vv. Joh.15:14). De verbinding van het spijsoffer met het drankoffer geeft te kennen: dat de ware dankbaarheid zich niet alleen door de belijdenis, die door het bloedig offer voorgesteld wordt, maar ook door de wandel openbaren moet..

17. Voorts sprak de HEERE, die het volk ook nog op een andere wijze het voortduren van Zijn Verbond en de inname van het beloofde land wilde waarborgen, tot Mozes, zeggende:

18. Spreek tot de kinderen van Israël zeg tot hen: als gij zult gekomen zijn in het land, waarheen Ik u, in uw kinderen, inbrengen zal,

20. De eerstelingen van uw deeg, 1) van het eerste deeg, dat gij van de verschillende granen tot brood kneedt, een koek van gewone grootte en hoedanigheid, zult gij daarvan tot een hefoffer offeren; zoals het hefoffer van de dorsvloer door u uit de eerstelingen van het uitgedorste graan wordt opgenomen, als een gave voor de Heere, om hiermee al wat er verder wordt afgedorst, aan Hem te heiligen, a) zo zult gij dat offer, aan de eerste mengsels van het deeg ontleend, de Heere offeren.

a)Exodus. 23:19

1) De eerstelingen van uw deeg. Reeds vroeger was bepaald, om de eerstelingen van de oogst te brengen; hier wordt verordend, om ook de eerstelingen van het deeg de Heere tot een hefoffer aan te bieden. Dit moest geschieden, opdat Israël daardoor zijn voortdurende afhankelijkheid van de Heere zou erkennen, omdat Hij niet alleen het koren moet doen groeien, maar ook de zegen geven over het genieten ervan..

21. Van de eerstelingen van uw deeg zult gij een zekere maat, zoveel namelijk als tot een koek nodig is, de HEERE als een hefoffer geven, en dit zal als een eeuwigeinstelling bij uw geslachten onderhouden worden.

22. Voorts, 1)wanneer gij uit onwetendheid, zonder opzet, uit onbedachtzaamheid afgedwaald zult zijn, en niet zult gedaan hebben enige van al deze geboden, die de HEERE (vs.18-21) tot Mozes gesproken heeft;

1) Aan het voorgaande voorschrift zijn (vs.22-31) verordeningen omtrent het zondoffer vastgeknoopt, van welke de eerste (vs.22-26) zich van de in Leviticus. 4:13-21 behandelde gevallen daarin onderscheiden, dat de zonden hier niet als het doen van een van de geboden van de Heere, die niet gedaan mochten worden, maar als niet doen van alles, wat God door Mozes had gesproken, laten aanwijzen. Hierom wordt hier dus gehandeld, niet over zonden, die moedwillig begaan worden, maar over zonden van nalatigheid, van niet opvolging van de goddelijke wetten..

23. Alles, wat u de HEERE door de hand van Mozes geboden heeft, en dat voor u verbindend is van die dag af, dat het de HEERE geboden heeft en voortaan bij uw geslachtenverbindend blijven zal, als iets van dat alles niet opzettelijk maar uit dwaling door u zal nagelaten zijn.

24. Zo zal het geschieden, indien iets bij dwaling gedaan of nagelaten en voor de ogen van de vergadering verborgen is, 1) dat de gehele vergadering, zodra zij zich van deze dwaling bewust wordt, of tot kennis daarvan komt, tenteken van haar vernieuwde, volledige overgave aan Mij, een var, een jong rund zal bereiden ten brandoffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE, met zijn bijbehorend spijsoffer en met zijn drankoffer, naar de wijze (het voorschrift) (vs.8-10) en voordat het brandoffer gebracht wordt, een geitebok ten zondoffer.

1)Letterlijk staat er: Indien iets buiten de ogen van de vergadering (of van de gemeente), uit dwaling gedaan is; hetgeen misschien betekent: indien er iets van het voorgeschreven door de gemeente onopzettelijk is nagelaten, zonder dat zij ervan wist. Men versta het hier gezegde met Van der Palm in deze zin: indien enig voorschrift sedert jaren op enigerlei wijze in onbruik en vergetelheid geraakt is, en het tegenwoordig geslacht, dat daaraan geen schuld heeft, dit verzuim en deze vergetelheid bemerkt en daarom deze wetsbepaling weer invoert en gaat handhaven, dan zullen ter verzoening van de in de tijd van de onwetendheid begane zonde van nalatigheid, de hier bepaalde offers gebracht worden (Leviticus. 4:13 vv.)

Daarom, opdat noch het volk, noch de enkele personen, wanneer zij hun schuld zouden bemerken, als het ware door het wanhopen aan vergiffenis, zich van de dienst van God zonden losscheuren, komt God hen hier tegemoet, en leert hen, op welke wijze zij verzoend kunnen worden, opdat, wie in zonde vielen, niet Zijn dienst zouden vaarwel zeggen..

Het veronderstelde geval is een nationale of volkszonde, gepleegd door onkunde en in gebruik geraakt door een algemene afdwaling..

25. En de priester zal, door het brengen van deze beide offers, de verzoening doen voor de gehele vergadering van de kinderen van Israël, en het zal hun vergeven worden; want het was een onopzettelijke afdwaling, die, terwijl hetmet de moedwillige overtreding (vs.30) geheel anders gesteld is, vatbaar is voor verzoening, en zij hebben schuldbelijdend hun offerande, hun brandoffer met bijbehorend spijs- en drankoffer gebracht, een vuuroffer voor de HEERE, en wel als hun zondoffer hebben zij dat gebracht voor het aangezicht van de HEERE, omverzoening te verkrijgen over hun afdwaling.

26. Het zal dan aan de gehele vergadering van de kinderen van Israël vergeven worden, ook de vreemdeling, die in het midden van hen als vreemdeling verkeert; want het is het gehele volk, met inbegrip van de vreemdelingen, door dwaling overkomen, en zij hebben tezamen de vergiffenis nodig.

27. En indien niet de gehele gemeente, maar alleen een ziel door afdwaling gezondigd zal hebben, in het nalaten van het een of ander, dat zij had behoren te doen, die zal een eenjarige geit ten zondoffer offeren! a)

a) Leviticus. 4:27 vv.; 5:5 vv

28. En de priester zal de verzoening doen over de dwalende ziel, als zij namelijk gezondigd heeft, niet opzettelijk, maar door afdwaling voor het aangezicht van de HEERE, doende de verzoening over haar; en het zal haar vergeven worden.

29. De inwoner van de kinderen van Israël, en de vreemdeling, 1) die in hun midden als vreemdeling verkeert, één wet zal onder u gelden, ten aanzien van hen, die het een of ander door afdwaling doet of nalaat.

1) Ook hier weer wordt de vreemdeling met de inwoner gelijk gesteld, opdat reeds onder de wet zou afgeschaduwd worden, dat het in de Nieuwe Bedeling zou gelden, ten opzichte van de zaligheid van Gods kinderen, dat er geen onderscheid zou zijn tussen Jood en Griek, Barbaar en Scyth, dienstknecht en vrije.

30. Maar de ziel, die iets zal gedaan of nagelaten hebben,
1) niet in onwetendheid of uit zwakheid en overijling, maar met een in moedwil en weerspannigheid tegen de Heere opgeheven hand, 2) die ziel, hetzij van inwoners of van vreemdelingen, die smaadt de HEERE en is de godslasteraar gelijk; en deze ziel zal, evenals de godslasteraar (Leviticus. 24:16), uitgeroeid worden uit het midden van haar volk;

1) Hier is speciaal sprake van de ontheiliging van de ware en wettige dienst van God, door iets vermetels te bedenken, dat in strijd is met de zuiverheid van de dienst van God. Niet alleen op roof, of moord, of andere misdaden wordt straf gezet, maar ook op goddeloze verzinsels, die tot doel hebben de godsdienst te schaden..

2) Met opgeheven hand, d.i. die moedwillig zich tegen God en Zijn heilige geboden stelt en verzet. Eigenlijk staat er, met hoge hand, d.i. met de hand uitgestrekt naar Jehova, als om daarmee te zeggen, dat men de toorn van de Heere over de zonde niet vreest..

31. Want zij heeft het woord, niet van een mens, maar van de HEERE veracht en op een Hem smadelijke wijze, Zijn gebod vernietigd; 1) deze ziel zal geheel, zeker, uitgeroeid worden, zonder dat eraan gedacht mag worden, dat er nog een zoenoffer voor haar zou te brengen zijn; haar ongerechtigheid is op haar 2) en kan niet van haar weggenomen worden, zodat zij dan ook zelf de straf dragen moet.

1) Hier wordt de reden bijgevoegd, omdat hij het woord van God veracht heeft en Zijn voorschrift voor niets geacht. Het is geen licht misdrijf, de grenzen door God gesteld, te overschrijden. Het is zeker, dat alle verwaterde godsdienst een goddeloze geringschatting voortbrengt, alsof men met opzet God veracht en Zijn geboden versmaadt. Waaruit wij opmaken, dat niets meer de zuivere en eenvoudige dienst van God in de weg staat, dan de laatdunkendheid, dat ieder volgt, wat hem zelf behaagt..

Zonden met opgeheven hand zijn alleen deze, waarbij zich met het bewustzijn van haar strijd met de wet, weerzin tegen de wet zelf en eigenwillige losmaking van haar bepalingen verbinden, maar niet ook die, waartoe de mens vervoerd wordt, doordat de macht van de lust of van de onlust zijn beter willen en zijn geweten overweldigt. De verzekering van de vergiffenis van de laatste mag en moet, altijd in geval van oprecht berouw en mishagen over zichzelf, op de weg van de offers gezocht worden. Maar de zonde van hen, die op een oproerige, God en zijn gebod voorbedachtelijk en stout versmadende wijze, misdoen, kan geen voorwerp van hogepriesterlijk medelijden zijn (Hebr.5:2), daar dit een gemis van de behoorlijke afschuw van de zonde zijn zou (zie Le 4.2)

Niemand zondigde op deze wijze, dan die in zijn hart een ingeworteld gevoel had tegen de wet van God.

II. Vs.32-41. Nauwelijks heeft de Heere in het voorgaande van het zondigen uit moedwil gesproken, waarvoor geen zoenoffer kan toegelaten worden, of daar doet zich een voorbeeld van zo’n zondige voor; wanneer er buiten het leger een man betrapt wordt, die op de Sabbat hout verzamelt en hiermee het derde gebod (Exodus. 20:8 vv.) overtreedt. Wie hem betrapt hebben, brengen hem tot Mozes en Aäron en de oudsten van de gemeente, en nadat de Heere over de wijze, waarop de doodstraf aan hem voltrokken worden moet, is geraadpleegd, wordt bij in het openbaar gestenigd. Dit voorval bewijst, dat Israël zich nog van de heiligheid van het Goddelijke gebod bewust is en alzo de overtreder in zijn midden voor Gods gericht stelt; maar het maakt tevens openbaar, hoe licht een afzonderlijk persoon Gods geboden uit het oog verliest en naar zijn eigen gedachten wandelt op een weg, die niet goed is; waarom de Heere voor elke persoon een teken voorschrijft, dat hij ter herinnering aan Zijn heilige geboden in franjes of kwasten aan zijn klederen dragen moest.

32. Toen nu de kinderen van Israël in de woestijn waren, waarin zij veertig jaar zouden moeten omzwerven (Numeri. 14:33 vv.), en thans hun legerplaats nog in Kades hadden,

(Deuteronomium. 1:46), zo vonden zij een man, die bezig was, hier en daar verspreide stukken hout te verzamelen op de Sabbatdag.

33. En die hem vonden, hout verzamelende, brachten hem tot Mozes en tot Aäron en tot de gehele vergadering van de oudsten die, sedert de invoering van de, door Jethrovoorgestelde en door de Heere goedgekeurde inrichting (Exodus. 18:13-26), de rechtsmacht van de gemeente uitmaakten.

34. En zij stelden hem, evenals eerder (Leviticus. 24:10 vv.) met een godslasteraar gedaan was, in bewaring: want het was niet bepaald verklaard, wat straf hem aangedaan zou worden, hoewel er wel op de overtreding van het Sabbatsgebod de doodstraf bepaald was (Exodus. 34:14 v.; 35:2), maar de wijze, waarop deze voltrokken moest worden, nog niet nader was voorgeschreven.

34. En zij stelden hem, evenals eerder (Leviticus. 24:10 vv.) met een godslasteraar gedaan was, in bewaring: want het was niet bepaald verklaard, wat straf hem aangedaan zou worden, hoewel er wel op de overtreding van het Sabbatsgebod de doodstraf bepaald was (Exodus. 34:14 v.; 35:2), maar de wijze, waarop deze voltrokken moest worden, nog niet nader was voorgeschreven.

35. Zo zei dan nu de HEERE tot Mozes, toen deze Hem in de tabernakel vroeg naar hetgeen Hij wilde, dat er gebeuren zou: die man zal als een, die met opgeheven hand en moedwillig overtreden heeft (vs.30), zekergedood worden; de gehele vergadering zal hem met stenen stenigen, buiten het leger. 1)

1) Ook: zie Le 20.2.

36. Toen bracht de gehele vergadering hem uit tot buiten het leger, en zij stenigden hem met stenen, zodat hij stierf, zoals de HEERE Mozes geboden had.

Om dit geval juist te beoordelen, heeft men zorgvuldig in het oog te houden, welke betekenis de Sabbat, als teken van het Verbond, voor het volk had. De overtreding met voorbedachte rade van het verbod van de arbeid was een openlijke verbreking van het Verbond, een daadwerkelijke opstand tegen de Heere..

De Sabbat kwam tot Israël niet alleen, omdat het een volk van mensen was, dat leven moest in de verordening, die krachtens de schepping voor elk mensenkind gold; maar ook bovendien, omdat het een volk van verlosten was, dat in deze Sabbatviering typisch de verlossing van de Heere had af te beelden..

Door Ezechiël (hoofdstuk 20:12) laat de Heere Zijn volk zeggen, dat Hij hun de Sabbat had gegeven tot een teken tussen Hem en hen, opdat zij weten zouden, dat Hij de Heere is, die hen heiligt. Deze man verachtte dit teken, verachtte het teken, door God gesteld, tot heiliging, en dat kort na de straf, die over Israël was gekomen. Het is daarom, dat de Heere beveelt, hem op die wijze voor zijn zonde te straffen..

37. En de HEERE, aan dit voorval aanleiding ontlenende, om het volk de onderhouding van Zijn geboden in te scherpen en het tegen moedwillige zonden zo dringend mogelijk te waarschuwen, sprak tot Mozes, zeggende:

38. Spreek1) tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: a) dat zij zich snoertjes, franjes of kwasten maken aan de vier hoeken van hun bovenkleren, 2) hetgeen van nu af bij hun geslachten onderhouden wordt; en op of aan het boveneinde van de snoertjes, franjes of kwasten van de hoek zullen zij een hemelsblauwe of hyacinthkleurige draad of koord zetten, door welke draad of koord die franje of die kwast aan het kleed vastgehecht zij. 3)

a)Deuteronomium. 22:12 Matth.23:5

1)Hoogstwaarschijnlijk heeft deze verordening zijn oorzaak in het zo-even medegedeelde en plaatsgehad hebbende geval van Sabbatontheiliging. De Heere beveelt nu, dat zij zich snoertjes aan de kleren zouden maken, en aan die snoertjes draden, opdat zij aan de geboden van de Heere gedachtig zouden zijn. In Matth.23:5 worden deze zomen genoemd..

2) Ook: zie Ex 12.34.

3) Kwasten, die uit van boven bijeengebonden en naar beneden loshangend koord bestonden, moesten de Israëlieten met een hyacinthkleurig koord aan de 4 hoeken van hun bovenkleed vasthechten. Deze kwasten moesten, bij de beweging van het lichaam het oog tot zich trekken. De kleur van de koorden herinnerde aan het feestgewaad van de Hogepriester (Exodus. 28:5)

39. En hij, die draad of koord, zal u aan de snoertjes a) kwasten, zijn, opdat gij het uitwendig versiersel aanziet, en daarbij dan aan al de geboden van de HEERE, waarvan het ene afbeelding is en waaraan gij dus daardoor moetherinnerd worden, 1) gedenkt, en die doet; en gij zult naar de lusten van uw eigen bedorven hart en naar de begeerten van uw ogen niet sporen zoeken, die gij zijt nahoererende. 2)

a)Matth.23:5 Luk.8:44

1) Vele draden in een kwast aan een hemelsblauw snoer zijn vele geboden van een ondeelbaar hemels gebod van liefde (Jacobus 2:8-10).

2) Eigenlijk gij zult niet achter uw hart en achter uw ogen navorsen of omdolen, d.i. gij zult de ingevingen van de boze lust van het hart niet opvolgen en de dingen van deze wereld, die uw ogen en zinnen tot zich trekken, niet najagen 1 Johannes 2:15). Nahoereren betekent enig ding van deze wereld met ene drift, die de wil van God miskent en Zijnen naam versmaadt, zoeken en aanhangen, of dit met afgodische liefde nalopen..

Hart en ogen mochten daarom niet gericht worden op de dingen, die strelend zijn voor het natuurlijk hart en aangenaam in de ogen van de zondige mens, maar op de geboden van God, die hem zijn gegeven ten goede.

40. Opdat gij van een wandel in godvergetenheid, in gelijkvormigheid aan de wereld moogt bewaard worden, en daarentegen, door dit teken aan uw kleren, aan Mijn wil gedenkt en doet al 1) Mijn geboden, en uw God heilig zijt.

1) Het bijgeloof van de latere joden bedacht de franjes zo te doen werken, dat daardoor al de 613 geboden in de wet van Mozes vervat, konden aangewezen worden.

41. Ik ben de HEERE Uw God, die U uit Egypte gevoerd heb 1) om u tot een God te zijn, om Mij in Mijn goddelijke macht, genade en heiligheid aan u te openbaren en door u, als Mijn uitverkoren volk, als de enige, waarachtige God gekend enverheerlijkt te worden: Ik ben de HEERE, uw God! 2) Aan Mij is het, dat gij in alles te gehoorzamen hebt.

1) De Heere brengt met deze verordening de verlossing uit Egypte in verband, om daarmee weer te herinneren, dat Israël een verkregen volk is, een volk, dat op bijzondere wijze Zijn eigendom is..

2) Hoe diep nederbuigend is de liefdezorg van God, om zijn volk te weerhouden van al wat kwaad is, en het daarentegen op de weg des levens te leiden en te besturen. Men vergelijke de opmerkingen bij Deuteronomium. 6:9 (zie De 6.9) betreffende de gedenktekens aan voorhoofd en armen, de kwasten aan de kleren en de gedenkschriften in de huizen..

HOOFDSTUK 16.

GOD STRAFT EEN OPROERIGE AFDELING.

I. Vs.1-40. Nog tijdens het langdurig, eerste oponthoud in Kades, verbindt zich Korach, een Leviet uit het geslacht van de Kahathieten, met Dathan, Abiram en On, uit de stam van Ruben, om de bestaande orde van zaken omver te werpen en de priesterlijke waardigheid aan zich te brengen, terwijl hij voor de Rubenieten aanspraak maakt op de waardigheid van de heersende stam. Het lukt de samengezworen tweehonderd en vijftig van de aanzienlijkste mannen voor hun plannen te winnen; en zo treden zij daarmee openlijk voor de dag. Als Mozes hen vermaant om de volgende dag met wierookvaten naar het heiligdom te komen en daar van het priesterschap, welks bediening hun, haar zij meenden, bij het algemene priesterlijke karakter van het gehele volk, zowel vrij stond als Aäron, een proef te geven, laat On zijn betrekking tot de samengezworenen varen, weigeren Dathan en Abiram, onder snode verwijten, alle gehoorzaamheid aan de Godsman, en komen de overigen zich inderdaad tot de priesterlijke dienst aanmelden. Een dubbel Godsgericht verdelgt op de dag van de beslissing deze booswichten, Korach, Dathan en Abiram worden met al het hunne door de aarde verzwolgen, en de 250 mannen door het vuur van de Heere verteerd.

1. Korach a)nu, de zoon van Jizhar, zoon van Kahath, zoon van Levi, nam tot zich zowel Dathan als Abiram, zonen van Eliab (uit het geslacht van Pallu hoofdstuk 26:5 vv.) en On, de zoon van Peleth, alle zonen d.i. afstammelingen van Ruben, wiens stam, volgens de legerindeling (Numeri. 2:1-34) zijn tenten had ten zuiden van de tabernakel, dicht achter die van Korach.

a) Numeri. 26:9; 27:3 Judas 1:11

2. En zij stonden op voor het aangezicht van Mozes, bovendien tweehonderd en vijftig door hen opgeruide mannen uit de overige stammen van de kinderen van Israël, oversten van geslachten en families van de vergadering, de geroepenen van de samenkomst, vertegenwoordigers van het volk, mannen van naam.1)

1) Deze mannen waren leden van de Raad van de oudsten, waardoor Mozes de bevelen van de Heere tot het volk placht te brengen. Zij bekleden dus een zeer eervolle plaats en waren mensen van invloed..

3. En zij 1)vergaderden zich tegen Mozes en tegen Aäron, en zeiden tot hen: het is te veel voor u! 2) het is genoeg, dat gij nu al zolang het roer van zaken hebt in handen gehad; deze waardigheden moeten nu eindelijk ook eens op anderen overgaan; want deze gehele vergadering, zij allen, de een zowel als de ander, zijn, zoals God zelf ons heeft laten aanzeggen (Exodus. 19:5 vv.) heilig, en de HEERE is met zijn heiligdom in het midden van hen wonende, waarmee Hij het gehele volk voor heilig verklaart; waarom dan verheft gij u over de gemeente 3) van de HEERE en trekt gij de hoogste waardigheden aan u, alsof gij iets boven de overigen voor had?

1) Korach, de aanstoker van het oproer, waarom de oproerigen later (vs.3 vv.; 26:9; 27:3) de afdeling van Korach genoemd worden, was een neef van Mozes en Aäron, zoals uit deze stamtafel blijkt (Exodus. 6:16 vv.):

Levi-Gerson, *Kahath*, Merßri. Kahath-*Amram*, *Jizhar*, Hebron, Uzziël. Amram-Mozes en Aäron. Jizhar-*Korach*, Nefeg, Zichri. Korach-Assir, Elkana, Abiasaph.

Zijn zonen waren echter niet mede in het oproer gewikkeld en bleven alzo ook van het gericht verschoond, dat aan hun vader voltrokken werd (Numeri. 26:11). Zo schijnt ook On uit de stam van Ruben, die in het begin tot de oproermakers behoorde, tot inkeer te zijn gekomen; van hem wordt althans in het vervolg van de geschiedenis geen melding meer gemaakt. Wat Korachs hart bewoog, was zonder twijfel begeerte om de hogepriesterlijke waardigheid te bekleden; maar, daar hij inzag, dat hij alleen niets zou kunnen uitrichten, zo zocht hij zich een aanhang te maken uit de Rubenieten, van wie hij wel wist, hoe weinig zij het konden verkroppen, dat aan hun stamvader eens het recht van de eerstgeboorte en hiermee aan hun stam het oppergezag over het gehele volk ontnomen was, dat thans op Juda was overgegaan. Deze dan overreedt hij om zich van het werelds of burgerlijk gezag meester te maken, zoals hij voor zich het Hogepriesterschap begeert. Hierbij komt hem deze uiterlijke omstandigheid van pas, dat de tenten van de Kahathieten en Rubenieten zo dichtbij elkaar stonden, dat de samenzwering eerst lang genoeg in het geheim gesmeed kon worden, om alles in bijzonderheden af te spreken en ook uit de overige stammen gelijkgezinden onder de aanzienlijkste mannen tot partij te kiezen over te halen..

Is het wegens de onwaarheid van het mensenhart, in de wereld duizenden malen nodig, dat men woord en zaak wel onderscheide en hore, lere en opmerke als een, die weet, dat vaak de schoonste rede dienen moet tot dekmantel voor de slechtste zaak, en dat hetgeen er voorgegeven en gezegd wordt, geheel iets anders is dan hetgeen ten grondslag ligt en eigenlijk gemeend en gewild wordt, dit is in het bijzonder dßßr nodig, waar van opstand tegen de bestaande orde sprake is. Daar hoort men heerlijke, lieflijke klanken van vrijheid, van recht, van volksgeluk. Dit is het woord. Maar de aanmatiging, de eerzucht, de gierigheid, de heerszucht van hen, die dat woord spreken, dit is de zaak. Zij willen slechts verandering van personen. Zelf begeren zij de plaats in te nemen van hen, die in de staat de voornaamsten zijn, en alzo zelf de bestuurders, de geëerde mannen, de gegoeden te worden, Zo was het, blijkens de geschiedenis van alle oproeren onder alle volken, altijd en overal. Zo was het ook reeds bij Korach en zijn afdeling in de Arabische woestijn. Hoe hemelsbreed verschilde daar het woord van de zaak zelf! Van de zaak zelf-van zelfzucht, aanmatiging, afgunst, hoogmoed spraken die lieden geen enkel woord-en dit was toch eigenlijk alleen de zaak, die zij dienden-zij spraken integendeel van de waardigheid, het recht, de vrijheid van het gehele volk. Toen alles genoegzaam was afgesproken en zij meenden, dat, als zij nu openlijk voor de dag kwamen, de menigte van het volk hun zou bijvallen, gingen zij tezamen naar Mozes en Aäron en zeiden, zonder twijfel in tegenwoordigheid van het vergaderde volk: "Gij matigt u te veel aan; want de gemeente is in haar geheel en in al haar leden heilig, en de Heere is in haar midden; waarom verheft gij u boven de gemeente?" Dit klonk schoon, in zover het de schijn hebben kon, alsof deze aanzienlijke mannen volstrekt geen eigenbelang op het oog hadden, maar alleen voor het verdrukte volk in de bres wilden springen, en zochten te verhinderen, dat de

hoogste macht en waardigheid in de hand van twee mannen bleef, die zich tot hiertoe wederrechtelijk hadden aangematigd. Zij zeiden de waarheid, als zij beweerden, dat de gehele gemeente, krachtens de tegenwoordigheid van de Heere onder Zijn volk, heilig is; maar wat betekende dit hier? Zou daarom onder Gods volk dan geen orde moeten heersen? Moest zij niet daarom juist zo veel te meer bestaan? En zou deze een andere mogen zijn, dan welke Hij zelf heeft voorgeschreven? Zij spraken, als wisten zij het volstrekt niet, dat de Heere, Jehova, de God van Israël zelf, deze Mozes naar Egypte gezonden en hem aan het hoofd van het volk gesteld had, en dat Hij zelf deze Aäron en diens zonen tot het priesterschap had uitverkoren. Hadden zij, hetgeen zij eigenlijk meenden en wilden, duidelijk en naar waarheid willen en durven uitspreken, dan zouden zij gezegd hebben: "Wij, Kahathieten, Korach en zijn zonen, aan de patriarch Levi net zo naverwant als Aäron, wij begeren het priesterschap; en wij, Dathan en Abiram, begeren het burgerlijk bestuur van zaken; deze Mozes toch is niet meer dan wij.".

De ongelovige en oproerige afdeling wordt steeds groter; want waar men tegen de menselijke en Goddelijke verordening kwalijk spreekt, daar zijn altijd velen, die het graag horen. Ach, in onze tijd lukt het de valse profeten maar al te goed, door hun machtige dwalingen en goddeloze leerlingen velen, zelfs anders eerlijke lieden, te verblinden en te verleiden; zij hebben hun vrienden in paleizen en in hutten; op de markten van de steden, in de gezelschappen van de meest beschaafde toon zowel als in kringen, waar de grofste zinnenlust haar feesten viert, wordt hun bijval geschonken; de tijdgeest, die zij als hun patroon en afgod altijd bewieroken en huldigen, is op hun zijde; de kranten en de dagbladen verkondigen hun roem en prijzen de diepten van hun wijsheid; verenigingen en volksvergaderingen luisteren naar hun reden; in scholen en kweekplaatsen gelden hun grondstellingen..

Oproerigen hebben gewoonlijk drie voorwendsels: 1. "Allen zijn gelijk," om het volk te vleien. 2. "De overheid heeft te veel en de anderen te weinig," om het volk te trekken. 3. "De overheid is van al het onheil de oorzaak," om de liefde jegens de hoger geplaatsten in haat te doen omkeren. De ware oorzaken van het oproer zijn hier en overal hoogmoed en ondankbaarheid jegens God..

2) In het Hebreeuws Rab lakem. Beter is de vertaling: Houdt ermee op, n.l. met het voeren van het opperbestuur en met het bedienen van het priesterschap. Letterlijk: genoeg U! Zij bedoelen daarmee, dat Mozes en Aäron lang genoeg aan het hoofd van het Israëlitische volk hadden gestaan. Eergierigheid en hovaardij spreken zich hierin uit..

3) In dit vers wordt eerst van de verzameling van de Israëlieten gesproken als vergadering en daarna als gemeente. Het verschil van beide woorden is deze, dat door eerstgenoemd woord wordt uitgedrukt, de meer burgerlijke verhouding van het volk, en door het tweede, de bestemming van Israël, om een theocratisch volk te zijn, een volk op bijzondere wijze door God geroepen, en door Hem geregeerd en bestuurd..

4. Als Mozes dit hoorde, zo viel hij op zijn aangezicht 1) ter aarde, om de zaak de Heere te klagen en Zijn beslissing in te roepen, even als ten tijde dat de gehele vergadering tegen hem en Aäron opstond (Numeri. 14:5).

1) Mozes betoonde dus, hoe graag hij de minste wilde zijn en de regering afstaan; indien dit bestaanbaar was met zijn plicht jegens God, en met zijn getrouwheid, omtrent het ambt waarmee hij bekleed was. Hij vervoegde zich dan tot God door het gebed, om bestuurd en onderricht te worden, aangaande hij te zeggen en te doen had. Hij schroomde tot hen te spreken, voordat hij tot God gesproken en zijn ziel voor Hem uitgestort had, ten einde de Heere in deze omstandigheid met hem zijn zou. Want ons hart kan zich niet bereiden om te spreken, noch uitbrengen, hetgeen wij overdacht hebben, tenzij God ons daartoe bijstand verleent..

5. En hij sprak, nadat God hem Zijn wil geopenbaard en hij zich weer opgericht had, tot Korach en tot Zijn gehele vergadering, zeggende: Morgen vroeg bij het morgenoffer,waar gij even goed als Aäron de priesterlijke bediening van het reukwerk mag vervullen, dan zal de HEERE bekend maken, wie de Zijne en de heilige is, die Hij tot Zich zal doen naderen, of dit iedereen uit de gemeente is, die zich, zoals gij, daarvoor maar opdoet, dan of het alleen de daartoe geroepen en geordende Hogepriester is, en wie Hij, bij deze dubbele aanbieding van reukwerk, deels van uw, deels van Aärons zijde, verkoren zal hebben, door het aannemen van diens offer, die zal Hij tot Zich doen naderen, en daardoor aanwijzen als de man, die voortaan het priesterambt te bekleden heeft.

6. Doet, om dan eens de proef te nemen van de priesterlijke dienst waarop gij aanspraak maakt, en om te tonen, hoe het met uw vermeende heiligheid gesteld is, doet daartoe dit: neemt u wierookvaten 1) zoals er bij het wierookoffer in gebruik zijn (Leviticus. 10:1), gij Korach en gij, zijn gehele vergadering.

1) Daar het brengen van het reukoffer een van de heiligste, zo niet de heiligste verrichting was van de gewone priester, beveelt Mozes Korach en zijn verbondenen, om reukwerk voor de Heere in hun wierookvaten te brengen. Mozes schroomt niet een publiek onderzoek, wie door de Heere tot Priesters zijn verkoren, daar hij weet, dat God, de Heere, Aäron en zijn nakomelingschap tot priesters, heeft afgezonderd.

7. En doet morgen vuur van de gloeiende kolen van het voorhofsaltaar daarin; legt, terwijl Aäron uit kracht van zijn ambt (Exodus. 30:7) datzelfde doet, reukwerk daarop voor het aangezicht van de HEERE, en het zal geschieden, dat de man die de HEERE, bij deze proeve, waarbij beide partijen het reukwerk bedienen, verkiezen en op buitengewone wijze als Zijn rechtmatige priester aanwijzen zal, die zal heilig zijn, en voortaan niet weer in zijn priesterlijke waardigheid aangerand worden. Het is te veel voor u, gij kinderen van Levi; 1)

1) Weer als in vs.3 in het Hebreeuws Rab lakem. Beter is dan ook de vertaling: Laat dit u genoeg zijn, o kinderen van Levi! Mozes geeft hen hiermee hun eigen woorden, in vs.3 uitgesproken, terug..

8. a) Voorts zei Mozes tot Korach, om hem, zo mogelijk, nog bijtijds tot bezinning te brengen en tot bekentenis te doen komen, dat hij met zijn aanhang zich inderdaad te veel aanmatigde: Hoort toch, gij kinderen van Levi!1)

a) Leviticus. 10:1 vv.

1) Mozes maakt uit kracht van hun positie onderscheid tussen Korach en Dathan en Abiram. Korach was een Leviet, Dathan en Abiram niet. Hij wijst dan Korach op zijn bijzondere plaats in het midden van Israëls volk, hoe God hier de Levieten heeft uitverkoren, om de dienst van de Heere waar te nemen..

9. Is het u te weinig, en niet reeds voorrecht genoeg, dat de God van Israël u, de gehele stam van Levi, van de vergadering van Israël heeft afgescheiden, en alzo met de bijzondere ere verwaardigd heeft, om u dichter dan enige andere van de stammen tot Zich te doen naderen, om, op de (Numeri. 3:5 vv.) beschreven wijze, de dienst van de tabernakel van de HEERE te bedienen, en als een verzoening of een bedeksel, te staan voor het aangezicht van de vergadering, om hen te dienen en in hun plaats de hun toekomende dienst bij het heiligdom te vervullen? (hoofdstuk 8:5 vv.)

10. Daar Hij u en al uw broeders, de kinderen van Levi met u alzo tot zich heeft doen naderen, en u, als geheiligden, in meer bijzondere betrekking tot zich gesteld heeft, zijt gij dan met deze onderscheiding nog niet tevreden, en zoektgij nu ook het priesterambt, dat de Heere uitsluitend aan Aäron en zijn zonen heeft voorbehouden?

11. Daarom1) gij en uw gehele oproerige vergadering, gij zijt, met uw aanspraak, als oproerlingen vergaderd tegen de HEERE, die aan ieder zijn plaats in Zijn rijk aanwijst, naar Zijn welbehagen! want Aäron, wat is hij, dat gij tegen hem moppert? Gij kent hem immers, dat hij geen trots geweldenaar is, die zich zijn ambt zou hebben willen aanmatigen! Gij weet immers, dat hij de door de Heere zelf verkoren Hogepriester is, die gij als zodanig te eerbiedigen hebt!

1)Letterlijk staat er: Daarom, gij en uw gehele vergadering, die tegen de Heere vergaderd zijn, en Aäron, wat is hij, dat gij tegen hem moppert. Uit de grondtekst is op te maken, dat Mozes dit in heilige toorn heeft uitgesproken. De bedoeling is: Gij, die u tegen de Heere vergadert, wat wilt gij toch? Gij moppert niet tegen Aäron, die toch door de Heere is uitverkoren tot priester, maar tegen de Heere zelf..

12. En Mozes schikte na deze vermaning een boodschap heen, om Dathan en Abiram, de zonen van Eliab, te roepen, want deze hadden, terwijl Mozes met Korach handelde (vs.8-10), zich naar hun tenten teruggetrokken, en Mozes wilde thans ook tot hun hart een woord spreken; maar zij zeiden, in de onboetvaardigheid en hardheid van hun gemoederen, hetgeen aan Mozes moest weer geboodschapt worden: Wij zullen niet opkomen! gij moet niet denken, dat wij tegenover u slechts onderdanige dienaren zijn, die gij kunt laten ontbieden, als het u belieft en die dan gehoorzamen moeten; neen! Wij zullen ook morgen niet aanwezig zijn bij de proef, die gij in de zin hebt

13. Is het te weinig, en hebt gij ons daarmee niet reeds schade genoeg gedaan, dat gij ons uit Egypte, een land, evenzeer van melk en honing vloeiende, 1) als dat Kanaän, waarvan gij ons tot hiertoe zoveel gesnoefd hebt, hebt opgevoerd, en dit met geen ander doel dan om ons

langzamerhand door honger te doden in de woestijn, waar geen behoorlijk voedsel is, is dat nog niet genoeg, maar moet er nog bijkomen, dat gij ook u zelf ten enenmale over ons tot een overheer maakt? 2)

1) Zo noemen zij, uit bittere wrok Egypte, omdat het hun was ontzegd, om in Kanaän, het land in waarheid vloeiende van melk en honing, te komen. Aan de ellende van de slavernij wordt niet gedacht, en evenmin aan de weldaad van de verlossing..

2) Eigenlijk staat er: dat gij ook voor altijd de baas over ons blijft spelen. De woorden in de grondtekst geven een voortdurende handeling aan. Hiermee randen zij echter het wettig, hem door de Heere zelf gegeven gezag, aan, en vertreden alzo Gods verordeningen met de voeten. Hun zonde was dan ook eigenlijk geen zonde tegen Mozes, maar tegen God, de hoogste Souverein..

14. Ook hebt gij ons schandelijk bedrogen, en ons niet naar hetgeen gij beloofde, gebracht in een land, dat van melk en honing vloeit, noch ons akkers en wijngaarden ten erfdeel gegeven, zoals gij ons voorspiegelde, om ons te bewegen, dat we Egypte, waar we het zoveel beter hadden dan hier, verlieten. Zult gij de ogen van deze mannen uitgraven? De ogen zijn hun thans opengegaan voor hetgeen gij in de zin had! En zou gij hen nu, opdat zij het nog maar altoos niet mogen inzien, maar u blindelings volgen en gehoorzamen, de ogen kunnen uitgraven, hen nog langer verblinden en met hen als met volslagen blinden omgaan? Dat moogt gij al willen; het zal u niet lukken. Wij ten minste zijn niet meer zo dwaas van uw gehoorzame onderdanen te blijven; bij ons is het met uw gezag uit. Wij zullen niet opkomen, noch heden, noch morgen.

15. Toen ontstak Mozes zeer, in diepe droefheid over deze stoute lasterlijke taal, die niet zo zeer zijn, als wel Gods eer aantaste, maar ook in rechtmatige toorn over zulke boosaardige beschuldigingen en hij zei tot de HEERE: zie als zij het wagen nog weer met een offer tot u te naderen en U hun verering te bewijzen, zie dan hun offer niet aan; daar ze niet anders zijn dan huichelaars en verachters van Uw woord! ik heb niet een ezel van hen genomen, zelfs niet de minste dienst of gave van hen begeerd a) en niet een van hen kwaad gedaan! 1) Hoe kunnen zij mij dan ten laste leggen, dat ik als een hard dwingeland met hen gehandeld heb!

a) 1 Samuel. 8:16; 12:3

1) Hiermee wil Mozes zeggen, dat hij hen volstrekt niet als een overheerser heeft behandeld. Heeft een koning het recht, om van zijn onderdanen van het hunne te vragen, wat hem nodig dunkt, hij heeft niet de schijn willen geven, dat hij zich als hun koning beschouwt. Zelfs geen ezel heeft hij van hen gevorderd..

16. Voorts zei Mozes, na deze boze weigering van Dathan en Abiram gekregen te hebben, tot Korach, die nog bij hem aanwezig was: Gij en uw gehele vergadering van de 250aanzienlijken, die het met u eens zijn, weest voor het aangezicht van de HEERE; gij en zij, als ook Aäron, wiens verkiezing tot het priesterambt gij niet als geldig erkennen wilt,

komt morgen tezamen voor het aangezicht van de Heere, opdat dan door de Heere zelf beslist wordt, wie van beide partijen het priesterambt te bedienen heeft.

17. En neemt een ieder zijn wierookvat, en legt reukwerk daarin, en brengt voor het aangezicht van de HEERE een ieder zijn wierookvat, dat zijn twee honderd en vijftigwierookvaten; 1) ook gij en Aäron, een ieder zijn wierookvat.2) Zo zullen wij dan zien wat gij met zovele reukwerken tegen het ene van Aäron vermag. 3)

1) Vs.2

2) Terwijl er nog eens uitdrukkelijk aan Korach te kennen gegeven wordt, dat hij ook zelf met zijn wierookvat komen moest en niet de anderen alleen moest laten komen, wordt hij tevens in één adem met en tegenover Aäron genoemd, omdat hij het eigenlijk is, die zich tegen Aäron verheft en de plaats van deze begeert in te nemen..

3) Hoe eerwaardig staat Mozes in deze gehele geschiedenis voor ons. Door boze kunstgrepen van hoogmoed en heerszucht omringd, door smaad en laster, nijd en kwaadaardigheid bestookt, staat hij pal als een rots, hoewel niet ongevoelig als een rots. De beschuldiging en de laster doet hem zeer, en het onrecht beweegt zijn ziel, want hij is mens onder de mensen, en wil niet anders zijn dan een mens onder de mensen, maar God is zijn schild, zijn troost en zijn bescherming. Hij spreekt geen enkel woord van zelfverdediging tot de mensen, nauwelijks een enkel woord tot God, en wat hij zegt is kort, eenvoudig, edel. Waar hij gaat en staat, is zijn God hem nabij, en daar kan hij tot Hem bidden, in het rumoer van de volksvergadering zowel als in de eenzaamheid van de binnenkamer, en voor de gehele wereld kan hij zich op de getuigenis en het oordeel van de rechtvaardige Rechter van de ganse wereld beroepen. Lees Psalm. 1..

Waar Mozes ziet, dat al zijn vermaningen geen vat hebben op het hart van de opstandelingen, daar verwijst hij nu de zaak naar de rechtbank van de Heere God, van Wie hij weet, dat Deze zeker recht zal doen..

18. Zo namen zij, die tot Korachs aanhang behoorden, de volgende morgen, overeenkomstig de nodiging van Mozes, een ieder zijn wierookvat en deden vuur daarin, en legden reukwerk daarin; en zij stonden alzo, vol trotse gerustheid, als moest hun voornemen gelukken, voor de deur van de tent der samenkomst, om deze met hun reukwerk binnen te dringen; ook Mozes en Aäron bevonden zich aldaar, maar deze in een zeker geloofsvertrouwen, dat de Heere aan deze sluwe verachters Zijn heiligdom niet prijsgeven zou.

1) Deze waren mogelijk wierookvaten, waarvan de vaderen van de gezinnen aan hun huisaltaren gebruik hadden gemaakt, eer en alvorens dit gedeelte van de schaduwachtige godsdienst aan het priesterschap en aan het altaar in de tabernakel bepaald was, en zij wilden dit weer in zwang brengen; of wel het waren meest gewone vuurpannen, die tot hun dagelijks gebruik verstrekten..

19. En Korach, bij wie de toespraak van Mozes de vorige dag (vs.8-12), zo weinig had uitgewerkt, dat hij zich daardoor slechts des te meer had laten verbitteren, deed de gehele vergadering van de kinderen van Israël tegen hen, 1) Mozes en Aäron, wier val hij beoogde, verzamelen, aan de deur van de tent der samenkomst, opdat het gehele volk getuige zou zijn, hoe zijn medegenoten naast hem het reukwerk even goed verrichten konden als Aäron, en hem aanstonds hierop tot Hogepriester mochten uitroepen. Toen verscheen de Sjechinah, de heerlijkheid van de HEERE2) aan deze gehele vergadering, die rondom de tabernakel geschaardstond.

1) Korach en de zijnen schijnen zoveel invloed te hebben uitgeoefend, dat zij de gehele vergadering van de kinderen van Israël op hun hand schenen te hebben gekregen. Zij, nl. Korach en de zijnen, verwachtten niet anders, dan dat zij zouden zegepralen. Wellicht dat het volk dit wel wenste..

2)Hoofdstuk 14:10

20. En de HEERE sprak met een luide, voor het gehele volk hoorbare stem, uit de wolk, tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

21. Scheidt u af uit het midden van deze vergadering, die door haar verschijnen op de stem (vs.19) van de oproermaker, voor hem en zijn aanhang partij gekozen en zich deelgenoot van zijn zonde gemaakt heeft, en Ik zal hen als in een ogenblik verteren. 1)

1) Men ziet hieruit, hoe gevaarlijk het is, gemeenschap te hebben met zondaars, en tenminste hun partij te kiezen. Velen van de vergadering kwamen waarschijnlijk slechts bij wijze van gezelschaphouding, zoals ook uit nieuwsgierigheid, om de uitslag te zien, doch omdat zij niet kwamen, zoals zij behoorden, te weten, om getuigenis te dragen tegen de wederhorigen en zich openlijk te verklaren voor God en voor Mozes, zo liepen zij gevaar, om allen evenzo, als in een ogenblik, verteerd te worden. Volgen wij de kudde, waarin de duivel gevaren is, zo lopen wij gevaar, om met deze om te komen en tot verderf neer te storten..

22. Maar zij, mannen, die zich ook nu weer als de rechte bemiddelaars voor het arme, verleide volk gedroegen, vielen op hun aangezichten 1) en zeiden: O God! God van de geesten van elk vlees, 2) die zelf aan allen het leven en de adem gegeven hebt! Zou gij nu al deze, Uw eigene schepselen zo plotseling en ineens verdelgen? Een enig man, de snode Korach, die de anderen verleidde, zal gezondigd en deze grote dwaasheid in Israël begonnen heeft, en zult Gij U over deze gehele vergadering, die door hem bedrogen is, zo grotelijks vertoornen? 3)

1) Deze gestalte duidt aan, dat zij als voorbidders voor het volk optraden. In wat een liefelijke gestalte vertonen zij zich aan ons, en hoe blijkt het uit hun gebed, dat zij de eer van God en de redding van het volk op het nauwst met elkaar voeten te verbinden!.

2) Met God deze naam te geven, doet Mozes alzo een beroep op de algemene genade voor het schepsel. Doch hetzij men dit belieft uit te leggen, ten opzichte van alle schepselen, hetzij slechts ten opzichte van het menselijk geslacht is van weinig belang, omdat Mozes slechts

bidt, dat God, omdat Hij de Schepper en Formeerder van de wereld is, de mensen, welke Hij geschapen heeft, niet verderft, maar hen veeleer, als zijn eigen werk, genade bewijst..

God van de geesten van elk vlees, is de Schepper en Onderhouder van alle wezens, die aan al het vlees het leven en de adem heeft gegeven. Als de Schepper van de geest van het leven in al het vergankelijk vlees, kan God in toorn niet Zijn eigen handenwerk vernietigen, daartegen strijdt Zijn vaderlijke barmhartigheid en liefde..

3) Ons tot vertroosting, dat, wat de Heere ook zou kunnen doen als Opperheer, en als een rechtvaardig Rechter, wij nochthans hoop hebben, dat Hij nooit een gehele vergadering verdelgen zal, om de zonde van een enkel man maar, dat in de uitvoering van het verzoeningswerk van de grote Middelaar van God en van de mensen, de gerechtigheid en de vrede elkaar zullen kunnen en de barmhartigheid roemen zal tegen het oordeel..

23. En de HEERE, de voorbede van Zijn trouwe knechten verhorende, sprak op dezelfde wijze als tevoren (vs.21) tot Mozes, zeggende:

24. Spreek tot deze vergadering, zeggende: gaat op en wijkt van de plaatsen die het naast rondom de woning van Korach, Dathan en Abiram zijn. Gehoorzaamt zij aan dit bevel en scheidt zij zich alzo metterdaad van deze verleiders, dan zal Ik haar verschonen.

25. Toen stond Mozes op en ging, nadat hij de volksmenigte, die zich aan de zuidzijde van de tabernakel bevond, bewogen had om zich van Korachs tent te verwijderen, tot Dathan en Abiram, 1) wier tenten een weinig meer oostwaartsstonden, om ook het hier gelegerde volk tot een spoedig ontvluchten uit de onheildreigende nabijheid van deze beide mannen aan te sporen; en achter hem gingen de oudsten van Israël, die hem als helpers in zijn ambt ondergeschikt waren, a) en hem thans in de uitvoering van zijn voornemen zouden bijstaan.

a)hoofdstuk 11:16 vv.

1) Toen de Heerlijkheid van de Heere verscheen, waren Dathan en Abiram naar hun tenten gegaan, en waanden zich daar veilig. Het is daarom, dat Mozes zich nu met de 70 oudsten naar dat gedeelte van het leger, waar zich hun tenten bevonden, begeeft, om ook daar het volk te bewegen, zich van deze mannen af te scheiden..

26. En hij sprak tot de vergadering, zeggende: wijkt toch af van de tenten van deze goddeloze mannen, en roert niets aan van hetgeen van hen is; want met al het hunne zijn zij verbannen van de Heere, 1) opdat gij niet misschiengedood wordt, en ellendig omkomt in gemeenschap aan de straf op al hun zonden, waardoor zij nu de rechtvaardige straf ondergaan zullen.a)

a) Genesis 19:15 Openb.18:4

1) Ook: zie Le 27.29.

27. Zo gingen zij, 1) die alzo door Mozes waren vermaand en gewaarschuwd geworden, op en weken van de woning van Korach, Dathan en Abiram, en vluchtten van de plaatsen rondom deze; maar Dathan en Abiram gingen vol van driest overmoed uit hun tenten en bleven staande in de deur van hun tenten met hun vrouwen en hun volwassen zonen en hun nog kleine kinderen; waarmee zij het volk, dat ijlings uit hun nabijheid wegvluchtte, tonen wilden, dat zij voor deze Mozes en zijn bedreigingen niet bang waren, en in plaats van omkomen veel meer een opkomen en groot worden in Israël verwachtten.

1) Anderen verstaan dit van Mozes en de oudsten, als die, nadat zij het volk tot weggaan bewogen hadden, zich weer naar de tabernakel wilden begeven. Naar de klankstippen van de Hebreeuwse tekst vertaalt men, in plaats van met zij gingen op, nauwkeuriger zij deden opgaan, hetgeen betekent, dat Mozes en de oudsten het volk ertoe brachten, om uit de nabijheid van de tenten van de oproerlingen zich te verwijderen..

28. Toen zei Mozes tot de wegtrekkende menigte, omdat zij zich door de onbeschaamdheid en de vermetelheid van die beide overmoedigen niet zouden laten afhouden vangehoorzaamheid aan zijn vermaning (vs.26): Hieraan zult gij bekennen, dat de HEERE mij gezonden heeft, om al deze daden te doen, waarover deze oproerigen mij thans (vs.13) lasteren, en in de plaats waarvan zij een andere orde van zaken willen invoeren (vs.3), en dat zij niet, zoals deze mijvoorwerpen, uit mijn eigen hart en daden van mijn willekeur en heerszucht zijn, hieraan zult gij dat weten:

29. Indien deze een gewone, natuurlijke dood zullen sterven, zoals alle mensen sterven en over hen een bezoeking zal gedaan worden naar de bezoeking van alle mensen,1) zodat zij in deze niet zouden te onderscheiden zijn van zo vele anderen, zo heeft mij de HEERE niet gezonden, en zal het uitgemaakt zijn, dat zij in hun recht zijn met hetgeen zij verwijten.

1) De bedoeling is deze, dat, indien deze mensen hun natuurlijke dood zouden sterven, en de bezoeking hen zou treffen, zoals deze allen treffen zou, dan zou het daaruit blijken, dat de Heere Mozes niet had gezonden..

30. Maar indien de HEERE wat nieuws zal scheppen, 1) dat als een onmiskenbaar wonder van de almachtige en alomtegenwoordige God in de dagelijkse loop van de dingen ingrijpt en wel-wat ik tot nog meerdere bevestiging van mijn goddelijke zending hier tevens uitdrukkelijk noemen wil-indien het aardrijk zijn mond zal opendoen en verslinden hen met alles wat van hun is, en zij levend ter helle zullen neervaren; dan zult gij bekennen, dat deze mannen de HEERE getergd hebben, 2) want zij hebben zo’ntaal gevoerd, alsof er geen God in Israël leefde, en als waren al die grote daden van de Heere, waardoor Israëls zelfstandig bestaan ingesteld en geheiligd is, werken van menselijke arglistigheid en bedrog. 3)

1) In het Hebreeuws Beriah jibra. Letterlijk: een schepping scheppen zal. M.a.w. indien de Heere een buitengewone zaak zal verrichten, zal ingrijpen in de gewone dagelijkse loop van de dingen..

2) Het oordeel zelf zou bewijs genoeg geweest zijn van de toorn van de Heere tegen de oproermakers, en aan hen allen te verstaan hebben gegeven, dat zij de Heere getergd hadden; maar, wanneer het dus plechtig voorspeld en door Mozes voorzegd was, en wel zo onmiddellijk tevoren, terwijl niet de minste schijn daartoe zich opdeed, zo was het overtuigend blijk daarvan des te sterker, en het was buiten verschil gesteld, dat hij niet alleen was, een dienaar, maar ook een gunsteling van de Hemel, die een zeer nauwkeurige kennis had van het Goddelijk raadsbesluit, en aan wie, door de alvermogende kracht van God, geheel buitengewone proeven en bewijzen tot zijn verdediging verleend werden..

De dood van het lichaam, hoezeer een straf van de zonde, is nochthans een zachtere vorm van de zonde straf; want juist door de omstandigheden, die het stervan voorafgaan en vergezellen, heeft de dood een merkwaardige macht om van de zonde los te maken en haar jongste en noodlottigste gevolgen af te weren. Dat is het nieuwe, wat God in dit geval doet, dat Hij die staat van overgang niet geboren laat worden, dat Hij de schuldigen ineens uit het zondige leven in de toestand van de verwerping verplaatst, waarvan datgene, wat voor ogen was, namelijk dat zij in levende lijve in de aarde verzonken, slechts het zinnebeeld was.. -zie over de hel de Aant. bij Luk.16:26

3) Deze plaats in haar geheel is van belang: 1e. tot kennis van het eigenlijke wezen en van het Goddelijke doel van de bijbelse wonderen (zie Mt 4.25) en 2e. tot recht verstand van hetgeen de Heere de zonde tegen de Geest noemt. (zie Mt 12.32).

31. En het geschiedde als hij nog nauwelijks geëindigd had al deze woorden te spreken, zo werd naar Mozes woord het aardrijk, dat onder hen was, gekliefd.

32. En de aarde opende haar mond en verslond hen, Nathan en Abiram, met hun huizen, en hun bewoners, en eveneens alle mensen, 1) die Korach toebehoorden, en al de have, die zij hadden.

1) Wij weten uit Numeri. 26:11, dat Korachs zonen niet zijn omgekomen. Alle mensen, die Korach toebehoorden, zijn dan ook, niet zijn kinderen, maar zijn dienstbaren. Door de leden van dit geslacht van de Levieten zijn ons veel van de mooiste psalmen nagelaten.

33. En zij voeren neer, zij en alles, wat van hun was, levend ter helle; en de aarde, die zich nu weer toesloot, overdekte hen; en zij kwamen om uit het midden van de gemeente. 1)

1) Het vonnis was zeer wijselijk geschikt naar de natuur van de misdaad. Hun binnenste was enkel verderving en hun keel een open graf, als gereed zijnde tot verslinding van allen, die binnen hun bereik kwamen en daarom opende met recht de aarde haar mond en verslond hen. Zij maakten een scheuring in de vergadering, en daarom maakte de aarde met recht een scheuring onder hen..

34. En het gehele Israël, dat rondom hen was, vluchtte voor hun geschrei, bij het kraken waarmee de afgrond zich onder hen opende en hen verslond: Want, zeiden zij, dat ons de aarde misschien niet mee verslinde!

Was de geschiedenis van Israël van de tijd van de Patriarchen af, de geschiedenis van de verlossing uit Egypte en van de doortocht door de Rode Zee tot aan de wetgeving op Sinaï, waarheid, wilde God zich in de geschiedenis van dit volk in Zijn heiligheid openbaren en onder dit volk aanstalten van heilige liefde grondvesten, die zich in de volgende eeuwen tot licht en zegen voor alle volken van de aarde ontwikkelen en over het mensdom verbreiden zouden; zo was het te voorzien, dat dit oproer geen ander einde hebben kon, dan één, dat vrees en ontzetting inboezemde, daar het, indien het gelukt ware, het gehele voorkomen en wezen van de zaak verstoord, elk geloof aan de waarheid vernietigd, de waarheid zelf in een fabel en bedrog veranderd en het geheim van de zegen van God in een geheim van eerzucht en heerszucht van arglistige mensen verkeerd zou hebben. Er kon wel geen vreselijker en ontzettender oordeel gedacht worden, dan hetgeen hier werkelijk plaats vond, maar ook geen wijzer en waardiger gekozen zijn met het oog op de zaak, wier onvergelijkelijke hoogheid, waarheid en onschendbaarheid als een zaak van God, in dit uiteinde van de lasteraars openbaar moest gemaakt worden. Welk ander, niet door een menselijk gericht en door een menselijke macht beschikt uiteinde hadden deze oproermakers kunnen ondergaan, dat meer onloochenbaar dan dit als een door God zelf tot wraak en straf over hen uitgestort verderf had moeten erkend worden, hetgeen de God en Koning Israëls nog duidelijker als de God en Heer van de gehele natuur zou geopenbaard hebben, maar dat tegelijkertijd ook deze Aäron, als de door Hem aangestelde priester, en deze Mozes, als de door Hem gezonden herder en leidsman van het volk en als de door Hem zelf bevestigde Profeet heerlijker in het licht had kunnen stellen?.

35. Daartoe ging, terwijl de drie hoofden van het oproer op deze ontzettende wijze met hun gezinnen omkwamen, een vuur uit van de HEERE, 1) en verteerde die tweehonderd en vijftig mannen, die reukwerk offerden en nog voor de deur van de tabernakel stonden (vs.18).

1)Hoogstwaarschijnlijk heeft ook Korach tot hen behoord, die, zoals Nadab en Abihu (Leviticus. 10:2), door het vuur des Heeren verteerd werden. Zijn zonen werden uit vrije genade van God gespaard, omdat God in Zijn rechtvaardigheid aan Zijn barmhartigheid gedenkende, hen voor de dienst van de tabernakel behouden heeft. Zij zullen niet met hun vader in zijn boze raad bewilligd hebben..

36. En de HEERE sprak, nadat hun lijken uit de voorhof weggenomen en buiten het leger begraven waren, a) tot Mozes, zeggende:

a) Leviticus. 10:4 vv.

37. Zeg tot Eleßzar, de oudste zoon van Aäron, de priester, dat hij de 250 wierookvaten, welke de mannen bij hun offeren gebruikt hebben, uit de brand d.i. van de plaats,waar de mannen ten gevolge van de over hen ontbrande toorn van God omgekomen zijn, opneme; en strooit het vuur, dat in die wierookschalen is, ver weg, zodat het niet meer komt op het altaar, waarvan het genomen is, want zij zijn heilig;
1)

1) Als men deze laatste woorden van het volgende vers afscheidt, kunnen zij op Eleßzar en Aäron en hen, die door hen vertegenwoordigd worden, betrekkelijk geacht worden, en men zal ze dan, doch slechts zeer gedwongen, als een reden in de mond van de Heere verklaren, waarom Hij het opnemen van de pannen en het verstrooien van het vuur door Eleßzar wil verricht hebben; omdat namelijk hij en zijn geslacht, zoals thans krachtiglijk opnieuw bevestigd was, de God geheiligde bedienaren waren van de offers en van hetgeen daarmee samenhangt. Het natuurlijkste en eenvoudigste is echter, wat ook onze vertalers gedaan hebben, de woorden 'want zij zijn heilig' met het volgende vers te verbinden en ze op de wierookschalen te laten slaan, zodat de rede na het gebod, dat Mozes aan Eleßzar geven moest, om het vuur ver weg te strooien, in deze voege voortgaat..

Want zij zijn heilig, ziet ongetwijfeld op de wierookvaten. Daarom waren zij heilig, omdat zij tot de tabernakel van de Heere waren gebracht, en na de dood van de offeraars, als voorwerpen, de Heere gebannen, moesten beschouwd worden. De Heere verklaart dit zelf in het volgende vers (Leviticus. 27:28).

38. Te weten: de wierookvaten van hen, die tegen hun zielen gezondigd hebben en het snode misbruik, dat zij van die schalen maakten, met hun leven hebben moeten boeten; dat men uitgerekte platen daarvan maakt en deze platen gebruikttot een overtreksel voor het brandofferaltaar; want zij, die daar zijn omgekomen, hebben ze gebracht voor het aangezicht van de HEERE; daarom zijn zij, krachtens Mijn meer bijzondere aanwezigheid, tot welke zij, als tot Mijn dienst, door hen gebracht werden, heilig; en zij zullen, tot een tweede bekleedsel van het brandofferaltaar aangewend, 1) de kinderen van Israël tot een teken zijn. 2)

1) Van het eerste bekleedsel van dit altaar, zie Exodus. 27:2

2) Korach had gepoogd, het priesterschap van Aäron te vernietigen. God was echter tussenbeide getreden, en dat nu de wierookvaten van hem en zijn volgelingen gebruikt moesten worden om het altaar te bedekken en te versterken, dit moest voor Israël een teken zijn, dat het priesterschap van Aäron des te meer bevestigd was, door zijn samenspanning. Israël moest daardoor telkens herinnerd worden aan deze ontzaglijke gebeurtenis, opdat het immer het huis van Aäron als door God uitverkoren zou erkennen als de wettige priesters..

39. En Eleßzar, de priester, nam de koperen wierookvaten, die de verbranden gebracht hadden; en zij, wie dit verder werd opgedragen, rekten ze uit, overeenkomstig hetgoddelijk bevel, tot een overtreksel voor het altaar;

40. Ter gedachtenis voor de kinderen van Israël, opdat zij, zo vaak als zij in het voorhof verschenen, door het zien van deze platen, aan deze gebeurtenis herinnerd en gewaarschuwd werden, en geen vreemde, 1) die niet uithet geslacht van Aäron is, nadere om reukwerk aan te steken voor het aangezicht van de HEERE; opdat hij niet worde als Korach 2) en zijn vergadering, wie het gegaan is zoals hem de HEERE door de dienst van Mozes gesproken had (vs.5-11), en die zich evenwel noch door deze vermaning, noch door het voorbeeld van Aärons zonen, waarschuwen liet (2 Kron.26:10-23).

1) Een ongewijde, een leek (hoofdstuk 1:51; 3:10)

Behalve dit gedenkteken aan het altaar, dat de Israëlieten te allen tijde de heiligheid van het priesterschap en van het heiligdom getuigen en hen waarschuwend aan de ondergang van degenen herinneren zou, die beiden trachtten te ontwijden, bleef nog een ander gedenkteken, dat dit alles evenzeer en nog meer voortdurend betuigde, en wel een levend. De zonen van Korach, (Assir, Elkena, Abiasaph, Exodus. 6:24 kwamen niet om (hoofdstuk 26:11)). Met hen werd de ene tak van het geslacht van de Kohathieten, die de eerste en voornaamste in de stam van Levi was, (4:1-20) behouden (26:58). Deze vormden de familie van Levieten, die de priesterfamilie het dichste bijkwam, en van hier wordt er in het Oude Testament dikwijls over de zonen of nakomelingen van Korach gesproken, vooral daar, waar van Israëls openlijke godsdienst sprake is..

2) Twee van de voortreffelijkste mannen van hen, die groot geweest zijn in Israël, waren afstammelingen van de boze en rampzalige Korach, namelijk de profeet en veldheer Samuël (zie 1Sa 1.1) en de oom van hem, Heman (1 Kronieken 6:33-48), de profeet en zanger, Azafs ambtgenoot bij de eredienst (1 Kronieken 28:1 vv.). Verscheidene Psalmen (Psalm. 42; 44-49; 84; 85; 87; 88) dragen in hun opschrift de naam van de zonen van Korach, als welke het boven anderen, ja wellicht uitsluitend, aanbevolen was deze Psalmen voor het heiligdom te zingen..

II. Vs.41-17:13. In weerwil van het dubbel strafgericht is de door Korach en zijn aanhang in de gemeente opgewekte en gevoede geest van oproer nog niet onderdrukt; veel meer stelt deze de volgende dag Mozes en Aäron verantwoordelijk voor de ondergang van de verleiders, wier partij men gekozen had. Daar zendt de Heere een plaag onder de oproerige menigte, die 14.700 mensen vallen doet en eerst daardoor wordt opgeheven, dat Aäron op Mozes' bevel met een rookoffer tussen de levenden en de doden treedt en, krachtens zijn ambt, over de gemeente verzoening doet. De Heere wil intussen nog een bijzondere daad doen, opdat alle tegenspraak tegen het door Hem ingestelde priesterschap voor altijd verstomt. Op Zijn bevel moet Mozes van de vorsten van de 12 stammen en onder deze ook van Aäron, als het hoofd van de stam van Levi, zich afgesneden staven van een amandelboom laten geven en deze, vóór de volgende nacht, voor de Verbondsark neerleggen. Als Mozes deze de volgende morgen voor de dag haalt, zijn alle overige staven nog evenals tevoren, maar aan die van Aäron zijn knoppen gekomen, hij bloeit en draagt vruchten. Bij dit ontegenzeglijk teken, wie de Heere tot Zijn priester gekozen had, komt nu wel het gemor van de gemeente tot zwijgen, en opdat het zich niet ook later weer verheffe, wordt de bloeiende staf van Aäron in het heiligdom bij de Verbondsark tot bewaring gelegd, maar tot blijdschap over een zo heerlijk en zegenrijk priesterschap, als de Heere aan Zijn volk gegeven heeft, komt het niet, maar Israëls hart is met de ban van zijn verwerping en met angst voor Gods gerichten bezwaard.

41. Maar de volgende dag, na het dubbele strafgericht over de oproermakers, deels over de drie aanstichters, Korach, Dathan en Abiram (vs.31-33), deels over de 250 voornaamsten, die hun aanhangers waren (vs.35), mopperde de gehele vergadering van de kinderen van Israël, die wel met schrik en ontzetting, over hetgeen zij beleefd hadden, vervuld, maar van hun partijgeest voor de oproermakers niet genezen waren, en dit des te minder, daar zich de

aanzienlijkste hoofden van hetvolk onder hen bevonden; zij mopperden tegen Mozes en tegen Aäron, alsof deze de oorzaak waren van het onheil, dat gisteren plaatsgevonden had, terwijl zij het integendeel door hun voorbede en trouwe ijver in hun ambt (vs.22 vv.) van de gemeente zelf afgeweerd hadden; zij mopperden tegen Mozes en Aäron zeggende: Gij hebt het volk van de HEERE gedood!

De tijdgeest verstond het dus toen reeds, openbare rebellen voor de edelsten en de besten van het volk te verklaren en de ware vrienden en weldoeners van het volk als verdervers daarvan te brandmerken. Hoe hebben toch het ongeloof en de goddeloosheid van oudsher dezelfde taal gesproken, die in onze dagen, zo luid, als nieuwe wijsheid en als machtige voortgang van de eeuw geprezen wordt. Deze vermeende wijsheid en verlichting is echter in waarheid niets anders, dan de tot waanwijsheid gestegen trotsheid van het onbekeerde hart en het kenmerk van een geslacht, waarover Gods strafgericht gaat. Israël, dat overal de bestemming heeft, om alle hoogten en diepten van de geschiedenis van de mensen te doorleven, moet vooral thans, nu zijn strijdbare manschap in vleselijke lust gevallen is en onder de boom van de dood staat, de verkeerdheid van de mens jegens God openbaar laten worden..

Voornamelijk hebben zij hier Korach en de 250 oudsten op het oog. Dezen noemen zij hier het volk van de Heere. Hiermee beschuldigen zij Mozes en Aäron van onrechtvaardigheid. Israëls volk maakt zich hier schuldig aan de zonde van "de goddeloze te rechtvaardigen en de rechtvaardige te verdoemen." Vandaar de grote toorn van de Heere over Abrahams nageslacht..

42. En het geschiedde, als de vergadering zich verzamelde tegen Mozes en Aäron, waarschijnlijk met oogmerk om een zogenaamd volksgericht aan hen te voltrekken, 1)en zich wendde 2) naar de tent der samenkomst, ziet zo bedekte haar die wolk, die ook anders op haar rustte, in een even ruime en volle mate, als bij de oprichting, a) om die beide godsmannen in zich op te nemen en te beschermen; b) en de heerlijkheid van de HEERE verscheen.3)

a)Exodus. 40:34 b) Exodus. 20:21 Psalm. 27:1-6

1) Ook: zie Le 20.2.

2) Meer overeenkomstig de oorspronkelijke tekst, vertale men hier: en zij (namelijk Mozes en Aäron) zich wendden naar de tent der amenkomst, (als die hun burcht en vesting was (Psalm. 71:3 vv.)

3)Ongetwijfeld moet hier gedacht worden aan een in het oog vallende verschijning van de Heerlijkheid van de Heere, omdat immer de wolk de tabernakel bedekte. Aan zo’n openbaring hebben wij te denken, als ook plaatsvond bij de inwijding van de tent der samenkomst, waardoor het aan het oproerige volk duidelijk moest worden, dat de Heere partij trok voor Zijn zwaar beledigde knechten..

43. Mozes nu en Aäron kwamen tot voor de tent der samenkomst, in het voorhof (vs.50).

44. Toen sprak de HEERE uit de wolk tot Mozes, zeggende, met een stem, vol geweldige heilige toorn:

45. Maak u op uit het midden van deze vergadering, en Ik zal nu inderdaad, wat Ik hun reeds gisteren dreigde, maar toen omwille van uw voorbede niet gedaan heb (vs.21 vv.) hen verteren, als in een ogenblik, want nu is zij niet meer een misleide, maar een stout en moedwillig oproerige vergadering! Toen vielen zij op hun aangezichten, om door hun voorbede ook nu de slag weer af te weren; maar Mozes zocht tevergeefs naar woorden, waarmee hij het onheil mocht afwenden (Psalm. 106:23), 1) en de plaag, bestaande uit een plotselinge dood, als bij het woeden van een allertreurigste pest, ving reeds haarslachting onder het volk aan.

1) Alle beweegredenen, die hij tot hiertoe in zijn herhaalde voorbeden, om verzoening van deze boze vergadering had voorgesteld, waren uitgeput. Zijn leven kon hij niet, zoals bij de Horeb (Exodus. 32:32) voor het volk stellen, omdat het hem verworpen en zich van hem losgemaakt en vrijverklaard had. Op de eer van God onder de heidenen kon hij zich niet meer beroepen, daar de Heere hem reeds, bij de veroordeling van het weerspannig geslacht, om in de woestijn te vallen, toegezegd had, dat de gehele aarde met Zijn heerlijkheid zou vervuld worden (Leviticus. 14:13 vv.). Nog minder kon hij, nu de gehele gemeente voor de oproermakers partij gekozen had, God bidden (zoals in vs.22), dat Hij toch niet, omwille van enige misdadigen, tegen allen toornen zou..

46. En Mozes, tot wiens oren de jammerklachten van de stervenden en het angstgeschrei van de verschrikte menigte doordrong, zei tot Aäron, terwijl hem, door de verlichting van de Heilige Geest, snel nog een middel, het laatste, datin deze grote nood baten kon, te binnen kwam: Neem het wierookvat, 1)waarmee gij de hogepriesterlijke dienst van het reukwerk pleegt te verrichten, en doe vuur daarin van het brandofferaltaar, en leg reukwerk uit het heiligdom (Exodus. 30:34 vv.) daarop, en haastig gaande tot de vergadering, doe over hen verzoening; want een grote toorn is reeds van voor het aangezicht van de HEERE uitgegaan; de plaag, die zich door voorbede alleen van onze zijde niet meer tegenhouden laat, heeft onder de kinderen van Israël aangevangen.

1) Door de straf van de vorige dag is het reukwerk van het aangematigde priesterschap verworpen. Zou nu niet het reukwerk van de geroepen en gezalfde priester van kracht zijn, om de straf tegen het weerspannig volk te doen ophouden, en daarmee het voldoende bewijs voor de tegenstelling van de ware en de valse priester te leveren en de hoogmoed van de gemeente tot de diepste beschaamdheid te brengen? Van deze gedachte wordt Mozes aangegrepen en zij doet hem aan met hoop op de reeds zo dikwijls door hem ondervonden rijkdom van de goddelijke genade..

Het hogepriesterlijk reukwerk zou, zoals Mozes bij de verlichting van de Heilige Geest besefte, daarom van meer uitwerking zijn dan het gebed, omdat zijn kracht niet van de innigheid en de hartelijkheid van het onderwerpelijke geloof afhing, dat, hoe sterk het op zichzelf ook zijn mocht, al wat het enigszins voor God kon doen gelden reeds had uitgeput,

maar in de voorwerpelijke macht van de goddelijke instelling een vaste en onomstotelijke grondslag had..

Wij moeten opklimmen tot de hoge verborgenheid van deze Schriftplaats, en opmerken, hoe Christus Jezus, de Grote Hogepriester, onze natuur aannemende, als in het midden stond tussen de levenden en de doden, en hoe Hij door Zijn dood heeft teweeggebracht, dat de dood zich niet verder zou uitspreiden. Hij bidt voor ons, niet, dat Hij, nu in de hemelen zijnde, de knieën buigt voor Zijn Vader, of Zijn ogen opheft, of Zijn handen uitbreidt, of enige stem of gebed voor Zijn Kerk uitstort, want dit heeft Hij op aarde reeds genoegzaam volbracht; maar nu biedt Hij Zijn Vader de verdiensten aan van Zijn dood en lijden, van Zijn gehoorzaamheid en opstanding, dat de kracht heeft van een levendig gebed en de Vader met ons verzoent.

Dat de Heere op de bediening van zijn priesterschap de plaag deed ophouden, moest strekken, opdat Zijn eigen eer geheiligd en verheerlijkt werd. Niet, om de bediening op zichzelf deed de Heere het, maar, opdat het volk zou weten, dat Hij Aäron had uitverkoren en gezalfd tot priester, en dat, wanneer men deze verwierp, men Zijn heilige verordeningen aantastte..

47. En Aäron nam het wierookvat, zoals Mozes gesproken had, en liep, omhangen met zijn priesterlijk gewaad, in het midden van de gemeente, die daar voor het voorhof zich bevond, en ziet, de plaag had, zoals Mozes hem (vs.46 gezegd had, reeds aangevangen onder het volk, en sleepte de ene voor, de anderen na, met ontzettende snelheid ten grave. Aäron dan, nam het wierookvat, en hij legde reukwerk daarin, en deed verzoening over het volk.

48. En hij stond tussen de doden, die reeds door de plaag gevallen waren, en tussen de levenden, opdat het verderf van deze tenminste mocht afgeweerd worden; zo werd de plaag van die plotselinge dood inderdaad opgehouden.

49. Die nu aan de plaag gestorven zijn, waren, zoals bij het ter aarde bestellen bleek, veertienduizend en zevenhonderd (14.700), behalve die 250, die de vorie dag gestorven waren om de zaak van Korach. 1)

1) Door een gedeelte van het volk te verdelgen, betoonde de Heere, wat Hij door Zijn sterkte en volgens Zijn gerechtigheid zou kunnen doen met de gehele menigte, en door de grote menigte te sparen en hen de weg tot verzoening in de eeuwige Borg en Middelaar nog open te laten, voor te stellen en aan te prijzen, betoonde Hij Zijn genade, barmhartigheid, lankmoedigheid en goedertierenheid..

50. En Aäron keerde, om hem de uitslag van zijn zending (vs.46) mee te delen, terug tot Mozes, die zich steeds aan de deur van de tent der samenkomst bevond; en de plaag was opgehouden.

Hierin hadden de Israëlieten dan nu het werkelijk bewijs voor ogen, welk een zegen, een door God verordend priesterschap is, en hoe dit Gods genade en verzoening vermag deelachtig te maken..

HOOFDSTUK 17.

AÄRONS PRIESTERSCHAP WORDT DOOR DE BLOEIENDE STAF BEVESTIGD.

1. Toen sprak de HEERE, daar Hij het bij dit zichtbaar bewijs van de kracht en de werking van het door Hem ingestelde Aäronitische priesterschap niet laten wilde, maar ook de geldigheid van het laatste alleen nog op een bijzondere wijze wilde bevestigen, opdat elk gemor daartegen voor altijd mocht tot zwijgen gebracht worden, zo sprak de Heere tot Mozes, terwijl deze zich nog in het voorhof van de tabernakel bevond (hoofdstuk 16:50), zeggende:

2. Spreek tot de hoofden van de kinderen van Israël: dat zij zich van staven, die van een amandelboom afgesneden zijn, voorzien, en neem van hen, nadat zij daarmee tot u zullen teruggekeerd zijn, voor elk vaderlijk huis of stamhuis een staf, van al hun oversten, die thans de hoofden van de 12 stammen zijn (hoofdstuk 1:4), zodat gij in het geheel, naar het huis van hun vaderen, twaalf staven krijgt; een ieders naam zult gij schrijven opzijn staf.

3. Doch Aärons naam zult gij schrijven op de staf van de stam van Levi; want een staf zal er zijn voor elk, die het hoofd van het huis van hunr vaderen is, en van de stam Levi is Aäron het hoofd. 1)

1) Terwijl de stam Levi afzonderlijk wordt meegerekend, worden Efraïm en Manasse aangemerkt, als makende tezamen één stam uit (Deuteronomium. 27:12 vv.)

4. En gij zult ze, gedurende de eerstkomende nacht wegleggen in het Heilige der Heiligen van de tent der samenkomst, voor de Ark van de Getuigenis, tussen wierCherubs Ik troon, en waarheen Ik met u steeds samenkomen zal, zoals Ik u daar tot hiertoe Mijn openbaringen meedeelde (Exodus. 25:21 vv.).

5. En het zal geschieden, dat de staf van de man, welke Ik zal verkoren hebben, om aan het hoofd van het priesterschap te staan, in de nacht, door een wonder van Mijn almacht, zal bloeien, terwijl de overige staven blijven zullen zoalsze waren, en Ik zal met dit teken, eens en voor altijd stillen 1)en tot zwijgen brengen het gemopper van de kinderen van Israël tegen Mij, want tegen Mij zijn ze, dat gemopper, dat zij tegen u uiten, 2)als zij u, wegens het priesterschap van Aäron, van deze dagen zo bitter aanvallen.

1) Het woord in de grondtekst geeft aan, zo’n stillen, dat het oproer zich niet weer, wat deze zaak betreft, zou verheffen. Door dit teken zou vooral het goddelijk recht van het priesterschap van Aäron voor Israëls oog openbaar worden en bevestigd. Nimmer heeft zich dan ook later een geest van verzet tegen het priesterschap van Aäron en zijn nakomelingen geopenbaard..

2) Reeds bij Exodus. 25:40 werd opgemerkt, dat de amandelboom in het Hebreeuws zijn naam (Sjaked d.i. de wacht) hieraan ontleent, dat hij reeds in januari bloeit, in maart reeds rijpe vruchten draagt, en alzo waakt, terwijl de overige natuur nog in doodslaap neerligt. Hij kwam ons aldaar voor als een beeld van Israël, dat de reine kennis van God reeds bezat,

terwijl nog rondom duisternis de aarde en donkerheid de volken bedekte, dat zich in de gave van Gods woord verblijden mocht, om uit kracht daarvan te groenen te bloeien en vrucht te dragen. Op deze plaats nu wil de Heere door middel van de 12 amandelstaven, die elk met hun bepaalde naam beschreven zijn, door een wonder (dat tot een teken wordt, daar het in zichzelf zinnebeeldig datgene voorstelt wat het betuigen en bevestigen zal) aan het gehele volk voor ogen stellen, in welke verhouding Hij de 12 stammen van Israël, het geslacht van Aäron met de tot hem behorende, maar toch slechts aan hem ondergeschikte Levieten, aan de ene en de overige stammen aan de andere zijde, tot Zich, de enige Levensbron, geplaatst heeft. Op zichzelf zijn zij de een met de ander slechts afgesneden staven; Aäron en zijn zonen zijn van nature even onmachtig, om een levendwekkende en zegen aanbrengende priesterschap te zijn, als geheel het overige volk; maar door de genade en de roeping van de Heere, die hem verkoren heeft om Hem heilig te wezen en Zijn offerande te bedienen (hoofdstuk 16:5), hierdoor is hij in een verbintenis tot de Levengever gesteld, welke hem in staat stelt levenstekenen voort te brengen, die de anderen nooit vermogen op te leveren, daar zij aan zichzelf en aan eigen onmacht zijn overgelaten. Had Israël verstaan, wat de Heere met het wonder, dat Hij voor had, in zichtbare werkelijkheid voor ogen stellen, en zich over de heerlijkheid van Zijn priesterschap verheugd, als dat nog slechts een tijdelijk was, maar de bestemming had om eenmaal, in veel rijker volheid en dieper waarheid op het gehele volk over te gaan, zo zou het van een morrende gemeente tot een lofzingende geworden zijn. In plaats hiervan kost het bij het volk alleen tot een zwijgen uit vrees (vs.12,13). "Ach het is het verworpen geslacht van de oude zondaars, die het gericht van de heilige God niet overwinnen kunnen door het geloof aan de verzoenende en plaatsbekledende heiligheid van de Hogepriester; daarom zijn alle wonderen en tekenen tevergeefs; onder vrezen en klagen gaat hun tijd daarheen, totdat zij eindelijk allen in de woestijn zijn neergeveld.".

Als de Heere eerst van het gemopper tegen Hem en dan van die tegen Aäron spreekt, dan blijkt hieruit, dat Hij dat verzet tegen Aäron beschouwt als een verzet, dat tegen Hem heeft plaatsgehad. De zaak van Zijn dienaar is Zijn zaak..

6. Mozes dan sprak overeenkomstig tot de kinderen van Israël; en al hun oversten gaven aan hem een staf, voor elke overste een staf, naar het huis van hun vaderen, zodat hij in het geheel twaalf staven ontving; Aärons staf 1) was ook onder hun staven, opdat niemand later zou kunnen zeggen, dat er met deze bedrog gepleegd was.

1) Aärons staf. Sommige uitleggers, o.a. Voget en J.v.d. Honert zijn van mening, dat de staf van Aäron dezelfde is geweest, als die, welke door Mozes gebruikt is in Egypte, omdat de staf, toen door Mozes gebruikt, zes maal Aärons staf wordt genoemd. Met die staf heeft Mozes de rotssteen geslagen te Rafidim, en wij lezen, dat, toen hij bij Kades wederom water uit de steenrots moest doen ontspringen, hij de staf moest halen van voor het aangezicht van de Heere, uit het Heilige (Numeri. 20:8,9). Volgens anderen, o.a. Staekhouse, Keil e.a. is die staf van deze wel te onderscheiden. Deze laatste mening heeft meer waarschijnlijkheid, omdat in vs.3 duidelijk staat, dat de staf van de stam Levi Aäron wordt toegerekend. Aärons naam moest geschreven worden op de staf van Levi. Neemt men aan, dat de staf hier te onderscheiden is van de staf van Mozes of Aäron in Egypte, dan wordt de kracht van het teken ook zoveel te sterker. De staven waren van elkaar in niets te onderscheiden. Zij waren

allen gelijk, toen zij voor het aangezicht van de Heere werden gelegd, en ziet, toen Mozes de volgende dag de tent inging, zag hij, dat Aärons staf alleen bloeide, het teken (vs.5), dat hij door de Heere zeker was verkoren, om Hem het priesterschap te bedienen..

7. En Mozes legde deze staven weg, voor het aangezicht van de HEERE, in het Heilige der Heiligen van de tabernakel, of de tent van de getuigenis, en liet ze daar een nacht liggen.

8. Het geschiedde nu de volgende dag, dat Mozes in de tent van de getuigenis inging; en zie Aärons staf, die voor het huis van Levi gold (vs.3), bloeide, 1) want hij bracht bloeisel voort, en bloesemde bloesem, endroeg amandelen.

1) Dit was een gevoeglijk teken, om het priesterschap zelf te verbeelden, dat helder aan Aäron en diens wettige opvolgers bevestigd werd, te weten: 1. Dat het zijn zou, vruchtbaar, nuttig en dienstig voor de Kerk van de Heere. Dat Aärons staf botten, bloesem en ook rijpe vruchten voortbracht, gebeurde niet alleen, om Aäron daardoor eer te bewijzen en om te tonen, wat hij zelf wezen zou, maar wel voornamelijk ter afbeelding, hoe zijn dienst zou zijn tot een zegen voor Gods Israël. 2. Dat er zijn zou, een opvolging van priesters. Dus heeft Christus zorg gedragen, dat, zoals Hij altoos tot aan het einde van de wereld een Kerk en volk op aarde zal hebben er het Evangelie en zijn instellingen ook zolang zullen bediend worden..

Het uitspruiten, bloeien en vruchtdragen, dat anders op verschillende tijden plaats heeft, verenigt zich hier aan Aärons staf op dezelfde tijd. Op de ene plaats heeft hij knoppen en bladeren, op de andere bloesem, op de derde reeds rijpe amandelen. Reeds het groenen en uitspruiten was wonder genoeg geweest, om de goddelijke verkiezing van Aäron tot het priesterschap te bevestigen. Israël zou intussen aan het wonder tevens een teken hebben, waaruit het kon opmaken, hoe de Heere Aäron niet alleen geroepen, maar ook ter uitoefening van zijn ambt op zo’n wijze bekwaam gemaakt had, dat men "de betoning van de Geest en de kracht" wel aan hem bemerken kon, en ook reeds meermalen de zegen van zijn werkzaamheid was deelachtig geworden..

Als Veser in een van zijn volksschriften zegt: "de staf van de tucht in huis en school is de staf van Aäron; werpt men hem weg, dan ontstaat daaruit een slang; stelt men hem echter in het heiligdom, voor het aangezicht des Heeren, dan draagt hij bloesem en vrucht," zo ligt aan deze woorden, die aanwending van onze geschiedenis ten grondslag, volgens welke de staven van de overige stamhoofden de gewone staven geweest zullen zijn, die zij als onderscheidingstekens van hun vorstelijke waardigheid pleegden met zich te dragen, en die zeer wel van amandelhout konden zijn, maar de staf van Aäron zal de wonderstaf geweest zijn uit Egypte (Exodus. 4:17 vv), die daarna in het heiligdom werd neergelegd, totdat men hem nogmaals nodig had (Numeri. 20:8 vv). Wij kunnen in deze opvatting niet delen, doch stemmen overigens met de aangehaalde woorden van harte in..

9. Toen bracht Mozes al deze staven uit, van de plaats, waar zij gelegen hadden, voor het aangezicht van de HEERE, en bracht ze, tot de vergaderde vertegenwoordigers van al de kinderen van Israël; en zij zagen hetgeen met de ene staf gebeurd maar aan de anderen niet gebeurd was, en verstonden hieruit de wil van de Heere, en de hoofden van de 11 andere

stammen namen elk zijn staf, en waren nu daarmee bevredigd, dat niemand anders dan Aäron en zijn zonen het priesterambt bedienen zouden.

10. Toen zei de HEERE tot Mozes: Breng de staf van Aäron weer voor de Ark van de Getuigenis, 1)in het Heilige der Heiligen, en leg hem, zoals gij met de mannakruikgedaan hebt (Exodus. 16:32-34), aldaar neer in bewaring, 2) opdat hij zij tot een bestendig teken, voor de weerspannige kinderen, dat hen waarschuwend herinnert aan hetgeen Ik thans, ter openbaring van het goddelijk gezag, waarmee het Aäronitische priesterschap bekleed is, gedaan heb; alzo zult gij een einde maken aanhun gemopper, waarmee zij tot hiertoe tegen Mij en tegen Mijn verordeningen, zo stout en boos getwist hebben, opdat zij niet bij nog meer gemor, met Mijn strafgericht bezocht worden, zoals aan de anderen (hoofdstuk 16:48) geschied is, en alzo in hun zonden sterven.

1) Deze staf zou voor Israël een teken zijn, om aan hun gemopper een einde te maken, maar was, omdat zij lag en bewaard werd voor de Ark van de Getuigenis, voor Aäron een onderpand van de bestendigheid van zijn priesterschap, zolang de Oude Bedeling zou voortduren..

2) In of bij de Ark zijn bewaard, de Verbondstafelen, de gouden kruik, waarin het Manna was, en Aärons staf, opdat alle eeuwen met verwondering zouden zien, hoe Gods oude Kerk geleid, gevoed en bestuurd is geworden..

11. En Mozes deed het; zoals de HEERE hem geboden had, zo deed hij, en legde de staf van Aäron tot bewaring bij de Verbondsark in het Heilige der Heiligen neer (Hebr.9:4).

Volgens joodse overlevering bleef de staf van Aäron door Gods wondermacht groen, bloeiend en vruchtdragend, tot de tijd van de verwoesting van de eerste tempel, door de Babylonische koning Nebukadnezar. Hiervan nu wordt in de tekst wel niets gezegd, maar dat bericht is, bij de bestemming, die deze staf had, om tot een blijvend waarteken voor de volgende geslachten te dienen, niet van waarschijnlijkheid ontbloot..

12. Toen hun nu, door dit wonderwerk (vs.8) en het bevel van God (vs.10) de ogen daarvoor begonnen open te gaan, dat zij met hun gemor zich zwaar tegen de Heere bezondigd hadden, toen spraken de kinderen van Israël tot Mozes, zeggende: Zie wij geven de geest, wij vergaan, wij allen vergaan! 1)

1) Dit is de taal van het in doodsangst verkerende volk. Zij hebben gezien, hoe de Heere met Zijn wonderen onder hen heeft gewandeld, zij hebben nu door een zichtbaar teken de heiligheid van het priesterschap van Aäron aanschouwd. De zonde van Korach treedt hen nu in al haar verschrikkelijkheid voor de aandacht, en de vrees dringt hun hart binnen, omdat het geweten hen beschuldigt dat zij het met Korach gehouden hebben, dat God hen allen zal treffen..

13. Al wie-zo laat de Heere ons zeggen-enigszins 1) nadert tot de tabernakel van de HEERE, die zal sterven; zullen wij dan allen de geest gevende geheel en al verdaan worden, zodat

Israël ophoudt te bestaan? 2) Zal er danin het geheel geen einde komen aan het omkomen door de toorn van de Heere, waarvan wij nu al zovele voorbeelden hebben moeten beleven?

1) Enigzins nadert. Hebreeuws: al wie nadert, die nadert tot enz.; welke herhaling, volgens Van der Palm, nauwelijks iets anders kan betekenen dan, die ongeroepen nadert-die slechts nadert, omdat hij naderen wil. Of is het misschien de overdrijvende taal van een nog onvergenoegd gemoed, die we hier horen, en wel in deze zin: al, wie het maar waagt om zo dicht tot de tabernakel te naderen, dat het maar enigzins met de verschuldigde eerbied in strijd geacht worden kan, die zal dan-zo groot is de strengheid van God-Zijn onvoorzichtigheid met de dood moeten boeten..

2) Zij vrezen dat Gods bevel (vs.10) misschien de voorbode is van een nieuwe plaag, die hun overkomen zal, terwijl de Heere integendeel, door het teken, dat tot een bestendige herinnering voor hen bewaard zal worden, hen van het verderf bewaren wil. Maar een beschuldigend geweten vreest altoos het ergste (Boek der wijsheid 17:11). Het is zeker geen getuigenis van dankbaar geloof wat we hier lezen, maar een woord, dat vrees en ontzag voor God te kennen geeft. Deze vrees en dit ontzag heeft althans dit heilzaam gevolg, dat de reden, die thans tot opstand had aangezet, van nu af aan op het volk niet meer werkte..

HOOFDSTUK 18.

AMBT EN ONDERHOUD VAN DE PRIESTERS EN LEVIETEN.

I. Vs.1-32. Op de vraag van het geschrokken volk (hoofdstuk 17:13): "zullen we dan geheel en al te gronde moeten gaan?" antwoordt de Heere met, naar we ons mogen voorstellen, ten aanhoren van het gehele volk, aan Aäron op te dragen, dat hij met Zijn vaders huis, de Aäronieten en voorts met hem ook zijn stamgenoten, de Levieten een zodanige zorg voor het heiligdom dragen zouden, dat dit geen Godsgericht meer na zich slepen zal, daar zij krachtens de hun verleende, bijzondere heiligheid, tot de woning van de Heere ongestraft mochten naderen, zo het maar naar de bij de wet bepaalde wijze geschiedde. Daarna bepaalt Hij ook de emolumenten of baten nader, welke de priesters en de Levieten, als hun toekomende, van de gemeente zullen mogen innen. Terwijl Hij alzo het nog vrezende volk geruststelt, neemt Hij tevens deze gelegenheid waar, om het zijn verplichtingen te doen beseffen, ter zake van het duidelijk onderhoud van hen, door wier tussenkomst het ongenaakbaar heiligdom niets verschrikkelijks meer voor Israël heeft.

1. Zo zei de HEERE tot Aäron, 1) om hem de ambtsplichten en de verantwoordelijkheid, die zo op hem zelf en zijn familie, als ook op de Levieten rustte, voor te houden: Gij en uw zonen en het huis van uw vader met u, en dus alle tot de Aäronitische familie behorende personen; zult dragen de ongerechtigheid van het heiligdom, 2) gij alleen zult het heiligdom, waartoe geen anderen naderen mogen, naderen en voor zijn behoorlijke bediening zorgen; en gij en uw zonen met u, alle tot de dienstdoende priesterstand behorende personen, zult dragen de ongerechtigheid van uw priesterambt, en dus in het bijzonder nog verantwoordelijk zijn voor de wettelijke uitoefening van de priesterdienst, die aan allen, welke haar zonder bevoegdheid zich zouden willen aanmatigen, de dood aanbrengt.

1) Wel heeft de Heere over het ambt en het onderhoud van de priesters op verschillende wijze gesproken, maar nu Hij Aäron voor aller oog in zijn ambt heeft bevestigd, nu herhaalt de Heere nog eens, wat reeds vroeger is gezegd en bevolen, maar nu meer in één bestek alles samenvattende, opdat ook tevens het volk zich zijn verplichtingen nog eens zou herinnerd zien..

2) Wat in het heiligdom en in de heilige dienst misdreven wordt, zal door u alleen worden geboet, omdat dat alles alleen en uitsluitend voor uw verantwoording komt..

Dragen de ongerechtigheid van uw priesterambt, betekent niet slechts, wat tegen de priesterwetten en tegen de heilige gereedschappen gepleegd wordt, te boeten, maar is ook de verontreiniging van hem door de zonde van hen, die het heiligdom naderen, niet slechts die van priesters en Levieten, maar ook van het gehele volk, dat niet alleen door zijn zonden, maar ook door zijn heilige gaven (Exodus. 28:38) het in zijn midden bevindende Heiligdom met zijn heilige gereedschappen bevlekt en over de gehele gemeente een schuld brengt, welke de priesters dragen, dat is, op zich nemen en, uit kracht van de door hun Ambt meegedeelde heiligheid en kracht tot heiliging, zullen uitdelgen..

De misdaad dragen. Deze uitdrukking wordt door Exodus. 28:38 toegelicht. Dragen (tevens wegdragen, wegnemen) betekent het bedekken, het uitleggen van de zonde door heiligheid, die door God aan de priester verleend is. Zij herinnert, hoe ondraaglijk de nabijheid van Jehovah is voor allen, die niet eveneens zijn ontheiligd, zoals de pas vermelde voorvallen getoond hebben. Door het bijgevoegde, dat zij ook de misdaad van de priesterschap, dat is van alle priesters tezamen, als een geheel gedacht, zouden moeten dragen, wordt hun ingescherpt, dat zij evenzeer als alle overige Israëlieten zondaars zijn en zowel hun eigen zonden als die van het volk moetem verzoenen..

2. En ook zult gij uw broeders, de stam van Levi, de stam van uw vader, bestaande uit de Kahathieten, Gersonieten en Merßrieten, met u tot het heiligdom doen naderen, zodat zij u bijgevoegd worden, of zich bij u aansluiten en met u hand aan hand gaan, als uw helpers in alle uitwendige aangelegenheden, en u dienen 1) in de vroeger bepaalde orde (hoofdstuk 3:5-13); Maar gij en uw zonen met u zult zijn voor de tent van de Getuigenis, en alles bezorgen wat tot de eigenlijke offerdienst behoort.

1) Er ligt een woordspeling in deze uitdrukking: zij zullen zich aan u aansluiten (jilawoe) en u dienen. Hun naam zal steeds daaraan herinneren, dat zij tot het gevolg van de priesters behoren..

3. En zij zullen uw wacht waarnemen, en alzo, door u te helpen, bij het slachten van de offerdieren enz., diensten bewijzen, die anders door u zelf zouden moeten verricht worden, en mede de wacht van de gehele tent waarnemen, zodat zij, als dit nodig is, voor het afbreken, vervoeren en weer opslaan daarvan zorgen (hoofdstuk 4:4-33); doch tot het heilige gereedschap van het heiligdom, het reukaltaar, de tafel van de toonbroden, de kandelaar en de Verbondsark, en tot het brandofferaltaarzullen zij niet naderen, opdat zij niet sterven, want sterven zouden zij dan, zo zij, wegens deze hun aanmatiging, als ook gij, omdat gij hen lichtvaardig tot deze gereedschappen zou hebben toegelaten (hoofdstuk 4:15).

4. Maar zij zullen u, wat ook hun naam Levieten uitdrukt,
1) tot helpers bijgevoegd worden, zonder een zelfstandige plaats voor zich in te nemen, en zij zullen de wacht van de tent der samenkomst waarnemen, in elke uitwendige dienst van de tent; en een vreemde, iemand, die niet tot de stam van Levi behoort, zal tot u niet naderen, om enige dienst aan het heiligdom te verrichten.

1) Ook: zie Nu 18.2 en zie Ex 4.14.

5. Gij nu zult waarnemen de wacht van het heiligdom en de wacht van het altaar, en voor alle gereedschappen en voorwerpen, die zich in het Heilige en in het Heilige der Heiligen bevinden, en voor het brandofferaltaar zorg dragen; opdat er geen verbolgenheid meer zij over de kinderen van Israël, zoals die, welke nog pas heeft plaatsgehad (hoofdstuk 16).

6. Want Ik, die het recht heb, om voor te schrijven wat Mij behaagt en om daarin een stipte gehoorzaamheid te vorderen, en die over alles en over allen naar Mijn welgevallen beschik, zie Ik heb uw broeders, de Levieten, in de plaatsvan alle, tot Mijn bijzondere dienst verplichte

eerstgeborenen, a)uit het midden van de kinderen van Israël genomen; zij zijn u een gave, die van Israëls zijde gegeven is aan de HEERE, en die Mijnerzijds wederom gegeven is aan u, niet alzó dat gij daarover, als over een eigendom, dat gij zelf u verworven hebt, naar goeddunken zou kunnen beschikken, maar als een gave, die Ik uitdrukkelijk bestemde, om de dienst van de tent der samenkomst te bedienen, opdat gij in geen geval, waar gij handreiking nodig hebt, de hulp van ongewijden zou behoeven in te roepen (hoofdstuk 8:16-19).

a) Numeri. 3:45

7. Maar Gij en uw zonen, Elißzar en Ithamar, met u zult uw priesterambt waarnemen in alle zaken van het altaar, in al wat tot de eigenlijke offerdienst behoort, en in hetgeen van binnen de voorhang is, het gereedschap in het Heilige en het aldaar te verrichten reukwerk (Exodus. 30:7 vv.) alsook de Verbondsark in het Heilige der Heiligen, en hetgeen hier op de grote Verzoendag door de Hogepriester moet gedaan worden (Leviticus. 16), dat zult gij bedienen; 1) uw priesterambt geve Ik u tot een dienstvan een geschenk, als een dienst, waarmee gij, ten gevolge van een bijzondere genadige verkiezing bekleed zijt, en dat gij naar de wil van Mij, de Gever, te bedienen hebt; en de vreemde, die tot het heiligdom nadert, om daar te verrichten wat bepaaldelijk aan u en uw zonen is opgedragen, die zal gedood worden.

1) Vs.3

8. Voorts sprak de HEERE tot Aäron, om voor hem en zijn dienstgenoten, waaronder ook de Levieten behoren, de baten te bepalen, die zij van hun dienst zouden mogen genieten: En Ik, zie Ik heb u gegeven de wacht, de zorg, het toezicht van Mijn hefoffers; met alle heilige dingen van de kinderenvan Israël heb Ik ze u gegeven 1) omwille van de zalving2) en naast u, de Hogepriester, heb Ik ze gegeven aan uw zonen, de mindere priesters; hetgeen u wezen zal tot een eeuwig recht, zolang als het Levitische priesterschap duurt, tot een eeuwige instelling.

1) Nu gaat Hij voort meer in de breedte bekend te maken, wat Hij onlangs heeft aangeroerd omtrent het recht van de priesters, wat betreft de heilige offeranden. Doch de verhouding tussen de priester van de eerste rang en de Levieten is wel in het oog te houden, omdat, terwijl het huis van Aäron met een bijzondere eer wordt verwaardigd, de overige familieleden van de stam van Levi meer tot nederiger diensten worden gedwongen. Daarom aan de priesters alleen deelt God alle offeranden toe, waarin die grote heiligheid was, welke Heiligheid der Heiligheden genoemd wordt. Het zal vervolgens een uitzondering schijnen, dat hij namelijk van wat uit kracht van zijn ambt bij de priester was gedeponeerd, een gedeelte zou geven aan de Levieten, die hun diensten, ten behoeve van de tabernakel, volbrachten. Hij zegt, dit hen te geven uit kracht van hun zalving, opdat de priester daarop niet trots zou worden, of zich daarop verheffen. Want de onbaatzuchtige goedertierenheid van God moet ons aanzetten tot bescheidenheid en nederigheid. Met welk argument Paulus ook alle verkeerde roem terechtwijst en beteugelt: Wat roemt gij, alsof gij het niet ontvangen had 1 Corinthiers. 4:7). Verder, niet volgens een ander recht hadden de zonen van Aäron de zalving ontvangen, dan daarom, omdat het God behaagd had, hen uit te kiezen. Dit nu toonde ook wel de begiftiging aan, maar God vermeldt Zijn gave nog met opzet, omdat Hij nog met een ander doel de begiftiging ter sprake brengt, nl. dat geen twist of krakeel de priesters zou beroeren..

Liever: de hefoffers, die er plaats hebben met, eigen zijn aan, of genomen worden van alles, wat de kinderen van Israël bij hun offeranden, aan vruchten en anderszins aan Mij heiligen, die heb Ik u gegeven..

2) Anderen, als een ambtsgave, of wat hetzelfde is, voor uw priesterlijk ambt (Leviticus. 7:35)..

9. Dit alzo allereerst zult gij hebben van de Heiligheid der Heiligheden, uit het vuur, alle in vroeger gegeven wetten, als hoogheilig gekenmerkte overblijfsels van deofferanden 1) al hun offeranden, met al hun spijsoffer en met al hun zondoffer en met al hun schuldoffer, dat zij Mij zullen weergeven, alles namelijk, wat van de aangebrachte spijs-, zond en schuldoffers niet op het altaar komt en dus niet verbrand wordt, het zal u en uw zonen een Heiligheid der Heiligheden zijn.

1) Ook: zie Le 21.21 en zie Ex 40.10.

10. Aan het Allerheiligste 1) in de voorhof namelijk van het heiligdom, zult gij dat eten; al wat mannelijk is onder de priesters, en niet ook enig vrouwelijk lid van hun familie zal dat eten; het zal u een heiligheid zijn, 2) die uitsluitend voor u bestemd is.

1) In het Hebreeuws Bekodesch hakòdaschim. De Statenvertaling geeft Allerheiligste. Het kan ook vertaald worden, en dat moet hier, door Hoogheilige, omdat hier niet bedoeld wordt, het Heilige der Heiligen, maar de Voorhof..

2) God schrijft de priesters voor, dat alleen de mannen de vuuroffers zouden eten, en niet ergens anders dan bij het Heiligdom. Want er bestond gevaar, dat de waardigheid van deze offeranden zou verminderen, indien zij naar het eigen huis werden overgebracht en met de alledaagse spijze vermengd. God wil niet in een weelderige levenswijze de priesters ter wille zijn, maar door de beschouwing van het heiligdom hen leiden tot een matig en sober genot van spijzen. Want het was als een militaire tucht, om hun aan onthouding te wennen, dat zij de spijzen moesten nuttigen van vrouw en kinderen gescheiden. Doch wat van de dankoffers over was en van de eerstelingen van de vrucht, mochten zij ook met de vrouwen en binnen hun eigen woningen eten. Niemand, die onrein was, mocht aanraken, wat eenmaal heilig was (Leviticus. 6:14-18; 25-30; 7:1-10).

11. Ook zal verder dit het uw zijn: het hefoffer van hun gave met alle beweegoffers van de kinderen van Israël, de beweegborst en de geheven schenkel van de dankoffers en al wat overigens bij de offers bewogen en geheven wordt(Leviticus. 7:11-34), Ik heb ze aan u gegeven, en aan uw zonen, en aan uw dochters met u, zodat deze, in vereniging met u daarvan nuttigen mogen; en dit zal u zijn tot een eeuwig recht, tot een eeuwige instelling; al wie in uw huis rein is, zal dat eten. 1)

1)Leviticus. 22:1-16

12. Al het beste 1) van de olie, en al het beste van most en van koren, hun eerstelingen, die zij, ieder naar hun vrij believen, wat de maat betreft, de HEERE zullen geven, al dat beste aan olie, most en koren, dat zij als eerstelingen ten heiligdom brengen, u heb Ik ze gegeven.

1) In het Hebreeuws Kool hacheleb, eigenlijk al het vet van, het allerbeste. Israël moest hierdoor leren, dat er voor de Heere niets te goed was; dat de Heere het beste vroeg, zowel op tijdelijk als op geestelijk gebied.

13. De eerste vruchten van alles, wat in hun land is, die zij de HEERE zullen brengen, en dus ook wat aan boomvruchten en veldvruchten als eerstelingsgaven aan deHeere moet gebracht worden, a) zullen van u zijn; al wie in uw huis rein is, zal dat eten. 1)

1)Deuteronomium. 18:4; 26:1-11. Betreffende het genot en verbruik van deze emolumenten, gelden de in vs.11 genoemde bepalingen. Onder de laatstgenoemde zijn de eerstelingen van garven en brood, die met Pasen en Pinksteren door de gemeente moesten geofferd worden (Leviticus. 23:9-20)) reeds inbegrepen..

14. Al het verbannene in Israël, al wat door een bangelofte (zie "Le 27.28) de Heere geheiligd wordt, zal het uwe zijn.

15. Al wat de baarmoeder opent, 1) van alle vlees, dat zij, volgens de daarvan reeds gegeven of nog te geven bepalingen, a) de HEERE zullen brengen onder de mensen en onder de beesten, zal het uwe zijn; doch deeerstgeborenen van de mensen, voor welke Ik de stam van Levi tot Mijn dienst verkoren heb (Numeri. 8:16-18), zult gij geheel of zeker, zonder enige uitzondering, lossen; ook zult gij lossen de eerstgeborenen van de onreine beesten, daar deze niet tot Mijn heiligdom mogen gebracht worden.

a)Exodus. 13:12 vv.; 22:30 Deuteronomium. 15:19 vv.

1) Hetzelfde wordt nu ten opzichte van de eerstgeborenen verordend, dat zij als het ware het eigendom van de priesters zouden zijn. Evenwel, er wordt tegelijkertijd een onderscheiding ingevlochten, dat de eerstgeboren vrucht van de mensen moet gelost worden. Wat die, omtrent het onrein gedierte betreft, het stond de bezitter vrij, het te lossen of het te doden. Maar, omdat deze zaak niet opzettelijk wordt behandeld, maakt God slechts kort mededeling ervan, dat Hij aan de priesters heeft toebeschikt, welk voordeel de eerstgeborenen afwerpen. Dat Hij beveelt, dat de eerstgeborenen moeten gelost worden, volgens schatting van de priesters, is niet zo op te vatten, dat de priesters zelf die schatting mochten voorschrijven, alsof bij hen het gezag daaromtrent berustte, maar de schatting wordt bepaald, waaraan zij, volgens het bevel van God, gebonden waren, zoals op een andere plaats gezien is, en dat is gemakkelijk uit het vervolg op te maken, omdat straks de prijs wordt meegedeeld, welke God zelf had bepaald..

16. Die nu onder deze eerstgeborenen van mensen en van onreine dieren gelost zullen worden, die zult gij van een maand oud lossen, 1) gij zult die lossen naar uw schatting, en wel een eerstgeborene van de mensen voor het geld van vijf sikkels, naar de sikkel van het

heiligdom, die is twintig gera, (hoofdstuk 3:46 vv.); de eerste vrucht van een onrein dier daarentegen naar uw waardschatting, met bijvoeging van nog een vijfde deel van deze waarde (Leviticus. 27:27).

1) De vrucht moest, alvorens te kunnen gelost worden, minstens een maand oud zijn, omdat zij dan eerst zelfstandig is en niet meer met de moeder een geheel vormt. Ook om de moeder te sparen is dit verordend..

Leer ons, o heilige Vader in Christus, Uw wijsheid en Uw goedheid in al Uw verordeningen op te merken door Uw Heilige Geest!.

17. Maar het eerstgeborene van een koe, of het eerstgeborene van een schaap, of het eerstgeborene van een geit, de eerstgeborenen van rein vee, die tot Mijn altaar mogen gebracht worden, zult gijniet lossen; zij zijn heilig en mogen niet door lossing, tot het gewone gebruik van het leven overgaan; hun bloed zult gij, na ze werkelijk ten slachtoffer gemaakt te hebben, sprenkelen op het altaar (Leviticus. 3:2 Numeri. 1:5), en hun vet
1) zult gij aansteken, tot een vuuroffer van liefelijke reuk voor de HEERE.

1) Hier worden de vette stukken bedoeld (Leviticus. 3:3 zie Le 7.4).

18. En hun vlees daarentegen zal het uwe zijn; zoals de beweegborst en zoals de rechterschouder van zo'n offer, overeenkomstig de bepalingen, die bij de dankoffers gelden,
a) de uwe zijn zullen, zal ook het vlees het uwe zijn.

a)Exodus. 29:28 Leviticus. 7:31-34

19. Alle hefoffers van de heilige dingen, die de kinderen van Israël de HEERE zullen offeren, en hier (vs.9-18) met name zijn aangewezen, die heb Ik aan u gegeven en aan uw zonen, en aan uw dochters met u, tot een eeuwige instelling, 1) opdat gij, Mijn dienaar, met de uwe van Mijn brood mag eten en daarvan leeft; het zal een eeuwig zoutverbond2) zijn, voor het aangezicht van de HEERE, voor u en voor uw nakomelingen met u.

1) Het was niet om hun personele verdienste boven de andere Israëlieten, dat de schatting aan hen werd gegeven, maar, opdat ze door de zalving met de heilige olie tot priesters waren ingewijd en zij in de bediening zichzelf geheel tot de dienst van de Heere hadden overgegeven, zo had de Heere, opdat zij Zijn dienst met des te meer ijver en blijmoedigheid zouden waarnemen, hen deze tot hun onderhoud toegelegd..

2) Verder, opdat noch iemand van de Levieten, noch iemand uit het volk (omdat de meesten begerig zijn tot opstand), beproeven zou, dit dekreet te schenden, wordt voor het vervolg alle tegenwerping afgesneden, waar God afkondigt, dat Hij niet wil, dat, wat Hij aan de priesters heeft gegeven, hun ontnomen wordt. Allereerst gebruikt hij hier de naam van edict of dekreet, dat anderen met statuut vertalen; vervolgens verbindt hij hiermee de naam van Verbond, opdat de waarneming des te heiliger zou zijn, en minder aan verzet en twist blootgesteld, omdat niets minder past, dan de priesters te betwisten, waarop zij recht hebben en wat hun bij

privilegie geschonken is. God wijst dus aan, dat gewroken zou worden, indien men de priesters hier in moeilijkheid berokkende. Overdrachtelijk wordt nu door de naam zout de eeuwigdurendheid aangeduid, waarbij God echter schijnt te zinspelen op de offeranden, welke niet gebracht mochten worden, dan met bijvoeging van zout, opdat de Israëlieten zouden weten, dat door aardse en bederfelijke dingen iets hogers werd aangeduid Want wij weten, dat gezouten vlees niet zo gemakkelijk bederft. kortom, hierdoor wordt de onschendbare vastheid aangeduid..

Het zal een eeuwig zoutverbond zijn. Hiermee wil de Heere Aäron verzekeren, dat niettegenstaande de veranderingen, die in de openbare eredienst zouden gemaakt worden, in de volgende eeuwen, het wezen van de zaak hetzelfde zou zijn. Hij wil hem verzekeren, dat voor alle eeuwen de Heere zelf de bezorging van Zijn dienaren op zich neemt..

20. Ook zei de HEERE, om hem de grond en de reden, waarom Hij hem deze baten toelegde, te ontdekken, tot Aäron: Gij met geheel uw geslacht, zult in hun, de kinderen van Israël, land niet erven en aldaar geen akkers, wijnbergenen dergelijke bezitten, en gij zult, met de gehel stam, waartoe gij behoort, geen afzonderlijk deel van het land! geen eigen stamgebied, in het midden van hen hebben; Ik ben uw deel en uw erfenis, in het midden van de kinderen van Israël. 1)

1) Door deze woorden wil God hun zeggen, dat, omdat de Levieten van de algemene erfenis van het land waren uitgesloten, God hen dit verlies vergoedt uit Zijn eigen bezittingen, alsof zij het alleen uit Zijn hand ontvangen. Alsof Hij zeggen wilde, dat Hem een genoegzame overvloed ten dienste staat, waarmee Hij hen zal begiftigen. Ondertussen worden zij bevolen, op dit ene al hun aandacht te richten. Het is niet twijfelachtig, of David heeft het oog op deze plaats, als hij uitroept: "God is mijn deel en mijn erfgoed; het lot is mij in liefelijke plaatsen gevallen" (Psalm. 16:5). Hij wijst daardoor aan, dat God hem niet slechts meer is, dan alle aardse schatten, maar dat voor hem geen betekenis heeft, wat bij anderen heerlijk en het meest wenselijk wordt geacht. Nu, wanneer wij in Christus tot priesters gemaakt zijn, is ook ons geen andere voorwaarde gesteld, dan dat wij geen ander lot verwachten. Niet, omdat men nu zorgeloos de aardse goederen moet verachten, maar, omdat ons vast geluk zo alleen in God gelegen is, dat wij met Hem tevreden, geduldig alle gebrek aan aardse goederen kunnen dragen. Wie na iets bezitten, zijn nu niet gehouden en gebonden, alsof zij niets bezaten..

Wie God bezit, bezit alles, en het is deze dienst eigen, dat zij een voller en rijker vermaak schenkt, dan alle andere dienst tezamen.

Dit wordt herhaaldelijk als reden opgegeven, waarom Levi en Aäron geen erfgoed in Israël verkregen (Deuteronomium. 10:9 Jozua. 13:14,33; 18:7). Inderdaad was het verlenen van deze tienden zozeer bestemd om hun gedachten tot God en de eeuwigheid te leiden, dat zonder vast vertrouwen op de Heere en zonder volhardende ijver in Zijn dienst, daarin tevens een zware straf gelegen was..

21. En zie aan de kinderen van Levi, van wie datzelfde geldt heb Ik, tot hun verzorging, alle tienden in Israël tot erfenis gegeven, tot beloning voor hun dienst die zij bedienen, de dienst namelijk van de tent der samenkomst.

22. En de kinderen van Israël zullen niet meer naderen tot de tent der samenkomst, om daar enig priesterlijk of Levitisch werk te verrichten, en alzo zonde op zich teladen en de straf daarvan te dragen en te sterven tot straf op die zonde.

23. Maar de Levieten, die Ik verheven heb, die zullen bedienen de dienst van de tent der samenkomst, en die zullen hun ongerechtigheid dragen, wat zij misdoen en hun dienst, zo zij anderen toelaten om in te komen en hun werk te doen, daarvoor zullen zij boeten; het zal een eeuwige instelling zijn voor uw geslachten; en in het midden van de kinderen van Israël zullen zij, evenals gij (vs.20) geen erfenis erven.

Vs.1 hoofdstuk 1:53; 8:19

24. Want de tienden van de kinderen van Israël, die zij, volgens de bepalingen van Leviticus. 27:30-33, van hun veldgewassen en van hun vee, de HEERE tot een hefoffer zullen offeren, heb Ik aan de Levieten tot eenerfenis gegeven; daarom heb Ik tot hun gezegd: Zij zullen in het midden van de kinderen van Israël geen erfenis erven.

25. En de HEERE verbond met deze algemene bepaling betreffende de tienden, nog een bijzondere, en sprak tot Mozes, dus niet meer, zoals te voren vs.1,8,20 tot Aäron, noch ook ten aanhoren van het volk, maar uit Zijn heiligdom bepaaldelijk tot Mozes, zeggende:

26. Gij zult ook tot de Levieten spreken en tot hen zeggen: Wanneer gij van de kinderen van Israël de tienden zult ontvangen hebben, die Ik u, bij hetgeen Ik zo-even gesproken heb (vs.21 vv.), voor uw erfenis van hen gegeven heb, zo zult wederom gij uwerzijds daarvan een hefoffer van de HEERE offeren, en wel de tienden van die tienden. 1)

1) Door deze verordening wil God aan de Levieten te kennen geven, dat Hij, op hetgeen Hij hun had toebeschikt, van de inkomsten van de kinderen van Israël, een dadelijk recht behield. Alles, wat Hij hen schonk, was het Zijne, en als zodanig hadden zij het te genieten.

27. En het zal u door Mij gerekend worden tot uw hefoffer, als gaf gij koren van de eigen dorsvloer, en als gaf gij de volheid olie en most (Exodus. 22:29) van de eigen perskuip; gij brengt met deze tienden van de tienden een hefoffer, evenals de kinderen van Israël brengen van hetgeen zij zelf geoogst hebben, daar gij geen eigen akkers en wijnbergen bezit, maar de tienden als uw oogst hebt aan te merken.

28. Alzo, daar dezelfde verplichtingen jegens de Heere op u rusten als op de overige leden van het volk, zult gij ook een hefoffer van de HEERE offeren van al uw tienden, die gij van de kinderen van Israël zult hebben ontvangen, en gij zult daarvan, van deze tienden namelijk, aan de HEERE een hefoffer geven aan de priester Aäron, die Ik (vs.8,19) alle hefoffers, die de

kinderen van Israël de Heere heiligen, tot onderhoud van hem zelf en van de zijnen toegewezen heb.

29. Van al uw gaven, daarom die gij, krachtens uw tiendrecht van de kinderen van Israël ontvangt, zult gij, naar de verschillende voortbrengselen, waarvan u de tienden toekomen, elk hefoffer van de HEERE offeren; gij zult dit hefoffer geven van al het beste van die gaven, van zijn heiliging daarvan. 1)

1) De zin van het laatste lid is: van al het beste van die gezamenlijke gaven, van al het beste van die gehele ontvangst zult gij het heilige, het alleruitnemendste tot hefoffer geven; uit dit alleruitnemendste hebt gij uw hefoffer te brengen. Wat van de inkomsten de Heere gewijd werd en ten doel had het overige te heiligen, moest het beste en edelste van alles zijn..

30. Gij Mozes zult dan Mijn bevel (vs.26-29) aan hen overbrengend tot hen zeggen: Als gij het beste daarvan, als gij stipt naar hetgeen Ik u gebied, van bepaaldelijk van uw inkomsten, offert, zo zal het de Levieten toegerekend worden als een offer van het inkomen van de eigen dorsvloers en als een offer van het inkomen van de perskuip, uw hefoffer zal dan dezelfde kracht hebben als wat de kinderen van Israël van het door henzelf verbouwende voor Mij heffen, zodat het overige daarmee werkelijk uw eigendom wordt, waarmee gij handelen mag naar welgevallen.

31. En gij zult dat eten op alle plaatsen, gij zult niet aan het heiligdom, of aan een reine plaats gebonden, zoals de priesters ten aanzien van het hun toekomend deel van de offeranden, 1) maar mag het op elke plaats eten, gij en uw huis; want het is voor u een loon voor uw dienst in de tent der samenkomst.

1) Ook: zie Le 21.22.

32. Zo zult gij dan daarover geen zonde en straf dragen, als gij slechts naar Mijn gebod, het beste daarvan als hefoffer offert en de priester geeft, en gij zult deheilige dingen van de kinderen van Israël, die zij Mij afzonderden, en die Ik op u overdraag, niet ontheiligen, 1) wanneer gij uw tienden verbruikt op welke plaats gij wilt, opdat gij niet, als straf op overtreding van Mijn gebod, sterft. 2)

1) Beter is de woordschikkig: En de heilige dingen van de kinderen van Israël zult gij niet ontheiligen, omdat dit ziet op het verbruik van de tienden, ook in hun eigen woningen, in tegenstelling met de hoogheilige dingen, die alleen bij de tent der samenkomst mochten genoten worden..

2) Reeds tevoren (zie Ex 28.1), waar wij handelden over het wezen en de aard van het Israëlitische priesterschap, merkten wij op, hoe uit het de priester eigen karakter, van de Heere te zijn, vanzelf voortvloeit, dat zij, om met geheel hun leven en werken niet zichzelf te behoren en om zich onverdeeld aan de dienst van God te kunnen wijden, zelfs geen tijdelijke bezitting hebben mochten, maar met hun levensonderhoud alleen de Heere moesten overgelaten zijn. Volgens hetgeen later (zie Le 3.13) over de plaats, die de Levieten in het

geheel van de theocratie innemen zouden, gezegd is, volgt hetzelfde ook voor hen. In de huidige afdeling nu hebben wij de praktische consequentie van deze grondstellingen, vooral in betrekking tot het uitwendig onderhoud van de priesters en Levieten, totdat (hoofdstuk 35) ook nog bepalingen betreffende hun woningen in het beloofde land gemaakt worden. Ten aanzien hiervan zal de gehele stam van Levi niet, zoals de overige stammen, een bijzonder gebied in Kanaän hebben, maar worden hem slechts 48 steden in de verschillende stammen, dus gemiddeld in elke stam 4 steden, toegezegd, waarvan 13 tevens de priestersteden zijn. Doordat zij alzo door het gehele land verstrooid leefden, hadden zij het best gelegenheid, om volgens hun roeping, het gebod van de Heere in zijn reinheid en in al zijn omvang te bewaren (Leviticus. 10:11), en lerend en vermanend, besturend en vormend op het volk te werken. In zoverre echter zij daarmee van aandeel aan grondbezit waren uitgesloten en de Heere zelf als hun goed en erfdeel te beschouwen hadden, waren zij deels ten hoogste geëerd en bevoorrecht, maar anderzijds ook in een tamelijk moeilijke en wisselvallige positie geplaatst. Zij waren op het hoogst geëerd en bevoorrecht; want tegen het onmiddellijk bezit van de Heere, is geen ander goed te achten; maar hun positie was tevens wisselvallig, daar hun lot, indien we ons zo eens mogen uitdrukken, met het lot van Jehova zelf onder Israël, ten nauwste samenhing. Daar hun namelijk tot hun levensonderhoud alleen zulke inkomsten toegelegd waren, die slechts bij een levende godsvrucht en in een land, waar vroomheid heerst, hun mild konden toevloeien, terwijl in tijden van afval van God en van verachting van Zijn Heiligdom ook gemis en gebrek voor de dienaars van de Heere konden opleveren, waren zij aan velerlei wisselvalligheden blootgesteld; maar dit moesten zij juist zijn, opdat zij, reeds omwille van hun eigen onderhoud, ijverig en naarstig zijn zouden om de aangelegenheden van de godsdienst recht ter harte te nemen en Israël zo veel mogelijk van de weg van de ontaarding af te houden. Wij zien hier overigens, hoe verkeerd het is, de voorschriften van de Mozaïsche wet in een of andere samenhang met Egyptische inrichtingen te brengen en hun oorsprong uit dat land af te leiden, waar Mozes geboren en opgevoed was. Daar toch bestond juist het tegendeel van hetgeen hier, in betrekking tot Gods dienaren, verordend wordt. De priesterkaste had daar de meeste en de beste gronden in bezit, zoals zij dan ook priesters waren van een godsdienst, die niets anders was dan louter natuurdienst, alzo waren zij als het ware in de natuur van hun land ingegroeid en hingen zij, met alle wortels en vezels van hun leven, samen met de gaven en goederen van de tegenwoordige wereld; deze was hun deel en hun erfgoed, en zij wisten zich daarin gemakkelijk en wel te schikken..

Beter is de vertaling: en gij zult niet sterven, hetgeen wel geschieden zou, indien zij de hoogheilige zaken mee naar huis namen..

HOOFDSTUK 19.

VAN DE RODE KOE EN VAN HET SPRENGWATER.

I. Vs.1-22. In ander opzicht was de rede van het volk (Numeri. 17:13): "Zullen wij dan geheel en al te gronde gaan?" volkomen waar. Zij zouden toch inderdaad, zo velen als er namelijk tot het oude geslacht behoorden, allen verdelgd worden en in de woestijn omkomen (hoofdstuk 14:20 vv.). Maar nu hierdoor de gevallen, dat men zich aan lijken van mensen verontreinigde, zo veelvuldig werden en deze soort van verontreiniging de ergste was van alle (zie Le 11.40) zo is het nu ook juist tijdig, dat de Heere een krachtig reinigingsmiddel verordene dan dat eenvoudig water, dat bij andere verontreinigingen (Leviticus. 11-15) moest aangewend worden en, ook bij verontreiniging door doden (Leviticus. 5:1-4) tot hiertoe in gebruik geweest was; opdat Israël te midden van de dood, die zijn geweld op geheel het huidige geslacht uitoefende, niet van zijn gemeenschap met God afgetrokken werd en niet twijfelde aan de belofte, dat in hem de macht van de dood eenmaal de sterkere macht van het leven volkomen zou overwonnen worden. Zo volgt dan nu de verordening van zo'n reinigingsmiddel, bestaande in water, dat door de as van een zondoffer versterkt en tot een eigenlijk loog toebereid is. Eerst wordt (vs.1-10) de wijze van de toebereiding, en vervolgens (vs.11-22) de wijze van het gebruik nader bepaald.

1. Verder sprak de HEERE, die in het vorige hoofdstuk nu eens tot de een en dan tot de ander afzonderlijk gesproken had, tot Mozes en tot Aäron, tezamen, zeggende:

2. Dit is de instelling 1) tot vervollediging van de wet, betreffende de wijze van reiniging, nadat iemand van een lijk ontreinigd is, van welke bijzondere verordening, die de HEERE geboden heeft, Hij gesproken heeft, zeggende: Spreek tot de kinderen van Israël, dat zij tot u brengen een over haar gehele lichaam rode, volkomen vaars, waarin geen gebrek is, a) waarop geen juk gekomen is, 2) zodat haar levenskracht nog op geen enkele wijze gebruikt of verzwakt zij.

a) Leviticus. 1:13; 22:22 vv.

1) Daar het niet anders kan, of de gelovigen trekken, zolang zij op de wereld verkeren, enige besmetting door de aanraking met vele onreinheden, naar zich toe, zo wordt hier de toebereiding van het water beschreven, met de besprenkeling waarvan zij zich moeten reinigen en hun onreinheid kunnen verzoenen. Vervolgens, worden hier zekere soorten van verontreinigingen aangeduid, waarvan de zuivering vereist wordt. God beveelt, een rode koe te slachten, welke nog nooit een juk gedragen heeft, en haar te verbranden buiten de legerplaats, met huid en uitwerpselen tegelijk, de as door een rein mens te laten verzamelen en buiten de legerplaats tot algemeen gebruik van het volk te brengen. Maar, opdat het water, hetwelk met deze as gemengd werd, kracht om te verzoenen zou hebben, beveelt God tevens, dat het bloed met de vingers van de priesters zevenmaal voor het altaar moest gesprenkeld worden. Verder, had deze ceremonie een dubbel doel. God nu wilde het volk opmerkzaam erop maken, om hun onreinheden nauwkeuriger gade te slaan. Maar, opdat zij inwendig zuiver zouden zijn, wil Hij echter, dat zij ijverig zouden oppassen, om zich nergens te

verontreinigen. Vervolgens, zo dikwijls zij besmet waren met enige onreinheid, leert Hij hen, ergens anders de verzoening te zoeken, nl. bij het zondoffer en de besprenkeling. En hij vermaant hen alzo, dat zij het middel, om zich te reinigen, in het geheel niet bij zichzelf zoeken, omdat geen reinheid, dan bij het heiligdom, kan verkregen worden..

2) Een rode, volkomen vaars, waarin geen gebrek is, waarop geen juk gekomen is. Het dier was daarom niet van het mannelijk geslacht, zoals bij de zondoffers, maar van het vrouwelijke, omdat het vrouwelijk geslacht het leven voortbrengt. Over de kleur zijn de meingen verschillend. Waar Calvijn het vermoeden uit, dat de kleur genomen is, omdat zij algemeen voorkwam, en wit of zwart iets opzichtigs zou geweest zijn, zijn er anderen, zoals Felix, in navolging van de Kerkvaders, die het verklaren, als zou zij op Christus zien, die rood was van bloed, als de drager van Gods toorn, terwijl Bähr en meerderen van oordeel zijn, dat zij zag op het innerlijke leven, dat in het bloed zijn zetel heeft en in de rode kleur van het gezicht, van de wangen en lippen tevoorschijn treedt. Daar de andere vereisten, nl. volkomen, zonder gebrek, en onder geen juk gebracht, dus vrij, zien op de plaatsbekleding, moet ook o.i. de kleur daarop zien en daarom de rode kleur, de kleur van het bloed, dat in de plaats komt en uitgestort wordt voor het leven van de mens, dat gezondigd heeft, daarop betrekking hebben. In zoverre ziet het gehele dier, wat kleur, geslacht en gesteldheid van het lichaam aangaat, op de Christus Gods, die Zijn bloed heeft uitgestort voor het leven van de mensen, die zonder gebrek, zonder zonde en vrij van de wet, zichzelf onder de wet heeft gesteld, om Zijn kinderen te verlossen van de vloek van de wet..

3. a) En gij zult die geven aan Aärons oudste zoon, Eleßzar, de priester, 1)de toekomstige opvolger van zijn vader in de hogepriesterlijke waardigheid; en hij zal ze, door de dienst van een reine man, uitbrengena) tot buiten het leger, aan de oostzijde, en men zal haar aldaarvoor zijn aangezicht slachten.

a)Hebr.13:11,12

1) Hier wordt duidelijk het onderscheid aangegeven tussen de beide offeranden (nl. het zondoffer en deze), omdat aan het volk niet toegestaan wordt, de vaars te slachten, maar dit tot het ambt blijft van de priesters. Zo brengt het volk hem door de hand van de priester, waarom ook heden, ofschoon wij, om God te verzoenen, voor Zijn aangezicht Christus stellen, het noodzakelijk is, dat Hij zelf tussenbeide komt en de rol van priester vervult. Verder moest de vaars uit de legerplaats geleid worden, als een teken van verdoemlijkheid, omdat hij een zoenoffer was. Om welke reden ook de offerdieren ten zoenoffer, wiens bloed in het Heilige der Heiligen werd ingebracht, buiten de legerplaats verbrand werden. Welk tegenbeeld in Christus waarheid is geworden, die daarom buiten de poort van de stad heeft geleden, volgens de getuigenis van de Apostel (Hebr.13:11). Daar dit een soort van verwerping was, toonde God toch-opdat de vaars niet minder werd geschat, noch de Israëliet haar zou beschouwen als bezoedeld door de vloek-dat haar bloed heilig en Hem tot een lieflijke reuk was, door te bevelen, dat het zevenmaal voor het altaar zou gesprenkeld worden, wat niet mocht, indien het met enige verontreiniging was bezoedeld. Dit is wel in Christus zeer duidelijk aanschouwelijk gemaakt. Want ofschoon Hij een vloek voor ons is geworden en zonde genoemd werd, omdat hij, door onze zonden op het vloekhout te dragen, een offer

tot verzoening was, heeft Hij echter niets van Zijn heiligheid verloren, terwijl juist Zijn heiligheid de oorzaak van de heiligheid werd van de gehele wereld. Hij heeft zichzelf door de Geest geofferd en is met Zijn eigen bloed het heiligdom binnengegaan (Hebr.10:14) en Zijn dood wordt ergens door Paulus genoemd een offer van een zeer lieflijke reuk (Efe.5:2 Fil.4:8)

4. En Eleßzar, de priester, zal een beetje van haar bloed met zijn vinger nemen, en hij zal, zich naar het westen kerende, van haar bloed naar die zijden heen, die recht tegenover de tent der samenkomst is, zevenmaal sprenkelen.
1)

1) Het sprenkelen van het bloed diende hierom vooral, omdat het offer daardoor in betrekking werd gebracht tot de Heere; dat het leven, dat in het bloed was, daarom tot verzoening en reiniging van de zonde werd overgegeven. Predikte die vaars, dat Israël de dood had verdiend, naar ziel en lichaam, werd daarom alles verbrand: het bloed gesprenkeld voor het altaar, duidde aan dat het leven, door de dood van het dier, zinnebeeldig was aangebracht. Daarom ook de verordening in het volgende vers..

5. Voorts zal men deze vaars voor zijn ogen verbranden; haar vel en haar vlees, en a) haar niet tot sprenkelen gebruikt bloed met haar mest 1) zal men verbranden.

a)Exodus. 29:14 Leviticus. 4:11,12

1) De zin is: zonder iets uit haar weg te nemen; geheel zoals zij is..

6. En de priester zal nemen een stuk cederhout en een bundel hysop en een scharlaken draad, en werpt ze in het midden van de brand van deze vaars, 1) opdat ze tegelijk met haar verteren.

1) Cederhout verspreidt een aangename geur, hysop heeft de kracht om te reinigen en de scharlaken draad gaf aan, de innerlijk werkzame kracht van het leven. Allemaal zinnebeelden van de kracht van de offerande, om verzoening en leven aan te brengen; dat de as, vermengd met het water van de afzondering, de kracht van het nieuwe leven in zich had..

7. Dan, als hij dit werk, dat, daar het op onreinheid betrekking heeft, hem zelf verontreinigde, heeft verricht, dan zal de priester zijn kleren wassen en zijn vlees met water baden, a) en daarna, als nu ten dele weer rein geworden, in het leger gaan; en de priester zal onrein zijntot aan de avond, 1) en zich dus nog de rest van de dag van het heiligdom en de godsdienstige verrichtingen onthouden; eerst op de volgende dag, die aan de avond begint, wordt hij weer geheel rein (Leviticus. 14:8 vv.).

a) Leviticus. 16:24

1) Dit schijnt met het eerst vermelde inzicht te strijden, dat de vaars God heilig en rein was en toch de priester door zijn aanraking bezoedelde, wat toch zeer goed met elkaar overeenstemt. Want, dat zowel de priester als de bezorger van de verbranding onrein was tot aan de avond, moest het volk niet licht treffen, opdat het leerde, de zonde meer en meer te verafschuwen.

Maar, wanneer niemand anders dan een rein man de as mocht verzamelen en deze niet anders dan op een reine plaats moest weggelegd worden, dan werd door dit symbool aangetoond, dat niet een enkele vlek in het offer zelf aanwezig was, maar dat het door een van buiten bijkomende bezoedeling als onrein moest beschouwd worden, omdat het bestemd was om de onreinheden weg te nemen. Waarom het water, waarin de as moest gestort worden, zowel het water van de afzondering als van de ontzondiging werd genoemd..

Onrein was zowel de priester als degene, die de vaars had verbrand, als ook wie de as verzamelde, niet omdat het offerdier op zichzelf onrein was, maar omdat zij tot zonde gemaakt was, of liever, omdat zonde en dood op haar waren gelegd..

8. Ook de eerste reine man, die haar uitgeleid en geslacht (vs.3), en vervolgens (vs.5) haar verbrand heeft, zal, daar hij eveneens, door een onreine bezigheid onrein geworden is, zijn kleren met water wassen en zijn vlees met water baden, en onrein zijn tot aan de avond (Leviticus. 16:26).

9. En een ander rein man zal de as van deze vaars verzamelen en buiten het leger in een reine plaats wegleggen; en het zal zijn tot bewaring, d.i. die as zaldaar worden weggelegd om bewaard te worden voor de vergadering van de kinderen van Israël, 1) opdat zij haar bij voorkomende gelegenheden op de vs.11-22 nader beschreven wijze, gebruiken, tot het water van de afzondering, 2) het is ontzondiging.
3)

1) Wat de as van de rode koe van Israël afschaduwde, was dus niets anders dan de zonde wegnemende en de van alle zonden reinigende kracht van Christus' dood. Evenwel de as reinigde niet, dan door de besprenkeling. Het middel van de besprenkeling was het water. Dit is het badwater van het Woord. De as (of wil men liever het bloed) van Jezus is gemengd met en opgelost in de waarheid en in de beloften van het Evangelie. Door het gelovig aannemen van die waarheid en van die beloften, worden wij zelf en al het onze gereinigd voor God: terwijl zonder het geloof in het Woord de besprenkeling van onze zielen onmogelijk is. En als God beval, dat die besprenkeling met hysop zou gebeuren, dan leerde Hij hierdoor, dat de kleinste, armste en nederigste hier op aarde in staat is, dat Woord van de getuigenis te prediken, zodat het dient tot reiniging voor anderen; of wel, dat de bedienaren van het Woord, aan wie de besprenkeling is opgedragen, niets dan hysop, lage, niets beduidende planten zijn, en dat de reinigmaking niet voortvloeit uit enige kracht in hen (de hysop), maar uit de as van Jezus, die met het water van hun prediking gemengd is..

2) In het Hebreeuws Lemee niddah. Eigenlijk tot wateren van onreinheid, d.i. tot wateren, die dienen, om de onreinheid weg te nemen, d.i. tot water van de ontzondiging, waarvan in hoofdstuk 8:7 sprake is..

3) In het Hebreeuws Chataâth hi. Beter is de vertaling: Het is een zondoffer. De bedoeling is, die as, welke, vermengd met water, dient tot ontzondiging, is alleen te verkrijgen door een zondoffer, door een offer, dat bijna zoals een zondoffer moet behandeld worden..

10. En hij, die de as van deze vaars verzameld heeft, zal evenals de man, die haar uitleidde, slachte en verbrande (vs.8), zijn kleren wassen en onrein zijn tot aan de avond. a) Dit nu, wat in vs.11-22 over het gebruik van de as in het sprengwater, bij verontreiniging door een lijk, bepaald wordt, zal de kinderen van Israël en de vreemdeling, 1) die in het midden van hen als vreemdeling verkeert, tot een eeuwige instelling zijn.

a) Leviticus. 16:27 vv.

1) Men kan vragen, waarom dit statuut in het algemeen gezegd wordt, zowel voor de vreemdelingen, die in Israël verkeren, als voor de inwoners van kracht te zijn, omdat het toch volstrekt niet aan te nemen was, dat de onbesnedenen rein konden worden. De oplossing is gemakkelijk. Onder vreemdelingen worden hier begrepen, niet die volstrekt vreemd waren aan het volk, maar die geboren uit de heidenen, de wet hadden omhelsd. Zij, die ten opzichte van de offeranden en den overigen dienst van God gelijk stonden met het nageslacht van Abraham. En dit, opdat, indien er verschil zou zijn, de Kerk niet zou verscheurd worden, in wier schoot zij waren opgenomen..

Het tweede gedeelte verbindt het voorgaande met het volgende gedeelte van dit hoofdstuk, en geeft aan, in welke gevallen het water van de ontzondiging moest worden gebruikt..

Luther heeft het laatste gedeelte van dit vs. op de voorafgaande bepalingen betrokken, zodat daarmee het slachten en verbranden van een nieuwe vaars, zodra de as van de vorige gebruikt was, bevolen zou zijn. Bij deze opvatting past echter niet, dat hier ook van de vreemdeling sprake is. De vermelding van deze duidt aan, dat de laatste zin van vs.10 de overgang is tot het volgende. Naar de opgave van de rabbijnen overigens zouden er in het geheel slechts 9 vaarsen op de voorgeschreven wijze gebruikt zijn en wel, wat nog ongelooflijker is, tot aan de Babylonische ballingschap toe slechts één enkele..

11. Wie een dode, enig dood lichaam namelijk van een mens,
1) van welk geslacht of van welke leeftijd deze ook zij, aanraakt, die zal zeven dagen in wettelijke zin onrein zijn, en met het heiligdom en de heilige dingen in geen enkele aanraking treden.

1) Alsnu worden enige soorten van verontreiniging aangehaald, waarvoor de wassing noodzakelijk was. Allen hebben zij betrekking op één hoofdzaak, nl. op de aanraking met een lijk, van zijn gebeente, van zijn graf, welke de mensen bezoedelt. Hier wordt geen onderscheid gemaakt tussen een lijk van een verslagen mens en van hem, die op het bed is gestorven. Waaruit volgt, dat de dood hier wordt voorgesteld als een bewijs van Gods vloek. En zeker is dit zo, indien men let op zijn oorsprong en oorzaak, hoe in ieder gestorven mens de bedorven natuur, waarin het beeld van God was gefundeerd, zich vertoont, omdat, indien wij niet geheel bedorven waren, wij niet zouden geboren worden om te sterven. Maar ook, om nog iets anders aan te wijzen, heeft God het volk geleerd, nl. dat zij zich een besmetting op de hals halen, wanneer zij gemeenschap hebben met de onvruchtbare werken van de duisternis. Want zonden noemt de Apostel (Hebr.6) de dode werken, of vanwege haar gevolgen, of omdat, zoals het geloof het leven is van de ziel, het ongeloof alzo haar in de dood gevangen

houdt. Wanneer daarom een lijk, een geraamte of een graf aanwijst wat wij uit de moederschoot meebrengen; omdat wij, totdat wij wedergeboren zijn en God ons door Zijn Geest en het geloof heeft levend gemaakt, levend dood zijn, is het niet twijfelachtig, of de kinderen van Israël werden gewaarschuwd, opdat zij zich rein voor God bewaarden, om zich van alle bederf ver verwijderd te houden. Kortom, op niets anders ziet deze ceremonie, dan opdat zij vrij van alle besmetting van het vlees, God rein zouden dienen, en zich zouden oefenen in aanhoudende overdenking van waar berouw. Indien zij van de reinheid waren afgeweken, moesten zij zich beijveren, met God, door de ingestelde offeranden en de reiniging, weer in verzoende betrekking te geraken..

12. Op de derde dag zal hij zich, op de in vs.17 voor te stellen wijze, daarmee, met de as namelijk van die vaars, ontzondigen, zo zal hij op de zevende dag rein zijn, en op de achtste dag weer tot het heiligdom mogen naderen; maar indien hij zich op de derde dag niet ontzondigt, zo zal hij op de zevende dag niet rein zijn. 1)

1) Beter is de vertaling, en het tweede gedeelte van dit vers eist het gebiedend: Hij zal zich op de derde dag en op de zevende dag daarmee ontzondigen, zo zal hij rein zijn; en indien hij op de derde dag en op de zevende dag zich niet ontzondigt, zo zal hij niet rein zijn. Hieruit blijkt dan, dat hij én op de derde dag, én op de zevende dag zich met dit water, waarin de as van de rode koe gemengd was, moest ontzondigen..

13. Al wie een dode, het dode lichaam van een mens, namelijk die gestorven zal zijn, aanraakt en zich niet ontzondigd zal hebben, voordat hij zich in het heiligdom in betrekking stelt, die verontreinigt de tabernakel van deHEERE (Leviticus. 15:31); ja, de aanwezigheid van een onreine in het leger, die zijn reiniging verzuimt, is ook, afgezien van het naderen tot het heiligdom, reeds op zichzelf een ontwijding hiervan, daar de Heere slechts bij reinen wonen wil; daarom zal die ziel uitgeroeid worden uit Israël, 1) omdat het water van de afzondering, of het reinigingswater op hem niet gesprenkeld is, zal hij onrein zijn en blijven; zijn onreinheid is nog steeds in hem.

1) De doodstraf moest op zo iemand worden toegepast, niet omdat de zonde van de ontreiniging op zichzelf beschouwd, zo zwaar was, maar, omdat zij zinnebeeld was van de verontreiniging en besmetting van de ziel, en de Heere hen hiermee wilde leren dat geen ziel, die niet gereinigd was door het door Hem verordende middel, in en bij Zijn Heiligdom kon verkeren. Vooral daarom, om de geestelijke betekenis van de zaak, wordt zo’n zware straf op het nalaten van de ontzondiging toegepast..

14. Dit, wat nu volgt, is de wet, betreffende personen en zaken, die onrein zullen geacht worden; wanneer een mens zal gestorven zijn in een tent, zoals gij thans bewoont (Leviticus. 23:43), en later in een huis, zoals gij, na de verovering van Kanaän bewonen zult; al wie na het overlijden van die persoon, in die tent, of dat huis, ingaat, en al wie in die tent, of dat huis is, tijdens het overlijden, die zal zeven dagen onrein zijn.

15. Ook al het open gereedschap, of vaatwerk, waarop geen deksel is, die daaraan door een band gebonden is, dat is onrein, omdat de lijklucht daarin gedrongen is; het mag dus óf in het geheel niet meer, óf eerst na bijzondere reiniging weer gebruikt worden (Leviticus. 11:32-35).

16. En al wie in het open veld een, die met het zwaard verslagen is, of een op andere wijze gestorven dode, die hij vindt, of ook maar het gebeente van een mens, of zelfs maar een graf zal aangeraakt hebben, die zal zeven dagen onrein zijn, omdat hij met dood en verderf is in aanraking gekomen.

17. Voor zo'n onreine nu zullen zij, d.i. anderen, die zelf in de toestand van reinheid verkeren, iets nemen van het stof van de brand van de ontzondiging, d.i. van de as van de vaars, die om ter ontzondiging te dienen, verbrand is, en daarop levend water 1) doen in een vat.

1) Levend water is vloeiend water uit een bron of een beek (zie Le 14.5)

Zoals de as van de vaars betekende Christus verdienste, zo betekende het levend water, de kracht en de genade van de Heilige Geest welke menigmaal met water wordt vergeleken en het is door Zijn werking dat de gerechtigheid van Christus, de gelovige tot hun reiniging wordt deelachtig gemaakt en toegepast, waarom zij dan ook worden gezegd, te zijn afgewassen, en gerechtvaardigd, en geheiligd in de Naam van de Heere Jezus en door de Geest van onze God..

18. En een eveneens rein man zal een bundel hysop nemen, a) en in dat met de asvermengde water dopen en het sprenkelen, bij het in vs.14 genoemde geval, aan die tent, of aan dat huis, en op al het gereedschap en aan de zielen d.i. personen die daar in geweest zijn; evenzo in het geval van vs.16, aan hen, die een gebeente, of een verslagene, of een dode, die op een andere wijze gestorven is, of een graf aangeraakt heeft. 1)

a)Exodus. 12:22 Psalm. 51:9

1) Het leven van de wet kan in ons geweten niet gedood worden dan door de overtuiging, dat er genade voor de grootsten van de zondaren bij God is, omdat God rechtvaardig is, daar waar Hij in het bloed van Zijn Zoon goddelozen, die niet werken, rechtvaardigt. Die overtuiging nu is de inhoud van het geloof, hetgeen een bewijs is van de zaken die wij niet zien; waaruit tevens blijkt, dat de besprenkeling onder het Oude Testament wel reinigde voor de ceremoniewet, maar het hart voor God niet reinigen kon, tenzij er bij de offeraars een oprecht geloof was onder de waarneming van deze symbolische instelling..

19. En de reine zal de onreine op de derde en op de zevende dag besprenkelen, daar de verontreiniging door het lijk van een mens zo sterk is, dat zij eerst langzamerhand en niet in een keer weer kan weggenomen worden; en op de zevende dag zal hij hem met de besprenkeling ontzondigen, 1) zodat op die dag de onreinheid, na het voltrekken van deze plechtigheid werkelijk een einde zal nemen; en hij, die verontreinigd was, zal zijn kleren wassen en zich met water baden, en op de avond rein zijn, zodat er nu verder niets meer hoeft plaats te hebben.

1) Evenals de onreinheid door bepaling van haar duur op 7 dagen, d.i. een gehele week, als de hoogste graad van de verontreiniging wordt vastgesteld, zo wijst ook de vaststelling van een tweevoudige reiniging met het water van de besprenkeling op de klacht van de weg te nemen onreinheid, waarbij de keuze van de derde en de zevende dag in verband staat met de betekenis van deze getallen..

20. Wie daarentegen-Ik herhaal nogmaals wat Ik reeds zei (vs.13), opdat gij de zaak met de vereiste ernst opneemt-wie daarentegen door een van de in vs.14-17 vermelde voorvallen uit het dagelijks leven wettelijk onrein zal zijn, en zich niettegenstaandeIk u het middel hiertoe heb in handen gegeven, niet zal ontzondigen, die zal uit het midden van de gemeente uitgeroeid worden; want hij heeft het heiligdom van de HEERE verontreinigd, het water van de afzondering, het reinigingswater, dat in zulke gevallen het enige zuiveringsmiddel is, is op hem niet gesprenkeld; hij is moedwillig onrein, en behoort dus niet te leven onder Israël, dat een voor de Heere rein volk moet wezen.

21. Dit zal hun zijn tot een eeuwige instelling, waaraan zij al de tijd van de oudtestamentische huishouding gebonden zijn. En ook hij, die het water van de afzondering, of het reinigingswater, sprenkelt (vs.18), zal zijn kleren wassen, want hij is, hoewel in mindere mate, ook onrein geworden (vs.7,8,10), ook wie het water van de afzondering, het reinigingswater, aanraakt, die zal onrein zijn tot aan de avond.

22. Ja, al wat, 1) of al wie, die onreine aangeraakt zal hebben, zal, gedurende die dag, onrein zijn, en de ziel, die dat, wat die onreine aangeraakt heeft, en ook die onreine zelf, aangeraakt zal hebben, zal onrein zijn tot aan de avond. 2)

1) Beter is de vertaling: Hij, wie de onreine zal aanraken en de ziel (d.i. de persoon), die hem zal aangeraakt hebben. De bedoeling is deze, dat wie met een onreine, op welke manier ook, in aanraking zal komen, hetzij dat de onreine hem, of hij de onreine aanroert, zal onrein zijn tot aan de avond. Dit zou voor Israël een eeuwige instelling zijn..

2) De Rabbijnen hebben eraan gewanhoopt, dat deze wetsbepalingen op bevredigende wijze zouden kunnen verklaard worden, en de eerste woorden van het tweede vers zo uitgelegd, als zou in het volgende een gebod gegeven worden, dat geen aanwijsbare grond heeft, maar alleen op de onbepaalde macht van de wetgever berust, en men, ook zonder zijn bedoeling te begrijpen, op het woord alleen zich te onderwerpen heeft. Zelfs Salomo, die anders alle geboden van God zo grondig verstond, zou, volgens hen, de hier voorkomende bepalingen niet hebben kunnen verstaan hetgeen hij zelf getuigen zou (Prediker. 7:24 vv.). Ja, evenals Mozes op de berg gekomen zijnde, zou hij God zelf in gepeins over dit geheim hebben gevonden. De Joden zijn intussen de zin dicht genoeg nabij geweest; had nu slechts niet, omwille van hun ongeloof, zich het deksel op hun aangezicht gelegd waarvan de Heilige Apostel spreekt 2 Corinthiers. 3:12 vv.). Zij zeggen namelijk, in de dagen van de Messias zal men de as van de rode koe niet meer nodig hebben, zoals geschreven is Jesaja 25:8). Hij zal de dood verslinden voor eeuwig. Het is niet te miskennen, dat de rode vaars, die als zondoffer buiten het leger gevoerd en daar geslacht zou worden, in een nauwe verbintenis staat met het, uit twee geitenbokken bestaande, maar evenwel slechts één offer uitmakende, zoenoffer van

den grote Verzoendag (Leviticus. 16:5,7-10,15 vv.). Het is een wederopname daarvan, en stelt beknopt een voorbeelding van Christus' offer, die ook uitgeleid werd buiten de poorten, om het volk door Zijn eigen bloed te heiligen. Dit, dat Hij de nog onverzoende zonde van Zijn volk draagt, wordt voorafgeschaduwd door die vaars van gehele rode kleur; want de gemeente wordt dikwijls genoeg onder het beeld van een vrouw voorgesteld en in de vaars hebben we hier het vrouwelijk geslacht voor ons, en van de bloedrode zonden wordt bijv. in Jesaja. 1:18 gesproken..

Intussen heeft Christus niet alleen voor Israël maar voor de zonde van de gehele wereld (Johannes 11:51 vv. 1 Joh.2:2) de dood ondergaan. Ook dit wordt door de rode vaars afgebeeld; want het Hebreeuwse woord voor vaars (hangt met parah (vruchtbaar zijn) samen) en het woord voor rood (adom) heeft dezelfde stam met het woord adam of mens (Genesis 2:7; 5:2), en de vruchtbare, waarvan alle mensen afstammen is de stammoeder Eva (Genesis 3:20). Wat het verbranden van de vaars betreft, nadat zij geofferd was, dit herinnert aan Christus' begrafenis. Hierin heeft de dood al zijn macht aan hem bewezen, maar daarin ook heeft Hij, krachtens Zijn leven, de dood verslonden, tot overwinning; want het graf was niet in staat Hem vast te houden. Hier wordt het wederom van betekenis, dat juist een vaars en wel een geheel en al rode, die nog geen juk gedragen heeft, ten voorbeeld gekozen is. Is toch de vaars, als de vruchtbare, op zichzelf reeds een symbool van levensmacht, meer nog is dit een rode vaars, want rood is de kleur van het innigste of krachtigste leven, en allermeest is dat een nog ongebruikte, rode vaars, van wie de natuurlijke levenskracht nog op geen enkele wijze door de mensen verzwakt is. In de as van de vaars nu is ook haar bloed in het vuur opgegaan; zo is het Christus bloed, hetgeen ons geweten reinigt van dode werken. (Hebr.9:12). Terwijl wij hiermee, met als het ware reinigingswater (Hebr.12:24), besprengt worden, worden wij tevens de kracht van Zijn opstanding deelachtig (Filipp.3:10); wat voor nieuw leven ons daarmee nu verstrekt wordt, dit beduiden de drie dingen, die door de priester Eleazar op de brandende vaars geworpen moeten worden; het cederhout, de hysop en de scharlakendraad zijn zinnebeelden van een onvergankelijk, gezond en krachtig leven. (zie Le 14.7). De Joden hebben volkomen gelijk, wanneer zij zeggen: "in de dagen van de Messias zal men de as van de rode vaars niet meer nodig hebben." Wij, die onder het nieuwe verbond leven en de naam van Hem dragen, die de vloek van de zonde weggenomen en de macht van de dood overwonnen heeft, dragen ook het leven van de Geest in ons en zijn geworden tot woonsteden van God in de Geest, zo we namelijk geloofd hebben in de naam van Gods Zoon, en overwinnen daarmee de doodsmacht, die ons overal in het dagelijks leven omringt. (zie Le 11.40). Israël echter, dat de tijd van de verbetering (Hebr.9:10) d.i. de tijd, toen hem, voor de blote schaduwbeelden van het Oude Testament, iets beters en wel de vervulling in Jezus Christus gegeven werd, verzuimde, is dus maar al te zeer onder het juk van dode werken gekomen en uit de gemeenschap aan lichamelijk doden tot de gemeenschap van geestelijke doden vervallen..

Van hier af begint nu de tijd, dat de kinderen van Israël naar het bevel van de Heere (hoofdstuk 14:25), zich omwendden en terugkeerden naar de woestijn, langs de weg naar de Schelfzee (Deuteronomium. 2:1). Hij beslaat, met inbegrip van de "aangeven tijd, die zij na hun uitsluiting van het bezit van het beloofde land, nog in Kades doorbrachten (Deuteronomium. 1:46 zie Nu 14.45) een tijdruimte van 37« jaar. De tocht, waarop de

wolkkolom hun voorging, liep in menigte van bochten en met grote omwegen, van Kades naar het noordelijk einde van de Elanitische golf. De onderscheiden legeringsplaatsen, waar zij kortere of langere tijd vertoefden, waren, volgens hoofdstuk 33:19-35: Rimmon-Perez, Libna, Rissa, Kehelatha, gebergte van Safer, Harada, Makheloth, Tachath, Tharah, Mithka Hasmona, Moseroth, Bene-Jaäkan, Horgïdgad, Jotbatha, Abrona, Ezeon-Geber. Deze tocht op een kaart te willen aanwijzen, blijft ondoenlijk, zolang als er omtrent de ligging van die plaatsen nog zo weinig bekend is, als tegenwoordig. Het oponthoud van Israël op elk van die plaatsen duurde waarschijnlijk niet slechts weken of maanden, maar gehele jaren, tenminste op die, welke genoegzaam van water en van weiden voorzien waren. Als men op een nieuwe legeringsplaats aangekomen was, werd de tabernakel met het hoofdleger aldaar opgeslagen, maar het volk, in zo ver het voor zich geen ruimte en voor het vee geen voer vinden mocht, verspreidde zich naar alle zijden in de omtrek, totdat de daardoor opgeleverde voedingsmiddelen verbruikt waren. Er wordt ons omtrent geheel dit, ongeveer zesendertigjarig leven van omzwerving volstrekt niets bericht; welk stilzwijgen zich vanzelf verklaart; want, zoals Baumgarten treffend opmerkt, "de strijdbare manschappen onder Israël zijn aan Jehova’s gerichtsoefening ten prooi geworden en in zoverre geen voorwerp van de heilige geschiedenis; maar de jeugd, waarin het leven en de hoop van Israël onderhouden wordt, heeft nog geen geschiedenis." Slechts dit weten wij betreffende deze tijd: "het was een tijd van opvoeding en beproeving, van verootmoediging en genadebewijzing, van de natuurlijke nood en de bovennatuurlijke uitredding. De Heere bleef, na het besluit om het huidige geslacht van Kanaäns bezit uit te sluiten, overigens dezelfde in Zijn betrekking tot Zijn volk, die Hij tevoren was en het volk bleef eveneens, wat het wezen van de zaak betreft, in Zijn verhouding tot Jehova, hetzelfde licht verschrikte, licht morrende, licht oproerige volk van vroeger, maar dat zich ook na zijn val steeds weer oprichtte en zich boetvaardig toonde, na zijn afdwaling." Wij weten dit uit de getuigenissen van de Heilige Schrift (Deuteronomium. 8:2 vv. Ezech.20:10 vv.). Daarbij werd de besnijdenis aan het in de woestijn geboren nageslacht en dien ten gevolge ook de viering van het Pascha, om nabij liggende redenen, die bij Jozua 5:7) nader zullen voorgesteld worden, nagelaten. Mozes echter, de man Gods, die het ene geslacht na het andere zag wegsterven, vervaardigde omtrent het einde van deze tijd, wellicht te Ezeon-Geber, waar de morgen van nieuwe genade reeds van verre aanlichtte, de 90ste Psalm (Psalm. 90:13 vv.): Keer terug tot Heere! Tot hoe lang? En het berouwe U over Uw knechten. Enz..

HOOFDSTUK 20.

WATER UIT DE ROTSSTEEN. MIRJAM EN AÄRON STERVEN.

I. Vs.1-13. In het begin van het laatste jaar van zijn omzwerving komt Israël andermaal in Kades aan. Hier sterft Mirjam en wordt zij begraven. Daar het volk te lijden had aan gebrek van water en opnieuw tegen Mozes twist, ontvangt deze van God bevel, om de gemeente voor een zekere Rotssteen in die landstreek te legeren en tot deze, ten aanschouwe van het volk, te spreken; doch Mozes door de vele verzoekingen, die het volk hem reeds aangedaan had, vermoeid en voor het ogenblik ongestemd om de hardheid van hun harten nog langer met geduld te dragen spreekt het met harde woorden toe, die tevens enige twijfel aan Gods verdere hulp verraden en slaat, in mismoedigheid van hart, de rots tweemalen met de staf van God, die hij in zijn hand heeft, terwijl Aäron hem hierbij zwijgend ter zijde staat. De rots stort water uit; doch Mozes en Aäron hebben, daar zij hier, bij het twistwater, de Heer niet heiligden voor het oog van de kinderen van Israël, met dit hun ongeloof verbeurd, dat zij de gemeente geheel en al tot in het beloofde land zouden mogen brengen.

1. Toen de kinderen van Israël, de gehele vergadering, nadat zij in verschillende hopen verdeeld, de streken van de Arabische woestijn doorkruist en elkaar te Ezeon-Geber (hoofdstuk 33:36) weer ontmoet hadden, op de weg door de Arabah, 1) van het zuiden noordwaarts voorttrekkende, in de woestijn Zin, het tegenwoordige dal Murreh 2) gekomen waren, in de eerste maand, van het 40ste jaar na de uittocht uit Egypte, d.i. 1447 voor Chr., zo bleef het volk wederom een tijdlang gelegerd te Kades.
3) En Mirjam stierf aldaar,4) en zij werd aldaar begraven.

1) De Arabah (Wady el Arabah) is het grote, lange dal, dat tussen het Edomietengebergte ten oosten, en de El Tih ten westen, in een over het geheel zuidelijke richting van de Dode Zee tot aan de Elanitische zeeboezem, zich over een lengte van omstreeks 42 uur uitstrekt. Het is aan het zuideinde slechts 2 uur breed, maar verbreedt zich daar, waar men de waterscheiding tussen de Rode en de Dode Zee heeft, langzamerhand tot een breedte van 4 uur en daalt in het noorden af tot de rotsgebergten van de Akkrabbim en tot de Wady el Ghor (hoofdstuk 34:34). De rijen van bergen, die het dal aan weerszijden bezomen, bereiken ten westen een hoogte van 1500 à 1800, en ten oosten een hoogte van 2000 à 2500 voet Het heeft een met vele wateraderen doorsneden bodem, die of met keizand en stenen of met stuifzand bedekt is, overal van woeste bergstromen doorkliefd wordt en het karakter draagt van de vreselijkste woestenij, waar het oog slechts hier en daar een eenzame struik ontmoeten mag. Als merkwaardige plaatsen treffen we in het uiterste zuidelijk gedeelte, aan het stompe noordeinde van de Arabische golf, het Bijbelse Elath aan, dat in het Grieks Arlat genoemd wordt en, in zijn onmiddellijke nabijheid, de daarbij behorende havenplaats Ezeon-Geber, waar Salomo zijn schepen bouwde, die naar Ofir voeren (1 Kon.9:26 vv.; 22:49). Later hebben de kruisvaarders, die onder Boudewijn I dit oord aan de Moslims ontnamen, aldaar een kasteel gehad, dat de Arabische aardrijkskundige Akabeth Aila (kasteel van Ailah) noemen; daarom heeft dit oord ook de naam van Akabah gekegen. Hoog in het noorden daarentegen, alwaar de Arabah haar grootste breedte heeft, omtrent 8 uur zuidwaarts van de Akrabbim, ligt de voornaamste waterplaats van het gehele dal Aïn el Weibeh. Zij bestaat uit 3

bronnen, die aan de helling van de oostelijk gelegen krijtrotsen ontspringen, heeft een moerassige omgeving en wordt, zoals wij reeds vroeger opmerkten, door Robinson voor Kades Barnea gehouden, terwijl von Raumer dit laatste nog meer noordwaarts in een andere waterrijke plaats, Aïn el Hasb meent weer te vinden..

2) Ook: zie Nu 13.1.

3) Bleef, in de zin van, legerde zich. Op dezelfde plaats daarom, waar het in het tweede jaar ook gelegerd was, zie Nu 14.15. Dat Kades nu weer, zoals aan het begin, de plaats wordt, waar Israël moppert, is van niet geringe betekenis. Het doet ons het volk kennen, als in niets verschillende van het geslacht, dat in de woestijn was gevallen, maar het leert ons daarom ook, dat het enkel vrije gunst was, dat de Heere het toch in Kanaän bracht; dat Hij het deed, enkel en alleen omwille vn het Verbond..

4) Volgens de mening van de rabbijnen op de 10de van Nisan..

Mirjam is een van de weinig overgeblevenen van hen, die uit Egypte waren getrokken, meer dan 20 jaar oud zijnde. Het oordeel van God was aan bijna alle voltrokken en ook nu is haar einde gekomen. Ook zij mocht het beloofde land niet zien, omdat zij zwaar had gezondigd tegen de Heere en tegen Mozes..

Ofschoon het klimaat van steenachtig Arabië op zichzelf zeer gezond is en men daar van koorts en andere verderfelijke ziekten niet weet, zo vindt men daar evenwel ook nu nog slechts zeer weinig bejaarde mensen. Dit heeft zijn grond gedeeltelijk hierin, dat, terwijl het zwervend leven een niet geringe krachtsinspanning vordert, de streek slechts een karig en krachteloos voedsel oplevert, en voor een ander gedeelte in de snelle afwisseling van de temperatuur, waartegen de armoedige kleding niet bestand was. In het gebergte is het tijdens de winternachten zeer koud; brandend straalt daarentegen gedurende de zomermaanden de zon in de zandige dalen van de hemel en als weerschijn van de naakte rotswanden. "Ik had op mijn reis van Akaba in de maand mei 34 graden R. in de schaduw," verhaalt Ruppell, die steenachtig Arabië in 1817, 1822, 1826-27 doorreisde..

2. En er was geen water voor de vergadering, die thans weer in haar geheel te Kades samen was; toen vergaderden zij zich, evenals toen zij, in Rafidim aangekomen, ook door gebrek aan water gekweld werden (Exodus. 17:1 vv.), tegen Mozes en tegen Aäron.

3. En het volk twistte met Mozes, en zij spraken, zeggende: Och of wij tegelijkertijd met hen de geest gegeven hadden, toen onze broeders, in de loop van deze 38-jarigeomzwerving, voor het aangezicht van de HEERE de geest gaven, 1) zo zouden wij hier, waar we meenden aan de eindpaal van onze noden te zijn, door deze nieuwe noden gekweld worden.

1) Aan welke verschrikkelijke zonde maakt Israël zich hier schuldig! Want waarom waren hun vaderen in de woestijn gestorven? Omdat zij tegen de Heere hadden overtreden, en daarom ten gevolge van het oordeel van Gods gerechtigheid over de zonde. In plaats nu dankbaar ervoor te zijn, dat God hen genadig had verschoond en het oordeel had beperkt tot

hun vaderen en de ouderen onder hen, klagen zij erover, dat ook zij niet door het Goddelijk strafgericht getroffen zijn. Wat hun als een weldaad was toebedacht, verklaren zij hier niet minder dan een kastijding te zijn..

4. Waarom toch hebt gij de gemeente van de HEERE in deze woestijn gebracht, dat wij daar sterven zouden, wij en onze beesten?

5. En waarom hebt gij ons doen optrekken uit Egypte, om ons te brengen in deze kwade plaats? Het is geen plaats van zaad, noch van vijgen, noch van wijnstokken, noch vangranaatappels, zoals gij altijd geroemd hebt van het land, waarheen gij ons brengen zou; ook is er zelfs geen water om te drinken, en dit kunnen wij tenminste toch niet missen, al willen wij het gemis van edele vruchten ons laten welgevallen, en ons verder met manna en altoos manna, in plaats van brood, vergenoegen.

Dat het voor Israël niet zonder verdere betekenis was, dat zij, aan het eind van 37 jaren, weer aan hetzelfde Kadas verzameld werden, waar het goddelijke strafgerecht was opgelegd, is wel reeds onmiddellijk voor het gevoel duidelijk, in zoverre hierdoor de meest indrukwekkende vorm van het eindigen van de met vloek beladen periode voorgesteld is. Diep aangrijpend echter, treedt ons aanstonds het feit voor ogen, dat Israël, hetgeen voor henzelf tot zegen zou worden, weer in een vloek verandert en door zijn schuld opnieuw teweegbrengt, dat Kadas gelijk aan het begin, zo ook aan het einde een plaats moest worden van een tragische catastrofe, -de plaats van een aan onheil vruchtbaar keerpunt in de geschiedenis. (FRIES).

6. Toen gingen Mozes en Aäron, zonder op deze verwijten ook maar met een woord te antwoorden, van het aangezicht van de gemeente tot de deur van de tent der samenkomst, 1)en zij vielen op hun aangezichten, 2) en de heerlijkheid van de HEERE 3) verscheen hun.

1)hoofdstuk 16:42 vv.

2) Zo’n verwijt uit de mond van honderdduizend opgegaan, dringt Mozes als een dolk door de ziel. Waar zal hij tegenover die ontzettende overmacht en in het gevoel van zijn volslagen machteloosheid zich heenwenden, dan tot de Enige die meer is dan allen?.

3) Volgens de Latijnse vertaling hebben zij aldus gebeden: O, Heere God, hoor het geschrei van dit volk en ontsluit Uw schatkamer, de bron van levend water, opdat zij mogen gedrenkt worden en hun gemor ophoudt. Dit kan slechts gissing zijn..

Ook: zie Nu 16.42.

7. En de HEERE sprak uit de wolk tot Mozes, zeggende:

8. Neem die staf, waarmee gij alle wonderen in Egypte gedaan en reeds eenmaal water uit een rotssteen voortgebracht hebt a) en verzamel de vergadering, 1)gij en Aäron, uw broeder, en spreekt gij tot de steenrots, die zij op de plaats der samenkomst dicht voor zich hebben, spreekt tot de steenrots, staande voor hun ogen, zo zal zij op uw woord alleen, zonder dat gij

haar evenals vroeger (Ex.17:6) eerst behoeft te slaan, hun water geven; b) alzo zult gij, in vast geloof aan Mijn Woord en gedachtig aan de ontelbare wonderen, die gij reeds in Mijn kracht hebt mogen verrichten, waarvan uw staf het gedenkteken is, alzo zult gij hun water voortbrengen uit de steenrots, en gij zult de vergadering en haar beesten drenken, zodat de nood waarover zij klagen, ophoudt. 2)

a)Exodus. 4:17; 17:5 vv. b) Nehemiah. 9:15 Psalm. 8-16; 105:41; 114:8

1) Moest Mozes bij een vorige gelegenheid de oudsten verzamelen, hier wordt uitdrukkelijk bevolen, de vergadering, geheel Israël, te vergaderen. Dit onderscheid en het andere, dat hij nu niet op de steenrots moest slaan, maar tot haar moest spreken, wijst duidelijk aan, dat van twee verschillende wonderen sprake is, en dat we hier volstrekt niet aan een en hetzelfde feit moeten denken..

2) Een verbazend bevel en volstrekt onbegrijpelijk, als men de oppermacht van de Heer van de Schepping niet meetelt, die de springaderen van de verkwikkenste beken niet zelden achter de granietmuur van bijna ontoegankelijke rotsen verborg en met één wenk de onzichtbare fontein kan gebieden, uit haar stenen kerker te breken! Maar wat zou voor het geloof van een Mozes te groot zijn, die het reeds zo vaak ondervond, dat de God van Israël een God is, die wonderen doet?.

In het Noordoosten van de vlakte, waar Rowland de woestijn Kades heeft teruggevonden (zie Nu 13.1), staat ver op de achtergrond, van alle kanten door de wildernis omgeven, een machtige rots met een sterk vloeiende bron, wier water zich met sierlijke cascaden (watervallen) in de bedding van de Regenbeek stort en 400 schreden verder naar het westen in het zand versterft. De Bedoeïenen noemen deze stroom nog tegenwoordig Aïn Kades. En het is des te minder twijfelachtig, dat wij in die rots dezelfde aanschouwen, tot welke Mozes en Aäron spreken moesten, daar zij-een grote afgezonderde, uit het noordwaarts daar achter liggende gebergte vooruitspringende Massa-de enige zichtbare rots in de gehele omtrek is; waaruit het zich ook volkomen verklaart, dat de Heere zonder enige andere nadere bepaling daarvan spreekt, als van een steenrots, die voor hun ogen is. Daarentegen hebben de rabbijnen uit het bijgevoegde lidwoord (de steenrots) opgemaakt dat hier een bekende, reeds meer genoemde steenrots moet bedoeld zijn, en daar zich nu aan geen andere dan aan die van Rafidim liet denken (Exodus. 17:6 vv.), zo hebben zij de legende verzonnen, dat deze rots uit Rafidim het volk van God op zijn omzwervingen overal nagevolgd is, en het tot hiertoe steeds van water verzorgd heeft. Daar zij nu hier in Kades haar dienst scheen te zullen weigeren, moesten Mozes en Aäron haar in de naam des Heeren aanspreken, opdat zij opnieuw water gaf. Hoe ongerijmd deze legende anders klinkt, zij bevat nochthans een diepe geestelijke zin. "De ware mening van hem, die naar het eerst heeft voorgesteld," zegt Aberbanel, een van de beroemdste joden uit de 15de eeuw, "is deze, dat het water, dat te Horeb uit de rots vloeide, de Israëlieten een geschenk van God is geweest, dat, evenals het Manna, hun gedurende de gehele woestijnreis is gegeven; want waarheen zij reisden, bleef hun sedert die tijd steeds de springader van het levende water geopend. Zo was de rots te Kades dezelfde als te Horeb, dat is, het water van de rots te Kades was hetzelfde, dat te Horeb vloeide, in zoverre namelijk als het een wonderbare bron was, die hen door de woestijn vergezelde." Vergelijk wat Paulus

zegt 1 Corinthiers. 10:4): "zij dronken uit de geestelijke steenrots, die volgde, en de steenrots was Christus.".

9. Toen nam Mozes de staf van voor het aangezicht van de HEERE uit het heiligdom, waar deze sedert het oprichten van de tent der samenkomst bewaard was, zoals Hij, de Heere, hem geboden had.

10. En Mozes en Aäron vergaderden de gemeente voor de steenrots, en Mozes, in plaats van tot de rots te spreken, zoals de Heere hem geboden had, sprak in zijn toorn tot hen, die niet ophielden de Heere te verzoeken en tegen Hem te morren, en hij zei tot hen: Hoort toch, gij weerspannigen! zullen wij, wanneer gij u de goddelijke hulp zo geheel onwaardig betoont, water voor u uit deze steenrots voortbrengen?

11. Toen hief Mozes, na deze woorden, die hij onbedacht met zijn lippen sprak (Psalm. 106:32 vv.), zijn hand op, en hij sloeg, ongelovig aan de uitkomst, desteenrots tweemaal met zijn staf, 1) alsof het hier op menselijke krachtsinspanning en niet op de goddelijke macht aankwam, terwijl naar het Woord van God ook zonder enig slaan de goddelijke belofte zou vervuld worden; a) en er kwam veel water uit, b) zodat de vergadering dronk en haar beesten, want de genadegiften en de roeping van God zijn onberouwelijk (Rom.11:29).

a) Psalm. 78:15; 105:41 Jer.48:21; 1 Kor.10:4 b) Jesaja. 43:20

1) Mozes overtreedt niet slechts de letter van het gebod, maar overschat ook het middel, waarvan het God behaagt, zich te bedienen, steunt op eigen kracht, wordt bijgevolg verbitterd en stelt zich daardoor op één lijn met het volk..

Het is onzeker, welke de overtreding geweest is, die God zodanig verstoorde, dat Hij hen in Kanaän niet deed inkomen. Het waarschijnlijkst is, dat zij in hun gedrag bij deze gelegenheid verscheidene overtredingen onder een vermengden, nl. 1e. Zij namen Gods bevel niet stipt waar, maar in sommige opzichten weken zij daarvan af. De Heere had hen bevolen, zeggende: Spreekt gij tot de steenrots, maar in plaats van dit te doen, spraken zij tot het volk en sloegen de steenrots, hetgeen regelrecht tegen Gods bevel inging, denkende zij mogelijk, dat het spreken tot de rots niet helpen zou, hetgeen dan tevens een blijk zou zijn van ongeloof. Wanneer men, om mensen te bewegen tot het geloof, geweld en de wereldlijke arm gebruikt, dan keert men Gods verordende en aangeprezen weg om, men wantrouwt de dierbaarheid en de kracht van het Woord, en evenals Mozes verkeerd deed, men slaat dan de steenrots, tot welke men slechts had behoren te spreken, de uitkomst voor het overige aan de Heere overlatende. 2e Zij matigden zich te veel eer aan in de uitvoering van hun last, wanneer zij zeiden: Zullen wij water voor u uit deze steenrots voortbrengen? alsof dit aan hen kon worden toegeschreven en zij door hun waardigheid of eigen kracht water konden voortbrengen, terwijl zij in tegendeel zich met alle ijver hadden moeten kanten tegen zulke vermoedens. 3e. Ongeloof was het voornaamste, waaraan zij zich schuldig maakten (vs.12). 4e. Zij zeiden en deden alles met een onbetamelijke gemoedsgestalte, zoals men op die wijze hun misslag vindt beschreven (Psalm. 106:33). 5e. Hetgeen voorts deze misslag merkelijk verzwaarde en zoveel te meer tegenbeeld maakte, was, dat alles in het openbaar gebeurde..

12. Daarom zei de HEERE tot Mozes, die zo verkeerd gehandeld had, en tot Aäron, die zijn broeder met geen enkel woord gewaarschuwd had (Genesis 3:6 Galaten. 6:1), a) omdat gij Mij niet geloofd hebt, dat gij Mij door een vast en onwrikbaar geloof, heiligde voor de ogen van de kinderen van Israël, waartoe gij toch volgens uw ambt geroepen zijt, daarom zult gij deze gemeente niet brengen in het land, dat Ik hun gegeven heb.
1) Ik zal Mijzelf voor hen heiligen, door ambt en leven van u te nemen, voordat Israël tot het van Mij gestelde doel van de reis komt.

a) Deuteronomium. 1:37 Numeri. 27:14

1) Het is, om zo te spreken, slechts een kleine wankeling, een geringe schudding, die de geloofszuil, Mozes, ondergaat; maar omdat hij daar staat als de enige herder van Israël, wie het gehele huis van God toevertrouwd is (hoofdstuk 12:7), is de geringste misstap van betekenis en toont genoegzaam, dat Israëls heil nog niet door Mozes verzekerd is..

Welk oordeel hebben wij over de struikeling van Mozes te vellen? 1. Niet weinig schijnt hier voor Mozes te pleiten. a. Een kleinigheid heeft, tegen zijn gewoonte aan de stipte uitvoering van de ontvangen lastbrief ontbroken. Jehova heeft spreken tot de steenrots bevolen; immers het meenemen van de staf moest niet dienen, om daarmee te slaan, maar alleen om als zichtbaar teken van gezag het vertrouwen van het volk op een te verrichten wonder te werken. Mozes heeft daarentegen, nu ja, geslagen, maar spreken of slaan, eenmaal of twee-, ja, meermalen slaan, wat maakt dat eigenlijk uit? b. Het laatste jaar van Israëls zwerftocht brak aan! Ziet, daar verzamelt het zich wederom van heinde en ver op hetzelfde punt, waar zoveel jaar geleden het vreselijk vonnis weerklonk; nog enkele maanden, en de voet drukt Kanaäns bodem! Wat kan Mozes anders verwachten, dan dat het zwaar getuchtigde volk, na zoveel schade en schande, althans in één opzicht wijzer geworden zal zijn; dat het jonger geslacht, als boven het stof van de gevonnisden opgegroeid, dan ook waarlijk een beter zal zijn; dat hij thans Kanaän, in één woord, aan het hoofd van een niet slechts vleselijk, maar ook geestelijk vernieuwd en weergeboren Israël intrekken en veroveren zal? Bekoorlijke droom, maar die niet langer duurt dan de dorst van weinige uren! Daar slaat het hoog en laag gewone volk al weer woest en onbeschaamd aan het muiten; het blijkt, dat zij niets vergeten hebben en ook vooral niets geleerd; het oude lied wordt weer aangestemd, dat hij reeds in het graf dacht verstomd: "Waarom hebt gij ons uit Egypte doen optrekken?" Zo is dan Egypte nogmaals opgeklommen in die weerbarstige harten, en dat juist, nu Mozes dacht dat de trek naar Kanaän luider dan ooit tevoren zal spreken? Zo is dan Gods zwaarste oordeel tevergeefs, en in de eerste nood al weer de Redder en Leidsman van zoveel jaren vergeten! Wat zal Mozes met zo’n volk toch beginnen; moet de vrijmoedigheid hem niet ontzinken, om daarvoor zelfs nog verder te bidden? Wie van ons, die de grijsaard met bevende handen de wandelstaf tot tweemaal ziet zwaaien om de harde steenrots te beuken, heeft vrijmoedigheid om over hem de staf van het oordeel te breken, waar hij met kennelijke boosheid spreekt: "hoort nu gij rebellen, zullen wij water voor u uit de steenrots voortbrengen? c. Welke weg ligt er al achter hem voordat hij tot dit noodlottig Kades gekomen is, en hoe voorbeeldig bewandeld! Wat heeft hij al van de vaderen van deze mokkende zonen verdragen, zonder moe of verbitterd te worden. Ach, Israël was vaak gelijk aan een rots, maar hij heeft die rots niet geslagen. Al die jaren was zijn leven een dagelijks offer van geloof en gehoorzaamheid, een dagelijks gebed

voor het heil van zijn volk; moet dan dat alles volstrekt niet worden meegeteld, waar de som van Mozes tekortkoming door een onfeilbaar Rechter berekend wordt? Mozes is oud, reeds honderd negentien jaar, met ere grijs geworden in de dienst van Israëls koning: mag aan de oude man niet vergeven worden, wat in de jongeren, wij geven het toe, de gestrengste berisping verdiende? En Mozes zal zich niet, zoals Israël, verharden, als de Heere hem zijn verkeerdheid verwijt; maar dadelijk, maar zo het zijn moet, openlijk boete doen; is er dan voor deze zelfs bij God geen onbepaalde vergeving? Tot dusver gaven wij Mozes ten volle, wat Mozes mag eisen; maar thans de bladzijde omgekeerd, en God gegeven, wat van God is..

2. Niet minder, voorwaar, dat luid tegen Mozes getuigt. a. Merken wij al dadelijk op, dat het misdrijf, hoe schijnbaar gering ook, geheel beantwoordt aan de juiste beschrijving, ons door de Apostel van de Heere gegeven: "De zonde," zegt Johannes, "is ongerechtigheid," of, zoals er letterlijk staat: "werkeloosheid," verzaking van een heilige, van een volstrekt onschendbare wet. In de grond van de zaak vertoont zich in het bedrijf van Mozes hetzelfde karakter, als in zo menige opstand van Israël. Immers God wil, dat hij tot de rots zich zal richten, en Mozes spreekt Israël aan. God wil een woord tot de zielloze steen en Mozes geeft een dubbele slag. God wil het volk van Zijn erfgoed verblijden, Mozes behandelt het met kennelijke onwil en wrevel. De Heere zelf gebruikt elders voor deze zonde het harde woord weerspannigheid (Numeri. 27:14), en dat harde woord, nee, het is voorwaar niet te hard. Mozes kan niet zeggen, dat hij de wil van de Heere niet begrepen heeft; het orakel sprak ondubbelzinnig genoeg. Evenmin, dat zoveel hevigheid nodig was, om tot de gewenste uitkomst te leiden; de ervaring van het verleden leert anders. Allerminst, dat de liefde óf tot God, óf tot zijn volk hem tot deze handelwijs aanspoort; zijn geweten getuigt luid het tegendeel. Zo heeft dan de wetgever wel waarlijk in de geest de geboden van beide tafelen aangerand, en wat was de bron van deze zonde? Hoort het oordeel van de onfeilbare Kenner van harten, voor Wie het diepste weefsel van een edele Mozes’ ziel naakt en geopend ligt: "Omdat gij Mij niet geloofd hebt!" Zo heeft dan God in Mozes’ daad gezien, wat Israël daarin wellicht niet eenmaal ontdekt heeft, wat niemand van ons op eigen gezag aan Mozes zou durven verwijten, en ongeloof heet de bittere wortel, waaraan de vrucht van deze ongehoorzaamheid groeide. Ongeloof, laat het zijn, volgens sommigen, aan de macht van God, om in zo hooggeklommen nood te voorzien, of, volgens anderen, aan Gods genadige gezindheid, om zich ook thans over dit zondig volk te ontfermen, het kan ons in zekere zin onverschillig zijn; genoeg, ongeloof, waar God heeft gesproken! Kent gij één zonde, waardoor de hoge God meer beledigd wordt, dan juist deze, waardoor de nietige mens Hem, de enige waarachtige, in het aangezicht een leugenaar scheldt? Wat dunkt u, begint de balans van hetgeen tot Mozes’ verontschuldiging en beschuldiging strekt, niet naar de linkerzijde over te slaan?.

b. Wij zagen het, na lange jaren van stilstand, brak thans een nieuw tijdperk in Gods leiding met Israël aan. God begint kennelijk Zijn aangezicht weer in gunst tot de zonen te keren, waar Hij het van de vaderen had afgewend in heilige toorn. Het gemopper van het volk wordt door Jehova met merkbare verschoning vernomen. Hij wil Zijn dorstig erfvolk verkwikken, en Mozes wordt uitgelezen om Zijn medearbeider aan alle blijdschap te zijn. Merk gij het wel, hoe juist heden zich een diepe tweespalt tussen de gezindheid van God en van Mozes vertoont? God is tot vergeven, Mozes is tot bestraffen geneigd; tevoren scheen juist het tegendeel plaats te grijpen. God is lankmoedig, Mozes verbitterd; God wil Zijn genade

verheerlijken, bij Mozes treedt hier het eigen ik op de voorgrond. Duidelijk merkt men in de anders zo krachtige profeet hier het eerste spoor van afmatting op; hij is het moe geworden, deze stugge mensen langer te dragen. Nooit heeft de waarlijk grote man zich een ogenblik tegenover dit gehele Israël vergeten; thans is hij zichzelf geen meester. Het is, zo gij wilt, minder nog een persoonlijke, dan een ambtszonde, maar die juist in dit tijdsgewricht een dubbele betekenis heeft. De tijd van wachten is voorbij, de tijd van handelen is gekomen. Zonder verder uitstel zal men tot de kampstrijd zich aangorden, waarvan het land van de belofte de prijs is; thans komt het meer dan ooit op onbezweken geloof, op onbepaalde gehoorzaamheid aan. Al de inspanning, die tot dusver gevorderd werd, is in zeker opzicht nog niets bij die, welke voortaan gevorderd zal worden; geen verflauwen, voorwaar, maar vurigheid van geest wordt vereist, zal het laatste, het beslissende jaar van Israëls omzwerving in de uitkomst werkelijk het meest gezegende blijken..

c. "Van hem, wie zoveel geschonken was, mag ook te overvloediger geëist worden" (Luk.12:48). Wie zal Jehova's ere ophouden voor Israëls ogen, indien niet deze Mozes het doet, en welk vonnis zal nog door de overtreders gebillijkt worden, indien de Heere juist met Zijn gunstgenoot een uitzondering maakt op het ontzaglijk woord: "dat Hij de schuldige niet onschuldig zal houden?" (Exodus. 34:7). Mensen mogen zichzelf en elkaar strelen met het geliefkoosde stelsel, dat God in Zijn uitverkorenen geen kwaad ziet, de Bijbel leert anders en zegt, dat God in Zijn uitverkorenen geen enkele vlek kan gedogen. Juist hun zonden- het is tot hun loutering nodig-worden vaak, niet lichter, maar zwaarder dan die van de vijanden van de Heere bezocht. Als een zondeslaaf voortholt op de weg van het verderf, dan treuren de engelen van God, maar als Gods kinderen op het enge hemelpad struikelen, dan grijnst de satan van blijdschap. Gods genade, zij wordt openbaar, waar zij het zwaard van de vergelding nog keert, dat aan een dunne draad is gehangen boven het geschandvlekt hoofd van de zondaar, maar Gods heiligheid, zij schittert bovenal daarin ons tegen, dat Hij juist het minst toegevend is, voor wie Hij het hoogst begenadigde, want "in degenen, die tot Mij naderen, zal Ik geheilig worden," spreekt God (Leviticus. 10:3)

Waaruit kwam het ongeloof van Mozes voort? Wij menen, behalve uit het verdriet over het volk, vooral uit hoogmoed, die milde bron van allerlei zonden. (Psalm. 19:14) De eerste mensen wilden als God zijn (Genesis 3:15\; Mozes duldt het niet, dat hij gedeeltelijk zonder aandeel in het wonder zal blijven. Bij ieder wonder, dat Jehovah tot hiertoe deed, is het Mozes' staf geweest, die zich moest opheffen. (Ex.7:9-20; 17:9 vv) Toen aan het begin van de woestijnreis, God uit de rotssteen water zou laten vloeien, moest Mozes met de staf slaan. (Ex.17:5 vv) Nu zal hij alleen spreken; zijn eer onder Israël zal eronder lijden; hij is erdoor gekrenkt; dat God hem een mindere plaats dan vroeger aanwijst, en de woorden van God: Gij zult hun water voortbrengen" misbruikt hij voor zijn eerzucht. God wordt de eer ontzegd en Mozes spreekt tot Israël: "Zullen wij water voor u uit de steenrots voortbrengen?" Het is hier in beginsel de oude, de paradijszonde, en zoals Eva door hoogmoed ongelovig werd aan het Gods-woord: "Gij zult de dood sterven," is het dan een wonder, dat Mozes door diezelfde hoogmoed ongelovig is geworden aan het Gods-woord: "De rotssteen zal hun water geven." (vs.8) Is het vreemd, dat waar de eerste mensen hun schuld op anderen wilden werpen, ook Mozes, voordat hij met de staf slaat, het aan de weerspannigheid van Israël geweten wil hebben, zodat er geen water voor het volk vloeit?.

Ook Aäron wordt aansprakelijk gesteld, omdat hij Mozes niet verhinderd heelt, om de rotssteen te slaan. Het was bij beiden echter geen volledig ongeloof, maar een wankelen in het onbegrensd vertrouwen op de Heere, een wankelen echter, dat door de Heere met zulk een straf wordt gekastijd, omdat zij daardoor het volk niet waren voorgegaan in het heiligen van Hem, d.i. hier in het Hem erkennen, als die God, wie het evenmin aan macht als aan liefde ontbreekt, om in al de noden van Zijn volk op een bijzondere wijze, op een geheel enige, goddelijke wijze te voorzien..

13. Dit zijn, evenals de andere (Exodus. 17:7), de wateren van Meriba, a) of wateren van de twisting, van welke later meermalen zal gesproken worden, daar de kinderen van Israël met de HEERE om getwist hebben, voordat zij die ontvingen, alsof zij met hun vee van dorst in de woestijn moesten sterven; en Hij werd aan hen geheiligd; 1)

a) Vs.24; 27:14 Deuteronomium. 32:51; 33:8 Psalm. 81:8; 106:32 Ezech.47:19

1) Wellicht heeft deze plaats de naam "Kades" ontvangen, omdat de Heere hier zichzelf heiligde; de woorden: "Hij werd aan hen geheiligd" luiden in het Hebreeuws: "Jikkadeesch baam." Het is mogelijk, dat ook de andere naam En-Mispat (Genesis 14:7), dat is "bron van het gericht" eveneens met onze geschiedenis samenhangt, in zo verre namelijk ook Mozes en Aäron hier het vonnis ontvingen, dat zij de gemeente niet in het beloofde land zouden brengen, nadat reeds voor 37« jaar op dezelfde plaats het vonnis van de verwerping over het volk was uitgesproken (Numeri. 14:22 vv.). In Genesis 14:7 zouden dan beide namen proleptisch of voorlopig gebruikt zijn, daar zij ten tijde van Abraham nog niet bekend waren, maar eerst ten tijde van Mozes ontstonden. Door vereniging van deze opmerking, met hetgeen bij hoofdstuk 13:1 gezegd is, wordt dan duidelijk, waarom hoofdstuk 33 het station Kades eerst bij de tweede aankomst (hoofdstuk 33:36) met zijn definitieve naam genoemd wordt, terwijl bij de eerste aankomst (vs.18) de naam van het daarheen leidend dal "Rithma" gebruikt is. De eerste naam was niet eerder op zijn plaats, voordat de Heere zich aan Israël geheiligd had, dat is, zich als de Heilige bewezen had-voor het volk, in Zijn onveranderlijke Verbondstrouw, voor Mozes en Aäron, in Zijn strenge gerechtigheid. Wanneer verder op meerdere plaatsen bij de naam "Kades" nog een tweede "Barnea" gevoegd wordt (hoofdstuk 32:8; 34:4 Deuteronomium. 1:19; 2:14 Jozua. 10:4; 15:3), zo is daardoor naar de in de nabijheid gelegen stad, die landstreek, die de grenzen tegen het land van de Edomieten vormde, (vs.16) aangewezen. Meer is hierover niet te zeggen, dan dat zij tot het gebied van de Amorieten behoorde, waarom de kinderen van Israël haar onder Jozua mee veroverden, wat niet zou geschied zijn, zo zij tot de Edomieten behoord had..

Het bericht van deze gebeurtenis sluit met de woorden: Dit zijn de wateren van Meriba (twisting), waarmee de kinderen van Israël met de Heere om getwist hebben, en Hij werd aan hen geheiligd. Daarin ligt niet, dat de plaats, waar dit geschied is, de naam water van de twistingen behouden heeft, maar slechts dat het water, dat God de Israëlieten uit de rotssteen liet vloeien, deze naam verkreeg. Geheiligd had zich echter God aan hen daardoor, dat Hij aan de ene zijde, door de wonderbare waterstroom, hun ongeloof beschaamde, aan de andere zijde Mozes en Aäron voor hun zwak geloof strafte..

II. Vs.14-21. Mozes zendt boden aan de koning van de Edomieten met verzoek de doortocht door zijn land toe te staan, daar volgens de aanwijzing van de Heere, Israël niet weer zoals 37 jaar geleden, het voornemen had, van het zuiden, maar nu van het oosten over de Jordaan naar Kanaän te gaan. De gevraagde toestemming wordt beslist geweigerd. Israël, dat volgens de uitdrukkelijken wil van de Heere de Edomieten niet mag bevechten, is daardoor genoodzaakt om het gebergte Seïr hen te trekken, en zich weer langs de Arabah naar de noordelijke punt van de Elanitische golf te wenden.

14. Daarna zond Mozes boden uit Kades tot Hadar (zie Ge 36.39), de koning van Edom, welke zeiden; a) Alzo zegt uw broeder Israël (Deuteronomium. 23:7): Gij weet van uw vaderen, die door nauwe verwantschap met de onze zonder twijfel in ons lot hebben deelgenomen, al de moeite, die ons ontmoet is.

a) Obadja 1:10,12

15. Dat onze vaders naar Egypte getrokken zijn, en wij in Egypte vele dagen, 215 jaar (zie "Ex 12.40), gewoond hebben, en dat de Egyptenaars aan ons en onze vaderen kwaad gedaan hebben.

16. Toen riepen wij tot de HEERE, en Hij hoorde onze stem, en Hij zond een Engel, 1) (Exodus. 14:19), en Hij leidde ons uit Egypte (Exodus. 15:15), en ziet, wij zijn te Kades, te Barnea (zie "Nu 20.13), een stad aan het uiterste van uw grenzen, 2) om nu, daar ons zwerven door de woestijn zijn einde nadert, in het van het door de Heere ons toegedachte land te gaan.

1) Hij zond een Engel. Onder een Engel hebben wij hier ongetwijfeld te verstaan, de Engel des Heeren, de Engel van Zijn aangezicht..

2) Dit wil zeggen, een stad, die grenst aan uw gebied..

17. Laat ons toch door uw land trekken, 1) opdat wij niet genoodzaakt zijn een grote omweg te maken; wij zullen niet trekken door de akker, noch door de wijngaarden, opdat wij u op geen enkele wijze schade aandoen; noch zullen het water van de putten niet drinken, zonder u daarvoor te betalen (vs.19); wij zullen de koninklijke weg, de landstraat, gaan, wij zullen niet afwijken ter rechter-, noch ter linkerhand, totdat wij door uw gebied
2) getrokken zullen zijn.

1) Zij moesten ootmoedig een doortocht door Edoms land verzoeken. Alhoewel de Heere zelf in de wolk- en vuurkolom Israëls Leidsman was, en zij, deze geleide volgende, de doortocht over iemands grondgebied voor al de wereld zouden kunnen rechtvaardigen, zo wilde nochthans de Heere die achting aan de Edomieten laten betonen, om daardoor niet onduidelijk te kennen te geven, dat niemands recht van eigendom, onder de dekmantel van godsdienstige gehoorzaamheid, behoort geschonden en benadeeld te worden..

2) Het land der Edomieten strekt zich van Wady el Ahsi, aan het zuideinde van de Dode Zee, langs de oostzijde van Arabah (zie Nu 20.1) in zuidelijke richting uit tot Wady el-Ithm aan de

noordpunt van de zeeëngte van Akabah, en bestaat uit een smalle bergengte van slechts 6-8 uur breedte, welke door grootse, steile graniet-, porfier- en zandsteenbergen gevormd wordt, en zich als de noordelijkste voortzetting van het van de westelijke oever van de Elanitische golf afkomend Sinaï-gebergte vertoont. In het westen daalt dit gebergte in steile terrassen tegen de Arabah af, en wordt slechts door een paar nauwe Wady's doorsneden, welke in die vlakten beginnen, maar spoedig in keisteenachtige grond eindigen; alleen de Wady Ghuweir (een grote rotsachtige, oneffen vlakte van 4-5 uur breedte) biedt aan een groter leger een geschikte doortocht aan. Deze kan echter, daar zij in het westen veel nauwer wordt, met een klein leger genoegzaam bezet worden, zodat geen vijand hierdoor in het land kan dringen. Deze is dan de plaats, waardoor de landstraat ging, en om het gebruik waarvan Mozes de koning van Edom liet verzoeken; ware dit toegestaan, zo zouden de kinderen van Israël van Aïn el-Weibeh dadelijk tot de landstreek van het station Oboth gekomen zijn. In het oosten daarentegen daalt het land van de Edomieten in grote hoog gelegen vlakten af, die zich slechts weinig boven de onafzienbare woestijn van het Arabische Tafelland verheffen. Toen de kinderen van Israël, na het omtrekken van het gebergte, op de oostzijde gekomen waren, vreesden de Edomieten voor hen en verkochten zij hun graag levensmiddelen (Deuteronomium. 2:2-7), terwijl zij, zolang Israël zich nog aan de westzijde bevond, zich vijandig tegenover het broedervolk plaatsten (vs.20 vv.). Volgens de gesteldheid van het klimaat is het land van de Edomieten een schoon, gezond bergland, dat op alle tijden van het jaar, wegens de uit de dalen opstijgende nevelen, vruchtbaar is, en waarvan de oostelijke bergen zich in een overvloed van regen te verheugen hebben (Genesis 27:39), terwijl daarentegen de westelijke bergen geheel woest en onvruchtbaar zijn, en het meest woeste en onvruchtbaarste gebergte misschien van de gehele wereld is (Mal.1:3). De lucht is helder, en hoewel in de zomer de hitte zeer groot is, wordt toch door de afkoelende winden, die in de regel waaien, de temperatuur niet verstikkend. "In dat gedeelte van Syrië" -zegt Burckhardt (die in 1810-1812 Syrië en Palestina, van 1812-1814 Egypte en Nubië, en in 1816 de Sinaï bezocht heeft, totdat hij in 1817 plotseling te Caïro in Egypte stierf) "zag ik zo weinig zieken." De winter daarentegen is zeer koud; er valt een menigte sneeuw, en de vorst duurt soms tot in het midden van maart. De fijnste vruchten groeien in Edom; zo bv. worden bij de stad Tafyle (Tofel, Deuteronomium. 1:1), welke met grote boomgaarden omgeven is, appels, abrikozen, vijgen, sinaasappels, olijven en perziken, van bijzonder grote soort in rijke menigte gevonden. De genoemde Wady Ghuweir is als het schoonste weiland met zijn vele bronnen nog heden de lievelingsplek van de Bedoeïenen van het gebergte. Deze Wady scheidt het noordelijk deel van het gebergte van het zuidelijke; onder de in Psalm. 83:8 vermelde Gebalieten behoren de bewoners van het eerste, dat bij Romeinen en Grieken het land Gebalene of Gebalietis heet. De hoofdstad van het land was Petra (Hebreeuws Sela, d.i. rots, 2 Koningen. 14:7 Jesaja. 16:1), waarvan Petraeisch (steenachtig, zie Ex 13.20) Arabië zijn naam heeft. Zij is gelegen in een rotsdal, dat hier en daar 500 voet diep is; in de hoge steile wanden zijn ontelbare graftekenen gehouwen, sommigen nauwelijks begonnen, anderen gereed, alsof zij juist uit de handen van de steenhouwer kwamen. Boven deze verheft zich in het noordwesten de verheven dubbele top van de berg Hor, die als een grote rots met klippen, loodrechte wanden en naakte spitsen van allerlei soort in de blauwe lucht en als in een eenzaamheid, zich majestieus verheffen. Op de top van deze berg is het graf van Aäron (vs.28 vv.); tot deze houden de Arabieren nog heden bedevaarten; onder aanroeping van Harun (d.i. Aäron) brengen zij daar bloedige offers van dieren. Een andere stad van betekenis is Bozra,

eveneens door de rotsen een zeer sterke stad (Genesis 36:33 Jesaja. 34:6; 63:1 Jer.49:7-22 Amos 1:11,12). Van de havenplaats Ezeon-Geber is reeds bij vs.1 gesproken; op enige andere in de Bijbel genoemde plaatsen in Edom, zie Nu 21.10. De oorspronkelijke bewoners van het land, waren nakomelingen van Seïr (d.i. de harige), en, daar deze hun stamvader tevens de bijnaam van de Horiet (= holbewoner) voerde, de Horieten (Genesis 36:20 vv.). Zij waren eveneens Troglodyten of holbewoners, en werden later door Ezau en zijn nakomelingen verdrongen of onderworpen. De laatsten verdeelden zich in verschillende stammen met bijzondere stamvorsten, totdat zij een koninkrijk oprichtten, dat echter niet erfelijk was; de koning werd door de stamvorsten gekozen (Genesis 36:6-43).

18. Doch Edom, de oude vijandschap van Ezau tegen Jakob vernieuwende, evenals reeds een van hun stammen, de Amalekieten, dit bij de rots te Rafidim gedaan had (Exodus. 17:8), zei tot hem, tot Israël, door middel van boden: Gij zult door mij, door mijn land niet trekken, opdat ik niet misschien met het zwaard uitga u tegemoet; de eerste voetstap op mijn grondgebied zal ik voor een oorlogsverklaring houden.

19. Toen zeiden de kinderen van Israël tot hem, nogmaals legden de boden hun beden voor en verzekerden hun: wij zullen door de gebaande weg optrekken, zonder ter rechter- of linkerzijde af te wijken, en indien wij van uw water drinken, ik en mijn vee, zo zal ik deze prijs daarvoor geven, gij kunt het zonder enige schade toestaan; ik zal alleen, zonder iets anders, 1) te voet doortrekken; wij vragen alleen om langs deze landweg door te trekken, voor al het andere zullen wij u schadeloos stellen.

1) In het Hebreeuws Rak een-debar. De LXX heeft to prag ma oudenesti, beter, het is eigenlijk niets, in de zin van, zoals wij zeggen, gij hebt er niets meer of minder om; het is de moeite niet waard om het niet te willen hebben..

20. Doch hij, in zijn vijandschap volhardende zei: Gij zult niet doortrekken! En Edom een dreigende houding aannemende, om te tonen dat ook hun verzet niet slechts een woord was, is hem tegemoet uitgetrokken, met een zwaar volk, en met een sterke hand; hij bezette de smalle ingang tot de WadyGhuweir, waardoor de landstraat ging (zie "Nu 20.17).

21. Alzo weigerde Edom Israël toe te laten door zijn gebied te trekken; 1) wegens de moeilijkheid van het terrein ware het bezwaarlijk geweest zich met geweld een doortocht te verschaffen; doch al ware dit mogelijk geweest, zo verhinderde het de wil van God (Deuteronomium. 2:4 vv.); daarom week Israël van hem af en nam een andere weg dan door het land van Edom. Het besloot dat land eerst aan de westzijde naar het zuiden tot aan de Elanitische golf, en dan aan de oostzijde noordwaarts totaan de woestijn van Moab om te trekken (hoofdstuk 21:4-11).

1) Uit Richteren. 11:17 vernemen wij, dat Mozes tegelijk met de boden aan de Edomieten, ook boden tot Moab gezonden heeft, om eveneens vrije doortocht te verzoeken; daar echter het weigeren door Moab van geen betekenis was, omdat Edom geweigerd had, wordt dit gehele gezantschap hier stilzwijgend voorbijgegaan..

Wel werkt de haat van Ezau tegen Jakob in zijn nakomelingschap door. Eeuwen daarna spreekt de Heere nog over deze behandeling, Israël door Edom aangedaan, en noemt dit een van de overtredingen, waarom Hij een vuur zal zenden in Theman, dat de paleizen van Bozra verteren zal (Amos 1:11,12)

III. Vs.22-29. Van Kades vertrekkende, komen de kinderen van Israël op hun tocht langs de westzijde van het Edomitische gebergte. Hier ontvangt Mozes bevel van God, met Aäron en diens zoon Eleßzar op de berg te gaan, en de laatste in zijn vaders plaats met het hogepriesterlijk ambt te bekleden. Nadat dit geschiedt is, wordt Aäron tot zijn vaderen verzameld en vervolgens, na het terugkeren van Mozes en Eleßzar van de berg, 30 dagen lang door de kinderen van Israël beweend.

22. Toen reisden zij af van Kades; a) en de kinderen van Israël kwamen op dezelfde weg, die zij vroeger op hun reis van Ezeon-Geber naar de woestijn Zin (hoofdstuk 20:1) waren ingeslagen over Beroth Bne Akan of Bne Jaäkan, d.i. Bron van de kinderen van Akan (Genesis 36:27) of Jaäkan (1 Kronieken 1:42), misschien is daarmee Aïn el-Weibeh bedoeld; de gehele vergadering kwam te Mosera of Moseroth (Deuteronomium. 10:6), aan de berg Hor (= berg) of Seïr, ten noordwesten van Petra (zie "Nu 20.17).

a) Numeri. 33:37

23. De HEERE nu sprak tot Mozes en tot Aäron, aan de berg Hor, toen de kinderen van Israël zich aan het zo-even genoemde station Mosera, aan de grens van het land van Edom bevonden, zeggende:

24. a) Aäron zal tot zijn volken verzameld worden; 1) de tijd van zijn heengaan is gekomen, want hij zal, zoals Ik (vs.12) gezegd heb, niet komen in het land, dat Ik aan de kinderen van Israël gegeven heb, omdat gij Mijn mond, Mijn duidelijk geopenbaarde wil, weerspanniggeweest zijt bij de wateren van Meriba.

a)Genesis 25:8,17; 35:29; 49:33

1) Tot zijn volken verzameld worden. Deze uitdrukking voor de Patriarchen gebruikt (Genesis 25:8,17; 35:29; 49:33), wordt hier ook van Aäron gebezigd. En dit niet zonder hoge bedoeling. Om daarmee aan te duiden, dat hij niet deelde in de algemene plaag van het volk -hoewel ook hij het land Kanaän niet mocht binnengaan-en door God werd uitgeroeid, zoals zij, die door een bijzonder vonnis van de goddelijke gerechtigheid getroffen werden, maar dat hij in vrede ontsliep en verzameld werd tot zijn godvruchtige voorvaderen, en tot de geesten van de volmaakt rechtvaardigen..

25. a) Neem Aäron, en tevens, opdat voor Israël het Hogepriesterschap behouden blijft en zonder tussenruimte voortbestaat, Eleßzar, zijn oudste zoon, en doe hen opklimmen tot de berg Hor.

a) Numeri. 33:38 Deuteronomium. 32:50

26. En trek Aäron zijn Hogepriesterlijke kleren uit, 1) en trek ze Eleßzar zijn zoon aan, opdat deze dadelijk het ambt in van zijn vader plaats bekleedt (zie "Ex 29.7), want Aäron zal, nadat zijn zoon tot zijn opvolger aangesteld is, verzameld worden tot zijn vaderen en daar sterven.

1) Mozes had Aäron de Hogepriesterlijke kleren aangetrokken; hij moest ze hem ook nu weer, op Gods bevel, uittrekken. Overigens lag voor Aäron dit vertroostends in het feit, dat eerst onmiddellijk voor zijn heengaan hem die kleren werden uitgetrokken, dat hij tot aan zijn dood toe, niettegenstaande zijn zonden en tekortkomingen, door God waardig was geacht, dit Ambt te bedienen. Dat zijn kleren onmiddellijk Eleßzar, zijn zoon, werden aangetrokken was voor hem het bewijs, dat God, de Heere, Zijn gelofte bevestigde, dat het Hogepriesterschap onder de Oude Bedeling van zijn huis niet zou wijken..

27. Mozes nu deed zoals de HEERE geboden had, want zij klommen tot op de berg Hor, voor de ogen van de gehele vergadering, welke tenminste weten moest, wat op de top van de berg zou gebeuren, al behoefde zij niet onmiddellijk daarbij aanwezig te zijn.

28. En Mozes trok Aäron zijn kleren uit en hij trok ze zijn zoon Eleßzar aan; 1) a) en Aäron stierf aldaar, 2) op de eerste dag van de 5de maand, van Ab, in het jaar 1747 v. Chr. in de ouderdom van 123 jaar (hoofdstuk 33:38 vv.), en werd op de hoogte van die berg begraven
3) (zie "Nu 20.17). Toen kwamen Mozes en Eleßzar van die berg af.

a)Deuteronomium. 10:6; 32:50

1) Er was alzo geen enkel ogenblik, waarin er geen Hogepriester was onder Israël. Hiermee verkondigde de Heere God aan Zijn volk, dat er immer, altijd door, een verzoenende en voorbiddende Hogepriester nodig was, maar ook wijst de Heere hiermee op het eeuwig, zonder tussenpozen durend, Hogepriesterschap van Christus Jezus..

2) Aärons karakter is te zwak, dan dat hij zonder een krachtige leidsman als Mozes over het volk zou kunnen staan; het ware te zwaar voor hem een jeugdige Jozua boven zich gesteld te zien. God handelt wijs door Aäron vóór Mozes te laten sterven..

De dood heeft voor Aäron een bijzondere scherpheid; want hij moet die met zijn volle bewustzijn, bij volkomen gezondheid tegemoet gaan. De uitdrukkelijke bepaling, dat hij op een berg zal sterven, een plaats, die naar de hemel, de zetel van Jehova wijst (Genesis 22:14 Exodus 15:17) werpt echter in het duistere van deze dood een heerlijke lichtstraal..

In Aäron is de waardigheid van het priesterschap in zijn volle betekenis, heiligheid en goddelijke instelling, maar tevens de ondergeschiktheid onder het profetische woord, onder de onmiddellijke openbaring van Gods wil, daadzakelijk uitgesproken. In de stamvader, in de eerste Hogepriester ziet men het gehele priestergeslacht voor alle tijden. Een priesterschap bestaat volgens Gods wil en ordening, en slechts Aärons geslacht zal deze waardigheid bezitten; goddelijke glans omgeeft het, en van hem stroomt een volheid van goddelijke zegen over het gehele volk. Maar weigert de priester zich te buigen onder Gods Woord, zo treft hem, zowel als iedere overtreder, Gods ongenoegen en straf. In zoverre de Hogepriester niet

zelf met de Geest van God vervuld is, niet zijn goddelijke aanstelling (Hebr.5:4; 9:4) ook niet een eigen leven uit God heeft, staat hij ten opzichte van zondigheid en mogelijkheid tot afdwalen niet hoger dan ieder ander mens; daarom moest de Hogepriester op de grote Verzoendag eerst voor zijn eigen zonde offeren. Het tijdelijke priesterschap is en blijft in zichzelf gebrekkig en heeft de volmaking alleen in Christus.

Geen "uit het water getrokkene" (= Mozes) kan de leidsman in Kanaän zijn, daartoe behoeft men de "Heer van de verlossing" (= Jozua), niet met een "verheven berg" (= Aäron) als Hogepriester, maar alleen met een die God helpt" (= Eleßzar) komt men in Kanaän. Niet uit de diepte van de wateren, noch van de hoogte van de bergen is onze redding, van Jehova alleen..

3) Het vermoedelijk graf van Aäron is door een klein nieuwerwets gebouw met een koepeldak, zoals gewoonlijk de heilige overblijfselen van de heilige Moslims bedekt, afgezet. Toen Macmicmaël, in gezelschap van Banks, Irby en Mangles, deze plaats in 1818 bezocht, hield aldaar een oude tachtigjarige Arabische kluizenaar zijn verblijf; hij had de ene helft van zijn leven op deze berg doorgebracht, en die zeer zelden verlaten, terwijl hij voornamelijk van de barmhartigheid van de inlandse schaapherders bestond. Deze leidde de reizigers in het gebouw en toonde hun het graf in het achterste gedeelte achter twee dubbele met ijzeren tralies voorziene deuren. Dit monument, omtrent drie voet hoog, is uit brokken steen en marmer bijeengelapt en met een versleten doodskleed bedekt. Aan de wanden bij het graf hangen rozenkranzen, stukjes laken, leer en wollen garen met Tara’s en dergelijke, als godvruchtige offers van de Arabieren achtergelaten. De oude Arabier vulde een lamp met boter, stak haar op, en leidde de reizigers naar een grot of onderaards gewelf, dat in de rots uitgehouwen is, doch niets merkwaardigs bevat. De Arabieren hebben de gewoonte om aan Harouw (= Aäron) een offerande te offeren, gewoonlijk bestaande in een geit. Als zij een gelofte gedaan hebben om een slachtoffer te offeren, gaan zij niet naar de top van de berg, maar rekenen het voldoende, hun offerande te volbrengen op een plaats, van waar zij het koepeldak in de verte kunnen zien; waar zij, na het dier gedood te hebben, een hoop stenen over het langs de grond lopend bloed heen werpen, en zich vervolgens op de romp vergasten. De aldus aan het graf van Aäron bewezen eredienst levert een aandoenlijk schilderij op van het diep gezonken bijgeloof, waarin de Arabieren vervallen zijn. Burckhardt, die, in het karakter van een Moslim, evenzo een geit offerde, zegt, dat zijn gids, terwijl hij dit deed, in de volgende bewoordingen uitbarstte: "O Harouw, zie op ons neer! het is voor u, dat wij dit offer slachten! O Harouw, bescherm en vergeef ons! O Harouw wees tevreden met onze goede wil, want het is maar een magere geit! O Harouw, maak onze paden effen, en wees geloofd en geprezen bij alle schepselen Heer!"

Aäron stierf op de top van de berg (hoofdstuk 33:37), op de eersten dag van de 5de maand, in het 40ste jaar, sinds de uittocht uit Egypte; 123 jaar oud geworden zijnde, hetgeen met Exodus. 7:7 overeen stemt..

29. Toen de gehele vergadering zag, dat Aäron overleden was, want Mozes en Eleßzar waren zonder hem van de berg teruggekeerd (vs.27,28), zo beweenden zij Aäron dertig dagen (Deuteronomium. 34:8), het gehele huis van Israël.

HOOFDSTUK 21.

DE BEET VAN VURIGE SLANGEN NA HET AANSCHOUWEN VAN DE KOPEREN SLANG GEHEELD.

I. Vs.1-3. Nog gedurende hun oponthoud te Mosera aan de berg Hor worden de kinderen van Israël door de Amoritische koning van Harad aangevallen; zij beloven de Heere, dat, wanneer Hij de vijanden in hun handen zou geven, zij hen met hun steden zouden verbannen. Zij behalen de overwinning en spreken het vonnis van de vernietiging over hen uit.

1. Als de Kanaäniet, de koning van Harad, (= wilde ezel), wonende tegen het zuiden van Kades, van waar de kinderen van Israël zich opmaakten (hoofdstuk 20:22), hoorde, dat Israël in het land Kanaän door de weg van deverspieders kwam, 1) door dezelfde weg, die 37 jaar geleden de verspieders ingeslagen waren (hoofdstuk 13:18 vv.), zo streed hij tegen Israël, om de intocht in het land te verhinderen, en hij voerde enige gevangenen hieruit als gevangene weg.

1) Israël had weliswaar bij het optrekken uit Kades geenszins het doel, van het zuiden af Kanaän binnen te dringen, maar moest zich toch, nadat Edomieten en Moabieten de doortocht geweigerd hadden, weer terugwenden naar het noordeinde van de Elanitische golf, om het gebergte Seïr en het land van Moab om te trekken, en na de doortocht door het gebied van de Amorieten, dat zij veroverden, van het oosten af over de Jordaan te gaan. De koning van Harad kon echter in dat opbreken geen ander doel dan het eerstgenoemde vermoeden, vooral, daar zij waarschijnlijk hun weg noordoostelijk naar de Wady Fikreh namen en eerst van de Dschebel Madurah zich naar het zuidoosten keerden. Als de kinderen van Israël reeds van Kades vertrokken zijn en zich naar het zuiden gewend hebben, zet hij hen na, daar hij niet geheel tevergeefs tegen hen wil uitgetrokken zijn, en overvalt hen in de rug, evenals eens Amalek te Rafidim gedaan had (Exodus. 17:8). Dit gebeurde waarschijnlijk ten tijde dat Israël nog in Mosera gelegerd was en 30 dagen lang Aärons dood beweende (Numeri. 33:40 vv.)..

In het Hebreeuws Dérek ha'atharim. De LXX odon Ayarein. De Statenvertaling geeft weg van de verspieders, in navolging van de Chaldese en Syrische vertaling, alsof er stond: (hatharim). Grammaticaal kan dit. Het zou dan de weg zijn, welke de verspieders gevolgd waren, om het land te verspieden. Wij verkiezen de vertaling van de Septuaginta en vertalen, hoorde, dat Israël langs de weg naar Atharim kwam. Atharim is dan een plaats of stad in het zuiden van Palestina gelegen..

2. Toen beloofde Israël de HEERE een gelofte, terwijl een gedeelte van de strijdbare mannen zich, wellicht onder Jozua's bestuur, opmaakte om de aanvaller af te slaan, en zei: Indien Gij dit volk geheel in mijn hand geeft; zo zalik hun steden verbannen, 1) die geheel vernietigen.

1) Ook: zie Le 27.29.

3. De HEERE dan, ten teken dat Hij zich weer in genade tot het volk gewend had, en de tijd van de vervulling van zijn beloften daar was, verhoorde de stem van Israël en gaf de Kanäanieten over; de koning van Harad werd met al de zijnen verslagen en viel in de handen van Israël, en hij (Israël) verbande, overeenkomstig zijn belofte, hen en hun steden; hij sprak het vonnis van gehele vernietiging uit; en hij noemde de naam van die plaats, het gehele tot het gebied van de koning van Harad behorende land: Horma, 1) (= verbanning), om zich op plechtige wijze tot volvoering van de belofte te verbinden, omdat dit nu nog niet geschieden kon Jozua 12:14 Richteren. 1:17).

1) Reeds in hoofdstuk 14:45 werd Zefat, de aanzienlijkste onder de steden, Horma genoemd. Meermalen komt het in het Oude Testament voor, dat reeds in vroegere geschiedenissen de naam genoemd wordt, welke de plaatsen eerst ten gevolge van latere gebeurtenissen ontvingen. Dit is bij het voor ons liggend geval niet zonder betekenis, want het wijst aan, dat "beide gebeurtenissen (de toenmalige nederlaag van Israël en de tegenwoordige verbanning van deze steden) onder hetzelfde idee stonden, dat de plaats reeds door het gericht over het huis van God (1 Petr.4:17) geheiligd geworden is, voordat zij naar het gericht over de wereld haar naam verkreeg.".

II. Vs.4-9. Van Hor trekken de kinderen van Israël langs de Araba verder. Op de weg komt de oude mismoedigheid weer boven, over de bezwaren en ontberingen van hun reis; zij spreken lasterlijke woorden, waarom de Heere vurige slangen onder hen zendt, aan wier beet velen onder ontzettende koortsen sterven. Op de bede van het volk en de voorbede van Mozes geeft de Heere een genademiddel, welks gelovig gebruik de slangenbeet onschadelijk maakt; dit middel is een aan een staak opgericht koperen slangenbeeld; hiernaar moesten zij zien om genezen te worden.

4. Toen de 30 treurdagen over Aärons heengaan voorbij waren (hoofdstuk 20:29), reisden zij van de berg Hor, op de weg van de Schelfzee, langs de Araba zuidelijk naar Ezeon-Geber aan de noordpunt van de Elanitische golf, zodat zij, door de Wady el-Ithm heen en dan zich noordelijk wendende, om het land van de Edomieten heentogen, doch de ziel van het volk werd verdrietig 1) op deze weg, daar het moeilijk reizen in de woestijn, zo vol van ontberingen, geen einde scheen te nemen: nu toch ging de weg weer van Kanaän af.

1) Het Hebreeuwse woord duqt betekent: "werd kort," ongeduldig. De beproeving was voor Israël ook zwaar. Na zo vele jaren zwerven in een woestijn, waren zij eindelijk weer bij het land van de belofte, en nu leidt weer de weg van Kanaän af. Mijn lezer! zijt gij bij veel mindere en veel kortere beproevingen niet ongeduldig geworden? Zo gij het weer worden zou, denk dan aan de vorige slangen, maar meer nog aan de wijze wegen van God..

5. En het volk sprak tegen God en tegen Mozes op de oude misdadige wijze, want nog bevond zich een overblijfsel van het vorige geslacht onder hen, dat Gods genade gering achtte en in zijn zucht zich niet vinden kon: Waarom hebt gij ons doen optrekken uit Egypte, opdat wij sterven zouden in deze woestijn? want hier is geen brood, ook geen water, en, hebben wij ook het Manna, 1)onze ziel walgt over dit zeer lichte brood, dat wij nu zovele jaren met verdriet gegeten hebben.

1) Wel mocht Israël een gelukkig volk genoemd worden, wegens de zorg van zijn getrouwe God, die het brood van de hemel liet regenen; doch wat zullen wij zeggen van ons zelf? Wij hebben een kostelijker manna dan zij, een wonderbare hartversterkende hemelspijs, die dat Manna zo ver overtreft, als het Nieuwe Verbond heerlijker glinstert dan het Oude, als de ziel meer waard is dan het lichaam, als de hemel hoger is dan de aarde, als de zaak kostelijker is dan haar beeld en haar gelijkenis. Ik bedoel dat Manna, dat hemelbrood, waaraan wij ons gelovig en zalig eten; het kostelijkste kleinood, dat alle schatten van de aarde ver achter zich laat, de zielespijs, die elke hongerige verzadigt, elke bedroefde verkwikt, de zieken weer opricht en de stervende de laatste zoete lafenis geeft, die voor ons, reizigers door de woestijn, een dagelijkse vertroosting is-ik bedoel het Manna, waarvan de Heiland (Johannes 6:51) spreekt: "Ik ben dat levende brood, dat uit de hemel nedergedaald is, zo iemand van dit brood eet, die zal tot in eeuwigheid leven." Christus kunnen wij genieten, in Zijn sacrament en in Zijn woord; daarom zegt Luther. "Manna is ons heden het sacrament en het Evangelie. nl. die prediking, waardoor verkondigd wordt, dat het lichaam en het bloed van Christus gegeven is tot vergeving van zonden. Daarom, wanneer gij het Evangelie hoort, zo regent het Manna, en dan verzamelt gij Manna; dat wordt u dan van de hemel gegeven." Laat ons daarover verheugd zijn, dat de Heere ons genadig dit Manna van Zijn woord verleend heeft. Het is een hemelgave aan onwaardigen; het is onaanzienlijk van gedaante en liefelijk van smaak; het is een spijs in de woestijn; het is genoeg voor een ieder; wee dengenen, die het verachten, maar de liefhebbers van dit Manna zijn zalig. Deze zijn de gedachten, die bij een vergelijking van het Manna van Israël zich aan ons opdringen..

Er is een zekere tegenzin in het leven, vooral bij mensen, die niet veel moeten arbeiden. Die tegenzin ontstaat door de eentonigheid en haar gevolg, de verveling. De moeite, de inspanning geeft het zout aan de spijze, de smaak aan het brood, en-aan het leven. God had het de kinderen van Israël zo licht en geriefelijk mogelijk gemaakt, door hun het dagelijks brood te geven zonder arbeid; omdat er in de woestijn geen arbeid, althans geen arbeid om brood, geen landbouw plaats kon vinden. Doch juist daarom verveelde het hun, het was hun, ook in zedelijke zin, een zeer licht brood. Het is evenzo met het leven zelf. Soms is het ons te zwaar, maar ook soms te licht. Wij moeten grote waarde hechten aan het leven, en toch altijd bereid zijn het over te geven, wanneer het door de enige eigenaar, God, van ons gevraagd wordt. Dit heeft zielerust en levenslust. Men heeft opgemerkt, dat juist de werkzaamste mensen, die door hun arbeid het meest aan het leven gehecht zijn, het meest bereid waren om te sterven, als het hun tijd was. In ieder geval, wij moeten zowel leren leven, als leren sterven. Wij moeten tegelijk een heilige belangstelling in, en ene heilige onverschilligheid voor het leven hebben. Wij moeten leven, om ‘s Heeren wil en zolang als de Heere het wil. Hoe kunnen wij dit leren? Het geloof kan ons leren, het geloof; dat wij om niet ontvangen, en waardoor wij alles kunnen verkrijgen..

6. Toen a) zond de HEERE, tot straf voor de lasterlijke woorden, vurige slangen 1) onder het volk, slangen, die door hun beet hevige brand, onlesbare dorst en grote opzwelling teweegbrachten; die beten het volk en er stierf veel volk van Israël.

a) 1 Kor.10:9

1) Nog heden zijn de slangen in de nabijheid van de zeeëngte van Akaba buitengewoon talrijk; de vissers vrezen zeer voor hen en blussen ‘s avonds, voor zij gaan slapen hun vuur uit, omdat het licht hen aantrekt. G.H. v. Schubert (overl. 1860) bericht omtrent zijn reis van Akaba naar Hor: "In de middag bracht men ons ene zeer bonte, met vuurrode vlekken en strepen getekende grote slang, welke, zoals de bouw van het gebit dit toonde, tot de vergiftigste soorten van dit geslacht behoorde." Daar hetgeen hier verhaald wordt, in de Araba, ten zuiden van Hor, plaatsvond, nemen de nieuwste uitleggers van onze tekst aan, dat Israël zich nog ten westen van het Edomietengebergte zou bevonden hebben, toen het morde en het morrende volk door die slangen bezocht werd. Zij plaatsen daarom het station Zalmona (hoofdstuk 33:41) waarvan de naam (= plaats van het beeld) doet vermoeden, dat daar deze geschiedenis heeft plaatsgehad (vs.8,9), nog in de Araba. Wij houden het er echter voor, dat deze aan de oostzijde moet gezocht worden; want het schijnt, dat het volk reeds een langere tocht sedert het optrekken van Hor achter zich gehad heeft, eer het verdrietig werd over de weg, en juist daar, waar het eigenlijk gebied van de slangen reeds verlaten heeft, zonder door deze gewond te zijn, komt het: "De Heere zond vurige slangen onder hen," beter tot zijn recht. De plaag is verder van dien aard, dat de kinderen van Israël die over gebrek aan water zich bezwaard gevoelen, zouden leren kennen, wat dorst in de hoogste mate was..

Woordelijk: "brandende slangen," d.i. wier beet vurig was; dat er "de" vurige slangen staat, duidt aan, dat er iets bekends wordt herinnerd, dat die slangen bedoeld worden, welke de ouden, zolang zij in het water leven "Hydrus" en wanneer zij zich op het land ophouden, "Chersydrus" noemden. In het droge jaargetijde (omdat Aäron in het begin van juli was gestorven (hoofdstuk 20:28), moest het nu in het laatst van augustus zijn) gaan deze slangen aan land, als wanneer haar beet nog veel gevaarlijker is dan anders. Er is misschien in de aard van deze straf een verband met de misdaad, waarvoor zij trof. Zij, wie het Manna te flauw is van smaak, die begeren naar meer prikkelende spijs, naar ene spijze, die meer bijtend was, zij worden gebeten door vurige slangen. Maar in het bijzonder doen deze slangen ons denken aan de voortdurende strijd, die er tussen het geslacht van de mensen en dat van de slangen moest bestaan (Genesis 3:15), en aan de verleider, die zich heeft bediend van ene slang, om de eerste mensen over te geven aan de zonde en aan de dood..

Aben Esra en anderen menen, dat deze straf zeer wel geschikt geweest is naar de zonde van de Israëlieten, welke bestond in kwalijk te spreken van de Heere, door het lasteren van Zijn voorzienigheid, want R.Salomon vergelijkt een lasteraar bij een slang, welke bijt, indien zij niet bezworen wordt (Prediker. 10:11)

7. Daarom 1)kwam het volk tot Mozes, en zij zeiden: Wij hebben gezondigd, omdat wij tegen de HEERE en tegen u gesproken hebben: bid de HEERE, dat Hij deze slangen van ons wegneemt. Toen bad Mozes, de getrouwe middelaar, voor het volk.

1) Door de ontzettende straf, ten gevolge waarvan er velen stierven, en vanwege de doodsangst, waarin de levenden verkeerden, die ieder ogenblik in gevaar waren, om gebeten te worden, kwam het volk tot bezinning en berouw, en wendde zich tot Mozes, om hun voorbede te zijn..

8. En de HEERE zei tot Mozes: Maak u daarom een koperen vurige slang, een in gedaante en kleur aan de levenden gelijk, en stel ze op een stang 1) of staak; dit zal een middel zijn voor allen, die reeds dodelijk gewond zijn, om nog hulp en genezing te verkrijgen, en het zal geschieden, dat al wie gebeten is, als hij haar aanziet in geloof aan Mijn belofte, zo zal hij leven; 2) wie daarentegen dit Mijn genademiddel veracht, zoals het volk van het Manna verachtelijk gesproken heeft, die rest geen hulp, hij moet in zijn zonde sterven.

1) Het Hebreeuwse woord on (Nes) betekent eigenlijk een banier, een veldteken..

2) Hierin zijn drie merkwaardige stukken: allereerst moet de slang, die Mozes op Gods bevel maken moet, van koper zijn, dat is, roodachtig, doch zonder vergif, en gelijk aan hen, die door de vurige slangen gebeten rood waren en van hitte brandden; ten tweede moet de koperen slang opgericht worden op een paal tot een teken; ten derde moet men, wil men van de vurigen slangenbeet genezen worden, en leven, de koperen slang, die aan de paal opgericht is, aanzien, anders kan men niet genezen worden. Hierin zijn de drie gezichtspunten klaar en duidelijk aangewezen, waarop het bij deze geschiedenis, die volgens de eigen verklaring van Christus (Johannes 3:14) een afschuduwing van Hem is, aankomt..

Dat de slang de gedaante en kleur van de wezenlijke slangen heeft en tevens in kleur de gebeten mensen gelijk is, doch zonder vergif en onschadelijk, beeldt Christus af, die in de gedaante van het zondig vlees verschenen en ons, doemwaardige mensen, gelijk geworden is, toen Hij onze zonden op het kruis droeg (Rom.8:3; 2 Kor.5:21; 1 Petr.2:22-24). Vervolgens wordt de koperen dode slang tot een teken, zodat de levende slangen geen dodelijke schade meer kunnen aanrichten, daarvoor dat hij op een paal als een banier geplaatst wordt; dat doelt op het kruis van Christus, dat de overwinning is over de boze machten en overheden onder de hemel, en de redding van alle schuld en van alle straffen over de zonde (Kol.2:14 vv. Rom.8:31 vv.). Eindelijk wordt de gebetene daardoor de heling deelachtig, dat hij gelovig naar het opgerichte slangenbeeld opziet; hetgeen toont, op welke wijze wij van de beet van de oude slang, van zonde, dood, duivel en hel moeten geheeld worden, namelijk door gelovig opzien tot de aan het kruis verhoogde mensenzoon. Wat dus in het Nieuwe Testament tot een daadzaak van de genade geworden is, dat is in het Oude Testament reeds als genadeteken voorhanden geweest; wat later in de vervulling van het eeuwig raadsbesluit van God tot werkelijkheid geworden is, dat een Heilige, maar als zondaar aan het kruis verhoogde, van de zonde verlost, een gedode, die geen zonde gedaan heeft, van de dood, de bezoldiging van de zonde redt, dat treedt reeds nu in een onschuldig slangenbeeld als voorzegging op, en heeft in dit bijzonder geval, bij wijze van voorafbeelding zijn krachtige uitwerking..

Wij zouden een hele bloemlezing kunnen geven van proeven tot verklaring, die bij deze plaats gemaakt zijn; het zou de moeite niet belonen. Evenmin willen wij trachten te weerleggen wat gezegd is door hen, die met het snijmes van hun onheilige kritiek, onze plaats zijn aangevallen. "Velen gaan," zegt Menken, "met krijg in het hart en met wapens in de hand, aan de studie van de bijbel, zodat deze hun wel mocht toeroepen: "Gij zijt uitgegaan, als tegen een moordenaar, met zwaarden en met stokken gewapend, om mij te vangen." Maar hij gaat midden door de gewapenden heen; laat hun nauwelijks het oppergewaad, en ook daarmee weten zij niets te beginnen, want-het kan niet versneden worden, het is zonder naad, van

bovenaf geweven." Wanneer wij daarentegen alle anatomische messen en chemische smeltkroezen bij de behandeling van de Heilige Schrift ter zijde laten, en ons verstand gevangen laten nemen onder de gehoorzaamheid van Christus, zo is het ons deel om te overwinnen, want, zoals Episcopius zegt (gestorven in 1843): "de grootste overwinning behaalt hij, die, hoewel overwonnen, toch de waarheid als prijs van de overwinning wegdraagt.".

De slangen beten, en haar beet was dodelijk. Zij vertegenwoordigen de eerste slang, die de eerste mensen een dodelijke beet toebracht. Zo'n straf hadden de kinderen van Israël niet verwacht; nu baden zij Mozes, dat hij voor hen bidden wilde, en daarmee zou dan naar hun mening de straf opgeheven worden en deze zaak afgedaan zijn. Velen onder ons zijn niet verder gevorderd dan zij. Doch er moest nog een ander Middelaar dan Mozes zijn tussen God en het volk; een slang en toch geen slang, want het was een slang zonder slangenbloed, zonder slangenvenijn, zonder slangenziel, het was een koperen slang, welke geen andere overeenkomst had met de wezenlijke slang, dan de gelijkenis. Zij wees rechtstreeks heen naar Christus, die in eigen persoon Nicodémus naar dit schaduwbeeld heenwees. De Messias was onder Israël bekend als het lam, het paaslammetje, maar ook als de bok en nu hier als de slang. Treffend niet waar? dat de Heilige van Israël onder zulke beelden wordt voorgesteld. Welk mens zou zo iets ooit in zijn hart hebben durven nemen. Alleen de Heilige Geest kon het doen, want Christus schaamt zich voor onze zonden geen vernedering, hoe verregaand ook Hij wil, als de drager van onze zonden, ook de lelijkste namen dragen. Christus, en die gekruisigd, tot zonde gemaakt, een vloek geworden, is dan ook alleen de ware Christus. Een ander is een valse Christus, die ons van onze dodelijke zielewond, van onze zonde niet geneest. Christus zelf zei het dan ook tot Nicodémus in de woorden: "Zoals Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzo moet ook de Zoon van de mensen verhoogd worden, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." De Heere gebruikte meermalen het woord verhoogd, als aanduiding van de wijze, waarop Hij sterven zou. Het is een offerwoord; het wordt gebruikt voor de opheffing van het offer naar de hemel, of de aanbieding ervan aan God, alvorens het op het altaar verteerd wordt. Nu had alleen een gekruisigde, bij de smadelijke dood, die Hij onderging, dit eigenaardige in Zijn straf, dat Hij boven al het volk werd opgeheven, met de bedoeling, om Zijn smaad te vermeerderen, omdat de gekruisigde beschouwd werd als de aarde en de hemel even onwaardig te zijn. Doch het lijden en sterven van Jezus heeft twee zijden, want al de uitwendige smaad die Hij leed, was innerlijk voor Hem de hoogste eer, omdat Hij niet als zondaar, maar als zondenverzoener, als offer voor de zonde leed en stierf. Tevens volgt hieruit, dat Zijn wijze van sterven de kenmerken van een offerande in Zich dragen moet. Het verhogen aan het kruis is één van deze kenmerken. Christus werd op het kruis als het waarachtig offer ten hemel opgeheven, en God aangeboden. Zo verenigt dan het kruis van Christus de grootste tegenstrijdigheden: de allerdiepste smaad en de allerhoogste eer. Christus' dood is tegelijk Zijn vernedering en Zijn verhoging. Hier is het verstand van God. De vereniging van de oorzaak van de kwaal en haar genezing in één voorwerp; zodat een slang de kwaal en wederom een slang de genezing aanbrengt, is door geen menselijk verstand uit te vinden. Zulke dingen kunnen mensen nadenken, niet uitdenken. De kinderen van Israël geven bij vele kwade voorbeelden ook wel eens een goed voorbeeld. Zij zeggen: "Wij hebben gezondigd," en toen zo'n tegenstrijdig middel van genezing, als het aanzien van de koperen slang voorgeschreven was, maakten zij

niet de minste bedenking, maar geloofden, gehoorzaamden en werden behouden. Hoe beschamen deze Israëlieten van de woestijn de hoogbeschaafde lieden onder ons, die het voor een tegenstrijdigheid houden en het daarom niet willen geloven, wanneer God zegt, dat het bloed van Zijn Zoon de bloedvlekken van onze ziel wegneemt, Zijn onschuld onze schuld bedekt, en dat de rechtvaardige geleden heeft voor ons onrechtvaardigen. En waarom geloven zij deze tegenstrijdigheden niet, ofschoon God ze verkondigt, en geloofden de Israëlieten van de woestijn ze wel? Om de eenvoudige reden, dat die Israëlieten zich dodelijk gewond en de gelovigen onder ons zich volkomen gezond voelen. Als men zijn zonde kent, dan kent men ook Christus als de enige, waarachtige verzoening van de zonde; maar wie zijn zonde niet kent, die speelt met haar, tot zolang hij zijn leven en zijn zaligheid verspeeld heeft. Mocht ieder met zijn zonde bekend, gelovig en behouden worden. De gewonde, de stervende Israëlieten moesten geloven, wilden zij behouden worden. Zij moesten geloven, dat zij niet konden genezen worden, tenzij zij de koperen slang aanzagen. Die het deden, werden genezen, die het niet deden stierven. O, het is God zo welbehagelijk, dat wij geloof oefenen..

Het zou de gebeten Israëlieten niet gebaat hebben, dat zij op hun wonden klagende en zuchtende hadden blijven zien, dat zij zichzelf verfoeid hadden vanwege hun gemor; bij dat alles zouden zij getsorven zijn. Ach zo velen, gebeten door de oude slang, door Satans, zien niets dan hun zonden, spreken over niets dan over het vergif dat in hun werkt. Van uzelf het oog af, op de gekruisigden, van de zonde af, op "de gedaante van het zondige vlees." (Rom.8:3) Gelooft in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden! Of wilt gij niet behoren tot hen, van wie het formulier van het Heilige Avondmaal zegt, dat zij hun leven buiten zichzelf in Jezus Christus zoeken? De gebeten Israëliet zal niet gevraagd hebben: "Is die slang daar wel voor mij opgericht?" Zij was opgericht voor een ieder, die er het oog op vestigen wilde; geen mate van smartgevoel was bepaald, alleen was er begeerte naar redding nodig. Het Evangelie is zo eenvoudig, ach! waarom legt men zichzelf en anderen zoveel lasten op die te zwaar zijn om te dragen? Waarom het woord van de Schrift: "Het koninkrijk van God is blijdschap" veranderd in: "Het koninkrijk van God is zuchten." Waarom in plaats van het: "gelooft" van het Evangelie, de eis gesteld: "een benauwde geest?" Jesaja 61:3) Waarom als voor Naäman het redmiddel te eenvoudig? (2 Koningen. 5:10,11) Nog eens: Gelooft en gij zijt gered!.

Alle mensen, die daar leven, zijn in zo’n staat, als de Israëlieten waren. Satan heeft ook ons in het hart gestoken en heeft ons menige dodelijke wonde gegeven, zo wij dat konden voelen, en Christus, die door de koperen slang afgebeeld was, was evenzo verhoogd aan het kruis, om gerechtigheid en eeuwig leven een ieder van ons toe te brengen. Daarom, indien wij de eeuwige dood willen ontgaan, zo moeten wij ons zelf verzaken, en slaan de ogen van het geloof op Christus, de gekruisigde, en bidden om vergeving van onze zonden, en dan zullen onze harten en gewetens genezen worden van de wonden en beten van de duivel. En zolang wij geen genade hebben, om dit te doen, zo zullen wij niet geheeld worden, maar altijd gewond liggen met de steken van de satan, en bloedende tot de dood van het hart toe, al is het, dat wij noch pijn, noch smart voelen..

9. En Mozes maakte een koperen slang en stelde ze, overeenkomstig het bevel van de Heere, op een stang; en het geschiedde, als een slang iemand beet, hetgeen nog dikwijls voorkwam,

daar de plaag van de vurige slangen niet dadelijkophield, zo zag hij de koperen slang aan, en hij bleef levend. 1)

1) Was er eigenlijk in het zien op de verhoogde slang geen genezende kracht gelegen, noch enige waardigheid of verdienstelijkheid, waardoor de Heere zou kunnen bewogen worden, om de aanschouwers te genezen, alzo heeft het gelovig aanschouwen van Christus, of het zien op Hem mede in zichzelf geen waardigheid of verdienstelijkheid ter verkrijging van de geestelijke genezing, moetende het geloof niet aangemerkt worden als een verdienstelijk werk, maar als een gave van genade, zonder welke de genezing niet wordt verkregen, en als een middel, waardoor de genezing wordt aangegrepen en toegepast..

Hoe zullen de ongelukkigen, die de beet van een slang voelden, zich gespoed hebben, tot de koperen slang op te zien! Hoe zal de moeder het gewonde kind heengedragen, hoe zal de zoon de wankelende oude vader vergezeld, hoe zullen de broeder, de vriend, de bloedverwant zich beijverd hebben, om hun stervende betrekkingen het aanzien van het teken mogelijk te maken! O, waren wij zo ijverig om elkaar heling te verschaffen voor de dodelijke schade, die de oude slang met haar beet ons berokkend heeft, en even zo arbeidende om de onzen tot Jezus Christus de gekruisigden te leiden! In latere tijden werd de koperen slang, die de Israëlieten als een blijvend gedenkteken van de hulp, die zij in de woestijn ondervonden hadden, mee naar Kanaän brachten, een afgodische ere met offeranden gegeven; men noemde haar Nehustan (d.i. koper); koning Hiskia liet haar verbrijzelen, om een einde aan die zonde te maken (2 Koningen. 18:4)

De aanbidding van Aesculapius (de god van de geneeskunde) onder de gedaante van een slang, heeft wellicht van hier haar oorsprong..

Volgens de menselijke wijsheid was het een dwaasheid, om door het zien op een koperen slang genezen te worden van de giftige slangenbeten; evenzo is het volgens de menselijke wijsheid nog immer een dwaasheid, om door het zien op een gekruisigde Christus behouden te worden voor de eeuwigheid..

III. Vs.10-30. In volgorde worden nu de reisstations genoemd op welke Israël op zijn tocht om het Edomietengebergte aan de oostzijde, en het Moabietenland voorbij over de Arnon, door het zuidelijke rijk van de Amorieten heen, tot aan de berg Pisga aan het noordoostelijk einde van de Dode Zee teruggaat (vs.10-20); daarna volgt het bericht, hoe Mozes ook van de Amorieten, toen hij bij Arnon aan de grenzen van hun land stond, tevergeefs vrije doortocht gevraagd heeft, en nu op goddelijk bevel aan hun tegemoet trekkende koning Sihon, zijn hele gebied door het zwaard ontnomen heeft.

10. Toen vertrokken de kinderen van Israël van de legerplaats, waar de geschiedenis met de vurige slangen (vs.4-9) had plaatsgehad zij trokken voort aan de oostzijde van het gebergte van de Edomieten in noordelijke richting, en zij legerden zich, na het station Funon (hoofdstuk 33:41 vv.) 1) aangedaan te hebben, waar hun een vriendelijke behandeling van de zijde van de Edomieten ten deel viel (Deuteronomium. 2:29)

2) te Oboth (= zakken), wellicht zo genoemd, omdat zij, na zoveel gebrek, hier genoegzaam putten met water vonden.

1) De weg, welke de naar of van Mekka in Arabië trekkende karavanen, langs de oostzijde van het Edomietenland nog heden inslaan, loopt over een streek, die het woeste Arabië in het oosten van het bebouwde land, in het westen tot in het noorden aan de bronnen van de Jordaan van elkaar scheidt. Op deze streep land zijn de drie stations Zalmona, Funon en Oboth te zoeken; over de ligging van de eerste en de laatste kan niets met zekerheid gezegd worden. Van de tweede, Funon, bericht ons Hiëronymus, dat zij een plaats van bergwerken was, waarin misdadigers (ten tijde van de Christenvervolgingen ook de Christenen) gezonden werden; zij lag, naar de duistere opgaven te oordelen, noordoostelijk van Petra; enigszins zuidelijk daarvan lag de stad Maon (zie Jud 10.12 en zie 2Ch 26.7) in een wel rotsachtige, maar toch bebouwbare landstreek, welke abrikozen, perziken, druiven enz., van zeer goede soort oplevert, en in welke gronden vele voortreffelijke kruiden groeien; de pelgrims voorzien zich hier graag van levensmiddelen, terwijl de bewoners, wat zij niet zelf kweken van elders aanvoeren. Naar alle waarschijnlijkheid is het hetzelfde als Maon, dat bekend is door de wijsheid van zijn bewoners, die zich bijzonder in zinrijke zedespreuken openbaarde, het beroemde Theman (Jeremia. 49:7,20 Jesaja. 21:14), van waar misschien Elifaz, een van Jobs drie vrienden afkomstig was (Job 2:11). Hoewel tegelijk met Theman ook Dedan in het land van de Edomieten genoemd wordt (Jeremia. 25:23; 49:8 Ezech.25:13), zo lag dit toch niet in de onmiddellijke nabijheid; waarschijnlijk is daaronder het tegenwoordige Dhana, ten zuiden van Bozra bedoeld..

2) Dat de Edomieten zich thans, nu zij de kinderen van Israël aan de oostzijde van het gebergte zagen trekken, geheel anders dan vroeger jegens hen gedroegen, laat zich verklaren uit hetgeen (zie Nu 20.17) over de natuurlijke gesteldheid van hun land gezegd is; zij moesten nu voor Israëls overmacht vrezen en zochten voordeel van hen te trekken, door hun voor hoge prijs levensmiddelen te verkopen..

11. Daarna reisden zij van Oboth, en legerden zich aan de heuvels van Abarim 1) (= bergpassen), heden ten dage Kaloat el Massa genaamd, in de woestijn, die tegenover Moab is, tegen de opgang van de zon, in de aan de oostelijkegrenzen van Moab zich uitbreidende woestijn (hoofdstuk 33:44).

1) HebreeuwsMydkuh yyeb = aan de puinhopen van Abarim. De Lutherse vertaling heeft: "te Jjim aan (het gebergte van) Abarim..

Thans waren de kinderen van Israël aan de grensscheiding tussen het land van de Edomieten en het gebied van de Moabieten aangekomen. Ook dit moesten zij oostelijk omgaan, daar aanwending van geweld zowel tegen de Moabieten, als tegen de Edomieten verboden was, (Deuteronomium. 2:2-9) en de vrije doortocht door hun land evenmin was toegestaan (Deuteronomium. 2:9 Richteren. 11:17); zij hielden zich dus, zoals zij tot hier toegedaan hadden, op de Karavanenstraat, die naar Damascus leidt, en welke zich hier aan de grensrivier el-Ahsy daarom zo ver oostelijk wendt, omdat de laatste in ene diepe smalle rotsbedding loopt, en slechts aan zijn oorsprong een geschikte overtocht toelaat. Het land van de

Moabieten strekte zich toen nog niet uit tot aan de Arnon, de tegenwoordige Wady Modscheb, terwijl vóór de tijd van Mozes, de Moabieten gemeenschappelijk met de Ammonieten de gehele landstreek aan de oostelijke oever van de Jordaan tot aan de Jabbok in bezit gehad hadden, zij waren echter, niet lang vóór het terugkeren van Israël, in het land van het pelgrimschap van zijn vaderen, gedeeltelijk oostwaarts, gedeeltelijk westwaarts teruggedrongen. Dit hadden de Amorieten gedaan, een Kanaänitische volksstam, die ten tijde van Abraham, in de omstreken van Hebron en Hazezon-Thamar, op het gebergte van Juda en de zuidelijke afhelling daarvan woonde (Genesis 14:7,13 Numeri. 13:30 Deuteronomium. 1:7 vv.); kort geleden waren zij de Jordaan overgetrokken en hadden daar twee rijken, een noordelijk en een zuidelijk (zie Nu 21.30) gesticht. Zo waren de Moabieten nu tot op de hoge vlakte, die aan de Dode Zee tussen de Arnon en de Wady el-Ashy gelegen is, beperkt, terwijl de Ammonieten daarentegen meer noordelijk, ten oosten van het zuidelijk rijk van de Amorieten hun zetel hadden. Beide volken, de Ammonieten zowel als de Moabieten, behoorden door hun afkomst van Lot (Genesis 19:38) evenzeer tot Israëls broedervolken, als de Edomieten wegens hun afstamming van Ezau of Edom (Genesis 36). Zij hadden met de Amalekieten in het zuiden (Ex.17:8 vv.) en de uit Abrahams tweede huwelijk met Ketûra afstammende Midianieten (Genesis 25:1-6), wier woonplaatsen aan de andere zijde van die van de Moabieten, Edomieten en Ammonieten tegen het oosten lagen (zie Ex 2.15; Richteren. 6:1) de roeping van God ontvangen, om het volk, dat Hij verkoren had, tot verwezenlijking van Zijn genaderijke gedachten, als een ringmuur af te sluiten tegenover de naburige heidense volken, en te zijner tijd het in Israël rijpende heil, waarmee alle volkeren van de aarde zouden gezegend worden, aan deze te helpen brengen. Zij hebben geen van allen hun roeping verstaan, tegen de verplichtingen, die hun verwantschap met het volk van God hun oplegden, zich verzet, en aan de zegeningen, welke Israëls nabijheid hun had kunnen geven, zich moedwillig onttrokken. De Moabieten waren in het bijzonder reeds geheel in de afgodendienst weggezonken (zie over hun volksgod Kamoz, naar welke zij (vs.29) "volk van Kamoz" heten, Leviticus. 18:21); hoever zij later hun vijandschap tegen de kinderen van Israël dreven, blijkt uit het roepen van Bileam en de verleiding tot deelneming aan hun ontuchtige godsdienst (hoofdstuk 22-25)

12. Van daar reisden zij, in noordelijke richting zich naar het westen wendende, en legerden zich bij de beek Zered 1) (= prachtige bomengroei).

1) Volgens sommigen, Robinson, Ewald en Ritter, de Wady el Ahsy; volgens anderen, v. Raumer, Kurtz en Keil, de Wady Kereh, in de nabijheid van Katrane..

13. Van daar reisden zij, langs de Karavanenstraat verder naar het noorden voorwaarts trekkende, en legerden zich aan deze zijde van de Arnon (= schuimend), welke in de woestijn is, uitgaande uit het gebied van de Amorieten; zij legerdenzich ter zijde van de Arnon, daar waar zij nog in de woestijn vloeit, en wel aan een van haar bijrivieren, waardoor zij door het gebied van de Amorieten heen en in de oostelijk daarvan gelegen woestijn voortloopt. Zo stonden zij thans aan de grensscheiding van een nieuw gebied, gereed om dit te betreden; want de Arnon is de grens van Moab, tussen Moab en tussen de Amorieten. 1)

1) Hier, nu zij het gebied van de beide broedervolken Edom en Moab achter zich en in de Amorieten een volk voor zich hadden, dat zij niet meer behoefden te sparen, daar het behoorde tot de Kanaänieten, die God aan het gericht overgegeven en die zij uitdelgen moesten, verkregen zij van de Heere de aanwijzing (Deuteronomium. 2:24 vv.): "Maakt u op, reist heen en gaat over de beek Arnon; ziet, Ik heb Sihon, de koning van Hesbon, de Amoriet, en zijn land, in uw hand gegeven; begint te erven, en mengt u met hen in de strijd. Op deze dag zal Ik beginnen uw schrik en uw vrees te geven voor het aangezicht van de volken onder de gehele hemel; die uw gerucht zullen horen, zullen sidderen en bang zijn voor uw aangezicht.".

14. 1) (Daarom wordt gezegd in het boek van de oorlogen van de HEERE, van de oorlogen, die Israël, als een leger van de Heere gevoerd had (zie "Jozua 10.13): Tegen Waheb, (= wat hij deed), een Amoritische vesting, niet ver van Jahza (vs.23), in een wervelwind, en eveneens tegen de beken, de verschillende beken, die naarde Arnon 2) stromen.

1) Vs.14 en 15 bevatten een aanhaling uit het in vs.14 genoemd "boek van de oorlogen van de Heere," een boek, dat een verzameling bevatte van liederen, waarin de grote daden van de Heere in de dagen van Mozes zijn bezongen. Voor ons is het verloren gegaan, zoals zovele boeken, waarvan in de Heilige Schrift hier en daar wordt melding gemaakt. Waarschijnlijk is de inhoud van deze verzen een gedeelte van het lied, dat vervaardigd werd, nadat de Heere de belofte, in Deuteronomium. 2:24 vermeld, had vervuld, nu de Israëlieten aan de grenzen van Moab waren gekomen..

2) Beter: Waheb in een wervelwind en de beken van de Arnon. d.i. Waheb neemt Jehova in een wervelwind en evenzo de beken van de Arnon. In vs.15 wordt dan verder vermeld, wat ingenomen of vernield werd..

15. En zo ook tegen de afloop van de beken, het dal waarin die beken zich verenigen, die zich naar de gelegenheid, naar de landstreek van Ar (= stad), Moab wendt, en leent, grenst aan het gebied van Moab. 1)

1)Waarschijnlijk is dit gedeelte aangehaald, ten bewijze dat in Mozes' tijd, de grenzen van Moab zich niet verder uitstrekten dan tot de Arnon, hetgeen in later tijd betwist werd, toen men beweerde, dat de Israëlieten het land tussen de Arnon en de Jabbok niet aan de Amorieten, maar aan de Ammonieten en Moabieten ontweldigd hadden (Richteren. 11:13)..

De Arnon ontstaat uit de vereniging van de Saïde, die niet ver van Katrane ontspringt in de Wady Ledschum, die van het noordoosten komt, en nog twee andere riviertjes in zich opneemt; daar waar beiden zich verenigen, vormt het dal schone groene weiden, in wier midden zich een heuvel verheft, waarop naar alle waarschijnlijkheid de stad Ar-Moab zal gelegen hebben eut.3:12 Jozua. 13:16). Zij is door een aardbeving verwoest, waarover Hiëronymus (geb. 331 te Stridon tussen Dalmatië en Pannonië) bij Jesaja. 15 meldt, dat zij in zijn kinderjaren voorgevallen is; waarschijnlijk is zij dus de aardbeving van het jaar 342 vóór Christus, welke vele steden van het oosten, onder andere ook Nikomedië in Bithynië verwoestte. De rivier loopt naar de Dode Zee door een dal, dat smal en diep is, door zeer hoge

en steile rotsen is ingesloten, en met vele steenblokken, die van boven neergevallen zijn, bedekt is; hierdoor is zij slechts op enkele plaatsen over te gaan; een reizend volk als de Israëlieten, kon dus niet anders dan aan het bovenste gedeelte overtrekken. Dit gebeurde zonder twijfel bij Kulat Balua; dicht hierbij aan de noordelijke zijde, ligt de Amoritische stad Kedemot, van welke plaats Mozes de boden (vs.21) tot de koning Sihon zond. Zij viel later de stam Ruben ten deel, en werd vervolgens tot ene Levietenstad gemaakt Jozua 13:18; 21:37)

16. En van daar reisden zij, nadat de koning Sihon verslagen was (vs.23 vv.) naar Beër, (= put) Jesaja 15:8). Dit is de put waarvan de HEERE tot Mozes zei, toen het volk gebrek aan water had: Verzamel het volk, op de plaats, die Ik u wijzen zal, en laat het daar graven, zo zal Ik hun water geven, niet meer zoals vroeger (Exodus. 17:5 vv. Numeri. 20:8 vv.), door een eigenlijk wonder, maar terwijl zij zelf hun krachten inspannen en hun handen uitstrekken, daarom echter niet minder door Mijn trouwe zorg, waarmee Ik Mij aan hun vaderen verheerlijkt heb.

17. (Toen de gegraven put zijn water gaf en al het volk zich daaraan verkwikte, zong Israël tot verheerlijking van Gods genade dit lied, waarvan alleen de aanvang wordt meegedeeld, en dat waarschijnlijk in zijn geheel in het (vs.14) genoemde boek van de oorlogen van de Heere opgenomen is: Spring op, wel op, gij put! zingt daarvan bij beurte, in twee elkaar afwisselende koren (Exodus. 15:1).

18. Gij put, die de vorsten gegraven hebben, die de edelen van het volk gedolven hebben, door de wetgever 1) met hun staven) (zie "Ge 49.10). En van de woestijn, die nog in het oosten van het gebied van de Amorieten gelegen is, reisden zij naar Mattana (= gift), de bron vanLedschum.

1) In het Hebreeuws Bimchokeek, niet door de wetgever, maar met de scepter. Onmiddellijk daarop volgt dan ook, met hun staven. Voor beide woorden staat hetzelfde voorzetsel. De zin van deze woorden is, dat die put gedolven is door de vorsten en de edelen van het volk, met Mozes aan het hoofd, met zijn scepter en met hun staven, nl. dat noch Mozes, noch de oudsten zich te hoog achtten, om op Gods bevel een put voor het volk te graven..

19. En van Mattana, langs de Ledschum, tot Nahßliël, 1) (= stromen van God), en van Nahßliël in noordoostelijke richting tot Bamoth (= hoge plaatsen), Baäl (hoofdstuk 22:41) op de berg Attarus.

1) Zo heet de Ledschum van daar af, waar zij de Balua heeft opgenomen, tot aan haar vereniging met de Saïde (zie Nu 21.15). Wanneer dit en het volgend station (hoofdstuk 33) een andere naam dragen (Nahßliël heet daar (Numeri. 33:46) Dibon Gad, Bamoth: Almon-Diblathaïm), zo is dit daaruit te verklaren, dat het grote leger van de kinderen van Israël, nu het zich in een bewoond met steden en dorpen bezet land bevond, zich over meerdere plaatsen uitbreidde; de legerplaats kan even zo goed naar het voorste (hoofdstuk 33) als naar het achterste einde genoemd worden, zoals hier gebeurt..

20. En 1) van Bamoth tot het dal, dat in het veld van Moab is, het dal, dat in de vlakte westelijk van Madaba gelegen is, tot aan de hoogte van Pisga, 2)(= verdeelde rots), en dat tegen de wildernis ziet, dat over de steppen ziet, die zich aan de westelijke voet bevinden en zich tot aan het noorderstrand van de Dode Zee uitstrekken.

1) Of: En van Bamoth trokken zij naar het dal, dat in het veld van Moab is, op de hoogte van Pisga, en over de vlakte van de woestijn heen ziet. Hoogte van Pisga is dan een bijstelling bij het veld van Moab..

2) Deze wordt (hoofdstuk 33:47) met de meer algemenen naam, "de bergen Abßrim" genoemd; wij hebben daaronder niet de Abßrim-heuvels te verstaan (vs.11); hier is bedoeld (Abßrim betekent: overgangen, en kan de naam van meer bergachtige streken geweest zijn) de gehele gebergterand van de Moabitische hoge vlakte, die in de naar de noordoostelijke oever van de Dode Zee zich uitstrekkende steppen afdaalt. Het noordelijkste gedeelte van deze bergrand, dat tegenover Jericho ligt, draagt meer in het bijzonder de naam van Pisga; op deze verheft zich de Nebo, die daarom nu eens als een berg van het gebergte Abßrim, eut.32:49) dan eens als een top van de Pisga eut.34:1) vermeld staat..

21. Toen zond Israël, toen het zich nog aan de Arnon bevond (vs.13), van Kedemot eut.2:26) boden tot Sihon a) (= verdrijver), de koning van de Amorieten, zeggende, evenals vroeger tot de Edomieten en Moabieten (hoofdstuk 20:17):

a)Richteren. 11:19

22. Laat mij door uw land trekken. Wij zullen niet afwijken in de akkers, noch in de wijngaarden, wij zullen het water van de putten niet drinken, wij zullen op de koninklijke weg gaan, totdat wij uw gebied doorgetrokken zijn. 1)

1) Hoewel Mozes geen uitdrukkelijk bevel van de Heere ontvangen had, om de Amorieten eveneens te sparen, wilde hij hen toch niet dadelijk gaan bevechten, maar eerst afwachten, hoe zij zich tegenover het volk van God zouden gedragen..

23. a) Doch Sihon liet Israël niet toe, door zijn gebied te trekken; maar Sihon vergaderde al zijn krijgsvolk, en hij ging uit, Israël tegemoet naar de aan de zuidoostelijke zijde van zijn rijk gelegen woestijn, en hij kwam te Jahza (= ronde plaats) ten noordwesten van Mattana (vs.18), en streed tegen Israël, dat daarheen zijn krijgslieden tegen hem gezonden had eut.2:31 vv.).

a) Deuteronomium. 29:7 Jozua. 24:8 Richteren. 11:20

24. a) Maar Israël sloeg hem, met de scherpte van het zwaard zonder te sparen inhouwende (Genesis 34:26) en b) nam zijn land in erfelijke bezitting van de Arnon af tot de Jabbok (zie "Ge 32.22) toe c) tot aan de kinderen van Ammon, 1)die boven aan de rivier woonden: want het gebied van de kinderen van Ammon was sterk, 2) met de sterke vestingen bezet, zodat Sihon, toen hij in het land van de Moabieten binnenviel (vs.26), zijn veroveringen slechts tot hiertoe had kunnen voortzetten.

a)Deuteronomium. 2:33; 29:7 Jozua. 12:2; 24:8 Richteren. 11:21 b) Psalm. 135:11,12; 136:19 Amos 2:9 c)Deuteronomium. 2:37

1) Had God niet toegelaten, dat Israël het volk van Edom sloeg, als zeer na aan hun verwant; met het hele heidense volk van de Amorieten behoefden zij niemand te sparen. De Amorieten behoorden tot de Kanaänitische volken, wier zonden volkomen waren en die daarom rijp waren voor de dag van het gericht..

2) Het land van de Ammonieten heeft Israël niet veroverd, omdat dit niet behoorde tot het aan de vaderen beloofde erfland..

25. a) Alzo nam Israël al deze tussen de Jabbok en de Arnon aan deze zijde van het Ammorietenland gelegene steden in; en Israël woonde, 1) toen later het gehele aan de Amorieten ontnomen land aan de stammen Gad en Ruben door Mozes ten erfdeel was aangewezen (hoofdstuk 32), in al de steden van de Amorieten, te Hesbon (= list), en in al haar onderhorige plaatsen, in alle tot haar behorende kleinere steden (hoofdstuk 32:34-38 Jozua. 13:15-20).

a)Deuteronomium. 2:34,35

1) Dit wordt wederom bij wijze van voorverhaal meegedeeld, omdat dit wonen in het land van de Amorieten eerst plaatshad, na de verdeling van het Overjordaanse onder de stammen Ruben en Gad..

26. Want Hesbon, een aan het bovenste deel van de rivier Hesbon op een heuvel en in een vruchtbaar oord gelegen stad, was de residentiestad van Sihon, de koning van de Amorieten, en hij had niet lang vóór de hier meegedeelde gebeurtenis gestreden tegen de vorige koning van de Moabieten, de voorganger van Balak (hoofdstuk 22:2), en hij had al zijn land uit zijn hand genomen, tot aan de Arnon, al het land, dat hij aan de linkerzijde van de Jordaan en de Dode Zee bezat, zodat de Moabieten nog slechts de landstreek tussen Wady el-Ahsy en de Arnon in bezit hadden.

27. Daarom zeggen zij, die spreekwoorden gebruiken, 1) doelende op de roemrijke overwinning over Sihon en de verovering van zijn steden: Komt, wanneer gij daartoe moed hebt, terug tot Hesbon, gij daaruit verdreven Amorieten; men bouwt en bevestigt de stad van Sihon, die wij, de kinderen van Israël, verwoest hebben. Gij zult dat niet ondernemen; uw stad is tot een puinhoop geworden; het is u vergolden, wat gij aan andere steden gedaan hebt.

1) In het Hebreeuws Hamscholim, de spreukendichters. De vertaling is dus juister: "Daarom zeggen de spreukendichters." Wat zij zeiden of dichtten, wordt nu meegedeeld, of liever enkele gedeelten van het lied worden meegedeeld. Drie strofen, de eerste wordt weergegeven in vs.27b, 28, de tweede in vs.29, de derde in vs.30

28. Want er is een vernielend krijgsvuur uitgegaan uit Hesbon, toen gij, Amorieten, haar nog in bezit had en van daar uw veroveringstochten ondernam, een vlam uit de stad van Sihon, zij

heeft verteerd Ar van de Moabieten, tussen de Ledschum en Arnon (zie "Nu 21.15), en de heren, de burgers van de hoogte van de Arnon, allen, die langs de hoge oever van de Arnon wonen.

29. Wee u, Moab! 1) Gij volk van de afgod a) Kamoz, die gij dient (zie "Le 18.21"; Jer.48:7), gij zijt verloren; uw machteloze god kan u tegen deze vijand niet beschermen. Zoals het bij een zo slechte beschermgod liet verwachten, zo is het ook met het arme volk, dat geen betere helper kende, gegaan; hij,Kamoz, heeft zijn zonen, die ontliepen, die op de vlucht geslagen waren, en zijn dochters in de gevangenis geleverd, om voortaan dienstbaar te zijn aan Sihon, de koning van de Amorieten.

a) 1 Kon.11:7,33

1) Hier wordt aan Moab reeds op dichterlijke wijze voorspeld, dat, waar het tegen Sihon niet bestand was, het nog zo veel te minder Israël weerstand zou kunnen bieden..

30. En, hoe groot ook Sihon met de zijnen was, wij hebben hen neergeveld; wij, de krijgsknechten van de Heere Zebaoth! Hesbon is verloren tot Dibon (= treurende) toe; en wij hebben hen verwoest noordelijk tot Nofat (= rukwind) toe (Richteren. 8:11), welke 1) tot Médeba (= water van rust), 5/4 uur zuidoostelijk van Hesbon, toereikt. 2)

1) In het Hebreeuws Ascher ad. De Statenvertaling geeft, welke tot Medéba toe reikt. De zin is dan echter mat. De LXX geeft: pur epi, d.i. met vuur tot Médeba. Dit geeft ook een betere zin. "De Zeventigen" hebben dus gelezen, alsof er stond de sa (Eesch ad). De laatste letter van dsa is dan een schrijffout, bij het overschrijven, erbij gevoegd..

2) Het gehele land aan de overzijde van de Jordaan, van Hermon in het noorden tot aan de grensrivier tegen Edom, de Wady el-Ahsy, wordt door de voornaamste rivieren, die dit gebied van het oosten naar het westen doorlopen, in verschillende landschappen verdeeld. Het eerste, van de grote Hermon tot aan de in de Bijbel niet genoemde Jasmuk of Hieromax zich uitstrekkende, verheft zich noordwestelijk tot een bergrug, die ongeveer 3000 voet hoog is en waarop men goed weiland en aanzienlijke eikenbossen vindt; zo wordt het ook in het oosten van de steppen van de Eufraat gescheiden door berghoogten, die nog hoger en met eikenbos bezet zijn; het overige bestaat uit een onafzienbare vlakte, die door enkele verhevenheden en door verscheidene afgeknotte kegels van basaltsteen doorsneden wordt. De basaltsteen is de enige, welke in deze landstreek gevonden wordt, en aan haar door zijn zwarte kleur een somber aanzien geeft, vooral daar hier elk boomgewas ontbreekt. Wegens gebrek aan hout, waren dan ook de huizen meestal tot aan het dak van stenen, zelfs bestonden daaruit de deuren, die zich op sterke hengsels bewogen; hierom en omdat de landstreek met steden en dorpen als bezaaid is, toonden zich de kinderen van Israël niet weinig verwonderd, toen zij na hun aangegeven tocht, door enkel kalkstreken, voor de eerste maal deze grond betraden, en hier steden met hoge muren en poorten, en zo vele vlekken zagen Deut.3:5; 1 Kon.4:13), terwijl zij vroeger bijna alleen rotsholen als woningen gezien hadden. De grond heeft een rijk grasgewas en biedt voortreffelijke weiden voor schapen en kamelen aan; ook groeit er voortreffelijke tarwe en de gerst levert 50 tot 60-voud. De tweede landstreek strekt zich uit

van Hieromax tot de Jabbok en is van de eerste geheel verschillend; dßßr uitgestrekt tafelland, hier heuvels en bergen; dßßr slechts enkele uitstekende hoogten, hier vast aaneengesloten rechte bergmassa's; dßßr gebrek aan bomen en struiken, maar grote tarwevelden op vette basaltgrond, hier vrolijke bossen op verblindend witte Jurakalk, dßßr dorpen en steden die op hoogten gebouwd zijn, hier bijna geen woningen boven de aarde, maar talloze onderaardse holen, waar de mensen als Troglodyten leven. Dit heuvelland, waarvan de eiken en weiden met voortreffelijke ossen en schapen in het Oude Testament zo dikwijls vermeld worden, en dat wegens zijn bekoorlijkheid en vruchtbaarheid nog heden op de reizigers een zo grote indruk maakt dat zij het met de in natuurschoon rijkste landstreken in Europa (bijv. met het landschap Entre Munho et Duero in Portugal) gelijkstellen, vormt de voorgrond van het gebergte van Gilead, dat tot het derde landschap tussen de Jabbok en de Nahr (= rivier) Hesban behoort. De naam Gilead wordt in de boeken van Mozes nu eens in ruimere, dan eens in engere zin gebruikt; in ruimere zin omvat het ook de voorgrond van het gebergte aan de overzijde van de Jabbok, die thans Dschebel Adschlun heet (Genesis 31:21); in engere zin daarentegen betekent het de aan deze zijde van de Jabbok gelegen Dschebel Dschelaad, die zich in een breedte van 2« uur van het oosten naar het westen uitstrekt en in het westen zijn hoogtepunt bereikt in de berg Oscha. Deze berg is genoemd naar het graf van de profeet Hosea, dat zich op deze zou bevinden. Aan de noordelijke helling van de berg, wiens steile zijden vele terrassen hebben, en die met wijnbergen en olijfbergen beplant zijn lag Gilead, de stad "van werkers van de ongerechtigheid, betreden met bloed" (Hos.6:8). Aan de zuidelijke voet lag Ramoth Gilead, een vrijstad voor doodslagers Jozua 21:38); deze wordt nog heden door de bewoners voor heilig gehouden. Acht uur verder naar het zuidoosten vinden wij Rabbath Ammon, de trotse hoofdstad van de kinderen van Ammon; gedurende haar belegering beging David, die te Jeruzalem gebleven was, de echtbreuk met Batseba (2 Samuel 11). Het vierde landschap, dat zich van Hesbon tot aan de Arnon uitstrekt, is van een gelijk karakter, als de hoge vlakte tussen de Hermon en Hieromax, alleen is het hier kalkgrond, die echter hier en daar, voornamelijk aan de oevers van de Arnon van basalt doorsneden is, het is evenzeer zonder bomen, maar daarbij rijk in groene weiden, en levert een soort van tarwe op, die als buitengewoon rijk in korrels geschilderd wordt en met de zeven aren uit één halm, vol en dik, die farao in de droom zag (Genesis 41:5), overeenkomt. Met dit vierde landschap komt het vijfde tussen de Arnon en de Wady el Ahsv overeen; hier waren ten tijde van onze geschiedenis de Moabieten teruggedrongen, nadat zij vroeger een veel verder naar het noorden zich uitstrekkend gebied bezeten hadden. Tussen de beide juist genoemde grensrivieren, op tamelijk gelijke afstand van deze, vloeit de van de Arabim-heuvelen afkomende Sared, aan wier einde het stadje Zoar ligt, naar de zijde van de Dode Zee; van de overige steden van de Moabieten zijn bijzonder Ar-Moab, Rabbath-Moab en Kir-Moab te noemen..

De oorspronkelijke bewoners van het land ten oosten van de Jordaan waren de Refeërs, d.i. de hooggegroeiden, een door reusachtige lichaamsgedaante zich onderscheidende volksstam, overeenkomende met de kinderen van Enak aan de westzijde van de Dode Zee (hoofdstuk 13:29,33); zij behoorden naar alle waarschijnlijkheid tot de oorspronkelijke bevolking van het land, die van Semitische oorsprong was (zie Ge 14.18); zij waren in verscheidene geslachten verdeeld. Van deze bewoonden de Refeërs (in engere zin) de beide noordelijke landschappen over de Jabbok, de Susim (= paarden) of Samme Sunim, zoals de Ammonieten hen noemden,

de landstreek tussen de Jabbok en de Arnon, de Enim (= de verschrikkelijken) de vlakte tussen de Arnon en de Sared. Toen de Moabieten, die meer nabij de Dode Zee bij Zoar en de Ammonieten, die noordoostelijk daarvan woonden in het gebergte, waar Lot, na het verlaten van Zoar, heenging (Genesis 19:30), hun heerschappij steeds verder uitbreidden, onderwierpen zij zich die reusachtige bewoners, en namen het land tot aan de Jabbok voor zichzelf in bezit; niet lang toch vóór de tijd, in welke wij met onze geschiedenis zijn, waren de Amorieten uit dat deel van het land, dat ten westen van de Jordaan ligt en dat later aan de stam van Juda ten deel viel, overgekomen; zij hadden, gelijk wij reeds boven (zie Nu 21.11) opmerkten, aan Ammonieten en Moabieten hun bezitting weer ontnomen en twee rijken gesticht. Het noordelijkste van deze had tot koning Og, een nakomeling van de Refaïten, die vroeger in deze streken gezeteld hadden eut.3:11). Het bevatte de landstreek Basan tussen de Hermon en de Jabbok, met de heide hoofdsteden Astharoth en Edréï eut.1:4 Jozua. 13:12); het zuidelijke was onder de koning Sihon, en had tot residentieplaats Hesbon, het strekte zich uit over het tussen de Jabbok en de Arnon gelegen district. Door deze veroveringen waren de Ammonieten naar het oosten, de Moabieten naar het zuiden teruggedrongen. Zo weinig echter waren de laatsten hun vroegere bezitting vergeten, dat de vlakte aan de Jordaan boven de Rode Zee, nog altijd het veld van Moab heette, dat zij dadelijk de kinderen van Israël, toen deze Sihon overwonnen hadden en hun tocht door diens land naar Pisga voortgezet hadden, nagingen; daarom voerde ook koning Balak later (hoofdstuk 22:41; 23:14,28) Bileam naar dezelfde plaatsen, waar Israël tevoren gelegerd was, eer het in de velden van Moab inging (hoofdstuk 31:19,20; 22:1)..

IV. Vs.31-35. Van het gebergte Pisga begint Mozes ook Og, de koning van het noordelijk rijk van de Amorieten, te bevechten, en verovert zijn land, Basan.

31. Alzo woonde Israël, nadat het Sihon overwonnen en zijn steden veroverd had (vs.22 vv.) in het land van de Amoriet, in de landstreek ten oosten van de Dode Zee (vs.20).

32. Daarna zond Mozes boden uit, om Jßëzer (= die Jehova helpt), twee mijl zuidoostelijk van Rabath Ammon, te verspieden; en zij, de krijgslieden, die de verspiedersvolgden, namen haar onderhorige plaatsen in; en hij dreef de Amorieten, die er waren, uit de bezitting, hij roeide de inwoners uit, en maakte vee en alle goederen tot zijn buit eut.3:6 vv.).

33. Toen wendden zij zich noordwaarts, en trokken op de weg van Basan (= zandgrond) naar de bovenste delen van het rijk aan de bronnen van de Hieromax of Jarmuk; a)en Og (= een voor), de koning van Basan, ging uit hun tegemoet, hij en al zijn volk, tot de strijd in Edréï (= sterk), zijn tweede residentie, 2 of 3 mijl zuidoostelijk van Astaroth; hier ontmoette hij het Israëlitische krijgsleger, waarvan het overwinnend voortdringen hij bericht ontvangen had.

a) Deuteronomium. 3:1; 29:7

34. De HEERE nu zei tot Mozes, die, hoe wel niet zelf bij het leger tegenwoordig, toch de onderneming van het hoofdkwartier aan de berg Pisga uit (vs.31) met zijn gebed geleidde: Vrees hem met, want Ik heb hem inuw hand gegeven, en al zijn volk, ook zijn land; en a) gij zult hem doen, zoals gij, Sihon, de koning van de Amorieten, die te Hesbon woonde, gedaan

hebt, namelijk de ban aan hem volbrengen, zoals Ik u ten opzichte van al de Kanaänitische volken geboden heb eut.2:34 vv. Exodus. 23:31 vv.; 34:11 vv. zie "Le 27.29).

a) Psalm. 136:20

35. En zij sloegen hem en zijn zonen, die met hem ten strijde waren uitgetrokken, en al zijn volk, alzo dat hem niemand overbleef; en zij namen zijn land in erfelijke bezitting, daar hun legers zich verdeelden en onder dappereaanvoerders de een in deze, de ander in die landstreek trokken (hoofdstuk 32:39 vv.).

HOOFDSTUK 22.

BILEAM MOET DE ISRAELIETEN VERVLOEKEN. ZIJN EZELIN SPREEKT.

I. Vs.1-20. Israël rukt verder tot aan de Jordaan, en plaatst zich in de velden van Moab tegenover Jericho. Balak, de koning van het aan de overzijde van de Arnon in het zuiden gelegen rijk van de Moabieten, ziet dan ook voor zich gevaar. In vereniging met de oudsten van Midian wendt hij zich tot Bileam, een man, die beroemd is door de daden, welke hij verricht in de naam van dezelfde God, die Israël dient, opdat deze het gevreesde volk vervloekt; eerst bij het tweede gezantschap, en onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat hij slechts zal spreken, wat hem zal ingegeven worden, wordt aan Bileam toegestaan, de roeping op te volgen.

1. Daarna, nadat het rijk van Og te Basan onderworpen, en het van het gebergte Pisga uitgezonden krijgsvolk (vs.32) zegevierend teruggekeerd was (vs.32), reisden de kinderen van Israël van destandplaats, die zij (vs.20) ingenomen hadden, verder, en legerden zich in de vlakke velden van Moab, van Jesimoth aan de noordoostelijke zijde van de Dode Zee tot aan Abel-Sittim (hoofdstuk 33:49), aan deze zijde van de Jordaan van (tegenover) Jericho. 1)

1) Daar zijn zij juist aangekomen als Bileam, 20 dagreizen ver uit Pethor aan de Eufraat door het tweede gezantschap van Balak geroepen, hen vervloeken zou; de geschiedenis (vs.2-36) valt dus, wat de aanvang betreft, in de tijd van de gebeurtenissen van hoofdstuk 21:31-35..

2. Toen Balak (= verwoester), de zoon van Zippor (= kleine vogel): de toen regerende koning over Moab, zag al wat Israël aan de Amorieten gedaan had, hoe het deze met descherpte van het zwaard geslagen en hun land ingenomen had (hoofdstuk 21:24 vv.).

3. Zo vreesde Moab zeer voor het aangezicht van dit volk, dat in zijn nabijheid gelegerd was, want het was veel, het was zeer talrijk en zichtbaar; en Moab was beangstigd voor het aangezicht van de kinderen van Israël. Zo bemerkteBalak, dat hij met zijn volk in deze omstandigheden weinig kon ondernemen. Hij raadpleegde nu met zijn vorsten omtrent de maatregelen, die konden genomen worden, om de gevreesde vijand te overwinnen en men besloot de hulp van anderen in te roepen.

4. Daarom zei Moab door zijn gezanten tot de oudsten van de Midianieten, die aan hun oostzijde woonden: Nu zal deze gemeente, die in ons gebied is ingedrongen en zich met haar kuddes in onze onmiddellijke nabijheid gevestigd heeft, oplikken al wat rondom ons is, zij zal ons verslinden en al onze bezittingen roven, zoals de os de groente van het veld oplikt. 1) Laat ons met elkaar verbonden het tegentrekken, opdat wij die indringers verdrijven. In die tijd nu was Balak, de zoon van Zippor, koning van deMoabieten, in de plaats van zijn vader, aan wie de Amorieten, die ook de Midianieten schatplichtig gemaakt hadden Jozua 13:21), een gedeelte van zijn land ontnomen hadden (hoofdstuk 21:26).

1) Met deze woorden wijst Balak, de koning van Moab de Midianieten, die aan de oostzijde van zijn gebied woonden, op het gevaar, dat hen van de zijde van de Israëlieten dreigde. Hij

deelt hun zijn vrees mee, dat zij, de Israëlieten namelijk, niets zullen sparen, maar alles zullen wegnemen. Hij overlegt nu met hen, wat hun te doen staat en het gevolg van hun beraadslaging is, dat zij gemeenschappelijk zullen gaan naar Bileam, de zoon van Beor, te Pethor. Uit het vervolg van de geschiedenis blijkt toch, dat zowel de oudsten van de Midianieten als die van de Moabieten naar Bileam trekken.

5. Die Balak nu zond, volgens overeenkomst met de Midianieten (vs.7), boden aan a) Bileam,
1) (= verwoesting van het volk), de zoon van Beor (= lamp), te Pethor (= droomuitlegging), misschien Pathusae, enkele dagreizen ten zuiden aan Circesium, dat aan de rivier, de grote stroom, de Eufraat is, in het land van de kinderenvan zijn volk, van de Chaldeeën, om hem te roepen, zeggende: Zie, er is een volk uit Egypte getrokken; zie, het heeft het gezicht van het land bedekt, zo groot is zijn menigte, dat men het land niet meer zien kan (Exodus. 10:5), en het blijft liggen recht tegenover mij, zodat ik met mijn rijk in groot gevaar ben.

a) Jozua. 24:9 Nehemiah. 13:2 Micha 6:5; 2 Petr.2:15 Judas 1:11 Openb.2:14

1) Wie is Bileam? Zijn naam betekent verderver, en zelfs de naam van zijn vader, Beor, wil zeggen, de verderfaanbrengende. Over hem zijn van oude tijden af, de meningen verschillend geweest. Onder de Kerkvaders waren het Ambrosius en Augustinus, die hem geheel voor een valse profeet hielden, terwijl Tertullianus en Hiëronymus hem hebben beschouwd als een ware profeet, die echter door eerzucht en geldgierigheid gevallen is. Onder onze oude godgeleerden is het Witsius geweest, die aangetoond heeft, dat beide meningen niet houdbaar zijn, dat hij wel aan ijdele en heidense waarzeggingen zich schuldig maakte, maar dat het hem ook niet ontbrak aan een zekere mate van kennis van de enige en ware God, en aan een zekere ontvankelijkheid voor openbaringen van de levende God..

Dit is zeker, nergens in de Heilige Schrift wordt Bileam genoemd met de naam, waarmee de ware profeten worden aangeduid, d.i. de naam van Nebi, maar hij wordt aangeduid met de naam van Kozeen Jozua 13:22). Een naam, die zelfs een enkele maal Jesaja 3:2) wordt gebruikt, om juist het tegenovergestelde van hetgeen de Nebi, de ware profeet doet, aan te duiden. Bileam is een man, die niet geheel verstoken is geweest van de ware Godskennis. Geboren in Chaldea, waarschijnlijk afstammende van Nahor, wier nakomelingen hun woonplaats naar de Eufraat verlegden, had hij door zijn familie nog een gering overblijfsel behouden van het licht van de ware Godskennis. Hij was begaafd met een schrander oordeel en een grote vatbaarheid, om uit andere godsdiensten over te nemen, wat hem nuttig en voordelig kon zijn, met het oog op zijn waarzeggerij en toverij..

Het gerucht van Israëls volk, van zijn verlossing uit Egypte en van zijn wonderbare omwandeling door de woestijn, is ook tot hem gekomen. Hij heeft het gehoord, dat het Jehova is, die Israël op zo’n wonderbare wijze heeft geleid en zich geopenbaard heeft, als de God van de krachten. Welnu, die God zal hij ook dienen, niet om Hem daarmee te behagen, niet, omdat hij inziet, dat Jehova de enige ware God is, maar, omwille van het voordeel, zowel om daarmee zijn roem groter te maken, als ook om stoffelijke voordelen daarmee te verwerven. Vandaar dat hij in vs.8 zich aan de gezanten van Balak bekend maakt als een profeet van Jehova, en zegt, dat hij eerst moet weten, wat Jehova tot hem zal zeggen. Dat God zich met

zo’n man wil inlaten, ja, hem zelfs tenslotte woorden in de mond legt, zo schoon en heerlijk als nauwelijks door Mozes hadden kunnen geuit worden, moet ons niet verwonderen, omdat de Heere dit niet deed omwille van Bileam, maar omwille van Zijn volk. Ook de vijanden van het volk van de Heere, moeten, al is het tegen hun wil en bedoeling meewerken aan het heil van Gods volk en aan de komst van het Koninkrijk..

Wij lezen dan ook niet, dat Bileam tot God ging, om Hem raad te vragen, hoe hij doen moest, maar dat God tot hem kwam, geheel op dezelfde wijze als in de geschiedenis van Laban, waar God aan Laban verschijnt, om hem te verhinderen Jakob kwaad te doen. Bij Bileam vinden wij daarom een vermenging van heidense afgoderij en enige kennis van de ware God. In hem zien wij de man, wiens subjectieve neiging, om de macht en kennis, die hij bezit, aan te wenden tot nadeel van het volk van de Heere, beheerst wordt door de objectieve macht van God. Bij wie het vlees geheel en al predomineert, en die slechts voor een ogenblik, wanneer de Heere met Zijn geest over hem komt, zich kan verheffen boven het vlees, maar die tenslotte in en met het vlees eindigt. Vandaar, dat hij immer genoemd wordt, als een type van de vijanden van de Kerk, en alle eeuwen door, als een van de gevaarlijkste vijanden en tegenstanders staat aangetekend..

6. En nu, kom toch, vervloek mij dit volk, geef het met uw banvloeken aan het verderf over, want het is machtiger dan ik; misschien zal ik het kunnen slaan, of zal het uit het land verdrijven, wanneer gij het vloekt; 1) want ik weet, naar hetgeen ik gehoord heb van mijn vrienden en bondgenoten, de Midianieten, die op hun handelsreizen (zie "Ge 37.25) overal komen, dat, wie gij zegent, die zal gezegend zijn, en wie gij vervloekt, die zal vervloekt zijn.

1) Balak had met zijn Moabieten volstrekt geen reden, om voor de kinderen van Israël te vrezen; deze hadden op hun tocht iedere schending van het Moabitisch grondgebied met angstige zorgvuldigheid vermeden, en wat zij in spijs en water nodig hadden, slechts tegen gerede betaling verlangd eut.2:9,26 vv.); de Moabieten hadden integendeel, het vroeger door Sihon genomen en nu door Israël weer veroverde gebied, tussen de Jabbok en de Arnon weer in bezit kunnen nemen, daar de Heere voor Zijn volk slechts het land aan de andere zijde van de Jordaan bestemd had, en Moab tot die volken behoorde, van wier roeping ten opzichte van het rijk van God wij boven gesproken hebben. Het is echter een teken, hoe ver de Moabieten in hun afgoderij van de God van Israël, die hun stamvader Lot gediend had, afgeweken zijn, daar zij voor Zijn volk een zelfde angst voelen als vroeger (Exodus. 1:12) de Egyptenaars; eigenlijk is het alleen de vrees voor het gericht van God, tegen wie zij zich schuldig voelen, wanneer zij de Israëlieten, hun broeders voor een onwelkome macht aanzien, met wie zij in het begin zich niet willen bemoeien (zie Nu 20.21), en die zij nu uit hun nabijheid willen verdrijven. Daar zij in een openlijke strijd zich niet met hen durven meten, grijpt Balak, hun koning, volgens de raad van de Midianieten, (want ook deze waren geen zeer strijdbaar volk) een echt heidens middel aan, om de vermeende vijanden meester te worden. Door de gehele oudheid heen was namelijk de mening verbreid, dat diegenen, welke in nauwe betrekking tot de goden stonden, met behulp van toverformules, macht over deze konden uitoefenen en hun bijstand afdwingen. Zelfs de Romeinen kenden aan de geheime vloeken van hun Augurs of waarzeggers zo’n kracht toe, dat niemand, op wie deze gelegd waren, ze kon ontgaan; zij zochten daarom bij bestorming van steden voor alles de beschermgoden door hun priesters te

bezweren en hielden van hun zijde de naam van de beschermgod van Rome zeer geheim, opdat door hun vijanden niet iets dergelijks kon beproefd worden..

Ten opzichte van het godsdienstige kan men aannemen, dat Bileam met zijn vaderen, hoewel uitwendig voor waarzegger van de gewone soort aangezien, toch niet van dezelfde aard als die van de heidense tovenaars geweest is; veeleer zullen zij zich met hun kunst in de dienst van de levende God hebben willen stellen, voor zover dit bij de weinige rechte kennis mogelijk was. God nu, die de vlammende vlaswiek niet uitdooft, verwerpt haar niet, maar verwekt zich in zo'n familie een man, die Hij met bijzondere geestesgaven toerust, voor wie Hij middelen en wegen opent, om tot een diepere, grondigere kennis des Heeren te komen, en, omdat hij Zijn besliste belijder wordt, een gemeenschap laat ondervinden, waarbij het tot een volkomen geloofsovergave en tot het ware profetische ambt gekomen zou zijn, wanneer de man niet op de weg daarheen schipbreuk geleden had. De middelen en wegen, die de Heere aan Bileam tot uitgebreider Godskennis gaf, waren nu wel geen buitengewone en bijzondere; zij bestonden in de kennis van de grote daden, die Hij aan Israël bij de Schelfzee gedaan had, en waarvan in het lied van Mozes (Ex.15:1-18) uitdrukkelijk gezegd wordt, dat de roep daarvan tot alle omliggende volken zou doordringen en een grote indruk op hen maken zou. Dat het vernemen van die daden wel in staat was opmerkzame en gevoelige harten nader tot God de Heere te brengen, daarvan zijn zowel Jethro, de priester in Midian, als Rachel, de hoer te Jericho, het bewijs. (Ex.18:10 vv. Jozua. 2:9 vv.) Ook Bileam mogen wij tot die opmerkzame en gevoelige zielen rekenen. Toen bij zijn voortreffelijke begaafdheid die grootse gebeurtenissen hem ter ore kwamen, zullen zij zeker in hoge mate zijn belangstelling hebben gewekt; de overleveringen van zijn familie bij het belang van zij stand, moesten hem niet weinig tot een God aantrekken, die hij als de God van zijn vaderen, als de Heer, die niemand onder de goden gelijk is, in die gebeurtenissen herkende. Van toen af, reeds sedert de jaren van zijn jeugd, heeft hij de God van Israël gediend; toch is het een dienst meer van het verstand dan van het hart, meer met kennis dan met geloof geweest. Balak wendt zich nu het liefst met zijn vraag tot hem, omdat hij dezelfde God belijdt, die Israël zijn God noemt, want Balak meent niet, dat de ziener moet spreken, wat de Heere hem te spreken gfeeft, maar Jehovah moet doen wat zijn dienaar onder aanwending van de nodige bezweringen zeggen zal. Zo is naar zijn inzien het gevreesde volk zeker in zijn macht, wanneer hij de waarzegger tot vervloeking winnen kan. Voor Bileam is met deze uitnodiging het gewichtigste uur van zijn leven geslagen, het uur, waarin hij met zijn hart moet beslissen, óf voor God, die hij tot hiertoe met de mond beleden heeft en met zijn verstand voor de enige ware God erkend heeft, of voor hem, die door het Balaks gezantschap tot hem spreekt: "Ik zal u al deze dingen geven, zodat gij neervallende mij zult aanbidden.".

7. Toen gingen de oudsten van de Moabieten en de oudsten van de Midianieten naar Pethor, en zij hadden het loon van de waarzeggingen in hun hand; 1) alzo kwamen zij tot Bileam, en spraken tot hem de woorden van Balak (vs.5 vv.).

1) De waarzeggers waren gewoon zich voor hun diensten te laten betalen. Ook bij de Israëlieten was het later het gebruik, dat de zieners een geschenk werd gegeven (1 Samuel 9:7). Het woord "waarzegger" wordt steeds van Bileam gebezigd. Jozua. 13:22 toont reeds, dat hij geen waarachtig profeet van de Allerhoogste was..

8. Hij dan, wel voelende, dat hij het volk, waaraan de Heere zo grote dingen gedaan had, niet mocht vervloeken, en toch begerig naar het hem voorgestelde loon, wees de boden niet aanstonds af, maar zei tot hen: Blijf hier dezen nacht, opdat Ik naar de wil van God vraag; zo zal ik u een antwoord terugbrengen, zoals de HEERE tot mij zal gesproken hebben. Toen bleven de vorsten van de Moabieten met die van de Midianieten, bij Bileam.1)

1) Hieruit blijkt duidelijk, dat het Bileam ontbrak aan een juiste kennis van de betrekking tussen Jehova en het volk. Van de Verbondsbetrekking had hij niet het flauwste begrip. Hij had wel gehoord, dat Jehova het had gedaan, maar hoe Deze stond tegenover het volk vermoedde hij niet. Anders toch had hij kunnen weten, hoe God nooit zou toelaten, dat Zijn Verbondsvolk vervloekt werd door zijn onheilige lippen..

9. En God 1)kwam tot Bileam, ‘s nachts in een gezicht (Genesis 15:1 vv.) of in een droom (Genesis 20:3; 31:24), en zei tot hem op ernstige, bestraffende toon, om de macht te breken van die zondige neiging, die hem verleid had niet aanstonds Balaks verzoek van de hand te wijzen: Wie zijn die mannen, die bij u zijn, en wat willen zij van u?

1) God (Elohim) kwam tot Bileam, lezen wij, niet de Heere (Jehova). De betrekking tussen Bileam en de Eeuwige was niet als de betrekking tussen Israël en God. Voor Bileam is Hij de Schepper van hemel en aarde, aan Wiens wil ook een Bileam onderworpen is..

10. Toen zei Bileam tot God: Balak, de zoon van Zippor, de koning van de Moabieten, heeft hen tot mij gezonden, zeggende:

11. Zie er is een volk 1) uit Egypte getrokken en het heeft het gezicht van het land bedekt; kom nu, vervloek het voor mij; misschien zal ik hiertegen kunnen strijden, of het uitdrijven.

1) Niet zonder doel verzwijgt Bileam de naam van het volk, hoewel hij die kent en spreekt hij evenzo in het algemeen en zo onbepaald, als Balak dit gedaan heeft want hier is de knoop, waardoor hij met zijn gedachten, die hem aanklagen of verontschuldigen, niet heen kan, dat hij hier niet met een heidens volk te doen heeft, dat op onrechtvaardige wijze een ander overvalt en voor Gods gericht rijp is, maar met het eigendom van de Heere..

Gelukte het hem op enige wijze Israëls roeping en verkiezing, die hem duidelijk voor ogen stond, voor zichzelf te verduisteren, kon hij het volk in één en dezelfde klasse brengen met de overige volken, zo zou ook niets meer zijn geweten terughouden, om de roeping van de Moabieten-koning te volgen. Wellicht is hij op het punt, dat zijn geweten door de overredingskunsten van ijdelheid en hebzucht tot zwijgen gebracht, tot rust begint te komen; als de Heere hem in een gezicht of droom verschijnt en door een kort apodiktisch (geen tegenspraak toelatend) de strijd van geest en vlees, die reeds met de zegepraal van het vlees begon te eindigen, ten gunste van de geest beslist..

12. Toen zei God tot Bileam: Gij zult met hen niet meegaan; gij zult dat volk niet vervloeken, want het is door Mij gezegend. 1)

1) De Heere stelt hier Zijn zegen tegenover het vloeken van Bileam, en wijst daarmee op de grote reden, waarom Bileam het volk niet vervloeken mocht..

13. Toen stond Bileam ‘s morgens op, en zei tot de vorsten van Balak: Gaat zonder mij naar uw land, want de HEERE weigert mij toe te laten met u te gaan. 1)

1) Men hoort het aan deze woorden duidelijk, dat de begeerte naar Balaks goud geenszins in het hart van Bileam overwonnen is, maar slechts met geweld door het woord van de Heere is teruggedrongen, daarom betreurt hij het juist, met de vorsten van de Moabieten niet te kunnen vertrekken; hij geeft ook het goddelijk antwoord, dat hij ontvangen heeft, niet volledig in zijn gehele scherpte weer, maar in een vorm, die aan Balak aanleiding geeft, om een tweede nog veel sterkere aanval op zijn hart te wagen. Hier leren wij, hoe gevaarlijk het is, in de strijd tegen de verleider zich niet geheel met vrolijk geloof en blijde gehoorzaamheid aan het woord van God over te geven, dit zwaard van de Geest, dat ons tot verwering tegen alle ongoddelijke aandrijvingen gegeven is, af te stompen en God de ene hand te reiken, terwijl men de duivel de andere geeft..

Hiermee spreekt Bileam het in bedekte vorm uit, dat het niet aan hem hapert, maar dat hij eigenlijk tegen zijn zin thuis blijft. Hij heeft zich nu eenmaal aan de dienst van Jehova verbonden, en deze verbinding brengt de eis van gehoorzaamheid mee..

14. Zo stonden dan de vorsten van de Moabieten op, en kwamen onverrichter zake tot Balak, en zij zeiden: Bileam heeft geweigerd met ons te gaan.

15. Doch Balak voer nog voort vorsten te zenden, meer en eerlijker, aanzienlijker dan die waren, die voor de eerste maal gekomen waren. 1)

1) Daar de wereld zich niet kan voorstellen, dat een godvruchtig geweten aan Gods woord gebonden is, hield Balak het ervoor, dat de ijdele en hebzuchtige man meer geëerd en rijker beloond wilde zijn. Daarom zond hij hem een tweede gezantschap, dat door de personen, waaruit het bestond, meer indruk op zijn eerzuchtig hart kon maken, en met aanbiedingen, die ook aan zijn geldgierigheid konden voldoen..

16. Die tot Bileam kwamen, en hem zeiden: Alzo zegt Balak de zoon van Zippor: Laat u toch niet beletten tot mij te komen!

17. Want ik zal u zeer hoog vereren, zoals gij reeds in dit gezantschap ziet, en al wat gij tot mij zeggen zult, dat zal ik doen, 1) wat gij in goud en zilver begeert zal ik u geven: zo kom toch, vervloek mij dit volk.

1) Als een echte heiden, die in de God van Israël slechts een nationalen God ziet, meent hij door schitterende eerbewijzen en rijke geschenken niet slechts mensen, maar ook God gunstig voor zich te kunnen stemmen..

18. Toen antwoordde Bileam en zei tot de dienaren van Balak: Wanneer Balak mij aanstonds zijn huis vol zilver en goud gaf, alles wat zijn schatkamer bezit, zo kon ik niet het bevel van de HEERE mijn God te overtreden, om te doenklein of groot. 1) Niets kan ik tegen Zijn wil, hoe gering het schijnt.

1) Voor Bileam staat, van het begin tot het einde toe, dit ene vast, dat hij in het werk, dat Balak van hem eist, niets kan, behalve door de Heere. Dit weet hij en deze kennis is hem, uit kracht van zijn natuurlijke zienersgave en van zijn ervaring tot nu toe, tot zijn eigendom geworden. Maar deze zuivere verstandelijke kennis van Jehova wordt bij hem, door zijn liefde tot het loon, welke in zijn hart de boventoon heeft, wederom geheel en al verdonkerd. Omdat hij, omwille van het loon, Balak, de vijand van Israël, bemint, Jehova daarentegen Israël, omwille van Zijn Naam liefheeft, zo is Bileam, naar zijn innerlijk wezen en willen, in tegenspraak met Jehova, met Wie hij, naar zijn natuurlijke gaven één is. Daardoor valt hij in dezelfde blindheid van de tegenstrijdigheid waarin Balak gevangen is..

Dat Bileam zegt, dat hij niets kan tegen het bevel van God, kwam niet voort uit liefde en gehoorzaamheid jegens Zijn wil, maar uit vrees voor de gevolgen. Zo veel weet hij wel van Jehova, dat Deze niet ongestraft laat, al wat tegen Zijn wil gebeurt..

19. En nu, blijft gij toch ook hier deze nacht, zoals ook de vorige gezanten een nacht bij mij gebleven zijn (vs.8), opdat ik weet, wat de HEERE tot mij verder spreken zal; ik zal alles aanwenden om een voor Balak gunstig antwoord van Hem te verkrijgen.

1) Na Bileams woorden in vs.18: "Wanneer Balak mij enz.," staat een punt. Hoe zouden wij ons verheugen, wanneer het bij dit punt had kunnen blijven! Hoe zouden wij dan van de zegen spreken, die zelfs een gehoorzaamheid, welke in Gods gebod geen behagen heelt, zoals wij in vs.13 bij Bileam opmerkten, onder de tucht van de Heilige Geest ten gevolge kan hebben, wanneer slechts dat hart zich werkelijk aan deze tucht onderwerpt en zich eindelijk aan haar gevangen geeft. Zeker heeft de man onder zo’n tucht gestaan, gedurende de 40 of 50 dagen, die sedert het vertrek van de eerste gezanten tot aan de aankomst van de tweede verlopen zijn, want het woord, dat hij eerst spreekt, is geheel uit de geest geboren. O, worstel met alle ijver tegen de begeerlijkheid, en laat u door de gehele wereld niet van God aftrekken; zoek in het verborgen zo met Hem te leven, dat niets u bevlekken kan. En hebt gij de parel verkregen, denk toch niet, dat al het kwaad geweken is. Vrees voor uw ziel, want hier zijt gij dagelijks in gevaar, en wel het meest dan, wanneer gij God uw hand wilt reiken, omdat op datzelfde ogenblik de duivel achter u staat en naar de andere grijpt. Bileam reikt ze hem, niet daar hij de eerste weer van God terugtrekt, maar daar hij met God in onderhandeling wil treden, of deze van Zijn apodictisch woord (vs.12): "Gij zult met hen niet trekken, enz.," niet iets zal laten afdingen..

20. God nu kwam voor de tweede maal tot Bileam ‘s nachts, en zei tot hem: Daar die mannen gekomen zijn, om u te roepen, en het uw lust is hen te volgen, hoewel Ik het u uitdrukkelijk verboden heb, sta op, ga met hen; 1) Ik zal u niet met geweld terughouden; en nochthans, meen niet, dat gij zult kunnen zeggen, wat Balak wil, nochthans zult gij dat doen, wat Ik door Mijn Geest tot u spreken zal over Mijn volk.

1) Zo heeft God dan werkelijk van Zijn eerste bevel iets ingetrokken, namelijk de voorzin: "Gij zult met hen niet meegaan." De mens dwingt soms iets van God af, en God laat het toe. Maar de hoofdzaak bleef: "gij zult dat volk niet vloeken, want het is gezegend." Of Bileam met die toelating iets gewonnen heeft? Integendeel, hij heeft daarmee veel verloren; het gevaar, waarin hij verkeert, is veel groter dan vroeger; voor het vlees zijn de teugels losser gelaten, en dat zal niet nalaten, zoals wij in het volgend gedeelte zullen zien, van die vrijheid gebruik te maken. Wachten wij ons, van Gods woord en gebod iets ten gunste van ons vlees af te dingen, of in Gods leiding met onze eigen wil te willen ingrijpen! "Wanneer wij als onverbeterlijke kinderen dwingen, staat de vader wel meer ons iets toe, niet in gunst, maar in boosheid.".

De Heere kwam tot hem en zei tot hem, dat hij, als hij wilde, met Balaks boden kon gaan; gevende hem dus over aan de begeerlijkheden van zijn hart; alsof de Heere zei: "Omdat gij zo’n grote lust hebt om te gaan, gaat: maar weet nochthans, dat de reis, die gij staat te ondernemen, naar uw wens, noch tot uw ere zal uitvallen; want, ofschoon gij verlof hebt, om te gaan, gij zult nochthans, hoe lief u ook het loon moge zijn, de macht niet hebben, om Israël te vervloeken, want gij zult doen, wat Ik tot u spreken zal." Dus gaat het altijd met de vijanden van Gods volk, die, ofschoon zij verderfelijke aanslagen mogen smeden, om het te verdrukken en te benauwen, nochthans geketend zijn aan de almacht van God, zodat zij niets, het allerminste zonder Zijn toelating kunnen uitrichten, ja, dikwijls gedwongen worden, om Zijn gunstgenoten, in plaats van hen kwaad te doen, zoals hun voornemen was, integendeel vriendschap te betonen. Het was in verbolgenheid, dat de Heere tot Bileam zei: gaat met hen; en wij hebben reden, om te denken, dat Bileam zelf het dus begreep; want wij lezen niet, dat hij zich op die inwilliging of toelating beroepen heeft, toen de Heere hem, wegens zijn heentrekken, bestrafte. Men ziet hieruit, dat, zoals de Heere soms de gebeden van Zijn volk in liefde afslaat, Hij dus ook soms de begeerte van de goddelozen in boosheid inwilligt..

De vergunning, die God Bileam tenslotte verleent, om met de gezanten van Moab te trekken, is zijn straf. Wie Jehova niet met bereidwilligheid dient, moge zich naar de begeerte van zijn hart aan andere heren verbinden, ook op deze wijze dient hij onwetend en onwillig het raadsbesluit van God, maar zonder, óf het loon te ontvangen, dat de wereld hem voorhield, óf dat, hetgeen God uit genade wilde schenken..

De schijnbare tegenstrijdigheid, dat God eerst Bileam weigerde, om mee te gaann, en het later toestond, en dat, als Bileam, ten gevolge van het verlof, zich op weg had begeven, de toorn van God tegen hem ontbrandt, veronderstelt geen veranderlijkheid in het raadsbesluit van God, maar verdwijnt volkomen, zo spoedig men slechts het pedagogisch doel van de inwilliging in ogenschouw neemt..

II. Vs.21-35. Op de reis naar Moab, als Bileam steeds heviger van begeerte brandt naar het hem voorgehouden loon, en meer en meer de voorwaarde vergeet, die de Heere hem gesteld heeft, treedt Deze hem op drie plaatsen van zijn weg tegemoet. Hij zelf merkt de Engel met uitgetrokken zwaard niet op: wel ziet het de ezelin, waarop hij rijdt. Op de beide eerste plaatsen is zij nog in staat langs de dreigende verschijning heen te gaan, op de derde kan zij het niet en zinkt zij neer. Als Bileam haar hier nog erger mishandelt dan tevoren, opent de

Heere het trouwe dier de mond, dat met mensenstem en met verstandige woorden hem zijn handelwijze verwijt. Als Bileam op haar vraag, of zij zich ooit weerspannig aan hem getoond heeft, een goed getuigenis geven moet, valt hem de blinddoek van de ogen, zodat hij de Heere ziet. Opnieuw ontvangt hij aanwijzing om niets anders bij Balak te spreken, dan wat God hem zeggen zal.

21. Toen stond Bileam ‘s morgens vroeg op, verheugd, dat hem tenminste was toegestaan mee te reizen, en hij zadelde zijn ezelin, van welke hij zich gewoonlijk bij zijn tochten bediende, en hij vertrok met de vorsten van Moab.

22. Doch de toorn van God werd ontstoken, omdat hij vertrok; 1) en de Engel van de HEERE, Israëls herder en helper (Exodus. 23:20), stelde zich in de weg, waarop Bileam voorttrok, hem tot een tegenpartij, 2) om hem nogmaals te weerhouden, dat hij in zijn opstand tegen God voortging; hij nu reed op zijn ezelin, en twee van zijn jongeren, van zijn knechten (Genesis 18:7; 22:3) 18.7 waren bij hem, terwijl de Moabitische vorsten reeds vooruit waren gegaan, om hun koning de aankomst van de vloekprofeet bekend te maken (vs.36).

1) Hieruit blijkt, dat in het hart van Bileam meer en meer de neiging zich openbaarde, om het aangeboden loon te verdienen. Het was dan ook vooral de gemoedsgesteldheid van de man, waarover de toorn van de Heere ontbrandde. De Heere had hem toegelaten te vertrekken, maar onder voorwaarde, dat hij alleen moest spreken wat Hij zou zeggen, en nu, zoals op te maken valt uit Deuteronomium. 33:5 Jozua. 24:10, overdenkt Bileam en begeert hij de wil van Balak te volbrengen. Dit doet de toorn van de Heere over hem ontbranden en dit veroorzaakt, dat de Heere een tegenpartij van hem wordt..

2) In het Hebreeuws Lesatan lo, tot een tegenstander, om hem af te houden van de weg, die hij zou bewandelen..

23. a) De ezelin nu zag de Engel van de HEERE staande op de weg, 1) met zijn uitgetrokken zwaard 2) in zijn hand; daarom week de ezelin, terugschrikkende voor de verschijning, uit de weg en ging in het veld. Toen sloeg Bileam, die niet vermoedde, waarom zij week, de ezelin, omdeze naar de weg te doen wenden; 3) dit gelukte hem daar de verschijning plotseling weer verdwenen was.

a) 2 Petr.2:16 Judas 1:11

1) Reden en doel van deze verschijning zijn in de verklaring reeds aangewezen; de Heere doet hier datgene, wat Hij later meermalen als een bijzondere genade laat voorhouden eut.23:5. Jozua. 24:10. Nehemiah. 13:2. Micha.6:5); Hij wil Bileam niet horen, zoals deze zich voorneemt voor Balak te spreken, maar de door hem bedoelde vloek in des te rijkere zegen omkeren. Nu is de vraag, of dan Bileams vloek, wanneer God het daartoe had laten komen, goddelijke kracht gehad en een werkelijke vloek op Israël gelegd zou hebben, of dat de in zich krachteloze ban van de vloekprofeet slechts in zoverre schade zou doen, dat de Israëlieten, wanneer zij daarvan vernamen, erdoor ontmoedigd zouden worden, terwijl daarentegen de vijanden in plaats van de vorige vrees weer moed verkregen zouden hebben.

Wilden wij het laatste aannemen, zo zou de Heere iets aan Israël hebben moeten doen, om aan Zijn volk het valse geloof aan de macht van de profeet te ontnemen, en het in het geloof aan zijn goddelijke roeping te sterken, bijv. dat Hij de waarzegger op hetzelfde ogenblik door een bliksemstraal van Zijn toorn vernietigde, toen deze de mond tot de vloek opende. Daarentegen zien wij, dat God alles aan Bileam beproeft, om hem van zijn gedachten af te brengen, en omdat dit hem bij zijn zieletoestand niet lukt, maakt Hij hem later (Hoofdstuk 23 en 24) tot een machine, die spreken moet, wat haar ingegeven wordt. Deze omstandigheid noodzaakt ons, ons voor het gevoel te verklaren en in Bileam een man te zien, die met dezelfde macht van het goddelijke woord bekleed was, als Noach, Izak, jakob en anderen, toen zij over het lot van gehele volgende geslachten en volken te beschikken hadden (Genesis 9:24,27,49 vv.). Eveneens, als van de hem hierna ingegeven zegeningen niet in de lucht gesproken was, en haar vervulling niet gemist heeft, zou omgekeerd zijn vloek van Israëls roeping en verkiezing vernietigd hebben, wanneer de Heere hem de vloek had toegelaten. Wij kunnen wel niet op alle vragen, die hierbij gedaan zouden kunnen worden, uitvoerig antwoorden: in goddelijke zaken staan wij niet zelden voor een gesloten deur, die ons het indringen in de binnenste werkplaats van de gedachten en raadsbesluiten van God verhindert. Op één zaak moeten wij echter wijzen, hierop, dat Israëls gedrag tot heden reden genoeg gaf, om het van een door God gezegend tot een door God verworpen volk te maken, en zijn roeping en verkiezing achterwaarts te doen gaan. Alleen Gods liefde en trouw jegens het volk van Zijn keuze heeft de arm van de gestrenge rechtvaardigheid tegengehouden en de draad van de genaderijke leidingen, die het vorige geslacht door zijn hardnekkige ongeloof met geweld verscheurd had, opnieuw met het tegenwoordige geslacht aangeknoopt. Deze weder-aanknoping mocht Bilem niet verstoren, zoals hij volgens zijn eer- en geldgierig hart graag wilde; de liefde en de trouw van God wil de overhand behouden en het pas begonnen werk op een van menselijke waardigheid of onwaardigheid onafhankelijke wijze glorierijk ten einde brengen..

Een tweede vraag, waarvan de juiste beantwoording het verstaan van het voor ons liggend gedeelte, hier en in de volgende verzen, afhangt, betreft de vorm en de aard van deze Engelenverschijning; was zij een lichamelijk-materiële, een die geheel tot de zichtbare wereld behoorde en door Bileam noodzakelijk had moeten waargenomen worden, als de Heere zijn ogen niet gesloten en hem niet met blindheid geslagen had (Genesis 19:11; 2 Kor.6:18) of was zij een verschijning uit de geestenwereld, die alleen met geestelijk oog kon gezien worden, en daarom door de ziener niet bemerkt werd, omdat zijn ziel op dit ogenblik zo geheel met gedachten van eigen voordeel bezig is, dat hij voor geestelijke dingen in het geheel geen waarnemingsvermogen meer had? Omdat de ezelin de engel met het zwaard ziet, geloven wij, dat de engel zich op lichamelijk zichtbare wijze vertoonde. Zoals nu de God voor deze wereld Bileams oog zo verblind heeft, dat hij inwendig niet meer waarneemt, op wat voor weg van verderf hij zich begeven heeft, zo verblindt de God van de hemel, die zich met het zwaard tegenover hem plaatst, zijn lichamelijk oog, zodat hij recht in het zwaard zou lopen, wanneer aan zijn ezelin niet de gezonde ogen waren gebleven en zij door haar uitwijken hem het leven niet gered had. Het is een openbare straf en een diepe verootmoediging voor de ziener, die zich overigens mocht beroemen; dat hem de ogen van de geest geopend werden, toen hij neerknielde (hoofdstuk 24:4,16), dat hem een dier met zijn ogen en zijn natuurlijk instinct te hulp moet komen. Tot zo’n verootmoediging moet ook

hetgeen vervolgens gebeurt, dienen; want de ezelin moet daarna ook met mensenstem, welke de Heere haar op wonderlijke wijze verleent, te hulp komen, terwijl hij zelf geen verstand meer bezit, om te vernemen, wat de Godsstem hem te zeggen heeft..

2) Het uitgetrokken zwaard in de hand van de Engel is teken en zinnebeeld van Gods toorn. Bileam zag het echter niet, zo was hij verblind door gierigheid. Treffend voorbeeld van het feit, dat, zoals Gods kinderen, hoewel vaak onzichtbaar voor hun ogen, de hulp en bescherming van Gods Engelen genieten, Zijn vijanden, hoewel zij het ook niet zien, de hand van God tegen zich hebben..

3) Bileam behoorde daardoor tot inkeer gekomen te zijn en overwogen te hebben, of hij mogelijk niet van zijn plichtweg af was, maar hij sloeg de ezelin, om deze naar de weg te doen wenden. Zij die door moedwillig zondigen in hun verderf lopen, zijn dus toornig op degene, die hun verderf trachten te voorkomen..

24. Maar de Engel van de HEERE stond weer op een andere verder gelegen plaats van de weg, waarlangs Bileam ging, in een pad van de wijngaarden, in een pad dat tussen wijnbergen heenliep, zijnde een muur aan deze en een muur aan de andere zijde, die het wijken van de weg af onmogelijk maakte.

25. Toen de ezelin ook hier weer de Engel van de HEERE zag, terwijl Bileam van deze verschijning niets bemerkte, zo klemde zij zichzelf aan de wand, waaraan de Engel eensmalle ruimte gelaten had, om zich daar doorheen te dringen, en zij klemde Bileams voet aan den wand; 1) daarom voer hij voort haar te slaan, daar zijn toorn ontbrandde tegen het dier, dat hij voor eigenzinnig en weerspannig hield.

1) Dit was wel een pijnlijke gewaarwording voor Bileam, maar toch een zaak, die hem tot nadenken had moeten stemmen, tot overweging hiervan, of zijn weg wel de goede weg was. In plaats dat deze zaak hem tot nadenken brengt, doet zij hem in toorn ontbranden, tot zijn eigen schande en nadeel..

26. Toen ging de Engel van de HEERE nog verder, en hij stond in een enge plaats, waar geen weg was om te wijken ter rechter- noch ter linkerhand. 1)

1) Tot driemaal toe beproeft de Engel van de Heere, om Bileam terug te houden van zijn boze weg, van de weg van het verderf, om hem terug te houden van het loon van de ongerechtigheid te willen verdienen. En dit voornamelijk om Zijn volk, omwille van Israël. Dit volk is gezegend en mag niet door Bileam vervloekt worden. De derde maal zal de Engel het Bileam onmogelijk maken, om ongestoord te vertrekken..

27. Toen de ezelin de Engel van de HEERE zag, en er geen plaats was, waardoor zij zich heendringen kon, zo legde zij zich neer onder Bileam, in angst over haar gevaarlijketoestand daar zij met haar berijder niet in het zwaard van de Engel lopen kon; en de toorn van Bileam, die nog niets bemerkte, ontstak nu nog heviger dan tevoren, en hij sloeg de ezelin op

onbarmhartige wijze met een stok, die hij als een man van stand met zich droeg (Genesis 38:18).

Bileams weg is de weg van het verderf, die in het begin breed is en gemakkelijk, maar hoe langer hoe nauwer wordt, totdat geen ontkomen meer mogelijk is en men in het gericht van God neerstort. Wie op deze weg gaat, heeft in zijn hart wel een waarschuwer, zoals Bileam aan zijn ezelin, die hem niet in het verderf wil laten lopen; deze is het geweten, dat zich inspant, om van de baan van de zonde af te brengen, en de mens dringt, zich om te wenden, maar door de blinde zondaar niet gehoord of verstaan wordt, integendeel wegens zijn trouw waarschuwen mishandeld wordt. Ten laatste, wanneer het reeds lang verwachtte gericht van God daar is, wordt het inwendig gebroken en verkrijgt een spraak, waarbij de misdadiger eindelijk de ogen opengaan, zoals men aan Judas, de verrader zien kan (Matth.27:3 vv.). Het pad van de deugd daarentegen is steil, men ziet niets dan moeite, maar het leidt tot zegen en zaligheid. Denkt slechts aan Abrahams reis naar Moria (Genesis 22), die op merkwaardige wijze met precies dezelfde woorden als Bileams reis verhaald wordt. "Toen stond Abraham ‘s morgens vroeg op, en zadelde zijn ezel, en nam twee van zijn jongens met zich." Opmerkingswaardig in betrekking tot het drie maal tegemoet treden van de Engel is verder nog dit, dat Balak Bileam later naar drie verschillende plaatsen leidt, op de hoogte van Baäl (vs.41), op de vrije plaats op de hoogte Pisga (hoofdstuk 23:14) en op de hoogte van de berg Peor (hoofdstuk 23:28); op deze drie plaatsen treedt hem de Heere op onzichtbare wijze tegemoet, zodat hij niet kan zeggen, wat hij wil, maar moet zeggen wat God wil; op de derde hoogte komt de Geest van God op zo’n krachtig wijze over hem, dat ook hij op de knieën valt, zoals vroeger de ezelin voor de hemelse verschijning. Juist hier wordt hem de mond geopend tot een dubbele voorspelling, die zich op het heerlijkst als Gods woord openbaart, terwijl Bileam slechts het orgaan is, waarvan de Heere zich bedient..

28. De HEERE nu, die zich in die Engel geopenbaard had, opende door Zijn Goddelijke almacht de mond van de ezelin, zodat het dier met mensenstem sprak (2 Petr.2:16), die tot Bileam zei: Wat heb ik u gedaan, dat gij mij nu driemaal geslagen hebt?

29. Toen zei Bileam, nog niet tot nadenken gebracht door dit grote wonder, waaruit hij wel dadelijk kon weten, met Wie hij te doen had, tot de ezelin: Omdat gij mij bespot hebt, mij zoveel moeite hebt aangedaan, als had gij het erop toegelegd, om mij op verkeerde wegen te leiden; och als ik een zwaard in mijn hand had, ik zou u nu doden. 1)

1) Door zo grote begeerlijkheid werd hij vervoerd, dat hij nog niet door zo’n groot buitengewoon mirakel verschrikt werd en antwoordde, alsof hij tot een mens sprak, terwijl God toch niet de ziel van de ezelin in een redelijke geest veranderde, maar haar slechts, zoals het hem behaagde, klanken deed voortbrengen, om zijn onzinnigheid te verhinderen..

30. De ezelin nu zei tot Bileam: Ben ik niet uw ezelin, waarop gij gereden hebt van toen af, dat gij mijn heer geweest zijt tot op deze dag? Ben ik ooit gewend geweest u zo te doen? Hij dan zei: Neen. 1)

1) God had hem terstond door de woorden van de Engel kunnen kastijden, maar, omdat de berisping zonder ernstige beschimping niet streng genoeg zou geweest zijn, geeft Hij hem een beest tot leermeesteres..

De ezelin moet hem leren, én dat het "stomme dier" eerder een ziener kan worden, dan de ongehoorzame, wie de begeerlijkheid verblindt, én dat ook die ongehoorzame machteloos is in de hand van die God, die Zijn woorden ook in de mond van het dier weet te leggen..

Bileam ontvangt uit de mond van de ezelin een geduchte terechtwijzing. Een terechtwijzing, die hierin bestond, dat hij, de man, die zich voor een geestenziener uitgaf, voor iemand, die vertrouwd was met de dingen van een hoge wereld, op dit ogenblik beneden haar, het redeloze dier, stond, omdat hij niet en zij wel de Engel met het uitgetrokken zwaard had gezien. Die terechtwijzing moest Bileam diep in zijn hart snijden en zijn hoogmoed op het diepst terneerbuigen. En waar dit gebeurd is, daar is het ogenblik daar, waarop de Heere hem de ogen zal openen..

31. Toen 1) opende de HEERE de ogen van Bileam, zodat hij de Engel van de HEERE zag, van wie hij tot hiertoe niets bemerkt had, staande in de weg, en zijn uitgetrokken zwaard in zijn hand; daarom sprong hij van zijn rijdier af,neigde hij het hoofd en boog zich op zijn aangezicht ter aarde, om de Engel zijn eerbied te betonen (Genesis 24:64 Jozua. 15:18).

1) Niet zonder grote schade voor de profeet wordt de heerlijkheid van de Engel eerder aan de ezelin geopenbaard. Te voren pochte hij op buitengewone visioenen; nu ontvlucht hem, wat aan de ogen van een beest verschijnt. Vanwaar anders deze blindheid, dan ten gevolge van de gierigheid, waarmee hij zo bevangen is, dat hij het loon van de ongerechtigheid de voorkeur geeft boven de heilige roeping van God..

32. Toen zei de Engel van de HEERE tot hem: Waarom hebt gij uw ezelin nu driemaal geslagen, en niet bedacht, dat haar ongewoon gedrag iets bijzonders betekenen moest? Zie, Ik ben uitgegaan u tot een tegenpartij, om u de weg te versperren,a) omdat deze weg van mij afwijkt, 1) omdat gij, door naar Balak te gaan, tegen Mijn wil handelt, en uzelf in het verderf stort, hoewel gij meent, dat u eer en rijkdom wacht.

a) 2 Petr.2:15

1)Hebreeuws: "waar de weg voor Mij steil was", hetgeen Van der Palm verklaart in de zin van: "waar de steilte van de weg niet toeliet Mij te ontwijken.".

33. Maar de ezelin heeft Mij gezien, en zij is nu driemaal voor Mijn aangezicht geweken, tot uw welzijn, want gij wist in uw blinde hartstocht niet, waar gij tegenin liep; indien zij voor Mijn aangezicht niet geweken was, zeker Ik zou unu ook gedood, en haar bij het leven behouden hebben.

Er is geen geschiedenis in de Bijbel, die zoveel twijfel en spot heeft opgewekt, als die van de sprekende ezelin. "Wat de van de duivel bezetenen met de zwijnen nabij Gadara zijn in de

Schriften van het Nieuwe Verbond, dat is Bileam met zijn ezelin in het Oude, een dwaasheid voor velen, een ergernis voor niet weinig anderen.".

En toch wordt hier juist bevestigd, wat Baco van Verula (een voortreffelijk theoloog van de bisschoppelijk Engelse kerk, geb. 1561, overl. 1626 n. C.) zegt: "Een oppervlakkig weten leidt van de Heilige schrift af, een grondig weten tot haar terug." Wie het doel van God met Bileam uit onze opmerkingen leerde verstaan, voor die zal het wonder van de sprekende ezelin minder moeite baren, dan dat van de sprekende slang in het Paradijs, want daar is het de duivel, die uit de slang spreekt, hier is het de Heere, die de mond van de ezelin opent. De Heere toch heeft oneindig grotere macht, dan de in macht begrensde vorst van de duisternis. Evenmin als wij daar zouden beweren, dat Eva niet in werkelijkheid, maar slechts in extatische toestand de slang had horen spreken, zo kunnen wij ook hier de mening van hen niet beamen, die de gebeurtenis voor een zuiver inwendige daadzaak aanzien, zodat de ezelin niet zou gesproken, maar alleen haar dierlijk klaaggeluid zou voortgebracht hebben, dat dan door de besturing van de Heere in Bileams oor tot een verstaanbaar menselijke rede zou geworden zijn. Afgezien van het gehele karakter van ons verhaal, dat in niets op een visioen of gezicht wijst, wordt deze mening tegengesproken door de zielstoestand van Bileam op dat ogenblik; hij is zo geheel in Balaks wensen en beloften weggezonken, dat de Heere hem eerst door de sprekende ezelin tot zichzelf brengen moet, en wel door hetgeen deze zegt, niet door haar spreken zelf. Maar juist de omstandigheid, dat Bileam, in plaats van grotelijks verwonderd te zijn, zich in een gesprek met haar inlaat, alsof hij met een mens te doen had, heeft de verdedigers van bovengenoemde opvatting een wapen in de hand gegeven. Hierbij moeten wij opmerken, dat er toestanden van het hart zijn, ook in wakende toestand, dat de duidelijkste wonderen niets op de mens vermogen, hem niet eens tot verwondering brengen; wij zien dat bv. aan de Farizeeën en Schriftgeleerden, die door de wonderwerken van Christus in het geheel niet bewogen werden, maar deze als dagelijkse zaken behandelden en alleen de indruk, die deze op anderen gemaakt hadden, zochten te verwoesten. Wanneer de mens eens begonnen is aan God en Zijn woord weerstand te bieden, verdraagt hij alles, en zou hij ook niet geloven, al stond er iemand van de doden op. Bovendien was Bileam een man, die in de gezichten en dromen, die hij gehad had, reeds vele buitengewone dingen ondervonden had, en die in zijn huidige door geldzucht verblinde toestand niet aanstonds in staat was, om zich te verwonderen over hetgeen bewonderenswaardig genoeg was. Eerst bij het "Nee," dat hij de ezelin ten antwoord geeft, komt hij weer tot zichzelf; daarom kan ook nu de Heere hem de ogen openen, zodat de schellen daar afvallen. Hoe men zich stoten kan aan dit wonder, terwijl er zovele grotere wonderen zijn, begrijpen wij niet..

De ezelin werd in staat gesteld, om die klanken voort te brengen, waarschijnlijk zoals de papegaaien, zonder ze te verstaan; en men moge zeggen wat men wil van de mond van de ezelin, of de vorming van haar tong en kaken, als tot spreken ongeschikt, er wordt nochthans een daaraan evenredige oorzaak voor deze wonderbare uitkomst aangewezen, want er is uitdrukkelijk gezegd: "de Heere opende de mond van de ezelin," en niemand, die in een God gelooft, zal aan Zijn macht, om dit, en nog oneindig veel meer te doen, kunnen twijfelen."

Het wonder is bovendien God waardig. Het spreken juist van het domste dier moest tot Bileams diepste beschaming dienen, die zo dwaas en door gouddorst verblind was, dat een

ezel meer zag dan hij. Bileam moest bovendien zien, wat de Heere over hem kon. Volgens diezelfde macht, waarmee Hij aan de ezelin menselijke taal verleende, zonder dat het dier daarom ophield een dier te zijn en tot mens werd, kon de Heere ook Bileam tot een werktuig van Zijn grootste en zaligste zegenspreuken over Israël maken, kond Hij hem dwingen goddelijke woorden te spreken, hem de zo diep in het zondige zich indringende man. God heeft zijn hart willen reinigen en heiligen; zo hij de genade in zich had laten werken, zo zou hij tot een waar profeet geworden zijn, wiens eigen ziel deelt in hetgeen de Heere spreekt. Nu hij echter Gods Woord verworpen en zich aan de god van deze wereld overgegeven heeft, zal hij nog wel eens als voorzegger optreden en de grootste profetieën uitspreken, die God in zijn mond kon leggen, maar om daarna zelf verworpen en ter zijde gesteld te worden. Deze geschiedenis heeft een bijzondere betekenis voor de dienaren van het goddelijke woord. Deze, de verootmoedigden, aan hun eigene kracht wanhopende zielen, die hun predikingen voor armzalig en zwak houden, verstrekt zij tot grote troost; zij weten, dat de Heere ook uit hun arm woord iets kan maken tot lof van Zijn heerlijkheid. De anderen daarentegen, de rijk begaafden geesten, die schijnbaar veel verrichten en zeer geroemd en graag gehoord worden, maar daarbij onrein van hart zijn en met hun gaven eigen eer en voordeel zoeken, dient zij tot ernstige waarschuwing; dat zij hier leren, hoe de Heere hen wel een tijdlang gebruikt, maar hoe het opeens met hen ten einde is en zij jammerlijk tot schande worden. Het redeloze dier erkent en ontwijkt de tegenstand van boven; wat een diepe beschaming voor de man, die zich een ongewone kennis van het goddelijke toeschrijft, maar de vinger van God niet ziet, noch zien wil. Dat is de grote onderwijzing van dit wonder. Wie zich tegen Gods wil verzet, is redelozer dan het dier. Ja, hij is geheel zonder gevoel en leven, een klinkend metaal en luidende schel, zelfs indien hij, zoals Bileam, de taal van de Engelen spreekt, profeteert en wetenschap geeft 1 Corinthiers. 13). Wij horen dikwijls mensen prijzen als schitterende vernuften, redenaars, aangenaam in de omgang, geestig, beschaafd, geleerd. Dit zijn gaven, die niet klein te achten zijn, maar hoeveel waarde zij voor God hebben, wanneer de liefde en een eenvoudig hart, dat bereid is, om Gods wil te doen, ontbreken, toont het voorbeeld van dit schitterend talent, van deze Bileam..

34. Toen zei Bileam tot de Engel van de HEERE: Ik heb gezondigd, dat ik onder zulke omstandigheden mijn dier mishandeld heb; reken mij dat niet toe, want ik heb niet geweten, 1) dat Gij mij tegemoet op deze weg stondt; ennu is het kwaad in uw ogen, dat ik naar Balak ga, ik zal wederkeren.

1) Bileam scheen toen tot rede te komen. Ik heb gezondigd, gezondigd, door mij op die reis te begeven, gezondigd, door met zoveel geweld voort te drijven; doch hij verschoonde zich daarmee, dat hij de Engel niet gezien had, maar nu hij hem zag, toonde hij zich bereid, om weer te keren. Datgene, wat de Heere mishaagde, was niet zo zeer deze reis, maar wel zijn boosaardig opzet en voornemen tegen Israël, en een heimelijke hoop, die hij voedde, dat, niettegenstaande Gods waarschuwing, die hem bij het geven van verlof gedaan was, hij nochthans middel zou vinden, om hen te vervloeken, en dus Balak te believen, teneinde door hem hoog vereerd te worden. Het blijkt niet, dat hij van die snoodheid van zijn hart bewust, of gewillig was deze te bekennen; maar, wanneer hij zag, dat hij de weg niet zou kunnen vervolgen, onderwierp hij zich, als best met zijn veiligheid overeenkomende, en betoonde zich gewillig, om terug te keren; en zoals hij niet aangedaan was over het kwaad, dat in zijn

hart huisvestte, zo was ook alles, waartoe zijn benauwdheid hem bewoog, een belofte van te zullen afstaan van de uitwendige daad..

Bileam begreep nog niet, dat niet zo zeer het gaan naar Moab de Heere mishaagde, als wel de overlegging van zijn hart. Om hem dat duidelijk te maken, verbiedt de Heere hem (in het volgende vers) niet met de gezanten van de Moabieten mee te gaan.

35. De Engel van de HEERE nu zei tot Bileam: Ga heen met deze mannen; 1) maar alleen dat woord, wat Ik tot u spreken zal, dat zult gij spreken. Alzo toog Bileam, terwijl de Engel van de Heere van hem verdween, met de vorsten van Balak, hij ging deze achterna, zijn reis tot de koning van de Moabieten vervolgende.

1) Bileams belijdenis is zeer oppervlakkig en zijn bereidwilligheid, om terug te keren zonder betekenis. Ware het hem werkelijk ernst geweest nu aan God gehoorzaam te worden, zo zou hij niet eerst gezegd hebben: "is het kwaad in Uw ogen." Want reeds lang wist hij, dat zijn reis de Heere mishaagde. Daarom wordt ook zijn aanbieding, om terug te keren, niet aangenomen, zoals nu de zaken met hem staan moet hij voortreizen, opdat het met hem tot beslissing komt, of tot innerlijke omkering, of tot hetgeen hem de Engel met het zwaard gedreigd heeft (hoofdstuk 31:8), dat hij met zijn hart zich plaatsen zal tot het woord: "Wat Ik tot u spreken zal, dat zult gij spreken.".

III. Vs.36-23:10. Bileam, door Balak aan de grenzen van zijn rijk op eervolle wijze ontvangen, wordt door hem op de hoogte van Baäl gevoerd, waar hij het Israëlitische leger met één blik overzien kan. Nadat daar zeven altaren gebouwd zijn en op ieder een dubbel brandoffer gebracht is, begeeft hij zich op een afgelegen verheven plaats, om volgens de wijze van de heidense waarzeggers en bezweerders op Auguriën of hemeltekenen te wachten; de Heere echter ontmoet hem in werkelijkheid en legt hem de eerste van zijn profetieën in de mond, die hij dan ook voor Balak en diens vorsten uitspreekt. Zij prijst Israël als een uit de menigte van de heidenen afgezonderd, tot gemeenschap met God geroepen volk, aan wie reeds nu de belofte, dat het tot een talloze menigte zou groeien, begon vervuld te worden, en verder nog heerlijker zou vervuld worden, en waaraan het voorrecht is een gerust sterven te hebben na een leven in de overvloed van de goddelijke genadegoederen.

36. Als Balak van zijn vorsten, die vooruit getrokken waren, hoorde dat Bileam kwam, zo ging hij van Rabbat Moab uit hem tegemoet, om hem eervol te ontvangen, tot Ar Moab, de stad van de Moabieten, 1) die aan de grens van de Arnon ligt, die aan het uiterste van het gebied, de grens van het Moabitische rijk aan de noordzijde is.

1) Vroeger was zij de hoofdstad geweest en lag midden in het land, daar het Moabitische gebied zich toen veel verder naar het noorden uitstrekte (zie Nu 21.30); na de stichting van de beide rijken van de Amorieten was ze tot een gewone grensstad en Rabbat Moab tot Residentie geworden..

37. En Balak zei tot Bileam, toen deze tegenover hem stond; Heb ik niet ernstig tot u gezonden (vs.5 vv.) om u te roepen? Waarom zijt gij nietaanstonds de eerste maal tot mij

gekomen, maar hebt gij u eerst nog ten tweede male (vs.15 vv.) laten roepen? Meent gij, dat ik een zo nietig en arm vorst ben? Kan ik u niet terecht, niet naar uw verdienste vereren?

38. Toen zei Bileam, nog vol van de indruk, die de gebeurtenis in vs.22-35 vermeld, op zijn geweten gemaakt had, tot Balak: Zie ik ben tot u gekomen overeenkomstig uw verlangen, maar het is twijfelachtig of ik zal kunnen doen, wat gij verlangt; zal ik nu enigszins iets kunnen spreken, iets anders dan mij ingegeven wordt? Het woord, dat God in mijn mond leggen zal, dat zal ik spreken; 1) ik zal niet anders kunnen.

1) Met dit antwoord zoekt hij reeds tevoren de verwachtingen van Balak iets lager te stemmen, omdat uit zijn komen tot hem, zonder enige twijfel, zijn bereidwilligheid, om te vervloeken, volgde..

Bileam handelt met Balak zoals hij met diens gezanten gehandeld heeft. De volle waarheid verzwijgt hij ook hem. Deze, dat de Heere hem strikt verboden heeft, het volk van Israël te vervloeken. Daardoor berokkent hij zichzelf ook nu een valse positie..

39. En Bileam ging met Balak van Ar Moab naar de berg Attarus, en zij kwamen te Kirjath-Huzzôth (= stad van straten), waarschijnlijk dezelfde als Kerioth (Jeremia. 48:24,41 Amos 2:2) op de zuidelijke hoogte van Attarus.

40. Toen slachtte Balak daar runderen en schapen, 1) om de God van Israël tot zijn wens over te halen (zie "Le 3.2), en hij zond offervlees daarvan aan Bileam en aan de Moabitische vorsten, die als zijn geleide bij hem waren, om zo zijn woord: Ik zal u zeer hoogvereren, te vervullen en de profeet tot het gemeenschappelijk werk vaster aan zich te verbinden (Genesis 31:54).

1) De mening, dat Balak hier een dankoffer offerde aan zijn goden, is verkeerd. Integendeel, hij offerde een offer aan de Heere, de God van Israël, met Wie-dit wist hij- Bileam in betrekking stond, om op deze wijze te bewerken, dat de liefde van God tot Israël overging op Moab. Dit offer toch werd gebracht aan de vooravond van de dag, waarop Bileam het volk van Israël zou moeten vervloeken..

41. En het geschiedde de volgende dag ‘s morgens, dat Balak Bileam nam, en voerde hem op de hoogten van de Attarus, 1) die aan Baäl geheiligd waren, dus naar de (Numeri. 21:9) reeds vermelde plaats Ramoth, het hoogste punt van deze gehele landstreek, dat hij vandaar zag het uiterste van het volk, 2) het leger van Israël tussen Jesimoth en Sittim (vs.1), van het ene einde tot het ander.

1) De Attarus is een lange bergrug, die aan de zuidzijde van de Zerka Maein voortgaat. Ten onrechte zoekt Burckhardt op deze de Nebo eut.32:49; 34:1); deze moet veel noordelijker gelegen hebben; wel lag op zijn westelijke top een van alle zijden moeilijk te bereiken vesting met een prachtvol paleis, dat Herodes daar liet bouwen. Dat is dat Machaerus, waar Johannes de Doper gevangen gehouden en onthoofd werd..

2) Balak ging van de veronderstelling uit, dat Bileam noodzakelijk Israël voor ogen moest hebben, wanneer zijn vloek van kracht zou zijn..

Banot-Baäl was de eerste hoogte, die Bileam ontmoette op zijn reis naar Moab, vanwaar hij het leger van Israël kon zien, alhoewel niet in zijn geheel..

HOOFDSTUK 23.

BILEAM ZEGENT ISRAEL.

1. Toen zei Bileam tot Balak, om alles te doen, wat volgens de godsdienstige begrippen van de koning van de Moabieten tot het succes van zijn bedoelingen bevorderlijk kon zijn: Bouw mij hier zeven altaren, en bereid mij hier zeven varren en zeven rammen, 1) die wij de God van Israël ten brandoffer kunnen brengen.

1) Aan alle gewichtige ondernemingen in de oudheid gingen zekere offers vooraf, in het bijzonder echter werden bezweringen door deze ingeleid; dat nu Bileam juist zeven altaren laat oprichten en even zo veel offers verordent, heeft zijn reden in de heiligheid van dit getal (Genesis 35:26)

2. Balak nu deed, zoals Bileam gesproken had; en Balak en Bileam offerden een var en een ram op elk altaar. 1)

1) In oude tijden waren de koningen ook priesters, zoals uit het voorbeeld van Melchizédek blijkt. Doch misschien heeft Balak hier alleen de offeranden aangeboden en Bileam de bediening van priester waargenomen. Het is de vraag, aan wie deze geofferd zijn. Ik onderstel, dat elk van deze twee daarmee een bijzonder inzicht gehad heeft, Balak zijn heer aanroepende en Bileam de Heere biddende, doch waarschijnlijk met zulke bijgelovige plechtigheden, als in gebruik waren onder de dienaars van Baäl. Men kan ook onderstellen, dat Bileam tot Balak gezegd heeft, dat hij niets zonder de Heere, de God van Israël, doen kon, en die koning overreed heeft, om zich bij hem te voegen en de dienst van God, opdat deze mocht bewogen worden, van Israël te wijken. Er is toch geen reden, om te denken, dat Bileam zou gegaan zijn, om de Heere te vragen, wanneer hij aan andere goden geofferd had. Ook uit vs.4 blijkt duidelijk, dat hij God geofferd had, anders zou hij zeker dit niet tot de Heere hebben durven zeggen.

3. Toen de offeranden op de zeven altaren brandden, zei Bileam tot Balak: Blijf staan bij uw brandoffer en wacht totdat ik terugkom, en ik zal heengaan naar een geschikte plaats, om daar naar tekenen uit te zien: misschien zal deHEERE mij tegemoet komen, misschien zal Hij mij gunstige tekenen geven; en hetgeen Hij wijzen zal, 1) wat Hij mij door die tekenen te verstaan geeft, dat zal ik u bekend maken. Toen ging hij op de hoogte, 2) naar een kale plaats, waar hij een vrij uitzicht had.

1) Daar het heidendom geen vast profetisch woord had, waardoor men de wil van God duidelijk kon leren kennen, zocht men de wil van zijn goden en de gebeurtenissen van de toekomst langs andere wegen te leren kennen. Men nam zijn toevlucht tot de Auguriën, of tot allerlei vermeende tekenen en gewone natuurverschijningen, gaf acht op de vlucht van de vogels, wachtte op onweer, zag naar een regenboog enz., en de Augurs of waarzeggers, die deze tekenen beschouwden, verklaarden ze naar bepaalde regels van hun kunst (Leviticus. 19:31; 20:6,27); want daar de goden, volgens de voorstellingen van de heidenen, niet buiten de wereld en van haar gescheiden leefden, maar het tijdelijke en begrensde met hun wezen

vervuld was, zo lag het voor de hand, de zichtbare en hoorbare gebeurtenissen van de levende en levenloze natuur voor een teken van hun aanwezigheid, en overal, waar men op een bekendmaking van hun wil hoopte, voor een openbaring van deze aan te zien. De handelwijze nu, welke bv. de Romeinse Augurs pleegden te volgen bij het achtgeven op dergelijke tekenen, waarvoor zij zich een verheven plaats kozen, die een vrij uitzicht had en verwijderd was van de menselijke omgeving, was de volgende: "De Augur had het hoofd bedekt, hield zijn kromme staf in de rechterhand en wendde het gezicht naar het Oosten; daarop bad hij, met de blik naar die stad of landstreek gericht, over welke hij wilde waarzeggen, tot de goden en mat met het oog de landstreek af van het Oosten naar het Westen, terwijl hij zich van een voorwerp, recht tegen hem over aan den horizon, bij voorbeeld een boom, een lijn tot zich getrokken dacht. Wat noordelijk van deze in lag, noemde hij de linkerzijde, wat ten zuiden was, de rechter. Dan bad hij tot Jupiter, de oppersten van de goden, dat deze, in zo verre hem datgene, wat men voor had, aangenaam was, binnen de bepaalde grenzen bepaalde tekenen, die de Augur noemde, zou laten verschijnen." Zoals wij vroeger opmerkten, wil Bileam de Heere dienen onder vele heidense vormen; en zoekt hij ook door middelen als deze te verkrijgen, wat hij nodig heeft, om zijn loon te verdienen; door goochelarijen zoekt hij, wat de Heere niet wil, maar hij heeft zich zeer bedrogen; niet alleen, dat hij niet zeggen kan, wat de Heere hem verbiedt, hij moet ook positief zeggen, wat hem zal worden ingegeven, en hij moet het zeggen, al wilde hij zijn mond sluiten en de tanden samenbijten; dat hij dit moet doen is hem reeds vooraf door de sprekende ezelin verkondigd, zoals wij bij de verklaring van de plaats (hoofdstuk 22:23) gezien hebben..

De zin der woorden: ik zal heengaan, misschien zal de Heere mij tegemoet komen, verklaart zich uit hoofdstuk 24:1: en hij ging niet heen, zoals meermalen, tot de toverijen (Auguriën). Bileam rekende op een openbaring van de Heere, door middel van duidelijke tekenen en natuurverschijningen. Het Woord, dat Jehova hem zou laten zien, zal hij Balak aanwijzen. Hierin wordt dan de voor Bileams godsdienstig standpunt evenzo karakteristieke, als voor het echt geschiedkundig karakter van het verhaal betekenisvolle vermenging van Israëlitische en heidense voorstellingen duidelijk, als Bileam in een natuurlijk teken een openbaring van Jehova te verkrijgen, of te ontdekken hoopt. Omdat het heidendom geen "vast profetisch woord" heeft, zo zoekt het de kennis van de goddelijke Wil en Zijn Raad; die in de menselijke lotsbedeling openbaar wordt in veelvuldige, in de natuur waarneembare tekenen..

2) In het Hebreeuws Wajelek schèphi. En hij ging op een kale heuvel. Het woord in de grondtekst geeft duidelijk aan, een heuvel, waarop niets het gezicht belemmerde, waarop men een vrij gezicht had. De heidense waarzeggers zochten juist zulke plaatsen uit, om daarop hun toverijen te plegen..

4. Als God Bileam werkelijk ontmoet was, niet in enig teken van de natuur, dat hij naar welgevallen zou hebben kunnen verklaren, maar in geestelijke werkelijkheid, evenals aan Jakob (Genesis 32:24), zo zei hij tot Hem: Zeven altaren heb ik toegericht en heb een var en een ram op elk altaar geofferd; 1) gij ziet dus, dat ik mijn werk godsdienstig wil volbrengen.

1) Toen God Bileam ontmoette-want zo is de vertaling duidelijker-maakte hij de Heere opmerkzaam op de altaren met hun brandoffers. Hij achtte dit nodig. De Heere verscheen hem echter niet in een natuurlijk teken, maar op geheel goddelijke wijze..

5. Toen legde de HEERE het woord, dat hij spreken moest: Wat zal ik vervloeken, die God niet vervloekt enz. (vs.7-10) in de mond van Bileam en zei: Keer terug tot Balak, en spreek aldus voor hem, zoals Ik u thans gezegd heb.

6. Als hij nu tot hem, tot Balak, tuergkeerde, ziet, zo stond hij nog bij zijn brandoffer, waar Bileam hem (vs.3) geplaatst had, hij en al de vorsten van de Moabieten die hij als getuigen bij het uittrekken uitKiriath Huzzoth (hoofdstuk 22:41) met zich genomen had.

Kennelijk is het zijn doel, om de vloekwoorden van Bileam met offeranden en gebeden te vergezellen, opdat zij een goede uitwerking zullen hebben..

7. Toen hief hij, aangegrepen door de Geest van de Heere en geheel in diens macht overgegeven, zijn spreuk 1) op, welke de Heere hem (vs.5) opgedragen had, en zei, na een korte inleiding het woord van de Heeresprekende: Uit Syrië 2) heeft mij Balak, de koning van de Moabieten, laten halen, van het gebergte tegen het oosten en zijn bevel is tot mij gekomen, zeggende: Kom, vervloek mij Jakob! en kom, scheld Israël; leg de ban op dat volk, opdat ik het versla en uit mijn land verdrijf.

1) Spreuk. Dit woord wordt nooit gebruikt voor de voorzeggingen van de ware profeten..

2) In de grondtekst staat Aram. Het is beter de naam onvertaald te laten blijven, omdat hieronder niet alleen het meer westelijk gelegen Syrië wordt begrepen, maar die landstreek, waaronder ook Mesopotamië wordt begrepen (Syria interamnis). Het gebergte tegen het oosten wil dan ook zeggen: de bergen van Mesopotamië. Het oosten is hier Mesopotamië. Bileam wijst er hier op, hoe hij van de bergen van Mesopotamië geroepen is naar de bergen van Moab, om Jakob te vervloeken en Israël te schelden. Maar in het volgende vers spreekt hij het duidelijk uit, dat de plannen van Balak moeten mislukken, want Jehova heeft hem geen vloekwoord in de mond gegeven, heeft hem geen verlof gegeven, om aan Balaks wensen te voldoen. Integendeel Israël is een volk, dat op bijzondere wijze door de Heere gezegend is..

8. Wat zal ik vervloeken, die God niet vervloekt? en wat zal ik schelden, waar de HEERE niet scheldt?

9. Want van de hoogte van de steenrotsen, waarop ik sta, zie ik hem, zie ik hoe talrijk Jakob geworden is, en van de heuvels aanschouw ik hem, hoe hij reeds een sprekend bewijs is van de belofte, die aan de vaderen gegeven is: Ik zal u tot een groot volk maken (Genesis 12:2; 26:4; 28:14); ziet, a) dat volk zal alleen wonen, 1)afgescheiden van de andere volken, en het zal onder de heidenen niet gerekend worden, 2) ook inwendig zal het met de andere volken niets gemeen hebben, maar zijn eigen God en zijn eigen wetten en instellingen hebben eut.4:7,8).

a)Deuteronomium. 33:28

1) Beter: Dat volk woont alleen. Bileam heeft het oog op het afgezonderd verkeren, het afgescheiden zijn van alle andere volken, maar daarmee ook, dat het een eigen en verkregen volk van de Heere is en blijft..

2) Deze bestemming is, nadat het vleselijk Israël de raad van God had uitgediend, op het geestelijk Israël, op het volk van het Nieuwe Verbond overgegaan. De gemeente van de Heere is een rijk op zichzelf te midden van de rijken van deze wereld, en zal nog blijven voortduren, wanneer al de overige reeds zijn te gronde gegaan. Maar zoals Israël zich dikwijls met de heidenen gelijkstelde en zijn zelfstandigheid verloor, zo heeft de Christelijke Kerk door uit- en inwendige verdorvenheid meermalen het voorrecht verloren, dat haar hier beloofd wordt en dat daarom evenzeer een vermaning als een profetie is..

10. Wie zal het stof van Jakob tellen; wie kan, nadat Abrahams nakomelingschap werkelijk geworden is, als het stof van de aarde (Genesis 13:16; 28:14), er nog aan denken het getal van dit volk te bepalen, hoewel het nu van deze hoogte tenminste nog te overzien is? en wie zou het mogelijk zijn het getal, ja, ook slechts het vierde deel van Israël 1) aan te geven? Mijn ziel sterft, wanneer mijn levenstijd is voorbijgegaan, de dood van de oprechten, zo'n dood, als deze rechtvaardigen, de leden van dit door God gezegende volk die kunnen hebben, en mijn uiterste zij zoals het zijne, 2) zoals dat van Israël, dat na een leven in het bezit van de openbaringen van God, in het genot van de vergeving van zonden, onder de tucht van de in zijn midden werkende Heilige Geest, en in het uitzicht op een heerlijke, zalige toekomst zijn ogen in vrede kan sluiten en zich graag tot zijn vaderen laat verzamelen.

1) Bileam wijst verder op de vervulling van de belofte aan de aartsvaderen gedaan, om daarmee te wijzen op de zegen, die het van God ontvangt. Dat hij hier spreekt van een vierde deel, komt, omdat Israël in vier delen was ingedeeld..

2) Bij deze woorden heeft wel een voorgevoel van het einde, dat hij daarna nam (hoofdstuk 31:8), en dat de Engel met het zwaard (hoofdstuk 22:22 vv.) hem reeds dreigend voor de geest gesteld had, het hart van de ziener vervuld. Dat zijn verlangen naar een zalig einde, zoals de krachtige werking van de Heilige Geest op dat ogenblik hij hem opwekte, niet de vrucht gehad heeft, dat hij van zijn valse wegen terugkeerde en van zijn onreinheid gezuiverd werd, kan ons, na de ervaringen, die wij ook elders kunnen maken, niet bevreemden. Men vindt dikwijls grote tegenspraak, men vindt dienaren van het Woord, die met bijzondere gaven toegerust zijn en de rechte leer verkondigen, maar wier wandel niet die van de gelovigen, soms zelfs zeer ergerlijk is. Men verklaart dit in de regel, door zulke mannen huichelaars te noemen, en wanneer het bij hen tot een diepe val en tot een verschrikkelijk einde komt, veroordeelt men hun vroegere zo krachtige en indringende predikaties als leugen en huichelarij, alsof hun getuigenissen van de genade van God in Christus en van de zaligheid van Zijn gemeenschap niets dan holle woorden waren zonder enige ervaring. Deze opvatting is meestal vals. Zij hebben wel aan hun hart ervaren, welke de werkingen van de Heilige Geest zijn en iets gevoeld van de gemeenschap van de Heere; de trek naar God, de begeerte Hem geheel toe te behoren, is hun geen vreemde zaak geweest; ja zij waren misschien op de

weg tot het hemelrijk reeds verre voortgegaan; maar zij hebben hun vlees niet gekruisigd, hun lievelingszonde niet opgeofferd, hun zwakke plaatsen niet bevestigd, en zo zijn zij uit hun eigen vastigheid uitgevallen (2 Petr.3:17 Hebr.6:4 vv.). Dergelijke zaken ontmoeten wij ook bij anderen, die geen dienaars van het Goddelijk woord zijn; het is opmerkelijk, hoe nabij menigeen aan de kennis van de waarheid en aan het geloof in Christus geweest is, die wij nu slechts als een loochenaar en spotter kennen; het is merkwaardig, hoe vaders en moeders, die voor zichzelf aan het geloof schipbreuk geleden hebben, toch hun kinderen tot gebedsoefeningen en tot waarneming van de godsdienst dringen, en hen het liefst door mannen of vrouwen laten opvoeden, waarvan zij weten, dat hun opvoeding een beslist Christelijke is. Bij karakters als van deze laatsten openbaart zich het ongeloof met een zekere weemoedigheid gepaard; zij hebben voor zichzelf alle hoop op de zaligheid en de vrede van het eenvoudig kinderlijk geloof verloren, en houden zich op grond van het woord (2 Thess.3:2), om zo te zeggen voor gepredestineerd tot ongeloof; toch beklagen zij hun lot, dat nu, zoals zij menen, niet meer te veranderen is. Iets van deze weemoed zien wij hier in Bileam. Later toch is hij geheel iemand van die soort, die, daar zij zelf niet zalig worden, ook anderen niet willen laten zalig worden en hen trachten op duivelse wijze te verleiden en te verderven (zie Nu 24.25)

Menigeen wenst, evenals Bileam, de dood van de oprechten te sterven, wenst voor zich de dood, zoals die van Gods volk, maar men wil niet leven met hen. Hoe zult gij in geloof sterven, als gij in werelddienst blijft leven, hoe de hemel beërven, gij, die als een kind van de hel hebt geleefd? Kiest u heden, wie gij dienen wilt!

Duidelijk blijkt hieruit, dat hij Israël een volk van oprechte, in de zin van rechtvaardige noemt en schat. Bileam weet, dat het een volk is, wiens God recht is en heilig, en die daarom ook Zijn volk tot een rechtvaardig en heilig volk wil maken. Het is waar, dit kon niet van geheel Israël gezegd worden, maar toch te allen tijde heeft de Heere onder Israël, onder hen, die tot het volk van de Heere, in uitwendige zin, behoorden, Zijn volk, in geestelijke zin, gehad. Dat volk weet hij dus zó gezegend, dat hij graag met hen sterven wil, delen wil in de zalige gevolgen van hun leven hier en hier namaals, in de zalige gevolgen van tot het volk van God te behoren. Bileam is hier het beeld van hen, die wel met Gods volk willen sterven, maar niet met dat volk willen leven..

I. Vs.11-24 Balak, zeer ontevreden over het woord van de ziener wil beproeven of het hem lukken zal, door verandering van plaats, een Godswoord te verkrijgen, dat meer overeenkomstig zijn wensen is; hij voert daarom Bileam op het zogenaamde dal van de wachters boven op de hoogte van Pisga, van waar men slechts een gedeelte van het Israëlitische leger kan zien. Na dezelfde offeranden als vroeger, gaat Bileam weer op tekenen uit. De Heere ontmoet hem weer en legt hem Zijn woord in de mond. De tweede voorzegging, welke hij daarop verkondigt, prijst de genade, waarin Israël staat en zijn onbedwingbare macht; het is een volk, dat tot heiligheid geroepen is, en niet, zoals de andere volken, een dat voor het gericht wordt bewaard; want de Heere, zijn God regeert als Koning over hem, en zijn vertrouwen op het erfelijk bezit van het beloofde land berust niet op waarzeggerij of verklaring van natuurtekenen, maar op een vast profetisch woord; daarom is ook zijn vreugde

zo groot en het vertrouwen op de overwinning zo onwankelbaar; in deze kracht zal het met leeuwensterkte al zijn vijanden bedwingen.

11. Toen zei Balak verdrietig tot Bileam: Wat hebt gij mij gedaan? Ik heb u genomen om mijn vijanden te vervloeken, maar zie, gij hebt hen doorgaans voortdurend gezegend, zodat ik niets anders gehoord heb.

12. Hij nu antwoordde en zei: Zal Ik hoe graag ik ook aan uw wensen voldeed, dat niet waarnemen te spreken, wat de HEERE in mijn mond gelegd heeft? Ik kan niet anders, daar ik sta onder de macht van de Geest van God.

13. Toen zei Balak tot hem, niet begrijpende, wat die macht van de Geest was, maar menende, dat Bileam te zeer getroffen was door de menigte volk, die hij zag, dan dateen vloek zou durven uitspreken: Kom toch met mij op een andere plaats, van waar gij hem zien zult; gij zult niet dan zijn einde, het uiterste van het leger zien, 1) maar hem niet geheel in zijn gehele uitgebreidheid zien, 2) en vervloek hem mij van daar.

1) Beter: Gij ziet niet dan het einde. Dit slaat terug op het laatste vers van het vorige hoofdstuk. Balak was van mening, dat, omdat Bileam wel een gedeelte van het volk zag, maar niet het gehele volk, hij het volk ook niet had kunnen vloeken. Daarom brengt hij hem naar een andere plaats, waar hij Israël in zijn geheel, zonder enige beperking, kan zien, in de hoop, dat dan de vloek zal kunnen worden uitgesproken..

2) Dit moet dan ook zijn: maar gij ziet hem niet geheel..

14. Alzo nam hij hem mee tot het veld Zofim (= van de wachters), zo genoemd naar de wachters, die men in tijden van gevaar daar plaatste, op de hoogte van Pisga, 1) dezelfde hoge vlakte, waar de kinderen van Israël aankwamen, toen zij van Ramoth waren vertrokken (hoofdstuk 21:20 33:47) een weinig ten westen van de Nebo, en hij bouwde hier, evenals vroeger op de hoogte van Baäl (vs.1 vv.) zeven altaren en hij offerde een var en een ram op elk altaar.

1) Van hier had men een ruime blik op de velden van Moab, zodat Israël als voor hem lag, en hij zijn tenten kon aanschouwen..

15. Toen zei hij, Bileam, tot Balak: Blijf hier staan bij uw brandoffer, en ik zal heengaan naar een eenzame plaats, en ik zal Hem aldaar ontmoeten; 1) ik zal de Heere ondervragen en Hij zal mij Zijn antwoord niet onthouden.

1) Dit woord wordt in het bijzonder gebruikt door de waarzeggers, wanneer zij bedoelen dat zij uitgaan op een openbaring van God, of van de afgoden..

16. Als de HEERE Bileam ook nu weer ontmoet was (vs.4), zo legde Hij het woord in zijn mond, dat hij voor Balak spreken moest (vs.19 vv.), en Hij zei: Keer terug tot Balak en spreek, zoals Ik u thans bevolen heb.

17. Toen hij, Bileam, tot hem, tot Balak, kwam, ziet, zo stond hij bij zijn brandoffer, en de vorsten van de Moabieten bij hem; zo nauwkeurig nam hij alle vormen inacht, om een gewenste uitslag te verkrijgen (vs.6). Balak nu, vol van gespannen verwachting, zei tot hem: Wat heeft de HEERE gesproken? Is Zijn antwoord ditmaal geweest, zoals ik het van u verlang?

18. Toen hief hij, de ziener, zijn spreuk op en zei, de woorden van God plechtig inleidende: Sta op, Balak, om opmerkzaam te luisteren, en hoor! neig uw oren tot mij, gij zoon van Zippor!

19. Wat verwacht gij, dat mijn woord anders dan tevoren luiden zou? a) God is geen man, dat Hij liegen zou, noch een mensenkind, dat het Hem berouwen zou!1) Zou Hij het zeggen en niet doen? of spreken en niet bestendig maken? Geef daarom alle hoop op, dat Zijn raadsbesluiten zouden veranderd worden.

a) 1 Samuel. 15:29 Jak.1:17

1) Hiermee wordt Balaks verwachting terstond de bodem ingeslagen. Hij had gehoopt, dat de Heere Zijn zegen van zo-even zou terugnemen, en nu hoort hij dat God onveranderlijk is van raad. Dat Hij niet is als het mensenkind, maar dat Hij, wat Hij eenmaal gesproken heeft, ook bevestigt. Duidelijk doet Bileam hier uitkomen, dat de onveranderlijkheid van Gods raadsbesluit ligt in de onveranderlijkheid van Zijn Wezen..

De Heere is niet als Bileam, die eerst weigert mee te gaan en zich daarna door aanbieding van eer en geld laat meetrekken..

20. Zie, ik heb ontvangen te zegenen; God heeft mij zo’n woord in de mond gelegd; omdat Hij zegent, zo zal, zo kan ik het niet keren, want ik sta onder de macht van deze onveranderlijke, waarachtige en getrouwe God.

21. Hij schouwt niet aan, Hij bemerkt niet de ongerechtigheid in Jakob, ook ziet hij niet aan, wordt Hij niet gewaar de boosheid in Israël, 1) de ellende van de zonde als overal elders op de aarde. Dat heeft daarin zijn reden, dat een heilig God in Jakob woont, die de zonde door Zijn genademiddelen uitroeit. De HEERE, zijn God is met hem, de Heere heeft Zich aan dit volk ten eigendom gegeven, dat Hij hun God wil zijn, en het geklank, het trompetgeschal van de koning is bij hem; niet alleen heeft de Heere Zich aan dit volk tot God, maar ook tot Koning gegeven, die het met groter vreugde tegenjuicht, dan enig volk zijn zichtbare koning heeft tegengejubeld.

1) Hiermee geeft Hij Bileam de reden aan, waarom hij Israël moet zegenen, waarom God geen vloek op zijn lippen kan leggen, nl. Hij schouwt geen ongerechtigheid in Jakob, ook ziet hij geen boosheid in Israël. Dit betekent niet, dat hij in de enkele persoon van Israëls volk geen ongerechtigheid of boosheid ziet, maar in Israël als volk gedacht, uitverkoren uit alle andere volken door de Heere, om Zijn Naam te bewaren, en met het Heiligdom in Zijn midden, waarbij en waarin de ongerechtigheid van het volk werd uitgedelgd. Dit wordt

duidelijk gezegd in het tweede gedeelte van dit vers, waar het luidt: De Heere, zijn God, is met hem, en het geklank van de koning, d.i. het geklank hierover, dat de Heere zijn Koning is, is bij hem..

Onder de "andere geschriften," waarvan in 2 Petr.3:16 gesproken wordt, zou ook wel deze tekst genoemd kunnen worden. De Heere heeft nooit de zonden van Zijn volk gering geacht, maar die integendeel zwaar gestraft. Juist deze woorden getuigen tegen hen, die met dit "er staat geschreven" hun kwaad verontschuldigen en hun geweten in slaap wiegen. De woordschikking in onze vertaling geeft enige aanleiding tot zo’n verkeerde opvatting. De woorden jybh en har betekenen beide "zien, opmerken"; Nna "ijdelheid," "afgoderij" terwijl lme "harde arbeid", "ellende" betekent, zodat de woordelijke vertaling is: "Men aanschouwt geen afgoderij in Jakob, en men ziet geen ellende in Israël." Die woorden hebben deze zin: Israël heeft zich niet, zoals vroeger, aan ongerechtigheden schuldig gemaakt, zodat de Heere het in de hand van Zijn vijanden zou overgeven; het is niet te zien, er is geen enkel teken op te merken, dat Jehovah het aan ellende zou overgeven als straf voor de zonde." Hiermee geeft Bileam de reden aan, waarom hij het volk niet vloeken kan, terwijl de oorzaak van die tegenwoordige reinheid in de volgende woorden wordt aangegeven: "De Heere, zijn God is met hem.".

22. God, de sterke en almachtige God, tegen Wie de wereld niets vermag, heeft hen uit Egypte ugevoerd, en zal, net zo min als Farao met zijn ruiters Hem kon terughouden, door enige menselijke tegenstand van Zijn voornemen wordenafgebracht, om Israël in het beloofde land te leiden. Zijn, Israëls, krachten zijn, daar het op zo’n leidsman vertrouwt, als de krachten van een eenhoorn, 1) van een wild dier, dat met zijn hoornen alles neerstoot (zie "De 33.17). Laat daarom, o Balak! de gedachte varen, alsof gij dat volk zou kunnen slaan en uit het land verdrijven.

1) HebreeuwsMak is de naam van een slang, vlug, gehoornd eut.33:7 Psalm. 92:11), wild en woest (Psalm. 22) dier, dat tegelijk met de os Jesaja 34:7 Job 39:9,10) en met kalveren (Psalm. 29) genoemd wordt. Het is twijfelachtig welk dier het geweest is. Er zijn voornamelijk drie meningen: 1. LXX en Vulgata vertalen mosokerwv, unicornis, eenhoorn." Plinius en vele van de lateren, die in het oosten gereisd hebben, getuigen, dat er zo’n dier was gelijk aan een paard en aan het voorhoofd een hoorn dragende. Dit was echter reeds oudtijds in Egypte en andere Palestina aangrenzende landen zeldzaam. 2. Bochart (Hieroz.II.335) en Rosenmuller menen, dat hier de wilde en ontembare gazel of antilope genoemd is. Van deze mening zijn bijna alle nieuwere uitleggers, in navolging van Schultens, afgegaan. 3. Anderen hebben gemeend, dat hier de buffel bedoeld is, vooral omdat Job 39:13 gezegd wordt, dat de Mak niet met de ploeg als een os kan verbonden worden, en hij toch op andere plaatsen tezamen met de os genoemd wordt.

23. Want er is geen toverij tegen Jakob, noch waarzeggerij tegen Israël. In deze tijd, in deze dagen zal van Jakob gezegd worden en van Israël wat God gewrocht heeft.1) De Heere zal zo grote wonderen doen in deze dagen, om Zijn volk te zegenen, dat men deze overal verhalen zal, evenals de wonderen die God deed bij de uitleiding uit Egypte.

1) Of: Want er is geen toverij in Jakob, noch waarzeggerij in Israël-met zulke bedrieglijke zaken houdt zich dit volk niet op-ter rechter tijd wordt aan Jakob gezegd en aan Israël, wat God doet. De betekenis is dan, dat Israël niet door waarzeggerij of toverij komt te weten, wat Gods wil is, maar door onmiddellijke openbaring, uit kracht van de betrekking tussen de Heere en Zijn volk. Tussen toverij en waarzeggerij (augurium en divinatio) is dit verschil, dat onder het eerste verstaan wordt, het zoeken naar de wil van de goden, door acht te geven op natuurverschijningen, vogelgeschrei enz.; onder het tweede, het doen voorkomen, alsof de Godheid uit en door degene, die zich voor waarzegger uitgeeft, spreekt..

24. Zie, daarom zal het ook geschieden, zoals voorzegd is (Genesis 49:9): het volk zal, terwijl het nu spoedig Kanaän intrekt, opstaan als een oude leeuw, 1) die aan oorlogen en overwinnen gewoon is, en het zal zich verheffen als een leeuw, die met jeugdige moed uitgaat op de buit; het zal zich niet neerleggen, totdat het de roof gegeten en het bloed van de verslagenen gedronken zal hebben, 2) het zal niet eerder rust nemen in het beloofde land, totdat het de volken aldaar zal vernietigd hebben, en niet eerder aan het doel van zijn geschiedeniszijn, voordat alle geslachten van de aardbodem hem ingelijfd zijn.

1) Ook: zie Ge 49.9. Wat Jakob van Juda heeft voorspeld, dat past Bileam hier op heel Israël toe. Niet onduidelijk straalt hierin voor de stam van Juda tevens een profetie door, dat de zaak van geheel Israël Zijn zaak is en zal zijn. Moab weet nu tevens, dat het niets zal vermogen tegen het volk van de Heere..

2) Dat Bileam in deze voorzeggingen, hoewel niet naar de gesteldheid van zijn hart, onder de profeten te rekenen is, die door Gods Geest geïnspireerd werden, bewijst niet alleen de wijze, waarop de profeten van Israël zijn woord als onmiddellijk Gods Woord gebruiken, en zich daarop beroepen (1 Samuel 15:22 Hab.1:13), maar ook de goddelijke waarheid en ondoorgrondelijke diepte van de door hem uitgesproken gedachten; in zijn zegenen van Israël, prijst hij nog heden de heerlijkheid van de gemeente van het Nieuwe Verbond; het vindt in deze eerst zijn volle verklaring. "Wat in vs.23 van Israël gezegd wordt, dat geldt voor de kerk van alle tijden; dat geldt ook voor ieder gelovige in het bijzonder. De gemeente van God weet uit Zijn Woord, wat God doet en wat zij dien ten gevolge te doen heeft. De toverij en waarzegging heeft betrekking op de wijsheid van deze wereld, welke de gemeente van God niet nodig heeft, daar zij Zijn Woord bezit, terwijl deze wijsheid haar eigen vrienden in de afgrond voert, daar zij niet in staat is, de wil van God te begrijpen. Deze duidelijk en zeker te kennen is het grote voorrecht waarover de gemeente van God zich verheugt..

Wie staan daar met onheilspellende blik op een eenzame rots, om als een roofdier op zijn slapende prooi, op dat leger neer te zien? Het is Balak, die van een vervloeking meer hulp dan van een geheel leger verwacht; het is Bileam, voor geld tot alles bereid, wat Israël tot verderf kan slepen. De kinderen van Moab en Midian over u Israël! maar nee, de Wachter van Israël slaapt niet en sluimert niet! Daar stijgt reeds de altaarvlam op, waarbij de vloekprofeet bidt, dat God zijn wens zal verhoren; daar ontsluit hij de mond, om naar Balaks hart te spreken; maar hoe, Beors zoon, wat is dit? Werkelijk begint de stroom van de profetische rede te vloeien, maar al wat hij kan spreken is-zegen. In de heerlijkste orakelspreuken verheft hij zijns ondanks de roem, de afkomst, de talrijkheid, het geluk van Israëls volk. Merkt het op,

hoe hij, niet omdat hij wil, maar omdat hij moet, zegening op zegening stapelt. O, wel mocht een betere dan deze profeet, van het volk van de Heere getuigen Jesaja 54:17): "elk instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken;" en wederom zegt een ander profeet (Hos.14:6): "Ik zal Israël zijn als de dauw, hij zal bloeien als de lelie, en zijn wortels zoals de Libanon uitslaan." Indien de zoon van Beor uit zijn onbekende grafplaats kon opstaan, gelooft gij ook niet, dat hij van verbazing buiten zichzelf zou wezen, indien hij over heel de aarde nog altijd datzelfde kroost van Abraham terugvond, na eeuwenlange en weergaloze vervolgingen nu nog talrijker dan in zijn dagen geworden, en waarvan zelfs een ongelovige koning uit de vorige eeuw, Frederik de Grote, moest verklaren: "de geschiedenis heeft mij geleerd, dat men dit volk nooit kan verdrukken, zonder dat men zelf vroeg of laat weer verdrukt wordt?" Ja, welgelukzalig zijt gij, Israël, wie is u gelijk, gij zijt een volk, verlost van de Heere. Maar geldt dat woord ook u en mij niet, zo velen wij door het geloof in de Heere behoren tot het volk van Gods eigendom? Immers, het valt u weer vanzelf in het oog, wat Bileam van Israël zegt, het is ten volle op de gemeenten van de verlosten toepasselijk, die Gods eigen Zoon zich tot prijs van Zijn eigen bloed heeft gekocht. Hebt gij u door die Heere laten leiden uit het harde diensthuis van de zonde, gij zijt dan met hoger weldaden dan Bileam roemde, met Gods geestelijke en eeuwige zegeningen in de Zoon van Zijn liefde bevoorrecht. Nog woont dat volk van de Heere, als Israël, in zeker opzicht, alleen, schoon overal verspreid in de wereld, en het wordt niet met enig ander vermengd. Maar nog geldt het ook van hen (Numeri. 24:5): "zoals de beken breiden zij zich uit, als de hoven aan de rivieren geplant." Ja, leven, blijdschap en vruchtbaarheid is het deel van allen, die in waarheid Gods kinderen zijn, en evenals de ceder, door Bileam mede vermeld, blijft groenen in het barste seizoen, zonder dat zelfs zijn hout is blootgesteld aan de tand van het vraatzuchtig gewormte, zo draagt de Christen het beginsel in zich van een hoger, onverderfelijk leven. Geen wonder ook, hij is als Gods kind en erfgenaam aangenomen. "Welgelukzalig het volk, wiens God de Heere is, het volk, dat hij zich tot erfgoed verkoren heeft"

II. Vs.25-24:9. Na deze tweede zegeningen staat Balak reeds gereed met Bileam te breken; doch bedenkt hij spoedig iets anders; hij leidt de ziener op een derde punt, op de hoogte van de berg Peor. Hier worden dezelfde offers als op de beide vorige plaatsen gebracht, doch Bileam gaat niet weer op Auguriën uit. De Geest van God komt nu met zo grote kracht over hem, dat hij, in een toestand van verrukking en op zijn knieën neergezonken, de derde voorzegging doet met een blik, waarin Israëls toekomt zich opent als de inhoud van een opengeslagen boek. Hij getuigt van de zich ver uitbreidende, liefelijke woningen van dit door God gezegend volk in het land van zijn erfenis en van de volheid van zegeningen, die het geniet, maar ook van het machtige en heerlijke koninkrijk, waartoe het zich ontwikkelen zal, van de roemrijke overwinningen, die het onder zijn koningen over de heidenen zal behalen en van de heerlijke vrede en de veilige rust, die het daarna genieten zal.

25. Toen zei Balak, zeer teleurgesteld en vertoornd, tot Bileam: Gij zult in het geheel noch vloeken, noch geenszins zegenen. 1)

1) Hiermee, dit komt in de grondtekst duidelijk uit, legt Balak Bileam het zwijgen op. Hij zal het volk noch vloeken, noch zegenen..

26. Doch Bileam antwoorde en zei tot Balak: Heb ik niet tot u gesproken, dadelijk bij onze ontmoeting (hoofdstuk 22:38) zeggende: Al wat de HEERE spreken zal, dat zal ik doen? Wat God mij ingeeft, zal ik uitspreken (hoofdstuk 22:20).

27. Verder zei Balak tot Bileam, zijn toorn stillende en nog iets anders bezinnende, dan hij eerst (vs.25) gezegd had: Kom toch, ik zal u aan een andere plaats meenemen; misschien zal het recht zijn in de ogen van die God, dat gij het mij van daar vervloekt, wanneer ik voor de derde maal offers zal gebracht hebben.
1)

1) De heidenen geloofden van hun goden, dat zij door voortgezette offeranden en godsdienstige oefeningen tot andere gedachten konden gebracht worden en tot meer gunstige tekenen en uitspraken bewogen; wat van andere goden gold, meende Balak, zou ook met de God van Israël het geval zijn..

28. Toen nam Balak Bileam mee in noordwestelijke richting, tot de hoogte van Peor 1) (hoofdstuk 25:3), die tegen de woestijn ziet, die een vrij uitzicht op het veld van Moab, waar de kinderen van Israël gelegerd waren, verschaft (hoofdstuk 22:1).

1) Peor is een van de toppen van het noordelijk gedeelte van het Abarimgebergte. Van hier had Bileam een nog ruimere blik op het leger van Israël en was het ook dichterbij. Voor de derde maal zal hij het nu beproeven, maar even beschaamd uitkomen, omdat alle vijandelijke machten tegen Israël niets zullen kunnen doen.

29. En Bileam zei tot Balak, om ook hier de koning te bewijzen, dat hij van zijn zijde niets verzuimde, wat volgens zijn mening tot het doel kon leiden. Bouw mij hier zeven altaren, zoals op de beide andere plaatsen (vs.1,14), en bereid mij hier zeven varren en zeven rammen.

30. Balak nu deed zoals Bileam gezegd had; en hij offerde een var en een ram op elk altaar (vs.2,14).

Nog meende Balak, volgens het bijgeloof van die dagen, dat er mogelijk iets ongelukkigs was in de plaats, dat Bileams gebeden vruchteloos maakte, die misschien ergens anders gunstiger zouden verhoord worden. Zo meenden de Syriërs (1 Kon.20:23,28), dat sommige goden machtig waren in het gebergte, terwijl zij op het vlakke veld niets konden doen. Zo schijnt Balaks verbeelding geweest te zijn, dat sommige goden meer behagen schepten in de ene heuvel dan in de andere. Ook in de Roomse kerk heerst nog hetzelfde bijgeloof, daar de lieve vrouw (= Maria) en het kruisbeeld van de ene plaats voor meer vermogend gehouden wordt en daarom ook meer bezocht is dan van de andere. De bijgelovige mensen waren niet minder zorgvuldig, om een gelukkige dag, dan om ene gelukkige plaats te verkiezen. Daar van de tijd van de offeranden niet gemeld is, en het niet waarschijnlijk is, dat deze allen op één dag plaatsgehad zullen hebben, heeft Balak zeker ook dag en uur gekozen, die hij voor gelukkiger hield dan de vorige..

HOOFDSTUK 24.

BILEAMS PROFETIE VAN DE STER UIT JAKOB.

1. Toen Bileam uit de ervaringen, die hij reeds twee maal (hoofdstuk 23:3 vv.; 15 vv.) gemaakt had, zag, dat het goed was in de ogen van de HEERE, dat hij Israël zegende, en er geen teken was, dat zich overeenkomstig de wensen van de koning liet verklaren, zo ging hij ditmaal niet heen, zoals eerder, zoals de beide vorige keren, tot de toverijen (hoofdstuk 23:3 vv.; 15 vv.), maar hij stelde zijn aangezicht naar de woestijn, naar het noordwestelijk gelegen veld van Moab, waar Israël gelegerd was.

2. Toen Bileam zijn ogen ophief en Israël zag, niet slechts in zijn geheel, zoals op Ramoth Baäl (hoofdstuk 22:41) of alleen een gedeelte daarvan(hoofdstuk 23:18) als op Pisga, maar in zijn verschillende afdelingen, wonende naar zijn stammen, zo was de Geest van God op hem1) in zo'n mate, dat hij op zijn knieën neergeworpen en geheel in verrukking van de Geest gebracht werd.

1) Als hij nu zijn ogen ophief, zag hij Israël gelegerd naar zijn stammen; toen kwam de Geest van God over hem. De indruk, die de aanblik van de stammen van Israël op hem maakte, dienen tot subjectieve voorbereiding voor de opname van de hem bezielende Geest van God. Van de beide vroegere spreuken heet het: "Jehova legde een woord in Zijn mond" (Numeri. 23:5,16), van de derde daarentegen: "de Geest van God kwam over hem." Deze werden hem, als hij uiting op een openbaring van God, op die wijze ingegeven, dat hij, zonder in verrukking gebracht te worden, in zijn binnenste de stem van God vernam, die hem zei, wat hij spreken zou. Ditmaal echter werd hij, zoals de profeten bij hun voorspellingen, door de Geest van God in verrukking gebracht, zodat hij met gesloten lichamelijke ogen de inhoud van de Gods openbaring met de hem geopende geestesogen aanschouwde. Zo beschrijft hij niet slechts zelf in vs.3,4 zijn toestand, maar dit wordt ook duidelijk uit de verkondiging zelf, die naar vorm en inhoud als een product van de van de Geest van God in zijn binnenste gewerkte aanschouwing zich laat kennen..

Bij de derde zegen gewaagt hij van de gezegende toestand van Israël en zijn bestemming. Zijn rede verheft zich één ogenblik, als zij niet langer in de dienst van Balak staat (vs.17), tot de hoogte van de Messiaanse profetie..

3. En hij, daar zo nederliggende voor Balak en diens vorsten, hief zijn spreuk op en zei, op zijn bijzondere toestand doelende en daardoor zijn woorden als waarachtige woorden van God verklarende: Bileam, de zoon van Beor, spreekt, en dit niet als een gewoon mens of tovenaar, maar de man, aan wie door God de geestelijke ogen geopend zijn, spreekt!

4. Niet alleen zijn mij de ogen geopend, maar ook heeft de Heere mij oren gegeven, die vernemen, wat geen mens hoort. De hoorder van de redenen van God spreekt, die het gezicht van de Almachtige ziet, de gehele toekomst, zoals die beschikt is door Jehova, wiens macht niemand weerstaat, en die daarom onveranderlijk komt; die verrukt wordt, 1) die in grote verrukking is neergevallen, en wie de ogen ontdekt worden. 2)

1) Hebreeuws die neervalt (1 Samuel 19:24 Openb.1:17)

2) Met deze voorafspraak bedoelt hij niet anders, dan om zich als een waar profeet van God te doen kennen, en tevens, om daarmee duidelijk te maken, dat hij de zegen, welke hij voorbrengt, ontvangen heeft volgens een goddelijk orakel..

5. Hoe goed zijn uw tenten, Jakob! uw woningen Israël! die ik gezien heb in haar menigte en orde, en in welke ik niet alleen het zegenend bestuur van de Heere, uw God, aanschouw, die u tot een talrijk en welgeordend volk gemaakt heeft, maar ook de verdere zegen, die Hij over u in het toegezegde land geven zal.

6. Zoals de beken 1) met liefelijke dalen aan haar beide zijden, zo breiden zij zich uit, als de hoven aan de rivieren, wier vrolijke wasdom zo'n verrukkende aanblik geeft; de HEERE heeft ze geplant als de sandelbomen, 2) als de cederbomen 3) aan het water, wier zich ver uitspreidende altijd groene takken een dichte schaduw geven; zo verre zullen uw tenten zich uitbreiden in het beloofde land, zo schoon zullen uw woningen zijn, o Israël, wanneer gij in uw rust zult gekomen zijn.

1) In het Hebreeuws Nechalim, eigenlijk dalen, met beken doorsneden, en die daarom uitmuntten door vruchtbaarheid..

2) HebreeuwsMylha (door Luther vertaald, alsof er stond Mylha = tenten) betekent: de Aloë (Psalm. 45:9 Spreuken. 7:17 Hoogl.4:14). Dit is niet dat gewas, dat uit Afrika afkomstig is, dikke vleesachtige bladeren heeft, en een harsachtige gom bevat, die ook als medicijn gebruikt wordt, maar het bruin en zwart gespikkeld, zeer aangenaam en versterkend, als citroenen riekend hout van de Agila of paradijsboom, door de Grieken agallochos genoemd, die in Indië en Cochinchina in het wild groeit. Dit hout, volgens een verkeerde vertaling van het Indische woord aghil ook adelaarshout genoemd, was bij de oude Oosterse volken het meest geschatte reukwerk; het werd, tot stof gemaakt, ook tot het inbalsemen van lijken gebruikt (Johannes 19:39). Het kwam door de handel ook naar Palestina en stond hoog in prijs; Salomo heeft deze boom ook in zijn lusttuinen gekweekt..

3) De ceder, waarvan hier voor de eerste maal melding gemaakt wordt, nadat zijn hout reeds in Leviticus. 14:4 en Numeri. 19:6 genoemd is, behoort tot het geslacht van de dennenbomen: hij heeft 1« duim lange, stijve, bijna vierhoekige, ook in de winter groene naalden, van welke er meer dan twintig uit een schede voortkomen en die aan de ceder overeenkomsten met de larix geven. De boom bereikt een hoogte van 100 voet en hoger, en verschaft met zijn veruitgebreide takken en zijn altijd groene naalden een prachtig gezicht, waarom hij meermalen tot beeld van het hogere, verhevene en edele dient. Het hout is roodgestreept, zeer duurzaam en, zoals de gehele boom, welriekend; het was daarom een geliefd hout, om prachtige gebouwen van te maken, zoals dan ook later de paleizen van David en Salomo en de tempel geheel van cederhout gebouwd werden. Beroemd waren bovenal de ceders van de Libanon, die er thans nog slechts in kleine bosjes gevonden worden; het meest bekende van deze bosjes, dat zelden door een reiziger, die in deze streken komt, onbezocht wordt gelaten, bevindt zich boven het dorpje Bscherreh. De dikste onder de nog uit oude tijd aanwezige

ceders, heeft 36 voet 6 duim in omvang; vele stammen zijn reeds van onderen in 3 en 4 delen gespleten, waarvan ieder in omvang met onze dikste eiken overeenkomt. De schoonste zijn die, welke 2 of 3 voet in doorsnede hebben. Daar een 100-jarige ceder slechts de dikte van een mans dij heeft, zo meent men, dat de grootste bomen ongeveer 3000 jaren oud en dus nog uit Salomo's tijd zijn..

7. Er zal water uit zijn emmers vloeien; Israël zal op een man lijken, die in de emmers, welke hij aan beide zijden draagt, zo'n overvloed van water heeft, dat ditonwillekeurig, de weg, die hij gaat, tekent, en zijn nageslacht zal in vele wateren zijn, zijn nakomelingen zullen zijn als een groot water, dat zijn dammen doorbreekt en de gehele omtrek overstroomt; en zijn koning zal boven Agag 1) verheven worden, en zijn koninkrijk zal door Hem, in wie het tot volkomenheid komt, door Davids grote Zoon, die tevens zijn Heer is (Psalm. 2 en 110), verhoogd worden boven alle rijken van de aarde en deze in zich opnemen.

1) Zoals de koningen van de Egyptenaars met de naam van Farao werden aangeduid, zo werden die van de Amelekieten met die van Agag genoemd. Agag betekent, de vurige. Het Arabische werkwoord, waarmee dit woord in verband staat, betekent branden. Amalek is het volk, dat in bijzondere mate tegen Israël, het volk van God, vijandig optreedt, en daarom is ook van zijn koning sprake. Hiermee wordt dus voorspeld, dat alle heidenen te samen niets vermogen tegen Israël, omdat Israëls Koning oneindig groter van macht is, dan de koningen van de heidenen. De Koning van Israël, waarover Bileam hier spreekt, is ongetwijfeld God zelf, of de Messias, wiens regering in die van David en zijn opvolgers zal afgebeeld worden..

8. God heeft hem uit Egypte gevoerd, zoals ik reeds gezegd heb (Numeri. 23:22), zijn krachten zijn als van een eenhoorn, hij zal in deze van God ontvangen macht de heidenen, zijn vijanden, verteren, en hun gebeente breken, zoals een leeuw doet met het dier, dat hij overvalt, en ditzal hij niet doen op ruwe, barbaarse wijze, maar in eerlijke veldslagen zal hij hen met zijn pijlen doorschieten.

9. Hij heeft zich gekromd, hij heeft zich neergelegd zoals een leeuw, die, teruggekeerd van zijn rooftocht, zich met trotse gerustheid in zijn hol neervleit, en als een oude leeuw, wie zal hem doen opstaan? 1) Zo zijt gij dan, o Israël een volk, ten hoogste gezegend en tot grote dingen geroepen. Zo wie u zegent, die zij gezegend, en vervloekt zij, wie u vervloekt! 2) Dit tot uw vaderen gesproken woord (Genesis 12:3; 27:9), het staat vast als Gods raadsbesluit ook over u; ik kan u niet vloeken, ik mag u slechts zegenen, zoals de Geest mij daartoe drijft.

1) Ook: zie Nu 23.24.

De woorden zijn ontleend aan de profetie van Jakob over Judea (Genesis 49:9). Zij worden daar gebezigd van de koninklijke stam, die de overigen zou aanvoeren, zij worden hier terecht herhaald met het oog op de macht, die Israëls koningen aan het volk zouden verschaffen..

2) Deze zijn dezelfde woorden, waarmee Izak zijn zegening van Jakob besloot (Genesis 27:29). God bevestigde nu deze door de mond van Israëls vijand, die thans door Zijn Geest sprak..

Welke duidelijke en diepe blikken in de toekomst soms verleend worden aan hen, die niet onmiddellijk onder de verlichting van de Heilige Geest staan, blijkt uit het volgend gezegde van Fr.v.Schiller, dat hij in het jaar 1724 deed, toen het schrikbewind van Robespierre nog in volle bloei was, en de Franse wapens de ene overwinning na de andere behaalden: "De Franse republiek zal even zo spoedig ophouden, als zij ontstaan is; de republikeinse staatsinrichting zal in een soort van anarchie overgaan en vroeger of later zal een geestvol, krachtig man verschijnen, hij moge komen van waar hij wil, die zich niet alleen tot Heer van Frankrijk, maar ook van een gedeelte van Europa maken zal. Hoe zou het ons nu hier, nu een rijk begaafd man zich onder de overweldigende invloed van Gods Geest bevindt, bevreemden, wanneer zijn spreuk Israëls wezen en roeping met zo’n duidelijkheid en tot zo’n diepte openbaart? Wij zullen echter later nog groter en heerlijker dingen uit zijn mond vernemen; want God heeft deze man, die een gezworen vijand van Zijn begenadigd volk tot vervloeking geroepen heeft, tot een profeet verkoren, door welke Hij Zijn gedachten en raadsbesluiten nog verder openbaren wil, dan tot hiertoe gebeurd is..

Dit doet Hij deels om de man zelf, die niet ver van het hemelrijk was, en die Hij graag voor de verwoesting van de zonde, die het in hem liggende natuurlijk goede dreigde te vernietigen, door Zijn genade wilde bewaren; deels omwille van Zijn volk, dat nu, terwijl het reeds in het beloofde land stond, bevestigd moet worden in het geloof: "Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?" God deed dit eindelijk omwille van de tegenpartij, die de tegen God vijandige wereld representeert, en in zijn voorbeeld tonen moet, hoe alle middelenen krachten, die zich tegen de Heere Heere in beweging stellen, niet alleen hun bedoelingen niet verkrijgen, maar veelmeer tot bevordering dienen van hetgeen zij met geweld verhinderen willen..

I. Vs.10-24. Balak is nu zo verstoord, dat hij de ziener van zich wijst; deze beweegt hem eerst nog de vierde en laatste voorzegging aan te horen, door de mededeling, dat hem nu ook gezegd zal worden, hoe het met zijn eigen volk zal gaan. Bileam spreekt daarop van een onvergelijkelijk heerlijke Koning in Israël, die onder het beeld van een ster zich aan zijn oog vertoont. Het is de Messias, op welke zijn blik gericht is; doch diens eigenlijke toekomst ziet hij niet; hem wordt slechts de voorvader van die grote Koning getoond, wiens rijk een voorafschaduwing van het Messiaanse is, met de gebeurtenissen van de naaste tijd tot aan de komst van de verwachte. De zinsnede, waarmee hij aanvangt, is het doel, dat Israëls geschiedenis tegemoet gaat, het hoogste punt van haar ontwikkeling; wat dan verder volgt, is niets dan de weg tot het doel, en op deze weg is niet minder zijn eigen volk, dan dat van de Moabietenkoning in Israëls geschiedenis ingevlochten.

10. Toen ontstak de toorn van Balak tegen Bileam, en hij sloeg van ontzetting zijn handen samen; en Balak zei tot Bileam: Ik heb u geroepen om mijn vijanden te vervloeken, maar zie, gij hebt hen nu driemaal gedurig gezegend!

11. En nu, pak u weg naar uw plaats, naar Mesopotamië, opdat ik mij niet aan u vergrijp. Ik had gezegd, dat ik u hoog vereren zou (hoofdstuk 22:17,37), maar zie, de HEERE heeft die eer van u geweerd, 1)doordat hij niet toegelaten heeft, dat gij Israël vervloekte.

1) Nu het blijkt, dat elke poging en elk voorstel tevergeefs is, en dat de profetenspreuken ter ere van Israël steeds voller en vuriger worden, is het geduld van Balak ten einde. De liefde wordt in haat, de hoofdsheid in lompheid veranderd; en weldra wordt de man, die men als een halve god heeft ontvangen, als een landloper weggejaagd, onder het toewerpen van de smalende woorden: "Ik had gezegd, dat ik u hoog zou vereren; maar zie, de Heere heeft die ere van u geweerd." Is het nodig nog één enkel woord bij dat woord van de Moabietenkoning te voegen om u het sprekend beeld van de verleiding en boosheid van de wereld te tonen. De verhouding van de wereld tot het Godsrijk is in de grond geen andere, dan waarin hier Moab en Midian tot het naderend Israël staan. Dezelfde vijandschap leeft voort in talloze vormen, en reeds de zucht tot zelfbehoud spoort de wereld en haar dienaren aan om de komst van Gods rijk in haar midden zoveel mogelijk tegen te werken. Waar geweld niet zou baten, zoekt men met list en beleid de zaak van de Heere te stuiten, en natuurlijke vijanden, zoals Midian en Moab niet zelden, worden voor een tijdlang samengezworen vrienden, zodra het erop aankomt tegen de geduchte derde te kampen. Allerwege zoekt de wereld bondgenoten, dienaren, vrienden, en als Balak aan Bileam looft zij u haar gunsten en schatten uit, als gij slechts haar voorschriften volgen en haar ter wille wilt zijn. Weigert gij, zoals hij in de aanvang, nooit zal de wereld geloven, dat gij uit beginsel, maar altijd dat gij uit berekening handelt, en groter loon wil zij uitdelen, wanneer gij slechts aan haar u verkoopt. Wat eist gij, onverzadigbaar hart, zal het eer zijn, of weelde, of goud? O, in de wereld is dat alles desnoods voor een spotprijs te koop, voor wie slechts niet al te nauw van geweten is. Bij uitnemendheid verstaat de wereld de kunst, om zich, als Balak te voegen naar de wisselende loop van de omstandigheden; zij kan zelfs op haar tijd en haar wijze godsdienstig zijn, uit staatkunde namelijk en kwalijk verholen eigenbelang, en toont, zo gij wilt alle mogelijke eerbied voor vormen. Maar waag het omwille van uw leven niet gij die mededingt naar haar lof en haar loon, om te tonen, dat gij God waarlijk meer dan enig mens wilt gehoorzamen. Alles, moet het zijn, kan u de wereld vergeven, maar dit ene is onmogelijk, dat het u ten volle ernst zou zijn met het geloven van het woord en het volbrengen van de geboden des Heeren. Nauwelijks laat gij als Bileam blijken, dat gij aarzelt omdat u de waarheid te sterk is geworden, of de gunst van de wereld is over; van de vriendenlijst wordt gij in het vergeetboek geschreven, en des te dieper smaad zal u treffen, naarmate u hoger ere was toegedacht. En aan zo’n wereld, baatzuchtig, vals en boosaardig, als Balak, zou gij, o mens, uw hart tot slaaf maken, en gij jonge mensen in het bijzonder, zou op haar lokstemmen niet veeleer het fiere antwoord gereed hebben, dat Bileam het eerst aan Balak deed horen: Wanneer Balak mij zijn huis vol goud en zilver gaf, zo kon ik niet het bevel van de Heeren, mijn God, hetzij klein of groot, overtreden!.

12. Toen zei Bileam tot Balak: Heb ik ook niet van mijn zijde aanstonds inlichting gegeven, en tot uw boden, die gij tot mij gezonden hebt, gesproken, zeggende (Numeri. 22:18):

13. Wanneer mij Balak zijn huis vol zilver en goud gaf, alles wat zich in zijn schatkamers bevindt, zo kan ik het bevel van de HEERE niet overtreden, doende goed of kwaad uit mijn eigen hart; wat de HEERE spreken zal, dat zal ik spreken. Gij kunt mij dus niet voor een trouweloze houden, die het verbond met u verbroken zou hebben.

14. En nu, zie ik ga, zoals gij beveelt, tot mijn volk: kom en hoor mij vooraf aan, ik zal u raad geven, 1) en zeggen, wat dit volk, van wiens overwinning over al zijn vijanden ik reeds in het algemeen gesproken heb, uw volk in het bijzonder doen zal in de laatste dagen; daaruit zult gij dan kunnen afleiden, hoe gij u tegen hen gedragen moet, opdat het u niet tot een vloek wordt.

1) De eerste betekenis van Uey is "raadgeven," slechts zeldzaam komt het voor en de betekenis van "voorzeggen," zoals de Lutherse vertaling en V.d. Palm op deze plaats hebben vertaald. De LXX en de Vulgata hebben de eerste betekenis genomen. Men meent, dat de hier gegeven raad die snode zal geweest zijn, welke men in hoofdstuk 25 leest en waarvan Bileam zeker de uitvinder geweest is (hoofdstuk 31:16). Dit strijdt echter tegen het volgende: "Wat dit volk, uw volk doen zal." Onkelos heeft daarom evenals in deze vertaling (en zeggen) tussen gevoegd "en tonen"; de Targum van Jeruzalem zegt uitvoeriger: "Ik zal raad geven, wat gij aan dit volk doen zult, doe het zondigen. Anders zult gij daarover geen heerschappij hebben, maar dit volk zal in het laatste van de dagen over uw volk heersen.".

15. Toen hief hij, na deze woorden opnieuw in geestverrukking gekomen, zijn spreuk op en zei (vs.3,4): Bileam, de zoon van Beor, spreekt, en die man, van wie de ogen geopend zijn, spreekt!

16. De hoorder van de redenen van God spreekt, en die de wetenschap van de Allerhoogste weet, die in Zijn gedachten en raadsbesluiten thans ingeleid wordt; die het gezicht van de Almachtige ziet, die verrukt wordt, 1) en van wie de ogen geopend worden.

1) "Die ter aarde valt" (vs.4)

17. Ik zal Hem zien; 1) ik zie haar reeds in de geest aan de hemel opgaan, de ster, van welke ik u meer zeggen zal, maar ik zie haar nu niet, niet als een, die reeds nu zal verschijnen; Ik zal Hem aanschouwen, ik aanschouw Hem, maar niet nabij, zodat ik tevens zie, dat Hij eerst in de verre toekomst zal verschijnen. Er zal een Ster, 2) een groot en heerlijk Koning, voortgaan uit Jakob, en er zal een Scepter uit Israël opkomen; op dit ogenblik staat hij voor mijn oog, daar ik reeds in de Geest in die toekomst ben (Openb.1:10); in deze zal Israël komen tot de hoogsten bloei van de (vs.8) van hem voorspelde macht; die onder deze Ster bedoelde grote Koning zal alle vijanden van Zijn volk neerwerpen, in de eerste plaats zal Hij de palen, 3) de grenzen van de Moabieten verslaan, omdat deze hem vijandig zijn en hebben willen vervloeken, en hij zal al de kinderen van Seth 4) verstoren, 5) al de kinderen van het oproer, niet alleen de Moabieten, maar ook de Ammonieten.

1) "Ik zal hem zien" of "ik zie hem", zoals de toekomende tijd dikwijls voor de tegenwoordige gebruikt wordt. Vergelijk over dit zien Joh.8:56

2) Ster is ook hier een zinnebeeld van de macht van de heerser. Bij de oude volken was het geloof aanwezig, dat de geboorte van hen, die machtige vorsten zouden worden, door een ster werd aangekondigd. Bileam spreekt het hier uit, dat hij hier ziet het einde van de dagen, d.i.

de volheid van de tijd. Hij voorspelt hier de Heerser, Vorst Messias, die eens over al zijn vijanden en over de vijanden van het geestelijk Israël, het Israël van God, zal heersen..

3) Anderen vertalen "vorsten", V.d.Palm: "hoofdslapen". De palen worden dikwijls in de Heilige Schrift genoemd voor het gehele land..

4) Het woordts is door Onkelos (een leerling van Gamaliël en medescholier van Paulus (Hand.22:3 Hand.5:34 vv.), die het Oude Testament voor de Chaldees sprekende Joden vertaalde en uitbreidde) en door oude uitleggers met de eigennaam Seth vertaald. Het woord wordt evenals de naam van die zoon van Adam (Genesis 5:4 vv.) geschreven. Afgezien daarvan dat onder "alle kinderen van Seth" alle mensen zouden kunnen verstaan worden, en wel juist die, welke tot het geslacht van de vromen behoren, en van deze onmogelijk gezegd kan worden, dat zij verstoord, vernietigd zouden worden, vinden wij in Jer.48:45 een bepaalde aanleiding tot een betere vertaling van dit woord. Daar worden de Moabieten als "kinderen van het gedruis aangewezen"; dezelfde zin wordt dan ook hier gevonden, als men aanneemt, dat ts voor tas (Klaagl.3:47) staat..

Zodat een letter, die voor de uitspraak niets betekent, uitgevallen zou zijn. Andere uitleggers daarentegen leiden het woord af van hts = drinken en vertalen "zonen van de drinkers"; zo zouden de Moabieten en de in de voorzegging mee opgenomen Ammonieten, bedoeld zijn, met heenwijzing op de dronken toestand, waarin Lot, de stamvader van hun beiden hen verwekt had (Genesis 19:30-38)

5) Deze ster en deze scepter zijn in de eerste plaats het koningschap in het zichtbaar Israël. Saul heeft de Moabieten en Ammonieten bestreden (1 Samuel 14:47 vv.) en redde Israël uit hun hand. David heeft alle oproerige volken rondom zich en in het bijzonder Moab onderworpen. Dit koningschap heeft echter zijn vervulling verkregen in de Heere Jezus Christus, zodat het aan geen twijfel onderhevig is, of wij hier een Messiaanse profetie hebben. Zij vindt in waarheid in niemand haar vervulling, dan in Hem, van wie de Wijzen uit het Oosten gezegd hebben (Matth.2:2): "Wij hebben Zijn ster gezien in het Oosten en zijn gekomen om Hem te aanbidden." De oude joodse overlevering heeft in deze plaats de Messias gezien, zodat de oudste vertalers Onkelos en Jonathan vertalen: "Wanneer een machtig Koning uit het huis van Jakob opstaan en de Messias tot een sterken scepter uit Israël gezalfd worden zal." Zo sterk was in de tijd vóór en nß Christus de overtuiging gevestigd, dat hiermee de Messias bedoeld was, dat een van de beruchtste valse Messiassen in de tijd van keizer Hadrianus zich de naam van Bar-Chochba, of zoon van de ster, toeëigende. Die koning toch zou niet, zoals wel eens ook onder David geschied is, Moab en Edom gedeeltelijk onderwerpen; noch zou Hij hulde verlangen van Moab alleen, veeleer van alle kinderen van de onrust. Er kan geen bezwaar in gelegen zijn, dat in de tijd van Christus’ verschijning het koninkrijk van Moab reeds uit de geschiedenis was verdwenen. Men vergete niet, dat Moab overweldigd zal worden, omdat het tot de vijanden van God behoort, dat dus ook hier, zoals in Jer.11:14 Moab niet om zijnent wil, maar als vertegenwoordiger van de vijanden van God wordt vermeld. Het einde dus van Moabs bestaan is geenszins het einde van de vervulling van deze belofte; deze reikt veeleer tot aan het einde van de dagen en is niet eerder vervuld, dan wanneer ook de laatste van de vijanden overwonnen is.

"Verheug u zeer, gij dochter van Sion want zie, uw Koning komt tot u!" Wij gelukkigen, die die heildag aanschouwen, door koningen en profeten verbeid, en door het geloof veel luider dan zij mogen roemen in de innerlijke bewegingen van de barmhartigheid van onze God, waarmee ons "de opgang uit de hoogte" bezocht heeft! Ja, wij zegenen Hem, die daar kwam, om te verschijnen aan hen, die gezeten zijn in duisternis en schaduw van de dood, om onze voeten op de weg van de vrede te richten! Zo zacht een vorstenscepter was nimmer uitgestrekt over zwakke en gebrekkige onderdanen, als deze scepter uit Israël; zo vriendelijk een hemelvonk tintelde nooit aan avond- of ochtendhemel ons tegen als de ster, die in Jakob verrees. de wandelaar in de donkerste nacht wijst die ster het veilige spoor; zelfs aan wenende ogen blinkt zij troostend en vriendelijk tegen en nog boven het stof van onze doden glinstert zij in onbenevelde glans. Wat toen nauwelijks één Bileam van verre aanschouwde, het wordt thans door miljoenen in volle klaarheid gezien, en met de Psalmtoon van de vreugde: "Uw koninkrijk kome" smelt de bede van hoop: "kom haastelijk, Heere Jezus," tezamen. Nog is ook dit profetenwoord slechts ten dele gestaafd, en dwaalsterren bij menigte trekken menigen blik van Gods schoonste hemellicht af. Ach, welke ogen, die nog nooit de ster van Jakob aanschouwden; wat al kinderen van het oproer, die weigeren te knielen vóór de scepter uit Israël. Wij leven, ja, in de eeuw van de vervulling, maar toch ook wederom in de tijd van de voorbereiding voor de tweede verschijning van de Heere. Maar toch, dat duister voorgevoel van een naderende ondergang, dat hier Midian en Moab tot een krampachtige krachtsinspanning tegen Israël bewoog, het ontwaakt van lieverlee in het hart van de nog niet gekerstende wereld, en op de berghoogten van het geloof herhaalt zich voor ieders Christelijk oog het visioen van deze raadselachtige ziener. Ja, ik zie Hem, maar nu niet; ik aanschouw Hem, maar van verre; ene ster uit Jakob zal in luister alle vorstelijke sterren te boven gaan, en de scepter uit Israël de laatste zoon van de opstand doen zwichten!" Hoort, hoort, Bileam, de zoon van Beor, spreekt: "Ziet, Hij komt haastelijk, en zijn loon is met Hem, om een ieder te vergelden, zoals zijn werk zal zijn." Zal voor u die dag een dag van schrik of een dag van heerlijkheid wezen?.

18. En Edom, 1)het vijandige volk aan de zuidoostelijke grenzen van het land, zal een erfelijke bezitting zijn; en Seïr, Edoms gebied (Genesis 14:6) zal zijn vijanden, waartegen het zo grote vijandschap gekoesterd heeft (Amos 1:11) een erfelijke bezitting zijn; doch Israël het bestredene, zal door de regering van zijn Koning kracht doen, 2) tot groter macht en tot heerlijker overwinningen komen.

1) Onder Edom hebben wij het volk te verstaan en onder Seïr het land. Voorspeld wordt hier, dat eenmaal Edom geheel en al aan Israël zal onderworpen worden, wanneer ook zijn zonde volkomen zal wezen, en de vijandschap reeds getoond in het weigeren, om Israël door zijn land te laten gaan, haar toppunt zal hebben bereikt..

2) De vervulling van deze voorspelling begint met de onderwerping van de Edomieten door David (2 Samuel 8:14; 1 Kon.11:15; 1 Kronieken 18:12), voleindigt zich echter eerst aan het einde der dagen," wanneer alle vijanden van God en van Zijn Gemeente, Christus tot een voetbank van zijn voeten zullen gesteld worden (Psalm. 110:1). Dat David de onderwerping van Edom niet ten einde bracht, blijkt aan de ene zijde reeds daaruit, dat de Edomieten reeds onder Salomo hoewel zonder gevolg, weer opstonden (1 Kon.11:14), onder Joram echter het

hun opgelegde juk afwierpen (2 Koningen. 8:20), en trots hun overwinning door Amßzia (2 Koningen. 14:7; 2 Kron.26:2) en Uzzia (2 Koningen. 14:22; 2 Kron.26:2) toch onder Achaz weer in Juda vielen (2 Kron.28:17), en later nog van iedere gelegenheid gebruik maakten, hun vijandschap tegen het rijk van Juda en van de joden te openbaren, zoals bij de verovering van Jeruzalem door de Chaldeeën (Ezra 5:15; 6:5) en in de oorlogen van de Makkabeeën met de Syriërs, totdat zij door Johannes Hyreanus, omtrent het jaar 129 v.C. geheel werden overwonnen, tot de besnijdenis werden gedwongen en bij de joodse staat ingelijfd. Ondanks dit alles veroverden zij de heerschappij door Antipater en Herodes de Jood, en verdwenen eerst met de ondergang van de joodse Staat door de Romeinen uit de geschiedenis..

19. a) En er zal één uit Jakob heersen; uit Jakob zal de heerser voortkomen, die dit alles zal bewerken, en Hij zal de overigen uit de steden ombrengen, ook de laatste overblijfsels van Edom, die zich nog een tijdlang in devaste steden hebben staande gehouden, zal Hij vernietigen.

a) 2 Samuel. 8:14

20. Toen hij, Bileam, in de geest zijn blik verder op Israëls vijandige buren in het beloofde land richte, en naast Edom aan de zuidwestelijke grenzen de Amalekieten zag, zo hief hij opnieuw zijn spreuk op, en zei: Amalek, uwvolk is de eersteling van de heidenen, 1) die zich vijandig tegen het rijk van God gesteld heeft en zijn loop heeft zoeken te verhinderen (zie "Ex 17.8" en zie "Ex 17.12), maar zijn uiterste, zijn einde is tot verderf; zoals gij het begin gemaakt hebt met deze vijandschap van de wereld tegen de gemeente van de Heere, zo zal nu ook de gehele ondergang, die de tegenstanders treft, vóór allen uw deel zijn.

1) Dat Amalek hier genoemd wordt de eersteling, of de aanvang, het begin van de heidenen, komt, omdat dit volk, nadat Israël uit Egypte was verlost het eerst hem heeft aangevallen. Want wel had ook Egypte Israël gekastijd, maar voor Egypte’s koning was het slechts een slavenvolk en God zelf had Egypte’s koning en Egypte’s volk gestraft. Toen Amalek het in de woestijn aanviel, was het inderdaad en naar waarheid het Verbondsvolk van God, dat op bijzondere wijze was uitgeleid en aan wie God zich als de Verbondsgod had geopenbaard..

21. Toen hij de midden onder Israël wonende en in gemeenschap met hen getreden Kenieten zag (Richteren. 1:16; 1 Samuel. 15:6; 27:10; 30:29), die eens in de persoon van hun stamhoofd Jethro de tegenovergestelde betrekking van Amalekieten, Edomieten en Moabieten tot de gemeente van de Heere ingenomen hadden (zie "Ex 18.12), en in Hobab hen ook met alle kracht gediend hadden (Numeri. 10:29-32), zo hief hij zijn spreuk opnieuw op, en zei: Uw woning is vast, en gij hebt uw nest 1) in een steenrots gelegd, gij hebt een toevlucht gezocht, om voor het verderf van de heidenen gespaard te worden; gij hebt ook inderdaad een veilige plaats bij het volk van God gevonden.

1) Nest is in het Hebreeuws keen, zinspeling op de naam Keniet..

22. Evenwel zal Kaïn (niet de bekende broedermoorder, Genesis 4, maar de niet nader bekende stamvader van de Kenieten) met zijn volk verteerd worden, 1) totdat u Assur, 2) die

wereldmacht, die zich eerst in het Assyrische, dan in het Babylonische rijk tegen Israël verheft, als gevangene wegvoeren zal.

1) Zo zeer doet de Heere Bileam zich van alles onthouden, wat als een vloek over Israël zou kunnen beschouwd worden, dat hij bij de vermelding van de Assyrische en Babylonische ballingschap, niet van Israël zelf spreekt, maar van Kaïn, van het geslacht van de Kenieten; toch is daardoor Israëls lot aangewezen; alleen mag Bileams eer- en geldgierig hart geen aanleiding hebben, om, als de Geest van God weer van hem geweken is, en hem aan zijn eigen natuur heeft overgelaten, bij Balak enige aanspraak op beloning te kunnen maken; zijn voorzegging moet rein gehouden worden, daarom is dit punt zo eigenaardig ingekleed..

2) Uit 1 Samuel. 15:6 blijkt duidelijk, dat de Kenieten wel zich met Israël verbroederd hadden, maar niet waren getreden in de ware geestelijke gemeenschap van Israël, geen deelgenoten waren van het Verbond, dat de Heere met Israël had opgericht. Daarom zullen zij niet ontkomen aan het wereldgericht, dat tegen alle volken zal uitgevoerd worden, die niet in Israël waren opgenomen. Assur was de eerste wereldmacht, welke zich vijandelijk stelde tegen het volk van God als zodanig. Daarom wordt hier ook onder Assur begrepen, niet alleen dit volk alleen, maar alle wereldmachten, welke zich tegen het rijk van God zouden stellen..

23. Voorts hief hij zijn spreuk op, terwijl hij nu nog verder in de toekomst zag, in die tijd, dat die Aziatische wereldmacht gevallen zou zijn en weer hun overwinnaar zijn ondergang zou vinden en zei: Och! wie zal leven, als God dit doen zal, wat Hij mij in betrekking op het rijk van mijn woning, op de zonen van mijn volk thans voor ogen stelt? Is dat niet een zo zware en algemene nederlaag, dat niemand, die die tijd beleeft, zijn leven zal kunnen behouden?

24. En dit is het, wat God mij toont; de schepen komen van de oever van de Chitteeërs, van het eiland Cyprus (Genesis 10:4), die zullen uit Europa over de Middellandse Zee krijgslegers aanvoeren, en onder machtige overwinnaars, Assur plagen, al de in het Oosten wonende Aziatische volkstammen, de Assyriërs, Meden, Perzen en Elamieten; zij zullen ook Heber plagen, 1)de westelijk daarvan gelegerde volken als Babyloniërs, Chaldeeën, Lydiërs en Syriërs; en hij, die machtige held, die zoveel verderf teweegbracht, zal ook tot verderf zijn. 2)

1) Hier ziet daarom een profeet vijftienhonderd jaar vóór Christus, wat drie eeuwen vóór de geboorte van de Heiland door Alexander de Grote, en later door de Romeinen gebeurde, en waaraan toen, ja, gedurende al de tijd van Israëls bloei niemand met het oog op de toestand van de volkeren kon denken. Het hoofddenkbeeld van de profetie is daarom dit: het volk van God zal zich uit de diepste vernedering weer verheffen, omdat de Heere overeenkomstig Zijn belofte zich zal doen kennen als de vijand van Israëls vijanden en als de onderdrukker van zijn onderdrukkers (Exodus. 23:22). Alleen Israël als Gods volk heeft een belofte, die eeuwig stand houdt..

2) Uit het slotwoord van zijn profetie ziet Bileam duidelijk de ondergang, ook van de grote wereldrijke Griekenland en Rome. Hij ziet ze een voor een ten ondergaan, totdat Christus uit Jakob zal opgaan en Zijn licht zal laten schijnen. De wereldmachten mogen vijandig staan en vijandig optreden tegen het Rijk van God, zij zullen eenmaal onderworpen worden door de

Koning der Koningen en de Heer der Heeren, die hier niet onduidelijk voorspeld wordt. Wat een oneindige gunst en genade van God wordt aan Bileam verleend, dat hij eeuwen tevoren van al deze grote dingen, die geschieden zullen, mag vertellen! Eerst aan Daniël weer worden openbaringen door God geschonken, omtrent de wereldrijken Griekenland en Rome.

II. Vs.25. Na de vierde en laatste voorzegging scheiden Balak en Bileam van elkaar, zonder dat een van beiden zijn doel bereikt heeft, Balak heeft geen vervloeking van Israël verkregen, maar alleen zegen gehoord; Bileam heeft voor zijn eer- en geldgierig hart geen bevrediging gevonden maar alleen smaad en schande geoogst.

25. Toen stond Bileam op, en ging weg en keerde terug tot zijn plaats, naar Pethor in Mesopotamië, hoewel hij daar niet aangekomen is (hoofdstuk 31:8). Balak ging ook zijn weg, van waar hij gekomen was, naar Rabbath Moab, de Residentie van zijn rijk (hoofdstuk 22:35).

Nadat de geldgierige ziener van de hoogte van zijn geestverrukking was neergezonken, was zijn hart met haat tegen Israël vervuld, waaraan hij een zo rijk loon van ongerechtigheid zou verdiend hebben, zo hij het had mogen vervloeken. Op de weg naar zijn land sprak hij eerst met de oudsten van de Midianieten en verraadde aan deze, door zijn diep inzicht in de verhouding van Israël tot de Heere, de Achilleshiel, de enige plaats waar dit volk, wiens vervloeking ook zij van hem begeerd omdat, te verwonden was: hij raadde hun, de Israëlieten tot deelneming aan de afschuwelijke, met misdadige zonde van ontucht verbonden dienst van Baäl-Peor te verleiden, en zo van hun God af te trekken, opdat Hij in het gericht van Zijn toorn hen zou overgeven aan hun vijanden (hoofdstuk 31:16). Hij wilde nu ook zolang bij de Midianieten blijven, tot zijn raad door hen en door de met hen verbonden Moabieten gevolgd zou zijn en hem daardoor de mogelijkheid geopend was, nog te verkrijgen, wat Balak hem beloofd had. Intussen "de verwachting van de huichelaars zal vergaan" (Job 8:13); in de strijd tegen de Midianieten, welke Mozes nog kort voor zijn einde, op goddelijk bevel laat voeren (hoofdstuk 31), vindt Bileam in hun midden de dood. Bileam heeft zijn bedoeling niet bereikt; in het Nieuwe Testament wordt hij nog wegens zijn duivelse raad als voorbeeld van een valse profeet en als vader van alle volksveldervers in geestelijke zin voorgesteld (2 Petr.2:15 Judas 1:11 Openb.2:14)

Bileam heeft de kennis zonder het leven van de godzaligheid; zijn verstand is verlicht, maar zijn hart is niet vernieuwd; hij heeft de kennis, die opgeblazen maakt, maar niet de liefde, die sticht. Wellicht bedriegt hij zich over zichzelf en vermeent, dat hij, omdat hij van de Heere weet, ook de Heere kent!"

Ach, hoeveel van de waarheid kan men, als Bileam, zien, betuigen, geloven, zonder dat men innerlijk door de waarheid vrijgemaakt wordt, en hoe menig sterfuur op het rustige ziekbed, even arm aan vrede en hoop, als dat van die wichelaar in Midians leger! Hoe goed kan men de wil van de Heere kennen, maar zonder die nog te doen; hoe vaak wellicht de stem van de hemel beluisterd hebben, en toch wandelen op de weg van de hel..

Hengstenberg (Bileam, bladz. 217) geeft de volgende verklaring van het feit, dat Mozes met de redenen van Bileam is bekend geworden. Na zijn scheiding van Balak zou hij zijn weg

genomen hebben naar het leger van de Israëlieten en hier Mozes en de oudsten van Israël openbaring van zijn voorspellingen gegeven hebben, met het doel en in de hoop, van hen het loon te verkrijgen, dat Balak hem onthouden heeft, maar dat hij, als hij ook hier geen bevrediging voor zijn eer- en geldzucht had gevonden, naar de Midianieten zou zijn gegaan, om door de raadgevingen, welke hij hen gaf, zich op de Israëlieten te wreken. Voor dit vermoeden is zeer veel te zeggen en het komt ons waarschijnlijker voor, dan het andere, volgens welke hij eerst, nadat hij in de handen van de Israëlieten was gevallen, in hun strijd tegen de Midianieten, hun de voorspellingen zou bekend hebben gemaakt, in de hoop daarmee zijn leven te redden. Dit is echter zeker, de Geest van God heeft Mozes bekwaam gemaakt, om ze volledig en getrouw in zijn boeken op te nemen..

HOOFDSTUK 25.

AFGODERIJ EN HOERERIJ ERNSTIG BESTRAFT.

I. Vs.1-18. Nauwelijks is Israël door de macht van de Heere voor Bileams vloek bewaard en als het gezegendste van alle volken geprezen, of het vergeet het verbond van Zijn God, in de strikken van de verleiding tot het heidendom; het neemt aan de offerfeesten van Baäl-Peor deel en bevlekt zich door gruwelijke zonden van ontucht. Reeds is daarover de toorn van de Heere ontbrand en het gericht begonnen, toen de vorst van een geslacht van de Simeonieten de verachting van God en de schaamteloosheid tot het uiterste dreef. Pinehas, de zoon van de hogepriester Eleßzar, doorboort hem en zijn Midianitische overspelige met de spies en doet daardoor de verdere voortgang van het dubbel, over het volk besloten strafgericht ophouden. Nog heeft heel Israël de heilige ijver van Pinehas metterdaad zich toe te eigenen, het wordt hem daarom geboden, een vernietigingsoorlog tegen de Midianieten te ondernemen, die het onheil op raad van Bileam en met hulp van de Moabieten teweeggebracht hadden.

1. En a) Israël verbleef na zijn veertigjarig omzwerven nog in de velden van Moab te Sittim, tot welke plaats zich het leger van Beth-Jesimoth uitstrekte, en het volk, niets vermoedende van hetgeen Balak gedaan had, om het met hulp van Bileam ten onder te brengen, noch van de duivelse raad, die Bileam aan de oudsten van de Midianieten gegeven had (hoofdstuk 22:2; 24:25), viel in de hem gespannen netten en begon te hoereren met de dochters van de Moabieten.

a) Deuteronomium. 4:3 Jozua. 22:17

2. En zij nodigden het volk tot de slachtoffers van haar goden: bij deze gelegenheid zouden zij dan, zo gaven zij de genodigden te kennen, zich aan hen overgeven; want deze overgave van de maagden aan de mannen behoorde mede tot de wijze, waarop men bij die offerfeesten de goden diende; en het volk, de uitnodiging volgende, nam deel aan de offermaaltijden van de Moabieten en at, en boog zich voor haar goden, en werd tot de daaraan verbonden werken van ontucht toegelaten.

3. Als nu Israël zich koppelde aan Baäl-Peor, 1) toen die dienst hun zo wel beviel, dat zij geneigd waren zich geheel aan de dienst van de Heere te onttrekken en zich aan die van de zonde over te geven, toen a) ontstak de toorn van de HEERE tegen Israël 2) en Hij liet een plaag komen, welke plotseling velen van hen wegnam (vs.8 vv. hoofdstuk 14:37; 17:11).

a) Psalm. 106:29

1) Baäl-Peor, d.i. Baäl, die te Peor vereerd wordt. Het was dezelfde afgod, die elders Kamos heet, maar onder die naam als krijgsgod werd vereerd..

2) Het was een grote verzwaring van de zonde, dat Israël deze bedreef te Sittim, daar zij het land Kanaän voor zich hadden, en, om zo te spreken, op het punt stonden, om daarin te trekken. Het was de hoogste trap van verraad en ondankbaarheid onoprecht te handelen

omtrent God, die zij zo trouw bevonden hadden jegens hen, van de afgodische slachtoffers te eten, wanneer zij eerlang op de gunst van de Heere onthaald en vergast stonden te worden..

4. En de HEERE zei tot Mozes, toen de plaag het hevigst woedde: a) Neem al de hoofden van het volk, opdat gij hun in Mijn naam bekend maakt, wat gebeuren moet met hen, die zich zo zwaar tegen Mij verzondigd hebben; en hang allenog overige schuldigen, die niet reeds door de plaag omgekomen zijn, na ze 1) te hebben gedood, voor de HEERE 2) tegen de zon aan een hout, waaraan zij als vervloekten van de Heere tot zonsondergang moeten blijven hangen eut.21:22 vv.). Zo zal door dit ernstig ingrijpen van de zijde van de oversten de hitte vande toorn van de HEERE gekeerd worden van Israël en de plaag van het volk kunnen teruggenomen worden, opdat niet het gehele volk verteerd wordt.

a) Deuteronomium. 4:3 Jozua. 22:17

1) Hiermee worden niet bedoeld de hoofden vna het volk, maar degenen, die zich aan de koppelarij met Baäl-Peor schuldig hadden gemaakt. De hoofden van het volk moesten samengeroepen worden, om recht te spreken over de schuldigen, om hen ter dood te veroordelen. De doodstraf, welke tegen hen moest worden uitgesproken, was de straf door ophanging of kruisiging. Aan deze ging die van steniging vooraf, waarna ze werden opgehangen, de Heere tot een vloek. Deze straf is wel te onderscheiden van de latere kruisstraf van de Romeinen. Deze werd bij levenden toegepast..

2) In het Hebreeuws Lajaveh, voor de Heere, d.i. de Heere tot een vloek, om Hem genoegdoening te schenken, opdat Zijn toorn tegen het volk zou ophouden..

5. Toen de oversten zich verzameld hadden en hun Gods gebod bekend gemaakt was, zei Mozes tot de rechters 1) van Israël (Exodus. 18:13 vv.): Een ieder dode zijn mannen, die van de onder hun rechtsgebied staandemannen (Deuteronomium. 1:15 vv.), die zich aan Baäl-Peor gekoppeld hebben 2) en om wier misdaad de plaag het volk getroffen heeft.

1) De nieuwe geschiedenis verhaalt, als met de grootste gemakkelijkheid, met inkt op papier; de oude geschiedenis spreekt alsof zij haar woorden moeilijk en langzaam met koperen griffel in rotsen gehouwen had, die vertelt daarom met overvloed van woorden en grote uitvoerigheid, deze geeft slechts aanwijzingen en kiest en telt woorden en lettergrepen. Eenvoudigheid en kortheid is het karakter van de oude geschiedenis. In haar eenvoud zou zij de praal van vele woorden vrijwillig versmaad hebben, wanneer zij ook niet reeds door de moeiten en bezwaren van het op schrift stellen was gedwongen..

Dit groot onderscheid van oude en nieuwe geschiedenis zien wij vooral in het voor ons liggend verhaal; tot recht begrip is het nodig veel tussen de regels in te lezen; het nodigste willen wij thans opmerken. Bileam had, nadat hij door Balak weggezonden was, zich tot de Midianieten begeven (zie Nu 24.25). Aan deze had hij de raad gegeven, om de kinderen van Israël door verleiding tot de heidense afgodendienst, ontrouw aan Jehova te maken, om zo hun verwerping te kunnen verkrijgen. Daar de Midianieten met de Moabieten verenigd waren, was het even goed, als had Bileam zijn raad aan de laatsten gegeven; zij zijn het dan ook die

deze tezamen (vs.1,6) ten uitvoer brengen. De hoogte van de berg Peor, waarop de vloekprofeet ten laatste gestaan had (hoofdstuk 23:28), was aan Baäl-Peor gewijd en lag in de nabijheid van het Israëlitische leger; daarheen nodigden nu de Moabitische meisjes de Israëlitische mannen tot een offerfeest. Terwijl de Kamoz- of Molochdienst in offeranden van kinderen bestond (zie Le 18.21), werd die van Baäl-Peor in afschuwelijke ontucht bedreven (volgens de Rabbijnen hangt de naam Peor met pha'ar gel. "aperire", scil. "hymenem virgmeum" tezamen)

Dat van doodstraffen in de Mozaïsche wet slechts twee, de doding door het zwaard en de steniging verordend zijn en tot verzwaring van deze in bijzondere gevallen ook het verbranden van het lijk of het ophangen aan een boom of paal, werd reeds bij Leviticus. 20:2 en 14 opgemerkt. Het laatste is een soort van kruisiging, met dit onderscheid, dat deze niet in levende lijve gebeurde maar na de dood. De kruisiging van Christus was daarentegen geheel een Romeinse doodstraf, die voor de smartelijkste en schandelijkste gehouden werd (infelix lignum, infames stipes, Liv.1:26. Minut. fel. Oct. cp.9). Deze straf werd alleen op zware en lage misdadigers, als straatrovers, sluipmoordenaars, bedriegers, dieven, oproermakers, in het bijzonder ook op slaven toegepast (servile supplicium. Hor.Sat.1,3,80 en 83. Cic in Verr.5:66) en op derderlei wijze ten uitvoer gebracht (zie daarover bij Matth.27:31

2) Tot de rechters. Hiermee worden dezelfde bedoeld, die in vs.4 hoofden van het volk worden genoemd. Daaruit blijkt dan ook wel duidelijk, dat onder ze in vs.4 de schuldigen aan afgoderij moeten verstaan worden..

6. En ziet, een man uit de kinderen van Israël, en wel een van de vorsten, met de naam Zimri (vs.14), noch God noch mensen vrezende, kwam, en bracht een Midianitische, de vorstendochter Kozbi (vs.15), tot zijn broeders 1) in het leger van Israël, haar voor de ogen van Mozes, die zich bij de tabernakel in het midden van het volk bevond, naar zijn tent leidende, en voor de ogen van de gehele vergadering van de kinderen van Israël, toen zij vol schrik over de aangekondigde gerichten van God tezamen gekomen waren en weenden voor de deur van de tent der samenkomst en baden, dat de Heere Zijn straffende hand zou terugtrekken en genade voor recht laten gaan.

1) Met ongehoorde vermetelheid en misdadige verachting van de Heere in zijn gemeente, waagde hij dus die gruwel van de heidense afgodendienst in het leger zelf in te brengen, en alzo de plaats, waar God in Zijn heiligdom woonde, op het schandelijkst te verontreinigen; de zonde van de anderen was nog buiten het leger bij de Moabieten gebeurd..

7. Toen Pinehas, de zoon van Eleßzar, de zoon van Aäron, de priester (hoofdstuk 20:28), in wie nu de door de Levieten aan de Sinaï betoonde geest van ijver (Exodus. 32:25 vv.) ontwaakte, dat zag, zo stond hij op uit het midden van de vergadering, die voor de deur van de tent wenende was, en nam een spies uit zijn tent in zijn hand.

8. En hij ging de Israëlietische man achterna in diens tent, in de hoerenwinkel, 1) in de achterste kamer, waarheen hij gegaan was, om zijn goddeloosheid tevolbrengen, en hij

doorstak hen beiden, de Israëlietische man en de vrouw, door hun buik. 2) Toen werd de plaag over de kinderen van Israël opgehouden. 3)

1) In het Hebreeuws Hakkubba. In het Arabisch, Alkobba, waarvan het woord alkoof afkomstig is. In het Spaans alcova. Hier betekent het, de achterste afdeling van de tent, welke ingericht was tot slaapplaats, nu echter door Zimri ontheiligd, en daarom hier hoerenwinkel genoemd..

2) In het Hebreeuws El-Kòbathah. De LXX vertaalt terecht: dia thv mht rav. De Vulgata, in locis genitalibus. Vandaar dat de toorn van de Heere, na deze ijverdaad van Pinehas, wordt opgeheven. De geschonden eer van God, ten opzichte van het volk, was door deze daad, op deze wijze verricht, gewroken..

3) De heilige ijver van Pinehas, de toekomstige hogepriester, werkte dus evenzo bedekkend en verzoenend als in hoofdstuk 16:47 het roken van Aäron; nu mochten dan ook de rechters (vs.5) met het neerhouwen en ophangen ophouden, zodat de overigen verschoond werden, die anders nog zouden zijn omgekomen. De ijver van Pinehas is de verhoring van de gebeden van het volk. Och, dat Nederlands Christenen, die geen gemeenschap willen met het moderne heidendom als één man Gods genadetroon aanliepen, er zou ook onder ons een Pinehas opstaan, en Nederlands Jehovah keerde gunstig en zegenend terug..

Op deze daad van Pinehas, zoals op die welke Samuël en Mattathias (1 Samuel 15:33; 1 Makk.2:24 vv.) verrichtten, beriep zich ten tijde van het Nieuwe Testament bij de joden bestaande sekte van de Zeloten of ijveraars. Zij beweerden het recht te bezitten om de aandrang van hun ijver te volgen en wrekend tussenbeide te treden, wanneer door verachting en verloochening van theocratische instellingen de ere van de Heere in gevaar scheen gebracht te zijn. Tot deze partij behoorde oorspronkelijk Simon van Kana (Matth.10:4) of Simon de Zeloot (Luk.6:15 Hand.1:13); evenzo was de steniging van Stéfanus en het deel dat Paulus daaraan had, evenals wat deze met de Christenen te Damascus voor had (Hand.7:56 vv.; 9:1,2) Zelotisme (een Zelotendaad)

9. Degenen nu, die aan de plaag stierven, waren vierentwintig duizend; 23.000 nam de plaag zelf weg 1 Corinthiers. 10:8), een duizend vielen door het zwaard van de rechters.

10. Toen de plaag alzo gestuit was, sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

11. Pinehas, de zoon van Eleßzar, de zoon van Aäron, de priester, heeft Mijn grimmigheid van over de kinderen van Israël afgewend, omdat hij a) Mijn ijver1) geijverd heeft in het midden van hen, zodat Ik de kinderen van Israël in Mijn ijver, die reeds ontbrand was, niet geheel vernield heb.

a) 2 Kor.11:2

1) Mijn ijver, is niet de ijver voor de Heere, maar de ijver van de Heere, waardoor Pinehas gedreven werd, om Zimri en de Midianitische te doden. De ijver van de Heere had hem

aangegrepen. Hij voerde het oordeel van de Heere uit, zodat de Heere zelf in en door Pinehas aan die man Zijn gerechtigheid oefende..

12. Daarom spreek, maak hem en het gehele volk in Mijn naam bekend: Zie, Ik a) geef hem Mijn verbond van vrede: 1)

a) Psalm. 106:31

1) Dit betekent, dat de Heere aan Pinehas de belofte van het Verbonds zou vervullen, waardoor zijn priesterschap een eeuwig priesterschap zou zijn (vs.13), d.w.z. zolang het joodse volk als natie zou bestaan. Deze belofte is vervuld (zie Nu 25.13). In Psalm. 106:31 wordt gezegd, dat de Heere hem deze daad tot gerechtigheid heeft gerekend..

13. En hij zal hebben en zijn nageslacht na hem het Verbond, de toezegging van het eeuwige priesterschap, 1) zodat deze waardigheid bij zijn stam te allen tijde blijven zal, totdat een ander Hogepriester opstaat naar de ordening van Melchizédek (Hebr.5). Dit zal zijn loon zijn, daarom dat hij voor zijn God geijverd, en verzoening gedaan heeft voor de kinderen van Israël, en daardoor duidelijk getoond heeft, hoe levendig in hem het bewustzijn is van het wezen en de roeping van het Hogepriesterlijk ambt (zie "Ex 28.1).

1) Pinehas zelf zien wij later (Richteren. 20:28) in de Hogepriesterlijke waardigheid; deze bleef bij zijn nakomelingen werkelijk tot op Eli, in wie zij om ons onbekende redenen op de lijn Ithamar overging (zie Jud 8.27). Sedert vervolgens door de scheiding van de Ark van het Verbond van de tent der samenkomst twee heiligdommen bestonden, waren er ook twee Hogepriesters (zie Jozua 18.1): daaraan maakte Salomo een einde door de afzetting van Abjathar, zodat Zadok, uit het geslacht van Eleßzar, alleen Hogepriester werd (1 Kon.2:26,35). De nakomelingen van de laatsten behielden de waardigheid tot na de Babylonische ballingschap, en zelfs de rij van uit de Makkabeïsche periode vermelde Hogepriesters behoorden tot de lijn Eleßzar, hoewel reeds onder Judas Makkabi de Syriër gepoogd hadden de wettige opvolging te verbreken (1 Makk.7:5 vv). Eerst de tirannie van Herodes de Grote, vernietigde de wettige orde, daar hij het ambt ook aan gewone priesters opdroeg en naar willekeur Hogepriesters af- en aanstelde. Nu moest ook het oudtestamentische Hogepriesterschap een einde nemen..

14. De naam nu van de verslagen Israëlietische man, die verslagen was met de Midianietin, was Zimri (= lied van Jehova), de zoon van Salu (= verheven) een overste van een vaderlijk huis van de Simeonieten (Exodus. 6:14).

15. En de naam van de verslagen Midianitische vrouw was Kozbi (= liegende), een dochter van Zur (= steen), die een hoer was van de volken van een vaderlijk huis onder de Midianieten, en later met de andere vier koningen van dit volk ontkwam (hoofdstuk 31:8).

16. Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

17. Handela) vijandelijk met de Midianieten, en versla hen. Pinehas'ijver, die de plaag deed ophouden, moet door het gehele volk als een pantser worden aangetrokken Jesaja 59:17).

a) Numeri. 31:2

18. Want zij hebben a) vijandelijk tegen u gehandeld door hun listen, die zij listig tegen u bedacht hebben in de zaak van Baäl-Peor, en in de zaak van Kozbi, de dochter van de overste van de Midianieten, hun zuster, die verslagen is, ten dage van de plaag, die over u kwam om dezaak van Peor. 1)

a)Openb.18:2

1) Waarom alleen tegen de Midianieten en niet tevens tegen de Moabieten een wraak- en verdelgingsoorlog moest ondernomen worden, hoewel de dochters van de laatsten ook bij de verleiding van Israël tot de dienst van Peor het hunne hadden gedaan, heeft daarin een reden, dat de eersten de aanleiding tot de gehele boze handel gegeven hadden en die in de schaamteloze boosheid van hun vorstendochter ten toppunt gevoerd hadden; de Moabieten werden in die tijd nog om de verwantschap met Israël gespaard..

De daad van Kozbi wordt hier voorgesteld als het toppunt van schaamteloosheid. Daarin bereikt de vermetelheid van de Midianieten zijn hoogste punt..

HOOFDSTUK 26.

HET JOODSE VOLK WORDT OPNIEUW GETELD.

I. Vs.1-65. Voordat Israël tot de heilige tocht tegen de Midianieten uittrekken kan, moet het in zijn gewapende manschap weer tot een leger van de Heere worden, evenals vroeger bij Sinaï (vgl.inl.hoofdstuk 1); want zij die toen gemonsterd werden, zijn intussen in de woestijn gestorven. Daarom wordt nu een nieuwe telling ondernomen van hen, die twintig jaar en ouder zijn; de stam van Levi wordt ook ditmaal bijzonder geteld, des te meer, daar deze nieuwe monstering in nauwe betrekking staat tot de aanstaande verdeling van het beloofde land, waarbij Levi niet onmiddellijk zijn deel krijgt. De monstering levert aan beide zijden bijna dezelfde uitkomst op als vroeger. Van hen die vroeger gemonsterd werden, zijn echter Jozua en Kaleb alleen in het leven gebleven.

1. Het geschiedde nu na die plaag, 1) dat de HEERE sprak tot Mozes en tot Eleßzar, de zoon van Aäron, de priester; die nu in de plaats van zijn vader het Hogepriesterlijk ambt bekleedde (hoofdstuk 20:28), zeggende:

2. Neemt de som van de gehele vergadering van de kinderen van Israël op, zoals Gij reeds eenmaal op Mijn bevel, bij de berg Sinaï gedaan hebt (hoofdstuk 1:1), van twintig jaar en ouder, naar het huis van hun vaderen, naar de verschillende families, waarin zij door hun afstamming verdeeld zijn, al wie ten strijde in Israël uittrekt.

1) Voor de voltrekking van de hem bevolen wraak op de Midianieten moest Israël door een nieuwe telling, als leger van Jehova, gemonsterd worden, omdat het bij Sinaï (hoofdstuk 1-4) gemonsterde geslacht, op Kaleb en Jozua na, in het oordeel van de dood, in de woestijn waren gevallen. Hierom kwam het goddelijk bevel tot een nieuwe telling en monstering, "na de plaag". Want daarmee waren de laatste van de uit Egypte getrokkenen, die niet in Kanaän mochten komen, weggehaald, en daarmee was dat gericht voleindigd..

Deze telling had in het bijzonder tot doel, om de straks volgende verdeling van het land te bevorderen. Daarom worden ook nu de geslachten van de enkele stammen opgesomd, hetgeen bij de telling bij Sinaï niet heeft plaatsgehad..

3. Mozes dan en Eleßzar, de priester, nadat zij de oversten van de stammen ontboden hadden, spraken hen aan, en door deze het volk, in de vlakke velden van Moab, aan de Jordaan van Jericho, zeggende:

4. Dat men neme van twintig jaar en ouder; zoals de HEERE Mozes reeds bij de eerste monstering (hoofdstuk 1:1-3) geboden had, en de kinderen van Israël, die uit Egypte vertrokken waren. Deze hadden zich toen tot monstering geschaard; nu kwam het jongere geslacht aan de beurt.

5. Ruben was de eerstgeborene van Israël, en maakte als zodanig wederom het begin. De zonen van Ruben waren (Genesis 46:9): Hanoch, van wie was het geslacht van de Hanochieten; van Pallu het geslacht van de Palluïeten (Exodus. 6:16; 1 Kronieken 5:1).

6. Van Hezron het geslacht van de Hezronieten; van Karmi het geslacht van de Karmieten.

7. Dit zijn de geslachten van de Rubenieten; en hun getelden waren drieënveertig duizend zevenhonderd en dertig; bij de eerste telling 46.500 (hoofdstuk 1:21).

Het getal van de Rubenieten komt hier voor als zijnde 2770 minder dan bij de vorige telling, waarschijnlijk omdat deze stam bovenal deel had genomen aan de opstand van zijn vorsten Dathan en Abiram..

8. En de zonen van Pallu waren Eliab.

9. En de zonen van Eliab waren Nemuël (= besnijdenis van God) en Dathan en Abiram: a) deze Dathan en Abiram waren de geroepenen van de vergadering, die gekijf maakten tegen Mozes en tegen Aäron; in de vergadering van Korach, als zij gekijf tegen de HEERE maakten.

a) Numeri. 16:2

10. En de aarde haar mond opendeed, en hen verslond met Korach, als die vergadering stierf; toen het vuur tweehonderd en vijftig mannen verteerde, en werden tot eenteken, tot waarschuwing voor anderen, tot een gedenkteken van de goddelijke gerechtigheid.

11. Maar de kinderen van Korach stierven niet.

Ook: zie Nu 16.1 -zie Nu 16.35.

Hier worden de geslachten van de verschillende stammen afzonderlijk opgeteld, wat in hoofdstuk 1 niet gebeurde; dit komt daarvandaan, omdat deze telling ook voorlopig dienen moet bij de verdeling van het land onder de stammen en de geslachten van Israël, wanneer straks het land Kanaän in bezit genomen is..

12. De zonen van Simeon naar hun geslachten: van Nemuël, of Jemuël 1) (Genesis 46:10), het geslacht van de Nemuëlieten; van Jamin het geslacht van de Jaminieten; van Jachin het geslacht van de Jachinieten;

1) De N en de J wisselen dikwijls met elkaar..

13. Van Zerah (opgang van licht) of Zohar (Genesis 46:10) het geslacht van de Zerahieten; van Saul het geslacht van de Saulieten.

De derde zoon van Simeon, Gad (Genesis 46:10), liet geen geslacht na..

14. Dat zijn de geslachten van de Simeonieten: tweeëntwintig duizend en tweehonderd, bij de eerste telling 59.300 (hoofdstuk 1:23).

Deze grote vermindering van de stam van Simeon (37.100 man) heeft haar grond wellicht daarin, omdat deze stam bij de dienst van Baäl-Peor het meest schuldig was geweest, en een groot aantal strijdbare mannen van haar in de plaag (hoofdstuk 16) omkwam: ook die Israëliet, die Pinehas, wegens zijn gruweldaad doorstak, behoorde tot de Simeonieten..

15. De zonen van Gad naar hun geslachten: Van Zefon (= noorden) of Zifjon (Genesis 46:6) het geslacht van de Zefonieten; van Haggi het geslacht van de Haggieten; van Suni het geslacht van de Sunieten;

16. Van Ozni (= gehoor), of Ezbor (zie "Ge 46.13), het geslacht van de Oznieten; van Heri het geslacht van de Herieten;

17. Van Arod (Arodi) het geslacht van de Arodieten; van Aréli het geslacht van de Arélieten.

18. Dat zijn de geslachten van de zonen van Gad, naar hun getelden: veertigduizend en vijfhonderd, bij de eerste telling 45.650 (hoofdstuk 1:25).

19. De zonen van Juda waren Er en Onan, de beide oudste; maar Er en Onan stierven kinderloos in het land Kanaän (Genesis 38) en moesten daarom niet gerekend worden (Genesis 46:12).

20. Alzo waren de zonen van Juda, naar hun geslachten, diegenen, waarnaar de geslachten van deze stam gerekend werden: van Sela het geslacht van de Selanieten; van Perez het geslacht van de Perezieten; van Zerah het geslacht van de Zerahieten; de beide laatste werden Juda als tweelingen bij Thamar, zijn schoondochter, geboren (Genesis 38).

In Genesis 46:12 wordt Perez daarom van de beide anderen, die ook zonen nalieten, afgezonderd, omdat hij, volgens de wetten van het huwelijk, in de plaats van Er trad, en alzo voor de eerstgeborene gold, of, naar onze maatstaf, de eerste erfgenaam werd. Tot zijn geslacht behoorden ook David en Christus, want de geslachtslinie ging door hem (Matth.1:1-3)

21. En de zonen van a) Perez waren: van Hezron het geslacht van de Hezronieten; van Hamul het geslacht van de Hamulieten.

a) Genesis 46:12

22. Dat zijn de geslachten van Juda, naar hun getelden; zesenzeventigduizend en vijfhonderd, bij de eerste telling 74.600 (hoofdstuk 1:27); de stam, die reeds toen het talrijkste was, had zich dus niet alleen op zijn hoogte gehouden, maar was zelfs met 1900 man toegenomen.

23. De zonen van Issaschar, naar hun geslachten waren (Genesis 46:13): van Tola het geslacht van de Tolaïeten; van Puva (Pua) het geslacht van de Punieten;

24. Van Jasub (= hij zal terugkeren) het geslacht van de Jasubieten; van Simron het geslacht van de Simronieten.

25. Dat zijn de geslachten van Issaschar naar hun getelden: vierenzestigduizend en driehonderd, bij de eerste telling 54.400 (hoofdstuk 1:29).

26. De zonen van Zebulon, naar hun geslachten, waren (Genesis 46:14): van Sered het geslacht van de Seredieten; van Elon het geslacht van de Elonieten; van Jahleël het geslacht van de Jahleëlieten.

27. Dat zijn de geslachten van de Zebulonieten, naar hun getelden: zestigduizend en vijfhonderd; bij de eerste telling 57.400 (hoofdstuk 1:31).

28. De zonen van Jozef naar hun geslachten waren, terwijl Jozef zelf geen eigen stam vormde, maar in zijn beide zonen zich in twee stammen verdeelde (Genesis 48:5) Manasse en Efraïm

29. De zonen van Manasse, Jozefs oudste zoon (Genesis 41:51), waren:a) van Machir (= verkocht) het geslacht van de Machirieten: Machir nu gewon Gilead, (= hoop van de getuigenis); van Gilead was het geslacht van de Gileadieten (zie "Nu 36.4).

a) Jozua. 17:1

30. Dit zijn de zonen van Gilead: van Jezer (= plan) of Abiezer Jozua 17:2) het geslacht van de Jezerieten; van Helek (= deel) het geslacht van deHelekieten;

31. En van Asriël (= gelofte van God) het geslacht van de Asriëlieten; en van Sechem (= schouder) het geslacht van de Sechemieten;

32. En van Semida (= roem van kennis) het geslacht van de Semidaïeten; en van Hefer (= put) het geslacht van de Heferieten Jozua 17:2).

33. a) Doch Zelßfead (= doorbraak), de zoon van Hefer, had geen zonen, maar dochters; en de namen van de dochters van Zelßfead waren: Machla (= ziekte) en Noa (= zwerving), Hogla (= patrijs), Milka (= koningin) en Tirza (= aangenaam).

a) Numeri. 27:1

34. Dat zijn de geslachten van Manasse; en hun getelden waren tweeënvijftigduizend en zevenhonderd, bij de eerste telling 32.200 (hoofdstuk 1:35).

35. Dit zijn de zonen van Efraïm, naar hun geslachten: van Sutélah (= gekraak van scheuren) het geslacht van de Sutélahieten; van Becher (= eerstgeborene) het geslacht van de Becherieten; van Tahan (= smeking) het geslacht van de Tahanieten.

36. En dit zijn de zonen van Sutélah: van Eran (= waakzaam) het geslacht van de Eranieten.

37. Dat zijn de geslachten van de zonen van Efraïm, naar hun getelden, tweeëndertigduizend en vijfhonderd, bij de eerste telling 40.500 (hoofdstuk 1:33)).1) Dat, van vs.29 tot hiertoe, zijn de zonen van Jozef, die, wanneer de stam van Levi mee geteld wordt, tezamen slechts één stam uitmaken, naar hun geslachten.

1) De stam was dus na de eerste telling 8000 in getal afgenomen, terwijl Manasse het meest was toegenomen, en wel ten getale van 20.500; pas later zou Efraïm de voorrang verkrijgen, die in de zegen van Jakob was beloofd..

38. De zonen van Benjamin, naar hun geslachten (Genesis 46:21): van Bela het geslacht van de Belaïten; van Asbel het geslacht van de Asbelieten; van Ahiram, verkort Ehi, het geslacht van de Ahiramieten;

Deze opgaven verschillen enigermate van die, welke in Genesis 46:21 opgetekend zijn. Misschien is dit daaraan te wijten, dat enige geslachten van deze stam zijn uitgestorven, of zó in getal afgenomen, dat zij met anderen tot een geheel werden samengesmolten..

39. Van Sefúfam (= slang) of Mugim, het geslacht van de Súfamieten; van Hufam (= bewoner van de zeekust) of Hupim, het geslacht van de Hufamieten;

40. En de zonen van Bela waren Ard en Naäman; van Ard het geslacht van de Ardieten; van Naäman het geslacht van de Naämieten;

41. Dat zijn de zonen van Benjamin, naar hun geslachten: en hun getelden waren vijfenveertigduizend en zeshonderd, bij de eerste telling 35.400 (hoofdstuk 1:37).

42. Dit zijn de zonen van Dan, naar hun geslachten (Genesis 46:23): van Suham, (= kuilgraver) of Chusim, het geslacht van de Suhamieten; dat zijn de geslachten van Dan, naar hun geslachten.

43. Al de geslachten van de Suhamieten, naar hun getelden, waren vierenzestigduizend en vierhonderd, bij de eerste telling 62.700 (hoofdstuk 1:39).

44. De zonen van Aser, naar hun geslachten (Genesis 46), waren: van Imna het geslacht van de Imnaïeten; van Isvie, of Jisvi, het geslacht van de Isvieten; van Beria het geslacht van de Beriïeten;

45. Van de zonen van Beria waren van Heber het geslacht van de Heberieten; van Malchiël het geslacht van de Malchiëlieten;

46. En de naam van de dochter van Aser was Serah.

47. Dat zijn de geslachten van de zonen van Aser, naar hun getelden: drieënvijftigduizend en vierhonderd, bij de eerste telling 41.500 (hoofdstuk 1:41).

48. De zonen van Nafthali, naar hun geslachten (Genesis 46:24): van Jßhzeël het geslacht van de Jßhzeëlieten; van Guni het geslacht van de Gunieten;

49. Van Jezer het geslacht van de Jezerieten; van Sillem het geslacht van de Sillemieten;

50. Dat zijn de geslachten van Nafthali, naar hun geslachten; en hun getelden waren vijfenveertigduizend en vierhonderd, bij de eerste telling 53.400 (hoofdstuk 1:43).

51. Dat zijn de getelden van de zonen van Israël; zeshonderdeenduizend zevenhonderd en dertig, bij de eerste telling 603.550 (hoofdstuk 1:46).

Het gehele volk had dus ongeveer 1820 weerbare mannen verloren en was daarom nagenoeg op dezelfde hoogte gebleven. Nadat zovele verdelgende oordelen het hadden getroffen, had zich de kracht van Gods beloften aan Israël betoond in de steeds plaatshebbende vermeerdering van het volk..

52. En de HEERE sprak tot Mozes, toen deze de monstering van de twaalf stammen, die tevens tot grondslag van de aanstaande verdeling van het land Kanaän moest strekken, volbracht had, zeggende:

53. Aan deze zal het land uitgedeeld worden tot erfenis: tot een blijvend bezit, naar het getal van de namen, naar het getal van de personen, die in iedere stam geteld zijn.

54. Aan degenen, die veel zijn, zult gij hun erfenis groter maken, en aan hen, die weinig zijn, zult gij hun erfenis minder maken; aan een ieder zal naar zijn getelden, zijn erfenis gegeven worden (Numeri. 33:54).

55. Het land nochthans zal door het lot gedeeld worden, 1) opdat iedere stam het deel, dat hij verkrijgt, beschouwt als een erfdeel hem van de Heere geschonken, en opdat er geen nijd en twist onder de verschillende stammen ontsta (Spreuken. 16:33; 18:18) naar de namen van de stammen van hun vaderen, Ruben, Simeon, enz. met uitzondering van Levi, in wiens plaats Efraïm en Manasse treden, zullen zij erven, iedere stam zal een gedeelte ter erfenis verkrijgen, dat altijd zijn naam zal dragen, en dathem door het lot zal toegewezen worden (Numeri. 33:54 Jozua. 11:23; 14:2).

1) Hiermee wordt niet bedoeld, de grootte van het stuk land, dat aan iedere stam zal te beurt vallen, maar de plaats in het beloofde land..

Zoals overal in de leiding en besturing van het volk van God, zo is het ook hier het geval, dat de bepaling van de zijde van God en de vrijheid van de mensen tezamen werken tot één doel..

56. Naar het lot zal ieders erfenis gedeeld worden, tussen de velen en de weinigen;

57. Dit zijn nu de getelden van Levi, want na de telling van de overige stammen wordt deze nog bijzonder gemonsterd (vs.62 hoofdstuk 3:14), naar hun geslachten: van Gerson het geslacht van de Gersonieten; van Kahath het geslacht van de Kahathieten; van Merßri hetgeslacht van de Merßrieten; deze drie vormden de hoofdgeslachten (Ex.6:16-19).

58. Dit zijn dan verder de volgende voornaamste geslachten van Levi, in welke deze drie hoofdgeslachten zich splitsten: het geslacht van de Libnieten, een tak van de Gersonieten (hoofdstuk 3:21), het geslacht van de Hebronieten, een tak van de Kahathieten (hoofdstuk 3:27), het geslacht van de Machlieten, het geslacht van de Musieten, beide takken van de Merßrieten (hoofdstuk 3:33), het geslacht van de Korachieten, eveneens van de Kahathieten, en wel van de Izharieten, een zijtak van dit geslacht, (hoofdstuk 3:27 hoofdstuk 16:3). Een derde tak van de Kahathieten, met name de Amramieten, vormde een afdeling op zichzelf, namelijk de stand van de priesters, en zijn geslachtsregister is het volgende: en Kahath gewon Amram.

59. En de naam van de vrouw van Amram was Jochebed, de dochter van Levi, welke de vrouw van Levi baarde in Egypte; en deze baarde aan Amram, die haar neef was en vervolgens haar echtgenoot was geworden, Aäron en Mozes, en Mirjam, hun zuster (Exodus. 2:1,2; 6:19).

60. En aan Aäron werden geboren Nadab en Abihu, Eleßzar en Ithamar (Exodus. 6:23).

61. Nadab nu en Abihu waren gestorven toen zij vreemd vuur brachten voor het aangezicht van de HEERE (Leviticus. 10:2 Numeri. 3:4; 1 Kronieken 24:2.

62. En hun getelden, namelijk van al de zonen van Levi, waren drieëntwintigduizend, al wat mannelijk is, van een maand en ouder (hoofdstuk 3:15), bij de eerste telling 22.000; of volgens een andere opvatting 22.300(hoofdstuk 1:39); want deze werden niet geteld onder de kinderen van Israël, met de overige stammen tegelijk; omdat hun geen erfenis gegeven werd onder de kinderen van Israël; maar zij zouden slechts enige steden verkrijgen in de verschillende stammen; hun monstering had daarom plaats uit een ander gezichtspunt, dan die van deoverige stammen, die in betrekking stond tot de aanstaande verdeling van het land.

De telling is niet volledig, omdat bij Aäron, als de voornaamste van allen, het geslachtsregister afbreekt..

63. Dat, zowel het getal, in vs.51 als in vs.62 aangewezen, zijn de getelden van Mozes en Eleßzar, de priester, die de kinderen van Israël telden in de vlakke velden van Moab, aan de Jordaan van Jericho;

64. En onder deze was niemand uit de getelden van Mozes en Aäron, de priester, als zij de kinderen van Israël telden in de woestijn van Sinaï, want het oude geslacht was reeds geheel in de woestijn weggehaald (hoofdstuk 21:12).

65. Want de HEERE had van die gezegd, dat zij in de woestijn gewis zouden sterven (hoofdstuk 14:22); en er was niemand van hen overgebleven dan Kaleb, de zoon van Jefunne, en Jozua, de zoon van Nun1) (Numeri. 14:28,29,34,35; 1 Kor.10:5,6).

1) Hiermee wil de Schrijver wijzen op het feit, dat de waarheid en rechtvaardigheid van de Heere, zowel ten opzichte van Zijn bedreigingen als van Zijn beloften, volkomen vervuld zijn..

HOOFDSTUK 27.

RECHT VAN ERVEN. JOZUA IN PLAATS VAN MOZES TOT AANVOERDER VAN HET VOLK AANGEWEZEN.

I. Vs.1-11. De monstering die tevens betrekking had op de toekomstige verdeling van het land, geeft aanleiding tot een wettige bepaling, ten opzichte van hef erfrecht. Een vader van de stam van Manasse, die met het vorige geslacht in de woestijn gestorven is, heeft namelijk een aantal dochters, maar geen zonen nagelaten. Op haar verzoek, om in het bezit van het vaderlijk erfdeel te mogen treden, bepaalt de Heere, dat dochters zonder enige twijfel de bezitting van de vader zullen aanvaarden en zijn geslacht zullen voortplanten, wanneer er geen zonen zijn.

1. Toen naderden de dochters van Zelßfead, de zoon van Hefer, de zoon van Gilead, de zoon van Machir, de zoon van Manasse, die boven (hoofdstuk 26:33) bij de monstering van de 12 stammen, onder de geslachten van Manasse, de zoon van Jozef reeds vermeld werden (en dit zijn de namen van zijn dochters: Machla, Noa en Hogla en Milka en Tirza) Jozua 17:3).

2. En zij stonden, nadat de goddelijke verordening, betreffende de verdeling van het land bij het volk bekend was geworden, voor het aangezicht van Mozes, en voor het aangezicht van Eleßzar, de Hogepriester, en voor het aangezicht van de oversten, en van de gehele vergadering, die aan de deur van de tent der samenkomst vergaderd waren, om verder over de toekomstige verdeling te onderhandelen, zeggende:

3. Onze vader is, zoals de overigen, die de eerste maal geteld werden, gestorven in de woestijn, en hij is niet geweest in het midden van de vergadering van hen, die zich tegen de HEERE vergaderd hebben in de vergadering van Korach (hoofdstuk 15:1-35), zodat hij voor een banneling zou moeten gehouden worden, wiens nageslacht en nagedachtenis voor altijd uitgeroeid wordt uit de gemeente; maar hij is in zijn zonde1) gestorven, en had geen zonen, die zijn naam konden voortplanten(Numeri. 14:35; 26:64).

1) Hij is in zijn zonde gestorven, wil zeggen: hij is gestorven, ten gevolge van het algemeen gericht, dat over Israëls volk is gegaan, en waarin hij ook heeft gedeeld..

4. Waarom zou dan, daar hij toch in ons, zijn dochters, niet kinderloos gestorven is, de naam van onze vader uit het midden van zijn geslacht, dat van de Gileadieten(hoofdstuk 26:29) weggenomen worden, omdat hij geen zoon heeft? Geef ons, bij de verdeling van het land, ook een bezitting in het midden van de broeders van onze vader, opdat door ons zijn nagedachtenis blijft bestaan, en zijn geslacht niet geheel uitsterft.

Naar alle waarschijnlijkheid had tot nu toe de gewoonte bestaan, dat in huwelijken waar de vrouwen een vaste bezitting als huwelijksgift hadden meegebracht, die zonen, welke die bezitting erfden in het geslacht van hun grootvader van moederszijde, en niet in dat van hun grootvader van vaderszijde werden ingeschreven. Deze gewoonten willen de dochters van Zelßfead blijven behouden bij de nieuwe verhouding in Kanaän, en zelfs met betrekking op

haar geval uitgebreid zien. Zij willen, in de plaats van haar vader, die geen zoon, en dus ook geen vertegenwoordiger van zijn naam had, dat gedeelte van het heilige land ontvangen, dat hem toekomt. Haar toekomstige echtgenoten zouden alsdan in haar geslacht overgaan, voor zonen van haar vader gehouden worden en alzo diens nagedachtenis ophouden in de gemeente..

5. En Mozes bracht haar rechtzaak, die hij zelf niet wilde beslissen, opdat hij ook in het kleine en geringe zich trouw betoont (hoofdstuk 12:7), voor het aangezicht van de HEERE, terwijl hij zich begaf in de tent der samenkomst, op die plaats, waar hem op elke vraag een goddelijk antwoord gegeven zou geworden (Exodus. 25:22).

6. En de HEERE sprak tot Mozes, van het Verzoendeksel, tussen de beide Cherubim, zeggende:

7. De dochters van Zelßfead spreken recht: gij zult haar, alsof zij zonen waren, geheel geven de bezitting van een erfenis, in het midden van de broeders van hun vader, de Gileadieten; en gij zult de erfenis van hun vader, wat deze verkregen zou hebben als hij nog in leven was, op haar doen komen, als gemeenschappelijk bezit (Numeri. 36:2).

8. En tot de kinderen van Israël zult gij, opdat zij weten hoe zij zich in dergelijke gevallen te gedragen hebben, spreken, zeggende: Wanneer iemand sterft en geen zoonheeft, zo zult gij zijn erfenis op zijn dochter doen komen.

9. En indien hij geen dochter heeft, zo zult gij zijn erfenis aan zijn broeders geven.

10. Indien hij nu geen eigen broeders heeft, zo zult gij zijn erfenis aan de broeders van zijn vader geven, aan zijn ooms.

11. Indien ook zijn vader geen broeders heeft, zo zult gij zijn erfenis geven aan zijn nabestaande, die hem de naaste van zijn geslacht is, de naaste van zijn agnaten, of bloedverwanten van vaders zijde, dat hij het erfelijk bezitte; de agnaten, bloedverwanten van moeders zijde zijn van dit erfrecht uitgesloten. Dit zal de kinderen van Israël tot een rechtsinstelling zijn, betreffende de erfopvolging, zoals de HEERE Mozes geboden heeft; het is dus niet een verordening van Mozes zelf, maar een goddelijke instelling, die ten strengste ten uitvoer gebracht moet worden.

Het grondbezit, dat Israël door het lot als leen van God, de eigenlijke bezitter van het land, ontving, moest, zoals reeds opgemerkt is, een onvervreemdbaar eigendom van de afzonderlijke families zijn en blijven. Dit bezit ging van de vader op de zonen over, zodanig, dat de eerstgeborene een dubbel gedeelte verkreeg; de overige zonen ontvingen slechts gelijke delen; zo erfde b.v. wanneer er vijf zonen waren, de oudste 2/6 van de gehele vaderlijke nalatenschap, terwijl zijn broeders ieder slechts 1/6 erfden. De eerstgeborene had echter als hoofd van de familie niet alleen zijn moeder tot haar dood te verzorgen, maar hij moest ook zijn nog ongehuwde zusters tot aan haar huwelijk van voedsel, kleding en al het nodige voorzien. Hierbij werd naderhand (Deuteronomium. 21:15-17) bepaald, dat, wanneer de vader

twee vrouwen heeft, waarvan hij de ene meer liefde toedraagt dan de andere, hij niet de jongere zoon van de geliefde vrouw boven de oudere zoon van de minder geliefde mag voortrekken; hij moet volstrekt het eerstgeboorterecht met de twee delen van zijn gehele nalatenschap, ongeschonden laten aan de eersteling van zijn kracht. Op deze plaats nu betreft het het geval, dat iemand zonder zonen sterft, en alleen dochters nalaat; nu moet dus de bezitting op deze overgaan; bij kinderloosheid eerst op de naaste agnaten. Deze erfdochters mochten, zoals later bij de verdere beslissing van het hier voorgaande geval (hoofdstuk 36:1-12) bepaald wordt, slechts mannen huwen uit de stam van hun vader, opdat het erfgoed, dat zij in bezit hadden, niet van de een stam op de andere zou overgaan, waardoor de bezittingen van de afzonderlijke stammen onderling gemengd zouden worden, en de oorspronkelijke verdeling verloren zou gaan; ene erfdochter daarentegen, die in een andere stam huwde, verloor daarmee haar recht op het vaderlijk erfgoed, dit wordt tenminste door Jozefus beweerd..

II. Vs.12-28. Terwijl de Heere Mozes aankondigt, dat hij, evenals zijn broeder Aäron, nog vóór de inname van het Heilige land tot zijn volk zal verzameld worden, vraagt deze om de benoeming van een opvolger, de Heere verordent daartoe Jozua, die tot hiertoe een dienaar van Mozes was, en aan hem wordt nu, ook op Goddelijke aanwijzing, het ambt van aanvoerder van het volk op plechtige wijze overgedragen, zonder dat hij echter dadelijk de post van wetgever ontvangt.

12. Daarna zei de HEERE tot Mozes, opdat hij de tijd van zijn dood vooruit zou weten, en nog bij zijn leven zou kunnen verrichten, wat tot vervanging van zijn persoon, waarop het gehele huis van Israël zozeer gezet was, nodig was: Klim op deze berg Abßrim, die aan de zuidkant tegenover het leger ligt (zie "Nu 21.20), en zie, van diens hoogste spits, de berg Nebo (Deuteronomium. 32:48; 34:1 vv.), het land, dat Ik de kinderen van Israël gegeven heb.

13. Wanneer gij dat gezien zult hebben, dan zult gij tot uw volken verzameld worden, gij ook, zoals uw broeder Aäron verzameld geworden is 1) (Numeri. 20:24).

1) Deze aankondiging geschiedt, opdat hij met volle bewustzijn de dood zou tegemoet gaan en zijn huis zou kunnen bereiden, nl. zoveel in hem is, bij zijn leven nog uitvoeren en bewerken, wat, na zijn dood, zijn persoon, op wie het gehele huis van Israël gesteld was, zou kunnen vergoeden..

Dit gezicht van Kanaän werd zeker vergezeld van een gelovig uitzicht naar het betere, d.i. het hemelse Kanaän dat zeer vertroostend is voor de stervende heiligen..

14. Omdat gij Mijn mond weerspannig zijt geweest in de woestijn Zin, in de twisting van de vergadering, om Mij aan de wateren, die Ik bereid was te geven, voor hun ogen te heiligen, maar gij was zwak in het geloof en twijfelde. Dat zijn de wateren van Meriba van Kades, in de woestijn Zin, die reeds boven vermeld werden bij het verhaal van die geschiedenis (hoofdstuk 20:7-13 Numeri. 20:12).

15. Toen sprak Mozes, die het goddelijke oogmerk van deze aankondiging wel begreep, tot de HEERE, zeggende:

16. a) Dat de HEERE, de God van de geesten van alle vlees, die aan alle geschapen wezens leven en adem geeft, en ze naar Zijn wil ook wederom laat sterven, voordat ik tot mijn volken vergaderd word, een man stelt over deze vergadering,

a)hoofdstuk 16:22 Psalm. 90:3; 104:29 vv.

17. Die in mijn plaats voor hun aangezicht uitga, en die voor hun aangezicht inga, en die hen uitleide, en die hen inleide; 1) a) opdat de vergadering van de HEERE 2) niet zij als schapen, die geen herder hebben. 3)

a) 1 Kon.22:17 Matth.9:36 Mark.6:34

1) Mozes vraagt hiermee aan God, een man, die alle aangelegenheden van Israël zal voorstaan en behandelen, die in zijn voetstappen treden, het volk zal leiden, zoals een goede herder de schapen leidt..

2)Vergadering van de Heere. Met deze woorden legt Mozes Israël de Heere zo na mogelijk aan het hart. Niettegenstaande zijn vele zonden en overtredingen, is Israël voor hem de vergadering van de Heere. Ja, al heeft het volk door zijn gemopper hem een ogenblik tot bitterheid verleid, zodat hij op de steenrots sloeg, en is het daardoor oorzaak geworden, dat hij Kanaän niet mag binnengaan, toch is zijn hart met tedere liefde voor dit volk vervuld en blijft het voor hem het heilige volk, uit kracht van het Verbond, dat Jehova met hem heeft opgericht, uit kracht van de Verbondsbetrekking tussen Jehova en Israël..

3) De Heere beveelt Mozes in het gebergte Abßrim te gaan, om daar te sterven. Wat is nu zijn eerste woord? Lees het Numeri. 27:15-17. Zó denkt hij aan, zó leeft hij voor zijn volk. En hoe zuiver, hoe onbaatzuchtig is deze liefde!.

18. Toen zei de HEERE, deze bede verhorende, 1) tot Mozes: Neem tot u a)Jozua, de zoon van Nun, een man, in wie de Geest is, de Geest van wijsheid en verstand, de geest van raad en sterkte, de Geest van kennis en vreze voor de Heere Jesaja 11:2), en leg uw hand op hem. 2)

a) Exodus. 17:8 vv.; 24:13; 32:17; 33:11, Numeri. 11:25 vv.; 13:9; 14:6,30.

1) Wat mij Uw geest zelf leert bidden, dat is naar Uw wil, en wordt zeker door U verhoord, wanneer het in de naam van Uw zoon gebeurt, door wie ik Uw kind en erfgenaam ben, en genade voor genade verkrijg..

2) Met deze handoplegging moest Mozes de regering aan hem overgeven, hem in zijn ambt zetten, als zijn opvolger. Jozua zou in zijn plaats komen. Echter, zoals uit vs.20 en 21 blijkt, niet geheel zijn waardigheid vervullen. Er zou een groot verschil blijven bestaan tussen Mozes en Jozua..

19. En stel hem, nadat gij hem tot u genomen hebt, voor het aangezicht van Eleßzar, de Hogepriester, en voor het aangezicht van de gehele vergadering, die voor de deur van de tent der samenkomst is, en geef hem bevel voor hun ogen, draag hem van uw ambt over, onder een ernstig voorhouden van de plichten, die hij daarmee op zich neemt;

20. En leg op hem van uw heerlijkheid, 1) opdat zij horen, te weten de gehele vergadering van de kinderen van Israël, en hem gehoorzamen, zoals zij tot nu toe u als haar overste en aanvoerder gehoorzaamd heeft.

1) In het Hebreeuws Meehodeka, van uw heerlijkheid, d.i. een gedeelte van uw heerlijkheid. Jozua zou dus niet geheel in de voetstappen van Mozes treden. Mozes zou een geheel unieke verschijning, een geheel unieke persoonlijkheid blijven onder het Oude Verbond. Slechts zoveel zou de zoon van Nun van Mozes' heerlijkheid ontvangen, als nodig was, om Israël tot een aanvoerder en bestuurder te zijn. In het volgende vers wordt meegedeeld, dat hij geen wetgever zou zijn, noch onmiddellijk uit de mond van de Heere raad zou krijgen, zoals Mozes, maar door middel van de Priester, die de Urim en Tummim zou raadplegen..

21. En hij zal voor het aangezicht van Eleßzar de priester staan, die voor hem raad vragen zal, naar de wijze van Urim, 1) voor het aangezicht van de HEERE; hij zal bij de uitvoering van zijn ambt niet meer zo onmiddellijk met de Heere verkeren, zoals gij gedaan hebt (hoofdstuk 12:8), maar in alle gewichtige zaken door de Hogepriester voor zich raad laten vragen. Naar zijn mond, volgens de uitspraak, die de Hogepriester doet, zullen zij uitgaan, hun ondernemingen inrichten, en naar zijn mond zullen zij ingaan, hij, en al de kinderen van Israël met hem, en de gehele vergadering. 2)

1) Urim staat hier bij wijze van verkorting. Bedoeld wordt de Urim en de Tummim (zie Ex 28.30)

2) Onder de gehele vergadering hebben wij hier te verstaan, omdat er reeds gesproken is van al de kinderen van Israël, de verzameling van de oudsten van het volk, welke de kinderen van Israël vertegenwoordigden in de gewichtigste volkszaken..

22. En Mozes deed, zoals de HEERE hem geboden had; 1) want hij nam Jozua tot zich, en stelde hem, op de heilige plaats, voor het aangezicht van Eleßzar, de priester, en voor het aangezicht van de gehele vergadering;

1) "Hij huldigde Jozua geredelijk en blijmoedig in". a. Alhoewel de aanstelling van een ander in zijn plaats kon gehouden worden voor een vermindering van zijn eigen aanzien en gezag, en dit niet veel verschilde van een dadelijke afstand van de regering, nochthans was hij gewillig, om daartoe de hand te lenen, dat een ander daarmee werd bekleed. b. Ofschoon de wereld het als een uitsluiting van zijn familie kon aanmerken, dat zijn heerlijkheid niet tot een van zijn zonen of nabestaanden overging, zo belette dit niet, dat hij, volvaardig met zijn eigen handen, eerst Eleßzar tot Hogepriester en nu Jozua, die uit een andere stam was, tot opperregeerder inhuldigende, terwijl zijn huis en zijn eigen kinderen geen aanzienlijke ambten in de Kerk- of Burgerstaat hadden, maar slechts in de rang van gewoon Leviet werden

gelaten, hetgeen zo’n blijk vanzelfverloochening en onderwerping aan de wil van de Heere was, dat hem dit tot groter eer strekte, dan de hoogste bevordering van zijn familie zou gedaan hebben, want dit bekrachtigde zijn inborst, nl. dat hij was, de zachtmoedigste man op aarde, dat hij getrouw was aan hem, die hem gesteld had over zijn gehele huis, en dat hij in alles niet handelde van zichzelf, zoals hij ook niet handelde voor zichzelf. Hieruit zag men, dat hij een grondbeginsel had, dat hem deed uitmunten boven alle andere wetgevers, welke altijd zorg droegen, om hun familie deel te doen hebben in de grootheid, die zij zelf bezeten hadden..

23. En hij legde zijn handen op hem, om hem plechtig te ordenen, d.i. hem van zijn ambtsplichten en rechten over te dragen, maar ook uit kracht van zijn volmacht, hem door God geschonken, hem toe te rusten met de nodige gaven, en gaf hem bevel, zoals de HEERE door de dienst van Mozes gesproken had, dat hij zich namelijk bij de uitoefening van zijn ambt streng te houden had aan de wet, die reeds voorhanden was, en aan de Hogepriesterlijke bemiddeling.

Het was alzo Mozes niet vergund, Israël in Kanaän te brengen; dit grote werk werd Jozua opgedragen. Wij kunnen hier de opmerking niet achterwege laten, dat daarin een diepe, zinrijke en afschaduwende betekenis ligt opgesloten. Mozes is namelijk de man van de wet: hij is als het ware de verpersoonlijkte wet; daarom luidt het in het Nieuwe Testament: de wet is door Mozes gegeven, de genade en waarheid is door Jezus Christus geworden." De wet echter kan ons niet in Kanaän brengen, zij kan ons niet zaligmaken; zij kan slechts dreigen, straffen, verpletteren, zij kan ons slechts aandrijven tot boete en aan de grenzen van Kanaän brengen, daarover, in het beloofde land brengt zij ons niet. Dat kan slechts een Jozua, Jezus: want beide namen betekenen hetzelfde. Het is één naam..

HOOFDSTUK 28.

WETTEN VAN VERSCHILLENDE OFFERS HERHAALD.

Hoofdstuk 28 en 29. Nadat Israël, dat tot de dienst van Baäl Peor verleid, en door het gericht van God gelouterd was, in de tweede monstering (hoofdstuk 26) en in de feitelijke bekrachtiging van het bezit van het heilige land (hoofdstuk 27:1,11), en in de benoeming van een opvolger aan Mozes (hoofdstuk 27:12-23) weer geheel en al tot een volk van God was aangenomen, wordt de wederaanneming tot gemeente van de Heere nog daardoor verzegeld, dat de wetgeving, die 38 jaar geleden was afgebroken, in die punten, welke nog een vervolmaking nodig hebben, verder wordt voortgezet. Dit gebeurt door een nauwkeurige bepaling van de dagelijkse- en de feestoffers van de gemeente: deze verordening op het offeren is juist nu daarom des te meer op haar plaats, daar Israël pas hier in staat zal zijn, de offerdienst in haar gehele omvang uit te oefenen.

1. Verder sprak de HEERE, geheel op dezelfde wijze als vroeger bij de berg Sinaï, toen Hij na de vervaardiging van de tent der samenkomst de godsdienst van Israël regelde (Leviticus. 1:1) tot Mozes, zeggende:

2. Gebied de kinderen van Israël, en zeg tot hen: Mijn offerande, Mijn spijze voor Mijn vuuroffers, Mijn liefelijke reuk, het offer, dat gij Mij tot een spijze zult brengen, in de liefelijke geur waarvan Ik Mij verlustigen wil (Leviticus. 3:11; 1:9), zult gij waarnemen, om Mij te offeren op zijn gezette tijd, 1) zult gij Mij op de daartoe vastgestelde tijden, en geheel op de wijze, die Ik vroeger heb aangeduid en nu nog nauwkeuriger zal bepalen, werkelijk brengen en op geen enkele wijze daarvan afwijken.

1) Mozes wederom handelende over het gedurig offer, beveelt in het algemeen, dat het volk, ten opzichte van de brandoffers, ijverig zal opvolgen, wat God daaromtrent heeft voorgeschreven. Want met het woord waarnemen heeft hij niet alleen hun ijver, maar ook hun gehoorzaamheid op het oog. Verder, opdat het volk des te meer oplettendheid zich voor elke afwijking zou wachten, noemt God Zijn brood, dat of dagelijks op de tafel placht te liggen, of bij de vuuroffers werd gevoegd, alsof Hij het at naar de wijze van de mensen. Dit is wel een menselijke spreekwijze, maar naar de kinderlijke toestand van het volk, was het noodzakelijk zo plat te spreken, opdat zij aan de ene zijde zouden leren, dat deze plechtigheid daarom door God werd aangewezen, omdat de spijs de mens verheugde. Vervolgens, opdat zij zich erop zouden toeleggen, Hem zijn offeranden zo zuiver en rein mogelijk aan te bieden..

3. En gij zult tot hen zeggen, met betrekking op hetgeen reeds eerder (Exodus. 29:38 vv. Leviticus. 6:8 vv.) vastgesteld werd: dit is het vuuroffer, dat gij op elke gewone dag bij de tent der samenkomst de HEERE offeren zult: twee volkomen eenjarige lammeren van de dag, tot een gedurig brandoffer (Exodus. 29:38).

4. Het ene lam zult gij bereiden ‘s morgens; en het andere lam zult gij bereiden tussen de twee avonden.

5. En een tiende deel van een efa meelbloem ten spijsoffer, gemengd met het vierde deel van een hin van gestoten olie.
1)

1) zie Ex 16.36; Leviticus. 2:1 Ex.29:40

6. Het is het gedurig brandoffer, dat op de berg Sinaï ingesteld was, dat gedurende de veeljarige omzwerving door de woestijn is nagelaten, maar nu weer vernieuwd moet worden, daar het u thans door de rijke buit, die gij op de Amorieten gehaald hebt, niet aan de nodige offerdieren ontbreekt, tot een liefelijke reuk, een vuuroffer voor de HEERE.

7. En zijn drankoffer, dat behalve het spijsoffer nog bij ieder brandoffer komt, zal zijn het vierde deel van een hin (hoofdstuk 15:1-16) voor het ene lam; in het heiligdom, d.i. door uitstorting op het offer, dat op het brandofferaltaar brandt, zult gij het drankoffer van de sterke1) drank voor de HEERE offeren.

1) De sterke drank. Sterk moet hier in de letterlijke zin worden opgevat. Sterk staat hier tegenover slap, en met sterke drank wordt hier bedoeld wijn, in tegenstelling tot water..

8. En het andere lam zult gij bereiden tussen de twee avonden, en daarbij eveneens een spijsoffer voegen; zoals het spijsoffer van de morgen, en zoals zijn drankoffer zult gij het bereiden, tot vuuroffer van de liefelijke reuk voor de HEERE.

De dagelijkse godsdienst bestond, naar de verschillende bepalingen hierover, daarin dat, vroeg in de morgen, zodra het licht begon te worden en nadat het altaar behoorlijk van de as gereinigd was en van nieuw hout was voorzien (Leviticus. 6:10 vv.); het brandoffer, dat uit een eenjarig lam bestond, in tegenwoordigheid van de oversten, geslacht werd, en in vereniging met het voorgeschreven spijsoffer op het altaar werd gelegd. Hieraan verbond zich het spijsoffer van de Hogepriester (Leviticus. 6:19-23). Hierop volgde de uitstorting van het drankoffer, en het uitspreken van de priesterlijke zegen besloot de plechtigheid (hoofdstuk 6:22 vv.). De oversten vertegenwoordigden de gehele gemeente en hadden de handoplegging te verrichten. Tegen de avond echter, wanneer de zon zich tot de ondergang neigde, omstreeks 2 uur ‘s middags, had het offeren plaats van het tweede eenjarige lam, geheel op dezelfde wijze. Aan deze godsdienstplechtigheid, waardoor iedere dag bij het begin en het einde door het volk aan de Heere werd toegewijd, was deels de toebereiding van de zeven lampen van de kandelaar, deels het ontsteken van een reukoffer op het reukaltaar verbonden (Exodus. 30:7 vv. Leviticus. 24:3 vv.); met het laatste stond ook een gebed voor het volk, dat in de voorhof vergaderd was, in verband (Dan. 9:21 Luk.1:9 vv. Hand.2:1). Door de offerande gaf het volk, dat met God in een verbond was getreden, zich opnieuw met lichaam en ziel aan Hem over, en van de zijde van de Heere werd de genade en de zegen van het Verbond telkens opnieuw bekrachtigd en uitgestort. Het gebed had plaats onder het brand- en spijsoffer; tussen het drankoffer en de uitdeling van de zegen zongen de Levieten, na de invoering van het Psalmgezang, onder begeleiding van snarentuig de Psalm, die voor iedere dag van de week vastgesteld was (Zondag 24, Maandag 28, Dinsdags 82 Woensdag 94, Donderdag 81, Vrijdag 93, Zaterdag 92). Wat de zegen en de wijze van uitspreken betreft, zo sprak de priester,

terwijl hij de trappen opging, die naar het voorportaal leidden: "O God, help, dat deze zegen, waarmee Gij bevolen hebt Uw volk te zegenen, een volkomen zegen zij, en dat wij in het uitspreken noch zondigen, noch een misslag begaan;" hij zong daarna de zegen met ene luide, heldere stem, waarbij hij zijn handen omhoog hief, de rechter een weinig hoger dan de linker (zie Nu 6.27), de oversten echter en het volk de ogen neersloegen en zich ter aarde bogen; nu keerde hij terug naar de tempel, terwijl hij bad: "O Heer van de gehele wereld; wij hebben gedaan, wat Gij ons bevolen hebt te doen; doe Gij nu, wat gij ons beloofd hebt. Zie uit de woning van Uw heiligdom neer en zegen Uw volk Israël." Het volk van zijn zijde loofde God met de woorden: "Dankt nu allen God, die grote dingen doet, Amen." (Sir.50:24). Of de zegen ook bij het avondoffer werd uitgesproken, is twijfelachtig..

9. Maar op de Sabbatdag 1) komen er bij het dagelijkse brandoffer (vs.2-8) nog twee volkomen eenjarige lammeren, en twee tienden meelbloem tot spijsoffer, met olie gemengd, bovendien zijn drankoffer.

1) Nu wordt bevolen, wat bij een eerdere gelegenheid is weggelaten, nl. dat op de Sabbatdag het offer moest verdubbeld worden en in de plaats van één lam twee moesten geofferd worden. Want het was billijk, omdat de zevende dag in het bijzonder God gewijd was, dat hij door een bijzonder teken van de andere dagen werd afgescheiden. Ook grotere offeranden beveelt Hij op de eerste dagen van de maanden, of bij de nieuwe maanfeesten te brengen, nl. twee varren en één ram en een bok ten zondoffer. Want wij weten, dat de eerste dag van iedere maand God heilig was, opdat aan het volk meermalen werd vernieuwd, de herinnering om die te vieren, en een bok werd erbij gevoegd tot verzoening van zonde, opdat zij iedere maand als schuldigen voor Gods aangezicht zouden staan en Hem om genade zouden smeken..

In Ezechiëls tempeldienst, die op de tijden van het Evangelie zag, zouden de sabbatsofferanden bestaan in zes volkomen lammeren en een volkomen ram, met hun spijsoffer en met hun drankoffer, om daardoor niet onduidelijk te kennen te geven, niet alleen de duurzaamheid, maar ook de bevordering en de vermeerdering van de heiliging van de Sabbatten in de dagen van de Messias..

10. Het is het brandoffer van de Sabbat op elke Sabbat, boven het gedurig brandoffer, en zijn drankoffer, zodat dus op de Sabbat het morgen- en avondoffer verdubbeld wordt.

De heiliging van de zevende dag, bestond 1. negatief, in de staking van elke bezigheid, waardoor het volk van God als het ware vrij gemaakt werd van de zorgen en de last van het leven, opdat het zijn ziel uit de verstrooiing van deze aardse beslommeringen kon terugtrekken en zich verkwikken in de rust van God; 2. positief in een heilige vergadering, waarin Israël door de overdenking van de wet van de Heere zich opbouwde in het woord van God, in het verdubbelen van het brandoffer, waardoor het opnieuw en met grotere geestkracht zijn ziel met God verenigde en in het opleggen van nieuwe toonbroden, waarin het met zijn vruchten van de heiliging voor het aangezicht van de Heere verscheen, en zich in Zijn nabijheid verheugde. (zie Ex 16.26, zie Ex 16.30 en zie Ex 31.15; Leviticus. 23:3 Exodus. 25:30 Leviticus. 24:5-9)

11. En in het begin van uw maanden, op iedere dag, waarmee een nieuwe maand aanvangt, zult gij een brandoffer voor de HEERE offeren, boven het dagelijkse of gedurige offer; twee jonge varren en een ram; zeven volkomen eenjarige lammeren;

12. En drie tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, bij de ene var, en twee tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, bij de ene ram;

13. En tot elk tiende deel meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, bij het ene lam: het is een brandoffer tot een liefelijke reuk, een vuuroffer voor de HEERE; hierdoor zal iedere eerste dag van de maand van de gewone dag onderscheiden worden.

14. En hun drankoffers, die bij dit brand- en spijsoffer komen, zullen zijn de helft van een hin bij een var, en een derde deel van een hin bij een ram, en een vierde deel van een hin wijn bij een lam. 1) Dat is het brandoffer van de nieuwe maan in elke maand, naar de maanden van het jaar, waardoor de gehele maand aan de Heere geheiligd wordt.

1) Ook: zie Nu 15.1 en volgende.

15. Daartoe zal, tot uitdelging van de zonden, die in de vorige maand bedreven zijn, een geitebok ten zondoffer en ten spijsoffer voor de HEERE, boven het gedurig brandoffer, bereid worden, met zijn drankoffer, nog vóór de aanbieding van deze offers.

Wanneer de gemeente van de Heere iedere dag door een brandoffer haar leven en werken aan de Heere wijden zou, zo was het nodig, dat zij dit ook bij de aanvang van een grotere tijdruimte deed; daarom moest de beginnende nieuwe maand door een bijzonder offer de Heere geheiligd worden. Terwijl nu voor iedere dag een brandoffer genoeg was, waarin het denkbeeld van verzoening lag opgesloten, moest, met een terugblik op de zonden, die in de verlopen maand bedreven waren en nog onverzoend waren gebleven, een bijzonder zondoffer aangebracht worden, om op grond van de verzoening van die zonden, het leven opnieuw de Heere te kunnen heiligen. Deze betekenis van het offer van de nieuwe maan werd nog verhoogd, door dat de priesters gedurende de offerande op zilveren trompetten bliezen, opdat de gemeente daardoor aan God zou worden voorgesteld, en Hij aan haar zou gedenken. Het trompetgeschal namelijk moest het gebed, dat in het offer zichtbaar was voorgesteld, voor God brengen, opdat God haar in genade zou aanzien, haar vergeving van zonde en kracht tot heiliging zou geven, en de gemeente in Zijn zalige gemeenschap opnieuw heilig voor Zijn aangezicht zou wandelen. Eigenlijke feestdagen met sabbatsrust waren deze eerste dagen van elke maand of dagen van de nieuwe maan niet; toch werd in vervolg van tijd de nieuwe maan langzamerhand een feestdag, waarop alle handel en bezigheid rustte, de vromen in Israël bij de profeten opbouwing zochten; vele families en geslachten jaarlijkse dankoffers brachten, en ook in latere tijd de ijverigste lieden het vasten nalieten. Daarom werd deze dag ook door de profeten dikwijls als een feest naast de Sabbat genoemd (1 Samuel 20:6,29; 2 Koningen. 4:23 Jesaja. 1:13 Ezech.46:1 Hos.2:18 Amos 8:5 Judith 8:6)

16. En in de eerste maand op de veertiende dag van de maand Abib of Nisan (zie "Ex 12.2) is het Pascha voor de HEERE, wanneer men tussen de twee avonden het paaslam slacht en eet.

Exodus. 12:3-14; 21-27 Leviticus. 23:5

17. En op de vijftiende dag van deze maand is het feest van de ongezuurde broden, dat zich daaraan sluit. Zeven dagen achtereen zullen ongezuurde broden gegeten worden.

Exodus. 12:15-20; 13:4-10 Leviticus. 23:6-8

18. Op de eerste dag zal een heilige samenroeping zijn, hij zal voor een hoge feestdag gehouden worden; geen dienstwerk zult gij doen (Leviticus. 23:7).

19. Maar gij zult een vuuroffer ten brandoffer aan de HEERE offeren, op dezelfde wijze als op het feest van de nieuwe maan (vs.11-15): twee jonge varren, en een ram, daartoe zeven eenjarige lammeren, volkomen zullen zij u zijn. 1)

1) Opdat de viering van het Pascha des te hoger zou geschat worden, heeft Hij dit buitengewone offer verbonden met de offerande van een paar varren, deels, opdat zij meer zouden opgewekt worden, om zich tot God te wenden; deels, opdat zij zouden erkennen, hoe algemeen Hij hen in Zijn genade heeft omvat, omdat Hij uit hun kudden en uit hun groot vee Zijn offeranden nam, ja, ook eist, dat zij uit hun voorraadkamers en korenschuren Hem een heilige maaltijd zouden bereiden, deels ook, opdat zij, zich schuldig belijdende aan de eeuwige dood, tot Hem om vergiffenis zouden vluchten en tegelijk erkennen, dat er slechts een wijze van verzoening was, wanneer God in hun offerande genoegen nam..

Door het veelvuldig brengen van de offeranden op het Paasfeest, moest Israël elk jaar zijn voortdurende en blijmoedige dankbaarheid tonen aan de Heere God voor de verlossing uit Egypte. Waar Hij hun die grote genade bewezen had, daar moesten zij door offeranden hun dankbaarheid tonen, dat zij die weldaad ook werkelijk als genade erkenden..

20. En hun spijsoffer zal zijn meelbloem met olie gemengd; drie tienden bij een var, en twee tienden bij een ram zult gij bereiden.

21. Tot elk zult gij een tiende deel bereiden bij een lam, tot die zeven lammeren toe.

22. Daarna, eer het brandoffer wordt gebracht, een bok ten zondoffer, om over u verzoening te doen.

23. Behalve het morgenbrandoffer, dat tot een gedurig brandoffer is, zult gij deze dingen, dit zond- en brandoffer bereiden.

24. Achtervolgens deze dingen zult gij overdag, zeven dagen lang, de spijze van het vuuroffer bereiden tot een liefelijke reuk voor de HEERE; gij zult dus uw offeraanbieden, dat de Heere tot een spijze verstrekt, waarin Hij een welbehagen heeft (Leviticus. 21:6,8,17,21 vv.); boven dat gedurig brandoffer zal het bereid worden, met zijn drankoffer.

25. En op de zevende dag zult gij, evenals op de eerste (vs.18), een heilige samenroeping hebben: geen dienstwerk zult gij doen.

De vroegere bepalingen over het zevendaagse Paasfeest worden, hoewel samengevat, hier nog eens herinnerd. De hoofdzaak echter, waarop het hier aankomt, is het vaststellen van het offer op iedere dag van het feest in aansluiting met het morgenbrandoffer. Zoals reeds in vs.19 28.19 gezegd is, zijn die offeranden juist dezelfde, die vastgesteld zijn voor het feest van de nieuwe maan; naderhand komen deze offers weer terug bij het Pinksterfeest (vs.27 vv.)) en vermenigvuldigd (hoofdstuk 29), bij het Loofhuttenfeest, terwijl zij enigszins verminderd voorkomen op de dag van het geklank (hoofdstuk 29:1 vv.), op de Verzoendag (Numeri. 29:7 vv.), en op de verbodsdag (Numeri. 29:35-38). Blijkbaar vormt dus het zondoffer, dat uit een geitebok bestaat, en het brandoffer, dat uit twee jonge varren, een ram en zeven éénjarige lammeren bestaat, het hoofdoffer van de feestdagen. Bij het brandoffer wordt dit overal met een var verminderd, waar de dag toch reeds door bijzondere feestoffers gekenmerkt is, of zich onmiddellijk aan andere feesten aansluit; vermeerderd daarentegen bij het grootste feest van het jaar, het Loofhuttenfeest. Deze vermeerdering is deels een verdubbeling, 2 rammen en 14 éénjarige lammeren, deels een vervijfvoudiging, 2 maal 5 maal 7 = 70 varren (zie Ge 47.2 en zie Ex 27.2); doch de 70 varren worden niet gelijk over de 7 dagen verdeeld, maar in afdalende volgorde: 13, 12, 11, 10, 9, 8, 7, opdat de zevende dag het heilige getal zeven bevatten zou. Evenals de gemeente van Israël, als gemeente van de Heere, zich in haar dagelijkse offeranden naar lichaam, ziel en geest, zich de Heere, haar God, moest toewijden, zo moest zij zo’n heiliging op haar feestdagen in dubbele mate bewerkstelligen; dit is in het algemeen het denkbeeld, dat in al de wetten over het offeren ten grondslag ligt, en deze order ontwikkelt zich zo, dat daardoor iedere hoogtijd zijn eigen streng karakter verkrijgt, naarmate van zijn betekenis en de plaats, die hij in het kerkelijk jaar inneemt..

26. Evenzo op den dag van de eerstelingen, op het Pinksterfeest, dat 50 dagen na Pasen gevierd wordt (Leviticus. 23:15-22), als gij een nieuw spijsoffer aan de HEERE zult offeren, het spijsoffer, dat uit de vruchten van de nieuwe oogst bestaat, naar uw weken, de zeven weken die gij rekenen moet van de dag af, waarop de eerstelingen geofferd worden (Leviticus. 23:15), zult gij een heilige samenroeping hebben: geen dienstwerk zult gij doen (vs.18,25).

27. Dan zult gij de HEERE een brandoffer tot een liefelijke reuk offeren: twee jonge varren, een ram, zeven eenjarige lammeren; 1)

1) Het feest-, brand- en zondoffer van deze dag is van het in Leviticus. 23:18 verordende brand- en zondoffer, dat de eerstelingen moest begeleiden, onafhankelijk en vóór deze, na het dagelijks morgenoffer te brengen..

Deze mening van Keil wordt duidelijk gesteund door de volgende verzen, en daarom is er ook geen verschil te zoeken tussen Leviticus. 23:18 en deze plaats. Wat hier geboden wordt is aanvulling van hetgeen aldaar wordt verordend..

28. En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd: drie tienden bij een var, twee tienden bij een ram;

29. Tot elk een tiende bij een lam, tot die zeven lammeren toe;

30. Een geitebok, om voor u verzoening te doen.

31. Behalve het gedurig brandoffer, in onmiddellijke aansluiting daarvan, en zijn spijsoffer, zult gij ze bereiden: zij zullen u volkomen zijn met hun drankoffers.

HOOFDSTUK 29.

NOG ANDERE OFFERS.

1. Evenzo in de zevende maand, op den eerste dag van de maand Tisri (zie "Ex 12.2), zult gij een heilige samenroeping hebben; geen dienstwerk zult gij doen: het zal u een dag van het geklank zijn (Leviticus. 23:23-25).

2. Dan zult gij een brandoffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE bereiden: een jonge var, een ram, zeven volkomen eenjarige lammeren;

3. En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd: drie tienden bij de var, twee tienden bij de ram,

4. En een tiende bij een lam, tot die zeven lammeren toe;

5. En een geitebok ten zondoffer, om over u verzoening te doen;

6. Behalve het brandoffer van de maand, en zijn spijsoffer, dat op die dag, als de dag van de nieuwe maan, toch plaatsvindt (hoofdstuk 28:11-13), en het gedurig brandoffer en zijn spijsoffer, dat op die dag, als een gewone dag van de week, volgens hoofdstuk 28:4-6 toch geofferd wordt, en met hun drankoffers, die volgens hoofdstuk 28:14,8 met deze beide offers verenigd moeten worden; naar hun wijze moeten zij uitgevoerd worden tot een liefelijke reuk, en zij mogen niet nagelaten worden, om het derde offer, dat wegens de bijzondere betekenis van de dag er nog bijkomt. Dit derde offer wordt op zichzelf ten vuuroffer aan de HEERE gebracht; het hangt noch van de beide andere offeranden af, noch oefent daar invloed op uit.

7. En op de tiende van deze zevende maand, op de grote Verzoendag (Leviticus. 23:26-32), zult gij een heilige samenroeping hebben, en gij zult uw zielen verootmoedigen: geen werk zult gij doen (Leviticus. 16:29,31).

8. Maar gij zult brandoffer tot een liefelijke reuk aan de HEERE offeren, een jongen var, een ram, zeven eenjarige lammeren: volkomen zullen zij u zijn (Numeri. 28:19).

9. En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd: drie tienden bij de var, twee tienden bij de ene ram;

10. Tot elk een tiende bij een lam, tot die zeven lammeren toe;

11. Een geitebok ten zondoffer, behalve het zondoffer van de verzoeningen, waarvan in Leviticus. 16:5-28 uitvoeriger is gesproken, en het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, met hun drankoffers.

12. Evenzo op de vijftiende dag van deze zevende maand, waarop het Loofhuttenfeest een aanvang neemt (Leviticus. 23:34-36; 39-43), zult gij een heilige samenroeping hebben: geen dienstwerk zult gij doen; maarzeven dagen zult gij voor de HEERE een feest vieren.

13. En gij zult een brandoffer ten vuuroffer offeren, tot een liefelijke reuk voor de HEERE: dertien jonge varren, twee rammen, veertien eenjarige lammeren: zij zullen volkomen zijn;

14. En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd: drie tienden bij een var, tot die dertien varren toe; twee tienden bij een ram, onder die twee rammen;

15. En tot elk een tiende bij een lam, tot die veertien lammeren toe;

16. En een geitebok ten zondoffer, behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.

17. Daarna op de tweede dag: twaalf jonge varren, twee rammen, veertien volkomen eenjarige lammeren;

18. En hun spijsoffer, en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;

19. En een geitebok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, met hun drankoffers.

20. En op de derde dag: elf varren, twee rammen, veertien volkomen eenjarige lammeren;

21. En hun spijsoffers, en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;

22. En een bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.

23. Verder op de vierde dag: tien varren, twee rammen, veertien volkomen eenjarige lammeren;

24. Hun spijsoffer, en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren; in hun getal, naar de wijze;

25. En een geitebok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.

26. En op de vijfde dag: negen varren, twee rammen, en veertien volkomen eenjarige lammeren;

27. En hun spijsoffer, en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;

28. En een bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer en zijn drankoffer.

29. Daarna op de zesde dag: acht varren, twee rammen, veertien volkomen eenjarige lammeren;

30. En hun spijsoffer, en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;

31. En een bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer en zijn drankoffers.

32. En op de zevende dag: zeven varren, twee rammen, veertien volkomen eenjarige lammeren;

33. En hun spijsoffer en hun drankoffers tot de varren, tot de rammen en tot de lammeren, in hun getal, naar hun wijze;

34. En een bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.

35. Op de achtste dag van dezelfde maand Tisri zult gij een verbodsdag 1) hebben: geen dienstwerk zult gij doen (Leviticus. 23:36).

1)Verbodsdag, d.i. dag, waarmee het feest, in dit geval het Loofhuttenfeest, moest besloten worden. Dat op het Loofhuttenfeest zoveel meer offers moesten gebracht worden, als op de andere grote feesten, lag hierin, dat dit feest gevierd werd, als de oogst was afgelopen, en Israël daarom niet alleen zijn dank moest brengen, dat het nu rustig kon wonen onder zijn vijgeboom en wijnstok, maar ook voor de zegeningen, hun in de oogst uit genade geschonken. Bovendien moest zulk een feest een voorsmaak zijn van het wonen in het eeuwige en hemelse Kanaän, waarin het verloste Israël God, de Heere, eeuwig zal brengen, de dank van hun hart in overvloedige mate..

36. En gij zult een brandoffer ten vuuroffer offeren, tot een liefelijke reuk voor de HEERE: een var, een ram, zeven volkomen eenjarige lammeren;

37. Hun spijsoffer en hun drankoffers tot de var, tot de ram, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;

38. En een bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.

39. Deze dingen, alles wat in hoofdstuk 28:3-29:38 genoemd wordt, zult gij de HEERE doen op uw gezette hoogtijden; behalve uw geloften en uw vrijwillige offers, met uw brandoffers, en met uw spijsoffers, en met uw drankoffers, en met uw dankoffers. Op de privaatoffers van bijzondere personen, die zij, krachtens een gelofte of uit vrije beweging aan de Heere brengen (hoofdstuk 15:1-16 Leviticus. 22:17 vv.), is hierbij niet gelet, maar er is slechts sprake geweest van de offers van de gemeente; zulke privaatoffers kunnen natuurlijk op de feesten ook gebracht worden, doch zij volgen eerst op de offers van de gemeente, die bij de wet zijn voorgeschreven.

40. En Mozes sprak tot de kinderen van Israël, naar al wat de HEERE, in het bovengenoemde, Mozes geboden had, zodat van nu af aan de godsdienst van de offeranden weernauwkeurig kon waargenomen worden.

HOOFDSTUK 30.

OVER DE GELOFTEN, VOOR ZOVEEL ZIJ VRIJEN EN NIET VRIJEN VERBINDEN.

I. Vs.1-16. Verder regelt de Heere de vrijwillige geloften en onthoudingen, waarvan reeds Leviticus. 27 sprake was, voor zover het de vrouwelijke personen betreft, die slechts dan zelfstandig over zichzelf en haar goederen beschikken kunnen, wanneer zij òf weduwen òf door scheiding van haar mannen verlaten zijn; bevinden zij zich echter nog in de vaderlijke macht, of zijn zij door het huwelijk in die van haar echtgenoten overgegaan, dan hangt de verplichting of niet-verplichting van haar gelofte van de bewilliging of weigering van haar vader of echtgenoot af.

1. En Mozes sprak, ten gevolge van een goddelijk bevel, dat hij evenzo in deze tijd ontving (hoofdstuk 28:1), tot de hoofden van de stammen van de kinderen van Israël, en met deze juist hierom, omdat de zaak, die hij hun had mee te delen, in het burgerlijk rechtswezen, namelijk in het familieleven ingreep, zeggende: Dit is de zaak, die de HEERE geboden heeft: 1)

1) In dit hoofdstuk leert Mozes, dat de geloften, welke niet genomen waren door vrije personen, bij God niet geldig waren. Doch, ofschoon van de jongens geen sprake is, omdat echter zij in dezelfde toestand zijn, schijnt het, dat zij bij gevolgtrekking, met de meisjes en vrouwen op één lijn moeten geplaatst worden, tenzij wellicht God voor het zwakke geslacht in het bijzonder heeft willen zorgen. Maar omdat Hij de meisjes, die niet meer onder de vaderlijke macht stonden, toestaat geloften te doen en Hij dus met de sekse geen rekening houdt, maar om de lichtzinnigheid en onbedachtzaamheid te hulp te komen, schijnt de wet deze bedoeling te hebben, dat zowel de vader over zijn kinderen als de man over zijn vrouw het recht ongeschonden wordt gelaten..

HOOFDSTUK 30.

OVER DE GELOFTEN, VOOR ZOVEEL ZIJ VRIJEN EN NIET VRIJEN VERBINDEN.

I. Vs.1-16. Verder regelt de Heere de vrijwillige geloften en onthoudingen, waarvan reeds Leviticus. 27 sprake was, voor zover het de vrouwelijke personen betreft, die slechts dan zelfstandig over zichzelf en haar goederen beschikken kunnen, wanneer zij òf weduwen òf door scheiding van haar mannen verlaten zijn; bevinden zij zich echter nog in de vaderlijke macht, of zijn zij door het huwelijk in die van haar echtgenoten overgegaan, dan hangt de verplichting of niet-verplichting van haar gelofte van de bewilliging of weigering van haar vader of echtgenoot af.

1. En Mozes sprak, ten gevolge van een goddelijk bevel, dat hij evenzo in deze tijd ontving (hoofdstuk 28:1), tot de hoofden van de stammen van de kinderen van Israël, en met deze juist hierom, omdat de zaak, die hij hun had mee te delen, in het burgerlijk rechtswezen, namelijk in het familieleven ingreep, zeggende: Dit is de zaak, die de HEERE geboden heeft: 1)

1) In dit hoofdstuk leert Mozes, dat de geloften, welke niet genomen waren door vrije personen, bij God niet geldig waren. Doch, ofschoon van de jongens geen sprake is, omdat echter zij in dezelfde toestand zijn, schijnt het, dat zij bij gevolgtrekking, met de meisjes en vrouwen op één lijn moeten geplaatst worden, tenzij wellicht God voor het zwakke geslacht in het bijzonder heeft willen zorgen. Maar omdat Hij de meisjes, die niet meer onder de vaderlijke macht stonden, toestaat geloften te doen en Hij dus met de sekse geen rekening houdt, maar om de lichtzinnigheid en onbedachtzaamheid te hulp te komen, schijnt de wet deze bedoeling te hebben, dat zowel de vader over zijn kinderen als de man over zijn vrouw het recht ongeschonden wordt gelaten..

2. Wanneer een man aan de HEERE ene gelofte 1) zal beloofd hebben, om Hem iets van zijn eigendom te geven, of een eed zal gezworen hebben, zijn ziel met een verbintenis verbindende, 2) om door de een of andere onthouding zijn lichaam te kastijden (vs.14), zijn woord zal hij niet ontheiligen, niet onvervuld laten: naar alles, wat uit zijn mond gegaan is zal hij doen 3) (Deuteronomium. 23:21).

1) Hieronder wordt verstaan, een positieve belofte (Nèder), een belofte, dat men de Heere iets zal geven uit zijn eigendommen..

2) Of: een onthouding op zijn ziel nemen, dit is, een negatieve gelofte, een belofte, dat men zich van iets zal onthouden, of iets niet zal doen. Ongetwijfeld wordt hieronder het vasten verstaan..

3) Dit is de regel die in het algemeen geldt bij geloften, maar bij vrouwelijke personen, die niet zelfstandig zijn, vereist deze regel een zekere beperking, want zij hebben nog de inwilliging nodig van hen, in wier macht zij zich bevinden, en dan zal het zwijgen van de laatsten, tot op de avond van de dag waarop hun de gelofte werd bekend gemaakt, zoveel gelden als een rechtstreekse toestemming..

3. Maar als een vrouw de HEERE een gelofte zal beloofd hebben, 1) en zich met een verbintenis in het huis van haar vader in haar jongheid, terwijl zij nog ongehuwd is, zal verbonden hebben;

1) Nu daalt hij af tot de zaak zelf, waarover hij zich voorgesteld heeft te handelen, namelijk, dat geloften gedaan door personen, die hun eigen heer niet zijn, niet behoeven gehouden te worden. En twee soorten tekent hij op. Allereerst leert hij in deze plaats, dat indien een dochter des huizes, terwijl zij inwoont bij haar vader, iets beloofd heeft buiten zijn weten, deze gelofte niet van kracht is. Hetzelfde geldt, indien de vader, nadat hij de belofte gehoord heeft, het heeft verboden; maar, indien hij gezwegen heeft, terwijl hij tegenwoordig was, zal zijn stilzwijgen voor toestemming aangerekend worden. Waaruit men kan opmaken, dat zij allen, die met macht bekleed zijn, hun ambt niet waarnemen, tenzij zij vrij en flink zich stellen tegen alles, zo dikwijls hen iets mishaagt, omdat hun stilzwijgende oogluiking een zekere goedkeuring mag heten. In de tweede plaats handelt hij over de vrouwen, die getrouwd zijn, wier geloften, gedaan, wanneer haar mannen afwezig zijn, of wanneer zij ze niet goedkeuren, hij beveelt, dat zij niet geldig zullen zijn. Maar, indien zij stilzwijgen, terwijl zij

ermee bekend zijn, verplicht hij hen, om ze te houden. Want vele bedrieglijke handelingen hadden erdoor kunnen ontstaan, omdat het bij velen gebruikelijk is, om, terwijl zij aan de echtgenoten behagelijk willen zijn, een tijd lang hun neiging te verbergen, maar, wanneer het gekomen is tot de uitvoering van de zaak zelf, te willen verijdelen, wat beloofd is. Maar, tenzij zij te rechter tijd van hun vrijheid gebruik maken, wil God, dat zij boeten voor hun slaafse toegevendheid en het verbergen van hun wil. Echter, omdat haar onbestendigheid en onstandvastigheid de vrouwen dikwijls aanzet, om bedrieglijk te handelen, komt God ook dit gevaar tegen. Het kan gebeuren, dat een vrouw, de man onderworpen, door het heftig bruisen van haar ijver, een gelofte doet, maar, nadat hij gestorven is, in haar weduwstaat zich terugtrekt, onder het voorwendsel, dat zij toen nog niet vrij was, niet haar eigen meester; zij zal dan toch doen, tot welke dingen zij zich verbonden heeft..

4. En haar vader haar gelofte, en haar verbintenis, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, zal horen, en haar vader tegen haar zal stilzwijgen, zo zullen al haar geloften bestaan, en elke verbintenis, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, zal bestaan, haar belofte van toewijding, zowel als die van onthouding heeft dan volle kracht, de ene, zowel als de andere moet stipt door haar vervuld worden.

5. Maar indien haar vader dat zal breken, ten dage dat hij het hoort, indien hij uitdrukkelijk zijn nee daarover uitspreekt, al haar geloften, en haar verbintenissen, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, zullen niet bestaan; maar de HEERE zal het haar vergeven, dat zij haar geloftenniet houdt, want haar vader heeft ze haar doen breken. 1)

1) Daar het een vrijwillige uiting van vroomheid is, laadt zij op zich geen schuld, wanneer de vader haar verbiedt de gelofte te vervullen. Zij is gehoorzaamheid aan haar vader in dezen verschuldigd, want-en het komt ook hier zo treffend uit-zijn gebod, en daarom, gehoorzaamheid aan de vader, staat bij God hoger aangeschreven, dan alle eigenmachtige godsdienst. "Gehoorzaamheid is beter dan offeranden.".

Mogen kinderen niet eens buiten weten van de ouders om geloften doen aan de Heere, hoeveel minder mogen zij zich in het geheim in het huwelijk, dat een zaak is voor het hele verdere leven, begeven..

6. Doch indien zij immers een man heeft, en haar geloften op haar 1) zijn, nog van de tijd toen zij ongehuwd was, of de uitspraak van haar lippen, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, daar zij had moeten bedenken, dat zijspoedig vrouw worden kon, en aldus van de macht van de vader op die van haar man kon overgaan;

1) Op haar, dat is, wanneer zij de gelofte met zich meebrengt als zij in het huwelijk treedt; wanneer zij met die gelofte is bezwaard..

7. En haar man dat zal horen, waartoe zij zich, op welke wijze dan ook, verbonden heeft, en ten dage dat hij het hoort tegen haar zal stilzwijgen, zo zullen haar geloften bestaan, en haar verbintenissen, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, zullen bestaan.

8. Maar indien haar man ten dage dat hij het hoorde, dat zal breken, en haar gelofte die op haar was, zal te niet maken, bovendien de uitspraak van haar lippen, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, zo zal het de HEERE haar vergeven. Hij zal het intrekken daarvan niet tot zonde rekenen, omdat zij de man nu niet minder gehoorzamen moet, dan vroeger haar vader.

9. Aangaande de gelofte van een weduwe, of van een verstotene, of van een, die van haar man gescheiden is; alles, waarmee zij haar ziel verbonden heeft, of wanneer zij een gelofte van onthouding doet, zal over haar bestaan; want zij bevindt zich niet meer in de macht van de man of van haar vader zelfs niet wanneer zij bij deze laatste thuis is.

10. Maar indien zij in het huis van haar man, terwijl zij nog in zijn macht was, gelofte gedaan heeft, of met een eed door verbintenis haar ziel verbonden heeft;

11. En haar man dat gehoord, en tegen haar stil zal gezwegen hebben, dat niet brekende, zo zullen al haar geloften bestaan, bovendien elke verbintenis, waarmee zijhaar ziel verbonden heeft, zal bestaan;

12. Maar indien haar man die dingen geheel te niet maakt, ten dage dat hij het hoort, niets van al wat uit haar lippen gegaan is, van haar gelofte, en van de verbintenis van haar ziel zal bestaan; haar man heeft ze te niet gemaakt, en de HEERE zal het haar vergeven (vs.8).

13. Elke gelofte, en elke eed van de verbintenis, om de ziel te verootmoedigen, die zal haar man bevestigen of die zal haar man te niet maken, geheel naar zijn goedvinden, echter volgens dit voorschrift:

14. Maar zo haar man tegen haar van dag tot dag geheel stilzwijgt, zo bevestigt hij al haar geloften, of al haar verbintenissen, die op haar zijn; hij heeft ze bevestigd, omdat hij tegen haar stilgezwegen heeft ten dage dat hijhet hoorde, want op die dag had hij slechts het recht haar geloften te niet te doen.

15. Doch zo hij ze geheel te niet maken zal, een of meer dagen nadat hij het gehoord zal hebben, zo zal hij haar ongerechtigheid dragen;

Dit is: hij zal de schuld, die zij door het niet vervullen van haar gelofte of verbintenis op zich laadt, dragen, en hij, in de plaats van de vrouw, moet nu de Heere een zondoffer betalen, zoals in Leviticus. 4:5 vv. voorgeschreven is, of hij vervalt, wanneer hij dit nalaat, aan het goddelijk strafgericht, zoals dit in Leviticus. 5:1 beschreven is..

16. Dat zijn de instellingen, die de HEERE Mozes geboden heeft, met betrekking tot de vrijwillige geloften van vrouwelijke personen, opdat hierbij de juiste verhouding tussen een man en zijn vrouw, tussen een vader en zijn dochter, zijnde in haar jongheid in het huis van haar vader recht begrepen wordt (vs.4-6).

Ook dit hoofdstuk, hoe onsamenhangend het op het eerste gezicht met het vorige schijnt, vormt nochthans een steen, die voor het gehele gebouw onmisbaar is; want de geloften

bestaan grotendeels in het aanbrengen van offers, en zelfs de geloften van onthouding zijn van godsdienstige aard. Terwijl alzo de beide vorige hoofdstukken de voorgeschreven vormen van de Godsverering behandelen, spreekt dit hoofdstuk over de vrijwillige uitingen van vroomheid, en beperkt die zodanig, dat zij de verhouding in het huiselijk leven, die ook zelf van God bepaald is, niet in de weg treden..

HOOFDSTUK 31.

ISRAEL OVERWINT DE MIDIANIETEN EN BEHAALT EEN GROTEN BUIT.

I. Vs.1-24. Daar Israël nu door de nieuwe monstering (hoofdstuk 26) weer tot een leger van Jehova georganiseerd is, en door de wetten op het offeren, die daarop volgden, zijn verhouding tot de Heere nauwkeurig geregeld is (hoofdstuk 28 en 29), kan het nu overgaan tot de bestrijding van de Midianieten, zoals reeds (hoofdstuk 25:16-18) bevolen is. Daartoe worden 12.000 man, uit iedere stam duizend, onder begeleiding van Pinehas, de aanvoerder van de trompetters, uitgezonden; deze doden alles, wat mannelijk is onder de Midianieten, waaronder ook hun vijf koningen met Bileam, die nog bij hen vertoefde; zij brengen een grote menigte gevangenen en een grote buit mee terug, maar moeten bij hun terugkeer van de gevangenen ook nog de kinderen van het mannelijk geslacht ombrengen, behalve de vrouwen, die een man bekend hadden. Daarop moeten zij zich 7 dagen buiten het leger houden, tot hun reiniging, zoals bij de wet bepaald was.

1. En de HEERE sprak tot Mozes, hem het bevel herinnerende van hoofdstuk 25:16 vv., waarvoor nu de tijd gekomen was, zeggende:

2. Neem de wraak van de kinderen van Israël van de Midianieten, 1) wegens de schade die zij u berokkend hebben door de verleiding tot de dienst van Baäl Peor (hoofdstuk 25:1-9); daarna, wanneer gij uw laatste werk als aanvoerder van het volk volbracht zult hebben, zult gij verzameld worden tot uw volken 2) (Numeri. 25:17; 27:13).

1) Over het onderscheid van de vergelding in de dienst van God, ter verdediging van de goederen en rechten, die door Hem ons zijn toevertrouwd, en ter afwering van de goddeloosheid, die, als zij niet gestraft werd, de overhand nemen zou bij een volk, dat zijn geluk met voeten treedt, en van de vergelding, die gepleegd wordt bij een persoonlijke belediging, zie Psalm 41.10. "Daar Jehova zich met Israël verbonden heeft, zo is iedere aanval op Israël ook een aanval op Jehova zelf (Psalm. 105:14 vv.): deze algemene regel geldt in dit geval des te meer, omdat de aanval van de Midianieten op Israël rechtstreeks ten doel had, om het volk tot de dienst van Baäl-Peor te vervoeren en van Jehova afvallig te maken. Is echter Jehova zelf aangevallen, zo is de wraak noodzakelijk; want Jehova is God, en mag daarom ook niet aangevallen worden, en Hij geeft Zijn eer niet aan anderen. Tegen Egypte volvoerde Jehova zelf als wraak, Hij streed en Israël zweeg en zag toe (Ex.14:14); tegen Amalek moest het reeds bevrijde en verloste volk het zelf beproeven; en nu was het op zijn baan reeds zoveel verder voortgeschreden, zodat het gemakkelijk de strijd van Jehova tegen zijn vijanden kon strijden.".

Hamann (ten tijde van Frederik de Grote, een van de minst ondergeschikte beambten, en schrijver onder de naam van "de Magiër in het Noorden) zegt: "In de Bijbel is dezelfde regelmatige orde als in de natuur." Wij mogen hierbij opmerken: In de Bijbel draagt, zo niet alles, dan toch zeer veel evenzo het karakter van willekeur en toeval als in de natuur alles op verborgen wetten van wijsheid en macht gegrondvest is, en in getal, maat en gewicht is samengevat; in de Bijbel is alles met een bedoeling geschreven, en volgens het plan en de

raad van de eeuwige liefde, en in de wetten van waarheid en wijsheid samengevat en daarnaar geregeld, tot de woorden, letters en tekens toe. En deze schijnbaar teugelloze vrijheid bij de hechtste noodzakelijkheid, deze in onze ogen bandeloze willekeur bij verborgen wetten, inzettingen en methoden van eeuwige waarheid en wijsheid; de ogenschijnlijke pantheïsche en atheïstische toevalligheid (alsof er geen God of tenminste geen persoonlijke God was) bij een Voorzienigheid, die in haar woord geen titel of jota vallen laat, drukt, zodra de verborgen liefde en wijsheid erkend worden, op het geheel de stempel van een goddelijk meesterstuk, en werpt een glans van onovertrefbare volkomenheid op het woord van God, in wiens licht het ongerijmd zou zijn in dit boek nog te zoeken naar bewijzen van de goddelijkheid..

Ook dit hoofdstuk, hoe onsamenhangend het op het eerste gezicht met het vorige schijnt, vormt nochthans een steen, die voor het hele gebouw onmisbaar is; want de geloften bestaan grotendeels in het aanbrengen van offers, en zelfs de geloften van onthouding zijn van godsdienstige aard. Terwijl de beide vorige hoofdstukken de voorgeschreven vormen van de Godsverering behandelen, spreekt dit hoofdstuk over de vrijwillige uitingen van de vroomheid, en beperkt die zodanig, dat zij de verhouding in het huiselijk leven, die ook zelf door God bepaald is, niet in de weg treden..

Wanneer Mozes na het eindigen van de tocht tegen de Midianieten niet dadelijk tot zijn volken verzameld wordt, maar tot Deuteronomium. 34 nog vele bevelen van de Heere ontvangt, zo verwijzen wij naar Joh.14:31, waar de Heere Jezus evenzo reeds spreekt: "Staat op en laat ons van hier gaan," terwijl toch in de drie volgende hoofdstukken de redenen voorkomen, die Hij nog sprak, vóórdat Hij werkelijk met Zijn discipelen over de beek Kedron gaat. Maar de laatste daad van Mozes in de leiding van Israël was zonder twijfel deze tocht..

2) De Heere rukt soms voorname mannen weg, wanneer wij achten, dat zij het minst kunnen gemist worden; maar dit behoort ons tot een voldoening te verstrekken, dat zij ons nooit worden ontrukt, eer en alvorens zij het werk, dat voor hen was bestemd, ten einde gebracht hebben..

3. Mozes dan sprak tot het volk, zeggende: Dat zich mannen uit u ten strijde toerusten, 1) en dat zij tegen de Midianieten zijn, om de wraak van de HEERE te doen aan de Midianieten.

1) De bedoeling is, dat, wie tegen de Midianieten ten strijde zouden trekken, zich vrijwillig konden aanmelden. Het karakter van deze strijd was een heilig karakter. Het was de strijd van Israël tegen haar vijanden, maar die het bijzonder op zijn geestelijke ondergang hadden gemunt, zoals gebleken was door hun verleiding tot afgoderij en hoererij. Daarom moest het volk, dat ten strijde zou uittrekken, een vrijwillig volk zijn. Ook het geestelijk Israël, dat de strijd van de Heere tegen zijn vijanden voert, is een vrijwillig volk..

4. Van elke stam onder alle stammen van Israël zult gij een gelijk getal van duizend krijgslieden ten strijde zenden, zodat het gehele volk een gelijk aandeel aan de strijd heeft.

5. Alzo werden geleverd uit de duizenden van Israël, duizend van elke stam, dus tezamen twaalf duizend toegerusten ten strijde.

6. En Mozes zond hen ten strijde, duizend van elke stam, hen en Pinehas, 1) de zoon van Eleßzar, de priesters die door zijn heilige ijver, om de Heere te wreken, de plaag had doen ophouden (hoofdstuk 25:6 vv.), en nu reeds door zijn aanwezigheid alleen de strijders voor ogen hield, waartoe zij uittrokken. Hij zond hem ten strijde, met de heilige vaten (gereedschappen) en 2) de trompetten van het geklank (hoofdstuk 10:9) in zijn hand, opdat de gehele krijgstocht het aanzien zou hebben van een heilige strijd van de gemeente van de Heere tegen Zijn en haar vijanden.

1) Pinehas werd aan het leger toegevoegd, niet als aanvoerder van de krijgers, maar als Overpriester met de heilige trompetten (hoofdstuk 10:9), omdat de strijd een heilige strijd van de gemeente tegen haar vijanden en die van haar God was..

2) En, hier in de zin van, en wel, als verklaring van het voorgaande. De heilige vaten of gereedschappen zijn dan de trompetten van het geklank. De veronderstelling, dat hier de Hogepriesterlijke klederen bedoeld worden, gaat niet op, omdat Pinehas geen Hogepriester was. Ook kan de Ark van het Verbond niet bedoeld zijn, zoals sommigen willen, omdat hier staat vaten. Zonder enige twijfel worden hier bedoeld, de trompetten, waarvan in hoofdstuk 10:9 sprake is. Van Jozua wordt in het geheel geen melding gemaakt. Wellicht dat iedere afdeling een eigen hoofdman had en deze voor deze strijd zich alleen met Pinehas hadden te verstaan, zonder in hem hun eigenlijke aanvoerder te erkennen, maar meer hun raadsman en Overpriester..

7. En zij streden tegen de Midianieten, zoals de HEERE Mozes geboden had, en zij doodden, na een zegevierende slag, waarin zij ten gevolge van een goddelijke besturing geen enkele verloren hadden, al wat mannelijk was. 1)

1) Zij doodden al wat mannelijk was. Dit wil niet zeggen, dat geen enkele Midianiet gespaard bleef, want later lezen wij weer van dit volk, maar dat zij allen doodden, die zij ontmoetten, die zich tegen hen aangegord hadden..

8. Daartoe doodden zij boven hun verslagenen de koningen van de Midianieten, de machtigsten onder de Midianitische stamhoofden, vroeger vazallen van koning Sihon Jozua 13:21), maar sedert diens overwinning door de kinderen van Israël zelfstandig geworden, namelijk Evi en Rekem en Zur en Hur en Reba, de vijf koningen van de Midianieten. Deze vielen hun na de algemene nederlaag in handen en werden door hen omgebracht Jozua 10:17 vv.). Ook doodden zij met het zwaard Bileam, de zoon van Beor. 1)

1) Ook: zie Nu 24.25.

9. Maar de kinderen van Israël namen de vrouwen van de Midianieten, en hun kinderen gevangen; zij roofden ook al hun beesten en al hun vee en al hun vermogen.

10. Voorts al hun steden met hun woonplaatsen, 1) en al hun burgen, hun uit tenten bestaande dorpen (zie "Ge 25.16), verbrandden zij met vuur.

1) Steden met hun woonplaatsen. De bepaling met hun woonplaatsen wordt erbij gevoegd, omdat de steden oorspronkelijk behoorden aan Sihon en niet aan de Midianieten Jozua 13:21).

11. En zij namen al de roof, en al de buit, van mensen en van beesten (Deuteronomium. 20:14).

12. Daarna brachten zij de gevangenen, en de buit, en de roof tot Mozes en tot Eleßzar, de priester, en tot de vergadering van de kinderen van Israël, in het leger, in de vlakke velden van Moab, die gelegen zijn aan de Jordaan vanJericho.

De zo snelle en gelukkige uitslag van de strijd, waarin ook niet één man aan de zijde van de kinderen van Israël omkwam, is bij de geringe weerbaarheid van de Midianieten, en na hetgeen b.v. Tacitus van de Romeinen zegt, die bij het innemen van een Parthische burcht geen enkel man verloren hadden (vgl. daarnaast Strabo XVI; 1128), op zichzelf reeds niet mogelijk en ongehoord; maar hier berust hij op een bijzondere goddelijke hulp; Israël moet dadelijk bij de eerste krijgstocht, die het als een leger van de Heere onderneemt, ondervinden, welke machtige ondersteuning het ook te verwachten heeft bij de verdere strijd tot verdelging van de Kanaänieten en tot verovering van het beloofde land. Wat nu de overwinnaars doen, terwijl zij alles, wat mannelijk is, doden, steden en dorpen verbranden, alle roerende en onroerende goederen als buit, en vrouwen en kinderen als gevangenen wegvoeren, is niets anders dan de voltrekking van de ban, waarvan reeds (Leviticus. 27:29) uitvoeriger gesproken word. Volgens de algemene regel handelen zij zeer goed, dat zij de vrouwen mee gevangen nemen; intussen kwam er in dit geval nog een bijzondere omstandigheid bij; deze vrouwen waren namelijk de middelen en werktuigen tot de verleiding geweest; om harentwil moest de gehele krijgstocht ondernomen worden, zij hadden daarom even zo goed gedood moeten worden als de mannen. Dat de hoofden en aanvoerders van het leger dit niet begrepen hebben, wekt de toorn van Mozes op, evenals vroeger (Leviticus. 10:16), toen de priesters met een zondebok tegen de geest van de wet gehandeld hebben; bij het laatstgenoemde voorval heeft Aäron zich verdedigd, daar hij slechts in een enkel geval van het algemene voorschrift afweek, en Mozes was dan ook met zijn verklaring tevreden; hier daarentegen volvoert hij zelf het recht, de oversten moeten uitdrukkelijk die vrouwen doden, die een man bekend hadden..

Goethe heeft in zijn "Israël in de woestijn", terwijl hij zich op deze karktertrek in het leven van Mozes beroept, die echter een getuige te meer is van zijn heilige ijver voor de eer en de zaak van des Heeren, Mozes voorgesteld als een "in zichzelf gekeerd, terughoudend en woest man, als een onverstandig, bekrompen en tot denken onbekwaam hoofd, voor wie de zorgvuldige opvoeding, die hij in Egypte ontvangen had, geheel vruchteloos is geweest": en in zijn verdere ontwikkeling van de levensgeschiedenis van de "man Gods", die hij met ongelooflijke lichtzinnigheid, geheel naar eigen goeddunken, geschetst heeft, heeft hij zich eveneens gedragen, zoals onlangs de Fransman Renan in zijn "Leven van Jezus" omtrent de schoonste der mensenkinderen. Wat is er echter ven Goethe geworden? Hoe weinig vrede hij vond in zijn rijke gaven en in zijn beroemde werken, bewijzen de droevige zuchten, die hij eens in de drang van zijn hart op een blad papier schreef: "O zoete vrede, die van de hemel

afdaalt en alle leed en smart verdrijft, die in dubbele mate hem verkwikt, die zich dubbel ellendig voelt, kom, daal neer in mijn gemoed! Ach, mijn werk geeft mij geen vreugde meer, ik ben het leven moe, waartoe dient alle smart en alle genot?" Dit blad kwam in handen van een edele dame, die met hem bevriend was, freule von Klettenberg; zij schreef de woorden van Joh.14:27 eronder, naast de naam van Hem, die daar belooft vrede te geven. Zo vond men vele jaren daarna het geel geworden blad; maar de vrede, waarnaar hij zo verlangd had, heeft de lichtvaardige beoordelaar van Gods woord nooit gevonden. Dat is het Godsgerecht, dat allen achterhaalt, die de waarheid tot leugen maken. "Gij zult Mij zoeken en niet vinden". (Johannes 7:34. Vgl. Luk.16:23 vv).

13. Maar Mozes en Eleßzar, de priester, en alle oversten van de vergadering gingen uit hen tegemoet, tot buiten voor het leger, om de terugkerenden te ontvangen en geluk te wensen met hun zegepraal.

14. En Mozes werd zeer vertoornd, toen hij onder de gevangenen ook de vrouwen van de Midianieten zag, tegen de bevelhebbers van het leger; de hoofdlieden van de duizenden en de hoofdlieden van de honderden, die uit de strijd vandie oorlog kwamen.

15. En Mozes zei tot hen: Hebt gij dan alle vrouwen laten leven en haar niet gedood?

16. Ziet, deze waren, door de raad van Bileam, uit kracht van diens woord de kinderen van Israël, de oorzaak van de overtreding tegen de HEERE 1) in de zaak van Peor, waardoor die plaag kwam over de vergadering van de HEERE(Numeri. 25:1,2,18; 2 Petr.2:15 Openb.2:14).

1) Of: Zij zijn de Israëlieten geworden om te bewerken een ontrouw tegen de Heere. In verband met het stamverwante Arabisch heeft het woord hier vertaald de oorzaak zijn, eigenlijk de betekenis van opwekken, aanhitsen..

17. Nu dan, doodt al wat mannelijk is onder de geroofde kinderen; opdat dit geslacht van de Midianieten voor altijd uitgedelgd zij; en doodt elke vrouw, die door bijligging van de man een man bekend heeft; 1) opdat niemandontkomt, die een werktuig van de verleiding geweest is (Richteren. 21:11).

1) Ten eerste was het billijk, dat die vrouwen gedood werden. In de zaken van hoererij bracht de wet met zich, dat de echtbreker en de echtbreekster beiden ter dood moesten worden gebracht. De Heere had de echtbreker in Israël reeds met de dood gestraft, en daarom was het raadzaam, dat de echtbreekster onder de Midianieten evenzo door het zwaard kwam te vallen, voornamelijk omdat zij de verleidster van de Israëlieten was geweest. Ten tweede, was het gevaarlijk hen te laten leven. Zij zouden de Israëlieten steeds tot onkuisheid verleiden, en dus zouden hun gevangenen hun overwinnaars en voor de tweede maal hun verdelgers worden..

18. Doch al de kinderen van het vrouwelijk geslacht, die de bijligging van de man niet bekend hebben, laat die voor u leven en uw slavinnen worden.

19. En gij legert u buiten het leger zeven dagen; een ieder, die een mens gedood en een ieder, die een verslagene zult aangeraakt hebben; gij zult u op de derde dag en op de zevende dag, naar de wijze, die u in hoofdstuk 19 bevolen is, ontzondigen, gij en uw gevangenen, want ook deze zijn met de onreinheid van de dood bezoedeld.

20. Ook zult gij alle kleding, en alle gereedschap van vellen, en al het geitenharenwerk, en al het gereedschap van hout, dat gij als buit hebt meegebracht, ontzondigen, gedurende dezelfde tijd, opdat het leger van Israël doorniets verontreinigd wordt.

21. En Eleßzar, de Hogepriester, zei, nadat Mozes en zijn begeleiders waren weggegaan, tot de krijgslieden, die tot die strijd getogen waren: Dit is de instelling van de wet over de reiniging, die de HEERE Mozes geboden heeft:

22. Alleen het goud en het zilver, het koper, het ijzer, het tin en het lood.

23. Elk ding, dat het vuur lijdt, verdraagt, zult gij door het vuur laten gaan, dat het rein wordt: evenwel zal het daarna nog door het water van de afzondering ontzondigd worden, (hoofdstuk 19:9); maar al wat het vuur niet lijdt, niet verdraagt, zult gij door het water laten doorgaan.

24. Gij zult ook uw kleren op de zevende dag wassen (hoofdstuk 19:19), dat gij rein wordt; en daarna zult gij in het leger komen.

Ook: zie Nu 19.9.

II. Vs.25-54. Na de zeven dagen van de reiniging treden de krijgslieden weer het Israëlitische legerkamp binnen. Nu volgt de verdeling van de buit, en wel volgens de bepaling van de Heere, zodanig, dat de ene helft aan de 12.000 strijders vervalt, de andere aan de gemeente, en dat van die de priesters, van deze de Levieten een nader bepaald aandeel ontvangen; daarnaast voelen zich de oversten, uit dankbaarheid voor de wonderbare bewaring van hun manschappen, gedreven, een aanzienlijk geschenk de Heere als hefoffer toe te wijden.

25. Verder sprak de HEERE tot Mozes, toen de krijgslieden op de achtste dag met hun buit in het legerkamp kwamen, zeggende:

26. Neem op de som van de buit van de gevangenen, van mensen en van beesten; gij en Eleßzar, de priester en de hoofden van de vaderen van de vergadering.

27. En deel de buit in twee helften, tussen degenen, die de strijd aangegrepen hebben, die alle moeiten en gevaren van de strijd doorstaan hebben, die tot de strijd zijn uitgegaan, en tussen de gehele vergadering, 1) wier vertegenwoordigers zij geweest zijn (1 Samuel 30:24).

1) De deling van de buit in twee helften, waarvan de ene aan de krijgers, de andere aan de aan de strijd geen deelgenomen hebbende gemeente toeviel, was zeer billijk en rechtvaardig. Daar de 12.000 krijgers uit de gehele gemeente waren uitgekozen, om de strijd in zijn gehele omvang te voeren, zo kon de gemeente ook op een aandeel in de buit aanspraak maken. Daar

echter deze 12.000 daarbij alle moeiten, hindernissen en gevaren van de strijd gedragen hadden, zo konden zij ook op een beloning voor hun dienst rekenen, welke hen daardoor ten deel werd, dat zij even zo veel ontvingen als de gehele gemeente, ja, nog meer, omdat de krijgers van hun aandeel als dankoffer voor de hun verleende overwinning slechts 1/5 procent, de achtergeblevenen van hen echter 2 procent aan Jehova, ten voordele van de priesters en Levieten, hadden over te geven..

28. Daarna zult gij een schatting voor de HEERE heffen, die zo'n gelukkige overwinning verleend heeft; gij zult een bepaald gedeelte nemen (zie "Ex 25.2) van de helft, die aan de oorlogsmannen, die tot deze strijd zijn uitgetogen, is toegevallen, van vijfhonderd ene ziel, uit de mensen en uit de runderen en uit de ezelen en uit de schapen, naar onze wijze van uitdrukking dus 1/5%.

29. Van hun helft zult gij het nemen, en de priester Eleßzar geven tot een heffing van de HEERE, opdat Eleßzar het gebruikt tot onderhoud van de priesters als een soort van tiende (hoofdstuk 18:26-28 Leviticus. 27:30 vv.)

30. Maar van de helft van de kinderen van Israël zult gij een gevangene van vijftig nemen, uit de mensen, uit de runderen, uit de ezelen en uit de schapen, uit al debeesten, dus 2%; en gij zult ze aan de Levieten geven, die de wacht van de tabernakel van de HEERE waarnemen.

31. En Mozes en Eleßzar, de priester, deden zoals de HEERE Mozes geboden had.

32. De buit nu, het overschot van de roof, dat het krijgsvolk geroofd had, dat van de in gevangenschap weggevoerde mensen niet gedood, en van het buit gemaaktevee niet gedurende de terugtocht verteerd was, was zeshonderd vijfenzeventigduizend schapen.

33. En tweeënzeventigduizend runderen,

34. En eenenzestigduizend ezels;

35. En de zielen van de mensen, uit de vrouwen, die geen bijligging van de man bekend hadden, alle zielen waren tweeëndertigduizend.

36. En de helft, te weten, het deel van hen, die tot deze strijd uitgetrokken waren, was in getal driehonderd zevenendertigduizend en vijfhonderd schapen;

37. En de schatting voor de HEERE van schapen was zeshonderd en vijfenzeventig.

38. En de runderen waren zesendertigduizend, en hun schatting voor de HEERE tweeënzeventig.

39. En de ezels waren dertigduizend en vijfhonderd; en hun schatting voor de HEERE was eenenzestig.

40. En de zielen van de mensen waren zestienduizend; en hun schatting voor de HEERE tweeëndertig zielen.

41. En Mozes gaf Eleßzar, de priester, de schatting van de heffing van de HEERE, de 675 schapen, 72 runderen, 61 ezels en 32 meisjes, zoals de HEERE Mozes geboden had, opdat deze de schapen en runderen zou inlijven bij de veestapel van depriesters, de ezels zou verkopen, en de meisjes zou gebruiken als slavinnen (Numeri. 18:8,19).

42. En van de helft van de kinderen van Israël, welke Mozes afgezonderd had, van de mannen, die gestreden hadden;

43. (Het halve deel nu van de vergadering was, uit de schapen driehonderd zevenendertigduizend en vijfhonderd;

44. En de runderen waren zesendertigduizend;

45. En de ezels dertigduizend en vijfhonderd;

46. En de zielen van de mensen zestienduizend:)

47. Van die helft van de kinderen van Israël nam Mozes een gevangene uit vijftig, van mensen en van beesten; en hij gaf ze aan de Levieten, die de wacht van de tabernakel van de HEERE waarnamen, zoals de HEERE Mozes geboden had, dus6750 schapen, 720 runderen, 610 ezels en 320 meisjes.

Naar het hier opgegeven getal geroofde meisjes gerekend, bevatten de Midianitische stammen die onder de vijf koningen stonden, ongeveer 130-150.000 zielen, weerbare mannen slechts 35.000; het groot aantal buit gemaakt vee zal niemand bevreemden, die weet, dat juist hierin de rijkdom van de nomaden bestaat, en dat waren toch de Midianieten. Slechts het gemis van kamelen valt ons in het oog; wellicht hebben de Israëlieten deze gedood, omdat zij daar toen geen gebruik van konden maken..

48. Toen traden tot Mozes de bevelhebbers, die over de duizenden van het leger waren, de hoofdlieden van de duizenden en de hoofdlieden van de honderden;

49. En zij zeiden tot Mozes: Uw knechten hebben opgenomen de som van de krijgslieden, die onder onze hand geweest zijn; en uit ons ontbreekt niet een man. Er zijn er nog even zoveel als toen wij uittrokken, namelijk 12.000 man.

50. Daarom hebben wij een offerande aan de HEERE gebracht, een ieder wat hij gekregen heeft, een gouden vat, een keten of een armring, een vingerring, een oorring of eenafhangende gordel 1) om voor onze zielen verzoening te doen voor het aangezicht van de HEERE, 2) want wij voelen, dat wij zo’n begenadiging niet waardig zijn: indien de Heere met ons had willen handelen naar onze zonden, dan zou het geheel anders zijn uitgekomen.

1) In het Hebreeuws Koemaz, eigenlijk gouden kogeltje. Hier wordt bedoeld een halsband of halssieraad uit gouden kogeltjes samengesteld..

2) De bevelhebbers brachten ze, om voor hun zielen verzoening te doen. In de plaats van een beloning te eisen voor de goede dienst, die zij gedaan hadden, door de wraak van de Heere te doen aan de Midianieten, en wel verre van te verzoeken, dat zegetekens mochten opgericht worden ter vereeuwiging van de gedachtenis van de overwinnaars en van de overwinning. Zo brengen ze een offerande, om voor hun zielen verzoening te doen, bij zichzelf bewust zijnde, zoals de besten zelfs in hun beste diensten behoren te wezen, dat zij hun plicht niet naar behoren hadden waargenomen; niet alleen in het voorval, waarvoor zij bestraft waren (vs.14), maar ook in vele andere, want daar is geen mens rechtvaardig op de aarde, die goed doet en niet zondigt..

51. Zo nam Mozes en Eleßzar, de priester, van hen het goud, alle welgewrochte vaten, het goud, dat tot allerlei gereedschap en sieraden bewerkt was.

52. En al het goud van de heffing, dat zij de HEERE offerden, was zestienduizend zevenhonderd en vijftig sikkels, van de hoofdlieden van de duizenden, en van de hoofdlieden van de honderden, deze leverden daarmee alles af, wat zij zelf als buit verworven hadden; toch was dit niet de gehele buit, die aan goud behaald was.

53. Aangaande de krijgslieden, de gewone soldaten, een ieder had geroofd voor zichzelf (Deuteronomium. 20:14), en deze behielden wat zij hadden.

Over de rijkdom van de oude wereld aan edele metalen, zie Ex 38.31; dat echter de Midianieten juist zeer veel hielden van gouden sieraden en zelfs hun kamelen daarmee behingen, zie Richteren. 8:26

54. Zo nam Mozes en Eleßzar, de priester, dat goud van de hoofdlieden van de duizenden en van de honderden, en zij brachten het in de tent der samenkomst, zij legden het bij de schat van het heiligdom, ter gedachtenis voor de kinderen van Israël voor het aangezicht van de HEERE, opdat de Heere, wegens deze bereidwilligheid om Hem te dienen, Zijn volk ook verder genadig zou zijn (Exodus. 13:16).

HOOFDSTUK 32.

ER WORDT EEN BEGIN GEMAAKT MET HET IN BEZIT NEMEN VAN HET LAND KANAÄN.

I. Vs.1-42. De beide stammen, Ruben en Gad, die zeer rijk waren aan kuddes vee, wensen, dat hun het land Jßëzer in Gilead gegeven wordt, dat de Amorieten ontnomen was en voortreffelijk in hun behoeften voorziet; als het hun toegestaan wordt, willen zij afzien van een erfenis in het eigenlijke Kanaän. Nadat Mozes hun het onbehoorlijke en gevaarlijke van hun begeerte nadrukkelijk heeft voorgehouden, en zij zich plechtig verbonden hebben, om niet hun weerbare mannen tot het laatste toe deel te nemen aan de verovering van het Westjordaanse, wordt hun verzoek ingewilligd, jegens drie geslachten van de Machirieten van de stam Manasse echter, die zich zeer ijverig betoont hebben bij het veroveren van het noordelijk gedeelte van het rijk de Amorieten, wordt een plicht van de gerechtigheid geoefend; Mozes geeft hun namelijk vrijwillig het noorden van Gilead met geheel Bazan in bezit. Hierdoor komt bij het eigenlijke Kanaän nog een district, dat oorspronkelijk niet aan Israël beloofd was, het land aan de overzijde van de Jordaan, en door wederopbouw van de verwoeste stad en het oprichten van schaapskooien wordt dit reeds dadelijk bewoonbaar gemaakt.

1. De kinderen van Ruben nu hadden veel vee, en de kinderen van Gad hadden machtig veel; in Egypte toch waar zij het oostelijk gedeelte van het land Gosen bewoonden, hadden zij het patriarchale herdersleven het meest bewaard (zie "Ex 1.7). En zij bezagen het land van Jßëzer, het landschap dat tot het gebied van Jßëzer behoorde (hoofdstuk 21:32), en het land van Gilead, dat aan de noord- en zuidzijde van de Jabbok gelegen was, en ziet, deze plaats was een plaats voor vee; deze gehele streek aan de overzijde van de Jordaan bood een voortreffelijke gelegenheid aan tot het weiden van vee door de overvloedige grasvelden, die daar waren.

2. Zo kwamen de kinderen van Gad en de kinderen van Ruben, vertegenwoordigd door hun oudsten, en spraken tot Mozes en tot Eleßzar, de priester, en tot de oversten van devergadering, zeggende:

3. Atarôth en Dibon en Jßëzer en Nimra (Beth-Nimra) en Hesbon en Eleßle en Schebam en Nebo en Behon (Baäl-Behon) (vs.4-38);

4. Dit land, waarin deze steden liggen, dat de HEERE voor het aangezicht van de vergadering van Israël geslagen heeft, is een land voor vee; en uw knechten hebben zeerveel vee; het zou dus voor ons juist geschikt zijn.

5. Voorts zeiden zij: indien wij genade in uw ogen gevonden hebben, dat dit land aan uw knechten gegeven wordt tot een bezitting; 1) en doe ons niet trekken over de Jordaan;
2) ten gunste van de andere stammen doen wij dan afstand van elk aandeel, dat ons in het eigenlijke Kanaän te beurt zou vallen.

1) Het grondbeginsel, volgens welke zij handelden, was geheel niet goed, omdat zij meer beoogden hun eigen afzonderlijk gemak, dan het algemeen welzijn..

De stam van Ruben, op een enkele uitzondering na, staat bekend als zeer gehecht aan zijn vee en bezittingen, en als weinig lust te bezitten, om de strijd van de Heere te strijden (Richteren. 5)

2) De landstreken, waarvan de kinderen van Ruben en Gad hier spreken, zijn de tegenwoordige landschappen Belka in het zuiden, tussen de beken Jabbok en Arnon, en Dschebel Adschlun ten noorden van de Jabbok tot aan Hieromax of Jarmuk (zie Nu 21.30). "Dschebel Adschlun," (zegt Smith bij Robinson III) biedt het schoonste landschap aan, dat ik ergens in Syrië gezien heb. Een uitgestrekt woud van heerlijke bomen, hoofdzakelijk altijd groene eiken (sindiân), bedekt een groot gedeelte daarvan, terwijl de grond daartussen met weelderig gras bezaaid is, dat wij een voet hoog en nog hoger vonden, vol bomen van verschillende soort, die wild dooreen groeien. Belka is tegenwoordig geheel onbewoond; ten tijde van Burckhardt (1810-12) was Szalt (het vroegere Ramoth in Gilead) de enige bewoonde stad, en ook deze is in de laatste tijd verwoest en van haar inwoners beroofd. Slechts rondzwervende Bedoeïenen houden zich hier op en maken door hun roofzucht het reizen zeer gevaarlijk. Maar zelfs nu nog zeggen deze: men kan geen land vinden als Belka; het schijnt hun een aards paradijs toe. In alle beloften, welke aan het volk van Israël waren gedaan, is het eigenlijke beloofde land steeds Kanaän, aan deze zijde van de Jordaan: en al worden ook dikwijls de Eufraat en de Nijl als grenzen van het rijk aangegeven (Genesis 15:18), zo wordt daar toch niet bedoeld, dat Israël zelf zo ver zou wonen, maar die volksstammen, welke met het volk van God in de naaste betrekking staan, zijn daar tot een geheel met Israël samengevoegd (zie Nu 21.11). Daar intussen de Israëlieten de Moabieten en Ammonieten niet meer in het bezit van hun land vonden, maar alleen de Amorieten, wier verderf reeds bepaald was (Genesis 15:16), wie zij dan ook met behulp van hun God spoedig het gehele gebied ontnemen zouden, werden daardoor de grenzen van het beloofde land als vanzelf uitgebreid. Het verzoek van de beide stammen Ruben en Gad is daarom op zichzelf geheel tegen Gods wil; daarnaast ligt in hun verlangen een gebrek aan broederlijke liefde opgesloten, en een zorgeloosheid omtrent de belangen van het gehele volk; Mozes brengt hen dit dan ook in het volgende onder het oog: eerst nadat zij hun fout bekend en zich bereid verklaard hebben tot vervulling van hun plichten tegenover de overige stammen, kan hun verzoek ingewilligd worden..

6. Maar Mozes, ontevreden over de zelfzucht, dat zij er nu reeds aan dachten zich rustig te vestigen, terwijl de anderen nog een jaren aangeven strijd te doorworstelenhadden, zei 1) tot de kinderen van Gad en tot de kinderen van Ruben: Zullen uw broeders ten strijde gaan, en zult gij hier blijven en slechts van uit de verte op uw gemak hun arbeid en hun moeite aanschouwen?

1) De woorden: Doe ons niet over de Jordaan trekken, kunnen zo verstaan worden, dat de sprekenden niet anders begeerden, dan hun erfdeel niet aan de westzijde van de Jordaan te verkrijgen, zonder de andere stammen hun hulp bij de verovering van Kanaän te willen onttrekken, zoals zij later (vs.16) verklaren, maar ook zo, dat zij zich zo dadelijk in het

Oostjordaanse land willen vestigen, en de andere stammen de verovering van Kanaän alleen willen overlaten. Mozes verstaat het zo in de laatste zin en wellicht koesterden zij ook die gedachte..

7. Waarom toch zult gij het hart van de kinderen van Israël breken, 1) bij wie het nu geldt alle kracht en inspanning aan te wenden, dat zij eveneens niet willen overtrekken naar het land, dat de HEERE hun gegeven heeft, maar zich liever hier zullen vestigen?

1) Het hart breken, wil hier zeggen, het hart afkerig maken van verder het land te veroveren. Mozes haalt de geschiedenis aan, die bij Kades-Barnéa heeft plaats gehad..

8. Zo deden uw vaders 38 jaar geleden, als ik hen van a) Kades-Barnéa zond, om dit land te bezien.

a) Numeri. 13:3 Deuteronomium. 1:22

9. Als zij opgekomen waren tot aan het dal Eskol, en dit land bezagen, zo braken zij, door hun versaagdheid en lusteloosheid, het hart van de kinderen van Israël, dat zij niet gingen naar het land, dat de HEERE hun gegeven had.

10. Toen ontstak de toorn van de HEERE op dezelfde dag, en Hij zwoer, zeggende:

11. a) Indien deze mannen, die uit Egypte opgetrokken zijn, van twintig jaar en ouder, het land zullen zien, dat ik Abraham, Izak en Jakob gezworen heb! Want zij hebben niet volhard Mij na te volgen.

a) Numeri. 14:28 Deuteronomium. 1:35

12. Behalve Kaleb, de zoon van Jefunne, de Keniziet, en Jozua, de zoon van Nun Jozua 14:6); want zij alleen hebben volhard de HEERE na te volgen.

13. Alzo ontstak de toorn van de HEERE tegen Israël, en Hij deed hen omzwerven in de woestijn, veertig jaar, de tijd van de uittocht uit Egypte tot het uitzenden van de verspieders meegerekend; totdat verteerd was het gehele geslacht, dat gedaan had, wat kwaad was in de ogen van de HEERE.

14. En ziet, gij, die tot het jongere geslacht behoort, waarvan men daarom iets beters verwachten zou, zijt opgestaan 1) in plaats van uw vaderen, een menigte van zondige mensen, om de hitte van de toorn van de HEERE tegenIsraël te vermeerderen, alsof het niet genoeg is, dat het volk zolang met moeite en gevaren in de woestijn heeft rondgezworven.

1) Gij zijt opgestaan, d.i. gij neemt de plaats in van uw vaderen, gij doet precies hetzelfde. Mozes noemt hen hier een menigte, letterlijk, een aanwas van zondige mensen. Hij laat het hun geducht voelen, welke zonde zij op zich zullen laden, indien zij Israël zullen afhouden van het land Kanaän te veroveren..

15. Wanneer gij van achter Hem u zult afkeren, wanneer gij u zelf verzet tegen de uitvoering van Zijn goddelijke wil en door uw tegenstreven allerlei zwarigheden in de weg stelt, zo zal Hij verder voortvaren het volk, uw broedseren, die zich maar al te spoedig aan uw zijde zullen scharen, te laten in de woestijn; en gij zult al dit volk verderven, evenals die vroegere verleiders het volk te gronde gericht hebben.

Op, christenen! op, ten strijd! op, ter overwinning! in deze wereld, in dit tijdelijke, is geen rust te vinden. Wie niet wil strijden zal ook de kroon van het eeuwige leven niet wegdragen; daarom kampt, worstelt, strijdt! de duivel komt met zijn listen, de wereld met pracht en praal, het vlees met zijn wellust, om u in hun strikken te vangen. Strijdt gij niet als een dapper held, dan zijt gij verloren..

Daarom nog eens: Worstelt en strijdt! De duivel is spoedig verdreven, de wereld wordt gemakkelijk uit uw hart verbannen; de begeerlijkheden van het vlees moeten eindelijk tenietgedaan worden. O, eeuwige schande, wanneer een held voor deze drie zaken terugbeeft. Strijdt dan moedig, opdat gij zult overwinnen; spant uw krachten, opdat gij het hoogste goed zult vinden. Wie niet wil strijden blijft eeuwig tot smaad en spot..

16. Toen traden zij, omdat zij ten gevolge van hetgeen Mozes hun voorhield het onbetamelijke van hun verzoek dadelijk inzagen, nader toe tot hem, om zich duidelijker te verklaren, onder welk beding toch aan hun verlangen voldaan zou kunnen worden, zonder te kort te doen aan het recht, dat zij tegenover de anderen schuldig waren, en zeiden: Wij zullen, ons niet van onze broeders terugtrekken, en hun alleen de strijd om het bezit van Kanaän overlaten, maar wij willen hier graag schaapskooien 1) bouwen voor ons vee, en de verwoeste steden van de Amorieten weer herstellen tot woonplaatsen voor onze kinderen, voor onze vrouwen en voor onze weerloze manschap;

1) Zulke schaapskooien, zoals de kinderen van Ruben en Gad voor hun vee wilden bouwen, bestaan thans nog in die streken uit stenen huisjes van een manshoogte. Zij dienen daartoe, dat de kudden gedurende de nacht zich niet verstrooien, en men aan het leven van de instortende steenlagen dadelijk kan horen, wanneer een wolf in de kooi wil breken. Van het weer opbouwen van de verwoeste steden zullen wij hierna (vs.34 vv.) verder horen; van de weerbare manschap gingen echter later onder Jozua van de beide stammen, behalve van de halve stam van Manasse omstreeks 40.000 mee over de Jordaan, de overigen bleven achter om de vrouwen, kinderen, enz. te beschermen Jozua 4:13)

17. Maar wij zelf, weerbare mannen, zullen ons toerusten, haastende voor het aangezicht van de kinderen van Israël als voorvechters uit te trekken, totdat wij hen op hun plaats zullen gebracht hebben, en onze kinderen met de overige leden van onze gezinnen, die in de strijd niet deugen, zullen blijven in de vaste steden van dit land, vanwege de inwoners van het land, opdat hun, gedurende de tijd van onze afwezigheid, geen leed overkomt.

18. Wij zullen ook niet eerder uit de strijd en uit het land aan de overzijde van de Jordaan terugkeren tot onze huizen, totdat zich de kinderen van Israël tot erfelijke bezitters zullen

gesteld hebben, een ieder van zijn erfenis, zonder ook maar de geringste aanspraak op het land te doen gelden.

19. Want wij zullen met hen niet erven aan de overzijde van de Jordaan, en verder heen, als onze erfenis ons toegekomen zal zijn aan deze zijde van de Jordaan, tegen de opgang;
1) wij zullen ons volkomen tevreden stellen met het land, dat ten oosten van de Jordaan ligt, wanneer ons dit geschonken wordt.

1) Tegen de opgang, d.i. tegen de opgang van de zon, is nadere bepaling van, aan deze zijde van de Jordaan, om daarmee goed te doen uitkomen, dat bedoeld wordt, de overzijde van de Jordaan..

20. Toen zei Mozes, met deze verklaring tevreden en thans geneigd, hun bede in te willigen, tot hen: Indien gij deze zaak doen zult, indien gij u voor het aangezicht van de HEERE 1) zult toerusten ten strijde, indien gij in hetleger van de Heere, die nabij Zijn volk is, u tot de strijd wilt aangorden.

1) In het Hebreeuws Liphnee Javeh. Hier beter vertaald door, voor de Heere (vs.22a). Israël is het leger van de Heere. Waar Israël strijdt, daar strijdt hij niet zijn eigen strijd, maar die van de Heere..

21. En een ieder van u, die toegerust is, die onder de weerbare mannen gerekend wordt, over de Jordaan zal trekken voor het aangezicht van de HEERE, totdat Hij Zijn vijanden voor Zijn aangezicht uit de bezetting zal verdreven hebben.

22. En het land voor het aangezicht van de HEERE ondergebracht zij, zo zult gij daarna terugkeren, en gij zult onschuldig zijn voor de HEERE en voor Israël; gij zult van alle verdere verbintenissen ontslagen zijn, en dit landzal u tot een bezitting zijn voor het aangezicht van de HEERE, 1)met vrijmoedigheid en een vrij geweten kunt gij u dan hier vestigen.

1) Hier betekent voor het aangezicht van de Heere, naar het oordeel van de Heere, onder Zijn goddelijke goedkeuring..

23. Indien gij daarentegen alzo niet zult doen, maar later weigeren zult uw beloften te houden, ziet, zo hebt gij tegen de HEERE gezondigd, doch gij zult uw zonde gewaar worden, boeten, als zij u vinden zal, als zij met al haar vervloekingen over u komen zal!

Hier begrijpen wij, wat het zegt: God bezoekt de misdaad (Exodus. 20:5). Eerst achtervolgt Hij haar alleen met Zijn toorn, zonder haar dadelijk te straffen. Dit achtervolgen bestaat namelijk daarin, dat Hij na iedere slechte daad ook dadelijk het geweten in de mens doet spreken en de boosdoener overgeeft in de dienstbaarheid van de zonde (zie Ge 3.8). Adam verbergt zich; dat is het boze geweten; hij liegt en werpt de schuld van zich af op zijn vrouw, ja, zelfs op God; dat is de dienstbaarheid van de zonde. Daarna echter, wanneer Zijn tijd en uur daar is, komt God om de zonde te straffen; thans vindt de zonde de zondaar, nadat zij tot

hiertoe hem dreigend heeft achtervolgd en het strafgericht steeds nader heeft gebracht; hij kan al het kwaad, dat over hem besloten is, niet meer ontlopen (Genesis 44:16)

24. Bouwt u steden voor uw kinderen en kooien voor uw schapen; en doet, wat uit uw mond uitgegaan is.

25. Toen spraken de kinderen van Gad en de kinderen van Ruben tot Mozes, zeggende: Uw knechten zullen doen zoals mijn heer (hoofdstuk 12:11 Exodus. 32:22) gebiedt.

26. Onze kinderen, onze vrouwen, onze have en al onze beesten zullen daar zijn in de steden van Gilead;

27. Maar uw knechten zullen overtrekken, al wie ten strijde toegerust is, voor het aangezicht van de HEERE tot de strijd, zoals mijn heer gesproken heeft. 1)

1) Het blijkt niet, dat alle getelden van deze stammen werden gevorderd, om zich ten strijde toe te rusten, want van de honderdduizend, die zij ongeveer tezamen uitmaakten, trokken er niet meer dan veertigduizend over de Jordaan, om voor het aangezicht van de Heere te strijden Jozua 4:13), het zij omdat men oordeelde, dat sommigen werden achtergelaten, om de akkerbouw waar te nemen en het land te bewonen, of wel, dat de Heere niet wilde, dat al hun strijdbare mannen tot de oorlog zouden uittrekken, opdat de overwinning zou blijken en bekend worden, van de Heere te wezen, zoals de Kerk naderhand tot Zijn verheerlijking erkent..

28. Toen gebood Mozes de priester Eleßzar en Jozua, de zoon van Nun, en de hoofden van de vaderen van de stammen van de kinderen van Israël Jozua 1:13; 4:12).

29. En Mozes zei tot hen: Indien de kinderen van Gad en de kinderen van Ruben met u over de Jordaan zullen trekken, een ieder, die toegerust is tot de oorlog, voor het aangezicht van de HEERE, als het land voor uw aangezicht zal te ondergebracht zijn, zodat gij kunt ophouden oorlog te voeren om tot de verdeling over te gaan, zo zult gij hun het land Gilead tot bezitting geven (zie "Nu 21.30"; Deuteronomium. 34:1 Joz.22:9 Richteren. 5:17).

30. Maar indien zij niet toegerust met u zullen overtrekken, zo zullen zij zich dit gebied niet aanmatigen, maar tot bezitters gesteld worden in het midden van u in het land Kanaän.

Dit zal wel moeten betekenen, dat zij in dat geval in het geheel geen erfdeel zouden verkrijgen, maar na daaruit te zijn verdreven, onder de andere stammen zouden worden vermengd..

31. En de kinderen van Gad en de kinderen van Ruben antwoordden, zeggende: Wat de HEERE straks door uw mond tot uw knechten gesproken heeft, zullen wij alzo doen.

32. Wij zullen toegerust overtrekken voor het aangezicht van de HEERE naar het land Kanaän; en de bezitting van onze erfenis zullen wij hebben aan deze zijde van de Jordaan.

Met alle nauwkeurigheid, alsof het een formeel contract was, wordt hier woord en antwoord gegeven, en de zaak, waarover onderhandeld wordt, meermalen herhaald, opdat naderhand geen uitvluchten kunnen gemaakt worden (zie Ge 23.11). Mozes spreekt en handelt hier als iemand, die zich volkomen van zijn naderend einde bewust is, en alles zodanig wil achterlaten, dat het nauwkeurig met de wil van de Heere overeenstemt..

33. a) Alzo gaf Mozes hun, de kinderen van Gad, en de kinderen van Ruben, en de halve stam van Manasse, de zoon van Jozef, de geslachten van die stam, die zich bij de verovering van het noordelijk gedeelte van het land tenoosten van de Jordaan bijzonder verdienstelijk; gemaakt hadden (vs.39 vv.), het koninkrijk van Sihon, koning van de Amorieten (hoofdstuk 21:21-31), en het koninkrijk van Og, koning van Basan (hoofdstuk 21:32-35); het land met zijn steden in de gebieden, de steden van het land rondom; dus het gehele land met zijn steden en het gebied, dat bij de steden behoorde, zonder echter een verdeling aan ieder in het bijzonder te bewerkstelligen. Dit geschiedde waarschijnlijk eerst later, na de verovering van Kanaän en na de terugkeer van de weerbare mannen van deze twee en een halve stam, door de oversten van het volk.

a) Deuteronomium. 3:12 Jozua. 13:8; 22:5

Mozes nam dus bij de twee landschappen, die onder vs.5 beschreven zijn, ook het derde, dat ten noorden van de beide anderen lag: uit eigen beweging bedacht hij ook die geslachten van de stam Manasse, die zich billijke dank verworven hadden wegens de verovering van Bazan. Hij schonk hun een erfenis, die met hun levensbehoeften goed overeen kwam. Dit derde landschap dan, strekte zich uit van de Hermon in het noorden tot aan de Jarmuk in het zuiden; in het westen werd het begrensd door de Jordaan en in het oosten door het Haurangebergte. Het bestaat uit een groot hoogland, dat hier en daar wordt afgewisseld door een langzame rijzing van de grond, en door afzonderlijk staande heuvels en afgeknotte kegels. Thans draagt het de naam van die bergketen, die in het voorjaar van 1858 door de Pruisischen Consul Dr. Wetzstein te Damascus bezocht en nader beschreven is, de naam van Hauran. De grond om het gebergte is geheel vulkanisch; hier groeit ook de Sïhstruik, een plant, die overwintert en ongeveer een el hoog is. Zij wordt door de bewoners gebruikt als brandstof, en wegens haar brede omvang in het hete jaargetijde behoudt zij, wanneer alles reeds verdord is, in haar schaduw nog enkele planten in leven (Genesis 21:15 Job 30:4). De verdeling van het gehele land ten oosten van de Jordaan onder de 2« stammen vond daarna plaats op de wijze, die in Jozua. 13:15 vv. aangegeven is; thans echter bezaten Ruben en Gad hun gebied nog gemeenschappelijk, zodat Gad deze en gene stad verkreeg in het zuidelijk gedeelte, dat later alleen aan Ruben behoorde, en Ruben deze en gene stad in het noordelijk deel, dat naderhand slechts voor Gad bestemd was..

Wel had de stam van Manasse er niet om verzocht, zoals die van Ruben en Gad, maar hij de verdeling bleek, dat het Overjordaanse voor de beide stammen te groot was, en omdat (vs 35) uit de stam van Manasse, Machir zich zeer verdienstelijk had gemaakt, beloont Mozes de halve stam met het overgebleven gedeelte. De verdeling zelf liet Mozes over aan hen, die, na de overwinning van geheel Kanaän, daarmee zouden belast worden..

34. En de kinderen van Gad herbouwden Dibon, een uur ten noorden van de middelste Arnon, Atarôth, bij de berg Attarus, en Aroër, van Ruben, aan de noordzijde van de middelste Arnon.

35. En Atroth-Sofan, waarvan de ligging niet meer aan te wijzen is, en Jßëzer, drie duitse mijl ten noorden van Hesbon (hoofdstuk 21:32), en Jógbeha of Jagbeha (Richteren. 8:11), twee uren ten noordwesten van Rabbath-Ammon.

36. En Beth-Nimra (plaats van het heldere water) in de velden van Moab, en Beth-Hßran, 1 duitse mijl zuidwaarts van Beth-Nimra, tot vaste steden en schaapskooien, zij versterkten deze steden, en richtten daarbij schaapskooien op (vs.1,6).

37. En de kinderen van Ruben bouwden Hesbon, de voormalige Residentie van koning Sihon (hoofdstuk 21:26), midden tussen de beken Jabbok en Arnon gelegen, 4 duitse mijl ten oosten van de Jordaan, en Eleßle, een half uur ten noordoosten van Hesbon, en Kirjathaïm (Genesis 14:15 Jozua. 13:19).

38. En Nebo, bij de berg van deze naam (hoofdstuk 27:12 Deuteronomium. 32:49 vv.), en Baäl-Meon, volledig Beth-Baäl-Meon, een uur ten zuidwesten van Hesbon, veranderd zijnde van naam, en Sibma, dat zijn naam behield, slechts 500 schreden van Hesbon verwijderd; en zij noemden de namen van de steden, die zij bouwden, met andere namen; soms echter traden de oude namen in de plaats van de nieuwe.

39. a) En de kinderen van Machir, de zoon van Manasse, de geslachten van het huis van Machir (hoofdstuk 26:29), die tot de stam van Manasse behoorden, gingen naar Gilead, zij waren na de hoofdslag tegen Og, de koning van Bazan, die aan diens heerschappij een einde maakte (hoofdstuk 21:33), naar het zuiden getrokken, in dat gedeelte, dat gelegen was ten zuiden van Jarmuk of Hieromax, het tegenwoordige Dschebel Adschlun, en namen dat in, en zij verdreven de Amorieten, die daarin waren, uit de bezitting.

a) Genesis 50:23

40. Zo gaf Mozes, nadat hij het verzoek van de kinderen van Gad en Ruben had vervuld, en hun het land had overgelaten, dat zij koning Sihon ontnomen hadden (vs.33) Gilead, 1) het district tussen de Jarmuk en de Jabbok, aan Machir, de zoon van Manasse, juist aan die geslachten, die zich zo bijzonder verdienstelijk gedragen hadden bij de verovering van het noordelijk gedeelte van het rijk van de Amorieten, en hij woondedaarin; hier brachten zij hun families in vaste steden, en hun kudden in schaapskooien, terwijl zij zelf, de strijdbare mannen, onder Jozua aan de veroveringstochten deel namen, evenals de Rubenieten en de Gadieten.

1) De naam Gilead in eigenlijke zin behoort aan het gehele gebergte, dat ten noorden en zuiden van de Jabbok ligt, maar wordt ook wel nu eens van het noordelijk gedeelte, dan weer van het zuidelijk gedeelte van dit gebergte gebruikt; de naam van het land zelf wordt ook in uitgebreider zin gebezigd, en wel op twee wijzen: hij omvat òf het hoogland, dat ten zuiden van het gebergte ligt in het tegenwoordige Belka, òf het gehele land aan de overzijde van de

Jordaan, daarom zowel de noordelijke hoogvlakte (Basan), als de zuidelijke tot aan de Arnon (Belka). De naam is van die berg oorspronkelijk uitgegaan, die aan de noordzijde van de Jabbok gelegen was, waar Laban Jakob tegemoet snelde en beide een verbond met elkaar sloten (Genesis 31:23,44-47)

41. Jaïr 1) (verlichte) nu, de zoon d.i. een nakomeling van Manasse, die eveneens tot het huis van Machir behoorde, ging heen en nam hun dorpen in, hij had, evenals in het algemeen de Machirieten, zich met zijn onderhorige families in het bijzonder daardoor verdienstelijk gemaakt, dat hij in de plaatsen van West-Bazan of Argob, zestig in getal had ingenomen (Deuteronomium. 3:4,14); deze verkreeg hij nu en dan ook tot een bezitting, en hij noemde die Havvôth-Jaïr (= leven van Jaïr).

1) Uit 1 Kronieken 2:21 vv. vernemen wij iets naders van de afkomst van deze Jaïr; hij was een zoon van Segub, en deze weer een onechte zoon van Hezron (kleinzoon van Juda), die hij verwekt had bij de dochter van Machir (kleinzoon van Jozef); op zijn zestigste jaar nam hij de moeder tot zijn vrouw. Wegens de onechte geboorte van zijn vader wordt Jaïr hier mee onder de Machirieten geteld, en verkrijgt hij zijn erfenis in Oost-Manasse; dit grenst in het noorden aan het gebied van de Maächieten en Gesurieten, welke beiden van Syrische oorsprong zijn en tot de Arameërs behoren (de eerste zijn wellicht nakomelingen van Maächa, die in Genesis 22:24 vermeld wordt. Zij woonden volgens de opgave van Hiëronymus aan de zuidwestelijke helling van de grote Hermon, terwijl de laatsten hun zetel hadden aan de oostzijde van de berg, in het latere Iturea, en zich uitstrekten tot Damascus toe), en omvatten hoofdzakelijk het latere Ganlanitis. Daar echter Hezron, zijn grootvader van vaders zijde, tot de stam van Juda behoort, zo werd Jaïrs erfenis feitelijk ook tot deze stam gerekend en zij wordt in Jozua. 19:34 dan ook "Juda aan de Jordaan" genoemd. De zo-even aangehaalde plaats heeft vroeger de uitleggers moeite gekost, daar men zich de uitdrukking volstrekt niet verklaren kon, zodat men reeds voorstelde, om het woord: "Juda" maar uit de tekst te werpen en te lezen: "aan de Jordaan tegen de opgang van de zon," totdat het eindelijk de schriftonderzoekers van latere tijd gelukt is, deze "duistere en onzekere zaak" op te klaren..

Segub was met zijn nakomelingschap, tegen de regel in, in de moederlijken stam overgegaan, vermoedelijk omdat Machir zijn dochter een rijke bruidsschat, zoals een erfdochter, had medegegeven..

42. En Nobah, de stamvorst van een ander geslacht van de Machirieten ging heen; hij was eveneens na de overwinning op Og, de koning van Bazan heengegaan, en wel naar het oostelijk gedeelte van zijn rijk, en nam Kenath in met haaronderhorige plaatsen; deze kreeg hij nu dan ook tot zijn erfdeel, en noemde ze Nobah naar zijn naam.

Men moet zich inderdaad verwonderen, zegt Wetzstein (zie Nu 32.33) in zijn reisverhaal, dat de Bijbel ons uit Basan en Noord-Gilead nauwelijks 8 of 10 namen heeft overgeleverd, terwijl hij in het land aan de andere zijde van de Jordaan en in het zuiden van het land aan deze zijde honderden van plaatsnamen kent. Toen Mozes het land veroverde, vond hij in Argob alleen, behalve de dorpen, 60 bemuurde steden, en mogen wij uit de bloei van deze provincie besluiten tot die van het gehele land, dan moet, toen de Amorieten nog bezitters waren van

het land, de gehele Hauran met een verbazend grote menigte van steden en dorpen bedekt zijn geweest. En toch horen wij daarvan in het vervolg niets, zelfs van de voornaamste steden van het land, zoals Astheroth, Edreï, Kenath, Golan en Salcha weet de latere geschiedenis van Israël niets meer. Van den andere kant zien wij in de oorlogen van de Israëlieten met de koningen van Damascus en Assyrië, hoe de vijand altijd zonder tegenstand aan deze zijde in het land is gevallen. Waar waren toen die sterkten? Het is zeer waarschijnlijk, dat die 60 steden later in de 60 "tentdorpen van Jaïr" (Havvoth-Jaïr) veranderd zijn; dat de Israëlieten te Bazan door de nabijheid der Bedoeïenen nomaden geworden of gebleven zijn, dat zij zich niet aan steden en dorpen binden konden, om te allen tijde gereed te zijn hun van weide tot weide rondtrekkende kudden in bescherming te nemen; daarom stonden deze verlaten en eindelijk verdwenen zij. Zo wordt het ook verklaarbaar, dat het wegvoeren van de drie stammen aan de overzijde van de Jordaan door Pul zo gemakkelijk was (1 Kronieken 5:26). Daardoor wordt ook opgehelderd, waarom behalve enige burchten, die onder de Herodianen ontstaan zijn, van geen enkele van de duizend ruïnes, die tegenwoordig Perae bedekken, beweerd kan worden dat zij van Israëlitische oorsprong zijn..

HOOFDSTUK 33.

REGISTER VAN DE REIS- EN LEGERPLAATSEN VAN HET VOLK ISRAEL.

I. Vs.1-49. Daar Israël nu die tijd van 40-jarige omzwerving geheel achter zich heeft, en met het in bezit nemen ven het Oostjordaanse land de nieuwe tijdkring, die het volk de beloofde rust zal aanbrengen in het land Kanaän is ingetreden, zo slaat Mozes thans een blik terug op die voorbijgegane tijd, terwijl hij op bevel van de Heere de verschillende stations, gedurende de veertigjarige rondzwerving, opschrijft om daardoor de God van alle genade, die zijn volk "op arendsvleugels veilig gedragen" en als zijn oogappel behoed heeft (Deuteronomium. 32:10 vv.) een blijvend gedenkteken op te richten voor alle volgende geslachten.

1. Dit zijn de reizen, de legerplaatsen van de kinderen van Israël, die uit Egypte uitgetogen zijn, totdat zij aan het doel van hun zwerven gekomen zijn, naar hun legers (Ex.6:26; 7:4) door de hand van Mozes en Aäron.

2. En Mozes schreef hun uittochten naar hun reizen, hun uittochten naar de verschillende stations; naar de mond van de HEERE; en dit zijn hun reizen, naar hun uittochten.

3. Zij reisden dan van Raméses (Ex.12:37); in de eerste maand, op de vijftiende dag van de eerste maand, in het jaar 1487 v. Chr., de volgende dag van het pascha, nadat zij de avond tevoren het pascha genoten hadden, trokken de kinderen van Israël uit door een hogehand (Ex.14:8), voor de ogen van alle Egyptenaren:

4. Als de Egyptenaars begroeven degenen, welke de HEERE onder hen geslagen had, alle eerstgeborenen; ook had de HEERE, evenals aan hen zelf, gerichten geoefend aan hun goden (zie "Ex 12.12).

5. Als de kinderen van Israël van Raméses vertrokken waren, zo legerden zij zich te Sukkoth (Exodus. 12:37).

6. En zij verreisden van Sukkoth en legerden zich in Etham, dat aan het einde van de woestijn is (Exodus. 13:20).

7. En zij vertrokken van Etham, en keerden weer naar Pi-hachirôth, dat tegenover Baäl-Sefon is, en zij legerden zich voor Migdol (Ex.14:2).

8. En zij vertrokken van Hachirôth, en gingen over, door het midden van de zee, naar de woestijn; en zij gingen drie dagreizen in de woestijn Etham, en legerden zich in Mara (Ex.15:23).

9. En zij vertrokken van Mara en kwamen te Elim; in Elim nu waren twaalf waterfonteinen en zeventig palmbomen, en zij legerden zich aldaar (Exodus. 15:27).

10. En zij vertrokken van Elim en legerden zich aan de Schelfzee.

11. En zij vertrokken van de Schelfzee en legerden zich in de woestijn Sin (Ex.16:1).

12. En zij vertrokken uit de woestijn Sin en zij legerden zich in Dofka.

13. En zij vertrokken van Dofka en legerden zich in Aluz.

14. En zij vertrokkken van Aluz en legerden zich In Rafidim (Ex.17:1), doch daar was geen water voor het volk om te drinken. Dit werd echter verschaft uit de rotsen bij Massa en Meriba.

15. Zo vertrokken zij van Rafidim en legerden zich in de woestijn van Sinaï, waar zij bijna een heel jaar bleven en de wet ontvingen (Ex.19:1-Num.10:10).

16. En zij vertrokken uit de woestijn van Sinaï, en legerden zich in Kibrôth-Thßäva (= lustgraven, Numeri. 10:11-11:34).

17. En zij vertrokken van Kibrôth-Thaäva en legerden zich in Hazerôth (Numeri. 11:35-12:15).

18. En zij vertrokken van Hazerôth en legerden zich in Rithma voor aan de vlakte van Kades(zie "Ex 12.16).

De Retem- of bremstruik, waarnaar het voornoemde station zijn naam draagt (door Luther vertaald: "jeneverboom), is de voornaamste plant in de woestijnen van Arabië, die voornamelijk in dalen en in waterkommen groeit. Zij is enige voeten hoog, heeft dunne, getande, tegenover elkaar staande takjes met eenvoudige bladeren, kleine witte bloesems, en draagt langwerpig ronde vruchten, die veel overeenkomst hebben met een erwt. De wortel is bitter en wordt slechts door de armste mensen in tijd van nood als voedsel gebruikt (Job 30:4). Deze geeft echter evenals het overig hout van de plant een voortreffelijke kool die lang blijft gloeien, die de Bedoeïenen thans nog te Caïro naar de markt brengen; daarom wordt in Psalm. 120:4 gesproken van "gloeiende jeneverkolen", waarin de valse tong door haar laster de naaste plaatst (volgens de uitlegging van anderen, waarmee de lasteraar zelf zal vergolden worden voor de angst, waarin hij zijn naaste gebracht heeft). (1 Kon.19:4).

19. En zij vertrokken van Rithma, 1) en legerden zich in Rimmon-Perez.

1) De legerplaatsen, hier genoemd tot aan vs.36, van Rithma tot Kades, zijn die, waar Israël heeft vertoefd, toen het 37 jaar lang in de woestijn heeft omgedoold, omdat het niet wilde optrekken naar Kanaän.

20. En zij vertrokken van Rimmon-Perez, en legerden zich in Libna.

21. En zij vertrokken van Libna, en legerden zich in Rissa.

22. En zij vertrokken van Rissa, en legerden zich in Kehelßtha.

23. En zij vertrokken van Kehelßtha, en legerden zich in het gebergte van Safer.

24. En zij vertrokken van het gebergte Safer, en legerden zich in Hßrada.

25. En zij vertrokken van Hßrada, en legerden zich in Makhelôth.

26. En zij vertrokken van Makhelôth, en legerden zich in Tachath.

27. En zij vertrokken van Tachath, en legerden zich in Tharah.

29. En zij vertrokken van Mithka, en legerden zich in Hasmóna.

30. En zij vertrokken van Hasmóna, en legerden zich in Moséroth aan de berg Hor (Deuteronomium. 10:6).

31. En zij vertrokken van Moréroth, en legerden zich in Bene-Jßäka, wellicht Ain-el-Weibeh (hoofdstuk 20:22).

32. En zij vertrokken van Bene-Jßäka, en legerden zich in Hor-Gidgad.

33. En zij vertrokken van Hor-Gidgad, en legerden zich in Jotbßtha.

34. En zij vertrokken van Jotbßtha, en legerden zich in Abróna.

35. En zij vertrokken van Abróna, en legerden zich in Ezeon-Geber (zie "Nu 20.1).

36. En zij vertrokken van Ezeon-Geber, 1) en legerden zich in de eerste maand van het 40ste jaar voor de tweede maal (vs.18) in de woestijn Zin, dat is Kades, waar Mirjam stierf (hoofdstuk 20:1).

1) Reeds dit, 37 jaar geleden een zeer klein aantal legerplaatsen, van Rithma tot Ezeon-Geber slechts 17 bewijst genoeg, dat de gemeente van Israël binnen deze tijdruimte niet altijd door heeft omgezworven, maar op menige legerplaats, zonder twijfel op deze, die rijkelijk van water en weideplaatsen waren voorzien niet slechts weken en maanden, maar zelfs jarenlang heeft vertoefd, terwijl het volk vanuit de plaats, waar de Ark van het Verbond was opgericht, in de omtrek, naar alle kanten zich heeft verstrooid en de door de woestijn aangeboden middelen tot onderhoud heeft benuttigd, en eerst, nadat dit geschied was, zich weer heeft verzameld, om verder te trekken en ergens weer een meer passend oord voor een nieuwe legerplaats te zoeken..

37. En zij vertrokken van Kades, en a) legerden zich aan de berg Hor, aan het einde van het land van Edom, waardoor hun geweigerd was door te trekken.

a) Numeri. 20:22

38. a) Toen ging de priester Aäron op de berg Hor, naar de mond van de HEERE, en stierf aldaar, in het veertigste jaar na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte, in de vijfde maand, op de eerste dag van de maand.

a) Numeri. 20:25 Deuteronomium. 32:50

39. Aäron nu was honderd drieëntwintig jaar oud, toen hij stierf op de berg Hor (hoofdstuk 20:2-29).

40. En de Kanaäniet, de Koning van Harad, die in het zuiden woonde in het land Kanaän, hoorde, dat de kinderen van Israël aankwamen, van Kades opbraken (vs.37) en greep hen aan, maar werd door hen geslagen; want nu was de nieuwe tijd aangebroken, dat de ban van de verwerping niet meer op het volk lag (hoofdstuk 21:1-3).

41. En zij vertrokken van de berg Hor, en legerden zich in Zàlmona (hoofdstuk 21:4-9).

42. En zij vertrokken van Zàlmona, en legerden zich in Funon.

43. En zij vertrokken van Funon, en legerden zich in Oboth (hoofdstuk 21:10).

44. En zij vertrokken van Oboth, en legerden zich aan de heuvels van Abßrim, in het gebied van Moab (hoofdstuk 21:11).

45. En zij vertrokken van de heuvels van Abßrim, en legerden zich na de rustplaatsen aan de beek Zared, aan de Arnon, bij Beër-Elim en Mattana te zijn voorbij getrokken, gedeeltelijk in Nahaliël, gedeeltelijk in Dibon-Gad (hoofdstuk 21:12-19).

46. En zij vertrokken van Dibon-Gad, en legerden zich gedeeltelijk in Bamoth (hoofdstuk 21:19), gedeeltelijk in Almon-Diblathaïm.

47. En zij vertrokken van Almon-Diblathaïm, en legerden zich aan de bergen Abßrim, en wel op de berg Pisga tegenover het westen van Nebo (hoofdstuk 21:20).

48. En zij vertrokken van de bergen Abßrim, en legerden zich in de vlakke velden van de Moabieten aan de Jordaan ten oosten van Jericho (hoofdstuk 22:1).

49. En zij legerden zich aan de Jordaan van Beth-Jesimôth (d.i. woeste huizen) af, tot aan de brede vlakte Abel-Sittim in de vlakke velden van de Moabieten, die tot deze zich langs de Jordaan uitstrekkende vlakte behoren.

II. Vs.50-34:29. Na zulk een terugblik op het verleden richt de Heere de blik van Zijn volk nu geheel op de hiernavolgende toekomst, en geeft hun vele bijzondere aanwijzingen betreffende de in bezitneming van het eigenlijke Kanaän, of het land aan de overzijde van de Jordaan. Vervolgens doet Hij hun Zijn wil aankondigen betreffende de gehele uitroeiing van de Kanaänieten en hun afgodendienst, zowel als over de wijze, waarop het veroverde land onder

de negen en een halve stam moest verdeeld worden (hoofdstuk 33:50-56), daarna bepaalt hij de grenzen van het te veroveren land (hoofdstuk 34:1-15), en noemt vervolgens die aanvoerders van het volk, die onder de leiding van de Hogepriester Eleßzar en het toekomstige legerhoofd Jozua de verdeling met het lot zullen op zich nemen, reeds met hun namen.

50. En de HEERE sprak tot Mozes, in de vlakke velden van de Moabieten aan de Jordaan van Jericho, waar Israël (vanaf hoofdstuk 22:1 vrg. hoofdstuk 33:48 vv.) gelegerd was, zeggende: omdat nu na degebeurtenissen die beschreven zijn in hoofdstuk 22:2; 32:42 de in bezitneming van het beloofde land al gedurig naderde:

51. Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: wanneer gij over de Jordaan zult gegaan zijn in het land Kanaän;

52. a) Zo zult gij alle inwoners van het land voor uw aangezicht uit de bezitting verdrijven, en al hun beeltenissen, hun stenen afgodsbeelden verderven; ook zult gij al hun van metaal gegoten beelden verderven en al hun op hoogten opgerichte altaren (Leviticus. 26:30) verdelgen.1)

a) Deuteronomium. 7:2 vv.

1) Niets hiervan mochten zij bewaren, zelfs niet tot gedenktekenen van de aloudheid, waarvoor men doorgaans zoveel op heeft, noch tot versiering van hun huizen, noch tot speeltuig voor hun kinderen, maar zij moesten alles verdelgen, zowel ten teken van hun afschrik van afgoderij, als om te verhoeden, dat zij bekoord of aangevochten werden, om die beeltenis te aanbidden, of de valse goden, hierdoor verbeeld, of wel de God van Israël, onder zodanige beeltenissen, naar de wijze van de afgodendienaars, te eren of aan te roepen..

53. En gij zult het land in erfelijke bezitting nemen, en daarin wonen; want Ik heb u dat land gegeven, om het erfelijk te bezitten.

Volgens menselijke wetten had Israël geen recht op Kanaän, hun recht was alleen gegrond op een schenking van God. Wat ten opzichte van de Amorieten een daad van gerechtigheid was (Genesis 15:16), was voor hen een daad van genade. God had vroeger het land aan de Amorieten gegeven, niet als een onvervreemdbaar eigendom, maar zoals Hij alle aardse goederen schenkt-voorwaardelijk als bestuurders of in vruchtgebruik; zij hadden zich dit onwaardig gemaakt, daarom verdelgde Hij hen, en stelde andere bestuurders aan..

54. En gij zult, zoals Ik u reeds heb laten bekend maken, het land in erfelijke bezitting nemen, door het lot, naar uw geslachten; degenen die talrijk zijn zult gij hunerfenis groter maken, en zij, die weinig zijn, zult gij hun erfenis minder maken; waarheen voor iemand het lot zal uitgaan, dat zal hij hebben: naar de stammen van uw vaderen zult gij de erfenis nemen, en dat zal ook in volgende dagen niet van u genomen kunnen worden. Het land, dat u eenmaal door het lot wordt toegewezen, blijft immer het uwe.

Ook: Nu.26:53-56

55. Maar indien gij de inwoners van het land niet voor uw aangezicht uit de bezitting zult verdrijven, zo zal het geschieden, dat zij, die gij van hen zult latenoverblijven, a) tot doornen zullen zijn in uw ogen, en tot prikkels in uw zijden, die u overal moeite zullen berokkenen en in verzoeking brengen, zodat gij onder hen als onder doornen en distels zult leven; en zij u zullen benauwen, op het land, waarin gij woont, zonder u ooit rust te laten.

a) Jozua. 23:13 Richteren. 2:3

56. En het zal geschieden, nadat gij door hen verleid zult zijn tot afval van Mij, tot afgoderij en tot allerlei ongerechtigheid, dat Ik u zal doen, zoals Ik hun dacht te doen, u uit het land drijven en u verdelgen Jozua 23:12).

HOOFDSTUK 34.

GRENZEN VAN HET BELOOFDE LAND. HOE EN DOOR WIE HET VERDEELD MOEST WORDEN.

1. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Gebied de kinderen van Israël, en zeg tot hen: Wanneer gij in het land Kanaän ingaat, zo zal dit het land zijn, dat u tot erfenis vallen zal, het land Kanaän, naar zijn grenen. Het land, dat u ten erfdeel zal gegeven worden, zal zijn grenzen hebben, zoals die in hetgeen Ik verder tot u zal spreken, nauwkeurig zullen omschreven worden.

3. De zuiderhoek nu zal u zijn van de woestijn Zin, aan de zijden van Edom (het huidig gebergteland van de Azazimeh, zie "Nu 13.1); en de zuiderlandgrens zal u zijn van het einde van de Zoutzee, tegen het oosten; van de zuidelijke punt van de Dode Zee, die in een zoutmoerasuitloopt Jozua 15:2).

4. En deze grens zal u omgaan van het zuiden naar de opgang van Akrßbbim, 1) van het zuiden van de Dode Zee, zuidwaarts op, en doorgaan naar Zin, de brede dalkloof wady murreh (zie "Nu 13.1); en haar uitgangen zullen zijn, van het zuiden naar Kades-Barnéa, en strekken zich verder zuidwaarts uit tot aan Kades-Barnéa aan het westelijke einde van de woestijn Zin, en zij zal uitgaan naar Hazar-Addar, een dorp alzo genoemd naar de bij elkaar liggende dorpen Hezron en Adar Jozua 15:3) en doorgaan naar Karkau en Azmon.

1) De "hoogte Akrßbbim," waarnaar de streek later Akrabattinh, Akrabathnh heet (1 Makk.5:3) is veelmeer hoogstwaarschijnlijk de op een afstand van circa 8 Engelse mijl beneden de Dode Zee, zich schuin over de Araba heenstrekkende, in 60-80 voet hoge rij van witte klippen, die, van de zuidwestkant van de Dode Zee gezien, het Ghor schijnen te sluiten, en de scheidingslinie tussen de beide zijden van het grote dal vormen, dat aan de ene zijde el-Ghor en aan de andere zijde el-Araba heet.

5. Voorts zal deze grens omgaan van Azmon naar de rivier van Egypte 1) en haar uitgangen zullen zijn naar de grote of Middellandse Zee. 2)

1) De rivier, of eigenlijk zoals er staat, de beek van Egypte is hier de z.g. Wady-el-Arisch, die op verschillende plaatsen als de zuidelijke grens van het land wordt genoemd, o.a. 1 Kon.8:65; 2 Koningen. 24:7 Jesaja. 27:12

2) Zuidelijk van de Dode Zee gaat terstond het Ghor of de laagte tussen bergketens ter rechter- en ter linkerzijde voort, waarin de Jordaan van het meer van Genézareth af zijn loop heeft (zie Jozua 3.1); daarop volgt een rij witachtige klippen van 60-80 voet hoog, die van de zuidwestelijke punt van de Rode Zee gezien, het Ghor schijnen te sluiten en de Schorpioentrap of Akrßbbim genoemd worden. Aan de andere zijde sluit zich de Arabah (zie Nu 20.1) daar onmiddellijk aan, in het begin zich enigszins verheffende, maar die langzamerhand tot de hoogte van de watervlakte van de Dode Zee afdaalt, en eindelijk in de

golf van Elan te niet loopt. Bijzonder opmerkenswaardig is het, hoe nauwkeurig de hier beschreven zuidelijke grens van het beloofde land met de gesteldheid van de grond samenhangt; zij is de grensscheiding tussen de geelachtige woestijn in het zuiden en de groene steppen of grasvlakten in het noorden; de natuur van Arabië eindigt hier; het rijk van de dood heeft een einde, en een nieuw leven waait de reiziger, die van het zuiden komt uit de met groen bedekte vlakten tegen..

6. Aangaande de grens van het westen, daar zal u de grote zee de grens zijn, van de uitwatering van de rivier of beek van Egypte (vs.5) tot in het noorden aan de overzijde van Gebal (vs.7). Dit zal uw westgrens zijn.

7. Voorts zal u de grens van het noorden deze zijn: van de grote zee af, noordelijk van Byblus of Gebal zult gij u de berg Hor aftekenen. Waarschijnlijk wordt hier detegenwoordige Dschebel-Makmel, die de hoogste spits van het gebergte Libanon is, bedoeld, zodat alzo de noordelijke grenslijn door het cederwoud Bscherreh heenloopt (zie "Nu 24.6),

8. Van den berg Hor zult gij aftekenen tot waar men komt te Hamath, tot aan het gebied van de stad Hamath in Syrië; en de uitgangen van dit gebied zullen zijn naar Zedad, dat is, de grenzen worden dan verder doorgetrokken tot aan Zedad.

9. En deze grens zal uitgaan naar Zifron; op de weg die daarheen leidt en haar uitgangen zullen zijn te Hazar-Enan, (bronnenhof) (Ezechiel. 47:17; 48:1). Dit zal u de noordgrens zijn.

De stad Hamath (het tegenwoordige Hama, hetzelfde als het Epiphania van de Grieken en Romeinen) lag aan de Orontes, omstreeks 8 mijl verder noordwaarts; nooit, zelfs niet onder David en Salomo, heeft het aan het Israëlitische rijk behoord, maar Salomo bouwde in dit gebied schatsteden (2 Kron.8:4). De uitdrukking "totdaar men komt te Hamath" wordt dikwijls gebruikt om de aanraking met dit gebied, of de noordelijke grenzen van Palestina aan te duiden (hoofdstuk 13:21 Jozua. 13:5 Richteren. 3:3). De beide volgende punten Zadad, niet Zadada, zoals Luther schrijft, daar de a of ah achter de naam slechts de richting naar ene plaats aanduidt en Zifron kan men niet nader aanwijzen. Onder het dorp Enan (Hazer-Enan, d.i. bronnenhof) verstaat men zeker de bron Lebweh aan de westelijke helling van de Anti-Libanon. Zij vormt in het dal El-Bukâa de waterscheiding tussen de Orontes, die noordwaarts stroomt en de Leontes, die zijn richting zuidwestwaarts neemt. Hier behoeft men slechts in het zand te graven, om zo veel bronnen te vinden als men wil, die helder fris water geven, dat op verscheidene plaatsen uit een hoop grof kiezelzand komt opborrelen. Wij zien hier, evenals in het zuiden (zie Nu 34.5), hoe ook hier de grenzen juist met de gesteldheid van de grond overeenkomen..

10. Voorts zult gij u tot een grens tegen het oosten aftekenen van Hazar-Enan van de bovengenoemde bronplaats Enan naar Sefam, ook een onbekende plaats.

11. En deze grens zal afgaan aan de westelijke helling van de Anti-Libanon verder zuidwaarts, van Sefam naar Ribla, tegen het oosten van Ain, de tegenwoordige bronplaatsAndschar, wel te onderscheiden van Riblath, gelegen in het land Hamath (2

Koningen. 23:33; 25:21), daarna zal deze grens afgaan over Hasbeya en Baäl Hermon, en strekken langs de bergen, die de wateren van Merom, aan de oostzijde begrenzen, langs de oever, eigenlijk aan de schouder van de zee Cinnereth, of van Genézarethoostwaarts, langs het noordoostelijke strand van dit meer.

Hierdoor behoorde ook de grote Hermon (zie De 3.9) niet aan het land van Israël..

12. Voorts zal deze grens afgaan langs de Jordaan, zuidwaarts, en haar uitgangen zullen zijn aan de Zoutzee of Dode Zee. Dit zal u zijn het land naar zijn grenzen rondom. In het zuiden vs.3-5; in het westen vs.6; in het noorden vs.7-9; en in het oosten vs.10-12.

Wat een klein gedeelte van de wereld de Heere dikwijls aan Zijn eigen volk geeft. Zij, die hun erfdeel hebben in de hemel, hebben overvloedige redenen, om met een klein gedeelte van deze wereld vergenoegd te zijn, maar, hetgeen hier ontbrak aan de veelheid, werd vergoed door de hoedanigheid. Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, als hij het heeft in Gods gunst en met Zijn zegen, is beter en vertroostelijker dan de overvloed van vele goddelozen..

13. En Mozes gebood de kinderen van Israël, toen hij hun dit bevel van de Heere betreffende het land, dat zij zouden in bezit nemen en daarna door het lot verdelen, meedeelde (hoofdstuk 33:50-34:12) zeggende: Dit is het land, dat gij door het lot tot een erfgoed innemen zult, dat de HEERE aan de negen stammen, Juda, Simeon, Dan, Benjamin, Efraïm, Issaschar, Zebulon, Aser, Nafthali en aan de halve stam van Manasse te geven, geboden heeft.

14. Want de stam van de kinderen van de Rubenieten, naar het huis van hun vaderen, naar de verschillende tot deze stam behorende geslachten, en de stam van de kinderen van de Gadieten, naar het huis van hun vaderen hebben ontvangen, bovendien de andere halve stam van Manasse heeft reeds in hoofdstuk 32 zijn erfenis ontvangen.

15. Twee stammen, Ruben en Gad, en een halve stam, Manasse, hebben hun erfenis ontvangen aan deze zijde van de Jordaan, van Jericho oostwaarts tegen de opgang; en zullen bij de verdeling van het land ten westen van de Jordaan niet mee mogen delen, ofschoon zij moeten meehelpen bij de verovering daarvan (hoofdstuk 32:6-32).

Van het bovengenoemde land, tussen 31 en 34¬ graad noorderbreedte hebben later de kinderen van Israël aan de westelijke grens (vs.6) niet veroverd: 1. het gebied van de Filistijnen in het zuiden; 2. de smalle streek land ten noordwesten langs de zee gelegen, Fenicië genoemd. Echter werden ook deze landstreken hun bij de verdeling Jozua 13:1-17) toegewezen; daardoor wordt het land in de regel opgegeven: van 31-33« graad noorderbreedte, en van 52-53¬ graad (of het oost Jordaanland meegerekend, tot 54« graad) oosterlengte. De grootste lengte van het noorden naar het zuiden bedraagt 33 mijl, die van het westen naar het oosten, van de grote Zee tot aan de Jordaan, gemiddeld 15 mijl, en ook 15 mijl van de Jordaan tot aan de uiterste grenzen ten oosten. Dit geeft een oppervlakte van 495 vierkante mijl voor het eigenlijke Kanaän, alzo bijna half zo groot als Zwitserland en 3/5 maal zo groot als Nederland. Als Cicero zegt: "de God van de Joden moet een kleine God zijn, omdat hij voor Zijn volk zo’n klein land heeft ingeruimd," dan antwoorden wij daarop met

von Raumer: "Hoe kleiner het land is, hoe roemrijker de macht van de Heere uitkomt, die het kleine zaadkorreltje tot een grote boom doet opgroeien; maar de natuurlijke mens heeft geen oog om de Almacht te zien, wanneer zij zich in het onaanzienlijke kleed van de nederigheid vertoont." Wat de naam van het land betekent, wordt verschillend verklaard. Sommigen menen, dat Kanaän Laagland betekent, het land naar de laagte aan de Middellandse Zee, waar de intrekkende Kanaänieten (Genesis 10:15-19) zich het eerst vestigden, totdat zij dan verder naar het binnenland trokken, en zich soms vestigden in de bergachtige streken. Anderen daarentegen leiden de naam met meer recht af van Kanaän, de vierde zoon van Cham (Genesis 10:6). Onder de andere naam "Palestina" werd oorspronkelijk slechts de kustvlakte verstaan, die door de aankomende Filistijnen bewoond werd, welke naam later door de Romeinen aan het gehele land werd gegeven, en nu ook door de Christenen en de latere Joden in die zin werdt gebruikt. Nog andere Bijbelse benamingen zijn; Het land van de Heere (Hosea 9:3); het land van de kinderen van Israël of land van Israël Jozua 11:22; 1 Samuel. 13:19); het heilige land (Zach.2:12); het beloofde land (Hebr.11:9)

Over de oorspronkelijke bewoners van het land, en waarvan zij zijn afgestamd heeft men veel gesproken, en zijn vele onderzoekingen gedaan. Reeds bij Genesis 14:18 hebben wij onze mening daarover te kennen gegeven, en tevens bij Genesis 12:7 twee oordelen over de geschiktheid van dit land voor het grote doel, dat de Heere met Israël had, bijeen geplaatst. Wij voegen nu hier de tweede gedachte van een verdere verklaring van Kurtz bij, die tot een juist begrip van de volgende geschiedenis van Israël in het voor hem bestemde land een duidelijke aanwijzing geeft. Er is wel bijna geen land op aarde, zegt deze schrijver in zijn geschiedenis van het Oude Verbond, dat met zo’n gevoeligheid of vatbaarheid voor zegen of vloek begiftigd was, en in zijn kleine ruimte zo vele bronnen van zegen en tevens van vloek aanbiedt. Nergens wisselt vruchtbaarheid en onvruchtbaarheid zo spoedig en zo eensklaps af; nergens gaat de eerste zo spoedig in de andere over; nergens wordt het bloeiende veld van zegen zo onmiddellijk in een van vloek beladen woestijn veranderd. Het dal van Sittim b.v., die hof van de Heere wordt in één nacht een poel des verderfs, dat door al wat leeft ontvlucht wordt, dat aan alle volgende geslachten van de strengheid van de goddelijke gerichten predikt en daarentegen in het noorden ligt weer een meer, waarvan de oevers alle bekoorlijkheden van de natuur tentoon spreiden, dat te allen tijde de goedertierenheid en liefde van God predikt. En evenals de natuur, de luchtstreek en de bodem van het land naast de rijkste bronnen van zegen ook zo vele straf- en tuchtmiddelen in zich verenigd hadden, in onvruchtbaarheid en misoogst, in gevaarlijke gloeiende winden en in aardbevingen, in zwermen van sprinkhanen en verwoestende ziekten, in pest en melaatsheid enz., zo lokten ook de bijzonder gunstige gesteldheid van het land, en zijn verhouding tot de staatkundige wereld, met talrijke voordelen voor de bewoners, de machtige naburige volken om het land onder hun juk te brengen en zijn bewoners te onderdrukken. En al waren de toegangen tot het land als door de natuur onoverkomelijke hinderpalen om het land te bereiken, toch wisten de roofhorden van vijandelijke volkstammen en de legers van de grote wereldmachten, zodra zij als door God gezonden waren, de goddelijke strafgerichten uit te voeren, en door zeeën en woestijnen, over bergen en door diepe dalen wegen te vinden tot in het binnenste van het land (Ezech.5:5 Ezech.38:11-12)

16. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, hem nog nader aanwijzing gevende van de verdeling van het rijk door het lot, zoals in hoofdstuk 33:54 en 34:13 geboden was, opdat de kinderen van Israël des te zekerder konden zijn, dat deze wijze van verdeling werkelijk van Godwas (hoofdstuk 26:55 vv.), zeggende:

17. Dit zijn de namen van de mannen, die u dat land tot een erfgoed zullen uitdelen: Eleßzar, de priester, en Jozua, de zoon van Nun, die ook tot aanvoerder van het leger bestemd was. In hun betrekking tot elkaar, aangewezen in hoofdstuk 27:21, zouden zij dit werk ten uitvoer brengen.

18. Daartoe zult gij uit elke stam een overste nemen, uit elk van de 9« stam, die het eigenlijke Kanaän moesten delen volgens vs.13, de vorst van een geslacht, om het land tot een erfgoed uit te delen; 1) door hun hand zal het lot getrokken worden.

1) Dit bevel werd gegeven, opdat de zaken van het land naar alle billijkheid en volgens het strikste recht zouden uitgevoerd en behartigd worden. Wij lezen dan ook nergens, dat later enig misnoegen over de verdeling werd getoond, dat iemand zich verongelijkt waande..

19. En dit zijn de namen van deze mannen: van de stammen van Juda, Kaleb, zoon van Jefunne (hoofdstuk 13:7,31; 14:6,24,30; 26:65);

20. En van de stam van de kinderen van Simeon, Semuël, zoon van Ammihud;

21. Van de stam van Benjamin, Elidad, zoon van Chislon.

22. En van de stam van de kinderen van Dan, de overste Bukki, zoon van Jogli;

23. Van de kinderen van Jozef, van de stam van de kinderen van Manasse, de overste Hanniël, zoon van Efod;

24. En van de stam van de kinderen van Efraïm, de overste Kemuël, zoon van Siftan;

25. En van de stam van de kinderen van Zebulon, de overste Elizafan, zoon van Parnach;

26. En van de stam van de kinderen van Issaschar, de overste Paltiël, zoon van Azzan;

27. En van de stam van de kinderen van Aser, de overste Achihud, zoon van Selómi;

28. En van de stam van de kinderen van Nafthali, de overste Pedßël, zoon van Ammihud, niet dezelfde als in vs.20.

29. Dit zijn ze, die de HEERE, door het in vs.16 vv. gegeven bevel, geboden heeft de kinderen van Israël de erfenissen uit te delen, in het land Kanaän.

Wanneer wij zien hoe later de orde was, waarin de kinderen van Israël van de 9« stam naar het lot hun woonplaatsen innamen dan vinden wij in de orde, waarin de stammen hier voorgesteld worden, reeds een vrij nauwkeurige aanvulling van die onderlinge ligging van het zuiden naar het noorden (Juda Simeon, Benjamin, Dan, Manasse, Efraïm, Zebulon, Issaschar, Aser, Nafthali). Dat die orde niet juist overeenkomt, weerlegt geheel de mening van hen, die dit gedeelte van de Bijbels, niet aan Mozes toeschrijven, maar aan een schrijver, die veel later geleefd heeft. Dat zij echter bijna overeenkomt, berust daarop, dat God, wiens eigen woord wij hier voor ons hebben, al Zijn werken, van de grondlegging van de wereld af tot de voleinding voor ogen heeft, met al de veranderingen, die daarin plaats hebben; daarom was ook de uitkomst van het lot, dat later getrokken werd, geenszins toevallig, zoals wij dat gewoonlijk uitdrukken, maar overeenkomstig de aanwijzing in Genesis 49 aan iedere stam Zijn bepaald deel toewees. Ook ten opzichte van de andere volken heeft immers de Heere een perk gesteld, te voren verordend, de tijd afgemeten, en de plaats van hun woning bepaald (Hand.17:26). Hoe zou Hij dan bij Zijn uitverkoren volk, dat in alle opzichten een bijzondere bestemming had, dit nog niet in bijzondere mate hebben gedaan. Over het loten, als een middel om de wil van God te vernemen, spreken wij bij Jozua. 7:18

HOOFDSTUK 35.

VAN DE STEDEN VAN DE LEVIETEN, DE VRIJSTEDEN EN DE DOODSLAG.

I. Vs.1-34. Hier volgen verdere bepalingen over de steden, die in het gehele land met de daarbij behorende voorsteden, of de weide voor het vee aan de Levieten werden afgestaan. In het geheel waren er achtenveertig, waarvan er zes tevens tot vrijsteden werden verklaard voor hen, die zonder voorbedachte rade iemand hadden verslagen en een schuilplaats moesten zoeken voor de hen vervolgende bloedwreker.

1. En de HEERE sprak tot Mozes, in de vlakke velden van de Moabieten, aan de Jordaan van Jericho (hoofdstuk 33:50), zeggende:

2. a) Gebied de kinderen van Israël, dat zij van de erfenis van hunr bezitting aan de Levieten, die toch naar hoofdstuk 18:20,23 geen eigen stamgebied ontvangen zouden, een bepaald aantal steden zullen geven om te bewonen; 1) daartoe zult gij aan de Levieten voorsteden, of eigenlijk weiden voor het vee, of landerijen geven aan de steden rondom deze. Wanneer de Levieten de hun afgestane huizen in deze steden uit nood moesten verkopen, konden zij die weer lossen en wanneer dit niet geschied was, moest in het Jubeljaar het eigendom voor niets aan devroegere verkoper teruggegeven worden.

a) Jozua. 21:2

1) Dit was, opdat de Levieten niet verstrooid, maar zoveel mogelijk bij elkaar zouden wonen, én ten nut en voordeel voor zichzelf, én ten behoeve van het volk..

3. En die steden zullen zij hebben om te bewonen, maar hun voorsteden of weiden zullen zijn voor hun beesten, en voor hun have, en voor al hun gedierte, dat hun uit de wettige tienden (hoofdstuk 18:21 vv.) tot hun onderhoud ten deel valt. Deze weiden zullen echter niet, zoals de woonhuizen, door hen mogen vervreemd worden (Leviticus. 25:34).

4. En de voorsteden van de steden, die gij aan de Levieten geven zult, zullen van de stadsmuur af en naar buiten, naar alle zijden heen, van duizend el zijn, rondom.

5. En gij zult, om een steeds vaststaande breedte aan elk van de vier buitenzijden (c1-c2) te krijgen, meten van buiten de stad 1000 el van de muur verwijderd, aan de hoektegen het oosten, aan beide hoeken tegen de oostzijde (zowel van c1 tot d1 als van c2 tot d2) elk 1000 el, dat is tezamen tweeduizend el, en aan de hoek van het zuiden, ook tweeduizend el, en aan de hoek van het westen, tweeduizend el, en aan de hoek van het noorden, tweeduizend el; dat de stad in het midden, en de afstand van de middelste linie (d1-d2) zoals de lengte van de stadsmuur (a-b) zij. Dit zullen zij, de Levieten, hebben tot voorsteden van de steden.

Deze beide verzen hebben aan de uitleggers veel moeite gekost, en zijn door de ene zo en de andere weer anders uitgelegd, totdat men eindelijk zich heeft neergelegd bij de verklaring van J.D. Michaelsi (overl. in 1791 als hoogleraar in de Oosterse talen te Göttingen).

Wij geven ter verduidelijking de onderstaande tekening: Zie afbeedling 1000801

Men heeft zich de eigenlijke stad voor te stellen als een vierkant. Wanneer men nu alle zijden aan beide kanten 1000 el verlengd voorstelt, dan krijgt men een groot vierkant voor de stad met de door de Levieten bewoonde voorsteden erbij, waarvan dan elke zijde 2000 el is vermeerderd met de lengte van de stad zelf. Was nu deze stad b.v. 800 ellen in het vierkant, dan was de buitenste zijde van het gehele stadgebied 2000 + 800, dat is 2800 el lang. Luther nam het anders op, en meende, dat de breedte van de voorsteden afhankelijk was van de grootte van de eigenlijke stad, en dat de zijden van het binnenste vierkant slechts aan beide zijden tot op de helft van de breedte van de stad verlengd moest worden. Was b.v. de stad 2000 voet lang en breed, dan moest er aan de zijde een verlenging komen van « x 2000 el, dat is 1000 el aan elke zijde. Dus was dan de stad met het buitengebied 2000 + 1000 + 1000 dat is 4000 el. Was daarentegen de stad 3000 el lang en breed, dan zou er, volgens Luther, aan iedere zijde een verlenging komen van 1500 el, dus 3000 + 1500 + 1500 = 6000 el. Men heeft wel eens gezegd, dat deze steden alleen door Levieten mochten bewoond worden; dat dit echter het geval niet was, en dat veeleer de Levieten in de hun aangewezen steden slechts zo vele huizen bewoonden als zij nodig hadden, en dat zij die niet als vruchtgebruikers bewoonden, maar als werkelijke bezitters blijkt uit Leviticus. 25:32 vv.; 1 Samuel. 6:12 en meer andere plaatsen..

6. a) Onder de steden nu, die gij aan de Levieten zult geven, zullen zijn zes vrijsteden, die gij geven zult, opdat de doodslager, die zonder opzet een doodslag begaan heeft, daarheen vlucht, om de bloedwreker te ontgaan. En boven deze zult gij hun tweeënveertig steden geven, die echter geen vrijsteden zullen zijn.

a) Jozua. 21:21

7. Al de steden, die gij aan de Levieten geven zult in het gehele land, zullen zijn achtenveertig steden, 1) deze met haar, volgens de bepalingen in vs.4 en 5 nauwkeurig afgepaalde voorsteden.

1)Achtenveertig steden. 48 = 4 x 12. Vier maal zoveel steden daarom, als er stammen van Israël zijn. Vier is het getal, dat het rijk van God in de wereld afbeeldt. Uitdrukkelijk wordt Israël door deze achtenveertig steden op het rijk van God, in hun midden gevestigd, gewezen..

8. De steden, 1)die gij van de bezitting van de kinderen van Israël geven zult, zult gij van hem, die vele landerijen heeft, velen nemen, en van hem, die weinige heeft, weinige nemen; een iedere stam zal naar zijn erfenis, die zij zullen erven, van zijn steden aan de Levieten geven.

1) Volgens Jozua. 21 kregen de Levieten in de stammen van Juda en Simeon negen, in ieder van de overige stammen vier, en in de stam van Nafthali drie steden; alzo 10 in het Overjordaanse, en 38 in het eigenlijke Kanaän, waarvan de 13 steden in Juda, Simeon en Benjamin voor de priestergeslachten waren, en de overige 35 voor de drie geslachten van de Levieten waren bestemd. Door deze verdeling van de Levieten onder alle stammen werd de

vloek, die Jakob in zijn stervensuur (Genesis 49) over Levi had uitgesproken, dat zij verdeeld en verstrooid zouden zijn in Israël, voor de Levieten zowel als voor geheel Israël in een zegen veranderd. Doordat zij niet in alle steden en dorpen van de overige stammen verstrooid, maar in bepaalde steden in alle stammen verenigd leefden, waren zij niet in gevaar om geheel verstrooid en versnipperd te worden, en alzo werden zij behoed tegen een mogelijk geestelijk en zedelijk verval. Het wonen van Levi in 48 steden onder de twaalf stammen had geen ander doel, dan om het getuigenis van Jehova in het Woord onder het volk te bewaren en te verbreiden, zodat datgene, wat de woning van Jehova in de engste betekenis was, ook was de samenwoning van de heilige stam, namelijk een grote, maar verdeelde plaats van de getuigenis.

Jakobs vloek, over Levi, wegens zijn toorn en wraakzucht, jegens de Levieten uitgesproken, bestond hierin. Ik zal hen verdelen onder Jakob en zal hen verstrooien onder Israël (Genesis 49:7). Maar de vloek van deze verstrooiing schijnt van zijn nazaten afgenomen te zijn geweest, om die doorluchtige dienst, die zij verrichten in de aanvallen op de dienaars van het gouden kalf, waardoor zij zich de Heere heiligden (Exodus. 32:26), en om die van Pinehas, uit de stam van Levi, in zijn ijver voor de Heere, tegen de overste uit Simeon (Numeri. 15:11,14), om welke reden Mozes de stam van Levi ook zegent, een weinig voor zijn dood (Deuteronomium. 33:8), terwijl de stam van Simeon, die Levi's metgezel in het nemen van de bewuste wraak was geweest, en daarom ook door de aartsvader vervloekt was, in de zegen werd voorbijgegaan. Immers, de verstrooiing van de Levieten verstrekte hen tot geen vloek, want zij werden daardoor in staat gesteld, om des te meer goed te doen. Het is een groot geluk voor een land, in al zijn gedeelten van goede leraren voorzien te zijn..

9. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, hem nauwkeuriger aanwijzingen doende over de bestemming van de in vs.6 genoemde vrijsteden, daarmee de vroeger in Exodus. 21:23 gedane beloften vervullende, zeggende:

10. Spreek1) tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: a) Wanneer gij over de Jordaan gaat naar het land Kanaän;

a) Deuteronomium. 19:2 Jozua. 20:2

1) God stelt de vrijsteden in, niet slechts om onderscheid te maken tussen misdaad en doodslag, maar ook, opdat niet ondoordacht onschuldig bloed zou worden vergoten. Tot hiertoe hebben wij gezien, hoe streng Hij wilde, dat de moord zou worden gestraft. Maar omdat het volstrekt niet billijk zou zijn, dat wie niet met eigen wil, maar bij toeval de naaste had gedood, aan dezelfde straf zou worden overgegeven, als zij, die vrijwillig een moord hadden begaan, wordt er met een uitzondering bijgevoegd, opdat hij buiten wraak zou zijn, die onwetend en tegen zijn wil iemand had gedood. Evenwel, God heeft hier verder opgelet, opdat de ene moord niet boven de andere zou worden geschat, en de aarde alzo bezoedeld worden. Wij zullen nu, volgens de rij af, de zaken een voor een behandelen. Want, ofschoon Hij eerst slechts over de steden, over de Jordaan gelegen, spreekt, uit het vervolg echter kan opgemaakt worden dat Hij zes tot dat gebruik heeft uitgekozen, waarvan drie waren gelegen aan deze zijde van de Jordaan. Hij wil daarom, dat zij zo gelegen zijn, dat iedere landstreek

één van haar in haar nabijheid heeft, opdat voor de ellendigen, die buiten schuld zijn, de plaats van de ballingschap, wegens de afstand van de reis, niet al te treurig zou zijn. Verder, dat die steden zouden zijn in het aandeel van de stam van de Levieten, opdat de waardigheid van het Hogepriesterschap de ballingen des te beter zou beschermen; vervolgens, omdat het waarschijnlijker was, dat er bij de Levieten meer voorzichtigheid en ernst zou zijn, opdat het toevluchtsoord, aan onschuldigen toegekend, niet ook misdadigers zou ontvangen..

11. Zo zult gij maken, dat u een bepaald aantal (vs.13) steden tegemoet liggen, die u tot vrijsteden zullen zijn, opdat de doodslager daarheen vlucht, die een ziel onwetend, zonder opzet, geslagen heeft.

12. En deze steden zullen u tot een toevlucht zijn, u tijdelijk in veiligheid stellen, voor de bloedwreker, opdat de doodslager zonder vrees zij voor de hem vervolgende bloedwreker, en niet sterft, totdat hij voor de vergaderingvan de gemeente, waartoe hij behoort, aan het gericht gestaan hebbe, en het door deze zij uitgemaakt, of hij met of zonder opzet heeft gehandeld.

Wanneer naar de oudste beschouwing van de Grieken de moordenaar als zodanig net zo min tegen de Godheid als tegen de burgerlijke maatschappij een misdaad begaat, maar alleen het familierecht schendt, ziet daarentegen de Mozaïsche wet, de mens als het evenbeeld van God beschouwende, in de moord boven alles een zonde tegen de heilige God, de Schepper en Heer van het leven van de mens (Genesis 9:5 vv.), welke zonde moet geboet worden door de uitroeiing van de schuldige uit de door bloedschuld ontheiligde Godsstaat (vs.33). God is alzo zelf de eigenlijke bloedwreker (Psalm. 9:13 2 Kron.24:22); omdat echter door de moord de familie wordt aangetast, waarvan het theocratisch recht heeft geboden de onschendbaarheid te beschermen, wordt de uitvoering van de bloedwraak aan die bloedverwant toegelaten, aan wie in het algemeen het herstel van de verloren onschendbaarheid van de familie tot plicht is gesteld. Zo’n lid van de familie heeft niet alleen te zorgen, dat een stuk land, dat verloren is gegaan, wordt teruggekocht, dat een lid van de familie, dat in lijfeigenschap geraakt is, daarvan weer bevrijd wordt, maar ook om het verloren bloed van de familie te lossen, en heet daarom Goël, dat is losser. Over de uitvoering van de bloedwraak zelf bevat de wet op een andere plaats (Deuteronomium. 19:1-15 Jozua. 20:1-6) de volgende bepalingen:

I. Zij was alleen geboden voor opzettelijke doodslag; om echter degenen, die zonder opzet of door vergissing een mens gedood had voor de bloedwraak te beschermen, werd de bijzondere inrichting van de vrijsteden verordend, waarheen de doodslager moest vluchten, om door de oudsten van die stad voorlopig een onderzoek te doen instellen. Naar bevind van zaken werd hij, óf aan de bloedwreker uitgeleverd, óf aan de gemeente, waartoe hij behoorde tot verder onderzoek overgegeven. Erkende ook deze na nauwkeurige kennisneming van de zaak dat de doodslag onvoorzien was, dan bracht zij de dader terug naar de vrijstad, waar dan de doodslager altijd moest blijven, met de dood van de op die tijd dienstdoende Hogepriester. Dan echter kon hij zonder gevaar naar zijn eigen woonplaats terugkeren.

II. Voor opzettelijke doodslag was geen andere verzoening dan het bloed van de doodslager; het recht van de vergelding moest hier streng aan hem volbracht worden, en elke aanbieding om zich voor geld of iets anders er vanaf te maken, moest worden geweigerd. Ook de

doodslager zonder opzet werd het niet toegelaten de vrijstad te verlaten, of zich daaruit te kopen en naar zijn woonplaats terug te keren, dan voor de dood van de Hogepriester. Hoe lang de bloedwraak bij het Israëlitische volk bestond, kan men niet met zekerheid bepalen; dat zij in gebruik was te tijde van koning David, blijkt uit 2 Samuel. 14:6-11

Reeds in Exodus. 21 had God beloofd, een vrijplaats te zullen stellen voor degene, die onwillig zijn naaste verslagen had. Hier vervult God Zijn belofte. In Deuteronomium. 19 wordt dit gebod nog eens herhaald. Dat die steden tevens Levietensteden waren, daarin ligt vooral het idee, omdat deze in het bijzonder het eigendom van de Heere waren, en Zijn onmiddellijke dienaren ze bezaten, dat de onwillige doodslager zich stelde onder de schutshoede van de goddelijke genade. In het vluchten naar de vrijsteden en in het aangrijpen van de hoornen van het altaar lag hetzelfde idee..

13. En deze steden, die gij volgens vs.2-8 aan de Levieten geven zult, zullen zes vrijsteden voor u zijn (vs.6).

14. Drie van deze steden zult gij geven op deze zijde van de Jordaan, Bezer in de stam Ruben, Ramoth in Gilead in de stam Gad, en Godan in oostelijk Manasse (Deuteronomium. 4:43), en drie van deze steden zult gij geven in het land Kanaän: Kedes op het gebergte Nafthali, Sichem op het gebergte Efraïm en Hebron op het gebergte Juda Jozua 20:7); vrijsteden zullen het zijn.

15. Die zes steden zullen voor de kinderen van Israël en voor de vreemdeling, en de bijwoner in het midden van hen, en al de huisgenoten, daar zowel deze als gene het recht hadden (zie "Le 17.9) tot een toevlucht zijn; de wegen daarheen moeten altijd goed in stand gehouden worden, opdat daarheen vlucht, wie een ziel onvoorzien slaat, opdat de vluchtelingen niet kunnen worden opgehouden en alzo de bloedwreker in handen vallen (Deuteronomium. 19:3).

In de volgende verzen hebben wij terstond nadere bepaling daaromtrent, welke soort van doodslag met voorbedachte rade (vs.16-21) en welke voor onopzettelijk te houden is (vs.22-24); daarnaar wordt het handelen in beide gevallen wettelijk geregeld (vs.25-34).

16. Maar indien hij hem met een ijzeren instrument, 1) een ax, een bijl, een hamer of iets dergelijks geslagen heeft, dat hij gestorven zij, een doodslager is hij; deze doodslager zal zeker gedood worden.

1) Kort hierop schijnt God met zichzelf in strijd te zijn, waar hij de moord, niet vrijwillig begaan, vrijspreekt, ofschoon met een ijzer of met een steen de wond is toegebracht, terwijl Hij hier eenvoudig verklaart, aan de dood schuldig te zijn, wie ook met een hout of met een stuk ijzer of met een steen hebben geslagen. Maar de oplossing is gemakkelijk, indien men let op het plan God. Want nadat Hij de dwaling vergiffenis schenkt, opdat niemand het als een bewijs van vrijwaring van straf op de misdaad zou uitleggen, komt Hij dit tijdig tegen en scherpt nog eens in, wat tevoren gezien is. Doch dat er sprake is van een stuk ijzer, hout en steen, met deze onderscheiding, verklaart hij nu des te duidelijker, dat de vrijwillige moord niet mag vergeven worden. Maar, zoals men gewoon is de wetten door verschillende

drogredenen krachteloos te maken, zouden ook zij beproefd hebben het tot één geval te beperken, wat over de straf op de moord gezegd is, nl. indien men iemand met het zwaard had doorboord. Niet zonder oorzaak daarom stelt God de dood vast op de bewerker van de moord, op welke wijze die ook volbracht is, hetzij hij met een pijl, hetzij hij met een weggeworpen steen, hetzij hij met een knuppel heeft geslagen, omdat, om te straffen, voldoende is, dat de misdaad bedreven is. Wie een pijl zou hebben geworpen, om een mens te doden, was, volgens de lex Cornelia, zeker schuldig, en Martianus citeert het antwoord van Adrianus: "Wie een mens gedood heeft, indien hij dit gedaan heeft niet met de bedoeling om te doden, kan hij vrijgesproken worden, en wie een mens niet gedood heeft, maar hem zo gewond, dat hij stierf, moet wegens moord veroordeeld worden," zoals ook Paulus leert volgens dezelfde lex Cornelia, dat de bedoeling voor de daad zelf moet genomen worden." En dit antwoord van Adrianus is zeer waar, dat bij de misdaden de bedoeling niet buiten rekening moet worden gelaten. Daarom was dit de mening van Ulpianus, dat het niets betekent, indien men iemand beticht van moord, indien men de oorzaak van de dood niet kan aanwijzen. Hier was daarom het plan van God ook niet anders, dan de moordenaars elke gelegenheid af te snijden, van zich in allerlei bochten te wringen, indien zij overtuigd waren van boze wil, voornamelijk wanneer deze tot zijn doel was gekomen, omdat het van geen belang was, of de moord met een zwaard of met een knuppel of met een steen was gepleegd..

17. Of indien hij hem met een handsteen, waarvan men zou kunnen sterven, geslagen heeft, dat hij gestorven zij, een doodslager is hij; deze doodslager zal zeker gedood worden.

18. Of indien hij hem met een houten handinstrument, met een dikke stok, of een ander zwaar stuk hout, waarvan men zou kunnen sterven, geslagen heeft, dat hij gestorven zij, een doodslager is hij; deze doodslager zal zeker gedoodworden.

19. De wreker van het bloed, 1) de naaste bloedverwant, die zal de doodslager, die op een van de drie genoemde wijzen een ander om het leven gebracht heeft, doden; als hij hem ontmoet, zal hij hem doden; naar een andere vertaling: wanneer en waar hij hem vindt mag hij hen doden; want van iemand, die een werktuig bij zich heeft, waarmee het gevaarlijk is te slaan, waarvan de slagen dodelijk zijn, kam men terecht denken, dat hij het op het leven van iemand toelegt.

1) Waar Hij bevolen heeft, dat de doodslagers zouden sterven, daar wilde Hij ook, dat zij door de rechters, nadat de zaak bekend was, zouden veroordeeld worden. Doch, dat Hij nu de nabestaanden van de gestorvene aanzet om wraak te nemen, schijnt naar barbaarsheid te rieken, omdat het diende tot een zeer slecht voorbeeld, bijzondere personen het recht over leven en dood te verlenen, en dit in een eigen zaak. Want wel werd eertijds toegestaan de nachtelijke dieven te doden; ook de echtbreker, op heterdaad betrapt, mocht de man of de vader van de onteerde vrouw doden, maar dat iemand de dood van zijn broeder mocht wreken, is ongerijmd om bij de wet toe te staan. Men moet den ook niet menen, dat deze vrijheid ook door God zou zijn goedgekeurd, dat iemand, wie ook, met terzijdestelling van de publieke autoriteit, aan de moordenaar van zijn broeder straf zou oefenen, waar hij hem ook ontmoette, want zo zou een vrije teugel gegeven zijn aan plotseling opkomende toornigheid, zodat het bloedvergieten, bloedvergieten ten gevolge had. Waarom de veronderstelling

waarschijnlijk is, dat hier de deur meer gesloten werd voor bijzondere wraak, dan geopend, alsof er zou gezegd zijn, dat, indien niet voor de onschuldigen gezorgd werd, de woede nauwelijks kon beteugeld worden van hen, wier bekende was gedood, niet omdat het hun zelf geoorloofd was, het recht uit te oefenen, maar omdat zij het niet voor een misdaad hielden en de vrijwaring van straf hen zou aanzetten, tot dat, wat aan een rechtmatige smart zou kunnen worden vergeven. Het is daarom ervoor te houden, dat, wanneer iemand uit louter misdaad een moord had gepleegd en door de nabestaande uit wraak de moord door een moord was gewroken, hij wel niet strafbaar was, omdat het hard was, dat hij als voor een halsdaad veroordeeld werd, die, als het ware gedreven door de liefde voor zijn bloed, welke van nature allen is ingeboezemd, de moordenaar, die toch schuldig stond aan de doodstraf, had gedood. Maar dat dit geschiedde bij toelating, en niet werd goedgekeurd, omdat de straffen niet volgens een privaat oordeel, maar volgens een publiek oordeel moesten uitgesproken worden. Maar omdat deze inwilliging, wegens de kinderlijke toestand van het volk, werd toegestaan, herinnert God hier, hoe noodzakelijk het is, een asiel aan onschuldigen te geven, omdat overigens, evenals bij moordenaars de aanval op hen, zonder onderscheid zon plaats hebben. Kortom, een vergelijking tussen misdadigers en onschuldigen, heeft hier plaats, omdat, indien er niet een juist onderscheid werd aangegeven, allen ter dood zonden worden gebracht..

20. a) Indien hij hem ook door haat zal gestoten hebben, of met opzet op hem geworpen heeft, hem listig lagen gelegd heeft, dat hij gestorven zij;

a)Deuteronomium. 19:11

22. Maar indien hij hem met de haast, woordelijk, op het ogenblik of plotseling, zodat hij het niet vooraf had kunnen voorzien (hoofdstuk 6:9) zonder vijandschap gestoten heeft, of enig instrument zonder opzet op hem geworpen heeft, zoals b.v. het in Deuteronomium. 19:5 aangevoerde geval;

23. Of onvoorzien met enige steen, waarvan men zou kunnen sterven, en hij die op hem heeft doen vallen, dat hij gestorven zij, zo hij hem toch geen vijand was, noch zijn kwaad zoekende, omdat daaruit blijkt, dat hij tevoren in vriendschap met hem verkeerde;

24. Zo zal de vergadering van de gemeente waar de daad geschied is, als scheidsrechter tussenbeide komen, en richten tussen de slager en tussen de bloedwreker, naar dezelfde rechten, naar de in het bovenstaande aangegeven rechtsgronden.

25. En de vergadering zal de doodslager, waarvan blijkt, dat hij het niet met voordachte rade gedaan heeft, redden uit de hand van de bloedwreker, zodat deze hem niet dode, en de vergadering zal hem beschermen en doen terugkeren tot zijn vrijstad, waarheen hij gevlucht was, en hij zal daarin blijven tot de dood van de Hogepriester, die op de tijd, dat de doodslag plaatsvindt, dat ambt bekleedt, die men met de heilige olie 1) gezalfd heeft (Leviticus. 8:13).

1) In deze bestemmingen openbaart zich de gehele ernst van de goddelijke gerechtigheid in de schoonste overeenstemming met de erbarmende genade. Door de doodslag, al had deze onvoorzien plaatsgehad, was mensenbloed vergoten, dat verzoening eiste. Deze verzoening

kon niet bestaan in de dood van de zondaar, omdat deze niet met voorbedachte rade had gezondigd. Daarom werd hem in de vrijstad een asiel geopend, waarheen hij kon vluchten en waar hij was geborgen. Het verblijf in de vrijstad is niet als een verbanning te beschouwen, ofschoon het mijden van geboorteplaats, vaderhuis en familie ook een straf was, maar zij was een verberging onder de schuts van de goddelijke genade, welke in de vrijsteden toevluchtsplaatsen voor de vleselijke ijver van de bloedwrekers opende, waar de doodslager geborgen bleef, tot zijn zonde door de dood van de Hogepriester verzoend was. Want dat hierbij de dood van de Hogepriester, zoals verscheidene Rabbijnen en vele Kerkvaders en oude theologen hebben erkend, als verzoenend is te beschouwen, dat blijkt duidelijk uit de tussenzin: "die men met de heilige zalfolie gezalfd heeft," die bij iedere andere opvatting, als betekenloos en overbodig is..

De heilige zalfolie was het symbool van de Heilige Geest. Welnu, zoals Christus Jezus, de grote Hogepriester van het Nieuwe Verbond, zich door de eeuwige Geest heeft opgeofferd, onstraffelijk en daardoor de oorzaak is geworden van de verlossing van al Zijn gelovigen, zo werd ook de Hogepriester van het Oude Verbond, die met de heilige zalfolie gezalfd was, door zijn dood de oorzaak van de vrijlating en verlossing van allen, die tot de vrijstad, omwille van hun leven, waren gevlucht..

26. Doch indien de doodslager nog vóór de dood van de dienstdoende Hogepriester enigszins zal gaan uit de grenzen van zijn vrijstad, waarheen hij gevlucht was;

27. En de bloedwreker hem zal vinden ergens buiten de grenzen van zijn vrijstad; dan de bloedwreker de doodslager zal doden, het zal hem geen bloedschuld zijn; voor deze daad zal hij niet verantwoordelijk gesteld worden.

28. Want hij (de doodslager) zou naar vs.25 in zijn vrijstad gebleven 1) zijn tot de dood van de Hogepriester: maar na de dood van de Hogepriester, zal de doodslager terugkeren tot het land van zijn bezitting, 2) zonder dat de bloedwreker hem verder vervolgen mag. Wanneer hij nu willekeurig de plaats, waar de goddelijke genade hem wilde beschermen, verlaat, dan is het zijn eigen schuld, wanneer hij de straf ontvangt voor zijn doodslag.

1) De tijd van de ballingschap wordt verbonden met de dood van de Hogepriester, omdat het volstrekt niet menslievend was, bij den arme balling alle hoop op terugkeer af te snijden. Doch wanneer een nieuwe Hogepriester optrad, om het volk met God te verzoenen, moest deze vernieuwing van de genade alle haat verzoenen. Waarom God niet zonder oorzaak hen in hun eer herstelt, wie slechts straf wegens een dwaling hadden geleden..

Deze wet aangaande de vrijsteden, voor onmoedwillige doodslagen, die aldaar tegen alle aanklachten en vervolgingen gedekt waren, en door de tussenkomst van de dood van de Hogepriester hun verloren vrijheid terugkregen en volkomen ontslagen werden, is een levendig en aangenaam schilderij van de genade van God in Jezus Christus, waardoor Hij de uitverkorenen, ofschoon doodschuldige zondaren van nature, nochthans op een Hem zo betamelijke wijze, dat zijn haat en afkeer van de zonde en de vlekkeloze heiligheid van Zijn natuur in de verlossing zelf van doodschuldige luisterrijk komt door te stralen, bevrijd van de

eeuwige dood en de rampzalige verdoemenis, voor zoverre zij door boetvaardigheid, geloof en bekering tot Gods barmhartigheid in Christus hun toevlucht nemen, want voor zodanigen is de Naam van de Heere een sterke toren, daar zij als in een hoog vertrek gesteld worden (Spreuken. 17:10); en zo velen als in Christus door het geloof bevonden worden (Filip.3:9,10), die zijn bevrijd en beveiligd tegen de beschuldigingen van de Wet en tegen de verdoemenis, terwijl Hij ook een ieder, die tot Hem komt, niet zal uitwerpen, maar rust geven voor zijn vermoeide ziel..

2) Ook de doodslag zonder opzet is op zichzelf een daad, die verzoening eist door het bloed van hem, die eraan schuldig is; daarom is de bloedwreker onschuldig, wanneer hij de doodslager doodt nog vóór hij de vrijstad bereikt heeft, of buiten de grenzen daarvan gegaan is zolang de dan fungerende Hogepriester leeft. Daar het hier echter een onvoorbedachtelijke misdaad geldt, neemt de goddelijke genade de onvoorbedachtelijke doodslager onder haar bescherming tegen de enkel vleselijke ijver van de bloedwreker. Daar de Levietensteden als het ware kunnen beschouwd worden als heiligdommen, verenigende in zich en vertegenwoordigende zichtbaar het wonen van God onder Zijn volk op verschillende plaatsen en op bijna even grote afstanden van elkaar, zo zijn de vrijsteden, die daaruit genomen zijn, als zo vele altaren, die vooral in het land toegankelijk gemaakt zijn, en het enige grote altaar vertegenwoordigende, dat de hoogste vrijstad uitmaakte (Ex.21:14; 1 Kon.1:50 vv.; 2:28 vv.). Onder zo’n bescherming door Zijn genade behoedt dan de Heere de doodslager zolang totdat zijn misdrijf, dat verzoenbaar is, en verzoening behoeft, werkelijk verzoend is, namelijk door de dood van de tot die tijd toe dienstdoende Hogepriester. Alzo voegt de Hogepriester bij de verzoenende daad, die hij jaarlijks op de Verzoendag verricht, nog een allergewichtigste hoofdomstandigheid, die hem tot nog toe ontbroken heeft, om geheel de type (voorbeelding) van Christus te zijn, zijn sterven, dat omwille van de zalving, die op zijn hoofd is, van het sterven van alle andere mensenkinderen onderscheiden is (Johannes 10:18; 17:19). "Niemand neemt Mijn leven van Mij, maar Ik leg het van Mij zelf af; Ik heilig Mij zelf voor hen," en profeteert alzo geheel van de Hogepriester van de toekomende goederen, wiens bloed krachtiger is dan dat van de stieren en bokken (Hebr.9:11 vv.)

29. En deze dingen, die Ik in het vervolg over de behandeling van de eigenlijke doodslag zal verordenen, zullen u zijn tot een instelling van recht, tot eenonverbrekelijke wet, bij uw geslachten in al uw woningen, op alle tijden en op alle plaatsen.

31. En gij zult ook daarentegen wanneer iemand eens voor een opzettelijke doodslager is erkend geworden, geen verzoening, geen losgeld nemen voor de ziel van de doodslager, die schuldig is te sterven; want hij zal zeker gedood worden.

32. Ook zult gij geen verzoening nemen 1) voor hem, die na een onopzettelijke doodslag gevlucht is naar zijn vrijstad, dat hij, zoals eerder in vs.25 is gezegd, zou terugkeren om te wonen in het land, maar hij zal daar blijven tot de dood van de Hogepriester, dan pas mag hij straffeloos naar zijn woonplaats terugkeren.

1) God had eens gesproken, dat, wie andermans bloed vergiet, diens bloed vergoten zou worden. Daarvan mocht niet worden afgeweken. Niet anders werd aan de geschonden

gerechtigheid genoeggedaan, dan wanneer bloed voor bloed werd gegeven. Daarom hier het verbod van een losprijs aan te nemen, voor welke moord of doodslag ook..

33. Zo zult gij dan niet ontheiligen 1) het land, waarin gij zijt, door op de een of andere wijze de doodslager te sparen; want het storten van bloed door een moord ontheiligt het land; en voor het land zal geenverzoening gedaan worden over het bloed, dat daarin vergoten is, dan door het bloed van hem, die dat vergoten heeft. 2)

1) Deze clausule herinnert wederom, dat, indien zij geen strenge oordelen oefenden tegen de moordenaars, zij schuldig zouden staan aan heiligschennis, omdat het land door het uitgestorte bloed van de mens ontheiligd werd, en aan de vloek werd blootgesteld, totdat er verzoening voor had plaatsgehad. Vervolgens, omdat God in het land Kanaän woonde, die zich een woonplaats onder de kinderen van Israël had uitgekozen, werd tegelijk Zijn heiligheid geschonden. Slotsom is, dat Hij op allerlei wijze wilde verhinderen, dat het land, dat aan God gewijd was, door doodslag werd bezoedeld..

2) Het wordt bij de tegenwoordige Arabieren voor schandelijk geacht, wanneer de bloedwreker geld aanneemt van de verwanten van de moordenaar. Ook bij hen laat zich het denkbeeld gelden, dat de straffeloosheid van de moordenaar iets ontzettends is. Hoeveel temeer moest dit het geval zijn bij de Israëliet, bij wie de reden van dit afgrijzen daarin gelegen was, dat hij door een moord het goddelijk evenbeeld zag aantasten (Genesis 9:6).

34. Verontreinigt dan het land niet, waarin gij gaat wonen, in wiens midden Ik, krachtens het in uw midden opgerichte heiligdom, wonen zal (Ex.29:45 Lev.26:11 vv. Numeri. 5:3); gijzou het echter verontreinigen door de moordenaars onder u te laten wonen; want Ik ben de HEERE, wonende in het midden van de kinderen van Israël, een heilig en rechtvaardig God, en alleen wanneer rechtvaardigheid onder u woont, kan ik Mijn woning bij u houden; aan een verontreinigd, met bloedschulden bevlekt land moet Ik Mijn aanwezigheidonttrekken.

Vergelijk hiermee de verordening in Deuteronomium. 21:1-9 voor het geval, dat men een verslagene op het veld vindt en niet weet, wie hem verslagen heeft..

Is de gehele dienst onder Israël een voorafschaduwing van de tijd van de genade, zo zijn het vooral de vrijsteden, die aan het rijk van Christus herinneren. Deze waren gesteld voor de doodslagers zonder opzet, dus voor die, welke met berouw over hun daad vervuld waren en niet voor hen, die alleen de straf wilden ontgaan voor ene misdaad, welke zij met vreugde hadden gepleegd. Zo is het koninkrijk van de hemelen niet voor hen die van de straf, maar voor hen, die van de zonde begeren verlost te worden, en wordt hij uitgeworpen die geen bruiloftskleed, het kleed van ootmoed, heeft aangetrokken (Matth.22:11 vv.). Over de weg tot die vrijsteden, zie Deuteronomium. 19:3. De schuldige moest binnen de stad blijven totdat de Hogepriester gestorven was, dan mocht hij vrij gaan, waarheen hij wilde. Dit leert ons, dat, wie tot Christus gevlucht is, zich niet als Petrus moet wagen te midden van de vijanden van Christus, maar zich aan de gelovige gemeente moet houden, omdat hem overal elders de door bedreigt; eerst dan, als hij recht heeft leren inzien het geheim van de dood van de Enige Hogepriester, en weet dat deze voor zijn zonden gestorven is, zal hij door Gods genade kracht

bezitten om de wereld in te gaan en zijn Redder te prediken. Ach, menige ziel, de ijdelheid van de wereld ontvlucht, wordt weer in deze ingewikkeld, omdat zij niet in de vrijstad blijft, totdat zij de dood van de Heere heeft verstaan..

HOOFDSTUK 36.

DOOR ONGELIJKE HUWELIJKEN ZULLEN DE ERFDELEN NIET VERPLAATST WORDEN.

I. Vs.1-13. Eindelijk roepen de familiehoofden van het geslacht van de Gileadieten uit de stam van Manasse een verordening van de Heere in aanzijn, welke niet alleen betrekking heeft op het voor ons liggende geval, maar ook later op dergelijke gevallen van toepassing is. Zij meenden, dat door het recht, dat aan de dochters van Zelßfead gegeven was, er inbreuk was gemaakt op het erfgoed van hun vader. Naar deze verordening zijn erfdochters verplicht met geen anderen man te huwen, dan uit haar eigen stam, opdat niet door een huwelijk in een andere stam de erfenis daarin overging, en het oorspronkelijke stamgebied geschonden werd.

1. En de hoofden van de vaderen, de hoofden van de vaderhuizen van het geslacht van de kinderen van Gilead, de zoon van Machir, de zoon van Manasse (Genesis 50:23) uit de geslachten van de kinderen van Jozef traden, toen de verordeningen over de uitdeling van het land over de Jordaan (hoofdstuk 3:50-34:29) openbaar werden, toe, en spraken voor het aangezicht van Mozes, en voor het aangezicht van de oversten, hoofden van de vaderen van de kinderen van Israël, om nog een bedenking te maken op eenaangelegenheid, waarop zij meenden dat moest worden teruggekomen. Het betrof de zaak van de dochters van hun stamgenoot Zelßfead, die in de woestijn gestorven was zonder zonen na te laten, waarbij er een beschikking gemaakt was, dat de erfenis van de vader op de dochters zouovergaan, al huwden zij ook met mannen uit andere stammen. Dit laatste keurden de kinderen van Gilead niet goed, omdat er dan verwarring in de stammen zou komen.

2. En zeiden:a) de HEERE heeft deels door uw mond, zoals wij zojuist hoorden (hoofdstuk 33:54) mijn heer geboden, dat land door het lot aan de kinderen van Israël in erfenis te geven, b) waardoor toch duidelijk gezegd is, dat iedere stam de hem ten deel wordende erfenis ten eeuwigen dage onverdeeld moge behouden, en mijn heer is deels door de HEERE geboden, in de opgedragen boodschap, de erfenis van onze broeder Zelßfead, die hem zou ten deel gevallen zijn, indien hijnog leefde, te geven aan zijn dochters, opdat zijn naam niet te niet zou gaan in zijn geslacht.

a) Numeri. 26:55,56 b) Numeri. 27:7 Jozua. 17:3,4

3. Wanneer, 1)zoals zeer licht geschieden kan, zij een van de zonen van de 11« andere stammen van de kinderen van Israël tot vrouwen zouden worden, zo zou haar erfenis van de erfenis van onze vaderen (Gilead) afgetrokken worden, en toegedaan tot de erfenis van die stam, aan welke zij, doorhaar huwelijk geworden zouden; alzo zou van het lot van onze erfenis worden afgetrokken.

1) Zij zijn bereid, volkomen bereid, om die dochters mee te laten erven, maar zij komen tevens op voor de onschendbaarheid van hun stamgebied. De mogelijkheid, dat een gedeelte van hun stamgebied in het bezit komt van een andere stam, wensen zij te voorkomen.

4. Als ook de kinderen van Israël een Jubeljaar zullen hebben, waarin ieder weer tot zijn bezitting en de zijnen komen zal (Leviticus. 25:10-13), zo brengt ons dat in ons geval ook geen herstel van het oorspronkelijkgrondbezit, veeleer zou dan haar erfenis voor altijd toegedaan zijn tot de erfenis van die stam, aan welke zij zou geworden zijn, 1) terwijl, wanneer er ondertussen iets verkocht is geworden, het niet aan ons, maar aan de vroegere bezitter uit die andere stam of aan zijn erfgenamen komt; alzo zou haar erfenis van de erfenis van de stam van onze vaderen afgetrokken worden, 2) en wel zoveel als zij ontvangen en aan de mannen, die zij hebben zullen aanbrengen.

1) Eigenlijk ging het erfbezit tegelijk bij het huwelijk op de stam over, wanneer de erfdochters trouwden, niet eerst met het Jubeljaar. Maar tot op het Jubeljaar was, in het geval van een kinderloze echt, of van de verkoop van het erfbezit, het terugvallen op de stam van Manasse mogelijk, en stond dit open. In het Jubeljaar echter moest ieder vervreemd grondbezit aan zijn oorspronkelijke eigenaar of diens erfgenamen terugvallen (Leviticus. 25:23 vv.). Daardoor werd de bij een huwelijk plaats gehad hebbende overgang van een erfbezit van de ene stam in de andere voor de toekomst een daadzaak. In deze zin menen de oudsten van de stam van Manasse, dat met het Jubeljaar hun stam een deel van de door het lot hun toegevallen bezittingen ontnomen kon worden..

2) De vertakking van de geslachten van Manasse was deze: 1. De Machirieten, d.i. alle nakomelingen van Machir, de zoon van Manasse, met uitzondering van de nakomelingen van zijn zoon Gilead, die het hoofd was van een eigen geslacht. 2. De Gileadieten, of de nakomelingen van de voornaamste onder de zonen van Machir, Gilead geheten. Die vormden de halve stam aan de overzijde van de Jordaan (oostelijk Manasse), en bestonden uit 7 gezinnen; tot hen behoorden ook de in hoofdstuk 32:41 vv. genoemde beide hoofden van gezinnen Jaïr en Nobah. Deze daarentegen vormden de andere halve stam van Manasse, die westelijk van de Jordaan naast Efraïm zijn erfdeel ontving. Het laatste was vertakt in 6 geslachten (hoofdstuk 26:30 vv. Jozua. 17:2); een van deze geslachten, dat van de Hepherieten, werd door Zelßfead Hephers vermoedelijke eerstgeboren zoon vertegenwoordigd, en moet nu door de vijf dochters van deze voortgeplant worden, daar Hepher geen zonen meer heeft nagelaten..

5. Toen gebood Mozes de kinderen van Israël, naar de mond van de HEERE, aan wie hij raad had gevraagd in deze omstandigheid, zeggende: De stam van de kinderen van Jozef spreekt recht, wanneer hij aanvoert, dat het recht, dat de erfdochters in hoofdstuk 27:7 vv. verkregen hebben, op de erfenis van de vader niet in tegenspraak mag zijn met het recht van iedere stam op de onverdeelbaarheid van zijn gebied.

6. Dit is het woord, dat de HEERE, tot beslissing van het gerezen geschil en ter voltooiing van de vroegere verordening van de dochters van Zelßfead geboden heeft, zeggende: Laat zij die tot vrouwen worden, die in haar ogen goed zal zijn; alleen dat zij aan het geslacht van haar vaders stam tot vrouwen worden, alzo een uit het geslacht van de Heferieten (hoofdstuk 26:32,33).

7. Zo zal de erfenis van de kinderen van Israël niet omgewend worden van stam tot stam; want de kinderen van Israël zullen aanhangen, een ieder aan de erfenis van de stam van zijn vaderen.

8. Voorts, zoals in het bovengenoemde geval, zo moet ook voortaan in alle andere gevallen op deze wijze gehandeld worden, en zal elke dochter, die naar de wet in hoofdstuk 27:8 een erfenis erft, van de stammen van de kinderen van Israël, tot vrouw worden aan een van het geslacht van de stam haar vaders; opdat de kinderen van Israël erfelijk bezitten, een ieder de erfenis van zijn vaderen.

9. Zo zal de erfenis niet omgewend worden van de ene stam tot de andere: want de stammen van de kinderen van Israël zullen aanhangen, een ieder aan zijn erfenis.

Het doel van deze bepalingen is duidelijk: ieder gezin moet zonder schending van het stamgebied en zonder vermenging van het eigendom, de bezitting bewaren, zoals die van de Heere ontvangen is, zolang het in mannelijke of vrouwelijke nakomelingen voortleeft. Eerst dan, als het geheel uitsterft, terwijl het huwelijk kinderloos is gebleven, of de daaruit voortspruitende kinderen op minderjarige leeftijd vóór de ouders gestorven zijn, zal dit bezit aan de zijlijnen van vaders zijde als erfenis toekomen. Na deze blik in het Mozaïsche erfrecht moeten wij ook de vraag beantwoorden, die niet rechtstreeks door de wet beslist is: Wanneer wordt een gezin voor uitgestorven gehouden, of wanneer worden de broeders, ooms enz. erfgenamen? òf eerst bij de dood van de kinderloze echtgenoot, òf eerst na de dood van zijn vrouw? Wij antwoorden: bij het overlijden van een kinderloze erfbezitter. Ging zijn erfgoed eerst aan zijn broeders of de bloedverwanten van zijn geslacht over, wanneer de weduwe van de gestorven man reeds overleden, of zo ver in jaren gevorderd was, dat zij niet voor de tweede maal in de echt kon treden, met het uitzicht om nog kinderen te krijgen, of niet meer in staat was de bezitting te besturen. Was daarentegen de overblijvende weduwe nog jong genoeg om weer te kunnen trouwen en kinderen te krijgen, dan was naar een oud gebruik de broeder van de gestorven man verplicht het Leviraats-huwelijk (zie Ge 38.8) met haar aan te gaan, in welk geval het onbezeten erfgoed op de eerste zoon, die uit deze echt voortkwam, en die de naam en het geslacht van de overledene moet voortzetten, overging. In elk geval echter, dat er geen broeder van de overledene leefde, of de bestaande broeder weigerde de aangehuwde zuster te huwen, dan kon deze, nadat de broeder zich in aanwezigheid van het gericht aan deze liefdeplicht jegens zijn gestorven broeder had onttrokken, een man buiten de familie huwen, in welk geval haar vermogen of dat van haar overleden man, evenals bij de erfdochters in het bezit van deze tweede man kwam, en geërfd werd door de kinderen, die in dit tweede huwelijk verwekt werden..

Daar de wet zeer bepaald de Instetaat- of natuurlijke erfopvolging vaststelt, waren eigenlijke testamenten geheel overbodig; daarom heeft ook de oudere Hebreeuwse taal niet eens een woord voor een "testament." Dit veranderde, toen de joden hun vaderland verloren hadden en onder de heidenen verstrooid leefden, toen verscheidene bepalingen van de wet b.v. over de erfakkers vanzelf wegvielen, of belangrijke veranderingen nodig werden. Toen kwamen niet alleen in vorstelijke huizen, maar ook bij bijzondere personen testamenten,yqytyd (Dij’athiki = diayhkn) voor (Galaten. 3:15 Hebr.9:17).

10. Zoals de HEERE aan Mozes in de voorgaande verzen geboden had, alzo deden de dochters van Zelßfead.

11. Want Machla, Thirza en Hogla en Milka en Noha (hoofdstuk 26:33; 27:1), dochters van Zelßfead zijn de zonen van hun ooms, de broeders van hun vader, tot vrouwen geworden.

12. Onder de geslachten van de kinderen van Manasse, de zoon van Jozef, zijn zij tot vrouwen geworden; alzo bleef haar erfenis, die haar later ten deel viel Jozua 17:3-6) aan de stam van het geslacht van haar vader, terwijl die zonen van haar ooms, die haar mannen werden, thans de hoofden van het geslacht van de Heferieten uitmaakten.

Het huwelijk, of tenminste de verloving volgde zonder twijfel reeds terstond, en nog gedurende het leven van Mozes; daarmee was dus haar erfdeel aan de halve stam van Manasse in het eigenlijke Kanaän verzekerd, hoewel dit erfdeel haar eerst veel later werkelijk werd gegeven onder Jozua's bestuur. Er is dus hier geen bewijs te vinden, zoals sommigen willen, voor het beweren, dat al de vijf boeken van Mozes niet door hem zouden geschreven zijn, maar dat deze verzen een bijvoegsel van latere tijd zijn..

13. Dat, wat van hoofdstuk 25 en bijzonder van hoofdstuk 33:50 af bericht is geworden, zijn de geboden en de rechten, 1) die de HEERE door de dienst van Mozes aan de kinderen van Israël geboden heeft in de vlakkevelden van de Moabieten, aan de Jordaan van Jericho, om de vroegere wetgeving aan de berg Sinaï nu voor het intrekken in het eigenlijke Kanaän te voltooien en af te sluiten.

1) Door deze geboden en rechten werd Israël van alle andere volken onderscheiden. Ook andere oude volken, als Grieken, Romeinen, Feniciërs, Indiërs hebben op wetten en wetgevers te wijzen; maar geen wetgeving heeft zo diepe en blijvende wortels geslagen, als die, welke Mozes aan het volk van Israël bekend maakte. Wanneer er daarom van God als van de Wetgever gesproken wordt, zo heeft dit een geheel andere betekenis, dan wat van Menes bij de Egyptenaren (Diod.Sic.1.94), van Minos bij de Kretenzers (Odyss.19.179), van Lykurgus bij de Spartanen (Strabo 16.762), van Numa Pompilius bij de Romeinen, van Zoroaster bij de Arimaspers (Dio.Chrysost.Or. 36.93), van Zamolxis bij de Geten Exodus 1.94), van Zaleukus bij de Locriërs (Plut. Numeri 1.11), van Mohammed en andere wetgevers verhaald wordt. De Mozaïsche wetgeving rust op werkelijke openbaring van God en kan, zonder dat dit in het oog gehouden wordt, net zo min verstaan worden, als de uittocht uit Egypte en de veertigjarige woestijnreis, zo wij daarin de hand van God willen voorbijzien. De wet steunt op hetgeen, waartoe in de aartsvaderlijke tijd de grond gelegd was, en is de verdere ontwikkeling van die grondtrekken, welke reeds in het verbond van God met Abraham gelegd zijn. Zoals God reeds deze aartsvader uit de gemeenschap van de afgodendienst genomen heeft Jozua 24:2,3), opdat hij de ware en onzichtbare God alleen zou dienen (Genesis 14:22; 17:1), zo is van het volk, zijn nakomelingen, die hij eveneens uit de afgodische gemeenschap van Egypte uitgeleid heeft (Leviticus. 17:7 Amos 5:26 Ezech.20:7,8), Jehova uitsluitend als de ene God en de onzichtbare Koning van het volk (Richteren. 8:23; 1 Samuel. 8:7 Jesaja. 33:22), te vereren en elke afgodendienst te verafschuwen. Daar God verder dit volk reeds in zijn vaderen op zo bijzondere wijze aangenomen had (Psalm. 105:14,15), en Hij ze uit Egypte

met een machtige arm onder wonderen en tekenen uitgevoerd heeft, zo is dit volk Zijn eigendom (Ex.19:4,5 Leviticus. 26:12 Deuteronomium. 29:12), en heeft het zich dit door onthouding van alle onreinheid en vermenging met andere volken waardig te maken.

Israël voelde, dat er meer dan de wet nodig was, maar het sloeg de rechte weg niet in. Het meende de wet aan te vullen, door zich bezig te houden met allerlei nietigheden en beuzelarijen, in plaats van door de gehele dienst geleid te worden tot het geloof in Hem, die de wet vervullen zou. Toen de hoogste van de profeten, de Christus, opstond, en de inzettingen des Heeren door werk en leer volmaakte en vervulde, verwierp het Hem en daarmee wat alleen de vloek van de wet in een zegen verkeren kan..

De hoofdsom van alle godsdienstige en zedelijke of burgerlijke, maatschappelijke plichten had God tevoren in een grondwet, de zogenaamde wet van de tien geboden ingescherpt, en deze bij onderscheidene tussenpozen in bijzondere instellingen uitgebreid en vermeerderd. Zo zijn de geboden van de eerste tafel duidelijk in het licht gesteld door veelvuldige voorschriften en bijzondere instellingen, welke alle in de eerste plaats strekten, om dit gedeelte van de zedelijke verplichtingen aan te wijzen, welke wij onmiddellijk aan God verschuldigd zijn, of die uit bijzondere eerbied jegens Hem moeten onderhouden worden. De burgerlijke wetten aan Israël gegeven, hebben wij als nadere uitbreidingen en toepassingen op bijzondere gevallen van het tweede gedeelte, of de tweede tafel van de grondwet aan te merken. Zij hebben alle op het maatschappelijk leven betrekking, en betreffen de plichten, die de ene burger aan de andere, of liever, de ene mens aan de andere verschuldigd is; want de burgermaatschappij wordt in deze wetgeving niet als een gedwongen staatkundige vereniging van aan elkaar vreemde wezens, maar als een vereniging van mensen en broeders aangemerkt. Daarom hebben dan ook deze burgerlijke wetten dit bijzondere en van alle andere, bloot staatkundige, wetgeving onderscheiden, dat zij niet op het grondbeginsel van uitwendige welvaart, maar geheel en al op dat van de zedelijke welvaart rusten, en daaruit onmiddellijk zijn afgeleid, hoewel een volk, waarbij deze nauwkeurig gevolgd werden, de hoogste welvaart genieten moest..

Deze wetten waren door God gegeven, om verdere ontwikkeling te ontvangen (Hos.8:12), zoals wij bij de profeten kunnen opmerken, en vooral bij Jezus Christus zelf (Matth.5). Toen echter na het terugkeren uit de Babylonische ballingschap, de profetische geest begon te versterven, daar met de nu doorgedrongen afkeer van de afgodendienst, men op het uitwendige van de wet zijn gehele hart vestigde, ontstond een gedeeltelijk reine en levendig diepe, gedeeltelijk ook overdreven achting voor de geschreven wet. Er vormde zich nu een bijzondere stand van wetgeleerden, welke openlijk scholen hielden en in groot aanzien stonden. Van toen af trachtten ook de leken naar kennis van de wet, voor welke door vervaardiging van vele geschriften gezegd werd. Afschriften van de wet bevonden zich nu spoedig niet meer alleen in handen van priesters en Levieten en de uit hen voortkomende schriftgeleerden, maar ook in het bezit van welvarenden en belangstellenden onder het volk. Aan de wetgeving kende men evenals aan de wet (Rom.7:12), het heilig zijn toe (2 Makk.6:23,29, beschouwde die als de bron van alle wijsheid (Sir.24:33vv.), als onvergankelijk licht (Wijsh.18:4), hield die voor eeuwig en onvergankelijk (Baruch 4:1, Philo

2.656), en strafte iedere overtreding zeer hard (Jozefus Antig. 20:4,5). Voordrachten werden in de synagogen aan de voorlezing van de wet verbonden.

Met deze geboden en rechten worden al de geboden bedoeld, welke op bevel van God door Mozes in de vlakke velden van Moab zijn gegeven, en welke moesten dienen, om de bij Sinaï gegeven aan te vullen en te verduidelijken..

SLOTWOORD

Zoals wij in ons voorwoord voor dit boek reeds opmerkten, wordt ons in Numeri meegedeeld, hoe Israël in het tijdvak, hierin beschreven, wordt voorbereid, om in Kanaän op eigen erf gesteld te worden. Alles wat daarmee middellijk of onmiddellijk in verband staat, wordt ons nauwkeurig meegedeeld. Werd in Leviticus ons bericht, hoe alles, wat God aan Israël gaf, namelijk Zijn instellingen en rechten, tot doel had de heiligheid van het onheilige volk, in Numeri worden we meer gewezen op de inrichting van Israël tot een welgeordende burgerstaat. Daarom die herhaalde bevelen, omtrent de telling van het volk, en de verordeningen, omtrent de inwoning in Kanaän, als een volk wel afgezonderd van de heidenen, als een volk, wiens roeping het wel was, om geheel voor de Heere en Zijn dienst te leven, maar dat daarom niet de rechten en de plichten, die op het burgerlijk leven betrekking hebben, mocht verwaarlozen, maar ook in zijn burgerlijke samenstelling het moest openbaren, dat het een verkregen volk van God was, wiens opperste Koning en Souverein, de Heere God zelf was. Het recht wil God dan ook zo stipt mogelijk gehandhaafd hebben, zoals duidelijk blijkt uit Numeri. 27 in vergelijking met Numeri. 36. Ook de geschiedkundige bijzonderheden wijzen hierop, dat Israël moest worden voorbereid op het wonen in Kanaän, als eigen en verkregen volk des Heeren. Vandaar die straf van zo veel jaren omzwerven in de woestijn, omdat het niet als volk, door de Heere geroepen en door Hem gesterkt, wilde optrekken naar Kanaän. Vandaar de vreselijke geschiedenis bij de "Lustgraven," omdat het niet als uit Gods eigen hand gevoed wilde zijn. Vandaar het oordeel van de giftige slangen en de plagen, na de afgoderij en hoererij met Baäl-Peor, omdat het óf terug verlangde naar Egypte, het land van de slavernij, óf de dienst van de afgoderij verkoos boven de dienst van hun Verbonds-God. En zowel Aärons dood als Mozes' bestraffing en aankondiging van zijn dood, moest Israël leren en erop voorbereiden, dat God, de Heere, alleen en volkomen gediend wilde worden, en dat, zou het hen in het beloofde land goed gaan, zij altijd hadden te vragen naar de wil van de Heere, terwijl de wegneming van de plagen en de vervulling van de behoeften, hen wees op een God, Die aan de ene zijde rechtvaardig en heilig is, maar aan de andere zijde ook barmhartig en genadig; Die de zonde niet ongestraft kan laten, maar ook voor de berouwhebbende zondaar, uit vrije gunst en goedertierenheid, een God van genade en barmhartigheid is. Wat op Gods bevel door Mozes veranderd werd, omtrent de waarneming en bediening van de Godsdienst en van het Heiligdom, had evenzeer betrekking op hun wonen in Kanaän. Deze wetten werden gegeven met het oog op de straks veranderde toestanden van het volk, en vulden aan, wat reeds vroeger door de Heere was bevolen. En zo blijkt dan ook uit dit boek, hoe de Heere God Israël vaderlijk heeft geleid, terwijl al de omstandigheden de bijzondere beschikkingen van Zijn straffende en zegenende hand rechtvaardigen..

Onder de opmerkelijke gebeurtenissen, die dit boek bevat, merkt men op: 1. De wonderbaarlijke wijze, waarop de Israëlieten veertig jaren lang in de woestijn gevoed en gedrenkt werden, voorafschaduwende de zegeningen, die het Evangelie van Christus over de gelovige gedurende hun aardse pelgrimsreis uitstort. (Vergel. Ex.16:34. 2. De herhaalde murmureringen van het ongelovige volk. 3. De verschrikkelijk oordelen van God over hen, als straf voor hun oproerigheden en tot voorbeeld voor ons. 4. De wonderdadige genezing van de door slangen dodelijk gebeten Israëlieten, die op het zien naar de van God verordende koperen slang genezen werden. (hoofdstuk 21). 5. De vergeefse pogingen van Balak, koning van de Moabieten, om Israël te doen vloeken door de goddeloze profeet Bileam (hoofdstuk 22-24). De meest opmerkelijk personen, die in Numeri genoemd worden, zijn behalve Mozes: zijn godvruchtige en trouwe staatsdienaar, die bij de dood van Mozes door God verkoren werd, om het volk van Israël in het beloofde land Kanaän te brengen; -Korach, Dathan en Abiram, die met hun bendes levend in de aarde verzwolgen werden, vanwege hun opstand tegen God, en Bileam, de slechte profeet, die uit geldliefde het volk Israël wilde vervloeken, om de bijgelovige koning van Moab te believen. In het boek Numeri openbaart God zich door een reeks van wondervolle tussenkomsten van Zijn voorzienigheid; tevens rechtvaardigen al de omstandigheden de buitengewone beschikkingen van Zijn straffende en genaderijke hand, en tonen in ieder opzicht de bestaanbaarheid van deze met Zijn goddelijke bedoelingen en met de wet, die Hij heeft in gesteld.

Niemand legt het boek ongelezen neer, wanneer hij verneemt, dat het zijn naam draagt naar twee tellingen van Israël, of uit de opschriften hier en daar bemerkt, dat hierin bijzondere instellingen van God voor Zijn volk zijn opgetekend. Ook in die tellingen, ook in die wetten is de bijzondere zorg van Israëls Koning en Wetgever te zien, terwijl de Heilige Schrift ons overal de liefelijkste afwisselingen schenkt. Naast de velden, waarop gij de afgemaaide voorgeslachten ziet, liggen de groene weiden, en na de optelling van de rustplaatsen in de woestijn, ontmoet gij Kanaän met zijn vrijsteden, die u zondaar dringen tot de enige vrijstad Jezus Christus. De geschiedenissen van het water uit de rots, van Aärons dood, van de koperen slang, van Bileam en anderen, behoren tot de schoonste en treffendste van de Heilige Schrift..

HET VIJFDE BOEK VAN MOZES, DEUTERONOMIUM.
(Herhaling van de Wet).

Het vijfde boek van Mozes wordt door de Hebreeën naar het eerste woord, of de eerste woorden: Elèh-Haddebarim, of Debarim, d.i.: Dit zijn de woorden, geheten. Door ons, in navolging van de Septuaginta en de Vulgata, Deuteronomium, d.i.: Herhaling van de Wet. Zeer juist is deze benaming niet, omdat dit boek, zoals Luther terecht heeft opgemerkt, bevat: "de samenvatting, of de hoofdinhoud van de gehele wet en de wijsheid van het volk Israël, waarin, met voorbijgang van wat op de Levieten en de priesters betrekking heeft, slechts dat geleerd wordt, wat voor het volk en voor de grote menigte noodzakelijk was om te weten." Deuteronomium sluit zich onmiddellijk aan het vorige boek Numeri aan. Wij vinden hier Israël gelegerd aan de grenzen van het beloofde land en gereed, om de Jordaan over te steken. Maar voordat dit geschiedt, zal Mozes, op bevel van God, nog eens Israël de Wet inscherpen en zijn volk wijzen op hetgeen God, hun Verbondsgod, van hen vraagt. Al wat dan ook ons hierin wordt bericht-en dit is voornamelijk de inhoud van de redenen van Mozes, aan het einde van zijn leven uitgesproken-heeft ten doel, om de wetten aan Israël, door zijn Verbondsgod gegeven, te verduidelijken, aan te vullen en te verscherpen. Het boek laat zich verdelen in twee hoofddelen, waarvan het eerste deel verreweg het grootste is. hoofdstuk 1-30, bevattende de drie grote redevoeringen, welke Mozes, op het punt staande om van zijn volk te scheiden, heeft gehouden. De eerste, hoofdstuk 1-5. De tweede, hoofdstuk 5-16. De derde, hoofdstuk 17-30. Het tweede deel omvat hoofdstuk 31-34, en deelt ons mee, de laatste werkzaamheden van de man Gods Mozes, zijn lied, zijn zegen en zijn dood op de berg Nebo..

God had de kinderen van Israël voor hun ongehoorzaamheid bestraft, en met gunstbewijzen gelokt, opdat zij uit dankbaarheid tegenover Hem, die hun twee koninkrijken schonk, de geboden met liefde en lust zouden onderhouden. Daarop herhaalde Mozes in het vijfde boek de gehele wet (uitgezonderd de inrichting van de priesterlijke bediening) met alles wat geschied was, en verklaarde aldus, opnieuw, wat tot beide, de lichamelijke en de geestelijke besturing van een volk, nodig is. Zo voldoet Mozes, als een volmaakt leraar van de wet aan alle eisen van zijn ambt, en geeft niet alleen de wet, maar draagt ook zorg, dat, waar men haar ten uitvoer moet leggen, de leemten aangevuld zijn en het onduidelijke opgehelderd is. Deze verklaring in het vijfde boek bevat eigenlijk niets anders dan het geloof in God en de liefde tot de naaste; want daarheen zijn alle wetten van God gericht. Daarom bestrijdt Mozes door zijn verklaring, tot hoofdstuk 20, alles, wat het geloof aan God zou kunnen vernietigen, en tot het einde van het boek alles, wat de liefde zou kunnen belemmeren..

HOOFDSTUK 1.

HERINNERING AAN GODS WELDADEN EN AAN DE ONDANKBAARHEID VAN ISRAEL.

I. Vs.1-46. Bij het naderen van het uur, waarop zijn dagtaak eindigen zal, richt Mozes zich nog eenmaal door een uitvoerige toespraak tot het volk, om afscheid te nemen. Hij weet welke heerlijke vooruitzichten, maar ook welke grote gevaren en verzoekingen dit volk wachten, in wiens opvoeding en verzorging hij vaderlijke trouw en moederlijke tederheid verenigd heeft. Hij weet, dat onveranderlijke trouw aan God en Zijn geboden de voorwaarde is van Israëls heil, en dat toch op de harde grond van het natuurlijk hart afkeer van de wet en ene krachtige neiging tot het heidendom wortelen. Dit verontrust zijn ziel, en dwingt hem, de grijze vertegenwoordiger van een gestorven geslacht, om het jongere Israël met de wegen van Gods genade in verleden tijden bekend te maken. Na dit geschiedkundig overzicht tracht hij de wet, die door hem als middelaar van de oude bedeling was overgebracht, op krachtige wijze aan het volk in te scherpen. Hij brengt deze herhaalde voorstelling van de wet op de velden van Moab in is met de wetgeving van de Sinaï (vs.1-5). Hij herinnert vervolgens in een overzicht aan de geschiedenis van Israël, beginnende met het vertrek van Horeb, en eindigende met de gebeurtenissen van Kades, die oorzaak waren, dat het voorgaand geslacht in de woestijn aan de dood overgegeven werd (vs.6-46).

1. Dit 1) volgende, van vs.6 tot hoofdstuk 30:20, zijn de woorden, die Mozes tot geheel Israël, in zijn hoofden en oudsten bijeengekomen, gesproken heeft, aan deze, aan de oost-zijde van de Jordaan, nog in de woestijn, die eerst bij de doortocht door de Jordaan Jozua 3) geheel verlaten werd, op het vlakke veld, de lage vlakte, die zich van het meer Genézareth langs de Jordaan tot de Dode Zee, en verder tot het noordeinde van de Rode Zee uitstrekt tegenover de zee Suf, of de Schelfzee, het einde van de golf van Akabah,die tot de Rode Zee behoort, tussen Paran, 2) of de landstreek van Kades in de woestijn Paran, waar eerst aan het afvallig Israël (Numeri. 14) en later aan Mozes en Aäron (Numeri. 20) de ingang in het beloofde land ontzegd werd, en tussen Tofel, 3) de stad van de Edomieten, de eerste bewoonde plaats, waarin men gekomen was en verder zuidwaarts, tegenover Laban, 4) en Hazerôth en Dizßhab 5) (Numeri. 33:16-20 zie "Nu 10.36" en zie "Nu 11.35).

1) Hiermee wordt dit boek van Mozes ten nauwste aan het vorige, aan Numeri, verbonden..

2) Paran is hier niet de gehele woestijn van die naam, maar die plaatsen in de woestijn, welke voor Israël van grote betekenis waren, n.l. Kades, waar Israël gekastijd werd met de straf van 38 jaar te moeten omzwerven, en Haserôth, waar Mirjams geschiedenis plaatsvond..

3) Tofel is volgens Robinson en anderen het huidige dorp Tafyleh, een dorp met 600 inwoners, en zal hoogstwaarschijnlijk die plaats geweest zijn, waar Israël voor het eerst ander voedsel ontving dan het gewone voedsel in de woestijn..

4) Laban wordt voor dezelfde plaats gehouden als die in Numeri. 33:22 Libna geheten wordt, de tweede legerplaats op de terugkeer van Kades en de plaats, waar het oproer van Korach, Dathan en Abíram heeft plaatsgehad..

5) Dizßhab wordt met de nieuwste uitleggers gelijk gesteld met Mersa Dahab of Mina Dahab. Daar al de plaatsen, hier opgenoemd, plaatsen zijn van herinnering voor het volk Israël, zal ook waarschijnlijk Dizßhab een legerplaats zijn geweest, waar Israël op kennelijke wijze de macht van de Heere heeft ondervonden..

2. Elf dagreizen zijn het van Horeb 1) (zie "Ex 33.6) door de weg van het gebergte Seïr, 2) tot aan Kades-Barnéa.

1) Mozes heeft de bovengemelde plaatsen niet genoemd, om de aardrijkskundige ligging van de vlakte van Moab, het oord waar hij zijn laatste woorden tot Israël sprak, nader te bepalen. Hij wilde, met het oog op de feiten, de herhaling en uitleg van de wet in verband brengen met de wetgeving, en op deze wijze Moabs vlakten met de berg Sinaï verenigen. Zoals de 38 jaar, die het toen en het thans van elkaar verwijderen, geen scheidsmuur tussen de eerste en tussen deze tweede voorstelling van deze wet zijn, zo moet ook de afstand verdwijnen, die beide plaatsen van elkaar scheidt. Hij ontwerpt daarom in brede grondlijnen een volledige schets, die de geschiedenis van Israëls leidingen voorstelt. Die schets is in de volgende tekening verduidelijkt:

Het eerst wendt Mozes de blik naar het zuiden op het noordeinde van de golf van Akabah, die een gedeelte is van dezelfde Rode Zee, door welke de kinderen van Israël (aan de westelijke golf) waren gegaan naar de woestijn. Zo werden het einde en de aanvang, de intocht en de uittocht van de woestijn met elkaar verbonden. Vervolgens trekt hij op de lijn tussen Moab en de Schelfzee een dwarslijn van Tofel naar Paran, en brengt hun huidige verblijfplaats in verband met het oord, waar Israël 38 jaar geleden aan de grenzen van het beloofde land stond, en de verovering aangevangen zou hebben, indien niet hardnekkig ongeloof een langdurige straftijd noodzakelijk had gemaakt. Dat ongeloof is echter overwonnen, en weer, ofschoon op een andere plaats, staat Israël aan de ingang van het land van de belofte. Zó worden de vlakten van Moab en Paran, of liever Kades-Barnéa, tot één gezichtspunt verbonden. Van dit Kades-Barnéa nu langs de drie grote rustplaatsen Laban, Hazerôth en Dizßhab tot Horeb eist de reis 11 dagen, een betrekkelijk geringe afstand, die voor het oog van de geest geheel verdwijnt. Mozes heeft een gevoel, alsof hij hier, in de velden van Moab, weer bij de Sinaï stond, om zoals 38 jaar geleden Gods wet te verkondigen; hij wil, dat ook Israël in die indruk deelt, alsof het weer tegenover de berg van de wet stond, om de afkondiging van Gods geboden te horen. Toch mag het volk ook niet vergeten de plaatsen en de gebeurtenissen, die in die tijd bezocht en doorleefd werden. Deze zijn gedenktekenen en getuigenissen van Gods goedheid, van Israëls ondankbaarheid, en de toespraak tot hoofdstuk 4, waarin Mozes hun woord tot Jakobs nakomelingen vertolkt, is aangrijpend en geschikt om de harten zowel te verheffen en voor Gods Woord te winnen, als te verootmoedigen en voor de ongehoorzaamheid van het ongeloof te bewaren..

Zelfs Mozes, hoezeer hij zich beijvert om het Woord van God op een nieuwe wijze voor te stellen, voelt hij zich toch gedwongen om inderdaad slechts het oude te brengen. Hij tekent daarin de goede weg voor de Profetie, ja zelfs voor alle reformatie, en heiligt haar betrekking tot nieuwe verschijnselen, die in aanmerking genomen moeten worden, zowel als tot de oude grond en grondslag die blijven moeten.

Uitnemend is dit woord tot leiding van de overdenkingen in plechtige ogenblikken, b.v. op de laatste dag van het jaar of op nationale gedenkdagen. Het leert terugzien, omzien, uitzien en opzien.

2) De weg van het gebergte Seïr is niet de weg langs dit gebergte, d.i. door de weg, die langs de Araba voert en in het Oosten door het Seïr-gebergte begrensd wordt, maar de weg, die naar het gebergte Seïr voert, zoals in hoofdstuk 2:1 de weg van de Schelfzee de weg is, die naar deze zee voert. Uit deze woorden volgt daarom volstrekt niet, dat Kades-Barnéa in de Araba is te zoeken en Israël van Horeb uit door de Araba naar Kades is getrokken..

3. En het is geschied in het veertigste jaar na de uittocht uit Egypte, d.i. in het jaar 1447 v. Chr., in de elfde maand 1) Sebat, op de eerste dag van de maand, dat Mozes sprak tot de kinderen van Israël, naar alles wat hem de HEERE door onmiddellijke openbaring, of door de leiding van de Geest aan hen bevolen had.

1) Ook: zie Ex 12.2.

4. Nadat hij geslagen had Sihon, de koning van de Amorieten, die te Hesbon woonde (Numeri. 21:21-31); en Og, de koning van Basan, welke woonde te Astarôth, of in zijn tweede residentie te Edreï (het tegenwoordige Draä) (Numeri. 21:32-35), en nadat hij ook het overige, dat tot voleindiging van zijn arbeid nodig was (Numeri. 25-36), volbracht had.

5. Aan deze zijde van de Jordaan in het land van Moab, dat aan hen door de Amorieten, en aan deze weer door de kinderen van Israël ontnomen was, hief 1) Mozes aan,deze wet, niet een nieuwe wet, maar een nieuwe voorstelling en uitleg van de wet uit te leggen, 2) zeggende:

1) In het Hebreeuws Ho'il. Het Hebreeuwse werkwoord betekent eigenlijk willen, maar heeft ook de betekenis van, zoals hier, iets beginnen, in de zin van iets ondernemen, beproeven (conare). De grondtekst wijst duidelijk aan, dat Mozes hier optreedt, niet om een nieuwe wet te geven, maar om de eenmaal gegeven te verklaren, om zin, doel en betekenis duidelijk de Israëlieten voor ogen te stellen..

2) In het Hebreeuws Be'eer in de eerste betekenis, ingriffelen, insnijden, en in de tweede uitleggen, de Vulgata explanare. De man Gods zal niet een nieuwe wet geven, maar de oude uitleggen, verduidelijken..

6. De HEERE, onze God, sprak tot ons, ons, want het oude en nieuwe geslacht zijn één Godsvolk, aan Horeb, zeggende: Gij zijt lang genoeg, bijna een jaar, dat voldoende was om de gehele wet te ontvangen (Numeri. 10:11 vv.), bij deze berg gebleven. 1)

1) Mozes wil niet zeggen, dat de Heere God letterlijk deze woorden heeft gesproken, maar dat dit duidelijk werd uit de gangen en leidingen met zijn volk uit het optrekken van de "wolk.".

7. Keert u thans, en vertrekt, en gaat in het gebergte van de Amorieten, de hoofdstam van de Kanaänieten, die daarom dikwijls als vertegenwoordigers van het gehele volk genoemd

worden, zij woonden in het zuiden van Kanaän en tot al hunburen, die met hen Kanaän bewonen, in het vlakke veld aan de oevers van de Jordaan (vs.1), op het gebergte, dat in het midden van het land ligt, en in de laagte, de lage vlakte tussen Gaza en de Karmel aan de westzijde van het gebergte van Juda en in het zuiden (zie "Nu 13.21), en aan de havens (eigenlijk de kusten) van de Middellandse Zee, dit alles het land vande Kanaänieten en de Libanon, dus ook tot de bewoners van de noordelijk, buiten Kanaän liggende gewesten van de berg Libanon, tot aan die grote rivier, de rivier Frath, zodat u de weg gebaand is tot de gehele uitgestrektheid van het gebied, dat God eens aan Abraham beloofd heeft, als woonplaats voor zijn nageslacht.

8. Ziet, Ik heb dat land gegeven voor uw aangezicht; 1) gaat daarin en bezit erfelijk het land, dat de HEERE aan uw vaderen a) Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft, dat Hij het hun en hun nageslacht na hen geven zou.2)

a)Genesis 15:18; 17:7,8; 22:16

1) Geven voor uw aangezicht, wil zeggen, geven tot vrije beschikking, zodat zij het land als een van God ontvangen eigendom konden gebruiken..

2) Wanneer God ons beveelt in onze Christelijke loopbaan voorwaarts te gaan, stelt Hij het hemelse Kanaän voor ons tot onze aanmoediging.

Nadat in vs.7 het land Kanaän eerst aangeduid was naar de verschillende delen, waarin het toen gesplitst werd (het zuiden, het gebergte van de Amorieten, met zijn vertakkingen naar het Noorden, tot het midden van het land, de lage vlakte in het Westen, het Jordaandal in het Oosten, en de Libanon in het Noorden), wordt bij het meer beperkt gebied, dat allereerst tot hun gebruik gegeven was, ook de uitbreiding in aanmerking genomen, die bij toenemende bevolking nodig zou kunnen zijn. Aan Israël was een Goddelijk bevel gegeven, om het eerstgenoemde, een Goddelijk verlof om het laatstvermelde gebied te veroveren. Dat deze uitbreiding van de grenzen later niet nodig werd, was een wrange vrucht van de toenemende afval. Deze zonde gaf aanleiding tot het Goddelijk strafgericht, waardoor Israël als balling gebracht werd naar het land, dat het langzamerhand als eigenaar had moeten innemen. Wanneer we nader onze blik vestigen op de oude inwoners van Kanaän, die zo dikwijls door Mozes genoemd worden, kunnen we het volgende opmerken. In het gebergte van Juda en Efraïm tot Hebron woonden: 1. de Hethieten. Zij vormden een van de aanzienlijkste volksstammen van de Kanaänieten, zodat soms het gehele volk onder deze naam wordt aangeduid. In hun gebied woonden 2. de Jebusieten, *) die Jeruzalem (Jebus) en dat omliggende land in bezitting hadden, maar niet zeer talrijk waren. In Kanaän was echter geen groter en oorlogzuchtiger stam dan het volk 3. van de Amorieten, die in de omstreken van Hebron en Hazezon Thamar, op het zuidelijk gedeelte van Juda’s gebergte, en misschien ook in het noorden tot nabij Sichem woonden. Enige tijd vóór de komst van de Israëlieten hadden zij zich ook aan de oostzijde van de Jordaan gevestigd, en de Moabieten zowel als de Ammonieten uit hun gebied verdreven. Over 4. de Gergesieten kan men weinig met zekerheid zeggen; slechts dit is zeker, dat zij ten westen van de Jordaan woonden. Bij Gibeon, Sichem en de Hermon hadden 5. de Hevieten zich gevestigd. Wanneer 6. de Kanaänieten als een

afzonderlijke stam genoemd worden, zijn onder die naam bedoeld de talrijke geslachten, die de lage vlakte bij de zee bewoonden en zich vooral op de handel toelegden. De bewoners van het platte land, die in landbouw en veeteelt hun onderhoud zochten, worden bij voorkeur 7. de Feresieten genoemd. Over de oorspronkelijke inwoners van Palestina, die door de Kanaänieten verdreven werden, en van welke slechts hier en daar een overblijfsel woonde, zie De 2.23

*) Volgens een nieuwere theorie, die veel voor zich heeft, behoorden de Jebusieten tot de Hethieten.

9. En ik sprak in deze tijd, toen de verovering van het beloofde land terstond had kunnen ondernomen worden, indien niet (vs.26 vv.) iets anders dit verhinderd had, tot u, om ook van mijn zijde alles te doen, wat in het belang van een goede orde en een vreedzaam verkeer in Kanaän vereist wordt, zeggende: a) Ik alleen zal u niet kunnen dragen, zodat ik in eigen persoon de last van uw besturing en het beslissen van uw twistzaken op mij zou moeten nemen.

a)Exodus. 18:18

10. De HEERE, uw God, heeft u vermenigvuldigt, en ziet, gij zijt, zoals in de belofte in Genesis 15:5 toegezegd was, heden als de sterren van de hemel in menigte.

11. De HEERE, uwer vaderen God, doe tot u, zoals gij nu zijt, duizendmaal meer, 1) en Hij a) zegene 2) u in dezelfde mate als tot nu toe zoals als Hij tot u gesproken heeft.

a) Genesis 12:2

1) Opdat Israël niet zou denken, dat, wat Mozes in het vorige vers omtrent de vermenigvuldiging van het volk had gezegd, door hem als een zaak van minder aangename aard werd beschouwd, voegt hij de wens in vs.11 er terstond bij..

2) Het zegenen hier slaat terug op de belofte aan Abraham gedaan (Genesis 12:2), en betekent in aantal vermeerderen, als volk groot maken. Tot U meer doen, of vermeerderen en zegenen zijn in dit vers woorden van dezelfde betekenis..

12. Hoe zou ik alleen uw moeite en uw last, 1) en uw twistzaken dragen?

1) Uw moeite en uw last, wil hier niet zeggen, de moeite en de last, welke het volk bezwaart, maar de moeite en de last van het volk, welke door Mozes moet gedragen worden en waarvan de twistzaken dikwijls het gevolg zijn. Alles kwam op Mozes aan, het volk lag voor zijn rekening en hij alleen had die last te torsen..

13. Neemt u, ten behoeve van u, wijze, en verstandige, en ervaren mannen, die door godsvrucht, door schranderheid in het overleggen en door ondervinding daartoe bekwaam zijn, van uw stammen, dat ik hen tot uw hoofden stel. 1)

1) Mozes wijst hier op de verkiezing van hoofden en rechters, overeenkomstig de raad, door zijn schoonvader Jethro (Exodus. 18:13 vv.), gegeven. Wat de tijd aangaat, heeft deze verkiezing niet plaatsgehad in het laatste tijdperk van Israëls verblijf bij de Horeb, maar reeds in de dagen van de wetgeving, terwijl het heiligdom vervaardigd werd (Exodus. 36); wat echter de zaak betreft moest zij eerst na de wetgeving vermeld worden, als zijnde niet een onmiddellijk Goddelijke, maar meer een menselijke inrichting. Dat Mozes hier twee geschiedenissen-de aanstelling van rechters op raad van Jethro (Ex.18), en de aanstelling van 70 oudsten (Numeri. 11) -samengetrokken zou hebben, zoals b.v. Gerlach meent, is niet denkbaar. Beide geschiedenissen moeten van elkaar onderscheiden blijven, zoals Ranke zeer juist heeft aangetoond, zeggende: "Mozes was door werkzaamheden overstelpt, toen Jethro hem die raad gaf; want van de morgen tot de avond omringde hem de menigte, wier rechtszaken hij beslissen moest. Om deze overvloed van bezigheden te verminderen, werden hoofden van het volk benoemd en aangesteld, hoofden over duizend, over honderd, over vijftig of over tien. Wat baatte hem echter op de plaats van de lustgraven dit leger van voorgangers en rechters? Hier was toch inderdaad geen sprake van nietige twisten onder de menigte. Het gehele volk, met zijn oversten, is in opstand tegen Jehova, tegen Mozes, en wanneer deze laatste in bittere moedeloosheid naar de dood verlangt is daarvan niet overlading met werkzaamheden de oorzaak; het is de ontrouw van dit verkoren, van dit verlost volk, die zijn geest neerdrukt. Hij vermoedt het treurig einde van deze opstand; hij voelt zich buiten staat, dit volk te bewaren in de getrouwheid aan Jehova en het te brengen tot het beloofde land. In deze nood ondersteunt hem de Heere door de aanstelling van 70 oudsten, die, door de geest van de Profetie gedreven, als uitverkoren dienaars van God aan de zijde van Mozes zullen staan. Het is ene nieuwe poging, waardoor Jehova, ondanks het geopenbaarde ongeloof, Zijn volk wil nader brengen aan het voorgestelde doel, en daarom geeft de geschiedenis (Numeri. 11), geen recht aan de beweringen van hen, die haar met het verhaal van Exodus. 18 willen samensmelten". Hij vermaant hen te nemen wijze en verstandige en ervarene mannen, die door hun eigen bekwaamheden en oprechtheid beroemd en bekend waren en daarom aangeprezen werden. De oorsprong en opkomst van dat volk was zo nieuw, dat niemand van hen aanspraak kon maken op de oudheid van zijn geslacht of op de adeldom van zijn geboorte boven zijn broeders en omdat zij allen nog onlangs uit de Egyptische dienstbaarheid gekomen waren, zo is waarschijnlijk, dat het ene gezin niet veel rijker is geweest dan het andere, waarom hun kinderen alleen bestierd moesten worden door de hoedanigheid van wijsheid, ervarenheid en deugdzaamheid..

14. Toen antwoordde gij mij, en zeide: Dit woord is goed, dat gij gesproken hebt, om te doen.

15. Zo nam ik de hoofden van uw stammen, die reeds door geboorte en de orde van de natuur uw voorgangers waren, en door u begeerd werden tot bediening van het rechterlijk ambt, wijze en ervaren mannen en stelde hen tot hoofden (d.i. rechters) over u, oversten van duizenden, en oversten van honderden, en oversten van vijftigen, en oversten van tienen, en stelde bovendien aan ambtslieden (Exodus. 5:6) voor uw stammen, waarvan deze zich konden bedienen bij de bezorging van hun aangelegenheden, om voor het gerecht te roepen, de gevelde vonnissen ten uitvoer te leggen, enz.

16. En ik gebood uw rechters op deze tijd, toen ik het ambt aan hen toevertrouwde, zeggende: Hoort de verschillen tussen uw broeders, zovelen van hen tot de kring van uwambt behoren a) en spreekt recht tussen de man, die een twistzaak heeft, en tussen zijn broeder, ieder van het volk Israël tegen wie hij een beschuldiging heeft, en tussen de vreemdeling, wanneer de inwoner twist heeft met een vreemdeling. 1)

a) Joh.7:24

1) De menselijkheid (humaniteit) van de Mozaïsche wetgeving openbaart zich tegenover de vreemdeling. Deze is onder hetzelfde recht (rechter, recht plicht en straf) met Israël (Leviticus. 24:22). Zoals overal in deze wetgeving, wordt ook hier de zedelijke handeling bepaald door een godsdienstig denkbeeld. Niet slechts de herinnering, dat ook Israël vreemdeling geweest is (Exodus. 22:20), draagt tot deze verordening bij: haar beweeggrond is, dat Kanaän als Jehova's eigendom, en daarom de bewoner van dat land zelf als een gast beschouwd moet worden. Slechts waar de godsdienstig zedelijke betrekking, die de bron van deze menselijkheid is, waar het verbond van Jehova met Zijn volk bedreigd wordt, treedt uitsluiting van het vreemde op de voorgrond (Ex.23:32,33). Hoe geheel anders is in dit opzicht het volk van het recht, het Romeinse volk. In de wet van de 12 tafelen hebben de woorden vijand en vreemdeling dezelfde betekenis (Leviticus. 19:34).

17. a) Gij zult het aangezicht in het gericht niet kennen; 1) gij zult de kleine, zowel als de grote, horen; gij zult niet vrezen voor iemands aangezicht, want het gericht is van God 2) (hoofdstuk 16:18 vv.; 2 Kron.19:6); doch de zaak, die voor u te zwaar zal zijn, zult gij tot mij doen komen, en ik zal ze horen.
3)

a)Leviticus. 19:15; 1 Samuel. 16:7 Spreuken. 24:23 Jesaja. 11:3,4 Jak.2:1

1) De Gerechtigheid (Justitia) wordt daarom afgebeeld als een vrouw, met een doek voor de ogen en door de ongewijde schrijvers wordt ons meegedeeld, dat de Thebanen hun gerechtshoven vertoonden als een college van personen, die geen handen hadden en dat tot voorzitter een persoon had, welke geen ogen had. Duidelijk werd daarmee aangegeven, dat bij een Rechter geen aanneming des persoons mag zijn..

2) Het gericht is van God. Hiermee wordt aangeduid, dat het recht uit God zijn oorsprong heeft en dat het in de naam van God wordt uitgesproken..

3) Deze inrichting van de rechtspleging is nauw verbonden met de reeds bestaande besturing van de stammen, niet alleen door de omstandigheid, dat Mozes rechters koos uit de mannen, die aan het hoofd van de stammen en van de kleinere afdelingen stonden, maar ook door de inrichting van het rechtswezen. Men benoemde rechters over afdelingen van duizend, honderd, vijftig en tien, zodat, zoals bij het krijgsbewind (Numeri. 31:14), ook in de rechtspleging de geslachten naar het getal duizend, de grotere en kleinere afdelingen van de geslachten naar de getallen honderd, vijftig en tien geregeld en ingedeeld waren. Daarom moeten wij ook de onderlinge betrekking van deze rechters tot elkaar, die in de Bijbel niet

nader omschreven wordt, ons niet voorstellen als een opklimmende reeks van gerechtsinstanties, zodat bijv. de partijen van de uitspraak van de rechter over tien in hoger beroep konden komen bij de rechter over vijftig enz. Evenmin mogen we veronderstellen, dat de rechters van de kleinere afdelingen slechts onbeduidende gedingen te behandelen hadden, en de andere geschillen, naar de mate van hun belangrijkheid aan de rechters, van talrijker kringen werden toevertrouwd. De rechters die door Mozes waren aangesteld, moesten, ieder in hun kring, de geschillen, wier beoordeling gemakkelijk was, afdoende beslechten, maar de gedingen, over welke zij geen oordeel durfden uitspreken, die hun te zwaar waren, moesten aan Mozes tot een beslissing worden voorgesteld. Het verschil tussen de rechters was daarom slechts een onderscheid in de omvang van hun rechterlijke bevoegdheid, zodat zij, die over duizend aangesteld waren, de twisten tussen de stammen en grote geslachten, die over honderd enz. de geschillen van de grotere en kleinere afdelingen van de geslachten en gezinnen richten en beslechten moesten. (hoofdstuk 17:18).

18. Alzo gebood ik u in die tijd alle zaken, die gij zou doen, 1) en bracht ook van de menselijke zijde uw samenleving tot een goede, wél ingerichte orde, nadat zij in godsdienstig en kerkelijk opzicht reeds door de Heere zelf op de juiste wijze ingericht was, Hem tot ere en u tot heil.

1) Uit vs.6-18 blijkt, dat Mozes hier Israël wijst op de weldaden van God, hen geschonken, en op de zorg en moeite, die ook hij, als dienaar van God, voor hen heeft gehad. En dit, om Israël voor elke verontschuldiging de pas af te snijden, als hij straks hun ondankbaarheid en zonde hen zal herinneren..

19. Toen vertrokken wij op de 20ste dag van de tweede maand van het tweede jaar (Numeri. 10:11), van Horeb, en doorwandelden die hele grote en vreselijke woestijn, 1) die vol was van verschrikkingen en ontberingen (hoofdstuk 8:15; 32:10), die gij gezien hebt en dus bij ervaring kent. Gij weet daarom, wat een bijzondere Goddelijke hulp u geschonken werd, zodat gij spoedig en voorspoedig kwam op de weg van het gebergte van de Amorieten, zoals de HEERE, onze God, ons geboden had (vs.6-8); en wij kwamen tot Kades-Barnéa(Numeri. 13:1).

1) Hij maakt hun indachtig hun optocht van de berg Horeb naar Kades-Barnéa door die hele grote en vreselijke woestijn. Hij spreekt daarvan: 1e. Om hen te doen opmerken, de grote goedertierenheid van God jegens hen, om hen te begeleiden door zo’n grote woestijn, en hen te beschermen tegen alle de ongemakken, waarmee zij in een vreselijke woestijn omringd waren. De gedachtenis van onze gevaren behoort ons dankbaar en erkentelijk te maken voor onze verlossingen. 2e. Ter verzwaring van de dwaasheid van hen, die in hun misnoegen door die woestijn naar Egypte wilden terugkeren, niettegenstaande zij bij zulk een terugkering het Goddelijk geleide zouden verbeurd en geen recht meer gehad hebben, om op dat geleide te mogen hopen of staat maken..

De grote woestijn begint niet verre van Caïro en strekt zich uit tot de Eufraat. Zij wordt door het Edomitisch gebergte in twee delen gescheiden, waarvan het westelijke hier ter sprake komt. Hoe verder men van Horeb naar het noorden trekt, vooral in de woestijn Et-Tih, des te

meer wordt deze landstreek gekenmerkt door onvruchtbaarheid, gebrek aan water, naakte krijtbergen, onafzienbare vlakten van verblindend wit stuifzand, en woestijnwinden, die met de verzengende stralen van de zon een ondraaglijke hitte verspreiden.

20. Toen zei ik tot u: 1) Gij zijt gekomen tot het gebergte van de Amorieten, dat de HEERE, onze God, ons geven zal:

1) Hoewel dit geslacht een ander was als datgene, dat van Horeb was opgetrokken, omdat dat geslacht in de woestijn was gevallen, spreekt Mozes toch, tot hen, alsof zij gedaan hadden, wat hun vaderen hadden verricht. Dit geslacht vertegenwoordigt het oudere. Mozes weet het, dat de kinderen even onbesneden zijn van hart en oren als de vaderen. Wij en onze vaderen hebben gezondigd, het zal immer door Israël, door alle volken kunnen worden gezegd..

Mozes spreekt in het vervolg niet van wij, maar van gij, opdat hun opstand en gemopper, hun ondankbaarheid des te dieper zou worden gevoeld..

21. Ziet, de HEERE, uw God, heeft dat land gegeven voor uw aangezicht; trekt op, bezit het erfelijk, zoals de HEERE, de God van uw vaderen, tot u gesproken heeft; vrees niet, en ontzet u niet. 1)

1) De eis van Mozes, het land in te nemen, is vroeger wel niet uitdrukkelijk vermeld, maar ligt in het feit van de uitzending van de verspieders onmiddellijk opgesloten, hetgeen toch geen ander doel kon hebben dan in het land indringen en het innemen..

22. Toen naderde gij allen tot mij en zeide: Laat ons mannen voor ons aangezicht heenzenden, die ons het land uitspeuren, en ons verslag uitbrengen, langs welke weg wij daarin optrekken zullen, en tot welke steden wij komen zullen.

23. Deze zaak nu was goed in mijn ogen daar ik hoopte, dat een verspieding van het land, door bevestiging van de beloften van de Heere (Exodus. 3:8; 13:5 vv. Numeri 13:24; 14:7,8) tot versterking van uw geloof zou bijdragen; zo nam ik uit u twaalf mannen; van elke stam een man (Numeri. 13:2 vv.).

24. Die keerden zich en trokken op naar het gebergte van de Amorieten, en kwamen tot het dal Eskol tussen Hebron en Jeruzalem, en van daar gingen zij verder tot Rehob enverspiedden dat.

25. En zij namen, toen zij, terugkerende, weer in diezelfde landstreek kwamen, van de vrucht van het land in hun hand, voornamelijk een wijnrank met een tros druiven, die door twee mannen aan een stok gedragen werd, en brachten ze tot ons af, en deden ons verslag, en zeiden: Het land, dat de HEERE, onze God, ons geven zal, is goed. 1)

1) Mozes maakt hier alleen melding van de goede tijding, welke de verspieders brachten, om daardoor juist hun weerspannigheid tegen den Heere te sterker te doen uitkomen. De bezwaren, welke zij hadden, deelt hij niet mee, omdat deze hun oorsprong hadden in ongeloof

en onwil. Dat zij het land niet wilden innemen lag niet aan de gesteldheid van het land, maar aan hun ongehoorzaamheid aan de Heere God..

26. Doch gij wilde niet optrekken, daarom nam gij uit het bericht van de 12 mannen, wat voor u een voorwendsel kon zijn tot toegeven aan ongeloof en vleselijke traagheid (Numeri. 13:29 vv.); maar gij was de mond, het uitgesproken bevel en de beloften van de Heere, uw God, weerspannig.

27. a) En gij mopperde ‘s nachts in uw tenten, en zei: Omdat de HEERE ons haat, 1)heeft Hij ons uit Egypte gevoerd, opdat Hij ons uitlevert in de hand van de Amorieten, om ons te verdelgen. 2)

a) Numeri. 14:1

1) Dat was een zuiver heidense wijze van spreken: "De goden haten ons;" verg. b.v. het begin van de Aeneïs van Virgillius (Clericus). De vleselijke blindheid beschouwt zelfs de hoogste weldaden van God als een bewijs van haat, terwijl daarentegen de zanger (Psalm. 119:71 ook in het verootmoedigen van een openbaring ziet van Gods getrouwheid alleen.

2) Als verschrikkelijke en snode ondank stelt Mozes hen voor, wat in Numeri. 14 ons meegedeeld wordt. Het was toch een grote en heerlijke weldaad, dat zij uit Egypte waren verlost, en toch hebben zij die weldaad voor een daad van goddelijke haat durven verklaren..

28. Waarheen zouden wij optrekken? Onze broeders, wier ogen wij beter vertrouwen dan alle beloften van God, hebben ons hart doen smelten, zeggende: Het is een volk, groter en langer dan wij; de steden zijn groot, en gesterkt tot in de hemel toe; 1) ook hebben wij daar kinderen van de Enakieten 2) gezien.

1) De ogen van het on- of klein geloof zagen inderdaad steden, die tot in de hemel toe versterkt waren; de ogen van het geloof achtten die hoogten niet geringer, namelijk in verhouding tot de eigen kracht. Het geloof verbergt de bezwaren niet, want het wil aan God, de Redder, niets onttrekken van de lof, die Hem toekomt.

Steden groot en gesterkt is niet een uitdrukking van overdrijving, maar, omdat Mozes haar ook zelf (Deuteronomium. 9:1) bezigt, retorische schildering van een ontvangen indruk ten opzichte van de grootte van de steden..

2) Ook: zie Nu 13.22.

29. Toen zei ik tot u: Verschrikt niet en vreest niet voor hen.

30. De HEERE, uw God, die voor uw aangezicht wandelt, in de wolk- en vuurkolom, boven de Ark van het Verbond, die zal voor u strijden; naar alles, wat Hij bij u voor uw ogen gedaan heeft in Egypte 1) (Exodus. 14:14,25).

1) Naar alles, wat Hij bij u voor uw ogen gedaan heeft in Egypte. Hiermee beloofde Mozes, dat de Heere God op dezelfde wijze voor hen zou strijden, zoals Hij gedaan had ten behoeve van hen in Egypte en bij de doortocht door de Rode Zee. Hij belooft daarom de alles overwinnende kracht van de Heere, waardoor het hun mogelijk zou zijn, de sterkste vijanden te overwinnen..

31. En in de woestijn, waar gij gezien hebt, dat de HEERE, uw God, u daarin gedragen heeft, als een man zijn zoon draagt 1) op al de weg, die gij gewandeld hebt, totdat gij kwam aan deze plaats.

1) Daarmee wijst Mozes hen op het feit, dat de Heere hen vaderlijk heeft ondersteund en verzorgd. Hoe de Heere Zijn volk in de woestijn teder heeft gedragen, van elk goed verzorgd en uit elk gevaar verlost..

32. Maar door dit woord geloofde 1) gij niet in de HEERE, uw God.

1) In het Hebreeuws Eenkem ma'aminim, eigenlijk gij was niet gelovende. De grondtekst geeft duidelijk aan, dat Mozes hier hun toestand van ongeloof als een voortdurende toestand aanwijst. Het was niet een daad van voorbijgaande aard, maar eigenlijk een toestand die bleef..

"Het eigenlijke, enige en diepste thema van de geschiedenis van de wereld en de mensen, waarvan al het overige ondergeschikt is, blijft de worsteling van geloof en ongeloof. Alle tijdperken, waarin het geloof, onder welke vormen ook heerst, zijn schitterend, hartverheffend en voor de tijdgenoot zowel als voor de nakomelingschap vruchtbaar. De tijdperken echter, in welke het ongeloof een ellendige overwinning behaalt, verdwijnen als rook, zelfs indien zij een ogenblik schijnen te schitteren, omdat niemand zich graag de moeite getroost tot het onderzoeken van het onvruchtbare. Terwijl het eerste boek van Mozes de zegepraal van het geloof beschrijft, is het onderwerp van de laatste vier: ongeloof, dat op kleingeestige wijze het geloof, dat voorzeker ook niet krachtig is, tegenwerkt. Dit ongeloof streeft en kampt niet, maar plaatst bij elke schrede hinderpalen op de weg van het geloof. Door weldaden en vreselijke straffen niet genezen, niet uitgeroeid, maar slechts voor een ogenblik verzwakt, gaat het sluipend vooruit en is de oorzaak, dat een groot en edel werk, onder de heerlijkste beloften van een betrouwbare volks-God aangevangen, reeds terstond met vernietiging bedreigd en slechts met moeite voltooid wordt."

33. Die voor uw aangezicht op de weg wandelde, om u de plaats uit te zien, waar gij zou legeren, 's nachts in het vuur, opdat Hij u de weg wees, waarin gij zou gaan, en overdag in de wolk 1) (Exodus. 13:1 vv. Numeri. 10:33 vv.).

1) Vers 33 dient, om hen de zware schuld en zonde van hun ongeloof voor ogen te stellen. Want toch zij geloofden niet in die God, zij bleven weigeren te geloven in die God, die overdag en 's nachts hen Zijn hulp en bescherming op zo'n zichtbare wijze betoonde..

34. Als nu de HEERE de stem van uw woorden hoorde, zo werd Hij zeer toornig, en zwoer, 1) zeggende:

1) Hun gedrag was zodanig tergende, dat God daarom vertoornd werd en zwoer, dat zij in het gezegende erfland niet zouden inkomen. Een ieder begrijpt, dat men dit God betamelijk te verstaan hebben, en dat hier en op gelijk luidende plaatsen de Allerhoogste wordt ingevoerd, als sprekende, evenals de koningen van de aarde, en dat wel, om zich te schikken naar de vatbaarheid van de voorwerpen, welke worden aangesproken. Het allervolmaakst Wezen is geheel buiten het bereik van de bewegingen van de boosheid en andere menselijke hartstochten. Wanneer de Heilige Schrift Hem invoert als vertoornd, dan gebeurt dit, om ons te doen begrijpen, hoezeer Hij het kwade haat, en wanneer zij Hem beschrijft als zwerende, dan dient dit, om aan hetgeen Hij bevestigt, het grootste gewicht bij te zetten, door naar de wijze van de mensen, aan zijn uitdrukking de grootste kracht toe te brengen. Men moet een zeer verdorven hart hebben, om van zodanige spreekwijze een kwaad gebruik te durven maken.

35. Zo iemand van deze mannen, van dit kwade geslacht, zal zien dat goede land, dat Ik gezworen heb uw vaderen te zullen geven.

36. Behalve Kaleb, de zoon van Jefunne; die zal het zien, en aan hem zal Ik het land geven, waarop hij getreden heeft bij de verspieding (vs.24), en aan zijn kinderen, omdat hij volhard heeft de HEERE te volgen.

37. Ook vertoornde zich de HEERE 37 jaar later (Numeri. 20:2 vv.) op mij om uwentwil, 1) omdat ik bij het twistwater niet het voorbeeld gaf van een vast, vertrouwend geloof, zoals ook om uwentwil mijn plichtwas geweest, zeggende: a) Gij zult daar ook niet inkomen.

a) Numeri. 27:14 Deuteronomium. 3:26; 4:21; 34:4

1) Mozes wil zich op deze wijze niet verontschuldigen, want zijn straf was ten volle verdiend. In vergelijking met Israëls zonden is zijn overtreding gering, maar in het licht van de voorrechten van meerdere Godskennis en Godsgemeenschap wordt zij ontzaglijk zwaar. Met het oog op zijn doel, de verootmoediging van het volk van God, wijst hij echter op Israëls medeplichtigheid in dat oordeel. Dit woord is op die wijze een scherpe prikkel voor het geweten, en stelt de omvang ook van onze verantwoordelijkheid en schuld tegenover de zonde van anderen in het licht. Het is vooral een gewichtige uitdrukking voor mannen van invloed.

38. Jozua, de zoon van Nun, die voor uw aangezicht staat, die zal daarin komen, sterk deze in het geloof door bemoedigende woorden (hoofdstuk 31:7), want hij zal het Israël doen erven.

39. En uw kinderen, waarvan gij zei: Zij zullen tot een roof zijn; en uw kinderen, die heden noch goed noch kwaad weten, 1) en voor welke gij het beste meende te zorgen, door de verovering van het land op te geven, die zullen daarin komen, en aan hen zal Ik het geven, en die zullen het erfelijk bezitten.

1) Die heden noch goed noch kwaad weten, d.w.z. die op dit ogenblik nog geestelijk onmondig zijn en niet kunnen lijden om de zonden van de vaderen..

40. Gij daarentegen, keert u, en reist naar de woestijn, de weg van de Schelfzee.

41. Toen antwoordde gij, en zei tot mij, niet in waarachtige droefheid, maar met het Kaïnsberouw (Genesis 4:13), dat niet zozeer op God als wel op het aardse verlies de blik vestigt: Wij hebben tegen de HEEREgezondigd; wij zullen optrekken en strijden, naar alles, wat de HEERE, onze God, ons geboden heeft. Als gij nu een ieder zijn krijgsgereedschap aangordde, en willens was, 1) om naar het gebergte op te trekken.

1) In het Hebreeuws Thahinoe. In verband echter met het Arabisch betekent het hier lichtvaardig en gemakkelijk handelen. Zodat betere vertaling is: en gij, op een lichtvaardige wijze handelende, naar het gebergte optrokt. In de tweede vorm betekent het Arabisch werkwoord, dat met het Hebreeuwse overeenkomt, levem facilemque reddidit..

42. Zo zei de HEERE tot mij: Zeg hun: trekt niet op, en strijdt niet, want Ik ben niet in het midden van u; opdat gij niet voor het aangezicht van uw vijanden geslagen wordt.

Hoewel het oude Israël in de grond van de zaak verworpen was, laat de Heere het toch niet varen, want het heeft nog altijd een roeping, met betrekking tot het opkomend geslacht. Het is Gods gewoonte niet, om uit stenen aan Abraham kinderen te verwekken, maar om van het reeds aanwezige, zoveel dit mogelijk is, gebruik te maken. Hij is groot genoeg, om deze zo uiterst moeilijke weg te bewandelen.

43. Doch als ik tot u sprak, zo hoorde gij niet, maar was de mond van de HEERE weerspannig, en handelde trots, en trok, niettegenstaande de waarschuwingen, op naar hetgebergte.

44. Toen trokken de Amorieten uit, die op dat gebergte woonden, u tegemoet, en vervolgden u, zoals de bijen doen,
1) die, wanneer iemand hen verontrust, in grote menigte en met blinde woede op hun vijand aanvallen (Psalm. 118:12); en zij verpletterden u in Seïr, het gebied van de Edomieten, dat zich ten noorden tot aan het gebergte van de Amorieten uitstrekt, en waarschijnlijk ook het bergland van Azazimeh insluit, tot Horma 2) toe, aan de westzijde van het land Azazimeh.

1) De Syrische vertaling en Onkelos geeft: "Zoals de bijen door de rook getergd." De uitdrukking is ontleend aan het feit, dat, indien de bijen door rook uit hun korven worden verjaagd, zij vol woede op degene aanvallen, die dit doet. In Psalm. 118:12 vinden we een zelfde uitdrukking. Het beeld dient, om de hevigheid van de tegenweer van de Amorieten aan te duiden..

2) Rowland meent op zijn tweede reis dit oord ontdekt te hebben. In het zuidwesten van Chesil, op een afstand van 2 1/2 uur vond hij bouwvallen, waaraan de Arabieren de naam Zepâta geven; ook Robinson was reeds vroeger op die plaats geweest maar kon niet

ontdekken, hoe men haar noemde. De laatste nu zoekt ons Zefat of Horma aan de oostzijde van het gebergte van de Amorieten, in de engte es Safah. Ook deze naam heeft grote overeenkomst met "Zéfat" en bovendien wordt op deze wijze Numeri. 21:1-3, en de benaming "Seïr" voor de landstreek, waar Israël verslagen werd, gemakkelijker verklaard. De mening van Robinson wordt echter gedrukt door het bezwaar, dat de es Safah zeer nauw en steil is (de bergpas ging zo steil naar boven, dat de ademhaling mij dikwijls bijna belet werd," v. Schubert) zodat men daarom niet kan veronderstellen, dat de kinderen van Israël hier de intocht in het beloofde land zouden beproefd hebben. Het is echter niet ondenkbaar, dat de Israëlieten, vluchtende, door de Amorieten naar deze engte zouden gedreven zijn..

45. Als gij nu terugkwam, 1) en weende 2) voor het aangezicht van de HEERE, voor het Heiligdom, zo verhoorde de HEERE uw stem niet, en neigde Zijn oren niet tot u, om het oordeel (vs.35-40) te herroepen.

1) In het Hebreeuws Thaschuboe. De LXX neergezeten. De Statenvertaling geeft: als gij nu terugkwam. De bedoeling is echter iets anders. Mozes spreekt hier niet van hun terugkomen van de aanval op de Amorieten, maar van hun innerlijke verandering van hart, welk tot gevolg had, het wenen voor het heiligdom. Deze verandering was echter geen ware verootmoediging, zodat zij werkelijk een hartgrondig berouw hadden over hetgeen zij hadden gedaan, maar in de grond van de zaak slechts een voor een ogenblik opgeven van hun verzet tegen Gods wil. Vandaar dan ook, dat wij lezen, dat God hen niet verhoorde. Betere vertaling is dus: Toen gij u veranderde en weende..

2) Die tranen waren tranen van het gemopper, geen ware tranen van berouw. Hun droefheid was een droefheid naar de wereld en geen droid naar God..

46. Alzo bleeft gij in Kades vele dagen, naar de dagen, die gij er bleef 1) (Numeri. 15:1-19,22).

1) Het getal wordt niet bepaald, omdat dit bij hem niet onbekend was..

HOOFDSTUK 2.

OVERWINNING OP DE AMORIETEN.

I. Vs.1-3:29. Mozes zet zijn geschiedkundig overzicht voort, en herinnert aan de Goddelijke leiding van het ogenblik, waarop Israël zich onderwierp aan het oordeel van God, en in de woestijn naar de Rode Zee terugkeerde, tot de tijd, toen het nieuwe geslacht de eerste veroveringen maakte en zich op de tegenwoordige verblijfplaats legerde. De vermelding van het oordeel, dat over hem zelf uitgesproken was, geeft tenslotte aan Mozes de gelegenheid, om in het volgende hoofdstuk aan zijn voornemen gevolg te geven, en de trouwe vervulling van de wet aan Israël te bevelen.

1. Daarna, na verloop van de tijd (hoofdstuk 1:46), keerden wij ons, en reisden naar de woestijn, de weg van de Schelfzee, zoals de HEERE (hoofdstuk 1:40) tot mij gesproken had, en wijtrokken om het westelijk gedeelte van het gebergte Seïr, vele dagen.1)

1) In het omtrekken van het gebergte Seïr is begrepen het 38-jarige omzwerven door de woestijn..

2. Toen wij ten tweeden male te Kades aangekomen, en van daar weer tot aan het noordeinde van de Elanitische golf doorgedrongen waren (Numeri. 20:1-21:4), sprak de HEERE tot mij, zeggende:

3. Gij hebt dit gebergte genoeg omgetrokken en zijt, indien ook niet wat de landstreek, dan toch wat Mijn leiding betreft, weer zover gekomen als in de tijd, toen gij optrok van de berg Sinaï (hoofdstuk 1:6 vv.), keert udoor de Wady el-Ithm naar het noorden.

4. En gebied het volk, zeggende: gij zult thans bij het bereiken van de oostzijde van het gebergte Seïr doortrekken aan de grens van uw broeders, 1) de kinderen van Ezau, die in Seïr wonen, zij zullen, terwijl zij u in devoorgaande tijd de doortocht weigerden, en als vijanden tegen u optraden (Numeri. 20:14-21) nu, omdat hun land tegen het oosten open is en niet, zoals in het westen door steile gebergten tegen invallen gedekt wordt, wel voor u vrezen, en u in het voorbijtrekken niet verhinderen, maar gij zult u zeer wachten, niet met het oog op hen, maar met het oog op u zelf.

1) Zeer opmerkelijk is, dat Mozes hier van de Edomieten sprekende, deze noemt uw broeders, de kinderen van Ezau, niettegenstaande zij zich onvriendelijk jegens Israël hadden gedragen, hen weigerende de vreedzame doortocht door hun land, nochthans noemt hij hen broeders; want ofschoon onze nabestaanden in hun plicht jegens ons te kort schieten, zo moeten wij echter een toegenegenheid, aan nabestaanden passende, jegens hen behouden, en niet nalaten, ons van onze schuldige plicht, omtrent hen, te kwijten, wanneer een gelegenheid daartoe zich voordoet..

5. Mengt u niet met hen in de strijd, want Ik zal u van hun land niet geven, ook niet tot de betreding van een voetzool: want Ik heb Ezau het gebergte Seïr tot erfenis gegeven 1) (Genesis 27:39 vv. Genesis 36:6-8).

1)Heerschappij is niet op genade gegrondvest. Gods Israël zal wel geplaatst wezen, doch het moet echter niet verwachten, dat het alleen inwoners gemaakt zal worden in het midden van het land. Jesaja 5:8).

6. Spijze, die voor u nodig is, omdat het Manna, het voedsel van de woestijn, langzamerhand minder zal worden (zie "Ex 16.35), zult gij voor geld van hen kopen, dat gij eet, en ook zult gij water voor geld van henkopen, dat gij drinkt.

7. Want de HEERE, uw God, heeft u, o Israël, gezegend in al het werk van uw hand, 1) zodat gij geen gebrek hebt aan geld, en dus niet zoals een roofvolk op onrechtvaardige wijze het eigendom van anderen mag wegnemen, maar integendeel tegenover Edom als een gezegende van de Heere moet optreden; Hij kent2) uw wandelen door deze zo grote woestijn; deze veertig jaren is de HEERE, uw God, in vaderlijke tederheid en zorgvuldige trouw (hoofdstuk 1:31) met u geweest; geen ding heeft u ontbroken; daarom moet gij de zegen ook verder niet van de zonde, maar van Hem verwachten, en aan de volken tonen, welke schatten in Hem uw eigendom zijn (Genesis 14:22 vv.).

1) Uit dit woord blijkt, dat Israël in de woestijn niet zonder arbeid geweest is. Zij moesten niet alleen hun vee verzorgen, maar ook op de plaatsen van de wildernis, waar men langere tijd verbleef en de toestand van de grond dit toeliet, zaaien en oogsten; bovendien stelde de kunstvaardigheid, die zij in Egypte overgenomen hadden, hen in staat, om allerlei voorwerpen te vervaardigen, en in deze voortbrengselen van de kunst met de naburige Arabieren enig handel te drijven..

2) Het Hebreeuwse woord betekent wel kennen, maar hier heeft het een ruimere betekenis. In verband met het eerste deel van dit vers, waar gezegd wordt: Want de Heere, uw God, heeft u gezegend in al het werk van uw hand, betekent het hier, acht slaan op, zorg dragen voor. In die betekenis komt het voor in Psalm. 31:8; 144:3 Nehemiah. 1:7. Deze vertaling is de zuivere: Hij heeft gedurende uw wandelen door deze zo grote woestijn acht op u geslagen, of, zorg voor u gedragen. Dit acht op hen slaan heeft ten gevolge gehad, dat zij in hun handenwerk zijn gezegend geworden, en het hun aan geen ding heeft ontbroken..

8. Als wij nu doorgetrokken waren van onze broeders, de kinderen van Ezau, die in Seïr woonden, en hun gebied van de weg van het vlakke veld, eerst aan de westzijde, maar daarna van Elath, en van Ezeon-Geber, aan de oostzijdeomtrokken, zo keerden wij ons bij Ijim, het voorgebergte van de Abarimketen (Numeri. 21:4-11), en doortrokken in noordelijke richting de weg van de woestijn van Moab.

9. Toen wij nog aan de zuidoosthoek van het land van de Moabieten stonden, sprak de HEERE tot mij: Beangstig, zoals voorheen de Edomieten (vs.5 vv.) Moab niet en meng u niet met hen in de strijd, ofschoon zij u vroeger, evenals Edom, de doortocht door hun land

geweigerd hebben (Richteren. 11:17); want ik zal u geen erfenis van hun land geven, omdat Ik aan Lots 1) kinderen (Genesis 19:37) Ar Moab, de hoofd- en grensstad met het gehele daarbijbehorende land, tot erfenis gegeven heb.

1) Waarom mochten zij zich niet mengen met de Moabieten en Ammonieten? a. Omdat zij waren de kinderen van Lot, van de rechtvaardige Lot die zijn rechtvaardigheid in Sodom had behouden. Nota bene: het nageslacht van de oprechten, ofschoon verbasterd, wordt nochthans met tijdelijke goederen gezegend. b. Omdat het land, dat zij bezaten, door God aan hen gegeven en niet aan Israël was toebedacht. Zelfs goddelozen hebben recht en aanspraak op hun aardse bezittingen en behoren daarin niet verongelijkt te worden. Aan het onkruid wordt een plaats op de akker vergund, en het moet voor de oogst niet worden uitgeroeid. God schenkt uitwendige zegeningen aan goddelozen en handhaaft hen daarin, om te doen zien, dat die zegeningen de beste niet zijn, maar dat Hij er beter in voorraad heeft voor Zijn eigen kinderen..

10. De Emieten, d.i. de vreselijke, de oorspronkelijke inwoners, woonden tevoren daarin een groot en veelvuldig en lang volk 1) zoals de Enakieten (zie "Nu 21.30).

1) Lang volk, d.i. een volk van reusachtige lichaamsgrootte. De oorsprong zowel van de Emieten als van de Horieten ligt in het duister..

11. Deze werden ook voor reuzen gehouden als de Enakieten, en de Moabieten noemden hen Emieten.

12. 1) Ook woonden de Horieten (d.i. de holbewoners) tevoren in Seïr; maar de kinderen van Ezau verdreven hen uit de bezitting, en verdelgden hen van hun aangezicht, en hebben in hun plaats gewoond (Genesis 30), zoals Israël gedaan heeft 2) aan het land van zijn erfenis, dat de HEERE hun gegeven heeft.

1) In vs.10-12 wordt de rede van God afgebroken door een bij het te boek stellen ingevoegde opmerking over de oorspronkelijke bewoners van het land van de Moabieten en Edomieten. Deze opmerking staat hier evenwel op een geschikte plaats, want zij bevestigt het woord van de Heere (vs.9,5): "Ik heb Ar (het gebergte Seïr) aan de kinderen van Lot (aan de kinderen van Ezau) gegeven tot erfenis." De terugblik op de vroegere inwoners, die als geslachten van reuzen niet door de macht van Moab en Edom, maar slechts door de krachtige hand van God verdreven konden worden, was tevens een beschaming voor Israël, dat geen geloof had, om het ontvangen erfdeel aan de reuzen te ontnemen (hoofdstuk 1:26 vv.). Hetzelfde geldt omtrent vs.20-23 die ook de toespraak van God (vs.17-19) afbreken, totdat deze in vs.24 wordt voortgezet..

2) Dit ziet zonder twijfel op het veroveren door Israël van het z.g. Overjordaanse, dat verdeeld was onder de 2« stam, en niet op hetgeen Israël later heeft gedaan door de verovering van geheel Kanaän..

12. 1) Ook woonden de Horieten (d.i. de holbewoners) tevoren in Seïr; maar de kinderen van Ezau verdreven hen uit de bezitting, en verdelgden hen van hun aangezicht, en hebben in hun plaats gewoond (Genesis 30), zoals Israël gedaan heeft 2) aan het land van zijn erfenis, dat de HEERE hun gegeven heeft.

1) In vs.10-12 wordt de rede van God afgebroken door een bij het te boek stellen ingevoegde opmerking over de oorspronkelijke bewoners van het land van de Moabieten en Edomieten. Deze opmerking staat hier evenwel op een geschikte plaats, want zij bevestigt het woord van de Heere (vs.9,5): "Ik heb Ar (het gebergte Seïr) aan de kinderen van Lot (aan de kinderen van Ezau) gegeven tot erfenis." De terugblik op de vroegere inwoners, die als geslachten van reuzen niet door de macht van Moab en Edom, maar slechts door de krachtige hand van God verdreven konden worden, was tevens een beschaming voor Israël, dat geen geloof had, om het ontvangen erfdeel aan de reuzen te ontnemen (hoofdstuk 1:26 vv.). Hetzelfde geldt omtrent vs.20-23 die ook de toespraak van God (vs.17-19) afbreken, totdat deze in vs.24 wordt voortgezet..

2) Dit ziet zonder twijfel op het veroveren door Israël van het z.g. Overjordaanse, dat verdeeld was onder de 2« stam, en niet op hetgeen Israël later heeft gedaan door de verovering van geheel Kanaän..

13. Nu maakt u op en trekt over de beek Zered, het hoger gelegen gedeelte, zonder op enige plaats in het binnenland van de Moabieten door te dringen. Alzo gehoorzaam aan het bevel van God (vs.9,13), trokken wij over de beek Zered (Numeri. 21:12).

14. De dagen nu die wij gewandeld hebben van Kades-Barnéa, totdat wij over de beek Zered getrokken zijn, waren bijna achtendertig jaar; wij moesten echter zolang in de woestijn rondtrekken, totdat het gehele geslacht van de krijgslieden, tot welke men in het 20ste levensjaar gerekend werd, uit het midden van het leger verteerd was, zoals de HEERE hun (Numeri. 14:20 vv.) gezworen had.

15. Zo was ook de hand van de HEERE tegen hen, om hen door buitengewone straffen (Numeri. 16:35,49; 21:6) uit het midden van het leger te verslaan, totdat zij verteerd waren. 1)

1) Het is niet zonder betekenis, dat het oude geslacht reeds bij het verblijf aan de beek Zered geheel uitgestorven was. Volgens Seetzen (die gedurende de jaren 1805-1807 in het land Belka, aan de oostzijde van de Dode Zee en in de woestijn Paran tot de Sinaï toe reisde, en in het jaar 1811 in Arabië vermoord werd), heeft men van de hoogte van de bergen van de Zered-Thales een heerlijk uitzicht op de omstreken van de Dode Zee, en kan men bij helder weer zelfs Jeruzalem zien. Wanneer dus bij de Zered nog leden van het voorgaande geslacht waren geweest, zij zouden tenminste nog een gedeelte van het beloofde land gezien hebben. Op die wijze zou een letterlijke vervulling van het vonnis (Numeri. 14:23) onmogelijk geworden zijn..

16. En het geschiedde toen al de krijgslieden verteerd waren, uit het midden van het leger wegstervende,

17. Dat de HEERE, bij het vertrek naar een volgende verblijfplaats (Numeri. 21:13), tot mij sprak, zeggende:

18. Gij zult heden doortrekken aan Ar, de grens van Moab bij de Arnon.

19. En gij zult naderen tegenover de oostelijk wonende kinderen van Ammon: beangstig die niet evenals de Moabieten (vs.9 vv.) en meng u met hen niet: want Ik zal u van het land van de kinderen van Ammon geen erfenisgeven, omdat Ik het aan Lots kinderen tot erfenis gegeven heb (Genesis 19:38).

20. 1) Dit werd ook voor een land van reuzen gehouden; de reuzen woonden tevoren daarin, zoals in Moab, en de Ammonieten noemden hen Zamzummieten 2) (d.i. die boze voornemens koesteren).

1) In vs.20-23 wordt wederom de rede van God afgebroken door een ingevoegde opmerking over de oorspronkelijke bewoners van het land van de kinderen van Ammon. Dat ook hier Israël gewezen wordt op het feit, dat die oorspronkelijke bewoners reuzen waren en dat toch de Heere God hen verdelgd had voor het aangezicht van die volken, moest wel dienen, om hen hun ongelovigheid en onwilligheid op het geweten te binden, waardoor zij Kanaän niet hadden willen binnentrekken..

2) Wellicht is dit hetzelfde volk, dat in Genesis 14:5 Zuzieten wordt genoemd..

21. Een groot en veelvuldig en lang volk als de Enakieten, en de HEERE verdelgde hen voor hun, de Ammonieten, aangezicht; zodat zij hen uit de bezitting verdreven, en ophun plaats woonden.

22. Zoals hij aan de kinderen van Ezau, die in Seïr wonen, gedaan heeft, voor wier aangezicht hij de Horieten verdelgde, en zij verdreven hen uit de bezitting, en hebbenop hun plaats gewoond tot op deze dag (vs.12).

23. Ook hebben de Kafthorieten (Genesis 10:14), die uit Kafthor, van het eiland Kreta in de Middellandse Zee (Jeremia. 47:4 Amos 9:7) uittrokken, de Avieten, een volk, dat tot de reuzengeslachten ten westen van de Jordaan behoorde, die in Hazerim (volgens een andere verklaring op hofsteden of in dorpen) tot Gaza toe woonden, verdelgd en op hun plaats gewoond.

Wat de oorspronkelijke inwoners van Seïr, het land van de Edomieten, aangaat, hun naam Horieten (Hor = hol) tekent hen als holbewoners of Troglodieten. Waarschijnlijk behoorden ook zij tot de grote stam van de Ludieten (Genesis 10:22) en zijn dus evenals de Refaïeten en Enakieten (Genesis 14:5 vv.) van Semietische afkomst. In het boek Job (hoofdstuk 24:4 vv.; 30:1-8) komen zij reeds voor als een gezonken geslacht, een ellendig, zwervend leven leidend, tenzij dan, dat men op die plaatsen aan de oorspronkelijke inwoners van Hauran, het land van Trachonitis in Bazan te denken heeft. Als oorspronkelijke bewoners van Kanaän, aan beide zijden van de Jordaan worden ons genoemd: de Refaïeten (d.i. die hoog opgewassen

zijn), reuzen ten oosten van de Jordaan, de Enakieten, (die een lange hals hebben), reuzen ten westen van de Jordaan. Tot de laatsten behoorden de Arvieten op de zuidelijke vlakte bij de zee, tot de eersten de Emieten, tussen de Zered en de Arnon woonachtig, de Zuzieten, tussen de Arnon en de Jabbok, en de Refaïeten, als afzonderlijke stamafdeling, in het hoogland van Bazan. Behalve dezen worden nog (Genesis 15:19) de Kenieten, Kenisieten en Kadmonieten genoemd, die waarschijnlijk in de zuidoostelijke grensgewesten van Palestina thuis hoorden en in de tijden van Mozes of geheel te niet gegaan, of onder andere stammen verdwenen waren..

24. Maakt u op, zei de Heere later, toen wij aan de zuidzijde van de Arnon gelegerd waren (Numeri. 21:13 vv.), tot mij: reist heen, en gaat over de beek Arnon; ziet, Ik heb Sihon, de koning van Hesbon, de Amoriet, en zijn land, in uw hand gegeven; begint nu te erven, nadat Ik u tot nu toe alle veroveringstochten verboden had en mengt u met hen in de strijd.

25. Op deze dag, waarop gij de grenzen van het land van de Moabieten en Ammonieten verlaat, zal Ik beginnen uw schrik en uw vrees te geven over het aangezicht van de volken, onder de gehele hemel; die uw gerucht zullen horen, die zullen sidderen en bang zijn van uw aangezicht, omdat gij voortaan slechts met volken in aanraking komen zult, die door mij verworpen en aan de ondergang gewijd zijn.

26. Toen zond ik, om niet zonder reden de koning, die in onze hand gegeven was, aan te vallen, maar hem eerst de gelegenheid te bieden tot het nemen van een besluit, boden uit de woestijn van Kedémot, een Amoritische stad (zie "Nu 21.15), tot Sihon, de koning van Hesbon, met woorden van vrede, zoals tevoren tot de Edomieten en Moabieten (Numeri. 20:14 vv.), zeggende:

27. Laat mij door uw land doortrekken; ik zal alleen langs de weg 1) voorttrekken: ik zal noch ter rechter- noch ter linkerhand uitwijken.

1) In het Hebreeuws Baddèrek baddérek, eigenlijk op de weg en op de weg alleen d.i. op de openbare landswegen. Hiermee wil Mozes hem bewijzen, dat hij niet komt, om het land te verspieden, maar om er slechts door te trekken naar Kanaän. Mozes wil het eerst langs de weg van de vrede beproeven, want hoewel in Gods Raad besloten lag, dat Sihon en Og door Israël zouden overwonnen worden, toch hief dßt de verantwoordelijkheid van deze koningen niet op, waar zij uit eigen beweging zich vijandelijk gedroegen tegen het volk van God..

28. Verkoop mij spijze voor geld, dat ik eet, en geef mij water voor geld, dat ik drink; alleen laat mij op mijn voeten doortrekken.

29. Zoals de kinderen van Ezau, die in Seïr wonen, en de Moabieten, die in Ar wonen, toen ik langs hun gebied voorbijtrok (vs.4,9,13), mij gedaan hebben; 1) totdat ik over de Jordaan kom, in het land, dat de HEERE, onze God, ons geven zal.

1) Deze mededeling is niet in tegenspraak met het in hoofdstuk 23:5 de Moabieten tot verwijt gemaakte onbroederlijk gedrag, dat zij Israël op zijn tocht niet met brood en water waren

tegemoet gekomen. Het tegemoet komen betekent: gastvrije opname, belangeloze uitreiking van spijs en drank, wat toch van het verkopen voor geld wel degelijk te onderscheiden is..

30. Maar Sihon, de koning van Hesbon, wilde ons hierdoor niet laten doortrekken, want de HEERE, uw God, verhardde zijn geest, en verstokte Zijn hart, 1) terwijl Hij hem met heilige rechtvaardigheid overgaf aan een verkeerde zin, om dingen te doen, die niet betamen (Rom.1:28), zoals dit ook bij Farao gebeurde (Exodus. 3:18), opdat Hij hem in uw hand gaf, zoals het is op deze dag, zoals de ondervinding zelf nu bewijst (Genesis 50:20).

1) Deze moedwillige verharding kan aangemerkt worden, én als een misdaad én als een straf; de eerste als van Sihon en de laatste als van God komende; latende de Heere de misdaad toe, om de schuldige te straffen.

31. En de HEERE zei tot mij, nadat de gezanten, die met woorden van vrede tot de koning gezonden waren, een weigerend antwoord hadden teruggebracht: Zie, Ik hebbegonnen Sihon en zijn land voor uw aangezicht aan u prijs te geven; begin dan te erven om zijn land erfelijk te bezitten, 1) want gij zijt nu door niets verplicht, om hem te sparen.

1) Het is een eeuwige en voor het Godsrijk zeer vertroostende waarheid, dat de opstand van de tegenstanders altijd reeds het begin is van de openbaring van de Goddelijke genade aan de vrienden van Zijn Naam..

32. En Sihon trok uit ons tegemoet, hij en al zijn volk, ten strijde, naar Jahaz (Numeri. 21:23 vv.).

33. En de HEERE, onze God, gaf hem voor ons aangezicht in onze macht; en wij sloegen hem, en zijn zonen, die mee in de strijd getrokken waren, en al zijn volk.

34. En wij namen in die tijd al zijn steden in, en wij sloegen alle steden met de ban, vernietigden ter ere van God (zie "Le 27.28) alle inwoners, mannen, en vrouwen, en kinderen; wij lieten niemand overblijven.

35. Het vee alleen roofden wij voor ons, en de roof, de roerende goederen, van de steden, die wij innamen.

36. Van Aroër in het zuiden af, dat aan de oever van de beek Arnon is, aan de noordelijke zijde van het Arnon-dal, en de stad, die aan de beek is, en nog iets meer naar het zuiden, vanaf de stad Ar-Moab, die in het dal zelf ligt(zie "Nu 21.15), ook noordwaarts, tot Gilead toe, tussen de berg Oscha en de rivier Jabbok (zie "Nu 21.30), was er geen stad, die voor ons te hoog, te sterk bevestigd was; de HEERE, onze God, gaf dat alles voor ons aangezicht in onze hand.

37. Behalve tot het land van de kinderen vna Ammon, aan de oostzijde van deze gehele landstreek naderde gij niet, noch tot de gehele hoger gelegen streek van de beek Jabbok, noch

tot de steden van het gebergte, het Ammonitisch bergland, noch tot iets, dat de HEERE, onze God, ons verboden had.

HOOFDSTUK 3.

OVERWINNING OP OG, DE KONING VAN BAZAN.

1. Daarna keerden wij ons en trokken, na de overwinning op Sihon en de verovering van zijn gebied, verder op naar de Jordaan (Numeri. 21:19,20), en togen op door krijgsbenden, die van deze plaats uitgezonden werden, de weg van Bazan (Numeri. 21:33 vv.); en Og, dekoning van Bazan trok uit, ons tegemoet, hij en al zijn volk ten strijde, bij Edrëi.

2. Toen zei de HEERE tot mij: Vrees hem niet, 1) want Ik heb hem en al zijn volk en zijn land in uw hand gegeven, en gij zult met hem doen, zoals gij met Sihon, de koning van de Amorieten, die te Hesbon woonde, gedaan hebt (hoofdstuk 2:31 vv.).

1) Deze aanmoediging was niet zozeer nodig voor Mozes als wel voor het volk Israël, om daardoor hun geloof op de belofte van God te versterken..

3. En de HEERE, onze God, gaf ook Og, de koning van Bazan en al zijn volk, in onze hand, zodat wij hem sloegen, totdat wij hem niemand lieten overblijven.

4. En wij namen in die tijd al zijn steden, er was geen stad, die wij van hen niet namen: zestig steden, de gehele landstreek van Argob, 1) het koninkrijk van Og in Bazan. 2)

1) De drie uitdrukkingen: "Zestig steden," "die gehele landstreek van Argob", "het koninkrijk van Og in Bazan", wijzen op hetzelfde gebied; het land van Argob telde zestig steden, die tezamen het grondgebied van Og uitmaakten. De naam Argob staat in verband met het Hebreeuwse woord Regob (steenhoop, aardkluit), en is waarschijnlijk ontleend aan het noordoostelijk gedeelte van het land Bazan, het tegenwoordige Ledscha, waarvan de grond bestaat uit een roodachtig bruine teelaarde, die door de vertering van vulkanisch gesteente gevormd is..

2) Ook de naam Bazan heeft dit landschap van de gesteldheid van de bodem verkregen, want Bazan, in verband met het stamverwante Arabisch, betekent: een gelijke en zachte bodem. Als er staat Og in Bazan, dan geeft dit duidelijk aan, dat het koninkrijk van Og, zich niet tot Bazan alleen bepaalde..

De naam Bazan is verwant met de Bazalt- of Basanietsteen, die men hier veelvuldig vindt, zoals de naam Damaskus verwant is met damasten stoffen, die daar vervaardigd worden..

5. Al die steden waren met hoge muren, poorten en grendels versterkt 1) (zie "Nu 21.30) behalve zeer vele onbemuurde steden, 2) die wij ook innamen.

1) Nog heden wordt de verwondering van de reiziger opgewekt door het boven verhouding grote getal van Bazans steden, die met haar zwarte bazalthuizen, poorten, muren en grendels somber afsteken bij de heldere hemel en het zachte groen. Maar niet alleen de steden zijn op die wijze versterkt, ieder afzonderlijk huis schijnt eenekleine, wèl versterkte vesting te zijn.

De deuren zijn in Ledscha en in Hauran uit Bazaltplaten gemaakt, vele uit één stuk; zij draaien op hengsels, die uit steen gewerkt zijn, hebben een dikte van ongeveer vier duim, en zijn zelden hoger dan vier voet, ofschoon men ook sommigen vindt van 9 voet hoogte. Het openen en sluiten is zeer moeilijk; slechts een man kan dit te doen, wanneer hij zich met de rug of de voeten tegen de muur plaatst, en vervolgens met beide handen de deur naar voren duwt. (1 Kon.4:13).

2)Onbemuurde steden, d.w.z. open dorpen en plaatsen in Bazan gelegen. Eigenlijk staat er, steden voor de bewoners van het platte land..

6. En wij sloegen deze met de ban, zoals wij Sihon, de koning van Hesbon, gedaan hadden (hoofdstuk 2:34,35), verbannende alle steden, mannen, vrouwen en kinderen.

7. Doch al het vee en de roof van die steden roofden wij voor ons.

8. Zo namen wij in die tijd het land uit de hand van de twee koningen van de Amorieten, die aan deze zijde van de Jordaan waren, van de beek Arnon, in het zuiden, tot de berg Hermon toe, in het noorden.

9. *De Sidoniërs noemen Hermon Sirjon (pantser, Psalm. 29:6) maar de Amorieten noemen hem Senir, welk woord dezelfde betekenis heeft.*

De Hermon (d.i. uitstekende top, heden Dsjebel esj Sjeikh, of hoofd van het gebergte genoemd), is het eigenlijk voorgebergte van de Anti-Libanon zonder twijfel de hoogste top van Syrië (10,000 voet hoog), en wordt door alle voorbijgangers bewonderd wegens zijn majestueus voorkomen. De winter, zegt een Arabisch dichter, rust op zijn kruin, de lente speelt om zijn lendenen, de zomer ligt aan zijn voet. Van de top, die zelden beklommen wordt, heeft men een onvergelijkelijk uitzicht op de Libanon en Anti-Libanon, Coelecyrië, de groene vlakte van Damascus en verder op de dorre woestijn, over de vlakte en het gebergte Hauran, de bergen van Samaria, de Jordaan en haar zeeën, het grote Galilese gebergte en over deze hoogten heen op de Middellandse Zee. Doorgaans is hij met sneeuw bedekt, en voorzag reeds in Salomo's tijd de bewoners van de vlakten van deze heerlijke verfrissing (Spreuken. 25:13), zoals het nog heden bij de joden te Hesbeija ene gewoonte is, om aan hun gasten fris water van de Sjeikh-top te bieden. Zijn wouden verschaffen uitnemend hout voor de scheepsbouw (Ezech.27:5), zijn bronnen vullen de Jordaan en de Jarnak..

10. Al de steden van het platte, van het vlakke, land, tussen de beek Arnon en de stad Hebron, en het gehele Gilead, aan de rechter- en linkerzijde van de Jabbok, en het gehele Bazan, tot Salcha, in het oosten, en Edréï 1) toe in het noorden; steden van het koninkrijk van Og in Bazan.

1) Vele uitleggers denken hier niet aan het in hoofdstuk 1:4 en in Numeri. 21:33 vermelde Edréï (thans Draàk genoemd) maar aan een plaats, die meer noordelijk ligt, en bij nieuwere reizigers de naam Edra of Oesra draagt. In de oude woningen van deze plaats wonen thans ongeveer 200 gezinnen, Turken, Christenen en Druzen (de godsdienst van de laatsten is een

vermenging van heidense, Christelijke en Islamitische geheime leringen, en in haar geheel nog weinig bekend)

11. Want Og, de koning van Bazan, was alleen van de overige reuzen, 1) die vroeger het land in hun macht hadden, overgebleven. Ziet, zijn bedstede, 2) zijnde een bedstede van ijzer, is zij niet te Rabba, de hoofdstad van de kinderen van Ammon (zie "Nu 21.30). Negen el is haar lengte, en vier el haar breedte, naar de elleboog van een man (zie "Ex 25.10).

1) Het bed is immer groter dan de man zelf. Hier echter heeft Clericus vermoed, dat Og met opzet de noodzakelijke maat heeft overschreden, opdat de nakomelingschap uit de grootte van het bed, omtrent zijn statuur, welke daarop gewoon was te liggen, een des te groter voorstelling zou hebben..

Ten tijde van Abraham leefden nog aldaar de Refaim, waarvan Og ongetwijfeld een van de laatst overgebleven afstammelingen is geweest..

2) Onder de bedstede, welke hier genoemd is, verstaan sommigen de lijkkist, en de rabbijnen zelfs de wieg van Og. Het Hebreeuwse woord doet ons echter aan een rustbed denken. Waarom dit bed te Rabba bewaard werd, wordt niet gezegd. Waarschijnlijk heeft Og het echter bij de Ammonieten achtergelaten, toen hij hun de vroegere bezittingen ontnam, om zodoende door een bovenmenselijke lichaamsgrootte te schitteren, en de Ammonieten hebben het dan als een aandenken in hun hoofdstad bewaard. Zo liet ook Alexander de Grote, toen hij op zijn tocht naar Indië niet verder voorttrekken kon, allerlei reusachtige voorwerpen achter. Voor iedere voetknecht werden twee rustbedden, ieder van vijf el lengte, en voor iedere ruiter twee kribben van dubbele grootte gemaakt, opdat men nog in de laatste tijden van zijn leger zou spreken als was het een verzameling van helden en reuzen. De buitengewone lichaamsgrootte van Og blijft echter een feit, ofschoon de Hebreeuwse el wel kleiner was dan de onze. Men vindt meer dergelijke voorbeelden; in 1857 b.v. werd op vele plaatsen een Ier tot bezichtiging gesteld, die 8 voet en 4 duim lang was op twintigjarige leeftijd; zijn oudoom, zo beweerde men, was nog 9 duim langer geweest..

12. Dit land nu namen wij in die tijd in bezit; van Aroër af, dat aan de beek Arnon is, en de helft van het gebergte van Gilead tot aan de Jabbok, met de steden hiervan Jozua 13:24-28), behalve het zuidelijk gedeelte van het veroverde land Jozua 13:15-20) gaf ik aan de Rubenieten en Gadieten.

13. En het overige van Gilead ten noorden van de Jabbok, bovendien het gehele Bazan, dat vroeger het koninkrijk van Og gevormd had, gaf ik aan de halve stam van Manasse, namelijk, de gehele landstreek van Argob, door (met) het gehele Bazan; dat werd genoemd het land van de reuzen (Numeri. 32:1-38).

14. Jaïr, de zoon van Manasse, kreeg de gehele landstreek van Argob, tot aan de grens van de Gezurieten en Maächatieten; en hij noemde ze naar zijn naam Bazan Havvôth Jaïr, tot op deze dag.

15. En aan Machir gaf ik Gilead (Numeri. 32:39-42).

Mozes maakt hier geen melding van Nobah en het aan hem geschonken land. De oorzaak is, dat Nobah slechts een zijtak was van het geslacht Jaïr, en zijn steden onder hun oppergezag stonden. Uit 1 Kronieken 2:22 vv. zien wij, dat Bazan of het gewest Argob tussen deze beide geslachten verdeeld werd en 60 steden had; het westelijk gedeelte (23 steden) werd aan Jaïr, het oostelijk gedeelte (37 steden met Kenath als hoofdstad) aan Nobah gegeven. (Deze steden schijnen echter niet lang in hun bezit te zijn geweest, hoewel in de tijd van de richters weer 30 in de macht van de richter Jaïr zijn (Richteren. 10:4), waardoor de oude naam Havvôth Jaïr weer in zwang kwam..

16. Maar aan de Rubenieten en Gadieten, opdat ik dit nog eens meer bepaald herhaal (vs.12), gaf ik van Gilead af zuidelijk tot aan de beek Arnon, en wel niet alleen aan de uiterste grens van het dal, maar tot het midden van de beek, en die de langrens is naar de zijde van Moab; en noordelijk tot aan de beek Jabbok, die in haar hoger gedeelte de grens van de kinderen van Ammon is, en zo het zuidelijk gedeelte van Gilead in het oosten begrenst.

17. Daartoe het vlakke veld van Moab, of de laagte aan de oostzijde van de Jordaan (zie "Nu 21.30), en de Jordaan, bovendien (liever: en die is) de grens naar het Westen, van Cinnereth, een stad aan de zee van Gennésareth) Jozua 19:35), af, tot zuidelijk naar beneden aan de zee van het vlakke veld, de Zoutzee, onder Asdoth-Pisga,1) tegen het oosten, de oostzijde van de Jordaan en haar dalvlakte (zie "Jozua 12.3).

1) Onder Asdoth-Pisga, of, onder de hellingen van de Pisga. Asdoth betekent hellingen..

18. Voorts1) gebood ik u in deze tijd, zeggende: de HEERE, uw God, heeft u dit land gegeven, om het te erven; allen dan, die strijdbare mannen zijt, mannen van kracht (want slechts de bloem van het leger van de Overjordaanse stammen, 40.000 man, trok uit, terwijl 60.000 minder geoefenden achterbleven tot bescherming van betrekkingen en bezittingen) trekt gewapend door voor het aangezicht van uw broeders, de kinderen van Israël, zoals gij uitdrukkelijk beloofd hebt (Numeri. 32:16-32).

1) Hiermee herinnert Mozes aan de voorwaarde, waaronder Hij aan de 2« stam het veroverde land heeft gegeven, nl. dat zij mee zouden optrekken, om het land aan deze zijde van de Jordaan te veroveren..

18. Voorts1) gebood ik u in deze tijd, zeggende: de HEERE, uw God, heeft u dit land gegeven, om het te erven; allen dan, die strijdbare mannen zijt, mannen van kracht (want slechts de bloem van het leger van de Overjordaanse stammen, 40.000 man, trok uit, terwijl 60.000 minder geoefenden achterbleven tot bescherming van betrekkingen en bezittingen) trekt gewapend door voor het aangezicht van uw broeders, de kinderen van Israël, zoals gij uitdrukkelijk beloofd hebt (Numeri. 32:16-32).

1) Hiermee herinnert Mozes aan de voorwaarde, waaronder Hij aan de 2« stam het veroverde land heeft gegeven, nl. dat zij mee zouden optrekken, om het land aan deze zijde van de Jordaan te veroveren..

19. Behalve uw vrouwen, en uw kinderen; en uw vee *ik weet dat gij veel vee hebt*; zij zullen blijven in uw steden, die ik u gegeven heb.

20. Totdat de HEERE uw broeders rust geeft, zoals u, dat zij ook erven het land, dat de HEERE, uw God, hun geven zal aan de overzijde van de Jordaan; dan zult gij terugkeren, elk tot zijn erfenis, die ik u gegeven heb.

21. Ook gebood ik Jozua in deze tijd na de verovering van het land ten oosten van de Jordaan, waarbij de Heere zijn machtige hulp zo duidelijk had getoond, zeggende: Uw ogen zien 1) alles, wat de HEERE, uw God, aan deze twee koningen gedaan heeft; alzo zal de HEERE aan alle koninkrijken doen, waar gij doorheen trekt.

1) Met deze herinnering aan de aanstelling van Jozua tot zijn opvolger, verzekert Mozes aan Israël, dat het Gods uitdrukkelijk bevel en Zijn ondoorgrondelijke raad is, dat Jozua hen in Kanaän zal leiden; maar met die verzekering, Uw ogen zien alles, wil hij tevens Jozua erop wijzen, dat God een God is, Die Zijn belofte vervult en niet laat varen het werk van Zijn handen..

22. Vreest ze daarom niet, want de HEERE, uw God, strijdt voor u zoals u duidelijk geworden is door Zijn daden in het verleden.

23. Ook bad1) ik, want mijn hart was vervuld van deze grote daden van God, en koesterde daarom het verlangen, de voltooiing van het aangevangen werk te aanschouwen, de HEERE om genade van de opgelegde straf, zeggende in dezer tijd (Numeri. 27:12-23).

1) Waarop hij bij God pleit bestaat in twee zaken: 1e. De grote ervaring, die hij verkregen had van Gods goedheid jegens hem, in hetgeen Hij tot welzijn van Israël had gedaan: Heere, HEERE! Gij hebt begonnen uw knecht te tonen uw grootheid, o Heere! volmaakt hetgeen Gij begonnen hebt; Gij hebt mij doen zien de zegepraal in het overwinnen van deze twee koningen, en dat gezicht heeft mij het hart vervuld met verwondering en dankzegging, o doet mij nog meer de gangen van mijn God, mijn Koning zien! Dit grote werk zal zonder twijfel voortgezet en voltooid worden; laat ik het genoegen hebben, dat ik dit mag aanschouwen! Merk op, hoe meer wij de luister van Gods werken in het oog krijgen, hoe meer wij daarvan zullen trachten te zien. 2e. De goede indruk, die de dingen, welke hij gezien had, op zijn hart hadden gemaakt; Want wat een God is er in de hemel en op de aarde, die doen kan naar Uw werken en naar Uw mogendheden? Hoe groter indruk datgene, dat wij van God en van Zijn wijsheid, macht en goedertierenheid gezien hebben, op ons hart gemaakt heeft, hoe beter wij tot verdere ontdekkingen zijn toebereid. Deze zullen de werken van God zien, die Hem in deze met hoogachting beschouwen..

24. Heere, HEERE! Gij hebt begonnen Uw knecht te tonen Uw grootheid en Uw sterke hand; want wat een God is er in de hemel en op aarde, die doen kan naar Uw werken en naar Uw mogendheden (Ex.15:11 Psalm. 86:8; 89:7).

24. Heere, HEERE! Gij hebt begonnen Uw knecht te tonen Uw grootheid en Uw sterke hand; want wat een God is er in de hemel en op aarde, die doen kan naar Uw werken en naar Uw mogendheden (Ex.15:11 Psalm. 86:8; 89:7).

25. Laat mij toch overtrekken, en dat goede land bezien 1) dat aan de overzijde van de Jordaan is, dat goede gebergte,
2) dat bergland, en de Libanon, die de uiterste grens is in het noorden. 3)

1) Mozes vraagt niet, om Israël in dit land te leiden. Dit zou Jozua's werk zijn, maar om het te zien. Daarmee ziet hij van alle eigen eer af, om alleen te aanschouwen de goedertierenheden van de Heere, waardoor Israël in dat goede land, als het land van het erfgoed, zou komen..

2) Dat goede gebergte. Hiermee heeft Mozes het gehele Kanaän op het oog, aan de overzijde van de Jordaan gelegen. De rabbijnen menen, dat hij hier de tempelberg op het oog heeft, maar zonder enig bewijs voor hun mening bij te brengen. Hij noemt hier Kanaän een bergland, in tegenstelling tot de vlakke velden van Moab, waar Israël gelegerd..

3) Mozes heeft vroeger (Numeri. 27:12 vv.) niet van dit gebed gesproken; thans echter gewaagt hij daarvan, om Israël op te wekken tot dankbare waardering van het voorrecht, dat hun geschonken was..

Niet zonder opzet noemt hij Kanaän een goed bergland, om het naast Horeb te plaatsen, waar hij eens de heerlijkste en heiligste dagen van zijn leven doorbracht, en de aanvang van het verbond tussen Jehovah en Zijn volk aanschouwd had, en om het tegenover de woestijn te stellen, in welke Israël 38 jaren had moeten omzwerven. De treurige tussentijd was nu geëindigd, en de nieuwe tijd aangebroken; hoe graag zou hij ook het land gezien hebben, waarin het volk met zijn God gelukkige dagen moest doorbrengen..

26. a) Doch de HEERE verstoorde zich zeer om uwentwille over mij, en hoorde niet naar mij; maar de HEERE zei tot mij: het zij u genoeg 1) wat gij uit Mijn genade ontvangen hebt; spreek niet meer tot Mij van deze zaak.2)

a)Deuteronomium. 1:37; 31:2; 34:4

1) God stelde het hart van Mozes gerust onder het uitgesproken vonnis, door te zeggen: Het zij u genoeg. Met welk woord zonder twijfel een goddelijke macht gepaard ging, om het hart van Mozes met de wil van God te doen overeenstemmen, en te maken, dat hij in die volmaakte wil berustte. Indien God ons door Zijn Voorzienigheid niet geeft, hetgeen wij verlangen, en indien Hij ons door Zijn genade doet vergenoegd zijn zonder dit, zo komt het bijna op een uit..

Wij hebben hier een treffende overeenkomst tussen Mozes en Paulus. Ook tot de Apostel van het Geloof komt dit woord in deze vorm: Mijn genade is U genoeg. Uit dit, het zij U genoeg, blijkt duidelijk, dat de barmhartigheid ook ten opzichte van Mozes nog tegen het oordeel roemde..

2) Wij hebben hier eerst van een donkere leiding te gewagen! Of wie is de man, die wij hier met onverbiddelijke strengheid zien afgewezen voor de troon van de genade? Is het een goddeloze, voor wie het strenge woord van de wijze koning mag gelden: "die zijn oren afwendt van de wet, diens gebed zelfs zal een gruwel zijn." Neen, het is de gunstgenoot van de Heere uit duizenden, wie het meermalen lukken mocht door een krachtige voorbede het zwaard van de gerechtigheid af te keren van honderdduizend schuldige hoofden. Wat vraagt hij, dat zo de Hoorder van de gebeden vertoornt? Een bijzondere vergelding wellicht voor jaren van arbeid en moeite, of ontslag van de post, die hij huiverend had aanvaard? Niets dan een onbelemmerde intrede, een kort verblijf, een rustige levensavond in dat erfdeel, dat God aan de vaderen toezegde. Hoe wordt die bede ontboezemd? Is het met onstuimige aandrang, met wankelmoedig geloof, op onbescheiden toon? Maar hij zelf schroomt niet later te belijden, dat hij als een schuldige om genade gebeden heeft. En wanneer wordt die bede aan Mozes geweigerd? Juist nu er slechts een schrede, ja, tussen hem en de dood, maar ook tussen hem en Kanaän is, en de bergtoppen van het beloofde land voor zijn oog reeds in zonneglans blinken. Hij heeft erop gewacht, voor gewerkt, in geleefd, en vraagt gij wat het was, dat hem in staat stelde, om zonder morren met een volk van rebellen achtendertig jaar te dolen en een bijna bovenmenselijke last op de kloeke schouders te torsen, nee, twijfelt er niet aan, het is dat ene denkbeeld, Kanaän geweest. En nu, daar staat hij als aan de dorpel van de woning, die alles, alles vergoeden zal: "terug" spreekt een stem, die nimmer tegenspraak dult. Gaat het niet meermalen zo? Tevergeefs, bedrukte Jeremia! voor Juda tussenbeide getreden: "Ik zal u niet horen, zegt God. Tevergeefs, boetvaardige David! geworsteld, om het leven van Bathseba’s kind. En heeft niet menig vriend van de Heere een ervaring als deze? En toch is Hij de alleen Wijze, de Genadige, de onkrenkbaar Rechtvaardige, die in deze donkerheid woont. Het is een rechtvaardig gericht. De handhaver van de wet mag allerminst van de toepassing van de bedreiging verschoond worden: "de ziel, die zondigt, zal sterven!" Buig het hoofd, biddende Mozes, en draag wat u opgelegd wordt; immers zijt gij, ook gij een schuldige Mozes voor God. Er loopt een onmiskenbare schakel tussen het Kanaän, dat wij verbeuren, en het Kades, waar wij tegen God overtraden, en het zijn niet alleen de Adoni Bezek’s alleen, die zich in enkele ogenblikken de bezoedelde lippen ontperst zien: "zoals ik gedaan heb, zo heeft men mij vergolden!" De natuurlijke gevolgen van de zonde, zij worden vaak, zelfs op het vurigst bidden, niet weggenomen, en niet zelden behaagt het de Vader, Zijn kinderen de wrange nasmaak van de zwijmelbeker van de verzoeking nog lang te doen proeven, opdat zij des te dieper van de afschuwelijkheid van hun overtreding en de heiligheid van Zijn wet overtuigd worden. Doch het valt ook niet moeilijk hier een wijze beschikking te roemen. Israël verliest eigenlijk minder en gewint meer. De bevende hand, die reeds 39 jaar eerder had moeten worden gevat en gesterkt door Aäron en Hur, om in de strijd met Amalek de staf van God voor geheel het leger omhoog te houden, die hand is thans nog veel minder in staat, om de veldheerstaf met ere te zwaaien. Het reuzenwerk van Kanaäns inneming vordert frisse, jeugdige krachten. De taak nog bij zijn leven aan een ander toe te vertrouwen, dat is met de waardigheid van Mozes’ karakter in strijd. En hoeveel meer gewint Israël nog bij de afwijzing

van Mozes' gebed, dan een wakker krijgshoofd alleen! Wat een onderwijs: honderd wetwoorden, die hun Gods vlekkeloze heiligheid inprenten, zijn niet in staat om zo diepe indruk teweeg te brengen, als dit bijna ongelofelijk feit, dat zelfs een Mozes, omwille van zijn zonden, niet minder dan Korach of Dathan nog buiten Kanaän sterft! Voor Mozes zelf is het een verborgen weldaad. Hij mist, nu ja Kanaän. Maar zal dan ook in Kanaän het paradijs niet verloren, de zonde geen inwoneres, de dood geen huisgenoot zijn? Is het zo groot een verschil, op Nebo of enige maanden later op Sion te sterven? In Kanaän wachten tonelen van bloed en tranen. Mozes! gij weet het niet, wat een zielesmart God u bespaart, waar Hij het strenge antwoord geeft. Mozes gewint daarbij, zijn hart hangt aan Kanaän, en geen Kanaän mag te ruime plaats in een hart bekleden, waarvoor God alles moet zijn. En indien gij in Mozes' afscheid niets zondigs, en nauwelijks iets aards meer ontdekt, het is vrucht geweest ook van deze beproeving. Nog een schrede verder! Indien Mozes uit zijn hemelse woonstede getuige is geweest van de zonde en de strijd van zijn natie, mij dunkt, voor weinig heeft hij zo vurig als voor zijn schijnbaar ontijdig, maar vreedzaam graf op de eenzame Nebo gedankt. Ik verbeeld mij, zo het hem daar door een Engel gevraagd was: "Mozes, zou gij nog wensen de Jordaan te zijn overgetrokken," hij zou op zijn beurt geantwoord hebben: "Spreek mij van deze zaken niet meer.".

Mozes is toen Kanaän niet binnengegaan en toch heeft hij zijn voeten mogen zetten op een van de bergen van het beloofde land, als gezant van de Vader tot de Zoon, om tot Deze te spreken van de uitgang, die Hij zou hebben. Toen heeft hij tevens de vervulling van de belofte aanschouwd, welke hij zelf tot zijn volk op last van de Heere had mogen uitspreken..

27. Klim op de hoogte van Pisga, 1) en hef uw ogen op naar het westen, en naar het noorden, en naar het zuiden, en naar het oosten; en zie toe met uw ogen, 2) want gij zult over deze Jordaan niet gaan.

1) In Numeri. 27:12 wordt van het gebergte Abßrim gesproken. Pisga is het noordelijk deel van genoemd gebergte..

2) In Deuteronomium. 34:7 lezen wij, dat het oog van Mozes niet duister was geworden, maar hier verheldert God nog zijn blik, opdat hij iets mag aanschouwen van de heerlijkheid van het beloofde land..

28. Gebied dan Jozua, en versterk hem, en bekrachtig hem; want hij zal voor het aangezicht van dit volk heen overgaan, en zal hun dat land, dat gij zien zult, doenerven. 1)

1) Hiermee schenkt God aan Mozes de vertroostende verzekering, dat zijn werk niet tevergeefs zal zijn geweest, maar dat Israël gewis in het land van de belofte zal komen..

29. Alzo bleven wij in dit dal noordelijk tegenover Beth-Peor 1) waar wij thans nog verblijven.

1) Numeri. 23:28

HOOFDSTUK 4.

VERMANING TOT GEHOORZAAMHEID AAN DE WET.

I. Vs.1-40. Nadat Mozes aldus nogmaals aan het volk herinnerd heeft, welke gunstbewijzen God heeft geschonken, vermaant hij tot trouwe en gemoedelijke vervulling van de wet, want van het volbrengen van de geboden hangen niet slechts dood en leven af, maar daarin bestaat ook Israëls wijsheid en grootheid boven de volken van de aarde. Bovenal echter moeten de Israëlieten echter waken tegen afgoderij en beeldendienst. Die afval toch zal gestraft worden door verstrooiing onder de heidenen, en indien ook bij oprechte bekering en verootmoediging de wederaanneming van Gods zijde zeker is, toch moet de rijkdom van de genade en voorrechten die Israël bij de uittocht uit Egypte en bij de wetgeving van Sinaï boven alle volken ontvangen heeft, voldoende kracht oefenen, om de kennis en de ware dienst van de enige God bij het volk te bewaren.

1. Nu dan, 1)Israël! daar gij zovele gunstbewijzen van de Heere, uw God ontvangen hebt, hoor: 2) naar de
a) instellingen en naar de rechten, 3) die ik u leer, thans nog eenmaal voorstel met het doel, dat gij tracht dienovereenkomstig te doen, opdat gij door het vaste voornemen, om deze wet te onderhouden, leeft, en daarheen binnenkomt, en erft het land, dat de HEERE, de God van uw vaderen, u geeft.

a)Leviticus. 19:37; 20:8; 22:31

1) Hij vraagt van het volk bezonnenheid, waardoor zij leren God te dienen. Want het beginsel van goed en gelukkig te leven is: te houden, wat God behaagt. Daarom vangt Mozes daarmee aan, terwijl hij hen beveelt, nauwkeurig te letten op de regels, die uit de wet voortvloeien. Vervolgens, vermaant hij hen, dat zij door heel hun leven bewijzen, dat zij naar eis in de kennis van de wet vooruitkomen. De belofte, welke hij erbij voegt, wekt hen op, door de hoop op de erfenis, tot een vrijwillige gehoorzaamheid. Het voornaamste stuk is, dat zij niets bijdoen en niets afdoen van de kennis van de zuivere wet. Want niets kan gebeuren, of de mens moet allereerst afstand doen van eigen zin en mening en vervolgens voor alle vreemde bijmengsels de oren sluiten. Want niemand wordt gehouden voor leerling van de wet, dan wie uit haar het verstand heeft ontvangen. Daarom is het, alsof God beval, dat zij met Zijn voorschriften tevreden zouden zijn, omdat zij niet anders de wet zouden bewaren, dan indien zij aan haar onderricht een volstrekt gezag zouden toestaan. Waaruit volgt, dat eerst zij God gehoorzamen, die slechts aan Zijn gezag zich overgeven en Zijn eer aan de wet geven; die niets vreemds, aan hun eigen gevoel ontleend, toelaten. Een in het oog vallende plaats, waardoor openlijk wordt veroordeeld, al wat door het verstand van de mens kan uitgedacht worden in betrekking tot de dienst van God..

Met dit nu dan gaat Mozes over, om hen de wetten en instellingen van God in te scherpen. Hij heeft hen gewezen op de voorrechten, welke zij ontvingen, op de straffen, welke God had toegepast. Zal het volk nu een gezegend volk zijn, zullen de straffen uitblijven, dan heeft

Israël de rechten en instellingen van God te onderhouden, omdat Hij ze geboden heeft en omdat zij uit dankbaarheid daartoe geroepen zijn..

2) Zoals in het Nieuwe Testament "horen" het eerste is, dat van de mens geëist wordt (Rom.10:17), zo wordt dit ook in het Oude Testament voorgeschreven; want ook hier is een positieve godsdienst een openbaring van God..

3) Een gebod is datgene, wat de mens wordt opgelegd, een recht hetgeen hem toekomt; onder beide uitdrukkingen verenigt Mozes hier en elders de door hem geopenbaarde wet, die immers ook beiden, plichten en rechten bevat. Niet zelden worden hier nog de algemene uitdrukkingen "wetten" of "getuigenissen" bijgevoegd (hoofdstuk 6:1,17,23; 7:11), die de geboden en rechten als openbaringen van de wil van de Heere voorstellen..

2. a) Gij zult, want uw roeping is dienaars en niet meesters van het Woord te zijn, te gehoorzamen als degenen die niet boven, maar onder de wet staan, tot dit woord, dat ik u gebied, niet toedoen, ook daarvan niet afdoen opdat gij bewaart de geboden van de HEERE, uw God, die ik u gebied.

a)hoofdstuk 12:32 Spreuken. 30:6 Jer.26:2 Openb.22:18

Dit woord bindt de geest van de mensen, maar niet de Geest van God, die vrij bleef om door Zijn werking ook verder de openbaring van God te ontwikkelen en mee te delen. Opmerkelijk is het echter, dat hier voor Israël het eerst genoemd wordt het verbod van iets "toe te doen". Die bedorven gezindheid, welke het inwendige vergeet, en zich slechts op het uitwendig voorkomen toelegt, die een eigenwillige godsdienst oefent, omdat zij de ware Godsvrucht van hart mist, is om de schijn van heiligheid het meest gevaarlijk voor de mens en voor zijn naaste. Ook Christus had tegenover de Farizeeën meer te strijden dan tegenover de Sadduceeën.

Bij de wet iets toevoegen, is te doen wat de wet verbiedt; die verminderen is na te laten wat zij beveelt.

3. Uw ogen hebben gezien, wat God om Baäl-Peor gedaan heeft, 1) opdat gij het afschuwelijke en verderfelijke van zijn dienst zou inzien; want elke man, die Baäl-Peor navolgde, die heeft de HEERE, uw God, uit het midden van u weggedaan (Numeri. 25:1-15 Jozua. 22:17).

1) Mozes haalt deze geschiedenis aan, omdat zij het volk nog vers in het geheugen ligt. Dßßr heeft Israël gezien, hoe zij, die de dienst van God voor de dienst van de afgoden hadden prijsgegeven, zijn omgekomen en hoe daartegen de trouwe dienaren van de Heere in het leven zijn behouden en nu gereed staan Kanaän te veroveren..

4. Gij daarentegen, die de HEERE, uw God, aanhing, en u niet met de afgoderij en ontucht van de anderen bezoedelt hebt, gij zijt heden allen nog in leven.

5. Ziet, ik heb u geleerd de instellingen en rechten, zoals de HEERE, mijn God, mij geboden heeft; opdat gij alzo doet in het midden van het land, waar gij naartoe gaat, om het te erven.

6. Behoudt ze1) dan en doet ze, de geboden die ik u meegedeeld heb; want dat zal uw wijsheid en uw verstand zijn; dat zal u een roem van grote wijsheid en diep inzicht bereiden voor de ogen van de volken, die al deze instellingen horen en uw onberispelijke wandel naar dit richtsnoer zien zullen, en zeggen: Dit grote volk alleen is een wijs en verstandig volk.

1) Opdat zij des te vuriger zich zouden aangorden, om de wet te bewaren en in die ijver standvastiger zouden voortgaan, herinnert hij hen, dat niets hun beter en meer gewenst zou zijn. Want God wordt niet naar eis gediend, tenzij met een volvaardig gemoed en met een vrijwillige gehoorzaamheid, welke meer door zachtheid wordt opgewekt, dan door kracht en geweld afgedwongen. Wanneer nu allen daarin zoeken uit te munten, dan zegt hij, dat dit de zeer grote voortreffelijkheid van Israël zal zijn, dat zij God tot wetgever en leermeester hebben. Indien iemand opwerpt, dat door twee bewijsmiddelen wordt weerlegd, wat hij zegt, nl. omdat de wet van God aan alle niet-Israëlitische volken onbekend was, vervolgen, omdat daar de vorm, om God te dienen, was voorgeschreven en de gehele joodse Godsdienst niet slechts werd veracht, maar ook gehaat, dan antwoord ik, dat hier de andere volken niet zo maar tot rechters en scheidslieden worden aangesteld, maar dat de woorden aldus zijn op te vatten: Indien men was gekomen tot de juiste kennis, er dan geen volk onder de hemel zou zijn, dat zich met u zou durven vergelijken, laat staan zich hoger dan u schatten. Want uit de vergelijking zelf konden zij te weten komen, tot wat een hoge trap van waardigheid God u heeft opgevoerd..

7. a) Want welk groot volk is er meer in de wijde wereld, dat de goden, die het vereert, zo nabij zijn als de HEERE, onze God bij ons is, en Zich in ons midden openbaart, zo dikwijls wij Hem aanroepen? Roepen zij niet in de nood tevergeefs hun valse en nietige afgoden aan?

a)Deuteronomium. 26:19

8. En welk groot volk is er, dat zo rechtvaardige instellingen en rechten heeft, 1)als deze gehele wet is, die ik heden voor uw aangezicht geef? (Psalm. 147:19 vv; 119:98,99).

1) Dit woord van Mozes is door de geschiedenis bevestigd, zij het ook een waarheid, dat Israël menigmaal het voorwerp geweest is van bespotting en als het voorbeeld van dwaasheid is voorgesteld (Tacit. Annal. XXI; Esther. 3:8 Genesis 21:3). Niet slechts de wijsheid van Salomo was een oorzaak van verbazing voor de koningin van Scheba (1 Kon.10:4), maar de Goddelijke waarheid, die aan Israël in de wet geopenbaard was, had ook voor de diep voelende harten in de heidenwereld zoveel aantrekkelijks, dat b.v. de Griekse wijsgeer Aristotoles aan dit volk een wijsgerig karakter toekende en de Perzen vele beginselen van de joodsen Godsdienst overnamen. Bovendien is het algemeen bekend, dat, toen na een korte bloeitijd het verval en de ontbinding van de heidense godsdiensten een aanvang nam, duizenden, die bevrediging van de behoeften van het hart zochten, als Proselieten tot het Jodendom toetraden (zie Le 17.9)

Het recht wortelt in God. Waar Gods Woord in ere is en Zijn dienst wordt onderhouden, daar zullen de instellingen ook in overeenstemming gebracht worden met Zijn woord en getuigenis. Afval van God brengt altijd mee, een buigen van het recht..

9. Alleen wacht u, opdat gij de vrees voor de Heere niet verlaat, en bovenal het hoofdgebod, dat tegen alle afgoderij en beeldendienst gericht is (Exodus. 20:2-6) niet overtreedt, en bewaart uw ziel wel,
1) dat gij niet vergeet de dingen, die uw ogen bij de bekendmaking van de geboden (Exodus. 19-24) gezien hebben, en dat zij, nl. deze verpletterende gebeurtenissen niet van uw hart wijken, al de dagen van uw leven, en gij zult ze a) aan uw kinderen en uw kindskinderen bekend maken. 2)

a) Deuteronomium. 6:7; 11:19

1) Mozes heeft hier niet op het oog die algemene waakzaamheid, maar dat innerlijk wachthouden en die nauwkeurige zorg, dat zij niet iets uit zorgeloosheid zouden nalaten te doen..

2) Niet alleen moesten zij met een tedere zorg wakende zijn, om wat zij hadden gezien, te bewaren, maar zij moesten het ook hun kinderen en kindskinderen meedelen, opdat de kennis zo ver mogelijk zou worden verbreid. Immers, dan moest er bij geheel het Israëlitische volk een heilige eerbied zijn en een heilige vrees voor de Heere God.

10. Ten dage dat gij voor het aangezicht van de HEERE, uw God, aan Horeb stond, toen de HEERE tot mij zei: Vergader Mij dit volk, en Ik zal hun Mijn woorden doen horen, die zij zullen leren, om Mij te vrezen al de dagen die zij opde aardbodem zullen leven, en zij zullen ze hun kinderen leren (Ex.19:17 vv.).

11. En gij naderde 1) en stond beneden die berg; (die berg nu brandde van vuur, tot aan het midden van de hemel, tot in de ruimte van de wolkenhemel, die zich om de bergtop gelegerd had; er was duisternis, wolken en donkerheid).

1) Ook deze uitbreidende mededeling diende tot goedkeuring van de zaak zelf, nl. dat Mozes niet anders dan heraut en dienaar van God was geweest, omdat de berg ten aanschouwe van het gehele volk brandde, zodat het openbaar werd, dat God uit het midden van het vuur sprak. Dat hij zegt, dat zij slechts de stem hadden gehoord, maar geen gedaante hadden gezien, kan bij wijze van tegemoetkoming aangenomen worden. Alzo zouden de twee delen van de zin als een tegenstelling te lezen zijn, nl. ofschoon geen gedaante verscheen, nochthans was de stem hun oren binnengedrongen. Maar ik verklaar, dat dit daar gezegd is, opdat des te vaster zou betuigd worden, dat die stem die van God is geweest, door een sterfelijk mens niet kon uitgesproken worden. Want op geen enkele kunstige manier zou iemand van de mensen zich kunnen verbergen, of de mond van de spreker hadden zij kunnen zien, zij, die zonder een uitwendig orgaan, de stem uit het vuur hoorden voortkomen..

12. Zo sprak de HEERE tot u uit het midden van het vuur; gij hoorde de stem, het geluid van de woorden; maar gij zaagt geen gelijkenis, 1) geen gedaante van Hem, de Heere, behalve de stem.

1) Ook dit is geheel in overeenstemming met het meegedeelde in Exodus. 24. Een gedaante van God is door niemand gezien, ook niet door Mozes. Wat deze heeft aanschouwd, was de openbaring van Gods heerlijkheid, voor zover hij deze kon verdragen, of zoals het ook wel eens is uitgedrukt: "een zichtbaar worden van de heerlijkheid van de onzichtbare God.".

13. Toen verkondigde Hij u Zijn verbond de wet, die uw Verbondsplichten regelde, dat Hij u gebood te doen; de tien woorden 1) (Exodus. 20:2-17) en schreef ze daarna, toen Hij met mij gesproken had (Exodus. 31:18), op twee stenen tafelen.

1) De tien woorden. Niet omdat de wet enkel uit weinige woorden heeft bestaan, die later door Mozes zijn uitgebreid, maar, omdat woord hier opgevat moet worden in de zin van gebod. Wat God spreekt en als openbaring van Zijn wil bekend maakt, is gebod, omdat Hij de Souvereine God is..

14. Ook gebood mij de HEERE op dezelfde tijd, dat ik u instellingen en rechten leren zou (Ex.20:22-23:33), opdat gij die deed in dat land, waarnaar gij doortrekt, om dat te erven.

15. Wacht u dan wel voor uw zielen, opdat gij niet tot afgoderij en beeldendienst vervalt; want gij hebt geen gelijkenis van God gezien ten dage dat de HEERE op Horeb uit het midden van het vuur tot u sprak, zodat God ook niet in de vorm van een beeld voorgesteld kan worden.

16. Opdat gij u niet verderft, niet zo verkeerd handelt als de heidenen (Rom.1:22 vv.), en maakt u iets gesnedens, 1) de gelijkenis van enig beeld van God, de gedaante van man of vrouw.

1) DaarGod zich niet in ene gestalte had geopenbaard, geen gelijkenis van God was gezien, daarom mocht ook Israël geen beeld of gelijkenis maken van God. God wil naar de aard van Zijn Wezen en in overeenstemming met Zijn Heilig Zijn vereerd en gediend worden..

17. De gedaante van enig beest, dat op de aarde is; de gedaante van enige gevleugelde vogel, die door de hemel vliegt.

18. De gedaante van iets, dat op de aardbodem kruipt, kleinere landdieren; de gedaante van enige vis, die in het water is onder de aarde, in de wateren, die lager liggen dan de aarde.

19. Dat gij ook uw ogen niet, met de begeerte om een in uw schatting voldoend beeld of gelijkenis van God te vinden, opheft naar de hemel en aanziet de zon, en de maan en de sterren, het gehele heer van de hemel; en wordt aangedreven,1) tot bewondering weggesleept, door de majesteit en heerlijkheid van deze hemellichamen, dat gij u van de oneindig heerlijker en majestueuzer Schepper afkeert, en u voor die buigt, en hen dient, die de HEERE, uw God,

aan alle volken onder de gehele hemel heeft uitgedeeld,2) d.i. niet tot aanbidding, want de heidenwereld heeft haar goden niet van God ontvangen, maar door de zonde genomen.

1) Daarom, opdat de Israëlieten des te beter zouden erkennen, hoe verkeerd het is, God te zoeken in de aardse dingen, of in de natuurkrachten van de wereld, of in de verderfelijke stof, bepaalt hij hen met opzet er bij, dat zij zelfs niet bij de hemelse creaturen moesten blijven staan; omdat Gods Majesteit hoger is dan de zon, maan en alle sterren. Verder toont hij openlijk de ongerijmdheid aan, indien zij de dienst van God op de sterren overdroegen, welke bestemd waren, volgens het bevel van God, te dienen. Want wat hij zegt, dat God hen aan alle volken heeft uitgedeeld, is bij wijze van aanschouwelijk voorstellen van zaken aan te merken, alsof Hij had gezegd, dat de zon een dienaar en de maan een dienstmaagd tegelijk met alle sterren was. Evenwel met dit woord wordt eigenlijk geprezen de bewonderenswaardige Voorzienigheid Gods in haar veelvuldige zorg en onderhoud en verschillende verrichtingen. Want de zon beschijnt nu niet op hetzelfde ogenblik alle delen van de aarde, of verwarmt die. Vervolgens, op het ene ogenblik wijkt zij weer van ons, op het andere ogenblik komt zij ons naderbij. Ook de maan heeft haar omloop. Nu eens ontstaan er sterren, dan weer verdwijnen zij, naarmate de hemel zich verstelt. Ik sla over de trage voortgang van de planeten. Welnu, wat de opgang van de sterren aangaat, de ene streek is vochtiger, de andere droger, de ene ervaart meer warmte, de andere meer kou. Deze verscheidenheid wordt door Mozes terecht verdeling genoemd. Als misdaad van bijgeloof stelt hij voor, indien de Joden aan de sterren goddelijke eer zouden bewijzen, die ook door de heidense volken werden gediend. Want wat is onwaardiger, dan dat kinderen van God aanbidders van de zon zijn, die de gehele wereld dient. Waaruit opnieuw volgt, dat hoe meer waardigheid en voortreffelijkheid er is bij de schepselen zelf, de mensen des te schandelijker ondankbaar zijn, indien zij hen, door hen te dienen, als met buit versieren, terwijl Hij juist heeft gewild, dat zij hen door hun nuttigheid, zouden dienen..

2) J.Marsham besluit uit deze woorden, dat Mozes gezien heeft het bijgeloof van de Egyptenaren, zodat hij gezegd heeft, dat zij met het juk van Egypte ook die verfoeilijke afgoderij moesten afschudden. Hij meent, dat Mozes (vs.16) gezien heeft op de geheiligde runderen, van welke de mannelijke aan Osiris, de vrouwelijke aan Isis gewijd waren, in vs.17 de aanbidding van honden en katten, zoals die van Thebe en Saïs ook schapen, die van Mender bokken, en anderen wolven en beren geëerd hebben. Bij de vogels zal hij gedacht hebben aan de valk en de vogel Ibis, terwijl de Thebers in het bijzonder de arend dienden; in vs.18 op het wijden van de slangen aan Jupiter in de nabijheid van Thebe en de aanbidding van krokodil en rivierpaard. De dienst van zon, maan en sterren hadden de Egyptenaars met alle andere volken gemeen..

20. Maar u heeft de HEERE, als Zijn dienaren, aangenomen en uit de ijzeroven, waarin gij de gloed van het vuur van de beproeving moest doorstaan, uit Egypte gevoerd; opdat gij Hem tot een a) erfvolk zou zijn, zoals het op deze dagis, zoals gij het ook inderdaad geworden zijt in deze tijd, nu het ogenblik aangebroken is, om het land van de erfenis te betreden.

a) Exodus. 19:5

21. Ook, hoe graag ik met u dit voorrecht zou ontvangen, en het einde van Gods wegen zien, zoals ik de aanvang en de middelen met u doorleefd heb, vertoornde zich de HEERE over mij, om uw woorden (hoofdstuk 1:37); en Hij zwoer, Hij betuigde na mijn (hoofdstuk 3:24 vv.) herhaalde dringende bede met beslistheid, dat ik over de Jordaan niet zou gaan, en dat ik niet zou komen in dat goede land, dat de HEERE, uw God, u tot erfenis geven zal.

22. Want ik zal in dit land, aan de overzijde van de Jordaan, sterven, ik zal over de Jordaan niet gaan; maar gij zult er overgaan en dat goede land erven.

23. Wacht u, daar gij uit mijn voorbeeld kunt zien, met hoeveel strengheid God de ontrouw bestraft, dat gij het Verbond van de HEERE, uw God, dat Hij met u gemaakt heeft, niet vergeet; dat gij u een gesneden beeld zou maken, de gelijkenis van iets, in vs.16-18 genoemd, dat de HEERE, uw God, u verboden heeft. 1)

1) Helder straalt hierin door en spreekt God het door Mozes uit, dat het dienen van God onder een symbool, en dit is toch in de grond van de zaak de zonde tegen het tweede gebod, een verbreken is van het Verbond, dat de Heere met Israël had opgericht. God wilde geestelijk, op geestelijke wijze, vereerd worden. Daarom had Hij het Verbond opgericht met Zijn volk..

24. Want de HEERE, uw God, is een verterend vuur, is heilige liefde die niet slechts verwarmt maar ook verteert, en het weerbarstige aan verderf overgeeft (hoofdstuk 9:3 Hebr.12:29), een ijverig God, jaloers, zodat Hij met strengheid de eer eist, die Hemalleen toekomt (Ex.20:5).

25. Wanneer gij nu kinderen en kindskinderen gewonnen zult hebben, en in het land, waarheen gij thans gaat, oud geworden zult zijn, 1) en u zult verderven, zoals ik bepaald voorzie, dat niettegenstaande mijn waarschuwingen het geval zal zijn, dat gij gesneden beelden maakt, de gelijkenis van enig ding, en door aanbidding van deze doet, wat kwaad is in de ogen van de HEERE, uw God, om Hem tot toorn te verwekken.

1) Oud zult geworden zijn. Deze uitdrukking sluit in zich een vergeten van de bewijzen van Gods genade, een niet meer gedenken van hetgeen God in vroegere jaren Zijn volk had gedaan. Zoals de oude van dagen dikwijls geen geheugen meer heeft van hetgeen in zijn vroegere en jeugdige jaren heeft plaats gehad, zo zou ook Israël, wanneer het vele jaren in Kanaän zou hebben vertoefd, niet meer indachtig zijn aan de vroeger geschonken weldaden..

26. Zo roep ik heden de hemel en de aarde tot getuigen tegen u, 1) dat gij door de vervulling van de Goddelijke bedreigingen (Leviticus. 26:33,36,38 vv.) voorzeker haast zult omkomen van dat land, waar gij over de Jordaan naar toe trekt, om dat te erven; gij zult uw dagen daarin niet verlengen, maar geheel verdelgd worden.

1) Hemel en aarde staan niet voor de daarin wonende met verstand begaafde mensen, maar zijn als personen, als levende personen voorgesteld, voor ontvangen indrukken vatbaar en in staat om te spreken, en daarom als getuigen genoemd, welke tegen Israël zou optreden, niet om zijn schuld aan te tonen, maar om te betuigen, dat God, de Heer van de Hemel en de

aarde, Zijnerzijds het volk had gewaarschuwd en het, zoals in de gelijkluidende tekst staat (Deuteronomium. 30:19) leven en dood tot keuze had voorgelegd, en alzo in Zijn recht stond, wanneer Hij het voor zijn ontrouw strafte..

27. En de HEERE zal u a) verstrooien onder de volken; en gij zult nog slechts als een klein volk in getal overblijven onder de heidenen, waarheen de HEERE u leiden zal.

a)Deuteronomium. 28:62,64

28. En aldaar zult gij tot straf wegens de beeldendienst, waarmee gij de Heere, uw God, vertoornd hebt, door Hem overgegeven worden aan de meest grove en onzinnige afgoderij; gij zult goden dienen, zoals de heidenen aanbidden, die handwerk van de mens zijn, hout en steen, die niet zien, noch horen, noch eten, noch ruiken 1) (Psalm. 115:4-7; 135:15 Jesaja. 44:12 vv.)

1) Wanneer men eerst de God van de openbaring verlaten heeft, moet men ook spoedig de God van de rede en verbeeldingskracht prijsgeven; Hij moet plaats maken voor lagere machten, die voor het op de troon verheven ik meer aantrekkelijkheid bezitten, in tijden van verlichting zelfs voor Atheïsme en Materialisme.

29. Dan zult gij, door de beproeving toebereid voor het horen van de roepstemmen van God, van daar de HEERE, uw God, zoeken, en vinden; als gij Hem zoeken zult met uwgehele hart en met uw gehele ziel.

30. Wanneer gij namelijk in angst zult zijn, en u al deze dingen zullen treffen, die komen zullen in het laatste van de dagen, 1) dan zult gij terugeren tot de HEERE, uw God, en Zijn stem gehoorzaam zijn en Hij zal, overeenkomstig Zijn belofte (Leviticus. 26:40 vv.), Zich weer over u ontfermen.

1) Bij de woorden: in het laatste van de dagen ziet Mozes over de tijden van de Assyrische en Babylonische ballingschap heen, en omvat Israëls straf in haar geheel, zoals zij nog in onze tijden aanwezig is. Uit Rom.11:23 vv. blijkt dan verder, dat ook de belofte van Israëls bekering en wederaanneming nog een schonere vervulling zal hebben, dan in de terugkeer uit Babel gegeven is..

Angst en droefenissen worden ons toegezonden, om ons aan te zetten en op te wakkeren tot het zoeken van God, doch het is Zijn bijzonder genadewerk, indien deze op onze harten behoorlijk werken en tot hun rechte eind gebracht worden. Wanneer u al deze dingen zullen treffen, dan zult gij terugkeren tot de Heere, uw God, nadat gij zult gezien hebben, welk groot kwaad over u gekomen zij, omdat gij van Hem afgeweken was. (Dan.9:12).

31. Want de HEERE, uw God, is een barmhartig God, zoals Hij zelf bij de heerlijke openbaring, die ik ontvangen heb, getuigde (Ex.34:6 vv.); Hij zal u niet verlaten, noch u verderven; en Hij zal het Verbond 1) van uw vaderen, dat Hij hun gezworen heeft, niet vergeten.

1)Barmhartig en genadig omwille van het Verbond. Ook hier als overal in de Heilige Schrift komt het zo duidelijk uit, dat God het Verbond gedenkt, en dat, wanneer Hij genadig is, het is, om het Verbond, dat Hij met de vaderen heeft opgericht..

32. Want, 1)opdat gij door eigen ervaring overtuigd wordt, hoe barmhartig en trouw de Heere, uw God, is en hoezeer hij steeds Zijn genade aan u verheerlijkt heeft, vraag toch naar de vorige dagen, die voor u geweest zijn, van die dag af, dat God de mens op de aarde geschapen heeft; en vraag van het ene einde van de hemel tot het andere einde van de hemel, raadpleeg daarom de geschiedenis van alle volken en tijden, of zo'n groot ding gebeurd 2) of gehoord zij als dit.

1) Met dit want verbindt Mozes het vorige: Want de Heere, uw God, is een barmhartig God, om daarmee in het licht te stellen, hoe dit volk niet alleen door de scherpte van de wet zich moet laten drijven tot gehoorzaamheid aan God, maar ook, hoe de veelvuldige bewijzen van Gods genade en goedertierenheid het moet dwingen, om Zijn Woord gehoor te geven..

2) Mozes doet hier een beroep op de geschiedenis van de mensheid en wekt zijn volk op, om die geschiedenis na te gaan, sedert de dagen van de schepping, en dan te zien, of er ooit een volk is geweest, dat zo begenadigd is geworden, als het volk Israël..

33. Of een volk gehoord heeft 1) de stem van God, sprekende uit het midden van het vuur, zoals gij op de Sinaï gehoord hebt, en door Zijn ontoegankelijke heiligheid en majesteit niet verteerd maar levend zij gebleven?

1) De grootheid en buitengewone voortreffelijkheid van de zaak, welke hij het naast in herinnering brengt, wijst hij nu meer openlijk aan, nl. dat zij de stem van God, sprekende uit het vuur, hebben gehoord. Want weliswaar, dat eertijds door vele voorstellingen de bijgelovigheden van het volk zijn bevestigd, maar onder de lasten, welke de arme mensen uit eigen beweging meenden op zich te moeten nemen, is er niets, wat dit wonder nabijkomt. Verscheidenen hebben zich laten bedriegen; zo maar is geloof gehecht aan gesprekken, welke men had uitgeflapt; hier echter wordt niet gehandeld over klakkeloos weg verspreide geruchten, noch over een droomgezicht van één man, maar Mozes brengt hier voort, meer dan zevenhonderdduizend ooggetuigen, aan wie zeker en duidelijk de glorie van God is verschenen. En daarom voegt hij erbij, dat God nooit hetzelfde ondernomen heeft; omdat hij dit geheel enig voorbeeld heeft gegeven, om Zijn wet voor alle eeuwen groot te maken. Evenwel, in dit vers roert hij niet alleen de bekendmaking van de wet aan, maar de gehele loop van hun bevrijding, omdat hij in het algemeen de bewijzen en tekenen ervan noemt. Hij zegt, dat zij als volk uit het midden van een volk zijn aangenomen, omdat Hij de nakomelingen van Abraham, die door Egypte waren verspreid en als het ware in haar boeien waren gekluisterd, als een verborgen en onaanzienlijk gedeelte van een zeer beroemd volk door Zijn onvergelijkelijke macht heeft uitgevoerd, van welke zaak nergens meer een voorbeeld wordt gevonden..

34. Of: of God verzocht, met betrekking tot een ander volk de proef genomen heeft te gaan in een vijandelijk land, om zich een volk uit het midden van een machtig volk aan te nemen,

door verzoekingen, door tekenen, en door wonderen, en door strijd, en door een sterke hand, en door een uitgestrekte arm, en met grote verschrikkingen; naar al hetgeen de HEERE, uw God, u voor uw ogen in Egypte gedaan heeft, toen Hij Farao op de proef stelde, of hij de eis van uw vrijlating gewillig zou vervullen, daarna door tekenenen wonderen hem dwong, vervolgens bij de Rode Zee zijn tegenstander werd, en eindelijk door een sterke hand en uitgestrekte arm en onder vreselijke oordelen u van zijn macht bevrijd heeft?

35. U is het getoond, opdat gij weet, dat de HEERE die God
1) is; er is niemand meera) God dan Hij alleen.

a)Deuteronomium. 32:39 Jer.45:5; 18:22 Mark.12:29,32

1) Hier niet: opdat gij weet, dat God de Heere is, maar: opdat gij weet, dat de Heere die God is, nl. die Majesteit en sterkte, Wiens arm niet is verkort om te helpen. Op de Almacht en Kracht van de Heere wordt Israël hier gewezen, opdat het moge weten, wat het aan zijn Verbondsgod heeft..

36. Van de hemel heeft Hij daarna in tien woorden, die door Hem zelf, zonder mijn tussenkomst tot u gesproken werden (Exodus. 20:1) u Zijn stem laten horen, om u te onderwijzen en een heilzame eerbied voor Zijn wezen enwerken in te boezemen (Exodus. 20:18-20); en op de aarde heeft Hij u Zijn groot vuur doen zien, waarmee Hij op de berg neerdaalde (Ex.19:18); en gij hebt Zijn woorden uit het midden van het vuur gehoord. 1)

1) Men vraagt, hoe deze twee dingen kunnen samenvallen, terwijl zij toch met elkaar schijnen te strijden: dat de stem van God uit de hemel en uit het midden van het vuur is gehoord. Ik antwoord, dat Mozes eenvoudig heeft geleerd, dat de stem, welke uit het vuur tot de oren van het volk klonk, zulke zekere kentekenen droeg, dat het vaststond, dat zij uit de hemel kwam..

37. En omdat Hij uw vaderen liefhad, 1) en hun nageslacht na hen2) verkoren had, zo a) heeft Hij u voor Zijn aangezicht 3)door Zijn grote kracht uit Egypte gevoerd.

a)Exodus. 13:3,9,14

1) De liefde, hier bedoeld, is de gunst, die voortvloeit uit de vrije goedertierenheid van God, welke alle persoonlijke waardigheid buitensluit..

2) Hun nageslacht na hen. Dit kan betekenen, dat de Heere Abraham en zijn nageslacht heeft uitverkoren, of ook, dat Hij Israël, om het Verbond met Abraham opgericht, heeft begenadigd. Beide betekenissen komen op hetzelfde uit..

3) In het Hebreeuws Bephanaw. De LXX vertaalt autov, zelf. De Statenvertaling geeft: Voor Zijn aangezicht. Dit moet echter zijn: door Zijn aangezicht, d.w.z. door zichzelf, of zelf, in eigen persoon. Het volgende, door Zijn grote kracht, is dan bijstelling bij, door Zijn aangezicht..

38. Om volken, die groter en machtiger waren dan gij, voor uw aangezicht uit de bezitting te verdrijven; om u in te brengen, dat Hij u hun land tot erfenis gaf, als het op deze dag is, want gij zijt nu reeds tot aan de Jordaan voortgedrongen, en hebt de koningen Sihon te Hesbon en Og te Bazan overwonnen en hun land veroverd.

39. Zo zult gij heden weten, uit de daden van de Heere erkennen, en in uw hart hervatten, opnemen en bewaren, dat de HEERE, die God is, boven in de hemel, en onder op de aarde Jozua 2:11), en niemand meer.

40. En gij zult u door die kennis laten bewegen, om te houden Zijn instellingen en Zijn geboden, die ik u heden gebied; opdat het u en uw kinderen na u wel ga, en opdat gij de dagen verlengt in het land, dat de HEERE, uw God, u geeft voor altijd. 1)

1) Ook: zie Ex 20.12. Slotsom is, dat zij niet te verontschuldigen zouden zijn, indien zij gehoorzaamheid weigerden aan de wet, waarvan zij wisten, dat zij afkomstig was van God; omdat zij meer dan onnozel moesten zijn, indien niet de Majesteit van God, welke door zovele bewijzen bekend was geworden en openbaar, bij hen eerbied voor haar verwekte. En opdat zij het onderwijs, dat door een sterfelijk mens werd voorgelicht, niet minder zouden achten, bekende hij hen wel, dat hij een dienaar is, maar dat hij toch niets voortbrengt, dan wat hij van God heeft ontvangen..

II. Vs.41-43. Terwijl Mozes na deze eerste toespraak een ogenblik zijn rede afbreekt, toont hij vóór de aanvang van de volgende toespraak in zijn voorbeeld, hoe nauwkeurig de geboden van de Heere vervuld moeten worden, en noemt in overeenstemming met Gods bevel (Numeri. 35:6,14) drie steden ten oosten van de Jordaan als plaatsen van toevlucht voor hen, die zonder opzet een doodslag bedreven hebben.

41. Toen zonderde Mozes drie steden af, aan deze zijde van de Jordaan, tegen de opgang van de zon.

42. Opdat daarheen, voor de vervolgende bloedwreker, vluchtte de doodslager, die zijn naaste onwetende, zonder te vermoeden of te willen, dat zijn daad dergelijke gevolgen zou hebben (Numeri. 35:22 vv. Deuteronomium. 19:4 vv.), doodslaat, die hij van gisteren en eergisteren niet haatte; dat hij in een van deze steden vluchtte, en daar bleef tot de dood van de Hogepriester, onder wiens bestuur de doodslag plaatsvond, en in leven bleef, door de vervolger niet gedood zou worden.

43. Bezer, in de woestijn, in het effen land, op de uitgestrekte weidevlakten van het Amoritisch hoogland (hoofdstuk 3:10), voor de Rubenieten; en Ramoth in Gilead, of Ramoth Mizpa Jozua 13:26), zes uur ten westen van Rabbath Ammon, voor de Gadieten, en Golan in Bazan, voor de Manassieten Jozua 20).

III. Vs.44- 5:33. Na een uitvoerige inleiding volgt thans de prediking van de wet, die Mozes in zijn tweede toespraak tot Israël hield. Met het oog op hun hoge waarde, als grondslag van het verbond van de Heere met Zijn volk, herhaalt hij de tien geboden, herinnert aan alles, wat

bij die gelegenheid gebeurde, en verbindt daarmee de vermaning, om alle geboden van God met getrouwheid te bewaren en met nauwgezetheid te onderhouden.

44. Dit, hetgeen in hoofdstuk 5-26 volgt, is nu de wet, die Mozes de kinderen van Israël, nogmaals tot ernstige behartiging, voorstelde.

45. Dit zijn de getuigenissen en de instellingen en de rechten, die Mozes, bij herhaling, sprak tot de kinderen van Israël, als zij uit Egypte waren vertrokken.1)

1) Met deze woorden wijst Mozes aan, dat, wat hij nu het volk verkondigde, niets anders was dan de wet, aan Israël, kort na de uittocht, bij Horeb gegeven, en dat, wat hij nu sprak en verder zou spreken moest dienen, om de wet nader te verklaren en aan te vullen naar de behoeften van de gewijzigde tijdsomstandigheden. In het volgende vers wordt de plaats aangeduid, waar deze rede van Mozes is uitgesproken..

46. Aan deze zijde van de Jordaan, in het dal tegenover Beth-Peor, in het land van Sihon, de koning van de Amorieten, die te Hesbon woonde, welke Mozes a) sloeg,en de kinderen van Israël, als zij uit Egypte waren vertrokken.

a) Numeri. 21:24 Deuteronomium. 1:4

47. En zijn land in bezitting genomen hadden; daartoe het land van a) Og, koning van Bazan, twee koningen van de Amorieten, die aan deze zijde van de Jordaan waren, tegen de opgang van de zon.

a) Numeri. 21:33 Deuteronomium. 2:3

48. Van Aroër af, dat aan de oever van de beek Arnon is, tot aan de berg Sion 1) welke is Hermon.

1) De naam Sion, die niet verward moet worden met de naam van een van de bergen, waarop later Jeruzalem gebouwd werd, en Davids paleis stond (Psalm. 133:3), is een Hebreeuwse aanduiding (de hoog verhevene) van de door de Israëlieten reeds gevonden naam "Hermon", die later algemeen in gebruik bleef, zodat de benaming Sion slechts hier voorkomt..

49. En al het vlakke veld, de gehele dalvlakte aan deze zijde van de Jordaan, naar het Oosten, tot aan de zee van het vlakke veld (de Dode Zee) onder Asdoth-Pisga (hoofdstuk 1:4,5; 3:8-17).

HOOFDSTUK 5.

HERHALING VAN DE TIEN GEBODEN VAN DE HEERE.

1. En Mozes riep opnieuw het gehele Israël in zijn vertegenwoordigers samen, die na de eerste toespraak (hoofdstuk 1:6-4:10), weggezonden waren, terwijl zij eerst nog het besluit van de afzondering van de drie vrijsteden ten oosten van de Jordaan (hoofdstuk 4:41-43) vernomen hadden, en zei tot hen: Hoor, Israël! de instellingen en rechten, die ik heden voor uw oren spreek, dat gij ze leert en waarneemt, om deze te doen.

2. De HEERE, onze God heeft een a) verbond 1) met ons gemaakt, toen Hij ons deze geboden en rechten gaf aan Horeb.

a) Exodus. 19:5

1) Met deze woorden kondigt hij de wet aan, omdat het voor een buitengewone weldaad en voor de hoogste eer was te houden, dat zij door God in het Verbond waren opgenomen. Daarom, opdat zij zich ijverig zouden aangorden, om de wet te omhelzen, zegt hij, dat als vanzelf hun wordt aangeboden, wat het meest vurig was te begeren, nl. dat zij door het Verbond met God waren verbonden..

Ziet hier de wonderbare neerdaling en inschikkelijkheid van de goddelijke genade, door de wet in een Verbond te veranderen, tenslotte we des te krachtiger ons verplicht zouden achten, om vrijwillig daaraan te gehoorzamen, en we des te meer zouden aangemoedigd worden door de Goddelijke belofte, hetgeen beide in het Verbond verondersteld wordt..

3. Met onze vaderen Abraham, Izak en Jakob, heeft de HEERE dit wetsverbond niet gemaakt, 1) maar met ons, 2) heeft Hij het wetsverbond, dat van ons onbeperkte gehoorzaamheid eist, gesloten; met ons, wij, die hier heden alle levend zijn, 3) die ontkomen zijn aan het oordeel, dat onze vaderen in de woestijn getroffen heeft.

1) Op Deuteronomium. 5:2,3 zijn vele dingen van de uitleggers aangetekend. Ons schijnt niets eenvoudiger en bondiger te zijn, als datgene, dat de geleerde Nederlandse uitleggers aangemerkt hebben, welke oordelen, dit de zin te zijn: dat dit Verbond met de vaderen niet is gemaakt op die wijze, zoals het met al zijn omstandigheden en particuliere wetten informa (zoals men zegt) op de berg Sinaï of Horeb aan Israël is geopenbaard. Want de substantie van de wet van de zeden en van de ceremoniën hebben de gelovige voorvaderen gehad en daarnaar, door de genade van de Heere, hun Godsdienst ingericht..

2) Met ons. Niet Israël had een Verbond met God gesloten, maar God met Israël. Waar Mozes hier spreekt van ons, daar doet hij het treffend uitkomen, dat het volk als volk blijft, al wisselen de personen, en dat het nageslacht deelt in de zegeningen, die God aan het voorgeslacht heeft geschonken. Het geslacht toch, waaraan God de wet had geschonken, was in de woestijn gestorven, behalve Jozua en Kaleb en hij zelf, maar zij, die thans leefden, waren in de plaats van die vaderen getreden..

3) Slotsom is, dat, hoe meer goedertieren God met ons handelt, onze misdaad van ondankbaarheid des te zwaarder en minder te verdragen is, indien wij niet Hem, die roept, gehoor geven en ons aan Zijn wet onderwerpen..

4. Van aangezicht tot aangezicht, 1) zonder een menselijke middelaar of tolk te gebruiken, heeft de HEERE met u op de berg gesproken uit het midden van het vuur.

1) In het Hebreeuws Phanim bephanim, betekent hier wel van aangezicht tot aangezicht, maar deze uitdrukking verschilt toch in betekenis van die in Exodus. 33:11 voorkomende. In de grondtekst staan dan ook niet dezelfde woorden. Wil de uitdrukking in Exodus. 33:11 aangeven de vertrouwelijke omgang van Mozes met God, hier beduidt zij, dat God onmiddellijk tot het volk sprak, zonder zelfs Mozes als Middelaar te gebruiken..

5. (Ik alleen stond anders gewoonlijk in die tijd tussen de HEERE en tussen u als middelaar, om u het woord van de HEERE aan te zeggen; want gij zelf hebt mij als plaatsvervanger geroepen, om in uw plaats met God te spreken, Zijn toespraak (Ex.20:18 vv.), de enige die onmiddellijk tot u gericht werd, te beantwoorden omdat gij vreesde voor het vuur, en klom niet op de berg)
1) zeggende (Exodus. 20:1-17):

1) Deze zin voegt Mozes er tussenin, om Israël erop te wijzen, dat, hoewel hij op verzoek van het volk zelf de Middelaar was geworden tussen God en zijn volk, de tien geboden als uit Gods eigen mond door het volk zijn aangehoord..

7. Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben (zie "Ex 20.3).

Bijna alle eisen van God zijn in de negatieve vorm, het verbod, voorgesteld, want zij veronderstellen de zonde en kwade begeerlijkheid in het menselijk hart. Met betrekking tot het onderscheid tussen de tekst van de 10 geboden, hier en in Ex.20, zie Ex 20.6

6. a) Ik ben de HEERE, uw God, die u uit Egypte, uit het diensthuis geleid heb.1)

a) Psalm. 81:11

1) Het geloof (en ook de liefde) de grondslag van het doen, kan men bevolen, maar moet gewekt worden. Voordat God vraagt moet Hij geven; voordat Hij geloof eist, moet Hij zich, ten behoeve van het geloof, geopenbaard hebben.

7. Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben (zie "Ex 20.3).

Bijna alle eisen van God zijn in de negatieve vorm, het verbod, voorgesteld, want zij veronderstellen de zonde en kwade begeerlijkheid in het menselijk hart. Met betrekking tot het onderscheid tussen de tekst van de 10 geboden, hier en in Ex.20, zie Ex 20.6

8. a) Gij zult u geen gesneden beeld maken, noch enige gelijkenis van hetgeen boven in de hemel (hemellichamen, vogels) of onder op de aarde is, of in het water onder de aarde is.

a) Leviticus. 26:1

9. Gij zult u voor die beelden niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de HEERE, uw God, ben een a) naijverig God, die de misdaad van de vaderen niet slechts aan hen zelf straffende bezoek, maar ook aan de kinderen, en aan het derde, en aan het vierde lid van hen die Mij haten, namelijk in het tijdelijke, zoals in de 10 geboden slechts straffen en beloningen van het tijdelijke leven genoemd worden; in het geestelijke zullen de kinderen niet dragen de ongerechtigheden van de ouders.

a)Exodus. 20:5; 34:7,14 Jer.32:18

10. a) En doe barmhartigheid aan duizenden van geslachten, of tot in het oneindige, ten opzichte van hen die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden.

a) Deuteronomium. 7:9 vv.

Rekent men de gemiddelde tijd van elk geslacht dertig jaar, dan leven 1000 geslachten 30.000 jaar; God belooft dus aan godvruchtige gezinnen eindeloze zegen.

Bezoekt God de schuld aangeven tijd, tot in het eeuwige bewijst Hij genade, zoals dit door Israëls geschiedenis bewezen wordt.

11. Gij zult de a) naam van de HEERE, uw God, niet ijdel, bij ijdele of onware woorden, gebruiken; want, hoe vaak men dit ook als een onopzettelijke gewoonte verontschuldigt, de HEERE zal niet onschuldig houden degene, die Zijn naam ijdel gebruikt.

a) Leviticus. 19:12 Matth.5:33

12. Onderhoudt de a) Sabbatdag, dat gij die heiligt,
a) die als aan God gewijd afzondert van de andere dagen; zoals de HEERE, uw God, u geboden heeft.

a) Genesis 2:2 Ex.23:12; 35:2 Leviticus. 23:3 Ezechiel. 20:12 Hebr.4:4

Van nu aan houdt Mozes op, om de Heere zelf te laten spreken, en is hij daarom ook veel vrijer in het herhalen van de tien geboden. Vooral in de oorspronkelijke taal is dit duidelijk, want dikwijls vinden we daar andere uitdrukkingen dan in Exodus. 20, uitdrukkingen, die een nauwkeurig verstaan van de inhoud bedoelen (vs.21 zie Ex 20.17)

13. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen.

14. Maar de zevende dag is de Sabbat van de HEERE, uw God; dan zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw os, noch uw ezel, noch enig van uw vee, noch de vreemdeling, die als arbeider of wegens handelsbetrekkingen in uw poorten is; opdat uw dienstknecht en uw dienstmaagd rust, zoals gij.

15. Want gij zult gedenken, dat gij ook een dienstknecht in Egypte geweest zijt, en dat de HEERE, uw God, u van daar heeft uitgeleid door een sterke hand, en een uitgestrekte arm, en u op deze wijze rust verschaft heeft na de bitteretijd van de dienstbaarheid, daarom heeft u de HEERE, uw God, geboden, dat gij de Sabbatdag houden zult, 1) opdat gij u zelf steeds meer verheugt in de rust, die u geschonken is, en ook aan uw knechten doet, wat God aan u gedaan heeft, hun telkens rust gevende na de arbeid.

1) De rust van de feestdag wordt hier niet in verband gebracht met het rusten op de zevende dag, maar met de bevrijding uit Egypte. De grond van deze verandering was voorzeker, dat het volk gereed stond, om de beproevingen van Egypte te verwisselen met de rust van het beloofde land, die toch ook een herinnerend beeld van de scheppingsrust en een voorspellend beeld van de eeuwige rust is. (Hebr.4:7-9).

Dank zij deze toelichting van Deuteronomium. 5 weten wij dan, dat de Sabbat tot Israël kwam niet alleen, omdat het een volk van mensen was, dat leven moest in de verordening, die krachtens de schepping voor elk mensenkind gold; maar ook bovendien, omdat het een volk van verlosten was, dat in deze Sabbatviering typisch de verlossing van de Heere had af te beelden..

Dat de Sabbat in Exodus. 20 in verband wordt gebracht met de schepping en hier met de verlossing uit Egypte, levert, welbeschouwd, geen strijd op. Het is toch Mozes er niet om te doen, om de Tien Geboden letterlijk te herhalen, maar ook om ze in verband te brengen met Israëls toekomstig verblijf in het land van rust. Deze bijvoeging heft toch de grond niet op, waarop het vierde gebod, het gebod van de Sabbat, rust, nl. de rust na het werk van de schepping..

16. a) Eert uw vader en uw moeder, zoals de HEERE, uw God, u geboden heeft, opdat uw dagen verlengd worden, en opdat het u welga in het land, dat u de HEERE, uw God, geven zal.

a) Leviticus. 19:3 Matth.15:4 Luk.18:20 Ef.6:2,3

17. a) Gij zult niet doodslaan.

a)Matth.5:21 Luk.18:20 Rom.13:9

18. a) En gij zult geen overspel plegen.

a) Luk.18:20

19. En gij zult niet stelen.

20. En gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.

21. En gij zult niet a) begeren uws naasten vrouw, en zult u niet begeren uws naasten huis; zijn akker, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn os; noch zijn ezel, noch iets, dat van uw naaste is.

a) Rom.7:7

22. Deze woorden sprak de HEERE tot uw gehele gemeente op de berg, uit het midden van het vuur, de wolk en de donkerheid, met een grote verstaanbare stem, en deed daarniets toe, 1) want Hij had hierin Zijn wil volkomen geopenbaard; en Hij schreef ze later, toen ik 40 dagen en 40 nachten bij hem op de berg was (hoofdstuk 9:10 vv.), op twee stenen tafelen, en gaf ze mij.

1) Het is slechts halve gehoorzaamheid, wanneer wij aannemen wat God geboden heeft; het is ook nodig, dat wij niets daarbij voegen. Wij moeten niet rechtvaardiger willen zijn dan de wet ons leert..

23. En het geschiedde 1) toen gij, bij de afkondiging van de 10 geboden, die stem uit het midden van de duisternis hoorde, en de berg van vuur brandde, zo naderde gij, met angst en vrees, tot mij, alle hoofden van uw stammen en uw oudsten.

1) Mozes houdt hen dit voor ogen, opdat de Israëlieten zijn instellingen niet minder zouden achten, omdat hij door God tot dienaar was tussengesteld, omdat zelfs dit geschied was op verzoek en verlangen van hen zelf. Want wij weten, hoe onbeschaamd zij hem behandeld hadden, alsof zij in hem niets anders dan een gewoon sterveling en aardbewoner zagen. Daarom was het noodzakelijk, dat God zelf tot hen sprak, opdat Hij Zijn knecht voor het vervolg van verachting zou vrijwaren. Want het volk zelf, volkomen overtuigd van hun dwaze en verkeerde werken, kon dus Mozes, onder geen enkel voorwendsel, versmaden, alsof hij geen geloof had verschaft aan zijn roeping. Maar hier heeft zich de verwonderlijke verkeerdheid voorgedaan, dat het zich niet geschaamd heeft voor de heiligen profeet, nadat hij door zoveel wonderen zich beproefd had doen blijken, vertrouwen te weigeren. Zeker, indien zij eerlijke en billijke rechters waren geweest, zou het hun genoeg bekend en duidelijk zijn geworden, dat Mozes niet door zichzelf, noch door eigen aandrift had gesproken, maar dat hij het orgaan van de Geest was. Maar voor de trotse en geheel eigenzinnige was de onderwijzing van God tot een verachting geweest, omdat zij door de hand van een sterfelijk mens was geschonken. Daarom hebben zij door hun onzinnige werken God uit de hemel opgeroepen, opdat Hij zelf tot hen sprak. Maar de schrik nam terstond hun harten gevangen, zodat zij de stem van God ontvluchten. Zo heeft de ondervinding geleerd, dat niets beter was, dan dat zij God door de mond van Mozes hoorden spreken en als loon voor hun onbezonnenheid hebben zij duidelijk geleerd, om de wijze van te leren, welke zij eerst veracht hadden, juist te kiezen en te wensen. En alzo hebben zij zichzelf schuldig verklaard aan goddeloze trots, indien zij voor het vervolg Mozes geloof zouden weigeren of ontzeggen, wie zij zelf als hun Middelaar

van God hadden gevraagd, hetgeen hij hen nu voorhoudt. Meer dan onwaardig nu zou het geweest zijn, dat zij, waar God hun gebeden had verhoord, zij de weldaad, welke zij verlangd hadden, zouden verwerpen. Hierom brengt hij in herinnering, dat zij, nadat zij aanschouwers waren geweest van de verwonderlijke macht van God, uit eigen beweging hebben gevraagd, dat Hij niet verder met hen zou spreken. En opdat zij nu niet zullen tegenwerpen, dat dit door weinigen, of ondoordacht, of in een ogenblik van verwarring was gedaan, getuigt hij, dat dit mandaat met duidelijke woorden door de stamhoofden en de Ouden hem is overgedragen..

24. En zei (Exodus. 20:18 vv.): Zie, de HEERE, onze, God heeft ons Zijn heerlijkheid en Zijn grootheid laten zien, en wij hebben Zijn stem gehoord uit het midden van het vuur; wij zijn dus voldoende overtuigd van Zijn heerlijkheid en majesteit, en weten dat de 10 geboden Zijn woord en getuigenis zijn; deze dag hebben wij gezien en in ons eigen voorbeeld ervaren, dat God, bij sommige uitzonderingen, met de mens spreekt, en dat hij, nochthans niet terstond door het vuur van Zijn majesteit vernietigd, maar op wonderlijke wijze bewaard wordt, en levend blijft; op den duur echter kunnen wij Zijn onmiddellijke gemeenschap niet genieten zonder te verkwijnen.

25. Maar nu, waarom zouden wij sterven? Want dit grote vuur zou ons verteren; indien wij voortgingen de stem van de HEERE, onze God, langer te horen, dan zouden wij sterven.

26. Want wie is er van al het vlees, van het onmachtige vergankelijke, door de zonde van God vervreemde menselijk geslacht, die de stem van de levende God, sprekende uit het midden van het vuur, gehoord heeft zoals wij, a) en islevend gebleven; slechts door een wonder van goddelijke almacht is dit mogelijk, en dan slechts gedurende weinige ogenblikken.

a) Deuteronomium. 4:33 Hebr.12:19

Door het feit, dat God eenmaal met hen gesproken had, wordt Israël niet versterkt maar verschrikt. Trouwens, de vrees was nodig tot aan de komst van Hem, die op andere wijze van de berg spreken zou.

27. Nader gij, die als middelaar een roeping van God ontvangen hebt, en daarom op den duur met Hem in verkeer kunt staan, en hoor alles, wat de HEERE, onze God, zeggen zal; a) 1) en spreek gij tot ons al wat de HEERE, onzeGod, tot u spreken zal, en wij zullen het horen en doen,
2) alleen dat Hij niet langer tot ons spreekt.

a)Exodus. 20:19 Hebr.12:19

1) Dat zij zich niettegenstaande de belijdenis van zwakheid (vlees) tot het hoogste verbinden, is naar de wijze van de mensen. Zij zijn verheugd, dat zij voor het ogenblik ontslagen worden, en menen, dat het andere later wel zal komen. In alle gevallen is hun blindheid ook groot, zodat zij het zwaarste als een lichte taak kunnen beschouwen. Wat echter ook de oorzaak mag zijn, zij spreken het hoge woord uit, dat hen voor altijd bindt.

2) Dat Israël belooft alles te zullen volbrengen, wat de Heere vroeg kwam niet uit begeerte, om ontslagen te worden, en zo spoedig mogelijk, van de onmiddellijke aanwezigheid van God, maar was gevolg van de overstelpende indruk van Gods Heiligheid en Majesteit. Israël meende op dit ogenblik ook werkelijk, wat het zei. Daarom spreekt God er ook van, dat het goed was, wat zij gezegd hebben, maar billijkt ook tevens hun begeerte, dat Hij voortaan door Mozes tot hen spreekt, omdat Hij weet, dat deze begeerte voortkomt uit het bewustzijn van eigen onwaardigheid, terwijl Hij erbij voegt, dat hun hart altijd zo mocht zijn als op dit ogenblik..

28. Als nu de HEERE de stem van uw woorden hoorde, toen gij tot mij sprak, zo zei de HEERE tot mij: Ik heb gehoord de stem van de woorden van dit volk, die zij tot u gesproken hebben, het is allemaal goed dat zij gesproken hebben, zowel de vrees voor Mijn majesteit, die hen drijft om een middelaar te begeren, als de belofte, welke zij, door vrees gedwongen, uitgesproken hebben.

29. Och dat zo'n stemming van de ziel blijvend mocht zijn, en dat zij zo'n hart hadden om Mij te vrezen, en al Mijn geboden te allen tijde te onderhouden; 1) opdat het hen en hun kinderen wel ging in eeuwigheid.

1) Hier is wel door ons te letten op de wil van God, zoals die in dit woord openbaar wordt, en die wel te onderscheiden van de verborgen wil. Want hoewel Hij door het woord allen tot het leven uitnodigt, maakt Hij niemand door hogere inspiratie levend dan wie uitverkoren is..

30. Ga, zeg hun: keer terug naar uw tenten, uw begeerte om een middelaar te ontvangen is vervuld.

31. Maar gij, sta hier bij Mij, dat Ik tot u spreek al de geboden, en instellingen, en rechten, die gij hun leren zult, dat zij ze doen in het land, hetgeen Ik hun geven zal, om dat te erven. 1)

1)Uitdrukkelijk brengt Mozes dit in herinnering, opdat Israël zou weten, dat al wat hij heeft bekend gemaakt, is geweest op uitdrukkelijk bevel van de Heere, dat hij het allemaal uit de mond van de Heere heeft gehoord..

32. Neemt dan waar, beijvert u, dat gij doet zoals de HEERE, uw God, u geboden heeft; en wijkt niet af ter rechter- noch ter linkerhand.

33. In alle wegen, die de HEERE, uw God u gebiedt, zult gij gaan; opdat gij leeft, en dat het u welga, en gij de dagen verlengt in het land, dat gij erven zult. 1)

1) De enige weg, om gelukkig te zijn, is heilig te zijn. Zeg tot de rechtvaardige, dat het hem wel zal gaan. Laat ons de Heere smeken zo'n hart in ons te leggen, dat wij Hem mogen vrezen en alle Zijn geboden te allen tijde waarnemen. Wij mogen zo'n bede Hem voorstellen en vertrouwen, verzekerd, dat de Heere een welbehagen heeft in het geven van zulke zegeningen aan hen, die geleerd hebben Hem te eren en Hem te zoeken in vertrouwen op Jezus Christus. Laten zondaars sidderen hij deze strenge wet en tot behoud vluchten naar het bloed van de

Redder. Laten leraren nauwkeurig onderzoeken of hun vertrouwen op Christus is verenigd met een verlangen om deze wet in hun harten geschreven te hebben, en tot beoefening in al hun onderwijs en bestuur gebracht te zien. Laten gelovigen meer en meer hun studie en vreugde daarin stellen, dat zij mogen doen, zoals de Heere God bevolen heeft, zonder ter zijde te gaan ter rechter- of ter linkerhand.

HOOFDSTUK 6.

VERKLARING VAN HET EERSTE GEBOD, VAN DE LIEFDE TOT GOD.

I. Vs.1-9. Mozes houdt zich bezig met de verklaring en aanprijzing van het eerste gebod. Twee waarheden worden daaruit afgeleid: dat de Heere, de God van Israël een enig Heer is; en vervolgens, dat Hij liefde eist, van het gehele hart, de gehele ziel en alle krachten. Zal de liefde van God nu van het goede gehalte zijn, dan moet zij zich openbaren in voortdurende bepeinzing en onderhouding van Zijn geboden.

1. Dit, wat in het voorgaande genoemd is, en waarvan nu afzonderlijke delen besproken zullen worden, zijn dan de geboden, de instellingen en de rechten, die de HEERE, uw God, geboden heeft om u te leren, opdat gij ze doet in hetland, waarnaar gij heentrekt, om dat erfelijk te bezitten.
1)

1) Merkt hier op, dat Mozes zoveel mogelijk zorg droeg, om hen bij God en Zijn dienst te bepalen, nu zij in het land Kanaän klaar stonden in te trekken, opdat zij mochten toebereid worden tot de vertroostingen van dat land en gesterkt tegen de verleidende strikken daarin, en tenslotte zij, nu zij klaar stonden in de wereld in te treden, wel bereid en wel toegerust daarin mochten treden, dat de vrees voor God in het hart de machtigste prikkel zij, dat godsdienst en gerechtigheid het welzijn van een volk bevorderen en beveiligen..

2. Opdat gij de HEERE, uw God, vreest, om door die vrees te houden al Zijn instellingen, en Zijn geboden, die Ik u gebied: gij, en uw kind, en kindskind, al de dagen van uw leven; en opdat uw dagen verlengd worden.

3. Hoor dan, Israël! ik kan het u niet genoeg voorhouden, en neem waar de geboden van God, dat gij ze doet, opdat het u welga, en opdat gij zeer vermenigvuldigt (zoals u de HEERE, de God van uw vaderen, gesproken heeft) in het land dat u beloofd is, dat van melk en honing is vloeiende (zie "Ex 3.17).

4. a) Hoor, Israël! de HEERE, onze God, naast wie gij volgens het eerste gebod geen andere goden zult hebben, is een enig HEERE, 1) de enige, die de naam Jehova (de zijnde) verdient, omdat Hij als God bestaat (Zach.14:19).

a) Deuteronomium. 4:35 Mark.12:29 Joh.17:3; 1 Kor.8:4,6

1) Dat Mozes verzekert, dat God één is, moet niet tot Zijn Wezen alleen, hetgeen toch onomvattelijk is, teruggebracht worden, maar daaronder moet ook begrepen worden, de Deugd en Glorie van God, welke aan het volk is geopenbaard. Alsof hij zeggen wil, dat zij schuldig zijn aan afval, indien zij niet in God alleen zich zouden verheugen, Die hen aan zich had verbonden. Daarom noemt hij Hem niet alleen met de naam van Jehova, maar voegt er ook de naam van God bij, welke door het volk werd uitgesproken. Zo werden alle andere godheden tot niets teruggebracht en het volk bevolen, te ontvluchten en af te wijzen, al wat de

harten van de zuivere kennis van God afvoert, omdat, ofschoon Hem Zijn naam wordt gelaten, men toch Zijn Majesteit vernietigt, zodra Hij met de menigte vermengd wordt..

In deze woorden legden de joden groot gewicht, en het is een van de gedeelten, die zij op hun gedenktekens schreven. Bij het woord Elohim zegt Simeon ben Jarchi: "Kom en zie het geheim van het woord Elohim (= God); er zijn drie trappen en elke trap is op zichzelf alleen, en thans zijn zij allen één en tezamen tot één verenigd en niet van elkaar gescheiden.

Of: Hoor, o Israël! Jehova, onze God, is een enige Jehova. Door deze uitdrukking zegt Mozes het aan Israëls volk, dat Jehova de enige God is, de Enige, die op de naam van God aanspraak kan maken; dat Hij is de absolute God, boven Wie of naast Wie er geen godheid bestaat. Dat Hij daarom niet is alleen de God van Israël, maar ook de God van de gehele wereld, die wel Israël op bijzondere wijze heeft uitverkoren, maar Wiens heerschappij gaat over alle volken. Hij is de Heere..

5. Zo zult gij ook niet meerdere heren bezitten, zoals de Kanaänieten, die verscheidene Baäls hebben, en hen, de een zowel als de ander vereren (zie "De 16.21), en zult gij de HEERE, uw God, a) liefhebben met uw gehele hart, en met uw gehele ziel, en met al uw vermogen.

a)Deuteronomium. 10:12 Matth.22:37 Luk.10:27

Het hart wordt eerst genoemd als de zetel van het gevoel in het algemeen, en van de liefde in het bijzonder; dan volgt de ziel, als centrum van de menselijke persoonlijkheid, om de liefde aan te duiden als het gehele zelfbewustzijn doordringende; eindelijk is er sprake van het vermogen, de krachten van het lichaam en de ziel. In plaats van "hart" geeft de vertaling van de zeventig: genoemd (dianoia). Dit woord hebben de Evangelisten overgenomen, maar geen van hen heeft zich aan de zeventig gebonden. Mattheus noemt dianoia (verstand) in de plaats van "vermogen" (Matth.22:37) omdat zij voor de geestelijke liefde een uitnemend gewicht heeft. Markus (hoofdstuk 12:30) voegt vóór de woorden: "uit geheel uw hart" nog in: "uit geheel uw verstand," in Mark.12:33 staat deze uitdrukking tussen "hart" en "ziel". Lukas (hoofdstuk 10:27) eindelijk noemt deze woorden in de laatste plaats. Wij zien dus hier, zoals in de herhaling van de 10 geboden, dat de Heilige Geest bij het aanhalen van woorden van God in de Schrift zelf telkens nieuwe dingen schept en zich niet aan de letter bindt..

In de vrees voor de Heere wortelt de gehoorzaamheid aan Zijn geboden. Indien echter deze vrees de mens belet, om zijn tegen God gekeerd "Ik" op de voorgrond te stellen, mag het niet blijven bij verloochening van de eigen wil alleen. De menselijke en goddelijke wil moeten zich verenigen, en dit is de liefde..

Het onderscheid tussen Oude en Nieuwe Verbond bestaat niet in de eis van de liefde, die aan beiden gemeen is, maar in de drang van de liefde, die door het Evangelie heerlijker bevorderd wordt, omdat het de openbaring is van Gods grootste liefde in Christus.

6. En deze woorden, die ik u heden opnieuw gebied, zullen in uw hart 1) zijn.

1) Zijn uit het hart de uitgangen van het leven, de Heere beveelt hier Israël, de geboden in hun hart te bewaren, opdat leven en wandel geheel en al in overeenstemming met die geboden zou zijn. Eigenlijk staat er: op uw hart..

7. En gij zult ze uw a) kinderen inscherpen, en daarvan spreken, als gij in uw huis zit, en als gij op de weg gaat, en als gij neerligt, en als gij opstaat. 1)

a) Deuteronomium. 4:9; 11:19

1) Gij zult ze altijd betrachten en beoefenen, opdat zij niet verroesten of verdonkerd worden, maar altijd helder en nieuw blijven in geheugen en gesprekken. Want hoe meer men Gods Woord ter hand neemt, des te helderder en nieuwer wordt het; indien men het echter niet gebruikt, wordt het spoedig vergeten en krachteloos..

8. Ook zult gij ze tot een teken binden op uw hand, en zij zullen u tot voorhoofdspanselen zijn tussen uw ogen.

9. En gij zult ze op de posten van uw huis, en aan uw poorten van de steden schrijven.

Zowel de werkzaamheid naar buiten als ook het inwendige, het huiselijke en openbare leven moeten onder den invloed van de wet staan. De Karaïtische joden (die de zogenaamde overlevering of traditie verwerpen), zowel als de meeste christelijke Schriftverklaarders behouden deze woorden van Mozes als een beeldspraak, die bestendige opmerkzaamheid tegenover de geboden van de Heere voorschrijft. De Rabbanieten echter (die aan de overlevering hetzelfde recht toekennen als aan de Heilige Schrift), hebben deze plaats (Ex.13:9,16 Numeri. 15:37-41 Deuteronomium. 11:18-20) in de letterlijke zin opgevat. Vandaar het gebruik, dat na de Babylonische ballingschap ingevoerd werd, om gedenktekens aan voorhoofd en arm (Hebreeuws, Thephilin), zomen (Hebreeuws, Zizith, Matth.23:5) aan de kleren, en perkamentrolletjes (Hebreeuws, Mesusa) aan de posten te verbinden. Wat de Thephillin betreft, men maakte in een vierhoekig stukje hout, dat de vorm van een dobbelsteen had, drie gleuven ongeveer zo diep als het onderste lid van de kleine vinger. Daardoor ontstonden vier openingen, over welke geweekt leer van een rein dier gelegd werd, dat men in de kloven inperste, en wegnam, wanneer het daar droog was geworden. Het leer had nu vier holten, in welke men vier kleine perkamentrollen, opgevouwd en in kalfsharen gewikkeld, legde; op deze rollen waren vier gedeelten van de wet geschreven: Deuteronomium. 11:13-21; 6:4-9 Ex.13:3-10, 11-16. Dit doosje sloot men met een dubbel stuk leer, dat een vierde duim groter moest zijn, en stak vervolgens door een leren bandje, dat daaraan vastgemaakt was, een zwarte riem ter breedte van een gerstekorrel. Door deze riem bond men het doosje zo om het hoofd, dat het tussen de wenkbrauwen lag, terwijl de knoop achter in de nek zo gelegd werd, dat hij een d (Hebreeuws, d) vormde (een andere letter, de s of Sch was op het doosje aangebracht). Het overige van de riemen hing over de schouders, rechts tot aan de navel (Spreuken. 3:8), links tot op de borst. Dit waren de Thephillin schel (ascher el) rosch, of de gedenktekens aan het hoofd. Bij de andere, de Theph Schel Jad (gedenktekens aan de hand) had het leren doosje geen afdelingen, maar de vorm van een vingerhoed, of een van boven afgerond torentje. Daarin werd één perkamentrol, op welke de

vier bovengenoemde plaatsen in vier kolommen nauwkeurig en sierlijk geschreven waren, geborgen, en vervolgens werd het doosje, als boven gesloten, met een leren riem aan de binnenzijde van het bovenste gedeelte van de linkerarm vastgemaakt, onmiddellijk tegenover het hart. De knoop werd zo gelegd, dat het ene einde van de riem een y (Hebreeuws, i) vormde, en dus door beide gedenktekens de letters weergegeven werden van de naam yds (Schaddaï, d.i. de Almachtige, Ruth 1:20); het andere einde echter was lang genoeg, om driemaal om de arm gewonden, vervolgens aan de kleine vinger vastgemaakt, om dan nog driemaal om de drie middenvingers gewonden te worden..

De Mesusa bestond uit een perkament, dat van binnen met de woorden Deuteronomium. 6:4 vv. en 11:13 vv., en van buiten, nadat het samengerold was, met de naam Schaddaï beschreven, in een rond busje gesloten, en zo in een opening van de rechterdeurpost van de kamers of in de bovendorpel van de huisdeur geschreven werd. Bij het verlaten of inkomen van het huis raakte men de Mesusa aan, en sprak de woorden Psalm. 121:8 uit, waarbij Rabbi Bechai in de 2de eeuw n.Chr. de schone opmerking voegde: "de volken van de aarde menen, dat het geluk in huis van de sterren komt;" wij echter schrijven in onze posten den naam "de Almachtige," en belijden daarmee, dat God boven de sterren verheven is en dat van Hem alle zegen afdaalt. De zomen aan de vier uiteinden van het opperkleed, waren, zoals we bij Numeri. 15:37 vv. (Deuteronomium. 22:12) zagen, uit gevlochten snoeren van hemelsblauwe kleur vervaardigd, en met een snoer van dezelfde kleur aan de uiteinden vastgemaakt. De joden van de huidige tijd dragen deze nog, niet in het blauw, maar in het wit, zowel aan de kleinen Tallith, een klein tot aan de borst reikend manteltje, dat onder de gewone kleding verborgen is, als ook aan de grote Tallith, een gebedsmantel, die in de Synagoge omgehangen wordt, om de nek (vroeger bedekte men daarmee het voor- en achterhoofd)

II. Vs.10-25. In het land, dat Israël verwerven zal, wordt het bedreigd door het gevaar van aardsgezindheid die de Heere vergeet, en in het goede leven bevrediging zoekt en voldoening vindt. Dit gevaar is groter, omdat Israël terstond in het bezit van de aardse goederen komt, zonder deze met moeite te verwerven. Daarom vermaant Mozes hen, om de verlossing uit Egypte, waardoor Jehova aanspraak heeft op hun dankbaarheid, niet alleen zelf in gedachtenis te houden, maar de herinnering van deze uitredding ook voort te planten onder de volgende geslachten.

10. Als het dan zal geschied zijn, dat de HEERE, uw God, u zal hebben binnengebracht in dat land, dat Hij uw vaderen, Abraham, Izak en Jakob gezworen heeft, u te zullen geven; en u daar met het land zal hebben gegeven grote en goede steden, die gij niet gebouwd hebt.

11. En huizen vol van alle goeds, goud en zilver en andere kostbaarheden, (Genesis 24:10) die gij niet gevuld hebt, en uitgehouwen putten (Genesis 26:15 vv.), die gij niet uitgehouwen hebt, wijngaarden en olijfgaarden, die gij niet geplant hebt, a) en gij gegeten hebt en verzadigd zijt. 1)

a)Deuteronomium. 8:9,10

1) Verzadigd worden is een bijzonder gewichtige uitdrukking in de Schrift. Met de verzadiging van het lichaam is zo snel de verzadiging van de ziel verbonden, die de honger en dorst (Psalm. 42; Matth.5) uitsluit en aan wereldvergoding plaats geeft.

Zie, hoe Mozes dus geestelijk strijdt tegen de afgoderij van het hart, voordat hij van de afgoden spreekt..

12. Zo wacht u, dat gij ook niet geestelijk oververzadigd wordt (hoofdstuk 31:20), en de HEERE niet vergeet, 1) die u uit Egypte, uit het diensthuis, heeft uitgevoerd.

1) Het niet vergeten wordt in vs.13 nader bestemd als God vrezen, Hem dienen en bij Zijn Naam zweren. De vrees staat vooraan als de grondslag van de Israëlitische Godsverering. Zij is geen knechtelijke vrees, maar slechts de heilige vrees van de zondaar voor een heilig God, welke de liefde niet uit-, maar insluit..

13. Gij zult de HEERE, uw God, a) vrezen, en Hem alleen (Matth.4:10 Luk.4:8) dienen;
1) en gij zult bij Zijn naam zweren 2) (zie "De 10.20).

a)Deuteronomium. 10:20 Matth.4:10 Luk.4:8

1) Tussen vrezen en dienen is dit verschil, dat het eerste meer een zaak is van het hart en het tweede een zaak van het verstand..

2) Gij zult bij Zijn Naam zweren. Dit zweren ziet niet alleen, of in de eerste plaats, op die plechtige handeling voor de Overheid, of bij beloften in het dagelijkse leven, maar op het wezen van de godsdienst onder Israël, en is een andere en sterkere uitdrukking voor het de Heere dienen en vrezen, om daarmee aan te duiden, dat het vrezen een waarlijk heilig vrezen moet zijn, met de heiligste eerbied en met het heiligst ontzag gepaard, voor het Eeuwig Wezen van God. Ook wordt bij Zijn Naam zweren soms gebruikt voor het openlijk belijden van de Naam van de Heere Jesaja 45:23)

14. Gij zult andere goden niet navolgen, 1) namelijk van de goden van de volken, die rondom u zijn.

1) Door deze plaats verbiedt Mozes het volk om de eenvoudige dienst van God te laten varen, ofschoon de voorbeelden van bijgeloof gedurig hen voor de ogen zouden voorbij trekken. Dit nu zou een zeer schuldige onderneming zijn, dat nergens gevonden zouden worden, wie aan de tucht van de wet zich zouden onderwerpen, terwijl toch bij enkele volken nog enige Godsverering gevonden, of als zodanig genoemd werd. Daar daarom verschillende wijzen van verering evenzo vele afwijkingen waren van de rechte weg, was het noodzakelijk hen tijdig op het gevaar opmerkzaam te maken en alzo het gezag van één God te doen vaststaan, opdat de joden de gevoelens van alle volken zouden geringschatten. De bedreiging wordt er bij gevoegd, dat de straf bij de hand zou zijn, indien zij tot de bijgelovigheden zouden afwijken, omdat God een ijverig God was en onder hen Zijn troon had gevestigd. Dat God een ijveraar wordt genoemd is daarom omdat Hij geen wedijver toelaat, welke aan Zijn Glorie te kort

doet, noch evenmin, dat de dienst, Hem alleen verschuldigd, op een ander wordt overgedragen..

15. Want de HEERE, uw God, is een ijverig God in het midden van u, die Zijn eer aan geen anderen geeft (Ex.20:5), zodat, wanneer gij aan andere goden zou geven, wat Hem toekomt, de toorn van de HEERE, uw God, tegen u niet ontsteekt, en Hij u van de aardbodem verdelgt, zoals Hij reeds eenmaal wilde doen, bij de oprichting van het gouden kalf (Ex.32:10,12).

16. Gij zult echter ook de HEERE, uw God, a) niet verzoeken, in de een of andere zaak Hem tarten, om Zijn macht en hulp te tonen of Hij wel inderdaad onder u is, zoals gij Hem verzocht hebt te Massa b) in Rafidim (Ex.17:1-7); want dit verzoeken van God is een lastering van Zijn Goddelijke majesteit.

a) Matth.4:7 Luk.5:12 b) Numeri. 20:3

God verzoeken is dikwijls in de Heilige Schrift gemeld en veroordeeld als een God zeer tergende zonde, en deze wordt gewoonlijk geacht daarin te bestaan, òf dat men zich begeeft tot enige weg, enig werk, òf enige plichtsbetrachting, zonder genoegzame roeping, volmacht of regel, en wel uit hoofde van daarin op God te vertrouwen, òf dat men in enige toestand, waarin men zich bevindt, het gebruik van de gewone en verordende middelen verzuimt, begerende, verwachtende, of vertrouwende op enige buitengewone hulp of ondersteuning van God, zoals dus iemand, die zich onbedachtzaam in gevaar begeeft, vertrouwende op Gods aanwezigheid en bescherming, gezegd wordt God te verzoeken..

God niet verzoeken is evenzeer, Hem geven wat het Zijne is, en niets Hem onthouden, waarop Hij recht heeft. Daarom in de verordende weg, op Hem hopen en het alleen van Hem verwachten, en niet door ongeloof aan Zijn Almacht en Liefde, Hem de eer weigeren, die Hem toekomt..

17. Gij zult de geboden van de HEERE, uw God, vlijtig houden, bovendien Zijn getuigenissen, en Zijn instellingen, die Hij u geboden heeft.

18. En gij zult doen, wat recht en goed is in de ogen van de HEERE; opdat het u wel ga, en dat gij inkomt, en erft het goede land, dat de HEERE uw vaderen gezworen heeft te zullen geven.

19. Om al uw vijanden voor uw aangezicht te verdrijven, zoals de HEERE gesproken heeft.

20. Wanneer uw zoon u morgen zal vragen te allen tijde, wanneer gij de woorden, die ik u heden gebied, aan uw kinderen inprent (vs.7) zeggende: Wat zijn dat voor getuigenissen, en instellingen, en rechten, die deHEERE, onze God u geboden heeft. Welke aanleiding was daartoe? Welk doel hebben zij?

21. Zo zult gij tot uw zoon zeggen: wij waren dienstknechten van farao in Egypte; maar de HEERE heeft ons door een sterke hand uit Egypte gevoerd.

24. En de HEERE gebood ons bij die gelegenheid te doen al deze instelltingen, om te vrezen voor de HEERE, onze God, ons voor altijd ten goede, 1) om ons in het leven te behouden, zoals het op deze dag is. 2)

1) Ons voor altijd ten goede. Hier spreekt Mozes het uit, dat de wet, dat de geboden van God gegeven zijn, niet om de mens te plagen, niet om de mens te doen zuchten onder het harde juk van de dienstbaarheid van de wet, maar ons ten goede. De wet bedoelt het heil van de mens. Daarom zegt ook de dichter, dat aan het onderhouden van de geboden van de Heere groot loon is verbonden. Echter alleen het geloof ziet dit, door het geloof alleen wordt dit ontdekt. De onbekeerde mens ziet er niets van..

2) Met welke woorden hij leert, dat zij dubbel ondankbaar zouden zijn, indien zij verachten, wat God heeft gewild, dat hun voordelig zou zijn. Want dit is de kracht van dit zinsdeel, alsof hij zei, dat God niet slechts zorg heeft gehad voor Zijn eigen recht en voor het onderhouden van de wet, maar tegelijk ook het oog heeft gehad op wat hen nuttig zou zijn, hetgeen hij in het volgende vers helderder uitdrukt, als hij zegt, dat dit hun gerechtigheid zou zijn, indien zij de wet zouden waarnemen. Alsof hij wilde zeggen: dat de vorm, om rechtvaardig te leven, welke Gode behaagde, was voorgeschreven, waarom zij niets beters konden ontvangen. Hoe echter de waarneming van de wet op zichzelf gerechtigheid kon zijn en toch niemand uit de werken van de wet gerechtvaardigd wordt, zal elders verder worden uiteengezet. Want dat de wet toorn en vervloeking aanbrengt, heeft niet zijn oorsprong in een gebrek of een fout in de onderwijzing van God, maar is te wijten aan onze schuld, die van de gerechtigheid zo ver mogelijk zijn verwijderd, ja, vervreemd..

25. En het zal ons gerechtigheid zijn, wij zullen door God als rechtvaardige beschouwd en behandeld, met alle zegeningen overladen worden, als wij zullen waarnemen te doen al deze geboden, voor het aangezicht van de HEERE, onze God, zoals Hij ons geboden heeft.

Zoals de geopenbaarde godsdienst door onderwijzing en opvoeding in de wereld ingevoerd is, moet zij ook door deze middelen in stand worden gehouden. Zij heeft een weten, dat van boven af op bijzondere wijze ontvangen is, en het natuurlijke te boven gaat; daarom wekt zij echter ook telkens een hogere ontwikkeling dan iets anders ter wereld bij machte is te doen. Het onderwijs van de kinderen nu, door vragen en antwoorden, zoals het hier beschreven is, is inderdaad een voorbeeld van onderwijs niet slechts in de school, maar ook in de kerk. Hoe eenvoudig het schijnen mag, het vat toch, over de oorzaak handelende, na een korte inleiding (vs.21) krachtig en beknopt de beide feiten samen, waarop geloof en leven gebouwd zijn, te weten het oordeel over de wereld in vs.22 (hoofdstuk 4:34) en de verlossing van de gemeente (vs.23). De prediking van het oordeel van de wereld mag niet ontbreken, omdat dit gericht van de heiligheid van de Heere getuigt, en daarom het zout is, dat tegen valse gerustheid en bederf helpt bewaren, terwijl het bovendien de gehele omvang van de genade leert kennen. En Luther zegt met recht, dat het de herinnering van Gods weldaden is, die geloof en hoop in de mens ontsteekt.

HOOFDSTUK 7.

I. Vs.1-26. Een ander gevaar, waardoor Israël in het land Kanaän bedreigd zal worden, is gelegen in valse verdraagzaamheid, of het toegefelijk dulden van de Kanaänitische afgoderij. Terwijl Mozes vermaant, om zonder sparen de Kanaänieten te verbannen, en hun altaren met de afgodsbeelden te vernietigen, belooft hij aan Israël tegelijkertijd de zekere hulp van God, opdat de talrijke volksstammen niet vreest, tegen welke het strijden moet.

1. Wanneer u de HEERE, uw God, zal gebracht hebben in het land, waar gij naar toegaat, om dat te erven; en Hij a) vele volken voor uw aangezicht zal hebben uitgeworpen, de Hethieten, en de Girgasieten, en de Amorieten, en de Kanaänieten, en de Ferezieten, en de Hevieten, en de Jebusieten, zeven volken, 1)die, indien ook niet elk afzonderlijk, dan toch allen tezamen meerder en machtiger zijn dan gij. 2)

a) Deuteronomium. 31:3

1) Over deze volken, zie De 1.8 en Genesis 15:19 vv.; waar het te doen is om volstrekte volledigheid, vinden wij 10 namen, doordat de Kenieten, Kenisieten en Kadmonieten erbij gevoegd worden, en in plaats van de Hevieten de reuzen vermeld zijn. Hier echter Jozua 3:10) ziet Mozes op het gewichtig getal zeven. Op andere plaatsen worden nu eens zes (Exodus. 3:8,17; 23:23 Deuteronomium. 20:17) dan weer vijf (Ex.13:5) genoemd, of allen worden verenigd onder de gemeenschappelijke naam: de Amorieten (Genesis 15:16) of de Kanaänieten (Genesis 12:6; 13:7); de een van deze stammen was het machtigst, de andere, die gedeeltelijk in de laagte bij de zee, gedeeltelijk in het oosten aan de zijde van de Jordaan woonde Jozua 11:3), omringde enigermate de andere stammen, en stond het meest in betrekking met het buitenland..

2) De Heere doet hiermee Israël voelen, dat Kanaän en het bezit daarvan als vrije gift van God het volk zou te beurt vallen. Dat Israël het alleen zou kunnen veroveren in de kracht en mogendheden van de Heere..

2. En de HEERE, uw God, hen zal gegeven hebben voor uw aangezicht a) in uw macht, dat gij ze slaat, zo zult gij hen geheel verbannen; 1) gij zult geen verbond met hen maken (Ex.23:32; 34:12 Jozua. 9), noch hun genadig zijn, 2) hun het leven niet schenken, naar onze spreekwijze: geen kwartier geven.

a) Numeri. 33:52 Jozua. 11:11

1)Eigenlijk, zo zult gij hen zeker verbannen. Over deze uitdrukking, zie Leviticus. 27:29.

Wie menen, dat dit bevel onmenselijk was, matigen zich al te zeer een recht aan op Hem, die de Rechter van allen is. Want wel is het een fraai klinkende tegenwerping, dat het volk van God op ongerijmde wijze tot woestheid werd aangezet, om, terwijl men op verschrikkelijke wijze alles vernielde, noch sekse, noch leeftijd te sparen. Maar allereerst moet men er wel opletten, dat, terwijl God het land voor Zijn volk had bestemd, het naar Zijn wil is geweest,

dat de oorspronkelijke bewoners geheel en al werden vernietigd, opdat de bezitting voor Zijn volk leeg zou komen. Vervolgens moet men nog verder gaan en zeggen, dat Hij heeft gewild, dat, ten opzichte van die volken, de rechtvaardige bewijzen van Zijn straf in het oog zouden vallen. Vierhonderd jaar tevoren zou Hij toch naar verdienste hun zeer vele misdaden kunnen gewroken hebben. Zijn oordeel echter heeft Hij opgeschort en hen geduldig gedragen, indien zij zich soms mochten bekeren. Dit vonnis tekent toch: De ongerechtigheden van de Amorieten waren nog niet volkomen (Genesis 15:16). Nadat God voor vier eeuwen hen aldus heeft getekend, en deze zachtmoedigheid, hun stoutmoedigheid, of hun woede nog heeft vermeerderd, zodat zij niet hebben afgelaten Zijn toorn te tergen, was het zeker geen wreedheid, dat het uitstel door de zwaarte van de straf gedekt werd. Maar hier blijkt de verschrikkelijke en ontzettende verkeerdheid van het menselijk verstand. Indien Hij niet terstond toornt, verontwaardigen wij ons daarover; indien Hij de straffen uitstelt, beschuldigt onze drift Hem van nalatigheid en traagheid. Waar Hij echter als wreker van de misdaden tevoorschijn treedt, daar noemen wij Hem, of wreed, of hebben tenminste op Zijn gestrengheid iets af te dingen. Maar altijd spreekt Zijn rechtvaardigheid Hem vrij, terwijl onze valse beschuldigingen en onze hatelijke verkleiningen op ons eigen hoofd terugkeren..

Sommige uitleggers zijn van oordeel, dat hier de bedoeling is, niet dat geen enkele van die volken mocht blijven leven, maar dat zij als volken moesten worden uitgeroeid, d.w.z. dat hun staat en burgerlijke regering moest worden vernietigd. Voor deze mening wordt bijgebracht, dat verscheidene leden van de in vs.1 genoemde volken in het leven zijn gelaten, zoals Uria de Hethiet e.a. Men wil dan, dat, wie zich aan Israël onderwierp, in het leven werd gelaten, terwijl wie zich verzette, werd gedood..

2) Wij moeten alleen de Heere volstrekt liefhebben en anderen in Hem en om Zijnent wil. Dat is zover als het bestaat met Zijn welbehagen, daarom, wanneer Hij gebiedt te doden, dan mogen wij wel vrij doden. En dit mogen wij doen in opzicht van straf, die God verordend heeft, niet met haat, maar ook in liefde, vergevende het ongelijk, dat ons betreft, en biddende om genade en barmhartigheid voor de Persoon, indien hij God toebehoort..

4. Want zij, de heidense vrouwen en haar bloedverwanten, zouden uw zonen van Mij 1) doen afwijken, dat zij andere goden zouden dienen (Ex.34:16), en de toorn van de HEERE zou tegen u ontsteken, en u haastverdelgen (hoofdstuk 4:26; 6:15).

1) Van Mij, omdat Mozes hier spreekt in de naam des Heeren, of, omdat God sprak door de mond van Mozes..

7. De HEERE heeft geen lust tot u gehad, noch u verkoren, om uw veelheid boven alle andere volken, want gij was het kleinste van alle volken. 1)

1) Dit ziet op de afstamming van Israël uit Abraham, de eenling. De Heere verzekert hier, dat niet de menigte volk Hem heeft aangedreven, om het te verlossen uit Egypte, maar Zijn vrije en ongehoorde liefde, Zijn eed, welke Hij aan de aartsvaderen gezworen had. Israël moest het weten, en bij herhaling weten, dat het door vrije gunst en vrije ontferming was, wat het was..

8. Maar uit vrije, onverdiende genade heeft Hij u aangenomen, omdat de HEERE u a) liefhad, en opdat Hij hield de eed, die Hij uw vaderen gezworen had, daarom heeftu de HEERE met een sterke hand uitgevoerd, en heeft u verlost uit het diensthuis, uit de hand van farao, koning van Egypte, door welke verlossing gij juist zijn eigendom zijt geworden.

a)Deuteronomium. 10:15

9. Gij zult dan weten uit hetgeen met u en met de Egyptenaren gebeurd is; gij zult daaruit erkennen, dat de HEERE, uw God, die God is, de samenvatting van al het Goddelijke, de God van de goden, de Heer van de heren (hoofdstuk 4:35; 10:17), en zoals de enig ware, zo ook de waarachtige, die getrouwe God, welke het Verbond en de weldadigheid houdt aan wie, die Hem liefhebben en Zijn geboden houden, tot in duizendgeslachten.

a) Exodus. 20:5 Deuteronomium. 5:9

10. En Hij vergeldt een ieder van hen, die Hem haten, in zijn aangezicht om hem te verderven; Hij zal het Zijn hater niet a) vertrekken, 1) niet uitstellen ofschoon het menigmaal schijnt, alsof Hij het straffen vergeet (Psalm. 50:21 vv.), in zijn aangezicht2) zal Hij het hem vergelden (Exodus. 23:5 vv.; 34:6 vv.).

a) Nehemiah. 1:2

1)Vertrekken is een verouderd woord en betekent: uitstellen, verschuiven. In het Latijn: differre. De betekenis is, dat Hij Zijn haters de straffen niet zal uitstellen..

2) In zijn aangezicht wil hier zeggen, zodat hij het ziet en zelf aanschouwt, dat de Heere de haters van Zijn wet straft..

11. Houdt 1)dan de geboden, en de instellingen en de rechten, die ik u heden gebied, om die te doen.

1) Deze kracht van de genade en heiligheid van de trouwe Verbondsgod maant sterk aan tot het onderhouden van de Goddelijke geboden..

12. Zo zal het geschieden, omdat gij deze rechten, deze rechtsvorderingen, zult horen, en houden, en deze doen, dat de HEERE, uw God, u het Verbond en de weldadigheid zal houden, die Hij uw vaderen gezworen heeft.

13. En Hij zal u liefhebben, 1) en overeenkomstig Zijn belofte (Ex.23:25 vv. Leviticus. 26:3 vv.) zal u zegenen, en u doen vermenigvuldigen; en Hij zal zegenen de vrucht van uw buik, en de vrucht van uw land, uw koren, en uw most, en uw olie, de voortzetting van uw koeien, en de kudden van uw klein vee, in het land, dat Hij aan uw vaderen gezworen heeft u te geven.

1) De liefde van God tot Israël zou gezien worden in de zegeningen, welke zij zouden ondervinden, indien zij Zijn geboden onderhielden. Die zegeningen zouden bestaan in vermenigvuldiging van hun gezinnen en vermeerdering van hun inkomsten: "zij zouden nooit meer goederen hebben zonder erfgenamen, noch erfgenamen zonder goederen.".

14. Gezegend zult gij zijn boven alle volken; er zal onder u noch man noch vrouw onvruchtbaar zijn, ook niet onder uw beesten.

In dit vers wordt de belofte aan Adam en aan Noach gegeven, bevestigd in Israël, het uitverkoren volk van God, ten opzichte van hun verblijf in Kanaän..

15. En de HEERE zal alle ziekte van u afweren, waardoor andere landen om de afgoderij van hun bewoners getroffen worden, en Hij zal u, in het bijzonder, geen van de kwade ziekten van de Egyptenaren, die gij kent, die gij gedurende uw verblijf in hun midden bij ervaring hebt leren kennen (Exodus. 15:26 Deuteronomium. 28:20 vv.) opleggen, maar zal ze leggen op allen, die u haten, zoals Hij reeds bij de uittocht uit Egypte deed in de verschillende plagen. 1)

1) Egypte is reeds op zichzelf ene verzamelplaats van hevige ziekten, als pest en pokken, oogontsteking, blindheid, enz. (hoofdstuk 28:27,35); bovendien echter nemen daar ook de gewone ziekten spoedig een gevaarlijke wending. "Het was een merkwaardig verschijnsel, dat het land, waarvan de bewoners tegenover Israël de wereld en het heidendom vertegenwoordigden, ook in grote mate de macht van ziekte en dood openbaren moest, als beeld van de ellende van de zonde, waaronder de wereld gebukt gaat. In een beschrijving van het land worden, met betrekking tot de gezondheidstoestand, vier tijden in het jaar onderscheiden. In het eerste, het vochtige tijdperk, vertonen zich de oogziekten, de hospitaalkoorts en de diarree, die vooral onder de kinderen een vreselijke verwoesting aanrichten, evenzo onreine ziekten, door de slechte verhouding van gal en slijm tevoorschijn geroepen. In het derde tijdperk, de tijd van de ziekten, hebben de ziekten een ongeregelde loop, en wonden worden ligt door koud vuur aangetast.".

16. Gij zult dan al die volken verteren, 1) vernietigen (Numeri. 14:9), die de HEERE, uw God, u geven zal; uw oog zal nu echter ook, zoals ik reeds in vs.2 zei, hen niet sparenen, en gij zult hun goden niet dienen, want dat sparen, waarvan afgoderij het gevolg zal zijn, zou u een strik zijn, die u in het verderf sleept, want op die wijze zou de toorn van de Heere, uw God, tegen u ontsteken.

1) Wel moet men letten op het plan van God, waarmee Hij de Israëlieten terdege op het hart drukt, om alles te vernietigen, wat zij daar zouden vinden. Want, behalve dat Hij hen nu eenmaal, zoals zij waardig zijn, aan het verderf heeft overgegeven, zo wil Hij ook, dat het land, waarover Zijn Naam is aangeroepen, van alle onreinheden zou worden gezuiverd. Indien nu van de oorspronkelijke bewoners werden overgelaten, zouden deze terstond beproeven, hun verderfelijke dingen weer op de voorgrond te plaatsen, en waar nu overigens de Israëlieten meer dan genoeg tot bijgelovigheid geneigd waren, daar zouden zij gemakkelijk ertoe overgehaald worden, om de afgodsbeelden eer te bewijzen. Dit is daarom de reden, waarom God hen verbiedt, enige menslievendheid of toegevendheid jegens hen te gebruiken,

zoals uit het verband van de zin duidelijk blijkt, want dit wordt hen tegelijk op het hart gebonden, dat zij noch de volken mochten sparen, noch hun afgoden dienen. De reden, welke er wordt bijgevoegd: want dat zou u een strik zijn, moet tot de gehele verordening uitgestrekt worden, nl. dat het de joden tot verderf zou zijn, indien zij de volken zouden sparen, welke hen tot goddeloosheid zouden verleiden..

17. Zo gij in uw hart zei, wanneer thans, terwijl ik in de naam des Heeren van u eis, om de Kanaänieten te verdelgen, in uw binnenste de gedachte oprees: deze volken zijn talrijker dan ik, hoe zou ik hen uit de bezitting kunnenverdrijven?

1) De Heere kent zijn Israël; weet van welk maaksel zij zijn, daarom bemoedigt Hij hen, opdat zij niet als hun vaderen zullen weigeren het land binnen te trekken. Hij wijst hen op de wondertekenen, die gebeurd zijn, en belooft hen, dat dezelfde sterke hand en dezelfde uitgestrekte arm met Zijn volk zal zijn. Het verleden haalt de Heere aan, opdat Israël voor de toekomst gerust zal zijn in en door het geloof in de mogendheden van de Heere..

18. Vreest niet voor hen; gedenkt steeds, wat de HEERE, uw God, aan farao en aan alle Egyptenaren gedaan heeft:

19. a) De grote verzoekingen, waardoor Hij hem en Zijn volk op de proef stelde (hoofdstuk 4:34), die uw ogen gezien hebben, en de tekenen, en de wonderen, en de sterke hand, en de uitgestrekte arm (hoofdstuk 6:22) waardoor u de HEERE, uw God, heeftuitgevoerd; alzo zal de HEERE, uw God, doen aan alle volken, voor wiens aangezicht gij vreest; hij zal hen door dezelfde tekenen en wonderen bestrijden.

a)Deuteronomium. 4:34; 29:3

20. Daartoe zal de HEERE, uw God, nadat gij hen geslagen en op de vlucht gedreven hebt, ook a)horzels en andere vervolgers, waarmee Hij u op krachtige wijze ondersteunen zal (Exodus. 23:28), onder hen zenden; totdat zij omkomen, die overgebleven en, in spelonken en kloven,voor uw aangezicht verborgen zijn.

a) Jozua. 24:12

21. Ontzet u dus niet voor hun aangezicht; want de HEERE, uw God, is in het midden van u, 1)een groot en vreselijk God.

1) Hierin lag voor Israël de grootste bemoediging. De Heere God in het midden van hen, dan hadden zij niets te vrezen. Want hun God was meer dan alle schepselen samen..

22. En de HEERE, uw God, zal deze volken voor uw aangezicht allengs uitwerpen: 1) haastig, allen tegelijk, zult gij hen wel niet mogen te niet doen, opdat het wild van het veld, leeuwen, beren en andere verscheurende dieren (Exodus. 23:29), niet tegen u vermenigvuldige, daarom zult ge u echter nooit door vrees laten weerhouden van hun uitroeiing.

1) Zij moesten niet twijfelmoedig worden door de langzame voortgang van hun wapens, noch zich verbeelden, dat de Kanaänieten nooit zouden worden ten onder gebracht, indien dit in het eerste jaar niet gebeurde. Merkt op: wij moeten niet denken, dat, omdat de verlossing van de Kerk en de verdelging van haar vijanden niet haastig gebeurt, deze zaak nooit geschieden zal. God zal te Zijner tijd en op Zijn wijze Zijn werk verrichten, en wij mogen verzekerd wezen, dat dit altijd het beste is..

26. Gij zult dan de gruwel in uw huis niet brengen, dat gij een ban zou worden, zoals dat is; gij zult het geheel verfoeien en een gruwel daarvan hebben, want het is eenban.

Dezelfde God, die zonder moeite zeven machtige volken door een klein volkje bedwingt, en voor wie het een geringe zaak zou zijn, alle afgodsbeelden van de wereld te vernietigen; Hij, die zoveel doet, wil toch dit ene niet zelf doen, maar aan Zijn volk overlaten, om namelijk de afgoden van Kanaän te vernietigen. Wat mensen opgericht hebben, om Hem te honen, moeten mensen vernietigen, om Hem te loven.

HOOFDSTUK 8.

I. Vs.1-20. Om Israël te bewaren voor de zelfvergoding, waartoe het makkelijk kon komen, wanneer het bij de volle overvloed en de genietingen van het leven vergat, wie hun dit geschonken had, en zijn gelukkig lot aan eigen kracht en inspanning toeschreef, herinnert Mozes aan het volk de verootmoediging en beproeving, waardoor God het sinds de uittocht van Egypte heeft geleid. Door deze leiding heeft Hij aan Israël duidelijk getoond, dat het zonder Hem niets kan, maar dat Hij alles vergoedt en een onmisbare bezit is. Daarom moet Israël ook de Heere zijn God laten blijven, opdat zelfvergoding niet tot afgoderij leidt, en over het volk van God dezelfde straf komt, die het aan de heidenen voltrekken zal.

1. Alle geboden, die Ik u heden gebied, zult gij waarnemen om te doen, opdat gij leeft, en vermenigvuldigt, en inkomt, en het land erft, dat de HEERE aan uw vaderen gezworen heeft (hoofdstuk 4:1; 6:3 vv. Filip.3:1).

2. En gij zult tot dat einde gedenken aan de hele weg, die u de HEERE, uw God, deze veertig jaar in de woestijn, geleid heeft, opdat Hij u verootmoedigde, door Zijn almacht aan uw onmacht, door Zijn heiligheid aan uw zonde, door Zijn liefde aan uw ondankbaarheid herinnerd, wanneer gij door Hem in moeilijke omstandigheden gebracht werd, om u te verzoeken, in deze toestanden te dwingen tot openbaring van uw hart; want God verzoekt niet om te verleiden, maar om te onderzoeken, om te weten wat in uw hart was, of gij Hem geloven en in dat geloof Zijn geboden zou houden of niet.

3. En Hij verootmoedigde u 1) reeds spoedig bij de aanvang van de woestijnreis (Ex.16), en liet u hongeren, en spijsde u daarna niet met gewoon brood, maar met het Man, dat gij niet kende, noch uw vaderen gekend hadden, opdat Hij u bekend maakte, dat de mens niet alleen van het brood leeft, maar dat het Gods kracht is, die door het brood voedt en onderhoudt, en niet het brood zelf, dat de mens leeft van alles, wat uit de mond van de HEERE uitgaat, van elke andere zaak, wanneer de Heere wil, dat zij als voeding dient, of haar voor zo’n doel tevoorschijn roept en op buitengewone wijze schenkt.

1) Dat zij een tijd lang hadden gehongerd, van dat gebrek toont Hij nu het nut aan, opdat zij daardoor zouden bekennen, dat niet slechts door brood en wijn, maar door de verborgen kracht vna God het menselijk geslacht gevoed wordt. Want, ofschoon allen bekennen, dat door de goedertierenheid van God de aarde vruchtbaar is, zo hebben zij toch zo hun zinnen gezet op de spijs en drank, dat zij niet hoger klimmen, noch God erkennen als de Vader en Verzorger, maar veeleer Hem binden aan de uitwendige middelen, waaraan zij zijn overgegeven, alsof Zijn hand op zichzelf en zonder instrument niets ten uitvoer zou kunnen brengen of verrichten..

In deze zin wordt dit woord ook gebruikt door de Heiland (Matth.4:4 Luk.4:4). God kon ook zonder gewone voedingsmiddelen, door de kracht van Zijn almachtig woord en van Zijn wil alleen het leven onderhouden, waarmee zich dan ook die kracht verbinden of hoe zij werken mocht. Hij liet het geheel aan Zijn Vader over, om Zijn honger te stillen, hoe en wanneer deze wilde. Een verandering van stenen in brood was geen behoefte, zoals slechts het ongeloof kon

menen, omdat het alleen op de middelen ziet, en niet op Die, die aan het middel kracht geeft om te werken..

4. a) uw kleding is aan u niet verouderd, en uw voet is niet gezwollen 1) door gebrek aan goed schoeisel (hoofdstuk 29:5) deze veertig jaar.

a) Nehemiah. 9:21

1) Volgens vele uitleggers wordt in deze woorden gezegd, dat Israël uit de buit van de Egyptenaars aan de Rode Zee en van Amalek genoeg kleding en schoeisel ontvangen had, of een voldoende voorraad van wol en huiden bezat, waardoor alle behoeften van de woestijnreis vervuld konden worden. Dit komt echter niet overeen met de plaats van dit woord naast de vermelding van de wonderbare spijziging..

Men behoeft daarbij nog niet met de rabbijnen en kerkvaders de belachelijke onderstelling aan te nemen, dat de kleren en schoenen met de kinderen gegroeid zouden zijn, zoals het slakkenhuis met de slak; noch ook de beschikbare middelen tot verwerving van kleren en sandalen uitsluiten, zoals immers ook het Manna niet het gebruik van andere voedingsmiddelen uitsloot, wanneer deze verkrijgbaar waren (zie Ex 16.35)

Met deze uitdrukking wil de Heere zeggen, dat hun kleren niet versleten, noch hun sandalen verteerden, maar dat Hij, op wonderlijke wijze, voor de instandhouding van hun kleren zorgde..

5. Bekent dan in uw hart, dat de HEERE, uw God, u kastijdt
1) door Zijn verootmoedigingen en verzoekingen (vs.2)), zoals een man zijn zoon kastijdt, namelijk niet om u te verderven, maar om u te verbeteren, om u te vormen tot lof van Zijn heerlijkheid; als een gelovig overgegeven en kinderlijk gehoorzaam volk (hoofdstuk 1:31).

1) In het Hebreeuws Mejusrèka, eigenlijk was kastijdende. Kastijden moet hier opgevat worden in den zin van opvoeden, onder de tucht houden. Calvijn tekent hierbij aan: "dat Hij de gehele taak van een juiste opvoeding daarmee samenvat." Mozes houdt hen voor, om goed te onthouden, hoe de Heere hen met een vaderlijke liefde had omringd, en dat zij daarom geroepen en verplicht waren, om Zijn geboden te onderhouden..

6. En houdt de geboden van de HEERE, uw God, om ook onder de nieuwe omstandigheden in Zijn wegen te wandelen, en om Hem te vrezen.

9. Een land, waarin gij brood zonder schaarste eten zult, waarin u niets ontbreken zal: een land, waarvan de stenen ijzer zijn, ijzererts bevatten, en uit de bergen waarvan gij koper uithouwen zult.

Behalve de Jordaan, die hoger op door de meren Mérom en Gennesareth vloeit, en zich in de Dode zee uitstort, heeft Palestina geen rivier van betekenis. Er zijn echter in dit land meer of minder grote beken, die òf in de Middellandse Zee, òf in de Jordaan vloeien. Gedurende het

warme jaargetijde drogen de meeste uit, en behoren dan tot de zogenaamde Wady's, zoals men deels de kleinere in beddingen of dalkloven vloeiende wateren, deels ook de dalen zelf, door welke zij stromen, noemt (Job 6:15 Jer.15:18). In de Middellandse Zee stromen: de Sichor of beek van Egypte, Wady el Arisch (Numeri. 34:5 Jozua. 13:3), geheel in het zuiden; 2. de beek Besor of Wady Schoriah (1 Samuel 30:9); 3. de Wady Simsim of Askalon; 4. de beek Sorek (Richteren. 16:4); 5. de stroom Rubin, waarvan de oostelijke bron bij Bethlehem en Jeruzalem is, en tot wier stroomgebied het eikendal behoort, dat in 1 Samuel. 17:2,19; 21:9 genoemd wordt; 6. de stroom el-Audscheh (gekromde rivier) die van Efraïms gebergte daalt en ten noorden van Joppe zich uitstort, na de handelsweg van Egypte naar Damascus doorsneden te hebben (in de nabijheid van deze stroom, tussen Lydde en Joppe, werkte de apostel Petrus (Hand.9:32,36), daarom wordt hij ook de rivier van Petrus genoemd); 7. de Nahal Kana of rietbeek (de Statenvertalers hebben de naam niet vertaald) Jozua 16:5; 17:9); 8. de stroom Zerka of krokodillen-rivier (misschien de in Jozua. 19:26 vermelde Sischon-Libnath, volgens anderen de Belus, Nr.10); 9. de beek Kison (Richteren. 5:21; 1 Kon.18:40) 5.21); 10. de Belus of glasstroom, uit wier zand het eerste glas vervaardigd is (het is zeer zuiver en fijn zand en werd nog in de middeleeuwen naar Genua en Venetië uitgevoerd tot dit doel); ook vond, volgens de Griekse fabelleer, Hercules aan deze stroom de plant Colocasia, die zijn wonden heelde. Verder op in het noorden is nog: 11. de Leontes, die eerst in zuidwestelijke richting stromende het dal el Bukaä tussen de Libanon en Anti-Libanon doorsnijdt, vervolgens naar het westen keert, en zich ten noorden van Tyrus in de zee stort. De Libanon vormt bovendien nog 12 verschillende kleine, snelstromende beken, waaronder de Bostrenus, die echter in de Bijbel niet voorkomt, de voornaamste is..

Aan de westzijde van de Jordaan zijn voor de kennis van de Bijbel het belangrijkst: 1. de beek Krith (1 Kon.17:3,7); anderen zoeken hem aan de oostzijde van de Jordaan in de Wady Adjlun, ten noorden van de Jabbok), en 2. de Kedron, tussen Jeruzalem en de Olijfberg (2 Samuel 15:23). Aan de oostzijde zijn reeds vroeger (zie Nu 21.30) vermeld: 1. de Jarmuk of Hieromax. 2. de Jabbok, 3. de Wady Hesban, 4. de Zerka Maein en 5. de Arnon (grensrivier tegen Moab). Deze beken en stromen, waarbij we gemakkelijk nog een menigte zouden kunnen voegen, die uit de nieuwere aardrijkskunde van Palestina bekend zijn, waren echter niet voldoende voor de behoeften van de inwoners, omdat zij in de zomer uitdroogden. Men moest daarom door de kunst het drinkwater trachten te bewaren of te verkrijgen en deed dit deels door bronnen met welwater, deels door bakken of putten, waarin regenwater verzameld werd, deels door fonteinen met onderaardse waterleidingen (Leviticus. 11:36), deels door vijvers of open waterbekkens, die meest van stenen gebouwd en in dalen gelegen waren, zodat men het regenwater 's winters zonder moeite daarheen kon leiden. In de Bijbel worden behalve de waterleidingen van Jeruzalem genoemd: 1. de vijver van Gibeon (2 Samuel 2:13 Jer.41:12); 2. de vijver van Hebron (2 Samuel 4:12); 3. de vijver van Samaria (1 Kon.22:38). Niet vermeld worden de vijvers van Salomo, niet ver van Bethlehem, drie waterbassins bij het steile gedeelte van het dal ten westen van het dorp Urtas, uit vierkante steenblokken gebouwd, en blijkbaar van hoge ouderdom..

Wanneer hier de buitengewone vruchtbaarheid van Palestina geroemd wordt, is dit een getuigenis, dat de oude Romeinse schrijvers bevestigen (Tacitus Hist. V 6; Amm. Marcell XIV: 8 Want wat Strabo XVI. 2, 36 van Jeruzalem zegt, is een vrucht van onkennis en

verwarring). Michaël Servet, die in het jaar 1553 wegens dwaalleer ter dood gebracht werd, had dan ook geen recht, toen hij, met het oog op de huidige onvruchtbaarheid van Palestina, de beschrijving van Mozes bestreed. Thans heeft Jeruzalem voorzeker niet meer inwoners dan vroeger het kleinste stadje van Galilea (15.000), en het grootste gedeelte van de weg die naar Sichem voert, (18 uur lang) gaat door een natte, onvruchtbare, steenachtige landstreek. In het gebied van Beth-Séan bij de Jordaan, beneden het meer Gennesareth, vond Richardson op een afstand van 6 uur geen enkel dorp, en Jonas Korte (een vroom boekdrukker uit Altona, die in 1737-38 het Joodse land bezocht) verhaalt, dat hij in Palestina niet meer dan 10 bronnen gevonden heeft, die verder dan 80-100 schreden vloeiden. Deze verandering wordt echter genoegzaam verklaard (zie Ex 3.17en zie Nu 34.15), vooral door de onverzadigbare hebzucht van de Turken en Arabieren, die elke bebouwing van het land onmogelijk heeft gemaakt. Toen Burckhardt uit Bazel zijn verwondering te kennen gaf, omdat hij nergens vruchtbomen en tuinen zag, antwoordden de inwoners van Hauran: hoe? zouden wij dan voor vreemden planten en zaaien?" Hoeveel de grond ook nu opbrengt, indien hij slechts goed bebouwd wordt, meldt een Frans reiziger uit de jongste tijd. Een Engelsman had in de zogenoemde tuin van Salomo bij de bovengenoemde vijvers door drainering in één jaar zevenmaal aardappelen geoogst. Van de voortbrengselen van Palestina zijn de (vs.8) genoemde reeds vroeger besproken, anderen zullen later behandeld worden; ditzelfde geldt van het dierenrijk..

Wat echter het delfstoffenrijk aangaat, vermelden wij nog slechts tot verklaring van vs.9, dat Mozes waarschijnlijk gedacht heeft aan de Bazaltsteen, waarvan niet slechts in Bazan, maar ook in het gehele noorden van Kanaän grote lagen gevonden worden. Deze steen bevat 20% ijzer, en Mozes kan dus spreken van een land, "waarvan de stenen ijzer zijn." Bovendien zijn er echter ook bepaalde ijzermijnen tussen Jeruzalem en Jericho. Op de Libanon, die zo rijk is aan ijzersteen, dat men daar verscheidene ijzermijnen en smeltovens heeft; zijn ook sporen ontdekt van ontginning van de koperertsen. Daar deze streken volgens Jozua. 19:24,31 aan de stam Aser gegeven werden, die ze echter niet veroverde (Richteren. 1:31) ging de (Deuteronomium. 33:25) beloofde zegen "ijzer en koper zal onder uw schoen zijn" verloren. Israël schijnt nooit in het eigen land ijzer en koper bereid te hebben, want David ontving deze metalen, die hij in grote voorraad voor de tempelbouw verzamelde, uit Syrië (2 Samuel 8:8; 1 Kronieken 19:8; 23:3,14).

10. Als gij dan zult gegeten hebben en verzadigd zijn, zo zult gij de HEERE, uw God, loven over dat goede land, dat Hij u zal hebben gegeven. 1)

1) Met deze woorden vermaant Hij hen, dat zij zeer onbezonnen zouden zijn, indien deze zo grote goedertierenheid van God hen niet tot gehoorzaamheid drong, omdat niets ongerijmder is, dan, wanneer wij wel voorzien en verzadigd zijn, niet te erkennen, van waar ons de levensmiddelen zijn toegezonden. Alzo eist Mozes van hen dankbaarheid, wanneer zij in het aan hun beloofde land als in overvloed van alle goederen zullen genieten..

Duidelijk wil Mozes, en de Heere door Hem, zijn volk erop wijzen, dat het om de gave de Gever niet mag vergeten, opdat de zegen van de gave niet in een vloek verandert..

11. Wacht u, 1)wanneer gij dit land beërven en zijn voorrechten genieten zult, dat gij, daar welstand maar al te spoedig van God afleidt, de HEERE, uw God, niet vergeet, dat gij niet zou houden Zijn geboden, en Zijn rechten, enZijn instellingen, die ik u heden gebied.

1) Hoe noodzakelijk deze waarschuwing was, kan men opmaken uit het algemeen gebrek van het gehele menselijke geslacht, dat nog al te zeer wijd en zijd wordt aangetroffen. Want nauwelijks zal er één op de honderd worden gevonden, in wie de verzadiging niet een zekere bandeloosheid doet ontstaan. Later zegt Mozes in zijn lied over de hardnekkigheid van zijn volk: "Vet, ja! met vet overdekt geworden, sloeg het achteruit." Noodzakelijk daarom was het, dat aan zulke woeste mensen een teugel werd aangelegd, ja! dat hun teugelloosheid in voorspoed werd bedwongen. Maar ook tot ons mag en moet men deze regel uitstrekken, omdat het geluk bijna allen brooddronken maakt, zodat zij zich tegen God op ongebonden wijze gedragen, en Hem en zichzelf vergeten..

15. Die u geleid heeft in die grote en vreselijke woestijn, waar vurige slangen (Numeri 21:6) en schorpioenen, 1) en dorheid, waar geen water was;a) die u bij het begin van de reis te Rafidim (Ex.17:6), zowel als aan het einde te Kades-Barnéa (Numeri. 20:11), water uit de keiachtige rots voortbracht;

a) Psalm. 78:15; 114:8

1) Onder de plagen van de tropische gewesten rekent men ook de schorpioen, een insekt van de grootte van de rivierkreeft, met een hard schild, bruin lichaam, zwarte kop, scharen, en een zeer bewegelijke, door zes ringen gevormde staart, die een gifhoudende angel heeft, welke steken dodelijk zijn. In de Arabah zijn deze dieren talrijk, zoals uit de naam Akkrabim blijkt, die de reeks van klippen aan het noordeinde draagt (zie Nu 34.5)

16. Die u in de woestijn spijsde met Man, dat uw vaderen niet gekend hadden, om u te verootmoedigen en om u te verzoeken (vs.3), opdat Hij u ten laatste, wanneer Hij u eerst in het beloofde land zou gebracht hebben, wel deed 1) en door grote welvaart schadeloosstelde voor de geleden nood.

1) Het gezegde heeft, zoals alle leidingen met Israël, algemeen geldende kracht voor alle gelovigen. Door verootmoedigingen en verzoekingen voert de Heere alle Zijnen tot de zaligheid, door de woestijn van moeite, angst en nood en genadige doorhelping naar Kanaän, het land van de verkwikking en zaliging, tot het genot van Zijn Genade- en Heilsgoederen..

18. 1) Maar gij zult gedenken de HEERE, uw God, dat Hij het is, die u kracht geeft, om vermogen te verkrijgen; opdat Hij Zijn verbond bevestigt, 2) dat Hij aan uw vaderen gezworen heeft, zoals het op deze dag is.

1) Een bewijs van trots geeft hij nu aan, nl. wanneer de mensen aan hun vlijt, of arbeid, of beleid toeschrijven, wat zij moesten erkennen, als van Gods gunst ontvangen te hebben. Want wel zegt men, dat wij onze harten op allerlei wijze kunnen verheffen, maar dit is wel een voornaam stuk trots, om tot ons te trekken en voor ons te nemen, wat Gods eigendom is. Want

niets stemt ons meer tot bedaardheid en nederigheid, dan de erkenning van Gods gunst, omdat het een blijk is van bovenmate grote onbezonnenheid, de hand op te steken tegen Hem, van wie wij afhangen en aan wie wij ons zelf en al het onze verschuldigd zijn. Daarom bewijst Mozes terecht de trots van het menselijke hart uit het vergeten van God, indien zij menen, dat zij door hun eigen toedoen verkregen hebben, wat God uit gunst heeft verleend, opdat Hij hen aan zich verbonden hield. Te zeggen in het hart, betekent bij de Hebreeën, bij zichzelf overleggen, of bij zichzelf denken. Niet daarom wordt hier slechts de uiterlijke belijdenis van de mond bekend gemaakt, waardoor de mensen nog wel tonen, dat zij Gods goedheid dankbaar zijn (hoewel het dikwijls niets anders is, dan huichelarij en ijdelheid), maar Hij wil, dat zij er ernstig van overtuigd zijn, dat, wat zij bezitten, hun is toegevloeid van Zijn onverdiende goedertierenheid..

2) Opdat Hij Zijn Verbond bevestigt. De Heere wil het Israël gedurig en ook hier weer herinneren, dat er in Zijn volk geen waardigheid is, maar dat alle weldaden Verbondsweldaden zijn..

HOOFDSTUK 9.

OORZAKEN VAN KANAÄNS VEROVERING.

I. Vs.1-10:11. Mozes tracht Israël te bewaren voor het gevaar van de eigen gerechtigheid, die wèl Gods weldaden erkent, maar niet als onverdiende zegeningen, en daarom in de eigen persoon een oorzaak zoekt tot verklaring van de voorrechten van de Heere. God heeft niet in de voortreffelijkheid van het volk een aanleiding tot Zijn barmhartigheid gevonden, want in de woestijn heeft het zich tegen de Heere verzet, en meer dan eens het oordeel van volkomen verwerping verdiend, zodat Mozes telkens met zijn voorbede in de bres moest springen. Daardoor alleen waren de oordelen afgewend, en werd het einde gezegend.

1. Hoor, Israël! 1) Gij zult heden, nu spoedig Jozua 23:14), over de Jordaan gaan, dat gij inkomt, om volken te beërven, die groter en sterker zijn dan gij (hoofdstuk 7:1); steden, die groot en tot in de hemel gesterkt zijn (hoofdstuk 1:28).

1) Heel deze plaats bevat een lofdicht op de genadige goedertierenheid van God, waardoor Hij Zijn volk zich heeft verbonden, om Zijn Wet te gehoorzamen. Doch deze zeer scherpe prikkel, om de Israëlieten aan te zetten, moest er wezen, zouden zij geheel en al ertoe gebracht worden, om God te dienen en te beminnen, aan Wie zij zozeer verbonden waren. Mozes' doel daarom is om te leren, dat de Israëlieten zonder enige verdienste, maar door de bijzondere weldaad van God, erfgenamen zouden zijn van het land Kanaän, en dat dit geheel zou komen ten gevolge van het Verbond en de genadige aanneming tot kinderen, opdat zij wederkerig zouden volharden in de gelovige waarneming van het Verbond en alzo zich meer gewennen aan Zijn dienst. Want al te verschrikkelijk zou het zijn, dat zij niet vrijwillig God zouden tegenkomen, door zich aan de regering te onderwerpen van Hem, die het met Zijn genade was voorgekomen. Verder, opdat zij zich niets zouden aanmatigen, meldt hij de grootheid van de macht van God daarin, dat zij nooit zo vele volken hadden kunnen overwinnen, indien zij niet op verwonderlijke wijze uit de hemel daartoe waren geholpen. Hierom noemt hij die volken met name, wat hun menigte en het getal aangaat en vervolgens zegt hij: dat zij in oorlogskracht uitblonken..

3. Zo zult gij heden, terwijl gij de strijd tegen zulke volken onderneemt, weten, dat de HEERE, uw God, degene is, die als baanbreker voor uw aangezicht doorgaat, een a) verterend vuur, 1) om hen te vernietigen, zodat gij niet behoeft te vrezen, alsof zij niet overwonnen konden worden. Die zal hen verdelgen, en Die zal hen met dit doel voor uw aangezicht neerwerpen, hen reeds nu vreesachtig en vreesachtig maken Jozua 2:9), en gij zult ze uit de bezitting verdrijven, en zult hen haastelijk, indien ook niet allen tegelijk, te niet doen, zoals de HEERE, door mijn mond (Ex.23:27 vv.), tot u gesproken heeft. 2) Maar niet gij zijt het, het is de Heere, diedoor u zulke daden volbrengt; dit zult gij niet slechts erkennen, maar ook daarbij bedenken, waarom Hij juist door u zulke dingen tot stand brengt.

a) Deuteronomium. 4:24 Hebr.12:29

1) Het beeld van vuur wordt hier gebruikt, om daarmee te kennen te geven, de mogelijkheid, dat zo machtige volken zo spoedig zouden worden vernietigd. Zoals vuur alles in een kort ogenblik vernielt, zo zou God ook zijn voor de inwoners van Kanaän. Hij zou binnen korte tijd het beloofde land voor Israël gereed maken..

2) Wij moeten onze uiterste pogingen aanwenden, in afhankelijkheid van de Goddelijke genade, en wij zullen de genade verkrijgen, indien we de kracht, die de Heere verleent, op Zijn bevel en in Zijn Naam tewerkstellen..

5. Niet om uw gerechtigheid, noch om de oprechtheid van uw hart komt gij er heen in, om hun land te erven; maar om de goddeloosheid van deze volken verdrijft hen de HEERE, uw God, voor uw aangezicht uit de bezitting; en Hij heeft slechts aan u dit land gegeven, om het woord te bevestigen, dat de HEERE, uw God, aan uw vaderen Abraham, Izak en Jakob gezworen heeft.

Hier blijkt genoeg, dat er voor de verdienste geen plaats is, wanneer het Verbond van God zou worden te niet gemaakt en welke niet kon gevonden worden in een zo verkeerd en ongehoorzaam volk. Waarbij komt, dat God het Verbond met Abraham had gesloten, vier eeuwen vóórdat zij geboren waren. Waaruit volgt, dat deze weldaad uit een andere bron hun toevloeide..

Dat iemand zichzelf als rechtvaardig beschouwt, in plaats van de genade te begeren, is slechts mogelijk, omdat het rechte, diepere inzicht in het wezen van de gerechtigheid ontbreekt; want het werken is niet genoeg, de gehele inwendige toestand van het hart komt in aanmerking (1 Kon.9:4 Psalm. 24:4)

6. Weet, overtuig u dan zelf door de terugblik op het verleden, dat de HEERE, uw God niet om uw gerechtigheid, dit goede land geeft, om dat te erven; want gij zijt een hardnekkig volk, 1) gij zijt gelijk aan het lastdier, dat de nek niet buigen wil onder het juk (Ex.32:9).

1)Hardnekkig volk. Deze uitdrukking is ontleend aan de os, welke zijn nek niet buigen wil, of liever, welke niet eerder tot het gebruik geschikt is, voordat hij de nek heeft leren buigen onder het juk. Zo, wil Mozes zeggen, is ook Israëls volk, het is onwillig, om zich te buigen onder het juk van de Heere, onder het juk van de wet..

14. Laat van Mij af, dat Ik hen verdelg, en hun naam van onder de hemel uitdoe, en Ik zal u tot een machtiger en groter volk maken dan dit is.

Mozes geeft de uitdrukkingen bijna letterlijk terug, een bewijs, dat zij diep in zijn hart zijn gezonken..

14. Laat van Mij af, dat Ik hen verdelg, en hun naam van onder de hemel uitdoe, en Ik zal u tot een machtiger en groter volk maken dan dit is.

Mozes geeft de uitdrukkingen bijna letterlijk terug, een bewijs, dat zij diep in zijn hart zijn gezonken..

15. Toen keerde ik mij (Ex.32:15-19), en ging van de berg af; de berg nu brandde van vuur, en de twee tafelen van het Verbond waren op mijn beide handen. 1)

1) Toen Mozes hoorde, hoe weerspannig het volk was geworden, liet hij de tafelen niet op de berg, waar ze aan hem waren overgeleverd, maar hij bracht ze met zich, om geheel Israël, door ze voor hun ogen te verbreken, te doen zien, wat zij verloren hadden.

20. Ook vertoornde zich de HEERE zeer tegen Aäron, om hem te verdelgen; zodanig was toen uw toestand, wat het hoofd en de ledematen aangaat; doch ik bad ook op deze tijd voor Aäron, 1) en verwierf zijn herstel in Gods gunst, zodat hij toch later het Hogepriesterlijk ambt ontving, dat voor hem bestemd was (Leviticus. 8:1 vv. Ex.28:1 vv.).

1) Van een afzonderlijke voorbede voor Aäron lezen wij in Exodus niet. Deze was begrepen in die voor geheel Israël. Daarom zegt Mozes hier: Ik bad ook op deze tijd voor Aäron..

21. Maar uw zonde, het voorwerp, waarmee gij gezondigd had, het kalf, 1) dat gij had gemaakt, nam ik, en verbrandde het met vuur, en stampte het, malende het wel, totdat het verdund werd tot stof; en zijn stof wierp ik in de beek,die van de berg afstroomt, en gaf het u te drinken, opdat gij de nietigheid zou inzien van een god, die men drinken kan (Ex.32:20).

1) Ten einde hen een levendig besef te geven van de verdelging, waaraan zij toen bloot stonden, beschrijft hij de vernieling van het gegoten kalf, dat zij zich gemaakt hadden, en dat het werktuig van hun overtreding was geweest. Hij noemt dat kalf zonde, mogelijk niet alleen, omdat het het onderwerp van hun zonde was geweest, maar ook, omdat de vernieling ervan geschikt was tot een getuigenis tegen hun zonde, alsmede om hen te doen zien, wat degene, die daarmee hadden gezondigd, zelf verdiend hadden. Zij, die het kalf hadden gemaakt, waren hieraan gelijk, en hen zou geen ongelijk zijn aangedaan geworden, indien zij zelf dus tot stof verbrand, én vermalen én verstrooid waren geworden, zodat niets van hen was overgebleven. Het was een oneindige genade, dat God de vernieling en vernietiging van het afgodsbeeld toestond, in de plaats van de verdelging van de afgodendienaars..

29. Zij zijn toch uw volk, en uw erfdeel, dat Gij door uw grote kracht en door uw uitgestrekte arm hebt uitgevoerd.
1)

1) De inhoud van de bede is dezelfde als Ex.32:11-13, meer naar de vorm is zij met zoveel vrijheid herhaald, dat wel niemand anders, dan Mozes zelf, dit zou hebben durven doen. Bovenal staat het thema (vs.26): "Verderf uw volk en uw erfdeel niet," in nauw verband met het Woord van God (vs.12): "Uw volk, dat Gij uit Egypte gevoerd hebt, heeft het verdorven." Dit thema (Hebreeuws Al-Taschet) werd later, naar het schijnt, de leuze van David, die hij bij de vervolging van Saul gedurig in het hart had en in het gebed voordroeg. Maar hij gebruikte haar ook als richtsnoer in zijn handelingen tegenover Saul (1 Samuel 26:9,15; 2 Samuel.

1:14), daar hij wel wist, dit gebed slechts zolang voor zich en de zijnen te kunnen opzenden, als hij de redding door eigen hand vermijden en de gezalfde van de Heere sparen zou. Deze leuze werd zodoende ook wel tot een bijzonder lied, met afzonderlijke zangwijze en toon, zoals blijkt uit het opschrift: Al-Taschet boven Psalm. 57,58,59 en 75..

HOOFDSTUK 10.

DE VERNIEUWING VAN HET VERBOND MOET ISRAEL DWINGEN TOT DE LIEFDE VAN GOD.

1. In dezelfde tijd, toen ik door aanhoudende gebeden en smekingen herkrijgen moest, wat gij verkondigd had, en ook tenslotte de volkomen vernieuwing van het verbroken Verbond bewerkte, zei de HEERE tot mij: Houw u twee stenen tafelen, als de eerste, en klim tot Mij op deze berg (Ex.34:1); daarna zult gij u een kist van hout maken, laat daarna ook de reeds vroeger beschreven Ark van het Verbond (Ex.25:10 vv.) vervaardigen.

2. En Ik zal op die tafelen schrijven de woorden, die geweest zijn op de eerste tafelen; die gij gebroken hebt; en gij zult ze leggen in die kist. 1)

1) God zal Zijn Wet en Evangelie zenden aan degenen, wiens harten als tot heilige vaten en bewaarplaatsen zijn toebereid en geheiligd, om ze te ontvangen. Christus is de Ark, waarin de Wet veilig en ongeschonden bewaard is, waardoor dan ook het Verbond, uit kracht van zijn volmaakte gehoorzaamheid, de zijnen een eeuwige gerechtigheid aanbrengt en niet verbroken kan worden zoals gebeurde in de eerste Adam, toen de bewaring van Gods Wet aan hem was toevertrouwd..

5. En ik keerde mij, daar alles thans weer op die hoogte gekomen was, als vroeger, toen ik het eerst de berg verlaten zou hebben (Ex.31:18), indien niet de gebeurtenis, die (Ex.32) beschreven wordt, dit verhinderd had, en ik ging af van de berg (Ex.34:29) en legde, toen nu de tabernakel gereed, en op de eerste dag van de eerste maand in het tweede jaar van de uittocht onder mijn leiding opgericht was, de tafelen in de kist, die ik gemaakt had; en aldaar zijn zij, zoals de HEERE mij geboden heeft 1) (Ex.40:20).

1) Mozes voegt hier doorgaans bijeen, wat zakelijk bij elkaar behoort, zonder zich te binden aan de volgorde van de tijd, daar dit voor het doel van zijn rede zonder belang is. Zijn doel is, om aan te tonen, dat alle zegeningen, die Israël in het Verbond metde Heere ontvangt, slechts een vrucht zijn van de schuldvergiffenis en van de vernieuwde genade, welke de Heere op zijn gebed verleend heeft, en dat er daarom geen reden is, om van eigengerechtigheid gewag te maken. Bij de opsomming van deze zegeningen gedenkt Mozes, na de vermelding van de grootste weldaad, het herstel van wet en heiligdom, in vier volgende verzen aan de instelling van het Aäronitisch priesterschap en van de Levitische priesterdienst-ook een vrucht van zijn voorbede (hoofdstuk 9:20). Dat Mozes daarbij de vorm van de toespraak laat varen, en niet tot Israël, maar in de 3de persoon van Israël spreekt, komt geheel overeen met de eenvoudige en meer vrije stijl van de ouden. In geen geval geeft dit recht tot het veronderstellen van een latere bijvoeging, want dit gedeelte behoort in de samenhang van de rede, èn als vrucht van Mozes' voorbede voor Aäron, èn in verband met de uitlegging van het tweede gebod, dat de verering van de ware God regelt. Men kan de vorm verklaren door de veronderstelling, dat Mozes hier een gedeelte van zijn bericht over de reis (Numeri. 33) voorleest, of dat hij zou hebben willen zeggen: "Zo kan ik dan, nadat de Heere opnieuw alles heeft toegestaan, wat

door uw schuld verloren werd, in mijn bericht over de verdere gebeurtenissen schrijven: En de kinderen van Israël reisden, enz..

7. Vandaar reisden zij meer zuidelijk door het vlakke veld of de Arabah, naar Gudgod, of Hor-Gidgad, d.i. hol van Gidgad, tussen de berg Hor en de golf van Akabah, en vanGudgod naar Jotbath, een land van waterbeken (Numeri. 33:33).

Nadat Mozes de nieuwe tafelen en de Ark van het Verbond als goddelijke gunstbetoningen voorgesteld heeft, handelt hij eerst over het Hogepriesterschap, waarin Israëls verkiezing en bestemming als volk Gods het heerlijkst geopenbaard wordt. Uit zijn voorstelling blijkt, dat dit ambt duurzaam in Israël zal bestaan, en door Israëls en Aärons zonde in Kades (Numeri. 14:10) niet opgeheven is. Om dit aan te tonen, grijpt de man Gods zo ver vooruit in de geschiedenis, dat tegelijkertijd de dood van Aäron en de aanstelling van zijn zoon Eleßzar vermeld worden. Niet zonder oogmerk misschien worden daarbij eerst de bronnen van de kinderen van Jßakan (Beërôth Bene-Jßakan) en tenslotte Jotbath, een land van waterbeken genoemd. In de woestijn kent men een groter zegen dan bronnen en waterbeken; zij zijn een beeld van de geestelijke zegeningen, die door het Hogepriesterambt op Israël zullen neerdalen. En dat in klimmende mate, van bronnen tot waterbeken, zoals ook geschied is, toen het oudtestamentisch Hogepriesterambt plaats maakte voor het eeuwige van de Nieuwe Bedeling in Christus..

Met de geestelijke weldaden verbindt God meestal de lichamelijke. Zolang onder ons de bediening van het Woord en de uitoefening van de dienst van God van kracht is, zolang zal God ons ook met tijdelijke zegeningen weldoen.

8. In dezelfde tijd, 1) toen ik de tafelen van de wet in de Ark van het Verbond legde, scheidde de HEERE de stam Levi, waaronder de zonen van Aäron, zowel als de gewone priesters, begrepen zijn uit (Leviticus. 8; Numeri. 8), om de Ark van het Verbond van de HEERE te dragen, om voor het aangezichtvan de HEERE te staan, om Hem te dienen met offers en gebeden en om in zijn naam te zegenen (Numeri. 6:23 vv.; 1 Kronieken 24:13) door de priesters tot op deze dag.

1) In dezelfde tijd, d.w.z. ten tijde, toen het Verbond tussen de Heere en Zijn volk weer vernieuwd werd, en ziet daarom niet, zoals sommigen willen, op de tijd van Aärons dood..

I. Vs.12-11:32. Na de viervoudige waarschuwing keert Mozes terug tot de vermaning: "Israël moet de Heere, zijn God, vrezen en beminnen, Hem dienen en In Zijn wegen wandelen. Dat kan na zo’n verleden niet moeilijk zijn, maar volgt uit de rechte erkenning van Gods zegeningen. Slechts een besnijding van de voorhuid van het hart en vernietiging van de hardnekkige tegenstand is nodig, en ook deze heeft God reeds gebroken door Zijn tuchtiging. Deze toestand is echter voorwaarde van welstand in Kanaän, welks vruchtbaarheid niet, zoals in Egypte, van overstroming van de rivier, maar uitsluitend van de wateren en de zegen van de hemel afhangt. Daarom moet dit land ook terstond na de verovering op plechtige wijze tot een land van gehoorzaamheid gewijd worden.

12. Nu dan, Israël! daar gij alles, wat gij hebt en zijt, zonder verdienste en waardigheid, door schuldvergevende genade hebt en zijt, wat eist de HEERE, uw God, in deplaats van zo overvloedige bewijzen van barmhartigheid, die Hem het grootste recht geven op beantwoording van uw zijde, van u? Wat anders, dan de HEERE, uw God, te vrezen, in al zijn wegen te wandelen, en Hem lief te hebben, en de HEERE, uw God, a) te dienen, met uw gehele hart en met uw gehele ziel.

a) Deuteronomium. 6:5 Matth.22:37 Luk.10:27

13. Om te houden de geboden van de HEERE en zijn instellingen, die ik u heden gebied, u ten goede 1) (Micha 6:8).

1) Vrees (eerbiedige, niet knechtelijke) en liefde voor God moeten steeds met elkaar verbonden zijn; want de liefde zonder vrees voert tot traagheid en nalatigheid, de vrees zonder liefde brengt tot slavernij en vertwijfeling.

Door de vrees, die het meest de ernst van een nauwgezette wandel bevordert en Gods barmhartigheid leert verstaan, moet de liefde waarheid ontvangen en door liefde, die altijd vaster met de Heere verbindt, moet de vrees verheerlijkt worden..

De vrees voor de Heere, die door het bewustzijn van de eigen onheiligheid tegenover de heilige God ontstaat, moet de grondtoon van het hart zijn. Deze vrees, die Gods barmhartigheid recht leert erkennen, verwekt de liefde; en de liefde openbaart zich in het dienen van God met het gehele hart en de gehele ziel..

14. Ziet, 1)van de HEERE, uw God, is de hemel en de hemel der hemelen, 2) de aarde, en al, wat daarin is (1 Kon.8:27; Psalm. 24:1; 115:16 24.1).

1)Allereerst daarom herinnert hij, dat zij niet door eigen waardigheid, of door voortreffelijkheid van oorsprong van de overigen verschillen, maar omdat het God behaagd heeft hen voor te trekken, terwijl Hij met gelijk recht over allen heerst. Wat het woord betreft: de Heere heeft lust gehad aan uw vaderen, om die lief te hebben: met deze uitdrukking wordt geenszins twijfelachtig aangegeven, dat Hij tot liefde geneigd is. De bedoeling is duidelijk, dat God Abraham, met voorbijgang van alle andere volken op de aarde, uit vrije gunst, met zijn geslacht heeft aangenomen tot kinderen. Want Hij zegt niet, dat Hij de vaderen slechts heeft liefgehad, maar ook hun personen, hun hele geslacht..

2) De Heilige Schrift maakt onderscheid tussen de wolkenhemel, waaronder de vogels vliegen, de sterrenhemel, de plaats van de hemellichamen, en tussen de eigenlijke hemel, de zetel van Gods heerlijkheid, die dikwijls de hemel der hemelen genoemd is.

16. Besnijdt1) dan de voorhuid a) van uw hart, en verhardt, in het vervolg, uw b) nek niet meer, zoals gij het tot nu toe gedaan hebt (hoofdstuk 9:6,13).

a) Jer.4:4 b) Ex.32:9; 33:3; 34:9.

1) De besnijding in de natuurlijke zin is het afsnijden van de voorhuid van het mannelijk lid, om zijn voortbrengende kracht aan de Heere te heiligen. In de geestelijke zin wijst zij op een verwijdering van al het bedorven natuurlijke, het vleselijke, dat de werking van God en Zijn Geest verhindert. Het zijn onbesneden oren, die nog onvatbaar zijn voor Gods Woord; onbesneden lippen, die de hogere, Goddelijke taal niet gebruiken en de lof van de Allerhoogste nimmer verkondigen, onbesneden harten, die nog geheel beheerst worden door de natuurlijke trots en hoogmoed, die de vrees en liefde voor God, door het zelfvertrouwen het waarachtig Godsvertrouwen uitsluit. De voorhuid van het hart is deze tweevoudige, zondige natuurlijkheid (Jeremia. 17:9)

Bij gevolgtrekking blijkt, waarom van de aanneming melding gemaakt is, namelijk, opdat de Joden meer heilig en met des te meer ijver God zouden dienen, Die zij als zeer weldadig hadden leren kennen. Hij eist daarom wederkerig liefde. Want niets zou schandelijker zijn, dan dat de dankbaarheid niet geopenbaard werd door godzalig en rechtvaardig te leven. Maar omdat de mensen volstrekt niet van nature geneigd zijn of geschikt om God te gehoorzamen, vermaant Mozes hen tot verloochening van zichzelf en om de lusten van het vlees te beheersen en te bedwingen. Want het hart te besnijden is hetzelfde als zich te reinigen van de kwade begeerlijkheden. Ondertussen kastijdt hij hun vreselijke hardheid van hart, waar hij hen verbiedt, nog meer, of voor het vervolg, hard van nek te zijn, alsof hij wilde zeggen, dat zij eindelijk eens die verkeerdheid van het gemoed moesten uitschudden, waarin zij al veel te lang hadden volhard..

16. Besnijdt1) dan de voorhuid a) van uw hart, en verhardt, in het vervolg, uw b) nek niet meer, zoals gij het tot nu toe gedaan hebt (hoofdstuk 9:6,13).

a) Jer.4:4 b) Ex.32:9; 33:3; 34:9.

1) De besnijding in de natuurlijke zin is het afsnijden van de voorhuid van het mannelijk lid, om zijn voortbrengende kracht aan de Heere te heiligen. In de geestelijke zin wijst zij op een verwijdering van al het bedorven natuurlijke, het vleselijke, dat de werking van God en Zijn Geest verhindert. Het zijn onbesneden oren, die nog onvatbaar zijn voor Gods Woord; onbesneden lippen, die de hogere, Goddelijke taal niet gebruiken en de lof van de Allerhoogste nimmer verkondigen, onbesneden harten, die nog geheel beheerst worden door de natuurlijke trots en hoogmoed, die de vrees en liefde voor God, door het zelfvertrouwen het waarachtig Godsvertrouwen uitsluit. De voorhuid van het hart is deze tweevoudige, zondige natuurlijkheid (Jeremia. 17:9)

Bij gevolgtrekking blijkt, waarom van de aanneming melding gemaakt is, namelijk, opdat de Joden meer heilig en met des te meer ijver God zouden dienen, Die zij als zeer weldadig hadden leren kennen. Hij eist daarom wederkerig liefde. Want niets zou schandelijker zijn, dan dat de dankbaarheid niet geopenbaard werd door godzalig en rechtvaardig te leven. Maar omdat de mensen volstrekt niet van nature geneigd zijn of geschikt om God te gehoorzamen, vermaant Mozes hen tot verloochening van zichzelf en om de lusten van het vlees te beheersen en te bedwingen. Want het hart te besnijden is hetzelfde als zich te reinigen van de kwade begeerlijkheden. Ondertussen kastijdt hij hun vreselijke hardheid van hart, waar hij

hen verbiedt, nog meer, of voor het vervolg, hard van nek te zijn, alsof hij wilde zeggen, dat zij eindelijk eens die verkeerdheid van het gemoed moesten uitschudden, waarin zij al veel te lang hadden volhard..

17. Want 1) de HEERE, uw God, is een God van de goden, en een a) Heer van de heren. 2) Hij staat op de hoogste plaats, onder allen, die als goden en heren vereerd worden, omdat Hij bestaat als God en Heer; die grote, die machtige, en die, voor al Zijn tegenstanders, vreselijke God, die b) geen aangezicht aanneemt, noch geschenk ontvangt, 3) zoals de menselijke heren en rechters wel eens doen. De geringste en meest verlatene is in Zijn schatting niet minder dan de aanzienlijkste en machtigste.

a) Openb.17:14 b) 2 Kron.19:6,7 Job 34:19 Hand.10:34 Rom.2:11 Galaten. 2:6 Efez.6:9 Kol.3:25; 1 Petrus. 1:17.

1) Opdat zij dit onderwijs niet gering zouden schatten bepaalt Hij hen bij de vreselijke regering van God, omdat hieruit verachting en verwaarlozing zou ontstaan, wanneer de Majesteit van God hen niet altijd tot de rechte aanbidding zou aanzetten. Alzo, door vrees in te boezemen, schrikt hij hen af van toegeeflijkheid en onaandoenlijkheid..

2) God van de Goden en Heer van de heren. Hiermee stelt Mozes God voor aan Israël als de hoogste God, buiten Wie en boven Wie er geen God is en tevens als de Souvereine en alleen machtige Gebieder van het Verbond. Het is zijn bedoeling, om bij zijn volk de diepste eerbied in te planten voor de Heere God, opdat zij door heilige vrees en diepe eerbied zouden worden afgehouden van het dienen van andere goden..

3) Gods onkreukbare rechtvaardigheid wordt hiermee aangeduid. Mogen rechters onder de mensen nog soms geschenken aannemen, God, de Heere, is recht in al zijn weg en werk. Daarom zal Hij zich ook een Rechter van de weduwen betonen en een Vader van de wezen..

18. Die het recht van de wees en van de weduwe doet; en de vreemdeling liefheeft, dat Hij hem brood en kleding geeft.
1)

1) Met weduwen en wezen worden zij aangegeven, die als het ware zonder natuurlijke beschermer verkeren en met de vreemdeling, degene, die in nood en ellende verkeren..

19. Daarom zult gij de vreemdeling liefhebben, want gij zijt vreemdelingen geweest in Egypte.1) Niet slechts door Zijn geboden en door Zijn voorbeeld herinnert de Heere u aan deze eis, maar ook door uw ondervinding gij weet wat het is, verdrukte vreemdelingen te zijn, en in die verdrukking hulp en redding te ontvangen.

1) Gezegend zijt gij, o Heilige Geest, voor Uw reinigende, bewarende en vernieuwende invloed, dat ik geroepen ben uit de toestand van een vreemdeling in Egypte, zoals mijn vaders waren, en nu gevonden word onder het getal van de kinderen van God en mijn erfdeel is onder de geheiligden.

20. De HEERE, uw God, zult gij a) vrezen, Hem zult gij dienen, en Hem zult gijb) aanhangen en bij zijn naam zweren. 1)

a)Matth.4:10 Luk.4:8 b)Deuteronomium. 13:4

1) De eed is in generlei opzicht zondig en door God verboden, maar integendeel Gods- en liefdedienst, of zoals Luther in de grote Catechismus zegt: Een recht en goed werk, waardoor God geprezen, waarheid en recht bevorderd, leugen verslagen, mensen bevredigd, gehoorzaamheid volbracht en twist beslecht wordt; want God zelf komt daar in het midden, en scheidt recht en onrecht, goed en kwaad. In de oudste tijden nu, toen men de eed heilig hield, was de waarschuwing voor lichtzinnig zweren minder noodzakelijk; maar wel was er gevaar, dat deze godsdienstige handeling een afgodische zonde worden, wanneer men bij de afgoden zwoer, en dus de dienst van het Heiligdom overnam. De inhoud van de oudtestamentische geboden is daarom met betrekking tot de eed: bij Zijn (de enige, waarachtige God) naam zult gij zweren, en niet bij een andere naam; en de Profeten voorspellen een tijd, waarin elke knie zich voor God buigen en elke tong bij Zijn naam zweren zouden Jesaja 19:18; 45:23; 65:16 Jer.4:2; 12:16). Toen na de Babylonische ballingschap dit gevaar overwonnen was, omdat de Joden een afschrik hadden van de afgoden (Rom.2:22), moest een andere verkeerdheid worden bestreden: het lichtvaardige, gewetenloze zweren. Sinds deze tijd nam een uiterste richting steeds toe, die uit vrees van misbruik de naam des Heeren volstrekt niet op de lippen wilde nemen (zie Le 24.12). Toen men echter nu, in plaats van de naam van God, iets dat heilig, geëerd of bemind was gebruikte, b.v hemel en aarde, de tempel, de stad Jeruzalem, het eigen hoofd, verdween daarmee ook steeds meer het bewustzijn van de heiligheid van de eed en het lichtzinnig zweren werd zo algemeen, dat de joden daarom berucht werden bij de Romeinen. Tegen deze zonde strijden (Matth.5:33 Jak.5:12)

Mozes beschrijft de vrees voor God d.i. de rechte Godsverering, naar haar drievoudige openbaring: door de daad (God dienen); in het hart (Hem aanhangen) en met de mond (zweren bij Zijn Naam)

21. Hij is uw lof, en Hij is uw God! 1) die bij u gedaan heeft deze grote en vreselijke dingen, die uw ogen, sinds de uittocht uit Egypte, gezien hebben.

1) Opdat Mozes zijn volk des te gemakkelijker zou overtuigen, dat er niets beter was of niets meer gewenst dan zich aan de regering van God te onderwerpen, vermaant hij hen, dat er niets is buiten Hem, waarin zij zouden kunnen roemen. Alsof hij wilde zeggen, dat zij in dat ene gelukkig waren, dat God hen in zijn trouw had opgenomen, doch dat, wanneer zij deze roem zouden laten varen, zij ellendig en verloren zouden zijn. God nu wordt de lof van zijn volk genoemd, als hun eer en ornament. Waaruit volgt, dat, indien zij een ware en degelijke en gelukkige staat begeerden te genieten, zij hiervoor moesten zorg dragen, dat zij zich hielden onder Zijn hoede, terwijl, indien zij daarvan zouden beroofd zijn, er niets anders hen restte dan vrees en schande. Met dezelfde bedoeling voegt hij erbij, dat Hij hun God is, omdat niets dwazer of ongerijmder zou zijn, dan Hem, de Bouwheer van de wereld, niet aan te nemen, waar Hij zich uit eigen beweging als hun God aanbiedt..

22. Uw vaderen vertrokken naar Egypte met a) zeventig zielen (zie "Ge 46.27); en nu heeft u de HEERE, uw God, overeenkomstig Zijn belofte aan de vaderen (Genesis 15:5; 26:4; 28:14) gesteld als de sterren aan de hemel in menigte; 1)zodat gij 600.000 mannen sterk, behalve de vrouwen en de kinderen, uit Egypte vertrokken zijt (Ex.12:37).

a) Ex.1:5 Hand.7:14

1) Mozes wijst hen op de grote daden van de Heere, op zijn bijzondere weldaden, opdat Israëls volk het zou weten, dat God niet alleen een souverein, maar ook nog een wettig verkregen recht op hen had..

HOOFDSTUK 11.

REDENEN, WAAROM GOD BEMIND EN GEHOORZAAMD MOET WORDEN.

1. Daarom zult gij de HEERE, uw God, liefhebben. Zoals ik u reeds (hoofdstuk 6:5) zei en gij zult te allen tijde onderhouden zijn bevel en zijn instellingen, en zijn rechten, en zijn geboden. 1) Zoals Hij Zijn wet zo veelzijdig heeft ingericht, dat gij naar die regel uw leven in alle betrekkingen en omstandigheden kunt inrichten, zult gij nu ook uw gehele leven richten naar Zijn wil.

1) De Heere is u niet maar een aanrader en aanmaner, een verzorger en beschermer, maar voor alles uw God, die als God over u te gebieden en van u gehoorzaamheid, blinde, stipte, volkomen gehoorzaamheid te vorderen heeft, Hij vraagt u niet wat gij goed vindt, noch wat gij ervan begrijpt, maar zet het voor u in, verordent het en bakent voor u de weg af, en nu is er voor u geen keuze, nu moet gij al uw hoogheid afleggen, en stil als het gespeende kind naar die instellingen en op die weg wandelen..

29. Zo zal komen de Leviet, omdat hij geen deel noch
erfgoed met u heeft, en de vreemdeling, en de wees, en de
weduwe, die in uw poorten zijn, en zullen eten; 1) zij
zullen in uw woning een tiendmaaltijd met elkaar houden van
hetgeen gij achtergelaten hebt, en verzadigd worden, opdat
u de HEERE, uw God, ook verder zegent in al het werk van uw
hand, dat gij doen zult; want zijn zegen zal slechts uw
deel zijn, wanneer gij overeenkomstig zijn geboden handelt.
2)

1) Hiermee is nu de instelling van de tienden volledig
beschreven; wij werpen daarom nogmaals een blik op de
samenhang, het wezen en de betekenis van deze verordening.
Reeds de toewijding van de eerstgeboorten (Ex.13:2,11 vv.
Leviticus. 27:26 vv. Numeri. 3:5-13;
8:16-19; 18:15-18 Nu 3.5-13 8.16-19 18.15-18), en de
opbrengst van de eerstelingen (Exodus. 23:19
Numeri. 18:12 vv.) moest Israël voorstellen als
een volk van het eigendom en zijn bezittingen als een gave van
de Heere, waarvan zij slechts de rentmeesters en
vruchtgebruikers waren. Deze gaven moesten daarom naar Gods
wil besteed worden, d.i. tot bevordering van Gods rijk en van
de ware godsdienst, tot betamelijke veraangenaming van het
leven, en tot ondersteuning van de hulpbehoevende naaste. Dit
nu werd door de instelling van de tienden geregeld en in de
harten van het volk ingeprent. Het tiende gedeelte van alle
inkomsten moet afgezonderd worden, omdat het getal tien, als
insluitende alle grondgetallen, zinnebeeld van de volledigheid

is, en de omvang van het geheel dus op de beste wijze afbeeldt. Een eerste tiende, voor de Levieten bestemd, moet gebruikt worden tot bevordering van het Godsrijk (Leviticus. 27:30 vv. Numeri. 28:21 vv.); van het overblijvende wordt een tweede tiende afgezonderd, die eerst nu ter sprake komt, waar Israël het beloofde land zal beërven. Bij het einde van ieder eerste en tweede jaar na het zevende moet zij gebruikt worden tot een maaltijd voor de huisgenoten, en wel bij het heiligdom. Israël moest zich daar verheugen in de gaven van zijn God, het goede van de aarde als een dankoffer genieten, en het bewustzijn meenemen, dat ook de voorraad thuis op gelijke wijze en met hetzelfde doel te besteden was, namelijk ten behoeve van het gezin, als onder Gods ogen, en in Zijn gemeenschap. In het derde jaar echter doet de godvruchtige dienstknecht van de Heere voor zich en de zijnen afstand van dit genot, en schenkt zijn tiende onverdeeld aan alle behoeftigen. Hij toont dus door de daad, met de handen te willen arbeiden, om te kunnen geven aan elk die gebrek lijdt. Dezelfde gave wordt nogmaals verleend in het 6e jaar, en dan volgt de grote Sabbat, waarin het land zijn rust viert, bezitters en nietbezitters gelijk voedt door ongedwongen opbrengst, en hun tijd geeft, om ongestoord te denken aan de belangen van de ziel. Men heeft ook wel van een derde tiende gesproken, maar waarschijnlijk ten onrechte, omdat men het gebruik van de tweede tiende in het 3e en 6e jaar als zodanig beschouwde. Toch is het wel mogelijk, dat men de armentienden in het 3e en 6e jaar voor de behoeftigen overgaf, en in die jaren een derde tiende voor de tempelmaaltijd afzonderde, wat voorzeker niet in strijd zou geweest zijn met de bedoelingen van de goddelijke wet.
.

Men kan deze tienden niet de derde tienden noemen, zoals vele rabbijnen hebben gedaan, maar veeleer de armentienden..

2) Opdat Israël zich beijveren zal, om ook deze verordening van God te gehoorzamen, voegt de Heere de belofte van zegen en voorspoed aan dit gebod toe..

29. Zo zal komen de Leviet, omdat hij geen deel noch erfgoed met u heeft, en de vreemdeling, en de wees, en de weduwe, die in uw poorten zijn, en zullen eten; 1) zij zullen in uw woning een tiendmaaltijd met elkaar houden van hetgeen gij achtergelaten hebt, en verzadigd worden, opdat u de HEERE, uw God, ook verder zegent in al het werk van uw

hand, dat gij doen zult; want zijn zegen zal slechts uw
deel zijn, wanneer gij overeenkomstig zijn geboden handelt.
2)

1) Hiermee is nu de instelling van de tienden volledig
beschreven; wij werpen daarom nogmaals een blik op de
samenhang, het wezen en de betekenis van deze verordening.
Reeds de toewijding van de eerstgeboorten (Ex.13:2,11 vv.
Leviticus. 27:26 vv. Numeri. 3:5-13;
8:16-19; 18:15-18 Nu 3.5-13 8.16-19 18.15-18), en de
opbrengst van de eerstelingen (Exodus. 23:19
Numeri. 18:12 vv.) moest Israël voorstellen als
een volk van het eigendom en zijn bezittingen als een gave van
de Heere, waarvan zij slechts de rentmeesters en
vruchtgebruikers waren. Deze gaven moesten daarom naar Gods
wil besteed worden, d.i. tot bevordering van Gods rijk en van
de ware godsdienst, tot betamelijke veraangenaming van het
leven, en tot ondersteuning van de hulpbehoevende naaste. Dit
nu werd door de instelling van de tienden geregeld en in de
harten van het volk ingeprent. Het tiende gedeelte van alle
inkomsten moet afgezonderd worden, omdat het getal tien, als
insluitende alle grondgetallen, zinnebeeld van de volledigheid
is, en de omvang van het geheel dus op de beste wijze
afbeeldt. Een eerste tiende, voor de Levieten bestemd, moet
gebruikt worden tot bevordering van het Godsrijk (Leviticus. 27:30 vv.
Numeri. 28:21 vv.); van het
overblijvende wordt een tweede tiende afgezonderd, die eerst
nu ter sprake komt, waar Israël het beloofde land zal beërven.
Bij het einde van ieder eerste en tweede jaar na het zevende
moet zij gebruikt worden tot een maaltijd voor de huisgenoten,
en wel bij het heiligdom. Israël moest zich daar verheugen in
de gaven van zijn God, het goede van de aarde als een
dankoffer genieten, en het bewustzijn meenemen, dat ook de
voorraad thuis op gelijke wijze en met hetzelfde doel te
besteden was, namelijk ten behoeve van het gezin, als onder
Gods ogen, en in Zijn gemeenschap. In het derde jaar echter
doet de godvruchtige dienstknecht van de Heere voor zich en de
zijnen afstand van dit genot, en schenkt zijn tiende
onverdeeld aan alle behoeftigen. Hij toont dus door de daad,
met de handen te willen arbeiden, om te kunnen geven aan elk
die gebrek lijdt. Dezelfde gave wordt nogmaals verleend in het
6e jaar, en dan volgt de grote Sabbat, waarin het land zijn
rust viert, bezitters en nietbezitters gelijk voedt door
ongedwongen opbrengst, en hun tijd geeft, om ongestoord te
denken aan de belangen van de ziel. Men heeft ook wel van een

derde tiende gesproken, maar waarschijnlijk ten onrechte, omdat men het gebruik van de tweede tiende in het 3e en 6e jaar als zodanig beschouwde. Toch is het wel mogelijk, dat men de armentienden in het 3e en 6e jaar voor de behoeftigen overgaf, en in die jaren een derde tiende voor de tempelmaaltijd afzonderde, wat voorzeker niet in strijd zou geweest zijn met de bedoelingen van de goddelijke wet.
.

Men kan deze tienden niet de derde tienden noemen, zoals vele rabbijnen hebben gedaan, maar veeleer de armentienden..

2) Opdat Israël zich beijveren zal, om ook deze verordening van God te gehoorzamen, voegt de Heere de belofte van zegen en voorspoed aan dit gebod toe..

HOOFDSTUK 15

OVER HET SABBATSJAAR, VERKOCHTE KNECHTEN EN DE EERSTGEBOORTE.

I. Vs.1-23. Wijst reeds de instelling van de tiendmaaltijden op de verplichting, om van de ontvangen zegen armen en noodlijdenden te ondersteunen, ook andere godsdienstig-kerkelijke instellingen hebben het doel, om Israël barmhartigheid in te boezemen tegenover de verdrukte. Het Sabbatsjaar, dat elke zeven jaren ééns terugkeert, vermaant de schuldeiser, om zijn schuldenaars niet te benauwen, maar geduld tegenover hen te oefenen, en de vrijlating van de lijfeigen Israëlieten biedt hun de gelegenheid, om ook te zien op hetgeen van een ander is. Ook het gebruik van de eerstelingen onder het vee, dat geofferd worden kan bij het heiligdom, herinnert het volk van God aan de verdrukking en verlossing in Egypte, opdat zij hulpvaardig, toegevend en mild zouden zijn tegenover de naaste.

1. Aan heta) einde van elke zeven jaren zult gij een vrijlating 1) maken en u op die wijze nog meer mild en vriendelijk tonen tegenover armen en verdrukten, dan door de overgave van de tweede tiende in het 3e en 6e jaar (hoofdstuk 14:28 vv.).

a) Ex.21:2 Jer.34:14

1) Hier wordt de joden een bijzondere menslievendheid onder elkaar voorgeschreven, nl. dat in ieder zevende jaar, de ene broeder aan de ander, wat deze aan hem verschuldigd was, liet houden. Doch ofschoon wij heden aan deze wet niet zijn gebonden, en het zelfs niet dienstig is, dat zij in gebruik komt, toch moet het doel, waartoe zij gegeven werd, in aanzien blijven, opdat wij ten opzichte van de schuld, niet al te strenge maners zijn. Vooral niet, indien wij zaken hebben met behoeftigen, die onder de last van hun armoede gebogen liggen. De toestand van het oude volk was echter een andere. Hun oorsprong leiden zij af van één stam; het land Kanaän was hun gemeenschappelijke erfbezitting, de broederlijke gemeenschap moest onder elkaar geoefend worden, niet anders alsof zij tot één gezin behoorden. En omdat God hen nu eenmaal had vrijgelaten, opdat zij geheel vrij zouden zijn, was er reden temeer voor, om een middelmatige welstand te begunstigen, opdat niet enkelen door hun onmetelijke schatten de menigte zouden onderdrukken. Daarom, indien het aan de rijken vergund was altijd hun schatten te vermeerderen, zij op een tyrannische wijze zouden gaan teisteren, heeft God hun teugelloze macht door deze wet gebreideld. Waarbij nog komt, dat, omdat aan de aarde rust werd gegeven en de mens zich onthield om haar te bebouwen, het ook billijk was, dat het gehele volk, om wie dit Sabbatsjaar was ingesteld, enige verlichting ondervond. Evenwel de vrijlating, waarover hier gehandeld wordt, was volgens mijn oordeel niets anders dan een tijdelijke. Want wel willen sommigen, dat de schuld toen geheel moest worden vrijgescholden, alsof het Sabbatsjaar alle verplichtingen ophief, maar dit wordt door het gebod in die zin bestreden dat, wanneer het Sabbatsjaar nabij was, God beveelt mildelijk te lenen. Een contract nu zou bespottelijk zijn geweest, indien het niet geoorloofd was het terug te eisen. God wil echter, dat in dit jaar alle schuldzaken zullen rusten, opdat niemand door zijn schuldeiser zou worden lastig gevallen..

2. Dit nu is de zaak van de vrijlating, op deze wijze zal zij toegepast worden, dat ieder schuldheer, die zijn naaste in een van de voorgaande jaren zal geleend hebben, vrijlaat, 1) de betaling tot een ander jaar uitstelt; hij zal gedurende het Sabbatsjaar zijn naaste, zijn buurman, of zijn broeder, zijn volksgenoot, niet manen, omdat men de HEERE een vrijlating heeft uitgeroepen bij het begin van het jaar, door het blazen van de bazuinen (Leviticus. 25:9).

1) In het Hebreeuws Schamot. In verband met Ex.23:11 waar dit zelfde woord in de grondtekst gebruikt wordt, kan het niet betekenen: een geheel vrijschelden. Daar wordt gezegd, het land te laten rusten. Daar wordt dit werkwoord vertaald door laten rusten. Die betekenis heeft het hier ook. De schuldeiser moest de schulden laten rusten; de schuldenaar niet manen, om hetgeen hij hem schuldig was..

3. De vreemde, die niet tot uw volk behoort, en dus ook geen deel heeft aan de zegeningen van het volk, zult gij manen, 1) wanneer gij hem iets geleend hebt; maar wat gij bij uw broeder hebt, zal uw hand vrijlaten tot latere tijden.

1) Een uitzondering wordt erbij gevoegd, dat het geoorloofd is, vreemdelingen te manen en te dwingen tot betaling. En dit om een zeer goede reden, omdat het volstrekt niet billijk was, verachters van de wet van de weldaden van het Sabbatsjaar te doen genieten, vooral niet, omdat God dit privilege gegeven had ten opzichte van het uitverkoren volk..

Onder vreemden hebben wij hier te verstaan, niet degene, die als vreemdeling onder Israël verkeert. Dan wordt het woord "geer" gebruikt, maar de "nokri" is hij, die volstrekt niet tot Israël in enig verband staat, Israëls godsdienst veracht en vijand is in de grond van de zaak van de Heere en Zijn volk. Die vreemden deelden niet in het privilegie van Gods uitverkoren gunstvolk. Laten wij niet voorbij zien, dat in het zevende jaar die vreemdeling ook zijn gewone intresten van het land had, omdat hij de rust van het Sabbatsjaar niet behoefde te houden. Iets hards lag daarom volstrekt niet in deze uitzondering..

4. Alleen, omdat 1) er geen bedelaar onder u zal zijn; want de HEERE zal u overvloedig zegenen in het land, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed zal geven, om het erfelijk te bezitten 2) en elk gebrek onder u voorkomen.

1) Omdat. Beter is de vertaling dat. Dat er geen bedelaar onder u zij. De bedoeling is, dat nooit Israëls volk door lenen, of manen en opeisen bewerkte, dat er bedelaars kwamen, noch hen, die van al hun goed en have waren beroofd. Calvijn vertaalt: "Hoe het ook zij, duld niet, dat door uw schuld iemand onder u een bedelaar wordt.".

2) Hiermee wil God alle zorg bij hen wegnemen. Mochten zij soms bevreesd zijn, dat zij door hun lankmoedigheid ten opzichte van de armen zelf gebrek zouden lijden, de Heere zou ervoor zorgen, dat zij voor gebrek zouden bewaard blijven, ja zelfs, dat zij overvloedig zouden bezitten. Wie zich overde arme ontfermt, leent de Heere..

5. Indien gij slechts-dit is de voorwaarde-de stem van de HEERE, uw God, vlijtig zult gehoorzamen, dat gij waarneemt te doen al deze geboden, die ik u heden gebied, dan zullen ook die beloften van God aan u vervuld worden.

6. Want de HEERE, uw God, zal u zegenen, zoals Hij tot u heeft gesproken. Ja, deze belofte begint reeds vervuld te worden; verhindert haar niet, in stromen op u neer te dalen; zo zult gij overvloed van alles bezitten, en aan vele volken kunnen lenen, 1) maar gij zult niet ontlenen; en gij zult door middel van dit lenen, over vele volken heersen, maar over u zullen zij niet heersen, omdat gij tegenover niemand verplichtingen hebt (hoofdstuk 28:11 vv.).

1) Deze aardse rijkdom was een voorbeeld van de geestelijke goederen onder de Nieuwe Bedeling, in wier bezit geen ding de Christen ontbreken zal 1 Corinthiers. 1:7); ja, zij kunnen van de rijkdom, die hun geschonken is 1 Corinthiers. 1:5) ook aan anderen meedelen, en zo geestelijk lenen, en over zonde, duivel, dood en hel heersen.

Wanneer in onze tijd inderdaad vervuld schijnt te zijn, wat Mozes in de naam van de Heere aan het volk beloofde: "gij zult aan vele volken lenen," en de joden ook nog in andere opzichten een invloed oefenen, die "een heersen over hen" genoemd kan worden, is dit nog geenszins de zegen, die God bedoelde. Wij zouden die liever een karikatuur noemen, waarin de Christen wél, niettegenstaande de misvorming, de waarheid en onbedriegelijkheid van het Goddelijk Woord herkent, maar die toch niet de God van Abraham, maar de God van deze eeuw verraadt. De Vader van onze Heere Jezus Christus heeft de Christenen aan de heerschappij van deze afgod overgegeven, omdat zij versmaad hebben Zijn vrije kinderen te zijn..

7. Wanneer er echter andere omstandigheden geboren worden- en dit zal, zoals ik voorzie, het geval zijn (vs.11) -wanneer het geschiedt, dat onder u een arme 1) zal zijn, een uit uw broeders, in een van uwpoorten, in uw land, dat de HEERE, uw God, u geven zal, zo zult gij, die in betere welstand u verheugen moogt, uw hart niet verstijven, noch uw hand toesluiten, voor uw broeder, die arm is, dat gij hem in zijn nood niet zou helpen:

1) Dit strijdt niet met het verbod in vs.4. Daar wordt Israël verboden zelf oorzaak te zijn, dat iemand tot de bedelstaf vervalt, door hem alles te ontnemen. Hier wordt het geval verondersteld, dat iemand door allerlei tegenspoed arm is geworden. Mocht dit het geval zijn, dan is de rijke geroepen in de noden van de arme te voorzien, en dat niet karig, maar mild (vs.8). God wil barmhartigheid en geen offerande..

8. Maar gij zult hem uw hand mild opendoen, en zult hem rijkelijk lenen, genoeg voor zijn gebrek, dat hem ontbreekt.

9. Wacht u, 1)dat in uw hart geen Belials-geen nietswaardig (zie "De 23.13) -woord zij, om te zeggen: het zevende jaar, het jaar van de vrijlating nadert, zodat ik mijn schuld niet spoedig terugvragen kan,dat uw oog boos zij tegen uw broeder, dat gij hem onvriendelijk aanziet, die arm is, en dat gij hem niet geeft; 2) en hij, indien ook slechts door zuchten over uw hardheid,

over u roept tot de HEERE, en zonde in u zij, die straf uitlokt, tot vergelding van deze hardvochtigheid.

1) De wet is geestelijk en legt een teugel op al de overleggingen van hart, en wij misleiden ons zelf, indien wij ons verbeelden, dat de gedachten vrij zijn van de Goddelijke kennisneming en besturing..

2) Het is een vreselijke zaak, indien de armen over ons roepen tot de Heere, want God heeft Zijn oor geopend voor dat geroep, en uit mededogen en ontferming over hen, zal Hij zeker in het gericht treden met degenen, die hen hard en zonder medelijden behandelen..

10. a) Gij zult hem mild geven, en niet alleen uw gelaat zal geen wrevel verraden, maar ook uw hart zal niet boos zijn, als gij hem geeft, 1) zonder hoop op spoedige teruggave; want omwille van deze zaak zal u de HEERE, uw God, in vergoeding van het geleende zegenen in al uw werk, en in alles, waaraan gij uw hand slaat.

a)Matth.5:42 Luk.6:35

1) Hiermee bedoelt de Heere Israëls volk te leren, dat de Heere een blijmoedige gever liefheeft en daarom wil, dat aan de armen op milde wijze wordt gegeven..

11. Want a) de arme zal niet ophouden 1) uit het midden van het land, omdat Ik wél inzie, dat de voorwaarde, die de bedelaar zou weren (vs.4), niet vervuld zal worden; daarom gebied ik u juist, wat onder andere omstandigheden niet nodig zou zijn, zeggende: Gij zult uw hand mild opendoen aan uw broeder, aan uw bedrukten, en aan uw armen in uw land.

a)Matth.26:11 Joh.12:8

1) Wat sommigen daaronder verstaan is, dat zij daarom arm zouden zijn, omdat zij de wet niet bewaarden, alsof het land om hun boosheid zou uitdrogen, is ver gezocht. Want dat dit wel mogelijk is, beken ik, maar hier schrijft God niet de oorzaak toe aan hun zonde, waarom sommigen arm zouden worden, maar Hij herinnert slechts, dat hun nooit stof tot milddadigheid zou ontbreken, omdat God door het overlaten van de armen zal beproeven van welke zin zij zijn. Want daarom ontmoeten rijken en armen elkaar en God is hun beider Schepper, omdat niet anders de plichten van mededeelzaamheid zijn te beoefenen, tenzij de een zich oefent in het helpen van de ander. Daarom, opdat God de luiheid van de rijken zou opwekken, getuigt Hij, dat Hij niets voorschrijft, dan wat de noodzakelijkheid gedurig vordert..

De joodse uitleggers hebben dit hoofdstuk verklaard, alsof de schuldeiser verplicht was tot kwijtschelding van alle schulden in het Sabbatsjaar, en deze mening is door Luther en anderen gedeeld. De betekenis van het Hebreeuwse woord, dat ook in Ex.23:11 gevonden wordt (het land voor een bepaalde tijd vrij, dat is onbearbeid, laten) leert echter, dat hier van een tijdelijk uitstel van betaling sprake is. Het bevel van een volkomen kwijtschelding zou bovendien ondoelmatig en voor de armen nadelig geweest zijn, want de meer gegoeden zouden zeker

een buitengewone mate van liefde tot de naaste moeten hebben, indien zij onder zodanige omstandigheden het uitlenen niet ontweken. Vooral echter zou deze maatregel het lichtzinnig schulden maken bevorderd, en het bewustzijn van de heiligheid van het eigendom in gevaar gebracht hebben. Is hier echter van een gewoon uitstel sprake, dan heeft deze wet een goede grond, en komt overeen met Israëls maatschappelijke inrichtingen. Want de Hebreeuwse schuldenaar had geen bepaald inkomen bij de staking van de landbouw in het zevende jaar, en was niet bij machte, om zijn schuld af te doen; het Sabbatsjaar moest hem daarom beveiligen tegen het manen van zijn schuldeisers, opdat de zegen van dit jaar niet door zorgen verbitterd zou worden. Op de niet-Hebreeuwsche schuldenaar behoefde de wet echter geen toepassing, want zijn inkomsten gingen ook in het zevende jaar voort. De bepaling in vs.3: "de vreemde zult gij manen" is daarom geen openbaring van haat tegen de vreemdelingen, zoals sommigen beweren, maar onthoudt aan vreemden een recht, dat het uitvloeisel was van een plicht, die slechts aan Israëlieten werd voorgeschreven..

12. Wanneer daarom uw broeder, een Hebreeër of een Hebreeuwse, door de nood gedwongen, als slaaf aan u verkocht zal zijn, zich verkocht zal hebben, zo zal hij u zes jaren dienen, maar in het zevende jaar van zijn dienstbaarheid zult gij hem volgens het reeds bij de Sinaï bepaalde recht (Ex.21:2-6), vrij zonder losgeld van u laten gaan.

13. En als gij hem vrij van u gaan laat, zo zult gij hem niet met lege handen 1) laten gaan:

1) Hier wordt nu niet slechts de vrijlating verordend, maar er komt ook een vermaning bij tot weldadigheid, opdat zij de dienstknecht niet zonder loon zouden laten gaan. Want er is geen gerechtelijke formule, welke van de gierigaard meer afperst, dan hij zou willen geven. En op deze regel doelt Paulus: Een ieder doe, zoals hij in zijn hart voorneemt, niet uit droefheid of uit nooddwang, want God heeft een blijmoedige gever lief 2 Corinthiers. 9:7). Maar omdat de Hebreeuwse knechten broeders waren, heeft God niet geduld, dat zij ergens als koopwaar werden behandeld. Dat Hij beveelt, dat zij hen zouden geven uit de dorsvloer en wijnpers en van de kudden; met deze woorden duidt Hij niet aan, dat zij rijk moesten gemaakt worden, of dat een grote opbrengst aan hen moest verstrekt worden, maar Hij drijft eigenlijk de rijken aan, dat zij uit de grote bron op milddadige wijze zouden voorzien. Alsof Hij toonde, waarom zij een onbaatzuchtig geschenk ontvingen, dat tegelijk zou zijn een rechtmatige vergoeding voor hun arbeid..

Deze verordening wordt hier niet tot dat doel herhaald om de wet, ook op de in Exodus. 21 niet uitdrukkelijk genoemde Hebreeën uit te strekken. Want dat was bij de wet als vanzelf ingesloten, dat zij op de vrouwen evengoed als op de mannen het van toepassing was, en zonder enige beperking de gehele gemeente was gegeven. Veel meer werd deze verordening hier als een terecht bestaande wet herhaald, om de rechte opvolging ervan te leren, dat het niet genoeg was om de knechten en maagden na 6 jaar de vrijheid te geven, waarmee zij, die zich uit armoede in de dienst van een ander hadden begeven, niet toereikend geholpen waren, wanneer zij niets hadden, om een eigen huishouden te beginnen, maar dat de liefde tot de verarmden meer moest doen, om ook voor het verder bestaan van de vrijgelatenen te zorgen..

14. Gij zult hem rijkelijk opleggen (letterlijk, op zijn schouder laden, d.i. overvloedig voorzien) van uw kudde, en van uw dorsvloer, en van uw wijnpers, van klein vee, tarwe, olie en most; waarin u de HEERE, uw God ook door zijndienst gezegend heeft, daarvan zult gij hem geven.

15. En gij zult gedenken, dat gij ook een dienstknecht in Egypte geweest zijt, en dat u de HEERE, uw God, verlost heeft, 1) uw vrijlating bewerkende, en zorgende, dat gij niet met lege handen zou vertrekken (Ex.3:21 vv.; 11:2 vv.; 12:35 vv.); omdat de Heere dit aan u gedaan heeft, gebied ik u heden deze zaak.

1) Met deze woorden dringt de Heere op gehoorzaamheid van dit gebod aan. Israël moest het niet vergeten, dat het zelf als een slavenvolk uit Egypte's harde dienstbaarheid was verlost. Waar God, de Heere, hun zo'n grote genade had geschonken, zoveel barmhartigheid had betoond, daar kon en mocht Hij met het volste recht ook van hen barmhartigheid jegens hun dienstbaren eisen..

Waar God gehoorzaamheid kon vorderen als de volstrekt Souvereine, daar wil Hij zich tot hen neerbuigen, door hun te vorderen als een zachtmoedig en genadig Koning..

16. Maar het zal geschieden, als hij, de Hebreeuwse slaaf, tot u zeggen zal: ik zal niet van u uitgaan, omdat hij u en uw huis en de vrouw die gij hem gegeven hebt, met de kinderen, die hij gewon, liefheeft, en hij dus niet wil wegtrekken, omdat het hem wél bij u is, beter dan in de staat van de vrijheid.

17. Zo zult gij hem ook niet dwingen om te vertrekken, en zodoende verstoten; maar wanneer hij zijn besluit openlijk in de tegenwoordigheid van de rechters herhaalt, zult gij een priem nemen en daarmee steken in zijn oor, 1) en inde deur; gij zult het oor aan de deur van het huis vastnagelen, en hij zal door dit teken eeuwig, levenslang uw dienstknecht zijn; en aan uw Hebreeuwse dienstmaagd zult gij ook alzo doen, 2) haar in het zevende jaar óf vrijlaten, óf overeenkomstig haar wil in uw huis houden-in geen geval moogt gij haar verstoten, zoals het geval zou zijn, wanneer gij haar bij vrijlating met lege handen, of tegen haar wil wegzenden zou.

1) Ook: zie Ex 21.6.

2) Op het Sabbatsjaar werd vrijheid gegeven aan zodanige dienstknechten, om uit hun dienstbaarheid te gaan, die nog onlangs, het zij voor zes, vijf, vier of nog minder jaren dienstknechten waren geworden, doch in het Jubeljaar gebeurde dit aan allen, die ten tijde van het Sabbatsjaar niet hadden willen uitgaan en zich aan een langer dienstbaarheid hadden onderworpen.

18. Het zal echter, indien uw dienstknecht heengaan wil, niet hard zijn in uw ogen, 1) als gij hem vrij, zonder losgeld, en bovendien met geschenken van u gaan laat; want als een dubbelloons-dagloner heeft hij u zes jaar gediend; hij heeft u diensten bewezen, die naar de gewone berekening van arbeidskosten, dubbele waarde hebben, omdat een dagloner minder

uren arbeidt, en behalve de voeding ook loon moet ontvangen; zo deze vrijlating door u met een gewillig en verblijd hart wordt geschonken, zal u de HEERE, uw God, die de blijmoedige gever liefheeft 2 Corinthiers. 9:7 Ex.25:2), zegenen in alles, wat gij doen zult.

1) Onlangs heb ik opgemerkt hoe moeilijk en bezwaarlijk de gehoorzaamheid aan de wet is geweest, waarom God, niet zonder oorzaak, hier hen van hun eigenzinnige en slechte trotsheid afmaant, indien zij er over verdrietig zouden zijn, als zij hun slaven lieten gaan. En in de eerste plaats maant Hij hen tot gehoorzaamheid, door hun de billijkheid van de zaak voor te stellen. Vervolgens, door de hoop op vergelding. Hij herinnert hen, dat hun knecht in zes jaar een dubbel loon van een dagloner voor hen heeft verdiend, of, omdat zijn leven meer vol moeiten is geweest (daar toch van slaven meer en zwaarder werk wordt geëist, dan van vrijen, die hun dienst verhuren), of omdat hij een dubbele tijdruimte heeft doorgemaakt, dan waarin men gewoon is, de dagloner te houden. De Hebreeën maken uit deze plaats op, dat voor de dagloner een tijdvak van drie jaren is vastgesteld, en nu zo menen zij, zou hier op de zes jaar het oog gericht zijn. Maar, omdat deze Godsspraak helder is, weet ik niet, of het niet beter past, wat ik heb aangegeven, dat hun diensten gedurende zes jaar, het dubbele nut hebben gedaan van de dienst van de vrijen, die niet tot slaafse arbeid konden gedwongen worden..

Reeds de toestand van de eigen, uit vreemde volken verworven slaven, is in de Mozaïsche wetten zeer verzacht, hun heer heeft geen recht over het leven, daar een opzettelijke slavenmoord met de dood en een onopzettelijke met geëvenredigde vergelding gestraft werd, terwijl een belangrijke mishandeling door vrijlating verzoend moest worden (Leviticus. 24:17,21 Ex.21:20,26 vv.). Wat echter meer betekent, deze slaven moesten ook in de godsdienstige gemeenschap van het Verbondsvolk door de besnijdenis opgenomen worden (volgens de wet verkocht men de slaven, die dit weigerden, na een jaar weer aan anderen, althans indien zij niet bij hun verkoping vrijheid van de besnijdenis als voorwaarde gesteld hadden); men mocht hen niet meer aan heidenen verkopen, en zij werden, in onderscheiding van bijwoners en dagloners, als leden van het gezin behandeld (Ex.12:44 vv. Leviticus. 22:11; 1 Kronieken 2:34 vv.) "De beginselen van de opheffing van de slavernij zijn daarom reeds aanwezig en krachtig," ofschoon de opheffing zelf onder de oude bedeling nog niet mogelijk was (zie Ex 21.6). Vooral echter is gezorgd voor Hebreeuwse dienstbaren, die door vrijwillige of gerechtelijke verkoop in slavernij gekomen waren. Bovenal zijn hun personen heilig, en men mag zich niet van hen afmaken, want door de verlossing uit Egypte werden zij eigendom van de Heere. Bepaald slavenwerk mag hun daarom niet opgedragen worden, altijd kunnen zij tegen een billijke losprijs, in het zevende jaar (of wanneer hun dienstbaarheid in de laatste tijden van de eeuwhelft valt, in het Jubeljaar) moeten zij ook zonder losprijs de vrijheid weer ontvangen. Bovendien moet men hen niet met lege handen wegzenden, opdat zij niet terstond weer in de oude omstandigheden komen, en opnieuw gedwongen worden om zich te verkopen. Willen zij echter liever blijven, ook dit staat hun vrij, en men mag hen niet dwingen om te scheiden van de vrouw, die hun heer aan hen gegeven, heeft (Leviticus. 25:39 vv.)

19. Al het eerstgeborene, dat onder uw runderen en onder uw schapen zal geboren worden, zijnde een mannetje, zult gij, wanneer het minstens 8 dagen oud is, volgens de reeds bekende wet (Ex.13:2; 34:19) voor deHEERE, uw God heiligen; gij zult daarom, niet arbeiden met de

eerstgeborene van uw os, noch de eerstgeborenen van uw schapen scheren; 1)want zodoende zou gij voor het aardse gebruik nemen, wat als eigendom van de Heere afgezonderd moet worden.

1) Het heiligen van het eerstgeborene wordt hier herhaald en verscherpt. Er wordt toch bijgevoegd, dat men het rund niet mocht gebruiken om te trekken of te ploegen, en het schaap niet scheren. Het moest van het begin af aan voor de Heere blijven en voor alle vermenging met het aardse bewaard. Het heilige mocht niet tot profaan gebruik bestemd worden..

20. Voor het aangezicht van de HEERE, uw God, zult gij ze, als slacht- en dankoffer, jaar op jaar eten, bij gelegenheid van de drie grote feesten, in de plaats, die deHEERE zal verkiezen, gij en uw huis (hoofdstuk 12:6,17).

21. Doch als enig gebrek daaraan zal zijn, hetzij mank of blind, of enig kwaad gebrek, dat het dier ongeschikt maakt tot een offergave (Leviticus. 22:20 vv.), zo zult gij het de HEERE, uw God, niet offeren.

22. In uw poorten, thuis, zult gij het, als gewoon slachtvee eten; de onreine en de reine tezamen; als een ree en als een hert, 1) die nooit tot offeranden gebruikt worden.

1) Ook dit is een nieuwe toevoeging met het oog op het verblijf van Israël in Kanaän..

23. Zijn bloed alleen zult gij niet eten; gij zult het op de aarde uitgieten als water (hoofdstuk 12:15 vv.; 21 vv.).

Volgens Numeri. 18:17 vv. moet de eerste vrucht van het tot offeranden geschikte vee als dankoffer gegeven worden d.i. waarbij men het bloed tegen het altaar sprenkelde, het vet verbrandde, en het vlees aan de priester gaf, die ook recht had op de beweegbout en de rechterschouder; in dit hoofdstuk schijnt die bepaling opgeheven, en het vlees aan de offeraar tot een maaltijd gegeven te zijn. Om deze tegenstrijdigheid weg te nemen, heeft men ondersteld, dat hier van een vrouwelijke of van een tweede geboorte sprake was. De zaak is echter eenvoudig. De priester had wél recht op het vlees, maar moest het als offervlees in het heiligdom nog dezelfde dag of hoogstens op de volgende morgen gebruiken met de leden van zijn gezin, die Levitisch rein waren (Leviticus. 7:15 vv. Numeri. 18:11). Daar hij bovendien de beweegborst en de rechterschouder ontving, en op dezelfde wijze gebruiken moest, was het natuurlijk, dat hij een deel aan de offeraar afstond omdat het onmogelijk was in zo korte tijd het gehele dier te eten, en het vlees toch op de deze dag verbrand moest worden (Leviticus. 7:17). De priester handelde daarom met welwillendheid, wanneer hij de offeraar in zijn maaltijd liet delen, of hem daartoe het nodige afstond, en deze welwillendheid wordt door Mozes alleen verondersteld, omdat de plaats, waar men de eerstgeboorten aanbieden zou, voor hem de hoofdzaak was..

HOOFDSTUK 16

OVER DE DRIE GROTE FEESTEN.

I. Vs.1-17. Terwijl Mozes tot nu toe vooral over de godsdienstige inrichtingen sprak, die betrekking hebben op zijn uitgangspunt-één plaats voor de eredienst (hoofdstuk 12) - komt hij bij het einde van zijn rede over het godsdienstig kerkelijk leven, tot de vermelding van de drie grote hoofdfeesten (Paas-, Pinkster- en Loofhuttenfeest). Zij moeten het volk jaarlijks driemaal vergaderen bij het middenpunt het heiligdom; worden zij op de juiste wijze gehouden, dan zat dit ook in andere opzichten een heilzame invloed oefenen op het godsdienstig kerkelijk leven van Israël.

1. Neemt waar, 1) onderscheidt door een groot feest, de maand Abib, alzo, dat gij van de 14 en 21 dag, zoals reeds vroeger omschreven is (Ex.12:1-27, 43-49; 13:3-10 Leviticus. 23:5-14 Numeri. 28:16-25) de HEERE; uw God, Pascha houdt; want in de maand Abib heeft u de HEERE, uw God, uit Egypte gevoerd bij nacht (Ex.12:29-42,51).

1) In het laatste gedeelte van het voorgaande hoofdstuk heeft Mozes gesproken over de offermaaltijden. Uit dit oogpunt beschouwt hij nu ook de drie grote feesten. Vandaar dat hij met stilzwijgen voorbij gaat, wat reeds vroeger, omtrent deze feesten is verordend en nu Israël meer bepaalt bij de offermaaltijden, welke op die feesten door het Verbondsvolk moesten worden gehouden..

2. Dan zult gij de HEERE, uw God, het Pascha 1) slachten, niet alleen het Paaslam, maar ook bijzondere dankoffers, die gij behalve de door de wet voorgeschreven (Leviticus. 23:8 Numeri. 28:19 vv.), brengen wilt (Numeri. 29:39), schapen en runderen, in de plaats, die de HEERE verkiezen zal, om zijnnaam aldaar te doen wonen.

1) Onder Pascha wordt niet alleen verstaan, het eigenlijke Paaslam, maar ook de bijzondere dankoffers, vroeger voorgeschreven. Immers dit blijkt uit vs.3, waar gezegd wordt, dat zij gedurende zeven dagen het zouden eten, en daarop of daarbij ongezuurde broden. Het eigenlijke Paaslam werd aan de avond van de 14de dag van de maand gegeten. Hierdoor wordt ook opgehelderd, hetgeen de Apostel Johannes zegt ten opzichte van de joden, toen zij de Heer en Zaligmaker naar Pilatus hadden gebracht, dat zij niet in het rechthuis gingen, opdat zij niet verontreinigd werden, maar opdat zij het Pascha mochten eten (Johannes 18:28). Het Paaslam hadden zij toch de vorige avond reeds gegeten. Met dit Pascha wordt dan ook bedoeld, de Paasoffers, bestaande uit schapen en runderen..

3. Gij zult echter niets gedesemds, niet alleen bij de Paasmaaltijd en de offers, maar ook op het feest eten; zeven dagen, na elkaar, zult gij ongezuurde broden hierop eten, een brood, dat zich (zie "Ex 12.38) door zijn gebrekkige toebereiding en minder aangename smaak onderscheidt als brood van ellende 1) (want in de haast, zonder dat men u tijd liet om het gekneedde deeg behoorlijk te doorzuren en gereed te maken voor de reis, zijt gij uit Egypte vertrokken); daarom zult gij op elkpaasfeest ongezuurde broden eten, zoals in die tijd, opdat gij gedenkt aan de dag van uw vertrek uit Egypte, al de dagen van uw leven.

1) Daar zij door dit symbool herinnerd werden, dat zij uit de aanwezige nood haastig waren uitgevoerd, daarom scherpt Mozes hen zo dikwijls het verbod van het gedesemde in. Maar dit wordt nu alzo uitgedrukt, opdat de ellende in hun geheugen zou worden teruggeroepen, waaruit zij waren gerukt. Want, wanneer hen zelfs geen tijd, om het brood te bereiden, werd overgelaten, dan moesten zij wel door grote bezwaren gedrukt zijn geweest. Daarom wordt het brood hier genoemd, het brood van ellende, opdat de wijze van bevrijding de genade van God des te meer zou verheffen..

Volgens de joodse schrijvers brak de vader het ongedesemde brood, gaf aan ieder van de aanzittenden een stuk en sprak: "Dit is het brood van ellende, dat uw vaderen in Egypte hebben gegeten." Ongetwijfeld heeft: dit is, de betekenis van: dit vertoont..

3. Gij zult echter niets gedesemds, niet alleen bij de Paasmaaltijd en de offers, maar ook op het feest eten; zeven dagen, na elkaar, zult gij ongezuurde broden hierop eten, een brood, dat zich (zie "Ex 12.38) door zijn gebrekkige toebereiding en minder aangename smaak onderscheidt als brood van ellende 1) (want in de haast, zonder dat men u tijd liet om het gekneedde deeg behoorlijk te doorzuren en gereed te maken voor de reis, zijt gij uit Egypte vertrokken); daarom zult gij op elkpaasfeest ongezuurde broden eten, zoals in die tijd, opdat gij gedenkt aan de dag van uw vertrek uit Egypte, al de dagen van uw leven.

1) Daar zij door dit symbool herinnerd werden, dat zij uit de aanwezige nood haastig waren uitgevoerd, daarom scherpt Mozes hen zo dikwijls het verbod van het gedesemde in. Maar dit wordt nu alzo uitgedrukt, opdat de ellende in hun geheugen zou worden teruggeroepen, waaruit zij waren gerukt. Want, wanneer hen zelfs geen tijd, om het brood te bereiden, werd overgelaten, dan moesten zij wel door grote bezwaren gedrukt zijn geweest. Daarom wordt het brood hier genoemd, het brood van ellende, opdat de wijze van bevrijding de genade van God des te meer zou verheffen..

Volgens de joodse schrijvers brak de vader het ongedesemde brood, gaf aan ieder van de aanzittenden een stuk en sprak: "Dit is het brood van ellende, dat uw vaderen in Egypte hebben gegeten." Ongetwijfeld heeft: dit is, de betekenis van: dit vertoont..

7. Dan zult gij het koken (letterlijk gaar maken, d.i. aan het spit braden, Ex.12:9), en eten in de plaats, die de HEERE, uw God, verkiezen zal, terwijl gij de avond tot na middernacht in de open lucht bij het heiligdom vertoeft (2 Kron.35:13 Jesaja. 30:29); daarna, na middernacht, zult u gij ’ s morgens keren, de omtrek van het heiligdom, verlaten, en gaan naar uw tenten, 1) of de woning van uw gastvriend.

1) Deze bestemming houdt een nieuw moment in, dat Mozes in betrekking tot de viering van het Paasfeest in het land Kanaän voorschrijft, en waardoor hij het voorschrift ten opzichte van het eerste feest in Egypte regelt naar de veranderde toestanden van het volk. In Egypte, waar Israël nog niet tot volk van Jehova was verheven en nog geen heiligdom en geen gemeenschappelijk altaar had, moesten de huizen als offerplaatsen dienen. Met het ophouden van deze noodtoestand moest ook het slachten en eten van het Pascha in de huizen ophouden en ter plaatse van het Heiligdom voor het aangezicht van de Heere plaatsvinden, zoals het ook

reeds bij de viering van het Pascha bij Sinaï was gebeurd. Daarmee werd ook stilzwijgend het bestrijken van de deurposten met het bloed opgeheven; omdat het bloed, zoals reeds bij Sinaï was gebeurd, als offerbloed, aan het altaar moest worden gesprenkeld..

8. Zes dagen zult gij nog daarna ongezuurde broden eten; en op de zevende dag, zoals op de eerste (Leviticus. 23:6 vv. Numeri. 28:18,25), is een verbodsdag (letterlijk ene weerhouding, Azereth), deHEERE, uw God; dan, zult gij geen werk doen. 1)

1) De grote reden, waarom Israëls feesten hier nogmaals genoemd worden, is blijkbaar de herinnering, dat zij niet thuis, maar in de plaats van het heiligdom gevierd moeten worden. Daarom worden alleen die feesten genoemd, waarop alle mannelijke personen voor de Heere moesten verschijnen, terwijl Mozes de andere (Numeri 28 en 29) niet noemt. Opmerkelijk is bij de beschrijving van het Paasfeest, dat Mozes zich het vergaderde volk voorstelt als wonende in tenten om het heiligdom. Zo was het geweest bij de tweede viering om de Sinaï (Numeri. 9:1 vv.); later, vooral na de tijd van de Babylonische ballingschap werd het echter een gewoonte, dat de feestreiziger bij vrienden, die in Jeruzalem woonden, hun intrek namen, en daar het feest vierden; zij gaven dan aan hun gastvriend de huid van het geslachte lam en de gebruikte aarde vaten. Dit was een terugkeren tot de eerste feestviering, toen het Pascha nog doorgaans het karakter van een huiselijk feest droeg..

9. Zeven weken zult gij u na het gevierde paasfeest tellen, naar het bevel (Leviticus. 23:15); vanaf dat men met de sikkel begint in het staande koren, wanneer men door de aanbieding van de eerstelings-handvol op de 16de Abib de oogst geopend heeft, zult gij de zeven weken beginnen te tellen.

10. Daarna zult gij de HEERE, uw God, het feest van de weken, het pinksterfeest houden; het zal een vrijwillige schatting van uw hand zijn, dat gij behalve de nieuwe spijsoffers (Leviticus. 23:16 vv.), en de andere feestoffers (Numeri. 28:27 vv.), die door degehele gemeente gegeven worden, geven zult, naar dat u de HEERE, uw God, zal gezegend hebben. 1)

1) Zij moesten de Heere een offerande toebrengen, een vrijwillige schatting van hun hand, die van hen als een schatting aan hun Souvereine Heer en Eigenaar gevorderd werd, Wie alles toekwam, hetgeen zij bezaten, en nochthans wordt het een vrijwillige schatting genoemd, omdat de Wet de hoeveelheid niet bepaalde, maar aan een ieders edelmoedigheid werd overgelaten hoeveel hij offeren wilde, en daarom wordt het genoemd een vrijwillig offer. Het was een dankbare erkentenis voor Gods goedheid jegens hen in het zegenen van het gewas van hun granen, waar de oogst thans geëindigd was, daar moest de offerande geëvenredigd zijn waarnaar de Heere God hen gezegend had. Waar God mild zaait, daar verwacht Hij ook mild te zullen maaien..

11. En gij zult, terwijl gij van deze vrijwillige gave een offermaaltijd bereidt, vrolijk zijn voor het aangezicht van de Heere, uw God, gij en uw zoon, en uw dochter, en uw dienstknecht, en uw dienstmaagd, en de Leviet, die in uw poorten is, en de vreemdeling, en de wees, en de

weduwe, die in het midden van u zijn; in de plaats, die de HEERE, uw God, zal verkiezen, om zijn naam aldaar te doen wonen.

12. En gij zult gedenken, dat gij een dienstknecht geweest zijt in Egypte; 1) nu echter heeft de Heere, uw God, u verlost, u een goed en vruchtbaar land gegeven, en de rijke zegen van de oogst, waarvan gij een vrijwillige gave afzondert; dat zal uw hart gewillig en bereid maken, en gij zult deze instellingen houden en doen en vóór alles ook de behoeftigen in uw vreugde doen delen.

1) Daarom herinnert God hen weer aan de verlossing uit Egypte, opdat het Israël een grote zaak zou zijn, dat het in het eigen land, verlost van de slavernij, vrijuit de Heere een feest zou kunnen vieren. Wat zou het hun een grote zaak zijn geweest, indien zij in Egypte één ogenblik slechts de hand van de drijver niet hadden gevoeld, welnu, wil de Heere zeggen, waar gij nu van die hand bevrijd zijt, daar is het uw roeping, u te verblijden over de grote genade, u geschied..

13. Het feest van de loofhutten zult gij u zeven dagen houden, van de 15de dag van de maand Tisri tot en met de 21ste (Leviticus. 23:34), als gij geheel zult hebben ingezameld de vrucht van het veld van uw dorsvloeren van uw wijn- en olijfpers.

14. En gij zult bij de maaltijd van het bijzonder offer vrolijk zijn op uw feest, gij, en uw zoon, en uw dochter, en uw dienstknecht en uw dienstmaagd, en de Leviet, en de vreemdeling, en de wees, en de weduwe, die in uw poortenzijn, want deze allen moeten ook op het feest tot uw maaltijden genodigd worden.

15. Zeven dagen zult gij de HEERE, uw God, feesthouden, in de plaats, die de HEERE, verkiezen zal; want de HEERE, uw God, zal u zegenen in al uw inkomen, en in al het werk van uw handen; daarom zult gij immers op dit hoofdfeest met uitbundige blijdschap vrolijk zijn 1) (zie "Le 23.43).

1) Het is de wil van God, dat Zijn volk een welgemoed, vrijwillig volk zij. Indien zij, die onder de wet waren, voor het aangezicht van God moesten vrolijk zijn, veel meer dan moesten wij, die onder de genadige bedeling van het Evangelie leven, ons verheugen, moetende wij niet alleen, zoals hier, vrolijk zijn op onze feesten, maar ook altijd verblijd zijn en ons in de Heere verblijden te allen tijde..

Als het slot van de feesten wordt het Loofhuttenfeest vooral gekenmerkt door de omstandigheid, dat de priesters, volgens Numeri. 29:12 vv. verplicht waren, in deze tijd buitengewoon veel offerdamp, d.i. huldiging en verzoeningsgebed, te laten opstijgen: 70 varren moesten gedurende 7 dagen geofferd worden. Het profetische van deze Sabbatviering moest bij dit alles bijzonder duidelijk zijn. God, die in het verloop van het jaar deze voleindiging wilde, moest haar ook willen in het verloop van grotere tijdperken, ja, aan het einde van de gehele tijd (Zach.14:16 vv.). Nu mag voorzeker ook de Christen op de rust en de vreugde van het einde zien (Hebr.4:9); maar onder de Nieuwe Bedeling wordt toch niet door feesten afgebeeld, wat men nog ontvangen moet. Onze feesten hebben betrekking op hetgeen

reeds gegeven is, en slechts genomen behoeft te worden; het zijn geen feesten van de zevende, maar van de eerste dag. Het was daarom noodzakelijk, dat het Loofhuttenfeest prijs gegeven werd. Ons hoogste feest mag niet aan het einde, maar aan het begin herinneren, want het heil, dat ons aangeboden wordt, werkt juist in zijn aanvang, de menswording van Gods Zoon, zowel de hoogste bewondering als de hoogste feestvreugde..

16. Driemaal in het jaar zal alles, wat mannelijk onder u
1) is, voor het aangezicht van de HEERE, uw God, verschijnen, in de plaats, die Hij verkiezen zal (Ex.23:17; 34:23); op het feest van deongezuurde broden (vs.1-8), en op het feest van de weken (vs.9-12), en op het feest van de loofhutten (vs.13-15); maar het zal niet met lege handen, niet zonder offergaven, voor het aangezicht van de HEERE verschijnen, 2) (Ex.23:15; 34:20) wie dit deed, zou immers de rijkdom van zijn God en het recht van zijn Heer verloochenen.

1) De vrouwen behoefden niet, maar mochten toch mee gaan (1 Samuel 1:3,21 Luk.2:21 vv.)

Evenzo verloochent een Christen zonder deugd de kracht van Christus en van de Heilige Geest (2 Petr.1:8).

2) God was niet onredelijk in Zijn eis; laat een ieder slechts geven, waartoe hij in staat is, niets meer werd geëist en verwacht. Dezelfde regel is nog steeds het richtsnoer van de weldadigheid. Zij, die naar hun vermogen geven, zullen een welgevallen bij God trekken, maar zij, die boven hun vermogen geven, worden dubbel ere waardig geacht 2 Corinthiers. 8:3), gelijk de arme weduwe gaf alle de leeftocht die zij had (Luk.21:4)

17. Een ieder brengt integendeel, naar de gave van zijn hand, naar het vermogen, dat hem gegeven is (vs.10), naar de zegen van de HEERE, uw God, die Hij u gegeven heeft (Luk.12:48).

VERPLICHTING, VERKIEZING EN AMBT VAN RECHTERS, VOORAL VAN EEN KONING.

II. Vs.18-17:20. Verder (zie De 12.1) regelt Mozes de staatkundige betrekkingen van Israël. Hij verordent tot nauwkeurige bediening van het recht in de verschillende plaatsen de aanstelling van rechters en ambtslieden, die in het vervolg de geringere twistzaken beslechten moeten, terwijl voor de moeilijke rechtsgedingen, die hij zelf voorheen beslist had, in de plaats van het heiligdom een hoogst gerechtshof zou ingesteld worden. Vervolgens geeft hij een koningswet, met het oog op de tijd, waarin Israël zelf behoefte zou voelen aan de benoeming van een koning, zoals de naburige volken.

18. Rechters, 1)zoals sedert lang (Deuteronomium. 1:9 vv.) op Jethro’s raad (Ex.18:13 vv.) onder u aangesteld zijn, en ambtslieden (zie "Ex 5.10"; Deuteronomium. 1:15), die hun als schrijvers en ondergeschikte beambten ter zijdestaan, zult gij, wanneer gij in het beloofde land gekomen, en in verschillende plaatselijke gemeenten verdeeld zijt, zodat de tegenwoordige vorm van de rechtspleging veranderd moet worden, u stellen in al uw poorten, of steden, die de HEERE, uw God, u geven zal; en wel onder uw stammen; 2) op dezelfde

wijze als in hoofdstuk 1:13, zult gij hen kiezen, en door uw oversten laten inwijden, dat zij het volk richten met een gericht van de gerechtigheid.

1) Ik breng deze plaats tot de bijvoegselen van het vijfde gebod, omdat, indien het God behaagt, dat er rechters over het volk zijn, om het te besturen, daaruit volgt, dat men aan hun wetten en besluiten gehoorzaam moet zijn. Alzo wordt de vaderlijke macht daartoe tot hen uitgestrekt. Overigens, opdat het volk zich des te gewilliger aan de rechters zou onderwerpen, herinnert God, dat het menselijk geslacht anders niet in stand kan worden gehouden. Daarom het publieke nut, omdat overigens het bewind van de Magistraat hatelijk zou zijn, maakt dit juist aangenaam en beminnelijk. Maar ofschoon het niet aan allen gegeven is, rechters uit te kiezen, omdat God het uitverkoren volk met dit voorrecht heeft verwaardigd, toch beveelt God over het algemeen deze politieke orde, omdat Hij aanduidt, dat de menselijke maatschappij niet anders kan blijven bestaan, dan indien Hij autoriteit aan de wettig gekozen bestuurders toestaat, om de rechtspraak uit te oefenen. Hetzij daarom de Magistraat door de stem van het volk is verkozen, hetzij hij op ene andere manier is ingesteld, laten wij hieruit leren, dat zij als dienaren van God noodzakelijk zijn, opdat zij allen onder het juk van de wet houden..

Naast de oudsten, d.i. voornaamste hoofden van de stammen, geslachten, vaderlijke huizen en families, die ook verder een zeker aanzien in hun kring behouden, en, om zo te spreken, een overheidscollege vormen moesten, dat de burgers van stam, stad of dorp vertegenwoordigt, de gemeenschappelijke belangen bezorgt, en de orde in de gezinnen en geslachten bewaren moet (hoofdstuk 19:12; 21:2-9; 22:15,18; 25:7 vv. Jozua. 20:4; 24:31 Ruth 4:2 vv.; 1 Kon.21:8 vv. Jer.26:16 vv. Judith 10:1), stelt Mozes hier de plaatselijke of mindere rechtbanken in voor de steden. Zij moeten het eindvonnis vellen over alle twistpunten, die uit de wet gemakkelijker beslist kunnen worden, en de schuldigen straffen. Voor alle ingewikkelde rechtsgevallen echter, in welke Mozes tot nu toe uitspraak gedaan had wordt (hoofdstuk 17:8) een hoog gerechtshof ingezet, dat zijn zetel heeft in de plaats van het heiligdom, en uit priesters en rechters bestaat, met de Hogepriester en een wereldlijke opperrechter aan het hoofd. De mindere rechtbanken vervangen dus de plaats van de rechters over duizend, honderd, enz., zoals het hooggerechtshof de taak van Mozes overneemt. In hoofdstuk 19:16 vv. is een bijzonder geval meegedeeld, dat daar behandeld moet worden. Door deze inrichting wordt de handhaving van het recht aan de gemeente opgedragen, die als heilig volk van de Heere plicht en roeping heeft, om het boze uit haar midden weg te doen; zij oefent echter de rechtspleging door gekozene en aangestelde rechters, in deze moeten weer hun ambt openlijk vervullen, op de ruime plaats in de poorten. Hoevele personen zo’n mindere rechtbank vormen wordt niet gezegd, maar het aantal werd waarschijnlijk berekend naar de grootte van de bevolking. Over deze instellingen in de tijd van Jezus Christus, zie Mt 5.22

2) In het Hebreeuws Lischbatèka. De LXX kata fulav. De vertaling is dan ook beter: naar uw stammen, of stamsgewijs. De toestand van het volk veranderde enigszins als het in Kanaän zou komen. Hadden zij tot nu toe rechters en ambtslieden gehad over duizenden en honderden, waar zij in vaste steden zouden wonen, moest nu ook iedere plaats deze hebben, die het recht spraken. In al uw poorten, omdat in de poorten het recht gesproken werd. De

ambtslieden waren zoveel als de secretarissen van de rechters. Het Hebreeuwse woord betekent dan ook eigenlijk schrijver..

19. Gij, geheel Israël, zult, in deze door u zelf aangestelde rechters en ambtslieden het gericht niet buigen, gij zult het aangezicht niet kennen, ook zult gij geen geschenk nemen; want het geschenk verblind de ogen van de wijzen, en verkeert de woorden van de rechtvaardigen (hoofdstuk 1:17 Ex.23:6-8 Leviticus. 19:15).

20. Gerechtigheid, gerechtigheid 1) zult gij najagen, opdat gij leeft en erfelijk bezit het land, dat u de HEERE, uw God, geven zal, en niet door zijn oordelen verdreven wordt.

1) De herhaling van het woord gerechtigheid dient, om de rechters op het hart te drukken, dat zij gerechtigheid en niets anders dan gerechtigheid zouden spreken, dat zij niet anders dan recht zouden doen, en nimmer onrecht plegen..

21. 1) Gij zult u daarom geen bos 2) planten van enig geboomte (andere vertaling: geen boom als Aschéra oprichten) bij het altaar van de HEERE, uw God, dat gij u, naar het voorschrift (Ex.20:24) maken zult, om daarop uw slachtoffers te offeren, want indien gij ookbedoelt, om zodoende niet de Kanaänitische Astoreth, maar de Heere, uw God, te vereren, wil toch de Heere van dergelijke inrichtingen niets weten, die aan het Heiligdom ontleend zijn, en tot het Heiligdom voeren.

1) Wij weten, dat de heidense volken heilige bomen hadden, zodat bijna geen enkele godsverering goed tot haar recht kon komen, zonder de schaduw van de bomen. Daarom, opdat geen gelijkheid met dit algemeen gebruik de zuivere dienst van God zou verontreinigen, wordt dit verbod gegeven. Deze verkiezing heeft daarom dit doel, dat de joden alle bijkomstigheden, bij de godsdienstige handelingen, zouden vluchten, opdat niet, indien zij enige van de gewoonten van de heidenen zouden nabij komen, er een verkeerde vermenging zou plaats hebben. Verder, hoe noodzakelijk dit verbod was, blijkt wel uit de vurige naijver waarvan wijd en zijd in de heilige geschiedenis sprake is. Want nauwelijks is er één tijd geweest, waarin zij zich vrijgehouden hebben van buitensporigheden. Niet zonder reden hebben Jesaja en Jeremia hun verweten, dat zij onder alle groene bomen gehoereerd hebben..

In dit vers en in de volgende, ook die van hoofdstuk 17, worden enige voorbeelden van gerechtzaken aangegeven en de wijze, waarop deze ten uitvoer moesten worden gebracht..

2) De vertaling van de zeventig en de Vulgata hebben het Hebreeuwse woord Aschera overal in het Oude Testament door "bos" vertaald (Ex.34:13 Deuteronomium. 7:5 vv.); evenals onze Statenvertaling. De uitdrukking wijst echter op houten zuilen, waardoor Astarte, de vrouwelijke natuurgodheid van de Kanaänieten afgebeeld werd, en die bijna altijd naast een altaar van Baäl stonden, om de dienst van beide goden met elkaar te verbinden. Baäl (Syr. Beël, Chald. Bel, Grieks Belos, Lat. Belus) is de mannelijke hoofdgod bij alle volken van Voor-Azië. Hij werd onder verschillende namen (Baäl-Berith, Richteren. 8:33; 9:4,46; Baäl-Peor, Numeri. 25:1 vv. en Baäl-Zebub 2 Koningen. 1:2,16) vereerd, waarom ook

menigmaal in het meervoud van de Baälim of de Baäls gesproken wordt (Richteren. 2:11; 3:7; 8:13; 10:10; 1 Samuel. 7:4; 12:10), en is de zonnegod, in wie het heidendom de telende of voortplantende natuur in plaats van de Schepper vereerde. De dienst van dezen god verenigde wreedheid en wellust, zoals we bij Numeri. 25:5 opmerkten, en was doorgaans verbonden met de verering van Astarte, de godin van de maan, waarin de vrouwelijke of ontvangende natuurkracht verheerlijkt werd. In het enkelvoud draagt zij de naam Asthoreth (1 Kon.11:5,33), in het meervoud naar de verschillende vormen van de voorstelling Astharoth (Richteren. 2:13), en niet zelden worden deze met de Baälim genoemd (1 Samuel 7:8 vv.; 12:10). Ook deze dienst was door ontucht gekenmerkt. In de tempels van de godin werden gewijden (Hebreeuws Kedeschim, Genesis 38:15) onderhouden, die zich tot haar eer prostitueerden, en wel onder tenten, die zij zelf vervaardigd hadden (2 Koningen. 23:7). Waar echter geen tempels waren, vervaardigde men zuilen uit het hout van de Tamariskus (zie Ex 16.14), die aan deze godin gewijd was, en plantte bossen in de rondte, om zo een verborgen plaats voor de afschuwelijke daden van ontucht te hebben. Zelfs de kinderen van Israël schijnen later het Tamariskenbos van Abraham bij Ber-séba (Genesis 21:3) en het door Jakob geheiligde Bethel (Genesis 28:19 vv.; 35:6 vv.) tot dit doel gebruikt te hebben (Amos 5:5; 8:14). Wij zien hieruit hoe noodzakelijk het bevel was, om deze Aschera’s te vernietigen en het oprichten van nieuwe te verbieden. Zoals nu de Astaroth houten zuilen hadden, zo hadden de Baälim stenen zuilen, die hen zinnebeeldig voorstelden. Het volgende vers wijst hierop..

HOOFDSTUK 17.

1. Gij zult daarom de HEERE, uw God, geen os of klein vee offeren, waaraan tegen het uitdrukkelijk bevel (Leviticus. 22:20 vv.), een gebrek zij of enig kwaad, 1) een van de daar genoemde gebreken; want dat gebrekkig offer, is de HEERE, uw God, een gruwel, omdat het verachting van zijn hoogheilige Majesteit verraadt, en een gezindheid tot grondslag heeft, die tot volkomen godsdienstloosheid voert.

1) Was aan het slot van het vorige hoofdstuk verboden, om de dienst van de Heere te verontreinigen door allerlei heidense bijvoegselen, hier wordt Israël verboden, om evenmin de Heere te onthouden, wat Hij eist, nl. een offerande, waaraan geen gebrek is. De Heere noemt dat een gruwel, eigenlijk een boze zaak, een van die zonden, welke in Leviticus. 22:22-27 verboden zijn. Duidelijk blijkt hieruit, dat de Heere gediend wil worden in alle eenvoud, maar ook in alle oprechtheid en naar de eis van Zijn Woord..

2. Wanneer in het midden van u, in een van uw poorten, die de HEERE, uw God, u geeft, een man of vrouw gevonden zal worden, 1) die doen zal, dat kwaad is in de ogen van de HEERE, uw God, overtredende zijn Verbond:

1) Hier wordt dezelfde straf vastgesteld tegen de afgodendienaars, waaraan vroeger de afvalligen onderworpen waren. Alzo wordt voor het vervallen in beide zonden de doodstraf geëist. Hieruit maken wij op, dat het niet minder als een zware misdaad bij God wordt gehouden, dat Zijn dienst door domme en onzuivere bijgelovigheden wordt verontreinigd, als dat men openlijk en met opzet van de zuivere Godsverering afstand doet..

2. Wanneer in het midden van u, in een van uw poorten, die de HEERE, uw God, u geeft, een man of vrouw gevonden zal worden, 1) die doen zal, dat kwaad is in de ogen van de HEERE, uw God, overtredende zijn Verbond:

1) Hier wordt dezelfde straf vastgesteld tegen de afgodendienaars, waaraan vroeger de afvalligen onderworpen waren. Alzo wordt voor het vervallen in beide zonden de doodstraf geëist. Hieruit maken wij op, dat het niet minder als een zware misdaad bij God wordt gehouden, dat Zijn dienst door domme en onzuivere bijgelovigheden wordt verontreinigd, als dat men openlijk en met opzet van de zuivere Godsverering afstand doet..

2. Wanneer in het midden van u, in een van uw poorten, die de HEERE, uw God, u geeft, een man of vrouw gevonden zal worden, 1) die doen zal, dat kwaad is in de ogen van de HEERE, uw God, overtredende zijn Verbond:

1) Hier wordt dezelfde straf vastgesteld tegen de afgodendienaars, waaraan vroeger de afvalligen onderworpen waren. Alzo wordt voor het vervallen in beide zonden de doodstraf geëist. Hieruit maken wij op, dat het niet minder als een zware misdaad bij God wordt gehouden, dat Zijn dienst door domme en onzuivere bijgelovigheden wordt verontreinigd, als dat men openlijk en met opzet van de zuivere Godsverering afstand doet..

3. Dat hij heengaat, en dient andere goden, en buigt zich voor die, of voor de zon, of voor de maan, of voor een of ander lichaam van het gehele heer van de hemel (hoofdstuk 4:19), hetgeen ik niet geboden heb, aan te bidden, daar ik het veeleer (Ex.22:20; 34:14) ten strengste verboden heb (Jeremia. 7:31,zie "De 11.14).

4. En het wordt u aangezegd, en gij hoort het; zo zult gij het wél onderzoeken, of het inderdaad zo is (hoofdstuk 13:12 vv.); en ziet, het is dewaarheid, de zaak is zeker; 1) zo'n gruwel is in Israël gedaan.

1) Voor twee zaken hebben de rechters zich te wachten; allereerst, dat zij niet zonder naarstig onderzoek een beslissing zouden nemen, maar dan ook in de tweede plaats, dat, wanneer de zaak bewezen was, zij niet zouden schromen, het vonnis te vellen, en Gods verordeningen te handhaven..

4. En het wordt u aangezegd, en gij hoort het; zo zult gij het wél onderzoeken, of het inderdaad zo is (hoofdstuk 13:12 vv.); en ziet, het is dewaarheid, de zaak is zeker; 1) zo'n gruwel is in Israël gedaan.

1) Voor twee zaken hebben de rechters zich te wachten; allereerst, dat zij niet zonder naarstig onderzoek een beslissing zouden nemen, maar dan ook in de tweede plaats, dat, wanneer de zaak bewezen was, zij niet zouden schromen, het vonnis te vellen, en Gods verordeningen te handhaven..

6. Op de mond, op het getuigenis, van twee getuigen, of drie getuigen zal hij gedood worden, die sterven zal; 1) op de mond van één enkele getuige zal hij niet gedood worden (Numeri. 35:30 Deuteronomium. 19:15 Joh.18:17; 2 Kor.13:1 Hebr.10:28).

1) In het Hebreeuws Hammeeth. Eigenlijk de stervende. Dat wil zeggen: hij, die eigenlijk als dood is, door het verbreken van het Verbond met de Heere. Wie de dienst van de Heere had verlaten en de afgoden was nagevolgd, was voor Israëls God en Israëls volk als reeds dood..

7. De hand van de getuigen 1) zal, in het werpen van stenen, eerst tegen hem zijn, om hem te doden, en daarna de hand van het gehele volk (hoofdstuk 13:9); zo zult gij het boze uit het midden van u wegdoen (hoofdstuk 13:5).

1) Niet zonder oorzaak heeft God gewild, dat de misdadigers zouden gedood worden door de hand van hen, op wier getuigenis zij waren veroordeeld. Het gebruik van beulen bestond niet bij het oude volk, opdat er bij het uitvoeren van de straffen zou zijn bewustheid van plicht, bescheidenheid en tederheid. Doch op de getuigen rustte deze plicht het meest, omdat de tong van velen al te beweeglijk, om niet te zeggen, niet te vertrouwen (futiel) is, zodat zij niet aarzelen met de mond te wurgen, wie zij met de vingers niet zouden durven aanraken. Het beste middel daarom, om deze lichtvaardigheid te beteugelen was, niet het getuigenis van iemand ter wereld toe te laten, tenzij zijn hand ook bereid zou zijn, om het vonnis uit te voeren. Treurig en vreselijk hard was de straf van de steniging, maar waarschijnlijk heeft deze aan God behaagd, omdat verschillende handen daartoe moesten gebruikt worden. Indien de

ophanging niet in gebruik was geweest, zou God zonder reden bevolen hebben, dat het lijk van de opgehangene voor zonsondergang moest worden afgenomen (Deuteronomium. 21:23). Er waren daarom nog andere soorten van straffen. Maar daar van hem, die ten dode had gezondigd, het land als van een onrein iets moest gezuiverd worden, moest hij door de handen van het gehele volk gestenigd worden, omdat het wreed zou geweest zijn, hem een langzame dood te doen ondergaan, indien de een na de ander zijn handen naar hem moest uitstrekken. Waarom toch het volk bevolen werd de stenen eendrachtig te werpen, dit had deze reden, opdat het een bewijs van zijn ijver zou geven, waardoor het toonde, hoe groot het de schending van de dienst van God achtte..

Deze bepaling, dat de getuigen de eerste steen op de veroordeelde moesten werpen, was heilzaam, want nu zou wel niemand aanklagen of getuigen, die niet geheel zeker was van zijn zaak, of hij moest een zeer goddeloos mens zijn. Overigens mocht in Israël, wat bij andere volken minder gevonden wordt, de aanklager tevens getuige zijn; vrouwen, slaven en eerloze lieden mochten niet getuigen..

8. Wanneer ene zaak aan het gericht voor u, het gehele volk (vs.19), te zwaar zal zijn, zodat het plaatselijk gerecht daarin geen vonnis vellen kan, tussen bloed en bloed, tussen het bloed van de bloedwreker en hetbloed van de doodslager, tussen rechtshandel en rechtshandel, tussen plaag en plaag, of slag om slag, zijnde twistzaken in uw poorten, zo zult gij u opmaken en opgaan naar de plaats, die de HEERE, uw God, tot vestiging van zijn heiligdom, verkiezen zal.

Niet iedere Israëliet, die ene rechtszaak had, is hier bedoeld, alsof deze naar willekeur zich òf bij zijn plaatselijke rechtbank, òf bij het hooggerechtshof zou kunnen aanmelden; ook is hier geen sprake van een hoger beroep ter zake van vonnissen, die de lagere rechtbank geveld had. Dergelijke gebruiken kent de Mozaïsche wet niet. Het gericht is van God (hoofdstuk 17), en het oordeel, dat eens in de naam van God geveld is, beslist, of het door hogere dan wel door lagere rechtbank uitgesproken is. Hoe verkeerd het zou geweest zijn, wanneer ieder het recht had, om zijn zaak waar hij wilde te laten beslissen, is te duidelijk om opzettelijk ontwikkeld te worden. Mozes spreekt, zoals onze verklaring aantoont, geheel Israël aan, omdat het een rechtspleging geldt, die in het gehele land ingericht moest worden; uit die woorden moet dan de plaatselijke rechtbank haar wijze van handelen afleiden. Wanneer voor deze vergadering een rechtszaak te moeilijk was, moest zij die aan het hooggerechtshof opdragen, zoals tot nu toe de oversten over duizend, enz. iedere zaak die hun "te zwaar was" aan Mozes als hoogste rechter moesten voorstellen (hoofdstuk 17). Op de plaats van het heiligdom zou men hebben de Hogepriester die door de Urim en Tummim God vragen kon, indien men geen andere uitkomst wist; bovendien mocht men verwachten, dat deze plaats een middelpunt van wetgeleerdheid zou zijn; en in elk geval hadden de rechters in die plaats meer ervaring van rechtszaken dan die op kleinere plaatsen, zodat een ingewikkelde zaak beter voor hen gebracht kon worden..

De bedoeling van deze instelling is, dat, indien er zaken zijn, waarbij onzekerheid heerst, b.v. omtrent doodslag, omtrent burgerlijke rechtsvervolging, of mishandeling; zaken, waarover de plaatselijke rechters geen oordeel durfden vellen, men daarmee dan zou gaan naar de hoogste

rechtbank, in het Heiligdom, opdat deze als in onmiddellijk verband met God staande, daarover uitspraak zou doen en die beslissen..

9. En gij zult komen tot de Levitische priesters (letterlijk de priesters, de Levieten)1) en tot de rechter, die in die dagen zijn zal; en gij zult ondervragen, hoe de moeilijke zaak naar Gods Woord beslist moet worden, en zij zullen u, in vereniging met elkaar, terwijl de priesters als uitleggers de zaak in het licht van de goddelijke wet plaatsen (Leviticus. 10:11), en de rechter met zijn college vonnis velt, de zaak van het recht aanzeggen, 2) de verzochte beslissing meedelen.

1) De uitdrukking "de priesters, de Levieten" komt van nu aan dikwijls voor (vs.18; 18:1; 21:5; 24:8; 27:9; 31:9 Jozua. 3:3), in plaats van het gewone "Aäron en zijn zonen", want deze spreekwijze was nu niet langer gepast, omdat Aäron gestorven was en de priesters weldra een afzonderlijke stand onder het volk zouden vormen. Deze uitdrukking stelt de betrekking tot Levi als een kenmerk van het ware priesterschap op de voorgrond, zodat dan ook onze vertaling doorgaans de zin juist weergeeft door de vertaling: de Levitische priesters. Het volkswetboek Deuteronomium stelt de priesters en de Levieten doorgaans bij elkaar als één geheel, als een heilige stand tegenover de leken, terwijl de priesterlijke wet van de voorgaande boeken meer het onderscheid tussen priesters en Levieten aanwees. Hieruit is het te verklaren, dat later (hoofdstuk 18:7) voor de werkzaamheid van de Levieten woorden gebruikt worden, die eigenlijk het kenmerkende van den priesterlijke dienst omschrijven (hoofdstuk 18:5)

De aanduiding Levitische Priesters, die gedurig herhaald wordt, in plaats van zonen van Aäron in de middelste boeken, geeft duidelijk de tijd en het karakter van ons boek aan. Zolang Aäron met zijn zonen leefde, bestond het priesterschap slechts uit hem en zijn zonen, uit één familie. Aan deze en weliswaar meest persoonlijk aan Aäron zijn daarom alle verordeningen van de middelste boeken gericht. Anders werd het reeds met de dood van Aäron en in de toekomst, wanneer het priesterschap slechts uit nakomelingen van Aäron en zijn zonen bestond, die niet meer één gezin, maar een eigen stand vormde, wiens wettigheid in het behoren tot de stam van Levi, waartoe Aäron behoord had, lag. Daarom was het passender, hen in het openbaar als zonen van Levi, dan als zonen van Aäron, zoals de priester met uitzondering van de Hogepriester Aäron vroeger heette, aan te duiden..

2) Duidelijk blijkt hieruit, dat de priesters niet zozeer rechters waren, die het vonnis velden, maar degenen, die in de naam van God, aan de rechters de wil van God meedeelden, of de Schriften, die op de zaak van het gericht betrekking hadden, uitlegden. De rechters gingen te rade bij de priesters..

Josafat vormde later een hooggerechtshof naar de letter van dit voorschrift (2 Kron.19:8 vv.). Naar dit voorbeeld en dat van de vergadering van de oudsten, die God aan de zijde van Mozes plaatste (Numeri. 11:16 vv.) werd het Sanhedrin of de Hoge Raad (zie Mt 2.4) ingericht..

10. En gij, leden van de lagere rechtbanken, die de beslissing van de hogere hebt ingeroepen, zult doen naar het bevel van het woord, dat zij u zullen aanzeggen, van deze plaats, die de

HEERE verkiezen zal, want wat reeds van de rechters in het algemeen geldt, dat zij voor het aangezicht van de Heere rechtspreken (hoofdstuk 19:17), dat geldt vooral van deze om de plaats waar zij gevestigd zijn, en gij zult waarnemen te doen naar alles, wat Zij u zullen leren; gij zult hun vonnis nauwkeurig uitvoeren.

10. En gij, leden van de lagere rechtbanken, die de beslissing van de hogere hebt ingeroepen, zult doen naar het bevel van het woord, dat zij u zullen aanzeggen, van deze plaats, die de HEERE verkiezen zal, want wat reeds van de rechters in het algemeen geldt, dat zij voor het aangezicht van de Heere rechtspreken (hoofdstuk 19:17), dat geldt vooral van deze om de plaats waar zij gevestigd zijn, en gij zult waarnemen te doen naar alles, wat Zij u zullen leren; gij zult hun vonnis nauwkeurig uitvoeren.

11. Naar het bevel van de wet, die zij, de priesters aan het hooggerechtshof, u zullen leren, en naar het oordeel dat zij, de rechters, op grond van de priesterlijkeuitlegging, u zullen zeggen, zult gij doen: 1) gij zult niet afwijken van het woord, dat zij u zullen aanzeggen, ter rechter- of ter linkerhand.

1) De kinderen van Israël waren daarom bevolen te doen, wat de priesters hadden aangezegd. Maar hoe? Het spreekt vanzelf, volgens de uitspraak uit de wet genomen. Het is daarom niet twijfelachtig, of God heeft hen die Hij in zo hoge rang heeft willen doen werkzaam zijn, tegelijk toegerust met de Geest van verstand en van billijkheid, opdat zij niet enig verkeerd vonnis zouden vellen..

12. De man nu uit het volk, die trots 1) handelen zal, dat hij niet hoort naar de priester, die staat, om aldaar de HEERE, uw God, te dienen, of naar de rechter, die zich aan het vonnis van beiden niet onderwerpt, deze man zal, als een, die niet mensen, maar God verworpen heeft (Hand.5:4), sterven, en gij zult het boze, door openlijke strafoefening, uit Israël wegdoen.

1) Trots, of in overmoed. Hiermee duidt de Heere aan, wanneer iemand moest gedood worden, nl. wanneer hij zich verzette in trots en overmoed tegen de uitspraken van de rechters, als deze spraken in de naam en op bevel van de Heere God. Dan was toch zijn verzet, niet zozeer een verzet tegen de mens, maar tegen de Hoogste Rechter, tegen God. Hierop dient wel gelet te worden. Want dan alleen, wanneer de uitspraak was gegrond op de wet en de verordening van God, was zij geldig en van kracht. Niet alle uitspraken van de rechters dienden gehoord te worden. In later dagen, in de dagen van diep verval van Israëls godsdienst, getuigden de profeten tegen de priesters en de rechters, en de Heere, gedurende Zijn omwandeling op aarde, sprak ervan, dat de Schrift- en Wetgeleerden de Wet van God krachteloos hadden gemaakt door hun eigen instellingen. Wat hier veroordeeld wordt, is daarom een moedwillig ingaan tegen de ware en zuivere uitlegging van de wet, tegen de rechtvaardige toepassing van de Goddelijke verordeningen..

13. Dat het al dat volk hoort, hoe men tegenover zulke verachters handelt, en vreest, en niet meer trots handelt
1) (hoofdstuk 13:11).

1) Op deze woorden bouwen de Roomse pausen hun bewering, dat aan de door hen gestelde leringen onbepaald geloof en gehoorzaamheid in de Christelijke kerk toekomt. Laten we echter het onderscheid tussen Oude en Nieuwe Bedeling, tussen priesters en leraren buiten sprake, dan heeft Mozes hier nog uitspraken op het oog, die helder en duidelijk aan de Schrift ontleend moeten zijn. Verlaten echter priester en rechter de wet des Heeren, dan is het nodig God te gehoorzamen en niet de mensen zoals Petrus en Johannes (Hand.4:19) uitdrukkelijk betuigd hebben in aanwezigheid van het gerechtshof, dat naar deze bepaling ingericht was, van de Hoge Raad..

14. Wanneer gij zult gekomen zijn in het land, dat u de HEERE, uw God geeft, en gij dat erfelijk zult bezitten en daarin wonen, daarin een tijd lang zult vertoefd hebben, en gij zeggen zult, zoals ik bepaald voorzie, dat het geval zal zijn (1 Samuel 8:1 vv.; zie "Ge 36.31" en zie "Nu 24.24): Ik zal een koning over mij stellen, als hoogste regeerder en rechter, als al de volken, die rondom mij zijn. 1)

1) Hier verordert God het Hogepriesterlijke koningschap, waarvan elders sprake is. Want, omdat de glans van de koninklijke naam hun ogen kon verblinden, zodat zij zouden vergeten, dat God onder hen het hoogste gezag had, worden zij bijtijds eraan herinnerd, dat het volstrekt niet billijk was, dat de Majesteit van God door de regering van een sterfelijk mens werd verdonkerd. Kortom, de koninklijke macht wordt aan God onderworpen, en de koningen zelf tot gehoorzaamheid aan Hem verplicht, opdat het volk nooit ontheiligd zou worden, hoedanige verandering ook plaats mochten hebben. Doch, ofschoon onder de rechters de godsvrucht dikwijls in verval was, niet echter zonder oorzaak is een bijzondere wet over de koningen gegeven, omdat niets meer voor de hand ligt, dan dat aardse pracht de mensen van de vroomheid afvoert..

De ware koning van Israël is Jehova; Zijn koningschap heeft een aanvang genomen op de dag, toen de stammen door de wetgeving tot een gemeenschap, en wel tot een priesterlijk koninkrijk (Ex.19:6) verbonden werden (Deuteronomium. 33:5). Nu kan het volk onder Jehova’s regering zonder een aardse koning bestaan; want Mozes weet, dat de Heere Zijn gemeente niet als een kudde zonder herder zal laten, maar weer leidslieden verkiezen en door Zijn Heilige Geest uitrusten zal. Nochthans is het aardse koningschap onder Israël niet in tegenspraak met de Gods regering (Theocratie), maar Israël is veel meer geroepen, om uit zijn midden de ware koning voort te brengen en door voorbeelden af te schaduwen..

15. Zo zult gij geheel, niet de een of ander, die u behaagt, maar die tot koning over u stellen, die de HEERE, uw God, verkiezen zal, 1) of door het lot, of door tussenkomst van een profeet (1 Samuel 9:15 vv.; 16:1,12); uit het midden van uw broeders zult gij, wanneer God u de keuze laat, een koning over u stellen. Gij zult niet, zoals de kinderen van Ezau soms gedaan hebben (zie "Ge 36.33), vermogen over u te zetten een vreemde man, die uw broeder niet zij, want de zodanige kan het volk van God niet op de juiste wijze besturen.

1)Allereerst behoudt God zich het hoogste recht voor, om, een koning te kiezen en laat de zaak niet over aan de stem van het volk, opdat alzo hun trotsheid zou gekastijd worden, wanneer zij door een plotseling opkomende inval, een koning zouden eisen. Vervolgens

beveelt Hij, dat zij uit het eigen volk zouden genomen worden en sluit Hij de vreemdelingen uit, omdat, indien deze werden toegelaten, de deur voor verval werd geopend. Want wie zou niet beproefd hebben de vaderlijke goden op te dringen en door zijn koninklijke macht, geweld en bedreigingen de ware godsdienst onderdrukt? Ziedaar, waarom God niet geduld heeft, dat zij ergens anders een koning zouden zoeken, dan uit de schoot van de kerk zelf, opdat zij de zuivere dienst, welke zij van kindsbeen hadden ingedronken, zouden verzorgen en beschermen..

Israël onder de heerschappij van een vreemde vorst is zozeer in tegenspraak met zichzelf, dat toen in de Edomiet Herodes de eerste vreemdeling de troon beklom, ook de tijd gekomen was voor de verschijning van die koning, in wie het Israëlietisch koningschap voleindigd zou worden (zie Ge 49.10)

16. Maar, indien ik u ook toesta een koning uit uw broeders te kiezen, stel ik toch deze voorwaarde: hij zal voor zich de paarden 1) niet vermenigvuldigen, geen talrijke ruiterij vormen, alsof daarin zijn macht- en veiligheid bestond (Psalm. 20:8; 33:16 vv.; 147:10 Jesaja. 31:1), en het volkniet doen terugkeren naar Egypte, om paarden te vermenigvuldigen, 2)die daar in overvloed zijn en niet in uw land; omdat de HEERE u door zijn gehele leiding in de woestijn, vooral echter door de strenge bestraffing van het voornemen (Numeri. 14:3 vv.), duidelijk gezegd heeft: gij zult voortaan niet terugkeren door deze weg,maar inwendig van Egypte’s bederf, uitwendig van Egypte’s grenzen verwijderd blijven.

1) Het paard, dat bij ons in vrede en oorlog zo hoog gewaardeerd wordt, werd door de Oosterling in tijd van vrede weinig gebruikt; runderen, ezels, muildieren en kamelen bewezen hem op het veld en de reizen zeer goede, menigmaal betere diensten. In de geweldige en talrijke oorlogen van de oude Oosterse koningen was het paard door zijn sterkte en vlugheid van groot gewicht, zodat het dan ook bijna altijd in de Bijbel genoemd wordt in verband met de oorlog (Job 39:19-25). Israël nu behoefde geen veroveringsoorlogen buiten zijn grenzen te ondernemen, en had tot verdediging van zijn bergachtig land geen paarden nodig. Daarom wordt aan de koning het onderhouden van vele paarden verboden, en dit des te meer, omdat de vorming van de ruiterij slechts door de tussenkomst van de Egyptenaren geschieden kon, die vele paarden fokten en strijdwagens hadden; met dit land mocht Israël echter geen betrekkingen aanknopen. Overeenkomstig dit bevel laat Jozua Jozua 11:6) de paarden van de vijanden, die aan de zee van Merom geslagen waren, verlammen en hun wagens verbranden, zoals ook David deed in de oorlog tegen Hadadezer, koning van Zoba (2 Samuel 8:4). Salomo echter scheen zich ontslagen te rekenen van dit gebod, omdat men toch geen terugkeer naar Egypte meer te vrezen had, daarom onderhield hij vele paarden (1 Kon.4:26; 10:28 vv.). Door hem werd het paard telkens meer ingevoerd in Palestina, zodat ook bijzondere personen het gebruikten voor de reis en de arbeid (1 Kon.18:5 Nehemiah. 7:68, Prediker. 10:7 Jesaja. 28:28)

2) Uit Egypte werd Israël later van paarden voorzien (1 Kon.10:28). De Heere verbiedt dit hier aan het volk in verband met Leviticus. 18:3, op welke plaats Hij Israël verbiedt terug te keren op de weg naar Egypte. Niet zozeer het hebben van paarden wordt hier verboden, als wel het met en door die paarden met Egypte weer in aanraking te komen. Door een sterke arm

zijn zij uit Egypte verlost. Egypte is voor hen het beeld van slavernij, van dood en verderf. Alles moeten zij vermijden, om weer met dat land van de slavernij verbintenissen aan te knopen..

17. Ook zal hij, naar de wijze van de heidense koningen, voor zich de vrouwen 1) niet vermenigvuldigen, opdat zijn hart niet afwijkt van de Heere, door ijdelheid en wellust verleid, en vooral, omdat de vreemde vrouwen zoudentrachten, om hem tot hun afgoderij over te halen (1 Kon.11 vv.); hij zal ook voor zich geen zilver en goud zeer vermenigvuldigen, 2) opdat hij niet, verzadigd zijnde, God verloochent en zegt: wie is de Heer?(Spreuken. 30:7 vv.).

1) De polygamie was wel niet door de wet verboden; maar van de gewoonte, om twee of drie vrouwen te hebben moet wel onderscheiden worden de bespottelijke weelde van de aanzienlijke Oosterlingen, die het getal van de vrouwen vermeerderden, om daarmee te schitteren, of de wellust te kunnen verfijnen. Zulke uitspattingen moesten in de oudheid noodzakelijk tot afgoderij voeren..

Wie in hoogheid is, loopt groot gevaar om toe te geven aan de lust van de ogen, de lust van het vlees en de grootsheid van het leven 1 Johannes 2:15 vv.). De laatste klip, het gevaarlijkst voor een koning, omdat daardoor de Theocratie (Godsregering) in ene Autocratie (zelfregering) veranderd zou worden, komt het eerst in aanmerking door het verbod van de paarden (vs.16); daarna volgt de waarschuwing tegen lust van de ogen en van het vlees, die, zoals bij de Stuarts in Engeland en de Bourbons in Frankrijk plaatsvond, vooral bij de Oosterling zo snel met hovaardij gepaard gaat..

2) De mening van God is hier niet de koningen te beletten van dingen te zoeken, die genoegzaam zijn, om hun koninkrijken te onderhouden, maar om hun genegenheden te matigen, dat zij niet zouden staan naar de overvloed, die daar zou mogen dienen, niet tot onderhouding van één, maar van twee of drie koninkrijken. Indien God overvloed van dingen toezendt, die meer dan noodzakelijk zijn voor de prinsen, zo mogen zij die van de hand van God ontvangen en behoren daarvoor dankbaar te zijn, maar de koningen mogen zelf niet meer zoeken, dan hetgeen voor hun staat nodig is..

18. Voorts zal het geschieden, 1) als hij op de stoel van zijn koninkrijk zal zitten, zo zal hij zich een dubbel
2) van deze gehele wet afschrijven in een boek, uit hetgeen dat voor het aangezicht van de Levitische priesters (zie "De 17.9) is.

1) Het zou niet genoeg geweest zijn de ondeugden te verbeteren, indien de koningen niet gevormd werden tot de vrees voor God, en wel onderwezen omtrent hun plichten. Er wordt nu daarom bijgevoegd een regel van tucht, waardoor zij onderricht konden worden in het onderwijs van waarheid en rechtvaardigheid, nl. dat zij de wet van de priesters en Levieten zouden aannemen, welke voor hen allen het richtsnoer van hun daden zou zijn. Daar het aantonende voornaamwoord wordt gebruikt, menen sommigen, dat hier alleen het boek Deuteronomium wordt aangewezen, maar op weinig vaste grond. Ik tenminste twijfel niet, dat

hiermee de gehele wet wordt samengevat, welke ons zowel in Exodus als in Leviticus wordt overgeleverd. Doch, ofschoon zij zonder onderscheid voor allen gemeengoed is, opdat echter de koningen des te meer tot een voortdurende lering zouden worden aangezet, heeft God gewild, dat voor hen een meer bijzonder exemplaar door de priesters en Levieten zou worden overgeschreven en op plechtige wijze hen ter hand zou worden gesteld, opdat zij zouden weten, dat, om het volk te regeren, zij een groter beleid en meerdere voorzichtigheid nodig hadden dan de bijzondere personen. Daarom, wanneer de Priesters en Levieten hun het boek aanboden, was dit net zoveel, alsof God zelf deze schat bij hen deponeerde. Hij schrijft vervolgens voor, dat zij geheel hun levenlang zich in de kennis van de wet zouden oefenen, omdat meestal de koningen in de boeken werden onderwezen uit staatsie en om vertoning te maken; vervolgens, omdat wanneer zij genoten hadden, wat onderwezen werd, zij terstond na het opkomen van afkeer het leren zouden staken. Vervolgens wordt aan de hand gedaann, tot welk doel de onderwijzing moest plaatshebben, opdat zij zouden leren, God te vrezen en Zijn geboden te bewaren. Daarop, opdat zij niet door trotsheid vervoerd of door hoogmoed verteerd, hun broeders zouden verachten of verdrukken. En met opzet wordt de naam van broeders op de voorgrond gezet, opdat zij niet zouden menen, dat het recht van broederlijke vereniging was opgeheven, omdat zij over het gehele volk heersten, of liever, opdat zij er zich op zouden toeleggen, allen te begunstigen als leden van hetzelfde lichaam. Wederom wordt daarom herhaald, dat zij niet afwijken mochten ter rechter- noch ter linkerhand, omdat ten opzichte van de grote vrijheid van handelen nooit genoeg de begeerte van de mensen kan beteugeld worden. Nu, opdat het hun niet te zwaar zou zijn, tot orde gedwongen te worden, herinnert God tenslotte, dat deze maatregel voor hun nuttig zou zijn, omdat zij dan langer zouden regeren, terwijl ongebondenheid dikwijls de koningen tot verderf voert..

2) De koning moest een dubbel afschrift hebben van de wet. Dat hij het bepaald zelf moest schrijven staat hier niet. Het woord in de grondtekst laat ook de vertaling: laten schrijven toe. Maar een dubbel afschrift moest er zijn. Opdat hij én thuis én op reis of in oorlog altijd de wet van God bij zich droeg.

19. En het zal, als een handboek, bij hem zijn, het zal niet uit zijn handen wijken, en hij zal daarin lezen al de dagen van zijn leven (Psalm. 1:2; 119:16,24,97 Jozua. 1:8); opdat hij de HEERE, zijn God, leert vrezen, om te bewaren al de woorden van deze wet, en deze instellingen, om die te doen.

20. Dat zijn hart zich niet verheft boven zijn broeders, alsof hij onbeperkt heerser ware, maar bedenkt, dat hij met zijn gehele bestuur aan een andere, door de Koning der koningen gegeven wet onderworpen is, en dat hij niet afwijkt van het gebod ter rechter- of ter linkerhand, en alzo aan zijn broeders een goed voorbeeld geeft van gehoorzaamheid aan hun plicht (hoofdstuk 4:10; 6:2; 14:23); opdat hij de dagen verlengt in zijn koninkrijk, hij en zijn zonen, in het midden van Israël,1) opdat de belofte van een lang leven (hoofdstuk 4:1 ook aan hem en zijn nakomelingen in het bestuur vervuld wordt.

1) Wij lezen in de geschiedenis over de koningen van Juda, dat de beste regeringen doorgaans de langste zijn geweest, uitgezonderd, wanneer God hun leven verkortte tot straf van het volk, zoals dat van Juda..

2. Daarom zal hij geen erfdeel hebben in het midden van zijn broeders; 1) a) de HEERE is zijn erfdeel, zoals Hij tot hem gesproken heeft.

a) Numeri. 18:20 vv. Deuteronomium. 10:9 Ezech.44:28

1) Drie zaken vooral zijn het, die ons in deze plaats treffen. Allereerst nu toont God aan, dat het niets is, waarom de Israëlieten belast worden de tienden aan de Levieten te betalen, de eerstelingen en andere offeranden aan de priesters te brengen, omdat deze stam van een eigen erfdeel beroofd was. Ten tweede voorkomt Hij elke woordentwist, beteugelt ongeoorloofde vragen en komt schadelijke roverij tegen, door de Levieten en de priesters hun rechtvaardig erfdeel toe te delen. In de derde plaats bepaalt Hij, hoe zij onder elkaar de offeranden hebben te verdelen en wat van de vuuroffers de priesters toekomt. Wat nu het eerste aangaat, omdat God als het ware de grondvester van hun erfrecht was, behield Hij zich terecht het recht voor, dat op hen was overgedragen. Indien het voor het volk een hatelijke zaak was, dat hun inkomsten verteerd werden, komt God als een bemiddelaar tussenbeide, hun aankondigende, dat zij het Hem, volgens Zijn koninklijk recht, verschuldigd waren, en stelt Hij de Levieten aan, om als bestuurders en ophalers van het verschuldigde, het van hen te eisen. Er was daarom geen reden om een twistzaak te beginnen, tenzij men met opzet God wilde beroven. Meermalen ontmoet men deze verordening, omdat het van zeer groot belang was, dat het volk overtuigd werd, dat God voor zijn rekening ontvangt, wat aangeboden werd, hetgeen Hij aan de Levieten toewees, niet slechts, opdat aan de Levieten niets werd onthouden, maar opdat ieder vrijwillig, aan de dienaren van God de verschuldigde belasting opbracht; vervolgens, opdat niemand op goddeloze wijze aanmerking maakte, omdat tot voedsel van de priesters diende de eerstelingen en een zeker gedeelte van de vuuroffers. Ook een andere reden wordt nog aangegeven, waarom het toegestane honorarium vrij van alle besnoeiing moest blijven, omdat God hen zelf tot bedienaren van Zijn dienst had aangesteld. Een arbeider toch is zijn loon waardig..

HOOFDSTUK 18.

VAN HET PRIESTERRECHT, DE AFGODERIJ EN CHRISTUS, DE WARE PROFEET.

I. Vs.1-22. Nadat zo de rechterlijke macht en het koningschap overeenkomstig Israëls roeping besteld is, bepaalt Mozes ook de rechten, die aan de mannen van de eredienst, de priesters en Levieten van de zijde van het volk toegestaan moeten worden, naast hetgeen de Heer hun reeds van zijn zijde gegeven heeft. Terwijl hij echter over de toekomst van het reeds bestaande profetisme spreekt, wordt zijn rede een Messiaanse voorspelling; hij getuigt van de profeet, die God verwekken zal uit Israël, en door wie de profetenstand tot volkomenheid gebracht zal worden.

1. De Levitische priesters, 1) de gehele stam van Levi, dus ook de Levieten in het algemeen, zullen, zoals de Heere tot Aäron zei (Numeri. 18:20 vv.), en zoals ook ik u reeds (hoofdstuk 10:1) voorhield, geen deel noch erfgoed hebben met Israël; a)de vuuroffers van de HEERE, 2) het deel, dat hun daarvan toekomt volgens Leviticus. 7:31-34 en zijn erfdeel zullen zij eten, zullen zij tot onderhoud ontvangen.

a) 1 Kor.9:13

1) In het Hebreeuws Cohanim halewim. De Statenvertaling geeft de Levitische priesters. Betere vertaling is: De Levieten, de priesters; omdat dit staat ter onderscheiding van het volgende, de gehele stam van Levi. Mozes wil zeggen: De Levieten, nl. de priesters en de gehele stam van Levi, dat is: de gewone Levieten. Waarschijnlijk is de zin genomen volgens Numeri. 18:20

2) De vuuroffers van de Heere. Hiermee worden bedoeld de offeranden, welke de Heere moesten worden gebracht, terwijl onder zijn erfdeel verstaan moet worden al wat behoort tot de categorie van tienden, eerstelingen enz. Waaruit die vuuroffers bestaan en wat tot het erfdeel van de Heere behoort, wordt hier niet nader aangeduid, omdat door een veertigjarige oefening, het Israël overbekend moest zijn..

2. Daarom zal hij geen erfdeel hebben in het midden van zijn broeders; 1) a) de HEERE is zijn erfdeel, zoals Hij tot hem gesproken heeft.

a) Numeri. 18:20 vv. Deuteronomium. 10:9 Ezech.44:28

1) Drie zaken vooral zijn het, die ons in deze plaats treffen. Allereerst nu toont God aan, dat het niets is, waarom de Israëlieten belast worden de tienden aan de Levieten te betalen, de eerstelingen en andere offeranden aan de priesters te brengen, omdat deze stam van een eigen erfdeel beroofd was. Ten tweede voorkomt Hij elke woordentwist, beteugelt ongeoorloofde vragen en komt schadelijke roverij tegen, door de Levieten en de priesters hun rechtvaardig erfdeel toe te delen. In de derde plaats bepaalt Hij, hoe zij onder elkaar de offeranden hebben te verdelen en wat van de vuuroffers de priesters toekomt. Wat nu het eerste aangaat, omdat God als het ware de grondvester van hun erfrecht was, behield Hij zich terecht het recht voor,

dat op hen was overgedragen. Indien het voor het volk een hatelijke zaak was, dat hun inkomsten verteerd werden, komt God als een bemiddelaar tussenbeide, hun aankondigende, dat zij het Hem, volgens Zijn koninklijk recht, verschuldigd waren, en stelt Hij de Levieten aan, om als bestuurders en ophalers van het verschuldigde, het van hen te eisen. Er was daarom geen reden om een twistzaak te beginnen, tenzij men met opzet God wilde beroven. Meermalen ontmoet men deze verordening, omdat het van zeer groot belang was, dat het volk overtuigd werd, dat God voor zijn rekening ontvangt, wat aangeboden werd, hetgeen Hij aan de Levieten toewees, niet slechts, opdat aan de Levieten niets werd onthouden, maar opdat ieder vrijwillig, aan de dienaren van God de verschuldigde belasting opbracht; vervolgens, opdat niemand op goddeloze wijze aanmerking maakte, omdat tot voedsel van de priesters diende de eerstelingen en een zeker gedeelte van de vuuroffers. Ook een andere reden wordt nog aangegeven, waarom het toegestane honorarium vrij van alle besnoeiing moest blijven, omdat God hen zelf tot bedienaren van Zijn dienst had aangesteld. Een arbeider toch is zijn loon waardig..

3). Dit nu zal het recht 1) van de priesters zijn van
2) het volk (tegenover het volk), van (tegenover) hen, die een offerande offeren, die hun slachting voor huiselijk gebruik niet meer, zoals anders, bij de tempel, maar in hun woningen verrichten (hoofdstuk 12:15), hetzijzij willen slachten een os of klein vee: dat hij de priester zal geven de schouder, en beide kinnebakken en de pens, de vierde maag, waarin bij het herkauwen, de vertering van de spijs, voltooid wordt.

1) Hun onderhoud moest niet afhankelijk zijn van de weldadigheid van het volk en diens edelmoedigheid, maar zij moesten volgens de wet daartoe gerechtigd zijn. Hij, die in het Woord onderwezen wordt, behoort en is van rechtswege verplicht hem te onderhouden, die hem daarin onderwijst en hij, die het voordeel geniet van Godvruchtige en plechtige vergaderingen, moet van het zijn toebrengen tot ondersteuning van hen die in zulke vergaderingen hun gaven voor hem ten koste leggen..

2) In het Hebreeuws Meëeth. De LXX para, d.i. van de kant van. De Septuaginta en in navolging van deze o.a. Calvijn vat het dus op, dat door deze wet het volk was gevrijwaard tegen de knevelarij van de priesters. O.i. wordt hier juist het tegenovergestelde bedoeld, en wil de Heere Zijn dienaren beschermen tegen de schrielheid en karigheid van het volk. Het verband van de zin eist dit duidelijk. Door deze wet weet het volk, waaraan het zich te houden en de priester, waarop hij recht heeft..

4. De eerstelingen van uw koren, van uw most en van uw olie, van alle vruchten van het land (Numeri. 18:12 vv.) en de eerstelingen van de beschering van uw schapen zult gij hem geven.

5. Want de HEERE, uw God, heeft hem, heeft Levi, uit al uw stammen verkoren, dat hij sta, in het heiligdom, om te dienen in de naam van de HEERE, met goddelijke volmacht, en als bemiddelaar van goddelijke genade, hij en zijn zonen, te allen tijde; het is daarom betamelijk, dat gij hem als uitverkorene van de Heere eert, en hem in plaats van de geestelijke gaven, die hij uitdeelt, door uw stoffelijke middelen verkwikt 1 Corinthiers. 9:11).

Door de in hoofdstuk 12 vermelde verandering van het bevel, (Leviticus. 17), dat voorschreef, om gedurende de woestijnreis de gewone slachting bij het heiligdom te verrichten, leden de priesters een aanmerkelijke schade. Immers, indien zodanige slachtingen thuis verricht werden, verviel hun aandeel, de beweegborst en de hefschouders (Leviticus. 7:24). Tot schadeloosstelling zullen zij nu een gave ontvangen van de zijde van het volk (vs.1 noemt een gave van de zijde van de Heere, aan hen, die in Zijn dienst staan en dus ook Zijn brood eten), namelijk 3 stukken van elk geslacht schaap of rund, en wel zodanig, dat zij van de drie hoofddelen (hoofd, romp en benen) een aandeel ontvangen. Bovendien worden de eerstelingen vermeerderd met voortbrengselen van de schapenteelt..

Strijd kan erover bestaan, of deze overgave van alle, voor privaat gebruik in het gezin geslachte dieren, of slechts van de voor de offermaaltijden alzo van de op de plaats van het Heiligdom geslachte dieren, gevorderd wordt. Tegen de eerste opvatting, waarvoor men zich op Philo, Jozefus en de Talmoed beroept, spreekt niet slechts de onuitvoerbaarheid van zo'n overgave, maar ook het spraakgebruik van xbz xbz (Zebach Zèbach). Het xbz (Zèbach) beduidt overal slechts het slachten tot offermaaltijd, of tot slachtoffer, en ook het werkwoord xbz (Zabach) komt nergens voor van het gewone slachten..

6. Voorts wanneer een Leviet zal komen uit een van uw poorten; 1) uit de een of andere stad, die voor de Levieten als woonplaats bestemd is (Numeri. 35:1 vv.) uit geheel Israël, waar hij woont, en hijkomt naar alle begeerte van zijn ziel, uit groot verlangen, tot de plaats, die de HEERE zal hebben verkoren.

1) Deze derde zaak drukt helderder uit, wat elders meer duister is weergegeven, want wat God ook aan de priesters geeft, scheen Hij voorwaardelijk aan de Levieten te ontnemen. Doch nu stelt Hij meer bepaald vast, dat in de eerste plaats de priesters de Levieten naar evenredigheid van hun werk een gedeelte van de offeranden zouden overlaten. Dit is nu verder de hoofdsom van de wet, dat de Levieten, welke in hun eigen huis wonen, tevreden met de tienden zullen zijn en niets van de andere offers zullen genieten; doch, wanneer zij tot het heiligdom komen, onder de dienaren moesten gerekend worden en de hun toekomende plaats innemen. Door deze wet is er daarom voor gezorgd, dat niemand door een tijdelijke staking in de uitoefening van het ambt werd uitgesloten, noch dat de conditie van hen, die buiten Jeruzalem woonden slechter was dan van hen, die in die stad verblijf hielden. Want, indien zij woonden in de andere steden, hielden zij volstrekt niet op van hun dienst uit te oefenen, omdat hun werkzaamheden anders waren, dan door zich te oefenen in het slachten van de offerdieren. Wie echter geheel en al aan het heiligdom zijn dienst wijdde, hem begiftigt God met een dubbele eer, omdat het volstrekt niet billijk was, dat zij in hun leeftocht benadeeld werden, die, terwijl hun bevolen werd de huiselijke zaken en bezigheden vaarwel te zeggen, zich geheel met de zorg van het heiligdom belast zagen..

7. En hij dienen zal in de naam van de HEERE, zijn God, als al zijn broeders, de Levieten, die aldaar voor het aangezicht van de HEERE staan (zie "De 17.9).

8. Zo zullen zij; al deze Levieten, die zich bij de plaats van het heiligdom vestigen, een gelijk deel eten; zij zullen op dezelfde wijze onderhouden worden als de Levieten die daar reeds

wonen, boven zijn verkoping bij de vaderen, behalve hetgeen zo'n nieuw aankomende uit de verkoping van zijn eigendom wint, door zijn aandeel in de tienden met tussenkomst van het geslachtshoofd (Numeri. 18:25 vv.), of zijn huis te verkopen, en het erfdeel te verhuren (Leviticus. 25:32 vv.).

Mozes heeft hier het oog op de tijd, waarin de gewone werkzaamheden van de Levieten in de woestijn, het afbreken, vervoeren en opslaan van de tabernakel (Numeri. 3:25-27; 4:4-33) door de aankomst in Kanaän geëindigd zouden zijn, en de priester slechts enigen van hen zouden nodig hebben, om sommige werkzaamheden bij het heiligdom te verrichten. Deze konden op een overvloedig onderhoud rekenen, omdat zij genodigd moesten worden bij de maaltijden van de eerstelingen, tienden, gelofte- en vrijwillige offers (hoofdstuk 12:17; 14:22). Met hen zullen nu volgens het bevel van Mozes de Levieten gelijkgesteld worden, die naar de plaats van het heiligdom komen, om dienst te doen. Men moest niet menen, dat zij genoeg hadden tot hun levensonderhoud, omdat de verkoopprijs van de eerstelingen en van de huizen behalve de huurprijs van de erfgronden hun gegeven was, maar om hun dienen worden zij gelijkgesteld met de Levieten, die daar woonden. Waarom Mozes echter spreekt van Levieten, die buiten hun steden woonden is verklaarbaar door een blik op de toestanden in de tijd van de richters. Vele Levietensteden, b.v. Gesar en Ajalon Jozua 21:21,24) kwamen niet in het bezit van de kinderen van Israël Jozua 16:10 Richteren. 1:35), zodat de Levieten, die daar hadden moeten wonen, elders een verblijfplaats zochten (Richteren. 17:7; 19:1). Zulke toestanden voorziet Mozes, zoals uit hoofdstuk 7:16 blijkt. Bovendien kon men ook andere omstandigheden denken, waardoor Levieten gedwongen zouden worden, om naar een andere plaats te trekken, te meer met het oog op de roeping van de Levieten, om als een zuurdesem het gehele land te doordringen (Numeri. 35:8)

9. Wanneer gij komt in het land, 1) dat de HEERE, uw God, u geven zal, zo zult gij niet leren te doen naar de gruwelen van deze volken, die thans daarin wonen en door u verdreven zullen worden.

1) Hoe graag het menselijk geslacht de slechte voorbeelden aanhangt en hoe geneigd het is, om deze na te volgen, is meer dan genoeg uit de ervaring bekend, voornamelijk zij, die in een vreemd land komen, wennen zich gemakkelijk aan de zeden en gebruiken ervan. Dit is de reden, waarom God zo uitdrukkelijk de Israëlieten beveelt, om zich te wachten, wanneer zij in het land Kanaän zouden gekomen zijn, enige besmetting van zijn inwoners zich op de hals te halen..

10. Onder u zal niet gevonden worden, die ter ere van de Moloch, zijn zoon of zijn dochter door het vuur doet doorgaan (Leviticus. 18:21), of die meta) waarzeggerijen omgaat, of een tovenaar (letterlijk een wolken-wichelaar), of die op vogelgeschrei acht geeft (zie "Nu 23.3), of tovenaar, die toverformules aanwendt.

a)Leviticus. 20:27; 1 Samuel. 28:7 Jesaja. 8:19

11. Of een bezweerder, die met bezwering omgaat, die over een persoon of zaak de ban uitspreekt, of die een waarzeggende geest vraagt, die doden oproept (Leviticus. 19:31; 1

Samuel. 28:7 vv.), of een duivelskunstenaar, een tovenaar, die geesten bezweert, of die de doden vraagt, 1) bij de doden voorspellingen vraagt.

1) Het is niet gemakkelijk te zeggen, wat dit betekent: De vrouw, die Saul raadpleegde, noemde ook een geest "oboth" genaamd. Maimonides beschrijft in zijn Aroda Zara een vrager van de doden op deze wijze, dat hij, na zich met vasten gepijnigd te hebben, naar de begraafplaatsen gaat, zich daar neerlegt en in slaap valt; wanneer de doden hem verschijnen en bekend maken, wat hij begeert te weten. Anderen trokken een soort van gewaad aan, spraken onverstaanbare woorden, verwekten een damp en legden zich in de eenzaamheid neer, opdat de dode tot hen zou komen, die zij wensten, en met hen in de slaap zou spreken. Op dezelfde wijze verhaalt Aben Ezra, Keizer Julianus die de verborgenheden van het heidendom wilde weten, oefende deze nekromantie in het afgelegenste gedeelte van zijn paleis; hij liet de lichamen van meisjes en jongens opensnijden, opdat die de doden voor hem zou laten opkomen. Dit was veel goddelozer dan hetgeen de Talmoedisten verhalen, dat men gewoon was, de nageboorte van een zwarte kat te verbranden en poeder daarvan op de ogen te doen, wanneer de demons hem verschenen.

Mozes voegt alle woorden bij elkaar, welke de taal voor de verscheidene soorten van onderzoek van de toekomst en van de Goddelijke wil heeft, om iedere soort van waarzeggerij te verbieden; stelt echter aan de spits ervan het verbod van de Molochdienst, om de innerlijke samenhang van de waarzeggerij met de afgodendienst te ontdekken, wellicht, omdat het laten gaan door het vuur van de kinderen bij de Molochdienst met de waarzeggerij en toverij in nauwer verband stond, als de andere soorten van afgoderij..

12. Want al wie dit doet is de HEERE een gruwel, en omwille van deze gruwelen, die in allerlei vormen onder de Kanaänieten voorkomen, verdrijft hen de HEERE, uw God, voor uw aangezicht uit de bezitting 1) (Leviticus. 18:24 vv.; 20:23).

1) Twee redenen geeft Mozes op, waarom zij zich met bovengenoemde zonden niet mogen inlaten. Voorts, omdat zij in de ogen van de Heere een gruwel zijn, in strijd met Zijn Souverein recht, en vervolgens, opdat Israël bewaard zou blijven voor ondergang, omdat al deze zonden het verderf van de Kanaänieten hebben bewerkt. Maakt ook Israël zich daaraan schuldig, dan zou God evenzeer hen verderven, omdat Hij het kwade geenszins kan gedogen..

13. Oprecht, 1)zult gij zijn met de HEERE, uw God.

1) In het Hebreeuws Thumim. De Statenvertaler vertaalt door: oprecht. Dit kan het woord in de grondtekst ook betekenen, maar in vereniging met het volgende, met het voorzetsel Im, met, betekent het hier, overgegeven. Betere vertaling is: Geheel overgegeven aan de Heere, uw God, zult gij zijn. D.i. gij zult een volk zijn, dat zich in het minste en geringste niet met de afgoden inlaat, maar alleen rekent met de Heere, uw God. Wil Israël weten, wat hem onbekend mocht zijn, dan had het zich tot de Heere en Hem alleen te wenden, die in de uiterste en moeilijkste gevallen de Urim en Tummim had gegeven, om Zijn verborgen wil in sommige zaken te leren kennen..

14. Want deze volken, die gij zult erven, horen naar tovenaars en waarzeggers; zij horen naar alles, wat hun wolkenwichelaars en waarzeggers verhalen, omdat zij aan de geheimzinnige machten van de duisternis overgegeven zijn, en niets beters kennen; maar u aangaande, die reeds een vast profetisch woord bezit, en ook verder niet zonder de goddelijke leiding zult zijn (Numeri. 23:23), de HEERE, uw God, heeft u dit niet toegelaten, alsof hij niets van Hem en zijn voornemens wist, en gij in allerlei bijgeloof uw heil moest zoeken.

15. a) Een profeet, 1) uit het midden van u, uit uw broeders, als mij, zal u de HEERE, uw God, verwekken; naar Hem zult gij horen; 2) zijn woord zult gij horen en aannemen.

a) Joh.1:46 Hand.3:22; 7:37

1) Tegenover de toverij en waarzeggerij van de heidenen, belooft de Heere God hier hun, een profeet uit hun midden te zenden, die hen zal verklaren, wat Hij wil, dat zij zullen weten. Ontegenzeglijk heeft Mozes hierin in hoogste instantie de Christus op het oog, maar toch ook, zoals in Genesis 3:15 niet alleen van Christus als van het vrouwenzaad sprake is, zo wordt hier met deze belofte niet alleen de Christus beloofd, maar ook de zending van profeten, die alle eeuwen door tot Israël zullen spreken, totdat Hij zal komen, in wie het profetisme wortelt en voleindigd wordt. Daarom wordt ook straks gesproken van het onderscheid tussen ware en valse profeten..

2) Was Mozes minder bevoorrecht dan de aartsvaders hiervoor, dan zo menig Godsgezant na hem, aan wie het vergund werd, de heildag, boven onze hoofden verrezen, met verhelderd oog te aanschouwen? Heeft hij zelfs geen enkele steen mogen aandragen aan het eeuwenoude gebouw van de blijde Messiasverwachting, hij, van wie de Heere heeft getuigd dat de ongelovige Joden, dat zelfs Mozes hen bij de Vader verklagen zou, omdat ook deze van hem had geschreven? Heeft zijn hand alleen de eerste schakels van die keten bewaard, zonder zelf daaraan een enkels vast te hechten, en vertoont hij ons wel in menig opzicht het schaduwbeeld van Christus, maar zonder dat hij tegelijk Zijn heraut en getuige mag heten? Die gaping wordt door dit vers aangevuld. Een profeet uit het midden van zijn broeders: Vlees van hun vlees, been van hun eigen gebeente, en dus aan Jakobs huis door de heiligste banden verbonden! Een profeet zoals Mozes, dat is niet, die in geen enkel opzicht boven Mozes zou uitmunten, maar die evenals Mozes, een geheel unieke plaats zou bekleden, ver boven alle profeten zou staan, en alzo niet minder dan hij, volkomen geschikt zou zijn voor de grootse taak, die hem wachtte! Iets hogers dan Mozes toch kon de Israëliet uit die dagen zich op aarde onmogelijk denken; Mozes was en bleef thans niet minder dan zichtbare tolk en vertegenwoordiger van de onzichtbare Godheid (Numeri. 12:6-8). De dienstknecht van God verhaalt slechts, wat zijn Zender zelf hem in een onvergetelijk uur had verkondigd. Het is bijna veertig jaar geleden, dat de natie sidderend stond nabij Horebs rokende spits, en bad, dat de Heere toch niet langer uit dat vlammend vuur tot haar spreken zou. Aarzelend had Mozes die bede overgebracht; op de neerbuigendste wijze was zij beantwoord geworden met de belofte van nieuwe genade. Als in diep vertrouwen had de Heere het Zijn gunstgenoot aangezegd (vs.17,18): "Het is goed wat zij gesproken hebben; een profeet zal Ik hun verwekken uit het midden van hun broeders, als u!" Al die tijd heeft Mozes dat zalig geheim op het trouwe hart gedragen; het heeft hem in stilte kracht gegeven tot dragen, tot werken, tot

strijden. Maar thans, vóórdat hij het toneel van zijn arbeid verlaat, thans moet dat geheim van het hart, en de lichtstraal, die zijn ziel verkwikt, moet ook voor het oog van al zijn broeders rijzen. Israël moet weten, dat zijn aanstaand verlies zal vergoed worden in de meest volkomen mate. Laat vrij de eerste staatsdienaar aftreden, de Koning blijft bij Zijn volk met de openbaring van Zijn gunst en genade, en zal eenmaal Zijn werk op de heerlijkste wijze voltooien!.

Het voornaamste punt in deze beschrijving is de gelijkheid aan Mozes. Niet een van Israëls profeten was wetgever, zelfs David niet; de koninklijke macht in Judea was alleen uitvoerend; de goddelijke wet liet noch bijvoeging noch vermindering toe. Onze Heere Jezus Christus is de enige Israëlitische profeet, die evenals Mozes, de stichter van een nieuwe wet geweest is (vs.18 Ik zal Mijn woorden in Zijn mond leggen).

Mozes is een voorbeeld van Christus, zowel in zijn levensomstandigheden als voornamelijk in zijn ambt. Mozes was bij zijn geboorte in groot gevaar, om evenals de andere kinderen op bevel van de koning omgebracht te worden; het kind Jezus moest op bevel van Herodes aanstonds na Zijn geboorte met de overige kinderen gedood worden. Mozes werd door zijn pleegmoeder in het leven behouden, Jezus door Zijn pleegvader aan het gevaar ontrukt. Toen Mozes zijn verdrukte broeders wilde helpen, verstootten zij hem (Hand.7:25), Jezus kwam tot de Zijnen en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen (Johannes 1:11). Mozes werd evenwel de verlosser van zijn volk; Jezus heeft zijn volk van de dienstbaarheid van de satan en van de zonde verlost en Zijn geestelijk Israël gebracht tot de vrijheid van de kinderen van God (Hebr.2:14 vv. Joh.8:36). Mozes was middelaar van het Oude Verbond; Jezus van het Nieuwe Testament (Hebr.8:5 vv; 9:15 vv.). Mozes stelde zich voor zijn volk in de bres (Ex.32:22 vv.). Jezus is werkelijk uit het land van de levenden weggenomen Jesaja 53:8). Mozes is de enige, die in zijn persoon de profetische, priesterlijke en koninklijke waardigheid verenigde, Jezus is de enige Leraar, Hogepriester en Koning van Zijn kerk in eeuwigheid. Mozes was in zijn gehele huis getrouw als knecht, Jezus als zoon over Zijn huis. Let ook op de tegenstelling tussen beider ambt. 2 Corinthiers. 3)

Er is onderscheid tussen Mozes en Christus. 1. in persoon: Mozes een arm zondig mens; Christus de ware mens zonder zonde. 2. in leer: Mozes leert de wet, die geen mens dragen kan; Christus predikt het Evangelie van de treurende harten (Johannes 1:18); 3. in weldaden: Mozes kon de zonde en de dood niet vernietigen; Christus is de ware middelaar (1 Tim.2:3).

15. a) Een profeet, 1) uit het midden van u, uit uw broeders, als mij, zal u de HEERE, uw God, verwekken; naar Hem zult gij horen; 2) zijn woord zult gij horen en aannemen.

a) Joh.1:46 Hand.3:22; 7:37

1) Tegenover de toverij en waarzeggerij van de heidenen, belooft de Heere God hier hun, een profeet uit hun midden te zenden, die hen zal verklaren, wat Hij wil, dat zij zullen weten. Ontegenzeglijk heeft Mozes hierin in hoogste instantie de Christus op het oog, maar toch ook, zoals in Genesis 3:15 niet alleen van Christus als van het vrouwenzaad sprake is, zo wordt hier met deze belofte niet alleen de Christus beloofd, maar ook de zending van profeten, die

alle eeuwen door tot Israël zullen spreken, totdat Hij zal komen, in wie het profetisme wortelt en voleindigd wordt. Daarom wordt ook straks gesproken van het onderscheid tussen ware en valse profeten..

2) Was Mozes minder bevoorrecht dan de aartsvaders hiervoor, dan zo menig Godsgezant na hem, aan wie het vergund werd, de heildag, boven onze hoofden verrezen, met verhelderd oog te aanschouwen? Heeft hij zelfs geen enkele steen mogen aandragen aan het eeuwenoude gebouw van de blijde Messiasverwachting, hij, van wie de Heere heeft getuigd dat de ongelovige Joden, dat zelfs Mozes hen bij de Vader verklagen zou, omdat ook deze van hem had geschreven? Heeft zijn hand alleen de eerste schakels van die keten bewaard, zonder zelf daaraan een enkels vast te hechten, en vertoont hij ons wel in menig opzicht het schaduwbeeld van Christus, maar zonder dat hij tegelijk Zijn heraut en getuige mag heten? Die gaping wordt door dit vers aangevuld. Een profeet uit het midden van zijn broeders: Vlees van hun vlees, been van hun eigen gebeente, en dus aan Jakobs huis door de heiligste banden verbonden! Een profeet zoals Mozes, dat is niet, die in geen enkel opzicht boven Mozes zou uitmunten, maar die evenals Mozes, een geheel unieke plaats zou bekleden, ver boven alle profeten zou staan, en alzo niet minder dan hij, volkomen geschikt zou zijn voor de grootse taak, die hem wachtte! Iets hogers dan Mozes toch kon de Israëliet uit die dagen zich op aarde onmogelijk denken; Mozes was en bleef thans niet minder dan zichtbare tolk en vertegenwoordiger van de onzichtbare Godheid (Numeri. 12:6-8). De dienstknecht van God verhaalt slechts, wat zijn Zender zelf hem in een onvergetelijk uur had verkondigd. Het is bijna veertig jaar geleden, dat de natie sidderend stond nabij Horebs rokende spits, en bad, dat de Heere toch niet langer uit dat vlammend vuur tot haar spreken zou. Aarzelend had Mozes die bede overgebracht; op de neerbuigendste wijze was zij beantwoord geworden met de belofte van nieuwe genade. Als in diep vertrouwen had de Heere het Zijn gunstgenoot aangezegd (vs.17,18): "Het is goed wat zij gesproken hebben; een profeet zal Ik hun verwekken uit het midden van hun broeders, als u!" Al die tijd heeft Mozes dat zalig geheim op het trouwe hart gedragen; het heeft hem in stilte kracht gegeven tot dragen, tot werken, tot strijden. Maar thans, vóórdat hij het toneel van zijn arbeid verlaat, thans moet dat geheim van het hart, en de lichtstraal, die zijn ziel verkwikt, moet ook voor het oog van al zijn broeders rijzen. Israël moet weten, dat zijn aanstaand verlies zal vergoed worden in de meest volkomen mate. Laat vrij de eerste staatsdienaar aftreden, de Koning blijft bij Zijn volk met de openbaring van Zijn gunst en genade, en zal eenmaal Zijn werk op de heerlijkste wijze voltooien!.

Het voornaamste punt in deze beschrijving is de gelijkheid aan Mozes. Niet een van Israëls profeten was wetgever, zelfs David niet; de koninklijke macht in Judea was alleen uitvoerend; de goddelijke wet liet noch bijvoeging noch vermindering toe. Onze Heere Jezus Christus is de enige Israëlitische profeet, die evenals Mozes, de stichter van een nieuwe wet geweest is (vs.18 Ik zal Mijn woorden in Zijn mond leggen).

Mozes is een voorbeeld van Christus, zowel in zijn levensomstandigheden als voornamelijk in zijn ambt. Mozes was bij zijn geboorte in groot gevaar, om evenals de andere kinderen op bevel van de koning omgebracht te worden; het kind Jezus moest op bevel van Herodes aanstonds na Zijn geboorte met de overige kinderen gedood worden. Mozes werd door zijn

pleegmoeder in het leven behouden, Jezus door Zijn pleegvader aan het gevaar ontrukt. Toen Mozes zijn verdrukte broeders wilde helpen, verstootten zij hem (Hand.7:25), Jezus kwam tot de Zijnen en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen (Johannes 1:11). Mozes werd evenwel de verlosser van zijn volk; Jezus heeft zijn volk van de dienstbaarheid van de satan en van de zonde verlost en Zijn geestelijk Israël gebracht tot de vrijheid van de kinderen van God (Hebr.2:14 vv. Joh.8:36). Mozes was middelaar van het Oude Verbond; Jezus van het Nieuwe Testament (Hebr.8:5 vv; 9:15 vv.). Mozes stelde zich voor zijn volk in de bres (Ex.32:22 vv.). Jezus is werkelijk uit het land van de levenden weggenomen Jesaja 53:8). Mozes is de enige, die in zijn persoon de profetische, priesterlijke en koninklijke waardigheid verenigde, Jezus is de enige Leraar, Hogepriester en Koning van Zijn kerk in eeuwigheid. Mozes was in zijn gehele huis getrouw als knecht, Jezus als zoon over Zijn huis. Let ook op de tegenstelling tussen beider ambt. 2 Corinthiers. 3)

Er is onderscheid tussen Mozes en Christus. 1. in persoon: Mozes een arm zondig mens; Christus de ware mens zonder zonde. 2. in leer: Mozes leert de wet, die geen mens dragen kan; Christus predikt het Evangelie van de treurende harten (Johannes 1:18); 3. in weldaden: Mozes kon de zonde en de dood niet vernietigen; Christus is de ware middelaar (1 Tim.2:3).

18. Een profeet zal Ik hun verwekken, uit het midden van hun broeders, als u, met wie Ik van aangezicht tot aangezicht spreek, zoals een man tot zijn vriend (Ex.33:11); en ik zal Mijn woorden in zijn mond geven, aangezien Hij Mij nader is dan gij, die bij alle voorrechten toch niet zoon maar slechts dienaar zijt, en Mijn heerlijkheid van achteren ziet (Ex.33:18-20); a) en Hij zal tot hen spreken alles wat Ik hem gebieden zal, Hij zal mijn gehele langzamerhand voortgaande openbaring tot voleindiging brengen (Hebr.1:1).

a) Joh.4:25

Wat een profeet is, zegt ons niet alleen de naam, die in de grondtekst gebruikt wordt, maar ook de samenhang van die plaatsen, waarin het woord tot nu toe voorkwam. Het Hebreeuwse woord Nabi wordt wel verschillend verklaard, daar sommige taalkundigen het van een stam ab= hp of p blazen, (part. Niph, "de aangeblazene, geïnspireerde) afleiden; anderen het in verband brengen met abg = ebg "opwellen, opborrelen", maar beide afleidingen zeggen, wat een profeet is, nl. een mens, die God roept, om zijn openbaringen te ontvangen en zijn woorden over te brengen. In de eerste betekenis komt deze uitdrukking voor in Genesis 20:7; in de tweede in Ex.7:1 vv. hoofdstuk 4:15 vv.; op andere plaatsen zijn beide betekenissen vermengd en niet goed te scheiden (Ex.15:20 Numeri. 12:6 Deuteronomium. 13:1). Hieruit volgt dat een profeet in het midden staat tussen God en de personen, tot wie hij gezonden wordt; Gods Woord komt tot hem en door hem; het wordt hem gegeven, opdat hij het teruggeeft (Richteren. 6:7-10; 1 Samuel. 2:27 vv.). In deze bemiddelende betrekking openbaarde zich de profeet echter eerst in de tijd, toen de Heere niet meer met de afzonderlijke aartsvaders, maar met een geheel volk te doen had; Abraham wordt als ontvangende en dragende de goddelijke openbaring slechts profeet genoemd, in zoverre hij de roeping heeft, om Gods Woord aan zijn kinderen over te brengen, en voor alle geslachten van de aardbodems de bemiddelaar van zegen te zijn. Mozes echter is de eerste profeet in de volle zin van het woord, daarom verricht hij ook de eerste wonderen (Ex.4:9); want tekenen en

wonderen zijn de bewijzen, waardoor een profeet staaft, dat hij een "man Gods" is, hetzij tekenen van de daad (wonderen in de bijzondere zin van het woord), hetzij tekenen van het woord (voorspelling van het toekomstige). Hoofdstuk 3:1-5 heeft ons evenwel geleerd, dat de wonderen niet meer op zichzelf als een goddelijke rechtvaardiging konden beschouwd worden, toen een bepaalde openbaring van de Heere aan het volk van Israël gegeven was. Tot die tijd waren de machten van de duisternis bedwongen, zodat geen vals profeet met tekenen en wonderen onder Gods volk kon optreden, voordat het Godsrijk op een vaste grondslag gevestigd was. Nadat dit echter geschied is, en Israël weet wat goed en God welbehagelijk is, worden ook tekenen van de leugen (2 Thess.2:9 vv.) toegelaten, om Israël te beproeven, of het zijn God waarlijk liefheeft; want het heeft reeds de toetssteen, waaraan het onderzoeken kan of een profeet goed is, nl. de heilige wet van de 10 geboden. Thans is nog slechts sprake van tekenen, die een woord bevestigen moeten, dat met Gods Woord overeenkomt. Is dit profetisch woord echter voorspellend en op de naaste toekomst van betrekking, dan wordt zo’n bekrachtiging overbodig. Het woord zal vervuld worden, wanneer het van God kwam; indien het niet vervuld wordt, blijkt daaruit, dat de spreker een vals profeet is, en hij moet sterven (vs.22)

Hoe en op welke wijze geschiedt dan nu de Inspiratie of ingeving? Dat heeft de Heere zelf gezegd in zijn woord tot Mirjam en Aäron (Numeri. 12:6-8). Hier worden twee hoofdvormen van openbaring genoemd: het zien van Gods gelijkenis in de gewone, niet extatische of visionaire toestand, en de aanschouwing van de geest, door gezicht of droom, waarbij de volle helderheid van het zelf- en wereldbewustzijn op de achtergrond treedt. Een geheel duidelijke voorstelling van deze beide vormen van openbaring zou slechts mogelijk zijn, wanneer men hen bij ervaring kende. Toch kunnen wij zeggen, dat in 1 Kor.13:12 waar Paulus de godsdienstige kennis in het tegenwoordig en toekomend leven beschrijft en dezelfde uitdrukkingen gebruikt, niet weinig bijdraagt, om het onderscheid tussen de aanschouwing van Gods gelijkenis en het zien in duistere woorden en beelden duidelijk te maken. Indien men echter nog verdere onderscheiden wil tussen een openbaring in gezichten en in dromen, en zo drie openbaringsvormen genoemd worden, schijnt de rabbijnse beschouwing omtrent een hogere en lagere inspiratie, juist te zijn. Naar de verhouding, waarin de Schrijver staat tot de Theocratie of de Godsstaat en tot de goddelijke openbaring verdeelden zij de Schriften van het Oude Testament in drie soorten:

I. de Thora (het boek van de wet, de 5 boeken van Mozes), als de grond waarop de gehele godsdienst van Israël rust.

II. de Nebijim (profeten) en deze weer als: 1e. de eerste profeten of de Profetisch-historische boeken, die in Israëls leidingen voortgezette openbaring beschrijven (Jozua, Richteren, de boeken van Samuël en de Koningen); 2e. de latere of eigenlijke profeten, wier boeken het getuigenis van het goddelijk raadsbesluit bevatten (grote profeten: Jesaja, Jeremia, Ezechiël, kleine profeten: Hosea, Joël, Amos, Obadja, Jona, Micha, Nahum, Habakuk, Zéfanja, Haggaï, Zacharia en Maleachi.)

III. de Ketoebim (Hagiografen of heilige Schriften wier vervaardigers niet de buitengewone Geestesgave van de profeten, maar slechts de algemene gave van de Geest tot heiliging bezaten).

Op welke wijze No. 3 weer verdeeld wordt, vermelden wij niet, slechts dit nog wordt hier gezegd, dat de Masorethen de afzonderlijke boeken aldus rangschikten, de Psalmen, Spreuken, Job, het hoge Lied, Ruth, Klaagliederen, Prediker, Esther, Daniël, Ezra, Nehemia, de Kronieken. De meeste andere godgeleerden hebben zodanig onderscheid in de Inspiratie verworpen; nieuwere echter onderscheiden wat de heilige mensen van God gesproken hebben in de Geest, dat is het hoogste; of door de Geest, wanneer hun geest en Gods Geest samen verenigd werden in het arbeiden; of naar, overeenkomstig de Geest, terwijl de Geest van de Heere hun nabij was en tegen dwaling bewaarde 1 Corinthiers. 7:25,40; 12:7 Matth.22:43 Hand.11:28 Rom.8:5). Anderen spreken van een positieve en negatieve ingeving, waarbij de eerste rechtstreeks bekend maakt, de tweede valse voorstellingen verhindert. Wij bespreken dit nader, handelende over 2 Tim.3:16 (zie 2Ti 3.16); evenzo zal bij de verklaring van Joh.12:28 (zie Joh 12.28) over de Bath-Kol, welke de Rabbijnen de derde openbaringsvorm noemen, gesproken worden..

Wanneer in hoofdstuk 34:10 uitdrukkelijk gezegd wordt, dat in Israël geen profeet meer opstond zoals Mozes, die de Heere gekend had van aangezicht tot aangezicht, is door dit woord: "als mij" bepaald uitgedrukt, dat in deze voorspelling volstrekt niet mee genoemd worden de profeten van het Oude Testament. Niet om hunnentwille moesten we aan Christus denken, die de reeks besluit en de profetieën vervult, maar omgekeerd, van Christus uit, op Wie het oog van Mozes gevestigd is, gaat de blik terug op de profeten, die Zijn komst voorbereid hebben en dit geschiedt vanaf vs.20, zoals wij in de parafrase hebben ontwikkeld. Eindelijk echter zien de woorden (hoofdstuk 34:10) zo onmiskenbaar op het onderscheid tussen het Profetisme van Mozes en dat van de volgende profeten (Numeri. 12:6-8) dat het niet twijfelachtig is, hoe wij het bijgevoegde "als mij" hebben te verstaan. De eigenaardigheid van Mozes als profeet, bestaat hoofdzakelijk daarin, dat hij in het gehele huis van God met trouw werkzaam, dat hij in alle opzichten middelaar tussen God en het volk was. Hij was verlosser en aanvoerder, wetgever en rechter, priester en profeet in één persoon. Men kan geen oogpunt van vertegenwoordiging van God, van bemiddeling van de goddelijke woorden en daden bedenken, dat hem niet toevertrouwd werd. Van zijn ambt zijn de priesterlijke, rechterlijke, koninklijke en andere bedieningen verschillende vertakkingen, terwijl na hem aan de zijde van Jozua priester Eleazar, van David de profeet Nathan geplaatst worden, opdat zij de opgedragen arbeid op de rechte wijze vervullen. Met deze geheel enige taak, om in het huis van God iets en alles te zijn, staat de omstandigheid in verband, dat Mozes in de nauwste betrekking tot God staat, de gelijkenis (Hebreeuws Themunah) van Jehova aanschouwt, en dat Jehova mondeling met hem spreekt, terwijl de andere profeten slechts in duistere woorden (Hebreeuws Chidoth) of door dromen en gezichten Zijn openbaringen ontvangen. Zo’n profeet, die alle werkzaamheden van het Middelaarsambt in zich verenigt, en de goddelijke openbaringen door onmiddellijke aanschouwing ontvangt, wordt daarom hier beloofd, en aan die beschrijving beantwoordt slechts Christus (Johannes 1:45 4:25; 5:45 vv.; 6:14 Hand.3:22 vv.; 7:37)

19. En het zal geschieden, de man, die niet zal horen naar Mijn woorden, die Hij in Mijn naam zal spreken, van die zal Ik het zoeken, 1) Ik zal aan hem geen verdere gunst verlenen, maar moet hem overleveren in het gericht, dat detegenstanders zal verslinden.

1) Voor de eerste maal is bij de Messiasbelofte een bepaalde bedreiging gevoegd. Behoeft het nu breedvoerig betoog, dat Christus niet minder dan Mozes, op volstrekt enige wijze door God zelf in Zijn profetisch gezag is erkend en gehandhaafd geworden? Geen vreselijker zonde, gij weet het, die in de woestijn kon gepleegd worden, dan Mozes naar de kroon te steken. Zijn zaak was in volle nadruk Gods zaak en slechts zijn eigen voorbede kon het leven van de schuldigen redden, die om de vaan van de opstand zich schaarden..

De droevige gevolgen van deze zonde hebben de joden nu reeds ongeveer achttien eeuwen na elkaar gevoeld..

20. Maar de profeet, die hoogmoedig 1) zal handelen, sprekende een woord in Mijn naam, dat Ik hem niet geboden heb te spreken, zoals voorzeker valse profeten zullen optreden, die de inbeelding van hun harten als goddelijke openbaring voorstellen (Jeremia. 14:14; 23:31; 29:8 vv.), of die spreken zal in de naam van andere goden, en tot hun dienst tracht over te halen (hoofdstuk 13:1 vv.), deze profeet zal sterven.

1)Hoogmoedig, d.i. zich aanmatigende, waarop hij geen recht heeft; ondernemende, waartoe hij niet geroepen is. De ware profeet spreekt in de naam van de Heere, op Zijn bevel, door Zijn onmiddellijke ingeving, op welke wijze dan ook; de valse profeet treedt op, op eigen gezag, zonder daartoe door God, de Heere, verordend te zijn. Daarom komt dan ook niet uit, wat hij gezegd heeft. God stelt daarom dit teken, waaraan Israël de ware van de valse profeten zou kunnen onderscheiden. Wanneer de woorden, de voorspellingen uitkomen, zo zal hij een profeet van de Heere zijn, wanneer dit echter niet geschiedt, zal Israël van hem niets hebben te vrezen, noch hem als een profeet hebben te beschouwen..

21. Zo gij dan, in het eerstgenoemde geval in uw hart zou mogen zeggen: 1) Hoe zullen wij het woord kennen, dat de HEERE niet gesproken heeft, daar immers de profeet uitdrukkelijk in de naam van de Heere spreekt en zijn woord als het Woord van God voorstelt?

1) In het hart zeggen heeft hier een bijzondere betekenis, nl. van overleggen en dan wel in de zin van twijfelend overleggen, zodat men niet zeker is van zijn zaak, niet weet waaraan men zich te houden heeft..

22. Wanneer die profeet in de naam van de HEERE zal hebben gesproken, dat iets spoedig gebeuren zal, en dat woord gebeurt niet en komt niet; dat is het woord dat de HEERE niet gesproken heeft: door trots 1) heeft die profeet dat gesproken; gij zult voor hem niet vrezen, alsof God zijn dood wreken zou, indien gij het gebod (vs.20) toepast, want de Heere is immers niet met hem.

1) Niet slechts als dwaasheid en ijdelheid veroordeelt Hij, die hun eigen verzinselen voor bevelen van God willen laten doorgaan, maar als aanmatiging, zodat het een volstrekt

goddeloze en niet te dulden stoutmoedigheid is, voor een hemels orakel te doen doorgaan, wat in het sterfelijke brein van de mensen is ontstaan. En met deze naam wordt de afkeurenswaardige goddeloosheid van hen te kennen gegeven, die hun schijnopenbaringen voorbrengen, om eenvoudigen te verstrikken. Het is daarom, dat Hij hun zegt, dat zij niet voor zo’n profeet hebben te vrezen..

HOOFDSTUK 19.

INRICHTING VAN DE VRIJSTEDEN. STRAF TEGEN VALSE GETUIGEN.

I. Vs.1-21. Hierna (zie De 18.1) beschouwt Mozes de velerlei betrekkingen van het burgerlijk en huiselijk leven, en licht het eerst de verschillende gevallen toe, waarin het leven van de naaste bedreigd wordt. Hij neemt aanleiding, om het reeds vroeger gegeven bevel ten aanzien van de onvoorbedachte of onopzettelijke doodslag met het oog op zijn juiste toepassing op te helderen (vs.13), waarschuwt bij deze gelegenheid tegen het verplaatsen van de grenspalen van de akkers (vs.14), en eist om het leven en de eigendom tegen valse getuigen te beveiligen, dat iedere zaak door twee of drie getuigen beslist moest worden. Een valse getuige zal die straf ontvangen, welke de aangeklaagde getroffen zou hebben, indien hij schuldig bevonden zou zijn (vs.15-21).

1. Wanneer1) de HEERE, uw God, de volken aan de overzijde van de Jordaan, zal hebben uitgeroeid, waarvan het land, als het in de belofte vooral bedoelde, de HEERE, uw God, u geven zal, en gij die erfelijk zult bezitten, en in hun steden en in hun huizen wonen;

1) Dezelfde wetten, welke wij vroeger hebben beschouwd, herhaalt Mozes hier, opdat ten opzichte van doodslag een onderscheid wordt gemaakt tussen dwaling en misdaad. Om deze reden wijst Hij zes steden aan, waar zij, die hun onschuld aan de rechters hebben bewezen, veilig kunnen schuilen en rust hebben. Doch met een enkel woord bepaalt hij, wie van straf is vrij te pleiten, hij, nl. die onwetend zijn naaste heeft gedood, zoals tevoren is gezien en terecht, omdat beginsel en oorzaak van een slechte daad alleen in het willen ervan is gelegen. En daarom, zonder een verkeerde neiging is er geen misdaad. Maar opdat zij, die hun schuld bewust zijn, niet onder voorwendsel van dwaling de straf zouden ontvluchten, wordt er een teken ter onderscheiding bijgevoegd. Namelijk indien geen haat is voorafgegaan. Waarom ook een voorbeeld wordt gesteld, indien twee vrienden in een bos tegelijk werkzaam zijn en zonder twist of krakeel het ijzer van de bijl, dat valt uit de hand van de een, de ander doodt. Daarom beveelt God, wel te letten op de oorsprong van de misdaad en hoe die te ontdekken is, toont Hij aan, nl. indien er enige vete geweest, of indien er enige twist is ontstaan. Want geloofwaardig is het niet, dat iemand zo erg goddeloos zou zijn, dat hij zonder enige reden tot een verschrikkelijke misdaad zou vervallen. Men moet echter wel erop letten, dat voor dit vermoeden er geen plaats is, dan in een dubieuze zaak, want indien men met een uitgetrokken zwaard zijn naaste doorstak, of een pijl in het hart dreef, was elk onderzoek overbodig, omdat meer dan genoeg het willen van de misdaad was ontdekt..

2. a) Zo zult gij, zoals aan deze zijde van de Jordaan reeds gebeurd is (hoofdstuk 4:41-43), u drie steden uitscheiden, in het midden van uw land, dat de HEERE, uw God, u geven zal, om dat erfelijk te bezitten.

a) Ex.21:13 Numeri. 35:9 vv. Jozua. 20:2

3. Gij zult u de weg bereiden, 1) in goede orde houden, en het gebeid, het gehele gebied van uw land, dat u de HEERE, uw God, aan de andere zijde van de Jordaan zal doen erven, in

drieën (het noorden, zuiden en midden) delen en in elk deel één stad tot vrijstad afzonderen; dit nu zal zijn, opdat ieder onopzettelijk doodslager daarhenen vlucht, en niet te ver reist en dus te lang door het zwaard van de bloedwreker gevaar loopt.

Zo bereidt God Zijn Woord en Geest en Zijn dienaars de weg tot Zijn vrijstad; tot de Heiland, opdat ons niets op de weg hinderlijk zij of ons ophoudt. Dit deed Hij door Johannes (Matth.3:3). Maar Christus is met Zijn verdiensten allen even nabij (Matth.11:28 Joh.6:37)

O hoe voortreffelijk is de toevlucht, die aangevochten zondaars in Hem hebben, in wie de gehele volheid van de Godheid is, zodat geen zonde, wet, vloek, satan, dood, hel, hen naderen kunnen. De wegwijzers wijzen op Hem (Johannes 1:29). Maar wie bij Hem bescherming wil vinden, moet vader, moeder, alles verlaten (Psalm. 45:11 Luk.14:26)

Tot deze bereiding van de weg behoorde zeker ook het in Jesaja. 40:3 vermelde oprichten van wegwijzers, opdat de vluchteling terstond de juiste weg zou vinden..

4. En dit zij de zaak van de doodslager; in zulke gevallen zal de verordening (Numeri. 35:11 vv.) toegepast worden, die daarheen vluchten zal, dat hij leeft: die zijn naaste zal geslagen hebben door onwetendheid, die hij toch van gisteren en eergisteren niet haatte (hoofdstuk 4:42).

5. Als, b.v. het geval is met iemand, die met zijn naaste in het bos zal zijn gegaan, om hout te houwen, en dus in een vriendschappelijke betrekking tot hem staat, en zijn hand, wanneer hij zich met zijn makker aan het werk begeeft, met de bijl wordt aangedreven (uithaalt), om hout af te houwen, en het ijzer schiet af, ten gevolge van het uithalen, van de steel, en treft zijn naaste, dat hij sterft; die zal, daar het te vrezen is, dat de bloedwreker het vergoten bloed door zijn bloed zal wreken, en hij tochgeen schuld heeft, in een van deze steden vluchten en leven.

6. Opdat de bloedwreker de doodslager niet achternajaagt, als zijn hart verhit is, en hem achterhaalt, door de onstuimigheid, welke de wraakzucht geeft, omdat de weg te ver zou zijn, dat het geval zou worden, wanneer niet iedere landstreek een vrijstad en goede wegen daarheen bezat, en hem sla aan het leven; zo toch geen oordeel geen geldende oorzaak van de dood aan hem is, want hij haatte hem, de verslagene, niet van gisteren en eergisteren.

8. En indien de HEERE, uw God, bij vermeerdering van het getal van de inwoners, uw grens, buiten het vooreerst bepaalde grensgebied, zal verwijden, zoals Hij aan uw vaderen gezworen heeft, en u al dat land geven zal, dat Hij uw vaderen te geven a) gesproken heeft, van de wateren van Egypte tot aan de grote rivier Frath (Genesis 15:18);

a) Genesis 28:13 Deuteronomium. 12:20

9. Wanneer gij al dit zelf gebod zult waarnemen, om dat te doen, hetgeen ik u heden gebied, de HEERE, uw God liefhebbende, en alle dagen in zijn wegen wandelende (zie "De 1.8); doet gij dit zo zult gij u, in het vergrote gebied, nog drie steden toedoen tot deze drie,
1) in het land ten westen van de Jordaan, en daarom in het geheel negen vrijsteden hebben.

1) Deze drie steden zijn weer andere als de in vs.3 genoemde. Deze steden zouden tot de zes vrijsteden moeten toegevoegd worden, indien het gebied van Israël werd uitgebreid van de Nijl tot de Eufraat toe. God had deze grenzen beloofd, mits onder voorwaarde, dat Israël zou wandelen in de wegen van de Heere en Zijn geboden onderhouden. Daar echter Israël dit niet heeft gedaan, maar onophoudelijk van de Heere is afgeweken, is ook die conditionele belofte niet vervuld, omdat aan de conditie niet voldaan was. Zo is er ook nooit behoefte geweest aan deze drie vrijsteden en heeft Israël er nooit meer dan zes gehad..

10. Opdat het bloed van de onschuldige niet vergoten wordt in het midden van uw land, dat u de HEERE, uw God, nu en in de toekomst, tot erfgoed geeft, en bloedschulden op u zouden zijn, omdat hij, die zonder opzet een doodslag begaan had, geen vrijstad in de nabijheid kon bereiken, tot redding van zijn leven.

Hoewel Mozes reden had, om de bloedwraak in stand te houden, werd toch het vergoten bloed van een onopzettelijke doodslager volgens zijn oordeel een bloedschuld voor het volk, dat de vervolgde geen goede gelegenheid had geschonken om onder de bescherming van de goddelijke genade te ontvluchten. Het is duidelijk, dat Israël zó voor de rampzalige en bijna eindeloze veten van de Arabieren bewaard bleef, en zelf de misbruiken van de bijzondere rechtspleging belette, totdat deze voor een volkomen geordende rechtspraak van de overheid plaats zou maken. Wij weten echter ook, dat Mozes al deze dingen niet uit zijn geest geput, maar door Gods Geest geleerd heeft; daarom overtroffen zijn wetten alle menselijke wetgeving. (hoofdstuk 4:5-8).

11. Maar a) wanneer een geheel ander geval dan het (vs.4) genoemde plaats heeft, en er iemand zijn zal, die zijn naaste haat; en hem valstrikken zet, en staat tegen hem op, zoals Kaïn tegen Abel, en slaat hem aan het leven, dat hij sterft; en vlucht tot een van die steden, om de straf van de bloedwreker te ontgaan.

a) Genesis 9:5 Ex.21:12,14 Leviticus. 24:17 Numeri. 35:16

13. Uw oog (hoofdstuk 13:8) zal hem, de opzettelijke doodslager, niet sparen, dat gij u door zijn deerniswekkende toestand zou laten bewegen, om hem in de vrijstad te nemen of te houden; maar gij zult, door hem aan de bloedwreker over te geven, het bloed van de onschuldige,dat ongewroken als een bloedschuld op Israël drukt, uit Israël wegdoen, dat het u welga (Numeri. 35:16-21).

Weekhartig tegenover de zonde te zijn, is inwendige gemeenschap met haar te openbaren..

14. Gij zult het gebied van uw naaste, die de voorvaderen bepaald hebben, niet uiteenrukken in het belang van uw erfdeel, dat gij erven zult in het land, dat u de HEERE, uw God, geeft, om dat land erfelijk te bezitten, gij zult dusop deze wijze uw erfdeel niet vergroten en dat van uw naaste niet verkleinen, maar de indeling van de vaders onaangetast laten.

Dit verbod, dat eigenlijk een overtreding van het zesde gebod betreft, is hier ingevoegd, omdat het eigendom als middel van levensonderhoud in het nauwste verband staat met het

leven en even onschendbaar moet zijn. Volgens hoofdstuk 27:17 moet een, die het grondgebied schendt, dezelfde vloek uitgesproken worden als over de man, die zijn vader vervloekt, de blinde of het dwaalspoor brengt, of het recht van weduwen en wezen verkort. Ook bij andere volken was deze bepaling van kracht. De Romeinen brachten slaven of bijzondere personen ter dood, en legden de ban op aanzienlijken en ambtenaren, wanneer zij zich aan dit misdrijf schuldig gemaakt hadden. (Spreuken. 22:28; 23:10 Hos.5:10).

15. a) één enkele getuige zal, 1) zoals reeds vroeger met betrekking tot zonden, die de dood verdienen, gezegd is (hoofdstuk 17:6 Numeri. 35:30), maar nu ook in het algemeen geldt, tegen niemand opstaan over enige ongerechtigheid, of over enige zonde, van alle zonde, die hij zou mogen zondigen, namelijk met dit gevolg, dat de veroordeling op het getuigenis van de beschuldiger alleen zou volgen; op de mond van twee getuigen of b) op de mond van drie getuigen zal de zaak bestaan; in elke rechtszaak moet dus bij het getuigenis vande aanklager ook dat van één of twee anderen gevoegd worden.

a)Matth.18:16 b) Joh.8:17; 2 Kor.13:1 Hebr.10:28

1) Zoals de strengheid in het uitoefenen van de straf, wanneer moord geconstateerd wordt, toont, hoe hoog God het leven van de mensen schat, zo ook verklaart de bezadigdheid, welke hier wordt verordend, dezelfde zorg om voor onschuldig bloed in de bres te treden. Want omdat al te grote gestrengheid de rechters dikwijls aandrijft, om onschuldigen te veroordelen, gebruikt God tegen deze ramp het middel, wanneer Hij indien de misdaad niet door onwraakbare getuigen is bevestigd, verbiedt haar te straffen. Ofschoon Hij nu natuurlijk deze wet in de harten van allen heeft ingeschreven, opdat echter de waarneming ervan de Israëlieten te heiliger zou zijn, daarom heeft Hij gewild, dat zij geschreven zou worden, omdat niets gevaarlijker is, dan iemands leven van de tong van één mens te laten afhangen. Doch wanneer de overeenstemmende getuigenis van twee of drie mensen onderzocht wordt, kan zoveel mogelijk worden nagegaan of er enige valsheid onder schuilt. Daarom, opdat niemand op louter vermoeden, of door weinig deugdelijke aanklachten, of ten gevolge van onbillijke vooroordelen haastig zou worden veroordeeld en alzo de onschuld zou worden onderdrukt, houdt God hen voor, dat zij onpartijdig zullen zijn en duldt Hij niet, dat wie ook, te hard behandeld zou worden, tenzij het wel bewezen was..

16. Wanneer een wrevelig getuige, van wie later bewezen wordt, dat zijn getuigenis vals is, tegen iemand zal opstaan, om een afwijking van de goddelijke wet, diegerechtelijke straf verdient, tegen hem te betuigen,

17. Zo zullen die twee mannen, welke de twist hebben, de aanklager en de beschuldigde, staan voor het aangezicht van de HEERE, namelijk, voor het aangezicht van de priesters en van de rechters, uitmakende het hooggerechtshof op de plaats van het heiligdom (hoofdstuk 17:8 vv.), die in deze dagen zullen zijn, niet alleen, omdat hier een moeilijke rechtszaak beslist moet worden, maar ook omdat de gehele behandeling op de plaats van het heiligdom een plechtiger karakter heeft, en de getuige het hier nochkrachtiger zal voelen, dat het Gerecht van God is (hoofdstuk 1:17), en voor de rechter leugens te spreken hetzelfde betekent als voor God leugens te spreken (hoofdstuk 17:12).

20. Dat de overgeblevenen het horen en vrezen, en niet voortgaan meer te doen naar dit boze stuk, in het midden van u 1) (hoofdstuk 13:11).

1) Hoewel de overheid het mensenhart niet veranderen kan, zo kan zij toch verhoeden, dat de zonde niet te algemeen wordt.

HOOFDSTUK 20.

OORLOGSVOORSCHRIFTEN.

I. Vs.1-20. De volgende voorschriften hebben ook betrekking op het sparen van menselijk leven, wanneer Israël na de verdelging van de Kanaänieten met andere volken oorlog zou voeren. In het vertrouwen op zijn God mag het ook de machtigste vijanden niet vrezen, maar mag veelmeer allen van de krijgsdienst ontslaan, die nieuwe levensbetrekkingen gevormd en nog niet genoten hebben, of die door vreesachtigheid te zwak tot de oorlog zijn (vs.1-9). Is er sprake van de belegering van een stad, dan moest Gods volk eerst de vrede aanbieden om bloedvergieten te voorkomen; wordt dit niet aangenomen, dan volgt de belegering, maar bij verovering moeten toch de vrouwen en kinderen gespaard en geen vruchtbomen tot bolwerken gebezigd worden.

1. Wanneer gij voortaan, na het land Kanaän ingenomen te hebben zult uittrekken tot de strijd tegen uw vijanden, 1) onder de volken, die in de omtrek wonen, en zult zien paarden en wagens, een volk, meerder dan gij d.i. groter in getal, zo zult gij voor hen niet vrezen, want de HEERE, uw God, is met u, die u uit Egypte heeft gevoerd, 2) en alzo bewezen heeft in het lot van Farao's paarden en wagens, hoe weinig zo'n krijgsmacht tegen Hem vermag, die de ware krijgsman is (Ex.15:3).

1) Ook deze wet, omdat zij op de politieke orde van zaken betrekking heeft, is een aanhangsel van het eerste gebod, opdat zij zouden oorlog voeren onder Gods hogere besturing en op Zijn hulp vertrouwende, Hem als aanvoerder zouden volgen. Want dit bewijs van godsvrucht behoorden zij te geven, dat zij op God niet minder zagen in de oorlog als in de vrede noch ergens anders hun vertrouwen op redding zouden zetten, dan op de aanroeping van Zijn Naam. Waaruit wij opmaken, dat de dienst van God in burgerlijke en aardse regering volstrekt niet mag worden voorbijgegaan..

2) Uit hetgeen Israël overkomen is, neemt God aanleiding, om Zijn volk voor een zondige en verkeerde vrees te hoeden. De ervaring van Gods trouw, hulp en liefde moest dienen, om het volk van de beloften en van de verbonden voor de toekomst zonder vrees te doen zijn..

2. En het zal geschieden, als gij tot de strijd nadert, als gij uit de verschillende plaatsen van het land tot de vergaderplaats komt, om ingedeeld te worden bij het leger,zo zal de mee optrekkende priester (Numeri. 31:6; 1 Samuel. 4:4,11; 2 Kron.13:12) toetreden, en tot het volk spreken; 1)

1) Het ambt van te vermanen deelt God toe aan de priesters, wanneer men tot een oorlog was gekomen. Doch uit deze woorden kunnen wij dit opmaken, dat deze verordening samenhangt met het eerste gebod, omdat zij niets anders bevatte dan dat de priesters de Israëlieten tot vertrouwen zouden aanmoedigen, waarvan de grond gesteld wordt in het ervaren van de kracht van Gods hulp en Zijn voortdurende bescherming door hem, wie Hij eenmaal had verlost. Verder, niet met één woord slechts houdt hij hen af van de vrees, maar met vele tegelijk verbiedt hij: Uw hart wordt niet week, vreest niet, beeft niet, verschrikt niet.

Waardoor wij herinnerd worden, hoe moeilijk het is, een zondige vrees weg te nemen, welke door verscheidene middelen onze gemoederen geschokt en beroert, opdat wij niet aan God zouden vasthouden. En zeker, ieder van ons ondervindt, dat wij door verschillende beroeringen bewogen worden, zodat velerlei middelen nodig zijn, om ons geloof vast te doen staan. Op te merken is de familiaire uitdrukking van Gods aanwezigheid, dat Hij tegelijk met het volk gaat, om het te behoeden, nl. indien zij niet door eigen schuld, maar door een onrechtvaardige aanval van de vijanden in gevaar verkeerden..

3. En tot hen zeggen: Hoort Israël! gijlieden zijt heden na aan de strijd tegen uw vijanden; uw hart wordt niet week, vreest niet en beeft niet, en verschrikt niet voor hun aangezicht.

De Rabbijnen noemen de mee uittrekkenden priester, de gezalfde van de oorlog hmxlmh xysm(Meschiach Hammilchamah). Tot deze taak werd iemand gekozen, die men, zolang deze nog voorhanden was, met de heilige zalfolie gewijd en daardoor tot de hoogste waardigheid na de Hogepriester verheven had..

Deze aanmoediging moest vooral tot het volk, tot de gewone krijgsknechten plaatsvinden, door een daartoe gestelde priester, die zoals de joden zeggen, voor dat doel gezalfd was en de gezalfde van de strijd of tot de oorlog genaamd werd, hetgeen een zeer toepasselijke erenaam is voor onze Gezalfde Verlosser, de Overste Leidsman van onze zaligheid. Deze priester moest het volk in Naam van de Heere opwekken, en wie was daartoe beter in staat dan iemand wiens ambt was als priester voor het volk te bidden? want de beste aanmoedigingen ontstaan uit de dierbare beloften aan een gelovig gebed gedaan..

Deze aanspraak moest niet geschieden, wanneer Israël de aanval tegen de vijand zou doen, maar wanneer het leger werd samengesteld en geordend was..

4. Want het is de HEERE, uw God, die met u gaat, om voor u te strijden tegen uw vijanden, om u te verlossen. 1)

1) De Heere wil de arbeid doen, Zijn volk zal de vrucht inoogsten. Oorlogen zijn overwinningen, wanneer bij de krijgslieden geen andere vrees dan de vrees voor de Heere is, wanneer zij geen ander vertrouwen dan vertrouwen op God hebben en boven allen de Heere de Aanvoerder is..

7. En wie is de man, die een vrouw ondertrouwd heeft, en haar niet tot zich heeft genomen? die gaat heen, en keert terug naar zijn huis; opdat hij niet misschien in de strijd sterft en een ander man haar neemt 1)

1) Want door deze toegevendheid toont God hoe recht het is, dat iedereen zijn goederen in vrede geniet. Daar, indien het hard is, dat zelfs zij niet van de krijgsdienst worden vrijgesteld, die een nieuw huis betrekken, of een wijngaard hebben geplant, hoewel meer onmenselijk en minder te dragen zou het zijn, dat anderen van hun fortuin werden beroofd, of uit de akker welke zij rechtmatig bezaten, werden verdreven? Daarom, omdat de staat er belang bij heeft, dat er wijnbergen worden gezaaid of geplant en huizen gebouwd, doch niemand tot deze

plicht zich haastig zou aangorden, tenzij zij door de hoop bezield waren, om van de vrucht te genieten, heeft God door een privilege de bezitters van nieuwe huizen van de strijd vrijgelaten. Hetzelfde heeft Hij ten opzichte van de wijngaardeniers ingesteld, die nog niet van de vrucht van hun arbeid hadden genoten. Ook heeft Hij niet gewild, dat de bruidegoms van hun toekomstige echtgenoten zouden gescheiden worden, totdat zij verenigd waren. Ten opzichte van de vierde soort is de reden verschillend, omdat de weken van hart en de tragen onwaardig zijn, dat God hun vreesachtigheid te hulp komt, wanneer zij het beslissend ogenblik van het algemeen belang zouden ontvluchten. Maar omdat het voor het gehele volk van belang was, dat de soldaten, allen, met gewillig gemoed tot de oorlog zouden gaan, heeft God niet meer van hen gevergd, dan zij konden dragen. De hoofdstrekking van deze plaats is deze, dat, wanneer aan ieder wordt toegekend wat zij bezitten, het dan ook blijkt, dat wie een huis heeft gebouwd, niet tegen wil en dank in de strijd wordt getrokken, totdat hij voor zo grote kosten enige vrucht, door er in te wonen, heeft ontvangen. Een wijnstok algemeen te maken, of te ontwijden heeft dezelfde kracht als de oogst tot algemeen gebruik van het leven aan te wenden, want het was niet geoorloofd de eerste vrucht te verzamelen, omdat hij dan nog onbesneden was. Daarom als loon voor vlijt en ijver wordt vergoed, wanneer aan hen, die een wijnstok hadden geplant, vrijdom van dienst wordt gegeven, totdat zij ervan hadden genoten. Wat nu bruidegoms betreft, ofschoon het schijnt, dat ten gunste van de echtgenoten, aan hen verlof is gegeven, om tot hun vrouwen terug te keren, welke zij nog niet hadden aangeraakt, toch voegde het, dat zij niet werden afgerukt van hun allerdierbaarste bezitting, zodat ieder het zijn verbleef. Waarbij komt, dat op deze wijze, wanneer de hoop op kroost moest worden opgegeven, de bezitting op vreemden werd overgebracht, hetgeen zoveel zou geweest zijn, alsof zij aan de rechtmatige bezitter werd ontwrongen..

Dit voorschrift is niet gegeven om personen, die niet graag ten oorlog gingen, vrij te laten, en dus aan de overige krijgslieden niet het vuur en de dapperheid vóór de strijd te ontnemen (dit wordt eerst in vs.8 bedoeld). Het wil evenmin het leven sparen van hen, die dit bijzonder beminnen, maar heeft tot doel, om aan de leden van het Verbondsvolk het genot van de Goddelijke zegeningen niet te verbitteren..

In hoofdstuk 28:30 wordt het als een goddelijke straf beschouwd, dat men de hier genoemde bezittingen aan anderen zou moeten overlaten, zonder daarvan genoten te hebben. Wanneer God zo vaderlijk voor ons zorgt, opdat wij het goede van de aarde zouden kunnen genieten, hoeveel meer zal Hij ons het goede van de hemel laten genieten. Wanneer Hij ons zo grote dingen verleend in de (aardse) tabernakels, hoeveel grotere zal Hij ons in de (hemelse) tempel verlenen.

De vrijspreking van de aardse strijd die door allen niet even goed gevoerd kan worden, zal echter nooit op een ontslaan van de geestelijke strijd kunnen wijzen, die door allen wettig gestreden moet worden. Verg. de gelijkenis van het koninklijk bruiloftsmaal (Luk.14:16), dat in meer dan één opzicht aan deze woorden herinnert, want de genodigden geloven verontschuldigd te zijn, omdat mensen onder dergelijke omstandigheden door de wet zelf worden voorgesteld als toegeeflijkheid verdienende..

9. En het zal geschieden, als die ambtslieden geëindigd zullen hebben te spreken tot het volk, en na verwijdering van allen, die thuis mogen blijven (vs.5-8), het leger in afdelingen 1) van 50, 100 en 1000 man ingedeeld hebben, zo zullen zij, de ambtslieden, die met de taak van de legerinrichting belast zijn, oversten van de legers aan de spits van het volk, van de verschillende afdelingen (Numeri. 31:14,48; 1 Samuel. 8:12) bestellen.

1) Bij het vormen van deze afdelingen nam men waarschijnlijk de wapens, die ieder voerde, in aanmerking (2 Kron.14:8). Deze waren in de tijd van Mozes nog zeer eenvoudig en bestonden in strijdwerktuigen: zwaard, spies, lans en boog. Het zwaard, dat in een schede op de linkerheup vastgemaakt, en soms tweesnijdend (Richteren. 3:16 Hebr.4:12) was, werd gebruikt tot houwen en steken. De spies (Chanith) en de lans (romach) wier onderscheid niet nauwkeurig te bepalen is, bestonden uit een houten schaft met ijzeren of metalen punt, en waren de gewone stootwapenen, of werden ook (als werpschicht 1 Samuel. 18:10 vv.; 19:10; 20:33) op een afstand gebruikt. De boog eindelijk was gemaakt van taai hout of metaal (2 Samuel 22:35); men spande zijn pees met de handen, terwijl men met de voet op het spanhout trad (1 Kronieken 6:18 Psalm. 7:13: de boog treden); de pijlen werden in een koker op de rug gedragen, en soms met brandbare stoffen omwonden, die men voor het afschieten in brand stak (Psalm. 7:14). Zeer oud is ook het gebruik van het herderswapen, de slinger (1 Samuel 17:40), die door de Benjaminieten meesterlijk gevoerd werd, zoals de boog (Richteren. 20:16; 1 Kronieken 9:40; 13:2). De verdedigingswapens (schild, helm, beenstukken en schoenen) kwamen eerst in gebruik, toen na de verkiezing van koningen staande legers gevormd werden, terwijl men vroeger slechts een leger had, die door de verschillende stammen naar evenredigheid van de strijders, onderhouden werden (Richteren. 20:10; 1 Samuel. 17:17). Het schild wordt (uitgezonderd Genesis 15:1 Deuteronomium. 33:29 waar het woord als beeld gebruikt is) het eerst in Debora's lied vermeld (Richteren. 5:8), daarna bij de dapperen, die zich om de door Saul vervolgden David schaarden (1 Kronieken 12:8,24,34). Men had twee soorten: de zinna, een soort van langwerpig ovaal schild, dat het gehele lichaam dekte (1 Kon.10:17 Jer.46:3 Ezechiel. 23:24; 38:4; 39:9), en nog door de Turken gebruikt wordt, en de mageen, het kleine, ronde schild (1 Kon.10:16), uit hout of tenen vervaardigd, en met leer of blik overtrokken, of ook uit ee ongelooide koe- of kameelhuid met olie doortrokken (2 Samuel 1:21), en soms met metaal of goudblik beslagen (1 Samuel 17:6 1 Makk.6:39). Helm en pantser, vroeger slechts door oversten gebruikt (1 Samuel 17:38; 1 Kon.22:34), werden onder Uzzia ook door gewone soldaten gedragen (2 Kron.26:14), en waren bij de eersten uit metaal met koperen schubben overtrokken (1 Samuel 17:5,38), terwijl de anderen een leren helm droegen, en een linnen maliënkolder, waaronder op de borst blik gelegd was. De beenstukken, ofschoon zeer bekend in oude tijden, werden slechts door Goliath gedragen (1 Samuel 17:6), en de krijgsschoenen van leer met sterke nagels beslagen, vindt men slechts bij Jesaja (hoofdstuk 9) vermeld. Voor het Nieuwe Testament Efe.6:15.

11. En het zal geschieden, indien zij u vrede zal antwoorden en u opendoen, zo zal al het volk, dat daarin gevonden wordt, u belastingplichtig 1) zijn en u dienen, maar gij zult niemand doden.

1) In het Hebreeuws Lamas. De LXX forologhtoi, afgeleid van het werkwoord forologew, met tol of belasting bezwaren. Het Hebreeuwse woord geeft aan, dat zij tot lijfeigenen zouden

gemaakt worden, om voor Israël de dusgenaamde vroondiensten te verrichten. Betere vertaling is dan ook: zo zal al het volk, dat daarin gevonden wordt, u tot lijfeigenen gemaakt worden en u dienen..

11. En het zal geschieden, indien zij u vrede zal antwoorden en u opendoen, zo zal al het volk, dat daarin gevonden wordt, u belastingplichtig 1) zijn en u dienen, maar gij zult niemand doden.

14. Behalve de vrouwen, en de kinderen en de beesten, 1) die zult gij niet slaan, maar hen en al wat in de stad zijn zal, al haar buit zult gij voor u roven, zoals na de overwinning op de Midianieten gebeurde (Numeri. 31:9 vv.), en gij zult eten de buit van uw vijanden, die u de HEERE, uw God, gegeven heeft, gij zult die tot uw levensonderhoud gebruiken als een gave van de Heere.

1) Hiermee breidelt God de uitingen van wreedheid bij de Israëlieten. Hij staat hen hier alleen toe, al wat mannelijk is te doden, maar staat hun niet toe, de vrouwen en kinderen om te brengen. Wij hebben dan ook wel in het oog te houden, dat vs.13b niet zo zeer uitdrukkelijk een bevel is, als wel veeleer een toelating. Hier is geen regel aangegeven, hoever zij moesten gaan, maar hoever zij mochten gaan in het uitroeien van de steden. En wel verre, dat hier enige hardheid inschuilt, mag de bijzondere zorg van God opgemerkt worden, ook nog voor de steden van de heidenen..

16. Maar van de steden van deze volken, die u de HEERE, uw God, tot erfgoed geeft, a) zult gij niets laten leven, dat adem heeft, 1) ook geen vrouwen, kinderen en grijsaards.

a) Numeri. 33:52 Deuteronomium. 7:1,2

1) Ten opzichte van de steden in Kanaän wordt nog eens het vroegere gebod herhaald. Van die inwoners mocht niemand in leven blijven, opdat zij Israël niet zouden worden tot een valstrik en hen met verleiden tot afgoderij. Hier hebben wij een uitdrukkelijk bevel en Israël wordt nog eens aangesteld, om de oordelen van God over de Amorieten, vanwege hun verschrikkelijke zonden, uit te roeien.

17. Maar gij zult ze geheel met de ban slaan, ze uitroeien (zie "Le 27.29): de Hethieten, en de Amorieten en de Kanaänieten, en de Feresieten, de Hevieten en de Jebusieten (zie "De 1.8" en zie "De 7.2), zoals u de HEERE, uw God, geboden heeft (Ex.22:31 vv.; 34:11 vv.);

18. Opdat zij u niet leren te doen naar al hun gruwelen, die zij hun goden gedaan hebben (hoofdstuk 12:30 vv.), en gij zondigt tegen de HEERE, uw God.

Hier wordt onderscheid gemaakt tussen twee soorten van oorlogen, die Israël te voeren heeft: de een tot voltrekking van goddelijke strafgerichten en tot verovering van het land, dat aan het volk beloofd was (Numeri. 21:1 Jozua. 1:1 vv.); de andere, wanneer het zijn land bezitten zou, tot verdediging tegenover de vijanden (1 Samuel 23:1 vv.). In deze oorlog trok het op met de Verbondsark, het teken van Gods aanwezigheid, in het midden van het leger (Numeri.

10:35 vv.) en van de priesters, die zilveren trompetten hadden, vergezeld (Numeri. 10:9), om zo de zekerheid van de overwinning te hebben. Het volk van de Heere moet echter evenzeer met de grootste strengheid van God oordelen ten uitvoer leggen als onnodig bloedvergieten vermijden; in de eerste oorlogen mag niemand gespaard worden, zelfs niet die vrede vraagt Jozua 5), in het laatste geval moet het aanbieden van de vrede worden uitgelokt. De Christen is ook in de wereld geplaatst, aan de ene zijde met de leuze: "geen vrede, maar het zwaard" (Matth.10:34), aan de andere zijde met het beginsel, "zoveel in u is, indien het mogelijk is, houdt vrede met alle mensen" (Rom.12:18); slechts onder de leiding van de Heilige Geest kan hij aan beide beginselen getrouw zijn..

19. Wanneer gij, in het (vs.10) genoemde geval, een stad vele dagen zult belegeren, strijdende tegen haar om die in te nemen, nadat zij uw aanbieding verworpen hebben (vs.12), zo zult gij haar vruchtdragend geboomte niet verderven, de bijl daaraan drijvende, om het hout tot belegeringswerktuigen te gebruiken, want gij zult, omdat het vruchtbomen zijn, daarvan eten, daarom zult gij dat niet afhouwen; *want het geboomte van het veld is voor de mensen spijze* opdat het voor uw aangezicht komt tot een bolwerk.1)

1) Want het geboomte van het veld is voor de mensen spijze, opdat het voor uw aangezicht komt tot een bolwerk. Alzo geeft de Statenvertaling. Volgens oude vertalngen is, met een kleine wijziging in de interpunctie, betere vertaling: Is de boom van het veld een mens, dat hij voor u in belegering komt? De Leuvense vertaling van het jaar 1599 geeft niet zo onjuist: "Want het is een hout en geen mens, noch kan het getal niet vermeerderen degenen, die tegen u strijden." De bedoeling toch is deze, dat de Heere wel verlof geeft, mensen, die als vijanden in de strijd tegenstaan, om te brengen, maar geen bomen, die dienen om het leven van de mens te onderhouden..

20. Maar het geboomte, dat gij kennen zult, dat het geen geboomte tot spijze is, maar slechts door het hout nuttig, dat zult (mag) gij verderven en afhouwen; en gij1) zult een bolwerk bouwen tegen deze stad, die tegen u strijd voert, totdat zij ten onder gaat.

1) Beter: Opdat gij een bolwerk bouwt tegen deze stad. Het hout van bomen, die geen eetbare vruchten dragen, mochten zij gebruiken, om daarmee een bolwerk of wal tegen de stad te bouwen. Duidelijk wil de Heere door deze verdediging Israël leren, dat het zich weerhouden moet van het verderven van datgene, dat de mensen tot levensonderhoud en spijze is gegeven..

HOOFDSTUK 21.

VAN DE DOODSLAG DOOR ONBEKENDEN; GEVANGEN VROUWEN; RECHT VAN DE EERSTGEBOORTE, ONGEHOORZAME ZONEN; OPHANGEN.

I. Vs.1-23. Met de beveiliging van het menselijk leven staat eindelijk nog in verband het bevel ter verzoening van een door onbekenden gepleegde moord (vs.1-9); vervolgens spreekt Mozes over een gevangen vrouw. die door een Israëliet ten huwelijk begeerd wordt (vs.10-14); verder van het recht van de eerstgeboorte, dat de oudsten niet mag ontnomen worden ten behoeve van de zoon, van een meer beminde vrouw (vs.15-17), over de bestraffing van een wederspannige zoon (vs.18-21) en tenslotte over de begrafenis van een na de terechtstelling opgehangen moordenaar. Zo is hij van het burgerlijke tot het huiselijke leven overgegaan, maar zonder het eerste geheel uit het oog te verliezen.

1. Wanneer1) ergens in het land, dat de HEERE, uw God, u geven zal, om dat te erven, een verslagene zal gevonden worden, liggende in het veld, niet bekend zijnde, wie hem geslagen heeft.

1) Door deze ceremonie leren wij hoe kostbaar bij God het leven van een mens is, omdat Hij, indien een moord had plaatsgehad, waarvan de bewerker onbekend was, een ontzondiging eist, waardoor de nabijgelegen steden zich van de besmetting van de misdaad moesten zuiveren. Waaruit blijkt, dat de aarde door het bloed van een mens zo bezoedeld wordt, dat wie door niet te straffen de moord voeden, zich aan hetzelfde vergrijp schuldig maken..

Deze plechtigheid werd ingesteld, ten einde het volk des te meer een afschrik mocht krijgen van het vergieten van onschuldig bloed, door hen te doen zien, hoe verontreinigend dit zij, niet alleen voor het geweten van hem, die het vergiet, waarom zij allen gestadig met David behoorden te bidden: Verlos mij van bloedschulden, maar ook voor het land, waarin onschuldig bloed is vergoten. Dit bloed roept tot de Overheid om rechtsoefening over de schuldige en indien dat geroep niet gehoord wordt, zo roept het tot de hemel, om rechtsoefening over het gehele land..

2. Zo zullen uw oudsten en uw rechters, uit de nabijgelegen plaatsen (hoofdstuk 16:18) uitgaan, naar de plaats waar hij ligt, en zij zullen de afstand meten naar de steden, die rondom de verslagene zijn.

3. De stad nu, die de naaste zal zijn aan de verslagene, daar zullen de oudsten deze stad, als het meest aansprakelijk voor de misdaad, die in hun nabijheid geschied is, een jonge koe van de runderen nemen, waarmee nog niet gearbeid is, die aan het juk niet getrokken heeft, dus een tweejarige vaars, wier levenskracht nog niet in de dienst van mensen gebruikt is (Numeri. 19:2).

4. En de oudsten van deze stad zullen de jonge koe afbrengen in een ruw dal, 1) dat niet bearbeid noch bezaaid zal zijn, en dus ook nog niet door menselijkearbeid ontwijd is, en zij zullen deze jonge koe aldaar in het dal, met een bijl de nek doorhouwen. 2)

1) In het Hebreeuws Elnachal ethan. De "Zeventigen" vertalen dus ook in een ruw dal. Onze Statenvertaling geeft, in een ruw dal. Dezelfde uitdrukking komt ook voor in Amos 5:24, waar de Statenvertalers vertalen door "een sterke beek." Volgens de grondtekst beduidt het: in een dal, waardoor voortdurend water stroomt. Deze vertaling komt ook beter met de bedoeling van deze plechtige handeling overeen. Immers, indien de jonge koe in zo'n dal, dat dan ook niet bezaaid of bearbeid mocht worden, werd gedood, vloeide het bloed terstond met het water weg en was er geen gevaar, dat het land ermee bezoedeld werd. Integendeel, de bloedschuld werd dan weggedaan en het bloed kon dan niet weer boven komen, wat wel mogelijk was, indien de koe gedood werd op een stuk land, dat wel bearbeid of bezaaid werd..

2) Vele uitleggers beschouwen het doden van de jonge koe als een offer, en wel als een zoenoffer, en houden dus de gehele handeling voor een eigenlijk zuiver godsdienstige. Dit is echter blijkbaar een dwaling. De zonde, waarvan hier gesproken wordt, is een moord, een bloedschuld, en voor deze hoeft de wet geen zoenoffer: de moordenaar moet sterven en zelfs de onopzettelijke brengt geen offer, maar wordt met een soort van ballingschap gestraft (Numeri. 35:9 vv.). Wel verre dat de onbekende moordenaar door deze handeling gereinigd zou worden, werd integendeel de doodstraf op hem toegepast, indien men hem ontdekte. In de plechtigheid zelf is verder niet wat aan een zoenoffer doet denken, geen bloedsprenkeling voor Jehova's altaar, geen doding zoals bij het offerdier, de koe wordt niet geslacht maar de nek afgehouwen (Ex.13:13; 34:23) en evenmin een gedeeltelijke verbranding, want het dier wordt terstond begraven; terwijl tenslotte niet de priester, als beambte van de godsdienst, maar de rechterlijke macht hier handelend optreedt. Merken wij verder op, dat reeds terstond (vs.2) naast de oudsten de rechters werkzaam zijn, dan is het duidelijk, dat hier van een zuiver rechterlijke daad sprake is, die een zinnebeeldige betekenis heeft, nl. de voorstelling van het lot, dat de moordenaar treffen moest. Indien deze bekend was, zou men hem doden; nu echter wordt in zijn plaats op dezelfde wijze een koe gedood, zoals men gedurende de middeleeuwen de gevluchte misdadiger in effigie (in beeltenis) aan de galg hing, totdat men op zijn persoon deze straf kon toepassen.

5. Dan, nadat aldus het eerste gedeelte van de handeling volbracht is, zullen de priesters, de kinderen van Levi, die in de dichtsbijzijnde priesterstad wonen (hoofdstuk 17:9), toetreden; want de HEERE, uw God, heeft hen verkoren, om Hem te dienen, en om in de Naam van de HEERE te zegenen, en naar hun mond zal alle twist en alle plaag, alle gevallen, waarin van schade aan het lichaam of zelfs aan het leven sprake is, afgedaan worden (hoofdstuk 16:18 vv.; 17:8 vv.; 18:5) daarom moeten zij de geroepen vertegenwoordigers van het goddelijk recht, bij de volgende handeling aanwezig zijn en de verklaring van de oudsten ontvangen (vs.7,8).

6. En alle oudsten van deze stad, die naast aan de verslagene zijn, zullen hun handen wassen 1) over deze jonge koe, die in dat dal de nek doorgehouwen is.

1) De gewoonte, om als bewijs van onschuld de handen te wassen, vindt men Psalm. 26:6; 73:13 Matth.27:24. Zij was ook bij de Romeinen in zwang, die alzo aantoonden, dat zij hun handen niet met bloed bevlekt hadden..

7. En zij zullen, gedurende het wassen, betuigen, en zich verdedigen tegen de verdenking, die op hen rust, alsof een uit hun stad die moord begaan zou hebben, en zeggen: Onze handen hebben dit bloed niet vergoten, en onze ogen hebben het niet gezien, toen dit door anderen gedaan werd.

8. Wees genadig aan Uw volk Israël, dat Gij o HEERE, verlost hebt, en leg geen onschuldig bloed in het midden van uw volk Israël, dat Gij het ons volk zou toerekenen en ons daarover bestraffen! En dat bloed zal voor hen verzoend zijn, zij zullen van alle verdenking omtrent aandeel of medeweten in die misdaad gezuiverd zijn.

9. Alzo, op de voorgeschreven wijze, zult gij in alle (vs.1) genoemde gevallen het onschuldig bloed uit het midden van u wegdoen, want gij zult doen wat recht is in de ogen van de HEERE, terwijl gij op de plechtigste wijze van alle schuld van medeplichtigheid aan dergelijke misdaden reinigt.

De zonde en vooral de doodslag wordt reeds op zichzelf zozeer als een verstoring van de orde van God onder Zijn volk beschouwd, dat ook bij onbekendheid van de moordenaar een zekere schuld, die verzoend moest worden, op de bewoners van de stad ligt, waarin de moordenaar vermoedelijk woont..

10. Wanneer gij zult uitgetrokken zijn tot de strijd tegen uw vijanden, die niet tot de Kanaänitische volken behoren, want deze moeten uitgeroeid worden, maar van de omliggende volken (hoofdstuk 20:1), en de HEERE, uw God, hen zal gegeven hebben in uw hand, dat gij hun gevangenen, de gevangenen van hen, als gevangene wegvoert.

11. En gij onder de gevangenen zult zien een vrouw, schoon van gedaante, en gij lust tot haar gekregen zult hebben, dat gij ze u tot vrouw neemt.

12. Zo zult gij haar binnen in uw huis brengen, en zij zal haar hoofd scheren, en haar nagels besnijden. 1)

1) In de grondtekst staat eigenlijk maken. Nagels maken. Volgens sommigen, zo ook de Statenvertalers, besnijden, afsnijden. Volgens anderen o.a. Onkelos e.a. laten groeien. Besnijden zal het hier wel moeten betekenen, omdat zij ook het haar van hun hoofd moesten laten scheren, niet als bewijs van droefheid zo zeer, maar als bewijs, dat zij de besmettingen van het heidendom vaarwel zei en zich liet inlijven in het volk van God..

Van de afsnijdsels van de nagels wordt bij de Joden gezegd (Mikvaath): een heilige verbrandt ze, een rechtvaardige begraaft ze, een goddeloze strooit ze in het openbaar, d.w.z. op straat..

13. En zij zal het kleed van haar gevangenis van zich afleggen, en in uw huis zitten, en haar vader en haar moeder een maand lang bewenen; en daarna, wanneer zij zo uit de slavenstand verhoogd en tot de gemeenschap van Gods volk gekomen is, wanneer zij haar vaderlijk huis heeft vergeten, om geheel voor u te kunnen leven (Psalm. 45:11) 2 Samuel 45.10, zult gij tot haar ingaan, en haar man zijn, en zij zal u tot vrouw zijn.

14. En het zal geschieden, indien gij geen behagen in haar hebt, haar later niet meer als vrouw wilt houden, dat gij haar zult laten gaan naar haar begeerte, waarheen zij wil, en haar dus de volle vrijheid geven, zoals ieder verplichtis, die een Israëlitische maagd gekocht heeft, om haar te huwen, maar dit niet doet, en haar ook niet aan zijn zoon geeft (Ex.21:11); doch gij zult haar geenszins als slavin voor geld verkopen; gij zult met haar geen gewin drijven, 1) haar op geen enkele wijze meer tot eigen gebruik als slavin behandelen, daarom dat gij haar vernederd hebt, 2) waardoor zij minstens de rechten van een bijvrouw ontvangen heeft.

1) In de hoofdzaak volgt Mozes na hoofdstuk 6 de volgorde van de 10 geboden. Tot hoofdstuk 16:17 behandelt hij de eerste vier geboden, hoofdstuk 18:22 het vijfde gebod; van nu aan spreekt hij over het zesde en regelt tot het einde van dit hoofdstuk de echtelijke en huiselijke betrekkingen. Bij Ex.21:11 hebben wij reeds gezegd waarom de wet van Mozes de oorspronkelijke regel van God nog niet herstelt, volgens welke het huwelijk de onverbreekbare vereniging is van één man en één vrouw tot één vlees, maar de man toestaat én om in concubinaat met meer dan één vrouw te leven, én om een vrouw, die hem niet meer behaagt, te laten gaan (hoofdstuk 24:1 vv.). In het bovenvermelde geval, waar sprake is van het huwen of tot bijvrouw nemen van een krijgsgevangene, wordt alles aangewend, om de waardigheid van de vrouw en de heiligheid van het huwelijk op oudtestamentisch standpunt te eren. De Israëliet mag daarom een gevangen maagd niet terstond nemen, en zijn lusten bevredigen om haar daarna weer weg te zenden: hij moet haar eerst vrij laten, het natuurlijk gevoel eren, en haar tot vrouw nemen, terwijl zij bij verstoting niet weer aan de slavernij overgegeven mag worden. Zoals men de Bijbel ter hand moet nemen, om daarin niet te bladeren, maar te lezen, zo moet men ook niet lezen om de Bijbel te vervormen en te berispen, maar om door de Schrift hervormd te worden..

Uit dergelijke verordeningen leert men de wijsheid van de Goddelijke opvoeding bewonderen, die aan de ene kant zondige zwakheid toelaat, zolang er nog geen kracht is tot overwinning, en toch aan de andere kant het doel van de volkomenheid in het oog houdt en voorbereidt. "Niet de wet, maar slechts diep ingrijpende feiten kunnen de diep gewortelde beschouwingen en zeden van een volk veranderen; de wet moet zich accommoderen (naar de toestanden schikken), en zij brengt veel tot stand, wanneer zij ondanks deze schikking langzamerhand hervomt en verandert. De beschouwing, volgens welke men aan de vrouw niet behoefde te geven wat men van haar eist, de hele persoon, kon, door de lust van het vlees ontstaan en bestaande, pas uitgeroeid worden, toen een vrouw de Heiland van de wereld baarde, toen de vrouw in het deelgenootschap aan Gods heil op één lijn werd gesteld met de man..

2) Vernederd hebt. Onder dit vernederen moet verstaan worden niet verkrachten, maar haar smadelijk behandelen. Het was toch een smadelijke behandeling, zo’n vrouw aangedaan, door haar eerst hoop te geven, dat zij zijn echtgenote zou worden en haar toch, na haar een maand in zijn huis gehad te hebben, weg te zenden. De Heere wil hiermee het recht van de gevangengenomen slavinnen handhaven tegenover de willekeur van de man..

15. Wanneer een man twee vrouwen heeft, zoals de aartsvader Jakob in Rachel en Lea (Genesis 29:14 vv.), een beminde en een gehate, een die achteruitgezet wordt (Matth.6:24

Luk.14:26 Mal.1:2), en de beminde en de gehate hem zonen zullen gebaard hebben, en wel zo, dat de eerstgeborenzoon van de gehate zal zijn.

16. Zo zal het geschieden, ten dage dat hij zijn zonen zal doen erven wat hij heeft, dat hij niet zal vermogen het dubbel deel van de eerstgeboorte te geven aan de zoon van de beminde, voor het aangezicht 1) van de zoon van de gehate, die de eerstgeborene is.

1) Voor het aangezicht van de zoon van de gehate wil zeggen, tegenover de zoon, met voorbijgang van de zoon van de gehate, terwijl deze in leven is..

17. Maar de eerstgeborene, de zoon van de gehate, indien deze nog in leven is, zal hij erkennen en als zodanig behandelen, a) gevende hem het dubbele deel van alles,
1) wat bij hem zal worden gevonden (zie "Ge 25.30); want hij is het beginsel van zijn kracht (Genesis 49:3), het recht van de eerstgeboorte is van hem, 2) door Goddelijke beschikking, en zal hem daarom niet door mensen ontnomen worden.

a) 1 Kronieken 5:1

1) In het Hebreeuws Phi Schenaim. Eigenlijk: een mond voor twee, d.w.z. een aandeel voor twee, of een dubbel aandeel. Werd in de vorige pericoop het recht van de slavin verdedigd tegen de willekeur van de man, hier wordt het recht van de eerstgeborene gehandhaafd tegenover de mogelijke willekeur van de vader in de uitoefening van zijn macht, terwijl in de volgende de macht van de vader wordt beperkt, zijn zoverre, dat niet hij zelf het recht over leven en dood heeft ten opzichte van de kinderen, maar dat hij in deze onder de hoge Overheid staat..

2) De geschiedenis van de aartsvaders, ofschoon menigmaal overdracht van het eerstgeboorterecht (Genesis 27:27 vv.; 48:13; 49:3) vermeldende, is nimmer in strijd met deze wet, want de aartsvaders maken in dit opzicht geen verandering uit willekeur of liefde tot de moeders, maar op Gods bevel. Hetzelfde geldt later met betrekking tot Salamo (1 Kon.1)

18. Wanneer1) iemand een moedwillige en weerspannnige zoon heeft, die de stem van zijn vader en de stem van zijn moeder niet gehoorzaam is, en zij hem gekastijd zullen hebben, en hij naar hen niet horen zal, maar zich ook dan nog blijft verzetten.

1) Het is niet twijfelachtig, of met moedwillige zonen worden aangeduid, allen die hun vader en moeder beledigen en trotseren. Want indien het een hoofdmisdaad is de ouders niet te gehoorzamen, nog veel erger is hen te slaan en wonden toe te brengen en met smaadredenen te overladen. In hoofdzaak kondigt Mozes hier aan, dat zij de dood waardig zijn, die zo onbuigzaam en onhandelbaar van zinnen zijn, dat zij het gezag van vader en moeder verachten en voor niets houden. Waaruit ook kan worden opgemaakt, wat het is vader en moeder te eren, want geen straf wordt geëist, tenzij wanneer het voorschrift wordt overtreden. Omdat de wet daarom de dood eist voor allen, die de tucht van de ouders trots van zich schudden, daaruit volgt, dat zij de ouders de verschuldigde eer ontnemen. Doch een zeer goede beperking wordt voorgesteld, wanneer God wel toelaat, dat op het getuigenis van de

vader en de moeder het vonnis wordt geveld, maar toch beveelt, dat de zaak publiek zal behandeld worden, opdat niemand op een private uitspraak ter dood zou worden gebracht. Volgens het Romeinse recht was aan de vader recht van leven en dood van zijn kinderen toegestaan, omdat het niet waarschijnlijk was, dat de vaders zo door een verschrikkelijke onmenselijkheid zouden verteerd worden, dat zij tegen hun eigen ingewanden zouden woeden. Maar omdat er vaders worden gevonden niet ongelijk aan de wilde dieren en de voorbeelden menigvuldig zijn, dat velen door haat of hebzucht verblind, hun kinderen niet hebben gespaard, is deze vrijheid, volgens het Romeinse recht, terecht te verwerpen..

19. Zo zullen zijn vader en zijn moeder hem grijpen, en zij zullen hem uitbrengen tot de oudsten van zijn stad, die de handhaving van de orde en ook van het ouderlijk gezag tot taak hebben, en tot de poort van zijn plaats, waar de openbare vergaderingen gehouden worden (zie "Ge 19.1).

21. Dan zullen, nadat de oudsten het vonnis geveld, en zo’n zoon, die zich door zijn ouders niet laat leiden en terecht brengen, een doodschuldig misdadiger genoemd hebben, alle lieden van zijn stad hem met stenen overwerpen, dat hijsterft; 1) en gij zult het boze uit het midden van u wegdoen, dat geheel Israël het hoort en vreest 2) (hoofdstuk 13:5,11; 19:19 vv.).

1) Twee dingen wekken in deze bepaling verwondering, allereerst de harde straf tegen het weerspannig kind, en vervolgens dat het oordeel zonder meer volgt op de aanklacht van de beide ouders (ook van de moeder). Wat het tweede punt aangaat, merkt Schnell terecht op: Hier was de aanklacht reeds een bewijs; wanneer het hart van een vader en een moeder in staat is, om hun kind in het openbaar aan de rechters over te geven, is het uiterste geschied, wat de rechter nodig heeft om vonnis te kunnen vellen. Wat het eerste aangaat waren de wetten van andere volken nog veel strenger. Volgens Drako, wetgever te Athene (604 jaar voor Christus geb.), moest reeds ieder die blijkbaar een luiaard was gedood worden, en bij de Perzen werd een zoon de dood schuldig, door driemaal ongehoorzaam te zijn. Bij Mozes staat deze straf in verband met de hoge waardigheid van de ouders (zie Ex 20.12); hardnekkige ongehoorzaamheid tegenover hen is verachting van Gods majesteit en staat gelijk met godslastering (Leviticus. 24:10 vv.). In het Nieuwe Testament moest tegenover de vermeerderde mogelijkheid van bekering de doodstraf voor kinderen afgeschaft worden, evenzeer als de verbannene door vernietiging en de vreselijk ernstige toon van de wraakpsalmen..

2) De straf had daarom een dubbel doel. Allereerst dat de aarde van gruwelen werd gezuiverd, en ten tweede, dat het volk door deze straf gewaarschuwd zou aflaten van de zonde en begeren God te dienen.

22. Voorts wanneer in iemand een zonde zal zijn, die het oordeel de dood waardig is, dat hij gedood zal worden, en gij hem, na de voltrekking van het vonnis, aan het hout zult opgehangen hebben, 1) tot vermeerdering van straf (zie "Le 20.2" en zie "Le 20.14"; Numeri. 25:4).

1) De doodstraf door ophanging wordt hier niet bedoeld. Deze was onder Israël, tenminste toen, niet bekend. Wel werd tot verzwaring van de straf het lijk van een ter dood gebrachte aan een boom opgehangen, én om daarmee aan te duiden, dat hij een eerlijke begrafenis onwaardig was, én om ook nog een tijd na zijn dood hem tot een schouwspel te doen strekken voor de mensen tot afschrik. Dat tentoonstellen moest echter ook zijn grenzen hebben, opdat het land niet werd verontreinigd door het dode lichaam van de misdadiger..

23. Zo zal zijn dood lichaam aan het hout niet overnachten, maar gij zult het zeker op dezelfde dag, vóór de ondergang van de zon, begraven; 1) want een opgehangene is a) God een vloek, 2) een misdadiger, die de vloek van God in de hoogste mate treft. Alzo zult gij, door het lijk langer tentoon te stellen, uw land niet verontreinigen, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geeft.

a) Galaten. 3:13

1) Het volk van God mag niet dulden, dat misdaden het land verontreinigen, waarin het woont, en waarin de Heere woont (Leviticus. 18:24 vv. Numeri. 35:33 vv.), maar moet de misdadigers verbannen uit Gods volk en land. Het mag echter ook niet dulden, dat schandelijke daden gedurende aangeven tijd tentoongesteld worden in het lijk van de boosdoener. Zulke lijken moeten integendeel zo spoedig mogelijk aan het oog onttrokken worden, opdat men niet gewend raakt aan het zien van de voorbeelden van de Goddelijke rechtvaardigheid en zich daartegen verhardt. Dit bevel werd volbracht Jozua 8:29; 10:27); over de gevolgtrekking, die Paulus uit het woord: de opgehangene is God een vloek, afleidt met betrekking tot de kruisdood van Christus, vergelijkt men Galaten. 3:13.

Een opgehangene, als iemand zijnde, die wegens zijn misdaden voor God en voor de mensen vervloekt was, werd door zijn ophanging aan God voorgesteld en opgedragen tot een betoning en ter verheerlijking van de strafoefenende rechtvaardigheid van de Heere, aan zo'n misdadiger uitgevoerd, zoals ook tot afwending van de straffen over het volk, in wiens midden hij zijn misdaad of misdaden gepleegd had en dat daarom ook schuldig en strafbaar was, indien hij ongestraft gebleven was. Deze opvatting zal des te aannemelijker voorkomen, wanneer men aandachtig overweegt, de aanhaling en toepassing van de Apostel Paulus van dit aanmerkelijk gedeelte van Mozes' wet. (Galaten. 3:13)

2) Hij was niet vervloekt, omdat hij opgehangen was, maar hij werd gehangen, omdat hij vervloekt was.

14. Want de HEERE, uw God, wandelt in het midden van uw leger, waarin de Verbondsark, het teken van Gods heilige aanwezigheid, meegenomen wordt (hoofdstuk 20:4 Numeri. 10:35 vv. Numeri. 14:44; 31:6; 1 Samuel. 4:4 vv.; 14:18; 2 Samuel. 11:11) om u te verlossen en om uw vijanden voor uw aangezicht in uw macht te geven; daarom zal uw leger heilig zijn en heilig gehouden worden, opdat Hij niets schandelijks, 1) waarvoor men zich in deaanwezigheid van de heilige Koning te schamen heeft, onder u zie, en achterwaarts van u afkeert. 2)

1) In het Hebreeuws Erwath dabar. Letterlijk: iets bloots van een zaak, dat is: iets, dat met het schaamtegevoel in strijd is. Gebeurde dit, dan was het met de heilighouding van het leger in strijd, en omdat de heilige God geen gemeenschap met het onheilige of met iets onheiligs kon hebben, zou daarvan het gevolg zijn, dat de Heere het leger verliet..

2) Vóór het heengaan van Sinaï, toen Israël tot een krijgsleger gevormd was, moesten allen, die met langdurige onreinheid bezocht waren, uit de legerplaats verwijderd worden (Numeri. 5:1-4). Bij de toekomstige krijgstochten moeten ook allen, die in lichtere mate onrein waren, zich verwijderen. Zelfs de natuurlijke afgang mocht niet in het leger plaats vinden, want ofschoon deze als in onze natuur gegrond, niets schandelijks heeft, toch zou het een gebrek aan eerbied tegenover God openbaren, wanneer het volk niet verborg, wat zozeer aan dood en ontbinding herinnerde (zie Ex 20.26 en zie Ex 28.41)

15. Gij zult een knecht van een buitenlander aan zijn heer niet overleveren, die van zijn heer tot u ontkomen zal zijn, 1) daar het recht van zo’n meester in uw land evenmin geldt als het recht van zijn volk.

1) Hier is bedoeld een knecht, een slaaf, die door zijn heidense meester verdrukt werd. Deze meester had in het joodse land geen recht. Wilde zo’n heiden de godsdienst van Israël aannemen, dan mocht hij blijven wonen waar hij verkoos. Kanaän wordt hier door God gemaakt tot een vrijplaats voor mishandelde slaven, die aldaar behoud voor hun leven zoeken..

16. Hij zal bij u blijven in het midden van u, in de plaats, die hij u zal verkiezen, in één van uw poorten, waar het goed voor hem is, opdat hij niet aan eenonmenselijke behandeling door zijn heer blootgesteld wordt; gij zult hem niet verdrukken, maar naar het recht van de vreemdelingen behandelen (zie "Ex 22.21" zie "Le 7.9).

17. Er zal geen hoer 1) zijn onder de dochters van Israël, en er zal geen schandjongen, die tot eer van een god met mannen schandelijkheid bedrijft (Genesis 19:5) zijn onder de zonen van Israël (1 Kon.14:24; 15:12; 22:47; 2 Koningen. 23:7).

1) Bedoeld is hier niet, een gewone ontuchtige vrouw. Ook dit mocht niet. Maar iemand, die zich ter ere van een heidense afgod overgaf, zoals geschiedde bij de godsdienstplechtigheden ter ere van Astarte. In het Hebreeuws heet zij een Kedescha, d.i. een gewijde..

18. Gij zult geen hoerenloon noch hondenprijs, 1) wat hoeren en schandjongens zich laten betalen, in het huis van de HEERE, uw God, brengen tot enige gelofte, zoals de heidense prostitués aan de goden beloven wat zij met hun schandelijk bedrijf winnen; want ook die beiden, de gave en de gever, zijn de HEERE, uw God, een gruwel.

1)Hondengeld heet de beloning van een schandjongen, want slechts onder de honden vindt men een dergelijke onnatuurlijke beweging, vgl. het Griekse woord kinaidov en Openb.22:15. Aphek op de Libanon Jozua 13:4) was wegens deze zonde berucht..

19. Gij zult aan uw broeder, uw volksgenoot, niet a) woekeren, van hem geen rente, aannemen, wanneer gij hem leent, met woeker van geld, met woeker van spijze, opdat gij een grotere voorraad van hem terugeist, met woeker vanenig ding, waarmee men woekert (Ex.22:25 Leviticus. 25:36 vv.).

a) Nehemiah. 5:7 vv. Luk.6:34 vv.

20. Aan de vreemde, aan iemand van een ander volk, zult gij woekeren, 1) want tegenover hem geldt het beginsel niet, waarom de Heere u verbiedt rente te nemen (Leviticus. 25:38), maar aan uw broeder zult gij nietwoekeren, opdat u de HEERE, uw God, terwijl gij uw verarmde broeder ondersteunt, zegene in alles, waaraan gij uw hand slaat, in het land, waar gij naar toe gaat, om dat te erven.

1) Het woord woeker wordt hier niet in de onedele zin van het woord gebruikt, maar betekent: rente. Deze mogen de kinderen van Israël van hun volksgenoten niet vorderen, want hun land is Gods eigendom en de opbrengst Gods zegen. Dit gebod wordt echter vooral gerechtvaardigd door de omstandigheid, dat men in Israël slechts leende, om in de nood te voorzien, en niet zoals bij ons om met het geleende geld handel te drijven. Wat bij ons op de woeker toepasselijk is: foenerari est hominem occidere (woekeren is een mens doden, Cato), geldt reeds van het eisen van de rente, indien in de uiterste nood geld te leen wordt gevraagd. Later week men echter van dit gebod af, zoals blijkt uit Psalm. 15:5; 109:11 Spreuken. 28:8 Ezech.18:8,13,17; 22:12 Nehemiah. 5:7,10 vv. (in de laatste plaats wordt gesproken van een rentevoet van 1% zeker iedere maand). Het verlof om van vreemden rente te nemen, beschouwde men echter als een bevel om woeker te eisen en breidde het ook tot jodengenoten of proselieten van de poort (zie Le 17.9) uit. Zo nauwkeurig werd dit gebod later, toen de joden bestuurders van de wereldhandel werden, volbracht, dat het joodse woekeren spreekwoordelijk geworden is..

21. Wanneer gij bij de een of andere gelegenheid, die daartoe aanleiding geeft, de HEERE, uw God, een gelofte zult beloofd hebben (Leviticus. 27:9 Numeri. 30:2 vv.), gij zult niet vertrekken, niet uitstellen, die te betalen, want de HEERE, uw God, zal ze zeker van ueisen, en indien gij uitstellen wilde, zonde zou in u zijn.

22. Maar als gij in zulke gevallen, waarin anderen het doen, nalaat te beloven, zo zal het nalaten van iets, dat God niet gebood, maar aan de vrije wil overliet, geen zonde in u zijn.

23. Wat uit uw lippen gaat, zult gij houden en doen, zoals gij de HEERE, uw God, een vrijwillig offer beloofd hebt, dat gij met uw mond gesproken hebt.

24. Wanneer1) gij op de weg die door deze heenleidt, gaan zult in de wijngaard van uw naaste, zo zult gij naar het recht, dat ieder behoeftige op de vrucht van het land heeft, druiven eten naar uw lust, tot uw verzadiging, maar in uw vat zult gij niets doen; iets mee te nemen naar uw woning zou diefstal zijn.

1) Op twee zaken wordt Israël gewezen. De eerste is, dat het niet gierig zij op enkele druiven, of enige korrels graan, dat het daarom de doortrekkende reiziger veroorlooft, zich te verkwikken en zich te versterken. De tweede is, dat het zich wachtte voor schraapzucht. Want schraapzucht zou het zijn bij de reiziger, indien hij meer nam, dan hij voor het ogenblik nodig had. Zo wil God aan de ene zijde tot mededeelzaamheid opwekken en aan de andere zijde voorkomen, dat van die mededeelzaamheid misbruik wordt gemaakt..

25. Wanneer gij zult gaan in het staandee en gerijpte koren van uw naaste, zo zult gij de aren met uw hand afplukken, om de uitgewreven korrels tot verzadiging te gebruiken (Matth.12:1 Luk.6:1); maar de sikkel zult gij aan het staande koren van uw naaste niet bewegen, om handen vol voor u te nemen.

Zoals wij verwachten, volgens hetgeen van hoofdstuk 21:14 en hoofdstuk 22:12 gezegd is, dat Mozes het tiende gebod vanaf hoofdstuk 23 zou behandelen, is het ook inderdaad het geval. Onder het "huis van de naaste" geeft hij dit te kennen: de theocratische gemeente beschermt haar burgerrecht tegen allen, die daarop geen aanspraak hebben (vs.1-8), haar heiligheid tegen allen, die deze willen wegnemen door Levitische (vs.9-14) en vleselijke (vs.17,18) onreinheid, de ontvluchte slaaf tegen de hardheid van zijn heer (vs.15,16), de armen tegenover hun schuldeisers (vs.19,20), en toont dan verder hoe alles in Gods huis eerlijk en met orde geschieden moet (vs.21-25). Dit vormt vervolgens de overgang tot hoofdstuk 24:1-25:16, tot voorschriften, die in duidelijke samenhang met het tiende gebod staan..

HOOFDSTUK 24.

WETTEN VOORNAMELIJK DE HUISELIJKE STAND BETREFFENDE.

I. Vs.1-22. Verdere voorschriften, hoe met de echtscheiding (vs.1-4), met een pas gehuwde (vs.5), met het nemen van panden voor het geleende (vs.6,10-13), met hem die mensenroof begaat (vs.7), met de gehoorzaamheid aan de dragers van het Goddelijke woord (vs.8,9), met het loon van armen en nooddruftigen (vs.14,15), en met andere gevallen in Israël moet gehandeld worden. Deels geven zij iets nieuws, deels herhalen ze wat reeds bestond, en dit alles met het doel om de juiste verhouding van de Israëliet tot de van hem afhankelijke personen volgens de Goddelijke wil te bepalen en hem voor het belust zijn naar dat wat van de andere is in die gevallen te bewaren, waarin hij de macht heeft, zijn lust ook maar enigszins te bevredigen.

1. Wanneer1) een man een vrouw zal genomen, zal ondertrouwd, en die getrouwd hebben, zo zal het geschieden, indien zij daarna, geen genade zal vinden in zijn ogen, zodat hij begeert de echt met haar te verbreken en van haar te scheiden, omdat hij iets schandelijks 2) aan haargevonden heeft, iets waargenomen heeft, waarover hij zich met reden schaamt en waarom hij afkeer tegen haar voedt, dat hij haar een scheidbrief zal schrijven, waarin hij zich formeel los van haar verklaart en die in haar hand geven, en ze laten gaan uit zijn huis.

1) Wat nu de echtscheiding aangaat, ofschoon deze aan de Joden bij toelating was vergund, heeft Christus echter verklaard, dat zij nooit wettig geoorloofd is geweest, omdat zij met de eerste instelling van God, waarin een eeuwigdurende en onverbrekelijke regel is te zoeken, in openbare strijd is. In het algemeen wordt gezegd, dat de rechten van de natuur niet los te maken zijn. Maar God heeft eenmaal afgekondigd, dat de band van vereniging tussen man en vrouw hechter zijn, dan die van de zoon met de vader. Want indien een zoon het vaderlijk juk niet kan afschudden, dan duldt Hij geen enkele reden om de gemeenschap, welke men met de vrouw heeft, te verbreken. Hieruit blijkt, hoe groot de hardnekkigheid van dit volk is geweest, welke niet heeft kunnen vertederd worden, om die onschendbare en onverbrekelijke band niet te verscheuren. Ondertussen hebben de joden het ten onrechte gemeend, dat hun straffeloos geoorloofd was, wat God wegens de hardheid van hun hart niet heeft willen straffen, omdat zij veeleer het antwoord van Christus hadden moeten tegenspreken, dat het niet in de macht van de mens staat te scheiden, wat God verenigd heeft (Matth.19:6). Ondertussen heeft God ervoor willen zorgen, dat, wanneer de vrouw onbillijk verdrukt wordt, het voor haar verkieselijker was, vrij weg gezonden te worden, dan een geheel leven lang te moeten zuchten onder de macht van een wrede tiran..

2)Schandelijk óf naar het lichaam óf naar de geest. In latere tijd, ten tijde van Christus is hier zeer veel over getwist tussen Hillel en Schammai, die ieder aan het hoofd van een school stonden. Hillel uit Babylonië afkomstig en uit het geslacht van David, die omstreeks 70 v. Chr. naar Jeruzalem kwam, om hier de wetten onder de leiding van de schriftgeleerden, Schemaja en Abtaljon, te bestuderen, die zich overdag als lastdrager verhuurde, om het geld voor het onderricht, dat gewoonlijk ‘s avonds of ‘s nachts gegeven werd, mee te kunnen brengen, totdat men hem later vrije toegang verschafte, en die door buitengewone ijver en

vlijt een van de voornaamste schriftgeleerden van zijn tijd werd, verkreeg op zijn tachtigste levensjaar (circa 30 v.Chr.) de waardigheid van voorzitter in de hoge Raad en had eerst Menahem, toen Schammai als vice-praeses naast zich. Beide mannen waren geheel uiteenlopend in geestes- en gemoedsrichting. Schammai was onverschrokken en streng, onbuigzaam en steil, terwijl Hillel als vriendelijk en zacht wordt afgeschilderd en zijn uitlegging van de wet regelde naar de verhouding van de tijden. Dikwijls genoeg ontstond er daarom tussen hen verschil van mening, dat zich tenslotte in openbare vijandschap oploste, terwijl het zelfs tussen de scholieren van weerskanten tot handtastelijkheden kwam, totdat eindelijk de strijd (volgens de sage door ene Bath-Kol d.i. dochter van de stem (Mal.4:6 Joh.12:28), eindigde ten gunste van de Hilelianen. Schammai vatte de Hebreeuwse woorden in deze tekst (Ervat dabßr) op als betrekking hebbende op onkuise daden en een schaamteloos ontuchtig gedrag, waartoe hij ook rekende het dragen van kleren, die het lichaam niet voegzaam bedekten enz. Hillel daarentegen schoof er een "of" tussen, dus: "om iets schandelijks of enige andere zaak." Daartoe werd dus tot Halacha-grondregel gesteld, dat de man om welke reden dan ook, van zijn vrouw mocht scheiden (Matth.19:3), al was die rede ook zo nietig; wanneer b.v. een vrouw de soep had laten aanbranden óf (volgens rabbi Akiba *) als een andere vrouw hem beter beviel..

*) Akiba omstreeks het jaar 100 v.Chr. Hij was het hoofd van de school te Bani-Brak Jozua 19:45) nam deel aan de opstand tegen Hadrianus, werd daarin op de gruwelijkste wijze om het leven gebracht en behoort daarom tot de 10 martelaars, die door de Joden tussen nieuwjaar en grote Verzoendag in het gebed herdacht worden.

Het geven van een scheidbrief was overigens tot voordeel van de vrouw; het stond nu de man niet vrij zijn vrouw willekeurig te verstoten zonder reden op te geven. Het gebod komt dus hierop neer, dat geen vrouw zonder scheidbrief mocht verstoten worden en was dus werkelijk voor man en vrouw beide een tegemoetkoming. "Vóór Jesaja wordt niet van een scheidbrief gesproken Jesaja 50:1) dus 700 jaar na het maken van deze wet, en na die tijd slechts zeer zelden.".

Door de juistheid van deze wet, stelt God de rijkdom van Zijn genade in een helder licht, daar Hij zo graag weer verzoend wilde zijn met Zijn volk, dat van Hem afgeweken was (Jeremia. 3:1): "want Zijn gedachten en wegen zijn boven de onze."

In het Hebreeuws weer evenals in hoofdstuk 23:14: rbd twre (Erwath dabar), letterlijk, de schande van de zaak. Ongetwijfeld mag dit niet gezocht worden in overspel, want dan was zij de dood schuldig. Ook niet in vermoeden van overspel, want dan was daar "het water van de zuivering". Het moet dus gezocht worden in iets, wat wel echtbreuk nabij komt, maar het nog niet is, zoals oneerbare kleding, ongepaste scherts, of schandelijke bewegingen, waarvan de Apostel spreekt. De man moest echter dit bedenken, dat voor God de vereniging bleef, en evenzeer dat, wanneer zij een ander man tot vrouw was geworden, zij nooit weer zijn vrouw kon worden. God heeft de scheiding van man en vrouw zo moeilijk mogelijk gemaakt, opdat zij zo weinig mogelijk zou plaatshebben. De tijdgeest van onze dagen, die de echtscheiding zo gemakkelijk mogelijk wil maken, gaat regelrecht tegen Gods verordeningen in..

4. Zo zal haar eerste man, die haar heeft laten gaan, haar niet mogen terugnemen, dat zij hem tot vrouw zij, nadat zij is verontreinigd geworden, 1) door de vleselijke gemeenschap met de tweede man (vs.2); want dat terugnemen van een vrouw, die gescheiden is en intussen een andere man heeft toebehoord, is een gruwel voor het aangezicht van de HEERE, en gij mag die gruwel niet begaan; alzo zult gij het land niet doen zondigen, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geeft. 2)

1)Verontreinigd geworden. Hier wordt hetzelfde woord gebruikt, dat gebezigd wordt voor echtbreuk en daarmee feitelijk het huwen met een gescheiden vrouw op één lijn gesteld met overspel..

2) Deze eerste vier verzen behoren geheel en al bij elkaar. Zij regelen op een uitstekende wijze het huwelijk. In twee opzichten kon de Mozaïsche wet, omdat zij geen middel bezat, de natuurlijke hardheid van het hart te overwinnen, het stenen hart weg te nemen en een van vlees daarvoor in de plaats te stellen, maar dat voor de heilsopenbaring in de toekomst moest overlaten (Jeremia. 31:31 vv. Ezech.36:25 vv. Matth.19:8). De Goddelijke instelling van de echt in de oorspronkelijke vorm, die aan het wezen van de zaak alleen beantwoordde, niet van kracht doen zijn; maar zag zich veeleer genoodzaakt tot toegevingen of inwilligingen (concessie's) aan de bestaande volksgebruiken. Deels is dit het dulden van polygamie (zie Ex 21.11 en zie De 21.14); deels het toegeven van echtscheiding. Mozes stelt noch het eerste, noch het laatste tot een eigenlijk recht en laat ze veeleer als iets, dat nu toch eenmaal bestaat en door uitwendige, wettelijke dwang niet kan opgeheven worden, onmiddellijk aan het geduld van God over. Bovendien is in zijn boeken het huwelijk niet slechts in volkomen toestand voorgesteld, zoals het was voordat het door de zonde geschonden werd (Genesis 2:18-24); maar ook wordt er door geschiedenissen en leringen gewezen op de monogamie (huwelijk met één vrouw) als de alleen God welgevallige vorm van het huwelijk, en door wettelijke beperkingen wordt de echtscheiding tegengewerkt. Wat betreft het eerste moet van grote invloed geweest zijn: zowel de schildering van de wrange vruchten, die de Patriarchen gesmaakt hadden door het nemen van meerdere vrouwen, als ook voornamelijk de godsdienstige opvatting, die later de profeten hadden over de monogamische echt, als een afschaduwing van Jehova's Verbond met Israël (zie Ex 34.16). Wat het tweede punt betreft, het tegengaan van echtscheiding, deze wordt juist aan diegenen ontzegd, die de vrouw willen verlagen tot een bloot werktuig van hun zinnelijke lusten (hoofdstuk 22:19,29). Deels is hier ook reeds de nieuwtestamentische uitdrukking van kracht: "wat God tezamen gevoegd heeft, scheidt de mens niet," daar een gescheiden noch een priester, noch haar eerste man mocht trouwen voor de tweede maal, als zij intussen een andere had toebehoord. Zij werd voor verontreinigd beschouwd. Hierdoor is zo duidelijk mogelijk uitgesproken, dat door de echt die twee één vlees worden, en dat zij, die reeds een man heeft toebehoord, niet van een ander worden mag. Haar vroegere echtelijke band is wél door de mensen, niet door God opgeheven, en bestaat in de grond van de zaak nog; haar huidig echtelijk samenleven met een ander is echter streng genomen als echtbreuk te beschouwen. Vergelijk hierbij Leviticus. 18:20 en Numeri. 5:13 vv., waar de uitdrukking "onrein, zich verontreinigen" gebezigd wordt voor het samenleven na echtbreuk; en dan ook de uitspraak van onze Heere Matth.15:9: "Die de verlatene trouwt, doet overspel". Opmerkingswaardig is de benaming van de eerste man Baäl (Heer) terwijl de volgende altijd isch (man) genaamd worden.

Bij de heidenen o.a. de Egyptenaren (volgens Abar banel) bestond nergens de wet tegen echtscheiding. "Lycurgus, Solon en Numa veroorloofden volgens Plutarchus om de vrouwen te verruilen"

4. Zo zal haar eerste man, die haar heeft laten gaan, haar niet mogen terugnemen, dat zij hem tot vrouw zij, nadat zij is verontreinigd geworden, 1) door de vleselijke gemeenschap met de tweede man (vs.2); want dat terugnemen van een vrouw, die gescheiden is en intussen een andere man heeft toebehoord, is een gruwel voor het aangezicht van de HEERE, en gij mag die gruwel niet begaan; alzo zult gij het land niet doen zondigen, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geeft. 2)

1)Verontreinigd geworden. Hier wordt hetzelfde woord gebruikt, dat gebezigd wordt voor echtbreuk en daarmee feitelijk het huwen met een gescheiden vrouw op één lijn gesteld met overspel..

2) Deze eerste vier verzen behoren geheel en al bij elkaar. Zij regelen op een uitstekende wijze het huwelijk. In twee opzichten kon de Mozaïsche wet, omdat zij geen middel bezat, de natuurlijke hardheid van het hart te overwinnen, het stenen hart weg te nemen en een van vlees daarvoor in de plaats te stellen, maar dat voor de heilsopenbaring in de toekomst moest overlaten (Jeremia. 31:31 vv. Ezech.36:25 vv. Matth.19:8). De Goddelijke instelling van de echt in de oorspronkelijke vorm, die aan het wezen van de zaak alleen beantwoordde, niet van kracht doen zijn; maar zag zich veeleer genoodzaakt tot toegevingen of inwilligingen (concessie's) aan de bestaande volksgebruiken. Deels is dit het dulden van polygamie (zie Ex 21.11 en zie De 21.14); deels het toegeven van echtscheiding. Mozes stelt noch het eerste, noch het laatste tot een eigenlijk recht en laat ze veeleer als iets, dat nu toch eenmaal bestaat en door uitwendige, wettelijke dwang niet kan opgeheven worden, onmiddellijk aan het geduld van God over. Bovendien is in zijn boeken het huwelijk niet slechts in volkomen toestand voorgesteld, zoals het was voordat het door de zonde geschonden werd (Genesis 2:18-24); maar ook wordt er door geschiedenissen en leringen gewezen op de monogamie (huwelijk met één vrouw) als de alleen God welgevallige vorm van het huwelijk, en door wettelijke beperkingen wordt de echtscheiding tegengewerkt. Wat betreft het eerste moet van grote invloed geweest zijn: zowel de schildering van de wrange vruchten, die de Patriarchen gesmaakt hadden door het nemen van meerdere vrouwen, als ook voornamelijk de godsdienstige opvatting, die later de profeten hadden over de monogamische echt, als een afschaduwing van Jehova's Verbond met Israël (zie Ex 34.16). Wat het tweede punt betreft, het tegengaan van echtscheiding, deze wordt juist aan diegenen ontzegd, die de vrouw willen verlagen tot een bloot werktuig van hun zinnelijke lusten (hoofdstuk 22:19,29). Deels is hier ook reeds de nieuwtestamentische uitdrukking van kracht: "wat God tezamen gevoegd heeft, scheidt de mens niet," daar een gescheiden noch een priester, noch haar eerste man mocht trouwen voor de tweede maal, als zij intussen een andere had toebehoord. Zij werd voor verontreinigd beschouwd. Hierdoor is zo duidelijk mogelijk uitgesproken, dat door de echt die twee één vlees worden, en dat zij, die reeds een man heeft toebehoord, niet van een ander worden mag. Haar vroegere echtelijke band is wél door de mensen, niet door God opgeheven, en bestaat in de grond van de zaak nog; haar huidig echtelijk samenleven met een ander is echter streng genomen als echtbreuk te beschouwen. Vergelijk hierbij Leviticus. 18:20 en

Numeri. 5:13 vv., waar de uitdrukking "onrein, zich verontreinigen" gebezigd wordt voor het samenleven na echtbreuk; en dan ook de uitspraak van onze Heere Matth.15:9: "Die de verlatene trouwt, doet overspel". Opmerkingswaardig is de benaming van de eerste man Baäl (Heer) terwijl de volgende altijd isch (man) genaamd worden.

Bij de heidenen o.a. de Egyptenaren (volgens Abar banel) bestond nergens de wet tegen echtscheiding. "Lycurgus, Solon en Numa veroorloofden volgens Plutarchus om de vrouwen te verruilen"

5. Wanneer een man een nieuwe a) vrouw 1) zal genomen hebben, die zal in het leger, ten oorlog niet uittrekken, en men zal hem geen last opleggen; een jaar lang zal hij van dit alles vrij zijn in zijn huis, opdat hij dit zijn nieuw gevormd huiselijk leven bevestigt, en zijn vrouw, die hij genomen heeft, verheugt, eerst geregeld met haar samenwoont, voordat het burgerlijk leven met alle plichten en bezwaren hem in beslag neemt, en opdat zij elkaar door en door leren kennen en vertrouwen.

a) Deuteronomium. 20:7

1) Deze verordening staat met de vorige in nauw verband. Heeft God in de voorgaande de echtscheiding zo moeilijk willen maken, hier met deze verordening wil God de huwelijksband bevestigen, zodat aan jonggehuwden niets mag worden opgelegd, wat de man van de vrouw zou kunnen scheiden. Een jaar lang moest hij van elke last ontheven zijn (zie De 20.7)

6. Men zal, wanneer men zijn broeder iets leent, van hem, beide molenstenen, immers de bovenste molensteen niet te pand nemen, òf de gehele molen òf de maalsteen, zonder welke de onderste tot niets nut is; a) want hij neemtde ziel te pand, 1) hij kan die niet ontberen voor de bereiding van zijn dagelijks brood; hij neemt een pand tot zich, dat aan het leven raakt, waarmee men in zijn levensonderhoud moet voorzien.

a) Zie Ex 16.24; Ex.11:5 Numeri. 11:8

1) In de eerste plaats verbiedt Hij te pand te nemen, wat de armen nodig hebben, om hun leven te onderhouden. Want met de woorden handmolen en steen, of de bovenste en onderste steen van de molen, wijst Hij, bij wijze van gevolgtrekking, ook andere instrumenten aan, welke de werklieden niet kunnen ontberen tot het zoeken van hun levensonderhoud. Op dezelfde wijze als indien iemand van een boer de ploeg, de hark, het tweetandig houweel en andere dingen ontweldigt, of de werkplaats leeg maakt van een schoenmaker, of van een pottenbakker, of van iemand anders, die dan zijn vak niet kan uitoefenen, als hij van werkkrachten beroofd is, wat genoeg uit het verband kan worden opgemaakt. Waarbij wordt gevoegd, dat tegelijk met de molen de ziel te pand wordt genomen. Wreed is daarom hij, die tot pand neemt, wat met het leven van de arme in verband staat, alsof hij de hongerlijder het voedsel onthoudt, en daarom het leven zelf, dat evenals het door de arbeid wordt onderhouden, evenzo wordt uitgeblust als de middelen tot onderhoud worden weggenomen..

7. Wanneer iemand gevonden zal worden, die een ziel, een persoon, steelt uit zijn broeders, uit de kinderen van Israël, een van de kinderen van Israël wegvoert naar eenander land, en drijft gewin met hem en verkoopt hem, gebruikt geweld tegen hem met het verkopen, a) zo zal deze dief sterven, b)en gij zult het boze uit het midden van u wegdoen. c)

a)hoofdstuk 21:14 b) Ex.21:16 c) Deuteronomium. 13:5

Op dezelfde wijze sprak ook de wet van Athene ean tiv fanerov genetai andropodiz omenov indien het duidelijk is, dat iemand een mensendief is..

8. Wacht u in de plaag van de melaatsheid, de straf van God voor hen, die tegen Zijn dienaars en de dragers van Zijn Woord opstaan, dat gij naarstig waarneemt en doet naar alles, wat de Levitische a) priesters u zullen leren, zoals ik hun geboden heb, zult gij waarnemen te doen, op grond van Gods wet, waarvan zij uitleggers en wachters zijn. b)

a) Zie De 17.9 b) Mal.2:7

9. Gedenkt wat de HEERE, uw God, gedaan heeft aan Mirjam,
1) mijn eigen zuster, op de weg, als gij uit Egypte waas vertrokken, hoe de Heere haar, om haar verzet tegen mij, Zijn knecht, de straf van de melaatsheid oplegde.a) Een dergelijk lot zou u kunnen treffen, daar de Heere mijn eigen zuster niet gespaard heeft.

a) Numeri. 12:10

1) Dat de Heere hier wijst op het voorbeeld van Mirjam, bewijst dat Hij hier niet zozeer het oog op de plaag van de melaatsheid heeft, in zover daarbij de verordeningen moesten worden opgevolgd, maar op de straf zelf, als gevolg van opstand tegen de verordeningen van God. Toen Mirjam met die plaag gestraft werd, was de verordening er nog niet, om zich voor de priester te vertonen. De Levitische priesters worden hier genoemd, omdat het hun taak is, in de wetten van God te onderwijzen..

10. Wanneer gij aan uw naaste iets zult geleend hebben, zo zult gij, alsof gij heer en meester was van alles wat hij bezit, en daarvan kon uitzoeken, wat u aanstond, tot zijn huis niet ingaan, om zijn pand te pand te nemen, om iets van het zijne te pand te nemen.

11. Buiten zult gij staan, en de man, die gij geleend hebt, zal het pand, zoals hij het naar eigen goedvinden uitgekozen heeft, naar buiten tot u brengen; 1) wantimmers, als het u niet voldoet, kunt gij meer vragen.

1) Deze wet wordt bij sommige volkeren van latere tijd teruggevonden b.v. bij Duitsers en Engelsen. Zij verdedigt het recht van de arme, wiens huis nu evenzeer bewaard is door de wet, als een kasteel door zijn torens en verschansingen. "Het is alsof de wetgever zei: dring niet door in het verblijf van de arme, als hij niet geneigd is voor de vreemdeling de vernederende behoeftige omstandigheden bloot te leggen, die op zijn verlaten toestand betrekking hebben. Of misschien is er nog een klein overblijfsel van betere dagen, dat hij

bewaart, om zijn ellende te verzoeten, en dat hij voor de blikken wil verbergen van hem, wiens hulp hij afsmeekt, uit vrees, dat hij dit als pand zal vragen en bij weigering hiervan, óf die hulp weigeren, óf door dit gedenkstuk weg te slepen, waaraan de liefelijkste en heiligste herinneringen verbonden zijn, en waaraan hij met zijn gehele hart hangt, nog meer alsem in de beker van zijn smart zal mengen. Nee, zegt de wet, de schamele hut van de arme moet even onschendbaar zijn als een heilige vrijplaats. Geen spottend oog, geen trotse haat mag hier onverwacht en ongevraagd binnendringen zonder te rade te gaan met het gevoel van de bewoner."

De wijste der koningen zei: die ontleent is de knecht van de lener; en daarom, opdat de lener geen misbruik zou maken van het voordeel, dat hij over de ontlener heeft, zo is zorg gedragen, dat hij te pand mocht nemen, niet hetgeen hij wilde, maar hetgeen de ontlener het best kon missen. Het huis van een man is zijn kasteel, ja zelfs dat van een arm man, en het wordt daarom hier onder de bescherming van de wet gesteld..

12. Doch indien hij zo’n arm man is, dat hij niets heeft om te pand te geven dan zijn kleed of mantel, die hem tevens dienen moet tot een bedekking in de slaap, a)zo zult gij met zijn pand niet neerliggen, b) gij zult nietgaan slapen terwijl gij, hetgeen hij zozeer nodig heeft, nog in bewaring hebt.

a) Zie Ex 12.34 b) Ex.22:25 vv.

13. Gij zult hem dat pand zeker teruggeven, als de zon ondergaat, dat hij in zijn kleed neerligt, 1) en u zegene voor de aan hem bewezene barmhartigheid; en het zal u gerechtigheid 2) zijn voor het aangezicht van de HEERE, uw God; Hij zal u als een gerechtige erkennen en de zegeningen, door de lippen van uw schuldenaar over u afgebeden, vervullen.

1) Op zichzelf kon Mozes de uitlener het recht niet ontzeggen, om zelfs van de behoeftigsten een pand te nemen, maar om dit pand gedurig ‘s morgens te halen en ‘s avonds weer te brengen was zo lastig, dat het pand nemen toch indirect achterwege bleef..

2) Zoals zo vele andere voortreffelijke geboden werd ook dit door de meerderheid van het volk niet gehouden (Spreuken. 22:27 Amos 2:8); daardoor is ook zoveel goeds, dat Mozes het volk beloofd had, niet verwerkelijkt. Hardheid tegen schuldenaars was dikwijls een heersende karaktertrek onder de Israëlieten (Job 22:6; 24:3; 2 Koningen. 4:1 Nehemiah. 5:1 vv. Jesaja. 50:1 Matth.18:25 zie Ex 21.2), en hoe weinig het doel van schulduitdelging in het Sabbatsjaar bereikt werd, blijkt daaruit op het duidelijkst, dat Hillel (zie De 24.1), omdat in zijn tijd het openbaar krediet geheel en al ondermijnd was, en niemand meer aan een arme wilde borgen, de zogenaamden "Presbool" (toevoegsel) de gerechtelijke schuldbekentenis, invoerde, die het doel van Mozes zo goed als verloren deed gaan. Wellicht heeft Jezus hieraan gedacht (Matth.5:7)

Dit teruggeven zelf wordt volgens Maimonides "tsedekah" = gerechtigheid genoemd. "Want als iemand het loon van zijn huurling, of als een schuldenaar zijn schuldeiser betaalt, wordt

dat niet tsedekah genoemd, maar aan datgene, wat iemand doet uit zuivere liefde tot deugd en godsvrucht komt die naam eigenlijk toe."

De man van het geld begrijpt deze wet niet en vindt ze dwaasheid, maar hoewel het door de mensen als weekheid en dwaasheid wordt beschouwd om de panden aan de schuldenaar terug te geven, zal het u toch door God toegerekend worden als een daad van goedertierenheid, die haar loon niet zal verliezen.

14. Gij zult de arme en nooddruftige dagloner niet verdrukken, die uit uw broeders is, of uit uw vreemdelingen, die in uw land en in uw poorten zijn; gij zult hem zijn loon niet onthouden, noch ook hem lastig vallen, door hem het loon over de tijd te betalen, en iets boven zijn krachten te eisen.

Deze verordening is met de vorige ten nauwste verwant. Doch Mozes verklaart hier, dat de arme, die om loon diende, verdrukt werd, indien hij niet terstond voor zijn arbeid werd betaald. Waardoor deze twee zo nauw mogelijk verbonden moeten gelezen worden: Gij zult niet verdrukken, maar terstond het loon uitbetalen. Waaruit volgt, dat indien de loondienaar gebrek lijdt, omdat wij niet betalen, wat hij verdiend heeft, wij in het uitstellen reeds alleen van onrechtvaardigheid blijk geven..

"Minus solvit, qui tempore minus solvit" (hij betaalt minder, die over de tijd betaalt).

15. Op zijn dag, op de dag, wanneer hij u gediend heeft, zult gij zijn loon geven, en de zon zal daarover, over het nog onbetaalde daggeld, niet ondergaan, a) want hij is arm en zijn ziel verlangt daarnaar; hij heeft er zozeer dringende behoefte aan, omdat hij er zijn leven mee moet onderhouden, dat hij, als gij hem zijn loon onthoudt en hem aldus met kommer bezwaart, tegen u niet roept b) tot de HEERE, en zonde in u zij. c)

a) Leviticus. 19:13 b) Jak.5:4 c)Deuteronomium. 15:9

Hoezeer heeft de Mozaïsche wetgeving vooruit alle maatregelen van geweld voorkomen, die in Griekenland en Rome van tijd tot tijd de harde en onuitstaanbare toestand van de diep onder schulden gebukte armoede moesten verbeteren!

Zo wordt de meester verplaatst in het gemoed van de dienaar. Zo’n fijn gevoel is echter de liefde alleen mogelijk, die alleen weet hoe het anderen te moede is..

De Heere God verklaart hiermee duidelijk, dat Hij de zaak van de verdrukten in bescherming neemt, dat, waar zij bij de mensen geen recht kunnen krijgen, Hij toch hun rechtszaak rechten zal..

Het verdrukken van de armen, het onthouden van het loon van de werklieden, is een roepende zonde..

16. De vaders zullen niet door misbruik van toepassing van de bedreiging van God (Deuteronomium. 5:9 Ex.20:5) op de burgerlijke rechtspleging gedood worden a) voor de kinderen, of juister met de kinderen, en de kinderen zullen niet gedood worden voor de vaders, gezamenlijk met de vaders; maar een ieder zal om zijn eigen
1) zonde gedood worden, zoals dan ook de eigenlijke zin van deze dreiging is (Jeremia. 31:30 Ezech.18:20).

a) 2 Koningen. 14:6; 2 Kron.25:4 Jer.31:30 Ezech.18:20

1) Ook hier toont God hoe grote zorg Hij draagt voor het menselijk leven, opdat de moordaanslagen niet zonder onderscheid zouden woeden, wanneer Hij verbiedt, dat de kinderen met de ouders zouden worden omgebracht. Deze wet nu was volstrekt niet overbodig, omdat dikwijls, wegens één misdaad, tegen een geheel geslacht geweld werd gepleegd. Daarom niet zonder reden werpt God zich op, om de onschuldigen te beschermen, en staat niet toe, de straf verder uit te voeren, dan waar de misdaad verblijf houdt. En zeker, een algemene werking van de natuur schrijft voor, dat het een teken is van barbaarse woede, dat de kinderen gedood worden om de haat tegen de vaders. Indien iemand opwerpt, wat wij tevoren hebben gezien, dat God een wreker is in het derde en vierde geslacht, dan is de oplossing gemakkelijk, dat Hij zich een wet heeft gesteld en niet een blinde begeerte heeft om straf uit te oefenen, zodat Hij de onschuldigen met de slechten vermengt, maar dat Hij zo de ongerechtigheid van de vaders aan de kinderen bezoekt, dat Hij de grootste strengheid door de voortreffelijke billijkheid tempert. Ja zelfs, dat Hij niet zo door de ijzeren wet van de noodzakelijkheid is gebonden, of Hij is vrij, om, wanneer Hem dat behaagde, van de wet af te wijken. Evenals hij beval, dat het gehele geslacht van de Kanaänieten met wortel en tak zou worden uitgeroeid, omdat niet anders het land kon gereinigd worden van hun wrede ongerechtigheden, en omdat zij allen goddeloos waren, waren de kinderen niet minder dan de vaders bestemd tot een rechtvaardig verderf. Wij lezen zelfs (2 Samuel, 21:2), dat na Sauls dood zijn misdaad verzoend werd door de gewelddadige dood van zijn kinderen..

Noxa caput sequiter (de misdaad volgt de persoon). "Ieder is oorzaak van zijn eigen ongeluk"

Bij de Perzen was het een stelregel om, wanneer zich het geval van majesteitsschennis voordeed, ook de verwanten van de misdadiger om te brengen (Esther. 9:13 vv. Herod.111:119); evenzo bij de Macedoniërs. Amazia daarentegen volgde het hier gestelde voorschrift op, toen hij de moordenaars van zijn vader liet ombrengen (2 Koningen. 14:5 vv.) 2 Samuel. "Wanneer de strenge gerechtigheid alleen heerste, was er voor geen sterveling heil of leven te hopen; zo moet dan die ijzeren ring van de samenhang van de natuur verbroken worden, en dit gebeurt door de goddelijke genade. Deze komt bij het menselijk recht verzachtend tussenbeide..

17. Gij zult het recht van de vreemdeling en van de wees niet buigen a) en gij zult het kleed van de weduwe niet te pand nemen. b)

a) Ex.22:21 vv.; 23:9 Spreuken. 22:22 Jesaja. 1:23 Jer.5:28; 22:3 Ezech.22:29 Zach.7:10 b)Amos 2:7; 5:12

18. Maar gij zult gedenken, dat gij een knecht in Egypte geweest zijt, en de HEERE, uw God, heeft u van daar verlost; daarom gebied ik u deze zaak te doen (hoofdstuk 5:15; 15:15; 16:12).

God stelt zich als bijzonder beschermer aan voor allen, wie het aan natuurlijke bescherming ontbreekt..

19. Wanneer gij uw oogst op uw akker afgeoogst en een handvol op de akker vergeten zult hebben, dan zult gij niet terugkeren om die op te nemen; voor de vreemdeling, voor de wees en voor de weduwe zal zij zijn, want dit zijn Zijn pleegkinderen, en de Heere zelf heeft u dit doen vergeten, opdat u de HEERE, uw God, zegene in al het werk van uw handen.

Leviticus. 19:9; 23:22 Ruth 2:2 vv.

20. Wanneer gij uw olijfboom zult geschud hebben, de vruchten er afgeslagen hebben, zo zult gij de takken achter u niet nauw doorzoeken, om ook die vruchten, die gij niet bereiken kunt, te pakken; a) voor de vreemdeling, voorde wees en voor de weduwe zal het achtergeblevene zijn.

a) Jesaja. 17:6

De olijven geven fijnere olie, als zij nog niet ten volle gerijpt zijn; daarom worden zij evenals bij ons de walnoten met stokken afgeslagen (zie Ex 27.21)

21. Wanneer gij uw wijngaard zult afgelezen hebben, zo zult gij de druiven achter u niet nalezen, zeg niet: de armen hebben aan brood genoeg; God heeft hen dezelfde zintuigen als u gegeven, waarom zouden die nooit gestreeld worden? Dus, voor de vreemdeling, voor de wees en voor de weduwe zal het nagelezene zijn 1) (Leviticus. 19:10).

1) Zegt niet, wat zullen de armen doen met druiven en olijven? Het is genoeg voor hen brood en water te hebben: want omdat zij dezelfde zintuigen hebben als de rijken, waarom zouden zij dan ook niet een gering aandeel hebben aan hetgeen tot vermaak en verkwikking van de zinnen kan dienen? Boas gebood daarom zijn jongeren, dat zij allengs van de handvollen voor Ruth wat zouden laten vallen en God zegende hem. Van alles wat ten behoeve van de armen wordt achtergelaten is niets verloren..

Dit voorschrift van liefdadigheid werd later door de spitsvondigheid van waanwijze schriftgeleerden tot een bespottelijke bepaling; volgens hen was het voldoende 2 schoven en 3 druifjes over te laten..

22. En gij zult gedenken, dat gij een knecht in Egypte geweest zijt en daar zelf ondervonden hebt, wat het is vreemdeling en verlaten te zijn; daarom gebied ik u deze zaak, uit dankbaarheid voor de u geworden verlossing uit uw benarde toestand, te doen.

God motiveert Zijn wil, om ons des te sterker van de billijkheid hiervan te overtuigen; zo mag ook de mens geen blinde gehoorzaamheid vorderen..

HOOFDSTUK 25.

ENIGE AFDELINGEN VAN HET RECHTSWEZEN.

I. Vs.1-19. De bepalingen over lijfstraffen, over het te houden gedrag ook met betrekking tot werkdieren (vs.4), over de handhaving van het leviraats-huwelijk (vs.5-10) moeten de liefdeloosheid en onrechtvaardigheid onder het volk van God voorkomen: aan dit laatste knoopt zich een vervolg aan over de bestraffing van schaamteloze misstappen van de vrouwelijke sexe (vs.11,12) en een tweede over de gerechtigheid in maat en gewicht. Hoezeer echter Israël in zijn betrekking jegens de naaste de liefde moet laten heersen, en dit zelfs bij vreemden en vijanden, mag zulke liefde toch niet ontaarden in zwakheid en verdraagzame toegevendheid jegens de openbare goddeloosheid; daarna volgt op deze bepalingen een herinnering aan datgene hoe Gods volk, wanneer het tot rust zal gekomen zijn, met Amalek moet handelen (vs.17-19).

1. Wanneer1) er tussen mensen twist zal zijn, en zij tot het gerecht a) zullen toetreden; dat zij hen richten, dat zij in hun twist beslissen, zo zullen zij de rechtvaardige, hem, die gelijk heeft, rechtvaardig spreken, in het gelijkstellen, en de onrechtvaardige verdoemen; hem, die in het ongelijk is, veroordelen. b)

a) Ex.16:18 vv. b) Ex.23:7 Spreuken. 17:15

1) Over de straffen, welke op niet-hoofdzonden waren gesteld, wordt in de eerste drie verzen gehandeld. Indien de schuld niet bewezen kon worden, moest de beschuldigde voor rechtvaardig worden verklaard. In het tegenovergestelde geval echter moest terstond in aanwezigheid van de rechters de straf, na het uitspreken van het vonnis, uitgevoerd worden. Niet meer dan 40 slagen mochten worden gegeven, maar omdat volgens Josefus de geseling plaats had met een touw met drie strengen, en daarom drie slagen voor één werd gegeven, gaf men 40-1= 39, om geen 42 te geven..

2. En het zal geschieden, indien de onrechtvaardige slagen, tuchtiging, verdiend heeft, dat de rechter hem zal doen neervallen, om dadelijk a) het vonnis aan hem ten uitvoer te laten brengen, en terwijl hij op aarde ligt uitgestrekt, hem doen slaan door de b) ambtslieden in zijn aanwezigheid, naardat het voor zijn ongerechtvaardigheid, genoeg zal zijn in getal, al naarmate hem straf is toegedeeld volgens de maatstaf van zijn misdaden.

a)hoofdstuk 22:18 Numeri. 15:36 b)hoofdstuk 16:18

3. Met veertig slagen zal hij hem doen slaan, hij zal er niet toedoen, zelfs niet in het ergste geval, waarin geselslagen toegediend worden, opdat niet misschien, zo hij voortvoer hem daarboven met meer slagen te doen slaan, uw broeder dan voor uw ogen verachtelijk gehouden wordt; door de overmatige tuchtiging in een toestand komt, waarin men de ogen moet afwenden; maar immer moet gij in de strafschuldige ook na de straf uw meemens en broeder zien.

Zie over doodstraffen (Leviticus. 20:2,14). Over lijfstraffen vinden wij, in gevallen, die betrekking hebben op lichaamsverwonding in Ex.21:23 vv. Leviticus. 24:19 Deuteronomium. 19:21 de wedervergelding (jus talionis) ingesteld, maar hierbij is nog niet uitgemaakt, in hoeverre dit letterlijk werd uitgevoerd, of veranderd werd in geldboete (zie Ex 21.25). Hier nu wordt er de geselstraf bijgevoegd, die op Egyptische manier werd uitgevoerd. De strafschuldige werd namelijk plat op de grond neergelegd, aan handen en voeten vastgebonden en zo met een stok geslagen. Die slagen mochten de 40 niet overschrijden; dit heeft zijn grond in de symbolische betekenis van dit getal (zie Ex 24.18), maar in het bijzonder op Genesis 7:12. De rabbijnen hebben dit slagental op 40-1 (= 39) slagen voorgesteld 2 Corinthiers. 11:24) uit overdreven angst, dat zij bij mistelling de letter van de wet zouden overtreden, en hebben het werkelijk overschrijden van de letter van de wet hiermee gerechtvaardigd, dat zij het slotwoord van het tweede vers bemisfar (= naar het getal) tot het eerste woord van vers 3 maken dus: "met het getal veertig", en dit met hun spitsvondige uitlegzucht zo verklaard: men mag hem straffen met het getal dat onmiddellijk 40 voorafgaat, dus met 39; afgezien nu nog van deze dwaasheid, wordt hier ook het betekenisvolle, dat in de getalbepaling van 40 gelegen is, prijsgegeven. Naderhand kwamen gevlochten geselriemen van kalfs- en ezelsleer in gebruik, en de misdadiger werd daarmee gegeseld, terwijl hij een voorovergebogene houding moest aannemen (Matth.10:17; 23:34 Hand.5:40). Ook hierin hebben de rabbijnen voorzien, odmat zij het in de tekst "bikkóret" (= straf) niet van Bakar (= aanzien); maar van Bakar (= rundvee) afleiden en dus zeggen zij "geseling zal er geschieden." Volgens Maimonides beval een van de rechters te slaan, de tweede las voor Deuteronomium. 28:58; 29:9 en besloot met Psalm. 78:38: "Doch Hij barmhartig zijnde verzoende de ongerechtigheid." Geldstraffen voor diefstal, ontvreemding en sommige gevallen van lichaamsverwonding, of schending van eer werden toegewezen in het voordeel van de beledigde en mochten hoogstens 100 sikkels bedragen (hoofdstuk 22:19); gevangenis daarentegen of ballingschap worden in de Mozaïsche wet, volgens de theocratische grondregel om het boze uit te roeien niet toegepast. Eerst onder de koningen werd gevangenisstraf opgelegd in het bijzonder aan de "naar hun dunken wat al te vrijmoedige profeten (2 Kron.16:10 Jer.20:2; 32:2; 37:15). Na de ballingschap wordt zij op een lijn gesteld met de overige straffen (Ezra 7:26 Matth.11:2; 18:30 Hand.5:18; 8:3); van toen af wordt ook ballingschap genoemd (Ezra 7:26)

In deze drie verzen komt zoals overal de uitnemendheid van Israëls wetgeving duidelijk te voorschijn, als verreweg uitmuntende boven alle beschaafde of onbeschaafde wetgevingen van vroeger of later tijd. De vader straft uit liefde het kind, maar martelt het niet. Heeft het kwaad bij iemand de overhand gekregen, het lichaam wordt verdorven, opdat de ziel behouden blijft..

"Het richterambt is een karakter van God, waarvan dikwijls een karakter van de duivel gemaakt wordt.".

4. Een os zult gij niet muilbanden met een korf, als hij dorst, als hij door u wordt gebruikt om koren te dorsen, maar gij zult hem in tegendeel vrij zich laten voeden met datgene, waarvoor hij zijn krachten inspant.

Nadat men het koren met de sikkel gesneden had (hoofdstuk 16:9; 23:25), werd het afgesnedene op de armen bijeengedragen (Psalm. 129:7), tot schoven saenmgebonden en deze in huis gebracht (Ruth 3:7 Hoogl.7:2), om dan na het einde van de oogst gedorst te worden. De daarbij gebruikelijke dorsvloeren waren effen vastgestampte plaatsen onder de bloten hemel, gewoonlijk op hoogten aangelegd, opdat de wind hij het wannen het kaf kon mee voeren (Jeremia. 4:11 Hos.13:3). Het dorsen geschiedde òf zo dat men op een rij gespannen runderen het koren uit de bolster liet uittreden, òf door middel van dorsmachines. Deze laatste bestonden deels uit zware planken met vele inkepingen als ene vijl voorzien, of ook wel met spitse stenen bezet (Dorssleden, Jesaja. 28:27); deels uit een kleine wagen met lage getande raders, die met gewicht verzwaard door runderen voortgetrokken werd. Hierbij nu mag de os niet verhinderd worden zich aan het koren te verzadigen. De Oosterlingen nemen ook nu nog dit voorschrift in acht, maar de hedendaagse Christenen in Palestina bekommeren er zich niet om, evenals de Moslims. Zie ook het gebruik, dat Paulus van die tekst maakt in 1 Kor.9:9; 1 Tim.5:18..

"Als Mozes, die voor alles zo geweldig aandringt op reinheid en heiligheid van hart, midden onder de gewichtigste wetten het niet te gering schat acht te geven op de strenge behandeling van een dier, zo staat hij werkelijk in het goddelijk middelpunt van de gehele aarde; van dit middelpunt uit gaan rechte lijnen naar alle schepselen.".

5. Wanneer broeders (in de eigenlijke zin) samenwonen op een plaats en een van hen sterft en geen zoon heeft of liever: zonder kinderen na te laten, zo zal de vrouw van de gestorvene van geen vreemde man, die niet uit de familie is, daar buiten worden: a) haar mans broeder, het eerst volgens recht en plicht, zal tot haar ingaan en haar op deze manier zich tot vrouw nemen en haar de plicht doen van de broeder van een man, haar huwende.

a)Matth.22:25 Mark.12:19 Luk.20:28

Het trouwen zelf (de huwelijksverbindtenis) vond vóór Christus nog geen plaats, maar de echtsluiting werd na voorafgegaan gemeenschappelijk overleg, door de echtelijke samenwoning zelf gesloten; toch geschiedde reeds vroeg de huwelijksvoltrekking door een feestelijke overgave van de bruid van de kant van haar ouders of speelnoten aan de bruidegom (Genesis 29:23) en onder een vrome zegenspreuk (Genesis 24:59 Ruth 4:11 Tob.8:15). Later werd een geschreven contract ondertekend. Over de gebruiken hij de bruiloft, zie Richteren. 4:10

6. En het zal geschieden, dat de eerstgeborene, die zij zal baren, zal staan in de naam van zijn broeder de gestorvene; deze zal in diens geslachtsregister en bezittingen komen, opdat zijn naam, de naam van de gestorvene, niet uitgedelgd wordt uit Israël.

Ook hier heeft Mozes niet te doen met een nieuwe instelling, maar met de regeling van een reeds bestaand gebruik, het zogenaamd Leviraats- of zwagerhuwelijk, dat men ook hij vele andere volken van de oudheid vindt, en dat daar ten dele gevonden wordt (zie Ge 38.8). Zij heeft haar natuurlijke aanleiding in een zekere aangeboren behoefte van de tot een onsterfelijk leven geschapen mens, bij wie het geloof aan het eeuwige leven nog niet is ontwikkeld, om

zich door de instandhouding van zijn geslacht, door het leven van de zoon, die zijn plaats inneemt, een persoonlijk voortbestaan en zijn naam de onsterfelijkheid te verzekeren. Dit gevoel van behoefte werd door de openbaring onder Israël niet vernietigd, maar veeleer nog daardoor versterkt, dat de vervulling van de aan Abraham gedane goddelijke belofte aan de instandhouding van zijn naam en van zijn zaad was verbonden. De belofte, welke aan Abrahams nageslacht werd gedaan, was van die aard, dat daardoor de Israëlieten naar hun godsdienstige begrippen het verwekken van kinderen niet alleen als een door God gewild en God welgevallig werk moest voorkomen, maar dat ook de voorvaderlijke gewoonte van hun stamgenoten, om door het voor eigen onvruchtbaarheid in de plaats tredend plichthuwelijk hun naam en geslacht in stand te houden, voor hen de betekenis moest verkrijgen van een middel, om langs die weg aan hun geslacht het aandeel aan de beloofde zegen te waarborgen. Om die reden kon het dan ook in geen geval het oogmerk zijn van de Mozaïsche wet, om deze in het bewustzijn van het volk diep ingewortelde gewoonte met geweld uit te roeien; maar lag het slechts in haar plan haar behoorlijk te beperken, opdat zij de heiliging van de echt, welke de wet zoekt te bevorderen, niet hinderlijk mocht worden. Binnen deze grenzen beperkt, beantwoord het Leviraats-huwelijk niet alleen aan het denkbeeld van het huwelijk, als een verbintenis van reine liefde op wederzijdse genegenheid gegrond; maar zo wordt daardoor ook het algemeen verbod, om zich de vrouw van zijn broeder tot vrouw te nemen, niet opgeheven, maar gaat het veeleer van hetzelfde grondbeginsel uit als deze wet. Terwijl het huwelijk met de schoonzuster, indien de overleden broeder een zoon of kinderen had, wordt verboden, als inbreuk makende op de broederlijke betrekking, wordt het ingeval de gestorvene geen kinderen nalaat, geboden als een liefdeplicht, om het huis van de broeder op te bouwen, om diens geslacht en naam in stand te houden. Door het verbod van het ene wordt het huis (gezin) van de broeder in zijn geheel gehouden; terwijl het gebod van het ander bedoelt, om hieraan een blijvend bestaan te verzekeren. In beide gevallen wordt aan de gestorven broeder eer betoond en de broederlijke liefde als de zedelijke grondslag van zijn huis in acht genomen..

7. Maar indien deze man de vrouw van zijn broeder niet bevallen zal te nemen, omdat hij hiertoe geenszins door de wet kan gedwongen worden, daar hier sprake is van een liefdeplicht, wier vervulling onder sommige omstandigheden met tal van zwarigheden verbonden is, zo zal de vrouw van zijn broeder, om ook van haar kant niet langer aan hem gebonden te zijn en een andere man buiten de familie te kunnen huwen, opgaan naar de rechtbank in de poort tot de oudsten, en zeggen: a) De broeder van mijn man weigertzijn broeder een naam te verwekken, zijn geslacht voort te planten in Israël; hij wil mij de plicht van de broeder van een man niet doen.

a) Ruth.4:7

De oudsten (zie De 16.17) hielden beslissingen in eenvoudige familiezaken, die geen dieper rechterlijk onderzoek vereisten en meer op het gebied van huishoudkunde dan op dat van rechtspleging thuis behoorden. Zij hadden echter daarbij ook het recht om de schuldige te bestraffen, zelfs met de dood, als ook om de moedwillige doodslager de bloedwreker over te leveren (hoofdstuk 19:12; 21:18 vv.; 22:13 vv.)

8. Dan zullen hem de oudsten van zijn stad roepen, en tot hem spreken, hem vragen of het hem werkelijk ernst is en hij vast besloten is zijn schoonzus niet te huwen; blijft hij dan daarbij staan, en zegt: Het bevalt mij niet haar te nemen.

9. Zo zal de vrouw van zijn broeder voor de ogen van de oudsten tot hen toetreden, en zijn schoen van zijn voet uittrekken 1) en spuwen, a) om haar verachting te kennen te geven, in zijn aangezicht, en zal door haar handelwijze, al is het stilzwijgend betuigen en zeggen: Alzo zal die man gedaan worden, hij zal evenzo verachtelijk bejegend worden, die zijn broeders huis niet zal bouwen.

a) Numeri. 12:14

1) Door zijn schoen over te geven, deed hij afstand van zijn recht van bloedverwantschap, om voor een ander te wijken, omdat hij, door zich zo slecht te gedragen, jegens de gestorvene, onwaardig was, om enige vrucht van de bloedverwantschap te genieten..

10. En zijn, de zo geschandvlekte naam zal in Israël genoemd worden: het huis van hem, van wie de schoen uitgetrokken is, 1) opdat ook de gemeente van haar kant deelneemt aan de beschimping en verachting van zo iemand, die geweigerd heeft zijn broeder de gebruikelijke liefdeplicht te bewijzen en niemand het snel zou wagen zich eraan te onttrekken.

1) Het vrije betreden en doortrekken van een land of stuk grond is alleen de eigenaar veroorloofd; wanneer daarom in Genesis 13:17 de Heere aan Abraham beveelt het land in de lengte en breedte door te trekken, zo doet Hij hem dit op profetische en zinnebeeldige wijze in bezit nemen, zoals hij er dan ook dadelijk op laat volgen: "aan u zal Ik het geven," gij kunt u nu reeds als eigenaar van het land beschouwen, al duld Ik nog voor een tijd de Kanaänieten als inwoners. Hiermee verwant is de plaats in Numeri. 20:14 vv., waar de Edomieten de kinderen van Israël weigeren "te voet" door hun land te laten trekken, d.i. maar enigszins met hun voetzolen de bodem aan te roeren, omdat zij vreesden, dat deze door verborgen listen zich van het land meester zouden maken, in weerwil van de uitdrukkelijke loochening hiervan. Hieruit ontwikkelde zich het zinnebeeldig gebruik, om bij afstand van bezitsrecht op een stuk land de schoen uit te trekken en die over te geven aan hem, op wie men dit recht overdroeg; daardoor, dat de ander de schoen aannam, verkreeg hij in wettige vorm de zogenaamde "titel van bezit" (Ruth 4:7). Hier nu trekt hij, die zich aan het Leviraats-huwelijk met zijn schoonzuster onttrekt, zichzelf de schoen niet uit, maar hij wordt hem door zijn schoonzuster in aanwezigheid van de oudsten uitgetrokken; hij werd daarmee, op een voor hem onterende wijze uitgesloten van alle rechten op de weduwe en op de erfenis van zijn gestorven broeder. De weduwe heeft nu het volste recht iemand buiten de familie te huwen en het goed van de gestorvene een andere losser aan te brengen (Ruth 4:8 vv.). Daar evenwel de Hebreeër alleen in treurige omstandigheden blootshoofds of barrevoets ging (2 Samuel 15:30 Jesaja. 20:2 Micha 1:8), zo is de naam, die de onwillige van nu aan met zijn gehele familie moet dragen "de barrevoeter" een scheldwoord dat overeenkomst heeft met ons woord "schooier". Een tweede beschimping hem door zijn schoonzuster gedaan, is het spuwen in zijn aangezicht. De Talmoedisten hebben dit willen verzwakken en de woorden op deze

manier verklaard: voor zijn aangezicht ter aarde spuwen; maar het meest waarschijnlijk is, dat er bedoeld is, in het aangezicht spuwen..

Dit spuwen in het aangezicht is niet geschied in het geval van Ruth, óf omdat de persoon, die weigerde haar te trouwen, geen broeder was van haar overleden man, en daarom minder schande verdiende; óf omdat Ruth hem niet tot het uiterste vervolgde, maar vrijwillig toestemde in zijn afstand..

Over het Leviraats-huwelijk hebben wij tot besluit nog aan te merken, dat in vroegere tijd de verplichting daartoe zonder onderscheid op de naaste bloedverwant, in welke familie-betrekking hij ook mocht staan tot de weduwe van een kinderloos gestorven man, opgelegd werd, zoals het eveneens bij de Mongolen een gewoonte was, dat de zoon na zijn vaders dood zijn stiefmoeder huwde; daarom moet het ons niet verwonderen als Thamar (Genesis 38) zelfs haar schoonvader nadert, om op behendige wijze zijn bijslaap te verkrijgen. De na-Mozaïsche tijd heeft nu weliswaar in die onbeperkte wijze, waarop Leviraats-huwelijk zelfs de door bloedschande haar gestelde grenzen overschreed, het eerste niet doorgevoerd; maar toch heeft zij zo vastgehouden aan de bestaande volkszeden, dat zij in weerwil van de bestaande wet niet alleen de broeder tot het aangaan van dit huwelijk dwong, maar bij gebreke hiervan iedere naaste verwant tot op die, die als Goël of losser hierdoor de bezitsrechten op het land, dat anders aan een ander vervallen zou, wilde doen gelden (Ruth 2:20). Dat ook ten tijde van het Nieuwe Testament het Leviraats-huwelijk van kracht was, bewijst Matth.22:23 vv., ja, nog bij de huidige joden bestaat het, althans in het Oosten; bij de Westerse joden evenwel slechts middellijk, omdat aan het huwelijkscontract in de regel een clausule (een voorbehoudende slotbepaling) wordt toegevoegd, dat de verwanten afstand doen van het recht om de weduwe te huwen, zo zij soms zonder kinderen mocht overblijven; anders moet deze een som geld betalen om vrij te worden van de nog levende broeder van de gestorven echtgenoot..

11. Wanneer aldus b.v. mannen, de een met de ander, twisten, en de vrouw van de ene toetreedt, om haar man uit de hand van hem, die hem slaat, te redden, a)en haar hand uitstrekt, en zijn, de tegenstanders, schaamdeel aangrijpt,1) om hem aldus te noodzaken los te laten.

a) Ex.21:22

1)Waarschijnlijk heeft dit zonderling geval betrekking op een heersende onzedelijkheid van de omringende heidenvolken..

12. Zo zult gij van de vrouw, die zo’n driestheid beging, haar hand afhouwen; uw oog, waarvoor deze lichaamsverminking een afschuwwekkend gezicht moest zijn, zal evenwel niet sparen, 1) door de zwakheid van haar kunne in aanmerking te nemen, maar de ergerlijkheid moet krachtdadig beteugeld worden (hoofdstuk 13:8; 19:13 Matth.25:9 vv.; 18:8).

Schijnbaar een harde wet, maar uit haar strengheid blijkt het, hoezeer God de eerzaamheid behaagt, en hoe Hij evenzeer de schaamteloosheid verafschuwt. Indien in de hitte van het gevecht, wanneer de verwarring van het gemoed een verontschuldiging is voor de

hartstochten, het een hoofdzonde is voor een vrouw, de schaamte van een vreemde man aan te grijpen, dan heeft God veel minder de losheid van zeden willen dulden, indien een vrouw door wellust vervoerd, iets dergelijks beproefde. Het is daarom aan geen twijfel onderhevig, of de rechters moesten, om de ongebondenheid te breidelen, van het mindere tot het meerdere besluiten..

13. Gij zult niet twee verschillende weegstenen 1) in uw zak hebben, een grote om te kopen, en een kleine om te verkopen.

1) De gewichten van de joden bestonden uit steen, zoals later uit metaal..

14. Gij zult in uw huis niet twee soorten efa hebben, de inhoudsmaat, waarnaar alle andere maten gemaakt worden, een grote en een kleine.

15. Gij zult veeleer bij in- en verkoop een volkomen en juiste weegsteen hebben; gij zult eveneens een volkomen en juiste efa hebben, a) opdat uw dagen verlengd worden in het land dat u de HEERE, uw God, geven zal.

a) Leviticus. 19:35 vv.

De gerechtigheid verhoogt een volk. In het dagelijks leven is de strikte rechtvaardigheid de beste prediking aan de wereld. Hier is het de bepaalde voorwaarde voor Israëls zelfstandige en gelukkige bestaan. Zo ook nu. Wat baat het, de mond vol te hebben over God en godsdienst en zijn naaste tekort te doen? Het bekorte loon en het bloed van de armen schreit dikwijls naar de hemel. De Christen geeft een rijke overvloeiende maat, want hij weet het, wat hij geeft is niet weg, maar hij het zijn God geofferd. God is ook een God van de kleine dingen, die de mens aan het oog ontsnappen..

Omdat Mozes zo godvruchtige zorg gedragen heeft, dat in maten en gewichten geen bedrog gepleegt zou worden, heeft Lucius Ampelius gemeend, dat Mochos, d.i. Mozes (door de oude schrijvers Moschos genoemd) die uitgevonden heeft..

16. Want al wie dit doet, a) is de HEERE, uw God, een gruwel, b) ja al wie onrecht doet.

a) 1 Thess.4:6 b) Spreuk.11:1 Micha 6:11

In de laatste woorden "allen die onrecht doen," vat Mozes alle wetsovertredingen samen en sluit voorlopig zijn wetprediking af, om Israël, na nakoming van zijn volgend voorschrift om de Kanaänitische volken uit te roeien, meer voorschriften te geven voor de tijd, wanneer zij rustig dit land zouden bewonen, deze namelijk, om het goddelijk raadsbesluit over Amalek (Ex.17:14), de eersten onder de heidenen (Numeri. 24:20), uit te voeren..

17. Gedenkt aan de grote onrechtvaardigheid, die gij moest lijden in datgene, wat u Amalek a)gedaan heeft op de weg, toen gij uit Egypte vertrok. 1)

a) Ex.17:8

1) Dit gebod schijnt met de godsvrucht niet in overeenstemming te zijn, omdat het volk wordt aangezet om de aangedane belediging met gelijke munt te betalen. Ik antwoord, dat zij met deze woorden niet worden aangezet, om de aanval te wreken, maar dat hun bevolen wordt, om met dezelfde ijver de misdaden van Amalek te vervolgen, waarmee zij die van andere volken zouden vergelden. Wel schijnt het, dat God hen in het bijzonder aandrijft, omdat Hij de wreedheid aanhaalt, welke zij gepleegd hebben, maar het oordeel over het beleid van de wetgever moet uit zijn natuur gekend worden. Wij weten toch, dat door God geen aanval van haat of toorn kan goedgekeurd worden. Daarom is het nodig, dat hier vastgesteld wordt, dat zij bevolen worden, wat het volk door een juist aangelegde ijver moet ten uitvoer brengen. En de eerste oorzaak van de misdaad wordt hier aangegeven, nl. dat zij God niet hadden gevreesd. Doch dit moet niet opgevat worden in de gewone zin van het woord, maar in deze zin, dat zij met opzet tegen God waren opgestaan. Hun was toch de belofte, aan Abraham en Izak gedaan, niet onbekend, maar omdat hun stamvader Ezau van het recht van eerstgeboorte had afstand gedaan, hebben zij door een slechte en onheilige jaloezie aangezet, beproefd het Verbond van God krachteloos te maken. Dit is de reden, waarom God hen met de goddeloze volken verenigt tot dezelfde ondergang..

18. Hoe hij u vijandelijk op de weg ontmoette, en sloeg onder u in de legerstaart al de zwakken, die met het hoofdleger niet zo snel mee konden, en achter u bleven, alsgij moe en mat was, en dus ongeschikt voor de strijd; en hij vreesde God niet, hoewel hij toch gehoord had van de grote daden, die Hij aan u gedaan a) had, maar zij wilden Zijn werk tegenstaan; en, toen gij reeds het grote doel van uw roeping nabij was, het verbond bij de Sinaï,tot schande maken.

a) Ex.15:14 vv.

19. Het zal dan geschieden, als u de HEERE, uw God, rust zal gegeven hebben van al uw vijanden rondom, in het land, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geven zal, om het erfelijk te bezitten, dat gij de gedachtenis van Amalek van onder de hemel zult uitdelgen, 1) gij zult hen geheel en al uitroeien: vergeet het niet! 2)

1) Patrik geeft volgens Abarbanel 4 redenen op, waarom Amalek, in tegenstelling tot de Edomieten (hoofdstuk 23:8) moest uitgeroeid worden.

1e. Omdat de Amalekieten tegen Israël waren uitgekomen, zonder een van die redenen te hebben, waarom anders een oorlog aangevangen wordt: namelijk, om zijn eigen land te verdedigen of dat van een ander aan te vallen.

2e. "Hoe hij u op de weg ontmoet is." Dat namelijk: "Amalek onverhoeds tegen Israël was uitgetrokken" zonder herauten, "hetgeen men voor een stuk van het snoodste verraad moest houden." "Hij ontmoette hen als een beer, die én de moeder én de kinderen verslindt."

3e. "En sloeg onder u in de staart, enz." dat "Amalek geen gezette tijd had aangebonden, maar lafhartig op de achterhoede gevallen was."

4e. "En hij vreesde God niet." Als laaghartige en valse vijanden durfden zij het volk van God, van wiens wonderen zij zoveel gehoord hadden, niet in het aangezicht weerstaan, maar nochthans vielen zij, bewust van Gods macht, Zijn volk op een verradelijke manier aan.

De uitvoering van dit bevel tot verdelging werd later door Saul voorbehouden. Men herinnert zich de geschiedenis met Agag (1 Samuel 15:1 vv.)

"De vele voorschriften over liefde en verschoning lopen in zo’n scherp punt uit, opdat in Israël de liefde en de verschoning nimmer de geest van weerstand tegen het boze verstompe.".

Het is hier wederom een bewijs, dat "zo min de wereldontwikkeling kan eindigen zonder het Dualisme van hemel en hel, evenmin de wetsontwikkeling zonder dit Dualisme van liefde en haat.".

De verdelging van Amalek, de laaghartige vijand van Israël, "kan ons herinneren aan die vijanden van onze zielen, die ons bestrijden, de duisternis van zonde en lust." Wij moeten al "onze lusten, alle verderfelijke neigingen, in- en uitwendig, al de machten van duisternis en wereld, die ons verhinderen in onze weg tot de gezegende Verlosser uitroeien en vernietigen."

2) In het Hebreeuws Lo thiscach. Versterking van gedenkt in vs.17. De Statenvertaling geeft vergeet het niet. De uitdrukking is sterker en betekent eigenlijk: Laat het toch vooral niet overblijven..

HOOFDSTUK 26.

OVER DE EERSTELINGEN VAN DE VRUCHTEN EN DE TIENDEN.

I. Vs.1-19. Mozes voegt nog twee verordeningen bij deze geboden en rechten, betrefende de heilige gaven, die merendeels ingrijpen in het burgerlijk en huiselijk leven, in betrekking met de eerstelingen en tweede tienden (vs.1-15) om tot besluit nog eenmaal daarop terug te komen, waarom het hem bij zijn rede voornamelijk te doen was, op de gehoorzaamheid aan Gods wet van ganser harte en van ganser ziele (vs.16) en tenslotte om het Verbond van de Sinaï, dat de Heere met Zijn volk gesloten had, van nu voor altijd als vernieuwd te verklaren.

1. Voorts zal het geschieden, wanneer gij zult gekomen zijn in het land, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geven zal, en gij dat erfelijk zult bezitten en daarin wonen;

HOOFDSTUK 26.

OVER DE EERSTELINGEN VAN DE VRUCHTEN EN DE TIENDEN.

I. Vs.1-19. Mozes voegt nog twee verordeningen bij deze geboden en rechten, betrefende de heilige gaven, die merendeels ingrijpen in het burgerlijk en huiselijk leven, in betrekking met de eerstelingen en tweede tienden (vs.1-15) om tot besluit nog eenmaal daarop terug te komen, waarom het hem bij zijn rede voornamelijk te doen was, op de gehoorzaamheid aan Gods wet van ganser harte en van ganser ziele (vs.16) en tenslotte om het Verbond van de Sinaï, dat de Heere met Zijn volk gesloten had, van nu voor altijd als vernieuwd te verklaren.

1. Voorts zal het geschieden, wanneer gij zult gekomen zijn in het land, dat u de HEERE, uw God, tot erfgoed geven zal, en gij dat erfelijk zult bezitten en daarin wonen;

2. Zo zult gij nemen van de eerstelingen van a) alle vruchten van het land, die het eerste rijp zijn en dus het best, die gij opbrengen zult van uw land; dat u de HEERE, uw God, geeft, 1) gij hebt het om niet ontvangen, uit genade, geeft het alles om niet, uit dankbaarheid; en gijzult ze in een korf leggen; en gij zult heengaan tot de plaats, die de HEERE, uw God, verkoren zal hebben, om zijn naam aldaar te doen wonen2) (hoofdstuk 12:14).

a) Ex.23:19; 34:26 Leviticus. 2:14; 23:10 Numeri. 15:17

1) Drie zaken had Israël hiermee te leren. Allereerst dat God, de Heere, de Gever is van alle goeds. Vervolgens, dat men zichzelf moest verloochenen, omdat het eerste rijpe moest worden gegeven, en eindelijk, dat aan God toekomt het beste wat een mensenkind bezit..

2) R.Bechaï zegt, dat de rijken deze eerstelingen brachten in gouden en zilveren korven, dat is (zoals Maimonides spreekt), in korven, die met goud en zilver bedekt waren. Ezechiël Spanheim merkt aan, over Kallimachus' lofzang aan Cerus, dat bij de heidenen gesproken wordt van dergelijke gouden korven, die de maagden van Athene op het feest van Bacchus droegen. Ingeval de korf, waarvan de wetgever hier spreekt, gemaakt was van deze, of van

enige andere metalen, moest de priester die, naar zeggen van de joden, de eigenaar teruggeven, na ze geleegd te hebben. Maar indien het een teen korf was, was die met de eerstelingen voor de priester..

5. Dan zult gij voor het aangezicht van de HEERE, uw God, met luider stem betuigen 1) en uw zo-even aangevangen bekentenis voortzetten en zeggen: Mijn vader Jakob was een bedorven 2) Syriër, 3) die gedurig in gevaar was om te komen; en hij trok, door Gods genadige hulp gesterkt enuit de hand al van zijn vijanden a) gered, naar Egypte en verkeerde aldaar als vreemdeling met weinig volk, met slechts 70 zielen. b) Maar hij werd aldaar tot een groot, machtig en veelvuldig volk (Ex.1:6 vv.).

a) Genesis 31:22 vv. b) Genesis 46:27

1) Deze betuigingen moest een belijdenis zijn, zoals Henry terecht aanmerkt: "Hij (nl. de Israëliet) moest gedenken en belijden de geringe oorsprong van dat volk, waarvan hij een lid was; hoe groot en aanzienlijk het zelf nu was, in vergelijking met het eerste beginsel hiervan, hetgeen arm en veracht was geweest, hetgeen dus in geheugen moest gehouden worden gedurende alle eeuwen van hun kerken.".

2) In het Hebreeuws Obeed. Met het Hebreeuwse woord wordt aangeduid, iemand, die in gevaar is van om te komen. Dit ziet op de toestand, waarin hij verkeerde, toen hij in Kanaän woonde of naar Egypte trok, weinig in getal zijnde. Hij wordt Syriër of Arameër genaamd, omdat hij een geruime tijd in Syrië gewoond heeft en uit Syrische ouders gesproten was..

3) Jakob wordt hier met het volste recht een Syriër genoemd, door zijn langdurige verblijf daar; ook had hij Syrische ouders en voorouders (Rebekka, Abraham, Sara enz.). De Duitse vertaling hiervan luidt: "De Syriërs wilden mijn vader ombrengen". Maar het werkwoord dba betekent in Kal "omdwalen, rondzwerven, te gronde gaan" en Luther heeft het gelezen als "ombrengen, vernietigen". In de tekst vindt men een andere interpunctie, waardoor de betekenis luidt, "omzwervend, te gronde gaan of weggaand": om die reden heeft de Septuaginta vertaald: "Mijn vader verliet Syrië." Toch is het het beste de Hollandse vertaling aan te nemen. "Mijn vader was een bedorven Syriër", d.i. zijn leven was onveilig en stond ieder ogenblik op het spel, zodat het niets waard was..

Juist op Jakob (en niet, zoals andere uitleggers menen, op Abraham) hebben deze woorden betrekking, deels, omdat eerst door hem het moederland (Syrië of Aram) vaarwel werd gezegd, deels omdat het volk van hem (Israël of Jakob) de naam ontving, en hij dus in engere zin de stamvader van het woord is. Door die vingerwijzing op de nood en het gevaar van ondergang, waarin deze zich bevonden had, op zijn rondzwerving, nu hier, dan daar, in vreemde landen, waar hij zelfs geen enkel plaatsje het zijne noemen kon, en ook door de herinnering aan hetzelfde lot, dat zijn nakomelingen hadden gehad, die desalniettemin zich ontplooid hadden tot een buitengewoon grote menigte, die wonderlijk uit de druk van Egypte verlost en in een schoon land binnengeleid waren, moest de Israëliet bewust worden van Gods grote weldaden, die hem tot een zelfstandig, gevestigd en rijk gezegend man hadden gemaakt;

in erkentelijkheid hiervoor brengt hij dan zijn gaven als een betamelijke prijs tot de lof van de Heere en als een vrije schatting van zijn dankbaar hart..

7. Toen riepen wij tot de HEERE, de God van onze vaderen, die ons tot een grote menigte had uitgebreid; en de HEERE
a) verhoorde onze stem en zag onze ellende aan, en onze arbeid en onze onderdrukking.

a) Ex.2:23 vv.

Hij is niet alleen de God, maar ook de Vader van onze vaderen, zoals hij ook de Vader van eeuwigheden en tijden is. O, wat een zalige gedachte, dat ook de voorvaders zich geen andere God wisten te herinneren als wij.

9. En hij heeft ons gebracht tot deze plaats; en Hij heeft ons dit land gegeven, een land vloeiende van melk en honing, druivenmost, zoals Hij de God van onze vaderen, tot ons gesproken heeft (Exodus. 3:8,17).

In vs.7 wordt Gods alwetendheid en genade, in vs.8 Zijn macht en gerechtigheid en in vs.9 Zijn goedheid en trouw geprezen..

10. En nu, zie, ik heb uit erkentelijkheid voor al deze weldaden gebracht de eerstelingen van de vrucht van dit land, dat gij, HEERE! mij gegeven hebt, als een verdere vervulling van de belofte omtrent het bezit van dit land! Dan, als gij aldus beleden hebt, zult gij ze, de in de korf gerangschikte vruchten, neerzetten voor het aangezicht van de HEERE, uw God, opdat de priester, aan wie zij volgens (Numeri. 18:13) te beurt vallen, ze neemt, en zult u buigen en aanbidden voor het aangezicht van de HEERE, uw God, en met een stille bede in het hart vandaar gaan;

Het baat niet om met een volle korf en een leeg hart te komen, de eerstelingen van de oogst, het beste van het hart, de inwendigste schuilhoeken alles moet de Heere gewijd worden. "Het eerste voor God en niet voor de satan! Jongelingen en maagden, offert de Heere de bloesem van uw jaren.".

11. En gij zult daarna, bij de daarop volgende offermaaltijd, vrolijk zijn over al het goede, dat de HEERE, uw God, zo rijkelijk aan u en uw huis gegeven heeft; en gij zult niet zelfzuchtig u op u zelf houden, maar gij zult anderen nodigen; dan zult gij u verheugen, gij en de Leviet, en de vreemdeling, die in het midden van u is, en die gij genodigd hebt (hoofdstuk 12:7,12,18 vv.).

Het was een instelling dat vers 5-11 op het Paasfeest een onderwerp van gesprek uitmaakte. Er zijn twee soorten van eerstelingen te onderscheiden. 1e. De feestelijke eerstelingoffers, die het volk als geheel moest brengen (de eerstelingschoven tot feestelijke opening van de oogst op de tweede dag van het Pascha, de twee eerstelingbroden op Pinksteren, het eigenlijke oogstfeest (Leviticus. 23:9-22). 2e. De gaven van de eerstelingen, die ieder Israëliet van alle voortbrengselen van de landbouw, of in rauwe, natuurlijke toestand (koren, fruit, eerstelingen

van de wol bij het schapenscheren), óf voor menselijke voeding reeds toebereid (most, olie, meel, gort, deeg, enz.) tot het heiligdom moest brengen (Ex.23:19 Numeri. 15:17 vv. Deuteronomium. 18:4; 2 Kron.31:5). De laatste gave moest altijd van het beste geschieden; evenwel werd de grootte van de gave altijd aan ieders goede wil overgelaten (Ex.23:19 Deuteronomium. 16:10). Volgens latere gewoonte vond zij plaats tussen Pinksteren en het feest van de tempelvernieuwing (25 Chisleu = december, 1 Makk.4:59), en werd ten behoeve van haar het land later in 24 offerafdelingen verdeeld (beantwoordende aan de 24 priesterklassen 1 Kronieken 25), waarvan ieder een eigen hoofdstad en aanvoerder had. Vandaar kwamen allen die tot zo'n afdeling of "kring" behoorden, tezamen, terwijl zij de vruchten, schoon versierd en geordend met zich meevoerden in korven (onderop gerste-aren, dan korenaren, vervolgens olijven, dadels, granaatappels, vijgen en bovenop de druiven, alle vruchten, die zij na ze eerst getekend te hebben, uit hun overvloedige oogst uitgelezen hadden. Gezamenlijk braken zij dan onder hun gemeenschappelijke aanvoerder op naar de plaats van het heiligdom. Een rijkelijk versierde os werd vooruitgedreven, als het dankoffer van de gehele menigte, die volgde, terwijl zij de blijdschap en dankbaarheid hun harten aan de dag legden door gejuich en schalmeigefluit. Al psalmende betraden zij het gebergte en de tempelstad, en de verheugde menigte liet Psalm 122 over de bergen weergalmen: "Onze voeten zijn staande in uw poorten, o Jeruzalem! Jeruzalem is gebouwd als een stad die wel samengevoegd is." Dicht bij Jeruzalem gekomen, zonden zij boden vooruit, om de bewoners van hun komst te verwittigen. Dan werd er geen gezantschap afgezonden, om hen af te halen en met gejuich ontmoetten de twee troepen elkaar. Er was gepraat, gezang en gejoel, terwijl de kennismaking van vroeger weer werd aangeknoopt. Gezamenlijk trok men nu naar de tempel, waar de schaterende menigte door het gezang van de Levieten werd begroet, die juichten en zongen: "Ik zal u verhogen Heere, want Gij hebt mij opgetrokken, en mijn vijanden over mij niet verblijd (Psalm. 30:2). Nu had het aanbieden aan de Heere plaats, op de in de tekst vermelde manier..

God ziet graag een vrolijk gelaat. De gehele goddelijke openbaring is vol van de bekendmaking hiervan. Israël was een gelukkig en vrolijk volk zolang het zijn gelaat naar zijn God gekeerd had; ook de bloem is het schoonst als zij haar kelk naar de zon keert. Gods heerlijkheid doet door haar stralen Israëls eredienst onder alle anderen uitblinken..

13. En gij zult bij uw verschijnen op het volgende Paasfeest rekenschap afleggen, dat gij de tiendeninstelling geregeld zijt nagekomen, en, als gij dit dan met een volkomen gerust geweten kunt betuigen, voor het aangezicht van de HEERE, uw God zeggen: Ik heb het heilige, dat U toebehoort, uit het huis, uit mijn huis weggenomen, tevoorschijn gehaald, alles, wat ik van mijn inkomen moest geven, genomen; en heb het ook aan de Leviet en aan de vreemdeling, aan de wees en aan de weduwe gegeven, a) naar al Uw geboden, die Gij mij geboden hebt; ik heb niets van uw geboden overtreden en niets vergeten.

a)Deuteronomium. 14:27

Men zou hier allicht een Farizeeërsbede veronderstellen, maar niet met minder recht, de Farizeeër beroemde zich ongevraagd op dingen van eigen vinding; hier wordt rekenschap gevraagd van een belangrijk en gewichtig gebod. Deze belijdenis was een degelijk middel om

het gebod te doen nakomen; "want ofschoon sommigen, wanneer dit alleen aan hun geweten gelaten was, zich hierover mochten tevreden stellen, in het nalaten van deze belijdenis, zouden er echter weinigen gevonden worden, die zo onbeschaamd goddeloos waren, om aan God zelf op een plechtige wijze leugen te verklaren, wanneer op hen de verplichting lag om deze belijdenis in het openbaar aan het huis van de Heere te doen.".

14. Ik heb daarvan niet gegeten in mijn leed, of in rouwklagen, niets ervan gebruikt voor een dodenmaal bij een sterfgeval in mijn eigen huis; evenmin heb ik het in armoede verteerd of in droefheid gegeven en er maaltijd mee gehouden, en ik heb daarvan niets weggenomen tot iets onreins, noch tot vleselijke lusten, noch tot toverij, ook heb ik het niet, toen ik zelf in een onreine toestand verkeerde aan de Levieten gegeven, noch daarvan gegeven hebben tot een dode, 1) tot een trouwmaaltijd a) in andermans huis; ik ben de stem van de HEERE, mijn God, gehoorzaam geweest, ik heb gedaan naar alles wat Gij mij geboden hebt.

a) Hos.9:4 Jer.16:7 vv.; 2 Samuel. 3:35

1) Tot een dode. Hoogstwaarschijnlijk ziet dit op het heersend gebruik, om in het sterfhuis van vrienden of nabestaanden spijs of drank te brengen, als bewijs van deelneming. Het sterfhuis was echter onrein, en wie daarin ging, was Levitisch onrein..

Bij de Egyptenaren, van wie de Joden natuurlijk zeer gemakkelijk iets overnamen, was het de gewoonte het oogstfeest, of het feest van Isis, met allerlei treurigheid en misbaar te vieren, zoals Diodorus Siculus verhaalt..

15. Zie dan ook verder neerwaarts van uw heilige woning, van de hemel, a) en zegen uw volk Israël en het land, dat gij ons gegeven hebt, zoals Gij aan onze vaderen gezworen hebt; een land van melk en honing, vrucht en most, vloeiende, en geef vooral mij, ook mij een zegen in de toekomst.

a) Jesaja. 63:15

Daar in het belang van de Levieten, vreemdelingen en weduwen zoveel gelegen lag aan de strikte waarneming van de tiendwetten, en men voor haar vervulling kan noch mag waken langs de burgerlijke- of politieweg, stelt Mozes hier een geestelijke controle in, terwijl hij verordent, dat ieder Israëliet op ieder 3e of 6e jaar, van het Sabbatsjaar af te rekenen, voor God rekenschap moet afleggen, of hij wel in deze vervulling volgens plicht en geweten gehandeld heeft; en slechts aan hem, die vrij en met een goed geweten getuigenis kan afleggen, staat de bede vrij. "Och, Heere, geef heil, och, Heere, geef zegen, ook voor het vervolg." Maar dit bericht handelt er niet alleen over of wel alles wat behoorde, is gegeven; maar ook hierover of de tiende niet Levitisch verontreinigd is, of zij in onreine toestand gegeven en tot onreine doeleinden gebruikt is, zoals vooral in Egypte plaats had, waar een groot gedeelte voor wellustige doeleinden gebruikt werd, zoals naderhand ook bij Baäl en Astaroth en de Syrische Cybéle, wier dienst met de grofste wellustpleging gepaard ging, vooral bij Sukkoth (= tenten; waarin de tempelvrouwen bewaard werden); overigens mocht men voor een tijd nemen van het ter zijde gestelde, als men het genomene maar nauwkeurig

teruggaf; maar allerminst mocht men ervan nemen voor een dodenmaal, noch bij zichzelf, noch bij anderen; want anders was het de gewoonte een ander te troosten door het toezenden van keurige levensmiddelen en het aanzetten tot eten, hetgeen de Israëliet, die zo vurig en hartstochtelijk was, veel spoediger naliet in droefheid dan de westerling. Het woord: "tot een dode" is in andere vertalingen vertaald met: "voor een dode" en dit hiermee in betrekking gebracht, dat de Israëlieten de heidenen niet waren nagevolgd, wier gewoonte was bij de graven van de doden spijs en drank te stellen. Doch het blijkt niet, dat de heidenen iets van hun tienden of eerstelingen bij de graven gezet hebben, noch ook dat dit alleen door hen gedaan is in de oogsttijd: maar veeleer, dat ze daartoe gebruikt hebben gewoon brood en gewone wijn, die zij te allen tijde, na het begraven, op het graf plaatsten!.

Doch niets verhindert ons om het op beide te doen betrekking hebben. Nadat Mozes zijn wetsontwikkeling met een gebed besloten heeft, en daarmee te kennen gegeven, "dat het gebed de ziel is, die alleen aan het lichaam van de uiterlijke werken van de wet leven en waarde kan bijzetten," vat hij tenslotte de gehele inhoud van zijn rede in die krachtige aansporing tezamen: Israël moet, door van ganser harte en ganser ziele Zijn geboden na te komen, de Heere gelegenheid geven om de beloofde heerlijkheid aan Zijn volk te kunnen vervullen..

Juist bij deze gelegenheid, waarbij zich Israël over de goddelijke weldaden voor het aangezicht van de Heere verheugde, moest hij evenzeer denken aan zijn persoonlijke verplichting tot heiliging en reiniging, als daaraan, dat hem deze weldaden ten gevolge van Gods algemene belofte en als een lid van het volk van het verbond ten deel werden..

16. Op deze dag, waarop ik dit alles tot u gesproken heb, gebiedt u de HEERE, 1) uw God, evenals aan uw vaderen bij Horeb door mijn mond, deze instellingen en rechten te doen; houdt dan en doet ze met uw gehele hart en met uw gehele ziel.

1) Mozes bekrachtigt hier de voorschriften van de Heere: Zij zijn bevelen van God, geen voortbrengselen van eigen wijsheid of eigen gezag; de oneindige wijsheid gaf ze en maakte ze verbindend. Zij zijn Gods wetten, daarom zult gij ze nakomen, want daarvoor zijn zij u gegeven; volbrengt ze en redeneert er niet over; volbrengt ze en doet er niets af; volbrengt ze niet zorgeloos en huichelachtig, maar met uw gehele hart en uw gehele ziel.

Is het niet alsof de woorden van deze tekst in Jezus’ tijd gesproken werden? God vindt niets zo vervelend als misvatting van Zijn openbaring. Dubbel gelukkig is hij, die overal de vaderhand van God in ziet, ook als die ons kastijdt..

Wederom brengt hij in herinnering, dat God de auteur van de wet is, opdat Zijn Majesteit hen des te meer zou aanzetten tot gehoorzaamheid. En dit niet alleen, maar omdat in het bijzonder de wet hun was overgeleverd, opdat zij zou waargenomen worden. Hierom vermaant hij hen, dat zij ijverig hun zinnen zouden zetten op datgene, wat God beval waar te nemen, omdat de mensen als het ware in het oefenen van hun plichten verslappen, indien zij niet gedurig weer worden aangespoord..

17. Heden a)hebt gij de HEERE, terwijl Hij uw woorden gehoord en aangenomen heeft, doen zeggen, op Zijn beurt de verzekering doen geven, dat Hij u tot een God zijn zal, en dat gij zult wandelen in zijn wegen, en houden zijn instellingen, en zijn geboden, en zijn rechten, en dat gij aan zijn stem zult gehoorzaam zijn.

a) Genesis 17:7

Hier is een grote overeenkomst met het vragen bij het sacrament van de doop (1 Petr.3:21)

18. En de HEERE heeft u heden van uw kant doen zeggen, dat gij Hem tot een volk a) van het eigendom zult zijn, zoals Hij u reeds bij de eerste Verbondsluiting gesproken heeft, en onder het beding, dat gij al zijn geboden zult houden.

a) Ex.19:5 Deuteronomium. 7:6; 14:2

19. Opdat 1)Hij u, terwijl hiertoe door de vernieuwing van dit Verbond de weg gebaand wordt, alzo boven al de volken, die Hij gemaakt heeft, hoog zette, tot lof en tot een naam en tot heerlijkheid; en opdat gij, waarmee nu reeds een aanvang gemaakt is, een heilig volk 2) zijtde HEERE, uw God, zoals Hij gesproken heeft, dat gij zou zijn.

Hoofdstuk 7:6 Jesaja. 62:3 vv. Jer.13:11; 33:9 Zef.3:19 vv.

1) Wanneer Jehova door Zijn Geest en genade teweegbrengt, dat niet alleen Zijn Kerk de inwendige schone siertrekken van Zijn heerlijk beeld in de kracht van ware godzaligheid en in de sieraden van de heiligheid naar buiten glansrijk vertoont, maar dat ook Zijn liefdewonderen om de Kerk te redden, te bewaren, te beschermen en haar met allerlei zichtbare zegeningen te begunstigen, openbaar worden, dan wordt zij loffelijk bij de inwoners van de aarde, zodat een naam en roem van haar uitgaat, de volkeren van de aarde, ja zelfs de vijanden achting voor haar krijgen en tot haar lof spreken als van een volk, dat God zeer dierbaar is..

In deze laatste verzen ligt wederom het gehele karakter van het Oude Verbond: dit ben Ik voor u, wat zijt gij voor Mij? "Iets te zijn tot prijs van God is het laatste doel van alle openbaringen en van alle voorbereidingen voor Gods Koninkrijk.".

De heiligheid is de tweede en voornaamste tiende, die aan God gegeven moet worden en "die ieder Israëlitisch huis in een heiligdom veranderde.".

2) De heiligheid van Zijn volk was het doel van de verlossing, was het einddoel, waarom Hij Israël zich tot een volk had aangenomen..

HOOFDSTUK 27.

I. Vs.1-26. Voordat Mozes tot de derde rede overgaat, waarin hij geheel Israël voor het aangezicht van de Heere stelt (hoofdstuk 29:10) en de vernieuwing van het eens aan Horeb gesloten Verbond, waarvoor hij aan het slot van de tweede rede de huidige wetsherhaling verklaarde (hoofdstuk 26:16 vv.) ook rechtens in elke vorm volbrengt (hoofdstuk 29:1), neemt hij eerst de verordening weer op, die vroeger (hoofdstuk 11:29) als slechts tijdelijk opgevat werd, om na de overtocht over de Jordaan feestelijk de wet te grondvesten in het land Kanäan, en ontvouwt uitgebreider de manier, waarop dit geschieden moet.

1. En Mozes tezamen met de oudsten 1) van Israël en door hun bemiddeling, gebood het volk, zeggende: Behoudt al deze geboden, die ik u heden gebied.

1) Wordt in vs.1 gezegd, dat Mozes tezamen met de oudsten van Israël en in vs.9, dat hij het deed tezamen met de Levitische priesters, dan is het duidelijk, dat die aankondiging plaatsvond zowel door de wereldlijke als door de geestelijke bestuurders van het volk, opdat Israël ervan overtuigd zou zijn, dat het onvoorwaardelijk tot gehoorzamen geroepen was. De oudsten hadden na Mozes' dood voor de uitvoering te zorgen en de priesters hadden de oudsten van geestelijke raad te dienen. Zij hadden tevens het opzicht over de juiste opvolging ervan..

2. Het zal dan geschieden, ten dage a) dat gij over de Jordaan zult gegaan zijn in het land, dat u de HEERE, uw God, geven zal, zo zult gij, om het in hoofdstuk 11:29 bevolene te verwezenlijken, u grote stenen, die veel schrift kunnen bevatten en van ver kunnen gezien worden, op een van de beide bergen (vs.4) oprichten en ze bestrijken, opdat men erop kan schrijven, met kalk, of met gips.

a) Jesaja. 4:1

3. En 1) gij zult daarop schrijven alle woorden van deze wet, en wel zodra gij overgegaan zult zijn, opdat gij komt 2) in het land, dat de HEERE, uw God, u geven zal, dat gij van de huidige bezitters veroveren zult, met bijstand van de Heere, mits gij u tot Zijn wetten en liefderijke instellingen keert; een land vloeiende van melk en honing, zoals de HEERE, de God van uw vaderen, tot u gesproken heeft, u beloofd heeft dit te zullen geven.

1) Daar Mozes over hetgeen hij hier verordent zich later nog uitvoeriger verklaart (vs.8), en wij dan tevens de gelegenheid verkregen te handelen over enige punten, de wijze van uitvoering betreffende, komen wij hier terug op de geografische ligging van de plaatsen, die hij hier bedoelt, en voegen bij de gemaakte opmerkingen van de beschrijving in hoofdstuk 11:31 nog dat, wat ons rest tot een algehele kenschets van Palestina. De vlakte van Jizreël, waarvan aldaar reeds sprake was, zo genoemd naar de daarin gelegen stad Jizreël Jozua 17:16), in de richting van het oosten naar het westen, 8 uur lang, en in haar uitbreiding van het zuiden naar het noorden, 4-5 uur breed, is van haar eerste bekendheid aan tot nu toe een toneel geweest van grote en beslissende volksontmoetingen of veldslagen, zodat Clarke (hij heeft van 1800-1802 gereisd, maar is slechts 17 dagen in Palestina geweest) van haar zegt:

"Joden, heidenen, Saracenen, Christelijke kruisvaders en anti-Christelijke Fransen, Egyptenaars, Perzen, Druzen, Turken en Arabieren, krijgers uit alle volken onder de hemel, hebben hun tenten opgeslagen in de vlakte van Esdrelon, en hebben hun banieren bevochtigd gezien door de dauw van Thabor en Hermon." (Richteren. 6:13; 7:22; 1 Samuel. 29:1; 1 Kon.20:26 vv.; 2 Koningen. 23:25; Judith 7:8). Hier kampten ook de troepen van Vespasianus tegen de joden, en in het jaar 1799 werden hier 25.000 Turken door 3000 Fransen, onder bevel van Napoleon en Kleber overwonnen. Aan haar oostgrens noemen wij, behalve het reeds genoemde gebergte Gilboa, dat ten noorden ligt en gelijke loop met haar houdt, de kleine Hermon, een twee mijl lange keten van rotsheuvels, die in het westen een sterk vooruit springende spits vormen, en zich daar 1200 voet boven de vlakte verheffen; en daar achter nog verder noordwaarts, de Thabor, grensberg tussen Zebulon en Issachar Jozua 19:12,22), die met zijn bossentooisel, afgescheiden van alle naburige bergen, zich als een groenend altaar verheft in de vlakte (Psalm. 89:13), zijn voet evenredig naar alle kanten van de vlakte uitbreidt en een omvang van 6 uur omsluit. De noordelijke muur van genoemde vlakte vormen de bergen van Nazareth; aan de overkant hiervan strekt zich een tweede vlakte uit van het zuidwesten naar het noordoosten, de vlakte van Zebulon, die evenwel in de Schrift niet vermeld wordt. Aan haar oostelijke grens rijzen, bij het tegenwoordige dorp Hattin, omstreeks 60 voet daarboven, twee bergtoppen omhoog, Kurûn d.i. "Hoornen" genaamd. Deze dubbele berg gaat door voor de plaats, waar Jezus de bergrede gehouden heeft (zie Mt 5.1). Ten noorden bemerken wij het, uit een brede en lage bergketen bestaande gebergte Naftali Jozua 20:7); ten zuiden loopt het uit in drie toppen, en op de oostelijkste ligt ongeveer op dezelfde breedte als het noordeinde van het meer Gennézareth en ter hoogte van 2619 voet, overal zichtbaar; de stad Zafed, die de Heiland wel zal voor ogen gehad hebben, toen Hij gewag maakte van een stad, die op een berg ligt (Matth.5:14). Ten westen van dit gebergte daalt het land, dat een golvende, door verscheidene heuvels en bergrijen doorsneden oppervlakte heeft, langzamerhand af naar het strand van Acco of Ptolemaïs; veel steiler daarentegen is de afhelling aan de oostzijde naar het meer Gennézareth en de boven-Jordaan. In het uiterste noorden eindelijk van Palestina treden ons de twee gebergten Libanon en Anti-Libanon tegemoet. Wat een gebergte, die Libanon! Over Damascus en de verre, verre oostelijke woestijn van de Eufraat gaat de zon voor hem op, en over Tyrus en Sidon onder in de westelijke zee, ten noorden Antiochië, ten zuiden het heilige land-Nazareth, Bethlehem, Jeruzalem. Arabische dichters zeggen van hem: "Hij draagt de winter op zijn hoofd, de lente op zijn schouderen, de herfst in de schoot, maar aan zijn voet sluimert de zomer zachtkens aan de Middel-zee." Het gebergte ontleent zijn naam aan het Hebreeuwse woord Laban (= wit zijn), omdat zijn kruin bijna het gehele jaar door met sneeuw bedekt is. Tussen de twee bergketens, de Libanon in het westen en de Anti-Libanon in het oosten, ligt de vlakte Coele Syrië (hol Syrië), het hedendaagse El Boekâa (d.i. dal tussen bergen), in Amos 1:5 het "veld Aven" of "Bîheat-Aven." Van de hoogste top van de Libanon, de Dschebel Makmel, in wiens nabijheid het dorp Bschereh met het beroemde cederbos was, was reeds sprake (zie Nu 24.6; Numeri. 34:7) van de beide rivieren in El Bukâa, de Leontes en Orontes, (zie Nu 34.9) en over de Hermon, als de zuidelijkste voorspits van de Anti-Libanon, bij Deuteronomium. 3:9. De steen bestaat er het meest uit Jurakalk; daarvan nam Salomo de stenen voor de tempelbouw (1 Kon.5:14 vv.); en onder de ruïnes van de voormalige zonnetempel van Baäl-Beek of Heliopolis in het dal Boekâa, bevinden zich nog op dit ogenblik gehouwen stenen van 63 voet hoogte, 12 voet breedte en 12 voet dikte. Behalve aan ceders en cipressen,

is de Libanon ook rijk aan zilverpopulieren, platanen, eiken en acazia's; hij draagt voortreffelijke wijn (Hos.14:8) 2 Samuel, verbergt in zijn wouden een menigte grotere en kleine vogels, wilde zwijnen, beren, wolven, jakhalzen, hyena's, panters, hazen, enz. Jesaja 40:16) en is rijk aan fris, gezond water. Wegens zijn hoogte, bosrijkheid en vruchtbaarheid wordt hij aangewend als beeld voor het hoge en verhevene en voor andere dichterlijke vergelijkingen gebruikt (Psalm. 29:6; 72:16 Hos.14:6 Jesaja. 37:24; 60:13); het versmachten van de Libanon (Nahum 1:4) betekent: verwoesting van het land, terwijl er van het Messiaans tijdvak beloofd wordt, dat de Libanon wederom een vruchtbaar veld zal zijn, en dat dit vruchtbaar veld aan het woud gelijk zal zijn Jesaja 29:17)

2) Opdat gij komt. Dit komen hier wil niet zegen, een aanvankelijk komen, maar geeft aan: het blijvend bezit van het land. Israël moest deze wet schrijven op grote stenen, om telkens aan haar herinnerd te worden en tot gehoorzamen gedurig vermaand, opdat het in het rustig bezit van het beloofde land zou blijven..

4. Het zal dan geschieden, als gij over de Jordaan gegaan zult zijn, dat gij deze stenen, waarvan ik u heden gebied, zult oprichten op de berg Ebal, en gij zult ze met kalk bestrijken. 1)

1) In de Samaritaanse tekst is reeds vroeg voor Ebal, Gerizîm in de plaats gesteld. Dit had zijn reden hierin, dat de Samaritanen op de berg Gerizîm hun tempel hadden gebouwd..

Op de berg Ebal, de berg waarop de vloek moest worden uitgesproken, en niet op de berg Gerizîm, waarop de zegen zou worden aangekondigd. Ongetwijfeld ligt hierin, vooral in verband met het altaar, dat moest worden opgericht, het idee, dat Israël daardoor opgewekt moest worden, om uit te zien naar Hem, die van de vloek van de wet zou verlossen..

5. a) En gij zult aldaar de HEERE, uw God, een altaar bouwen, 1) een altaar van ruwe stenen; gij zult geen ijzer hierover bewegen, 2) om hun hun ruwheid te ontnemen.

a) Jozua. 8:31

1) Zij moesten een altaar oprichten. Woord en gebed moeten tezamen gaan. Hoewel zij uit eigen beweging geen altaar mochten oprichten naast dat van de tabernakel, mochten zij dit evenwel op Gods aanwijzing bij bijzondere gelegenheid. Elia bouwde *) een tijdelijk altaar van twaalf ongehouwen stenen zoals dit (1 Kon.18:31). Dit altaar moest gemaakt worden van zulke stenen als zij op het veld vonden; niet kortelijks uit de rots gehouwen of kunstig behouwen. "Gij zult daarover geen ijzer brengen." Christus, ons altaar is een steen, zonder handen uit de berg gehouwen (Dan.2:34,35), die de bouwlieden verworpen hebben, als hebbende gedaante noch heerlijkheid, maar aangenomen door God, de Vader, en tot een hoofd van de hoek gemaakt.

*) Eigenlijk heelde.

2) Ook: zie Ex 20.25.

6. Van gehele stenen, a) die dus bijna niet door mensenhanden aangeraakt zijn, zult gij het altaar van de HEERE, uw God, bouwen; en gij zult de HEERE, uw God, brandoffers daarop offeren.

a)Exodus. 20:25

7. Ook zult gij, na de brandoffers, dankoffers daarop offeren, en zult gij aldaar eten, een offermaaltijd bereiden van het dankoffer, en vrolijk zijn voor het aangezicht van de HEERE, uw God. 1)

1) Door de verbinding van de offerfeesten met de oprichting van de stenen betuigt Israël door daden, dat in het gehoorzamen aan de Wet zijn leven en zijn heerlijkheid gegrond is. De offers en de offermaaltijden hebben hier dezelfde betekenis als bij de sluiting van het Verbond bij Sinaï..

8. En 1) gij zult op deze stenen schrijven alle woorden van deze wet, die wel uitdrukkende, 2) opdat ieder voorbijganger en vreemdeling de grote daden van God leest.

1) Het bestrijken en beschrijven moet men niet zo verstaan, als zou het schrift eerst in de stenen gegrift zijn en vervolgens met kalk overstreken, om het verweken te beletten en ze in het vervolg bij een verwildering en rebellie van het volk weer tevoorschijn te doen komen, tot een getuigenis..

Maar veel meer is het te doen om het huidige geslacht, dat bij het in bezit nemen van het land met volle ernst Gods geboden moet toegedaan zijn en in de stenen de wet zelf moet oprichten. "Het schrijven hunnerzijds beantwoordt aan dat van God, toen Hij de tien geboden grifte." De bedoeling is daarom zonder twijfel deze, dat het bestrijken als bereiding diende, opdat het zwarte schrift des te sterker zou afsteken; en bovendien was deze manier niet zo vreemd, omdat ook de Egyptenaars de te beschrijven wanden of rotsen met kalk of gips of iets dergelijks overdekten. Welke zijn nu die "alle woorden van deze wet," die wel uitgedrukt moeten geschreven worden? Geenszins alleen de 10 geboden, en evenmin de zegespreuken en vervloekingen, maar de gezamenlijke inhoud van de vijf boeken van Mozes, voor zoverre zij wetten bevatten, alles wat tot de geboden en instellingen en rechten van de Heere behoort; want Israël moest zich verplichten tot de gehele wet, zoals die door Mozes gegeven is. Latere schrijvers hebben al deze geboden tot 613 teruggebracht, en het zal ook gewis Jozua en de overige hoofden nu niet aan wijsheid ontbroken hebben, om niet in nodeloze herhalingen te vervallen. En bovendien waren er stenen genoeg te vinden tot oprichting, en handen in overvloed tot schrijven. Op meer dan een rol was de wet door Mozes geschreven, dus konden velen tegelijk afschrijven. Wanneer toch, volgens Hengstenberg, de stad Cumae in Italië de nagedachtenis van Hesiodus eerde door zijn gedichten in loden tafelen te graveren, hoeveel te meer kon een geheel volk, en wel in de eerste liefde en kracht, een werk volvoeren uit liefde tot zijn God?.

Verder rijst de vraag op, waarom én het oprichten van de stenen én van altaar, het brandoffer, zowel als het dankoffer met de daarbij behorende maaltijd op die berg moest gebeuren,

waarvan de vloek verkondigd moest worden (vs.18, vgl. Hoofdstuk 11.29). Daarop antwoorden wij met de Berleb. Bijbel: "Om te tonen hoe de wet en de huishouding van het Oude Testament voornamelijk de vloek bestrafte, die omwille van de zonden op het hele menselijke geslacht drukte, om hun verlangen naar de Messias op te wekken, die de vloek moest opheffen en de ware zegen teweegbrengen." Zoals de vloek aan de wet toebehoort, zo behoort de zegen aan het Evangelie; wat het oudtestamentische verbondsvolk van het laatste heeft, heeft het alleen in zijn voorafschaduwende godsdienst, die toch tevens zinnebeeldig is. Van deze kant beschouwd moest Israël in de brandoffers, die het bracht, met zijn hele leven en streven zich de Heere overgeven en in de met de dankoffers verbonden maaltijd het genot van de genade-goederen van God aanvaarden, en de zaligheid van de vriendschap en van de gemeenschap met hem smaken. "Het vrolijk zijn voor de Heere hun God, dat bij deze dankoffer-maaltijd van Israël gevergd werd, betekent de eeuwige vreugde, die wij in de toekomende wereld zullen genieten omwille van Christus' dood;" zo schreef Joh. Gerhard, onder wiens leiding en medewerking het Weimarse Bijbelwerk ontstaan is, toen hij met zijn voor geleerden bestemde verklaring over Deuteronomium. tot deze plaats genaderd was; spoedig daarop (23 aug. 1637) stierf hij..

2) Of: recht duidelijk.

9. Voorts sprak Mozes tezamen met de Levitische priesters, die hem als tussenpersoon dienden, tot geheel Israël, zeggende: Luistert toe en hoort, o Israël, opdat gij hetgewicht en de betekenis van de handeling, waarover ik nog verder met u spreken wil (vs.11) 27.11, verstaat! Op deze dag (ik verplaats mij reeds in de geest op de dag van de uitvoering van deze geboden) zijt gij de HEERE, uw God, tot een volk geworden, gij hebt wederom van nu af aan een Verbond met Hem gesloten.

10. Daarom zult gij de stem van de HEERE, uw God, gehoorzaam zijn en gij zult doen zijn geboden en zijn instellingen, die ik u heden gebied.

11. En Mozes gebood het volk te dien dage, op die dag, waar hij zich in de geest plaatste, zeggende:

12. Deze zes stammen zullen staan bij de uitvoering van hetgeen in hoofdstuk 11:29 gezegd is, om het volk te zegenen, op de zuidelijk gelegen berg Gerizîm, als gij over de Jordaan gegaan zult zijn: Simeon en Levi, en Juda, en Issaschar, en Jozef, en Benjamin.

Het dal tussen Ebal en Gerizîm was slechts 3000 pas breed. Hierbij was Sichem (= rug) gelegen. Zij werden immer bijelkaar genoemd, zoals b.v. Sinaï en Horeb. "Men heeft te allen tijde dag- en nachtbergen, licht- en schaduwlanden te onderscheiden; de noordelijke helft aan het Meroe-geberte heet Himalave (= hiemalis, koude), de zuidelijke helft Kailasa (= calidus, warmte) of winter- en zomergebergte, de Horeb (= rijp) staat tegenover de Sinaï (= brand), zo is ook de verhouding tussen de (noordelijk gelegen) Ebal en de Gerizîm. De Arabieren noemden Saturnus "Hobal" (= melkmaker) en offerden hem in de gedaante van de zwarte steen, de Kaäba; die overeenkomstig was de Ebal genoemd naar Baäl Kronos (de dode god)."

13. En deze andere zes, zullen staan over de vloek op de berg Ebal; Ruben, Gad en Aser, Zebulon, Dan en Nafthali.

Evenals de zegen de voorrang heeft boven de vloek, zo moeten ook nu de zonen, die van Jakobs eigenlijke, vrije vrouwen afstammen, als de voorrang innemende, de zegenformule uitspreken. Maar er zijn acht zulke stammen; er moeten dus, om die scheiding te kunnen bewerkstelligen 2 maal 6, van die acht twee zonen genomen worden bij de anderen. Dit is allereerst Ruben, die zijn eerstgeboorterecht door bloedschande verbeurd had (Genesis 49:4); hij wordt voor aan de twee zonen van Zilpa geplaatst, en ten tweede Zebulon, Lea's jongste zoon, die bovenaan de zonen van Bilha, Rachels dienstmaagd, genoemd wordt. Dat Levi ook een plaats verkrijgt, is bij deze gebeurtenis niet bevreemdend; naar dezelfde maatstaf kunnen Efraïm en Manasse evenwel hier niet genoemd worden, maar worden zij beide onder Jozef verenigd; evenwel is het aan de andere kant even opmerkingswaard, dat er eigenlijk 7 stammen de zegen uitspreken "omdat God veel meer geneigd is tot zegen, dan tot vloeken. De kinderen van de vrijen zijn om te zegenen, zoals de gelovigen kinderen van de belofte en erfgenamen van de zegen zijn."

Dit gehele treffende toneel geeft ons een flauwe "schets van de jongste dag; òf onder de zegen, òf onder de vloek.".

14. En de Levieten, 1) de priesters, als leraren en bewaarders van de wet, zullen, in het midden staande bij de Verbondsark, betuigen met de zegenformule, en met het gelaat naar de Gerizîm gekeerd, ze plechtig uitspreken, waarna het volk die woorden met Amen bekrachtigen zal; en vervolgens, met het aangezicht naar de Ebal gewend, de vervloekingen verkondigen, en zeggen tot elke man 2) van Israël, met verheven stem:

1) De zegenspreuken, die zonder twijfel het eerst werden uitgesproken, zoals ook in hoofdstuk 28 de zegen het eerst behandeld wordt, gaat Mozes stilzwijgend voorbij, om dadelijk de vervloekingen te formuleren; dit komt daar vandaan, dat het ambt van de wet bij voorkeur een ambt is, dat de verdoemenis predikt; dit berust daarom op dezelfde gronden, waarom de berg van de vervloeking diende tot oprichting van de wet..

Wij hebben ons de positie van het volk zo voor te stellen, dat zij in het midden van het dal dicht bij elkaar waren. Zo klom het amfitheatersgewijze op. De Levieten, niet het hele volk, spraken de zegen, en de ene of de andere helft sprak het "Amen" uit. De woorden waren hier duidelijk genoeg op te vangen; men moet zich voorstellen, dat Jotham op de ene bergtop staande, veilig zijn fabel sprak tegen Abimélech en diens aanhang..

2) In het Hebreeuws Kol-isch. D.w.z. niet Israël vertegenwoordigd door zijn oudsten, maar als volk in zijn geheel moest daarbij tegenwoordig zijn. Allen, die 20 jaar en ouder waren moesten de zegen en de vloek aanhoren..

15. Vervloekt zij de man, die, tegen het uitdrukkelijk verbod in (Ex.20:4 vv.), een gesneden of gegoten beeld, een gruwel voor de HEERE, a)een werk van de handen van de werkmeester b) zal maken, enzetten in het verborgene, of (ofschoon het in het verborgen zet) om het

heimelijk te aanbidden, dus ook als hij zich in het hart een afgod maakt buiten de Heere, zijn God; en al het volk zal op deze vervloeking van de priesters antwoorden en zeggen: Amen, zo moge Gods vloek hem treffen, die zich hieraan schuldig maakt.

a) Jer.7:30 b) Jesaja. 44:12

16. Vervloekt zij, die zijn vader of zijn moeder a) veracht! en al het volk zal zeggen: Amen.

a) Ex.21:17

17. Vervloekt zij, die moedwillig het land van zijn naaste
a) uiteenrukt, tot diens nadeel! en al het volk zal zeggen: Amen.

a)hoofdstuk 19:14

18. Vervloekt zij, die een blinde op de weg doet dolen, a) die iemand, die geen onderscheid weet tussen goed en kwaad, met opzet en in het geheim tot kwaad aanzet, om hem te doen dolen! en al het volk zal zeggen: Amen.

a) Leviticus. 19:14

19. Vervloekt zij, die het recht van de vreemdeling, van de wees en van de weduwe, kortom, van de arme en behoeftige buigt! a) en al het volk zal zeggen: Amen.

a)hoofdstuk 24:17

20. Vervloekt zij, die bij de vrouw van zijn vader ligt, omdat hij zijn vaders slip ontdekt heeft! a) en al het volk zal zeggen: Amen.

a)hoofdstuk 22:30 Leviticus. 18:8

21. Vervloekt zij, die bij enig beest a) ligt! en al het volk zal zeggen: Amen.

a) Leviticus. 18:23

Latere schriftgeleerden pasten deze tekst in hun ijdele, belachelijke verwaandheid daarop toe, dat hij vervloekt was, die tot vrouw nam de dochter van een ongeletterde, van een uit de schare, die de wet niet kent (Hebreeuws = Am Ha’aretz)

22. Vervloekt zij, die bij zijn zuster ligt, de dochter van zijn vader of de dochter van zijn moeder! a) en al het volk zal zeggen: Amen.

a) Leviticus. 18:9

23. Vervloekt zij, die bij zijn schoonmoeder ligt! a) en al het volk zal zeggen: Amen.

a) Leviticus. 18:17

24. Vervloekt zij, die zijn naaste in het verborgene verslaat! a) en al het volk zal zeggen; Amen.

a) Leviticus. 18:17

25. Vervloekt zij, die geschenk neemt en zich daardoor laat omkopen, om een Ziel, het bloed van een onschuldige te verslaan, om in de weg van het recht van een rechtsmoord te begaan! a) en al het volk zal zeggen: Amen

a) Ex.23:7

26. Vervloekt zij, die de woorden van deze wet niet zal bevestigen, zich niet tot een richtsnoer zal maken, niet zal vervullen of volbrengen, doende deze! en al het volk zal zeggen: Amen.

Er zijn zoveel vervloekingen als er stammen zijn, ten getale van twaalf, zonder dat evenwel ieder een bepaalde zonde aanduidt, aan één stam eigen. "De eerste en de laatste vervloeking hebben de meest omvattende betekenis; gene betreft het vergrijp van de hoofdzonde, deze sluit alle overtredingen van de wet in zich.".

De vijf eersten nemen in het algemeen de inhoud van de 10 geboden op, dewijl zij eerst de zonde tegen de Heere (vs.15), dan tegen de ouders, als door God daargesteld (vs.16) en tenslotte tegen de medemens (vs.17) en bijzonder tegen ellendigen en hulpelozen (vs.18,19 vervloeken. Daarop worden er vier vervloekingen gericht tegen bloedschande en de ondeugd van onnatuurlijke ontucht; de laatste (vs.26) bedreigt iedere overtreding van de wet in het algemeen; waaruit onmiddellijk voortvloeit, dat de eerste 11 alleen als voorbeeld zijn opgenoemd, zoals trouwens altijd bij de joodse rechtsgeleerdheid is geweest. Het is tevens opmerkelijk, dat alle vervloekingen op zonden doelen, die meer in het geheim en onopgemerkt gebeurden, en dus allicht door de straffen van de wet niet bereikt werden. Is het hier niet, alsof Mozes een voorgevoel had van de letterknechterij, die naderhand volgen zou, waardoor men een misdaad naar verkiezing onder of buiten de wet stelde? In deze vervloekingen is een krachtig protest tegen dusdanige handeling. Niet de letter, maar de geest. Niet een gedeelte, maar het geheel. Zelfs de geheimste zonden zijn vervloekt; vervloekt is een ieder, die niet doet, wat geschreven is in het boek van de wet! Het "Amen," waarmee het volk bekrachtigend moest invallen, staat, evenals in Numeri. 5:22 en Nehemiah. 5:13, na een voorafgegane verwensing, wier inhoud de aangesprokene op zich neemt, voor het geval, dat hij zich aan de misdaad schuldig maakte. Hier is het: één voor zich, een voor allen, allen voor een; kon er krachtiger vestiging van een volk plaatsvinden. Dit "Amen" is de gewone vorm voor de joodse eedzwering: de eed werd de eedzweerder voorgesproken, en deze antwoordde met Amen (d.i. het wordt bewaarheid), in betrekking van de bij de reinigingseed gevoegde vervloekingen, of: "gij zegt het" (Matth.26:63 vv.) met betrekking tot de gevergde verzekering in ene bezwering van iemand. Merken wij tenslotte nog op, welk onderscheid er is tussen de vloek van de wet en die van het Evangelie. De vloek van de wet was hard, het was als met de zweep achter de arbeider, met de uitroep: "het volle getal tichelstenen zult gij

leveren, en stro zal u niet gegeven worden." De vloek van het Evangelie luidt aldus: "Vervloekt is hij, die niet om niet wil zalig worden, die Gods liefde versmaadt, die Gods vrijheden niet wil aannemen." De wet zegt tot de mens: "Gij slaaf! vervloekt zijt gij, al gij het allerminste aan uw werk laat ontbreken." Hoe verpletterend! Het Evangelie zegt tot de mens: "Gij gevangene! vervloekt zijt gij, als gij niet vrij wilt zijn, gelijk Gods kinderen." Hoe hartontroerend!.

HOOFDSTUK 28.

BELOOFDE ZEGEN. GEDREIGDE VLOEK.

I. Vs.1-68. Om de betekenis van de zegen, die Israël van de Gerizîm, als ook van de vloek, die het op de Ebal moet uitroepen, onder het gehele volk nadrukkelijk in te prenten, ontvouwt Mozes hierop de zegen van de gehoorzaamheid aan de wet en de vloek van de wetsovertreding uitvoerig, en voegt daarbij de wetprediking, die de inhoud van zijn tweede rede uitmaakte (hoofdstuk 4:44-26:9) en nog een uiting over de beloften en dreigingen, bij de wet gevoegd (Ex.20:5), volgens de strekking, hem door de Heere vroeger in de mond gelegd (Ex.23:20-33 Leviticus. 26:3 vv.).

1. En het zal geschieden, indien gij de stem van de HEERE, uw God, vlijtig zult gehoorzamen, waarnemende te doen al Zijn geboden, die ik u heden gebied, zo zal de HEERE, uw God, u, zoals ik u reeds vroeger (hoofdstuk 16:19) gezegd heb, hoog zetten boven alle volken van de aarde.

2. En al deze zegeningen, die ik u hier uiteen zal zetten, zullen over u komen, en u aantreffen, 1)want bereid zijn zij reeds, en zij wachten maar om overvloedig over uuitgestort te kunnen worden, en dit zullen zij voorzeker, wanneer gij de stem van de HEERE, uws God, zult gehoorzaam zijn, onder dit beding en dan ook alleen, en om deze reden ben ik verplicht er herhaaldelijk op terug te komen (vs.9,15).

1) Hun werd beloofd, dat de Voorzienigheid Gods hen in al hun zaken voorspoedig zou maken. Deze zegeningen worden gezegd hen te zullen aantreffen (of zoals de Engelse vertaling geeft: hen te zullen overvallen). Dezen, welke God zijn genadige zegen waardig acht, zijn soms gereed, om de zegen als te ontvluchten, of ze af te wijzen en te denken, dat die niet voor hen is, wanneer ze in hun eigen onwaardigheid worden ingeleid. Doch de zegen van de Heere zal hen desalniettemin navolgen, vinden, en hen door Gods bijzondere gunst overvallen en in de schoot geworpen worden in tegenstelling van anderen die gretig, doch tevergeefs, daarnaar zoeken. Dus zal op de grote oordeelsdag de zegen de rechtvaardige overkomen, die zullen zeggen: Heere! wanneer, hebben wij u hongerig gezien, en gespijzigd? (Matth.25:37)

3. Gezegend zult gij zijn in de stad, en gezegend zult gij zijn in het veld, waar gij u maar beweegt.

4. Gezegend zal zijn de vrucht van uw buik, en de vrucht van uw land, en de vrucht van uw beesten, de voortzetting van uw koeien, en de kudden van uw klein vee, dus in uw gehele bezit.

Hoofdstuk 7:13 vv. Ex.23:26

5. Gezegend zal zijn uw korf, 1) en uw baktrog, zodat gij nimmer aan hongersnood ten prooi zult zijn.

1) In de korf werden de vruchten bewaard; in de baktrog de spijzen bereid..

"Voorraadschuur." Het zou vermoeiend zijn alle nutteloze en spitsvindige Joodse verklaringen van deze zegeningen op te sommen. De Jeruzalemse Targum wil, dat met het woord "korf" de korf van de eerstelingen bedoeld wordt, maar ons oog moet verre van eenvoudig zijn, als wij zulke redeneringen begeren. Het is hier duidelijk genoeg voor de eenvoudige bijbellezer, dat én "korf" én "baktrog" benamingen van hetzelfde begrip, (d.i. een verzamelplaats) zijn. Met dezelfde uitleg-ziekte wordt het "in- en uitgaan" (zie vs.6) in verband gebracht met het bezoeken van de synagoge of school..

6. Gezegend zult gij zijn in uw ingaan, gezegend zult gij zijn in uw uitgaan, in alles wat gij binnens- of buitenshuis onderneemt.

7. De HEERE zal, als gij ten strijde uittrekt, geven uw vijanden, die tegen u opstaan, geslagen voor uw aangezicht, en hen geheel in uw macht overleveren; door één weg zullen zij, als een welgeordend leger, tot u uittrekken, maar door zeven, d.i. door vele, wegen zullen zij, in woeste vaart uiteenstuivend, voor uw aangezicht vluchten (Richteren. 7:21 vv.).

8. De HEERE zal de zegen gebieden, dat Hij met u zij in uw schuren, en in alles, waaraan gij uw hand slaat, in al uw arbeid; en Hij zal u zegenen in het land, dat u de HEERE, uw God, geven zal.

9. De HEERE zal u, zoals hetgeen gij innerlijk zijn moet volgens uw roeping (Ex.19:5), ook uiterlijk maken en Zichzelf tot een heilig volk bevestigen, zoals Hij gezworen heeft in uw vaderen, a) wanneer gij de geboden van de HEERE, uw God, zult houden en in zijn wegen wandelen.

a) Genesis 22:6 vv.

10. En alle volken van de aarde zullen zien, aan datgene wat Hij van u maakt, tot prijs van Zijn heerlijkheid, dat de naam van de HEERE 1) over u genoemd is, dat gij werkelijk Zijn eigendomsvolk zijt, en zij zullen voor u, die onmiddellijk onder Zijn bescherming staat, vrezen.

1) Onder de Naam van de Heere hebben wij ook hier te verstaan, de openbaring van Zijn heerlijk en heilig Wezen..

11. En de HEERE zal u doen overvloeien aan goed, in de vrucht van uw buik, en in de vrucht van uw beesten, en in de vrucht van uw land, op het land, dat de HEERE uw vaderen gezworen heeft u te zullen geven.

12. De HEERE zal u, om u deze overvloed te verschaffen, opendoen zijn goede schat, de hemel, om aan uw land regen te geven te zijner tijd, a) en om te zegenen al het werk van uw hand, uw landbouw. En gij zult, door de groteovervloed van alle tijdelijke goederen, aan vele volken lenen, b)maar gij zult niet ontlenen.

a)Deuteronomium. 11:14 b) Deuteronomium. 15:6

In het Hebr. hjml alw hleml (Lema'elah welo lemattah). LXX epanw kai ouk upokatw, d.i. er bovenop en niet naar beneden. Dit is duidelijk. Het tweede lid van vs.13 is verklaring of bevestiging van het eerste lid. De Heere belooft hier dat als Israël Zijn geboden en instellingen zal onderhouden het steeds meer in aanzien zal komen, steeds meer er bovenop zal komen en niet achteruitgaan..

13. En de HEERE zal u tot een hoofd maken, en niet tot een staart, gij zult in de rij van de volken de eerste, niet de laatste zijn, a) en gij zult alleen boven zijn, en niet onder 1) zijn, wanneer gij horen zult naar de geboden van de HEERE, uw God, die ik u heden gebied te houden en te doen.

a) Jesaja. 9:14 vv.

1) Het is geen vloek zonder, of om een geringe oorzaak. God zoekt geen twist tegen ons, want hoedanige eer zou Hij toch verkrijgen door te willen twisten met een gedreven blad en een droge stoppel?.

De beste adel is van boven. Kon Israël misschien niet in de oudheid met de overige volken wedijveren, welnu, de Heere, de God der eeuwen gaat een verbond met hen aan, en laat hun vrijelijk meedelen in het Zijne. En zodra de Israëlieten ook van hun kant het verbond ongeschonden bewaarden, is hun adel de voornaamste geweest, hebben zij boven de volkeren gezweefd, omdat die adel zijn oorsprong in God had..

14. En gij niet afwijken zult van al de woorden, die ik u heden gebied ter rechter- of ter linkerhand, a) en vooral niet wijkt van het hoofd- en grondgebod, dat gij andere goden nawandelt, om hen te dienen. b)

a)Deuteronomium. 5:32; 17:11 b) Deuteronomium. 6:14; 11:28

De gehele weeklacht, namelijk de zo in het oog vallende macht en bloei van het heidendom in vergelijking met het geringe aantal aanbidders van de Heere, die nog niet eens een enkel van alle landen op aarde het hunne konden noemen, schijnt zeker een sprekend tegenbewijs te zijn van alles, wat Mozes hier zegt; maar de wetgeving van het Oude Verbond moet de wonderbaarlijke zekerheid, waaruit zij ontsproten en waardoor zij gedragen is, dat er in de gemeenschap met de heilige God leven en kracht, maar daarbuiten slechts ondergang en dood is, niet minder ook nog aan haar einde, ja, daar nog wel het sterkst uitdrukken en (het volk) inprenten..

De zegen wordt hier wederom vóór de vloek gesteld; "het is het Evangelie van het Oude Verbond, dat ons onder het beeld van aardse zegen, de hemelse zegen, belooft.

15. Daarentegen zal het geschieden, indien gij de stem van de HEERE, uw God, a) niet zult gehoorzaam zijn, om waar te nemen, dat gij doet al zijn geboden en zijninzstellingen, die ik

heden gebied; zo zullen al deze vloeken over u komen en u treffen, 1) zodat juist het tegendeel plaatsvindt van de zegeningen, die ik u opgenoemd heb.

a) Leviticus. 26:14 Klaagl.2:17 Dan.9:11,13 Mal.2:2

De mondige mens wordt hier een grondregel gegeven in vs.2 en vs. 15, waardoor hij zichzelf oordeelt en veroordeelt. "Het is de horoscoop voor tijd en eeuwigheid."

Wat wil men nog meer weten van deze goddelijke openbaring? "O mens, gij bekommert u om de toekomst, gij ondervraagt gesternte en kalender; stel u dit hoofdstuk voor ogen; het zal u geluk en zegen geven, als gij God gehoorzaamt, en in tegenovergesteld geval, ongeluk en vloek.".

Zoals van de zegeningen gesproken wordt, dat zij de mens zullen overkomen en treffen, zo wordt dit ook van de vloek gezegd. Zegen en vloek staan vlak tegenover elkaar..

16. Vervloekt zult gij zijn in de stad, en vervloekt zult gij zijn in het veld.

17. Vervloekt zal zijn uw korf, voorraadschuur en uw baktrog.

18. Vervloekt zal zijn de vrucht van uw buik en de vrucht van uw land, de voortzetting van uw koeien, en de kudden van uw klein vee.

19. Vervloekt zult gij zijn in uw ingaan, en vervloekt zult gij zijn in uw uitgaan.

20. De HEERE zal, in plaats dat zegen en eendracht onder u zij (vs.8), onder u zenden de vloek, de verstoring en het verderf, in alles, waaraan gij uw hand slaat, dat gij doen zult, totdat gij verdelgd wordt, en totdat gij haastig omkomt, vanwege de boosheid van uw werken, waarmee gij Mij verlaten hebt.

Na de inleiding in vs.15 welke aan die in vs.1 en 2 beantwoordt, stelt Mozes tegenover de zegenbeloften (vs.4-8) vloekbedreigingen, die evenals die, zo veel omvattend mogelijk zijn en waar het niets minder geldt dan de volkomen uitbetaling van de zondebetaling. Nu weet Mozes evenwel, in de verlichting van de Heilige Geest, zo goed als wij, dat de betaling van de zonde de dood is; maar diens voorlopers zijn een talloze menigte van lichamelijke smarten en noodlottige ziekten. Een heel leger van dezen wordt in het volgende over Israël bezworen, in toenemende uitgebreidheid en vreselijkheid. Evenwel heeft Mozes niet opnieuw, zoals in Leviticus. 26:14 vv. te doen met de ongehoorzaamheid en weerstrevigheid van het volk in haar trapsgewijs voortschrijden, maar hij heeft de afval in het algemeen meer in het oog, en stelt daarom niet plaag na plaag met trapsgewijze opklimming voor ogen, maar veeleer vat hij alle plagen in één bundel samen. Uit deze bundel neemt hij, als uit een pijlkoker, zijn pijlen en werpt die in vijfvoudige aanval (vs.21-26; 27-34; 35-45; 46-57; 58-68) naar Israël. Al de zware bezoekingen, die de latere geschiedenis ons verhaalt, dat óf in de oudheid, óf in de middeleeuwen dit volk getroffen hebben, ja, zelfs hun huidige verhouding onder de volkeren, alles is in dit hoofdstuk voorzien en voorzegd. Dit hoofdstuk is, zoals Luther terecht zegt,

evenzeer het langste als het gemakkelijkste; er is niet veel uit te leggen, waar de geschiedenis zelf uitlegger geworden is..

21. De HEERE zal u de pest 1) doen aankleven, totdat Hij u verdoe van het land, waar gij naar toe gaat, om dat te erven.

1) De pest (Hebreeuws deber, d.i. verderving) is een, in Egypte inheemse ziekte, die zich onder zekere omstandigheden, ook over andere landen, nl. Palestina en Syrië verbreidt, en voor deze daarom epidemisch (aanstekend) wordt, en zijn grond vindt in een door Miasma (aanstekingsstof in de lucht) ontstane vergiftiging van het bloed. Prüner in zijn geschrift "ziekten van het Oosten" kenschetst haar als een kwaal, wiens wet het is, geen regel te hebben, en dat reeds in gewoon spraakgebruik de gepersonifieerde trouweloosheid, doortraptheid en boosaardigheid betekent. Hij onderscheidt twee hoofdsoorten; de ene lijkt in haar loop op de boosaardige koorts; de andere op de typhus. Als een algehele verstoring van de lichaamskracht kondigt zich de pest al dadelijk aan door een met hevige koorts verbonden zwakte, neergedruktheid en onuitsprekelijke angst. Op een lichte huivering volgt hevige hoofdpijn aan het voorhoofd, inwendig brandende hitte, duizeligheid, zucht tot slapen of gehele slapeloosheid, beklemming van de borst, toenemende onpasselijkheid, vervolgens een eerst slijmig, dan zwart, gallig, dikwijls bloederig, braken met hevig wringen gepaard, buikloop, pijn in de rug en de ledematen. De ogen, eerst glanzend en vochtig, worden star, dof en in de hoeken met bloed belopen. Het gehoor en de tong wordt zwaar, de verdoving klimt; stille deliriën (tekenen van waanzin) en trekkingen worden waargenomen; het gelaat is jammerlijk verdraaid. De dood komt meestal snel, binnen 24 uur. Wanneer echter het gestel van de zieke de eerste schok weerstaat, dan komen gewoonlijk op de derde dag de pestbuilen te voorschijn, een of meer in getal, en de karbonkels of pestblazen op verscheidene uitwendige delen en later dikwijls nog brandzweren op schouders, schenkels, rug, hals en dijen. Bij het verschijnen van de pestzweren, en het wijken van de koorts ten gevolge van een kritisch (beslissend) zweten op de derde dag, bestaat er hoop op genezing; als namelijk de pestzweren niet wegtrekken of brandig worden, maar doorbreken en etteren (2 Koningen. 20:1 vv. Jesaja. 38:9 vv.). Zonder pestbuilen geneest niemand; maar zelfs, als zij niet kwaadaardig zijn, is de zieke gedurende 40 dagen niet buiten gevaar. Na het eerste uitbreken van de ziekte is besmetting en dood bijna in één ogenblik; later heeft de zieke gewoonlijk nog drie dagen; langzamerhand begint nu de sterkte van de smetstof te minderen en meerdere zieken komen ervan op..

22. De HEERE zal u slaan met tering a) en met koorts,
b) hete koortsen, en met vurigheid, typheuse koortsen, en met hitte, afwisselende koorts, en met1) droogte, c) en met brandkoren, 2) (Duitse vertaling = giftige lucht), en met honingdauw, het verwelken van het koren, die u vervolgen zullen totdat gij omkomt.

a) Leviticus. 26:16 b) Matth.8:14 Joh.4:52 c) 1 Kon.17:7

1) Deze vertaling rust op de lezing Choreb; als men deze vertaling vasthoudt, zou er met "droogte" reeds een begin gemaakt worden met de hovenplagen. Een andere lezing daarentegen heeft Chereb =" zwaard;" zodat er tussen de vier plagen van de mensen en de

twee van de veldvruchten het verbranden van de aren en het "geel worden" door verzengende winden, voor het korrels krijgen van de halmen) midden in de oorlog werd geplaatst als een overgangsplaag, die de landman en zijn vruchten gelijk vernielt. Het laat zich niet bepalen, welke de juiste lezing is (Deuteronomium. 2:17)

2) Onder brandkoren heeft men te verstaan die plaag, waardoor het koren verbrandt of verdort veroorzaakt door de Kadiem, een oostenwind, komende uit de overjordaanse woestijnen. Met honingdauw, het geel worden van de bladeren, zodat de halmen geen aren voortbrachten. Wij hebben hier zeven plagen als bewijs, dat zij werkelijk door God werden toegezonden..

23. En uw hemel, die boven uw hoofd is, zal koper zijn, en de aarde, die onder u is, zal ijzer zijn, zodat die geen regen zal geven, en deze, onbewerkbaar als zij is, geen vruchten zal opleveren (Leviticus. 26:19).

24. De HEERE, uw God, zal in zulke tijden van aanhoudende droogte pulver en stof tot regen van uw landsgeven, 1) dat u uw toestand nog onverdragelijker maakt, door de hitte nog te vermeerderen en de in te ademen lucht te bezwangeren, van de hemel zal het op u neerdalen, totdat gij verdelgd wordt, want daarop komen alle plagen neer.

1) Volgens Robinson wordt de lucht in Palestina bij grote hitte dikwijls vervuld met stof en zand, wanneer de z.g. Sirocco waait, zodat zij dan niet zelden lijkt op de gloed van een brandende oven..

25. De HEERE zal u, in tegenstelling tot vs.7, verslagen geven voor het aangezicht van uw vijanden; a) door één weg zult gij tot hem uittrekken, en door zeven wegen zult gij voor zijn aangezicht vluchten; en gij zult van alle koninkrijken van de aarde aangeraakt worden, woordelijk: tot heen- en weerbeweging, zoveel alstot een speelbal, voor alle koninkrijken van de aarde (Jeremia. 15:4; 24:9; 29:18; 34:17)

a) Leviticus. 26:17

26. En uw dood lichaam zal, in plaats van in een eervol graf bijgezet te worden, aan al het gevogelte van de hemel, en aan de beesten van de aarde tot spijze zijn; en niemand zal ze afschrikken, niemand zal uw lijk in bescherming nemen tegen hun vraatzucht (1 Kon.14:11 Jer.16:4 Ezech.29:5).

27. De HEERE zal u slaan met zweren 1) van Egypte, met de Egyptische melaatsheid, de zogenaamde Elephantiasis, a) en met spenen, speenvormige zweren aan de achterdelen, Hoemorrhoische b) knobbels, en met droge schurft en met krauwsel, 2) waarvan gij niet zult kunnen genezen worden.

a) Zie Le 13.3 b) 1 Samuel. 5:6,9,12

1) De knobbelmelaatsheid is eigenlijk een Egyptische ziekte (daarom: "zweren van Egypte). Zij begint evenals de witte, maar onderscheidt zich door knobbels-eerst door grootte van een

erwt, dan van een kippenei-in het gezicht en aan de leden, waartussen het vlees wegzinkt. De pijn is niet hevig, ook vertoont zich maar weinig uitslag; maar tegen het einde van de ziekte ontstaan vele etterzweren, welke de gewrichten los maken, zodat het ene lid na het andere afvalt. Het gezicht is ook hier opgezwollen en blinkend, de blik wild, strak, de ogen bolrond en druipen. Onverzadelijke vraatzucht en wellustige prikkelingen zijn ook aan deze soort van ziekte eigen. De zinnen verstompen; langzamerhand neemt de stem af; droefgeestigheid, vreselijke dromen, sterk opzwellen en hard worden van de voeten, waardoor zij als olifantsvoeten worden (vandaar de naam Elephantiasis) en een schilferachtige, gespleten huid krijgen, zijn aan deze ziekte eigen. Ook deze ziekte heeft een aangegeven duur, dikwijls meer dan 20 jaar, waarop de dood soms plotseling verrast ten gevolge een zwakke koorts of van gruwelijke verstikking.

2) Een ziekte, na verwant aan de vorige, en welke een geweldige jeuk veroorzaakt..

28. De HEERE zal u slaan met onzinnigheid en met blindheid naar de geest, en met verbaasdheid van hart, verstandsverbijstering.

29. Dat gij op de middag zult om u heen tasten, zoals een blinde omtast in het donkere, dat gij radeloos zult zijn in verhoudingen, die onder andere omstandigheden helder waren, evenals een lichamelijk blinde zelfs op de helderste dag in het onzekere rondtast, en uw wegen niet zult voorspoedig maken, omdat gij in uw radeloosheid geen middelen zult vinden; maar gij zult alleen door vreemden verdrukt en beroofd zijn alle dagen, en er zal geen verlosser zijn 1) om u te helpen.

1) Naast de lichaamsplagen ook plagen van de geest; naast het geslagen worden aan het lichaam, ook het geslagen worden aan de geest. Op allerlei terrein zal Israël, vanwege zijn godverlating en godverzaking de geduchte straffen van God ondervinden..

Hier is het minder aan eigenlijke waanzin en krankzinnigheid te denken, als veeleer aan een uit de hoogste angst, zorg en moeite voortspruitende geestesverwarring. (Vgl. vs.34. De nood en de kwelling zouden zo’n hoogte bereiken, dat hun hoofd en zinnen zouden vergaan van radeloosheid; zoals men dat altijd ondervindt als men in grote gevaren beroofd wordt van de nodige tegenwoordigheid van geest..

30. Gij zult een vrouw ondertrouwen, maar een ander man zal haar beslapen; een huis zult gij bouwen, maar daarin niet wonen; een wijngaard zult gij planten, maar die niet algemeen maken, gij zult hem niet in eigen vruchtgebruik hebben (hoofdstuk 20:5-7).

Men denkt hier slechts aan de verdukkingen, die de Israëlieten ten tijde van de Richteren, toen zij slechts heimelijk enigszins konden oogsten, geleden hebben en vooral naderhand, nadat Israël onder alle volken verstrooid was en zijn bezitting voor fanatieke naam-Christenen moest verbergen..

31. Uw os zal voor uw ogen geslacht worden, maar gij zult daarvan niet eten, uw ezel zal van voor uw aangezicht geroofd worden, en tot u niet terugkeren, uw klein vee zal aan uw vijanden gegeven worden, en voor u zal geen verlosser zijn.

32. Uw zonen en uw dochters zullen aan een ander volk tot slaven en slavinnen gegeven worden, dat het uw ogen aanzien, hoe zij onbarmhartig voortgesleurd worden, en gij zult naar hen, naar hun terugkeer uit de vreemde smachten en van verlangen bezwijken de hele dag, maar het zal in het vermogen van uw hand niet zijn, 1) ook maar het minste tot hun verlossing toe te brengen.

1)Letterlijk: maar uw hand zal u niet tot een God zijn, d.i. gij zult aan die toestand niet het minste kunnen veranderen, alle hulp zal u ontbreken..

33. De vrucht van uw land en al uw arbeid, die gij met moeite verkregen hebt, zal een volk eten, dat gij niet gekend hebt; en gij zult alle dagen alleen door dat volk, als vergelding voor die vrucht, verdrukt en verpletterd zijn.

34. En gij zult onzinnig zijn vanwege het gezicht van uw ogen, door de aanschouwing van zoveel jammer en harteleed, dat gij zien zult.

35. De HEERE zal u slaan met boze zweren aan de knieën en aan de benen, waarvan gij niet zult kunnen genezen worden, van uw voetzool af tot aan uw schedel.

Hier wordt zeker de gewrichtenmelaatsheid, een bastaardsoort van de knobbelmelaatsheid bedoeld (vs.27); hier richt zich de woede van de ziekte op de gewrichten en vooral op die van de voeten. Toch heeft Mozes niet zozeer met de ziekte, als zodanig te doen, maar meer met haar gevolgen en werking. Zij maakte het door haar aangetaste gaan en staan onmogelijk en sloot hem naar de wet uit van de gemeenschap met het Verbondsvolk: en dat is het dan ook eigenlijk, waarom het hem te doen is. Israël zal van alle levenskracht beroofd en door God verworpen worden, de melaatsheid is daarbij meer het beeld en de gelijkenis of de concrete vorm, waarin hij zijn gedachte uitspreekt. Dit blijkt hetn duidelijkst uit het toevoegsel "van de voetzool af tot aan de hoofdschedel;" want bij gewrichtenmelaatsheid blijven de overige lichaamsdelen meestal in een tamelijk gezonde toestand en de zieken kunnen na het afvallen van de zieke ledematen weer tot een zekere hoogte genezen..

36. De HEERE zal u, bovendien uw koning, die gij over u zult gesteld hebben, a) en onder wiens beschutting gij meende u tegenover uw vijanden te kunnen staande houden, doch die het juist daartoe gebracht heeft, dat gij uwhemelse Koning verworpen hebt, en door hem verstoten zijt,
b) doen gaan tot een volk, dat gij niet gekend hebt, vanwege zijn nietigheid, noch uw vaderen, en aldaar zult gij tot straf daarvoor, dat gij de Heere niet hebt willendienen, dienen andere goden, hout en steen, dat ook door uw verdrukkers gediend wordt (hoofdstuk 4:28).

a)Deuteronomium. 17:14 b) 1 Samuel. 8:19 vv.; 1 Kon.12:26 vv.; 2 Koningen. 21:9 vv.

Hier blijkt weer zo duidelijk, hoe Mozes de profeet van het Oude Verbond is geweest. Hij ziet honderdtallen van jaren vooruit niet alleen, maar voorspelt het precies zoals het in later eeuwen geschied is..

37. En gij zult, terwijl gij geroepen was om het hoogste te zijn onder alle volken op aarde, en algemeen als een heilig volk gevreesd te worden, zijn tot een schrik, tot een spreekwoord, en tot een spotrede, onder al de volken, waarheen u de HEERE leiden zal (1 Kon.9:7 Jer.24:9).

38. a) Gij zult veel zaad op de akker uitstrooien, maar gij zult in de oogsttijd weinig inzamelen; want de sprinkhaan zal het verteren.

a) Micha 6:15 Hagg.1:6

39. Wijngaarden zult gij planten, en bouwen, maar gij zult geen wijn drinken, noch iets, daargelaten het persen, een enkel druifje voor dagelijkse verfrissing vergaderen; want de worm, de wijngaardkever, die daarin zo verderfelijk is, zal het opeten.

40. Olijfbomen zult gij hebben in heel uw gebied, maar gij zult u met olie niet zalven; want uw olijfboom zal zijn vrucht afwerpen, voordat die tot rijpte gekomen is, en als gij komt, zult gij niets dan bladeren vinden (Joël 1:10).

41. Zonen en dochters zult gij gewinnen, maar zij zullen voor u niet zijn, gij zult ze met moeite opkweken, maar gij zult daarvoor niet beloond worden; want zij zullen in gevangenis gaan, weggerukt zijnde voor uw ogen.

42. Al uw geboomte, en de vrucht van uw land zal het boos gewormte erfelijk bezitten, en gij zult er u niet van kunnen ontslaan, om van het land van uw erfenis vrucht te plukken.

43. De vreemdeling, die in het midden van u is, en niet door die plagen getroffen wordt, zoals gij voorheen in Egypte onaangetast bleef, a) zal hoog, hoog boven u opklimmen; en gij zult laag, laag neerdalen.

a) Ex.9:6,26

44. Hij, de vreemdeling, zal u lenen, maar gij zult hem niet lenen, omdat hij het niet nodig heeft, en gij hiertoe niet in staat zal zijn; hij zal tot een hoofd zijn, en gij zult tot een staart zijn, het geringste van alle volkeren.

45. En al deze vloeken, waarvan ik gesproken heb, zullen over u komen, en u vervolgen, zoals een vijand, die niet ophoudt voordat hij u ingehaald heeft, en u treffen, totdat gij verdelgd wordt, omdat gij de stem van de HEERE, uw God niet gehoorzaam zult geweest zijn, om te houden zijn geboden en zijn instellingen, die Hij u geboden heeft.

46. En zij zullen onder u tot een teken en tot een wonder zijn, ja, onder uw nageslacht tot in eeuwigheid, en zij, deze vloeken, die u treffen, zullen u en uw zaad tot een teken zijn tot in

eeuwigheid, want zij zullen u door hun uitgebreidheid en vreselijkheid op in het oog vallende wijze het bovennatuurlijke ingrijpen van God in uw lotsbestemming doen erkennen;

47. Omdat gij de HEERE, uw God, niet gediend zult hebben met vrolijkheid en goedheid van hart, terwijl gij hiertoe toch alle reden hadt vanwege de veelheid van alles, daar gij aan alles overvloed had; maar juist deze overvloed van de u door de Heere geschonken goederen heeft u overmoedig gemaakt, en uw hart tegen hem verhard (Deuteronomium. 6:11 vv.; 8:7 vv.; 31:20; 32:15 Nehemiah. 9:26 vv.).

Wel is Israël in voor- en tegenspoed een teken voor de wereld geweest. Bij een volk zo beweeglijk van hartstochten als de baren van de zee, wordt het dienen van God of van de zonde het best opgemerkt. Wat hier voorzegd is, is geschied, wat vervolgens voorzegd is, zal geschieden. Nog is het volk van Israël tot een teken van Gods openbaring voor de wereld, nog staat het daar als een levende hinderpaal voor ongeloof en godsverzaking. Nee, "geen teken kan gegeven worden, dat gelijk is aan de verwoesting van het joodse volk, het aanhouden van de ballingschap uit hun land, en hun ellendig wedervaren in alle andere landen. De gehele wereld kan duidelijk zien, dat de God van hun vaderen hen heeft verworpen, want zij hebben geen tekens of kenmerken van Zijn oude en gewone gunstbewijzen; terwijl ontelbare littekens van Zijn geduchte verontwaardiging tegen hun vaderen nog ongeheeld blijven aan hun kinderen, na het voorbijgaan van meerdere geslachten, dan die in het beloofde land voorspoed genoten hebben.

48. Zo zult gij, omdat gij de Heere niet hebt willen dienen, om verder in het volle bezit van Zijn genadegaven te leven, uw vijanden, die de HEERE tot voltrekking van Zijn strafgericht onder u zenden zal, dienen, met een dienst harder dan de dienst van de Heere, in honger en in dorst, en in naaktheid, en in gebrek van alles; en Hij zal een ijzeren juk op uw hals leggen, omdat gij de Heere, uw God, een ijzeren nek hebt toegekeerd, totdat Hij u verdelgt Jesaja 8:6).

"Als men God niet dienen wil, moet men, als een slaaf van zijn lusten, de zonde, de wereld en de duivel dienen, en dat alles met een versmachtende geest, die er toch geen rust en genoegen onder heeft, en erbij moet komen."

Het is een ellendige dienst om (evenals de verloren zoon bij de zwijnen) de wereld te dienen.

49. De HEERE zal tegen u een volk verheffen van verre, van het einde van de aarde, een volk dat snel en geweldig op u aanstormt, zoals een arend vliegt, 1) die met geweldige vaart op zijn prooi neerschiet en zijn klauwen daarin slaat, een volk, eindelijk, wiens spraak gij niet zult verstaan; 2)

1)"Hier worden duidelijk de Romeinen bedoeld;" zij kwamen van verre, hetgeen van de Chaldeeën zozeer niet kan gezegd worden. De forsheid van de krijgslieden wordt met die van een arend vergeleken; wie denkt hier wederom niet aan de geharde, alles trotserende krijgsdrommen van de Romeinen; en bovendien "weet ieder, dat de Romeinen de Arend in

hun vaandels gevoerd hebben; op dezelfde manier beschrijft Homerus de aanstormende Achilles.".

2) De profeet Jesaja (hoofdstuk 5:26; 28:11; 33:19) schildert de Assyriërs als een volk, wiens taal onverstaanbaar is. Met dit volk wordt hier de gehele wereldmacht bedoeld, welke Israël vanwege zijn zonden zou onderdrukken..

50. Een volk stijf van aangezicht, wreed van uiterlijk en hard van hart, en dat daarom het aangezicht van de oude niet zal aannemen, noch de jonge genadig zijn.

51. En het zal de vrucht van uw beesten en de vrucht van uw land opeten, totdat gij verdelgd zult zijn, dat u geen koren, most, noch olie, voortzetting van uw koeien, noch kudden van uw klein vee zal over laten, totdat Hij u verdoe.

52. En het zal u beangstigen in al uw poorten, totdat uw hoge en vaste muren neervallen, waarop gij vertrouwde in uw gehele land, ja, het zal u beangstigen in al uw poorten, in uw gehele land, datzelfde land, dat u de HEERE, uw God, gegeven heeft.

Deze voorspellingen kunnen én op de Chaldeeën én op de Romeinen toegepast worden, maar niet het minst op de laatsten. Zie Jesaja. 5:26 vv.; 33:19 Jer.5:15; 6:22; 48:40; 49:22 Klaagl.5:12 Ezech.17:3,7 Hab.1:6 vv.

53. En a) gij zult eten de vrucht van uw buik, het vlees van uw zonen en van uw dochters, die u de HEERE, uw God, gegeven zal hebben; in de belegering en in de benauwing, waarmee uw vijanden u zullen benauwen.

a)Leviticus. 26:29; 2 Koningen. 6:29 Klaagl.4:10

54. Aangaande de man, die teder onder u, en die zeer wellustig geweest is, zodat hij slechts de uitgezochtste gerechten genoot, zijn oog zal kwaad zijn, hij zal afgunstig zijn, tegen zijn broeder, en tegen de vrouw van zijn schoot, en tegen zijn overige zonen, die hij overgehouden zal hebben, die tot dusverre gespaard zijn.

55. Dat hij niet aan een van die zal geven van het vlees van zijn zonen, die hij eten zal, maar het voor zich alleen behouden, omdat hij voor zich niets heeft overgehouden 1) van al zijn goederen, in de belegering en in de benauwing, waarmee u uw vijanden in al uw poorten zal benauwen.

1) Zo hoog zal de hongersnood klimmen, dat de man niets zal overhouden, om aan de zijnen te geven en hij zijn kinderen en zijn vrouw nog zal misgunnen het vlees van zijn eigen bloed..

56. Aangaande de tedere en wellustige vrouw onder u, die in haar weelderigheid en wellust niet verzocht heeft haar voetzool op de aarde te zetten, maar die zich, als zij uitging in gemakkelijke draagstoelen, of door zacht voortstappende ezels liet dragen, en zich thuis wellustig in zachte kussens neervleide, omdat zij zich wellustig en teder hield; haar oog zal

kwaad zijn, scheel zien, tegen de man van haar schoot, en tegen haar zoon en tegen haardochter, zij zal afgunstig tegen hen zijn.

57. En dat1) om haar nageboorte, die van tussen haar voeten uitgegaan zal zijn, bij haar verlossing, en om haar zonen, die zij gebaard zal hebben; want zij zal, gedurende de belegering, hen, eerst de nageboorte en vervolgens de pas geboren kinderen zelf, eten in het verborgene, om niet, zelfs niet aan haar allernaaste betrekkingen, iets mee te delen, omdat gebrek aan alles, in de belegering en in de benauwing, waarmee uw vijand u zal benauwen in uw poorten.
2)

1) En dat. Beter nog: En dat wel, om daarmee te wijzen op het ontzettende van de zaak..

2) Hoe van dit alles zich reeds een beginsel vertoonde ten tijde van de Syriërs in Samaria, hoe reeds de vervulling plaatshad bij de belegering van Jeruzalem door de Chaldeërs, vergelijk daarover de aangevoerde plaatsen bij Leviticus. 26:26; 2 Koningen. 6:28 Klaagl.2:20; 4:10. Op het verschrikkelijkst evenwel werden Mozes' woorden tot daadzakelijke werkelijkheid bij de belegering van Jeruzalem door de Romeinen in het jaar 70 na Chr. Josephus schrijft van de uitgebreidheid van de toenmalige nood. Om een kleine bete brood hebben de beste vrienden dikwijls gehouwen en gestoten. De kinderen trokken de ouders, vader en moeder dikwijls hun kinderen de spijze uit de mond. Broeders noch zusters erbarmden zich daar over elkaar. Een schepel koren koste vele guldens. Velen hebben van grote honger koemest, anderen zadelriemen of het leer van de schilden afgeknaagd en gegeten. Enige werden dood gevonden met hooi in de mond. Sommigen hadden beproefd in geheime gemakken met vuil en mest hun honger te stillen, en er is zo'n geweldige menigte van de honger gestorven, dat Ananias, Eleazars zoon, welke gedurende de belegering naar Titus gevlucht was, aantoonde, dat 150.000 lijken in de stad gevonden en begraven zijn. Op een andere plaats zegt hij: Er was een voorname vrouw uit het overjordaanse, die uit vrees naar Jeruzalem gevlucht was. Toen nu de stad zo fel benauwd werd, heeft zij haar jongste kind, door honger gedreven, geslacht in de wieg, de helft gebraden en opgegeten, terwijl zij de andere helft aan de haar bedreigende krijgslieden voorzette..

58. Indien gij niet zult waarnemen te doen al de woorden van deze wet, die in dit boek (de Pentateuch, vooral van Exodus tot het einde van de wetprediking) geschreven zijn, om te vrezen deze heerlijke en vreselijke Naam, 1)de HEERE, uw God, en aan de profeten te gehoorzamen, die de Heere, als mij, uit u en uw broeders zal verwekken (hoofdstuk 18:15 vv.).

1) Daarop moest het streven van Israëls volk gericht zijn. Dit gevolg moest het onderhouden van de geboden van de Heere hebben. Niet om zichzelfs wille, maar opdat Israël de Heere zou vrezen en de openbaring van Zijn hoogheilige Naam zou hoog houden. Opdat God de eer van Zijn werk zou krijgen..

59. Zo zal de HEERE uw plagen wonderlijk maken, u op nog zwaarder en onverdraaglijker wijze bezoeken, bovendien de plagen van uw zaad, het zullen grote en gewisse plagen, en boze en gewisse ziekten zijn.

60. En Hij zal op u doen keren alle kwalen van Egypte, waarvan gij gevreesd hebt, en alle gevaarlijke, gruwelijke ziekten, die daar thuis zijn, zij zullen u aanhangen, terwijl zij anders verre van u gebleven zouden zijn (Ex.15:26; 23:25).

60. En Hij zal op u doen keren alle kwalen van Egypte, waarvan gij gevreesd hebt, en alle gevaarlijke, gruwelijke ziekten, die daar thuis zijn, zij zullen u aanhangen, terwijl zij anders verre van u gebleven zouden zijn (Ex.15:26; 23:25).

61. Ook alle ziekte, en elke plaag, die in het boek van deze wet 1) niet geschreven is, want aan de Heere staan om u te tuchtigen nog geheel andere middelen ten dienste, dan waarmee Hij Egypte kastijdde, zal de HEERE over u doenkomen, totdat gij verdelgd wordt.

1) Boek van deze wet, d.w.z. in de wetten, welke de Heere gedurende die veertig jaar het volk had gegeven. God wil Israël nog eens vermanen, om al zijn instellingen trouw te houden en op te volgen..

Wij moeten in aanmerking nemen, dat de verschillende plagen, vooral die van de ziekten, grootendeels een gevolg waren van bijzondere zonden, waaronder wellust en onreinheid een grote rol spelen. Wie de zonden van Egypte niet losliet, nam tevens (niets is rechtvaardiger) de straffen mee over. Hiertegen waakte Mozes op Gods bevel het allernauwkeurigst. Israël moest in zijn gehele volksbestaan een reine tempel van Jehovah zijn, die niet alleen woonde in hun tempel, met handen gemaakt..

62. En gij zult, omdat gij zelf de kiem van de ontbinding in u opgenomen hebt, en de wortel van uw zelfstandige volksbestaan geschonden en uitgerukt hebt, met weinigemensen overgelaten worden, in plaats dat gij geweest zijt als dea) sterren van de hemel in menigte; omdat gij de stem van de HEERE, uw God, niet gehoorzaam geweest zijt.

a)Deuteronomium. 10:22

63. En het zal geschieden, a) zoals de HEERE zich over u verblijdde, 1) u goed doende en u vermenigvuldigende, alzo zal zich de HEERE over u verblijden, u verdoende en u verdelgende; en gij zult uitgerukt worden uit het land, waar gij naar toe gaat, om dat te erven.

a) Jesaja. 1:24

1) Het ligt in het begrip van al Gods handelingen, dat het met volkomen vreugde gebeurt..

De Heere kan zich wel tot in Zijn hart bedroeven, als Hij de boosheid ziet de overhand nemen; het mag zijn, dat Hij geen welgevallen heeft in de dood van de zondaar, maar dat hij zich bekeert en leeft (hoofdstuk 30:7), en Hij moge zich verheugen als Hij van een zondaar,

die zich, bekeert, wél kan doen-maar tegen de smart, welke Hem aan die kant aangebracht wordt, moet aan de andere kant de vreugde opgewogen kunnen worden. Smart het Hem Zich niet door Zijn genade te kunnen verheerlijken, dan moet Hij Zich verheugen, als Hij Zich door Zijn heiligheid kan verheerlijken..

64. En de HEERE zal u verstrooien a) onder alle volken, van het ene einde van de aarde tot aan het andere einde van de aarde; en aldaar zult gij andere goden dienen, die gij niet gekend hebt, noch uw vaders, hout en steen.

a) Deuteronomium. 4:27 Nehemiah. 1:8

65. Daartoe zult gij onder deze volken niet stil zijn, en uw voetzool zal geen rust hebben; want de HEERE zal u aldaar een bevend hart geven, en bezwijking van de ogennaar de verlossing, en matheid van ziel, droefgeestigheid en neerslachtigheid.

66. En uw leven zal tegenover u hangen, het zal zweven aan een zijden draad, en gij zult nacht en dag schrikken, en gij zult van uw leven niet zeker zijn.

67. ‘s Morgens zult gij zeggen: Och, dat het avond ware! en ’ s avonds zult gij zeggen: Och, dat het morgen ware! omdat de schrik van uw hart, waarmee gij zult verschrikt zijn, en omdat het gezicht van uw ogen, dat gij zien zult; zulke verschrikkelijke dingen zult gij beleven en ondervinden, dat gij in de smart zijnde moet uitroepen: Och, was dit ogenblik voorbij; en deze beker van mijn lippen genomen, hoewel gij toch het bewustzijn omdraagt, dat de toekomst niets helderder, niets minder smartvol is.

68. En de HEERE zal u naar Egypte, een land van de slavernij en dienstbaarheid, doen terugkeren in schepen, 1) zodat ontvluchten onmogelijk is; door een weg, waarvan ik u gezegd heb, met het oog op de mogelijkheid, dat gij mijn geboden onderhieldt: Gij zult die niet meer zien; en aldaar zult gij, door ellende en kommer verteerd, u aan uw vijanden willen verkopen tot dienstknechten en tot dienstmaagden; maar zozeer zult gij in verachting zijn, dat men u niet zal willen hebben, maar er zal geen koper zijn.
2)

1) In schepen. Deze uitdrukking dient, om aan te duiden, dat ontvluchting onmogelijk was. De volgende uitdrukking: door een weg, waarvan ik u gezegd heb: gij zult die niet meer zien, moet dienen tot versterking van het voorgaande, om het zekere ervan aan te duiden. Israël is toch niet op schepen uit Egypte ontvlucht, maar, wil de Heere zeggen, zo zeker als gij, indien gij mijn geboden gehoorzaamt, Egypte niet weer zult zien, zo zeker zult gij eenmaal weer in slavernij komen, indien gij mijn geboden ongehoorzaam zijt..

2) Van vers 58 hebben wij Israëls lot voor ons sedert de verwoesting van de tweede tempel tot aan onze tijd. Titus zond na de verovering van Jeruzalem 17.000 volwassen Joden voor zware arbeid naar Egypte; en die nog geen 17 jaar oud waren liet hij publiek verkopen. Ook onder Hadrianus werden talloze Joden voor een spotprijs verkocht bij Rachels graf. Bij hopen konden zij geen eigenaar vinden, zozeer waren zij in minachting. Gewagen wij dan van die

verschrikkelijke tijden, die het vroegere volk van God in de middeleeuwen heeft moeten doorworstelen en van zijn tegenwoordige toestand, wanneer het vaderland noch volksbestaan heeft, en trots alle rechten, die het geniet, het gevoel van verstoting door zijn God in zich omdraagt, zodat het met alle kracht zich vastklemt aan de God van deze wereld, dan hebben wij de vervulling van het goddelijk woord in handtastelijke zaken voor ons..

En zo men alleen het oog slaat op de verstrooiing van de Joden en enige van de daarmee gepaard gaande omstandigheden-hoe hun stad vernield werd-hun tempel, die vroeger hun vast toevluchtsoord uitmaakte, tot de grond toe geslecht en overgeploegd werd als een veld-hoe hun land verwoest en zij zelf in menigte vermoord werden-hoe zij door het zwaard, de honger en de pest vielen, hoe een overschot bleef, maar beroofd, vervolgd, en in slavernij gevoerd werd-uit hun eigen land verdreven, niet naar een schuilplaats in het gebergte, waar zij, in veiligheid hadden kunnen wonen, maar verspreid onder alle volken, en overgelaten aan de genade van een wereld, die hen overal haatte en verdrukte-in stukken geslagen als een wrak in de storm en over de aarde verspreid, zoals zijn overblijfselen over het water; en hoe zij in plaats van te verdwijnen of zich te vermengen met de volken, een volkomen onderscheiden volk blijven-overal dezelfde smaad, dezelfde bespotting en verdrukking ondervindende-geen rustplaats kunnende vinden zonder een vijand aan te treffen, die hen spoedig van daar drijft-zich vermenigvuldigende te midden van al hun ellende-hun vijanden overlevende, -zonder te veranderen, het verdwijnen van verscheidene volken, en de beroeringen van allen aanschouwende-van hun zilver en van hun goud beroofd, schoon hun hart nog daaraan hangt als het struikelblok van hun overtredingen-dikwijls zelfs van hun kinderen beroofd-benauwd en verjaagd, doch altijd eenstemmig en onveranderd-gestadig verdrukt, doch nimmer verbroken- zwak en vreesachtig, treurig en bedroefd-dikwijls onzinnig door de aanblik vn hunr diepe ellende-gedurig op de lippen van de spotters-de smaad en aanfluiting van alle volken, en altijd gebleven, zoals zij tot op de huidige dag zijn, de enige bijnaam, die aan de gehele wereld gemeen is; -hoe verwijdert elk van deze daadzaken uit haar aard alle denkbeeld van gissingen, en hoe kon een sterveling, een honderd achtereenvolgende geslachten overziende, enige van deze wonderen hebben voorspeld, die nu in latere dagen aan het licht zijn gebracht? "Deze openbaring is een zichtbaar blijk van Gods macht en voorwetenschap....zij vormt een onbestijgbare verschansing aan de drempel van het ongeloof, die door geen menselijke list geslecht en door geen aanvallen overmeesterd kan worden."

HOOFDSTUK 29.

VERNIEUWING VAN HET VERBOND.

I. Vs.1-30:20. Nadat alzo de vernieuwing van het verbond, dat de Heere eens met Israël op Horeb gesloten heeft, geheel en al is voorbereid, volgt dit nu op een feestelijke wijze, -evenwel niet met dien verstande, dat de Sinaïtische verbondssluiting, zoals zij volgens Ex.24:1-11 voltrokken werd, nog eens werd herhaald, want daaraan was geen behoefte; wat toen geschied was bestond nog in volle kracht, was nog volmaakt geldig. Wel vordert Mozes, in zijn derde rede van thans, van het volk, dat zij het verbond aangaan, waarvan het voortbestaan de Heere hun zo duidelijk betuigd had door de begiftiging van het Oost-Jordaanland (vs.2-15); wijst dan, zijn thema van hoofdstuk 28 weer opvattend en verder uitwerkend opnieuw op de dreigende straffen voor verbondsbreuk (vs.16-29), maar ook dat er eindelijk opnieuw begenadiging zal zijn, in geval van ernstige boete en terugkeer tot de Heere (hoofdstuk 30:1-14). Tenslotte bezweert hij Israël, om van de twee, zegen en vloek. die hij hun heden voorgelegd heeft, toch de zegen te kiezen (hoofdstuk 30:15-20).

1. Dit, vanaf vs.2, zijn de woorden van het Verbond, dat de HEERE Mozes geboden heeft te maken met de kinderen van Israël, in het land van Moab, boven 1) het Verbond, dat Hij met hen gemaakt had aan Horeb, maar waarvan zij afgeweken waren door ongeloof en ongehoorzaamheid, zodat daardoor een bekrachtiging nodig was, en de overtocht van de Jordaan tot inname van het beloofde land voortgang kon hebben.

1) Wanneer hij zegt: "Boven het Verbond, dat Hij met hen gemaakt had aan Horeb," dan beduidt dit niet, dat er iets is bijgevoegd, tenzij in zoverre, dat de tien geboden door meerdere werden uitgelegd, opdat de kortheid van uitdrukking van de wet voor het onbeschaafde en trage volk geen oorzaak voor onduidelijkheid zou zijn. Want God heeft niet, zoals aardse vorsten dat plegen te doen, door ondervinding geleerd, zijn wet met nieuwe voorschriften aangevuld, maar Hij is het luie en domme verstand van het volk te hulp gekomen. Daarom wijst dit niet aan, dat er iets bij gekomen is, maar slechts, dat God Zijn Verbond heeft herhaald, opdat het juister en zekerder zou begrepen worden. Waarmee Hij een zeldzaam bewijs van mededogen heeft gegeven, omdat Hij, bij de intrede van het land, Zijn Verbond, omtrent veertig jaar na de afkondiging ervan, heeft vernieuwd, met bijvoeging van een uitgebreide verklaring, omdat Hij toen handelde als met een nieuw volk..

3. a) De grote verzoekingen, die uw ogen gezien hebben, diezelve tekenen en grote wonderen. 1)

a)Deuteronomium. 4:34; 7:19

1) Kort maakt Mozes melding van de grote weldaden hun geschied, om Israël erop te wijzen, wie het is, die hier met Zijn woorden tot hen komt. Niet alleen de Souvereine God, die recht heeft van hen stipte gehoorzaamheid te vorderen, maar ook hun Verlosser, die Zich in hun verlossing als de Barmhartige en Genadige heeft leren kennen..

4. Maar de HEERE heeft u om uw hardheid en halsstarrigheid nog niet gegeven, niet kunnen geven, een hart om te verstaan, noch ogen om te zien, noch oren om te horen, tot op deze dag; 1) anders zou het niet nodig zijn, dat ik u eerst met zovele woorden vermaande en overreedde tot vrijwillige gehoorzaamheid; gij moest reeds vanzelfs merken, wat gij de Heere verschuldigd zijt voor al Zijn weldaden.

1) Dit is niet ter vergoelijking, maar waar hij hen hun traagheid van hart en hun onwilligheid verwijt, of er melding van maakt, daar is dit juist, om hen aan te zetten tot naarstigheid in het betrachten van de geboden van de Heere..

5. En ik heb u veertig jaar doen wandelen in de woestijn;
a) uw kleren zijn aan u niet verouderd, en uw schoen is niet verouderd aan uw voet. 1)

a)Deuteronomium. 8:3,4

1) Hij daalt hiermee af tot de weldaden, waarmee Hij zijn volk aanhoudend in een tijdsverloop van 40 jaar heeft achtervolgd. Niet echter maakt hij van alle melding, maar stelt zich tevreden met weinige, maar die dan ook de meest in het ooglopende zijn, nl. dat hun kleren door ouderdom niet waren vergaan, en dat zij op goddelijke wijze waren gevoed, terwijl zij geen voedsel van de inkomsten van het land hadden kunnen verkrijgen. Hierdoor herinnert hij hen, dat Gods glorie duidelijk is gebleken, opdat zij zich aan Zijn heerschappij zouden onderwerpen..

6. Brood hebt gij niet gegeten, en wijn en sterke drank hebt gij niet gedronken; en toch zijt gij op een andere, voor u vreemde wijze rijkelijk verzorgd geworden, opdat gij wist, dat Ik de HEERE, uw God, ben. a)

a) Zie De 11.14.

7. Toen gij nu kwam op deze plaats, d.i. in het land van de Moabieten, trok a) Sihon, de koning van Hesbon, uit, en Og, de koning van Bazan, ons tegemoet, ten strijde; en wij sloegen hen.

a)Numeri. 21:24,33 Deuteronomium. 2:32; 3:1

8. En wij hebben hun land ingenomen, en a) dat tot erfgoed gegeven aan de Rubenieten en Gadieten, bovendien aan de halve stam van de Manassieten. In deze geschiedenis hebt gij daarom, zoals ik u reeds vroeger heb voorgehouden,
b) een duidelijk teken, dat van de kant van de Heere het Verbond, op Horeb, gesloten, nog vast staat.

a) Numeri. 32:33 Deuteronomium. 3:12 Jozua. 13:8 b) Deuteronomium. 2:24 vv.; 3:1,12 vv.

9. Houdt dan de woorden van dit Verbond, en doet ze; opdat gij verstandig handelt in alles, wat gij doen zult; gij zult daartoe besluiten en de Heere trouwe gehoorzaamheid beloven, dan is ook hierdoor het Verbond van uw zijdeingesteld.

10. Gij staat heden allen zonder onderscheid voor het aangezicht van de HEERE, uw God, omdat de handeling, die wij voor hebben, op u allen, zonder onderscheid van stand en beroep, van ouderdom of geslacht, betrekking heeft; uw hoofden van uw stammen, uw oudsten, en uw ambtslieden; elke man van Israël.

11. Uw kinderen, uw vrouwen, en uw vreemdeling, a) die in het midden van uw leger is, van uw houthakker tot uw waterputter toe, uw nederigste dienstknechten. b)

a) (Deels Egyptenaars, deels Midianieten) Ex.12:38 Numeri. 10:29 vv. b) Jozua. 9:21,27

12. Om over te gaan, het gehele volk als één man, in 1) het Verbond van de HEERE, uw God, en in zijn vloek, 2) om in te treden in het Verbond en in het eedverdrag, dat de HEERE, uw God, heden met u maakt.

1) De woorden in de grondtekst geven een volledig intreden aan, een intreden zo nadrukkelijk mogelijk..

2) In het Hebreeuws Bealatho. In onze Statenvertaling door vloek vertaald. Dit kan het ook betekenen, maar betere vertaling is hier, zoals in Genesis 26:28 en Ezech.16:59, eed, omdat een Verbond met een eed werd bevestigd. Wij vertalen dan ook: Om over te gaan in het Verbond van de Heere, uw God, in het Verbond met ede bevestigd. Ook kan het vertaald worden door eedverdrag. Omdat Gods verordeningen over ons van dien aard zijn, dat we 1e. naar oorsprong door geboorte uit de zaad en 2e. zedelijk door gemeenschap van schuld of hoger leven eigenlijk niet te scheiden zijn van wie na ons komen of voor ons geweest zijn, zo kan het wel niet anders, of ook het Verbond van God moest met die verordeningen van God in overeenstemming zijn en juist om dit te kunnen zijn, een Verbond met ons en ons nageslacht..

13. Opdat Hij u heden Zichzelf tot een volk bevestigt, a) en Hij u tot een God zij, zoals Hij tot u gesproken heeft,
b) en zoals Hij uw vaderen, Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft. c)

a) Deuteronomium. 28:9 b) Ex.19:5 vv. c)Genesis 17:7

14. En niet met u, met het tegenwoordige geslacht, alleen maak ik dit Verbond en deze vloek, maar de handeling, die ons nu bezighoudt, grijpt ver in de toekomst.

15. Maar zowel met degene, die heden hier bij ons voor het aangezicht van de HEERE, onze God, staat; en ook met degene, die hier heden bij ons niet is, maar die langejaren na ons zal komen, wanneer wij tot onze vaderen verzameld zijn, met het toekomstige geslacht.

16. Want gij weet, hoe wij in Egypte gewoond hebben, en hoe wij vervolgens doorgetrokken zijn door het midden van de volken, die gij doorgetrokken zijt, als daar zijn deEdomieten, Moabieten, Ammonieten, Midianieten, Amorieten.

17. En gij hebt gezien, bij gelegenheid van uw wonen daar in Egypte en uw doortrekken door de volken, hun verfoeiselen en hun drekgoden, 1) hout en steen, zilver en goud, die bij hen waren.

1) Dikwijls worden alle goden van de heidenen verfoeiselen genoemd, en in Leviticus. 26:30 worden ze, evenals hier, gillulim genoemd, welk woord wij (Engelsen) op de kant van onze Bijbels, vertalen door "mesthoopgoden" om hun verachtelijkheid uit te drukken. Sommigen menen, dat zij die naam niet alleen gekregen hebben met opzicht tot hun stof, maar ook wegens de gedaante van een vlieg of tor, die op de mesthoop aast. Want Plutarchus vertelt, dat Isis, de grote godin van de Egyptenaren, in die gestalte vertoond werd; doch met recht mag betwijfeld worden, of dit wel zo geweest is in deze oude tijd, zoals de dagen van Mozes..

18. Dat onder u niet zij een man, of vrouw, of gezin, of stam, die zijn hart heden wendt van de HEERE, onze God, om te gaan dienen de goden van deze volken; en dat zo’nafwijkende ziel, of geslacht onder u niet zij een wortel,
a) die gal en alsem, d.i. bittere vruchten, draagt.

a) Hand.8:23 Hebr.12:15

Hij is een gevaarlijk man, die, na zelf vergiftigd te zijn met slechte beginselen en neigingen, met geheime verachting van Israëls God en Zijn instellingen, tracht met alle mogelijke kunstgrepen ook anderen te bederven en tot afgoderij over te halen; dit is een man wiens vrucht "vergiftig kruid" is (Hosea 10:4); het mishaagt God zeer, en voor allen, die hij verleid heeft, zal het bitterheid zijn in de laatste ogenblikken. Hiervan maakt de Apostel ook gewag (Hebr.12:15), waar hij ons op dezelfde wijze waarschuwt, voor hen op onze hoede te zijn, die ons zouden willen afkeren van het christelijk geloof. Zij zijn een onkruid, dat, als men het niet tegengaat, zich over het gehele veld verspreidt. Alle zonde en ongerechtigheid wordt een wortel genaamd, die gal en alsem draagt. Hij, die zonde en onheiligheid plant, en dan nog denkt enige andere dan bittere vruchten te oogsten voor al zijn arbeid, matigt zich een kennis aan boven God zelf, die ons zegt, wat de natuurlijke vrucht is, die uit deze wortel voortkomt. De satan kan voor een tijd door zijn kunstgrepen deze bittere beet verzoeten, zodat men er de natuurlijke smaak niet van heeft, maar op de laatste dag, zo niet vroeger, zal men de ware smaak kunnen onderscheiden.

In het volgende vers wordt dit laatste zinsdeel nader verklaard Hij, die zo zou spreken, zou een wortel zijn, welke slechts gal en alsem zou dragen..

19. En het geschiedde, als hij de woorden van deze vloek 1) hoort, dat hij zichzelf zegent, zich gelukkig prijst, in zijn hart, zonder acht te geven op de bedreigde straffen, zeggende: Ik zal vrede hebben, 2) het zal mij welgaan, wanneer ik schoon naar goeddunken vna mijn hart 3) a) zal wandelen, om de dronken ziele te doen 4) tot de dorstige. 5)

a) Jer.23:17

1) Ook hier weer eed of eedverdrag..

2) Ik zal vrede hebben, dat is het woord en de gedachte van de roekeloeze; ach, de hel is zo erg niet, de duivel is zo lelijk niet als men hem afschildert; dit doen alle werkheiligen gierig en dorstig, en verwachten zelfs nog loon in de hemel..

3) In het Hebreeuws staat een woord, wat ook door vastheid kan vertaald worden, maar dan gewoonlijk wordt genomen in de ongunstige betekenis ervan. Bedoeling is, in verstoktheid van hart, met een hart, dat zich verhardt tegen de Heere God..

4) Het eindgevolg van zulke vermetele, godslasterlijke taal zou dan zijn, dat nog vele anderen in hetzelfde verderf zouden komen en te gronde gaan; zowel zij, die reeds gesmaakt hadden van het vergif van de verleider die reeds daardoor dronken of bedwelmd waren, als zij, die er naar dorsten. Anderen vatten het op, alsof er stond "dronkenschap tot dorst", hetgeen eensluidend zou zijn met "van kwaad tot erger". De goddeloze kan zich niet verzaden aan het kwaad. Pas heeft hij nieuwe teugen ingezwolgen uit de beker van ongerechtigheid, of hij hunkert naar meer, naar meer, dat niet verzadigen kan; en zo geeft hij zijn geld voor hetgeen geen brood is, en zijn arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan; "de goddeloze maakt zichzelf dorstig om nog erger te worden, om zonde op zonde te stapelen".

5) In het Hebreeuws sephooth, om weg te doen. Want wel kan het Hebreeuws werkwoord doen, toedoen betekenen, maar niet in deze vorm. Juister vertaling is o.i. dan ook, om weg te doen, de dronkene (of gedrenkte) met de dorstige. De zin is deze: dat hij dus alles verderven zou, voor allen tot gal en alsem zou zijn, zowel voor degenen, die reeds door hem verleid waren, als voor hen, die nog naar zijn verleidingen zouden luisteren..

20. De HEERE zal hem, als Zijn tijd van vergelding gekomen is, niet willen vergeven, die zo’n vergiftige, verderfelijke wortel geweest is, maar dan zal de toorn vande HEERE en Zijn ijver roken over dezelfde man, of vrouw, of geslacht, of stam, en al de vloek, die in dit boek geschreven is, zal op hem liggen; en de HEERE zal zijn naam van onder de hemel uitdelgen.

21. En de HEERE zal hem ten kwade afscheiden van al de stammen van Israël, dat hij geen deel meer heeft aan de zegen van de anderen, maar het verderf ten prooi zij, naar alle vloeken van het Verbond, dat in het boek van deze wet geschreven is.

22. Dan zal, wanneer de menigte van de overtreders groot geworden is, en het volk als volk zwaar misdaan heeft, zeggen het navolgend geslacht, uw kinderen, die na u opstaan zullen, en zelfs de vreemde, die uit een ver land komen zal, als zij zullen zien de plagen van dit land en diens ziekten, waarmee de HEERE het gekrenkt heeft (Leviticus. 20:22 vv.).

23. Dat zijn gehele aarde zij zwavel en zout van de verbranding, die niet bezaaid zal zijn en geen spruit zal voortgebracht hebben, noch enig kruid daarin zal opgekomen zijn, zoals de

omkering van Sodom en Gomorra, Adama en Zebóim, die de HEERE heeft omgekeerd in zijn toorn, en in zijn grimmigheid (Genesis 19:24 vv.).

Met zwavel, die van de hemel viel, werd het land aangestoken en een zoutkorst overdekte het vruchtbare land, toen de heerlijke Jordaanstreek werd verwoest. Evenzo zou Kanaän worden verwoest, wanneer het volk van God afviel. Met dit voorbeeld voor ogen, kan men zich de betekenis van al deze vervloekingen verstaanbaar maken. Evenzeer als destijds het Beloofde Land verschilde van de landstreek, die de Dode Zee omgaf, evenzeer was de voortreffelijkheid van het aloude Kanaän boven het tegenwoordig Palestina. Zo is dan nu ook deze bedreiging volkomen vervuld..

24. En alle volken zullen zeggen: a) Waarom heeft de HEERE aan dit land zo gedaan? Wat is de ontsteking van deze grote toorn, wat beduidt die en waarom is hij ontstaan?

a) Jer.22:8

De reiziger Volney heeft Syrië en Palestina, ook Arabië nauwkeurig doorkruist, en heeft vooral over de vroegere bloei en de vruchtbaarheid van Palestina geschreven, die nog kon bestaan, maar door onzichtbare hand is tegengehouden. Geen menselijk beleid kon de kracht van de profetie te niet doen. "Goede God", zegt hij (en zijn onwillekeurige gemoedsuiting stemt, treffend genoeg, bijna letterlijk met deze tekst overeen) "waardoor zijn zulke treurige veranderingen ontstaan? Uit welke oorzaak is het lot van deze landen zo treffend veranderd? Waarom zijn er zoveel steden verwoest? Waarom heeft de bevolking zich niet uitgebreid en heeft zij niet voortgeduurd? Ik doorwandelde het land, ik doorkruiste de provincies, ik telde de rijken van Damascus en Iduméa, van Jeruzalem en Samaria. Dit Syrië, zei ik tot mijzelf, dat thans bijna ontvolkt is, bevatte toen honderd bloeiende steden, en bezat overvloed van dorpen, vlekken en gehuchten; wat is er geworden van zoveel voortbrengselen van mensenhanden? Wat is er geworden van die eeuwen van overvloed en leven?.

25. Dan zal men zeggen, die vragers ten antwoord geven: Omdat zij het verbond van de HEERE, de God van hun vaderen, hebben verlaten, dat Hij met hen gemaakt had, toen Hij hen uit Egypte voerde.

26. En zij heengegaan zijn, en andere goden gediend en zich voor die gebogen hebben; goden, die hen niet gekend hadden,
a) en geen van welke hun iets meegedeeld had: juister, die hun niet toegedeeld waren, tot aanbidding gegeven, b) maar integendeel scherp verboden waren.

a)Deuteronomium. 11:28 b) Deuteronomium. 4:19

27. Daarom is de toorn van de HEEREN ontstoken tegen dit land, om daarover te brengen al deze vloek, die in dit boek geschreven is 1) (Deuteronomium. 28:15 vv. Leviticus. 26:14-38.

1) Het is geen nieuwe zaak voor God verwoestende oordelen te brengen over een volk, dat ten opzichte van belijdenis en uitwendige verbondsvoorrechten nabij Hem is. Hij doet dit nooit, dan wanneer er rechtvaardige reden is, waarom Hij het doet..

28. En de HEERE heeft hen uit hun land uitgetrokken, in toorn, en in grimmigheid, en in grote verbolgenheid; en Hij heeft hen verworpen in een ander land, zoals het is op deze dage, dat gij ook nu geen vaste woonplaats hebt en nog geenenkel gedeelte van het Overjordaanse het uwe kunt noemen.

29. De verborgen dingen zijn voor de HEERE, onze God; maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen, tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden van deze wet.1) Volgens Luther: Aan ons Joden heeft God boven alle volkeren op aarde, Zijn wil en wat Hij in de zin heeft geopenbaard; daarom moeten wij des te vlijtiger zijn om Hem te dienen en te gehoorzamen.

1) Naar mijn mening betekent het dit, dat God daarom voor Zichzelf de verborgen dingen houdt, welke te weten voor ons van geen belang zijn, noch ook openbaart, wat ons begrip te boven gaat. Terwijl dat, wat Hij ons heeft meegedeeld, op ons en onze kinderen betrekking heeft. Een uitstekende en een betrachting waardige plaats, waardoor zowel de stoutmoedigheid en al te grote nieuwsgierigheid wordt veroordeeld, als ook de godvruchtige gemoederen worden aangezet tot onderzoek. Wij weten toch hoe begerig men is, datgene te weten, waarvan de kennis voor ons volstrekt niet van belang is, ja, waarvan de nasporing zelfs schadelijk is. Men zou als raadgevers van God willen zijn en tot de uiterste hoogten van de hemel willen binnendringen, zelfs graag alle boekenkasten doorzoeken. Waarom een ongewijd dichter terecht heeft gezegd: "Niets is de stervelingen te moeilijk. de hemel zelf zoeken wij door onze dwaasheid te bereiken. Ondertussen, wat God duidelijk ons geopenbaard heeft, wordt òf veronachtzaamd òf voor dwaasheid gehouden, òf als te duister ver weggeworpen.".

Volgens anderen: Het verborgene is de Heere, onze God; het is Zijn zaak om te besluiten over de uit het land weggevoerden en ondanks de afval van Zijn volk in het vervolg Zijn heilswerk uit te voeren; wij kunnen daarin niet weten hoe het zal gebeuren. Maar het geopenbaarde is voor ons en onze kinderen tot in eeuwigheid, het gericht dat uit Gods verborgen raad ontstaan is, gaat ons en onze kinderen aan voor immer; wij hebben daaraan bestendig te leren en het steeds te behartigen, opdat wij doen alle woorden van deze wet. Er is genoeg geopenbaard om een lamp te zijn voor onze voet, genoeg om te zijn een licht op ons pad. Geen ongeduldige hand rukt de sluier van de raadsgeheimen van God uiteen; geen vertrouwend hart heeft er behoefte naar. "Hij heeft noch ootmoed, noch vrede van ziel, die niet zwijgen en aanbidden, die niet buigen en berusten kan. Maar die zich hierin oefent tegenover Gods verborgen raad, die zal Hij de gehele volheid doen smaken van Zijn geopenbaarde troost; die zal Hij de kracht vermeerderen tot het doen van Zijn uitgestrekte wil; en dit zal wederkerig het zwijgen en aanbidden, het buigen en berusten gemakkelijker doen afgaan." -"God geve ogen om te zien, voeten om te vorderen."

Dit laatste vers is het slot van het antwoord op de vraag in vs.24 gedaan. Zij, die antwoorden, sluiten hun antwoorden daarmee af o.i. om alle ijdele en nieuwsgierige vragen, die niet te pas komen, af te snijden..

HOOFDSTUK 30.

DE BOETVAARDIGEN VERKRIJGEN GENADE, DE WEERSPANNIGEN WRAAK EN STRAF.

1. Voorts zal het geschieden, wanneer al deze dingen over u zullen gekomen zijn, die gij als stellig gevolg te wachten hebt van uw verhouding jegens de wet, deze zegen of deze vloek, die ik, die voor het geval van trouwe gehoorzaamheid (hoofdstuk 28:1 vv.), deze voor het geval van ongehoorzaamheid, u voorgesteld heb, zo zult gij, nadat gijde zegen, die gij eens genoten had van u gestoten, en de vloek op u geladen had, het weer ter harte nemen, onder alle volken, waarheen u de HEERE, uw God, gedreven heeft (hoofdstuk 28:64).

2. En gij zult u bekeren tot de HEERE, uw God, en zijn stem gehoorzaam zijn, naar alles, wat ik u heden gebied, gij en uw kinderen, met uw gehele hart en met uw gehele ziel (Deuteronomium. 4:30 Leviticus. 26:40).

3. En de HEERE, uw God, zal uw gevangenis wenden, aan uw ellende a) een einde maken, en zich over u ontfermen; en Hij zal u weer vergaderen uit al de volken, waarheen u de HEERE, uw God, verstrooid had. b)

a) Job 42:10 Psalm. 126:4 Ezech.16:53 Nehemiah. 1:8 Psalm. 106:45 b) Jer.29:11 vv.; 32:37 Amos 9:14 vv.

4. a) Al waren uw verdrevenen aan het einde van de hemel, van daar zal u de HEERE, uw God, vergaderen, en van daar zal Hij u nemen.

a) Nehemiah. 1:9

5. En de HEERE, uw God, zal u brengen in het land, dat uw vaderen erfelijk bezeten hebben, en gij zult dat erfelijk bezitten; en Hij zal u weldoen, en zal u vermenigvuldigen boven uw vaderen.

Zoals de vloek van de verstrooiing, die in de wet gedreigd wordt, zich niet laat beperken tot de Assyrische en Babylonische ballingschap, maar ook de tegenwoordige toestand van de joden sedert hun verdrijving door de Romeinen in zich sluit-zo heeft ook de belofte, hier en elders uitgesproken, van de verzameling van Israël uit alle landen en zijn terugvoering in het land van zijn vaderen met betrekking op de eindelijke bekering van het volk tot Christus (Rom.11:25 vv.) haar betekenis; de vraag is nu deze, of die betekenis alleen te zoeken is op het gebied van de geest, of ook op dat van de letter; met andere woorden, of de terugvoer naar Kanaän slechts woordelijk bedoeld is voor de tijden van die eerste verstrooiing, dan of zij nog eens te verwachten is aan het eind van de hedendaagse verstoting van Israël. De vraag laat zich ons inziens slechts beantwoorden na nauwkeurig onderzoek van datgene wat de Openbaring van Johannes, in vereniging met de overige nieuwtestamentische boeken, voorzegt over de laatste dingen en de voorafgaande bekering van Israël; verdere opmerkingen moeten dus daarvoor gespaard worden..

6. En de HEERE, 1) uw God, a) zal uw hart besnijden, en het hart van uw nageslacht, van uw nakomelingen, om gezamelijk de HEERE, uw God, lief te hebben, met uw gehele hart en met uw gehele ziel, zoals het
b) grondgebod van deze wet, dat haar in haar geheel omvat, van u eist, opdat gij van nu voortaan heel Zijn rijke zegen deelachtig wordt en leeft in eeuwigheid.

a) Jer.32:39 Ezech.11:19; 36:26 b)Deuteronomium. 6:5

1) Het is opmerkelijk hoe Mozes hier God noemt: "de Heere, uw God," twaalf maal in tien verzen; willende te kennen geven dat berouw, als zij tot God terugkeren zijn oorsprong en zijn aanmoediging moet vinden in hun verbinding met Hem (Jeremia. 3:22). Waar zouden wij anders heengaan? In de bedreigingen van het vorig hoofdstuk wordt Hij overal genoemd de Heere, de God van macht, en de Rechter van allen. Heere, uw God, een God van genade in het Verbond met u..

"De betekenis van de besnijdenis is hier in de zin van verwijdering van alle onreinheid toegepast op het hart..

Het is de reiniging en toewijding van alles aan God..

De besnijdenis was een teken van het Verbond, dat God met Abraham en zijn nakomelingen had gemaakt, welk teken hen tot betoging diende van de oorspronkelijke zonde en van de verdorvenheid van de menselijke natuur en daarom geen voordeel aanbracht, zo niet de geestelijke besnijdenis, de besnijdenis van het hart daarmee gepaard ging, ten einde het harte daardoor gereinigd werd van alle afgoderij, bijgeloof en goddeloosheid en het werd geneigd en overgeslagen, om de Heere lief te hebben..

7. En de HEERE, uw God, zal al die vloeken, die tot die tijd toe als een rechtmatige straf op u gelegen hebben, volgens Zijn belofte aan a) Abraham, leggen op uw vijanden en op uw haters, die u vervolgd hebben.

a) Genesis 12:3

8. Gij dan zult u bekeren 1) en de stem van de HEERE gehoorzaam zijn, en gij zult doen al zijn geboden, die ik u heden gebied.

1) Dezelfde God, die de bekering wil, belooft hier ook de genade, dat zij zich zullen bekeren. Wat het Verbond van de genade eist, belooft en schenkt dat Verbond ook. Daarom bad Augustinus: "Geef Heere, wat Gij beveelt, en beveel dan al wat Gij wilt.".

Dit kan ook overgezet worden: "gij dan zult wederkeren" in het land van uw vaderen." De begenadiging heeft haar trappen. De eerste bekering is niet veelmeer dan het uitstrekken van de hand van hem, die zich in doodsgevaar bevindt. De Heilige Geest verlangt evenwel meer en geeft daarom meer. Want, dat slechts Hij alles kan geven, wat de mens slechts nemen kan,

vloeit voort uit Hoofdstuk 29:4. Hij begenadigt alleen om te heiligen, en heiligt dan om waarlijk te kunnen begenadigen..

9. En de HEERE, uw God, zal u, op nog veel meer heerlijke wijze dan vroeger (hoofdstuk 28:1 vv.) doen overvloeien, u geluk geven, in al het werk van uw hand, in de vrucht van uw buik, en in de vrucht van uw beesten, en in de vrucht van uw land, 1) ten goede: want de HEERE zal terugkeren, om zich over u te verblijden ten goede, om u wel te doen, 2)zoals Hij zich over uw vaderen verblijd heeft.

1) Want de goddelozen hebben ook wel eer en goed, dikwijls meer dan de heiligen, maar tot hun verderf en dat van anderen..

2) De Heere zal zich weer over Israël verblijden, hen weldoen, zoals Hij zich over hun vaderen verblijd heeft. De vaderen zijn niet alleen de Patriarchen, maar alle vrome voorvaderen van het volk..

Hoofdstuk 28:60. Het einde van Gods wegen is niet verbod, maar heerlijkheid en zaligheid. Is het paradijs werkelijk voorhanden geweest, is het alleen verloren, dan moet het teruggebracht worden..

10. Wanneer1) gij de stem van de HEERE, uw God, zult gehoorzaam zijn, houdende zijn geboden en zijn instellingen, die in dit wetboek geschreven zijn; wanneer gij u zult bekeren tot de HEERE, uw God, met uw gehele hart en met uw gehele ziel.

1) Duidelijk blijkt hier, dat al deze beloften conditionele beloften zijn, waarvan de vervulling afhangt van het voldoen aan de voorwaarden, in dit vers nogmaals het volk op het hart gebonden..

11. Want 1) dit gebod, dat ik u heden gebied, dat is van a) u niet verborgen, zodat gij het niet begrijpen kunt, en dat is niet ver, zodat het met moeite u zou moeten verschaffen.

a) Jesaja. 45:19

1) Dit gezegde staat gelijk met het direct voorafgaande en heeft dezelfde bedoeling (nl. als die van Deuteronomium. 29:27), om de gemakkelijkheid aan te prijzen van het volbrengen van de wet, omdat God daarin niets dubbelzinnigs of duisters voorstelt, om de gemoederen in het onzekere te doen verkeren, of op te houden met langdurig onderzoek. Maar, dat Hij leert, wat nodig is te weten, op een wijze, die geheel is naar de bevatting en naar de toestand van het volk. Daarom verwijt Hij ook de joden bij Jesaja (hoofdstuk 45:19), dat, als zij in duisternis gezeten zijn, het is, om hun onvatbaarheid en zorgeloosheid, omdat Hij niet in het verborgene gesproken heeft, noch tot het nageslacht van Jakob gezegd heeft: Zoekt mij tevergeefs. Doch hier wekt Mozes hen op, om op te letten, opdat, omdat een gemakkelijke en heldere manier van onderwijzing voor hun ogen was geplaatst, zij deze moeite niet zouden verachten..

12. Het is niet in een onbeklimbare hoogte, in de hemel, om te zeggen: Wie zal voor ons ten hemel varen, dat hij het gebod voor ons haalt, en ons hete horen laat, dat wij het doen?

13. Het is ook niet in de onbereikbare verte, aan de andere zijde van de zee, of aan het einde van de wereld, om te zeggen: Wie zal voor ons overvaren naar de overzijde van de zee, dat hij het voor ons haalt, en ons hetzelve horen laat, dat wij het doen?

14. Want dit woord is zeer nabij u, in uw mond, en in uw hart, om dat te doen. 1)

1) De betekenis is deze, dat de Wet zowel mondeling is afgekondigd, als ook voorwerp van overweging en overdenking van hart is geworden. De Apostel van het geloof (Rom.10:6) maakt deze waarheid tot de grondslag van zijn betoog over de rechtvaardigheid van het geloof. Want hoewel de Wet de mens gegeven is ten goede, toch is het door de zonde onmogelijk geworden, haar te onderhouden. Eerst dan, als de mens gerukt is uit de oude bodem van de zonde en overgeplant op de nieuwe bodem van de gerechtigheid, wordt de Wet waarlijk richtsnoer van het nieuwe leven, en wordt het mogelijk haar in beginsel te onderhouden..

"Het woord, dat beveelt, en de daad, die het bevel uitvoert, worden op deze plaats verenigd en samengevat. Om het woord te verstaan en te volbrengen, wordt geen inspanning geëist, die onze krachten te boven gaat (de zwakheid, waardoor wij tot niets goeds bekwaam zijn, is geen fysieke, maar een morele machteloosheid, een machteloosheid van onze wil). Het woord van God als zodanig, als openbaring van zijn genade, brengt in zijn aard de kracht met zich mee om het te volbrengen. De wet, die beveelt, wordt op deze plaats niet afgescheiden van het Woord des Verbonds, dat ons Gods genade belooft; waarom dan ook Paulus deze tekst met zoveel treffende juistheid maakt tot de grondslag van zijn betoog over de rechtvaardigheid van het geloof. (Rom.10:6

15. Ziet, ik heb u heden voorgesteld het leven, en het goede, en de dood, en het kwade (Deuteronomium. 11:26).

God is in iedere zin het leven van de mens, en daarom is de zonde van elke daad, zoals gezegd was; "ten dage dat gij daarvan eet, zult gij de dood sterven".

Zoals reeds in het voorgaande vers is aangemerkt, is het hier niet alleen een keuze van goed of kwaad, maar een krachtige Goddelijke openbaring, dat het goede noodzakelijk gekozen moet worden wil men het leven zien. Ieder mens, wenst het leven en het goede te verkrijgen, de dood en het kwaad te ontsnappen; hij begeert geluk en vreest de ellende. Onze voorouders aten de verboden vrucht, in de hoop van daardoor de kennis van goed en kwaad te zullen verkrijgen; een kennis van goed, door het te verliezen, en van kwaad, door het te voelen; en toch was Gods medelijden zo groot, dat Hij, in plaats van de mens aan eigen willekeur over te geven, hem door Zijn Woord met zodanige kennis begiftigd heeft van goed en kwaad, die hem voor eeuwig gelukkig kan maken, als hij dit niet door zijn eigen schuld verhindert.

16. Want ik gebied u heden, de HEERE, uw God, lief te hebben, in zijn wegen te wandelen, en te houden zijn geboden, en zijn instellingen, en zijn rechten, opdat gijtot loon voor deze liefde en gehoorzaamheid levet en vermenigvuldigt, en de HEERE, uw God, u zegene in het land, waar gij naartoe gaat, om dat te erven.

17. Maar indien uw hart zich zal afwenden van de Heere, a) en gij niet horen zult naar Zijn stem b) en gij gedreven zult worden, 1) u zult laten verleiden, dat gij u voor andere goden buigt, en deze dient;

a)Deuteronomium. 17:17; 29:18 b) Deuteronomium. 28:15

1)Eigenlijk: En gij u zult laten voortdrijven om enz. Hiermee wordt Israël gewezen op het gevaar van de verleiding van de zijde van de volken, die Kanaän bewonen of omringen en gewaarschuwd tegen het zich vermengen met die volken..

18. Zo verkondig ik u heden, dat gij voorzeker zult omkomen; gij zult de dagen niet verlengen op, gij zult niet lang vruchten plukken van het land, waarnaar gij over de Jordaan zijt heengaande, om daarin te komen, opdat gij erinwoont en opdat gij het erfelijk bezit (Deuteronomium. 4:26; 8:19 vv.).

19. a) Ik neem heden tegen u tot getuigen de hemel en de aarde: engels en mensen, goede en kwade machten, dat ik u getrouw vermaand en gewaarschuwd heb, dat ik u nauwgezet gewezen heb op alle gevolgen van gehoorzaamheid en ongehoorzaamheid, en daarom rein ben van uw aller bloed: b) het leven en de dood heb ik u voorgesteld, de zegen en de vloek! Kiest dan het leven, opdat gij waarlijk leeft in eeuwigheid, gij en uw nageslacht:

a) Deuteronomium. 4:26 b) Hand.20:26

20. Liefhebbende de HEERE, uw God, van zijn stem gehoorzaam zijnde, en Hem aanhangende: Want Hij, anders: dit nl. het liefhebben en het gehoorzaam zijn, is uw leven en de lengte van uw dagen; opdat gij-en gij kunt dit alleen onder de hiervoor gestelde voorwaarde-blijft in het land, dat de HEERE uw vaderen Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft hun te zullen geven (Deuteronomium. 4:40; 5:33).

De vernieuwing van het Verbond in de velden van Moab (Deuteronomium. 24:11) heeft haar grond daarin, dat het gehele geslacht, dat haar aan de Sinaï was deelachtig geworden (Ex.24:1-11), zich te Kades eraan onttrokken heeft, ten gevolge daarvan verworpen en nu uitgestorven is (Numeri. 14:1 vv. Deuteronomium. 2:13 vv.). Maar het geslacht van de woestijn mag al verworpen zijn, daarmee is het verbond van de woestijn niet opgeheven; veelmeer heeft dat Verbond voortbestaan, zelfs gedurende de 38 jaar, waarin het door het volk verworpen is. De Israëlieten in de velden van Moab vormen een nieuw geslacht, een vernieuwd Israël, vandaar de vernieuwing van het Verbond, maar zij zijn toch tevens kinderen en erfgenamen van hen, die bij de Sinaï de plichten en rechten van het Verbond met Jehova zijn ingetreden, en omdat dit verbond op kinderen en kindskinderen, op alle geslachten van Israël in de toekomst gelegd was, was er alleen een vernieuwing nodig door het Woord,

zonder Verbondsoffers en maaltijden. Wat Mozes nu met Israël verhandelde in het land van de Moabieten, is in dezelfde zin een vernieuwing van het Verbond, als Samuëls handelingen te Mizpa (1 Samuel 7), en zoals iedere vernieuwing na algemene afval een vernieuwing van het Verbond kan genoemd worden..

HOOFDSTUK 31.

MOZES TREEDT VAN ZIJN AMBT AF, EN ORDENT JOZUA IN ZIJN PLAATS.

I. Vs.1-13. Met de in de beide vorige hoofdstukken beschreven Verbondsvernieuwing heeft Mozes de uitlegging van de wet, waarmee hij al dadelijk een aanvang maakte bij de aanhef van zijn vijfde boek (hoofdstuk 1:5) geëindigd en zijn gehele wetgevende bemoeiingen ten einde gebracht. En nu-terwijl hij weet, dat zijn tijd gekomen is- wendt hij zich tenslotte tot het volk, om het nog eens, zoals hij reeds in zijn eerste rede gedaan heeft (hoofdstuk 1:6-4:40), te bemoedigen, wat hun intocht in Kanaän betreft, zonder zijn geleide (vs.1-6); vervolgens wendt hij zich tot Jozua, om hem de goddelijke bijstand te verzekeren bij het werk, waartoe hij geroepen is; en hierop tot de priesterschaar, om hun zijn laatste verordeningen mee te delen ten opzichte van het door hem samengestelde wetboek (vs.9-18).

1. Daarna, na een pauze gemaakt te hebben na de derde rede, en zich in zijn tent voor een ogenblik teruggetrokken te hebben, ging Mozes heen, trad opnieuw op voor het gehele volk, en sprak deze, de volgende woorden tot geheel Israël.

Mozes deelt hiermee aan het volk, dat in zijn plaats Jozua aan hun hoofd zal staan. Voor uw aangezicht, wil hier zeggen, als uw zichtbaar aanvoerder. Dat dit niet uitsloot, dat de Heere zelf aan de spits zou optrekken, bewijst het volgende vers, waarin Mozes belooft, dat de Heere de Kanaänieten in hun handen zal geven..

2. En zei tot hen: Ik ben heden honderd en twintig jaar oud, ik zal niet meer, hoewel ik nog niet stomp en krachteloos geworden ben, kunnen uitgaan en ingaan, ik zaldus uw a) aanvoerder niet meer kunnen zijn; daartoe heeft de HEERE tot mij gezegd: b) Gij zult over deze Jordaan niet gaan; ik moet daarom van het toneel van mijn bezigheid aftreden; maar vreest daarom niet!

a) Numeri. 27:17 b) Deuteronomium. 3:23 vv.

3. De HEERE, uw God, die zal voor uw aangezicht overgaan, die zal deze volken, waarvoor gij zozeer gevreesd hebt, en daardoor het misnoegen van de Heere op uw hals gehaald, van voor uw aangezicht verdelgen, dat gij hen overwint en erfelijk bezit. Bovendien is ook voor een zichtbare aanvoerder gezorgd, wanta) Jozua zal voor uw aangezicht 1) overgaan, zoals de HEERE gesproken heeft.

a) Deuteronomium. 3:28 Numeri. 27:18

1) Onder dezelfde uitdrukkingen wordt te kennen gegeven, dat de Heere en dat Jozua voor het volk zullen heentrekken, en dit zonder twijfel, omdat in de veelbetekende, zegen voorspellende naam van Jozua en in zijn goddelijke roeping tot het ambt, dat hij zou bekleden, het onderpand van de leiding van de Heere zelf gegeven was..

4. En de HEERE zal hun, de volkeren van Kanaän doen, zoals Hij aan Sihon en Og, koningen van de Amorieten, en aan hun land gedaan heeft, die Hij verdelgd heeft (Deuteronomium. 2:31 vv. Numeri. 21:21 vv.).

5. Wanneer hen nu de HEERE voor uw aangezicht zal gegeven hebben, dan zult gij hun doen naar alle gebod, dat ik u geboden heb, d.i. hen verbannen en hun geen kwartierschenken, veel minder met hen in verbintenis treden (Deuteronomium. 7:2).

6. Weest sterk en hebt goede moed, en vreest niet, en verschrikt niet voor hun aangezicht; want het is de HEERE, uw God, die met u gaat; a) Hij zal u niet begeven, noch u verlaten.

a) Jozua. 1:5 Hebr.13:5

7. En Mozes riep Jozua en zei tot hem voor de ogen van geheel Israël: Zijt sterk en heb goede moed! want gij zult met dit volk ingaan in het land, volgens het woord van de Heere, in het land, dat de HEERE hun vaderen gezworen heeft, hun te zullen geven; en gij zult het hun doen erven, anders: gij zult het onder hun delen.

8. De HEERE nu is degene, die voor uw aangezicht gaat, Die zal met u zijn; Hij zal u niet begeven, noch u verlaten; a) vrees niet, en ontzet u niet.

a) Jozua. 1:9

Het "vrees niet" moet het wachtwoord zijn: zoals van de gemeente van God in het algemeen, zo ook in het bijzonder dat van haar aanvoerders, die dikwijls in verzoeking zijn niet alleen hun vijanden, maar ook hun eigen volk te vrezen. De vrees voor het eigen volk, uit welke valse toegevendheid, de gevaarlijkste ondeugd van onze vorst ontspruit, is beslist de verderfelijkste..

Mozes moedigde Jozua aan, en Jozua was er wel ver van dit als een belediging op te vatten, of dat men zijn moed in twijfel trok-terwijl wij toch soms trotse geesten vinden, die afgunstig aansporingen en opwekkingen als verwijten en aanmerkingen opvatten. Maar Jozua is ermee gediend, dat een Mozes hem opwekt, om sterk en vol goede moed te zijn.

9. En Mozes schreef deze wet en gaf ze, na de aanspraak aan het volk en aan Jozua, van de priesters, de zonen van Levi, die de Ark van het Verbond van de HEERE droegen, a) en aan alle oudsten van Israël, 1) zonder het hun nu juist in zijn geheel over te geven (vs.24); veel meer kwam het hem in het begin slechts daarop aan, om de priesters en de oudsten op hun plicht te wijzen, daar zij als geestelijke en wereldlijke volksvoorgangers voor de bewaring van de wet en voor het behoud en de verbreiding van haar kennis onder het volk hadden zorg te dragen.

1) Het boek van de wet heeft Mozes bij de Levieten gedeponeerd ter bewaring, ongetwijfeld om hen het ambt van ouderling op te leggen. Want, ofschoon eenvoudig verhaald wordt, dat hun wordt bevolen, om in het zevende jaar het boek, in aanwezigheid van het volk voor te

lezen, toch is het gemakkelijk na te gaan, dat zij tot voortdurende verkondiging van de wet zijn verkoren. Het zou toch ongerijmd zijn geweest, de wet in al die zeven jaren als begraven te laten liggen en geen woord over haar voort te brengen. Vervolgens zou dan het aanhoren ervan, door zo grote menigte, onvruchtbaar zijn geweest en de herinnering eraan spoedig uitgewist. Kortom, de vrucht van deze ceremonie zou van weinig betekenis zijn geweest, indien de overige tijd de Levieten zich stil hadden gehouden en in het gehele land over de dienst van God niets werd gehoord. Hierop zag dan ook de plechtige afkondiging, welke in het jaar van de vrijlating plaats had, opdat het volk dagelijks naar de regel om God te dienen zou vragen bij de Levieten, die uitverkoren waren tot "wachters van de Wet," opdat zij alle tijden zouden voortbrengen, wat nuttig was, om bekend te worden. Hier wordt ons als in een spiegel vertoond, wat Paulus zegt (1 Tim.3:15), dat de kerk van God is "de pilaar en vastheid van de waarheid", omdat zij de zuiverheid van de leer door de dienst van de herders in de wereld ongeschonden tevoorschijn brengt, zodat omgekeerd spoedig de godsdienst ten ondergaat, indien de zuivere prediking van de leer moet wijken. Daarom beveelt Paulus elders (2 Tim.2:2), dat de goede leer, waarvan hij een dienaar was, door Timótheüs aan getrouwe mensen zou worden toevertrouwd, die geschikt waren om anderen te leren. Allereerst is daarom het er wel voor te houden, dat bij de Levieten het wetboek als de geheime schatkamer van het geloof is geweest, opdat het volk door hen zou worden onderwezen in wat recht was. Maar dat hij de oudsten er bijvoegt is niet overbodig. Want ofschoon aan hen niet de bevoegdheid was gegeven, om te leren, nochthans waren zij aan de Levieten als helpers toegevoegd, opdat zij de kennis van de wet zouden vermeerderen en niet toelaten, dat zij bespot werd..

De bedoeling van de voorlezing om de zeven jaren is daarom, dat het volk in zijn geheel gedurig zou herinnerd worden aan de wet, met de wet bekend zou blijven. De Levieten waren intussen geroepen, om aanhoudend het volk in de wet te onderwijzen. Dat ook aan de oudsten het boek wordt gegeven is tevens, opdat zij als hoofden van de verschillende stammen met de aanwezigheid van het boek zouden bekend zijn..

Ongetwijfeld werd aan iedere stam ook een handschrift gegeven. "In geval van twijfel kon het gehele volk de toevlucht nemen tot het heiligdom, waar handschriften in een kist naast de ark van het verbond geborgen waren." Hier werden ze meermalen gevonden en uiteindelijk ook door Titus bij de eind-verwoesting van de tempels..

10. En Mozes gebood hun, zeggende: Na zeven jaar, op de gezette tijd van het jaar van dea) vrijlating, op het feest van de b) loofhutten.

a) Deuteronomium. 15:1 vv.; zie Le 25.7 b)Leviticus. 23:33-43

11. Als geheel Israël zal komen, om te verschijnen voor het aangezicht van de HEERE, uw God, in de plaats, die Hij zal verkoren hebben, zult gij deze wet voor geheel Israël uitroepen voor hun oren;

12. Vergadert dan het volk, de mannen, en de vrouwen, en de kinderen, en uw vreemdelingen, die in uw poorten zijn; opdat zij horen, en opdat zij leren, en vrezen 1) deHEERE, uw God, en waarnemen te doen alle woorden van deze wet.

1) Vrezen in de zin van: eren, de hoogste eerbied en de meeste achting voor Hem hebben..

13. En dat hun kinderen, die het niet geweten hebben, die de wet niet kennen, horen en leren, om te vrezen de HEERE, uw God, al de dagen, die gij leeft, op het land, waarnaar gij over de Jordaan zijt heengaande, om dat te erven.

Tot dit lezen werd op de eerste dag van het feest van de loofhutten een gestoelte opgericht in de voorhof van de mannen van Israël; want men oordeelde dit niet te moeten uitstellen tot de laatste dag van het feest, omdat hier gezegd wordt, als geheel Israël zal komen om te verschijnen voor het aangezicht van de Heere, uw God, en niet als het zal vertrekken, zoals de Joden aanmerken. Terwijl de koning (in het algemeen hij, die op die tijd de hoogste waardigheid bekleedde) tot die stoel opging, nam de dienaar het boek van de wet, en gaf het aan de overste van de synagoge; deze reikte het over aan de sagan of stedehouder van de Hogepriester; de sagan op zijn beurt aan de Hogepriester, en deze gaf het de koning, die zich vervolgens neerzette tot lezen..

Een geval van uitvoering van dit voorschrift wordt bericht in Nehemiah. 8:18; men las volgens deze gebeurtenis dagelijks, van de eerste feestdag tot de laatste, in het wetboek van God, d.i. men las bepaalde gedeelten uit de pentateuch, die van bijzonder gewicht waren. Josephus geeft ons vele bijzonderheden ook van het lezen op een katheder, die toen ter tijd in gebruik schijnt te zijn gekomen; op de tweede dag moest de koning enige gedeelten van Deuteronomium. lezen (Deuteronomium. 1:1-6; 4:11,13 vv.; 14:22 vv.; 26:12; 17:14 vv. hoofdstuk 27 en 28)

II. Vs.14-23. Hierop worden Mozes en Jozua ontboden voor de tent der samenkomst, omdat de Heere hun nog een woord wil toevoegen, en dan nog een woord spreken tot zijn opvolger in het ambt (vs.14,15): Een woord aan hem-want hij moet de kinderen van Israël een lied leren, dat in de dagen van afval en ongeluk een getuigenis zij voor de Heere onder de kinderen van Israël (vs.16-21); en een woord aan Jozua-want die heeft tot onverschrokken en gemoedigde uitvoering van het hem toevertrouwde ambt de verzekering nodig van goddelijke bijstand (vs.23). Nog op hetzelfde ogenblik komt Mozes het hem gegeven bevel na, en schrijft uit de volheid van zijn geest een lied, het lied van de getuigenis (vs.22).

14. En de HEERE zei tot Mozes, toen deze zich opnieuw teruggetrokken had uit de volksmenigte: Zie, uw dagen zijn genaderd, het uur is daar, om te sterven; roep Jozua, en stelt u in de tent der samenkomst, dat Ik hem bevel geef 1) volgens de a) wijding, die Ik hem door uw mond hebmeegedeeld. Zo ging Mozes, en Jozua, en zij stelden zich in de tent der samenkomst.

a)Numeri. 27:15-23

1) In het Hebreeuws Wehithjtsbo, d.i. hem te ordenen, of wat hetzelfde is, hem in zijn ambt te bevestigen. Het ogenblik is nu gekomen, dat Mozes terugwijkt en Jozua op de voorgrond treedt..

15. Toen verscheen de HEERE in de tent, in de wolkkolom, evenals bij Numeri. 11:5; 12:5; en de wolkkolom stond boven de deur van de tent.

15. Toen verscheen de HEERE in de tent, in de wolkkolom, evenals bij Numeri. 11:5; 12:5; en de wolkkolom stond boven de deur van de tent.

16. En de HEERE zei tot Mozes: Zie, gij zult slapen met uw vaderen: en dit volk zal opstaan, zijn eigenlijke nog geenszins overwonnen aard, die slechts neergedrukt was, weer tevoorschijn laten komen, en nahoereren de goden van de vreemden van dat land, waar het naar toe gaat, in het midden hiervan; de Baäls en Astheroths, en het zal Mij verlaten, en vernietigen Mijn Verbond, dat Ik hiermee gemaakt heb.

16. En de HEERE zei tot Mozes: Zie, gij zult slapen met uw vaderen: en dit volk zal opstaan, zijn eigenlijke nog geenszins overwonnen aard, die slechts neergedrukt was, weer tevoorschijn laten komen, en nahoereren de goden van de vreemden van dat land, waar het naar toe gaat, in het midden hiervan; de Baäls en Astheroths, en het zal Mij verlaten, en vernietigen Mijn Verbond, dat Ik hiermee gemaakt heb.

17. Zo zal Mijn toorn op die dag tegen hen ontsteken, en Ik zal hen verlaten, en Mijn aangezicht van hen verbergen, dat zij ter spijze 1) a) zijn, en vele kwaden en benauwdheden zullen hen treffen; dat het op die dag zal zeggen, onderzoekende de oorzaak van al hun rampen: Hebben mij deze kwaden niet getroffen omdat mijn God in het midden van mij niet is?

a)Hoofdstuk 7:19 Numeri. 14:9

1) In het Hebreeuws Léëcool, d.i. tot vertering. De zin is deze, dat God het volk zo met Zijn genade zal verlaten, dat het geheel en al als volk verteerd wordt..

18. Ik dan zal Mijn aangezicht op die dage geheel verbergen, omdat dit gissen en vorsen nog ver verwijderd is van ware boete; Ik zal het verbergen om al het kwaad, dat het volk gedaan heeft; want het heeft zich gewend tot andere goden.

19. En nu schrijft u Mozes en Jozua dit lied, en leert het de kinderen van Israël, legt het in hun mond; opdat dit lied Mij tot getuige zij tegen de kinderen van Israël.

20. Want Ik zal dit volk inbrengen in het land, dat Ik zijn vaderen gezworen heb, vloeiende van melk en honing, en wanneer het in het volle genot van al deze dingen in het vervolg zal eten, en verzadigd, en vet worden, dan zal het zich wenden tot andere goden, en hen dienen, en zij zullen Mij tergen, en Mijn Verbond vernietigen (Deuteronomium. 8:7-20).

21. En het zal geschieden, wanneer vele kwaden en benauwdheden het zullen treffen, dan zal dit lied als een laatste hulpmiddel voor zijn aangezicht antwoorden tot getuige, 1) openlijk als een getuige voor mij optreden, die tegenover u voor Mijn recht optreedt en u te woord staat op uw klachten of twijfelvragen Mij aangaande; het zal in Mijn plaats tot u spreken, wanneer gij op niets meer acht geeft. Ziet, Ik heb het u gezegd, want het zal uit de mond van zijn nageslacht 2) niet vergeten worden; omdat Ik weet zijn gedichtsel, dat het heden maakt, voordat Ik het inbreng in het land, dat Ik gezworen heb; hoe zij namelijk nog ver van hartgrondig zich aan Mij overgeven, maar zozeer tot afval geneigd zijn, dat zij slechts op de gelegenheid wachten, om Mijn Verbond te kunnen laten varen.

1) Indien het lied hun afval niet verhinderde, zo zou het echter veel kunnen toebrengen, om hen berouw te doen krijgen en hen van hun afval terug te leiden; wanneer hun benauwdheden over hen zou gekomen zijn, zou dit lied niet vergeten worden, maar zou hen verstrekken tot een spiegel, waarin zij hun aangezichten konden beschouwen, ten einde zich te vernederen en tot Hem weer te keren, van wie zij waren afgeweken..

2) Zo'n lied, wanneer het eenmaal overgegaan is in de mond van het volk, wordt niet spoedig ontrukt aan het volksbewustzijn, maar, voortgeplant van geslacht tot geslacht, doet het zich tot zelfs bij de laatste nakomelingen horen als waarschuwende stem. En een waarschuwende stem, die de wet met haar geboden, beloften en dreigingen altijd weer in het geheugen roept, kon Israël bij zijn aard en toestand zeer goed gebruiken..

22. Zo schreef Mozes dit lied, zo vol majesteit, omdat het uit de mond van de Heere zelf vloeide, op die dag, en hij leerde het vervolgens, na de oudsten en ambtslieden van het volk weer rondom zich verzameld te hebben (vs.28), de kinderen van Israël, door middel van dezelfde oudsten en ambtslieden.

Het schijnt, omdat dit lied als een getuigenis voor de volgende geslachten van veel gewicht moest worden geacht, dat Mozes het eerst opschreef en het daarna plechtig zong voor de oren van het volk (Deuteronomium. 32:44). Hiermee gaf Mozes een voorbeeld, dat door de profeten bij vele van hun profetieën is nagevolgd die men zich wel op dergelijke wijze handelend heeft voor te stellen..

Het heeft waarlijk niet aan God gelegen, als het Verbond gebroken is; God heeft handhaving daarvan gewild; Israël is vet geworden, Jeschurun sloeg achteruit, verbrak de teugels en keerde zich af. Dit lied is hulp- en redmiddel. Dit lied zal hen wijzen op hun grote schuld, maar ook op de trouw van hun Verbondsgod..

23. En Hij, de Heere, nadat Hij aan Mozes bevolen had, niet alleen om een lied te vervaardigen, maar het ook ingegeven had, gebood Jozua, de zoon van Nun, die hierbij aanwezig geweest was, die voor het eerst met Mozes op gelijke lijn gestaan had voor het aangezicht van de Heere, terwijl Hij zich nu ook rechtstreeks tot hem wendde, en zei: Zijt sterk en heb goede moed! want gij zult de kinderen van Israël brengen in het land, dat Ik hun gezworen heb; en wees niet bezorgd, hoe gij dit doen zult, want Ik zal met u zijn.

"De toespraak: "Zijt sterk en heb goede moed" is voor Jozua evenals het laatste woord uit Mozes' mond (vs.8), het eerste in de mond van de Heere Jozua 1:6)

III. Vs.24-29. Teruggekeerd van de tent der samenkomst, waar de Heere met hen en Jozua gehandeld heeft, volmaakt Mozes zijn wetboek, wat het gedeelte betreft, dat bij de toespraak aan priesters en oudsten (vs.9 vv.) nog daaraan ontbrak. Daarop geeft hij het de priesters over tot bewaring aan de zijde van de Verbondsark, en draagt hun op de oudsten van de stammen en de ambtslieden voor hem te verzamelen, om het door hem vervaardigde lied aan te horen.

24. En het geschiedde, als Mozes voleindigd had de woorden van deze wet, de thora, of onderwijzing, aan wier nauwkeurige en algehele volmaking hem zoveel gelegen was tot heil van Israël, te schrijven in een boek, in het reedsbij de uittocht uit Egypte aangevangene (Ex.17:14), en reeds tot Deuteronomium. 30:20 klaar gemaakte boek, terwijl hij nog daartoe voegt het gedeelte hoofdstuk 32:1-32,43 (zie "De 32.44), totdat zij vertrokken waren, totdat het boek van de wet voltooid was.

25. Zo gebood Mozes de Levieten, de priesters, kinderen van Levi (vs.9), die de Ark van het Verbond van de HEERE droegen, zeggende:

26. Neemt dita) wetboek en legt het aan de 1) zijde van de Ark van het Verbond van de HEERE, uw God, dat het aldaar zij tot getuige tegen u, tegen Zijn volk Israël.

a) 2 Koningen. 22:8

1) Aan de zijde van de Ark. Vele oude archeologen hebben gemeend, dat er aan de Ark een soort bijkistje gemaakt is, waarin dan dit wetboek zou bewaard zijn. O.i. ten onrechte. De uitdrukking wil eenvoudig zeggen, aan de zijde van de wet, die in de ark bewaard werd, omdat dit wetboek nadere uitbreiding en verklaring is geweest..

In 1 Samuel. 6:8; 11:15 heeft het kastje aan de zijde van de verbondsark, waarin de Filistijnen hun schuldoffer, de gouden kleinoden leggen, eigenlijk het bepalende artikel bij zich, hoewel er in onze vertaling "een koffertje" staat. Vandaar stellen de oude archeologen, b.v. Lundius, het voorwerp, waarin de Thora bewaard werd voor, als een soort "bijkoffertje" van de ark des verbonds, en zij zaten er niet ver vandaan. Aan de zijde van de verbondsark, niet zoals de beide stenen tafels, daarin moest de Thora bewaard worden, omdat zij alleen een commentaar (verklaring) is van de Dekaloog, terwijl deze Gods eigen werk is.

27. Want ik ken uw weerspannigheid en uw harde nek. Ziet, terwijl ik nog heden met u leef, zijt gij weerspannig geweest tegen de HEERE, hoeveel temeer zult gij dit zijn na mijn dood! 1)

1) Mozes spreekt niet van de zonde tegen hem, maar van die tegen hun God. Hij kent zijn volk, en hij weet, dat het niet zal staande kunnen blijven, maar dat het tegen de Heere zal overtreden. Tot waarschuwing en vermaning spreekt hij alzo..

28. Vergadert tot mij al de oudsten van uw stammen, en uw 1) ambtslieden, als vertegenwoordigers van het volk; dat ik voor hun oren deze woorden spreek, die mij de Heere gegeven heeft, en daarin tegen hen de hemel en de aarde tot getuigen neem (Deuteronomium. 21:1; 4:26; 30:19).

1) Soterim (ambtlieden) waren slechts dienaars van de oudsten of rechters. Zie Exodus. 5:14 Deuteronomium. 1:15; 16:18.

Het werk van de Soterim was, toe te zien, dat het vonnis, dat de rechters uitgesproken hadden, volbracht werd; en de mensen tot gehoorzaming daaraan te noodzaken.

29. Want ik weet, dat gij het na mijn dood zeker zult verderven door slechte handelwijzen, en afwijken van de weg, die ik u geboden heb. Dan zal u dit kwaad in hetlaatste der dagen, ten einde al uw snoodheden, ontmoeten, wanneer gij zult gedaan hebben, wat kwaad is in de ogen van de HEERE, om Hem door het werk van uw handen, nl. de afgoden, tot toorn te verwekken, door u namelijk te bezondigen aan dat grote gebod: Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.

IV. Vs.30-32:47. Voor de verzamelde gemeente-de oudsten en de ambtslieden-draagt Mozes nu met behulp van Jozua zijn lied voor, en besluit de voordracht met zijn laatste aanmaning aan Israël, om Gods geboden trouw op te volgen; want daarop toch berust hun voorspoed en hun bestaan in het land, waar zij naar toe gaan, om dat te erven.

30. Toen, terwijl de priesters het hun opgedragene waarnamen, sprak Mozes, voor de oren van de gehele gemeente van Israël, die in zijn vertegenwoordigers voor hem verzameld was, de woorden van dit lied, totdat zij voltrokken waren.

HOOFDSTUK 32.

MOZES' LIED EN LOFZANG.

1. Neig de oren, gij hemel! en ik zal spreken; en de aarde hoort de redenen van mijn mond, want wat ik nu zal verkondigen en betuigen betreft u beide, hemel en aarde; dßßr zowel als hier zijn geestelijke wezens, waarvoor de Heere Zich in Zijn waarheid en trouw wil verheerlijken.

2. Mijn leer, woordelijk: wat ik ontvangen heb, wat de Heere mij geleerd heeft om het op mijn beurt anderen te leren, druipe als een regen; mijn rede vloeie als een dauw; als een stofregen op de grasscheutjes, en als druppels op het kruid Jesaja 55:10 Job 29:22 vv.).

De toehoorders vergelijkt hij bij het gras en het kruid Jesaja 40:6); want evenals regen en dauw de weide vervrolijken, zodat de bloemen en het gras naar de wens en genoegen van allen welig wassen en tieren, evenzo verkwikt Gods woord de harten en de gewetens, en waar die regen neervalt, is het niet zonder verbetering en vrucht..

Men zou kunnen vragen, hoe toch het vooruitzicht, dat de woorden van de zanger evenzeer bevruchtend zullen werken op hart en gemoederen, als de regen en de dauw op het kruid van het veld, te rijmen is met de betuiging van hun harde zin en van de straf, die hen treffen zou. Het juiste antwoord is wel dit, dat alle goddelijke spraak vruchtbaar is, en dus de strenge straffende taal nooit tevergeefs is, en dat zij steeds gemoederen vindt, die vroeger of later haar als een weldaad leren kennen.

3. Want ik zal een lied aanheffen, waarmee allen, die het horen, moeten instemmen; ik zal de Naam van de HEERE uitroepen; geeft onze God grootheid! 1) (Openb.14:7)

1) Niet alleen wil Mozes zelf de grootheid van de Heere Heere groot maken, ook vordert hij dit van degenen, die hem horen. Het is hem te doen, zoals ook uit het volgende vers blijkt, om de eer van Gods Naam groot te maken. En dit om drie redenen: 1e. omdat Hij het waard is; 2e. om Israël in de schuld te doen vallen, en 3e. opdat ook Zijn gerichten zouden gebillijkt en goedgekeurd worden, die over de zonde en de afval van het Verbondsvolk zouden gaan..

4. Hij is dea) Rotssteen, 1) die nimmer wankelt, noch wijkt en allen, die tot Hem vluchten, in veiligheid brengt, wiens werk volkomen is; want al zijn wegen zijn gericht. 2) God is waarheid, trouw en Zijn woorden en beloften nakomende, en is geen onrecht, zoals de mens in zondige dwaasheid en verderfelijke oproerigheid Hem soms beschuldigt, als Zijn wegen, hard en onbillijk als soms schijnen, hem niet bevallen; nee, maar rechtvaardig en recht is Hij, want Hij gaat door op de weg van het recht, gegrond op Zijn heiligheid en liefde, en laat zich daarvan niet af brengen door menselijke tegenspraak en tegenbedenking.

a) 2 Samuel. 22:3,32 Psalm. 19:15 Psalm. 71:3; 31:3

1) Als Gods Onveranderlijkheid op dichterlijke wijze bezongen wordt, dan wordt God altijd met de Rotssteen vergeleken, omdat de rotssteen onveranderlijk blijft, al waaien de stormwinden, al zwepen de golven er tegenaan. De rots blijft, zo ook God, de Heere, in de hoogste volkomenheid..

2) Gericht wil hier zeggen: Voorzichtig en rechtvaardig, of voorzichtigheid en rechtvaardigheid..

5. Hij 1) heeft het tegen Hem verdorven, het zijn zijn kinderen niet, de schandvlek is hun; 2) zij zijn kinderen van schande geworden; het is een verkeerd en verdraaid geslacht, daarom kan Hij, hoewel Zijn hart vanliefde gloeit, hen niet meer als Zijn kinderen behandelen, maar moet hen, Zijns ondanks, aan het gericht prijsgeven.

1) Hij, nl. het van God afgevallen volk. Na de aanhef, waarin Mozes hemel en aarde bezweert hem te horen, en zijn rede een goede ingang en heilrijke werking toewenst, omdat hij van zins is de naam van de Heere te loven, waarmee de gehele wereld moet instemmen (vs.1-3), komt hij al dadelijk tot het eigenlijke thema van zijn lied: Jehova is onberispelijk en rechtvaardig in Zijn verhouding jegens Israël, ook als het met ongeluk en benauwdheden bezocht wordt; maar wel heeft Israël door zijn afval zware schuld op zich geladen (vs.4,5). Het lied beschouwt dus reeds in de aanvang die tijd, waarvoor het volgens Goddelijke wil Hem een getuige zal zijn onder de kinderen van Israël (hoofdstuk 31:16 vv.), en verplaatst zich zo levendig in die toekomst, alsof die reeds werkelijk aanwezig was. In verdere uitwerking van dit thema wordt eerst aan Israël zijn ondank en zijn zonde tegen de Heere voorgehouden (vs.6-18), vervolgens de straffen, die het daardoor op zich laadt en in het bijzonder zijn verwerping van voor het aangezicht van de Heere beschreven, waarbij de Heere alleen wegens de vijanden het niet tot het uiterste, tot algehele vernietiging komen laat (vs.19-27). Zo’n ondergang nu had Israël door zijn dwaasheid en onverstand wel verdiend; toch zijn de boosheid en verkeerdheid aan de kant van de volkeren, die Israël moeten tuchtigen, nog groter en lokken strafgerichten uit, die op hun tijd de volkeren treffen, en het volk van God aan hun handen zullen ontrukken, opdat Hij, de Heere, het laatste opnieuw in genade aanneemt (vs.28-43)

2) De schandvlek is hun. Beter vertaling is o.i., zij zijn hun een schandvlek, nl. voor de kinderen van God, Israël, van God afgevallen, wil de man Gods zeggen, vertoont niet het beeld van de kinderen van God, het is integendeel een schandvlek voor het volk van God, omdat de wereld immer het ware geslacht beoordeelt naar degenen, die wel Israël heten, maar zich geen Israël betonen..

6. Zult gij dit de HEERE vergelden, gij dwaas en onwijs volk! Is dit uw dank! Is Hij niet uw Vader, a) die u verkregen 1) heeft door u met moeite uit Egypte te verlossen en u als kind op te nemen, die u tot volk gemaakten u bevestigd heeft, u tot een vast geheel verenigd heeft, door u te begiftigen met Zijn woord en Zijn wet?

a)Jesaja. 63:16; 64:8 Mal.2:10

1) Hij maakt hen indachtig de verplichtingen, die God hen opgelegd had, om Hem te dienen en om Hem aan te hangen. Hij was hun Vader geweest. Hij had hen verkregen. Hij had hen gemaakt. Hij had zijn weldadigheid aan hen bevestigd en aan hen vernieuwd. Hij had hen gevoed. Hij had hen gedragen. Hij had hen opgekweekt. Hij had hun zonden verdragen. Hij had hun zeden verdragen. Hij had hen gekocht. Hij had zeer vele wonderwerken ten koste gelegd aan het leiden van hen uit het diensthuis van Egypte en Hij had mensen in hun plaats gegeven en volken in plaats van hun ziel Jesaja 43:4)

7. Gedenk aan de dagen van ouds, van af de zondvloed, merk op de jaren van elk geslacht, 1) vraag uw vader, die zal het u bekend maken, uw ouden, en zij zullen het u zeggen, hoe Hij reeds toen u in het oog heeft gehad en voorzorgen genomen heeft ten dienste van uw uitverkiezing (Genesis 9:25 vv.; 11:6 vv.).

1) Eigenlijk de jaren van geslacht en geslacht, d.i. de jaren, die elk geslacht doorleefd heeft, sinds God Israël uit Egypte had gevoerd..

8. Toen de Allerhoogste aan de volken de erfenis uitdeelde, door hen zelf te verdelen en over de aarde te verspreiden, toen Hij Adams kinderen, de mensenkinderen van elkaar scheidde, door de Babylonische spraakverwarring, heeft Hij de gebieden van de volken, omdat Hij vantevoren zag welke plaats ieder beslaan zou a) gesteld naar het getal van de kinderen van Israël, d.i. bakende de landen van de overige volken zó af, dat Hij voor het toekomstige Israël een erfeel in het vooruitzicht had, namelijk het land Kanaän in die omvang, die het getal en de grootte van Israël zou eisen (Genesis 15:18 vv.).

a)Hand.17:26

De Septuaginta heeft in vs.8 in plaats van: "naar het getal van de kinderen van Israël" vertaald: "naar het getal van de engelen van God" op grond van de reeds toen bij de Joden gewortelde mening, dat God aan ieder volk op zichzelf engelen gegeven heeft tot voorstanders en beschermers, maar voor Zich zelf Israël gehouden heeft tot regering en besturing (Dan.10:13,20 vv.; 12:1). Aan de andere kant evenwel berekenden ook de Joden op grond van de Hebreeuwse tekst het getal van de heidenvolken (Genesis 10) op zeventig, omdat het getal van hun stamvaders zo groot was geweest. De zin van deze plaats is echter veel meer de hier boven aangegeven. "Want Lot, en in hem Moab en Ammon, moesten zich, in plaats van in Kanaän zelf, ter zijde daarvan vestigen. Ismaël moest zich in het zuidoosten, Edom in het zuiden vestigen; ja, zelfs moest Moab nog kort vóór de aankomst van Israël plaats maken voor de Kanaänitische Amorieten ten noorden van de Arnon. Wat de Heere vervolgens schijnbaar voor Kanaän deed, deed Hij in waarheid reeds in aanmerking van het getal van de kinderen van Israël, waarom dan ook zonder twijfel Genesis dit zo ijverig te boek stelt. In het algemeen is tenslotte toch alles, wat Hij voor de wereld en de wereldsgezinden gedaan heeft, met genadige wijze voorbeschikking voor de Zijnen ondernomen. De Zijnen moeten tenslotte alles erven en de roof wegdragen; want de zachtmoedigen zullen het aardrijk erven..

Met heel de ordening van de wereld heeft God zich dit doel voorgesteld, om voor Zijn uitverkoren volk zorg te dragen..

9. a) Want het deel van de HEERE is zijn volk. Jakob is het snoer van zijn erfgoed,1) het erfdeel dat Hem met het meetsnoer is toegemeten.

a) Deuteronomium. 7:6; 10:15 Ex.19:5

1) Hiermee wil hij zeggen, dat Israël het bijzonder erfdeel van God is, het erfdeel, dat Hem op bijzondere wijze is toegemeten. Snoer van zijn erfgoed. Eigenlijk het toegemeten land. Land staat dan hier voor het volk, dat het land bewoont. Wel wordt God, de God van de gehele aardbodem genoemd, maar in het bijzonder is God, de God van Zijn Kerk..

10. Hij vond hem, Jakob, d.i. Israël, in een land van de woestijn, 1) en in een woeste, van levensmiddelen ontblote, huilende wildernis; wier eenzaamheid door het huilen van het wild gedierte afgewisseld wordt; Hij voerde hem rondom, Hij onderwees hem door de wet, Hij bewaarde hem als zijn oogappel. (Psalm. 17:8 Spreuken. 7:2).

1) De grond, waarom Mozes de bevrijding uit de slavernij van Egypte evenmin aanroert als de doortocht door de Rode Zee, is deze, dat hij geen geschiedkundige opsomming wil leveren van Gods daden aan en voor Israël, maar slechts wil schilderen hoe Israël zich in de meest hulpeloze toestand bevond, toen de Heere zich van zijn erbarmde om het uit de troosteloze toestand, waarin het had moeten omkomen, in het bezit te stellen van het rijk gezegend land Kanaän..

Egypte wordt hier met een woestijn vergeleken, omdat Israël zich toen in een verschrikkelijk ellendige toestand bevond, te midden van een volk, dat, als het wild gedierte, het op zijn ondergang toelegde, als een volk van slaven, dat alle beschutting van de wet ontbeerde. Door de volgende woorden: In een woeste, huilende wildernis wordt hun toestand nog als erger geschilderd..

"Israël, uit zijn slavernij bevrijd en een zelfstandig volk geworden, begint zijn bestaan zonder hoegenaamd enige bezitting, zonder hulp en beschutting in de woestijn; daar vindt de Heer het als een ronddolend schaap in de woestijn, vol huilende, woeste dieren; daar neemt Hij zijn leiding op zich; geeft het door de wet een geordend bestaan, en bewaart het als Zijn oogappel.".

11. Zoals een arend zijn nest, zijn jongen, opwekt, en om hen bij de eerste pogingen om te vliegen bij te staan, over zijn jongen zweeft, en als ze moe worden zijn vleugels uitbreidt, ze neemt en ze draagt op zijn vlerken (zie "Ex 19.4).

12. Zo leidde hem de HEERE alleen; Zijn doel tegemoet, nl. de inname van het beloofde land, en er was geen vreemd God met Hem; Hij behoefde voor dit werk van de uitleiding geen hulp van afgoden; Hij, en Hij alleen heeft die wonderenverricht.

13. Hij deed hem rijden op de hoogten 1) van de aarde, zodat bij alle machten, die hem bij het in bezit nemen van het land konden weerstand bieden, vertrad; en Hij voedde hem, dat hij at de inkomsten van het veld; en Hij deed hem honing zuigen uit de steenrots, en olie uit de kei van de rots; 2) omdat Hij zelfs de onvruchtbaarste gedeelten van het land voor hem vruchtbaar maakte aan de kostelijkstevoortbrengselen.

1) Wie de hoogten had ingenomen, was bezitter van het land. Hier wordt dus gedoeld op het in bezit nemen van landen en plaatsen, welke aan hun vijandige volken toebehoorden..

2) Aan dit beeld ligt de zaak ten grondslag, dat Kanaän rijk is aan wilde bijen, die in rotskloven hun honing bereiden; en aan olijfbomen, die steenachtige plaatsen voor hun groei verkiezen..

14. Boter van koeien, en melk van klein vee, met het vet 1) van de lammeren en van de rammen, die in Bazan weiden, dus van de schoonste en welgevoedste, en van de bokken, van dezelfde voortreffelijkheid, met het vette van de nieren van tarwe; d.i. met de fijnste tarwebloem; en het druivebloed, reine wijn, hebt gij gedronken. 2)

1) Ook hier onder vet te verstaan, het beste van lammeren en rammen..

2) De zin van de beide verzen 13 en 14 is deze: Over alle beletselen heen voerde de Heere Zijn volk Israël Kanaän binnen en stelde het daar in het volle bezit van de rijke goederen van dit land..

15. Als nu Jeschurun, 1) Jakob, vet werd zo sloeg hij achteruit; zoals een weelderig geworden stier, die het juk niet meer dragen wil (gij zijt vet, gij zijt dik, ja met vet overdekt geworden, overmoedig door alle die weldaden!) en hij liet God varen, 2) die hem gemaakt heeft, a)en versmaadde de Rotssteen van zijn heil, de Rotssteen waarop zijn heil zo vast rustte.

a)Deuteronomium. 31:20

1)Jeschurun, een naam, waarmee het volk Israël ook in hoofdstuk 33:5 (zie De 33.5) en 26, als ook in Jesaja. 44:2 wordt genoemd. In de beide laatste plaatsen heeft Luther reeds deze verklaring, die nog niet door uitleggers van de huidige tijd overtroffen is: "de rechtvaardige", en wel wordt Israël zo genaamd, omdat het door Jehova zijn God, die zelf rechtvaardig en vroom heet, daartoe geroepen is om Hem te dienen in heiligheid en gerechtigheid, en een volk vol zuivere rechtvaardigheid te zijn (Numeri. 23:10)

De naam "Rechtvaardige" in plaats van Israël stellende, daarmee verwijt hij hen op ironische wijze, dat zij van de "rechtheid" zijn uitgevallen en hun in het geheugen terug roepende, met hoeveel waardigheid zij versierd zijn, verwijt hij hen daarom des te scherper hun misdaad van trouweloosheid. Want elders (33:5,26) wordt Israël zonder verkeerde bedoeling met dezelfde erenaam vereerd, met het oog op zijn roeping, maar hier leert Mozes hen op een verwijtende wijze, hoezeer zij van hun ijver in godsvrucht zijn afgeweken, waartoe zij waren geroepen..

2) Een vette buik brengt geen vroomheid voort: hij waant zich veilig en acht God voor niets..

16. Zij hebben Hem tot ijverzucht a) verwekt door vreemde goden; door gruwelen van de afgoderij hebben zij Hem tot toorn verwekt.

a) Ex.34:16

17. Zij hebben aan de duivels, 1) de veldduivels a) geofferd, niet aan God; aan de goden, die zij niet kenden; van wie zij noch enige weldaad, noch zelfs enige openbaring ontvangen hadden: b) nieuwe, die vroeger niet geweest waren, en van nabij, eerst onlangs, gekomen waren, voorwelke uw vaders niet geschrikt hebben, maar die gij van de u omringende volken hebt overgenomen.

a) Zie Le 17.7 b) Deuteronomium. 11:28

1) Volgens dit woord kenschetst reeds het Oude Testament de afgodendienst als duivelsdienst 1 Corinthiers. 10:20 zie Ex 7.22).

Als men zich voor de geest roept, hoe de afgodendienst reeds in zijn ontstaan een rechtvaardiging en vasthouding van het ijdele en zinnelijke, als het hoogste en vereringswaardige, in zich omvatte, en hoe hij dan in zijn beelden, symbolen en gebruiken terugwerkend de ongoddelijke lust onderhield en sterkte, zo zullen wij de diepe waarheid in dit verwijt (dat nl. de afgoderij- en afgodendienst een duivels- en demonendienst is) erkennen. Slechts door de bewondering van de kunstwerken, die zich, in verbinding met de godsdienst van de Grieken, tot zo’n schoonheid ontwikkelden, zijn wij er maar al te zeer van verwijderd te erkennen, dat in iedere polytheïstische (= veelgodische) godsdienst een zondig element is, dat tevens de macht en de lust van de verzoekers en de boze geesten diende. Wij kunnen dit erkennen zonder aan de Griekse kunst, namelijk de beeldhouwkunst, onze bewondering te ontzeggen; want de echte kunst was de edele drijfveer van de ziel van de mensen, waarmee zij zich geleidelijk losrukte van de boze grondgedachte van materiële afgoderij, en het ideaal van het menselijke in de plaats daarvan stelde. Evenwel kon zij dit slechts in zoverre dat in de verering en uitoefening van de kunst, (alsof het menselijke, de geestelijk-zinnelijke persoonlijkheid van de mensen aan God gelijk en zelf God was) nog altijd een element van de verleiding zelfs in de heerlijkste vorm van de oude kunst overbleef. Wij Christenen hebben de taak om dit element door een beslissende, alles overwegende aanbidding van de God, die ons in Jezus Christus geopenbaard is, innerlijk te verwijderen, en zo onszelf te bewaren voor iedere identificatie (= gelijkstelling) van kunst en godsdienst. De kunst, hoewel zij naast de wetenschap het hoogst menselijke is, de losmaking van de menselijke geest van het aanklevende materiële en toevallige, is toch nog maar iets menselijks; en de mens is zowel wanneer hij voortbrengt, als wanneer hij iets in zich opneemt, nooit geheel vrij van zonde, en zo altijd vatbaar voor de verzoeking van de vader van de leugen.

18. De Rotssteen, die u gegenereerd heeft, hebt gij vergeten; en gij hebt in vergelheid gesteld de God, die u gebaard heeft.

Mozes spreekt, zoals tegen Israël vol ijver, zo tegen God vol innigheid "Ach, mijn hart zou mij kunnen breken van jammer, dat ik weet en nu en immer voor ogen heb, hoe gij de ware, levende God, de grote, onfeilbare troost, de allervaste burg en allersterkste rotssteen in alle aanvechtingen en noden, zonder welke gij niet een enkel ogenblik leven of blijven kunt door de duivel zo makkelijk te verlaten en schandelijk verachten zult, die u toen alleen, zoals een moeder haar kind, heeft gebaard en opgevoed.".

Met vs.18 keert Mozes terug tot de gedachte in vs.15 neergelegd, maar gebruikt ook deze woorden, om Israël te wijzen op zijn snode ondank, om hen te verwijten, dat het Hem vergat, Hem versmaadde (vs.19), die hen verwekt had..

In genereren en baren stelt Mozes hier voor, de vereniging van de vader- en moederlijke liefde van God..

19. Als het de HEERE zag, hoe Israël vreemde goden naliep, en de Heere, Zijn God, vergat, zo versmaadde Hij hen, uit toornigheid tegen zijn zonen en zijn dochters.

20. En Hij zei, besloot in Zijn toorn over de ontaarde kinderen: Ik zal Mijn aangezicht van hen verbergen; 1) Ik zal zien, wat hun einde zal wezen: a) op de weg, die zij ingeslagen hebben; want zij zijn een geheel verkeerd geslacht, eigenlijk een geslacht van verkeerdheden, kinderen, in wie geen trouw is.

a) Jesaja. 65:2

1) Dit betekent, dat de Heere Zijn genade en Zijn liefde aan hen zou onttrekken. Dan zou de Heere zien, dat hun ondergang en verderf het gevolg zou zijn van hun afval. Als de Heere God aan Zijn volk, ook aan Zijn geestelijk Israël, Zijn genade onttrekt, Zijn genadevolle leiding doet ontbreken, dan dwalen zij, dan worden zij verschrikt. Het is daarom dan ook, dat de dichter zegt: Toen Gij uw aangezicht verborg, werd ik verschrikt (Psalm. 30:8)

21. Zij hebben Mij tot ijver verwekt door hetgeen geen God is; door hun afgoden, die geen goden zijn; zij hebben Mij tot toorn verwekt door hun ijdelheden; woordelijk: door hun nietigheden of nieten, d.i. afgoden. Ik dan zal op Mijn beurt hen tot ijver verwekken, zal hen plagen door diegenen, die geen volk zijn, door een dwaas 1) volk zal Ik hen tot toorn verwekken. 2)Zoals zij Mij, de enige God beneden zulke goden gesteld hebben, diegezamenlijk Niet-god zijn, zo zal Ik ook boven hen, die tot nog toe door hun welgeordende, met de rechte geest bezielde samenhang met het volste recht op de titel van volk aanspraak konden maken, zulke volken voortrekken die het ene zowel als het andere een niet-volk 3) zijn(Ef.2:11 vv.), en zoals zij Mij door hun dwaasheid4) gekrenkt hebben, omdat zij Mijn werkelijke genade goederen verruilden voor de nietswaardigheden van de afgoderij, zo zal Ik op mijn beurt hen daardoor krenken, dat Ik de genadegaven, die zij versmaad hebben, 5) geef aan die dwaze heidenvolken, opdat zij aan die opnieuw leren zien, wat zij moedwillig verworpen hebben (Rom.10:19).

1) De heidenen worden hier een dwaas volk genoemd, omdat zij niet deelden in de Goddelijke openbaring, niet bestraald waren met het licht van de Goddelijke wijsheid..

2) Daardoor wil God Zijn volk tot ijverzucht en tot mismoedigheid verwekken, door een niet-volk, een volk van dwaasheid, d.i. daardoor dat Hij een niet-volk de Israëlieten voortrekt, als het Zijn genade schendt, de zegen, welke Israël heeft versmaad, aan een volk van dwaasheid meedeelt. De opname van de heidenwereld in het verbond van de Heere sluit in, de verwerping van het ongehoorzame Israël en de verwerping voleindigt zich in zware strafgerichten, waarin de goddelozen omkomen..

3) In de grond is ieder volk buiten het volk van God een niet-volk, ieder mist meer of min de ware band, waardoor eerst waarlijk het samenzijn en het volksbestaan bijeen gehouden wordt, namelijk door die van de goddelijke wil, die alles regeert..

4) In het Hebreeuws heeft de uitdrukking "dwaas volk (lbnywg = gôjnabal) betrekking op het gelijkluidende dat voor afgoderij gebruikt wordt (Mylbh = habalim). In de vertaling staat dus "ijdelheden" tegenover "dwaasheid" van de heidenen..

5) De geschiedenis van de apostelen, ja de geschiedenis in het algemeen leert ons, dat Israël gestraft werd, en helaas! zich ook liet verbitteren daardoor, dat de zegeningen van het Evangelie op de overige volkenwereld overgingen, terwijl het zelf ophield een staat met eigen land en eigen wet te zijn. Dit is het door de wereldgeschiedenis trekkend gerecht over Israëls kinderschaar, dat door geen wereldlijke rijkdom, door geen wereldlijke geestesbeschaving opgeheven kan worden, en dat alleen zal wijken, als dit volk zijn broeder, de hemelse Jozef, zal erkennen en zich voor Hem in de gelovige buigen."

22. Want een vuur is aangestoken in Mijn toorn, 1) eigenlijk in mijn toornens, en zal branden tot in de onderste hel, en zal het land met zijn inkomst verteren, en de gronden van de bergen in vlam zetten. 2) Van Mijntoorn gaat een verderf uit, dat reikt tot in de diepste diepte; het vernietigt de aarde met dat, wat erop groeit, en strekt zich uit tot daar, waar de bergen hun onwankelbare grondvesten hebben-zo veel omvattend en ingrijpend zal het zijn (2 Petr.3:7,10).

1) Hiermee wordt bedoeld, hoe alles, wat in het Goddelijk Wezen is, zich verzet tegen de trouweloosheid van Zijn volk, en hoe de Heere daarom de volle kracht van Zijn toorn zal openbaren. Zodat de nietigheid van het afgodendom zal gezien worden en Hij voor aller oog zal openbaar worden als de alleen ware God..

2) Deze woorden kondigen niet één enkel strafgericht aan, maar het gericht in zijn Totaliteit en Universaliteit (algeheelheid en algemeenheid), dat in de loop der eeuwen in bijzondere gerichten over de volkeren verwerkelijkt is, en eerst zal voleinden bij het slot van de loop van de wereld. Dit gericht wordt dan (vs.23-33) allereerst geschilderd in zijn toepassing op het afvallige Israël..

Evenals de toorn en verontwaardiging van God zijn vijanden naar de hel vergezelt tot de eeuwige vlammen en helse pijnigingen, alzo verteert Hij hun land en hun gras en verbrandt de fundamenten van de bergen..

23. Ik zal de kwaden, 1) het ongeluk, dat Ik tot hun straf bereid heb, over hen hopen; Mijn pijlen zal Ik op hen verschieten, geheel en al het noodlot tegen hen keren.

1) Het strafgericht zal voltrokken worden over het trouweloos Israël..

24. Uitgeteerd zullen zij zijn van honger, opgegeten door de karbonkel, de pest en bitter verderf; door alle andere dergelijke ziekten, die de mens snel wegrapen; en Ik zal de tanden van de beesten onder hen schikken, tegelijk met vurig venijn van slangen van het stof, om hun ellende en hun verderf te voltooien (Leviticus. 26:14 vv.).

25. Van buiten, op het bloedige slagveld, zal het zwaard beroven, terwijl het de strijdbare mannen neervelt, en uit de binnenkamers zal de verschrikking, de plotselinge en dodelijke schrik de zwakken en weerlozen wegrapen, allenzonder onderscheid, ook de jongeling, ook de jonge dochter, de zuigeling met de grijze man. 1)

1) Bij het opgenoemde in vs.24 zal nog komen, de alles verslindende, de alles wegvagende oorlog..

26. Ik zei, Ik zal zeggen: In alle hoeken zou 1) Ik hen verstrooien; Ik zou hun gedachtenis van onder de mensen doen ophouden, hen verdelgende; Ik zou zelfs het besluit nemen ze geheel en al te vernietigen, alsof zij nooit bestaan hadden; en zelfs de herinnering van hun zonden uit te delgen.

1) Ik zou, niet Ik zal. M.a.w. deed God met het trouweloze volk naar zijn zonden, dan zou het aan de gehele vernietiging worden prijsgegeven, maar omwille van het Verbond zal God niet tot algehele vernietiging overgaan. Om zichzelfs wille zal God in de toorn nog de ontferming gedachtig zijn.

27. Ten ware, ware het niet, dat Ik de toornigheid, de overmoedige terging van de vijand schroomde, dat niet hun tegenpartijen zich vreemd mochten houden van alle goddelijke hulp en overmoedig worden, dat zij niet, met miskenning van de waarheid, dat zij louter werktuigen in Mijn hand zijn, mochten zeggen: Onze hand is hoog geweest, onze macht heeft zich geweldig betoond, de HEERE heeft dit alles, die plagen over Zijn volk, niet gemaakt, 1) maar wij hebben dit gedaan Jesaja 42:8; 48:9 vv. Ezech.20:9,14,22).

1) Laten allen, die schromen voor de Ark van God en voor Zijn Israël, zichzelf hiermee troosten, dat God zelf voor Zijn eer zal zorg dragen en dat Hij niet toelaten zal, dat Zijn eer ontheiligd en bezoedeld wordt. Hoezeer wij ook mogen verdienen in Gods ongenade te vervallen, nochthans zal God nimmer de troon van Zijn heerlijkheid laten onteerd worden..

28. Want zij zijn een volk, dat door overwegingen verloren gaat, 1) en er is geen verstand in hen.

1) In het Hebreeuws Gooi obad Etsoth, beter: een volk, wiens overwegingen zijn vergaan. De Vulgata vertaalt, beroofd van raad. Als een reddeloos en als een zinneloos volk wordt het hier voorgesteld, en daarom zou de Heere het naar Zijn rechtvaardigheid moeten wegdoen van de aarde..

29. O, dat zij, de kinderen van Israël, wijs waren! 1) zij zouden dit vernemen, dat al hun ongelukken goddelijke straf zijn voor hun ontrouw, zij zouden nu nog, voordat het te laat is, op hun einde merken. 2)

1) Of: wanneer zij wijs waren. Maar dit zijn zij niet, wil de Heere zeggen. Want dan zouden zij gemakkelijk kunnen opmerken, dat de hand van de Heere over hen was, en dat Hij hen tegen kwam met de tekenen van Zijn Goddelijk misnoegen..

2) Vanaf vs.28 splitsen zich de uitleggers van oudere en nieuwere tijd in twee klassen: de ene doet het gehele, van daar volgende gedeelte slaan op de heidenen, van wie in vs.27 sprake is geweest; de anderen daarentegen passen het op de joden toe, over wie het lied handelde tot en met vs.26. Nu is het reeds op zichzelf al dadelijk à priori ondenkbaar, dat in dit lied zo uitvoerig over de heidenen zou gehandeld zijn; en bovendien wijzen de woorden in vs.29: "op hun einde merken" zeer bepaald op Israël (vs.20). Voor het overige gaat het spreken van God bijna onmerkbaar over in de rede van Mozes vanaf vs.29, totdat (vs.34 vv.) de Heere opnieuw begint te spreken..

30. Hoe zou één man van de vijanden duizend van Israël verjagen? en twee vijanden tienduizend Israëlieten doen vluchten, daar toch juist het omgekeerde beloofd is a) en ook geschied, ten ware, dat hun Rotssteen hen verkocht,en de HEERE hen overgeleverd had in de hand van hun vijanden?

a) Leviticus. 26:8

31. Want hun rotssteen is niet zoals onze Rotssteen, omdat hun goden onmachtig en zo nietig zijn, dat zij hun vereerders niets kunnen baten; maar onze God is sterk, eenvaste Burcht, die de Zijnen beschermt en niet verlaat, zelfs onze vijanden rechters zijnde, 1) dat deze dingen alzo zijn; want zij hebben het tot hun schade ervaren (Ex.14:25 Jozua. 2:9; 1 Samuel. 5:7 vv.).

1) Of: Waarin zelfs onze vijanden scheidsrechters kunnen zijn. En dat, omdat zij het o, zo dikwijls hadden ervaren. Calvijn tekent bij deze plaats aan: "Dat zij dikwijls de vreselijke macht van God ervaren hebben en zeker wisten, dat de God van Israël geheel ongelijk was aan hun afgoden..

32. Want hun wijnstok is uit de wijnstok van Sodom, en uit de velden van Gomorra; zij zijn van die gesteldheid alsof zij daaruit ontsproten waren en op de grond van Gomorra groeiden;

hun wijndruiven zijn nog erger dan de onbruikbare stinkende druiven a) vergiftige wijndruiven, zij hebben bittere bessen. 1)

a) Jesaja. 5:2

1) Israël wordt op meerdere plaatsen in de Heilige Schrift met Sodom en Gomorra vergeleken, ja, zijn goddeloosheid wordt zelfs erger dan die van Sodom genoemd. Sodom en Gomorra worden niet zelden aangehaald om de ergste soort van zedelijke verdorvenheid aan te duiden. Welnu, hier beschuldigt God, de Heere, zijn volk van de diepste verdorvenheid. Zijn wijngaard, die Hij zelf geplant heeft, is zo diep ontaard, dat het wel schijnt, alsof haar oorsprong is uit de velden van Gomorra..

34. 1) Is dat 2) niet bij Mij opgesloten, reeds lang in Mijn raad besloten, spreekt de Heere, verzegeld in Mijn schatten, schatkamers a) wel bewaard als iets dat Mij in het geheel niet kan ontnomen worden, maar dat eenstevoorschijn moet komen?

a)Deuteronomium. 28:12

1) Vele uitlegkundigen trekken dit vers bij de voorgaande, anderen bij de volgende. Beide betrekkingen kunnen verenigd worden. Dit vers vormt de overgang, omdat het het voorgaande afsluit en het volgende inleidt..

2) Dat ziet zowel op de zonden van het volk, als op de gerichten van God over de zonde. Zowel de afval van God als de straf op die zonde, is bij God opgesloten. Zal Israël zich aan zo’n zonde schuldig maken, dan zal de straf niet uitblijven. Wel een bewijs, dat wij hier met een profetie te doen hebben. Vs.34 is een van de innerlijke bewijzen voor de waarheid, dat Mozes hier werkelijk spreekt, dat wij hier te doen hebben met een lied, door Mozes, geïnspireerd door de Heilige Geest, gezongen..

34. 1) Is dat 2) niet bij Mij opgesloten, reeds lang in Mijn raad besloten, spreekt de Heere, verzegeld in Mijn schatten, schatkamers a) wel bewaard als iets dat Mij in het geheel niet kan ontnomen worden, maar dat eenstevoorschijn moet komen?

a)Deuteronomium. 28:12

1) Vele uitlegkundigen trekken dit vers bij de voorgaande, anderen bij de volgende. Beide betrekkingen kunnen verenigd worden. Dit vers vormt de overgang, omdat het het voorgaande afsluit en het volgende inleidt..

2) Dat ziet zowel op de zonden van het volk, als op de gerichten van God over de zonde. Zowel de afval van God als de straf op die zonde, is bij God opgesloten. Zal Israël zich aan zo’n zonde schuldig maken, dan zal de straf niet uitblijven. Wel een bewijs, dat wij hier met een profetie te doen hebben. Vs.34 is een van de innerlijke bewijzen voor de waarheid, dat Mozes hier werkelijk spreekt, dat wij hier te doen hebben met een lied, door Mozes, geïnspireerd door de Heilige Geest, gezongen..

33. Hun wijn, voortgebracht door de wijnstokspruit van Sodom, is vurig drakenvenijn, en een wreed adderenvergif,
1) dat zonder twijfel van de dodelijkste werking is.

1) Andere uitleggers passen ook deze verzen toe op het volk Israël, waardoor de zamenhang hiervan een geheel andere wordt als de hier ontwikkelde; wij hebben evenwel de verklaring van boven de voorkeur gegeven, volgens welke vanaf vs.32 de rede overgaat op de heidenen, om deze het spoedig losbarsten van het goddelijke gericht over hen te verkondigen, maar Israël de genadige wederaanneming van Gods zijde voor ogen te stellen..

Wanneer wij de profetischen inhoud samenvatten van dit lied, dat ten grondslag ligt aan iedere volgende voorspelling, dan is deze de volgende: Israël zal in snode ondankbaarheid van Zijn God, van zijn wet afvallen; dan zal het overgelaten worden aan de hem vijandige heidenwereld en ten gevolge van zijn dwaasheid zal het met hem tot een uiterste komen. Maar niet voor immer blijft het een buit van de volken, het gaat niet te niet; want tegenover de volken, die in Israëls val Zijn hand niet erkennen en in hun goddeloze zin Gods volk geweld aandoen, moet Hij Zijn eigen eer redden. Zo zal Hij zich dan opmaken en tien straffen, maar Zijn volk uit hun hand verlossen, het zijn zonden vergeven en als een genadig God in het midden daarvan wonen.

Het woord in de grondtekst duidt aan, een van die addersoorten, waarvan de beet terstond dodelijk is. Met de zwartste kleuren wordt daarom Israëls zedelijke en geestelijke toestand geschilderd..

34. 1) Is dat 2) niet bij Mij opgesloten, reeds lang in Mijn raad besloten, spreekt de Heere, verzegeld in Mijn schatten, schatkamers a) wel bewaard als iets dat Mij in het geheel niet kan ontnomen worden, maar dat eenstevoorschijn moet komen?

a)Deuteronomium. 28:12

1) Vele uitlegkundigen trekken dit vers bij de voorgaande, anderen bij de volgende. Beide betrekkingen kunnen verenigd worden. Dit vers vormt de overgang, omdat het het voorgaande afsluit en het volgende inleidt..

2) Dat ziet zowel op de zonden van het volk, als op de gerichten van God over de zonde. Zowel de afval van God als de straf op die zonde, is bij God opgesloten. Zal Israël zich aan zo’n zonde schuldig maken, dan zal de straf niet uitblijven. Wel een bewijs, dat wij hier met een profetie te doen hebben. Vs.34 is een van de innerlijke bewijzen voor de waarheid, dat Mozes hier werkelijk spreekt, dat wij hier te doen hebben met een lied, door Mozes, geïnspireerd door de Heilige Geest, gezongen..

35. Mijn is de wraak en de vergelding, Mij, de Heere, komt de wraak en de vergelding alleen toe, a)en Ik oefen die ook zeker uit, waar men Mijn toorn over zich inroeptb) ten tijde dat hun voet zal wankelen; want de dag van hun ondergang is nabij, en de dingen, die hun zullen gebeuren, haasten. 1)

a) Rom.12:19 b) Hebr.10:30; 1 Petr.2:23

1) Al wat hier in vs.35 gezegd wordt, ziet op het straffen van Israël, en niet op het straffen van de volken. Het staat met het voorgaande in vs.34 in het nauwste verband. In vs.36 wordt dan ook van recht doen aan Zijn volk gesproken in verband met het straffen van de goddelozen onder Israël. Het is toch duidelijk, dat Zijn hand in de eerste plaats zal zijn tegen de goddelozen onder Israël, tegen hen, die van het geloof zijn afgevallen. Want, ja, wel zullen ook de gelovigen, de overgeblevenen van het "heilig zaad," de straffende hand van God zien, maar deze zullen, als door vuur gelouterd, weer heerlijk tevoorschijn treden..

36. Want de HEERE zal aan zijn volk recht doen; a) en het zal Hem over zijn knechten berouwen; Hij zal zich van hun erbarmen: Want Hij zal zien, dat de hand, hun macht, na lang en zwaar getuchtigd te zijn, is weggegaan1) en de beslotene en a) verlatene 2) niets is, dat zowel wat men achtte, als wat men verachtte, verdwenen is en hun niets over gelaten, zelfs niet een laatste verschansing maar dat in zo’n radeloze, troosteloze toestand, hun hart, na alle valse steunsels van het vertrouwen verraderlijk en broos te hebben bevonden, zich opnieuw tot Hem wendt, de enige juiste Helper.

a) Psalm. 54:3; 135:14

1) De hand is weggegaan. De hand is in de Heilige Schrift het teken van macht. Wanneer daarom de hand is weggegaan, ontstaat er een volstrekt hulpeloze en machteloze toestand. En als die toestand is ingetreden, dan zal de Heere zich weer openbaren als de Machtige Jakobs..

2) Het "beslotene en verlatene" (Hebr. Azoer weazoeb) is een spreekwoordelijke manier van zeggen, die ook in 1 Kon.14:10; 21:21; 2 Koningen. 9:8; 14:26 voorkomt. Bij de laatste plaats nu heeft Luther er personen onder verstaan (de beslotene en verlatene = de voorname en geringe) terwijl hij hier in het voetspoor van joodse uitleggers (b.v. David Kimehi) de uitdrukking als van zaken opvat (het beslotene en verlatene) en wel in de zin, hierboven vermeld. De nieuwere uitleggers houden vol, dat ook in deze tekst van personen sprake is en stemmen in de verklaring van de spreekmanier daarin overeen, dat daarmee de gezamenlijke mannen van een volk of van een familie bedoeld worden, zonder dat zij evenwel de woorden zelf bepaald en juist kunnen weergeven. Enige zeggen: de gehuwde en ongehuwde; anderen: de mondige en onmondige (klein en groot); weer anderen: knechten en vrije of gevangene en vrijgelatene (voornamen en geringen). Luther zelf heeft niet alleen volgens de taal vertaald, maar ook de verwante klank van de Hebreeuwse woorden in het Hoogduits zeer goed weergegeven, (azoer weazoeb = verschlossen und verlassen); de betekenis hiervan moest bij hem het eenvoudigst en natuurlijkst zijn. Het beslotene = waarop men prijs stelt en wat men dus zorgvuldig wegsluit en bewaart; het verlatene-waarop men weinig of geen acht geeft. Volgens de zin betekent ook de uitdrukking in Jesaja. 9:14 2 Samuel hetzelfde..

37. Dan zal Hij, de Heere, als hun macht verdwenen en hun nood op het hoogst gestegen is met betrekking tot de kinderen van Israël, als een voorbeeld voor anderen zeggen: Waar zijn hun goden, die valse, die zij in Mijn plaats verkozen? de rotssteen, waarop zij vertrouwden, 1) in plaats van op Mij?

1) Namelijk de Heere zou dit zeggen, zullende Hij, eer en alvorens Zijn volk te verlossen, hen overtuigen van hun verdorvenheid, in Hem te verlaten en in de afgoden na te volgen, en Hij zou uit de hopeloze en ellendige staat, waarin zij waren gebracht, gelegenheid nemen; om hen hun afwijking van Hem voor te houden..

38. Van wier slachtoffers zij het vet aten, (beter): die het vet van hun slachtoffers aten, Van wier drankoffers zij wijn dronken; die zo ijverig door geheel Israël vereerd werden, en zo rijkelijk met offers verzorgd? dat zij opstaan (zo zal Hij verder tot Zijn volk zeggen om hun het volle gewicht van hun onredelijke dwaasheid te doen voelen) en u helpen, tegen uw benauwers, dat er verberging voor u zij, voor uw rampen (Richteren. 10:14 Jer.2:28).

39. Ziet nu, dat ik, Ik DIE, 1) ben, die alleen een Rotssteen van vertrouwen is, en geen God met Mij? Ik dood en maak levend; Ik versla en Ik heel; en er is niemand, allerminst uw gewaande goden, die uit Mijn hand redt!(1 Samuel 2:6 Job 5:18 Hosea6:10 Jesaja. Sir.16:13. Tob.13:2.

1) Dus besluit Mozes zijn lied met die naam van God, waarbij hij Hem allereerst leerde kennen (Exodus. 13:14). Ik zal zijn, die Ik zijn zal, d.i. Ik ben, die Ik ben geweest; Ik ben, die Ik wezen zal; Ik ben, die Ik beloofd heb te zullen zijn; Ik ben, die Ik bedreigd heb te zullen wezen, in beide zal een ieder mij getrouw bevinden..

40. Want Ik zal Mijn hand naar de hemel opheffen, en Ik zal zeggen; Ik heb Mijn hand ten hemel opgeheven, en spreek: Ik leef in eeuwigheid! Zo waarachtig Ik leef in eeuwigheid.

Dit vers is nauw verbonden met het volgende, waaraan het in de vorm van een eed tot inleiding dient; wat de Heere in vs.41 belooft te zullen doen, dat bekrachtigt Hij hier vooruit met een eed, dat Hij het gewis zal doen; want het lied moest wel een getuigenis zijn, maar evenzeer een terechtwijzing en troost voor Zijn volk Israël in tijden van grote nood en angst..

41. Indien Ik Mijn glinsterend, bliksemend zwaard wette, en Mijn hand ten gerichte grijpt, omdat het uur van de vervulling geslagen is, zo zal Ik de wraak op Mijn tegenpartijen doen terugkeren, op die overmoedig, ongelovige heidenen, en Mijn hateren vergelden, de haat, die zij tegen Mij, in Mijn volk, gekoesterd hebben.

42. Ik zal Mijn pijlen dronken maken van bloed, en Mijn zwaard zal vlees eten: van het bloed van de verslagene en van de gevangene, niet alleen zullen Mijn pijlen gedrenkt worden met het bloed van hem, die op het slagveld omkomt, maar ook van de gevangenen; van het hoofd af zullen er wraken van de vijand zijn, (anders, volgens de Duitse vert.): van het ontblote hoofd van de vijand.

Hoe duidelijk reeds in vs.23 treedt de Heere hier geheel en al op als een krijgsheld met allerlei wapens. Als zodanig heeft Hem trouwens juist het geloof nu en dan begrepen (Psalm. 7:13). Zo lang de kerk strijd heeft te voeren tegen vlees, wereld en duivel, heeft zij ook een krijgskundig Hoofd nodig; zij moest vreesachtig worden als zij niet zingen kon: "Een vaste burg is onze God, een schild en krachtig wapen.".

Het woord in vs.42 pleit geweldig tegen de voorstelling van de koude onverschilligheid en wekelijke toegevendheid, die velen aan God toeschreven, en to ont Zijn heilige ijver en de ernst van Zijn strafgericht..

Wat de woordverklaring van vs.42 betreft, zo heeft allereerst de Engelse theoloog Lowth (omstreeks het midden van de achttiende eeuw) juist erkend, dat het derde lid van "het bloed van de verslagene en van de gevangene" betrekking heeft op het eerste lid (Ik zal Mijn pijlen dronken maken van bloed) en even zo het vierde lid op het tweede betrekking heeft. Luther daarentegen verklaart zich over zijn opvatting van de plaats aldus: het zijn drie straffen van het zwaard; de eerste, dat er velen gedood werden; de anderen, dat zij gevangen werden genomen; de derde, dat hun hoofd zou ontbloot worden, d.i. hun koninkrijk en priesterdom zal van hen genomen worden, dat door het hoofdhaar is aangeduid. De beste betekenis evenwel voor het Hebreeuwse woord xwerp is: noch ontblotingen, noch wraken, maar opperhoofden of aanvoerders van erp "vorst, aanvoerder," terwijl Luther het neemt van erp (= losmaken, ontbloten). De vertaling zou dus waarschijnlijk het beste aldus zijn: van het hoofd van de vorsten van de vijand..

Anderen, zoals Keil, waarmee wij ons verenigen, leiden het af van erp, "de volle ongeschoren gelaten haartooi." Zodat dan de vertaling is, van het behaarde hoofd van de vijand. Met dit vers en het volgende beschrijft God zelf zijn heilige triomf over de vijanden van Zijn volk, welke ook Zijn vijanden zijn, juist omdat zij vijanden van Zijn volk waren. Na de zonde de straf, maar o! straks keert het oordeel vol majesteit terug en zal God, de Heere, tonen, dat Zijn eeuwig Raadsbesluit niet kan vernietigd worden, dat Zijn volk t ot een nachthutje kan worden, maar nooit geheel en al kan worden vernietigd. De Heere zal de zaken van zijn volk beslechten..

43. a) Juicht, gij heidenen, (woordelijk: lieden) met
1) zijn volk! (volgens andere vertaling): Prijst gij naties Zijn volk, of Juicht allen gij, die Zijn volk zijt! want Hij zal het bloed van zijn knechten wreken; en Hij zal de wraak op zijn tegenpartijen doen terugkeren, en verzoenen zijn land en zijn volk. 2)

a) Rom.15:10

1) In de zin van over. De naties moesten jubelen over het gericht, waardoor de Heere het bloed van zijn knechten heeft gewroken..

2) Zoals dit lied begonnen is met de eis aan hemel en aarde om de Heere de eer te geven, zo sluit het passend met de vordering aan alle heidenen, om te jubelen over de daden van de Heere met Zijn volk..

Zo opent dan dit lied de Israëliet de blik in de toekomst, die het zich door zijn zonde zou op de hals halen; maar ook bevat het een duidelijke vingerwijzing naar het heerlijke slot van zijn geschiedenis, welke uitkomst niet zal wegblijven, omdat het het uitverkoren Godsvolk is (vs.9). Men moet nu niet met vele uitleggers beweren, dat de tijd, met wiens schildering het lied sluit, samenvalt met de terugkeer uit de Babylonische gevangenschap en het hierop

gevolgde herstel van het joodse volksbestaan. Het is immers nog altijd zo, dat de Heere door een dwaze natie, door een "niet-volk" Israël tot toorn verwekt (vs.21). Daar het Christus verworpen heeft, heeft God de heidenwereld geroepen tot deelgenootschap aan het heil van het Nieuwe Testament, opdat Zijn volk tot bezinning komt (Rom.11:19). Is dit geschied, dan is de tijd aangebroken, dat Hij het voor dat volk opneemt tegen de vijanden van Zijn rijk, het in zijn land terugvoert, en het verheerlijkt. Het besluit van Israëls geschiedenis is en blijft, dat God Zijn volk hun zonden vergeeft en het voor de gehele wereld openbaart als datgene, wat het werkelijk is.

44. a) En Mozes kwam, zoals in hoofdstuk 31:30 gemeld is en sprak al de woorden van dit lied voor de orenvan het volk, wiens vertegenwoordigers, de oudsten van de stammen en de ambtslieden door de priesters verzameld waren, hij en Hoséa, de zoon van Nun.

a)Numeri. 13:9,17 Ex.17:9

Dat van hier af aan niet meer Mozes zelf, maar een ander geschiedschrijver vereltt-dezelfde, aan wie wij ook de toevoegsels tot aan het slot van het boek te danken hebben- is duidelijk te bemerken aan de veranderde behandeling en de bijzondere schrijfwijze, zoals dan ook b.v. Jozua bij zijn oorspronkelijke naam "Hoséa" en in hoofdstuk 33:1 (Psalm. 90:1) Mozes "man Gods" wordt genoemd. Andere uitleggers menen, dat Mozes’ eigen bericht slechts strekt tot hoofdstuk 31:23, en dat het toevoegsel van andere hand reeds begint bij hoofdstuk 31:24; deze beschouwing heeft intussen dit tegen zich, dat toch in ieder geval het lied (hoofdstuk 32:1-43) nog door Mozes zelf bij zijn werk moet gevoegd zijn, toen hij de priesters het wetboek tot bewaring overgaf, en wij alzo midden in het Mozaïsche gedeelte-tussen hoofdstuk 31:23 en 32:1-de inschuiving van een ander fragment moeten aannemen, dat ons zeer gezocht voorkomt. Veel meer heeft Mozes het bericht (hoofdstuk 31:24-30) nog zelf gegeven, en wel dat opgesteld, eer hij de daarin vervatte rede werkelijk gehouden heeft, om dan zijn wetboek met het lied in hoofdstuk 32:1-43 af te sluiten en het zo als een geheel, de priesters tot bewaring te geven. Op welke manier overigens Jozua deel gehad heeft aan de voordracht van het lied, wordt niet verder gezegd; vermoedelijk viel hem de tegenstrofe toe, of het antwoord op hetgeen Mozes begonnen had (Ex.15:1-18) alzo b.v. vs.1. Mozes: "Neig de oren, gij hemel! en ik zal spreken." Jozua: "En de aarde hoort de redenen van mijn mond." Bij deze manier van voordragen laat zich ook volkomen de eigenaardige bouw van vs.42 verklaren, daar het derde lid op het eerste en het vierde op het tweede betrekking heeft; het 3de en 1ste lid zijn van Mozes; het 4de en 2de van Jozua. Jozua toch moest volgens hetgeen de Heere in hoofdstuk 31:9 gezegd had, op daadwerkelijke manier, niet alleen als stom toehoorder, deel nemen aan het voordragen van het lied, en hij kon dit, daar hij wel gelijktijdig met Mozes (hoofdstuk 31:22) het lied opschreef, dat deze uitsprak uit de volheid van de in hem wonende Geest..

45. Toen nu Mozes geëindigd had al die woorden, die hem bevolen waren, tot geheel Israël te spreken;

46. Zo zei hij in een nog daarbij gevoegde vermaning tot hen: Zet uw hart op al de woorden, die ik heden onder u betuig, dat gij ze uw kinderen gebieden zult, dat zijwaarnemen te doen al de woorden van deze wet.

47. Want dat is geen vergeefs en ijdel woord voor u; zodat het hetzelfde zou zijn of gij u zo of zo daartegen verhoudt; maar het is uw leven; uw gehele bestaan en toenemen hangt ervan af, en door dit woord zult gij, als gij het ter harte neemt en ernaar handelt, de dagen verlengen op het land, waar gij over de Jordaan naar toe gaat, om dat te erven.

I. Vs.48-33:29. Nog op dezelfde dag waarop Mozes de kinderen van Israël het lied (vs.1-43) voorgedragen heeft, komt het bevel van de Heere tot hem om de berg Nebo te bestijgen, daar het land Kanaän te overzien en dan zich tot zijn vaderen te verzamelen. Voordat hij zich daarheen begeeft, neemt hij van Israël, dat nog sinds het horen van het lied in zijn oudsten en ambtslieden voor hem verzameld is, afscheid in een laatste zegen. Na gewezen te hebben op de feestelijke Verbondssluiting bij de Sinaï waardoor de Heere Israëls Koning geworden is, volgens de zegenspreuken over iedere stam, zoals aan die, welke Jakob over zijn zonen uitsprak (Genesis 49), waarop Israëls God genoemd en geprezen wordt als verreweg verheven boven en niet te vergelijken met alle afgoden, en Israël wordt geluk gewenst om zijn bevoorrechting boven de volken.

48. Daarna sprak de HEERE tot Mozes, op diezelfde dag, waarop hij met Jozua het lied had voorgedragen, zeggende: terwijl Hij de aankondiging van zijn dood (Numeri. 27:12-14) vernieuwde, maar nu in die zin, dat het aanstonds plaats zou vinden:

49. Klim op de zuidelijk tegenover het leger gelegen berg Abßrim (deze is de berg Nebo, die in het land van Moab is, die tegenover Jericho is), en zie het land Kanaän, dat Ik de kinderen van Israël tot een bezit geven zal;

50. En sterf op die berg, waarheen gij opklimmen zult, en word, na het land bezichtigd te hebben, vergaderd tot uw volken; zoals uw broeder Aäron stierf op de berg Hor, en werd tot zijn volken vergaderd (Numeri. 20:22; 27:13; 33:38).

51. Omdat gij u tegen Mij vergrepen hebt, in het midden van de kinderen van Israël, aan het twistwater te Kades, in de woestijn Zin; omdat gij aan uw menselijke driften toegevend, Mij niet geheiligd hebt, in wiens dienst gij u toch bevond, in het midden van de kinderen van Israël (Numeri. 20:1-13).

52. Want van tegenover zult gij met verhelderde blik dat a) gehele land voor uw voet zich zien uitspreiden, maar alleen daarheen niet inkomen, in het land, dat Ik de kinderen van Israël geven zal.

a) Deuteronomium. 34:1 vv.

Tracht u voor ogen te stellen, hoe het Mozes wel te moe geweest is, toen hij, zoals wij uitdrukkelijk lezen (vs.48) nog op dezelfde dag, waarop hij zijn onvergelijkelijk en

onnavolgbaar afscheidslied had aangeheven, het bevel van de Heere vernam: "Klim op de berg Abßrim, en sterf op die berg!" Zo zijn dan nu zijn dagen-nee zijn uren geteld: als de zon ‘s avonds achter gindse heuveltoppen wegzinkt, zullen haar laatste stervende stralen zijn eenzame sterfbed vergulden! Met onwrikbare moed verneemt de man Gods het bevel, waartegen in zijn hart niet de minste tegenspraak oprijst. Maar nog eenmaal rusten zijn ogen op Israël, dat daar in de onafzienbare vlakte gelegerd is, en hij wie het voor niemand een geheim is, dat men weldra de grootste profeet zal moeten missen. Zou een Mozes scheiden zonder een zegen achter te laten en minstens nog eens dat onuitsprekelijk gevoel van liefde en trouw te laten spreken, dat hem verbindt aan het erfdeel van de Heere? Onmogelijk. Is zijn voorlaatste woord een ernstige bedreiging geweest, zijn allerlaatste zal een overrijke belofte zijn; wanneer juist de liefde hem in de afgelopen dagen verplicht heeft tot onverbiddelijke strengheid, zo opent hij nu onbeschroomd alle schatkamers van zijn liefdevol hart, dat even zo wijd en rijk is, als zijn nooit vermoeide, alles omvattende geest..

Lied en zegen vullen elkaar wederkerig aan als negatie (ontkenning) en affirmatie (bevestiging). Toonde het lied aan, dat Israël geen grond tot morren had tegen God, of zelfs tegen Hem te toornen, wanneer het van Hem afgevallen was, zo roept hun de zegen toe; hoeveel reden er in het vooruitzicht was, om in geval van gehoorzaamheid en trouw de Heere te loven en zichzelf welgelukzalig te roemen. Dat is juist de kunst van de waarlijk heilige zanger, om als hij zijn woord heeft gedoopt in de ernst, die in God is en in de donkere schaduwzijde van de droefheid, die zich daaruit ontwikkelt, dan nog eens naar de harp te grijpen en, als een andere zijde van dat grote voorwerp, ook de goddelijke liefde en het licht te bezigen, dat nog blijft, ondanks alle ellende-te zingen met onverzwakte, ja, met hoger gespannen geestdrift..

"Het lied van Mozes verschijnt ons als een meer onmiddellijke gave van de Geest van Mozes, waardoor de knecht van God zowel geroepen als gerechtigd was; het later te wachten vreselijk gerecht, doch tevens met het uitzicht op een verzoening aan het einde, die de kroon zette op het werk van God; terwijl de zegen meer onmiddellijk voortkwam uit de vaderlijk beminnende geest van Mozes, die als een Jakob, onder zijn zonen, naar de geest, erkenning en hoop uitspreekt, moed en vreugde inboezemt."

HOOFDSTUK 33.

LAATSTE ZEGEN EN VOORSPELLING VAN MOZES.

1. Dit nu is de zegen, 1) waarmee Mozes, de man Gods,
2) die met God onmiddellijke omgang genoot en zich verheugde in bovennatuurlijke goddelijke openbaringen, a) de kinderen van Israël, naar de wijze van de aartsvaders,
b) gezegend heeft voor zijn dood, en aan iedere stam zijn eigen plaats verkondigd heeft in het grote geheel van de toekomstige theocratie.

a) Jozua. 14:6 Psalm. 90:1; 1 Samuel. 9:6; 1 Kon.12:22; 13:14 b) Genesis 27 en 49

1) Een vergelijking van deze zegen over Israëls stammen uitgesproken met die van Jakob, brengt aan het licht, dat in de grond van de zaak beide gelijk zijn. De zegen van Jakob wordt door Mozes nader bevestigd. Slechts met dit onderscheid, dat door Mozes gerekend wordt met de verandering van toestanden. De stammen van Israël zijn groot en uitgebreid geworden. De kinderen van Jakob zijn tot volken geworden. En, waar Jakob een Simeon en Levi beiden wijst op hun verschrikkelijke zonden, daar rekent Mozes met het feit, dat God, de Heere, de vloek van Levi genadig in een zegen heeft veranderd, nadat Levi is opgekomen en geijverd heeft voor de eer van Jehova, toen het volk moedwillig het Verbond bij Sinaï had verbroken. Mozes treedt hier op als "man Gods" d.i. als profeet, die zich verheugen mocht in Gods onmiddellijke openbaring..

2) Man Gods is hetzelfde als Profeet..

HOOFDSTUK 33.

LAATSTE ZEGEN EN VOORSPELLING VAN MOZES.

1. Dit nu is de zegen, 1) waarmee Mozes, de man Gods,
2) die met God onmiddellijke omgang genoot en zich verheugde in bovennatuurlijke goddelijke openbaringen, a) de kinderen van Israël, naar de wijze van de aartsvaders,
b) gezegend heeft voor zijn dood, en aan iedere stam zijn eigen plaats verkondigd heeft in het grote geheel van de toekomstige theocratie.

a) Jozua. 14:6 Psalm. 90:1; 1 Samuel. 9:6; 1 Kon.12:22; 13:14

1) Een vergelijking van deze zegen over Israëls stammen uitgesproken met die van Jakob, brengt aan het licht, dat in de grond van de zaak beide gelijk zijn. De zegen van Jakob wordt door Mozes nader bevestigd. Slechts met dit onderscheid, dat door Mozes gerekend wordt met de verandering van toestanden. De stammen van Israël zijn groot en uitgebreid geworden. De kinderen van Jakob zijn tot volken geworden. En, waar Jakob een Simeon en Levi beiden wijst op hun verschrikkelijke zonden, daar rekent Mozes met het feit, dat God, de Heere, de vloek van Levi genadig in een zegen heeft veranderd, nadat Levi is opgekomen en geijverd heeft voor de eer van Jehova, toen het volk moedwillig het Verbond bij Sinaï had verbroken. Mozes treedt hier op als "man Gods" d.i. als profeet, die zich verheugen mocht in Gods onmiddellijke openbaring..

2) Man Gods is hetzelfde als Profeet..

2. a) Hij zei dan, zich in de geest op die dag vertegenwoordigende: De HEERE is van Sinaï gekomen, en is hun, de kinderen van Israël, opgegaan van het daaraan ten oosten gelegen gebergte Seïr; b) hij is blinkendeverschenen 1) van het gebergte Paran, het van de woestijn noordelijk aangrenzende bergland van de Azazimeh
c) en is aangekomen met2) (woordelijk: uit het midden van) tienduizenden van de heiligen; tot zijn rechterhand was een vurige wet 3) aan hen (anders): een stralend vuur voor hen.

a)Ex.19:1-24,11 b) Zie Nu 20.17 c) Zie Nu 12.16

1) Mozes heeft bij deze, in hoge dichterlijke vlucht gesproken woorden, de kinderen van Israël voor ogen van af het tijdstip toen zij de woestijn uittraden om de Sinaïtische wetgeving te ontvangen. Dßßr juist kwam hun de Heere tegen en ging als de stralende zon over hen op, omdat toch de wolk en vuurzuil zich aan de spits van het leger stelde (Ex.13:20 vv.); op de weg evenwel naar de Sinaï gaf Hij Zijn aanwezigheid nog op bijzondere wijze te kennen, door de van daar af plotseling uit de wolken schietende bliksemstralen (Ex.16:10 vv.), totdat Hij zelf op de dag van de wetgeving onder het rommelen van de donder en het flikkeren van de bliksem neerdaalde op de Sinaï. Deze verschillende verschijningen van God zijn hier evenwel met een blik op hun eigenlijk doelwit, de wetsopenbaring en Verbondssluiting op de Sinaï, in deze een verschijning samengevat; toen brak ineens de zon van de goddelijke majesteit in haar volle majestueuze glans door het wolkengordijn. Wanneer evenwel

daarnaast ook melding gemaakt wordt van Seïr en Paran, dan moet men opmerken, dat hierdoor de woestijn, die de Heere Zich uitgekozen had als de plaats tot openbaring van Zijn genade en gerechtigheid, naar het oosten en noorden begrensd wordt, en daarmee wordt daarom uitgedrukt, dat Hij, de Heere, deze woestijn, in haar gehele uitgebreidheid tot die grenzen toe, voor Zich geheiligd heeft tot een plaats van Zijn aanwezigheid, om die met Zijn levenslicht te vervullen, terwijl er anders slechts dood en duisternis heerste. Eindelijk zijn de meriaden, de talloze scharen van de heiligen of engelen genoemd; die vormen daarboven de krans, of de omgeving van de troon Jehova's. Maar Hij heeft het niet versmaad, om Zich op te maken uit Zijn heilige woning en de troon van Zijn heerlijkheid op de Sinaï op te slaan..

2) Het luidt trouwens in de grondtekst niet "met" maar "van" (Hij kwam van de talloze scharen, of uit hun midden); natuurlijk begeleidden Hem deze heiligen naar de plaats van Zijn openbaring, en zo in de vertaling van de Septuaginta, die hier door de Duitse en Hollandse vertalers gevolgd is, al is zij letterlijk niet in orde, toch zakelijk goed. Op deze vertaling berust dan de in het Nieuwe Testament (Hand.7:53 Galaten. 3:19 Hebr.2:2) als waarheid bevestigde mening van de joden, dat de wetgeving met medewerking van de engelen is geschied (zie Ex 19.25)

3) Luther heeft met andere uitleggers (zoals ook onze vertalers) de in de Hebreeuwse tekst staande uitdrukking tdsa(= êsch-dath) als twee woorden opgenomen: = vuur van de wet = vurige wet, d.i. een wet, die onder een groot vuur gegeven is en een kracht en werking als het vuur heeft. Het woord td (wet, edikt) is echter een eerst uit het Perzische in het Chaldeeuws overgenomen uitdrukking en wordt alleen gebruikt voor de wet van God in latere Bijbelboeken door Niet-Joden (Ezra 7:12,21,25 vv. Dan.6:6); men neemt daarom bovenstaande woorden gevoegelijker op voor één woord: tdsa (= éschdath = stralend vuur) en laat de uitdrukking dan slaan op de bliksemstralen, waarmee de verschijning van de Heere op de Sinaï gepaard ging..

De woorden: tot zijn rechterhand was een vurige wet aan hen, geven geen goede zin. In Hab.3:4 hebben wij gelijkluidende schilderingen van de Majesteit van God. Ook daar wordt van hoornen of stralen gesproken. In verschillende handschriften worden dan ook beide woorden sa en td verbonden..

3. Immers bemint Hij de volken! Al zijn heiligen 1) zijn in uw 2) hand; zij zullen in het midden tussen uw voeten gezet worden, een ieder zal ontvangen van uw woorden (Ex.24:9-11).

1) Wie zijn deze heiligen? Zijn het de kinderen van Israël of zijn het de Engelen? Voor het eerste is weinig, voor het tweede is zeer veel te zeggen. Nergens toch worden alle Israëlieten heiligen van God genaamd. Alleen de gelovigen onder hen. Verstaat men hier onder heiligen de Engelen, dan is het volgende beter te verstaan. De vertaling moet toch zijn: Zij leggen zich aan uw voeten en verheffen zich op uw woorden, of: uw bevelen. En dit laatste past geheel in het kader van de leer van de Engelen, zoals die in de Heilige Schrift wordt gevonden. Gedienstige geesten zijn zij, die ieder ogenblik gereed zijn, om de bevelen van de Heere te volbrengen..

2) De rede gaat hier plotseling van de derde in de tweede persoon over en wordt toespraak; dat klinkt bij ons vreemd, misschien onwelluidend; in de gewijde dichtkunst heeft het evenwel een goede grond..

De taal van de heilige geestdrift leent zich als een gewillig en buigzaam werktuig elke keer tot iedere uitdrukking een beweging in de aanschouwing of in het gevoel..

Evenzo spreekt Mozes in het volgende vers van zichzelf in de derde persoon, omdat hij zich geheel en al onder het volk verplaatst en daarmee tot een geheel samensmelt; ook dat heeft een goede grond, want de wet, die hij in de naam van de Heere gegeven had, was eveneens aan hemzelf gegeven en had voor hem dezelfde verbindende kracht als voor ieder lid van de gemeente..

4. Mozes 1) heeft ons uit datgene, wat Gij, Heere, met hem gesproken hebt, de wet geboden, een erfenis van Jakobs gemeente, deze wet, die onze edelste bezitting, ons hoogste kleinood is voor alle volkeren van de aarde (Psalm. 119:111 Rom.3:2).

1) In plaats van nu te zeggen: Hij heeft de stammen van Israël door mijn bemiddeling het gebod gegeven, stelt Mozes zich in de plaats van het horende volk en spreekt van zich, niet slechts in de derde persoon, maar tegelijk zo, dat hij zijn persoon met het volk vereenzelvigt, omdat hij wilde, dat het volk, uit volle overtuiging, zijn woorden hem zou naspreken en omdat de wet, welke hij hun in de Naam van de Heere had gegeven, ook hem zelf was geschonken, ook voor hem zelf, dezelfde verbindende kracht had als voor ieder lid van de gemeente..

5. En Hij 1)was koning in Jeschurun, als de hoofden van het volk zich vergaderen, samen met de stammen van Israël.

1) Hij, niet Mozes, maar de Heere. Op hetzelfde ogenblik, waarop de Heere Israël Zijn wet openbaarde, Hij zich in bijzondere zin als hun Koning, wiens wetten zij moesten gehoorzamen, aan Wie zij de schatting van hun vrees en liefde hadden te betalen..

De zin van dit vers is de volgende: Op de dag, toen de Heere door de feestelijke wetgeving de stammen van Israël tot een volk verbond, nam Hij zelf het koningschap daarover op zich, om het niet alleen naar Zijn wil te regeren, maar ook om het beschutting en veiligheid te verzekeren en het tot welvaren, ja, tot macht en glans te brengen..

Volgens Luthers kanttekening: hij was geen koning en had er ook niets van weg, en hij hield toch het volk bijeen, zo, dat het een hoofd had, alsof dit een koning was, en niet verdwaalde. -Volgens deze opvatting bevatten vs.4 en 5 het antwoord van het volk, aan de scheidende Mozes gegeven, om zijn woorden te bekrachtigen en zijn weldaden dankbaar te prijzen. Wij hebben echter reeds in de aanm. bij vs.3 zie De 33.3 gezien, dat veelmeer Mozes zich in vs. 4 en 5 met het volk tot één eenheid verenigt en zich de grote weldaden van God, als ook aan hem bewezen herinnert. Daarom is de volgende overzetting te verkiezen, die ook beter aan de grondtekst beantwoordt:.

6. Dat Ruben leeft, dat zijn geslacht voortbestaat onder de kinderen van Israël, en niet sterft, te niet gaat, en dat zijn lieden van getal zijn, zodat men ze gemakkelijk tellen kan, dus: van gering getal zijn. Hij moet wel voortbestaan, maar omdat reeds de stamvader zich verwerpelijk gemaaktheeft (Genesis 49:3 vv.), en naderhand de oproermakers Dathan en Abiram zo groot een schuld op zich geladen hebben, zal het nooit een talrijke stam onder Israël worden (1 Kronieken 5:1 vv.).

Nu moest Simeon, volgens de orde, aan de beurt komen, maar die wordt overgeslagen; dat is, zoals reeds Efraïm Syrus (de voornaamste kerkleraar van de Syrische kerk in de 4de eeuw, zowel een uitstekend redenaar als een voortreffelijk dichter) zeer terecht heeft aangemerkt, daaruit te verklaren, dat het over hem door Jakob uitgesproken oordeel van de verstrooiing nog meer bevestigd geworden is. Volgens dit toch zou hij nooit op zichzelf, altijd in de grenzen van anderen zijn (Genesis 49:5). Dit bevel nu werd niet, zoals in de stam van Levi, door een geloofsdaad opgeheven of gematigd (zie Ex 32.29), maar integendeel door de snoodheid van hun vorst Zimri (Numeri. 25:14), ten gevolge waarvan wij ook het in het oog vallend gering getal van Simeon meenden op te merken (zie Nu 26.14), nog sterker doorgevoerd..

7. En dit is de zegen van Juda, dat hij zei, terwijl Hij zich tot deze stam wendde: Hoor, HEERE! de stem van Juda, wanneer hij U nodig heeft en Uw hulp inroept; want Juda is tot een koningsstam gemaakt a) en moet de anderestammen voorgaan in de heilige strijd; b) en breng hem weer tot zijn volk, doe hem genade vinden in de ogen van zijn broeders, opdat hij zijn bestemming kan nakomen, om de eerste en de voorste onder zijn broeders te zijn, zijn handen moeten hem genoegzaam zijn; laat het werk van zijn handen gedijen, opdat hij zichzelf machtig en groot maakt (volgens andere vertaling): met zijn handen strijdt hij voor het volk, en voert er oorlog voor; en zijt Gij hem een hulp tegen zijn vijanden, want dat zijn ook de vijanden van geheel Israël!

a) Genesis 49:9 b) Numeri 2:3; 7:12 vv.; 10:14 Romeinen

Met deze zegen, zo rijk aan inhoud, die aan Juda toedeelt, wat Ruben toebehoord had, is het gelegen, zowel wat de kortheid als het karakter betreft, evenals met Noachs zegen over Sem (Genesis 9:26); hier, zowel als daar, bijna enkel aanstipping-het hoogste en grootste kan zo dikwijls, naar het uiterlijke berekend, nog het kleinste zijn-hier, zowel als daar, voor alles een aanroepen van Jehova..

8. En van Levi zei hij: Uw Thummin en uw Urim, Uw waarheid of recht en Uw licht, die Gij, o Heere! de Hogepriester, als onderpand verleend hebt, dat Gij door hem altijd het nodige licht aan Uw volk, wilt schenken, om in algemene aangelegenheden recht te vragen, a) en tegelijk met dit onderpand: het priesterschap zelf, zijn en mogen blijven aan de man uw gunstgenoot, die aan U toebehoort, aan Levi, die Gij in Mozes en Aäron, de hoofden van deze stam, verzocht hebt in Massa, b) met wie Gij getwist hebt aan de wateren van Meriba en Gij hebt hem zijn straf toegedeeld.c)

a) Ex.28:30 b) Ex.17:1-7 c)Numeri. 20:1-13

9. Die bij die verschillende gelegenheden tot zijn vader en tot zijn moeder zei: Ik zie hem niet; en die zijn broeders niet kende, niet wilde kennen, en zijn zonen niet achtte,
1) hen als vreemden en niet als zijn zonen te beschouwen; die daardoor getoond hebben, dat zij zelfs het liefste voor U over hadden; zij moesten huns ondanks zo handelen: want zij onderhielden uw woord, en bewaarden uw Verbond. Zulkemannen nu zijn het alleen waardig, dragers te zijn van Uw licht en Uw waarheid.

1) Dit ziet ongetwijfeld op de ijver van de stam Levi voor de eer van de Heere bij Horeb, toen hij, met voorbijzien van elke natuurlijke betrekking, alleen opkwam voor de Majesteit van het recht van God (Exodus. 32:25 Numeri. 25:6 vv.).

10. Zij zullen Jakob uw rechten leren en Israël uw wet; a) zij zullen reukwerk voor uw neus leggen, het dagelijks reukoffer in het Heilige aansteken, en U het brandoffer brengen, dat geheel verteerd zal worden op uw brandofferaltaar, kortom: het gehele priesterambt naar behoren waarnemen, en aldus de gemeenschap tussen Uw volk en U in stand houden.

a) Leviticus. 10:11 Deuteronomium. 17:9

11. Zegen, HEERE! zijn vermogen, 1) opdat hij in staat zij zijn ambt goed waar te nemen, en laat U het werk van zijn handen wel bevallen, wanneer hij U de offers van het volk aanbiedt; versla de lendenen2) van hen, die tegen hem opstaan, (zoals Korach met zijn vergadering), a) en hem haten, zich niet willen onderwerpen aan zijn rechtsuitspraken, wanneer zij minder gunstig zijn, dat zij niet weer kunnen opstaan, laat staan zich tegen hen verheffen!

a) Numeri. 16:1 vv.

1) Hij bidt voor hen, en wel om deze drie dingen: a. Dat God hen in hun tijdelijk bestaan wilde voorspoedig maken, en dat Hij, hetgeen hen tot hun aandeel was toegewezen, liefelijk en aangenaam voor hen maken wilde. b. Dat God genoegen in hun dienst wilde nemen. c. Dat God hen wilde verdedigen en met en voor hen wilde strijden tegen alle hun vijanden..

2) De lendenen zijn hier beeld van de kracht en sterkte. Mozes bidt daarom hier, dat God, de Heere, de kracht en sterkte van hun vijanden mag verbreken..

12. En van Benjamin zei hij: 1) Hij de lieveling van zijn vader, is de beminde van de HEERE, a) Hij zal zeker bij hem 2) wonen; Hij zal hem de gehele dag overdekken, hem beschermen, en tussen 3) zijn schouders zal Hij wonen; zijn woning of heiligdom zal op de berghoogte zijn van het land, dat Benjamin zal toevallen!

a) Genesis 44:20

1) Uit al deze inleidingsformules, waarmee de verschillende zegenspreuken over de verschillende stammen aanvangen (vs.7,8,13,18,20,22,23 en 24), kan duidelijk opgemaakt worden, dat niet Mozes zelf, maar een ander de zegen opgetekend heeft (zie De 32.44). Mozes sprak die uit bij zijn weggaan in aanwezigheid van Jozua en de priesters, welke

laatsten het door hem vervaardigde wetboek reeds in ontvangst genomen en naast de Ark gelegd hadden, tot bewaring (hoofdstuk 31:24 vv.); hoe en door wie dit dan opgetekend en bij de Thora gevoegd is, zie daarover de eindbemerkingen (zie De 34.12)

2) In meerdere Hebreeuwse handschriften ontbreekt de bijvoeging "bij hem"; ook de Vulgata, evenals Luther, heeft het niet geplaatst (het handexemplaar, van de Hebreeuwse Codex, die Luther, bij zijn vertaling gebruikte, bevindt zich nu in de bibliotheek te Berlijn; het is de Gersomse uitgave, die in het jaar 1494 te Brescia verschenen is)

3) De uitleggers zijn van verschillende mening; wie bij deze woorden als subject (taalkundig onderwerp) moet gedacht worden; of, zoals in de eerste helft van de zin, de Heere (de Heere zal tussen Benjamins schouders wonen) of (Benjamin zal tussen de schouders van de Heere wonen). In het laatste geval lag het beeld van een vader ten grondslag, die zijn kleine nog zwakke zoon op de rug draagt; dan zou de zin zo ongeveer hetzelfde betekenen, als het onmiddellijk voorafgaande, en bovendien zou in het gehele vers niets van Benjamin in het bijzonder gezegd zijn, wat niet tevens op het volk in het algemeen van toepassing kan zijn (Jeremia. 11:15 Psalm. 60:7), waar de Israëlieten "vrienden" of "beminden" van God worden genaamd, of vs.28 van dit hoofdstuk, waar het luidt: "Israël zal zeker alleen wonen" en hoofdstuk 1:31: "De Heere, uw God, heeft u gedragen, zoals een man zijn zoon draagt op al de weg, die gij gewandeld hebt, totdat gij op deze plaats kwam." Wij verenigen ons dus met de mening van Luther en anderen, die de woorden op de Heere betrekking doen hebben. Hij zal tussen Benjamins schouders wonen, d.i.: "De tempel en Jeruzalem en het koninkrijk waren in Benjamin." Omdat Mozes er reeds in hoofdstuk 12 van gesproken heeft, dat God uit alle stammen van Israël er een zal uitkiezen, om er Zijn naam te doen wonen, duidt Hij nu de stam, waaraan deze eer te beurt zal vallen, nader aan. Weliswaar had hij daar evenzo goed de stam van Juda kunnen noemen (Psalm. 78:68), want die berghoogten, waarop Jeruzalem met de tempel lag, vormden de grenzen tussen Benjamin en Juda Jozua 15:7 vv.; 18:16 vv.), maar van Juda had hij nog iets anders te verkondigen, dat eerst in aanmerking kwam (vs.7)

Calvijn, Keil e.a. nemen Benjamin tot subject en niet de Heere. Calvijn tekent aan: "Bij God wonen en tussen Zijn schouders heeft dezelfde kracht als op Hem steunen. Het beeld is genomen van de ouders, die hun kleine en tedere kinderen nog dragen." Wij voor ons verenigen ons liever met Calvijn dan met Luther..

13. En van Jozef zei hij, weer opnemende en verder uitbreidende wat reeds Jakob van de dubbele stam Efraïm en Manasse a) voorspeld had: Zijn land zij gezegend van de HEERE in alle opzichten, van het uitnemendste van de hemel met de zoete regendruppels, van de dauw, en bevochtigd van de diepte, die beneden is liggende, het land zij rijk aan beken, bronnen, hoge en lage waterwellingen.

a)Genesis 49:22-26

14. En van de uitnemendste inkomsten, vruchten, van de zon, vruchten die slechts eens in het jaar rijp worden, gedurende de omloop van de aarde rondom de zon, en van deuitnemendste

voortzetting van de maan, met vruchten, die gedurende de omloop van de maan om de aarde, d.w.z. meermalen in het jaar, rijp worden.

15. En van het voornaamste fruitt, of voortbrengsel van de oude bergen (woordelijk: van het hoofd van de bergen uit de eerste tijd) a) (Duitse vertaling van de hoge bergen tegen de morgen); en van het uitnemendste van de eeuwige heuvels, van de aaneengeschakelde heuvelrij, zoals wouden, enz. (zie "De 27.3).

a) Zie Ge 49.26

16. En van het uitnemendste van de aarde en haar volheid, van alle edele vruchten, die slechts voortspruiten uit de schoot van de aarde; maar met deze natuurlijke zegen ga gepaard, wat nog meer waard is, de geestelijke zegen van deVerbondsgenade; en van de goedgunstigheid van Hem, die in de braambos woonde, toen ik daar op de Horeb stond en geroepen werd tot de verlossing van Israël a) en die nu met deze wijze Zijn verschijning te kennen gegeven heeft, in welke betrekking Hij voortaan, door alle tijdsgewrichten heen, tot Zijn volk staan zou, 1) komt de zegening in rijke mate op het hoofd van Jozef, en op de schedel van de afgezonderde, van de Nazireeër, van zijn broeders, opdat de woorden van Jakob, de aartsvader, aan hem vervuld mogen worden (Genesis 49:26).

a) Exodus. 3:2

1) "Arm en toch rijk, op zichzelf zonder gestalte, maar voor de Zijnen de grootste zegeningen uitstralende, zo is Hij, die in de doornbos woont. In de grond verschijnt Hij daarom alleen zo arm, omdat de Zijnen, die Hij tot Zijn woning kiest, het ook zijn. Zij zijn de doornbos, en dat Hij ze niet verteert, dat Hij ze allen doorlicht, verheldert en goddelijk maakt, is geen bewijs van onmacht, maar het is zijn genade, het is Zijn grootste heerlijkheid.".

17. Hij heeft de heerlijkheid van de 1) eerstgeborenen van zijn os, of: zijn heerlijkheid is als een eerstgeborene, dus krachtige os, en zijn hoornen, nog sterker dan die van een gewone stier, zijn hoornen van de
2) eenhoorn, zijn gelijk aan die van de wilde ongetemde buffel; met deze zal hij de volken tezamen stoten, geheel en al vermorzelen tot aan de einden van het land, tot aan de grenzen van de aarde. Deze, van zulke kracht nu zijn de tienduizenden van Efraïm, 3) de bevoorrechte en talrijkste van de twee stammen van Jozef, en deze zijn de duizenden van Manasse.

1) Wanneer men deze vertaling volgt, zou onder deze eerstgeborenen van Jozefs stieren of krachtige nakomelingen, duidelijk genoeg Efraïm te verstaan zijn, en omdat nu Jozua uit die stam was (Numeri. 13:9), zo zouden wij hier een vingerwijzing hebben naar Jozua’s aanstaande strijd met de Kanaänieten. Toch is hiermee de mening van hetgeen Mozes zeggen wil, nog geheel niet uitgeput; veelmeer schrijft hij aan Jozef, zoals vroeger, een belangrijk aandeel aan de vruchtbaarheid van het land Kanaän, zoals nu ook een bijzonder aandeel aan de schrik voor het Israëlitische volk toe, want het behoorde ook tot hun bestemming, om zich gevreesd te maken bij de volken (Deuteronomium. 2:25)

2) Met deze uitdrukking vertaalt Luther op het voorbeeld van de Septuaginta en Vulgata het Hebreeuwse woord Rêem, door welk woord een wild, gehoornd dier wordt aangeduid, dat fier, ongetemd en gevaarlijk is Jesaja 34:7 Psalm. 92:11 Job 39:9 vv. Psalm. 22:22). Nu is op zichzelf het bestaan van zo'n eenhoorn niet te bestrijden, ook niet op anatomische gronden, omdat er zelfs driehoornen zijn (het mannetje van de giraffe en de kameelpardel). Na Plinius (VIII, 12) is hij ook meermalen door nieuwere reisbeschrijvers vermeld, die verzekeren, dat er in het binnenste van Afrika, in de wilde dalen van Abessinië en Tibet een dier is, aan een paard gelijk, omstreeks 48-52 duim hoog, grimmig en woest, dat een gekromde hoorn op het hoofd heeft. Intussen wil men dit altijd van inwoners gehoord hebben; zelf gezien is nog nooit een werkelijke eenhoorn door enig geloofwaardig reiziger, hoegenaamd. Wat meermalen daarvoor gehouden werd, was niets meer dan een Antilope, die per ongeluk een hoorn verloren had, of die men er een had afgebroken voor huiselijk gebruik. Nieuwere uitleggers verstaan daarom onder het Hebreeuwse Reêm óf de Oryx van de ouden, een soort van wilde gazelle, in grootte een os naderend, wild, ontembaar en in de binnenlanden van Afrika thuis horende (zie De 14.6), of ook wegens (Job 39:9) de buffel, die zich van de gewone os onderscheidt door een kleine gewoonlijk nederhangende kop en vooruitstekende gedraaide horens; zeer slim, maar ook uiterst boosaardig is; vroeger gold hij geheel en al voor ontembaar, terwijl hij tegenwoordig zich gemakkelijk laat temmen..

3) In de tijd van Mozes was Efraïm nog in het geheel niet de talrijkste van de beide stammen (zie Nu 26.37). Mozes ziet echter met voorspellende blik in de toekomst, wat er zou gebeuren Jozua 17:14 vv.)

18. En van Zebulon en Issaschar zei hij: Verheug u, Zebulon! over uw uittocht, over uw gelukkige handwerk op de zee, aan wier strand gij wonen zult, a) en Issaschar! die u liever rustig in uw eigen vruchtbaar land houdt, over uw hutten, over de rustige toestand, die de Heere u beschikken zal.

a)Genesis 49:13,14; 1 Kronieken 12:32.

19. Zij, die twee stammen in vereniging met elkaar, zullen de volken, met wie zij door de handel in aanraking komen, daar Zebulon zelf een handeldrijvende stam is, Issaschar daarentegen diensten zal betonen aan de doortrekkende karavanen, tot de berg, van het erfdeel van de Heere, die Hij zich tot a) woonplaats verkoren heeft, roepen; daar zullen zij offeranden van gerechtigheid offeren; waaraan zij de genodigden deel laten nemen; want zij zullen deovervloed van de zeeën zuigen, hoofdzakelijk op zee hun kostwinning zoeken, en de bedekte verborgen dingen van het zand tevoorschijn halen, de op de bodem van de zee verborgen schatten, zoals parels, purperslakken, koralen, kiezelzand e.d. (zie "De 8.10" en zie "Jozua 11.2) -bij dit verkrijgen nu van aardse bezittingen des te meer gelegenheid hebben om de volkeren, waarmee zij omgaan, in de gemeenschap van hun geestelijke goederen te brengen.

a) Ex.15:17

Wanneer Zebulon en Issaschar naderhand nooit in werkelijkheid aan de Middellandse Zee gereikt hebben, hetgeen een weinig in tegenspraak schijnt te zijn met Genesis 49:13 en ook met deze plaats Jozua 19:10-16), zo toont zich hier het onderscheid van het Israël van de idee en dat van de werkelijkheid; Jakob en Mozes hebben een Israël voor zich, dat beslist ook de noordelijke zeekust in zou nemen; daar men echter later Aser niet vooruit liet dringen over Fenicië, moest men het in het zuiden door de Karmel en omstreken schadeloos stellen, zodat het tussen Zebulon en de zee inschoof..

Evenwel heeft de voorzegging van Zebulous en Issaschars zendingsroeping later haar vervulling gevonden, want hun stamgebied, zoals ook dat van Naftali was, voornamelijk een schouwplaats van Jezus' werkzaamheid en de woonplaats van de meeste van zijn apostelen (Genesis 49:21 aanm.) zie Ge 49.21. Wat betreft de verborgen schatten in "het zand" vinden vele uitleggers daarin een vingerwijzing naar het glas, dat bij de ouden voor iets kostbaars gold (Job 28:17) wat Luther met diamant heeft vertaald is eigenlijk "glas," dat bij de rivier Belus (zie De 8.10) is uitgevonden..

Mensen, die vele zaken om handen en veel verkeer met mensen hebben, doen wel, wanneer zij degene, met wie zij omgaan, op een ijverige wijze aanwijzen, de praktijk van ware Godsvrucht. Dezen zijn gezegend voor zichzelf en ook tot zegen voor het land. Het ware te wensen, dat de uitbreiding van de koophandel in vreemde landen, tevens strekte tot het uitbreiden van het Evangelie. Deze voorzegging aangaande Zebulon beoogde mogelijk reeds de prediking van Christus en Zijn Apostelen, die begon in het land Zebulon. Toen riepen zij het volk tot de berg, d.i. tot het Koninkrijk van de Messias, dat genaamd wordt, de berg des Heeren Jesaja 11:2)

20. En van Gad zei hij: Gezegend zij de Heere, die aan Gad ruimte maakt in het schone, buiten het eigenlijke beloofde land gelegen Gilead, hem een wijd, onbeperkt gebiedaangewezen heeft voor zijn uitbreiding; en daarmee aan Israël zelf een onderpand gegeven heeft, hoe Hij Zijn volk zo veel ruimte kan geven, als het nodig heeft; a) hij, deze krijgshaftige stam, zoals dit reeds door de naam aangeduid wordt, woont, legert zich als een oude leeuw, die niemand durft tergen; dit heeft hij ook reeds getoond bijde verovering van het koninkrijk van b) Sihon, dat hem tot erfdeel geworden is, en verscheurt, getergd zijnde, de arm, ja ook de schedel van degene, die hem te na komt.

a) Zie Nu 32.5; Deuteronomium. 19:8 vv. b)Numeri. 21:21 vv.

21. En hij heeft zich door, tegelijk met Ruben aan Mozes om Gilead te verzoeken van het eerste deel van het beloofde land, het deel van de aanvoerder in de oorlog voorzien, omdat hij aldaar in het deel van de wetgever bedekt was, omdat aldaar het deel van de wetgever, van de aanvoerder, bewaard werd; dit eerst veroverde Overjordaanse behoorde van rechtswege aan die stam, die vooraan de spits gestreden had, en dit was met Gad het geval; daarom kwam hij (eigenlijk: zal hij komen, maar Mozes ziet met voorspellende blik de toekomst reeds als verleden) met de hoofden van het volk, om, volgens belofte, a) verder het land te helpen b) veroveren en te verdelen; hij verrichtte daardoor de gerechtigheid van de HEERE, dat, wat de

Heere als recht en billijk van hem had laten eisen, c) en zijn gerichten met Israël, hij heeft zich aan de algemene verplichting van Israël niet onttrokken Jozua 22:1 vv.).

a) Numeri. 32:16 vv. b) Jozua. 4:12 c)Numeri. 32:20 vv. Joh.1:12 vv.

De twee verzen 20 en 21 zijn zeer duister te verstaan; bovenstaande verklaring is die der meeste nieuwere uitleggers. Luther heeft vs.21 aldus vertaald: En hij zag, dat hem een hoofd gegeven was, een leraar, die verborgen is, die kwam met de hoofden van het volk, en verschafte de gerechtigheid van de Heere en Zijn rechten aan Israël. Hij geeft hiervan dan de volgende verklaring: "Deze leraar is Elia de profeet, die in de hemel opgenomen, en alzo verborgen is (1 Kon.17:3); want hij was een burger uit Gilead in de stam van Gad (1 Kon.17:1). " Op dezelfde manier ziet hij in vs.20 koning Jehu (2 Koningen. 9 en 10): "De zegen van Gad heeft Jehu volvoerd, toen hij Baäl verdelgde, het volk op de juiste weg bracht, twee koningen en daarenboven Izébel doodde." Doch men moet (behoudens kleine onduidelijkheden) aan de Hollandse vertaling en daarmee ook de hier boven gegeven verklaring de voorkeur geven. Anderen, in het spoor van Onkelos vertalen het 2de gedeelte van het 21e vers: "want daar is het deel van de verborgen meester" en vinden daarin de betekenis, dat het graf van Mozes in het gebied van Gad verborgen was (Deuteronomium. 34:6), maar, afgezien van andere zwarigheden, kan zo’n betekenis reeds daardoor met toegelaten worden, dat het graf van Mozes veeleer in het gebied van de Rubenieten moet gelegen hebben, en niet in dat van de Gadieten (Numeri. 32:38 Jozua. 13:20)

22. En van Dan zei hij: Dan is een jonge leeuw, hij zal als uit Bazan voortspringen.

Terwijl Jakob Dan met een slang aan de weg vergeleken heeft, die plotseling de heilen van het ros bijt, dat zijn ruiter ruggelings neer doet storten (Genesis 49:16), laat Mozes meer de sterkte tevoorschijn treden, die Dan zou betonen in de strijd met de vijanden, terwijl hij hem een jonge leeuw noemt, die eensklaps uit zijn schuilhoek te voorschijn komt. Het noemen van Bazan laat zich daaruit verklaren, dat in de spelonkrijke streken van oostelijk-Bazan, in het bijzonder in de bosrijke westelijke hellingen van de Dschèbel Hauran (Numeri. 21:30; 32:33) vele leeuwen huisden, die, uit het dichte, ruige woud tevoorschijn springende, gevaarlijke vijanden van Bazans kudden waren..

Ofschoon ten westen maar al te zeer tussen Juda en Efraïm ingevlochten, en vóór alle anderen in de strijd met de Filistijnen gemengd, wist Dan zich toch staande te houden door beslistheid en koenheid, ja naar deze kant een voormuur te vormen voor de overige stammen..

23. En van Nafthali zei hij: O, Nafthali! zijt verzadigd van de goedgunstigheid, en vol van de zegen van de HEERE, want het gebied dat u zal te beurt vallen, zal buitengewoon liefelijk en begeerlijk zijn; bezit erfelijk het westen enhet zuiden, de zeestreek en het zuiderland; in uw erfdeel mogen zich de voordelen van de zee paren met de liefelijke zuiderwarmte; die twee mogen elkaar matigen.

"De vlakten ten noorden en ten westen van het meer Merom en aan de westzijde van het meer Tiberias (Genezareth) zijn buitengewoon vruchtbaar, en alle soorten van gewassen gedijen

daar: het klimaat is, evenals bij de Dode Zee, ongemeen warm en is geschikt voor tropische gewassen; de vruchten worden er veel vroeger rijp dan elders.".

De laatste woorden van het vers worden door vele uitleggers zo opgevat, alsof daarmee aan de stam Nafthali het land van de Filistijnen in het zuidwesten van Palestina tot zijn bezit aangewezen is, dat evenwel later niet veroverd werd Jozua 13:3), zodat de stam op een andere plaats moest schadeloos gesteld worden; dan zou men de letterlijke vertaling kunnen behouden..

Mozes bidt Nafthali niet alleen aardse zegeningen toe, maar ook de geestelijke zegeningen van het Verbond. Men lette op de grote overeenkomst tussen de beschouwing van Jakob en die van Mozes over de stam Nafthali..

24. En van Aser zei hij: Aser zij gezegend met zonen, hij breide zijn getal meer en meer uit, zoals nu reeds het geval is; a) hij zij zijn broeders, de overige stammen, aangenaam door zijn diensten, en dope zijn voet in olie, zo’n vet en vruchtbaar land moet het zijne zijn.

a) Numeri. 26:47 Deuteronomium. 1:41

Het in Jozua. 19:24-27 beschreven gebied was de hoofdzetel van de stam, een uitgebreide vlakte aan de zee, vanaf de Karmel tot aan het voorgebergte Nakura, in het oosten ingesloten door de Galilese bergen, uitstekend door een voortreffelijke bodem, overvloedige vruchtbaarheid, heerlijke olijvenbosjes; nu is het zeer verwaarloosd..

25. IJzer en koper zal onder uw schoen zijn 1) tot verplettering van uw vijanden, en uw sterkte gelijk uw dagen, zolang gij leeft, moogt gij krachtig en moedig zijn, opdat gij rustig mag wonen; anders; uw ouderdom zij als uw jeugd, nog even fris en krachtig.

1) Deze uitdrukking dient om aan te geven, de macht van Aser, om zijn vijanden te verpletteren. Veel metaal werd in zijn erfland gevonden, waardoor hij bekwaam gemaakt werd, om zich tegen de hem omringende volken te verdedigen.

De Aserieten woonden tot op Libanon Jozua 19:28 vv.) waar men bergbouw deed en ook metalen verkreeg (zie De 8.10); zij konden daarvan veel aanwenden tot versterking van hun steden, en hadden dit ook nodig temidden van vijandige volken.".

26. 1) Niemand is er zoals God, o, Jeschurun! Die op de hemel vaart tot uw hulp, en met zijn hoogheid 2) op de bovenste wolken.

1) Met vs.26 keert de man Gods tot zijn uitgangspunt terug, om de lof van de Heere, in betrekking tot zijn volk, te verkondigen..

2) In het Hebreeuws Gaawah. Hoogheid, in de zin van Majesteit..

27. De eeuwige God zij u een woning 1) en een toevlucht, en van onder u houdt Hij Zijn eeuwige armen 2) uitgebreid tot uw bescherming, om u te dragen zoals een adelaar zijn jongen; en Hij verdrijft de vijand, de Kanaänitische volken, voor uw aangezicht, en zegge, als eenbanspreuk over die vijanden: Verdelg!

1) In deze benaming ligt niet alleen het denkbeeld van bewaring, maar van alles, wat een welingerichte en veilige woning de bewoners aanbiedt. Mozes voorziet, wat aan zijn geliefd volk zal te beurt vallen. Als een profeet, maar ook als een vader spreekt hij, en waar hij nu de stormen ziet aankomen, de ongevallen ziet naderen, daar bidt hij zijn volk God zelf toe als hun woning..

2) Eeuwige armen. Armen, die nooit hun kracht verliezen. Waarin Israël veilig zal gedragen worden, door alle tegenspoed heen. Aan deze driemaal heilige en volzalige Verbondsgod draagt hij hen op..

28. Israël dan zal, na in de kracht van de Heere de vijanden verdelgd te hebben, zeker alleen, niettegenstaande zijn afzondering van andere volken, toch veilig onder de hoede van zijn God wonen; en Jakobs oog zal zijn op een land van koren en most; hij zal het goede van de aarde aanschouwen, (anders): Jakobs bron zal zijn op een land van koren en most, d.i. het volk, dat als een bron uit Jakob ontspruit, zal zich verspreiden en zich uitbreiden en toenemen op het land van de belofte, het land van melk enhoning; ja zijn hemel zal van dauw druipen; en alzo zullen aarde en hemel tot een voetspoor van Israël gelijk meewerken.

29. Welgelukzalig zijt gij, o Israël! wie is u gelijk! gij zijt een volk, verlost door de HEERE, het schild van uw hulp, en die een zwaard is van uw hoogheid, 1) van uw zege. Daarom zullen zich uw vijanden, door zo grote kracht bedwongen; al is het gehuicheld, aan u onderwerpen, en gij zult op hun hoogten treden, als overwinnaars uw voet op hun nek zettende.

1) Nooit was enig volk zo goed gewapend. God zelf was het schild van hun hulp, door Wie zij tot verdediging en afwering gewapend werden en behoorlijk gedekt tegen alle aanvallers; en Hij was hen een zwaard van hun hoogheid, door Wie zij tot aanval en aantasting gewapend, en geducht en voorspoedig in al hun oorlogen gemaakt werden. God wordt genoemd het zwaard van hun hoogheid, omdat Hij, door voor hen te strijden, hen over andere volken deed zegepralen en hen in hoogheid stelde, of wel, omdat Hij in alles, wat Hij voor hen deed, het oog had op Zijn Heiligdom onder hen, hetgeen genoemd wordt de heerlijkheid van Jakob. Zij, in wier harten is de heerlijkheid van heiligheid, hebben God zelf tot hun schild en zwaard, en worden door de gehele wapenrusting van God beschermd en verdedigd. Zijn woord is hun zwaard en hun geloof is hun schild..

Welke heerlijke en dierbare beloften worden hier Israël toegebeden door de scheidende Middelaar van het Oude Verbond! Het is, alsof hij de gehele volheid van zijn herderlijk hart wil uitstorten en zijn volk met de keur van zegeningen overdekken. Wel is hij hier het beeld van de Middelaar van het Nieuwe Verbond, die uit de volheid van zijn genade al zijn erf- en gunstvolk overdekt met zijn zegeningen..

"Dit is een waardig slot van de laatste woorden van een wetgever aan zijn volk; de grootte van de gedachte en de kracht van de overtuiging van de enige bestemming van het volk Israël, zullen niet makkelijk aan een latere en geringere kunnen worden toegeschreven, dan aan Mozes zelf; zoals ook een aanleiding om juist zo, in zo’n algemeenheid en opgewektheid over Israël te spreken, in latere, van alle kanten benarde tijd niet gemakkelijk gevonden zal worden. Wat de hier uitgesproken belofte zelf betreft, zo geldt zij niet zozeer voor Israël naar het vlees, voor zoverre het in de slavendienst van de goederen van deze wereld leeft en zijn hemelse Broeder Jezus Christus verwerpt, maar zij geldt voor dat Israël, dat zich tot de Heer bekeerd heeft of bekeren zal, en met hetwelk de in de olijfboom ingeënte volken één zullen zijn, en Israël met hen."

HOOFDSTUK 34.

MOZES' DOOD EN WAT DAAROP VOLGT.

I. Vs.1-12. Volgens goddelijk bevel (hoofdstuk 32:48) stijgt Mozes nu van uit de velden van Moab op de berg Nebo, waar hem de Heere het land van de belofte in zijn gehele uitgebreidheid laat overzien; daarna sterft hij, en wordt door de Heere begraven, door de kinderen van Israël echter 30 dagen lang beweend. Na hem is geen profeet opgestaan in Israël, van deze betekenis en met deze gaven, als hij.

1. Toen ging Mozes, na het zegenen van Israël en na aan Jozua een laatst vaarwel te hebben toegeroepen op, uit de vlakke velden van Moab, waarin zich het leger bevond, a) naar de berg Nebo op de hoogte, het hoogste punt van het gebergte Pisga, b) welke recht tegen Jericho over is, om vandaar het land Kanaän te overzien en dan-het hoofd neer te leggen; en de HEERE wees hem dat gehele land Gilead, het gehele gebied aan de overzijde van de Jordaan, dat over de 2 stammen verdeeld was, c) en dat zich nu het eerste voor zijn ogen uitbreidde, noordelijk tot Dan toe met de bijnaam Daän (2 Samuel 24:6 Genesis 14:14), niet te verwarren met dat Dan, dat vroeger Laïs of Lesem heette Jozua 19:47 Richteren. 18:28).

a) Numeri. 22:1 b) Zie Nu 21.20 c)Numeri. 21:21; 32:33 vv.

2. En het gehele Nafthali, het latere Galiléa in 't noorden van eigenlijk Kanaän, en het land van Efraïm en Manasse, in het midden, en het gehele land van Juda in het zuiden, tot aan de achterste, de Middellandse Zee;

3. En het zuiden; Negeb, of het zuiderland a) en het effen veld van de vallei van Jericho, het Jordaandal met de daartoe behorende vlakte van Jericho b) de Palmstad tot Zoar toe aan de zuidoostzijde van de Dode Zee (zie "Ge 19.22).

a) Zie Nu 13.21 b) Zie Jozua 12.3 c)Zie Jozua 6.1

De stad Hesbo (in wier nabijheid de berg Nebo te zoeken is) ligt op een plaats, die zozeer de omtrek beheerst, zegt Buckingham, (hij reisde in 1816 door Bazan en Gilead), dat het uitzicht van daar zich minstens 30 Engelse mijl (= 6« d.M. = 9 uur) naar alle zijden uitstrekt; ja, naar het zuiden kan dit getal nog veilig verdubbeld worden. Toch kon Mozes op louter natuurlijke wijze, ook niet van de hoogste bergtop van het Pisga-gebergte, dit alles overzien, wat de Heere hem van daar toonde; veel meer heeft men te denken aan een verhoogd en verscherpt gezicht van zijn ogen, zodat hier een gezicht is, dat zich aansluit aan iets, dat van nature reeds voorhanden is..

4. 1) En de HEERE zei tot hem: Dit is het land, dat Ik Abraham, Izak en Jakob gezworen heb, zeggende: a) Aan uw nageslacht zal Ik het geven. Ik heb het u om uw heimwee daarnaar b) te bevredigen, met uw ogen doen zien, 2) maar gij zult daarheen niet overgaan, zoals u reeds vroeger gezegd is (Numeri. 20:12).

a) Genesis 12:7; 13:15; 15:18 vv.; 17:8; 26:3; 28:13 b) Deuteronomium. 3:23 vv.

1) Men kan het openbaar leven van Mozes, als wetgever en aanvoerder van Israël, beschouwen als een schilderij gevat in de lijst van twee grote teleurstellingen; de eerste, waar hij bij het verslaan van de Egyptenaar waant, dat zijn broeders hem als een verlosser zullen beschouwen, en zich op het gruwelijkst bedrogen vindt (Ex.2:11 vv.); de tweede, toen de ingang in het land van de belofte hem ontzegd wordt. Meer jaren heeft hij de smart van de eerste wond rondgedragen, dan maanden die van de tweede; maar zouden wij ons wel zo ver bedriegen, als wij de tweede voor de diepste en zwaarste houden? Bijna zouden wij zelfs aarzelen haar diepte te peilen, wanneer hij niet zelf het verband, dat haar dekte, voor Israël en ook voor ons had losgemaakt; maar in het verhaal van hoofdstuk 3:23 vv. horen wij hoe hij met roerende eenvoud spreekt van een bijzonder voorval, dat wij bijna een bladzijde zou kunnen noemen uit het dagboek van zijn verborgen geschiedenis, ingelegd in het reisverhaal, dat hij in dit en de beide vorige hoofdstukken opschreef. De grijsaard is hier ongeveer twee maanden vóór zijn dood bezig om met zijn volk een gedeelte van de weg te overzien, waarlangs hen de Heere geleid heeft; hij herinnert hun eraan hoe Og, de koning van Bazan, overwonnen, zijn land verdeeld, en aan Jozua het vrolijk vooruitzicht op nieuwe zegepralen geopend werd. Terwijl dit nu voor Israël dagen van blijde vreugde geweest waren, had hij zich op die tijd gedwongen gezien een allersmartelijkst offer te brengen. Vergeefs-zo bericht de ootmoedige man, als wilde hij openlijk boete doen- vergeefs had hij gebeden om opheffing van het over hem uitgesproken vonnis; de Heere had hem met harde woorden geantwoord. Men hoort het aan de toon van dit bericht, hoe zwaar hem de strijd, hoe moeilijk hem de onderwerping wordt; en bijna is het ons te moe, als trilde zijn stem, als kwam hem een traan in zijn oog, wanneer bij de jongere geslachten tot hun verrassing en lering verhaalt: "Maar de Heere was toornig op mij om uwentwil, en verhoorde mij niet, maar sprak tot mij: "Laat het genoeg zijn, spreek er Mij niet meer van." Wanneer wij die zaak, op zichzelf beschouwd, voor de rechterstoel van ons eigen gevoel brengen, dan roepen wij uit: een donkere leiding. Kanaän, dat was de naam, die Mozes reeds als kind met eerbied en liefde stamelde; dat was het punt, waarheen het oog van de jongeling, van de man, van de grijsaard, nu reeds langer dan een eeuw met een heilig verlangen gericht was; het was het énig loon, dat hij afsmeekte voor een leven vol arbeid en strijd, welke moeite en vrucht God alleen naar waarde kon beoordelen. Nog nooit heeft hem de Heere afgewezen, als hij als Middelaar voor Israël optrad, zijn stoutste bede: "Laat mij Uw heerlijkheid zien heeft Hij niet onverhoord gelaten (Ex.33:18 vv.); maar het veel geringere, deze betrekkelijk kleine zaak weigert Hij hem; het einde van de tocht is de grenspaal van Mozes' hoop. Nee, hij zal uw poorten niet binnentreden, gij bloeiende palmstad: de poorten van de dood moet hij binnengaan. Maar wij laten ook de stem van het verleden spreken, en dan stamelen wij: "een rechtvaardig gericht!" Wij willen niet eenmaal de zonde herinneren, waardoor Mozes het edelste voorrecht moest missen; wij voegen bij het reeds vroeger gezegde (zie Nu 20.12) alleen nog dit, dat de schuld na enige weken en maanden misschien voor Mozes en Israël een andere gedaante had gekregen; niet alzo voor Israëls God. Het oordeel over Mozes was voorzeker geen toegeven aan een ogenblikkelijke, onheilige toorn, maar een oordeel van billijkheid, wijsheid en liefde; en wanneer de Heere zich in dit geval had laten verbidden, zo zou dit de schijn kunnen gehad hebben, alsof Hij vroeger te ver gegaan was, toen hij zelfs Mozes en Aäron, als de grootste overtreders veroordeelde. Wij vinden evenwel ook voor Mozes zelf in de weigering van zijn

bede een verborgen weldaad gelegen; want zoals menige harde en onaanzienlijke schaal een zoete kern verbergt, zo is het ook met de tuchtigingen van God -zelfs zijn roeden druipen van zegen. Neemt zelf de weegschaal in handen en ziet eens, wat Mozes ontbeert, wat hij daarvoor ontvangt, en wat hij door een en ander wint. Nu ja, hij moet Kanaän ontberen en daarmee-alles? O neen; Kanaän is -hoe kon het anders zijn? -zijn aards ideaal, en idealen winnen zelden door de verwerkelijking ervan; en zelfs het land van de belofte maakt geen uitzondering op die treurige regel, dat begeren van meer waarde is, dan zelfs het gelukkigst bezit. Heeft hij reeds overdacht, welk dagelijks kruis hem te wachten staat, als hij daar in de eerste weken niets zal zien dan bloed en tranen, en later tot de ontdekking zal moeten komen, hoe Israël wel verbeterd is van woonplaats, niet van hart? Mozes, Mozes, gij weet het niet, wat een zielesmart u de Heere bespaarde door dat ogenschijnlijk strenge antwoord: "spreek er Mij niet meer van." Gij hebt reeds genoeg gehad in uw gehele leven, oude man! deze laatste en grootste smart mocht u eens uw hart doen breken. Maar, terwijl God wil, dat hij niet langer over déze zaak zal spreken, gewaagt Hij zelf van een betere, schonere zaak. Mozes moet de hoogste top van het gebergte Pisga bestijgen, en van Kanaän niet alleen zien zoveel het natuurlijk oog ontdekt, maar wat de Heere zijn verhelderde blik zal tonen. En in heilige verrukking ziet hij het dan ook weldra, bewoond, gezegend en gelukkig, zoals hij het nimmer in de werkelijkheid zou gezien hebben, zoals het misschien nooit ten volle geweest is, zoals hij het zich gedroomd had in de schitterendste ogenblikken, als zijn adelaarsgeest de vlerken ontplooide en zich wiegelde boven het veld van de toekomst. O voordelige ruil, dat Kanaän van het aanschouwen voor het Kanaän van de werkelijkheid, waarbij tenslotte alleen de voet een weinig verloren heeft maar het oog en het hart gewonnen hebben; want die beide laatsten zijn nu ten volle verzadigd! Immers, wat wint nu toch wel de man Gods bij datgene, wat hem God in Zijn toorn toedeelt, die toch slechts verborgen genade is? Niet alleen een ogenblik van rein genot, zoals hem de aarde bezwaarlijk zou hebben kunnen geven, maar meer, oneindig veel meer; want hier wordt de laatste hand gelegd aan Mozes' vorming voor een hogere, hemelse werkkring. Vaster dan hij misschien zelf tot nog toe vermoed had, kleeft zijn hart nog aan Kanaän, en dit is natuurlijk billijk en tot zekere hoogte goed; maar zelfs niet eens een Kanaän moet te veel plaats in een hart innemen, waarvoor God alles moet zijn. Tot nog toe waren Kanaän en God, of als gij liever wilt, - omdat wij niet denken aan verdeeldheid van hart-God in Kanaän verheerlijkt: maar nu God alleen, geheel en voor immer, als de Gever van alle gaven, zo nodig zelfs zonder de hoogste aardse gave daarbij. Als gij daarom later bij het afscheid en het naar huis gaan van Mozes, niets zondigs, ja nauwelijks iets aards meer ontdekt, zo is dit de vrucht geweest ook van deze beproeving; want wie kon nu, daar zelfs geen Kanaän het vermag hem te belonen, zijn loon, zijn deel, zijn hoogste goed zijn dan-God? Let op het einde van het wezen van de Heere! Wachten is de bijzondere leerschool, waarin Hij allen leidt, die tot iets groots bestemd zijn. Wanneer evenwel deze school doorlopen is, dan is er dikwijls nog kort voor de dood een grote teleurstelling om-vergeeft ons de uitdrukking-de hoogste klasse te doorlopen; een teleurstelling zoals deze, waarop men wel allerminst gerekend had, waarbij het gehele levensdoel verloren schijnt maar nu valt ook de laatste scheidsmuur tussen God en ons hart in het stof, totdat wij tenslotte op de vraag, of wij nog iets, hoegenaamd, hier beneden begeren, met de stervenden Melanchton niets kunnen antwoorden dan: "Niets dan de hemel.".

Mozes op de berg Pisga naar Kanaän heenziende, maar zonder dit te kunnen bereiken, is een juiste vertegenwoordiger van het Verbond, waarvan hij de middelaar was, of veelmeer van allen, die in dat verbond leven; want zij betreden het ware Kanaän niet, maar zien het slechts van verre, om er immer meer naar te verlangen: Mozes op de hoogte van Pisga vertegenwoordigt echter ook datgene, wat het Oude Testament, de Openbaring in het algemeen voortreffelijks heeft, al moet hij zich met een vergezicht vergenoegen, zijn leven is niet doelloos geweest; waar hij moet ophouden, ziet hij een ander optreden, een Jozua, door wie de Heere zich voorbehouden heeft te helpen..

2) Als hier gezegd wordt, dat Mozes het land ziet, dan moet dit opgevat worden in de gewone zin van het woord. Niet in een toestand van verrukking, maar werkelijk met zijn lichamelijke ogen. God heeft zijn blik zo verhelderd, dat hij Kanaän heeft aanschouwd..

5. Alzo stierf Mozes, de knecht van de HEERE, op het einde van februari, of in het begin van maart van het jaar 1447 v. Chr., aldaar in het land van Moab, en niet in Kanaän, het land van de belofte, naar de mond van de HEERE, die hethem voorzegd had (hoofdstuk 32:50).

De rabbijnen vertalen: Aan de mond, d.i. van een kus van de Heere. Onder Israël en onder de Christenheid heeft zich van geslacht tot geslacht een legende voortgeplant, dat Mozes onder de kus van de Heere gestorven is, in de liefdearmen van de Heiland, dat, onder de zoetste uitingen van zijn tederheid, zijn ziel haar thuis, het hemelse Kanaän is binnengetreden. Wat een gedachte, dat de dood een kus van de Heiland is, waaronder de ziel naar huis gaat! En de dood van de vrome kan wel in de waarheid iets dergelijks zijn. Wie zal het zeggen, wat de Heere aan de ziel van de stervende mens doet, als de omstanders niets zien dan het stuiptrekkend lichaam en de bleker en bleker wordende gelaatstrekken, dan de brekende ogen, dan de doodsnacht, die zich om de scheidende hult, dan de schrik van vernieling en ontbinding; wie zal het zeggen, of niet de lieve Heer het dan helder en warm maakt in die ziel, welke naamloze verrukking reeds voor haar aangebroken is, welke zoete hemeltroost haar verfrist, welke innige tederheid zij geniet van Hem, die haar duur gekocht heeft, die zij nu niet meer kan verliezen! En misschien is de vriendelijkheid, de diepe vrede, die zo dikwijls op het gezicht van de dode als een liefelijk waas ligt uitgespreid, de zachte, zalige weerkaatsing van die kus van de Heere, waaronder de ziel zich losmaakt van haar aardse windsels..

6. En Hij begroef 1) hem, a) in een dal, dicht bij de bergtop Nebo, in het land van Moab, tegenover Beth-Peor;
b) een stad gelegen bij de berg Peor, c) en niemand heeft zijn graf geweten, tot op deze dag, 2) veelmeer is hij spoedig daarop wederom aan de groeve ontrukt en in dezelfde toestand overgebracht, waarin Henoch (Genesis 5:24) zich reeds bevond, en waarin later Elia (2 Koningen. 2:11) ook overgeplaatst werd (Matth.17:3).

a) Judas vers 9 b) Deuteronomium. 3:29; 4:46 c) Numeri. 23:28

1) Mozes werd niet, evenals Hénoch en Elia de dood zelf ontrukt-hij stierf werkelijk, en zijn lichaam werd werkelijk begraven, zoals dit ook de woorden van de oorkonde duidelijk vermelden. Maar met de grootste waarschijnlijkheid durven wij aannemen, dat hij evenals zij

aan de ontbinding ontnomen is. Mensen begraven het lichaam tot ontbinding; wanneer nu Jehova het lichaam van Mozes niet door mensen liet begraven, zo ligt het voor de hand de reden daarin te zoeken, dat Hij hem niet aan de ontbinding ten prooi wilde laten, maar in de begrafenis met eigen hand een kracht daarbij voegde, die hem aan de vertering ontrukte en hem de overgang baande tot dezelfde bestaans- of wezensvorm, waartoe Hénoch en Elia geraakten zonder dood en begrafenis. Hoe men zich deze bestaansvorm moet voorstellen en beschrijven, weten wij niet. Wij weten niet wat het was, hoogstens kunnen wij weten wat het niet was- namelijk niet een toestand van absolute verheerlijking en volmaaktheid, wier eersteling Christus moest zijn 1 Corinthiers. 15:20,23), ook niet de toestand van het donkere Scheool-leven (Scheool = Hades = onderwereld) van alle overige kinderen van Adam (Psalm. 6:6), maar een toestand tussen deze beiden in, waarvan wij nog geen voorstelling en geen begrip hebben..

In verband met Judas vs.9 (zie aldaar) mogen wij gerustelijk vaststellen, omdat Michaël de Engel van de opstanding is (Daniel. 12:12), dat het lichaam van Mozes aan de ontbinding is ontrukt, en in verband met de verschijning op de berg van de verheerlijking, dat hij tot dezelfde verheerlijkte toestand is gebracht als Hénoch en Elia. Het is daarom dan ook, dat nooit iemand zijn graf heeft geweten en hij in een verheerlijkte gedaante met Elia bij de Heer kon verschijnen. De mening van sommigen, alsof de Heere daarom niemand toeliet, zijn graf te weten, opdat aan zijn lijk geen afgodische verering zou worden gepleegd, is beslist te verwerpen, omdat het elke Israëliet, op straffe van Levietische onreinheid, verboden was, een lijk aan te raken. Mozes' lichaam heeft geen bederf gekend, en alzo is hij ook daarin een type van den grote Middelaar van het Nieuwe Verbond. Moest hij ook wegens zijn zonde aan het water te Meriba de dood als straf ondergaan, als een bijzonder voorbeeld van de vreselijke ernst van de Heilige God tegen de zonde, ook ten opzichte van Zijn knecht, zo zou hij toch, nadat door deze straf aan de goddelijke gerechtigheid genoeg was gedaan, in de dood nog voor het gehele volk afgebeeld, en, als de in het gehele huis van God trouw bevondene, die de Heere van aangezicht tot aangezicht had gekend, met Wie hij van mond tot mond had gesproken, verheerlijkt worden..

2) Wat betreft de vermelde strijd in Judas, (vs.9) tussen de aartsengel Michaël en de duivel, over het lichaam van Mozes, zo hebben wij in deze woorden geen "Apokrief bijgeloof" maar apostolische wijsheid te erkennen. Wanneer de satan de oorspronkelijke insteller van de dood onder de mensen is, en daarom ook de heerser over de dood (Hebr.2:14), zo moet hij het zich stellig aantrekken, wanneer Gods genade het lichaam van Mozes aan het gewone noodlot en het gerecht van de zondige mensenkinderen wil onttrekken; en dit te meer, omdat het hier niet zozeer de bezolding van de zonde, van de zondige toestand gold, maar de straf voor een bijzondere zonde, en daarboven voor een zonde op het gebied van de geschiedenis van het heil. Hij toch stierf niet zozeer, als andere mensen, in de hoedanigheid van een zondig kind van Adam, maar in die van wetgever en verbondsmiddelaar, terwijl en in zoverre hij dit ambt gebroken en geschonden had. Bij de hoge plaats, die Mozes innam bij de geschiedens van het heil, had de satan er een bijzonder groot belang bij, dat Mozes de bezolding van zijn zonde in haar hele uitgebreidheid smaakte; want deze zonde en de dood, waarmee zij bestraft werd, was tot zekere hoogte een getuigenis van de ontoerekenbaarheid en de onvolkomen, ongenoegzame betrachting van zijn middelaarsambt, en wierp derhalve een donkere smet op

het verbond zelf, door hem tot stand gebracht. Maar daarom liet God ook, terwijl de toorn op buitengewone wijze gerecht had gehouden, de genade op buitengewone wijze werken. Satan, de aanklager van onze broeders, die hen dag en nacht aanklaagt voor God (Openb.12:10, die daar weet, dat God ook tegen hen rechtvaardig wil en moet zijn, verheft zich en pocht op zijn recht; -maar Michaël, de verheven vorst van de geesten, de eigenlijke vorst en plaatsbekleder van Israël in de geestenwereld van de hemel, die in iedere strijd staat voor de zonen van Israël (Daniel. 12:3 verricht, ondanks satans bemoeienissen, het hem opgedragen werk, hem niet tot zwijgen brengende door schelden, grootspreken en lasteren, maar door rustige, heilig-ernstige terugwijzing en bedreiging. In het licht van deze opvatting krijgt die op het eerste gezicht zo vreemde strijd tussen de twee geestenvorsten, over het lichaam van Mozes, een veelbetekenend gewicht in de rollen van de heilsgeschiedenis, en de daadzaak zelf, dat Jehovah, ondanks satans inmenging, het lichaam van Mozes onttrok aan het algemeen lot van de zondige mensenkinderen, wordt tot een voorafschaduwing en voorspel van toekomstige, oneidig grotere en heerlijkere dingen. De dood van Mozes was niet als die van de 'eerste' Adam, die eindigt in de vertering; ook niet als die de 'tweede' Adam, die eindigt in de opstanding; veel meer was het een midden tussen die twee gestalten van de dood, zoals Mozes zelf met zijn ambt een middenplaats inneemt tussen de eerste en de tweede Adam, tussen het hoofd van de zondige, stervende mensheid, en dat van de van zonde en dood verloste mensheid. Terwijl Mozes' dood wel een werkelijke, maar toch een in zijn natuurlijke loop gestremde is, en zijn toestand daarom een onvoleindigde en zwevende is, die een voleinding vordert en wacht, wordt hij zelf een voorspelling van deze voleinding; en als Mozes, ofschoon met de gehele huishouding van God vertrouwd (Numeri. 12:7 toch de organisatie (inrichting) van het huis van God, niet tot algehele voleinding kan brengen, en daarom de belofte van een tweede Profeet en Middelaar ontving (Deuteronomium. 18.17 vv.), zo zijn wij ook gerechtigd in de eigen lommelijke, enige manier van zijn dood en zijn begrafenis, een herinneringswaardige voorafschaduwing op te merken van de dood en de begrafenis van deze toekomstige Mozes-gelijke Profeet..

De kennis van datgene, wat in vs.1-6 bericht is over de dood van Mozes, ontleenden de Israëlieten uit de (hoofdstuk 3:27) hun door Mozes meegedeelde goddelijke voorspelling (hoofdstuk 32:49 vv. Numeri. 27:12 vv.), en konden zij opmaken uit het weggaan van Mozes op de berg Nebo, waarvan hij niet terugkeerde. Bij het opstijgen van die berg zullen hem stellig de ogen van het volk gevolgd zijn, zo ver zij hem maar volgen konden. Ook is het zeer wel mogelijk, dat van uit vele punten in het leger van de Israëlieten, ook de top van de Nebo zichtbaar was, zodat de blikken van de zijnen hem niet alleen tot daarheen begeleidden, maar ook konden zien, hoe de Heere, na hem het beloofde land getoond te hebben, met hem in het naaste dal afsteeg, waar Mozes voor immer aan hun ogen onttrokken werd..

7. Mozes nu was honderd en twintig jaar oud, toen hij stierf: zijn oog was niet donker geworden, en zijn kracht, levendigheid en frisheid naar lichaam en ziel, was niet vergaan. Maar zeer in het oog vallend werd aan hem bewaarheid, wat geschreven staat in Jesaja 40:31: Die de Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen.

Soms uit zich de bijzondere bewaring van hen, die voor anderen in de Heere leven, in een andere gedaante; het uitwendig oog sluit zich, opdat het inwendige des te scherper zie; daar

ontstaat een nieuwe wereld, daar ontplooit zich een inwendige levenskracht, niet minder verwonderlijk dan de uitwendige. Maar zij, wier roeping bij voorkeur naar buiten, kunnen in Mozes een blijvende verafschaduwing hebben..

8. En de kinderen van Israël beweenden Mozes, in de vlakke velden van Moab, dertig dagen: a) en de dagen van wenen, van de rouw over Mozes, werden voleindigd, om nuvoorwaarts te trekken ter verovering van het beloofde land Jozua 1:1 vv.).

a) Numeri. 20:29 Genesis 50:3

9. Jozua nu, de zoon van Nun, was vol van de Geest van wijsheid, en andere, voor een aanvoerder nodige bekwaamheden; want Mozes had zijn handen op hem gelegd, en hem daarmee niet alleen tot opvolger geordend, maar hem ookonder de onmiddellijke invloed van Gods Geest gesteld: a) zo hoorden de kinderen van Israël naar hem, als hun wettig geordende aanvoerder, en deden, zoals de HEERE Mozes geboden had, dat nl. de gehele gemeente hem, Jozua, moest gehoorzaam zijn (Numeri. 27:20 Jozua. 1:16 vv..

a) Numeri. 27:22 vv.

10. En er stond geen profeet meer op in Israël, vóór de in hoofdstuk 18:15 beloofde, zoals Mozes, die de HEERE gekend had, van aangezicht tot aangezicht, met wie Hij had omgegaan als de ene vriend met de ander (Ex.33:11 Numeri. 12:8).

"Er stond geen profeet meer op in Israël zoals Mozes." En toch was er door Mozes zelf een profeet beloofd, zoals hij zelf was; de Messias, die zij moesten horen. En ziet nu Christus in de bergpredikatie. Daar is Hij een Mozes. Daar predikt Hij de wet in al haar kracht en volheid, en doet er geen enkel woord van genade bij, nadat hij in de zaligsprekingen de genade heeft laten voorafgaan. Ja, Hij was Mozes en tegelijk de meerdere dan Mozes; want bestond de grootheid van Mozes boven anderen daarin, dat de Heere hem gekend had van aangezicht tot aangezicht, Christus was het aangezicht van God zelf, evenals het aangezicht van de mens persoonlijkheid openbaart, zo openbaart Christus het Goddelijk wezen! Overal, waar van het aangezicht van God gesproken wordt, wordt dan ook Christus bedoeld. Mozes voerde eerst het zwaard, daarna de herdersstaf; en hij bleef die voeren ook als herder over het volk van God. Jozua was bij uitnemendheid de man van het zwaard. Christus had geen van beide. Hij deed alles Goddelijk, onmiddellijk: Hij sprak en het was er. Mozes en Jozua deden wonderen van oordeel en verdelging, Christus wonderen van liefde, van genezing, van redding. Mozes veranderde het water in bloed, Christus veranderde het water in wijn. Mozes ging van de berg Nebo heen in heerlijkheid, en verscheen opnieuw in heerlijkheid op de berg Tabor, Christus ging heen door een bloedige dood, en door het graf in Zijn heerlijkheid van de Olijfberg, om aldaar weer te keren op de wolken van de hemel..

Maar toch, "geen enkel persoon van de oudheid kon in de schaduw van onze man van God staan." "Waar zijn zij, de Draco’s, de Numa’s de Solons, de Lycurgen, en zovelen van hen, wier beeld met een straalkrans van hoger glorie omschenen is? Hun werk is met hen vergaan: dat van Mozes is eeuwig als Israël, als de God van Israël zelf.".

11. In al de tekenen en wonderen, waartoe hem de HEERE gezonden heeft, om die in Egypte te doen aan farao, en aan al zijn knechten, en aan al zijn land.

12. En in heel die sterke hand, en in al die grote verschrikking, die vreselijke daden, die Mozes gedaan heeft voor de ogen van geheel Israël, gedurende de 40 jaar in de woestijn, om zich bij hen te doen geloven, hun harten totvrolijk vertrouwen en gehoorzaamheid op te wekken, en, zo nodig, hun een heilzame schrik in te boezemen.

Dit oordeel over Mozes wordt niet verminderd door het optreden en werken van een lange rij profeten na Mozes in Israël. Nadat Jozua onder de machtige, ook in tekenen en wonderen zich betonende bijstand van de Heere de Kanaänieten geslagen, hun land veroverd en onder de kinderen van Israël verdeeld had, en toen hierna stam voor stam zich gevestigd had in zijn grondgebied, zodat men, zoals in vs.2 gebeurt, de verscheidene delen van het land naar Nafthali, Efraïm, Manasse en Juda begon te noemen, toen kon reeds de overtuiging in Israël veld winnen, dat geen profeet meer opstond als Mozes, aan wie zich de Heere betoond had met zulke tekenen en wonderen voor de Egyptenaren, en voor de ogen van geheel Israël..

Wij geven tenslotte als voortzetting van de aan het eind van Genesis medegedeelde tijdtafel, nog een chronologisch overzicht over het leven van Mozes, als volgt:

na de Schepping, voor Christus geb.
Mozes' geboorte..... 2433 1572
Vlucht uit Midian.....2473 1532
Zijn roeping, Uittocht uit Egypte. 2513 1492
Mozes' dood.....2553 1452

SLOTWOORD

Mozes spreekt in dit boek als een scheidende vader van zijn kinderen. De taal is hartelijk, inspirerend, aangrijpend. Hij blikt terug op de 40 jaren die voorbij gingen, herinnert het volk aan de genoten weldaden, de ondank, waarmee het op zo veelvuldige wijze de Heere vergolden heeft, aan de oordelen van God, en de achter dezelfde toch steeds weer tevoorschijn komende Liefde; verklaart, herhaalt en verheldert de wetten, en wordt het niet beu met de hartelijkste en de meest aangrijpende woorden hen te vermanen, om ze op te volgen, terwijl daarin alleen het leven van het volk is. Overziet alle stormen en strijden, die het ondervonden en doorstaan heeft, voorspelt uit het verleden, de toekomst, geeft een overzicht van de toekomstige ontwikkeling van het volk, ziet met smart en vreugde hoe zich in de toekomst de drie tijdvakken van het verleden, nl. afval, straf en begenadiging zullen herhalen.

Wordt ons in Numeri beschreven, hoe Israël wordt voorbereid, om in Kanaän op eigen erf te worden gesteld, vooral ook wat betreft de inrichting tot een welgeordende burgerstaat, in Deuteronomium ontvangt de nakomelingschap van het volk, dat bij Sinaï de Wet ontving, nog eens uitvoerig de mededeling van al wat het gehouden is te beleven. In de drie redevoeringen van Mozes hebben wij niet een blote herhaling van de wetten bij Sinaï gegeven, maar behalve de herhaling, ook een uitbreiding en nadere uitleg ervan. Wat Israël in Kanaän onderhouden had. zowel op godsdienstig als op zedelijk en maatschappelijk gebied, wordt door God, de Heere, door de mond van Mozes, Israël op het hart gedrukt, opdat het als een volk, verlost door de Heere, als een volk, dat als het ware onmiddellijk zijn wetten uit de hemel ontvangen had, gelukkig en rustig zou leven onder zijn wijnstok en vijgeboom. Wat alleen voor de woestijn, voor het leven in de woestijn gold, wordt weggelaten; wat betrekking had op het wonen in Kanaän, daarvoor, hier en daar, in de plaats gesteld. Het zijn geen andere wetten en ordinantiën, het zijn wat het wezen betreft, dezelfde wetten, als bij Sinaï gegeven, maar in overeenstemming gebracht, waar het moest, met de gewijzigde toestanden en behoeften van het volk. De "herhaling van de Wet" houdt rekening met de organische ontwikkeling van het volk, zoals deze onder de leiding van God en onder zijn onmiddellijke bestuur heeft plaatsgehad. En, opdat het Israël van toen, dat nieuwe geslacht, dat in de woestijn was geboren of groot geworden, het wel zou verstaan, dat aan de onderhouding van des Heeren wetten Zijn zegen, maar ook aan de overtreding ervan Zijn Goddelijk misnoegen en straf was verbonden, daarom zingt de man van God, de grootste profeet, zijn lied, waarin zegen en vloek elkaar afwisselen, maar spreekt ook, als de Middelaar van het Oude Verbond, tevens zijn zegen uit over dit geslacht, opdat het in het Beloofde land de goedertierenheid van God zou mogen ervaren. Zo getuigt alles van een eenheid, die voor ons aan geen enkele bedenking onderhevig is. Maar zo kon het ook niet anders, dan dat, als straks Jozua het verbond plechtig vernieuwt Jozua 24:25, hij aan deze boeken, en vooral aan het laatste boek, een bericht toevoegt, omtrent de laatste ogenblikken en de dood van deze Grote onder Israël, als aanhangsel bij het wetboek, om het Israël nooit te doen vergeten, dat hij, die op aarde met recht de "mond van God" kon worden genoemd, ook als aan Diens mond is ontslapen..

EINDOPMERKINGEN OVER DE PENTATEUCH.

Het naar de vijf werken verdeelde werk van Mozes, werd, naar deze verdeling, door de Grieken en Romeinen *Pentateuchus* genoemd. Dit woord is samengesteld uit Pente (= vijf) en yeucov (= werktuig, huisraad), dat in de Alexandrijnse eeuw ook voor "boek" werd gebruikt. Pentateuchus betekent dus: het vijfheilige boek. De verdeling in vijf boeken behoeft men hier niet, zoals in andere boeken, voor van latere dagtekening te houden; de verdeling is hier veelmeer gelijk met de oorsprong ontstaan; ook is het getal vijf niet zonder betekenis en wijst de betrekking aan, die de samensteller nog met Egypte had (zie Ex 2.10). In de Hebreeuwse Kanon heet het, naar zijn hoofdinhoud, het Wetboek (Deuteronomium. 31:26; Jozua. 1:8 enz.), of kortweg de wet (Nehem.8:2,7,13 enz.; de Hebreeuwse uitdrukking voor het laatste is Thora d.i. Leer, onderwijzing. Verscheidene malen, zoals b.v. in Deuteronomium. 31:9 en 23, wijst Mozes zichzelf aan, als de vervaardiger. Wanneer nu overigens de oorsprong van een geschrift der Oudheid juist daardoor twijfelachtig wordt, dat de vervaardiger zichzelf hehaalde malen, als zodanig vermeld, zo doet men allereerst opmerken, dat Mozes zijn vaderschap in het geheel niet vermeldt, om het te vermelden, maar slechts in zoverre het ingevlochten is in de gang van de ontwikkeling, van de door hem vermelde daadzaken, derhalve, waar het kon noch verzwegen mocht worden; bovendien hebben wij hier te doen met een vervaardiger, achter wiens schriftelijke werk nog een ander werk staat, niet met inkt, maar met de Geest van de levende God geschreven, dat genoegzame getuigenis van waarheid en vertrouwdbaarheid aan het eerste geeft-wij menen het volk Israël in zijn geschiedenis, zo wonderbaar, zo enig in zijn soort-(het volk Israël zelf met zijn gehele na-Mozaïsche geschiedenis en literatuur is de levende, onvergankelijke en onbedrieglijke papyrus-rol, waarop, als met Gods vinger, de tekst van de Thora gegrift is).

Het zou ook niemend, wie dan ook, invallen, om de authentie (= echtheid) van Mozes' geschriften te betwijfelen, wanneer niet velen van het geslacht van deze tijd, bevangen door het naturalisme van de moderne wereldbeschouwing, een natuurlijke openbaring van God met wonderen en voorspellingen reeds van tevoren (a priori) voor onmogelijk hielden, en tot staving van zulke vooropgestelde meningen er juist toe genoodzaakt werden, de bijbelse oorkonden, die daarmee in tegenspraak zijn, voor verzinsels van latere tijd, of voor onwillekeurige opsiering van oudere berichten, door de volkssage te houden. De eerste, die, om ons te bedienen van een uitdrukking van Goethe (Werken, 27,68) "het mes en tentijzer in de Pentateuch zette" was de lijfarts van koning Lodewijk XIV, Astruc, Doctor en Professor in de medicijnen aan het Koninklijk College te Parijs. Als zijn studie, wat betreft de geschiedenis van het ontstaan van Syphilis, waardoor hij in de medische wetenschap veel belangrijks tevoorschijn heeft gebracht, het toeliet, onderwierp hij de wetten van Mozes, betreffende de vloeiingen in verband met het geslachtsleven (Leviticus. 12 en 15), aan een diepgaand onderzoek, en werd op die manier meer werkzaam met de Pentateuch. In zijn, in 1853 te Brussel verschenen, geschrift (Conjectures sur les mémoires originaux, dont il parait que Moyse s'est servi pour composer le livre de Genèse) zocht hij de verwisseling van Gods namen in Genesis (Genesis 2:4 aanm), om daaruit te verklaren, dat het gehele boek uit twee hoofdoorkonden, een JEHOVAH- en een ELOHIM-oorkonde, was samengesteld. Deze hypothese, in het begin weinig opgemerkt, werd in aanzien gebracht door Joh. Gottfried Eichhorn, professor in de Oosterse talen te Jena; zij werd later de Oorkonden-Hypothese

genoemd. Toch werd zij spoedig terzijde gesteld door de Fragmenten-Hypothese, die haar ontstaan te danken had aan Vater, Prof. der Theologie te Halle; deze versnipperde de hele Pentateuch in verschillende fragmeneten (brokstukken), ontleend aan de opschriften en slotformules, ook aan de veelvuldige herhalingen en zogenaamde verschillende berichten over één en dezelfde gebeurtenis. Onlangs heeft men ook die prijsgegeven, en de Oorkonden-Hypothese vervormd in de Aanvullings-Hypothese, die weliswaar in het onderhavige werk een plan van eenheid erkent, maar toch de oorspronkelijke eenheid ervan tegenspreekt; de samensteller van de Pentateuch (de Jehovist) moet veeleer een ouder, van de wereldschepping tot Jozua reikend geschrift (dat van de Elohist), als een ur-schrift, voor zich gehad hebben, en dit hebben omgewerkt met aanmerkelijke inlassingen of aanvullingen. De voorstanders van deze beschouwing (Tuch, Knobel e.a.) hebben ook stuk voor stuk geprobeerd aan te wijzen, welke stukken de Elohist en welke de Jehovist toebehoren. Maar niet alleen komen zij onderling in tegenspraak, omdat de één zich de zaak zo voorstelt en de ander zo; maar ook komt ieder voor zich in grote moeilijkheid bij zulke gedeelten, die, volgens de aangenomen grondstellingen, aan de ene zijde tot het ur-schrift schijnen te behoren en in andere opzichten tot het aanvullings-schrift; daarom heeft men zich genoodzaakt gezien, nog een derde, ja zelfs een vierde geschrift als bron aan te nemen, en hieraan kan men dan toewijzen, wat zich niet onder de beide andere laat rangschikken. Tegenover al deze onderstellingen over het ontstaan van de Pentateuch, hebben theologen als Hengstenberg, Drechsler, Ranke, Hävernick, Keil e.a. met overtuigende gronden aangewezen, dat de eenheid van plan, door al de vijf boeken heen zichtbaar, waardoor wij daarin een geschiedenis en wetgeving voor ons hebben, die zich ten doel stellen, de historische oorsprong en de wettige grondvesting van de theocratie of van de Israëlitische Godsstaat te vormen, een oorspronkelijke eenheid is, tegelijk ontstaan met het ontwerp zelf, en geenszins, als een bijvoegsel, dat lange tijd daaraan ontbroken had, daaraan opgedrongen is door de eindbewerkers; verder, dat de enkele vervaardiger geen ander is, dan juist Mozes, door wie God met Israël een verbond gesloten heeft, door wie de wetten aan Israël gegeven zijn. Zonder twijfel evenwel heeft Mozes ook nog geput uit berichten en oorkonden, doe reeds vóór hem verzameld waren en-zijn werk wordt er ons van meerdere waarde om. Verschil van woorden en stijl tonen dit genoegzaam; en geen wonder ook! "Mozes is wel de grootste der Profeten in het oude verbond geweest, maar daarom niet de eerste".

"En op deze wijze wordt tegelijk hun hoge Goddelijke afkomst niet het allerminst ontkend of ontzenuwd; maar geraken wij integendeel, tot het eerder allergelukkigst te noemen resultaat, dat ook vóór Mozes reeds enkele, door God gegeven schriften, en gewijde oorkonden bestaan moet hebben, en wordt door deze opvatting de lijn van Goddelijke ingeving derhalve verder uitgestrekt en tot in de diepten van de Israëlitische oudheid voortgezet, dan wel in het geringste gekrenkt of beperkt. Men mag zelfs nog verder gaan in het onderscheiden van de elementen, waaruit de Pentateuch, zoals wij die als één geheel bezitten, in zijn hoge oudheid is samengesteld. Niets verbiedt ons de ettelijke plaatsen in de Mozaïsche schriften, die kennelijk een aantekening of aanvulling uit later tijd dan die van Mozes eigen leven bevatten, toe te schrijven aan een latere, mits altijd bevoegde en van God gewijde hand." Maar toch: "de Pentateuch draagt met recht de naam van "Boeken van Mozes," omdat zij voor het grootste gedeelte zijn eigen woorden en de hem door God onmiddellijk tot opschrijven gegeven Oorkonden bevatten.".

Het autograaf, d.i.: het door Mozes zelf geschreven exemplaar van zijn werk, werd door de priesters aan de zijde verbondsark neergelegd (Deuteronomium. 31:26), vermoedelijk omstreeks de tijd, toen het volk tot rust gekomen was en de tabernakel te Silo haar standplaats had Jozua 18:1. Maar voor dit kon gebeuren, moest afschrift van de gehele Pentateuch genomen worden, en bij deze gelegenheid zullen wel enige noodzakelijke bijvoegingen, zoals ook het eerder genoemde laatste gedeelte, gevoegd zijn, waarschijnlijk door Jozua met behulp van de hogepriester Eleazar en door de oudsten, op wie Mozes' geest rustte (Numeri. 11:25) en, die al de werken wisten, door de Heere aan Israël gewrocht Jozua 24:31); toch bleef zeer waarschijnlijk het handschrift van Mozes zoals het was, zonder enige toevoegsels.

Wanneer Gregorius van Naziana (tegen het einde van de 4de eeuw na Chr,) Mozes kenschetst als de "Oceaan van de theologie, waaruit alle stromen en zeeën ontspringen", wanneer een rijk begaafd theoloog van de tegenwoordige tijd, de Thora, een onuitputtelijke zee van het weten, een groeve van nog onopgedolven schatten van kennis, een verzameling van onontvouwde kleinoden en mysteriën, noemt, dan kunnen wij nu, nadat wij ons uit eigen ervaring overtuigd hebben, daarmee slechts onze goedkeurende stem paren en moeten dringend wensen, dat Mozes d.w.z. de Thora immer ijveriger bestudeerd zal worden, vooral opdat men meer en meer het Nieuwe Testament zullen verstaan. De zo-even aangehaalde theoloog merkt aan: "Wat in het Nieuwe Testament de vier evangeliën zijn, dat zijn in het Oude de vijf boeken van Mozes. Die parallel gaat diep. Het Mattheüs-evangelie begint werkelijk, als een aansluiting op het Genesis van het Oude Testament, met het boek der Genesis (van het geslacht) van Jezus Christus, en het Johannes-evangelie is met geen oudtestamentisch boek zo nauw verwant als met Deuteronomium."

HET BOEK JOZUA.

Het boek Jozua ontleent zijn naam aan de zoon van Hun, de door God zelf verordende opvolger van Mozes.

Het sluit onmiddellijk aan op het laatste boek van Mozes, Deuteronomium en deelt ons mee, hoe Kanaän, in de kracht van de Heere, door het volk, onder aanvoering van Mozes' opvolger, wordt ingenomen en veroverd, hoe daarna het land onder de verschillende stammen van Israël wordt verdeeld, ten gevolge van de beschikkingen door Mozes op Gods bevel gemaakt, en eindelijk hoe door Jozua alles wordt gedaan, om Israël te wijzen op zijn verhouding tegenover de Heere God, en op de betrekking, die er bestaat tussen God en Zijn Verbondsvolk.

Zeer geleidelijk laat het zich verdelen in twee grote hoofddelen, waarvan het eerste deel (hoofdstuk 1-12) ons bericht, de inbezitneming van het land en het tweede (13-24), ons vertelt over de geschiedenis van de verdeling van het land en wat daarmee in verband staat.

Jozua betekent, wat naam en geschiedenis aangaat, Christus. Ofschoon hij maar een dienaar van Mozes was, toch heeft hij, nadat deze gestorven was, het volk in Kanaän gebracht en de erfenis van de Heere verdeeld. Alzo is ook Christus eerst onder de wet gebracht en heeft haar voor ons gediend; daarna, toen het einde van de wet was gekomen, heeft hij een ander ambt, dat van het Evangelie ingesteld, zodat wij nu geleid worden door hem in het geestelijk rijk van een vrolijk en rein geweten voor God, wetende dat wij eeuwig heersen.

HOOFDSTUK 1.

JOZUA WORDT IN ZIJN ROEPING GESTERKT.

I. Vs.1-9. Spoedig na de dood van Mozes ontvangt Jozua het bevel van God, het volk het beloofde land in te voeren, en dat land te verdelen; hem wordt de Goddelijke hulp tot dit werk toegezegd, maar hij wordt ook vermaand, om de wet trouw te zijn.

1. Het geschiedde nu, na a) de (1447 v. Chr.) dood van Mozes, de knecht des HEREN, toen de 30 treurdagen (Deuteronomium 34: 8), geëindigd waren, dat de HEERE, waarschijnlijk in een gezicht des nachts, tot Jozua, 1) de zoon van Hun, uit de stam Efraïm (Num.14: 9,17) de dienaar van Mozes (Exod.17: 9 vv. Num.11: 28) en geroepen opvolger, sprak,2) zeggende:

a) Deuteronomium 1: 38

1) Jozua werd vroeger Hosea (Num.13: 16) genoemd, hetgeen betekent "gered" of "redder", maar later heeft Mozes, zonder twijfel geleid door een profetische geest, zijn naam veranderd in Jozua, hetgeen betekent: "Jehova zal redden" of "de redding van Jehova". Zonder twijfel zag hij daarop dat Jozua een instrument in de hand van God zou zijn, om Israël te redden van de hand van de vijanden, en het van overwinning tot overwinning over de verschillende Kanaänitische volken te leiden, totdat Hij het in het bezit van het heilige land stelde.

Allereerst toont God hier Zijn voortdurende zorg voor Zijn volk, door het te blijven begenadigen en voor zijn heil zorg te dragen. Want dat Hij Jozua, de nieuwe leider, door het herhalen van de bevelen bevestigt, heeft betrekking op de voortdurende gang van zijn gunst, opdat zij niet zouden menen, dat zij, na Mozes dood aan zichzelf waren overgelaten.

Want wel had Hij Jozua uitverkoren, om Zijn volk te besturen, maar niet alleen heeft Hij hem het ambt opgelegd, maar zelfs voorziet Hij hem ook van geestelijke goederen.

Maar omdat ook de dappersten, ofschoon zij goed zijn toegerust, als zij voor het feit komen te staan wel eens aarzelen of wankelen, daarom was deze vermaning geenszins overbodig, opdat Jozua zich spoedig voor de onderneming zou klaarmaken. Evenwel hierdoor werd zijn roeping voor de tweede maal bevestigd, maar hierom ook had dit plaats, opdat het volk niet zou aarzelen, welgemoed zijn leidsman te volgen, van wie het zag, dat hij geen voet verzette, tenzij God hem voorging..

2) Het spreken van de Heere tot Jozua moet onderscheiden worden van dat tot Mozes. Van Mozes alleen wordt gezegd, dat God met hem sprak als van aangezicht tot aangezicht. Het spreken tot Jozua geschiedde, zoals dit had plaats gehad met Abraham en de andere Bijbelheiligen, echter niet door middel van de Hogepriester door de Uriem en Tummim, maar onmiddellijk.

2. Mijn knecht Mozes is gestorven en zo is de tijd gekomen, dat gij, in plaats van te rouwklagen, uw ambt aanvaardt; maak u nu op, trek over deze Jordaan, die voor u ligt, gij en

al dit volk, tot het land, dat Ik hun, de kinderen van Israël, geef, dat ik hun te geven beloofd heb en nu ook werkelijk geven wil.

1) Jozua tegenover Mozes. Een tweede Mozes had Israël thans niet meer nodig, maar alleen een hand die met wijsheid voltooide, wat Mozes begonnen had en door zijn dood verhinderd was te voleindigen; een hart, dat de grote gedachte van die grote Geest verstaan en zo veel mogelijk in zich opgenomen had; een voet, die niet aarzelde om het moeilijke spoor te betreden, nog vóór zijn heengaan door de vinger van Mozes gewezen. Wat Israël thans mocht wensen, het was vóór alle dingen (men versta het woord slechts niet verkeerd) een werktuig, om de belofte van God aan Abraham geheel te vervullen; een roede van God over de zonden van de Amorieten; een bouwmeester, die geen nieuwe plannen ontwerpt, maar het bestek voltooit, waarvan zijn voorganger, naar menselijke berekening, al te vroegtijdig werd afgeroepen. Zo’n man moest minder een zelfstandige, kolossale grootheid nevens of boven andere grootheden zijn, maar een meer bescheiden, ofschoon nog altijd uitstekende plaats in het midden van zijn broeders innemen. Wanneer wij Jozua en Mozes tegenover elkaar plaatsen, het bewijst voor de eerstgenoemde niet weinig, dat het hem lukt de liefde, de gehoorzaamheid, het vertrouwen van het volk in nog hoger mate dan de zoon ven Amram te winnen. Mozes kan geen veertig dagen op de berg van de wetgeving toeven, of het volk verbreekt het verbond van de Heere en slaat telkens opnieuw aan het muiten; Jozua integendeel-"het volk dient de Heere al de dagen van zijn leven en al de dagen van de oudsten, die lang na Jozua leefden en het werk van de Heere gezien hadden" (hoofdstuk 24: 31). Geen toon van opstand wordt, zover wij weten tegen zijn voorschriften aangeheven; zelfs aan zijn strengste maatregelen onderwerpt men zich zonder hoorbare tegenspraak; hij wordt niet slechts diep betreurd na zijn dood, maar bij zijn leven door allen geëerd. Bewijst het niet veel voor Jozua, dat hij zulke harten zo vast en zo lange tijd wist te boeien, en ook de verkeerdheid van het volk wist te dragen, zonder dat hij zelfs een enkele maal, zoals Mozes te Kades, in drift en wrevel zichzelf vergat? Zo’n man verdient, voorwaar, een ereplaats onder de allergrootsten van ons geslacht te bekleden, zoals de maan in glans en luister de schitterendste sterren te boven gaat, al kan zij ook de zon, van wie zij haar glans ontleent, niet nabij komen, al schijnt zij zelfs bloedrood van kleur.

3. a) Elke plaats, waarop uw voetzool treden zal, 1) geen enkele voetbreedte uitgezonderd, heb Ik u gegeven, 2) zoals Ik tot Mozes gesproken heb. (Deuteronomium 11: 24).

a) Joz.14: 9

1) Hiermee wil de Heere God zeggen, dat het gehele land hun eigendom zal worden. Ook het geringste stuk grond zal hun ten deel vallen.

2) Hiermee wordt gewezen op het Goddelijk Raadsbesluit, dat reeds lang te voren was genomen en nu zal worden uitgevoerd.

4. Van de woestijn Zin, in het zuiden (Numeri 34: 3 vergelijk Numeri 13: 1 en deze 1)van uw huidige legerplaats zichtbare Libanon af, in het westen, tot aan de grote rivier, de rivier Frath, de Eufraat, in het noorden, het gehele, tussen de drie opgenoemde punten gelegen land van de

Hethieten2) en andere Kanaänieten (Deuteronomium 1: 8, en tot aan de grote, Middellandse Zee, tegen de ondergang van de zon, het westen, zal uw gebied zijn (Genesis15: 18).

1) In het Hebreeuws Hazzèh. Deze hier, omdat van de plaats, waar Jozua stond, het gebergte, dat hier genoemd wordt, zichtbaar was.

2)Hethieten. Dit volk wordt alleen genoemd, maar duidt het gehele volk van Kanaän aan. Hethieten staat hier voor Kanaänieten.

5. Niemand van de huidige inwoners, van wie gij het gebied te veroveren hebt, zal voor uw aangezicht bestaan al de dagen van uw leven 1) (Deuteronomium 11: 25); zoals Ik met Mozes geweest ben, zal Ik met u zijn. a)Ik zal u niet begeven en zal u niet verlaten (Deuteronomium 31: 8).

a)Hebr.13: 5,6

1) Daar hij te doen had met vele en woeste vijanden, was het noodzakelijk, Jozua op bijzondere wijze zo'n vertrouwen te schenken. Overigens wat God beloofd had over de te veroveren grond, zou onmiddellijk door deze bezorgdheid kunnen verdonkerd worden: maar wat een zware taak is het zoveel volken te verslaan! Daarom wordt deze moeilijkheid uit de weg geruimd. En opdat Hij alle twijfel des te beter zou wegnemen, wijst Hij op de overwinningen van Mozes, waardoor God heeft getoond, dat het voor Hem volstrekt geen moeilijke zaak is, om wie weet hoeveel troepen en legermachten te verstrooien. Daarom wordt Jozua bevolen, te kijken naar de hulp, die God aan Mozes heeft verleend, hoe de uitslag van de oorlogen is geweest, die Hij onder Zijn leiding en op Zijn gezag had ondernomen.

6. Wees 1) dan sterk en heb goede moed! (Deuteronomium 31: 7,23); want gij zult dit volk dat land erfelijk doen bezitten, dat Ik hun vaderen heb gezworen, hun te geven.

1) De vermaning, om dapper te zijn, wordt eraan toegevoegd en wel herhaaldelijk, opdat zij des te meer zou klemmen. Ja, de belofte wordt nog met andere woorden erbij gegeven, waar Jozua in zijn roeping wordt bevestigd, opdat hij zijn last niet twijfelend zou aanvaarden, waarvan hij weet, dat zij hem van Gods wege op de schouders was gelegd, of ook, indien hij met moeilijkheden zou worstelen, dat hij niet midden in de uitvoering van het werk zou blijven steken. Want het zou niet genoeg geweest zijn, zich van begin af aan krachtig aan te gorden, indien hij niet tegelijk goed toegerust had doorgezet. Want, ofschoon het een eigenschap van het geloof is, ons te bezielen, om krachtig te handelen, zoals het ongeloof op zijn beurt door talmen en lafhartigheid wordt geopenbaard, zo is het uit deze plaats op te maken, dat het niet genoeg is, dat de belofte slechts werkzaam zij, indien niet de prikkel van de vermaning erbij komt. Want indien Jozua, wiens vurigheid overigens buitengewoon was, moest opgewekt worden om zijn plicht te volbrengen, hoeveel te meer behoren wij geprikkeld te worden, die met zo grote luiheid werken.

Niet met een enkel woord, maar met zeer veel woorden wekt de Heere God Zijn dienstknecht op. Israël zal Kanaän bezitten. Zo lagen de plannen van God en nu zal God omwille van

Zichzelf aan de spits treden, om Zijn volk, niettegenstaande hun zonden en ongerechtigheden, het beloofde land te schenken.

7. Alleen wees sterk en heb zeer goede moed, uw arbeid zal niet vruchteloos zijn, 1) maar wees dan ook vaardig en wakker, dat gij waarneemt te doen naar de gehele wet, die Mozes Mijn knecht naar Mijn wil u, zowel als het volk, geboden heeft, en wijk daarvan niet ter rechter-, noch ter linkerhand; want het is de rechte weg, opdat gij verstandig handelt alom, weer gij zult gaan2) (Deuteronomium 28: 13vv., 4: 5vv.).

1) Jozua, toentertijd ongeveer 93 jaar, had geen bang en zwak karakter; reeds in de strijd tegen Amalek had hij bewezen een held te zijn (Exod.17: 8vv.), en bij de verspieding van Kanaän moed en beradenheid te over aan de dag gelegd (Num.14: 6vv.). Maar terwijl hij tot nog toe door de sterke arm van Mozes was geleid, zou hij van nu af de last alleen op zich nemen om Israël te leiden, en hoe zwaar dit was, ja! dat wist hij wel het best, hij die 40 jaar lang Mozes ter zijde gestaan en gezien had, dat ook deze krachtige held menigmaal in het gevaar had verkeerd, om onder de last van zijn ambt te bezwijken (Num.11: 11vv.). Daarom zal hij wel ‘s avonds van de laatste van die treurige dagen (Deuteronomium 34: 8) onder vele kommervolle gedachten, hoe hij zijn ambt toch waarnemen zou, zijn ingesluimerd. Doch God geeft genade aan de ootmoedigen, en zo openbaart Hij zich ook hier aan Jozua in een nachtelijk gezicht, en neemt hem door een moedgevende toespraak alle zorgen van het hart. Wat een verschil tussen Jozua en de meeste krijgsoversten in de wereld, die zich op de sterkte van het paard, op de benen van hun soldaten, op hun schatten, vestingen en oefeningen verlaten en zo voor al het andere moeten leren, dat een soldaat mens en niet God is, hun paarden vlees zijn en niet geest, dat de dag van de bezoeking van de Heere gaat over hoge torens en sterke muren; dat de Heere schatten te grabbel kan werpen, de wijzen in hun arglistigheid vangen kan en dat de overwinning van Hem is (Jes.31: 3; 2: 15 Jer.15: 13 Job 5: 13 Spreuken 21: 31 Jer.9: 23 Prediker 9: 11). Wanneer zij dit niet erkennen dat God de eer moet ontvangen, dan mag het hun zo lang goed gaan, totdat door hen de oordelen van God over andere goddelozen gebracht zijn: maar dan zullen zij verbroken worden als een bijl, die zich beroemt tegen hem, die daarmee hakt, en als een zeug, die pocht tegen hem, die haar trekt (Jes.10: 15), zij zullen als vijanden van Jezus voor de voetbank van Zijn voeten neergeworpen worden. Zo ging het Jozua niet. Hij was ook bij zijn hoge waardigheid en macht nederig, daarom werd hij door God verhoogd; hij zocht de eer van God, daarom gaf God hem eeuwige eer; hij stelde zijn vertrouwen op de levende God, daarom was zijn geluk blijvend

2) Al wie zich richt naar Gods woord, handelt wijs en gelukkig, en wie zich door zijn eigen goeddunken leiden laat, handelt dwaas en ijdel. Wij weten niet hoe het met onze zaak gesteld is, welke wij zonder Gods wet alleen naar onze eigen zin doen; wij weten niet of zij God aangenaam is, wij slaan in de lucht, wij gaan af op iets dat onzeker is, als wij iets doen naar onze zin, ja! wij zijn er zeker van dat het God niet behaagt al wat wij zo doen.

8. Dat het boek van deze door Mozes geschreven wet, ook in al wat de overheden en leidslieden van het volk aangaat (Deuteronomium 17: 14vv.), niet wijkt van uw mond, 1) dat gij nimmer zult ophouden het stil voor u zelf te lezen en het luid het volk te verkondigen

(Deuteronomium 6: 6vv., 11: 18vv.); maar overleg het dag en nacht (Psalm 1: 2), opdat gij waarneemt te doen naar alles, wat daarin geschreven is. Want dan zult gij uw wegen voorspoedig maken, 2)uw ondernemingen met een gelukkig einde bekroond zien, en dan zult gij verstandig handelen, uw zaken beginnen en volvoeren.

1) God, de Heere, wil hiermee tegen Jozua zeggen, dat het Hem niet genoeg is, dat het Woord in zijn mond is, maar het moet ook betracht worden. Het Woord van God moet niet alleen met de mond beleden, maar als geschreven zijn op de tafel van het hart, opdat het leven zij naar het Woord van God.

2) Al wie Gods licht en leiding wil genieten zonder zich als Jozua, aan het boek van de wet te houden, vervalt in een toestand van dweperij en wordt door zijn fantasie en door dwalende geesten jammerlijk bedrogen. Al wie dus recht wil wandelen, onderwerpe in geloof en gehoorzaamheid zijn verstand en zijn wil aan het geschreven woord van God, en geniete daarbij de gemeenschap met God, de Vader door Christus, in de Heilige Geest.

9. Heb Ik het u in de zo-even gesproken woorden niet bevolen? 1) Wees sterk en heb goede moed, en, als Mijn woorden enige invloed op u kunnen uitoefenen, verschrik niet voor de zo vreselijke taak, om een geheel volk uit zijn land uit te roeien, en ontzet u niet over versterkte steden en strijdbare legers, want de HEERE, uw God, is met u overal, waar gij heengaat.

1) Door het wijzen op het feit, dat de Heere God hem geroepen had, ontvangt Jozua zijdelings de stellige belofte, dat zijn werk zeker zal slagen; dat hij voorspoedig zal zijn in al zijn arbeid en in de Godsspraak, die hij ten uitvoer zal brengen.

II. Vs.10-18. Wanneer Jozua nu zijn eerste maatregelen neemt, om over de Jordaan te gaan, leggen de hoofdlieden van het volk, die hij om zich heeft verzameld de belofte van onbepaald vertrouwen en gehoorzaamheid af, terwijl de 2 ½ stam, die reeds aan deze zijde van de rivier hun erfdeel hebben ontvangen, hem hun hulp bij de verovering van het land toezeggen.

10. Toen hij door deze woorden van de Heere bemoedigd was om zijn werk dadelijk te beginnen, gebood Jozua de ambt- of hoofdlieden van het volk, die als schrijvers van de geslachtsregisters, niet alleen voor de samenroeping van de dienstplichtigen (Deuteronomium 20: 5), maar ook voor de uitvoering van de bevelen van de opperbevelhebber moesten zorgen, en die hij nu waarschijnlijk in de morgen van de 3de Abib of Nisan, onze maand April, tot zich riep, zeggende:

11. Gaat door het midden van het leger en beveelt het volk, zeggende: bereidt voedsel, levensmiddelen voor u: want binnen nog drie dagen zult gij over deze Jordaan gaan, 1) uit uw huidige legerplaats in Sittim opbreken en tot aan de Jordaan voorttrekken, om, wanneer ook al het andere is voorbereid, over die rivier te gaan, dat gij binnen gaat om te erven het land, dat de HEERE, uw God, u geeft om te beërven.

1) Dit betekent niet, dat zij met drie dagen reeds de Jordaan overgetrokken zouden zijn, maar dat zij met drie dagen zo ver zouden zijn gevorderd, dat zij de Jordaan konden overtrekken.

12. En Jozua sprak tot de Rubenieten, en Gadieten en de halve stam van Manasse, die reeds het land van de beide Amorieten koningen, Sihon en Og, tot hun erfdeel hadden ontvangen (Num.34), zeggende:

12. En Jozua sprak tot de Rubenieten, en Gadieten en de halve stam van Manasse, die reeds het land van de beide Amorieten koningen, Sihon en Og, tot hun erfdeel hadden ontvangen (Num.34), zeggende:

13. Gedenkt het woord, dat Mozes, de knecht van de Heere, u geboden heeft, zeggende: als hij uw begeerte inwilligde om de reeds veroverde landstreken te mogen bezitten: de HEERE, uw God, geeft u rust, en Hij geeft u dit land, maar gij zult vóór uw broeders, de kinderen van Israël, tot rust gekomen, mee optrekken, totdat de Heere uw broeders ook tot rust doet komen (Deuteronomium 3: 18-20 Num.32: 16vv.).

14. Laat uw vrouwen, uw kleine kinderen en uw vee blijven in het land, dat Mozes u aan deze oostzijde van de Jordaan gegeven heeft; maar gij zult gewapend optrekken voor het aangezicht van uw broeders, alle strijdbare helden en zult hen helpen.

15. Totdat de HEERE uw broeders rust geeft zoals u, en dat zij ook erfelijk bezitten het land, dat de HEERE, uw God, hun geeft; dan, wanneer dit gebeurd is, zult gij terugkeren naar het land van uw erfenis, en zult het erfelijk bezitten, dat Mozes, de knecht van de HEERE, u gegeven heeft, aan deze zijde van de Jordaan tegen de opgang van de zon. 1)

1) Jozua wijst hier de in vs.12 genoemde stammen op twee zaken, om hen aan te zetten, mee op te trekken tot de strijd, nl. op het bevel van Mozes, hen in Deuteronomium 3: 18-20 gegeven, en op de billijkheid, dat, waar zij reeds in bezit zijn van hun erfenis, zij ook hun medebroeders helpen, om het land te veroveren.

16. Toen antwoordden zij, de oudsten en hoofden van de twee en een halve stammen, Jozua, zeggende: Al wat gij ons geboden hebt, zullen wij doen en overal, waar gij ons zenden zult, zullen wij gaan. 1)

1) Niet slechts berusten zij erin, maar gewillig volbrengen zij, wat zij verschuldigd zijn te doen. En dit is eerst het volbrengen van zijn plicht, blij te doen wat God gebiedt, niet uit noodzaak, zoals Paulus zegt (2 Cor.9: 7). Indien iemand zegt, dat het maar weinig met de waarheid overeenkwam, zich erop te beroemen, dat zij Mozes hadden gehoorzaamd, tegen wie zij dikwijls hadden gemopperd, dan antwoord ik, dat, ofschoon zij niet altijd met die ijver, die hen had gepast, hem waren gevolgd, zij zich toch genoeg hadden geschikt om hem te gehoorzamen, zodat hun gehoorzaamheid niet alleen redelijk was geweest, maar de hoogste lof waardig, indien wij bedenken hoe oproerig hun vaderen waren geweest en met wat een grote stoutmoedigheid deze geprobeerd hadden, het juk, hun van Gods zijde opgelegd, af te schudden.

17. Zoals wij in alles naar Mozes hebben geluisterd, zo zullen wij naar u luisteren: alleen dat de HEERE, uw God, met u zij, zoals Hij met Mozes geweest is; wij stellen wel op de

voorgrond, terwijl wij dit beloven, dat de Heere, zoals Hij met Mozes, Zijn knecht en dienaar deed, Hij zo ook met u zij, maar aan de andere kant hebben wij een vast vertrouwen, dat dit zo zijn zal!

18. Elke man, die uw mond weerspannig wezen zal en uw woorden niet horen zal in alles, wat gij hem gebieden zult, die zal, naar het woord van Mozes (Deuteronomium 17: 12), gedood worden; alleen wees sterk en heb goede moed 1)zoals Mozes zelf, toen hij u tot zijn opvolger aanstelde (Deuteronomium 31: 7 vv.), u in de naam van God vermaand heeft, opdat wij in u een stoutmoedige en standvastige leidsman hebben.

1) Wij bemerken hier zo duidelijk, dat in plaats van het ongelovig en weerspannig geslacht, in de woestijn gestorven, een nieuw geslacht vol geloof en vertrouwen opgestaan is. Wat de hoofdlieden hier in de naam van het volk beloven, was, zoals later blijken zal, meer dan een ijdel woord; ook de twee en een halve stam hebben het trouw gehouden (hoofdstuk22: 1-6), ofschoon niet al hun krijgsvolk de Jordaan overging, maar slechts 40.000 man (hoofdstuk14: 13), terwijl de overige 70.000 (Num.26: 7,18,34) tot bescherming van de vrouwen, kinderen en kudden achterbleven en ook tot verdediging van het in bezit genomen land, omdat anders de Amorieten zich daarvan opnieuw meester gemaakt zouden hebben.

HOOFDSTUK 2.

DE VERSPIEDERS WORDEN DOOR RACHAB VERBORGEN.

I. Vs.1-24. Ook tot de verovering van Kanaän en zijn steden doet Jozua de nodige stappen, omdat hij in het geheim twee verspieders naar Jericho zendt, om het land en de gezindheid van de inwoners te verspieden. Deze nemen hun intrek bij een hoer aldaar, Rachab genaamd, worden door haar tegen de onderzoekingen van de koning, die weet dat zij in de stad zijn, in zekerheid gesteld, en beloven haar met een eed, dat haar leven en dat van haar huisgenoten bij de verovering van de stad gespaard zal blijven. Nadat zij zich 3 dagen lang in het gebergte van Jericho hebben opgehouden, keren zij tot Jozua terug met een gunstig bericht.

1. Jozua nu, de zoon van Hun, had op dezelfde dag, dat hij de lieden van het volk en de hoofden van de twee en een halve stam bij zich ontbood, om met hen op de in Joz.1: 10) bepaalde wijze te handelen, twee mannen, die heimelijk, zonder dat een van de kinderen van Israël het wist, verspieden zouden, gezonden van Sittim, waar het leger sedert het vertelde in Num.22: 1; 25: 1 zich ophield, zeggende: Gaat heen over de Jordaan, bezichtigt het land en in het bijzonder de meest nabij zijnde stad Jericho 1) (Joz.6: 1), en brengt mij bericht, hoe het met de vestingwerken en de tegen ons ondernomen maatregelen van verdediging gesteld is. Zij dan gingen en kwamen, nadat zij die dag de omstreken van Jericho hadden doorkruist, tegen de avond, ten huize van een vrouw, een hoer, wier naam was Rachab en wier huis of bij of op de stadsmuur stond (vs.15); en zij sliepen daar.2)

1) Het gerucht van deze zending moest niet onder het volk verspreid worden, omdat daardoor het gevaar van ontdekking voor de verspieders nog groter werd; tevens wilde Jozua beletten dat, als de berichten, die zij brachten, ongunstig waren, de kinderen van Israël zich daardoor zouden laten ontmoedigen (Num.13: 28 vv.). In dit geval had hij de ontvangen berichten zeker voor zich gehouden.

2) Bij zo iemand konden zij het gemakkelijkst onderdak vinden; het bezoek van mannen was daar niet vreemd, ook konden zij daar menig bericht ontvangen; bovendien was de ligging van het huis voor ontvluchten gunstig, wanneer dat nodig was. In geen geval kan aan zondige bedoelingen worden gedacht; integendeel, zij zullen door hun gedrag, terwijl zij zich verre hielden van de onvruchtbare werken van de duisternis, op het hart van Rachab, die reeds de werking van de Heilige Geest voelde, maar nog niet tot waarachtige bekering gekomen was, een diepe indruk hebben gemaakt. Wij geven van haar zielstoestand deze verklaring: Toen bij de berichten over hetgeen de Israëlieten aan Sihon en Og, koningen van de Amorieten, gedaan hadden, een algemene vrees zich van de inwoners van Jericho meester maakte (vs.10), was de gemoedsaandoening van Rachab nog iets meer dan vrees voor een machtige en overwinnende vijand; zij erkende haar zedelijke verdorvenheid en leerde daarbij de ware, levende God kennen (vs.11). Want het wordt altijd, zowel bij Christenen als bij Heidenen ondervonden, dat de kennis van schuld tot ware kennis van God leidt. Deze eerste ontroering werd echter weer verzacht, daar sedert de overwinning van de Amorieten door Israël niet gebeurde om naar het eigenlijke Kanaän op te rukken; zij had, om zo te zeggen, weer ruimer adem geschept, na de gedachten, die zich onderling beschuldigen of verontschuldigen en zette

nu weer rustig haar oude handwerk voort. Het was toentertijd dat de verspieders tot haar inkeerden, en juist daarin dat zij in zekere opzichten verre van haar bleven, bemerkte Rachab wie zij waren; zulke mensen waren haar geheel vreemd, en vervulden niet alleen door hun ernstig voorkomen haar voor edele aandoeningen reeds voorbereid hart, met veel eerbied, maar wekten ook bij haar de vurige begeerte naar God met groter kracht op, en zo besloot zij spoedig met de beslistheid, haar eigen, zich bij het volk van God te voegen en tegen de aanklachten van het geweten onder de vleugels van Gods genade een schuilplaats te zoeken. Terwijl zij daardoor zich van haar volk, waarmee de gemeenschap haar niets dan ellende en verderf had aangebracht, met vastberadenheid afscheidde, deelde zij later (vs.9vv.) zonder aarzeling aan de verspieders de vrees en de moedeloosheid van haar stadgenoten mee, terwijl zij geen aanleiding geeft om door ons van lage verraderlijkheid te worden beschuldigd, daar zij toch niets had mee te delen over oorlogstoebereidselen, maar alleen in hetgeen zij zegt, haar eigen gemoedsovertuiging uitspreekt, om daarop de bede voor zich en het huis van haar vader ter verschoning te doen volgen. Belangrijk voor de beschouwing van de geschiedenis is nog in het bijzonder de leiding van God, die de verspieders tot Rachab bracht en haar met hen verenigde; want terwijl deze lichamelijke redding behoefden, gold dit bezoek de redding van haar ziel.

2. Toen werd de koning te Jericho door wachters, die hij overal in de stad gesteld had, om dadelijk met al wat de kinderen van Israël ondernamen, bekend te worden, bericht, zeggende: Zie in deze nacht, heden tegen het vallen van de avond, zijn hier mannen gekomen van de kinderen van Israël, om dit land te doorzoeken en hebben bij de hoer Rachab nachtverblijf gekozen.

3. Daarom zond de koning van Jericho tot Rachab, zeggende: Breng de mannen uit, die tot u gekomen zijn, die in uw huis gekomen zijn; want zij zijn gekomen om het gehele land te doorzoeken.

4. Maar die vrouw had, nog voordat de boden van de koning bij haar kwamen, daar zij zelf reeds, bedacht had, dat de komst van de verspieders bij haar niet kon verborgen blijven en haar huis zou onderzocht worden, die beide mannen genomen en zij had hen op zeer geschikte wijze (vs.6) verborgen, en zei aldus, toen die boden bij haar waren gekomen en haar het bevel van de koning bekend maakten, zo rustig en natuurlijk mogelijk: Er zijn mannen bij mij gekomen, zoals gij naar waarheid zegt; maar ik wist niet van waar zij waren, anders had ik wel uit eigen beweging de koning bericht daarvan gezonden.

5. En het gebeurde, toen men de poort zou sluiten, toen het donker was, dat die mannen weer uitgingen, zonder mij iets van hun plannen mee te delen; ik weet niet, waarheen die mannen gegaan zijn, maar zij kunnen nog niet ver weg zijn, achtervolgt hen daarom haastig, want gij zult ze zeker achterhalen. 1)

1) De leugen van Rachab moeten wij, Christenen, geenszins nemen voor een bewijs, dat die ons bij dergelijke gelegenheden zou geoorloofd zijn; want, of schoon zij de God van Israël als de enige, oppermachtige God erkende, was zij echter in de ware godsdienst en in Zijn wetten nog niet onderwezen.

6. Maar zij had hen bij het in vs.4 vermelde platte dak van haar huis verborgen (Deuteronomium 22: 8, doen klimmen en zij had hen aldaar verstopt onder de vlasstoppels, die van (door) haar op het dak beschikt waren, om daar in de zon gedroogd te worden.

Daar het vlas in Egypte, dus zeker ook in de omstreken van Jericho, waar het klimaat ongeveer hetzelfde is als dat van Egypte, meer dan 3 voet hoog en als een riet zo dik is, waren de op het dak uitgespreide vlasstoppels voor een bedekking zeer geschikt. Wat nu het antwoord aangaat, dat Rachab aan de boden van de koning geeft, zo blijkt daaruit de bedoeling om de verspieders tot elke prijs te redden; want aan hun redding hing die van haar eigen ziel en van het gehele huis van haar vader. Het eerste nu, dat uit haar gedrag blijkt, is geloof, een levend geloof in Israël's God; en dat geloof is het dan ook, dat door de Schrift in haar geroemd wordt (Hebr.11: 31 Jak.2: 25). Maar wij moeten toch ook verklaren, dat zij een verkeerd middel gebruikt. Want zij bedriegt de koninklijke boden en houdt zich alsof zij niet het minste vermoeden had, dat die Israëlitische mannen verspieders waren, en daarom hun niet gevraagd had, van waar zij waren gekomen, noch zich daarom bekommerd had, waarheen zij gegaan waren; ja! zij geeft om elk verder onderzoek af te weren, de koninklijke boden de raad om die mannen spoedig te vervolgen, daar zij hen zeker zouden inhalen. Deze misleiding van de dienaren van haar koning was werkelijk opzettelijk; zij had nog beslister haar geloof in Israël's God kunnen bewaren en getroost op Zijn hulp kunnen vertrouwen; dan zou zij niet gemeend hebben, de vervulling van Gods raadsbesluiten en de redding van de verspieders van haar kant door een zondig middel te hulp te moeten komen. Ondertussen gebeurt het niet zelden, zoals Calvijn zegt, dat de heiligen, terwijl zij de rechte weg willen inslaan, te zelfde tijd op verkeerde wegen raken. En wanneer nu de Heere bij Rachab, zoals bij de vroedvrouwen in Egypte (Ex.1: 19), juist over de leugen heen op haar liefde voor Israël en op de begeerten van het geloof gezien en haar wel gedaan heeft, dan is dat juist "de wonderbaar rechtvaardige genade van God, die rekent naar hetgeen een ieder gegeven is en gedenkt van welk maaksel wij zijn." Echter zulke voorbeelden mogen niet worden gebruikt, om daarop de mening te gronden, dat de zogenaamde nood- of dienstleugen iets is, dat door de Schrift veroorloofd wordt. Daartegen getuigen reeds in het Oude Verbond twee andere gevallen, zowel Abrahams (Genesis12: 10vv., 20: 1 vv.) als David's (1 Samuel .21: 5vv.) leugen. Met beslistheid wordt in het Nieuwe Verbond het woord van de Heere: "Legt af de leugen en spreekt de waarheid, een ieder met zijn naaste," uitgesproken. Ook heeft Calvijn volkomen gelijk, wanneer hij ter verklaring van deze plaats, verder zegt, dat het, zelfs bij een goed doel, ten dienste van de naaste, niet geoorloofd is te liegen, daar God een God van de waarheid is. Wel zijn wij deels niet verplicht, om in ieder geval de volle waarheid te spreken; daar zijn toestanden en betrekkingen in overvloed, waarin men zwijgen moet, ofschoon ook daar "in de meeste gevallen de verklaring te willen zwijgen, en dus de belijdenis dat men de waarheid weet, te pas komt, opdat niet het zwijgen liegen worde."

En deels is het ene ook door de gelovigen te dikwijls gemaakte ervaring, dat "de vloek van de leugenachtigheid, die op de menselijke samenleving rust, door alle levensbetrekkingen heengaat, en tot leugen verlokt, zonder dat men zich altijd van leugen verre kan houden." Daarom zal de Christen menigmaal niets anders overblijven dan de algemene ellende als zodanig te ondervinden en God te klagen.

Maar daarom blijft het gebod: spreek de waarheid, met onverbiddelijke strengheid toch van kracht, en moeten wij het veel liever toestemmen, dat wij leugenaars en zondaars zijn uit ongestadigheid in de liefde en liefdeloosheid in de omgang, dan nalaten om naar de volmaaktheid van de man, waarover Jakobus spreekt (Jak.3: 2), te jagen. De uitgesproken nood- of dienstleugen is dan ook altijd zelfs in de beste gevallen nog een teken of van een wijsheid, die liefde en vertrouwen, of van een liefde, die wijsheid mist; zij mag zich dan met haar zwakheid verontschuldigen, maar nooit zich de lof van plicht en dienst toe-eigenen.

7. Die mannen nu, de boden van de koning, het woord van Rachab gelovende, en dus haar huis niet verder onderzoekende, jaagden hen, de daar verborgen verspieders, na, op de weg van de Jordaan, tot aan de veren, 1) die over de stroom voerden, en die men bij een gewone waterstand kon doorwaden; en men sloot de poort toe, nadat zij uitgegaan waren, die hen najaagden, opdat de laatsten, mochten zij nog in de stad zijn, niet zouden kunnen ontkomen.

1) De Jordaan heeft naar beneden meer dergelijke veren, het ene daar, waar de bij Beth Nimra voorbij stromende Wady in de Jordaan valt, het andere (el Helu) boven de monding van de Nahr Hesban. Welke van die twee het toen gebruikte (Richteren 3: 28 2 Samuel .19: 15vv.) is geweest, is nu onzeker. In het jaargetijde, waarin deze geschiedenis voorvalt (Joz.3: 15) kon om de hoge waterstand geen van deze beide veren gebruikt worden, de verspieders moesten dus heen en terug zwemmen, waartoe een bijzondere heldenmoed nodig was vanwege het daarmee verbonden levensgevaar (1 Kronieken 12: 15).

8. Eer zij, de verspieders, die in hun schuilplaats (vs.6) niet vermoedden, dat beneden in het huis naar hen gevraagd werd, nu daar hun rustplaats gereed maakten en sliepen, hetgeen zij bij de nu gevallenduisternis zeker zouden hebben gedaan, als niet Rachab hen gewaarschuwd had voor het dreigend gevaar, zo klom zij naar hen het dak op.

9. En zij sprak tot die mannen, nadat zij hun het in vs.3-5 verhaalde had meegedeeld: Ik weet dat de HEERE uw God, de alleen-ware God (vs.11), u dit land gegeven, te geven bepaald heeft, en daarom ook zeker geven zal, en dat uw verschrikking op ons gevallen, en dat al de inwoners van dit land voor uw aangezicht gesmolten zijn, dat niemand uw aanval zal kunnen weerstaan.

10. Want wij hebben gehoord, dat de HEERE de wateren van de Schelfzee uitgedroogd heeft voor uw aangezicht, toen gij uit Egypte ging (Exod.14: 21vv.) en wat gij aan de twee koningen van de Amorieten, Sihon en Og, gedaan hebt, die op de overzijde van de Jordaan waren, die gij verbannen hebt, 1)in de kracht van uw God en naar Zijn bevel (Num.21: 21vv.).

1) De voornaamste oorzaak van de beroering deelt zij mee, als dat het gerucht, omtrent de van te voren ongehoorde wonderen verspreid, alle gemoederen heeft aangegrepen, dat God voor de Israëlieten streed. Want er was geen twijfel aan, of de weg door de Rode Zee was van Gods wege geboden, omdat de wateren nooit door een verandering van de natuur tot dichte massa’s zou ophogen, tenzij wanneer God, als de Werkmeester van de natuur, het zou bevelen.

Die verandering van de elementen toonde daarom aan, dat God aan de zijde van het volk stond, waarvoor Hij een droog pad door de wateren en langs afgronden had gegeven. Ook de overwinningen op Sihon en Og, zoals bekend, hadden waarlijk als bewijs moeten gelden van dezelfde gunst jegens de Israëlieten. Daarom had de overtuiging alle gemoederen in bezit genomen, dat God op de tochten van het Israëlitische volk hun Hoofdleider was geweest. Vandaar de schrik en verwarring. Maar tegelijk is het waarschijnlijk, dat zij door het valse denkbeeld waren bedrogen, alsof de God van Israël in de strijd hoger stond, dan de goden van Egypte. Zoals de dichter verdichte, alsof er een zeker God is, die in Zijn bescherming dit of dat volk opneemt, met anderen strijdt en hen tegen elkaar doet strijden, terwijl sommige hun cliënten beschermen. Maar het geloof van Rachab stijgt hoger op, terwijl zij aan de God van Israël alleen de hoogste macht met eeuwigheid toeschrijft.

11. Als wij het hoorden, zo versmolt ons hart, en er bestaat geen moed meer in iemand, vanwege uw aanwezigheid (Exod.15: 14vv.; 23: 27 Deuteronomium 2: 25; 11: 25) want ook het water van de Jordaan kan voor uw aangezicht opgedroogd worden, dat gij droogvoets overkomt tot ons, en zo zal dan ook wel over ons een zelfde lot als over die twee koningen beschoren zijn; de HEERE, uw God, is een God boven in de hemel en beneden op de aarde, 1) tegen wie alle afgoden van de Kanaänieten niets kunnen doen, en wiens oordeel ook over allen geveld is.

1) Wanneer Rachab wat zij gelooft, dat Jehova God is boven in de hemel en beneden op de aarde, als de belijdenis van alle Kanaänieten voorstelt, brengt zij slechts wat zij voelt op haar landgenoten over, zonder dat deze tot hetzelfde geloof waren gekomen. Waren alle Kanaänieten daartoe gekomen, dan waren zij voor de straf van de uitroeiing bewaard gebleven. Maar hetzelfde wonder, dat in het hart werkelijk geloof werkt, brengt in het ongelovige hart tot des te zwaarder verharding, zoals het woord van God de gelovige een reuk van het leven ten leven, de ongelovige een reuk van de dood ten dode wordt (2 Kor.2: 16).

2) Rachab erkent en belijdt hier God, de Heere, zoals Hij werkelijk is, verheven boven het heelal, maar inwerkende in het heelal. Waar zij onder de bewerking van de Heilige Geest is, daar wordt zij ingeleid in de heilgeheimen van God, zoals al Gods kinderen.

12. Nu dan, zweert mij toch bij de HEERE, 1) die ook ik tot mijn God aanneem, omdat ik weldadigheid aan u gedaan en u uit de handen van de koning gered heb, dat gij ook weldadigheid doen zult aan het huis van mijn vader, wanneer onze stad door uw hand veroverd wordt, en geeft mij van zo’n eed een waarteken, waarop ik vertrouwen kan.

1) Ook hiermee toont Rachab haar geloof, dat zij de verspieders laat zweren. Door het geloof ziet zij de stad reeds ingenomen, maar vraagt nu ook niet alleen bewaring voor haar zelf, maar ook voor het huis van haar vader. Het geloof is bij haar door de liefde werkende.

13. Dat gij met mij mijn vader en mijn moeder in leven zult houden, evenals mijn broeders en mijn zusters, met alles wat zij aan kinderen en andere bezittingen hebben, en dat gij onze zielen van de dood redden zult.

14. Toen spraken die mannen, de gevraagde eed zwerende, tot haar: Onze ziel zij voor u om te sterven,1) wij geven God ons leven tot een pand voor u, dat Hij ons verderven mag, wanneer een van de onzen u of de uwen enig leed aandoet! Indien gij onze zaak niet te kennen geeft, indien gij met de uwen ook verder de zaak, die ons hier heeft gebracht, voor de koning en zijn volk verbergt, en ons niet later in gevaar brengt om vervolgd en gevangen te worden; het zal dan gebeuren, wanneer de HEERE ons dit land geeft, dan zullen wij aan u en aan het huis van uw vader weldadigheid en trouw bewijzen.

1) De dood bidden zij zichzelf toe, indien zij niet trouw zorg zouden dragen voor de redding van Rachab. Want wat sommigen vertalen: Wij zullen onze zielen ervoor geven, lijkt mij gedwongen en al te gewrongen, terwijl het niet anders is, dan dat zij zich voor Gods aangezicht ertoe verplichten, zichzelf stellen tot een zoenoffer, indien Rachab iets vijandige overkomt door hun nalatigheid. Het woordje *voor u* heeft ook betrekking op de vader en de broeders en zusters. Hun eigen leven geven zij over, zodat het bloed van hen kan geëist worden, indien Rachabs familie niet ongedeerd overblijft. Want daarin is de heiligheid van de eed gelegen, dat ofschoon men mensen ongestraft kan bedriegen, God, wanneer de eed ertussen is gekomen, rekenschap vraagt voor trouweloosheid.

De hier vermelde voorwaarde rust niet zozeer op het wantrouwen tegen Rachab, maar is meer voor haar een dwangreden om ook over haar huisgenoten te waken, opdat niet door hen verraad gepleegd zou worden; het gehele huis van Rachab moest solidair voor de zekerheid van de verspieders waken, dan zouden deze van hun kant voor haar en de haren solidair aansprakelijk zijn, dat hun van de zijde van de kinderen van Israël geen leed zou overkomen. Dit blijkt vooral uit de zeer juiste vertaling van dit vers in de Statenvertaling.

15. Zij, door zo’n belofte gerustgesteld, liet hen dan neer met een zeel, een uit karmozijn of scharlakenrood garen gedraaid touw, door het venster; want haar huis was op de stadsmuur, was onmiddellijk met de stadsmuur verbonden, zodat deze de buitenmuur vormde, en zij woonde op de muur, had haar woonkamer boven op de muur, zodat het venster daarbuiten uitkwam.

Dat huis moet tevens het enige geweest zijn, ten minste aan deze zijde van de stad; want in de volgende verzen spreekt Rachab nog met de mannen, die bij de muur staan, zonder te vrezen, dat iemand van de buren dit gesprek horen zal. Daaruit wordt tevens verklaard, waarom de verspieders juist dit huis tot hun nachtverblijf kozen (vs.1), en ook hoe later, bij de inneming, dit huis weer dadelijk kon worden opgemerkt (hoofdstuk6: 22vv.). Het stond daar alleen nog ongedeerd, terwijl de muren reeds overal ingestort waren.

16. En zij zei tot hen, toen zij behouden naar beneden waren gekomen (vs.18): Gaat op het in het westen gelegen gebergte, opdat niet misschien, wanneer gij wijken wilt in de richting van de Jordaanveren, de vervolgers (vs.7) u ontmoeten, en verbergt u daar drie dagen, totdat de vervolgers teruggekeerd zullen zijn, dan zullen zij in ieder geval de vervolging staken; en gaat daarna uw weg, want gij hebt niets meer te vrezen.

Jericho, 1 ½ Duitse mijl van de Jordaan verwijderd, is van 3 kanten-noord-, west- en zuidwaarts amfitheatersgewijs door een naakt, onvruchtbaar gebergte omgeven; in het noorden loopt dit tot Bethsean, in het zuiden tot aan de Dode Zee. In de laatstgenoemde streek springt het gebergte zeer diep in en vormt een inspringende boog naar het westen, totdat het opeens weer naar het zuidoosten loopt en een streek verder zuidelijk in het voorgebergte Râs el Feshkah aan de westkant van de Dode Zee uitloopt. Noch in dit, noch over het algemeen in het westelijk van Jericho gelegen deel van de gehele bergstreek was een schuilplaats voor de verspieders aan te raden, daar zij zich aldaar te ver van de Jordaan moesten verwijderen; wij verstaan dus onder het hierboven vermelde gebergte met de meeste uitleggers het noordelijk gebergte, dat later de naam Quarantanie ontving; het verheft zich 12-1500 voet boven de vlakte als bijna loodrechte rotswand, en is aan de oostelijke zijde vol grotten en holen, die zeer goede schuilplaatsen voor de verspieders opleverden.

17. Ook zeiden die mannen tot haar: Wij zullen onschuldig zijn van uw eed, die gij ons hebt doen zweren, en niet met ons eigen leven voor uw redding en die van de uwen instaan.

18. Zie, wanneer wij in het land komen, om het in te nemen, zo zult gij dit snoer van scharlakendraad aan het venster binden, waardoor gij ons naar beneden heeft gelaten, want zó alleen zal het voor de onzen kenbaar zijn, opdat niemand zich daaraan vergrijpt, en gij zult bovendien bij u in huis verzamelen uw vader en moeder, en uw broeders, en het gehele gezin van uw vader, want zó alleen kunnen de onzen weten, wie u toebehoort, om hen te sparen.

19. Zo zal het gebeuren, al wie uit de deuren van uw huis naar buiten zal gaan, a) zijn bloed zal op zijn hoofd, wanneer hij in het algemene bloedbad, dat in de stad zal worden aangericht, mede omkomt, en wij zullen onschuldigzijn; maar al wie bij u in het huis zal zijn, diens bloed zij op ons hoofd, indien een hand tegen hem zich zal: Voor zijn behoud blijven wij borg.

a)MATTHEUS.27: 25

20. Maar, zoals wij reeds eenmaal gezegd hebben (vs.14), indien gij zelf of door iemand van de uwen, onze zaak te kennen zult geven, zo zullen wij eveneens niet langer gehouden zijn aan uw eed, die gij ons hebt doen zweren.

De verspieders beletten iedere willekeurige verklaring en toepassing van de eed, en tonen oprechte, gemoedelijke mannen te zijn, die het met hun eed zeer nauw nemen, omdat zij Rachab drie dingen voorstellen: zij zal 1) haar huis zichtbaar maken door het snoer van scharlakenrood aan het venster te binden;
2) bij de verovering van de stad al haar verwanten in haar huis bijeenroepen; 3) de verspieders ook verder niet verraden, zoals zij hun tot hiertoe trouw bewees. De allegorische uitlegging heeft van oude tijden af in de rode kleur van het zeel, waaraan het huis kenbaar zou zijn, een zinspeling gezien op het bloed van Christus, waarmee ons hart besprenkeld moet worden, om genade en vrijspraak te vinden op de dag des oordeels

Anderen, zoals Keil, zien in de scharlakenrode draad het teken van levensredding voor Rachab, omdat de scharlakenrode kleur de kleur is van het krachtige leven.

21. Zij nu zei: Het zij alzo naar uw woorden, ik neem uw voorwaarden aan en zal mij daarnaar richten. Toen liet zij hen gaan en zij gingen weg (vs.22) en zij bond, later, toen Jericho ingenomen werd (hoofdstuk. 6: 20 vv.), het scharlaken snoer aan het venster.1)

1) Het is een eigenaardigheid van de Hebreeuwse wijze om de geschiedenis te vertellen, vooral in het boek Jozua, dat de hoofdzaken van een voorval, samengevat en tot een afgesloten geheel gebracht, later nog verscheidene daarbij behorende omstandigheden vermeld worden. Dit moet men altijd in het oog houden, om zich niet te verwarren in de voorstelling van het vertelde, waarbij niet altijd de geschiedkundige orde naar het innerlijk verband van de afzonderlijke delen vastgehouden, en de stof anders verdeeld wordt dan wij dit gewend zijn..

Dit laatste deed zij natuurlijk niet meteen, dit zou argwaan hebben verwekt, maar later, toen de Israëlieten voor de stad stonden.

22. Zij dan, zoals reeds opgemerkt is, gingen heen en kwamen op het gebergte, 1) dat Rachab hun als een toevluchtsoord aangeraden had (vs.16), en bleven daar drie dagen, 2) totdat de vervolgers naar Jericho teruggekeerd waren; want de vervolgers hadden hen op al de weg, die naar de Jordaan voerde, gezocht, maar niet gevonden.

1)Waarschijnlijk het gebergte aan de noordzijde van Jericho, dat later de naam van Quarantanie heeft bekomen, een gebergte vol grotten en spelonken en daarom tot schuilplaats uitstekend geschikt..

2) Die in de wegen van God zijn, mogen verwachten, dat de Voorzienigheid hen zal beschermen; dit ontheft hen echter niet alle voorzorgen van voorzichtigheid te nemen tot eigen veiligheid. God wil ons beschermen, maar wij mogen ons niet moedwillig aan het gevaar blootstellen. Wij moeten op Gods Voorzienigheid vertrouwen, haar niet verzoeken..

23. Alzo keerden die twee mannen, omdat zij na zo lange tijd niet meer voor enig gevaar te vrezen hadden, terug en daalden af van het gebergte; en voeren over de Jordaan, en kwamen, naar onze berekening 1) op de avond van de6de Nisan (vs.1 met hoofdstuk. 1: 10) bij Jozua, de zoon van Hun, die niet reeds zoals zijn voornemen was geweest, op de morgen van die dag naar de Jordaan opgebroken was, maar eerst hun terugkomst afgewacht had, en zij vertelden hem al wat hun overkomen was.

1) De tijdrekening hier en in het volgende hoofdstuk levert enige bezwaren op. In navolging van Josefus gaan de meeste uitleggers van de veronderstelling uit, dat de in Joz.3: 2 vermelde drie dagen dezelfde zijn, waarbinnen Jozua (hoofdstuk. 1: 11) de overtocht over de Jordaan bepaald had, en rangschikten de gebeurtenissen nu op de verschillende wijze: daar sommigen de uitzending van de verspieders stellen voor het in hoofdstuk. 1: 11 aan het volk gegeven bevel, voedsel te verzamelen, terwijl anderen aannemen dat deze in dezelfde tijd plaatsvonden. Echter deze verschillende zienswijzen worden gedrukt, de ene door deze, de andere door andere bezwaren. Daarom heeft Vatablus (onder Frans I, hoogleraar in de Hebreeuwse taal te Parijs, gestorven 1547 als abt van Bellozane, beroemd door zijn

verklaringen van het Oude Testament) de drie dagen, in hoofdstuk. 1: 11 vermeld, beschouwd niet als tijdsopgave, maar als termijn voor de bereidheid van het volk tot de overtocht, en hebben ook wij deze verklaring overgenomen; met Keil alzo rekenende: op de 3de Nisan bevel om zich reisvaardig te houden en uitzending van de verspieders; op de 6de terugkomst van deze; op de 7de verlaten van de legerplaats te Sittim; op de 10de overtocht over de Jordaan..

24. En zij1) zeiden tot Jozua: Zeker de HEERE heeft dat gehele land in onze handen gegeven; want alle inwoners van het lands zijn voor onze aangezichten gesmolten, en zullen daarom geen sterke tegenstand bieden.

1) Deze passage leert, dat Jozua in de keuze van de verspieders niet bedrogen is uitgekomen, omdat uit hun taal blijkt, dat zij kordate mannen waren, begaafd met een zeldzame onverschrokkenheid. Anderen zouden wellicht, nog niet bekomen van de eenmaal ondergane schrik, de gehele legerplaats in verwarring hebben gebracht. Deze echter, omdat zij de verwonderlijke goedheid van God, zowel in het gelukkig slagen van hun zending, als in het gered worden uit het gevaar, erkenden, vermaanden èn Jozua èn het volk, om zonder aarzeling voort te gaan. Ofschoon toch de belofte alleen, dat zij het land in bezit zouden krijgen, hun voldoende had moeten zijn, toch schraagt God de zwakheid van de Zijnen, opdat, om de twijfel, aan hetgeen beloofd was, op te heffen, Hij hen door ervaringen bevestigt. De verwarring van de volken heeft aldus bevestigd, dat God niet tevergeefs gesproken had, wanneer Hij begonnen is hen angst aan te jagen en als het ware op de vlucht te drijven, als zaten de horzels hen op de hielen. Zij maken de gevolgtrekking op uit het voorbeeld van Rachab, dat hun het land is gegeven, omdat de kracht van de inwoners door vrees bijna was vergaan..

HOOFDSTUK 3.

ISRAËL GAAT DROOGVOETS OVER DE JORDAAN.

I. Vs.1-13. De volgende morgen breekt Jozua met de kinderen van Israël van Sittim op, en trekt naar de Jordaan. Nadat hij hier drie dagen gerust en alles voor de overtocht over de rivier voorbereid heeft, maakt hij het volk bekend met de wonderdadige wijze, waarop de Heere de overtocht zal doen plaats hebben, deelt op de 10de Nisan, als dag van de overtocht aan de priesters de voorschriften mee, die hun aangaan, en laat twaalf mannen, uit iedere stam een, verkiezen, die van de bodem van de rivier stenen zullen meenemen tot herinnering aan dit merkwaardig voorval.

1. Jozua dan, nadat de verspieders hun ontmoeting (hoofdstuk. 2: 23) hadden meegedeeld, maakte zich de volgende dag, de 7de Nisan, ‘s morgens vroeg op, met het volk, dat zich reeds de vorige dag gereed had gehouden (hoofdstuk. 1: 11), en zij reisden van Sittim (hoofdstuk. 2: 1), en kwamen tot aan de Jordaan, hij en al de kinderen van Israël; en zij overnachtten 1) daar, zij hielden op deze dag en de twee volgende rust, dus tot en met de 9den Nisan, voordat zij overtrokken. 2)

1) In het Hebreeuws wajalinoe. De eerste betekenis is *overnachten* en de tweede, daarvan afgeleid, *vertoeven, rust houden*. De Israëlieten bleven daar dan ook twee dagen, omdat zij pas de 9de van de maand Nisan overtrokken, zoals uit vers 2 blijkt..

2) Daar het volk Israël over de Jordaan gaande in het vijandelijk land kwam, moest vooraf nog veel worden toebereid, waartoe men om de vrouwen en kinderen een geruimer tijd nodig had; bovendien moest men, daar de rivier juist toentertijd boven het gewone peil was, en de overtocht over de veren voor een geheel leger onmogelijk was, eerst afwachten wanneer en hoe men deze hindernissen zou overwinnen. De Jordaan (van het Hebreeuwse JARAD = afvloeien, dus van dezelfde betekenis als Rijn, van het Duitse rinnen = vloeien), de hoofdrivier van Palestina (van daar in het Hebreeuws altijd met het lidwoord, de Jordaan, de vloed bij uitnemendheid) ontspringt aan de zuidelijke helling van de Libanon en aan de voet van de grote Hermon uit 3 à 4 bronnen, loopt ongeveer 8 mijlen oostelijk van de kust van de Middellandse Zee, met haar evenwijdig, tussen de twee van de Libanon uitgaande bergketens, en valt, nadat zij haar bronnen en bijriviertjes in zich opgenomen en door een moerassige landstreek zich een weg gebaand heeft, in het 2 ½ uur lange en 1 uur brede meer Merom (hoofdstuk. 11: 5,7). Uit de bergen, die dit meer in het zuiden insluiten, schiet zij dan met sterke vaart, stroomt zeer snel door een landstreek van twee mijlen en stort haar water in, het bekoorlijke, ongeveer 3 mijl lange en 1 ½ mijl brede meer Gennesareth (hoofdstuk. 12: 3; 13: 27) aldus genaamd naar de stad Gennesareth, in de stam Naftali. Op de bodem van die zee laat zij het tot hiertoe meegevoerde slik achter, stroomt van deze uitgang met talloze krommingen en wendingen, en ongeveer 27 grotere en 80 kleinere watervallen vormende, een veld, door de Arabieren het Ghor genoemd (hoofdstuk. 11: 2; 12: 3) tussen beide zijden waarvan steile, naakte rotswanden zich uitstrekken en dat aan het boveneinde 2, aan het benedeneinde 3-4 uur breed is. Terwijl dit omstreeks 13 mijl lang, hebbende aan het boveneind een breedte als die van de Saale bij Halle, in Duitsland, op vele plaatsen in kleine

zeer ondiepe rivierbeddingen verdeeld is, ja op sommige plaatsen onder klippen en doornstruiken verdwijnen, neemt de vloed aan beide zijden een menigte beken in zich op (Deuteronomium 8: 10) en stort zich eindelijk met sterke stroom in de Dode Zee (Ge 19: 29). Tweemaal is de Jordaan over haar gehele uitgestrektheid bevaren; a. in augustus 1847 door de Engelse luitenant M.Molyneux, die eraan twijfelde de vele krommingen van de vloed op zijn kaart te kunnen aanbrengen; b. door een Amerikaanse expeditie onder luitenant Lynch, dezelfde, die ook de bodem van de Dode Zee onderzocht heeft. Het bed van de rivier ligt over het algemeen diep onder de bodem van de zee, daalt eindelijk 1231 voet onder deze bodem en is dus wel de grootste diepte op de gehele aardbodem; hetgeen ertoe geleid heeft om een aardverschuiving in vroegere eeuwen aan te nemen. De rivier zelf is visrijk, heeft tamelijk hoge, met bomen en riet begroeide oevers en troebel, geelachtig, meer lauw dan koud, maar drinkbaar water, dat lange tijd kan bewaard worden. Jaarlijks, en wel met Pasen, baden vele pelgrims zich tot herinnering aan de doop van de Heere in de stroom; en wel tegenover Jericho, waarbij gewoonlijk menigeen door de sterke stroming gedurende die tijd verdrinken..

2. En het geschiedde, dat de ambtlieden, de hoofdmannen (hoofdstuk. 1: 10), op het einde van drie dagen, in de middags van de 9de Nisan, als men met de toebereidselen gereed was (vs.1), normaalspoor het midden van het leger gingen; zij deden dit op bevel van Jozua, die intussen nog bepaalde mededelingen van de Heere had ontvangen, hoe men over de Jordaan moest gaan.

3. En zij geboden het volk, zeggende: Wanneer gij morgen de Ark des Verbonds met de HEERE, uw God, ziet oprijzen en verder gaan (Num.10: 33vv.), en de Levitische priesters (Deuteronomium 17: 9 2, deze dragende, in plaats van de anders hiervoor aangewezen Kahathieten (Num.3: 13), tot een teken, dat de Heere iets bijzonders met u voor heeft, staat gij ook op van uw huidige rustplaats en volgt haar, 1) waarheen zij u voor gaat (vs.11).

1) Hier hebt gij nu opnieuw de voornaamste hoofdzaak van het geloof: niet angstvallig onderzoeken wat God zal doen, noch nauwkeurig narekenen, hoe het gebeuren zal, wat beloofd is, maar alle zorgen, die ons nog beangstigen, aan Zijn Voorzienigheid toevertrouwen. En, omdat Zijn Macht onbegrensd is, ons aan haar toe vertrouwen, onze zinnen boven hetgeen van deze wereld is verheffen en door het geloof te omhelzen wat wij met ons verstand niet kunnen vatten..

4. Dat 1) er nochtans ruimte zij tussen u en tussen deze, bij de tweeduizend ellen in de maat, zoveel als een sabbatsreize bedraagt (Hand.1: 12); en nadert tot deze niet; gij moet u niet onmiddellijk bij haar aansluiten, maar op de aangewezen afstand blijven; volgt haar, opdat gij die weg weet, die gij gaan zult, u de weg, die u door haar gebaand wordt, zelf juist en helder zult voorstellen; want gij zijt door die weg gisteren en eergisteren niet gegaan; het is geen gewone, alledaagse, maar een wonderbare, door God Zelf u gebaande weg, die gij wel ter harte mag nemen; maar dit zou gij niet kunnen doen, wanneer onmiddellijk achter haar grote volksmassa’s voorttrekken; die haar aan uw gezicht zouden onttrekken.

1) Dit bevel heeft twee redenen. Er moest een afstand zijn tussen de Ark en het volk, zowel om Israël de heilige vrees en eerbied te behouden voor de onmiddellijke aanwezigheid van de

Heere, als ook om het volk moed en vertrouwen in te boezemen. Was er enige afstand, dan kon Israël de Ark in het gezicht houden en door dit gezicht bemoedigd worden, om voort te trekken. Duidelijk beeld van wat de geestelijke Ark voor al Gods kinderen is..

5. Jozua zei ook tot het volk, liet op dezelfde tijd door de ambtlieden aan het volk bevelen: Heiligt 1) u, want morgen zal de HEERE wonderen in het midden van u doen, zoals Hij eenmaal deed aan uw vaderen, toen Hij hen droogvoets door de Schelfzee voerde (Exod.14: 21vv.).

1) In het Hebreeuws Hithkadoschoe, Heiligt u, in de zin van *zich heilig voor Gods aangezicht stellen*. Moet dit opgevat worden in de Levitische zin van het woord, d.w.z. moest Israël zich reinigen, van kleren wisselen, enz., of moet dit opgevat worden in de meer geestelijke betekenis? Wij voor ons zijn van mening, dat het in laatst genoemde betekenis moet worden opgevat. Dus niet in de zin van Exod.19: 10. De toestand van het volk was toch geheel anders. Toen was het rustig gelegerd bij Sinaï's gebergte, nu was het op mars en stond het gereed zich te meten met zijn vijanden. De Levitische heiliging duurde bovendien zeven dagen..

Innerlijk moest Israël zich voorbereiden op hetgeen komen zou..

6. Vervolgens sprak Jozua op de volgende morgen, de 10de Nisan, tot de priesters, zeggende: Neemt de Ark des Verbonds op, en gaat door voor het aangezicht van dit volk. Zij dan namen de Ark des Verbonds op, en zij gingen voor het aangezicht van het volk.

De wolkkolom, die anders de tocht had geleid (Ex.13: 21vv.) en daar waar de tabernakel werd opgericht, op deze rustte (Exod.40: 34vv. Num.9: 15vv.) verschijnt hier niet meer; met de intocht in Kanaän wordt dit uiterlijk teken van Gods aanwezigheid aan het volk ontnomen, daar het dit niet meer nodig heeft..

7. Want de HEERE had, toen de stoet zich in beweging zette, tot Jozua, door zijn Geest gezegd: Deze dag zal Ik beginnen 1) u groot te maken voor de ogen van geheel Israël, opdat zij weten, dat Ik met u zijn zal, zoals Ik met Mozes geweest ben, en zij dus aan u evenzeer gehoorzaam zijn als aan hem (hoofdstuk. 1: 5,7).

1) De wonderbare leiding door de Jordaan was slechts het begin van die grote rij van wonderen, waardoor de Heere Zijn volk in het bezit van het beloofde land zou stellen en Jozua in de leiding van zijn ambt, evenals Mozes, voor Israël verheerlijken.

Zoals de Heere God Mozes in zijn ambt bevestigde door het wonder van de Rode Zee, zo bevestigde de Heere God Jozua voor de ogen van het volk door het wonder van de Jordaan..

8. Gij dan zult daartoe de priesters, die de Ark van het Verbond dragen, gebieden, zeggende: Wanneer gij komt tot aan het uiterste 1) van het water van de Jordaan, staat dan stil in de Jordaan, opdat de kinderen van Israël reeds uit de verte (vs.4) behoorlijk kunnen waarnemen hoe op hetzelfde ogenblik het water zich voor uw voeten verdelen en wijken zal.

1) In het Hebreeuws Ad ketsee mee. De Statenvertaling geeft "aan het uiterste van het water". Ook kan vertaald worden, wat ook duidelijker is, *aan de oever van*. De bedoeling is toch deze, dat, zo gauw de priesters het water van de Jordaan zouden bereiken, zij zouden moeten stilstaan, opdat het water door de aanwezigheid van God, afgebeeld in de Ark, zou wijken..

9. Toen zei Jozua, nadat hij dit de priesters had bevolen, ook handelende naar het bevel, dat God hem met betrekking tot het volk had gegeven, tot de kinderen van Israël, om hun onverdeelde aandacht te wekken: Komt hierheen en hoort de woorden van de HEERE, uw God.

10. Verder voortgaande zei Jozua: Hieraan, 1) aan wat verder gebeuren zal, zult gij bekennen, dat de levende God in het midden van u is, in tegenstelling tot de dode goden van de Heidenen, en dat Hij, die levende God, evenals nu, Zich ook verder aan u verheerlijken en geheel voor uw aangezicht uitdrijven zal de Kanaänieten, en de Hethieten, en de Hevieten, en de Ferezieten, en de Girgazieten, en de Amorieten, en de Jebuzieten.

1) Dat Jozua zegt, dat het volk uit het wonder zou erkennen, dat God in het midden van hen was, daarmee hekelt hij zijdelings hun ongeloof, omdat tot volkomen zekerheid enkel de belofte van God voldoende had moeten zijn..

Als God, de Heere, in het midden van u is, dan moet er overwinning komen. Dan kan de triomf niet uitblijven. Dan zullen de dood en de zonde en de duivel in u ten ondergaan, want zij kunnen het tegen God niet uithouden..

En of dan al de ongerechtigheden en verdorvenheden, als zoveel Jebuzieten en Hethieten en Girgazieten, ja, al spande elk volk van Kanaän tegen u samen en zouden zij een verbond sluiten om uw ziel te verderven, dan kunnen en zullen ze u toch niet ten onder brengen. ().

11. En dit is het wat nu gebeuren zal: ziet, de Ark van het Verbond van de HEERE van de gehele aarde 1) gaat voor uw aangezicht in de Jordaan, en zal u door deze rivier een weg banen.

1) God openbaart zich, noemt zich met opzet de Heere van de gehele aarde, juist om bij Israël het geloof te wekken en te behouden, dat geen rivier, en geen stroom, geen volk tevens zo machtig was, om iets te vermogen tegen Zijn wil en tegen de vervulling van Zijn beloften..

12. Nu dan, neemt gij u twaalf mannen uit de stammen van Israël's, uit iedere stam één man, wat deze zullen doen, zal Ik u te zijner tijd zeggen (hoofdstuk. 4: 1vv.).

13. Want het zal gebeuren, wanneer de voetzolen van de priesters, die de Ark van de HEERE, de Heere van de gehele aarde dragen, in het water van de Jordaan zullen rusten, zullen de wateren van de Jordaan afgesneden worden, en als door een onzichtbare hand tegengehouden worden, te weten de wateren, die van boven stromen, a) en zij zullen op een hoop blijven staan en het naar beneden afvloeiende water zal voor u een droog pad achterlaten.

a) Psalm 114: 3

Bij het veer Helu, waar wij de overtocht zouden moeten verwachten, is de stroom bij een hoge waterstand 80-100 voet breed, 10-12 voet diep, en heeft een zo snelle vaart, die geoefende zwemmers, die recht willen overzwemmen, slechts op belangrijke afstand naar beneden de overkant bereiken. Daaruit volgt dan dat de Heere Zijn volk door een wonder van Zijn almacht te hulp moest komen; maar behalve dat moest Jozua deels voor de ogen van het gehele volk groot gemaakt en als Gods dienaar en profeet verheerlijkt worden, deels opnieuw de verzekering ontvangen, dat een levende God in het midden van het volk wandelde, die het ook in het bezit van het land stellen zou. Eindelijk zou zowel de roem van als de schrik voor de HEERE zich door geheel Kanaän verbreiden, om daardoor de verovering van het land gemakkelijker te maken.

II. Vs.14-4: 14. Nu vindt de overtocht werkelijk plaats. Zodra de voeten van de priesters, die de Ark van het Verbond dragen, het water aanraken, blijft het water, dat van boven vloeit, staan, terwijl de wateren naar beneden wegvloeien; de priesters plaatsen zich met de Ark in de droog geworden rivier, de kinderen van Israël trekken om hen heen, naar de andere oever. Jozua laat niet alleen die 12 mannen stenen uit de rivier meenemen, maar richt ook zelfs een gedenkteken van stenen in de vloed op.

14. En het geschiedde toen het volk in de morgen van de 10de Nisan vertrok uit zijn tenten, waarin zij die drie dagen hadden gerust (vs.2), om over de Jordaan te gaan, a) droegen de priesters, naar het bevel van Jozua (vs.6), de Ark van het Verbond voor het aangezicht van het volk.

a) Hand.7: 45

15. En toen zij, die de Ark droegen, tot aan de Jordaan 1) gekomen waren, en de voeten van de priesters, die de Ark droegen, net in het water stonden; de Jordaan nu was vol 2)
a) al de dagen van de oogst aan al haar oevers, het water liep over zijn oevers en vulde het benedendal 1) met water, zoals dat altijd gebeurde in de gersteoogst, in Maart of April.

a) 1 Kronieken 12: 15

1) Zoals in vs.1 is opgemerkt, is het Ghor of Jordaanveld aan het bovenste gedeelte (bij Bethsean) 2 uur breed en krijgt beneden Jericho zelfs een breedte van 2-4 uur. Het vormt echter geenszins een effen vlakte, maar is terrasachtig van vorm, terwijl het eigenlijke, ongeveer een kwartier brede Jordaandal ongeveer 40 voet dieper ligt dan het veld, dat zich dan verder tot aan de beide oevers liggende kalkrotsen uitstrekt. In dit dal, dat met bomen en rietgewas bedekt is en met de zandige hellingen, waardoor het aan beide zijden begrensd is, op een in het oog vallende wijze een tegenstelling vormt, treft men nu de rivierbedding aan, zonder in gewone gevallen de hoogte daarvan te bereiken; integendeel liggen de oevers nog iets lager; in het tijdperk, waarover hier gesproken wordt, wanneer de stroom ten gevolge van de regen en het smelten van de sneeuw op de Libanon en de Hermon, zijn hoogste waterstand

bereikt heeft, zijn er dikwijls overstromingen, die soms ook nog in onze dagen die begroeide streek land onder water zetten..

2) Deze uitdrukking dient, om alle tegenwerpingen af te snijden dat het stilstaan van de wateren een natuurlijk verschijnsel was, en daarom op het grote wonder de aandacht te vestigen, dat hier door de Heere God verricht werd, om zijn volk Kanaän in te leiden..

16. Zo stonden1) de wateren, die van boven af kwamen; zij rezen op één hoop, zeer ver van de stad Adam af, 2) die aan de zijde van Sarthan 3) ligt (zeer ver van de plaats waar men overging, 3-4 mijlen ten noorden daarvan, en die naar de zee van het vlakke veld, te weten de Zoutzee, afliepen, vergingen, namelijk zij werden afgesneden,) 4) zodat de bedding van de rivier droog was. Toen trok het volk over, tegenover Jericho.

1)Allereerst stelt hij de vorm van het wonder in het licht, om alle twijfel op te heffen, omdat gewone stervelingen naar andere oorzaken naarstig onderzoek doen, om de genade van God te verdonkeren. Het is wel mogelijk, dat voor korte tijd de vloed van de wateren wordt tegengehouden en de een of andere droge plaats voor de dag komt, of de loop veranderd wordt en zich ergens anders verzet. Maar de samengevloeide wateren tot een hoop te doen staan, gebeurt nooit op natuurlijke of toevallige wijze. Hierom wordt gezegd, dat de wateren, die te voren van af een hoger gelegen plaats vloeiden om langs een naar beneden voerende weg een voortdurende afloop te zoeken, toen zijn blijven staan. En het is volstrekt niet twijfelachtig, of dit ongelofelijk schouwspel heeft schrik ingeboezemd, opdat de Israëlieten des te beter zouden erkennen, dat zij midden in de dood bewaard werden. Want wat was die samenhoping van water anders dan een graf, om de gehele menigte te bedekken, indien de wateren, volgens hun natuur, waren blijven vloeien. Indien zij op de wateren hadden gewandeld, zoals men op een brug wandelt, zou er bij hen reeds geloof geweest zijn. Maar nu, terwijl de wateren over hun hoofden als bergen hingen, was het alsof zij onder de wateren een open en vlakke weg moesten vinden..

2) Uit het verband blijkt, dat Adam de naam is van een stad, al wordt die nergens vermeld. Vermoedelijk lag zij in de nabijheid ven het huidige meer Damieh, waarbij men nu nog de overblijfselen van een brug uit de tijd van de Romeinen vindt.

3)Zuidwestelijk van het in de vorige aanmerking vermelde veer, treft men een lange verheven bergrug aan, nu Kurn Sartabeh genoemd, die in zijn vertakkingen zich bijna tot de Jordaan uitstrekt, en schijnt door te dringen tot aan de bergen aan de andere zijde, waarom het Jordaandal hier zeer nauw is. Deze plaats vormt de grensscheiding tussen het bovenste en onderste Ghor, en kan wel het geschiktste voor de afdamming van het water geweest zijn; daarom hebben wij dan ook de stad Zarthan hier geplaatst, waarmee al het andere, dat in de Bijbel over deze stad wordt gezegd (Richteren 7: 22l; 1 Koningen .4: 12; 7: 47), zich laat verenigen. Anderen zoeken haar veel noordelijker, dichtbij Beth-Sean, wegens hetgeen gezegd wordt (1 Koningen .4: 12)..

4) Hoe gehoorzaam zijn alle de schepselen van God, die Hij gemaakt heeft. Wat een heerlijk God dienen wij, aan wie alle machten van de hemel en alle elementen zich gewillig onderwerpen.

Wanneer de stroom van de Jordaan niet kan buiten houden, kan Kanaäns macht niet weer verdringen..

17. Maar de priesters, die de Ark van het Verbond met de HEERE droegen, stonden steevast, 1)op het droge, in het midden van de Jordaan: en geheel Israël ging voorbij de Ark van het Verbond, die als het ware de wateren tegenhield (hoofdstuk4: 18), over op het droge, totdat heel het volk, gevolgd door de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam van Manasse, (hoofdstuk 4: 12 vv.), geëindigd had door de Jordaan te trekken, 2) waartoe ongeveer een halve dag nodig was, terwijl de rijen de breedte hadden van een Duitse mijl.

1) In het Hebreeuws Hakeen. Zeer juist in onze Statenvertaling door steevast vertaald, in de zin van "met vaste voet", zodat zij niet van hun plaats weken, al de tijd, waarin Israël de Jordaan door trok..

2) Het Israël, dat door de Rode Zee getrokken was, stierf; het Israël, dat door de Jordaan trok, de Ark van het Verbond aan hun hoofd, was een nieuw geslacht, erfgenaam van de beloften en van de bezitting van Kanaän. Evenzo vonnist de wet de oude mens en eist het leven hem, de genade is voor de nieuwe mens en geleidt hem tot het doel van de bestemming. Zo komt in het leven van iedere gelovige een Rode Zee en een Jordaan, een Mozes en een Jozua voor. Maar als de wet de oude zonde gedood heeft, hebben wij niet langer te beven voor de dreigende golven; zij voeren ons niet andermaal terug in een dorre woestijn; zij worden voor ons de heilige weg, langs welke God ons geleiden zal, om ons bekwaam te maken om deel te hebben aan het erfgoed van de heiligen in het licht.

Wat Mozes naar het woord van de Heere met zijn staf bewerkte (Exod.14: 16vv. Ex 14.16), dat volbrengt hier de Ark van het Verbond als het met de grondlegging van Gods rijk in Israël verordende zichtbare teken van de aanwezigheid van de Heere. Waar de gewone genademiddelen aanwezig zijn, werken Gods genade en almacht door deze niet onmiddellijk; dat moest Israël hier leren, en tegelijk een levendig bewijs ontvangen van de belofte van de Heere, dat Hij Zijn heerlijkheid, van de Ark van het Verbond uitgaande, aan het volk openbaren zou..

HOOFDSTUK 4.

GEDENKTEKEN VAN DE WONDERVOLLE TOCHT DOOR DE JORDAAN.

1. Het geschiedde nu, toen al het volk geëindigd had over de Jordaan te trekken, dat de HEERE, op dezelfde wijze als in hoofdstuk 3: 7, verder tot Jozua sprak, zeggende:

2. Neemt gij u nu de reeds (hoofdstuk 3: 12) uitgekozen twaalf mannen uit het volk, uit elke stam één man.

3. En gebied hun, zeggende: Neemt voor u op, van hier uit het midden van de Jordaan, uit de standplaats van de voeten van de priesters, 1) van de plaats waar de priesters nog steevast staan (hoofdstuk 3: 17),en bereidt twaalf stenen, en brengt ze met u over, en stelt ze in het nachtleger; in de plaats onder de vrije hemel, waar gij deze nacht zult overnachten.

1) De stenen, die ter gedachtenis moesten gesteld worden, waren van de plaats genomen waar de voeten van de priesters stonden en de Ark in het midden van de Jordaan rustte. Onze dierbaarste herinneringen van redding en de beginselen van dank voor het verkregene en van roem voor de toekomst, moeten afgeleid zijn van het priesterschap van Jezus Christus en van de Ark van Zijn verlossing.

4. Jozua dan riep 1) die twaalf mannen, die hij had uitgekozen uit de kinderen van Israël, als vertegenwoordigers van het gehele volk, uit elke stam één man.

1) Hoewel reeds eerder over deze twaalf mannen gesproken is, zo geeft Jozua hen toch niet eerder de opdracht, voordat de Heere hem weer daartoe uitdrukkelijk het bevel heeft gegeven. De opvolger van Mozes toont in al zijn verrichtingen een diep afhankelijk gevoel van zijn God..

5. En Jozua zei tot hen: Gaat weer over vóór de Ark van de HEERE, uw God, midden in de Jordaan; en heft u een ieder één steen op zijn schouder, naar het getal van de stammen van de kinderen van Israël;

6. Opdat dit een teken, een gedenkteken van het wonder, dat de Heere heden gedaan heeft, zij onder u; wanneer namelijk uw kinderen morgen vragen zullen, zeggende (Exod.13: 14): wat zijn-wat betekenen voor u deze stenen?

7. Zo zult gij, hun vaders, tot hen zeggen: 1) Omdat de wateren van de Jordaan zijn afgesneden geweest voor de Ark van het Verbond met de HEERE, toen zij door de Jordaan trok, werden de wateren van de Jordaan afgesneden; zo zullen deze stenen de kinderen van Israël ter gedachtenis zijn tot in eeuwigheid.

1) Ofschoon op zichzelf de stenen niet zouden spreken, zo geeft Hij echter aan de vaderen het monument als teken om te spreken, opdat de weldaad van God aan de kinderen verkondigd zou worden. Hier nu wordt van de vaderen verlangd, zowel om te streven naar vroomheid, als

hun bevolen, in het onderrichten van hun kinderen alle mogelijke moeite te geven. Want God wil, dat door de eeuwen heen deze kennis van hand tot hand zou gaan, opdat wie toen nog niet geboren waren, door de vaderen echter onderwezen, getuigen ervan zouden zijn uit het gehoor, ofschoon zij de zaken met eigen ogen niet hadden gezien..

8. De kinderen van Israël nu deden alzo, zoals Jozua geboden had, en zij namen door de twaalf door hen gekozen mannen, twaalf stenen op midden uit de Jordaan, zoals de HEERE tot Jozua gesproken had, naar het getal van de stammen van de kinderen van Israël; en zij brachten ze met zich over naar het nachtleger, naar Gilgal (hoofdstuk 5: 9), en stelden ze aldaar.

9. Jozua 1) richtte ook nog bovendien twaalf stenen op midden in de Jordaan, op de standplaats van de voeten van de priesters, die de Ark van het Verbond droegen; en zij zijn daar tot op deze dag, waarop de verteller dat schreef.

1) Wat Jozua hier deed, was hem wel niet door God bevolen, maar deed hij als een herinnering voor het toen levend geslacht. De andere twaalf stenen dienden tot een gedenkteken voor alle eeuwen. De bewering van sommigen, dat dit vers een bijvoeging is van latere schrijvers, is te verwerpen, omdat zo’n daad geheel overeenkomt met het karakter van Jozua..

10. De priesters nu, die de Ark droegen, stonden midden in de Jordaan, totdat alles volbracht was, wat de HEERE Jozua geboden had, het volk te zeggen, naar al wat Mozes, eer hij van hier ging, zijn geroepen opvolger Jozua geboden had, dat hij de Heere in alles gehoorzaam en getroost en onbevreesd zijn zou (Deuteronomium 3: 21vv.; 31: 7vv.). En het volk, zo lang de priesters in de Jordaan stonden en de kinderen van Israël lieten voorbijgaan, haastte, niet, omdat hun hart beefde aan de voet van de dreigende waterberg, want het wist dat de sterke hand van God die tegenhield; maar opdat de priesters niet langer dan nodig was, stonden, en hun kracht verloren en opdat als de grote menigte nog vóór het invallen van de nacht aan de overzijde kwam; zo gebeurde het ook, en het volk trok geheel en tot op de laatste man over.

11. En het gebeurde, toen al het volk geëindigd had over te gaan, toen ging volgens een bijzonder bevel (vs.15vv.), de Ark van de HEERE over, en de priesters gingen weer gelijk vóór de overtocht (hoofdstuk 3: 6), voor het aangezicht van het volk, totdat men in Gilgal overnachtte (vs.19).

12. En 1) de kinderen van Ruben en de kinderen van Gad, evenals de halve stam van Manasse, trokken net als vóór de overtocht, dadelijk achter de Ark, gewapend voor het aangezicht van de kinderen van Israël; zoals Mozes tot hen gesproken (Num.32: 20vv.) en Jozua aan degedane belofte (hoofdstuk 1: 12vv.) herinnerd had.

1)Opzettelijk wordt hier vermeld, dat de stammen van Ruben en Gad en de halve stam van Manasse mee optrokken, om te doen uitkomen, èn dat Israël in zijn geheel ten strijde trok tegen de vijanden, èn dat dit geslacht de hoogste eerbied toonde, niet alleen voor Jozua, maar ook voor Mozes. Zullen de Kanaänieten en de Jebuzieten en alle heidense volken verslagen

worden, dan moet dit gebeuren èn naar het bevel van God, in dit geval hun door Mozes meegedeeld, èn door geheel het volk..

Niet de gedeelde Kerk is machtig tegen de geestelijke vijanden, maar de Kerk in haar geheel optrekkende, naar het bevel van God, onder de banier van haar Koning en Heer..

13. Omtrent veertigduizend toegeruste, 1) uitgelezen krijgslieden trokken voor het aangezicht van de HEERE ten strijde naar de vlakke velden, op de door een inham, die het westelijke aan de Jordaan zich aansluitend gebergte maakt, gevormde, ongeveer 3-4 uur brede vlakte van Jericho.

1) De opgave van het optrekken van omtrent 40.000 strijdbare mannen van de stammen aan de oostzijde van de Jordaan, wordt er nu bijgevoegd, omdat het vroeger moeilijk vermeld kon worden, terwijl het toch uitdrukkelijk vermeld moest worden, hoe die stammen hun gegeven woord volkomen vervuld hebben..

14. Op die dag maakte de HEERE naar Zijn belofte (hoofdstuk 3: 7), Jozua groot in aanzien voor de ogen van geheel Israël, en zij, de kinderen van Israël, vreesden hem, naar hun belofte (hoofdstuk 1: 16 vv.), zoals zij Mozes gevreesd hadden, al de dagen van zijn leven, want in het wonder van het droogvoets gaan door de Jordaan, hadden zij duidelijk genoeg gezien, dat de Heere met hem was.

Dit was nu wel niet het voornaamste doel van het wonder, dat Jozua in macht en aanzien zou uitblinken, maar omdat het voor het publiek belang hoogst noodzakelijk was, dat Jozua's gezag vast stond, heeft God dit gedaan als toegift van Zijn genade, zodat hij als het ware met heilige tekenen is versierd, die bij het volk eerbied verwekten, opdat niemand hem zou durven verachten. Indien toch de grote menigte niet door een hoofd wordt geregeerd, wordt het van zelf verstrooid. Daarom heeft God, om te zorgen voor het heil van Zijn eigen volk, Jozua groot gemaakt, opdat zijn roeping verzekerd zou worden. Uit deze plaats is daarom te leren, dat wie door God ons worden aanbevolen, door wiens hand Hij Zijn macht op zichtbare wijze openbaart, deze bij ons de rechte eer en eerbied zouden behouden..

I. Vs.15-24. Terwijl de priesters nu bevolen wordt hun plaats te verlaten en ook uit de Jordaan op te klimmen, keren haar wateren, niet meer door de Ark tegengehouden, terug en stromen zij weer als te voren. De stenen door de twaalf mannen meegebracht, richt Jozua op de plaats van het eerste nachtleger tot een gedenkteken op, welke plaats nu de naam Gilgal krijgt.

15. De HEERE dan, om hier terug te keren tot de tijd, toen reeds het gehele volk was overgegaan, maar de priesters nog met de Ark in het midden van de Jordaan stonden (vs.10), sprak tot Jozua, hem voet voor voet bij de hand leidende en hem trapsgewijs meedeelde wat hij te doen had (hoofdstuk 3: 7 vv.; 4: 1,7), zeggende:

16. Gebied de priesters, die de Ark van de Getuigenis dragen, dat zij nu uit de Jordaan opklimmen.

17. Toen gebood Jozua de priesters, zeggende: Klimt op uit de Jordaan.

18. En het gebeurde, toen de priesters, die de Ark van het Verbond met de HEERE droegen, uit het midden van de Jordaan opgeklommen waren, en de voetzolen van de priesters op het droge waren, keerden de wateren van de Jordaan, die eerder, toen de priesters met hun voeten het water raakten, weggelopen waren, blijvende staan op een hoop (hoofdstuk 3: 15) weer in hun plaats, 1) en gingen als gisteren en eergisteren aan al haar oevers.

1) Hierdoor werd het voor iedereen duidelijk, dat werkelijk de Ark van het Verbond en daarom de Heere God zelf de wateren van de Jordaan tot een hoop had doen staan. Om dat duidelijk te doen uitkomen, moesten de priesters ook niet eerder hun standplaats verlaten, dan na en volgens het uitdrukkelijk bevel van de Heere..

19. Het volk nu was de tiende dag van de eerste maand, van het kerkelijk jaar, de maand Abib of Nisan, uit de Jordaan opgeklommen, dus op dezelfde dag, waarop de afzondering van het Paaslam had plaatsgevonden (Exod.12: 1vv.), en zij, de kinderen van Israël, legerden zich te Gilgal, op die plaats, die later Gilgal werd genoemd (hoofdstuk 5: 9), aan het oosteinde, ongeveer een half uur ten zuiden van Jericho, en tweeëneenhalf uur ten westen van de Jordaan.

20. En Jozua richtte die twaalf stenen te Gilgal op, die zij uit de Jordaan genomen hadden.1)

1) Hebben wij niet evenveel reden als de Israëlieten om de goedheid van onze God, te prijzen. Hij heeft wonderlijke dingen gedaan voor Zijn Kerk in het algemeen, als voor ons zelf in het bijzonder. Zien wij niet met ootmoedige en dankbare bewondering op de vele en gestadige bedelingen van de Voorzienigheid ons ten gunste? Zullen wij geen pilaar oprichten met een opschrift voor onze God, die ons door talloze gevaren en droefenissen op zo wondervolle wegen geleid heeft? Tot hiertoe heeft ons de Heere geholpen, zoals Hij aan Zijn Heiligen vanouds heeft gedaan. O die grote dwaasheid en snode ondankbaarheid van de mensen, die Zijn hand niet opmerken en Zijn goedheid in hun gedurige uitreddingen niet erkennen!.

21. En hij sprak tot de kinderen van Israël, zeggende: Wanneer uw kinderen morgen hun vaderen vragen zullen, zeggende: (vs.6vv.) Wat zijn, wat betekenen, deze stenen?

22. Zo zult gij, de dan levende vaderen, het uw kinderen te kennen geven, zeggende: Op het droge is Israël door deze Jordaan gegaan.

22. Zo zult gij, de dan levende vaderen, het uw kinderen te kennen geven, zeggende: Op het droge is Israël door deze Jordaan gegaan.

23. Want de HEERE, uw God, heeft de wateren van de Jordaan voor uw aangezichten doen opdrogen? totdat gij er doorheen bent gegaan; zoals de HEERE, uw God, aan de Schelfzee gedaan heeft, die Hij voor ons aangezicht, toen wij mee uittrokken, heeft doen opdrogen, totdat wij daardoor gegaan waren.

24. Opdat 1)alle volken van de aarde de hand van de HEERE kennen zouden, dat zij sterk is, en opdat althans gij van uw zijde de HEERE, uw God, vreest te alle tijde; daar die kennis bij de andere volken toch maar altijd is als een kortstondige flikkering in de donkere nacht, waarop spoedig een zwarte duisternis weer invalt.

1) Hij vermeldt dat God hun dit bewijs van Zijn macht heeft gegeven, niet om daarmee alleen tot Zijn volk te spreken, meer ook opdat het gerucht ervan wijd en zijn onder de volken zou verspreid worden. Want ofschoon hij Zijn lof wil verkondigen in Sion, zo wilde hij toch ook zijn daden aan de heidense volken bekend maken, opdat deze gedwongen zouden worden te bekennen, dat Hij de ware God was. En, Wie zij naar hun natuur graag veracht zouden hebben, Die moesten zij tegen wil en dank vrezen, zoals in het lied van Mozes wordt gezegd: "Onze vijanden zijn rechters (Deuteronomium 32: 21). Dit betekent nu, dat hoewel zij niet zouden willen geloven, zich toch, uit het zien van de werken van God, tot deze bekentenis gedwongen zouden voelen. Maar omdat het hun geen voordeel aanbracht, te weten hoe groot de kracht van God was, scheidt Jozua hen van de Israëlieten, aan wie hij een bijzondere kennis toebeschikt, nl. die, welke een heilige vrees voor God bij hen verwekte. "Opdat, zegt hij, de volken zouden erkennen, maar gij voor uw God zoudt vrezen." Daarom, terwijl de ongelovigen door hun duisternis het licht verdonkeren, laten wij uit de beschouwing van de werken van God leren te wandelen in de vrees voor God. Hij voegt erbij, te allen tijde, omdat de genade, waarover nu gehandeld wordt, tot verscheidene eeuwen zich zou uitbreiden..

Daarom heeft dit wonder tweeërlei doel. Allereerst om de volken tot de erkentenis te brengen, dat de God van Israël de enige God is, de God van hemel en aarde, en ten tweede, opdat Israël gedwongen zou worden de Heere te vrezen en Hem de eer van Zijn Naam te geven..

HOOFDSTUK 5.

BESNIJDENIS EN PAASVIERING IN HET BELOOFDE LAND.

I. Vs.1-12. Voor de verovering en inbezitneming van Kanaän, ofschoon de koningen van dit land reeds sidderen en beven voor de kinderen van Israël, moet de Verbondsbetrekking van Israël tot God weer ten volle bevestigd zijn. Daarom volbrengt Jozua het goddelijk bevel van de besnijdenis aan allen, die dat Verbondsteken nog niet ontvingen, en viert dan met het gehele volk het Pascha, waarvan de tijd nu nabij is.

1. En het gebeurde, toen al de koningen van de Amorieten, 1) van de Amoritische volksstammen, die aan deze zijde van de Jordaan westwaarts, in het middelste deel van het lands, en al de koningen van de Kanaänieten, die aan de zee waren, die de lagere delen van het land aan de zeekant bewoonden, hoorden dat de HEERE de wateren van de Jordaan had uitgedroogd voor het aangezicht van de kinderen van Israël, totdat wij daardoor gegaan waren, zo versmolt hun hart 2) en er was geen moed meer in hen voor het aangezicht van de kinderen van Israël, die een zo machtige en wonderdoende God aan hun zijde hadden, zodat zij zich in hun steden opsloten en het nachtleger te Gilgal niet durfden aantasten.

1) Van alle Kanaänitische volksstammen waren in het gebergte de Amorieten toen de machtigste; voor de bewoners van de lagere streken, die meer handelaars waren dan krijgslieden, wellicht in afhankelijkheid leefden van de sterke en machtige Amorieten, was de naam "Kanaänieten", d.i. "de nederigen, de gebogenen" wel het meest geschikt..

2) Wel versmolt hun het hart, zodat zij geheel en al bevreesd werden voor de kinderen van Israël, maar zij zochten geen afwending van de straf, die op hen zou komen. Hun zonden waren volkomen geworden. Het ging de Kanaänieten als weleer de inwoners van Sodom en Gomorra, wier zonden ook volkomen waren geworden. De tijd van de bezoeking was gekomen. Er was voor Kanaäns inwoners geen ontkomen meer aan de straffende hand van God..

2. In die tijd, d.i. toen de kinderen van Israël zo rustig en zo veilig waren gelegerd-waarschijnlijk op de volgende dag na de overtocht over de Jordaan, d.i. op de 11de Nisan, sprak de HEERE tot Jozua: Maak u stenenmessen, zoals die tot voltrekking van de besnijdenis vanouds af waren gebruikt geworden (Exod.4: 25), en besnijd opnieuw, 1) zoals Abraham gedaan heeft met geheel zijn huis (Genesis17: 23vv.) de kinderen van Israël ten tweeden male, opdat het gedurende 38 jaren verzuimde Verbondsteken opnieuw worde ingesteld, en Israël, zoals toen het vertrok uit Egypte, een volk gij, dat in al zijn leden het teken van het Verbond aan zich draagt.

1) In het Hebreeuws Schenith. Ten tweeden male, echter niet in de zin van hetzelfde, wat reeds eenmaal gebeurd was, overdoen, of voor de tweede maal doen, maar in deze zin, dat zoals vroeger het geslacht, uit Egypte gekomen, besneden was, alzo ook dit geslacht besneden moet worden..

De reden, waarom nu dit bevel kwam, ligt ook hierin, dat de vrees bij de volken van Kanaän, verwekt door Gods wonderdaden, de vijand zou verhinderen, de Israëlieten, als zij in een machteloze toestand verkeerden, ten gevolge van de besnijdenis, aan te vallen..

3. Toen maakte zich Jozua, in stipte gehoorzaamheid aan Gods bevel, stenen messen en besneed met de hulp van hen, die ouder waren dan 38 jaar, en dus het Verbondsteken droegen, de kinderen van Israël op de buiten de legerplaats gelegen heuvel, die nu later naar de aldaar verrichte bewerking, heuvel van de voorhuiden genoemd werd.

4. Dit nu was de oorzaak, waarom hen Jozua besneed; al het volk, dat uit Egypte vertrokken was, de mannen, alle krijgslieden, waren gestorven; van de mannelijke Israëlieten, die uit Egypte waren getrokken, waren alle krijgslieden van 20 jaar oud en daarboven (Num.14: 22 vv.; 29vv.) gestorven, in de woestijn, op de weg, nadat zij uit Egypte naar Kanaän getrokken waren.

5. Want al het volk dat vertrok, was besneden, en van deze leefden nog ongeveer 300.000 man; maar al het volk, dat geboren was in de woestijn, op weg, nadat zij uitEgypte naar Kanaän getrokken waren, naar berekening 6-700.000 man, hadden zij niet besneden.

6. Want de kinderen van Israël wandelden veertig jaar in de woestijn, totdat vergaan was het gehele volk van de krijgslieden, die uit Egypte gegaan waren, die de stem van de HEERE niet gehoorzaam geweest waren, aan wie de HEERE (Num.14: 21vv.) gezworen had, dat Hij hun niet zou laten zien het land, dat de HEERE hun vaderen gezworen had, ons, het zaad van Abraham, te zullen geven, een land, vloeiende van melk en honing.

7. Maar hun zonen heeft Hij in hun plaats gesteld, na hen doen opstaan; die heeft Jozua besneden, omdat zij de voorhuid nog hadden; want zij hadden hen op de weg niet besneden.

Volgens Num.14: 33vv. moesten ook de zonen van dat verworpen, tot het sterven in de woestijn veroordeeld geslacht, hun misdaad dragen. Nu ontnam de Heere wel niet ieder teken van Zijn genade aan het volk, maar liet hun, om onder het opkomend geslacht het bewustzijn levend te houden, dat na geëindigde straftijd het Verbond weer met hen zou worden opgericht, -de aanwezigheid van de wolk- en vuurkolom; gaf hun verder het manna en instellingen, waardoor hun oog op het beloofde land gericht werd (Nu 14: 45); echter kon gedurende de straftijd het Verbondsteken van de besnijdenis aan hen, die toen werden geboren, niet worden voltrokken, daar juist het Verbond, zo dan al niet opgeheven, dan toch krachteloos was. Toen nu het volk over de beek Sared in het land van de Amorieten binnenrukte, was de straftijd geëindigd (Num.21: 12 Deuteronomium 2: 13vv.); maar wilde Mozes, als zelf aan het doodsoordeel onderworpen, de zo gewichtige daad van de volksbesnijding niet zonder het uitdrukkelijk Godsbevel volbrengen. En de Heere beval de vernieuwing van het Verbondsteken niet, voordat Hij Israël in het beloofde land gebracht en door dit krachtig bewijs van Zijn genade de harten voor de volbrenging van Zijn gebod ontvankelijk gemaakt had; zoals Hij dan ook in het algemeen niet vraagt, vóórdat Hij gegeven heeft..

Dit nu is als de oorzaak aan te merken, omdat de kinderen van Israël door de woestijn hebben gedoold, totdat het gehele geslacht, dat geweigerd had God te gehoorzamen, was vergaan. Waaruit, naar mijn mening, is op te maken, dat de instelling van de besnijdenis is weggelaten als een teken van vervloeking en verwerping gedurende al die tijd. Het is wel waar, dat die straf aan onschuldigen werd voltrokken, maar dienstig was, dat zij persoonlijk werden gestraft, omdat God hen voor het vervolg zou verwerpen. Wanneer zij daarom hun nakroost in niets zagen onderscheiden van de heidenen en de vreemde volken, dan werd hun tegelijk openbaar, wat zij hadden verdiend..

Verwerpelijk is daarom de mening, dat de besnijdenis is nagelaten, omdat Israël een voorttrekkend volk was. Wij weten toch, dat het volk soms gedurende geruime tijd op dezelfde plaats bleef. Nee, Israël had het Verbond verbroken; het geslacht, dat uit Egypte was getrokken, had tegen God gerebelleerd, en nu deelden ook de kinderen in de straf, doordat zij het Verbondsteken misten, totdat het oude geslacht in de woestijn was gestorven en het nieuwe door God in het land van de belofte was gebracht..

Als Israël het uit nalatigheid had nagelaten, was gewis de straf aan hen voltrokken, dat, wie niet besneden was, uitgeroeid zou worden. Ammi was toen Lo-ammi geworden..

De bewering van sommigen, dat men Doop en Avondmaal kan ontberen en toch in de gunst van God blijven, met beroep op deze geschiedenis, gaat daarom ook volstrekt niet op..

8. En het gebeurde toen men een einde gemaakt had al dat volk te besnijden, zo bleven zij rustig in hun plaats, in hun tent in het leger, totdat de wondkoorts terug bleef en zij genezen waren.

9. Verder sprak de HEERE tot Jozua, op de avond van de dag van de besnijding: Heden heb Ik de smaad van Egypte van u afgewenteld, de hoon van de Egyptenaren, als had Ik u tot uw verderf uit hun land gevoerd, om u in de woestijn te doden (Exod.34: 12), en waarvoor gedurende de tijd van uw verwerping wel een schijn van waarheid bestond (Num.14: 15vv.). Ik heb die smaad weggenomen door volkomen herstelling van Mijn Verbondsbetrekking, die tevens waarborg is, dat Ik u nu ook Kanaän tot eigendom geven en het plan met uw uitvoering uit het land van dienstbaarheid verwezenlijken zal. Daarom noemde men de naam van die plaats Gilgal, 1) d.i. afwenteling, tot op deze dag, nu zij nog altijd zo genoemd wordt (2 Samuel .19: 15,40 Micha 6: 5).

1) Volgens Josefus legerde Israël zich 50 stadiën d.i. 2 ½ uur, van de Jordaan, en 10 stadiën, of ½ uur, van Jericho, alzo in de vlakte tussen Jericho en de Jordaan, op een onbewoonde en onbebouwde plaats, die eerst als legerplaats van de Israëlieten de naam Gilgal ontving. Een dorp of stad bestond daar toentertijd op die plaats nog niet, maar ontstond pas nadat Israël zich voorgoed in Kanaän had gevestigd, en werd onder Saul (1 Samuel .10: 8; 13: 7) en David (2 Samuel .19: 16,41), en wellicht nog na de ballingschap (Nehemia 12: 29) aldus genoemd..

Ten tijde van de kruisvaders stond te Gilgal een kerk. Nu is van deze plaats geen spoor meer te ontdekken, zoals Robinson ons meedeelt..

Deze plaats was vroeger geen stad, ook al is zij het later niet geworden, zoals sommigen ten onrechte hebben beweerd; zodat ook nu geen sporen daarvan ontdekt worden. Over twee andere namen met dezelfde plaats zie hoofdstuk 9: 6..

10. Terwijl de kinderen van Israël te Gilgal gelegerd lagen, en nu weer geheel in het Verbond met de Heere stonden, zo hielden zij, voor het Pascha, 1) op de veertiende dag van deze maand Abib, in de avond, zoals de wet voorschreef (Exod.12: 18, Lev.23: 6 23.6, Num.28: 16, Deuteronomium 16: 6) op de vlakke velden van (bij) Jericho.

1) Het Pascha was in de woestijn niet gehouden. Ook dit stond in verband met het niet besneden zijn, omdat geen onbesnedene aan het Paasmaal mocht deelnemen. Nu echter Israël weer in de volle Verbondsbetrekking met de Heere God stond, nu werd ook weer het Pascha uitgevoerd..

11. En zij aten van het overjarige koren van het land, de volgende dag van het Pascha, van het zevendaagse Paasfeest, d.i. op de 16de Abib of Nisan, nadat op de morgen van die dag de aanbieding van de beweeggarve (Lev.23: 9vv.) plaats had gevonden, ongezuurde broden van gerstemeel en verzengde, op vuur geroosterde (Le 2: 14) aren, eveneens op dezelfde dag: want vroeger dan na de aanbieding van de beweeggarve, durfden zij volgens de eerder aangehaalde plaats niets van de nieuwe oogst genieten, maar aten het ongezuurde van de voorraad, meegebracht uit het oostelijk Jordaanland (Hoofdstuk 1: 11).

12. En het Manna, deze goddelijke spijze gedurende de omzwerving (Ex 16: 14:), hield op, nadat het reeds in de laatste maanden, sedert men de eigenlijke woestijn achter zich had, bij toeneming verminderd was, de volgende dag, op dezelfde 16de Nisan, nadat zij van het overjarige koren van het land gegeten hadden; en de kinderen van Israël hadden geen Manna meer, maar zij aten in hetzelve jaar van de inkomst van het land Kanaän, tot een teken, dat de tijd van de woestijnreis nu voorbij en een nieuwe leiding van God begonnen was (Ex 16: 35).

God is niet gewend wonderen te doen, waar men natuurlijke middelen heeft om iets te verkrijgen. Hij wijst ons op de gewone weg van de voeding door handenarbeid; die weg wil Hij zegenen, daardoor ons onderhouden. Daarom Christenen, die dit leest: Treedt vrolijk voort op ‘s Heren wegen, en neemt uw plicht getrouw in acht! ‘t Wordt eindelijk alles u ten zegen, zo gij slechts biddend daarop wacht: die maar gelovig op Hem ziet, begeeft, verlaat Hij eeuwig niet!.

II. Vs.13-6: 5. Terwijl Jozua onder de muren van Jericho ronddwaalt, vol ernstige gedachten over die ontzaglijke onderneming, om die sterke en goed verdedigde stad te veroveren, een onderneming, die in eigen kracht onuitvoerbaar is, staat opeens een tot de strijd toegerust krijgsman voor hem. Deze geeft zich aan Jozua als Vorst over het hemelleger te kennen, en deelt hem mee hoe de stad zal worden ingenomen.

13. Voorts gebeurde het, toen Jozua, nadat de feestdagen waren voorbijgegaan, en hij zich bezighield met het plan van de verovering van Kanaän, bij Jericho 1)was, dat hij zijn ogen van de grond, waarop hij al peinzende staarde, ophief en zag toe, en ziet, er stond een man

tegenover hem, die, behalve dat hij als krijgsman gekleed was, een uitgetrokken zwaard in zijn hand had (Num.22: 23,31). En Jozua, hem werkelijk voor een krijgsman houdende, ging, naderde nog dichter tot hem, en zei tot hem: Zijt gij van ons, van de kinderen van Israël, of van onze vijanden?

1) Eigenlijk staat er: *in* Jericho. De betekenis is niet, dat hij werkelijk in de stad was, of onder haar muren stond, maar dat hij als in de geest in of bij Jericho verbleef, nadacht over de beste wijze van haar te kunnen veroveren. Terwijl hij zo peinsde en overwoog, wat hem te doen stond, verschijnt hem de Vorst van het leger van de Heere, om hem te zeggen, op welke wijze de Heere Jericho in zijn handen zal geven..

14. En hij zei: Nee, Ik behoor noch tot u noch tot uw vijanden, maar ik ben de Vorst van het leger van de HEERE, zowel van het hemelse, de heilige Engelen (Genesis32: 1vv.), als over het aardse, over Mijn volk, de kinderen van Israël (Exod.7: 4,12). Ik ben nu gekomen, om het opperbevel over dit laatste op Mij te nemen! Toen viel Jozua op zijn aangezicht ter aarde en aanbad, en zei tot Hem: Wat spreekt mijn HEERE tot zijn knecht?1) Bemerkte hij nog niet, dat hij in de persoonlijkheid van die raadselachtige krijgsman de Engel van het aangezicht voor hem had, die naar de gedurig herhaalde belofte van de Heere, voor het aangezicht van het volk zou worden heengezonden, en in wie Gods naam zijn zou (Exod.14: 19; 23: 30), zo wist hij toch, dat hier een hemels wezen, een engel voor hem stond.

1) Er is reden om te geloven, dat Paulus op de goddelijke openbaringen aan de oude kerk het oog heeft, wanneer hij het voorbestaan van Christus met Zijn vorige verschijningen op aarde vergelijkende, Hem de gedaante van God toekent (Fil.2: 6).

Deze is de tweede persoon in de gezegende Drie-eenheid, zoals bewezen is: 1e. door Zijn naam "Vorst van het leger van de hemel"; 2e. door de goddelijke eer, die Jozua Hem geeft; 3e. doordat Hij dezelfde hulde eist als de Heere, die aan Mozes in de braambos verscheen; 4e. doordat Hij bepaald Jehova genoemd is in het volgend hoofdstuk.).

15. Toen zei1) de Vorst van het leger van de HEERE, om zich duidelijker te openbaren, en wel als degene, die eenmaal met Mozes gesproken had uit de brandende braambos (Ex.3: 5), tot Jozua: Trek uw schoenen van uw voeten, want de plaats, waarop gij staat, is om Hem, die gij hier voor u ziet staan, heilig. En Jozua deed dit, tevens zich inwendig voorbereidende, om de verdere openbaringen van de Zoon van God (hoofdstuk 6: 2) te vernemen.

1) Opdat de verschijning des te meer indruk zou maken en tevens als bewijs van eerbied en vrees beveelt de machtige Engel aan Jozua, om zijn schoenen uit te trekken. Het is een terugslag op hetgeen Mozes bij de berg Sinaï was bevolen, om geen andere reden, dan dat God Zijn glorie daar openbaarde. Want de heiligheid van de ene plaats is niet groter dan die van de andere, hetzij door een bijzonder heilig feit. Zo roept Jakob uit (Genesis28: 17), dat de plaats, waar hij zich nabij God had gekend nl. Bethel, een te vrezen plaats was en de poort van de hemel. Daarom dat deze heilige man bevolen wordt, zijn schoenen uit te trekken, met deze ceremonie legt God hem het geloof in zijn aanwezigheid op en verhoogt Hij het gewicht van de verschijning, niet omdat het ontschoeien van de voeten op zichzelf tot de dienst van

God gerekend moet worden, maar omdat door dergelijke hulpmiddelen de zwakheid van de mensen te hulp wordt gekomen, om zich des te beter tot het vereren van God te oefenen en te bereiden. Verder, zoals God de plaatsen, waar Hij verschijnt, door Zijn aanwezigheid heiligt, zo komt het mij waarschijnlijk voor, dat ook door dit gesprek de voortreffelijkheid van het land Kanaän wordt geopenbaard, waarin God Zijn verblijf had gekozen, om daarin zuiver vereerd te worden. Vandaar dat het hier en daar, Zijn rust wordt geroemd (Psalm 95: 11; 132: 14)..

Aan het einde van het vers wordt de gehoorzaamheid van Jozua geprezen, opdat diens voorbeeld de nakomelingschap zou leren, in dat land heilig de vrees voor God te beoefenen..

HOOFDSTUK 6.

INNEMING EN VERWOESTING VAN DE STAD JERICHO.

1. Jericho nu sloot de poorten toe; en was gesloten voor het aangezicht van de kinderen van Israël; er ging niemand uit en er ging niemand in. 1)

1) Het was dus zeer moeilijk, ja! naar de geringe menselijke middelen, die toen in de macht waren van de kinderen van Israël (2 Makk.12: 15), zo goed als onmogelijk de stad te vermeesteren; en toch moest zij worden genomen, want zij was de sleutel van het gehele land. Juist dat had Jozua opgemerkt, toen hij onder de muren van Jericho voortging, en had hem de blikken als radeloos naar de grond doen richten (hoofdstuk 5: 13). Aan de Zuidwestzijde van de Jordaanstroom, daar waar deze het breedst is (hoofdstuk 3: 1), ligt in een 3 uur lang en 1 uur brede grasvlakte (welke tegen de haar van verre omringende woestijn in de haar aan de achterzijde begrenzende ruwe en naakte bergrug (Jos 2: 16) zo heerlijk afsteekt en haar ontstaan aan de rijkelijk vloeiende bron Ain es Sultan in het noordwesten (2 Koningen ingen .2: 19vv.) en aan de Wady Kelt in het zuiden (1 Koningen ingen .17: 3), heeft te danken) de stad Jericho, nu een hoop ellendige stenen hutten, Erika of Riha genaamd, met ongeveer 200 trage en zwakke, in de zonden ven Sodom en Gomorra levende inwoners. Door de lage, naar de zijde van de Middellandse Zee in bergen gesloten ligging van de streek, tieren hier de heerlijkste Oosterse planten, de dadel-, de balsemboom, de palm, de roos enz.; waarom Jericho ook de palmstad genoemd wordt, (Deuteronomium 34: 3 Richteren 1: 16; 3: 13) en om haar rozen (honderdbladige) geroemd wordt (Sirach 24: 28). Nu steekt slechts een alleenstaande, verdorde palmboom, zonder kroon en takken boven de doornheggen uit, welke de menigte van de vroeger genoemde hutten omringen; en wat men bij ons "de roos van Jericho noemt" (Anastica hierochuntica) is een rankachtige, in de zandvlakten van Palestina en Arabië thuis horende plant, met een welriekende bloem, die, verdroogd, zich tezamentrekt als een kogel, zo groot als een vuist), en in warm water gelegd, als opnieuw begint te leven, maar in niets op de roos lijkt. De ligging van Jericho aan de weg, die uit het aan de overzijde liggende land naar het eigenlijke Kanaän voerde, maakte haar versterking nodig niet alleen ten tijde van de tocht naar Kanaän, maar ook later onder de Makkabeeën (1 Makk. 9: 50; 16: 12) en onder Herodes de Grote, welke laatste haar zeer verfraaide, ook met een kostbaar paleis. Ook is hij daar gestorven. Onder de heerschappij van de Romeinen was te Jericho een overste van de tollenaren (Luk.19: 2) om de verzending van balsum, en in het algemeen, om de uitgebreide uitvoer van handelswaren..

Om twee redenen wordt deze opmerking geplaatst midden in het gesprek van de Heere met Jozua. De eerste reden is, om te wijzen op de grote moeilijkheid voor Israël, om die stad in te nemen; de tweede, om de aandacht te vestigen op de verdwaasdheden van Jericho’s inwoners, die meenden, dat zij hun macht konden stellen tegen de macht van Israëls God, en dat, waar Hij nog kort te voren had getoond de macht te bezitten, Zijn volk een droog pad in de Jordaan te kunnen bereiden..

2. Toen zei de HEERE 1) tot Jozua: Zie, Ik heb Jericho met haar koning en haar strijdbare helden in uw hand gegeven, 2) zodat zij in weerwil van haar hoge muren en sterke torens en gesloten poorten zonder moeite in uw hand vallen zal.

1) De Heere is "de Vorst van het leger van de Heere," of de Engel van de Heere, de Engel van Zijn aangezicht, die tegen Jozua gezegd had, om zijn schoenen uit te trekken..

2) In het Hebreeuws Nathathi, gegeven. Dit woord wordt hier gebruikt, om het raadsbesluit van God te kennen te geven, volgens welke Hij besloten had, om Jericho zo en op die wijze in de handen van Zijn volk te geven..

3. Gij dan allen, die krijgslieden bent, zult vanaf morgen onder begeleiding van de priesters met de Verbondsark (hoofdstuk 3: 6; 4: 11) en onder het geschal van zeven bazuinen (vs.4vv.) dagelijks rondom ds stad gaan, de stad omringende éénmaal; zo zult gij doen zes dagen lang. Gij zult dit doen in die orde, dat die uit de stammen van Ruben, Gad en half Manasse voor de priesters uitgaan, en die uit de overige stammen hen volgen.

4. En zeven priesters zullen zeven ramsbazuinen dragen vóór de ark: zeven grote, een sterk doordringend geluid voortbrengende horens, zoals deze bij de aankondiging van het hallel- of vrijlatingsjaar (Lev.25: 9, "Nu 10: 2) gebruikt worden; en gij zult op de zevende dag de stad niet eenmaal maar zevenmaal omgaan; en de priesters zullen bij iedere omgang met de bazuinen blazen.

I. Vs.6-27. Volgens het ontvangen bevel laat Jozua de volgende dag en verder nog zes dagen lang het krijgsvolk om de stad gaan, terwijl de Ark van het Verbond in het midden van het leger door de priesters gedragen en door deze op de bazuin geblazen wordt; op de zevende dag gaat het krijgsvolk zevenmaal om de stad. Voor de zevende maal dit op die zevende dag doende, heffen de krijgslieden een veldgeschreeuw aan, daar vallen de muren, en nu begint de verbanning en verbranding van de stad; Rachab wordt om de dienst aan het volk van God bewezen en volgens de gedane belofte met haar gehele huis gespaard.

6. Toen riep Jozua, de zoon van Nun, willende de volgende morgen het bevel van de Heere opvolgen (vs.3), de priesters, en zei tot hen: Draagt de Ark van het Verbond, en dat zeven priesters zeven ramsbazuinen dragen, vóór de Ark van de HEERE, en daarop blazen.

7. En tot het krijgsvolk zei hij, Trekt door achter de priesters met de Ark, en gaat rondom deze stad; en wie toegerust is, wie tot de veertigduizend gewapenden van de 2 1/2 stam (hoofdstuk 4: 12vv.), behoort, die ga door, volgens de roeping van deze stammen, om voor het aangezicht van hun broeders te trekken (hoofdstuk 1: 12vv.), niet achter maar voor de Ark van de HEERE, en achter de voor haar uit gaande zeven priesters.

8. En het gebeurde, zoals Jozua tot het volk gesproken had, zo gingen de zeven priesters, dragende zeven ramsbazuinen, voor het aangezicht van de HEERE; zij trokken door en bliezen met de bazuinen; en de Ark van het Verbond met de HEERE volgde hen.

9. En wie toegerust was, het krijgsvolk van 2 1/2 stam, ging voor het aangezicht van de priesters, die de bazuinen bliezen; en de achtertocht, het krijgsvolk van de overige stammen, volgde de ark, terwijl men ging en blies met debazuinen.

10. Jozua nu had het volk geboden, nog voordat men optrok en er op de bazuinen werd geblazen, zeggende: Gij zult nu en later bij uw omtrekken rondom de stad niet juichen, ja, gij zult uw stem niet laten horen, maar u zeer rustig en stil houden, en geen woord zal er uit uw mond komen, 1) tot op de dag en het uur, dat ik tot u zeggen zal: Juicht! 2) dan zult gij juichen; maar ook niet eerder (vs.16).

1) Het blazen op de ramshoorn was als een spreken van de Heere God en als God spreekt, heeft de mens te zwijgen. In stilheid en vertrouwen zou hun sterkte zijn. Zij moesten stil zijn en wachten op het heil van de Heere..

"In stilheid en vertrouwen zal uw sterkte zijn." Geen menselijke arbeid gaat geregeld door, wanneer wij die in eigen kracht en niet in vertrouwen op Gods Woord verrichten. "Niet door kracht of geweld, maar door Mijn Geest zal het gebeuren. Die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen en niet beschaamd worden!".

2) Dit was een gejuich van overwinning en van zegeviering: 1e. Het was het geluid van de Koning, die bij hen was, op Wie zij hun vertrouwen stelden en die hun de overwinning gaf. 2e. Het was een gejuich van geloof; zij geloofden dat de muren van Jericho zouden neerstorten en door dat geloof vielen deze. 3e. Het was een biddend juichen, een weerklank op het geluid van de bazuinen, dat de belofte aankondigde, dat God hen zou gedenken; een eenstemmig geroep, als dat van een enkel man, tot de Hemel om hulp, en onmiddellijk daarop was God met Zijn hulp aanwezig (Jos 6: 10)..

11. En hij deed de Ark van de HEERE op deze eerste dag rondom de stad gaan, omringende deze eenmaal; toen kwamen zij weer in het leger, en overnachtten in het leger.

12. Daarna, de volgende morgen, stond Jozua ‘s morgens vroeg op, en de priesters droegen de Ark van de HEERE.

13. En de zeven priesters, dragende de zeven rams- (Jubel) bazuinen voor de Ark van de HEERE, gingen voort, en bliezen met de bazuinen; en de toegeruste, een uitgelezen leger uit de stammen Ruben, Gad en half Manasse, gingen voor hun aangezichten, en de achterhoede, de mannen van de overige 9 1/2 stammen, volgde de Ark van de HEERE, terwijl men ging en gedurende de tocht om de stad blies met de bazuinen (vs.8vv.)

14. Alzo gingen zij éénmaal rondom de stad op de tweede dag, evenals op de vorige (vs.11), en zij keerden terug in het leger. Alzo deden zij zes dagen lang. 1)

1) De verschrikking, teweeggebracht door hetgeen God gedaan had, weerhield de vijanden een uitval te doen (hoofdstuk 2: 9)..

15. En het gebeurde op de zevende dag, dat zij zich vroeg opmaakten, nog vroeger dan op de vorige dagen, met het opgaan van de dageraad, en zij gingen rondom de stad,
1) op deze wijze, zevenmaal, alleen op die dag gingen zij niet als vroeger (vs.11,14) slechts eenmaal, maar, zoals de Heere geboden had, zevenmaal rondom de stad.

1) De Ark van de Heere is de stad op de eerste dag van de week voor het eerst omgegaan, dus hebben onze leraars van godvruchtige gedachtenis, ons overgeleverd, dat de zevende dag, waarop de stad ingenomen werd, de Sabbat geweest is, hoewel zij op die gedood en verbrand hebben. Want Hij, die bevolen had de Sabbat te vieren, beval nu ook die te ontheiligen tot verdelging van Jericho, zoals Hij geboden heeft op die dag brandoffers te offeren (MATTHEUS.12: 5)..

Het scheen nu wel, dat God, door het volk zo dikwijls te doen rondgaan, niet slechts de zaak in onzekerheid wilde laten, maar zelfs de armen, die zich tevergeefs inspanden, met hun gedane moeite, bespotte. Want waarom beveelt Hij niet de stad plotseling aan te vallen? Waarom laat Hij hen zwijgen, tot afmattens toe, en laat Hij hun mond niet openen om te roepen? Maar de vrucht van dit verdragen leert, dat niets beter is, dan het juiste tijdstip en de geschikste tijd om te handelen over te laten aan Zijn oordeel, en om niet door ons haasten Zijn Voorzienige zorg in de weg te staan, waardoor wij, indien wij er niet in berusten, de weg voor Zijn kracht versperren..

16. En het gebeurde voor de zevende keer, toen de priesters met de bazuinen bliezen, zoals bij het vorige rondgaan, dat Jozua tot het volk sprak: Juicht, 1) heft het krijgsgeschreeuw van de overwinning aan, want de HEERE heeft u de stad gegeven.

1) Dat was een vreugdekreet van geloof, zij geloofden, dat de muren van Jericho zouden vallen; en door dat geloof zijn zij neergeworpen. Dat was een stem van gebed, een echo op het geluid van de trompetten, dat de belofte verkondigde, dat God hen gedenken zou..

17. Maar deze stad zal de HEERE verbannen 1) zijn, zij en al wat daarin is (Lev.27: 28vv.); alleen de hoer Rachab zal blijven leven, zal van de algemene ban ontheven zijn, zij en allen, die met haar in het huis zijn, zoals haar beloofd was (hoofdstuk 2: 12vv.), omdat zij de boden, die wij uitgezonden hadden, om Jericho en het land te bespieden, verborgen heeft.

1) God heeft vastgesteld, dat Zijn volk zich noch door de buit, noch door de door zou verrijken, maar ook, dat zij Jericho zouden opnemen onder die steden, die zij niet weer mochten opbouwen. Voor haar, als eerste stad, was daarom een bijzondere reden, omdat het billijk was, dat zij als eersteling werd geheiligd..

18. Alleen, dat gij u ver houdt van het verbannene, opdat gij u misschien niet verbant, op u zelf de ban haalt, door te nemen van het verbannene, 1) waardoor gij door zou plegen aan hetgeen alleen eigendom van de Heere is, en opdat gij het leger van Israël niet stelt tot een ban, geen oordeel over Israël haalt, noch dat volk beroert, het in het ongeluk brengt.

1) De inwoners van een met de ban getroffen afgodische stad moesten, zoals Mozes (Deuteronomium 13: 16) op grond van de wet (Lev.27: 19) inscherpt, met al hun vee gedood worden, en alle huizen moesten worden verbrand..

Het was een plechtig offer aan de rechtvaardigheid van God over hen, die de maat van de ongerechtigheid hadden volgemaakt..

19. a) Maar al het zilver en goud, en de koperen en ijzeren vaten zullen, niet zoals de mensen en het vee, vernietigd worden, maar de HEERE heilig, gewijd, zijn; 1) tot de schat van de HEERE, tot onderhoud van Zijn heiligdommen de openbare eredienst zullen zij komen. 2)

a) Num.31: 54

1) Alles wat door vuur kon gereinigd en van de afgodische en heidense besmetting gezuiverd worden, moest de Heere gewijd worden. Jericho was als eersteling de Heere heilig. Hij, zonder enig toedoen van Israël's legerscharen, had deze stad aan Zijn volk overgegeven, niet om haar voor zich te houden, maar om haar de Heere geheel en al te geven..

2) Bij de verovering van de andere steden, moest alleen het volk zonder uitzondering gedood worden, maar het vee en de andere bezittingen kwam de veroveraars tot buit (hoofdstuk 8: 26vv. 10: 28; Deuteronomium 2: 34vv.; 3: 6vv. Maar bij Jericho, de eerste stad van Kanaän, die de Israëlieten innamen, moest ook het vee verdelgd en de buit in de schatkist van de Heere gebracht worden. Dit gebeurde, zegt Hengstenberg, om aan te tonen, dat de bewoners niet werden verdelgd door menselijke willekeur, maar door Gods rechtvaardige hand, zodat hun land en have niet aan Israël verviel, maar door God werd weggenomen en aan een ander volk gegeven, om beter gediend te worden. In het beleg van Jericho was er meer van Gods macht te zien dan in dat van enige andere stad van Kanaän, daarom moest deze stad meer dan enig andere de Heere toegewijd worden..

20. Het volk dan juichte, 1) hief een krijgsgeschreeuw aan, als zij, de priesters, met de bazuinen bliezen; en het gebeurde, toen het volk het geluid van de bazuin hoorde, waarmee de priesters terstond invielen, nadat Jozua gesproken had (vs.16-19) juichtehet volk met een groot gejuich; a) en de muur van de stad Jericho viel onder zich, 2) viel om alsof de grond onder de fundamenten was weggehaald, en het volk klom over de puinhopen van de omgevallen muren, in de stad, een ieder tegenover zich, recht voor zich uit in de stad lopende, en zij namen alzo de stad in.

a)Hebr.11: 30

1) Hier wordt zowel de gehoorzaamheid van het volk geprezen als de waarheid van God verheerlijkt. Hun geloof hebben zij door hun gejuich getoond, omdat zij overtuigd waren, dat dit hun niet tevergeefs was voorgeschreven en eveneens heeft God, omdat Hij niet zou toelaten, dat zij vergeefse moeite zouden doen, hun geloof door Zijn woord bevestigd. Het was toch geen tweede mindere deugd, dat zij met verachting van een ongelooflijke winst, de gehele buit blijmoedig hebben prijs gegeven. Er is toch geen twijfel aan, of deze overweging

heeft bij velen de ziel doorkruist, hoe God zulke grote schatten verloren wilde doen gaan? Waarom Hij ons onthoudt, wat Hij ons in de hand geeft? Waarom niet liever Hij ons opvrolijkt, zodat Hij ons stof geeft tot danken? Daarom was het een bewijs van zeldzame en uitstekende zelfbeheersing, om, met prijsgeving van berekeningen, die hun konden af houden van het volbrengen van hun plicht, heel de buit, die hun in handen kwam en de schatten van heel die stad prijs te geven. Dat zij zonder onderscheid van geslacht, zowel vrouwen als knapen, kinderen en grijsaards, zwakken en sterken hebben neergehouwen, zou een onmenselijke wreedheid kunnen schijnen, indien dit alles niet op bevel van God was uitgevoerd. Maar, omdat Hij zelf, Die het oordeel heeft over leven en dood, Die volken rechtvaardig tot de ondergang had bestemd, moet alle redetwist wijken. Vergeet niet, dat Hij hen reeds vier eeuwen had verdragen, totdat hun ongerechtigheid was vervuld. Wie zal nu over onmatige gestrengheid klagen, wanneer God reeds zo lang Zijn vonnis had opgeschort? Indien iemand tegenwerpt, dat ten minste de kinderen en kleinkinderen nog vrij van schuld waren, dan is het antwoord spoedig gereed, dat zij rechtvaardig zijn omgekomen, omdat het gehele geslacht vervloekt en verworpen was. Dit moet toch vast staan, dat het een erge en barbaarse wreedheid zou geweest zijn, indien de Israëlieten naar eigen willekeur en in hun toorn de tedere vrucht met de moeder hadden omgebracht. Nu echter moet hun een vrome en lofwaardige standvastigheid worden toegeschreven en een heilige ijver, omdat zij het bevel van God hebben uitgevoerd, Die het land Kanaän op die wijze van de vuile en reeds zo lang voortgeduurde stinkende en verrotting aanbrengende ongerechtigheden wilde zuiveren..

2) Door deze zaak ontving Israël andermaal het bewijs, dat God met hen was, zowel onder Mozes als onder Jozua. Had de Heere voor Mozes de wateren van de Rode Zee doen wijken, en bij diens leven manna uit de Hemel doen regenen en water uit de rotssteen doen stromen, nu Jozua aan het hoofd staat, wijken de wateren van de Jordaan en vallen de muren van Jericho om..

21. En zij verbanden, verdelgden alles, wat in de stad was, van de men tot de vrouw toe, (vs.22) van het kind tot de oude, en tot de os, en het klein vee, en de ezel, door de scherpte van het zwaard. (Uit hoofdstuk 8: 2, 29 en 10: 28 blijkt, dat zij de koning ophingen en zijn lijk aan de schandpaal lieten hangen tot na de ondergang van de zon, waarna men hem onder een hoop stenen begroef.)

De betekenis van het omtrekken rondom de stad ligt vooral in de Ark van het Verbond en het blazen op de bazuinen door de priesters, die voor de Ark uit gingen. De Ark was zinnebeeld en teken van de aanwezigheid van God in het midden van Zijn volk. Het geblaas van de bazuinen kondigde Israël aan, dat de Heere nu opstond om Zijn heerlijkheid te openbaren (Ex.19: 16,19; 20: 18 Lev.23: 24; 25: 9). God verschijnt ten gerichte over Jericho, het sterke bolwerk van de macht en de ongerechtigheid van de Kanaänieten, dat Hij op een ogenblik neervelt. Bij de wederkomst van onze Heere Jezus Christus zal eveneens de stem van de aartsengel worden gehoord en de bazuin van God zal van de hemel slaan, om de doden op te wekken en de nog levenden te veranderen, het wereldgericht te houden, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde te scheppen en in het nieuwe Jeruzalem de tempel van God onder de mensen te stichten..

21. En zij verbanden, verdelgden alles, wat in de stad was, van de men tot de vrouw toe, (vs.22) van het kind tot de oude, en tot de os, en het klein vee, en de ezel, door de scherpte van het zwaard. (Uit hoofdstuk 8: 2, 29 en 10: 28 blijkt, dat zij de koning ophingen en zijn lijk aan de schandpaal lieten hangen tot na de ondergang van de zon, waarna men hem onder een hoop stenen begroef.)

De betekenis van het omtrekken rondom de stad ligt vooral in de Ark van het Verbond en het blazen op de bazuinen door de priesters, die voor de Ark uit gingen. De Ark was zinnebeeld en teken van de aanwezigheid van God in het midden van Zijn volk. Het geblaas van de bazuinen kondigde Israël aan, dat de Heere nu opstond om Zijn heerlijkheid te openbaren (Ex.19: 16,19; 20: 18 Lev.23: 24; 25: 9). God verschijnt ten gerichte over Jericho, het sterke bolwerk van de macht en de ongerechtigheid van de Kanaänieten, dat Hij op een ogenblik neervelt. Bij de wederkomst van onze Heere Jezus Christus zal eveneens de stem van de aartsengel worden gehoord en de bazuin van God zal van de hemel slaan, om de doden op te wekken en de nog levenden te veranderen, het wereldgericht te houden, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde te scheppen en in het nieuwe Jeruzalem de tempel van God onder de mensen te stichten..

21. En zij verbanden, verdelgden alles, wat in de stad was, van de men tot de vrouw toe, (vs.22) van het kind tot de oude, en tot de os, en het klein vee, en de ezel, door de scherpte van het zwaard. (Uit hoofdstuk 8: 2, 29 en 10: 28 blijkt, dat zij de koning ophingen en zijn lijk aan de schandpaal lieten hangen tot na de ondergang van de zon, waarna men hem onder een hoop stenen begroef.)

De betekenis van het omtrekken rondom de stad ligt vooral in de Ark van het Verbond en het blazen op de bazuinen door de priesters, die voor de Ark uit gingen. De Ark was zinnebeeld en teken van de aanwezigheid van God in het midden van Zijn volk. Het geblaas van de bazuinen kondigde Israël aan, dat de Heere nu opstond om Zijn heerlijkheid te openbaren (Ex.19: 16,19; 20: 18 Lev.23: 24; 25: 9). God verschijnt ten gerichte over Jericho, het sterke bolwerk van de macht en de ongerechtigheid van de Kanaänieten, dat Hij op een ogenblik neervelt. Bij de wederkomst van onze Heere Jezus Christus zal eveneens de stem van de aartsengel worden gehoord en de bazuin van God zal van de hemel slaan, om de doden op te wekken en de nog levenden te veranderen, het wereldgericht te houden, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde te scheppen en in het nieuwe Jeruzalem de tempel van God onder de mensen te stichten..

22. Jozua nu zei, bij de inval in de stad, tot de twee mannen, de verspieders van het land: Gaat in het u bekende en aan de rode scharlaken draad goed herkenbare huis van de vrouw, de hoer, en brengt die vrouw naar buiten, met al wat zij aan familie heeft, a) zoals gij haar, bij uw eerste bezoek en uw vlucht uit haar huis (hoofdstuk 2: 12) gezworen hebt.

a)Hebr.11: 31

Rachabs huis stond op de muur, waar het eerste en het grootste gevaar was. Toch werd zij behouden, omdat Jozua haar en haar huis niet vergat..

23. Toen gingen de jongelingen, de verspieders, die haar het best kenden, daarin, in het huis van de vrouw, en brachten er Rachab uit, en haar vader, en haar moeder, en haar broeders, en al wat zij had, en wat tot de bezittingen van haar familie behoorde; ook brachten zij uit al haar gezinnen, zelfs haar nabestaanden en verdere verwanten, om het gegeven woord toch getrouw na te komen, en zij, de twee mannen, stelden hen, Rachab en de haren, buiten het leger van Israël. 1)

1) In het Hebreeuws Michoets lemachaneh. De grondtekst duidt aan, dat dit brengen buiten de legerplaats plaatsvond, vanwege haar Levitische onreinheid en die van haar bloedverwanten. Zij werden in dit opzicht met de melaatsen gelijkgesteld. Pas toen zij zich had laten opnemen, toen zij bij Israël was ingelijfd, mocht zij binnen de legerplaats wonen..

Als onreine heidenen mochten Rachab en haar betrekkingen niet in het leger worden opgenomen, voordat zij tot de dienst van de God van Israël waren toegetreden, wat later ook gebeurde. Zie vs.25..

24. De stad nu, nadat de personen geborgen waren, die naar Gods wil gered moesten worden, verbrandden zij, de kinderen van Israël, met vuur, en al wat daarin was, dus ook het huis van Rachab; alleen het zilver en goud, en de koperen en ijzeren vaten, gaven zij, naar het bevel dat Jozua gegeven had (vs.19), aan de schat van het huis van de HEERE, de tabernakel.

Een korte beschrijving van een reis, die in het jaar 333 n. C. van Bordeaux naar Jeruzalem werd gemaakt, zegt dat toen, behalve de vijgeboom van Zachéus (Luc.19: 4) ook het huis van Rachab nog aanwezig was op de plaats, waar vroeger Jericho gestaan had. Ook latere schrijvers vertellen dit. Maar het behoort tot de vrome bijgelovige bespiegelingen van de reizigers, die de waarheid van de Heilige Schrift dikwijls tegenspreken..

25. Dus liet Jozua de hoer Rachab leven, en het gezin van haar vader, en al wat zij aan verwanten en betrekkingen had; en zij heeft gewoond in het midden van Israël, 1) omdat zij zich in de vergadering van het volk liet opnemen, tot op deze dag, 2) toen het verhaal door de geschiedschrijver werd meegedeeld, omdat zij de boden verborgen had, die Jozua gezonden had, om Jericho te verspieden. 3)

1) Rachab werd verlost uit de algemene verwoesting. Zelfs verkreeg zij een erfdeel onder de uitverkoren stammen van Israël, werd een moeder in Israël en een van de voorouders van de Messias. Dit kan de kracht door het geloof versterken en Gods goedheid verheerlijken, die in de dagen van druk en verwoesting, de gerechtigheid uitoefent en tevens met wijsheid alles beschikt..

2) Uit de uitdrukking: "zij heeft gewoond in het midden van Israël tot op deze dag" blijkt, dat het boek niet lang na de gebeurtenis zelf geschreven is.

Later is Rachab getrouwd met Salmon, de zoon van Nahesson, een van de vorsten in Israël, en is de moeder geworden van Boaz, de man van Ruth..

3) In geloof had zij dit verricht. Zij ontvangt nu het genadeloon voor haar arbeid voor de Heere. Wat zij toch de verspieders had gedaan, had zij de Heere gedaan..

26. En in dezelfde tijd, terstond na de verwoesting van de stad, bezwoer hen (de Israëlieten) Jozua, zeggende, terwijl hij zich de bedreiging van God herinnerde (Deuteronomium 13: 17): Vervloekt zij die man voor het aangezicht van de HEERE, die zich opmaken en deze stad Jericho bouwen zal, 1) ooit weer haar tot vesting maken zal, haar weer zo herstellen zal, als zij geweest is; dat hij ze grondveste, de eerste steen legge tot een stadsmuur, op zijn eerstgeborenen zoon, en haar poorten stelle, de bouw voleindige door herstelling van de stadspoorten op zijn jongste zoon! 2)

1) De bedoeling van de schrijver is, dat het hem, die de stad zou versterken, zijn oudste en jongste zoon kosten zou. Niet het opbouwen van de huizen in het algemeen wil Jozua verbieden, zodat de plaats nimmer weer bewoond zou mogen worden, want hij zelf deelt later (hoofdstuk 18: 21) Jericho toe aan de stam Benjamin, en spoedig vinden wij de plaats weer bewoond (Richteren 3: 13; 2 Samuel .10: 5). Maar wel vervloekt hij hem, die de stad tot vesting zal maken, want door een wonder was de vroeger zo sterke stad van haar vestingwerken beroofd, en nimmer mochten de gevallen muren worden opgericht, maar als een gedenkteken moesten ze blijven van Jehova’s macht voor alle tijden. Toen later onder koning Achab de wil van God niet meer erkend en de stad weer versterkt werd, trof de vloek Hiël, van Bethel, die ze bouwde. (1 Koningen .16: 34).

Later vinden we Jericho bezocht door Elia en Eliza, en zelfs door onze gezegende Heiland. (Luc.18: 35).

De Heere wilde, dat de puinhopen van Jericho in wezen zouden blijven als een gedenkteken: 1e. Van Zijn Rechtvaardigheid in het straffen van de Kanaänieten, toen de mate van hun ongerechtigheid vol was. 2e. Van Zijn Almacht in het verdelgen van een zo grote en sterke stad door zulke geringe middelen, en 3e. Van Zijn Goedertierenheid jegens Israël, wanneer de bestemde tijd van hun in bezitneming van Kanaän gekomen was. (Jos 6: 26).

2) Dat betekent, dat hij, die Jericho weer zou opbouwen, van al zijn kinderen zou worden beroofd!, van de oudste tot de jongste zoon toe..

Jericho moest blijven de eersteling van de steden van Kanaän, de Heere gewijd..

27. Alzo was de HEERE met Jozua; Zijn belofte (hoofdstuk 1: 5) aan hem vervullende, en zijn gerucht, de tijding van de daden, die hij in Gods naam verrichtte, liep, werd verspreid door het gehele land Kanaän.

HOOFDSTUK 7.

ACHAN WEGENS DIEFSTAL GESTRAFT.

I. Vs.1-15. De waarschuwing uit hoofdstuk 6: 18 niet achtende, had Achan, uit de stam van Juda, zich vergrepen aan het verbannene van Jericho, en daardoor een ban gebracht over het gehele leger. De gevolgen blijven dan ook niet uit. De krijgstocht ondernomen tegen de kleine stad Al, mislukt geheel. Toen Jozua met de oudsten zich in rouw neerwierpen voor de tabernakel, openbaart hem Jehova, waarom Israël voor zijn vijanden had moeten vluchten, en hoe de ban van het volk weggenomen zou kunnen worden.

1. Maar de kinderen van Israël, niettegenstaande het uitdrukkelijk verbod, dat Jozua gegeven had, overtraden, 1) in de persoon van Achan, door overtreding met het verbannene (hoofdstuk 6: 17,18); want Achan (= slang), de zoon van Charmi (= mijn wijngaard), de zoon van Zabdi (= gift van Jehova), 2) de zoon van Zerah (= opgang van licht), de tweelingbroeder van Perez, die Thamar aan Juda schonk (Genesis38: 27vv.), uit de stam van Juda, nam van het verbannene (Zie vs.21). Toen ontstak de toorn van de HEERE tegen de kinderen van Israël. 3)

1) De misdaad van één man wordt hier meegedeeld en wel een geheime, wiens schuld aan het gehele volk wordt toegemeten. En dit niet alleen, maar de straf wordt tegelijk bezocht aan vele onschuldigen. Het schijnt nu volstrekt niet billijk, dat het gehele volk om een bijzondere en verborgen misdaad, waarvan het zich niet bewust was, wordt veroordeeld. Ik antwoord, dat het volstrekt niet iets nieuws is, dat de zonden van één lid aan het gehele volk bezocht worden. Indien de reden ons verborgen is, moet het ons meer dan genoeg zijn, dat, terwijl de overtreding aan al de kinderen van Israël wordt toegerekend, de straf tot slechts één mens wordt beperkt..

Bij Jericho heeft de Heere de Kanaänieten Zijn grote en heilige Naam bekend gemaakt; voor Al zullen de Israëlieten ervaren, dat Hij ook aan hen, wanneer zij Zijn verbond verbreken, zich heiligt en dat de Gemeente van de Heere slechts zo lang de wereldmacht kan overwinnen, zo lang zij het Verbond met de Heere trouw bewaart..

2) In 1 Kronieken 2: 6 staat hiervoor: Zimri. Deze verandering van de letters berust op een schrijffout, die zich in het Hebreeuws nog beter laat verklaren, omdat de letters b en m (b-M) weinig verschillen en de letters d en r bijna gelijk zijn (d-r)..

3) Evenzeer als de Heilige Schrift aan de ene kant de enkele persoon beschouwt als het voorwerp van Gods genade en gerechtigheid, zo leert zij ook aan de andere kant een volk als een organisch of gesloten geheel kennen, waarin de enkele personen als leden van een lichaam zijn, zodat het goede of kwade van de ene tegelijk voor het geheel geldt, en het ten zegen of ten verderf van het geheel verstrekt. Wat betreft dit geval: de zonde van Achan heeft aan het Israëlitische volk dat karakter van heiligheid ontnomen, wat het als Verbondsvolk van Jehova droeg. Het volk werd dus zo lang met de overtreder gestraft, en moest in zijn plaats lijden, totdat hij zelf gestraft en de zonde verzoend was (Deuteronomium 21: 1-9). Veel gelijkenis vertoont deze geschiedenis met die van Ananias en Saffira (Hand.5).

Waarom deelde Israël's volk in de zonde van Achan? Omdat door diens overtreding de heiligheid van het gehele volk was geschonden. Achan was lid van het gehele lichaam, en door zijn zonde had hij het gehele lichaam ontheiligd en verontheiligd. Pas door amputatie van het verdorven lid kon het gehele lichaam weer gezond worden..

2. Toen Jozua, nog voordat hij zich met het leger terugtrok naar het kamp te Gilgal, mannen zond van Jericho naar Al, dat vijf of zes uur ten noordwesten, bij Beth-Aven (18: 12) ligt, 1) ten oosten van Beth-El (Genesis12: 8; 13: 3), sprak hij tot hen, zeggende: Trekt op en bespiedt het land, de stad met haar omgeving. Die mannen nu trokken op en bespiedden Al.

1) De stad Al wordt in Nehemia 11: 31 Aja en in Jes.10: 28 Ajath genoemd, maar is een andere dan Ai in Jer.49: 3, dat aan de overkant van de Jordaan lag. Veel reizigers menen de puinhopen van de stad gevonden te hebben. V.d. Velde is van mening, dat Al te zoeken is op de plaats, waar het huidige Tell el Hadschar te vinden is..

3. Daarna, nadat zij het land bespied hadden, keerden zij, de verspieders, terug naar Jozua, en zeiden tot hem: Dat het gehele volk niet optrekt, dat er omtrent tweeduizend mannen, of omtrent drieduizend mannen optrekken, om Al te slaan, om het in te nemen; vermoei daarheen, zonder noodzaak, al het volk niet, want zij zijn weinige, 1) hun getal en kracht is klein.

1) Volgens hoofdstuk 8: 25 bedroeg het getal inwoners in het geheel 12.000. Maar daaronder waren zeker maar 3.000 strijdbare mannen; 2 à 3.000 Israëlieten hadden de stad zeker kunnen innemen, indien God hen geholpen had. Maar die hulp ontbrak hen. Alles is verloren, als God niet met ons is. Psalm 139: 23 behoort ons gebed te zijn bij al onze ondernemingen. Er was een ban in het leger. God verborg Zijn heilig aangezicht voor hen. Bovendien Jozua had de Heere niet om raad gevraagd..

Is de veronderstelling van V.d. Velde juist, omtrent de ligging van Al, dan lag die stad op een steil, afhellende heuvel, en was zij daarom niet zo gemakkelijk te veroveren. De inname van Jericho zonder hulp van wapens had hen wel ietwat overmoedig gemaakt..

Ernstige waarschuwing voor de gelovige, om nooit de vijand gering te achten, maar immer te bedenken, dat wie zijn vijand licht acht, al half overwonnen is..

4. Alzo trokken daarheen, naar Al, op van het volk omtrent drieduizend man, die vluchtten voor het aangezicht van de mannen van Al, toen deze dapper weerstand boden.

5. En de mannen van Al sloegen van deze, van de Israëlieten, omtrent zesendertig man, en vervolgden hen, de overigen, die vluchtten, van voor de poort van Aitot Schebarim, 1) tot de stenen bruggen aan de oostelijke helling van de berg waarop Al lag, toe en sloegen hen in een afgang, 2)vervolgden hen tot beneden in het dal. Toen versmolt, zodra de vluchtelingen in het leger te Gilgal kwamen, het hart van het volk, zij werden moedeloos, en het hart werd tot water, 3) zodat zij geen hoop meer hadden.

1) Anderen vertalen tot de steengroeven..

2) De nederlaag van de Israëlieten was nodig om de eer van God te redden. Wel hadden de 36 mannen, die daarbij omkwamen, geen deel aan de zonde van Achan, maar hun tijd was er en zij moesten onder deze omstandigheden het gehele volk leren, dat de zegepraal van Jehova komt, dat het geen vijand verachten en zich op geen menigte verlaten mocht, zonder uitdrukkelijk bevel van zijn onzichtbare aanvoerder (hoofdstuk 5: 13vv.). Het volk moest te weten komen, dat er een ban in het leger was, die de zegen en de overwinning in de weg stond. De gemeenschappelijke band, waarin de mensen op aarde tot elkaar staan, kan niet anders dan de zonde van de ene aan de andere doen voelen. Als het vermogen van een vader onder beslag wordt gelegd, dan moeten zijn onschuldige kinderen de armoede ook ondervinden. Als een land zich bezondigt en door algemene plagen getroffen wordt, dan gaat het de rechtvaardige daarbij als de goddeloze (Prediker 9: 2). Mozes en Aäron, Jozua en Kaleb moesten evenzeer veertig jaar in de woestijn rondtrekken, als de andere morrende Israëlieten, met wie zij één waren. Maar God kent daarbij de Zijnen en laat hun datgene, wat zij ter wille van anderen lijden, ten goede komen. Voor hen is het eigenlijk gene straf maar een vaderlijke tuchtiging. Verliezen zij hierdoor in deze wereld iets, het zal hun in de toekomende dubbel terug geschonken worden..

Wij zien, dat de gemakkelijke verovering van Jericho hun niet alleen goede moed gegeven had voor de toekomst, daar de Heere voor hen streed, maar zij waren daardoor gekomen tot verachting van de vijand, om zichzelf te sparen in de verwachting, dat de Heere voor hen alles zou doen zonder hen te gebruiken. Zo gebruikt de mens soms de genade en de beloften van God om zijn eigen traagheid en eigenliefde te verbloemen. Ook Jozua kan niet geheel verontschuldigd worden. Hij schijnt zijn plannen beraamd te hebben zonder aan Jehova om raad te vragen. En de Heere laat hem zijn eigen weg gaan om de zonde van Achan aan het licht te brengen en die te straffen. Op een of andere wijze zal vroeger of later de geheime zonde aan het licht komen en al vraagt de mens er niet meer naar, God zal het doen en zal zijn ongerechtigheid bezoeken.

3) In het Hebreeuws Bammorad. De Septuaginta geeft apo tou kataferouv, d.i. vanaf de helling. De bedoeling is, dat de mannen van Al hen vervolgden tot de steengroeven, die zich oostelijk van de stad bevonden, en nog sloegen bij de helling. Al lag op een heuvel. Betere vertaling is dus: *Vervolgden hen van uit de poort tot de steengroeven en sloegen hen bij de helling* van de heuvel..

6. 1) Toen verscheurde Jozua, ten teken van diepe rouw, zijn kleren (Deuteronomium 14: 2), en viel op zijn aangezicht ter aarde, voor de Ark van de HEERE, hij vernederde zich en bleef de gehele dag zonder eten of drinken liggen, tot de avond toe, hij en de oudsten van Israël; de hoofden van de stammen en geslachten en gezinnen, als de vertegenwoordigers van het gehele volk; en zij wierpen stof op hun hoofd, ten teken van smart en droefheid.

1) Ofschoon het gemakkelijk was de oorzaak van het verlies en van de ontvangen nederlaag op een ander te werpen, vervolgens het niet paste, dat een moedig veldheer zo zeer uit het veld was geslagen door het verlies van dertig man, voornamelijk, omdat het niet moeilijk zou

zijn, na de troepen honderdvoudig versterkt te hebben, de vijand nog vermoeid van de tocht te verpletteren, zo was het niet zonder reden, dat hij, door angst neergedrukt, bijna de moed opgaf. De belofte van God nu, dat zij altijd overwinnaars zouden zijn, liet toch geen plaats aan deze gedachte, welke de overwinnaars nieuwe moed en nieuwe hoop zou instorten en inwerken, dat de afloop van de oorlog twijfelachtig zou zijn. Omdat nu het succes niet aan de hoop beantwoorde, wat voor het ogenblik waar was, kwam hij tot de slotsom, dat zij om geen andere reden ongelukkig in de strijd waren geweest, dan dat zij tevergeefs op de beloofde hulp van God hadden gerekend. Daarom niet alleen hij zelf, maar ook de oversten gaven zich niet slechts aan treurigheid en smart over, maar zij riepen een plechtig vasten uit, zoals in de meest ellendige gevallen placht te gebeuren, bestaande uit het scheuren van de kleren en uit het as strooien op het hoofd. Maar ofschoon deze ongelovige plechtigheid ook diende, om daarmee hun smart te betuigen, zo was er toch veel meer reden voor de vromen en de dienaren van God, om Zijn toorn deemoedig af te bidden. Daarom in het scheuren van de kleren en de andere dingen, was er wel een belijden van hun berouw, wat ook uit het daarmee verbonden gebed is op te maken, maar toch deels kwam dit voort uit geloof en een ongekunsteld gevoel van vroomheid, deels was het gemengd met bovenmatige verwarring van geest. Dat zij tot God zich rechtstreeks wendden en erkenden, dat in Zijn hand, die hun de wond had geslagen, het geneesmiddel gereed was, vloeide voort uit hun geloof. Echter vervoerd door hun smart, overschrijden zij de bepaalde mate. Vandaar hun vrijmoedigheid in het eisen, vandaar hun averechtse wens: "Och, of wij tevreden waren geweest om te blijven in de woestijn." Het is nu volstrekt niets nieuws, dat wanneer vrome gemoederen in hun heilige ijver om God te zoeken, worden opgewekt, straks het licht van het geloof beneveld wordt door de kracht en hevigheid van hun gevoelige aandoeningen. Maar op die wijze lijden alle gebeden schipbreuk, indien niet God naar Zijn onmetelijke goedheid hen vergeeft, en na hen van hun onreinheden gewassen te hebben, als reinen weer aanneemt..

Wel was het geleden verlies gering, maar dat was een bewijs, dat Gods genade en belofte van het volk waren geweken. In boete en berouw zochten zij die weer te verkrijgen, ofschoon ze nog niet wisten, welke bijzondere zonde op hen drukte..

Ware Israëlieten beven als God Zijn genade terughoudt..

De overwinning, waardoor de Israëlieten tot vernedering voor God werden gebracht, kwam de Kanaänieten duur te staan..

Jozua zoekt het niet in de tweede oorzaak. Hij beschuldigde de verspieders niet, noch zijn soldaten, maar hij wendde zich tot de Heere. De Heere had het gedaan. De Heere had Zijn heilig misnoegen over zijn volk getoond. Aan de bestraling van ‘s Heren vriendelijk aangezicht, dat nu voor zijn volk verborgen was, hadden zij de grootste behoefte..

7. En Jozua, die zijn diep leedgevoel niet langer inhouden kon, zei: "Ach Heere, HEERE! waarom hebt Gij dit volk door de Jordaan ooit doen gaan, om ons te geven in de hand, in de macht van de Amorieten (hoofdstuk 5: 1), om ons te verderven? Och, dat wij toch tevreden geweest en gebleven waren aan de overzijde van de Jordaan! 1) en niet verlangd hadden in dit land te komen!

1) Deze woorden klinken geheel als die van de morrende schare in Num.14: 2, die Gods toorn in zo hoge mate opwekten, dat het toenmalige geslacht veroordeeld werd, om in de woestijn te sterven. Maar wanneer twee personen hetzelfde zeggen of doen, dan is het daarom nog niet altijd hetzelfde. Alles hangt af van de mening en de gezindheid. In de woestijn sprak uit die klacht ongeloof en opstand, maar hier openbaart zich (vs.8) Jozua's grote ijver voor de eer van Jehova. Zijn bedoeling is: indien de eer van Jehova schade mocht lijden dan was het beter dat Israël aan de overzijde van de Jordaan was gebleven, en het bezit van het beloofde land niet had begeerd. En als hij daarbij een sterke taal voert, dan is het niet voor de eerste maal, dat iemand in heilige ijver zich te sterk uit. De Heere bemint die taal meer dan de schijnheilige ootmoed van de huichelaar, die van binnen vol hoogmoed is. (Num.11: 15).

Deze woorden komen overeen met hetgeen de mopperenden dikwijls zeiden (Exod.14: 11,12; 15: 3; 16: 3 Num.14: 2,3), maar Hij, die het hart doorzoekt, weet dat ze bij Jozua uit een andere geest voortkwamen, en daarom merkte Hij niet met de uiterste gestrengheid op de verkeerdheden, die Zijn knecht sprak. Doch men moet Jozua's woorden en klachten niet op zo'n manier opvatten, alsof hij zich volstrekt verzekerd heeft gehouden van de waarheid hiervan, nl. dat het voor Israël beter geweest zou zijn niet door de Jordaan te trekken, dat God inderdaad voor had, hen te geven in de hand van de Amorieten enz., maar men begrijpe zijn gezegde als voortkomende uit menselijke zwakheid, wankeling van geloof en een schielijke overijling van droefheid. (Jos 7: 7).

Bij Jozua zien wij bijna hetzelfde en in de diepste grond van de zaak geheel hetzelfde als later bij Elia. Door de inname van Jericho was de pees van het geloof zeer gespannen. Enigszins was hij overmoedig geworden, zodat hij met weinig mannen nu ook Al wil innemen, En nauwelijks is hij geslagen, nauwelijks is er een kleine nederlaag geleden, of de overmoed maakt plaats voor moedeloosheid. Elia wilde slechts sterven. Jozua slechts aan de overzijde van de Jordaan gebleven zijn. Ook hier zien wij, dat alleen in de mogendheden van de Heere de gelovige kloeke daden kan doen..

8. Och 1) Heere! wat zal ik zeggen, nadat Israël voor het aangezicht van zijn vijanden de nek gekeerd heeft, gevlucht is? Ik kan toch onmogelijk geloven, dat Gij nu voor altijd Uw hand van ons hebt afgekeerd, en dat Gij ons in deze toestand zult laten.

1) In het Hebreeuws Bi. Dit woordje dient om reeds voor het uitspreken van de volgende woorden vergeving hiervoor te vragen. In het Duits "Bitte"..

8. Och 1) Heere! wat zal ik zeggen, nadat Israël voor het aangezicht van zijn vijanden de nek gekeerd heeft, gevlucht is? Ik kan toch onmogelijk geloven, dat Gij nu voor altijd Uw hand van ons hebt afgekeerd, en dat Gij ons in deze toestand zult laten.

9. Als het de Kanaänieten en alle inwoners van het land zullen horen, dat Gij ons in de steek gelaten heeft, zo zullen zij, wier moed reeds was gezonken, nieuwe moedkrijgen en overmoedig ons omsingelen, en onze naam uitroeien van de aarde, tot de laatste man toe, omdat wij zonder U niets tegen hen vermogen; wat zult Gij dan, als het zo ver met ons komt, Uw grote naam, Jehova, de getrouwe, doen?

Deze volken zouden de naam van Jehovah lasteren, als ware Hij zwak geworden, en als kon Hij Zijn zaak niet ten uitvoer brengen (Ex.32: 11 Num.14: 13). Niets is meer grievend voor een hart, dat God lief heeft, dan dat de naam van God gelasterd worde. Dat is onverdraaglijk..

Wij zien, dat hij door niets meer gekweld wordt, dan door de eer van Zijn Naam, niet om voor eigen achting zorg te dragen, maar opdat de waarheid van God bij de wereld niet in gevaar zou komen. Kortom, omdat hij niet dan op Gods bevel het volk in Kanaän had gebracht..

10. Toen Jozua gebeden had, zei 1) de HEERE tot Jozua, van boven de Ark van het Verbond, waarvoor Jozua met de oudsten geknield lag: Sta op; waarom ligt gij zo neer op uw aangezicht, en klaagt gij tegen Mij, alsof de schuld van uw tegenspoed bij Mij ligt en alsof ik Mijn trouw had geschonden?

1) De Heere sprak hier onmiddellijk tot Jozua, niet door middel van de Hogepriester. De Heere wijst zijn dienaar erop, dat Zijn trouw niet veranderd is, dat Hij wel Israël die nederlaag had bereid, maar niet omdat Zijn trouw was veranderd, maar omdat Israël had gezondigd, diep had gezondigd tegen Hem. De Heere maakt er Jozua geen verwijt van, dat Hij weent om de breuk van het volk, maar wenen alleen is niet genoeg. De oorzaak van de breuk moet worden weggenomen. De ban moet uit het leger worden weggedaan..

11. Israël heeft gezondigd; en zij, de kinderen van Israël, hebben, door ongehoorzaamheid tegen een uitdrukkelijk verbod, ook Mijn Verbond, dat Ik hun geboden had, overtreden; en ook, omdat de zonde tegen Mij tegelijk zonde is tegen de heiligheid van het volk (vs.15), hebben zij van het verbannene, van hetgeen behoorde verbannen te worden, genomen, en ookgestolen, en ook gelogen, het gestolene verborgen, en hebben het ook onder hun gereedschap gelegd, om datgene wat Mij en Mijn heiligdom toebehoort zelf te gebruiken.

Scherp houdt God het volk voor ogen wat er gebeurd was: het Verbond overtreden met het hart, bovendien nu ook van het verbannene genomen, wat God aangemerkt wil hebben als aan Hem ontstolen; maar zij liegen ook, d.i. zij tonen het niet boetvaardig aan, en hebben het bij het hunne gelegd. Daarom moeten zij zich bereiden tot bekering en tot het luisteren naar de uitspraak van God die hun met de woorden: "Alzo zegt de Heere" op het plechtigst hun afwijken voorhoudt.

De eerste drie zindelen beschrijven de zonden in hun verhouding tegen God als zware schuld, de drie volgende in hun innerlijk wezen, als een grove hardnekkige en roekeloze overtreding..

12. Daarom zullen de kinderen van Israël niet kunnen bestaan voor het aangezicht van hun vijanden, de Kanaänieten; zij zullen de nek voor het aangezicht van hun vijanden keren, voor hen vluchten, zoals uit de nederlaag bij Ai reeds blijkt, want zij zijn in de ban, door het stelen van hetgeen verbannen was, nu zelf verbannen en aan de verwoesting prijsgegeven. Ik, Jehova, zal voortaan, zoals ook nu, niet meer met u zijn, tenzij gij, door uitroeiing van hem, die de ban over Israël heeft gebracht, de ban uit het midden van u verdelgt, en daardoor voor u zelf verzoening doet.

Wij moeten op ons zelf, op ons huis, op ons eigen hart zien en nauwkeurig onderzoeken, of er niet iets daarbinnen is, dat als een ban is tussen God en ons. Een ongeoorloofde lust, onrechtvaardige winst, enige gierigheid, zucht tot weelde en dergelijke, kunnen ons in de weg staan. Voorspoed hebben kunnen we niet, zo lang die vervloekte dingen daarbinnen schuilen, zo lang ons hart en ons huis niet gezuiverd zijn..

13. Sta dus op, heilig, 1) wijd het volk Israël, en zeg: Heiligt u tegen morgen, want alzo zegt de HEERE, de God van Israël: Er is een ban in het midden van u, Israël! daarom gij zult niet kunnen bestaan voor het aangezicht van uw vijanden, totdat gij de ban, hem, die de ban over u gebracht heeft, wegdoet uit het midden van u, en daardoor u van de schuld vrijmaakt.

1) Ook: "Jos 3: 5".

14. Gij zult dan, om uit te vinden wie de man is, morgen, nadat gij u heden nog geheiligd hebt, in de morgenstond aankomen, naar Mijn heiligdom naar uw stammen; de ene stam na de andere; en het zal geschieden, dat de stam, die de HEERE raakt, door het lot aangewezen zal hebben, die zal vervolgens alleen aankomen naar de geslachten, het ene geslacht na het andere; en welk geslacht de HEERE door het lot geraakt zal hebben, dat zal zonder de andere geslachten aankomen met gezinnen, families, om nu over de families het lot te werpen, en welk gezin de HEERE door het lot geraakt zal hebben, dat zal weer afzonderlijk aankomen man voor man, 1) opdat op deze wijze het lot de schuldige persoon aanwijze.

1)Trapsgewijs en langzamerhand zou Achan als de schuldige openbaar worden, opdat hij tijd zou hebben tot boete en berouw. God wil niet dat iemand verloren ga, maar dat zij allen tot bekering komen. De Heere zelf wijst door het lot de schuldige aan, want het beleid, de uitslag van het lot is van de Heere. Hij zondert de rechtvaardige af van de goddeloze..

De stammen, geslachten, gezinnen en mannen vormden de vier opvolgende of afdalende klassen, waarin het volk was verdeeld. De mannen met hun vrouwen vormden de families of gezinnen, de gezinnen van een familie vormden de geslachten en al de nakomelingen van een en dezelfde stamvader de stammen. Onder mannen hebben we de vaders te verstaan, niet de individuen. De meer dan waarschijnlijke gang van zaken was deze, dat eerst de 12, stamvorsten lootten, dan de hoofden van ieder geslacht. Vervolgens de gezinnen en eindelijk trof men in het door het lot aangewezen gezin de vader van dezelfde familie..

15. En het zal geschieden, die geraakt zal worden met de ban, die door het lot zal aangewezen worden, die zal, buiten het leger gevoerd, gestenigd worden en zijn lijk zal dan tot vermeerdering van de straf (Lev.20: 2,14) met vuur verbrand worden, 1) hij en al wat hij heeft; zijn huisgenoten en bezittingen; omdat hij aan de ene zijde het Verbond met de HEERE overtreden, en dus aan de Heere zelf zich vergrepen heeft, en omdat hij aan de andere zijde dwaasheid in Israël gedaan en dus tegen de gehele gemeente van Israël zich bezondigd heeft. 2) (Genesis34: 7).

1) Het verbranden was een verzwaring van de straf en werd uitgevoerd na het volvoeren van de doodstraf door middel van steniging..

2) Bij een zo wel ingericht en de mond van de Heere zo gehoorzaam volk, als Israël onder Jozua en in een zo reine gemeente als de christelijke te Jeruzalem (Hand.5) moest er een strenge en scherpe tucht bestaan. Die zoveel goede voorbeelden voor zich had en toch alleen kwaad wilde doen, die een zo mooie wijngaard van de Heere verderven, een zo schoon beeld bevlekken en het begin wilde zijn van het verval van een zo voortreffelijk gebouw, die was waard te sterven. Al het onkruid, dat op de akker van God staat, behoort uitgeroeid te worden. En als er maar één zaad van onkruid zich openbaart dan moet dit terstond uitgeroeid worden, opdat het zich niet verspreide. Maar als het onkruid zo menigvuldig is, dat men het niet meer kan uitroeien, zonder de tarwe ook uit te trekken, dan is het: "Laat ze samen opgroeien tot de oogst" (MATTHEUS.13: 24), dan krijgt het Godsgericht een andere gedaante. Op aarde wordt meer het toezicht en het geduld van God openbaar. Maar Zijn gerechtigheid is niet tevergeefs en het onkruid niet onopgemerkt. Want in de andere wereld zal God er door vuurvlammen wraak over doen..

II. Vs.16-26. Naar het Goddelijk bevel wordt de volgende morgen de schuldige door het lot aangewezen. Jozua raadt hem aan zijn zonde openlijk te belijden, wat hij ook doet. Hierop worden de door Achan ontvreemde voorwerpen uit zijn tent gehaald, en hij zelf met zijn zonen en dochters en al zijn have naar een dal gevoerd ten zuiden van het leger, om daar gestenigd te worden. Vervolgens wordt alles met hem verbrand en onder een hoop stenen begraven.

16. Toen maakte zich Jozua, nadat hij nog dezelfde dag het volk zich had laten heiligen (vs.13), de volgende morgen vroeg op, en deed Israël aankomen naar het heiligdom voor de Ark van het Verbond, naar zijn stammen; de een na de ander, niet de gehele stammen, maar de twaalf stamhoofden; en de stam van Juda werd geraakt, werd door het lot getroffen.

Hoe het bij dit loten toeging is ons niet nader bekend. Waarschijnlijk bediende men zich van kleine platen of scherven, waarop de naam geschreven stond. Dit laat zich opmaken uit hoofdstuk 18: 11; 19: 1 in vergelijking met Joz.18: 6,10, waar het werpen van het lot zo toeging, dat het lot te voorschijn kwam, uitkwam..

De schuldige stam was Juda, de meest geëerde en de voornaamste van allen. Laten de voornaamste families of personen niet menen, dat er in hen of hun huis geen ban zou kunnen zijn..

17. Toen hij, Jozua, het geslacht, de verschillende geslachten, van de stam Juda naar de hoofden van de geslachten deed aankomen, zo raakte hij, de Heere, door het lot het geslacht van Zarchi (Num.26: 20).Toen hij het geslacht van Zarchi, de hoofden van de gezinnen, deed aankomen, man voor man, zo werd Zabdi geraakt.

18. Wiens gezin hij toen deed aankomen, man voor man, zo werd Achan geraakt, de zoon van Charmi, de zoon van Zabdi, de zoon van Zerah, uit de stam van Juda.

Voor de heilsopenbaring van het Oude Verbond was het nodig, de reeds geopenbaarde wet te volmaken door buitengewone uitingen en openbaringen van Gods wil. De door God verwekte

profeten (Lev.24: 12 Num.15: 34; 27: 5 1 Samuel .22: 5, de Hogepriester (Exod.28: 30 Num.27: 21; 1 Samuel .23: 6; 28: 6; 30: 7; 2 Samuel .2: 1; 5: 19,23, het lot (Num.26: 55; 33: 54; 34: 13 Joz.7: 14; 13: 6; 14: 2; 18: 6; 19: 1; 21: 4; 1 Samuel .10: 20 Spreuken 16: 33; 18: 18), Godsgerichten (Num.5: 12 en buitengewone tekens (Richteren 6: 36; 7: 5) waren de dragers en middelen van die openbaring. Maar voor de leden van de door de Heilige Geest vervulde gemeente bestaat die behoefte niet. Tot de volmaaktheid van het kindschap van God behoort, dat God de Geest van Zijn Zoon in de harten van de Zijnen gegeven heeft, die roept: "Abba, Vader" (Gal.4: 6 Rom.8: 15), en juist daarom leert ons deze Geest, als wij Hem getrouw zijn, in ieder geval de waarheid. Het is een terugkeren tot het standpunt van het Oude Testament, als Christenen zo dikwijls zoeken naar bijzondere openbaringen van Gods wil en tekenen van God begeren. De onmiddellijke openbaring van Gods wil aan de Apostelen hadden zij nodig voor hun waakzaamheid in het Evangelie (Hand.13: 2; 16: 6; 18: 5 Gal.1: 12; 2: 2 Efe.3: 3) en behoort tevens tot de buitengewone werkzaamheid van God ten behoeve van de eerste vestiging van de kerk, en strekt zich uit tot de reeds gestichte kerk. Dromen waren wel, zoals in het Oude Testament (Genesis20: 3; 26: 24; 28: 12; 31: 10 Num.12: 6; 1 Samuel. 28: 5; 1 Koningen .2: 5; 9: 2 ten tijde van de geboorte van de kerk een middel om de wil van God bekend te maken (MATTHEUS.1: 20; 2: 12; 19: 22 Hand.16: 9; 18: 9 Hand.27: 23 Joël 3: 1) en ze mogen ook nu nog dikwijls behoren tot het gebied van de raadselachtige en toch ware aanwijzingen (Genesis37: 6; 40: 5; 41: 1 Richteren 7: 13 Dan.2: 1; 4: 1 MATTHEUS.27: 19), maar de Christen heeft geen recht, om in de dromen ook na de tijd van de Apostelen uitdrukkelijke en onmiddellijke openbaringen van God te zien met betrekking tot het zedelijke leven, zodat wij ze als zekere aanwijzingen zouden te volgen hebben. Het lot van de Broedergemeente (Hernhutters), dat in gewichtige gevallen beslist, rust op de ootmoedige zelfverloochening van zelf te beslissen in zulke bijzondere gevallen, waarin de Heilige Schrift geen beslist antwoord geeft, b.v. bij de keuze van een echtgenoot, bij de stichting van een nieuwe kolonie, of zending, enz. Men houdt zich dan ook zedelijk verplicht zich aan de uitslag van het lot te onderwerpen, en zeer vroom als men in zulke geval zich geheel onthoud van zelf te beslissen. Maar mogen dan ook geen kinderen zijn in het verstand, wij mogen het dan ook niet zijn in zedelijke kennis en wil. Tot zedelijke meerderjarigheid en mannelijke leeftijd hoort men ook, naar de bepaling van Gods woord en zijn geweten, in sommige gevallen een vast besluit te nemen, nadat men in gelovig gebed tot God om verlichting heeft gebeden.

In onze geschiedenis heeft het door God uitdrukkelijk bevolen lot te gelijk het doel, om recht duidelijk te maken, dat geheel Israël door de schuld van de ene bezwaard is, zoals blijkt uit vs.1 en de nederlaag voor Al. Omdat het gehele volk, door de hoofden vertegenwoordigd, het lot moest trekken, zo moest het gevoel van de gemeenschappelijke schuld in het gehele volk gewekt en daarbij een heilige ijver ontstoken worden, om zich van zo’n schuld te reinigen door het verdelgen van de onverlaat en zijn gezin. Hetzelfde kan gezegd worden bij het gebruik van het lot in 1 Samuel .10: 20..

19. Toen zei1) Jozua, met de ernst van zijn ambt en vaderlijke tederheid, tot Achan: Mijn zoon! geef toch de HEERE, de God van Israël, de eer, 2)die zich openbaart als de alwetende en onbedriegelijke God, daar Hij in u de schuldige aan het licht heeft gebracht, en doe voor Hem belijdenis, wat gij Hem schuldig zijt; en geef mij toch te kennen, omdat ik in Gods

plaats tegenover u sta, wat gij gedaan hebt, verberg het voor mij niet, want daardoor zoudt gij God tot een leugenaar maken en uwzonden vergroten.

1) Er was een bijzondere reden voor, waarom Achan door Jozua vermaand werd, om God de eer te geven, omdat hij door het feit te loochenen of door te aarzelen de geloofwaardigheid aan Diens beslissing in twijfel zou trekken. De zaak nu was door het lot beslist. Eenvoudig beveelt Jozua dat hij zelf Gods vonnis zal onderschrijven, opdat hij zijn misdaad niet vergrootte, door het vruchteloos te ontkennen. Dat hij hem "zoon" noemt is niet op ironische wijze of geveinsd gesproken, maar naar waarheid, en eerlijk betuigt hij daarmee, dat hij jegens hem, die hij reeds ten dode bestemd heeft, met een vaderlijk gevoel vervuld is..

2)"Geef God de eer" is een eedsformule om tot bekentenis te dringen. Wij vinden haar elders later ook gebruikt door de Joden in de geschiedenis van de blindgeborene (Joh.9: 24)..

20. Achan nu, wiens gemoed reeds gedurende de handeling (vs.16), als het lot hem al nader kwam, gebroken was, en die nu de vaderlijke raadgeving van Jozua niet in de wind slaan kon, antwoordde Jozua, en zei: Voorwaar, het is zo als het lot heeft aangewezen, ik heb tegen de HEERE, de God van Israël, gezondigd, en heb zo en zo, zoals in vs.21 volgt, gedaan.

21. Want ik zag, 1) bij de inneming van Jericho, onder de gemaakte buit een schoon, sierlijk babylonisch overkleed, 2) en tweehonderd sikkels ongemunt zilver en een gouden versiersel in de vorm van een tong, waarvan het gewicht vijftig sikkels was; en ik kreeg zin daarin, in al die dingen, en ik nam ze (Genesis3: 6 Jac.1: 14), en zie, zij zijn verborgen in de aarde, in het midden van mijn tent, en het zilver daaronder, onder de mantel enz.

1) Achan noemt zelf de oorzaak van den diefstal: "Ik zag, kreeg lust daartoe en nam," en daarin tevens de oorzaak van alle volgende. Men ziet wat van de naaste is, en denkt: ware het mijn eigendom! Dan heeft de begeerlijkheid ingang gevonden, maar men kent het gebod: gij zult niet stelen. Dit veroorzaakt tweestrijd, en nog kan de verzoeking met het Woord van God overwonnen worden. Dit gebeurt niet, de begeerte wordt sterk, eindelijk te sterk, en men neemt (Jak.1: 14,15). Zo komt ook de diefstal uit het hart van de mens voort (MATTHEUS.15: 19)..

2) Een overkleed, uit kostbare stof vervaardigd, doorslikt met gouddraad in Babylonië vervaardigd en door de karavaanhandel daarheen vervoerd. Het had zeker de koning of een voornaam persoon toebehoord..

24. Toen nam Jozua, en geheel Israël met hem, Achan, de zoon (achterkleinzoon zie vs.1) van Zerah, en het zilver, en het sierlijk overkleed, en de gouden tong, die als ontheiligde goederen nu niet meer deugden voor de schat van de Heere (MATTHEUS.27: 6 27.6), en zijn zonen, en zijn dochters 1) en zijn ossen, en zijn ezels, en zijn vee, en zijn tent, en alles wat hij had; naar het uitdrukkelijk bevel van God (vs.15); en zij voerden ze naar het dal Achor 2) (= beroering).

1) Wel had de wet in Deuteronomium 24: 16 uitdrukkelijk verboden om de straf over een misdadiger uit te strekken tot diens kinderen, maar in dit geval had Achan door zich te

vergrijpen aan het verbannene, de ban op zich geladen, die op de stad Jericho lag (hoofdstuk 6: 17) en daarom moest die nu ook in dezelfde omvang, als aan Jericho, aan hem voltrokken worden (hoofdstuk 6: 21). En wat zijn gezin aangaat, Achan heeft moeilijk het gestolen goed in zijn tent kunnen begraven zonder dat zijn huisgenoten medeplichtig waren aan de door..

Tot wat een menigte van zonden voert de geldzucht! Wat een gevaarlijke kans speelde Achan voor een handvol geld!.

2) Dit dal lag buiten het leger, ten zuiden van een hoogte, die bij Gilgal lag en door de vlakte van Jericho liep. Het ontving zijn naam door hetgeen nu geschieden zou (vs.26; 15: 7 65: 10 en Hos.2: 17 wordt met zinspeling op deze geschiedenis nog dit dal genoemd..

24. Toen nam Jozua, en geheel Israël met hem, Achan, de zoon (achterkleinzoon zie vs.1) van Zerah, en het zilver, en het sierlijk overkleed, en de gouden tong, die als ontheiligde goederen nu niet meer deugden voor de schat van de Heere (MATTHEUS.27: 6 27.6), en zijn zonen, en zijn dochters 1) en zijn ossen, en zijn ezels, en zijn vee, en zijn tent, en alles wat hij had; naar het uitdrukkelijk bevel van God (vs.15); en zij voerden ze naar het dal Achor 2) (= beroering).

1) Wel had de wet in Deuteronomium 24: 16 uitdrukkelijk verboden om de straf over een misdadiger uit te strekken tot diens kinderen, maar in dit geval had Achan door zich te vergrijpen aan het verbannene, de ban op zich geladen, die op de stad Jericho lag (hoofdstuk 6: 17) en daarom moest die nu ook in dezelfde omvang, als aan Jericho, aan hem voltrokken worden (hoofdstuk 6: 21). En wat zijn gezin aangaat, Achan heeft moeilijk het gestolen goed in zijn tent kunnen begraven zonder dat zijn huisgenoten medeplichtig waren aan de door..

Tot wat een menigte van zonden voert de geldzucht! Wat een gevaarlijke kans speelde Achan voor een handvol geld!.

2) Dit dal lag buiten het leger, ten zuiden van een hoogte, die bij Gilgal lag en door de vlakte van Jericho liep. Het ontving zijn naam door hetgeen nu geschieden zou (vs.26; 15: 7). In Jes. 65: 10 en Hos.2: 17 wordt met zinspeling op deze geschiedenis nog dit dal genoemd..

25. En Jozua zei 1) tot Achan, toen hij tot het ontvangen van de straf voor hem stond: Hoe hebt gij ons, het volk van de Heere, beroerd, 2)door uw overtreding in het ongeluk gebracht? De HEERE zal u, als rechtvaardige vergelding, beroeren op deze dag, en al de ellende op udoen neerkomen! En geheel Israël stenigde hem met zijn zonen en dochters en vee met stenen, en zij verbrandden hen, hun lijken met het gestolen goed, en hun tenten en alles wat zij hadden, met vuur, en zij overwierpen hen met stenen.

1) Deze aantijging schijnt al te hard te zijn, alsof hij voornemens was, om die ellendige, die hij had moeten vermanen om geduldig te zijn, bijna tot woede aan te zetten. Maar het is mij volstrekt niet twijfelachtig of hij heeft alzo om het volk gesproken, opdat het voor allen een nuttig voorbeeld zou zijn. Ik stel alzo vast, dat hij Achan niet tot wanhoop heeft willen brengen, maar in diens persoon aantonen, wat een zware misdaad het is, de kerk van God te beroeren..

2) Beter vertaald: omdat gij ons beroerd hebt, daarom zal de Heere u beroeren. Toen Luther op 10 December 1520 voor de Elsterpoort te Wittenberg de decretalen en de bul van Paus Leo X in aanwezigheid van zijn studenten verbrandde, deed hij dit met zinspeling op de bovengenoemde plaats met deze woorden: "Omdat gij de heilige van de Heere bedroefd hebt, zo vertere u het eeuwige vuur.".

26. En zij richtten over hem, en de zijnen, een groten steenhoop, om ook hun as van de aarde te verdelgen, zijnde als een voortdurend schandteken als waarschuwend voorbeeld voor anderen, tot op deze dag, dat de schrijver dit opschreef. Alzo, omdat Israël de ban uit zijn midden had weggedaan, keerde zich de HEERE van de hitte van Zijn toorn tegen het gehele volk. Daarom, naar hetgeen Jozua bij de strafoefening tot Achan zei (vs.25), noemde men de naam van die plaats, het dal van Achor, d.i. bedrog, tot deze dag toe.

Achan wordt later (1 Kronieken 2: 7) zelf Achor genoemd, d.i. de bedrieger..

HOOFDSTUK 8.

BELEGERING EN INNEMING VAN DE STAD AL.

I. Vs.1-29. Nadat de ban is weggedaan bemoedigt de Heere Jozua tot een tweede aanval op Al, wijst hem aan, hoe hij handelen moet met de daar behaalde buit en geeft hem het middel aan de hand, hoe hij de stad moet innemen, opdat Israël in het vervolg zijn eigen krachten zou leren gebruiken en niet steunen op wonderen. Jozua gehoorzaamt stipt aan het Goddelijk bevel en legt, terwijl hij tegen Al optrekt, een achterhoede van 5000 man achter de stad. De stad moest verbrand en de vijand neergeslagen worden, maar het vee moest met de buit onder Israël verdeeld worden.

1. Toen zei de HEERE, die zich met Zijn genade weer tot Zijn volk wendde, tot Jozua: a) Vrees niet, wegens het mislukken van de eerste poging, om de zaak nog eens op te vatten en ontzet u niet, als had u geen hoop op welslagen meer; neem niet zoals de eerste maal een deel met u, maar al het krijgsvolk, 1)en maak u op uit het leger te Gilgal; trek voor de tweede maal op naar Ai. Zie, Ik heb de koning van Ai, en zijn volk, en zijn stad, en zijn tot zijn gebied behorend land in uw hand gegeven, 2) omdatgij Mijn bevel (hoofdstuk 7: 13) getrouw zijt nagekomen.

a)Deuteronomium 1: 21; 7: 18

1) Al het krijgsvolk. De Heere beveelt, dat al het krijgsvolk zal uittrekken. Allereerst, omdat, had Jozua een ander gedeelte uitgezonden, dan had allicht de gedachte postgevat kunnen hebben, dat de schuld van de eerste nederlaag lag bij hen, die toen waren uitgezonden, en vervolgens, om Jozua te leren, dat het de Heere evenveel is, door velen als door weinigen de overwinning te schenken, dat alles afhangt van Zijn bevel en van Zijn heilige wil. Israël moest het ook nu nog eens verstaan, dat de eerste nederlaag was omwille van de zonden van Achan..

Het schijnt wel, dat Jozua nog vreesachtig is. Immers altijd, wanneer de Heere met het bemoedigende "Vreest niet" tot Zijn kinderen en gunstgenoten komt, is dit om alle moedbenemende geduchter uit hun harten weg te nemen..

2) Als wij onze zonden, die scheiding maken tussen God en ons verzaken, dan komt God ons te hulp en toont Hij ons Zijn verzoenende liefde..

Ik heb gegeven zegt de Heere. Dit dient tot nog meer bemoediging. Het mag Jozua zijn alsof Al reeds in zijn hand en macht is. Nu God hem aldus bevestigt in zijn geloof en hoop, nu kan Jozua zonder vrees de strijd aanvaarden..

2. Gij nu zult aan Al en haar koning doen, zoals gij aan Jericho en haar koning gedaan hebt (namelijk de koning en de inwoners verdelgen en de stad verwoesten (hoofdstuk 6: 21); behalve dat gij haar door en a) haar vee voor u roven en niet zoals hij Jericho de door in de schat van de Heere brengen en het vee doden zult; stel u een achterhoede tegen de stad, van

achter deze, want nadat Jericho gevallen is zonder uw toedoen, zult gij nu op gewone wijze te werk gaan en een krijgslist gebruiken.

a)Deuteronomium 20: 14

Voor zover een oorlog rechtvaardig is, is het ook een krijgslist, wanneer zij geen bijzonder verdrag schendt en geen onmenselijk moorden teweeg brengt, want mensenlevens zal men zoveel mogelijk moeten sparen..

3. Toen door het woord van God met nieuwe moed vervuld, maakte Jozua zich op, 1) uit het leger te Gilgal, en al het krijgsvolk, om op te trekken naar Al. En Jozua, terwijl hij eerst nog enige uren ten oosten van de stad halt hield, verkoos dertigduizend mannen (vs.12,13),strijdbare helden, en hij zond hen bij nacht uit.

1) De beloften en toezeggingen van God hadden zijn vrees weggenomen, hadden hem moed en hoop gegeven, maar hem niet overmoedig gemaakt. Hij weet, dat Al in zijn macht zal komen, maar hij werpt de middelen niet weg, om tot zijn doel te raken..

4. En gebood hun, zeggende: Ziet toe, gij zult in de stad hinderlagen leggen van achter de stad; houdt u niet zeer verre, niet al te ver van de stad, en weest gij allenbereid, om op het rechte ogenblik voort te rukken.

5. Ik nu, en al het volk, dat bij mij is, zullen tot de stad naderen en de aanval beginnen. En het zal gebeuren, wanneer zij ons tegemoet zullen komen, om een uitval te doen, zoals in het eerst (hoofdstuk 7: 5), zo zullen wij doen alsof we weer voor hun aangezicht vluchten.

6. Laat hen dan uitkomen achter ons, totdat wij hen een eind weg van de stad lokken, dan zullen ze niet gauw gewaar worden wat achter hun rug gebeurt, want zij zullen zeggen: Zij vluchten voor onze aangezichten, zoals eerst; en zo zullen ze zich ver van de stad verwijderen, terwijl ze van de achterhoede niets bemerken, zo zullen wij ons houden alsof we vluchten voor hun aangezichten.

7. Dan zult gij op een door mij gegeven teken opstaan uit de achterhoede, en gij zult de stad, die nu van alle verdediging ontbloot is, innemen: want de HEERE, uw God, zal ze, zoals Hij mij beloofd heeft, in uw hand geven.

8. En het zal gebeuren, wanneer gij de stad ingenomen hebt, zo zult gij de stad op enig punt met vuur aansteken; opdat wij aan de opstijgende rook een zeker teken hebben van het welslagen van uw onderneming, naar het woord van de HEERE, naar Zijn bevel zult gij doen: ziet, ik heb het u in Gods naam geboden, 1)en wacht dus stipte gehoorzaamheid.

1) Sommige uitleggers zijn van mening, dat Jozua niet meer dan 30.000 man heeft gebruikt, maar dit is in strijd met het bevel van God, om al het volk te nemen..

9. Alzo, met deze Godsspraak, zond (vs.12) Jozua hen heen, en zij gingen naar de achterhoede, op hun bepaalde plaats, en zij bleven, hielden stand tussen Beth-El en tussen Al, waar zich twee hoogten bevonden, waarachter ze zich verscholen, tegen het westen van Al; maar Jozua overnachtte die nacht in het midden van het krijgsvolk, op het punt waar hij (vs.3), halt had gehouden.

10. En Jozua maakte zich de volgende dag ‘s morgens vroeg op, nog eer de nacht geheel verstreken was (vs.13), en hij monsterde, regelde het volk; en hij trok op, hij en de oudsten van Israël, die, naar onze wijze van spreken, zijn staf uitmaakten, voor het aangezicht van het volk, naar Ai.

Wie een geestelijke zegen wil ontvangen, moet zijn gemak en zijn rust niet liefhebben..

11. Ook trok, achter hem en de oudsten, al het krijgsvolk op, dat bij hem was; en zij naderden en kwamen tegenover de stad, en zij legerden zich tegen het noorden van Ai, aan de oostzijde van Beth-El; en er was maar een dal tussen hem entussen Ai.

13. En zij, de oudsten of hoofdmannen, die met Jozua optrokken (vs.10), stelden het volk, het gehele leger, dat aan het noorden van de stad was, en zijn achterhoede was ten westen van de stad. En Jozua ging in dezelfde nacht, 1) waarin hij de vijfduizend man vooruit zond, in het midden van het dal, terwijl hij het andere leger (vs.10) zó tijdig liet opbreken, dat hij de volgende morgen reeds zeer vroeg voor Ai stond.

1) Het diepe en steil aflopende dal ten noorden van Tel-el-Hajor, waarin men van de Tel neerkijkt, komt volkomen met deze aanwijzing overeen. Verder, de koning van Ai ziet zijn vijanden van de overzijde van en beneden in het dal. Haastig trekt hij uit in het vroege van de ochtendschemering, om hen te overvallen. Een gewaande vlucht naar de kant van de woestijn (d.i. naar het zuidoosten) lokt al de inwoners van Ai van de stad af; en ook die van Beth-El, die de vlucht van de Israëlieten zien, maar niet de achterhoede, die hen dreigt, ijlen toe, om deel te hebben aan de overwinning. Daar geeft Jozua het teken, enz.

Een van de merkwaardigheden van de met Ai door ons geïdentificeerde Tel is de huidige naam de "Tel van de steenhoop" in weerwil van de later opnieuw gebouwde stad Ai, die ook nog na de Babylonische gevangenschap heeft bestaan. (Ezra 2: 28)..

14. En het gebeurde, toen de koning van Ai dat zag, dat de Israëlieten zo dicht tot de stad genaderd waren (vs.13), zo haastten zij, hij en zijn volk, en maakten zich vroeg op, zonder eerst de aanval af te wachten, en de mannen van de stad, die reeds uitgerust waren, kwamen uit, Israël tegemoet, ten strijde, hij, de koning, en al zijn volk, op de bestemde tijd, voor het vlakke veld, op een geschikt punt, waar het leger de ruimte had om goed te zwenken; want hij wist niet, dat hem iemand eenachterhoede legde van achter de stad, anders zou hij zich zo ver niet van de stad hebben laten lokken.

15. Jozua dan en geheel Israël werd, volgens afspraak met de achterhoede naar het scheen geslagen voor hun aangezichten; en zij hielden zich alsof zij vluchtten door de weg van de woestijn, bij Beth-Aven, ten oosten van Michmas (1 Samuel .13: 5).

16. Daarom werd samengeroepen al het volk, dat in de stad teruggeroepen was, en daaronder ook de krijgsmannen van Beth-El, die men (vs.17) had te hulp geroepen, toen men met een aanvul van Israël bedreigd werd (vs.14), om hen te achtervolgen; en zij achtervolgden Jozua, om zijn leger geheel te verstrooien, en werden van de stad weggelokt.

17. En er werd niet één 1) strijdbaar man overgelaten in Ai, noch Beth-El, die niet uittrokken, Israël na; en zij lieten de stad openstaan zonder verdediging, en achtervolgden Israël.

1) Uit het verband van de zin kunnen wij opmaken, dat enigen in de stad zijn achtergebleven en daar gedood zijn. Het is er daarom voor te houden, dat niet allen zonder uitzondering deze uitval hebben meegemaakt, zodat ook de grijsaards en de vrouwen en de gehele weerloze menigte zich naar het slagveld hebben begeven; maar de zin is deze, dat geen bezetting werd achtergelaten, om de stad te bewaken. Hetzelfde geldt ook voor Beth-El, waaruit men gemakkelijk kan opmaken dat het, omdat het een bij uitstek klein stadje was, onder de aanvoering van een vreemde heeft gestreden. Hierdoor kwam het, dat nadat zij de stad hadden verlaten en prijs gegeven, omdat zij die niet konden beschermen, al hun strijdkrachten de koning van Ai hadden aangeboden, wiens schatplichtigen zij toch waren. Verder, of zij naar de koning van Ai zijn vertrokken voor de aankomst van het Israëlitische volk, zodat zij met verenigde troepen streden, is onzeker. Het vermoeden ligt voor de hand, dat omdat zij niet bij machte waren, om weerstand te bieden, volgens een verdrag naar de versterkte en meer bevolkte stad zijn gekomen. Zij hebben toch gemeend, dat zij niet anders behouden konden worden, dan indien zij zich onder de beschutting van een naburige stad, die een uitstekende positie innam, stelden..

Zo zeker waren zij van hun overwinning, dat zij hun stad onbezorgd openlieten..

18. Toen, op het juiste ogenblik, sprak de HEERE door een bijzondere ingeving tot Jozua, die waarschijnlijk ter zijde een plaats had gekozen op een hoogte, om de loop der zaken goed te kunnen overzien, en ook wel posten had uitgezet tot aan de achterhoede; "Strek de spies uit, 1) die in uwhand is, naar Ai, want Ik zal hen, de koning en het volk, in uw hand geven". Toen strekte Jozua de spies, die in zijn hand was, naar de stad aan, en de posten, die uitgezet waren, brachten het van te voren afgesproken signaal over.

1) Zoals de Heere God Mozes beval Zijn staf uit te strekken over de Rode Zee, opdat de Israëlieten een veilige doortocht zouden hebben, zo gebiedt Hij Jozua hetzelfde ten opzichte van zijn spies. Waarom? Opdat ook nu de Israëlieten door een zichtbaar teken bemoedigd zouden worden in de strijd tegen Ai. Het ligt toch voor de hand, dat er bij de Israëlieten vrees was, vooral als zij dachten aan de sterkte van de stad en de stoutmoedigheid van haar inwoners. Nu neemt de Heere niet alleen die vrees weg, door het bevel, hun gegeven, maar versterkt ook de moed, door een teken van Zijn ontferming..

Of aan die spies een vaandel was gehecht, is niet bekend. Waarschijnlijk wel. In alle geval zal Jozua op een hoogte hebben gestaan, zodat hij, met zijn spies in de uitgestrekte hand, overal was te zien door zijn troepen..

19. Toen rees de achterhoede haastig op van haar plaats, waar zij verborgen was, ten westen van Al (vs.9), en zij liepen toe, met dat hij zijn hand uitgestrekt had, en kwamen aan de stad, en zij namen ze zonder slag of stoot in, en zij haastten zich en staken de stad op bevel van Jozua (vs.8) aan met vuur.

20. Toen de mannen van Al, nadat de vluchtende Israëlieten opeens zich omkeerden en op hen insloegen (vs. 21), zich achterom keerden, zo zagen zij, en ziet, de rook van de stad ging op naar de hemel; en zij hadden geen ruimte, 1) om hierheen of daarheen te vluchtten, omdat ze nu van voren en van achteren door de Israëlieten werden aangegrepen; want het volk, het Israëlitische leger, dat naar de woestijn vluchtte, en tot nu toe de rol van verslagenen gespeeld had, keerde zich nu plotseling tegen degenen, die hen achtervolgden.

1) In het Hebreeuws Welo hajah bahem jadim. Letterlijk vertaald: En niet waren bij hen handen om, enz. De Statenvertaling heeft in navolging van de Septuaginta: Zij hadden geen ruimte. Wij vertalen liever, omdat hand zeer dikwijls voorkomt in de betekenis van macht en niet van ruimte; zij waren niet bij machte om hier- of daarheen te vluchten. De bedoeling toch is deze, dat de inwoners van Al van alle zijden waren ingesloten..

21. En Jozua en geheel Israël, de eerste van zijn hoogte, de laatsten, toen zij zich omkeerden, ziende, dat de achterhoede de stad ingenomen had, en dat de rook van de stad opging, zo keerden zij zich om en sloegen de mannen van Al, zodat deze zich nu ook omkeerden en zagen, wat er achter hun rug met de stad gebeurd was.

22. Ook kwamen die vijfduizend uit de achterhoede, die de stad hadden ingenomen en in brand gestoken, uit de stad hun tegemoet, zodat zij, de inwoners van Al, in het midden van de Israëlieten waren, deze van hier (een deel Israëlieten uit het dal), en die van daar (en een deel uit de stad); en zij sloegen hen, totdat geen onder hen overbleef, noch ontkwam. 1)

1) Noch ontkwam. Dit dient tot versterking, om te doen uitkomen, dat tot op de laatste man toe het gehele leger verslagen werd. Niemand ontkwam, zelfs niet door de vlucht..

23. Maar de koning van Al grepen zij levend, en zij brachten hem tot Jozua, naar de plaats, die deze gekozen had.

24. En het gebeurde, toen de Israëlieten een einde gemaakt hadden van al de inwoners van Al, het gezamenlijk leger van de stad en de met hen verbonden troepen uit Beth-El, te doden op het veld, in de woestijn, waarin zij hen achtervolgd hadden, en dat zij, de mannen van Al, allen door de scherpte des zwaards gevallen waren, totdat zij allen vernield waren, zo keerde zich geheel Israël naar Al, om ook de in de stad terug gebleven vrouwen, kinderen en grijsaards te doden, en zij sloegen ze eveneens met de scherpte des zwaards.

25. En het gebeurde, dat allen, die op die dag vielen, zowel mannen als vrouwen, waren twaalfduizend, al tezamen lieden van Al, 1) daaronder ook de weinige manschappen van Beth-El.

1) God de rechtvaardige Rechter had dit vonnis over hen geveld, wegens hun goddeloosheid, zodat de Israëlieten alleenlijk waren de bedienaars van Zijn rechtvaardigheid en de uitvoerders van dat vonnis. (Jos 8: 25).

26. Jozua trok ook zijn hand niet terug, die hij met de spies had uitgestrekt, 1) liet haar niet zakken dan om een teken te geven, dat het werk nu ten einde was, totdat hij daar het volk, al de inwoners van Al verbannen, verdelgd had, naar het bevel van de Heere.

1) Omdat hij door zijn spies op te heffen hen als het ware een teken en bewijs van goede hoop uit de hemel gaf, heeft hij niet afgelaten om de zinnen van de zijnen door de aanblik daarvan te boeien, voordat zij de stad hadden bemachtigd. Voor welke volharding hij genoeg heeft getoond, hoe vrij hij was van eerzucht. Ver van daar, dat hij ook maar iets, dat naar ijdele roem zweemde, voor zich begeerde. En dat alles om, waar hij zelf als het ware van het ambt van veldheer afstand deed, de roem van de overwinning geheel aan God te geven. Wat een dapper veldheer hij was, blijkt uit andere plaatsen genoeg. Nu doet hij vrijwillig afstand van de militaire ambten, en dat zou juist zijn aanzien en roem zeer vergroten. Met de lans in de hand uitgestrekt vermaant hij zijn soldaten, om alleen op God te zien, aan Wie het succes van de strijd moet worden toegeschreven. Maar door op die wijze te handelen, heeft hij meer uitgericht, dan indien hij een grote schare van vijanden met eigen hand had verstrooid en tegelijk was zijn rust lofwaardiger dan zijn werkzaamheid ooit zou geweest zijn..

27. a) Alleen roofden de Israëlieten voor zichzelf het vee en de buit van dezelfde stad, en verbanden die niet, zoals bij Jericho (Joz.6: 21,24), naar het woord van de HEERE, dat Hij Jozua geboden had.

a)Num.31: 22,26

27. a) Alleen roofden de Israëlieten voor zichzelf het vee en de buit van dezelfde stad, en verbanden die niet, zoals bij Jericho (Joz.6: 21,24), naar het woord van de HEERE, dat Hij Jozua geboden had.

a)Num.31: 22,26

28. Jozua nu verbrandde Al, en hij stelde haar tot een eeuwige puinhoop, ter verwoesting, tot op deze dag, toen dit verhaal werd opgeschreven.

28. Jozua nu verbrandde Al, en hij stelde haar tot een eeuwige puinhoop, ter verwoesting, tot op deze dag, toen dit verhaal werd opgeschreven.

28. Jozua nu verbrandde Al, en hij stelde haar tot een eeuwige puinhoop, ter verwoesting, tot op deze dag, toen dit verhaal werd opgeschreven.

28. Jozua nu verbrandde Al, en hij stelde haar tot een eeuwige puinhoop, ter verwoesting, tot op deze dag, toen dit verhaal werd opgeschreven.

II. Vs.30-35. Na de inneming van Al trekt Jozua met het gehele volk naar de bergen Ebal en Gerizim en vervult hier het bevel (Deuteronomium 11: 29vv.; 27: 2vv.); omdat hij op Ebal een altaar opricht en daar brand- en dankoffers offert, en daarna aan het volk, dat aan de helling van de beide bergen staat, door de Priesters en de Levieten de wet laat voorlezen en het volk zelf het "Amen" laat uitspreken op de zegen en de vloek van de woorden.

30. Toen, na de gelukkig behaalde overwinning van Ai en Beth-El, die de kinderen van Israël reeds tot in het midden van het beloofde land had gebracht, en hen na alles, wat er had plaats gevonden, verplichtte tot bijzondere dankbaarheid en des te groter trouw, bouwde Jozua, nadat hij met hetvolk de legerplaats te Gilgal bij Jericho had verlaten en 5 mijl noordwestelijk voorttrok, zonder door de verschrikte inwoners teruggehouden te worden, een altaar de HEERE, de God van Israël, op de berg Ebal, die ten noorden van Sichem lag (Genesis12: 6; 33: 18).

31. Zoals Mozes, de knecht van de HEERE, op bovengenoemde plaats, de kinderen van Israël geboden had, achtervolgers hetgeen geschreven is in het wetboek van Mozes (Deuteronomium 27: 4). Naar dit bevel, met de vervulling waarvan Jozua, om in alle opzichten de wet te volbrengen (Joz.1: 7), niet langer wilde wachten, bouwde hij dan het altaar, en wel geheel op dezelfde wijze, als daar was voorgeschreven, namelijk: een altaar van gehele stenen, waarover men geen ijzer bewogen had (Exod.20: 25); en daarop offerden zij, de Israëlieten naar Deuteronomium 27: 6, de HEERE brandoffers; ook offerden zij dankoffers. 1)

1) Dit eerste buitengewone offer had de Heere gewild, dat Hem zou worden gebracht in het land Kanaän, waarmee de dankbaarheid van het volk werd betuigd en het land door een plechtige godsdienstige handeling werd gewijd. Dit nu kon niet eerder vrij en op een eigen stuk grond plaatsvinden, voordat er een landstreek open kwam. Doch God had vroeger twee bevelen tegelijk gegeven, dat zij op de berg Ebal een altaar zouden bouwen. Vervolgens, dat zij twee stenen zouden plaatsen en bestrijken met kalk, waarop zij de wet moesten schrijven, opdat, wie er ook voorbij kwam, een ieder haar zou kunnen lezen. Beide bevelen zijn getrouw uitgevoerd. Het derde voorschrift was, omtrent het voorlezen van de zegen en de vloek, hetgeen Jozua met niet minder ijver heeft ten uitvoer gebracht..

Alle altaren moesten zo zijn, opdat Israël’s volk zou leren, dat de dienst van God een eenvoudige dienst is..

Evenmin als de Heere vergeet de Zijnen in het gezicht van de vijand een tafel te bereiden (Psalm 23: 3), zo min vergeten de Zijnen zich te midden van de gevaren te betonen als een volk, dat hem vereert. Door de brandoffers verklaarden zij, dat zij verplicht en gewillig waren, om datgene, wat zij hadden en vermochten de Heere te wijden door de maaltijden, die met de slachtoffers verbonden waren, wilden zij tonen, dat zij door de Heere met hun gezinnen en betrekkingen in Zijn gemeenschap waren opgenomen, en daarom ook gevoed en

verblijd werden. De offers en de maaltijden waren een bevestiging van het Verbond, zoals de Verbondsmaaltijd (Genesis26: 30; 31: 46,50 en vooral Exod.24: 11.).

32. Aldaar schreef hij, Jozua, ook op stenen, die hij volgens het bevel (Deuteronomium 27: 2) naast het altaar oprichtte en met kalk bepleisterde, een kopie van de wet van Mozes, die hij geschreven heeft voor het aangezicht van de kinderen van Israël (Deuteronomium 27: 8).

33. En geheel Israël met zijn oudsten, en ambtlieden, en zijn rechters stonden 1) toen deze opschrijving plaatsvond en de dag van het feest gekomen was, aan deze en aan gene zijde van de Ark, voor de Levitische priesters, dieook nu, evenals vroeger bij bijzondere gelegenheden, in plaats van de Levieten (hoofdstuk 3: 8) de Ark van het Verbond met de HEERE droegen, en zich nu met deze in het dal bij Sichem 2) geplaatst hadden. Allen stonden daar, zowel de vreemdelingen, die mede uit Egypte getrokken waren, of uit andere volken zich in de woestijn met Israëlverenigd hadden, als de inwoners, de Israëlieten van geboorte; één helft daarvan, de stammen Simeon, Levi, Juda, Issaschar, Jozef en Benjamin stond tegenover de berg Gerizim, die zuidelijk tegenover Ebal ligt, en één helft daarvan, de stammen Ruben, Gad, Aser, Zebulon, Dan enNafthali, tegenover de berg Ebal, zoals Mozes, de knecht van de HEERE, bevolen had, om het volk aan Israël in het eerst te zegenen, en daarna over de overtreders de vloek uit te spreken (Deuteronomium 27: 11 vv.).

1) Een derde voorbeeld van gehoorzaamheid was, dat Jozua alle stammen van Israël bij de berg Gerizim en bij de berg Ebal plaatste, opdat zij bij zes stammen tegelijk zouden antwoorden. Want zij waren zo gerangschikt, dat zes stonden bij de berg Ebal en even zoveel in de landstreek bij de berg Gerizim. Doch de Levieten bezetten de middelruimte met de Ark van het Verbond, opdat God van alle kanten door Zijn volk werd omringd. Er wordt nu gezegd, dat Jozua het volk zo heeft doen staan, opdat Hij het in het eerst zou zegenen; zonder twijfel, omdat het Gods plan was, het volk op een zachte en liefelijke wijze aan zich te verbinden. Want ofschoon Mozes, om de weerspannigheid van het volk te breidelen, slechts van vervloekingen spreekt, toch is het zeker, dat deze als het ware bijkomstig (accidenteel) waren, omdat dit de eigenlijke reden was, dat de zegeningen de overigens weinig gehoorzamen tot gehoorzaamheid zouden dwingen. Maar, wanneer een zo vriendelijke aandrang niets zou helpen, dan werden de vervloekingen erbij gevoegd om kracht bij te zetten en tot hulpmiddelen..

God heeft een groot loon beloofd aan Zijn dienaren, die Zijn wet gehoorzamen. Daarentegen heeft Hij Zijn tegenstanders verschrikt met Zijn voorgestelde vervloekingen. Nu worden zij elk voor zich gedwongen in het openbaar zijn oordeel te onderschrijven, terwijl zij op de vonnissen een voor een antwoorden: Amen. Op deze wijze horen zij niet alleen, dat zij door Gods mond veroordeeld worden, maar zijn zij als het ware door hem gezonden herauten, die aankondigen, welke straf de overtreders te wachten staat. Een zelfde bekendmaking vond plaats in de vlakte van Moab, aan de overzijde van de Jordaan, maar nu worden zij er nauwer aan verbonden, en erkennen zij vrijwillig, volgens welke wet zij zouden wonen in Kanaän. Een niet gering gewicht werd de zaak bijgezet, dat ook de kleine kinderen als getuigen erbij aanwezig waren..

2) Sichem is een van de oudste steden van Kanaän; thans heet het Nablus, samengetrokken uit Neapolis, of vollediger Flavia Neapolis, dat is: "nieuwe stad van Flavius; " deze naam ontving de stad na haar verwoesting in de laatste Joodse oorlog naar de hersteller Flavius Vespasianus. Zij strekt zich in de lengte naar het westen uit in een dal tussen Ebal en Gerizim, dat ongeveer 1600 voet hoog ligt en 150-500 schreden breed is; de oorspronkelijke stad heeft waarschijnlijk iets meer oostelijk gelegen, zoals dit uit de dikke overblijfselen van muren op te maken is. Over de vruchtbare en schone ligging van de plaats, en de daarmee in contract staande toestand van de beide bergen (De 11: 31); daar is verklaard, waarom juist deze landstreek voor deze plechtigheid bijzonder geschikt was. De plaatsing van de kinderen van Israël was daarbij de volgende midden in het dal stond de Ark van het Verbond met de priesters en de Levieten, die nog tot het dragen nodig waren, het volk met zijn honderdduizenden op de terrassen van de beide bergen, en wel zes stammen aan deze en zes aan gene zijde..

34. En daarna, toen het volk op deze wijze zich gelegerd had, las hij, door middel van de Levitische priesters, overluid al de woorden van de wet, de zegening en de vloek;
1) op de beloften antwoordden vervolgens de zes stammen op de Gerizim, op de bedreigingen de stammen, die op de Ebal stonden met "Amen", 2) naar alles, wat in het wetboek geschreven staat.

1) De woorden: de zegening en de vloek zijn een in de inhoud van de wet nader aangeduide appositie, en niet van de zegenspreuken (Deuteronomium 28: 1-14) en de vloek (Deuteronomium 27: 15-26; 28: 15-68) te verstaan. De gehele wet wordt naar zijn inhoud "zegen en vloek" genoemd, in zoverre haar opvolging zegen en haar overtreding vloek met zich meebrengt..

2) Door dit "Amen" nam Israël de gehele wet met haar zegen en vloek voor zijn rekening. Het gaf hiermee getuigenis aan Gods heiligheid en rechtvaardigheid, zowel als aan Zijn barmhartigheid en genade..

Evenals bij de een eedzwering de zwerende door zijn "Amen" de hem voorgelegde eed op zich nam, zo namen hier de kinderen van Israël met hun "Amen" de gehele wet met haar goede en kwade gevolgen, of zij die hielden of overtraden, op zich. De Gerizim (en hiermee vullen wij het gezegde bij Deuteronomium 11: 31 aan) was alleszins overeenkomstig de zegeningen, omdat het aan zijn noordelijke voet vruchtbaarder en groener is, dan rondom de Ebal, en hij het tussen de beide bergen gelegen dal van water voorziet; dit mocht de zegeningen afbeelden, die de gehoorzaamheid aan de wet verleent, terwijl de meer steile, dorre en kale Ebal de vloek van de overtreding levendig voor ogen stelde. Wanneer nu de laatste weer daardoor van de eerste zich onderscheidt, dat daarop het altaar gebouwd en het brand- en dankoffer gebracht werd, zo wijst dit daarop, dat Israël de vloek niet te vrezen had, zolang het in Verbonds- en levensgemeenschap met de Heere zou blijven..

35. Daar was niet één woord van al hetgeen Mozes geboden had, dat Jozua niet hardop las a) voor de gehele gemeente van Israël, voor de mannen, die de eigenlijke gemeente uitmaakten,

en voor de vrouwen, en de kleine kinderen, en de vreemdelingen, die in het midden van hen wandelden, die zich bij de gemeente aangesloten hadden.

a)Deuteronomium 31: 11

Na deze plechtigheid, waardoor het land gewijd was, tot een land, waar de Heere met Zijn Woord regeren en als een onzichtbaar Koning recht en gerechtigheid zou uitoefenen, verplaatste Jozua naar alle waarschijnlijkheid zijn leger niet weer naar het in de vlakte van de Jordaan gelegen Gilgal, maar trok hij met de gehele menigte naar dat Gilgal, dat 3 of 4 mijl zuidelijk van Sichem op een hoge berg, waarvan men een vergezicht naar westen, oosten en noorden had, en dat zich midden in het land, dat veroverd moest worden, bevond (Jos 6: 6). Wij worden in deze mening bevestigd, doordat Mozes naar dit tweede Gilgal de ligging van de beide bergen bepaald (Deuteronomium 11: 30) en daardoor aan de plaats een bijzondere betekenis gegeven had.

HOOFDSTUK 9.

DE GIBEONIETEN SLUITEN MET LIST EEN VERBOND.

I. Vs.1-15. Terwijl de overige Kanaänieten tot een gemeenschappelijke oorlog met de kinderen van Israël besloten, om deze indringers, zoals zij de Israëlieten noemden, weer uit hun land te verdrijven, vinden de burgers van Gibeon het beter, op een listige wijze een verbond met het volk van God te sluiten. Zij doen dat, door een gezantschap naar Jozua te Gilgal te zenden, dat zich moest aanstellen alsof het uit een ver verwijderd land kwam, waarvan hun geheel uiterlijk de blijken moest geven. Hun list gelukt: Jozua en de oversten laten zich verschalken, en sluiten het verbond.

1. En het gebeurde, nadat Jericho en Al, de voormuren van het beloofde land, waren ingenomen (hoofdstuk 6 en 8), toen al de koningen dit hoorden, die aan deze zijde van de Jordaan waren, gerekend van Sittim, de eerste legerplaats van de Israëlieten, op het gebergte, dat zich midden door het land uitstrekte, en in de laagte, in de Sephala, of het lage land tussen het voorgebergte, van Karmel en de Filistijnse stad Gaza, en aan alle havens, aan de smalle kuststreek van de grote of Middellandse Zee, van Karmel af noordwaarts tot Sidon, tegenover en ten westen van de Libanon; de Hethieten, en de Amorieten, de Kanaänieten, de Ferezieten, de Hevieten, en de Jebusieten, (De 1: 8" en "7: 2).

2. Zo vergaderden zij zich samen, om zich tot een bondgenootschap te verenigen, om tegen Jozua en tegen Israël te krijgen, eenmoediglijk; eenstemmig, een van zin.

Tot hiertoe hadden de Kanaänieten slechts verdedigender wijze gehandeld, maar hier beraadslagen zij om aanvallenderwijze te werk te gaan. Vreemd was het, dat zij dit niet vroeger gedaan hadden, en nog vreemder, dat zij dit nu deden, nadat zij zoveel bewijzen van de macht van de God van Israël gezien hadden bij de inneming van de steden Jericho en Ai, en al de wonderen, die plaatsgevonden hadden. Het is duidelijk te zien, dat hun zinnen verblind en hun harten verhard waren tot hun verwoesting. Toch was in de handelwijze van deze koningen iets, dat voor de Israëlieten tot lering kan zijn. Ofschoon over verschillende volken regerende, en zulke verscheidene belangen hebbende, ja zelfs zo menigmaal in strijd met elkaar, toch besluiten zij zich tegen Israël te verenigen. Zo moest Israël alle onderlinge onenigheden ter zijde gesteld hebben, en zo moet het Israël van God in onze dagen zich verenigen tegen alle vijanden van het koninkrijk van God..

(Nu 13: 25"; "De 11: 31" en "De 27: 3) Daar hebben wij een beschrijving van de verschillende delen van het land ten westen van de Jordaan gegeven; hier hebben wij er nog iets bij te voegen betreffende de streek land lange de kust van de Middellandse Zee, maar in een omgekeerde orde van het noorden naar het zuiden. De Middellandse Zee zelf wordt in de Bijbel nu eens enkel "de Zee" genoemd, dan weer de "grote" zee, soms met de bijvoeging "tegen de ondergang van de zon" of de "achterste" zee. Zeeboezems vormt zij langs de effen kust niet, behalve die van Acco of Ptolomaïs (Acre). Volgen wij de kust in de boven aangegeven richting, dan zien wij, dat de Karmel ze verdeelt in de noordelijke vlakten van Acco, en de zuidelijke vlakten van Saron en Sephala (volgens Luther, gronden, vlakke velden,

1 Kronieken 27: 29). De vlakte van Acco strekte zich uit zes uur van de Ladder van Tyrus (beneden Tyrus en de Witte kaap) over Acco tot aan de voet van de Karmel, en werd later aan de stam van Aser toegevoegd die echter de bewoners niet verdreef (hoofdstuk 19: 24vv. Richteren 1: 31). Deze vlakte is buitengewoon vruchtbaar, waar zij ook bebouwd wordt, en is een van de bekoorlijkste oevers. Vier à vijf uur landwaarts in wordt zij begrensd door een heuvelkrans of een lage bergrij, die daar van de vlakte van Zebulon scheidt; zij heeft een golvende oppervlakte, aan de zeezijde door een steile duinrand bepaald. Thans echter is de grond woest en onbebouwd, en hier en daar bedekt met rietbossen van manshoogte, of begroeid met distels. Door de vlakte ontlasten zich twee bergstromen in de bocht: ten noorden de Belus of de Glasrivier, ten zuiden de beek Kison (De 8: 10" en "De 9: 10), welke laatste de heuvelkrans in ene steile bergengte doorsnijdt zeer nabij de voet van de Karmel, aan de mond 12 el breed en 2 voet diep zijnde. Het water is helder en groen van kleur, en aan de oevers liggen fraaie tuinen. De vlakte, die zich zuidelijk van de Karmel tot aan de rivier van Egypte en Wady-el-Arisch uitstrekt, is een kustvlakte van 30 Duitse mijl lang, die naar het zuiden steeds in breedte toeneemt, zodat zij bij Joppe 4 mijl, bij Gaza 6 mijl breed wordt. Zij wordt door een vooruitstekende heuvelrij bij Joppe in een noordelijke en zuidelijke helft verdeeld, de eerste 11 mijl lang in de vlakte van Saron de laatste 10 mijl lang heet Sephala; het overige gedeelte van 9 mijl in de lengte wordt van Gaza af steeds onvruchtbaarder, en is nog eer zij de rivier van Egypte bereikt, geheel een woestenij geworden. Daarentegen was de vlakte van Saron in de lente een welriekende bloemengaard van witte en rode rozen, witte en gele lelies, narcissen, anemonen, tulpen, violen, en een soort welriekende klimop, zodat haar pracht en vruchtbaarheid tot een spreekwoord is geworden (Hoogl.2: 1 Jes.35: 2) bijzonder in de streek tussen Joppe en het meer zuidelijk gelegen Bamleh. Even zo vruchtbaar is de Sephala, of de lage kustvlakte, met heuvels doorsneden, tot het land van de Filistijnen behorende, met de vijf hoofdsteden Gad, Asdod, Askelon, Ekron en Gaza. Over de beken en stromen die zuidelijk van Gaza de vlakten doorsnijden, "De 8: 10"..

2. Zo vergaderden zij zich samen, om zich tot een bondgenootschap te verenigen, om tegen Jozua en tegen Israël te krijgen, eenmoediglijk; eenstemmig, een van zin.

Tot hiertoe hadden de Kanaänieten slechts verdedigender wijze gehandeld, maar hier beraadslagen zij om aanvallenderwijze te werk te gaan. Vreemd was het, dat zij dit niet vroeger gedaan hadden, en nog vreemder, dat zij dit nu deden, nadat zij zoveel bewijzen van de macht van de God van Israël gezien hadden bij de inneming van de steden Jericho en Ai, en al de wonderen, die plaatsgevonden hadden. Het is duidelijk te zien, dat hun zinnen verblind en hun harten verhard waren tot hun verwoesting. Toch was in de handelwijze van deze koningen iets, dat voor de Israëlieten tot lering kan zijn. Ofschoon over verschillende volken regerende, en zulke verscheidene belangen hebbende, ja zelfs zo menigmaal in strijd met elkaar, toch besluiten zij zich tegen Israël te verenigen. Zo moest Israël alle onderlinge onenigheden ter zijde gesteld hebben, en zo moet het Israël van God in onze dagen zich verenigen tegen alle vijanden van het koninkrijk van God..

(Nu 13: 25"; "De 11: 31" en "De 27: 3) Daar hebben wij een beschrijving van de verschillende delen van het land ten westen van de Jordaan gegeven; hier hebben wij er nog iets bij te voegen betreffende de streek land lange de kust van de Middellandse Zee, maar in

een omgekeerde orde van het noorden naar het zuiden. De Middellandse Zee zelf wordt in de Bijbel nu eens enkel "de Zee" genoemd, dan weer de "grote" zee, soms met de bijvoeging "tegen de ondergang van de zon" of de "achterste" zee. Zeeboezems vormt zij langs de effen kust niet, behalve die van Acco of Ptolomaïs (Acre). Volgen wij de kust in de boven aangegeven richting, dan zien wij, dat de Karmel ze verdeelt in de noordelijke vlakten van Acco, en de zuidelijke vlakten van Saron en Sephala (volgens Luther, gronden, vlakke velden, 1 Kronieken 27: 29). De vlakte van Acco strekte zich uit zes uur van de Ladder van Tyrus (beneden Tyrus en de Witte kaap) over Acco tot aan de voet van de Karmel, en werd later aan de stam van Aser toegevoegd die echter de bewoners niet verdreef (hoofdstuk 19: 24vv. Richteren 1: 31). Deze vlakte is buitengewoon vruchtbaar, waar zij ook bebouwd wordt, en is een van de bekoorlijkste oevers. Vier à vijf uur landwaarts in wordt zij begrensd door een heuvelkrans of een lage bergrij, die daar van de vlakte van Zebulon scheidt; zij heeft een golvende oppervlakte, aan de zeezijde door een steile duinrand bepaald. Thans echter is de grond woest en onbebouwd, en hier en daar bedekt met rietbossen van manshoogte, of begroeid met distels. Door de vlakte ontlasten zich twee bergstromen in de bocht: ten noorden de Belus of de Glasrivier, ten zuiden de beek Kison (De 8: 10" en "De 9: 10), welke laatste de heuvelkrans in ene steile bergengte doorsnijdt zeer nabij de voet van de Karmel, aan de mond 12 el breed en 2 voet diep zijnde. Het water is helder en groen van kleur, en aan de oevers liggen fraaie tuinen. De vlakte, die zich zuidelijk van de Karmel tot aan de rivier van Egypte en Wady-el-Arisch uitstrekt, is een kustvlakte van 30 Duitse mijl lang, die naar het zuiden steeds in breedte toeneemt, zodat zij bij Joppe 4 mijl, bij Gaza 6 mijl breed wordt. Zij wordt door een vooruitstekende heuvelrij bij Joppe in een noordelijke en zuidelijke helft verdeeld, de eerste 11 mijl lang in de vlakte van Saron de laatste 10 mijl lang heet Sephala; het overige gedeelte van 9 mijl in de lengte wordt van Gaza af steeds onvruchtbaarder, en is nog eer zij de rivier van Egypte bereikt, geheel een woestenij geworden. Daarentegen was de vlakte van Saron in de lente een welriekende bloemengaard van witte en rode rozen, witte en gele lelies, narcissen, anemonen, tulpen, violen, en een soort welriekende klimop, zodat haar pracht en vruchtbaarheid tot een spreekwoord is geworden (Hoogl.2: 1 Jes.35: 2) bijzonder in de streek tussen Joppe en het meer zuidelijk gelegen Bamleh. Even zo vruchtbaar is de Sephala, of de lage kustvlakte, met heuvels doorsneden, tot het land van de Filistijnen behorende, met de vijf hoofdsteden Gad, Asdod, Askelon, Ekron en Gaza. Over de beken en stromen die zuidelijk van Gaza de vlakten doorsnijden, "De 8: 10"..

3. Als de inwoners te Gibeon 1) hoorden, wat Jozua met Jericho en Al gedaan had, om op een andere wijze als de overige Kanaänieten zich voor de dreigende ondergang te behoeden; omdat zij wel begrepen, dat zij met de wapens alleen niets vermochten tegen de God van Israël, en daar zij ook wel geloofden, dat de samenspanning van de genoemde vorsten in vs.2 niet veel zou uitwerken;

1) Alleen de mannen van Gibeon, met verwerping van het plan om oorlog te voeren, namen tot list hun toevlucht, om onder voorwendsel vanuit een verre landstreek te komen, vrede te sluiten. Verder was het hatelijk voor de buren, om dit te beproeven, omdat dit enigermate was scheiding te bevorderen, een deur te openen voor de Israëlieten, en de krachten van de bondgenoten te verzwakken. Doch ofschoon het een dwaze lichtgelovigheid was van Jozua en de oudsten (voor wie het eigenlijk meineed was), om ondoordacht vrede te sluiten, zonder dat

de zaak nog waar was bevonden, heeft God echter, die het licht in de duisternis doet opgaan, dat ten goede voor de zijnen gewend, omdat hun de vergunning werd toegestaan, om zich rustig op deze grond te vestigen. Het was nu wel juist gezien en verstandig van de Gibeonieten, om te besluiten liever iets door verdrag trachten te verkrijgen, dan door zich tevergeefs te verzetten, God meer en meer tegen zich te krijgen. Maar het is niet minder verkeerd en ongerijmd door bedrog en ongeoorloofde middelen te verkrijgen wat wij begeren, daar het strijdt tegen recht en billijkheid. Want hoe kan een verbond vaststaan, dat door dom bedrog is verkregen? Zij veinsden, dat zij uit een ver afgelegen landstreek als vreemdelingen waren gekomen. Met spoken (larvis) sluit Jozua vrede. En op geen ander pand sluit hij die, dan eenvoudig op hun woorden..

Tot Gibeon behoorden nog de steden Caphira, Beëroth en Kirjath-Jearim. Later werd deze stad aan Benjamin toebedeeld en tot Levietenstad gemaakt. Na de verwoesting van Nob, werd aldaar de Tabernakel geplaatst, die daar bleef tot de voltooiing van Salomo's tempel (1 Kronieken 16: 39; 21: 29)..

4. Zo handelden zij ook arglistig, 1) en gingen heen, en veinsden zich gezanten te zijn uit een ver gelegen land, en zij namen, om de Israëlieten te verschalken, en alle waarschijnlijkheid aan dit voorgeven te geven, oude zakken op hun ezels, en oude en gescheurde en samengebonden2) leren wijnzakken, in de eerste hun spijzen en in de laatste hun wijn met zich voerende;

1) Ook arglistig wordt gezegd in terugslag op de krijgslist, die de Israëlieten bij Al hadden aangewend..

2)Samengebonden is zeer karakteristiek, omdat de Oosterlingen gewoon zijn, of op de oude wijnzakken nieuwe lappen te zetten, of de gescheurde als een buidel samen te binden. Dit laatste nu deden de Gibeonieten ook, om daarmee te kennen te geven, dat ten gevolge van de verre tocht de wijnzakken oud en versleten waren geworden..

5. Ook oude en bevlekte schoenen aan hun voeten, en zij hadden oude kleren aan; en al het brood, dat zij op hun reis hadden in hun zakken, was droog en beschimmeld. 1)

1) Eigenlijk gevlekt, met vlekken voorzien.

6. En 1) zij gingen tot Jozua in het leger te Gilgal 2) (Jos 8: 35) en zij zeiden tot hem en tot de mannen van Israël: Wij zijn gekomen uit een ver land als afgezanten van ons volk, die prijs stellen op uw vriendschap, zo maakt nu een verbond met ons, a) en weest onze vrienden.

1) Dergelijk verbond was van nul en generlei waarde. Want al wat zij voorgaven was leugen en veinzerij. Toen Jozua dan ook straks merkte, dat hij bedrogen was, heeft hij hun wel het leven gespaard, maar hun geenszins de vrijheid en de bezittingen gelaten..

2) In het Oude Testament wordt van drie plaatsen gesproken, die Gilgal heten. 1e. De legerplaats van de Israëlieten na hun overtocht over de Jordaan (Jos 5: 9". Een plaats met deze

naam lag op het gebergte Efraïm, ten zuidwesten van Silo, op bijna gelijke afstand van Sichem noordelijk en Jeruzalem zuidelijk, nu Dschildschilia geheten. Deze plaats wordt hier in het vervolg bedoeld. Onder Jerobeam II werd deze stad veel bezocht om er de afgoden te dienen (Hos.4: 15; 9: 15; 12: 12 Amos 4: 4; 5: 5) dat zeer goed overeenkomt met de geschiedkundige betekenis, wij zouden haast zeggen met de bijzondere wijding, die deze plaats heeft verkregen niet alleen door Jozua, maar ook door Samuël en zijn profetenscholen. 3e. De in hoofdstuk 12: 23 voorkomende koningsstad met dezelfde naam, het huidige dorp Dschildschild in de vlakte van Saron, enige mijlen noordwestwaarts van het onder No.2 genoemde Gilgal. Het woord Gilgal betekent: wenteling, wagenrad, of kring, ring; het is daardoor zeer goed te verklaren dat verschillende plaatsen dezelfde naam dragen naar de verschillende betekenissen van het woord..

3) De Gibeonieten willen vrede sluiten met Israël, om de berichten, die zij gekregen hebben van de verwoesting van Jericho. Andere steden hoorden deze berichten, en zij werden aangedreven om Israël te gaan bevechten, terwijl de Gibeonieten daardoor tot vrede geneigd werden. Zo is de ontdekking van de heerlijkheid en de genade van God in het Evangelie voor sommigen een reuk van het leven ten leven, maar voor anderen een reuk van de dood ten dode (2 Kor.2: 16). Dezelfde zon maakt was zacht en verhardt de klei..

7. Toen zeiden de mannen van Israël, die toch de zaak niet vertrouwden, tot een van de Hevieten, die het woord voerde, en zoals later bleek door de tot de stam van de Hevieten behorende Gibeonieten was gezonden (hoofdstuk 11: 19): Misschien woont gij in het midden van ons, misschien behoort gij tot de volken, waarvan de Heere bevolen heeft, geheel uit te roeien, hoe zullen wij dan tegen het bevel van onze God (Ex.23: 32vv.; 24: 12vv. Deuteronomium 7: 2vv.), een verbond met u maken?

8. Zij dan zeiden tot Jozua: Wij zijn uw knechten; 1) wij willen ons aan u verbinden; sta ons toe, slechts op te merken, dat wij niets te maken hebben met de volken van deze landen, maar dat wij alleen door eerbied en genegenheidvoor uw volk gedreven werden, om een verbond van vriendschap met u te sluiten. Toen zei Jozua, die nu geloof aan hun woorden begon te slaan, tot hen: Wie zijt gij, en waar komt gij vandaan?

1) Hiermee bedoelen zij niet, dat zij aan Jozua schatplichtig willen worden, zoals velen van mening zijn, maar deze uitdrukking is een zeer gewone en Oosterse manier van spreken, om daarmee te kennen te geven, dat zij met een vreedzame bedoeling komen. Het was een soort van Oosterse vleierij of pluimstrijkerij, om Jozua’s hart voor hen te winnen..

Wat zij wilden, blijkt duidelijk genoeg, nl. om, zoals Hugo de Groot terecht aantekent, een verbond met hem te sluiten, waardoor hun vrijheid en bezitting van grond wordt toegestaan. Zij wensen op voet van gelijkheid met hem en Israël te staan..

9. Zij nu zeiden tot hem: Uw knechten zijn uit een zeer ver land gekomen, om de naam van de HEERE, uw God; want wij hebben zijn gerucht gehoord, en alles wat Hij inEgypte, aan farao en zijn volk gedaan heeft.

10. En allesa) wat Hij gedaan heeft aan de twee koningen van de Amorieten, die aan de overzijde van de Jordaan waren, Sihon de koning van Hesbon, en Og, de koning van Bazan, die te Astharith woonde (hoofdstuk 2: 10).

a) Num.21: 24,33 Deuteronomium 1: 4

Met opzet spreken zij alleen van oude geschiedenissen en gewagen in het geheel niet van de overtocht over de Jordaan en de verovering van de beide steden Jericho en Ai, om toch maar geen vermoeden op te wekken, dat zij zo nabij woonden..

11. Daarom spraken tot ons onze oudsten, en al de inwoners van ons land, zeggende: Neemt reiskost met u in uw handen op de verre reis, en gaat hun, dat hoog begenadigde volk, dat de ware God heeft, die voor hun zulke grote dingen doet, tegemoet, en zegt tot hen: Wij zijn uw knechten, wij bieden u onze diensten aan; maar strijdt niet tegen ons, zoals tegen de Kanaänieten in dit land, maakt nu een verbond met ons, waardoor gij plechtig de verplichting op u neemt, zoals wij dat omtrent u gedaan hebben, om alledi ensten, die gij van ons verlangen zult, aan u te doen.

12. Dit ons brood hebben wij warm tot onze teerkost op onze weg uit onze huizen genomen, op de dag, datn wij vertrokken om tot u te reizen; maar ziet, nu is hetdroog, en het is beschimmeld gedurende onze lange tocht.

13. En deze leren wijnzakken, die wij gevuld hebben, weren nieuw, maar ziet zij zijn gescheurd in dit lange tijdsverloop; en onze klederen en onze schoenen zijn oud geworden, vanwege deze zeer lange reis.

14. Toen namen de mannen, de hoofdlieden, van hun reiskost, het aangeboden brood in hun handen, om het beter te beschouwen, en zagen dat het hard en beschimmeld was, en lieten zich ook bedriegen door de andere woorden van de afgezanten, en zij vroegen het de mond van de HEERE, naar bewijze van Urim door de priester (Num.27: 21), niet 1) om alzo te ontdekken of het hun voorgespiegelde wel waar was, en of zij zich tot een verbond met hen zouden mogen inlaten.

1) Niet dit was hun zonde, dat zij met de Gibeonieten een verbond sloten. Immers met volken buiten Kanaän gelegen mochten zij het doen. Alleen omtrent de Kanaänieten hadden zij het bevel, om deze uit te roeien. De Gibeonieten nu werden door Jozua en de oudsten beschouwd als buiten Kanaän wonende. Maar dit was hun zonde, en daarom wordt het ook hier vermeld dat zij dit verbond sloten, zonder de mond van de Heere om raad te hebben gevraagd. Zij vertrouwden zichzelf zeer goed en lieten zich misleiden door de huichelachtige woorden van de Gibeonieten..

15. En Jozua maakte vrede met hen, en hij maakte een verbond met hen, 1) dat hij hen niet zou uitroeien, zoals de overige Kanaänieten, maar dat hij hen bij het leven behouden zou; en de oversten van de vergadering zwoeren hun, dat zij hun leven zouden sparen.

1) In het Hebreeuws Lahem, d.i. ten gunste van hen..

2) Het is altijd een grote misslag van het mensdom geweest, het licht van eigen verdwaasd verstand te volgen, zonder het de mond van de Heere te vragen, of de door Hem gegeven bevelen in acht te nemen. Dit is de noodlottige wortel geweest van alle dwalingen en van alle ellenden waartoe en waarin de mensen vervallen zijn (Jos 9: 15)..

Deze geschiedenis waarschuwt de gemeente van de Heere te allen tijde voor de list en de vermomming van de wereld, die dikwijls, waar het haar voordelig is, een vreedzame erkenning en opneming zoekt in het rijk van God..

Het is een zondige liefde, wanneer zij zonder onderzoek en zonder standvastige waakzaamheid evenzo vertrouwt als zij in Christus vertrouwen kan stellen. En toch zijn liefde en vertrouwen één en liefde en wantrouwen in tegenspraak met elkaar. Hoe zijn dus vertrouwende liefde en zedelijk wantrouwen met elkaar te verenigen? Juist zoals de Christen de liefde tot zichzelf verenigt met het wantrouwen jegens zichzelf. Wie anderen wantrouwt en niet zelf, zondigt tegen de naaste, en alleen hij kan een zedelijk wantrouwen jegens anderen hebben, die zichzelf wantrouwt, maar des te meer de liefde in God en Christus vertrouwt. Wanneer de Christen zichzelf wantrouwt, kan hij eerst op de rechte wijze anderen wantrouwen; namelijk door immer te waken over zijn zondig hart, en het doorbreken van de boze neigingen altijd te vrezen. Zo moet hij altijd op zijn hoede zijn, dat hij niet valt; hij weet ook, dat zijn naaste, al is die ook een gelovig Christen, aan inwendige en uitwendige verzoeking blootgesteld is en vallen kan; hierdoor alleen heeft hij recht om de woorden en daden van de naaste aan het woord van God te toetsen, niet om hem met zelfbehagen te richten, maar wel om hem te vermanen, te waarschuwen, te bestraffen, en zichzelf voor verzoeking te behoeden, God biddende, "niet in verzoeking te leiden"..

Deze liefde tot de naaste te verbinden met een billijk wantrouwen behoort tot de grootste, maar voor de Christelijke wijsheid tot de onoverkomelijke moeilijkheden. Er behoort grondige mensenkennis toe, om hier niet mis te tasten; maar de Christen mag zich niet ontslaan van deze beproeving en deze behoedzaamheid, wanneer hij het goede niet in gevaar wil brengen en zichzelf aan de zwaarste zedelijke aanvechtingen wil blootstellen.

Waak, dat de wereld u niet door haar overmacht dwinge, of door zich te vermommen weer tot zich trekke. Waak en zie toe, dat er nooit valse broeders onder u zijn. Waak ook over u zelf, over uw vlees en uw hart, opdat gij niet onbedachtzaam Gods genade en gunst verdartelt. Het hart is zo arglistig, het kan zo huichelen en u door vleien tot hoogmoed aanprikkelen..

Deze Gibeonieten wachten niet totdat Israël hun steden belegerden, dan zou het te laat geweest zijn om een verdrag te maken; meer toen Israël nog op een afstand was, toen begeerden zij vrede. De weg om een oordeel te vermijden is met berouw tegemoet te gaan. Laat ons deze Gibeonieten volgen en vrede met God zoeken in het kleed van de vernedering, in heilige bekommering, in ootmoed. Dan zal onze ongerechtigheid ons niet in het verderf storten. Laat ons, dienstknechten van Jezus, onze gezegende Jozua, een verbond met Hem en het Israël van God maken, en wij zullen leven, eeuwig leven..

II. Vs.16-27. Toen drie dagen later, bij het voorttrekken naar Gibeon, het bedrog van de Gibeonieten aan het licht kwam, werd weliswaar de met een eed bezworen belofte gebonden, dat zij niet gedood werden; tot straf van hun bedrieglijke handelwijze werden zij echter veroordeeld om ten eeuwigen dage houthakkers en waterdragers voor de vergadering bij het heiligdom van de Heere te zijn.

16. En het gebeurde na drie dagen, nadat zij het verbond met hen gemaakt hadden, zo hoorden zij, dat zij hun buren waren, en dat zij in het midden van hen woonden, in het beloofde land, binnen de grenzen.

17. Want toen de kinderen van Israël, twee dagen na het in vs.1-15 gebeurde, voortgingen, om het land verder in bezit te nemen, zo kwamen zij, na een mars van zeven of acht uur zuidwaarts, op de derde dag in hun steden: hun steden nu waren Gibeon, Chefira, en Beëroth, en Kirjath-Jearim (vs.3).

18. En de kinderen van Israël sloegen ze niet, toen zij uit de mond van een tweede hun tegemoet gezonden gezantschap (vs.22) vernamen, dat dit dezelfde steden waren, waaruit de boden drie dagen te voren bij hen geweest waren, omdat de oversten van de vergadering hun gezworen hadden bij de HEERE, de God van Israël; daarom mopperde de gehele vergadering tegen de oversten, omdat zij bij het voorttrekken naar die vier steden niet toelieten daarmee te handelen zoals zij met Ai gedaan hadden (hoofdstuk 8: 24,27).

19. Toen zeiden al de oversten tot de gehele vergadering: Wij hebben hun gezworen bij de HEERE, de God van Israël; daarom kunnen wij hen niet aantasten.

20. Dit zullen wij hun doen, om het goddelijk vonnis van de verwerping over alle Kanaänieten, waarvan zij niet bevrijd mogen worden, te voltrekken; zij zullen onze knechten zijn, maar verder zullen wij niet gaan; dat wij hen bij het leven behouden, opdat wanneer wij hen uitroeien, geen grote toorn, geen goddelijk strafgericht over ons zij, omwille van de eed, die wij hun gezworen hebben, die wij anders schandelijk zouden breken.

21. Verder zeiden de oversten tot hen, tot de kinderen van Israël, daar deze zich niet tot zwijgen wilden doen brengen: Laat hen leven, en laat dit hun straf zijn, laat ze houthakkers en waterputters zijn van de gehele vergadering, zoals de oversten tot hen gezegd hebben; dat komt geheel overeen met hetgeen wij, de oversten hun hebben toegestaan; want zij hebben zichzelf aangeboden onze knechten te willen zijn (vs.11 9.11) en ten gevolge van dit hun woord hebben wij het verbond met hen gemaakt.

Dat de oversten goed gehandeld hebben door zo hun gezworen eed gestand te doen, bewijst de geschiedenis in 2 Samuel .21: 1vv.. Daar zij iets beloofd hebben, dat streed tegen de letterlijke zin van het goddelijk gebod, zo vereffenen zij de moeilijkheid, in zo verre dit mogelijk was zonder hun eed te schenden, daardoor, dat zij de Gibeonieten tot slaven van het heiligdom maakten (vs.23,27). Hierdoor was de ban op dezelfde wijze aan hen volbracht, als aan het zilver en goud van Jericho, dat tot de schat van de Heere moest komen (hoofdstuk 6: 19), omdat nu de Gibeonieten hun heidendom vaarwel zeggen, en de dienst van de ware God,

die zij (vs.9), hoewel op onoprechte wijs hadden beleden, moesten aannemen, krijgt hun verschoning enige overeenkomst met het sparen van Rachab en haar huis (De 23: 8). Zijn woord te houden is trouw omtrent de waarachtige God, en een nabootsing van zijn eigen voorbeeld. Deze plicht van trouw in het houden van het gegeven woord maakt ook een andere plicht noodzakelijk, namelijk om zeer voorzichtig te zijn bij het beloven; in alle gevallen, waarin de drang van de omstandigheden niet toelaat een bepaalde belofte te doen, eist de plicht van liefde en voorzichtigheid, zowel als die van waarheid, de belofte slechts onder zekere voorwaarden te geven. Heeft men echter eenmaal een belofte onbepaald gegeven, dan kan later, wanneer men de schadelijkheid van het volbrengen van de belofte inziet, dit alleen daardoor opgeheven worden, dat degene, aan wie beloofd is, van zijn recht afstand doen. Anders wordt de zaak, wanneer iemand iets belooft, waardoor hij aan anderen onrecht doet, en dat later eerst inziet, zoals de belofte van de wijzen uit het oosten aan Herodes (MATTHEUS.2: 16). Is datgene, wat men beloofd heeft, openbare zonde, dan mag het ook, al is het met een eed bekrachtigd, niet volbracht worden. Zo verkeerde Herodes in grote dwaling toen hij meende, dat hij de belofte aan de dochter Salóme gedaan, niet mocht breken, en Johannes ter dood liet brengen (MATTHEUS.14: 6vv.). Hij moest zijn belofte verbroken hebben; had hij dat gedaan, dan was zijn enige zonde geweest, dat hij in overijling een belofte had gedaan, en lichtvaardig een eed had gezworen; het verbreken van dat woord zou geen nieuwe zonde geweest zijn, maar eigenlijk de straf voor zijn eerste zonde, waarvan hij zich met berouw en boetedoening had moeten onderwerpen. Daarentegen is het vervullen van het gegeven woord een nieuwe nog ergere zonde dan de eerste, daar deze slechts plaatsvindt in de overijling van een ogenblik..

De Gibeonieten staan als schuldigen tegenover de Israëlieten, en zij onderworpen zich gaarne aan het lot, dat hun wordt toegezegd. Zij worden verdeeld ver de steden van de priesters en Levieten, en hun eigen steden vallen de stammen Juda en Benjamin ten deel. Maar zij geven zich op genade en ongenade aan Israël over. Zo staan wij ook tegenover onze Heere Jezus Christus als schuldigen en bedriegers. Het betaamt ons evenzeer, om ons op genade en ongenade over te geven aan onze Heere, en ons lot geheel in Zijn hand te stellen, dan eerst zullen wij het leven behouden, dat wij verbeurd hebben, daar ook over ons de ban van de veroordeling is uitgesproken, om onze zonde..

Moeten wij zijn Kruis dragen, Zijn juk torsen, bij Zijn altaar dienen, geen nood: het is beter een dorpelwachter te zijn in het huis van de Heere, dan te wonen in de tenten van de goddelozen (Psalm 84: 11). Zij het onze bede: "Heere, geef mij de laatste plaats in uw Heiligdom."

Ofschoon zij, volgens het verdrag, aan de Gibeonieten het leven toestaan, toch hebben zij niet meer dan voor de helft het verbond gehouden. Want terwijl aan de Gibeonieten een algehele ongedeerde toestand was toegezegd, wordt hun nu de vrijheid, die dierbaarder is dan het leven zelf, ontnomen. Waarom wij vermoeden, dat Jozua met de overigen, evenals het een twijfelachtige en dubbelzinnige zaak gold, een middenweg heeft uitgedacht, opdat de eed niet geheel en al ijdel zou zijn. Een voorname oorzaak van dit plan zal wel zijn geweest, om de menigte te behagen; omdat zij het echter tegen hun zin hebben geduld wat hun door de Gibeonieten was voorgehouden, hebben zij hun list gewroken, opdat het niet straffen ervan,

hun moedwil niet zou vermeerderen. Verder was het een harde toestand om niet slechts tot slaafse dienst geprest te worden, maar ook van hun huizen te worden weggevoerd, om een zwervend en dwalend leven te leiden. De vernederende en niet minder moeitevolle dienst van knechten wordt hun opgelegd. Maar het allerzwaarste was hout te hakken en water te putten, overal waar het God zou behagen Zijn woning te plaatsen..

Op het standpunt van het strengste recht hadden Jozua en de oudsten de eed aan de Gibeonieten niet hoeven te houden, het verbond hadden zij kunnen verbreken, omdat het op listige wijze was afgedwongen en zij tot de Kanaänieten behoorden. Calvijn rekent het de oudsten tot zonde toe, dat zij de eed hebben gehouden. Ons inziens pleit echter de geschiedenis in 2 Samuel .21 in hun voordeel..

22. En Jozua, om terstond uit te voeren, wat de oversten zo even aan de vergadering hadden voorgesteld, om hun gemor te doen ophouden, riep hen, de boden van de Gibeonieten, die hem aan de grensscheiding van de vier steden tegemoet waren gekomen, en nu pleitten op de belofte, die hun was gedaan (vs.18), waarschijnlijk dezelfde mannen die het bedrog (vs.4vv.) hadden gepleegd, en sprak tot hen, zeggende, zodat de gehele vergadering het kon horen: waarom hebt gij ons bedrogen, zeggende: wij zijn zeer ver van u gevestigd, daar gij in het midden van ons woont?

23. Nu dan, hoort aan de straf, die gij door uw bedrog u berokkend hebt, vervloekt zijt gij! De verachtelijkste diensten zult gij ons bewijzen, en onder u zullen niet afgesneden 1) worden knechten, noch houthouwers, noch waterputters, in het huis van mijn God.

Terwijl Jozua met deze woorden het vonnis over de Gibeonieten in letterlijke overeenstemming brengt met de over Kanaän uitgesproken vloek van Noach (Genesis9: 25vv.) richt hij zijn handelingen en zijn woorden, niettegenstaande de overijling aan de ene, en het bedrog aan de andere zijde nog zo in, dat hij Gods Woord letterlijk volgt. Ten gevolge van hun ondergeschikte stelling tegenover de kinderen van Israël, waren de Gibeonieten voor Israël niet meer gevaarlijk, en al waren zij dan ook niet uitgeroeid, toch was het doel van God met die uitroeiing ook op deze wijze bereikt, want er bestond geen vrees, dat die tot slavernij gebrachte bevolking van Gibeon het volk van God tot afgodendienst zou verleiden; nee, zij zelf kwamen nu onder de adem van de ware Godsverering, die er velen levend maakte tot behoud van hun ziel..

1) De bedoeling is, dat de Gibeonieten voor altijd verbonden zouden zijn aan de dienst van de Tabernakel, daar de nederigste diensten zouden vervullen. De vloek van Noach over Cham wordt in hen treffend vervuld..

24. Zij dan antwoordden Jozua, en zeiden: Omdat het aan uw knechten zeker was te kennen gegeven, dat de HEERE, uw God, zijn knecht Mozes geboden heeft, dat Hij u al dit land geven, en a) al de inwoners van het land voor uw aangezicht verdelgen zou, zo vreesden wij ons leven zeer voor uw aangezichten; daarom hebben wij deze zaak gedaan, tot ons behoud.

a)Deuteronomium 7: 1,2; 20: 16vv.

25. En nu, zie, wij zijn in uw hand; doe, zoals het goed en zoals het recht is in uw ogen ons te doen; 1) wij willen gaarne de geringste van uw knechten zijn, wanneer wij maar het leven mogen behouden en onder u kunnen blijven wonen.

1) De Gibeonieten hebben niets in te brengen tegen hun lot. Zij billijken het volkomen, nu hun het leven nog wordt toegestaan..

26. Zo deed hij hun alzo, als hij in vs.23 had aangekondigd, en hij verloste hen op deze wijze van de hand van de kinderen van Israël, dat zij hen niet doodsloegen.

27. Alzo gaf1) hen Jozua over op die dag tot houthouwers en waterputters van de vergadering, en dat niet voor geringe huiselijke diensten in de woningen van de Israëlieten, maar tot het altaar van de HEERE, opdat zij water zouden aandragen voor het koperen wasvat, dat in het voorhof van de tempel stond (Ex.30: 17vv.), en het hout gereed maken voor het heilige vuur, dat bestendig op het altaar moest branden (Lev.26: 2vv.) tot deze dag toe, en in alle volgende dagen, aan de plaats, die Hij, de Heere, overeenkomstig Zijn belofte, in Deuteronomium 12: 4vv. gedaan, verkiezen zou2) tot een blijvende plaats voor Zijn Heiligdom (hoofdstuk 18: 1, 1 Koningen .9: 20 Ezra 8: 22).

1) Hierdoor ontvangen zij later de naam van Nethinim, d.i. gegevenen. Ook Josefus spreekt over hen als over hen, die tot de laagste diensten werden gebruikt. Hun steden kwamen in het bezit van Benjamin en Juda. Zij werden verspreid over alle landstreken van Palestina. Overal waar Priesters en Levieten woonden, vond men ook Gibeonieten..

2) Die Hij verkiezen zou. Hieruit blijkt duidelijk, dat dit boek geschreven is vóór de vaststelling van de plaats, waar het Heiligdom van de Heere voorgoed zou worden opgericht, dus vóór de Tempelbouw..

HOOFDSTUK 10.

OVERWINNING VAN JOZUA OP DE AMORIETEN.

I. Vs.1-15. Koning Adoni-Zedek van Jeruzalem verbindt zich met vier andere koningen, en trekt op tegen de stad Gibeon, om die te straffen wegens het verbond, dat zij met de kinderen van Israël gesloten hebben, en aan de verdere overwinningen van deze laatsten een einde te maken. Door de Gibeonieten te hulp geroepen, trekt Jozua op naar Gilgal, valt de vijanden onverwachts aan, en slaat hen in een grote slag; terwijl deze nu in grote wanorde vluchten, en op den weg tussen Hoog- en Laag Beth-horon ingesloten zijn, en door een vreselijke hagelslag worden overvallen, bidt Jozua in vast geloofsvertrouwen tot de Heere dat de zon niet eerder zal ondergaan en de nacht niet eerder zal invallen, voordat het werk van de dag is volbracht, en de gehele legermassa van de vijanden is vernietigd. Dit gebed wordt verhoord, de zon staakt werkelijk haar loop, en daardoor heeft Jozua behoorlijk de tijd, om de nederlaag van de Amorieten te voltooien.

1. Het geschiedde nu, toen Adoni-Zedek, 1) de koning van Jeruzalem, 2) (1 1/4 Duitse mijl zuidoostelijk van Gibeon) gehoord had, dat Jozua Al ingenomen en haar verbannen had (hoofdstuk 8), en aan Al en haar koning zo gedaan had, zoals hij aan Jericho en haar koning gedaan had (hoofdstuk 6), en dat de inwoners van Gibeon vrede met Israël gemaakt hadden, en in diens midden waren, bij het door hen veroverd gebied waren ingelijfd (hoofdstuk 9).

1)Adoni-Zedek = Heer van de gerechtigheid, bijna dezelfde naam als Melchizedek = Koning van de gerechtigheid (Genesis14: 18). Beide zijn titels, die de koningen van de Jebusieten aannamen, evenals de koningen van Egypte zich Farao noemden (Ge 41: 46)..

2) Hier wordt voor de eerste maal de stad, die in Genesis14: 18 eenvoudig Salem genoemd wordt, Jeruzalem, d.i. vredestichting, vredestad geheten. De laatste was haar eigenlijke naam, de eerste was een verkorte naam. Daarnaast heette zij ook naar haar bewoners, de Jebusieten Jebus (Richteren 19: 10vv.). Voor de topografie of plaatsbeschrijving van Jeruzalem: "Jos 15: 63". Op de zuidwestelijk gelegen heuvel Sion had de stad een zeer sterke burcht (2 Samuel .5: 6). Om deze reden vermeende de koning van Jeruzalem, dat hij er bijzonder toe geroepen was, iets tegen de kinderen van Israël te wagen, te meer daar hij nu van zo nabij door hen werd bedreigd..

2. Zo vreesden zij, Adoni-Zedek en zijn volk, zeer, dat de macht en de heerschappij van Israël zich al meer en meer zou uitbreiden, en dat ook zij, als onmiddellijk daaraan grenzende, onderworpen zouden worden; want Gibeon was een grote stad, als een van de koninklijke steden; een hoofdstad met een eigen koning; ja zij was groter dan Ai, dat slechts 12.000 inwoners telde (hoofdstuk 8: 25), en al haar mannen waren sterk. Had nu deze aanzienlijke en krijgshaftige vrijstaat het niet gewaagd tegenstand te bieden, dan was dit nog minder van andere steden te verwachten, als er niet een beslissende strijd werd gewaagd, waarin de verschillende volken zich verbonden, om daardoor met verenigde krachten een overwinning te behalen, waardoor de moed van de andere volken weer aangewakkerd kon worden.

3. Daarom zond Adoni-Zedek, koning van Jeruzalem, tot Hoham, de koning van Hebron, 7 of 8 uur ten zuiden van Jeruzalem (Ge 23: 20), en tot Pir-am, de koning van Jarmuth, ongeveer 4 uur zuidwestelijk van Jeruzalem, en tot Jaffa, de koning van Lachis, 8 of 9 uur, en tot Debir, de koning van Eglon, 3/4 uur oostelijk van Lachis, zeggende:

4. Komt op tot mij en helpt mij, dat wij Gibeon, als straf dat het onze zaak heeft verlaten (hoofdstuk 9: 2), slaan; omdat zij vrede gemaakt heeft met Jozua en met de kinderen van Israël. 1)

1) Niet alleen om Gibeon te straffen roept Adoni-Zedek die andere koningen op, maar ook om Jozua tegen te houden, om ware het mogelijk, paal en perk te stellen aan diens overwinningen..

De strijd tegen Gibeon zou in de grond van de zaak een strijd tegen Jozua zijn. Zo moest Adoni-Zedek zelf de oorzaak worden en zelf aanleiding geven, om in strijd te komen met het volk van Israël en moest hij dientengevolge verslagen worden door eigen toedoen..

5. Toen werden verzameld en kwamen op, in de nabijheid van Jeruzalem, om vandaar naar het gebergte ten noordwesten te trekken, vijf koningen van de Jebusieten en Amorieten, de koning van Jeruzalem, de koning van Hebron, 1) de koning van Jarmuth, de koning van Lachis, de koning van Eglon, zij en al hun legers; en zij belegerden Gibeon, en vochten tegen haar.

1) Hebron wordt nu genoemd el-Khalil, d.i. vriend van God, omdat Abraham daar had gewoond. Toen was het een stad van de Enakieten. Jarmuth en Eglon waren gelegen in het dal van Juda..

6. De mannen nu van Gibeon zonden tot Jozua, in het leger te Gilgal (Jos 8: 35" en "Jos 9: 6), zeggende: Trek uw handen niet af van uw knechten, die zich aan uw heerschappij hebben onderworpen, en nu ook recht hebben op uw bescherming, kom haastig tot ons, en verlos ons, en help ons; want al de koningen van de Jebusieten en de Amorieten, die op het gebergte van Juda en in de laagte wonen, hebben zich tegenons verzameld.

Wel een bewijs, dat een verbond ook bij de heidense volken voor heilig werd gehouden. Waar Jozua met hen een verbond had gesloten, daar nemen zij uit kracht van dit verbond vrijmoedigheid, om tot hem te gaan en van hem bescherming te vragen. Al hebben zij trouweloos gehandeld, toch zijn zij ervan overtuigd, dat Jozua hen niet in de steek zal laten. Hoeveel te meer mag een gelovige ziel zich verlaten op de trouw van Jehova-Jezus, die met hem een eeuwig Verbond heeft opgericht..

7. Toen trok Jozua, hun verzoek inwilligende, omdat hij zich verplicht meende te zijn zijn bondgenoten te beschermen, bovendien daarin versterkt, daar hij de Heeredoor de priester met de Uriem had gevraagd (Num.7: 21), om niet ten tweede male, zoals in hoofdstuk 9: 14 een verkeerde stap te doen, op van Gilgal, hij en al het krijgsvolk met hem, en alle strijdbare helden van de twee en een halve stam (hoofdstuk 4: 21).

Jozua wilde zijn nieuwe vazallen niet verlaten. Hun vertrouwen op hem is hem een reden te meer om te velde te trekken. De grootste verplichting ligt in hem, aan wie men zijn hele vertrouwen schenkt; dit vertrouwen teleur te stellen zou hard en wreed zijn. Hoe veel te minder zal onze ware Jozua ons vertrouwen en ons geloof teleurstellen. O mijn Heiland, indien wij de boden van ons geloof, onze gebeden naar U, naar uw Gigal opzenden, dan verplicht Uw genade U tot verlossing; nooit is een ziel teleurgesteld die op U vertrouwde: wij mogen tekortkomen in ons vertrouwen, maar ons vertrouwen kan niet beschaamd worden..

8. Want de HEERE had tot Jozua gezegd 1) Vrees u niet voor hen, de vijf verbonden koningen, want Ik heb ze in uw hand gegeven; niemand van hen zal voor uw aangezicht bestaan, zal u het hoofd kunnen bieden.

1) Het is twijfelachtig of God Jozua is verschenen, voordat hij een voet verzette, en Jozua op Zijn bevel zich heeft gewapend en uit Gilgal is getrokken, of dat Hij hem heeft verzekerd van een goede afloop, nadat deze zich reeds ten strijde had toegerust. Mij komt het voor, dat Jozua niet overhaast, zodra hij gevraagd werd, zonder God om raad te vragen, is opgetrokken, maar dat hij, nadat hij van Diens wil zekerheid had verkregen, de wapens gezwind en vlug heeft opgenomen. Voornamelijk, omdat hij onlangs, wegens al te grote overijling was gestraft, is het vermoeden juist, dat hij niets in deze dubbelzinnige zaak heeft gedaan, dan op uitdrukkelijk bevel van God. Op de arme Gibeonieten ziet God in genade neer, daar hij niet duldt, dat zij van de hulp van de Zijnen beroofd worden. Verder moedigt Hij het vertrouwen van Jozua op de overwinning aan, dat Hij ze hem in handen zal geven, omdat God ons des te scherper aanzet, door te beloven, dan door te bevelen om onze plicht te doen, ofschoon wat Hij aan één belooft, op allen betrekking heeft. Maar eershalve wordt dit in het bijzonder Jozua toegevoegd, wat hij vervolgens op zijn leger moet overbrengen. Want niet tot allen zonder onderscheid heeft Hij van den hemel gesproken, maar slechts zijn uitnemende profeten heeft hij met dit voorrecht vereerd. Verder is het de kennis overwaardig, dat Jozua de belofte van God niet heeft misbruikt, door zich aan traagheid over te geven, maar des te krachtiger zich heeft aangegord, nadat hij van een gelukkige uitkomst was verwittigd. Velen nu, terwijl zij roemen op hun geloof, worden door een verkeerde gerustheid lui en traag. Hij hoort, dat hij de overwinning zal verkrijgen: opdat hij haar verkrijge, loopt hij snel tot de strijd. Want hij weet, dat hem een gelukkige uitkomst was geopenbaard, niet om hem trager en minder ijverig te maken, maar opdat hij met des meer ijver zou arbeiden. Hierdoor kwam het dat hij de vijanden tegen hun verwachting in heeft gevangen genomen..

8. Want de HEERE had tot Jozua gezegd 1) Vrees u niet voor hen, de vijf verbonden koningen, want Ik heb ze in uw hand gegeven; niemand van hen zal voor uw aangezicht bestaan, zal u het hoofd kunnen bieden.

1) Het is twijfelachtig of God Jozua is verschenen, voordat hij een voet verzette, en Jozua op Zijn bevel zich heeft gewapend en uit Gilgal is getrokken, of dat Hij hem heeft verzekerd van een goede afloop, nadat deze zich reeds ten strijde had toegerust. Mij komt het voor, dat Jozua niet overhaast, zodra hij gevraagd werd, zonder God om raad te vragen, is opgetrokken, maar dat hij, nadat hij van Diens wil zekerheid had verkregen, de wapens gezwind en vlug heeft opgenomen. Voornamelijk, omdat hij onlangs, wegens al te grote overijling was gestraft, is

het vermoeden juist, dat hij niets in deze dubbelzinnige zaak heeft gedaan, dan op uitdrukkelijk bevel van God. Op de arme Gibeonieten ziet God in genade neer, daar hij niet duldt, dat zij van de hulp van de Zijnen beroofd worden. Verder moedigt Hij het vertrouwen van Jozua op de overwinning aan, dat Hij ze hem in handen zal geven, omdat God ons des te scherper aanzet, door te beloven, dan door te bevelen om onze plicht te doen, ofschoon wat Hij aan één belooft, op allen betrekking heeft. Maar eershalve wordt dit in het bijzonder Jozua toegevoegd, wat hij vervolgens op zijn leger moet overbrengen. Want niet tot allen zonder onderscheid heeft Hij van den hemel gesproken, maar slechts zijn uitnemende profeten heeft hij met dit voorrecht vereerd. Verder is het de kennis overwaardig, dat Jozua de belofte van God niet heeft misbruikt, door zich aan traagheid over te geven, maar des te krachtiger zich heeft aangegord, nadat hij van een gelukkige uitkomst was verwittigd. Velen nu, terwijl zij roemen op hun geloof, worden door een verkeerde gerustheid lui en traag. Hij hoort, dat hij de overwinning zal verkrijgen: opdat hij haar verkrijge, loopt hij snel tot de strijd. Want hij weet, dat hem een gelukkige uitkomst was geopenbaard, niet om hem trager en minder ijverig te maken, maar opdat hij met des meer ijver zou arbeiden. Hierdoor kwam het dat hij de vijanden tegen hun verwachting in heeft gevangen genomen..

9. Alzo kwam Jozua snel, zonder dat de koningen dit vermoedden tot hen, de Gibeonieten; de gehele nacht door was hij van Gilgal opgetrokken, en had de mars van 7 à 8 uur reeds bij het aanbreken van de dag afgelegd.

10. En de HEERE verschrikte hen, toen de slag zou beginnen, voor het aangezicht van Israël; een vreselijk onweer kwam op (Psalm 18: 44vv.; 144: 6), en hij, Jozua, sloeg hen met een grote slag te Gibeon, en vervolgde hen, toen zij in de richting naar het noordwesten naar het gebergte van Efraïm vluchtten op de weg, waar men naar Beth-horon, langs de bergengte, die tussen Hoog- en Laag-Horon ligt, opgaat, en sloeg hen, aan die zijde van de bergengte, hen in een zuidelijke richting vervolgende, tot Azéka en vandaar zuidwestelijk tot Makkéda toe.

Vier uur noordwestelijk van Gibeon ligt op de rug van het gebergte Efraïm de dubbele stad Beth-horon (1 Kronieken 8: 14); de bovenstad op een moeilijk te bestijgen hoogte, de benedenstad een uur westwaarts vandaar op een lage bergrug. De weg tussen beiden kronkelt tussen zeer ruwe bergkloven heen; thans is de rots op vele plaatsen weggehouwen, maar toen was de weg uiterst moeilijk te gaan. De weg wordt zowel de opgang naar Beth-horon, als de afgang naar Beth-horon genoemd, en leidde van Gibeon naar de westelijke vlakte; daarom kozen de vluchtelinge dezen weg, maar eer zij in veiligheid waren, waren zij door de verder te verhalen gebeurtenissen bijna geheel verslagen..

10. En de HEERE verschrikte hen, toen de slag zou beginnen, voor het aangezicht van Israël; een vreselijk onweer kwam op (Psalm 18: 44vv.; 144: 6), en hij, Jozua, sloeg hen met een grote slag te Gibeon, en vervolgde hen, toen zij in de richting naar het noordwesten naar het gebergte van Efraïm vluchtten op de weg, waar men naar Beth-horon, langs de bergengte, die tussen Hoog- en Laag-Horon ligt, opgaat, en sloeg hen, aan die zijde van de bergengte, hen in een zuidelijke richting vervolgende, tot Azéka en vandaar zuidwestelijk tot Makkéda toe.

Vier uur noordwestelijk van Gibeon ligt op de rug van het gebergte Efraïm de dubbele stad Beth-horon (1 Kronieken 8: 14); de bovenstad op een moeilijk te bestijgen hoogte, de benedenstad een uur westwaarts vandaar op een lage bergrug. De weg tussen beiden kronkelt tussen zeer ruwe bergkloven heen; thans is de rots op vele plaatsen weggehouwen, maar toen was de weg uiterst moeilijk te gaan. De weg wordt zowel de opgang naar Beth-horon, als de afgang naar Beth-horon genoemd, en leidde van Gibeon naar de westelijke vlakte; daarom kozen de vluchtelinge dezen weg, maar eer zij in veiligheid waren, waren zij door de verder te verhalen gebeurtenissen bijna geheel verslagen..

11. Het gebeurde nu, toen zij voor het aangezicht van Israël vluchtten, zijnde in de afgang van Beth-horon, en bovendien veel moeite hebbende om over de bergpas heen te komen, zo wierp de HEERE, omdat het onweer (vs.10) al gedurig opzette, grote hagelstenen als stukken ijs, zoals in Openbaring 16: 21 genoemd worden, op hen van de hemel, tot Azéka, waar zij heen vluchtten (vs.10), toe, dat zij door hagelstenen stierven: terwijl de hagelstenen hun vervolgers, die zich buiten het bereik van het onweer bevonden niet schaadden; daar waren er meer, die door de hagelstenen stierven, dan die de kinderen van Israël met het zwaard doodden, ten teken dat de Heere zelf tegen de Kanaänieten streed, en hun ondergang bereidde; want de ongerechtigheid van de Amorieten was nu volkomen (Genesis15: 16).

12. Toen sprak Jozua, op de hoogte staande waarop Hoog-horon ligt, de vijanden snel vluchtende voor hem, in het zuidoosten van de zon, die boven Gibeon stond, aan de ene zijde, en de ondergaande maan in het westen boven het dal Ajalon aan deandere zijde, biddende tot de HEERE, ten dage dat de HEERE de Amorieten aan het oordeel van de verwoesting, voor het aangezicht van de kinderen van Israël in hun handen en in hun macht overgaf, en zei, 1)gedreven door de Heilige Geest, die hem tevens betuigde, dat hetgeen hij nu zou zeggen naar de wil van God zou zijn, en zeker door de Heereverhoord zou worden, voor de ogen van de Israëlieten: Zon, sta stil te Gibeon, en gij maan, in het dal van Ajalon! 2)

1) Wij achten de indeling van het vers beter als na "zei" de dubbele punt wordt geplaatst, zodat wij lezen: Toen sprak Jozua tot de Heere, toen de Heere de Amorieten voor het aangezicht van de kinderen van Israël overgaf en zei: Voor de ogen van de Israëlieten, sta gij o zon stil te Gibeon, en gij maan, in het dal van Ajalon! omdat men wel iets zegt voor de oren van iemand, maar niet voor iemands ogen. Het schijnen van de zon en maan kon wel plaatshebben voor de ogen van Israël..

Wat de zaak zelf betreft, is het onweersprekelijk waar, dat Jozua met deze woorden bedoeld heeft, van de Heere te vragen, dat de dag door Hem werd verlengd en zo lang totdat hij de vijanden geheel had vernietigd. Dit wil echter niet zeggen, dat de zon niet van haar plaats week, noch de maan, maar dat de zon zo lang heeft geschenen, als nodig was, en in dit geval, omtrent een gehele dag (vs.13, een dag van 12 uur..

Op velerlei wijze heeft men getracht deze zaak met de resultaten van de wetenschap overeen te brengen. Ook is van zeer gelovige zijde de verklaring gegeven, dat Jozua hier bedoeld heeft, dat de zon voor het aangezicht van Israël helder aan de hemel bleef staan, zodat zij niet

verduisterd werd door de hagelbui (Prof. Rutgers, Sr.), maar hiertegen strijdt uitdrukkelijk het slot van vs.13..

2) Omdat de Heilige Schrift ons niet wil onderwijzen in de sterrenkunde, natuurkunde en andere onder het gebied van de menselijke onderzoekingen staande wetenschappen, maar alleen de openbaring van het heil in God bevat, daarom vindt men in de Bijbel dezelfde uitdrukking, waarvan wij ons in het dagelijkse leven bedienen, wanneer wij spreken van de op- en ondergang van de zon, ofschoon die beiden in de werkelijkheid niet bestaan, en de aarde zich om de zon beweegt. Ogenschijnlijk heeft het tegendeel plaats. Of nu Jozua zich alleen naar het ogenschijnlijke uitdrukt, evenals wij het nog dagelijks doen, of dat hij inderdaad gemeend heeft, zoals eeuwenlang alle mensen dit gedacht hebben, dat de zon om de aarde draaide, en zij zich op zijn bevel niet verder op haar loopbaan moest voortbewegen, dat is op zichzelf geheel onverschillig voor ons. In het laatste geval is zijn gebed zo uitgesproken, als hij het begreep, en de goddelijke verhoring had plaats zoals de zaak werkelijk is, dat namelijk de aarde in haar draaiing om haar as enige tijd opgehouden werd, maar niet dat de beweging om de zon ophield. Deze plaats beslist alzo geenszins ten gunste van het wereldstelsel van Ptolomeüs tegenover dat van Copernicus, waarvan het eerste leert, dat de zon met de sterren in 24 uur van het oosten naar het westen rondom de aardbol loopt. Het stelsel van Copernicus daarentegen leert, dat de zon stilstaat, en dat de aardbol in 24 uur van het westen naar het oosten om haar as draait, en zich tegelijk voortbeweegt om de zon en in 365 1/4 dag de gehele omloop om dat hemellichaam volbrengt, terwijl de maan in 29 ½ dag om de aarde draait..

Veel is er geschreven over de wijze, waarop dit wonder werd gewrocht, en vele moeilijkheden en tegenwerpingen zijn er opgeworpen tegen het letterlijk opnemen van deze plaats. Maar de daadzaak wordt, voor zo verre wij er belang bij hebben, bevestigd door de getuigenis van God; de wijze waarop dit gebeurde ligt geheel buiten de grenzen van ons onderzoek, omdat het boven het bereik van ons begrip ligt. Is er iets te moeilijk voor de Heere? Ziedaar het antwoord op duizenden moeilijkheden, die bestrijders en tegenwerpers, onder de aangename titel van wijsgeren, te allen tijde hebben opgeworpen tegen de waarheid van God, in Zijn geschreven Woord geopenbaard. Dezelfde macht, die het uitwerksel deed plaats hebben, kon immers al de veronderstelde gevolgen voorkomen, die men eruit meent te kunnen afleiden. En dat de ongewijde geschiedenis niet van deze gebeurtenis spreekt is daardoor verklaard, dat er in die tijd ook geen heidense schrijvers geweest zijn, die bestonden pas later..

Nooit was er een dag zoals deze, noch voor, noch na deze tijd, waarop God het geloof en gebed zo vereerde, en de zaak van Israël bevorderde; nooit willigde Hij op zo wonderdadige wijze het verzoek van een mens in, of streed zo krachtig voor Zijn volk. Dit buitengewone wonder moest aan Israël de gelegenheid geven om hun overwinning te voltooien; het moest Jozua groot maken in de ogen van het gehele volk, en hem en alle Israëlieten geducht voor de omringende natiën..

Het dal Ajalon is zeker het brede en schone dal, dat tussen het stroomgebied van de Nahr el Audsche en Nahr Rubin door het heuvelachtige land aan de voet van de steile bergwand zich

uitstrekt, op welks hoogte het hoge Beth-Horon ligt, zijn wateren in de Audscheh uitstort en tegenwoordig Merdsch Ibn Omeïr heet. Aan de zuidelijke bergrand daarvan ligt de nu nog bestaande Yalo, afgeleid van Ajalon (hoofdstuk 19: 42), wel te onderscheiden van het vier uur oostelijk van Acco in de stam van Zebulon gelegen Ajalon (nu Dschalun), waar de richter Elon begraven werd (Richteren 12: 12). Aan de voet van het gebergte verdeelt zich dat dal in twee takken, die in het hoogland verdwijnen, het ene naar Beëroth, het andere naar Gibeon. In de nabijheid van deze verdeling, en dus aan de voet van het steeds hoger wordende gebergte ligt het lage Beth-horon. Achter het hoge Beth-horon, daarentegen bevindt zich een hoogte, waarvan men zowel het brede dal Ajalon tot Ekron toe, als het smalle dal tot aan Gibeon kan overzien. Dat is naar alle waarschijnlijkheid de plaats, waar Jozua stond, met het aangezicht naar het zuiden gekeerd. Deze stelling van Jozua strijdt tegen die opvatting van ons verhaal, dat Jozua die woorden zou hebben gesproken, toen de zon zich reeds ten ondergang neigde en de maan opging; dan zou hij naar de ligging van de beide plaatsen veeleer gezegd hebben: "Zon, sta stil in het dal Ajalon, en gij maan, te Gibeon.".

13. En de zon stond op Gods bevel stil, en de maan bleef staan, omdat God door Zijn Almacht de omwenteling van de aarde om haar as, en als een gevolg daarvan, ook de loop van de maan om de aarde deed ophouden, en beide hemellichamen niet eerder deed ondergaan, totdat zich het volk aan zijn vijanden gewroken had, en het Goddelijk ongenoegen door hun gehele uitroeiing had bewerkt. Is dit wonder van Goddelijke almacht niet geschreven in het boek van de oprechte? 1) De zon nu, die anders rustig en onophoudelijk haar loop vervolgt als een held (Psalm 19: 6), stond stil in het midden van de hemel, en haastte niet onder te gaan na een volkomen dag, 2) ongeveer 12 uur.

1) Dit boek van de oprechte, waarvan ook in 1 Samuel .1: 18 gesproken wordt, eigenlijk het boek van de oprechten of van de vromen, d.i. van het volk van Israël (De 32: 15) is een verzameling van liederen, die zeer vroeg, misschien reeds ten tijde van Mozes zijn begonnen en later gedurig voortgezet, waarin de voornaamste heldendaden worden bezongen, die in Israël ter ere van God plaatsgevonden hebben. Het was het voornaamste nationale gezangboek van het volk van God, en veel van hetgeen daarin voorkomt, en dat als een krachtige getuigenis van de werking van Gods Geest beschouwd kan worden, is later overgenomen in de canonieke boeken van het Oude Verbond, en wel bijzonder in de Psalmen, terwijl het boek zelf verloren is geraakt. Waarschijnlijk is het een voortzetting of een aanhangsel van het boek van de oorlogen van de Heere, waarvan in Num.21: 14 gesproken wordt, een verzameling van liederen tot verheerlijking van de grote daden van de Heere aan en voor het volk van Israël, dat insgelijks tot op de tijden van Mozes terugwijst, maar later niet is voortgezet, omdat de boeken van Mozes en Jozua in de plaats kwamen. Vele uitleggers hebben gemeend, dat alles wat in vs.12-15 gezegd wordt een woordelijke aanhaling uit het boek van de oprechten is, en dan als een dichterlijke voorstelling van de gebeurtenis moet opgevat worden. De betekenis zou dan alleen deze zijn: Jozua zou, toen hij op die hoogte stond, en de vijanden in volle vlucht voor zich zag, in heilige ijver hun gehele vernietiging wensende, zeer goed begrepen hebben, dat de dag te kort zou zijn, om dit werk te voltooien, en dat naar menselijke berekening er wel het dubbele van de tijd nodig zou zijn, om dit grote werk ten einde te brengen. Die overtuiging zou hij ingekleed hebben in de dichterlijke woorden: "Zon, sta stil te Gibeon, en gij maan in het dal van Ajalon!" waarmee hij echter

alleen zou gemeend hebben: "Heere God, verleen Gij ons door een buitengewone hulp dubbele kracht, zodat wij in één dag volbrengen kunnen, waartoe de inspanning van twee dagen nodig is; zo wij het werk heden moeten afbreken, om morgen opnieuw te beginnen, dan zou immers de vrucht van de dag van heden grotendeels weer verloren gaan; de vijanden zouden in hun schuilhoeken en in hun vaste steden terugtrekken, en wij zouden niet eens in staat zijn hen morgen verder te vervolgen". Dit gebed zou dan ook de Heere verhoord hebben, en de kinderen van Israël zouden met dubbele kracht zijn aangegord, zodat zij in een dag het werk van twee dagen konden doen en de Amorieten nog vóór de avond geheel waren vernietigd. Jozua's dichterlijke uitroep was alzo in dichtmaat geplaatst in het dichterlijke boek van de oprechte, en uit dit laatste meer uitgebreid in het boek van Jozua overgenomen, zonder daarmee juist te bedoelen, dat de zon en de maan werkelijk stil hadden gestaan; men zou dus moeten aannemen, dat men de voorstelling slechts als beeldspraak moest beschouwen. Zo is de mening van diegenen, die de woorden van Jozua slechts voor een aanhaling uit een dichtstuk houden. Elk onbevangen oordeel voelt terstond, dat deze opvatting zeer gezocht is, en geheel strijdende tegen de ongekunstelde en eenvoudige betekenis. Bovendien, wanneer men dan van een aanhaling spreken wil, zou men alleen vs.12 en het eerste gedeelte van vs.13 tot aan de woorden: "Is dat niet geschreven in het boek van de oprechte?" daaronder kunnen rekenen, en daarna de verdere woorden tot aan het einde van vs.14: "De zon nu stond stil in het midden van de hemel, en haastte zich niet onder te gaan na een volkomen dag; en er was geen dag aan deze gelijk, vóór hem noch na hem, dat de Heer de stem van een man zo verhoorde, want de Heere streed voor Israël," beschouwen als een uitdrukkelijk bewijs, dat noch het gebed van Jozua, noch de verhoring door de Heere als beeldspraak moeten beschouwd worden, maar dat alles werkelijk zo heeft plaatsgevonden, als het boek van de oprechte het vertelt. De bewering daarentegen, dat de aanhaling verder gaat dan de vraag in vs.13, en wel tot aan het slot van vs.15 is een bewering, die onmogelijk kan worden volgehouden, daar zij geheel met het gezond verstand strijdt; het wonder blijft vast en zonder tegenspraak bestaan, en laat zich niet door een kunstmatige verklaring van de tekst uit de weg ruimen..

2) Men heeft wel eens dit wonder op de een andere wijze willen verklaren door te spreken van een verlengde straalbreking, in buitengewone buigingen van licht van de ondergaande zon van de horizon, enz. Wij echter houden vol, dat hier van een wondervolle stremming van de omwenteling om haar as sprake is, die aan het oog voorkomt als een stilstaan van de zon, die wordt verteld, zoals men altijd over die beweging spreekt, wanneer men zegt: de zon gaat op, of de zon gaat onder; hoewel men zeer goed weet dat dit juist niet het geval is. Wij maken alzo geen bezwaar dit wonder als werkelijk gebeurd aan te nemen, want al heeft het ook in de gehele wereldgeschiedenis zijn gelijke niet, toch heeft hetgeen in Jes.38: 8 wordt verteld, daarmee veel overeenkomst. En al is dit dan ook maar eenmaal gebeurd, toch kan ons geloof daaraan niet aan het wankelen gebracht worden, dat het onmogelijk zou zijn, dat op de onveranderlijkheid van de beweging van de sterren naar de door de Schepper van de natuur ingeplante eeuwige wetten, op welke wijze ook, zou inbreuk gemaakt worden. Die natuurwetten beschouwen wij alleen als menselijke uitdrukkingen van hetgeen wij opmerken in de gehele schepping, omdat wij geen woorden hebben, om de scheppingskrachten op een andere wijze uit te drukken, die geen sterveling kan doorgronden, noch kennen. Zou het niet vermetel zijn de Schepper van het heelal te binden aan die zogenaamde wetten, die het

schepsel in zijn wijsheid meent te kunnen doorgronden, maar die de Schepper naar goedvinden door Zijn Almacht kan wijzigen en deze schijnbare afwijking dienstbaar maken aan het heil van de mensen, tot wier verlossing Hij Zijn enige Zoon wilde geven, een wonder groter dan het stilstaan de aarde?.

Noodzakelijk was het wonder ook daarom, omdat de beide hemellichamen, de zon en de maan, door de Kanaänieten, met wie de Israëlieten nu in oorlog waren als voorname godheden, Baäl en Astharoth (De 16: 21) vereerd werden, en er nu een getuigenis voor de ogen van Israël, zowel als voor de Heidenen nodig was, die het hun duidelijk voorstelde, dat de God van Israël de levende God, de Schepper en de enige Bestuurder was van de hemel en de aarde, aan wie ook de zon en de maan moesten gehoorzamen (Ex 7: 19)..

14. En er was geen dag aan deze gelijk, vóór hem noch na hem, 1) dat de HEERE de stem van een man zo verhoorde, en liet gebeuren wat een mens gebood (vs.12): want de HEERE streed voor Israël, en wilde nu zo goedertieren zijn, dat Hij hun de wachters van de hemel ten dienste stelde.

1) Gebeurde deze gebeurtenis in het tweede jaar, nadat Jozua zijn ambt had aanvaard, wat zeer waarschijnlijk is, omdat de geschiedenissen, die in hoofdstuk 6-10 verhaald worden, niet zo spoedig op elkaar konden volgen, dat er maar enige dagen of weken tussenruimte was, dan hebben wij naar onze tijdrekening het jaar 1445 v. Chr. hier voor ons; dat is het jaar 2555 na de schepping van de wereld. Dit getal door 7 gedeeld geeft 365. Evenals nu in Daniël 9: 24vv. de daar bedoelde weken geen tijdvakken van 7 dagen, maar van 7 jaren, of zogenoemde jaarweken zijn, zo heeft de Franse godgeleerde Jean d’Espagne in zijn boek: "van de wonderen van God in de overeenstemming van de tijd" ook hier zulke jaarweken aangenomen, en daarop opmerkzaam gemaakt, dat in het jaar 2555 na de schepping, de wereld juist haar 365 jaarweken had volbracht; alzo het zoveelste, als het jaar gewoonlijk dagen heeft. Er was nu een jaar der jaren geëindigd, en de sabbat van dat jaar der jaren werd plechtig gevierd in de verlenging van de dag..

14. En er was geen dag aan deze gelijk, vóór hem noch na hem, 1) dat de HEERE de stem van een man zo verhoorde, en liet gebeuren wat een mens gebood (vs.12): want de HEERE streed voor Israël, en wilde nu zo goedertieren zijn, dat Hij hun de wachters van de hemel ten dienste stelde.

1) Gebeurde deze gebeurtenis in het tweede jaar, nadat Jozua zijn ambt had aanvaard, wat zeer waarschijnlijk is, omdat de geschiedenissen, die in hoofdstuk 6-10 verhaald worden, niet zo spoedig op elkaar konden volgen, dat er maar enige dagen of weken tussenruimte was, dan hebben wij naar onze tijdrekening het jaar 1445 v. Chr. hier voor ons; dat is het jaar 2555 na de schepping van de wereld. Dit getal door 7 gedeeld geeft 365. Evenals nu in Daniël 9: 24vv. de daar bedoelde weken geen tijdvakken van 7 dagen, maar van 7 jaren, of zogenoemde jaarweken zijn, zo heeft de Franse godgeleerde Jean d’Espagne in zijn boek: "van de wonderen van God in de overeenstemming van de tijd" ook hier zulke jaarweken aangenomen, en daarop opmerkzaam gemaakt, dat in het jaar 2555 na de schepping, de wereld juist haar 365 jaarweken had volbracht; alzo het zoveelste, als het jaar gewoonlijk

dagen heeft. Er was nu een jaar der jaren geëindigd, en de sabbat van dat jaar der jaren werd plechtig gevierd in de verlenging van de dag..

14. En er was geen dag aan deze gelijk, vóór hem noch na hem, 1) dat de HEERE de stem van een man zo verhoorde, en liet gebeuren wat een mens gebood (vs.12): want de HEERE streed voor Israël, en wilde nu zo goedertieren zijn, dat Hij hun de wachters van de hemel ten dienste stelde.

1) Gebeurde deze gebeurtenis in het tweede jaar, nadat Jozua zijn ambt had aanvaard, wat zeer waarschijnlijk is, omdat de geschiedenissen, die in hoofdstuk 6-10 verhaald worden, niet zo spoedig op elkaar konden volgen, dat er maar enige dagen of weken tussenruimte was, dan hebben wij naar onze tijdrekening het jaar 1445 v. Chr. hier voor ons; dat is het jaar 2555 na de schepping van de wereld. Dit getal door 7 gedeeld geeft 365. Evenals nu in Daniël 9: 24vv. de daar bedoelde weken geen tijdvakken van 7 dagen, maar van 7 jaren, of zogenoemde jaarweken zijn, zo heeft de Franse godgeleerde Jean d’Espagne in zijn boek: "van de wonderen van God in de overeenstemming van de tijd" ook hier zulke jaarweken aangenomen, en daarop opmerkzaam gemaakt, dat in het jaar 2555 na de schepping, de wereld juist haar 365 jaarweken had volbracht; alzo het zoveelste, als het jaar gewoonlijk dagen heeft. Er was nu een jaar der jaren geëindigd, en de sabbat van dat jaar der jaren werd plechtig gevierd in de verlenging van de dag..

14. En er was geen dag aan deze gelijk, vóór hem noch na hem, 1) dat de HEERE de stem van een man zo verhoorde, en liet gebeuren wat een mens gebood (vs.12): want de HEERE streed voor Israël, en wilde nu zo goedertieren zijn, dat Hij hun de wachters van de hemel ten dienste stelde.

1) Gebeurde deze gebeurtenis in het tweede jaar, nadat Jozua zijn ambt had aanvaard, wat zeer waarschijnlijk is, omdat de geschiedenissen, die in hoofdstuk 6-10 verhaald worden, niet zo spoedig op elkaar konden volgen, dat er maar enige dagen of weken tussenruimte was, dan hebben wij naar onze tijdrekening het jaar 1445 v. Chr. hier voor ons; dat is het jaar 2555 na de schepping van de wereld. Dit getal door 7 gedeeld geeft 365. Evenals nu in Daniël 9: 24vv. de daar bedoelde weken geen tijdvakken van 7 dagen, maar van 7 jaren, of zogenoemde jaarweken zijn, zo heeft de Franse godgeleerde Jean d’Espagne in zijn boek: "van de wonderen van God in de overeenstemming van de tijd" ook hier zulke jaarweken aangenomen, en daarop opmerkzaam gemaakt, dat in het jaar 2555 na de schepping, de wereld juist haar 365 jaarweken had volbracht; alzo het zoveelste, als het jaar gewoonlijk dagen heeft. Er was nu een jaar der jaren geëindigd, en de sabbat van dat jaar der jaren werd plechtig gevierd in de verlenging van de dag..

14. En er was geen dag aan deze gelijk, vóór hem noch na hem, 1) dat de HEERE de stem van een man zo verhoorde, en liet gebeuren wat een mens gebood (vs.12): want de HEERE streed voor Israël, en wilde nu zo goedertieren zijn, dat Hij hun de wachters van de hemel ten dienste stelde.

1) Gebeurde deze gebeurtenis in het tweede jaar, nadat Jozua zijn ambt had aanvaard, wat zeer waarschijnlijk is, omdat de geschiedenissen, die in hoofdstuk 6-10 verhaald worden, niet zo spoedig op elkaar konden volgen, dat er maar enige dagen of weken tussenruimte was, dan hebben wij naar onze tijdrekening het jaar 1445 v. Chr. hier voor ons; dat is het jaar 2555 na de schepping van de wereld. Dit getal door 7 gedeeld geeft 365. Evenals nu in Daniël 9: 24vv. de daar bedoelde weken geen tijdvakken van 7 dagen, maar van 7 jaren, of zogenoemde jaarweken zijn, zo heeft de Franse godgeleerde Jean d'Espagne in zijn boek: "van de wonderen van God in de overeenstemming van de tijd" ook hier zulke jaarweken aangenomen, en daarop opmerkzaam gemaakt, dat in het jaar 2555 na de schepping, de wereld juist haar 365 jaarweken had volbracht; alzo het zoveelste, als het jaar gewoonlijk dagen heeft. Er was nu een jaar der jaren geëindigd, en de sabbat van dat jaar der jaren werd plechtig gevierd in de verlenging van de dag..

II. Vs. 16-27. De vijf verbonden koningen hebben zich op hun vlucht in een hol bij Makkéda verborgen, maar worden door enige krijgslieden van Jozua in hun schuilplaats ontdekt; hij laat hun uit voorzorg in hun schuilhoek opsluiten en bewaken, opdat de vervolging van het vijandelijke leger voortgezet zou kunnen worden; maar op de dag na de slag doet hij hen voor zich brengen, en voltrekt aan hen de goddelijke ban in zijn gehele strengheid.

16. Maar die vijf koningen (vs.5) waren uit de strijd, die op de weg naar Azeka plaatshad, en toen weer in de laagte van het zuidwesten (vs.10vv.) gevlucht, en hadden zich verborgen in de bekende grote spelonk bij Makkéda.

Makkéda lag op de plaats van het huidige Summeil, een aanzienlijk dorp op een hoogte in de vlakte van Sephala; daar heeft de Hollandse luitenant Van der Velde, die in 1851 en 52 Syrië en Palestina heeft doorgereisd, en als bijlage bij het werk van de Ierse Presbyteriaanse zendeling J.L.Porter over Damascus, Palmyra, de Libanon en Hauran, een uitvoerige kaart van 8 bladen heeft uitgegeven, het bovengenoemde hol, dat Robinson niet heeft opgegeven in zijn reisbeschrijving, ontdekt..

17. En aan Jozua werd door enige van zijn krijgslieden geboodschapt, mits te zeggen: Die vijf koningen zijn gevonden, verborgen in de spelonk bij Makkéda.

18. Zo zei Jozua: Wentelt grote stenen voor de ingang van de spelonk, opdat zij niet verder vluchten, en stelt mannen daarvoor om hen te bewaren, en laat niemand van de uwen hen doen ontsnappen.

19. Maar staat gij niet stil, en houdt u niet langer met de koningen op, maar achtervolgt uw vijanden, en slaat hen in de staart, de achterblijvers die nog hier en daar in het veld rondlopen; laat hen in hun steden niet komen, want de HEERE, uw God, heeft ze in uw hand gegeven, daarom moet van de tot hiertoe verkregen zegepraal gebruik gemaakt worden, door hen in een slag te vernietigen, opdat wij later geen langduriger belegeringsoorlog met hun steden hoeven te voeren.

20. En het gebeurde, toen Jozua en de kinderen van Israël geëindigd hadden hen, ten gevolge van het wonder (vs.12vv.) met een zeer grote, bijna twee dagen geduurd hebbende slag te slaan, totdat zij geheel en al vernield waren; en dat de weinige overgeblevenen, die van hen overgebleven waren, in de vaste steden gekomen waren:

21. Zo keerde op de avond van die lange dag al het volk van de vervolging van de vijanden tot Jozua in het leger, bij Makkéda, waarheen deze, misschien na in het vs.17 ontvangen bericht met het hoofdkwartier was opgebroken, in vrede; wel behouden en onbeschadigd, zonder grote verliezen geleden te hebben; niemand had zijn tong tegen de kinderen van Israël geroerd, 1) een vijandige uitdrukking, en des te minder een eigenlijke aanval tegen hen durven wagen, zozeer waren de Amorietendoor de nederlaag van hun voornaamste koningen verschrikt; daarom konden de Israëlieten zich na de dubbeldaagse slag verheugd aan de rust overgeven.

1)Letterlijk staat er: Niet had geroerd tegen de kinderen van Israël, tegen iemand, zijn tong. De uitdrukking is ontleend aan de gewoonte van de honden, om tegen hun vijanden te bassen. Van mens noch dier hadden zij enig letsel bekomen, maar waren als volkomen overwinnaars uit de strijd teruggekeerd..

Deze uitdrukking dient daarom, om de grote genade van God aan te geven..

22. Daarna zei Jozua, eer hij op de volgende dag Makkéda zelf (vs.28) aantastte: opent de ingang van de spelonk, en brengt tot mij die vijf koningen uit die spelonk.

23. Zij nu deden alzo, terwijl zij de stenen wegwentelden, en brachten tot hem die vijf koningen uit de spelonk: de koning van Jeruzalem, de koning van Hebron, de koning van Jarmuth, de koning van Lachis, de koning van Eglon.

24. En het gebeurde, toen zij die koningen uitgebracht hadden tot Jozua, riep Jozua al de mannen van Israël, alle krijgslieden die in het leger waren, om getuigen te zijn van de volgende veelbetekenende handeling; en hij zei tot de oversten van het krijgsvolk, die met hem opgetrokken waren, naar onze wijze van uitdrukking, tot de officieren van zijn generale staf: Treedt toe, zet uw voeten op de halzen van deze koningen. 1) En zij traden toe, en zetten hun voeten op hun halzen.

1) Hierdoor heeft God willen tonen, van hoeveel gewicht Hij het uitverkoren volk maakte, omdat het een zeldzame eer was, die koningen aan hun voeten te onderwerpen..

Dit is geen wreedheid of onmenselijke behandeling, maar een zinnebeeldig gebruik, om aan het gehele volk op aanschouwelijke wijze voor te houden, hoe totaal God de Heere alle vijanden in de handen van Israël gegeven had, opdat de Israëlieten des te moediger en in de zekere verwachting van de overwinning bij de verdere ondernemingen tegen de Kanaänieten zouden strijden (vs.5)..

Van dit gebruik, dat hier voor de eerste maal op overwonnen vijanden werd toegepast, komt ook de spreekwijze: "iemand tot een voetbank van zijn voeten zetten" (Psalm 110: 1). Op dergelijke wijze treedt ook Jezus en Zijn volk met Hem, de vijf koningen: zonde; vloek van de wet; satan (of duivel, wereld en vlees); dood en hel onder de voeten.

In onze geestelijke strijd moeten wij niet tevreden zijn, wanneer wij een belangrijke overwinning behaald hebben. Wij moeten de strijd doorzetten, en de laatste overblijfsels van de zonde, wanneer zij in onze harten oprijzen, opzoeken, en alzo onze strijd voortzetten, tot wij elke lust de voet op de nek gezet, geheel ten ondergebracht hebben. Zo handelende wil de Heere ons licht verschaffen gedurende onze strijd, totdat de gehele strijd is gestreden..

25. Toen zei Jozua tot hen, de oversten van het krijgsvolk en geheel Israël: Vreest niet 1) en ontzet u niet, zijt sterk en hebt goede moed; want zo zal de HEERE aan al uw vijanden doen, tegen wie gij strijdt. Hij zal ze aan uw voeten leggen.

1) In de personen van de vijf koningen heeft Jozua reeds over de anderen, die nog niet overwonnen waren, getriomfeerd. Hij vermaant hen nu tot vertrouwen, alsof zij hen reeds onder hun voeten hadden, die daar nog vrij heen liepen. Waaruit wij opmaken, dat, terwijl hij die weinigen onderworpen had, het gehele volk zodanig is bemoedigd geworden, dat zij al de anderen als reeds verstrooid hebben gezien. En althans daardoor is Gods macht des te helderder tevoorschijn getreden, om hen voor het vervolg moed in te spreken..

Het is de vraag, of Israël’s oversten werkelijk bevreesd zijn geweest, om te doen, wat Jozua hun beval. Men zou dit uit de woorden "vreest niet" kunnen afleiden. Nu is het wel waar, dat in de meeste gevallen deze woorden gebruikt worden, om een vreesachtige toestand op te heffen, maar in dit geval is het meer gebruikt, om alle vrees voor het vervolg weg te nemen. Jozua wil zeggen: Gij ziet nu wat de Heere vermag. Laat deze overwinning voor u het teken zijn, dat gij nooit behoeft te vrezen, omdat de Heere u de overwinning over alle uw vijanden zal geven..

26. En Jozua sloeg hen, de vijf koningen, daarna met het zwaard, om de goddelijke ban aan hen te voltrekken, en doodde ze, 1) en hing ze, liet hun lijken hangen aan vijf houten; en zij hingen aan de houten tot de a) avond, terwijl de kinderen van Israël ondertussen de onderneming tegen Makkéda (vs.28) uitvoerden.

a)Deuteronomium 21: 23; Joz.8: 29

1) O mens, uw vijf koningen zijn uw vijf zinnen, en omdat de zonde, die gij daarmee bedrijft, over u wil heersen, versterk u daartegen en zoek ze met Gods kracht te bedwingen..

27. En het gebeurde, ten tijde dat de zon onderging, dat Jozua beval, naar de wet in De.21: 22vv. dat men hen van de houten afnam, en zij wierpen hen in de spelonk, alwaar zij verborgen geweest waren en zij, de kinderen van Israël legden, op het bevel van Jozua, grote stenen voor de ingang van de spelonk, die daar zijn tot op deze dag. 1)

1) In het Hebreeuws Ad ètzem hajom hazèh. De LXX geeft ewv thv shmeron hmerav. De Statenvertaling geeft: Tot op deze zelfde dag, met inlassing van *die daar zijn*, in navolging dus van de Septuaginta. Dan moest echter het woord Mue zijn weggelaten. Nu dit erbij staat, moet o.i. de vertaling zijn: Op dezelfde dag. De betekenis is dan deze, dat zij op dezelfde dag, waarop zij de lijken in de spelonk wierpen, zij ook de stenen voor de ingang van de spelonk legden. De zin vloeit dan ook beter als wij lezen: en zij legden grote stenen voor de mond van de spelonk op dezelfde dag..

III. Vs. 28-43. Nadat de vijf koningen ter dood gebracht waren, vervolgt Jozua verder zijn overwinning, trekt door het zuidelijke deel van Kanaän van plaats tot plaats, en onderwerpt in een achtereenvolgende veldtocht het gehele Land, van Kades-Barnéa in het uiterste zuiden tot aan Gaza in het westen, met de middelste landstreek Gosen, en verder tot Gibeon in het noorden; daarna keert hij met zijn leger naar de legerplaats te Gilgal terug.

28. Op dezelfde dag, 1) waarop de vijf koningen ter dood werden gebracht, nam ook Jozua Makkéda in; hij had in de omtrek reeds zijn tenten opgeslagen, en sloeg haar met haar inwoners met de scherpte van het zwaard; daartoe verbande hij deze koning, hen, de inwoners, en elke ziel, die daarin was, daaronder ook de vluchtelingen van de vorige dag (vs.20): hij liet geen over overblijven; en hij deed de koning van Makkéda, zoals hij de koning van Jericho gedaan had. (hoofdstuk 4: 21; 8: 2,28).

1) Op dezelfde dag is kennelijk met terugslag op de laatste woorden van het voorgaande vers en pleit voor deze vertaling..

29. Toen, na de inneming van de stad, en nadat nog op de avond van dezelfde dag de lijken van de vijf koningen van de houten waren afgenomen en in het hol geworpen (vs.27), trok Jozua door, en geheel Israël met hem van Makkéda, naar Libna, 1) en hij streed tegen Libna.

1) Volgens Van der Velde de huidige ruïne Arâk el Menshiyeh, omstreeks twee uur ten zuidwesten van Eleutheropolis, welke laatste plaats wel niet in het Oude Testament voorkomt, maar in de latere eeuwen van het Romeinse keizerrijk van grote betekenis werd. Het was toen de hoofdplaats van Zuid-Palestina, en de zetel van een bisschop. Naar deze laatste plaats hebben Eusebius (overl. 340 n. Chr. als bisschop van Caesarea) en Hieronymus (overl. 420 n. Chr. sedert 384 in Palestina) de ligging van meer dan 20 plaatsen bepaald in het door de eerste begonnen en door de laatste voortgezette Onomasticon, of woordenboek van de steden en plaatsen van de Heilige Schrift, dat reeds de Hervormers tot wegwijzer diende en nog heden ten dage van groot gewicht is. Melanchton gaf in het jaar 1554 n. Chr. een uittreksel daarvan uit, en gaf nog in zijn hoge ouderdom het voornemen te kennen om naar Palestina te gaan en in de cel van Hieronymus zijn leven te eindigen. Het was nu nog maar de vraag om de ligging van Eleutheropolis nauwkeurig te kennen, totdat Robinson met grote juistheid bewees, dat deze stad dezelfde was als het tegenwoordige Beit Dschribrin. Het ligt schilderachtig door heuvels omsloten, die met olijfgaarden zijn bedekt, op de grenzen van het heuvelachtige land en de westelijke vlakte in een dal, dat zich noordwestelijk naar de Wady Simsin uitstrekt en vele prachtige puinhopen uit verschillende eeuwen bevat. In de naburige bergen, die uit krijt en kalksteen bestaan, is een grote onderaardse stad, die bewijst, dat in

deze streken oudtijds Troglodyten hebben gewoond. De heuvels, welke hier langs het hoogland van Judea liggen, zijn allen met groene bossen bedekt, en de brede dalen prijken met heerlijk koren. Toen Robinson in deze streek kwam, vond hij de maaiers op 7 Juni met de tarwe-oogst bezig; veel arenlezers volgden hen, ezels en kamelen droegen hun last van korenschoven zonder muilband naar huis, en de maaiers boden aan de wandelaars de nog weke op een ijzeren plaat gerooste tarwekorrels tot spijze aan: dat alles wekte Bijbelse herinneringen op (Psalm 65: 14 Ruth 2: 3vv. Deuteronomium 25: 4)..

30. En de HEERE gaf deze ook in de hand van Israël, met haar koning, en hij, Jozua, sloeg haar met de scherpte van het zwaard, en elke ziel, die daarin was; hij liet daarin geen een overblijven; en hij deed haar koning, zoals hij de koning van Jericho gedaan had (vs.28).

31. Toen trok Jozua voort, en geheel Israël met hem van Libna, twee uur zuidwestelijk naar Lachis (vs.3), tegenwoordig Um Lakis, op een enigzins verheven cirkelvormige plaats, waarop men hopen van kleine, ronde, door elkaar geworpen stenen vindt, en daaronder stukken van marmerzuilen; en hij belegerde haar en streed tegen haar.

32. En de HEERE gaf Lachis in de hand van Israël; en hij, Jozua, nam haar in op de tweede dag van de belegering, en hij sloeg haar met de scherpte van het zwaard, en elke ziel, die daarin was, naar alles, wat hij aan Libna gedaan had (vs.30). De koning Japhia was echter reeds eerder met de andere vier koningen omgebracht (vs.22vv.).

33. Toen, terwijl Jozua al verder en verder doortrok op zijn veroveringstocht door het zuidelijk gedeelte van Kanaän (vs.28vv.), trok Horam, de koning van Gezer ten noordwesten van Ajalon op, om Lachis te helpen; want men had van daar een boodschap tot hem gezonden om spoedige hulp tegen Israël; maar Jozua sloeg hem en zijn volk, totdat hij hem geen een overliet; hij en zijn gehele leger werd verslagen.

Naar Gezer zelf kwam Jozua niet, omdat de stad te ver van zijn weg lag (hoofdstuk 16: 10 Richteren 1: 29)..

34. En Jozua trok voort van Lachis naar Eglon, dat 3/4 uur oostelijk lag (vs.3), en geheel Israël met hem; en zij belegerden haar en streden tegen haar.

35. En zij namen haar in op dezelfde dag, en sloegen haar met de scherpte van het zwaard, en elke ziel, die daarin was, verbande hij op deze dag, naar alles, wat hij aan Lachis gedaan had; de koning was reeds vroeger gedood (vs.22vv.).

36. Daarna trok Jozua op, in oostelijke richting, naar het gebergte van Juda, en geheel Israël met hem, van Eglon naar Hebron, en zij streden tegen haar.

37. En zij namen haar in, en sloegen haar met de scherpte van het zwaard, zo haar nieuwe koning, die na de dood (vs.22vv.) van de vroegere koning Hoham aan de regering was gekomen, als al haar tot haar gebiedbehorende steden, en alle ziel, die daarin was; hij liet

niemand in het leven overig blijven, naar alles, wat hij aan Eglon (vs.35) gedaan had; en hij verbande haar en elke ziel, die daarin was.

38. Toen keerde of wende Jozua, in plaats van de tot nu toe gevolgde (vs.36) oostelijke richting te houden, zuidwestwaarts trekkende, en geheel Israël met hem, en trok van Hebron 5 uur verder, naar Debir, vroegerKirjath Sepher of Kirjath Sanna genoemd (hoofdstuk 15: 15,49), en hij streed tegen haar.

39. En hij nam haar in, met haar koning en al haar steden, en zij sloegen haar met de scherpte van het zwaard, en verbanden elke ziel, die daarin was; hij liet geen een overblijven; zoals hij aan Hebron (vs.37)gedaan had, zo deed hij aan Debir en haar koning, en zoals hij aan Libna en haar koning gedaan had (vs.30).

Behalve dit was er nog een tweede Debir bij Gilgal (hoofdstuk 15: 7); een derde aan de overzijde van de Jordaan (hoofdstuk 13: 26), is hetzelfde als Lodebar (2 Samuel .9: 4vv.; 17: 27); wat de ligging van dit hierboven genoemde (vs.38) Debir betreft, sommigen zoeken deze stad in het huidige Dewirbân, 1 1/4 uur ten westen van Hebron; dit is echter in strijd met hoofdstuk 15: 49, volgens welke opgave de plaats veel meer zuidelijk lag op het gebergte; V.d.Velde zoekt het in de ruïne Dilbeh, 2 uur ten zuidwesten van Hebron. Volgens Dr. Steivart heeft Dilbeh een bron, waarvan het water wordt afgeleid in de Bisket en Dilbeh. Deze plaats ligt zo hoog en afgezonderd op de top van een heuvel, zodat men van alle zijden op een grote afstand haar kan zien. Het land in de omtrek met zijn vooruitstekende kalksteenrotsen heeft een onvruchtbaar aanzien, maar het is zeer geschikt voor weiland; vandaar, dat man er talrijke kudden liet grazen. Van bronnen in de nabijheid van de plaats, waarvan in hoofdstuk 15: 19vv. wordt gesproken, heeft men intussen tot nog toe niets ontdekt..

40. Alzo, terwijl hij zijn overwinningen over de vijf koninklijke steden al gedurig verder uitbreidde, sloeg Jozua het gehele land, het gebergte van Juda (Nu 13: 24) en het zuiden (Nu 13: 17), en de laagte, de vlakte van Sephala (Jos 9: 2), en de aflopingen van de wateren, juister gezegd: de hellingen in de heuvelachtige streek tussen het gebergte en de vlakke zeekust (Nu 13: 24), en al hun koningen; hij liet geen een overblijven; Ja, hij verbande alles, wat adem had, doodde alle inwoners, zoals de HEERE, de God van Israël, geboden had 1) (Num.33: 51vv. Deuteronomium 7: 1vv.; 20: 16vv.).

1) Hier wordt nu weer vastgesteld, dat het al gebeurde op bevel van God, hetgeen Jozua bevrijdt van alle aantijging van wreedheid. Indien hij nu naar eigen vrije keuze, zonder onderscheid, tegen vrouwen en kinderen had gewoed, zou er geen verontschuldiging zijn, dat het een afschuwelijke en onmenselijke daad geweest is, waarvan zelfs bij als wreed bekend staande volken iets gelijks niet geboekt staat. Maar wat allen anders met schrik zou vervullen, betaamt ons nu met eerbied te behandelen, omdat het door God was bevolen. Terecht wordt onder de deugden voornamelijk de toegevendheid geprezen, n.l. wanneer zij hun toorn matigen, die beledigd zijn, en die in het bijzonder een rechtvaardige reden hadden om bloed te vergieten. Maar omdat God de zwaarden van Zijn volk had bestemd om de Amorieten te doden, kon Jozua niet anders, dan Zijn bevel gehoorzamen..

41. En Jozua sloeg hen van Kades-Barnéa, aan de zuidelijke grenzen van Kanaän (Nu 13: 1), en tot Gaza toe, een staaf van de Filistijnen aan de zuidwestelijke uithoek van het land (Jos 13: 3); ook het gehele land Gosen 1) aan de westelijke rand van het gebergte van Juda, en tot het meer noordelijk gelegen Gibeon toe (hoofdstuk 9: 3).

1)Natuurlijk wordt hier niet bedoeld het landschap met deze naam in Egypte, dat de kinderen van Israël tot woning werd aangewezen (Genesis46: 28), maar een landstreek op of nabij het gebergte van Juda (hoofdstuk 11: 16), die deze naam droeg naar een stad, die in die streek lag (hoofdstuk 15: 51). Welke stad dit geweest is, kan men niet meer bepalen..

Zoals "van Kades-Barnéa tot Gosen" aangeeft de zuidelijke grenslijnen van het veroverde land naar de westzijde toe, zo geeft het gehele land Gosen tot Gibeon" de uitgestrektheid van het zuiden tot het noorden op de oostzijde aan..

42. En Jozua nam al deze koningen en hun land in 1) een keer, in dezelfde veldtocht, hoewel het anders veel meer tijd gevorderd zou hebben (hoofdstuk 11: 18), want de HEERE, 1) de God van Israël, streed voor Israël, daarom kon niemand Jozua en zijn krijgsleger weerstaan (hoofdstuk 9: 3).

1)Uitdrukkelijk staat hier, de Heere, de God van Israël, om aan te duiden, dat Israël al de overwinningen alleen te danken had aan de onverbreekbare trouw van Jehova, hun Verbondsgod. De Heere was de God van Israël en daarom stonden alle afgodische volken tegenover hen machteloos..

42. En Jozua nam al deze koningen en hun land in 1) een keer, in dezelfde veldtocht, hoewel het anders veel meer tijd gevorderd zou hebben (hoofdstuk 11: 18), want de HEERE, 1) de God van Israël, streed voor Israël, daarom kon niemand Jozua en zijn krijgsleger weerstaan (hoofdstuk 9: 3).

1)Uitdrukkelijk staat hier, de Heere, de God van Israël, om aan te duiden, dat Israël al de overwinningen alleen te danken had aan de onverbreekbare trouw van Jehova, hun Verbondsgod. De Heere was de God van Israël en daarom stonden alle afgodische volken tegenover hen machteloos..

43. Toen keerde Jozua terug, nadat hij zijn veroveringstocht had volbracht, en geheel Israël met hem, naar het leger, de legerplaats, te Gilgal.

Zie hoeveel werk er in weinig tijd gedaan kan worden, indien wij slechts bezig zijn, en van de gelegenheid gebruik maken. Ook de christen moet in de strijd geen kwartier geven, elke heersende zonde moet beschouwd worden als het voorwerp van onze bijzondere vijandschap. Hierop kunnen wij de zegen van de Heere verwachten..

HOOFDSTUK 11.

I. Vs.1-15. Nadat Jozua het zuidelijke deel van Kanaän aan zich had onderworpen, brengt Jabin, koning van Hazor, een verbond onder de noordelijke koningen tot stand, die nu met een zeer groot leger en zeer vele paarden en wagens aan de wateren van Merom verzameld worden, maar Jozua gesterkt door de belofte van de Heere, die hem de overwinning toezegt, overvalt hen eensklaps met zijn krijgsvolk, slaat hen en vervolgt hen daarna in drie richtingen. Vervolgens worden de voornaamste steden van deze landstreek ingenomen, maar Hazor, de residentie van de aan de spits van de bondgenoten staande koning Jabin, wordt verbrand.

1. Het gebeurde daarna 1) toen Jabin, de koning van Hazor, een stad aan het noordwestelijke uiteinde van het meer van Merom gelegen, die toen de voornaamste van alle koninkrijken van het noordelijk Kanaän was (vs.10), dit hoorde, namelijk, dat Jozua het gehele zuidelijke deel van Kanaän aan zich onderworpen had (hoofdstuk 10: 40vv.), zo zond hij tot Jobab, de koning van Madon, (de ligging van deze stad heeft men nog niet juist kunnen bepalen) en tot de koning van Simron, ook onbekend, en tot de koning van Achsaf, misschien het tegenwoordige Kesâf, ten zuiden van de rivier Leontes gelegen.

1) Ook in deze nieuwe aangelegenheden schittert de meer dan vaderlijke zorg van God, zowel in het behoeden van de Zijnen in de gevaren, als in Zijn welwillendheid om hun zwakheid te dragen. Indien het bekend was geweest, dat Jabin zich met de naburige volken, waarvan nu melding gemaakt wordt, had verbonden, zou de last van de oorlog de Israëlieten veel meer gedrukt hebben, de angst en vrees zou hen meer hebben beroerd. Wel zou het God gemakkelijk zijn geweest, zowel al die grote troepen tegelijk te vernietigen, als hun vrees en angst weg te nemen, maar Hij heeft echter de reeds op zich zelf zwakken niet bovenmate willen beproeven, opdat zij niet door een al te grote menigte voor zich, zouden beginnen te beven en dan de moed verliezen. Maar de vele volken, die zich te rechter tijd hadden moeten wapenen, heeft Hij als in de dommel en als zonder verstandelijk overleg gehouden, totdat het uitverkoren volk door zo vele schitterende overwinningen was aangezet geworden, om zonder aarzeling de oorlog tegen allen voort te zetten..

2. En tot de koningen, die tegen het noorden op het gebergte Naftali bij Kedes (hoofdstuk 20: 7) en op de vlakte tegen het zuiden van Cinnerôth, in het Jordaandal ten zuiden van het meer van Gennesareth, en in de laagte, in het vlakke land aan de zee ten noorden van Joppe (Jos 9: 2), en in Nafoth-Dor, d.i. op de hoogten van Dor, 1) een stad aan de voet van de Karmel, aan de Middellandse Zee gelegen, aan de zee waren.

1) De stad Dor was door de Feniciërs aangelegd voor de purpervisserij, en nog thans is het rotsachtig strand aldaar rijk aan purpermosselen; het purper van Tyrus, waartoe men een ontzaglijke menigte mosselen nodig had, om een tamelijke hoeveelheid purperverf te verkrijgen, was zo duur, dat alleen koningen en zeer rijke lieden het konden dragen (Deuteronomium 33: 19 Luk.16: 19); de cochenille (of schildluis) echter, een insect, dat sedert de ontdekking van Amerika is bekend geworden, en ook een mooie rode verf geeft, is veel minder in prijs. Het tegenwoordige Dor, Tantura of Tortura geheten, heeft slechts 500

moslim inwoners; deze zeestad moet wel onderscheiden worden van de landstad Naphoth Dor (hoofdstuk 12: 23), die omtrent 1/4 mijl noordelijker, op een kleine hoogte ligt..

3. Tot de Kanaänieten tegen het oosten, aan de rechterzijde van de Jordaan, en tegen het westen, in de laagte aan de Middellandse Zee, en de Amorieten en de Hethieten, en de Ferezieten, en de Jebusieten op het gebergte, dat door het midden van Kanaän, van het noorden tot het zuiden zich uitstrekte, en de Hevieten onder aan de berg Hermon, ten noorden in het land van Mizpa, 1)aan de rechterzijde van een van de bronnen van de Jordaan.

1) Hier wordt de vlakte van Paneas bedoeld, daarin ligt op een 200 voet hoge heuvel een dorp Mutuleh, nu door Druzen bewoond, vanwaar men een heerlijk gezicht heeft over de gehele landstreek tot aan het meer van Merom; deze hoge ligging met zo’n weids uitzicht, geeft aan de plaats de naam van Mizpe, dat is Kijktoren (Genesis31: 49)..

4. Deze, tot wie Jabin gezonden had, nu trokken uit hun steden, en al hun legers met hen; veel volk, als het zand dat aan de oever van de zee is, in veelheid, zodat men ze niet tellen kon, een ontzaglijke, ontelbare legermassa (Genesis22: 17); en zeer veel paarden en wagens (Ex 14: 7).

5. Al deze koningen werden verzameld, nadat zij reeds onderling bepaald hadden, waar zij de strijd tegen de Israëlieten wilden aanvangen, en kwamen en legerden zichsamen aan de wateren van Merom, 1) om tegen Israël te strijden.

1) De "Wateren van Merom" en het Meer van Merom is volgens sommigen hetzelfde, en is, volgens hen, het meer van Samochonitis, thans Bahr-el-Hule genoemd; er is echter volstrekt geen spoor dat het meer bij de ouden zo genoemd is; veeleer moeten wij de "Wateren van Merom" lezen als de bij het dorp Meiron, dat ten noordwesten van de zee van Gennesareth ligt, ontspringende bron, die een kleine beek vormt, die door het dal bij het dorp Sefed (De 27: 3) heenloopt, en zich ontlast in de zee van Gennesareth. Het dorp is een beroemde bedevaartsplaats van de joden, omdat zich aldaar de graven van Hillel, van Schammai (De 24: 4) en andere door hen hoogvereerde Rabbijnen bevinden, zoals zij voorgeven..

Deze mening steunt vooral op een uitspraak van Josefus, die meedeelt (Want. VI. 18), dat deze koningen zich bij Besother (of Mesother), een stad boven in Galilea, hebben gelegerd..

6. En de HEERE zei 1) tot Jozua, toen deze van het voornemen van de koningen onderricht, van Gilgal (hoofdstuk 10: 43), tegen het zo talrijke en wel toegeruste leger optrok, en omtrent een dagreis van dat leger verwijderd was: Vrees niet voor hun aangezichten, want morgen omtrent deze tijd zal Ik, 2) die u reeds zo dikwijls Mijn machtige hulp heb doen zien, hen al te gader verslagen geven voor het aangezicht van Israël; hun paarden zult gij door de pezen van de achterpoten door te snijden, verlammen, en hun wagens met vuur verbranden. 3)

1) Hoe gewichtiger en moeilijker de zaak wordt, om een zo talrijk en welgeoefend leger te vernietigen, des te meer was het noodzakelijk, dat hij met nieuwe moed werd gesterkt. Zo verschijnt God aan Zijn knecht Jozua en belooft hem dezelfde gelukkige uitkomst, die hem reeds enige malen te beurt was gevallen. Nadrukkelijk is op te merken, dat zo dikwijls Hij

Zijn belofte herhaalt, de mensen herinnerd worden aan hun vergeetachtigheid, of zorgeloosheid, of zwakheid. Want indien niet gedurig hun geloof nieuwe steun ontvangt, loopt het zo snel gevaar te verdwijnen of te verflauwen. En lijden wij aan een dwaze overmoed, zodat het ons bijna verdriet, tweemaal hetzelfde te horen. Waaruit wij leren, dat, zo dikwijls ons nieuwe strijd ontmoet, de beloften van God ons op het hart worden gebonden, die onze traagheid verbeteren, of onze luiheid opwekken..

2)Uitdrukkelijk wordt het woordje "Ik", erbij gevoegd, om aan de belofte kracht bij te zetten. Ik, wil de Heere God zeggen, Wie het niet aan enige macht in hemel en op aarde ontbreekt, om alle uw vijanden in uw handen te geven..

3) Dit moest plaatsvinden, opdat Israël zich niet zou schikken naar de gewoonte van de volkeren. Bij Israël mocht geen vertrouwen zijn op paarden en wagens, maar het moest alleen zijn vertrouwen stellen op Jehova, zijn God..

7. En Jozua, door zo’n toespraak versterkt, en al het krijgsvolk met hem, kwam snel over hen, nog, eer zij zelf aanval verwachtten, aan de wateren van Merom, (Jos 11: 5), en zij overvielen hen in hun legerplaats.

8. En de HEERE gaf hen in de hand van Israël, en zij sloegen hen, en zij joegen hen na, gedeeltelijknoordwestwaarts op tot groot 1) Zidon toe, naar de grote stad Zidon, 1) aan de kust van de Middellandse Zee, en gedeeltelijk westwaarts heen, tot Misrefôth-maïm 2) tussen Tyrus en Acco, en tot het dal Mizpe (Jos 11: 3) tegen het oosten, van Sidon en Misrefôth-maïm afgerekend, maar van Merom af tegen het zuiden en zij sloegen hen, totdat zij geen een onder hen overlieten.

1) Sidon, de oudste onder al de steden van de kust van Fenicië, in een vlakte, die nauwelijks een mijl breed is, gebouwd bijna tegenover het zuidelijke einde van de Libanon, met een voortreffelijke haven, was toen nog de hoofdstad van Fenicië; vandaar dat zij hier en in hoofdstuk 19: 28 de "grote" heet. Omtrent 5 mijl ten zuiden van daar lag Tyrus, dat echter in de tijd, waarover wij nu spreken, nog een landstad was, in een mooie, vruchtbare vlakte, 12 minuten van de zee gelegen. Toen later omstreeks 1209 v. Chr. er een nieuwe stad op een eiland nabij de kust was aangelegd, werd Tyrus de voornaamste, bijzonder onder koning Hiram, die van 1023-990 regeerde (2 Samuel 5: 11). De verhouding van beide steden tot elkaar wisselde later dikwijls af, nu was de ene machtiger dan weer de andere..

Groot Zidon. Zo aangeduid, niet omdat er ook een klein Zidon was, maar omdat het een grote stad was, de hoofdplaats van die streek. Juistere vertaling zou dan ook zijn: Zidon de Grote. In David’s tijd was zij niet meer de grote stad, maar werd haar glans overtroffen door die van Tyrus. Nu is zij Saida geheten en telt ongeveer 5 a 6.000 zielen, volgens Robinson en V.d.Velde. Tacitus noemt haar de "moeder van de Phoeniciërs"..

Thans is Sidon, nu Saida genoemd, de voornaamste plaats: zij telt 5 à 6 duizend inwoners, en heeft veel goedgebouwde stenen huizen. Tyrus, nu Sur genoemd, is slechts een marktvlek,

waarvan de woningen slechts hutten zijn: en ofschoon zij nog een kleine haven heeft, verdient het nauwelijks de naam van stad..

2)Misrefôt-Maïm. Deze naam wordt verschillend verklaard: enige uitleggers denken aan zoutpannen, andere aan smeltovens of glasblazerijen, en nog andere waaronder David Kimchi, en ook Luther aan warme bronnen of baden. Het laatste is wel waarschijnlijk de betekenis. Ten zuiden van Tyrus eindigt het bergland van Galilea in de voorgebergten Râs el Abiad (witte kaap) en Râs en Nakûra, in de tijden van de kruistochten "Ladder van Tyrus" geheten. Aan de voet van dit tweede voorgebergte is een verzameling van bronnen, nu Ain Mesherfi geheten..

9. Jozua nu deed hun, toen zij met alles, wat zij hadden in zijn handen vielen, zoals de HEERE hem gezegd had (vs.6), hun paarden verlamde hij, en hun wagens verbrandde hij met vuur. 1)

1) Hiermee gaf hij te kennen: 1e. Zijn gehoorzaamheid en onderwerping aan de Goddelijke wil; 2e. Zijn zelfverloochening. Het bevel van God sneed bij hem alle menselijke overlegging af. 3e. Zijn vertrouwen op Gods macht ten voordele van Israël. 4e. Zijn zorgvuldigheid, om het volk insgelijks in hun vertrouwen op God te versterken..

Over het gebruik van wagens en paarden, "Ps 20: 7". Alleen zij hier gezegd, dat Israël tot op Salomo zich nooit van paarden heeft bediend in de strijd (Richteren 4: 13; 5: 15). David vernietigde ze, die hij overmeesterde. Enkelen hield hij over, niet om ze te gebruiken, maar als teken van overwinning (2 Samuel .8: 4). Merkwaardig is het, dat Israël, in al die oorlogen, ook immer de overwinning behaalde. De ondergang van Israël begint met het tijdperk, toen het met paarden en wagens begon te strijden..

10. En Jozua keerde van de vervolging van de vijanden in de verschillende richtingen, waarheen zij gevlucht waren, weer op dezelfde tijd, na verloop van enige dagen, en hij nam Hazor in, aan de noordwestkust van het meer Merom (vs.1); en haar koning Jabin, die zich gelukkig gered had uit de slag (vs.7), sloeg hij met het zwaard; want Hazor was te voren het hoofd van al deze koninkrijken, in het noorden; om deze reden werd deze stad terstond ingenomen, maar moest ook het hardste behandeld worden.

11. En zij, de kinderen van Israël, sloegen elke ziel, die daarin was, met de scherpte van het zwaard, die verbannende; er bleef niets over, dat adem had; en Hazor verbrandde hij, Jozua, met vuur.

Omtrent 170 jaar later komt in de tijd van de Richters (Richteren 4: 2) weer een Kanaänitische koning Jabin voor, die te Hazor regeert; hij was een afstammeling van de hier genoemde, en de naam Jabin, d.i. verstandige, was vermoedelijk een titel, die alle koningen van dat land droegen. Hazor werd door de Kanaänieten spoedig weer opgebouwd, en weer tot de residentie van de koning gemaakt, omdat de kinderen van Israël hun plicht, om ze geheel ten onder te brengen en ten laatste geheel uit te roeien, verzuimden..

12. En Jozua nam al de steden van deze koningen, Madon, Simron, Achsaf, enz. in, en al haar koningen, en hij sloeg hen met de scherpte van het zwaard, hen verbannende, zoals Mozes, de knecht van de HEERE, geboden had.

a)Num.33: 51vv. Deuteronomium 7: 1vv.; 20: 16vv.

13. Alleen verbrandden de Israëlieten geen van de overige steden, die, zoals bij de Fenicische steden meestal het geval was, op haar heuvels stonden, 1) behalve Hazor alleen, dat verbrandde Jozua, en volbracht aan die stad de verbanning in haar grootste strengheid.

1) In het Hebreeuws Haomedoth al-tilam. Die op hun heuvels stonden, maar beter die op hun heuvels staan, om aan te duiden, dat zij nog bij het schrijven van dit boek op hun oude standplaats stonden..

14. En al de door van deze steden, goud en zilver, koperen en ijzeren gereedschappen enz. en het vee roofden de kinderen van Israël voor zich (8: 2,27), alleen sloegen zij al de mensen met de scherpte van het zwaard, totdat zij hen verdelgden; zij lieten niet overblijven, wat adem had.

15. a) Zoals de HEERE Mozes, Zijn knecht geboden had, b) zo gebood Mozes weer aan Jozua, zijn opvolger; en zo deed Jozua, daaraan stipt gehoorzamende; hij deed er niet één woord af 1) van alles, wat de HEERE aan Mozes geboden had.

a)Ex.23: 32,33; 34: 12 Num.33: 52. b) Deuteronomium 7: 2; 20: 16

1) Dat is: hij bracht alles stipt ten uitvoer, wat de Heere aan Mozes had geboden, omtrent de verovering van het land..

II. Vs. 16-23. Nu volgt er een terugblik op de verovering van het gehele land, in zijn uitgestrektheid van het zuiden naar het noorden, benevens enige algemene opmerkingen, omtrent de langdurigheid van de oorlog en het gedrag van de Kanaänieten. Vervolgens een bijvoegsel over de onderwerping van het zuidelijk deel van Kanaän, ook van de daar wonende Enaks-kinderen, die vroeger zo vreselijk waren afgeschilderd door de verspieders, die Mozes reeds had uitgezonden (Num.13: 29 vv.).

16. Alzo, zoals in 10: 1-11,15 is verteld, nam Jozua al dat land in, het gebergte van Juda, en al het zuiden, de gehele Negeb of het zuidelijke land, en al het land van Gosen, tussen het gebergte van Juda en de Sephale, en de laagte, en het vlakke veld, langs de rechter Jordaanoever, en het gebergte Israël, of Efraïm (17: 15), en Zijn laagte, de afdaling naar de Middellandse Zee (vs.2).

17. Van de kale berg 1) die zuidelijk opwaarts naar Seïr gaat, tot Baäl-Gad2) of Baäl-Hermon (Richteren 3: 3) toe, in het dal van de Libanon onderaan de berg Hermon, op de zuidelijke helling, al hun koningen nam hij ook gevangen, en sloeg hen en doodde hen.

1) De kale berg, of zoals ook vertaald kan worden, het gladde gebergte, is waarschijnlijk dat gebergte, dat de scheiding vormt in het Araba-dal. Het is een rij witte klippen..

2) V.d.Velde zoekt Baäl-Gad in de ruïnen van Kalut Bostra of van Kalat Aisafa. V.Raumer en Robinson houden Baäl-Gad voor Caesarea Filippi..

18. Vele dagen, omtrent 7 jaar (7: 7,10) voerde Jozua strijd tegen al deze koningen.

19. Er was geen stad, die vrede maakte met de kinderen van Israël, behalve de Hevieten, inwoners van Gibeon (9); zij namen ze allen in door strijd. 1)

1) Omdat de Israëlieten aan sommigen hun medelijden hadden betoond, ofschoon tegen Gods bevel, is dit gezegde zo te begrijpen, dat deze oorlog hebben gevoerd, opdat zij niet door hen zouden worden gespaard, of de Israëlieten, met verontachtzaming van Gods bevel, door hen tot medelijden zouden worden aangezet..

20. Want het was van de Heere, om het oordeel, waartoe God hen overgaf, vanwege hun ongeloof (Ex 4: 21), hun harten te verstokken, 1) dat zij Israël met oorlog tegemoet gingen, opdat Hij hen verbannen zou, dat hun geen genade zou toekomen, maar opdat Hij hen verdelgen zou, zoalsde HEERE aan Mozes geboden had.

De mate van de ongerechtigheid van Kanaäns bevolking was vol. Hun zonden hadden de hoogste hoogte bereikt. Het was daarom, dat God als tot straf hun harten verhardde..

21. In die tijd 1) nu, gedurende de zeven jaren dat de oorlog duurde, kwam Jozua, en roeide behalve de overige bewoners van het land, ook de Enakieten 2) uit van het gebergte van Juda, van Hebron (10: 36vv.) van Debir (10: 38vv.) van Anab, 5-6 uur ten zuiden van Hebron, en van het gehele gebergte van Juda en van het gehele gebergte van Israël (Efraïm): Jozua verbande hen met hun steden.

1) In die tijd slaat terug op "vele dagen" in vs.18..

2) De Enakieten behoorden tot de oorspronkelijke Semitische bevolking, zij waren reuzen en hadden 40 jaar geleden de verspieders van Mozes zo verschrikt door hun vreselijk uiterlijk aanzien, dat deze bij hun terugkomst met ontsteltenis de andere Israëlieten bijna de moed ontnamen, om tegen zo’n volk ten strijde te trekken (Num.13: 23,29,33 ; ook "De 2: 23)..

Dit bericht is noch voor een ingeschoven fragment van een andere hand te houden, noch voor een bericht, ontleend aan een andere bron. Integendeel, de schrijver beschouwde het met het oog op Num.28 en 31 als nodig, nog uitdrukkelijk te vermelden, dat Jozua ook de door de verspieders onder Mozes als vreselijke reuzen geschilderde Enaks-kinderen, uit hun woonplaatsen waren verdreven en teruggedreven naar de Filistijnse steden Gaza, Gath en Asdod..

Het was het nageslacht van de reuzen, voor wier kracht de verspieders het volk hadden bevreesd gemaakt, zodat het Kanaän niet wilde binnentrekken. Daarom, omdat zij zo te vrezen waren, was het wel de moeite waard, hen uit te roeien, opdat het volk des te meer werd aangezet, om wel op God te hopen. Het zou nu voor hen zeer schadelijk zijn geweest, dat zij wisten, dat zij door hen beloerd werden, omdat dit hen gedurig onrustig zou maken en beangstigen..

Een vrees, die bovenal de glorie van God voor de volgende overwinningen zou verduisteren en het geloof ondermijnen, omdat zij in hun gemoed zouden worden geteisterd door de zorg, dat hun de moeilijkste van alle strijden nog restte..

22. Er bleef niemand van de Enakieten overig in het land van de kinderen van Israël, naar de beloften aan Abraham, Izaäk en Jakob gedaan; alleen bleven zij over in enige Filistijnse steden, zoals te Gaza, te Gath, en te Asdod.

23. Zo nam Jozua al dat land in 1) naar alles, wat de Heere tot Mozes gesproken had, en Jozua gaf het veroverde land, zoals in 13vv. meer uitvoerig verteld zal worden, Israël tot erfgoed, tot een blijvende, van vader op zoon overgaande bezitting, naar hun afdelingen,naar hun stammen. 2) En het land rustte van de strijd; volgens onze berekening in het jaar 1445 v. Chr.

1) Met de uitdrukking hierboven "Jozua nam al dat land in", schijnt te strijden hetgeen in 13: 1vv. wordt gezegd, dat er nog veel land overbleef om in te nemen. Niettemin zijn beide wijzen van beschouwing zeer goed met elkaar overeen te brengen. In 23: 4,5 23.4,5 staan deze twee schijnbaar tegenstrijdige uitdrukkingen onmiddellijk naast elkaar. Israël moet zowel alle volken als reeds overwonnen beschouwen, als gedenken aan de verplichting om de nog overgeblevenen te verdrijven. De eerste is hier de denkbeeldige, de tweede de wezenlijke wijze van beschouwing van de dingen. Eerst wordt het doel als bereikt beschouwd, daarna wordt opgegeven, wat er nog ontbreekt aan de gehele voltooiing van het werk, en nu wensen wij deze verschillende wijzen van beschouwing met elkaar overeen te brengen. Allereerst was de uitroeiing van de Kanaänieten en de verovering van hun land zo ver voltooid, dat hetgeen nog gebeuren moet, niet noemenswaard is in vergelijking met hetgeen reeds gedaan was; al waren de Kanaänieten ook nog in het bezit van vele steden, zij waren toch niets meer dan machteloze vluchtelingen, die niets meer tegen Israël konden uitvoeren, zo lang het de Heere getrouw bleef en naar het gebod van de Heere voortging de verstrooide Kanaänieten langzamerhand te verdelgen. Bovendien hadden de kinderen van Israël in de machtige bijstand, die de Heere hun God hun tot hiertoe bij alles geschonken had, een zeker onderpand dat Hij hun ook in de kleine oorlogen die zij nog te voeren hadden, niet zou verlaten en hun het gehele land tot een erfelijk bezit zou doen toekomen, zoals Hij, hun stellig beloofd had in Ex.23: 29vv. en Deuteronomium 7: 22. Deze dubbele wijze van beschouwing komt geheel overeen met de wijze van beschouwing, waarop de Apostelen spreken van de overwinning van onze geestelijke vijanden, wanneer zij op de ene plaats betuigen. "Dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof" (1 Joh.5: 4), en op de andere plaats vermanen tot een gedurige strijd tegen de wereld en tegen alle machten van de duisternis. Evenzo is de gehele kerk na de overwinning van het heidendom (later het pausdom, het ongeloof) geboden, de overwinning van het evangelie over alle vijanden tot de laatste toe voort te zetten; haar

ontrouw in dit opzicht, haar vermenging met de heidense geest van de wereld veroorzaken haar dan moeilijke strijd en grote vernedering, die haar wel veel nood en ellende bereiden, maar ook door de goddelijke genade dienen tot loutering en versterking van het geloof..

2) Naar hun afdelingen, naar hun stammen, is een andere uitdrukking, voor "geslachten, vaderhuizen en families"..

HOOFDSTUK 12.

OVERWONNEN KONINGEN.

I. Vs.1-6. Om de geschiedenis van de veroveringen, die de Israëlieten gedaan hebben, te voltooien, sluit zich bij de terugblik in het vorige hoofdstuk, vs.16-23, een overzicht aan, dat alle overwinningen, die Israël met de allesvermogende hulp van zijn God heeft behaald, tot een geheel verenigt. Eerst wordt de verovering van de beide Amoritische rijken aan de overzijde van de Jordaan, waarmee Mozes naar het woord van de Heere (Deuteronomium 2: 34vv.) de inbezitneming begon, nog eens kort voorgesteld.

1. Dit nu zijn de koningen van het land die de kinderen van Israël nog voor hun overtocht over de Jordaan (3-4) geslagen hebben, en hun land erfelijk bezaten, aan de overzijde van de Jordaan, tegen de opgang van de zon; namelijk van de beek Arnon, de grenslinie van de Moabieten (Nu 21: 11" en "Nu 21: 15) in het zuiden, af tot de berg Hermon in het noorden (De 3: 9), en het gehele vlakke veld tegen het oosten, het Jordaandal aan de oostzijde van de rivier:

HOOFDSTUK 13.

DE VERDELING VAN HET LAND WORDT VOORGENOMEN.

I. Vs.1-14. Terwijl nu de verovering van het land in het geheel, voor zo ver het allereerst nodig was, volbracht is, ontvangt Jozua van de Heere een bevel om, daar hij reeds welbedaagd is, thans over te gaan tot de verdeling onder de negen en een halve stam, die nog geen erfdeel ontvangen hadden. Over het gebied dat nog niet veroverd was in het bijzonder over dat aan de zuidkust van de Middellandse Zee en aan de noordkust, behoefde hij zich niet te bekommeren. De Heere zou, te Zijner tijd, dit land aan de kinderen van Israël nog geven tot een bezit, evenals het noorden van het Oost-Jordaanland, van waar de Gezurieten en de Maächathieten nog niet verdreven waren.

1. Jozua nu, nadat hij zo het ene gedeelte van zijn last volbracht had en het gehele land had ingenomen (11: 23), was oud en wel bedaagd, hij telde reeds ongeveer 100 jaar; en de Heere zei tot hem: Gij zijt oud geworden, welbedaagd, en er is nog zeer veel land overgebleven, om dat erfelijk te bezitten.

1) De Heere maakt Jozua er opmerkzaam op, dat hij oud was geworden, om die ouderdom als beweegreden te gebruiken voor het bevel, dat Hij hem zal geven. Jozua was oud geworden, veel land was nog in te nemen. Welnu, Jozua moest nu van het oorlogvoeren afzien, om zich geheel te kunnen wijden aan de verdeling van het land, opdat dit nog in orde kwam voor zijn dood..

In vs.7 wordt ons het bevel meegedeeld. Vs.2-6 is tussenzin. Daarin worden de nog niet veroverde landen opgesomd..

2. Dit is namelijk het land, dat overgebleven is: geheel Galilea, d.i. al de grenzen van de Filistijnen 1) in de vlakte van Sephala aan de zuidkust van de Middellandse Zee, en het gehele Gesuri, de gehele landstreek, die door de Gesurieten bewoond wordt (1 Samuel .27: 8), aande rand van het noordwestelijk gedeelte van de woestijn van Arabië, dat aan Egypte grenst.

1) De oude grenzen worden in het geheugen terug geroepen, die vroeger door God gesteld zijn, opdat Jozua en het volk er vast van overtuigd zouden zijn, dat het Verbond met Abraham opgericht, in alle delen in vervulling moest treden. Waarom hun bevolen wordt, al hun ijver aan te wenden, om dat te verkrijgen, wat nu nog was overgebleven..

Over de oorsprong van de Filistijnen en hun komst in Kanaän bestaan verschillende inzichten. Uit Genesis10: 14 Deuteronomium 2: 7 Jer.47: 4 Amos 7: 9 kunnen wij echter dit met zekerheid vaststellen, dat zij in de tijd, waarin deze geschiedenis zich beweegt, een gemengd volk vormden. Zij bestonden uit de eigenlijke Filistijnen (vreemdelingen, uitgewekenen), die reeds lang vóór Abraham van Egypte naar Kolchis getrokken en van daar geweken waren naar de kustlanden van de Middellandse Zee, die tussen Gaza en Pelusium lagen; en uit de Caphiorim, die eveneens van Kolchis aan de Zwarte Zee waren uitgegaan, toen echter naar

Kreta waren getrokken en pas van daar, waarschijnlijk tijdens het 215-jarig verblijf van de kinderen van Israël in Egypte, naar Kanaän waren overgestoken; daarom zijn ook in Ezech.25: 16 en Zef.2: 5 de Keretim of Kretensen (volgens Luther: "krijgslieden) parallel genoemd met de Filistijnen, om één en hetzelfde volk aan te duiden. In de tijd van de vermenging van beide volksstammen ging de oorspronkelijke aartsvaderlijke herderstaat over in een krijgsstaat, die tezamen een bond vormden onder 5 vorsten, wier hoofdsteden ons boven genoemd zijn. Vier daarvan bestaan nu nog onder de namen Ghazzeh, Esdod, Askalon en Akir, al zijn zij ook gedeeltelijk tot dorpen versmolten. Waar echter Gad gelegen heeft schijnt reeds niet meer bekend geweest te zijn aan Hiëronymus, daar hij het eens in de nabijheid van Asdod en later op de weg tussen Gaza en Eleutheropolis zoekt. Uit verschillende omstandigheden in de Bijbelse opgaven, die wij hier niet nader uiteen zullen zetten, hebben enige geleerden opgemaakt, dat Gad dezelfde stad was als Eleutheropolis (Jos 10: 29); allereerst sluiten wij ons bij deze mening aan, totdat latere naspeuringen van reizigers ons in het vervolg nadere aanduiding kunnen geven van de ligging van deze stad..

2) De Gesurieten waren een kleine volksstam in het zuiden van het land van de Filistijnen..

3. Van de Sichor, 1) Wady el Arisch, die vooraan Egypte is, en de grens vormt ten zuidwesten (15: 4,47), tot aan de grens van Ekron, aan die zijde van de Nahr-Rubin, twee uur ten zuidwesten van Ramleh, tegen het Noorden, dat de Kanaänieten toegerekend wordt, 2) en dus met de overige steden van de Filistijnen ook behoort tot het land van de Kanaänieten; dat door u veroverd moet worden, ofschoon de Filistijnen niet van Kanaän afstammen (Genesis10: 14); vijf vorsten van de Filistijnen hebben deze streek nog in bezit: namelijk de Gazatiet, de vorst van Gaza, dat hetzuidelijkste ligt, 1 uur van de zee verwijderd en Asdodiet, de vorst van Asdod, dat vijf mijl verder noordwaarts ligt, een half uur van de zee, de Askeloniet, de vorst van Askelon of Askalon, ongeveer midden tussen Gaza en Asdod, onmiddellijk aan zee gelegen; de Gethiet, vorst van Gad, en Ekroniet, de vorst van Ekron, de noordelijke grensstad, diereeds eerder vermeld is, en behalve deze wonen naar het zuiden heen nog de Avvieten, een volksstam, die door de Filistijnen bij hun komst gevonden en teruggedreven werd (Deuteronomium 2: 23).

1) De Sichor is niet de Nijl. Deze stroomt midden door Egypte en niet vooraan, of zoals beter vertaald is: oostelijk van Egypte..

Sichor is een oude naam, gewoonlijk aan de Nijl gegeven. Poole meent, dat hier bedoeld wordt, "de rivier van Egypte" in het zuiden van Kanaän..

2) Of hetgeen gerekend wordt tot het gebied van de Kanaänieten. De Filistijnen waren geen nakomelingen van Kanaän. Hun gebied behoorde echter wel tot dat van de Kanaänieten. Zij hadden zich van buitenaf in die landstreek aan de Middellandse Zee gevestigd. De schrijver doet deze mededeling, om daarmee het goed recht van de verovering aan te geven..

4. Van het zuiden, 1) in het noordelijk gedeelte van het land, is nog in te nemen het gehele land van de Kanaänieten, de zogenaamde Feniciërs, die van Tyrus tot aan de andere zijde van Sidon wonen, en ten oosten vanSidon, op een steile bergrug van de Libanon, Meara, die van

de Sidoniërs is, (d.i. grot van de Sidoniërs zie), tot Afek 2) toe, aan de hoofdbron van de Adonis-rivier (De 23: 18), tot aan de grens van de Amorieten. 3)

1) Van het zuiden. De Septuaginta, de Vulgata en de Syrische vertaling trekken deze woorden (in het Hebreeuws Methiman bij het vorige vers, omdat de Avvieten in het zuiden woonden, en de Kanaänieten, waarvan in dit vers sprake is, in het noorden. De zuidelijke Kanaänieten waren door Jozua geheel verslagen en hun landen van Kades-Barnéa tot Gosen toe veroverd. Het komt ook ons veel aannemelijker voor, om met genoemde vertalingen dit vers te laten beginnen met: Het gehele land enz..

2) Afek is het huidige Afka, een dorp, wel van geringe betekenis, maar sierlijk gelegen. De ruïnen zijn er nog te zien van de Venustempel, die door Constantijn werd vernietigd, om de ontuchtige afgodendienst, zoals Eusebius in zijn "leven van Constantijn" meedeelt..

3) Deze toevoeging laat zich, in zoverre wij de ethnografische verhouding van die tijd kennen, niet nader verklaren. Aan het gebied van koning Og van Bazan is hier natuurlijk niet te denken, want dat lag aan de overzijde van de Jordaan; de Amorieten moeten echter behalve daar, en behalve in de omstreken van Hebron (De 1: 8) ook nog ten noorden van Aphek, in de streek land, die aan de Dschebel-Makmel (Num.34: 7) grensde, gewoond hebben. De juiste berichten hierover missen wij. Het "Meara van de Sidoniërs", is het huidige Dschezzin, een schuilhoek van de Druzen..

5. Daartoe het land van de Giblieten, van de bewoners van Gebal, dat bij de Grieken en Romeinen Syblus genoemd wordt, en de gehele Libanon tegen de opgang van de zon, 1)dat ten oosten van het gebied van de Giblieten ligt, van Baäl-Gad, of Baäl-Hermon, onderaan de berg Hermon, tot aan de ingang van Hamath of Epiphania, aan de Orontes in Syrië.

1) Hiermee wordt de Anti-Libanon uitgezonderd..

6. Allen, die op het gebergte wonen van de Libanon aan tot Misrefôth-maïm 1) (warme wateren) toe, op de kust van de Middellandse Zee, en dus al de Sidoniërs of Feniciërs. Deze onderwerping echter zal niet reeds nu plaatsvinden.Ik zal hen, n.l. de Kanaänieten die nog uit te roeien zijn, langzamerhand verdrijven van het aangezicht van de kinderen van Israël volgens hetgeen Ik (Exod.23: 29vv. Deuteronomium 7: 22) gesproken heb; wat gij daarentegen onderwerpen moet, is allereerst genoeg. Alleen 2) maak, dat het reeds veroverde gebied Israël ten erfdeel valt, zoals Ik u geboden heb, 3) opdat gij ook nog dit tweede deel van Mijn last, u opgedragen in 1: 16, volbrengt voordat uw leven ten einde spoedt.

1) Hiermee wordt het voorgebergte Nahara bedoeld..

2) Alleen, d.i. ofschoon gij het nog niet veroverd hebt, verdeel het toch, handel dus alsof het reeds veroverd is. Israël ten erfdeel vallen wil hier niet zeggen, verover het, meer geef het Israël nu reeds tot een erfdeel, verdeel het nu, handel ermee als met overwonnen en in bezit genomen land..

Wij leren hieruit, om in het volbrengen van onze zaken, aan de mond van God te hangen, opdat geen aarzeling ons doe vertoeven..

3) Wij moeten onze zaligheid uitwerken, dan zal God ons en met ons werken; wij moeten onze geestelijke vijanden weerstaan; dan zal God hen onder de voet treden; wij moeten voortgaan in ons christelijk werk en volharden, dan zal God ons blijven voorgaan..

7. En nu, deel dit reeds onderworpen land (12: 7-24) tot een erfdeel aan de negen stammen, Juda, Simeon, Benjamin, Dan, Efraïm, Zebulon, Issaschar, Aser, Nafthali, en aan de halve stam van Manasse.

8. Met wie, namelijk de andere halve stam, de Rubenieten en Gadieten hun erfenis ontvangen hebben, die Mozes hun gaf aan de overzijde van de Jordaan tegen het oosten, oostelijk van het eigenlijke Kanaän, zoals Mozes, de knecht van de HEERE, hun gegeven had, op grond van hun eigen verzoek (Num.32).

9. Van Aroër af, dat aan de oever van de beek Arnon, aan de noordelijke rand van het dal Arnon is, en nog een weinig verder zuidwaarts de stad, die in het midden van de beek is, van Ar-Moab, en al het vlakke land van Médeba tot Dibon toe,1) volgens Num.21: 30, de gehele hoogvlakte, die zich van de beek Arnon af tot Hesbon 2) uitstrekt en voor het grootste gedeelte zonder bomen is.

1) In Num.21: 30 wordt deze vlakte genoemd: de velden van Moab..

2) Hesbon is het vierde van de landschappen, die beschreven zijn: "Nu 21: 30"..

11. En het noordelijke Gilead, aan de rechterzijde van de Jabbok, en de grens van de Gezurieten en de Maächathieten, het overige land dat noordelijk daarvan ligt, tot aan het gebied van de Gezurieten en de Maächathieten, die tot de Arameïsche of Syrische volksstammen behoren (Nu 32: 41), en de gehele berg Hermon, tussen Maächath en Gesur, en geheel Bazan, zuidoostwaarts, tot Salcha toe (12: 5);

12. Het gehele koninkrijk van Og in Bazan, die geregeerd heeft te Astarôth en te Edreï: deze is overig gebleven uit het overblijfsel van de reuzen (12: 4), die Mozes heeft verslagen, en heeft ze verdreven (Num.21: 33vv.).

14. Alleenlijk gaf hij de stam Levi geen erfenis. Want de vuuroffers van God, de aandelen, die in de wet vastgesteld zijn van de offers van de HEERE van Israël, benevens de tienden en eerstelingen, zijn zijn erfenis, 1) zoalsHij tot hem gesproken had (Num.18: 8-32).

1) De dienaren van de Heere moeten zich onverschillig tonen voor de wereldse belangen en het volk moet zorgdragen, dat hun het nodige niet ontbreekt. Gelukkig zij, die de Heere, de God van Israël, tot hun erfenis hebben, al hebben zij weinig wereldse goederen tot hun deel. Zijn Voorzienigheid zal in hun behoeften voorzien, Zijn geestelijke vertroostingen zullen hun

zielen dragen en ondersteunen, totdat zij die volheid van genot en vreugde verlangen, die is aan de rechterhand van God voor eeuwig..

Evenals reeds in vs.2-6 de onmiddellijke rede van de Heere wordt uitgebreid door vermelding van datgene wat tot het nog niet veroverde gebied in het West-Jordaanland behoorde, om die in de tweede helft van het zesde vers weer voort te zetten, zo voegt de heilige schrijver in vs.8-14 een nauwkeuriger uiteenzetting toe aan de woorden van God, die in vs.7,8 zijn gesteld, en baant zich daardoor een geleidelijker overgang tot de afdeling vs.15-33. Deze schrijfwijze, waarin de rede van de Heere, zonder het te doen blijken, overgaat in die van een mens, is juist het omgekeerde van datgene, wat wij in Deuteronomium gelegenheid hadden om op te merken, waar de rede van een mens, in die van de Heere overgaat (De 11: 14); maar rust overigens geheel op dezelfde grond..

Ook deze uitzondering was noodzakelijk, opdat de Levieten zich nooit als onrechtvaardig onterfd zouden beschouwen en zo over hun eigendomsrecht geen grote beweging zouden maken. Hij herinnert, dat van deze bepaling Mozes de auteur was, en tegelijk leert hij, dat zij geen reden hadden om te klagen, waarom hun dit ontnomen werd, omdat de vergoeding zeer aan de dag kwam. Maar ofschoon de offeranden niet op dezelfde wijze werden verdeeld, hadden zij toch genoeg, omdat hun voedsel hun gegeven werd uit alle eerstelingen en tienden. Verder, zoals God hun aan zich verbond door loon, om zorg te dragen voor Zijn heiligheden, zo ook vermaande Hij tegelijkertijd het volk, om getrouw de offeranden te brengen, waar zijn offeranden de Levieten voorzagen van levensmiddelen..

II. Vs.15-33. De vermelding van het Oost-Jordaanland heeft tot gevolg, dat het geschiedverhaal van de verdeling van Kanaän begint met hetgeen Mozes reeds vroeger met betrekking daarop gedaan heeft, toen hij dit land aan de halve stam tot erfenis gaf; ditzelfde wordt nu nog eenmaal in zijn omvang beschreven; tevens worden de voornaamste steden van de stammen Ruben, Gad en Oost-Manasse ieder in het bijzonder genoemd. Alleen de stam Levi kreeg ook toen geen enkel erfdeel, volgens de bepaling van God.

15. Alzo gaf Mozes, 1) bij gelegenheid van de verdeling van het Oost-Jordaanland (vs.8vv.), aan de stam van de kinderen van Ruben een erfenis naar hun gezinnen, naar evenredigheid van de grootte en het aantal van de gezinnen, die tot de stam behoorden (Num.26: 54).

1) Wat reeds duidelijk genoeg scheen gezegd te zijn, wordt nu nog eens in het bijzonder voortgezet, niet slechts, opdat de mededeling het volk zou aansporen tot dankbaarheid, omdat Gods goedheid door zoveel openlijke bewijzen tentoongespreid werd en als voor de ogen geschilderd, maar ook, opdat ieder zijn erfdeel zonder moeite en twist zou genieten. Wij weten hoe sterk de begeerte van de mens is, om een voorwendsel tot een proces te zoeken, zodat niemand zijn recht ongeschonden kan bezitten, tenzij een zuivere en heldere bepaling van het recht alle twistvragen afsnijdt..

16. Dat hun grens was van Aroër af, dat aan de oever van de beek Arnon is, en verder zuidwaarts de stad, die in het midden van de beek is, die in het dal zelf is gelegen, namelijk

Ar-Moab (vs.9 ; ook "Nu 21: 15), en al het vlakke land, dat zich vandaar noordoostwaarts uitstrekt tot Médeba toe;

16. Dat hun grens was van Aroër af, dat aan de oever van de beek Arnon is, en verder zuidwaarts de stad, die in het midden van de beek is, die in het dal zelf is gelegen, namelijk Ar-Moab (vs.9 ; ook "Nu 21: 15), en al het vlakke land, dat zich vandaar noordoostwaarts uitstrekt tot Médeba toe;

21. En alle overige steden van het vlakke land, en het gehele koninkrijk, nl. het gehele zuidelijk gedeelte van het koninkrijk van Sihon, de koning van de Amorieten, die te Hesbon regeerde, die Mozes geslagen heeft (Num.21: 21), evenals de vorsten van Midian: Evi, en Rekem, en Zur, en Hur, en Reba, geweldige, 1) vroegere leenmannen van Sihon, die reeds vóór hem inwoners van het land waren, en na hun bevrijding met de Moabieten gemene zaak maakten tegen de kinderen van Israël (Num.22: 4vv.).

1) In het Hebreeuws Nesikee Sihon. In de Statenvertaling met geweldigen vertaald; betere vertaling is: vazallen; leenmannen van Sihon. De Engelse vertaling geeft: hertogen..

22. Daartoe hebben de kinderen van Israël, behalve deze vijf vorsten van de Midianieten, met het zwaard gedood Bileam, 1) de zoon van Beor, de voorzegger, behalve degenen, die daarenboven nog van hen in die slag (Num.31: 3vv.) verslagen zijn.

1) Dat Bileam hier vermeld wordt, is meer dan hoogstwaarschijnlijk, omdat hij de Midianieten aangezet heeft oorlog te voeren met de Israëlieten, en als profeet op één lijn dient gesteld met de vorsten..

27. En in het Jordaandal behoorden daartoe Beth-Haram, het latere Livias, Beth-nimra, en Sukkôth1) (Genesis33: 17), en Zefon, d.i. noorden, dat in ieder geval niet ver van het zuidoostelijk uiteinde van de zee van Gennezareth gelegen was, wat over was, welke steden het overige deel vormden van het koninkrijk van Sihon, de koning te Hesbon, terwijl het andere gedeelte aan de kinderen van Ruben gegeven werd (vs.21); de Jordaan, en haar grens was tegen het westen, tot aanhet einde van de zee van Cinnereth, over de Jordaan, tegen het oosten. De stad Cinnereth lag daarentegen aan de overzijde van de Jordaan, ten oosten van de naar haar genoemde zee (19: 35).

1) Al die kaarten, die zich op de naspeuringen van Robinson richten, wijzen ons het hier en in Genesis33: 17 bedoelde Sukkôth aan op de plaats van het huidige Sâcub, aan de westzijde van de Jordaan, boven Bethsean. Deze ligging komt zeer goed overeen met de plaats in 1 Koningen .7: 46. Daarentegen komt zij niet overeen met deze passage, volgens welke Sukkôth aan de oostelijke oever van de Jordaan gezocht moet worden. Twee plaatsen zullen dus waarschijnlijk dezelfde naam gedragen hebben, zoals ook Ritter, Van Raumer en anderen menen..

33. Maar aan de stam van Levi gaf Mozes geen erfdeel: 1) de HEERE, de God van Israël is zelf hun erfdeel, zoals Hij tot hen gesproken heeft (Num.18: 20 Deuteronomium 10: 9; 18: 2).

1) Aan het slot wordt opnieuw de stam van Levi uitgesloten, opdat de Levieten voor het vervolg niet zouden voorwenden, dat ook zij deel hadden aan dat, wat aan de Gadieten en de Rubenieten en de halve stam van Manasse zonder loting toebedeeld was, wat wel gemakkelijk tot eigen voordeel was uit te leggen, dat een gedeelte onder die andere stammen aan hen was overgelaten. Maar nu worden niet de offeranden hun erfenis genoemd, zoals kort te voren, maar God zelf, waardoor zij, indien zij niet tevreden waren, een bij uitstek ondragelijke en trotse zucht tot afkeuren zouden openbaren..

Deze verordening diende, opdat Gods dienaren zich geheel aan Zijn dienst toewijden en daarmee bezig zouden zijn, zonder door aardse zorgen en verrichtingen daarin verhinderd te worden, en opdat er door dit middel een bestendige verbintenis van hartelijke liefde en genegenheid zou zijn tussen het volk aan de ene, en diens leraren aan de andere zijde (Jos 13: 33)..

Vs.33 is een herhaling van vs.14, alleen met dit verschil, dat nu de Heere zelf het Levieten erfdeel wordt genoemd, opdat zij des te eerder erin zouden berusten, dat zij geen eigen erfdeel van het land ontvingen..

Het is niet mogelijk de ligging van al de steden, in dit en de volgende hoofdstukken vermeld, nauwkeurig op te geven. De veranderingen, die het land Kanaän gedurende de laatste 3000 jaar heeft ondergaan, hebben velen van haar doen verdwijnen, terwijl de namen van anderen verandert zijn. Dit is echter geen bewijsgrond tegen de gewijde geschiedenis: in andere landstreken merken wij hetzelfde op. De ligging van Troje en van Babylon, twee van de beroemdste steden in de oude geschiedenis, kan niet stellig worden aangewezen, en menig boekdeel is daaromtrent reeds gevuld; terwijl de ligging van de meeste belangrijke plaatsen in de Heilige Schrift vermeld, nog nauwkeuriger kan vastgesteld worden; anderen van minder betekenis bestonden in de dagen van Hiëronymus en Eusebius, door wie zij beschreven werden: en verscheidenen zijn in de laatste tijden opgespoord door de ijver van hedendaagse reizigers..

33. Maar aan de stam van Levi gaf Mozes geen erfdeel: 1) de HEERE, de God van Israël is zelf hun erfdeel, zoals Hij tot hen gesproken heeft (Num.18: 20 Deuteronomium 10: 9; 18: 2).

1) Aan het slot wordt opnieuw de stam van Levi uitgesloten, opdat de Levieten voor het vervolg niet zouden voorwenden, dat ook zij deel hadden aan dat, wat aan de Gadieten en de Rubenieten en de halve stam van Manasse zonder loting toebedeeld was, wat wel gemakkelijk tot eigen voordeel was uit te leggen, dat een gedeelte onder die andere stammen aan hen was overgelaten. Maar nu worden niet de offeranden hun erfenis genoemd, zoals kort te voren, maar God zelf, waardoor zij, indien zij niet tevreden waren, een bij uitstek ondragelijke en trotse zucht tot afkeuren zouden openbaren..

Deze verordening diende, opdat Gods dienaren zich geheel aan Zijn dienst toewijden en daarmee bezig zouden zijn, zonder door aardse zorgen en verrichtingen daarin verhinderd te worden, en opdat er door dit middel een bestendige verbintenis van hartelijke liefde en

genegenheid zou zijn tussen het volk aan de ene, en diens leraren aan de andere zijde (Jos 13: 33)..

Vs.33 is een herhaling van vs.14, alleen met dit verschil, dat nu de Heere zelf het Levieten erfdeel wordt genoemd, opdat zij des te eerder erin zouden berusten, dat zij geen eigen erfdeel van het land ontvingen..

Het is niet mogelijk de ligging van al de steden, in dit en de volgende hoofdstukken vermeld, nauwkeurig op te geven. De veranderingen, die het land Kanaän gedurende de laatste 3000 jaar heeft ondergaan, hebben velen van haar doen verdwijnen, terwijl de namen van anderen verandert zijn. Dit is echter geen bewijsgrond tegen de gewijde geschiedenis: in andere landstreken merken wij hetzelfde op. De ligging van Troje en van Babylon, twee van de beroemdste steden in de oude geschiedenis, kan niet stellig worden aangewezen, en menig boekdeel is daaromtrent reeds gevuld; terwijl de ligging van de meeste belangrijke plaatsen in de Heilige Schrift vermeld, nog nauwkeuriger kan vastgesteld worden; anderen van minder betekenis bestonden in de dagen van Hiëronymus en Eusebius, door wie zij beschreven werden: en verscheidenen zijn in de laatste tijden opgespoord door de ijver van hedendaagse reizigers..

HOOFDSTUK 14.

OVER KALEBS ERFDEEL.

I. Vs.1-15. Toen hierop de verloting van het West-Jordaanland onder de overige stammen, op de wijze, die reeds door de Heere was vastgesteld, plaats zou vinden, maakte Kaleb de zoon van Jefunne, en vertegenwoordiger van het geslacht van de Kenezieten, aanspraak op de stad Hebron en haar gebied, die hem door Mozes was toegezegd. Werkelijk ontvangt hij haar vooruit, zonder dat eerst het lot geworpen wordt tot beslissing; want de Heere zelf had reeds beslist.

1. Dit is nu hetgeen de kinderen van Israël geërfd hebben in het land Kanaän, aan deze zijde van de Jordaan; hetgeen de priester Eleazar, en Jozua, de zoon van Nun, en de hoofden van de vaderen van de stammen van de kinderen van Israël, hun hebben doen erven; deze hoofden, in Num.34 vermeld, zijn: Kaleb, van de stam Juda; Semuel, van de stam Simeon; Elidad, van de stam Benjamin; Bukki, van de stam Dan; Hanniël, van de stam Manasse; Kemuel, van de stam Efraïm, Elizafan, van de stam Zebulon; Patiël, van de stam Issaschar; Achihud, van de stam Aser; Pedael, van de stam Nafthali;

2. Door het lot 1) van hun erfenis, zoals de HEERE door de dienst van Mozes geboden had (Num.26: 52vv.; 33: 54; 34: 13), aangaande de negen stammen en de halve stam.

1) De beslissing van het lot werd aangemerkt voor een uitspraak van God. Deze beslissing gold wel de ligging, en bepaalde wel, wie buren zouden zijn, maar gold niet de uitgestrektheid van het land, de uitgestrektheid van de akkers zou zich regelen naar de grootte en de getalsterkte van de stammen..

5. Zoals de HEERE Mozes geboden had, zo deden de kinderen van Israël, zoals in het volgende bericht zal worden, en zij deelden het land, indien ook al niet zonder een door bijzondere omstandigheden veroorzaakte tussenpoos (Jos 17: 18), dan toch in onze volledige uitvoering van de goddelijke wil. (18-21).

Het loten gebeurde, zoals de Rabbijnen zeer juist vermoeden, op de volgende wijze: men had twee bussen-in de een de stammen, in de andere de briefjes met 10 delen van het land. Ieder van de bovengenoemde hoofden van de stammen trok, naar de orde, waarin zijn naam uit de eerste bus tevoorschijn kwam, uit de tweede bus en lootte zo een deel voor zijn stam. Dit gedeelte was nu echter wel in het algemeen bepaald, wat de ligging betreft, maar nog niet met betrekking tot de grootte van het gebied; het laatste moest nog door een commissie, aan wie de verdeeling was toevertrouwd, vastgesteld worden: en wel naar gelang van het groter of kleiner aantal personen, dat tot iedere stam behoorde (Num.26: 52vv.)..

6. Toen, nog voordat de verloting (vs.2) begonnen was, naderden de kinderen van Juda, 1) nl. diegenen daaruit, die tot de Kenezieten behoorden, tot Jozua te Gilgal, en Kaleb, de zoon van Jefunne, de Keneziet, 2) het opperhoofd van het geslacht van deKenezieten, zei tot hem: Gij weet, gij zult u nog wel herinneren het woord, dat de HEERE tot Mozes, de man van God,

(Deuteronomium 33: 1) gesproken heeft te Kades-Barnéa, ter oorzake van mij en ter oorzake van u, dat wij beiden namelijk de enigen zouden zijn van het toenmaal levende geslacht, die in Kanaän zouden komen (Num.14: 24).

1) Onder de kinderen van Juda moeten niet alle nakomelingen van die zoon van Jakob worden verstaan, noch alle hoofden van die stam, maar slechts de Kenezieten, het huis van Kenas, waarvan Kaleb het toenmalige stamhoofd was..

2) Men moet hier niet denken aan de volksstam van de Kenezieten, die tot de oorspronkelijke bewoners van Kanaän behoorde (Deuteronomium 2: 23), maar hier worden bedoeld de nakomelingen van Kenas uit het geslacht van Hezron, waartoe Kaleb behoorde en wier stamhoofd hij was (1 Kronieken 2: 5,18,25,42). Evenzo heette dus ook ieder van Kalebs nakomelingen (1 Kronieken 4: 15), zoals dan ook werkelijk de naam in dit geslacht van Hezron niet zeldzaam was (1 Samuel 1: 1)..

7. Ik was veertig jaar oud, toen Mozes, de knecht van de HEERE, mij met u en tien anderen uitgezonden heeft van Kades-Barnéa, om het land te bespieden (Num.13: 4vv.); en ik hem, na onze terugkeer, antwoord bracht, hoe het in het land ervoor stond (Num.13: 31), zoals het in mijn hart was. 1)

1) Dat wil zeggen: naar mijn beste weten, niet om Mozes te vleien, maar zoals ik het werkelijk meende. Kaleb wil hier zeggen, dat hij zich noch door mensenvrees, noch door mensengunst had laten leiden..

8. Maar mijn broeders, die met mij opgegaan waren, deden het hart van het volk smelten (Num.13: 29, 32vv.); doch ik, evenals ook gij, volhardde de HEERE, mijn God, te volgen. 1) Ik liet mij noch door de tijdingen van de overige verspieders, noch door het morren en dreigen van de verbitterde volksmenigte afbrengen van mijn vertrouwen op Gods beloften (Num.14: 6-10).

1) Het schijnt weinig met de staat van een vroom en bescheiden man overeen te komen, zijn eigen deugd op de voorgrond te stellen. Maar laten wij ons herinneren, dat, terwijl de zaak op zichzelf hatelijk was en vele klachten kon uitlokken, een zeldzame aanbeveling noodzakelijk was, om de naijver te voorkomen. Hij vermeldt daarom, dat hij te goeder trouw voorstelt, wat hij omtrent het land had meegedeeld. Want uit deze woorden "Zoals het in mijn hart was" is het zeker, dat zijn eerlijkheid gekend wordt, en dat zijn hart van alle bedrieglijke woorden een vijand is. Niets anders duidt hij daarmee aan, dan dat hij zonder list en veinzerij zich wel van de hem opgedragen last heeft gekweten. De lof op zijn eerlijkheid brengt hij voort, omdat, hoewel hij alle medeverspieders behalve Jozua tot tegenstanders had, hij niet is geweken voor hun boosheid, noch met hun misdadige samenspannen heeft meegedaan, maar standvastig bij zijn eigen mening heeft volhard..

Kaleb wil hiermee zeggen, dat niets hem heeft kunnen weerhouden, om te blijven vertrouwen op de belofte van God, dat Israël Kanaän zeker zou bezitten..

9. Toen zwoer Mozes op die dag, zeggende: Indien niet het land, waarop uw voet getreden heeft, u en uw kinderen tot een erfdeel zal zijn in eeuwigheid! omdat gij volhard hebt de HEERE, mijn God, na te volgen.

Wij vinden in de boeken van Mozes geen onmiddellijke aanwijzing, dat Kaleb juist dat stuk land hebben zou, waarop hij hier aanspraak maakt; wij lezen in Num.14: 24 slechts, dat hij Kanaän betreden zal, terwijl de anderen, Jozua uitgezonderd, in de woestijn de dood zouden vinden. Het is echter wel waarschijnlijk, dat al wat toen door de Heere en Mozes gezegd is, niet tot in de geringste bijzonderheden is opgeschreven; daarentegen wordt Kaleb in die geschiedenis meermalen met bijzondere nadruk vermeld, terwijl Jozua meer op de achtergrond treedt (Deuteronomium 1: 36); waaruit men moet besluiten, dat hoofdzakelijk hij tegenover de andere tien verspieders optrad, en zijn geloofsmoed stelde tegenover hun vrees voor de Enakieten. Daarom werd ook hem de bijzondere belofte gedaan, dat hij juist die landstreek zou verkrijgen, welke de overigen als zo onneembaar hadden voorgesteld, namelijk de streek van Hebron. Hierdoor werd hem tevens de gelegenheid gegeven zijn geloofsvertrouwen, dat hij toen tentoon had gespreid, met de daad te bekrachtigen; hierom hebben wij ook de plaatsen in Num.14: 24 en Deuteronomium 1: 36 verklaard met betrekking op deze belofte, wat geen bijvoeging van een vreemde gedachte, maar slechts een aanvulling van een verkorte rede is..

10. En nu, zie, de HEERE heeft mij evenals ook u, Jozua, in het leven behouden, zoals Hij gesproken heeft, terwijl niet slechts de overige 10 verspieders, maar ook al onze tijdgenoten gestorven zijn. Het zijn nu vijf en veertig jaar, sinds de HEERE dit woord tot Mozes gesproken heeft, toen Israël 38 jaar lang in de woestijn wandelde, totdat het eindelijk in het beloofde land gekomen is, en na een zevenjarige veroveringsstrijd (11: 18) in het bezit daarvan gekomen is; en nu, zie, ik ben heden vijfentachtig jaar oud.

12. En nu, geef mij dit gebergte, deze bergachtige streek bij Hebron, waarvan de HEERE op die dag gesproken heeft, tot een erfenis voor mij en mijn kinderen; 1)want gij hebt het op dezelfde dag gehoord, hoe Mozes het mij met een eed heeft toegezegd; dat de Enakieten daar waren, en dat er grote vaste steden waren; er moet dus nog verder gestreden worden om het bezit van deze landstreek, en van hem, die haar tot zijn erfenis ontving, wordt een moedig hart en een dappere arm vereist. Ik wil mij echter, bij dekracht, die God mij tot in hoge ouderdom zo genadig heeft doen behouden, aan deze last niet omtrekken. Och, of de HEERE met mij ware, dat ik hen verdreef! 2) en ik twijfel ook geen ogenblik, of Hij zal het mij doen gelukken, want zoals de HEERE gesproken heeft, zal Hijimmers alle Kanaänieten, dus ook de reuzen onder hen, in onze handen overleveren. (Deuteronomium 7: 16).

1) Zowel de woorden, "want gij hebt het op dezelfde dag gehoord, dat", of beter vertaald, "want daar zijn de Enakieten", moeten dienen om zijn vraag kracht bij te zetten. Zowel het feit, dat zijn eis steunt op de belofte van God, als dit, dat de Enakieten daar nog zijn (niet in Hebron, maar in het omliggende land), die nog overwonnen moeten worden, haalt Kaleb aan, om zijn wens vervuld te zien..

2) Hij schijnt zich op een twijlelachtige wijze uit te drukken, aangaande de nodige bijstand van God, zonder nochthans te wantrouwen, aangaande de goedheid en getrouwheid van de Heere. Hij had zonder de minste twijfel of ongerustheid gesproken over Gods gunstige aanwezigheid bij Israël in het algemeen, maar door een godvruchtige vrees en door een ootmoedige en zedige erkentenis, zo van zijn eigen zondigheid, als van zijn onwaardigheid, om zich een zo hoge gunst toe te eigenen, vond hij zich bewogen, om voor zover het hem in het bijzonder aanging, liever te zeggen, of de Heere met mij was! En door zich dus in te dekken, geeft hij te kennen, de volstrekte noodzakelijkheid van de Goddelijke hulp, dat niets met voorspoed ondernomen kan worden, zonder Gods gunst en bijstand, en dat, wanneer hem dit vergund wordt, hij zich in staat bevond om de kinderen van Enak te verdelgen, zonder in het allerminst aan een goede uitslag in zijn onderneming te twijfelen (Jos 14: 12)..

13. Toen, van de billijkheid van Kalebs eis overtuigd, zegende hem Jozua, terwijl hij hem de bijstand van de Heere toebad over het zware werk, dat hij zou ondernemen; en hij gaf Kaleb, de zoon van Jefunne, Hebron, en de daarbijbehorende stad Debir (11: 21; 15: 14) tot een erfdeel.

14. Daarom, ten gevolge van deze handeling, die aan de eigenlijke verloting voorafging, werd Hebron aan Kaleb, de zoon van Jefunne, de Keneziet, tot een erfdeel tot op deze dag; tot een beloning, omdat hij volhard had, de HEERE, de God van Israël te volgen. 1)

1)Zonderlinge godsvrucht en getrouwheid zal met zonderlinge gunstbewijzen bekroond worden (Jos 14: 14)..

15. De naam nu van Hebron, dat zeven jaar eerder gebouwd was dan Zoar in Egypte (Num.13: 23), en in zijn begin reeds ten tijde van Abraham aanwezig was, was vroeger Kirjath-Arba (stad van Arba), die een groot en beroemd mens geweest is onder de Enakieten. 1) En het land rustte van de strijd, 2) zoals reeds vermeld is in 11: 23.

1) Wanneer dus Kaleb met het in bezit nemen van zijn erfdeel tevens de last op zich nam, om de Enakieten, die voorlopig reeds uitgeroeid waren, nog verder tot de grond toe te verdelgen, dan was dit geen overhaaste overdracht van dat gebied aan hem, maar de verdeling van het land onder de kinderen van Israël was nu werkelijk aangebroken..

2) Dit wordt nog eens gezegd, omdat de persoonlijke strijd van Kaleb tegen de Enakieten geen invloed uitoefende op de verdere verdeling van het land. Israël als volk had van dit ogenblik met de oorlog als afgedaan..

Hebron is later een Levietenstad geworden. Hoewel Kalebs eigendom, heeft hij toch toegelaten, dat de Levieten er hun verblijf in hielden..

HOOFDSTUK 15.

GRENZEN EN STEDEN VAN DE STAM JUDA.

I. Vs.1-63. Terwijl het nu werkelijk tot een uitloting komt onder de negen en een halve stam, ontvangt de stam Juda door Gods beschikking, zijn erfdeel in dezelfde streek, waar reeds Kaleb het zijn gekregen heeft, zodat deze nu te midden van zijn stamgenoten woont. Juda's erfdeel nu ligt in het zuiden van Kanaän, en zijn grenzen worden naar de vier windstreken beschreven (vs.1-12); daarna wordt reeds nu van Kaleb bericht, hoe hij meer dan 10 jaar later door de verdrijving van de Enakieten, het gebied van Hebron in bezit genomen heeft (vs.13-19); tenslotte volgt een opgave van de steden, die in de verschillende delen van het gebied gelegen waren (vs.20-63).

1. En het lot voor de stam van de kinderen van Juda, naar hun gezinnen, was: aan de grens van Edom, de woestijn Zin, zuidwaarts, was het uiterste tegen het zuiden. Het erfdeel reikte dus in het zuidoosten tot aan het gebied van Edom, en strekte zich dan verder uit;

6. En deze grens zal opgaan tot Beth-hogla, 3/4 uur ten noordwesten van de Jordaanmonding, het tegenwoordige Ain Hadschlah, en zal doorgaan van het noorden naar Beth-Araba, naar de noordzijde van Beth-Araba, 1/2 uur ten zuidwestenvan Beth-Hagla; en deze grens zal opgaan tot de steen van Bohan, de zoon van Ruben. 1)

1) Daar de Rubenieten geen deel hadden ten westen van de Jordaan, veronderstelt men, dat de steen van Bohan, de zoon van Ruben, de begraafplaats aanwijst óf van een zoon van Ruben, die stierf, terwijl zijn vader in Kanaän was, óf van een groot bevelhebber van die stam, die in het legerkamp te Gilgal stierf..

De "steen van Bohan" moet wegens het "opgaan" hoger, d.i. het westelijk gebergte nabij en wegens het "afgaan" (18: 17) aan de rand van het gebergte, en niet er op gelegen hebben..

Zie verder 18: 8.

7. Verder zal deze grens opgaan naar Debir 1) van het dal van Achor (7: 24,26 7.24,26), en zal noordwaarts zien naar Gilgal of Gelioth (18: 17 Richteren 3: 19, dat tegenover de opgang van Adûmmim 2) is, die ten zuiden van de beek is, waarschijnlijk in de streek van de huidige ruïne el Deïm noordelijk van de straat tussen Jeruzalem en Jericho. Daarna zal deze grens doorgaan tot het water van En-Sémes (Zonnebron, tegenwoordig Apostelbron, 3/4 uur noordoostelijk van Jeruzalem), en haaruitgangen zullen wezen te En-rógel, aan de zuidoostzijde van Jeruzalem.

1) Dit Debir moet niet verwisseld worden met de plaats met dezelfde naam in vs.15, maar gezocht worden in het huidige Wady-Daber, ten zuidwesten van Beth-Hogla in het gebergte Adûmmin, heden "het rode veld" genaamd, waar zich thans nog een groot vierhoekig, meer woest liggend huis bevindt, dat vroeger diende tot schuilplaats voor de reiziger tegen de

rovers, die in de omstreken zwierven; het wordt voor de plaats gehouden, waar de Samaritaan barmhartigheid bewees Luk.10: 30. De grond is daar rood, van daar de naam "het rode veld"..

8. En deze grens zal opgaan door het dal Ben Hinnom, d.i. van de zoon van Hinnom, 1) aan de zijde van de Jebusiet van het zuiden, langs de zuidzijde van de stad van de Jebusieten, dit is Jeruzalem; en deze grens zal opwaarts gaan tot de top van de berg, die vooraan het dal van Hinnom is, westwaarts, dat in het uiterste van het dal van de Refaïeten 2) is, ten noorden.

1) Het dal Ben of Ben-Hinnom, van de zoon of van de zonen van Hinnom, was op de zuidzijde van de berg Sion gelegen, en is vooral sinds de dagen van Achaz berucht geworden vanwege de afgodendienst van Moloch (2 Koningen ingen .20: 10 Jer.7: 31). Hoogstwaarschijnlijk heeft een zekere Hinnom aldaar bezittingen gehad..

2) Veel kunstenaars slaan, wanneer zij gehele bladzijden met getallen en namen in de Heilige Schrift aantreffen, deze over, en vestigen daarentegen hun blikken met de grootste oplettendheid op die plaatsen, waar de heerlijke heilige gebouwen beschreven worden, onder het voorwendsel, dat dit eerste nutteloos is; en men schaamt zich dus niet te beweren, dat datgene, wat God toch zelf gesproken heeft, niet nodig is te weten. Vlijtige bergwerkers gaan ook die bergen die zeer woest en onvruchtbaar schijnen, niet voorbij, maar dringen veeleer voorwaarts en zoeken de gouden zilveraderen, die zich daarin bevinden op. Hoe zou men dan een plaats van de Heilige Schrift, die doorgaans de rijkste schat van hemelse waarheid in zich bevat, al is die ook verborgen, mogen voorbijgaan?.

De duistere beschrijving en onbekende namen van de steden en personen die in de volgende verzen voorkomen, moeten evenals overal in de Heilige Schrift niet oppervlakkig voorbijgaan worden, alsof het slechts namen en niets anders waren; maar zij moeten in het bijzonder door vergelijking met andere plaatsen in de Heilige Schrift of van andere schrijvers, tot grotere duidelijkheid gebracht worden. Hierdoor kan men tot een vollediger kennis en beter inzicht van de heilige geschiedenis komen, en een diepere blik leren slaan in de profeten. Alles toch, wat zich in Gods woord bevindt, is ontegenzeglijk nuttig, en dus ook niet onvruchtbaar om onderzocht te worden.

De vlakte van Refaïm, die hier en in 2 Samuel .5: 18; 23: 13 en Jes.17: 5 vermeld wordt, droeg haar naam waarschijnlijk naar de reuzenstam van de Refaïmieten, waarvan reeds ten tijde van Mozes nog slechts enige geslachten bestonden (De 2: 23). Echter worden in de geschiedenis van David ook nog enige van hen genoemd. Door een onbeduidender bergrug van het dal Ben-Hinnom gescheiden, strekte zij zich een 1/2 uur breed en 1 uur lang zuidwestwaarts, van Jeruzalem uit tot Mar Elias, dat ongeveer midden tussen Jeruzalem en Bethlehem gelegen was. Zij werd in het noorden door een bergrug begrensd, die aan de linkerzijde stuit op de straatweg van Jeruzalem naar Joppe; deze bergrug wordt hier zonder twijfel bedoeld, 3/4 uur noordwestwaarts van daar, te rechterzijde van de straat naar Joppe, bevindt zich het dorp Liftha met een overvloedige bron, die een streek land met bloeiende tuinen bevochtigt. Dit is de bron Nefthóah, die in vs.9 vermeld wordt..

9. Daarna zal deze grens strekken van de hoogte van de berg tot aan de waterfontein Nefthóah, het huidige dorp Liftha, 1) en uitgaan tot de steden van hetgebergte Efron, westwaarts van het terpentijndal gelegen. Verder zal deze grens noordwaarts zich uitstrekken naar Baäla, dat is Kirjath-Jéarim, het tegenwoordige Kureyet el Enab, 3 uur ten noordwesten van Jeruzalem.

1) Nefthóah, het huidige Liftha, is een dorp ongeveer een uur van Jeruzalem, met rijke waterbronnen, waardoor volgens V.d.Velde vele bloeiende tuinen worden bewaterd..

10. Daarna, nadat zij van Jeruzalem noordwestwaarts gegaan is (vs.8,9), zal deze grens zich omkeren van Baäla in het westen, naar het gebergte Seïr, 1) een bergrug in het zuidwesten, bestaande uit steile bergtoppen, en zal doorgaan aan de zijde van de berg Jearim van het noorden, aan de noordzijde van Har-Jearim, deze is Chesalôn, het huidige Kesla, aan de zuidhelling van de straks genoemde berg (Genesis32: 3), en zij zal zuidwestwaarts komen naar Beth-Sémes, 4 uur ten noorden van Eleutheropolis, en door Timna gaan, 3/4 uur ten westen van Beth-Sémes;

1) Dit Seïr moet wel onderscheiden worden van het gebergte Seïr in Idumea. Dit Seïr is een bergrug in het zuidoosten, waarop volgens Robinson, Saris en Mischr liggen..

11. Verder zal deze grens uitgaan aan de zijde van Ekron (13: 3), noordwaarts, en deze grens zal strekken naar Sichron 1) aan, en over de berg Baäla gaan, een rij heuvels tussen Ekron en Jabne, en uitgaan te Jabneël, of Jabne (2 Kronieken 26: 6), later Jamnia genoemd (1 Makk.4: 15), in het gebied van de Filistijnen; en de uitgangen van deze grens zullen zijn naar de Middellandse Zee.

1) Sichron wordt gehouden voor het tegenwoordige Sugheir, 1 uur zuidwaarts van Jibnah. Jabneël, of Jabne is het tegenwoordige Jibnah, 4 uur van Joppe. Volgens V.d.Velde ruim één uur uit de kust van de Middellandse Zee, nu nog een aanzienlijk dorp. Jabneël was de uiterste noordwestelijke grensplaats van Juda’s erfdeel..

Sichron wordt verder niet vermeld..

12. De grens nu tegen het westen zal zijn tot de grote, de zo-even genoemde Middellandse Zee, en diens grens. Dit is de grens van de kinderen van Juda rondom heen, naar hun gezinnen (Num.34: 6).

De noordelijke grens (vs.5-11) komt met betrekking tot de oostelijke helft, later nog eens voor, maar in omgekeerde richting, van het westen naar het oosten, als zuidergrens van de stam Benjamin (18: 15-19). Op de westelijke helft daarentegen vielen de steden Zarea, Beth-Semes, Thimna, Esthaol en Ekron naderhand de stam Dan toe (19: 40-48

13. Doch Kaleb, de zoon van Jefunne, had hij, zoals in 14: 6-15 meer uitvoerig verteld is, nog vóór het begin van de loting, een deel gegeven in het midden van de kinderen van Juda, zijn

stamgenoten, naar de mond van de HEERE tot Jozua, de stad van Arba, vader van Enak, de stamvader van het geslacht van de Enakieten, dat is Hebron 1) (Richteren 1: 20).

1) Door deze herinnering wordt het verhaal van de verovering van Hebron en Debir door Kaleb ingeleid. Hetzelfde verhaal vindt men in Richteren 1: 10-15. Daaruit blijkt dat, wat hier vermeld wordt, wel eerst heeft plaatsgevonden na Jozua's dood, maar toch hier wordt verteld, omdat het in verband staat met de verdeling en in bezitneming van het land, door de stam van Juda..

15. En van daar toog hij, nadat hij de Enakieten in Hebron uitgeroeid had, opwaarts tot de inwoners van Debir, een stad, die (Jos 10: 39), 5 uur ten zuidwesten van Hebron gelegen is, en die eveneens tot zijnerfenis zou behoren. De naam van Debir nu was daarvoor Kirjath-Séfer, d.i. Boekenstad.

Zij werd ook Kirjath-Sanna, d.i. stad van de palmtakken genoemd (vs.49), en was door haar hoge en vrije ligging op de top van een gebergte, en doordat zij rondom omgeven was met rotsen, uit kalksteen bestaande, zeer moeilijk te veroveren..

17. Othniël nu, de zoon van Kenaz, de broeder van Kaleb, 1) nam haar in; en hij gaf hem, volgens zijn belofte, Achsa, zijn dochter, tot vrouw.

1) De Statenvertaling geeft: van de broeder van Kaleb. De Joodse vertaling, de broeder van Kaleb. In het eerste geval is Kaleb de oom van Othniël, in het tweede de eigen broeder. Het laatste komt overeen met de mededeling in Richteren 1: 13 en 3: 9. Zoon van Kenaz is een andere uitdrukking voor "de Kenaziet." Broeder van Kaleb slaat terug op Othniël en niet op Kenaz. Het huwelijk met de dochter van een broeder was door de wet niet verboden (Lev.18: 7-18)..

15. En van daar toog hij, nadat hij de Enakieten in Hebron uitgeroeid had, opwaarts tot de inwoners van Debir, een stad, die (Jos 10: 39), 5 uur ten zuidwesten van Hebron gelegen is, en die eveneens tot zijnerfenis zou behoren. De naam van Debir nu was daarvoor Kirjath-Séfer, d.i. Boekenstad.

Zij werd ook Kirjath-Sanna, d.i. stad van de palmtakken genoemd (vs.49), en was door haar hoge en vrije ligging op de top van een gebergte, en doordat zij rondom omgeven was met rotsen, uit kalksteen bestaande, zeer moeilijk te veroveren..

15. En van daar toog hij, nadat hij de Enakieten in Hebron uitgeroeid had, opwaarts tot de inwoners van Debir, een stad, die (Jos 10: 39), 5 uur ten zuidwesten van Hebron gelegen is, en die eveneens tot zijnerfenis zou behoren. De naam van Debir nu was daarvoor Kirjath-Séfer, d.i. Boekenstad.

Zij werd ook Kirjath-Sanna, d.i. stad van de palmtakken genoemd (vs.49), en was door haar hoge en vrije ligging op de top van een gebergte, en doordat zij rondom omgeven was met rotsen, uit kalksteen bestaande, zeer moeilijk te veroveren..

17. Othniël nu, de zoon van Kenaz, de broeder van Kaleb, 1) nam haar in; en hij gaf hem, volgens zijn belofte, Achsa, zijn dochter, tot vrouw.

1) De Statenvertaling geeft: van de broeder van Kaleb. De Joodse vertaling, de broeder van Kaleb. In het eerste geval is Kaleb de oom van Othniël, in het tweede de eigen broeder. Het laatste komt overeen met de mededeling in Richteren 1: 13 en 3: 9. Zoon van Kenaz is een andere uitdrukking voor "de Kenaziet." Broeder van Kaleb slaat terug op Othniël en niet op Kenaz. Het huwelijk met de dochter van een broeder was door de wet niet verboden (Lev.18: 7-18)..

18. En het gebeurde toen zij, van Hebron afgehaald zijnde, waar zij gedurende de belegering van Debir zich had opgehouden, tot hem d.i. tot Othniël kwam, om zijn vrouw te worden, zo porde zij hem aan, om een veld van haar vader te begeren, als huwelijksgift voor de nieuwe huishouding, omdat de streek van Debir wegens gebrek aan water bijna alleen onvruchtbaar land bevatte. Omdat Othniël daarin geen genoegen kon nemen, nam zij zelf het op zich, deze eis voor haar vader te brengen. Op een ezel rijdende begaf zij zich tot Kaleb, en zij sprong, toen zij in zijn nabijheid kwam, om daardoor op een bijzondere wijze haar eerbied te tonen (Genesis24: 64) van de ezel af; 1) toen sprak Kaleb, die uit deze ontmoeting wel begreep, dat zij een bede tot hem in haar hart had, tot haar: Wat is u? Wat begeert gij van mij?

1) Achas sprong van de ezel, èn om daarmee haar eerbied voor haar vader te kennen te geven, èn omdat zij als smekelinge tot hem naderde. Kaleb begreep dit laatste dan ook zeer goed, en kwam daarom tot haar met de vraag: Wat is u, d.i. wat wilt ge?.

19. En zij zei: Geef mij een zegen, een nieuwe gave van uw gunst (Genesis33: 11); omdat gij mij als mijn uitzet een dor land gegeven hebt, dat op zichzelfniet voldoende is voor ons levensonderhoud, geef mij ook waterwellingen, geef mij nog land hierbij, dat rijk is aan water, en geschikt om te bebouwen, opdat ik met mijn huis geen gebrek behoef te lijden. Toen gaf hij haar, haar begeerte toestaande, hoge waterwellingen en lage waterwellingen, een landstreek in de omtrek van Debir, die genoeg voorzien was van hoog- en laaggelegen bronnen.

Het tegenwoordige dorp Dhoberiyeh, dat wij met Knobel voor de plaats houden, waar eens Debir stond, is ten gevolge van zijn ligging, die aan het slot van het 15e vers nader beschreven is, op grote afstand van alle kanten zichtbaar, het biedt echter met zijn vooruitstekende kalksteenrotsen een ruw en treurig uitzicht; uitgezonderd enige olijfgaarden, dicht bij de plaats zelf, mist men er alle boomgewassen en graanvelden, ofschoon men er voortreffelijk weiland heeft. Deze aanblik zal Achsa, die van Hebron, dus uit een geheel andere streek kwam, wel tot deze bede bewogen hebben; welke bronnen haar vader haar echter gegeven heeft, laat zich niet nader verklaren, daar in de nabijheid van Dhoberiyeh tot nu toe, zulke bronnen nog niet ontdekt zijn, slechts op de bodem van smalle dalen vindt men graanvelden. Overigens wordt deze geschiedenis bijna met dezelfde woorden nog eens in Richteren 1: 10-15 herhaald, en daar staat zij ook op de geschikte plaats..

Uit deze historie leren wij: dat ouders nooit voor verloren moeten achten, hetgeen zij tot wezenlijk nut van hun kinderen besteden en niet karig omtrent hen moeten zijn, in het bijzonder wanneer zij zich wel schikken. Kaleb had zonen (1 Kronieken 4: 15) en nochthans bedeelde hij zijn dochter zeer mild. Zij, die vrekachtig zijn omtrent hun kinderen en hen het benodigde en betamelijke onthouden, terwijl zij in staat zijn, om het hen erin te kunnen laten delen, vergeten hun ouderlijke betrekking (Jos 15: 19)..

21. De steden nu, van het uiterste van de stam van de kinderen van Juda tot de grens van Edom tegen het zuiden, 1) zijn: Kabzeël (2 Samuel .23: 20 Nehemia 11: 25), wat haar ligging betreft nog onbekend, en Eder, en Jagur, beide alleen hier genoemd eneveneens nog niet gevonden.

1) De steden in de landstreek, tegen het zuiden gelegen, worden verdeeld in vier groepen. De eerste groep wordt vermeld in vs.21-23 ; de tweede in vs.24,25 ; de derde in vs.26-28 ; de vierde in vs.29-32. Deze hele landstreek strekt zich uit van de Araba, aan de zuidpunt van de Dode Zee, tot de kust van de Middellandse Zee, en wel over de gehele breedte van het land..

Een stuk hiervan wordt later aan de stam van Simeon gegeven, opdat, zoals Calvijn terecht aanmerkt, "de verspreiding vervuld wordt, waarvan Jakob had geprofeteerd (Genesis49: 7), zodat de nakomelingschap van Simeon, als op andermans grond, als vreemdeling zou verkeren. Daarom zijn zij door de kinderen van Juda als gastvrienden toegelaten.".

24. Zif, wellicht tussen Arad en Molada gelegen, en niet te verwisselen met een ander Zif (vs.55), en Telem, vermoedelijk hetzelfde als Thelaim (1 Samuel .15: 4), maar niet nader te bepalen, dan dat het in het zuidoostelijk gedeelte van het gebied lag, en Baäloth,1) Baälath-Beër of Ramath van het zuiden (19: 8; 1 Samuel .30: 27), het tegenwoordige Lechieh, ook eenvoudig Baäl genoemd (1 Kronieken 4: 33) en niet te verwarren met het in 19: 44; 1 Koningen .9: 18 vermelde Baälath of Baelath, dat hetzelfde is als het in vs.11 genoemde Baäla.

1) Nu el-Lechiëh geheten. Vroeger ook Ramath tegen het zuiden (Joz.19: 8). Simson noemde die plaats Ramath Lechi, d.i. Ramath van het kinnebakken. Lechi en el-Lechiëh staan met elkaar in zeer nauw verband..

28. En Hazar-Sual, d.i. Vossenhof, ook niet nader bekend; en Beër-Séba 1) (Genesis21: 14vv.; 22: 19; 25: 23; 29: 10; 46: 1-5 zuidwest-waarts van Hebron, de zuidelijkste plaats van Palestina (Richteren 20: 1; 2 Samuel .17: 11vv), en Biz-Jótheja, dat niet te bepalen is.

1) De putten van Beër-séba zijn uit de verte niet zichtbaar. Ik kan mij nu volkomen voorstellen, hoe Hagar, toen haar kind van dorst dreigde te stikken tijdens haar dwaling in deze woestijn, zich dichtbij zo’n waterput bevond, zonder zich er nochthans van bewust te zijn, totdat de Heere haar ogen opende en haar op een kleine afstand slechts water deed vinden.

30. En El-Thólad, of ook alleen Tholad (1 Kronieken 4: 29), dat nog niet ontdekt is, en Chesil, ook Bethul (19: 4), of Bethuël (1 Kronieken 4: 30) genoemd, 5 1/4 uur zuidwaarts van Berseba, en Horma, 1) 2 1/2 uur zuidwestwaarts van Chesil of Elusa (Nu 13: 1),

1) In Hhora zou ik wel genegen zijn het Horma van Jozua 15: 30 en 19: 4 te zoeken, maar dan moet dit een ander Horma zijn, dan dat in het gebergte Seïr, waarvan in Num.14: 45 en 21: 3 als ook in Deuteronomium 1: 44 en Richteren 1: 17 wordt gesproken. Is deze gissing juist, dan geloof ik, is Hhora ook hetzelfde Horma als één van de 31 koninklijke steden, die Jozua sloeg, in Joz.12: 14 vermeld. De Hebreeuwse M wordt in de Arabische vorm van Horma soms weggelaten.

33. In de laagte, 1) in het heuvelachtig landschap, dat aan de vlakte van Sefala (Jos 12: 9) grenst en de overgang tot het gebergte vormt, zijn: Esthaôl, 3 uur noordwaarts van Gad of Eleutheropolis, en Zora, volgens Richteren 13: 2; 16: 31 noordwaarts van Esthaôl, en Asna, niet te verwarren met de in vs.43 genoemde stad, maar evenals deze nog niet te bepalen,

1) In het Hebreeuws Baschefelah, d.i. in de laagte. Soms blijft dit woord onvertaald. Deze "laagte" strekte zich uit van het gebergte van Juda tot de Middellandse Zee. Zuidelijk grensde zij aan de Negeb en noordelijk tot Ramleh. Deze steden zijn in vier groepen verdeeld. De eerste groep wordt vermeld in vs.33-36 ; de tweede in vs.37-41 ; de derde in vs.42-44; de vierde in vs.45-47..

36. En Saäraim, in 1 Samuel .17: 52 eveneens vermeld: op de weg naar Saärim-Luther: bij de poorten- tot aan Gad en tot aan Ekron, dus westwaarts van Socho en Azéka, het tegenwoordige Zakarija, en Adithaïm, dat nog onbekend is, en Gedéra, en Gedérothaïm: 1) veertiensteden en haar dorpen, wanneer men de beide laatstgenoemde voor één landschap neemt.

1) Beide namen betekenen een en dezelfde stad, die dezelfde schijnt als het in 2 Kronieken 28: 18 vermelde Gederoth en van het andere "Gederoth" in vs.41 onderscheiden moet worden. Zij lag 4 uur zuidwaarts van Lydda, op de weg naar Eleutheropolis, in de streek van Thimath en Saäraim..

38. En Dilan, dat onbekend is, en Mizpe, 1) d.i. wacht, en Jókteël, waarschijnlijk noordwaarts van Mizpe.

1) Niet te verwarren met de plaats met dezelfde naam die in de stam van Benjamin voorkomt (18: 26), maar te zoeken op de heuvel, die noordwestwaarts van Eleutheropolis ligt, en in de Middeleeuwen Alba Specula of Blanche Garde werd geheten. Nu Tel es Sapheeh. Het is gelegen op een hoge heuvel, en men heeft er een uitgestrekt gezicht op de omtrek..

39. Lachis, het tegenwoordige Um Lakis (10: 3), en Bozkath, wellicht op de plaats van Pagaba, ten zuiden van Lachis, en Eglon, 1)het tegenwoordige Aglang, nu Kabeibeh genoemd (10: 3).

1) Van Eglon is niets meer over dan enige potscherven en verspreide brokken steen.

41. En Gedérôth, dat onbekend is, Beth-Dagon, 1) en Naäma, eveneens onbekend, en Makkéda (10: 10): zestien steden en haar dorpen.

1) Niet te verwarren met een andere plaats met dezelfde naam, aan de grenzen van de stam Aser (19: 27); maar niet nader te bepalen, omdat Beit Dedschan op de weg tussen Lydda en Joppe, bij welke plaats de kaarten gewoonlijk de naam Beth Dagon voegen, ver boven de noordelijke grens van de stam Juda reikt..

44. En Kehila, west- of zuidwestwaarts van het gebergte Hebron, 1) en Achzib, of Chezib (Genesis38: 5), enige uren ten noordwesten van Rimmon (vs.32), en Maréza, ten zuidwesten van Eleutheropolis: negen steden en haar dorpen.

1) In de geschiedenis van David (1 Samuel .23) en nog na de ballingschap (Nehemia 3: 17) genoemd, is het Keeila, Ceila van het Onom, oostelijk van Eleutheropolis, het tegenwoordige Kila..

Zijn ligging is niet nader te bepalen, indien het op de plaats van de tegenwoordige ruïne Kîla tussen Eleutheropolis en Hebron aangeduid wordt, dan komt dit niet overeen met deze plaats en met 1 Samuel .23: 5 overeen, volgens welke plaats David van het woud Hareth naar Kehíla afdaalt..

45. Ekron 1) (13: 3) en haar onderhorige plaatsen en haar dorpen.

1) Van de Filistijnse koningsstad, eerst voor Juda bestemd, doch daarna aan Dan toegewezen (Joz.19: 43), ofschoon niet ten ondergebracht (Richteren 1: 18), bestaat thans niet meer dan de plaats, waar het eenmaal heeft gelegen. Wel zijn er nog twee grote oude putten met ommuurde kanten en drinkbakken daarbij aanwezig, maar hoewel van hoge oudheid, twijfel ik toch, naar de vorm van de steen te oordelen, of zij wel tot de tijd van de Filistijnen opklimmen..

47. Asdod, haar onderhorige plaatsen 1) en haar dorpen, Gaza, haar onderhorige plaatsen en haar dorpen, tot aan de rivier van Egypte, de Wady el Arisch; en de grote zee, en haar grens.

1) In de opsomming van de Filistijnse steden, wordt telkens gesproken van onderhorige plaatsen. Hiermee worden bedoeld die steden, welke van de hoofdsteden afhankelijk waren. Zij worden daarom niet genoemd, omdat zij wel Juda zijn toebedeeld, maar niet in het bezit van die stam zijn gekomen. Gath en Askelon worden niet genoemd, omdat deze beide steden tussen de andere, die wel genoemd zijn, in lagen..

De stam van Juda zou dus het gehele gebied van de Filistijnen toebehoorden; maar tot de Babylonische ballingschap toe is deze nooit geheel en voor altijd in het bezit daarvan gekomen..

48. Op het gebergte 1) van Juda nu, en wel hoofdzakelijk in het zuidelijk gedeelte van het gebergte lagen: Samir, ten opzichte van de ligging nog niet juist bekend, en Jatthir, nu Attir, en Socho, 2 uur noordwaartsvan Jatthir.

1) De steden op het gebergte worden in 5 groepen verdeeld. Het is de landstreek van Hebron tot Jeruzalem. De eerste groep wordt vermeld in vs.48-51 ; de tweede in vs.52-54; de derde in vs.55-57 ; de vierde in vs.58,59 ; de vijfde in vs.60. In de Septuaginta wordt nog een geheel district vermeld, dat ook aan de stam van Juda is gegeven..

50. En Anab, ten noordoosten van Socho, en Estemo, ten oosten van Socho, en Anim. 1)

1) Wellicht, volgens V.d.Velde, het tegenwoordige Beni-nâïm, dat Robinson identificeert met Caphar Baracha (de stad van de zegening).

59. En Maärath, dat nog niet ontdekt is, en Beth-Anôth, oostwaarts van Halhul, en wel onmiddellijk in de nabijheid, en Eltekon, dat ook onbekend is: zes steden en haar dorpen.
1)

1) In de Septuaginta worden bij vs.59 nog bovendien elf steden vermeld, als ook behorende bij het erfdeel van Juda. In de Alexandrijnse vertaling, volgens de codd, Alx en Vat zijn de namen aldus: Theko of Thekaa (2 Samuel .14: 2 Amos 1: 1), op een berg gelegen, 2 uur ten zuiden van Bethlehem, en Efrata, d.i. Bethlehem, 2 uur ten zuiden van Jeruzalem, nu nog Beit-Lukm geheten en Phagor, ten zuidwesten van Bethlehem, en Aitan of Etham (2 Kronieken 11: 6), ten zuiden van Bethlehem, en Kulon, het tegenwoordige Kulonieh, waarschijnlijk Sares, 1/2 uur noordwestwaarts van Jeruzalem, en Tatam, onbekend, en Sores, 4 uur oostwaarts van Jeruzalem, nu Ain Karim met een klooster ter ere van Johannes de Doper, en Galem, nog niet gevonden, en Baither, ten zuidwesten van Jeruzalem, en Manocho, of Manachath (1 Kronieken 9: 6), nog niet gevonden. Elf steden en haar dorpen. Velen zijn van mening, dat door een overschrijver deze steden bij vergissing zijn weggelaten. Anderen, zoals Hiëronymus en Hengstenberg, dat zij een toevoeging van de Septuaginta zijn. Voor het eerste idee is meer te zeggen, dan voor het laatste, omdat deze steden ongetwijfeld tot het erfdeel van Juda hebben behoord..

62. En Nibsan, eveneens onbekend, en de Zoutstad, 1) in het Zoutdal aan het zuidelijk einde van de Dode Zee, en Engedi, in het midden van de rotsachtige kust van de Dode Zee: zes steden en haar dorpen.

1) Het is uit deze naam duidelijk, dat deze stad niet ver van de zoutberg heeft gelegen. Deze steenhoop Elin-mzôghal zag ik, maar ik durf hem niet voor de bouwval van een stad of sterkte houden, juist om het volkomen gemis van water..

63. Maar de kinderen van Juda, hoewel zij Jeruzalem, dat op de grenzen van hun veroverde stam lag, na Jozua’s dood veroverden en in brand staken (Richteren 1: 8), konden de Jebusieten, inwoners van Jeruzalem niet geheeldaaruit verdrijven; 1) alzo woonden de Jebusieten bij de kinderen van Juda en die van Benjamin (Richteren 1: 21) te Jeruzalem tot

deze dag, 2) waarop dit geschreven werd, toe. Zij zetelden zich namelijk zó vast op de berg Sion, dat eerst David, nadat hij over de twaalf stammen koning geworden was, hun de burcht ontrukken kon, en zichzelf daar een residentie kon grondvesten (2 Samuel .5: 6vv.).

1) Dit heeft niet de bedoeling, om het volk te verontschuldigen, noch wordt het met dit doel vooropgezet, omdat, indien zij zich met ijver erop hadden toegelegd, zo veel als een machtig man doen kan en een goede uitkomst had hen dan in de steek gelaten, op God Zelf de schande was teruggekomen, Die toch beloofd had, dat Hij hen voortdurend tot een Veldheer zou zijn, totdat Hij hun het lege land had gegeven, en dat Hij horzels zou zenden, om de inwoners te verdrijven (Deuteronomium 7: 20). Daarom stond het nergens anders aan, dan aan hun traagheid, dat zij de stad Jeruzalem niet hebben bemachtigd. Zij hebben het daarom niet kunnen doen, omdat hun lauwheid hen in de weg stond, terwijl zij uit verlangen naar rust, het bevel van God hebben veronachtzaamd. Een plaats betrachtingswaardig opdat wij daaruit zouden leren, om onze krachten ijverig te besteden, om de bevelen van God te volbrengen en geen gelegenheid te laten voorbijgaan, opdat de deur niet voor de talmende gesloten worde. Een matig uitstel zou nog geoorloofd zijn, maar een talmen voor lange tijd, is een versmaden van de zegeningen van God..

2)Jeruzalem, d.i. burcht van de vrede, ook alleen Salem (vrede) Genesis14: 18 Psalm 76: 3 of naar zijn oorspronkelijke bewoners Jebus (Richteren 19: 10vv.) genoemd, heet thans el Kuts, en ligt op een hoogte, die de vorm heeft van een landtong, die in het westen, zuiden, oosten en noordoosten door twee diepe, meestal zeer sterk afgetekende dalen begrensd wordt, en gedeeltelijk ook in het noorden met hoger opstijgende bergruggen van het gebergte van Juda tezamen hangt. Tussen die beide dalen, het dal Jozafat, dat door de beek Kidron besproeid werd, in het noordoosten en oosten, en het dal Gihon, waarvan de voortzetting het dal van de zonen van Hinnom (vs.8) vormt in het zuiden en westen, strekt zich een andere laagte uit, die echter niet zo diep is. Door deze laagte wordt de landtong, waarop de stad ligt, in twee tamelijk gelijke helften gedeeld, die oost- en westwaarts tegenover elkaar liggen, en waarvan de oostelijke in het zuiden spitser uitloopt dan de westelijke, terwijl deze meer afgerond schijnt. De westelijke helft wordt dan verder door een dal, dat nu met puin opgevuld is, in een zuidelijke heuveltop en in een noordelijke hoogte gescheiden; een soortgelijke splitsing heeft er met de oostelijke helft plaats in haar noordelijk gedeelte, zodat wij dus 4 heuvels onderscheiden moeten: Zion in het zuidwesten, Akra noordwaarts daartegenover, Bezetha in het noordoosten en Moriah met het spitse uiteinde Ophel in het zuidoosten. Ofschoon op een van de hoogste plaatsen van de hoogvlakte van Juda gelegen (volgens Roth 2870 voet hoog), is Jeruzalem toch niet ver zichtbaar; reizigers, die van het westen komen, zien de stad eerst op een afstand van 10 minuten; van het oosten af wordt men haar eerst gewaar op de top van de Olijfberg, alleen van het noorden krijgt men haar iets vroeger in het oog. Zij is namelijk rondom door bergen omgeven, die als vestingwallen de beide genoemde dalen omringen en boven de bergtong, waarop de stad ligt, uitsteken (Psalm 125: 5). Aan de westkant dus aan de overzijde van het dal Gihon, ligt de berg Gihon; aan de Zuidzijde, of aan de overzijde van het dal van de zonen van Himmon, ligt de berg van de boze raad, waar de joden in een huis, waarvan de puinhopen thans nog bestaan, het besluit zouden opgevat hebben om Jezus te doden (Joh.11: 47vv.); aan de oostzijde verheft zich de Olijfberg, die 175 voet hoger is dan de hoogste punt van de berg Sion, en 300 voet hoger dan de plaats van de tempel, vanuit het dal

Jozafat, dat zo genoemd is naar de vierde koning van het rijk van Juda (1 Koningen .22: 41vv.), wiens grafteken hier getoond wordt; maar tegelijk was dit naar de mening van de joden hetzelfde dal, waarin de Heere Zijn gericht hield, Joël 3: 7. "Jozafat" betekent namelijk in het Nederlands: de Heere richt. Van de Olijfberg af is de stad tegen de westelijke berg Gihon amfitheatersgewijs gebouwd. Hij strekt zich een groot uur van het noorden naar het zuiden uit en bestaat uit 3 koppen: de noordelijke heet de Galileërberg, omdat hier de jongeren van de Heer na Zijn hemelvaart, door de twee mannen in witte klederen aangesproken zouden zijn als "mannen van Galilea" (Hand.1: 10vv.); de middelste is volgens de overlevering de plaats van de hemelvaart, en heeft op zijn top de hemelvaartskerk; hier worden ook de laatste voetstappen van de Verlosser aan de pelgrims getoond; de zuidelijke spits eindelijk is de berg van de Ergernis (Mashith, 2 Koningen ingen .23: 13), omdat hier Salomo aan Kamos, de afgod van de Moabieten, geofferd zou hebben (1 Koningen .11: 7). Nog noemen wij in het noorden van de stad de heuvel Scopus (d.i. de wacht), waar Titus vanaf de top in de laatste joodse oorlog, toen hij van het noorden op Jeruzalem aanrukte, het eerste de stad en haar prachtige tempel aanschouwde. Andere plaatselijke opmerkingen, zullen wij later ten beste geven, als de gelegenheid zich daartoe voordoet..

HOOFDSTUK 16.

GRENSSTEDEN VAN DE KINDEREN VAN EFRAIM.

I. Vs.1-10. Hierop komen de kinderen van Jozef, Efraïm en de halve stam van Manasse aan de beurt, die tezamen een gemeenschappelijk lot trekken, om niet van elkaar gescheiden te worden. Nadat eerst de zuidelijke grens beschreven is (vs.1-4), wordt vervolgens de noordelijke grens van het land van Efraïm, dat het zuidelijke gedeelte van het gemeenschappelijk gebied besloeg en dus ten zuiden de eerder (vs.5) genoemde grenzen heeft, juister aangegeven; dit geschiedt van een punt in het midden uit, eerst naar het Oosten (vs.6,7), en vervolgens naar het Westen (vs.8), tevens wordt hierbij opgemerkt, dat Efraïm ook enige afzonderlijke steden in het gebied van Manasse verkreeg (vs.9), maar de Kanaänieten uit Gezer niet verdreef (vs.10).

1. Daarna kwam het lot van de kinderen van Jozef 1) uit, van Efraïm en West-Manasse, zodanig, dat zij een gemeenschappelijk gebied verkregen, dat reikte van de Jordaan bij Jericho, van dat gedeelte van de Jordaan in het Oosten, dat tegenover de stad Jericho ligt, tot aan het water van Jericho, de bron es Sultân, zoals zij tegenwoordig heet (Jos 6: 1), oostwaarts, nl. de 2) woestijn opgaande van Jericho, door het gebergte Beth-El; van daar ging dus de grenspaal noordwestwaarts naar de woestijn Beth-Aven en verder naar het gebergte bij Beth-El; 3)

1) Op Juda en Jozef waren de zegeningen van Ruben overgegaan, daarom wordt over de stam van Jozef gesproken, terstond na die van Juda..

2) De woestijn enz. is appositie van het lot, geeft dus nader het lot, het erfdeel van de kinderen van Jozef, van Efraïm en Manasse aan..

3) Of beter vertaald: op het gebergte naar Bethel..

2. En het komt van de zuidelijke bergrug bij Beth-El uit naar Luz, 1) en het gaat, zich allereerst zuidwestwaarts naar Beëroth wendende (18: 25), en van daar zuidwaarts, door tot de grens van de Archiet, tot Atarôth toe, dat in het gebied van de Archieten of Arachieten gelegen was, een geslacht, dat ons niet nader bekend is, waartoe Davids vriend Huzaï behoorde (2 Samuel .15: 32-37; 16: 16. Astarôth had de bijnaam Adar (vs.5 18: 12);

1) Bethel wordt hier van Luz onderscheiden, omdat niet de stad Bethel, die bij de Kanaänieten Luz heet (Genesis28: 19), maar de zuidelijke bergrug van Bethel bedoeld is, waarvan de grenzen tot de stad Luz liepen, zodat deze op de grenzen liggende stad, aan de stam Benjamin toeviel..

3. En het gaat af tegen het westen naar de grens Jafléti, een man of een geslacht, dat ons eveneens onbekend is, tot aan de grens van het benedenste Beth-Hóron (Jos 10: 10), en tot Gezer (19: 33); en haar uitgangen zijn aan de zee, terwijl zich de grens van Gezer uit

noordwestwaarts uitbreidde en dan eindigde ten noorden van Joppe, dat de stam van Dan toeviel (19: 46).

4. Zo hebben de kinderen van Jozef, Manasse en Efraïm, hun erfdeel verkregen.

5. De zuidelijke grens nu van de kinderen van Efraïm, naar hun gezinnen is deze: te weten, de grens van hun erfdeel was oostwaarts, de gehele linie in vs.1,2 beschreven tussen het lagere deel van de Jordaan en Atrôth-Adar, tot aan het bovenste Beth-Hóron, dat dicht bij het benedenste Beth-Hóron gelegen is (vs.3), en hiermee als het ware één en dezelfde plaats vormt; van daar gaat de verdere linie, zoals zij naar vs.3 zich over Gezer heen begeeft, tot aan de Middellandse Zee;

6. En deze noordelijke grens gaat uit tegen het westen bij Michmetâth, van het noorden, 6 uur noordoostwaarts van Sichem, volgens Knobel het tegenwoordige Kubatiyeh, een weinig oostwaarts van Dothan; en deze grens keert zich van dit punt, dat in het midden van de gehele is, eerst oostwaarts naar Aser (17: 7), en dan zuidwaarts om tegen het oosten naar Thaänath-Silo, nu waarschijnlijk Tana geheten 2 mijl van Sichem, en gaat door deze van het oosten naar Janóah;

7. En komt af van Janóah naar Atarôth, aan de oostelijke helling van het gebergte, ten opzichte van de ligging nog onbekend, wellicht in de nabijheid van de stad Fasaelis aan de Wady Fasaïl, die door Herodes de Grote gebouwd is, enNaharath, of Naorath, noordoostwaarts 2 uren van Jericho, en stoot, in een zuidoostelijke richting voortgaande, aan Jericho, en gaat, terwijl zij met het oostelijk gedeelte van de zuidergrens van het stamgebied van Jozef samenvalt (vs.1), uit aan de Jordaan.

Janaah heet in het Arabisch Janoun. Eusebius en Hiëronymus plaatsen het juist waar het ligt, 12 Romeinse mijl ten oosten van Sichem, in het landschap Akrabatene. Tegenwoordig is het een ellendig dorp, maar zijn oude bouwvallen zijn daarentegen om hun uitgestrektheid en menigte belangrijk..

Oostwaarts van deze linie strekte het stamgebied van Issachar (19: 17-23) zich langs de Jordaan tamelijk ver naar het zuiden uit. De gehele streek aan de Jordaan beneden Beth-Sean tot aan de vlakte van Jericho had echter geen bijzondere waarde, en bleef wegens haar grote onvruchtbaarheid bijna geheel onbewoond..

8. Van dit in vs.6 aangenomen punt in het midden, op de waterscheiding bij Michmetâth, en Tappûah, 1) gaat deze grens westwaarts naar de beek Kana, d.i. Rietbeek, 2) en haar uitgangen zijn aan de zee. Dit is het erfdeel van den stam van de kinderen van Efraïm, naar hun gezinnen.

1) Ik aarzel niet, om in Atûf Tappûah terug te vinden, een grensstad tussen Manasse en Efraïm. Hoe de stad, om haar rijke fonteinen ook oudtijds beroemd, en daarom En-Tappûah geheten, aan Efraïm behoorde, maar de vlakte, die naar het zuidoosten afgaat, aan Manasse, zoals de Schrift meldt, was mij bij het gezicht van deze streek volkomen klaar..

2) Of de Abu Zabura, of een beek, die meer zuidwaarts vloeit. Volgens Prokesch wordt meer zuidwaarts nog een Nahr el Kassab gevonden..

9. En de steden, die afgezonderd waren voor de kinderen van Efraïm, waren in het midden van het erfdeel van de kinderen van Manasse, al die steden en haar dorpen:

Bij dit gebied, dat volgens deze grenzen beschreven is, kwamen al de afgezonderde steden van de kinderen van Efraïm, die midden in het erfdeel van de meer noordwaarts wonende kinderen van Manasse liggen, zoals bijv. Tappûah (17: 8) en haar dorpen..

HOOFDSTUK 17.

VAN HET ERFDEEL VAN DE ANDERE HELFT VAN DE STAM VAN MANASSE.

I. Vs.1-18. Hier wordt alleeerst herhaald, dat de halve stam van Manasse aan de overzijde van de Jordaan een erfdeel gekregen had (vs.1); daarna het gebied van westelijk Manasse bepaald, waartoe 6 geslachten behoorden. Hefers zoon Zelafead had echter geen zonen, maar alleen dochters, zodat deze de erfenis van hun vader Hefer moesten ontvangen (vs.2-6). Het lag ten noorden van Efraïm, en grensde aan de noordzijde aan Aser en Zebulon (19: 10-12), en ten oosten aan Issaschar (19: 18-22), maar het omringde ook enige plaatsen in de beide gebieden (vs.7-11). Alleen konden de Manassieten dit hun erfdeel niet terstond geheel innemen, en ook naderhand de Kanaänieten, die nog in verscheidene steden waren gebleven, wel overwinnen, maar niet geheel verdrijven (vs.12,13). Zij beklagen zich ook bij Jozua over de ongenoegzaamheid van hun erfdeel, waarin zij geen land genoeg hadden om te bebouwen; maar Jozua wijst met bescheidenheid hun verzoek af en zegt, dat zij hun kracht moeten aanwenden, om zich een land te verschaffen, dat ruimte genoeg heeft om te bewonen en te bebouwen (vs.14-18).

1. De stam van Manasse had ook een dubbel lot, omdat hij de eerstgeborene a) van Jozef was (Genesis41: 50vv.), en moest alzo maar het recht van de eerstgeborene (Deuteronomium 21: 17), een dubbelerfdeel ontvangen; te weten Machir, 1) de eerstgeborene van Manasse, de vader van Gilead; 2) omdat hij een krijgsman was, en zich bijzonder had onderscheiden bij de verovering van het noordelijk rijk van de Amorieten, zo had hij, aan de overzijde van de Jordaan, Gilead en Bazan, zoals reeds in 13: 29 is herinnerd.

a) Genesis46: 20

1) Onder Machir wordt hier niet alleen de zoon van Manasse verstaan, maar het gehele geslacht van die zoon..

2) In het Hebreeuws abi hagilead. Door de Statenvertaling weergegeven door "vader van Gilead". Dan moest er echter gestaan hebben Abi Gilead en niet Abi hagilead. Dit laatste betekent: heer van Gilead. Het woord Abi komt niet zelden voor in de betekenis van heer en meester. De zoon van Machir heet immer Gilead, het landschap van die naam altijd Hagilead, in de grondtekst..

7. Zodat de zuidelijke grens van Manasse, dat met Efraïm tezamen één lot getrokken had (16: 1) en dus onmiddellijk naast deze stam, noordwaarts, zijn erfdeel ontving, was, wanneer men de grenslijn aan de oostzijde begint te trekken, van Aser, een plaats aan de weg van Sichem naar Beth-Sean, 3 mijl verwijderd van de eerstgenoemde stad, af tot Michmetâth, die voor aan Sichem
1) is, ten noorden van Sichem ligt, omtrent zes uur van daar (16: 6) en deze grens gaat ter rechterhand, 2) d.i. aan de zuidzijde, tot aan de inwoners van En-Tappûah. 3)

1) Sichem, later stad van de Levieten en tegelijk een van de zes vrijsteden, gelegen tussen de Ebal en de Gileadieten. Gedurende het bestaan van het rijk van de tien stammen, hoofdstad van het rijk. Ter ere van Vespasianus kreeg zij de naam Neapolis. Vandaar haar huidige naam van Nabalus of Nablus..

2) In het Hebreeuws El-Hajamin, ter rechterhand. Sommigen willen het woord onvertaald laten en als een eigennaam beschouwen..

3) Bij En-Tappûah zijn de inwoners genoemd in plaats van het landschap, omdat het landschap aan Manasse, de stad echter op de grenzen van Manasse aan de Efraïmieten ten deel was gevallen..

11. Want Manasse had, om deze van zijn eigenlijk gebied verwijderd gelegen bezittingen nader aan te duiden, in Issaschar en in Aser, de volgende landstreken: Beth-Sean 1) en haar onderhorige plaatsen; in het Jordaandal, 2 uur vande Jordaan gelegen, en Jibleam, ook Bileam geheten (1 Kronieken 6: 70), tussen Jizreël en En-Gannim, het tegenwoordige Jelameh, en haar onderhorige plaatsen, en de inwoners te Dôr, het tegenwoordige Tortura, aan de Middellandse Zee (12: 23), en haar onderhorige plaatsen, en de inwoners te En-Dôr 2) (1 Samuel .28: 7), aan de noordzijde van de kleine Hermon, en haar onderhorige plaatsen, en de inwoners te Thaänach, of Thaenach (12: 21), enige uren noordwestelijk van Jibleam, en haar onderhorige plaatsen, en de inwoners te Megiddo, ten noordwesten van Thaänach (12: 21), en haar onderhorige plaatsen: drie landstreken, het Drieheuvelland genoemd, d.i. de drie laatstgenoemde steden: Endor, Thaänach en Megiddo, allen op hoogten gelegen, vormende een aan elkaar verbonden omtrek "Drieheuvelland" geheten.

1) Beth-Sean is bekend wegens het feit, dat Sauls lichaam aldaar aan de muur werd geslagen (1 Samuel .31: 10vv.). De stad heet nu Bei-San..

2) En-dôr ligt tegen de helling van de berg, evenals Naïn, maar de rots, waarop het is gebouwd, is door de natuur geheel en al uitgehold, en vertoont een schakel van spelonken, wier donkere holligheden de toveres van Sauls dagen onwillekeurig voor de geest roepen..

Het is vreemd, dat Thaänach en Megiddo hiermee onder de steden opgenoemd worden, die Manasse onder Aser en Issaschar bezeten heeft, daar beide plaatsen, wanneer wij de opgaven over de omvang van het gebied van Manasse wel begrepen hebben, van zelf reeds aan dit laatste behoren. Echter schijnt de hoofdinhoud van dit vers: "want Manasse had in Issaschar en Aser" niet zozeer te slaan op Thaänach en Megiddo, als wel op En-dôr, dat in de stam Issaschar lag. Naast deze laatste stad worden echter de beide eerste steden genoemd, omdat zij tezamen, zoals hier boven is aangegeven, het drieheuvelland vormden. Dus moesten zij staatkundig tot Issaschar behoren, al lagen zij ook geografisch onder Manasse. Ware het geval omgekeerd geweest, en ware En-dôr bij Issaschar gevoegd geworden, dan hadden Thaänach en Megiddo eveneens aan Issaschar behoord. Het is opmerkenswaardig in het bovenstaande vers, dat eerst de steden zelf genoemd worden, die Manasse in het gebied van de naburige stammen kreeg, Beth-Sean en haar onderhorige plaatsen, en Jibleam en haar onderhorige plaatsen, en vervolgens niet de steden, maar de inwoners van Dôr, En-dôr, Thaänach,

Megiddo. Dit heeft zijn grond in het volgende vers, waarin verhaald wordt, dat uit de drie laatste steden de Kanaänitische bewoners niet konden worden verdreven door de Manassieten. Daarom worden hier meer bedoeld de bewoners dan de steden..

12. En a) de kinderen van Manasse konden, toen zij hun erfdeel in bezit wilden nemen, de inwoners van die steden Beth-Sean, Jibleam, Dôr, Thaänach, Megiddo (Richteren 1: 27), benevens En-Dôr, niet verdrijven,1) want de Kanaänieten, zich na hun nederlaag weer hersteld hebbende, (12: 21), wilden in hetzelfde land wonen, zonder hun land te verlaten, of voor de kinderen van Israël te willen wijken.

a)Richteren 1: 27

1) Deze steden werden hun niet gegeven tot een vreedzame bezit, waarvan zij terstond het genot konden hebben, maar die erfenis werd hun in hoop gegeven, opdat zij meer de hemelse dan de aardse erfenis zouden zoeken. Dat zij echter de steden niet bemachtigd hebben, wordt hun tot schuld gerekend, omdat het lot hun een ondubbelzinnig onderpand was voor de overwinning. Zij hebben de inwoners daarom niet kunnen verdrijven, omdat zij niet innerlijk overtuigd waren, dat God waarachtig was en omdat Zijn kracht door hun luiheid werd verlamd. Een andere, minder te dulden zonde was het dat, terwijl zij hen gemakkelijk hadden kunnen vernietigen, zij niet slechts traag waren in het volbrengen van het bevel van God, maar door een schandelijke zucht naar winst verleid, hen in het leven hebben gelaten, die door God ten ondergang waren bestemd. Want wie men belasting oplegt, die neemt men enigszins in bescherming. God had hun aangesteld tot uitvoerders van Zijn straf, had hun kracht verleend, om die uit te voeren, nu dralen zij niet alleen daarmee, maar nemen de vrijheid om hen welwillend te behandelen. Het zou daarom volstrekt geen wonder zijn geweest, als God hun verkeerdheid en zorgeloosheid zo streng had gewroken, dat die volken, aan wie zij tegen het uitdrukkelijk verbod hadden vergeven, voor hen gelijk waren geworden aan naalden, om hun de ogen uit te steken, en aan pieken, om hen de zijden te doorboren..

14. Toen, nadat hun het in 16: 7-10 beschreven erfdeel was aangewezen, spraken de kinderen van Jozef, 1) Efraïm en westelijk Manasse, tot Jozua, ontevreden zijnde over het hun toegewezen deel, zeggende: waarom hebt gij mij, als het huis van Jozef, dat toch nog uit anderhalve stam bestaat, daar immers de halve stam vanManasse aan de overzijde van de Jordaan geërfd heeft, ten erfdeel maar één lot en één snoer (landstreek) gegeven (16: 1-4), daar ik toch een groot volk ben, voor zoveel de HEERE mij tot dusverre gezegend heeft? Nu ben ik toch reeds zo talrijk, en wat zal het dan zijn, wanneer de Heere voortgaat mij op deze wijze te zegenen?

1) Ofschoon hun klacht een schijn van wettige reden had, zo was het toch slecht, dat zij er geen acht op hadden geslagen, dat hun meer was toebedeeld, dan aan één stam toekwam. Ik weet niet, of het lot van de kinderen van Jozef door elkaar is geworpen; het komt mij niet waarschijnlijk voor. Het was toch noch Jozua, noch de andere scheidsrechters verborgen, dat Efraïm en Manasse 2 hoofden uitmaakten, of twee stammen, en meermalen was van te voren gezegd, dat het land in tien stammen verdeeld werd, welk getal niet uitkwam, indien de stam van Manasse niet van de stam van Efraïm werd onderscheiden. Het is daarom zeker, dat zij

zich niet aan zo’n domme dwaling hadden schuldig gemaakt, dat zij twee namen op één lot hadden geschreven. Onder de naam van Jozef twee stammen te begrijpen, zodat zij elkaar, wat de helft van ieders deel betreft, konden bedriegen, zou even ondraaglijk als onbillijk zijn geweest. Waarbij nog komt, dat te voren precies beider recht is uiteengezet, en dat zij binnen hun grenzen zijn bepaald. Hieruit maken wij alzo op, dat de loten zijn geworpen voor twee stammen, volgens het aanbiddelijk plan van God, opdat broeders, die een gemeenschappelijke vader hadden, aan elkaar grenzen en nabij elkaar zouden wonen. Onwaardig was daarom hun protest, dat zij niet meer dan één erfenis hadden ontvangen, omdat Jozua noch zo zorgeloos was, noch van zó slechte zin, dat hij hen in iets, wat hun rechtens toekwam, of door onnadenkendheid, of uit nijd zou te kort doen. Maar hun valse klacht kwam hieruit voort, dat zij voor niets achtten, wat zij nog moesten verwerven door krijgsdaden, juist alsof het lot de andere stammen op een rustig oord had geplaatst. Het is daarom, dat Jozua met één woord hun rede stuit, weerlegt en afsnijdt, en hun beschuldiging, waardoor zij beproeven, hem in toorn te doen ontvlammen, tegen henzelf keert. Indien, zegt hij, uw meerderheid en menigte zo groot is, waarom u dan niet op de vijanden geworpen, wier landstreek u gegeven is. Want, indien zij, door de belofte van God gesterkt, op hun erfenis, hun door hem toegestaan, dapper zouden losgaan, zou de uitkomst hen niet teleurstellen. Wij zien-ofschoon zij te recht bezorgd waren-dat zij door hun nietsdoen verblind werden, zodat zij, verstrikt door hun bekrompenheid, tot klachten kwamen, terwijl zij geen vinger wilden uitsteken om te verkrijgen, wat hun door het lot was toebedeeld. Waarom deze plaats ons leert dat, indien wij menen, dat ons minder te beurt valt dan moest, wij alle hindernissen ijverig moeten onderzoeken, om niet de schuld, die op ons rust, zo maar op anderen te werpen..

De kinderen van Jozef hadden geen grond om zo’n bezwaar hier te maken. Volgens de tweede volkstelling (Num.26: 34,37) bestond Manasse uit 52.700 en Efraïm uit 32.500 man; trekt men hier af de halve stam van Manasse, dan blijft er omstreeks 58 à 59.000 man over. Dat was in verhouding tot de andere stammen (Juda 76.500-Issaschar 64.300-Zebulon 60.500-Dan 64.400 (Num.26: 22,25,27,43) altijd maar een betrekkelijk klein getal. Daarbij was juist de stam van Efraïm, in vergelijking met de eerste telling (Num.1: 33: 47.500), niet weinig afgenomen, en bovendien behoorde hun land tot het vruchtbaarste gedeelte van Palestina, omdat het immers ook de voortreffelijke vlakte van Saron aan de Middellandse Zee bevatte. Zij schijnen echter weinig lust gehad te hebben om met de nog daar wonende Kanaänieten (vs.12) te strijden; daarom stoort zich Jozua ook niet aan hun klacht, en wijst hen op hun plicht, om zichzelf meer uit te breiden in het hun toegezegde gebied..

15. Jozua nu zei tot hen: Omdat gij, volgens uw eigen woorden, een groot volk zijt, zo ga op naar het woud, ik bedoel de keten van met bossen bedekte hoogten, of de minder hoge met geboomte begroeide heuvels, waardoor de bergen van Samaria met de Karmel verbonden zijn (De 11: 31), en houw daarvoor u af in het land van de Ferezieten en de Refaïeten, die tot nu toe nog daar wonen (Ge 13: 7" en "De 2: 23), de eiken en de beuken, om u plaats te verschaffen voor woningen, voor akkers en voor weilanden,omdat u het gebergte van Efraïm 1) in het midden van uw gebied te smal is.

1) De naam "gebergte van Efraïm" staat hier proleptisch voor het gebergte, dat van de stam Efraïm, aan wie het zo-even was toebedeeld, zijn naam ontleent. Dit gebergte, ook gebergte

van Jizreël genoemd (11: 16,21), bestaat uit kalksteen, dat vanaf Kirjath-Jearim, waar het gebergte van Juda eindigt, reikt tot aan de vlakte van Jizreël en alzo het grootste gedeelte van het stamgebied van Benjamin mede omvat..

16. Toen zeiden de kinderen van Jozef: 1) Dat gebergte van Efraïm, waarvan gij spreekt, zal inderdaad niet toereikend voor ons zijn, zelfs wat ten noordoosten in het vlakke land gelegen is, zou ons niet genoeg zijn; er zijn ook ijzeren wagens, met ijzer beslagen wagens (Ex 14: 7) bij alle Kanaänieten, die in het land van het dal wonen, bij die te Beth-Sean en haar onderhorige plaatsen, en die in het dal van Jizreël 2) zijn (19: 18). Hoe zouden wij het durven wagen om tegen volken, die zo sterk toegerust zijn,ten strijde te trekken? (11: 4 Richteren 1: 19; 4: 3; 1 Samuel .13: 5 vv.; 2 Samuel .8: 4; 1 Koningen .9: 19; 2 Koningen .10: 26

1) De kinderen van Jozef twisten over hun lot zonder daar reden toe te hebben. Jozua zegt hun, dat hij in de vervulling van zijn ambt, als openbaar persoon, zijn eigen stam geenszins wilde voortrekken boven een andere; maar, dat hij onpartijdig wil handelen, zonder enige gunst of bijzondere toegenegenheid. Hierin heeft hij een uitmuntend voorbeeld gegeven aan allen, die een openbare betrekking bekleden. De kinderen van Jozef hebben verkregen, wat hun toekomt; zoveel als zij juist in staat zijn om te bouwen, ja zelfs ruim zoveel, en toch verachten zij dat een lot, zeggende, dat hetgeen de anderhalve stam was toegewezen, nauwelijks toereikend was voor één alleen. In Judas 1: 16 wordt gesproken van "mopperaars, klagers over hun staat", dat is van toepassing op de kinderen van Jozef, die datgene veranderd wilden hebben, wat de Heere voor hen beschikt had. Jozua wijst hen op hun eigen woorden, dat zij een groot volk waren. Zij hadden moeten bedenken, dat zij beter zichzelf konden helpen, en daarom des te minder hulp van anderen nodig hadden. Indien zij vele monden te vullen hadden: zij hadden dan ook tweemaal zoveel handen om in die behoeften te voorzien. Eerst inzamelen en dan eten, en zij waren nu beter in staat om te werken en te strijden. Heeft de Heere ons tot hiertoe dubbel gezegend, zo moeten wij ons schamen over wantrouwen en angstige bekommernis. Geloof en heilige onderwerping, dat is de zaak van de Christen..

2) Het dal van Jizreël, door Josephus genoemd to mega pedion, en nu Merdsch ibn Aamer, d.i. weide van de zoon van Aamer geheten, was vroeger een zeer vruchtbaar veld, en volgens V.Raumer niet minder dan 8 uur lang, van het oosten naar het westen, en 5 uur breed. Het strekt zich uit naar het westen tot ver de Galilese hooglanden, en oostelijk tot aan het gebergte Gilboa en de kleine Hermon, terwijl het tegen het zuiden begrensd wordt door het Karmel-gebergte. Een niet gering stuk land dus..

18. Maar er is reeds voor gezorgd, dat uw gemeenschappelijk erfdeel zo goed is als twee andere; want het gebergte 1) zal ook het uw zijn; en omdat het een woud is (vs.15), houw het af, zo zullen zijn uitgangen de uwe zijn, 2) en uw lot zal zich ver naar het noordwesten heen uitstrekken; het zal zich ook naar het noordoosten heen kunnen uitbreiden, want gij zult de Kanaänieten verdrijven, al hebben zij ijzeren wagens, al zijn zij sterk. Gij behoeft niet te vrezen voor al dat geduchte krijgstuig, als gij maar het juiste vertrouwen hebt op de Heere uw God, en op de kracht, die gij bezit.

1) Dit gebergte is hetzelfde, als wat in vs.15 het woud wordt genoemd..

Jozua herhaalt nog eens, wat hij vroeger gezegd heeft. Hij wijst hen erop, dat zij hebben te gehoorzamen. In de weg van de gehoorzaamheid zal de Heere God hun overwinnaars doen zijn..

2) De beslistheid, waarmee hij de bezwaren uit de weg redeneert, getuigt des te meer van grote rechtvaardigheid en onpartijdigheid, daar hij zelf tot het huis van Jozef behoorde; want hij was van de stam van Efraïm (Num.13: 9), waardoor hij ook zijn erfdeel ontving op het gebergte met die naam (19: 49vv.). De verdeling van het land wordt hier niet verder voortgezet, maar wordt afgebroken, omdat Jozua de legerplaats eerst van Gilgal naar Silo verlegt, en aldaar de tabernakel laat opslaan. Dit gebeurde klaarblijkelijk ten gevolge van een goddelijke besturing en aanwijzing, om daardoor te verhoeden, dat het volk van de verschillende stammen reeds nu uiteen ging, en zich vestigde in de hun toegewezen bezittingen. Eerst moest er een geschikte plaats bepaald zijn voor een geregelde Godsverering, een plaats, waar het voornaamste heiligdom gevestigd was. Waarom echter, nadat dit gebeurd was, niet terstond werd voortgegaan met de verdeling van het land door het lot onder de andere zeven stammen, zodat er een gehele stilstand in dat werk plaats had, is slechts op te maken uit het verband van de geschiedenis, want het wordt niet rechtstreeks gezegd. Het blijkt uit het verwijt, dat Jozua in 18: 3 aan de kinderen van Israël doet, dat de overige stammen niet veel lust hadden om ieder een bepaald erfdeel en vaste woonplaatsen te ontvangen. Het scheen hun veel gemakkelijker toe als nomaden in het land rond te trekken, waaraan zij door hun lang verblijf in de woestijn reeds gewend waren; zij bleven dan nog gemeenschappelijk werkzaam, en behoefden dan niet elk afzonderlijk bij het in bezit nemen van het hun aangewezen stamgebied, de Kanaänieten, die er nog overgebleven waren, te bevechten en geheel te verdrijven, om genoeg plaats voor zich en hun vee te verkrijgen. Dat de kinderen van Israël weinig geneigd daartoe waren, blijkt ook uit hetgeen (vs.14vv.) verteld is van het verhandelde tussen Jozua en de kinderen van Jozef. Die traagheid en die tegenzin tegen de strijd met de Kanaänieten werd het volk tot schuld, het zou geheel tegen de wil van God geweest zijn, wanneer Jozua had toegegeven aan die gemakzucht van het volk, en de verdere verdeling van het land nog langer had uitgesteld. Om echter te verhoeden, dat er door de andere stammen klachten konden komen over te kleine ruimte, zoals de kinderen van Jozef die hadden doen horen, liet hij, zoals uit het volgende hoofdstuk zal blijken, het overblijvende land nauwkeurig opnemen, en daarna in zeven delen verdelen, die dan met het lot aan de zeven overblijvende stammen zouden kunnen toegedeeld worden..

HOOFDSTUK 18.

GRENSSTEDEN VAN DE STAM VAN BENJAMIN.

I. Vs.1-10. Toen de legerplaats van de Israëlieten van Gilgal naar Silo was verlegd, en de tabernakel daar was opgeslagen, wilde Jozua ook aan de overblijvende zeven stammen, die hun lot nog niet ontvangen hadden, hun erfdeel toewijzen. Zij hadden echter weinig lust om vaste woonplaatsen te betrekken, zoals (Jos 17: 18) is meegedeeld. Voordat Jozua tot de verdeling overgaat, zendt hij 21 mannen uit, met de last om het nog overige land nauwkeurig op te nemen in de gehele omvang, om daarna op een vaste grondslag met de verdeling door het lot voort te gaan. De mannen keren terug tot Jozua in Silo, en geven hem hun verdelingsontwerp over, waarna hij met de verdeling door het lot aanvangt.

1. En de gehele vergadering van de kinderen van Israël verzamelde zich, nadat de stammen Juda, Benjamin en half-Manasse hun erfenis ontvangen, en er hun woonplaatsengevestigd hadden, naar het gebod van de Heeren in Deuteronomium 12: 5,11,14 te Silo, 3 3/4 uur van Bethel, nu Seilûn geheten, midden in het land op een berg gelegen, en zij richtten aldaar de tent der samenkomst op, ten teken dat men nu tot de beloofde rust was gekomen, dat dan ook zeer goed overeenkwam, met de naam Silo (= rust), alwaar de geschikte plaats voor het heiligdom was, nadat het land voor hen onderworpen was.

De omtrek van Silo was bijzonder veilig tegen alle vijandelijke aanvallen, want aan de noordzijde strekten de kinderen van Jozef tot een stevig bolwerk, ten zuiden beveiligden de kinderen van Juda, die daar hun erfdeel hadden, het tegen een onverhoedse aanval. Hier in Silo bleef ook de tabernakel gedurende de gehele tijd, die daarop volgde, totdat onder Eli de Ark van het Verbond in de handen van de Filistijnen viel (1 Samuel .4: 3vv.), waardoor toen de heilige tent, van haar ziel beroofd, slechts tot een onbezield lichaam, tot de schaduw van een heiligdom vernederd werd. Na die tijd kwam de Ark niet meer in de tabernakel terug. De tabernakel werd eerst naar Nob, een uur ten noorden van Jeruzalem gebracht (1 Samuel .22: 1vv.), en toen deze priesterstad het toneel was geweest van het afschuwelijk bloedbad, dat Saul aldaar aanrichtte in het geslacht van de priester Abimelech (1 Samuel .22: 19) ging de heilige tent naar de in 9: 3; 18: 25 genoemde stad Gibeon, in de stam van Juda (1 Kronieken 16: 39; 21: 29; 1 Koningen .2: 4; 2 Kronieken 1: 3 maanden na de wegvoering van de Ark zonden de Filistijnen ze terug naar Beth-Semes (1 Samuel .6: 9 vv.), aan de grenzen tussen Juda en Dan (Joz.15: 10); de burgers van Beth-Semes brachten haar verder naar Kirjath-Jearim (1 Samuel .6: 19; 7: 1), vanwaar David haar, na de verovering van de burg Sion, naar Jeruzalem deed brengen. Aldaar werd zij geplaatst in een naar het voorbeeld van de tabernakel vervaardigde tent (2 Samuel .6: 1vv.). Onder de regering van David bestonden er dus twee plaatsen tot uitoefening van de openbare godsdienst, de ene bij de tabernakel te Gibeon onder de priester Zadok uit de lijn van Eleazar, de andere op de berg Sion te Jeruzalem onder de hogepriester Abjathar uit de lijn van Ithamar, de vader van Achimelech (2 Samuel .8: 17; 15: 35). Salomo maakte door het bouwen van de tempel een einde aan deze toestand; daardoor kwam er weer één plaats van Godsverering en één Hogepriester (1 Koningen .8: 3vv.; 1 Koningen .2: 26vv.; ook "Nu 25: 13)..

De stammen Juda, Efraïm en half-Manasse hadden zich in hun erfdeel gevestigd; de andere waren verspreid in de overige gedeelten van het land; het was daarom zeer geschikt, dat de Ark naar een betere plaats dan Gilgal gezonden werd. Silo werd daartoe gekozen, ongetwijfeld door de besturing van de Heere. Deze hand was in het midden van het land gelegen, zeer gemakkelijk te bereiken door al de stammen; ook was het wel een vereiste, dat de Ark en de tabernakel die de heerlijkheid en de verdediging van het gehele land als het ware waarborgde en heiligde, te midden van het volk was. Silo lag in het erfdeel van Efraïm, waartoe Jozua behoorde, en het was immers zeer gepast, dat het heiligdom zich in de nabijheid van de residentie van de overste over het volk bevond. Omdat de naam van deze stad dezelfde is als die, waarmee Jakob de Messias bestempelde (Genesis49: 10), wordt door sommigen beweerd, dat de stad bij deze gelegenheid de naam van "Silo" kreeg, toen zij uitgekozen werd tot rustplaats van de Ark, waar al die instellingen zouden nagekomen worden, die onze grote Vredemaker afschaduwden, om toegang te verlenen tot een verzoend God, als een Zoenoffer en Middelaar..

Dat de tabernakel opgesteld werd, hoogstwaarschijnlijk op bevel van de Heere, door tussenkomst van de Urim en Tummim, had o.i ook zijn reden hierin, dat Jozua uit de stam van Efraïm was, en daarom ook zijn woonplaats in dat stamgebied had. Dat die plaats overigens werd verkozen op aanwijzing van de Heere zelf, mag men afleiden uit Deuteronomium 12: 11, waar de Heere zegt, dat Hij zelf de plaats zou kiezen, waar Hij Zijn naam zou stellen. Dat de tabernakel in dat stamgebied werd geplaatst, waarin ook Jozua woonde, spreekt vanzelf. Men vergelijke Psalm 122: 4,5..

In Jer.7: 12 stelt de Heere Silo tot een waarschuwend voorbeeld voor Israël, maar zegt daarin ook duidelijk, dat Hij zelf te Silo Zijn Naam had doen wonen..

Silo is nu niets meer dan een hoop ingestorte huizen op een heuvel..

4. Geeft voor u drie mannen van elk nog van de zeven stammen blijvende stam, dat ik ze heenzend, en zij zich opmaken, en het land, voor zo ver het nog niet onder u verdeeld is, doorwandelen, en het beschrijven naar hun erven, 1) dan kunnen zij, nadat zij hun last volbracht hebben, terugkeren en weer tot mij komen.

1) In het Hebreeuws Lefi-nachalatham, naar hun erfdelen, d.i. met het oog op hun erfdelen, zo dus, dat ge erop rekent dat het onder zeven stammen moet verdeeld worden. Zij moesten overigens alles zeer naarstig nagaan, opmerken en beschrijven, zowel wat de gesteldheid van de grond aanging, als ook de grootte van de steden en de dorpen. Er is wel eens de opmerking gemaakt, dat het voor deze wel een heerlijke, maar ook een zeer gevaarlijke onderneming was, omdat er nog veel Kanaänieten, oorspronkelijke bewoners van het land, leefden. Laten wij echter niet vergeten, dat zij gingen op bevel van Jozua, en daarom onder de hoede van God, maar evenmin, dat alle volken, die nog leefden, met vrees en schrik voor Israël waren vervuld, zodat zij niets liever wilden, dan in vrede met het volk van God te leven..

7. Want de Levieten hebben geen deel in het midden van u; maar het priesterdom van de HEERE is hun erfdeel; daarom blijven zij nu buiten rekening. Gad nu, en Ruben, en de halve

stem van Manasse, die ook de halve stam van de kinderen van Machir bevat, hebben hun erfdeel genomen aan de overzijde van de Jordaan, oostwaarts, hetgeen hun Mozes, de knecht van de HEERE gegeven heeft; daarom worden deze twee en een halve stam ook niet meegerekend.

Bij de eerste verdeling (15-17 men het land slechts in het ruwe in 9 à 10 delen gedeeld, om dan later door loting te bepalen welk deel elk van de stammen zou ontvangen; maar men had geen juiste omschrijving daarvan gemaakt. Na de verovering, toen men bij het doortrekken van de verschillende streken een algemene kennis van de gehele omvang in de verschillende delen had verkregen, was men tot de verloting overgegaan, en men had toen de eigenlijke omvang van het gebied, dat aan de stammen Juda, Efraïm en half-Manasse ten deel viel, nauwkeurig bepaald, naar het aantal geslachten, die tot ieder van deze stammen behoorden. De ervaring, had hun nu geleerd, dat het niet raadzaam was op deze wijze met de andere zeven stammen voort te gaan. Het huis van Jozef had, al was het dan ook ten onrechte, reeds bezwaren geopperd (17: 14vv.), en Juda bleek een te groot gebied te hebben (19: 9); de stam had werkelijk zoveel land niet nodig. Nu slaat Jozua daarom een andere weg in; eer hij tot de verdere verloting vergaat, laat hij het overige van het land zorgvuldig opnemen, en in zeven districten verdelen; deze beschrijving is nu de grondslag van de verdere verdeling..

10. Toen wierp Jozua, op dezelfde wijze als eerder, het lot voor hen, voor de zeven stammen, te Silo voor het aangezicht van de HEERE; 1) hij liet uit een vaas het deel land trekken, dat hij toewijzen wilde, en uit een andere de naam van de stam, die het moest bewonen. En Jozua deelde aldaar de kinderen van Israël, onder de stammen Simeon, Dan, Nafthali, Benjamin, Zebulon, Aser en Issaschar, het land naar hun afdelingen, zoals de Heeredoor het lot toewees.

1) Voor het aangezicht van de Heere, omdat de Ark aldaar te Silo was. Daarom moest ook Israël het ervoor houden, dat wat hun door het lot werd toebedeeld, dit was naar de wil van God. Een vingerwijzing voor alle eeuwen, dat wat we in de wereld bezitten, we beschouwen als een geschenk van God, gegeven om het te besteden in Zijn dienst, tot Zijn eer..

II. Vs.11-28. Het eerste lot valt op de stam Benjamin; dit gebied ligt tussen de stam Efraïm ten noorden, en de stam Juda ten zuiden, zonder echter aan de westzijde de zee te bereiken; de grensscheiding aan die zijde is ene lijn, die van Beth-Horon zuidoostelijk getrokken wordt tot Kirjath-Jéarim. In dit gebied liggen in het geheel 26 steden met de daartoe behorende dorpen.

11. En het lot van de stam van de kinderen van Benjamin 1) kwam op, naar hun gezinnen, overeenkomende met het getal van de daartoe behorende gezinnen; en de grens van hun lot, het gebied dat hun door het lot ten deel viel, ging uit, viel zo uit, dat het lag tussen de kinderen van Juda, in het zuiden en de kinderen van Jozef, meer bepaald Efraïm, in het noorden.

1) Na de stam van Jozef eerst de stam van Benjamin, zijn broeder, die wel een klein stuk ontvangt, maar toch een van de kostbaarste stukken, omdat in diens erfdeel de stad Jeruzalem lag, de stad van de grote Koning. De berg Sion lag in Juda, maar de berg Moria in Benjamin (Deuteronomium 33: 12)..

21. De steden nu van de stam van de kinderen van Benjamin,
1) naar hun gezinnen zijn, in het oostelijk gedeelte van het stamgebied: Jericho (Jos 6.1), en Beth-Hogla (15: 6), en Emek-Keziz,
2) aan de weg van Jeruzalem naar Jericho, nabij En-Sémes.

1) De steden van Benjamin zijn verdeeld in twee groepen. De eerste groep wordt vermeld in vs.21-24; de tweede groep in vs.25-28. Twaalf steden in het oostelijk gedeelte en veertien in het westelijk gedeelte..

2) Deze naam is nog bewaard in de Wady el Kaziz, aan de weg van Jeruzalem naar Jericho..

23. En Haavvim, onbekend, door Knobel gehouden voor Ai, nabij Beth-El (12: 9), en Para, de tegenwoordige puinhoop Farah, 1) en Ofra. 2)

1) Para of Phara, volgens V.d.Velde 3 uur noordoostelijk van Jeruzalem en Jericho..

2) Ofra, wel te onderscheiden van Ofra Gideon, in het stamgebied van Manasse gelegen (Richteren 6: 11,24; 8: 27). Volgens het Onomastikon lag het 5 Romeinse mijl van Bethel. Volgens V.d.Velde en anderen echter meer dan waarschijnlijk hetzelfde als Ephron, dat met Jesana en Bethel door Abia aan Jerobiam werd ontnomen (2 Kronieken 23: 19) en als Efraïm, waarheen de Heere zich in de woestijn terugtrok (Joh.11: 54)..

Waarschijnlijk is de uitdrukking "oostelijk" hier zoiets als "zuidoostelijk", en zou alzo de ligging in de omtrek van Beth-aven te zoeken zijn. Een andere opgave van hetzelfde woordenboek, daarentegen, verlegt de plaats zover noordelijk van Jeruzalem, dat Robinson haar opgeeft bij het tegenwoordige Taiyibeh, tussen Hazar en Rimmon; dan echter zou het geheel buiten de grenzen van Benjamin gelegen hebben, in het stamgebied van Efraïm, daarom kunnen wij met deze laatste mening niet overeenstemmen..

14275-970703-1747-Jos18.24 24. Chefar-haâmónnai en Ofni, beide nog niet bekend, en Gaba of Geba (21: 17) met de bijnaam "van Benjamin" (1 Koningen .15: 22), later de noordelijke grens van het koninkrijk van Juda uitmakende (2 Koningen .23: 8), het tegenwoordige Dschibia, 3/4 uur ten noordoosten van Rama, 3 uur van Jeruzalem: twaalf steden en haar dorpen.

Tot deze oostelijke groep behoren nog de beide andere, door Benjamin aan de Levieten overgelaten steden Anathot en Almin. Anathot, de geboorteplaats van de profeet Jeremia, na de ballingschap nog door de Benjamieten bewoond (Nehemia 11: 32), is het tegenwoordige dorp Anâta, 4/5 uur noordelijk van Jeruzalem, Almin in 1 Kronieken 6: 14 Allenet geheten, zuidoostelijk gelegen van Anâta..

26. En Mizpe, 1)het tegenwoordige Newy Samwil d.i. profeet Samuël, omdat daar Samuël het volk richtte, en Saul tot koning verkoos (1Sam.7: 5vv.; 10: 17), en Chifira (9: 17), en Moza, onbekend.

1) Later residentie van Gedalja (2 Koningen .25: 23 Jer.40: 6). Nu staat er nog een Moskee en een Latijnse kerk, die zoals de Joden en Moslims menen, het graf van Samuël bedekt..

28. En Zela, 1)de begraafplaats van Saul en zijn familie (2 Samuel .21: 14), Elef, ook onbekend, en Jebusi (deze is Jeruzalem "Jos 15.63), Gibath of Gibea (1 Samuel .10: 26; 11: 4) het tegenwoordige Tuleil el Phul, d.i. Bonenberg, tussen Jeruzalem en Rama, Kirjath, niet te verwisselen met Kirjath-Jearim, dat tot de stam van Juda behoorde (vs.14), waarvan de ligging niet juist is op te geven: veertien steden evenals haar dorpen. Dit is het erfdeel van de kinderen van Benjamin, naar hun gezinnen.

1) Een brede vallei vol rotsbanken en hoogten, doorsnijdt hier de grote weg over het Juda-gebergte in een dwarse richting. Links daalt een tamelijk steil pad af tussen schrale olijfbomen en klimt aan de overzijde over de heuvel heen, waarop het dorp Beit-djala is gelegen, het Zelzah van 1 Samuel .10: 2 of Zela; waar David de beenderen van Saul en Jonathan in het graf van hun vader Kis liet begraven..

Het lot van de stam van Benjamin deed de Voorzienigheid vallen naast het gebied van Jozef. Benjamin was de eigen en enige broeder van Jozef. Juda lag aan de andere zijde, opdat deze stam later met Juda verenigd zou kunnen worden, en een bijvoegsel zijn voor de troon van David en voor de tempel van Jeruzalem..

Juda had gepleit voor Benjamin, toen deze als een schuldige voor Jozef stond, ja hij had aangeboden om in zijn plaats gevangen te blijven. Deze nauwe vereniging bleef voortduren onder de stammen..

HOOFDSTUK 19.

HET ERFDEEL VAN DE OVERIGE ZES STAMMEN EN VAN JOZUA.

I. Vs.1-9. Het volgende lot valt op de stam van Simeon. Deze ontvangt echter geen in zichzelf besloten, bijzonder gedeelte, maar hem gewordt slechts een aantal steden met haar dorpen, zo ook enige dorpen zonder hun steden, in het stamgebied van de kinderen van Juda, dat gebleken is voor deze te uitgestrekt te zijn.

1. Daarna ging het tweede lot uit voor Simeon, namelijk voor de stam van de kinderen van Simeon, naar hun gezinnen, of geslachten; en hun erfdeel was in het midden van, ingesloten door het erfdeel van de kinderen van Juda: 1) uit dit gebied dan vielen hun 17 à 18 steden ten deel.

1) Hiermee trad de vloek over Simeon uitgesproken in vervulling. Al de steden zijn reeds eerder genoemd bij de vermelding van Juda's erfdeel..

9. Want het erfdeel van de kinderen van Simeon is onder het snoer van de kinderen van Juda, in de landstreek, Juda ten erfdeel toegemeten, zodat Simeon geen eigen stamgebied voor zich had, want het erfdeel van de kinderen van Juda was te groot voor hen, dan dat zij het in zijn gehele uitgebreidheid voor hun werkelijke behoefte zouden nodig hebben; daarom erfden de kinderen van Simeon in het midden van hun erfdeel, 1) en aldus werd Jakobs voorspelling over Simeon en Levi (Genesis49: 7) aan hen vervuld, was het ook op een andere manier dan aan Levi. (Ge 49: 7).

1) Als de bijeenschikking in twee groepen schijnt te duiden op het feit, dat Simeon één geheel gebied in Juda heeft verkregen zo weerspreekt dit vermoeden, dat van de 4 steden in de tweede groep 2 in het zuidelijk gedeelte en 2 in Negeb zijn gelegen, en wel ver van elkaar..

De goddelijke Voorzienigheid schikte de zaak op zo'n wijze, dat het lot, hetgeen uit het deel van Juda werd genomen, aan Simeon kwam, waardoor de bedreiging van Jakob (Genesis49: 7), dat die stam zou verdeeld worden en verstrooid onder Israël aanvankelijk vervuld werd, omdat de Simeonieten geen gedeelte op zichzelf werd gegeven, maar zij als het ware bij Juda moesten inwonen, en nog verder verkreeg die profetie haar vervulling, toen de stam van Simeon, vermits zijn lot te klein was, in vervolg van tijd bezittingen moet zoeken, waar het ook was, verre van de overige broeders, zoals vijfhonderd man uit die stam trokken naar de berg Seïr en zich daar vestigden (1 Kronieken 4: 39,42 "Jos 19: 9)..

De stam van Simeon is later bij die van Juda schier geheel ingesmolten. Zij hebben dan ook niet Jerobeam gediend, maar nadat zij aan het juk van de Filistijnen waren ontkomen, door Asa's overwinningen op laatstgenoemd volk, de koning van Juda als hun wettige koning gehuldigd (2 Kronieken 15: 9; 1 Koningen .19: 3; 2 Kronieken 19: 4

Simeon werd nu als 't ware bij Juda ingelijfd. De laatste stam stond met broederlijke liefde het overtollige af ten behoeve van de broeders; was het daarom wonderlijk, dat die twee

geheel en al ineenstrengelde, dat Simeon aan Juda getrouw bleef, ook toen alle andere stammen zich daartegen verzetten, zoals het geval was ten tijde van Jerobeam?.

II. Vs.10-16. Het volgende lot valt op de stam Zebulon; deze grenst met zijn stam ten zuiden aan West-Manasse en verderop aan Issaschar; in het noorden evenwel werd het begrensd door Nafthali, evenzo in ‘t westen en in ‘t oosten door Aser. Binnen die grenzen lagen twaalf steden en haar dorpen.

10. Daarna kwam het derde lot op voor de kinderen van Zebulon, naar hun gezinnen, en de grens van hun erfdeel, ten zuiden, was, om allereerst voor de verderebeschrijving een gemiddeld punt voor de zuidergrens vast te stellen, tot aan Sarid, zuidelijk van Nazereth, aan de voet van de zogenaamde mons praecipitii d.i. berg van de afstorting, waar de inwoners van Nazereth Jezus af wilden werpen (Luk.4: 29).

11. En hun grens gaat vandaar opwaarts naar het westen, en wel tot Mar-àla 1) ten westen van Sarid, en reikt, nog verder westwaarts tot Dabbàseth, en reikt eindelijk tot aan de beek, die voor aan Jokneam is, tot aan de tegenwoordige Wady el Milhh, ten oosten van welke Kaimûn = Jokneam (12: 22) gelegen is.

1) Volgens V.d.Velde nu Tel-Marjani geheten, omdat deze stad dicht bij de beek Kison gelegen is. Zebulon grensde hier aan Aser..

12. En zij, de zuidergrens, wendt zich, aan de tegenovergestelde zijde van uit het middelpunt Sarid, oostwaarts tegen de opgang van de zon, tot de grens, het gebied, van Chislôth-Thabor of Chesullot (vs.18), ten zuiden van de voet van de berg, die ten oosten van Nazareth ligt; en zij komt, in noordoostelijke richting naar boven gaande, uit te Dobrath, aan de westzijde van de Thabor, terwijl zij vandaar uit verder naar het oosten zich uitstrekkende, zich met de invs.22 beschreven noordergrens van de stam Issaschar verenigt; en het gebied van Zebulon gaat, van Dobrath uit, opwaarts, zich oostelijk van Nazareth over de berg uitstrekkend naar het westen, naar Jafia, het hedendaagse Jaffa, 1/4 uur zuidwestelijk van Nazareth.

1) Terwijl de grenzen van de Oost-Jordaan stammen zich met tamelijke nauwkeurigheid laten bepalen, omdat zij door stromen en bergen, die wij kennen, deels door steden, wier ruïnen door latere reizigers bezocht zijn, bepaald zijn, is het uiterst bezwaarlijk, ja bijna onmogelijk, de grenzen van de West-Jordaanstammen, allerminst van hen, die in het noorden woonden, maar met enigermate bevredigende zekerheid na te speuren. Niet alleen zijn veel plaatsen ons geheel en al onbekend, maar ook is de samenstelling van het boek Jozua niet overal zo volmaakt en duidelijk, dat zich daarnaar, zonder niets meer, een kaart laat ontwerpen; op meerdere plaatsen moet men zich met gissingen en gevolgtrekkingen weten te redden uit zwarigheden, wat altijd een gewaagde onderneming blijft. Zo schijnt het ons b.v. toe, dat in de tekst van hierboven niet zozeer een bekendmaking van de belangrijkste, tot de stam Zebulon behorende plaatsen; dit wetende hebben wij dan ook de tekstwoorden van hierboven en de volgende verzen verklaard..

13. En van daar, van Jafia, gaat zij, of juister; gaat het gebied van Zebulon, oostwaarts door naar de opgang, en neemt zijn verdere loop naar Gath-Hefer, 1) ofGitta-Hefer (2 Koningen .14: 25), nu El Meshed, vijf kwartier ten noordoosten van Nazareth, te Eth-Kazin, waarvan de ligging zich niet bepalen laat; en zij komt uit te Rimmon, heden ten dage Rumaneh, 2 1/2 uur ten noorden van Nazareth, Methóar 2) dat is Nea.

1)Gath-Hefer was de geboorteplaats van Jona, de profeet. Ten tijde van Hiëronymus was het nog een groot dorp, zoals hij meedeelt in zijn "prologomena" op het boek Jona..

2) Methóar is door de Statenvertalers als eigen naam beschouwd. Het kan echter ook als een verleden deelwoord van het werkwoord rat (thaär), dat "begrenzen" betekent, beschouwd worden. De vertaling zou dan zijn: en zij komt uit te Rimmon, dat begrensd wordt door of zich uitstrekt tot aan Nea..

Eigenlijk is Metóar geen eigen naam, maar moet vertaald worden: dat zich met zijn distrikt naar Nea uitstrekt..

15. En Kattath, misschien hetzelfde als Kriton (Richteren 1: 30), maar nog onbekend, en Nàhalal, 1) of Nahalol (Richteren 1: 30), en Simron, onbekend, en Jidala, wellicht het tegenwoordige Jeda, enige uren ten westen van Nazareth, naar de Karmel heen gelegen, en Bethlehem ten noordoosten van het zo-even genoemde Jeda (Richteren 12: 8), niet te verwarren met Bethlehem, in de stam van Juda (Jos 15: 59), dit alles is tezamen twaalf steden en haar dorpen. 2)

1) Volgens V.d.Velde vermoedelijk het hedendaagse Malûl, zuidwestelijk van Nazareth en noordwestelijk van Mar-ala (vs.11), ongeveer op dezelfde afstand van beide plaatsen..

2) Alleen de voornaamste steden zijn genoemd. In 21: 34,35 en 1 Kronieken 6: 77 worden nog de andere genoemd, die aan Zebulon toebehoorden, maar later aan de Levieten zijn gegeven..

16. Dit is het erfdeel van de kinderen van Zebulon, naar hun gezinnen, een landstreek weliswaar klein in omvang, maar vruchtbaar, insluitende de heerlijke uitgestrekte vlakte van Zebulon; deze vanaf vs.12 tot aan Bethlehem genoemde steden en haar dorpen.

Een grijsaard, balling tevens, die zijn voet op niets kon zetten, wat zijn eigendom mocht worden genoemd, zegt aan het nakroost van zijn zoon Zebulon de landstreek aan de zee toe. Wat scheen meer bespottelijk! Maar nu, waar het lot hun die landstreek aan de zee toewijst, nu kon geen duidelijker vervulling van die uitspraak verlangd worden. Het was, alsof God tweemaal vanuit de hemel sprak. Zebulon bezit daarom niet vrijwillig, of door beschikking van mensen dat strand, maar die kuststreek in hem als van Godswege ten erfenis geschonken. Zo schijnt altijd, ofschoon mensen kunnen dwalen, het licht helder te midden van de duisternis..

Ten opzichte van het erfdeel van Zebulon is de waarheid van Jakobs godsspraak schitterend aan het licht gekomen, daar hij toch had voorspeld, dat hij zich woonplaats zou verkrijgen aan het strand van de zee (Genesis49: 13)..

III. Vs.17-23. Het vierde lot valt op de stam Issaschar, die tussen de kinderen van Jozef in het westen, en de Jordaan in het oosten, zijn plaats inneemt, ten noorden aan Zebulon en Nafthali, en ten zuiden aan Benjamin grenst. Zijn gebied omvat 16 steden en haar dorpen.

17. Het vierde lot ging uit voor Issaschar, voor de kinderen van Issachar, naar hun gezinnen. 1)

1) Het stamgebied van Issaschar werd ten oosten begrensd door de Jordaan, ten westen door de Middellandse Zee, ten noorden door het stamgebied van Zebulon en ten zuiden door dat van Manasse..

18. En hun grens was-hun gebied strekte zich uit over Jizreéla, 1) op een berg met een prachtig vergezicht over de grote, naar de stad genoemde vlakte, tegenwoordig Zerin, ten noordwesten van het gebergte Gilboa, en Chesullôth (vs.12), en Sunem, twee uur ten zuiden van Thabor, nu Sichem, geboorteplaats van Abisag.

1) Bekend wegens de geschiedenis vermeld in 1 Koningen .18: 45, gelegen volgens het Onom tussen Skythapolis en Legio..

20. En Rabbith, of Harrabbith waarschijnlijk aan de zuidwestzijde van Gilboa, ten noordwesten van de stad met dezelfde naam, en Kisjon, 1) (21: 28), en Ebez, evenzo.

1) Volgens V.d.Velde ligt deze plaats ten oosten van het tegenwoordige Tel-Kisjon, in het midden van de grote vlakte, waar de hoofdbron van de rivier wordt gevonden..

21. En Remeth, 1) of Jarmoet (21: 29), en En-gannim, 2) het hedendaagse Jenin, en En-hadda, 3) en Beth-Pazzes.

1) Ten westen van Adja ziet men op korte afstand Fahmeh en Rameh liggen, beide met oude overblijfselen op geïsoleerde heuveltoppen, terwijl Atara, een aanzienlijk dorp, zich in het zuidwesten ongeveer een uur verder vertoont. Dit Hameh schijnt mij toe het Remeth van Jozua 19: 21 te zijn en dus de zuidelijkste grensstad van Issaschars erfdeel te hebben gevonden. Remeth, Rameth en Jarmuth zijn verschillende namen voor dezelfde stad..

2) Bij Josefus Ginea geheten, wordt het nu Jenin genoemd, omringd door een menigte spelonken en nog voorzien van vele vruchttuinen..

3) V.d.Velde houdt het tegenwoordige ‘Ain-Haud aan de opgang van de Karmel, omstreeks 400 voet boven de oppervlakte van de zee, voor het En-hadda van Issaschars erfdeel..

IV. Vs.24-34. Het vijfde lot treft de stam van Aser, hij krijgt zijn gebied aan de kust van de Middellandse Zee, reikt zuidelijk naar beneden tot Sihor Libnath aan de overzijde van de Karmel, en ten noorden opwaarts tot de Libanonstreek. Oostelijk grenst hij aan Nafthali en Zebulon. In zijn erfdeel liggen 22 of 23 steden met bijbehorende dorpen.

24. Toen ging het vijfde lot voor de stam van de kinderen van Aser uit, naar hun gezinnen.

25. En hun grens 1) was, hun gebied omvatte de plaatsen aan de Middellandse Zee: Helkath, 2) drie uur ten noordwesten van Acco of Ptolemaïs, en Hali; tussen Helkath en Acco en Beten, 1 3/5 mijl ten oosten van Acco, en Achsaf, onbekend (11: 1), niet te verwisselen met Achzib (vs.29).

1) Aser verkreeg zijn gebied aan de Middellandse Zee, van de Karmel tot de noordelijke grenzen van Kanaän. De beschrijving begint met het middelste gedeelte van de landstreek van Acco en wendt zich dan eerst naar het zuiden, vervolgens naar het noorden..

2) Helkath, nu Jelka geheten, is later aan de Levieten toegevoegd..

26. En Allammélech, 1) te vinden aan de noordkant van de beek Kison, en Am-ad, ook wel in deze streek, en Mis-al, in de nabijheid van de Karmel zijn geweest en later Levitische steden geworden; en zij reikt tot Karmel, 2) westwaarts d.w.z. aan de zee, en aan Sichor-Libnath, naaralle waarschijnlijkheid het riviertje ten zuiden van Nafoth-Dor, aan het bovenste gedeelte waarvan de zuidgrens van Zebulon, zoals die bepaald is in vs.11, die van Aser ontmoette; de stad Dor daarentegen behoorde aan West-Manasse, niet aan Aser (17: 11).

De naam is nog behouden in de beek Wady Maleh of Malih, die volgens Robinson, in de Kison uitmondt..

2) Karmel betekent, veld van vruchten. De berg draagt die naam, omdat het benedenste gedeelte met laurier- en olijfbomen is bezet en het bovenste met sparren en eiken. Bovendien groeien er ontelbaar veel bloemen op..

27. En wendt zich van dit punt, waar zij de grenzen van Zebulon ontmoette tegen de opgang van de zon naar Beth-Dagon, onbekend en vooral niet te verwarren met Biet Dedschan tussen Joppe en Lydda (15: 41), en reikt aan Zebulon, 1) en aan het dal Jiftah-El, de Wady Abilin (vs.14), noordwaarts naar of van Beth-Emek, en Nehiël, geen van beiden bekend, en komt uit tot Kabul 2) ter linkerhand, 4 uur zuidoostelijk van Acco.

1) Niet te verwarren met de naam van den stam. Dit Zebulon draagt nu de naam van Abilin. V.d.Velde zag haar vanuit de verte..

2) Nu Kaboel, 1 1/2 uur ten noordoosten van Schef-Amer, een groot dorp..

28. En vervolgens omvatte het gebied van Aser, ten noorden van Acco, de steden: Ebron, misschien hetzelfde als Abdon (21: 30), overigens niet nader aan te duiden, en Rehob,

onbekend-noch moet men dit, evenminals het in vs.30 genoemde Rehob, verwisselen met dat wat in Num.13: 22 Richteren 18: 28 en 2 Samuel .10: 6 vermeld wordt-en Hammon, 1)en Kana, 2) tot aan, in zuidwestelijke richting naar beneden-groot Sidon (11: 8).

1) Volgens V.d.Velde vermoedelijk het tegenwoordige Hâmoul..

2) Dit Kana moet niet ver van Sidon gelegen hebben, en noordelijker dan het Kana bij Tyrus..

29. En deze grens wendt zich zuidelijk van het gebied van Sidon naar Rama, 1) en tot aan de vaste stad Tyrus, of Zor op het vaste land (Jos 11: 8); 2) dan keert deze grens in zuidelijke richting zich naar het nu onbekende Hosa, en haar uitgangen zijn aan de zee, van het landsnoer, strekkende naar Achzib, langs de streek van Achzib, nu Zib, aan de overzijde daarvan volgde dan Acco met de vs.25-27 genoemde zuidelijke plaatsen.

1) Aan de westzijde van het kasteel Belfih bij Nahothiëh gelegen, ligt op de hoge rots een dorpje El-Hamrah geheten, waar enige grote oude vierkante stenen de localiteit van een voormalige stad verraden. Het is mij bij het nazien van sommige oude schrijvers duidelijk geworden, dat hier het Rameh stond uit Jozua 19: 29, waarlangs de grensscheiding van Asers erfdeel liep, juist waar de Leontes zijn zuidwestelijke loop eindigt om van dit punt westwaarts naar zee te stromen..

30. En, oostelijk en noordelijk, van het in vs.18,29 gemelde gebied lagen de steden Umma, op de Libanon, zuidelijk van Hammon, en Afek, nu Afka aan de Adonis, beneden Byblus (13: 4), en Rehob, onbekend, maar zal nog meer noordelijk gelegenhebben dan Afek, uitmakende tezamen tweeëntwintig steden en haar dorpen.

Uit deze wijze van behandelen kan men duidelijk opmerken, dat door de vervaardiger van dit boek niet overal de eigenlijke grensliniën van de verschillende stamgebieden, maar veeleer de voornaamste plaatsen, die ieder in het bijzonder bevatte, beschreven moesten worden (Jos 19: 12), toch kan men daaruit enigszins de grenzen opmaken..

V. Vs.32-39. Nu valt het zesde lot op de stam Nafthali, die oostelijk van Aser en Zebulon woonplaatsen ontvangt en zich uitstrekt, over het meer Gennezareth heen, tot het landschap van Juda, terwijl hij ten noorden de Libanon nadert en zuidelijk het gebied van Issaschar ontmoet. Negentien steden met omliggende dorpen vallen hem toe, waarvan er echter maar 16 bij name genoemd worden.

32. Het zesde lot ging uit voor de kinderen van Nafthali:
1) voor de kinderen van Nafthali, naar hun gezinnen.

1) Zoals Zebulon Issaschar vooraf ging, zo ook de jongere Naftali de oudere Dan. Het was, opdat niemand zich op zijn bijzondere voorrechten zou verheffen..

Het stamgebied van Nafthali strekte zich noordwestelijk uit tot aan de noordelijke grens van Kanaän en in het zuiden tot aan het stamgebied van Zebulon en dat van Issaschar..

33. En hun grens is van Helef, onbekend, van Allon tot Zanannim, 1) en over Adami-Nekeb d.i. Adami van de pas, naar het vermoeden van Knobel, het hedendaagse Deir el-ahmar of rode klooster, 3 uur noordwestelijk vanBaälbek, en Jabneël, ook in deze streek, opwaarts tot Lakkum; het noordelijk deel van de Libanon, en haar uitgangen zijn, na langs de noordoostgrens van het beloofde land getrokken te zijn, die beschreven is in Num.34: 9-12, aan de Jordaan, bij de plaats, waar de Wady Bessum daarin uitloopt.

1) In verband met Richteren 4: 11 lezen sommigen in plaats van Allon, Elon en dan moet het vertaald worden door "van het eikenwoud" bij Zanannin. Anderen behouden Allon, o.i. niet ten onrechte, en dan is hoogstwaarschijnlijk het tegenwoordige Jaloun het oude Allon..

34. En deze grens wendt zich westwaarts, van daar zich uitstrekkende langs het benedengedeelte van de Wady Bessûm naar Asnoth-Thabor, niet juister te bepalen, maar zeker niet ver van Kurn Hattin gelegen, en vandaar zich naar het noorden richtend, gaat zij voort naar Hukkok, naar V.d.Velde’s vermoeden het hedendaagse Yakûk noordwestelijk van het meer Gennézareth, en zij reikt aan Zebulon, tegen het zuiden, en aan Aser reikt zij tegen het westen, en aan Juda aan of van de Jordaan, 1) tegen de opgang van de zon.

1) Van de Jordaan is nadere bepaling van Juda. Volgens V.Raumer, en terecht, is bewezen, dat dit op de oostzijde van de Jordaan gelegen district, van de 60 Jaïr-steden, hier Juda wordt genoemd, of tot Juda wordt gerekend, omdat Jaïr, de bezitter van deze steden, door Hezron van vaderskant van Juda afstamde (1 Kronieken 2: 5,21)..

36. En Adama, ten noorden van Safed, en Rama 1) westelijk hiervan, en Hazor,2) ten noordwesten van het meer Merom (11: 1).

1) Rama, nu Rameh geheten, bestaat nog als een goed geordend dorp, bewoond door Christenen en Druzen. Het dorp is, volgens Robinson, omgeven door uitgestrekte olijfgaarden..

2) Hazor, nog Hazour en Hazir genoemd. Onder de vele nog half overeind staande muren, ziet men er een gewelf, door de inwoners "kabour" of grafkelder genoemd, waarvan de ingang door puin versperd was, maar waarvan wij hoorden, dat de inwendige onderaardse ruimte zeer uitgestrekt moest zijn. Wild geboomte en olijfplantsoen houden Hazor voor het oog van de voorbijganger verborgen..

37. En Kedes, 1)ten noordwesten van Hazor, (12: 22), en Edréï, onderscheiden van de stad met dezelfde naam in Bazan (12: 4), nog onbekend, en En-Hazor, tussen Hukkok en Rama.

1)Tegenwoordig niets meer dan een ellendig gehucht, vroeger een vrijstad bij uitnemendheid, om haar uitstekende ligging..

38. En Jiron, het hedendaagse Jarun, ten westen van het meer Merom, en Migdal-El 1) en Horem, wellicht nu Haurah, en Beth-Anath, het tegenwoordige Ain-Ata, en Beth-Sémes,

onderscheiden van de gelijkluidende plaats in de stam Issaschar, doch onbekend. Negentien steden-behalve de hier genoemde 16, nog drie, b.v. Karthan (21: 32) -en haar dorpen.

1) Velen hebben gemeend, dat Migdal-El het latere Mageda of Magdala is, maar ten onrechte, omdat deze plaats in het stamgebied van Nafthali ligt en Magdala, gelegen aan de westzijde van het meer van Gennézareth, in Zebulon lag..

VI. Vs.40-48. Het zevende lot valt op de stam van Dan. Dit wijst hem zijn erfdeel aan in de westelijke helft van de streek land, die nog over is tussen Efraïm en Juda, alzo naast Benjamin (Jos 18: 11); toch ontvangt de stam ook enige steden in het noordelijk en zuidelijk aangrenzend gebied van Efraïm en Juda, en bovendien vergrootte hij naderhand zelf zijn bezitting door de verovering van Laïs, dat naar hem nu Dan werd genoemd.

40. Het zevende lot ging uit voor de stam van de kinderen van Dan, naar hun gezinnen. 1)

1) Dan had zijn stamgebied in het zuiden van het land met dat van Juda ten oosten, en het land van de Filistijnen ten westen, het stamgebied van Efraïm ten noorden en dat van Simeon ten zuiden. Zijn erfdeel behoorde tot de vruchtbaarste streken van Palestina. Het strekt zich voor een groot gedeelte uit over de vlakte van Saron..

41. En de grens van hun erfdeel was, in de omtrek van hun gebied lagen: Zora (15: 33), en Esthaol 1) (15: 33), en Ir-Sémes of Beth-Sémes (15: 10 15.10)een Levietenstad.

1) Zora en Esthaol ontving Dan van Juda..

42. En Saälabbin of Saälbim (Richteren 1: 35), een kleine streek noordoostelijk van Geser, op de plaats van het hedendaagse Selbit, en Ajalon, 1) aan de zuidzijde van het in 10: 12 vermelde Thalis, heden ten dage Dschalo, niet te verwisselen met Ajalon in het land van Zebulon (Richteren 12: 12), en Jithla, waarschijnlijk ten westen van Ajalon.

1) Saälabbin en Ajalon bevonden zich nog in de handen van de Kanaänieten (Richteren 1: 35 1.35). Ajalon werd later aan de Levieten toegekend..

46. En Me-Jarkon, 1) en Rakkon, tezamen met de grens tegenover Jafo, met het gebied van Joppe of de plaatsen rondom deze stad gelegen (2Ch 2: 16), dat later niet tot het gebied van Dan behoord schijnt te hebben, alhoewel het door Danieten bewoond was (Richteren 5: 17).

1)Me-jarkon, d.i. aquae flavedenis, en Rakkon zijn onbekend, moeten echter wegens het volgende "tegelijk met het gebied van Japho" in de nabijheid van Joppe gezocht worden..

47. Doch de grens van de kinderen van Dan was hun te klein uitgekomen: zij moesten zich, door gebrek aan woonplaats gedwongen, in het gebergte terugtrekken, omdatzij uit veel aan hen toegewezen plaatsen de Amorieten niet konden verdrijven, zoals hun plicht was (Richteren 1: 34). Daarom trokken de kinderen van Dan later, toen Jozua tot zijn vaderen verzameld was, op naar de streek ten noorden van het meer Merom, ten westen van Banjas of

Baäl Hermon, en vochten tegen Lesem, of Laïs (Richteren 18: 7,27), het hedendaagse Tell el Kady, aan de middelste Jordaanbron, en namen haar in, en sloegen haar met de scherpte van het zwaard, en erfden haar, en woonden daarin; en zij noemden Lesem Dan naar de naam van hun vader Dan. 2)

1) Wil men meer nazien over deze verovering, waardoor de stam Dan zijn oorspronkelijk gebied overschreed en zich ook vestigde in het hoogste noorden van Palestina, men zie dan Richteren 18. Sinds die tijd wordt Dan dikwijls de noordelijkste stad van de Israëlieten genoemd, zoals Bersséba de zuidelijkste was, en de spreekmanier: "van Dan tot Bersséba" gold als een uitdrukking om de eenheid van het gehele volk of van het gehele land uit te drukken (Richteren 20: 1; 1 Samuel .3: 20; 2 Samuel .3: 10

2) Dit gebeurde echter na de dood van Jozua, zoals uit Richteren 18 blijkt, maar het verhaal van die overwinning wordt nu reeds tussen deze geschiedenissen ingelast om, zoals Calvijn opmerkt, te kennen te geven dat Dan in zoverre het Goddelijke bevel gehoorzaamde om wat nog niet veroverd was, op de oorspronkelijke inwoners te veroveren. In dit Dan richtte Jerobeam één van de gouden kalveren op, omdat het de uiterste noordelijke grens van Kanaän uitmaakte..

VII. Vs.49-50. Nadat zo de deling van het land bewerkstelligd is onder de 9 1/2 stammen en ieder dat deel gekregen heeft wat hij naar aard en aanleg behoefde en begeerde, bij welke verdeling de zegen van Jakob voor een groot gedeelte verwezenlijkt werd, krijgt ook Jozua zijn erfdeel. Tot nog toe heeft hij zichzelf opgeofferd voor de hem toevertrouwde stammen; als laatste denkt hij aan zichzelf, hij geeft ons hierin weer een getrouwe afspiegeling van de Grote Jozua, de Koning der Joden, die nimmer iets ten eigen bate gedaan heeft, Wiens lust het is, wanneer maar de Zijnen verheugd kunnen zijn. Maar nu-op het einde van de verdeling-wordt aan Jozua de stad Thimnath-Serah op het gebergte van Efraïm toegewezen, die hem reeds vroeger in het bijzonder door de Heere belooft was. Daarmee sluit het bericht over de verovering van het land.

49. Toen zij nu geëindigd hadden het gehele land erfelijk te verdelen, naar zijn grenzen, volgens de hierboven breedvoerig geschetste grenzen, gaven de kinderen van Israël, namelijk zij, die onder de leiding van de Hogepriester tot de verdelingscommissie behoorden, aan Jozua, de zoon van Nun, een erfdeel in het midden van hen, en wel in de stam, waartoe hij behoorde-in Efraïm.

1) Eindelijk wordt hier nog verteld over een gunstbewijs van het volk jegens Jozua. Want, ofschoon er een gelijke verdeling moest plaats hebben onder de nakomelingen van Abraham, toch had Jozua, wegens zijn voortreffelijke dapperheid, een eervolle vermelding verdiend. Niemand toch heeft zich kunnen beklagen, dat één man is verrijkt, door zichzelf het land toe te delen. Want allereerst in zijn talmen schittert de bezadigdheid van die heilige man, dat hij niet zichzelf iets bezorgd heeft, voordat de publieke toestand was geordend. Waar wordt toch iemand gevonden, die niet na het een of ander bewijs van zijn dapperheid gegeven te hebben, zich haast tot de buit? Niet Jozua, die om zichzelf niet denkt, totdat het land verdeeld is..

Hij verkoos voor zich zo’n erfenis, die in zijn eigen stam was gelegen, willende liever zich in gemeenschap nog nauwer daarmee verenigen, dan de beste plaats van het gehele land, zoals bijvoorbeeld in de stam Juda verkiezen, en daardoor boven zijn broeders uitmunten. Laat niemand, die tot grote eer en aanzien is verheven, zich ooit wegens zijn geslacht, familie of landaard schamen, noch zich vreemd daarvan houden. De tabernakel was nu opgericht in het erfdeel van Efraïm, en voor zoveel Jozua kon voorzien, wilde hij niet ver daar vandaan wonen..

In het kiezen van zijn stad, in Efraïm gelegen, toonde Jozua op sprekende wijze, dat hij de aanwijzing van deze delen door het lot beschouwde als rechtstreeks door de Heere bepaald, maar gaf daardoor ook een blijk van zijn oprechte gehoorzaamheid aan de wil van de Heere..

50. Naar de mond van de HEERE, die waarschijnlijk reeds aan Jozua de belofte gegeven had, toen Hij aan Kaleb een bepaald gebied in het vooruitzicht gaf (Num.14: 24vv. Joz.14: 9,12), als een beloning voor zijn onwankelbare trouw, gaven zij hem die stad, welke hij begeerde, namelijk: Thimnath-Serah, ook Thimnath-Heres genoemd, het hedendaagse Tibneh, 7 uur ten noorden van Jeruzalem, en twee uur ten westen van de in (Jos 8: 35) vermelde tweede legerplaats Gilgal, op het gebergte van Efraïm. En hij bouwde die opeen heuvel gelegen stad, 1) en woonde hierin tot zijn laatste snik; en daar is ook zijn graf geweest (24: 10 Richteren 2: 9).

1) D.i. vernieuwde die stad. De stad zelf zal wel bestaan hebben, maar zij zal door de oorlog vreselijk hebben geleden, zodat een vernieuwen ervan gelijkgesteld kon worden met een stichten of opbouwen..

HOOFDSTUK 20.

VERORDENING VAN DE VRIJSTEDEN.

I. Vs.1-9. Nu, nadat het gehele land verdeeld is onder de stammen van Israël, en deze het erfelijk in bezit genomen hebben, herinnert de Heere Jozua aan de uitvoering van de door Mozes gegeven verordening over de afzondering van vrijsteden voor onopzettelijke doodslag (Num.35: 6,9-34 Deuteronomium 19: 1-13). Daartoe worden Kades in het noordelijk, Sichem in het middelste en Hebron in het zuidelijk gedeelte van het land aan deze zijde, bestemd; daarmee is ook -omdat in het land aan de overzijde reeds een drietal steden voor dit doel was uitgekozen (Deuteronomium 4: 41-43), het in Num.35: 6,18 bepaalde zestal voltallig.

1. Verder sprak de HEERE tot Jozua, nadat hij de uitloting van de erfdelen van de kinderen van Israël geëindigd had (19: 51), zeggende tot hem: óf onmiddellijk uit de tabernakel, óf door de mond van de Hogepriester Eleazar:

6. En hij zal in deze stad wonen, totdat hij staat voor het aangezicht van de vergadering, van de gemeente, waartoe hij behoord heeft, en waarin het feit is geschied, voor het gericht, 1) en wanneer ook die hem verklaard hebben, als hebbende onopzettelijk de doodslag verricht, en hem daarom terugzenden naar de vrijstad, dan zal hij daarin veilig wonen, totdat de Hogepriester sterft, die in die dagen zijn zal, 2) d.i. het hogepriesterlijk ambt bekleedde ten dage van de doodslag. Dan, wanneer de Hogepriester gestorven, en een ander hem opgevolgd is, zal de doodslager terugkeren, en komen tot zijn vaderstad, en tot zijn huis, d.i. tot de stad, vanwaar hij gevlucht is; de bloedwreker mag hem nu geen leed meer toevoegen (Num.35: 25vv.).

1) In verband met Num.35: 24,25 beduidt dit, dat hij in die stad zal vertoeven, totdat het gerecht over hem zal uitspraak hebben gedaan, onderzocht of het een moedwillige doodslag is geweest of een onwillige, waaraan bij zich heeft schuldig gemaakt. Was de uitspraak dat hij een moedwillige begaan had, dan moest hij aan de bloedwreker worden overgeleverd, maar zo niet, dus een onwillige, dan werd hij naar de vrijstad teruggebracht en moest daarin blijven wonen, totdat de Hogepriester was gestorven..

De vrijstad beveiligde dus de doodslager, behalve dat de zaak voor de bevoegde rechters tot een behoorlijk onderzoek werd gebracht (Salvo juris et justitiae examine)..

Ook: "Nu 35: 16" en "De 19: 1".

2) Opdat het volk eraan zou wennen de doodslag te verafschuwen, moest de doodslager, ofschoon hij van misdaad werd vrijgesproken, geboorteplaats en huis ontberen, tot de dood van de Hogepriester. Die tijdelijke ballingschap toonde duidelijk, hoe kostbaar bij God het bloed van mensen is..

8. En aan de overzijde van de Jordaan, van Jericho oostwaarts gaven zij de steden, die reeds eerder (Deuteronomium 4: 41), tot dat doel bestemd waren, Bezer in de woestijn, in het platte

land, in de steppen van de Amoritische hoogvlakte, van de stam van Ruben; en Ramoth in Gilead, van de stam van Gad; en Golan in Bazan, van de stam van Manasse, alzo ook in het zuider- noorder- en middeldeel van het lands, in elk gedeelte een stad.

De vrijsteden waren bijna allen op bergen gelegen, ten einde van verre te kunnen worden gezien, want een stad op een berg liggende kon niet verborgen zijn. Daardoor waren zij de vluchteling tot een baken en tot aanmoediging, en ofschoon wegens dezelfde ligging, de weg daarheen, naarmate men die steden meer naderde, des te steiler en moeilijker werd, nochthans kon hij zich daarmee troosten, dat hij haast in de rust zou geraken, en dat het hem genoeg was, indien hij slechts de voorsteden kon bereiken (Jos 20: 8)..

9. Dit nu zijn de zes steden, die bestemd waren voor al de kinderen van Israël, en voor de vreemdeling, 1) die in het midden van hen verkeert, opdat daarheen vluchte al wie een ziel slaat door dwaling; opdat hij niet sterve door de hand van de bloedwreker, totdat hij voor het aangezicht van de vergadering van zijn plaats gestaan zal hebben, maar veeleer later volle vrijheid verwerve, alsmede het verlof om naar zijn huis terug te keren, met de dood van de Hogepriester die in die tijd het ambt bekleedde.

1) Ook voor de vreemdeling. Hij mocht niet delen in de godsdienstige voorrechten van Israël, maar wel in de burgerlijke..

Alle vrijsteden waren tevens Levietensteden..

HOOFDSTUK 21.

VERZORGING VAN DE LEVIETEN.

I. Vs.1-42. Omdat volgens Num.15: 6 bij de 6 vrijsteden voor onopzettelijke doodslagers nog 42 andere steden in het gebied van de verschillende stammen moesten komen, die niet de in Num.1-5 nader omschreven voorsteden, voor de stam Levi ingeruimd moeten worden, zo bewerkstelligen nu de hoofden van de vaderen van deze stam, dat na de afzondering van de vrijsteden ook dadelijk de bepaling van de overige Levietensteden wordt ondernomen. Nu bestaan de Levieten volgens Num.3-4 uit drie geslachten: die van de Kahathieten, Gersonieten en Merarieten. De eersten nu splitsen zich op hun beurt in Aäroniden of priesters en gewone Kahathieten. Ten gevolge van de vervolgens gehouden verloting verkrijgen de Aäroniden 13 steden in de stamgebieden Juda, Simeon en Benjamin; de overige Kahathieten 10 steden in Dan, Efraïm en West-Manasse, de Gersonieten 13 steden in Issaschar, Aser, Nafthali en Oost-Manasse, de Merarieten 12 steden in Zebulon, Gad en Ruben. Die allen maken tezamen 48 steden uit, zoals de Heere in Num.35: 7 bepaald heeft.

1. Toen, na de vaststelling van de vrijsteden in het West-Jordaanland, a) naderden de hoofden van de vaderen van de Levieten tot Eleazar, de Hogepriester, en tot Jozua, de zoon van Nun, en tot de hoofden van de vaderen van de stammen van de kinderen van Israël, die de verdeling van het land op zich genomen hadden (14: 1)

a) 1 Kronieken 6: 54

2. En zij spraken tot hen, te Silo, in het land Kanaän, 1) waar sinds 18: 1 de tabernakel stond en de verdere handelingen werden ondernomen, zeggende; de HEERE heeft geboden door de dienst van Mozes, a)dat men ons steden te bewonen geven zou, en haar voorsteden of weiden voor onze beesten. 2)

a) Num.35: 2

1) De nadere bepaling van Silo "in het land Kanaän" wijst terug op de bestemming (Num.34: 29; 35: 10) om den kinderen van Israël hun erfdeel in het land Kanaän te geven..

2) Calvijn is van mening, dat de Levieten waren vergeten, en daarom nu hun recht op hun steden in het midden brengen. O.i. ten onrechte. Eerst moeten de verschillende stammen hun erfdeel hebben en dan uit het erfdeel vrijwillig de Levietensteden afzonderen, opdat zij aldus zouden leren de Bedienaars van het Heiligdom naar Gods bevel te geven, wat hij verordend had..

3. Daarom gaven de kinderen van Israël aan de Levieten van hun erfdeel, naar de mond van de HEERE, deze in de volgende verzen nader omschreven steden en diens voorsteden. 1)

1)Voorsteden, de ruimte van de voorsteden is genoemd (Num.35: 3-6). Zij diende den Levieten tot schuren, stallingen en tuinen. In die velden mochten zij geen huizen bouwen of wijngaarden planten, of landbouw uitoefenen..

In Nehemia 13: 10 wordt het Israël tot zondeschuld aangerekend, dat het volk de Levieten had gedwongen, om hun akkers te bebouwen, om zelf in hun voedsel te voorzien..

Behalve de 6 genoemde, nog 42 daarbij, en wel in deze verhouding: Juda en Simeon gaven er tezamen 9, Nafthali 3 en ieder van de overige negen stammen 4. Hierdoor was de som van 48 steden volkomen. Door het lot werd uitgemaakt, welke van die steden de verschillende geslachten van de Levieten tot hun erfdeel zouden ontvangen..

4. Toen men de verdeling begon, ging het eerste lot uit voor de gezinnen van de Kahathieten, het voornaamste van de drie geslachten (Num.3: 27-30; 4: 1-20), en wel op de ene tak van de Amramieten, de lijn van Aäron (Ex.6: 20); en voor de kinderen van Aäron, de priester, uit de Levieten, waren van de stam van Juda, en van de met deze stam verenigde stam van Simeon negen steden, en van de stam van Benjamin, door het lot, vier steden d.i. gezamenlijk dertien steden1) (vs.9-19).

1) Hier nu wordt allereerst het getal van de steden genoemd, waarvan hieronder gesproken wordt. In de tweede plaats wordt opzettelijk erop gewezen, dat het lot van de kinderen van Aäron viel in de stam van Juda, wat niet toevallig mag worden genoemd, omdat God, naar Zijn aanbiddelijk raadsbesluit, hen daar een woonplaats heeft bestemd, waar Hij voor Zich zijn Tempel zou laten oprichten. In de derde plaats wordt afgedaald tot de namen zelf van de steden, waarvan Hebron het eerst wordt aangehaald, waarvan beroofd te worden Kaleb met een effen gemoed heeft geduld. Indien iemand de tegenwerping maakt, dat hun het meer aanzienlijke Jeruzalem moest gegeven zijn, waar later hun wettige woonplaats zou zijn, dan is de oplossing gemakkelijk, dat hun middelmatige steden, zoals hun toestand meebracht, zijn gegeven. Allereerst was Jeruzalem toen nog niet in hun macht, omdat de Jebuzieten het nog in hun bezit hadden. Vervolgens zou het een ongerijmde zaak geweest zijn, dat aan priesters een koninklijke zetel was toebedeeld. En hun godsdienst en geloof werd beter op de proef gesteld, wanneer zij telkens van hun geboortegrond moesten verhuizen, om hun zorgen te wijden aan de heilige dingen..

Dit gebeurde niet toevallig, maar reeds wist God-en Hij had dit bij verscheidene gelegenheden beloofd en voorzegd-in welk gedeelte van het land Hij in de toekomst Zijn tempel wilde doen oprichten. Daar lag nog altijd de berg van de Heere, waarop de Heere het reeds voor Abraham goedgemaakt, voorzien had, als met smart te wachten op de woning van de Heere, waaruit de wateren zouden stromen over het dostige, dorre land. Langzamerhand werd alles voor die woning voorbereid; reeds nu wordt ervoor gezorgd, dat de priesters, die met offers dienst konden doen en verdere dienst waarnemen, de Aäroniden, verspreid waren rondom de berghoogten van Juda, rondom het latere Jeruzalem, dat nu nog ten prooi is aan de Jebusieten..

8. Alzo gaven de kinderen van Israël aan de Levieten deze 13 + 10 + 13 + 12 = 48 steden en haar voorsteden, zoals de HEERE geboden had door de dienst van Mozes.

Dit getal van de aan de Levieten toegedeelde steden zal ons niet te groot toeschijnen, wanneer wij opmerken, dat 1. de steden van Kanaän, gelet op hun aanzienlijk aantal in zo'n klein land, niet al te groot konden zijn; 2. de Levieten niet de enige bewoners van deze steden waren, maar dat zij in iedere stad de voor hun aantal benodigde huizen met daarbij behorende weidevelden in de omtrek van de stad, ontvingen; terwijl het overige ingenomen werd door de stam, waarin de stad gelegen was; 3. dat de 23.000 van het mannelijk geslacht, (welk getal de Levieten bereikten bij de tweede volkstelling Num.26: 62) over 35 steden verdeelt, voor iedere stad een bevolking opleverden van 657 mannelijke of omstreeks 1300 mannelijke en vrouwelijke Levieten. Hiertegen in heeft men zich gestoten aan de inruiming van 13 steden aan de priesters en in overweging nemende, dat de zonen van Aäron, Eleazar en Ithamar, onmogelijk nu reeds een nakomelingschap konden hebben, die 2, laat staan 13 steden vulde, de opgave verklaart, als haar oorsprong hebbende in een oorkonde van latere dagtekening. Maar hierdoor heeft men niet alleen van de verdelingscommissie de verregaande kortzichtigheid aangeleund, dat zij de woonplaatsen alleen zouden bepaald hebben volgens de toenmalige behoefte van de priesters, zonder enigermate hun toekomstige vermeerdering in het oog gehouden te hebben; maar ook heeft men de grootte van de steden te groot en het getal van de priesters voor te klein opgevat. Maar men beoogde niet het vullen van de steden met priesterfamilies; en de volle som van de toendertijd levende priester is wel nergens opgegeven, maar wanneer wij bedenken, dat Aäron bij de uittocht uit Egypte reeds 83 jaar oud was, zo kon nu 47 jaar later zijn nakomelingschap reeds in het vierde lid binnentreden en het aantal mannelijke personen reeds 1000 belopen, of minstens bestond het geslacht uit 200 families..

Zij toch (de nakomelingen van Aäron) waren het, die de Heere onverdeeld moesten toebehoren; zij moesten in Zijn dienst staan, Hem het offer brengen. En zoals het nu een eerste vereiste voor een priester was, ongeschonden en ongerept naar lichaam en ziel te zijn, zo kan het ons geen verwondering baren, wanneer de priesters een ruime en overvloedige maat wordt gegeven die hen in staat stelt zich uit te breiden en te vermenigvuldigen niet alleen, naar die hen ook van menige zorg ontlast en hen zich onbekommerd doet wijden aan de dienst van de Heere. Bij de tempeldienst kwamen allerminst neergedrukte gemoederen en uitgevaste gelaatstrekken te pas..

9. Verder gaven zij van de stam van de kinderen van Juda, en van de stam van de kinderen van Simeon, welke twee stammen geheel en al ineengevlochten waren, omdat Simeon geen op zichzelf staand gebied, maar slechts een aantal steden in het gebied van Juda had (19: 1-9) deze steden die men bij name noemde 1) een voor een:

1) Ook de Levieten werden dus door het gehele land verspreid. Wij weten, dat Jakob op zijn sterfbed zowel aan Simeon als aan Levi dat voorspeld had. Voor Levi was echter, zoals wij vroeger hebben gezien, de straf opgeheven, en hier wordt de vloek in een zegen en eer veranderd. Want voortaan treden zij door geheel het land op als dienaren van God, die overal hebben te zorgen voor de zuivere dienst van God en voor de waarneming daarvan. Omdat zij

overal woonden, waren zij als zoveel huisbezorgers van God, die ervoor moesten zorgen, dat de wacht van Zijn huis werd waargenomen, zoals Hij dit had verordend..

27. En aan de kinderen van Gerson, eveneens van de gezinnen van de Levieten, werden gegeven van de andere halve stam van Manasse, aan de overzijde van de Jordaan, de vrijstad van de doodslager Golan (20: 8), in Bazan, en haar voorsteden, en Beësthera, hetzelfde als Astharoth (Deuteronomium 1: 4 Joz.13: 12,31), en haar voorsteden: twee steden.

Beësthera is samentrekking van Beth-Esthera, d.i. huis van Astharte. In 1 Kronieken 6: 71 wordt die stad dan ook Astarôth genoemd. Wellicht is zij de residentie geweest van Og (Genesis14: 5)..

28. En van hen werden van de stam van Issaschar, Kisjon, onbekend (19: 20), en haar voorsteden, en Dobrath, 1) aan de westzijde van de Thabor (19: 12), en haar voorsteden.

1) Volgens V.d.Velde nu Debouri, en door hem gehouden voor het dorp, waar de Heere Jezus bij het afkomen van de Tabor, de maanzieke jongeling genas (Mat.17: 14-21)..

41. Al die steden van de Levieten in het algemeen, van de Aärons, van de overige kinderen van Kahath, de Gersonieten en de Merarieten, tezamen in het midden van de erfenis van de kinderen van Israël, waren 1) achtenveertig steden en haar voorsteden.

1) Het blijkt niet, dat Levi, de minste van alle stammen, een groter deel verkreeg dan alle anderen, ofschoon hier een groter stedental gevonden wordt. Want alle steden van de Levieten worden opgenoemd, terwijl zeer waarschijnlijk niet alle van de overige stammen zijn opgenoemd. Bovendien moet men in aanmerking nemen, dat de Levieten niet het omliggende land hadden..

Toch is het stellig, dat zij naar evenredigheid ook vooral niet minder hadden dan de andere stammen; maar zij waren ook, om de dienst van Jehovah te bewaren en het volk de wet te onderwijzen, opdat niet zou gezegd worden: "Mijn volk gaat verloren, omdat het geen kennis heeft", en dan mocht hun immers wel van de kant van het volk een onbekommerd bestaan worden verzekerd, want "de arbeider is zijn loon waardig"..

Maar terwijl de Heere zorgde, dat de dienaars van de wet het hunne ontvingen, zorgde Hij tevens, dat zij het niet om niet van het volk kregen; Hij verstrooide hen onder het gehele volk en voorkwam daardoor die ziekelijker toestand, die ontstaat door opeenhoping van bestanddelen van enerlei gehalte en soort. Om hiervan bevrijd te blijven, moesten zij werken tot nut van anderen, en daardoor konden zij alleen de verslapping en de teruggang ontgaan, die een bijna onvermijdelijk gevolg is van alle uitsluiting en terugtrekking uit de wereld; bedienaars van het Evangelie vooral moeten niet lui zijn, noch alleen voor zichzelf leven, noch alleen voor elkaar. Het vermengen van de Levieten met de overige stammen zou hun de verplichting opleggen om behoedzaam te wandelen, zoals dit aan hun gewijde bediening voegde, en om ieder ding te vermijden, dat hen in diskrediet zou kunnen brengen..

Dit zij boven alles een les voor de Evangeliedienaar van de huidige tijd!.

II. Vs.43-45. Hiermee is niet alleen de verdeling van het land, die de inhoud uitmaakt van de tweede helft van dit boek, ten einde gebracht, maar bovendien is alles in vervulling gegaan, wat de Heere eens Zijn volk beloofd heeft betreffende Kanaän. Israël kan zich nu veilig verheugen in het rustig bezit van zijn erfdeel en heeft niets te vrezen van zijn vijanden, ofschoon die nog niet met wortel en tak uitgeroeid zijn, als het maar zijn God getrouw blijft, en volhardt in Zijn Verbond te staan.

43. Alzo, zoals vanaf 1 tot hiertoe beschreven is, gaf de HEERE aan Israël het gehele land, dat Hij meer dan 400 jaar geleden (Genesis12: 7; 22: 16vv.) gezworen had hun vaderen te geven, en zij beërfden het, en woonden daarin.

44. En de HEERE gaf hun, zolang zij Hem dienden, rust rondom, van al de vroegere bezitters, naar alles wat Hij ook hun vaderen gezworen had (Exod.33: 14 Deuteronomium 3: 20; 12: 9). En er bestond niet één man van al hun vijanden voor hun aangezicht, 1) al hun vijanden gaf de HEERE in hun hand, zodat die, al waren zij niet verdelgd, volgens goddelijk bevel (Exod.23: 28 Deuteronomium 7: 22) geheel machteloos voor hun aangezicht waren.

1) Er waren nog wel Kanaänieten overgebleven, maar deze waren zo met vrees vervuld voor Israël, dat zij het niet durfden wagen, iets tegen het volk van God te doen. Zij zouden dan ook nimmer als vijanden tegen het nageslacht van Abraham zijn opgetreden indien Israël zich aan de Wet van God had gehouden en de bevelen van de Heere had gehoorzaamd. Als Israël echter later de Wet van God verlaat en het Verbond met God nalaat te houden, worden die zwakke en schier overwonnen vijanden weer zo machtig, dat zij tijdelijk de heerschappij voeren en het volk onderdrukken, totdat na boete en schuldbelijdenis de Heere weer een richter verwekt..

45. Er viel niet één woord bij de vervulling van al de goede woorden die de HEERE gesproken had tot het huis van Israël; integendeel: het kwam allemaal uit.

Het is mooi, als de vervulling van Gods belofte wordt opgemerkt en God de eer wordt gegeven wegens Zijn waarheid en trouw. Zo wist Jezus aan het kruis, dat de Schrift vervuld was, en sprak toen: "het is volbracht!" Er ontbrak alzo niets aan al het goede, dat God door de profeten gesproken had van de werken en het lijden van de Messias; alles werd vervuld en gebeurde. Zo moet ieder, die wandelt in de voetstappen van het geloof van Abraham, er acht op geven, hoe de beloften van God van Zijn zorg en genade jegens de zondaren in het algemeen, en in het bijzonder jegens armen, verlatenen en treurigen, jegens weduwen en wezen, hier en ginds aan hen vervuld zijn. Zo’n opmerkzaamheid zet de Christen aan ‘s morgens Gods genade en ‘s avonds Gods waarheid te verkondigen, en-in plaats van in het klagen-zich in het danken te oefenen, dat in de Schrift een "kostelijk ding" genoemd wordt. Maar hoe zal het dan zijn in de zalige eeuwigheid, wanneer zij die voleind hebben tot het laatste met een ten volle verlicht oog terug- en neer kunnen zien op alles, wat vóór of na hun dood gebeurd is en nog gebeurt; wanneer zij op het duidelijkst zullen doorzien, dat alles juist gegaan is volgens de uitspraken van de Heilige Schrift; en dat de Schrift dagelijks, in kleine

en grote dingen aan vromen en goddelozen evenzeer vervuld is! En dan, wanneer die verheerlijkten zullen zien, dat van al die goede woorden geen enkel onvervuld blijft, dat alles gebeurt, maar- ver boven het oordeel van zwakke stervelingen, -niet boven de getuigenis van de Schrift, dan zullen zij God prijzen en loven voor Zijn waarheid. Hier komt het uit, hoeveel er gelegen is aan het geloof. Wil iemand het goede genieten, dat God aan Zijn dienaren en kinderen belooft, zo moet hij geloof hechten aan de trouwe en ware woorden van God, zoals Israël in de woestijn moest geloven, voordat het nog in Kanaän gekomen was; maar dan zal het ook gaan volgens de regel van Christus: "u geschiedde naar uw geloot" Maar een mens, die door zijn ongeloof God tot een leugenaar maakt, geniet niets van al het goede, dat God beloofd heeft..

De gehele vervulling van al de beloften van God, omtrent de in bezitneming van Kanaän, stond in het nauwste verband met de gehoorzaamheid van Israël. Dat daarom niet alle steden hun eigendom werden, lag niet aan de trouw van God, maar aan hun eigen ongehoorzaamheid..

HOOFDSTUK 22.

DE TWEE EN EEN HALVE STAMMEN RICHTEN BIJ HET HUISWAARTS GAAN EEN ALTAAR OP.

I. Vs.1-10. Nadat aldus ook de 9 1/2 stammen tot rustig bezit van hun erfdelen gekomen zijn, laat Jozua de hulptroepen van de stammen Ruben, Gad en half-Manasse naar hun haardsteden gaan met dankerkentenis, voor de aan hun broeders bewezen diensten met een liefderijke vermaning om toch getrouw vast te houden aan de Heere en zijn wet. Tevens geeft hij hun vaderlijke zegenwensen. Zij trekken op van Silo. Na de Jordaanlaagte bereikt te hebben, richten zij aan de overzijde van de stroom, hoewel nog binnen de grens van eigenlijk Kanaän, een groot aanzienlijk altaar op, om daarmee te betuigen, dat zij ook behoren tot de stammen aan deze zijde en tot het algemene heiligdom van het gehele volk.

1. Toen, 1)nadat alles ten einde gebracht was, wat bij de inbezitname van het beloofde land behoorde, riep Jozua de Rubenieten, en de Gadieten, en de halve stam van Manasse, de 40.000 krijgslieden van deze 2 1/2 stammen, die de verdelgingsoorlog aan deze zijde meegemaakt hadden (4: 12).

1) Volgens sommigen heeft deze gebeurtenis plaatsgevonden, nog vóór de verdeling van het land onder de 9 1/2 stammen, volgens anderen na de verdeling. Ons komt het meest waarschijnlijk voor, dat deze gebeurtenis heeft plaatsgevonden na de verdeling, in elk geval, nadat Israël naar Silo was opgetrokken. Vooral in verband met de verdeling van de steden voor de Levieten, waarbij meer dan hoogstwaarschijnlijk die stammen aanwezig zijn geweest..

Deze stammen hadden niet hoeven te blijven, totdat het land onder de anderen was verdeeld, maar toch zijn zij gebleven, naar onze mening, totdat alles was afgelopen..

3. Gij hebt uw broeders van de 9 1/2 stammen niet verlaten, nu de lange tijd, van omtrent 8 jaar geleden tot op deze dag toe; maar gij hebt waargenomen de onderhouding van
1) de geboden van de HEERE, uw God, die hij u door Mozes heeft verkondigd.

1) Een uitdrukking, die ook vertaald kan worden, zoals in Lev.8: 35, met door de wacht waarnemen. Zij wordt gebruikt voor het onderhouden van alles, wat met de bevelen van God in verband staat. Een kostelijke getuigenis wordt hier van die stammen gegeven, een getuigenis van stipte gehoorzaamheid aan de geboden de Heere..

4. En nu de HEERE, uw God, heeft uw broeders rust gegeven, zoals Hij hun toegezegd had, en hiermee is ook het doel bereikt, waarom gij voor hen uit moest trekken (1: 14vv.); keert dan nu wederom, en gaat gij naar uw tenten, 1) naar het land van uw bezittinga) dat u Mozes, de knecht van de HEERE, op uw verzoek gegeven heeft2) aan de overzijde van de Jordaan.

a) Num.32: 33 Deuteronomium 3: 13; 29: 8 Joz.13: 8

1) Een klassieke uitdrukking voor "woningen," die nog herinnert aan de dagen en jaren van de woestijn..

2) Gedurig worden deze stammen erop gewezen, dat wat zij hebben ontvangen, zij hebben genoten uit de hand van de Heere, dat het vrije gunst van God was. Als leengoederen uit de hand van de Heere hadden zij hun bezittingen te beschouwen. Het is daarom, dat Jozua terstond ernstige waarschuwingen en vermaningen laat volgen. Zullen zij in het bezit ervan blijven, dan hebben zij naarstig de Wet van God te onderhouden..

5. Alleenlijk neemt naarstig waar te doen het gebod en de wet, die u Mozes, de knecht van de HEERE a) geboden heeft, gij en al uw huisgenoten, die u ginds verwachten, dat gij de HEERE, uw God, liefhebt, en dat gij wandelt in al Zijn wegen, en Zijn geboden houdt, en Hem aanhangt, en dat gij Hem dient met uw gehele hart, en met uw gehele ziel. 1)

a) Deuteronomium 8: 6; 10: 12; 11: 13,22

1) Van hun tijdelijke krijgsdienst ontslaat en bevrijdt hij hen zo, dat zij voor immer zijn gebonden aan de heerschappij van de enige, waarachtige God. Hij geeft hen alzo verlof, naar huis terug te keren, maar onder deze verplichting, dat zij, waar zij ook mogen zijn, God zullen dienen, terwijl hij hen voorschrijft, dat zij Zijn wet zullen onderhouden. Maar omdat het in de menselijke natuur ligt om onstandvastig en lui te zijn, zodat de vrees voor God gemakkelijk uit de harten kan worden weggevaagd, en zorgeloosheid en geringschatting dan binnensluipen, eist hij van hen ijver en vlijt in het waarnemen van de Wet. Hij spreekt van de wet van Mozes, opdat zij niet door ijdele kunstenarijen zouden worden verleid, maar gefundeerd in die wet zouden blijven, die zij van den getrouwe knecht van God hadden geleerd. Hij noemt hen daarom ook doel en hoofdsom van de wet op, om God lief te hebben en Hem aan te hangen, omdat een uitwendige verering overigens van weinig gewicht is. Zo drukt hij hen met andere woorden op het hart, dat zij God zullen dienen met geheel hun hart en met geheel hun gemoed, waarmee de volkomenheid van God te dienen wordt aangeduid..

7. Want-zoals wij reeds weten-aan de ene helft van de stam van Manasse had Mozes een erfdeel gegeven in Bazan, maar aan de andere helft van dezelfde stam gaf Jozua een erfdeel bij hun broeders, aan deze zijde van de Jordaan westwaarts. Verder ook als Jozua hen, die van Oost-Manasse, de Rubenieten en de Gadieten, op de in vs.2 vermelde manier, liet vertrekken naar hun tenten, zo zegende hij hen. 1)

1) Nog eens wordt hier mededeling gedaan van hetgeen eerder was gebeurd, ten opzichte van de verdeling van het land. Niet alleen komt dit, omdat dit de Oosterse verteller eigen is, maar ook, omdat de gewijde Schrijver vooral de aandacht wil vestigen op het feit, dat alles gebeurd is in overeenstemming met de bevelen van God, door Mozes, Zijn knecht..

8. En hij sprak tot hen, zeggende: Keert weer tot uw tenten, en komt aldaar behouden aan met veel rijkdom en met zeer veel vee, met zilver en met goud, en met koper, en met ijzer en met zeer veel kleren; deelt de roof van uw vijanden met uwbroeders, 1) die thuis gebleven zijn; gij zult die volstrekt niet voor u alleen houden; want dat is billijk en recht, zoals ook vroeger, na

de strijd tegen de Midianieten, de Heere door Mozes beval, dat slechts de helft van de buit voor hen was, die de veldtocht meegemaakt hadden, de andere helft evenwel voor de overige gemeente (Num.31: 25). Hierdoor moet noodzakelijk de liefdeband nauwer aangehaald worden.

1) Met uw broeders. Natuurlijk was een groot deel thuis gebleven, om de akker te bebouwen en de bezittingen te bewaren. Alleen het krijgsvolk was meegetrokken, om de andere stammen te helpen. Het was daarom niet meer dan billijk, dat ook zij, die thuis het werk hadden verricht, deelden in de buit. Welk deel deze toekwam wordt niet gezegd, dat wordt overgelaten aan hen zelf. Maar opdat de thuisgeblevenen niet jaloers op hen zouden zijn en opdat de onderlinge band zou worden versterkt, geeft Jozua hun het bevel, om de buit te delen. God zorgt voor allen, voor alle huisgenoten van het geloof, welke rang zij ook bekleden, in welke stand zij ook geplaatst zijn..

9. Zo keerden de kinderen van Ruben, en de kinderen van Gad, en de halve stam van Manasse terug, en trokken van de kinderen van Israël, van Silo, dat in het land Kanaän 1) is (21: 2), om te gaan naar hetland van Gilead, het gebied, gelegen aan de overzijde van de Jordaan (Num.21: 30), naar het land van hun bezit, waarin zij bezitters gemaakt waren, naar de mond van de HEERE, door de dienst van Mozes (Num.32: 33).

1) Het land Kanaän en het land Gilead zijn tegenstellingen. Kanaän is hetgeen aan deze zijde van de Jordaan ligt, en Gilead het gehele land aan de overzijde van de Jordaan..

10. a) Toen zij kwamen aan de grenzen van de Jordaan, die in het land Kanaän zijn, in de Jordaan-vlakte, die nog in het eigenlijke Kanaän, hoewel aan de overzijde van de Jordaan, ligt, vermoedelijk aan de plaats waar de Wady Fasail of de beek Krith (1 Koningen .18: 3) in de Jordaan vloeit, zo bouwden de kinderen van Ruben, en de kinderen van Gad, en de halve stam van Manasse met de goede bedoeling, om van hen, hun broeders, van wie zij plaatselijk moesten scheiden, toch niet te scheiden, ten opzichte van godsdienst en wetten (vs.24), aldaar een altaar aan de Jordaan, een altaar groot in het aanzien. 1)

a) Joz.18: 7

1) Niets minder was in hun gemoed opgekomen, dan enige vreemdheid in te voeren in de dienst van God. Maar niet op geringe wijze hebben zij gezondigd, dat zij met voorbijgang van de Hogepriester en zonder hun broeders te raadplegen, een nieuwe zaak hebben uitgevonden. Vervolgens, omdat de zaak, op zichzelf tot een getuigenis opgericht, toch tot een verkeerd doel kon voeren. Wij weten, hoe streng de wet twee altaren verbiedt, omdat God op een plaats alleen vereerd wil worden. Omdat alzo bij de enkele beschouwing ervan, het terstond allen in de gedachte had moeten komen, dat zij een tweede altaar stichten: wie zou dan niet hun heiligschennis veroordeeld hebben, omdat zij dan een dienst omhelsden, waarvan de wet niet wist en die met haar in strijd was? Omdat het daarom voor een goddeloos werk gehouden kon worden, hadden zij hun broeders in zo’n grote en ernstige zaak deelgenoten van hun plan moeten maken. Vervolgens hadden zij de Hogepriester niet mogen voorbijgaan, omdat uit zijn mond naar de wil van God moest gevraagd worden. Berispingswaardig hebben zij daarom

gehandeld, omdat zij, alsof zij geheel alleen op de wereld waren, niet hebben gerekend, hoezeer een aanstoot kon ontstaan, vanwege de nieuwigheid van de zaak..

In het Hebreeuws Gadool le-marèh, d.i. groot om gezien te kunnen worden. Aanzien, moet dan ook opgevat worden in de zin van: in het aan te zien. De betekenis is deze, dat het zo'n groot altaar werd, dat het reeds van ver kon worden gezien. Het altaar moest een gedenkteken, een gedenkzuil zijn. Vooral om de nauwe verbinding tussen de stammen, aan weerszijden van de Jordaan gelegen, te onderhouden..

Het altaar schijnt juist aan de overkant opgericht te zijn, dicht bij het veer van Jericho. Het vervolg geeft alle reden tot dit beweren..

II. Vs.11-34. De kinderen van Israël, evenwel, toen zij van het altaar hoorden, vonden in die oprichting de betekenis, dat hun broeders aan de overzijde van de Jordaan zich wilden losrukken van de énige plaats voor de godsdienst en alzo oproerig wilden afvallen van de Heere en Zijn wet; zij besluiten de ban van vernietiging aan hen ten uitvoer te brengen, maar zenden te voren de zoon van de Hogepriester Eleazar met 10 hoofden van de stammen tot hen, om de zaak nauwkeuriger te onderzoeken. Toen pas bleek, wat de bedoeling van de 2 1/2 stammen was met het altaar, en onder lofverheffing tot God, die de broeders voor afval en het gehele volk voor de ondergang bewaard heeft, wordt het denkbeeld van een krijgstocht opgegeven.

11. En de kinderen van Israël, in het West-Jordaanland, hoorden zeggen: Ziet, de kinderen van Ruben, en de kinderen van Gad, en de halve stam van Manasse hebben een altaar gebouwd, tegenover 1) het land Kanaän, aan de grenzen, de afhelling van de Jordaan, aan de zijde van de kinderen van Israël, aan de grens, die nog tot eigenlijk Kanaän behoort.

1) Tegenover, eigenlijk in het front van..

12. Toen de kinderen van Israël dit hoorden, verzamelde de gehele vergadering van de kinderen van Israël, verontrust als zij was over dit voornemen, waarin zij een overtreding van Gods gebod meende waar te nemen, dat alle Israëlietenslechts op de éne door God verkoren plaats moesten offeren (Lev.17: 8vv. Deuteronomium 12: 4vv.) te Silo, dat zij tegen hen optrokken met een leger, om volgens het voorschrift in Deuteronomium 13: 12 vv. met hen te handelen.

Deze grote ijver van de Israëlieten van deze zijde was prijzenswaardig en recht; want ofschoon het altaar, waarvan hier sprake was, niet bestemd was voor offeraltaar en daarom niet tegen de wet was, zo hadden toch zijn opbouwers rechtmatige grond tot ijvering aan hun broeders gegeven, doordat zij hun werk ondernomen hadden zonder vooraf de Hogepriester te vragen. Niemand kon daarom het eigenlijke doel weten en de door hen gekozen vorm om te betuigen, dat zij met hun broeders aan deze zijde één waren in weten en godsdienst, dat zij gezamenlijk maar één God hadden, "de sterke", die hen uit Egypte had uitgeleid..

Men moest nooit iets belangrijks ondernemen, zonder gemeenschappelijke beraadslaging en overweging, opdat men verhoede, dat iemand zich aan ons ergere. Een Christen moet zelfs de schijn van kwaad vermijden (1 Thess.5: 22); want die verwekt slechts boze argwaan.

Zij wilden aanstonds met een leger tegen hen optrekken, indien bevonden werd, dat zij tegen God rebelleerden en van Hem afvallig waren geworden, en ofschoon de verdachte stammen been van hun benen en deelgenoten met hen waren geweest in de verdrukkingen in de woestijn en medestrijders in de oorlogen van Kanaän, nochthans indien zij zich leenden tot het dienen van andere goden, dan zouden zij hen niet als zonen van Israël, maar als vijanden en als kinderen van hoererij behandelen, zoals de Heere bevolen had (Deuteronomium 13: 2).

Nog maar weinig tijd geleden hadden zij hun zwaard in de schede gestoken, en na al hun gevaren en geleden ongemakken begonnen zij nu de rust te smaken, die God hun gegeven had, maar desondanks wilden zij liever een nieuwe oorlog beginnen, dan op enigerlei wijze nalatig wezen in het beteugelen, bestraffen en wreken van de afgoderij, en van elke stap die daartoe zou kunnen leiden. Inderdaad een zeer edelmoedig besluit en een blijk, dat zij niet alleen zwak hadden voor de godsdienst, maar ook, zoals wij hopen, dat zij zorgvuldig en naarstig waren in het betrachten hiervan. Bederf in de Godsdienst moet aanstonds worden tegengegaan, opdat het geen aankleving krijgt en zich niet op oudheid of oude gebruikelijkheden kan beroepen (Jos 22: 12)..

13. En de kinderen van Israël zonden aan de kinderen van Ruben en aan de kinderen van Gad, en aan de halve stam van Manasse, in het land Gilead, Pinehas, 1) de zoon en toekomstige opvolger van Eleazar, de Hogepriester.

1) Pinehas had reeds vroeger voor de ere van Jehova geijverd, zoals we weten uit de geschiedenis in Num.25 en 31. Ook nu zal hij zich aanstonds aan het hoofd hebben gesteld van hen, die wensten op te komen voor de eer van God. Hij doet zich ook nu kennen als een heldhaftig man, die met kracht wenst door te tasten, om de zonde bij de wortel af te snijden. Ziet hij echter later, dat zij die stammen verkeerd hebben beoordeeld, dan is hij aanstonds ook gereed, om de hand van de verzoening te reiken. Rechtvaardigheid en liefde gaan bij hem hand in hand..

Zoals wij ons herinneren, had Pinehas reeds vroeger uitgemunt door zijn ijver, voor de Heere, toen hij de plaag te Baäl-Peor, veroorzaakt door de hoererijen van de kinderen van Israël, deed ophouden. Later voerde hij ook de verdedigingsoorlog tegen de Midianieten (Num.25: 7vv.; 31: 6). Wij mogen gerust aannemen, dat Pinehas, die hier opnieuw op de voorgrond treedt als geschiedkundig persoon, in dit krachtdadig besluit een grote rol heeft gespeeld. Terwijl juist de omstandigheid, dat hij gezonden wordt om tot waar verstand van zaken te komen, ten duidelijkste bewijst, dat ook in deze zijn raad werd opgevolgd. Dit alles doet ons een juiste blik werpen op het aldus van twee zijden verlichte karakter van Pinehas: IJverig was hij en doortastend voor de naam van de Heere; vol geneeskracht en tact om een diepgeworteld kwaad uit te roeien, maar niet onbesuisd, niet als iemand die zonder liefde is. Is hij de eerste om een krachtig en snelwerkend besluit te nemen, hij is ook de eerste om een verzoening te bewerkstelligen, waar maar enigszins termen hiervoor aanwezig zijn. Deze

twee trekken uit zijn karakter doen hem voorzeker in onze achting stijgen, en graag kennen wij hem een plaats toe onder de mannen, de helden, die Israël zoveel gehad heeft..

14. En tien vorsten 1) met hem, van ieder vaderlijk huis één vorst (Ex 6: 14), uit al de stammen van Israël; en zij, deze vorsten of hoofden, waren tevens, een ieder een hoofd van het huis van hun vaderen over de duizenden van Israël, of uit de geslachten vanIsraël.

1) Tien vorsten, dus ook een vorst uit de stam van West-Manasse. Vleselijke banden konden niet verhinderen, dat ook deze stam zich keert tegen de stam van Oost-Manasse, wanneer deze de eer van God heeft aangetast..

De zin van deze woorden is, dat er uit de 9 1/2 stam 10 afgevaardigen, dus ook de West-Manasse, gezonden werden. Het voornaamste hoofd uit het voornaamste geslacht van iedere stam werd daartoe gekozen. Dit was bij de genealogische aanleg van Israël gemakkelijk uit te maken..

16. Aldus 1)spreekt de gehele gemeente van de HEERE, die Hem, de Heere, trouw gebleven is en voor Zijn rechten tegenover U wil optreden: Welke overtreding is dit, waarmee gij overtreden hebt tegen de God van Israël, heden d.i. zo schielijk afkerende van achter de HEERE, mits of, hierin dat gij een bijzonder altaar voor U gebouwd hebt, hetgeen klaarblijkelijk met geen ander plan gebeurd is, dan om heden tegen de HEERE weerspannig 2) te zijn, en u een godsdienst op eigen hand te maken?

1) Alsof het reeds een uitgemaakte zaak was, dat zij met dit enkel altaar tegen God waren opgestaan, beschuldigen zij hen, en wel op een zeer harde en scherpe wijze, van trouweloosheid. Zij nemen daarom voor bewezen aan, dat het altaar was opgericht, opdat daarop de twee stammen hun offeranden zouden brengen. In deze mening bedriegen zij zich, omdat het tot een ander doel en gebruik was bestemd. Verder, indien het waar was geweest, wat zij in hun harten hadden bedacht, dan zou het gehele beklag, wat zij hadden gebezigd, rechtvaardig zijn geweest. Want het was een duidelijke misdaad van trouweloosheid, iets in de dienst van God te veranderen, Wie te gehoorzamen meer waard is dan alle slachtoffers (1 Samuel .15: 22), en op de beste beweeggrond was deze veroordeling gefundeerd, nl. dat zij afvalligen waren, die zich door een eigen altaar lieten verleiden..

2) Uit de grondtekst blijkt duidelijk, dat Pinehas deze woorden uitspreekt in diepe verontwaardiging en in steeds klimmende ernst. Heeft hij eerst gesproken van overtreding, aan het slot van dit vers noemt hij dezelfde zonde weerspannigheid, om daarmee die stammen met de meeste nadruk hun zonde en schuld voor ogen te stellen. Zij moeten goed weten, wat zij hebben gedaan. En, opdat zijn woorden des te meer nadruk zullen maken, haalt hij twee gebeurtenissen aan, die hen nog vers in het geheugen liggen: de zonde met Baäl-Peor en die van Achan..

17. Is ons de ongerechtigheid van Peor te weinig, heugt ons die ongerechtigheid niet meer, die wij weleer bedreven hebben in de dienst van Peor? a) van welke misdaad wij nog niet gereinigd zijn tot op deze dag; 1) hoewelde plaag voor die zonde in de vergadering van de

HEERE geweest is, en 24.000 man weggeraapt heeft. Men moest toch letten op zulke kastijdingen.

a) Num.25: 2 Deuteronomium 4: 3

1) De betekenis is natuurlijk niet, dat Israël nog niet van die misdaad gezuiverd was, dat die misdaad nog niet was vergeven. Calvijn verklaart het, alsof hij wilde zeggen, dat de herinnering nog niet geheel was begraven in het binnenste, of dat die straf nog niet was vergeten. Anderen zijn van mening, dat Pinehas hier het oog heeft op de schande, die daardoor op Israël was gekomen en nog niet geheel was uitgewist bij de Heidense volken, terwijl weer anderen van mening zijn, en ons inziens terecht, dat de bedoeling van deze woorden is, dat bij Israël nog maar al te zeer een verborgen neiging gevonden werd, om zich van God af te keren en de afgoden aan te hangen..

19. Maar toch, indien het land van uw bezitting onrein 1) is, komt dan over in het land van de bezitting van de HEERE, in het land aan deze zijde, waar de tabernakel van de HEERE woont, en neemt bezit in het midden van ons; wij willen u immers een deel van het onze afstaan, maar zijt toch niet weerspannig tegen de HEERE, en zijt daardoor ook niet weerspannig tegen ons, een altaar voor u bouwende, behalve het altaar van de HEERE onze God, 2) Door dit te doen verderft gij niet alleen u zelf maar ook ons.

1) Onrein wordt hier het Overjordaanse genoemd, niet omdat er niet de tabernakel was gevestigd, maar in de zin van bezoedeld, zodat er een altaar met zijn zondoffers nodig was om de onreinheid weg te nemen. Natuurlijk wordt hier veronderstellenderwijs gesproken..

2) Hieruit zien wij de heilige ijver van Pinehas voor de eer van Gods Naam, en tegelijk een heilige vrees voor Zijn Goddelijk misnoegen. Liever een gedeelte van hun eigen bezittingen afstaan willen zij, dan de toorn van de Heere verwekken, dan dat de eer van God werd geschonden en de heerlijkheid van Zijn dienst werd onteerd..

22. 1) De God der goden, de Heere, de God der goden, de HEERE, die alleen de ware God is en een Richter van gedachten, Die weet het, Israël zelf zal het daarom ook weten, wat wij in de zin hebben gehad! 2) Is het doorweerspannigheid of is het door overtreding tegen de HEERE, zo behoudt ons heden niet, liever: 3) zo helpt ons heden niet.

1) De samenvoeging van de drie namen van de Heere El, Elohim en Jehova, de aanroeping dus van God als de Sterke, als het Hoogste Wezen en als de Verbondsgod dient, om te versterken, wat zij zullen zeggen. Zo zeker zijn zij van de eerlijkheid van hun zaak, dat zij niet vertoornd worden. Zij weten het en durven zich op Gods alwetendheid te beroepen, dat zij hoegenaamd geen plan hebben gehad, om tegen God te rebelleren..

De drievoudige aanroeping El Elohim, Jehova, geeft de grote verbazing te kennen, die de beschuldiging teweegbrengt en de krachtige afwering van zoiets ondoordachts, Luther geeft: "de sterke God, de Heere" enz. De Godsnaam "El" wordt dan ook gebruikt, wanneer man zich de sterkte als een eigenschap van God voorstelt..

2) In het Hebreeuws staat hier het woordje im en daardoor krijgt deze uitdrukking de vorm van eedzwering. Een betere vertaling is deze: Waarlijk niet in weerspannigheid of door overtreding tegen de Heere is het, n.l. wat wij hebben gedaan. Helpt ons dan maar heden niet. De bedoeling is, door deze woorden, in de vorm van een eed uitgesproken, duidelijk te kennen te geven, dat zij geheel onschuldig staan aan de hun toegedichte overtreding. Ook alles, wat nu volgt, is in dezelfde vorm geuit..

3) Hier gaat de rede van de derde in de tweede persoon over. Het is dus een eedzwering: "Zo moogt gij ons niet helpen, indien deze aantijging waarheid bevat.".

23. Dat wij ons een altaar zouden gebouwd hebben, om ons van achter de HEERE, en van achter de plaats, waar Hij Zijn naam wil doen wonen, af te keren, of om brandoffer en spijsoffer daarop te offeren, of om drankoffer daarop te doen, in plaats van op het altaar, dat Hij ons gewezen heeft, zo eise het de HEERE 1) van ons, wat wij tegen Hem gezondigd hebben, en hij late ons niet ongestraft.

1) Zo eise het de Heere, d.i. zo moge Hij ons tot verantwoording roepen en ons alleen Zijn straffen doen voelen!.

24. En zo wij dit niet veelmeer uit zorg vanwege deze zaak gedaan hebben, zeggende of, denkende bij de oprichting: Morgen mochten uw kinderen tot onze kinderen sprekenzeggende: Wat hebt gij met de HEERE, de God van Israël te doen?1)

1) Alsof de Heere alleen de God was van de stammen aan deze zijde van de Jordaan en niet Die van de Overjordaanse stammen. Zij vrezen in de toekomst buitengesloten te worden, buiten de ware en zuivere dienst van God. Dit wensen zij te voorkomen voor hun nakomelingen..

Het woord morgen, in het Hebreeuws staat er Mahor, kan ook vertaald worden door: in de toekomst..

25. De HEERE heeft immers de Jordaan tot grens gezet tussen ons en tussen u; dit is niet bij toeval gebeurd maar door Zijn Voorzienigheid, gij kinderen van Ruben, en gij kinderen van Gad! gij allen aan de overzijde van de Jordaan, gij hebt geen deel aan de HEERE, maar ons alleen behoort Hij toe, aan ons, die aan deze zijde wonen en in wier midden Hij Zijn tent heeft opgericht. Zo mochten uw kinderen onze kinderen doen ophouden, dat zijde HEERE niet vreesden, 1) en zij zich tot andere goden wenden, die wij niet gekend hebben.

1) Men moet alle mogelijke vlijt aanwenden, zodat de ware godsdienst in wezen blijft, en tot op de nakomelingen wordt voortgeplant, want dat is het beste, wat men kan nalaten. 2. Zoals een goede vader vaak een boom plant, waarvan zijn kinderen en kindskinderen pas de vruchten plukken en de aangename schaduw genieten, zo moeten veel meer Christelijke ouders hun kinderen de godsvrucht inscherpen en ze op hun nakomelingen proberen over te brengen. 3. Zij die voor zichzelf

de zoetheid en aangenaamheid van de Godsdienst gesmaakt hebben, kunnen niet anders dan zeer begerig zijn, dat hun kinderen daarvan deelgenoten mogen wezen, omdat niets hen zo zeer bevreesd en bekommerd maakt, dan dat hun nakomelingen op een bepaalde tijd mogen ophouden, de Heere te vrezen en aangezien worden als mensen, die geen deel aan God en aan Christus hebben (Jos 22: 25)..

Deze bezorgdheid was niet zonder grond. Daar namelijk in alle beloften en verordeningen immer slechts Kanaän (aan deze zijde van de Jordaan Num.34: 1-12) als *het* land genoemd is, dat Jehova zijn volk tot erfenis had gegeven, zo kon hierdoor in de toekomst wel de valse gevolgtrekking worden gemaakt, dat slechts de in het eigenlijke Kanaän wonende stammen het echte volk van Jehova uitmaakten..

29. Het zij verre van ons, -hetgeen gij ons toeschrijft als beweeggrond tot het oprichten van een altaar: -van ons dat wij zouden weerspannig zijn tegen de HEERE, of dat wij op deze dag, na pas ons land verlaten te hebben, ons al dadelijk van achter de HEERE afkeren zouden, bouwende een altaar ten brandoffer, ten spijsoffer, of ten slachtoffer, behalve het ene rechtmatige altaar van de HEERE, onze God, dat voor Zijn tabernakel is; veel meer zullen wij èn nu, èn in het vervolg daar alleen onze offers brengen.

Terwijl de twee doelen, waarin de 12 stammen gesplitst werden, uit elkaar gingen en de 2 1/2 stammen naar hun woonplaats terugkeerden, terwijl de 9 1/2 stammen hun erfdeel in eigenlijk Kanaän, aan deze zijde in bezit namen, dreigde aan beide zijden een groot gevaar dat, wanneer het niet op het juiste tijdstip werd erkend en overwonnen door vastere aaneensluiting, vroeger of later een algehele scheiding van die twee hoofdbestanddelen in de godsdienst, en dus weldra in het gehele volksbestaan, ten gevolge gehad zou hebben. Aan de ene kant konden de 2 1/2 stammen in hun rijk gezegend, uitgestrekt land aan de overzijde van de Jordaan, dat bijna 2/3 gedeelte van eigenlijk Kanaän besloeg, allicht hun broeders in het westen vergeten. Veel meer dan deze zich met de veeteelt bezighoudende, konden zij zich gevoegelijk bij de Ammonieten, Moabieten of Midianieten aansluiten. Maar al te spoedig konden zij op de gedachte komen, zich een eigen heiligdom te maken, een bijzondere godsdienst aan te nemen, omdat het opgaan naar de feesten in het land aan deze zijde met veel moeilijkheden gepaard ging. Dit van hun kant dreigend gevaar wordt bij hen tot een levend bewustzijn gebracht door de verdenking, die doorstraalde in de rede van een Pinehas, die hun zo beslist tegemoet trad. Het middel is hard, maar het is ook het enige om het gevaar, dat van deze kant dreigt, in de kiem te smoren. Aan de andere kant kon bij de stammen van deze kant makkelijk de gedachte ontstaan, dat zij alleen de ware gemeente van de Heere vormden; niet alleen toch hadden zij het heiligdom van de Heere in hun midden, maar ook in alle beloften van God aan hun vaderen, was het alleen hun land, het Kanaän aan deze zijde, dat de Heere Zijn volk tot erfdeel geven wilde (Nu 32: 5). Wanneer men nu dit bijzonder toebehoren aan de Heere liet gelden, was het maar al te zeer te vrezen dat de stammen van de andere zijde werden teruggestoten, en daardoor genoodzaakt de banden van de onderlinge volksgemeenschap te verbreken. Daarom is het goed, dat de gelegenheid tot die gedachte reeds van te voren wordt afgesneden voor de 9 1/2 stammen, nog vóór de ontwikkeling van het Israëlietisch volksleven door datgene, wat de Rubenieten en Gadieten met hun altaar te kennen geven. In deze geschiedenis merken wij enerzijds menselijke onvoorzichtigheid; aan

de andere kant menselijke kortzichtigheid op: Onvoorzichtigheid aan de kant van hen, die zonder voorafgaande beraadslaging met hun broeders het altaar gebouwd hebben, kortzichtigheid aan de zijde van de anderen, die bij de onderneming al dadelijk aan boze voornemens denken; maar waar in de diepste diepte van het hart een zucht naar God is en liefde voor het goede en rechtvaardige-zoals hier het geval is aan beide zijden-daar weet de Heere de harten, zo snel gescheiden door menselijke zwakheid, toch weer bijeen te voegen, en ook dat, wat de Zijnen in hun zwakheid verkeerd doen, moet tot hun welzijn dienen..

30. Toen de priester Pinehas, en de oversten van de vergadering en de hoofden van de duizenden (geslachten) van Israël, die bij hem waren, de woorden hoorden, die de kinderen van Ruben, en de kinderen van Gad, en de kinderen van Manasse gesproken hadden, was het goed in hun ogen. 1)

1) Terecht matigen Pinehas en de afgezanten hun ijver, terwijl zij niet eigenzinnig op hun stuk blijven staan, noch bij hun eenmaal opgevat vooroordeel blijven, maar de verontschuldigingen gul en gaarne aannemen. Velen nu, indien zij in enige zaken beledigd zijn en verbitterd, kunnen door geen verdediging verzoend worden, ja zelfs rakelen zij op, wat zij op kwaadwillige en onbillijke wijze maar kunnen ophalen, liever dan dat zij de schijn willen geven voor een billijke rede te wijken. En dit voorbeeld is daarom wel waardig opgemerkt te worden opdat, wanneer wij door een niet genoeg gekende zaak beledigd zijn, wij ons van hardnekkigheid onthouden, en liever ons laten buigen tot een billijk oordeel. Verder dat de kinderen van Ruben, Gad en Manasse vrij van misdaad worden bevonden, dit schrijven Pinehas en de gezanten toe aan de gunst van God. Want met deze woorden: "Wij weten, dat God in ons midden is" wijzen zij aan, dat God hun gunstig is en Zijn zorg heeft aangewend tot hun behoud. Dit moet zeker opgemerkt worden, omdat daaruit blijkt dat wij nooit van God afvallen, of tot goddeloosheid vervallen, tenzij Hij ons verlaat en ons overgeeft tot een verkeerde zin. Iedere afgoderij toont daarom reeds een te voren van God verlaten zijn, zodat Hij de straf op de misdaden met rechtvaardige vergelding uitvoert. Ondertussen moet men vasthouden, dat wij niet anders in de godsvrucht volharden, dan wanneer God bij ons en met ons is, ons door Zijne hand ondersteunt, en door de kracht van zijn Geest tot volharding bekrachtigt..

32. En Pinehas, de zoon van de hogepriester Eleazar, keerde terug met de oversten, die bij hem waren, van de kinderen van Ruben, en van de kinderen van Gad, uit het land Gilead, naar het land Kanaän, tot de kinderen van Israël, 1)en zij brachten hun antwoord weer, wat zij vernomen hadden over de oprichting van het bewuste altaar.

1)Hoogstwaarschijnlijk was het volk, vertegenwoordigd door zijn oudsten, niet uiteengegaan, maar wachtte op het verslag van Pinehas en zijn medegezanten. Dit antwoord bevredigde hen niet alleen, zodat zij niet besluiten op te trekken met een leger tegen de Overjordaanse stammen, maar zij vonden er ook stof in, om de Heere te loven voor het feit, dat hun broeders trouw waren gebleven aan de dienst van God en aan de onderhouding van de Wet, en hiervoor, dat zij niet behoefden op te treden als wrekers van Gods gerechtigheid. Een goed voorbeeld voor de Kerk van de Heere, voor de verhoudingen in die Kerk. Uit liefde voor de Naam van de Heere en uit liefde voor de broeders tuchtigen, maar niet om te tuchtigen..

33. Het antwoord nu was ook goed in de ogen van de overige kinderen van Israël, die de uitslag verwacht hadden, en de kinderen van Israël, loofden God, die hun Zijn genade niet onthouden had, en zeiden niet meer van tegen hen op te trekken met een leger om het land te verderven, waarin de kinderen van Ruben, en de kinderen van Gad woonden.

Deze verhouding tussen broeders is de ware. De kinderen van Israël hadden zonder twijfel hun broeders van de overzijde, waarmee zij zoveel ervaren hadden, lief; maar die liefde mag niet zijn ten koste van de wet van de Heere, met loslating van het beginsel van het recht. Neen, de roede van God in de hand van dienaren van de gerechtigheid moet evenzeer de liefste broeder, de innigste vriend treffen, zij dan ook, dat die slagen het hart van hem, die slaat als openrijten. Maar nu, het oordeel is afgewend, de roede ingetrokken, de onschuld voor het oog onthuld, is het nu wonder, dat het hart van de Israëlieten dubbel verheugd is? Hun broeders zijn gered, hun is de smart bespaard, zelf een gesel van God te zijn, de Heere is niet geweken met Zijn genade. Hem zij daarvoor dan ook de lof. Zo is ook de verhouding van de Chritelijke gemeente: straffen uit liefde, niet om te straffen..

34. En de kinderen van Ruben en de kinderen van Gad noemden dat altaar, ook en wel allereerst voor de ogen van hun landgenoten: Dat het een getuige zij tussen ons, dat deHEERE God is. 1)

1)Uitdrukkelijk noemen zij dat altaar "Getuige," opdat het nooit aanleiding zou geven tot zonde en afgoderij, tot overtreding van de geboden van de Heere. Het moet van weerszijden een getuigenis zijn van de betrekking waarin zij stonden, tegenover de Heere God en tegenover elkaar. Indien dus later hun kinderen de Wet zouden verlaten, zou dit altaar een getuige tegen hen zijn..

HOOFDSTUK 23.

JOZUA HOUDT EEN LANDDAG OM HET VOLK TE VERMANEN.

I. Vs.1-16. Jozua, die met de verdeling van het land de opdracht van de hem van de Heere geworden roeping ook in de tweede helft vervult, en zich van toen af teruggetrokken heeft in zijn stad Thimnath-Serah op het gebergte Efraïm (19: 10), voelt zich gedwongen bij het naderen van zijn laatste uur om, nog voordat hij voor immer zal scheiden, het volk in zijn vertegenwoordigers op dezelfde wijze te vermanen tot trouwe opvolging van de goddelijke wetten, zoals de Heere hem daartoe vermaand heeft bij het aanvaarden van zijn ambt (1: 1-9), en daarna evenzo het verbond van Israël met de Heere te vernieuwen, zoals Mozes dit vóór zijn heengaan vernieuwd heeft in de vlakke velden van Moab (Deuteronomium 1: 6-30,20). En wel allereerst roept hij de oudsten en hoofden van het volk bijeen te Silo voor de Ark van het Verbond. Hier houdt hij voor hen de eerste redevoering, die in dit hoofdstuk wordt meegedeeld, die meer de uiterlijke of staatkundige zijde behandelt van Israëls toekomst, en tevens tot voorbereiding dient voor de tweede redevoering, die in het volgende hoofdstuk meegedeeld wordt. Terwijl hij, zowel in het eerste deel van de redevoering (vs.2-13) als in het tweede (vs.14-16) uitgaat van zijn hoge ouderdom en zijn naderend einde, roept hij daar het volk de weldaden van de Heere voor de geest, waardoor zij het land Kanaän verkregen hebben. Hij waarschuwt voor iedere vermenging met de overgebleven Kanaänieten, die tot het smadelijkst verderf zou leiden, en herinnert vervolgens hier aan de zware vervloeking, die Israël op zich zou laden door de Heere te verlaten en andere goden te dienen.

1. En het geschiedde na vele dagen, ongeveer 8 of 9 jaar na de verdeling van het land (13-23), nadat de HEERE Israël rust gegeven had van al Zijn vijanden rondom hen, zodat zij nu in het deel van hun erfgoed een rustig, gelukkig leven konden leiden, en Jozua, nog meer dan toen hem deHeere eraan herinnerde oud en wel bedaagd was (hij was reeds 109 jaar oud),

2. Zo riep Jozua, hiertoe door zijn hart gedwongen wordende, heel Israël, d.w.z.: hun oudsten, 1) en hun hoofden en hun richters, en hun ambtlieden, af naar Thimnath-Serah, waar hij woonde, of, wat nog waarschijnlijker is, naar Silo, de plaats van de Ark van het Verbond (18: 1): en hij zei tot hen: Ik ben oud geworden en welbedaagd en voel mij gedwongen vóór mijn heengaan u nog eenmaal te herinneren al wat de Heere groots aan ons gedaan heeft, en u tevens als mijn geliefde kinderen te vermanen en te waarschuwen, als met mijn laatste ademtocht.

1)"Heel Israël" wordt nader aangeduid door de bepaling "hun oudsten, en hun hoofden, en hun rechters, en hun ambtlieden". Daardoor worden echter niet 4 klassen van oversten van het volk onderscheiden, maar "oudsten" is de algemene naamsaanduiding van alle volksvertegenwoordigers, die in hoofden, rechters en ambtlieden verdeeld worden..

"Oudsten" is de collectieve benaming voor alle vorsten van het volk; zij waren òf hoofden, wier waardigheid aangeboren was, òf richters en hun helpers, ambtlieden of schrijvers, die gekozen werden. De laatsten moesten de minder geletterde onder de oudsten ten dienste staan

(Deuteronomium 31: 28); ook hielpen zij veelal de genealogische tabellen in orde houden. De zin van de tekst is: "Hun oudsten namelijk, hoofden, richters en ambtlieden"..

3. En, 1) om dit punt kort aan te stippen, gij hebt zelf gezien alles, wat de HEERE, uw God, gedaan heeft aan al deze volken, terwijl Hij die voor uw aangezicht uit het land verdreef; want, zoals Mozes zo terecht voorzegd heeft in Deuteronomium 1: 31; 3: 22 de HEERE, uw God zelf, is het, die voor u gestreden heeft; en denkt toch niet, wat uw grootste verderf zou zijn, dat uw eigen arm sterk genoeg was om al die grote daden te bedrijven.

1) Ofschoon de vrede en rust, die de Israëlieten, gezeten in het midden van de Kanaänitische volken, als een uitstekende weldaad van God wordt genoemd, toch is het niet overbodig te herinneren, dat het vanwege haar vadzigheid was, dat zij te midden van hun vijanden woonden, die zij toch gemakkelijk hadden kunnen verdrijven en vernietigen. Maar als een wonder wordt de genade van God geprezen, dat Hij hun ondankbaarheid geenzins, gedenkt..

5. En met de verdeling zelf van de nog onverwonnen volken zijn u nog meerdere genadebetuigingen van de Heere gewaarborgd. Gij moet daarom niet menen, dat Hij Zijn woord vanbelofte maar gedeeltelijk vervuld, en niet alles gedaan heeft, wat behoort tot de inbeslagname van het land Kanaän; want de HEERE uw God zelf zal hen, de nog aanwezige Kanaänieten, uitstoten voor uw aangezicht, wanneer hiervoor de tijd gekomen is, en Hij zal hen van vooruw aangezicht verdrijven, 1) wanneer uw getal dit het meest vereist; en gij zult hun land erfelijk bezitten, a) zoals de HEERE, uw God, door Mozes tot u gesproken heeft.

a) Exod.14: 14; 23: 27 Num.33: 53 Deuteronomium 6: 19 Joz.13: 6

1) Hij verzekert hen aangaande Gods gereedheid, om op de juiste tijd dit heerlijk werk voort te zetten en te volmaken. Weliswaar waren deze Kanaänieten nog overgebleven en in sommige plaatsen waren zij sterk en onversaagd, maar dit zou Israëls verwachting niet teleurstellen. Wanneer zij in zoverre zouden vermenigvuldigd worden, dat zij in staat waren, om het land te vervullen, dan zou God de Kanaänieten ten enenmale uitroeien, alst de Israëlieten zich van hun voordelen bedienden en de oorlog met kracht tegen hen voortzetten (Jos 23: 5)..

6. Zo weest zeer sterk 1) (immers heeft u de Heere uitkomst gegeven?), om te bewaren en te doen alles, wat geschreven is in het wetboek van Mozes, waarin u Gods wil zo duidelijk is bekend gemaakt, a) opdat gij daarvan niet afwijkt ter rechter- noch ter linkerhand.

a)Deuteronomium 5: 32; 28: 14

1) Nu wijst hij hen op de wijze om te overwinnen, opdat zij niet, zoals meermalen pleegt te gebeuren, grove zorgeloosheid de plaats laten innemen van goede moed. Daarom verzekert God hen, dat Hij hen genadig zal zijn, en belooft hun, dat wat zij zullen ondernemen, hen lukken zal, indien zij slechts in gehoorzaamheid aan Zijn Wet zullen volharden. Ofschoon de hypocrieten God op zorgeloze wijze bespotten en verachten, zouden zij Hem toch wel aan zich willen verbinden; ja, vol opgeblazenheid, niet zonder spotternij, pochen op Zijn beloften.

Maar het ware geloof verliest zich zo in God, dat het tegelijk de mensen in diens vrees bewaart. Ja, opdat God gevonden wordt, moet men Hem oprecht zoeken en indien wij begeren door Hem gadegeslagen te worden, moeten wij ervoor zorgen Hem de rug niet toe te keren. Met het woord "weest sterk", zoals ergens anders gezegd is, wijst hij op een ernstige ijver, omdat bij zo grote krachteloosheid niemand in het bewaren van de wet zich zo geheel en al kan aangorden, als hij niet boven zijn kracht worde gesteund. Op te merken valt ook de bepaling van de ware gehoorzaamheid, omdat deze uit Mozes wordt herhaald, om niet af te wijken ter rechter- of ter linkerhand..

Israël wordt hier door Jozua nog eens ernstig bepaald bij de door God gestelde voorwaarden, om het land erfelijk te blijven bezitten. Alleen dan, als het volk van Israël Gods Wet in ere zal houden en de Heere dienen, naar de uitspraken van Zijn getuigenis, zou het rustig blijven kunnen verkeren in het land van belofte. Israël had het land Kanaän als een geschenk van God ontvangen. Als zodanig moest het dit beschouwen. Onder conditie, dat het de enige en waarachtige God zou blijven dienen, zou het in zijn bezit gehandhaafd blijven..

7. Dat gij niet ingaat tot, u niet vermengt met deze volken, deze, namelijk die overgebleven zijn bij u; a) gedenkt ook niet-wat van uw vriendschap met de heidenen al dadelijk een gevolg zou zijn en dikwijls geweest is-aan de naam van hun goden, neemt dit zelfs niet in de mond, en doet er niet bij zweren, en dient hen niet met offeranden, en buigt u voor die niet. 1)

a)Exod.23: 18 Psalm 16: 4 Jer.5: 7 Zef.1: 5 Efe.5: 3

1) Hier worden de vier verschillende vormen van de verering van de afgoden aangeduid in opklimmende vorm. Zal men een afgod kunnen vereren, dan moet men diens naam kennen. Zweren bij die naam, is hun werkelijk bestaan erkennen. Het dienen is van hen heil en zegen verwachten, en voor hen buigen, niets minder dan een erkennen, dat men alles aan hen te danken heeft, op tijdelijk en geestelijk gebied zichzelf als niets erkennen en hen als alles..

8. Maar alleen de HEERE, uw God zult gij a) aanhangen, zoals gij tot op deze dag, zolang ik midden onder u gewoond heb (Richteren 2: 7), gedaan hebt. 1)

a)Deuteronomium 11: 22

1) Wij moeten niet vergeten, dat Jozua hier spreekt tot het volk als een geheel, en niet tot een enkele persoon. Bovendien tot het volk, dat naar Kanaän was opgetrokken en niet tot het geslacht, dat in de woestijn was gevallen..

9. Want de HEERE heeft van uw aangezicht verdreven grote en machtige volken; en 1) u aangaande, niemand heeft voor uw aangezicht bestaan tot op deze dag toe.

1) Het eerste gedeelte van dit vers geeft de reden aan van het tweede. Daarom kan niemand voor hun aangezicht bestaan, omdat God, de Heere, dit machtige volk verdreven heeft..

Jozua wijst bij herhaling op de trouw van God jegens Zijn volk, wijst erop, dat Hij de getrouwe Vervuller is van de beloften, opdat Israël gedwongen zou worden God, de Heere, te blijven aanhangen. In het volgende vers wordt dan ook die zegen geschetst, die Israël zal genieten, indien het de Wet van de Heere opvolgt..

11. Daarom, om deze bijzondere hulp nog verder te kunnen genieten, bewaart uw zielen naarstig en laat het immer uw voornaamste streven zijn, dat gij de HEERE, uw God,liefhebt. 1)

1) De liefde tot God wordt hier ook door Jozua geschetst als de enige ware bron van alle gehoorzaamheid. Alleen dan zou Israël de Wet kunnen gehoorzamen en de geboden van de Heere houden, als de liefde tot Hem in het hart zetelde. Dan zal het geen last zijn die men spoedig, zo spoedig mogelijk van de schouders afwerpt, maar een lust die men steeds meer en meer koestert..

12. Want zo gij enigzins 1) afkeert van de rechte weg, die gij tot nog toe bewandeld hebt, en, in plaats van de Heere, uw God, het overige van deze volken aanhangt, van deze, die bij u overgebleven zijn, en u met henverzwagert, en gij tot hen zult ingaan en zij tot u, zodat gij tezamen tot één volk ineenstemt.

1) Jozua bindt het zo scherp mogelijk aan. Hij zegt niet als gij u afkeert, maar als gij u enigzins afkeert. Hij eist in de naam van zijn God stipte gehoorzaamheid, wetende; dat indien het volk ook maar enigzins begint af te wijken, de afval spoedig volkomen zal zijn..

13. Weet voorzeker, dat de HEERE, uw God, niet voort zal gaan deze volken van voor uw aangezicht te verdrijven; maar zij, die volken, waartoe gij u zo aangetrokken voelde met vleselijke lusten en aardse hartstochten, zullenu zijn tot een strik voor uw voet, en tot een net voor uw schreden, en tot een gesel aan uw zijden, en tot doornen in uw ogen; op alle mogelijke manieren zal dat kwaad dat gij u zelf verkoren hebt, u kwellen, totdat gij omkomt van dit goede land, dat de HEERE, uw God, ugegeven heeft. 1) Uw zonden zullen u zelf straffen. Het is ook voorzegd in Num.33: 55 Deuteronomium 7: 16; 11: 17; 28: 20.

1) Jozua zegt hen, dat de toorn van de Heere tegen hen zal ontbranden. Niet alleen zouden zij door hun gemeenschapsoefening met de Kanaänieten en door hen als slangen aan hun eigen boezem te koesteren, aan hen gelegenheid geven om hen te plagen en te kwellen en hen allerlei onheil toe te brengen, maar ook zouden zij daardoor God op zo’n wijze tegen zich krijgen, dat Hij hen in een vijand zou verteren, dat het vuur van Zijn grimmigheid tegen hen ontstoken zou worden en de vloek, de kwellingen en de bestraffingen van God hen zolang zouden vervolgen, totdat zij zouden omkomen in het goede land, dat de Heere hun gegeven had..

14. En ziet, ik ga heden in de weg van de gehele aarde, 1) reeds voel ik, dat mijn einde nadert; en gij weet in uw gehele hart en in uw gehele ziel, als gij het nog niet voldoende opgemerkt hebt, moet ik het u nu nog met de kracht van mijn overtuiging op het hart binden, dat er niet

een enkel woord gevallen is van al die goede woorden, die de HEERE, uw God, over u gesproken heeft; zij zijn u allen overkomen, er is van deze niet een enkel woord gevallen. 2)

1) Omdat het ieders lot is eenmaal te sterven, zegt Jozua, dat de uitgang, die alle stervelingen wacht, voor hem aanstaande is, omdat hij ook zelf een sterveling is. Deze woorden dienen vooral, om het volk te troosten, opdat zij zich niet met een onmatige smart zouden kwellen wegens het verlies, wanneer hij hen zou worden ontrukt. Want het is niet twijfelachtig of een onberekenbaar verlangen naar hem zou er bij hen overblijven, wanneer zij werkelijk zouden zien dat zij als geknot en verminkt zouden wezen na als het ware van hun hoofd beroofd te zijn. Daarom vermaant hij hen dat, wanneer zijn levensloop zou volbracht zijn, zij niet moesten eisen, dat hem een ander lot ten deel viel als het gehele menselijke geslacht..

2) Op de avond van zijn leven, bij een terugblik op de vervlogen jaren, bij de herdenking van al Zijn weldaden; betoond in het uitdelgen van en sterken tegen de vijand, moet Jozua voor het gehele volk nog eens getuigen van de trouw van God en het zijn volk op het hart binden, dat al Zijn beloften zijn vervuld, dat Zijn trouw door de trouweloosheid van Zijn volk niet is teniet gedaan. En dat niet alleen voor het Israël van die tijd, maar ook en bovenal voor het Israël van God, tot troost en bemoediging voor alle gelovigen..

"Wat is waarheid?" vraagt zo dikwijls het twijfelend gemoed, als een stroom van ongeloof de smeulende vlaswiek van het geloof dreigt uit te blussen. Angstige ziel is uw vraag gemeend, dan vindt ge hier een antwoord in de mond van de grijsaard, die op de avond van zijn leven kon getuigen met een kracht van overtuiging die ons roert, met een zeggingskracht, die ons weldadig aandoet, met geloof dat ons doet blozen, dat de profetiën, de woorden van God zijn vervuld! En de toetssteen, die hij gebruikt, hebben wij nog, maar oneindig volmaakter en zuiverder, want de tijden zijn vervuld. Lees de profetiën van het Oude Testament, hoor de vervullingen van het Nieuwe, en ge ziet twee zijden van de openbaring van God, die u de rots van de eeuwen tonen, waarop gij van nu voortaan steunen kunt, waarop gij u veilig verlaten kunt. Er is geen woord ter aarde gevallen, het kwam allemaal. Er zal geen woord ter aarde vallen, het zal allemaal komen..

15. En het zal geschieden, zoals al die goede dingen over u gekomen zijn, die de HEERE, uw God, tot u gesproken heeft, alzo zeker zal de HEERE over u komen laten al die kwade dingen, 1) waarmee Hij in Zijn wet heeft gedreigd (Lev.26: 14 Deuteronomium 28: 15; 29: 22), totdat Hij u tenslotte geheel en al verdelge van dit goede land, dat u de HEERE, uw God, gegeven heeft;

1) In het Hebreeuws Kol-hadabar harà. Letterlijk: al het kwade woord. Kennelijk wordt hiermee bedoeld, de vloek uitgesproken in Deuteronomium 28: 15vv...

16. Wanneer gij het Verbond met de HEERE, uw God, overtreedt, dat Hij u geboden heeft, en gij heengaat en andere goden dient, en u voor deze neerbuigt, zo zalzoals reeds Mozes zo nadrukkelijk betuigt heeft in Deuteronomium 11: 16, de toorn van de HEERE over u ontsteken, en gij zult haastig omkomen van het goede land, dat Hij u gegeven heeft. 1)

1) Met de woorden in vs.15,16 voorkomende, wil Jozua hen nogmaals in verscherpte vorm wijzen op het ontzettende kwaad, dat zij over zich en hun nakomelingen zullen brengen, indien zij de stem van de Heere ongehoorzaam zijn..

HOOFDSTUK 24.

LAATSTE LANDDAG VAN JOZUA. ZIJN EN ELEAZARS DOOD.

I. Vs.1-28. Daarop verzamelt Jozua de oudsten, de hoofden van het volk in Sichem (vs.1), en richt daar een tweede redevoering tot hen. Hierin herinnert hij allereerst, als een woordvoerder van de Heere, alle genadebewijzen, die Israël sinds de roeping van Abraham tot nu toe van God ondervonden heeft, om te worden wat het is: een van alle volken afgezonderd, met bijzondere beloften gezegend en in het beloofde land ingeleid geslacht (vs.2-13). Daarop lokt hij hun de belofte uit het hart, om met onwrikbare trouw vast te houden aan het Verbond met de Heere, en vernieuwt dus plechtig dit verbond (vs.14-27). Na het eindigen van dit alles laat hij het volk naar hun erfdeel terugkeren in het bewustzijn, dat zijn roeping is volbracht, dat zijn levensdraad weldra afgesneden zal worden.

1. Daarna 1)verzamelde Jozua, om de reeds bij de vorige vergadering voorbereide akte van Verbondsvernieuwing plechtig te voltrekken, al de stammen van Israël, in hun vertegenwoordigers, te Sichem (= bergrug), tussen de bergen Ebal en Gerizim, waar het altaar was opgericht, en de wet op stenen gegriffeld na de intocht in het beloofde (Joz.8: 30,32) land, en hij riep de oudsten van Israël, en diens hoofden, en diens richters, en diens ambtlieden daarom dezelfde als te Silo (Jos 23: 2). En zij stelden zich voor het aangezicht van God, 2) zij schaarden zich plechtig voor het aangezicht van God en diens aanwezigheid.

1) Geen gedachte zo drukkend voor Jozua, dan dat de vrucht van Gods machtige ondersteuning en van zijn eigen moeitevol leven nog door de afval van het volk voor de nakomelingschap tenslotte kon verloren gaan. Innig overtuigd, dat Israëls toekomstige welvaart in de eerste plaats zal afhangen van zijn voortdurende trouw aan God, kon hij het toneel van zijn aardse strijd niet verlaten, zonder dat hij de natie in haar geheel op de plechtigste wijze in het verbond met God heeft bevestigd. Daartoe reeds die vergadering, hoogst waarschijnlijk te Silo. Maar daartoe in het bijzonder die plechtige nationale bijeenkomst, te Sichem samengeroepen, die waarschijnlijk het laatste openbare bedrijf, en zeker een van de aandoenlijkste bladzijden uitmaakt van Jozua’s levensgeschiedenis. Te midden van de onafzienbare schare plaatst zich de eerbiedwaardige grijsaard eerbiedig voor het aangezicht van die God, voor wie hij altijd gewandeld had, en spreekt als in de onzichtbare tegenwoordigheid van Hem, die tussen de Cherubim woont. Hier waar Abraham zich vestigde en Jakob zich na zijn terugkomst uit Mesopotamië neerzette, en Jozef begraven ligt, hier schijnt alles van rijke herinneringen uit de voortijd te spreken, en Jozua zelf, "de laatste en jongste van de ouden", zoals men hem niet ten onrechte genoemd heeft, hij staat daar, op reeds meer dan honderdjarige leeftijd, als een aartsvaderlijke eik, met jonger geboomte omgeven. Het is alsof de veldheersstaf met de profetenmantel verwisseld is, zo ernstig en nadrukkelijk spreekt hij. In naam van de Heere slaat hij de geschiedboeken van het verleden op, en overziet al de weg waar langs God Zijn volk heeft geleid..

2) Er wordt gezegd, dat zij zich stelden voor het aangezicht van God, opdat de waardigheid en de plechtigheid van de samenkomst als van des te gewijder karakter zou worden aangeduid. Want het is niet twijfelachtig, of Jozua heeft de naam van God op plechtige wijze

aangeroepen en als onder Diens aanblik tot het volk gesproken, opdat zij, ieder voor zich, zouden berekenen, dat God van alles wat behandeld werd, de voorzitter was, dat zij dus geen private zaak behandelden, maar het heilig en onverbrekelijk Verbond met God Zelf bevestigden..

Dit betekent niet, dat ook de Ark daar was. Dan moest er staan voor de Heere en niet voor God. De Ark bleef te Silo. Maar dit betekent, dat wat hier gebeurt en wat hier zou plaats hebben, gebeurde als in de heilige aanwezigheid van God. En Jozua en Israël moesten ervan overtuigd zijn, dat God de onzichtbare toeschouwer was van de plechtige bevestiging van het Verbond..

2. Toen zei Jozua tot het gehele volk, dat zuiver in zijn geheel voor hem vertegenwoordigd was door hoofden, richters en ambtlieden: Alzo zegt de HEERE, de God van Israël als wiens mond of profeet ik heden tot u spreek: a) Over de overzijde van de rivier de Eufraat hebben uw voorvaders vanouds gewoond, eerst te Ur in Chaldea, daarna te Haran in Mesopotamië, namelijk b) Terah, de vader van Abraham en de vader van Nahor, 1)en zij hebben toen in het begin-als was het niet zo sterk als bij de overige geslachten van de mensheid-andere goden gediend. 2)

a) Deuteronomium 26: 5 b) Genesis11: 26,31

1) Nahor wordt hier genoemd, omdat van Nahor afstammen Rebekka en Rachel en Lea, de vrouwen van Izak en Jakob, uit wie de stamvaders van de Israëlieten zijn voortgekomen..

2) Opdat het duidelijk zou blijken, dat zij niets hadden, waarop zij zich konden verheffen, voert hij hun tot hun oorsprong terug en vermeldt, dat hun vader zo in Chaldéa hebben gewoond, dat zij in het algemeen met de anderen de afgoden hebben gediend, en nu in niets verschilden van het gewone volk..

Welke goden Terah diende, weten wij niet; alleen is bekend, dat hij de Terafim aanbad. Deze waren echter niet meer dan huisgoden, die door de huisgenoten bij voorkomende gelegenheden werden geraadpleegd..

Jozua wijst op dit feit, om Israël erbij te bepalen, dat de roeping en afzondering van hun geslacht niet was, omwille van henzelf, maar een daad van Gods vrije genade..

3. Toen nam Ik, uit onverdiende genade uw stamvader Abraham van de overzijde van de rivier, uit een omgeving die hem meer en meer aanstak en verdierf, en plaatste, om dit te verhoeden, hem op andere bodem (Genesis12: 1),en deed hem onder Mijn bijzondere hoede en opvoeding, wandelen door het gehele land Kanaän, 1) dat Ik beloofde in zijn gehele uitgestrektheid aan zijn nakomelingen te zullen geven (Genesis12: 7; 13: 14. Ik vermeerderde ook zijn nageslacht, volgens Mijn belofte, en gaf hem Izak tot zoon, in wie de belofte haar vervulling moest krijgen (Genesis21).

1) Met deze woorden wordt nog nader bevestigd, dat Abraham niet door eigen kracht is uitgevoerd uit de diepe afgrond van de onwetendheid en dwaling, maar door Gods hand. Want er wordt niet gezegd, dat hij het uit eigen beweging van God gevraagd heeft, maar dat hij door Hem is aangenomen en naar elders is overgebracht. Zijn weldaden verhoogt hij door de voorstelling, dat Hij Abraham gedurende de langdurige vreemdelingschap op een bijzondere wijze ongedeerd heeft bewaard. Vandaar, wat volgt enige bedenking kan verwekken, dat God het nageslacht van Abraham heeft vermeerderd, en echter heeft Hij hem alleen Izak gegeven, omdat alleen van hem sprake is. Maar deze vergelijking doet de zorgvolle gunst van God jegens hen uitkomen, omdat waar het nakroost over het algeheel talrijk was, hun vader alleen de wettige erfgenaam is geweest. In dezelfde zin wordt straks op de voorgrond gezet dat, terwijl Ezau en Jakob wettige tweelingbroeders waren, één van de twee is behouden met voorbijgang van de ander. Wij zien daarom, dat Hij zowel in de persoon van Ismaël en zijn broeders, als in die van Ezau, de goedertierenheid en de goedheid van God jegens Jakob schitterend tevoorschijn doet komen, alsof hij wilde zeggen, dat zijn geslacht niet boven anderen uitblonk, dan voor zover het God zo behaagd heeft..

7. Zij nu riepen 1) tot de HEERE, in grote angst, en Hij baande u een weg midden door de zee, en Hij stelde een duisternis tussen u en tussen de vervolgende Egyptenaars; en Hij bracht, nadat gij behouden overgekomen was, de zee over hen en bedekte hen, zodat zij verdronken; en uw ogen hebben, toen gij al die Egyptenaars gedood zag, gezien, 2)wat Ik in Egypte gedaan heb. Daarna hebt gij vele dagen, veertig jaren, in de woestijn gewoond, en ook daar heeft Mijn hand zich niet afgetrokken; aan voedsel en deksel heeft het u niet ontbroken (Deuteronomium 8: 3; 29: 5).

1)Uitdrukkelijk wordt er vermeld, dat de Israëlieten riepen, zo wel om hen te wijzen op de grote nood, waarin zij hadden verkeerd, als wel hen te bepalen bij de grote reden van dankbaarheid, die zij hadden, omdat de Heere op hun noodschreeuw grote wonderen had verricht..

2) Jozua spreekt tot het geslacht, dat nog geen twintig jaar was, toen het uit Egypte trok. Omdat zij echter voor een gedeelte om en nabij de twintig jaar waren, waren zij ooggetuigen geweest van de redding uit de handen van de Egyptenaren..

8. Toen 1) bracht Ik u, na veertig jaar omzwerven in de woestijn, in het land van de Amorieten, die aan de overzijde van de Jordaan woonden, in Gilead en Bazan; die streden tegen u, maar tevergeefs, want Ik gaf hen in uw hand, en gij bezat hun land erfelijk, en Ik verdelgde hen, die u nog verhinderden, voor uw aangezicht (Num.21: 21-35).

1) Eindelijk begint Hij over de overwinningen te spreken, die de weg hebben geopend, om hun huidige woonplaats te bezitten. Ofschoon nu de landstreek aan de overzijde van de Jordaan niet als een erfelijke bezit was beloofd-echter sinds volgens zijn besluit, Hij deze aan het land Kanaän heeft verbonden, als de kroon op zijn weldaden-verbindt Jozua haar eraan, niet zonder bedoeling, om de gerechtigheid van God jegens zijn volk te vermelden. En niet slechts verkondigt hij hen, dat zich vertrouwen op de kracht van God met hun wapens en krachten de overhand had verkregen, maar ook dat zij beschermd waren tegen de

verderfelijke handelingen, waarmee Bileam hen de ondergang had willen berokkenen. Ofschoon nu de bedrieger Bileam niets vermocht met zijn magische verwensingen en vervloekingen, toch was het goed, dat zij de verwonderlijke macht van God erkenden, die diens kwade bedoeling had verijdeld..

10. Maar Ik wilde Bileam, die zo graag Balak ter wille zou zijn geweest, en alles deed, opdat Ik zijn voornemen maar zou begunstigen, niet horen, 1) daarom zegende hij u, daartoe door Mijn Goddelijke almacht gedwongen, gestadig, hoewel hij gekomen was om u te vervloeken, en Ik verloste u daardoor uit zijn hand, dat hij aan zijn boze voornemens geen gehoor kon geven (Num.22-24).

1) Hieruit mag worden afgeleid, dat Bileam, de valse profeet, het heeft durven wagen van God te vragen om hem Israël te laten vervloeken. Zo weinig kende hij de God van Israël, en hieruit blijkt dan ook alles, wat wij eerder reeds hebben gezegd, dat bij Bileam een vermenging was van heidense waarzeggerij en een gedeeltelijke kennis van de God van Israël. Bileam heeft wellicht gemeend, het hart van God te kunnen vertederen, zoals de heidense afgoden, of liever hun priesters, zich dat door allerlei geschenken lieten doen. Toen Bileam verlof kreeg om te gaan, moest hij echter precies het tegenovergestelde doen van dat, wat hij van voornemens was..

14. En nu, gij kinderen van Israël, die zoveel onverdiende weldaden, geestelijk en lichamelijk genoten hebt, die overladen zijt met zegeningen, vreest de HEERE, die u dat alles uit genade geschonken heeft, en dient Hem in oprechtheid en in waarheid; 1) en doet geheel en voor altijd weg de goden, die uw eerste stamvaders-Ik heb hen uit de afgoderij geroepen-gediend hebben aan de overzijde van de rivier, waar zij toch nevens Mij, ookTerafim of huisgoden hadden (Ge 11: 29" enzie DACHS "Ge 31: 19), en uw voorvaderen in Egypte, die de veldduivels in de woestijn een gedeelte van hun offergaven brachten (Le 7: 17); en dient de HEERE onverdeeld.

1) In oprechtheid en in waarheid, of in eenvoudigheid en in waarheid, dat is, zonder huichelarij, niet in schijn, maar in wezen. Het is daarom dan ook, dat terstond de eis erbij wordt gevoegd om de goden weg te doen, die hun vaderen in Mesopotamië en in Egypte hadden gediend. Welke goden dat waren, wordt ook nu niet nader aangeduid. In Ezech.20: 7,8; 23: 3,8 en Amos 5: 26 wordt er ook over gesproken, en uit die teksten blijkt duidelijk, dat het volk wel de dienst aan de Heere waarnam, maar toch niet vrij was van afgoderij, van het dienen van vreemde goden of demonen. En daarom wijst Jozua hen erop, sprekende in de Naam van de Heere, om toch niet langer te blijven hinken op twee gedachten, om een besliste keuze te doen. Om òf de Heere aan te hangen met hun hele hart en alle afgoderij ver weg te bannen, òf als zij dit niet wilden, dan ook voorgoed de dienst aan de Heere vaarwel te zeggen en zich geheel te werpen in de armen van de afgoderij. Jozua wast hen erop, dat alle halfheid bij de Heere Heere vervloekt is..

15. Doch overijlt u niet in uw keuze, want ik wil u die niet opdringen, ook is een dienst met een wederstrevig en verdeeld hart Hem geenszins aangenaam. Daarom, als het kwaad is in uw ogen de HEERE te dienen, kiest u dan heden, 1) nog voordat gij u door een plechtige belofte

aan Zijn dienst verbonden hebt, wie, welke goden, gij dienen zult: hetzij de goden, die uw vaders die aan de andere zijde van de rivier waren, gediend hebben, of de goden van de Amorieten en Kanaänieten, in wiens land gij woont; maar wat ook uw beslissing moge zijn, aangaande mij en mijn huis, wij zullen de HEERE dienen! 2)

1) Niet zonder oorzaak wordt hun de vrijheid gegeven, om te kiezen, opdat zij naderhand niet zouden voorwenden, dat zij ertoe gedwongen waren, wanneer zij zich uit eigen beweging tot het houden van het Verbond hadden verplicht. Ondertussen, opdat hij hen over zichzelf beschaamd deed zijn, getuigt hij dat hij met zijn huis in de dienst van God zou volharden..

Het gehele gewicht van Jozua's vermaning, die nadat hij vs.2-13 de Heere heeft laten spreken, van vs.14 zelf spreekt (De 11: 14) rust op de woorden "in oprechtheid en in waarheid" d.i. zonder huichelarij en schijnheiligheid, in eenvoud en waarheid van hart. Naar het uiterlijk vereerden de kinderen van Israël immers toen de Heere; grove afgodsdienstigheid kwam onder hen niet voor; alleen het hart was nog niet geheel en onverdeeld aan de Heere geschonken, maar neigde in zekere mate naar de vreemde goden, die hun vaderen aan de overzijde van de rivier en in Egypte gediend hadden. Die neiging die ook nu nog sluimerde op de boden van de ziel, die evenwel maar al te spoedig zou ontwaken, zoals Jozua door Gods Geest zag, en die de kinderen van Israël tot de Baäls- en Astartedienst van de Kanaänieten zou brengen, wil hij zo mogelijk verstikken en doden; daarom dringt hij de volksvertegenwoordigers tot een vormelijke beslissing. De beslissing is nu: òf de Heere geheel en onverdeeld te dienen, òf de afgoden, zoals het reeds ten dele is; voor de laatste keuze stelt hij òf de afgoderij van hun voorvaderen, òf die van de Amorieten-het ene al slechter dan het andere; natuurlijk is zijn gehele krachtdadige rede daarop gericht, dat zij de goede keuze, die van de ware God doen..

De dienst van God is niet beneden de waardigheid van de grootste mannen, ja het is zeer verre, dat daardoor de eer van vorsten of van lieden van de eerste rang in het allerminst zou verminderd of bezwalkt worden, dat integendeel God te dienen hun grootste eer is, en dat daardoor hun hoofd een allerkostelijkste kroon wordt toegevoegd (Jos 24: 15)..

2) Dat is de hoogste zegepraal voor satan en de vijanden van het kruis van Christus, als zij, die zich de schijn geven, als dienden zij de Heere, in stilte de wereld toelonken en hun lusten botvieren. Zij zijn het, die de Christennaam schande aandoen, het geloof een slechte naam brengen en Christus nog eens kruisigen. Weg daarom met alle halfheid! God geeft iedereen vrijheid; ook aan iedereen de vrijheid-om verloren te gaan en ter helle te varen. Wie dat wil kiezen, die diene de afgoden van deze wereld, en spare dan maar de vergeefse moeite, om daarbij ook God te willen dienen. Wie een kind van God wil zijn, die zij het met de daad en waarheid..

Niet alleen geeft hij voor zichzelf de verzekering, dat hij de Heere zal dienen, maar ook voor zijn gezin, voor zijn kinderen en dienstbaren. Zoals van Abraham gezegd wordt, dat hij zijn gezin had verordend om de Heere te dienen, zo verzekert Jozua het ook van zijn gezin..

Hij stelt hier zijn huis tegenover de Israëlieten. Mochten deze nog de vreemde goden willen dienen, hij zou in zijn huis geen dienst aan de vreemde goden toelaten. De ijver voor de Naam en de zaak van Jehova, zijn God, zou hij ook over zijn gezin uitstrekken..

Had hij over de Israëlieten als volk slechts een algemene macht, over zijn gezin had hij een bijzondere, en zo was hij overtuigd van het heerlijke en zalige van de dienst van God, dat hem geen keuze overblijft, dat hij niet nodig heeft één ogenblik te aarzelen, om het uit te spreken: "Ik en mijn huis, wij zullen de Heere dienen.".

16. Toen antwoordde het in zijn vertegenwoordigers voor Jozua verzamelde volk en zei: Het zij verre van ons, dat wij de HEERE verlaten zouden, om andere goden te dienen. 1)

1)Vrijwillig verklaren zij, dat zij de Heere zullen dienen en de dienst van de vreemde goden geheel en al opzij zullen zetten. Wel mag men het ervoor houden, dat zij ook voor een deel meegesleept worden door het voorbeeld van Jozua, maar toch meent Israël het op dit ogenblik hartelijk, dat de Heere alleen hun God zal zijn. Israël vertoont immer hetzelfde beeld, dezelfde karaktertrek, volk van het ogenblik. Als eeuwen daarna Elia door het offer Israël plaatst voor de keuze tussen Jehova en Baäl, en het volk ziet hoe het vuur uit de hemel het offer van Elia verteert, roept het ook als uit één mond, vol geestdrift uit: Jehova is God. Zoals de koning of aanvoerder was, was het volk. Niet ten onrechte is Israëls karakter vergeleken met de bewegelijke baren van de zee. Jozua wist dat. Hij kende zijn volk en spreekt daarom ook in vs.19 ervan, dat Israël spoedig weer geneigd zal zijn de dienst aan de Heere te verlaten..

17. Want de HEERE is onze God; Hij is het, die ons en onze vaderen uit het land van Egypte, uit het diensthuis heeft opgebracht (Exod.20: 2 Deuteronomium 5: 6), en die deze grote tekens voor onze ogen gedaan heeft, 1) die er nodig waren voor onze uitleiding, en ons veertig jaar lang bewaard heeft op alle wegen, waarover wij getrokkenzijn, en onder alle volken, door wiens midden wij getrokken zijn, Amalekieten, Edomieten, Moabieten, Midianieten.

1) Israël herinnert zelf, wat een grote zegen de Heere bereid heeft en verklaart daarmee, dat het uit dankbaarheid de Heere zal dienen. Hiermee geeft het echter duidelijk te kennen, dat het geen oog heeft voor het rechte beginsel, volgens hetgeen de Heere moet vereerd worden. De Heere moet toch niet in de eerste plaats gediend worden uit dankbaarheid, om Hem iets weer te vergelden; dit kan niet, nu het werkverbond is verbroken, maar omdat Hij de Heere is, die God, die er recht op heeft, als Souvereine God van hemel en aarde, dat alle Zijn schepselen Hem aanbidden en vrezen..

18. En de HEERE heeft, toen wij de bodem van het lang beloofde land betraden, voor ons aangezicht uitgestoten al die volken, zelfs de Amoriet, inwoner van het land. Wij zullen ook 1) de HEERE dienen, zoals gij en uw huis, want Hij is onze God, die ons weldoet en onze dank verdient.

1) "Wij zullen ook" is met terugslag op hetgeen Jozua gezegd heeft. Israël verklaart zich in de keuze met Jozua één van hart en ziel te zijn..

Dit antwoord, zoals het daar de stempel van de waarheid op het voorhoofd draagt, door zijn ongekunsteldheid, doet ons een diepe blik slaan in het volkskarakter van Israël. En die blik moet noodzakelijkerwijs juist zijn, omdat de volkvertegenwoordiging in Israël met recht die naam verdiende. De oudsten, die voor Jozua staan, zijn òf gekozen, òf als zodanig geboren. Die schare dus, die daar voor de Ark geschaard staat, met die bewegelijke gelaatstrekken, die opgewekte hartstochten aanduiden, is met recht Israël te noemen, want het is een Israël in het klein, maar gelijkvormig met de grote massa, uit dezelfde bestanddelen samengesteld. En nu, wat nemen wij bij hen waar? Zij zijn getroffen door woorden van hem, die zij eerden, ja beminden. Met natuurlijke aanleg begaafd voor vurige gemoedsbewegingen, zijn zij geroerd, meegesleept door het indrukwekkende van het ogenblik, door de woorden, van die grijsaard, die hun gehele ziel overmeesteren. En, wat meer is, ook van de waarheid van die woorden voelen zij zich overtuigd. Daarom aarzelen zij niet lang met een antwoord geven, dat gunstig luidde, weliswaar, maar toch te wensen overliet. Geen bezadigheid, geen krachtdadig besluit! Wellicht zouden zij maar al te spoedig die uren vergeten, waarvan zij nu dachten ze nooit weer te vergeten. Israëls karakter was omstuimig, bewegelijk als de baren van een woelige zee..

19. Toen zei Jozua, die er maar al te zeer van overtuigd was, dat hun voornemens wel goed waren, maar dat zij zich zo spoedig aan de verzoeking overgaven, om het volk voor te spiegelen, dat de belofte, die zij daar eenstemmig gedaanhadden, van hoge ernst en zwaar gewicht was, dat het niet genoeg was in een ogenblik van geroerdheid een goed voornemen op te vatten tot het volk: Gij zult de HEERE niet kunnen dienen, 1) als gij u niet van harte bekeert, en u zuivert van de smet van de afgoden want Hij iseen heilig God; Hij is ook een ijverig God, 2) die u geheel en al tot Zijn eigendom wil hebben, Hij zal uw overtredingen en uw zonden niet vergeven, als gij in de mening verkeert, dat gij Hem wel kunt dienen, en tevens volop de genietingen van de zonde hebben.

1) Dit zegt Jozua niet, om hen kleinmoedig te maken, maar om hen erbij te bepalen, wat het betekent, de Heere God te dienen. Het is daarom dan ook, dat hij terstond ervan spreekt, dat de Heere een heilig en een ijverig God is, die geen halfheid duldt, voor Wie geen heulen met de afgoden bestaan kan. Hij spreekt alzo, opdat Israël van alle schepselen, ook van zichzelf, zal afzien, om alleen bij de Heere de kracht te zoeken, om aan Zijn dienst trouw te blijven..

2) De Heere is een heilig God, een ijverig God. Wat volgt daaruit? Hij zal uw overtreding noch uw zonden niet vergeven. Aldus volgt uit de heiligheid ijver en uit de ijver straf.

20. Indien gij de HEERE verlaten en vreemde goden dienen zult, wat maar al te spoedig plaats zal vinden bij een half geloof, a) zo zal Hij zich omkeren, een andere houding tegenover u aannemen, en Hij zal u kwaad doen, en Hij zal u ten laatste verdoen, naar dezelfde mate, dat Hij u goed gedaan zal hebben. Bedenkt daarom nog eenmaal, wat gij nu belooft hebt, en neemt uw belofte liever weer terug, als gij niet tevens van ganser en van ganser ziele besloten zijt ze te houden.

a) Joz.23: 15

22. Jozua nu zei tot het volk: Gij zijt getuigen over u zelf, 1) als er ooit afval komt van de Heere en gij er de kwade gevolgen van ziet, zult gij tegen u zelf moeten getuigen, dat gij u de HEERE verkoren hebt, om Hem te dienen, en dat daarom al de straffen voor uw afval rechtvaardig zijn. En zij zeiden: Wij zijn getuigen.

1) Hij veronderstelt, dat zij de plechtigheid van die dag nooit vergeten zouden, doch hij betuigt hen, dat indien het gebeuren mocht, dat zij naderhand dit Verbond vernietigden, de plechtige belijdenis en beloften, die zij met overleg en in het openbaar gedaan hadden, als dan in het gerichte van God tegen hen opkomen en hen veroordelen zouden, en dit stemden zij toe (Jos 24: 22)..

23. En nu, zo sprak Jozua verder, doet de vreemde goden weg, die in het midden van u zijn, laat alles wat u nog aankleeft van de afgoderij varen en neigt uw harten, geheel en al tot de HEERE, de God van Israël.

Omdat het mij zeer waarschijnlijk voorkomt, dat zij, na de dood van Achan zich niet hebben gewaagd aan de openbare verkrachting van Gods wetten, deel ik liever de mening, dat zij worden vermaand, om alle mogelijke vormen van heidense goden verre van zich te houden. Want te voren in dit zelfde hoofdstuk heeft hij hen vermaand, om de goden weg te doen, welke hun vaderen aan de overzijde van de rivier hadden gediend en in Egypte..

Men moet deze woorden niet verstaan van werkelijke afgodsbeelden, die de kinderen van Israël toen nog heimelijk bij zich zouden gehad hebben, zoals dit bij hun vaders in de woestijn het geval was (Amos 5: 25vv. Hand.7: 42vv.), dan zou Jozua ze wel hebben laten afgeven om ze te begraven, zoals Jakob deed (Genesis35: 4 1 Samuel .7: 4). Veelmeer is er hier sprake, bij het van grove afgodendienst nog onbevlekte geslacht, van de innerlijke losmaking van alle afgodische wezens, opdat de harten zich geheel en zonder beding mochten overgeven aan de dienst van de Heere. De woorden schijnen evenwel met voordacht zo gekozen te zijn, wijl de plaats, waar Jozua het volk om zich verzameld had, dezelfde was waar eens de aartsvader Jakob de reiniging van zijn huis ondernomen had. En de vermaning tot trouw jegens de Heere, tot reiniging van alle afgodische wezens moest een bijzonder diepe indruk maken op de plaats, waar de hoogvereerde stamvader reeds voor jaren gedaan had, waartoe zijn nakomelingen nu werden aangezet; het gedenkteken predikte op deze plaats luider dan overal elders..

Wij kunnen ons bijna niet voorstellen (als wij de zaak namelijk zonder diep nadenken beschouwen), hoe het mogelijk kan zijn, dat zo’n vermaning tegen zucht tot afgoderij, die daarom nog moest bestaan, nog nodig is. Maar men moet daarbij wel in het oog houden, hoe moeilijk de gedachte aan een God, die almachtig is en het alles omvat en vervult, wortel schieten kan bij een volk, zozeer van heidense denkbeelden doordrongen; hoe zij in dat geloof geheel alleen stonden in de wereld, en hoe zij daarom, steeds opnieuw door de geest van de tijd overwonnen, gedurig naar andere hulpmiddelen uitzagen bij en benevens de hun voorgeschreven middelen van genade, waardoor hun wereldse begeerte niet werd bevredigd..

En denken wij bovendien eens aan de talrijke afgoden, die wij wieroken!.

24. En het volk zei tot Jozua: Wij zullen de HEERE onze God dienen, zoals wij hiermee ten derde male verklaren; en wij zullen Zijn stem gehoorzamen. 1)

1) Nu Israël nog eens plechtig verzekert, dat het de Heere zal dienen, maakt Jozua met hen een Verbond, d.w.z. vernieuwt met hen het Verbond, reeds bij Sinaï gesloten..

25. Alzo maakte Jozua op dezelfde dag een Verbond met het volk, vernieuwde Israëls Verbond met de Heere, en hij stelde het hun tot een instelling en recht te Sichem, 1)deed hen zich daarbij op nieuw verbinden tot trouwe vervulling van al hun Verbondsplichten, maar verzekerde hun ook opnieuw de trouwe vervulling van alle Verbondsbeloften van God (Exod.15: 25).

1) Deze woorden herinneren aan Exod.15: 25, waar de tocht van Israël naar het bittere water en de drinkbaarmaking van dit water door het van de Heere aan Mozes aangegeven middel, een stellen van een instelling en recht voor Israël wordt genoemd, en door de belofte, dat de Heere, wanneer zij naar zijn stem zouden horen, hen voor alle krankheden van Egypte zou bewaren, verhoogd wordt. Hierom wordt door de Verbondsvernieuwing te Sichem Israël een instelling gesteld, die het volk tot vernieuwde nauwkeurige houding van het Verbond verplichtte en een recht uit kracht waarvan het, onder deze voorwaarden, de vervulling van alle Verbondsbeloften van de Heere mocht verwachten..

26. En Jozua schreef deze woorden, die tussen hem en Israël te Sichem gewisseld waren, in het wetboek van God, in een oorkonde, die hij voegde bij het wetboek van Mozes (Deuteronomium 31: 9, 24vv.); en hij nam een grote steen, 1) en hij richtte die daar op onder de eik, 2)die bij het heiligdom van de HEERE was.

1) Zoals bekend is werden dikwijls stenen gebruikt tot gedenktekenen van bijzondere gebeurtenissen. Denkt aan Jakob vroeger en Samuël later. Zo ook richt Jozua een steen op ter gedachtenis aan deze vernieuwing van het Verbond. Er wordt gezegd, dat hij die oprichte "onder de eik, die bij het heiligdom van de Heere was". Wat hebben we hier onder het "heiligdom van de Heere" te verstaan. De tabernakel of de Ark van het Verbond? Maar in het gehele hoofdstuk wordt daarvan geen melding gemaakt. Het heiligdom stond te Silo en Israël is hier te Sichem. Wij hebben hier te denken aan het altaar, dat Abraham hier (Genesis12: 6) opgericht heeft, en tevens moeten wij niet vergeten, dat deze gehele plaats reeds een heiligdom was, omdat Israël, zoals in vs.1 gezegd wordt, zich hier gesteld had "voor het aangezicht van de Heere.".

2) Dit is dezelfde eik of Terebinth, in wiens schaduw Abraham eens zijn tent opgeslagen heeft, en in wiens nabijheid hij toen een altaar had opgericht (Genesis12: 6); dezelfde, waaronder Jakob naderhand de amuletten van zijn familieleden, die hem uitgeleverd moesten worden, begroef. De plaats, waarop hij stond, was dus reeds vanzelf geheiligd (Ge 35: 4). Maar alleen daarom kan hij nog niet genoemd worden: "een heiligdom van de Heere" zoals vele uitleggers menen; veeleer geeft deze uitdrukking te kennen, dat òf het gehele heligdom,

òf althans haar voornaamste gedeelte, de Ark van het Verbond, na van plaats tot plaats meegevoerd te zijn, uiteindelijk hier opgericht is, toen Jozua met de oudsten de vernieuwing van het Verbond ondernam. Daarop slaan dan ook de woorden in vs.1: "En zij stelden zich voor het aangezicht van God," alsmede de omstandigheid, dat Jozua (vs.26), de door hem geschreven oorkonde bij het wetboek van Mozes voegde, dat rustte naast de Ark van het Verbond. Het is nu wel niet waarschijnlijk, dat de gehele tabernakel meegenomen is naar Sichem, wat ten dienste van een enkele heilige handeling niet gebeurde; maar het is, dunkt ons, genoeg als de Ark van het Verbond, het belangrijkste huisraad uit de tabernakel, daar geplaatst werd. Zij toch was "het heiligdom in het heiligdom.".

27. En Jozua zei tot het gehele volk, terwijl hij de steen oprichtte: Ziet deze steen zal ons tot een getuigenis zijn, een getuige tegen ons, wanneer wij niet houden, wat wij heden beloofd hebben, want hij, de steen (Habak.2: 11 Luk.19: 40), heeft gehoord al de redenen van de HEERE, die Hij tot ons gesproken heeft; ja hij zal tot een getuigenis tegen u zijn, 1) bestendig zal hij u herinneren aan de afgelegde belofte, en u voortdurend waarschuwen, opdat gij uw God, niet liegt. 2)

1) De steen wordt hier als een levend persoon voorgesteld, die alles gehoord heeft, wat Israël beloofd heeft. De steen is een stille toeschouwer geweest van het vernieuwen van het Verbond. Wordt daarvan Israël later afvallig, dan zal deze steen tegen het volk van God getuigen..

2) Opdat gij uw God, niet liegt, wil zeggen, opdat gij uw God niet verloochent. Liegen moet hier worden opgevat in de zin van, ontrouw worden, verloochenen..

28. Toen, na alles, wat in zijn vermogen was, gedaan te hebben, om Israël in zijn trouw jegens de Heere te bevestigen, zond Jozua het volk van zich weg, een ieder naar zijn erfdeel.

De nauwgezette zorgvuldigheid van Jozua wordt hier allen, die over anderen gesteld zijn, voorgehouden tot navolging, want evenals het niet genoeg is, als een huisvader alleen tot aan het einde van zijn leven op zijn kinderen let, maar hij zijn zorg verder moet uitbreiden, en zoveel in hem is zorg moet dragen, om ook nog na zijn dood, zijn kinderen van nut te zijn, zo moeten ook goede heren en hooggeplaatsten vooruit zorgen, om een welgeordende toestand na te laten, niet alleen, maar ook die te bevestigen, opdat hij lange tijd blijft bestaan. In deze zin schrijft Petrus (2 Petr.1: 13-15), dat hij de gemeente vermanen wil, zolang hij nog is, maar ook bovenal alle krachten inspannen, dat zijn wenken en lessen ook na zijn dood vrucht mochten dragen..

Een vormelijke neerlegging van zijn ambt had niet plaats van de zijde van Jozua, omdat hij geen door God geroepen, onmiddellijke opvolger had. Nadat Israël ingevoerd was in het erfdeel, reeds zijn vaderen beloofd, had het geen leidsman meer nodig, die onmiddellijk door God gegeven werd; voor het wonen in Kanaän was de gewone overheid van de gemeente voldoende, de oudsten als hoofden en richters van het volk, en de Hogepriester, die het volk in zijn betrekkingen tot de Heere vertegenwoordigde en de goddelijke openbaringen kon meedelen, met zijn tekenen van licht en waarheid..

II. Tot besluit volgen nu nog enige korte opmerkingen over de dood en de begrafenis van Jozua (vs.29,30); over het gedrag van het volk na diens dood (vs.31); over de begrafenis van het uit Egypte meegebrachte gebeente van Jozef (vs.32); als ook over de dood van de Hogepriester Eleazar, die bijna gelijktijdig met die van Jozua invalt (vs.33).

29. En het gebeurde niet lang na deze dingen, dat Jozua, de zoon van Nun, de knecht van de HEERE, stierf, oud zijnde honderd en tien jaar, volgens gewone berekening tien jaar na de verovering van Kanaän (11: 18) dus in het jaar 1435 v. Chr. geb.

30. En zij begroeven hem in het gebied van zijn erfdeel, te Thimnath-Serah, die gelegen is op een berg van het gebergte Efraïm (19: 50), aan het noorden van de berg Gaäs.

Bij het tegenwoordige Tibneh, dat zonder twijfel de plaats is van het oude Thimnath-Heres of Thimnath-Serah, verheft zich een schuine berg met ruïnen en fundamenten van een vroeger grote stad; ten zuiden daarvan is een veel hogere berg, aan wiens noordzijde men verscheidene grafspelonken waarneemt, gelijk aan de koningsgraven te Jeruzalem. Of dit de berg Gaäs is, is niet uitgemaakt, zelfs terwijl veel ervoor pleit. Volgens de traditie moet men ook naast Jozua in het graf gelegd hebben de stenen messen, waarmee hij eens de besnijdenis aan Israël voltrokken had (5: 2)..

31. Israël nu, getrouw aan de verplichting, door zichzelf vrijwillig opgenomen in vs.16, diende de HEERE al de dagen van Jozua, en niet alleen dit, maar ook al de dagen van de oudsten, die nog lang na Jozua leefden (Richteren 2: 6) en die al het werk van de HEERE wisten (d.w.z. bij eigen ervaring wisten), dat Hij aan Israël gedaan had. 1)

1) Men ziet hieruit van hoeveel aangelegenheid het voor een volk is, een godvruchtige heerser te hebben, en hoe ongelukkig hem te moeten missen. Gelukkig is daarom de Kerk, dat Christus, onze Jozua, met haar is door Zijn Geest en altijd bij haar wezen zal tot aan de voleindiging der eeuwen (Jos 24: 31)..

Hieruit blijkt, dat Jozua’s werkzaamheid niet ongezegend was geweest. Zo groot was de invloed van deze "knecht van de Heere", dat nog lang daarna Israël aan zijn belofte trouw is gebleven..

32. Zij begroeven ook-om hier een weinig laat te vermelden, wat reeds volgens de tijd plaatsvond, toen de kinderen van Efraïm hun erfdeel ontvingen en dat betrokken (16: 5), maar dat zich daar nietgoed liet invlechten in de draad van het verhaal-de beenderen van Jozef, die de kinderen van Israël uit Egypte meegebracht hadden (Ex.13: 19), te Sichem, in dat stuk veld, dat Jakob gekocht had van de kinderen van Hemor, de vader van Sichem, voor honderd stukken geld, (Ge 33: 18 De 11: 31); want zij, dit stuk land, waren (was) -en de uitslag van het lot vervulde in bijzondere zin het woord van Jakob (Genesis48: 22) aan de kinderen van Jozef tot erfenis geworden, 1) alsmede de stad Sichem (20: 7; 21: 21).

1) De tijd, wanneer de beenderen van Jozef zijn begraven, wordt niet aangeven, maar eenvoudig is op te maken, dat sinds de Israëlieten de stad Sichem rustig in hun bezit hadden,

zij zich van hun plicht hebben gekweten. Ofschoon nu een plaats voor zijn graf niet duidelijk was aangegeven, hebben zij toch gemeend, dat het eershalve moest zijn op een akker, die Jakob gekocht had. Wellicht ook wordt dit vermeld, om de luiheid van het volk te berispen, waardoor het kwam, dat Jozef niet bij Abraham werd begraven, omdat daar nog de vijanden heersten. Stéphanus maakt melding van de beenderen van de twaalf patriarchen (Hand.7: 16) en het is mogelijk, dat de andere stammen uit naijver de as van hun vaderen hebben verzameld. Doch dat hij zegt, dat die akker door Abraham is gekocht, dat is een vergissing in de naam. Wat nu begraven worden betreft, men mag het ervoor houden, dat daarom daarvan zo dikwijls in de Schrift sprake is, omdat het een symbool was van een toekomstige opstanding..

33. Ook stierf Eleazar, 1) de zoon van Aäron, die in de tijd van Jozua Hogepriester was; misschien stierf hij nog vroeger dan Jozua, en zij begroeven hem op de 2) heuvel van Pinehas, zijn zoon, die hem gegeven was geweest, door de kinderen van Israël tot een erfelijk bezit, op het gebergte van Efraïm; waarschijnlijk gewerd hem dit bijzonder erfgoed, als een blijk van openbare hulde voor alles, wat hij ten diepste voor het volk gedaan had.

1) Met de dood van Eleazar had het tijdperk van Jozua zijn einde bereikt, en daarom wordt ook nog diens dood bericht. Nu begint voor Israël het tijdperk, om als onder de onmiddellijke regering van God te leven, zonder in het bezit te zijn van één man, die de plaats van Mozes of Jozua inneemt. Israël moet nu leren op zichzelf te staan, en tonen, dat het een geheel ander geslacht is als dat van Sinaï, en dus geen behoefte heeft aan een zichtbaar opperhoofd..

2) Het woord "Gibea" (= heuvel) is in andere vertalingen onvertaald gebleven; "en zij begroeven hem te Gibea". Naar de meeste uitleggers moet hieronder verstaan worden het hedendaagse Dschibia, noordoostelijk van Gofna, maar volgens Keil de priesterstad Geba in de stam Benjamin (18: 24; 21: 17). Volgens de eerste opvatting zou men de stad, hoewel zij geen priester- of Levietenstad was, aan Pinehas geschonken hebben tot loon voor zijn bijzondere verdiensten jegens de gemeente (Num.25: 7), om dan tevens de fungerende Hogepriester dichter bij het heiligdom te Silo te hebben; volgens de andere beschouwing daarentegen kon volgens de wet alleen die priesterstad aan Pinehas gegeven worden, en dit wel in zoverre, als de priester- en levietensteden slechts voor een zeker gedeelte de priesters en levieten toebehoorden (de benodigde woonhuizen en bepaalde afgemeten voorsteden), terwijl het overige gedeelte een eigendom was van de stam, waarin de stad lag. Dit gedeelte zou men dan tot loon aan Pinehas en zijn nakomelingen hebben kunnen geven, zodat hij tevens in de priesterstad privaatbezittingen had. Tegen deze tweede opvatting strijdt niet, dat Geba niet in Efraïm, maar in Benjamin lag, want zoals Keil terecht opmerkt, strekte "het gebergte van Efraïm" waarop het lag, zich ver uit in het gebied van Benjamin..

We voegen hierbij de drie gewichtigste gedeelten in het leven van Jozua volgens de tijdrekening:

Jozua’s ambtsaanvaarding 1452 v.Chr.
Einde van de veroveringsstrijd 1445
Jozua’s dood 1435

Hierbij voegen wij al dadelijk een chronologisch overzicht van de hoofdgebeurtenissen vanaf de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte tot Salomo's tempelbouw, die volgens 1 Kronieken 6: 1 in het 480ste jaar na deze uittocht en in het 4de jaar van het koninkrijk van Salomo plaatsvond, om ons in het vervolg, bij het verklaren van de overige boeken daaraan te houden. Op deze wijze alleen zal men tot waar verstand kunnen geraken van de gebeurtenissen, vermeld in het Boek van de Richteren en in de beide boeken van Samuël tot 1 Koningen .6: 1 vooral die vermeld zijn in de gedeelten van Richteren 10: 1 tot 1 Samuel .12: 25.

v. Chr. Geb.
1) 40 jaar: Israëls tocht door de woestijn 1492-1452
2) 7 jaar: Verovering van Kanaän door Jozua 1452-1445
3) 10 jaar: Verdeling van het land tot Jozua's
dood 1445-1435
4) 13 jaar: De tijd van Jozua tot aan het begin
van de richterperiode 1435-1422
5) 8 jaar: Onderdrukking door Cuschan 1422-1414
6) 40 jaar: Redding door Othniël en rust 1414-1374
7) 18 jaar: Onderdrukking door Eglon 1374-1356
8) 80 jaar: Redding door Ehud en rust 1356-1276
9) 20 jaar: Onderdrukking door Jabin 1276-1256
10) 40 jaar: Redding door Debora en Barak; rust 1256-1216
11) 7 jaar: Onderdrukking door de Midianieten 1216-1209
12) 40 jaar: Redding door Gideon, rust 1209-1169
13) 34 jaar: Tussenperiode van verscheidene naast
elkaar werkende richters 1169-1135
de tijd van Abimelech 1169-1166
de tijd van Thola in het
West-Jordaanland 1166-1143
de tijd van Jaïr in het
Oost-Jordaanland 1157-1135
14) 40 jaar: De tijd van de
Filistijnenheerschappij 1135-1095
Eli's Hogepriesterschap van
veertigjarige duur; in de eerste
helft daarvan (omstreeks 1140)
wordt Samuël geboren 1155-1115
15) 40 jaar: Samuëls werkzaamheid en Sauls
koningschap 1095-1055
16) 40 jaar: Davids koningschap 1055-1015
17) 3 jaar: Salomo's eerste regeringsjaren 1015-1012

Totaal: 480 jaar v. Chr. geb. 1487-1012

Bijzondere zwarigheden zijn er verbonden aan No. 14, "de tijd van de Filistijnenheerschappij", waarin niet alleen de verdrukking door de Ammonieten in het Oost-Jordaanland (Richteren 10: 8-12,14) plaatsvindt, maar waarin ook de tweede helft van Eli's Hogepriesterschap met de daden van Simson (Richteren 14: 1-16: 31) en van Samuël (1 Samuel .2: 12-7: 14) valt. Wij plaatsen de gebeurtenissen, zoals zij chronologisch naast elkaar staan; daaruit blijkt, dat Elon nog Richter was in het Oost-Jordaanland, toen Samuël reeds een jaar lang dat ambt bekleedde in het West-Jordaanland.

1. IN 'T WESTEN:

a. Eerste 20 jaren van de verdrukking door de Filistijnen tot de roof van de Verbondsark en Eli's dood: *1135-1115*. (In het begin van deze tijd werd Simson geboren, nog vóór het einde ervan, omstreeks in 1117, begint hij zijn bedrijven, gelijktijdig met Jeftha).

b. De andere 20 jaar van de Filistijnenverdrukking tot hun nederlaag bij Eben-Haëzer: *1115-1095*. (Simsons werkzaamheid van 1117-1097; Samuël als profeet werkzaam).

c. Samuëls richtertijd: *1095-1077*.

2. IN 'T OOSTEN:

a. Achttienjarige verdrukking door de Ammonieten 1135-1117
b. Jeftha's 6 jarig richterambt 1117-1111
c. Ebzan, 7 jaar 1111-1104
d. Elon, 10 jaar 1104-1094
e. Abdon, 8 jaar 1094-1086

SLOTWOORD.

Het boek Jozua moet als een afzonderlijk boek worden beschouwd, vervaardigd onafhankelijk van de Schrijver van de Pentateuch, hoewel geheel en al zich daaraan aansluitend, omdat het de geschiedenis van Israël voortzet, welke in "de vijf boeken van Mozes is begonnen".

Het boek Jozua staat tot de vijf boeken van Mozes in verhouding als de vervulling tot de Profetie. Hierin wordt toch vermeld, dat God de Heere Zijn beloften heeft vervuld, omtrent de inbezitneming van Kanaän door het nageslacht van Abraham, aan die aartsvader en zijn kinderen gedaan, en in de woestijn aan en door Mozes herhaald.

Hoogstwaarschijnlijk is Jozua, onder de leiding van de Geest, voor het grootste gedeelte zelf de vervaardiger van dit boek geweest, en is het later door één of meer van de oudsten, die tijdens en na hem leefden onder dezelfde Goddelijke leiding aangevuld. Er komen toch berichten in voor van veroveringen van steden en streken, die pas na Jozua's dood hebben plaats gehad. Wij vermelden o.a. de verovering van Hebron door Kaleb, van Debir door Othniël, van Lesem door de Danieten en de bestrijding van de Jebusieten door Juda;

gebeurtenissen die later in de tijd van de Richteren plaats vonden. Men vindt deze beschreven in 13: 19; 15: 63; 19: 47

De bedoeling van het boek is duidelijk, om namelijk aan te tonen, wat Jozua zelf meer dan eenmaal aan het volk van Israël heeft betuigd, dat niet één van de goede woorden van God ter aarde zijn gevallen, dat de Heere God een waarmaker is van Zijn Woord, en om de grote daden van God bij het nageslacht in levendige herinnering te houden, opdat zij de kinderen en kindskinderen werden ingescherpt.

Dit Bijbelboek draagt zijn naam naar de hoofdpersoon van het verhaal Jozua. Om hem scharen zich alle gebeurtenissen, zijn geschiedenis is die van het gehele Israël. Het boek staat geheel en al op zichzelf, hoewel het de draad van het verhaal, bij Deuteronomium afgebroken, onmiddelijk opvat. Niemand heeft er ooit aan gedacht het bij de Pentateuch in te lijven; het een is de belofte, het andere het tijdperk van de vervulling. Zeer gemakkelijk laat dit tijdperk zich in vieren delen.

1. Voorbereiding tot de inname van Kanaän: de ordening van Jozua, het overtrekken van de Jordaan enz. (1-6). 2. Strijd en zegepraal. De belofte vervuld, dat één Israëliet duizend vijanden zal verjagen (6-13). 3. Verdeling van het overwonnen onder de stammen. Vrij- en Levietensteden (13-23).

4. Na een tijdperk van rust houdt Jozua twee landdagen om te herinneren dat nu alle beloften vervuld zijn, dat het Verbond van Sinaï van Gods zijde gehouden is; daarop sterft hij, alsmede zijn medestrijder Eleazar (23-24).

Zeer waarschijnlijk is het, dat Jozua zelf, voor een gedeelte althans, de vervaardiger van het boek is. Meerdere gedeelten evenwel zijn van andere, onbekende hand, zoals de verovering van Hebron door Kaleb, van Debir door Othniël (13-19), van Lesem door de Danieten (19) en de bestrijding van de Jebusieten door die van Juda (15: 63), welke gebeurtenissen na zijn dood hebben plaatsgevonden (Richteren 1: 10-15; 18: 1vv.; 1: 8 Ook zijn er gedeelten, die uit de verhaaltrant blijken van latere datum te zijn (4: 9; 5: 9; 7: 26; 8: 28v.; 9: 27; 13: 13; 14: 14; 15: 63; 16: 10; 24: 31 Stelling, evenwel, schijnen 24: 1-28 en hoofdzakelijk Hoofdstuk 23 van zijn hand te zijn. Maar hoe het moge zijn, het is beschreven door personen, die onder goede indruk van zaken leefden. En het boek van Jozua, zoals het daar voor ons ligt, ogenschijnlijjk dor, doch doorgeweven met treffende tonelen, spreekt tot ons uit al die opgaven van steden en landstreken "‘ s Heeren woord kwam altemaal". Met oog hierop is het boek van Jozua een kaart van de vervulling van Gods beloften. Die kan men bij wijze van spreken met de vinger nagaan en zich overtuigen, dat de woorden van God trouw zijn.

HET BOEK DER RICHTEREN.

Het boek der Richteren, bij de Hebreeën Schofetim, in de Septuaginta Kritai en in de Vulgata liber Judicum geheten, wordt aldus genoemd, omdat de kern van het boek de opeenvolgende geschiedenis van de richteren bevat.

Het boek deelt mee, wat met Israël heeft plaatsgevonden vanaf de tijd van de dood van Jozua en de oudsten tot op het optreden van Samuël, en omvat een tijdruimte van ongeveer 350 jaar. Het geeft ons een juiste blik in de burgerlijke en godsdienstige toestanden van het volk, toestanden die niet zelden van het diep verval van Israëls volk op godsdienstig gebied getuigenis geven en die daarom de weg banen voor het optreden van een man als Samuël, die het volk weer terugvoert tot de zuiveren dienst van de Heere God.

Het laat zich verdelen in drie hoofddelen, Het eerste deel loopt van 1 tot 3: 6; het tweede van 3: 7 tot en met 16; en het derde van 17-21.

Het eerste deel (1: 1-3: 6) geeft een overzicht van de verhouding van Israël tot de overgebleven Kanaänitische volken en spreekt in het algemeen van een beurtelings inzinken en opleven van het Israëlitische volk, tengevolge van zijn verlaten van God en het weer door Hem gered worden, na voorafgegane boete en berouw.

Het tweede deel (3: 7-16: 31) behelst de geschiedenis van de opeenvolgende richters, zoals deze het volk door de gunstige beschikking van God hebben verlost van hun vijanden, in wier handen zij waren gevallen ten gevolge van hun afgoderij.

Het derde deel (17-21) bestaat als het ware uit twee aanhangsels, die naar de feiten die ze behelzen, wel in de periode van de richteren hebben plaatsgevonden, maar pas nu worden vermeld om het aaneengeschakeld verhaal van de opeenvolgende gebeurtenissen, die met de richteren in verband staan, niet af te breken, terwijl tevens met het vermelden van deze geschiedenissen bedoeld wordt een blik te geven op de tijdgeest, die toen heerste.

Uit het gehele boek blijkt duidelijk, dat de gewijde schrijver de aandacht vestigt op het feit dat Jozua’s voorspelling uitkomt, dat Israël niet het verbond houdt dat bij Sichem vernieuwd was, dat de overgebleven Kanaänieten hen tot een valstrik werden, maar ook dat de Heere, omwille van het verbond, Israël gedurig weer verlost uit de hand van zijn vijanden, wanneer het met waar berouw tot Hem de toevlucht neemt.

Als wij dit boek verwierpen, dan was er een tussenruimte van enige eeuwen, waaruit ons het niet het minste van het nieuwe volk in Kanaän, van zijn omstandigheden en ondervindingen bekend zou zijn; dan ontbraken volstrekt alle berichten van de voortgaande bijzondere leiding van God ten opzichte van Zijn uitverkoren volk uit deze tijd; dan misten wij vele merkwaardige bewijzen van de onbeperkte en naar vrij welbehagen handelend kracht van

God, die dit boek voorstelt; ons ontbraken eindelijk ook de vele zedelijke voorbeelden zowel van goede als van slechte zijde, en de grote zedelijke schilderij, die de Bijbel in haar geheel voorstelt, verloor dan zeer merkwaardige trekken. Of deze geschiedenissen naar de smaak van onze tijd zijn, hebben wij niet te vragen; zij waren, zoals zij waren, en andere konden niet vermeld worden, dan gebeurd waren; genoeg is het, wanneer zij voor het doel van de Bijbel passend zijn.

RICHTEREN

HOOFDSTUK 1.

DE STAM VAN JUDA VOERT IN JOZUA'S PLAATS DE STRIJD.

I. Vs.1-21. Na de dood van Jozua besluiten de kinderen van Israël de strijd tegen de Kanaänieten voort te zetten, en deze uit het hun tot erfgoed gegeven land geheel uit te roeien. Overeenkomstig de aanwijzing die hun op het ondervragen ten deel geworden is, opent de stam van Juda in gemeenschap met Simeon de strijd, slaat eerst de koning van Bezek, verovert hierna Jeruzalem, en reinigt alzo het eigen gebied van de nog aanwezige Kanaänieten; alleen kan de stam de bewoners van de vlakte niet overweldigen vanwege de ijzeren wagens, die zij hebben; evenmin kunnen de kinderen van Benjamin de hun toegedachte stad Jeruzalem in hun macht houden, maar worden door de Jebusieten daaruit verdreven. Zoals de stam van Juda ten opzichte van de verdere verovering van het land volgens de wil van God handelt, zo handelt het ook bij de gemaakte veroveringen Op wettige wijze, daar het niet alleen het door hem veroverde Jeruzalem aan de stam, waaraan het door Jozua toegewezen is, overlaat, maar ook Kaleb in zijn erfenis plaatst, en aan de nakomelingen van Hobab de hem door zijn zwager Mozes gegeven toezegging vervult.

1. En het geschiedde na de dood ven Jozua, in het jaar 1435 vóór Chr., dat de kinderen van Israël de HEERE vroegen,
1) zeggende: a) Wie zal onder ons het eerste optrekken
2) naar de Kanaänieten, om tegen hen te strijden? 3) Welke van de twaalf stammen zal de verdelgingsoorlog tegen de nog overgebleven Kanaänieten openen?

a)Richteren 20: 18

1) De tijd, dat de Israëlieten dit deden, is niet met zekerheid aan te geven. Hoogstwaarschijnlijk echter nadat zij enige tijd in Kanaän hadden gewoond, en uitbreiding van de landstreek noodzakelijk was geworden door de vermeerdering van het volk..

Ongetwijfeld heeft dit vragen plaatsgevonden door de priester Pinehas, en wel door middel van de Urim en Tummim. Het was toch een volksbelang en de beslissing van die belangen werden aan de hogepriester voorgelegd, opdat deze, op de zo-even genoemde wijze, ze de Heere zou voorleggen..

2) In het Hebreeuws Jaalèh, optrekken. Duidelijk blijkt hieruit, dat men voornemens was, die Kanaänieten aan te pakken, die in de bergachtige streken van Juda's stam woonden. Daarom wordt het woord optrekken gebruikt, omdat zij hoger lagen dan de Israëlieten, die tot de stam van Juda behoorden..

3) Israël is gelovig en gehoorzaam na de dood van Jozua. Evenals een kind na de dood van de vader, heeft het de beste voornemens. Het is ijverig, om snel en met kracht te doen, wat Jozua bevolen heeft. Zoals de wet gebiedt (Num.27: 21) vraagt het God door zijn priester. Zo is

menigeen na het afleggen van zijn belijdenis, na de dood van vrome ouders, ijverig om vroom te zijn. Menigeen verlaat een opwekkende prediking met voornemens van boete. De eerste liefde is vol gloeiende ijver. Goed beginnen is nooit zonder zegen, maar het beste is voortdurend aan God gehoorzaam te zijn.

2. En de HEERE zei, door middel van de Urim en Tummim (Ex.28: 30 Deuteronomium 33: 8): Juda zal optrekken, 1) en aan de overige stammen een goed voorbeeld geven, zoals deze stem reeds in de zegen van Jakob (Genesis49: 8vv.) als voorvechter van zijn broeders aangewezen is. Ziet, Ik heb dat land in zijn hand gegeven, 2) zodat zijn strijd niet alleen hem gelukken zal, maar voor de anderen van grote invloed zal wezen.

1) Wanneer Israël gelovig en gehoorzaam is, gaat Juda altijd vooruit, in de woestijn aan de spits van het leger, na de tijd van de richteren, als David op de troon van Israël zit, zo ook in de tijd van de vervulling, als de leeuw van Juda de vijand, de dood, overwint.

Wanneer wij tegen onze geestelijke Kanaänieten willen strijden, moet Christus Jezus, de Leeuw uit de stam van Juda (Openb.5: 5), de eerste aanval doen en de strijd leiden.

2) De stam van Juda was de talrijkste en machtigste van allen, en daarom moest Juda dit het eerst wagen. God eist dienst, naarmate van de sterkte, die Hij gegeven heeft. Van diegenen, die meest bekwaam zijn, wordt het meeste werk verwacht. Juda was eerst verzorgd, het lot voor Juda was allereerst opgekomen, en daarom moest Juda allereerst en ten behoeve van zijn broeders strijden..

De stam van Juda was degene, waaruit de Messias zou voortkomen, waarom Christus, de Leeuw uit de stam van Juda, als het ware zelf voor de andere stammen heentrok (Jud 1: 2)..

Uit deze bijvoeging blijkt, dat de Heere bovendien nog door een hoorbare stem heeft geantwoord en aan de priester Pinehas zich op bijzondere wijze heeft geopenbaard. Voorts, dat de roeping van Juda gesterkt wordt door een belofte. Juda wordt geroepen, om de wil van de Heere te volbrengen, maar de Heere belooft hier, dat wanneer Juda Zijn wil volbrengt, hij zeker op een goede uitslag kan hopen. Wat meer zegt, de Heere verzekert hem, dat hij reeds vóór de strijd van de overwinning verzekerd kan zijn, omdat Hij zegt: "Ik heb het gegeven", en niet: "Ik zal geven"..

3. Toen zei Juda tot zijn broeder Simeon, wiens toegewezen erfenis binnen de zijn lag (Joz.15: 1vv.; 19: 1-9): Trek met mij op in mijn lot, in de mij ten deel gevallen erfenis, en laat ons tegen deKanaänieten strijden, hen geheel daaruit verdrijven, zo zal ik ook met u optrekken in uw lot, en u helpen, om het uw geheel in uw macht te brengen. Dit voorstel werd aangenomen en alzo trok Simeon met hem.1)

1) Merk hier op, dat de sterkste geenzins verachten, maar integendeel verlangen moeten de bijstand zelfs van degenen, die minder sterk zijn. Juda was de aanzienlijkste onder alle stammen, en Simeon daarentegen de geringste, en nochthans verzoekt Juda om Simeons vriendschap en wenst, dat hij hem wilde helpen. Hoe het zij, het hoofd kan niet zeggen tot de

voet, ik heb u niet nodig, want wij zijn van één lichaam en dus onderling elkaars leden (Jud 1: 3)..

Wanneer Israël gelovig is, blijft het ook eensgezind. Juda en Simeon trokken in geloof tezamen, als één stam, één hart en één ziel tot dezelfde strijd. Zo eensgezind zijn kinderen, wanneer zij in geloof van het graf van hen vader komen. Gods kinderen zijn goede broeders en zusters, zij twisten niet met elkaar om de erfenis, zij genieten die in liefde.

Zoals de Christenen in het algemeen, zo moeten inhet bijzonder ook broeders en zusters goede buren zijn en in vrede en eensgezindheid naast elkaar wonen.

Simeon wordt hier broeder of broederstam van Juda genoemd, niet zozeer, omdat oorspronkelijk Juda en Simeon uit één moeder waren geboren, maar met name omdat Simeons gebied in dat van de stam van Juda lag..

In de grondtekst komt zo duidelijk uit door de verschillende woorden, die voor "optrekken" worden gebruikt, dat het Juda te doen is om alleen zijn verkregen erfenis te bemachtigen, zoals hij dan ook belooft, Simeon de behulpzame hand te bieden, om diens verkregen grondbezit te veroveren uit de handen van de Kanaänieten..

4. En Juda trok in vereniging met Simeon op, over de noordelijke grenzen van zijn gebied, in de Jordaanvlakte beneden Beth-Sean, waar een leger van vijanden onder de koning van Bezek (1 Samuel .11: 8) zich verzameld had, en de HEERE gaf de Kanaänieten en de Ferezieten (Genesis13: 7 "De 1: 8) in hun hand; Hij bracht ze in de macht van Juda en Simeon, en zij sloegen hen op het open veld bij Bezek 1) (= bliksemstraal), tienduizend man. 2)

1) Volgens het Onomastikon (Jos 10: 29) waren er, ten tijde van Eusebius en Hiëronymus, twee dichtbij elkaar gelegen plaatsen met de naam Bezek tussen Sichem en Beth-Sean; volgens 1 Samuel .11: 8 moet echter deze plaats nog enigszins meer oostelijk, niet ver van de rechteroever van de Jordaan, en wel in ongeveer gelijke richting met Jabes, in het oostelijke Jordaanland, gelegen hebben..

2) Het gelovige, gehoorzame, eensgezinde Israël kan overwinnen..

Dat allen, die de Heer liefhebben, het opmerken!.

In deze woorden is de geschiedenis van de gehele strijd kort samengevat, terwijl dan in vs.5-7 nog de gevangenneming en het straffen van de vijandelijke koning Adoni-Bezek als de gewichtigste gebeurtenis verhaald wordt. De vijanden zijn aangeduid onder de naam van Kanaänieten en Ferezieten, die twee volkeren, die reeds vroeger (Genesis13: 7 en 34: 30) de gezamenlijke bevolking van Kanaän vertegenwoordigen, en weliswaar zo, dat onder de Kanaänieten hoofdzakelijk die in de vlakte aan de Jordaan en aan de Middellandse zee (Num.13: 29 Joz.11: 3) en onder de Ferezieten de op het gebergte wonende volksstammen (Joz.15: 9) worden begrepen..

7. Toen zei Adóni-Bezek, indachtig aan zijn vroegere wreedheden: Zeventig koningen, met afgehouwen duimen van hun handen en van hun voeten waren eertijds onder mijn tafel, alsof zij honden waren (Matth.15: 27),de kruimen oplezende 1) en ik achtte mij de machtigste en onverwinnelijkste heer in het gehele land, die niemand zou kunnen weerstaan; zoals ik gedaan heb aan hen, die ik overwonnen had, zo heeft mij God, in wiens hand ik gevallen ben, en die aan mijn hoogmoed een einde gemaakt heeft (Jer.13: 11 Dan.4: 34), vergolden! 2) En zij brachten hem, op hun verderekrijgstocht te Jeruzalem en hij stierf daar, aan de gevolgen van de geleden pijn.

1) Dit was zonder twijfel vóór de aankomst van de kinderen van Israël in Kanaän voorgevallen. Deze overwonnen in het geheel 31 koningen (Joz.12: 24 ; in die streek, waar Adoni-Bezek regeerde kwamen zij wel, maar nu was de macht van dat volk gebroken en tot een klein gebied beperkt..

Men hieuw de duimen van de handen en de voeten af, opdat de hand niet meer de boog zou kunnen voeren en de voet onzeker in tred zou zijn. Toen in het jaar 456 de inwoners van Aegina overwonnen waren, gaven de Atheners hun overwinnaars bevel hun de rechterduimen af te houwen, zodat zij wel de riemen maar niet de speer konden voeren (Aelian. Var. hist. 2,9). Mohammed beval (soera 8: 12) de vijanden van de Islam te straffen met het afhouwen van het hoofd en de einden van de vingers. Curtius verhaalt, dat de Perzen Griekse gevangenen aan handen, voeten en oren verminkt, tot een lang spel bewaarden (de reb. Alex. 5,5,6). Posidorus verhaalt (bij Athenaëus lib. 4 p. 152, d.), dat de koning van de Parthers bij de maaltijd zijn hoveling spijs toewierp; deze ving ze als een hond op, en werd als een hond bloedig geslagen. Wreed is de geschiedenis van de wreedheid.

2) In het menselijk leven worden de dingen dikwijls wonderbaar omgekeerd, en wel niet door het toeval, maar door Gods bijzondere leiding (Genesis37: 19vv. vergel. Genesis43: 3).

"Wanneer," zo zegt Homerus (II.4: 160) "de Olympiër niet dadelijk straft, doet hij het toch later. Bij de oude volken was veelvuldig de ethische grondstelling bekend, dat men dezelfde pijn moest lijden, die men anderen aandeed. De latere Grieken noemden dit Neoptolemische Tisis, omdat Neoptolemus eveneens geleden heeft als hij gezondigd heeft (Pausanias 4: 17,3). Hij had aan het altaar vermoord, ook hij viel bij een altaar. Phalaris had mensen in een stierenbeeld verbrand; men deed hem dezelfde straf aan (vgl. gesta Romanorum cap.48). Wat Dionysius aan de vrouwen van zijn volk gedaan had, moesten zijn dochters lijden

Vergelijk 2 Samuel .12: 11. De Heidenen hebben wel kunnen erkennen, dat er een levende God is, die kwaad met kwaad vergeldt; daarom is geen mens te verontschuldigen (Rom.1: 19vv.; 2: 14vv.)..

Zie hoe veranderlijk en onbestendig deze wereld is en hoe onbestendig haar hoge plaatsen zijn. Laat de hoogste niet trots, noch de matigste zeker zijn; zij weten niet hoe laag zij zullen zinken vóór hun dood..

Het getal 70 is een rond getal. Zoals boven reeds is opgemerkt, had Jozua in het geheel niet meer dan 31 koningen overwonnen. Adoni-Bezek noemt nu het getal 70 èn uit snoeverij èn om daarmee te kennen te geven, tot wat een vernederende behandeling hij vele koningen had veroordeeld..

8. Want de kinderen van Juda hadden, na de overwinning van de Kanaänieten en Ferezieten bij Bezek, zich weer naar hun gebied gewend, en tegen Jeruzalem gestreden, dat aan de noordelijke grenzen lag, door Jozua aan Benjamin was gegeven, maar door hem nog niet aan de Jebusieten ontnomen was (Joz.15: 63; 18: 11vv.), en zij hadden haar ingenomen, en de inwoners met de scherpte van het zwaard geslagen; en zij hadden de stad in het vuur gezet. 1)

1) De koning van Jeruzalem (Joz.10: 3,18-29) was reeds gedood, maar de stad nog niet ingenomen. Dit gebeurt nu, terwijl zij tevens geheel in brand wordt gestoken. Omdat echter Juda en Simeon verder optrekken, om ook andere streken te veroveren, wordt Jeruzalem weer door de Jebusieten opgebouwd, die daarin blijven en zich vooral in de burg versterken, totdat deze door David wordt veroverd (2 Samuel .5: 6). De mening, dat door Juda wel de stad maar niet de burg werd ingenomen, wordt door geen enkel bewijs gestaafd. Er staat hier duidelijk, dat de stad waaronder ook de burg, als die toen reeds bestond, in brand werd gestoken..

12. En Kaleb zei, zoals reeds Joz.15: 13vv. voorlopig bericht is, maar hier nogmaals, overeenkomstig de geschiedkundige samenhang, moet verteld worden: Wie Kirjath-Sefer zal slaan en haar innemen, die zal ik ook als prijs van de overwinning, mijn dochter Achsa (= versiersel om de enkel), tot vrouw geven. 1) Tot overwinning vandie stad was een bijzondere aanmoediging tot dapperheid nodig, daar zij zeer steil gelegen en bijzonder moeilijk te overwinnen was.

1) Kalebs persoonlijke ijver wordt des te meer hier vermeld, omdat het de algemene zaak, de eer van zijn stam gold. Bij de verovering van Hebron heet het: "en zij sloegen", bij de strijd om Debir "Kaleb zei". Hij zet het liefste, dat hij heeft, als prijs voor hem, die de sterke bergvesting en de zetel van de afgodendienst bestormt. Het is zijn enige dochter (1 Kronieken 2: 49) Achsa, hem op latere leeftijd geboren. Iets beters kan hij niet geven; meer kan hij zijn ijver voor Israëls zaak niet bewijzen. Door verdienste de dochter des huizes te verkrijgen was een schone zaak, die te allen tijde voor jonge mannen begeerlijk was. Zo verkreeg David de hem liefhebbende Michal. De verovering van Debir is daarom bijzonder vermeld tot verheerlijking van Kaleb en van zijn liefde voor Israël.

13. Toen nam Othniël (= leeuw van God) haar in, de zoon van Kenaz 1) (= jagende) broeder van Kaleb, die jonger was dan hij, en Kaleb gaf hem, overeenkomstig zijn belofte, Achsa, zijn dochter, tot vrouw.

1) (Jos 15: 17)

Volgens een andere verklaring, "de Keniziet"; dan wordt Othniël "broeder van Kaleb" genoemd. Ook het huwelijk van een oom met zijn nicht was door de wet niet verboden..

15. En zij zei tot hem: Geef mij een zegen, geef bij hetgeen gij mij en mijn echtgenoot toegedeeld hebt, nog een bijzondere gave, die ik nodig heb, zal mijn huwelijk mij waarlijk tot een weldaad zijn, omdat gij mij een dor land gegeven hebt, een land, dat wegens gebrek aan water weinig vruchten belooft; geef mij ook waterwellingen, 1) land waar bronnen zijn. Toen gaf haar Kaleb hoge wellingen en lage wellingen, hoger en lager land, beide voldoende van waterbronnen voorzien.

1) Aan Kaleb was het vruchtbare Hebron met het veld en de dorpen daar rondom gegeven (Joh.21: 11vv.). Othniël was arm. Achsa, aan rijkdom gewoon, is Othniëls vrouw geworden. Hoe zal zij bij het geringe gelukkig zijn? Tevergeefs wordt Othniël door haar aangespoord, dat hij om een rijk veld vraagt; het is de edele held onwaardig zo’n verzoek te doen. Achsa neemt het goede uur waar en verzwijgt niet wat zij wenst. Terecht zegt de Joodse uitlegging van deze mijn, die zich niet liet verleiden door een naar goederen begerige vrouw: "Othniël was arm aan alles, behalve aan de wet", d.i. aan een vrome gezindheid..

16. De kinderen van de Keniet, 1) van de van het volk van de Kenieten afstammende Hobab (4: 11), de schoonvader, liever "de zwager" van Mozes, trokken ook uit de Palmstad (= Jericho; Deuteronomium 34: 3 "Jos 6: 1) op, 2) met de kinderen van Juda, die van Debir (vs.11vv.) nu verder naar het zuiden wilden trekken en vergezellen hen naar de woestijn van Juda, die tegen het zuiden van Harad (= wilde ezel) is, in dat deel van de woestijn van Juda, (Nu 13: 25) dat ten zuiden van de stad Harad (Num.21: 1) in de steppen van Negebuitloopt: en zij gingen heen en woonden met het volk; zij vestigden zich daar in de oorspronkelijke woonplaatsen van hun stam (De 2: 23), midden onder de kinderen van Juda neer; deze stonden hun dit toe, ter vervulling van de door Mozes aan Hobab gegeven belofte.

1) Het volk van de Kenieten, alzo naar Kaïn genoemd (Num.24: 22), was niet van Kanaänitische, maar van oud-Semitische afkomst (Deuteronomium 2: 23) en oorspronkelijk in deze streken uitheems, waarin nu de tot hen behorende nakomelingen van Hobab trokken; maar door de in verschillende menigten in Palestina intrekkende Kanaänieten (Ge 14: 18) uit deze woonplaatsen verdreven, had een tak van hen zich met de Midianieten, die aan het zuideinde van het schiereiland van Sinaï zich vestigden (Ex 2: 15), terwijl andere takken eveneens verdwenen, als de in Joz.13: 2vv. genoemde Gesurieten en Avvieten. Hoe verder weer een geslacht van de hier vermelde Hobabieten de woonplaatsen in Negeb verlatende, zich hoog in het noorden van Palestina bij het eikenbos te Zanannim in de landstreek van Kedes (Joz.19: 33) gevestigd heeft, zie daarover 4: 11 ; over de bescherming en de vriendschap, waarin zich de Kenieten van de zijde van Israël te verheugen hadden, zie 1 Samuel .15: 6; 27: 10; 30: 29.

2) De Kenieten waren gebleven bij Jericho en hadden geen aandeel genomen in de verovering van het land. Op het verzoek van Mozes (Num.10: 29) waren zij mee opgetrokken door de woestijn, maar zij hadden zich niet vereenzelvigd met het volk. Nu echter vestigen zij zich tegen het zuiden van Harad en bleven daar, zonder dat de nakomelingen van Juda zich ertegen verzetten, omwille van Mozes..

17. Juda dan, nadat hij aan de kinderen van de Keniet de zo-even vermelde woonplaatsen had overgegeven, trok met zijn broeder Simeon 1) in diens gebied (Joz.19: 4) om overeenkomstig de gemaakte afspraak (vs.3) ook deze te helpen in het verdrijven van de Kanaänieten en zij, met elkaar verenigd, sloegen de Kanaänieten, wonende te Zefat (= wachttoren), 2 1/2 uur zuidwestelijk van Chesil (Nu 13: 1), en zij verbanden hen, 2) alzo volbrengende de door Israël (Num.21: 1-3) gedane gelofte, die Jozua bij zijn tocht in het zuidelijke Kanaän nog niet had kunnen volbrengen (Joz.12: 14), en mennoemde de naam van deze stad Horma (= verbanning).

1) Was Simeon met Juda opgetrokken om deze te helpen, op zijn beurt trekt Juda met Simeon op om ook deze te ondersteunen in diens strijd tegen de Kanaänieten..

2) De uitoefening van de ban over deze stad was volgens het woord van Mozes, die de ban over alle steden van Harad had uitgesproken, omdat deze koning tegen Israël had gestreden, toen het kwam door de weg van de verspieders (Num.13: 1vv.)..

18. Daartoe nam Juda, noordwaarts trekkende, drie van de vijf steden van de Filistijnen (Joz.13: 3). Eerst nam hij Gaza (= vesting) in met haar gebied, de tot haar behorende landschappen, en daarna Askelon (= landverhuizing) met haar gebied, en vervolgens Ekron (= verheuging) met haar gebied; 1) zodat Asdod, tussen Askelon en Ekron, en Gath, ten oosten van Ekron, nog in het bezit van de Filistijnen bleven.

1) Van het zuiden uit had de verovering plaats, Asdod en Gath zijn niet ingenomen. Echter niet lang bleven deze steden in het bezit van Simeon, omdat wij weten, dat zij in de dagen van Simson weer in het bezit van de Filistijnen waren..

Maar ook de drie veroverde steden kon Juda niet lang verdedigen; in de tijd van Simson waren zij allen weer in het bezit van hun vroegere meesters (14: 19; 16: 1vv.; 1Sam.5: 10

19. En de HEERE was met Juda, dat hij op deze krijgstochten, evenals eerst de inwoners van het gebergte (vs.10-15), zo ook nu die van het zuidelijk land (vs.16vv.) en de kustvlakte (vs.18) verdreef; toch voldeed hij niet geheel aan zijn plicht, daar het ook hem bij alle moed en alle trouw, toch aan dat volledig vertrouwen op de bijstand van de Heere en aan de nodige volharding ontbrak. Juda deed veel, maar hij ging niet voort, om de inwoners van het dal te verdrijven; de bewoners van de vlakte Sefela, die hij zich voorgenomen had uit te roeien (vs. 9), viel hij niet aan, omdat zij ijzeren wagens hadden 1) (Joz.17: 16), en hij voor zo’n krijgsmacht vreesde.

1) Wordt in het begin van dit vers gezegd, dat de Heere met Juda was, en aan het slot, dat Juda de inwoners van het dal niet kon verdrijven, omdat zij ijzeren wagens hadden, dan mag men daaruit niet besluiten, dat dit niet veroveren van het dal was overeenkomstig de wil van de Heere. Integendeel wil de schrijver hiermee zeggen, dat in zoverre Juda de strijd des Heeren streed, hij ook zeker ervaarde, de nabijheid en de sterkte van God, maar tegelijk dat, wanneer hij de inwoners van het dal niet durfde aantasten, omdat zij sterk gewapend in de oorlog kwamen, dit voortkwam uit ongeloof van Juda’s zijde. Juda zag meer op de macht van

de vijanden, dan op de Almacht van God. Ter beschaming van die stam wordt dit laatste erbij vermeld..

21. Maar de kinderen van Benjamin, 1) aan wie men eveneens, volgens de door het lot bepaalde goddelijke beslissing (Joz.18: 16), de (vs.8) gewonnen stad Jeruzalem overgaf, hebben de Jebusieten, nog te Jeruzalem wonende, niet verdreven; maar de Jebusieten, die spoedig weer de stad hadden herbouwd, woonden met de kinderen van Benjamin te Jeruzalem, tot op deze dag; 2) zij drongen hen zelfs weer zo ver terug, dat zij spoedig (19: 11vv.) voor hen "een vreemde stad" was.

1) Hierover wordt de opmerking gemaakt, dat de Benjaminieten niet de Jebusieten, die Jeruzalem bewoonden, verdreven, die hier daarom zo passend is, als zij aan de ene zijde toont, dat de kinderen van Juda, door deze overwinning, Jeruzalem niet in het onbestreden bezit van de Israëlieten brachten, en aan de andere zijde, dat zij door deze verovering niet bedoeld hebben, het erfdeel van Benjamin te verkleinen en daarom de stad niet voor zich hebben veroverd..

2) Tot deze tijd, dat is de eerste 13 jaar na Jozua's dood behoort ook de geschiedenis van de bijna volledige uitroeing van de stam Benjamin door de overige stammen, ten gevolge van een door de burgers te Gibea bedreven schanddaad, die ons in het 2de aanhangsel van dit boek (19-21) verteld wordt. Hetzelfde dat hun vaders veertig jaar uit Kanaän gehouden had, hield hen uit de volle bezitting daarvan, dat was het ongeloof..

II. Vs.22-36. Terwijl de met Simeon verbonden stam van Juda, zoals in het voorgaande gedeelte is meegedeeld, deels de wil van de Heere nauwkeurig probeert te volbrengen, maar aan de andere zijde gebrek aan volkomen geloofs- en wilskracht aan de dag legt, is van de overige stammen alleen het huis van Jozef geneigd, iets tot verdere uitroeiing van de Kanaänieten aan de grenzen van zijn erfdeel te doen; de andere vergenoegen zich hen tot schatplichtigen te maken, zelfs laat Dan zich bijna geheel door hen uit zijn gebied verdrijven. Daardoor is men overgegaan uit de goede tijd onder Jozua in de treurige toestand, waaronder Israël in de tijd van de richters zucht.

22. En het huis van Jozef, Efraïm en West-Manasse (Joz.16: 1-4), trok ook op, evenals Juda met Simeon opgetrokken was, tot verdelging van de in het land overgebleven Kanaänieten. Zij gingen naar Bethel, dat ten zuiden van hun gebied gelegen was. Dit behoorde wel aan de stam van Benjamin (Joz.18: 22), maar moest toch eerst van de nog voorhanden overblijfsels van de Kanaänitische bevolking gezuiverd worden. En de HEERE was met hen. 1)

1) Dit wil zeggen, dat de Heere het goedkeurde, dat zij zich opmaakten, om ten strijde te trekken tegen de Kanaänieten, om de oorlogen van de Heere te voeren. Omdat echter de Efraïmieten zich tot list begeven en hun vertrouwen stellen op menselijke uitvindingen, keert de Heere zich van hen af, zodat het alleen blijft bij de verovering van Bethel. Wat nu verder in dit hoofdstuk vermeld wordt, doet ons zien, hoe al de andere stammen het vertrouwen op de Heere hebben laten varen, en hoe het hun daarom tot zonde wordt aangerekend, dat zij de Kanaänieten niet verdrijven. De vermelding toch van elke stam afzonderlijk, dat zij de

Kanaänieten slechts schatplichtig maakten, moest dienen, om Israël te bepalen bij zijn grote schuld tegen de Heere, hun Helper en Verlosser..

25. En toen hij hun, om zijn familie te redden, ook werkelijk de ingang van de stad gewezen had, zo sloegen zij met de door hen geroepen krijgslieden de stad met de scherpte van het zwaard, maar die man en zijn gehele gezinlieten zij volgens de gegeven belofte gaan, 1) waarheen hij zelf wilde.

1) Konden wij Rachab, in hetgeen zij de verspieders van Jozua omtrent haar volksgenoten meedeelde, van het verraad volkomen vrijspreken (Jos 9: 1), wij kunnen dit niet doen bij dezen man. Wat Stärke in zijn voordeel aanvoert, laat zich van meer dan een zijde wederleggen. Deze zegt: "had hij dit uit winzucht, eergierigheid, wraakgierigheid of iets dergelijks gedaan, zo zou men hem van verraad niet kunnen vrijspreken; daar hij zonder twijfel gezien heeft, dat de stad het tegen een zo machtig volk niet kon uithouden, en er geen hoop meer op ontzet was, en ook wel het raadsbesluit van God omtrent de verdelging van de Kanaänieten en de inneming van het land vernomen heeft, zoals vroeger Rachab, en reeds zulke duidelijke bewijzen van deze goddelijke wil gehoord en gezien heeft, zo heeft hij geen onrecht gedaan, dat hij op deze wijze het verlies, dat de Israëlieten bij een storm en verovering met geweld hadden kunnen lijden, afgewend en zich en de zijnen gered heeft. De gehoorzaamheid aan God kan een eed, waardoor men tegenover mensen verbonden is, opheffen." Veeleer geeft de Schrift daardoor, dat deze man niet onder het volk van God opgenomen werd, zoals vroeger Rachab, maar onder de Kanaänitische Hethieten trekt (vs.26), voldoende te kennen, dat zijn daad geheel anders te beoordelen is, dan die van die vrouw. Niet alleen was hij niet inwendig van zijn volksgenoten gescheiden, om ook uitwendig zijn zaak van de hun te scheiden, maar wat van nog meer betekenis is, hij verried aan de vijand ook werkelijk de toegang tot zijn vaderstad, terwijl daarentegen Rachab niets geopenbaard heeft dan haar geloof. Van de kinderen van Jozef moeten wij zeggen, dat het van hun zijde even zo min juist was, de man tot verraad te verleiden, als het van hem recht was, het te begaan; hun gedrag, dat uit gebrek aan geloof aan de bijstand van de Heere voortkomt, en alleen zijn grond heeft in menselijk overleg, wordt daardoor gestraft, dat het met deze ene onderneming eindigt, en noch Manasse (vs.28vv.) noch Efraïm (vs.29) iets meer kunnen volbrengen..

Bij het eindigen van de volle gehoorzaamheid eindigt ook de volledige overwinning; Benjamin verdrijft de vijandige Jebusieten niet uit Jeruzalem, omdat hij de eerste liefde heeft verloren. Daarentegen kan de stam van Jozef Bethel veroveren, omdat God met hem is. Benjamin, de dappere stam, is alleen de schuld wanneer zij niet overwonnen, want als Bethel de zonen van Jozef tegenstond, kwam hen een gelukkig toeval te hulp. Benjamin heeft Jeruzalem niet veroverd, daarom woonde ook de koning uit Benjamin (Saul) daarbuiten, maar die uit Juda (David) daarbinnen. Maar het helpt ook niet met geloof te veroveren, wanneer het niet in het geloof bewaard wordt; want Bethel werd later een Bethaven, een huis van de zonde.

In waarheid, noch de houding van Israël, noch die van deze man is te verdedigen. Van Israël niet, omdat het daarbij openbaarde, een wantrouwen van de Heere; van die man niet, omdat hij het enkel en alleen deed om lijfsbehoud..

Men mag niet een vergelijking maken tussen hem en Rachab, die ten zijnen gunste uitvalt. Rachab heeft haar vaderstad niet verraden, heeft de verspieders enkel veilig over de muren gebracht, omdat zij geloofde, dat de Heere met hen was en Jericho in de handen van Zijn volk zou geven. Van geloof in de God van Israël lezen wij bij deze man niet, wel integendeel van een verwerpen van het volk en daarom ook van diens God..

26. Toen trok deze man in het land van de Hethieten; 1) en hij bouwde een stad, en noemde haar, naar de naam van zijn vaderstad, Luz; dit is haar naam tot op deze dag, tot op de dag dat dit geschreven werd.

1) Daar de Hethieten een zich ver uitstrekkend volk in Kanaän uitmaakten (zij woonden deels in de landstreek van Hebron (Genesis23), deels op het gebergte (Num.13: 29), deels boven in het noordoosten aan de grenzen van Syrië (1 Koningen .10: 29), kunnen wij niet nader bepalen, waarheen de man getrokken is, omdat van dit Luz nergens iets meer voorkomt. Hiëronymus en Eusebius in het Onomastikon, (Jos 10: 29) verstaan onder de Hethieten het eiland Cyprus de joodse schrijvers daarentegen berichten van een stad Luz, die op een eiland van de Middellandse Zee aan de kusten van Fenicië gelegen heeft, veel purperververijen had en noch door de Assyriër Sanherib, noch door de Babyloniër Nebukadnezar verwoest kon worden..

Jozefus maakt melding van een stad, Lousea geheten, niet ver van Judea, gelegen is Arabië. (Antiq. Libr. XIV). Duidelijk blijkt hieruit, dat de Israëlieten deze man niet alleen het leven en de vrijheid hebben geschonken, maar ook al zijn goederen hebben laten behouden, zodat hij een stad kon bouwen..

27. En Manasse verdreef de inwoners van Beth-Sean (= huis van rust) niet, noch van haar onderhorige plaatsen, noch de inwoners van Thaänach (= zwervende) met haar onderhorige plaatsen, noch de inwoners van Dor (= woning) met haaronderhorige plaatsen, noch de inwoners van Jibleam (= het volkverslindende) met haar onderhorige plaatsen, noch de inwoners van Megiddo (= plaats van menigte) met haar onderhorige plaatsen, 1) welke steden alle, behalve Endor, tot zijn stamgebied waren gesteld (Joz.17: 11); en de onder Jozua teruggedrongen Kanaänieten van die landstreken wilden wonen in hetzelfde land en begonnen zich naar eigen lust weer uit te breiden.

1) De Kanaänieten hadden er zeer groot belang bij, deze steden te behouden, omdat zij alle lagen in de vlakte van Jericho, aan de grote handelsweg van de kust van de Middellandse Zee naar Damascus. Het is daarom, dat er geschreven staat, dat zij er wilden wonen..

28. En het geschiedde als Israël, en in het bijzonder de tot het volk van God behorende stam West-Manasse, sterk werd, dat hij zich de goddelijke roeping herinnerde, en de Kanaänieten

schatplichtig maakte, hen dwong schattingen op te brengen; maar hij verdreef hen niet geheel, 1) zoals hij toch naar Gods bevel had moeten doen.

1) Duidelijk blijkt hieruit de onwil van Israël om de Kanaänieten te verdrijven. Zij hadden er wel de macht toe. Een volk toch, dat men schatplichtig maakt, kan men ook geheel verdrijven. Had Israël de macht, om schattingen van de Kanaänieten te vorderen, dan was het ook machtig, om die steden geheel in te nemen. Zij vonden het echter voordeliger, om van hen schatiingen te trekken, maar vergaten daarbij, dat zij God tegen zich kregen..

30. Zebulon, wiens erfdeel in Joz.19: 10-16 beschreven is, verdreef de inwoners van Kitron (= verward) niet, noch de inwoners van Nahalol (= weide) beide onbekende plaatsen (Joz.19: 15); maar de Kanaänieten woonden in het midden van hem, en waren schatplichtig. 1)

1) Dat hier de in Joz.19: 17-23 tussen Zebulon en Aser genoemde stam Issaschar wordt voorbijgegaan, heeft daarin zijn reden, dat in diens gebied geen Kanaänieten meer voorhanden zijn..

31. Aser in zijn stam gebied (Joz.19: 24-31), verdreef de inwoners van Acco 1) (= warm zand) niet, noch de inwoners van Zidon (= overvloed van vis) (Joz.11: 8), noch Achlab (= vetheid), dat hier genoemd wordt, noch Achsib (= leugenaar) (Joz.19: 21), noch Chelba (= vruchtbaarheid), eveneens een onbekende stad, noch Afik (= sterkte) (Joz.13: 4; 19: 20), noch Rechob (= open ruimte) (Jozua 19: 28,30).

1) Het tegenwoordige Accra, ten tijde van de kruistochten een zeer bloeiende zee- en handelsstad, maar later vervallen..

32. Maar de Aserieten woonden in het midden van de Kanaänieten, 1) die na de verstrooiing door Jozua zich weer hadden uitgebreid, en in het land woonden, want zij verdreven hen niet.

1) De Aserieten hadden zich reeds misgrepen, dat zij zelfs een verbond met de Kanaänieten hadden gemaakt. Geen enkele stap hadden zij gedaan, om hun land te zuiveren van de afgodische volken. Wat meer zegt, zij wilden wel in vrede met hen leven, indien de Kanaänieten ook hen maar met rust lieten. Van de 22 steden bleven 7 in het bezit van de Kanaänieten en daaronder de sterke steden Acco en Zidon..

34. En nog minder wist de stam Dan het hem toegevallen gebied (Joz.19: 40-48) te bewaren; want de Amorieten die deze streek bezet hadden en door Jozua slechts gedeeltelijk verdelgd waren, drongen de kinderen van Dan in het gebergte van Efraïm, dat aan de oostzijde van hun erfdeel ligt want zij lieten hun niet toe af te dalen in het dal, 1)in de aan de voet van het gebergte zich naar de Middellandse Zee uitbreidende vlakte, om zich daar te vestigen, waar het hoofdgedeelte van hun gebied lag.

1) Maakte Nafthali de Kanaänieten nog schatplichtig, Dan werd naar het gebergte gedrongen. Bedenken wij nu, dat Dans erfdeel in de vlakte lag (Joz.19: 38), dan blijkt het, dat deze stam

nauwelijks iets van zijn erfdeel heeft verkregen. Vandaar, bij uitzetting van de bevolking. een verhuizen naar het noordelijk gedeelte van Palestina..

35. Ook wilden de Amorieten wonen en zij verstoutten zich om zich te vestigen op het gebergte van Heres, te Har-Heres (= zonnenberg of Irsemes = zonnenstad) ook Beth-Semes (= zonnenhuis) genoemd (Joz.15: 10; 19: 41), te Ajalon (= een groot hert) (Joz.19: 12; 19: 42) en te Saalbim (= plaats van vossen) (Joz.19: 42); maar de hand van het huis van Jozef, de ten noorden van Dan wonende stammen van Efraïm en West-Manasse werd zwaar, zodat zij terwijl de Danieten voor hen terugtrokken en een gedeelte van hen in het noorden van Palestina zich een nieuwe woonplaats stichtte, 1) hun schatplichtig werden. 2)

1) De nadere omstandigheden van dat heengaan van 500 strijdbare mannen met hun families en kudden naar Laïs of Dan, ten noorden van het meer Merom, wordt ons in het eerste aanhangsel van dit boek verteld (17 en 18); de geschiedenis is naar de tijdorde hier op zijn plaats, voegt echter weinig bij de gang van de gedachten, die de beide eerste hoofdstukken volgen, waarom zij met recht aan het einde als nastuk gevoegd is. Datzelfde geldt voor de geschiedkundige inhoud van 19-20, waaraan wij reeds gedacht hebben (Jud 1: 21)..

2) Wat Dan niet kon, dat hebben Efraïm en West-Manasse gedaan, n.l. de Amorieten schatplichtig gemaakt..

36. En dat het zo ver met Dan kwam, dat deze stam zijn erfdeel bijna in het geheel niet kon machtig worden, had een natuurlijke oorzaak in de grote macht van deKanaänitische volken, die juist tegenover hem stonden en de uitgebreidste in het gehele land waren, en daarom slechts bij bijzondere geloofstrouw, waaraan het echter juist ontbrak, door die in zichzelf slechts zwakke stam overwonnen had kunnen worden; want de grenzen van deAmorieten, waarmee Dan te doen had, was ten tijde, dat Israël bezit van het beloofde land nam, van de opgang van Akrabbim (= schorpioenen), dat is de scherp vooruitstekende rij van klippen beneden aan de Dode Zee, die wij reeds in Num.34: 4 en Joz.15: 3) als zuidelijke grens van Palestina leerden kennen en danenigszins meer westelijk van de rotssteen, 1) en van deze beide punten in het zuiden, aan de zogenaamde Amorietenberg strekte zich nu hun gebied, opwaarts heen, ver naar het noorden, diep in het land Kanaän (Jos 13: 4).

1) In het Hebreeuws Mehasela. De meeste uitleggers verstaan hieronder de stad Peta, waarvan de ruïnen in de Wady-Musa nog behouden zijn..

Met Keil zijn echter ook wij van mening, dat hier gedacht moet worden aan de rotssteen in de woestijn Sin, waarvan sprake is in Num.20: 8,10. Deze rotssteen toch lag aan de zuidzijde van Kanaän en aan die zuidzijde strekte zich ook het gebergte van de Amorieten uit (Num.14: 25,44 en Deuteronomium 1: 44)..

HOOFDSTUK 2.

TRAAGHEID, AFVAL, STRAF EN REDDING VAN DE KINDEREN VAN ISRAEL.

I. Vs.1-5. Israël had zich onverschillig betoond omtrent het bevel van de Heere en traag tot het uitroeien van de Kanaänieten. Nu kondigt een Engel des Heeren bij een buitengewone verschijning, op een niet nader aangewezen plaats het volk op bestraffende toon aan, welke plaats de Heere van Zijn zijde omtrent Israël zal innemen. De Heere zal hun van nu af Zijn hulp bij de verdrijving van de inwoners onthouden, en deze tot strafmiddel voor hen gebruiken, waarvan Hij door Mozes en Jozua gesproken had. Het volk weent over deze aanzegging, en de plaats waar zij plaatsvond, ontvangt de naam van Bochim, d.i. klaaghuis; maar verder dan tot deze onvruchtbare smart brengt dit het verslapte Israël niet.

1. En een Engel des HEEREN (Genesis16: 7) kwam ten tijde van de in het vorige hoofdstuk vertelde gebeurtenissen, naar onze berekening ongeveer in het jaar 1423 vóór Christus geboorte, opwaarts van Gilgal1) aan de Jordaan (Jos 9: 6). Deze Engel was vroeger bij het intreden in het beloofde land, als een geharnast krijgsman aan Jozua verschenen (Joz.5: 13vv.). Hij ging tot de plaats, die later naar hetgeen de kinderen van Israël volgens vs.4 deden, de naam van Bochim, 2) dat is "wenende" ontving; en Hij zei met duidelijke, voor allen hoorbare stem: Ik heb u volgens Mijn belofte (Exod.3: 7)uit Egypte gevoerd, en u gebracht in het land, dat Ik uw vaderen gezworen heb, en Ik heb gezegd, toen ik aan de Sinaï mijn Verbond met u oprichtte (Exod.19: 1-24: 11): Ik zal Mijn verbond met u niet verbreken in eeuwigheid, 3) maar integendeel al Mijn verbondsbeloften trouw vervullen.

1) Wij moeten aannemen, dat het opkomen van Gilgal in innerlijke betrekking stond tot de in Joz.5: 13 berichtte verschijning van de Vorst van het hemelleger, die na de besnijdenis van het volk te Gilgal, Jozua de val van Jericho aankondigde. Zoals toen Israël, door de besnijdenis weer in de juiste verbondsbetrekking tot de Heere getreden, zich tot de verovering van Kanaän aangordde, de Engel des Heeren als Vorst van het leger van de Heere aan Jozua verscheen, om hem de inneming van Jericho te verzekeren, zo verschijnt hier, na de intocht van de Israëlitische stammen in hun erfdelen, toen zij begonnen waren met de overgebleven Kanaänieten vrede te sluiten, en in plaats van ze uit te roeien, tevreden waren met hen schatplichtig te maken, de Engel van de Heere aan het volk, om alle kinderen van Israël aan te kondigen, dat zij door deze handelwijze met de Kanaänieten het verbond met de Heere hadden verbroken en hun de straf voor deze overtreding van het verbond mee te delen..

De Engel des Heeren is hier weer de Engel van het Verbond, niet een gewone Engel, veel minder een profeet, maar de Engel, door wie God, de Heere, zich in de dagen van het Oude Verbond openbaarde. Het is daarom dan ook, dat Hij spreekt, niet in de naam des Heeren, maar in Zijn eigen Naam..

Hij spreekt hier tot het volk, vertegenwoordigd door zijn oudsten en hoofden, om Israël aan te kondigen, dat zoals Hij te Gilgal beloofd heeft, om geheel het beloofde land hun te schenken, hij nu ook weer van Gilgal komt, om hen te verzekeren van Zijn Goddelijk ongenoegen over

hun daden, dat zij de Kanaänieten vreedzaam laten leven in het land, om hen tevens de straf aan te zeggen, die op hun ongehoorzaamheid en hun ongeloof zal volgen..

2) Dezen naam ontvangt deze plaats van het wenen van de Israëlieten. Waar zij gelegen heeft is niet bekend. Sommigen menen bij Silo, waar de tabernakel stond..

3) De bode komt van Gilgal. De samenhang van deze mededeling met het gehele voorafgaande verhaal is zeer leerrijk. In Gilgal begint de geschiedenis van Israël en Kanaän. Daar (Joz.4: 20) stond het herinneringsteken, hoe Israël in het land gekomen was. De naam Gilgal (Joz.5: 9) herinnert aan het schoonste wonder, aan de bevrijding van de smaad van Egypte. Daar was het eerste Pascha in Kanaän gevierd. Vandaar beginnen ook de daden van Jozua. Zoals de Engel van Gilgal kwam, zo trok vandaar Juda in zijn bezitting. Een bode uit Gilgal was een herinnering aan Jozua's laatste woorden en bevelen..

3. Daarom heb Ik ook gezegd, 1) toen Ik u dat gebod gaf, voor het geval, dat gij daaraan geen gehoor zou geven: Ik zal hen, die Kanaänieten, voor uw aangezicht niet verder uitdrijven; maar zij zullen u aan de zijden2) zijn, en hun goden zullen u tot a) een valstrik zijn, 3) (Num.33: 55 Joz.23: 13); deze toen uitgesproken bedreiging zal van nu af aan vervuld worden.

1) Met hetgeen nu volgt, herhaalt de Heere de bedreiging, uitgesproken (Num.33: 55 Joz.23: 13) tegen degenen, die Zijn bevelen ongehoorzaam zouden zijn..

2) In het Hebreeuws Lakem Letsiddim, aan U, aan de zijden. Een verkorte uitdrukking voor Letsininim betsiddikem Num.33: 55: Tot prikkels in uw zijden..

De laatste zinsnede: en hun goden zullen u tot een strik zijn komt overeen met Exod.23: 33b. Door de vereniging van beide uitdrukkingen doet de Engel des Heeren zich kennen als dezelfde, die ook tot hun vaderen in de woestijn heeft gesproken..

3) Vele uitleggers hebben hier, verleid door de mededeling, dat de Engel van Gilgal kwam, gedacht aan de hogepriester Pinehas, of aan een profeet. Slechts die Engel kan echter hier bedoeld zijn, van wie God Ex.23: 20 spreekt, en die Hij Ex.33: 14 "Zijn aangezicht" noemt. Deze verscheen aan Jozua na de besnijding van het volk te Gilgal, toen Israël weer in de juiste verhouding tot de Here geplaatst was, om hem de inneming van Jericho en van het gehele land te verzekeren. Sinds die tijd had echter het volk nagelaten de nog overgebleven Kanaänieten uit te roeien, en had vrede met hen gemaakt; daardoor had het Gods toorn op zich geladen. De helpende hand van God wil zich nu terugtrekken en het zal aan dezelfde volkeren, die het had kunnen verdelgen, tot verdrukking en pijniging overgegeven worden. Dat is het, wat de Engel aan de gemeente bekend moet maken. Hij, deze Engel, in wie de naam des Heeren is (Ex.23: 21) wil voortaan Zijn plaats, die hij vroeger te Gilgal omtrent hen ingenomen had, en die een vriendelijke, zegenende, helpende was, in de omgekeerde veranderen; daarom komt hij van Gilgal en verschijnt te Bochim, de plaats van geween, omdat Israël voortaan veel reden zal hebben om te wenen en te klagen. Het opkomen gebeurde zonder twijfel op dezelfde wijze, als toen de heerlijkheid des Heeren in de woestijn

in de wolk verscheen (Ex.16: 10); een vurige lichtglans verscheen, toen het volk te Silo verzameld was, uit de streek van Gilgal en bewoog zich noordwestelijk naar de plaats van verzameling; Silo, waar Israël tot rust gekomen was, zou nu een klaaghuis worden, waarom het in onze geschiedenis niet bij zijn eigenlijke naam, maar Bochim genoemd wordt. Uit de vurige lichtglans sprak dan de Heere de boven aangegeven woorden en leidde daarmee de volgende richteren-periode in..

Wat hier door "tot een strik" vertaald is, is in het Hebreeuws niet anders dan "aan de zijden" "letsidim". Mag men in de plaats hiervan lezen "letsinim" dan zou dit betekenen "tot doornen," een beeld aan het landleven ontleend. De landman laat na doornen en distels uit te roeien, en het gevolg is, dat zijn akker onophoudelijk weer met dit onkruid vervuld is..

4. En het geschiedde toen de Engel des HEEREN deze woorden tot alle kinderen van Israël gesproken had, hief het volk zijn stem op en weende, 1) het voelde wel zijn zonde en bejammerde de gevolgen, maar kwam daarom niet tot juiste boete en bekering (2 Kor.7: 10).

1) De Engel had hun hun zonden voorgehouden, waarover zij nu hun droefheid vertoonden; zij verhieven hun stem tegen hun begane zonden, uitroepende tegen hun eigen dwaasheid en ondankbaarheid, en weenden als mensen, die over zichzelf beschaamd en op zichzelf vertoornd waren omdat zij zo zeer strijdig, zowel tegen hun redelicht, als tegen hun eigen belang hadden gehandeld (Jud 2: 4)..

5. Daarom noemden zij de naam van die plaats Bochim (= wenende); en zij offerden aldaar de HEERE, 1) om Hem weer te verzoenen; zij bedachten echter niet, dat gehoorzaamheid beter is dan offerande, en opmerken dan het vette van de rammen (1 Samuel .15: 22), daarom veranderde hun wenen en offeren volstrekt niets aan het eenmaal uitgesproken vonnis, maar volgde (3: 8) hierop spoedig de verdrukking van acht jaar onder Cuschan Rischataïm.

1) De bode van God predikt en Israël hoort. Het belijdt zijn zonde en weent. Het had toen slechts de goddelijke vermaning nodig om weer zijn God te offeren. Wie zo veel genade ontvangen heeft als Israël in Jozua’s tijd en na zijn dood, ook hij kon vallen, maar ook opstaan, toen de bode van God aan het hart de vinger van de boetprediking legde. Een geslacht dat wonderen van God kent en ondervond, kan tot boete komen door het wonder, dat in de verkondiging van het Woord van God tot de zielen komt. Zo ontbreke het niet aan de prediking van de boete onder al het volk. Maar de prediker moet een bode van God zijn en moet de weg van Gilgal naar Bochimniet schuwen, hij moet niet wachten tot het volk naar de plaats van de prediking komt, maar naar het volk gaan totdat hij een Bochim vindt. Als bode van God moet hij daarop letten, dat het wenen niet slechts een gevolg van treffende woorden is, maar een gevoel van boete, niet door welsprekendheid opgewekt, maar door de vermaning aan de genade van God, die de gemeente ondervonden heeft.

Het is verblijdend mensen te zien wenen om hun zonden, maar onze tranen, gebeden en zelfs onze verbetering kan de zonde niet verzoenen; dat kan alleen teweeggebracht worden door de offerande van Christus..

Israël offerde wel de Heere om Zijn toorn af te wenden en om Zijn gunst weer te verwerven, maar wij lezen niet, dat het bij hen tot waarachtige vernieuwing van hart en leven kwam, tot ware boete en bekering. Integendeel uit het vervolg van de geschiedenis blijkt duidelijk, dat alles slechts bij hen is geweest een uiting van het gevoel, en niet een ware verslagenheid van hart. De afwending van straf hebben zij niet verkregen. Straks wordt Israël, om zijn zonden, overgegeven in de handen van de vijanden..

Uit de offerande blijkt, dat waarlijk de Engel des Heeren aan Israël was verschenen, niet een gewone Engel of een profeet, maar de Heere zelf. Anders toch had men geen offer gebracht..

Men mag hieruit niet afleiden, dat Bochim bij Silo heeft gelegen. Overal toch, waar de Heere verscheen, waar daarom de Heere zelf de plaats door Zijn heilige aanwezigheid tot een heilige plaats wijdde, mocht men een offerande brengen. Denk slechts aan Gideon, Samuël e.a. De verplichte, door de wet voorgeschreven offers, moesten bij de tabernakel worden gebracht..

II. Vs.6-23. Voordat het bericht tot mededeling van de gebeurtenissen in de tijd van de richters overgaat, wordt eerst deze tijd nader in zijn eigenaardigheid voorgesteld, en de toestand beschreven, die zich uit de verhouding van Israël tot de Kanaänieten na de dood van Jozua en de oudsten ontwikkeld had. Het was een periode van bestendige afwisseling van afgoderij en van verdrukking van Israël door vreemde volken, van terugkeer van het getuchtigde volk tot God en van redding door de, door de Heere verwekte, richters. Zo openbaarde zich zowel de Goddelijke gerechtigheid in het straffen van de afvalligen, als de Goddelijke barmhartigheid in de wederopneming van de boetvaardigen.

6. Toen 1) Jozua, zoals reeds (Joz.24: 28vv.) meegedeeld is, het volk na de te Sichem gehouden landdag, had laten gaan, zo waren de kinderen van Israël heengegaan, een ieder tot zijn erfdeel, om het landerfelijk te bezitten dat hun door het lot ten deel gevallen was.

1) Dit Toen (in het Hebreeuws eenvoudig door de w consecutum aangeduid), geeft aan de gedachte, dat de afval van het volk gevolg is van het gaan van Israël naar hun erfbezittingen, zonder de Kanaänieten uit te roeien. Het woordje zo moet vervangen worden door het woordje en, en vs.7 aanvangen met zo diende het volk enz. De gewijde historieschrijver wil de aandacht hierop vestigen, dat, hoewel de Kanaänieten voor een gedeelte waren overgebleven, het volk de Heere bleef dienen, zolang Jozua leefde en zolang de Oudsten nog leefden. Nadat deze echter waren gestorven, werden de Kanaänieten Israël tot een valstrik..

9. En zij hem begraven hadden in het gebied van zijn erfdeel te Thimnath-Heres 1) (= deel van de zon), of Thimnath-Serah, het tegenwoordige Tibneh, twee uur tenwesten van Gilgal of Dschildschilia (Joz.19: 50), op een berg van Efraïm, tegen het noorden van de berg Gaäs (= aardbeving);

1) De betekenis van de beide namen Heres of Serah is dezefde, omdat de letters slechts omgekeerd zijn; het woord is van Kanaänitische oorsprong en betekent "zon" (1: 35). Men behield de naam, die met de Baäls of de zonnedienst van de Kanaänieten samenhangt, naar de

mening van de joodse uitleggers, omdat men op Jozua's graf een beeld van de zon geplaatst had, tot een voortdurende herinnering, dat hij de zon had doen stil staan (Joz.10: 12vv.)..

10. En heel dat geslacht ook tot zijn vaderen vergaderd was, toen stond er een ander geslacht na hen op, dat de HEERE niet kende, 1) zoals het vorige, uit eigen ondervinding van Zijn wonderbare openbaringen, noch ook het werk dat Hij aan Israël gedaan had.

1) Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat dit geslacht niets van de Heere en van Zijn weldaden afwist. Immers, de ouders zullen niet nagelaten hebben, hun kinderen bekend te maken, met hetgeen de Heere aan Israël had gedaan; maar dit betekent, dat zij Hem niet kenden, zoals Hij gekend moest worden, zoals Hij zich geopenbaard had, als de Heilige en Rechtvaardige en als de Barmhartige en Genadige, zodat zij nalieten Hem te dienen en te aanbidden, en te overdenken, wat Hij had gedaan en had geëist..

De Heere te kennen, wil eigenlijk zeggen, Hem erkennen voor zodanig als Hij is en zoals Hij zich geopenbaard heeft. Hij was in het bijzonder de God van Israël. Israël had Hij zich als een eigen en heilig volk geformeerd, en dit werd door het toen levende geslacht ten enenmale vergeten. En omdat zij Hem niet erkenden als hun God, die een uitsluitend eigendomsrecht op hen had, vergaten zij al Zijn wonderen en ontzagen zich niet, om straks zich neer te buigen voor de vreemde goden, voor de afgoden van de heidense volken in het midden van hen..

11. Toen deden de kinderen van Israël, omdat zij die dingen, waarvan zij door de mededelingen van hun vaderen wisten, niet achtten, hoe langer hoe meer wat kwaad was in de ogen van de HEERE, en zij dienden de vreemde goden, de Baäls. 1)

1) De Baäls staat hier, om daarmee te kennen te geven, dat Israël zich in het algemeen neerboog voor de heidense afgoden. De Baäls staat hier tegenover de HEERE. De vele afgoden van de heidense inwoners tegenover de enige en waarachtige God..

Het dienen van deze afgoden naast de Heere moest Zijn heilige toorn verwekken, omdat het innerlijke wezen van de dienst van de afgoden geheel tegenovergesteld was aan Zijn heilige en zuivere dienst..

12. En zij verlieten 1) de HEERE, de God van hun vaderen, die hen uit Egypte had gevoerd, en volgden andere goden na, van de goden van de volken, die rondom hen waren, en bogen zich voor die, en zij verwekten de HEERE tot toorn.

1) De Israëlieten worden hier voorgesteld als oproerige onderdanen, die hun wettige Heer de gehoorzaamheid hebben opgezegd, als ontrouwe en weerspannige kinderen, die tegen hun vader rebelleren..

Wel offerde het volk nog bij de heilige tabernakel, maar het boog zich ook neer voor de stomme afgoden..

12. En zij verlieten 1) de HEERE, de God van hun vaderen, die hen uit Egypte had gevoerd, en volgden andere goden na, van de goden van de volken, die rondom hen waren, en bogen zich voor die, en zij verwekten de HEERE tot toorn.

1) De Israëlieten worden hier voorgesteld als oproerige onderdanen, die hun wettige Heer de gehoorzaamheid hebben opgezegd, als ontrouwe en weerspannige kinderen, die tegen hun vader rebelleren..

Wel offerde het volk nog bij de heilige tabernakel, maar het boog zich ook neer voor de stomme afgoden..

13. Want zij verlieten 1) altijd weer opnieuw de HEERE, en dienden de Baäl en Astharoth 2) (De 16: 21).

1) Wij moeten hier niet aan een geheel verlaten van de Heere, aan een geheel opgeven van Zijn dienst denken; maar wel lieten de kinderen van Israël zich reeds vroeg door valse verdraagzaamheid jegens de Kanaänieten, die hun bijzondere volksgoden hadden en met hun godsdienst gemakkelijk de godsdiensten van andere volken wisten te verenigen (Ge 34: 13" en "Ge 46: 3), tot een gelijke daad, tot het zogenaamde syncretisme of godsdienstvermenging verleiden; zij meenden met en naast de HEERE, hun Verbondsgod, ook de Baäls van de rondom wonende volken te kunnen dienen, terwijl zij of de in de wet bevolen wijze van Godsverering tot de Baäldienst overbrachten, of omgekeerd naast de openbare godsdienst in hun familieleven ook de heidense afgodendienst opnamen. Hoe spoedig na de dood van Jozua en van de oudsten dit syncretisme insloop, leert de geschiedenis van de afgodendienst van Micha en de diefstal van de Danieten in 17 17 en 18, die reeds in deze tijd plaatshadden (Jud 1: 16)..

Het ene geslacht gaat, het andere komt, maar het woord van God blijft tot in eeuwigheid. Het geldt voor vaders en kinderen, het richt voorouders en kleinzonen. Het jonge Israël had de daden van Jozua en Kaleb niet beleefd, maar die God leefde nog, in wiens Geest zij volbracht waren. Zij hadden de vergelding niet aangezien, die Adoni-Besek ondervond, maar het woord leefde nog, dat loon en straf belooft. Het jonge Israël viel daarom niet af, omdat het vergeten had, maar omdat de zonde altijd doet vergeten. Wanneer de blinde zondigt, zo is het niet altijd omdat hij schepping niet ziet, maar de zonde is blind bij zienden en bij blinden.

2) Baäl is enkelvoudig en Astharoth meervoudig. Baäl is de mannelijke afgod van de Kanaänieten, de god van de zon, de drager en oorsprong van het natuurlijke leven. Astarte (waarvan het meervoud Astharoth) de vrouwelijke godheid van de Sidoniërs, de godin van de maan, de verpersoonlijking van het vrouwelijk beginsel van het leven. Haar dienst vooral was een onkuise eredienst, die meestal plaats had in bossen of liever, in tempels van boomstammen met loof omvlochten..

14. Zo ontstak de toorn van de HEERE tegen Israël, 1) toen het Hem zo geheel verlaten had, en Hij gaf hen tot straf voor hun zonde in de hand van de rovers, die hen beroofden, 2) hen uitplunderden, en a) Hij verkocht 3) hen, die Hij Zich oorspronkelijk tot eigendom had

verworven, zodat zij bij trouw over anderen zouden geheerst hebben inplaats van te dienen; Hij verkocht hen in de hand van hun vijanden rondom; en zij konden, omdat zij niet meer van de Heere waren, niet meer bestaan voor het aangezicht van hun vijanden, 4) zoals onder Jozua en de eerste tijden na hem.

a) Psalm 44: 13 Jes.40: 1

1) De toorn van de Heere ontstak, d.w.z. de Heere deed Zijn toorn voelen, openbaarde Zijn Goddelijk misnoegen over de gruwelijke zonde van Israël. Omdat Hij Zijn eer aan geen ander geeft, moest Hij Zijn Goddelijke ijver doen ontbranden over zo schrikkelijke goddeloosheid..

Er is een opklimming in de toorn van God naarmate de zonde is. Eerst is het kwaad in Zijn ogen (vs.11), dan is Zijn toorn verwekt (vs.12), en eindelijk ontstoken (vs.14)..

2) Israëls nationaal bestaan ligt in het geloof in de HEERE. Verlieten zij Hem, zij verloren hun volksbestaan. Zonder Hem is als een wild, dat gejaagd wordt en gevangen. Met het verlies van Jehovah, die hen uit Egypte verlost heeft, keert het tot de slavernij van Egypte terug..

3) Israël was het eigendom van de Heere. Welnu Hij verkocht dit voor een tijd aan de vijanden, opdat Zijn eigendom de straf zou ondervinden voor het feit, dat het tegen zijn wettige Heer was opgestaan, en opdat alzo Zijn eer zou worden gewroken..

4) Nu ging de bedreiging in vervulling. Had de Heere (Lev.26: 17) gedreigd met verdrukking door de vijanden, indien Israël Hem zou verlaten, Hij toont nu dat Hij verheerlijkt wordt, zowel in het vervullen van Zijn beloften, als in het ten uitvoer brengen van Zijn straffen..

Letterlijk staat er: dat zij niet konden stand houden voor het aangezicht van hun vijanden..

15. Overal, waarheen zij uittrokken 1) om iets tegen de vijanden te ondernemen, was de hand van de HEERE tegen hen ten kwade, alles had een slechte afloop, zoals de HEERE tevoren door Mozes gesproken, en zoals de HEERE hun gezworen had 2) (Lev.26: 17 26.17 Deuteronomium 28: 20,25); de woorden toch van God dewaarachtige, en alzo ook Zijn bedreigingen zijn vast; ieder woord van Hem is als een heilige eed; en hun angst voor die bedreigingen vervulde hen zeer met vrees. 3)

1) In het Hebreeuws Bekool aschèr jatseöe. Letterlijk: In alles, waartoe zij uittrokken. De betekenis is, dat zij in elke strijd, die zij ondernamen, voelden dat de hand van de Heere tegen hen was..

2) Op het gericht van het woord volgt het gericht van het zwaard. Wie zich de daden van God niet meer herinnert, kan ook Zijn kracht niet meer genieten. Die de ogen voor de zon sluit, voor die geeft zij geen stralen meer. Men wordt door de waarheid geoordeeld, die men versmaadt, en door de zonde verraden, die men bemint. Israël kan de volken niet meer tegenstaan, die het vroeger overwon, omdat het met hun afgoden hoereert en zijn God

verlaten heeft. Zo lijden de mensen door hun eigen hartstochten. Zij worden geplunderd, wanneer zij in plaats van God de Mammon dienen. Het gericht van het Woord wordt bevestigd, wanneer zij het verlaten. De vrijheid van Christus wordt verloren, wanneer men God niet meer dankt, Hem niet meer gedenkt, het woord van boete niet meer hoort en ondanks dat de afgoden dient.

De door dienstbaarheid tot bewustzijn van schuld gebrachte natie, zonk door omgang met de heidenen weer in de afgoderij. Dit maakte een nieuwe straf nodig.

Dit woord laat een diepe blik werpen in Gods wereldregering, hoe Hij al het kwaad aan Zijn macht dienstbaar maakt, terwijl Hij van het daaruit voortgekomen kwaad zich als straf van het kwade bedient..

3) Ten gevolge van de onderdrukkingen en geweldenarijen van de vijanden en bij de ondervinding, dat de Heere tegen hen was, kwamen zij in een zeer treurige en gedrukte toestand..

16. En de HEERE wilde nochtans naar Zijn genade hen niet laten uitroeien, maar door bewijzen van Zijn hulp tot dankbare liefde en terugkeren bewegen, en Hij verwekterichters, 1) die hen verlosten uit de hand van zij, die hen beroofden. 2)

1) Richters (Schofetim) waren mensen, wiens voornaamste werk het was, de vrijheid van het volk te veroveren en te verdedigen, en tevens de zuivere dienst van de enige en waarachtige God te herstellen en te handhaven: Zij werden door de Heere, uit vrije ontferming, omwille van Zichzelf verwekt, en bleven meestal hun leven lang in hun ambt. Dit was echter niet, zoals dat van koningen, erfelijk. Zelfs konden zij hun ambt neerleggen, als zij het volk de vrijheid weer hadden hergeven, zoals blijkt uit de geschiedenissen van Gideon en Jeftha..

Sjoftim, rechters. Vroeger was Mozes de enige rechter, Ex.18: 16 die echter de zaken van minder gewicht later aan vertrouwde mannen ter beslissing overgaf, zoals ook de Spartaanse Eforenin in het begin slechts over kleinigheden te beslissen hadden. Aan deze gebood Mozes (Ex.18: 21; Deuteronomium 1: 16):

24. Toen hij uit het koninklijk paleis gegaan was, zonder dat iemand gemerkt had wat er met de koning gebeurd was, kwamen zijn knechten, en zagen toe, en ziet, de deurenvan de bovenzaal (vs.20) waren in het slot gedaan; zo zeiden zij, wetende dat Ehud niet meer bij hem was: Zeker, hij bedekt zijn voeten 1) in de verkoelkamer.

1) Zijne voeten bedekken is een meer deftige uitdrukking voor: voldoen aan een dringende behoefte. Anderen zijn van mening, dat het betekent, zich te slapen gelegd hebben..

28. En hij zei tot hen op elke tocht: Volgt mij, waarheen ik u ook leid, vertrouwt op mij, want de HEERE heeft uw vijanden, de Moabieten, in uw hand gegeven; 1)het is reeds even goed, alsof zij verslagen en verdreven waren. En zij trokken hem na, zich geheel op hem verlatende, en namen de veren van de Jordaan in 2) naar Moab (Joz.2: 7) en lieten niemand van de

Moabieten overgaan; 3) zij bezetten alle plaatsen van overtocht, zodat niemand van de vijanden het ontvluchten kon.

1) Hieruit spreekt het geloof van Ehud. Vóór de slag acht hij zich reeds van de overwinning zeker, niet omdat hij zo'n krasse daad heeft gedaan, maar omdat hij weet en gelooft, dat de Heere voor zijn volk zal strijden, omdat hij weet, dat de Heere hem heeft verwekt tot een richter over zijn volk. In dit ogenblik is Ehud de ware geloofsheld..

2) De veren innemen betekent: de veren bezetten. Hij wist, dat de Heere de Moabieten in zijn hand had gegeven, maar dit geloof maakte hem niet zorgeloos. Integendeel doet hij alles, wat zijn hand vond om te doen. Als een goed staatkundig krijgsman sneed hij alle gemeenschap af tussen de Moabieten in het land Kanaän en de Moabieten daarbuiten in hun eigen land..

3) Lieten niemand overgaan, in de zin van, lieten niemand ontvluchten. Allen, die over de Jordaan wilden gaan, werden met het zwaard gedood..

29. En zij sloegen de Moabieten in die tijd, zoveel er in het land waren, omtrent tienduizend man, allen vette, welgedane en allen strijdbare mannen, 1) zo niet in een slag dan toch door meerdere aanvallen; daardoor vernietigden zij zo geheel de vijandelijke troepen, dat er niet één man ontkwam.

1) Hiermee wordt aangeduid, dat deze 10.000 man de keurbenden van Eglon uitmaakten. Zij maakten de bloem van het leger uit..

Uit het "in die tijd" mag opgemaakt worden, dat zij niet in één slag werden overwonnen, maar achtereenvolgens werden gedood..

III. Vs.31. Na Ehud treedt Samgar als bevrijder van Israël op, van wie ons alleen bericht wordt, dat hij een zoon van Anath is, en dat hij 600 Filistijnen met een ossenstok sloeg; van zijn andere rechterlijke werkzaamheid vernemen wij niets, wellicht bestond zij alleen in deze dappere daad.

31. Na hem nu, enige tijd na deze door Ehud behaalde overwinning, waarschijnlijk tegen het einde van de daarop gevolgde tachtigjarige rust (4: 6) was Samgar 1) (= zwaard), een zoon van Anath (= lofzang) een redder van Israël; die sloeg de Filistijnen, toen zij van de zuidwestzijde af een inval in het land beproefd hadden, zeshonderd man met een ossenstok, 2) omdat hij in heilige geestdrift en sterk in de kracht van de Heere, naar het eerste wapen greep, dat voor de hand was, en de door een verschrikking van God bevangen vijanden op de vlucht joeg: zo verloste hij ook Israël. 3)

1) Van deze Samgar wordt ons weinig bericht. Ook wordt hij niet een richter genoemd, hoewel de Heere door hem verlossing aanbracht..

Algemeen is men van mening, dat hij òf aan het einde van Ehuds leven, òf in elk geval aan het einde van de tachtigjarige rust is opgetreden. Uit zijn daad en de gevolgde uitkomst blijkt

zo duidelijk, dat, hoe zwak en teer ook het wapentuig mag zijn, als de Heere de arm bestuurt, het wonderdaden kan verrichten..

Samgar sloeg met een ossenstok. Waarschijnlijk was het in de dagen van de ploegtijd, een tijd, waarop Israël geen inval van de Filistijnen duchtte, omdat dan ieder, ook de vijand, met de bereiding van zijn akker moest bezig zijn..

2) De ossenstok, of ossendrijversprikkel (Hebreeuws malmed), was een knots, ongeveer 8 voet lang en aan het dunste einde zes duim dik; daaraan bevond zich een sterke ijzeren schop, om de aan de ploeg hangende aarde af te stoten; aan het onderste einde was een scherpe prikkel, waarmee men de ossen aandreef. Het woord van de Heere tot Saulus (Hand.9: 5): "het is u hard de verzenen tegen de prikkels te slaan," doelt daarop, dat de ossen beproefden tegen deze ossenstok te slaan, zonder dat zij iets bewerkten, dan dat zij zichzelf wondden. Met Samgars daad is te vergelijken wat later Simson deed (15: 15vv.).

Wanneer God de vijanden schrik wil aanjagen, zo heeft Hij daartoe niet vele mensen, noch sterke wapens en harnassen nodig.

Men ziet hier, dat God ook dezen uitnemend dienstbaar kan maken voor Zijn eer en heerlijkheid en tot welzijn van Zijn Kerk, van wie afkomst, opvoeding en handtering zeer gering, verachtelijk en duister zijn. Hij, die de Geest overig heeft, kan, wanneer het Hem behaagt, dezen, die achter de ploeg gaan, maken tot richters en veldoversten, en vissers tot apostelen (Jud 3: 31)..

Ehud overwon met het zwaard, Samgar met een werktuig van de vrede. Daaruit kan men zien, zegt Origenes, dat een rechter van de Kerk niet altijd een zwaard nodig heeft, vol ernst en boetprediking, maar ook op een landman moet lijken, die door de ploeg de aarde allengs opent en tot het ontvangen van het goede zaad bereidt..

3) Zonder zijn daad, waarbij het duidelijk bleek, dat het de Heere niet te moeilijk is, door veel of door weinig te helpen (1 Samuel .14: 6), zouden zeker de Filistijnen, die later aan het land zoveel moeite aandeden (13: 1), zich nu daarin reeds gezeteld hebben..

HOOFDSTUK 4.

HELDENMOED VAN DEBORA, BARAK EN JAEL.

I. Vs.1-11. Als Israël na de tijd van Ehud opnieuw de Heere ontrouw wordt, wordt het in de hand van de Kanaänitische koning Jabin te Hazor overgegeven, die door zijn hoofdman Sisera 20 jaar lang een zeer drukkende heerschappij over Israël uitoefent. Tegen het einde van deze tijd neemt een profetes, met name Debora, het richterambt waar, onder de naar haar genoemden Debora-palm, tussen Ramah en Bethel; zij verwekt een heilzame beweging onder het volk, zodat de kinderen van Israël tot de Heere beginnen te roepen. Nu de harten veranderd zijn zal ook de uitwendige toestand veranderen. De profetes roept in de kracht van de Geest van God, Barak, de zoon van Abinoam van Kedes in de stam van Nafthali, tot redder van Israël. Deze weigert zonder haar aanwezigheid in de strijd te gaan; Debora belooft hem mee te gaan, maar zegt hem tevens dat de roem van de onderneming niet hem maar een vrouw ten deel zal vallen. Welke vrouw daarmee bedoeld is, wordt reeds voorlopig door vermelding van haar man en van diens toestand aangeduid.

1. Maar de kinderen van Israël gingen voort te doen, wat kwaad was in de ogen van de HEERE, toen Ehud1) gestorven was;
2) opnieuw zochten zij de gemeenschap van de Kanaänieten en lieten zij zich in hun afgodsdienst verstrikken.

1) Omdat hier wel van Ehud en niet van Samgar gesproken wordt, mogen wij veronderstellen, dat Samgar geleefd heeft aan het einde van Ehuds leven. Ehud bleef, niettegenstaande Samgars heldendaad, het richterlijk ambt behouden..

2) De zonde van Israël blijft altijd dezelfde, wanneer hun held sterft, als de ouden niet meer zijn, vallen de jongen af..

Vrede en al te goede dagen zijn de mens niet lang tot nut.

In plaats dat de tachtigjarige rust heilzaam had gewerkt op Israëls godsdienstige en zedelijke toestanden, had zij veeleer de zenuwen en spieren van het geestelijk leven verlamd. Door Ehuds optreden en door zijn handhaven van de wet nog in de band gehouden, openbaarden de Israëlieten terstond na diens dood, weer hun lust tot de zonde van de afgoderij..

2. Zo verkocht hen de HEERE tot straf voor hun afval, na die 80 jaar van rust in de hand van Jabin 1) (= hij zal verstaan), koning van de Kanaänieten, die te Hazor (= verdediging) regeerde, een nakomeling van die Jabin, die Jozua 170 jaar geleden geslagen en wiens hoofdstad Hazor hij met vuur verbrand had (Joz.11: 1-15); en zijn krijgsoverste, door wie hij in het bijzonder de kinderen van Israël ten onderbracht, was
a) Sisera (= slagveld); deze Sisera nu woonde te Haróseth (= fabriek van wapentuig) van de Heidenen. 2)

a) 1 Samuel .12: 9

1) Wellicht is Jabin meer een titel dan een naam, of wel de gebruikelijke naam voor de koningen van Hazor. Hij wordt koning van de Kanaänieten genoemd, hoewel hij eigenlijk koning was van die Kanaänieten, die in noordelijk Kanaän woonden, met terugslag op de andere volken, zoals Moab. Zijn hoofdstad Hazor lag in het stamgebied van Nafthali..

2) De ligging van deze stad is onbekend. Haar naam komt in de Bijbel niet meer voor. Sommigen menen dat het tegenwoordige Harothiek dezelfde plaats is als het oude Haróseth..

Deze in het gebied van de Gojim, van de volkeren (Joz.12: 23) gelegen stad, waarschijnlijk in de tegenwoordige vlakte el Buttauf, ten westen van het meer Gennesareth, wordt behalve in ons hoofdstuk niet meer vermeld..

3. Toen riepen de kinderen van Israël, nadat de zwaarte en langdurigheid van de verdrukking hen eindelijk tot kennis van hun zonde gebracht had, tot de HEERE, dat Hij hen te hulp wilde komen; want hij had negenhonderd ijzeren wagens,1) een krijgsmacht, waarvoor Israël steeds vreesde, en zo groot, dat zij daartegen niets vermochten (Joz.17: 16 Richteren 1: 19), en hij had de kinderen van Israël met geweld onderdrukt, 2) zodat zij nergens meer van hun leven en hun goed zeker waren (5: 6), gedurende twintigjaar, van 1281-1261 vóór Christus.

1) Had Juda er tegenop gezien, om de Kanaänieten te verdrijven, omdat zij ijzeren wagens hadden, nu ondervonden zij het tot hun eigen schade, wat het betekende, een wantrouwen tegen de Heere te hebben. God, de Heere, kastijdt hen met een tak van de boom die zij zichzelf geplant hadden..

2) Het gevaar is altijd groter geworden, de tyrannie van de vijanden meer nabij en sterker. De koning van Aram, die Othniël sloeg, was ver; de koning van Moab aan de overzijde van de Jordaan; maar de koning van Hazor is midden in het land met een ongehoorde macht. Echter, hoe groter de macht van de vijanden is, des te meer openbaart zich het wonder van Gods erbarming. Tegen Moab verwekte Hij nog een man, die links was; maar de heer van 900 ijzeren wagens wordt door een vrouw bestreden..

4. Debora 1) (Ge 35: 8), nu, een vrouw, die een profetes 2) was, de vrouw van Lappidoth 3) (= fakkels), deze richtte in die tijd Israël. 4)

1) Een naam, die betekenis heeft! want de bij, dat zwakke diertje, dat slechts onvermoeid bezig is met de verzorging van haar huis, is tevens zeer moedig in de verdediging haar woning, en verwondt met haar angel, die te dichtbij komt..

2) Als wij niets lezen van enig wonderwerk door Debora verricht, zo moeten wij denken, dat zij alleenlijk was een vrouw, uitstekende in heiligheid, vernuftigheid en kennis van de Heilige Schrift, waardoor zij op een bijzondere wijze bekwaam was, om het volk te richten, dat is, om zaken en geschillen onder hen te beslissen naar de regel van Gods Woord.

3) Ook niet zonder betekenis! want zij was geroepen, even als een fakkel, als een helder licht in de donkere nacht te schijnen..

Het is de vraag of door Lappidoth werkelijk de man van Debora wordt bedoeld. Wij zouden Esopeth Lappidoth even goed kunnen vertalen door "een vrouw van fakkelgoed." Debora's geest was voor Israël als een fakkel (vgl. Job 41: 11; Nah.2: 5; Dan.10: 6 Is hier haar man bedoeld, dan is het vreemd, dat de stam niet genoemd is, waaruit hij gesproten zou zijn.

4) Debora voerde gezag over Israël, en haar werk was, om onder het volk van God een ware hervorming tot stand te brengen. Voordat zij, op bevel van de Heere, Barak ten strijde riep, heeft zij het volk weer tot de tucht van de Heere proberen terug te brengen. En zo groot was haar invloed en gezag, dat Barak later geen kans zag, om een leger bijeen te verzamelen, en dat leger te doen optrekken tegen de vijand, indien zij niet mee optrok. Haar ontzag onder het volk ontleende zij aan de macht van het Woord, waardoor zij velen van de dwaling van de weg, onder de werking van de Geest, terugbracht..

5. En zij woonde, zij was gewoon tot uitoefening van haar rechterlijke werkzaamheid te gaan zitten onder de palmboom, die naar haar de palmboom van Debora genoemd is, tussen Rama en tussen Beth-el, in de stam van Benjamin (Joz.18: 22,25), op het gebergte van Efraïm, en de kinderen van Israël gingen op tot haar ten gericht, 1) alle moeilijke zaken brachten zij tot haar, opdat zij die naar de wet van de Heere zou beslechten.

1) God had haar, evenals vroeger aan Mirjam, de zuster van Mozes (Exod.15: 20) en later aan Hulda, de vrouw van Sallum (2 Koningen .22: 14), de gave van de profetie in Exodus (Ex 15: 20), en Deuteronomium 11: 25 verklaarde zin verleend, de gave namelijk, om met verheven woorden vol geestdrift en aangrijpende redenen op anderen te werken. Daarmee stelde zij zich tegen het onder het volk ingedrongen godsdienstig bederf, en bracht zij de in vs.3 vermelde boete en bekering teweeg. Nadat zij eens tot een zo aanzienlijke plaats in Israël gekomen was, dat ieder tot haar ging en groot vertrouwen in haar stelde (Vergelijk 1 Samuel .3: 19vv.) verbond zich als vanzelf door Gods leiding met haar profetische werkzaamheid, de rechterlijke, dat men in twistzaken, die de lagere rechtbanken niet konden beslissen, en die volgens Deuteronomium 17: 8vv. tot de opperrechter van het volk moesten komen, aan haar uitspraak onderwierp (gl. 1 Samuel .7: 10vv.). Hoe zij vervolgens (ten minste middellijk, door Baraks roeping) in de rij van die richters werd geplaatst, die Israël recht verschaften tegen de uitwendige vijanden (Jud 2: 23) ziet men uit het volgende..

6. En zij erkende door de verlichting van de goddelijke Geest, dat nu de tijd gekomen was, dat de Heere Zijn volk verlossen wilde; zij wist ook door diezelfde leiding van de Geest, wie de Heere tot redder van Israël verkoren had en zond heen naar diezelfde streek, waar Jabin zijn zetel had en riepa) Barak (= bliksem = barcas), de zoon van Abinoam (= vader van de aangenaamheid), van Kedes (= heiligdom), in de stam van Nafthali, een noordwestelijk van de zee Merom gelegen vrij- en Levietenstad (Joz.12: 22; 19: 37; 20: 7; 21: 32 zij zei tot hem, door middel van haar bode: Heeft de HEERE, de God van Israël niet geboden 1) aan u, wiens naam Barak reeds op uw bestemming, om een voor de vijanden snel vernietigend veldheer te worden, heenwijst: Ga heen en trek uit uw bergachtig noorden naar het zuiden op de berg Thabor
2) (= steengroeve), en neem met u tienduizend man, van de kinderen van Nafthali, en van de kinderen van Zebulon?

a)Hebr.11: 32

1) De vraag dient alleen tot levendiger en krachtiger opwekking. Men kan dus geenszins aannemen, dat Barak reeds een roeping van God ontvangen en alleen uit traagheid daaraan geen gevolg gegeven zou hebben; veeleer toont het mede de diepe algemene verslagenheid aan, die toen op Israël drukte en dient het tot beschaming van het mannelijk geslacht, dat uit slapheid zijn plicht, de verdelging van de Kanaänieten, verzuimd had, wanneer in onze geschiedenis zowel de opwekking als de redding van Israël van een vrouw uitgaat..

2) De berg Thabor, die volgens een oude kerkelijke overlevering voor de berg van de verheerlijking van Christus (Matth.17: 1vv.) gehouden wordt, en nu Dshebel et Tur heet, is een grote bijna alleen staande en ongeveer 1000 voet hoog stompe kalksteen kegel aan de noordoostelijke zijde van de vlakte Jizreël. Van de oudste tijden af tot op deze dagen was die vlakte een veld van oorlogen geweest (De 27: 3) en ook hier wordt het tot een strijdplaats voor de beide legers uitgekozen. De zijden van de Thabor zijn tegenwoordig met een bos van eiken en wilde Pietaziën bedekt; zijn platte kruin is ongeveer een half uur in omtrek. Daarop moet dan Barak met zijn leger zich verzamelen, die de Heere Sisera achterna in het dal van Kison wil doen trekken. De Kison namelijk vormt zich uit beekjes, die aan de voet van den Thabor en van het verder zuidoostelijk gelegen gebergte Gilboa ontspringen, doorstroomt in westelijke richting de vroeger genoemde vlakte en gaat, langs de noordzijde van Karmel naar de Middellandse Zee; in de winter is zij dikwijls waterrijk, in de zomer echter, evenals de andere rivieren van Palestina, meestal droog. Van de Thabor af, zo heeft de Heere het besloten, zal zich de stroom van het Israëlitische leger over de, in de vlakte met zijn strijdwagens gelegerde vijand, uitstorten ter verderving..

7. En Ik, de Heere, die u dit door de mond van Mijn profetes gebied, zal aan de beek a) Kison (= zeer hard), in de van de zuidwestelijke voet van de Thabor naar de Karmel zich uitstrekkende, door de beek Kison doorsneden, vlakte Jizreël, tot u en uw legerscharen heen trekken 1) Sisera, de krijgsoverste van Jabin, met zijn wagens en zijn menigte, opdat het daar tussen u en hem tot een slag kome, en Ik zal hem in uw hand geven, dat gij zijn geheleleger vernietigen en alzo Israël verlossen zult.

1) Ik zal optrekken, zo spreekt de profetes in de naam van de Heere. Wellicht is Barak bevreesd dat Jabin niet zal durven optreden tegen hem, dat hij dus geen gelegenheid zal hebben, om zich met zijn vijand te meten, maar de Heere belooft, dat Hij ervoor zal zorgen dat Jabin tegen hem zal optrekken, den veldslag zal wagen. En opdat Barak nu aan de ene zijde de strijd niet licht zal achten, laat de Heere hem zeggen dat Sisera tegen hem zal optrekken, die machtige veldoverste van Jabin, en wel met zijn wagens, d.i. met zijn ijzeren wagens, maar ook opdat hij aan de andere zijde niet moedeloos zal worden, belooft de Heere hem reeds vooruit dat Hij de vijand in zijn hand zal geven..

Barak moet noch zorgeloos, noch overmoedig, noch moedeloos zijn..

8. Toen zei Barak tot haar, nadat hij op haar roeping tot haar gekomen was, zich zwak voelende, om die grote onderneming te volbrengen: Indien gij met mij trekken zultin de strijd,

zo zal ik heentrekken; maar indien gij niet met mij zult trekken, zo zal ik niet trekken. 1) Ik bezit de gave van de profetie niet, en daarom heb ik zonder uw hulp op mijn landslieden in Nafthali en Zebulon geen invloed, om hen rondom mij te verzamelen, noch het nodige inzicht, om op het juiste uur, van de Thabor Sisera en zijn wagens aan te vallen.

1) Het ontbrak Barak aan de juiste bezieling tot de strijd, en daarom eist hij dat Debora mee zal optrekken, om door haar aanwezigheid, als profetes van de Heere, hem en het volk te bezielen en aan te moedigen tot de strijd..

Het juiste geloof in een gelukkige uitkomst ontbrak hem daarom ook. Hieruit ziet men, hoe de gelovige door het overheersen en het laten overheersen van de vijand, tenslotte alle bezieling gaat derven..

9. En zij zei: Ik zal, wanneer gij u alleen te zwak voelt, zeker met u trekken, behalve dat de eer de uw niet zal zijn op deze weg, die gij wandelt: 1) hetgrootste en laatste bij deze onderneming, dat, wat eerst daaraan de kroon opzet en ten volle besluit, dat gij op de u gegeven belofte geen onvoorwaardelijk vertrouwen stelt, daar gij toch weten moest, dat God het verstand geeft, die Hij een ambt geeft. Gij zult die eer niet verkrijgen, want de HEERE zal, om de reeds begonnen beschaming van hetmannelijk geslacht door het vrouwelijke voort te zetten, Sisera verkopen, overgeven in de hand van een vrouw. Alzo maakte Debora zich op, en trok met Barak naar Kedes. 2)

1) De wereld zou de eer daarvan toeschrijven aan de hand van Debora, zoals Barak het zelf wel kon voorzien. God zou tot versterking van zijn zwakheid de overwinning volledig maken door de hand van Jaël en dit zou zijn eigen eer aanmerkelijk verkleinen..

Barak echter waardeert de voldoening van zijn begeerte en de goede uitslag van deze onderneming veel hoger dan zijn eigen eer en wil daarom geenszins zijn verzoek laten varen (Jud 4: 9)..

2) Op het blijven aandringen van Barak geeft zij toe, en met heldenmoed trekt zij op naar Kedes in Nafthali om door haar woord en door haar persoon de stammen van Zebulon en Nafthali zó te bezielen en aan te moedigen dat zij zich laten scharen onder de krijgsbanier van Barak..

Door ons wantrouwen sluiten wij dikwijls God de handen. Hij zou ons wel meer willen geven, zo wij het niet verhinderen; Want God is meer geneigd, om te geven, dan wij om te nemen.

10. Toen riep Barak, sterk door de aanwezigheid van de profetes, de strijdbare mannen in de beide stammen Zebulon en Nafthali bijeen te Kedes; deze volgden gewillig zijn oproep, en hij trok op, zoals hem bevolen was (vs.6), op zijn voeten, 1) met tienduizend man, op de berg Thabor; ook trok Debora met hem op, zoals hij begeerd had (vs.8).

1) In het Hebreeuws Beraglauw. De Statenvertaling vertaalt: op zijn voeten. Dit is onjuist. Zoals in Exod.11: 8, moet ook hier vertaald worden: in zijn gevolg..

11. Heber 1)nu, de Keniet, een van de stam van de Kenieten (De 2: 23), had zich afgezonderd van Kaïn, van de Kenieten, uit de kinderen a) van Hobab, Mozes' schoonvader (of zwager), die in het zuiden van Juda zich gevestigd had (1: 16).Deze was getrokken naar het noorden in het gebied van Nafthali, en hij had, naar de wijze van de nomaden, die zich overal komen vestigen, waar zij de beste weiden voor hun vee vinden, zijne tenten opgeslagen tot aan de eik, het eikenbos, in Zaännaïm (= sterke landverhuizingen), die bij Kedes is (Joz.19: 33).

a) Num.10: 29

1) Voordat de strijd en de uitslag daarvan wordt beschreven, wordt eerst nog vermeld, dat Heber zich gescheiden heeft van de overige Hobabieten, die in de woestijn van Juda vertoefden, en opgetrokken is naar het noorden van Nafthali. Jaël, de vrouw, die Sisera ombracht, was zijn vrouw..

II. Vs.12-24. Als Barak met de 10.000 man, die hij uit Nafthali en Zebulon om zich verzameld heeft, naar de Thabor trekt, trekt ook Sisera zijn legermacht tezamen en achtervolgt de Israëlitische strijders in de vlakte van Jizreël; maar deze stormen op Debora's bevel, van de berg af en brengen met de hulp van de Heere het vijandelijk leger in zo'n verwarring, dat het tot Haroseth teruggeslagen en daar geheel vernietigd wordt. Sisera, die reeds in het begin het slagveld verlaten had, neemt zijn toevlucht tot de hut van Jaël, de vrouw van de reeds genoemden Keniet, Heber, in het eikenbos, bij Kedes; hij wordt door haar vriendelijk opgenomen, maar in de slaap vermoord. Als Barak op zijn vervolgingstocht daar aankomt, toont Jaël hem de door haar gedode veldoverste. De hand van de kinderen van Israël is nu zó machtig geworden tegen Jabin, dat zij aan zijn heerschappij voor altijd een einde maken en hem met zijn volk uitroeien.

12. Toen boodschapten zij, waarschijnlijk door boden, door zijn koning hem gezonden, Sisera, dat Barak, de zoon van Abinoam, met tienduizend man op de berg Thabor getrokken was, en zonder twijfel het land van Jabins heerschappij wilde bevrijden.

13. Zo riep Sisera, deze moedige en ras besliste krijgsoverste, al zijn wagens bijeen, negenhonderd ijzeren wagens, 1) en al het volk, dat met hem was,dat onder zijn bevel gesteld was, en hij trok, of liever hij werd door de Heere getrokken (vs.7) van Hasóreth van de heidenen, waar hij zijn zetel had (vs.2) tot de beek Kison, in de vlakte van Jizreël.

1) Deze ijzeren wagens waren voorzien van zeisen, die, aan de raderen vastgemaakt, een verschrikkelijke slachting teweeg konden brengen onder het voetvolk, wanneer de vijand hen op de vlucht joeg en vervolgde. Sisera vertrouwt volkomen op die wagens en rekent wellicht reeds bij voorbaat op de overwinning op zo'n klein getal Israëlieten..

14. Debora dan zei tot Barak, 1) nog voordat het vijandelijk leger zich in orde gesteld en tot een slag geschikt had: Maak u op, want dit is de dag, waarop de HEERE Sisera in uw hand

gegeven heeft: is 2) de HEERE niet voor uw aangezicht heen uitgetrokken, om zelf de vijanden op de vlucht te slaan, zodat de overwinning niet moeilijk zal zijn? Zo trok Barak, in het geloof dat woord van belofte aangrijpende, waardoor hij zich een plaats onder de geloofshelden verwierf (Hebr.11: 32), van de berg Thabor af, en tienduizend man 3) achter hem.

1) Barak twijfelt niet aan de waarheid van haar woord, hij vreest de vijand niet; wanneer slechts Debora meetrekt, wil hij gaan, anders niet (vs.8). Door haar meegaan is de zaak als een goddelijke gewettigd. De stammen, die hij roept, vernemen, dat het niet zijn belang is, dat hen roept. Hij wil doen weten, dat hij slechts het orgaan is van het bevel, dat door Debora komt. Wie aan een parallel met Jeanne d'Arc, de maagd van Orleans, denkt zal de Joodse profetes des te mooier doen uitkomen. De profetes zoekt niet zelf het zwaard, anders had zij Barak niet nodig gehad. Ook Jeanne sprak, toen men haar zeide, dat God overwinnen kon ook zonder krijgsknechten: "de krijgsknechten zullen strijden, dan zal God de overwinning geven" maar zij streed alleen tegen vijanden van haar land, niet tegen vijanden van haar geloof en haar geestelijk leven. Het was een romantische liefde van het aardse koningschap, waardoor het arme meisje viel; de duidelijke stem van de Koning der wereld riep Debora tot de overwinning. In Barak is geen sentimentele trek van een Dunois te bespeuren, maar vrijwillig stelt hij zich achter de vrouw, die met de Geest van God vervuld is.

Dus werkt Gods verscheidenheid van gave in allen (1 Cor.12: 4,6), ofschoon volgens Gods verordening de man is het hoofd van de vrouw, zo behaagde het Hem nochtans die van de Geest over heeft, zijn handen als het ware in dit geval op een buitengewone wijze te bestieren, en het hoofd op de schouder van de vrouwen te stellen, verkiezende het zwakke van de wereld, tot beschaming van het sterke, opdat geen vlees zich mocht beroemen voor zijn aangezicht..

Zij als het hoofd geeft het bevel en hij als de hand doet het werk..

2) Dit kan ook zo vertaald worden: Ja, de Heere is voor uw aangezicht uitgetrokken, opdat Barak en zijn volk des te moediger zou zijn..

3) Op zichzelf een kleine schare in vergelijking met de grote macht, die tegenover haar stond, maar evenals haar aanvoerder denkende aan de naam van de Heere, haar God (Psalm 20: 8), terwijl Debora op de berg bleef, en de onderneming met haar gebed vergezelde..

15. a) En de HEERE, in waarheid voor het kleine leger heentrekkend, al was het op onzichtbare wijze, verschrikte de vijanden, wellicht door een groot onweer (5: 20 vgl. Joz.10: 10) en versloeg 1) Sisera, met al zijn wagens, en het gehele leger, door de scherpte van het zwaard, voor het aangezicht van Barak, die met zijn strijders op de vijand aanviel; zo groot was de verschrikking, dat Sisera van de wagen afklom, en vluchtte op zijn voeten.

a) Psalm 83: 10

1) In het Hebreeuws Wajahom. Eigenlijk in verwarring brengen, met een panische schrik vervullen. Ditzelfde woord wordt ook gebruikt in Exod.14: 24 en Joz.10: 10. Behouden we deze vertaling, dan springt nog meer in het oog, dat het de Heere alleen was, die Israëls leger deed overwinnen. Immers dit feit wordt dan op één lijn gesteld met de vernietiging van farao's leger en met de zege voor Jozua te Gibeon bereid. Wanneer nu zijn leger door de wondere macht van de Heere met een panische schrik wordt bevangen en het Sisera volstrekt onmogelijk wordt, zijn leger in behoorlijk gelid te houden, dan wordt hij zelf ook door die schrik aangegrepen, zodat hij zijn strijdwagen verlaat, zijn leger zonder aanvoerder laat, en in een haastige vlucht, te voet, zijn heil zoekt..

Sommigen zijn van mening, dat de Heere hen door een buitengewoon natuurverschijnsel verschrikt heeft..

16. En Barak achtervolgde ze, achter de wagens en achter het nu van zijn aanvoerder beroofde leger,1) tot aan Haróseth van de heidenen, waar het eerst eigenlijk tot de slag kwam. En het gehele leger van Sisera viel, deels, terwijl hij vluchtte, op de weg, deels in de bij Haróseth geleverde slag, door de scherpte van het zwaard, dat er van de ongeveer 100.000 man sterke krijgsmacht, niet overbleef tot één toe. 2)

1) Dit wil zeggen, dat Barak de wagens en het leger vervolgde; het woordje achter had kunnen weggelaten worden. Beter is de vertaling: En Barak jaagde de wagens en het leger achterna tot aan Haróseth van de heidenen..

2) Zo ondervinden de heidenen, dat geen paarden noch wagens, maar het woord van God de overwinning heeft; zo wordt Israël verootmoedigd, niet alleen door Gods gericht maar ook door Zijn genade..

Wanneer God voor ons heengaat in onze geestelijke strijd, dan moeten we ons opmaken, en wanneer Hij door Zijn genade ons enige voordelen op onze geestelijke vijanden doet behalen, dan moeten wij onze voordelen, door waakzaamheid en kloekmoedigheid bevorderen, en de heilige oorlog met nadruk voortzetten (Jud 4: 16)..

18. Jaël nu ging uit van de deur van haar tent, de haar welbekende Sisera tegemoet, zodra zij had opgemerkt, dat hij tot haar tent zich richtte, en zei tot hem metvriendelijk gelaat (Sirach 25: 18): Wijk in mijn woning, mijn heer, wijk in tot mij, vrees niet, alsof u hier enig kwaad zou overkomen! En hij, niets kwaads vermoedende, week tot haar in de tent, en viel van vermoeidheid op de grond neer om van zijn vermoeidheid uit te rusten, en zij bedekte hem met een deken. 1)

1) Dit is niet om hem te verbergen voor de blik van de vijanden, want zoals reeds is opgemerkt, de tent van een vrouw was de zekerste schuilplaats voor hem die bescherming zocht, (zo'n werd genoemd, Dachil) maar om hem uit te nodigen, in elk geval een wenk te geven om te gaan slapen. Natuurlijk was hij vermoeid van de vlucht, wat zij in alles wel aan hem kon zien..

19. a) Daarna zei hij tot haar: Geef mij toch een beetje water te drinken, want ik heb dorst, zodat ik geen rust kan vinden. Toen opende zij een melkfles, 1)en gaf hem, in plaats van het gevraagde water, om hem recht vriendelijk en eervol te herbergen, melk te drinken, 2) en dekte hem daarna opnieuw toe.

a)Richteren 5: 25

1) Eigenlijk een "melkzak". De vloeistoffen bewaart men in het oosten in leren zakken (Joz.9: 4 Matth.9: 17)..

Dat zij hem geen water maar melk te drinken gaf, was om hem elke vrees voor haar te ontnemen, om hem in een geruste stemming te brengen..

2) Niet uit voorzichtigheid, zoals wel eens gezegd is, maar uit ware behoefte aan water, vraagt Sisera, en ook uit ware gastvriendschap geeft zij hem melk..

Wij kunnen het ons niet andere voorstellen, dan dat Jaël eerst niet gedacht heeft aan verraad jegens Sisera. Wellicht dat zij op de uitkijk heeft gestaan, of er ook Israëlieten verwond en vluchtend voorbij zouden komen. In plaats van een Israëliet nadert Sisera, afgemat en vluchtend voor Israëls zegevierende legerscharen. Uit medelijden heeft zij hem opgenomen, uit medelijden dekt zij hem toe, uit medelijden geeft zij hem te drinken. Maar ziet, terwijl zij daarbuiten, op zijn bevel, op wacht staat, komen andere overleggingen in haar hart op. Zij begint te bedenken, wie zij daar binnen heeft, wat een vijand hij is van het volk, waarmee zij verwant is, en nu, onder de leiding van Gods bijzondere voorzienigheid, niet om verraad te plegen aan de man die haar vertrouwde, maar om op te komen voor de eer van de God van Israël, om niettegenstaande zij het wel beseft dat het haar tot verraad zal worden aangerekend, dus met prijsgeving van alle eigen eer, komt zij tot het moedig besluit om de vijand van Gods volk onschadelijk te maken. Waar een Debora, vervuld en bezield door de Geest van de Heere, haar prijst, haar roem verheft, hebben wij geen recht om haar daad in een verkeerd daglicht te stellen..

Het is mede een voorzichtigheid van Sisera, dat hij om water vroeg. Het was een oude gewoonte, dat wie in een oosterse tent van de Bedoeïenen, Arabieren en woestijnbewoners gegeten of gedronken had, in de vrede van het huis was opgenomen. De doodsvijand van de Arabier slaapt rustig in diens tent in, wanneer hij met hem gedronken heeft. Daarom wilde ook Saladin aan de dappere Frankische ridder Reinald van Chatillon niet te drinken geven, omdat hij hem dood wilde (Marin. Gesch. Sal. II, 19).

19. a) Daarna zei hij tot haar: Geef mij toch een beetje water te drinken, want ik heb dorst, zodat ik geen rust kan vinden. Toen opende zij een melkfles, 1)en gaf hem, in plaats van het gevraagde water, om hem recht vriendelijk en eervol te herbergen, melk te drinken, 2) en dekte hem daarna opnieuw toe.

a)Richteren 5: 25

1) Eigenlijk een "melkzak". De vloeistoffen bewaart men in het oosten in leren zakken (Joz.9: 4 Matth.9: 17)..

Dat zij hem geen water maar melk te drinken gaf, was om hem elke vrees voor haar te ontnemen, om hem in een geruste stemming te brengen..

2) Niet uit voorzichtigheid, zoals wel eens gezegd is, maar uit ware behoefte aan water, vraagt Sisera, en ook uit ware gastvriendschap geeft zij hem melk..

Wij kunnen het ons niet andere voorstellen, dan dat Jaël eerst niet gedacht heeft aan verraad jegens Sisera. Wellicht dat zij op de uitkijk heeft gestaan, of er ook Israëlieten verwond en vluchtend voorbij zouden komen. In plaats van een Israëliet nadert Sisera, afgemat en vluchtend voor Israëls zegevierende legerscharen. Uit medelijden heeft zij hem opgenomen, uit medelijden dekt zij hem toe, uit medelijden geeft zij hem te drinken. Maar ziet, terwijl zij daarbuiten, op zijn bevel, op wacht staat, komen andere overleggingen in haar hart op. Zij begint te bedenken, wie zij daar binnen heeft, wat een vijand hij is van het volk, waarmee zij verwant is, en nu, onder de leiding van Gods bijzondere voorzienigheid, niet om verraad te plegen aan de man die haar vertrouwde, maar om op te komen voor de eer van de God van Israël, om niettegenstaande zij het wel beseft dat het haar tot verraad zal worden aangerekend, dus met prijsgeving van alle eigen eer, komt zij tot het moedig besluit om de vijand van Gods volk onschadelijk te maken. Waar een Debora, vervuld en bezield door de Geest van de Heere, haar prijst, haar roem verheft, hebben wij geen recht om haar daad in een verkeerd daglicht te stellen..

Het is mede een voorzichtigheid van Sisera, dat hij om water vroeg. Het was een oude gewoonte, dat wie in een oosterse tent van de Bedoeïenen, Arabieren en woestijnbewoners gegeten of gedronken had, in de vrede van het huis was opgenomen. De doodsvijand van de Arabier slaapt rustig in diens tent in, wanneer hij met hem gedronken heeft. Daarom wilde ook Saladin aan de dappere Frankische ridder Reinald van Chatillon niet te drinken geven, omdat hij hem dood wilde (Marin. Gesch. Sal. II, 19).

21. Daarna nam1) Jaël, de vrouw van Heber, een nagel van de tent, een van de ijzeren pinnen, waarmee de touwen van haar tent in de aarde bevestigd waren (Ex.27: 19), en greep een hamer in haar hand, en ging van de deur, waaraan zij zich geplaatst had, stilletjestot hem, en dreef de nagel in de slaap van zijn hoofd, dat hij, de nagel, in de aarde vast werd; hij nu was, toen Jaël hem naderde, door een diepe slaap bevangen en vermoeid 3) zodat hij tevoren niets had bemerkt, en hij stierf.

1) Ook hier voeren de oude uitleggers veel redenen aan, om de daad van Jaël in bescherming te nemen. Zo zegt bijvoorbeeld Willisch in de door hem uitgegeven Freyberger Bijbel (1742): "Daar Jaël zonder twijfel op Sisera’s verzoek, in de deur van haar hut gestaan heeft, is zij zeker door de Heilige Geest gedreven, om de goddelijke gerechtigheid aan deze heiden mede uit te oefenen, en zich tot een werktuig van de goddelijke wraak als een dapper krijgsheld te laten gebruiken. Want daar zij en haar geslacht, hoewel het van de Midianieten afstamde (Ex.3: 1; 18: 1) toch tevens door Midian, die Ketura voor Abraham baarde (Genesis25: 2),

van het nageslacht van Abraham, de vader van alle gelovigen, afstamde, ook met het volk van God veel omgang gehad had (Num.10: 29), zich aan de ware kerk van God gehouden heeft, naar het voorbeeld van de voorvader, van Jethro, die de Heere offerde (Ex.18: 12), zo is er geen twijfel, dat ook Jaël met haar huis, hoewel zij tot hiertoe nog als vreemdelingen onder de Kanaänieten geleefd hadden, toch ook de ware God van Israël beleden heeft, en alzo voor de gaven van de Heilige Geest, bijzonder voor Zijn leiding des te meer geschikt geweest is". Eveneens beroepen ook andere theologen zich daarop, allereerst, dat Jaël niet reeds bij het ontvangen van Sisera het doel gehad heeft hem te vermoorden, en zij daarom de naam van een huichelares niet verdient; en vervolgens, dat haar daad haar later, toen zij aan de deur van de tent stond, door God ingegeven en bevolen is, en haar alzo de lof van rechtswege toekomt, die haar in het lied van Debora (5: 24vv.) wordt toegekend. (Buddeus: Pacem vero et jus hospitii, quod violavit, quia instinctu motuque adeoque mandato numinis hoc fecit, in eo minime pecasse censenda est.) Zonder twijfel is Jaëls daad voor de rechtbank van het Evangelie veroordeeld; zij heeft zich als een vriendin voorgedaan tot een moord, en toch was het een goed beginsel in haar hart, dat haar zo slecht deed handelen. Het was liefde voor Israël en Israëls God, die zich in een duivelde handeling openbaarde. De geschiedenis van Jaëls voorvaderen is sinds onheuglijke tijden met die van Israël verbonden geweest. Israëls vrijheid en roem is de hare. Hoe veel vrouwen heeft Sisera onteerd en tot buit gemaakt. Zal zij ledig blijven "als de tiran zichzelf in haar handen stelt?" Wat zal er gebeuren, wanneer zij hem redt? Heeft zij dan niet het oude verbond met Israël verraden? Zal hij niet nieuwe scharen verzamelen, om Israël opnieuw te bedreigen? Zal het heten: Jaël heeft de vijand van het volk, waaronder zij broederlijk leefde, tot verderf van dat volk gered! De moeilijkheid is groot, waarin de vrouw zich bevindt, en slechts een grootse ziel kon die zo oplossen. Zij besluit, zij versmaadt het wenselijk loon, dat de bevrijding van Sisera haar zou verschaft hebben. Zij brengt het mooier doel, de vrijheid van het aan haar verwante volk, op de balans; het oudste recht weegt over een wild krijgsman staat tegenover haar, die duizend wetten van het recht verbroken heelt; het is beslist. Zij heeft geen zwaard om de krijgsman neer te houwen, en zij grijpt naar het vreselijk wapen van vrouwenlist, waartegen niets bestand is. Bovendien is nog heden de opmerking gemaakt, dat de vrouwen van die landen zich minder dan de mannen aan de gewoonten van de gastvriendschap storen (Richteren 14: 17).

Zo heeft dan Jaël duivels gehandeld, zij heeft een moord gepleegd, maar zij deed het tot redding van Israël, uit liefde voor het volk van God. In haar heeft een goed beginsel zich op treurige wijze geopenbaard, en weer is die daad door God tot zegen van Israël gesteld..

2) Hij nu was met een diepe slaap bevangen en vermoeid, is een tussenzin en haalt nog eens op, wat reeds eerder gezegd is. De eigenlijke zin loopt door tot: en stierf. Want Sisera stierf niet ten gevolge van vermoeidheid, maar tengevolge van Jaëls daad. De Septuaginta vertaalt door: Hij worstelde. Dit is echter onjuist..

22. En ziet, Barak vervolgde, na de vernietiging van het vijandelijk leger (vs.16), Sisera, en kwam bij het eikenbos in Zaännaïm bij Kedes; en Jaël ging uit haar tent hem tegemoet, en zei tot hem: Kom hier binnen, en ik zal u de man wijzen, die gij zoekt. Zo kwam hij tot haar, en ziet, Sisera lag dood op de grond, en de nagel was in de slaap van zijn hoofd.1)

1) Zo was juist vervuld, wat Debora (vs.9) aan Barak geprofeteerd had: "de eer zal de uwe niet zijn op deze weg die gij wandelt; want de Heere zal Sisera verkopen in de hand van een vrouw"..

24. En de hand van de kinderen van Israël ging steeds voort,
1) nadat zij weer eenmaal geleerd hadden te strijden (3: 2), en werd hard over Jabin, de koning van Kanaän, totdat zij Jabin, de koning van Kanaän, en de Kanaänieten te Hazor, hadden uitgeroeid.

1) Dit geeft een opklimmen aan. Zij, n.l. de Israëlieten, waren zo gelukkig in de strijd, dat zij na korte tijd het gehele rijk van Jabin hadden vernietigd en deze Kanaänieten uitgeroeid. Hiermee wordt niet gezegd, dat zij alle Kanaänieten hadden overwonnen..

HOOFDSTUK 5.

LIED VAN DEBORA EN BARAK.

I. Vs.1-31. Nadat de veldtocht geëindigd is, zingen Debora en Barak gemeenschappelijk een door de profetes vervaardigd lied, vol van de meest verheven poëzie. Dit lied ademt de machtige gloed van de geestdrift, die door Israëls verheffing en zijn overwinning over Sisera in het land teweeg is gebracht. Na een lofzegging aan de Heere voor de overwinning, die Hij gegeven heeft (vs.2-5), volgt een terugzien op de verlopen tijden van de dienstbaarheid en een oproep tot lof van Hem, die daaraan een einde gemaakt heeft (vs.6-11); hierop volgt een roemrijke vermelding van de stammen, die de strijd ondernomen hadden, en een verwijt tegen hen, die daaraan geen deel hadden genomen (vs.12-18); dan volgt een schildering van de slag en van Jaëls daad (vs.19-27), en tenslotte worden de moeder van Sisera en haar staatsvrouwen sprekende ingevoerd (vs.28-30); een zegenwens besluit het lied en een kort woord over de rust van de volgende tijd, het hoofdstuk.

1. Voorts, na de gelukkig geëindigde strijd tegen Sisera en Jabin, zongen Debora en Barak, 1)de zoon van Abinoam, op dezelfde dag, 2) om de overwinning voor al het volk te vieren, en de gemoederen tot dankbaarheid jegens deHeere te ontsteken, een lied, zeggende:

1) Dit beduidt niet, dat Debora en Barak het lied tezamen hebben gemaakt, maar is als een opschrift van de zegezang aan te merken, en verder, dat het door beiden is gezongen. De dichteres is Debora alleen, zoals blijkt uit vs.3,7 en 12..

2) D.w.z. onmiddellijk, na de overwinning op Jabin en Sisera..

2. Looft de HEERE vanwege het wreken van de wraken in Israël, 1) looft Hem, die onze twistzaak getwist heeft, die ons heeft vrijgemaakt van een twintigjarige druk (4: 2vv.), en vanwege dat het volk, de stammen van Zebulon en Nafthali (4: 12vv.) zich gewillig heeft aangeboden, 2) om te strijden tegen een zo overmachtige vijand (4: 10).

1) Van het wreken van de wraken in Israël. Zo heeft onze Statenvertaling, zoals ook de Engelse, de woorden in de grondtekst overzet, in navolging van de Peschito, de Syrische vertaling, van het Oude Testament. In het Hebreeuws staat er twerp erpb (Biphroa pheraoth). De LXX geeft en tw arxasyai archgouv en Israhl..

In verband met het stamverwante Arabisch kan men dit vertalen: Vanwege dat de voornaamsten in Israël vooraantrokken..

Deze vertaling is wel zo overeenkomstig de inhoud van het lied, als die van onze Statenvertaling, omdat wij dan in het een lid hebben, het zich aan het hoofd stellen van de voornaamsten onder Israël, en in het tweede, het zich gewillig aanbieden, dus het gewillig volgen van het volk..

De profetes-dichter wil daarom de Heere prijzen en loven, omdat Hij zowel de hoofdleiders van Israël als het volk bewerkt heeft, om ten strijde te trekken tegen de vijanden van het volk..

Duidelijk wijst dus de inhoud van dit vers op de tijd, toen er nog geen koning was, geen éénhoofdige macht over Israël, waardoor des te meer de trouw en genade van Israëls God uitkwam, die toch het volk één deed zijn in het ten strijde trekken tegen de verdrukkers..

Luther vertaalt: Looft de Heere, dat Israël weer vrij is geworden..

Des te meer hechten wij aan de vertaling van: gebieders, of voornaamsten, omdat ook in vs.9 dezelfde tegenstelling voorkomt, tussen hen en het volk. Ook in Deuteronomium 32: 42 wordt het door "hoofd" vertaald..

In de grondtekst staan ook de woorden: Looft de Heere, achteraan, waardoor het dichterlijke van het lied nog meer uitkomt..

2) In de grondtekst is de plaatsing van de woorden anders, waardoor het dichterlijke van het lied nog meer uitkomt: "Dat (Israël weer vrij is geworden), dat het volk zich gewillig betoond heeft; daarom prijst de Here." De woorden in het eerste lid van de zin kunnen nog anders geplaatst worden, daar de uitdrukking twerb in dit lid tegenover het hoofdwoord Me (volk) in het tweede lid staat. Ook op andere plaatsen in dit lied (vs.9) worden tegenover de vrijwilligen onder het volk de gebieders gesteld; het is dus meer dan waarschijnlijk, dat ook hier vorsten of aanvoerders moet verstaan worden, zoals wij ook in Deuteronomium 32: 42

het daar eveneens voorkomende duistere woord verklaard hebben. Dientengevolge zouden wij moeten vertalen: "Omdat de vorsten in Israël het bestuurden (of "zich vorstelijk gedroegen), omdat het volk zich vrijwillig aanbood, enz." Het vers verplaatst ons aanstonds in de tijd van de richters, toen Israël nog geen koning had, die het gehele volk ten strijd kon oproepen, maar veelmeer, bij de afwerping van het vreemde juk, alles aankwam op de moed van de hoofden, die zich aan de spits van de onderneming stelden en het vrijwillig besluit van diegenen, die daaraan wilden deelnemen. Onze vertaling, evenals de Engelse en de oude Weimarse of zogenoemde Keurvorstenbijbel, zijn in de vertaling de Pesjito gevolgd. Deze Pesjito, waarschijnlijk in het midden van de tweede eeuw na Christus, door de Christenen van Edessa vervaardigd, is een vertaling van het Oude Testament in het Syrisch, die in tegenstelling tot de allegorische verklaringen zich aan de eenvoudige getrouwe zin van de tekst hield (hetgeen ook de uitdrukking Pesjito aanduidt) en bij de gehele Syrische kerk in gebruik was. Luther heeft: "Looft de Here, dat Israël weer vrij geworden is; " anderen: "omdat Israël zich streng gewroken heeft.".

3. Hoort gij koningen in de omliggende landen, die Israëls God voor een God zonder macht hebt aangezien, gedurende de lange tijd van ons ongeluk en van onze zwakheid; neemt ter oren, gij vorsten, 1) wat ik zingen en vermelden zal, opdat gij leert kennen, dat deze God nog altijd dezelfde is, die in vroegere dagen zo grote wonderen door Zijn volk heeft verricht aan de vijanden, die het benauwden en verdrukten. Ik zal juichen en zingen, want het hart is mij te vol van de grote daden, die Hij nu gedaan heeft, dan dat ik zou kunnen zwijgen, de HEERE

zal ik zingen; ik zal de HEERE, de God van Israël psalmzingen tot lof en prijs van Zijn heilige naam.

1) Koningen en vorsten. Deze zijn natuurlijk niet de hoofdmannen van Israël, maar de koningen en vorsten van de heidenen. Zij, die koningen, moeten het vernemen, wat een machtige God, de God van Israël is..

Als de dichter spreekt van zingen en psalmzingen, dan moet onder het laatste verstaan worden, het zingen met muzikale begeleiding..

4. HEERE! toen Gij in de dagen van onze vaderen voortging van Seïr, toen Gij daarheen trad van het veld van Edom, om hen, die van het westen van Egypte kwamen, in majesteit tegemoet te gaan (Deuteronomium 33: 2) en van de Sinaï uw wet te openbaren (Exod.19vv.), toena) beefde de aarde onder de tred van Uw voeten, ook droop de hemel, terwijl de geweldige onweren zich ontlastten; ook dropen de wolken van water. 1)

a) Psalm 68: 8,9

1) Opdat de vijanden van Israël een juist begrip zouden verkrijgen van de Majesteit van Israëls God, gaat Debora terug naar hetgeen vroeger is gebeurd, toen de Heere in majesteit en heerlijkheid neerdaalde op de berg Sinaï, en majestieus verscheen aan Zijn volk Israël. Maar ook ten behoeve van Israël doet zij het, opdat ook dit volk weer in het geheugen werd teruggeroepen, Gods wondere goedheid en genade aan Zijn volk bewezen. Ja, aan Israël moest het weer bij vernieuwing bekend gemaakt worden, wat een geduchte God zijn Verbondsgod was..

Dit gedeelte herinnert aan het lied van Mozes (Deuteronomium 33) en toont, dat Debora dit lied ongetwijfeld heeft gekend..

Dat de wolken van water dropen, is een poëtische uitdrukking, voor het zich ontlasten van water, zoals bij een hevig onweer plaatsvindt..

5. a) De bergen vluchtten van of voor het aangezicht van de HEERE, zij dreigden onder Zijn voeten ineen te storten, toen Hij daarop, als op Zijn troon neerdaalde; zelfs of deze Sinaï, 1) dat machtige rotsgebergte, wankelde van of voor het aangezicht van de HEERE, de God van Israël, als wist het wat een God het als plaats van openbaring dienen moest.

a)Psalm 68: 15,16,17; 97: 5 b) Ex.19: 18

1) In het Hebreeuws Zèh Sinai. Beter, deze Sinaï. In heilige vervoering van de Geest ziet Debora die geduchte berg als van nabij, wijst hem als met de vinger aan, en aanschouwt als het ware, hoe die machtige berg beeft, als de HEERE Heere erop neerdaalt..

6. In 1) de dagen van Samgar, de zoon van Anath, in de dagen van Jaël, van de dagen van Samgar af, die 600 Filistijnen met een ossenstok (3: 31) versloeg, maar het niet kon

verhinderen, dat intussen inhet noorden de heerschappij van Jabin zich steeds meer uitbreidde en bevestigde, tot op de laatste tijd dat Jaël aan de redding de laatste hand legde (4: 9, 17vv.) hielden de wegen op; de gewone rechte wegen in het land, vroeger door vele mensen betreden, waren verlaten, omdat men vreesde voor uitplundering en moord, en die op paden wandelden, die genoodzaakt waren te reizen, gingen kromme wegen, kozen van de openbare straten verwijderde zijpaden en omwegen.

1) Met dit vers geeft de profetes de keerzijde van de medaille te zien. Hoog, zeer hoog heeft Israël gestaan. De HEERE is tot Zijn volk op Sinaï's gebergte neergedaald. Als een eigen volk van God is het de Heere geheiligd, als een verkregen volk, door Hem met de heerlijkste openbaringen begiftigd, maar ach! voorbij zijn een tijdlang geweest de ervaringen van die verbondsbetrekking. Israël heeft zijn God de rug toegekeerd, zijn God verlaten, en dientengevolge is het verlaten van God en overgegeven in de handen van de vijanden. De wegen hielden op wegen te zijn, waarop de mensen konden wandelen..

7. De dorpen hielden op in Israël, zij hielden op, 1) omdat de bewoners van het open land uit vrees naar de steden vluchtten, totdat ik, Debora, opstond, dat ik opstond, om aan de zware tijd een einde te maken, om als een moeder in Israël, 2) het uitgeputte volk weer moed in te spreken.

1) De dorpen zijn hier die plaatsen, die niet met muren waren omgeven. Even zo leeg en woest als de landwegen waren, zo leeg werden ook de dorpen, vanwege de vrees voor de vijanden..

2) Debora noemt zich een moeder in Israël, omdat haar hart met moederlijk erbarmen had geklopt voor haar volk, en zij in de naam van de Heere de oproep had gedaan, om het volk te verlossen..

8. Verkoos hij1) nieuwe goden, en offerde hij niet aan God, maar aan de duivels, aan de goden, die zij niet kenden, nieuwe, die van nabij gekomen waren, voor wie zijn vaders niet geschrikt hebben (Deuteronomium 32: 17), dan was er strijd in de poorten, dan liet de Heere tot aan de poorten van de steden de vijand doortrekken en strijd voeren; werd er ook een schild gezien, of een spies onder veertigduizend in Israël? 2) Durfde iemand naar de wapens grijpen onder zovelen? Zó wasalle moed uitgedoofd, omdat de Heere de harten verslagen had.

1) Of hij, n.l. Israël, verkoos nieuwe goden, daarom was erstrijd in de poorten. Hiermee daalt Debora af tot de grote oorzaak. Niet God had Israël het eerst verlaten, of Zijn belofte niet vervuld, maar Israël had in plaats van de enige ware God te dienen, zich neergebogen voor nieuwe goden..

2) Dit betekent niet, dat er geen spies of schild meer was onder Israël, omdat de vijanden alle wapens hadden veroverd, maar dat er geen enkel soldaat durfde opstaan om tegen de vijand te strijden. Hadden in vroeger dagen 40.000 man zich opgemaakt, alleen uit de stammen aan de overzijde van de Jordaan, nu was het zo treurig gesteld geweest, dat onder geheel Israël geen

enkel man naar de wapens durfde grijpen. Moedeloosheid was het gevolg van de zonde geworden..

9. Mijn hart is tot de wetgevers, 1) de legerhoofden van Israël, het voelt zich tot hen heen getrokken, evenals tot degenen, die zich gewillig aangeboden hebben (vs.2) onder het volk; op die aanvoerders en vrijwilligers richten zich het eerst mijn gedachten, als ik omzie in de kring van hen, die zoveel reden hebben omde HEERE voor Zijn grote daden te prijzen. De verheffing van de eersten en de geestdrift van de anderen was een genadegave van de Heere: looft daarom ook gij de HEERE!

1) Mijn hart is tot de wetgevers, of, mijn hart is tot, d.i. voelt zich aangetrokken tot de gebieders, de aanvoerders. Onder wetgevers, of zoals er letterlijk staat, bestemmende, moeten de aanvoerders verstaan worden in tegenstelling van het volk, in het tweede lid van dit vers genoemd..

10. Gij rijken en voornamen onder het volk, die op witte ezelinnen rijdt, gij, die aan het gericht zijt, 1) rechters en ambtlieden, en gij die over weg wandelt, spreekt ervan, God tot lof, want gij allen geniet de zegen van de vrede, die de aanvoerders en de vrijwilligen (vs.9) bevochten hebben!

1) In het Hebreeuws Joschbee al-Middin. De Statenvertaling heeft gij, die aan het gericht zijt, in navolging van de Septuaginta. Dan moest echter in elk geval het woord in de grondtekst anders gevocaliseerd zijn (niet middin, maar midjan). Letterlijk betekent het: die op kleden of tapijten zit. Nu worden hiermee bedoeld, zij die thuis een rustig rijk leven leiden, in tegenstelling tot degenen, die in de volgende woorden worden genoemd, die over weg wandelt, n.l. degenen, aan wie het niet gebeuren mocht te rijden, maar die vanwege hun geringer stand, moesten lopen..

Zowel rijken als armen, voornamen en geringen moesten de Heere prijzen vanwege Zijn genade en trouw..

11. Van 1) of met het gedruis of de stemmen van de schutters, tussen de plaatsen, de bronnen, waar men water schept, spreekt nu aldaar op dezelfde plaatsen tezamen van de gerechtigheden van de HEERE, van Zijn grote daden, waardoor Hij gericht hield over de verdrukkers, van de gerechtigheden, bewezen aan Zijn dorpen in Israël, van Zijn grote daden, waardoor Hij Zijn verbondstrouw aan Israël verheerlijkte, en de landlieden in staat stelde, om nu weer de kudden aan de waterputten en de fonteinen te leiden; toen deze grote dingen gebeurden, ging het volk van de HEERE van de bergen en uit de schuilplaatsen, waarheen het uit vrees gevlucht was (vs.6), af tot de poorten van de steden en tot de dorpen, om daar als voorheen vreedzaam te wonen.

1) Het eerste gedeelte van het vers is niet gemakkelijk te vertalen. Onder de schutters hebben wij meer dan hoogstwaarschijnlijk te verstaan, degenen, die uit de strijd terugkeerden, wellicht de boogschutters van Benjamin, en tussen de plaatsen, waar men water schept, de bronnen. Debora bezingt de vrede. Tengevolge van de vrede na zo’n langdurige verdrukking,

kunnen de schutters weer tot hun landelijk bedrijf terugkeren en nu bij de bronnen met de vrouwen, die het vee drenken, tezamen spreken over de heerlijke daden van de Heere, over de gerechtigheden van de Heere..

Ja, Debora wekt hen daartoe op, opdat alle gesprekken zich daarheen richten, dat de trouw van God groots wordt geprezen..

Deze plaats is moeilijk te vertalen en is daarom verschillend verklaard. De bedoeling is deze: In tijden van oorlog was er alleen vijandigheid binnen de poorten; de herderinnen konden dan niet, evenals Rebekka deed (Genesis24: 11) buiten de steden gaan naar de waterfonteinen. Dat was een te gevaarlijke bezigheid, dan ontbrak het niet aan twist en geschreeuw. Nu echter was er een wonderbare verandering gekomen, daar men niet meer jaagde en vervolgde, maar alles, ook buiten de stadsmuren, rustig en vrij was..

12. Waak op, waak op, Debora, die zo-even anderen tot een lied gedrongen hebt, en breng eerst zelf uw lof! Waak op, waak op, wek de gave op, die in u is, spreek een lied, dat in bijzonderheden beschrijft, hoe de Heere aan ons grote dingen gedaan heeft! Maak u op, Barak, en leid uw gevangenen gevangen voor u heen, gij zoon van Abinoam! 1)

1) Nadat zij eerst zichzelf heeft opgewekt, spreekt zij Barak aan en roept hem toe, terwijl zij zich verplaatst in het ogenblik van de strijd om zijn gevangenen weg te voeren, om tot de overwinning voort te gaan..

13. 1) Toen deed hij de overgeblevenen heersen over de heerlijken onder het volk: de HEERE doet mij heersen over de geweldigen. 2)

1) In vs.13-21 wordt nu het verloop van de strijd geschilderd. Eerst tot en met vs.18 de deelname van de verschillende stammen aan de strijd..

2) De vertaling rust op de rabbijnse opvatting van de passage en de daarmee overeenstemmende mazoretische vocalisatie van het eerste woord dry als fut. apoc. van hdr beheersen, waardoor de zin zou worden, dat de tot hiertoe onderdrukte Israëlieten nu over hun machtige opperheren heersten. Ja, de Heere zelf door hetgeen hij door Debora had verricht weer de overhand bekomen had in Zijn, door de Kanaänieten onderdrukt land. De meeste uitleggers lezen, en worden door de oude vertalingen gesteund: dry, waardoor de zin deze wordt: Toen ik die oproep (vs.12) gedaan had, vertrok van de Thabor een overblijfsel van edelen, een overblijfsel van het volk, terwijl een groter deel verkoos in trage rust en dienstbaarheid te volharden en zich niet bij het Israëlitische leger aansloot (vs.14-17); de Heere trok tot mijn vreugde en tot bevestiging van mijn profetisch woord (H4: 14) af onder de helden, die in gehoorzaamheid aan Zijn woord en in vertrouwen op Zijn belofte de strijd ondernamen..

De dichteres verplaatst zich dus in de geest in het begin van de slag, op het ogenblik, dat in de tweede helft van 4: 14 beschreven wordt, met de woorden: zo trok Barak van de berg Thabor af, en tienduizend man achter hem; " zij ziet de Heere onder deze schaar van edele

aanvoerders en vrijwillige strijders (vs.2,9); vervolgens telt zij die stammen met name op, die in de strijd gegaan waren en maakt ook tot hun beschaming met name de andere bekend, waaruit niemand tot de heiligen strijd opgegaan was..

Men kan echter de lezing van dry (Jerad) behouden en dan aldus vertalen: Alsnu trek af tot de strijd, o, gij overblijfsel van de edelen. O, Heere, trek af, tot mijn vreugde, onder de helden! In het tweede lid kan mij niet iets anders betekenen dan, tot mijn blijdschap, in de zin van, zoals ik het zo gaarne wenste. Het overblijfsel van de edelen of heersers zijn diegenen onder de stammen, die wel mee optrokken, in tegenstelling tot hen, die thuis bleven. De betekenis is dezelfde..

Debora verplaatst zich in het ogenblik toen de strijd begon en ziet voor haar geest voorbijgaan, die schaar van helden, waarvan de Opperste Veldheer de Heere zelf is..

14. Uit Efraïm was hun wortel tegen Amalek. 1) Achter u, o Efraïm, was Benjamin onder uw volken. 2) Uit Machir 3) (= verkocht), de halve stam West-Manasse, zijn eveneens de wetgevers of aanvoerders vertrokken, 4) en uit Zebulon, trekkende door of met de staf van deschrijver. 5)

1) De samenhang met het voorgaande en de volgende verzen pleit voor een andere vertaling. Zij is deze: Van Efraïm trokken mede enige dapperen uit en wel die, wier wortel in Amalek is, die op het vroeger door de Amalekieten bewoonde gebergte, ten westen van Sichem (12: 15) zich gevestigd hadden; achter u, o Efraïm! trok allereerst Benjamin en verscheen onder uw volken, waaraan zich deze stam zo snel had aangesloten, op dezelfde tijd op de strijdplaats. Van Machir vertrokken eveneens enige aanvoerders met hun strijders, en van Zebulon trekkende, aan de spits van de krijgslieden, met de aanvoerderstaf in de hand..

Volgens de aanmerking "Nu 36: 4" hadden wij eigenlijk de Oost-Manassieten onder Machir te verstaan; het schijnt echter, dat deze naam hierin het algemeen verstaan moet worden, zodat hij Manassieten betekent (Manasse had ook slechts één zoon, Machir (Genesis50: 23); en welk deel van de Manassieten nu bedoeld wordt, of die oostelijk, of die westelijk van de Jordaan woonden, blijkt uit het volgende, omdat in vs.17 de Oost-Manassieten onder de naam Gilead mede begrepen zijn..

2) Volken, dichterlijke vorm voor volksgenoten, of volksstammen..

3) Machir was de enige zoon van Manasse, van wie alle nakomelingen van Manasse afstammen. Omdat straks Gilead genoemd wordt, is onder Machir te verstaan, West-Manasse en straks onder Gilead Oost-Manasse..

4) Wie deze wetgevers geweest zijn blijkt niet..

5) In het Hebreeuws Sopher. Schrijver, hier in de zin van, de militaire beambte, die moest zorgen voor de aanwerving van het leger, en de aangeworvenen op de monsterrol moest aantekenen..

15. Ook waren de vorsten in Issaschar, vergezeld van hun onderhorigen, met Debora op de berg Thabor, waarheen ik, de profetes, de vorsten en vrijwilligers samengeroepen had, en mijzelf had begeven om de onderneming te leiden, en snel en dapper, zoals Issaschar, alzo was, toen de aanval op het vijandelijk leger van de berg plaatsvond, Barak, de held van de dag; op zijn voeten 1) werd hij gezonden in het dal. 2) In Rubens gedeelten, aan de overzijde van de Jordaan, waren de inbeeldingen of besluiten van hart groot, hij nam grote besluiten, alsof hij ietsbuitengewoons tot redding van het land wilde doen, maar verder kwam het niet; hij bleef rustig thuis.

1) Op zijn voeten is hier weer in de zin van hem, n.l. Barak, op de voet volgen..

2) Luther heeft: "gezonden met zijn voetvolk," anders: "door hem (Barak) aangevoerd, vloog hij (Issaschar) naar de vlakte."

Werd hij gevonden in het dal, of, werd het gevonden in het dal. Onder het is dan te verstaan het leger, waarvan Barak de aanvoerder was..

Het dal is hier het dal van Jizreël, de vlakte van Kison. Daarheen trok Barak met zijn leger en daar vond de slag plaats. Zeer aanschouwelijk en op hoogverheven wijze beschrijft Debora, onder de leiding van de Geest. Zij ziet hoe, onder leiding van Barak, het gehele leger zich van de Thabor stort op het vijandelijk leger, onder aanvoering van Sisera..

3) In het Hebreeuws Biphlaggooth Reoebeen. De Statenvertaling geeft in Rubens gedeelten. Ook is de vertaling geoorloofd in verband met Job 20: 17: Aan de beken van Ruben. Het is bekend, dat het stamgebied van Ruben rijk was aan beken en daarom ook aan vruchtbare weiden..

16. Waarom bleef gij, Ruben, zitten tussen de stallingen, in zoete rust, om te horen het blaten van de kudden 1) en u te verheugen in de klank van de schalmeien van deherders, in plaats van de krijgstrompet te volgen? De gedeelten van Ruben hadden grote onderzoekingen van hart
2) (vs.15), en toen het tot uitvoering zou komen, zonderden zij zich af.

1) Het blaten van de kudden. Ook kan men vertalen: naar de fluiten van de herders. De uitkomst van beide is hetzelfde. Ruben wilde niet, had geen zin in de strijd, bekommerde zich liever om eigen dingen, dan om de zaak van de Heere..

2) Of: aan Rubens beken waren de onderzoekingen van hart groot..

Vroom zelfs was Ruben dus. Ruben zal die onderzoekingen van zijn hart zelfs wel in het gebed en op de knieën voor de Heere hebben gebracht. O, Ruben onderzocht zoveel. Hij had zo diepe worstelingen van hart. Maar ondertussen liet Ruben zijn broeders alleen de strijd strijden en ondertussen had Ruben in zijn stallingen zich vermaakt..

Ontzettend zelfbedrog! Die vrome Ruben, die in zijn ziel de zaak om en om woelt, en intussen zijn vee liever dan Gods volk heeft..

Op deze wijze worden velen weerhouden van het betrachten van hun plicht, door de angst voor moeite en gevaar, door de liefde voor gemak en door een onbehoorlijke genegenheid voor hun wereldse bezigheden en voordelen. Bekrompen geesten, waarin de eigenliefde de overhand heeft, bekommeren zich weinig, hoe het met de belangen en zaken van Gods Kerk gaat, als zij maar geld winnen, behouden en besparen kunnen, zoals de apostel zegt: zij zoeken allen het hunne (Philip.2: 21)..

17. Gilead1) dat is Gad en Oost-Manasse, bleef eveneens aan de overzijde van de Jordaan, en kwam niet eens tot een besluit; zo weinig kon de grote beweging in Israël hem opwekken, alsof het hem niet aanging; en Dan, waarom onthield hij zich in schepen, in zijn havenstad Joppe (2 Kronieken 16; Joz.19: 46), alleen bedacht op handel en winst, terwijl er toch zulke gewichtige dingen voorvielen en het hier te doen was om de bevrijding van het land van een machtige onderdrukker? Aser zat aan de zeehaven (Joz.19: 24vv.),eveneens om handelsbelang het algemeen belang vergetende, en bleef in zijn gescheurde plaatsen, 2) bleef stil in zijn havensteden.

1) Noch Gilead, noch Dan, noch Aser lieten zich in met de nationale strijd. Dan en Aser hadden te veel te doen met hun handel, en waren te veel verwend door de geriefelijkheden van het leven, door de rijkdom aan aardse goederen, dan dat zij warm konden worden voor een strijd voor de Heere en Zijn volk..

Hieruit zien wij, hoe weelde verwijft en hoe ook door Dans en Asers handelingen het wordt bevestigd dat, wie zich door de wereld en wat van de wereld is laat verleiden, onbekwaam is tot het koninkrijk van God..

2)Gescheurde plaatsen, d.w.z. de inhammen, de bochten van de zee, een dichterlijke uitdrukking voor, zeehavens..

De LXX vertaalt het Hebreeuws woord mifratsim breuken door diëksodoi = kleine havens; anderen menen, dat Aser in die tijd de breuken van zijn bemuurde steden hersteld zal hebben..

18. Zebulon, het is een volk, dat zich het verhevenst en het krachtigst bewezen heeft, een volk, dat zijn ziel versmaad heeft ter dood, het heeft zijn leven aan debevrijding van het land gewaagd; insgelijks Nafthali, die op de hoogte van het veld, in een bergachtig land woont.

Deze beide stammen vormden de kern van het Israëlitische leger en zijn daarom in 4: 10 alleen genoemd; zoals uit ons lied blijkt, hadden echter ook Benjamin, Efraïm, West-Manasse en Issaschar aanvoerders en manschappen geleverd, terwijl de 2 1/2 Oost-Jordaanse stammen, en van de West-Jordaanse de beide stammen Dan en Aser, die in handelsverkeer met de Phoeniciërs waren, geen deel aan de strijd hadden genomen. Nu ontbreken nog Juda en Simeon. Het is opmerkelijk, dat deze in het geheel niet genoemd worden. Indien zoals velen aannemen, een reeds toen bestaande vervreemding van deze stammen de oorzaak ware

geweest, zou Debora niet hebben nagelaten, daarvan melding te maken. Wellicht zal de herinnering aan vroegere diensten, die Juda en Simeon aan het land betoond hadden (1 vv.; 3: 9 vv.), of de eigen droevige toestand van beide stammen, die veel met de Filistijnen te doen hadden (3: 31; 5: 6), de dichteres bewogen hebben, van hun wegblijven geen melding te maken..

19. 1) De met Jabin verbonden en onder het opperbevel van zijn veldoverste staande koningen kwamen, zij streden; toen de slag aanving streden de koningen van Kanaän, te Thaänach aan de wateren van Megiddo, in de vlakte van Jizreël, maar hadden zij op een schitterende overwinning en rijke buit gerekend, zij brachten geen gewin van zilver daarvan; 2) zij namen niet één stuk als buit mee.

1) Met dit vers begint de eigenlijke schildering van de strijd..

2) Men verklaart dit gewoonlijk voor de buit, die de vijanden hoopten te maken en niet verkregen. Maar de buit van het Zebulonitische en Nafthalitische leger kan niet zo rijk aan geld zijn voorgekomen. Het is daarom waarschijnlijk, dat de mening van de profetes nog een andere insluit. Het is bekend, nog uit latere tijden, dat men een dreigend leger van vijanden tegemoet ging en de aanval door geld zocht af te kopen. Zo nam Sisak, koning van Egypte onder Rehabeam alle schatten van de tempel met zich (1 Koningen .14: 27); Asa gaf al het overige zilver en goud aan Benhadad van Damascus (1 Koningen .15: 18), Menahem bracht veel geld op om de koning van Assyrië daardoor tot terugkeren te bewegen (2 Koningen .15: 20). Aan Sisera viel dit niet te beurt..

20. Van de hemel streden zij, de sterren uit hun loopplaatsen streden tegen Sisera, 1)zodat hun grote krijgsmacht en de krijgskunst van de aanvoerders hun niet baatte.

1) Uit de uitslag van de strijd, uit de beslissende overwinning is het zeker, dat God met de Israëlieten was en in hun midden streed, dat Hij zelf het vijandelijke leger in verwarring bracht en een hogere macht met krachtige hand in de slag werkzaam was. Dat alles staat de zangeres duidelijk en levendig voor ogen; overmeesterd door de gedachte aan Gods wonderbare hulp, en in verrukking beproevende aan een zo duidelijk gezien en toch zo raadselachtig werken op aarde in het midden van de mensen, een bepaalde uitdrukking te geven, is het haar, als had de hemel de woonstede van de heilige God, zich naar de aarde neergebogen, alsof de sterren haar gewone banen hadden verlaten en tegen Sisera gestreden. Van dezelfde aard is het, wanneer David in Psalm 18 de hem reddende en beschermende God voorstelt als Hem, die in het onweer neerdalende, de hand uitstrekt, om uit de diepten van de gevaren uit te trekken. Zo moet de beeldspraak worden opgevat; dan alleen geeft zij ons een volledig getuigenis van het Godsbewustzijn, waaruit zij is voortgekomen, van het geloof in een bovennatuurlijke God, wiens wonderbaar machtig werken overal in Israël ondervonden werd, niet met gewone woorden te beschrijven is, maar zelfs in de verhevenste uitdrukkingen als in een spiegel slechts in beeldrijke redenen verschijnt.

Ook ligt de gedachte voor de hand, dat de sterren hier voor de de Heere dienende geesten, de engelen staan, die naar Zijn alles regerende wil de natuurkrachten in beweging brachten en

door een onweer, dat ook de beek buiten zijn oevers liet treden (vs.21), het vijandelijk leger verschrikten. Het poëtisch verhevene van deze plaats had dan een parallel aan de schone plaats van Schillers "Maagd van Orleans" (II 10): "zijn engelen, gij ziet ze niet, zij strijden voor de koning"..

Niet met het zwakke Israël had Jabin alleen te doen, maar o, de Heere streed voor Israël. De Heere bracht zelfs de hemel in beweging, om Zijn volk te hulp te komen. Wellicht, dat de Heere een vreselijk onweer verwekte en de waterstromen in hevige mate op hen deed neervallen..

21. De beek Kison, die met haar water over haar oevers ging, wentelde hen weg en sleepte de lijken van de vele duizenden, die door de scherpte van Baraks zwaard vielen (4: 15), naar de zee, de beek Kedûmim, dat is, van de voortijd, de oude beroemde beek, of, volgens een andere verklaring: de beek van de slagen, dat is, die de slag mede besliste en aan welke later nog menige slag geleverd zou worden (De 27: 3), de beek Kison; 1) vertreed, o mijn ziel! de sterke,
2) de vroeger zo machtige vijanden, die nu in Israëls handen gegeven zijn, opdat gij, wat van hen nog niet in de golven van de Kison is omgekomen, geheel vernietigen kunt.

1) In de herhaling van "Nachal Kison" ligt de nadere bepaling, van hetgeen de beek Kison voor de Israëlieten op die dag geweest is. Zij was niet alleen een schouwplaats van de strijd, maar een instrument van hulp. Dit bericht maakt het duidelijk, dat de wateren van de beek gezwollen waren. De Kison heeft alleen na de regentijd volle oevers, waarom de LXX haar "cheimarroes" noemen. In de zomer is zij meestal uitgedroogd, maar in de lente heeft zij een sterke stroom. Ritter (16: 704) voert aan dat op 16 april 1799 in de oorlog van de Fransen en Turken, velen van de laatsten omkwamen in de woedende golven. Men kan daarom de slag op het einde van april tot mei stellen. In die tijd viel het feest van de weken onder Israël in. Een joodse hymne, uit de Middeleeuwen van R. Mair, die nog heden op het Pascha in de synagogen gezongen wordt (Lel Schimuron) plaatst de slag in de Pascha-nacht, maar heeft daarvoor geen chronologische, maar alleen een theologische reden: dat alle daden van de vrijheid in de paasnacht geschied zouden zijn. Reeds naar het verhaal in Exodus is de aanwijzing gegeven, dat de openbaring op Sinaï in het begin van de derde maand plaats had, en daar met het feest van de weken samen viel. De slag, die op zo’n herinneringsdag viel, laat de aanhef over de almacht van God op de Sinai, "toen de aarde beefde" (vs.5) verklaren. Om de 68ste Psalm voor een lied van het feest van de weken te houden, hebben de ouden geen ongegronde overlevering gehad. Het is juist deze, die het Deboralied in de aanvang overnam.

2) Volgens een andere verklaring betekent de laatste woorden: "treedt in, mijn ziel, met kracht!" en zijn zij een zelfopwekking van de dichteres, waarmee zij zichzelf aanspoort, nog het vuur van de geestdrift niet te laten uitdoven, maar een nieuwe dichterlijke vlucht te nemen, om, wat nog ontbreekt met gelijk, ja zo mogelijk nog hoger vuur voor te stellen (Genesis49: 18)..

22. Toen het vijandige leger geheel verslagen wegvluchtte, werden de paardenhoeven verpletterd van het rennen, te midden van de steenachtige wegen, het rennen van zijn of van hun machtigen, 1) die in ontzettende angst hen steeds totsnellere loop aandreven.

1) De bedoeling volgens deze vertaling is, dat het de Kanaänieten niet mogelijk was te vluchten, omdat de hoeven van de paarden verbroken werden door het rennen..

Een betere vertaling is: "toen stampten de paarden", het hoevengekletter werd gehoord, van het aandrijven van hun machtigen, die nu in schandelijke vlucht zich probeerden te redden (het Hebreeuws is "snel lopen" zoals het sanskritische "dru" het Griekse dranai)..

Echter staat er in het Hebreeuws Chalmoe. En dit betekent niet verpletterd worden, maar kletteren of stampen. De bedoeling is, dat het gestamp van de paarden werd gehoord vanwege het rennen, het aandrijven van de vijandelijke vorsten, die in een ordeloze vlucht heil en behoud zochten..

23. Vervloekt de stad Meroz 1) (= wijkplaats), zegt de Engel des HEEREN, die ons te hulp gezonden, de vijanden heeft verslagen en verdreven, en hun aanvoerder naar die streek heendreef (4: 15); vervloekt haar inwoners gedurig, omdat zij niet gekomen zijn tot de hulp van de HEERE, maar Sisera, die in hun handen gegeven was, lieten ontsnappen, omdat zij zich niet hebben opgemaakt tot de hulp van de HEERE, door zich met of onder de helden 2) te verenigen die het land bevrijdden; vervloekt hen, want zij hebben hun God verloochend en schandelijke ontrouw jegens zijn volk bewezen.

1)Waarschijnlijk het tegenwoordige Keïr Musr, ten zuiden van de Thabor, halverwege de weg naar Endor (vgl. Ritter 15,339)..

2) De Heere had hun hulp niet nodig. Hij gaf blijken, dat Hij Zijn werk zonder hen kon doen, maar dit had men echter aan hen niet te danken, want zij wisten immers niet of de onderneming door het minste van hun bijstand zou mislukken, dan wel niet, en daarom worden zij gevloekt, omdat zij niet gekomen waren tot de hulp van de Heere, omdat er openlijk was uitgeroepen, wie genegen was, het met de Heere te houden en Zijn zijde te kiezen. De zaak tussen God en de mogendheden, de machten en de vorsten van het rijk van de duisternis kan geen onzijdigheid dulden. God merkt degenen, die niet met Hem zijn, als tegen Hem (Jud 5: 23)..

De juiste vertaling is tegen (b) de helden, daardoor was de schuld groter, dat zij Israël niet geholpen hadden, hoewel het door helden bedreigd was. De vloek zal evenals Joz.6 verwoesting van die plaats en verbanning van de bewoners betekend hebben, hoewel niets naders bedreigd wordt. In latere tijden werd dit vers een locus classicus voor de talmoedische uitlegging van de ban tegen personen en zaken (Mond Katan 16a; Sjebuoth 36a; Selden de Synedriis 84).

24. Gezegend zij, daarentegen boven (onder) de vrouwen Jaël, de vrouw van Heber, de Keniet; gezegend zij ze boven de vrouwen in de tent, 1) want hoewel zij niet dadelijk tot het

volk van God behoorde, zelfs met Jabins huis door vriendschap verbonden was (4: 17), zo heeft zij toch, die vriendschap verloochenende, de zaak van de Heere zich aangetrokken en aan Sisera gedaan, wat de burgers van Meroz uit zwakheid en onverschilligheid verzuimd hadden.

1) Tegenover Meroz wordt Jaël gesteld. Hadden de inwoners van Meroz Sisera in zijn vlucht laten ontsnappen, Jaël had hem in haar tent genomen en bij nadere overweging gedood..

Zij wordt hier geprezen boven de vrouwen in de tenten, d.w.z. boven de tentbewoonsters, boven de andere vrouwen van de herders..

25. Water eiste hij, 1) de door haar ingenomen vluchteling (4: 17vv.), tot lessing van de dorst; melk gaf zij in een herenschaal, 2) in een kostbare schaal bracht zij, om hem gerust te maken, dat hij hier geen gevaar te vrezen had, boter 3) of geronnen melk of room.

1) De naam van Sisera wordt niet genoemd, zo bekend veronderstelt Debora de geschiedenis. Voor haar geest ziet zij het, hoe Jaël met de vluchteling handelt..

2)Letterlijk: in een schaal van de edelen, daarom in een schaal, waaruit edelen plegen te drinken..

3) Boter is hier hetzelfde als melk, in het eerste gedeelte van dit vers. De dubbele uitdrukking dient om aan te duiden, dat zij van het beste gaf, wat zij had..

26. Haar linkerhand sloeg zij, toen hij in diepe slaap gezonken was, aan de nagel van haar tent, en haar rechterhand aan de hamer van de arbeidslieden; en zij klopte Sisera, zij streek zijn hoofd af, 1) zij sloeg door zijn hoofdheen, als zij zijn slaap had doornageld en doorgedrongen. 2)

1) In het Hebreeuws Machakah, streek zijn hoofd af, of liever verpletterde zijn hoofd. Of, zij doornagelde zijn slaap en doorboorde die. Alles dient, om de heldendaad van Jaël breed uit te meten, om het te bewijzen, hoe zij, de zwakke vrouw, een heldendaad heeft verricht, door een man als Sisera het hoofd te doornagelen..

27. Tussen1) of aan haar voeten kromde hij zich, viel heen, lag daar neer, hij, die jaren lang de schrik van Israël geweest was, door een slag verpletterd; tussen haar voeten kromde hij zich; hij viel; alwaar hij zich kromde, daar lag hij geheel geschonden! 2)

1) Ook vs.27 dient, om het onderscheid tussen Jaël en Sisera goed uiteen te zetten, om de heerlijkheid van Jaël tegenover de kleinheid van Sisera in het licht te stellen. De held Sisera aan de voeten van de zwakke Jaël!.

2) Daar lag nu uitgestrekt de levenloze romp van die hoogmoedige, niet op het bed van eer, niet op de hoogte van het veld, niet kunnende een edele wond vertonen, hem door een glinsterend zwaard, of door een stalen boog toegebracht, maar in de hoek van een tent, aan de

voeten van een vrouw met een schandelijke wond van een stompe nagel of spijker, die zij door de slaap had heengedreven (Jud 5: 27)..

Wat een vreselijke voorstelling! Voor de krijgsman de ontvlamde vrouw, met de zware hamer in de rechterhand. De getroffen vorst kromt zich, wil zich opheffen, en zinkt inéén. Tweemaal nog valt hij neer en sterft. Daar ligt hij, de overmoedige veldheer, die Gods volk vernietigen wilde, door een vrouw verslagen, op een schandelijke vlucht, alleen, ver van de zijnen, onbeweend, als een voorbeeld voor de overwinnaars, van menselijke val en goddelijke kracht.

Het verwondere ons niet, dat de profetes, door de Geest van God vervuld, toch geen afschrik van het wrede, dat in Jaëls daad ligt, te kennen geeft, integendeel met grote toestemming en hartelijke vreugde de toedracht haar toehoorders voor ogen stelt; haar vreugde is over het geloof aan de God van Israël, dat Jaël tot die daad gedreven heeft. Verder ziet zij niet, meer wil zij ook niet prijzen en zegenen en zo is haar lied geheel overeenkomstig de bedoeling van God in het Oude Testament, volgens welke het boven alles op geloof aankwam (Jos 6: 5), terwijl de opvoeding tot volkomen zedelijkheid nog voor de nieuwtestamentische bedeling bewaard bleef (Ex 21: 11). Zolang Christus nog niet op aarde was, nog niet het beeld van een volkomen man in woord en wandel had voorgesteld, de mensen met God verzoend en door Zijn heengaan tot de Vader de poorten van de hemel geopend had, zodat de Geest zich onbeperkt over de gelovigen kon uitstorten, zolang heeft de Heere, die niet maait, waar Hij niet gezaaid heeft, de tijden van de onwetendheid overzien. Bij alle bewondering voor de rijke genadegiften, die Hij aan Zijn volk onder het Oude Verbond verleend heeft, moeten wij toch altijd als zeker stellen, dat ook de minste in het koninkrijk der hemelen groter is dan de meeste onder allen, die onder de Oude bedeling van vrouwen geboren zijn (Matth.11: 11)..

28. De moeder van Sisera keek uit door het venster, of haar zoon niet spoedig uit de slag zou terugkeren, en schreeuwde in angstig vermoeden van hetgeen gebeurd was, door de tralies: 1) Waarom vertrekt (vertoeft) zijn wagen, waarop hij ten strijde gegaan is, te komen? waarom blijven de gangen van zijn wagens achter? Nog altijd verneem ik het geraas niet, dat de vrolijke boodschap van zijn aankomst meldt.

1) Men had toen, zoals meestal heden nog in het oosten, geen glasvensters, maar de openingen, die licht in de kamer moesten geven, waren van tralies, bij wijze van jaloezieën, voorzien, die tevens het voordeel gaven, dat zij het sterke daglicht verzachtten en frisse lucht in de kamer gaven..

Wie zou eerder zorgen dan een moeder? Van een van de vrouwen spreekt Debora niet; in de harem van een vorst is geen liefde. De grote held is de trots van zijn moeder. Wat zij in hem bezit, in hem verliest, treft geen andere vrouw. Nu troosten haar de vrouwen, die de hooggeplaatste moeder van de machtige veldheer omringen. De overwinnaar, zeggen zij, heeft ook zijn bezigheden. Wanneer hij nog niet hier is, is hij door deze teruggehouden. Een andere reden is niet mogelijk, want een Sisera moet overwinnen. Deze gevleide moeder stemt met haar in. De profetes noemt met haar fijne ironie de vrouwen, die zo spreken, wijs. Dat is de wijsheid van de hoogmoed die het onmogelijk acht, dat Sisera zou overwonnen zijn. Wat is haar Israëls God? Buit is het, die hem verhinderd te komen. De overwinnaar wordt

opgehouden, want hij moet die verdelen. De vrouwen denken natuurlijk het eerst aan die buit. Dat is haar de kern van elke overwinning. Haar fantasie schildert haar nu de veroverde schatten voor. Wat een tijd is er nodig, vóór iedere krijger de twee maagden zijn toegedeeld! En nu de buit van kostbare kleren! Voor Sisera zijn natuurlijk de purperen. Maar ook aan de anderen komen kleren toe. Zo praten zij voort en woelen reeds in de geest in de have, die Sisera meebrengt. En opeens komt de boodschap: "geen buit, geen overwinning, de held is dood, het leger verwoest, alles is verloren, de teerling is gevallen.".

29. De wijste van haar staatsvrouwen, zij die zich voor de verstandigste onder Sisera's vrouwen hielden, die zich in de omgeving van zijn moeder bevonden, antwoordden en zochten haar met bang voorgevoel vervuld hart te troosten; ook 1)beantwoordde 2) zij haar redenen aan zichzelf.

1) In het Hebreeuws Aph-Hi. Ook zij, of liever, maar zij, want het eerste woord dient om een tegenstelling aan te geven. Het gehele tweede gedeelte is een tussenzin..

2) In het Hebreeuws Thaschib niet zo zeer, beantwoorde, als wel, herhaalde; letterlijk: zij voerde terug haar redenen (of woorden) aan zichzelf, d.i. niettegenstaande de wijste, die in dit geval echter zeer dwaas waren, haar trachtten te troosten met de veronderstelling, dat Sisera de buit deelde, blijft zij bij zichzelf de woorden herhalen: waarom vertrekt zijn wagen? Een bang gevoel doorkruist haar boezem, dat hij niet overwinnaar is, maar overwonnen. Juist hierdoor blijkt het, wat een diepe blik Debora in het moederhart heeft geslagen. De moeder van Sisera voelt het wel, dat haar zoon, die anders de eerste uit de strijd is en haar terstond opzoekt, nu is verslagen..

30. a) Zouden zij, die in de strijd tegen Israël zijn uitgetrokken na de overwinning, dan de buit niet vinden en delen? Ook daartoe is tijd nodig. Zij zullen wellicht een liefje of twee liefjes roven voor iedere man? Voor Sisera, die een bijzonder aandeel van de buit toekomt, een buit kleren van verscheidene verven, een buit van verscheidene verven, gestikt, van verscheidene verven aan beide zijden gestikt, voor de buithalzen? 1)Daaraan is het lang uitblijven wellicht toe te schrijven.

a)Deuteronomium 21: 10vv.

1)Woordelijk staat in het Hebreeuws halzen van de buit. Sommigen willen het slotwoord Schalal liever veranderen in Schegal = gemalin, zodat de laatste regel zou zijn: "een doek van verscheidene verven, aan beide zijden gestikt, voor de halzen van de gemalin," namelijk van Sisera. Naar de mening van anderen zijn hier de bevelhebbers gemeend, de halzen, de mannen van de buit, namelijk aan wie de buit toekwam (zie de verklaring in de tekst).

Het is veel beter, dat ons, als wij afwezig zijn, iets overkomt, dat door de vrouwen, dan dat door de ouders vermoed wordt..

Dan moest er echter staan de hals en niet de halzen, hoewel een enkele maal halzen voor hals staat..

Anderen verstaan onder buit, de buitgemaakte meisjes, die dan die bonte kleren moesten dragen om hun hals; nog anderen, degenen, die de buit hebben gemaakt, n.l. de soldaten. Wij voor ons verenigen ons het liefst met de laatste mening, omdat dan aan Sisera werd toegedacht, en dus ook aan de bevelhebbers, de meisjes, de slavinnen met verschillende sierlijk geverfde kleren, en aan de gewone soldaten de overige kleren, die werden buitgemaakt..

31. Alzo, zoals Sisera, moeten omkomen al uw vijanden, o HEERE! Die Hem daarentegen liefhebben, moeten zijn, als wanneer de zon a) opgaat in haar kracht 1) envervolgens steeds hoger stijgt en altijd heerlijker wordt! En het land, nadat het op de 4 beschreven wijze van zijn onderdrukkers was bevrijd, was stil, gedurende veertig jaar, (van 1256-1216 voor Chr.)

a) Psalm 19: 6

1) In deze toestand van zwakheid hebben de gelovigen medelijden en bidden zij voor de goddelozen en wenden al hun invloed aan om hen te overreden, medelijden met zichzelf te hebben en de kwade wegen te verlaten, opdat zij leven. Maar in de grote en vreselijke dag, wanneer de goddelozen in de hel geworpen worden, zal de rechtvaardige zo volkomen overtuigd zijn van de gerechtigheid van het oordeel van de verdoemende, dat hij even als Barak en Debora gereed zal zijn om uit te roepen: "Zo moeten omkomen al uw vijanden, o Heere."

Debora zingt na de overwinning een lied. Daaraan herkent men de profetische geest. De andere richters overwinnen ook, maar zegezangen hebben wij van hen niet. Zij waren ook geen profeten. Zingen kan slechts een profetische mond. Alle profetie is daarom een verheven lied van het gericht en van de verlossing van God. Wat de profeet ziet en verkondigt, gebeurt op de Godsharp van het geloof..

Hoewel het gewone predikambt niet aan vrouwen is opgedragen, zo heeft God toch menigmaal de profetische geest ook aan vrouwen toegedeeld en door vrouwen grote dingen gesproken..

Dat een Homerus of Virgilius nu ga, en, indien hij het vermag, zijn gedichten vergelijke met het lied van deze vrouw, dat iemand, die in geleerdheid en welsprekendheid uitmunt, de lof, het vernuft en de kunst van dat danklied uitvoerig inhet licht stelle!.

Als wanneer de zon opgaat in haar kracht. Dit bidt Debora tevens in haar zegezang Israël toe. Israël heeft het nu weer ervaren, hoe sterk het is, als het in de naam van de Heere tegen zijn vijanden optrekt. Zo moge het steeds zijn deel zijn, in stijgende mate!.

Helaas, spoedig vertoont Israël weer het beeld van de zwakke, van de zon, die ten ondergegaan is..

HOOFDSTUK 6.

I. Vs.1-10. Nu volgt de tweede periode van de tijd van de richters (Jud 1: 1). Omdat de kinderen van Israël weer de Heere, hun God, verlaten, geeft hij hen 7 jaar lang in de hand van de Midianieten, onder wie zij zeer arm worden. In hun nood roepen zij eindelijk tot de Heere om hulp; voordat zij echter geholpen worden, moet een profeet in de naam van God hun hun zonde voorstellen, opdat zij tot zichzelf inkeren en tot boete komen.

1. Maar de kinderen van Israël deden, na de veertig jaar rust, die Barak en Debora hun verschaft hadden (5: 3), opnieuw wat kwaad was in de ogen van de HEERE, door af te vallen tot de goden van de Kanaänieten; zo gaf de HEERE hen in de hand van de Midianieten. 1) Dieverdrukking duurde zeven jaar 2) van 1216-1209 v.C.)

1) De Midianieten woonden ten oosten van het Moabitisch-Ammonitisch gebergte, in de Syrische woestijn. Was hun vroeger een grote nederlaag toegebracht (Num.31), nu was het weer een machtig volk geworden en verbond zich tot strooptochten, vooral met de Amelekieten en andere naburige volken. Was het vroeger door Israël bijna geheel uitgeroeid, nu gebruikt God dit volk om Israël te straffen, vanwege zijn terugvallen in de zonde..

2) In deze tijd van zevenjarige druk, die nu nader beschreven wordt, valt waarschijnlijk het vertrek van Elimelech met zijn familie uit Bethlehem-Juda naar het land van de Moabieten (Ruth 1: 1,2); in de tijdruimte van de 40 jaar, dat Gideon richter was (1209-1169), werd door de Grieken de oorlog tegen Troje (1199-1189) gevoerd..

Wanneer men gedronken heeft, zo keert men aan de bron de rug toe, maar slechts de ondankbare doet dit..

HOOFDSTUK 6.

I. Vs.1-10. Nu volgt de tweede periode van de tijd van de richters (Jud 1: 1). Omdat de kinderen van Israël weer de Heere, hun God, verlaten, geeft hij hen 7 jaar lang in de hand van de Midianieten, onder wie zij zeer arm worden. In hun nood roepen zij eindelijk tot de Heere om hulp; voordat zij echter geholpen worden, moet een profeet in de naam van God hun hun zonde voorstellen, opdat zij tot zichzelf inkeren en tot boete komen.

1. Maar de kinderen van Israël deden, na de veertig jaar rust, die Barak en Debora hun verschaft hadden (5: 3), opnieuw wat kwaad was in de ogen van de HEERE, door af te vallen tot de goden van de Kanaänieten; zo gaf de HEERE hen in de hand van de Midianieten. 1) Dieverdrukking duurde zeven jaar 2) van 1216-1209 v.C.)

1) De Midianieten woonden ten oosten van het Moabitisch-Ammonitisch gebergte, in de Syrische woestijn. Was hun vroeger een grote nederlaag toegebracht (Num.31), nu was het weer een machtig volk geworden en verbond zich tot strooptochten, vooral met de Amelekieten en andere naburige volken. Was het vroeger door Israël bijna geheel uitgeroeid, nu gebruikt God dit volk om Israël te straffen, vanwege zijn terugvallen in de zonde..

2) In deze tijd van zevenjarige druk, die nu nader beschreven wordt, valt waarschijnlijk het vertrek van Elimelech met zijn familie uit Bethlehem-Juda naar het land van de Moabieten (Ruth 1: 1,2); in de tijdruimte van de 40 jaar, dat Gideon richter was (1209-1169), werd door de Grieken de oorlog tegen Troje (1199-1189) gevoerd..

Wanneer men gedronken heeft, zo keert men aan de bron de rug toe, maar slechts de ondankbare doet dit..

2. Toen nu de hand van de Midianieten sterk werd over Israël, zodat het weerloos was geworden, omdat het had verlaten, waardoor het alleen verbonden en sterk was, namelijk de dienst van zijn God, zo maakten zich de kinderen van Israël, vanwege de Midianieten, de holen, 1) die in de bergen zijn, en de spelonken, 2) en de vestingen op de toppen van de bergen, om daar met hun vee te kunnen wonen en beveiligd te zijn tegen de aanvallen van de vijanden.

1) Men maakte op een rotsachtige, hooggelegen, droge plaats een kuil schuin in de aarde, en legde op een diepte van ongeveer 25 vademen rechte straten aan van 6-8 voet breed, aan de zijden waarvan de woningen gegraven werden. Op enige plaatsen verwijdde men deze straten tot een dubbele breedte en brak van boven luchtgaten door, die, naar de grootte van de plaats, meer of minder talrijk waren. Deze luchtgaten heten tegenwoordig Rôsen (plur. Rawasin = vensters).

Raschi en Kimchi verklaren dus terecht het in het Hebreeuws gebezigde woord: "Minharooth" als holen met luchtgaten als vensters. R.Tanchum meldt, dat men bij die holen wachters had, die tekens gaven, als de vijand naderde, dan vluchtte alles spoedig in de aarde..

2) Die spelonken werden vooral gebruikt, om de oogst te verbergen voor de vijanden. Het was de Midianieten niet zo zeer te doen om de mens als wel om zijn bezittingen..

3. Want het gebeurde, toen Israël gezaaid had, en het was oogsttijd geworden, zo kwamen de Midianieten op, en de met hen verbonden (3: 13) Amelekieten en die van het oosten, 1) roofzuchtige zwermen Bedoeïenen (Job 1: 3) kwamen ook op tegen hem, terwijl zij op de hoofdstraat tussen het oostelijk en westelijk Palestina de Jordaan, in de landstreek van Beth-sean (Joz.17: 11) overtrokken.

1) In het Hebreeuws Benee kèdem. Letterlijk kinderen van het oosten. Kinderen van het oosten is een algemene benaming voor die volksstammen, die de woestijn bewonen..

4. En zij legerden zich tegen hen in de vlakte van Jizreël (vs.33) en verdorven op hun van daar langs de kusten van de zee ondernomen strooptochten, de opkomst, het gewas van het land tot waar gij komt te Gaza, in het gebied van de Filistijnen; en zij lieten geen leeftochtover in Israël, noch klein vee, noch os, noch ezel; 1) alles roofden zij weg.

1) Israël was geheel als vroeger, maar het gericht van God had een nieuwe gedaante. Groter dan ooit te voren was de vernedering. Israël bevond zich niet in een tirannie, als door Sisera,

die in het land was, maar het was als een slaaf, die voor een vreemde heer werkt. Was het gereed, zo kwam Midian en haalde de vrucht. Zo moet, wie afgevallen is van God, die geeft, de zonde dienen, die het beste neemt..

5. Want zij kwamen jaarlijks op met hun vee en hun tenten; zij kwamen zoals de sprinkhanen 1)in menigte, die, waar zij, zich neerlaten, het gehele land bedekken (Ex 10: 12), dat men hen en hun kamelen 2) niet tellen kon; 3) en zij kwamen van hun legerplaats naar alle richtingen heen in het land, om dat te verderven;
4) zij veroverden het niet, maar, volgens de wijze van de Bedoeïenen, plunderden zij het.

1) Het woord bedoeïenen (Bedewi) betekent eigenlijk "veldlieden" en duidt alle volksstammen aan, die geen vaste woonplaats hebben, maar met hun tenten en kudden van plaats tot plaats omzwerven, om zich nu hier, dan daar te vestigen en voedsel te zoeken. Gedeeltelijk zijn zij de wreedste rovers, die echter zeer gastvrij zijn; zij staan onder Sjeiks of Emirs, die echter meer raadgevers dan aanvoerders dan onbeperkte gebieders zijn. Andere takken van de Midianieten hebben wij in Genesis (Ge 37: 25) in verbintenis met de Israëlieten en Midianieten als mensen, die de karavanenhandel tussen Syrië en Egypte drijven, leren kennen..

Ook is de vertaling mogelijk en naar onze mening zuiverder: "Want zij kwamen op met hun vee en tenten, zij kwamen zoals de sprinkhanen in menigte." De betekenis is duidelijk. Zij kwamen in zo groten getale, dat hun tenten het land bedekten, zoals de sprinkhanen, zodat er als het ware geen plekje overbleef, waar geen tenten in de oogsttijd stonden.

2) De kameel is een in het oosten zeer gewoon en nuttig dier, slank van lichaamsbouw, lang van hals, klein van kop en oren, grauw, bruin of soms zwart van kleur en gewoonlijk 6 1/2 voet hoog. De ene soort heeft twee bulten, de andere slechts één. De eerste soort is de sterkste en grootste, wordt echter door de hitte der zon aangetast en is daarom in de hete maanden onbruikbaar; de tweede soort, daarentegen, die in Syrië en Palestina meer voorkomt, is minder sterk. Deze wordt ook wel dromedaris genoemd, die zich door fijnere en schonere vorm, door grote snelheid en onvermoeidheid onderscheidt; hij loopt in één uur 1 1/2 mijl en houdt het 40 uur uit; daarom heet hij (Jes.30: 16; 66: 20) "de snelle loper". In verhouding tot haar grootte behoeft de kameel slechts weinig voedsel, elke 24 uur ongeveer één pond, zij drinkt langzaam en kan 16-20 dagen zonder water leven. Haar uit twee delen bestaande maag vormt een waterbak, waarin het water lang en goed bewaard wordt; daarom slachten reizigers, wanneer zij zich niet anders weten te redden, de kamelen, om water te verkrijgen..

3) Burckhart vraagde aan een Bedoeïen, die tot een stam van 300 tenten behoorde, hoeveel broeders hij had; hij antwoordde, zand in de lucht werpende, "even zo talloos". Zulke beelden zijn in het oosten gewoon..

4) In de zaaitijd lieten zij Israël met rust, maar als de oogst rijp was, maaiden zij de oogst weg en roofden bovendien alles, wat zij maar konden vinden, zodat er voor Israël nauwelijks iets overbleef, dan wat zij heimelijk hadden weggeborgen in de spelonken..

6. Alzo werd Israël zeer verarmd vanwege de Midianieten.
1) Toen riepen de kinderen van Israël tot de HEERE, 2) in wie zij nu weer als de ware God leerden geloven.

1) Zij hadden nagelaten God te eren met hun bezittingen door tienden en offeranden, en zij hadden de Baäl toegeschikt, datgene, waarmee zij God hadden behoren te dienen, en nu zond God op een rechtvaardige wijze een vijand, om dit van hen weg te nemen op zijn gezette tijd..

Zolang Israëls kinderen hun God aankleefden, maaiden zij hetgeen anderen hadden gemaaid. Echter nu zij God verlaten hadden en God hen, werd hetgeen zij hadden gezaaid, door anderen gemaaid en verdorven. Laat dit ons tot lering en tot waarschuwing verstrekken, dat we God gestadig danken voor de rust en de vrede van ons land en volk, waardoor we mogen eten en verzadigd worden van de arbeid van onze handen..

2) Waar Israël leerde in de diep smartelijke weg van harde verdrukking, dat de afgodendienst de toorn van de Heere verwekte, daar worden zij ertoe gedwongen om van de Heere, de alleen ware God, hulp en uitredding te smeken..

8. Zo zond de HEERE, die hen wel wilde aannemen, maar eerst tot juiste kennis van hun zonde en tot oprechte boete en bekering wilde brengen, opdat het heilzaam doel totkastijding bereikt mocht worden, een man, die een profeet was, 1)een buitengewoon door Hem geroepen en met Zijn geest vervulde bode. Deze kwam tot de kinderen van Israël, waarschijnlijk tot de oudsten, toen deze voor de tent der samenkomst te Silo vergaderd waren, om daar nog dringender de ellende van het volk de Heere aan het hart te leggen, en die profeet zei tot hen: Alzo zegt de HEERE, de God van Israël: Ik heb u (uw vaderen) uit Egypte doen opkomen, en u uit het diensthuis uitgevoerd (Ex.12: 41 12.41).

1) Wie die profeet is geweest, weet men niet. Augustinus is van oordeel, dat het dezelfde persoon was, die tot Gideon kwam, maar o.i. geheel ten onrechte. Want daar wordt beslist gesproken van de Engel des Heeren. Ongetwijfeld is het een persoon geweest, die als Debora, op bijzondere wijze met Gods Geest was bezield, en door God gebruikt werd, om het volk in de schuld te werpen..

Want toch het is de opmerking waard, dat hij, n.l. de profeet, geen toezegging van hulp doet. Het is zijn roeping, Israël zijn grote schuld en zonde voor ogen te houden, Israël te bewegen tot boete en berouw. Hij is de boetprediker, die gezonden wordt voor het aangezicht van de Engel des Verbonds, opdat deze met de belofte en verzekering van uitredding zou komen..

10. a) En Ik zei tot u, nadat Ik u tot Mijn volk en eigendom gemaakt en tot rust gebracht had, door de mond van Mijn knecht Jozua (Joz.23: 7; 24: 14vv.): Ik ben de HEERE, uw God, 1) vreest de goden van de Amorieten 2) niet, in wiens land gij woont, dat gij hen zou dienen en aanbidden; maar gij zijt Mijn stem niet gehoorzaam geweest, daarom zijn nu ook de plagen over u gekomen, die Ik door Mozes voor al die gevallen bedreigd heb, wanneer gij van Mij zou afvallen (Deuteronomium 28: 33).

a) 2 Koningen .17: 35,38

1) Gij straft ons zondaars met geduld en slaat niet al te zeer. Ja, eindelijk neemt Gij onze schuld en werpt die in de zee. Wanneer ons hart zucht en schreit wordt Gij met medelijden vervuld en geeft ons, wat ons verheugt en verheft. Zolang Gods Woord nog gepredikt mag worden, heeft men nog altijd hoop, dat God de gedreigde gerichten niet geheel zal laten komen; wanneer echter de predikers zwijgen en zwijgen moeten, dan is de dag van de Goddelijke toorn voor een land zeer nabij.

De profeet voorzegt nog geen redding, maar spreekt alleen van de zonde. De Heere schijnt alzo zelfs te weigeren, en ziet, de Engel des Heeren gaat tot Gideon. O, houdt aan, ook als de Heere u genade ontzegt. Als het stilzwijgen van God is afgebroken, is de redding nabij (Matth.15: 22vv.)..

2)Amorieten. Onder de Amorieten moeten hier al de inwoners van Kanaän worden verstaan..

II. Vs.11-24. De Heere, gereed Israël te helpen, verschijnt in de zichtbare gedaante van een Engel aan Gideon, de zoon van Joas, als deze tarwe dorst en roept hem tot verlosser van Israël. Deze neemt de roeping aan, maar vraagt van hem, met wie hij spreekt, een teken. Dat teken wordt hem toegestaan.

11. Toen 1) kwam een Engel des HEEREN, de ongeschapen Engel, die God gelijk is, in wie de Heere de aartsvaders verschenen was (Genesis18: 1vv.), en die ook Israël uit Egypte geleid en naar Kanaän gebracht had (Ex.23: 20vv. Richteren 2: 1vv.), in de gedaante van een reiziger met een staf in de hand (vs.21) in het door de Midianieten zo zwaar verdrukte land, en zette zich onder de eik, (de Terebinthe (Ge 35: 4), die te Ofra 2) (= jong hert) is, die aan Joas (= de HEERE gaf), de Abi-ezriet, 3) toekwam; en zijn zoon Gideon (= verbrijzelaar) dorste, 4) juist toen de reiziger onder de eik ging zitten, tarwe, bij de pers. 5) Hij dorste deze uit om die te vluchten, te verbergen voor het aangezicht van de Midianieten, die weerin aantocht waren om hun jaarlijkse strooptochten te herhalen.

1) Als de profeet de zonde heeft voorgehouden aan het volk, en daarmee het volk tot boete en berouw heeft geroepen, gaat de Heere verder en zorgt nu ook voor een redder in de persoon van Gideon, en wel op bijzondere wijze, opdat Israël zal leren, dat het God, de Heere, alleen is, die Zijn volk verlost van zijn vijanden en van hun verdrukking..

De roeping van Gideon heeft plaats in twee openbaringen van Gods zijde. In de eerste, door middel van de Engel door Wie Hij hem roept, om Israël te verlossen; in de tweede, door middel van een droomgezicht, om de altaren van Baäl te verwoesten. In de eerste daarom om als richter op te treden in de zin van verlosser, in de tweede als richter, in de zin van hersteller van de ware godsdienst. Niet alleen wil de Heere zich aan hem bekend maken als de alleen ware God van Israël, maar ook wil Hij betuigen, dat Hij als zodanig door Gideon en het volk moet worden erkend..

2) Deze stad mag niet verwisseld worden met de plaats met dezelfde naam ten zuidoosten van Bethel in de stam van Benjamin (Joz.18: 23; 1 Samuel .13: 17). De juiste ligging is niet met zekerheid te bepalen. Van de Velde plaatst haar zuidoostelijk van Sichem in de tegenwoordige puinhopen Erfaï. Wij menen, dat zij gelegen zal hebben in het aan deze zijde van de Jordaan gelegen gebied van de stam Manasse..

Dit Ofra werd dan ook genoemd Ofra van de Abi-Ezriet, in tegenstelling tot Ofra van Benjamin..

3)Abi-ezriet of vader van de Ezrieten. Zo was Joas het familiehoofd (Ex 6: 15) van dit tot de stam van Manasse behorend kleine geslacht (Num.26: 30vv. Joz.17: 2), en als zodanig bezitter van dit Ofra..

4) Eigenlijk staat er: met de stok slaan. Het dorsen vond plaats met dorswagens in het vrije veld. Wanneer men echter maar weinig koren in zijn bezit had, werd met een stok het graan uit de halmen geslagen. Dit nu was hier het geval. Gideon doet als de armen, omdat de Midianieten het meeste koren hadden weggehaald en hij nog een weinig had gered, dat hij nu dorst bij de pers, d.i. uit nood bij de wijnpers..

5) De wijnpers bestond bij de joden in een grote stenen trog, met een getraliede opening in het midden van de bodem, waaronder een kleine kuip stond; hierin werden de druiven uitgetreden (Jes.63: 1vv.) en hierin vloeide de most door de opening af. Gewoonlijk waren zulke persen in vaste stenen van de grond uitgehouwen. Robinson heeft op de weg van Sichem naar Joppe zo’n in nog goede toestand gevonden. Of zij werden in de aarde gegraven en met stenen vastgemetseld (Jes.5: 2 Matth.21: 33). Men deed dit het liefst buiten de steden (Openb.14: 18vv.). Het treden, een moeilijke arbeid (Jes.63: 3) verrichten meestal de slaven (Ex 16: 24), die zich daarbij door gezang en muziek opvrolijkten (Jes.16: 10 Jer.25: 30)..

12. Toen verscheen hem, op de in vs.11 beschreven wijze, de Engel des HEEREN en zei tot hem (Ruth 2: 4 Luk.1: 28): De HEERE is met u, 1) en wil u helpen in de volvoering van uw voornemens, gij strijdbare held.

1) Uit deze woorden van de Engel des Heeren tot Gideon mag men afleiden, dat hij onder het dorsen niet alleen gedacht en gezucht heeft over de ellende van het volk, maar ook over de wijze, waarop men van de Midianiet zou worden verlost. Tevens dat hij geen enkele uitkomst zag en volstrekt geen enkel redmiddel kon bedenken, omdat de hand van de Heere tegen zijn volk was en het wel scheen, dat de God van het Verbond Zijn volk geheel en al verlaten had..

Maar ziet, waar de mens denkt, dat het een afgesneden zaak is, daar toont God, dat bij Hem alle dingen mogelijk zijn, dat Hij uitkomsten heeft, waar de mens niets anders ziet dan de donkere nacht van het verderf..

Het is daarom dan ook, dat de Heere tot Gideon zegt: De Heere is met u, gij strijdbare held, met welke woorden Hij aan Gideon verzekert, dat omdat Hij met hem zal zijn, hij een man zal wezen, die als een strijdbaar oorlogsheld zal optreden..

13. Maar Gideon, aan zijn droefgeestigheid de vrije loop latende (Genesis15: 12) zei tot Hem: Och mijn Heer! 1) spreek niet zo, als de HEERE met ons is, zoals gij zegt, waarom is ons dan dit alles overkomen, dat lijnrecht tegenover uw bewering staat? en waar zijn al Zijn wonderen, die onze vaders ons verteld hebben, zeggende: Heeft ons de HEERE niet uit Egypte gevoerd? Toen is de Heere met ons geweest, maar nu heeft ons de HEERE verlaten, en heeft ons in de hand van de Midianieten gegeven.2) Er is bovendien geen enkel teken, dat Hij ons weer aanneemt.

1) In het Hebreeuws Bi Adoni. Het woordje "Bi" heeft de kracht van ons, met uw verlof..

Het Hebreeuwse woord "bi" letterlijk vertaald is: "met mij"?.

Gideon weet nog niet, dat het de Heere zelf is, die met hem spreekt, daarom spreekt hij Hem aan, niet met de naam van Heere, maar van Heer..

Hij plaatst verder de diep treurige toestand van het volk van de tegenwoordige tijd, tegenover de wondermacht van de Heere van vroeger. Vroeger had de Heere Israël gered, maar nu had hij Zijn volk verlaten en het overgegeven in de handen van zijn vijanden..

2) Gideon voegde zich bij de duizenden van Israël, en weigerde getroost te worden, tenzij geheel Israël deelgenoten van die troost waren. Zo ver was hij van die troost voor zich alleen, met uitsluiting van anderen, te begeren, niettegenstaande hem een zo schone gelegenheid daartoe aan de hand werd gegeven..

Mensen, die niet slechts voor zichzelf, maar ook voor anderen leven, rekenen alleen tot hun eer en vreugde datgene, wat hen in staat stelt, om de algemene belangen van Gods Kerk te behartigen..

14. Toen keerde de HEERE zich 1) tot hem en zag hem met een blik vol majesteit aan, waaruit Gideon kon leren kennen, wie Hij was, die tot hem sprak, en Hij zei: a) Ga heen in deze kracht 2) waarom Ik u een strijdbaar held genoemd heb, en gij zult Israël uit de hand van de Midianieten verlossen; heb Ik, de Heere, u niet gezonden? 3) Wie Ik zend, die zal gezegend zijn.

a) 1 Samuel .12: 11 Hebr.11: 32

1) Let wel, er staat niet meer de Engel, maar de Heere, omdat de Heere zich nu zeer duidelijk in Zijn Wezen aan Gideon openbaarde..

De HEERE is de Engel; het zien van God op iemand betekent: hem aannemen..

2) Deze woorden schijnen te kennen te geven, dat Gideon, door het gunstig oog, dat God op hem sloeg, terstond met grote kloekmoedigheid begiftigd is.

D.i. niet in uw eigen kracht, maar bij het erkennen van uw machteloosheid en ellende en die van het volk in die kracht die gij van Mij ontvangt..

Omdat Gideon door de Heere was geroepen, zou Hij ook hem de kracht geven, om diens werk te volbrengen. Omdat God hem een strijdbaar held had genoemd, daarom zou hij het ook zijn..

3) Omdat Gideon, zoals we mogen veronderstellen, zeer verbaasd stond, toen hem die buitengewone en wonderbare macht en last werd opgedragen en daarom zeker zal in twijfel hebben gestaan, of hij staat moet maken op hetgeen hij hoorde, zo bevestigde de Engel zijn bevel met zijn eigen gezag en getuigenis en meer had Gideon niet nodig..

15. En hij zei tot hem, wel geneigd de zending aan te nemen, maar toch met een hart nog vol bedenkingen: Och mijn Heer! zo Gij mij zendt, zeg mij dan ook, waarmee zal ik Israëlverlossen? Ik weet geen middel daartoe. Zie, mijn duizend,
2) het geslacht van de Ezrieten, is het armste in Manasse, en kan zoveel volk niet leveren, als er nodig is, om de Midianieten aan te tasten, en ik ben de kleinste, dejongste, in mijn vaders huis, zodat ook mijn eigen familie mij niet zou volgen. 3)

1) De Masora plaatst de klinkers hier niet als in vers 13 "Adoni" = mijnheer, maar "Adonai" = Heere. Gideon heeft reeds bemerkt, wie tot Hem sprak. De schriften van het Oude Testament zijn namelijk op perkamenten rollen, die uit huiden van dieren vervaardigd werden, met inkt (Num.5: 23) in het oud-Hebreeuwse letterschrift, zonder vokaaltekenen of accenten, zonder vers-, hoofdstuk-, of zinasfdelingen geschreven. Het oudere letterschrift, dat met het oud-Phoenicisch alfabet overeenkomst heeft, ging sinds de Babylonische ballingschap in het kwadraat- of Assyrische letterschrift over. Sinds Ezra was allengs een grotere ijver voor de studie van de Heilige Schrift opgewekt, waardoor het schriftgebruik algemener werd en letters nodig waren, die meer aan de behoeften van het snel- en schoonschrijven voldeden. Dit kwadraatschrift was ten tijde van Christus algemeen in gebruik, zoals uit Matth.5: 18 blijkt, want wanneer daar van de kleinste letters sprake is, zo is in de grondtekst deze letter (Jod y) met name genoemd; onder tittels zijn zulke streepjes bedoeld, waardoor bv. de r van de d, de x van de h onderscheiden worden. De vocalen, die oorspronkelijk zeer eenvoudig geweest zijn, werden later tot een vocaalsysteem, en werden van de 7e tot de 10e eeuw in de school van Tiberias, overeenkomstig de mondelinge overlevering (Masora) in de tekst geplaatst; zodat men van die tijd af, ten minste voor bijzonder gebruik, slechts gepunctueerde handschriften had. Van de vers- en kapittelafdeling is reeds bij Genesis (Ge 32: 2) en van de zinafdelingen (Paraschen) bij Exodus (Ex 20: 6) gesproken..

Hij zegt nu niet meer: Och mijn Heer, maar och Heere. Zo moet het toch vertaald worden, omdat er niet staat, zoals in vs.13, Adoni, maar Adonai. Gideon begint te voelen en te bemerken, dat hij met een Goddelijk Persoon te doen heeft, die met hem spreekt. Wat hij verder spreekt is geen teken van ongeloof in zijn roeping, maar bekentenis van zijn zwakheid. Hij weet niet hoe hij dat kan doen, wat hem wordt opgedragen. Hij is zo zwak en zijn stam is zo zwak, dat hij geen mogelijkheid ziet, om te doen, wat hij moet doen..

2) Volgens de raad van Jethro waren de Israëlieten verdeeld in honderden en in duizenden; dat duizend, waartoe Gideon behoorde, was het geringste van al de duizenden van Manasse..

3) De plaatsen, die de rijkdom van de halve stam Manasse uitmaakten, waren nooit van de oorspronkelijke inwoners gezuiverd. Zij waren blijven wonen te Beth-sean, in Taänach, Megiddo, Jibleam en Dôr. Overal verhieven zich hier de altaren van Baäl. Bij zo'n omgeving zijn de gelovigen te allen tijde in moeilijke toestand, voornamelijk in tijden, waarin Baäl schijnt te overwinnen. Hun hart vervalt tot droefheid en de machteloze toestand bij de gedachte van vroegere zegen, maakt hen kleinmoedig. Zal Gideons bescheiden gemoed tot moed ontvlamd worden, dan moet hij volle zekerheid hebben, dat God met hem is, dat Hij nog wonderen doet en in deze Zijn liefde tot Israël openbaart. Gideon houdt zichzelf voor zeer gering, daarom verlangt hij van God veel (vs.17)..

De keus van Gideon is wonderbaar. Niet alleen was hij de jongste in de kleinste stam. Waar hij thuis was, waren de meesten heidenen; afgodendienst heerste in zijn vaders huis. Als een vuurbrand haalde God hem uit het vuur, om een redder van het volk te zijn. Zo bekeerde God Zijn apostelen midden uit de menigte van de vijanden en uit de woede op Damascus' weg. Zo ging Luther uit het klooster om het Evangelie van de vrijheid te verkondigen. God roept, van waar Hij wil, en noch school noch Côterie kan Zijn keus te niet doen..

Wanneer wij menen, dat God het verst van ons is, dat Hij ons in ongenade verlaten heeft, zo is Hij met Zijn genade en almachtige hulp ons het meest nabij.

16. En de HEERE zei tot hem: Omdat Ik met u zal zijn (Exod.3: 12 Joz.1: 5), zo zult gij de Midianieten slaan, als een enkel man, 1) dat is, gij zult ze met een slag vernietigen (Num.14: 15).

1) De Heere komt zijn kleingeloof te hulp, door hem de verzekering te geven, dat Hij met hem zal zijn, en belooft dat het hem niet meer moeite zal kosten, om al die Midianieten te verslaan, als dat hij één man zou doden..

17. En hij, met zo'n helper tevreden, maar ook nu des te meer zekerheid verlangende, dat het werkelijk een goddelijk persoon was, zei tot Hem: Indien ik nu genadegevonden heb in Uw ogen, zo doe mij een teken, 1) geef mij door een wonderteken op ontwijfelbare wijze te zien, dat Gij het zijt, die met mij spreekt.

1) De bede geschiedde niet in ongeloof, maar in kinderlijk eerbiedige belijdenis van eigen geloofszwakheid, zodat op hem het woord van de Heere (Matth.12: 39) niet toepasselijk is..

Vermetelheid en hoogmoed voeren de mens niet tot God, maar wel ootmoed en nederigheid..

18. Wijk toch niet van hier, totdat ik tot mijn vaders huis gegaan ben en weer bij U kom, en mijn geschenk 1) uitbreng en U voorzet. En Hij zei: Ik zal blijven, totdat Gij terugkomt en u het teken niet onthouden.

1) Dit geschenk was niet een offer, en evenmin een gewoon geschenk, maar een dusgenoemde offergave. Uit de aanneming daarvan zou Gideon weten, dat het waarlijk de God van Israël was, die met hem had gesproken..

19. En Gideon ging in zijn huis, en bereidde een geitebokje, en ongezuurde koeken1) van een efa meel (Ex 16: 36), waarvan hij in allerijl askoeken bakte; het vlees benevens de koeken legde hij in een korf, 2) en het vocht deed hij in een pot; en hij bracht het tot Hem, tot onder de eik, en zette het neer, om af te wachten wat zijn gast nu zou doen.

1) Gideons gave bestaat in spijzen, zoals men die aan een gast, die men wil eren voorzette; hij verwacht echter niet, dat zijn gast, die hij reeds voor de Here zelf erkend heeft, deze op mensenwijze verteren zal, maar dat Hij ze als een offer opnemen en met vuur verbranden zal, en zich daardoor onweerlegbaar als God zal openbaren. Zijn hart is niet meer in twijfel, wie hij voor zich heeft (vs.15), hij wil alleen nog de zetel van de Heer hebben tot overtuiging van zijn hart, om daarna met vertrouwen op het welslagen het werk aan te vangen, dat hem opgedragen is..

Wat den mens sterk maakt in de arbeid, de strijd en het lijden van het leven, wat met Gideons heldenmoed ook de zwakste vrouw toerust, dat is waarlijk niet de blik op eigen kracht, die als een riet verbroken wordt, maar alleen de zekerheid van de hemelse roeping, het onwrikbaar geloof onder de dienst van de Heere, bescherming en toezicht te staan, niet zichzelf, maar God toe te behoren (vgl. Hebr. 13: 9)..

2) In het Hebreeuws Sal; overal waar dit woord elders voorkomt is het een broodkorf. Dat Gideon deze nu voor vlees gebruikt is een bewijs van zijn haasten..

20. Doch de Engel van God zei tot hem: Neem het vlees en de ongezuurde koeken uit de korf, en leg ze op die rotssteen, die hier aan Mijn zijde is, als op een altaar, en giet het vocht daarover uit; en hij deed alzo. 1)

1) Gideon weet nu reeds, dat Hij, die met hem gesproken had, een gezant van God was, en daarom wilde hij Hem een offergave brengen. Dat Hij waarlijk de Heere God zelf was, weet hij nog niet. Dit zou hij nu te weten komen..

De Heere beveelt de offergave op een rotssteen te leggen. De rotssteen moest tot altaar dienen en alzo moest de offergave in een werkelijk offer herschapen worden..

21. En de Engel des HEEREN stak het uiterste van de staf uit, die in zijn hand was en raakte met het einde daarvan het vlees en de ongezuurde koeken aan: toen ging er vuur op uit de rots 1) en verteerde het vlees en de ongezuurdekoeken. En de Engel des HEEREN bekwam (verdween) op datzelfde ogenblik uit zijn ogen. 2)

1) De Engel doet, zoals Gideon verwacht heeft; Hij maakt zijn gave tot een offer; maar Hij doet boven bidden en denken, omdat het vuur niet van de hemel valt, maar uit de rots voortkomt tot een zeker bewijs, dat Hij, die in de hemel woont, thans naast hem op aarde

staat. Het is tevens een zinnebeeldig teken: "Zie, wilde de Engel hem zeggen, hoe ik met mijn staf vuur uit de rots voortbreng, zo kan Ik ook u, Gideon wat een geringe en zwakke staf gij ook in uw eigen ogen moogt zijn, als Mijn werktuig tot overwinning van het Midianitische leger gebruiken, zodat zij door u verteerd worden, als uw offer door het vuur"..

Ook van de rots van ons heil gaat vuur uit, het vuur van de Heilige Geest, en wie de vuurdoop van de Geest ontvangen heeft, die is aangedaan met kracht uit de hoogte en vermag alles door Hem, die hem machtig maakt, door Christus..

De Heere deed hem een teken in en door hetgeen Gideon zo vriendelijk voor hem ten maaltijd had toebereid, want hetgeen we God aanbieden en offeren tot Zijn heerlijkheid en ten teken van onze dankbaarheid jegens Hem, zal door de genade van God tot onze eigen vertroosting en vergenoeging verstrekken..

2) Dit wil zeggen: Verdween plotseling voor de ogen van Gideon. Hij wist nu met Wie hij gesproken had. Zijn teken was aangenomen, maar tegelijk ontstond er in zijn ziel een heilige vrees, zodat hij dacht te sterven. Want niet als een mens, maar als een geest verdween de Engel, die met hem had gesproken..

22. Toen zag Gideon uit hetgeen geschied was, dat het een Engel des HEEREN was, de Engel die de Heere zelf is; en Gideon zei, vol vrees dat hij zou moeten sterven (Exod.33: 20 vgl. Genesis16: 13 vv.; 32: 30 Exod.20: 19): Ach Heere HEERE! daarom, omdat ik een Engel des HEEREN gezien heb van aangezicht tot aangezicht, 1) zal de dood over mij komen.

1) Had Jakob zich verwonderd, dat Hij de Heere had gezien en dat toch zijn ziel was gered, dat hij het leven had behouden (Genesis32: 30), bij Gideon ontstond een grote vrees, dat hij nu zou sterven..

Deze vrees is een gevolg van de vloek over de zonde, waarin de mens zich gestort heeft, door de overtreding van het gebod en door zijn afval van God..

23. Maar de HEERE 1) zei tot hem: Vrede zij u, vrees niet, gij zult niet sterven, 2) hoewel gij Mij gezien hebt; Ik heb nog een werk voor u op de aarde, de verlossing van Israël.

1) Wij hebben hier aan geen herhaalde verschijning van de Engel des Heeren te denken, maar aan een spreken van de Heere tot Gideon, zoals Hij meermalen sprak met Abraham, met Jozua en de andere Bijbelheiligen..

Uit plaatsen als deze blijkt, dat Hij, die uit Maria vlees en bloed heeft aangenomen, meermalen in mensengedaante aan de ouden verschenen is. Kan het ons verwonderen? Petrus Martyr zegt: "het was waarlijk groter, wat Hij tenslotte voor ons gedaan heeft; maar zeer wel mag men aannemen, dat Hij, die het grotere heeft gedaan, ook het mindere heeft verricht; er is geen reden om daaraan te twijfelen.".

2) Maar ofschoon hij niet langer moest wandelen door aanschouwen, nochtans moest hij leven door het geloof, dat geloof, dat uit het gehoor is. Want de Heere zei tot hem met een hoorbare stem, deze aanmoedigende woorden: "Vrede zij u, vrees niet.".

24. Toen bouwde Gideon, vol dankbare vreugde over Gods genade, die zijn menselijke zwakheid en zonde had bedekt, aldaar de HEERE een altaar, niet tot een offerplaats (Joz.22: 10vv.), maar tot een gedenkteken van deze openbaring (Exod.17: 15vv.), en noemde het volgens de troostrijke toespraak: Jehova Schaloom, datis: De HEERE is vrede, of de Heere van de vrede. Het is nog tot op deze dag, toen dit geschreven werd, in Ofra van de Abi-Ezrieten, 1)de stad Joas.

1) Niet alleen had Gideon door dit woord van de Heere voor zichzelf de verzekering ontvangen, dat hij in de rij van hen geplaatst was, die de zonde niet meer kan doden, die met een onmiddellijk verkeer met God verwaardigd zijn, maar hij had daardoor tevens de toezegging ontvangen, dat hij aan deze tijd, die de vrede van God miste en slechts met Zijn toorn vervuld was (vs.13), deze vrede zou teruggegeven, en dat aan alle nood een einde gemaakt zou worden. Daarom deze veelbetekenende naam, die hij het altaar geeft..

III. Vs.25-32. In de op deze dag volgende nacht ontvangt Gideon van God bevel, het Baälaltaar bij Ofra af te breken, op een van verre zichtbare plaats een altaar voor de HEERE op te richten en een zevenjarige stier uit de stal van zijn vader daarop ten brandoffer te offeren. Hij doet het in de eerstkomende nacht. Als de mensen van Ofra de volgende morgen, over deze vermeende misdaad ontzet, Joas tot uitlevering van zijn zoon oproepen, opdat zij hem doden, weet deze hen te overtuigen, dat Baäl, wanneer hij werkelijk een God was, voor zichzelf kon strijden. Gideon ontvangt nu de erenaam, Jerubbaäl.

25. En het geschiedde in diezelfde nacht, nadat de verschijning (vs.11) had plaatsgehad, dat de HEERE tot hem zei: Neem een stier van de ossen, 1)die van uw vader zijn, te weten, de tweede stier, die naar ouderdom of naar de plaatsing de tweede in de stal is, van zeven jaar, dus even oud als de verdrukking van de Midianieten geduurd heeft; en ga met deze uit, en breek af het altaar van Baäl, dat van uw vader is, en waarop het door hem geregeerde geslacht van de Ezrieten afgodendienst verricht, en houw af het bos, 2) dat tegen Mijn uitdrukkelijk verbod (Deuteronomium 16: 21) daarbij is. 3)

1) Hebreeuws "par hassjoor" = een volwassen stier, die Gideons vader waarschijnlijk had vetgemest, om hem aan Baäl te offeren..

2) In het Hebreeuws Et-haäschera. Beter is het woord onvertaald te laten, omdat hier bedoeld wordt, een houten zuil, Astarte voorstellende. Baäl de mannelijke afgod en Astarte, de vrouwelijke, werden tegelijk op dat altaar vereerd. Dit altaar met die afgodsbeelden moest eerst weg, eerst afgehouwen, voordat de HEERE een altaar gebouwd kon worden..

Wij hebben hier de reiniging van Gideon en zijn wijding tot zijn ambt als richter. De reiniging en hervorming moet van het eigen huis beginnen..

3) Liever: "houw de Asthareh (een beeld van Astarte) af, die daarop is" (De 16: 21)..

26. En bouw, in de plaats van het verwoeste afgodsaltaar, de HEERE, uw God, een altaar, op de hoogte van deze boven de stad gelegen sterkte, in een bekwame plaats, 1)opdat wanneer men het vorige altaar niet meer ziet, dit aanstonds in het oog valt (vs.28), en men daardoor zich herinnert, dat de ware God verheven is boven alle goden; en neem dan de genoemde tweede stier, die gij meegebracht hebt, en offer een brandoffer met het hout van de haag 2) die gij zult hebben afgehouwen, 3)want nu zal Israëls zevenjarige straf ophouden en tevens met het verbranden van Astarte's beeld de afgoderij.

1) In het Hebreeuws Bammaärakah. De LXX geeft en th parataxei. Vandaar dat de Statenvertaling geeft: in een bekwame plaats. In Exod.39: 37 komt hetzelfde woord voor en is daar vertaald door: die men toerusten moest. Het werkwoord, waarvan dit zelfstandig naamwoord is afgeleid, wordt in Num.23: 4 gebruikt voor de toerusting van het altaar ten behoeve van de offeranden. Een betere vertaling achten wij: met hetgeen daartoe nodig is. Dit nodige ziet dan op het hout van de haag, of van de houten zuil van Astarte..

2) Of, van Aschera..

De houten zuil van Astarte moest niet alleen omgehouwen of verbrand, maar met het hout daarvan moest het offer ter ere van de Heere worden verbrand, om te bewijzen, dat het vernietigen van alles, wat zich tegen God verheft, tevens strekt tot verheerlijking van Gods rechtvaardigheid..

3) Eerst moest Gideon het geestelijk juk van de satan verbreken, voordat hij in staat was, Israël van het lichamelijk juk van de Midianieten te bevrijden; daarom wordt hem hier bevolen, de afgoderij, waarin het uitverkoren volk verstrikt was, te vernietigen, en de ware godsdienst te herstellen; want nog maakte het volk zelf daaraan geen begin, hoewel de harten zich enigszins tot de Heere gewend hadden (vs.6) en ook de prediking van een profeet (vs.8vv.) niet zonder vrucht gebleven was. In tijden van langdurige en algemene afval van God en Zijn woord ontwaken wel hier en daar zielen, die het ingedrongen bederf voelen en betreuren; maar wanneer de Heere Zich geen geloofsmannen verwekt, blijft toch alles bij het oude. Denkt aan de geschiedenis van de Reformatie..

Daarvan komt het dikwijls, dat de verkondigers van het Evangelie geen vrucht en geen overwinning hebben, omdat zij bij zichzelf het altaar nog niet verwoest hebben. De weg tot het hart van de gemeente gaat over de ruïnen van de eigen Baäl..

Mijn Christen! gij hebt ook een Baäl in uw hart, dat is, de zondige begeerte; wilt gij de Here welgevallig zijn, zo moet gij eerst afbreken

Gideon moet niet slechts verwoesten, maar ook bouwen. Het verwoesten is op zichzelf nog geen getuigenis, want de vijand van de vijand is niet altijd een vriend. Zo heeft de apostel niet alleen de afgodendienst van Diana ondermijnd, maar een gemeente te Efeze gebouwd. Alle kerken zijn Gideons altaren, aan Hem gewijd, die de dood omverrukte om het nieuwe

Jeruzalem op te bouwen. Het offer, dat Gideon brengt, moet verbranden op het hout van het afgodsbeeld. Het enig gebruik dat men van houten afgodsbeelden maken kan, is dat men daarmee het offer voor de ware God aansteekt. Zo verbrandde de apostel zijn vervolgingsijver in brandende ijver van de liefde. Wanneer het hart van verlangen naar zijn Heiland brandt, verteren daarin de afgoden van de wereld die het vroeger gediend heeft. Wanneer het gebed als offerrook opstijgt, komt het uit de boete voort, die oude zonden tot as verbrand heeft..

27. Toen nam Gideon tien mannen uit zijn knechten, op wie hij het meest vertrouwen kon, en deed, zoals de HEERE tot hem gesproken had. Maar het gebeurde omdat hijzijn vaders huis en de mannen van die stad vreesde, van het te doen bij dag, dat hij het deed bij nacht; 1) allen waren nog zo aan de Baälsdienst verknocht, dat zij dat werk niet voor hun ogen zouden toegelaten hebben.

1) Gideon deed dit niet uit kleingeloof, maar uit voorzichtigheid, opdat zijn vaders huis en de mannen van de stad hem niet zouden verhinderen in het werk van de hervorming. Hij kende zijn volk en wist, dat zij het hem niet zouden toelaten, indien hij het overdag deed. Zijn vrees bleek niet ongegrond te zijn..

28. Toen nu de mannen van die stad ‘s morgens vroeg, nadat ’ s nachts de daad plaatsgevonden, opstonden, en naar buiten gingen, om overeenkomstig hun gewoonte Baäl aan te roepen, voordat zij zich tot hun bezigheden begaven, ziet, zo was het altaar van Baäl omgeworpen en de haag, die daarbij was (het Astartebeeld, dat daarop was "Jud 6: 25), afgehouwen, en die tweede stier was op het gebouwde altaar geofferd, zoals zij uit het nog brandende offer opmerkten.

30. Toen zeiden de mannen van die stad tot Joas, voor wiens huis zij samengekomen waren: Breng uw zoon uit, dat hij sterft, omdat hij het altaar van Baäl heeft omgeworpen, en omdat hij de haag, die daarbij was (het Astartebeeld, datdaarop was), afgehouwen heeft. 1)

1) De woede, waarin de afgodendienaars raakten, kan ons niet zozeer bevreemden; zij wordt nog heden ten dage op dezelfde wijze gezien. Zolang men de afgoden van de kinderen van deze wereld onaangetast laat, blijven deze nog rustig, en verdragen zij de prediking van het Evangelie. Maar beproeft het, een eigengerechtige, farizeesgezinde man te zeggen, dat al zijn ingebeelde gerechtigheid niets is, volstrekt geen waarde heeft voor God, dat zij in de dood moet, en de poorten van de hemel gesloten zijn, zolang men haar niet opgeeft, zo zult gij spoedig gewaar worden, hoe die mens in ergernis en woede geraakt. Of zegt een gierigaard in het aangezicht, dat de gierigheid een van God gevloekte afgoderij is, dat zij de wortel is van alle kwaad, dat zij een Judaszonde is, waardoor de Heere Jezus verraden en verzocht werd; zegt het een dronkaard aan, dat hij nooit in het hemelrijk kan komen, wanneer hij zijn wijn- of jeneverafgod niet laat varen; zet het breekijzer aan de afgoden van de ijdelheid, de klerenpracht, de weelde of aan de zondige vermaken van de wereld, aan het sabbatschenden. O dan zult gij spoedig ervaren, hoe ook dezen, die over het algemeen geen vijanden van de Bijbel zijn, op u zullen uitvaren, hoe zij zullen zeggen: "Wat wil die bekrompen dweper, die overdreven ijveraar? weg met hem, wij willen hem niet horen." Het is niet uit te spreken, hoe

krampachtig de mens, zolang hij naar de levende God niet vraagt, zijn afgoden vasthoudt en hoe teder hij ze bemint..

31. Joas daarentegen, 1) door de geloofsdaad van zijn zoon mede tot inzien van zijn zonden gebracht, en die nu van zijn rechterlijke waardigheid gebruik maakte, om zijn zoon tegen de woede van het volk te beschermen, zei tot allen, die bij hem stonden: Zult gij voor de Baäl twisten? zult gij hem verlossen? Het ware een smaad voor een zo grote en machtige God, als hij uw hulp behoefde. Die voor hem zal twisten, en de verwoester van zijn altaar nog verder vervolgt, zal nog deze morgen gedood worden! Indien hij, waaraan gij niet twijfelt, een God is, hij twiste voor zichzelf, omdat men zijn altaar heeft omgeworpen. 2) Hierop gaan de mannen heen, omdat de ironische rede van Joas hun de ogen geopend heeft voor de nietigheid van de afgoden.

1) Zo trekt de belijdenis van de kinderen dikwijls de zielen van de ouders mee. Het is altijd een zegen, zelfs wanneer de eersten de laatsten zijn. Hoe laat ook, indien men maar eindelijk tot God komt..

Wellicht had Gideon de goddelijke roeping reeds aan zijn vader meegedeeld..

Volgens de wet van Mozes was degene, die met de Baäl heulde, de dood schuldig. Nu Joas overtuigd is geworden, dat hij ook zwaar tegen de Heere heeft gezondigd, beschermt hij niet alleen zijn zoon, maar brengt ook de mannen van die stad het schuldige van hun doen onder het oog, en dreigt met de doodstraf, indien zij het verder durven opnemen voor de afgod. Tevens drijft hij de spot met Baäl, en daagt hem op ironische wijze uit, om zichzelf te wreken..

2) Op gelijke wijze bespotte Lucianus het heidendom van zijn tijd en Jupiter "dat hij de berovers niet had neergebliksemd, maar ongedeerd uit Olympia had laten gaan, hoewel zij van zijn beeld de gouden haarlokken afschoren, die elk zes mina’s wogen"..

32. Daarom noemde hij (Joas) hem (Gideon) op die dag Jerubbaäl, 1) (d.i. Baäl strijder), zeggende: Baäl twiste tegen hem, omdat hij zijn altaar heeft omgeworpen; zo scheurde zich Joas geheel van de Baälsdienst los.

1) Jerubbaäl is de type van de strijdende kerk, dat is van wie tegen het ongeloof, niet van haar, die in zichzelf strijd voert. Zijn naam openbaarde, dat Baäl niets is en niets vermag, dat Gods Woord onweerstaanbaar is. Daarom is hij het symbool van de bemoediging voor alle belijders van de waarheid. Wie vreest, heeft niet lief, wie moed heeft, voor die is Baäl verdwenen. Gideon heeft zijn altaar verwoest en voor God een ander gebouwd, niet om de stenen, maar om Israël. Ieder Christen heet daarom Jerubbaäl, zo lang hij aan het kruis in zijn hart een plaats geeft, in plaats van aan de eigengerechtigheid..

Deze geschiedenis herinnert levendig aan een gebeurtenis uit de zendingsgeschiedenis van Duitsland. Toen de Engelse monnik Winfried, later Bonifacius (weldoener) genoemd, daar het eerst het Evangelie van Christus predikte, kwam hij in de landstreek van Geismar in Hessen

bij een eik, die aan de God Thor gewijd was. Aanstonds was zijn besluit genomen, hier een Gideonswerk te volbrengen en de afgodisch vereerde boom, die hij voor het bolwerk van het daar bestaande heidendom had leren kennen, om te houwen. Een ontelbaar grote menigte van heidenen had zich rondom hem verzameld; Bonifacius deed zijn mond open en predikte hun de levende God, die hemel en aarde gemaakt heeft, toen greep hij de bijl en sloeg met alle kracht tegen de eik. De slag weerklonk door het bos, maar nog meer door de harten van de ademloze menigte, die met gespannen verwachting het ogenblik tegemoet zag, dat een bliksemstraal van de hemel de schender van het heiligdom van hun God ter aarde zou werpen. Maar de geloofsheld hieuw steeds krachtiger in, totdat de geweldige boom krakend ter aarde stortte. Een schreeuw van ontzetting ging door de geduchte grote verzameling, waarop een diepe stilte volgde. Omdat echter de wraak van de dondergod uitbleef, zo was met de eik tevens de afgod in hun hart omver gestort; velen deden boete en lieten zich dopen tot vergeving van hun zonden; van het hout van de neergehouwen eik werd een kapel gebouwd, en voortaan daarin de naam van de Heiland gepredikt..

De naam van Jerubbaäl werd later voor Gideon een erenaam, nu men ontdekte, dat Baäl zich niet wreken kon en Gideon in het leven bleef..

IV. Vs.33-40. Als hierop de Midianieten met hun bondgenoten weer in het land vallen en zich in de vlakte van Jizreël legeren, wordt Gideon door de Geest van God aangegrepen, zodat hij een leger uit de noordelijke stammen rondom zich verzamelt; voordat hij tot de aanval overgaat, verzekert hij zich nogmaals van de goddelijke bijstand door een tweevoudig teken, dat hij van de Heere afbidt.

33. Alle Midianieten nu, en Amelekieten en de kinderen van het Oosten waren samenvergaderd aan de overzijde van de Jordaan, op de gewone tijd, waarin zij hun rooftochtengewoon waren te houden (vs.1-3), en zij trokken bij Beth-sean over de rivier, en legerden zich in het dal van Jizreël, om vandaar het land naar alle zijden heen uit te plunderen.

35. Ook zond hij boden in geheel Manasse 1) aan deze zijde van de Jordaan, en die werden ook achter hem bijeengeroepen; evenzo zond hij boden naar Aser, en naar Zebulon en naar Nafthali, 2) de drie noordelijkste stammen; en zij kwamen op, hen die van het zuiden naar devlakte van Jizreël trokken, tegemoet, zodat nu zijn gehele leger 32.000 man bedroeg (7: 3).

1) Wij hebben hier onder Manasse te verstaan, Westelijk-Manasse, waartoe de stam Gideon zelf behoorde. Oostelijk-Manasse nam geen deel aan de strijd..

2) Tot de stam van Issaschar kon hij geen boden zenden, omdat zich de vijanden in hun gebied bij de kleine Hermon (7: 1) gelegerd hadden; tot Efraïm echter zond hij niet, omdat deze stam reeds toen naar de opperheerschappij streefde, en aan zijn oproep moeilijk gevolg zou gegeven hebben. De Efraïmieten verweten hem dit later, doch hij wist hen tevreden te stellen (8: 1-3)..

39. En Gideon zei tot God: Uw toorn 1) ontsteke niet tegen mij, dat ik alleen ditmaal spreek; 2) laat mij toch alleen ditmaal met het vlies op omgekeerde wijze verzoeken; geeft Gij mij ook nog dit teken, zo kan niets mij meer twijfelachtig maken: er zij toch droogte ophet vlies alleen, en op de gehele aarde zij dauw.

1) Hij hervatte zijn bede en verzocht om een tweede teken, te weten, het tegenovergestelde van het eerste. Hij deed dit echter niet, zonder tevens op een ootmoedige wijze om verschoning te bidden, zodat God op hem niet vertoornd moest worden, omdat het een zweem had van een halstarrig, onhandelbaar mistrouwen van God en onvergenoegdheid in de veelvuldige verzekeringen, die Hij hem reeds had gegeven..

Wat wij hier bij Gideon hebben is geen ongeloof. Zijn vragen om een teken, komt niet voort uit een gemoed, waarin nog de strijd tussen ongeloof en geloof gestreden wordt, maar uit een hart, waarin het geloof behoefte toont aan uitwendige tekens, als zoveel steunsels. Hij vraagt tot tweemaal toe een teken, om voor zichzelf gesterkt te worden in zijn geloof aan de Goddelijke roeping. God, de Heere, openbaart dan ook niet zijn goddelijk misnoegen, maar de zwakheden van de Zijnen dragende, komt Hij zijn geloof te hulp en verhoort zijn bede..

2) Gideon spreekt op dezelfde wijze als Abraham (Genesis18: 30 en 22).

Het voorgaande wonderwerk was niet genoeg tot Gideons overtuiging, omdat het de aard van de wol is, dat zij al het vocht tot zich trekt; hierom begeert hij het tweede wonder, het tegendeel van het eerste.

Omdat echter dit teken niet geheel zekerheid verschafte, omdat de wol zelfs dan de dauw aantrekt, wanneer andere zaken droog blijven, zo waagt Gideon om deze Goddelijke genade te bidden, dat hem nog een teken met het vlies worde gegeven, n.l. dit: het vlies zou droog blijven en de grond rondom met dauw besprenkeld zijn..

40. En God, nog eens Zijn wondermacht openbarende, om Gideon volkomen zeker te maken, deed alzo in dezelfde nacht, 1) zoals hij begeerd had; want de droogte was de volgende morgen op het vlies alleen, en op de gehele aarde was dauw.

1) Ziet, hoe teder God is omtrent ware gelovigen, of schoon zwakgelovigen zijnde, en hoe toegenegen en bereidwillig Hij zij, om met hun zwakheden geduld te oefenen, opdat het geknakte riet niet verbroken, noch het smeulende vlaswiekje uitgeblust wordt..

De wonderen, die God tot versterking van het geloof doet, zijn allen tevens van zinnebeeldige betekenis. Zo reeds de drie tekens, waarmee Mozes toegerust werd (Ex 4: 9). Hetgeen wij hier voor ons hebben is een gelijkenis van het volk Israël. "Het eerst was het met het woord van de genade, dat in Deuteronomium 32: 12, Psalm 110: 3 met de dauw van de dageraad vergeleken wordt, bevochtigd en verkwikt, terwijl intussen alle landen van de heidenen droog gelaten waren; later is de joodse kerk van de kennis van God en van Zijn heil verlaten, terwijl rondom alle landen met het zaligmakend Evangelie vervuld zijn." (Matth.21: 43)..

HOOFDSTUK 7.

GIDEON BEHAALT DE OVERWINNING OP DE MIDIANIETEN.

I. Vs.1-8. Terwijl Gideon het vijandelijke leger nadert, wordt hem door de Heere bevolen, van zijn krijgsknechten diegenen te laten gaan, die laf en versaagd zijn; het getal vermindert daardoor tot tienduizend man. Nogmaals moet hij het verminderen, door weg te zenden, die op hun knieën gevallen zijn, zodat slechts driehonderd overblijven.

1. Toen stond Jerubbaäl (dat is Gideon), door dit dubbel teken (6: 36vv.) van de goddelijke bijstand verzekerd vroeg op van de plaats, waar de geschiedenis met het vlies voorgevallen was, en al hetvolk dat met hem was; en zij legerden zich aan de fontein van Harod1) (= vrees), zodat hij het leger van de Midianieten had in het noorden, achter de heuvel More
2) (= leraar), in het dal, de zogenaamde kleine Hermon in de westelijk gelegen vlakte van Jizreël (1 Samuel .28: 4).

1) De fontein van Harod. Met zekerheid is niet uit te maken, welke fontein hier bedoeld is. V.d.Velde vermoedt, dat het de fontein bij het tegenwoordige Boursj-el-Ferra is geweest. Hij vermoedt tevens, dat de bergheuvel van Toubas (het oude Thebez) of die van Jasîr de plaats is geweest, waar de Midianieten gelegerd waren. Gideon lag dan later met de driehonderd man op een hoogte, wellicht de hoge rotsrug, die de kom van Wadi-Ferra ten noorden insluit..

Waarschijnlijk op de noordwestelijke hoogte van het gebergte Gilboa gelegen, aan de voet waarvan de bron Dschalub of, zoals zij in de Middeleeuwen heette, Tubaria ontspringt..

2) Ook deze heuvel is nu onbekend, maar moet natuurlijk niet verward worden met More bij Sichem (Genesis12: 6)..

2. En de HEERE zei tot Gideon, die zijn leger van 32.000 man veel te gering in vergelijking met de 135.000 Midianieten (8: 10) voorkwam: van het volk is geenszins te weinig meer integendeel te veel, dat met u is, dan dat Ik de Midianieten in hun hand zou geven; opdat zich Israël, wanneer Ik door deze 32.000 het werk verrichtte, niet tegen Mij beroeme, zeggende: Mijn hand heeft mij verlost. 1) Ik wil dat zo’n roem onmogelijk is, en Israël de hand van de Heere erkenne, waardoor het van Zijn vijanden gered wordt (Psalm 44: 2-4).

Vergelijk 2 Samuel .23: 35.

1) Omdat het menselijk hart versaagd is bij onderneming van gevaarlijke dingen, maar roemzuchtig bij gelukkige uitslag, moet God de vrees door een drievoudig wonder (6: 36vv.; 7: 9vv.) wegnemen, en de roemzucht door vermindering van het volk teniet doen.

Elke grond tot verhovaardiging moest Israël worden ontnomen. Bovendien moest het volk zien, dat het de Heere evenveel is te verlossen door weinigen als door velen. En wat niet voorbij mag worden gezien, uit het feit, dat de Heere telkens Israël verlost door een klein getal strijders in verhouding tot het groot getal van de vijanden, moet Israël beschaamd

worden over zichzelf. Hierover beschaamd, dat het om zijn zonde van ongeloof en Godverzaking was geweest, dat het in de macht van de vijanden was gekomen..

3. Nu dan, roep nu uit voor de oren van het volk, zoals de wet van Mozes uitdrukkelijk voorschrijft (Deuteronomium 20: 8) zeggende: Wie laf en versaagd is, 1) die kere weer en spoede zich naar het gebergte van Gilead!
2) Toen Gideon, gehoorzaam aan de Heere, dit woord had laten uitgaan, keerden uit het volk tweeëntwintigduizend terug, zodat er tienduizend overbleven.

1) Toen Epaminondas tegen de Spartanen bij Leuctra trok, bemerkte hij de onzekerheid van enige bondgenoten; om door deze in het uur van de slag niet in gevaar te geraken, liet hij uitroepen: Wie van de Beotiërs zich willen verwijderen, die staat het vrij (Polyaen. 2: 3)..

De echte strijders van de Heere zoeken hun sterkte nooit in het getal, en verzwakken hun rijen niet door opneming van tragen en versaagden. In vredestijd mogen zij met velen omwille van de liefde gemeenschap hebben, zo moet men zich ontdoen van allen, die het leger slechts verzwakken kunnen..

Het Christendom vordert mannen; weg dus met degenen, die de zwakheid van het vlees altijd op de voorgrond stellen.

2) Hebreeuws "van het gebergte Gilead". Reeds lang heeft de vermelding van het gebergte Gilead, dat op de oostzijde van de Jordaan ligt, en dus in de samenhang van deze plaats niet past, de uitleggers veel moeite gegeven. Om deze weg te nemen, zijn vooral de volgende proeven van verklaring te melden. 1. Velen (onder hen vooral Johs. Clericus) nemen een schrijffout in de grondtekst aan; in plaats van delgh, van Gilead zou gelezen moeten worden eblgh = van Gilboa. 2. Anderen geloven dat een gedeelte van de berg Gilboa eveneens de naam Gilead droeg en wel dat gedeelte, dat aan het gebied van de West-Manassieten, die uit de geslachten van Gilead (Nu 36: 4) bestonden, het dichtst lag; zo was er ook volgens Joz.15: 10 in het gebied van Juda een berg Seïr, die met die in Edom niet verwisseld mag worden. 3. Nog anderen vertalen, (zoals onze vertalers): "naar het gebergte Gilead" of "van het gebergte naar Gilead"; volgens deze verklaring zouden de terugtrekkenden niet naar hun woonplaats hebben moeten gaan, maar zich in Gilead ophouden, om na behaalde overwinning van daar de Midianieten ten minste te helpen vervolgen. De tweede mening heeft de meeste waarschijnlijkheid voor zich..

4. En de HEERE zei daarna tot Gideon: Nog is er volk te veel, er moet daarom nogmaals een afzondering plaats hebben, want de strijd moet alleen door mannen vanonvoorwaardelijk geloof in Mij (Jes.17: 5) gevoerd worden; doe hen, de achtergebleven 10.000 afgaan naar het water, 1)naar de bron, die aan de voet van de hoogte vloeit (vs.1), om daar te drinken, en Ik zal ze u aldaar beproeven, opdat gij niet door eigen keus zoudt mistasten; en het zal geschieden, van wie Ik tot u zeggen zal: Deze zal met u gaan, die zal met u trekken; maar al degenen, van wie Ik zeggen zal: Deze zal niet met u gaan, die zal niet trekken.

1)Hoogstwaarschijnlijk de zo even genoemde fontein Harod. Dat Gideon zijn leger naar die fontein of beek moet brengen, opdat de Heere ze aldaar zou beproeven, moest dienen om Gideon te tonen dat, waar God genadig zijn geloof had gesterkt door het wollen vlies, dat geloof nu ook heerlijk naar buiten moest treden en openbaar worden. Openbaar worden hierin, dat het standvastig bleef, ook als hem slechts 300 man van zijn leger door de Heere werd overgelaten..

De bron Dschalub bevat reeds in haar oorsprong zoveel water, dat zij spoedig een vijver van 40-50 voet in doorsnede vormt; uit deze vloeit een beek naar het oosten, zodat Gideons leger daar voldoende ruimte had om te drinken..

7. En de HEERE zei tot Gideon: Door deze driehonderd mannen, 1) die zich geen tijd hebben gegund om hun wapens af te leggen, maar brandende van oorlogsmoed (1 Kor.9: 25vv.) slechts gedronken hebben, zal Ik u verlossen, en de Midianieten in uw hand geven; daarom 2) laat al dat volk, al die overige 9.700 man, weggaan, een ieder naar zijn plaats.

1) Reeds in het Oude Testament zien wij meermalen, wat in het Nieuwe doorgaans wordt geleerd, dat er wel velen geroepen, waar weinigen uitverkoren zijn. Het net van Gods Woord wordt in zee uitgeworpen, en allerlei en vele vissen worden gevangen, maar daarna worden zij uitgezocht en de onnutte weggeworpen. Zo ruim de prediking is, zo nauw is de toets, of wij er waarlijk door getrokken en geheiligd zijn. Verheugen wij ons dan over de onbekrompenheid van de vangst, maar zien wij met ernst en bezorgdheid op de uitlezing. Van Gideons mannen werden alleen de allerwakkerste genomen, en die het meer op hun gemak wilden nemen, werden weggezonden. De Heere wil wakkere mannen tot Zijn dienst, geen tragen, geen onverschilligen, geen lauwen. Het leger van tweeëndertig duizend versmolt tot op driehonderd man; maar pas toen was de kracht van de Heere daar. Welnu, de Heere make ook ons met die driehonderd mannen van Gideon een volk tot Zijn eer, en doe ons met de brandende fakkel van het Woord in onze hand, de duisternis van deze wereld verlichten, en met de bazuin van het Evangelie aan onze mond, al Gods vijanden overwinnen!.

De joodse uitlegg, door Raschi meegedeeld is deze: Gideon kon aan deze wijze van drinken de gewoonte van de mannen onderkennen. De afgodendienaars waren gewend voor hun afgodsbeelden knielend te bidden. Wat de gewoonte van de mannen was, was gemakkelijk op te merken toen zij bij de grote dorst bij het water kwamen. Volgens een Noor verhaal had een koningin met haar dienstmaagd van kleren verwisseld maar men bemerkte aan het drinken, wie de koningin niet was (Simrock 3: 171). Zo erkent Gideon, dat deze 300 voor de Baäl nooit geknield hebben; het zijn reine lieden en met hen doet God grote dingen. Bovendien is op te merken, dat het waterscheppen met de holle hand een slurpen genoemd wordt als van de hond met zijn holle tong. Aelianus (Hist. anim. 6: 53) vertelt ons van honden, die uit vrees voor de krokodil, al voortlopende drinken. Die honden zijn niet het beeld van moedeloosheid, dit kan hier niet bedoeld zijn (vs.3), maar van voorzichtigheid. Niet alleen de krokodillen van de Nijl waren begerig naar honden, maar ook anderen, ook de Midden-Amerikaanse (kaaiman genoemd) is het; ook in Cuba willen de honden niet uit rivieren drinken en vrezen de begerig opspringende vijand (Ofen. Naturgesch. VI 665). De krokodil is het beeld van de vijand, voor wie diegenen op hun hoede zijn, die niet drinken dat zij uit begeerte om de dorst te stillen, in

zijn handen vallen. Daarbij komt het volgende: De heldendaad van de driehonderd is een overval over een slapende vijand. De oude verhalen van een dier, dat aan een hond gelijk is, dat de krokodil vijandig, zodra deze slaapt, in zijn muil valt en het in zijn ingewanden doodt. Zo brengt het kleinere dier de machtige vijand om door moed en onverschrokkenheid. Wie dus nooit aan de afgodendienst zich overgaf en in voorzichtigheid tegen de verleiding geleefd heeft, meester over zijn begeerten is, kan ondanks zijn zwakheid de vijand, hoe machtig ook, overvallen en overwinnen..

2) Eerst belooft de Heere aan Gideon, dat Hij door die driehonderd man Israël zal verlossen en dan geeft Hij hem bevel, om die overigen naar huis te zenden. Eerst de belofte en dan het bevel, niet omgekeerd, opdat Gideons geloof bevestigd zou worden, door hetgeen de Heere hem verzekerde..

8. En het volk, 1) die driehonderd mannen, namen de teerkost in hun hand, van de voorraad voor het gehele leger zoveel als zij voor zich zouden nodig hebben, en hun bazuinen, hun krijgshoornen, waarvan er ongeveer zo veel in het gehele leger waren, dat nu ieder zo'n verkrijgenkon (vs.16), en hij liet al die andere mannen van Israël gaan, een ieder naar zijn tent; maar die driehonderd man, die God hem aangewezen had, behield hij. En hij had het leger van de Midianieten beneden in het dal van Jizreël.

1) In het Hebreeuws Wajekchoe eth tsedah haäm. Letterlijk, zij namen de leeftocht van het volk. Cassel vertaalt alsof er stond: Zij namen de leeftocht van, d.i. uit handen van het volk. Bedoeling is, dat die driehonderd man van het volk, dat wegging, de leeftocht overnamen, tegelijk met de krijgshoornen, of bazuinen. Hoogstwaarschijnlijk waren er net zoveel bazuinen in het gehele leger, dat nu ieder van de driehonderd mannen één kon verkrijgen..

II. Vs.9-23. In de daarop volgende nacht beveelt de Heere aan Gideon in het leger van de vijanden af te dalen, na vooraf vergezeld door zijn wapendrager de staat van de zaken te onderzoeken. Hij doet dat, verneemt uit een afgeluisterd gesprek tussen twee op wacht staande soldaten, hoe de Midianieten ontmoedigd zijn. Hij volvoert nog dezelfde nacht met zijn 300 man een krijgslist, waardoor de vijanden zo verschrikt worden, dat zij naar twee zijden ijlings over de Jordaan de vlucht nemen.

9. En het geschiedde in dezelfde nacht, die op de dag volgde, waarop Gideon die twee maal herhaalde vermindering van zijn leger (vs.2vv.) plaats had moeten doen hebben, dat de HEERE tot hem zei: Sta nog heden op, ga met de driehonderd heen in het leger van de Midianieten om hen aan te tasten, want Ik heb het in uw hand gegeven; 1)

1) Want Ik heb het in uw hand gegeven. Hiermee zinspeelt de Heere op Zijn raadsbesluit, volgens welke Hij besloten had de vijand in Gideons hand te geven. De Heere doet het, om Gideons geloof aan te wakkeren, opdat hij reeds te voren van de overwinning zeker zou zijn..

10. Vreest gij dan nog af te gaan, omdat een zo kleine schare van strijders met u is, zo ga, begeef u eerst naar de vijandelijke voorposten, gij en Pura (= tak) uw jongen, uw wapendrager, naar 1) het leger.

1) Wordt Gideon in vs.9 bevolen in het leger te gaan, om het te vernietigen, hier wordt hem toegestaan eerst nog tot aan het leger te gaan, om te weten te komen, hoe ontmoedigd reeds de vijand is, opdat hem alle moedbenemende vrees zou worden ontnomen. De Heere kent de zwakheid van Zijn volk, maar weet ook, wat zij nodig hebben, om Zijn bevel te gehoorzamen..

11. En gij zult bij die verspieding horen, wat zij onder elkaar zullen spreken en daaruit de stemming van de vijanden leren kennen, en daarna zullen uw handen gesterkt worden, dat gij gaan zult in het leger, want gij zult horen, dat zij moedeloos en versaagd zijn; zo zal uw vrees worden weggenomen. Toen ging hij met Pura, zijn jongen, tot het uiterste van de schildwachten1) die in het leger waren, tot aan de voorposten van de Midianieten.

1) Tot het uiterste van de schildwachten, d.i. tot aan de voorposten van het leger. Die voorposten bestonden echter in dit geval niet alleen uit soldaten, zoals bij een gewoon leger het geval is, maar uit verschillende tenten, waarin ook de vrouwen en kinderen vertoefden. Zij hadden toch ook deze bij hen, zoals duidelijk uit de geschiedenis is op te maken..

13. Toen nu Gideon met zijn wapendrager aan de voorposten aankwam (vs.11), ziet, zo was er een man van de op wacht geplaatste krijgslieden, die zijn metgezel een droom vertelde, die hij gehad had, voordat hij op wacht geplaatst was, en hij zei: Zie, ik heb een droom gedroomd, en zie, een geroosterd, een op hete as gebakken gerstenbrood wentelde zich als een rollend wagenrad van de hoogte af in het leger van de Midianieten, en het kwam tot aan de tent 1) van de veldheer van het leger, en sloeg haar, dat zij viel, en keerde haar om, het onderste boven, dat de tent er vernietigd tegen de grond lag. 2)

1) In het Hebreeuws Al-Haöhee), tot aan de tent. Omdat het lidwoord erbij staat, moet hier zonder twijfel aan de tent van de veldheer gedacht worden..

2) Het was genoeg, om Gideon te doen schrikken en beven, wanneer hij, mogelijk bij maanlicht, ontdekte de ontzaglijke menigte van de vijand. Dit was zeker geen opbeurend gezicht, maar hij hoorde zaken, die hem tot een zeer goed voorteken verstrekten, en zodra hij die gehoord had, keerde hij terug, veronderstellende dat hij nu had verstaan, datgene, waartoe God hem daarheen gezonden had (Jud 7: 13)..

Middelen en doeleinden werken samen. Gideon moest een nieuwe aanmoediging hebben, en nu liet God de Midianitische man die droom dromen, opdat Gideon, als hij deze gehoord had, met volkomen vertrouwen op zijn God de strijd zou beginnen..

14. En zijn metgezel antwoordde en zei: Dit gerstenbrood, waarvan gij gedroomd hebt is niet anders, dan het zwaard van Gideon, de zoon van Joas, de Israëlitische man, die met zijn leger zich tegenover ons gelegerd heeft; God heeft, zoals hieruit duidelijk blijkt, de Midianieten en dit gehele leger in zijn hand gegeven.

Het was voor de Midianieten geen geheim meer, dat de Heere tot Zijn volk was teruggekeerd; de bange vrees in hun harten voorspelde het hun; zelfs openbaarde die vrees zich in hun

dromen. (Leonidas, zo bericht Plutarchus, heeft vóór de slag bij Thermopyle het toekomstig lot van Griekenland en van Thebe gedroomd. Xerxes droomde vóór zijn tocht naar Griekenland, en Gustaaf Adolf zal vóór de slag bij Leipzig gedroomd hebben, dat hij zich in een tweestrijd met Tilly bevond) Zeer juist is het beeld van een gerstenbrood. Arme Bedoeïenen vergenoegen zich nog heden met gerstenbrood, dat zij in geitenvet dopen. De Arabieren in de woestijn nemen, zoals Niebuhr beschrijft, een ronde klomp deeg, leggen die in hete kolen, en bedekken die daarmee, totdat die gebakken is. Dan doen zij de as eraf en eten het. Zo waren Israël en Gideon, die vanwege de overmacht van de vijanden niets meer te eten hadden, terwijl het tevens de geringe afkomst van Gideon aanduidt en de geringheid van zijn leger. "In het Evangelie waren het ook juist gerstenbroden, die door de Heere vermeerderd werden. Het was een geroosterd gerstenbrood, geroosterd aan het vuur van ootmoed, geroosterd in allerlei duistere wegen van zware aanvechting en klein gemaakt door het ontnemen van alle vleselijke steunsels.".

Wij hebben ook een brood, dat van de Hemel gekomen is en aan de wereld het leven geeft, dat is onze Heere Jezus Christus, ook zonder heerlijkheid als Gideon; maar dit hemelbrood, geroosterd aan het hout van het kruis in het vuur van de toorn en van de liefde van God, heeft het leger van de satan omgekeerd en verwoest. En wanneer wij tot diegenen behoren, die kunnen zeggen: "Het is mijn enige troost in leven en sterven, dat ik met lichaam en ziel beide in leven en sterven, niet mij, maar mijn getrouwe Zaligmaker eigen ben, die met Zijn dierbaar bloed voor al mijn zonden volkomen betaald heeft", dan weten wij ook, dat ons geloof de overwinning is, die de wereld overwonnen heeft. Al is het leger van de satan, dat tegen ons strijdt, ook nog zo groot, wij weten dat wij in Hem overwinnen, ja wij planten reeds hiermee in het dal van strijd de overwinningsbanier: want de overwinning van het hoofd is die van de leden; daarom kan de duivel met al zijn list en al zijn macht ons geen schade doen..

Het was een geroosterd gerstenbrood: het had de proef doorstaan, het was door het vuur gegaan, en daardoor tot één brood, tot één geheel geworden. Gideon was met zijn leger ten nauwste verbonden en als tot één man geworden. De gelovigen moeten zich verenigen, niet afscheiden. Of zullen wij ons maken tot twee of nog meerdere broden? De schildwacht sprak van het zwaard van Gideon, en toch zou Gideon noch zijn volk een zwaard opheffen. Zo hebben wij door het geloof geestelijk, wat wij stoffelijk niet hebben, of zó wordt datgene, waarin geen kracht is, in onze hand tot een zwaard gemaakt..

15. En het geschiedde, toen Gideon de vertelling van deze droom en de uitleg daarvan uit de mond van de beide Midianieten hoorde, zo aanbad 1) hij, vol blijde dank voor de Heere, die hem niet alleen een blik in de moedeloosheid van de vijanden, maar ook in hun zekere nederlaag gegeven had, en hij keerde terug tot het leger van Israël, zijnde driehonderd mannen, en zei: Maakt u aanstonds op, want de HEERE heeft, zoals Hij mij zo-evendoor een nieuw teken heeft bekend gemaakt, het leger van de Midianieten in uw hand gegeven. 2)

1) God komt alleen de eer toe van alles wat tot aanmoediging en opwekking van ons geloof verstrekt, en Zijn Voorzienigheid moet erkend worden in zulke gebeurtenissen, die, ofschoon gering en toevallig schijnende te wezen, echter bij de uitkomst bleken, ons van groot nut en dienst te zijn (Jud 7: 15)..

2) Hieruit zien wij, dat, wat deze zaak betreft, Gideons geloof volmaakt is geworden. Hij neemt de zaak aan, alsof zij reeds heeft plaats gehad. Dit is de ware aard van het geloof, en maakt zijn wezen uit, als een bewijs van de zaken, die men niet ziet..

16. En hij deelde de driehonderd man in drie hopen, elk van honderd; en hij gaf iedere man een bazuin in zijn hand, en evenzo aan ieder lege kruiken, waarin de voorraad voor het gehele leger (vs.8) bewaard was geweest, en fakkels in het midden van de kruiken,
1) opdat deze zolang zouden bedekt blijven, totdat men het leger van de vijanden omsingeld had.

1) Duidelijk blijkt hieruit, dat Gideon, door God geroepen, ook met de Geest van wijsheid en verstand was begaafd. Want toch, die fakkels moesten in de kruiken verborgen blijven, opdat ze door de Midianieten niet werden gezien, maar straks moesten ze dienen, én om de Israëlieten van licht te voorzien, én om de vijand een indruk te geven van de buitengewone getalsterkte van de Israëlieten..

17. En hij zei tot hen: Kijk naar mij en doet alzo, 1) zoals ik bij het optrekken doen zal, namelijk dat gij in de rechterhand de bazuinen en in de linker de door de kruiken bedekte fakkels houdt; en ziet, als ik zal komen aan het uiterste van het leger, zo zal het gebeuren, zoals ik zal doen, alzo zult gij doen.

1) Een verkorte uitdrukking van het bevel: Wat gij ziet, dat ik doe, handel gij ook alzo..

18. Als ik met de bazuin zal blazen, ik en allen, die met mij in dezelfde afdeling (vs.16) zijn, dan zult gij in de beide andere afdelingen ook met debazuin blazen, rondom het gehele leger, gij zult de kruiken in stukken slaan, zodat de fakkels plotseling haar licht verspreiden, 1)en gij zult zeggen, gij zult het krijgsgeschreeuw aanheffen: Voor de HEERE en voor Gideon. 2)

1) Wat men in het geloof doet, doet men niet in wanorde en zonder voorzorg; nee, Gideon bleef aan de middelen gebonden. Het geraas van de brekende kruiken, het plotselinge licht en het geschal van de even zo vele bazuinen, moest het vijandelijk leger verschrikken, verblinden en in verwarring brengen. Liefelijke overeenkomsten opnieuw met de geestelijke dingen van God. Gideon liet de fakkels in aarden kruiken dragen, en daarna de kruiken in stukken slaan, om de ontstoken fakkels heinde en ver haar licht te laten verspreiden. Ook de gelovigen dragen het licht van de Heilige Geest, de schat van het woord in aarden vaten, eerst alleen aan henzelf bekend en verborgen voor de vijand, in zwakheid en toch met kracht. Trouwens, als God een verlossing door ons wil geven, dan omzwachtelt Hij haar met ellende en uiterlijke vrees, zodat zelfs de vromen het hoofd bekommerd over ons schudden; ja, zo wordt de fakkel aanvankelijk verborgen, om pas op zijn tijd, met verbreking van ons zelf, tevoorschijn gebracht en ontstoken te worden, om dan alom haar licht te verspreiden. en bij dat licht de vijand te overwinnen..

2) Hij wil hierdoor uitdrukken: "De overwinning is ons; want wij strijden voor de eer van de Heere, en voor Gideon, die Hij tot Zijn werktuig verkoren heeft." Gideon handelt hier door ingeving van de Heere, daarom mag zijn list niet zonder meer met gelijke ondernemingen, als

bijv. van Hannibal, toen hij door Fabius Maximus ingesloten was. (Plut. Fab. Max. ep.6) vergeleken worden; daarentegen mag met het volste recht bij dit veldgeschreeuw geplaatst worden het wachtwoord, dat Gustaaf Adolf in de slag bij Breitelfeld (1631) en bij Lützen (1632) gaf: "God met ons"..

Gideon durft zijn naam naast die van God te noemen, omdat God hem tot het voeren van Zijn oorlogen gesteld had. Zo mogen ook wij zeggen: "Voor God en voor Oranje" op grond van de verkiezing van God, waardoor het Hem behaagd heeft dat vorstenhuis af te zonderen, in het bloed van de martelaren te vestigen en kracht te geven tegen de vijand..

Het zwaard van de Heere is alles in allen tot uitwerking van de goede uitslag van het zwaard van Gideon, maar desalniettemin moet Gideons zwaard mede gebezigd worden. De mensen als de werktuigen en God als hoofdoorzaak en Werkmeester moeten beiden in hun betrekking in acht worden genomen, maar zo, dat de mensen, zelfs de grootste en de beste, steeds in aanmerking komen als ondergeschikt en onderworpen aan God. Het leger van de Midianieten moest enkel en alleen door verschrikkingen vernield worden en deze zijn in het bijzonder het zwaard van de Heere (Jud 7: 18)..

20. Alzo bliezen, omdat de beide andere troepen op twee andere plaatsen het vijandelijk leger genaderd waren, en volgens Gideons bevel hetzelfde deden, de drie hopen met de bazuinen, en braken de kruiken; en zij hielden met hun linkerhand de fakkels en met hun rechterhand de bazuinen om te blazen; en zij riepen: Het zwaard van de HEERE, en van Gideon! 1)

1) Niet onwaarschijnlijk staat deze uitroep in verband met de droom en de verklaring ervan, die Gideon in het vijandelijke leger had gehoord. Opdat echter niet hij, maar God alleen de eer zou ontvangen, laat hij uitroepen: Het zwaard van de Heere en van Gideon, omdat hij slechts een werktuig is in de hand van de Heere..

Door deze woorden wordt Gideon niet op gelijke lijn met God gesteld. Het woord heeft de betekenis: "en wel door Gideon," omdat hij de zichtbare drager van Gods zwaard is..

21. En zij, de kinderen van Israël, stonden een ieder op zijn plaats, rondom het leger, 1)niemand van de 300 mannen week een voetstap van zijn plaats, zij bleven stilstaan zonder het zwaard te trekken, alsof zij alleen fakkeldragers waren, om het leger op de weg toe te lichten. Toen liep het gehele leger van de vijanden, en zij schreeuwden van angst en vluchtten.

1) Geen zwaardslag werd gehoord, alleen het bazuingeschal. Teken van de overwinning, eer nog een vijand verslagen was. Groot is dan ook de schrik, die de vijand bevangt. Want toch eigenlijk staat er: het gehele leger liep, wat zeggen wil, dat ten gevolge van dat onverwachts alarm en dat voor hen onverklaarbaar licht er een lopen en draven door elkaar heen plaats vond, dat eindigde in een algemene vlucht, om het vege lijf te redden. Het was een en al verwarring, zodat door de bijzondere besturing van God, de ene Midianiet de andere voor een vijand aanzag en hem doodde. De schrik had hen niet alleen verlamd, maar ook verblind..

22. Toen de driehonderd stil op hun plaatsen staande, met de bazuinen bliezen, a) zo zette de HEERE, die in deze strijd de enige strijder wilde zijn, (vs.2) het zwaard van de een tegen de ander. 1) Ieder sloeg degene, die hij voor zich zag, omdat in de algemene verwarring en in het duistere van de nacht, de Midianiet niet eens vriend en vijand kon onderscheiden, maar in de mening, dat de kinderen van Israël reeds binnen in hun leger waren, slechts bedacht was, om zijn leven te verdedigen; daardoor ontstond een bloedbad, dat zij onder elkaar aanrichtten, en dat in het gehele leger; en het leger vluchtte 1) tot Beth-sitta toe (= Acaciënstad, of dezelfde plaats als Beth-sean, of toch in de nabijheid daarvan gelegen); hier vluchtte een gedeelte over deJordaan (8: 4 8.4); het grootste gedeelte daarentegen vluchtte naar Tserédath 2) (= verkoeling) tot aan de grens van het aan de westelijke oever van de Jordaan gelegen Abel-Mehóla (= vlakte voor de dans) (1 Koningen .19: 16), boven het enigszins zuidelijker gelegen, maar overigens onbekende Tabbath3) (= beroemd).

a) Psalm 83: 10

1) Het leger vluchtte tot Beth-sitta toe naar Tserédath, tot aan de grens van Abel-Mehóla, boven Tabbath. Geen van deze vier plaatsen zijn met zekerheid bekend. Abel-Mehóla echter, zoals de naamovereenkomst schijnt aan te duiden, moet ergens in Wadi-Maleh (of Melha) hebben gelegen. Hiëronymus plaatst het 10 Romeinse mijl ten zuiden van Beth-sean. Volgens deze opgave zou Churbet-es-Sjouk wel met de ligging van Abel-Mehóla overeenkomen..

Maar ik kan hier slechts gissen, zoals ook Tabbath’s identificatie met Tamoun niets meer dan een gissing is. Zoveel schijnt mij echter zeker toe, dat het Midianitische leger deels door de wadi ten oosten van Tamoun, maar vooral door Wadi-Melha of Maleh gevlucht is, de weg op naar Sukkoth, waar Gideon hen achtervolgde aan de overzijde van de Jordaan. De veren of doorwaadbare plaatsen van de Jordaan, die de Midianieten benomen werden tot aan Beth-bara, zijn ongetwijfeld de plaatsen geweest, waar men de rivier ook nog heden ten dage oversteekt, ten oosten en ten noordoosten van de uitgang van Wadi-Maleh.

2) Misschien hetzelfde als Sarthan (Joz.3: 16; 1 Koningen .4: 12; 7: 46 Zareda (1 Koningen .11: 26), dan moet het verder noordelijk tussen Beth-sean en Abel-Mehóla gelegen hebben, wat ook v.Raumer aanneemt..

3) Het ontbreekt in de geschiedenis van de andere volken niet aan dergelijke krijgslisten van moedige veldheren. Tacitus spreekt daarover: (Annal. 1: 68. 4) "De vijand, die aan weinig of halfgewapende tegenstanders denkt, wordt licht trompetgeklank en wapenglans (sonus tubarum, fulgor armorum) ten verderve; het verlies is des te groter, naarmate het onverwacht is (cadant ut rebis secundis avidi, ita adversis incauti.)" Zo verschrikte de Romein Municus Rufus de Scordiskers daardoor, dat hij van alle kanten van de berg trompetten liet klinken, die, tegen de rotsen weergalmende, schrik en vrees verbreidden. (Frontin. Stratagem. II. 3). Een zelfde krijgslist verschrikte de inwoners van Heraeon in Achaja, toen Diotas hen belegerde. Zulke overvallen noemden de ouden Panische schrik, omdat Pan met zijn hoornen de vijanden van Dionysus op de vlucht geslagen had (cf. Polyaen 1 en 2). De verschrikking die over Midian kwam was echter in waarheid een verschrikking van God.

23. Toen werden de mannen van Israël bijeengeroepen, uit Nafthali en uit Aser, uit Zebulon en uit heel Manasse, die vroeger (6: 35) de oproep van Gideon gevolgd, maar later (7: 2vv.)door hem op Gods bevel teruggezonden en nog op hun terugweg waren; en zij jaagden de Midianieten achterna, opdat zij niet, van de schrik bekomen, zouden terugkeren, maar geheel en al zouden worden vernietigd.1)

1) Gideon liet hen roepen, om mede te vervolgen; hij deed dit om de jaloersheid weg te nemen en de eenheid onder Israël te bewaren. De genade leert zoeken, wat van de ander is, en beijvert zich door bewijzen van vriendschap en liefde de haat en de vijandschap te voorkomen..

III. Vs.24-8: 21. De aan de westzijde van de Jordaan naar het zuiden gevluchte Midianieten laat Gideon door de Efraïmieten opvangen, hij zelf vervolgt degenen, die bij Beth-sean over de Jordaan gevlucht zijn. Op deze weg weigeren de burgers van Sukkoth en van Pnuël zijn afgemat leger de gevraagde voedingsmiddelen, waarom hij hen met een scherpe tuchtiging bedreigt; vervolgens ontmoet hij de Efraïmieten, die hem verwijten, dat hij hen niet aanstonds bij het begin van de onderneming heeft opgeroepen; hij echter weet hen tevreden te stellen. Hierna zoekt hij het vijandelijke leger te Karkor op, verslaat het en keert met twee gevangen Midianieten vorsten over Pnuël en Sukkoth terug. Hij volvoert vervolgens zijn bedreiging aan deze steden, en doodt, bij zijn aankomst te Ofra, de beide vorsten van de Midianieten.

24. Ook zond Gideon, toen de Midianieten in de vs.22 beschreven richting de vlucht genomen hadden, boden in het gehele gebergte van Efraïm, zeggende tot degenen, in wier macht het was, de vluchtelingen deovertocht over de Jordaan af te snijden: Komt af van uw gebergte de Midianieten tegemoet, en beneemt hun de wateren, bezet de wateren, die van de oostzijde van het gebergte in de Jordaan uitstorten, tot aan Beth-bara, (= huis van overtocht), te weten de Jordaan, opdat gij henzou kunnen neerhouwen, voordat zij de overzijde bereiken. Alzo werd elke man van Efraïm bijeen geroepen, en zij benamen hun de wateren tot aan Beth-bara, en de Jordaan.

25. a) En zij vingen twee vorsten van de Midianieten, Oreb (= raaf) en Zeëb (= wolf) en doodden Oreb op de rotssteen, die naar hem de rots Oreb genoemd is (Jes.10: 26) en Zeëb doodden zij in de perskuip, waarin hij zich verborgen had (Jud 6: 11) en die vervolgens de perskuip van Zeëb 1) genoemd is; en zij vervolgden de Midianieten tot over de Jordaan; en zij brachten de hoofden van de beide gedode vorsten, Oreb en Zeëb, als overwinningsteken tot Gideon, die een andere afdeling van de Midianieten onder Zebah en Tsalmûna, over de Jordaan 2) nagejaagd was (Jud 8: 9).

a) Psalm 83: 12 Jes.10: 26

1) Opmerkelijk zijn deze beide namen; beide zijn vrienden van de woeste plaatsen, van slagvelden en verslagenen; ook bij andere volken waren het bijnamen van helden. De Arabieren noemen de raaf wegens zijn vergezellen van de karavanen Ebul-mirkal (vader van de snelle kameel) of Ibn-bersan (zoon van het rijpaard). Naast elkaar komen zij voor als aan Odin geheiligd. Raven en wolven waren ook aan Apollo gewijd. Bij de Arabieren dragen zij

één naam: Ibnol-erdh, zoon van de aarde. Verscheidene plaatsen (bijv. Ravestein) dragen dergelijke namen; zelfs de Odyssea (13: 406) kent een ravenrots in Ithaka..

2) Dit heeft pas plaats, nadat Gideon reeds over de Jordaan is gegaan, hetgeen in het volgende hoofdstuk (vs.4vv.) nader bericht wordt, maar hier reeds wordt meegedeeld, omdat het in verband staat met het vangen en doden van genoemde koningen..

De plaatsen, hier in dit vers meegedeeld, zijn niet nader aan te duiden, maar moeten aan deze zijde van de Jordaan hebben gelegen, zoals duidelijk blijkt uit deze laatste woorden, waarin gezegd wordt, dat zij daarna de Midianieten nog verder vervolgden..

HOOFDSTUK 8.

DE OVERGEBLEVEN MIDIANIETEN WORDEN VERSLAGEN, EN ZEBAH EN TSALMUNA GEVANGEN GENOMEN.

1. Toen zeiden de mannen van a) Efraïm tot hem, tot Gideon, toen zij hem aan de overzijde van de Jordaan ontmoetten: Wat is dit, dat gij ons gedaan hebt, dat gij ons niet riep, evenals gij die van Manasse, Aser, Zebulon en Nafthali (6: 35) geroepen hebt, toen gij heentrok, om te strijden tegen de Midianieten? en zij twistten sterk met hem; zij gaven hem met hevige en harde woorden hun ontevredenheid te kennen, die des te groter was, omdat zij op de eerste rang onder dekinderen van Israël aanspraak maakten, en daarom meenden, dat zo'n onderneming niet zonder hen plaats had mogen hebben.

a)Richteren 12: 1

2. Hij daarentegen, tegenover hun eerzucht des te grotere bescheidenheid stellende, zei tot hen: Wat heb ik nu tot verlossing gedaan, zoals gij? zijn niet de nalezingen van Efraïm beter dan de wijnoogst 1) van Abi-ezer? Is hetgeen gij tenslotte verricht hebt niet meer, dan hetgeen ik met het geslacht van Abi-ezer deed.

1) Met de wijnoogst bedoelt hij de eerste aanval, die niets anders ten gevolge had, dan dat de vijanden op de vlucht gingen; met de nalezing de door de Efraïmieten behaalde overwinning. Tegenover deze overwinning had zijn onderneming niets te betekenen; de roem van de dag behoorde hen alleen..

3. God heeft de vorsten van de Midianieten, Oreb en Zeëb, in uw hand gegeven; wat heb ik dan kunnen doen, zoals gij gedaan hebt? 1) Toen liet hun toorn 2) van hem af, toen hij dit woord sprak, en alzo hun gekrenkte eerzucht tevreden stelde.

1) De door de Efraïmieten bevochten overwinning moet inderdaad van grote betekenis zijn geweest, omdat deze nog door Jesaja (10: 26) als een grote slag van de Heere tegen Midian vermeld wordt..

Aan de ene zijde wendt Gideon, die hier waarlijk groot is, de toorn af van Efraïm maar geeft toch ook aan de andere zijde en doet dit zijn bedillers goed voelen al de eer aan de Heere God. Eigen eer geeft hij prijs, opdat de vrede bewaard zou blijven onder de stammen, maar duldt ook niet, dat het hoogmoedige Efraïm zelf zal roemen op zijn overwinning. Inderdaad was de overwinning van Gideon veel groter dan die van Efraïm, omdat deze slechte een reeds verschrokken vijand had verslagen..

Zelfs in zijn overwinningen is Gideon niet zo groot als hier; in zijn ootmoed is hij verstandiger, dan de verblinde stamgenoten in hun hoogmoed. De verdienste van Efraïm was zeker groot, daar nog door Jesaja (10: 26) deze een grote slag van de Heer tegen Midian genoemd wordt, maar toch slechts een mindere. Zij hadden slechts de verschrokken vijand verslagen, die hij in hun handen gejaagd had. Gideon had hen met weinig woorden kunnen

doden bij hun twist en vragen, waarom het hoogmoedig Efraïm niet zelf de Midianiet had aangevallen of Israël daartoe opgeroepen had; maar het is de ootmoed, die eigen daden klein, andere daden groot acht. Door die ootmoed sticht hij vrede en bewaart hij de eenheid onder Israëls stammen (Spreuken 15: 1; 25: 15 laat hij zijn tegenstanders voelen, wie al de eer toekomt, namelijk de HEERE, deze gaf Oreb en Zeëb in hun hand..

2) Eigenlijk staat er: hun snuiven. Hiermede wordt te kennen gegeven, dat hun toorn heftig was het was de toorn van de gekrenkte eerzucht zij snoven, zoals een woedende os, van boosheid..

4. Toen nu Gideon, na de Midianieten op de vlucht gedreven en de Efraïmieten te hulp geroepen te hebben (7: 19-24a), gekomen was aan de Jordaan, in de nabijheid van Beth-sean om de naar deze zijde vluchtenden (7: 22) te vervolgen, terwijl de anderen die zich naar het zuiden gewend hadden, door de Efraïmieten gevangen werden (7: 24b-25) ging hij over met de driehonderd mannen, die bij hem waren, zijnde moe en uitgeput van gebrek, nochtans vervolgende. 1)

1) In het Hebreeuws Ajeefim weroodfim. Afgemat en vervolgende, d.w.z. afgemat van het vervolgen of letterlijk: afgemat, omdat zij vervolgende waren. Dit is zeer goed te begrijpen, omdat zij minstens een dag en nacht reeds zonder slaap waren geweest en, zoals duidelijk uit het volgende vers blijkt, de voedselvoorraad reeds was verbruikt..

6. Maar de oversten Van Sukkoth zeiden: 1) Is dan de handpalm van Zebah en Tsalmûna reeds in uw hand? Hebt gij deze vorsten reeds in uw macht, en hun de handen gebonden, dat wij aan uw leger brood zouden geven2) en ons zo de wraak van die vorsten op de hals zouden halen?

1) Eigenlijk staat er zei, omdat één van de oversten van Sukkoth hoogstwaarschijnlijk het woord voerde. De inwoners van Sukkoth schijnen met vrees voor de Midianieten zozeer bevangen te zijn, dat zij zelfs aan de overwinnende Gideon niet de geringste hulp durfden bieden uit bezorgdheid, dat zij later door de Midianieten daarvoor zouden worden gestraft..

Het ongeloof in de hulp en redding van de Heere had hen zo verblind, dat zij zelfs niet aan de overwinning van Gideon op een vluchtende vijand geloven. Het ongeloof verblindt geheel en al..

2) In deze rede ligt niet alleen laffe vrees, maar ook honende verachting van Gideons geringe krijgsmacht, waarmee hij toch niets tegen de vijand kon verrichten, als wilden zij zeggen: Het is nog verre van hetgeen gij u inbeeldt; Zebah en Tsalmûna zullen die paar mannen spoedig neerslaan." Zo gebeurt het nog altijd, dat mannen die de beste bedoelingen hebben, bij hun gewichtigste en heilzaamste ondernemingen, wanneer zij met gevaar van hun leven de eer van God en het algemeen welzijn zoeken, geen hulp, maar velerlei tegenstand hebben..

De inwoners van Sukkoth geloofden niet en zagen daarom ook in Gideons overwinning de hand van de Heere niet. Het materialisme, dat liever een knecht van een vreemde tiran is, eer het iets op het spel zet, kan niet beter dan hier getekend zijn..

7. Toen zei Gideon: Dit antwoord, waarmee gij tot verraders van uw volk wordt, en niet zozeer mij als de Heere, onze God, bespot, zal niet ongestraft blijven; daarom, als de HEERE Zebah en Tsalmûna in mijn hand geeft, en dit zal zeker gebeuren, zo zal ik uw vlees dorsen met doornen uit de woestijn 1) en met distels; 2) op gevoelige wijze zal ik u straffen.

1) Deze woestijn tussen Sukkoth en Pnuël was degene, die Jakob doortrok, toen hij met God geworsteld en te voren de legers van de Engelen gezien had. Hiernaar wordt zij de woestijn van Mahanaïm genoemd (Jud 8: 7).

Doornen uit de woestijn, niet alleen van doornen, maar van doornen uit de woestijn spreekt Gideon, omdat deze krachtiger en sterker waren. Zonder twijfel dreigt hij hier met een geduchte strafoefening, omdat zij niet hem behulpzaam wilden zijn in het verdelgen van de vijanden en de onderdrukkers van het volk..

2) Sommigen menen, dat hij voornemens was om als hun naakte lichamen met doornen en distels bedekt waren, over hen een zwaar wiel te laten gaan, om die diep in hun vlees te drukken, en dood te pletteren. Zo’n straf heeft David aan de Amorieten voltrokken; zie 2 Samuel .12: 31..

Verschillende meningen bestaan er, waarom Gideon juist met deze straf dreigde. Kimchi meent, dat het een zinspeling is op de naam Sukkoth (Sikkim = doornen). Waarschijnlijker is dat, omdat de mannen van de stad de hongerige helden naar de woestijn verwezen, waar slechts doornen en distels te vinden waren, hun antwoord was: "Wij zullen ze halen voor u.".

9. Daarom sprak hij ook tot de lieden van Pnuël, zeggende: Als ik met vrede, als overwinnaar wederkom, zal ik deze toren, deze burg, waarop gij u meer dan op de Heere verlaat, afwerpen, en in een puinhoop veranderen. 1)

1) Men heeft gevraagd, van waar nu Gideon voor zijn mannen iets verkregen heeft, om hun honger te stillen, die nu tot het hoogste moet gestegen zijn; waarschijnlijk heeft Gideon hier de Efraïmieten ontmoet (7: 25), die, na tevreden gesteld te zijn (8: 1-3) zich zijn nood zonder twijfel zullen aangetrokken hebben..

Hij waarschuwde hen, hoe hij hen straffen zou, om daarmee te betogen het vaste vertrouwen, dat hij op de toezegging van God had; om daardoor aan te duiden, hoe weinig hij om die reden aan de goede uitslag van zijn krijgstocht wanhoopte en om hen gerechtigheid te geven, ten einde indien zelfs maar het geringste greintje of vonkje van genade en overdenking in hen was overgebleven, zij bij nadere betrachting en overlegging berouw moesten krijgen over hun dwaasheid, zich moesten vernederen en middelen mochten uitdenken, om daarvoor boete te doen, en zonder twijfel zou Gideon, indien zij dit gedaan hadden, hen hun dwaasheden hebben vergeven (Jud 8: 9)..

11. En Gideon trok opwaarts van Pnuël, de weg van de Skeniters d.i. van hen, die in tenten wonen, 1) van de in de woestijn wonende nomaden, tegen het oosten van Nobah (= luide stem) en Jogbeha 2) (= verheven), aan de beide oostelijke grenspunten van de stam Gad, en hij sloeg dat leger, hij overwon het met zijn 300 mannen, want het leger was zorgeloos, 3)het vermoedde hier, nu het weer in zijn eigen land was, geen aanval meer.

1) Gideon trok dus door de woestijn en viel de vijand in de achterhoede aan. Natuurlijk vermoedde hij hier geen aanval meer en had hij zich ter ruste begeven. Vandaar dat er ook staat, want het leger was zorgeloos. Het had op geen strijd meer gerekend..

2)J.L.Burkhardt uit Basel, aan wie wij naast Seetzen het meest de kennis van het Oost-Jordaanland en van Steenachtig Arabië te danken hebben (overl. 1817 te Caïro) vond op de weg van Ramoth in Gilead naar Rabbath-Ammon ter linkerzijde de drie verwoeste plaatsen Dschebeiha, Nowakis en Karkagheisch. De eerste is zonder twijfel het Bijbelse Jogbeha. De tweede is waarschijnlijk het in Num.21: 30, bedoelde Nafat, dat hier Nobah heet, en niet met een tweede Noba (vroeger Kedath, Num.32: 42) mag verwisseld worden. De derde plaats, ongeveer 1 1/2 uur noordwestelijk van Rabbath-Ammon is wellicht het in vs.10 genoemde Karkor; want het kasteel Carcaria, dat anderen voor ons Karkor houden, ligt, zoals Gesenius terecht opmerkt, veel te zuidelijk, een dagreis van Petra in het Edomietengebergte..

3) De zorgeloosheid en zekere gerustheid van de zondaren valt altoos uit tot hun verderf, en de gevaren zijn meest noodlottig en vreselijk, wanneer zij het minst geacht en gevreesd worden (Jud 8: 11)..

12. En Zebah en Tsalmûna vloden; maar hij jaagde hen na; en hij a) ving de beide koningen van de Midianieten, Zebah en Tsalmûna, en verschrikte het gehele leger, dat overal zijn behoud in de vlucht zocht.

a) Psalm 83: 12

13. Toen nu Gideon, de zoon van Joas, zegerijk de beide vorsten met zich voerende, van de strijd terugkwam, nadat hij eerst zijn bedreiging (vs.8) aan Pnuël volbracht had (vs.17) en de stad Sukkothnaderde, vóór de opgang van de zon. 1)

1) In het Hebreeuws Milmaàleh hachares. De LXX: apo epanwyen thv parataxewv. Arev. De Septuaginta vertaalt, van bij de opgang van Hares. Zo hebben ook de oudste vertalingen weergegeven. Ons inziens is dit ook de beste vertaling..

De woorden van de grondtekst zijn zeer moeilijk te verklaren. Sommigen vertalen "eer de zon ondergegaan was", anderen "van bij de opgang van de Heer" (Jud 8: 13).

17. En de toren van Pnuël wierp hij, zoals hij eveneens bedreigd had, af, 1) en doodde de mensen van de stad, daar zij zich tegen hem verzetten en tot belegering dwongen.

1) Dit gebeurde waarschijnlijk vroeger dan de wraak te Sukkoth, omdat de terugkeer van Karkor over Pnuël naar Sukkoth was, en naar tijdorde bij vs.13 verteld had moeten worden. Het hoofddoel was echter te verhalen wat met Sukkoth gebeurd was. Bij deze strafoefening moet men bedenken, dat de misdaad niet gering was, en een ernstige tuchtiging verdiende. Gideon vraagde niet veel van hen, slechts enige broden tot verkwikking van het afgematte lichaam; dat weigerden hem de inwoners van deze steden niet alleen, maar zij voegden er nog bittere spotredenen bij. Daarmee betoonden zij openbare verraders en vijanden van hun vaderland te zijn; want zij zochten de overwinning van de vijanden, zoveel mogelijk was, te verhinderen. Daarbij kwam een onverantwoordelijk ongeloof. Het verschrikte leger van de Midianieten was door een geheel wonderbare nederlaag zo versmolten, dat de vluchtende koningen slechts 15.000 man meer over hadden; toch kwam het de mensen van Sukkoth en Pnuël onmogelijk voor, dat Gideon dit overschot zou kunnen bedwingen, alsof God geen aandeel in deze overwinning had. Daarom was het billijk, dat zij als verraders van God en als vijanden van het vaderland, anderen ten voorbeeld, zo gevoelig gestraft werden.

Wij moeten niet vergeten, dat Gideon uit kracht van zijn ambt niet alleen verlosser van het volk was, maar ook handhaver van de gerechtigheid van God. De inwoners van Sukkoth en Pnuël hadden de eer van God aangetast, de legerscharen van de levende God gehoond, en daarom moesten zij door Gideon voor deze aantasting van de eer van God gestraft en gekastijd worden. Het was het voltrekken van het geschonden recht van God aan hen, opdat zij aldus zouden leren met waarachtige boete en berouw tot God terug te keren, en berouw te hebben over hun liefdeloosheid jegens hun broeders..

Wellicht dat de inwoners van Pnuël op hun toren hadden betrouwd als een zeker en vast bolwerk tegen de vijanden, de Midianieten. Daarom wordt eerst die toren omgeworpen en worden daarna de verachters van God gedood..

18. Daarna zei hij tot Zebah en Tsalmûna, toen hij met hen in zijn woonplaats Ofra aangekomen was: Wat waren het voor mannen, die gij te Thabor 1) (steengroeve) dood sloeg? En zij zeiden: Zoals gij, alzo waren zij, enerlei, van gedaante als koningszonen.

1) Of in de stad van deze naam, de grensplaats tussen Zebulon en Issaschar (Joz.19: 22), of op een plaats van de berg (4: 6,12). Van deze moord van de lichamelijke broeders van Gideon is te voren geen melding gemaakt. De Heilige Schrift deelt dan ook nergens de geschiedenis van de bloedverwanten van de geloofshelden mee, maar stelt overal het rijk van God en zijn geschiedenis op de voorgrond; hier wordt deze gebeurtenis alleen meegedeeld, omdat zij in de gang van de geschiedenis intreedt en van betekenis wordt..

20. En hij zei tot Jether 1) (= voortreffelijkheid), zijn eerstgeborene (vs.30): Sta op, dood hen, opdat zij tot des te grotere smaad door de hand van een knaap sterven; maar de jongeling trok zijn zwaard niet uit, want hij vreesde het bevel van zijn vader te volbrengen, omdat hij nog een jongeling was.

1) Omdat ook Jether als Gideons zoon een van de naaste bloedverwanten was en daarom het recht van de bloedwraak mocht uitoefenen, werd hij door zijn vader vermaand, om deze koningen te doden..

21. Toen zeiden Zebah en Tsalmûna tot Gideon: Sta gij zelf op, en val op ons aan, om ons te doden, want zo de man is, zo is zijne macht, niet de zwakke knaap, maar een man, wiens kracht toereikend is komt zo'n strafoefening toe.a) Zo stond Gideon op van zijn rechterstoel, en doodde Zebah en Tsalmûna met eigen hand, en nam de maantjes, maanvormige sieraden van zilver en goud, die aan de halzen van hun kamelen waren en hem als buit ten deel vielen. 1)

a) Psalm 83: 12

1) Ook de laatste handeling met deze roverkoningen is een held als Gideon waardig. Zijn vijanden, voornamelijk zo wilde en gruwelijke, het leven te schenken, was in de oudheid, en vooral in het oosten, niet gewoon. Pyrphus spreekt bij Seneca (vergel. Grotius, de Jure pacis et belli III: 4,10: "Lex nulla capto parcit aut poenam impedit" geen wet spaart de gevangene, of verhindert de straf); zelfs Josephus legt Elsa het woord in de mond, dat men de in een rechtmatige strijd gevangen doden kon, wat hij echter niet gezegd heeft (Aschaeol 9,4. 4). Maar Gideon, die ondanks hun vijandschap de koninklijke stand van de gevangenen acht; mocht hen sparen, en voelt zich genoodzaakt hun aan te wijzen, waarom hij hen niet sparen mag; daardoor vernemen wij een gebeurtenis, die overigens onbekend is en ons slechts doet beklagen, dat zo veel niet tot onze kennis gekomen is. Alzo hadden de koningen de lichamelijke broeders van vader en moeders zijde op de berg Thabor gevangen en verslagen, misschien na een gevecht dat daar de stam van Manasse eerst, maar zonder Gods hulp, had ondernomen. Zij werden gedood, hoewel zij hun vaderland verdedigden, en hoewel zij, zoals Zebah en Tsalmûna vleiend zeggen, evenals Gideon, dezelfde koningszonen waren. Hun koninklijke houding, hun ridderlijke dapperheid is dus niet geëerd. En zou Gideon hen dan sparen, die zeven jaar lang geroofd en gemoord hadden? Dat is onmogelijk; het zwaard van Gideon is een straffende macht, maar voor een rechtvaardige zaak gewet. Toen Turnus Aeneas om zijn leven bad, herinnerde zich deze dat geen Pallas de zoon van Evander verslagen had; toen riep hij: "furiis accensus et ira terribilis" (in woede ontstoken en ontzaglijk door zijn wraak) uit: "Pallas te immolat etc." (Pallas offert
u) (Virgil. Aen. 12: 949). En toch streed Turnus tegen vreemden en Pallas was van Aeneas noch zoon, noch broeder. Het bericht, dat het geslacht van Joas reeds vroeger voor Israël gebloed heeft, laat ons de reden vinden, waarom juist Gideon tot overwinnaar verkoren was. Ondanks dit handelt hij niet wreed, of ten spot of met het doel om te pralen. Hij handelt niet smadelijk, zoals Sapor tegen de Romeinse keizer Valerianus, of volgens de legende bij Eutychius, als Galerius tegen Sapor, en natuurlijk niet als Timur tegen Bajazet gedaan zal hebben. Het was nog eer genoeg, wanneer hij zijn oudste zoon tot volvoerder van het oordeel wilde maken. Deze, een knaap, en zoals het schijnt vreesachtig, vreest tegen de machtige nog met koningskleren getooide vijanden het zwaard te trekken. Het zijn werkelijk gruwzame krijgers geweest; zij bidden niet om hun leven zoals Turnus en de Homerische krijgslieden doen, maar zij willen door hun gelijken verslagen zijn, niet door de handen van een knaap gewond en afgemaakt; zij hebben geen andere bede aan Gideon, dan dat hij zelf hen dode en

hij doet het; zij vallen door zijn zwaard, en de maantjes, die tot hiertoe op hun kamelen als tooisel gehangen hebben, neemt hij nu af, waaruit blijkt; dat zij tot zo lang als koninklijke gevangenen behandeld zijn. Daardoor dat Gideon eerst na de dood van de koningen de spangen afneemt, weet men, dat deze bijzondere tekenen van de koninklijke waardigheid zijn, en wel in de vorm van manen. Zo had Apollonius van Tyana van de koning van de Perzen ten geleide een kameel verkregen, dat de tocht opende en in de gouden spang aan het voorhoofd het koninklijk teken had (Philostr. lib. II, c. 1). Het paard van Parthenopeus, de fabelachtige bestormer van Thebe, draagt in het gedicht van Statius (cf. Bochart, Hier. I, 17) een maanvormig tooisel (lunata monilia). Er wordt een Arabische spreekwijze aangevoerd: een kameeltooisel aan de maan gelijk (Ritter 12: 486). Het was een wapen van de Ismaëlieten, die vereerders van de maan waren (Herod. 3: 8), zoals een zoon van Joktan in de Schrift (Genesis1: 26) Jerach = maan, heet. Van daar het teken van de halve maan bij de tegenwoordige Arabische Osmannen, want ook de lunulae, die bij de oude Romeinen de schoenen van de senatoren en edelen versierde, en wier betekenis in de oudheid duister was (Plut. Quest. Rom. 73), hadden de vorm van een halve maan..

IV. Vs.22-27. Na zijn terugkeren in zijn vaderstad wordt aan Gideon door de hoofden van de noordelijke stammen de waardigheid van erfelijk koning aangeboden. Uit waarachtige trouw jegens de Heere weerstaat hij de verzoeking, om zichzelf en zijn huis groot te maken, wel bezwijkt hij bij een andere, die zijn gedachten hem bereiden, terwijl hij zijn verhouding tot de Heere voor de toekomst meent te moeten verzekeren. Hij laat van de gemaakte buit zich goud en versierselen maken en daarvan een hogepriesterlijke lijfrok vervaardigen, om door middel van deze ook verder goddelijke openbaringen in gewichtige belangen van het volk te verkrijgen; hij vervreemdt daardoor Israël van zijn rechtmatig heiligdom en van de wettige godsdienst, en bereidt zo de afval van de eerstvolgende tijd voor.

22. Toen de overwinning zo schitterend bevochten was, zeiden de mannen van Israël, waarschijnlijk de in 6: 35 genoemde noordelijke stammen, die het meest van de Midianieten had moeten lijden, tot Gideon: Heers over ons, zo gij als uw zoon (vs.20)en uw zoons zoon; wij bieden u de waardigheid van erfelijk koning aan, omdat gij ons van de hand van de Midianieten verlost hebt. 1)

1)Verwonderingwekkend was het, dat hij een groot leger tot in de woestijn van de rotsen had vervolgd en de vijand uit zijn holen had gerukt. Wie zou zich als Gideon in de vreselijke Harra gewaagd hebben vs.11vv.), om daar zijn koninklijke buit te halen! Wat een indruk maakte zijn beslistheid, zijn dapperheid, zijn matiging en kracht! Bewonderde men zijn bescheidenheid in het antwoord aan Efraïm, zo verschrikte men voor de kastijding aan Pnuël gegeven, voor de vergelding aan de koningen. Bij het volk beslist altijd de uitslag. Hoe verblindend groots en verrassend was deze! Israël voelt, het begeeft zich onder een man, niet naar het lichaam, maar naar de geest een hoofd lengte boven hen. Het is geen wonder, dat Israël, samengestroomd om de zegen en zijn buit te zien, bij hem aandringt en spreekt: "Heers over ons"..

23. Maar Gideon, met onwankelbare trouw zich vasthoudende aan de goddelijke ordening, volgens welke Jehova zelf de Koning over Israël wilde zijn, zei tot hen: Ik zal over u niet

heersen, ook zal mijn zoon over u niet heersen; de HEERE, die opnieuw getoond heeft dat Hij u zonder zichtbare koning kan verzorgen en beschermen, zal ook voortaan over u heersen. 1)

1) Onze held heeft ook hier, zoals wij reeds boven (Jud 6: 32:) opmerkten, een navolger in de geschiedenis. In de 11de eeuw na Christus ondernam de hertog van Lotharingen, Godfried van Bouillon, een kruistocht naar het beloofde land, om de heilige stad aan de handen van de ongelovigen te ontrukken. Na onbeschrijfelijke moeilijkheden bereikte hij het begeerde doel, overwon de vijanden en veroverde Jeruzalem. Toen hij door de verbonden vorsten éénstemmig tot koning van Jeruzalem verkozen werd, wees hij de hem aangeboden waardigheid af met de woorden: "Ik wil geen gouden kroon dragen, waar de Heiland van de wereld een doornenkroon droeg"..

Gideon wijst de koningskroon af, niet omdat hij van mening is, dat er volstrekt geen koning over Israël mocht heersen, maar omdat hij zich niet tot dat ambt door God geroepen acht. Alleen tot richter is hij van God geroepen. De Heere zelf moest door Israël als zijn wettige koning vereerd worden. Gideon beseft, dat het nog niet de tijd is, wanneer over Israël zichtbare koningen zullen heersen..

24. Voorts zei Gideon tot hen, omdat hij meende de priesterlijk-profetische plaats, die de Heere hem gegeven had, te moeten bewaren; Eén begeerte zal ik van u begeren; geeft mij maar een ieder een voorhoofdsiersel 1) vanzijn roof, die hij van de Midianieten geroofd heeft, opdat ik mij een hogepriesterlijke lijfrok laat maken, en voortaan de godsdienst in onze stam zelf verrichten kan. Want zij, de Midianieten, hadden gouden voorhoofdsierselen
1) gehad, omdat zij Ismaëlieten, 2) Nomadische volken van noordelijk Arabië waren, die zich allen met vele gouden en zilveren sieraden pleegden te omhangen.

1) Het Hebreeuws woord hier voorhoofdsiersel vertaald, betekent of: een oorring, of: een neusring, zoals de oosterse vrouwen nog heden dragen. Wellsted bericht in zijn "Reizen in Arabië": "de vrouwen in Oman besteden aanzienlijke sommen tot aankoop van zilveren versiersels, en haar kinderen zijn er letterlijk mee beladen. Ik heb soms 15 oorringen aan iedere zijde geteld, en hoofd, borst, armen en vingers zijn op dezelfde overdadige wijze versierd.".

2)Ismaëlieten is de algemenen naam voor de nomadische volken, die in de woestijn van Arabië woonden. Tot hen behoorden ook de Midianieten..

26. En het gewicht van de gouden voorhoofdsierselen, die hij begeerd had, was duizend en zevenhonderd sikkels goud,
1) ongeveer 50 pond, zonder de maantjes en ketenen en purperen kleren, die de koningen van de Midianieten aangehad hadden, en zonder de halsbanden die aan de halzen van hun kamelen geweest waren.

1) Als men rekening houdt met hetgeen Wellsted (zie boven) meedeelt en dan berekent, dat er vóór dat Gideon Zebah en Tsalmûna gevangen nam, reeds 120.000 man waren verslagen met

behulp van Efraïm, dan behoeft het ons niet te verwonderen, dat een ontelbare menigte van gouden sieraden in het bezit van Gideon en zijn soldaten was gekomen..

27. En Gideon maakte daarvan een efod, een lijfrok met de borstlap en de Urim en Tummim daarin, zoals de hogepriester die droeg (Exod.28: 6-30),en stelde die 1) in zijn stad, te Ofra, hij bewaarde die daar, om daarin priesterlijke werkzaamheden te verrichten, en de Heere naar Zijn wil te vragen: en geheel Israël hoereerde aldaar dezelfde lijfrok na, 2) omdat het zich van het heiligdom te Silo en van de wettige hogepriester afkeerde, Gideon als zijn priester beschouwde en alzo het verbond van de Heere verbrak; en het werd Gideon en zijn huis tot een valstrik, 3) een oorzaak ten val, zoals het volgende hoofdstuk zal meedelen.

1) Ook kan men vertalen door, bewaarde die. Gideon richt die efod niet op als een soort afgodsbeeld, om zich daarvoor neer te buigen, maar bewaart die én als een herinnering aan zijn overwinning, én met het doel, om met deze gekleed, priesterlijk ambtsbezigheden te verrichten..

Wij mogen geloven, dat Gideon geheel te goeder trouw is geweest, en het volstrekt niet gedaan heeft uit eerzucht. Als een eerzuchtige doet hij zich hoegenaamd niet kennen. Hij heeft gemeend, dat hij werkelijk door God geroepen is, om ook in te treden in de priesterlijke werkzaamheden, maar bedacht daarbij niet, dat dit niet alleen in strijd was met de Levitische wetten, maar ook met de theocratische eenheid van Israël hierin zich openbarende, dat Israël bij één Heiligdom moest vragen naar de wil van de Heere, en op één altaar de offeranden ter verzoening moest brengen. Ongetwijfeld heeft hij de bekende rotssteen tot altaar gebruikt..

2) Wellicht dat de afkeer voor de hogepriester, zoals hieronder wordt opgemerkt, daarvan de oorzaak is geweest, maar ook kan het zijn reden hebben in het feit, dat Silo in Efraïm lag, en de overige stammen zich niet konden verenigen met het overmoedige en naar de voorrang strevende Efraïm..

3) De hogepriester van die tijd uit de lijn Eleazar was zonder twijfel een man, die zijn ambt onwaardig was; dit kunnen wij reeds daaruit besluiten, dat 54 jaar later het hogepriesterlijk ambt vervuld wordt (1 Samuel .3: 3,12) door Eli, die niet meer uit deze lijn, maar uit die van Ithamar was, hetgeen tegen Gods oorspronkelijke instelling was (Nu 25: 13). Bovendien maakte de stam van Efraïm door zijn streven naar de voorrang, zich zeer onbemind (vs.1-3); het kon dus wel wenselijk schijnen, deze stam, die er zich veel op liet voorstaan, dat het heiligdom zich in zijn midden bevond (Joz.18: 1), daardoor te verootmoedigen, dat men elders de godsdienst verrichtte. Nu had de Heere Gideon met een zichtbare verschijning in Zijn Engel verwaardigd, had diens gave als een Hem welgevallig offer aangenomen, hem een altaar laten bouwen en door een daar aangebracht brandoffer de ware godsdienst in Israël weer laten herstellen, ook herhaaldelijk hem Zijn wil bekend gemaakt en door de glorierijke overwinning over de Midianieten, hem als Zijn tot redder en richter van het volk verkoren knecht, plechtig bevestigd. Dientengevolge is het wel te verklaren, hoe Gideon ertoe kwam, bij dat altaar te Ofra (6: 24vv.) een geregelde godsdienst in te richten, zelf de priesterlijke dienst op zich te nemen en door middel van de lijfrok de openbaring van de Heere aan zijn persoon te verbinden. Toch deed hij daarin grote zonde, want, wanneer iets ook nog zo goed

en heilzaam schijnt naar menselijke gedachten, zo is het toch niets dan dwaasheid en vermetelheid, zodra het met het woord en de wil van God in strijd is. De vloek bleef ook niet uit. Zoals Israël, nadat het eens van het rechtmatig heiligdom afgevallen was, des te gemakkelijker in de Baäldienst wegzonk (vs.33vv.), zo hing over Gideons familie thans een beklagenswaardig lot, dat met deze zonde in verband stond. Op dezelfde plaats, waar Gideon de onwettige godsdienst instelde, werden later zijn zonen door de hand van hun halve broeder omgebracht (5)..

Gideon slaat koningen op de vlucht, vindt hen als leeuwen in hun holen, verslaat ze met eigen hand, maar hij wil geen koning worden. Van God is de heerschappij, zo spreekt hij, want God was de overwinning. In Israël wordt men niet door grootheid koning, maar door roeping van God. Wie zou de titel van God aannemen, aan wie alles in Israël toekomt. Zo lang wij God geven wat God is, zullen wij ook hebben wat ons goed is. Maar toen Gideon de Efod stelde, wilde hij een eer hebben voor zijn huis. En deze enige eer, die hij voor zich zocht, boven die, die hij bezat, heeft zijn huis verwoest. Zo laat ons boven alles naar het rijk van God trachten. Het andere wordt u toegeworpen. Zodra wij echter ons zelf naast God proberen te eren en te vereeuwigen vallen roem en arbeid in het stof..

V. Vs.28-35. Terwijl nu Gideons eigen geschiedenis met berichten over zijn verder leven gesloten wordt, wordt tevens die van zijn huis en van de kinderen van Israël na hem ingeleid. Uit zijn ontrouw aan de Heere komt een gericht voort over zijn huis en over zijn volk, niet weer door buitenlandse vijanden maar door binnenlandse strijd. Zo zoekt de Heere de ondankbaarheid van Israël jegens Hem.

28. Alzo, zoals (6: 33-8: 12) verteld is, werden de Midianieten ten ondergebracht voor het aangezicht van de kinderen van Israël, en hieven hun hoofd niet meer op; zij beproefden niet meer, om hen te overvallen en te verdrukken. En het land was stil veertig jaar (van 1209-1169 voor Christus) in de dagen van Gideon, zo lang hij leefde.

31. En zijn bijvrouw, een dienstmaagd, die hij tot bijvrouw (9: 18) aangenomen had (volgens Josefus heette zij Duma), dat te Sichem was, in het huis van haar vader, baarde hem ook een zoon boven de genoemde 70 zonen uit zijn wettige vrouwen; en hij noemde zijn naam Abimelech1) (= koningsvader of "mijn vader is koning) (Genesis20: 2).

1) Men kan ook vertalen: "men noemde enz". De moeder is waarschijnlijk de naamgeefster geweest. Wellicht heeft deze ontevreden over het weigeren van de koninklijke waardigheid door Gideon (vs.22vv.), vroegtijdig in haar zoon de gedachte gevoed, om na zijn vaders dood de dynastie te stichten..

De namen van de zonen worden niet genoemd, wel die van Abimelech, met het oog op hetgeen in het volgende hoofdstuk wordt bericht..

32. En Gideon, de zoon van Joas stierf, na verloop van die 40 jaar (vs.28) in goede ouderdom, 1) zonder het gericht over zijn huis te beleven: en hij werd begraven in het graf van zijn vader Joas, te Ofra, de stad van de Abi-ezriet (van de vader van de Ezrieten, 6: 11).

1) D.w.z. in vrede, zonder dat over hem het gericht kwam, dat later over zijn zonen kwam. Als een held van het geloof had hij gestreden, als een gelovige stierf hij in de hoop van het eeuwige leven..

33. En het geschiedde, toen Gideon gestorven was, dat de kinderen van Israël zich van de ware godsdienst, die Gideon door zijn aanzien steeds in stand gehouden had, omkeerden en, evenals voorheen, de Baäls navolgden: en zij stelden zich Baäl Berith 1) (= heer van het verbond), de afgod van de Kanaänieten, die vooral te Sichem vereerd werd (9: 4,46), tot een god.

1) Baäl wordt hier Baäl-Berith, d.i.Verbonds-Baäl genoemd, omdat hij in de plaats kwam van Jehova, aan wie het volk zich plechtig verbonden had. De verering van Baäl werd nu geheel een navolging van de verering van de HEERE. Israël bedacht niet, dat het daardoor de Heere, zijn Verbondsgod, bespotte..

35. En, zoals zij hun hoogste weldoener vergaten, zo deden zij ook geen weldadigheid bij het huis van Jerubbaäl, dat is Gideon, naar al het goede, dat hij bij Israël gedaan had, 1) door reiniging van de ingedronge Baälsdienst en redding van de vijanden; zij lieten zijn zonen ongehinderd door Abimelech ombrengen, en ondersteunden hem zelfs door geld (9: 1vv.).

1)Opzettelijk wordt hier Gideon bij zijn naam Jerubbaäl, d.i. Baäl-bestrijder genoemd, omdat Israël, in plaats van zijn nagedachtenis te eren, door de Baäls tegen te staan, zich nu weer aan die volle afgodendienst overgaven..

Wanneer men aan satan eenmaal ruimte geeft, zo rust hij niet, voordat hij ons van de ene zonde in de andere en steeds in grotere stoot (2 Samuel .11: 2-27).

HOOFDSTUK 9.

ABIMELECH, DE MOORDENAAR VAN ZIJN BROEDERS.

I. Vs.1-21. Na de dood van Gideon brengt zijn bastaardzoon Abimelech, met hulp van de Sichemieten, zijn 70 broeders om en maakt zich van de koninklijke heerschappij over een gedeelte van Israël meester. Eén van deze 70 ontkomt aan het bloedbad en houdt van de hoogte Gerizim in een fabel, die hij vertelt, een ernstige strafrede tot de burgers van Sichem, die als een profetie het Godsgericht voorspelt.

1. Abimelech nu, de zoon van Jerubbaäl, of van Gideon, die hem zijn bijvrouw te Sichem gebaard had, en die reeds vroeg, in Efraïms trotsheid, in haar zoon de gedachte naar de koninklijke waardigheid had opgewekt (8: 31), ging na zijn vaders dood, in het jaar 1169 v. C., naar Sichem, dat in de stam van Efraïm tussen de bergen Ebal in het noorden en Gerizim in het zuiden gelegen was (Joz.17: 7; 20: 7; 21: 21), tot de broeders van zijn moeder, opdat zij hem zouden ondersteunen tot bereiking van zijn lang gekoesterd plan; en hij sprak tot hen en tot het gehele geslacht van het huis van de vader van zijn moeder, zeggende:

2. Spreek toch voor de oren van alle burgers van Sichem 1) en overreed uw medeburgers, dat zij mij tot hun vorst maken; gij zult hen gemakkelijk overreden, wanneer gijzegt: Wat is u beter, dat zeventig mannen, alle zonen van Jerubbaäl, die nu na hun vaders dood zijn plaats zullen innemen, over u heersen, 2)of dat één man over u heerse? Gedenkt ook, wanneer gij hun die vraag voorstelt, dat ik uw been en uw vlees ben, 3) zo zult gij welweten wie gij als uw koning zult voorstellen, wanneer zij op uw vraag antwoorden, dat één koning beter is dan 70 oversten.

1) Sichem was een voorname stad. Jozua had er een van de laatste landdagen gehouden. Abimelech was overtuigd, dat, indien hij door zijn familieleden zich van de burgers van Sichem (in Efraïm gelegen) had weten te verzekeren, het hem niet moeilijk zou vallen, ook de andere steden tot zijn plannen over te halen..

2) Zoals men zelf denkt en doet, verwacht men ook van een ander. Abimelech veronderstelt dezelfde begeerte naar heerschappij, die hem bezielt, ook bij zijn broeders. Daarbij speculeert hij op listige wijze hierop, dat de mensen liever één heer zullen hebben, dan vele, van wie ieder op zijn wijze hen verdrukken kan; hij noemt ook niet zonder bedoeling zijn vader Jerubbaäl, de Baälbestrijder, om de burgers van Sichem, die nu weer met hun gehele ziel aan de Baäldienst overgegeven waren, te doen opmerken, dat zij van Gideons wettige zonen geen bijzondere bescherming in hun godsdienst te wachten hebben. Zo doen alle huichelaars: wanneer zij de sleutels zoeken, geven zij vleiende, zoete woorden; maar wanneer zij die gevonden hebben, doen zij aan niemand iets goeds..

Niets vindt bij de grote menigte gemakkelijker ingang, dan wat hun lusten vleit. "Er is geen zekerder kenteken, dat iemand voor een ambt ongeschikt is, dan wanneer hij het al te ijverig zoekt. (Spreuken 12: 23). Zoals ootmoed en wanhopen aan eigen kracht de noodzakelijke elementen van ware vroomheid zijn, zo vormen zij ook de hoofdtrek in het karakter en het

leven van alle door God verwekte en geroepen personen. Met een aan kleinmoedigheid en kleingeloof grenzende vrees nam Mozes de hem bij de berg Horeb gegeven last op zich; evenzo had Jozua, om het werk van Mozes moedig voort te zetten, de meest bepaalde verzekeringen van de goddelijke, hulp nodig, en hoe angstig gedroeg zich Gideon, toen het woord tot hem kwam: "Ga heen in uw kracht". Geheel anders is het bij hen, die hun roeping niet van boven, van Gods genade, ontvangen hebben, maar van onderen af, door de afwisselende neiging van de mensen en de trotse lusten van het eigen hart. Hier openbaart zich geen ootmoed, maar vermoed, geen zelfverloochening, maar zelfzucht, geen gehoorzaamheid, maar willekeur en bandeloosheid, geen waarheid, maar verraad en trouweloosheid ook tegenover hen, door wie men in de hoogte gestegen is..

3) Abimelech beroept zich op zijn afkomst en meent daarmee de inwoners van Sichem te overtuigen, dat hij de juiste man is op de juiste plaats..

3. Toen spraken de broeders van zijn moeder van hem, tot zijn behoeve, voor de oren van alle burgers van Sichem, al deze woorden, die Abimelech hun te kennen gegeven had; en hun hart neigde zich naar Abimelech, om hem koning te maken, want zij zeiden: Hij is onze broeder. 1)

1) Sichem lag in de stam van Efraïm, die steeds lang naar de voorrang zocht, en nu ijverzuchtig was op de stam van Manasse, waartot Gideons wettige zonen behoorden (8: 1vv.); zij nemen des te gretiger het voorstel aan, want door hem zal Efraïm heersen..

Had Gideon geen bijvrouw genomen, zo zou deze ellende over Israël niet gekomen zijn..

4. En zij gaven hem, opdat hij zelf zich middelen zou verschaffen, om zich van zijn 70 halve broeders te ontlasten, zeventig zilverlingen, 1) uit het huis, de tempelschat van Baäl-Berith, 2) (De 16: 21); en Abimelech huurde daarmee ijdele 3) en lichtvaardige mannen, die hem navolgden.

1)Zilverlingen, of sikkels zilver. Zeventig zilverlingen is dus een betrekkelijk kleine som, maar de huur van een dagloner was ook niet hoger dan 40 cts (Zie Tob.5: 15

Wat een schande, de zoon van Jerubbaäl neemt een geschenk van Baäl aan! Over de munten van de Hebreeën, (Ex 30: 13). De waarde is moeilijk te bepalen. Sommigen menen, dat hier niet aan gewone zilverlingen moet gedacht worden, maar aan zilverstukken van veel grotere waarde..

2)Waarschijnlijk hebben de burgers van Sichem aan Baäl, die zij toen dienden, deze naam (= verbonds-Baäl) gegeven, om zichzelf te overreden, dat zij in deze afgod niemand anders dienden, dan die God, met wie eenmaal Israël in die landstreek een verbond gesloten had (Joz.24: 24vv.); zij waren dan geenszins afvalligen, maar hadden slechts een andere naam voor dezelfde zaak; het menselijk hart toch is zo geneigd het kwade goed te haten, uit duisternis licht en uit zuur zoet te maken, en omgekeerd (Jes.5: 20)..

3) IJdele, in de zin van: onzedelijke mannen, die alle zedelijk gevoel hadden uitgeschud en tot alle goddeloze werken zich lieten lenen. Vandaar dan dat zij tevens lichtvaardige worden genoemd, die er niets in zagen, om zich aan een gruwelijke moord te bezondigen..

5. En hij kwam met deze in zijn vaders huis te Ofra, en doodde met hun hulp zijn broeders, de zonen van Jerubbaäl, zeventig mannen, wanneer men allen rekent, waarophet toegelegd was, op een steen; 1) maar Jotham (= de HEERE is oprecht), de jongste zoon van Jerubbaäl, werd van de 70 overgelaten, want hij had zich verstoken.

1) Abimelech is het beeld van een echte tiran, zoals er in de geschiedenis van de Grieken op het vaste land en op de eilanden, maar ook in de nieuwere geschiedenis, voornamelijk van Italië, velen voorkomen. Macchiavelli zegt: "Wie op een wederrechtelijke en geweldige wijze een kroon neemt, moet, wanneer het nodig is wreed te zijn, alle wreedheid opeens uitoefenen, opdat hij niet nodig heeft alle dagen daarmee van voren af te beginnen." Hij voert daarvoor behalve Agathokles, den kleinen tiran van Fermo, Oliverotto aan, die zijn oom, opvoeder, vriend en weldoener met één slag verraderlijk bij een gastmaal liet doden, om meester van de stad te worden. Zo loert de zonde voor de deur, totdat de verleidde zelf haar binnenroept. Wat Abimelech deed is dikwijls, ook onder Christenen, herhaald. De moorden, die sindsdien geschied zijn, zelfs op kerkelijk bevel, zijn als een vreselijke bloedwolk, die over de geschiedenis hangt. Alleen de liefde van Jezus kan met een zonnestraal van verzoening door deze heenbreken..

Op een steen. Sommigen zijn van mening, dat dit dezelfde steen is geweest, waarop Gideon de offergave had gelegd, maar o.i. ten onrechte, omdat het er dan wel bij zou vermeld zijn. Dat zij op een steen vermoord zijn geworden, wil eenvoudig beduiden, dat zij als het ware geslacht zijn, dat aan hen de wreedst mogelijke en de schandelijkste dood is voltrokken. Wat Abimelech hier doet is later ook gebeurd al is het dan niet in dezelfde vorm, door Baëza en anderen, om zich van de troon van Israël te verzekeren..

6. Toen deze moord geschied was, vergaderden zich alle burgers van Sichem, en het gehele huis van Millo 1) (= bolwerk), en gingen heen en maakten Abimelech tot koning bij de hoge eik, 2) die bij Sichem is.

1) Millo is meer dan waarschijnlijk de toren of citadel van Sichem (vs.46). Onder het gehele huis van Millo moet dan verstaan worden, de bewoners van deze citadel of burg. Men weet, dat ook Jeruzalem een Millo had (2 Samuel .5: 9; 1 Koningen .9: 5). Een Millo bestond eigenlijk uit een wal van twee muren, van binnen gevuld met aarde of puin..

2) Het Hebreeuwse woord "muzzal" kan betekenen "verhoogd", "opgericht", zodat de vertaling zou wezen: "de eik van de opgerichte" in de betekenis van: "de eik, waarbij een gedenkteken opgericht is", waarschijnlijk de eik, waarbij Jozua een gedenkteken had gesteld (Joz.24: 26)..

7. Toen zij Jotham 1) vertelden, dat de Sichemieten Abimelech koning gemaakt hadden, ging hij heen, en zocht zich een plaats uit, van waar hij tot het volk kon spreken, zonder gevaar te

lopen, dat men hem in de hand van zijn halfbroeder zou overleveren, en hij stond op de hoogtevan de berg Gerizim, die in het zuiden van de stad zich als een steile rots ongeveer 800 voet hoog verheft, en hij verhief zijn stem, en riep, en hij zei tot hen, die zich op zijn roepen beneden in het dal verzameld hadden: Hoort naar mij, gij burgers van Sichem, wanneer ik u in een gelijkenis voorhoud, wat gij eigenlijk gedaan hebt. Sluit uw oren niet voor de boodschap, die ik u in de naam van God breng, maar komt tot ongeveinsde bekering, en God zal naar u horen. 2)

1) Jotham ging openhartig, omtrent de Sichemieten, te werk, en zijn redevoering, die hier geschreven staat, strekte tot bewijs, dat hij een man van zo'n groot verstand was, en van wijsheid zo'n welgeschikt jongman, dat we niet nalaten kunnen, daarom des te meer de gewelddadige dood van Gideons zonen te bejammeren. Jotham deed zijn best niet om een ander leger uit de overige steden van Israël bijeen te brengen in welke steden, zoals men zou mogen denken, hij veel aanhangers gevonden zou hebben, omwille van zijn vader, ten einde zich over de dood van zijn broeders te wreken, en noch veel minder wierp hij zich op als mededinger tegenover Abimelech, zozeer ongegrond was het vermoeden van die broedermoordenaar, dat de zonen van Gideon naar de heerschappij trachten; maar hij vergenoegde zich de Sichemieten een trouwhartige berisping te geven, evenals een gepaste waarschuwing, dat zij zich voor de onaangename gevolgen van hun gedrag zouden wachten (Jud 9: 7)..

2) Reeds in de aanhef in er iets profetisch in de rede van Jotham. Hij voelt zich aangegord, om Sichem te waarschuwen, opdat als eenmaal de roede van God over hen komt, zij het mogen weten, dat zij niet ongewaarschuwd in hun boze opzet hebben volhard, maar ook, opdat zij het zouden verstaan, dat indien zij ten gevolge van de harde behandeling van Abimelech met schuld en boete tot God zouden terugkeren, Hij hen genadig zou zijn..

8. 1) De bomen gingen eens heen, om een koning over zich te zalven, en zij zeiden tot de olijfboom, op wie hun keus als op een edele en nuttige boom het eerst viel: Wees gij koning over ons.

1) Jotham bedient zich van een fabel, niet van een gelijkenis. En een fabel en een gelijkenis is een verdichte wijze van spreken, met dit onderscheid echter dat een gelijkenis altijd aan de werkelijkheid is ontleend en een fabel niet. Een gelijkenis dient tevens om een godsdienstige waarheid aan het licht te brengen en een fabel meer een zedelijke. De gelijkenissen van de Zaligmaker waren altijd ontleend aan de werkelijkheid..

Deze verdichte spreekmanieren werden vooral gebruikt, om de waarheid op bevattelijke wijze aan het licht te brengen en opdat zij lang nog na deze stof tot overdenking zouden zijn. De bestraffing werd ook in de regel gewilliger op die manier verdragen..

9. Maar de olijfboom, de opgedragen waardigheid afslaande, zei tot hen: Zou ik mij opheffen uit de vruchtbare bodem, waarin ik geplant ben, mijn vettigheid verlaten, die God en de mensen in mij prijzen, 1) omdat mijn olie door Godgekozen is bij de offeranden, tot verlichting van het heiligdom en tot zalving van het geheiligde, a) en de mens zo veelvuldig

nut van mij heeft? En zou ik heengaan, om te zweven 2) over de bomen, zonder voedsel voor mijzelf, en zonder anderen tot nut te kunnen zijn.

a)Ex.27: 20vv. Lev.2: 6vv. Ex.30: 22vv.

1) Deze uitdrukking vinden wij bij de wijnstok terug (vs.13), wiens gewas bij de drankoffers gebruikt wordt, terwijl zij bij de vijgeboom (vs.11) ontbreekt..

2) Zweven. Hiermede wordt het onrustige van het koningschap aangeduid en gedoeld op de vele moeiten en bezwaren, die zo'n gewichtig ambt meebrengt..

Jotham laat in dichterlijke woorden de kroon niet aanbieden aan ceder of eik, die alleen schaduw geven, of alleen tot timmerhout geschikt zijn na hun val, maar aan de olijf, de vijgeboom en de wijnstok, die vruchten geven en tot grote zegen zijn voor het menselijk geslacht, vooral voor de volken van het oosten..

13. Maar de wijnstok, 1) evenmin daartoe geneigd, zei tot hen: Zou ik mijn most verlaten, die God en mensen vrolijk maakt (Jud 9: 9) en zou ik heengaan om te zweven over de bomen?

1) Velen (bijv. de joodse rabbijnen) menen, dat onder de olijfboom, vijgeboom en wijnstok verschillende geschiedkundige personen, bv. Othniël, Debora en Gideon bedoeld zijn; maar pas bij Gideon dacht men eraan hem tot koning te maken. De drie bomen zijn veelmeer in het algemeen als edele geslachten en personen te verstaan, die in het hun aangewezen beroep vrucht en zegen kunnen verspreiden, en de welvaart van het vaderland ter harte nemen, zonder er ooit aan te denken, dit hun gerust leven en stil werken voor de onrust van zo'n koningschap te verruilen. Waar het koningschap niet door de Heere gevestigd is, daar is en blijft de koning een boom, die geen vaste wortel en vruchtbare grond heeft, boven de bomen zweeft, onvermogend om vrucht tot eer van God en tot heil van de mensen te dragen..

De hier genoemde bomen zijn tekens van de vrede (Micha 4: 4)..

15. En de doornenbos, aanstonds die eer aannemende, maar zelf verwonderd, dat men hem daartoe koos, zei tot de bomen: Indien gij mij in waarheid tot een koning over uzalft, zo komt, vertrouwt u onder mijne schaduw; gij zult daaronder geborgen zijn voor de verzengende zonnestralen; maar indien gij u van mij zult losmaken en u niet geheel aan mij overgeeft, zo ga vuur uit de doornenbos, en vertere ook de heerlijksten onder u, de ceders van deLibanon. 1)

1) In deze woorden ligt een diepe ironie, een bittere hoon; de Sichemieten moeten weten, wat voor een koning zij in deze Abimelech, de zoon van een slavin, een nietswaardig mens gekozen hebben. De doornenbos beloofde schaduw, zo beloofde ook Abimelech veel; maar de doornenbos berooft de schapen, die bij storm onder zijn takken komen schuilen, van de wol en verwondt hun huid. De doornenbos, door de wind geschud, vat soms vanzelf vuur en zet gehele bossen in brand; tot niets anders dan tot deze dingen was Abimelech in staat, zoals hij reeds door de moord van zijn broeders bewezen had. Lezen wij zijn geschiedenis, hoe hij door

een volkspartij begunstigd, door bedrieglijke beloften, door omkoping en moord zich de weg tot heerschappij baant, zo is het ons, of wij een stuk uit de revolutie van Frankrijk lazen, dat met God ook de koning verwierp en zich hoofden aanstelde, die de vrijheid beloofden, maar met vuur en zwaard tegen alles woedden, dat niet onder de doornenstaf van hun willekeur blindelings wilde buigen..

Nu de olijf, de vijg en de wijnstok weigeren, gaan zij niet naar de eikeboom of de ceder, maar naar de doornenbos. Daarin steekt juist de fijne ironie. Waren de eerstgenoemde bomen vruchtdragende bomen en de tweede genoemde nog nut- en schaduwverspreidende, de doornenbos dient tot niets dan tot verbranding, en waar hij nog iets doet, daar verwondt hij degene, die al te dicht in zijn nabijheid komt. In plaats van zegen, wordt hier de vloek aan de inwoners van Sichem voorspeld..

16. Alzo nu, erkent gij de waarheid van deze gelijkenis, hoort dan ook de toepassing op uzelf: Indien gij het in waarheid en oprechtheid gedaan hebt, (maar hoe kan datmogelijk zijn (vs.18)? dat gij Abimelech koning gemaakt hebt, en indien gij welgedaan hebt bij Jerubbaël en bij zijn huis, en indien gij hem naar de verdienste van zijn handen gedaan hebt:

20. Maar indien niet, zo gij niet naar recht en waarheid gehandeld hebt (en uw geweten moet u aanklagen) zo treffe u, wat mijn fabel van de doornenbos u geleerd heeft: zo ga vuur uit van Abimelech, en vertere de burgers van Sichem, en het huis van Millo (vs.6), en evenzo zoeke het God aan hem en make u tot een gesel voor hem: vuur ga uit van de burgers van Sichem, en van het huis van Millo, en vertere Abimelech! 1)

1) Troffen wij reeds in Debora’s lied (5), niet alleen wat frisheid en levendigheid van poëtische opvatting, meer ook wat de kunst van voorstelling betreft, een van de verhevenste dichterlijke voortbrengselen van alle tijden aan, zo is in haar soort even zo voortreffelijk de gelijkenis van Jotham, zonder twijfel het oudste voorbeeld van een fabel, dat wij hebben (een andere 2 Koningen .14: 9). Dit toont welke heerlijke gaven en krachten de Heere Zijn volk verleend heeft, die ook overal voortreffelijk zich openbaarden, waar men een Zijn verbond trouw bleef. Jothams verdere lotgevallen worden niet bericht, hij staat daar als een waarschuwend profeet, die de betekenis van de volgende gebeurtenissen vooraf uitspreekt, tevens als een teken dat de Heere, ondanks het vreselijk gericht over zijn huis, het geloof van Gideon niet onbeloond gelaten heeft..

Zonde zal vernietigen wat zonde begon; de misdaad zal van elkaar scheiden wat verraad verbonden heeft. Vuur van de doornenbos zal de zondige bomen, en vuur uit hen de tiran verteren. Zo sprak Jotham, maar men hoorde niet. Hij vluchtte en verder vernemen wij niets van hem, maar zijn woord is daar als een onvergankelijke boetprediking aan de wereld, in de taal van de wereld, die koningen en volken herinnert aan de zekere vergelding. De diepte van de gelijkenis is onuitputtelijk. Haar waarheid is gedurig teruggekeerd. Israël was meer dan eens in de toestand van de Sichemieten. Toen vooral, toen het weigerde een koning te hebben, wiens rijk niet van deze wereld is. Toen riep men "geen koning dan de keizer", toen maakten Pilatus en Herodes vriendschap. De doornenbos scheen koning te zijn, toen hij het hoofd van

de Gekruisigde omgaf. Maar Israël ondervond wat hier verkondigd werd. Er ging een vuur uit en verbrandde stad en volk, tempel en burcht..

Jotham verklaart zijn rede niet, maar hecht er een toepassing aan vast. Hij wenst hun toe, dat indien zij recht en gerechtigheid hebben gedaan aan Jerubbaäl. d.i. Gideon, door al zijne zonen, op één na, te doden, door Abimelech het geld daartoe te verstrekken, zij veel genoegen mogen beleven van de revolutiekoning en hij van hen, meer indien zij trouweloos hebben gehandeld, dat dan de vloek hen daarvoor moge treffen, doordat zij Abimelech en Abimelech hen zij tot een roede en tot verdrukking..

21. Toen vluchtte Jotham, nadat hij deze woorden had uitgesproken en de Sichemieten hun zonde, en de vloek, die zij op zich hadden geladen, had voorgesteld, en hij vluchtte van de berg Gerizim voordat iemand hem greep, en ging naar Beër 1) (= put), en hij woonde aldaar vanwege zijn broeder Abimelech, om zich voor die te verbergen, van wie hij allerlei kwaad moest verwachten.

1) Volgens Robinson het tegenwoordige el-Bireh, bij de mond van de Wady es Surâr, niet ver van de plaats, waar vroeger Beth-Lemeh lag. Het is nu een verlaten dorp..

Een vlek, niet ver van Bethsemes in de stam van Juda, volgens anderen = Beëroth, drie uur ten noorden van Jeruzalem, in de stam van Benjamin (Joz.9: 17), volgens anderen = Ber-seba (Genesis21: 31)..

II. Vs.22-49. Na een heerschappij van drie slechte jaren breekt reeds de tijd van de wraak van God aan, die Jotham voorzegd heeft. De Sichemieten worden ontrouw aan de koning, die zij zelf gekozen hebben, zodat hij naar een andere plaats zich moet terugtrekken. Spoedig vindt hij gelegenheid, zich aan hen op vreselijke wijze te wreken en hen allen om het leven te brengen, totdat de straf hem verrast voor de toren te Tbehez, welke stad hij eveneens verwoesten wil. Door een molensteen getroffen, die een vrouw van de toren afgeslingerd heeft, zinkt hij neer en laat hij zich door zijn wapendrager de doodsteek geven, opdat men niet zou zeggen, dat een vrouw hem had omgebracht. Dat is de enige gedachte van de booswicht in het ogenblik van de dood, zijn verharding blijft hem bij, zelfs bij het laatste strafgericht.

22. Toen nu Abimelech drie jaar over dat gedeelte van Israël geheerst 1) had, dat hem tot koning gemaakt had, behalve de stam van Efraïm nog die van Manasse en wel geheerst had, niet als vorst, die het welzijn van zijn onderdanen zocht, meer als een ingedrongen tiran,

1) De grondtekst geeft duidelijk aan, dat het regeren van Abimelech over Israël niet was een gezegende koninklijke heerschappij, maar een tyranniseren van het volk..

23. Zo zond God tot rechtvaardige straf (2 Thess.2: 11vv.) een boze geest 1) (1 Samuel .16: 14; 18: 10), om onheil te stichten tussen Abimelech en tussen de burgers van Sichem, en de burgers van Sichem handelden trouweloos tegen Abimelech, 2) zijvielen hem af.

1) Hugo de Groot zegt bij deze plaats, dat niets ongestadiger is, dan de gunst van het volk, die door snode kunstenarij gewonnen wordt, en dat de mensen de goddeloosheid, die hen vroeger dienst gedaan heeft, haten..

2) Anders: "Spraken van Abimelech" namelijk met verachting. Vulg.: "Coeperunt eum detestari" (Mr 7: 2)..

Door onwettige middelen zichzelf te verheffen brengt zeker vloek aan.

Over de vraag, in hoe verre van God kan gezegd worden, dat Hij de boze geest gezonden heeft, daar toch niets kwaads, maar alleen goed van Hem kan uitgaan, zie bij 1 Samuël 16: 14. Wel willen wij hier opmerkzaam maken op het onderscheid tussen straf en kastijding, omdat hier hetzelfde de een tot straf de ander tot een kastijding moest worden. "Als uitdrukking van de verzoenende gerechtigheid is de straf: het zich tegenoverstellen van God tegen de zonde als vervreemding van God; in de eerste zin geldt zij slechts zo lang, als in de zondaar nog de zedelijke mogelijkheid van omkering is. De vergeldende straf openbaart de onvoorwaardelijke geldigheid van de goddelijke wet, de kastijding maakt de roeping van God aan elke ziel bekend; de eerste is de uitdrukking van de goddelijke toorn, deze van de goddelijke liefde. Tot een kastijding wordt de straf voor de mens, alleen door gewillige onderwerping aan haar; tegen de kastijding kan zich de mens verharden, en hij moet het lijden ook tegen zijn wil als straf ondervinden. Christus heeft onze straf, maar niet onze kastijding op zich genomen." (Wuttke. Chr. Sittenlehre).

24. Opdat het geweld, gedaan aan de zeventig zonen van Jerubbaäl, kwam en opdat hun bloed gelegd werd op Abimelech hun broeder, die hen gedood had, en op de burgers van Sichem, die zijn handen (vs.4,5) gesterkt hadden om zijn broeders te doden. 1)

1) Het bloed komt als schuld over de moordenaars. Wie heeft dit meer dan Israël ondervonden, toen het Hem doodde, die meer was dan Gideon en zijn zonen. Wat hier de geschiedenis van Abimelech en Sichem in de loop van drie jaar voorstelt, heeft de wereldgeschiedenis aan hen, die spraken: "Zijn bloed komt over ons en over onze kinderen", vele eeuwen geopenbaard. Beiden boeten zij, Sichem en Abimelech want zij zijn even schuldig. Ook Jeruzalem en het rijk, dat Pilatus gezonden heeft, hebben geleden.

De zonde is menigmaal ook een schandelijk en zondig kwaad, voor zover niet alleen de zonde door de ongestalte en de ongerustheid, die zij met haar brengt, een zware straf in zich behelst, maar ook voor zover de ene zonde met de andere zonde wordt gestraft. Zoals dit gebeurd is met verscheidene personen, David en Absalom, Salomo en Jerobeam, Achab en de leugengeest, Israël en de Assyriërs, Juda en de Babyloniërs en in dezelfde personen, zoals hier bij Abimelech. (Joh. à MARCK).

God straft de zonde middellijk of onmiddellijk. Hier middellijk, door het zenden van een boze geest. Onder die boze geest hebben wij niet te verstaan, een verkeerde gezindheid, maar werkelijk een geest uit de afgrond, door God losgelaten, om aan Abimelech en de inwoners van Sichem de zonde en schuld van het vergoten bloed te wreken..

25. En de burgers van Sichem bestelden tegen hem, tegen Abimelech, die bij het uitbreken van de onenigheden (vs.23) de stad verlaten en zich naar Aruma (vs. 31 en 41) ten zuidoosten van Sichem, teruggetrokken had, mannen, die op de hoogten van de bergenEbal en Gerizim, vanwaar men de gehele landstreek kon overzien, lagen leiden; zij loerden op hem, om hem bij de eerste gelegenheid te grijpen, en al wie van Abimelechs aanhangers voorbij hen op de weg doorging, beroofden zij;
1) en het werd Abimelech door zijn overste Zebul, die in de stad met weinige manschappen achtergelaten was, aangezegd, wat men tegen hem voornemens was, opdat hijzou kunnen voorkomen in hun handen te vallen.

1)Hoogstwaarschijnlijk diende dit beroven van de reizigers en allen, die langs die weg kwamen ook, om de regering van Abimelech in discrediet te brengen, in zoverre, dat het wel blijken moest, dat hij geen goed vorst was, die zijn onderdanen niet tegen roof en geweld kon beschermen. Wel loerden zij ook op hemzelf, maar uit dat zij bestelden tegen hem, d.i. tot zijn nadeel, blijkt, dat alles moest dienen, om hem in een ongunstige verhouding te brengen tegenover het volk van die stad..

26. Gaäl 1) (= walgelijk), de zoon van Ebed (= knecht), aanvoerder van een schaar vrijbuiters, kwam ook met zijn broeders, zijn aanhangers, en zij gingen over in Sichem, omdat zij meenden, daar hun winst te kunnen doen; en deburgers van Sichem vertrouwden op hem; zij geloofden, dat deze mannen in hun huidige toestand, nu zij ieder ogenblik een aanval van Abimelech te wachten hadden, hun goede diensten zouden kunnen bewijzen.

1) Wie die Gaäl is geweest, weten wij niet. Waarschijnlijk de aanvoerder van een schare van vrijbuiters, die in die dagen van gedurige verdrukking door de vijanden, een troep mannen van gelijke aard en karakter als hij, rondom zich had verzameld, om van roof en buit te leven, en nu van de vijandige verhouding tussen Abimelech en Sichem partij trekt, om zijn slag te slaan. Ook is het zeer wel mogelijk, dat hij een geboren Kanaäniet was. Hij was in elk geval een vereerder van Baäl, en daarom tracht hij Abimelech des te meer stinkende te maken in de ogen van de burgers van Sichem, door hem een zoon van Jerubbaäl te noemen..

27. En zij trokken, omdat zij na deze versterking zich tegen een aanval van Abimelech voldoende beschermd voelden, uit in het veld, en lazen hun wijnbergen af, en traden de druiven, (Jud 6: 11) en maakten lofliederen; en zij gingen in het huis van hun god Baäl-Berith, en aten en dronken, en, door de wijn opgewekt, vervloekten zij Abimelech. 1)

1) Nu overdaad, straks dood en verderf. Hierop is toepasselijk wat Plutarchus in zijn inleiding op de tafelgesprekken zegt: "waar ruwheid en onzedelijkheid zich bij de wijn verenigen, neemt het gastmaal op bittere wijze een einde". Wat tot hiertoe in het geheim was, wordt nu luid uitgesproken, en verwensingen van Abimelech worden gehoord. Men ziet dat de Korinthische tiran Periander zijn politieke wijsheid toonde, toen hij zijn tegenstanders gemeenschappelijke maaltijden verbood..

28. En Gaäl, de zoon van Ebed, die bij het feest aanwezig was om van de opgewekte stemming gebruik te maken, zei tot de verzamelde Sichemieten: Wie is Abimelech en wat is

Sichem? Wat heeft deze eerwaardige stad, wier afstammeling hij om zijn moeder (8: 31) meent te zijn, deel aan hem, dat wij hem dienen zouden? Is hij niet een bastaardzoon van Jerubbaäl, de bestrijder van onze god? en Zebul zijn bevelhebber?
1) dient toch zo'n vreemdeling niet, maar liever de afstammelingen van de oudste en voornaamste geslachten van uw stad, de mannen van Hemor, 2) de vader van Sichem, want waarom zouden wij hem, de man van geringe afkomst, dienen? 3)

1) Met: Is hij niet een zoon van Jerubbaäl? beantwoordt Gaäl voor zichzelf de vraag: wie is Abimelech en met: en Zebul zijn bevelhebber, die van wat, of eigenlijk van wie is Sichem? Omdat met Sichem bedoeld wordt, de bevolking van deze plaats. En met deze antwoorden bedoelt hij ten opzichte van Abimelech, om hem in een zeer ongunstig daglicht te stellen, omdat hij erop wijst, dat hij de zoon is van die man, die de altaren van Baäl heeft verwoest, en ten opzichte van Sichem wil hij doen uitkomen, dat de macht van de Sichemieten ten nauwste verbonden is aan de stadhouder van Abimelech, aan Zebul. Hij wil daarmee het volk opwekken, om de zijde van Abimelech te verlaten, en plaatst daarom aan het slot van dit vers de mannen van Hemor tegenover de stadhouder van Abimelech..

2) Onder de mannen van Hemor hebben wij zonder twijfel te verstaan, de patriciërs van de stad. Hemor was de stichter van Sichem en daarom zijn nakomelingen, die overgelaten waren van de slachting van Simeon en Levi, de oudste families. Men merkt dat Gaäl de bevolking gaat vleien, om op die wijze zich doel te bereiken. Hij werkt op hun hoogmoed en eigenwaan als een eerste demagoog..

3) Niet ongegrond schijnt het vermoeden van een uitlegger in het Engelse Bijbelwerk, dat deze Gaäl, van wie ons overigens niets bekend is, uit een Kanaänitisch volk zou afstammen. Hier stelt hij gehele scheuring van Israël, verbreking van elke band met het volk van de Heer voor. Afstammelingen van de heidense Hemor zullen regeren. De opmerking, dat Hemor en al de zijnen door Simeon en Levi gedood waren (Genesis34: 25vv.) kunnen wij met ditzelfde hoofdstuk beantwoorden, dat ons de dood van de 70 zonen van Jerubbaäl meldt, hoewel Jotham ontkomen was. De vertaling van deze plaats heeft veel moeilijkheid. Onze statenvertalers hebben de lezing gevolgd naar de vocalisatie van de Masorethen

(Jud 6: 15) welke zdbe (= dient) hebben gelezen; terwijl anderen lazen wdbe (= zijn knecht) (het volgende t-a kan zowel een teken van de tweede naamval zijn, als betekenen "met). De laatste lezing is die van de zeventig vertalers (LXX) geweest, die vertaald hebben: "Is hij niet de zoon van Jerubbaäl, en Zebul, zijn krijgsoverste, een knecht van hem met (even als) de mannen van Hemor, de vader van Sichem." (kai Zeboul episkopov autou, doulov autou sun toiv andrasin k.t.l). Volgens deze verklaring worden Zebul en de mannen van Sichem knechten van Jerubbaäl genoemd; de Vulgata (Latijnse vertaling) die Luther gevolgd heeft, geeft: "Is hij niet de zoon van Jerubbaäl, en heeft hij niet Zebul zijn knecht tot een overste gesteld over de mannen van Hemor, de vader van Sichem. (Numquid non est filius Jerobaal, et constituit principem Zebul servum suum, super viros Emor. etc.). De opvatting van LXX komt ons de beste voor, daarvoor vervalt de eerstgenoemde aanmerking geheel, daar onder "de mannen van Hemor" alsdan geen anderen bedoeld zijn, dan de inwoners van die stad, waar Hemor eens koning was. Niet zonder bedoeling noemt Gaäl hem Sichems vader, omdat

het de in Sichem wonende Kanaänieten aan de moord van Jakobs zonen moest herinneren en te meer moest vervreemden van Abimelech..

29. Och, dat dit volk in mijn hand ware! ik zou Abimelech met zijn bevelhebber wel verdrijven. En tot Abimelech zei hij: 1) Vermeerder uw leger, en trek uit. Zo tartte hij de afwezige koning, in overmoed hem uitdagende.

1) De Vulgata en Luther vertalen het Hebreeuwse woord "Wajomer", door: "men zei". Alsdan zou het een raad aan de koning van zijn vrienden geweest zijn, om het oproer in zich beginselen te stuiten..

Zo zeker meent Gaäl al van de overwinning te zijn, dat hij in zijn overmoed, verhit door de wijn, Abimelech als aanwezig denkt en hem uitdaagt om zijn leger bijeen te verzamelen en tegen hem uit te trekken, en de Sichemieten vallen hem aanstonds bij. Ook hier blijkt weer zo duidelijk, dat mensen zonder geweten, mensen zonder trouw zijn..

31. En hij zond listig 1) boden tot Abimelech, zeggende: Zie Gaäl, de zoon van Ebed en zijn broeders zijn te Sichem gekomen, en zie, zij, met deze stad, handelen vijandelijk tegen u, zij wekken de vonken van tegenstandtot een vlam van oproer op.

1) Het Hebreeuwse woord "bethorma" is een hapax legomenon, een woord dat slechts eens voorkomt en "met list", of "in het geheim" zal betekenen. Daarvoor houden het de LXX en andere vertalingen en uitleggers, bijv. de beroemdste onder de joodse schriftverklaarders, Raschi-Rubbi Schelomoh ben Izchak = Rabbi Salomo, zoon van Izak (overl. 1105). Andere verklaarders van de joden en met hen de door geleerdheid en scherpzinnigheid bekende professor H. Reland, die door zich werk over de geografie van Palestina, dat nog heden aan alle dergelijke werken ten grondslag ligt (overl. 1718 te Utrecht) vertalen het "in Thorma" en houden Thorma voor dezelfde stad als Aruma (vs.31)..

Listig, d.w.z. hij had zich gehouden, alsof hij met de woorden van Gaäl instemde, en in het geheim zond hij boden naar Abimelech, om hem bij zijn heer aan te klagen..

32. Zo maak u nu in allerijl op bij nacht, gij en het volk, dat met u is, en leg hinderlagen in het veld, 1) want ik weet, dat hij tegen morgen een strijdtocht voorgenomen heeft, om een aanval op uw huidige verblijfplaats Aruma te doen.

1) Het schijnt, dat Zebul, ondanks zijn toorn over de woorden van Gaäl (vs.30), toch in schijnbaar goede verstandhouding met hem gebleven is (vgl. vs.36)..

34. Abimelech dan maakte zich op, volgens de raad van zijn krijgsoverste, en al het volk, dat met hem was, bij nacht; en zij legden hinderlagen op Sichem, met vier hopen. 1)

1) Abimelech schikte zijn volk met dit oogmerk zo in vier hopen, dat slechts een van de vier zich zou vertonen aan de Sichemieten, opdat zij daardoor zouden verlokt worden om buiten te komen, en die éne te bestrijden, en zij dus in de hinderlaag van de drie anderen zouden vallen.

37. Maar Gaäl, nadat hij een tijdlang nauwkeurig had toegezien, ging verder voort te spreken en zei: Ziedaar volk, afkomende uit het midden van het land, tot een hoop komt van de weg van de eik Meónenim, 1) van de tovereik; een gedeelte van hen, die tot ons trekken, bevindt zich nog boven op het hoogste van de landstreek, het andere gedeelte komt van de tovereik (vs.6).

1) Waarom deze de naam tovereik of eigenlijk Terebinthe ontving, (Ge 35: 3) en Joz.24: 23..

39. En Gaäl door dat tarten genoodzaakt te strijden, trok met de zijnen uit voor het aangezicht van de burgers van Sichem, die uit de stad hem nastaarden, en hij streed tegen Abimelech, toen hij deze met zijn volk op enige afstand van de stad ontmoette.

1) Voor het aangezicht moet hier in de eigenlijke zin worden opgevat, en niet in die van, aan de spits van, omdat wij in vs.42 en verder, van de strijd van Abimelech tegen de burgers van Sichem lezen..

41. Abimelech nu, zich nog te zwak voelende, om Sichem zelf in te nemen, trok weer terug en bleef zich vestigen de volgende nacht te Aruma, een plaats niet ver vanSichem (vs.42), en Zebul verdreef Gaäl en zijn broeders, zijn voorstanders, die in de strijd tegen Abimelech niet gevallen waren, dat zij te Sichem niet mochten wonen, 1) maar van de Sichemieten zelf verlaten, elders een verblijfplaats moesten zoeken.

1) Zebul, die vroeger niet gewaagd had op zijn verdrijving aan te dringen, zet nu deze door. Hij overreedt de bevreesde Sichemieten daartoe, voorgevende dat daardoor Abimelechs toorn gestild zal zijn Gaäl is de enige, die aan het verderf ontkomt..

Deze veronderstelling van Cassel is zeer juist. Zij wordt bevestigd door de handelingen van de burgers van Sichem, in het volgende vers vermeld. Menende toch, dat nu de toorn van hun vorst gestild was, begeven zij zich tot hun bezigheden op het veld..

42. En het geschiedde de volgende dag na dit voorval, dat het volk van Sichem uittrok in het veld, 1) om zijn gewone landelijke bezigheden te verrichten, omdat men geen aanval meer vermoedde. Toen zond Zebul zijn boden uit enzij zeiden het tegen Abimelech, dat hij nu een geschikte gelegenheid had om zich te wreken.

1) Men ziet doorgaans, dat een haastig verderf hen overkomt, die vrede, vrede roepen, en geen gevaar bedacht hebben (Jud 9: 42)..

44. Want Abimelech en de groepen, die bij hem waren, de krijgslieden die bij hem waren in het derde gedeelte (vs.43) van zijn leger, overvielen hen, die de stad waren uitgegaan, om hun de terugtocht af te snijden, en bleven staan aan de deur van de stadspoort, zodat allen, die in de stad wilden vluchten; in hun handen vielen; en de twee andere groepen overvielen allen, die in het veld waren, en wie het ontkomen onmogelijk gemaakt was, en zij sloegen hen dood. 1)

1) Een dergelijke geschiedenis wordt van Hamilcar, de Carthager, tegen Agrigentum en van Hannibal tegen Sagnutuum verteld (Frontin. lib. 3,10,1). De zonde is blind, want alleen de boete maakt ziende. Het volk van Sichem meent werkelijk, dat de zaak afgedaan is en Abimelech door de verbanning van Gaäl bevredigd is. Het is een doorgaande eigenschap van de natuurlijke mens, dat hij zijn geweten óf niet hoort, óf het daardoor wil doen verstommen, dat hij zichzelf opdringt: de schuld, die hij niet gezien wil hebben, zagen anderen niet. Dit komt daarvandaan, dat zij slechts aan de zonde en haar genot, en niet aan haar straf denken. Zij hebben tot hun eigen straf vergeten, wat Jotham hun gezegd had. Uit de doornenbos gaat vuur uit en verteert die hem verachten.

45. Voorts streed Abimelech, nadat allen daarbuiten gedood waren, en de beide groepen zich weer bij hem gevoegd hadden, met al zijn manschappen tegen de stad, die reeds van een groot gedeelte van haar krijgslieden ontdaan was. Hij deeddit dezelfde gehele dag, en nam, zonder grote tegenstand te vinden, de stad in, en doodde het volk, dat daarin was; en hij brak de stad af, verwoestte haar, en bezaaide haar met zout, 1) om de grond zinnebeeldig tot een onvruchtbare zoutwoestijn te doemen, waar nooit weer een stad zou gebouwd worden.

1) Zijn de barmhartigheden van de goddeloze reeds wreed (Spreuken 12: 10), hoeveel te meer zijn wraakzucht; zij vervoert hem tot de woede van een krankzinnige, waarvoor wij zelfs geen woorden kunnen vinden. Dat de stad spoedig herbouwd is, bewijst 21: 19, niet omdat de daar medegedeelde geschiedenis veel vroeger heeft plaatsgehad (Jud 1: 21); wel vinden wij Sichem in 1 Koningen .12: 1vv. weer als een stad van betekenis, door Jerobeam tot residentie gekozen en bevestigd..

Dit bezaaien met zout heeft een gelijke betekenis als Jozua’s eed omtrent Jericho (Joz.7: 26), want het zout is een symbool van de eed..

Het bestrooien van de verwoeste stad met zout, hetgeen slechts hier voorkomt, duidt een symbolische handeling, waardoor men de stad voor altijd in een onvruchtbare zoutwoestijn wilde herscheppen. Want het zout, naar zijn invretende eigenschap, is een beeld van verwoestende kracht. Zoutachtige gronden zijn onvruchtbare woestenijen (vgl. Job 29: 6 29.6 Psalm 107: 34)..

46. Toen alle burgers van de toren van Sichem, zij die het huis Millo (vs.6) bewoonden of de bezetting van het kasteel uitmaakten, dat wat er met destad gebeurd was hoorden, gingen zij in de sterkte, in het huis van de god Baäl-Berith, 1) deels omdat deze, op een hoogte gebouwd, veiligheid aanbood, deels omdat zij meenden op de heilige plaats bescherming van hun god te verkrijgen.

1) Of, in de sterkte van het huis van de god. Zij namen bovenal de toevlucht tot die sterkte, omdat zij in de nabijheid van hun heiligdom veilig meenden te zijn voor de wraak van Abimelech. De tempels waren bij alle volken vrijplaatsen. Uit vrees van de heiligheid van de plaats te schenden spaarde men degenen, die daarheen hun toevlucht hadden genomen. Sommigen zijn van mening, dat die sterkte in verband stond met onderaardse holen. Dit is echter uit het feit zelf hier niet op te maken..

De inwoners van Sichems toren zouden echter ervaren, dat Baäl-Berith hen niet helpen of verlossen kon, dat zij tevergeefs op diens bescherming hadden vertrouwd, ja wat meer zegt, dat zij juist daar het allerminst veilig waren, omdat zij door hun vertrouwen in hun afgod, in hevige mate de toorn van de Heere hadden opgewekt..

De tempels waren bij alle volken vrijplaatsen; toen Pausanias in de tempel gevlucht was, besloot men om de heiligheid van de plaats niet te schenden, de deuren te sluiten en het dak af te breken. (Corn. Nep. Paus. 4). De omvang van de tempel van Artemis te Samos was eveneens zeer groot, zodat in zijn ruimte de driehonderd knapen van Corcyra, die Periander wegzond, zitten en de Sameeërs voor hen dansen konden uitvoeren, om hen te redden, omdat zij niet duldden, dat de beschermelingen van de tempel weggevoerd werden. (Herodot. 3: 48)..

48. Zo ging Abimelech, zich weinig storende aan het heilige van die plaats, op de berg Zalmon, 1) (= zwart woud), hij en al het volk, dat met hem was; en Abimelech nam een bijl
2) in zijn hand, en hieuw een tak van de bomen, die daar stonden, en nam hem op, en legde hem op zijn schouder, en hij zei tot het volk, dat bij hem was: Wat gij mij hebt zien doen, haast u, doet als ik.

1) De berg Zalmon is een berg, dicht begroeid met zwaar geboomte. In Psalm 68: 15 wordt hij nog vermeld, en was dicht bij Sichem gelegen..

2)Letterlijk: bijlen, omdat hij niet alleen voor zichzelf, maar ook voor zich manschappen die gereedschappen meenam, om takken voor brandstof af te houwen..

49. Zo hieuw ook al het volk, een ieder een tak af, en nam die op de schouder, en zij achtervolgden Abimelech, en legden ze aan de sterkte, en verbrandden daardoor op zijn bevel de sterkte 1) met vuur, zodat ook allemensen van de toren van Sichem, die zich in die sterkte verborgen hielden, in de vlammen stierven, omtrent duizend mensen, mannen en vrouwen.

1) Het is niet goed duidelijk, hoe dit gedeelte van de tempel geweest is; het in de grondtekst gebruikte woord "Tsariach", komt behalve hier alleen in 1 Samuel .13: 6 voor in vereniging met "spelonken, doornbossen, steenklippen en putten". Het is daar met "vestingen", vertaald. Waarschijnlijk is hier een kelderachtige ruimte bedoeld, die zich niet in de Baäls-tempel, maar in de onmiddelijke nabijheid bevond, en van boven met een houten bedekking gesloten was. Volgens de grondtekst toch legden Abimelechs mannen de takken op de Tsariach. Metterdaad werd Jothams gelijkenis van de doornenbos, van waaruit vuur zou uitgaan, om de mannen van Sichem en het huis te Millo te verteren (vs.20), letterlijk vervuld, en misschien wel daarom juist aan het huis Millo, omdat dit uit de ruwste en misdadigste inwoners te Sichem bestond en de ijdele en lichtvaardige mannen geleverd had, met wier hulp Abimelech drie jaar geleden zijn broeders vermoordde (vs.4)..

Hetzelfde deed Arcesilaus met de Cyreneërs, die in een toren gevlucht waren (Herod. 4: 164). Dergelijke gruwelen werden meermalen door de Noorse koningen gepleegd, onder andere

door Olof, die op deze wijze al zijn tegenpartijders verbrand heeft (Heimskringla van Snorro Cap. 69)..

Alzo vergaan mensen van een twistgierig en oproerig gemoed alleen niet in hun ongerechtigheid, maar zij wikkelen ook veel anderen, die hen in eenvoudigheid van hart volgden, in die rampspoeden met zich, en storten hen in dezelfde ellende en jammervolle uitersten (Jud 9: 49)..

50. Voorts trok Abimelech van Sichem naar Thebez (= glans), en hij legerde zich tegen Thebez, door het gelukken van zijn ondernemingen des te bloeddorstiger geworden, en hij nam haar in, omdat de stad, zoals de meeste andere, open was en geen muren of vestingwallen had.

1) De mening van latere uitleggers en reizigers (Robinson, Berger of Ritter 15: 488), die dit voor het tegenwoordige Tubus in de nabijheid van de Ain el Maleh houden, schijnt niet geheel zeker. Wellicht is daarvoor het Richteren 7: 22 genoemde Tabbath te houden. Thebez moet nauw aan Sichem verbonden zijn geweest. Omdat zoals Jothams gelijkenis aanduidt, de beide goddeloze bondgenoten Abimelech en Sichem door elkaar ten onder zouden gaan, Abimelech bij Thebez zijn einde vindt, zo moeten zijn inwoners mede behoord hebben tot hen, diee eerst zijn vrienden waren. Thebez was rond gebouwd, evenals het Griekse Thebac, want het had zijn toren in zijn midden (vs.51)..

Waarom hij ook Thebez wilde straffen, is niet bekend. Wellicht dat Gaäl zich daarheen had begeven, of dat deze stad zeer nauw met Sichem was verbonden, misschien wel van haar afhankelijk..

53. Maar eena) vrouw wierp een stuk van een molensteen
1) boven af op Abimelechs hoofd, en zij verpletterde zijn hersenpan. 2)

a) 2 Samuel .11: 21

1) Het Hebreeuws "Rechab" betekent eigenlijk de bovenste molensteen, de loper, die op de onderste draaide; het is dus een steen van een handmolen geweest (Ex 16: 24), die meestal door vrouwen behandeld werd. De vluchtelingen hadden zich dus tot een lange belegering toegerust, omdat zij behalve levensmiddelen ook de molen hadden meegenomen..

2) De gerechtigheid van God bleek ook daarin, dat zijn straf enigermate overeen kwam met zijn zonde; hij had al zijn broeders (vs.5) op een steen gedood en stierf nu zelf door middel van een steen.

54. Toen riep hij haastig de jongen, die zijn wapens droeg, en zei tot hem: Trek uw zwaard en dood mij, opdat zij niet van mij zeggen: Een vrouw heeft hem gedood,
1) want dat ware een eeuwige schande, dat ik door een vrouwenhand omgebracht zou zijn. En zijn jongen doorstak hem, zodat hij stierf.

1) IJdele dwazen zorgen ijverig voor hun naam, maar om een nietigheid verwaarlozen zij hun ziel.

Wanneer God de tuchtroede lang genoeg gebruikt heeft, verbreekt Hij haar (Jes.14: 5) en werpt ze in het vuur..

Door onrechtvaardige middelen en zonden verheffing zoeken, brengt zeker vloek aan.

De enige gedachte van de stervende is zijn naam te bewaren. Ach, aan zijn eeuwigheid dacht hij niet. Zo verhardt zich de zondaar ten einde toe, en toch doet God die naam met hem vergaan. Abimelech heeft het niet kunnen verhinderen, dat men van hem zeide: "een vrouw heeft hem gedood.".

Op een onrechtvaardige en goddeloze wijze had hij zichzelf de kroon op het hoofd gezet, hier wordt dat hoofd, dat onrechtvaardig de kroon had gedragen, door een vrouw verpletterd. Hij heeft het ook niet kunnen verhinderen, dat later nog van hem gezegd werd (1 Samuel .11: 2) "een vrouw heeft hem gedood.".

56. Alzo deed God (zoals in vs.53 is verteld) terugkeren het kwaad van Abimelech, dat hij aan zijn vader gedaan had, dodende zijn zeventig broeders. 1)

1) Was Jotham ontkomen, Abimelechs moordaanslag was tegen allen geweest (vs.5,21)..

57. Evenzo al het kwaad van de mensen van Sichem, die hem geholpen en de broedermoorder tot koning gemaakt hadden, deed God terugkeren op hun hoofd (vs.42vv.); en de vloek van Jotham, de zoon van Jerubbaäl, die hij aan het einde van zijn fabel uitgesproken had (vs.20), kwam over hen. 1)

1) God straft de ene goddeloze door de andere, zodat zij tenslotte aan beide zijden volgens Zijn rechtvaardig gericht omkomen.

Dit aan te wijzen, dat God de mensen naar hun werken vergeldt en de bozen tot werktuigen van hun eigen ondergang maakt, is het doel van de heilige schrijver, maar niet om te verhalen, hoe het met Jotham of Gaäl of Zebul enz. gegaan is..

De dood van Abimelech strekt tot grootmaking van Gods rechtvaardigheid. Alzo strafte God Abimelechs kwaad en handhaafde de eer van Zijn besturing en waarschuwde alle geslachten, om bloed voor bloed te verwachten..

De Heere wordt gekend in zijn oordelen, die Hij over de mensen brengt, wanneer de goddeloze verstrikt wordt in het werk van zijn eigen handen (Jud 9: 57)..

HOOFDSTUK 10.

ISRAEL WORDT WEGENS ZIJN AFGODERIJ DOOR DE FILISTIJNEN EN AMMONIETEN VERDRUKT.

I. Vs.1-5. Na de dood van Abimelech staan, in het westen van Israël Thola, uit de stam van Issaschar, in het oosten Jaïr een Gileadiet als richters op. Zij verrichten geen oorlogsdaden maar zijn slechts als herstellers van het recht tegen ingedrongen inwendig verderf (Jud 2: 23) werkzaam geweest.

1. Na Abimelech nu, die zich op onrechtmatige wijze tot bestuurder had opgeworpen, stond op, door de Geest van de Heere daartoe opgewekt, zoals de vorige richters, om Israël te behouden 1) door herstel van de ware godsdienst en door beslissing in moeilijke gevallen: Thola (= wormpje), een zoon van Pua (= licht), zoon van Dodo (= door de HEERE bemind) (Jud 11: 1), een man van Issaschar, en hij woonde te Samir (= wacht), op het gebergte van Efraïm; dus niet in het Joz.15: 48 vermelde, in het zuidelijk deel van het gebergte Juda gelegen Samir, maar in het tegenwoordige Khurbet Sammir, ten oosten van Aruma.

1) Om te behouden. Dit betekent niet, om ze te verdedigen tegen uitwendige vijanden, maar om ze te bewaren voor verdrukking, door hen te leiden in de paden van het recht, door Israël te vermanen, om de Heere God te dienen en Zijn Wet te houden, opdat zij de toorn van God niet over zich afriepen..

2. En hij richtte de noordelijke stammen van Israël, die ten westen van de Jordaan woorden, drieëntwintig jaar, volgens onze berekening van 1166-1143, en hij stierf, zonder dat hij met bevrijding van het land van uitwendige vijanden had te doen gehad, en werd begraven te Samir. 1)

1) Thola hielp zijn volk niet door oorlogen en overwinningen, maar door recht en gerechtigheid, door eendracht en vrede onder Israël te herstellen..

3. En na hem1) stond op, door de Geest van de Heere verwekt, Jaïr, de Gileadiet, geboren te Gilead, het land aan de overzijde van de Jordaan; en hij richtte de stammen van Israël, die ten oosten van de Jordaan woonden, tweeëntwintig jaar, van 1157-1135.

1) Niet weinige chronologen (tijdrekenaars) laten de richterlijke werkzaamheid van Jaïr eerst met de dood van Thola beginnen. Daartoe noodzaakt de uitdrukking: "na hem" niet; deze zegt alleen dat Jaïr enige jaren na Thola optrad, Terwijl de een ten westen de andere ten oosten van de Jordaan regeerde. Wij geloven, dat, zoals het einde van Abimelechs heerschappij het begin van Thola’s, zo ook het begin van de achttienjarige verdrukking van de Ammonieten in het oosten, het einde van Jaïrs werkzaamheid is geweest..

4. En hij had dertig zonen, rijdende op dertig ezelsveulens, 1) omdat zij als regeerders niet te voet gingen, en die hadden dertig steden in de westelijke helft van het land ten oosten van de Jordaan, die zij noemdenHavvoth-Jaïr) (= dorpen van Jaïr), omdat de oude naam (De 3: 15)

weer herleefde; zij behielden die naam tot op deze dag, dat het boek der Richteren geschreven werd, namelijk die steden, die in het land van Gilead zijn, omdat al het oostelijk land met de naam van Gilead aangeduid wordt.

1) Israël had toen nog geen paarden, om zich daarvan in oorlogs- of vredestijd te bedienen. De bestuurders, de rechters maakten van ezels gebruik, die in het oosten van een ander soort dan bij ons zijn; voor de edelste van deze worden gehouden de wit en rood gesprenkelde, die ook 5: 10 onder de mooie ezelinnen bedoeld zijn. Wat een aanzien voor een vader, dertig zonen te hebben, die ieder over een stad regeren, bovendien was de ezel het dier van de vrede; hun rijden op dit dier drukte hun vreedzame roeping uit..

Met dit rijden op ezelsveulens wordt zonder twijfel aangeduid, dat deze dertig zonen van Jaïr als beambten van hun vader het land doorgingen, om te richten, om bij het volk de wet te handhaven en ervoor te zorgen, dat het volk in de rechten en instellingen van de Heere wandelde..

2) Deze mededeling spreekt het feit niet tegen, dat reeds onder Mozes de Manassiet Jaïr de door hem veroverde steden van Bazan de naam van Havvoth-Jaïr gaf (Deuteronomium 3: 14). Want het wordt hier niet gezegd, dat die 30 steden, die aan de zonen van Jaïr behoorden, deze naam pas van de richter Jaïr hebben bekomen, maar slechts, dat deze naam door de zonen van Jaïr weer in gebruik kwam en in het bijzonder aan deze steden werd gegeven..

5. En Jaïr stierf, na tweeëntwintigjarige arbeid, en werd begraven te Kamon, een van de dertig steden, wier ligging niet nader te bepalen is.

Na een vreselijk onweder wordt het stil. Een halve eeuw richtten Thola en Jaïr zonder schrikbarend onrecht of benijdenswaardige daden. Het grote als onder Gideon en het slechte onder Abimelech heeft een einde genomen. Maar in het stille leven onder vrome richters werkt een onbekend maar gelukkig geslacht. Geen vijand dreigt, het woord van God leeft, het land geniet welvaart, de handel bloeit. Een stil leven is vruchtbaar, uit de stilte komt de lente voort. Het is de type van het rijk van de toekomst, waarin door de eeuwige stilte slechts de koren van de prijzenden als stemmen van de nachtegalen in de nacht klinken. Niet aan ieder is zo’n stil leven gegeven. Wie het geniet, benijde de roem van anderen niet; "door terugkeer en rust, zegt een profeet (Jer.30: 15) zoudt gij behouden worden, in stilheid en vertrouwen zou uw sterkte zijn"..

II. Vs.6-18. Thans volgt de derde periode van de tijd van de richters (Jud 3: 1" en "Jud 6: 1), waarin Israël het zwaarst verdrukt wordt; twee vijanden tegelijk plagen het land; in het oosten de Ammonieten, in het westen de Filistijnen. Na achttienjarige verdrukking door de eersten, bekeert Israël zich tot de Heere en beweegt Hem, dat Hij zich weer over Zijn volk ontferme. Op welke wijze dit gebeurt, zal het volgend hoofdstuk tonen. Ter inleiding worden wij vooraf op de strijdplaats in Gilead geleid, waar de beide legers van de Ammonieten en van de kinderen van Israël, elk op een bepaalde plaats zich gelegerd hebben en de oudsten van de kinderen van Israël met elkaar beraadslagen, wie zij tot aanvoerder zullen kiezen.

6. Toen deze beide richters, Thola (vs.1vv.) en Jaïr (vs.3vv.) gestorven waren, gingen de kinderen van Israël voort te doen, wat a) kwaad was in de ogen van de HEERE, en dienden de Kanaänitische afgoden, de Baäls en Astharoth (De 16: 21) en de goden van de andere volken, die rondom hen woonden, namelijk die van Syrië, Dagon, Moloch en Thammuz, en de goden van Zidon, de Phoenicische Astarte of maangodin (1 Koningen .11: 5,33), en de goden van Moab, Kamoz (Le 18: 21" en Num.21: 29 21.29), en de goden van de kinderen van Ammon, Milkom (Le 18: 21" en 1 Koningen .11: 5), evenals de goden van de Filistijnen, Dagon (16: 23); en zij verlieten de HEERE en dienden Hem niet. 1)

a)Richteren 2: 11; 3: 7; 4: 1; 6: 1

1) Zonde en vergeving zijn de keerpunten in elke geschiedenis. Als nacht en morgen volgen zij elkaar. Is het gebed en het geloof van een groot man niet meer onder het volk; is hem zijn grafheuvel opgehoopt, zo breekt het nieuwe geslacht als een teugelloze jeugd los. Na Jaïrs dood grijpt de afgoderij wijd en zijd om zich heen; Israël hoereert in het oosten met Aram, in het westen met de Phoeniciërs, in het zuidoosten met Moab en Ammon, in het zuidwesten met de Filistijnen. Ja, dit "jonge" Israël dient alle goden, alleen de levende God niet. Het loopt elk bijgeloof, elke misleiding, elke zinnelijke lust, elk zelfbedrog na, maar de waarheid en de rust van God vergeet het. Het zoekt valse vrienden en laat de ware toevlucht varen..

Tevoren dienden zij God en de afgoden tezamen, nu verlieten zij de Heere geheel en volgden alleen de afgoden..

Uitdrukkelijk wordt dit vermeld, dat zij de Heere verlieten en Hem niet dienden. Want vroeger hadden zij de dienst van God met de dienst van de afgoden vermengd, maar nu laten zij de dienst aan God geheel en al varen. Wanneer zij dan straks tot berouw en schuldbelijdenis komen, wordt dit ook door hen erkend, dat zij niet alleen de afgoden hebben gediend, maar God geheel en al hebben vergeten..

Wij zien hieruit, hoe het jonge Israël steeds verder afglijdt op de paden van het verderf, en dat het niet weer tot een geheel vaarwel zeggen van de afgoden komt, dan nadat God in de dagen van Samuël de Geest van de ware hervorming heeft verwekt..

8. En zij, de zo-even genoemde Ammonieten, over wie wij eerst willen spreken, onderdrukten en vertraden 1) de kinderen van Israël in dat jaar: van dat jaar af, waarin de Heere hen had overgegeven, volgens onze berekening van het jaar 1135 vóór Chr. af achttien jaar, dus tot 1117 v. Chr. onderdrukten zij al de kinderen van Israël, die aan de overzijde van de Jordaan waren, in het voormalige land van de Amorieten (Nu 21: 30), dat in Gilead is, dus de twee en een halve stam, Ruben, Gad en oostelijk Manasse.

1) Beide woorden onderdrukten en vertreden betekenen in de grondtekst hetzelfde, en worden hier verbonden, om het verschrikkelijke van de verdrukking aan te geven. Beide woorden betekenen eigenlijk, verpletteren, verbreken, en worden ook gebruikt voor het verpletteren en verbreken van de korenaren tussen de molenstenen. Het was daarom een harde slavernij, waarin Israël, vanwege de zonde, weer gebracht werd..

10. Toen die verdrukking reeds 18 jaar geduurd had, riepen de kinderen van Israël tot de HEERE, door de nood tot inzien van hun zonde gebracht, zeggende, terwijl zij weer een gemeenschappelijke godsdienst bij de lang vergeten tent der samenkomst te Silo (Joz.18: 1) hielden: Wij hebben tegen U gezondigd, zowel omdat Wij onze God hebben verlaten, als omdat wij de Baäls gediend hebben, 1) evenals die andere goden van de heidenen.

1) Hiermede erkennen de Israëlieten, dat zij die verdrukking zelf hebben veroorzaakt, om hun dubbele zonde, n.l. het verlaten van de Heere en het aanhangen van de Baäls. Onder Baäls worden hier bedoeld alle afgoden, die zij hebben gediend. Het wordt hen werkelijk tot zonde en zij tonen het juiste berouw. Zij klagen toch niet over de gevolgen van de zonde, in dit geval het vertreden worden door de Ammonieten, maar over de zonde zelf, over hun afval van God..

11. Maar de HEERE wilde bij Zijn volk nog oprechter boete opwekken en konhen niet aannemen, voordat zij zich in daad en in waarheid bekeerd hadden; daarom zei Hij door de hogepriester Eli, die Hij door de Urim en Tummim antwoord gaf, tot de kinderen van Israël: Heb Ik u niet in vroegere dagen van de Egyptenaren (Ex.1-14) en van de Amorieten 1) Num.21: 21vv.) en van de kinderen van Ammon, toen zij zich met de Moabieten verenigd hadden (3: 12vv.), en van de Filistijnen (3: 31),

1) Wij hebben hier niet een geschiedkundige, maar een geografische opsomming van de volken, uit wier hand de Heere Zijn volk had verlost, een opsomming naar hun verschillende landen, waarin zij woonden. Eerst toch worden de zuidelijke volken genoemd, de Egyptenaren, dan die van het noorden, de Amorieten, vervolgens de Ammonieten in het oosten en de Filistijnen in westen, eindelijk de Zidoniers in het noordwesten en de Amalekieten en de Maonieten in het zuidoosten. Had de Heere toch een geschiedkundige opsomming bedoeld, dan hadden ook de Midianieten en de Moabieten vermeld moeten zijn. De LXX leest voor Maonieten, Midianieten en de Vulgata, de Kanaänieten. Willekeurige veranderingen, omdat van verlossing uit de hand van de Maonieten geen sprake was. Maar immers van de verlossing uit de hand van de Zidoniers is ook geen sprake geweest! De Maonieten komen voor in 2 Kronieken 26: 7 vgl. 1 Kronieken 4: 41, naast de Filistijnen en de Arabieren, terwijl van hen gemeld wordt, dat zij door Uzzia zijn overwonnen. Zij waren de bewoners van de stad Maon, een plaats niet ver van Petra liggende..

12. En de Zidoniërs, de noordelijke Kanaänieten onder Jabin, die hun zetel te Zidon hadden (4: 1vv.), en Amalekieten, (Ex.17: 8vv. Richteren 3: 13; 6: 3) en Maonieten, bewoners van Maon in het land van de Edomieten (Nu 21: 10) en 2 Kronieken 26: 7), die u onderdrukten, 1) toen gij tot Mij riep, dan uit hun hand verlost?

1)Hebreeuws: En de Zidoniërs en Amalekieten en Maonieten onderdrukten u. Evenals in vs.6 zeven goden genoemd worden, die de kinderen van Israël dienden, zo zijn ook in vs.11 en 12 zeven volken voorgesteld, waartegen de Heere hen geholpen had, om aan te wijzen, dat de trouw van God en de ontrouw van Zijn volk in gelijke verhouding tot elkaar stonden..

Onder deze volken trekken de Maonieten bijzonder onze aandacht, omdat van deze tot hiertoe nog geen sprake geweest is, en deze ook een veel te klein waren, dan dat van een verdrukking door hen sprake zou hebben kunnen zijn; pas een paar eeuwen later waren zij van enige betekenis. Wil men de lezing behouden, zo blijft niets over, dan de Maonieten voor dezelfde als de Edomieten te houden (Num.20: 14vv.). De Vulgata leest hier in plaats van Maonieten "de Kanaänieten" en de Septuaginta heeft daarvoor "Midianieten". De laatste schijnt de oorspronkelijke te zijn; deze heeft bovendien dit voor, dat het anders onbegrijpelijk blijft, waarom in de opnoeming van de wonderbare reddingen van God de verlossing van de vreselijke verdrukking van de Midianieten door Gideon (6: 1vv.) met geen syllabe herdacht wordt. Daarvoor pleit ook de plaats, waarop zij gesteld worden onder deze volken, die na elkander Israël verdrukt hebben; en waarin de laatst (6: 3 vermelde Amalekieten, wegens hun oudere vijandschap tegenover Israël, hier met recht vóór de Midianieten (6: 1 gesteld zijn..

13. Nochtans, ondanks al deze bewijzen, hoe sterk gij kunt zijn en hoe onoverwinlijk, wanneer gij aan Mij getrouw wilt blijven, hebt gij Mij a) verlaten en andere goden gediend; daardoor hebt gij zelf Mijn hulp afgewezen endaarom zal Ik u niet meer verlossen; 1) gij zult weten hoe ellendig en onmachtig gij zonder Mij zijt.

a)Deuteronomium 32: 15 Jer.2: 13

1) De Heere openbaart zich hier aan Israël als een worstelaar, opdat zij niet alleen een waar berouw zullen tonen, maar ook tot rechte boete en bekering zullen komen. Hij houdt hen hun schandelijke afgodendienst voor, hun snode ondankbaarheid, en dreigt hen niet meer te zullen verlossen, omdat zij altijd weer tegenover Zijn uitreddingen en bewijzen van barmhartigheid, Hem trouweloos zijn geworden..

14. Gaat heen, roept tot de goden, die gij verkoren hebt (vs.6); laten u die verlossen, in de tijd van uw benauwdheid, 1) die thans als een straf van Mij over u gekomen is, en gij zult zien of zij werkelijk goden zijn, of zij iets vermogen.

1) Noch het juichend triomfgezang van Debora, noch het triomferend bazuingeklank van Gideon konden het opkomend geslacht van Israël tegen nieuwe aanval behoeden. Ook na de tijden van een vrome stilte begon deze. Daarom bleef ook de straf niet uit. Zij kwam steeds harder en sterker en van alle zijden. De goden van de heidenen konden niet helpen, want zij waren niets, en toch had Israël om deze zijn levende God verlaten..

In een ware boete en bekering is nodig, dat er een volkomen overtuiging zij aangaande de ongenoegzaamheid en de krachteloosheid van alle zodanige dingen, om ons te helpen en bijstand te bieden, die wij tot onze goden plegen te houden, en die we in onze harten op de troon gezet hebben, in weerstand tegen de enige en waarachtige God (Jud 10: 14)..

15. Maar de kinderen van Israël verootmoedigden zich onder de machtige hand van God en beleden dat de goden, die zij zich gekozen hadden, hen niet konden redden. Toen zeiden zij tot de HEERE: Wij hebben gezondigd, dat wij ons tot zulkegoden gewend hebben en keren thans vol berouw tot U terug in het vast vertrouwen, dat Gij ons niet kunt verlaten, noch Uw

hand voor altijd van ons aftrekken, doe Gij ons naar alles, wat goed is in uw ogen; 1)help ons, zoals Gij wilt en door wie Gij wilt, alleen verlos ons toch op deze dag. 2)

1) Israël belijdt schuld, en geeft zich geheel aan de wil en rechtvaardige bestraffing van de HEERE over, maar begeert tevens vol geloof genadige hoewel onverdiende hulp..

Bij de betoning van waar berouw vinden we hier, een zich overgeven aan Gods rechtvaardigheid; dat is, zij erkennen, dat God hen niet genoeg kan straffen vanwege hun zonden, ja dat zij de zwaarste straffen hebben verdiend, nl. de verlating van God. Zij erkennen dus hier het recht van God..

2) Waar zij zich aan de ene zijde overgeven aan het recht van God, dat recht erkennen, daar wagen zij het aan de andere zijde ook te pleiten op de barmhartigheid van God, zich op hoop tegen hoop over te geven aan de genade van God. En zij zullen zien dat, waar dit gebeurt, zij niet tevergeefs hebben gehoopt en niets te veel hebben verwacht..

16. En zij deden, hun berouw door daden tonende, de vreemde goden uit hun midden weg, en dienden voortaan de HEERE;
1) zo deden namelijk de oostelijke stammen, terwijl voor de westelijke, bij de diepe zedeloosheid van Eli’s zonen en de zwakheid van hun vader, eerst nog een moeilijke tijd en langere werkzaamheid van Samuël nodig was, voordat ook daar de bekering waarachtig en van harte werd (1 Samuel .2: 22-7: 4). Toen werd Zijn ziel verdrietig over de arbeid, over de ellende van Israël. 2) Hij kon die niet langer aanzien. De Heere gaf eerst Zijn hulp tot bevrijding van het land ten oosten van de Jordaan en bereidde die tevens voor de westzijde voor door de aanvang van Simsons werkzaamheid (14-16 Jud 15.

1) De ware boete bestaat niet slechte in woorden maar in daden.

2) Niet dat er enige smart of verdriet in God zij, want Hij bezit een oneindige vreugde en gelukzaligheid in zichzelf, die niet verbroken kan worden door enige zonde of door enige rampen van zijn schepselen, noch dat er enige verandering bij God is of schaduw van omkering. Maar Zijn goedertierenheid is zijn heerlijkheid; door deze roept Hij Zijn naam uit en verheerlijkt Hij deze boven elke andere naam; en zoals het Hem behaagt, Zichzelf te stellen in de betrekking van een Vader tot het volk, dat met Hem in een verbond staat, alzo behaagt het Hem ook Zijn goedertierenheid jegens hen af te schilderen, door het medelijden en de ontferming van een vader over zijn kinderen (Jud 10: 16)..

Dat de Heere hier eerst zegt, Israël niet meer te willen helpen, maar dan medelijden heeft met het volk en er zich over ontfermt, is iets, dat in het Oude Testament meermalen voorkomt. Beide is waar, wanneer wij daarbij maar steeds in het oog houden, dat God, onverminderd Zijn eeuwigheid en onveranderlijkheid, in deze tijd op menselijke wijze met Zijn mensenkinderen omgaat..

God had gezegd: "Ik wil u niet meer verlossen," maar nu zijn zij niet meer wat zij waren, zij zijn andere mensen, zij zijn nieuwe mensen, en nu wil Hij hen bevrijden..

17. En de kinderen van Ammon, op wie wij eerst onze blik te vestigen hebben, werden bijeengeroepen, 1) "lieten zich bijeenroepen" door hun aanvoerders (12: 1 (Jud 12: 1), en legerden zich, om een nieuwe strijd aan te vangen, in Gilead, in het door hen bezette deel van het land aan de overzijde van de Jordaan (vs.8), daarentegen werden de kinderen van Israël vergaderd, om de vijand te weerstaan en zo mogelijk uit het land te verdrijven, en zij legerden zich te Ramoth Mizpa, of Ramoth in Gilead (Deuteronomium 4: 43 Joz.13: 26; 20: 8).

1) In het Hebreeuws Jetsaäkoe, eigenlijk lieten zich bijeenroepen en daarom, zij verzamelden zich. Deze twee laatste verzen van dit hoofdstuk dienen om de grond te leggen voor het verhaal van de bevrijding door Jeftha van de kinderen van Ammon..

18. Toen zeiden het volk, namelijk de oversten van Gilead, de hoofden van de stammen en geslachten, de een tot de ander, omdat zij niet wisten, wie zij tot aanvoerder zouden kiezen: Wie is de man, die beginnen zal te strijden tegen de kinderen van Ammon, die moed genoeg heeft, om een aanval op de vijanden te ondernemen? a) die zal tot een hoofd zijn over alle inwoners van Gilead 1) en ook na de gelukkig geëindigde strijd richter in ons land zijn.

a)Richteren 11: 6,9,10,11

1)Bijzondere heldenmoed moet hij hebben, die het bestuur aanvaardt te midden van gevaar.

HOOFDSTUK 11.

JEFTHA'S OVERWINNING EN GELOFTE.

I. Vs.1-11. Voordat verder meegedeeld wordt, op wie de keus van de oudsten gevestigd werd, vernemen wij enige bijzonderheden uit het leven van deze uitverkoren man. Hij is een Gileadiet die, uit Zijn geboorteplaats Mizpa verdreven, zich buiten Palestina als aanvoerder van een troep vrijbuiters ophoudt, die men om zijn onechte geboorte onterft en verstoten heeft, met de naam Jeftha. De oudsten van Gilead wenden zich juist tot hem, omdat hij voldoende bewezen heeft een strijdbaar held te zijn; zij bewegen hem, door de belofte, dat hij voor altijd hoofd en overste over de twee en een halve stam zijn zal, om in zijn land terug te keren en de plaats van veldheer in de aanstaande strijd in te nemen.

1. Jeftha a) (= hij zal openen) nu, de Gileadiet, uit de stad Ramoth in Gilead (10: 17) afkomstig, was een strijdbaar held (6: 12), maar hij was een hoerenkind, een bij een hoer verwekte zoon; maar Gilead, 1) de zoon van eenaanzienlijk geslacht te Mizpa, had Jeftha verwekt, en vervolgens in zijn huis opgevoed.

a)Hebr.11: 32

1) Aan Gilead, de zoon van Machir en kleinzoon van Manasse (Num.26: 29) is hier natuurlijk niet te denken; wij vinden het echter meer, dat de naam van beroemde voorvaders in latere geslachten weer voorkomt. Zo bijv. komen de namen Thola en Pua (10: 1 10.1) reeds onder de zonen van Issaschar als hoofden van geslachten voor (Genesis46: 13).

2. Gileads vrouw, die hij later huwde, baarde hem ook zonen; en de zonen van deze vrouw groot geworden zijnde, verdreven Jeftha, die nu zelf gehuwd was en een dochter had (vs.34), uit het vaderlijk huis, en zeiden tot hem: Gij zult in het huis van onze vader niet erven, want gij zijt een zoon van een andere vrouw 1) (Genesis21: 10vv.; 25: 6).

1) De wet (Deuteronomium 23: 2), dat geen hoerenkind in de gemeente van de Heere komen mocht, had op Jeftha geen betrekking, omdat hij niet in bloedschande of echtbreuk verwekt was; de zaak was slechts hier, dat hij geen erfrecht mocht hebben met de wettige zonen van de vader. Toch bestuurt de Heere door de belofte, die Jeftha doet (vs.30), het later zo, dat de ergernis van zijn onwettige geboorte wordt weggenomen, omdat hij door overgave van zijn enig kind geen nakomelingschap kon hebben. De mensen hebben de gewoonte van de naaste weg te gaan; God neemt echter gewoonlijk een omweg, wanneer Hij verheven en groot wil maken.

Met Jeftha wordt gehandeld, zoals vroeger gehandeld was met Ismaël en de zonen van Ketura, omdat hij geen erfrecht mocht hebben met de wettige zonen van zijn vader. Zijn broeders plegen, in de strikste zin van het woord, dus geen onrecht aan hem, hoewel hun taal niet van barmhartigheid getuigt. Wat echter zijn broeders ten kwade hebben bedacht, wordt hem door God ten goede beschikt. Want nu Jeftha op de uiterste grens van het land zich met zijn gezin vestigt, en vele mannen zich tot hem wenden en zich om hem verzamelen, die niets

te verliezen hadden, maar uit nood of uit begeerte tot roem zich bij hem aansluiten, wordt hij, zoals later David, aanvoerder van een welgeoefende bende, die de vijand alle mogelijke afbreuk tracht te doen en op Gods tijd geroepen wordt, om de vrijheid van Israël te bevechten..

3. Toen de oudsten te Mizpa zich aan de zijde van zijn broeders stelden (vs.7), vluchtte Jeftha voor het aangezicht van zijn broeders, en woonde met vrouw en kind in het land Tob (= goed), dat ten noordoosten van Palestina naar de zijde van Syrië gelegen is (2 Samuel .10: 6,8); en ijdele, lichtvaardige mannen, mannen, die niets te verliezen hadden, verzamelden zich bij Jeftha, 1) die men als een dapper aanvoerder kende, en trokken met hem uit op strijd en roof naar de wijze van de Bedoeïenen (Jud 5: 5).

1) Om te verklaren, hoe Jeftha er later toe gekomen zal zijn, zijn dochter te offeren, heeft men hem een zedelijke ontaarding en godsdienstige ruwheid toegeschreven, ten gevolge van zijn vroegere leefwijze. De slachting van zijn dochter (vs.31,39) is, zoals wij zien zullen, een verkeerde opvatting van die plaats; integendeel zullen wij ook bij gelegenheid van zijn gelofte, evenals elders, hem als een vrome, godvruchtige, nauwgezette knecht van de Heere leren kennen, en wat zijn leefwijze betreft, zo mogen wij de tijd, waarin hij leefde en Jeftha's huiselijke omstandigheden niet voorbijzien. Vergelijk wat David deed (1 Samuel .22: 2)..

Een menigte van mensen, die hun goed verloren hadden en in treurige omstandigheden waren, vergezelden hem. Nergens blijkt, dat zij misdaden bedreven, integendeel zij namen wraak op de volken, die Israël verdrukten. In deze leefwijze werden zij gehard en moedig, en verkregen zij de bekwaamheidvan krijgsmannen. Jeftha verkreeg daardoor bekendheid, en omdat hij een godvruchtig man was, mogen wij veronderstellen dat hij zijn volgelingen in de ware godsdienst onderwezen zal hebben, evenals het blijkt, dat David in gelijke omstandigheden gedaan heeft..

4. En 1) het geschiedde na enige dagen, 2) enige tijd nadat hij zo uit zijn land verstoten was, dat de kinderen van Ammon tegen Israël streden, zoals in 10: 17 verteld is.

1) Met vs.4 wordt het verhaal van de strijd tegen de kinderen van Ammon weer opgenomen, hetgeen bij vs.1 was afgebroken..

2) In het Hebreeuws Mijamim. Evenals in 14: 8 en 15: 1, zo ook hier: enige tijd daarna. De tijd is niet aangegeven. Enige tijd na de verdrijving van Jeftha uit zijn vaderlijk huis is ongetwijfeld de bedoeling..

6. En zij zeiden tot Jeftha: Kom en wees ons tot een overste, opdat wij strijden tegen de kinderen van Ammon; nog ontbreekt ons een bekwaam veldheer, die onze ondernemingen leiden kan. 1)

1) Zo is menige steen, die verworpen werd door de bouwlieden, reeds een voorafschaduwing van Christus, de hoeksteen, geweest. Wanneer de volken in het ongeloof zijn, hebben zij ook het oordeel verloren. Het is een werk van het geestelijk leven, de geesten te beproeven. De

zonde drijft dat leven uit, want het kan zich met haar niet verenigen, maar, wanneer de oorzaak van de nood is ingezien, roept de boete het weer terug..

7. Maar Jeftha, hun voorhoudende het onrecht, dat zij gedaan hadden door zich bij zijn verdrijving aan de zijde van zijn broeders te stellen, zei tot de oudsten van Gilead: Hebt gij mij niet gehaat, en mij uit mijn vadershuis verstoten? waarom zijt gij dan nu tot mij gekomen, om mij terug te roepen, terwijl gij in benauwdheid zijt? 1)

1) Dat de broeders van Jeftha de erfenis niet met hem wilden delen, was op zichzelf geen onrecht; maar uit dit verwijt, dat hij de oudsten doet, schijnt te blijken, dat men met de onterving niet tevreden was, maar de bepaling van de wet: Deuteronomium 23: 2, ook op hem tot verstoting uit de gemeente van Israël (Jud 11: 2) toepasselijk had gemaakt. Dat hadden de oudsten niet mogen toegeven, dat was een onrecht, dat zij gepleegd hadden na de dood van de vaders, die zeker niet had verzuimd hem door de besnijdenis in het volk van God te laten inlijven..

De zaak tussen de Gileadieten en Jeftha heeft overeenkomsten met de toestand tussen Israël en God. Zij hebben door hun afgoderij God uitgestoten en thans in hun ongeluk Hem om hulp gebeden. Hij zegt hun hoe Hij hen rechtvaardig zou hebben kunnen verwerpen, maar nu genadig wil bevrijden. Zo deed ook Jeftha. Menigeen verwaarloost God en de zijnen, totdat zij in ellende komen, dan zijn zij begerig naar Gods barmhartigheid en de gebeden van de godzaligen..

8. En de oudsten van Gilead zeiden tot Jeftha: Daarom, omdat wij u ten onrechte verworpen hebben, zijn wij nu in deze benauwdheid tot u teruggekomen, om u te vragen, dat gij met ons gaat en tegen de kinderen van Ammon strijdt; enGij zult ons tot een hoofd 1) zijn, over alle inwoners van Gilead, ook wanneer de strijd onder uw leiding geëindigd is.

1) Hadden zij hem (vs.6) gevraagd, om tot een overste te zijn, d.w.z. tot een krijgsoverste, om de strijd te leiden, hier gaan zij nog een stap verder en bieden hem ook het ambt van overste of hoofd in vredestijd aan. Niet alleen voor God hebben zij zich verootmoedigd, maar als vrucht van de bekering, willen zij ook het onrecht jegens mensen gepleegd weer goed maken..

9. Toen zei Jeftha, bereid om al het vorige te vergeten, tot de oudsten van Gilead: Zo gij mij weer haalt, om te strijden tegen de kinderen van Ammon, en de HEERE hen voor mijn aangezicht geven zal, zal Ik u dan tot een hoofd zijn?
1)

1) De voldoening is groot, die Jeftha ontvangt, maar het gevaar en de verantwoordelijkheid zijn niet geringer. Desalniettemin bevat het antwoord geen spoor meer van gevoeligheid of hoogmoed. Wanneer zijn stam hem roept om te komen, zal hij komen, zoals alle helden, voor wie hun vaderland lief was, gekomen zijn. Maar hij doet dit, door hoger beginsel geleid. Onder andere omstandigheden, zo zijn de gedachten in hem, ware ik niet gekomen, om uw hoofd te zijn; was gij nog zoals vroeger, wie zou dan willen, want het is evenmin voor de bomen een zegen, wanneer de doornstruik regeert, als voor de edele om over een doornbos te

heersen. Maar nu gij komt om mij tot de strijd tegen Ammon te roepen, door een nieuwe geest vervuld, zodat ik hopen mag, dat God de vijanden in mijn hand zal geven, wil ik uw hoofd zijn..

10. En de oudsten van Gilead, hun belofte met ede bevestigende, zeiden tot Jeftha: De HEERE zij toehoorder tussen ons; Hij hore wat wij u toezeggen en straffe ons, indien wij niet 1) zo naar uw woord doen, en u niet na de strijd tot overste over allen in Gilead stellen.

1) In het Hebreeuws Im lo. De gewone woorden bij een eedsformule in gebruik, die aan een gezegde de vorm van een eed geven..

11. Alzo ging Jeftha met de oudsten van Gilead 1) uit het land Tob naar zijn land weer terug, vrouw en kind en zijn krijgslieden met zich nemende (vs.3), en het volk van Gilead vervulde aanstonds de belofte door hun oudsten gedaan, en stelde hem tot een hoofd en overste over zich, zowel voor de aanstaande strijd als voor devolgende dagen. En Jeftha sprak al zijn woorden voor het aangezicht van de HEERE te Mizpa, 2) beloofde voor de HEERE hun leidsman te willen zijn en gaf in diens tegenwoordigheid zijn bevelen.

1) God heeft Israël vergeven, en daarom wil Jeftha vergeven. Hij spreekt niet met te veel vertrouwen van de goede uitslag, wetende hoe rechtvaardig God de Ammonieten zou kunnen toelaten, om over Israël te heersen; het allerminst spreekt hij met enig vertrouwen op iets in hemzelf. Hij vraagt slechts: "Indien ik door Gods hulp overwinnaar word, zal ik dan uw hoofd zijn?" Indien ik door de Heere u bevrijd, zal ik, onder Hem, u hervormen?" Dezelfde vraag wordt voorgelegd aan hem, die de redding door Christus begeert. Indien Hij u redt, zijt gij gewillig, dat Hij u bestuurt?" Op geen andere voorwaarde wil Hij u redden, indien Hij u gelukkig zal maken, zal Hij u ook heilig maken? Indien Hij uw helper zal zijn, zal Hij uw hoofd zijn?" God is een hoorder van uw antwoord..

Niet in zonde als Abimelech wilde hij koning worden. Jeftha wil zijn aanstelling uit Gods hand ontvangen. In Gods Geest spreekt hij zijn beschikkingen uit. Hij heeft als overste aan zijn volk te zeggen, wat er gebeuren moet; hij doet het voor het aangezicht van God..

Voor het aangezicht van de Heere wil niet zeggen, bij de tent der samenkomst, want die was niet in het Overjordaanse, maar beduidt, dat hij plechtig, met ede herhaalde al zijn woorden, zich beschouwende als in de aanwezigheid van de Heere. Hiermee verklaart hij tevens dat hij alle heil verwacht van de God van Israël, dat hij niets buiten Hem wil doen. Zijn godvruchtig gemoed komt hier treffend uit..

2) Op alle plaatsen, zo merkt D.Kimchi bij 20: 1 op, waar Israël of een aanzienlijk gedeelte van het volk tezamen gekomen was, woonde de goddelijke aanwezigheid, en het Engelse Bijbelboek voegt erbij: "God was niet alleen aanwezig waar de tent der samenkomst stond, maar ook in de vergadering van de goden en rechters (Psalm 82: 1), op alle plaatsen waar gedachtenis aan Zijn naam gehouden werd (Ex.20: 24), en men in Zijn naam tezamen kwam, om Hem om raad en gunst te vragen.".

II. Vs.12-28. Voordat Jeftha naar het zwaard grijpt, zoekt hij de Ammonieten op vriendelijke wijze te bewegen tot het verlaten van Israëls land. Hij zendt daarom een boodschap tot hun koning en laat hem zijn onrechtmatige inval in het gebied van Israël voorhouden. De koning leidt zijn recht op het land van Gilead daaruit af, dat in vroegere tijden de Moabieten en Ammonieten de bewoners van deze streken geweest zijn, totdat zij daaruit door de Amorieten verdreven werden. Na dit antwoord zendt Jeftha een tweede gezantschap, om deze zaak nauwkeuriger te verklaren, maar de koning laat zich niet bewegen van zijn voornemen af te zien.

12. Voorts, nadat hij het bestuur over de oostelijk wonende stammen op zich genomen had, zond Jeftha boden 1) tot de koning van de kinderen van Ammon, die te Rabboth-Ammon, zuidoostelijk van Mizpa, zijn verblijf hield, zeggende: Wat hebben ik en gij met elkaar te doen, 2) dat gij tot mij gekomen zijt, om tegen mijn land te strijden, omdat Israël toch de wettige bezitter is en u niet beledigd heeft.

1) Jeftha hield het voor plicht, dit gezantschap te zenden om het gebod van de Heere, Deuteronomium 20: 10vv. en het bevel dat Hij in het bijzonder met betrekking tot de kinderen van Ammon (Deuteronomium 2: 17vv.) gegeven had..

13. En de koning van de kinderen van Ammon zei tot de boden van Jeftha: Omdat Israël, toen hij uit Egypte optrok, mijn land 1) genomen heeft, van de Arnon af in het zuiden, tot aan de Jabbok in het noorden, en tot aan de Jordaan in hetwesten, geef mij dat nu weer met vrede, geef het mij vrijwillig, opdat het niet tot een strijd tussen ons kome, want er is niet aan te denken, dat ik van mijn recht op dat land zou afzien.

1) Een gedeelte van het land aan de oostzijde van de Jordaan, dat thans de kinderen van Israël in bezit hadden, was tevoren werkelijk Moabitisch en Ammonitisch grondgebied geweest, zoals wij bij Num.21: 30 nader hebben aangewezen. Intussen hadden de Ammonieten geen recht zich de eigenlijke bezitters van die gehele landstreek te noemen, omdat hun alleen de landstreek ten westen van het bovengedeelte van de Jabbok toebehoord had (Joz.13: 25). Bovendien was ook dit gedeelte land van de Moabieten en Ammonieten in de handen van de Amorieten overgegaan, en aan deze hadden de kinderen van Israël het ontnomen. Eindelijk was er een tijdruimte van 335 jaren (van 1452-1117 v. C.) verlopen, of in een rond getal (vgl. vs.26) van 300 jaar. Het recht was dus zo geheel verjaard, dat de eis van de koning van de kinderen van Ammon in ieder opzicht onrechtvaardig was en slechts een voorwendsel blijkt te zijn. Dat is het ook wat Jeftha door een tweede gezantschap hem voorhoudt..

17. En Israël zond van daar boden tot de koning van de Edomieten, zeggende: Laat mij toch door uw land doortrekken; maar de koning van de Edomieten gaf geen gehoor. En hij zond ook tot de koning van de Moabieten, door wiens land de weg verder zou geleid hebben, als hun de doortocht door Edom was toegestaan, die ook niet wilde. 1) Alzo bleef Israël in Kades, hoewel het de geweigerde doortocht had kunnen afdwingen.

1) Van deze boodschap wordt ons in "de boeken van Mozes" geen mededeling gedaan. Wel vinden we een bevel van God, om Moab niet te beangstigen. Wellicht dat dit bevel werd gegeven, naar aanleiding van de weigering van Moab, die ons hier wordt meegedeeld..

21. En de HEERE, 1) de God van Israël, gaf Sihon met al zijn volk in de hand van Israël, dat zij (de Israëlieten) hen (de Amorieten) sloegen: zo nam Israël erfelijk in het gehele land van de Amorieten, die in dat land woonden; maar de Moabieten en de Ammonieten hadden daaraan geen deelmeer.

1) Hier geeft Jeftha aan de Heere de eer van Zijn werk, maar spreekt ook alzo, om Ammon ervan te overtuigen, dat Israël het bezit van die landen niet op eigen gezag had verkregen, maar door zijn Verbondsgod..

24. Zoudt gij niet degene erven, 1) die uw god Kamos 2) voor u uit de bezitting verdreef; wat naar uw voorstelling uw god u gegeven heeft, houdt gij dat niet voor uw wettige bezitting? Alzo zullen wij al die erven, die de HEERE, onze God, voor ons aangezicht uit de bezitting verdrijft.

1) De spreekwijze "een volk erven" voor: "het land van een volk erven" is daaruit te verklaren, dat men, om een land in bezit te krijgen, eerst het volk in zijn macht moet hebben, dat daarin woont..

2) Kamos is anders de god van de Moabieten (Le 18: 21) Num.21: 29 Jer.48: 7), terwijl die van de Ammonieten Malcham of Milchom heet (1 Koningen .11: 5,33 Jer.49: 1,3 Zef.1: 5); wegens de verwantschap van beide volken, zowel als van die beide godheden, wordt hier de eerste naam voor de andere gezet..

Natuurlijk moet dit bij wijze van vergelijking worden opgevat. Hij erkent Kamos wel niet als God, maar omdat deze afgod door hen, of liever door Moab vereerd wordt en de HEERE door Israël, stelt hij hier, om Ammon te overtuigen van het goed recht van de Israëlieten, voor een ogenblik de afgod met de alleen ware God op één lijn..

25. a) Nu voorts, zijt gij veel beter, hebt gij meer recht op het bezit van dit land dan Balak, de zoon van Zippor, de koning van de Moabieten? Indien er sprake kon zijn van teruggave aan de oorspronkelijke bezitters, danzou het Balak zijn, want deze en niet een van uw voorvaderen, heeft het vóór de Amorieten in bezit gehad. Heeft hij ooit met Israël getwist, of een van zijn opvolgers? Heeft hij ook ooit tegen hen gestreden, 1)om het land weer in bezit te nemen?

a)Num.22: 2vv.

1) Hiermee vraagt Jeftha, of Moab ook aanspraak heeft gemaakt op genoemde landen, of dit volk ook Israël lastig heeft gevallen, om teruggave van hetgeen de Heere aan Zijn volk had geschonken..

27. Ook heb ik d.i. mijn volk Israël tegen u niet gezondigd; in geen enkel opzicht is u van onzentwege schade of leed berokkend, maar gij doet kwalijk bij mij, dat gij tegen mij strijdt. De HEERE, die een rechtvaardig Rechter is, richte heden 1) tussen de kinderen van Israël en tussen de kinderen van Ammon; 2) Hij geve recht aan wie van ons recht heeft. God zal beslissen in de aanstaande strijd.

1) Heden, in de zin van, nu. De Heere richte nu tussen, enz. Hiermee stelt Jeftha de zaak in de handen van de rechtvaardige Richter, die bewijzen zal, wie recht heeft op die landen, en wel in dier voege, dat wie als overwinnaar uit de strijd tevoorschijn zal treden, ook daarmee van God het teken ontvangt, dat hij de wettige en rechtmatige eigenaar is..

2) Men kan niet wel een bevalliger en fraaier schilderij vinden van rechtlievendheid, van oprechtheid, van kracht van redenen, van gematigdheid en van onwilligheid, om tot de schromelijke rampen van de oorlog over te gaan, gevoegd bij een edelmoedige ijver, om zijn vaderland bij haar billijke rechten te handhaven, dan in deze boodschap van Jeftha aan de Ammonieten (Jud 11: 27)..

III. Vs.29-40. Jeftha verzamelt zich een leger en trekt tegen de Ammonieten op; daar doet hij een gelofte dat, wanneer de Heere hem de overwinning geven zal, hij het eerste, dat hij bij zijn terugkomst uit zijn huis zal tegenkomen, de Heere tot volkomen eigendom zal wijden. De overwinning blijft niet uit; de Ammonieten worden verslagen en uit het land verdreven. Wie hem het eerst uit zijn huis tegemoetkomt, is zijn dochter, zijn enig kind. Het vervult hem met grote smart, juist haar te moeten missen en alle hoop op nakroost zich te moeten ontzeggen. De dochter zelf vermaant hem de Heere trouw te zijn en vraagt voor zich slechts een uitstel van twee maanden, om voordat zij in haar Nazireaat ingaat, met de vriendinnen uit haar jeugd haar maagdom op de bergen bij Mizpa te bewenen.

29. Toen alles tevergeefs beproefd was, om een minnelijke schikking te verkrijgen, kwam de Geest van de HEERE 1) (3: 10; 6: 34) op Jeftha, hem met goddelijke kracht en wijsheid voor de onvermijdelijkerstrijd toerustende. Die Geest dreef hem aan, dat hij Gilead en Manasse doortrok, om eerst nog meer krijgsvolk samen te brengen, dan zich reeds te Mizpa gelegerd had. Want hij trok door het oostelijk gebied van Manasse en van daar weer terug tot Mizpa in Gilead, en van Mizpa in Gilead trok hij met dat verenigd leger door tot de kinderen van Ammon, om hen in hun leger, dat aan de linkeroever van de Jabbok, in destreek van Aroër (vs.26) tot Noba en Jagbeha, gelegerd was, aan te vallen.

1) Hiermee gaf de Heere Zijn goddelijke goedkeuring én aan het besluit van de Gileadieten om Jeftha tot een overste en hoofd te stellen én aan Jeftha’s plannen om de Ammonieten te bestrijden. Jeftha werd nu in waarheid richter van God, door God zelf geroepen om Zijn volk te verlossen..

Ten gevolge van de aandrijving door de Geest, trok hij nu Gilead en Manasse door, om krijgslieden te werven voor zijn onderneming..

31. Zo zal het uitgaande, dat uit de deur van mijn huis mij tegemoet zal komen, 1) wie hij ook zij, om mij als overwinnaar te begroeten als ik na de volbrachte strijd met vrede van de kinderen van Ammon terugkom, dat zal van de HEERE zijn, en ik zal het offeren tot een brandoffer;

1) De eerste woorden van dit vers geven duidelijk te kennen, dat Jeftha bij zijn gelofte alleen aan een persoon en niet tevens, of in de eerste plaats, aan een dier gedacht kan hebben. Zonder twijfel wilde hij zichzelf een zware gelofte opleggen; dat kon echter onmogelijk een dier zijn; ook zonder gelofte zou hij na behaalde overwinning niet één maar vele offers gebracht hebben..

Wat zou het betekenen, wanneer een vorst of veldheer zei: Heere, wanneer Gij mij deze overwinning geeft, zo zal het eerste jonge rund, dat mij zal tegenkomen, het Uwe zijn? Dan ware van het verhevene tot het belachelijke slechte één schrede. (PFEIFFER).

Ook is het niet, noch was het ooit gebruik, dat de zegevierende, uit de strijd terugkerende veldheer, zijn vee tegenkwam..

Dientengevolge zijn alle verklaringen te verwerpen als die welke b.v. Starke geeft en in Händels Oratorium van het jaar 1751 is overgegaan, "Zo zal het uitgaande, dat uit de deur van mijn huis mij tegemoet zal uitgaan, dat zal wanneer het een persoon is, van de Heere zijn, Hem gewijd en geheiligd, en ik zal het, wanneer het een dier is, offeren tot een brandoffer". De grondtekst geeft tot zo’n verklaring geen recht; het: "en ik zal het offeren" dient tot verklaring van de voorafgaande zin, zodat de woorden op deze wijze kunnen omschreven worden: "dat zal van de Heere zijn, en wel zo geheel en onvoorwaardelijk, dat ik het tot een brandoffer offer." Wat meent Jeftha hiermee. In de gehele oudheid, bij de kerkvaders zowel als de Rabbijnen heerste de mening, die reeds door Josefus en de Chaldese vertaling was voorgestaan, dat Jeftha een brandoffer in de letterlijke zin heeft willen volbrengen. Mozes en David Kimchi (in de eerste helft van de 13de eeuw na C.), twee door hun Schriftverklaring bij de joden zeer geërde broeders, stelden als hun mening voor, dat hier slechts een levenslange overgave aan de dienst van het heiligdom bedoeld is. In de Lutherse Bijbel en verscheidene andere bijv. de Luneburger (van 1683) wordt de eerste mening gevolgd. Tot zo’n verklaring was men zeker niet gekomen, wanneer alleen in de tekst stond: "dat zal van de Heere zijn," en de verklarende bijvoeging, die wij verder in het verhaal niet meer vinden, ontbrak; men zou aanstonds gevoeld hebben, dat hier van een persoon sprake was en gevraagd hebben, op welke wijze personen in het Oude Testament tot eigendom van de Heere gewijd konden worden. Dan zou de plaats Lev.27: 1-7 over de vrijwillige geloften de oplossing gegeven hebben. Volgens deze kon iemand zijn eigen persoon of die van een van hen, die hem toebehoorden, aan de Heere beloven. Van vrouwelijke personen konden slechts zij, die zich niet meer in de vaderlijke macht, of in die van haar echtgenoot bevonden, een verbindende gelofte van dien aard afleggen (Num.30: 2vv.). Zo’n aan de Heere beloofd persoon was daardoor een lijfeigene van het heiligdom geworden, en had met het maatschappelijk leven niets meer te doen, maar moest in zoverre daartoe voor hem, een leek, gelegenheid was, in de tabernakel dienen. De wet staat echter in de boven aangehaalde plaats een lossing toe voor een som geld, door de priester naar ouderdom en geslacht te bepalen, op dezelfde wijze, als de

eerstgeborene van de mensen gelost werd. De mannelijke eerstgeborenen zouden eigenlijk eveneens de Heere toekomen (Ex.13: 2), hun verplichtingen werden op de stam Levi overgedragen (Num.3: 5vv.); daarom moesten zij zonder uitzondering aanstonds na hun geboorte voor een bepaald losgeld losgekocht worden (Ex.13: 13 Num.18: 16). Er waren echter ook gevallen, dat men bij zijn belofte zich ontzegde de Heere toegezegde persoon ooit te lossen. Zo’n geheel overgeven aan God met uitsluiting van alle mogelijkheid, het ooit weer terug te verkrijgen, heet: "een verbannen" in onderscheiding van het "heiligen", of van die geloften, waarbij men het beloofde van de Heere weer terugkocht. Dat "verbannen" staat tot het "heiligen" in dezelfde verhouding als het brandoffer tot het dankoffer (van het dankoffer ontving de offeraar het vlees terug, om daarvan een offermaaltijd te houden, terwijl het brandoffer geheel op het altaar verbrand werd). Het gebeurde daar, waar de drang van het hart bij de gelofte het sterkst was en alleen in gehele overgave van het beloofde bevrediging vond (Le 27: 28). Dientengevolge is het duidelijk, wat Jeftha zeggen wil, als hij bij zijn gelofte voegt: "Ik zal het offeren tot een brandoffer". Hij ontzegt zich de aan de Heere beloofde persoon tegen het door de Schrift bepaalde losgeld terug te kopen, die moest een eigendom van God blijven en voor altijd het heiligdom dienen, zonder ooit weer in het burgerlijk leven te kunnen terugtreden. Verplaatsen wij ons in zijn toestand, als hij in de strijd trekt en door zijn geloof (Hebr.11: 32vv.) erkent, dat alleen de Heere hem de overwinning kan geven, niet zijn moed of zijn kracht; stellen wij ons levendig de inwendige drang van het hart voor, die hem deze gelofte afperst; dan durven wij niet beweren, dat hij aan zijn dochter niet gedacht zou hebben, maar menen, dat hij boven alle andere personen haar in het oog heeft gehad. Juist het liefste, dat hij op aarde bezat, zijn hoogste kleinood wilde hij de Heere geven, geheel en voor altijd. Deze gelofte alleen was in dat plechtig beslissend ogenblik, toen het erop aankwam de Heere als zijn bondgenoot te winnen, in overeenstemming met de behoefte van zijn hart, met de aandrang van zijn ziel. Dat het hem later moeilijk werd, toen de Heere hem bij zijn woord hield en zijn dochter hem werkelijk tegemoetkwam, die gelofte te vervullen (vs.35), wie zou zich daarover verwonderen? Maar wij willen ons verheugen in zijn trouw, waarmee hij de bestrijding, om zijn woord te herroepen, aanstonds overwint, evenals de kinderlijke vroomheid van zijn dochter, waarmee zij de vader in zijn voornemen versterkt (vs.36). Wij houden het juist voor een zwaar onrecht, dat men deze geloofsheld aandoet, wanneer men nog verder van een letterlijke opoffering van zijn dochter wil spreken en hem daardoor tot een monster verlaagt; want de mensenoffers, zoals Hengstenberg zeer juist opmerkt, behoren niet eens tot het heidendom in het algemeen, maar tot de zwartste nachtzijde van het heidendom; zij komen alleen bij de godsdienstig en zedelijk diepst gezonkene volken voor. Hoezeer zij ook in de afgodische tijd van de koningen van de Israëlieten een gruwel waren, bewijst de geschiedenis in 2 Koningen .3: 25vv.. En hoe zal men bij die opvatting verklaren, dat dezelfde Heere, die in Zijn wet de mensenoffers zo streng verafschuwt (Lev.18: 21 Deuteronomium 12: 31) Jeftha’s belofte aangenomen en hem Zijn krachtige bijstand tot een glorierijke overwinning verleend zou hebben..

De mannen, die God tot dragers van Zijn openbaring, tot volvoerders van Zijn wil koos en door Zijn Geest tot richters en leidslieden van Zijn volk bekwaam maakte, waren wel met velerlei zwakheden, gebreken en zonden bevlekt, zodat zij dikwijls diep konden vallen; maar nergens staat geschreven, dat de Geest van God ooit over een Molochdienaar gekomen is en die tot helper en redder van Israël met Zijn kracht toegerust heeft..

Onder onze Gereformeerde theologen is het vooral Johannes à Marck, die beslist vaststelt, dat Jeftha zijn dochter tot een vuuroffer heeft geofferd. Hij zegt toch: "Van wie (n.l. Jeftha) wij evenwel vaststellen, dat hij uit een al te grote achting voor zijn gelofte, na het verkrijgen van de overwinning, en uit een al te brede opvatting van de wet (Lev.27: 28,29) zijn enige dochter, nog maagd zijnde, tot een brandoffer heeft gesteld, zoals hij deze gelofte duidelijk had gedaan, en hieruit die bittere droefheid op het zien van zijn dochter.".

A Marck somt deze belofte op onder die, "die niet genoeg zijn bepaald, noch duidelijk begrepen, en uit dien hoofde lichtvaardig, en die daarom verworpen moeten worden met die van kwade dingen, en die van geen nut zijn of schadelijk aan de ware Godsdienst." Wij voor ons verenigen ons volkomen met die uitleggers, die het ervoor houden, dat zij tot aan haar dood toe, aan de dienst van de tabernakel verbonden is gebleven..

Haar maagdom ging zij daarom bewenen, omdat het voor elke Israëlitische vrouw, zoals voor iedere vrouw in het oosten, een grote oneer was, kinderloos te sterven. De bewering van sommigen, dat zij dan gedurende haar leven daartoe tijd genoeg had, gaat niet op, omdat zij, wanneer zij in de dienst van de tabernakel overging, alle wereldse gedachten moest laten varen. Het zou kwalijk gepast hebben bij het zichzelf de Heere tot een offer stellen, indien zij dat al wenende had gedaan, of indien zij ook maar nu en dan haar dagen wenende had doorgebracht. Neen, die twee maanden vraagt zij, opdat zij in die twee maanden geheel zal leren breken met gekoesterde wensen, met gevormde plannen, om daarna zich blijmoedig en gewillig de Heere over te geven..

2) In Genesis22 verzoekt God Abraham, en als deze verzoeking haar doel bereikt heeft, wordt zij aanstonds weggenomen, zodat het tot het werkelijke offeren niet komt; had echter Jeftha bij zijn gelofte aan lichamelijke opoffering gedacht, zo had hij, ook wanneer hij slechts een dier in de gedachte gehad had, van zijn zijde God verzocht en dat is een misdaad. Dat Jeftha met zijn gelofte een Abraham heeft willen worden, zoals sommige uitleggers beweren, daaraan is niet te denken; ieder slechts enigermate vroom Israëliet was zich daarvan bewust, dat Abrahams geval alleen stond in de rij van de Goddelijke leidingen en niet met uitwendige godsdienst kon worden nagebootst..

33. En hij sloeg hen van Aroër af, het tegenwoordige Gadda, ten noordoosten van Rabbath-Ammon (vs.26), tot waar gij komt te Minnith (= klein) ten noordoosten van Hesbon, twintig steden, die zij hier aan de oostzijde van de stam Gad de kinderen van Israël ontnomen hadden, heroverende, en hij verjoeg ze tot aan Abél-Keramim 1) (= vlakte van de wijngaarden), een door vele wijngaarden omgeven plaats aan de westelijke grenzen van hun wettig gebied; zo sloeg hij hen met een zeer grote slag, waardoor de macht van de vijanden geheel verbroken was. Alzo werden de kinderen van Ammon ten ondergebracht voor het aangezicht van de kinderen van Israël, die zij 18 jaar lang zwaar onderdrukt hadden (10: 8vv..

1) Eusebius en Hiëronymus spreken in het bekende Onom van twee plaatsen met die naam. Het ene lag volgens hen 7 Romeinse mijlen van Philadelphia en het tweede 12 Romeinse mijlen oostwaarts van Gadara. Het is echter onzeker, welke plaats hier bedoeld wordt..

34. Toen nu Jeftha na de gelukkig geëindigde veldtocht te Mizpa bij zijn huis kwam, ziet, zo ging zijn dochter uit hem tegemoet, met trommels en reien, aan het hoofd van een vrouwenkoor, dat de overwinnaar met spel en dansen wilde ontvangen (Exod.15: 20). Zij nu was alleen, een enig kind; hij had uit zich verder geen zoon of dochter. 1)

1) In de grondtekst komt het duidelijk uit, dat zij de enige dochter, ja, het enig kind van Jeftha was. Vandaar zijn grote droefheid. Of hij bij het doen van zijn gelofte bepaald aan haar gedacht heeft, is ons niet zeker. Wel verenigen wij ons met hetgeen Cassel schrijft: "In zijn ijver, om de vijanden te slaan en God daarvoor te danken, weet Jeftha niets bepaalds te noemen, wat hij voor groot genoeg houdt, om God te wijden. Hij laat het over aan het toeval, d.i. aan Gods beschikking het offer aan te wijzen. Hij onthoudt zich de maatstaf aan te geven voor dat, wat God het liefst is. Hij laat dat aan God over." Zeer mooi is zijn artikel, in de tweede uitgave van Herzogs Real-Encyclopedie over deze richter..

35. En het geschiedde, toen hij haar zag en zich zijn gelofte (vs.30vv.) herinnerde, die hij in de hitte van de strijd en in de vreugde van de overwinning enigszins vergeten had, zo verscheurde hij van schrik (Genesis37: 29,34) zijn kleren, en zei: Ach, mijn dochter! gij hebt mij geheel neergebogen, en gij zijt onder degenen, die mij beroeren, omdat gij de eerste uit mijn huis mij tegenkomt, nu ik met vrede terugkom van de kinderen van Ammon; want ik heb voordat de slag begon, mijn mond tot een gelofte opengedaan tot de HEERE dat, wie mij als eerste tegemoet zou treden, voor altijd Zijn dienst gewijd zou zijn, en ik zal niet kunnen teruggaan, 1) want ik heb beloofd, dat tot een brandoffer te offeren (Jud 11: 31).

1) De bedoeling van deze geschiedenis is niet, de ruwheid van die tijd of de gevaren van een onbedachtzame gelofte voor te stellen, maar hoe door het waar geloof van Jeftha Israël gered werd van zijn vijanden en de dienst van de ware God ook onder de zwaarste offers van de gelovigen hersteld werd..

36. En zij, vol overgave aan Gods leiding, zei tot hem; Mijn vader! hebt gij uw mond opengedaan tot de HEERE, doe mij, zoals uit uw mond gegaan is, omdat u de HEERE volkomen wraak gegeven heeft van uw vijanden, van de kinderen van Ammon. 1) Hij heeft u trouw gehouden, ook gij zijt verplicht Hem uw gelofte te betalen.

1)Buitengewoon is het hoe de dochter gehoorzaamt. Een kind dat zijn vader bemint, kan ook God liefhebben. In de kinderlijke overgave voor de ouders ligt de kiem voor het kindschap van God. De dochter van Jeftha bemint zozeer haar vader, dat zij om zijnentwil alles gelaten draagt, wat hij God beloofd heeft. Er staat geschreven: "Eert uw vader en uw moeder, opdat gij lang leeft in het land, dat de Heere, uw God, u geeft." Voor Jeftha’s dochter is dit in de Geest vervuld. Haar aandenken is niet teniet gegaan in het boek van Israël noch in de hemel van God..

Waar Jeftha in het geloof zijn nakomelingschap overgeeft en ontroerd is, omdat zijn naam wordt uitgedelgd, daar geeft God hem een naam op aarde en in de hemelen. Die zijn leven zal willen verliezen omwille van de Heere, die zal het vinden..

Het is volkomen waar, dat ons van een zogenaamd vrouwelijk Nazireaat in de Bijbel niets vermeld wordt; maar wel weten we uit de geschiedenis, o.a. uit die van Eli's zonen en uit andere, dat er vrouwen waren, die zich tot de dienst van de tabernakel hadden afgezonderd. Bovendien moet men niet vergeten, wat Clericus zo waar opmerkt: "Men moet voorzeker niet menen, zoals ik wel meer gezegd heb, dat in een zo klein bestek, als het Oude Testament is, alle gebruiken van de Hebreeën worden samengevat, of dat het een volledige geschiedenis bevat van dat alles, wat bij hen gebruikelijk was. Waarom het noodzakelijk is, dat op veel gezinspeeld wordt, wat wij niet begrijpen, omdat er elders geen melding van gemaakt wordt"..

37. Voorts zei zij tot haar vader: Laat deze zaak aan mij gebeuren, sta mij dit ene toe: laat mij twee maanden gaan, voordat gij uw gelofte aan mij volbrengt, dat ikheenga en afdaal van het hooggelegen Mizpa in het dal, en van daar tot de bergen, en daar bewene 1) mijn maagdom, ik en mijn gezellinnen. In vereniging met de vriendinnen van mijn jeugd, met wie ik opgegroeid ben en uit wier kring ik nu voor altijd heenga, wil ik beklagen, dat ik levenslang in echteloze staat moet blijven, en nooit een blijde moeder mag worden, dat toch de bestemming, de eer en de vreugde van mijn geslacht is (Psalm 113: 9), maar ook daar wil ik mij voorbereiden, om mij ootmoedig onder de wil van God te buigen.

1) Jeftha's dochter zal niet sterven als een Molochs offer, maar van de wereld. Duizend vreugden verliest zij, die zoet zijn, als de liefde. Maar nergens sterft men van de wereld en leeft men voor God zonder smart. Een maagdeloos leven is een leven zonder naam, zoals Jeftha's dochter zonder naam in de Schrift wordt genoemd. Maar noodzakelijk is de wereldvreugde niet, en als de eenzame bloem kan de ongehuwde vrouw haar God toebehoren, in wiens hemel men niet trouwt en waar niet ten huwelijk gegeven wordt..

38. En hij, haar bede graag toestaande, zei: Ga heen, en hij liet haar twee maanden gaan, zodat zij niet aanstonds in het Nazireaat van de aan God overgegeven maagden en de voor altijd uit de wereld zich terugtrekkende vrouwen behoefde te gaan (Exod.38: 8; 1 Samuel .2: 22 Luk.2: 37) maar vooraf aan de begeerte van haar hart kon voldoen. Toen ging zij heen met haar gezellinnen en beweende haar maagdom op de bergen. 1)

1) Zowel de wijze van de ontmoeting van Jeftha met zijn dochter, die een toonbeeld van tederheid en liefde is, zowel als van gehoorzaamheid aan de Heere, als ook de bede van de dochter, spreken met beslistheid uit, dat hier van geen lichamelijke slachting sprake kan zijn, maar alleen van een geestelijke offering. Het is tegen de menselijke natuur, dat een kind, dat sterven moet, de hem gegeven tijd tot nut maakt, om de vader te verlaten. Een uitstel om zich nog twee maanden, voordat men sterven moet, in het leven te verheugen, zou betekenis hebben; maar juist het maagdom te bewenen, wanneer een offerdood wacht, die het enig kind aan de vader ontrukt, is boven gewone toestanden van het menselijk hart. Daar de geschiedenis bijzondere nadruk legt op het bewenen van haar maagdom, zo moet deze in betrekking tot de aard van de gelofte staan. Wanneer een meisje haar maagdom beweent, zo kan dit slechts daarin reden hebben, dat zij een knop blijft, die zich niet ontvouwt, niet door de dood, maar door de wijze van leven verhinderd; de reden van haar tranen kan niet in de geweldige vernietiging van de knop liggen, die de dood is, maar in het leven dat, hoewel voortgezet, haar toch in de zoete ontvouwing van haar door God ontvangen bestaan

verhindert. Wat in het bijzonder de dochter van Jeftha aangaat, zij die na de overwinning van haar vader aanspraak heeft op de schitterendste prijs onder de dochters van Israël, legt alle hoop en bloesem af. Zij, de enige sieraad en vreugde van haar vader, verwelkt, het huis wordt een uitgestorven woning. Hoe zedig is daarbij de toevoeging, dat de dochters van Israël met haar zijn getrokken op de bergen, om haar maagdom te bewenen! Wanneer het het leven gold, zo konden ook thuis dezelfde tranen vloeien, maar het was de klacht van de maagdelijkheid gewijd, die kon niet aangeheven worden in de stad, in de aanweziigheid van mannen, de kiesheid eiste voor deze klacht de eenzaamheid van de bergen..

Haar maagdom, niet haar jeugd, maar haar geschiktheid, om in het huwelijk te treden. Dit had niet hoeven te gebeuren, Indien zij ter dood gebracht was. Bovendien zou zij in het laatste geval veel eerder die twee laatste maanden in het huis van haar vader hebben doorgebracht..

39. En het geschiedde na twee maanden, dat zij tot haar vader terugkwam, die aan haar volbracht zijn gelofte, die hij beloofd had, 1) en haar overgaf aan de dienst: aan de Heere bij de tabernakel te Silo; en zij heeft geen man bekend, 2) maar is tot aan haar einde in echteloze staat gebleven. Voorts werd het van die tijd af een gewoonte in Israël, ten minste in het land aan de overzijde van de Jordaan, in Gilead,

1) Er is iets smartelijks in alle drie de grote helden, over wie de geschiedenis van het boek der Richteren handelt, Gideon, Jeftha en Simson. Gideon wijdt het veroverde geld aan God tot een lijfrok en wordt daardoor voor Israël tot een valstrik; Simson draagt de wijding van God op zijn hoofd, en zijn leven, omdat hij deze verspeelt, wordt door de kracht daarvan vernietigd. Jeftha staat als de reinste onder hen; hij draagt om zijn liefde tot God zijn liefde, zijn vreugde, de hoop van zijn huis tot God. Hij staat daarom in Hebr.11: 32 met recht onder degenen, die de apostel noemt als dragers van geloofsmoed en kracht van het vertrouwen..

Met geen waarschijnlijkheid kan gedacht worden dat Jeftha, die (Hebr.11: 32) om zijn geloof geroemd is, zijn dochter tot een brandoffer geofferd heeft, omdat dit God hatelijker zou geweest zijn, dan dat hij Hem zwijnenbloed of een hondenhoofd (Jes.65: 4) geofferd had, hetgeen als zeer verfoeielijk verboden was (Deuteronomium 12: 31).

2) De verdedigers van de bloedige offering moeten dit natuurlijk van het verleden verklaren alsof er stond: "zij had geen man bekend", de zin in zijn verband met het voorgaande: en Jeftha volbracht zijn gelofte", geeft duidelijk te kennen, waarin die vervulling bestond, namelijk in de wijding tot een ongehuwd leven, in de dienst van de Heere, en herhaalt de bedoeling, die in de woorden van vs.31 liggen..

40. Dat de dochter van Israël, als de tijd terugkeerde, dat Jeftha’s dochter haar maagdom beweend had, van jaar tot jaar heengingen naar de plaats, waar zij zich bevond, om de dochter van Jeftha, de Gileadiet, aan te spreken, 1) vier dagen in het jaar. 2)

1) Het Hebreeuwse woord "thannoth" komt ook in Richteren 5: 11 voor, en is daar vertaald door "samenspreken", zoals ook hier de juiste vertaling schijnt te zijn: met de dochter van Jeftha spreken en niet over. Verder heeft het woord, zowel de betekenis van "prijzen", of

geschenken brengen, zoals het woord mathannoth in Psalm 68: 19 door "giften" vertaald is, als van "beklagen", hetgeen hier niet zonder betekenis is. De maagden beklaagden haar, omdat zij voor altijd de moedervreugde moest missen, en prezen met geschenken en liederen haar, die zichzelf zo gewillig overgegeven had..

Jeftha's dochter is niet gedood, maar zoals uit het voorgaande voldoende blijkt, voor altijd tot een maagdelijke staat gewijd. Hierin verdiende zij groter lof dan haar vader; want, zodra deze zag, dat zij hem tegemoetkwam, had hij berouw van zijn gelofte, scheurde zijn kleren en beklaagde de bedroefde staat, waarin hij haar en zichzelf gebracht had. Maar zij vertroostte haar vader, en hem over zijn zege begroetende, verzocht zij, dat hij zich niet zou verontrusten over haar, omdat zij gereed was om zich te onderwerpen aan alles, wat hij beloofd mocht hebben. Hierom kon het gehele land, dat zij door deze heldendaad verplicht had, niet minder doen, dan jaarlijks haar lof te melden.

Uit de Griekse oudheid, waarin het mensenoffer geen geheel ongehoorde zaak was (men denke aan Iphigeneia in Aulis), wordt ons meegedeeld, dat de Citische koning Idomeneus in een storm de gelofte deed, het eerste wat hem, na de gelukkige terugkeer, uit zijn huis zou ontmoeten, te zullen offeren; dat daarop zijn dochter tot hem kwam en hij haar offerde, waarom zijn onderdanen tegen hem opstonden en hem verdreven. In de voor ons liggende geschiedenis vinden wij geen spoor van afschuw wegens hetgeen Jeftha deed. Verre van. Hij staat daar in dit geschiedverhaal als een van de beroemde geloofshelden, die de redders van het volk zijn geweest..

2) Deze daad zou geen reden van bestaan hebben gehad, indien Jeftha's dochter werkelijk was verbrand..

Opmerkelijk is het, dat niemand Jeftha beklaagd heeft. Al de eer kwam op het hoofd van zijn dochter. Ongetwijfeld hierom, omdat het in elk geval van hem een lichtvaardige gelofte is geweest..

17. En zij weende voor hem op de zevende van de dagen 1) weer evenals op de vorige, waarop zij deze bruiloft hadden, gedreven door de nieuwsgierigheid haar geslacht eigen; zo gebeurde het op de zevende dag, waarvan (vs.16) sprake was, dat hij het haar verklaarde, want zij perste hem, gedwongen door de bedreiging van haar volksgenoten (vs.15) zo hevig, dat hij niet langer weerstand bieden kon; en zij verklaarde dat raadsel aan de kinderen van haar volk, de dertig metgezellen.

1) In het Hebreeuws Schibath hajamim. Niet op de zevende van de dagen, maar zeven dagen lang, of gedurende de zeven dagen. Hiermee wordt gezegd, dat zij, nl. zijn vrouw, de zeven dagen lang, uit vrouwelijke nieuwsgierigheid en jaloezie gedwongen, hem lastig is gevallen, om van hem de oplossing te vernemen. Dit heeft ongetwijfeld de Filistijnen aangezet om haar te bedreigen, indien zij niet eindelijk van Simson de betekenis van het raadsel vernam, maar dit verklaart ook het toegeven van Simson om, haar wenen en aanhouden moede, toch eindelijk aan haar begeerte te voldoen, niet wetende en niet vermoedende, dat zij hem aan haar landgenoten zou verraden..

19. Toen werd de Geest van de HEERE, die hier een Geest van sterkte was, vaardig over hem, 1)en hij ging af naar de Askelonieten aan de Middellandse zee, een van de vijf volken van de Filistijnen; en sloeg van hen dertig man; en hij nam hun gewaad en gaf de lijnwaadskleren en de wisselkleren 2) aan degenen, die dat raadsel verklaard hadden. Maar zijn toorn ontstak3) tegen zijn vrouw, die hem verraden had, en hij ging zonder haarmee te nemen op naar zijn vaders huis.

1)Eigenlijk: "sprong op hem", greep hem plotseling aan. Bij deze daad van Simson, waarbij de Geest hem kracht en moed gaf, mogen wij niet vergeten, dat God Simson wilde gebruiken, om de verlossing van Israël van die grote onderdrukkers te beginnen..

2) Over de gewone dagelijkse kleding van de Hebreeërs, die in een onderkleed (kethoneth) en een bovenkleed (daarvoor zijn verschillende namen) bestond, werd bij Ex.12: 34 het nodige aangemerkt. Bij deze eenvoudige kleding komen reeds vroegtijdig nog meerdere en dikwijls zeer kostbare kledingstukken. De lijfrok werd door voorname personen verfraaid tot een lange geplooide tabberd met mouwen, die de handen bedekten (Genesis37: 3); daarbij kwam een fijn geweven hemd van linnen of boomwol, dat (ten minste volgens Kimchi, hoewel de juistheid nog niet bewezen is) op het blote lijf, dus onder de kethoneth gedragen werd (vs.12vv. Jes.3: 23), en een tweede onderkleed, dat langer was en boven de kethoneth gedragen werd; dit had geen mouwen (meïl), was uit Byssus gemaakt (1 Samuel .18: 4; 24: 5; 1 Kronieken 15: 27) en werd in vroegere tijd slechts door koningen en voornamen gedragen. Nog veelvuldiger waren de bovenkleren in stof, kleur en pracht. In 1 Koningen .19: 13; 2 Koningen .2: 13vv. wordt de wijde, geplooide, uit harig vel of pelswerk bestaande profetenmantel vermeld, in onderscheiding van de adèreth, die door voornamen en gegoeden gedragen werd en uit kostbare bonte stof gewerkt en dikwijls uit Babylonië (Joz.7: 21) verkregen werd; in de plaats van deze werden er nog andere prachtkleren gedragen uit fijne byssus en purper gemaakt, soms met goud doorstikt; deze verwisselde men dikwijls bij bruiloften en andere gelegenheden, waarom zij wisselkleren genoemd werden. Van deze hadden koningen en voornamen steeds een welgevulde garderobe, deels voor eigen gebruik, deels om als geschenk te geven. Dat zij een gedeelte van de rijkdom uitmaakten en men aan deze grote zorg besteedde, leert de waarschuwing van de Heere (Matth.6: 19vv.) voor schatten, die de mot verteert..

Wachten wij ons, om de zonden van de heiligen te nemen tot bedekking van onze zonden. De zonden behoren tot Simson, alleen de drijvingen van de Heilige Geest met hem zijn voorafschaduwingen van Christus, die ook gedreven werd door de Heilige Geest (Mark.1: 12). Ook wij ondervinden deze drijving van de Heilige Geest, wanneer de liefde van en tot Christus ons dwingt, om vrijwillig iets te doen tot eer van de Heere, of wanneer Hij ons iets oplegt, om voor Hem te doen..

De daden van een Hercules zijn een didactisch gedicht; wat over Simson verteld is, is een ethische daad. De werken van Hercules staan in geen verband met elkaar; de daden van Simson zijn als ethisch-geschiedkundig, de ene het gevolg van de andere..

3) Hieruit blijkt, dat geen wraak hem bezielde, toen hij de Askelonieten sloeg. Hij deed dit door aandrijving van de Geest, opdat zij de overmacht van Israëls God door Zijn dienaar zouden voelen. Zijn toorn ontstak tegen zijn vrouw, die hem verraden had. Hij werd haar niet ontrouw, hij verbrak de huwelijksband niet, maar nam haar, als straf voor haar, niet terstond mee naar zijn vaders huis, opdat zij tot nadenken en berouw zou komen..

20. En de vrouw van Simson, hoewel hij de huwelijksverbintenis met haar niet verbroken had, werd door de trouweloosheid van haar oudere de vrouw van zijn metgezel, 1) en wel van die, die hem vergezeld had, die men hem had toegevoegd als vriend van de bruidegom, als paranymf (Jud 14: 11).

1) In het Hebreeuws Lemeërehoe. Deze persoon is zonder twijfel degene, die gewoonlijk aangeduid wordt met de naam van "vriend van de bruidegom" (in Joh.3: 20 o filov tou numfiou). De LXX vertaalt dan ook terecht door o numfagwgov..

Door de daad, hier vermeld, maakten de ouders van de bruid de breuk tussen hen en Simson onherstelbaar..

HOOFDSTUK 15.

SIMSON DOET GROOT NADEEL AAN DE FILISTIJNEN DOOR VOSSEN, EN VERSLAAT DUIZEND VAN HEN MET EEN EZELSKINNEBAK.

I. Vs.1-20. Het wegnemen van zijn vrouw en haar huwelijk met een ander wreekt Simson aan de Filistijnen daardoor, dat hij 300 vossen met fakkels tussen hun samengebonden staarten in de korenvelden loslaat en daardoor grote schade teweegbrengt. Als de Filistijnen ten gevolge hiervan de schoonvader en diens huis met vuur verbranden, sloeg hij hen hard en trok hij zich naar de rots Etam terug. Zij trekken met een krijgsmacht in het gebied van Juda hem na; hij laat zich door de Judeeërs gebonden aan hen uitleveren, maar nu, terwijl hem de touwen van zijn handen afvallen, grijpt hij een ezelskinnebak en slaat duizend vijanden dood. Toen hij na de volbrachte strijd, het versmachten nabij, op de plaats van de overwinning neerlag, doet God op zijn gebed de rots splijten en verkwikt hem met het daaruit voortkomend water, zodat hij nieuwe kracht verkrijgt. Hieruit volgt zijn twintigjarig richterambt over Israël, waartoe de eerder vermelde daden slechts inleiding geweest zijn.

1. En het geschiedde na enige dagen, na hoeveel is niet gemeld, in de dagen van de tarweoogst, het midden van mei tot half juni, dat Simson zijn vrouw bezocht met eengeitebokje, een toen gewoon geschenk (Genesis38: 17) om te tonen, dat hij haar het onrecht, waarover hij zozeer vertoornd gevreest was (14: 19), vergeven had. Zo kwam hij te Thimnath in het huis van zijn schoonvader en hij zei: Laat mij tot mijn vrouw ingaan in de kamer, het door haar bewoonde vrouwenvertrek; maar haar vader liet het hem niet toe in te gaan.

2. Want haar vader zei: Ik sprak zeker, 1) dat gij haar zeer haatte, omdat gij in toorn was heengegaan, zo heb ik haar aan uw metgezel gegeven. Is niet haar kleinste zuster mooier dan zij? Laat ze u toch tot een vrouw zijn in de plaats van haar.

1) In het Hebreeuws Amoor amarti. Gezegd heb ik zeker. Dit is een verkorte uitdrukking voor: Gezegd heb ik zeker in mijn hart, d.i. gedacht heb ik vast en zeker..

3. Toen zei Simson van hen, van de vader en de andere burgers van Thimnath, die bij deze dingen aanwezig geweest waren: Ik ben ditmaal onschuldig van de Filistijnen; ik ben onschuldig, zij hebben het zichzelf te wijten, wanneer ik aan hen kwaad doe, 1) want zij hebben mijn vrouw genomen en aan een ander gegeven.

1) Simson vat de zaak aldus op, dat de daad van zijn schoonvader een uitvloeisel was van de haat en weerzin van de Filistijnen tegen Israël. Daarom zal hij ook die daad wreken aan het gehele volk, in elk geval aan de inwoners van Thimnath..

4. En Simson, die de handelwijze van zijn schoonvader met recht hield voor een uitvloeisel van gezindheid van de Filistijnen tegen Israël, wilde deze daad wreken en tevens al het onrecht, dat zij zijn volk hadden aangedaan; hij ging heen en hij ving driehonderd vossen, 1)

sjakals of jakhalzen; en hij nam fakkels, en keerde twee vossen aan elkaar bindende, staart aan staart, en deed een fakkel tussen twee staarten in het midden.

1) Simson bevond zich in zijn strijd geheel alleen. Niemand uit zijn vaders huis volgde hem. Ook geen driehonderd man, zoals die Gideon gevolgd waren. Nu zoekt hij bondgenoten onder de dieren van het woud. Zoals de beren Elisa te hulp komen, zo maakt hij zich 300 krijgslieden, 300 schualim tot zijn leger tegen de nationale vijand. Voor Simson was het gemakkelijk 300 vossen te vangen..

Dit gedierte was in Palestina in grote menigte (Nehemia 4: 3 Psalm 63: 11 Hoogl.2: 15 Klaagl.5: 18 Ez.13: 4). Onder deze dieren kunnen ook verstaan worden de thoës, die zeer op vossen lijken, en die in zo grote hopen tezamen komen, dat sommige schrijvers meedelen er meer dan 200 bij elkaar gezien te hebben. Verder is niet gezegd, dat Simson deze op één dag gevangen heeft, noch ook, dat hij hierin niet zou geholpen zijn door zijn dienaars of vrienden..

De Sjakal (een perzisch woord: Schaghal) is in grootte, gedaante en kleur de vossen zo gelijk, dat men ze op het eerste gezicht nauwelijks onderscheidt. Toch heeft deze een enigzins anders gevormde kop, niet zo veel verschillende van die van een herdershond, en geelachtig rood haar, dat met dat van de wolf overeenkomt. De staart is rond, recht opstaand, vol haar en aan het einde zwart, de ogen zijn groot. Overdag houdt het dier zich in bossen en bergkloven verborgen, en komt dan slechts zeldzaam tevoorschijn; ‘s nachts gaan zij in grote menigten (soms van 200) op roof uit en naderen zelfs de steden. Zij leven van pluimgedierte en aas, eten ook kinderen op, wanneer zij die onbewaakt vinden; zijn nachtelijk gehuil, dat ver doordringt, heeft grote gelijkheid met het geschrei van een kind. Omdat echter hier in de grondtekst niet het voor Schakal gewone woord ya (Jes.13: 22; 34: 14 Jer.50: 39) staat, maar lews, dat de eigenlijke vos betekent, moet men dit als een onnauwkeurige uitdrukking van de volkstaal opvatten, die vos en schakal met elkaar verwisselt. De schakals laten zich gemakkelijk vangen..

5. En hij stak de fakkels aan met vuur en liet ze lopen in het op het veld staande koren van de Filistijnen; en hij stak het door middel van deze 150 paren sjakals in brand, zowel de korenhopen, de bij elkaar geplaatste schoven, als het nog niet gemaaide, het staande koren, zelfs tot de wijngaarden en olijfbomen toe. Overal liepen de beangstigde dieren heen en richtten alom grote schade aan.

Het was een oud gewoon krijgsgebruik, dat de vijandelijke stammen in het oosten nog aanwenden, het koren in brand te steken. Dit was het verschrikkelijke middel, waarmee de koning van Lydië de Milesiërs bevocht (Herod. 1: 19), dat hij twaalf jaar hun koren verbrandde. Het was het gevoeligste verlies, dat Simson hun kon aandoen. Zij hadden zich niet bewogen toen hij dertig man versloeg. De levenden hadden geen schade. Nu de oogst in vuur opgaat, verneemt men het wijd en zijd. Daarom kon Simson zijn werk niet alleen volbrengen. Het ware sneller opgemerkt, gemakkelijker geblust, omdat hij toch slechts op één plaats tegelijk beginnen kon. Hij koos dit middel niet alleen om zijn kracht en zijn krijgsmanshumor te tonen, maar ook zijn vreselijkheid, zelfs wanneer hij alleen was.

De vulpinaria, of feesten van de vossen, door de Romeinen gevierd in de maand april, waarop zij vossen met toortsen aan hun staarten loslieten, was afgeleid van de geschiedenis van Simson..

6. Toen zeiden de Filistijnen in het gehele land: Wie heeft dit gedaan? En men zei, de bewerker spoedig radende: Simson, de schoonzoon van de Thimniet heeft het gedaan,omdat hij, de Thimniet, zijn vrouw heeft genomen, en heeft haar aan zijn metgezel gegeven. Toen kwamen de Filistijnen op, verwoed op de vrouw en de vader, omwille van wie zij die schade hadden moeten lijden, en zij verbrandden haar en haar vader met vuur. 1)

1) Dat is een ruwheid en wreedheid, die bij de Filistijnen zeer gebruikelijk schijnt geweest te zijn, daarmee hadden reeds de dertig metgezellen gedreigd; wanneer Simsons vrouw hun niet in de oplossing van het raadsel zou helpen. (14: 15)..

Beide, het goed en het kwaad, zijn zekere betalers, aan een ieder, wat hij verdiend heeft.

In plaats van wraak op Simson te nemen, namen de Filistijnen wraak voor hem, dat hij zelf niet wilde doen. Ziet hierin de hand van Hem, aan wie de wraak toekomt. De Filistijnen dreigden Simsons vrouw, dat zij haar en haar vaders huis zouden verbranden. Zij verried haar man om zichzelf te redden en haar landgenoten een dienst te bewijzen, en juist hetgeen zij vreesde, en door zonde probeerde te ontvluchten, kwam op haar. Zoeken wij het onheil door kwade praktijken te ontkomen, zo halen wij het dikwijls op onze eigen hoofden. Wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen..

In de plaats van zich op Simson te wreken, oefenden zij wraak voor hem, toen hij, uit aanmerking van de bloedverwantschap, waarin hij met hen gestaan had, zichzelf niet op hen had willen wreken. Men zie hierin de hand van de Heere, aan Wie de wrake is; zij, die trouweloos handelen, zullen trouweloos behandeld en beroofd worden, en de Heere is te kennen aan de oordelen, die Hij over de mensen brengt, in het bijzonder wanneer Hij, zoals hier, de vijanden van Zijn volk gebruikt als werktuigen in Zijn hand, opdat zij onderling op elkaar de wraak van zijn volk wreken (Jud 15: 6)..

7. Toen zei Simson tot hen, toen hij van deze verschrikkelijke daad van de Filistijnen vernam: Zou gij zo doen, zeker, als ik mij aan u gewroken heb, zo zal ik daarna ophouden. 1) Ik zal niet eerder ophouden met u te vervolgen voordat ik mij gewroken heb en gij de overmacht van Israëls God, zoals aan uw koren, ook aan uw lichaam ondervonden hebt.

1) Hiermede wil hij aan de Filistijnen beduiden, dat, wat zij aan zijn schoonvader hebben gedaan en aan zijne vrouw, nog niet voldoende is, om de wrake volkomen te maken, dat hij niet eerder zal ophouden, aleer de wraak aan de vijanden zijns volks volkomen is.

8. En hij sloeg hen, van de dreiging aanstonds tot de uitvoering overgaande, wie hij slechts ontmoette, de schenkel en de heup, 1) hij sloeg hen, met een grote slag, en hij ging af, voordat de Filistijnen zich tot een algemeen verzet tegen hem konden verenigen, naar de streek van Ain-Rimmon (Joz.15: 32; 19: 7), en woonde op de hoogte van de rots Etam 2) (= plaats van

wilde dieren), tussen Rimmon en Ain (1 Kronieken 4: 32) niet te verwisselen met Etham, dat ten zuiden van Bethlehem ligt, het tegenwoordige Urtas (2 Kronieken 11: 6).

1) Hij sloeg hen de schenkel en de heup. Dit is een spreekwoordelijke uitdrukking, om daarmee aan te duiden, dat hij hen sloeg zonder enige sparen te laten gelden. Onze uitdrukking ervoor is deze: armen en benen stuk slaan. De bedoeling wordt in het volgende nader verklaard, waar gezegd wordt dat hij he sloeg met een grote slag..

2) Dit Etam is te zoeken in de nabijheid van het tegenwoordige Khuweilifeh, op de grenzen van het gebergte van Juda. Vandaar dan ook dat er staat hij ging af, omdat het in de laagte lag..

9. Toen trokken de Filistijnen op, nadat zij werkelijk een leger tezamen hadden gebracht, om zich over Simsons daad te wreken, en zij legerden zich tegen Juda, waar zij wisten, dat Simson was, en breidden zich uit in Lechi 1) (= kinnebakken), zo in later tijd (vs.17) genoemd en waarschijnlijk gelegen bij de afgeknotte rotsheuvel, die thans Tell Lekiyek heet, ten noorden van Berséba.

1) De andere kerkelijke overlevering, die op de aanwijzingen van Josefus berust en waarbij zich ook v.Raumer in zijn "geographie van Palestina" aansluit, plaatste de bron van Ramath Lechi, waarvan in vs.19 sprake is, in de voorstad van Eleutheropolis (Jos 10: 29); deze traditie is echter zonder waarde..

V.d.Velde neemt aan, dat dit Lechi hetzelfde is als het Baälôth van Joz.15: 24..

11. Toen kwamen drieduizend mannen uit Juda, tot het hol van de rots Etam, waar zij wisten, dat hij zich ophield, en zeiden tot Simson, geheel hun slaafse vreesuitsprekende, die hen dreef, door liever de volksgenoot te verloochenen, dan zich aan de wraak van hun onderdrukkers bloot te stellen: Wist gij niet, dat de Filistijnen over ons heersen, 1) en wij dus alles moeten vermijden, wat hun toorn zou kunnen opwekken? Waarom hebt gij ons dan dit waagstuk (vs.8) gedaan? En hij zei tothen: Zoals zij mij gedaan hebben, omdat zij mijn vrouw en mijn vader verbrand hebben, zo heb ik hun gedaan, en dit is voor u een teken, dat de Heere u weer redding wil geven.

1) Hieruit blijkt de dwaze moedeloosheid van Juda. In plaats van in Simson de door de Heere verwekte richter te zien en te erkennen, en zich onder hem te scharen, om zich het juk van de Filistijnen van de hals te schudden, willen zij liever hun redder overleveren in de handen van de vijanden, om op die wijze een valse vrede te kopen. De zonde verblindt de mens en beneemt hem de moed, ja, maakt voor zijn ogen verborgen, wat tot zijn redding kan gedijen..

12. En zij zeiden tot hem: Wij moeten het ons dreigend gevaar afweren en het aan u overlaten, hoe gij het met hen maken zult. Wij zijn gekomen, om u te binden, om u over te geven in de hand van de Filistijnen, geef u vrijwillig aan ons over, opdat wij geen geweld hoeven te gebruiken. Toen zei Simson tot hen: Zweert mij, dat gij op mij niet zult aanvallen, 1) om mij te doden, dan zal ik mij vrijwillig overgeven.

1)Ongetwijfeld wist Simson, dat hij de banden, waarmee hij gebonden werd, kon verscheuren, en daarom bedingt hij, dat zij niet op hem zouden aanvallen, opdat zijn toorn niet tegen hen zich zou keren. Simson wil zich wel door zijn volk aan de vijanden laten overleveren, maar wenst zijn eigen volk zijn kracht niet te doen voelen. Wij treffen hier zijn edelmoedig karakter aan. Hij weet het, dat hij alleen zijn kracht mag gebruiken tegen zijn vijanden, maar hij wil die ook alleen gebruiken tegen de vijanden. Voor zijn volk wil hij alleen redder en verlosser zijn, en nu, opdat hij de zijnen erbuiten late en alle schuld van hen wegneme, alsof zij hem zouden aangezet hebben tegen zijn vijand en om alzo te handelen, zoals hij gehandeld heeft, wil hij zich liever gebonden laten overleveren, wetende dat God, zijn God, hem kracht zal geven, om zich op de Filistijnen te wreken. De liefde voor zijn volk straalt in al zijn handelingen door..

13. En zij spraken tot hem, zeggende: Nee, maar wij zullen u wel binden, en u in hun hand overgeven, maar wij zullen u geenszins doden. Op deze voorwaarde gaf Simson zich over, en zij bonden hem met twee nieuwe touwen 1) en voerden hem op van de rots 2) bij Etam (vs.8) naar het leger van de Filistijnen.

1) Deze touwen waren van fijn vlas gemaakt. Deze werden onverbrekelijk geacht en daarom werd Simson ermee gebonden..

2) Nooit had Israël beter gelegenheid gehad om de Filistijnen te verslaan dan thans, indien zij in plaats van Simson te binden, hem de heersersstaf hadden gegeven. Maar de drieduizend zijn lafhartig tegenover de vijand, voor wie Simson alleen niet vreest, zij zijn moedig tegenover hem alleen, die zich machteloos voelt tegenover zijn stamgenoten. Zij leveren hem over, maar met Israëls bloed bevlekt Simson zich niet..

14. Toen hij kwam tot Lechi 1) (vs.9), zo juichten de Filistijnen hem tegemoet, verheugd, dat zij de vijand in hun hand hadden en zich nu wreken konden; maar de Geest van de HEERE werd thans voor de derde maal (14: 6,19) vaardig over hem, en de touwen, die aan zijn armen waren, werden als linnen draden, die van het vuur gebrand zijn, en zijn banden versmolten van zijn handen; met zó geringe moeite verscheurde hij ze in het gezicht van zijn vijand en wierp hij ze van zich.

1) De Geest van de Heer is de Geest van de Almachtige God, en daarom onweerstaanbaar in Zijn werkingen. De Geest van de profetie is de Geest van diezelfde God, daarom kon niemand Stefanus weerstaan (Hand.6: 10). O, dat er in deze dagen van afval een man opstond vol van het geloof en van de Heilige Geest!.

Het valt aanstonds in het oog, dat de gebonden, aan de Filistijnen overgeleverde Simson een voorafbeelding van de Heere Christus bij Zijn gevangenneming is, en dat Simson hier slechts deed, wat de toekomstige met nog veel minder moeite had kunnen doen, wanneer Hij het gewild had..

Toen de Geest van de Heere vaardig over hem werd, versmolten zijn banden, want door de Geest van de Heere is de vrijheid, en degenen, die op dusdanige wijze vrijgemaakt zijn, die

zijn waarlijk vrij. Dit was een afschaduwing van de opstanding van de Heere Christus, door de kracht van de Geest van de heerlijkheid (Jud 15: 14)..

15. En hij vond, op de plaats, waar dit gebeurde, een vochtig 1) ezelskinnebak, dat dus nog vast en hard was, omdat het door de zon niet uitgedroogd was, en hij strekte zijn hand uit, en nam het en sloeg daarmee, letterlijk het woord Joz.23: 10 vervullende, duizend man2) van de Filistijnen, op wie hij in de kracht van God aanviel, en die in de grootste ontzetting voor de wonderbare held de vlucht namen.

1) In het Hebreeuws Teriah, eigenlijk vers, nieuw, hetgeen nog niet lang gelegen had, en daarom nog niet was vergaan of verteerd door de oosterse zon..

Dit woord, dat ook Jes.1: 6 voorkomt, betekent "vers", "nieuw"..

Het schijnt dat God de Filistijnen vooral door verachtelijke werktuigen heeft willen verootmoedigen, omdat Samgar hen met een ossenstok slaat (3: 31), Simson hen door vossen schade aandoen en hier zelfs met de kinnebak van een dode ezel tuchtigen moest.

De overwinning lag niet in het wapen, niet in de arm, zij was in de Geest van God, die het wapen in de hand bewoog. Wanneer ook de handen zwak zijn, God is sterk. Door God zullen wij grote daden doen. Ja, ik vermag alle dingen door Hem, die mij kracht geeft..

2) Met dit getal wordt een rond getal bedoeld, om een grote menigte aan te geven. In verband met het lied, dat Simson vervaardigde, hebben wij het ervoor te houden, dat de Filistijnen bij het zien van de bovenmenselijke kracht, die Simson toonde in het verbreken van de nieuwe touwen, op de vlucht zijn gegaan; dat hij ze toen achtervolgd heeft, en eerst de een groep en daarna de andere met een ezelskinnebak heeft verslagen; dat zij zo door schrik waren bevangen, dat zij aan geen tegenweer dachten, maar zich zonder tegenstand lieten neervellen..

16. Toen de slag geëindigd was, zei Simson, zelf verwonderd over de wonderbaarlijke overwinning: 1) Met een ezelskinnebak één groep, twee groepen, met een ezelskinnebak heb ik duizend man geslagen. 2)

1) In het Hebreeuws is dit een lied en vinden wij weer (14: 14) een woordspeling. Bij het woord chamor (= ezel) is de ongewone vorm chamor voor chomer (= groepen) gekozen rwmx (chamoor) -rwmx (chamoor) =rmx (chomer)..

2) Meermalen vindt men voorbeelden van mensen die door hun natuurlijke dapperheid hun vijanden grote nederlaag hebben toegebracht. Flavius Vopiscus verhaalt, dat Aurelianus, in de oorlog met de Sarmaten, met eigen hand op één dag 48, en op verscheidene dagen 950 mensen heeft gedood, waarop de jongens een liedje maakten en in hun dansen volgens krijgsgebruik uitriepen: mille, mille, mille, mille, mille, mille decollavimus. Unus homo mille, mille etc. Mille, mille vivat, qui mille, mille occidit" (Wij hebben duizend enz. omgebracht. Een man duizend enz. Hij leve duizend enz., die duizend enz. verslagen heeft). Bij een andere gelegenheid werd op die keizer nog een liedje gemaakt, dat Salmasius in een oud handschrift

aldus gevonden heeft; "Mille Sarmatus, mille Francos, Semel et semel occidimus, Mille Persas quaerimus." (Duizend Sarmaten, duizend Franken hebben wij eens en nog eens verslagen, duizend Perzen gaan wij opzoeken).

18. Toen hij nu, vermoeid door de strijd, veel dorst had, want het was het heetste jaargetijde (vs.1), riep hij tot de HEERE: en zei: Gij1) hebt door de hand van Uw knecht dit grote heil gegeven, zou ik dan nu van dorst sterven en wellicht nog levend vallen in de hand van deze a) onbesnedenen, die mij zeker zullen aanvallen, zodra zij mij hier afgemat zullen zien liggen? Gij kunt dit niet toelaten, daarom help Gij mij uit deze nood, Gij die mij zo wonderbaar in de strijd geholpen hebt.

a) 1 Samuel .17: 26,36; 2 Samuel .1: 20

1) Uit dit gebed zien wij, dat Simson bij zijn daden zich bewust was, voor de zaak van de Heere te strijden..

Volledige ondervinding van Gods macht en goedheid verstrekte tot uitnemende pleitrede om verdere genade..

Simson moest nu ervaren, dat hij alleen sterk is door de kracht van de Heere, en tevens, dat hij in zichzelf een zwak en hulpeloos schepsel is. Hij moet nu ondervinden dat, waar hij zichzelf de overwinning had toegeschreven, God het in Zijn macht had om hem, van dorst bezwijkende, in de handen van de vijanden over te geven. Waar hij echter in het nauw gedreven wordt, leert hij erkennen, dat hij het alleen in Gods kracht heeft gedaan, en leert tevens pleiten op de genade en de ere van God, om hem niet over te geven in de handen van de onbesnedenen..

19. Toen kloofde God de holle plaats, 1) die in Ramath Lechi is, en er ging water uit van deze (Ex.17: 6 Num.20: 11) en hij dronk. Toen kwam zijn reeds verdwijnende levensgeest weer en hij werd opnieuw levend, zijn levenskrachten herstelden zich door deze verfrissing. Daarom noemde hij haar: De fontein van de aanroeper, namelijk de fontein, die God gegeven had op het gebed, die in Lechi is, tot op deze dag, waarop deze geschiedenis beschreven is.

1) Het Hebreeuwse woord machtesch, dat Luther met "baktand" vertaalt, betekent (Spreuken 27: 22) "mortier"; evenals het Latijnse mortarium en het Griekse olmov ene diepte in de vorm van een mortier betekent, en daarom ook de holte of diepte, waarin de tanden liggen, zo ook het Hebreeuwse woord. De Vulgata heeft het dan ook "dens molaris" overgezet. De verkeerde mening, dat God uit een tandholte van de weggeworpen kinnebak een waterbron zou hebben laten voortkomen, strijdt met de laatste woorden van dit vers. Psalm 110: 6,7 schijnt op deze geschiedenis te doelen, zoals reeds Herder erkend heeft..

Na de overwinning heeft Simson in zijn lied zichzelf de roem toegeëigend. Nu zendt God hem droefheid toe, om hem te doen erkennen, dat de overwinning van de Heere is. Nu ziet Simson zich in de macht van de vijand, verootmoedigt zich, geeft God de eer en bidt. God helpt en

deze hulp moet ons bemoedigen en Hem doen zoeken, want wanneer het Hem behaagt opent hij rivieren op de hoge plaatsen (Jes.41: 17,18)..

De mening, dat God uit een holle tand van de kinnebak het water voortbracht, is daarom reeds te verwerpen, omdat hij de kinnebak had weggeworpen. Bovendien wordt er gezegd in het laatste gedeelte van dit vers, dat die fontein er nog was tot op de dag, waarop dit boek is samengesteld. Josefus heeft het woord "de holle plaats" als een eigen naam opgevat, en niet onwaarschijnlijk terecht..

Verder wordt er gezegd, niet dat de Heere het deed, maar God, omdat het als een wonderwerk van de God van alle krachten wordt te kennen gegeven..

20. En hij richtte Israël, in de dagen van de Filistijnen,
1) terwijl zij de heerschappij over het land behielden, twintig jaar. 2)

1) In vs.20 wordt met de opmerking: En hij richtte Israël in de dagen van de Filistijnen, d.i. gedurende hun heerschappij van 20 jaar, de werkzaamheden als richter van deze held afgesloten. Wat in 16 van hem nog bericht wordt, heeft betrekking op zijn val en ondergang, waarbij hij weliswaar zich ook nog wreekt op de Filistijnen, maar toch aan Israël geen redding meer toebracht..

Van een zeer groot gedeelte van Simsons leven vermeldt de geschiedenis niets. Wat wij nu hebben gehad, vond plaats in het eerste gedeelte van zijn richterlijke werkzaamheden, wat nu volgt, aan het slot van zijn veelbewogen leven..

Zo bleven de Filistijnen heersen. Daaraan had niet alleen het volk, dat geen boete deed, maar ook Simson schuld, van wiens zonde het volgende hoofdstuk ons verhaalt. Als wij van God afwijken heerst de vijand..

2) Van 1112 v. Chr., met welk jaar Simson zijn werkzaamheid op de in 14: 1-15: 18 14: 1-15: 18 beschreven wijze opent, tot het jaar 1092, wanneer hij zijn loopbaan (16) eindigt. In deze tijd heeft hij zich meer beroemd gemaakt door Israël te beschermen tegen tirannie dan door herstelg van Israël als volk, dat pas onder Samuël gebeuren zou. Wij zijn in onze tijdrekening van Simson Keil gevolgd met enkele afwijkingen. Anders rekent Hengstenberg. Deze plaatst de 20-jarige werkzaamheid van onze held in de eerste 20 jaar van de verdrukking, of in de tweede helft van Eli’s hogepriesterschap, zodat zijn dood onmiddelijk voorafging aan de inval van de Filistijnen in het joodse land, waarbij de ark van het verbond genomen werd (1 Samuel .4). Deze berekening heeft veel voor, omdat daardoor het zwijgen van het boek richteren over Eli’s werkzaamheid, die niet in de eigenlijke zin richter was, en slechts als hogepriester de burgerlijke rechtspleging uitoefende, maar ook die inval van de Filistijnen gemakkelijk verklaard wordt, de Filistijnen zouden dan namelijk de dood van hen, die met Simson stierven (16: 22-31) aan Israël hebben willen wreken. Wij laten aan de lezer de beslissing over..

HOOFDSTUK 16.

SIMSONS VAL, EINDE EN LAATSTE WRAAK.

I. Vs.1-21. Tegen het einde van zijn rechterlijke werkzaamheid begeeft Simson zich naar Gaza en verkeert daar met een hoer. Hij ontkomt aan de Gazieten, die hem proberen te grijpen en draagt de stadspoorten op zijn schouders op de hoogte van een berg in de nabijheid van Gaza. Spoedig hierop wordt hij gevangen in de strikken van een Filistijns meisje, Delila, die hem het geheim weet te ontfutselen, waarin hij zijn grote kracht had, hem in de slaap van zijn haarlokken berooft en in de macht van de Filistijnse vorsten overlevert. Hij wordt met twee ketenen gebonden; zijn ogen worden uitgestoken; zo moet hij nu in de gevangenis te Gaza als een diep vernederde slaaf de handmolen draaien en onder jammer en leed tot boete komen.

1. Simson nu richtte Israël en, toen hij bijna 20 jaar in de dagen van de Filistijnen (15: 20) richter geweest was, ging hij heen naar Gaza, de zuidelijkste van de vijf vorstensteden van de Filistijnen. Daarheen werd hij niet gedreven door de Geest van de Heere,maar hij ging daarheen, in het gevoel van zijn grote overmacht over de vijanden, om met hen in strijd te komen. En hij zag daar een vrouw, die een hoer was (Joz.2: 7 2.7), wier aanblik de vleselijke lusten in hem opwekte, omdat zijn hart niet door Gods Geest vervuld en beschermd was; en hij ging tot haar in. 1)

1) Simson, krachtig en sterk, overwon een leeuw, maar zijn wellust kon hij niet overmeesteren. De banden van de vijanden verscheurt hij, maar het net van zijn begeerten heeft hij niet verscheurd. De oogst van vreemden verbrandt hij en aangestookt door het vuur van de hartstochten voor één vrouw, heeft hij de oogst van zijn eigen deugden verloren..

Van het huwelijk met de vrouw uit Thimnath wordt gezegd, dat het van de Heere was. Dit wordt van deze geschiedenis niet gemeld. Simson doet dit geheel op eigen gezag en laat zich tenslotte door zijn hartstochten leiden. Van de zonde van de eigenzinnigheid valt hij in die van de ontucht..

2. Toen werd de Gazieten gezegd door degenen, die hem hadden zien komen en in de woning van de hoer ingaan: Simson is hier in deze stad ingekomen. Zo gingen zij rondom het huis, waarin hij zich bevond, en legden hem de gehele nachthinderlagen in de stadspoort, opdat, zo hij uit het huis ontkwam, men hem toch bij de poort zou kunnen grijpen; maar zij hielden zich de gehele nacht stil, zij gaven zich aan slaperigheid over, zeggende: Tot aan het morgenlicht, 1) dan zullen wij hem doden, want vroeger dan de morgen meenden zij niet, dat hij het huis verlaten zou; bovendien kon hij hun niet ontkomen, omdat de poorten gesloten waren.

1) Dit wil zeggen, dat zij wel op hem loerden, wel wachters aan de stadspoort op post hadden gesteld, maar toch in hun hart voor hem bevreesd waren en daarom hem ‘s nachts niet durfden aangrijpen. Voorts, dat de wachters zich aan de poort te slapen hadden gelegd, zorgeloos zich ter ruste hadden begeven. Zij herinnerden zich nog al te goed de geschiedenis bij Ramath-Lechi en hadden een bijgelovige vrees voor zijn sterke kracht..

Wij kunnen hier tevens de hand van de Heere in zien, die nog voor Zijn knecht, hoewel deze trouweloos handelde, waakt, maar ook lag hierin voor Simson een treffende waarschuwing, om zich toch niet met de Filistijnen te verbroederen, maar altijd tegen hen op zijn hoede te zijn..

3. Maar Simson lag tot middernacht toe in het huis van de hoer. Toen stond hij op om middernacht, toen de wachters in slaap gevallen waren, en hij greep de deuren van de stadspoort
1) met de beide posten, waaraan zij vastgemaakt waren, en nam ze door zijn bovenmenselijke sterkte weg met de grendelboom, en legde ze op zijn schouders, en droeg ze 3/4 uur ver door het diepe zand opwaarts op de hoogte van de zuid-oostelijk van de stad gelegen berg, 2) die in het gezicht 3) van Hebron is, waarvan men wel niet de stad, maar het gebergte van Hebron kan zien.

1) De poorten waren, zoals bekend is, tekens van de kracht van de steden. Wat van Abraham gezegd is (Genesis22: 17): "uw nageslacht zal de poorten van zijn vijanden erfelijk bezitten," heeft Simson letterlijk volbracht. Wanneer Rebekka de zegenwens ontvangt (Genesis24: 60): "uw nageslacht bezitte de poort van zijn haters," zo ziet men de algemeenheid van de gedachte, dat het in bezit nemen van de poorten de gehele overwinning was. Daarom lieten in het oosten overwinnende vorsten in letterlijke zin de stadspoorten wegdragen (vgl. Hammer Gesch. der Osman. Reichs. I 267). Daarom liet Al Manzor, toen hij Santiago de Compostella veroverd had, de deuren van de St. Jakobskerk wegnemen en ze ten teken van zijn overwinning door Christenen op hun schouders naar Cordoba dragen (Ferreras Gesch. von Spaniën, 3: 145)..

Dat Simsons reuzenonderneming slaagt, hoewel hij op zijn weg naar Gaza niet op de wegen van de Heere wandelt, gebeurt om de roeping, die hem gegeven is. Hij is hier slechts een werktuig, waarvan God zich nog een tijd lang bedienen wil, tot het daarna om zijn onwaardigheid verbroken wordt, om aan de Filistijnen te tonen, dat zij niets tegen Israël vermogen, wanneer het in de kracht van de Heere zou opstaan. Juist daardoor, dat hij zich hier met een hoer afgeeft en spoedig daarop (vs.4vv.) in de netten van een Filistijns meisje raakte, dat hem tot verderf wordt, verschijnt hij, die wij tot hiertoe reeds als Israëls karakterbeeld hebben leren kennen, opnieuw in dit licht. Het door hem gewenste huwelijk met een Filistijns meisje in 14 en zijn losmaking van de wet om geen aas aan te raken, die wij in 14: 8vv. en in 15: 15vv. zagen, was reeds een afbeelding van Israëls verbondsbreuk. Ook hier spiegelt hij de geestelijke hoererij van zijn volk af, dat altijd door de gehele tijd van de richters, kwaad deed tegen de Heere en vreemde Goden diende, om tenslotte geheel in de slavernij van de Filistijnen te geraken, en zelfs zijn heiligdom, de ark van het verbond, te verliezen, evenals Simson hun zijn haar, het onderpand en teken van zijn gemeenschap met God, prijsgaf. Nadat hij vervolgens boete gedaan had en tot de God van zijn heil teruggekeerd was, intussen zijn hoofdhaar opnieuw aangegroeid is, verkrijgt hij zijn goddelijke krachten weer en wordt hij zijn verdervers tot verderf: dat vertegenwoordigt ons de tijd, toen David aan de heerschappij van de Filistijnen een einde maakte, de ark van het verbond naar Jeruzalem bracht en de godsdienst, die verwaarloosd was, weer opnieuw regelde (2 Samuel .5: 17-6: 23)..

2) V.d.Velde noemt deze berg el-Montar en zegt: "deze kan, naar mijn oordeel, geen andere zijn, dan die, waarop Simson de deuren van de stadspoort bracht. Hebron zelf is natuurlijk vanaf el-Montar niet te zien, maar de strekking van deze Bijbelpassage is dunkt mij, het gebergte van Hebron, want anders had Simson, zo hij nacht en dag had doorgelopen pas op de avond van de volgende dag, na zijn vlucht uit Gaza, tot in het gezicht van de stad Hebron kunnen komen. De stadspoort van het Gaza uit die dagen is waarschijnlijk weinig minder dan 3/4 uur van de heuvel el-Montar verwijderd geweest. Met de zware postdeuren en haar grendelboom op zijn schouders door een weg van dik zand naar dezen heuveltop te klimmen, is een feit dat slechts Simson volbracht kon hebben.".

3) Wij hebben dit vers verklaard, ons aansluitende bij een oude overlevering, die het hoogste punt van de oostwaarts van Gaza lopende rij heuvels als de plaats aanwijst, waarheen Simson de poort gedragen heeft; deze, een bijna alleenstaande berg, thans Wely el Montar genaamd, naar het graf van een Islamitische heilige dat zich daarop bevindt, geeft een voortreffelijk uitzicht over heel het omliggende land. Niets verhindert ons deze traditie te behouden omdat, zoals Starke opmerkt de uitdrukking "in het gezicht van Hebron" in de algemene betekenis: "tegenover Hebron" te nemen is, dat ook bij een ligging op aanmerkelijke afstand (Hebron is van Gaza ongeveer 9 mijl verwijderd) gezegd kan worden (Deuteronomium 32: 48 Joz.13: 25). Waarschijnlijk is deze aanwijzing gegeven, omdat Simson zich na zijn daad naar dat middelpunt van Juda’s gebergte teruggetrokken heeft, de poorten op een plaats achterlatende, waar zij de Gazieten spoedig in het oog moesten vallen..

Simson is een type van Christus’ overwinning over dood en graf. Christus heeft niet alleen de steen weggewenteld van Zijn graf, maar Hij heeft de deuren van het graf weggedragen en heeft het voor altijd nagelaten als een open gevangenis voor allen, die de Zijnen zijn; het zal, het kan niet houden. O dood, waar is uw prikkel? Waar is uw overwinning? Waar zijn uw poorten. Dank zij Hem, dat Hij niet alleen een overwinning voor Zichzelf behaald heeft, maar ons de overwinning gegeven heeft..

In het Hebreeuws Al-phene enz. zoals Keil terecht aanmerkt evenals in Genesis18: 16 eenvoudig de richting naar Hebron aanwijzende. Vergelijk Deuteronomium 32: 29, waar hetzelfde gezegd wordt ten opzichte van de berg Nebo en Jericho, hoewel Jericho 4 geografische mijlen van Nebo verwijderd lag..

4. En het geschiedde daarna, waarschijnlijk slechts kort daarna, dat hij een vrouw, een nog ongehuwd Filistijns meisje (14: 1) lief kreeg, 1) die aan de beek Sorek (= edele wijnstok) woonde, aan het tussen Zora en Esthaol (16: 31) gelegen gedeelte van de Nahr Rubin, die zich tussen Joppe en Jabne in de Middellandse Zee uitstort. Zo werd de Nazireeër gevangen in de strikken van de liefde voor een Filistijns meisje, wier naam was Delila (= teder).

1) Ook nu lezen wij niet, dat dit van de Heere was. Simson zocht geen verbintenis met haar om door haar met de Filistijnen in aanraking te komen, maar om aan zijn zinnelijke lusten te voldoen. De uitkomst is nu noodlottig voor hem, want wel komt hij nu door haar met de vijanden van zijn volk en met zijn persoonlijke vijanden in aanraking, maar tot zijn verderf.

Kennelijk toont de Heere hierin Zijn misnoegen, zodat Hij hem niet bijstaat, maar hem voor een ogenblik verlaat, opdat zijn zonden hem zouden kastijden..

De eerste maal heeft God Simson bewaard voor het tezamen leven met een Filistijnse. Simson heeft nog niet geleerd; nu laat God hem over aan zijn wil en zijn zonde wordt tot zijn verderf. Die sterk en moedig genoeg was, om een leeuw te doden (14: 6), kan zijn zinnelijke liefde niet teniet te doen; die de banden van zijn vijanden verscheurde (15: 14), verscheurt het net van zijn vleeselijke begeerlijkheden niet; die de oogst van anderen in brand stak (15: 4vv.), verliest door het vuur door een vrouw aangestoken, zelf de oogst van zijn vorige grote daden..

5. Toen kwamen de vorsten van de Filistijnen (3: 3 "Jos 13: 2) die van Simsons liefde vernomen hadden, tot haar op, en zeiden tot haar: Overreed hem en zie, zoek door alle mogelijke kunsten van de overreding van hem te vernemen, waarin zijn grote kracht ligt; en waarmee wij hem zouden machtig worden, en hem binden, om hem te plagen; 1) zo zullen wij u geven, een ieder van ons in het bijzonder, duizend, en als dit niet genoeg is, nog honderd zilverstukken 2) daarboven.

1) Zij meenden, dat Simson zijn bovenmenselijke kracht te danken had een enige uitwendige zaak, die hij als een amulet bij zich droeg. Dit is nu wel heidens bijgeloof, maar bij hem was de goddelijke kracht, die hij bezat, werkelijk aan het bezit van een lichamelijk onderpand verbonden, dat hij niet verliezen mocht, wanneer hij niet tevens Gods genade en bijstand verliezen zou. Dit stoffelijk onderpand was zijn opgesneden haar, dat de kroon of de diadeem van de Nazireeër geacht werd, dat hem kentekende als iemand, die onaantastbaar door mensenhanden was en zich alleen in de macht van de Heere bevond..

Wat nu bij andere Nazireeërs slechts een zinnebeeld was, was bij Simson meer dan dit; het was door het geloof tevens een genademiddel, dat hem bovenmenselijke krachten tot vervulling van zijn roeping aanbracht (Nu 6: 5). Want het toevloeien van geestelijke genadegiften was vanouds af, en is nog in het Nieuwe Testament aan zekere uitwendige tekenen en middelen, die de Heere verordend heeft, gebonden. Deze tekenen werken niet mechanisch, maar voorwaarde tot hun werkzaamheid is de rechte gezindheid, en het juiste gebruik door hem, aan wie zij gegeven zijn. Toch mag niemand ze minachten en prijsgeven, anders berooft hij zichzelf van de toevloed van de goddelijke genade, en stelt zich bloot van een gericht van God. Bij de volgende geschiedenis hebben wij ons te wachten, niet tot gelijke voorstellingen omtrent de oorzaak van Simsons bovennatuurlijke sterkte te komen, als de vorsten van de Filistijnen hadden en ook zij voeden, die het lange haar voor de natuurlijke bron van zijn sterkte aanzien. Op natuurlijke weg kan toch nooit het ongesneden haar aan iemand Herculische kracht verlenen; en hadden later (vs.19vv.) de Filistijnen door verraad, waaraan hij geen schuld had, hem de zeven haarlokken afgeschoren, zijn kracht zou toch niet van hem geweken zijn, omdat de Heere niet van hem geweken zou zijn. Omdat hij echter het onderpand van zijn goddelijke wijding aan de vleselijke lust verkoopt, heeft hij misdadig het verbond verscheurd, dat de Heere met hem gemaakt had, en de HEERE trekt nu ook van Zijn zijde Zijn Geest terug, op wiens mededeling alleen Simsons bovennatuurlijke sterkte rust, zoals in hoofdstuk 14 en 15 bijna overal uitdrukkelijk gezegd wordt, waar een grote daad van hem bericht wordt. Wanneer dit gezegde in 15: 4vv. ontbreekt, heeft dit daarin zijn reden, dat

het uit 14: 4 vanzelf blijkt. Simson handelde hier nog door aandrang van de Geest. Wanneer het echter in dit hoofdstuk (vs.1-14) eveneens ontbreekt, zo is daarvoor geen opgaaf van redenen nodig. Simson heeft thans nog de kracht, die de Geest van God door een in bezit nemen van zijn geest hem verleende, maar niet meer de Geest zelf. Zo is het nog een tijd lang helder aan de hemel, wanneer de zon reeds ondergegaan is, totdat vervolgens de invallende nacht ook de laatste nawerking van haar stralen vernietigt..

De vijf Filistijnse vorsten zijn voorzichtig. Het is hun niet genoeg de oorzaak te weten, ook moet het middel geweten worden en de uitkomst de waarheid bewezen hebben..

De Filistijnse vorsten willen niet alleen weten, waarin zijn grote kracht ligt, daaraan hadden zij betrekkelijk nog niets, maar ook wensten zij te weten te komen, hoe zij hem van die kracht kunnen beroven, opdat zij met hem naar hartelust kunnen doen om zich op hem te wreken..

2) De som is groot, 5500 zilverstukken (naar de vijf vorsten van de Filistijnen). Judas heeft zijn Meester goedkoop verkocht. Ware Curius in de Romeinse tijd minder gierig tegenover Fulvia, zijn Scortum, geweest, zou de samenzwering van Catilina wellicht gelukt zijn (vergel. Sall. cat. 23)..

5 x 1100 zilverstukken; een belangrijke som, vooral voor die dagen..

De vrouw van Thimnath had Simson verraden, bevreesd geworden door de bedreigingen van haar volk, deze zal hem in haar netten verstrikken, daartoe gelokt door de beloften van de Filistijnen..

6. Delila dan, in het belang van de vorsten van haar volk gewonnen door beloften, terwijl de eerste Filistijnse vrouw, met wie Simson te doen had, zich door bedreigingen tot verraad liet bewegen (14: 5),zei tot Simson, 1) toen hij de eerste maal weer bij haar kwam: Verklaar mij toch, waarin uw grote kracht ligt en waarmee gij gebonden zou kunnen worden, dat men u plage, verklaar het mij, want de liefde kent immers geen geheimen. 2)

1) Liefde en geld zijn twee machtige hoofdsleutels tot het hart van de mens; het geld heeft eerst Delila’s hart, de liefde daarna ook Simsons hart opengesloten..

2) Ook aan hen, die ons het meest trouw moesten zijn, kan men niet altijd zijn geheimen veilig openbaren; en in zijn ambt en beroep heeft de man veel, dat hij zelfs aan zijn vrouw niet vertrouwen mag. Christus verzwijgt voorlopig wat Hij weet (Joh.4: 16), zelfs voor Zijn discipelen, omdat ze niet genoeg voorbereid zijn Joh.16: 12,25 Luk.24: 15vv.) en weigert een bepaald antwoord, wanneer degenen, die de vraag doen, niet bekwaam zijn het te begrijpen en op prijs te stellen (Joh.8: 19; 18: 20vv.; 19: 19 Matth.27: 12,14)..

Zeker heeft Delila hem deze vraag niet zo dadelijk gedaan, maar zoals Josefus verhaalt, begon zij, toen Simson haar weer bezocht en liefkoosde, haar verwondering te kennen te geven over zijn grote daden en hem te prijzen, hem verder vragende, vanwaar het kwam, dat hij alle andere mensen zover in kracht overtrof..

7. En Simson wilde noch aan Delila de waarheid zeggen, noch door weigering haar van zich stoten, daarom bedacht hij een uitvlucht, en maakte zich het bijgeloof van de Filistijnen tot nut, die aan een uitwendig tovermiddel dachten en ook ophet getal zeven groot gewicht legden. Hij zei tot haar: Indien zij mij bonden met zeven verse zelen, 1) die niet verdroogd zijn, zo zou ik, in vergelijking met mijn huidige krachten, zwak worden en in sterkte wezen als een ander mens. 2)

1) In het Hebreeuws Jetharim. In onze Statenvertaling vertaald met zelen. Deze vertaling is minder juist, omdat zelen strengen zijn, van hennep gemaakt, of draagriemen. Hiervan wordt echter in vs.11 gesproken. Het woord in de grondtekst betekent dan ook iets anders, n.l. pezen. In Psalm 11: 2 komt hetzelfde woord voor en wordt daar, en terecht, door pees vertaald, n.l. door de pees van de boog. Die betekenis heeft het woord ook hier. Met zeven pezen wil hij gebonden worden, n.l. met zulke, die nog niet waren uitgedroogd. Hij kiest tevens het getal zeven, omdat dit het getal is van het Verbond en het dus in verband stond met het verbond, waardoor hij de goddelijke kracht bezat, die hem sterk maakte..

2) Simson maakte zich hier schuldig, allereerst aan leugentaal en verder aan grote dwaasheid, omdat hij Delila aanstonds geweigerd moest hebben. Maar zoals hij God verlaten had, zo verliet God hem nu ook en beroofde hem van zijn voorzichtigheid. Anders zou haar ernstig en herhaald vragen zeker kwaad vermoeden in hem opgewekt hebben..

9. De achterhoede nu zat bij haar 1) in een kamer, enige Filistijnen waren daar, om zodra het bleek, dat zijn kracht geweken was, hem gevangen te nemen. Zo zei zij tot hem: De Filistijnen over u, Simson! Sta op, zij willen u grijpen! Toen ontwaakte hij uit de slaap en verbrak hij de zelen, zoals een snoertje van grof vlas verbroken wordt, als het vuur riekt, als het aan het vuur gehouden is. Zo werd zijn kracht in haar oorzaak hij deze eerste proef niet bekend.

1) Bij haar, d.i. tot haar hulp. Natuurlijk wist Simson dit niet. Zij zullen zich ook wel niet vertoond hebben, nadat Delila gezien had, dat hij de pezen had verbroken..

10. Toen zei Delila tot Simson: Zie, gij hebt met mij gespot en leugens tot mij gesproken, verklaar mij toch nu overeenkomstig de waarheid, waarmee gij gebonden zou kunnen worden? 1)

1) Simson had zijn eer, zijn geweten, zijn belang en alles wat waarde had aan zijn neiging tot Delila opgeofferd, maar omdat hij één zaak uitzonderde, was zij niet tevreden. Wat iemand aan zo’n misdadige neiging opoffere, altijd zal meer gevraagd worden, geen weigering mag geschieden, er komt geen einde aan de listige aandrang, totdat men zich geheel in het verderf gestort heeft met alles wat van waarde en dierbaar is..

12. Toen nam Delila bij het eerste samenzijn zijn nieuwe touwen die zij zich intussen verschaft had, en bond hem daarmee, terwijl hij sliep, en zei tot hem, hem als tevoren (vs.9) uit de slaap opwekkende: De Filistijnen over u, Simson! (De achterhoede nu was ook nu weer zittende in een kamer). 1) Toen verbrak hij ze van zijn armen als een draad.

1) Omdat ook nu Simson de achterlage niet weer te zien kreeg, kon zij hem de zaak als een soort scherts voorstellen. Het komt hier echter ook weer treffend uit, dat, waar de Heere hem verlaten had, al zijn wijsheid en overleg was geweken.

De achterlaag bleef in haar verborgen plaats, toen het bleek, dat Simsons mededeling onwaarheid was. Delila kon dus haar eerste proef als een scherts laten voorkomen, om de waarheid van zijn woorden te beproeven en kon dit dus meermalen herhalen..

13. En Delila zei tot Simson: Tot hiertoe hebt gij met mij gespot en leugens tot mij gesproken (vs.10); verklaar mij toch nu, waarmee gij gebonden zou kunnen worden. Thans ging Simson verder en bespotte niet alleen het heidens bijgeloof van de Filistijnen, maar gaf zelfs zijn God gewijd haar, dat ten teken van het Verbond met de Heere in zeven haarvlechten verdeeld was, aan de handen van de onbesnedenen over. En hij zei tot haar: Indien gij de zeven haarlokken van mijn hoofd vlecht aan een weversboom, mede invlocht in het weefgetouw. 1)

1) Hier is een uitlating, die in de Griekse vertaling aldus is aangevuld: "zo zou ik zijn als een ander mens." Alzo nam Delila, toen hij ging om te slapen, de zeven lokken van zijn hoofd en weefde die in het weefsel enz. De uitlating vindt haar aanleiding in het gedurig terugkeren van dezelfde woorden.

Door dat woord drijft hij zijn overmoed ten aanzien van het onderpand van Gods gave nog verder, zodanig vergrijp had hem nog tot inkeer moeten brengen. En waar dit geen plaats heeft, is hij ook nog slechts een geringe schrede verwijderd van de zaak van de Heere geheel te verraden..

14. En zij maakte ze vast met een pin 1) en zei tot hem, toen zij met haar arbeid gereed was: De Filistijnen over u, Simson! Toen waakte hij op uit zijn slaap, en nam weg de pin van de gevlochten haarlokken en de weversboom.

1) De woorden van de grondtekst bevatten een zo kort bericht, dat zij moeilijk te verstaan zijn, vooral omdat daarin kunstwoorden voorkomen, wier betekenis duister is. Het woord hier met "pin" vertaald (rty, jatheer) betekent in de eerste plaats: "een nagel van een tent" (4: 21vv. Ex.27: 19; 35: 18). In het tweede gedeelte van dit vers verkrijgt het echter een nadere verklaring door het woord: "van de gevlochtene" (grah Haèreg d.i. van het weefsel). Wat wij nu onder deze pin te verstaan hebben is niet duidelijk; waarschijnlijk is bedoeld een breed, vlak hout (Grieks spayh), waarvan zich de wevers bedienden in plaats van de tegenwoordige kam, om de inslag daarmee te slaan, en zo het weefsel dicht te maken zodat men ook zou kunnen omschrijven: "en zij sloeg het weefsel met de weverskam vast," of liever zijn deze woorden te beschouwen als behorende bij het vorig vers, in deze betekenis: "en met de weverskam het weefsel vastsloeg." Het blijkt dus, dat Simsons haren in het weefsel vastgeweven zijn..

16. En het geschiedde, toen zij hem alle dagen met haar woorden preste 1) (14: 17), hem beschuldigende van geringe liefde en met de bede, haar toch eindelijk zijn geheim toe te vertrouwen, en zij hem zo moeilijk viel, dat zijn ziel verdrietig werd tot stervens toe; hij werd

zo geslingerd en gepijnigd door zijn twee begeerten, zijn sterkte te behouden en de liefde voor Delila, dat hij het leven moe werd.

1) Zulke vrouwen zijn, als de Merlin zegt: "hameçons a prendre les poissons en rivière, rets à prendre les oiseaux a la pipée, rasoirs tranchans et affiléz" (angels om de vissen in de rivier te vangen, netten om de vogels met gefluit te vangen, scherpe en geslepen scheermessen)..

17. Zo verklaarde hij haar zijn gehele hart, zijn tot heden bewaard geheim, en zei tot haar op een toon, waaruit Delila bemerkte, dat hij haar thans de volle waarheid beleed: Er is nooit een scheermes op mijn hoofd gekomen, want ik ben een Nazireeër van God van mijn moedersschoot af. Een Nazireeër heeft behalve andere bepalingen ook deze, dat hij het haar niet mag laten afsnijden. Indien ik geschoren werd en daardoor mijn betrekking tot de Heere, mijn God, werd weggenomen, zo zou mijn kracht van mij wijken en ik zou zwak worden en wezen als al de mensen. 1)

1) Vergelijk hiermee de waarschuwing in Matth.7: 6, "Geeft het heilige de honden niet, noch werpt uw paarlen voor de zwijnen; opdat zij niet op enige tijd die met hun voeten vertreden en zich omkerende u verscheuren." Zijn gehele hart moet men alleen aan God openbaren..

God gaf hem aan zichzelf over, om deze dwaze zaak te doen, ten einde hem te straffen, omdat hij zich aan de onreine begeerlijkheid had toegegeven. De Engel, die zijn grote sterkte had voorzegd, had geen melding gemaakt van hetgeen, waarin eigenlijk zijn grote sterkte zou bestaan, maar wel, dat hij een Nazireeër van God zou wezen en dat op zijn hoofd geen scheermes zou komen. Zijn heiliging en toewijding aan God zou zijn sterkte wezen, want hij zou bekrachtigd zijn naar de sterkte van de heerlijkheid van die Geest, die in hem werkte met kracht, opdat zijn sterkte uit kracht van de beloftenis, en niet van nature een schaduwbeeld en zinneprent zou zijn van de geestelijke sterkte van de gelovigen (Col.1: 11,29). Daarom was het zegel van zijn heiliging het onderpand van zijn sterkte, en zodra hij het eerste verloor, raakte hij ook het laatste kwijt..

18. Toen nu Delila, uit de gehele wijze, waarop hij ditmaal met haar sprak, zag dat hij haar zijn gehele hart verklaard had, zo zond zij na zijn weggaan heen, en riep de vorsten van de Filistijnen, zeggende: Komt ditmaal 1) op, wanthij heeft mij, 2) wat ik zeker weet, ditmaal niet weer bedrogen, maar zijn gehele hart verklaard. En de vorsten van de Filistijnen kwamen uit hun vijf hoofdsteden tot haar op, en brachten dat beloofde (vs.5) geld in hun hand, omdat ook zij zich nu van de waarheid van de boodschap overtuigd hielden en om Delila aan te vuren, dat zij elke list zou gebruiken tot bereiking van het doel.

1) Uit dit ditmaal mag worden afgeleid, dat bij de derde proefneming de Filistijnen niet aanwezig zijn geweest. Zij zullen na de tweede mislukte proef Delila hun vertrouwen hebben ontzegd..

2) In het Hebreeuws Leha. De Masoreten hebben dit veranderd in Li, d.i. aan mij. Het eerste betekent: aan haar. In het eerste geval moet dus vertaald worden: Hij had aan haar zijn gehele

hart verklaard, en is dit dan een aantekening van de gewijde schrijver. De boodschap van Delila is dan alleen: Komt ditmaal op..

20. En zij zei tot hem, hem uit den slaap opwekkende: De Filistijnen over u, Simson! En hij ontwaakte uit zijn slaap, menende, dat men hem weer gebonden had, en zei: Ik zal ditmaal vrij uitgaan uit de handen van de Filistijnen, als de andere keren, en mij uitschudden, de banden van mij afschudden; want hij wist niet, dat de HEERE van hem geweken was.

Simson was sterk, omdat hij aan God gewijd was, zolang hij de tekenen van zijn wijding bewaard had. Zodra hij echter die tekenen verliest, vervalt hij daardoor in de allergrootste zwakheid. Het gehele ongeluk van Simson kwam daarvan, dat hij zich iets toeëigende van hetgeen God deed. God liet toe, dat zijn sterkte weggenomen werd, opdat hij door ervaring zou leren, hoe hij zonder Gods bijstand niets vermocht.

Volgens een oud Grieks verhaal werd Nisus, koning van Megara, zoon van de koning van Pandion van Athene, door zijn dochter Scylla, die op Minos, die Megara belegerde, verliefd was, van zijn purperen haarlok beroofd, waarvan zijn geluk afhing. Daardoor werd de stad ingenomen. Zij werd in een zee-arend veranderd (Ovidius Metam. VIII, 6 vv. Apollod III, 15). De oorsprong van dit verhaal zal wel in Simsons geschiedenis liggen, die door Phoeniciërs, aan de Grieken bekend geworden kan zijn..

Men kan Simsons geschiedenis ook zo verklaren dat al wat zijn Nazireeërschap uitmaakte door hem ontheiligd was, uitgezonderd het teken in zijn haarlokken. God heeft hem om die ontheiliging nu overgegeven, zodat ook dit teken verdwijnt; daardoor is het verbond geheel verbroken en de sterkte verdwenen..

Niet in de haarlokken op zichzelf maar in deze als onderpand van het Verbond met God zat de kracht van Simson. Waar hij in het geloof en in kinderlijke geloofsgehoorzaamheid die haarlokken behield en alzo Gods verbond betrachtte, door geen scheermes op zijn hoofd te doen komen, was hij sterk, maar omdat hij het Verbond verbrak door het teken en onderpand daarvan prijs te geven en God daarom de gehoorzaamheid opzegde, daar verliet hem zijn buitengewone kracht en was hij als alle andere mensen..

21. Toen grepen hem de Filistijnen, aan wie de in Delila’s kamers verborgen wachters hem overleverden en staken zijn ogen uit; 1) en zij voerden hem al naar Gaza, waar hij vroeger (vs.1vv.) tot beschimping van de stad de poorten weggedragen had, en bonden hem met twee koperen ketenen aan handen en voeten (2 Koningen .25: 7),en hij was malende, de handmolen draaiende (Ex 16: 24) in het gevangenhuis. 2)

1) Wanneer wij slapen in de schoot van onze lusten, zullen wij zeker ontwaken in de handen van de Filistijnen. Tevergeefs is het hulp of bijstand van God te wachten, wanneer wij willens en wetens zondigen. Simsons ogen waren de aanleiding tot zijn zonde (vs.1) en nu begon zijn straf van daar. Nu de Filistijnen hem blind gemaakt hadden, had hij tijd om zich te herinneren, hoe zijn eigen lust hem verblind had. Het beste voorbehoedmiddel voor de ogen is die af te wenden van de ijdelheid. Zij binden hem. Arme Simson, hoe zijt gij gevallen! Hoe is de roem

en de verdediging van Israël geworden een slaaf en triomf van de Filistijnen! De kroon is gevallen van zijn hoofd en dit om zijn zonden. Dat allen zich hierdoor laten waarschuwen, om zorgvuldig te waken tegen alle vleselijke lusten, want al onze roem is verdwenen en onze kracht van ons geweken, wanneer het verdrag van onze afzondering voor God, als geestelijke Nazireeërs, ontheiligd is (Jud 16: 21)..

2) Had hij zich vroeger te Gaza als een onoverwinbaar held gedragen, nu wordt hij tot de verachtelijkste arbeid gedwongen, die er bestaan kon, tot een arbeid voor slaven. Slaven toch moesten het graan in de molen malen. Ook nu nog wordt dit in het oosten door slavinnen gedaan. Het was het doel van de Filistijnen dus niet geweest hem te doden, maar zij hadden voor hem de zwaarste beschimping uitgedacht. Zij zouden echter ondervinden, dat de vijanden van God niet straffeloos het volk van God mogen bespotten. Zoals Babel, als uitvoerder van Gods straf, het nageslacht van Abraham zou verdrukken, maar toch ook op zijn beurt weer door God gestraft werd, zo zou het ook gaan met de Filistijnen. Hun voorwerp van spot wordt straks door God gebruikt, als de grote Tuchtmeester, om hen op ontzettende wijze te straffen voor de hoon Zijn knecht, en daarom Hemzelf, aangedaan..

II. Vs.22-31. Gods genade wendt zich weer tot de geschandvlekte knecht en laat hem zijn haar opnieuw aangroeien, opdat nog eens zijn vroegere kracht, die met het teken van zijn verbond met God verenigd is, hem teruggegeven zou worden. Als hij nu tot een overwinnings- en vreugdefeest, dat de Filistijnen ter ere van hun god Dagon aangelegd hadden, heengeleid is om daar voor het vergaderde volk te spelen, grijpt hij de beide middelste pilaren van het huis, om die neer te rukken en zich met al de verzamelde Filistijnen onder het instortend gebouw te begraven. Zijn bloedverwanten en stamgenoten halen zijn lijk en begraven het in zijn vaders graf.

22. En het haar op zijn hoofd begon weer te groeien, zoals toen hij geschoren werd, 1) (nadat hij geschoren was). God wilde hem voor een korte tijd in de hand van deFilistijnen overgeven, totdat inwendig door boete en uitwendig door herstelling van het verbondsteken, zijn vereniging met de Heere was teruggekeerd. De Filistijnen echter meenden hem voor altijd bedwongen te hebben.

1) De boete, die Simson na zijn diepe val voor God gedaan heeft, verzwijgt de Schrift, omdat zij opmerkzame lezers veronderstelt, die door de Heilige Geest onderricht, de door haar meegedeelde geschiedenissen verstaan. De vraag is, of Simsons haar pas weer zolang als vroeger aangegroeid is, voordat het volgende gebeurde, of dat slechts een aangroeien bedoeld is, onverschillig hoe lang. Tot het eerste ware een tijd van meer dan een jaar nodig geweest en zo veel later is in geen geval het Dagonsfeest (vs.23vv.) gevierd; het komt bovendien op de lengte van het haar niet aan, alleen op het terugkeren van de goddelijke genade met het aangroeiend haar, waarmee de inwendige boete van het hart verenigd was. Wij geloven dus, dat tussen de vorige en deze geschiedenis niet veel tijd verlopen is..

Ongetwijfeld is er niet veel tijd tussen deze en de vorige geschiedenis verlopen. Er staat toch niet, dat het haar weer zo lang was als vroeger, maar dat het begon te groeien. De druk en ellende werd voor Simson in Gods hand een middel om hem tot boete te brengen, en waar

Zijn knecht voor Hem in de schuld viel, daar toonde God ook dat Hij de ontferming gedachtig was. De Heere verblindde tevens de Filistijnen, want hoewel zij wisten, dat na het afscheren van zijn lange haren, de kracht van hem geweken was, gaan zij er niet toe over om, waar het weer begint te groeien, het opnieuw af te scheren..

Wellicht ook, dat zij voor de blinde man geen vrees hebben, en zich niet meer voor hem beangst maken, ook al komen zijn krachten met zijn haren weer terug..

23. Toen verzamelden zich de vorsten van de Filistijnen in hun overmoed, om hun god Dagon tot dankzegging voor de gelukkige gevangenneming van Simson een groot offer te offeren, bestaande in vele slacht- en dankoffers, en om bij deze gelegenheid, tot vrolijkheid, een groot volks- en vreugdefeest te vieren; en zij zeiden, de God van Israël honende, wiens knecht, vroeger zo gevreesd, zich nu in hun macht bevond: 1) Onze god heeft onze vijand Simson in onze hand gegeven. Daardoor gaven zij te kennen, dat dit feest ter ere van Dagon zou zijn, tot verheerlijking van diens grote macht.

1) Men ziet hier, hoe verblind deze heidenen en afgodendienaren waren, die aan hun afgod Dagon toeschreven, hetgeen door de wil van de God van Israël was gebeurd, om Simson te straffen, wegens zijn zondige en ontuchtige verkering met die vrouw.

Overigens zijn deze heidense Filistijnen een beschamend voorbeeld voor velen, die de ware God zeggen te kennen. Zij weten, dat zij Simson door verraad in handen hebben gekregen, en toch geven zij hun afgod al de eer ervan. Velen schrijven zichzelf de eer toe en vergeten de Schepper om het schepsel..

24. Daarom toen het volk hem op het feest zag, en hij uit zijn gevangenis gehaald was (vs.25) loofden zij hun god; want zij zeiden, in een voor dat feest vervaardigd lied: Onze god 1) heeft in onze handgegeven onze vijand, en die ons land verwoestte (15: 5), en die van onze verslagenen velen maakte (14: 19; 15: 8,15)!

1) De mannelijke hoofdgod van de Filistijnen was Dagon, de vrouwelijke Atargatis (1 Samuel .5: 1vv.; 1 Koningen .10: 10; 1 Makk.10: 83; 11: 4; 2 Makk.12: 26) beiden, evenals de Kanaänitische afgoden, Baäl en Astarte, de vruchtbaarmakende en vruchtgevende natuurkracht. Als zinnebeelden werden niet de zon en de maan, maar water en vis genomen; want van water komt alle vruchtbaarheid van de aarde, en de vis is het vruchtbaarste dier. Beiden werden nu zo afgebeeld dat zij in hun bovenste deel een menselijk, en wel Dagon een mannelijk, Atargatis een vrouwelijk bovenlichaam tot aan de navel voorstelden; het onderste gedeelte daarentegen het lijf van een vis, van het midden tot aan de staart vormde. Het huis of de tempel van Dagon, waarvan vervolgens gesproken zal worden, hebben wij ons, op de wijze van de tegenwoordige Turkse Kiosks, voor te stellen als een ruime zaal, waarvan het dak op vier zeilen rustte, waarvan twee aan het ene einde stonden en twee in het midden dicht bij elkaar. Onderin deze zalen hielden de vorsten van de Filistijnen met hun families en groten een offermaaltijd; boven op het van leuningen voorziene dak bevond zich het volk, zodat dit Simson van enkele plaatsen, dus niet overal kon zien, maar alleen zijn gezang en snarenspel kon horen..

Men heeft beweerd, dat het niet mogelijk is, dat een op twee middelpilaren rustend gebouw een zo grote menigte mensen bevatten kon. Dit is een dwaling; want Plinius (hist. nat. XXXV, 15) maakt melding van twee door L. Curius van hout gebouwde theaters, die zo ruim waren, dat zij volgens zijn uitdrukking, het gehele Romeinse volk konden bevatten. Zij waren tevens zo kunstig ingericht, dat ieder slechts op één enkel punt rustte. Daarom berispt Plinius de dwaasheid van het volk, dat zich tot verlustiging op een plaats waagde, waar het een zo onzekere en gevaarlijke zitplaats had; want wanneer de spil week, zo moest de nederlaag groter zijn dan in de slag bij Cannae. Deze opmerking neemt elke vermeende moeilijkheid over dit punt van Simsons geschiedenis weg.

25. En het geschiedde, toen men zich aan de offermaaltijd had neergezet, toen hun hart vrolijk was, dat zij, de in de zaal vergaderde vorsten, zeiden: Roept Simson, dat hij voor ons spele, 1) onder gezang en snarenspel voor onze ogen danse (1 Samuel .18: 7; 2 Samuel .6: 5,21).En zij riepen Simson uit het gevangenhuis, en hij speelde voor hun aangezichten en zij deden hem, opdat hij door allen gezien zou kunnen worden, in het midden van de zaal staan tussen de twee pilaren van het gebouw.

1) Groter smaad kouden zij de blinde held wel niet aandoen en aan laffer spotternij zich wel niet schuldig maken, dan hem, die zij tevoren zo zeer gevreesd hadden, tot een doelwit van hun scherts en spel te maken. Bovendien hoonden zij in hem de God van Israël, die het dan ook op geduchte wijze zou doen ondervinden, dat Hij niet met zich laat spotten, noch Zijn volk aanranden..

28. Toen a) riep Simson, wiens hand door de jongen losgelaten was, tot de HEERE en zei: Heere, HEERE! gedenk toch mijner, gedenk dat ik, hoe onwaardig ook, toch Uw knecht ben, zodat mijn smaad de Uwe is, en sterk mij toch alleen ditmaal, o God! dat ik mij met een 1) wraak voor mijn twee ogen, 2)die zij uitgestoken hebben, aan de Filistijnen wreek.

a)Hebr.11: 32vv.

1) Hebreeuws éénmaal (Hos.3: 1 Sirach 12: 6; 26: 1; 50: 2 in welke betekenis het woord ook Job 19: 6 voorkomt. Deze laatste woorden zijn volgens de opvattingen van de oude vertalingen evenals door de Vulgata (unam ultionem recipiam) vertaald; de joodse verklaarders nemen het vanouds af in deze zin: "dat ik mij voor eenmaal voor mijn twee ogen aan de Filistijnen wreke. De wraak voor het andere daarentegen blijve voor de toekomst." De laatste bijvoeging kunnen wij niet billijken; wel geeft de vertaling van de woorden een zeer treffende gedachte, omdat daarin Simsons bittere smart over het verlies van zijn beide ogen is uitgedrukt. Slechts een gedeelte van het oordeel, dat niet kon uitblijven na zulk een schending van de knecht van God, wenst hij nog zelf te volbrengen. Het verlies van zijn beide ogen schijnt hem daarbij een beeld te zijn van de geestelijke en lichamelijke verblinding, die zij over hem gebracht hadden; de eerste, dat Delila op hun aandrang hem had moeten verleiden, zijn betrekking tot God te verbreken, kan hij niet zelf wreken; maar wel bidt hij wraak te mogen nemen over de lichamelijke schending; hij wil daarbij voor Zijn eigen schuld aan die geestelijke verblinding met zijn leven boeten..

2) Eigenlijk staat er: Dat ik mij wreke met een wraak, voor één van mijn twee ogen. Daarmee geeft hij te kennen, hoe zwaar hem dit verlies heeft gewogen en hoe ontzettend pijnlijk hij daarin is getroffen. Met het verlies van zijn ogen toch hadden zij het hem onmogelijk gemaakt, zijn ambt als verlosser van zijn volk uit te oefenen..

Deze bede vloeide niet voort uit persoonlijke wraak, naar uit een vurige ijver voor de eer van de Heere en voor het heil van Zijn volk. In deze bede ligt de erkenning opgesloten, dat hij alle kracht van Boven moest ontvangen, maar ook een diep gevoel van onwaardigheid, dat hij door zijn zou de gunst van de Heere had verbeurd, en eindelijk een gelovig vertrouwen, dat de Heere hem zijn zonde had vergeven en weer wilde zijn de God van zijn heil..

30. En Simson zei: Mijn ziel (Num.23: 10) sterve met de Filistijnen! 1) en hij boog zich, met kracht; hij spande al zijn krachten in, die hem op dit ogenblik in dezelfde mate als vroeger door de Heere werden teruggegeven en duwde tegen de beide zuilen, en het huisviel op de vorsten en op al het volk, dat daarin was. En de doden, die hij in zijn sterven gedood heeft, veel meer dan 3000 mensen (vs.27), waren meer dan die hij in zijn leven gedood had. 2)

1) In deze woorden beluisteren wij een berusting in de goddelijke wil. Hij weet het dat, als hij nu de Filistijnen zal verslaan en hen een grote slag zal toebrengen, zijn eigen leven ermee gemoeid is, dat hij die overwinning niet kan verkrijgen, dan door zelf onder te gaan. Welnu, hij zal zichzelf opofferen voor zijn volk, zijn eigen leven brengen, om zijn volk een grote verlossing te bereiden en het heilige erfgoed te bevrijden van vele vijanden..

2) Er is nauwelijks een geschiedenis in de Bijbel, die uit het geheel uitgerukt en op zichzelf beschouwd, en aangezien, zoals men de duizenden verhalen en anekdoten van de wereldgeschiedenis gewoon is te beschouwen, zo vol avonturen en aan een verzameling van Heilige geschriften zo vreemd voorkomt, als de geschiedenis van deze Israëlitische richter. Ieder, wie het niet geheel aan smaak ontbreekt, om de werken van de oudheid te kunnen genieten, zal haar wel aantrekkelijk vinden door de menigte en verscheidenheid, grootheid en kracht van personen en karakters, die daarin optreden, onderhoudend door de snelle afwisseling van vrolijkheid en treurigheid en door omkering van de omstandigheden en gebeurtenissen. Maar menigeen, die het oosten als het westen aanziet, en de handelwijze van een vrijere, krachtige en moediger mensheid uit de grijze tijd afmeet naar het eerbaar handelen en wandelen van zijn welopgevoede tijdgenoten, die voor alles in de gehele wereldgeschiedenis van welke tijd, volk, land of hemelstreek hij zijn moge, slechts één maatstaf bij de hand heeft, de kleine sierlijke maatstaf van een in de 18de of 19de eeuw vervaardigde leer van moraal, politiek en beschaving, ergert zich bijna bij deze geschiedenis en meent, dat veel verteld is, wat nauwelijks in een eerbare heidense geschiedenis een plaats had kunnen vinden. Ergerlijk is nu in de zaak zelf eigenlijk niets. De Bijbel is waar en wil ons door waarheid leren; daarom stelt hij de mensen en tijden en gebeurtenissen voor, zoals zij geweest zijn. Zijn helden kunnen dwalen en zondigen, zijn heiligen kunnen falen en vallen, maar het zijn toch helden en zijn toch heiligen. En deze helden en opperhoofden van Israël blijven toch bij alle zondigheid van hun leven, bij alle schijnbare of werkelijke onzedelijkheid en ongemanierdheid, zeer deugdzame, zeer bescheidene, matige, bekwame mensen, wanneer men ze met de meeste christelijke helden en legerhoofden van de 18de en 19de eeuw

vergelijkt. Zij zijn meer. Deze mensen zijn diepe hoogachting en grote verering waardig, maar hun leven en werken, streven en lijden moet uit het juiste oogpunt beschouwd worden. Wanneer het goddelijke uit deze geschiedenis weggenomen, wanneer de daarin zichtbare samenhang van het zichtbare en onzichtbare ware uitgedelgd, zo zou er over de waarde als geschiedenis slechts één stem zijn, eenstemmig zou zij gerekend worden bij de schoonste en aantrekkelijkste geschiedenissen van het Griekse en Romeinse volk. Want wanneer wij de geschiedenis van alle tijden en volken doorwandelen, dan kunnen de Israëlitische helden met eer aan de zijde treden van de moedigsten en dappersten, wier gloeiende liefde voor volk en vaderland de vrije borst verhief, die voor het geluk en de vrijheid van hun volk alles deden, alles leden en vrijwillig stierven, die ten tijde van ongeluk en tirannendruk het alleen waren, die hun volk met moed en leven beademden, Dikwijls zonder alle hulpmiddelen van buiten. Uit de geschiedenis echter van deze Israëlieten leren wij, wat wij uit de geschiedenis van alle overigen niet leren kunnen, dat waarachtig geloof in God en eeuwig leven, hoewel er aan het menselijk bestaan en leven veel kleeft, dat dit geloof niet duldt, dat het overwinnen moet en zal, toch dit geloof in de mensenziel een beslistheid, een moed, een kracht legt, die niets anders hem verlenen kon dat dit geloof tot heldenmoed en heldendaden opwekt, en dat een volk niet op de duur onder het juk gehouden, niet door tirannie of macht van grotere volken vertreden kan worden, waarin dat geloof leeft, en waarin het uitgesproken wordt, en men open harten vindt, die het opnemen. De schone spreuk van ootmoedige en moedige vroomheid, die in alle vanen van christelijke legers moest staan en in de harten van alle christelijke verdedigers door waarachtig geloof moest leven, de spreuk: "Met God willen wij daden doen," en de overwinnende zekerheid: "Met God kunnen wij daden doen, of er velen, of er weinigen zijn," bevestigt en verheerlijkt deze geschiedenis van gelovige helden en legerhoofden van Israël, zo schoon en zo menigvuldig, als geen andere geschiedenis. Wat in het bijzonder Simson aangaat, hij, in zijn geheel leven vol gevaren en moeiten, door het geloof buitengewoon moedig en onoverwinnelijk dapper, zijn heldenleven met de schone vrijwillige heldendood, de dood van opoffering voor volk en vaderland, de dood van wraak tegen de eeuwige vijanden en verdrukkers van Israël bezegelende, is volgens het oordeel van de apostel (Hebr.11: 32) zo waardig als iemand, in de rij van hen te glinsteren, die groot waren in geloof, in wier leven geloof een goddelijke kracht was tot grote moed en tot grote daden. Wel kleefde ook zwakheid aan het leven van deze sterke, die zijn leven ontzenuwde en verdierf, zwakheid van een wilde natuur, die aan het geloof niet onderworpen gemaakt en door waarheid niet beteugeld was. Die zonde is hard gestraft, maar zijn geloof liet hem niet wegzinken. Door dat geloof kracht ontvangen hebbende uit zwakheid, was hij, uitwendig gebonden, inwendig vrij, en beroofd van het licht van deze wereld, kon het oog van zijn ziel toch nog in het licht van een hogere wereld opzien tot die God, die de kracht en de hulp van zijn leven geweest was, biddende om bovennatuurlijke kracht tot een buitengewone wraak, beide nog in zijn dood betonende, wat gedurende zijn gehele leven zijn hart vervuld had: het geloof aan de levende God en onverzoenlijke haat tegen de Filistijnen..

Er is vroeger veel gesproken over de vraag, of Simson bij zijn laatste heldendaad een zelfmoord begaan heeft; wij moeten veeleer zijn onderneming houden voor de daad van een held, die ziet, dat het tot redding van zijn volk en van zijn zaak, tot beslissing van de overwinning, die hij nog mede behalen moet, noodzakelijk is, dat hij zich midden onder de vijanden stort, om daar een zekere dood te vinden. Dat dit de wil van de Heere was, wist

Simson des te zekerder, omdat hij bedacht, dat hij, op welke andere wijze hij zich ook uit de handen van de Filistijnen had kunnen redden, toch het teken van zijn smaad in zijn blindheid voor altijd zou hebben gedragen, een teken even zozeer van zijn ontrouw, als van de dubbele triomf van de vijanden, die zij zowel geestelijk als lichamelijk over hem behaald hadden..

Als het nodig is voor God en het vaderland te sterven mag men zijn leven niet dierbaar achten, maar moet men het graag overgeven; wie dat doet, draagt eerst met recht de naam van een dapper held. Zo hebt ook gij, o dierbare Heiland, onze beste Simson, overwonnen in uw sterven.

31. Toen kwamen zijn broeders, om zijn lijk niet onder de lijken van de gevallen vijanden te laten, en het gehele huis van zijn vader (18: 8) naar Gaza, en namen hem op en brachten hem opwaarts naar zijn geboorteplaats, en begroeven hem tussen Zora en tussen Esthaol (13: 25) in het graf van zijn vader Manoach; hij nu had Israël gericht (15: 20) gedurende twintig jaar.

Het is een goede dood, wanneer men zich zijn God weer nabij ziet. Wanneer de Christen in het laatste uur het geloof van het kruis vasthoudt, vallen voor hem duizend vijanden, die zonde en aanvechting tegen hem loslaten. Wanneer een Christen in lijden is, loeren om hem de dienaren van de boze met honend gelach. Wanneer hij volhardt, is zijn overwinning in de dood groter dan in het leven. Sterk als Simson was de zwakke vrouw Perpetua (2de eeuw). Onder haar folteringen sprak zij: "Ik weet dat ik lijd, maar ik ben een Christin." Duizenden martelaars zijn als Simson gestorven. Zij hebben door het kruis overwonnen en hebben bergen vol smaad over hun vijanden geworpen. Niet allen werden begraven door hun broeders. Zij vonden geen plaats in het graf van de vaderen. Slechts aan Hem, die alles weet, is het bekend waar de getrouwen liggen. Op de jongste dag staan zij op en zullen hun ogen rein zijn van tranen. Simson was alleen, hij stierf ook alleen. Voor zijn volk heeft hij alleen gestreden en geleden. Na zijn dood kwam Juda’s stam weer tot geloof. De herinnering aan Simson ging Davids daden voor. Niemand mag vrezen alleen te lijden, alleen te strijden. Het woord van het hart wordt niet tevergeefs gesproken. Niet in de lucht, maar in het levend Godsrijk valt het zaad en het gaat in zijn lente op..

Simson was in menig opzicht een voorbeeld van Christus (13: 3; Luk.1: 31 Richteren 13: 5; Matth.1: 21; Joh.19: 19 Jes.11: 1vv.; Richteren 14: 6,8 Matth.4: 1vv.; 1 Joh.3: 8; Rom.3: 24 ; 13: 46vv. Richteren 15: 18; Joh.19: 28; Richteren 16: 18 Richteren 16: 25vv.; Luk.22: 63vv. Richteren 16: 30; Coll.2: 15; Hebr.2: 14vv. Men wachtte zich echter, de stukken van de vergelijking te ver te drijven.

De Heere moest hen door Simsons daad bewijzen, dat de smaad van zijn zonde van hem was genomen, en dat de Filistijnen geen oorzaak hadden, om over hem te triomferen. Zo vierde Simson in zijn ondergang de grootste overwinning over zijn vijanden. In zijn leven de schrik van de Filistijnen, was hij stervende een verwoester van hun afgodstempel. Door deze laatste daad had hij de eer van de HEERE, de God van Israël, tegenover Dagon, de afgod van de Filistijnen, gered..

Het is natuurlijk, dat deze slag een verpletterende indruk maakte op de Filistijnen, zodat zij zich er niet tegen verzetten, dat het huis van zijn vader kwam, om hem een eerlijke begrafenis te bezorgen. Wellicht dat zij zelfs graag van het lijk van hun vijand bevrijd waren..

Ontegenzeglijk hebben wij Simson voor een gelovige te houden, omdat hij ook in de Heilige Schrift onder de geloofshelden wordt opgesomd, maar zien in hem tevens hoe alleen overheersende genade van de Geest in staat is, Gods kinderen op het pad van Zijn geboden te houden..

Wij kunnen ons daarom volstrekt niet verenigen met die uitleggers, die in Simson bijna niets goeds en veel kwaads ontdekken. Integendeel, al mogen wij het oog niet sluiten voor zijn zonde, al worden die kennelijk door de Heere tot waarschuwend voorbeeld opgetekend, toch blijkt ons uit zijn berouw en uit zijn strijd voor de eer van de Heere genoeg, dat hij zijn zonden de Heere had beleden en, waar Hij hem genadig heeft verhoord en hem tot een werktuig heeft willen gebruiken op zijn ootmoedig smeekgebed, daar hebben wij ons te wachten om in ingebeelde hoogheid van hart de steen van verguizing en afkeuring op hem te werpen..

HOOFDSTUK 17.

MICHA'S BEELDENDIENST.

I. Vs.1-13. Nadat met Simson de geschiedenis van de tijd van de eigenlijke richters gesloten is, volgt in de vijf laatste hoofdstukken van ons boek een aanhangsel over twee gebeurtenissen in het begin van de periode van de richters. De eerste heeft betrekking op de oorsprong van de beeldendienst van de in Noord-Palestina gevestigde kolonie van de Danieten (17 en 18), de andere op de oorlog van de stammen tegen Benjamin, om de misdaad door de bewoners van Gibea aan een bijvrouw van een Leviet aangedaan (19: 21). Omtrent de eerste vernemen wij nu in een inleidend bericht, hoe een man uit het gebergte Efraïm, Micha geheten, van het aan zijn moeder ontvreemde en daarna aan haar teruggegeven geld op haar raad een beeld in zijn huis opricht, en een bijzondere godsdienst instelt, hoe hij later ook een rondzwervende Leviet vindt, die hij tot zijn huispriester maakt, menende dat nu de zegen van de Heere niet uitblijven kan.

1. En er was, om hier nog iets uit de 1 beschreven tijd na Jozua's dood, van 1430-1417 vóór Chr. te verhalen, wat daar moeilijk kon ingelast worden, een man van het gebergte van Efraïm, wiens naam was Micha 1) (= wie is de HEERE gelijk?), een man bij zijn landsgenoten wel in aanzien, maar die toch niet waardig is dat zijn geslacht en zijn geboorte nader aangewezen wordt.

1) Het is opmerkelijk, dat, waar vroeger altijd de naam van de vader vermeld wordt, dit hier niet plaatsheeft. Om geen andere reden, dan omdat hij zich aan de verschrikkelijke zonde van beeldendienst heeft schuldig gemaakt..

2. Die zei tot zijn moeder: De duizend en honderd zilverstukken 1) (16: 4), die u heimelijk ontnomen zijn; waarom gij gevloekt hebt, 2) en ook voor mijn oren gesproken hebt, waarom gij eenvloek op de dief gelegd hebt, zoals ik ook gehoord heb, zie, dat geld is bij mij, dat is in mijn bezit; ik zelf ben de dief geweest; ik beken het u heden, opdat gij de vloek terugneemt, ik heb dat geld genomen. 3) Toen zei zijn moeder, verschrikt, dat haar eigen zoon de dader was en aanstonds de vloek in een zegen veranderende: Gezegend zij mijn zoon de HEERE, want hij heeft zijn schuld bekend en het gestolen teruggegeven!

1) Duizend en honderd zilverstukken is blijkbaar in die dagen een ronde som geweest..

2) Volgens Lev.5: 1 kan men het verhaalde ook zo opvatten, dat de moeder ieder in het huis, die iets van de diefstal wist, bezworen had, als getuige op te treden en die eed de zoon ter harte is gegaan; hij waagde het niet, zijn daad langer te verbergen. Hoe het zij, dat de moeder zonder meer haar zoon vergeeft, de vloek in een zegen verandert en het teruggekregen geld (vs.3) tot vervaardiging van een afgodsbeeld wijdt, wijst aan hoe het bijgeloof en de vervreemding van de geest van de Goddelijke wet reeds voortgegaan was..

3) Duidelijk blijkt hieruit, dat de vloek van zijn moeder hem bewogen heeft, om het geld terug te geven, dat de vrees voor de vloek van zijn moeder hem tot bekentenis heeft genoopt..

3. Alzo gaf hij aan zijn moeder de duizend en honderd zilverstukken terug, die hij haar vroeger ontnomen had. Maar zijn moeder zei, om de uitgesproken vloek in een zegen te verkeren en des te grotere zegen van de Heere te verkrijgen. Ik heb dat geld aan de Heere geheel geheiligd van mijn hand, zodat ik het niet terugnemen wil, voor mijn zoon, tot welzijn van hem en zijn huis, om een gesneden beeld en een gegoten beeld te maken, een afbeelding van de HEERE in de vorm van een jonge stier, van die aard als Aäron vervaardigde (Ex.32: 4,5 Deuteronomium 9: 12), evenals een voetstuk; zo zal ik het u nu teruggeven.1)

1) Zij bedacht dus niet het verbod in Deuteronomium 27: 15 noch dat zij door haar gelofte nu juist haar zoon aan de vloek van God blootstelde, in plaats dat zij de vorige vloek van hem nam..

4. Maar hij gaf dat geld aan zijn moeder terug. En zijn moeder nam niet al het geld, meer slechts ongeveer een vijfde gedeelte daarvan, tweehonderd zilverstukken,1) en gaf ze de goudsmid; die maakte daarvan volgens haar wil, een gesneden beeld en een gegoten beeld; 2) dat was in het huis van Micha, en werd daar als een gelijkenis van God aangebeden en vereerd.

1) Het overige van het geld zal zij gehouden hebben, om daarmee de dienst van het gesneden beeld verder te volmaken..

Hoewel zij de som geheel geheiligd heeft, kan zij niet meer dan 200 zilverstukken scheiden. Gierigheid is afgodendienst. Zo gij de Here iets beloofd hebt, geeft het aanstonds; makkelijk doet uitstel u uw gave verkleinen..

2) Wat wij hier onder een gegoten beeld hebben te verstaan is niet zeker. Zonder twijfel moet het onderscheiden worden van een gesneden beeld, waaronder een afbeelding van de Heere moet worden verstaan. Waarschijnlijk in de vorm van een gouden kalf..

Keil is van mening, en dit heeft veel voor, dat het het voetstuk is geweest, waarop het beeld was geplaatst..

5. En de man Micha had alzo 1) een Godshuis, een familietempel naast zijn huis (18: 15vv.); en hij maakte, om zijn bijzondere godsdienst volledig in te richten, een efod, naar de wijzevan die van de hogepriester (8: 27 Ex.28: 6vv.) en terafim, 2) huisgoden of Penates (Genesis31: 19), en vulde de hand van een uit zijn zonen, wijdde hem op de in Ex.28: 41; 29: 24 Lev.28: 27vv. beschreven wijze, dat hij hem tot een priester ware.

1) De grondtekst kan ook zo verstaan worden, dat Micha dat alles tevoren had, voordat de moeder het beeld liet vervaardigen, en zij dit gedaan heeft, om de dienst volledig te doen worden..

2) Terafim vertalen wij "heiligdom" of "het heilige", zoals de houten heiligen, de doodsbeenderen, doodskleren en dergelijke heilige vodderijen voor godsdienst gehouden zijn; want dit woord heeft een onderscheiden betekenis..

Hier begon de beeldendienst en zij verspreidde zich als een voortvretende melaatsheid..

6. In die dagen was er nog geen koning of heerser in Israël; een ieder deed wat recht was in zijn ogen; 1) daardoor was zo'n willekeurige handeling mogelijk.

1) Deze opmerking komt meermalen voor in de beide aanhangsels van het boek (18: 11; 19: 1; 21: 25). Dat ondanks de klacht over de anarchie in die tijden, die de noodzakelijkheid van het koningschap duidelijk aanwees, niet de staatsinrichting, maar dat geslacht werd aangeklaagd, dat bewees zo ongeschikt te zijn om de hoogste en beste inrichting lange tijd zonder gevaar te dragen, blijkt uit de volgende opmerkingen: "Israëls eigenlijke koning was de Heere; Zijn koningschap was begonnen, toen Hij door openbaarmaking van de wet de stammen van Israël tot één gemeente, tot een "priesterlijk koninkrijk" verbond (Ex.19: 6 Deuteronomium 33: 5). Tengevolge van deze theocratische grondwet berusten alle machten van de Israëlitische staat op de macht van de Verbondsgod; de aardse dragers van deze zijn slechts werktuigen van de HEERE, de eigenlijke Wetgever, Rechter en Koning van Zijn volk (Jes.33: 22). Nu heeft de Israëlitische theocratie deze bijzonderheid, dat zij oorspronkelijk geen bepaald ambt, geen orgaan van de HEERE voor de gebiedvoerende macht in de staat kent; want de stamhoofden, hoewel zij voor zekere diensten gebruikt werden, vormen toch geen theocratisch bestuur. Naar de omstandigheden betoont de HEERE zelf onmiddellijk Zijn macht, om Zijn koninklijke wil te volbrengen en de orde van het verbond in stand te houden. Verder wordt wel het vertrouwen uitgesproken (Lev.27: 17), dat Hij Zijn gemeente niet als een kudde zonder herder laten zal, maar haar altijd weer leidslieden zal geven en door Zijn Geest bekwaam maken, zoals Hij in plaats van Mozes, Jozua en later de richters verwekt heeft; maar een geregeld executief bestuur ontbreekt aan de Mozaïsche instelling. Men heeft het zeer opmerkelijk gevonden, dat Mozes zo weinig voor de uitvoering van zijn wetgeving die tot in kleine bijzonderheden voorschriften had, gedaan heeft, dat hij niet ingezien heeft, dat zonder een hoofdbestuur geen staat kon bestaan; maar de theocratische instelling berust niet op de berekening van een verstandige stichter van een godsdienst, maar op het goddelijk raadsbesluit, dat zeker is het doel te bereiken, ondanks de vermeende ontoereikendheid van de aardse Institutie; dat gemis in de Mozaïsche staat toont slechts de sterkte van het theocratische principe..

Ten tijde van de richters leefde het Israëlische volk in een staatsinrichting, die nooit bij enig volk op aarde bestaan heeft, en die niet goed was, omdat zij te goed was, omdat zij een volk eiste, zoals er nooit een volk geweest is, en nooit één op aarde zijn kan, waar ieder gelijk allen en allen gelijk ieder in het bijzonder God vrezen en uit godsvrucht, ook zonder dwang van buiten, een wet houden, die God gegeven heeft. Evenwel blijft Israël een volk, lof en bewondering waard, omdat het gedurende een tijd van meerdere eeuwen in zo'n instelling leven kon, zonder zichzelf te vernietigen. Wat zou het gevolg en de vrucht zijn van zo'n inrichting, wanneer een verlichte Europese natie van de tegenwoordige tijd slechts enkele tientallen van jaren daarin leven moest! Moord en bloedstorting, roof en geweld, misdaad en gruwel, zodat de goeden en vromen naar de dood zouden wensen! Op den duur kon echter ook dit volk in zo'n inrichting niet blijven; het moest uit eigen ervaring leren, dat een volk, wanneer het zijn land, zijn eer, zijn eigendom, zijn vrijheid en levensvreugde wil verzekerd zien, een blijvende, vaste en machthebbende overheid en regering nodig heeft..

Deze woorden dienen, om te verklaren hoe het kwam, dat Micha zich een eigen Godshuis oprichtte en de beeldendienst invoerde, zonder dat het hem belet werd, of zonder dat hij daarvoor gestraft werd. Er was geen regeervorst, dat is de bedoeling, hetzij als richter of als koning, die zorg droeg voor de wettige handhaving van de Goddelijke wetten en voor de Goddelijke eredienst..

7. Nu was er een jongeling van Bethlehem-Juda, 1) Jonathan geheten (18: 30), van het geslacht van Juda; deze was een Leviet, hij behoorde tot de Levieten, die in het gebied van Juda woonden, een uit het geslacht van de Kohathieten, een kleinzoon of achterkleinzoon van Mozes, en deze verkeerde aldaar als vreemdeling, hij hield zich te Bethlehem slechts tijdelijk op, zonder daar geboren te zijn.

1)Bethlehem-Juda, zo genoemd ter onderscheiding van Bethlehem in de stam van Zebulon (12: 8-10 Joz.19: 15), was geen Levietenstad. In de stam van Juda en Simeon woonden geen Levieten, maar alleen priesters (Joz.21: 9-19). Omdat echter bij de verovering van het land niet alle Kanaänieten verdreven waren, zo kwamen ook niet alle steden, die in de overige stammen de Levieten waren toegewezen, in het ongestoord bezit van de Israëlieten (bijv. Gezer en Ajalon Joz.21: 21 vgl. 16: 10; 21: 24 vgl. Richteren 1: 35). Daarom moesten veel Levieten hun toevlucht nemen tot zulke plaatsen, die niet tot de in Joz.21 aangewezen Levietensteden behoorden. Evenals hier in Bethlehem verschijnt later (19: 1) op de noordelijke zijde van het gebergte van Efraïm in de landstreek van Silo een Leviet, die daar zijn verblijfplaats heeft..

Deze man wordt daarom gezegd van het geslacht van Juda te zijn, omdat hij, als wonende in Bethlehem-Juda, burgerlijk tot de stam van Juda werd gerekend..

10. Toen zei Micha tot hem, verheugd, dat hem hier de gelegenheid gegeven werd, een Leviet voor zijn bijzonder godshuis te verkrijgen: Blijf bij mij en wees mij tot een vader, tot een vaderlijk vriend en geestelijk raadgever (Genesis45: 8; 2 Koningen .6: 21; 13: 14) en tot een priester, en ik zal u jaarlijks1) geven tien zilverstukken, en orde van kleren, 2) de nodige kleren, en uw leeftocht, vrije kost en inwoning. Alzo ging de Leviet met hem, om te zien of het hem daar naar zijn begeerte was, hetgeen hij alzo bevond.

1) In het Hebreeuws Mymyl (Lajamim). Eigenlijk voor de dagen, d.i. voor de dagen, die men bedingt. Een gewone uitdrukking in het Hebreeuws voor ons: voor een jaar, zie Lev.25: 29 en 1 Samuel .27: 7

2) Hebreeuws "een schatting van kleren". In het Ethiopisch betekent "herech" "een gezel", zodat wij naar de LXX en Vulgata zouden kunnen lezen "een paar kleren" of "een dubbel kleed.".

13. Toen zei Micha, menende de Heere een welgevallige zaak gedaan te hebben, en een besturing van God ziende in het vinden van de Leviet: Nu weet ik, dat de HEERE mij weldoen zal naar de zegenwensen van mijn moeder, omdat ik deze Leviet tot een priester heb. 1)

1)Afgodendienaars beminnen en eren hun priesters meer, dan Christenen de ware knechten van God (1 Koningen .18: 19).

O verblinde mens, die in een zelf gekozen godsdienst nog verdienste stelt en zo zijn zonde verdubbelt, die om zelf weldaden te verkrijgen God wilt dienen. Is die dienst iets anders dan eigenbelang, dan het dienen van het eigen ik? Gezegende Redder, Vorst van Levi's stam, geef ons herders naar Uw eigen hart en laat Uw getrouwe dienaren nooit verplicht zijn om in den vreemde plaats te zoeken, veel minder, dat zij tevreden zouden zijn, hun heilig ambt te onteren voor een stuk zilver of een bete brood. Maak hen meer bezorgd om zielen te winnen, dan om koninkrijken te verkrijgen. Laat de redding van zondaars in uw bloed en in Uw Rechtvaardigheid het enig doel van hun werken zijn, en laat hen dag en nacht arbeiden in Uw Woord en in Uw leer. Zegen hen, genadige Heere, in hun dienst, en wanneer Gij, de Opperherder, zult verschijnen, dat zij dan die kroon van eer ontvangen, die nooit verwelkt!

Wat blijkt hieruit? Dat de stam van Levi erkend werd als die stam, waaraan de woorden van God waren toevertrouwd om het volk te onderwijzen in de wet van God..

Micha zelf was zeer onkundig daarin, maar nu een Leviet bewilligd had, bij zijn gesneden beelden het priesterambt waar te nemen, nu meende hij, dat de Heere aan zijn plannen Zijn Goddelijke goedkeuring hechtte. Wel een bewijs, hoe nodig en noodzakelijk het is, zijn daden eerst te toetsen aan het onfeilbare Woord van God, en nimmer in voorspoed met enige zaak zonder meer, de zegen van God te zien. Alleen wat waarlijk in de gunste van God wordt genoten, gedijt ook werkelijk ten zegen..

HOOFDSTUK 18.

DE DANIETEN VEROVEREN LAIS EN PLEGEN BEELDENDIENST.

I. Vs.1-10. Van het huis van Micha op het gebergte van Efraïm worden wij thans in het gebied van de stam Dan verplaatst. Daar lijden de Danieten door overbevolking, en een gedeelte van hen besluit, zich naar Laïs boven het meer Merom te begeven. Er worden daarom van de landstreek tussen Zora en Esthaol vijf mannen tot verspieding uitgezonden; deze houden op hun reis naar Laïs bij Micha verblijf, laten door diens huispriester God vragen, of hun weg gezegend zal zijn, en brengen goede tijding omtrent Laïs aan hun broeders terug.

1. In die dagen (vgl. 17: 6) was er geen koning in Israël, die de verschillende stammen onder zich verenigd had en de verdrukten te hulp kon komen, en in deze dagen zocht de stam van de Danieten elders voor zich een erfenis, voor een gedeelte van hen omte wonen; want hij was in het door Jozua aangewezen gebied (Joz.10: 40vv.) door de Amorieten uit de laagte verdrongen en tot op enige plaatsen aan en op het gebergte beperkt; hun was daardoor tot op die dag onder de stammen van Israël niet voldoende tot erfenis toegevallen,
1) om daarin rustig en tevreden te kunnen leven.

1) Niet tot erfenis toegevallen. Onze Statenvertalers hebben terecht het woord voldoende ertussenin gevoegd, omdat uit het verband van de zin volgt, dat zij wel degelijk hun stamgebied hadden betrokken. Immers de in vs.2 genoemde steden Zora en Esthaol, waren twee hun bij het lot toegedeelde plaatsen (Jos.19: 41vv.). Wij weten ook uit Richteren 1: 34 1.34, dat de Amorieten hen niet toelieten in de vlakte te komen, maar hen in het gebergte terugdrongen..

2. Zo zonden de kinderen van Dan uit hun geslacht vijf mannen uit hun einden, uit het gehele volk, mannen, die strijdbaar waren, van Zora en van Esthaol, uit welkelandstreek men zou verhuizen (vs.11) om het land, het gebied van de stad Laïs, ten noorden van het meer Merom, te verspieden en dat te doorzoeken, en zij zeiden tot hen: Gaat, doorzoekt het land, of er een gelegenheid is, om ons te vestigen; want die landstreek, nog door Kanaänieten bewoond, had men reeds voor de te stichten kolonie in het oog. En zij kwamen op hun weg van Zora en Esthaol naar Laïs in het gebergte van Efraïm, tot aan het huis van Micha 1) (17: 1vv.) en overnachtten aldaar.

1) Men had toen nog geen gewone herbergen, maar moest bij een vriend zijn onderkomen zoeken. Intussen waren die logementen in bewoonde streken geen noodzakelijkheid voor reizigers, omdat men in ieder bijzonder huis kon ingaan en op goede opname en vriendelijke verzorging rekenen kon. In Luk.9: 52 wordt zij de Heere alleen wegens de nationale vijandschap van joden en Samaritanen geweigerd. Wilde men van die gastvrijheid geen gebruik maken, of bevond men zich in woestijnen en in landstreken, waar in de omtrek niemand woonde, zo spreidde men zich zijn leger op het vrije veld, onder een opgeslagen tent of in een aanwezige spelonk (Genesis28: 11; 42: 27 Ex.4: 24; 1 Koningen .19: 9) en teerde van de voorraad, die men bij zich had. Onder de waarschijnlijk reeds in Jer.41: 17, maar zeker in Luk.10: 34 bedoelde herbergen (Grieks, pandoceion) is een soort van karavanserai te verstaan, zoals men die tegenwoordig in het oosten vindt, ook Mensil of Khan genoemd. Deze geven de reizigers en hun rij- of lastdieren kosteloos verblijf en tegen een aan de waard te betalen stuk geld ook de nodige voeding. Dergelijke karavanserais waren alleen in woestijnen (als in die van Jericho), door welke straten leidden; verscheidenen waren voor doorreizende niet-joden en handelskaravanen bestemd. De in Luk.2: 7 voorkomende herberg (Grieks kataluma) is daarentegen zonder twijfel het bijzonder huis van een gastvriend (vgl. Luk.22: 11), dat echter om de vele andere reeds aanwezige vrienden zo overal was, dat Jozef en Maria alleen nog onderkomen vonden in de daarbij behorende stal, waartoe wellicht een nabij gelegen spelonk gebruikt werd..

6. En de priester, nadat hij het nagemaakte goddelijke orakel ondervraagd had, zei tot hen: Gaat in vrede; uw weg, die gij zult heentrekken, is recht voor de HEERE,1) het zal u gelukken.

1) Hier is het wel (2 Tim.3: 13 "verleiden en verleid worden." Zoals zij van hun zijde de valse priester vleien door erkenning van de door hem zich aangematigde waardigheid, zo vleit hij hen weer door een antwoord, geheel overeenkomstig hun wensen. Dat hun voornemen later werkelijk gelukte en zij Laïs een zeer geschikte plaats vonden, ook daar met weinig moeite de inwoners konden verdrijven en zich een stad bouwen, bewijst niet, dat hun weg inderdaad

recht "voor de Heere" was. Het gelukkig gevolg van een onderneming kan nooit op zichzelf reeds een teken van goddelijk welgevallen zijn. God laat veel gelukken, wat wij zonder of tegen Zijn wil ondernemen, niet tot onze zegen, maar tot onze straf. Zijn wegen zijn zoals Luther zegt, gelijk aan een Hebreeuwse Bijbel, die men van achteren aan lezen moet; pas het einde wijst aan, wat Hij gewild heeft. Zo toont ook het einde van deze geschiedenis (vs.30,31), dat het werk van de Danieten niet uit God was; de wettige hogepriester te Silo zou op hun raadvragen zonder twijfel hun een geheel ander antwoord gegeven hebben; zij hadden in de kracht van de Heere de Amorieten moeten verdrijven en zich land verwerven in de eenmaal hun aangewezen erfenis, in plaats die te verlaten (Joz.17: 12vv.). Wij moeten van onze zijde uit dit voorbeeld, dat tot opheldering van het 3de gebod (bij Gods naam liegen of bedriegen, toveren) dient, leren dat wij met waarzeggen, verklaring van tekens en kunsten van bezweren of zegenen niets te doen mogen hebben, ook al helpt veel daarvan of komt het dikwijls uit. Een jong soldaat lag in Nazareth met epilepsie, de middelen van de geneesheren baatten niet; op raad van zijn bekenden nam hij de toevlucht tot een bezweerder. Of het nu het gevolg van die kunsten was of niet hij herstelde geheel. Van dat ogenblik af was hij droefgeestig en begon hij te vervallen; zo dikwijls hem troost werd toegesproken, schudde hij treurig het hoofd en zei: "O had ik mijn epilepsie nog en daarbij mijn vrede! Nu heb ik beide verloren!".

Het is de vraag of God werkelijk geantwoord heeft. Wij voor ons geloven het niet, maar houden het ervoor, dat zowel de Leviet zichzelf als de Danieten bedroog, niet met opzet, maar uit dwaling. Wij hebben dit geval enigszins gelijk te stellen met de geschiedenis van de profeten ten tijde van Josafat en Achab vóór de strijd met de Syriërs..

Waar de Leviet zo kennelijk inging tegen de geboden van God, mogen wij niet aannemen dat de Heere hem waarlijk door de Urim en Tummim heeft geantwoord..

7. Toen gingen die vijf mannen heen, zich verzekerd houdende van de gelukkige uitslag van hun zending, en zij kwamen na een tocht van enkele dagreizen te Laïs of Lesem, aan de middelste bron van de Jordaan (Joz.19: 47); en zij zagen het volk, dat in het midden van de stad was, zijnde gelegen in zekerheid, zonder enige gedachte te hebben aan strijd of grote ondernemingen, naar de wijze van de Sidoniërs, waarvan het waarschijnlijk een kolonie was, stil en zeker zijnde; en daar was geen erfheer, die iemand om enige zaak schande aandeed in dat land, zij stonden niet onder de heerschappij van enige overheerser, die hen verdrukte, maar vormden een vrijstaat; ook waren zij ver van de Sidoniërs, zodat deze hen niet tegen vreemde indringers konden beschermen, en zij hadden niets te doen met enig mens, 1) zij stonden met de bewoners van andere steden in geen verband. Deze omstandigheid gaf de vijf mannende zekerheid, dat hier geen grote moeite voor hun stamgenoten zou zijn, om die streek in bezit te nemen.

1)Hoogstwaarschijnlijk was Laïs een kolonie van de Sidoniërs. De Engelse vertaling heeft in plaats van erfheer, overheid. De bedoeling is echter, een die hen zich met geweld heeft onderworpen en die hen naar de wijze van een tiran beheerst. Zij vormden een zogenaamde vrijstaat en hielden zich met handel en koopmanschap bezig..

8. En zij, de uitgezonden verspieders, kwamen tot hun broeders te Zora en te Esthaol, na hun last volbracht te hebben, en hun broeders zeiden tot hen: Wat zegt gij?1) Welk bericht hebt gij over Laïs te geven?

1) In het Hebreeuws Mta hm (Mah atthem). Letterlijk staat er: "Wat u". Onze Statenvertalers hebben er het woordje zegt tussengevoegd. Ook kan men vertalen en o.i. is dit beter: "Wat hebt gij uitgevoerd?" De vijf mannen toch werden geroepen om rekenschap af te leggen van hun daden. Zij doen dit met hen op te roepen om terstond, zonder enig bedenken, de aanval te ondernemen..

10. (Als gij daarheen komt, zo zult gij komen tot een zorgeloos volk, en dat land is wijd van ruimte), 1) zodat gij ruimte genoeg hebt om te wonen. Gij zult hetzeker innemen, want God heeft het in uw hand gegeven. Een priester van de Heere heeft voor ons God ondervraagd, en dat gunstig antwoord vernomen; door hetgeen wij gezien hebben, is ons dit ook bevestigd; een plaats zult gij daar hebben, alwaar geen gebrek is van enig ding, dat op de aarde is. 2)

1) Wijd van ruimte, wil zeggen, dat men zich naar alle kanten kon uitbreiden, indien het nodig was. Zij noemen de inwoners van Laïs een zorgeloos volk, omdat het in zorgeloze zekerheid daar leefde en volstrekt geen aanval verwachtte. Ook staan zij vast in de overtuiging, dat zij gelukkig zouden zijn, omdat zij geloof hadden gehecht aan de verzekering van de Leviet..

2) Dat op de aarde is. Onder de aarde moet verstaan worden het land Kanaän. De vertaling kan daarom ook zijn: dat in het land is. Alles wat in Kanaän groeit en bestaat, willen zij zeggen, groeit daar ook en is ook aldaar te vinden..

II. Vs.11-31. Toen de volksverhuizers naar Laïs waren opgetrokken, kwamen zij op hun reis eveneens in de streek, waar Micha woonde. De vijf mannen onder hen, die tevoren hier overnacht hadden, vertellen hun van Micha’s lijfrok, beeld en huispriester, overreden hen van de gelegenheid gebruik te maken om alles wat tot een bijzondere godsdienst nodig was, in bezit te krijgen. Zij ontvreemden daarop aan Micha die voorwerpen zoals dan ook de Leviet zich bij de Danieten aansluit. Micha’s bemoeiingen om zijn eigendom weer te verkrijgen zijn vruchteloos; de Danieten in Laïs gekomen, nadat zij de inwoners gedood, de stad verbrand en weer opgebouwd en haar naar de naam van hun stamvader Dan genoemd hadden, plaatsen daar de geroofde heiligdommen, en de Leviet dient hen als priester. Tenslotte vinden wij een opmerking, wie die Leviet geweest is en hoe lang deze beeldendienst te Dan bestaan heeft.
11. Toen reisden van daar uit het geslacht van de Danieten, namelijk van Zora en van Esthaol, zeshonderd man, aangegord met krijgswapens tegen Laïs; zij hadden ook hun vrouwen en kinderen, hun vee en hun overige bezittingen bij zich (vs.12).

12. En zij trokken op in noordelijke richting, en legerden zich bij Kirjath-Jearim, in Juda, drie uur ten noordwesten van Jeruzalem (Joz.15: 9,60); daar verzamelden zij zich en maakten zij zich voor de verdere tocht gereed; daarom noemden zij deze plaats, Machané-Dan
1) (= legerplaats van Dan); alzo word het genoemd tot op deze dag (Richteren 13: 25), ziet het is achter, ten westen van Kirjath-Jearim. 2)

1) De omstandigheid dat deze plaats van deze gebeurtenis een volksnaam heeft verkregen, dwingt om aan te nemen, dat de Danieten daar lange tijd zich hebben gelegerd, om redenen die wij uit gebrek aan nadere gegevens niet nader kunnen vaststellen. Wellicht hebben de landverhuizers zich hier eerst verzameld en zich voor de verdere tocht geregeld en in orde gesteld..

2) Volgens 1 Kronieken 2: 53; 4: 2 trokken later in de landstreek, die de Danieten verlaten hadden, enige geslachten van Juda van Kirjath-Jearim. Toch bleef die streek nog altijd gedeeltelijk door Danieten bewoond, zoals uit Simsons geschiedenis blijkt..

14. Toen antwoordden op de vragen die tot hen kwamen, de vijf mannen, die gegaan waren, om het land van Laïs te verspieden en daardoor reeds bekend waren met Micha's huis, en zeiden tot hun broeders hun tochtgenoten: Weet gij ook, weet gij wel dat in een van die huizen een efod is, een terafim, en een gesneden beeld en een gegoten beeld, dus alles wat tot een volledig ingerichte Godsverering nodig is? Zo weet nu, wat u te doen zij; 1)bedenkt of het niet raadzaam is dat alles mee te nemen, opdat wij dadelijk in ons land een eigen cultus kunnen instellen.

1) Menig gast is zijn waard zeer ondankbaar; dezen gaat het gewoonlijk niet goed (Spreuken 17: 13 Sir.12: 3).

20. Toen werd het hart van de priester vrolijk, dat hij voortaan in de dienst van een geheel geslacht zou komen, en hij verliet zijn oude weldoener, 1) en nam 2) de efod en de terafim en het gesneden beeld uit de handen van de vijf rovers, en hij kwam in het midden van het volk, om met hen naar Laïs te trekken.

1) Is het vreemd, dat die ontrouw aan God geworden is, nu ook ontrouw aan een mens wordt?.

Wanneer een Christen-leraar een meer uitgebreide en ruimere werkkring aanneemt, waartoe hij niet door de Heere geroepen wordt, die voor hem op onwettige wijze verkregen is, is hij in deze aan Jonathan gelijk, "Door grotere eer, ruimere bezoldiging, enz. kan men dienaren van de buik gemakkelijk de mond stoppen; dat zijn de huurlingen (Joh.10: 12)..

2)Natuurlijk kon de Leviet deze kostbaarheden volgens vs.17, slechts uit de handen nemen van die vijf mannen, omdat deze ze gestolen hadden uit het huis van Micha. Het tweede zindeel verklaart dus eigenlijk het eerste. In het midden van de Danieten kwam hij nu, ook al om beveiligd te zijn, indien zij achtervolgd werden door Micha en de zijnen..

23. En zij riepen de kinderen van Dan na, dat zij zouden blijven staan en antwoord geven; die hun aangezichten omkeerden naar degenen, die hen achterna jaagden, en zij zeiden tot Micha, alsof zij niet wisten, waarom zij gekomen waren: Wat is u, dat gij bijeengeroepen zijt? 1)

1) Of, wat is u, dat is, wat hebt gij voor, dat gij u bijeen verzameld hebt?.

24. Toen zei hij: Gij hebt mijn goden, die ik gemaakt had, het beeld met het onderstuk en de terafim weggenomen, 1) evenals de priester, die ik gehuurd had, en zijt weggegaan, dat alles meenemende; wat heb ik nu meer over, nu gij mij dit alles ontvreemd hebt? Wat is het dan, dat gij tot mij zegt: Wat is u? Hoe kunt gij zo'n vraag stellen?

1) Zeker een zeer beklagenswaardig mens, aan wie zijn god ontstolen is, en zeker een zeer ellendig god, die gestolen kan worden. In deze toestand bevinden zich allen, die de wereld liefhebben en wat in de wereld is, begeerlijkheid van de ogen en het vlees, en grootsheid van het leven (1 Joh.2: 15vv.)..

Hierin kan men zien, de dwaasheid van de afgodendienaars en de macht, die satan over hen heeft. Wat een dwaasheid was het niet in hem, dat hij deze zijn goden noemde, die hij gemaakt had, omdat Hij, die ons gemaakt en geschapen heeft, alleen als God moet gediend en aangebeden worden; dwaasheid was het inderdaad, dat hij zijn hart zette op zulke ijdele, nietige dingen, en dat hij zich als verloren achtte, wanneer hij ze kwijt raakte..

25. Maar de kinderen van Dan zeiden tot hem: Laat uw stem bij ons niet horen, houd ons niet langer met uw klachten op, opdat niet misschien mannen van bitter gemoed onder ons op u aanvallen, en gij uw leven verliest en het leven van uw huis, 1) van al de uwen.

1) Ook hier zien wij opnieuw macht stellen tegenover recht, maar tevens hoe weinig vertrouwen Micha heeft gehad op zijn goden, zoals hij zijn gesneden beelden noemde. Waar was nu bij hem het vertrouwen, dat de Heere met hem was? Het was verdwenen. Met het verlies van zijn beelden, was ook dit vertrouwen weggezonken. Of hij tot inkeer en tot inzicht van zijn dwaling is gekomen, meldt de gewijde historie niet..

26. Zo gingen de kinderen van Dan huns weegs, zonder zich verder over hem te bekommeren, en Micha, ziende, dat zij sterker waren dan hij, achtte het beter geen geweld te gebruiken; zo keerde hij om en kwam weer tot zijn huis, zonder nog tot inzien van zijn afgoderij gekomen te zijn. 1)

1) Micha heeft niet genoeg moed om zijn leven te wagen voor zijn goden, zo'n kleine gedachte heeft hij van hun macht om hem te verlossen. Opmerkelijk is deze diefstal in betrekking tot de diefstal, die aanleiding gaf tot vervaardiging van dit beeld. Had Micha ook zijn schuld beleden, hij was in andere zonden voortgegaan, en waarlijk, indien ooit zijn ogen geopend zijn, zo heeft hij ingezien, dat de Danieten hem grote weldaad bewezen hadden door zijn goden te stelen, dan zijn moeder door ze hem te geven..

27. Zij dan, de kinderen van Dan, namen met zich, wat Micha gemaakt had, het beeld, de lijfrok enz. (vs.17) en de priester, die hij gehad had, en kwamen 1) na het volbrengen van hun reis te Laïs, toteen stil en zeker volk, dat geen overval vreesde (Ge 49: 17), en zij sloegen hen, de inwoners van die stad, met de scherpte van het zwaard en de stad verbrandden zij met vuur.

1) le wabyw (Wajaboöe al-). Dit betekent letterlijk wel, zij kwamen tot, maar dan in de zin van, zij overvielen. Komen dus met een vijandelijke bedoeling..

28. En er was niemand, die hen verloste, 1) die hun te hulp kwam; want zij, die stad, was ver van Sidon (vs.7) en zij hadden niets met enig mens te doen, en zij lag in het dal, dat bij Beth Rechob 2) is (Num.13: 22). Daarna herbouwden zij de stad, die zij in de as gelegd hadden, en woonden daarin.

1) In het Hebreeuws lyum Nya (Een Matsil). Beter: En er was niemand, die hulp aanbracht. De reden waarom niet, wordt in het navolgende verklaard, omdat zij, de stad namelijk, ver van Sidon lag. Dezelfde uitdrukking komt ook voor Psalm 7: 3; 50: 22 en Jes.5: 29..

2) De naam betekent: "Markt." Deze wordt daarom door meerdere plaatsen gedragen (Joz.19: 28,30 Joz.21: 31 Richteren 1: 31). Ons Rechob komt, behalve de genoemde plaats Num.13: 21, ook nog in 2 Samuel .10: 6,8 voor. Robinson vindt het in het tegenwoordige kasteel Hunin ten westen van Laïs, het tegenwoordige Ten el Kady..

30. En de kinderen van Dan richtten in de nieuw gebouwde stad voor zich dat gesneden beeld op, dat zij aan Micha ontstolen hadden; en Jonathan, de uit Micha’s huismeegenomen Leviet, de zoon van Gersom, de zoon van Manasse (of liever "Mozes) 1) Ex.2: 22; 18: 3), hij en zijn zonen waren priesters voor de stam van de Danieten, die naar Laïs verhuisd waren, tot de dag toe, dat het land gevangen is weggevoerd, 2) waarschijnlijk door de Syriërs te Zoba (1 Samuel .14: 47), terwijl het overige Palestina onder de verdrukking van de Filistijnen leed.

1) De grondtekst heeft de naam hsm of hsnm d.i. Manasse; maar de letter n is niet zonder reden tussen haakjes gezet (= hangende Nun), omdat volgens de persoon niet Manasse, maar Moscheh (Mozes) bedoeld is; deze laatste naam leest ook de Vulgata. Omdat echter deze nakomeling van Mozes zich zijn stamvader zo onwaardig gemaakt heeft, en zich door zijn werk bij de familie van de latere koning Manasse (2 Koningen. 21) gevoegd heeft, heeft men liever deze naam willen lezen, om het aandenken van Mozes in ere te houden. De schrijfwijze met de hangende Nun is zeer oud, zodat ook de Septuaginta "Manasse" vertaalt, en merkwaardig is het, dat reeds in 1 Kronieken 23: 16 van de kinderen van Gersom alleen de eerstgeborene, Sebuël, genoemd wordt, terwijl het van Eliëzer, Mozes tweede zoon, uitdrukkelijk gezegd wordt, dat hij behalve zijn eerstgeborene, Rehabja, geen anderen had. Die naamsverandering is ook door Kimchi en andere Joodse leraars erkend..

In sommige uitgaven van de Septuaginta lezen we: de zoon van Mozes. Alzo heeft ook Hiëronymus. In de uitgave van Theodoretus lezen we: de zoon van Manasse, de zoon van Gersom de zoon van Mozes..

2) Om meer dan een reden (zie vs.31) kan hier niet gedacht worden aan de wegvoering van de tien stammen en de Assyrische ballingschap, maar hebben wij zonder twijfel te denken aan een in de Heilige Schrift niet nader verhaalde gebeurtenis, waardoor het gericht van God in bijzondere mate over de afgodische Danieten kwam, in dezelfde tijd dat Israël door het verlies van de ark van het verbond zo diep vernederd werd. Door Samuëls reformatorische

werkzaamheid (1 Samuel .7: 3vv.) werden wel degenen, die te Laïs achtergebleven waren, tot boete opgewekt (1 Samuel .3: 20), zodat bij het afhalen van de ark door David (1 Kronieken 13: 1vv.) en bij Salomo’s tempelwijding (1 Koningen .8: 65) de Danieten zeker niet gemist zijn. Bovendien werd hun stad later weer de plaats voor een van de beide kalveren, die Jerobeam in het noorden en in het zuiden van zijn rijk liet oprichten (1 Koningen .12: 28vv.)..

Deze opgave is onduidelijk. Zij kan echter moeilijk iets anders beduiden, als de wegvoering van de bevolking, d.i. van de inwoners van Dan en de omstreken in ballingschap. De meeste uitleggers denken aan de Assyrische ballingschap, of aan de wegvoering van de noordelijke stammen van Israël, de bevolking van Gilead, Galileeërs en van de stam Nafthali, waarin Laïs-Dan lag, door Tiglath-Pilezer (2 Koningen .15: 29). Maar daarmee stemt de mededeling, in het volgende vers gedaan, volstrekt niet. Het huis van God, d.i. de Mozaïsche tabernakel vinden wij in Silo, waar de vergadering onder Jozua haar geplaatst had, nog onder Eli en Samuël (1 Samuel .1: 3; 3: 21; 4: 3). Onder Saul was zij reeds te Nob (1 Samuel .21) en onder de regering van David te Gibeon (1 Kronieken 16: 39; 21: 29). Daarom heeft "het huis van God" tot op de regering van Saul in Silo gestaan en is daar later niet weer teruggekomen. Wanneer alzo het door de Danieten opgerichte beeld van Micha in Dan zo lang was, als het huis van God te Silo, zo kunnen ook Jonathans zonen slechts hoogstens tot Sauls tijden, maar volstrekt niet tot de Assyrische ballingschap, priesters bij die eredienst, of bij dat heiligdom in Dan geweest zijn. Hierbij komen nog andere dingen, die het voortbestaan van deze Danitische beeldendienst tot aan de Assyrische ballingschap hoogst onwaarschijnlijk maken, ja volstrekt uitsluiten. Al moesten wij geen gewicht leggen op het feit, dat de Israëlieten onder Samuël, tengevolge van zijn last, om zich tot de Heere te bekeren, de Baäls en Astharôth wegdeden, zo is het toch nauwelijks geloofwaardig, dat onder David, naast de door hem herstelde eredienst van de HEERE, te Dan de beeldendienst zou hebben voortbestaan en dat dit door deze koning, die gedurig door herhaalde oorlogen in het noorden van zijn rijk moest zijn, niet zou bemerkt en dus afgeschaft zou zijn. Nog meer ongelofelijk is de voortduring daarvan na de bouw van Salomo’s tempel, omdat alle mannen van Israël en alle oudsten en stamhoofden op Salomo’s bevel te Jeruzalem kwamen, om de inwijding van dit heerlijk nationaal heiligdom bij te wonen. Eindelijk is het volstrekt ondenkbaar om aan te nemen het voortbestaan van de beeldendienst te Dan door het feit, dat Jerobeam bij de instelling van de gouden kalverendienst een te Dan opstelde en daarbij priesters uit het gehele volk aanstelde, die niet tot de zonen van Levi behoorden. Had toen te Dan nog een beeldendienst met Levitische priesters bestaan, zo zou Jerobeam dan gewis niet nog een tweede soortgelijke dienst onder niet-Levitische priesters hebben ingesteld..

Ongetwijfeld hebben wij hier te denken aan een wegvoering van de Danieten onder het begin van de regering van koning Saul, al wordt deze ons niet nader bericht. De schrijver rekent er echter mee, dat zijn lezers ermee bekend zijn..

HOOFDSTUK 19.

DE MANNEN VAN GIBEA BEGAAN EEN SCHANDELIJKE DAAD.

I. Vs.1-30. Het tweede aanhangsel (17, inleiding) bevat het verhaal van een gebeurtenis uit het begin van de tijd van de richters. Het vertelt ons, hoe een Leviet, die zich in het noordelijk deel van Efraïms gebergte ophield, zijn bijvrouw, die hem ontrouw geworden was, te Bethlehem-Juda ging zoeken. Op de terugreis van daar overnacht hij te Gibea; in de stam van Benjamin vindt hij bij een vreemdeling van deze stad gastvrije opname, maar de ingezetenen van de plaats willen aan hem dezelfde zonde plegen, als eens de Sodomieten aan de beide gasten van Lot (Genesis19: 4vv.). Hij geeft zijn bijvrouw aan hen over en vindt haar de volgende morgen dood voor de deur van het huis liggen; hij neemt het lijk van de mishandelde vrouw mee naar huis, snijdt haar in 12 stukken, die hij in alle stammen van Israël zendt en roept hen door dit bloedig teken tot wraak tegen de bewoners van Gibea op.

1. Het gebeurde ook in die dagen, toen er geen koning was in Israël (Richteren 17: 6; 18: 1), dat er een Levitisch men was verkerende als vreemdeling, 1) zich buiten de Levieten stand ophoudende aan de zijden van het gebergte van Efraïm, in die streek van Silo, waar de tabernakel stond (vs.18), die zich een vrouw, een bijvrouw, 2) nam (Genesis16: 3; 22: 24; 25: 1 Ex.21: 7vv. Richteren 8: 31) van Bethlehem-Juda.

1) Ook: "Jud 17: 7"

2) Van de wettige vrouwen, die in het genot van alle burgerlijke rechten waren, en van wie de Hebreeuwse mannen er meer dan een mochten hebben, zijn de bijvrouwen of vrouwen van de tweeden rang te onderscheiden die, zoals wij gezien hebben, geen gelijke rechten met de eerste hadden, maar ook geenszins slechts concubienen waren. Zij werden zonder verdere formaliteiten (bruidsgschenk, bruiloft) genomen, en konden gemakkelijker weggezonden worden (Deuteronomium 21: 10vv.). Zij waren of dienstmaagden van de eerste vrouw en als zodanig aan deze onderworpen, of gekochte maagden, of vrouwen die door koop verkregen of krijgsgevangen gemaakt waren. Haar kinderen erfden niet met de wettige kinderen, maar werden met geschenken weggezonden. Dat ook zij de man naar willekeur zouden hebben kunnen verlaten, zoals vele uitleggers ten gunste van de bijvrouw aannemen, is een veronderstelling zonder grond; zij moesten veeleer haar mannen trouw zijn, zoals dan ook de wetten uit Lev.18 haar betroffen. Intussen stond op echtbreuk met een bijvrouw de steniging niet, maar volgens Lev.19: 20vv. behalve lichamelijke kastijding voor de schuldige man, als kerkelijke boete een schuldoffer, en volgens de overlevering de geseling (40 slagen) voor de schuldige vrouw. Het is dus van de zijde van de Leviet een bijzondere verschoning, wanneer hij zijn trouweloos bijvrouw nagaat en haar weer probeert te verkrijgen..

Daarom dat deze man zijn vrouw de verzoening aanbood en haar, ondanks haar misdaad, weer liefde wilde verzekeren, geeft hij een schoon beeld van de Here Jezus, die de mens nagaat en door Zijn boden vriendelijk met hem laat spreken, hoewel deze zich van Hem verwijderd heeft (2 Kor.5: 20; Jer.3: 1,12

2. Maar zijn bijvrouw hoereerde, 1) bij hem zijnde, en trok uit vrees voor straf van hem weg naar haar vaders huis, tot Bethlehem-Juda, en zij was aldaar enige dagen, te weten vier maanden.

1) Sommigen zijn van mening, dat dit hoereren in een oneigenlijke zin moet worden opgevat, in de zin van, alle liefde jegens haar man prijsgeven, hem verlaten en weer tot haar vaders huis terugkeren. De LXX vertaalt: Maar zijn bijvrouw gedroeg zich jegens hem met een onverzoenbare geest. Ook de Chaldese vertaling vat het in die zin op. Tegen deze opvatting is weinig in te brengen, te meer omdat in vs.3 gezegd wordt, dat Hij optrok, om naar haar hart te spreken, wat beduidt, vriendelijk met haar te spreken, zodat haar weerzin tegen hem week..

7. Maar de man stond op om weg te trekken. Toen drong hem zijn schoonvader, deze hield zo sterk bij hem aan, dat hij zich liet overhalen, en daar opnieuw overnachtte.1)

1) Wij moeten twee uitersten vermijden; het ene, dat wij niet te lichtzinnig onze plicht en ons beroep verzuimen en het andere, dat wij niet te stijfhoofdig en te onachtzaam zijn ten opzichte van onze plicht jegens onze vrienden en ten opzichte van hun vriendschapsbetuiging jegens ons (Jud 19: 7)..

10. Maar de man wilde niet overnachten, maar stond op, 1) hoewel het reeds middag was, en trok weg, in noordelijke richting van Bethlehem, en kwam na een reis van twee uur, tot tegenover Jebus (d.i. Jeruzalem "Jos 15: 63), en met hem het paar gezadelde ezels, die tevens voldoende leeftocht droegen (vs.19), ook was zijn bijvrouw met hem.

1) Dat de schoonvader de Leviet zo lang ophield, heeft waarschijnlijk zijn reden daarin, dat hij zich wilde overtuigen van de oprechtheid van de verzoening, en hij hem voor het geleden onrecht des te meer goed wilde doen..

Het gaat altijd zo bij zwakke mensen. Eerst onnodig talmen, dan grote overhaasting..

13. Voorts zei hij tot zijn jongen, toen zij Jeruzalem reeds een eind achter zich hadden en de zon aan het dalen was: Ga voort, drijf de ezels aan, dat wij tot een van die plaatsen naderen, die voor ons liggen, en te Gibea 1) of liever, als het mogelijk is te Rama (Joz.18: 25) overnachten.

1) Ten noorden van Jeruzalem vinden wij een rij van plaatsen met zeer gelijke namen. Omdat een verwisseling van naam zeer mogelijk is, moet ons de ligging van deze plaatsen eerst duidelijk zijn. 1e. Het meest noordelijk, nog aan de overzijde van de weg naar Sichem, ligt Gibea, het tegenwoordige Dschibia, dat de meeste uitleggers voor de Joz.24: 33 vermelde stad van de hogepriester Pinehas houden. 2e. Zuidelijk, dicht onder Michmas, ligt de priesterstad Geba (Joz.18: 24; 21: 17), thans Dscheba genoemd, op een hoogte, langs wier noordelijke voet de Wady Suweinit loopt. Na de scheuring van het rijk was zij de noordelijke grensstad van het rijk van Juda (2 Koningen .23: 8). 3e. Dicht daarbij, nog geen uur westelijk, lag Rama, heden er-Râm, een nietig dorp met overblijfsels van puinhopen. 4e. Meer zuidelijk beneden Geba en Rama, vinden wij het op deze plaats genoemde Gibea, geboorteplaats en

residentie van koning Saul, op of aan de heuvel Tell el Phuleil gelegen. 5e. Een ander, in Joz.15: 57 vermeld Gibea lag op het gebergte van Juda. Robinson meent, dat het het tegenwoordige Dscheba is, dat ten zuidwesten van Bethlehem, enigzins oostelijk van Damin, op kogelvormige heuvels gelegen is. Die ligging past echter niet bij de groep van steden in Jozua genoemd, en 6e. Westwaarts van Rama en het Gibea van Saul ligt Gibeon, het tegenwoordige el Dschib (Joz.9: 3; 18: 25; 21: 17)..

18. En hij zei tot hem: Wij trekken door van Bethlehem-Juda tot aan de zijden van het gebergte van Efraïm, van waar ik ben, en wat mijn reis betreft, ik was naar Bethlehem-Juda getrokken, om huiselijke zaken, maar ik trek nu weer naar het huis van de HEERE, 1) en er is niemand, die mij in huis neemt, daarom ben ik genoodzaakt op de straat te overnachten (Genesis19: 2).

1)Woordelijk: "Ik trek met het huis van de Heere," dat is: "ik ben een Leviet, die in het huis van de Heere dien, desalniettemin ontvangt mij niemand; " alsof hij wilde zeggen, zoals Seb. Schmidt verklaart: "De Heere heeft mij verwaardigd, dat ik Hem als een Leviet in Zijn huis dien, maar van het volk van God wil niemand zich verwaardigen, dat hij mij in zijn huis herberge..

De bedoeling is niet, dat hij trekt naar het huis van de Heere, maar dat hij in de dienst van God is. Hij heeft toch gezegd, dat hij trok naar het gebergte van Efraïm en dus niet naar Silo, waar het heiligdom van de Heere stond..

Het is zijn bedoeling te klagen over de slechte behandeling, dat hij, een Leviet, een dienstknecht van God, moet overnachten op straat, omdat niemand hem in zijn huis opneemt..

19. En toch behoeven wij niets dan een dak, omdat toch onze ezels zowel stro als voer hebben, en ook brood en wijn is voor mij en voor deze dienstmaagd, en voor de jongen, die bij uw knechten is (die bij mij, uw dienstknecht, is): er is aan geen ding gebrek. Zo zullen wij hem, die ons herbergen wil, geen onkosten veroorzaken.

22. Toen zij nu hun hart vrolijk maakten, zich verkwikten aan spijs en drank, ziet, zo omringden de mannen van die stad, a) (mannen, die goddeloos, die Belialskinderen
1) waren); het huis, kloppende op de deur, en zij spraken tot de oude man, de heer des huizes, zeggende: Breng de man, die in uw huis gekomen is, naar buiten opdat wij hem bekennen. 2)

a) Hos.9: 9; 10: 9

1) Ook: "De 13: 13"

2) De stam van Benjamin, die Jakob in zijn zegen (Genesis49: 27) een wolf noemt, die ‘s morgens roof eet en ‘s avonds buit uitdeelt, was toen de meest krijgszuchtige stam. Er schijnen zich in deze genootschappen gevormd te hebben, die op enkele plaatsen samenleefden, geen gezinnen hadden en in het gebruik van wapens zich oefenden; een gedeelte van hen was bijzonder ervaren in het strijden met de linkerhand en het slingeren (20:

15vv.; 3: 15). Uit hun wild, ongehuwd leven zou de afschuwelijke zonde, waaraan zij zich overgaven, enigszins verklaard kunnen worden..

Ook: "Ge 19: 5"

Ook hier kan het verzoek tweeledig worden opgevat. Of om hem te onderzoeken wie hij is, of om met hem de afschuwelijke zonde van homofilie te bedrijven. Precies zoals bij Lot..

24. Ik wil u liever een ander voorstel doen. Ziet mijn dochter, die maagd is, en zijn bijvrouw, die zal ik nu uitbrengen, dat gij die schendt, en haar doet, wat goed is in uw ogen; maar doet aan deze man zo’n dwaas ding niet1) (Genesis19: 7,8).

1) Het recht van de gastvrijheid wordt ook door deze man, evenals door Lot, toen deze in dezelfde toestand was, voorbeeldiger gehouden, dan de vaderplicht: wij willen daarover niet verder uitweiden, maar alleen met Gregorius opmerken: "Een geringere zonde begaan, om een grotere te vermijden, is God een offer te brengen met een misdaad." Dat de booswichten later van hun eis afzien, en zich alleen met de bijvrouw tevreden stellen, hoewel zij dit tevoren hadden afgeslagen en het gebruik van het vrouwelijk geslacht eigenlijk tegen de natuur van hun zonde is, is niet zozeer uit de schoonheid van de vrouw, zoals Josefus wil te verklaren, als wel uit een leiding van de goddelijke Voorzienigheid. Dat Godsbestuur bewijst, dat noch het voorstel van de heer des huizes, noch de hulp van de gast nodig geweest zouden zijn, wanneer beiden slechts meer vertrouwen in de Heere gehad hadden, die hen wel in bescherming had kunnen nemen. De herinnering aan het voorbeeld van Lot lag voor de hand, maar men nam zich diens verkeerdheid ten voorbeeld, in plaats dat de hem ten dele geworden wonderbare hulp hen tot geloof opwekte. Nu het echter, door het klein geloof van haar gastheer en van haar man, met de vrouw zo ver komt, dat zij aan de moedwil van de mannen van Gibea wordt overgegeven, komt over haar een gericht van God, omdat zij vroeger tegen haar man ontrouw is geweest. God straft de zonde zeer dikwijls met zonde..

25. Maar de mannen wilden naar hem niet horen 1) en bleven op hun eis aandringen. Toen greep de man, de huisheer, met toestemming van de Leviet, de bijvrouw van de Leviet, en bracht haar uit tot hen daarbuiten. En zij bekenden haar, en waren met haar op de afschuwelijkste wijze bezig de gehele nacht tot aan de morgen, en lietenhaar gaan, als de dageraad oprees; 2) toen begaven zij zich naar hun woningen.

1)Hardnekkige lust en begeerlijkheden zwemen naar een adder, die het oor toestopt; zij schroeien hun geweten met een brandijzer toe en maken deze dof en ongevoelig..

2) Ook onder Christenen kwamen dergelijke tonelen voor. Aan het einde van de 14de eeuw gebeurde het, dat een Thüringer ridder een maagd schaakte; hij zette haar achter op het paard en wilde nog voor 10 uur Erfurt bereiken. De poort was reeds gesloten en hij was genoodzaakt met haar in het voor de stad gelegen ziekenhuis te gaan. De zieken, toen zij de schone vrouw zagen, vermoordden de ridder en schonden haar tot de dood toe. Na de ontdekking werd het huis met de schuldigen verbrand. (Falkenstein. Historie van Erfurt 277)..

28. En hij, nog niet vermoedende, dat zij dood was, zei tot haar: Sta op, en laat ons weggaan; maar niemand antwoordde. Toen bemerkte hij, hoe het was, en nam hij haar op de ezel, en de man maakte zich spoedig op, en trok naar zijn plaats,1) aan de zijde van het gebergte Efraïm.

1) Hieruit blijkt duidelijk, dat Gibea een door en door verdorven stad was. De Leviet zocht toch geen recht bij de overheid van die plaats, omdat hij wel van zijn huisheer zal vernomen hebben, dat bij haar geen recht tegen zulke diepe goddeloosheid was te verkrijgen. Er blijft hem nu geen ander middel over, dan bij de hoofden van de 12 stammen het besef van recht op te wekken en te doen ontwaken, opdat zo'n verschrikkelijke zaak zou worden gestraft. Hij bereikt zijn doel, door aan alle stammen een stuk van het lijk van zijn bijvrouw te zenden..

29. Toen hij nu in zijn huis kwam, zo nam hij een mes, en greep het lijk van zijn bijvrouw, en deelde haar met haar beenderen (woordelijk "naar haar beenderen", volgens de leden van haar lichaam (Lev.1: 6)). In twaalf stukken; en hij zond ze in alle gebieden van Israël, 1) tot de oudsten van elk van de 12 stammen een stuk, terwijlhij tevens door de overbrenger het afschuwelijke voorval liet vertellen en om wraak tegen de mannen van Gibea op te roepen.

1) Dit is, opdat op een algemene vergadering van de stammen over deze zaak zou worden gesproken en besloten, wat men zou doen, om dit in het vervolg te voorkomen..

30. En het geschiedde, dat al wie het bloedige bewijs van die gebeurtenis te Gibea zag 1) zei: Dit is niet gebeurd noch gezien, van die dag af, dat de kinderen vanIsraël uit Egypte zijn vertrokken, dat wij een zelfstandig volk geweest zijn, tot op deze dag; legt uw hart daarop; bedenkt wat tot straf voor zo'n misdaad gedaan moet worden, geeft raad en spreekt!2)

1) Hij toont hun, wat in Israël mogelijk is, en wat aan ieder in Israël zo goed als hem kan gebeuren. Iedere vrouw kon zodanige dingen ondergaan. Hij wijst daarmee op de anarchie, en wat deze in Israël tengevolge heeft, wanneer er geen recht van gastvrijheid meer bestaat, geen recht des huizes meer zeker is, wanneer heidense gruwelen, als in Sodom plaatsvinden..

2) De rechtvaardige Heere laat zondaars toe rechtvaardige wraak op elkaar uit te oefenen, en indien het hier beschreven toneel verschrikkelijk is, wat zullen de ontdekkingen van de dag van het gericht zijn? Wat een dankbaarheid zijn wij schuldig aan de Heere voor de beteugelingen door Zijn Voorzienigheid en de invloed van Zijn genade. Laat ieder van ons bedenken, hoe wij zullen ontkomen aan de toekomende toorn, hoe wij de zonden van onze eigen harten zullen doden, hoe wij de verzoekingen van de satan zullen weerstaan, en de besmettingen van de wereld ontvluchten..

15. Toen zij zo het overblijfsel van Benjamin naar hun land lieten gaan, berouwde het het volk opnieuw over Benjamin, omdat de HEERE een scheuring gemaakt had in de stammen van Israël. 1)

1) Hoewel reeds twee derde van de overgeblevenen van vrouwen voorzien waren, wilden zij toch voor het laatste derde deel gelijke zorg als voor het geheel dragen, omdat het bij zo weinigen des te meer op enkelen aankwam..

Met deze woorden wordt de volgende gebeurtenis ingeleid, om daarmee te verklaren, om welke reden Israël tot de maagdenroof aanmaande..

19. Toen zeiden zij, reeds op een gedachte gekomen, om zich uit deze moeilijkheid te helpen: Ziet, er is een feest van de HEERE 1) te Silo, van jaar tot jaar, dat gehouden wordt tegen het noorden van het huis van God, (Beth-el) tegende opgang van de zon, aan de hoge weg, 2) die opgaat van het huis van God, (Beth-el) naar Sichem, en tegen het zuiden van Lebóna3) (= wierook). De viering van dat feest is nabij, dan is er gelegenheid, dat elk van die tweehonderd voor zich een maagd rove; de plaats is voordie roof zeer geschikt, omdat de Benjaminieten langs de straat tussen Bethel en Sichem gemakkelijk naar hun land kunnen komen, voordat de burgers van Silo tijd hebben, om hen te achtervolgen en in te halen.

1)Waarschijnlijk het zevende Paasfeest, wanneer de dochters van Silo in reien dansten buiten de stad, in navolging van de dansen van de Israëlitische vrouwen aan de Rode Zee (Ex.15: 20)..

2) Dit kan ook vertaald worden, en dan is het duidelijker: Oostelijk van de hoge weg..

3) Nu Luhba, noordwestelijk van het tegenwoordige Seilun. De opgave is zo nauwkeurig mogelijk, om de Benjaminieten te beduiden, dat zij heel gemakkelijk die roof konden volbrengen..

21. En let erop, en ziet, als de dochters van Silo uitgegaan zullen zijn, om met reien te dansen, zo komt gij voort uit de wijngaarden, en schaakt u, een ieder zijn vrouwuit de dochters van Silo, en gaat met uw roof spoedig heen in het land van Benjamin. 1)

1) Zij wisten, dat geen van hun eigen dochters aldaar zouden wezen, zodat niet kon gezegd worden, dat zij aan hen waren gegeven, want hun vaders wisten niet van de zaak. Een onaangename uitvlucht is beter dan in het geheel geen, teneinde het verbreken van de eed te verhoeden. Nochthans ware het beter omzichtig te zijn in het doen van geloften, opdat naderhand geen oorzaak gevonden wordt, om te zeggen voor het aangezicht van de Engel, dat het een dwaling was..

22. En het zal geschieden, wanneer haar vaders of haar broeders zullen komen, om voor ons te rechten, om u bij ons aan te klagen en ons op te roepen tot bestraffing van u, zo beloven wij u, dat wij hen zullen tevreden stellen en tot hen zullen zeggen: Zijt hun om onzentwil genadig; wij hebben die raad gegeven, omdat wij geen vrouw voor een ieder van hen in deze strijd tegen Jabes (vs.10vv.) genomen hebben, slechts 400 maagden voor de 600 mannen gevonden hebben. Gij hebt uw eed nietgebroken, want gij hebt ze hun niet gegeven, dat gij op deze tijd1) schuldig zou zijn, uw dochters zijn buiten uw schuld en buiten uw weten u ontroofd.

1) In het Hebreeuws Kaëth. Dit betekent hier nu. De bedoeling is, gij hebt ze hun niet vrijwillig gegeven, want dan zou gij schuldig staan, maar nu niet, omdat zij u ontnomen zijn door schaking..

23. En de kinderen van Benjamin deden alzo, zoals de oudsten hun geraden hadden, en voerden naar hun getal tweehonderd vrouwen weg, van de reiende dochters 1) ophet jaarfeest te Silo, die zij roofden; en zij trokken heen en keerden weer tot hun erfenis, 2) en herbouwden de steden en woonden daarin. Zij breidden zich voorspoedig uit, zodat zij na 300 jaar weer een stam, hoewel altijd nog de kleinste in Israël, uitmaakten (1 Samuel .9: 21 Psalm 69: 28).

1) Een dergelijke geschiedenis lezen wij in de geschiedenis van Rome. Toen Romulus in 754 v. Chr. zijn stad gesticht had en deze door meestal ongehuwde personen bevolkt was geworden, weigerden de naburige volken hun dochters, aan deze van alle zijden tezamen gebrachte menigte te geven. Toen vond de Sabijnse maagdenroof plaats. Deze gebeurtenis staat in geen verband met de onze; het kan ons niet verwonderen, dat in de wereldgeschiedenis tweemaal een bijna gelijke daad voorkomt..

2) Van een aanklacht van de beroofde vaders en broeders lezen wij niets. Trouwens naar vs.22 zou dit aan de zaak niets veranderd hebben, omdat de oversten op de hand van de Benjaminieten waren. Seb. Schmidt zegt terecht: Zonder twijfel hebben de vaders en de broeders ze terug verlangd van de Benjaminieten en ook van de Oudsten, zelfs zullen zij verlangd hebben, dat de Benjaminieten gestraft werden. Maar de Oudsten hebben hun gezegd, wat zij beloofd hadden te zullen zeggen, met welk antwoord de klagers zich tevreden hebben gesteld en is de zaak alzo tot een gelukkig einde gebracht..

25. In die dagen was er, zoals reeds in 17: 6; 18: 1 en 19: 1 opgemerkt is, geen koning in Israël; een ieder deed, wat recht was in zijn ogen, terwijl, wanneer een koning recht en gerechtigheid in hetland had voorgestaan, zulke dingen niet zouden hebben kunnen gebeuren.

Met deze slotbemerking vat de profetische geschiedschrijver zijn oordeel over deze geschiedenis in die woorden samen, waarin de gedachte ligt opgesloten, dat onder de regering van een koning, die recht en gerechtigheid in het Rijk handhaafde, zulke dingen niet konden gebeuren. Het ziet niet slechts op de geschiedenis met Benjamin, die niet te rechtvaardigen is, maar ook op het gebeurde met Jabes in Gilead..

HET BOEK RUTH.

Het boek Ruth vormt enigszins de overgang tussen het boek der Richteren en de boeken van Samuël. Het leidt ons in in het familieleven van de voorouders van David, terwijl het ons tevens meedeelt de geschiedenis van een Israëlitisch gezin, dat hoogstwaarschijnlijk geleefd heeft in de dagen van Gideon; toen, tengevolge van de verschrikkelijke verdrukking de Midianieten, noodzakelijk de Israëlieten aan hongersnood ten prooi waren.

Het deelt ons mee, hoe een Israëliet met zijn vrouw en beide zonen het land van de vaderen verlaat, om in Moab beveiliging voor de hongerdood te zoeken; hoe zijn beide zonen daar in het huwelijk treden met Moabitische vrouwen, die met zijn vrouw spoedig weduwen zijn, tengevolge waarvan Naomi besluit terug te keren naar haar vaderland, dat besluit ten uitvoer brengt, en gevolgd wordt door Ruth (1).

Hoe vervolgens Ruth aren opleest op de velden van Boaz (2) en hoe zij door haar schoonmoeder geraden wordt, om niet alleen te trachten met Boaz in nadere kennis te komen, maar ook een huwelijk met hem te zoeken (3) en hoe eindelijk dat huwelijk gesloten wordt, waardoor zij, zoals aan het slot wordt meegedeeld, de voorouder wordt van David, de koning van Israël (4).

Dit boek leert ons daarom, hoe in de weg van Gods bijzondere Voorzienigheid een Moabitische vrouw, een vrouw uit het vroeger Israël zeer vijandige volk, beschikt wordt om op te treden als een van de moeders, uit wie, voor zoveel het vlees aangaat, de Christus van God zou voortkomen.

Wie het vervaardigd heeft, is niet met zekerheid uit te maken, en kan moeilijk worden nagegaan. Hoogstwaarschijnlijk is het vervaardigd in de laatste dagen van Davids leven. Dit is echter zeker; de gewijde schrijver heeft ook in dit boek erop willen wijzen, hoe het God behaagd heeft, naar Zijn vrijmachtig welbehagen, heidenen te enten op de stam van Israël, en hoe alles uitloopt op het grote einddoel: de verheerlijking van Gods Naam.

Het boekje van Ruth staat tussen boeken, die over oorlogen en andere grote zaken handelen, als een zeer mooie en onvergelijkelijke schildering van trouw, beschaving, verstand en rechtvaardigheid. Deze liefelijke geschiedenis, die een beeld van alle deugden in zich bevat, die het huiselijke en maatschappelijke leven van de mensen eist, past in het boek, dat de mensen tot zaligheid wil onderwijzen. Het strekt de God van Israël tot eeuwige lof, dat bij de vrijheid, waarin toen Zijn volk leefde, toch ten minste door vele rechtschapen mensen zo goed, rechtvaardig, liefderijk en billijk gehandeld werd. Wat waren Naomi, Boaz en Ruth? Wie waren de mensen, die Boaz bij zijn huwelijk en Naomi met haar kleinzoon geluk wensten? Het waren landmensen. Hoe voortreffelijk was nu de rechtvaardigheid van deze landmensen in Israël (Ruth 4: 11)! Hoe liefelijk was hun welsprekendheid, hoe aangenaam hun vriendelijkheid, hoe beschaafd waren hun zeden! Wat een wijze en verstandige mensen waren dat!

HOOFDSTUK 1.

RUTH REIST MET NAOMI NAAR BETHLEHEM.

I. Vs.1-22. Ten gevolge van een hongersnood, die ten tijde van de richters in Kanaän is uitgebroken, verhuist een man van Bethlehem-Juda, Elimelech genaamd, met zijn vrouw Naomi en zijn beide zonen, Machlon en Chiljon, naar het land van de Moabieten. Hier sterft de man. De beide zonen huwen met twee Moabitische dochters, Orpa en Ruth, en sterven de een na de ander zonder kinderen achter te laten. Na een tienjarig verblijf in het land van de Moabieten, vertrekt Naomi weer naar haar land, omdat zij hoort, dat de Heere zich weer genadig tot Zijn volk gewend en aan het land weer brood gegeven heeft. Van de beide, haar vergezellende schoondochters, keert Orpa op aandringen van Naomi terug, maar Ruth kan door geen dwangreden bewogen worden, om haar schoonmoeder te verlaten, en de God van Israël voor de afgoden van Moab te verruilen. Beide in Bethlehem aangekomen, wekken de opmerkzaamheid van de vrouwen op, en Naomi klaagt over het bittere leed, dat zij gedurende haar afwezigheid, heeft moeten ondervinden.

1. In de dagen, toen in Israël, behalve de gewone richters, die met de ambtlieden (Deuteronomium 16: 18) recht spraken, de voor buitengewone gevallen door God geroepen richters richtten, 1) en wel waarschijnlijk in de zevenjaar van verdrukking (1216-1209 v. C.), ten gevolge van de rooftochten van de Midianieten (Richteren 6: 1vv.), zo gebeurde het, dat er honger in het land was; daarom trok een man van Bethlehem (= huis van het brood) in de stam van Juda, te onderscheiden van Bethlehem in Zebulon (Joz.19: 15 19.15), om als vreemdeling te verkeren, 2) zich een tijd lang op te houden totdat de nood voorbij was,in de velden van Moab, aan de overzijde van de Dode Zee (Nu 21: 11), hij en zijn vrouw, en zijn twee nog ongehuwde zonen.

1) Naar zuivere chronologische berekening valt de geboorte van David, die 70 jaar oud, in het jaar 1015 v. Chr., stierf in het jaar 1085, d.i. 9 of 10 jaar na de overwinning over de Filistijnen onder Samuël, of na het ophouden van hun 40-jarige heerschappij over Israël en slechts 97 jaar na de dood van Gideon. David nu was de jongste van de 8 zonen van Isaï. Rekenen wij nu zijn geboorte in het 50ste levensjaar van zijn vader, zo was Isaï in het eerste jaar van de 40-jarige onderdrukking van de Filistijnen, of 48 jaar na Gideons dood, geboren. Was nu wellicht ook Isaï een jongere zoon van Obed en zijn vader pas in diens 50ste levensjaar geboren, zo zou de geboorte van Obed in de laatste jaren van Gideon vallen. Hieruit volgt zoveel als ontwijfelbaar zeker, dat Boaz een tijdgenoot van Gideon was en dat de verhuizing van Elimelech naar Moab voorviel in de tijd van de Midianitische verdrukking..

2) Dit was niet, zoals de uitkomst geeft te zien, naar de wil van God. Dat wil zeggen, Elimelech had daartoe van God geen bevel, zoals Abraham dat had. De hongersnood was een straf van God vanwege de zonde van het volk, en nu lag het niet op zijn weg, die straf te ontvluchten, maar voor God in de schuld te vallen en Hem te smeken, om de straf af te wenden en dan tevens om met zijn volk zich te keren tegen de verdrukkers. Evenmin als Abraham naar Egypte mocht gaan, evenmin deze man naar Moab..

Wel heeft God ook deze daad willen gebruiken, om daardoor Zijn Raad, in betrekking tot Ruth, uit te voeren, maar dat heft de schuld van Elimelech niet op. Hij deed dit niet, opdat Gods Raad zou worden vervuld, maar om zijn eigen leven, zoals hij meende, van de dood te redden..

3. En Elimelech, de man van Naomi, stierf 1) korte tijd na de verhuizing; maar zij werd overgelaten met haar twee zonen.

1) Wij handelen dwaas, wanneer wij menen het kruis te zullen ontlopen, dat op onze weg ligt en dat wij daarom behoorden op te nemen. Hadden alle Israëlieten gedaan zoals hij deed, het land Kanaän zou dan welhaast ontvolkt geworden zijn (Ru 1: 3)..

In plaats van met haar volk God om redding te smeken was deze familie heil gaan zoeken in het land van de vijanden, waar de afgoden gediend werden. Zij was niet heengegaan op bevel van God als een Abraham; zij waren gegaan in een land, waar God niet woonde. Hun uitgaan was niet onder de zegen van de Heere, daarom kon ook de uitslag niet gezegend zijn..

4. Die namen zich Moabitische vrouwen, 1) dat volgens de wet wel niet verboden was, maar toch altijd veel bedenkelijks had, omdat de Moabieten afgodendienaars waren (Le 18: 21" en 1 Koningen .11: 7); de naam van de ene, de vrouw van Chiljon, was Orpa, en de naam van de andere vrouw, van Machlon, die tevens erfgenaam van het vaderlijk goed te Bethlehem was (4: 10), Ruth. En zij bleven aldaar, in het land van de Moabieten, omtrent tien jaar; zo keerden zij ook niet terug naar Kanaän, nadat Gideon (Richteren 8: 28) de vrede hersteld had.

1) Het huwelijk met de Moabieten was niet verboden, wel met de Kanaänieten. Toch mocht geen enkel Moabiet in de vergadering komen (Deuteronomium 23: 4)..

5. En die twee, Machlon en Chiljon, stierven ook 1) zonder kinderen achter te laten; zo werd deze vrouw, Naomi, overgelaten, na haar twee zonen en na haar reedseerder gestorven man.

1) Toen Naómi haar man verloren had, vestigde zij haar toegenegenheid en haar vertrouwen des te meer op haar zonen en zij meende, onder de schaduw van deze nog levende vertroostingen onder de heidenen te zullen leven, maar ziet zij verdorde, evenals de wonderboom, waarover Jona zich verblijd had met grote blijdschap (Ru 1: 5)..

Ziet hier 1e. dat waar wij ook gaan, wij de dood niet kunnen ontvluchten, wiens onvermijdelijke pijlen aan alle plaatsen vliegen; 2e. dat wij geen voorspoed kunnen wachten, wanneer wij de weg van God verlaten. Hij, die zijn leven door zijwegen wil behouden, zal het verliezen; 3. dat de dood, wanneer hij in een gezin komt, dikwijls breuk op breuk maakt. De een is weggenomen om de ander voor te bereiden spoedig te volgen..

Ook ik was in Bethlehem geboren en mijn vaderland was het lieve Kanaän. De heilige doop had mij opgenomen in het genadeverbond en in Gods erfdeel overgezet. Het verbond met Christus, de voor mij gestorven en opgestane Levensvorst, dat is mijn Bethlehem, mijn broodhuis, mijn thuis, en daar zijt ook gij thuis niet door het recht van de natuur, maar door

het geestelijk recht van de genade. O, dat wij die woning nooit verlaten hadden. Welke goede namen hadden wij in dit Bethlehem. De naam van Elimelech en van zijn huisgenoten zal ons daaraan herinneren. Elimelech betekent "mijn God is koning." Zo was ook over ons gesproken door de Heilige doop: Uw God is koning en gij zijt een kind en erfgenaam van de grote Koning. Naomi betekent de vrolijke, en verheugd mogen ook wij zijn als leden van het lichaam van de Heere. In het stadje Bethlehem heeft de naam Machlon, "zanger" betekenis, want daar is het: "Psalmzingt de Here in uw hart". Daar wijst de naam Chiljon, "de volkomene" op de roeping van de kinderen van God om volkomen te worden, zoals Hij is, die hen geroepen heeft. Wie zal zo dwaas zijn, dit geestelijk huis te verlaten? En toch heeft Elimelech met vrouw en kinderen Bethlehem verlaten en is naar Moab verhuisd. De moeilijkheden dreven hen naar den vreemde. Ach ja, de moeilijkheden zijn het, die vele zielen uit de staat van de genade in de boze wereld drijven; zij herhalen de geschiedenis van de verloren zoon en dus verlaten van het vaderlijk huis. In dat huis is het hun te eentonig, de christelijke tucht behaagt hun niet. Daar kunnen zij niet in luidruchtigheid leven, niet vloeken, drinken, razen: hun streven, hun begeren is naar Moab, en helaas! Het is waar, in ons allen, die in zonde ontvangen en geboren zijn, is van nature een krachtige begeerte om naar Moab te reizen, aangeboren. In Moab moge nog menigeen van Lot en zijn geloof (Genesis19: 36vv.) vertellen, moge nog menige vrome herinnering in de mond van het volk leven, maar de Moabieten waren desalniettemin heidenen, afgodendienaars geworden, bovendien Israëls verklaarde vijanden (Num.22: 2-25: 2), en dat was voor Elimelech geen goede omgeving. Ook de wereld heeft een zekere vrome buitenzijde. Vrome overleveringen worden niet veracht, men moet alleen niet al te vroom willen zijn. Goede spreuken en liederen worden ook nog gewaardeerd, maar zij moeten niet al te veel over Jezus handelen; en, wat ik u bidden mag, noemt bij de kinderen van de wereld de duivel niet, dat kunnen zij en dat kan de vorst van deze wereld niet verdragen. Goede werken, zedigheid en openlijke milddadigheid, zelfs vijandsliefde hebben ook in de wereld een goede naam, maar men moet van het menselijk verderf en de zonde niet spreken, de mens niet voorstellen als zonder enige verdienste, noch van het bloed van Christus getuigen, dat van alle zonden reinigt. Goed bezien is toch de wereld naar haar wezenlijke aard duisternis, is zij vijandig tegen Jezus, ondanks alle misleidende buitenzijden; en de goden, die men wierookt, zijn de Mammon, de begeerlijkheid van het vlees, de eer, de buik en de opperste van alle goden is het lieve Ik..

Wij denken aan de tijd, toen wij nog wereld waren; wat vrucht hadden wij toen van de dingen, waarover wij ons nu schamen, want het einde van ons werelds leven is de dood. Het gaat altijd van de Heiland af; het hart krijgt de dingen van deze wereld lief en laat zich steeds meer met de wereld in, evenals Elimelechs zonen heidense vrouwen namen. De ene heette Orpa, d.i. "de hardnekkige", de andere Ruth d.i. "de blote". Van zodanige aard zijn de echtgenoten van de kinderen van de wereld; hardnekkig tegenstreven tegen de vermaningen van het aanklagend geweten, blote ogen, die van de heerlijkheid van de staat van de genade niets zien; dat zijn de kentekenen van hen, die van God vervreemd zijn. Elimelech sterft: ach, in het leven van de wereld houdt het koninklijk bestuur van mijn God over mijn hart op; ik waan vrij te zijn in mijn zondendienst, de genade gaat verloren, het geestelijk leven wordt gemist. Machlon sterft; het vrolijk gezang verstomt, andere liederen klinken. Chiljon sterft, het najagen van de volmaaktheid heeft een einde genomen. De vreugde van de wereld eindigt in ellende en werkt de dood. O, dat allen het erkenden, dat zij als de verloren zoon hun ellende

voelden, dat wij als Naomi ons verlies beweenden en heimwee voelden, heimwee om de wereld te verlaten, heimwee naar het heilige land, naar de staat van de genade.

6. Toen alzo geen banden haar meer vasthielden aan haar tegenwoordige verblijfplaats, maakte zij zich op met haar schoondochters, die tot hiertoe trouw bij haar gebleven waren, en keerde terug uit de velden van Moab; want zij hadgehoord in het land van Moab, dat de HEERE, reeds sinds 6 of 7 jaar Zijn volk 1) weer in genade bezocht 2) had, hen reddende uit de verdrukking van de Moabieten, en gevende hun brood, zodat er voor haar geen reden meer was, om langer van haar stad verwijderd te blijven.

1) De Heere had van Naomi al haar vertroostingen in het land van Moab weggenomen, opdat er weer bij haar een verlangen zou komen naar het erfgoed van de vaderen. Hij had haar weg met doornen bezaaid, opdat zij zou terugkeren naar het land, dat zij tegen Zijn wil had verlaten..

2) Het gelovige volk van Israël leeft geheel in de aanschouwing van de Godsregering. Alles komt van Hem..

Deze uitdrukking, dat de Heere Zijn volk bezocht, en wel in genade, komt zeer dikwijls voor. Men zie Genesis21: 1 Exod.4: 31; 1 Samuel .2: 21 Psalm 80: 15 Jes.23: 17 Zach. 10: 3 Luk.1: 68. Zij dient om de terugkerende genegenheid voor Zijn volk, of voor enkele personen, aan te duiden, na dagen van verberging van Zijn aangezicht of van beproeving..

7. Daarom ging zij uit 1) van de plaats, waar zij geweest was, en haar twee schoondochters met haar. Toen zij nu gingen op de weg, waarlangs zij vroeger met haar man en haar twee zonen gekomen was om terug te keren naar het land van Juda, naar Bethlehem.

1) Dit geldt alleen voor Naomi, want Orpa en Ruth waren niet in Kanaän geweest. Ook was het doel van de jonge weduwen, ten minste niet dat van Orpa, om naar Kanaän te gaan. Zij was oorspronkelijk van plan en wellicht ook Ruth, om haar schoonmoeder te begeleiden tot de grenzen van Kanaän..

8. Zo zei Naomi, toen zij aan de grenzen gekomen was, of bij de Arnon, de noordelijkste grensrivier van Moab, of aan de Jordaan bij het veer Helu, tot haar twee schoondochters: Gaat heen, keert terug, een ieder tot het huis van haarmoeder; 1) zoekt daar een rustplaats voor de tijd van uw weduwschap; de HEERE, de God van Israël, doe bij u weldadigheid, zoals gij gedaan hebt bij de doden, bij mijn beide zonen en bij mij, 2) omdat gij hun goede vrouwen en mij trouwe schoondochters geweest zijt.

1) Dit bewijst niet, dat de vader overleden was. Die van Ruth leefde in elk geval, zoals uit 2: 11 blijkt; maar Naomi spreekt zo, omdat een moeder beter kan troosten dan een vader, en omdat onder Moab de polygamie in gebruik was, zodat iedere vrouw haar eigen woning had..

2) Men mag in geloof bidden en verwachten, dat God in liefde zal handelen omtrent degenen, die liefdadig omtrent hun nabestaanden gehandeld hebben (Ru 1: 8)..

10. En zij zeiden tot haar: Wij zullen niet terugkeren tot het huis van onze moeders, maar zeker met u 1) terugkeren tot uw volk.

1) Vroeger en later is geklaagd over de verhouding van schoondochters en schoonmoeders. Plutarchus vertelt, dat in het Afrikaanse Leptis de gewoonte bestond, dat de bruid dadelijk na de bruiloft tot haar moeder zond en haar om een pot liet vragen, deze het echter weigerde, onder voorwendsel, dat zij er geen had, opdat de jonge vrouw spoedig de stiefmoederlijke gezindheid van de schoonmoeder zou leren kennen en in vervolg van tijd, wanneer meer verdriet ontstond, niet zo licht in toorn zou ontsteken. Bij Terentius (Hecyr. 2: 1,4) beklaagt zich Laches, dat alle schoonmoeders van ouds af haar schoondochters gehaat hebben (uno animo omnes socrus oderunt nurus). In zijn satire tegen de vrouwen dicht Juvenalis (6. 231) op enigzins ruwe wijze, dat de echtelijke vrede onmogelijk was, zolang de schoonmoeder leefde (desperanda salva concordia socru). Het familieleven van Naomi geeft ons niets hiervan te zien, integendeel zij beminnen elkaar wederzijds. Dat is de vrucht van het geloof in de HEERE. Ruth en Orpa voelden de indruk van de hoge zedelijkheid, die uit ieder Israëlitisch gezin uitstroomde. Zij hebben niet alleen de belijdenis van de HEERE gehoord, maar ook de indruk daarvan in het leven gezien. Wat zij gedaan hebben en bereid zijn nog te doen is daarvan het gevolg. Nationale scheiding wordt niet door prediking van de leer, maar door die van het leven weggenomen..

In het Hebreeuws Ki-itthâk. Het eerste woord dient, om de zaak te bevestigen. Het woord zeker is zo bevestigend mogelijk..

Uit het vervolg van de geschiedenis mogen wij opmaken, dat het bij Ruth voortkwam uit een wel gevestigde overtuiging en dat Orpa het slechts zegt in navolging van haar schoonzuster. Ook is het niet onwaarschijnlijk, dat Ruth alleen gesproken heeft. Het komt toch meer voor, dat, waar één slechts een zaak doet, het van beiden gezegd wordt, dat een deel voor het geheel wordt genomen..

11. Maar Naomi wilde hen van een besluit afbrengen, dat hen wel spoedig zou berouwen, indien geen diepere grond dan ogenblikkelijke gemoedelijkheid bij haar bestond, en zei: Keert terug, mijn dochters! 1) waarom zou gij met mij gaan in een u vreemd land, waar gij buiten mij niemand hebt, die voor u zorgen kan; en ik zelf, wat vermag ik voor u? Heb ik nog zonen in mijn lichaam, dat zij, opgegroeid volgens de eis van de Leviraatsecht (De 25: 5) u tot mannen zouden zijn?

1) Op allerlei wijze probeert Naomi haar schoondochters te bewegen om terug te keren. Van de verschillende gevallen, die zij stelt, waaruit Orpa en Ruth nog reden zouden kunnen nemen, om met haar te gaan, is het ene nog onmogelijker dan het andere. Eén geval verzwijgt zij, n.l. dat zij in het land Kanaän nog eens tot een huwelijk zouden kunnen komen, en wel omdat zij Moabitische vrouwen waren. Met echt vrouwelijke tact en tederheid roert zij dit geval niet aan. Of Naomi het gedaan heeft, om haar schoondochters te beproeven, wij geloven het niet, maar toch ging het niet buiten de leiding van de Goddelijke Voorzienigheid om. Immers, waar Orpa er door bewogen werd om naar haar land terug te keren, daar had het op Ruth de invloed om zich des te vaster aan haar schoonmoeder te verbinden..

13. Zoudt gij daarop wachten, totdat zij groot geworden zouden zijn, al die vele jaren wachten, totdat zij konden huwen? Zou gij daarnaar opgehouden worden, om geen man te nemen? Al was gij ertoe bereid, ik zou u daartoe niet willen veroordelen. Niet, mijn dochters, verenigt uw lot niet met het mijne! want het is mij veel bitterder dan u, 1) maar de hand van de HEERE is tegen mij uitgegaan 2) en al mijn levensgeluk is verwoest.

1) Dit betekent niet, zoals wel eens verklaard wordt, mij is het bitter om uwentwil, maar zoals hier zeer te recht staat; bitterder dan u. Uw leed, wil Naomi zeggen, is lang zo groot niet als het mijne. Ik ben geheel en al in een zeer gedrukte toestand gekomen. U kan nog de toekomst veel liefs bezorgen mij staat niet anders dan leed en droefheid te wachten. Zij voegt er dan ook terstond bij: Want de hand van de Heere is tegen mij uitgegaan, waarmee zij doelt op het verlies van haar man en van haar beide zonen..

2) Met deze laatste woorden blijft zij bij de belijdenis, dat "rijkdom en armoede en alle dingen niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand toekomen". Maar zij kan onder dit alles zichzelf niet troosten, niet zingen noch jubelen! zij spreekt het uit, zoals het haar om het hart is, in alle eenvoud en oprechtheid. Ik kan u niet helpen, ik ben arm en ellendig, dat is nu zo Gods weg met mij, mij in de ellende te brengen.

14. Toen hieven zij van beide zijden haar stem op, en weenden opnieuw (vs.9), en Orpa, die tot terugkeren zich liet bewegen, kuste haar schoonmoeder1) en ging heen naar haar land; maar Ruth kleefde haar aan, 2) vastbesloten vader en moeder en vaderland te verlaten (2: 11) en mee naar Kanaän te gaan.

1) In Orpa zien wij een vriendelijk, hartelijk karakter duidelijk doorstralen. Zij was tien jaar lang een zeer lieve en liefhebbende vrouw geweest voor haar nu overleden man. Zij was voor haar schoonmoeder Naomi een liefhebbende dochter geweest. Zij kon niet gemakkelijk van haar scheiden. Toen Naomi opnieuw aandrong, dat zij terugkeren zou, hief zij haar stem op en weende. En zij kuste haar schoonmoeder hartelijk en keerde terug tot haar volk en haar goden. O, hoe veel aanvalligs is er in die tedere aandoening van de natuur! Wie zou geloven, dat daarachter een hart verborgen zit, zo zwart als de hel! (M’CHEYNE).

Op dezelfde wijze hebben sommigen achting en liefde voor de Heere Christus, en echter worden zij door Hem niet gezaligd, omdat zij hun harten niet buigen kunnen, om andere dingen, tot liefde voor Hem, te verlaten. Zij beminnen Hem en nochthans verlaten zij Hem, omdat zij Hem niet genoeg en andere dingen meer liefhebben (Ru 1: 14)..

2) Ware vroomheid heeft overal, waar zij gevonden wordt, de kracht, dat zij de harten van de mensen winnen kan. Zolang de kerk Naomi heet is er geen gebrek aan zodanigen, die tot haar willen behoren; maar wanneer zij als Mara verschijnt en met het kruis van Christus getekend wordt, dan treden velen terug.

15. Daarom zei zij: Zie, uw schoonzuster is teruggekeerd tot haar volk en tot haar goden (Num.21: 29 Jer.48: 7), ga ook gij uw schoonzuster achterna. 1)

1) Hier rijst de vraag op, of Naomi hier alleen zo gesproken heeft om de toestand van Ruths hart nauwkeuriger te beproeven of zij, "met ter zijde stelling van al het tijdelijke en opgeven van alle aardse hoop de God van Israël en haar standvastig zou aanhangen of niet."

Of had de schoonmoeder alleen de aardse welvaart van haar schoondochter op het oog, en twijfelde zij zelf na zo droevige levenservaringen aan haar God, zodat haar raad ernstig gemeend was, zodat het haar weinig ter harte ging, of de beide schoondochters tot de vaderlijke godsdienst terugkeerden, waartoe zij van kindsbeen af behoord hadden, of dat zij tot het volk van Israël wilde overgaan, omdat er hoop op een tweede huwelijk en een betere toekomst voor haar was?.

Wij laten de beslissing aan de lezer over, maar merken op dat in het laatste geval Ruths geloof in Israëls God dan des te heerlijker is en beschamend voor Naomi's kleingeloof en twijfel..

16. Maar Ruth zei met verheven, bijna dichterlijke woorden: spreek mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u terug te keren; want weer gij zult heengaan, zal ik ook heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten; uw volk is mijn volk en uw God is mijn God. 1)

1) Naomi was lieflijk en vroom. In haar ziet men, wat de apostel Petrus zegt (3: 1), dat de ongelovigen door de wandel van de vrouw zonder woord gewonnen kunnen worden. Zij predikte in haar wandel de God van Israël met zachtmoediger en stille geest midden in Moab; daardoor werd de liefde, die zij won, ook een roem voor Israël en haar uitgaan een zending tot de ongelovigen..

Een oud kerkvader zegt van Ruth: "Wanneer in haar geen inspiratie geweest ware, zo zou zij niet gezegd hebben, wat zij zei, noch gedaan hebben, wat zij deed. Wat zullen wij het eerst prijzen? De liefde tot Israëls volk of haar onschuld, haar gehoorzaamheid of haar geloof? De liefde tot Israël. Want wanneer zij slechts de gemeenschap van een man verlangd had als een dartele persoon, zo zou zij liever een van de jongelingen gehad hebben. Omdat zij echter niet aan haar lust, maar aan haar geweten wil voldoen, koos zij een heilige familie boven een vrolijk leven.".

Ruth toont ons, hoe men bekeerd wordt, niet door woorden maar door wandel; niet door discussie maar door liefde, niet door de snelle kunst van een gevoelige prediking, maar door de lange plicht van het dagelijkse, zichtbare leven. Ruth toont wat zij verloochent, volk, land, ouders en alles uit liefde. Zij heeft eenmaal gesmaakt een Israëlitisch huis en hart. Wie Christus gesmaakt heeft, komt van Hem niet meer los; hij kan Hem niet verlaten, die allen lief heeft, voor allen leed, met allen weent en allen verlost. Dat joden en heidenen Christus smaken, wordt niet verkregen door uiterlijke verrichtingen, door dode werken, maar door gebed, dat in het leven van de Christenen als een welriekende reuk gezien wordt. Zal men tot dweepzieken, twistgierigen, zelfzuchtigen, gierigaards, zal men tot karakterlozen zeggen: Uw volk is mijn volk, uw God is mijn God?.

Ruth is een toonbeeld van waarachtige bekering tot God. Wij moeten de Heere tot onze God nemen. Deze God is mijn God voor eeuwig; ik verklaar Hem tot de mijne. Wanneer wij God tot onze God nemen, moeten wij Zijn volk tot ons volk nemen, wat ook zijn toestand zij; al zijn zij een arm en veracht volk, indien zij de Zijnen zijn, zij moeten de onze wezen. Wij moeten leven als zij leven; ons onderwerpen aan hetzelfde juk en het gelovig dragen, hetzelfde kruis opnemen en het vrolijk dragen, gaan waar God wil dat wij gaan, al is het in ballingschap, en blijven waar Hij wil, al is het in de kerker. Wij moeten besluiten te volharden en ons aanhangen van Christus moet nauwer zijn dan dat van Ruth aan Naomi. Zij besloot, dat niets dan de dood scheiding zou maken (vs.17), maar wij moeten besluiten, dat de dood ons zelfs niet zal scheiden van de liefde tot Christus; dan mogen wij verzekerd zijn, dat niets ons scheiden zal van ons geluk in Christus. Wij moeten onze zielen verbinden nooit deze heilige beloften te breken, maar dat wij de Heere willen aankleven. Wie het eerlijk meent, schrikt niet terug voor verzoeking..

Ook Ruth vertoont een aanvallige, vriendelijke geaardheid, maar ook haar hart was door de Geest van God getroffen. Naomi was niet alleen haar schoonmoeder geweest, maar zij was ook de moeder van haar ziel geworden. Zij had haar onderwezen in de weg van de zaligheid, en toen nu de dag van de beproeving aanbrak, en zij scheiden moest, óf van haar volk en haar goden, óf van haar geestelijke leermeesteres, voelde Ruth zich vast aan Naómi verbonden. (M'CHEYNE).

Ruth heeft door de wondere goedheid en ontferming van God Zijn dienst liefgekregen. Zij heeft Hem leren kennen als haar Verbondsgod, die ook haar heeft willen aanzien en ook voor haar gedachten van vrede heeft gehad. En daarom, waar het nu het keerpunt is, daar werkt dezelfde genade door en doet haar liever het leven in armoede en ellende kiezen met haar schoonmoeder, dan een leven vol genoegen in haar eigen vaderland. De smaad met het volk van God kiest ook zij boven de rijkdommen van Moab..

17. Waar gij zult sterven, zal ik sterven en daar zal ik begraven worden; alzo doe, mij de HEERE en, ik bezweer het u plechtig, alzo doe Hij daartoe, zo niet, de dood alleen zal scheiding maken tussen mij en u. 1)

1) Het is duidelijk niet alleen hartelijke liefde en gehechtheid aan haar schoonmoeder, die haar zo aan haar verbond, dat zij met haar leven en sterven wilde, maar tevens een, misschien nog niet tot helder bewustzijn gekomen trek van het hart tot de God van Israël en tot die zeden en gewoonten, die zij in haar huwelijk en in haar omgang met haar Israëlitische verwanten verkregen had, zodat zij van dit volk en van diens God niet wilde scheiden..

Deze liefde steunt op het natuurlijke niet. Er is noch voordeel, noch hoop, noch ijdelheid, die zich hier inmengt. Het is de liefde van hen die voor God door Zijn genade gewonnen zijn. Zij ademen niets dan liefde tot God en de broeders en zusters. Deze is de eeuwige liefde van de apostelen, die Franken en Grieken, Perzen en Scythen als hun eigen vlees en bloed bemind hebben. Zo'n liefde wandelde in de voetstappen van Christus. Zij was, waar Hij was. Elke belijdenis, martelaarschap, elk gebed, elke broederlijke gemeenschap komt voort uit de liefde

van het bekeerde hart. Zij is het die daarvan getuigt en steeds brandender wordt, hoe dieper door de ziel het woord gaat. "Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.".

Ik spreek, omdat ik geloof; ik heb lief, omdat mij vele zonden vergeven zijn..

Met deze eed onderwierp zij zich aan de vloek van God, indien zij ooit Naomi zou verlaten, of de dienst van de Heere vaarwel zou zeggen. Het was dan wel een standvastige keuze, door Gods Geest in haar ziel ingewerkt..

18. Toen zij, Naomi, nu uit de zo-even gehoorde woorden zag, dat zij, Ruth, zich vast voorgenomen had 1) met haar te gaan, zo hield zij op tot haar te spreken, en haar tot terugkeren te dringen.

1)Letterlijk: stijf erop stond. En dit doet Naomi zwijgen. Nu Ruth verklaard heeft, dat Israëls volk haar volk zou wezen en Israëls God haar God, dat zij daarom zich in Israël wenst te doen inlijven en voorgoed met de afgoden heeft gebroken, nu was bij haar elk bezwaar opgelost en zal zij zich te midden van haar droefheid innerlijk verheugd hebben over de goede keuze van haar schoondochter. Nu was tevens het bezwaar opgeheven, dat zij nog wel een maal met een Israëlisch man door het huwelijk verbonden zou kunnen worden..

Het tot stand komen van de bekering is zo verschillend als de omstandigheden, de leidingen en het karakter van de mensen. Maar toch heeft elke bekering haar bepaalde tijd, haar "toen". Toen Naomi onder de zware gerichten van God haar man en haar zonen verloren had en nu een eenzame weduwe geworden was, trok zij weer uit het land van de Moabieten. Toen de verloren zoon in de gelijkenis van de Heer al zijn goed doorgebracht had en men hem nauwelijks het voer van de zwijnen gunde, toen sprak hij: "Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan". Dat is het "toen", het gezegende uur; nood en droefheid zijn de cijfers, de goddelijke tucht is de wijzer. Wat Naomi tot terugkeren bewoog, was intussen niet alleen haar weduwenlot, er kwam een tweede zaak bij, die haar besluiten deed tot de reis; dat was het bericht, dat naar Moab gekomen was, dat de Here Zijn volk bezocht en brood gegeven had. Zo werkt ook in de voorbereidende genade, in het trekken van de Vader tot de Zoon van buitenaf het woord mee, het Woord van God, dat aan de ziel duidelijk maakt, hoe ellendig, hoe verloren zij in de wereld is; dat het neergebogen hart moed geeft en met beloften vertroost, dat de staat van de genade zo lieflijk, zo heerlijk voorstelt en verlangen opwekt om ook begenadigd te worden..

Zoals Naomi niet alléén naar Moab gekomen was, zo zou zij naar Bethlehem ook niet alleen terugkeren; zij vond gezelschap, en dat had voor haar waarde. Ook op de bekeringsweg gaan twee met ons en verschaffen ons onderhoud. Zie Orpa, de hardnekkige, en Ruth de vreesachtige gaan in uw gedachten met u. Naomi zendt haar begeleidsters weer naar huis. Zij stelt, vlak tegen elkander over, welke uitzichten haar schoondochters in Moab hebben, en wat hen in Israël wacht, en geeft de beweegredenen voor hun reis naar Bethlehem aan haar ernstige overweging over. Willen zij alleen om harent wil meegaan, aan haar de bejaarde, arme, kinderloze weduwe hebben zij niets. Zo schijnt ook het Woord van God door harde redenen de opgewekte zielen weer terug te stoten; het houdt ons de ontberingen in de staat

van de genade, de ongunstige verhouding tegenover de wereld voor, terwijl de boze het verstaat in sterk sprekende beelden te schilderen, hoe bekoorlijk schoon het goddeloze leven in de wereld is; het geeft ons te overdenken, dat het de zodanigen, die om uitwendig voordeel of om mensen in het rijk van God willen ingaan, wenen ook misschien enige tranen, dat zij niet verder kunnen, maar gaan tenslotte naar Moab terug. Orpa nu, is de oude mens, de vleeslijke, de wereldse gezindheid in ons. Ruth daarentegen is het levend geloof, dat in het vreesachtige, ootmoedige aan zichzelf wanhopende hart wortelt. Het komt erop aan, wie van beiden, of de oude of de nieuwe mens in ons de overhand verkrijgt, daarnaar keren wij weer terug als Orpa, (1)of wij nemen het koninkrijk van de hemelen met geweld evenals Ruth.

(1) Volgens Berthean betekent de naam "terugkerende, de weggaande" (Partic. fem. van een werkwoord, dat afgeleid is van Pre = rug.

19. Zo gingen die beiden, en zetten hun reis onvermoeid voort, totdat zij te Bethlehem kwamen; en het geschiedde, toen zij te Bethlehem kwamen, 1) dat de gehele stad, en in het bijzonder het vrouwelijk gedeelte van de bevolking, over haar geroerd werd en zij zeiden: 2) Is dit Naomi?
3) Is zij, die in beklagenswaardige toestand tot ons komt, dezelfde, die hier bij ons woonde?

1) De geschiedenis zwijgt van de angsten, vermoeienissen en ontberingen van de reis. God brengt haar tenslotte op de begeerde rustplaats. Dertienhonderd jaar later naderde een nog meer verheven reizigster deze stad van haar voorouders, niet om het erfdeel van haar vaderen in bezit te nemen, maar om de bitterheid van onvriendelijkheid en verachting te voelen, zonder vrienden en arm, in een gevaarvol uur. Zij bracht haar eerstgeboren zoon in een stal ter wereld en legde hem in een kribbe. Maar door deze omstandigheid van geringheid en armoede was een openbaring van roem en macht van de Almachtige voorbereid. Van hoeveel betekenis zijn de geschiedenissen van deze arme vrouwen in de geschiedenis! Wat een vermaardheid hebben zij aan Bethlehem gegeven!.

2) In het Hebreeuws Wathomarna. Hieruit blijkt echter duidelijk, dat de vrouwelijk bevolking van Bethlehem aldus gesproken heeft, dat de vrouwen zich het meest verbaasd hebben over de veranderde gestalte van Naomi..

Uit de verbazing, die de inwoners van Bethlehem aangreep, is op te maken, dat zij vroeger in goede doen heeft verkeerd, en nu in alles haar vervallen staat was te merken, in voorkomen, kleding enz..

3) Het is goed wanneer wij soms in nood zijn, omdat deze de mens herinnert, dat hij zich in ballingschap bevindt.

Heeft God u lief gehad, zo heeft hij het u ook niet aan droefheid kunnen laten ontbreken. Daaraan ontbrak het ook niet.

Verwonderlijke lotsverandering in een tiental jaren! Rijken, gelukkigen, niet in hoogmoed te vast vertrouwd. Straks zou men ook van u kunnen vragen: "Is dit Naomi?".

20. Maar zij zei tot hen: Noemt mij niet meer Naomi (= de liefelijke, vrolijke), noemt mij Mara (= de bittere); want de Almachtige 1) heeft mij grote bitterheid aangedaan.

1) Zij zegt niet de Heere, maar de Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan. Opzettelijk gebruikt zij de naam van de Almachtige, omdat daarmee gedoeld wordt op de Heere, als degene, die het menselijk geslacht doet voortplanten. De zegen van moeder te blijven en van kindskinderen te zien, was haar ontnomen, zo meende zij. Later zou zij nog van goedertierenheid en van recht mogen zingen..

De naam Schadai = Almachtige komt vooral daar voor waar van de Heere gesproken wordt, als die vrucht geeft en het menselijk geslacht doet voortplanten (Genesis17: 1; 28: 3; 35: 11; 48: 3; 49: 25 vooral dikwijls in het boek Job). Die God heeft van haar die zegen, namelijk van een geslacht, geweerd..

21. Vol trok ik weg (vs.1vv.), rijk in het bezit van man en twee zonen en met een hart vol verwachting voor de toekomst, maar leeg, van alle rijkdom en alle hoop beroofd, heeft mij de HEERE doen terugkeren; waarom zou gij mij Naomi noemen, omdat de HEERE tegen mij getuigt, omdat Hij getoond heeft mij te willen vernederen, en de Almachtige mij kwaad aangedaan heeft. Welke schoonheid of vreugde is nog bij mij?

Zij wist niet wat zij zei, want juist nu was zij pas rijk geworden in het bezit van haar, die zij met zich bracht, en die volgens de raad van de Heere de stammoeder van een grote koning niet alleen van David, maar zelfs van de Messias worden zou. Ook wij weten dikwijls niet, hoe rijk wij zijn, wanneer wij ons zelf zeer arm voorkomen. Gods wegen moeten naar hun einde en naar de uitkomst, niet naar het begin of het midden beoordeeld worden..

Zij erkent, dat haar droefheid van God komt. Wanneer God ons tuchtigt, getuigt Hij tegenover, en twist Hij met ons (Job 10: 17), ons te kennen gevende, dat Hij ontevreden over ons is. Elke kastijding heeft een stem, de stem van een getuigenis..

Naomi toont het hier, dat zij zich vernederde onder de tuchtigende hand van God. Zij erkende, dat de Heere haar die bittere kelk had doen ledigen, maar in plaats van met de Heere te twisten, boog zij het hoofd..

Wanneer in de Heilige Schrift gezegd wordt, dat de Heere tegen iemand getuigt, dan betekent het, dat Hij over de mensen met Zijn oordelen en rampen komt, zoals ook blijkt uit Ex.20: 16; 2 Samuel .1: 16 e.a...

22. Zo kwam Naomi terug en Ruth, de Moabitische, haar schoondochter, met haar die uit de velden van Moab terugkwam; en zij kwamen te Bethlehem 1) in het begin van de gerste-oogst, ongeveer in het midden van april (Le 23: 17).

1) Het stadje Bethlehem (= huis van het brood), vroeger Efratha (= de vruchtbare) thans Beitlahm (= vleeshuis) genoemd, wordt reeds hier voorbereid om de geboorteplaats van grote gebeurtenissen in het rijk van God te worden; wij willen de lezer met deze plaats nader

bekend maken. Van de Westpoort van Jeruzalem, de tegenwoordige Jaffapoort leidt de twee uur lange weg naar Bethlehem door het dal Gihon op een hoogte, aan de linkerzijde waarvan de berg van de "boze raad" zich bevindt, naar de bergvlakte Refaïm (2 Samuel .5: 18; 23: 13 Jes.17: 5). Van daar gaat die voorbij een ten oosten van de straat gelegen waterleiding, en verder naar het klooster Mar Elias (Jos 15: 8). Op deze plaats zal Elias, toen hij voor Achab naar de Horeb vluchtte, uitgerust hebben (1 Koningen .19: 1vv.) op een steen, die nog heden de reizigers tot zitbank strekt. Het klooster draagt echter de naam naar de Jeruzalemse Patriarch Elias (gest. 518) de waarschijnlijke stichter, en is op het midden van de weg. Kort voordat men dit bereikt, ziet men de waterbak van de drie koningen, die aan de ster herinnert, die hier aan de Oosterse wijzen weer verscheen (Matth.2: 9). "Men geniet op dit punt een van de merkwaardigste panorama's van de aarde; want het oog weidt over de plaats waar de kribbe stond, zowel als over de stad Jeruzalem en de Olijfberg, de plaats van Zijn kruisiging en van Zijn hemelvaart. Daar speelt de Idylle, hier de Epos en het Drama van de geschiedenis van de Heiland." Het veld in de nabijheid van het klooster heet de erwtenakker, en wordt als de plaats aangewezen, waar de profeet Habakuk met zijn eten door de Engel bij het hoofdhaar gegrepen en naar Babel bij Daniël in de leeuwekuil gezet werd (van de draak vs.32vv.). Ook zal dit de plaats zijn, waar de Engel des Heeren 185.000 man van Sanherib sloeg (2 Koningen .19: 35v.).

Ongeveer 1/2 uur van Mar Elias, meer naar het zuiden, komen wij aan het graf van Rachel (Genesis35: 19vv.). Ongeveer 1/2 uur zuidwestelijk daarvan ligt een christelijk dorp Beit Schala, dat volgens het verhaal de merkwaardige eigenschap heeft, dat geen Moslim hier langer dan twee jaar in leven blijft; velen houden het voor de plaats Zela, waar de beenderen van Saul en van Jonathan begraven werden (Joz.18: 28; 2 Samuel .21: 14), wat echter niet overeenkomt met de daar aangeduide ligging in het gebied van Benjamin. Wanneer wij niet naar dit van onze weg afgelegen dorp trekken, maar op de rechte weg ons verder naar het zuiden wenden, zien wij, na een tocht van 1/2 uur Bethlehem, voor ons, schilderachtig gelegen op twee middelhoge heuvels, die door een korte hoogte verbonden zijn, waarop de stad zich grotendeels uitbreidt. Eerst zien wij op de oostelijke hoogte kloostergebouwen als vestingen gebouwd, omgeven door een krans van vriendelijke tuinen; daar achter ligt de stad zelf naar het westen. Hier is de plaats, waar de Heiland van de wereld geboren werd; zij werd, zoals men zegt, reeds vroeg als die plaats aangewezen, zodat keizer Hadrianus (hij regeerde van 117-138 na Chr.), die de opstand van de Joden onder Bar-chocba onderdrukte, tot hoon van de Christenen daar een tempel liet bouwen gewijd aan Adonis, de lieveling van de godin Venus. Toen later de Romeinse keizers het Christendom aannamen, liet Helena, de moeder van Constantijn de Grote (van 323-337) volgens anderen Eudoxia, de gemalin van Theodosius (van 379-395) de tempel wegruimen en over de grot (Luk.2: 7) een kerk bouwen, die in pracht en schoonheid alle kerken te Jeruzalem overtrof, zoals zij nog heden haar gelijke in de wereld niet heeft. Zij is onder de overige gebouwen van de oostelijke heuvel (een Franciskaner, een Grieks en een Armeens klooster) duidelijk te kennen aan haar schuin dak, en aan Maria met de bijnaam "bij de kribbe" (Mariae de praesepio) toegewijd. De kerk is in de vorm van een kruis gebouwd, van het westen naar het oosten gericht; het schip rust op 48 zuilen van bruinachtig geel marmer, dient echter nu alleen voor een ongebruikt voorportaal, dat door een muur van het overig gedeelte van het kruis, van het koor afgescheiden wordt. Hier bevindt zich het hoogaltaar en ter rechterzijde een altaar voor de Armeniërs. Aan elke

zijde van het allerheilige leidt een trap in de grot onder het hoogaltaar. Het laatste (Lu 2: 7) heeft ongeveer een lengte van 37, een breedte van 12 en een hoogte van 9 voet. Dadelijk onder het altaar, aan de oostelijke muur, wijst een marmeren nis de plaats van de geboorte van de Heere aan, een zilveren ster op de grond heeft het opschrift: "Hic de virgine Maria Jesus Christus natus est" (hier is Jezus Christus geboren uit de maagd Maria). Weinige schreden van daar is een tweede nis met de in de rots uitgehouwen kribbe, waarin Maria het kind legde; ook deze is thans met marmer ingelegd. De grot is met rode, in goud stralende zijden stoffen behangen en wordt door 32 lampen verlicht. Aan het einde daarvan, tegenover de plaats van Jezus geboorte leidt een uit de rots gehouwen onderaardse gang, die aan de Franciskaners behoort (het hoofddeel van de kerk met de grot is in het bezit van de Grieken) in een dieper liggende grot; deze zal de cel zijn, die Hiëronymus, onder wiens bescherming de kerk stond, bewoonde (vgl. bij Luk.2: 20) en waarin hij de Bijbel in het Latijn (Vulgata) vertaald heeft. Dadelijk daarnaast bevindt zich zijn graf; maar later is zijn gebeente naar Maria Maggiore te Rome gevoerd. Een trap voert van daar naar de kapel van de Franciskaners, en van hier uit verder op de grote terrassen van het Latijnse klooster. Van hier zien wij naar het zuidoosten ongeveer 1/2 uur van de stad, het veld, waarop de herders geweest zouden zijn, toen de heerlijkheid van de Heere hen omscheen en de Engel hun de Kerstboodschap bracht (Luk.2: 8vv.). Het is een dal, dat prijkt met vriendelijke velden en weiden, met rijke schaduw van statige terebinten en omgeven is door heuvels van witte kalkrotsen. Wij geven hier een afbeelding van Beth-Sahur, het dal van de herders, met de Frankenberg op de achtergrond, omdat dit waarschijnlijk de plaats is geweest, waar Ruth haar aren oplas (2), Boaz ontmoette en David nog als schaapherder de Heere zijn liederen leerde zingen, die Zelf hem leidde in groene weiden. De opmerkingen over de omstreek van Bethlehem in het zuiden geven wij bij 1 Samuel .9: 5..

HOOFDSTUK 2.

RUTH LEEST OP HET VELD VAN BOAZ AREN OP.

I. Vs.1-23. De trouwe Ruth gaat om in het onderhoud van haar schoonmoeder te voorzien op het veld, omdat het juist de tijd van de gersteoogst is om volgens het recht van armen en vreemdelingen aren op te lezen. Toevallig, of liever door de bijzondere leiding van God, komt zij op het veld van Boaz, een bloedverwant van haar gestorven man die, haar trouw erkennende, haar zo vriendelijk mogelijk aanneemt, zodat zij ‘s avonds met een rijke opbrengst tot Naomi terugkeert. Als zij aan deze haar ondervindingen vertelt, maakt deze haar bekend met de betrekking, waarin die man tot het huis van Elimelech staat. Op haar raad houdt zij zich de gehele tijd van de gerste- en tarwe-oogst bij de mensen van Boaz, waartoe de laatste haar niet alleen toestemming gegeven heeft, maar ook alle overlast, die haar kon overkomen, zeer zorgvuldig voorgekomen is.

1. Naomi nu had te Bethlehem een bloedvriend 1) van haar man, een man, geweldig van vermogen, 2) van het geslacht van Elimelech, een bloedverwant, die hem zeer na was (3: 12); en zijn naam was a) Boaz (= in Hem is sterkte).

a) Matth.1: 5

1) Volgens de Rabbijnse overlevering, was Boaz een neef (oomzegger) van Elimelech..

2) Het Hebreeuwse woord doet zowel aan dapperheid als aan rijkdom denken..

2. En Ruth, 1)de Moabitische, gereed om voor het kleine gezin te arbeiden, was bekend met de wetten in Israël, die de arme en de vreemdeling de nalezing op de velden toekenden. Reeds spoedig na haar aankomst zei zij tot Naomi: Laat mij toch in het veld gaan en van de aren oplezen achter hem, in wiens ogen ik genade zal vinden, 2) op een akker, wiens eigenaar mij volgens de wet zal toestaan aren op te lezen (vs.8vv.). En zij, Naomi, zei tot haar: Ga heen, mijn dochter! 3)

1) Zalig is Ruth, die zozeer aan haar grijze schoonmoeder hing, dat zij deze tot aan haar dood niet wilde verlaten. Daarom wordt zij in de Schrift met recht zeer geprezen, en bij God in eeuwige tijden gezaligd. Daarentegen zal Hij in de opstanding richten en veroordelen alle boze en goddeloze schoondochters, die hun schoonouders smaad en onrecht aandoen, niet gedachtig, dat deze hun mannen gebaard en gevoed hebben. Wanneer gij uw man bemint, o vrouw, zo bemin ook degenen, die hem groot gebracht, en alzo voor zich een zoon, voor u een echtgenoot opgevoed hebben. Tracht niet de zoon van vader of moeder te scheiden. Tracht niet de zoon aan te zetten vader of moeder gering te achten, opdat gij bij de Heere niet in het gericht komt, op de dag van de vreselijke onderzoeking en het oordeel..

2) De Mozaïsche wet (Lev.19: 9; 23: 22 vgl. Deuteronomium 24: 19) gaf weliswaar de arme uitdrukkelijk het recht, op de velden de aren te lezen en verbood de bezitter zelfs de nalezing

te houden, maar harde heren en maaiers beletten de arme dit recht uit te oefenen. Daarom wil Ruth bij hem lezen, die het haar welwillend zal toestaan..

3) Hoewel Ruth door de dood van haar man van de gehoorzaamheid aan haar schoonmoeder ontslagen was, blijft zij haar toch gehoorzaam en onderworpen. Wel een bewijs, dat zij in waarheid de God van Israël, de alleen ware God, had liefgekregen..

3. Zo ging zij heen, en wel op de eerste akker, waar zij meende haar geluk te kunnen beproeven, en kwam en las op in het veld, achter de maaiers, die de schoven samenbonden,nadat zij eerst de opzichter (vs.5vv.) om toestemming daartoe gevraagd had; en haar viel bij geval 1) voor een deel van het veld van Boaz, die van het geslacht van Elimelech was. Van de eigenaar van de akker, of van zijn betrekking tot haar gestorven man wist zij niets; God had het alzo bestuurd.

1)Woordelijk: "en het toeval trof toevallig". Dit wordt zo herhaald om des te meer op de goddelijke leiding opmerkzaam te maken. Van een toeval in de zin van casualismus of van die wereldbeschouwing, die het leven met al zijn gebeurtenissen als een samenvoeging van blinde, onder geen Voorzienigheid staande lotgevallen beschouwt, weet de Schrift niets; integendeel werkt volgens de leer van de Schrift bij alles wat op aarde geschiedt, de levende God, ook bij elke zelfs schijnbaar geringe omstandigheid (Matth.10: 29 Luk.21: 18). Wel kent zij het toeval in die zin dat het het tegenovergestelde betekent van zodanige voorvallen, die het menselijk denken of de menselijke berekening voorzien heeft. In deze zin wordt dit woord gebruikt, omdat men zich wel bewust is, dat achter die toevalligheden een persoonlijk bewuste wil is: die van die God, die de wereld regeert; daarom komt de eigenaardige uitdrukking voor: het toeval heeft gewild, dat enz. (1Ki 12: 15)..

Menige zaak van gewicht en aangelegenheid is ten einde gebracht door een kleine omwending, die slechts toevallig en als bij geluk scheen voor te vallen, maar echter door de Goddelijke Voorzienigheid met een bijzonder oogmerk uitgewerkt was (Ru 2: 3)..

4. En ziet, Boaz kwam van Bethlehem zijn woonplaats om naar zijn maaiers te zien, toen zij reeds van de vroege morgen af onvermoeid gearbeid hadden, en hij zei tot demaaiers, hen met de zegenwens van een vrome, gelovige Israëliet begroetende: De HEERE zij met u (Richteren 6: 12 Luk.1: 28). En zij zeiden tot hem, zijn groet beantwoordende: De HEERE zegene U! 1)

1) Uit de tijd van de aartsvaders is bij het ontmoeten van anderen, of hij het intreden in een huis, de groet afkomstig: "Vrede (of heil) zij met u" (Richteren 19: 20; 1 Kronieken 12: 18); hieraan was een nader omstandig ondervragen naar de welstand verbonden. Vandaar de uitdrukking: Mwlsl las = naar de welstand vragen, zoveel als groeten (Ex.18: 7 Richteren 18: 15). Daarnaast kwam, waarschijnlijk naar de Aäronitische zegen (Num.6: 24vv.) de bovenvermelde begroetingswijze in gebruik (daarom betekent het woord Krb = zegenen, zoveel als "groeten"; 2 Koningen .4: 29). Een waar gelovige is de beste patroon..

6. En de jongen, die over de maaiers gezet was, antwoordde en zei: dit is de Moabitische jonge vrouw, die onlangs met Naomi teruggekomen is uit de velden van Moab. Ik heb haar

toegelaten aren op te lezen, omdat ik wist, dat gij niet, als andere eigenaars, de nalezing aan iemand weigert.

De aankomst van Ruth was dus een algemeen bekende zaak en tevens blijkt hieruit, dat Boaz een goede patroon was, die zich aan de Wet hield en de arme geenszins wilde verbieden, om op zijn velden een nalezing te houden..

7. En zij heeft gezegd, toen zij op de akker hierheen gekomen was: Laat mij toch oplezen en aren bij de schoven verzamelen achter de maaiers, de halmen zoeken, die bij het binden blijven liggen. Zij heeft van mijn vergunning gebruik gemaakt; zo is zij gekomen en heeft gestaan van ‘s morgens af tot nu toe, zodat ieder haar vlijt moet bewonderen; nu is haar thuis blijven weinig,1) "nu is het weinig, dat zij daarbinnen gezeten heeft", in de hut van het veld, waar men van de vermoeienis kan uitrusten.

1) Ruth heeft haar belijdenis van Israëls God niet alleen door woorden geopenbaard, zij betoont haar liefde ook door de daad. Zij heeft niet alleen lust om met Naomi te leven, maar ook om voor haar te arbeiden. Zij leerde niet alleen met haar tot God bidden, maar zij wil ook voor haar bij de mensen vragen. Wat Ruth nooit in Moab gedaan heeft, daartoe biedt zij zich in Israël aan. Wat de heidin niet behoefde te doen, daartoe voelde de nieuwe Israëlitische zich verplicht. Indien een Moabitische zuster van Ruth haar ontmoet had en het niet had kunnen begrijpen, wat haar drong zo te handelen, zo zou zij geantwoord hebben als Elger van Hohenstein. Toen deze zijn leven op het slot verliet om de armen te verplegen, en zijn broeder hem vraagde: "Ach mijn broeder wat doet gij, welk een nood dringt u daartoe?" antwoordde: "Mijnheer broeder, de nood dringt mij hiertoe niet, maar de liefde tot mijn Heere Christus dringt mij.".

Ziet, wat aan Ruth geschied is, stemt met onze toestand overeen. Zij was een vreemde, die in de hoogste nood geraakt was; maar Boaz, toen hij haar zag, verachtte haar armoede, noch versmaadde de nederigheid van haar geslacht. Zo nam ook Christus de Kerk op, en koos de vreemde tot Zijn bruid, haar die gebrek aan de hoogste goederen leed. Maar evenmin als Ruth, wanneer zij niet eerst haar ouders, haar vaderhuis, volk, land en bloedverwanten verlaten had, ooit zo’n huwelijk zou gesloten hebben, evenmin wordt de Kerk haar bruidegom lief en dierbaar, voordat zij de vaderlijke (heidense) zeden en gebruiken verlaten heeft..

Merk de nederigheid van Ruth op. Nu de Voorzienigheid haar arm gemaakt heeft, buigt zij zich met vreugde onder de geringheid van haar omstandigheden, en schikt zij zich in haar lot. Hoge geesten willen liever uithongeren dan zich vernederen. Ruth was geen van deze..

9. Uw ogen zullen zijn, houd uw oog op dit veld, dat zij maaien zullen en gij behoeft niet de minste vrees voor de knechten te hebben; gij zult achter haar, achter mijn maagden gaan; heb ik de jongens (vs.8) niet geboden,dat men u niet aanraakt? 1) Als u dorst heeft, verzuim geen tijd om voor uw eigen behoefte te zorgen: maar ga tot de vaten 2) en drink van hetgeen de jongens geschept zullen hebben.

1) D.w.z. dat zij u geen leed doen. Alle bezwaren tracht Boaz bij haar weg te nemen, om op zijn veld te blijven en alles belooft hij haar te zullen doen, om het haar aangenaam te maken. Wat hem hier doet spreken is ongetwijfeld allereerst liefde tot zijn bloedverwant Naómi, omwille van wie hij tevens voor haar schoondochter zo goed mogelijk wil zijn, maar toch ook (zoals blijkt uit vs.11) voelt hij zich aangetrokken tot Ruth, omdat zij een hartelijke liefde voor haar schoonmoeder openbaart..

2) Onder de dranken stond het water bovenaan; tot betere stilling van de dorst, dronk men ook een zure drank, of doopte bij de maaltijd het brood daarin; in vs.14 wordt deze "azijn" genoemd, uit zure wijn of wijnazijn bereid, die men met olie vermengde. Deze drank is nog heden in het Midden-Oosten zeer geliefd. De drank, die Matth.27: 34 Mark.15: 23 vermeld wordt, en die men de Heere Jezus bij Zijn kruisiging toereikte, was zuurder, was een wijn, die uit het bezinksel bereid was, met mirre en andere bittere aftreksels van kruiden (bij Mattheüs "gal" genoemd) vermengd; deze had dronkenmakende kracht. Men bood die de misdadigers aan, voordat de doodstraf aan hen voltrokken werd, om hen tegen de smarten te verstompen (Spreuken 31: 6). Jezus wilde echter met vol bewustzijn sterven, daarom nam Hij de drank niet aan. Daarentegen is de later Hem gereikte azijn (Matth.27: 48 Mark.14: 36 Joh.18: 29) enkel azijn, zonder die dronkenmakende bijvoegsels, zoals de soldaten die dronken (posca); die nam de Heere zonder bedenking en laafde zich nog eens vóór het sterven in Zijn brandende dorst. Over het aanbieden van een dronk in Luk.23: 26 vergel. bij de plaats zelf..

10. Toen viel zij, getroffen door de welwillendheid van Boaz, die zij zich in haar nederigheid niet waardig achtte, op haar aangezicht en boog zich ter aarde, (Ge 33: 3) en zij zei tot hem: Waarom heb ik genade gevonden in uw ogen, dat gij mij kent, 1) dat gij mij zo vriendelijk toespreekt en voor mij zorgt, omdat ik een vreemde ben, niet tot uw volk behoor?

1) Iemand kennen wil vaak in de Heilige Schrift zeggen: iemand gunstig zijn, iemand erkennen als degene, met wie men te doen wil hebben..

11. En Boaz antwoordde en zei tot haar: Het is mij wel aangezegd alles, wat gij bij uw schoonmoeder gedaan hebt na de dood van uw man, dat gij op gelijke wijze als Abraham gedaan hebt (Genesis12: 11vv.), en hebt uw vader en uw moeder en het land van uw geboorte verlaten, en zijt heengegaan tot een volk, dat gij van te voren niet kende om zijn zeden en rechten met zijn geloof en zijn godsdienst in te ruilen tegen die van uw volk.

12. De HEERE, onze God, vergelde u uw daad die gij aan een lid van dat volk gedaan hebt, en uw loon zij volkomen daarvoor, dat gij alles verlaten hebt om tot gemeenschap van het ware geloof te komen; uw loon zij van de HEERE, de God van Israël, onder wiens vleugels gij gekomen zijt om toevlucht te nemen. 1) Wat ik u doe is slechts een klein begin van dat loon, dat niet uitblijven zal. 2)

1) Haar grote toegenegenheid en trek tot het volk van Israël, voor wie zij van geboorte een vreemde was, vertoonde zo’n ongewoon werk van de Goddelijke genade in haar, dat het zonder twijfel met een volkomen loon bekroond zou worden door Hem onder Wiens vleugels zij gekomen was om toevlucht te nemen. Zij, die door het geloof zich onder de schaduw van

de vleugels van de genade van God kunnen begeven, en een volkomen genoegen in en vertrouwen op die genade hebben, kunnen verzekerd wezen, dat zij een volkomen vergelding en beloning wegens dit doen ontvangen zullen (Ru 2: 12)..

Onder de vleugels van God wordt verstaan: Zijn beschutting en bescherming. Deze uitdrukking komt dikwijls voor, o.a. in Psalm 17: 8; 36: 8; 57: 2; 61: 5; 72: 7; 91: 4. Zij is ontleend aan de gewoonte van de kloeken om haar vleugels uit te breiden ter bescherming en verzorging van haar kuikens. Sommigen zijn van mening, dat zij ontleend is aan de gedaante van de Cherubs bij de ark, die hun vleugels over de ark uitspreidden. O.i. ten onrechte..

Het is bekend, dat de joden aan deze woorden van Boaz de uitdrukking ontleend hebben, dat een jodengenoot iemand was, die onder de vleugels van de Goddelijke Majesteit zijn toevlucht zocht..

2) Ook dit hebben godzalige zielen van God dat, wanneer zij aan Hem overgegeven zijn, zij op verborgen wijze door Hem tot deze en gene handeling gedwongen worden, hoewel zij het dikwijls zelf niet opmerken. Men mag iemand wel te kennen geven, dat men wat liefde en lof in hem waardig is, wel opmerkt en op prijs stelt.

13. En zij, die zich niet eens de vriendelijkheid van Boaz waardig achtte, veel minder een groter loon van de Heere, zei: Laat mij ook verder genade, onverdiende gunst, vinden in uw ogen, mijn heer! omdat gij mij getroost hebt in mijn droevige toestand, en omdat gij naar het hart van uw dienstmaagd gesproken hebt, hoewel ik, die tot een vreemd en heidens volk behoor, niet ben zoals een van uw dienstmaagden, 1) en ik mij daarom nog te veel eer aanmatig, wanneer ik mij uw dienstmaagd noem.

1) In het Hebreeuws komt het duidelijk uit, dat zij met de laatste woorden de verre afstand te kennen wil geven, die er bestaat tussen haar en de dienstmaagden van Boaz. Carpzovius tekent dan ook aan, dat zij hiermee zoveel heeft gezegd als: "Maar wat zeg ik, waar ik mij uw dienstmaagd genoemd heb. Ik, die toch niet waardig ben om met de minste van uw dienstmaagden vergeleken te worden.".

14. Toen het nu etenstijd was, zei Boaz tot haar: Kom hierbij en eet van het brood, dat wij eten, en doop uw bete in de azijn (Ru 2: 9"en Matth.26: 23). Zo zat zij, volgens de uitnodiging, neer aan de zijde van de maaiers, en hij of zijn jongen die over de maaiers gezet was, gaf haar bij het brood, dat hij haar gaf, geroost koren, dat zo beminde voedsel ten tijde van de oogst, om haar op alle mogelijke wijze te eren en met zijn huisgenoten gelijk te stellen (Jos 10: 29), en zij at en werd verzadigd, en hield over,1) zo goed was zij verzorgd.

1) Dat overblijvende bewaarde Ruth en bracht het later aan haar schoonmoeder (vs.18)..

Boaz was niet karig in het toekennen van voedsel aan zijn dienstvolk. Hij zond hun meer dan zij behoefden, opdat zij hun arbeid niet al zuchtende zouden verrichten of onbekwaam zijn tot langdurige arbeid..

16. Ja, laat ook allengs van de aren voor haar wat vallen; trekt zelfs wat uit van de bossen, en laat het liggen, zodat zij het opleze, en bestraft haar niet, geeft haar geen hard woord. 1)

1) Dit bevel van Boaz overschreed ver de grenzen van weldadigheid en medelijden met de armen. Het toont, dat hij een bijzonder welgevallen in Ruth had, met wier toestand hij bekend was en die door haar ootmoed, haar trouwe zorg voor haar schoonmoeder en door haar liefde voor de God van Israël zijn hart had gewonnen, hetgeen voor de verdere ontwikkeling van de geschiedenis van belang is, om op te merken..

18. En zij nam het op, en deed het in haar sluier (3: 15 enzie DACHS "Ex 12: 34) en kwam daarmee in de stad, en haar schoonmoeder zag wat zij opgelezen had op die ene dag en verwonderde zich over het vele; ook haalde zij tot nog grotere verwondering van Naomi uit een zak van haar kleren voedsel, 1) en gaf haar, wat zij van haar verzadiging (vs.14) overgehouden had. 2)

1) In het Hebreeuws Wathôtzee. Letterlijk: en zij trok uit. D.w.z. uit de tas, die zij bij zich had. Hetzelfde geeft ook de Chaldeeuwse vertaling..

2) Hoe zal het Naomi toch wel te moede zijn geweest, de gehele lange dag, dat haar schoondochter op het veld was. Zeker heeft zij in het verborgen in de binnenkamer met de God van Israël geworsteld, zeker ging zij in haar woning op en neer, eenmaal, tweemaal, zevenmaal misschien, en zuchtte daarbij tot haar God. Maar wat duurt het toch lang eer Ruth thuis komt! Zal er wel iets van de gehele zaak terecht komen? Daar gaat de deur open en zij zag wat zij opgelezen had, ook haalde zij tevoorschijn en gaf haar, wat zij van haar verzadiging overgehouden had. Zo verrast God, de Almachtige. Het overgehoudene brengt Ruth voort en geeft aan haar schoonmoeder, wat zij overgehouden had. Met weinig was zij verzadigd, maar wat zij meebracht was genoeg voor vijf hele dagen. Dit is nu de wonderbare gemeenschap der heiligen, die wij belijden.

19. Toen zei haar schoonmoeder tot haar, erkennende dat zij bij een weldoener geweest moest zijn: Waar hebt gij heden opgelezen en waar hebt gij gewerkt? Gezegend zijdie u gekend heeft, 1) die zo vriendelijk voor u gezorgd heeft (vs.10). En zij vertelde haar schoonmoeder bij wie zij gewerkt had, en zei, want zij had zijn naam van de opzichter vernomen: De naam van de man, bij wie ik heden gewerkt heb, is Boaz.

1)Ongetwijfeld heeft Naomi hier het oog op haar Moabitische afkomst en prijst daarom de man, die zich vriendelijk jegens Ruth heeft gedragen, hoewel zij van heidense afkomst was. Als zij straks verneemt, dat het Boaz is, wordt haar toon en zegenwens nog inniger en tederder, omdat zij dan zegt (vs.20): "Gezegend zij hij de Heere!" Zij brengt hier in vervulling, wat Job heeft uitgesproken (Job 29: 13; 31: 19,20)..

20. Toen zei Naomi, die zich aanstonds de familiebetrekking van Boaz met Elimelech (vs.1) herinnerde, en hierin een bijzondere aanwijzing van de Heere zag, tot haar schoondochter: Gezegend zij hij, die u zo heeft welgedaande HEERE, die 1) zijn weldadigheid niet heeft nagelaten aan de levenden en aan de doden. Ik zie duidelijk, dat God uw weg tot die akker

geleid heeft, en daardoor aan ons, die leven, en aan de doden, mijn man en mijn zonen nog zegen wil geven, door voor hun weduwen te zorgen. Voorts zei Naomi tot haar om de reden van haar vreugde te verklaren: Die man, bij wie gij gewerkt hebt, is onze nabestaande; hij is een van onze lossers. 2)

1) Dit die slaat niet op Boaz, zoals sommigen willen, maar op de Heere, die Zijn zorg in zoverre nog tot de doden hun uitgestrekt, dat Hij aan de nagelaten weduwen een hulp en verzorger had beschikt..

2) Tot goed begrip van de gedachten, die hier Naomi's hart bewegen en van het verder beloop van onze geschiedenis, moeten wij ons eerst de wettelijke bepalingen uit Lev.25: 23-28 herinneren. Volgens deze was geen Israëliet onvoorwaardelijk meester van de grond, die hij bezat, maar had hij die slechts te leen van de Heere, aan wie het land toebehoorde, en die Zijn volk tot erfenis gegeven had; hij mocht daarom zijn bezittingen ook niet in de eigenlijke zin verkopen (1 Koningen .21: 2vv.), maar alleen, wanneer hij zelf niet meer in staat was ze te gebruiken, aan een ander tot het volgende jubeljaar (Le 25: 9) overgeven tegen een som, die berekend werd naar het getal van de jaren, dat nog verlopen moest (Lev.25: 15,16). In dit jubeljaar, het vijftigste, kwamen de akkers weer aan de eigenaar in ongestoord bezit terug. Intussen stond het de verkoper, of liever verpachter vrij zijn akker te allen tijde, dat hij daartoe in staat was, terug te kopen, door teruggaaf van dat deel van de koop- of huurprijs, dat voor de overige tijd bepaald was; of wanneer de wettige eigenaar daartoe niet in staat was, mocht zijn naaste bloedverwant in zijn plaats de akker of wijngaard lossen. Deze naastbestaande heette om dat recht van te lossen, dat ook nog andere rechten en verplichtingen had (Lev.25: 35-49 en "Nu 35: 12): "de losser" (Hebreeuws Goël). In dit geval heeft Elimelech, bij zijn vertrek (1: 1vv.), of misschien door de nood gedwongen, reeds vroeger grondbezit aan een andere Bethlehemiet verkocht; noch hij zelf, noch een van zijn beide zonen had dit kunnen lossen; het was na langer dan 10 jaar (1: 4,19) nog in het bezit van de koper. Nu kwam het op Naomi, de erfgenaam van haar man aan, wanneer zij dat erfgoed in het bezit van de naaste bloedverwant van haar man wilde laten overgaan, of nu of pas na haar dood (Nu 36: 9). Gebeurde dit nu al, dan mocht de bloedverwant, omdat de tijd van het jubeljaar nog niet daar was, het erfgoed eerst uit de handen van de koper lossen; werkelijk zien wij de naaste bloedverwant, van wie Boaz in 3: 12 spreekt, zeer bereid daartoe, zolang hij nog niet weet, welke verplichting hij daardoor tevens op zich nemen moet, een verplichting, door de nakoming waarvan hij het offer niet in zijn, maar in het belang van een ander gebracht zou hebben (4: 1vv.). Wat is nu deze verplichting? Wij moeten hier voor de tweede keer terugkomen op de bepalingen van de wet over de Leviraatsecht in Deuteronomium 25: 5-10. Niet onmiddellijk was Naomi in het erfrecht van haar man ingetreden, maar na diens dood waren er nog twee zonen, van wie de een na de ander de wettige erfgenaam was; zij is dus eigenlijk slechts de voortplantster van het erfrecht van haar kinderen, en wel, omdat ook de tweede gestorven was, van de oudsten onder hen, van Machlon. Volgens die bepalingen had slechts de broeder van een kinderloos gestorven man de plicht, om de nagelaten weduwe te huwen, en de eerste zoon uit zo'n huwelijk in het geslachtsregister en de rechten op het bezit van de goederen van de gestorvene te laten inschrijven. Het gebruik, zoals wij reeds bij Deuteronomium 25: 10 opmerkten, ging nog verder, en maakte bovendien die bloedverwant, die als losser van een stuk grond wilde

optreden, dat anders aan een zijlinie zou vervallen, en dat hij voor de familie wilde behouden, verplicht tot een Leviraatsecht, om het stuk grond bijzonder voor de zonen en de kleinzonen van de eerste bezitter te bewaren. Dat gebruik had zoveel kracht, zoals wij uit 4: 1vv. zien, dat zelfs de naaste bloedverwant als losser achter een meer verwijderd bloedverwant moest staan, wanneer deze zich aan de Leviraatsecht wilde onderwerpen, terwijl hij zelf die weigerde. Zo'n weigering lag zeer voor de hand, omdat aan de ene zijde die beschimpingen niet daaraan verbonden waren, van wie Mozes spreekt voor het geval, wanneer de eigen broeder van een kinderloos gestorven man, zou weigeren diens weduwe te huwen, en zijn broeders nageslacht te verwekken, en aan de andere zijde de losser bij het Leviraatshuwelijk niet voor zich en zijn eigen familie het losgeld gaf, maar ten gunste van de eerstgeboren zoon, die hij in dit huwelijk verwekken zou, en die hij in de geslachtsregisters van de gestorvene moest laten inschrijven..

21. En Ruth, de Moabitische, die, behalve de reeds ontvangen gunstbewijzen, ook nog beloften van Boaz voor de toekomst mee te delen had, zei: Ook omdat1) hij tot mij gezegd heeft: Gij zult u houden bij de jongens die ikheb, 2) totdat zij de gehele oogst, die ik heb, van linzen, wik, tarwe en spelt zullen hebben beëindigd. 3)

1) In het Hebreeuws Gam Ki. De Statenvertalers hebben letterlijk vertaald. Beter is het nog ertussen in te voegen, want dit is toch de kracht van de uitdrukking in de grondtekst: Ook, weet nog dat. Zij kan niet ophouden met uit te spreken wat voor goeds Boaz haar al niet heeft gedaan. Alles moet zij haar schoonmoeder van hem meedelen..

2) In het Hebreeuws Ascher li. Die ik heb, of, die bij mij zijn, In tegenstelling tot de knechten van de andere bezitters. Hierdoor dringt Boaz erop aan, dat zij op zijn landen zal blijven, om aren te lezen..

3) Ruth vertelde niet aan Naomi, hoe Boaz haar had geprezen. Nederigheid leert ons, niet alleen ons zelf niet te prijzen, maar ook niet ijverig bekend te maken andermans roem over ons..

22. En Naomi zei tot haar schoondochter Ruth: Het is goed, mijn dochter, dat gij met zijn maagden uitgaat, beter, dan dat gij op de akker van een ander gaat. Gij stelt uwellicht voor, dat alle Israëlieten als deze voor armen en vreemdelingen zijn; gij zoudt u teleurgesteld vinden. Blijf bij deze, opdat zij u niet tegenvallen in een ander veld. 1)

1) Niet tegenvallen moet hier opgevat worden in de meest ongunstige zin van het woord, in de zin van aanvallen, van mishandelen en daardoor dwingen van de velden zich te verwijderen..

Ruth zal gemeend hebben, dat al het volk van de Heere was, zoals zij het hier ontmoet had; daarom zou zij zich zeer teleurgesteld zien. Zo meent nog menigeen, die uit de wereld in de gemeente van God wordt overgebracht, maar helaas! Het valt hem dikwijls zeer tegen..

23. Zo hield zij zich, volgens de raad van haar schoonmoeder, bij de maagden van Boaz, om op te lezen, totdat de gerste-oogst en de tarwe-oogst, die ongeveer drie weken later inviel, beëindigd waren, 1) en zij bleef
2) bij haar schoonmoeder, totdat later een keer in haar lot kwam, en zij Naomi in haar huis nemen en verzorgen kon. (4: 13vv.).

1) Onze gezegende Heiland is onze God en Losser. Hij is het, die het recht heeft, om ons te lossen, en indien wij verwachten, die weldaad van hem te zullen genieten, laten wij Hem dan aankleven en Zijn velden en Zijn gezin; laat ons niet gaan tot de wereld en haar velden, noch enig geluk en vergenoegen in het schepsel zoeken (Ru 2: 23)..

De gerste-oogst was de eerste en nam omtrent Pasen een aanvang, maar de rogge- en tarwe-oogst viel een maand daarna. Tegen Pinksteren was alles ingehaald en was de oogst beëindigd. Al die tijd genoot Ruth weldadigheid van Boaz in bijzondere mate..

2) Ruth geeft niet een ogenblik de moed op, maar volhardt in haar zware taak. Volharding is het beste kenmerk van geloof en liefde. Ach, menigeen is het kruis te zwaar en hij keert naar Moab terug..

Dina ging uit om de dochters van het land te bezien, haar ijdelheid eindigde in schande. Ruth bleef thuis en werkte voor haar moeder en ging niet uit, dan om voor haar voorraad te verzamelen; wij zullen later zien, hoe haar nederigheid en vlijt beloond zijn..

HOOFDSTUK 3.

RUTH VERKRIJGT GOEDE HOOP OP EEN AANSTAAND HUWELIJK.

I. Vs.1-18. Na het eindigen van de oogst nu het dorstijd is, verlangt de voor het welzijn van haar dochter bezorgde Naomi van haar, dat zij, goed gekleed en getooid, in de nacht de dorsvloer van Boaz opzoekt en zich, terwijl hij daar op zijn leger ingeslapen is, aan zijn voeten nederleg, opdat hij naar zijn plicht als losser, haar tot vrouw neemt. Ruth onderwerpt zich gehoorzaam aan dit plan. Als nu Boaz haar aanwezigheid bemerkt, belooft hij haar verlangen te vervullen. Eerst moet hij een hem bekende bloedverwant, die nader is, bewegen van zijn recht op haar bezit afstand te doen. Hij wil reeds de volgende dag die zaak ten einde brengen; bij het opgaan van de zon laat hij haar, stil en rijk begiftigd, tot Naomi heengaan, die uit het bericht, dat haar schoondochter haar geeft, goede hoop op het slagen van haar bedoelingen verkrijgt.

1. En Naomi, haar schoonmoeder, sprak tot haar, die reeds de gunst van Boaz en de achting van de gehele stad (vs.11) verworven had, nadat de oogst was afgelopen en de dorstijd begon, dadelijk na Pinksteren: Mijndochter! zou ik u geen rust zoeken, dat gij u een man verkrijgt en zo uw levenslot verzekerd wordt, dat het u welga, 1) tot loon van uw trouw en kinderlijke liefde. (Efeze 6: 2,3).

1) Twee doelen beoogt Naomi hiermee. Allereerst om haar overleden zoon nageslacht te verwekken en ten tweede, om haar schoondochter liefde te bewijzen. Naomi vergeet noch haar reeds gestorven kind, noch de weldadigheid, die Ruth bij haar gedaan heeft..

Zij weet, dat zij hier in de geordende weg van God is, en hoewel zij zich in de naaste bloedverwant vergist, zo zal toch de Heere God het wonderwel maken en haar pogingen en haar arbeid zegenen..

3. Zo baad U dan, en zalf u 1) met olie, en doe uw feestkleren aan, en ga zo getooid van de hooggelegen stad af naar de dorsvloer, maar houd u daar zolang verborgen, en maak u de man niet bekend, noch iemand van hen, die bij hem zijn, totdat hij geëindigd zal hebben te eten en te drinken.

1) De bruid van Christus behaagt haar bruidegom niet anders dan in de zalving van de Geest en in de kleren van het heil.

4. En het zal geschieden, als hij neerligt, 1) dat gij de plaats zult merken, waar hij in de nabijheid van de dorsvloer gelegen zal zijn, en als gij denkt, dat hij ingeslapen zal zijn, ga dan, en sla zijn voetdeksel op, en leg u aan zijn voeten te slapen; zo zal hij, wanneer hij ontwaakt en u gewaar wordt, u te kennen geven, wat gij doen zult, 1) of hij u tot vrouw zal nemen of niet. Ik ben zeker dat hij u niet verstoten zal.

1) Het dorsen gebeurde overdag; tegen de avond, als de wind zich verhief (Genesis3: 8) had het wannen plaats, waartoe men de wind nodig had, opdat deze het kaf weg woei. Na de

arbeid werd de maaltijd gehouden; daarop legden de landarbeiders zich dadelijk bij de dorsvloer neer om die te bewaken..

2) Naar onze zeden en toestanden schijnt de handelwijze van Naomi en Ruth, uit een zedelijk oogpunt, aanstotelijk, maar dat was zij niet volgens de zeden van het volk van Israël van die tijd. Boaz, een man van eer en aanzien, en volgens 3: 10, zonder twijfel ook reeds een tamelijk bejaard man, prijst Ruth dat zij tot hem haar toevlucht heeft genomen en belooft haar haar wens te zullen vervullen, als hij zich heeft overtuigd, dat de nadere losser van zijn recht en plicht wil afstand doen. Zoals hij met deze verklaring erkent, dat hem als losser onder de tegenwoordige toestanden de plicht is opgelegd, om Ruth te huwen, zo ook stoort hij zich niet aan de manier en aan de wijze, waarop zij tot hem genaderd is en zich als zijn vrouw heeft voorgesteld..

5. En zij, kinderlijk gehoorzaam aan haar schoonmoeder en gereed zich de reeds bejaarde man (vs.10), die zij om zijn vroomheid had leren hoogachten, tot vrouw aan te bieden, zei tot haar: Al wat gij tot mij zegt, zal ik doen. 1)

1) Men moet zich hier geheel in de geest en de zeden van die tijd verplaatsen en alle inzichten van welvoeglijkheid, zoals wij die tegenwoordig hebben, ter zijde stellen, anders zou men aan de drie personen, die in deze geschiedenis voorkomen, groot onrecht doen. De zaak is deze: Naomi houdt Boaz voor de naaste bloedverwant van haar gestorven man, voor de losser van het stuk grond (2: 20), dat de laatste heeft achtergelaten; zij weet niet dat er nog een nadere bloedverwant is (3: 12). Nu zal, als zij gestorven zal zijn, het stuk grond, dat nog in handen van de koper is (2: 20) de losser toevallen, zodat hij het of dadelijk kan inlossen, of het hem in het jubeljaar zonder geld ten deel wordt. Nu kan echter Naomi volgens haar recht de akker, die zij wel bezit maar niet gebruiken kan, vrijwillig overgeven; zij is daarnaast besloten, om haar schoondochter gelukkig te maken. Omdat namelijk na Elimelech dood Machlon, de man van Ruth erfgenaam van het stuk grond geworden was, zo heeft de losser tevens de plicht de weduwe van Machlon te huwen. Boaz heeft bijzondere welwillendheid jegens Ruth en om harentwil ook jegens haar schoonmoeder betoond. Zij meent, hoewel zij daarin dwaalt (vs.9), dat Boaz van de familiebetrekking niets weet, en gelooft, dat hij, deze vernemende, aanstonds bereid zal zijn de jonge weduwe, die hem zozeer aangetrokken heeft, tot vrouw te nemen, omdat hij hoop mag hebben bij haar kinderen te verwekken, wat de reeds bejaarde en kinderloze weduwnaar aangenaam zal zijn; des te eerder meent zij, dat hij dit doen zal, omdat zij niet met lege handen komt, maar het erfrecht van dat stuk grond meebrengt. Wel zal dit niet het werkelijk eigendom worden van hem zelf, maar van de oudste zoon, die geboren zal worden, en deze moet op de naam van de gestorven Machlon in de geslachtsregisters worden opgeschreven. Maar de zonen en dochters, die later geboren worden, zijn de zijn, zijn van Boaz en zullen zijn geslacht voortplanten. Zij is in haar gedachten zo zeker van de toestemming van Boaz, dat zij Ruth reeds voor de verloofde van de man aanziet en geen bedenkingen heeft haar, als een bruid getooid, in de kamer van de man te leiden. Daarin bestond toch, zoals wij weten, ten tijde van het Oude Testament, het eigenlijke sluiten van het huwelijk. Er bestond nog geen plechtige inzegening van het huwelijk zoals bij ons; de wederkerige toestemming was genoeg, en de vereniging kon ook zonder voorafgaande bruiloftsfeesten plaatshebben; de bruiloft was bovendien slechts de openbaarwording van de

betrekking en kon voorafgaan of volgen. Zo behoeven wij volstrekt niet te misprijzen, dat Naomi haar dochter dringt het jawoord te gaan halen door een daad. Bij zijn gezindheid is er geen gevaar, dat hij haar aanraken zal en toch verstoten. Toch rijst nog de vraag op: is het bij de zeden van die tijden behoorlijk, dat Naomi, zonder voorafgegane onderhandeling met Boaz, Ruth dwingt om zichzelf als vrouw voor te stellen? Wij willen er niet op wijzen, dat Boaz gedragingen jegens Ruth met recht door de schoonmoeder als een openbaring van liefde konden aangezien worden, die de man niet durfde uitspreken, omdat hij, reeds nabij de grijsheid, de jonge en waarschijnlijk buitengewoon, schone weduwe, die op veel jongere mannen kon hopen (vs.10), niet durfde vragen, in verbintenis met hem te treden; dat dus het tegemoet komen van Ruth een des te blijder en beslister jawoord op de niet uitgesproken, maar toch duidelijk kenbaar gemaakte vraag zou zijn, hoe meer teder gevoel er aan het verzwijgen van de vraag ten grondslag lag. Van meer belang is het, dat overal waar het een huwelijk uit plicht betrof, de vrouw juist recht had, het huwelijk te eisen en, als dit geweigerd werd, de weigerende tot schande te doen worden. Voor het eerste wijzen wij op Deuteronomium 25: 7-10, voor het laatste herinneren wij aan Genesis38: 12vv., waar Thamar zelfs van de schoonvader het huwelijk eist en haar eis met list weet door te zetten..

De dochter komt op de gedachte om te werken voor de moeder, de moeder tot het plan voor het geluk van de dochter..

Ruth treedt hier op in haar als het ware kinderlijke eenvoudigheid. Zij doet zich kennen in het voorgaande als een zeer deemoedige en ootmoedige vrouw, die zich liever op de achtergrond houdt, dan zich op de voorgrond plaatst. Wat Naomi haar voorstelt, ja oplegt, was geheel Israëlitisch, niet Moabitisch en zal haar wellicht in het begin wel een blos van schaamte op de wangen hebben veroorzaakt..

Toch, in kinderlijke gehoorzaamheid aan haar schoonmoeder, die zij beschouwt als in de plaats van God voor haar te staan, legt zij eigen gevoel van schaamte en zedigheid het zwijgen op en belooft gehoorzaamheid, overtuigd als zij is, dat een Naomi haar niets anders kan gebieden, dan wat met Gods Woord en de heiligheid van Zijn Wet in overeenstemming is..

7. Toen nu Boaz, na het eindigen van het wannen, gegeten en gedronken had, en zijn hart vrolijk was, hij in een opgewekte stemming was, zo kwam hij om neer te liggen aan het uiterste van een nog ongedorste korenhoop, terwijl zijn arbeiders elders een rustplaats zochten. Daarna kwam zij stilletjes dichterbij, nadat zij eerst nog een tijd lang gewacht had en overtuigd kon zijn, dat allen sliepen, en sloeg zijn voetdeksel op, en legde zich neer aan zijn voeten. 1)

1) Naomi had, zonder kwaad te vrezen, haar vrome en zedige schoondochter in een toestond gebracht, die nog ten kwade had kunnen uitlopen. Omdat er een nader bloedverwant was, zou het stuk land van Elimelech voor Naomi en haar kleinkinderen verloren geweest zijn, indien Boaz zonder meer haar had genomen; de naam van Elimelech en Machlon waren uitgestorven onder de geslachten van Juda en Perez. Daaraan was voor Naomi veel gelegen, en dat Ruth ook dacht aan de voortplanting van het geslacht van haar gestorven man en daarom geen lust

had jongere mannen te huwen, roemt later (vs.10) Boaz, als een bijna nog grotere deugd van zelfverloochening, dan dat zij eerder vaderland en alles verlaten had. Daarom werd vooraf op het door de vrouwen niet gedachte gevaar opmerkzaam gemaakt, om later de edelmoedigheid en trouw van Boaz des te meer te doen uitkomen. Het lag voor de hand, dat hij door de gehouden maaltijd milder geworden, de mooie en hem zo lief geworden vrouw tot zich nemen zou, zonder er zich om te bekommeren dat daardoor Elimelechs en Machlons geslacht uitgedelgd zou worden. Hij deed het echter niet, hij onderwerpt zijn persoonlijke wensen aan zijn plicht, en alleen, wanneer het hem geoorloofd is Ruth te huwen, is hij daartoe bereid. Daardoor doet hij van zijn zijde een grotere barmhartigheid, dan hij reeds vroeger aan de Moabitische gedaan had (2: 8vv.). Er is een heilige wedstrijd bij deze vrome en gelovige personen, omdat geen bij de anderen wil achterblijven in rechtvaardigheid en deugd. Waar dit plaats vindt onder hen, die het leven samenbrengt, daar sterkt zich de één aan de ander, en heeft de één aan de ander bescherming tegen de nadelige gevolgen van zijn dwalingen en verkeerde stappen. Komt, wandelaars op hetzelfde spoor! Wij reizen met elkander, wij helpen de één de ander. Eén vriend, een leidsman gaat ons voor. In Hem en door Zijn kracht, maakt eendracht meer macht. Komt, sterken wij die liefdeband! Eén strijd is het die wij strijden, één lijden dat wij lijden, op reis naar het hemels vaderland, waar we eenmaal binnentreden, daar zijn wij eeuwig één (Gez. 69 vs. 5 en 6)..

9. En hij zei: Wie zijt gij? Wat doet gij hier? En zij zei: Ik ben Ruth, uw dienstmaagd; breid dan uw vleugel 1) uit over uw dienstmaagd, neem haar tot uw vrouw, want gijzijt de losser van het door mijn man nagelaten stuk grond, en dus verplicht mij te huwen (Ru 2: 20).

1) Deze uitdrukking hier is niet ontleend aan de vogels, die hun jongen met de vleugels bedekken, maar in verband met Deuteronomium 23: 1; 27: 20 en Ezech.16: 8 aan het feit, dat de man, als hij zich te ruste legt, niet alleen over zichzelf, maar ook over zijn vrouw het dek of de dekens heentrekt. Letterlijk betekent het: de zoom, de slip van de deken. Ruth vraagt daarmee daarom, om haar te huwen..

Deze uitdrukking is zeer gewoon, om de hoede van God aan te duiden (Psalm 17: 8; 91: 4 Matth.23: 37 Ruth 2: 12). Het woord heeft daarom niet juist rechtstreeks betrekking op de verhouding van de echtgenoten; het geeft te kennen, dat de jong verlaten weduwe bescherming zocht. (v. GERLACH).

10. En hij prees haar zelfverloochening waarin zij, de jonge weduwe, zich aan hem, de reeds bejaarde man, aanbood en zei: Gezegend zijt gij de HEERE, mijn dochter!gij hebt deze laatste weldadigheid 1) of liefde beter, nog groter gemaakt dan de eerste, die gij aan uw gestorven man en aan uw schoonmoeder bewezen hebt (2: 11). Het is veel, zeer veel, wat gij gedaan hebt, omdat gij geen jonge gezellen zijtnagegaan, hetzij arm of rijk, zoals gewoonlijk de vrouwen van uw leeftijd doen. Gij hebt niet gezocht naar een man volgens de wensen van de vrouwen, maar hebt u, omwille van de familie, om voor haar goederen en naam te behouden, aan een reeds in jaren gevorderde man gegeven.

1) De laatste weldadigheid, of zoals beter vertaald is, de laatste liefde wordt nader in het slot van dit vers verklaard. Zij is deze, dat zij niet naar een jonge man heeft uitgezien, maar naar

hem, de reeds tamelijk bejaarde Boaz, de bloedverwant van Machlon, opdat zij daardoor aan haar gestorven man nog nageslacht zou geven..

11. En nu, mijn dochter! vrees niet, dat ik u zou versmaden; al wat gij gezegd hebt, zal Ik u doen; het stuk grond zal ik lossen en u tot vrouw nemen; want de gehele stad 1) van mijn volk weet dat gij een deugdelijke 2) vrouw zijt. Mij is het daarom een eer, mij aan u te verbinden; maar de bestaande rechten gedogen niet dat ik u thans reeds tot mij neem.

1) Letterlijk staat er: de gehele poort van mijn volk. Hiermee worden bedoeld alle inwoners van de stad, die door de poort in- en uitgaan..

Hebreeuws "poorte", al wat deftig en aanzienlijk is in de stad.

2) Bij 2: 3 hebben wij gezien, dat het woord toeval geenszins onbijbels in, evenzo is het met het woord deugd, dat in de tijd van het Rationalisme een zo grote rol gespeeld heeft. Wij moeten opmerken, dat wanneer het woord in het Nieuwe Testament voorkomt (Filipp.4: 8; 2 Petr.1: 3,5 meer het zedelijk goede op zichzelf betekent, niet het tot bestanddeel van zijn inwendig wezen geworden zedelijk goede, dat wij gewoonlijk onder deugd verstaan; voor het laatste worden in de Schrift meer uitdrukkingen gerechtigheid (Luk.1: 75 Rom.6: 13 Efeze 4: 24), heiligheid (1 Thess.3: 13), goedheid (Rom.15: 14) gebruikt. De christelijke deugd ter onderscheid van de natuurlijke is in al haar verschijningen onmiddellijk en uitdrukkelijk aan Christus aangesloten, als het begin en de voleinder van het geloof, en heeft altijd drie zaken in het oog: Christus, die zij gelovig liefheeft, het zedelijk gebod, dat zij met blijde bereidwilligheid gehoorzaamt, en de zonde die zij in zich en in anderen verafschuwt en bestrijdt..

12. Nu dan, weliswaar, 1) ben ik een losser, verwant aan Elimelech en Machlon, en daardoor verplicht en gerechtigd het stuk grond te lossen, maar er is nog een losser, nader dan ik; van deze moet ik eerst vernemen, hoe hij gezind is; of hij niet alleen zijn recht op het stukgrond wil laten gelden, maar ook zijn plicht als Goël aan de weduwe van de gestorvene wil vervullen en haar tot vrouw nemen.

1) Of beter: En nu ja, het is wel waar. Boaz verzwijgt haar niets. Hij wil haar huwen, haar losser zijn, maar alleen in de weg van recht en gerechtigheid, alleen dan, als de naaste losser afstand van haar doet, of haar weigert te huwen en het stuk land te lossen..

13. Blijf deze nacht 1) bij mij, en vrees niet, dat ik de Heere zal vooruitlopen; voorts in de morgen zal het gebeuren, 2) dat ik die nadere bloedverwant naar zijn wil zal vragen; indien hij u lost, goed, ik moet daarin genoegen nemen, laat hem lossen, maar indien het hem niet behaagt u te lossen, zo zal ik u lossen, zo waarachtig als de HEERE leeft! 3) leg u neer tot de morgen toe, 4) want thans, nu het midden in de nacht is, kunt gij naar de stad niet terugkeren.

1) Deze weinige woorden: "Blijf deze nacht" bevatten een verzekering aan Ruth, die door de schrijvers van de Hebreeuwse tekst daardoor is aangeduid, dat zij het woord Lini (= overnacht) met een grote beginletter geschreven hebben..

2) Boaz wil niet, dat Ruth zelf naar de losser gaat. Dit zou haar te bezwaarlijk zijn gevallen, maar belooft haar, de zaak voor haar in orde te zullen brengen..

3) Aanroeping van God als getuige van waarheid en wreker van de leugen komt in het Oude Testament veelvuldig voor. Het is in de meeste gevallen een levendige bevestiging door vergelijking van eigen zekerheid omtrent de waarheid met de zekerheid van andere onbetwijfelbare waarheden, of met een onbetwijfelbare wens van eigen welzijn of dat van anderen (God doe mij, enz. zo waarlijk uw ziel leeft). De Christen moet zich in de regel ook van zulke, op zichzelf niet zondige, bevestigingen onthouden, omdat hij uit de waarheid is en de zalving die bij hem is, vanzelf reeds op iedereen, met wie hij verkeert, de indruk geeft dat alles wat hij verzekert, hij dat voor de alwetende en rechtvaardige God betuigt en er dus geen uitdrukkelijke betuiging of aanroeping van Zijn naam nodig is; in het Oude Testament waren de zaken nog anders, daar was de aanroeping van God een kenteken van de ware vereerders van de HEERE..

4) In plaats dat Boaz haar aanroerde als een ontuchtige, zegende hij haar als een vader. Hij vertroostte haar als een vriend, hij deed haar beloften als een bloedvriend, hij beloofde haar als een beschermer, en hij zond haar terug, overladen met aangename hoop en geschenken, niet minder kuis en veel meer gelukkig dan zij was gekomen. O roemwaardige gematigdheid en ingetogen leven, de voorvader betamende van Hem, die geen zonde gekend heeft, en op Wiens lippen en in Wiens mond geen overtreding noch bedrog werd gevonden..

15. Voorts zei hij tot haar, toen zij afscheid van hem nam: Pak de sluier 1) (Ex 12: 34), die op u is, en houd die uitgespreid, en zij hield hem; en hij mat zes 2) maten gerst en hij legde ze op haar; daarna ging hij in de stad, om aanstonds te doen wat hij toegezegd had (vs.13).

1) Onder de sluier hebben wij te verstaan, een ruim overkleed, in de vorm van een grote omslagdoek.

2) De Rabbijnen verstaan daaronder 6 Sea's = 2 Efa's (Ex 16: 36). Dit is een zo zware last, dat zij erbij voegen: de Heilige Geest is over haar gekomen en heeft haar bekwaam gemaakt om zo'n last te dragen. Beter is het te denken aan de gomer, wanneer de gift overeenkomt met hetgeen zij bij de eerste oplezing had uitgedorst (2: 17). Zes is het symbolisch getal van arbeid, waarop de rustdag volgt. Wie zes jaren gediend heeft, wordt in het zevende vrijgelaten. Naomi ontvangt dus een tijding dat de rusttijd (vs.1) nabij is..

Boaz is getrouw en standvastig, zowel laat als vroeg, alleen en in de vergadering; hij is een Israëliet niet alleen als mensen hem zien, maar ook waar God alleen hem ziet. Boaz kon zich aan de letter van het recht onttrekken, er is een nader bloedverwant, maar hij is een dader van het woord. Het is hier om het recht, niet om de letter te doen, en hij houdt vrijwillig, rein, uit de liefde van het geloof zijn woord..

Mijn Christen! zie hoe mild Boaz is. Zou het wel mogelijk zijn, dat God u met lege handen zou heenzenden, wanneer gij in nood zijt? O nee, Zijn milde hand is nooit gesloten. Open

Hem slechts uw hart, dan worden de goddelijke gaven zonder uw eigen werken over u uitgestort.

18. Toen zei zij: Zit stil, 1) doe niets meer, maar blijf thuis, mijn dochter, totdat gij weet hoe de zaak zal vallen, of de nadere bloedverwant zijn plicht zal doen of niet: want die man zal niet rusten, totdat hijheden deze zaak voleind heeft. 2)

1) Naomi verzekerde Ruth, dat Boaz niet zou rusten, voordat hij de zaak geëindigd zou hebben. Veel meer reden hebben ware gelovigen om voor niets bezorgd te zijn, maar hun zorgen op God te werpen omdat Hij beloofd heeft voor hen te zorgen; wat hebben wij nodig bezorgd te zijn, wanneer Hij zo doet. Zit stil, zie hoe de zaak uitvalt, want de Heere zal voleindigen wat u aangaat en zal alles voor u goed maken (Psalm 138: 8). Stilzitten zal hun sterkte zijn. (Jes.30: 8). Deze geschiedenis moge ons dringen, om ons door het geloof aan de voeten van Christus te leggen. Hij is onze naaste losser, want Hij is been van ons been en vlees van ons vlees. Wij hebben het recht dat deze Goël ons verlost. Hij wil onze begeerte tot Hem en ons verlangen naar redding zeer vriendelijk aannemen. Als wij ons bij Hem gevoegd hebben, zal Hij niet rusten voordat Hij onze wensen vervuld heeft. Wij kunnen dit niet te ernstig verlangen en zoeken, dat ditzelfde het deel worde van onze kinderen en van onze vrienden..

2) De liefde spreekt slechts van plichten, niet van rechten. Ruth bood zich aan naar het veld te gaan; van het recht van de lossing sprak zij niet. Toen zij naar Boaz ging betoonde zij de gehoorzaamheid van de liefde. Het is veel voor de geliefde te arbeiden, zich te verootmoedigen, alles over te geven, maar het zwaarste voor een vrouw is de angst van haar vrouwelijk gevoel te overwinnen, de schaamte van haar hart te stillen. De gang naar Boaz in de nacht was zwaarder dan het verlaten van haar huis, dan haar dienen. De gehoorzaamheid, die zij hier betoonde, was het hoogste, dat zij betonen kon. Zij waagde haar vrouwelijk gevoel, en dat is meer voor een zedelijke vrouw dan haar leven. Zij doet in reinheid en deugd, wat een zondares zou doen. Zij beriep zich op een recht, dat pijnlijker is dan alle plichten. Maar de liefde van zelfverloochening beschijnt alles met haar morgenrood van goddelijke reinheid. Zij beminde niet met zinnelijke liefde, zij beminde Naomi en wilde de naam van haar man in Israël niet te niet laten gaan, en zij doet wat een kuise vrouw alleen in de gehoorzaamheid van de goddelijke liefde doen mag, en wat het bevlekte oog van onreine zielen nooit begrijpt. Het was groter lijden, toen zij zich mooi aankleedde dan toen zij in het kleed van de arbeid ging. De valse schijn van de zonde wellicht te dragen is groter martelaarschap, dan om de deugd straf te lijden. Maar de kuise liefde van gehoorzaamheid lukt alles. Zij overwint, zij wordt niet gezien, zij wordt niet verkeerd beoordeeld; zij ontvangt de kroon van liefde en van geloof..

Laten wij hieruit leren, onze bekommernissen en zorgen op de Voorzienigheid te werpen, Hem volgende om haar gangen na te speuren, ons schikkende om daarin te berusten, hoe de zaak ook moge uitvallen, omdat soms blijkt, meest ten onzen beste te verstrekken datgene, waaraan wij het minst gedacht hebben (Ru 3: 18)..

Naomi heeft een groot vertrouwen in Boaz. Hoewel zij weet, dat het op heden voor hem de drukste tijd is en zijn werkzaamheden hem nauwelijks beschikbare tijd overlaten, toch gelooft zij, dat hij terstond de zaken van Ruth zal berechten en tot een goede uitslag brengen. Wel een vermaning aan alle gelovigen, om te allen tijde al hun noden en zorgen op de Heere te wentelen, die, als de Meerdere van Boaz, hun belangen zal behartigen en hun zaken beslechten..

HOOFDSTUK 4.

BOAZ' HUWELIJK MET RUTH WORDT GESLOTEN EN GEZEGEND.

I. Vs.1-17. Nog in de morgen na die nacht, toen Ruth bij Boaz op de dorsvloer geweest was, begeeft Boaz zich naar de poort van de stad Bethlehem, handelt hier in aawezigheid van het volk en van tien geroepen oudsten met de losser. Deze doet afstand van zijn recht op het stuk grond, om de weduwe van Machlon niet te huwen. Boaz verkrijgt alzo zowel dat land tot een bezit als Ruth tot vrouw, opdat hij bij haar een nakomeling voor haar gestorven man verwekt en de naam en het geslacht van de eerste bewaard blijven in Israël. Het huwelijk wordt met een zoon gezegend, over wiens geboorte de vrouwen in Bethlehem Naomi gelukkig prijzen en die Isaï, de vader van David, tot zijn nakomeling heeft.

1. En Boaz, toen hij in de stad gekomen was (3: 15) ging op in de poort, waar men openbare zaken pleegde te behandelen (Ge 19: 1) en zette zich aldaar, om te wachten, totdat hij de naaste bloedverwant van Elimelech ontmoeten zou; en ziet, de losser, van wie Boaz gesproken had (3: 12vv.), ging voorbij; zo zei hij: Wijk, kom hierheen, ga hier zitten, gij! 1) En hij, aan de uitnodiging voldoende, week daarheen en ging zich naast Boaz zetten.

1) Het Hebreeuws "ploni almoni" is de naam van een onzekere plaats..

Deze uitdrukking (in Dan.8: 13 tot "palmoni" samengetrokken) betekent iemand, wiens naam men niet weet of noemen wil, een zeker iemand, zoals wij gewoon zijn te zeggen N. N. (Grieks o, h deina). Boaz heeft zonder twijfel de man bij zijn naam geroepen; de heilige schrijver echter hield het niet voor noodzakelijk de naam mee te delen. Wanneer de joodse traditie beweert, dat Nahesson vier zonen gehad heeft. 1. Elimelech 2. de hier door ploni almoni aangeduide losser 3. Salma, de vader van Boaz. 4. de vader van Naómi, zo rust dit op enkel gissingen..

2. En hij, Boaz, riep uit de kring van de aanwezige burgers (vs.4) tien 1) mannen van de oudsten van de stad tot getuigen van hetgeen tussen hem en de losser behandeld zou worden, en zei: Ga hier zitten; en zij gingen zitten.

1) Tien is hier ook weer het getal van de volkomenheid. Hij noemt tien mannen van de oudsten van de stad, opdat aan de zaak, indien zij eenmaal beslist was, niets veranderd zou kunnen worden..

3. Toen zei hij tot die losser: Het stuk land, dat van onze broeder Elimelech was, heeft Naomi, die uit het Moabietenland teruggekomen is, verkocht. 1)

1) Hij vermeldt de terugkeer van Naomi uit het land van de Moabieten, opdat die andere zou weten, dat zij het land uit armoede en gebrek had verkocht..

Dit woord kan verklaard worden, of dat Naomi in de plaats van haar man Elimelech genoemd wordt, dus vóór zijn vertrek uit Bethlehem het land verkocht had, of men moet vertalen:

"biedt te koop aan," zodat Naomi aan één van de lossers aanbiedt haar recht op dat land te kopen (Ru 2: 20" en "Ru 3: 5). Die aanbieding had zij gedaan door Ruth naar de dorsvloer te zenden..

4. En ik heb gezegd: Ik zal het voor uw oor openbaren, zeggende, om uw wil te vernemen: Aanvaard het recht van lossing en bezit in aanwezigheid van de inwoners, en in aanwezigheid van de oudsten van mijn volk: 1) zo gij hetzult lossen, los het; en zo men 2) het ook niet zou lossen, verklaar het mij, dat ik het wete en besluiten kan, wat ik doen zal; want er is niemand behalve gij, die het losse, die er enig recht op heeft, en ik na u. Toen zei hij, de naaste bloedverwant: Ik zal het lossen. Het was hem aangenaam, dat hij hier gelegenheid ontving, om hetgrondbezit van zijn huis te vergroten en wilde daarom graag het betrekkelijk geringe losgeld betalen.

1) In aanwezigheid van de oudsten van mijn volk is een nadere aanduiding van in aanwezigheid van de inwoners..

2) Men had hier gij en niet men of hij mogen verwachten, omdat het de andere losser gold. Hoogstwaarschijnlijk heeft echter Boaz zich nu van de persoon, die het gold, afgewend tot de getuigen..

5. Maar Boaz zei: Het is goed dat gij daartoe bereidwillig zijt, maar weet tevens: op de dag, dat gij het land aanvaardt van de hand van Naomi, zo zult gij het ook aanvaarden van Ruth, 1) de Moabitische, de vrouw van de destorven zoon, van Machlon, die na zijn vaders dood de wettige erfgenaam was, om de naam van de gestorvene te verwekken over zijn erfdeel, 2) om een zoon voor Machlon te verwekken, die de erfgenaam van het land zijn zal.

1) Van Naomi’s huwelijk kon geen sprake meer zijn, want zij was boven de leeftijd; het ontvangen uit de hand van Ruth sloot een Leviraatshuwelijk met laatstgenoemde in..

2) Wat de zaak betreft, zo was het stuk land, dat Naomi uit nood verkocht had, erfelijk eigendom van haar gestorven man Elimelech, van wie naar het bestaande recht zijn zoon het weer erfde, zodat het daardoor even goed eigendom van Ruth als van Naomi was. Uit de handeling van Boaz met de nadere losser blijkt duidelijk, dat Naomi het stuk land, dat een erfelijk bezit van haar man was geweest, verkocht had, en tot verkoop rechtens bevoegd was. Omdat nu, naar het Israëlitische recht het grondbezit niet op de vrouw bij erfenis overging, maar op de kinderen, en wanneer er geen kinderen waren, op de naaste verwanten van de man (Num.27: 8-11), zo was bij de dood van Elimelech zijn land rechtens overgegaan op zijn zonen en had toen deze zonder kinderen stierven, op zijn naaste verwanten moeten overgaan. Er ontstaat daarom de vraag, met welk recht Naomi het land van haar man als haar eigendom kon verkopen. De Rabbijnen menen, dat het land door de mannen aan Naomi en Ruth was geschonken. Alleen Elimelech kon zijn erfelijk stuk grond rechtens niet aan zijn vrouw geven, omdat bij zijn dood zijn twee zonen als rechtmatige erfgenamen achterbleven en Machlon was tot zo’n schenking evenmin bevoegd. De juiste verklaring is zonder twijfel de volgende: De wet omtrent de vererving van zonder kinderen gestorven Israëlieten bepaalde niet de tijd, wanneer zo’n bezit op de nabestaanden van de gestorvene overging, of terstond na de dood

van de bezitter, of pas na de dood van de achtergebleven weduwe (Num.27: 9vv.). Zonder twijfel bestond de laatste gewoonte, zodat de weduwe levenslang in het bezit van de landen van haar man bleef, en zolang ook het recht had, in geval van nood, de eigendommen te verkopen, omdat toch de verkoop van een akker niet een werkelijke verkoop daarvan was, maar slechts een verkoop van de opbrengst tot op het jubeljaar. Ingeval nu een weduwe het land van haar gestorven man, zolang zij daarvan in het bezit was, uit nood verkocht en een nabestaande het inloste, zo lag op hem tevens de plicht, om niet alleen te zorgen voor het levensonderhoud van de verarmde weduwe, maar ook, indien zij nog jong was, haar te huwen, en de eerste zoon uit dit huwelijk in het geslacht van de gestorven man te laten inlijven, zodat deze het gehele stuk grond erfde en de naam en het eigendom van de gestorvene in Israël voortplantte. Hierom stelt Boaz de voorwaarde, dat hij, met de lossing van het stuk grond, tegelijk Ruth trouwt..

6. Toen hij echter hoorde, dat het stuk grond niet zijn eigendom zou worden, maar aan Elimelechs huis zou blijven, zei die losser: Ik zal het voor mij niet kunnen lossen, opdat Ik mijn erfdeel niet misschien verderve, 1) datik, door voor iemand anders geld te betalen, waarvan ik geen winst heb, mijn bezit niet verkleine; los gij als tweede bloedverwant, wanneer gij daarin zin hebt, mijn lossing voor u, want Ik zal niet kunnen lossen. 2)

1) Het lossen kostte geld, omdat de prijs van het veld tot aan het jubeljaar moest betaald worden. Verkreeg hij nu het land door de lossing tot zijn blijvend eigendom, zo had hij zijn grondbezit met dit stuk vermeerderd; moest hij daarentegen Ruth huwen, zo behoorde de geloste akker aan de zoon, die hij bij haar verwekken zou; hij had het uit zijn middelen voor de lossing betaalde geld voor die zoon uitgegeven en daardoor aan zijn bezit een kapitaal ontnomen; daarin had hij geen zin..

Door Cassel wordt dit anders verklaard. Hij zegt: "het heeft iets gedwongens, wanneer een vader in het eventuele geval, dat zijn eigen zoon een erfgoed aanvaardt, dit verderf voor zichzelf noemt. Uitdrukkelijk heeft Boaz van Ruth als van een Moabitische gesproken. In haar Moabitische afkomst moet voor de bloedverwant een reden liggen, om het voorstel af te wijzen. Men had het ongeluk van Elimelech verklaard uit zijn heengaan naar Moab, en de dood van Machlon en Chiljon uit hun huwelijk. Het erfgoed was daardoor in gevaar gebracht. De Goël vreest een gelijk lot (cf.Midras Ruth Rabba 35: a). Hij gelooft een vrouw niet in zijn huis te mogen nemen, bij wie een familie van Israël uitgestorven is. Het verbod om met Moabitische te trouwen schijnt voor hem, wat Ruth betreft, niet opgeheven te zijn. De man openbaart zich dus als een letterknecht en een bijgelovige. Hij ziet alleen het gericht en niet de liefde van de wet. Hij denkt aan Moab, en Ruth heeft haar toevlucht genomen onder de vleugels van Israëls God. Hij begrijpt het verschil van de toestanden niet. Hij weet tijden en geesten niet te onderscheiden. Hij wil zijn erfgoed en zijn naam niet in gevaar brengen, en de geschiedenis weet niet eens meer, wat zijn naam was. Terwijl de schuld van Elimelech, Machlon en Chiljon door de liefde van Ruth verzoend is, en haar naam blijft, heeft zijn liefdeloosheid jegens Ruth het loon verkregen van zonder naam te zijn (oikov anwnumov genomenov cf.Isocrates 19: 35). Wat een kostbare lering geeft hierin ons boek! Wat een eer geeft het aan de liefde, wat een straf kondigt het de bijgelovige Farizeeër aan!.

2) Zoals de losser wel het land, maar niet Ruth wilde, zo wil ook menigeen wel de hemel, maar geen wedergeboorte of heiligmaking, zonder welke niemand God zien zal; omdat men de gemeenschap met de Heere niet wil, wordt ook het erfgoed van de Here verloren..

7. Nu was, om hetgeen hierna verteld wordt, goed te kunnen begrijpen, dit vanouds 1) een gewoonte in Israël, die later buiten gebruik gekomen is, bij de lossing en bij de verwisseling, wanneer iemand zijn recht van lossing op eenander overdroeg, om de gehele zaak te bevestigen, aan haar kracht van wet te geven; dan trok de man zijn schoen uit en gaf die aan zijn naaste om daardoor zinnebeeldig te kennen te geven, dat hij van zijn zijde zijn recht op de ander overdroeg; en dit was tot een getuigenis in Israël; deze was de in Israël toen wettige vorm (De 25: 10).

1) Uit dit vanouds (in het Hebreeuws Lephanim blijkt duidelijk, dat die gewoonte niet meer in zwang was, toen dit boek geschreven werd..

In Engeland was het lang de gewoonte om het bezit van het huis aan te duiden door de overgave van de sleutel en van het land, door het toezenden van een kluit aarde..

8. Toen zei deze losser tot Boaz, zoals reeds in vs.6 gemeld is: Aanvaard gij het stuk land voor u, en hij trok volgens het zo-even vermelde gebruik (vs.7), zijn schoen uit 1) en gaf die aan Boaz.

1) Met de schoen trad men op de aarde, daarom betekent de schoen de macht, die men over iets uitoefent. God werpt in de Psalm (60: 10; 108: 10) Zijn schoen over Edom. Reeds heeft Rosenmuller herinnerd aan het voorbeeld van de Abessinische koning, die zijn schoen werpt over hetgeen hij hebben wil..

9. Toen zei Boaz, terwijl hij de schoen nam, tot de oudsten, die hij geroepen had (vs.2), en tot al het volk dat bovendien aanwezig was: Gij zijt heden getuigen, dat ik, bij weigering van de losser, aanvaard heb alles wat van Elimelech geweest is, en dus tevens alles wat van Chiljon en Machlon geweest is, van de hand van Naomi, 1) die het mij overgeeft om het te lossen.

1) Boaz noemt hier de naam van Naomi, niet die van Ruth, omdat nog het recht van laatstgenoemde, als van een Moabitische, betwist kon worden en dat van haar schoonmoeder niet..

11. En al het volk, dat in de poort was, evenals de oudsten zeiden: Wij zijn getuigen en verheugen er ons in om uw belofte aangaande uw huwelijk met Ruth. De HEERE zegene u voor deze liefde, die gij aan de gestorven Machlon bewijst en make deze vrouw, die als een kinderloze weduwe in uw huis komt, zo vruchtbaar als a) Rachel en als Lea, die beiden uit zich en haar maagden het huis van Israël, wier stammoeders zij zijn, gebouwd hebben; en handel kloek in Efratha, 1) en maak uw naam vermaard in Bethlehem; verkrijg door kloeke zonen, die gij, behalve voor Machlon (vs.10), voor uzelf verwekken moogt, een beroemde naam!

a) Genesis29: 32 enz.; 30: 24,25; 35: 17,18

1) In het Hebreeuws Weäseh-chajil. Letterlijk verschaffe kracht, hier in de zin van, geve u krachtige zonen, n.l. uit Ruth. Het tweede gedeelte maak uw naam vermaard, is betrekkelijk in dezelfde zin op te vatten. Zij wensen hem toe, dat hij door zijn zonen een beroemde naam krijgt. Daarom gaan ook de namen van Rachel en Lea vooraf, omdat het volk van Israël uit hun twaalf zonen waren voortgekomen..

12. En uw huis1) zij zo talrijk in nakomelingen en zo aanzienlijk als het huis vana) Perez, 2) (die Thamar, als de voornaamste van haar tweeling, aan Juda baarde; Genesis38: 27vv.) van het nageslacht, dat de HEERE u geven zal uit deze jonge vrouw!

a) 1 Kronieken 2: 4 Matth.1: 3

1) Boaz is de man, die van zijn eigen vermogen kan opofferen, wanneer het te doen is om oude rechten in Israël te bewaren en een geslacht in stand te houden; niet voor zichzelf lost hij de akker, maar voor de zoon, die hij bij Ruth zal verwekken. Wel is Ruth een persoon, van wie de gehele stad weet, dat zij een deugdzame vrouw is (3: 11), en haar tot vrouw te verkrijgen, werd door hem zeer gewenst; maar de goddelijke inzettingen stelde hij hoger dan zijn persoonlijke wensen (Ru 3: 7), en pas toen de losser geweigerd had, verklaarde hij haar te willen huwen. Deze zelfopoffering en grootmoedigheid van de man, hoewel men die ook, bij onbekendheid van hetgeen voorafgegaan was, niet in haar gehele omvang kon begrijpen, is het dan ook, wat de oudsten en het volk tot die bijzondere zegenbede beweegt. Wij weten nu niet of, zoals wij verklaard hebben, men bedoeld heeft, dat Boaz niet alleen voor Elimelech maar ook voor zichzelf zonen verkrijgen zou, of dat slechts aan d zoon gedacht is, door wie hij de gestorvene een naam over zijn erfdeel zou verwekken; in elk geval heeft, zoals het volgende aantoont, de vervulling slechts plaats gevonden, wat het laatste betreft, ten minste er is in het vervolg alleen sprake van Obed, in wie Boaz het geslacht van Elimelech voortplantte. Merkwaardig is het, dat niet alleen in deze zoon de ene vervulling gevonden heeft boven bidden en denken, maar deze ook in de geslachtsregisters niet alleen Elimelechs, maar ook Boaz', zoon genoemd wordt. Evenals het voorheen een goddelijke leiding geweest is, dat Machlons huwelijk juist met Ruth kinderloos gebleven is, hoewel zij bleek niet onvruchtbaar te zijn, zo was het ook een leiding van de goddelijke Voorzienigheid, dat slechts die zoon aan Boaz geboren werd. Dezelfde zoon, die de gestorvene over zijn erfdeel verwekt werd, bleef daardoor een zoon van Boaz zelf, wiens erfgenaam hij daardoor tevens werd; hij verenigde in zijn bezit de goederen van beide vaders, en omdat die van Boaz zeker aanzienlijker waren dan die van Machlon, zo werd hij des te meer de zoon van de eerste genoemd, omdat diens naam door zijn edele gezindheid meer beroemd geworden was in Efratha..

2) Van Perez stamden de voorvaderen van Boaz af, die in vs.18 en 1 Kronieken 2: 5 opgeteld worden. Zoals van Perez, zo zou ook van het nageslacht, dat de HEERE aan Boaz door Ruth zou geven, een talrijke nakomelingschap voortkomen..

14. Toen zeiden de vrouwen van Bethlehem tot Naomi, omtrent wie zij vroeger, bij haar terugkeren uit het land van Moab verwonderd gevraagd hadden: Is dit Naomi? (1: 19vv.):

Geloofd zij de HEERE, die niet heeft nagelaten u heden een losser 1) te geven, omdat reeds bijna naam en bezit van echtgenoot en zonen onder het volk teniet waren gegaan. De Heere heeft dit verhoed, en zijn naam worde vermaard in Israël en met hem die van uw gestorven man.

1) Met de losser wordt niet Boaz bedoeld, maar de pasgeboren zoon van Ruth, die nu in de plaats kwam van Machlon, en daarom van Naomi de smaad van de kinderloosheid wegnam, en daardoor tevens hoop voor haar werd, dat haar geslacht in stand zou worden gehouden..

15. Die zal u zijn tot een verkwikker van de ziel. 1) Na zo veel bittere ondervindingen (1: 20vv.) zal deze uw vreugde zijn en om uw ouderdom te onderhouden, zodat gij voortaan niet meer uw onderhoud behoeven te zoeken als de armen en vreemdelingen (2: 2vv.). Des te meer zal die zoon een voorwerp van uw vreugde zijn, wanneer gij aan de ondervindingen denkt van de tijd tussen uw terugkomst uit Moab en de huidige tijd, want uw schoondochter, die u liefheeft, zodat zij vaderhuis en vaderland omuwentwil verliet, en alle verwachtingen van haar jeugd varen liet (3: 10), heeft hem gebaard, die u beter is dan zeven zonen; zij is een schoondochter die u tot een moeder maakt, gelukkiger dan een, die zich op verscheidene zonen beroemen kan.

1) Of, terugbrenger van de ziel. Het beeld is ontleend aan iemand, die in onmacht ligt en nu weer bijkomt. Zo was ook deze zoon voor Naomi. Hij herstelde haar weer door de gunst van God in haar vorige staat en zou tevens een middel zijn in Gods hand om haar een gelukkige ouderdom te bereiden..

16. En Naomi nam dat kind, 1) dat Ruth gebaard had (vs.13), en zette het op haar schoot, ten teken, dat zij het als haar eigen kind, als haar erfgenaam aanzag, en werd zijn voedster, 2) degene, die voor zijn opvoeding zorgde.

1) Nu is Mara weer Naomi geworden, en Orpa, wanneer zij hiervan in Moab gehoord heeft, kan niet anders dan haar zuster benijd hebben. Hoe zeker en edelmoedig zijn de beloningen van de Almachtige! Wie kwam ooit tevergeefs onder Zijn schaduw? Wie heeft er ooit bij verloren door op Hem te vertrouwen? Wie heeft ooit het Moab van deze wereld verlaten voor het ware Israël, en heeft zich tenslotte in de ruil niet verheugd.

2) Naomi is overal het beeld van de gemeente van Christus, die door liefde wint, belijdt en opvoedt. Mensen, die haar overigens in het natuurlijk hart vijandig zijn, worden haar gehoorzame kinderen. Als er in de kerk afval en ellende is, dan moeten priesters en predikers zelf als Naomi, boete doen en zichzelf niet verontschuldigen. Wanneer zij liefhebben voelen zij zeker vóór alles, dat zij zichzelf hebben aan te klagen. Wanneer de kerk geen joden en heidenen bekeert, zo is het een teken van een hard hart, wanneer men alle schuld op hen werpt en zichzelf spaart. Hoeveel schuld er op de kerk rust dat zij, door aanstoot te geven, gemaakt heeft, dat duizenden niet tot de Verlosser gekomen zijn, weet God alleen. Hoeveel schuld zij heeft, dat zij de naderenden niet goed verzorgde, met liefde, wijsheid en geloof, dat zal ook eens openbaar worden!.

17. En de buurvrouwen gaven hem, toen zij op de achtste dag de besnijding bijwoonden, een naam, volgens het recht, dat de vrienden en buren hadden (Luk.1: 59), en drukten in deze het gevoel uit, dat de geboorte van het kind bij hen opgewekt had (vs.15), zeggende: Aan Naomi is een zoon geboren, die voor haar is om haar tot vreugde en ondersteuning te zijn; en zij noemden hem Obed 1) (= dienaar): deze is, zoals later (vs.18vv.) aangewezen zal worden, de vader van Isaï (= geluk), Davids (= bemind) vader. 2)

1) Omdat het volgens Deuteronomium 25: 6 eigenlijk de naam Machlon had moeten zijn, tekent Augustinus bij deze plaats aan, "dat zij handelden in de geest van Machlon, die ook aan zijn zoon niet zijn eigen naam zou hebben gegeven." Obed betekent: dienende, en het kind werd daarom die naam gegeven, omdat hij voor Naomi aldus zou wezen..

2) O Moab! uit u zal het onbevlekte Lam voortkomen, dat de zonden der wereld draagt, dat over de gehele aarde heerst.

Ruth baarde een zoon, door wie duizenden en tienduizenden voor God geboren zijn; en omdat zij een voormoeder van Christus was, was zij dienstbaar tot het geluk van allen, die door Hem gered zijn, zowel van ons, die uit de volken zijn, als van hen, die van joodse afkomst zijn. Zij was van Gods wege een getuige voor de wereld van de volken, dat hij hen niet geheel had verlaten, meer dat zij op de juiste tijd in het uitverkoren volk zouden worden ingelijfd en deelgenoten worden van Zijn redding..

Hier is Davids afkomst van Ruth. Het was de joden voorzegd, dat de Messias uit de stam van Juda geboren zou worden, en het is later verder geopenbaard, dat Hij uit het geslacht van David zou zijn. Daarom was het tot goed begrip van deze profetieën nodig, dat de geschiedenis van het geslacht in deze stam geschreven werd, voordat die profetieën geopenbaard waren om elke verdenking te voorkomen.

II. Vs.18-22. Het boekje eindigt met een geslachtsregister van Perez tot David, dit geeft het eigenlijk doel te kennen, waarmee het geschreven is; het wilde ons in de geschiedenis van Davids huis vóór David inleiden en op de merkwaardige leidingen opmerkzaam maken, die aan dit huis reeds vóór de tijd van zijn grootste nakomeling ten deel werd.

18. Dit nu zijn de geboorten van Perez, het geslacht, dat de eerste plaats onder de drie geslachten van Juda innam (Num.26: 19vv.): a) Perez, de oudste van Juda’s tweeling bij Thamar (Genesis38: 29), die volgens het recht van de Leviraatsecht in de plaats van Ger kwam en voor de eerstgeborene van de stamvader gehouden werd, gewon Hezron (Genesis46: 12).

19. En Hezron gewon, behalve twee andere zonen (1 Kronieken 2: 9), Ram (= hoog), en Ram gewon Amminadab, met wiens dochter Eliseba Aäron trouwde (Ex.6: 23).

20. En Amminadab gewon Nahesson, de vorst en aanvoerder van het huis van Juda onder Mozes (Num.1: 7; 2: 3; 7: 12), en Nahesson gewon Salma, die Rachab van Jericho tot een

vrouw nam, nadat zij zich tot God bekeerd had en zij in de gemeente van Israël was opgenomen. (Jos 6.25" en Matth.1: 5).

21. En Salmon gewon door een van zijn nakomelingen Boaz 1) (2: 1), en Boaz gewon bij Ruth Obed.

1) Als wij aannemen, dat de verovering van Jericho ongeveer in 1451 v. C. plaatsgehad heeft, Boaz daarentegen met Ruth ongeveer in 1202 v. C. gehuwd is (naar onze berekening duurde de tijd van de verdrukking van de Midianieten van 1216-1209, op het vroegst gerekend is in 1212 Elimelech uit Bethlehem gegaan, tien jaar later keerde Naomi terug), dan is er een tussenruimte van 249 jaar; er moeten dus tussen Salma en Boaz enige leden van het geslacht uitgevallen zijn, zoals in geslachtsregisters meermalen namen, die van geen grote betekenis zijn, weggelaten worden (vgl. 1 Kronieken 4: 1 met 2: 50 Ezra 7: 3 met 1 Kronieken 7: 7-10 Matth.1: 8 met 2 Koningen .8: 24; 11: 2; 14: 21 De naam Salmon wordt door velen voor dezelfde als Salma gehouden, door anderen niet, die dan in het verschil van naam het bewijs voor het door ons beweerde zien..

22. En Obed gewon door zijn bij name niet bekende zoon: Isaï, 1) en Isaï gewon David, 2)de jongste van zijn zeven zonen (1 Samuel 16: 10).

1) Ook tussen Obed (ongeveer in 1201 v. C. geboren) en Isaï (ongeveer in 1135 geb.) is de tussenruimte te groot, dan dat men hier niet eveneens het uitvallen van een lid zou moeten aannemen..

Tien leden van het geslacht, van Perez tot op David, worden genoemd. Ook hier is 10 weer het getal van de volkomenheid..

2) Evenals van de oudste tijden de stam van Juda een bijzondere plaats onder de overige stammen van Israël innam (Genesis49: 8vv. Num.2: 3, Richteren 1: 2; 20: 18), zo munt van begin af aan de familie, waartoe Isaï behoorde, boven de overige geslachten uit. In de geschiedenis van dit geslacht is opmerkelijk, dat driemaal beroemde heidinnen (Thamar, Rachab, Ruth) voorkomen en de stammoeders van de hoofdlijn worden; in hen werd dus de door de zegen van Genesis12: 3 aan Abrahams nageslacht ingeplante begeerte naar vereniging met het heidendom bevestigd op ware en echt theocratische wijze; een begeerte, die overigens dikwijls een verkeerde richting nam. Hoe door haar, zelfs in de tijden van verval als die van de richters, vroomheid op het edelste en liefelijkste wijze openbaar werd, toont de geschiedenis van Ruth en van Boaz; deze is een voorbeeld van theocratische nauwgezetheid, die een waarlijk gewijde bloem van het heidendom, die haar kelk vol verlangen naar het licht van de goddelijke openbaring in Israël uitstrekt.

Wanneer wij de drie aanhangsels aan het boek der Richteren vergelijken (Richteren 17 en 19 en Ruth), dan zien wij tegenover de beide verhalen van gruwelen in Israël, een liefelijk tafereel, waar een heiden in Israël intreedt. Het is ons niet alleen een intern bewijs voor de waarheid, maar wijst ons ook op de verwerping van de Messias door Israël, op de aanneming

door de heidenen van de zaligheid uit Israël, die door Israëlieten is gepredikt, en het heil dat voor Israël zijn zal, als de volheid van de heidenen zal zijn ingegaan..

De tijd zou komen, dat Bethlehem-Juda groter wonderen openbaarde, dan die in de geschiedenis van Ruth vermeld zijn, wanneer het verworpen Kind van een andere vrouw uit hetzelfde geslacht verscheen, tot Wie de Wijzen kwamen en schatten van goud en aloë en mirre aan Zijn voeten legden. Zijn naam zal eeuwig duren en alle volken zullen Hem zegenen. In de aanneming van Ruth in de Kerk van God en in de gemeente van Israël is een straal van hoop opgerezen voor de heidenwereld. In dat nageslacht zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend zijn.).

Deze allen zijn door Mattheüs in het Woord in de genealogie van Christus aangebracht, opdat wij zouden weten, dat deze historie niet slechts op David, maar ook op Jezus Christus betrekking heeft, die door allen wordt aangekondigd als Redder en Behouder van het menselijk geslacht, en opdat wij zouden verstaan, hoe in zijn verwonderlijke goedertierenheid de Heere de verworpenen en verachten opheft tot de hoogste eer.

SLOTWOORD

Op het boek der Richteren en het boek Ruth.

Met betrekking tot de tijd van de geschiedenis, ons in het boek van Ruth meegedeeld, kan het gevoegelijk als een derde aanhangsel van het boek der Richteren beschouwd worden, waarvan de vijf laatste hoofdstukken reeds twee van zulke aanhangsels bevatten (Jud 21: 24). Wat het doel betreft is het als een aanvulling te beschouwen, of zo men wil als een inleiding op de boeken van Samuël. Het laat ons toch een blik werpen in de geest en in het karakter van de voorvaderen van die familie, waaruit David, Israëls vroomste en grootste koning, afstamde, die tevens de belofte had, dat uit zijn zaad de Messias, naar het vlees, geboren zou worden. Het is dus zeer terecht in onze Bijbel tussen de Richteren en Samuël geplaatst, hoewel deze niet de oorspronkelijke plaats is. De Hebreeuwse Bijbel voegt het bij de Chetubim of Hagiographa (De 18: 22). Dat het oorspronkelijk met het boek der Richteren een geheel zou uitgemaakt hebben, is een mening van Josefus, die zeer willekeurig met de boeken van de Heilige Schrift gehandeld heeft (hij rekent in het geheel 22), en die geen voldoende grond heeft. Integendeel geeft de plaatsing onder de Hagiographa ons een vingerwijzing omtrent de vervaardiger van het boek; het behoort noch tot de Richteren, noch tot de beide boeken van Samuël, en heeft tot zijn schrijver geen met name genoemde profeet, die de roeping had in de beschrijving van de geschiedenis van de theocratie in te grijpen, maar een door de Geest tot schrijven opgewekte man, voor wie de Geest des Heeren wakende ter zijde stond. Wie deze geweest is, is niet met enige zekerheid te bepalen; waarschijnlijk een, die met David en de familie-overlevering van zijn huis in betrekking stond, en wel in de laatste jaren van zijn regering geleefd heeft, toen deze koning reeds zijn hoge theocratische betekenis voor Israël verkregen en de Goddelijke toezegging ontvangen had, dat zijn huis eeuwig zou bestaan (2 Samuel .7). Ruth, de Moabitische overgrootmoeder van David, verlangt met haar gehele ziel naar Israëls God en volk en sluit zich bij deze met al de kracht van de liefde aan. Boaz is een waar Israëliet, zonder bedrog, vol heilige eerbied voor elke goddelijke en menselijke

inzetting, vol welwillende liefde en vriendschap voor de arme heidense vrouw; van zulke voorvaders stamde Hij af, in wie al de heerlijkheid van Israël verenigd zou zijn en het zijn koninklijk, volmaakt toppunt bereiken zou.

Opmerkelijk is het dat, terwijl het boek van Ruth aanwijst, uit wat een echt vroom Israëlitisch geslacht de hoofdkoning van Israël afstamt, de laatste hoofdstukken van het boek der Richteren aanwijzen, hoe noodzakelijk een koning voor het volk van Israël reeds geworden was. Dit is een sprekend getuigenis, hoezeer de Geest van God bij het ontstaan van de Heilige Schriften die mannen geleid heeft, door wie zij geschreven zijn, en hen ondanks hun verschillende roeping en gaven, tot eee grote eenheid heeft aaneengesloten; het is echter ook een onmiskenbaar teken, aan welke man wij deze vijf laatste hoofdstukken van het boek der Richteren te danken hebben en in welke tijd van zijn leven hij die geschreven heeft. Wij zullen later (1 Samuel .6: 8vv.) zien, hoe zwaar het eerst voor Samuël was, zich naar de wil van het volk te schikken en een koning aan te stellen; Gods bevel en een daarmee verbonden toezegging kon pas zijn tegenstreven overwinnen en hem bewegen aan Israëls verlangen te voldoen. Zo zou het kunnen schijnen dat Samuël zeker degene niet was, die deze hoofdstukken geschreven heeft, omdat hij in tegenspraak met zichzelf gekomen zou zijn, wanneer hij het koningschap als een weldaad geprezen had, dat hij vroeger zo beslist had bestreden als de ondergang van de door God toegekende vrijheid, omdat het geen volk van onderdanigen, aan menselijke koningen, maar een priesterlijk koninkrijk onder de regering van de Heere van alle heren zijn moest. Maar juist de meegedeelde omstandigheid is een bewijs, dat wat de Talmoed zegt: "Samuël is de vervaardiger van het boek der Richteren," op waarheid berust. Hij, een aanvang van het eigenlijke profetische ambt in Israël, wiens levensbeeld door geen eigenbelang, geen zondige zwakheid besmet is, dat ons veeleer kinderlijke gehoorzaamheid aan het Woord van de Heere en onvoorwaardelijke overgave van het gehele onverdeelde hart aan Diens Geest laat zien deze had, toen hij zijn ambt als richter nederlegde en tegenover de nieuwe koning in het ambteloos leven terugtrad (1 Samuel .12), het volk getroost, toen het bevreesd werd over de eis van een koning. Hij had hun verzekerd: "Vreest niet, gij hebt al dit kwaad gedaan; maar wijkt niet van achter de Heere af, maar dient de Heere met uw gehele hart. De Heere zal Zijn volk niet verlaten omwille van Zijn grote Naam. Het zij verre van mij, dat ik tegen de Heere zou zondigen, dat ik zou aflaten voor u te bidden, maar ik zal u de goede en rechte weg leren." De grijze man kende het volk, en wist, hoezeer zij aan het gevaar blootgesteld zouden zijn, om in de vorige afgoderij weer weg te zinken, wanneer God hen niet op een nieuwe weg leidde. Hoe zal hij zich verheugd hebben, toen hij de zegen van de koninklijke regering zich zag ontwikkelen, toen Saul niet alleen dapper tegen Israëls vijanden streed en het redde van de hand van allen, die het beroofden (1 Samuel .14: 47vv.) maar ook het aanzien van de goddelijke Wet overal in het land probeerde te herstellen en de waarzeggers en duivelskunstenaars uitroeide (1 Samuel .28: 9). Was hij evenwel toen reeds zeker, dat het rijk van Saul niet zou bestaan, zo wist toch Samuël dat de Heere een man naar Zijn hart zocht, die Hij zou gebieden, vorst over Zijn volk te zijn (1 Samuel .13: 14). De tegenwoordige zegeningen van de koninklijke regering waren dus slechts een handgeld, een onderpand van een toekomstige en grotere. Van daar zijn die woorden: "In die dagen was er geen koning in Israël, een ieder deed wat recht was in zijn ogen." Zij zijn neergeschreven als een bewijs, dat dezelfde man, die Israël van de oude in de nieuwe toestand verplaatst had, ook tevreden met de nieuwe tijd geworden was, vergeleken bij het verleden, en

aan de Heere de eer wilde geven, dat de Heere, zoals hij beloofd had (1 Samuel .12: 20vv.), Zijn volk en Zijn werk niet verlaten kon..

Zijn wij overtuigd, dat de vijf laatste hoofdstukken Samuël als schrijver hebben, zo spreekt het vanzelf, dat ook het eerste gedeelte van het boek (1-16) hem toegeschreven wordt. Wie anders was in staat geweest, de geschiedenis van het Godsrijk te beschrijven van de dagen van Jozua tot aan de dagen van die man, met wiens profetische werkzaamheid de gehele periode van de richters eindigen zou? Wie zou in staat zijn geweest dit te doen op die wijze, die geheel met de geest van de Heilige Schrift overeenstemt? Wie anders kon de gedachten over Zijn Godsvolk zo verstaan? Er zijn ook in dit boek kentekenen genoeg, dat Samuël zijn vervaardiger moet zijn. Het vertelt de geschiedenis van de periode van de richters tot aan het einde, tot aan Simsons dood, en kan dus niet vóór hem geschreven zijn; na hem kan het evenmin, om de volgende door Starke genoemde redenen vervaardigd zijn, 1e. hadden toen de Jebusieten nog de burg Sion te Jeruzalem in bezit (1: 21), waaruit David hen dadelijk bij het begin van Zijn regering verdreef (2 Samuel .5: 6vv.); 2e. worden in de boeken van Samuël (1 Samuel .12: 9; 2 Samuel .11: 21) verscheidene geschiedenissen uit het boek der Richteren aangehaald, dus moet het eerder geschreven zijn; 3e. komen in de Psalmen van David (Psalm 68: 8 vv.; 97: 5; 92: 10) nu en dan spreekwijzen voor, die aan dit boek (Richteren 6: 4vv.; 5: 31) ontleend zijn. Wij hebben bij dit derde punt nog te noemen Psalm 110: 6 vergeleken met Richteren 15: 15vv.. Wij voegen hier nog bij de woorden van Hävernick: "Het is opmerkelijk, dat het werk met de geschiedenis van Simson afbreekt; daarmee staat het van een behoorlijke inleiding voorziene begin van het boek in strijd. Zeer moeilijk is het te verklaren, waarom hier niet de beide richters van het eerste boek van Samuël, Eli en Samuël, mede vermeld werden, wanneer niet de geschiedenis van deze mannen nog in vers aandenken, of zelfs de geschiedenis van de tegenwoordige tijd ware. In dat geval kon men alleen ten doel hebben de oudere gedenkwaardige voorvallen aan de vergetelheid te ontrukken.".

Wij nemen dit slotwoord van Dächsel over, omdat wij er volkomen mee instemmen. Wij voegen er alleen nog dit bij, dat indien Samuël zelf de schrijver niet is, dan moet het noodzakelijk een van zijn leerlingen uit de profetenscholen zijn geweest, die onder de leiding van de Geest en door hem daartoe aangespoord zich tot de beschrijving van dit tijdvak uit Israëls geschiedenis gezet heeft..

HET EERSTE BOEK VAN SAMUEL.

De beide boeken van Samuël vormen oorspronkelijk in de Hebreeuwse handschriften één geheel en worden daarom niet gescheiden in een eerste en een tweede boek.

De verdeling in twee boeken is van veel later datum. In de Septuaginta is dit het eerst gebeurd, in de Vulgata is dit voortgezet en eindelijk in de 16de eeuw heeft men dit ook gedaan in de Hebreeuwse handschriften.

Heeft men echter in laatstgenoemde handschriften de benaming van de boeken van Samuël behouden, èn in de Septuaginta èn in de Vulgata heeft men die naam veranderd in die van "Boeken der Koninkrijken," terwijl men tevens die van de Koningen erbij telt en alzo spreekt van het eerste, het tweede, het derde en het vierde boek der Koninkrijken.

Men heeft dit gedaan, omdat in de boeken van Samuël de geschiedenis beschreven wordt van de koninkrijken van Saul en David en in de boeken der Koningen, die van Juda en Israël.

Behalve in de Roomse Vertalingen, die beide namen hebben, is in de overige vertalingen de oorspronkelijke naam behouden.

Deze boeken behelzen de geschiedenis van het Godsrijk onder Israël, van het einde van de tijd van de richters tot op het einde van de regering van koning David.

Zij doen ons zien, hoe, na diep verval, de Heere God zijn volk weer bezoekt, omdat Samuël een gehele hervorming teweegbrengt, en hoe Hij onder Saul, maar bovenal onder David, de man naar Zijn hart, Israël tot een ongekende bloei brengt, zowel op burgerlijk als op godsdienstig gebied.

Het eerste boek laat zich zeer gemakkelijk verdelen in drie hoofddelen. Het eerste deel (1-8) beschrijft ons de toestand van Israël onder de rechterlijke werkzaamheden van Samuël. Het tweede deel (8-15) deelt ons mee, hoe Saul verkoren werd tot koning over Israël, vervolgens diens daden en zijn verwerping vanwege zijn ongehoorzaamheid. Het derde deel (16-31) bericht ons, hoe de Heere David tot koning, in Sauls plaats, laat zalven, vervolgens de voortdurende strijd tussen Saul en David en eindelijk de laatste strijd en de dood van Israëls eerste koning met en door de Filistijnen.

Het geheel doet ons zien, hoe het verband tussen de Heere en zijn volk nu meer bepaald wordt door de invoering van het koningschap, maar ook hoe de innerlijke betrekking blijft door verdere ontwikkeling van de stand van de profeten, opdat Israël niet alleen een priesterlijk volk, maar ook een koninklijk volk zou zijn en worden.

HOOFDSTUK 1.

SAMUEL WORDT GEBOREN.

I. Vs.1-18. Op wonderbaar liefelijke wijze wordt door de Heere de opvoeding voorbereid van de man, die naar Zijn raad voor Israël in het godsdienstige en maatschappelijke beide een hervormer zou zijn. Door de school van lang gemis en van bitter leed gaat de moeder, voordat zij een zoon ontvangt; daardoor wordt haar hart bewogen om met verloochening van eigen begeerte aan Hem het kind in dankbare liefde terug te geven, dat zij van hem gebeden heeft.

1. Daar was, ten tijde dat Eli, uit de priesterlijn Ithamar (Num.25: 13 enzie DACHS "Jud 8: 27), het hogepriesterlijk ambt bekleedde, Thola en Jaïr Israël richtten, de eerste in het westen, de tweede in het oosten van het land (Richteren 10: 2,3) ongeveer in het jaar 1140 vóór Chr., een man uit het Levietengeslacht van de Kothathieten (1 Kronieken 7: 1,22-28,33-38) van Ramathaïm 1) (= de twee hoge plaatsen), Zofim 2) (= wachters), of kortheidshalve Rama (vs.19; 2: 11 Joz.18: 20) genaamd, van het gebergte van Efraïm, dat zich over het gebied van de stam Efraïm, maar ook in de stamBenjamin en tot aan Rama uitstrekte (Richteren 4: 5) wiens naam was Elkana (= bezit van God); deze naam droegen meerdere van zijn voorvaders (1 Kronieken 7: 22vv), doelende op de bestemming van de stam van Levi (Num.3: 12,45; 18: 6,20). Deze was een zoon van Jerócham (= hij zal barmhartigheid verkrijgen), de zoon van Elihu (= de HEERE is mijn God), Eliab of Eliël (1 Kronieken 6: 27 en "Ge 46: 13), de zoon van Tochu (= neervallen) of Toah, ook Nahath (1 Kronieken 6: 34,36), de zoon van Zuf of Zofai (1 Kronieken 6: 26), een Efrathiet; 3) hij woonde dus eerst in een van de vier Levietensteden van de stam Efraïm (Joz.21: 20-22), maar was in die onrustige tijden (Jud 17: 7) naar Rama verhuisd, en had op deze plaats, volgens het geslacht, waartoe hij behoorde, de naam Ramathaïm Zofim gegeven (1 Samuel 9: 5).

1) Ook: "Jud 19: 13". Daar hebben wij reeds enige plaatsen ten noorden van Jeruzalem genoemd, en onder deze ook Rama. De naam betekent "hoogte", waaruit gemakkelijk het gedurig terugkeren van die naam te verklaren is. Het hier bedoelde is dat Rama, dat 2 uur noordelijk van Jeruzalem en de stam van Benjamin ligt op een kegelvormige heuvel en thans Raam heet, niet te verwarren met Ramath Mizpe of Ramoth in Gilead in het land ten oosten van de Jordaan (Joz.13: 26; 20: 80 Richteren 10: 17; 11: 34). 2e. Ramath Lechi in het westelijk gedeelte van de stam van Juda (Richteren 15: 17). 3e. Ramath tegen het en (Joz.19: 8) in het oostelijk deel van dezelfde stam. 4e. Rama in de stam Nafthali (Joz.19: 36). 5e. Rama in de stam Aser (Joz.19: 29). Over Rama in de stam Benjamin (Joz.18: 25 Richteren 4: 5; 19: 13) is onder de geleerden strijd, of dit hetzelfde is als het Rama van Samuël, of een andere plaats. Wij houden de eerste mening voor de ware (Rama van Samuël = Rama Benjamin’s of er Râm). Terwijl wij later de gehele landstreek ten noorden van Jeruzalem tot aan de plaats Michmas bij 9: 5 nader zullen beschrijven, merken wij hier nog op, dat de meer volledige naam Ramathaïm weer terugkeert in het in 1 Makk.11: 35 vermelde Ramatha, dat van dezelfde betekenis is als het nieuw-testamentische Arimathea (Matth.27: 57 Luk.23: 50vv.); de mening, dat Arimathea het tegenwoordige Ramleh is, is eveneens een dwaling..

2) Zofim betekent, nakomelingen van Suph of Zuf. Rama in Benjamin behoorde daarom tot het geslacht van Zuf. Elkana's geslacht wordt dan ook in dit vers tot op Zuf teruggevoerd. Deze opsomming van zijn geslacht stemt overeen met 1 Kronieken 6..

3) Efrathiet wil hier niet zeggen, van Efratha afkomstig, maar zoals 1 Koningen .11: 26 een Efraïmiet. Elkana behoorde oorspronkelijk burgerlijk tot de stam van Efraïm (zie Richteren 17: 7)..

2. En hij had, volgens de toen bestaande gewoonte van de polygamie (Ex 21: 11) twee vrouwen: de naam van de ene was Hanna (= genade of bevallige), en de naam van de andere was Peninna 1) (= koraal). Peninna nu had kinderen, maar Hanna had geen kinderen.

1) Het schijnt, dat Hanna de eerste vrouw geweest is en dat Elkana, toen het bleek, dat zij onvruchtbaar was, door ernstige begeerte naar kinderen bewogen geworden is tot het nemen van een tweede vrouw, zoals Abraham, met toestemming van Sara, gedaan had.

Dit dubbel huwelijk was de oorzaak van verdeeldheid; het was een overtreding van de oorspronkelijke instelling van God, waarop de Heere (Matth.19: 5,8) wijst. Hoe veel beter zorgt Gods wet voor ons geluk in deze wereld, dan wij het zouden doen, indien wij aan onszelf waren overgelaten!.

3. Deze man nu, Elkana, ging opwaarts uit zijn stad van jaar tot jaar (Ex.13: 10) om, volgens de wet (Ex.34: 23 Deuteronomium 16: 16) te aanbidden en om te offeren aan de HEERE Zebaoth, 1) de Heere der Heerscharen te Silo, dat 6 uur ten noorden van Rama lag, en waar zich (sinds Joz.18: 1) de ark van het verbond bevond; en aldaar waren priesters van de HEERE, Hofni en Pinehas, 2) de twee zonen van de toenmalige hogepriester Eli (= mijn God), over wie later (2: 12 vv.; 22 vv.; 3: 11 vv.) gesproken zal worden.

1) Voor de eerste maal komt hier de naam "Heere Zebaoth," of eigenlijk: "Heere, God van Zebaoth" voor, die later meermalen terugkeert. Deze uitdrukking noemt God als de God van de hemelse legerscharen, als de heerser over de zichtbare en onzichtbare machten van de hemel. Het is zeker niet zonder reden, dat deze naam van God juist in dit boek het eerst voorkomt, omdat dit nu spoedig van de stichting van een aards koninkrijk in Israël zal vertellen. Voordat dit werkelijk optreedt, moet eerst het koningschap van de HEERE in Zijn de gehele wereld omvattende macht en heerlijkheid tot juiste erkenning gebracht zijn en in een bepaalde uitdrukking als zeker voorgesteld worden, om zo alle verdonkering daarvan door het uitwendige, zichtbare koningschap in het hart van de kinderen van Israël te voorkomen..

Deze uitdrukking komt in het Oude Testament zeer dikwijls voor. Keil merkt op, dat zij bij de profeet Jesaja 61 maal, bij Jeremia 79 maal, bij Amos 9 maal, bij Haggai 13 maal, bij Zacharia 53 maal, bij Maleachi 24 maal voorkomt en bij de andere profeten 1 à 2 maal. Bij Ezechiël wordt zij gemist. Ook in de Psalmen wordt zij veel gevonden, vooral in de krijgspsalmen..

2) Van Hofni en Pinehas wordt hier reeds melding gemaakt, om de volgende gebeurtenis in te leiden. Opmerkelijk is het, dat wel van zijn zonen, maar niet van Eli als priester wordt gesproken. De reden zal wel hierin liggen, dat Eli te oud was geworden om nog het priesterambt van de Heeren behoorlijk uit te oefenen..

4. En het geschiedde op die dag dat Elkana offerde, zijn dankoffer bracht, omdat de kinderen van Israël op hun feesten niet met lege handen voor de Heere verschijnen mochten (Ex.23: 15 Deuteronomium 16: 16), gaf hij, bij gelegenheid van de maaltijd, die van het dankoffer gehouden werd (Lev.3: 17, (Ex 29: 34) aan Peninna, zijn vrouw, en aan al haar zonen en haar dochters, delen naar hun getal,

5. Maar aan Hanna, de kinderloze, gaf hij een aanzienlijk deel, 1) want hij had Hanna lief en wilde haar graag troosten; maar de HEERE had haar baarmoeder gesloten.

1) In het Hebreeuws Manah achath aphaim. Deze woorden worden door de Vulgata en door Luther met "een stuk treurig" vertaald in de betekenis, dat hij haar slechts één deel geven kon, omdat zij geen kinderen had, treurig, omdat hij haar niet meer kon geven. De Hebreeuwse woorden betekenen eigenlijk: "een stuk van twee aangezichten" en worden door latere uitleggers met onze Statenvertalers vertaald door "een stuk voor twee personen," d.i. een dubbele portie om Hanna te eren en haar te bewijzen, dat zij hem zo lief was, alsof zij hem een kind geschonken had. De Syrische vertaling heeft reeds: een dubbele portie..

6. En haar tegenstandster, namelijk Peninna, tergde haar ook met terging, met het bepaalde doel om haar te vergrimmen; door overmoedige woorden en gebaren (Genesis16: 4) zocht zij haar hart te verbitteren, omdat de HEERE haar baarmoeder toegesloten had; in jaloersheid over Elkana’s voorliefde voor Hanna verbitterde zij haar weer, toen hij haar had proberen te troosten.

7. En zo deed hij, Elkana, jaar op jaar, dat hij haar een dubbel deel gaf, van dat zij met haar man opging tot het huis des HEEREN, en Elkana haar zijn deelnemende liefde betoonde, zo tergde zij, Peninna, haar alzo; 1) daaromweende zij, Hanna, en at niet. 2)

1) Dit zo correspondeert met het eerste zo. De schrijver wil zeggen: Het ging, jaar uit jaar in, zo dat aan de ene zijde Elkana Hanna een dubbele portie gaf, om haar te troosten en Peninna haar daarom des te meer tergde, zodat Hanna elk jaar haar hart moest luchten in tranen en zuchten..

2) Onze droefheid over enige zaak is dan ongeregeld en zondig, wanneer zij ons aftrekt van onze plicht jegens God en onze vertroosting in Hem bitter maakt; wanneer die droefheid ons ondankbaar doet zijn wegens de genadebewijzen, die wij genieten en wantrouwend omtrent de goedertierenheid van God ten opzichte van verdere genade en wanneer zij een nevel en treurigheid over onze blijdschap in Christus heen trekt en ons verhindert, dat wij ons van onze plicht kwijten omtrent, en dat we troost scheppen uit onze bloedverwanten (1 Samuel 1: 7)..

8. Toen zij weer eens zo gekrenkt was, en zij zo bitter weende en vastte, zei Elkana, haar man: "Hanna! waarom weent gij? en waarom eet gij niet, en waarom is uw hart kwalijk gesteld? a) Ben ik u niet beter dan tien zonen.
1) Hoewel gij geen kinderen hebt, hebt gij toch aan mij een man, die u zo innig en teder lief heeft, wanneer gij vele zonen had, zo zouden zij tezamen u niet meer kunnenbeminnen; laat mij een vergoeding zijn voor hetgeen gij mist."

a) Ruth 4: 15

1) Wel was Elkana's liefde en zijn vriendelijkheid, waarmee hij haar het offervlees toereikte en haar aansprak, een rijke vergoeding tegenover Peninna's lastertong. O, het was zeker een verzachtende balsem voor haar bedroefd hart. Ja, was kinderloosheid alleen de oorzaak van haar verdriet geweest, Elkana's woord zou haar hebben opgericht. Maar wanneer een ziel naar God bedroefd is en naar haar Heiland roept, wanneer het vriendelijk oog van God verduisterd is, en de enige hulp in de nood als een grimmig wreker verschijnt, dan is het niet genoeg meer wanneer man of nabestaande vraagt: "Waarom weent gij?" maar dan moet Hij met de ziel spreken, die de weduwe te Naïn naar haar tranen vroeg om ze geheel te kunnen drogen. Een vraag uit Zijn mond, Zijn "vrede zij met u" in het hart gesproken, weegt tegen de bespotting van lasterenden op, en de te voren bedroefde ziel antwoordt op de vraag van deze man: "Ja Heere! Gij, de gever van alle gaven, zijt meer dan goud en schatten! Heere Jezus, uw nabijheid geeft vrede in het hart, de blik van uw genade maakt ons zo zalig, dat zelfs het gebeente daarover vrolijk en dankbaar wordt (vs.18).

Elkana schijnt ons toe wel een godsdienstig man geweest te zijn (vs.3) en een tedere echtgenoot voor Hanna (vs.5), maar toch de ware vrees voor de Heere te hebben gemist. Zijn troost is voor het hart, dat hogere dingen kent of behoeft, een armzalige troost; hij weet niet met zijn vrouw te bidden, zoals Izak (Genesis25: 21); hij weet niets te noemen dan zijn liefde, terwijl bij de smarten van deze aarde en het plagen van de mensen onze ziel alleen vrolijk worden kan door de liefde van onze Heere Jezus Christus..

Waar Elkana haar vraagt, of hij haar niet beter is dan tien zonen (met tien wordt hier een grote menigte bedoeld), dan wijst hij alleen op aardse dingen, maar vergeet haar te wijzen op Hem, die ook bij machte is, en, haar nog kinderen te schenken. Van Izak lezen we, dat hij in aanwezigheid van zijn vrouw bad om kinderen, van Elkana lezen wij het niet. Wij beluisteren dan ook in deze woorden een soort van wanhoopskreet, ontvluchtend aan een beschuldigend geweten, omdat Elkana zelf door het nemen van Peninna, de oorzaak van dat tergen van zijn tweede vrouw is geworden. Hij voelt zelf, dat hij diep schuldig staat tegenover Hanna en met die vraag wil hij zijn eigen geweten sussen..

9. Toen stond Hanna op; nadat hij (men) gegeten en nadat hij (men) gedronken had te Silo; aan de maaltijd had zij geen deel genomen, nu wendde zij haar schreden naar het heiligdom, want het was in haar hart gekomen, of zij niet op het gebed zou verkrijgen wat de natuur haar onthield (Genesis25: 21; 30: 22). En Eli, de hogepriester, zat naar zijn gewoonte, omdat hij reeds bejaard en een zwaarlijvig man was (4: 18), op een stoel bij een post 1) van de tempel

2) (woordelijk "paleis) des HEEREN, d.i. de tent der samenkomst, toen Hanna in de voorhof was, zonder de hogepriester op te merken, tegenover wie zij zich op de aarde neerwierp.

1) Onder deze "post" is waarschijnlijk een portaal te verstaan, dat sinds de ark te Silo was opgericht, vóór het voorhangsel, dat de ingang tot het heilige vormde, gemaakt was

2) Tempel, of eigenlijk paleis. Zo wordt hier de tabernakel genoemd, omdat hij de woning van de Heere was, en wel van de Heere der Heerscharen, de machtige Koning van Israël. De benaming tempel of paleis past dus geheel bij deze naam van Israëls God, die wij hier in deze boeken voor het eerst aantreffen..

10. Zij dan van ziel bitter bedroefd zijnde, zo bad zij tot de HEERE, 1) en zij weende zeer.

1) Zij bedienden zich van haar tegenwoordige treurigheid en droefheid van hart tot het opwekken en verlevendigen van haar godvruchtige betrachtingen in het gebed. Zodanig een goed gebruik past ons van onze droefenissen te maken, dan zullen zij ons des te levendiger en hartelijker in onze toevluchtnemingen tot God doen zijn. Onze gezegende Heiland zelf, in zware strijd zijnde, bad des te ernstiger (Luk.22: 44 "1 Samuel 1: 10)..

De vijandschap van de wereld kan de gelovige geen schade doen, zij kan alleen tot God dringen en daardoor ten zegen worden..

11. En zij beloofde een gelofte (Le 27: 8) en zei: 1) HEERE Zebaoth, Heere der heerscharen! zo Gij eenmaal de ellende van uw dienstmaagd aanziet en mij gedenkt en uw dienstmaagd niet vergeet, maar geeft aan uw dienstmaagd een mannelijke nakomeling, zal ik dat de HEERE geven al de dagen van zijn leven (Le 27: 29), en er zal geen scheermes op zijn hoofd komen 2) (Nu 6: 4" en "Nu 5: 12", Richteren 13: 5).

1) Met deze woorden wordt meer uitgedrukt haar hevige aandoening van gemoed, n.l. dat Hanna bedroefd van ziel is geweest en zij hevig heeft geweend. En ziedaar dan een eenvoudige reden. Want hier is geen plaats voor retorische wendingen, geen plaats voor sierlijker omhaal van woorden, geen samenvoeging van vele zinnen, zoals de geveinsden gewend zijn God door vele wijdlopige gebeden te naderen, in de hoop, dat zij door dit ijdel geluid van woorden iets zullen verkrijgen. Maar Hanna, door de mensen verworpen, vlucht als een smekelinge tot God. Zij stelt zich niet, zoals velen gewoon zijn, door de beledigingen aangezet, met trotse aanmatiging op de voorgrond, noch beantwoordt op trotse wijze Eli, die haar daden op verachtelijke wijze uitlegt, maar met in het oog vallende bescheidenheid en nederigheid erkent zij en belijdt zij God alleen als de Auteur en Schenker van alle goede gaven. Daarom wendt zij zich tot Hem met de naam van dienstmaagd, opdat zij God mocht bewegen tot het verschaffen van hulp, ziende op de verachting, gepaard met de grofste belediging, die Peninna haar had aangedaan..

Wat nu de woorden van gedenken en niet vergeten betreft, daarvan is in de Heilige Schrift èn genoeg èn overvloedig melding gemaakt om met het menselijk begrip te worden verstaan. Want wie weet niet, dat voor God alle dingen tegenwoordig zijn en Hij niets vergeet, zodat

Hem de herinnering aan enige zaak niet behoeft herinnerd te worden. Maar niet altijd zijn wij daarvan verzekerd en nauwelijks kan het geschieden, zo verstompt kunnen wij zich in ons gemoed, dat God enigen tijd vertoeft, om ons te helpen, of wij zijn van mening, dat hij ons vergeten heeft. Waarom wij tegenover dergelijke beproevingen zo moeten waken, dat wij ze te boven komen. Maar ondertussen, omdat wij met onze aardse zinnen het niet geheel kunnen vatten, zolang wij nog op aarde zijn, daarom duldt de Heilige Schrift ons om naar ons begrip als te stamelen, en staat toe, alzo tot God te naderen. Zodanige zijn meestal de woorden van de heiligen, als: Heere, sta op! Waarom houdt gij U van verre? Waarom vergeet gij mij, Waarom verbergt gij uw aangezicht voor ons? Waarom laat gij mij gebrek hebben aan alles? en andere dergelijke meer..

2) Samuël was een Leviet en dus reeds volgens zijn geboorte tot de dienst bij het heiligdom bestemd. Toch waren er twee zaken, die bovendien in deze gelofte lagen opgesloten. Allereerst werd hij geheel, als bestendig dienaar aan het heiligdom overgegeven, en zou hij spoedig en voor altijd van zijn ouders daarheen trekken, terwijl zich anders de Levieten slechts van het vijfentwintigste jaar af, en dan slechts ieder jaar enige tijd naar het heiligdom begaven, en daarna weer naar hun woonplaats terugkeerden en daar voornamelijk leefden (Num.8: 24vv.); vervolgens zou hij in een voortdurend Nazireaat leven, waardoor hij in een stand kwam, die de priesterlijke gelijk was." Van deze, overigens zeer juiste aanmerkingen van v.Gerlach, moeten wij het volgende voor onjuist verklaren: "van daar (deze priesterlijke waardigheid, die Samuël volgens zijn leven lang Nazireaat bezat) is het ook te verklaren, wanneer hij later, nadat de buitengewone profetische roeping en het ambt als richter daarbij gekomen waren, ook priesterlijke bezigheden verrichtte"; daartoe gaf hem noch het Nazireaat noch het richterambt bevoegdheid, maar alleen zijn profetische roeping, waardoor de Heere hem aan het hoofd van het volk plaatste in een tijd, toen over de priesterstand, zowel als over het heiligdom het gericht van God begonnen was (4). Voor Israël was een van die tijden begonnen, zoals die nu en dan in de geschiedenis van het Godsrijk voorkomen, dat er namelijk menselijker wijze geen hoop op voortbestaan meer is, en de natuurlijke berekening niets anders laat verwachten dan een wegsterven tot de ondergang. Vervolgens is ook de tijd gekomen, dat de Heere iets nieuws schept, Zelf ingrijpt, hulp verschaft, die geen mens zou kunnen verlenen, en niet slechts het oude herstelt, maar waarin hij Zijn volk een aanmerkelijke trap hoger brengt en nieuwe krachten verleent. In de dagen, waarvan wij spreken, was het heiligdom ontheiligd; er zou echter geen nieuwe openbaring over de ark van het verbond of door wolk- en vuurkolom plaats vinden, maar nu was het tijd, dat aan het volk van God duidelijk gemaakt werd, hoe de levende God, die in het midden van Zijn volk woont, Zich niet tot de met handen gemaakte ark bepaalt, maar Zijn ark maakt in levende dragers en getuigen van Zijn woord; het uur was gekomen, om te tonen, dat de uitwendige godsdienst van de tent der samenkomst slechts zinnebeeldig was, en dat de levende gemeenschap van de gelovigen met hun God op mededeling van de openbaring van Zijn Geest berustte. De ark van het verbond viel in de handen van de vijanden, en vond pas na langere tijd haar plaats op den berg Zion, en vervolgens in Salomo’s tempel; de zegenende openbaring van God geschiedde echter vervolgens door de profeten, die van nu als een geestelijke macht voortdurend optreden.

Dat behoort voor de Christenen belofte te zijn bij elke zegen, die God geeft in zijn dagelijks werk: wat God geeft, aan God weer toe te wijden. Dat is de ware gezindheid, die in het hart van de ouderen hart bij de doop behoort te zijn; het van God gegeven kind aan de Heere terug te geven..

12. Het geschiedde nu, toen zij evenzeer, toen zij lang bleef biddende voor het aangezicht des HEEREN, zo gaf Eli acht op haar mond, om te zien, wat toch eigenlijk deze vrouw deed.

13. Want Hanna sprak in haar hart, 1) alleen roerden zich haar lippen, maar haar stem werd niet gehoord,
2) zodat haar gehele houding de hogepriester bijzonder en vreemd moest voorkomen; a) daarom hield Eli haar voor dronken. 3)

a) Hand.2: 13

1) Eigenlijk staat er tot haar hart en drukt uit, dat waar zij zich alleen als met haar hart bevond, zonder dat haar stem werd gehoord, zij zichzef troostte met hetgeen zij voorbracht voor het aangezicht des Heeren..

2) Er wordt gezegd, dat Eli Hanna, die haar gebeden zo lispelende voortbracht, heeft berispt, wat uit het hogepriesterlijk ambt voortkwam, omdat het zijn roeping was niet alleen het volk in het openbaar, maar ook in het bijzonder te onderwijzen. Hij bedroog zich echter in zijn mening. Waaruit blijkt, dat niemand zo scherpzinnig is, die te oordelen heeft over onzekere en onheldere zaken, dat hij zich nog niet bedriegen of dwalen kan. Over de zaken nu, waarvan wij weten, dat zij door God zijn voorgeschreven, is het oordeel gemakkelijk uit Zijn Woord op te maken, maar over de zaken, die in het midden liggen, moeten wij niet te spoedig een eindoordeel vellen. Waar wij nu zien, dat Eli zich bedroog ten opzichte van de vurige tot God biddende Hanna, zodat hij haar dronken verklaarde, hoe veel zorg en zorgvuldigheid past ons niet, om niet te gestreng over de daden van de naasten te oordelen en haastig een vonnis over hen te vellen..

Hierdoor betoonde zij haar geloof aan God als de Kenner van het hart en van haar begeerten. Gebed is geen zaak, waarvoor wij ons mogen schamen, maar wij moeten elke schijn van vertoning vermijden. Wat tussen God en onze zielen voorvalt, laat ons dat voor onszelf houden..

3) Laat ons voorzichtig zijn in het beoordelen van anderen. Het was, voorwaar! een slecht bewijs voor die tijden, dat een biddende vrouw werd aangezien voor één, die dronken was..

14. En Eli, uit zijn verborgen plaats tevoorschijn komende, zei tot haar: Hoe lang zult gij u dronken aanstellen, u in zo’n toestand aan de heilige plaats bevinden? doe uw wijn van u. 1)

1) In dit geval dwaalde Eli, ofschoon zonder opzet. Want het is zeker, dat de gebeden van Hanna goed waren en door de Heilige Geest voortgebracht. Waarom hij, terwijl hij haar van dronkenschap beschuldigde, niet slechts deze vrouw, maar eigenlijk God, ofschoon tegen zijn

wil, schandelijk belasterde. Want wij weten, dat de Heilige Geest de Auteur en aandrijver is van onze gebeden en dat wij zonder Diens aandrijven zelfs niet de mond tot God kunnen openen..

Dit is hetzelfde alsof hij zei: ga naar uw bed en slaap uit, en kom dan weer. Eli handelde hoogst onvoorzichtig en benadeelde de waardigheid van een hogepriester, die het voorbeeld moest zijn van Hem, die medelijden heeft met onze zwakheden. Men heeft zijn harde beschuldiging willen verklaren uit het feit, dat niet zelden dronken vrouwen tot de tabernakel kwamen en in die toestand zich door de zonen van Eli lieten verleiden. Het is mogelijk, maar dit heft de beschuldiging toch niet op, die met recht tegen Eli kan worden aangebracht, dat waar hij zijn zonen zelfs niet zuur aanzag, deze vrouw met deze onverdiende verwijten overlaadde..

De Lutherse vertaling heeft hier zeer ten onrechte: "laat de wijn van u komen, die gij bij u hebt," in de betekenis van: "slaap uw roes uit" (1 Samuel .25: 37). Dat woord: "Doe uw wijn van u!" mocht wel als een Godswoord in vele oren klinken! Och, dat Eli, die zo hard kon aanspreken, meer gesproken had, waar hij dit behoorde te doen tot de waarlijk goddelozen, tot Hofni en Pinehas; maar menig prediker ijvert tegen de zonden van anderen en verzorgt zijn eigen huis niet (1 Tim.5: 8). Een nieuwe kwelling voor de vrome, biddende Hanna; zelfs de hogepriester verstoot de onschuldige. Zo zinkt haar laatste hoop weg. Aan de zegen van de hogepriester heeft God Zijn zegen verbonden (Num.6: 25). Maar nu alles wegzinkt, wordt Gods genade openbaar..

15. Maar Hanna1) antwoordde en zei: Nee mijnheer, ik ben een vrouw, die bezwaard van geest is; ik heb noch wijn noch sterke drank (Lev.10: 11, "Nu 6.4) gedronken; maar ik heb mijn ziel in het gebed uitgegoten (Psalm 42: 5; 62: 9)voor het aangezicht des HEEREN.

1) Wij hebben wederkerig te letten op de bescheidenheid van Hanna die, ofschoon door de hogepriester beledigd, met eerbied en zachtmoedigheid antwoordt dat zij, zoals hij haar beschuldigde, volstrekt niet dronken was, maar uit de aandrang van haar hart en de treurigheid van haar ziel voor Gods aangezicht weende, en dat zij noch wijn noch enige andere dronkenmakende drank had gedronken..

Hoe weinig ziet gij heden dat, wie valselijk beschuldigd worden, deze bedaardheid oefenen, ja veel liever tegen hun beschuldigers zich heftig verzetten en grote beroerte veroorzaken. Wij verdragen zelfs ongeduldig één enkel woord, dat een weinig scherp klinkt, ja ofschoon wij in waarheid schuldig staan, toch eraan herinnerd, hevig opbruisen. Daarom moet deze vrouw ons tot een voorbeeld zijn, die tegen de hogepriester Eli, ofschoon hij haar heeft gekwetst, niet opstaat. Het betekent toch wat om van dronkenschap beschuldigd te worden, maar toch blijft zij binnen de grenzen van bezadigdheid..

Wanneer wij ten onrechte beticht worden, moeten wij trachten niet alleen ons van de betichting te zuiveren, maar ook onze broeder genoegen te geven, door aan hem een oprecht en waarachtig verhaal te geven van datgene, waaromtrent zij ons inziens een verkeerd denkbeeld bij zichzelf gevormd hebben (1 Samuel 1: 15)..

16. Houdt toch uw dienstmaagd niet voor een dochter van Belial, voor een slechte vrouw, want ik heb tot nu toe gesproken uit de veelheid van mijn gedachten en van mijn verdriet. 1)

1) In het Hebreeuws ynpl Ntt la (Al thittheen liphnee). Letterlijk: leg niet voor. Gewoonlijk komt deze uitdrukking voor in de zin van, iemand aan een ander prijsgeven hier echter moet het opgevat worden in de zin van, in gedachten in de plaats van iemand stellen. Hanna vraagt aan Eli, dat hij haar toch niet gelijk schatte met de goddeloze en ontuchtige vrouwen, die bij de tabernakel kwamen, en verklaart hem nu verder, hoe het kwam, dat hij haar voor dronken kon houden..

Hanna zuiverde zichzelf nederig van de misdaad, waarvan zij beschuldigd was. Zij beschuldigde niet weer door Hem het gedrag van zijn eigen zonen te verwijten. Als wij onrechtvaardig beoordeeld worden, hebben wij behoefte een dubbele wachter voor de deur van onze lippen te plaatsen, opdat wij niet weer beschuldigen, en berisping voor berisping teruggaven. Zij was meer dan gewoon sterk in het gebed geweest en dat, zo vertelt zij hem, was de ware reden van haar bijzondere houding en gebaren. Als wij onrechtvaardig beschuldigd worden, moeten wij trachten niet alleen onszelf vrij te pleiten, maar ook onze broeders voldoening te geven, door een juist en waar bericht te geven van hetgeen zij berispt hebben..

17. Toen antwoordde Eli 1) uit haar verstandige woorden zijn dwaling bemerkende, en omdat zij een diepe indruk op hem maakten, haar zijn hartelijke deelneming betuigde, en zei, zonder te weten, waarom zij gebeden had: Ga heen in vrede! en de God van Israël, die doet wat godvrezenden begeren, hun geroep hoort en hen helpt (Psalm 145: 9), zal uw bede geven, die gij van Hem gebeden hebt.

1) Ook in Eli, de hogepriester, is zijn bezadigdheid lofwaardig, doordat hij zowel de kalme verontschuldiging van Hanna aanhoort, als dat hij zijn dwaling erkent. Want van Hanna slechte gedachten te hebben was veel, maar dat hij haar omtrent dronkenschap verwijten had gedaan was veel erger. Waarom dit, terwijl hij haar kalm laat antwoorden, zijn dwaling erkent, ja, zelfs enigermate vergiffenis vraagt, en niet vreest de beschuldiging van lichtvaardigheid of overhaasting, aan velen onwaarschijnlijk voorkomt, die opgeklommen tot het een of ander ere-ambt, zelfs nooit de eenvoudigste tegenwerping dulden en honderdmaal van dwaling overtuigd, ja, van aangedane mishandeling beschuldigd, echter haar willen ontveinzen en niet tot het bekennen van hun dwaling zijn te brengen, niet tot het vragen om vergiffenis, hoe dan ook. Waarom ook dit voorbeeld in de bezadigdheid wordt voor ogen gesteld, zodat het des te ijveriger door ons moet overwogen worden, en de herinnering waardig is, naarmate het zeldzaam voorkomt. Want waar hij Hanna alle goeds toewenst en in vrede van zich laat gaan, daar beschuldigt hij zichzelf en spreekt haar vrij van de misdaad, waarvan hij haar beticht heeft..

Eli was voor overtuiging vatbaar, gewillig om zijn misvatting te belijden en te herstellen. Zo heeft Hanna door haar zacht antwoord hem tot een vriend gemaakt en zijn berisping in een gebed voor haar veranderd..

Eli vraagt niet wat zij gebeden heeft, wat zij gevraagd heeft, maar zo’n gunstige indruk maakt Hanna op hem en zo is hij overtuigd van zijn ongelijk, dat hij haar op haar woord gelooft en haar toezegt, als in de naam des Heeren, Wiens hogepriester hij is, dat haar bede vervuld zal worden..

18. En zij zei: Laat uw dienstmaagd genade vinden in uw ogen, en schenk mij ook verder uw deelneming en voorbede, opdat uw priesterlijke belofte vervuld worde. Alzo ging die vrouw haars weegs, in haar hart verzekerd door de HeiligeGeest, dat het woord van de hogepriester niet slechts een vrome wens zou zijn; en zij at (vs.7vv.) en haar aangezicht was zo droevig niet meer als vroeger. 1)

1) Van waar die gelukkige verandering? Zij had in het gebed haar zaak aan God toevertrouwd en Eli had voor haar gebeden. Gebed is gemoedsrust voor een begenadigde ziel. Jakobs nageslacht heeft dit dikwijls bevonden, vertrouwende, dat God nooit zeggen zal: "Zoekt Mij tevergeefs" (Fil.4: 6-7)..

Niemand zal lang ellendig of troosteloos blijven, die van het voorrecht gebruik maakt om te naderen tot de genadetroon van een in Christus Jezus verzoend God..

In mijn woning heb ik een klein bidvertrek, daarheen ga ik, wanneer mijn geest vermoeid of neergedrukt is en nooit deed ik het tevergeefs.

Dit is dat gedeelte van de Heilige Schrift, waarop aanstonds Luthers oog viel, toen hij in de bibliotheek van Erfurt (gedurende zijn studietijd van 1501-1505) voor het eerst de gehele Bijbel in de Latijnse taal vond. Nog in latere jaren dacht hij aan de indruk, die het lezen juist van deze geschiedenis op hem gemaakt had, en het was zeker meer dan toeval, dat de kerkhervormer zijn Bijbelstudie moest beginnen met de geschiedenis van de moeder van die man, die geroepen was tot hersteller van de oudtestamentische gemeente..

Hanna had in waarheid in het geloof gebeden, en nu zij van de dienstknecht van de HEERE toezegging heeft gekregen van de verhoring van haar gebed, is zij een geheel ander mens geworden..

Zij weet, dat God een Waarmaker is van Zijn woord. Haar eten is een daadwerkelijk Amen van haar ziel op de belofte van God..

II. Vs.19-2: 11. Van het heiligdom te Silo naar Rama teruggekeerd, wordt Hanna moeder van een jongetje, dat zij, omdat het de verhoring van haar gebeden is, Samuël noemt. Zij houdt het onder haar moederlijke verzorging, totdat het gespeend is, dan brengt zij het naar Silo naar de hogepriester Eli om hem levenslang aan de dienst des Heeren toe te wijden. Bij deze overgave wekt de Geest des Heeren haar tot een lofzang op, die begint met de uitdrukking van het in vreugde ruim geworden hart; daarop de Heere als de Heilige prijst, die de trotsen weet te buigen en de ootmoedigen te verheffen; zij eindigt met een profetische blik in de laatste toekomst, wanneer het machtige en rechtvaardige regeren van God zich in een gericht over de gehele aarde door Zijn Koning en Gezalfde openbaren zal.

19. En zij, Elkana met zijn beide vrouwen, stonden de volgende dag ‘s morgens vroeg op, en maakten zich gereed weer huiswaarts te vertrekken, omdat de dagen van het feest ten einde waren, en zij aanbaden voor het aangezicht des HEEREN; 1) het dagelijks morgenoffer (Nu 28: 8) werd nog door hen bijgewoond, waarbij Elkana nog een gelofte deed (vs.21), en zij keerden wteurg en kwamen tot hun huis te Rama (vs.1). En Elkana bekende zijn vrouw Hanna en de HEERE 2) dacht aan haar; Hij gaf haar door de daad te kennen, dat Hij haar gebed gehoord had (vs.11), omdat Hij haar nu zegende met de hoop van moeder te worden. (Genesis30: 22).

1) Het is goed de dag met God te beginnen. Laat Hem, die de Eerste is, het eerste hebben..

2) Terstond nadat zij haar gebeden tot God heeft opgezonden ontvangt zij, opdat God haar in zichzelf het bewijs gaf, dat haar gebeden niet tevergeefs waren geweest, omdat zij, de vroegere onvruchtbare, ontving en een zoon baarde. Hier nu openbaart zich de buitengewone kracht van God in verband met de tijdsomstandigheden. Want indien Hij Elkana kinderen had gegeven uit haar, zoals uit de tweede, zou de goedheid van God niet zo geschitterd hebben. Maar waar Hij uit een onvruchtbare, en iemand, die vroeger nooit ontvangen had, plotseling verwekt en haar moeder doet worden, daar wordt naar waarheid de kracht van God erkend en de gave van God en Zijn bijzondere gunst gepredikt, dat God zich verwaardigd heeft, om de gebeden van een vrouw te verhoren. Hier komt helder uit, dat God in gunst op de mensen neerziet, waar Hij zich verwaardigt de gebeden, die voor de dingen van dit leven tot Hem worden opgezonden, te horen..

21. En die man Elkana trok op met zijn gehele huis naar Silo tot het Paasfeest, het eerste na de geboorte van het kind; om de HEERE te offeren het jaarlijkse offer, dat hij volgens de wet moest brengen (vs.3), en bovendien voor ditmaal het offer van zijn gelofte, 1) dat hij de Heere beloofd had, na de mededeling door Hanna van haar bede, wanneer de Heere aan haar een zoon geschonken zou hebben (vs.19).

1) Hieruit blijkt duidelijk, dat Elkana ook een gelofte had gedaan, indien de Heere het gebed van Hanna zou verhoren. Deze gelofte bestond in het brengen van offers. De LXX voegt hier nog bij: "en alle tienden van zijn land." Ook Josefus vermeldt dit, maar men weet, dat deze de Septuaginta reeds kende.

22. Maar Hanna trok niet op, zoals vroeger, maar zij zei tot haar man: Als de jongen gespeend is 1) (Genesis21: 8) zal ik weer meegaan, dan zal ik hem brengen naar het heiligdom te Silo, dat hij voor het aangezicht des HEEREN verschijnt, en tot Zijn eigendom overgegeven wordt, en wel dat hij daar blijft tot in eeuwigheid, 2) zijn gehele leven van zijn vroegste jeugd af (1 Samuel 1: 11). Ditmaal en ook het volgende jaar wil ik echter thuis blijven, om mijn kind te houden. 3)

1) Dat was een zware zaak voor de vrome Hanna, maar zij weet dat gehoorzamen beter is dan offerande. Indien wij afgehouden door een plicht ons moeten onthouden van het openbare vereren Gods en die plicht in de rechte geest vervullen, zal de Here het niet aan zegen laten ontbreken. Sommige moeders zoogden hun kinderen tot hun derde jaar (2 Makk.7: 27 2Ma

7.27). De aanleidende oorzaak tot dit besluit is zonder twijfel zinnebeeldig. Het aan God gewijde kind moest als het ware eerst een volkomen offer worden, voordat het aan de Heere werd overgegeven, zoals elk offerdier ten minste eerst drie dagen bij de moeder zijn moest (Lev.22: 27). De overgave van een kind aan de dienst van de tempel op het derde jaar van zijn leven gebeurde om reeds van het eerste tijdstip van de ontwikkeling van zijn geestvermogens hem in een heilige omgeving te plaatsen, en het is bovendien volstrekt niet nodig aan te nemen, dat met het spenen van de moedermelk ook de onthouding van de moederlijke opvoeding is samen te vatten. Misschien ook werd van toen af zijn verpleging verricht door een van de vrouwen, die aan de deur van de tent der samenkomst dienden (2: 22)..

2) In het Hebreeuws Mlwe de (Ad Olam), tot in eeuwigheid, d.i. hier, geheel zijn leven. Zoals reeds gemeld is, behoefde Samuël als Leviet pas met zijn 25ste levensjaar zich te begeven tot de dienst van de Tabernakel, maar zijn moeder had hem vrijwillig voor geheel zijn leven aan de dienst des Heeren overgegeven..

23. En Elkana, haar man, volkomen instemmende met de wens van zijn vrouw, zei tot haar: Doe wat goed is in uw ogen, blijf met hem thuis, totdat gij hem gespeend zult hebben. De HEERE bevestige naar Zijn woord, dat Hij door Zijn hogepriester gesproken heeft (vs.17), en geve u ook wat gij van Hem voor uw zoon gebeden hebt. Zo bleef de vrouw tot in het volgende jaar thuis, en zoogde haar zoon, totdat zij hem in de tijd van het tweede tot het derde levensjaar speende.

24. Daarna, toen zij hem gespeend had, bracht zij hem met zich opwaarts ten tijde van het Paasfeest, met drie vaarzen, 1) waarvan twee tot het jaarlijks brand- en dankoffer moesten dienen, de derde tot een wijdings-offer voor de knaap bestemd was, en daarbij een efa meel voor het spijsoffer, dat bij het drievoudig offer behoorde, en een fles met wijn 2) ten drankoffer (Num.15: 9vv., 12), en zij bracht hem in het huis des HEEREN te Silo; en het jongetje was zeer jong.3)

1) De in het oog vallende zaak, dat Samuëls ouders, naar vs.24, drie vaarzen mee naar Silo namen en in vs.25 slechts van het slachten van één vaars sprake is, verklaart zich eenvoudig daaruit, dat vs.25 slechts het offer uitdrukkelijk vermeldt dat met de overgave van de knaap verbonden was, n.l. het brandoffer, waardoor de knaap de Heere als geestelijk offer tot levenslange dienst in Zijn heiligdom werd gewijd, terwijl die beide andere stieren tot gelijke offers dienden, d.i. tot de brand- en dankoffers, die Elkana jaarlijks offerde en wat de schrijver overbodig acht te vermelden, omdat dit deels uit vs.3, deels uit de Mozaïsche wet is op te maken..

2) Hanna bood haar kind met een offerande aan. Zo ver was zij van de gedachte, dat zij door haar zoon aan God aan te bieden, God tot haar schuldenaar maakte, dat zij door deze gedode offers de aanneming van God van haar levend offer zocht. Al onze overeenkomsten met God voor onszelf en de onzen moesten door offeranden gebeuren, door het grote Offer, dus met dankbare erkenning van Gods goedheid in het antwoorden op ons gebed (Psalm 34: 2,4,6)..

3) Hiermee wordt aangetoond, dat dit een zeer buitengewoon geval was. Ofschoon Samuël nog een tere knaap was, bracht zijn moeder hem toch naar het Heiligdom, omdat zij hem de Heere had toegezegd..

Hebreeuws: "het kind was een kind" d.i. zij konden daarover volkomen beschikken..

25. En zij slachtten een van de drie vaarzen, die tot wijdingsoffer bestemd was, zij maakten die tot een zinnebeeldig teken, wat Samuël voor de Heere moest zijn, namelijk een geestelijk offer tot levenslange dienst in het heiligdom (Richteren 11: 31), zo brachten zij het kind tot Eli, 1) opdat deze hem verder door de vrouwen, die bij de deur van de tent der samenkomst dienden, zou laten opvoeden (2: 22) en het kind reeds bij het eerste ontwaken van zijn geestvermogens de indrukken van de heilige nabijheid van God in zich zou kunnen opnemen.

1) Had Hanna haar zoon aan mensenhanden willen overgeven ter opvoeding, en op deze vertrouwd, zij zou zich zeker bedrogen hebben gezien, omdat Eli de rechte opvoeder niet was (3: 13), noch de vrees voor de Heere van die vrouwen te leren was (2: 22), en bovendien zijn omgeving uit Belials mannen bestond (2: 12). Hanna had hem echter niet gebracht tot mensen, maar opdat hij voor het aangezicht des Heeren zou zijn (vs.22), en zij heeft zich niet bedrogen gezien. Hanna geeft een leer aan ouders; die wel de beste leermeesters voor hun kinderen zoeken, maar de enige Leermeester, de hoogste Opvoeder vergeten. Zij geeft een aandrang aan ouders, die hun zonen aan de dienst des Heeren willen overgeven, zich daarvan niet te laten afhouden door vrees voor het verleidend voorbeeld van mede studerenden. Wie als Hanna hem voor Gods troon gedenkt, en als Elkana vraagt: "de Heere bevestige naar Zijn woord," die zal ondervinden, dat God machtig is in het bewaren en rijk in trouw..

26. En zij zei, toen zij haar zoon aan de hogepriester overgaf: Och mijn heer! zo waarachtig als uw ziel leeft, mijn heer! ik ben die vrouw, 1) die hier drie jaar geleden bij u stond om de HEERE te bidden.

1) Hiermee wil Hanna de hogepriester er nogmaals op wijzen, dat hij haar toen geheel verkeerd beoordeeld heeft, maar ook, dat de Heere zelf haar volkomen heeft gerechtvaardigd. Zij had gebeden en de Heere had haar gebed verhoord. Het bewijs daarvan bracht zij in Samuël mee..

Noem mij niet Mara, noem mij Naomi (Vergelijk Ruth 1: 20)..

27. Ik bad om dit kind, dit was het voorwerp van mijn gebeden, en de HEERE heeft mij mijn bede gegeven, die ik van Hem gebeden heb, naar het woord, waarmee gij zelf mij gezegend hebt.

28. Daarom heb ik hem ook aan de HEERE overgegeven al de dagen, die hij leven zal; hij is van de HEERE gebeden 1) (woordelijk: Daarom maak ook ik van mijn zijde hem tot een voor de Heere afgebedene alle dagen van zijn leven, als die van de Heere afgebeden is," d.i. ik laat hem mij evenzo van de Heere afeisen, als ik hem van de Heere gevraagd heb); en hij (Elkana) de woorden van zijn vrouw horende, bad aldaar de HEERE aan.

1) Het is van belang om voornamelijk de hoofdzaak van deze geschiedenis te overwegen: dat Hanna de knaap bracht, die de Heere had gegeven. Met welke woorden, zij hetzelfde getuigt, toen zij hem de naam van Samuël gaf. Openlijk bekent zij daarmee, dat God haar gebed heeft verhoord. Want zij zegt niet, dat enkel dit kind haar gegeven is, maar gegeven op haar gebeden. En nu schrijft zij dit wel niet toe aan het verdienstelijke van haar gebeden, maar niet onbekend is zij ermee, dat God aldus het geloof van de Zijnen wil oefenen door de toegang tot Hem met hun gebeden te openen om de Zijnen zekerheid te verschaffen, dat Hij in waarheid zelf, die tot Hem roepen, verhoort. Wat des te meer uitkomt als zij tot Eli zegt: Zo waarachtig als uw ziel leeft..

Men moet nu niet menen, dat zij daarom bij de ziel van Eli gezworen heeft, wat in de grond van de zaak afgoderij zou wezen; want men mag niet anders zweren, dan bij de naam van God. Alzo heeft Hanna volstrekt niet op een schepsel willen overdragen, wat tot het recht van de levende God behoort, maar zij maakt gebruik van een zekere bevestiging, waarvan de kracht volstrekt niet met een eed gelijk staat. Wanneer men bij het leven van iemand zweert, dan wordt door deze belijdenis openbaar, omdat men het tot getuige aanneemt, dat dit voor de zwerende het kostbaarst is..

Indien Hanna bij het leven van God had gezworen, dan had zij daarmee beleden, dat het leven van God, d.i. het eeuwige leven, haar dierbaar was. Maar waar zij het leven van Eli tot getuige van haar gezegde maakt, daar toont zij, hoe hoog zij Eli acht als priester van de levende God..

Wat wij aan God geven, is wat wij eerst gevraagd en ontvangen hebben van Hem. Al onze giften aan Hem waren eerst Zijn giften aan ons. Het is alles van U, en wij geven het U uit Uw hand (1 Kronieken 29: 14,16)..

Uit deze geschiedenis kunnen ouders, die hun kinderen tot de heilige doop tempelwaarts brengen leren wat in hun hart behoort te zijn..

Wij allen zijn ook in onze kindsheid aan de Heere gewijd in de doop. Door deze toewijding zijn wij Hem overgegeven als Zijn eigendom en bestemd tot afzondering van de wereld verplicht tot de dienst des Heeren en tot onthouding van de vleselijke begeerlijkheid. Uit Samuëls voorbeeld zullen wij zien, hoe wij in elke leeftijd aan deze toewijding moeten beantwoorden..

HOOFDSTUK 2.

HANNA'S LOFZANG. SAMUELS OPVOEDING. BOOSHEID VAN ELI'S ZONEN.

1. a) Toen bad 1) Hanna, over wie bij deze aanbidding (1: 28) de Heilige Geest kwam, en zei in een dichterlijke rede: Mijn hart springt op van vreugde in de HEERE wegens de grote genade, die ik ontvangen heb; mijn hoorn 2) is verhoogd in de HEERE. Zoals een stier, die zich van zijn kracht bewust wordt, zijn hoorn verheft, zo verhef ik in deze mijn vreugde mijn hoofd naar boven, ik, die vroeger met neergeslagen aangezicht moest gaan. Mijn mond, die vroeger tegenovermijn tegenstander verstommen moest, is wijd opengedaan over mijn vijanden 3) en roemt luid de genade van de Heere waarvan zij mij verweet, dat ik haar miste. Ik zal vrolijk zingen, want ik verheug mij, o Heere! In uw heil, dat Gij mij uit mijn verachte staat hebt uitgerukt.

a) Luk.1: 46

1) Haar lofzang is een gebed. Niet dat zij nog iets van de Heere vraagt, of van Hem smeekt, maar omdat haar lofzang een rijpe vrucht is van de werking van de Geest..

2) De hoorn is beeld van macht en kracht. Het beeld is ontleend aan de stier, die zijn kracht door zijn hoorn openbaart. Dat zij erbij zegt in de Heere, doet zij om de Heere en Hem alleen de eer ervan te geven..

3) D.i. nu de Heere mij deze zoon heeft gegeven, kan ik mij met vrijmoedigheid verdedigen over of tegen mijn vijanden, tegen Peninna en anderen, die haar gelijk zijn en het met haar houden, en ik kan hen de mond snoeren, omdat er nu geen reden meer is om mij voor een onvruchtbare te houden.

HOOFDSTUK 2.

HANNA'S LOFZANG. SAMUELS OPVOEDING. BOOSHEID VAN ELI'S ZONEN.

1. a) Toen bad 1) Hanna, over wie bij deze aanbidding (1: 28) de Heilige Geest kwam, en zei in een dichterlijke rede: Mijn hart springt op van vreugde in de HEERE wegens de grote genade, die ik ontvangen heb; mijn hoorn 2) is verhoogd in de HEERE. Zoals een stier, die zich van zijn kracht bewust wordt, zijn hoorn verheft, zo verhef ik in deze mijn vreugde mijn hoofd naar boven, ik, die vroeger met neergeslagen aangezicht moest gaan. Mijn mond, die vroeger tegenovermijn tegenstander verstommen moest, is wijd opengedaan over mijn vijanden 3) en roemt luid de genade van de Heere waarvan zij mij verweet, dat ik haar miste. Ik zal vrolijk zingen, want ik verheug mij, o Heere! In uw heil, dat Gij mij uit mijn verachte staat hebt uitgerukt.

a) Luk.1: 46

1) Haar lofzang is een gebed. Niet dat zij nog iets van de Heere vraagt, of van Hem smeekt, maar omdat haar lofzang een rijpe vrucht is van de werking van de Geest..

2) De hoorn is beeld van macht en kracht. Het beeld is ontleend aan de stier, die zijn kracht door zijn hoorn openbaart. Dat zij erbij zegt in de Heere, doet zij om de Heere en Hem alleen de eer ervan te geven..

3) D.i. nu de Heere mij deze zoon heeft gegeven, kan ik mij met vrijmoedigheid verdedigen over of tegen mijn vijanden, tegen Peninna en anderen, die haar gelijk zijn en het met haar houden, en ik kan hen de mond snoeren, omdat er nu geen reden meer is om mij voor een onvruchtbare te houden.

2. Er is niemand heilig, zoals de HEERE, 1) die de Zijnen wonderbaar maar zalig, leidt: want a) er is niemand dan Gij, o Heere! die God mag heten of goddelijke werken kan volbrengen; en er is geen rotssteen, zoals onze God; 2) op Hem alleen kan men vertrouwen, zoals ikondervonden heb.

a) Deuteronomium 3: 24 Psalm 86: 8

1) Wanneer zij zegt: er is niemand heilig, zoals de Heere, dan doet zij dit uit bewondering voor de Goddelijke Majesteit. Welk voorbeeld ons des te naarstiger wordt voorgesteld, opdat wanneer wij de onbegrensde macht, rechtvaardigheid en rechtheid van God overdacht hebben, wij in ons gemoed moge worden aangegrepen en wij dit in onze harten weergeven. Wat, o Heere, mogen wij doen, waar wij zelfs met het verstand het duizendste gedeelte van Uw deugden niet begrijpen, om ze naar waarde te verheerlijken? Buiten onszelf moeten wij gaan, om ons te verheffen boven de gehele aardbodem, zouden wij enigszins verkondigen, wat God voor ons is, of ook, wanneer wij met Hem zouden gemeenschap hebben. In welke zaak wij het voorbeeld van David hebben na te volgen, als hij zegt: o Heere, hoe vreselijk zijn Uw werken, zodat zij niet zouden kunnen verteld of verhaald worden..

2) Een oud prediker zegt: "zulke uitgestorte en ontledigde Hanna’s harten zijn de geschikte vaten, die de Heere met Zijn troost vult.".

Als Hanna hier de Heere met een rotssteen vergelijkt, dan wil zij daarmee wijzen op zijn onveranderlijkheid voor al Zijn volk. Hij is een alvermogende toevlucht, die niet verandert voor zijn gunstgenoten. Omdat een rotssteen op aarde het beeld is van vastheid en onsterfelijkheid, die de tand des tijds verduurt, zodat hij dezelfde blijft, ook al beuken de golven en teisteren de stormen, zo ook wordt met dit beeld van de Heere onveranderlijkheid voor zijn Zion aangegeven..

Hanna heeft het ervaren, dat Hij een toevlucht is ten dage van de benauwdheid, op Wie men vast aan kan..

3. Maakt het niet te veel, dat gij hoog, hoog zoudt spreken; gaat niet voort u op uzelf en uw eigen kracht te beroemen, dat iets hards uit uw mond zou gaan, dat ergeen grootspraak ga uit

uw mond, om de vromen en rechtvaardigen te verbitteren; want de HEERE is een God van de wetenschappen; Hij ziet het, welk kwaad de Zijnen wordt aangedaan, en Zijn daden zijn recht gedaan; \ 1) Hij, de rechtvaardige, maakt die overmoed tot schande.

1) In het Hebreeuws twlle wnktn alw (Welo nithkenoe alilloth). Letterlijk: Bij Hem zijn afgewogen de daden. (al = wl zoals Ex.21: 28). Dit is hetzelfde als dat de Heere in al Zijn daden recht en gerechtigheid doet. Het is er Hanna om te doen om de goddelozen te waarschuwen, omdat God een God van de wetenschappen is, d.i. een alwetend God, die alles ziet en hoort. Dat Hij recht is in al Zijn wegen en werken, werkt zij in de volgende 5 verzen nader uit..

4. De boog van de sterken is opeens gebroken, voordat zij daaraan denken, en die tevoren struikelden en reeds overwonnen schenen, zijn daarentegen met sterkte omgord.

De boog van de sterken staat hier in plaats van degenen, die bogen hadden, d.i. voor de helden, die met bogen voorzien waren..

5. Die a) verzadigd waren, die te voren in alle overvloed leefden, hebben zich verhuurd om brood, door armoede genoodzaakt (Luk.15: 14vv.), en die hongerig 1) waren zijn het niet meer; God heeft hen verzadigd. De Heere keert het om en werkt, totdat de onvruchtbare zeven heeft gebaard, het volle getal van de goddelijke kinderzegen bereikt heeft (Ruth 4: 15) en die vele kinderen had, krachteloos is geworden, omdat het ene na het andere stierf (Jer.15: 9).

a) Psalm 35: 11 Klaagl.5: 6 Luk.1: 53

1) Men moet hier opmerken, dat wanneer God de rijken verarmt en de verzadigden tot gebrek en honger brengt, er bij Hem rechtvaardige redenen voor Zijn beleid zijn, ofschoon het voor allen niet terstond duidelijk is. Maar het behoort, dat hij die om tot een voorbeeld te dienen verarmd is, bij zichzelf naar de oorzaak onderzoek doet en zich geheel en geheel zijn leven nagaat of hij ook wellicht de gave van God tot slechte doeleinden heeft gebruikt en met slechte middelen zijn schatten, zijn zeer grote schatten heeft vermeerderd, op welke wijze hij deze heeft gebruikt, of tot weelde, of tot trots of tot andere dergelijke dingen, waardoor hij ze zich onwaardig heeft gemaakt. Kortom, ofschoon meestal de oorzaak van de Goddelijke gerichten voor ons verborgen zijn, vallen zij echter dikwijls ook zo in het oog, dat er geen plaats voor enige twijfel overblijft. Wanneer wij de goddelijke oordelen zien, moeten wij ze bewonderen en eerbiedigen en Zijn onbegrensde wijsheid vereren, opdat wij de menselijke wijsheid, zonder haar, als ijdel en niets betekenend achten. Ja, al wat door Hem geschiedt als rechtvaardig en volmaakt belijden..

6. Zo storten de goddelozen van hun hoogten neer; zo komen de onderdrukte vromen uit hun diepten op. Dat is het werk van God, die met Zijn almachtige hand en wijsheid engerechtigheid de wereld regeert. De a) HEERE doodt en maakt levend; Hij doet ter helle neerdalen, leidt in doodsnood en doodsgevaar, en Hij doet weer uit die nood en die ellende opkomen 1) (Deuteronomium 32: 9 Job 5: 18 Psalm 30: 4; 71: 20).

a)Ezech.37: 11, 12vv.

1) Het is duidelijk, dat hier onder hel niet moet worden verstaan de plaats van de verdoemden, want daaruit komt niemand weer op, maar zoals Calvijn ook vertaalt, het graf. Hanna spreekt hier echter bij wijze van vergelijking, zoals uit het verband van de zin duidelijk blijft. Zij spreekt hier van hooggaande noden en ellenden, die gelijk staan met sterven en ten onder gaan, waaruit de Heere naar Zijn vrijmacht weer verlost..

Zij roemt hier de Soevereiniteit van God, die heerst over leven en dood, over rijkdom en armoede, over ziekte en onheil en redding. Het is haar in deze verzen te doen, om deze Soevereiniteit van God te bezingen en de heerlijkheid ervan breed uit te meten, opdat haar Verbondsgod aan Zijn eer moge komen..

7. De HEERE maakt arm en maakt rijk; Hij vernedert, ook verhoogt hij 1) (Psalm 75: 8 75.7).

1) Verhoging en vernedering komen beide van God. Hij vernedert de hoogmoedige en Hij schenkt genade en eer aan de nederige. Hij legt en verbergt degenen, die met Hem twisten, in het stof, die met Hem wilden twisten en alles wat rondom hem is, wilden vertreden, maar Hij verhoogt door zijn verlossing hen, die zich voor hem vernederen..

8. a) Hij verheft de geringe uit het stof en de nooddruftige verhoogt Hij uit de drek om te doen zitten bij de vorsten, dat Hij hen de stoel van de eer doe beërven
1) (Psalm 113: 7,8). Alles doet de Heere door Zijn onbeperkte macht en naar Zijn recht, dat Hij als Schepper en Regeerder van de wereld heeft: b) want de grondvesten van het aardrijk 2) zijn van de HEERE, en Hij heeft de wereld daarop gezet. 3)

a) Job 36: 15 Luk.1: 52 b) Psalm 24: 2; 102: 26; 104: 5

1) Dat er nu gezegd wordt, dat God het gestoelte van de eer doet beërven en de hoogste ere-ambten schenkt aan hen, die van oorsprong arm en verworpen waren, daaruit blijkt, dat zij hun vaderen noch in goederen, noch in ere-ambten opvolgden, maar door een bijzondere oorzaak en leiding daartoe gekomen zijn, zodat zij, ofschoon zij noch hun voorvaderen, noch hun ijver om die schatten en ere-ambten te verkrijgen, konden aanwijzen, toch echter met recht bezitters waren, omdat God hen in dat bezit hen had gesteld..

2) De grondvesten van het aardrijk zijn de bevelen van God waardoor Hij de aarde hangt aan een niet..

3) De HEERE wordt hier Heere der wereld genoemd, niet alleen uit kracht van schepping, alsof Hij na de schepping van de wereld de zorg daarvoor van zich had geworpen en aan het toeval de regering had toevertrouwd, maar ook uit kracht van Zijn altijddurende zorg en macht, waardoor Hij, zowel de wereld als één geheel, als de enkele delen bewaart en beschermt, zodat zij nooit zijn zonder Zijn aanhoudende zorg..

Dit laatste gedeelte vormt de overgang tot de volgende verzen. God, de Heere, is de Souvereine, maar Hij is ook de Almachtige, Wiens toezicht over alles gaat en het is daarom, dat Zijn kinderen niets hebben te vrezen, maar alles van Hem te verwachten..

9. Hij zal de voeten van Zijn gunstgenoten bewaren, 1) zodat zij niet struikelen noch vallen, maar de goddelozen zullen zwijgen 2) in duisternis, in ongeluk omkomen; want een man vermag niet door kracht, 3) het groot vermogen van een mens keert de slagen van de Almachtige niet af.

1) Dit moet nu niet al te letterlijk worden opgevat, alsof hier gezegd wordt, dat God het leven van de gelovigen zo bestuurt, dat nu ook hun gehele leven is in Zijn vrees. Want het is zeker, dat de mensen niet door hun eigen vrije wil zich tot de deugd overgeven, indien zij niet door de tussenkomst van het Goddelijk Woord en van de Heilige Geest worden aangegrepen. Maar dit hier is nu niet zo letterlijk op te vatten, omdat de woorden een bredere betekenis hebben, n.l. dat God de Zijnen op al hun wegen bewaart en bestuurt, zoals ook de profeet leert (Psalm 29: 9; 91: 11). Ik voor mij beken wel, dat God ook de ongelovigen zo bestuurt, dat zij zelfs geen voet zonder Zijn toelating kunnen bewegen, ja, dat zij zozeer door Zijn hand worden gehouden, dat Hij hen naar Zijn wil her- en derwaarts voert; ja zelfs, dat zij zich niet anders kunnen keren, dan zoals een kunstenaar met een dolk, of enig ander instrument doet. En zo zijn ook wel de goddeloze en schandelijke mensen aan de regering van God onderworpen, maar geheel anders als de gelovigen. Want niet een gelijke zorg heeft Hij over de goddelozen als over de gelovigen, die tot Hem de toevlucht nemen en zich geheel aan Hem overgeven, die Hij met Zijn Vaderlijke gunst bedeelt..

2) In het Hebreeuws wmdy (Jiddamo). Onze Statenvertalers hebben het vertaald met zwijgen. Dit betekent het werkwoord wel in de eerste vorm, maar in de tweede vorm zoals hier, heeft het de betekenis van vergaan, omkomen. Wat hier van de goddelozen wordt gezegd, is een volstrekte tegenstelling met het eerste gedeelte van ons vers, en daarom is ook de vertaling van omkomen beter. Zullen de voeten van de godvrezenden door de Heere bewaard worden, met de goddelozen zal dit niet gebeuren, zodat zij zullen struikelen en omkomen en in het verderf worden gestort..

3) Hiermee wordt verklaard, waarom het voorgaande zal plaatshebben. Onmogelijk is het toch voor de mens om in eigen kracht de storm des levens te weerstaan. Eigen kracht faalt. Het verstand is verduisterd. Alleen dan, als hij God heeft tot zijn deel en de Heere tot zijn Rotssteen, alleen dan als de ogen van de Heere hem bewaken, Zijn trouwe zorg hem omringt en de Heere zijn voet bestuurt, zal hij veilig eenmaal de haven van het behoud binnen gaan..

10. Die met de HEERE twisten, en het wagen Hem tegen te staan, zullen verpletterd worden, a)Hij zal in de hemel over hen donderen, 1) zodat zij uit angst voor de oordelen, die zij horen naderen, voor Hem zich trachten te verbergen, zonder Hem te kunnen ontvluchten. De HEERE zal echter zeker ten gerichte komen, hij zal de einden van de aarde, de aarde van het ene tot het andere einde richten, en dit zal tevens de tijd zijn, dat Hij aan Zijn rijk de overwinning geeft over alle machten die Hem tegenstaan; dan zal Hij Zijn b) Koning, die Hij de regering gegeven heeft, sterkte geven en de hoorn van Zijn Gezalfde verhogen,

2) zodat de gehele aarde tot een voetbank voor Zijn voeten is.

a) 1 Samuel .7: 10 b) Psalm 2: 6; 89: 25

1) Als de Heere dondert, nadert Hij ten gerichte. De donder is in de Heilige Schrift de voorbode van de komst des Heeren ten oordeel. Hier verzekert Hanna daarom, dat al wie tegen de Heere twisten, zeker gestraft zullen worden door Zijn rechtvaardig oordeel..

Aan het einde van haar lied wordt Hanna in de volste zin van het woord profetes. Zij ziet in haar geest de Koning komen, die haar volk van zijn vijanden zal verlossen, maar ook, maar bovenal de Grote Koning, die zij hier de Gezalfde van God noemt. Zij ziet hoe de vijanden zich zullen aangorden om Diens troon omver te stoten, maar zij ziet ook dat de HEERE die Koning steun geeft, Diens hoorn verhoogt en Hem tenslotte doet zegevieren over Zijn vijanden. Zuiver Messiaans mag daarom dit lied en vooral het slot ervan worden genoemd..

2) Deze psalm is een rijpe vrucht van de Geest van God. De vrome vrouw, die met al de innigheid van het verlangen van een moederhart van de Heere, de God van Israël, een zoon afgebeden heeft om die levenslang aan Zijn dienst toe te wijden, ziet in haar persoonlijke ondervinding de algemene wet van het Goddelijk bestuur, en begrijpt de betekenis daarvan voor de gehele geschiedenis van het Godsrijk. De ervaring van het genadig bestuur van de alwetende en heilige Verbondsgod, die zij, de neergebogene en verdrukte, verkregen heeft, is haar een onderpand van de goddelijke genadeleiding van haar volk, een teken waaraan zij erkent, hoe God niet slechts altijd de armen en ellendigen, die op Hem vertrouwen, uit hun nood en ellende redt en opricht, maar ook Zijn geheel, toen diep neergebogen en door vijanden onderdrukt volk, verhogen en verheerlijken zou. Door de reeds aan de aartsvaders gegeven beloften van God (Genesis36: 31 en "De 17: 14) bekend met Israëls bestemming, om een koninkrijk te worden, ziet zij reeds door de verlichting van de goddelijke Geest de Koning, die de Heere aan Zijn volk zal geven en door wie Hij het tot macht en heerschappij verhogen zal..

Hanna ziet niet slechts een koning heersen over Israël, maar zelfs de einden der aarde aan Zijn scepter gehoorzamen. Daarin ligt een profetie, die pas in het Messiaanse tijdperk geheel vervuld is..

Wij horen in dit gedeelte een leeuwerik, die in de vroege morgen omhoog stijgt om haar God haar loflied te zingen, en wij zouden vragen: "Is dat die Hanna, die zo bedroefd te Silo stond, dezelfde Hanna van wie wij hoorden: "Zo ging het jaar aan jaar, van dat zij opging tot het huis des Heeren: zo tergde Peninna haar alzo; daarom weende zij en at niet." Waar is het dan gebleven, dat hart met die zware steen van zorgen? Waar heeft zij haar zorg en last neergelegd, dat zij thans kan opvaren als met vleugels van de arend? Er moet gebeden zijn, sinds zij haar hart te Silo voor de Heere heeft uitgestort en de Heere haar genadig heeft aangezien, en haar in haar Samuël het onderpand van Zijn vriendelijkheid gegeven heeft, sindsdien is Hanna, de bedroefde, tot een in haar God zalige en vergenoegde ziel geworden met de betuiging op de lippen: "Mijn hart springt op van vreugde in de Heere! Mijn hoorn is verhoogd in de Heere!" De kinderlijke gehoorzaamheid, de volledige overgave aan de Heere

maakt Hanna tot een buitengewoon vat van de Heilige Geest; zij ziet in haar leiding de wet van de Heere verheerlijkt, volgens welke de trotsen verootmoedigd en de ootmoedigen opgericht worden; daarom wordt haar lied tot profetie. Haar Samuël is haar het levend getuigenis, dat de Heere regeert en het hart van de ootmoedigen en de geest van de verslagenen verkwikt. Profetisch ziet zij haar zoon, hoe hij Israëls leidsman zijn zal en de koning zal zalven, wiens rijk tot in eeuwigheid bevestigd zal worden. Wat Hanna hier zingt, dat herhalen in nieuwtestamentische klanken Maria en Zacharias (Luk.1: 46vv., 68vv.) en de drie lofzangen tezamen verheerlijken de Majesteit van die grote God, die zowel Zijn volk, als elke ziel in het bijzonder, uit de engte in de ruimte, uit het duistere in het licht leidt. Wanneer de Geest van God een hart dankbaar en vrolijk maakt, dan mag het begin van het lofzang het stillen van eigen smart zijn, voortgang en einde is echter de verheerlijking van God en de zegen van Zijn rijk.

Davids overwinningen reikten ver, maar de uiterste delen van de aarde zijn aan de Messias tot bezitg beloofd, zij zullen onder Zijn gouden scepter gebracht worden, of door Zijn ijzeren roede geregeerd (Psalm 2: 8). De macht en de eer van deze Messias, de Vorst, zal groeien en meer en meer toenemen. De Heer zal sterkte geven aan deze Koning, Zijn beloofde Zoon, om Zijn groot werk te volbrengen (Psalm 89: 21 Luk.22: 43); Hij zal hem sterken om te gaan door de moeilijkheden van Zijn vernedering en in Zijn verhoging zal Hij Zijn hoofd (Psalm 110: 7 110.7), Zijn hoorn, de macht en de eer van Zijn Gezalfde verhogen en Hem hoger maken dan de koningen der aarde (Psalm 89: 27). Dit maakt de hoop zeker, dat de onderdanen van Zijn koninkrijk gered zullen worden, de vijanden ten ondergebracht zullen worden, want de Gezalfde, de Heere Christus, is met macht omgord, en is bekwaam om op het hoogst te behouden en te verdelgen..

11. Daarna, na de aanbidding van de Heere met Hanna en de overige leden van zijn familie, ging Elkana naar Rama (1: 1,19), in zijn huis; maar 1) de jongeling, die Hanna bij het heiligdom had achtergelaten, werd door de vrouwen aldaar verpleegd en was, toen hij opgroeide, de HEERE dienende voor het aangezicht van de priester Eli, die hem tot deze dienst opleidde.

\1) Op te merken valt hier de gehoorzaamheid van Elkana, die zijn zoon naar de Tabernakel bracht en overgaf aan de zorgen van de hogepriester en daarom enigzins van zijn vaderlijk recht afstand deed. Wij weten nu hoe teder de liefde van de ouders is jegens de kinderen, voornamelijk jegens die kinderen met wie zij nog spelen, die zij niet zo gemakkelijk aan anderen, voornamelijk niet aan vreemden, overlaten, zodat zij van hun aanwezigheid en van hun aanschouwen worden beroofd. Elkana echter vervult de gedane belofte van zijn vrouw, en geeft en wijdt zijn zoon geheel aan de dienst van God. Maar zie hier nu de niet lichte bedenking, dat zonder twijfel de zonen van de priester Eli, aan wie deze knaap, wat zijn opvoeding betreft, werd toevertrouwd, goddeloze en schandelijke mensen waren. Wat een verdriet moet het hem, naar wij menen, gekost hebben, toen hij bemerkte, dat zijn zoon niet ver was van de weg van het verderf, omdat hij onder zulke slechte mensen, die als een zekere pest waren te beschouwen, moest verkeren. Maar evenmin als Hanna hem in een verkeerde stemming God gewijd had, zover was Elkana er ook vandaan, om niet zijn belofte te vervullen, om hem de Heere te wijden, n.l. om in reinheid opgevoed, heel zijn leven lang God

te dienen. Maar het huis van Eli was een zeer verderfelijk huis, waarom men kon menen, dat Elkana een zeer bijzondere reden had, om zijn gelofte te herroepen. En zonder twijfel, wie zou er zich niet over verwonderen, dat Elkana een knaap, die hij van God gekregen had, achterlaat in de handen van zeer slechte mensen. Maar Elkana verheft zich zowel over deze beproeving, als dat hij zijn belofte niet verzaakt, ofschoon hij zag, dat het huis van de Priester zeer wanordelijk en zeer ongelovig was..

Elkana weet, dat Samuël daar in een zeer slechte omgeving is, maar hij weet ook, dat de Heere God hem te midden van die omgeving kan bewaren door Zijn genade. De belofte staat bij Elkana bovenaan. Hanna heeft een belofte gedaan, de Heere heeft haar gebed verhoord en nu laten beiden zich niet door allerlei verschrikkingen afhouden om in gehoorzaamheid aan de Heere hun weg te bewandelen, wetende dat de dienst des Heeren op zichzelf een heilige dienst is..

I. Vs.12-26. Te Silo bij het heiligdom wordt de jonge Samuël opgevoed in het midden van een omgeving, die voor hem de verderfelijkste invloed had kunnen hebben; want Eli's twee zonen Hofni en Pinehas, zijn boze mannen, die naar de Heere niet vragen en maken, dat men het spijsoffer voor de Heere veracht; bovendien leven zij met de vrouwen, die voor de deur van de tent der samenkomst wonen, in ontucht. Maar de vrome Hanna, die door Gods genade met nog meer kinderen gezegend, en daardoor in geloof en godzaligheid bevestigd wordt, onderhoudt de omgang met haar aan de Heere toegewijde zoon; ook is de grijze Eli, hoe zwak ook tegenover zijn zonen, toch een godvruchtig man. Dat zijn behoedmiddelen tegenover die verderfelijke invloed, die in Samuëls voor Gods Geest geopend hart het gevolg hebben, dat hij van zijn jeugd af een diepe blik slaat in het verderf van zijn tijd, hem de Heere leert zoeken, die alleen Israël vernieuwen kan; zo groeit hij in Gods gemeenschap tot zijn welgevallen op.

12. Maar de zonen van Eli, Hofni en Pinehas die als priesters hun vader, de hogepriester, ter zijde stonden, en de offerdienst bij de tent der samenkomst waarnamen (1: 3), waren kinderen van Belial (De 13: 14); zij kenden 1) de HEERE niet, zij leefden alsof er geen God was, die de zonde ziet en straft.

1) Kenden niet is hier in de zin van, erkenden Hem niet als de Heilige en Rechtvaardige God. Verachten Hem niet, maar handelden alsof Hij niet bestond. In die betekenis komt het ook voor Job 18: 21 en Hosea 8: 2; 13: 4..

13. Ze bekommerden zich in het geheel niet om de bepalingen van de wet, hoeveel de priesters (vlg. Lev.7: 30-34) van de offeranden mochten ontvangen, maar handelden naar willekeur en met geweld; want de wijze of het recht van die priesters met het volk was, 1) dat, wanneeriemand een offerande, een dankoffer van groot of klein vee (Lev.3) offerde, 2) en daarna de maaltijd van het offervlees aanrichtte (Ex 29: 34), de jongen, of dienaar, van de priester op bevel van zijn heer kwam, terwijl het vlees kookte, met een drietandige krauwel 3) in zijn hand.

1) Luther voegt dit eerste gedeelte bij het vorige vers en leest dan: Zij kenden de Heere niet, noch het recht van de priesters tegenover het volk, en laat dan vs.13 beginnen met, Wanneer iemand enz. Deze rangschikking is niet onverwerpelijk en heeft ongetwijfeld veel goeds..

2) Hier wordt niets minder gezegd, dan dat dit bij alle slachtofferanden gebeurde, zonder enig onderscheid..

3) Een vork tot het in orde leggen van de stukken vlees op het altaar (Ex.26: 3 Num.4: 14; 1 Kronieken 29: 17)..

14. En sloeg in de teile, of in de ketel, of in de pan, of in de pot, waarin zich het vlees bevond; al wat de krauwel optrok, dat nam de priester voor zich, hoewel hij geen recht daartoe had en hem slechts de beweegborst en de\ hefschouder toekwamen (Lev.10: 14vv.). Alzo deden zij, niet slechts in een enkel geval, maar aan al de Israëlieten, die te Silo kwamen om te offeren.

15. Ook maakten zij het nog erger, namelijk eer zij het vet, de voor het altaarvuur bestemde vetstukken (Le 3: 3) van het geslachte offerdier afzonderden en aanstaken, tot een liefelijke reuk voor de Heere, kwam de jongen van de priester en zei tot de man, die offerde: Geef mij dat stuk vlees om te braden voor de priester; want hij zal geen gekookt vlees van u nemen, wanneer gij de maaltijd van het dankoffer houdt, maar hij wenst het rauw 1) te hebben.

1) Gekookt vlees was de priester niet goed genoeg, hij moest het gebraden hebben.

16. Wanneer nu die man, tot wie zo'n eis kwam, en in het gevoel van de zwaarte van die misdaad tot hem zei: Zij zullen dat vet als heden geheel aansteken, zoals het bij een offerande betaamt, zo neem dan voor u, zoals het uw ziel lusten zal, 1) zo zei hij tot hem: Nu zult gij het immers geven, en zo niet, ik zal het met geweld nemen.

1) Dit ziet op het gebruik, dat de priesters pas de borst en de schouder zich mochten toeëigenen, wanneer de vetstukken aan de Heere waren geofferd. Wat zij nu eisen was een beroven van de Heere, en daarom wordt het hier als een nog grotere zonde voorgesteld..

17. Alzo was de zonde van deze jongelingen, van Hofni en Pinehas, zeer groot voor het aangezicht des HEEREN: 1) want de mensen, die zagen hoe schandelijk de priesters handelden, waren niet meer in staat buitengewone offers opeen door God gewilde wijze te brengen, en verachtten het spijsoffer, de offeranden des HEEREN, 2) die op zo'n wijze bediend werden.

1) Dit is: zij verzuimden zodanige offeranden te brengen, ja, zij hadden een afkeer hiervan, omdat zij wisten, dat daarvan een zeer gruwelijk misbruik zou gemaakt worden en wel denken konden, dat God zelf ze verwerpen en een afgrijzen daarvan hebben zou. Daarom schaamden zij zich deelachtig te zullen worden aan de zonde van de priesters en aan het verderf, hetgeen in de dienst van God plaatsvond, maar oordeelden raadzamer te wezen, het offeren na te laten, dan de offeranden over te geven ter ontheiliging door de priesters, zijnde de goddeloosheid van de priesters dus oorzaak, dat mensen van een eerlijke en godvruchtige

neiging, tot een ander uiterste oversloegen, terwijl anderen verlokt werden, om met geringschatting en met versmaadheid te oordelen over de inzettingen van de Heere, want niets brengt de Godsdienst zo zeer in verwarring bij de mensen, dan de gierigheid, vleselijke gezindheid en trotsheid van hen, die de bedienaars ervan zijn..

Op zichzelf was het een grote zonde (wat de zonen deden) maar door de Heilige Geest wordt het nog als erger voorgesteld, waar hier gezegd wordt van het volk, dat het de offeranden verachtte en het heiligdom minachtte en nalatig werd in de dienst van God. Wij hebben gezegd, dat het behoorde, dat het volk door de gunst en genade van God in Zijn dienst werd bevestigd, omdat, wanneer zij, die zich toeleggende op vroomheid en godsvrucht vele belemmeringen bij het heiligdom ontmoeten, van de heilige voornemens worden afgeschrikt, ja nog veel minder zich bij hun plicht houden, totdat wij horen, dat afkeer hun hart in bezit heeft genomen. Wat door ons ijverig moet worden opgemerkt, want wij worden door dit voorbeeld hier onderwezen, dat ofschoon wij ons verheffen boven de een of andere beproeving, toch tenzij wij door de hand van God zelf worden ondersteund, wij eindelijk aan het wankelen gebracht, ja zelfs geheel van onze plicht worden afgetrokken. Waarom wij mogen weten, dat die kracht tot volharding en standvastigheid bestaat, opdat er een smeken zij tot God in het gebed, dat Hij het in ons begonnen werk volbrengt en ten einde toe ons standvastig doet zijn, opdat wij niet voor een dag, of voor één of twee jaar, maar geheel ons leven lang in de eens begonnen loop gelukkig voortgaan. Terwijl wij in het tegenovergestelde geval geduldig zullen zijn met hen die, ofschoon zij bereid waren om ten opzichte van het recht iets toe te geven, ja om beledigingen geduldig te dragen, toch waar zij geen grenzen zien aan de kwade dingen, ter neergeslagen worden en niet slechts in het doen van hun plicht achteruit gaan, maar ook een verachting opvatten voor de heilige dingen en het heiligdom..

2) Niets brengt groter smaad over de godsdienst, dan de hebzucht, zinnelijkheid en heerszucht van de dienaar..

Waar mannen "die de Heere niet kennen" de kansel beklimmen, opdat zij een broodwinning hebben, daar moet het volk verwilderen en de dienst des Heeren in verachting komen; maar God laat zich niet bespotten; Hij zal die ongelovigen als Hofni en Pinehas doen vergaan en die besturen, die niet anders deden, dan wat gematigheid en omzichtigheid aanbevelen, strenger dan een Eli straffen..

18. Maar Samuël diende voor het aangezicht des HEEREN; 1) hij bleef onbesmet van die zonde in zijn omgeving, zijnde een jongeling, hoewel hij nog zo jeugdig was en de jeugd makkelijk meegesleept kan worden; hij droeg een teken van zijnwijding tot de dienst des Heeren over de gewone rok, omgord zijnde met de linnen lijfrok, met een wit schouderkleed van linnen geweven (Ex 28: 42), dat in snede en vorm overeenkomst had met de hogepriesterlijke Efod (Ex.28: 6vv.).

1) Te midden van deze treurige verhalen vinden wij de herhaalde vermelding van Samuëls godsvrucht, als een bewijs, hoe Gods genade hem zuiver en godvrezend kan bewaren te midden van zonden..

19. En zijn moeder maakte hem een kleine rok, 1) een rok naar de hogepriesterlijke Meïl (Ex.28: 31vv.) gevormd, overeenkomstig de grootte van haar zoon, en bracht hem die van jaar tot jaar, als zij naar Silo opkwam met haar man om het jaarlijkse offer te offeren.

1) Nietige geschiedenissen, roept het ongeloof uit: of iemand het zou weten, dat Samuël een kleine rok gehad heeft, of niet. Nu, de Heilige Schrift is niet voor de verstandigen maar voor de kinderzielen geschreven, en een kinderlijke ziel twijfelt er niet aan, dat ook die kleine rok, die Hanna voor haar Samuël vervaardigde, zijn geschiedenis heeft. Stel ik mij voor, dat Hanna ieder jaar deze rok naaide, wanneer zij te Rama thuis was, zo weet ik ook dat bij de verschillende steken van haar naald ook wel even zo vele gebeden voor haar Samuël tot de troon van de Heere opgestegen zijn. Ook het kledingstuk is heilig, wanneer het geheiligd wordt door Gods woord en gebed. Ja nog meer verbergt de kleine rok in zijn geschiedenis. Het zal Hanna wel menigmaal zwaar gevallen zijn, dat de afgebeden zoon nu ver van haar was, en haar moederhart heeft haar zeker meermalen toegefluisterd: "Hoe liefelijk zou het toch zijn, wanneer uw Samuël hier in huis was, en groot werd tot een steun van uw ouderdom, en u verheugde door zijn kinderrijke liefde." Maar zie, al die klachten moeten aanstonds stil worden, want de rok die zij naaide, herinnerde haar dat zij haar Samuël aan de Heere gegeven had; en was de rok gereed, en bracht dien naar Silo, dan gaf zij ook telkens met de rok Samuël aan haar God over en sprak: "Ik geef hem opnieuw aan de Heere al de dagen, die hij wezen zal, hij is van de Heere gebeden.".

20. En Eli, de hogepriester, zegende Elkana en zijn vrouw, zowel toen zij hem Samuël overgaf als ook later, wanneer zij hem van kleren verzag, en hij zei tot de eerste; de HEERE geve u nog meer nageslacht uit deze vrouw voorde bede, die zij de HEERE afgebeden heeft; Hij geve u in plaats van deze afgebedene, die zij Hem gegeven heeft, andere kinderen die gij bij u behouden moogt. En zij gingen, telkens zo gezegend naar zijn plaats, naar Rama.

21. De wens van de hogepriester werd vervuld; want de HEERE bezocht Hanna; Hij maakte haar door buitengewone werking ook verder vruchtbaar (Genesis21: 1) en zij werd meermalen bevrucht en baarde drie zonen en tweedochters; en of, maar de jongeling Samuël werd groot, groeide op bij de HEERE, in de nabijheid van het heiligdom en onder de goddelijke bijstand en zegen.

Wanneer onze getrouwe God van ons, armzalige schepsels, een offer van der liefde aanneemt, zo neemt Hij het, om het vijf-, honderd- en duizendvoudig weer te geven; uit Zijn volheid ontvangen wij genade voor genade. Is het reeds een grote wonderbare genade, wanneer de Heere een trots mensenhart gewillig maakt om Hem te beminnen en iets gerings voor Hem te doen, zo is het nog zo veel groter genade, dat Hij de geringste liefdedienst, de dronk water, die wij Hem gereikt hebben, omdat Hij Jezus is, met niets geringers wil belonen dan met het eeuwige leven. Zien wij onze Hanna aan! Genade was het, dat de Heere haar leerde bidden om Samuël, dat Hij haar gewillig maakte om Samuël aan Hem toe te wijden.Maar wat zullen wij daarbij zeggen, dat de Heere haar in plaats van het ene kindje, dat Hij Zich had laten geven, vijf kinderen, drie zonen en twee dochters gaf? Halleluja! God is goed! Wie is zo vriendelijk als Hij? Onze Heere is waarlijk goed. Wanneer wij in Zijn dienst ook slechts het allergeringste uit liefde tot Hem doen. Zo is het niet genoeg, dat Hij reeds in de daad zelf zo

veel zaligheid legt, maar hetzij wij er ons van bewust of onbewust zijn, kroont Hij zo'n daad nog met de rijke zegen van Zijn genade, en deze genade wordt volkomen, wanneer Hij ons zegent met de grootste van alle zegeningen, met het eeuwig leven..

22. Maar Eli was zeer oud en hoorde tot zijn groot leedwezen al wat zijn zonen aan geheel Israël deden (vs.12-17), en dat zij bovendien het heiligdom zelfs tot hun wellust misbruikten, en sliepen bij de vrouwen, die met hopen samenkwamen 1) aan de deur van de tent der samenkomst, om daar te dienen (Ex 38: 8).

1) In het Hebreeuws twabuh (Hatsobeoth). De Statenvertaling heeft met hopen tezamen kwamen. Beter is de vertaling, die opkwamen. Het woord wordt gebruikt voor de soldaat, die ten oorlog opkomt en daarom ook hier voor de geestelijke dienst van de vrouwen, die zich kwamen aanmelden tot de geestelijke dienst aan God. Zo komt het ook voor in Num.4: 23; 8: 24. De Statenvertaling is in navolging van de Vulgata..

23. En hij, voor zichzelf wel godvruchtig, maar te zwak om het verkeerde uit te roeien, en het recht van God te handhaven, zei tot hen: Waarom doet gij al zulke dingen, dat ik deze boze dingen hoor van dit gehele volk, dat tot de dienst des Heeren hierheen komt?

25. Wanneer een mens tegen een mens zondigt, zo zullen de goden, de rechters, hem oordelen, zij zullen als scheidsrechters optreden en de straf zal kunnen gedragen worden, maar wanneer een mens tegen de HEERE zondigt, en Hem beledigt, zoals gij doet, wie zal voor hem bidden? 1) Wie zal zich tussen hem en God als scheidsrechter of bemiddelaar kunnen stellen? Uwe zonde is bovendien zozwaar, dat niemand het zou wagen voor u bij God te spreken. Maar zij hoorden de stem van hun vader niet; zij zetten zich daarover heen en gingen in hun goddeloosheid en in hun misdaden voort, want de HEERE wilde hen doden; 2) reeds had Hij hen aan de verharding overgegeven, waarbij geen terugkeren meer mogelijk is, maar de mens in zonde voortleeft om als de maat van zijn zonden vol geworden is, eindelijk in zijn zonden om te komen (Ex 4: 21).

1) Indien iemand zijn naaste beledigt, deze staat bij God zeker als een onrechtvaardige opgetekend, maar indien hij tegen God als overtreder staat, indien hij tegen Hem zich verzet, indien hij Hem beschuldigt van woestheid of wreedheid, indien hij ten opzichte van Hem handelde, indien hij ten opzichte van Zijn Woord en kracht zich te buiten gaat, wie waagt het te ontkennen, dat die misdaad veel zwaarder en verschrikkelijker is, die begaan is tegen de hoogste Majesteit van God, Die alles in één wenk, hemel en aarde, kan vernietigen, dan die tegen een sterfelijk schepsel, die bij God vergeleken het zelfs niet halen kan bij een worm, die op de aarde kruipt? En dat is de kracht van de woorden van Eli. Bij welk onderscheid tussen de zonden wij dit moeten opmerken, n.l. dat zij, die tegen God zelf onmiddellijk begaan worden wel groot zijn, en de andere, die tegen de mensen bedreven worden minder, maar toch zo, dat alle zonden tenslotte ook tegen God begaan worden..

Bij de ene zonde van een mens tegen een ander beslecht God de strijd (Keil vertaalt niet goden, maar God) als scheidsrechter door de Overheid; daarentegen bij de zonde van de mens

tegen God kan niemand als scheidsrechter tussenbeide komen. Deze zonde kan niet door voorbeden beslecht worden..

Waarom heeft God hen nu door hun vader willen vermanen? Om hun iedere grond van verontschuldiging te ontnemen en hen zo te maken, dat zij niet te verontschuldigen waren. Want indien God Zijn Woord tot de mensen brengt en wil, dat het hun gepredikt wordt, is het niet om voor allen tot heil te zijn. Ik erken wel dat dit de eigenlijke kracht is van het Woord van God, dat het heil aanbrengt, maar het kan ook een reuk van de dood worden en in vergif veranderd worden, n.l. door de slechtheid en schuld van de mensen. Zo ook de wet van God is voor alle geslachten de weg tot het leven, indien niet de verkeerdheid van de mensen zo groot was, zoals wij in alle eeuwen opmerken. Maar omdat wij door onze natuur niet anders dan tot het kwade voortschrijden en de gehele menselijke natuur, d.i. zijn hartstocht en gevoel met Gods Woord en Recht in strijd zijn, zodat wij vijanden zijn van God van nature, daarom wordt gezegd, dat de Wet de dood werkt en in de afgrond stort..

2) De zonen van Eli waren vanwege hun zonden, als straf op hun overtredingen, overgegeven aan de verharding van het hart. Daarom staat hier: de Heere wilde hen doden. Alle waarschuwingen van de vader baatten niet meer, omdat hun geweten als met een brandijzer was dichtgeschroeid..

26. En de jongeling Samuël, hoewel hij door zoveel verkeerds omgeven was, nam toe, ontwikkelde zich tot jongeling en man, maar tevens in wijsheid en kennis, in vroomheid engodsvrucht, en hij werd groot en, als een voorafbeelding van Christus (Luk.2: 52), werd hij aangenaam zowel bij de HEERE als ook bij de mensen. 1)

1) Wij lezen dit tweemaal in dit gedeelte. Juist tegenover de duisternis van Eli’s zonen, tegenover hun altijd doller, altijd wilder drijven, schittert Hanna’s zoon in een zo liefelijke glans van vrede, dat het iedereen wel wordt, die met hem in aanraking komt. O, dat is een kostelijke zaak; wanneer van een jeugdige ziel gezegd wordt: "zij neemt toe bij de Heere!" In dit toenemen, in dit aangenaam zijn bij de Heere ligt alles opgesloten, wat wij slechts kunnen wensen, en een ouderenpaar, dat van zijn kind kan zeggen: "het neemt toe bij de Heere," mocht men wel toeroepen: "wat wilt gij meer?" Maar van waar dit heerlijk getuigenis omtrent de jongen Samuël? Was zijn opvoeding zo voortreffelijk? Door mensen is hij zeker niet opgevoed. Eli is oud en zwak; zijn hand heeft zeker het jonge boompje noch geplant noch nat gemaakt. Eli’s zonen? Gaarne hadden ze hem verleid; zij zullen hem belasterd en bespot hebben; maar opvoeding. Nee, opgevoed heeft hem een andere hand, de hand van de getrouwe God, die over hem was. En wat verbond de Heere aan de jongeling Samuël? Misschien de jongeling zelf? Samuël was zonde van zonde, vloek van vloek, zoals alle kinderen en onder Gods rechtmatige toorn. Of Hanna? Hanna was ook niet meer en niet minder dan een zondares, en wanneer zij kon bidden, zo was ook dat een gift van de genade van de Heere midden in haar "niets" en in haar armoede. Nog eens: wat verbond de Heere aan Samuël? Niets anders dan de trouw, die zichzelf niet verloochenen kan. Het woord aan zijn moeder gegeven: "Ga heen in vrede," dat bindt de Heere zo, dat Hij Samuël zegenen moet; en dat Samuël reeds vroeg begint te bidden en de Heere te zoeken, het vloeit weer slechts uit de getrouwheid van God voort, die zich aan haar woorden bindt.

Deze geschiedenis is een sterke troost voor ouderharten. Voor de zodanigen die een lief kind aan de dood moeten teruggeven, dat Hij bij de geboorte hun gegeven had, want Hij kan hen op andere wijze verheugen en zegenen (vs.20), maar ook voor hen, die hun zonen en dochters moeten laten uitgaan in de slechte, van kwade voorbeelden en verderfelijke invloeden vervulde wereld, op scholen, tot krijgsdienst enz., want de Heere kan ook daar hun kinderen bewaren en in geloof en godzaligheid groot doen worden (vs.21,26)..

II. Vs.27-36. De tijd nadert dat de Heere over Eli's zonen hun misdaad bezoeken zal, en over Eli zijn weekhartig vermanen. Door een man van God wordt de grijze man dit vooraf bekend gemaakt. Wel zal de verkiezing van Aäron en zijn huis tot het priesterschap blijven bestaan, maar zij die de Heere veracht hebben, Eli met zijn zonen, zullen op het diepst vernederd worden, al de kracht van het huis zal verbroken worden en alle leden daarvan aan één vroege dood overgegeven worden. In plaats daarvan zal de Heere zich een getrouwe priester verwekken, en voor Zijn Gezalfde laten uitgaan; bij dezen zullen de overigen van Eli's huis hun brood moeten bedelen.

27. En er kwam, tegen het einde van zijn veertigjarig hogepriesterschap, dus ongeveer in het jaar 1115, toen Samuël reeds een man geworden en ongeveer 30 jaar oud was, Simson door zijn eerste daden (Richteren 14 en 15), zich de weg tot zijn rechterlijke werkzaamheid
gebaand had, een man van God (Deuteronomium 33: 1 Richteren 13: 6) tot Eli, volgens bevel van de Heere, en deze zei tot hem: Zo zegt de HEERE, die mij gezonden heeft: Heb ik Mij niet klaarlijk geopenbaard aan het huis van uw stamvader Aäron 1) a) toen zij, Aäron met zijn vier zonen (Ex.6: 23), in Egypte waren, in het huis van farao. Toen zij in die harde dienstbaarheid waren, heb Ik uw stamvader reeds tot spreker voor farao geroepen en hem tegelijk met zijn broeder tot een werktuig van Israëls verlossing gebruikt (Ex.4: 14vv.; 12: 1,43).

a)Hand.7: 25vv.

1) Wie is de vader van deze geweest in de Egyptische dienstbaarheid, die zo spoedig als zij daarvan verlost waren, verkozen is tot het priesterschap, anders dan Aäron? Nu van deze zijn stam wordt op deze plaats gezegd, hoe het geschieden zal, dat daarvan niet meer priesters zullen zijn. Hetgeen wij nu vervuld zien..

28. En Ik heb hem uit alle stammen van Israël Mij tot een priester verkoren en hem werkelijk daartoe aangesteld (Ex.28), om te offeren op Mijn altaar, om het reukwerk aan te steken, 1) om de efod voor Mijnaangezicht te dragen, en a) heb aan het huis van uw vader gegeven al de vuuroffers van de kinderen van Israël, alle offergaven tot uw onderhoud, voor zover zij niet met het offer verbrand worden (Num.18).

a) Lev.10: 14

1) Met te offeren op Mijn altaar wordt bedoeld de offers aan te steken, die op het brandofferaltaar moesten geofferd worden, en met het reukwerk aan te steken de dienst in het Heilige, terwijl in vereniging met het volgende de efod voor Mijn aangezicht te dragen alles

bedoeld wordt, wat tot het priesterlijk en hogepriesterlijk werk behoort, omdat de hogepriester alleen in het Heilige der Heiligen mocht gaan, gekleed met de Efod..

29. Waarom, omdat Ik uw geslacht van het begin uitverkoren en zo wel verzorgd heb, slaat gij achteruit (Deuteronomium 32: 15 en "Jud 3: 31) tegen Mijn slachtoffer en tegen Mijn spijsoffer, dat Ik geboden heb in de woning, in de tent der samenkomst te brengen, terwijl gij, zonder met alle ernst daartegen te strijden, het toelaat dat uw zonen, Hofni en Pinehas zo misdadig zich daaraan vergrijpen; en gij eert uw zonen meer dan Mij,
1) Wiens eer u toch boven alles moest zijn; gij zijt er slechts op bedacht, dat gij u vetmest van het voornaamste van alle spijsoffers van Mijn volk Israël, dat Mij toebehoort (vgl. vs.15).

1) Dit slaat op Eli en in hem op de hogepriester, die de misbruiken dulde. Omdat hij de misbruiken toeliet, stond hij mede schuldig aan het verachten van de heilige dienst des Heeren. De zonde van zijn zonen worden hem, zoals ook duidelijk blijkt uit het slot van dit vers, toegerekend..

30. Daarom, omdat gij uw zonen bij hun misdaad en hun moedwil zo laat voortgaan, spreekt de HEERE, de God van Israël: Ik had wel duidelijk gezegd, toen Ik Aäron en zijn geslacht tot priesters aanstelde (Ex.28: 43; 29: 9): Uw huis, het huis van Eli, en uw vaders huis, de gehele priesterlijke familie zouden voor Mijn aangezicht als priesters wandelen tot in eeuwigheid, maar elk vals vertrouwen op zo’n belofte als mocht een priester zich alles veroorloven, en stond toch de verkiezing van zijn geslacht vast en ware er nooit verwerping te vrezen, dat vals vertrouwen wordt afgesneden; nu spreekt de HEERE: Dat zij verre van Mij, dat Ik die verkiezing in die zin zou bedoeld hebben! want hoewel Ikniet terugtrek, zal Ik toch de grondwet weten te volvoeren: die Mij eren, zal Ik eren; maar die Mij versmaden zullen licht geacht worden.1)

1) Bij name worden wij hier herinnerd aan het feit, dat eer beloofd wordt aan de waarachtige dienaar van God, wegens de zwakheid van de mensen, opdat zij niet alsof zij verwerpelijk zijn, zouden vertwijfelen of, nog niet genoeg van de menselijke hartstochten gezuiverd, zich zonder reden en onschuldig gedrukt zouden achten, als zij nog voelen hoe zij door de een of andere schandelijkheid of ongerechtigheid gedrukt worden. Hij belooft nu een altijddurende roem van waardigheid en eer als tegenstelling van al de smaad, die zij voor het ogenblik en voor een tijd moesten doorstaan. Maar bij de belofte komt ook de bedreiging, dat God zijn verachters met alle oneer en met verderf zal bezoeken..

Wat de Heere hier zegt is niet een intrekken van Zijn belofte aan Aäron gedaan en aan Pinehas herhaald, maar een nadere verklaring en uitbreiding ervan. De Heere wil zeggen, dat Hij die belofte niet gedaan heeft, zonder in overweging te nemen, of de priesters uit het geslacht van Aäron ook in Zijn wegen zouden wandelen..

De zonen van Eli gingen van die veronderstelling uit, dat hun huis vast was en hun roeping tot het ambt onherroepelijk. Hier komt de Heere uit kracht van Zijn Heiligheid en Rechtvaardigheid tegen op. Nee, zegt de Heere, die belofte zal alleen gelden voor die priesters, die Mij ook waarlijk eren, die in Mijn wegen wandelen en Mijn inzettingen houden.

Daarentegen, wanneer de priesters tegen Mijn inzettingen ingaan en Mijn wetten verzuimen, dan zal Ik ze verwerpen, dan zullen zij licht geacht worden, d.i. als deze, die geen priesters mogen zijn, die uit hun ambt zullen ontzet worden..

In plaats dat dit woord zou strijden tegen de onveranderlijkheid van God, bevestigt het juist Gods trouw jegens alle Zijn gunstgenoten..

31. Zie, omdat gij met uw zonen Mij veracht hebt, zal ook van Mijn zijde de verachting over u en uw nakomelingen niet uitblijven, de dagen komen, dat Ik uw arm zal afhouwen1) en de arm van uw vaders huis, d.i. de kracht van het huis van Ithamar, waartoe gij behoort; die straf zal daarin bestaan, dat er geen oud man in uw huis wezen zal, niemand uit uw huis, zal, als gij het hogepriesterschap wegens hogere leeftijd of meerdere bekwaamheid verkrijgen.

1) De arm afhouwen betekent, de kracht van een man, van een familie vernietigen (Vergelijk Job 22: 9 Psalm 37: 17). De kracht van een familie bestaat toch in de levenskracht van haar leden en toont zich daarin, dat zij een hoge ouderdom bereiken en niet vroegtijdig sterven. Deze kracht zal in het huis van Eli vergaan en niemand meer zijn leven tot grijze ouderdom brengen..

Wij verkrijgen hier enige opheldering, waarom in de plaats van de eigenlijk tot het hogepriesterschap bestemde lijn Eleazar (Num.25: 13), in Eli de lijn Ithamar tot deze waardigheid gekomen is; omdat de lijn Eleazar geen geschikte man daartoe had, terwijl de laatste hogepriester (Richteren 8: 27) uit deze lijn in zijn ambt zich dit onwaardig betoond had. Nadat deze gestorven was, is waarschijnlijk van de Eleazarieten niemand oud en bekwaam genoeg geweest om de hoogste leiding van de gemeente in een zo moeilijke tijd op zich te nemen, zodat Eli hogepriester werd. Dit zou nu niet weer het geval zijn, dat Ithamars geslacht met een man van rijpere leeftijd zou kunnen helpen; dit geslacht zou zulke mannen niet meer opleveren; maar God wil dat, wanneer de tijd zal gekomen zijn, dat de hogepriesterlijke waardigheid weer bij Eleazars geslacht zal zijn, deze ook bij dit geslacht laten blijven, om de toezegging, eens aan Eleazar gegeven (Num.25: 13) te volbrengen. Zien wij nu in de verdere geschiedenis van het Israëlitische hogepriesterschap, zo vinden wij het nog ten tijde van koning Salomo bij Eli's huis. De ark van het verbond te Silo, dat met het verlies van de ark (4: 10vv.) ophield, de plaats van de Goddelijke aanwezigheid te zijn, is na Eli's dood in het jaar 1115 v. Chr. (4: 12vv.) waarschijnlijk door zijn kleinzoon Ahitub, een zoon van Pinehas, Ahia, gedurende de eerste helft van Sauls regering (14: 3,18); deze is of dezelfde persoon met de priester Abimelech, die te Nob, waarheen intussen de tent der samenkomst verplaatst was, de vluchtende David de toonbroden te eten gaf, en daarom door Saul met alle priesters die zich daar bevonden, vermoord werd (21: 1vv.; 22: 6vv.) of, wat waarschijnlijker is, de laatste is een broeder van de eerste geweest en heeft na diens dood het ambt bekleed, omdat Ahitub geen zonen had achtergelaten. Hem volgde zijn zoon Abjathar op, die alleen aan het bloedbad ontkomen was; deze vluchtte tot David (22: 20vv.), en speelde een veelbetekenende rol, terwijl Zadok uit de lijn Eleazar, bij de tent der samenkomst te Gibeon het hogepriesterlijk ambt waarnam, totdat Abjathar door Salomo van zijn ambt ontzet werd, zodat Zadok verder alleen hogepriester was (23: 6vv.; 30: 7vv.; 2 Samuel .2: 1,8,18; 15: 24; 17: 25; 19: 11vv.; 20: 25; 1 Koningen .1: 32vv.; 2: 26vv.). Na deze tijd heeft niemand uit

Ithamars lijn het hogepriesterlijk ambt meer waargenomen, maar ook gedurende die tijd was het slechts een schaduw-hogepriesterschap, dat Eli's nakomelingen bedienden, zodat de volgende geschiedenis, in waarheid vervuld heeft, wat hier aan Eli gedreigd wordt. Op de beklagenswaardige toestand van het hogepriesterschap, voor zo lang Eli's nakomelingen nog daartoe behoorden, wordt in het volgende vers gedoeld..

32. En gij zult, zo lang uw nakomelingen nog in het bezit van de hogepriestelijke waardigheid zijn, aanschouwen de benauwdheid van de woning van God, de tabernakel, die nu van haar kleinood, de ark van het verbond, beroofd wordt (4: 11), en pas na lange tijd weer een volledig heiligdom worden zal (1 Koningen .5 (Jos 18: 9). Dit zult gij zien, in plaats van al het goede, dat Hij Israël zou gedaan hebben, en er zal op die dag een oud man in uw huis zijn, omdat gij in uw ouderdom geen eer en trouw aan Mij betoond hebt.

Volgens berekeningen, die wij hier niet in het bijzonder zullen volgen, moet Abjathar bij het vermoorden van zijn vader Abimelech (23: 6vv.), reeds 30 jaar oud geweest zijn; hij heeft dus, omdat hij David reeds ten tijde van Saul ter zijde heeft gestaan en ook later gedurende zijn gehele 40-jarige regering, een ouderdom van ongeveer 80 jaar bereikt. Toch weerspreekt deze bijzonderheid de hier herhaalde bedreiging niet, want juist in deze Abjathar hield Ithamars lijn op de hogepriesterlijke waardigheid te bekleden (1 Koningen .2: 26vv.).

33. Maar de man, die Ik u niet zal uitroeien van Mijn altaar, 1) die Ik sparen zal om gedurende de naderende tijd van ellende in Mijn heiligdom te latendienen, zou indien gij dan nog leefde, zijn om uw ogen te verteren en om uw ziel te bedroeven; gij die in uw zonen de oorzaak van het diepe verval van het heiligdom ziet, zou ook in uw nakomelingen alle jammer en alle ellende, die uit dit verval voor de priesterlijke stand voortkomt, zelf ondervinden; pas wanneer betere tijden zullen komen, zal het andere priestergeslacht in de plaats van het uwe, het heiligdom besturen, en al de menigte van uw huis zal sterven, mannen geworden zijnde, in de bloeitijd van hun leven, opdat geen oude of grijsaard daarin zij (vs.31,32).

1) Welke woorden wij in deze zin kunnen verklaren, dat God de uitvoering van het vonnis nog tot in verre tijd zou uitstrekken, wat ook in waarheid heeft plaatsgehad; want pas lang daarna is het goddelijk vonnis in al zijn strengheid uitgevoerd. Want Abjathar, van de nakomelingen van Eli, heeft veel jaren het priesterlijk ambt bediend. David heeft lang genoeg geregeerd en Samuël heeft een geruime tijd de teugel van het bewind in handen gehad, voordat er een koning over Israël is gaan heersen. Waaruit genoeg blijkt, dat God niet terstond zijn vonnis tegen Eli heeft uitgevoerd, maar tijdelijk hen heeft gespaard. Verder, dat God hier belooft, dat Hij een man uit zijn geslacht niet zal uitroeien, kan wel tot Salomo's tijd worden verhaald, zodat tot op die tijd de opvolgers van Eli niet zijn ontzet, maar wat vervolgens gezegd wordt, dat zijn nakomelingen niet tot de grijze ouderdom zouden komen, zou men naar het schijnt zo moeten opvatten, alsof de Heere bedoelt, dat Hij de nakomelingen van Eli wel niet van het priesterlijk ambt zal ontzetten maar nooit zal toelaten, dat zij het hogepriesterlijk ambt zullen bedienen, of liever, dat zij aan hen, over wie zij vroeger heersten, onderworpen zullen zijn. Niets minder toch bevestigt Hij dan dit, dat wanneer zij tot de mannelijke leeftijd zouden komen, zij zouden sterven en dus tot de rijpe leeftijd niet zouden komen..

34. Ik zal u een bewijs geven, dat dit alles nauwkeurig gebeuren zal. Dit nu zal u een teken zijn, dat over uw beide zonen, over Hofni (= kleine vuist) en Pinehas (= koperen mond) komen zal: op één dag zullen zij beiden sterven1) (4: 11).

1) Omdat Eli dit nog beleefd heeft, kon hij uit de vervulling van dit strafgericht opmaken, dat alles in betrekking tot zijn huis in vervulling zou treden..

35. En Ik zal Mij, opdat met dit verval van uw priesterschap, toch het priesterschap zelf niet vervalt, wanneer gij zult heengegaan zijn na de dood van uw zonen beleefd te hebben (4: 12-18) een getrouwe priester, 1) eerst in Samuël, later in Zadok en zijn opvolgers, verwekken; die zal doen, in de volvoering van zijn ambt, zoals in Mijn hart en in Mijn ziel zijn zal; die zal Ik, in tegenstelling tot u aan de ondergang prijsgegeven huis, een bestendig huis bouwen, en hij zal altijd voor het aangezicht van Mijn Gezalfde,2) die Ik aan Mijn volk geven zal, wandelen.

1) Er is geen reden om te zeggen, dat deze profetie in Samuël volkomen vervuld is, omdat hierin met zo'n helderheid tevoren verkondigd is, de verandering van het oude priesterschap. En alhoewel Samuël niet was van een andere stam, als die van de Heere verordineerd was om het altaar te bedienen, nochthans was hij niet van de kinderen van Aäron, wiens geslacht verordineerd was om tot priesters te zijn. En daarom zo is ook weer in de verhandelde zaak voorgebeeld de verandering, die door Christus Jezus geschieden zou. En behoorde eigelijk tot het Oude Testament, maar in voorbereiding tot het Nieuwe, in zoverre, dat het een profetie is, zowel metterdaad als met het woord. Want dit is metterdaad beduid, hetgeen door het woord tot de priester Eli gesproken is door de profeet. Want er zijn daar priesters geweest uit het geslacht van Aäron, zoals Zadok en Abjathar ten tijde van David, en ook meer andere in de volgende tijden, eer dat de tijd kwam waarin die dingen door Christus moesten volbracht worden, die zolang te voren, aangaande de verandering van het priesterschap, verzekerd zijn geweest..

Dus past (armottei) die aankondiging wel op Christus, de Zaligmaker, maar historisch op Zadok, die uit het geslacht van Eleazar voortgekomen, het hogepriesterschap gedurende het leven van Salomo heeft waargenomen..

De persoon, op wie hier gezien wordt, is Zadok, die God en de koning getrouw was, en wiens geslachtslinie het hogepriesterlijk ambt bekomen heeft tot de gevangenschap in Babylonië. Ofschoon deze woorden zien op Zadok, die Salomo in het hogepriesterschap gesteld heeft zo hebben zij nochthans in de volste zin van het woord alleen betrekking op de grote Hogepriester Jezus Christus.

Deze voorzegging is in de volste zin vervuld geworden door het priesterschap van Christus, de barmhartige en getrouwe hogepriester, die God, toen het Levitisch priesterschap had uitgediend, zich verwekt heeft, die in alles Gods welbehagen heeft volbracht, en die een onvergankelijk priesterschap heeft, dat nimmer zal verouderen of plaats maken voor een ander en waartoe geen opvolger nodig is, alzo Hij altijd leeft, en geen ander hiertoe genoegzaam of voldoende is..

Van Mijn Gezalfde. Wie moet hier onder Gezalfde worden verstaan? O.i. de koning, die straks door God tot herder over Israël zou worden gezalfd, die tevens een type zou zijn van de Gezalfde, d.i. van Christus..

Over dit vers zijn de verklaringen niet eensluidend. Wij hebben met opzet de mening van twee Kerkvaders, Theodoretus en Augustinus, aangehaald, die in de getrouwe priester zien òf Samuël (Aug.) òf Zadok (Theod.), maar die beiden ook in dit woord een Messiaanse voorspelling hebben gezien. De latere uitleggers hebben zich òf aan de ene òf aan de andere aangesloten. Calvijn is het met Theodoretus eens, terwijl Gerlach, Erdmann e.a. zich bij Augustinus aansluiten. Keil verbindt beide en zegt: "Wij mogen noch Samuël noch Zadok uitsluiten, maar moeten zeggen, dat de aankondiging in beide deelsgewijze is verwezenlijkt geworden. Samuël werd na de dood van Eli als profeet des Heeren aan de spits van het volk gesteld, zodat hij niet alleen als richter in de plaats van Eli trad, maar ook als priester voor de Heere en het volk stond..

Ook een vast huis verkreeg Samuël in de talrijke nakomelingschap, die God hem gaf. Samuëls kleinzoon was Heman, de ziener van de koning in het Woord van God, door David over het koor van de zangers bij het Huis van God aangesteld. Deze had 14 zonen en 3 dochters (1 Kronieken 6: 33; 25: 4,5). Alleen reeds de omstandigheid, dat deze nakomelingen van Samuël hun vader niet in het priesterdom opvolgden, toont klaar, dat daardoor aan Samuël, als de getrouwe priester, niet een bestendig huis gebouwd zou worden, dat wij alzo de verdere geschiedkundige vervulling van de belofte te zoeken hebben in het priesterdom van Zadok, maar ook niet de laatste en hoogste vervulling. Op de slotvervulling wordt in het gezicht van de profeet Ezechiël van de nieuwe Tempel heengewezen, wanneer daar de zonen van Zadok als de priesters genoemd worden die, omdat zij met de kinderen van Israël niet zijn afgevallen in de, door dit Gezicht aangetoonde, nieuwe gestalten van het Rijk van God tot de Heere zouden naderen en Zijn dienst zouden bezorgen. Deze vervulling treedt met Christus en Zijn rijk in. Daarom is de Gezalfde van de Heere, voor wie de getrouwe priester te allen tijde zou wandelen, niet zozeer Salomo, als wel David en de Davids Zoon, Wiens Rijk eeuwig zal bestaan..

Zoals hier onder ook nog nader uiteengezet wordt, kan men onmogelijk de vervulling van dit woord bij een sterfelijk schepsel laten eindigen. Alles is hier profetie van de grote hogepriester over het Huis van God. Wij moeten echter niet vergeten, dat God ook Zijn priesters en koningen heeft willen gebruiken om in hen te tonen, wie en wat de Christus zon zijn. Men gaat dus te ver, indien men er alleen een voorspelling van de Christus in wil zien. Een aardse priester wordt hier aangekondigd, maar die type zou zijn van Hem, die uit de Hemelen is. Men zou anders in moeilijkheden komen met het volgende vers..

36. En het zal gebeuren, dat al wie van uw huis zal over zijn, in die druk, die tot straf, omdat uw zonen zich hebben willen mesten van het beste van deze spijsoffers van Mijn volk (vs.29) komen zal, niet genoeg tot voeding zullen hebben, hij zal komen om zich voor hem, de getrouwe priester, die Ik Mij verwekken zal, neer te buigen voor een stukje geld (Ex 30: 13), en een bol brood; 1) hij zal komen bedelen om het geringste loon en het nodigste onderhoud,

en zal zeggen: Neem mij toch aan tot enige priesterlijke bediening, dat ik een bete brood moge eten,
2) want ik weet niet waarheen.

1) Dit is een verschrikkelijke bedreiging en een buitengewone straf voor Eli's nakomelingen. Want had de Heere aan de Levieten in het algemeen en aan de priesters in het bijzonder toegezegd, dat zij zouden eten en leven van het altaar, dat zij van de tienden zouden eten, hier wordt met de straf van volslagen armoede gedreigd. Niet alleen zullen zij ontzet worden van hun hogepriesterlijke waardigheid, maar ook zelfs aan het nodigste gebrek hebben. Niet meer als een recht, meer als gunst zouden zij te vragen hebben, om te leven van het altaar..

Wij weten, dat Abjathar naar zijn bezit werd verbannen, ver van het Heiligdom van de Heere. Wellicht dat met die tijd de vervulling van dit woord in werking trad..

2) De voorspelling in de beide laatste verzen is in de eerstvolgende geschiedenis van Israël slechts gedeeltelijk vervuld. Samuël die als profeet en priester voor de Heere en het volk stond, en het gewichtige en heilige werk had, "voor de Gezalfde, de koning, die Israël verkrijgen zou, in te gaan," is niet geheel de vervulling van de belofte van die getrouwe priester (vs.35), want zijn priesterschap had met zijn persoon weer een einde. Wanneer men Zadok met zijn opvolgers hierbij neemt, zo blijft toch een groot gebrek in de verhouding tussen voorspelling en vervulling. Dit geldt ook ten opzichte van hetgeen van Eli's huis gezegd wordt, hoewel het Aäronitische priesterschap voor geruime tijd in grote verachting kwam, zodat het "om eer en onderhoud moest bedelen," was dat alles toch slechts gedeeltelijk een vervulling van hetgeen gedreigd was. Wij hebben zonder twijfel een Messiaanse voorspelling voor ons; Jezus Christus is die getrouwe priester, die zal in waarheid doen wat aan het hart en de ziel van de Heere welgevallig is, deze heeft de Heere een bestendig huis gebouwd in Zijn gelovigen, die Hij tot priesters voor God en Zijn Vader gemaakt heeft. Hij, deze priester, wandelt voor de Gezalfde des Heeren, die Hij zelf is als Koning van het Godsrijk, in zoverre als Hij eerst Zijn hogepriesterlijk ambt volbracht moest hebben, voordat Hij Zijn rijk konde aanvaarden, en Zich aan de rechterhand van de Majesteit in de Hoogte plaatsen kon; nu Hij dit gedaan heeft, wandelen de gelovigen, door Hem tot priesters gemaakt, altijd voor Hem, het Aäronitische priesterschap is in het Christelijke veranderd. Maar Israëls priesters uit Aärons geslacht hebben geen heiligdom, geen godsdienst, geen waarlijk geestelijk leven meer; hun stand, zowel als van het volk, dat zij vertegenwoordigen, is een beklagenswaardige, ellendige; zij kunnen in geestelijk opzicht slechts leven van de geestelijke aalmoezen van de christelijke kerk, totdat zij tot haar zich keren, die oorspronkelijk uit Israël is opgebouwd, maar om Israëls ongeloof, zich tot de heidenen heeft moeten wenden. Zien wij nu terug op de reden, waarom deze bedreiging gebeurde, zo wordt de ontwijding van het heiligdom door Eli's zonen een symbool en een type, een zinnebeeld en voorafbeelding van de schuld van Israël en van zijn priesterschap tegen Christus en zijn kerk; want zij hebben de lieden het spijsoffer van de Heere doen lasteren en waren dat geslacht van echtbrekers. In hoeverre hetgeen van Eli's huis en de getrouwe priesters gezegd is op de verhouding van de Katholieke kerk tot de Evangelische over te brengen is, willen wij hier niet nader aanwijzen..

HOOFDSTUK 3.

SAMUEL WORDT GEROEPEN EN KOMT TOT AANZIEN.

I. Vs.1-21. De Heere wil thans het vonnis, over Eli uitgesproken, ten uitvoer brengen en in zijn plaats, zoals Hij gezegd heeft, zich een getrouwe priester verwekken (2: 35vv. 2.35). Deze is Samuël, de dienaar van de hogepriester Eli. Toen deze eens, zoals gewoonlijk, in de nabijheid van zijn heer bij het heiligdom sliep, werd hij door een stem, die uit het Allerheilige klonk, tegen het einde van de nacht, vóórdat de lichten op de gouden kandelaar uitgeblust waren, bij zijn naam geroepen. Hij houdt de stem voor een roepen van Eli, maar verneemt, toen hij bij hem kwam, dat deze niet geroepen had. Dit gebeurde drie maal. Toen bemerkte Eli, van Wie die stem gekomen was; hij geeft Samuël aanwijzing, hoe hij bij een herhaling zich te gedragen had, en nu verschijnt de Heere bij de vierde maal persoonlijk aan de uitverkoren profeet en maakt hem bekend, dat nu het vonnis over Eli en zijn huis volbracht zal worden. Samuël is de volgende morgen bevreesd het gezicht aan Eli bekend te maken; deze dringt bij hem aan, alles te openbaren. Hiermee is de profetische loopbaan van Samuël begonnen.

1. En de jongeling Samuël diende de HEERE, bij de tent der samenkomst, voor het aangezicht van Eli, aan wie hij allerlei hulp te bewijzen had (vs.15); en het woord van de HEERE was dierbaar, 1) was zeldzaam in die dagen, er was geen openbaar gezicht; het ontbrak geheel aan mannen, die in nauw persoonlijk verkeer met de Heere stonden, en van Hem mededelingen voor Zijn volk ontvingen; het optreden van de man van God (2: 27vv.) toonde echter reeds, dat er een nieuwe tijd voor Israël zou aanbreken.

1) Dat er staat: het woord van de Heere was dierbaar in die dagen, wil niet zeggen, dat het bij het volk hoog geschat werd, maar dat, terwijl de gezichten en openbaringen zeldzaam waren en er weinig profeten opstonden, de godsdienst zeer bedorven was..

In het Hebreeuws Jakar, kostbaar, dierbaar, maar eveneens iets, wat weinig voorkomt, zo heeft het woord ook hier de betekenis van zeldzaam gekregen. Het wordt nader verklaard door het volgende: In die dagen was er geen openbaar gezicht en dient, om de profetische werkzaamheden van Samuël niet alleen in te leiden, maar ook om erop te wijzen, dat Samuël een door de Heere zelf geroepen getuige was..

2. En het geschiedde, waarschijnlijk niet lang na het optreden van die profeet, op die dag, toen Eli op zijn plaats 1) in een gebouw, dat tot de voorhoven behoorde en tot nachtverblijf ingericht was, neerlag om te slapen (en zijn ogen begonnen donker te worden, omdat hij reeds 98 jaar oud was (4: 15), dat hij niet zien kon en iemand tot zijn hulp bij zich moest hebben),

1) Sinds de tent der samenkomst niet meer met het volk van plaats tot plaats ging, maar een vaste standplaats te Silo verkregen had (Joz.18: 5), werden in het gebouw meer veranderingen gemaakt, die noodzakelijk waren (1: 9). In plaats van de tenten, waarin vroeger de priesters en Levieten rondom het huis van God gelegerd waren, kwamen vaste woningen met vertrekken voor de dienstdoende priesters en Levieten en verscheidene gebouwen om de gaven te

bewaren, die tot het heiligdom gebracht werden. Deze gebouwen vervingen nu waarschijnlijk de oorspronkelijke tentgewijze omtuining van de voorhof, zodat nu ook de voorhangsels bij de ingang wegvielen en in de plaats van deze een deur met vleugels kwam. Deze werden, zoals wij uit vs.15 zien, ‘s avonds gesloten en ‘s morgens geopend. Dergelijke veranderingen waren een overgang van de tent der samenkomst tot een vast huis, een eigenlijke tempel..

3. En Samuël zich ook neergelegd had, zodat hij tot hulp van zijn heer steeds gereed was, eer de lamp van God uitgedaan werd, 1) voordat het licht op de kandelaar met zeven armen in het heilige, dat de gehele nacht door brandde (Lev.24: 1vv.), uitgeblust werd, dus nog vóór het aanbreken van de morgen ten tijde van de laatste nachtwake, in de tempel van de HEERE, waar de ark van God was. 2)

1) Nog was het nacht, toen de openbaring geschiedde, maar reeds naderde de dag; een zinnebeeld van de toestand van het volk van Israël!.

2) Samuël was niet in het allerheilige; daar mocht zelfs de hogepriester slechts eenmaal in het jaar met het grote zoenoffer ingaan (Lev.16: 1vv.), veel minder zou iemand daar of in de overige tempelruimte zijn slaapplaats mogen spreiden; hij was in de onmiddellijke nabijheid van de tempel bij de plaats, waar Eli lag, zodat, toen later (vs.4vv.) de stem hem riep, hij, uit zijn slaap ontwakende, niet nauwkeurig onderscheiden kon, van welke zijde zij gekomen was, óf van de arke van het verbond, waarop de Heere tussen de Cheribum troonde (Exod.25: 22), óf van de plaats, waar zich het bed van de hogepriester bevond..

Uitdrukkelijk wordt dit erbij gevoegd, niet om daarmee te kennen te geven, dat Samuël sliep in het Heilige der Heiligen, noch in het Heilige (dit mocht niet), maar om nader te verklaren, dat de stem, die Samuël hoorde, als hij in een van de zalen bij het voorhof lag, van God kwam, die boven de ark van het Verbond troonde. Ook hier wordt weer de tabernakel tempel van de Heere genoemd, omdat deze het paleis was van de grote Koning..

4. Dat de HEERE van het verzoendeksel boven de ark af Samuël riep, daar zich Zijn stem liet horen: "Samuël". En hij, de stem vernemende, en deze voor een roepen van Eli houdende, zei: Zie, hier ben ik; ik zal aanstonds bij uzijn om te horen wat gij van mij wenst.

5. En hij liep tot Eli en zei: Zie, hier ben ik, want gij hebt mij geroepen. 1) Maar hij zei: Ik heb niet geroepen, keer weer, leg u neer. En hij ging heen en legde zich neer.

1) Was Eli een man, die in alles de gebreken van de ouderdom voelde, het is dan ook begrijpelijk, dat hij gedurig de hulp van Samuël nodig had. Toen daarom ook Samuël zich bij zijn naam hoorde noemen, dacht hij niet anders, of Eli riep hem. Hij wist nog niet, dat het de stem van de Heere was. In het 7de vers wordt de reden daarvan aangegeven..

5. En hij liep tot Eli en zei: Zie, hier ben ik, want gij hebt mij geroepen. 1) Maar hij zei: Ik heb niet geroepen, keer weer, leg u neer. En hij ging heen en legde zich neer.

1) Was Eli een man, die in alles de gebreken van de ouderdom voelde, het is dan ook begrijpelijk, dat hij gedurig de hulp van Samuël nodig had. Toen daarom ook Samuël zich bij zijn naam hoorde noemen, dacht hij niet anders, of Eli riep hem. Hij wist nog niet, dat het de stem van de Heere was. In het 7de vers wordt de reden daarvan aangegeven..

6. Toen riep de HEERE Samuël kort daarop, voordat hij ingeslapen was, opnieuw; en Samuël stond op en ging, het weer voor een roepen van zijn aardse meester houdende, tot Eli, en zei: Zie, hier ben ik, want gij hebt mij geroepen.1) Hij dan zei: Ik heb niet geroepen, mijn zoon! keer terug, leg u neer.

1) Een goed voorbeeld voor dienstbaren, om aanstonds te komen, wanneer zij geroepen worden en insgelijks voor jongelieden, niet alleen om de meer bejaarde onderdanigheid bewijzen, maar ook om zorgvuldig en teerhartig jegens hen te wezen. 2. Van zijn zwakheid en van zijn onbedrevenheid omtrent het gezicht van de Almachtige, in zoverre, dat hij het alleen hield voor Eli's stem, hetgeen wezenlijk de stem van God was. Zulke misslagen als deze begaan wij veelvuldiger dan wij denken. God roept ons door Zijn Woord en wij houden het slechts voor de stem van Zijn dienaar, en overeenkomstig is ook de invloed, die het op ons maakt. Hij spreekt tot ons door Zijn Voorzienigheid en wij blijven slechts op de tweede oorzaak met onze ogen gevestigd..

7. Maar Samuël kende de HEERE wel op die wijze, als ieder vrome en gelovige Hem kent die in het gebed met Hem omgaat en Zijn zegenende genade dagelijks ondervindt, maar nog niet, 1) zoals de profeten Hem kennen, met wie de Heere onmiddellijk verkeert, en het woord van de HEERE was aan hem nog niet geopenbaard; hem was nog geen dadelijk woord van God te beurt gevallen, zoals de Heere hem nu wilde schenken; daarom dacht hij er niet aan, dat de Heere zelf hem riep.

1) Niet op die wijze, zoals de Heere zich aan Zijn profeten openbaarde, zoals Hij zich aan Mozes en andere latere profeten deed kennen. De onkunde van Samuël diende echter ook om Eli te verzekeren dat de roeping, waarmee Samuël geroepen was, een Goddelijke roeping en het woord, dat hij straks zou vernemen, waarlijk een Gods woord was..

Het is een bijzondere genade de stem en de wil van God in bijzondere gevallen goed te onderscheiden van die van de mensen..

8. Toen riep de HEERE Samuël opnieuw, voort de derde keer, en hij stond zonder mopperen ook dit maal op en ging tot Eli, en zei: Zie, hier ben ik, want gij hebt mij geroepen. Toen begreep Eli, 1) dat hier aan geen zinsbedrog bijde jongeman te denken was, maar dat de HEERE de jongeling riep en Zich aan hem wilde openbaren.

1) Wij kunnen hieruit opmaken; dat ofschoon hij te toegevend was en in het kastijden van zijn zonen te week, zodat hij door zijn nalatigheid toeliet, dat het heiligdom verontreinigd werd, hij toch de vrees voor God behouden had, en ofschoon hij, wat zijn krachten betreft, uitgeput was en met de ene voet reeds in het graf stond, en van ondeugden niet ontbloot, hij toch in vele dingen en wel in de voornaamste nog uitblonk. De vrees voor God nu was in hem

openbaar en de zekere overtuiging had hij, dat God, zoals Hij vroeger met zijn profeten in den beginne gemeenschap had, ook zo in het vervolg deze genade aan zijn volk zou bewijzen, dat het niet beroofd zou worden van de gunst van God, en de belofte niet zo zou schuilgaan, dat zij geheel en al van het volk, dat eenmaal was aangenomen, zou worden weggenomen..

9. Daarom zei Eli tot Samuël: Ga naar uw plaats, leg U neer, en het zal geschieden, als gij weer die stem hoort, weet dan dat Hij, de Heere het is, die U roept. Verklaar Hem uw bereidwilligheid om Zijn openbaring te ontvangen en zo zult gij zeggen: Spreek HEERE! want uw knecht hoort.
1) Toen ging Samuël heen en legde zich op zijn plaats.

1) Goede woorden moeten nu en dan in de monden van de kinderen gelegd worden om hen vertrouwd te maken met het goddelijke en hen op te leiden tot verkeer met de Heere..

Dit bewijst, dat Eli niet door nijd verteerd werd, maar zich boog onder het oordeel van God. Want dat de Heere Samuël riep en hem niet, het was voor de oude man het bewijs, dat hij en zijn geslacht, wat het priesterschap betreft, in ongenade bij de Heere was gevallen. Nochthans wijst hij Samuël de weg en toont daarmee, dat hij met al zijn gebreken werkelijk een man was, die de Heere vreesde..

10. Toen kwam de HEERE, die nu niet meer van het verzoendeksel Samuël wilde roepen, maar hem zichtbaar wilde verschijnen en stelde Zich daar, 1) waar Samuël lag, en riep zoals de andere malen, maar nu Zijn woord herhalende, opdat de aangesprokene met des te meer opmerkzaamheid zouhoren: Samuël, Samuël! En Samuël, die reeds het naderen van de Heere aan het ruisen van Zijn voeten (Genesis3: 8) opgemerkt had, en Hem nu in geestelijk lichamelijke werkelijkheid (Genesis32: 24) tegenover zich zag en Hem tweemaal zijn naam hoorde uitspreken (Genesis22: 11), zei, volgens aanwijzing van Eli: Spreek, want uw knecht hoort. 2)

1) Hieruit blijkt duidelijk, dat het geen droombeeld was, maar een werkelijke verschijning van de Heere aan Zijn dienaar. De Heere stelt zich voor hem, opdat Samuël het goed zou weten, dat hij op bijzondere wijze tot het ambt van profeet door Hem zelf was geroepen..

2) Deze woorden, waarmee Samuël in die nacht voor de eerste maal God naderde, die Zich aan hem openbaarde, vormden voortaan de hoofdinhoud van zijn gebeden, ja de ziel van het gehele leven. Naar Gods wil te luisteren, die met onveranderlijke trouw te volbrengen, erkende hij als zijn roeping; de gehoorzaamheid aan God was de bron, waaruit al zijn handelingen voortvloeiden, met ootmoedige zelfverloochening boog hij steeds eigen wil onder de hem geopenbaarde wil van God; zodra hij die had leren kennen was hij in de moeilijkste omstandigheden zeker van zijn zaak, en twijfelde hij geen ogenblik waartoe hij te beslissen had..

Samuël vergat, toen hem de Heere zichtbaar verscheen, het woord: "Heere", de Heere zelf had hij toch in het hart..

Eli daarentegen had dit woord mede genoemd, toch stond hij, hoewel hij overigens godvruchtig was, zo ver van de Heere, dat onder zijn ambtsbediening het woord van de Heere schaars en de profetie zeldzaam was..

Het karakter van Samuël vertoont zich in een beminnelijk licht, in welke tijd van zijn leven wij er onze aandacht op vestigen. Wij vinden hem zachtmoedig, oprecht en vroom; van zijn jeugd af tot aan zijn ouderdom volbracht hij zijn moeilijke verplichtingen vlijtig en vol geloof. In een vroeg tijdvak van zijn leven ontving hij ondubbelzinnige blijken van de goedkeuring van de Hemel. Hij werd begunstigd met een bijzondere openbaring boven de hogepriester en geroepen om tot deze een ernstige berisping te brengen. De jongeling was zowel bij nacht als bij dag gereed om op het roepen van Eli te letten; de Heere sprak tot hem met hoorbare stem..

11. En de HEERE, nu openbarende, wat Zijn voornemen was, zei tot Samuël: Zie, Ik doe een ding in Israël, dat al wie het horen zal, die a) zullen zijn beide oren klinken; zal een ieder zich ontzetten over het vreselijk bewijs, wat er van de mens wordt, die in zijn zonde gerust is geworden, opdat hij leert zich te verootmoedigen en te bekeren.

a) 2 Koningen .21: 12 Jer.19: 3

12. Op die dag zal Ik verwekken, 1) zal Ik laten komen over Eli alles, wat Ik door de mond van de man van God (2: 27vv.) tegen zijn huis gesproken heb; Ik zal het beginnen en voleinden, zodatniets onvolbracht zal blijven.

1) Welke woorden de Heilige Schrift dikwijls gebruikt om aan te tonen, dat God zowel Zijn belofte als Zijn bedreigingen ten uitvoer brengt, zodat God nooit duldt, dat iets van alles, wat hij gesproken heeft, valt d.i. onvervuld blijft. Want op te merken valt, dat God wel tijdelijk de uitvoering van Zijn oordelen verschuift, niet echter om te doen menen, dat Hij Zijn bedreigingen niet zal uitvoeren, alsof zij ijdel en niet gepast waren..

13. Want Ik heb hem te kennen gegeven 1) en zal, als de waarachtige God, die doe, wat Ik denk (Num.23: 19 Jes.46: 10vv.) het ook waarheid maken, namelijk: dat Ik zijn huis richten zal tot in eeuwigheid, zonder dat ooit het gericht zal opgeheven worden, omwille van de ongerechtigheid, die hij geweten heeft; want toen zijn zonen zich hebben vervloekt gemaakt, zo heeft hij hen niet eens zuur aangezien, hij heeft het metdie gruwel zo licht mogelijk opgenomen, hoewel hij niet alleen vader was, maar ook rechter en hogepriester.

1) Met welke woorden God Zijn rechtvaardigheid voor alle ogen openbaar maakt, opdat Hij noch van onrechtvaardigheid noch van wreedheid beschuldigd zou kunnen worden, ofschoon Hij tegen het huis van Eli het strengste vonnis ten uitvoer brengt, dat daarna op het gehele volk en de gehele landstreek wordt gelegd. Want er wordt gezegd, dat Hij van te voren Eli gewaarschuwd heeft, zoals wij eerder gezien hebben, toen de profeet van de Heere tot hem werd gezonden. Maar de schuld is des te zwaarder, naarmate God de zondaars, omtrent hun zonden heeft gewaarschuwd en zij toch desalniettemin hierin hebben volhard. Want ofschoon wij naar het oordeel van God voor schuldig worden gehouden, waar Hij ons de vrije teugel

laat, zo staan wij toch dubbel schuldig, indien wij door Hem gewaarschuwd en als het ware weer in de band worden gehouden, echter in de zonden volharden. Daarom komt God ook tot Eli om hem met name zijn zonde voor ogen te stellen, opdat hij geen onwetendheid zou voorwenden, zoals meestal pleegt te gebeuren, en om hem de weg tot alle mogelijke uitvluchten te sluiten, wanneer Hij zegt, dat Hij vroeger Eli, omtrent de straffen, die hem boven het hoofd hingen, aankondiging heeft gedaan en dat nu bevestigt door de reden erbij te voegen, omwille van de ongerechtigheid die hij geweten heeft..

Duidelijk blijkt hieruit dat, wie het gezag in handen heeft, en door zijn gezag de uitbrekende zonden kan te keer gaan en het niet doet, mee schuldig staat aan al die zonden voor God, evengoed als iemand, die zelf die zonden heeft begaan. Wij hebben hier daarom een ernstige waarschuwing voor allen, die God met het gezag, op welke wijze dan ook, bekleed heeft, om de zonde te keer te gaan en te straffen..

14. Daarom dan heb Ik het huis van Eli gezworen: Als 1) de ongerechtigheid van het huis van Eli tot in eeuwigheid verzoend zal worden door enig offer, door slachtoffer of door spijsoffer. 2)

1) In het Hebreeuws Im. Het gewone woord, om een eed in te leiden. Hierdoor maakt de Heere het herroepen van het vonnis onmogelijk. Geen bekering zal meer mogelijk zijn, geen verzoening door enig offer meer plaats kunnen hebben. Overgegeven zijn zij aan de verharding van hart. De Heere zweert, dat het vonnis, zonder enige bedenking, zal worden uitgevoerd. Daarom zou ook geen slachtoffer of spijsoffer meer baten. Zij waren overgegeven tot een kwade zin om te doen dingen, die niet betamen. God had hen daartoe overgegeven. Bekering was voor hen onmogelijk en dus ook verzoening van de zonde. Zij zouden er niet eens om vragen..

2)Ontzaglijk vonnis van de Heere over een mens, die de wegen van de Heere kende, Zijn geboden wist en die niet gehouden heeft. Dat Eli hogepriester was, legt het zwaarste gewicht in de weegschaal van zijn zonde.

Eli’s zonen hadden het offer veracht, het enige dat de zonde wegnemen kon, zo bleef er geen slachtoffer meer voor hen over (Hebr.10: 26vv.). Hoeveel te zwaarder straf zal hij waardig geacht worden, die de Zoon van God vertreden en het bloed van het Testament onrein geacht heeft (Hebr.10: 29)!.

15. Samuël nu lag, nadat de Heere weer van hem gegaan was, tot aan de morgen op zijn bed, met vrees en beven nadenkende over hetgeen hem geopenbaard was; toen hijopgestaan was deed hij de deuren van het huis des HEEREN open (1 Samuel 3: 2), zoals dat tot zijn dagelijkse bezigheden behoorde; maar Samuël vreesde dit gezicht, dat hij gehad had en de verschijning, waarmee de Heere hem verwaardigd had, aan Eli te kennen te geven; 1) hij probeerde dus een ontmoeting met hem te vermijden.

1) Dit is echter op te merken, dat Samuël niet in opdracht had om dat, wat hij door openbaring was te weten gekomen, aan de hogepriester Eli te openbaren, maar wel dat dit de bedoeling

van de Heere is geweest. Want dat Hij het wel zo gewild heeft, was meer om de hogepriester Eli, om hem te treffen en een diepe wond toe te brengen, opdat hij zijn zorgeloosheid erkennende, de Heere om vergiffenis zou smeken, Wiens toorn hij zich op de hals had gehaald, en wel in die mate, dat de ellende ervan zich over het gehele volk zou uitbreiden, omdat hij te nalatig was geweest in het berispen en bestraffen van de ondeugden van zijn kinderen. Maar toch, de Heere had Zijn bedoeling nog niet aan Samuël geopenbaard, waarom, omdat hij nog een jongeling was en vreesachtig, hij zich naar recht bij Eli kon verontschuldigen, dat hij geen bevel had om dat, wat hem geopenbaard was, mee te delen..

Samuël was niet trots op deze onderscheiding; hij verwaarloosde zijn bezigheid niet, noch zag met verachting op Eli; maar uit achting voor de hoge jaren vreesde hij hem de ontzettende tijding te brengen..

Deze vrees had zeker haar oorzaak in het gevoel van menselijk medelijden, dat in een gemoed als dat van Samuël niet ontbreken kon. Toch was het dit niet alleen. Wanneer de stem van de Heere tot ons komt en de uitwendige stem een inwendige wordt, ontstaat altijd een heilige vrees om uit te spreken, wat men vernomen heeft. Het is te geestelijk, te gewichtig, te heilig; het wil niet op de tong, het is diep in de ziel gedrongen, maar wij voelen, het moet nog dieper indringen. Een inwendige overtuiging zegt ons, dat het nog niet diep genoeg ingedrongen is, het woord heeft nog niet alles teweeg gebracht, wat het uitwerken moet, en spreken wij het vroeg uit, zo verliezen wij een zegen. Op deze wijze gaat het allen in het begin, die waarlijk Gods woord in zich vernomen hebben, en wie daarentegen, wat hij zo-even vernomen heeft, aanstonds aan de wereld prijsgeeft, zie wel toe of hij wel werkelijk iets van God ondervonden heeft..

"Mag er dan in het geheel niets van beleden worden?" vraagt gij. Zeker, maar op zijn tijd. Dan, als volgens het woord van een ons dierbare hervormer, Gods woord en uw hart één geworden zijn. "Gij weet niet, wanneer dit geschiedt?" Nu, zo wacht, totdat het geschiedt en dan zult gij het weten. Wilt gij echter een uitwendig kenteken, ziet in Samuëls geschiedenis. Dan is het geschied, wanneer gij, als Samuël, door de Heere door middel van omstandigheden want ook deze schikt de Heere, de roeping verkrijgt, om te getuigen van hetgeen gij uit Zijn woord verneemt.

18. Toen gaf hem Samuël te kennen al de woorden, zijn eigen gevoel verloochenende, en verborg ze voor hem niet. 1) En hij, Eli, zei: toen hij vernomen had, wat God over zijn huis besloten had: Hij is de Heere, die dit beschikt heeft: Hij doe wat goed is in Zijn ogen; 2) ik buig mij voor Zijn raadsbesluit.

1) Samuël bracht zijn boodschap over zo volkomen als hij die ontvangen had, niets achterhoudende van de gehele raad van God. Dienaren van Christus moeten aldus handelen in het geloof..

Samuël doet zich kennen, door niets terug te houden van de hoog-ernstige woorden van God voor de man, die hij niet alleen als hogepriester, maar ook als zijn vaderlijke opvoeder met

kinderlijke eerbied vereerde, als een man, die de moed en de kracht bezit het Woord des Heeren zonder mensenvrees aan het volk Israël te verkondigen..

2) Is dat ootmoedige onderwerping, gelovige overgave aan de wil van God, of een uitroep uit doffe wanhoop? Het eerste laat zich niet buitensluiten, het laatste niet als het enige aanwijzen. Hij voelt, dat de gerichten van de Heere rechtvaardig zijn; maar hij heeft de moed niet als David met het geschrei om genade de uitgestrekte arm van God tegen te houden. Eli's woord herinnert aan zo menig woord, dat men van stervenden of van betrekkingen bij het sterfbed verneemt: "er is niets aan te veranderen." Dat er tegen de dood geen kruid gewassen is, voelt men en aan het einde blijft voor de verharde zondaar niets anders over, dan zich te schikken, maar vreselijk is het, wanneer een zondaar met dat goddeloze, lichtzinnige: "er is niets aan te doen" in de eeuwige verdoemenis gaat en zijn handen niet uitstrekt naar de genade, die ook bloedrode zonden rein wast.

Eli had na deze woorden van God zijn zonen tot zich moeten roepen, en waar deze zich niet wilden buigen, hen moeten uitdrijven van het heiligdom. Eli had Gods aangezicht met belijdenis moeten zoeken; daartoe had de zwakke man geen moed, geen kracht..

Eli erkent het Souverein recht van God om met het leger van de hemel en de inwoners van de aarde te doen naar Zijn welbehagen, maar wij vinden bij hem niet een ootmoedig toevlucht nemen tot de armen van Zijn barmhartigheid of een ootmoedig schuldbelijden. Wel buigt hij zich onder de roede, maar smeekt niet om vergeving..

19. Samuël nu werd groot, nadat hij zo tot profeet geroepen was, en tegenover Eli getoond had, dat hij om zijn roeping zich kon verloochenen en moed en kracht bezat, om het woord van de Heere bekend te maken, zonder door mensenvrees zichte laten terughouden; hij nam toe in profetische gaven; en de HEERE was met hem, zoals wij later uit zijn werkzaamheid (7: 2vv.) zullen zien, en Hij liet niet één van al zijn woorden, die Hij door Samuël sprak, op de aarde vallen; 1) alles werd vervuld, zoals Samuël het voorzegde.

1) Hieruit mogen wij leren, dat wij, die op Zijn beloften vertrouwen, niet beschaamd in onze hoop zullen uitkomen. Namelijk, omdat niets van dat, wat God belooft te zullen doen, op de aarde valt. Waarom wij, vertrouwende op Zijn waarheid en trouw, gerust kunnen zijn en zeker ervan overtuigd dat, wat God belooft, zeker in vervulling zal treden. Want God is getrouw en Zijn woorden zijn waar en onherroepelijk. Laten wij daarentegen letten op Zijn bedreigingen en vrezen en laten wij het aan onze verkeerdheid en boosheid wijten, wanneer Zijn toorn tegen ons is gaande gemaakt. Maar dat wij ook weten, dat Hij daarom komt met alle Zijn bedreigingen, omdat het voorname doel is het berouw, waartoe God ons roept, d.i. opdat wij, door de zonde te erkennen, ons bekeren en Zijn genade en goedgunstige toegevendheid mogen verwerven, die beloofd wordt aan allen, die in waarheid berouw hebben en hun zonden erkennen..

20. En geheel Israël, van Dan in het noorden, tot Berseba in het zuiden (Richteren 20: 1) toe, 1) bekende uit dit vervuld worden van zijn voorzeggingen, dat Samuël bevestigd was tot een

profeet van de HEERE, dat hij het in waarheid was en men dus Zijn woord als Gods woord moest aannemen.

1) Hiermee wordt het gehele volk bedoeld. Dan was de noordelijkste punt en Berseba de zuidelijkste streek van Kanaän. Het gehele volk herkende hem als een profeet van de Heere. Hierdoor bereidde God zelf de weg voor de hervormende, reformatorische werkzaamheden van Samuël..

21. En de HEERE verscheen niet alleen toen aan Samuël, maar ging voort te verschijnen te Silo, want de HEERE openbaarde zich aan Samuël te Silo door het woord van de HEERE; 1) hierdoor was de ontheiligde plaats weer gewijd tot een, aanwelke de Heere betonen kon bij Zijn volk aanwezig te zijn.

1) De Heere openbaarde zich aan Samuël door het woord van de Heere. Christus is dat woord van de Heere, die aan hem verscheen, zoals Hij gewoon was te doen aan de aartsvaders en profeten, en door wie de Heere Zijn wil bekend maakte..

Laten jeugdigen de vroomheid van Samuël beschouwen en zich door zijn voorbeeld laten opwekken om in de dagen van de jeugd hun Schepper te zoeken. In jonge kinderen kan godsvrucht wonen. Jeremia en Daniël met zijn vrienden, Timotheüs en Samuël muntten in hun jeugd door godsvrucht uit. Kinderen! Samuël is een bewijs, dat gij op de Heere wachtende, Hem welbehagelijk zult zijn..

Het is door Samuël opgemerkt van zijn jeugd af, dat de Heere geen van Zijn woorden op de aarde laat vallen..

Dit betekent, dat de Heere hen niet verscheen in een droom, maar door profetische openbaring van Zijn Woord. Van nu af aan begint het openbaar optreden van Samuël. Eli is vervangen en Samuël treedt in zijn plaats om het volk weer terug te brengen tot de zuivere kennis van het Woord, om hervormer te zijn in de ware zin van het woord..

HOOFDSTUK 4.

SAMUEL PROFETEERT. ISRAELS NEDERLAAG. WEGVOERING VAN DE ARK VAN HET VERBOND. DOOD VAN ELI EN ZIJN ZONEN.

I. Vs.1-11. Samuël begint onder geheel Israël te prediken. Een krijgstocht van de Israëlieten tegen de Filistijnen, die het land verdrukken, loopt ongelukkig af; 4000 mannen uit Israël vallen in de slag. Nu laat men de ark van het verbond halen en ontvangt die met vreugdegeschreeeuw in het leger; men meent, nu moest de overwinning aan de zijde van Israël zijn; zelfs de Filistijnen, als zij het vreugdegeschreeuw over de aankomst van de ark vernemen, beginnen te vrezen. De vrees slaat de vijanden echter niet neer, zij vatten moed tot een dappere strijd; dat tweede gevecht loopt, omdat Israël door de Heere overgegeven wordt in de hand van zijn vijanden, nog ongelukkiger af dan het eerste. Hofni en Pinehas, die de ark vergezellen, komen in de slag om en de ark zelf wordt de vijanden tot buit.

1. En het woord van Samuël geschiedde aan geheel Israël. 1) Hij begon het gehele land door te prediken. En Israël trok uit de Filistijnen tegemoet ten strijde, en legerde zich bij de plaats die later, om de na twintig jaar daar bevochten zege Eben-Haëzer (= steen van hulp) genoemd is, tussen Mizpa en Sen in het gebied van de stam Benjamin (7: 12); maar de Filistijnen legerden zich ten zuidwesten daarvan bij Afek.2)

1) Dit gedeelte van vs.1 brengen de oudste vertalingen, zoals de Septuaginta en de Vulgata tot het vorige hoofdstuk, zoals ook Luther en Calvijn..

Calvijn zegt o.a. in zijn Homilie over deze verzen: "Hij heeft niet een bijzonder bevel gegeven, om tegen het leger van de Filistijnen op te trekken, maar veel liever stellen wij, dat hij de voorzeggingen heeft bekend gemaakt, niet alleen die tegen het huis van Eli, die ondervonden heeft, dat vervuld is, wat Samuël voorspeld had, zodat hij heeft getoond, dat hij God een getrouw en waar profeet was.".

Ook onze Statenvertalers hebben dit niet direct toegepast op het volgende, maar meer op het vorige vers, door erop te wijzen, dat Samuël het woord, dat hij van de Heere had ontvangen, heeft bekend gemaakt en dat nu de schrijver ons gaat tonen, dat de Heere geen van zijn woorden op aarde laat vallen. Wij mogen dan ook niet vaststellen dat, zoals sommigen willen, Samuël door deze woorden tot de strijd met de Filistijnen heeft aangemaand op bevel van de Heere. Wel wordt nu aangetoond, hoe in vervulling treedt, wat de Heere door Samuël liet prediken, opdat Israël in de weg van tegenspoed en ziende, dat de hand van de Heere hen tegen was, tot boete en berouw zou komen..

De Septuaginta, Vulgata en Luther vertalen deze woorden: "En Samuël begon te prediken tot geheel Israël"; de Weimarse Bijbel verklaart dit: "hij nam Mozes voor zich, verklaarde die met woorden en voorbeelden en openbaarde aan het volk van God raad en wil". Dit gedeelte van dit vers was daarom gevoegelijker aan het vorige hoofdstuk toegevoegd. Dächsel meent integendeel dat de zin van deze woorden zal zijn, dat Samuël een bevel van God om de oorlog aan te vangen zal hebben bekend gemaakt. Het bezwaar, dat Israël geslagen is, probeert hij

weg te nemen door op te merken, dat niet 4: 10vv., maar 7: 5-14 het einde van deze geschiedenis is, en de Heere eerst Israël moest verootmoedigen door de nederlaag. Hij voert aan, dat dit dikwijls in het rijk van God plaatsvindt, en wijst op de werkzaamheid van Johannes Huss, die als hij ter dood gebracht werd, gezegd zou hebben: "Nu verbrandt gij een gans (het woord Hus betekent in het Boheems "gans), maar uit mijn as zal een zwaan voortkomen, die gij niet zult kunnen braden". Hoewel dit woord niet als historisch bewezen is, is het zeker, dat Huss overtuigd was van de zegepraal van de Evangeliën, ondanks zijn dood. Hij schrijft in een brief aan zijn gemeente te Praag: "Omdat de gans een tam dier is, dat zich in zijn vlucht niet hoog verheffen kan, en de strikken doorgebroken heeft, zullen na mij valken en adelaars komen, die door het woord van God en door heilig leven hoger opwaarts zullen stijgen en velen tot de Heere Jezus zullen leiden." Dächsel neemt daarom ook het tweede gedeelte van zijn aanmerkingen "Jud 15: 20 terug, waar gezegd is, dat deze strijd met de Filistijnen in verband stond met Simsons wraak in Richteren 16: 23vv.. Hij ziet mede bezwaar in de door ons gevolgde verklaring, wegens het daarop volgende: "En Israël trok uit, enz." Onze Statenvertalers hebben echter het verband verklaard, door aan te wijzen, dat Samuël het woord, dat hij van de Here ontvangen had (3: 11vv.), bekend heeft gemaakt, en dat nu de schrijver ons gaat aantonen, dat de Heere geen van Zijn woorden op aarde laat vallen..

2) Er komen verscheidene plaatsen met de naam Afek voor: 1. een stad in het noordelijk gedeelte van de stam Aser, die deze echter nooit innam (Joz.19: 30 Richteren 1: 31); 2. een plaats, die ongeveer een uur ten westen van Sunem (1 Samuel .28: 4) in de vlakte van Jizreël gelegen is en heden el-Fuhleh heet (29: 1; 1 Koningen .20: 26vv.); 3. een in het Onomastikon vermelde plaats op het hoogland, ten oosten van het meer Gennesareth gelegen, aan de militaire weg tussen Damascus en Palestina, die enige uitleggers in het in 1 Koningen .20: 26vv.) genoemde Afek willen terugvinden, heden Feik; 4. het in Joz.12: 18 genoemde Afek is zonder twijfel het hier bedoelde, dat wij met Robinson niet voor hetzelfde houden als het noordelijk van Damim op een hoge bergtop gelegen dorp Ahbek (dit is volgens Van der Velde het Bijbelse Aseka (Joz.10: 10; 15: 35), en moet veel meer noordoostelijk daarvan, meer naar Mizpa heen, gelegen hebben; 5. een vijfde Afek lag op het middelste gedeelte van het gebergte van Juda, maar is niet nader aan te wijzen (Joz.15: 53)..

2. En de Filistijnen stelden zich in slagorden om Israël in een openlijker veldslag te ontmoeten, en toen zich de strijd uitspreidde, algemeen werd, zo werd Israël voor het aangezicht van de Filistijnen geslagen: want zij sloegen in de slagorden in het veld, op het vrije veld, waar de slag plaatshad, omtrent vierduizend man, zonder dat het nog tot een eigenlijk vluchten gekomen was, de laatsten trokken zich in hun leger terug om later de strijd nog eens te beginnen (vs.3vv.).

3. Toen het volk, voor de Filistijnen teruggetrokken, opnieuw in het leger gekomen was, zeiden de oudsten van Israël, terwijl zij krijgsraad hielden: Waarom heeft ons de HEERE heden geslagen voor het aangezicht van de Filistijnen?
1) Wij zijn toch Zijn volk en deze Filistijnen zijn onbesneden. Misschien is het wel, omdat wij de ark van het verbond niet meegenomen hebben. Laat ons dan van Silo totons nemen de

ark van het verbond met de HEERE, wanneer wij nu weer tot de strijd uittrekken, en laat die in het midden van ons komen, opdat zij ons verlost van de hand van onze vijanden. 2)

1) De vraag veronderstelt, dat de Israëlieten zich te gering achten om de strijd met de vijanden te ondernemen, en dat zij slechts zijn geslagen, omdat de Heere, hun Verbondsod, hun Zijn bijstand had onttrokken. Dit oordeel was zeer juist, maar zeer verkeerd het middel, wat zij aanwenden om zich vóór de voortzetting van de strijd van Gods hulp te verzekeren. In plaats van tot zichzelf in te keren en door boete en erkenning van hun afval van de Heere, hun God, om Zijn bijstand te smeken, besloten zij de ark van het verbond uit de tabernakel te Silo in het leger te halen, menende dat God Zijn genadige aanwezigheid onder Zijn volk op zo’n wijze aan deze tot troon van Zijn openbaring uitgekozen heilige zaken had vastgeknoopt, dat Hij daarmee zelf in het leger zou komen en de vijanden slaan..

De afgeweken Israëlieten erkennen, dat de Heere hen geslagen heeft. Nee! niet een ieder, die "Heere! Heere!" zegt is een gelovige..

2) Zij hadden op hun vraag zichzelf ten antwoord moeten geven: "Omdat wij de Heere verlaten hebben, heeft Hij ons verlaten, en nu in boete en berouw tot Hem moeten terugkeren. In plaats daarvan vervallen zij, zoals onboetvaardige mensen bij hun dood gewoonlijk in de regel doen, tot de verkeerde waan, dat zij de lieve God tot hun diensten kunnen dwingen, wanneer zij slechts het van Hem verordende genademiddel aanwenden; maar juist om zo’n waan was het nodig, dat hun het genademiddel ontnomen werd, opdat zij zouden leren op de juiste wijze hun vertrouwen op de Heere te stellen..

Het is niet ongewoon, dat zij, die van het leven van godsvrucht vervreemd zijn, grote voorliefde aan de dag leggen voor de gebruiken en uitwendige vormen, en dat zij, die de kracht van godzaligheid verloochenen, niet alleen de gedaante daarvan hebben maar ook bewonderen. De tempel van God wordt hoog verheven, voor de ark van God wordt geijverd met veel schijnbaar vuur door menigten, die geen eerbied hebben voor de Heere van de tempel en de God van de ark, alsof belangstelling in de naam van Christendom een vergoeding zou zijn voor de verachting van het christelijk geloof..

Wanneer goddeloze mensen in nood komen willen zij vroom worden en zij worden bijgelovig. Wat de ark voor Israël was, is bij menig ziek- en sterfbed het gewenste gebed van een geestelijke..

4. Het volk dan voerde spoedig dit besluit uit, zonder eerst naar de wil van de Heere te laten vragen, en zond naar Silo, dat 7 à 8 mijl ten noorden van Mizpa lag, en men bracht van daar uit de tent de ark van het verbond met deHEERE der heerscharen, die a) tussen de Cherubim woont
1) (Ex.25: 20vv. Num.10: 35vv.); en de twee zonen van Eli, Hofni en Pinehas, 2) verschenen spoedig in het leger, en waren daar met de ark van het verbond van God.

a) 2 Samuel .6: 2 Psalm 80: 2; 99: 1

1) Deze uitdrukking wordt opzettelijk gebezigd, om daarmee aan te duiden, dat het volk daarom de ark weghaalde naar het leger, omdat het meende, dat daarmee ook de Heere zelf in het leger zou komen, de Heere der heerscharen, Wiens macht volkomen is..

2) Het beroep van Eli's zonen bracht het mee de ark te dienen (Num.4: 1vv.); hun misdaad, omdat zij het heiligdom geschonden hadden (3: 13vv.), bracht echter weer de vloek in het leger van de kinderen van Israël, zodat men reeds nu kon voorzeggen, welk gevolg deze maatregel hebben zou..

5. En het geschiedde, toen de ark van het verbond met de HEERE in het leger kwam, juichte geheel Israël van vreugde met een groot gejuich, zodat de aarde dreunde.1)

1) Israël herinnerde zich zeker, hoe door het dragen van de ark rondom Jericho de stad gevallen was (Joz.6: 11) en hoe Midian verslagen was (Num.31: 6). Strigelius past hierop toe het woord van Polyblus: "Velen, zich niet toeleggende om het leven van uitmuntende mannen, maar alleen sommige van hun buitengewone daden na te volgen, hebben niets anders gedaan, dan dat zij hun dwaasheid aan de wereld openbaar gemaakt hebben.".

6. Toen nu de Filistijnen in het leger de stem van het juichen hoorden, zeiden zij: Wat is de stem van dit grote juichen in het leger van de Hebreeën? Er moet ietsbijzonders gebeurd zijn. Toen vernamen zij, dat de ark van de HEERE in het leger gekomen was.

7. Daarom vreesden de Filistijnen, want zij zeiden; De God van de Hebreeën is in het leger gekomen. En zij zeiden verder: Wee ons, want dit is gisteren en eergisteren niet gebeurd; vroeger hadden zij hun God niet in hun midden,nu zullen wij zeker verslagen worden.

8. Wee ons, wie zal ons redden uit de hand van deze heerlijke Goden, die hun bijstand verlenen? Dat zijn dezelfde Goden, die de Egyptenaars met alle plagen geplaagd hebben bij de woestijn. 1)

1) Evenals alle heidenen de macht van de goden van andere volken in zekere mate vreesden, zo ook hier de Filistijnen de macht van de God van Israël, van Wiens grote daden in Egypte te voren het gerucht tot hun oren doorgedrongen was (Exod.15: 14vv.), dat door Jozua's overwinning en Simsons wonderbare sterkte in levend aandenken bij hen gebleven was. Als echte heidenen, die zich van één God geen begrip konden maken, maar alleen van vele goden weten, lost zich bij hen de God van Israël in een aantal van goden op. Wanneer zij van het slaan van Egypte met allerlei plagen "in de woestijn" spreken, zo is dit daaruit te verklaren, dat tussen hen en het land Egypte de grote Arabische woestijn (Ex 13: 20) lag, waarmee zij Egypte als één geheel beschouwen, terwijl het laatste wonder, dat farao met zijn ruiters in de Rode Zee deed verdrinken, in de eigenlijke woestijn had plaatsgehad. Met de diepe eerbied, die de Filistijnen hier voor de God van Israël tonen, en met de vrees voor Zijn aan de ark verbonden aanwezigheid schijnt in tegenspraak te staan, dat God later juist deze ark in hun handen liet vallen en zo Zijn eer voor hen tot schande maakte; wij zullen echter in 5 en 6 zien, hoe Hij Zijn eer voor hen redt en hen dwingt Zijn heiligdom weer terug te geven..

De Filistijnen spraken hier van Goden in het algemeen, omdat zij zelf ook meer dan één afgod aanbaden. Van de eenheid van het goddelijk Wezen hadden zij niet het minste begrip. Zij tonen zich zeer bevreesd voor de God van Israël, omdat zij van Zijn daden vroeger hebben gehoord. Dit zet hen echter niet aan om af te houden van de verdrukking van Gods volk, maar veeleer om vol te houden. Hun vrees gaat over in vijandschap en hun vijandschap uit zich in daden van geweld tegen het volk en daarom tegen de God van Israël..

10. Toen zij zich zo tot een dappere strijd aangegord hadden, streden de Filistijnen, en Israël werd geslagen, en zij vluchtten een ieder in zijn tenten; 1)en er vond een zeer grote nederlaag plaats, zodat er van Israël vielen dertigduizend man voetvolk; krijgswagens en ruiterij had men toen nog niet (De 17: 16).

1) In het Hebreeuws Leöhelaw, in of naar zijn tenten, d.i. naar zijn haardsteden. De strijd verliep in een ordeloze vlucht, waarbij 30.000 man vielen. Bovendien ook de beide zonen van Eli, Hofni en Pinehas, terwijl ook de ark werd weggenomen. Hierdoor werd aan het huis van Eli het oordeel vervuld en werd tevens aan Israël bewezen, dat de Heere van hen geweken was, opdat het tot boete en berouw zou komen, terwijl straks de Filistijnen eveneens zullen erkennen, dat de God van Israël de machtige en sterke God is..

Israël had vertrouwd op uitwendige voorrechten, maar de Heere toont hier, dat zo'n vertrouwen van geen betekenis is, dat uitwendige voorrechten op zichzelf geen heil verschaffen, noch tijdelijk, noch geestelijk..

11. En a) de ark van God werd genomen en viel in de handen van de vijanden, en de twee zonen van Eli, Hofni en Pinehas, die de ark vergezelden, stierven, 1)door de vijand gedood.

a) 1 Samuel .2: 32,34 Psalm 78: 61,64.

1) Zo gaat het, wanneer men slechts een historische Christus buiten zich tot Verlosser aanneemt. In ons moet Hij door Zijn Heilige Geest Zijn hulp tot verlossing uit de hand van de Filistijnen bewijzen. Wanneer wij Christus niet hadden, zouden wij niet kunnen bestaan, want er is geen hulp in de hemel en op aarde buiten Hem. Wanneer wij Hem echter niet anders dan slechts buiten ons en onder ons hebben, van Hem prediken, leren, horen, lezen, spreken, strijd voeren, Zijn naam in den mond hebben, maar Hem niet in ons laten werken, Zijn kracht niet in ons laten betonen, zal Hij ons evenmin behouden, als de ark de Israëlieten.

Nu waren zij in die toestand gebracht, dat zij zich met het volste leedwezen moesten beklagen, dat zij zo voorbarig en eigenwijs geweest waren van de ark met zich in het leger te voeren en haar op zo'n wijze bloot te stellen en duizendvoudig wensen zij, dat zij gebleven was op de plaats, die God daarvoor bestemd had. Nu werden zij overtuigd, dat God zich door de ijdele en dwaze mens geen wet wil laten voorschrijven en dat, ofschoon Hij ons verbonden heeft aan Zijn ark, Hij nochthans zelf daar niet aan gebonden is, maar veeleer deze in de handen van Zijn vijanden wil overgeven dan toelaten, dat zij, door zijn schijnvrienden ontheiligd en dus hun bijgelovigheid gestijfd worde. Niemand denke, dat hij onder het kleed van een uitwendige belijdenis zich zal kunnen verbergen voor de toorn van God, want zelfs

zullen er uitgeworpen worden in de buitenste duisternis, die in de aanwezigheid van Christus gegeten en gedronken hebben..

II. Vs.12-22. Wanneer een treurbode het bericht van Israëls ongeluk naar Silo heeft overgebracht, valt de 98 jaar oude, de blinde Eli van zijn stoel en breekt de hals; zo vreselijk ontroert hem het bericht van het verlies van de ark. De vrouw van Pinehas, die zich juist in een toestand van vergevorderde zwangerschap bevindt, wordt door de geboorte-weeën overvallen, als zij verneemt dat de ark is weggenomen, en schoonvader en man gestorven zijn. De zoon, die zij baart, is haar geen voorwerp van vreugde, geen troost in haar nood, zij kan slechts aan dat éne denken, dat de heerlijkheid van Israël verdwenen is en drukt haar smart uit in de naam Ikabod, die zij in het ogenblik van haar sterven aan het kind geeft.

12. Toen geheel Israël vluchtte (vs.10), liep er een Benjaminiet 1) uit de slagorden en kwam te Silo op dezelfde dag, zo snel had hij die aanzienlijke afstand (vs.4) afgelegd, om zo spoedig mogelijk de boodschap aan de plaats van de tent der samenkomst over te brengen; en zijn kleren waren, ten teken dat hij als een treurbode kwam (De 14: 2), gescheurd, en er a) was aarde op zijn hoofd.

a) Joz.7: 6

1) Volgens de mening van de Joden zal deze man Saul (9: 2 geweest zijn, hetgeen echter niet mogelijk is, daar deze toen pas 12 jaar oud was (13: 1vv.)..

13. En toen hij in de stad kwam, ziet, zo zat Eli op een stoel waarop hij zich had laten dragen, aan de zijde van de weg, die naar de streek van de strijdplaats voerde, uitziende naar enig bericht verlangende omtrent het leger: want zijn hart sidderde 1) vanwege de ark van God, dat het met haar geen goed einde zou nemen, waarom hij ook niet dan onwillig haar meenemen (vs.4) toegestaan had. Toen die man kwam om dit te verkondigen in de stad en hij haar was ingegaan zonder dehogepriester, die aan de kant in de poort zat, opgemerkt te hebben, vertelde hij het aan ieder, die hem ontmoette wat er te Mizpa was voorgevallen; toen schreeuwde de gehele stad van schrik en rouw.

1) Waarom sidderde Eli? Omdat de ark was weggenomen zonder bevel of zonder toestemming van God. God had er geen bevel voor gegeven, noch had men om Zijn toestemming gevraagd. Eli weet bovendien, welk vonnis over zijn beide zonen geveld was. Hij vreesde daarom dat, als op deze dag zijn beide zonen stierven, ook de Ark in de handen van de vijand zou komen. Zijn vrees zou worden vervuld..

15. (Eli nu was een man van achtennegentig jaar, en zijn ogen stonden stijf 1) van ouderdom, dat hij niet zien kon (1 Koningen .14: 4)).

1) In het Hebreeuws Weënauw Kamah. Hiermee wordt bedoeld, die ziekte in de ogen, die men gewoon is te noemen, de zwarte staar (amaurovis).

18. En het geschiedde, toen hij (de bode) van de ark van God vermeldde, viel hij (Eli) achterwaarts van de stoel af, aan de zijde van de poort, want het verlies van de ark was hem nog verschrikkelijker dan de nederlaag van Israël en de dood van zijn beide zonen, en hij brak de nek, en stierf,
1) want de man was oud en zwaar, zodat de val voor hem dodelijk was; en hij richtte Israël veertig jaar.

1) Alle gelovigen stellen meer belang in Gods kerk dan in hun bijzondere zaken. God stelt soms tekenen van Zijn misnoegen in dit leven op gelovigen, die zich hebben misdragen, opdat anderen het horen en vrezen en zich laten waarschuwen. Maar zij mogen ellendig sterven, zij sterven niet de eeuwige dood..

Het valt op te merken, wat een grote zorg en bekommering hij had omtrent de ark van God, waarvan hij het welzijn ver boven de dood van zijn zonen stelde. Want hij bewijst door de zaak zelf, dat hij wel min of meer treurig wordt, door het bericht omtrent de ondergang van zijn zonen, maar met een krachtig en geduldig gemoed een bijzondere kalmte bewaart. Maar als hij hoort, dat er gewag gemaakt wordt van het nemen van de ark, stort hij ineen van schrik en schrikt voor de strengheid van de goddelijke oordelen, die het gehele volk schijnen te bedreigen en van ontsteltenis ter aarde stortende, bezwijkt hij en sterft. Uit deze woorden is duidelijk, dat Eli in zijn dood die ijver behouden heeft en die belangstelling, die de profeet in de Psalmen bezingt: "De ijver voor Uw huis heeft mij verteerd en de smaadheden van hen, die U smaden, zijn op mij gevallen.".

19. En zijn schoondochter, de vrouw van zijn tweede zoon Pinehas was bevrucht, zij zou baren, de tijd was zeer nabij; toen zij de tijding hoorde, dat de ark van God genomen was, en haar schoonvader Eli gestorven was en haar man, kromde zij zich, zij zonk op de knieën neer, en baarde, want haar weeën overvielen haar 1) (Psalm 29: 9).

1)Letterlijk staat er: keerden zich tegen haar..

21. En zij noemde het jongetje Ikabod (= geen heerlijkheid), zeggende, en daarmee te kennen gevende, waarom zij het die naam gaf: De eer is weggevoerd uit Israël! Zo klaagde zij, omdat de ark van God, Israëls heerlijkst kleinood, gevankelijk weggevoerd was, en omwille van haar schoonvader en haar man. 1)

1) De ark van het verbond met de wet van de tien geboden en het verzoendeksel waren bewijs en onderpand van de aanwezigheid van God onder Israël, bewijs en onderpand van Zijn genade en trouw. En hoewel Gods belofte onwrikbaar en onveranderlijk was, toch had het al de schijn dat, nu de ark was weggevoerd, ook de Heere van Zijn volk was geweken. Wij zien dus, dat deze vrouw van een andere zin was dan haar goddeloze man Pinehas, dat ook in haar iets was van de ijver voor het huis van de Heere en hoewel zij hierin dwaalde, dat de Heere ook Zijn volk had verlaten, toch spreekt uit haar woord een warme belangstelling èn in de eer van God èn in het heil van haar volk.

22. En zij herhaalde nog eens haar klacht en zei terwijl zij stierf: De eer is gevankelijk weggevoerd uit Israël, want de ark van God is genomen.

Zo groot was in Israël het gevoel voor de heerlijkheid van God, dat een barende vrouw haar smart, een stervende de schrik van de dood vergat, een moeder zich niet verblijdde over haar geboren zoon, en de smart over het verloren kleinood van het volk groter was dan over de dood van vader en man. Dit vinden wij in een familie en in een tijd, die tot de vervallene moeten gerekend worden.

Hoewel Pinehas' vrouw hierdoor een bewijs gaf van haar ijver voor de eer van God, was die echter gepaard aan een wankeling van haar geloof, aangezien Gods aanwezigheid niet onafscheidelijk was van de ark. Israëls kerk en staat steunden niet op de ark, maar op Gods beloften, waarop zij haar vertrouwen had behoren te stellen.

De herhaling van deze woorden bewijst, hoe diep ook aan de vrouw van de goddeloze Pinehas de wegvoering van de ark van het verbond ter harte ging, hoe voor haar de heerlijkheid van Israël was verdwenen..

HOOFDSTUK 5.

PLAGEN VAN DE FILISTIJNEN OM HET WEGVOEREN VAN DE ARK.

I. Vs.1-12. De Filistijnen plaatsen de ark, die zij van de kinderen van Israël hebben buitgemaakt, in het huis van hun afgod Dagon te Asdod; de volgende morgen vinden zij hun god op zijn aangezicht voor de ark liggen. Zij zetten hem weer op zijne plaats, maar de volgende dag, als zij vroeg in het huis komen, vinden zij hem weer op de aarde, terwijl hoofd en handen afgehouwen aan de drempel liggen. In dezelfde tijd worden de mannen van Asdod met een plaag van muizen, die de velden verwoesten, en met een ziekte aan verborgen plaatsen geslagen. Men zendt nu de ark naar een andere van de vijf Filistijnse hoofdsteden, naar Gath, waar dezelfde plaag komt, evenzo te Ekron, waarheen men vervolgens de ark gebracht heeft. De Ekronieten die het meest te lijden hebben, dringen erop aan, dat het heiligdom, dat zoveel onheil aanbrengt, aan de God van Israël teruggegeven zal worden.

1. De Filistijnen nu waren vol vreugde over hun overwinning, die zij boven verwachting (4: 6vv.) ongeveer in oktober of november (6: 13) behaald hadden, en namen de ark van God, en zij brachten ze van Eben-Haëzer, waar zij haar buit gemaakt hadden, naar Asdod, een van hun voornaamste steden (Jos 1: 2).

2. En de Filistijnen namen de ark van God, en zij brachten ze in het huis van hun afgod (Jud 16: 23) Dagon om haar tot een geschenk ten dank voor zijn hulp te maken, en stelden ze bij Dagon, bij het beeld van deafgod, dat van boven een menselijk lichaam was en van onderen een vis.

3. Maar als de inwoners van Asdod de volgende dag vroeg opstonden om een vreugdefeest te houden voor hun god die, naar hun mening, zijn macht als boven die van de HEERE van Israël verheven, bewezen had, ziet, zo was Dagon op zijn aangezicht ter aarde gevallen voor de ark van de HEERE, 1) alsof hij de Heere aanbad. En zij, het niet ter harte nemende, wat de Heere God hun door dat omgevallen afgodsbeeld wilde leren, namen Dagon en zetten hem weer op zijn plaats, zijn val aan toevallige omstandigheden toeschrijvende.

1) Waardoor werd aangetoond, dat God, ofschoon de genomen ark door de vijanden werd gevangen gehouden, niet gevangen was, maar Zijn kracht tentoonspreidde en Zijn hoog gezag en macht openbaarde..

Reeds hierdoor hadden de Filistijnen moeten leren, dat wat zij vroeger hadden betuigd, dat de God van Israël een machtige God was, niet onwaarheid was. De macht van de Heere boven alle goden, ook boven hun afgod Dagon, werd toen reeds de eerste morgen openbaar. En dat zij verplicht zijn hun afgod weer te herstellen in zijn vorige stand, bewees hun dat hun afgod een voortbrengsel van mensenhanden was..

4. Toen zij nu de volgende dag ‘s morgens opnieuw vroeg opstonden om het de vorige dag verhinderde feest te vieren, ziet, Dagon lag opnieuw op zijn aangezicht ter aarde gevallen vóór de ark van de HEERE; maar het hoofd van Dagon en de beide palmen van zijn handen 1)

lagen afgehouwen aan de dorpel2) van de deur van de kapel, zodat het duidelijk was, dat geen toeval maar een levend wezen hier werkzaam was geweest; alleen was Dagon daarop over gebleven, alleen de romp lag voor de ark van de Heere.

1) Hoofd en handen waren niet ten gevolge van het neervallen van het beeld op natuurlijke wijze afgebroken, maar op wonderbare wijze afgehouwen, zoals zowel uit de daarvoor gebezigde uitdrukking blijkt, als uit de ligging van deze stukken vóór aan de drempel. Daardoor wilde de Heere de Filistijnen leren, dat hun god noch verstand noch macht had om hen te helpen, en zij dus in geheel iets anders, dan in Dagons bijstand, de oorzaak van hun overwinning moesten zoeken. Het hoofd is de zetel van het verstand, de handen de werktuigen van macht. Dagon bezat geen van deze beide meer..

Zo zal het koninkrijk van de satan zeker vallen voor het koninkrijk van Christus, dwaling voor waarheid, het onheilige voor het goddelijke, en verdorvenheid voor genade. Juist als de waarheid schijnt teniet te gaan, dan mogen wij vertrouwen, dat de dag van haar triomf zal komen. Machtig is de waarheid; zij zal heersen. Het zal niemand, die tegen God strijdt en opheft wat Hij neerstort, beter gaan dan deze Filistijnen (Mal.1: 4)..

2) Ook hierin lag betekenis voor de Filistijnen. Al wat op de dorpel ligt, wordt gemakkelijk vertreden door degene, die het huis binnengaat. Het niets betekenende van hun afgod wordt hun daarmee tentoongesteld..

De Filistijnen hebben het echter niet begrepen, maar bleven geloven aan de heiligheid van hun Dagon, omdat zij later nooit weer op de dorpel van diens tempel traden..

5. Daarom, omdat het hoofd en de handen van hun god eens op die plaats gelegen hadden, treden de priesters van Dagon en allen, die in het huis van Dagon komen, niet op de dorpel van Dagon te Asdod tot op deze dag om de plaats, die naar hun mening daardoor gewijd was, niet weer te ontheiligen.

Zo voegen de mensen liever het ene ongeloof bij het andere, dan dat zij aan de waarheid gehoor zullen geven..

6. Maar de hand van de HEERE was zwaar over die van Asdod; Hij strafte hen, omdat zij zich door hetgeen met Dagon voorgevallen was niet van de machteloosheid van hunafgod en van de macht van Israëls God wilden laten overtuigen, en Hij verwoestte hen. 1) Hij ontnam hun alle levensmiddelen door een plaag van muizen (6: 4vv.), die de velden verdierven; en Hij sloeg ze met builen, met aambeien (Deuteronomium 28: 27), a) Asdod en haar gebied, alle tot haar gebied behorende plaatsen.

a) Psalm 78: 66

1)Verwoestte hen niet alleen door krankheden en de pest in hun midden te zenden, maar ook door de staf van het brood te breken. Ongetwijfeld heeft de Heere hen ook gestraft met de plaag van de muizen, die hun landen kaal aten en misoogsten veroorzaakten..

7. Toen nu de mannen te Asdod zagen, dat het zo toeging, dat zij door twee rampen tegelijk geplaagd werden, zeiden zij: Dat de ark van de God van Israël bij ons niet blijve, want Zijn hand is hard over ons, en over Dagon, onze god.

Het schijnt dat de Filistijnen Dagon beschouwden zowel als een beschermer tegen de ziekte, waarvan hier gesproken is, als voor de gever van de oogst. Daaruit zien wij, dat de Heere juist die builen en veldmuizen zond, opdat men Zijn heerlijkheid zou erkennen. In plaats van Hem echter als de ware God te erkennen, beschouwden zij Hem als een volksgod van dezelfde soort als de hun, uitgezonderd, dat Hij iets machtiger was dan deze, totdat zij eindelijk Zijn almacht leerden kennen, nadat zij door schade waren wijs geworden..

In plaats van Dagon te verwerpen en zich aan God te onderwerpen, verlangden zij, dat de ark heenging evenals de Gadarenen die, toen zij hun zwijnen verloren hadden, wensten dat Christus uit hun gebied heenging (Luk.8: 37). Vleselijke harten, wanneer zij lijden onder de oordelen van God, willen liever, wanneer het mogelijk was, Hem ver van zich verwijderen, dan in gemeenschap met Hem komen en Hem tot hun vriend maken..

8. Daarom zonden zij heen naar de andere steden, en verzamelden tot zich al de vorsten van de Filistijnen, en zij zeiden: Wat zullen wij met de ark van de God van Israël doen, want wij kunnen haar niet langer bij ons houden. En dievorsten meenden, dat die stad de God van Israël misschien niet beviel en verandering in woonplaats ook een verandering in de zaak ten gevolge zou hebben; daarom zeiden zij: Dat de ark van de God van Israël rondom Gath (Jos 13: 2" en "Jos 10: 29) ga, 1) (liever: "naar Gath gedragen worde). Zo droegen zij de ark van de God van Israël rondom (liever: "daarheen).

1) In het Hebreeuws Jissoob, d.i. letterlijk, wende zich. De bedoeling is, dat de ark nu niet meer te Asdod bleef, maar naar Gath werd overgebracht..

10. Toen zonden zij de ark van God ook van daar heen naar Ekron, de noordelijkste van de vijf steden van de Filistijnen: maar het geschiedde toen de ark van God te Ekron kwam, riepen die van Ekron, zeer verschrikt, omdat zij wisten watte Gath gebeurd was, zeggende: Zij hebben de ark van de God van Israël tot mij rondom gebracht om mij en mijn volk te doden. Zo gebeurde het ook, want de stad werd nog zwaarder dan de andere bezocht.

Hoe langer de Filistijnen weigerden te erkennen dat de HEERE, die hen sloeg, de enige waarachtige God was, des te harder werden zij gestraft, opdat zij eindelijk zouden inzien dat de God van Israël, Wiens heiligdom zij als een gedenkteken van overwinning over Diens volks wilden behouden, de almachtige God was, die Zijn vijanden kon vernietigen..

11. En zij, de burgers van Ekron, die het verderf aanbrengende heiligdom niet langer bij zich duldden, zonden heen en vergaderden al de vorsten van de Filistijnen, en zeiden: Zendt de ark van de God van Israël heen, dat zijterugkere naar haar plaats, naar het land van de Hebreeën, opdat zij mij en mijn volk niet dode; want er was een dodelijke kwelling 1) in de gehele stad, en de hand van God was er zeer zwaar, zodat vele mensen onder de kastijdende hand van de Heere bezweken.

1) De grondtekst geeft duidelijk aan, dat er vele plotselinge sterfgevallen plaatshadden, waaruit duidelijk bleek, dat de Heere tegen de Filistijnen was. Hadden zij eerst nog gemeend, dat de Heere alleen tegen Asdod was, zij kunnen nu opmerken, dat de Heere niet straffeloos duldt, dat Zijn heilige ark in de handen van de onbesneden Filistijnen blijft. Elke vermenging van het Heilige met het onheilige kan de Heilige God niet dulden, maar moet Hij straffen..

12. En de mensen, die niet stierven, werden geslagen met builen, zodat het geschrei van de stad, van de stervenden en zieken, opklom naar de hemel.

Wat uit God is, kan zo min in de hand van de duivel blijven, dat zelfs de satan moet bidden weg te nemen, wat voor zijn rijk onverdraaglijk is. De hel, zegt een godzalig man, zal eerder bersten, dan dat zij een waar kind van God houden kan. ERMANN).

Men moge overwonnen worden door de oordelen van God, zij zijn niet in staat om met Hem te verenigen; niets, dan alleen Zijn vernieuwende genade, zal waar berouw, geloof en liefde en terugkeren van elke afgoderij tot de dienst van de Heere, teweeg brengen..

Als Israël uit de ontvangen nederlaag nog niet genoeg geleerd had, kon het uit het lot van de Filistijnen duidelijk zien, dat het bezit van de ark nog geen zegen aanbracht, maar de HEERE alleen daar zegenend kan wonen, waar Hij wordt gekend en geloofd..

HOOFDSTUK 6.

DE ARK VAN HET VERBOND WORDT WEER TOT DE ISRAELIETEN GEZONDEN.

I. Vs.1-7: 1. Nadat de ark zeven maanden in het land van de Filistijnen geweest is, wordt zij door deze volgens de raad van de priesters en waarzeggers op een nieuwe wagen geplaatst, die door jonge zogende koeien getrokken wordt en zo naar Israël teruggezonden. Geschenken ter verzoening zijn daarbij geplaatst en opzettelijk laten de vorsten van de Filistijnen de wagen aan de koeien over om de macht van Israëls God op de proef te stellen. De koeien, hoewel zij haar verlangen naar de achtergebleven kalveren door onophoudelijk loeien te kennen geven, gaan de rechte weg, zonder rechts of links af te dwalen en brengen de wagen bij een grote steen aan de grenzen van de stad Beth-Semes. Daar is men juist met de tarweoogst bezig; men verheugt zich zeer, als men weer de ark van de Heere ziet. De Levieten heffen haar van de wagen af en zetten haar met het kistje, dat de gouden kleinoden van de Filistijnen bevat, op de steen neer; vervolgens wordt het hout van de wagen tot een brandoffer gebezigd, waartoe men de koeien neemt, en op dit offer volgen nog andere. De ark van het verbond brengt echter ook de Bethsemieten verderf aan, omdat velen van hen zich bezondigen door een nieuwsgierig beschouwen, dat met de heiligheid van de woonplaats van de Heere in strijd is; daarom worden de burgers van Kirjath-Jearim verzocht, het heiligdom naar hun stad te halen en op de hoogte van hun stad te plaatsen, hetgeen zij dan ook doen.

1. Toen nu, zoals in het vorige hoofdstuk is meegedeeld, de ark van de HEERE zeven maanden 1) in het land van de Filistijnen geweest was, en zij daar in alle steden, waar zij geweest was, verderf had teweeggebracht, zodat men besloot haar naar Israël terug te zenden;

1) Zeven maanden waren zij gestraft, omdat zij de ark niet eerder wilden terugzenden. Zondaars verlengen dikwijls hun ellenden, omdat zij weigeren van hun zonde te scheiden..

2. Zo riepen de Filistijnen, toen zij hun voornemen ten uitvoer wilden brengen, de priesters en de waarzeggers, om in deze zaak raad te geven, zeggende: Wat zullen wij met de ark van de HEERE doen, wanneer wij haar thans weer terugzenden? laat ons weten, waarmee wij ze naar haar plaats zenden zullen; 1) op welke wijze en onder welke plechtigheden zullen wij dat doen?

1) Zij hadden Dagon buiten de grenzen moeten werpen en daarentegen de machtige God van Israël, de HEERE, tot hun beschermer moeten kiezen; zij besluiten echter in plaats daarvan, de ark buiten te stoten en Dagon te behouden. Zo doen goddeloze mensen, zij denken er slechts over, hoe zij bevrijd worden van God en Zijn verborgen plagen, hoe zij zich aan Zijn tucht onttrekken zullen, en hoe zij zich aan de zonde vastklemmen en haar behouden zullen.

3. Zij dan zeiden: Indien gij de ark van de God van Israël wegzendt, en wij moeten dit voornemen goedkeuren, zendt haar niet leeg weg, maar vergeldt Hem, de God van Israël, aan Wiens heiligdom gij u vergrepen hebt, geheel een schuldoffer tot uitdelging van de bedreven verkeerdheid, dan

1) zult gij, naar wij geloven, genezen worden, en u zal bekend worden, waarom zijn hand van u niet afwijkt, zo lang gij de ark nog niet teruggegeven hebt; met anderewoorden: wordt gij gezond wanneer gij naar onze raad handelt, zo hebt gij daarin een zeker teken, dat het ongeluk u niet toevallig overkomen is, maar een werk van Zijn hand is om u te straffen voor het behouden van Zijn heiligdom.

1) De Priesters spraken hier voorwaardelijk. Zij zijn er zelf nog niet van overtuigd, of de ziekte een gevolg is van de ark, ja of nee. Zij raden echter de Filistijnen aan te doen en te handelen alsof de plaag hen daarom wel is overkomen en spreken nu van de z.g. wijgeschenken, die zij hebben te brengen als schuldoffer..

4. Toen wonnen zij verder de raad van hun priesters in, en zeiden zij: Wat is dat schuldoffer, dat wij Hem vergelden zullen? En zij zeiden: Vijf gouden builen 1) en vijf gouden muizen, 2) afbeeldingen van de beide plagen, naarhet getal van de vorsten van de Filistijnen (Joz.13: 3): want het is een plaag over u allen en over uw vorsten; daarom moet ook het schuldoffer van ieder van de vorsten, die hun volk vertegenwoordigen, hetzelfde zijn.

1) Het was een in de heidense oudhoud ver verbreide gewoonte, dat degenen, die van een plaag geheeld wilden worden of reeds genezen waren, als schuld- of dankoffer een kostbare afbeelding van het geplaagde lid of van het plagende voorwerp aan die god toewijdden, van wie zij de genezing verwachtten of meenden verkregen te hebben. Die uit een schipbreuk gered waren, hingen een afbeelding daarvan, of hun van water doornatte kleding, de krijgslieden hun zwaard, de vrijgelatenen een keten, in de tempel op. Van de 4e tot de 5e eeuw na Christus werden afbeeldingen van ogen, handen enz., wanneer die genezen waren, door Christenen in hun kerken en op heilige plaatsen opgehangen. Bedevaartsgangers in Indië, die van enig kwaad bevrijd wensen te worden, nemen op hun reis naar de pagoden een afbeelding van het lijdende deel in goud, zilver of koper mee. De betekenis van dit offer is deze: door God als geschenk te brengen juist datgene, waardoor zij gestraft zijn, belijden zij, dat Hij zelf hen gestraft heeft en eren zij Zijn macht; zo hopen zij nu door uitdelging van hun schuld weer vrij te worden en te blijven..

De vijf gouden builen zijn eigenlijk afbeeldingen van dat gedeelte van het lichaam, waarin de kwaal zich gezet had en waarin de ziekte zelf tevens vertoond werd..

2) De veldmuizen zijn bij hun ontzaglijke vermeerdering en grote vraatzucht reeds dikwijls voor de velden zo schadelijk geworden, dat binnen korte tijd de gehele oogst vernietigd was (Aristot. anim. VI.37; Strabo III. p.160; Plin. hist. n. X. 65; Bochart Hieroz. II p.429 ed. Rosenm.)..

5. Zo maakt dan, volgens onze raad, beelden van uw builen en beelden van uw muizen, die het land verderven, en geeft door het brengen van dit schuldoffer de God van Israël de eer;
1) daardoor toch erkent gij dat die dubbele plaag door Hem u is toegezonden en ook alleen weer door Hem weggenomen kan worden; misschien en wij geloven het met zekerheid, zal Hij Zijn straffende hand verlichten van over u, en van over uw god Dagon, die Hij zijn machteloosheid heeft laten voelen, en van over uw land, waarvan het gewas verdorven werd.

1) Maar, vraag ik, of zij nu een betere gedachte beginnen te voeden en er ernstig over gaan nadenken om Hem te vereren en te dienen? Volstrekt niet. Maar zij hopen, dat zij Zijn wrekende hand, die zij vrezen, zullen ontvluchten, door haar (de ark) van zich te verwijderen en weg te zenden. Hieruit wordt ons meer en meer openbaar, hoe groot de hardnekkigheid van de ongelovigen is die, indien de beproeving van de goddelijke straffen hun nog treffen, zodat er geen plaats over blijft om het te ontkennen en zij de vrees voor de goddelijke oordelen en Zijn macht niet kunnen wegcijferen, niet hun moedwil en hardheid van hart afleggen, maar slechts een schuilplaats ertegen of een ontwijken ervan zoeken, terwijl zij zich, indien zij slechts konden, aan de Goddelijke macht zouden ontrukken..

6. Waarom toch zou gij het tot het ergste laten komen door uw hart te verzwaren, te verstokken, zoals de Egyptenaars en farao hun hart verzwaard hebben, 1)en zich met alle macht tegen de wil van Israëls God verzet hebben? Zij zijn toch genoodzaakt door Zijn machtige arm, en heeft hun verzet hun iets anders gebaat, dan dat telkens nieuwe en zwaardere plagen kwamen, hebben zij niet, toen Hij wonderlijk met hen gehandeld had, henlaten vertrekken, dat zij (de kinderen van Israël) heengingen
2) uit Egypte (Ex.12: 31)?

1) Deze vraag komt niet voort uit liefde tot God, noch uit erkenning van Zijn Heiligheid en Rechtvaardigheid, maar uit het gevoel van zich niet straffeloos tegen de God van Israël te kunnen verzetten. Zij duchten de wraak van God, maar zij verkiezen Hem niet te eren en te erkennen als hun God..

2) Deze is de wijze van goddeloze leraars; zij erkennen wel het een en ander, dat goed is, maar zij blijven daarbij toch verkeerd.

7. Nu dan, opdat gij u overtuigt, dat de nood, die u getroffen heeft, door de hand van de God van Israël u toegezonden is, neemt en maakt een nieuwe 1) wagen,want een reeds gebruikte zou bij een godsdienstige handeling niet betamen (Richteren 16: 11) en twee zogende koeien, waarop geen juk gekomen is (Deuteronomium 21: 3); spant de koeien aan de wagen, en brengt haar kalveren van achter haar weer naar huis in de stal.

1) De nieuwe wagen en de koeien, die nog nooit onder het juk waren geweest, staan in verband met de heiligheid van de ark van het verbond. Ook de Filistijnen doet de Heere betrachten, wat met de heiligheid van Zijn dienst in verband staat. Bovendien zou het de zaak nog vergroten, indien deze koeien, die zogende waren en nog niet onder het juk waren geweest, toch gingen vertrekken en de ark naar Kanaän terugbrachten. Het lag toch voor de hand, dat in een gewoon geval deze beesten naar haar kalveren waren teruggekeerd en geenszins den haar onbekende weg waren gegaan. De leiding van God zou dan op bijzondere wijze zichtbaar worden, indien zij deden, wat zij gedaan hebben..

8. Neemt dan de ark van de HEERE, en zet ze op de wagen, en legt de gouden kleinoden, die gij Hem ten schuldoffer vergelden zult in een koffertje aan haar zijde; en zendt ze weg, dat zij heenga.

9. Ziet dan slechts toe uit de verte, zonder de koeien te drijven of te besturen, indien zij (de ark) door de koeien getrokken, de weg van haar gebied opgaat naar Beth-Semes, de twee mijl van Ekron zuidoostelijk gelegen Israëlitische priesterstad, de grensstad aan het gebied van de Filistijnen (Joz.10: 21,16), zo heeft Hij (de God van Israël) ons dit groot kwaad gedaan. Zo toch de jonge zogende koeien niet alleen vanzelf beginnen te trekken en de rechte weg vinden, maar zelfs haar kalveren achterlaten, zonder tot deze terug te lopen, dan is dit zo geheel tegen de natuur van deze dieren, dat alleen de macht van die God, aan Wie de ark behoort, zo'n wonder kan teweeggebracht hebben. Maar zo de koeiendie weg niet opgaan, zo zullen wij weten, dat Zijn hand ons niet geraakt heeft, dat dit kwaad niet in verband staat met het wegnemen van de ark; het is ons een toeval geweest, een ongeluk zonder bijzondere oorzaak.

12. De koeien nu gingen werkelijk recht in die weg, op de weg naar Beth-Semes, nu Ain-Semes, op een straat, zonder dat iemand haar geleidde of aanzette; zij gingen steedsvoort 1) al loeiende, omdat zij naar haar kalveren terugwilden en toch, zij weken noch ter rechter- noch ter linkerhand, 2) omdat zij door een onzichtbare hand gedreven werden; en de vorsten van de Filistijnen gingen achter deze tot aan het gebied van Beth-Semes, omnauwkeurig de uitslag op te merken.

1) In het Hebreeuws Jischarna badèrek. Letterlijk, zij waren recht op de weg, in de zin van zonder te wijken rechts of links gingen zij in een rechte lijn voort. Dat erbij staat al loeiende, daarmee wil de schrijver aanduiden, dat het geheel tegen haar natuur inging, dat zij werden aangetrokken tot haar kalveren, maar dat een Hogere macht, de macht van God, ze bestuurde..

2)\ Deze twee koeien kenden haar bezitter, haar eigen bezitter (Jes.1: 3), die Hofni en Pinehas niet kenden.

Laten wij hieruit leren, dat God onderwijst in het horen en in het volgen, en dat wij met schaamte vervuld moeten worden, indien wij niet onze slechtheid en hardheid belijden en betreuren..

15. En de Levieten, die tot de burgers van die stad behoorden en met de priesters geroepen waren, namen, voordat men de wagen (vs.14) kloofde volgens hun roeping (Num.4: 1vv.), de arkvan de HEERE af en het koffertje, dat daarbij was (vs.8) waarin de gouden kleinoden waren en zetten ze op die grote steen, waarbij de koeien waren blijven staan, en waarop het offer (vs.14) als op een voor de ark opgericht altaar 1)gebracht werd; en de mensen van Beth-Semes offerden brandoffers, behalve het brandoffer van de koeien (vs.14), die de wagen met de ark getrokken hadden en zij slachtten slachtoffers voor de HEERE op deze dag, deels om hun schuld te verzoenen, deels om zich opnieuw aan God over te geven en zich over Zijn gemeenschap te verheugen.

1) Dit was geen overtreding van het gebod (Deuteronomium 12: 4vv.) om de Heere slechts op de plaats van Zijn heiligdom te offeren, want de ark was toch de troon van Gods aanwezigheid, waarvoor ook bij de tent der samenkomst geofferd werd. Daarenboven was

Silo als plaats van Zijn woning door God verworpen, en daarentegen deze plaats hier door de buitengewone openbaring in dit wonder, dat plaatsvond, geheiligd..

Nadat men de wagen met de koeien de Heere als een brandoffer geofferd had, gaven de bewoners van Beth-Semes hun vreugde te kennen over de terugkeer van de ark van het verbond door nog een daad te kennen, n.l. door het brengen van brand- en slachtoffers. In de brandoffers wilden zij van nu af aan zich met alle leden de Heere tot Zijn dienst wijden, en door de slachtoffers, die in het offermaal wortelden, de levensgemeenschap met de Heere opnieuw bezegelen..

18. Ook gaven zij evenzo tot een schuldoffer gouden muizen, maar deze in veel groter getal, omdat die plaag zich over het gehele land verspreid had, zij gaven deze naar het getal van alle steden van de Filistijnen, die onder de vijf vorsten stonden, van de vaste met muren omgeven steden af tot aan de gehuchten, de dorpen (Deuteronomium 3: 5), en wel alle plaatsen tot aan Abel 1) de grote steen, die zijn naam "klacht" ontving naar de smart die de Beth-Semieten daar later voelden (vs.19), en waarop zij de ark van de HEERE gesteld hadden. Deze steen, die tot op deze dag als een gedenksteen van dit wonder op de akker van Jozua de Beth-Sémiet, staat, was de grens tussen het land van Israël en dat van de Filistijnen.

1) De LXX leest in plaats van Abel, Eben = Steen en waarschijnlijk niet ten onrechte. Sommigen willen ook voor de (Ad) tot aan lezen de (Eed) getuige. De vertaling zou dan aldus wezen: Getuige is de grote steen, waarop zij enz..

19. En de HEERE sloeg, toen de ark buiten op die vrije plaats stond, onder de mensen van Beth-Semes, en nam hen door een plotselinge dood weg, omdat zij, het goddelijk verbod (Num.4: 20) niet achtende, in de ark van de HEERE gekeken hadden; ja Hij sloeg, omdat men zich door enkele voorbeelden niet liet tegenhouden en voortging met die zonde, van het volk zeventig mannen en 1) vijftig duizend mannen. Toen bedreef het volk rouw, omdat de HEERE een grote slag onder het volk geslagen had.

1) Het is nauwelijks te denken, dat er zovelen zouden zijn omgekomen, omdat het inwonertal in Beth-Semes hoogstens 50.000 zal geweest zijn, en zij dus zo goed als geheel verdelgd zouden zijn, hetgeen tegen het volgende vers strijdt. Nu is ook in de Hebreeuwse tekst de opgaaf van het getal zeer opmerkelijk: "zeventig man, vijftigduizend man", omdat het plaatsen van het kleinere vóór het grotere geheel ongewoon is, en bij de verbinding van beide getallen, het woordje "en" ontbreekt, dat in geen geval had mogen wegblijven, wanneer men verstaan moet: "vijftigduizend en zeventig man." In sommige Hebreeuwse handschriften ontbreekt de opgaaf: "vijftigduizend" en Josefus spreekt in zijn verhaal van deze gebeurtenis (Ant. IV 1,4) slechts van 70 gedoden. Waarschijnlijk zal men hebben aan te nemen, dat de betekenis is 70 mannen uit 50.000, namelijk van het gehele inwonertal van Beth-Semes. Bochart in zijn Hierozoicon verklaart daarentegen: "zeventig man, vijftig van de duizend man" zodat het twintigste gedeelte van de inwoners gevallen zou zijn, en deze slechts 1400 zielen bedragen zou hebben..

Calvijn is van mening, dat onder die 50.000 man begrepen zijn, de Filistijnen, die reeds gestorven waren, toen de ark in hun land was, maar neemt ook aan, dat van Beth-Semes slechts 70 man zijn gedood..

Beth-Semes was een priesterstad. Zij konden dus weten, hoe de Heere geheiligd moest worden. En daarom wordt hun onheilig behandelen van het Heilige op zo indrukwekkende wijze gestraft, opdat Israël zou leren, weer een heilig volk te worden..

20. Toen zeiden de mensen van Beth-Semes, toen zij de gemeente van Israël tezamen geroepen hadden, om te beraadslagen, hoe zij verder de gerichten van God zoudenafwenden: Wie zou kunnen bestaan voor het aangezicht van de HEERE, deze heilige God? 1) Wij wagen het niet langer de Heere in Zijn heiligdom bij ons te houden, en daarom is de vraag: tot wie van ons zal Hij optrekken?

1) Voor God te staan, om Hem ere te geven, gezegend zij Zijn naam! het is niet onmogelijk; wij zijn door Christus genodigd, bemoedigd en bekwaam gemaakt om dit te doen, maar voor God te staan om met Hem te twisten, daartoe zijn wij niet bekwaam. Wie is in staat onmiddellijk voor de troon van Zijn heerlijkheid te staan en Hem te aanschouwen? (1 Tim.6: 16). Wie kan voor de rechterstoel van Zijn vlekkeloze rechtvaardigheid staan en zijn zaak goed maken? (Psalm 130: 2; 148: 2). Wie vermag te bestaan voor de toorn van Zijn macht, en die of te weerstaan of de slagen te verdragen? (Psalm 76: 7).

De gevolgtrekking, die zij maken; is alleszins juist. Als zo’n straf volgde op het nieuwsgierig inzien in de ark, wie zou dan kunnen bestaan voor de God van de ark. Onwillekeurig denken wij hierbij aan de waarschuwing, om het bloed van het Nieuwe Testament, het bloed van Hem, die door de Ark in Zijn Godmenselijke natuur werd afgebeeld, niet onrein te achten. Want dit onrein achtende, dan mogen en moeten ook wij vragen: Wie zal dan kunnen bestaan voor zo’n heilig en rechtvaardig God?.

21. Zo zonden zij boden tot de inwoners van Kirjath-Jearim (= woudstad), het huidige Kureyet el Enab (= stad van de wijndruiven), ongeveer 5 uur noordwestelijk van Jeruzalem gelegen (Joz.15: 9), zeggende: De Filistijnen hebben de ark van de HEERE teruggebracht; zij is bij ons, maar wij kunnen haar niet bij ons behouden, omdat wij haar voor de blikken van de nieuwsgierigen niet kunnen verbergen. Komt gij hierheen en haalt ze opwaarts tot u, 1) want bij uw stad is een aanzienlijke hoogte, zodat de toegang gemakkelijk verhinderd kan worden.

1) Dus vervalt de dwaze mens van het ene uiterste in het andere, van een vermetele veralgemening tot een slaafse schuwheid..

HOOFDSTUK 7.

DE BOETVAARDIGE ISRAELIETEN OVERWINNEN OP SAMUELS GEBED DE FILISTIJNEN.

1. Toen kwamen, overeenkomstig de uitnodiging, de mannen van Kirjath-Jearim 1) en haalden de ark van de HEERE op van Beth-Semes, dat 4 of 5 uur zuidwestelijk van hen gelegen was, en zij brachten ze in het huis van Abinadab (= vader van de milddadigheid), een Leviet, die als vreemdeling bij hen verkeerde (Jud 17: 7), die op de heuvel zijn woonplaats had; en zij heiligden door bijzondere godsdienstige plechtigheden zijn zoon Eleazar, dat hij de ark van de HEERE bewaarde 2) en niemand in haar nabijheid toeliet.

1) Deze stad was noch priester- noch levietenstad. Zij lag echter dicht bij Silo en was op de weg van Beth-Semes naar laatstgenoemde plaats, de grootste stad. Nu draagt zij de naam van Kuryet el Enab..

Hoogstwaarschijnlijk is Abinadab een Leviet geweest, omdat men zijn zoon heiligde en tot bewaarder van de ark aanstelde..

2) Hier bleef de ark 60 tot 70 jaar totdat David haar naar Jeruzalem haalde, en daar onder een bijzondere tent liet brengen (2 Samuel .6: 1vv.), naar het voorbeeld van de tabernakel ingericht. Waarom men haar niet reeds nu, in plaats van naar Kirjath-Jearim, naar Silo bracht, heeft zonder twijfel daarin zijn reden, dat men in het wegnemen door de Filistijnen een Godsgericht over het door de zonde van Eli's zonen ontheiligde heiligdom zag, en daarom de ark na haar terugkeren niet zonder een uitdrukkelijk bevel van God daarheen wilde brengen. Daarin handelde men dan ook recht en overeenkomstig Gods bedoelingen; niet uitwendig zou allereerst de oude orde van zaken weer hersteld worden; het volk moest eerst inwendig gereinigd en het uitwendige herstel voorbereid worden, die pas onder David begon, totdat het vervolgens onder Salomo vrede was. De stad Kirjath-Jearim heeft op een naburige steile berg een klooster, dat door een onderaardse gang met de ruïnes van een mooie, tamelijk goed onderhouden kerk verbonden is; deze is waarschijnlijk de plaats, waarheen men de ark bracht..

I. Vs. 2-17. Gedurende de eerste twintig jaar na de wegvoering van de ark van het verbond en de terugzending van haar door de Filistijnen brengt Samuël door zijn profetische werkzaamheid een waarachtige bekering in Israël teweeg, waarvan de vrucht is, dat de afgodsbeelden uit het gehele land worden uitgeroeid. Nu de verdrukking door de Filistijnen reeds 40 jaar geduurd heeft en de tijd gekomen is, dat de Heere zijn volk weer kan helpen, roept hij de kinderen van Israël naar Mizpa om hen op geestelijke wijze op de strijd voor te bereiden; de Filistijnen, die van de vergadering in Mizpa gehoord hebben, wachten de aanval van Israël niet af, maar komen hen voor. De profeet bidt tot de Heere en Hij geeft een heerlijke overwinning bij Eben-Haëzer, zodat het land van zijn onderdrukkers bevrijd wordt. Daarmee begint nu ook de tijd van Samuëls rechterlijke werkzaamheid.

2. En het geschiedde van die dag af, dat de ark van de HEERE in Kirjath-Jearim aankwam en daar bleef, totdat David haar verder vervoerde, dat is van het jaar 1115 of 1114 vóór Christus, en de dagen werden vermenigvuldigd, en het werdentwintig jaar, dus ongeveer tot het jaar 1095 v. Chr.; en het gehele huis van Israël, door Samuëls profetische werkzaamheid tot kennis van zijn diepe afval van God gebracht, klaagde tot de HEERE; 1) het begon tot de Heere te bidden om verlossing van het juk van de Filistijnen.

1) Hieruit mogen wij leren, dat indien wij tot zonde zijn vervallen, wij niet van God genade kunnen verwachten, noch dat wij met Hem verzoend zullen worden, indien wij niet hevig berouw krijgen en op onszelf verontwaardigd worden. Want indien wij niet begeren God als Rechter te leren kennen is ervoor te zorgen, zoals Paulus zegt, en te bidden, dat Hij ons de Heiligen Geest mededeelt, onder Wiens leiding en bewerking wij bedroefd worden, opdat Hij niet met Zijn oordelen over ons komt..

Bij de treurige toestand, die Samuëls werkzaamheid voorafging is het gemakkelijk te verklaren, waarom pas zo'n geruime tijd voorbij moest gaan, voordat deze arbeid een besliste omkering bij het volk tot gevolg had. Men voelde wel de ellende van de tijd, erkende ook dat de oorzaak in de afval van God gelegen was, en probeerde Zijn genade weer te verkrijgen; maar een hervorming, de vernieuwing van een diep gezonken volk is nooit het werk van enkele jaren. Bovendien was de slag, die het heiligdom getroffen had door de wegvoering van de ark en door de dood van de hogepriester voor Israël een te zware verzoeking om zich des te meer aan de dienst van de Baäls en Astharoths vast te houden, hoe minder zij gelegenheid hadden, hun godsdienstige behoeften op wettige wijze te bevredigen. Wij hebben nu in de eerste plaats met Samuëls profetische werkzaamheid te doen, die zijn rechterlijke en priesterlijke, waarover wij bij vs.17 spreken zullen, voorbereidde. Omdat echter in en met hem een eigenlijk geregeld profetisme in het leven getreden is (wat vroeger daarvan voorkwam waren slechts voorbijgaande beginselen en afzonderlijke verschijningen) moeten wij vooraf over het wezen van het profetisme en over de profetenstand in het grote geheel van de theocratie duidelijkheid proberen te verkrijgen.

Nadat door de wet de fundamenten van het oudtestamentische Godsrijk gelegd waren en de betrekking, die tussen de Heere en Israël bestaan moest, was aangewezen, was er nog een bijzonder opvoedingsmiddel nodig om tot een nieuwe hogere trap van de goddelijke economie te komen: want het doel, waarnaar het Oude Verbond streeft, is dat, wat door Christus en Zijn verlossingswerk werkelijkheid geworden is; de noodzakelijke voorbereidselen voor die nieuwe tijd moeten reeds in de oude bedeling zijn, om tot het doel te kunnen komen.

De wet in haar instellingen en geboden is wel geen dood formalisme, maar op zichzelf reeds een vereniging van het inwendige met het uitwendige, op alle bijzondere levensomstandigheden toegepast. Toch is zij altijd slechts het omkleedsel, waaronder zich de reine, volle waarheid verbergt; de priesters, die tot handhaving en instandhouding van dit formalisme geroepen zijn, behoren zelf mede tot de heilige symboliek van de cultus. De gehele dienst is een leer door de daad, waarnaast de leer door het woord op de tweede plaats staat. Deze leer door het woord moet daarom als iets zelfstandigs daarbij komen om de wet in

haar diepe voorspellende betekenis en de toepassing op het leven van het volk te verklaren; zij moet er zijn, opdat de wet geen gevaar loopt alleen in haar vormen en uiterlijkheden gehandhaafd te worden, maar naar haar bestemming in de harten indringe en de gehele gemeente hervormende doordringe. Hiermee hebben wij zowel de noodzakelijkheid van het profetisme aangewezen, als ook zijn bijzonder karakter verklaard; het is de verlevendiging en verdere ontvouwing van hetgeen de wet in zich bevat, de hogere toepassing van haar op de geschiedenis van het leven van het volk. Het profetisme, zij het hervormend werkzaam, of trede het in sterke bedreigingen en heerlijke beloften op, overal is het een "toetsen van de tijd aan de hogere, onveranderlijke, goddelijke wil en een doordringen van deze goddelijke wil door de geschiedenis van het volk; het staat niet boven de wet, maar midden in de wet vol diepe inzichten in de rijke schat van haar inzettingen, vol innige liefde tot de volheid van haar zegeningen, met een hart, brandende voor de wil van God." Volgens deze verhouding tot de wet, kan het profetisme nooit in strijd komen met haar inhoud; het kan slechts als voortzetting van het werk van Mozes optreden, waar het zou willen beproeven van haar af te leiden, daar zou het zich aanstonds als vals openbaren, dat niet geduld mocht worden. Zo kunnen de profeten slechts leden van het uitverkoren volk zijn, slechts broeders van hen, voor wie zij bestemd zijn; binnen het uitverkoren volk is echter het profetische ambt niet, zoals het priesterlijke, aan een bepaald geslacht verbonden. De Heere verwekt zich zelf Zijn profeten en plaatst hen onmiddellijk in hun ambt, terwijl het heidendom zijn orakels en zijn mantiek nauw aan het priesterlijk werk, aan het gezag van een wettige afkomst verbindt.

In de geschiedenis van het Oude Testament treedt de Mozaïsche tijd te zeer op de voorgrond, dan dat wij in deze geen profetische geest, ten minste niet de beginselen zonden mogen verwachten; inderdaad bevestigt zowel Mirjams profetische gave (Exod.15) als de gebeurtenis, die in Num.11 verteld wordt, onze verwachting. Wanneer later in de volgende periode van de richters enkele profetenstemmen gehoord worden (Richteren 4: 4vv.; 6: 7vv.; 1 Samuel .2: 27vv. vinden wij dit toch zeer zeldzaam; het woord van de Heere was schaars in die dagen (1 Samuel .3: 1). Uit de noodzakelijke werkzaamheid naar buiten, de herovering van Kanaän, ontwikkelde zich een materialistische gezindheid, die voor het profetische leven geen grondslag aanbood; in de plaats van profeten traden richters op, die de theocratie voornamelijk naar buiten moesten beschermen. Een nieuwe tijd voor de ontwikkeling van het profetisme begint daarentegen met Samuël. "Hoe moeilijker en treuriger de tijd was, waarin de Heere hem tot Zijn profeet riep, des te grootser en bewonderenswaardiger is zijn optreden en handelen. Heiligdom en cultus waren in verval, het hogepriesterschap (Nu 25: 13) in onrechtmatige handen, het hart van het heiligdom, de ark, viel in de macht van de vijand en de heilige plaats te Silo was een ontheiligde, een door de HEERE verworpen plaats geworden. Uit deze toestand van verderf rukte Samuël het volk door zijn woord en zijn kracht. Zijn roeping was de vernieuwing van het Oude Verbond, de opwekking van een nieuwe geest; de verandering van het volk, een nieuwe cultus, een nieuw priesterschap kon niet voortkomen door uitwendige inrichtingen, Samuëls roeping was, van binnen beginnende, het volk naar buiten te veranderen." Hoe voortreffelijk hij zijn roeping in die tijd van 20 jaar vervuld heeft, zien wij uit hetgeen in het volgende verteld wordt; wij hebben daar een volk voor ons, dat zich met zijn gehele hart tot de Heere bekeert en de vreemde goden van zich doet. Op welke weg dit tot stand gebracht is, blijkt uit de in zijn tijd ontstane profetenschool. Dat hij overal in het land rondtrok en zijn profetische stem, die op Gods wet en op Gods daden in de dagen van

de vaderen wees, de harten tot boete en bekering vermaande, de hoop op nieuwe hulp van boven opwekte, en dit bij het beter gezinde deel van het volk levendige instemming vond, hebben wij reeds eerder (3: 19vv.) vernomen.

De Heere toonde echter bovendien nog een bijzonder welgevallen in zijn prediking, omdat een aanzienlijk getal van mannen en jongelingen zich nader aan de man van God aansloot, zich in zijn onmiddellijke nabijheid naar Rama en Gibea begaf, en zich hem tot hulp in de dienst van het Woord stelde. Ook zij werden met de Geest van God vervuld en op gelijke wijze met de gave van de profetie gezegend, zoals eens de 70 oudsten, die Mozes ter zijde gesteld werden (Num.11). Het profeteren is nu bij hen niet in die zin te verstaan, dat zij bepaalde goddelijke openbaringen ontvangen en die aan het volk meegedeeld zouden hebben; behalve deze profetische voorzegging in engere zin van het woord (als de profeet van de Heere nieuwe mededelingen ontvangt en gedachten van God verneemt, die hij als Woord van God verder zal verkondigen), vinden wij in de Heilige Schriften ook een profeteren in meer uitgebreide zin vermeld, wanneer de mens door de Geest van God wordt aangegrepen, en spreekt zoals de Geest hem dringt, woorden van lof of van vermaning en vertroosting. Wij zullen hierover bij 10: 10 nader moeten spreken; het zij intussen genoeg hier nog op te merken dat, omdat het profeteren met een krachtige opgewektheid en met verhoogd gevoelsleven samenhangt, een sterke opwekking van het gevoel aan de profetische toestand voorafgaat, en alzo middelen kunnen aangewend worden om deze te verkrijgen (2 Koningen .3: 15). Daarom werden muziek en gezang, die de invloeden van de buitenwereld terugdringen, opdat de geest, tot nadenken gekomen, naar het Gods Woord luistere, benevens de heilige dichtkunst in de profetenscholen bijzonder beoefend (10: 5). Men heeft hen meermalen voor oudtestamentische kloosterorden gehouden, en hun medeleden woonden ook in Coenobiën of gemeenschappelijke gebouwen (Hebreeuws: Najoth, 19: 19; 20: 1) bij elkaar, zodat wanneer er in Gibea ook zo’n profetenschool was, hetgeen wel niet met zekerheid kan beweerd worden (10: 5,10), daar nu in de plaats van de vroeger daar bestaande vereniging van krijgslieden (Richteren 19: 22) een geestelijke broederschap gekomen was. Er bestaat evenwel een groot onderscheid tussen de middeleeuwse kloosterorden en de profetenscholen uit het Oude Testament, want deze wilden niet, zoals die orden, zich uit het gewoel van de wereld in de eenzaamheid terugtrekken en daar een beschouwend leven leiden; hun verenigingen dienden tot geestelijke voorbereiding voor een krachtig werken op de tijdgenoten, om de afvalligen tot de wet en de getuigenis terug te leiden. Behalve in poëzie, muziek en gezang oefende men zich daar vooral om een grondige kennis te verkrijgen van de Wet en van de vroegere goddelijke openbaringen, met andere woorden van het reeds voorhanden Woord van God.

Van Samuëls tijd af is dan ook de beschrijving van de geschiedenis een wezenlijk deel van de profetische werkzaamheid geweest, zoals wij in het slotwoord op de Richteren reeds opmerkten. Aan geestelijke oefeningen heeft het daarnaast natuurlijk niet ontbroken, omdat het profeteren noch onderwezen noch geleerd kon worden, maar een gave was, die de Geest van God kon toedelen aan wie Hij wilde. Het was een waarlijk God gewijd leven. Gesticht en gevormd door Samuëls profetische geest, werden de verenigingen van de profeten weer een steun voor hem bij zijn moeilijke roeping; zij gaven hem helpers in zijn ambt, zoals onder andere omstandigheden later de apostelen in hen medehelpers bezaten..

3. Toen door die arbeid van twintig jaar de harten waren voorbereid, zodat Israël tot de Heere klaagde (vs.2), sprak Samuël tot het gehele huis van Israël, bij gelegenheid van een vergadering, toen de oudsten en hoofden over de treurige toestand beraadslaagden en tot hem kwamen met de vraag of die God hun niet voor altijd had verstoten, zeggende: Indien gij u met uw gehele hart 1) tot de HEERE bekeert, doet de vreemde goden uit het midden van u weg, de Baäls en ook de Astharoths, die gij tegen het uitdrukkelijk verbod van de Heere (Ex.20: 3vv.) gediend hebt (Jud 2: 13); en
a) richt uw hart tot de HEERE b) en dient Hem alleen,
2) dan zal Hij u uit de hand van de Filistijnen rukken.

a)Deuteronomium 6: 13; 10: 20 Matth.4: 10 Luk.4: 8 b) Psalm 78: 8

1) Uit de grondtekst blijkt duidelijk (er staat toch het verleden deelwoord), dat de bekering van Israël reeds een aanvang had genomen, dat Israël onder de werkzaamheden van Samuël reeds het verkeerde van hun handelwijze had ingezien, om de Heere te verlaten en andere afgoden te volgen. Samuël wijst hen erop, dat ook de innerlijke bekering zichtbaar moet worden in de uitwendige, door het wegdoen van de Baäls en de Astharoths..

De innerlijke bekering gaat vooraf en daarna volgt ook de uitwendige openbaring ervan..

2) Met deze woorden leert hij het volk, om de dienst van God niet half te doen, maar òf Hem alleen òf in het geheel niet te dienen. Zelfs gaat hij verder, wanneer hij beweert, de harten vast te doen staan om God alleen te dienen, n.l. dat zij een vast en standvastig voornemen zouden hebben om Hem geheel en van harte te dienen. Een onderwijs waardig, om in ons geheugen te prenten en op te nemen..

Letterlijk staat er, het hart vast richten op de Heere en Samuël wil daar niets anders mee zeggen, dan dat zij zich door niets zouden laten afleiden, om de Heere te dienen. Hem niet half, met een verdeeld hart, maar Hem geheel en al dienen. De Heere wil een beslist en onverdeeld hart. Het verdeelde hart is Hem niet aangenaam..

4. De kinderen van Israël nu voldeden met een gewillig hart aan deze eis, zoals eens het huis van Jakob aan de eis van de patriarch (Genesis35: 2vv.), en deden de Baäls en de Astharoths weg (De 16: 21), en zij dienden de HEERE alleen; 1) zij gaven daardoor metterdaad te kennen, dat zij voortaan niet meer met enige afgoderij te doen wilden hebben.

1) Deze weinige woorden hebben grote betekenis. Deze is een van de grootste opwekkingen (revival) geweest, die in Israël heeft plaatsgehad..

5. Verder zei Samuël, na zo’n bekering van het volk, zeker, dat het uur van de goddelijke hulp nabij was, tot de oudsten en hoofden, hoogstwaarschijnlijk door boden: Vergadert geheel Israël, de gehele krijgsmacht, naar Mizpa,1) aan de zuidwestelijke grens van de stam van Benjamin (1 Samuel 9: 5" en Richteren 21: 1vv.) en ik zal de HEERE voor u bidden 2) om een zegen over de veldtocht tegen de Filistijnen, want nu willen wij de strijd beginnen.

1) Er zijn verscheidene plaatsen met dezelfde naam: 1. Mizpa in de stam van Benjamin (Joz.18: 26); 2. een ander in de stam van Juda, noordwestelijk van Eleutheropolis (Joz.15: 28); 3. aan de berg Hermon (Joz.11: 3); 4. een vierde (= Ramoth in Gilead) in de stam van Gad (Richteren 10: 17); 5. in het land van de Moabieten (1 Samuel .22: 3). De naam betekent: "wachttoren d.i. een berghoogte met een ver uitzicht." Het Mizpa, hier bedoeld, ligt nog hoger dan de Olijfberg bij Jeruzalem, daarom vinden wij in 1 Makk.3: 46 de uitdrukking: "tegenover Jeruzalem.".

2) Hiermee wordt het doel aangegeven, waartoe Samuël het volk te Mizpa verzamelt, om n.l. Israël door een boet- en bededag voor te bereiden voor de strijd met de Filistijnen. Nu Israël weer tot God bekeerd is, weer in beginsel het heilige volk van God is geworden, door innerlijke en uiterlijke bekering, kan Samuël het ook weer als volk voor de Heere brengen, opdat het als volk voor de Heere schuldbelijdenis doe, maar ook verder om Zijn gunst en bescherming vrage vóór en in de naderende strijd..

6. En zij, de kinderen van Israël met hun gewapende manschappen, werden vergaderd te Mizpa, en zij schepten water en goten het uit voor het aangezicht van de HEERE (Jud 11: 11), tot een teken, dat hun harten van smart over de treurige toestand van het land als uitgegoten wateren (Psalm 22: 15) waren, en zij vastten op die dag 1) (Richteren 20: 26), en zeiden daar, beleden daar openlijk wat zij door het vasten betuigen wilden: Wij hebben tegen de HEERE gezondigd, daarom is deze ellende over ons gekomen. Zo richtte Samuël de kinderen van Israël te Mizpa; zo herstelde hij door de boete en bededag, die hij daar met hen hield, de rechte betrekking tot God, opdat Hij zich over hen weer zou erbarmen, en hunrecht zou verschaffen tegen hun onderdrukkers, de Filistijnen (Jud 2: 23).

1) Toen zij te Mizpa verzameld waren, "schepten zij water en goten het uit voor het aangezicht van de Heere, vastten die dag en spraken: Wij hebben gezondigd tegen de Heere." Het water scheppen en uitgieten voor de Heere was een zinnebeeldige handeling, die reeds door de Chaldese uitbreider geheel juist is verklaard: "Zij goten hun hart uit door berouw, zoals het water voor het aangezicht van de Heere." Dit vordert ook de figuurlijke spreekwijzen: uitgegoten zijn als water (Psalm 22: 15) en het hart als water uitgieten (Klaagl.2: 19) tot aanduiding van de innerlijke aandrang van smart, ellende en nood. Hierdoor werd het uitgieten van het water voor God een symbolische aanduiding van aardse en geestelijke ellende, waarin zij zich bevonden, een daadzakelijke belijdenis: ziedaar ons voor U zoals de wateren zijn uitgestort. En omdat hun zonde, hun afval van God deze ellende over hen gebracht hadden, tegelijk een bekentenis van hun ellende door de zonde en een daad van de diepste verootmoediging voor de Heere..

Dit daarom moet altijd het eeuwigdurende fundament en de regel zijn voor onze gebeden, dat wij onze zonden aan God bekennen, opdat wij van Hem genade en mededogen verkrijgen. Maar voornamelijk, wanneer wij door de een of andere klopping van het geweten worden opgewekt, of God zelf met Zijn bedreiging verschrikt en Zijn straffen reeds over onze hoofden uitstort, dan hebben wij Hem met des te vuriger geloof te zoeken en onze zonden door onszelf des te heviger te veroordelen. Zodanig was het vertrouwen op God van onze

vaderen, die niet om hun verdiensten, maar door de erkentenis en belijdenis van hun zonde tot de goedheid van God de toevlucht namen..

De verootmoediging, reeds in het uitgieten van het water betuigd, werd nog nader bevestigd door hun vasten en door hun schuldbelijdenis, die zij uitspraken. Israël is nu geheel en al overtuigd van zijn zonde en staat daar als één man, als schuldbelijdende voor de Heere. Nu weet Samuël dan ook, dat de Heere weer in gunst op Zijn volk zal neerzien en kan hun dus de vrijmaking van het juk van de Filistijnen aankondigen. Op nationale bekering en verootmoediging volgt ook door de genade van God nationale verlossing..

7. Toen de Filistijnen hoorden, dat de kinderen van Israël zich vergaderd hadden te Mizpa, en begrepen hadden, dat dit tot doel had het juk, dat zij zo vele jaar gedragen hadden, af te schudden, kwamen de oversten van de Filistijnen met hun krijgslieden op tegen Israël, 1) om de opstand in de kiem te smoren. Toen de kinderen van Israël dat hoorden, zo vreesden zij voor het aangezicht van de Filistijnen, die zij zo lang als een overmachtig volk hadden aangezien, terwijl zij slecht gewapend waren (13: 19vv.).

1) Wanneer zondaars zich tot God beginnen te wenden, moeten zij verwachten, dat satan al zijn macht tegen hen aanwenden zal..

8. En de kinderen van Israël erkenden, van wie alleen hulp kon komen (Psalm 3: 9; 121: 2 121.2), terwijl zij vroeger hun vertrouwen op de ark gesteld hadden, en zeiden tot Samuël: Zwijg niet van onzentwege, dat gij nietzou roepen tot de HEERE, onze God, opdat Hij ons verlost uit de hand van de Filistijnen. 1)

1) Hier nu wordt duidelijk, dat de Israëlieten, ofschoon zij tot God bekeerd waren en een niet geveinsd berouw hadden, omdat zij voor God hun zonden hadden beleden, echter nog niet een ongeschokt geloof bezaten en een zeer zwak berouw, wat de zaak zelf aantoont en hun vrees bevestigt. Niettemin zoeken zij echter, ofschoon hun vrees te veroordelen was, een middel geheel geschikt, om dit gebrek te verbeteren. Want zij vragen Samuël, om voor hen naarstig God te bidden, niet om zelf in zorgeloosheid te verkeren, maar om met hem, als het hoofd, hun gebeden te verbinden. Zij willen hem als hun middelaar bij God gebruiken. Laten wij hieruit leren, wanneer een te hevige vrees ons overvalt en onze ongelovigheid bovenmate openbaar wordt, tot dat voorbeeld de toevlucht te nemen. Ik beken wel, dat de vrees ons van nature eigen is en dat, ofschoon wij een volmaakt geloof, wat onmogelijk is, zouden hebben, echter altijd zolang wij in dit verderfelijk lichaam verkeren, de vrees in ons een plaats zal houden, weliswaar niet die, welke tot wanhoop leidt en ons de mogelijkheid ontneemt om te zien, wat men moet doen en hoe men moet handelen, maar toch zo een, waardoor wij verhinderd worden rustig en bedaard te blijven. Wanneer nu een te hevige vrees ons overvalt en ons zo ellendig maakt, dat de dood zeer nabij schijnt, dan wordt onze ongelovigheid zo openbaar, dat wij haar niet kunnen verbergen. Ondertussen moeten wij zoeken naar een middel tegen die ramp. Waarom, indien een zodanige vrees ons overvalt, laten wij dan erkennen, dat God niet wil, dat wij onze ziel geheel verslagen zou laten, maar liever tot smeekgebeden ons opheffen en wel zo, dat wij hiervan overtuigd zijn, dat Zijn hulp ook in de

meest ernstige zaken voor ons gereed is, en ons vertrouwen geheel op Hem stellen en zo door Zijn kracht te boven komen, wat tot ons verderf bereid schijnt te zijn..

9. Zo'n verlangen werd met grote blijdschap vernomen nu aan de raad (vs.3vv.), om de vreemde goden weg te doen, gehoor gegeven was. Toen nam Samuël eenmelklam, 1) een nog bij de moeder zuigend boven de 7 dagen oud (Lev.22: 27) lam, en hij offerde het geheel de HEERE tot een brandoffer, en Samuël riep bij dit offer tot de HEERE voor Israël, en de HEERE verhoorde hem,
2) zoals aanstonds bleek.

1) Dit doet Samuël, om hiermee het volk te leren, dat de gebeden de Heere niet aangenaam zullen zijn, dan in de weg van verzoening, d.i. hier niet zonder offerande. Een vingerwijzing voor alle eeuwen, dat God alleen in Christus Jezus, de enige Hogepriester, de gebeden van Zijn kinderen verhoort, maar ook, dat buiten Christus God niet zal horen, wie die Zoon verwerpen..

2) Samuël trad voor het volk tot God met een offerande; Christus het geslachte lam is onze Middelaar. Bij al onze gebeden moeten wij op dit offer zien en daarop vragen om verhoring. Samuëls offer zonder gebeden of zijn gebeden zonder offer waren ijdel geweest, maar beide verenigd leren ons wat grote dingen wij van God mogen verwachten in antwoord op de gebeden, die in geloof in Christus' offer worden opgezonden..

11. En de mannen van Israël trokken uit van Mizpa en vervolgden de Filistijnen en zij sloegen hen tot onder Beth-Kar (= huis van stormrammen), een plaats waarschijnlijk ten westen van Mizpa in het gebied van de Filistijnen gelegen.

12. Samuël nu nam, toen de mannen van Israël van de vervolging terugkeerden, een steen en stelde die tot een gedenksteen tussen Mizpa en tussen Sen (= tand, waarschijnlijk een rots in die streek), en hij gaf deze de naam Eben-Haëzer (= steen van de hulp); en hij zei, om te verklaren, waarom hij die naam gekozen had: Tot hiertoe, tot op deze plaats, heeft de HEERE ons geholpen1) (of: Hier is de plaats, waar de Heere ons geholpen heeft), nadatHij ons 20 jaar lang juist hier (1 Samuel .4: 1vv.) op het diepst verootmoedigd heeft; zeker zal Hij verder helpen.

1) Ik zou bijna menen, dat deze daad de meest vruchtbare van alle daden geweest is, die Samuël in zijn leven verricht heeft, ten minste wanneer ik daarop let, voor hoe veel zielen deze Samuëls-steen tot een steen van hulp en dank geworden is, en hoe dikwijls het "tot hiertoe" uit het volle hart gesproken is. Wat is ons leven eigenlijk anders dan de reis van het ene Eben-Haëzer naar het andere. 's Morgens beginnen wij met Eben-Haëzer: "tot hiertoe heeft de Heere geholpen," en 's avonds sluiten wij, met een blik op gekende en ongekende gevaren, waardoor de Heere ons geleid heeft, met een: "tot hiertoe heeft de Heere geholpen." Zo reizen wij van de ene steen van de hulp tot de andere, totdat wij de laatste Jordaan zijn overgegaan en in het eeuwig Jeruzalem het laatste Eben-Haëzer mogen plaatsen en met de volmaakt rechtvaardigen juichen: "Ja, tot hiertoe, tot hiertoe heeft de Heere geholpen.".

13. Zo werden door deze overwinning van God de Filistijnen, die zo lange tijd Israël verdrukt hadden, vernederd en kwamen niet meer in het gebied van Israël,
1) zij konden daar geen heerschappij meer verkrijgen, al vernieuwden zij ook hun aanvallen daartoe, want de hand van de HEERE was tegen de Filistijnen al de dagen van Samuël. Als verhoring van deze bede zijn dan ook alle overwinningen aan te merken, die later Saul over hen behaalde (13: 14,17 enz.).

1) Dit betekent niet, dat zij geen pogingen meer hebben aangewend om Israël te benauwen, maar dat al die pogingen zonder gevolg bleven. Waar het volk in de dagen van Samuël de Heere bleef dienen en ook later in de eerste jaren van Saul, daar toonde de Heere ook, dat Zijn Woord waar was: Die Mij eren, zal Ik eren..

14. En de steden, die de Filistijnen van Israël genomen hadden, kwamen weer toe aan Israël, van Ekron in het noorden tot aan Gath toe, de in het oostelijk gedeelte gelegen stad van de Filistijnen; ook rukte Israël dit gebied, de tot die steden behorende plaatsen, uit de hand van de Filistijnen; en er was vrede tussen Israël en tussen de Amorieten, 1) want deze waagden, na de overwinning over de Filistijnen, het niet zich vijandig tegenover het volk van God te stellen.

1) De Amorieten waren de machtigste volksstam van de Kanaänieten. Daarom worden deze genoemd in de plaats van alle de volksstammen, om daarmee aan te duiden, dat Israël rust had van al zijn vijanden. De Heere God had beslag gelegd op hen, zodat zij het niet weer waagden Israël aan te vallen..

Was Israël gestraft door dit volk als tuchtroede in Gods hand, nu de zonde beleden is, verzoend en wordt nagelaten, wordt ook de tuchtroede opgeheven..

17. Maar hij keerde weer naar Rama, want daar was zijn huis, en daar richtte hij Israël, en hij bouwde daar de HEERE een altaar, naar de wijze van de aartsvaders (Genesis12: 7 13: 18; 21: 33), omdat hetheiligdom te Silo nog altijd van de ark van het verbond beroofd was (vs.2).

Samuëls rechterlijke werkzaamheid begon met de overwinning bij Eben-Haëzer, tot ongeveer een paar jaren te voren had Simson (Richteren 15: 20) het richterambt bekleed. Samuëls roeping was voornamelijk de vernieuwing van Israël door profetische verkondiging van het Goddelijk woord. Deze profetische werkzaamheid leidde echter bij hem geheel ongezocht en van zelf tot de rechterlijke; want toen hij de grote zegen op zijn werk te Mizpa verkreeg, en daar door de boete- en bededag Israëls vereniging met de HEERE bewerkte, was dit reeds inderdaad een richten van Israël, waarbij aanstonds ook het richten als een rechtverschaffen aan Gods volk tegenover uitwendige vijanden met de wapens van de voorbede kwam. Het zwaard heeft Samuël nooit getrokken, behalve eenmaal, toen de daartoe geroepen koning zijn plicht verzuimd had, en hij in diens plaats de ban moest volbrengen aan Agag, de koning van de Amalekieten (15: 32vv.), zo neemt hij een zelfde plaats in als Mozes (Ex.17: 9; 32: 25vv. Num.31: 1vv.) met wie hij ook in zoverre op een lijn staat, dat hij met de waardigheid van profeet en richter tevens de priesterlijke in één persoon verenigde. Deze was bij hem eveneens een uitvloeisel van zijn profetisch ambt. Toen hij te Mizpa voor het volk het melklam ten

offer bracht en bij dat offer tot de Heere riep, was de profeet tot een priester geworden; toen hij, na de gelukkige bevrijding van het land van de vreemde heerschappij, te Rama een altaar bouwde, nam hij allereerst het priesterlijk ambt waar, alleen om een leemte aan te vullen, omdat Ahitub, Pinehas' oudste zoon, nog te jong was om zijn ambt waar te nemen. Hij offerde dan ook op andere plaatsen, als hij jaarlijks om zijn richterlijk ambt rondreisde (9: 12; 10: 8; 11: 15; 13: 8vv.; 16: 2vv. omdat er geen algemene plaats tot aanbidding meer was en toch de openbare godsdienst aan het volk moest worden teruggegeven, wanneer dit niet opnieuw tot de dienst van de Baäls en Astharoths vervallen zou. Dat hij daarmee niets anders heeft willen doen, dan tijdelijk in een behoefte te voorzien, blijkt uit 14: 3, waar wij nog in de eerste tijden van Saul, Ahia, de zoon van Ahitub en achterkleinzoon van Eli, als priester te Silo vinden, terwijl Samuël van toen af, afgezien van het buitengewoon geval in 16: 2vv., nog slechts alleen het priesterlijk werk van voorbede verricht (12: 16vv.; 15: 11,35)..

Overzien wij nu het geheel van Samuëls verschijning, zo blijkt het duidelijk, dat hij een gewichtige plaats inneemt, een plaats van overgang, met reformatorische werkzaamheden, die van groot belang zijn. Hij is de laatste richter en vormt zo een overgang tot een nieuwe bedeling van de theocratie door het koninklijk en profetisch ambt te stichten, hetgeen van grote invloed op het priesterlijke moest zijn.

In de periode van de richters waren de werkzaamheden van profeet en richter doorgaans (met uitzondering alleen van Debora (Richteren 4: 4vv.) gescheiden; Samuël verenigt deze weer in zijn persoon en bewijst daardoor, dat de uitwendige leiding van het verbondsvolk alleen kan en mag rusten op een inwendige godsdienstige grondslag. Zoals hij zo de stichter is van het koningschap in zijn echt theocratische vorm, zo is zijn priesterlijke werkzaamheid ook de voorbereiding tot die bloeiende toestand, die de cultus in de Davidisch-Salomonische periode bereikte; er moest gebroken worden met het onwettige priesterschap van Eli en van diens geslacht, opdat de herstelling van een waar priesterschap, zoals het onder David en Salomo werd, mogelijk zou zijn.

Tengevolge van de dood van Eli's zonen, was er geen dienstdoend priester, die de ouderdom bereikt had om de dienst des Heeren in Zijn tabernakel waar te nemen. Het was hier dus een zeer buitengewoon geval. Als gewoon Leviet mocht Samuël noch in het Heilige, noch in het Heilige der Heiligen komen. Een dienstdoend priester was er niet uit het geslacht van Aäron. Het komt ons daarom het waarschijnlijkst voor, dat Samuël daar te Rama, wellicht op bevel van de Heere, een altaar gebouwd heeft, opdat tijdelijk daar door hem in de dienst van de offeranden zou worden voorzien. Ook opdat Israël niet weer zou vervallen tot de Baäldienst..

Buitengewone tijden vorderen ook buitengewone voorziening in de behoeften. Als de dienst in de Tabernakel plaats had kunnen hebben, zou Samuël, als Reformator onder zijn volk, zich wel gewacht hebben, om tegen het gebod van God in te gaan, dat er maar één altaar mocht zijn..

HOOFDSTUK 8.

ISRAEL BEGEERT EEN KONING. DE WIJZE, WAAROP DIE REGEREN ZAL, WORDT AANGEWEZEN.

I. Vs.1-22. Toen Samuël, nu achttien jaar als richter werkzaam (van 1095-1077 v. C.), voelde dat de last van zijn drievoudig ambt hem te zwaar werd, liet hij zich in het uitoefenen van de rechtspleging door zijn beide zonen ondersteunen. Deze wandelen niet op zijn weg, maar laten zich door geschenken omkopen en buigen het recht. De oudsten van het volk dienen hun bezwaren hierover bij Samuël in, en openbaren hem het verlangen, dat hij een koning over hen plaatse; zij laten zich niet van die wens afbrengen, als de profeet op bevel van de Heere hun tot waarschuwing het recht voorstelt, dat die koning volgens de wijze van andere volken, zich toekennen zal. Zo dwingen zij voor zich een koning af, wiens aanstelling in Israël wel reeds te voren door God voorzien, maar waarvoor tijd en uur nog niet gekomen was. Samuël belooft naar hun wil te doen en laat hen tot later een ieder naar zijn stad gaan.

1. Het geschiedde nu, toen Samuël oud geworden was, en zijn krachten begonnen af te nemen (volgens onze berekening was hij toen 67 of 68 jaar oud), zo stelde hij,om zich enigszins te verlichten, zonder dat de bediening van het ambt daaronder leed, zijn beide zonen tot richters over Israël. 1)

1) Niet om het richterambt in zijn familie erfelijk te maken, maar om hem te steunen in zijn ambt als richter, en wel in zoverre, dat zij hem te hulp zouden komen in de zuidelijke streken (in vs.2 wordt toch gezegd, dat zij richters waren te Ber-seba), in het vereffenen van geschillen en het uitspreken van het recht..

5. En zij zeiden tot hem: Zie, gij zijt oud geworden en uw zonen wandelen, zelfs nu gij nog in leven zijt, niet in uw wegen, 1) wat zal het dan zijn na uw dood? a) Zet nu, 2) daar het geval bestaat, dat de Heere in de wet genoemd heeft (Deuteronomium 17: 14), als wanneer een nieuwe staatsinrichting nodig zou zijn, een koning over ons,om ons op betere wijze te richten, dan uw zonen doen; wij willen een koning, zoals al de volken, hebben.

a) Hos.13: 10 Hand.13: 21

1) Het is wel waar, dat zijn zonen niet wandelden in zijn wegen, maar dit was voor hem een des te groter smart, maar zij konden niet zeggen, dat dit zijn schuld was. Hij had niet, zoals Eli, in de boosheid van zijn zonen toegegeven, noch hen daarin gestijfd, maar hij was gereed, om de klachten te horen, die men tegen hen inbracht, en indien dit de begeerte van het volk was geweest, en de aanklachten zich door geschenken te laten omkopen, tegen hen bewezen waren, wij mogen wel veronderstellen, dat hij dan hun volmacht had ingetrokken en hen gestraft zou hebben..

Dit plan nu schijnt bij de eerste oogopslag niet slecht of te berispen. Want toch, waar iets kwaads is, moet men ook een geneesmiddel ervoor zoeken en aanwenden. Wanneer daarom de oudsten van het volk zoveel bederf zagen in de rechtspraken, dat plunderaars en rovers aan

het roer zaten, waren zij verplicht, een geneesmiddel te zoeken tegen deze rampen, en zijn zij, wat dit betreft, prijzenswaardig. Maar in het zoeken van dit geneesmiddel zijn zij al te haastig geweest, waarom God ook terecht tot toorn is verwekt. Want aan Samuël hadden zij de zaak eenvoudig moeten uitleggen en over zijn zonen en over het bederf in de rechtspraken bij hem een klacht inleveren en aan hem de verschuldigde eer en gehoorzaamheid bewijzen, en verder hadden zij niet moeten gaan. Want zij hebben bij hem niet alleen over zijn zonen geklaagd, maar zijn terstond tot deze mening gekomen, dat er een koning gekozen behoorde te worden..

2) De uitwendige aanleiding tot deze begeerte hadden volgens 12: 12 de krijgstoerustingen van Nahas, de koning van de Ammonieten, die later ook werkelijk Jabes in Gilead belegerde (11: 11) gegeven. Intussen hadden zij reeds eerder (Richteren 10: 6-11: 33) juist tegen de Ammonieten krachtige hulp ondervonden, zodat zij geen reden hadden, om zich wegens hun staatsinrichting te zwak tegenover hen te voelen. De ontaarding van Samuëls zonen gaf niet voldoende reden om die staatsinrichting als onbruikbaar te bestrijden, want dergelijke onrechtvaardigheden konden even goed onder een koninklijke regering voorvallen, als onder de richters. Zij hadden Samuël moeten vragen om bestraffing van zijn zonen of om een ander vroom man na zijn dood; dat was beter geweest, dan dat zij een zo verdienstelijke man nog bij zijn leven afdankten. De ware oorzaak van hun verlangen was echter wantrouwen jegens God en het vertrouwen op de vleselijke arm, alsof een aards koning hen beter zou kunnen beschermen, dan de Heere..

6. Maar a) dit woord was kwaad in de ogen 1) van Samuël, toen zij zeiden: Geef ons een koning om ons te richten, niet omdat hij het niet kon dulden, dat zij zijn zonen aanklaagden, maar hij voelde diep, hoe ondankbaar men jegens hem was, en dat voornamelijke smartte hem, dat zij liever de heidenen gelijk wilden zijn, dan de Heere zelf tot koning hebben. En Samuël bad tot de HEERE, hij legde de zaak voor de Heere in het gebed neer, omdat zij wel niet dadelijk tegen de wet was (Jud 17: 6), maar het hier de vraag was, of onder de omstandigheden, waaronder de oudsten hun eis voordroegen, het goed was hun toe te geven of niet.

a) 1 Samuel .12: 17

1) Hiermee spreekt de Heilige Geest niet een afkeurend oordeel over Samuël uit, maar toont veeleer, dat hij door geen boze hartstocht is aangetast. Hij was toch niet beledigd door de beschuldiging tegen zijn zonen, omdat zij zonder twijfel als slechte bestuurders van de staat ontslagen moesten worden. En bij name tekent de Heilige Schrift Samuël als niet met een onbillijk gemoed de beschuldiging verdragen te hebben, n.l. omdat hij de goddeloosheid van zijn zonen erkende. Wat wel terdege is op te merken, omdat het toch meestal gebeurt, dat de mens moeilijk kan verdragen, dat zijn familie of geslacht beticht wordt, en in de vermindering van de waardigheid van zijn zonen een hevig bezwaar vindt, indien zijn kinderen niet in de waardigheid blijven, die zij eenmaal verkregen hebben. Daartegenover heeft Samuël nu niet de onrechtvaardigheid van zijn kinderen willen vergoelijken, noch verontschuldigen, dat zij bij het volk vernederd werden, maar zeer rustig en met kalm geduld dat zij, omdat zij God niet hadden gehoorzaamd, zoals het had gepast, ook deze straf verdienden. Hij is niet toornig geweest op het volk, omdat het hen verwierp, opdat zij niet aan het bestuur van de

landsbelangen zouden blijven, maar heeft geduld, dat zij ontslagen werden. Niets van dat alles heeft Samuël bewogen, maar daarom zegt de Schrift, dat hij boos werd, omdat de oudsten in het begeren van een koning, de maat niet hebben gehouden, maar God zwaar hebben beledigd..

Het is daarom duidelijk, dat Samuël niet boos werd, omdat zij zijn zonen verwierpen, noch ook zelfs, omdat zij een koning begeerden. Het lag toch in de raad van de Allerhoogste opgesloten Israël een koning te geven, maar omdat zij er nu mee kwamen. De tijd was nog niet rijp, dat David, de door God bestemde koning, zou optreden. Israël liep op de Heere vooruit. Zij vroegen het uit hoogmoed van hart om aan de andere volken gelijk te zijn. De grote zonde van Israël lag bovendien hierin, dat zij niet een koning begeerden uit de hand van God, maar uit de hand van een mens. Daarom zegt de Heere ook tot Samuël in het volgende vers, dat zij Hem, hadden verworpen..

7. Maar de HEERE zei tot Samuël, waarschijnlijk met hoorbare stem, evenals in 3: 4vv.: Hoor naar de stem van het volk in alles, wat zij tot u zeggen zullen, en bekommer u niet verder over het onrecht, dat zij u hebben aangedaan; want zij hebben, in de grond van de zaak, u niet verworpen, maar zij hebben Mij verworpen, dat Ik geen koning over hen zal zijn. 1) Indien zij met Mijn koningschap tevreden waren, zo zouden zij daarop alleen bedacht zijn, hoe de gebreken van de tegenwoordige regering verholpen zouden kunnen worden, maar niet deze wijze van regeren ter zijde willen stellen; dit is slechts een voorwendsel om hun verlangen, dat uit vleselijke gezindheid voortkomt, met een schijn van recht op te sieren.

1) Dit betekent, dat de Heere hen niet meer onmiddellijk en in het bijzonder zou regeren, waarin de heerlijkheid, het geluk en de veiligheid voor het volk bestond. Zij willen liever staan in een algemene betrekking tot God, dan langer een bijzonder volk van de Heere zijn..

Wie de kinderen van de Heere verwerpt, verwerpt God (Luk.10: 16). Indien de Heere Zich aantrekt, wat ons geschiedt, dan mogen wij gerust zijn, en voor onze haters wel om vergeving bidden..

9. Hoor dan nu naar hun stem, en geef aan hun eis toe; maar pas dan, als gij hen op het hoogste zult bedreigd hebben, 1) hoe zij door hun eigenzinnig aandringen op een koning Mijn koningschap verwerpen. Opdat zij lateral wat hun overkomt, alleen aan zichzelf zullen kunnen verwijten, zo zult gij hun te kennen geven de wijze van de koning, die over hen regeren zal; 2) stel hun voor welke rechten de heidense koningen zich toekennen (vs.11-17), zoals zij nu naar dat voorbeeld een wensen.

1) In het Hebreeuws Ki-haëed thaïd bahem. Dit betekent; wanneer gij tegen hen zeker betuigd zult hebben, in de zin van hun het onrecht hebt voorgehouden, waaraan zij zich schuldig zullen maken. De Heere laat Israël niet los, maar geeft zijn profeet de opdracht om zijn volk nog eens ernstig te waarschuwen..

2) Nadat door Samuëls profetische werkzaamheid (1 Samuel 7: 2) het profetisme tot een blijvende vaste instelling geworden was, was er geen reden meer om zich tegen het

koningschap in Israël onder elke voorwaarde te verzetten. Vroeger zou dit geheel tegen de wil van God geweest zijn, bijv. toen de noordelijke stammen aan Gideon de erfelijke koningswaardigheid aanboden (Richteren 8: 22vv.); want een Israëlitisch koning kon niet eigenmachtig regeren, maar moest dit doen in de naam en naar de wet van de Heere; hij moest zich geheel aan de grondstellingen van de theocratie onderwerpen, omdat deze Israëls voorrang boven alle volken van de aarde vormde, en het middel was tot verwezenlijking van Gods raadsbesluiten tot heil van de mensen. In het profetisme, dat zeer eigenaardig "het geweten van de Staat" genoemd is, was naast het koningschap een macht geplaatst, die met het zwaard van de Geest in de hand daarover waken moest, het moest terechtwijzen en ieder misbruik bestraffen. Desalniettemin is en blijft het voor Samuël uitgesproken verlangen van de oudsten een vooruitlopen van God, een niet afwachten van Gods tijd en uur. Die de Heere tot een eerste koning gesteld zou hebben, was zonder twijfel David, de voorvader van de Messias. Diens koningschap, als het eigenlijk goddelijke, kon nu nog niet gegeven worden, een menselijk moest de tijdruimte aanvullen, maar juist in dit menselijke lag voor Sauls koningschap reeds de kiem van verderf, die zich dan ook vroegtijdig genoeg ontwikkelde en het tot de ondergang leidde (10: 27)..

Wel hadden zij het recht om Samuël te wijzen op zijn ouderdom, waardoor hij om de landszaken te besturen, minder geschikt werd, en ook op de gierigheid en het bederf in de rechtspraken van zijn zonen, of te klagen over zijn kinderen, die niet in zijn voetstappen wandelden, en God te vragen om hun een man te geven, geschikt om te regeren, maar hadden dan de gehele zaak aan Zijn wil moeten overlaten. Indien dit door hen gedaan was, dan is er geen twijfel aan, of zij zouden een gunstig antwoord van God ontvangen hebben. Maar zij dachten er niet aan, om dat God te vragen. Zij eisen, dat hun een koning wordt gegeven, en verlangen de zeden en instellingen van de andere volken..

16. En hij zal uw knechten en uw dienstmaagden en uw beste, uw mooiste en krachtigste jongelingen, 1) en uw ezels nemen, en hij zal zijn werk daarmee doen, zo zult gij met uw gezin, uw trek- en lastdieren hofdiensten moeten verrichten.

1) Dit woord past niet in de samenhang; de jongelingen zijn onder de in vs.11 en 12 genoemde zonen begrepen. De Septuaginta leest daarom in plaats van Mkyrwxb (= uw jongelingen): Mkyrqb (= uw runderen); het is mogelijk, dat onze schrijfwijze op een schrijffout berust..

De LXX heeft ta boukolia..

17. Hij zal uw kudden, evenals uw zaad en uw wijnbergen (vs.15), vertienen en wanneer gij zo naar uw verlangen evenals de andere volken een koning zult hebben, zult gij hem met lichaam en leven, have en goed tot knechten zijn.

20. En wij zullen ook zijn zoals al de volken, en onze koning zal ons richten, en hij zal voor onze aangezichten uitgaan, en hij zal onze oorlogen voeren.

Wanneer de oude Adam zijn hoofd opsteekt, baten geen voorstellingen.

Menigeen heeft de Heere wonderbaar onderhouden, zolang hij in nederigheid leefde, en voor elke dag het nodige brood voor zich en de zijnen van de rijke tafel van de genade van zijn God moest afbidden; de Heere zond hem òf de raven met vlees in het huis, òf zegende zijn dagelijks verzamelen zo, dat hij voor elke dag zoveel had als hij nodig had. Maar toen men begon op te leggen, en zich tenslotte een sommetje gespaard had, toen maakte men deze guldens tot zijn gouden, zilveren of papieren koning en in plaats van op de Heere alleen zijn vertrouwen te stellen en onmiddellijk van Zijn hand te leven, hing men het hart aan deze zichtbare koning, en verloor daarbij het kinderlijk geloof en het: "Aan U, Heere! heb ik genoeg." Het "geef ons een koning, zoals alle heidenen hebben" of: "geef mij een kapitaaltje, zoals mijn wereldse buurman dat heeft, opdat ik niet langer om mijn dagelijks brood behoef te bidden." -O, het zit zo diep in het hart van menig kind van God, en men vermoedt niet, dat het toch iets heerlijks is, elke dag het manna opnieuw uit de hand van God onmiddellijk te moeten verzamelen..

Israël bedacht niet, dat God hen van de andere volken had afgescheiden en dat de Heere die andere volken had verworpen..

21. Toen Samuël al de woorden van het volk gehoord had, sprak hij deze voor de oren van de HEERE om nadere aanwijzingen van God te ontvangen.

21. Toen Samuël al de woorden van het volk gehoord had, sprak hij deze voor de oren van de HEERE om nadere aanwijzingen van God te ontvangen.

22. De HEERE nu zei tot Samuël; Hoor naar hun stem en stel hun een koning. Ik zal te zijner tijd de man tot u leiden, die Ik daartoe verkoren heb. Toen zei Samuël, nadat hij zo van de goddelijke wil verzekerd was, tot de mannen van Israël, tot de oudsten (vs.4), die te Rama bij hem gekomen en in de naam van het volk met hem gehandeld hadden: Gaat thans heen, een ieder naar zijn stad, totdat ik u samenroep, opdat ik volgens uw wil een koning over u stel (10: 17vv.).

De koninklijke waardigheid was in Israël wel aan Israëlitische afkomst, maar niet gelijk het priesterschap aan een bepaalde geboorte verbonden; even zo min werd zij door vrije keuze van het volk opgedragen, zoals bijvoorbeeld bij de Edomieten (Genesis36: 31vv.); het is de Heere zelf, die voor Zijn volk een koning kiest. Daarom laat Samuël thans de oudsten gaan om hen later weer te roepen, wanneer God de aanwijzing gedaan zal hebben. Wanneer daarna nog een keuze door het lot geschiedt (10: 19vv.), zo moest hierdoor Saul niet alleen voor het volk, als de door de Heere verkorene, openlijk voorgesteld worden, maar ook hij voor zijn persoon in de zekerheid van zijn goddelijke verkiezing des te meer versterkt worden..

Wij zien hieruit, dat het gezag van Samuël nog onverzwakt was. Hoewel zij een koning begeerden, toch wagen zij het niet hem niet te gehoorzamen, als hij hun beveelt om maar huns weegs te gaan, om de tijd of de dag af te wachten, waarop God hun een koning zou geven. Wel een bewijs, dat Samuël zelf geheel onschuldig was aan de daden van zijn kinderen en die daden ook niet goedkeurde of door de vingers zag..

HOOFDSTUK 9.

SAUL TOT ISRAELS KONING BENOEMD, IS SAMUELS GAST.

I. Vs.1-25. De Heere laat Samuël niet lang wachten op de man, die hij Zich tot koning verkoren heeft. Hij geeft hem de aanwijzing, dat op een bepaalde dag en op een bepaald uur een man uit de stam van Benjamin tot hem zal komen. De schreden van Saul, de zoon van Kis, die met zijn knecht is uitgegaan om de verloren ezelinnen van zijn vader te zoeken, en reeds overal in de omtrek gezocht heeft zonder ze te vinden, worden naar het land van Zuf geleid. Daar houdt zich ook de profeet op om een offerfeest te houden. Het wordt de knecht ingegeven, dat Saul zich naar de man van God zal wenden om diens raad in te winnen. Samuël herkent aanstonds in degene, die tot hem komt, de uitverkorene van de Heere, stelt hem omtrent de verloren ezelinnen gerust en wijst hem aan, waartoe hij geroepen is; daarop dringt hij hem aan de offermaaltijd deel te nemen, neemt hem mee in zijn huis, waar hij, voordat men zich te ruste legt, een samenspreking met hem houdt.

1. Er was nu, ten tijde dat Israël een koning begeerde en Samuël wachtte, wie de Heere als Zijn daartoe verkorene hem aanwijzen zou, een man van Benjamin, uit de stam, die 350 jaar geleden bijna geheel was uitgeroeid (Richteren 19-21), maar sinds die tijd weer toegenomen was, wiens naam was Kis (= hard), een zoon van Abiël (= mijn vader is God; 14: 51; 1 Kronieken 9: 33), de zoon van Zeror (= kleine bundel), de zoon van Bechorath (= zoon van de eerstgeborene), de zoon van Aflah (= verfrist), de zoon van een man, wiens naam niet bekend is, van Jemini, van de Benjaminieten, uit Gibea, het tegenwoordige Tuleil el Phul (Jud 19: 13), een dapper held. 1)

1) In het Hebreeuws Gibboor chajil. Evenals in Richteren 2: 1 betekent dit ook hier een vermogend man, een man rijk aan aardse bezittingen..

2. Die had een zoon van reeds enigzins gevorderde leeftijd (1 Samuel 13: 2) wiens neem was Saul 1) (= gevraagd), deze was wel zo oud, dat hij zelf reeds een strijdbare zoon had, maar in vergelijking tot zijn vader toch een jongeling, een jong man, en mooi, 2) ja erwas geen mooiere man dan hij onder de kinderen van Israël; van zijn schouders en opwaarts was hij hoger dan al het volk, hij was een hoofd groter dan de anderen.

1) De naam van Saul komt meermalen voor (Genesis36: 37 Num.26: 12vv.); hier behoorde hij tot de eisen van de eerste koning van Israël, opdat het volk een blijvende herinnering zou hebben, op welke wijze het aan een koning gekomen was (8: 5, 19vv.). De andere eigenschappen, zijn lichamelijke kracht en schoonheid maakten hem aangenaam voor de mensen, want de Oosterse volken zien bij hun koningen zeer op het uiterlijke..

(De Spartanen legden hun koning Archidamus een boete op, omdat hij een kleine vrouw getrouwd had, die hun waarschijnlijk geen koningen maar koninkjes zou voortbrengen (Plutarchus: de educatione)..

2) Dit betekent, dat hij in zijn volle jeugdige kracht stond, een man van frisse levenskracht..

3. De ezelinnen nu van Kis, de vader van Saul, waren schijnbaar toevallig, maar in waarheid door Gods bestuur (Ru 2: 3), verloren geraakt, toen zij buiten op het veld zonder bijzonder opzicht weidden; daarom zei Kis tot zijn zoon Saul, die nog in zijn vaders huis met vrouw en kinderen woonde: Neem nu een van de jongens, van de knechten, met u en maak u op, ga heen, zoek de ezelinnen.

5. Toen zij, de grenzen van Benjamin in het zuidwesten overgegaan zijnde, en zuidoostelijk zich tot beneden tot Bethlehem gewend hebbende, in het land van Zuf (= honing) kwamen, zei Saul tot zijn jongen, die bij hem was: Kom en laat ons terugkeren, dat niet misschien mijn vader van de ezelinnen aflate1) en voor ons bekommerd zij, dat ons enig ongeval overkomen mocht, omdat wij reeds zolang afwezig zijn.

1) Bij Ruth 1: 22 hebben wij de landstreek ten zuiden van Jeruzalem tot Bethlehem beschreven; van Bethlehem vermelden wij hier nog, dat de bewoners van de eigenlijke stad, ongeveer 4000 zielen tellende, op enige honderden Moslims na, thans allen Christenen zijn, waaronder een Evangelische gemeente bestaat. Zij onderscheiden zich door een mooie vorm van het gezicht, evenals door zeldzame bedrijvigheid en daardoor ontstane welvaart. Behalve de vee- en bijenteelt, land- olie- en wijnbouw, drijven zij ook bijzonder handel in rozenkransen en schelpen, waarvan zij jaarlijks een grote menigte, de laatste met verschillende voorstellingen uit de Bijbelse geschiedenis versierd, aan de pelgrims verkopen. De vruchtbare grond en het klimaat, dat veel zachter is dan in Jeruzalem, zodat er nog ten tijde van het Kerstfeest voer genoeg voor de kudden op het veld en dikwijls het mooiste weer is (Luk.2: 8), zijn zeer gunstig voor hun economische werkzaamheden. Bovendien is de omtrek van de stad, in vergelijking met andere streken van Palestina, goed van water voorzien; dit water wordt door iedereen van oudsher bijzonder geprezen. Ongeveer een kwartier van de noordzijde van de stad, naar het oosten, ligt ene bron, die de overlevering aanwijst als die, waaruit de drie helden (2 Samuel .23: 13vv.) voor David water haalden, de put van David genaamd; deze is zeer goed gebouwd, 17-21 voet diep en bevat een overvloed aan helder en koel water, waartoe drie openingen van boven leiden. Verlaten wij nu Bethlehem en wenden wij ons verder naar het zuiden, dan bereiken wij na een uur het tegenwoordige Urtas, waarin wij het in 2 Kronieken 11: 6, en in de toevoeging van de Septuaginta aan Joz.15: 59 vermelde Etham erkennen. Dit Etham is niet te verwisselen met de tweede legerplaats van de kinderen van Israël bij hun uittocht uit Egypte (Ex.13: 20) en de spelonk bij Stam (Richteren 15: 8; 1 Kronieken 4: 32). Het ligt in een diepe Wady, die zich met de Wady Khureitum verenigt en na een loop van vier uur in zuidoostelijke richting naar de Dode Zee stroomt. In het liefelijke dal van deze Wady liggen de beroemde tuinen van Salomo, waarvan in Prediker 2: 4-6 Hoogl.4: 12,16 melding gemaakt wordt, en die nog hun oude vruchtbaarheid behouden hebben, zodat Europese kolonisten, die zich daar vestigen, in één jaar zevenmaal aardappelen verbouwen. Daarheen ging Salomo dikwijls, zittende op een hoge wagen en van metgezellen omgeven, van Jeruzalem; hij beschrijft ons het aangename van de beginnende lente, die hij daar zag in de woorden van het Hooglied 2: 11vv.. Zuidoostelijk daarvan vinden wij het dorp Rhureitum, waarbij een ongeveer 1000 voet lang hol met vele vertakkingen ligt, dat men ten onrechte voor de spelonk Adullam (1 Samuel .22: 1) gehouden heeft. Noordoostelijk van de laatstgenoemde plaats bevindt zich de Frankenberg (Dschebel Fureidis = klein paradijs), zo genoemd, omdat de Franken nog 40 jaar na het

verlies van Jeruzalem in het jaar 1244 na Christus) deze in het bezit hielden. Deze is zonder twijfel dezelfde als de wachttoren Beth-Cherem in Jer.6: 1, en het kasteel, dat Herodes de Grote op de plaats van zijn overwinning over de Joden bouwde (Herodium), en waarin hij later begraven werd. Zuidwestelijk van Etham vinden wij eveneens een oud vervallen kasteel, dat de Arabieren El-Buraij noemen. Dicht daarbij liggen de vijvers van Salomo. Dit zijn drie reusachtige, kunstige waterbakken, die in het nu geheel eenzame dal van het oosten naar het westen zo over elkaar liggen, dat de grond van de ene hoger is, dan die van de andere; aan de westzijde gaat de straat van Hebron naar Jeruzalem voorbij. Het water ontvangen zij uit een bron, waartoe men aan de noordwestzijde van het kasteel el Burak 12 voeten diep neerdaalt. Door een waterleiding, die vooral langs de oppervlakte van de grond voortgaat en op sommige plaatsen onder de aarde ligt, en gedeeltelijk uit een stenen kanaal, gedeeltelijk uit aarden pijpen bestaat, wordt het water naar Jeruzalem afgeleid. Volgens Josefus heeft Pontius Pilatus deze waterleiding aangelegd, terwijl hij de middelen daartoe uit de tempelschat nam, hetgeen de Joden in zeer hoge mate verbitterde; en mede tot zijn aanklacht bij de keizer aanleiding gaf, ten gevolge waarvan hij afgezet werd en zichzelf ombracht.

Wij komen nog eens terug op die verzonken bron, waarvan de vijver zijn water heeft. Zij is 270 schreden van de hoogste vijver verwijderd; nadat men door de met zware dekstenen gesloten monding van een gewelf binnengetreden, en over puinhopen tot de grond gekomen is, komt men tot een donker vierhoekig welfsel van 25 voet lengte en 10 voet breedte met een rotsbank aan de zijde; een van boven ronde deur voert westwaarts in een rotskamer, die ongeveer 8 schreden in de lengte en in de breedte heeft, en vandaar een andere rotsdeur in een kleine duistere kamer, aan de westelijke wand waarvan het water uit de rotsspleten zachtjes vloeit, en nadat het tot een twee el brede stroom geworden is, ruisend naar het oosten voortloopt om verder een bassin te vullen, en van daar zich in twee armen te verdelen, de ene arm loopt in de vijver uit, de andere gaat naar de waterleiding. Deze stroom is Ras el Ain of Ain Saleh, de besloten wel, de verzegelde fontein, waarvan in Hoogl.4: 12 sprake is. Gaan wij westelijk van de vijvers van Salomo op de straat, die van Hebron naar Jeruzalem voert, noordwaarts terug, zo hebben wij pas in het zuidwesten van Bethlehem, die landstreek voor ons, die zonder twijfel onder het in ons gedeelte genoemde land Zuf bedoeld is. Daarheen had zich waarschijnlijk een gedeelte van het oorspronkelijk tot de stam van Efraïm behorende Levietengeslacht Zuf bij zijn verhuizen gewend, en aan die landstreek de naam gegeven, evenals het andere gedeelte, waarvan Elkana afstamde, zich te Rama vestigde en aan die plaats de naam van Ramathaïm Zofim gaf (1: 1). De stad, waarbij Saul zich met zijn knecht bevond, toen deze hem het antwoord gaf, dat wij in het volgende vers lezen, kan niet nader worden aangewezen; die plaats was echter ook Samuëls eigenlijke woonplaats niet, zoals de meeste uitleggers aannemen, die daarom Rama ergens anders zoeken dan in het tegenwoordige er Râm, en ook het graf van Rachel (10: 2 op een geheel andere plaats stellen, dan de overlevering. Deze plaats was, evenals Mizpa, Gilgal, Bethlehem (7: 5vv.; 10: 8; 16: 2vv.) en andere, een plaats, die door de profeet van tijd tot tijd bezocht werd, waar hij offerfeesten hield, en hem een woning van God ten dienste stond, zoals wij in de geschiedenis van Eliza vinden (2 Koningen .4: 8vv.). Uit het land Zuf komen wij verder tot het reeds bij Ruth 1: 22 vermelde Beit Dschala, wenden ons noordwestelijk heen en vinden aan de overzijde van de Wady Bittir de Filippus-bron, wier water volgens latere mening die zou zijn, waarin Filippus de kamerling uit het Morenland doopte (Hand.8: 26vv.); de oudere

overlevering echter plaatst deze gebeurtenis naar het 1 3/4 uur noordelijk van Hebron gelegen Beth-Zur (Joz.15: 58), waarbij zich een bron Ain et Dirweh bevindt. Dit stemt beter met het Bijbelse bericht overeen, omdat aan Filippus uitdrukkelijk de weg naar het zuiden wordt aangewezen om zich daarop te begeven, en Hiëronymus in de levensgeschiedenis van Paula beweert, dat van oudsher een weg van Jeruzalem naar Gaza werkelijk over Hebron ging; zij voerde aan de andere zijde van Bethlehem door de woestijn van Thekoa; vandaar de bijvoeging: "die woest is". Noordoostelijk van de Filippusbron ligt Ain Karim, het St.Johannes-klooster, aan de zuidelijke zijde van de groot wady Beit Chadina of het Terebinthendal. De laatstgenoemde plaats wordt door de overlevering van de kloosters ten onrechte voor de schouwplaats van de strijd tussen David en Goliath gehouden; deze ligt veel meer in de nabijheid van Socho in de wady Musur, dus links van de straat naar Gaza (17: 1vv.) eveneens wordt Ain Karim, een van de mooiste en grootste kloosters in Jeruzalem, ten onrechte voor de plaats uitgegeven, waar Johannes geboren werd en zich ophield (Lu 1: 7). Van hier wenden wij ons noordoostelijk naar el Kubeibeh, dat door velen voor het nieuwtestamentische Emmaüs gehouden wordt; anderen verstaan daaronder het tegenwoordige Amwas, het vroegere Nicopolis, dat eveneens dwaling is; anderen Kiriat el Enab (1 Samuel 7: 1); anderen Kulonieh (Lu 24: 13). Noordoostelijk daarvan hebben wij Gibeon (Joz.9: 3vv.); vier uur van Gibeon, naar het noordwesten ligt Boven- en Beneden Beth-horon (Joz.10: 9vv.), een half uur zuidelijk van de eerste plaats Mizpa. Een hoge bergrug, met name Neby Samwil, die zich met een punt tot een hoogte van 600 voet, het hoogste punt in die landstreek, boven de vlakte verheft, loopt van het zuidwesten naar het noordoosten. Op de noordoostelijke top hiervan ziet men een klein, armoedig dorpje en in het midden daarvan een vervallen Moskee, die door Joden, Christenen en Moslims voor het graf van Samuël gehouden wordt, hetgeen echter met 1 Samuel .25: 1; 28: 3 niet overeenstemt. Het uitzicht van het dak van de Moskee is naar alle zijden heen zeer uitgestrekt, en wordt door zijn majestueuze hoogte werkelijk tot een Mizpa, dat is: tot een wachttoren. Hiervandaan is de weg naar Gibea zuidoostelijk ruim 1 1/2 uur. Noordelijk daarvan ligt Rama, Samuëls geboorte- en woonplaats; toch bestaan over het Rama van Samuël, evenals over het nieuwtestamentische Emmaüs, de meest verschillende meningen; sommigen zoeken het in Soba, ten westen van Jeruzalem, anderen in Ramleh bij Joppe, nog anderen bij de Frankenberg, weer anderen in het tegenwoordige Rameh, 3/4 uur ten noorden van Hebron en 1/4 uur ten zuiden van Halhul. Ongeveer 3/4 uur noordoostelijk van Rama vinden wij Gibea; noordoostelijk tegenover Gibea, ligt Michmas, door de Wady Suweinit daarvan gescheiden. Deze landstreek zullen wij bij 13: 5 nader leren kennen, tot daar is het hier gezegde voldoende tot een goed begrip van de volgende geschiedenis..

2) Aflate, in de zin van, afzie, zich er niet meer om bekommere. Dit bewijst wel, dat hij een vermogend man was, een man, rijk aan vee..

5. Toen zij, de grenzen van Benjamin in het zuidwesten overgegaan zijnde, en zuidoostelijk zich tot beneden tot Bethlehem gewend hebbende, in het land van Zuf (= honing) kwamen, zei Saul tot zijn jongen, die bij hem was: Kom en laat ons terugkeren, dat niet misschien mijn vader van de ezelinnen aflate1) en voor ons bekommerd zij, dat ons enig ongeval overkomen mocht, omdat wij reeds zolang afwezig zijn.

1) Bij Ruth 1: 22 hebben wij de landstreek ten zuiden van Jeruzalem tot Bethlehem beschreven; van Bethlehem vermelden wij hier nog, dat de bewoners van de eigenlijke stad, ongeveer 4000 zielen tellende, op enige honderden Moslims na, thans allen Christenen zijn, waaronder een Evangelische gemeente bestaat. Zij onderscheiden zich door een mooie vorm van het gezicht, evenals door zeldzame bedrijvigheid en daardoor ontstane welvaart. Behalve de vee- en bijenteelt, land- olie- en wijnbouw, drijven zij ook bijzonder handel in rozenkransen en schelpen, waarvan zij jaarlijks een grote menigte, de laatste met verschillende voorstellingen uit de Bijbelse geschiedenis versierd, aan de pelgrims verkopen. De vruchtbare grond en het klimaat, dat veel zachter is dan in Jeruzalem, zodat er nog ten tijde van het Kerstfeest voer genoeg voor de kudden op het veld en dikwijls het mooiste weer is (Luk.2: 8), zijn zeer gunstig voor hun economische werkzaamheden. Bovendien is de omtrek van de stad, in vergelijking met andere streken van Palestina, goed van water voorzien; dit water wordt door iedereen van oudsher bijzonder geprezen. Ongeveer een kwartier van de noordzijde van de stad, naar het oosten, ligt ene bron, die de overlevering aanwijst als die, waaruit de drie helden (2 Samuel .23: 13vv.) voor David water haalden, de put van David genaamd; deze is zeer goed gebouwd, 17-21 voet diep en bevat een overvloed aan helder en koel water, waartoe drie openingen van boven leiden. Verlaten wij nu Bethlehem en wenden wij ons verder naar het zuiden, dan bereiken wij na een uur het tegenwoordige Urtas, waarin wij het in 2 Kronieken 11: 6, en in de toevoeging van de Septuaginta aan Joz.15: 59 vermelde Etham erkennen. Dit Etham is niet te verwisselen met de tweede legerplaats van de kinderen van Israël bij hun uittocht uit Egypte (Ex.13: 20) en de spelonk bij Stam (Richteren 15: 8; 1 Kronieken 4: 32). Het ligt in een diepe Wady, die zich met de Wady Khureitum verenigt en na een loop van vier uur in zuidoostelijke richting naar de Dode Zee stroomt. In het liefelijke dal van deze Wady liggen de beroemde tuinen van Salomo, waarvan in Prediker 2: 4-6 Hoogl.4: 12,16 melding gemaakt wordt, en die nog hun oude vruchtbaarheid behouden hebben, zodat Europese kolonisten, die zich daar vestigen, in één jaar zevenmaal aardappelen verbouwen. Daarheen ging Salomo dikwijls, zittende op een hoge wagen en van metgezellen omgeven, van Jeruzalem; hij beschrijft ons het aangename van de beginnende lente, die hij daar zag in de woorden van het Hooglied 2: 11vv.. Zuidoostelijk daarvan vinden wij het dorp Rhureitum, waarbij een ongeveer 1000 voet lang hol met vele vertakkingen ligt, dat men ten onrechte voor de spelonk Adullam (1 Samuel .22: 1) gehouden heeft. Noordoostelijk van de laatstgenoemde plaats bevindt zich de Frankenberg (Dschebel Fureidis = klein paradijs), zo genoemd, omdat de Franken nog 40 jaar na het verlies van Jeruzalem in het jaar 1244 na Christus) deze in het bezit hielden. Deze is zonder twijfel dezelfde als de wachttoren Beth-Cherem in Jer.6: 1, en het kasteel, dat Herodes de Grote op de plaats van zijn overwinning over de Joden bouwde (Herodium), en waarin hij later begraven werd. Zuidwestelijk van Etham vinden wij eveneens een oud vervallen kasteel, dat de Arabieren El-Buraij noemen. Dicht daarbij liggen de vijvers van Salomo. Dit zijn drie reusachtige, kunstige waterbakken, die in het nu geheel eenzame dal van het oosten naar het westen zo over elkaar liggen, dat de grond van de ene hoger is, dan die van de andere; aan de westzijde gaat de straat van Hebron naar Jeruzalem voorbij. Het water ontvangen zij uit een bron, waartoe men aan de noordwestzijde van het kasteel el Burak 12 voeten diep neerdaalt. Door een waterleiding, die vooral langs de oppervlakte van de grond voortgaat en op sommige plaatsen onder de aarde ligt, en gedeeltelijk uit een stenen kanaal, gedeeltelijk uit aarden pijpen bestaat, wordt het water naar Jeruzalem afgeleid. Volgens Josefus heeft Pontius

Pilatus deze waterleiding aangelegd, terwijl hij de middelen daartoe uit de tempelschat nam, hetgeen de Joden in zeer hoge mate verbitterde; en mede tot zijn aanklacht bij de keizer aanleiding gaf, ten gevolge waarvan hij afgezet werd en zichzelf ombracht.

Wij komen nog eens terug op die verzonken bron, waarvan de vijver zijn water heeft. Zij is 270 schreden van de hoogste vijver verwijderd; nadat men door de met zware dekstenen gesloten monding van een gewelf binnengetreden, en over puinhopen tot de grond gekomen is, komt men tot een donker vierhoekig welfsel van 25 voet lengte en 10 voet breedte met een rotsbank aan de zijde; een van boven ronde deur voert westwaarts in een rotskamer, die ongeveer 8 schreden in de lengte en in de breedte heeft, en vandaar een andere rotsdeur in een kleine duistere kamer, aan de westelijke wand waarvan het water uit de rotsspleten zachtjes vloeit, en nadat het tot een twee el brede stroom geworden is, ruisend naar het oosten voortloopt om verder een bassin te vullen, en van daar zich in twee armen te verdelen, de ene arm loopt in de vijver uit, de andere gaat naar de waterleiding. Deze stroom is Ras el Ain of Ain Saleh, de besloten wel, de verzegelde fontein, waarvan in Hoogl.4: 12 sprake is. Gaan wij westelijk van de vijvers van Salomo op de straat, die van Hebron naar Jeruzalem voert, noordwaarts terug, zo hebben wij pas in het zuidwesten van Bethlehem, die landstreek voor ons, die zonder twijfel onder het in ons gedeelte genoemde land Zuf bedoeld is. Daarheen had zich waarschijnlijk een gedeelte van het oorspronkelijk tot de stam van Efraïm behorende Levietengeslacht Zuf bij zijn verhuizen gewend, en aan die landstreek de naam gegeven, evenals het andere gedeelte, waarvan Elkana afstamde, zich te Rama vestigde en aan die plaats de naam van Ramathaïm Zofim gaf (1: 1). De stad, waarbij Saul zich met zijn knecht bevond, toen deze hem het antwoord gaf, dat wij in het volgende vers lezen, kan niet nader worden aangewezen; die plaats was echter ook Samuëls eigenlijke woonplaats niet, zoals de meeste uitleggers aannemen, die daarom Rama ergens anders zoeken dan in het tegenwoordige er Râm, en ook het graf van Rachel (10: 2 op een geheel andere plaats stellen, dan de overlevering. Deze plaats was, evenals Mizpa, Gilgal, Bethlehem (7: 5vv.; 10: 8; 16: 2vv.) en andere, een plaats, die door de profeet van tijd tot tijd bezocht werd, waar hij offerfeesten hield, en hem een woning van God ten dienste stond, zoals wij in de geschiedenis van Eliza vinden (2 Koningen .4: 8vv.). Uit het land Zuf komen wij verder tot het reeds bij Ruth 1: 22 vermelde Beit Dschala, wenden ons noordwestelijk heen en vinden aan de overzijde van de Wady Bittir de Filippus-bron, wier water volgens latere mening die zou zijn, waarin Filippus de kamerling uit het Morenland doopte (Hand.8: 26vv.); de oudere overlevering echter plaatst deze gebeurtenis naar het 1 3/4 uur noordelijk van Hebron gelegen Beth-Zur (Joz.15: 58), waarbij zich een bron Ain et Dirweh bevindt. Dit stemt beter met het Bijbelse bericht overeen, omdat aan Filippus uitdrukkelijk de weg naar het zuiden wordt aangewezen om zich daarop te begeven, en Hiëronymus in de levensgeschiedenis van Paula beweert, dat van oudsher een weg van Jeruzalem naar Gaza werkelijk over Hebron ging; zij voerde aan de andere zijde van Bethlehem door de woestijn van Thekoa; vandaar de bijvoeging: "die woest is". Noordoostelijk van de Filippusbron ligt Ain Karim, het St.Johannes-klooster, aan de zuidelijke zijde van de groot wady Beit Chadina of het Terebinthendal. De laatstgenoemde plaats wordt door de overlevering van de kloosters ten onrechte voor de schouwplaats van de strijd tussen David en Goliath gehouden; deze ligt veel meer in de nabijheid van Socho in de wady Musur, dus links van de straat naar Gaza (17: 1vv.) eveneens wordt Ain Karim, een van de mooiste en grootste kloosters in Jeruzalem, ten

onrechte voor de plaats uitgegeven, waar Johannes geboren werd en zich ophield (Lu 1: 7). Van hier wenden wij ons noordoostelijk naar el Kubeibeh, dat door velen voor het nieuwtestamentische Emmaüs gehouden wordt; anderen verstaan daaronder het tegenwoordige Amwas, het vroegere Nicopolis, dat eveneens dwaling is; anderen Kiriat el Enab (1 Samuel 7: 1); anderen Kulonieh (Lu 24: 13). Noordoostelijk daarvan hebben wij Gibeon (Joz.9: 3vv.); vier uur van Gibeon, naar het noordwesten ligt Boven- en Beneden Beth-horon (Joz.10: 9vv.), een half uur zuidelijk van de eerste plaats Mizpa. Een hoge bergrug, met name Neby Samwil, die zich met een punt tot een hoogte van 600 voet, het hoogste punt in die landstreek, boven de vlakte verheft, loopt van het zuidwesten naar het noordoosten. Op de noordoostelijke top hiervan ziet men een klein, armoedig dorpje en in het midden daarvan een vervallen Moskee, die door Joden, Christenen en Moslims voor het graf van Samuël gehouden wordt, hetgeen echter met 1 Samuel .25: 1; 28: 3 niet overeenstemt. Het uitzicht van het dak van de Moskee is naar alle zijden heen zeer uitgestrekt, en wordt door zijn majestueuze hoogte werkelijk tot een Mizpa, dat is: tot een wachttoren. Hiervandaan is de weg naar Gibea zuidoostelijk ruim 1 1/2 uur. Noordelijk daarvan ligt Rama, Samuëls geboorte- en woonplaats; toch bestaan over het Rama van Samuël, evenals over het nieuwtestamentische Emmaüs, de meest verschillende meningen; sommigen zoeken het in Soba, ten westen van Jeruzalem, anderen in Ramleh bij Joppe, nog anderen bij de Frankenberg, weer anderen in het tegenwoordige Rameh, 3/4 uur ten noorden van Hebron en 1/4 uur ten zuiden van Halhul. Ongeveer 3/4 uur noordoostelijk van Rama vinden wij Gibea; noordoostelijk tegenover Gibea, ligt Michmas, door de Wady Suweinit daarvan gescheiden. Deze landstreek zullen wij bij 13: 5 nader leren kennen, tot daar is het hier gezegde voldoende tot een goed begrip van de volgende geschiedenis..

2) Aflate, in de zin van, afzie, zich er niet meer om bekommere. Dit bewijst wel, dat hij een vermogend man was, een man, rijk aan vee..

6. Hij, de knecht, daarentegen zei tot hem; Zie toch, er is, zoals ik vernam, een man Gods in deze stad 1) die voor ons op de heuvel ligt (vs.12), en hij is een geëerd man; al wat hij spreekt, dat gebeurt zeker; laat ons nu daarheen gaan om hem te raadplegen, misschien zal hij ons, hoewel het slechts een kleine zaak is, door zijn profetische geest onze weg aanwijzen, waarop wij gaan zullen,
2) om tot ons doel te komen en de ezelinnen te vinden.

1) Wellicht heeft de knecht onderweg gehoord, dat Samuël juist in deze stad op zijn jaarlijkse rondreis vertoefde. Rama is het toch niet geweest, zoals duidelijk blijkt uit 10: 2-5. Omdat toch wordt gemeld, dat Saul op zijn terugreis van deze stad komt in de nabijheid van het graf van Rachel aan de grens van Benjamin bij Zelzah, daarna bij de eikenboom Thabor en dan te Gibea. Deze weg was niet die van Rama naar Gibea. Aan die weg lag niet het graf van Rachel, maar dichtbij Bethlehem. Wij moeten deze stad zoeken in ten zuidwesten van Jeruzalem, aan de grens van Benjamin..

Zo weet de Heere de wegen en de middelen te leiden, dat Zijn heilig doel bereikt wordt. Calvijn zegt bij de plaats zo terecht: Daarom worden wij hier door de Heilige Geest onderwezen in het feit, dat alle zaken hier op aarde door God bestuurd worden en gaan onder

de hoge regering van God. Laten wij Zijn Voorzienige zorg bewonderen en tot ons nut en onderwijzing aanwenden..

2) Het voorstel om de profetie te doen dienen voor zo'n geringe zaak als deze, openbaarde van welke geest zij waren. Wij voelen sterk een tijdelijk verlies, en wenden vele moeiten aan om het weer te vinden, naar hoe weinig beproeven wij de zaligheid van onze zielen te zoeken, en hoe spoedig zijn wij dat zoeken moe. Wanneer de predikers de mensen konden leren, hoe zij hun eigendom konden verzekeren of rijkdom verkrijgen, zij zouden meer geraadpleegd en geëerd worden dan thans, nu zij prediken hoe men de eeuwige ellende kan ontkomen, en het eeuwige leven kan verkrijgen. De meesten willen liever over hun aardse belangen horen, dan van hun plicht..

9. Wij moeten echter, voordat wij ons verhaal vervolgen, een aanmerking laten voorafgaan, die nodig is tot goed begrip van het volgende. Eertijds zei een ieder aldus in Israël, en ook nog in de tijd van deze geschiedenis, als hij ging om God door middel van enen profeet te vragen: Komt en laat ons gaan tot de ziener, want die heden (ten tijde dat dit boek geschreven werd) een profeet genoemd wordt, die werd eertijds een ziener genoemd, 1)om de gezichten die de Heere hem gaf (Num.12: 6); die naam was gebruikelijker dan de eerste (1 Kronieken 9: 22), hoewel ook die niet geheel onbekend was.

1) Die profeten waren, moesten zieners zijn; die ondernemen tot anderen te spreken van de dingen van God, moeten zelf een inzicht in deze dingen hebben..

10. Toen zei Saul, om na deze opmerking ons verhaal te vervolgen, tot zijn jongen: Uw woord is goed, kom, laat ons gaan. 1) En zij gingen naar de stad, waar de man Gods was, en bezig was in de priesterlijke dienst, die hij waarnam (1 Samuel 7: 17).

1) De dienaar was door een verborgen ingeving van de Geest tot het geven van die raad bewogen, opdat geschieden zou, wat de Heere besloten had.

Tot het geven van die raad was de dienaar door een heimelijke beweging van Gods Geest bewogen, opdat hetgeen de Heere besloten had, zou gebeuren. En Saul luisterde naar die raad, waaruit een ieder kan leren, niet zozeer te zien op de persoon door wie enige raad gegeven wordt, dan wel te letten op welke reden de gronden hiervan steunt..

12. Toen antwoordden zij hun en zeiden: Ziet, hij is voor uw aangezicht; hij is in deze stad, die voor u ligt; haast u nu, opdat gij hem nog aantreft, voordat hij uitgaat, want hij is heden in de stad gekomen, omdat het volk heden eenofferande heeft op de hoogte, 1) zoals hij hen daartoe uitgenodigd heeft.

1) Op de hoogte, wil hier niet zozeer zeggen, op een heuvel, maar op een verhevenheid waarop de offerande plaatshad. Van zulke hoogten werden er vele gevonden..

Dat zij zeggen, dat hij heden in de stad is gekomen, bewijst wel, dat hij daar niet woonde, meer er slechts tijdelijk vertoefde..

13. Wanneer gij in de stad komt, zo zult gij hem vinden, eer hij opgaat op, of naar, de hoogte, om de offermaaltijd met de genodigde hoofden van de stad te eten: want het volk zal niet eten, totdat hij komt; want hij zegent het offer, hij spreekt eerst een bede uit, daarna eten de genodigden; daarom gaat nu spoedig op, want hem, als heden zult gij hem vinden; nu is hij nog thuis, straks zal hij reeds uitgegaan zijn.

Het is niet zozeer de gehele volledige offerdienst, die Samuël op verschillende plaatsen in het land hield, sinds het heiligdom te Silo had opgehouden de enige rechtmatige offerplaats te zijn, als wel het dank- of slachtoffer. Het voorname doel van deze was: gemeenschapsoefening met de Heere en van de leden van het volk van God onder elkaar (Le 3: 17); dit mocht des te minder nagelaten worden daar eigenlijk alle slachtingen in de vorm van dankoffers moesten geschieden (Lev.1: 2 en "De 18: 5), daarom konden zij ook op andere plaatsen in het land, op hoogten, nu hier dan daar gehouden worden, zonder de wet (Deuteronomium 12) te schenden, omdat zij van begin af aan niet in zo’n onmiddellijke aansluiting aan het heiligdom gestaan hadden, als de overige offeranden. Samuël kwam daar hij als huispriester en ging bij de maaltijd als huisvader voor; de oudsten en voornaamsten van elke stad waren door hem gewoonlijk als gasten genodigd. Uit de woorden in vs.12 ziet men duidelijk, dat de stad, die in deze geschiedenis bedoeld is, niet zijn woonplaats Rama is, maar de aanzienlijkste, misschien ook de enige stad van betekenis in de landstreek van Zuf, waarom haar naam niet nader genoemd is..

16. Morgen omtrent deze tijd zal Ik tot u zenden een man uit het land van Benjamin, die zult gij tot voorganger zalven over Mijn volk Israël, en hij zal Mijn volkverlossen uit de hand van de Filistijnen, 1) die na de nederlaag (7: 10vv.), weer begonnen zijn het te verdrukken en te benauwen; want Ik heb Mijn volk aangezien, 2) omdat diens geroep tot Mij gekomen is (Ex.3: 7,9).

1) Dit is niet in strijd met de vroegere mededeling, maar hieruit blijkt, dat de Filistijnen weer begonnen om de verloren heerschappij terug te krijgen, om het volk van Israël te benauwen en te verdrukken. Daarom zou God een verlosser zenden in de toekomstige koning, zoals Hij vroeger Mozes had verwekt om hen van de verdrukking van de Egyptenaars te verlossen..

Had Israël een koning begeerd om met de andere volken gelijk te staan, God zal nu een koning geven, niet om Israël te doen naar zijn zondige neiging, maar om Zijn volk te verlossen uit de handen van zijn verdrukkers. De reden, waarom Israël een koning vraagt en God een koning geeft, is daarom volstrekt niet dezelfde..

2) Aanzien, in de zin van, zich opmaken om te verlossen..

Ook hieruit blijkt, dat de regering van Saul niet een erfelijke regering zou zijn, maar slechts een tijdelijke. Hij zal alleen de roeping hebben om Israël van de Filistijnen te verlossen..

De Heere had Zijn ongenoegen te kennen gegeven over de eis van het volk om een koningsstam, nochtans spreekt Hij in liefde over hen en wil Hij die koningen maken tot middelen van redding. Gods genade is groot voor Zijn volk!.

17. Toen Samuël Saul aanzag, en in zijn hart de Heere vroeg, of deze de bedoelde persoon was, antwoordde hem de HEERE: Zie, dit is de man, van wie Ik u gezegd heb: Deze zal over Mijn volk heersen. 1)

1) Niet zonder reden wordt hier gezegd, dat Samuël opnieuw door God vermaand is en een nieuwe openbaring heeft ontvangen. Want wie God tot een bedienaar van Zijn Woord wil maken, behoort ook, hieromtrent, niet in het onzekere te verkeren..

17. Toen Samuël Saul aanzag, en in zijn hart de Heere vroeg, of deze de bedoelde persoon was, antwoordde hem de HEERE: Zie, dit is de man, van wie Ik u gezegd heb: Deze zal over Mijn volk heersen. 1)

1) Niet zonder reden wordt hier gezegd, dat Samuël opnieuw door God vermaand is en een nieuwe openbaring heeft ontvangen. Want wie God tot een bedienaar van Zijn Woord wil maken, behoort ook, hieromtrent, niet in het onzekere te verkeren..

18. En Saul naderde tot Samuël op hetzelfde ogenblik, dat deze dit antwoord ontving, in het midden van de poort, 1) en zei, omdat hij Samuël niet kende, hoewel deze het gehele land doorreisde tot heilige verrichtingen: Wijs mij toch, waar is hier het huis van de ziener, het huis, waar hij zijn intrek genomen heeft (Hand.10: 17vv.).

1) In het midden van de poort, wil hier zeggen, bij de ingang. Men moest en kon alleen door de poort de stad binnengaan. God leidt ook de schreden van Saul..

20. Want, 1)om de zaak, waarom gij komt, reeds dadelijk op te helderen: de ezelinnen aangaande, die gij heden de derde dag kwijt bent, zet uw hart daarop niet langer, want zij zijn gevonden; en nu deze zorg van u weggenomen is, richt uw hart op iets hogers, dat de Heere met u voor heeft: wiens zal zijn al het gewenste, dat in Israël is het heerlijkste, dat in deze dagen zo menig hart en huis in Israël voor zich begeert? Is het niet van u en van het gehele huis van uw vader?

1)Ondertussen is op te merken, dat God het hart van Saul overbuigt, om de woorden van Samuël geredelijk op te volgen. Want hij kon overwegen, dat zijn vader ongerust was over wat hem geschied was en vervolgens zich bij Samuël verontschuldigen en verlof vragen om heen te gaan. Maar niets van dit alles. Hij gehoorzaamt Samuël zonder enige tegenwerping. Het is volstrekt niet twijfelachtig, of God heeft hem daartoe bewerkt, evenals het zeker is, dat alle dingen door Zijn Voorzienigheid bestuurd worden. Daarom ook wekt Samuël bij hem vertrouwen op door zijn woorden, opdat zij groot gezag bij hem zouden hebben en vermaant hem, als van God daartoe opdracht gekregen hebbende, om zijn hart niet te zetten op de ezelinnen. Wat hij toch niet zonder bijzondere openbaring kon verzekeren. Waarom het behoorde dat Saul, tenzij hij volstrekt zich tegen God zou willen verzetten, erkende dat Samuël tot hem was gezonden om hem in alles ter wille te zijn en het bevel om bij Samuël te blijven, gewillig opvolgde..

21. Toen antwoordde Saul, die aanstonds begreep, dat de ziener van de eer van het koninkrijk sprak-want deze was het, die alle harten en gedachten bezig hield-maar voor zich het allerminst daaraan gedacht had, en hij zei: Ben ik niet een zoon van Jemini (een Benjaminiet) en dus van de kleinste van de stammen van Israël (Richteren 20: 26vv.)? en mijn geslacht is het niet bovendien het kleinste van al de geslachten van de stam 1) van Benjamin? Waarom spreekt gij mij dan aan met zulkewoorden? 2)

1) In de grondtekst staat het meervoud: "stammen"; dit is zonder twijfel een schrijffout, zoals dan ook alle oude vertalingen het enkelvoud "stam" hebben..

2) Ootmoed is de edelste deugd in een mens, door haar worden alle overige deugden geadeld. Ware deze niet bij Saul geweest, zo had hij kunnen denken, zo niet zelfs zeggen: "Ik ben even na daartoe als een ander", en daar God hem reeds van de geboorte af in natuur en gedaante een zo hoge voorrang boven alle andere Israëlieten gegeven had, was hij ook niet zonder reden voor de waardigste tot de koninklijke kroon aan te zien. Dit is echter ver van hem, en hij geeft een juist teken van ootmoed, dat hij niet ziet op de voorrechten, die hij werkelijk bezit. Wanneer Saul altijd zo nederig en klein in eigen ogen gebleven was, en zich bestendig zijn nederige afkomst herinnerd had (15: 17), zo zou het later met hem zo kwalijk niet afgelopen zijn.

Deze ootmoed, die Saul hier openbaart, had echter geen diepe wortels bij hem geschoten, zoals later blijkt. Later werd hij zeer hoogmoedig, maar heeft dan ook ervaren, dat God de hovaardigen weerstaat..

22. Samuël dan, hartelijk verheugd over zulke woorden van ootmoed, die hem een bevestiging waren van de goddelijke verkiezing, nam Saul en zijn jongen mee naar de hoogte, en hij bracht ze in de kamer, die voor de meer aanzienlijkeburgers ingericht was, terwijl de overigen zich op het vrije veld gelegerd hadden; en hij gaf hun, ook de knecht, omwille van Saul, plaats aan het opperste van de genodigden, hij wees hun de ereplaats aan; de genodigden nu waren omtrent dertig man.

23. Toen zei Samuël tot de kok, nadat hij de zegenbede uitgesproken had (vs.13): Geef dat stuk, dat ik u heden morgen gegeven heb, waarvan ik tot u zei: Zet het bij u weg 1) tot een erestuk voor een nogte verwachten gast.

1) Samuël wist uit de gisteren ontvangen openbaring, dat de Heere heden de verkoren koning van Israël tot hem leiden zou (vs.15); hij had daardoor alles vooraf in orde kunnen brengen..

24. De kok nu bracht een schouder (Ex 29: 22) op met wat daaraan was 1) en Samuël zette het gehele stuk voor Saul, om hem des te meer te regeren, en hij zei: Zie, dit is het overgeblevene, een stuk waarop niemand van de aanwezigen aanspraak heeft, zet het voor u, eet, want het is, omdat de Heere mij voor uw aankomst met tijd en uur heeft bekend gemaakt, ter bestemder tijd voor u bewaard, toen ik zei: Ik heb het volk genodigd. Zo at Saul met Samuël opdie dag.

1) Dit kunnen niet de nieren geweest zijn, noch eigenlijk het vet, omdat dit verbrand moest worden ter ere van de Heere, maar moet wezen het niet voor het altaar bestemde vet aan het vlees..

25. Daarna, toen de maaltijd geëindigd was, gingen zij af van de hoogte in de stad en in het huis, waar Samuël geherbergd was, en hij sprak alleen met Saul op het dak 1) (De 22: 8). Daarna verwijderde hij zich en Saul bleef alleen in de stille kamer achter (2 Koningen .4: 9vv.); zij zullen dus weinig geslapen en veel gebeden 2) hebben, de beide vroeger elkaar onbekende, nu zo nauw aan elkaar verbonden mannen.

1) De Schrift zegt ons niets van de inhoud van dit gesprek; het is niet moeilijk die zich in te denken. Voor Israël zal nu een nieuw gedeelte van zijn geschiedenis beginnen, het zal zijn eerste koning ontvangen; hoe diep bewogen moet hierbij Samuëls hart geweest zijn! Waarvan kon hij anders spreken, dan van de hoge roeping van zijn volk en het diep verval, van de oorzaak van de grote ellende en de enige weg tot redding, van de dringende behoefte aan waarachtige bekering en de hoge roeping van de koning om als een man naar Gods hart Zijn volk voor te gaan en van de ontzaglijke straf, die deze zou ontvangen, indien hij niet God gaf, wat van God is, maar zich tot daden van ongehoorzaamheid en willekeur liet meeslepen?.

2) Hebt gij reeds zo’n gebedsnacht gehad? of tenminste gebedsuren, wanneer in de duisternis van de wereld het licht van de Heere in uw ziel neerdaalde en Hij zelf in u opging als een heldere morgenster? Hebt gij met Gods woord en gebed uw ziel geheiligd, voordat gij de wijding ontvingt tot uw Christelijk beroep, of zijt gij lichtzinnig spelende en dartelende uw werkkring ingetreden, die u Gods genade gegeven heeft?.

II. Vs.26-10: 16. De volgende morgen doet Samuël Saul uitgeleide tot aan het einde van de stad; hier laat hij hem stilstaan, zalft hem tot vorst over het volk van God, en laat hem vervolgens gaan met aankondiging van drie tekens, die hem de goddelijke verkiezing tot het koningschap bevestigen zullen. Hij wijst hem aan dat de onderneming tegen de Filistijnen te Gilgal waar hij het leger rondom zich zou verzamelen, door een offer gewijd zou worden, en dat hij daar zeven dagen zou wachten, totdat hij hem de wil van de Heere bekend gemaakt zou hebben. Terwijl nu Saul van Samuël weggaat, komen de drie tekens; bij het laatste, bij het ontmoeten van een hoop profeten die van de hoogte bij Gibea neerkomt, wordt Saul door de Geest van God aangegrepen, zodat hij tot algemene verwondering van de Gibeïten, zijn medeburgers, onder de profeten profeteert. In zijn vaders huis aangekomen geeft hij aan zijn oom op de tot hem gerichte vraag in het algemeen antwoord, maar verzwijgt wat Samuël hem van het koningschap gezegd heeft.

26. En zij stonden, omdat de slaap hun die nacht ontweek (vs.25), ieder op zijn plaats vroeg op, en het geschiedde omtrent de opgang van de dageraad, zo riep Samuël Saul, die de nacht op het dak had doorgebracht, zeggende: Sta op, dat ik u laat gaan, 1) ik wil u, zoals ik u gisteren zei (vs.19), niet langer bij mij houden. Toen stond Saul op, en zij beiden gingen uit, Saul met zijn knecht en Samuël, naar buiten.

1) In het Hebreeuws Waäscholchèka. Eigenlijk: ik zal u geleiden. Er wordt dan ook terstond gezegd: zij beiden gingen uit, hij en Samuël, naar buiten, en uit het volgende vers blijkt duidelijk, dat Samuël een eind weegs mee is gegaan om hem de woorden van God mee te delen..

27. Toen zij afgegaan waren aan het einde van de stad, zei Samuël, die hem een eind weegs uitgeleide deed, tot Saul: Zeg de jongen, dat hij voor onze aangezichten weggaat, want ik heb nog iets te doen met u, waarbij geen oog- en oorgetuige zijn mag; toen ging hij, de knecht, weg zoals zijn meester hem beval; maar, zo ging Samuël voort, sta gij als nu stil, en ik zal u Gods woord doen horen; 1) ik zal aan u doen wat Hij mij opgedragen heeft.

1) Het is door de zalving van de Heilige Geest, dat Christus, de grote Profeet, ons het Woord van de Heere openbaart (1 Joh.2: 17)..

Hoe verschillend zijn Gods gedachten van onze begeerten, Saul was uitgegaan om ezelinnen te zoeken, en hij vond een koninkrijk. Menigeen is heengegaan om rijkdom en genot te zoeken, en werd naar plaatsen geleid, waar hij de redding van zijn ziel vond..

HOOFDSTUK 10.

SAUL TOT KONING GEZALFD EN AAN HET VOLK VOORGESTELD.

1. Toen nam Samuël een oliekruik met heilige olie, die hij tot dat doel had meegebracht, en goot ze uit op zijn hoofd, nadat hij hem eerst voor zich had laten neerknielen, en kuste hem als betoning van eerbied, en zei: Is het niet alzo, erkent gij nu niet met zekerheid, dat de HEERE u a) tot een voorganger over het volk van Zijn erfdeel, over Zijn eigendom gezalfd heeft? 1)

a)Hand.13: 21

1) Tot hiertoe was geen andere zalving dan die van de priester en van het heiligdom voorgekomen (Exod.30: 23vv. Lev.8: 10vv.). Nu Saul hier door Samuël tot koning gezalfd wordt, wordt daardoor het koningschap naast het priesterschap als een goddelijke inzetting geplaatst, waardoor de Heere voortaan Zijn volk eveneens gaven van Zijn Geest wilde laten toekomen tot opbouw van Zijn rijk. Evenals de priester door de zalving tot middelaar van de zedelijke zegeningen van Gods genade gezalfd werd, zo werd nu de koning tot een drager en middelaar van alle genadegoederen, die de Heere als Koning aan Zijn volk door de burgerlijke regering wilde geven..

Volgens de Rabbijnen zou een koning bij zijn zalving een kring op het hoofd getrokken zijn tot aanduiding van de koninklijke kroon (Le 8: 13)..

Opmerkelijk is het verschil tussen de zalving van Saul en die van David. Saul werd gezalfd met olie uit de kruik. David met olie uit de hoorn. Is het om ons daarmee reeds te leren, dat de heerschappij van Saul een voorbijgaand, die van David een erfelijke heerschappij zou zijn? De kruik is breekbaar, de hoorn niet..

2. Er zullen u echter nog meerdere bewijzen gegeven worden. Als gij heden van mij gaat, zo zult gij, na een weg van ongeveer 1 1/4 uur afgelegd te hebben, twee mannen vinden bij het graf van Rachel (Ge 35: 20), aan de grenzen van Benjamin, (Joz.18: 16) te Zeizah (= schaduw voor de zon; deze plaats is niet nader bekend); die zullen tot u zeggen: De ezelinnen zijn gevonden, die gij zijt gaan zoeken, en zie, uw vader heeft de zaak van de ezelinnen, reeds voordat zij gevonden waren, verlaten, en hij is bekommerd om u, zeggende: wat zal ik om mijn zoon doen, dat ik hem terugvind, of hoor, wat hem overkomen is?

Het eerste teken moest dus ook dienen, om Saul te bevestigen in zijn geloof aan hetgeen Samuël hem gezegd had omtrent zijn koningschap (1 Samuel 10: 8)..

3. Als gij u van daar en verder begeeft, verder naar het noorden tot uw woonplaats, en zult komen tot aan Elon Thabor (= eikedal van Thabor! een plaats in het gebied van Benjamin te zoeken), daar zullen u drie mannen vinden, opgaande tot God naar Bethel, 1) tot de plaats van de aanbidding te Beth-el, en elk volgens het gebod (Ex.23: 15; 34: 20), een offergave bij zich

hebbende, één dragende drie bokjes voor een dankoffer, en één dragende drie bollen brood voor een spijsoffer, en één dragende een fles wijn voor een dankoffer.

1) Hieruit blijkt, dat nog altijd een altaar te Beth-el stond. Want wat die mannen bij zich hadden, waren offergaven, om die tot een dankoffer voor de Heere te offeren..

5. Daarna zult gij komen te Gibea, 1) op de heuvel van God, 2)uw woonplaats, waar de bezettingen van de Filistijnen, de uitgezette posten van de vijandelijke legers zijn, en het zal geschieden, als gij daar in de stad komt, zo zult gij ontmoeten een hoop profeten, in plechtige optocht a) van de hoogte bij de stad afkomende, en voor hun aangezichten speellieden met luiten en trommels en fluiten en harpen, zoals die bij psalmgezang gebruikt worden (Nu 19: 2), en zij, de achter deze speellieden aankomende profeten zullen profeteren, b) hun gevoel openbaren in verheven redenen en door levendige gebaren.

a) 1 Kronieken 16: 39 b) Num.11: 25

1) Gibea, naar de stam tot welken het behoorde, Gibea Benjamins (13: 2) en als residentie van Saul: Gibea Sauls (15: 34) genoemd, heet hier Gibea Gods (Gibea = heuvel), om de hoogte, die zich daar bevond en die tot offeranden gebruikt werd; deze was misschien als plaats van een profetenvereniging boven andere hoogten, waar eveneens geofferd werd, beroemd. Dat hier een profetenschool was kan niet met zekerheid gezegd worden, omdat die hoogte misschien ook een plaats was, waarheen de profetenzonen van Rama van tijd tot tijd in plechtige optochten zich begaven en evenzo van daar weer terugkeerden of naar andere streken verder reisden. Deze reizen hadden tot doel, godsdienstig leven bij het volk op te wekken en aan te kweken, daar het profeteren ook bij anderen een hogere stemming opwekt..

Extatische toestanden hebben niets aanstekelijks; zij planten zich voort, zoals wij bij de Amerikaanse revivals en de Zweedse preekziekte zien; ook bij hen, die volgens hun gezindheid aan zulke toestanden vreemd zijn..

2) Op de heuvel van God (in het Hebreeuws El-Gibeath Haëlohim). Zo hebben het de Statenvertalers vertaald. Beter is het echter het onvertaald te laten en te lezen: Daarna zult gij komen te Gibea-Gods. Het is hetzelfde als Gibea-Sauls of Benjamins, en wordt daarom hier zo genoemd, omdat er een hoogte was, waarop een altaar stond en waarbij de profetenzonen zich verenigden..

6. En de Geest van de HEERE zal bij deze ontmoeting vaardig worden over u, en gij zult met hen profeteren, in een extatische toestand raken, door een geestelijke opwekking worden aangegrepen; en gij zult in een andere man veranderdworden; 1) de gehele richting van uw geest, die zich tot hiertoe slechts in het aardse leven bewogen heeft, zal die verandering ondergaan, die gij tot volbrenging van uw koninklijke roeping nodig hebt; want de Heere zal u een koninklijkgezind hart en koninklijke gedachten geven.

1) Wij moeten hier niet denken aan een geestelijke wedergeboorte, maar aan een ambtelijke werking van de Geest. De Geest van profetie zal op Saul overgaan, zodat ook hij zal

profeteren. Verder zal door de werking van de Geest zijn hart zo veranderd worden, dat hij bekwaam wordt gemaakt tot het volbrengen van zijn koninklijke roeping. Het hart is in de Heilige Schrift het centrum van het gehele geestelijke zieleleven, van willen en begeren, van denken en voelen en van voorstellen. Zou hem door de voorgaande tekens zijn roeping uiterlijk verzekerd worden, door dit teken zou het hem innerlijk worden verzegeld..

8. Gij nu zult dan voor mijn aangezicht afgaan naar Gilgal, en daar het leger rondom u verzamelen (13: 4), en zie, ik zal tot u komen, om brandoffers te offeren, om te offeren offeranden van dankzegging, en zo door mijn profetisch-priesterlijk ambt aan dit werk een wijding geven; zeven dagen zult gij, wanneer ik verhinderd mocht zijn vroeger te komen, daar wachten, totdat a) ik tot u kom en u, zoals de Heere mij gebieden zal, bekend maak, wat gij doen zult; in geen geval zult gij iets ondernemen voordat ik tot u gekomen ben.

a) 1 Samuel .13: 8

De drie tekens, waardoor Saul de zekerheid van zijn goddelijke roeping en de verzekering van de goddelijke bijstand bij zijn koninklijk werk zou verkrijgen, zijn niet willekeurig gekozen; zij staan bepaald in betrekking tot hem en zijn roeping en tot de wijze waarop hij handelen moet, evenals de drie tekens, die Mozes ontving van symbolische aard waren (Ex 4: 9). Het eerste teken, de ontmoeting van de beide mannen bij het graf van Rachel op de grenzen van Benjamin, die hem het terugvinden van de ezelinnen berichten, moet hem ontheffen van de zorgen van de gewone zaken van het dagelijks leven, en zijn gedachten vestigen op de hogere bestemming, die hem gegeven is; uit deze geschiedenis, omdat hij vanzelf ontvangt, wat hij met alle vlijt en trouw, met al zijn lopen en jagen niet had kunnen bereiken, moet hij leren wat in Psalm 127: 1,2 geschreven staat; de plaats waar het bericht tot hem komt, moet hem herinneren, dat in hem Rachels "zoon van smarten" werkelijk tot een "zoon van geluk" (Genesis35: 18), de kleinste onder alle stammen van Israël tot de meest bevoorrechte (9: 20vv.) geworden is. Het tweede teken, de vriendelijke groet en het vrijwillig geschenk van de drie mannen, die hem bij de eik van Thabor ontmoeten, zal hem een onderpand zijn daarvan, dat op zijn tijd al het volk hem eren en vrijwillig zijn koningschap erkennen zal, en het hem daarom geen bezwaar hoeft te zijn, wanneer enkelen met hem spotten en geen geschenk brengen (vs.27 11: 12vv.); het is een onderpand, dat de Heere hem van alles verzorgen zal, wat hij behoeft voor de nieuwe stand, waartoe hij geroepen is, om die waardig te vervullen, dat Hij voor de koning van Israël evenzeer de tafel verzorgen zal, als Hij de priesters verzorgt, hoewel zij geen erfdeel onder hun broeders hebben, want naast het priesterschap treedt nu het koningschap op als een nieuwe zuil, die het gebouw van de theocratie dragen zal. Het derde teken eindelijk, de ontmoeting met de profetenzonen te Gibea, de plaats, waar toentertijd de machtigste en gevaarlijkste vijand van het volk van God reeds zijn voorposten gelegerd had, en het komen van de Geest van God tot Saul, juist bij deze gelegenheid, moet hem daarop wijzen, dat hij zich net zo min als tegen de priesterschap mag stellen tegenover een andere zuil van de theocratie tegen de profeten, die de Heere in deze dagen heeft opgericht; integendeel zal hij zijn ambt waarnemen in nauwe vereniging met de profetenstand, die een middel voor hem is tot het ontvangen van geestelijke gaven; anders zal hij die gaven verliezen en aan een boze geest door de Heere worden overgegeven. Is hij in eenheid met de profeten, dan zal de kracht van de Geest, die juist toen over hem kwam, toen de zware verdrukkers van

Israël zich weer vastgenesteld hadden, sterk genoeg zijn, om hen uit het land te verdrijven; op diezelfde plaats zou hij zijn koninklijke residentie vestigen, om het volk van de Heere in alle godzaligheid te regeren en niets zou in staat zijn, hem van die hoogte neer te storten..

Als Samuël hier zegt: Gij nu zult enz., dan hebben wij niet te denken aan een eigenlijk bevel, maar aan een herinnering, aan een gemaakte afspraak. Wat Samuël hier zegt, stond in verband met de aanstaande strijd tegen de Filistijnen, waartoe Saul zijn leger zou verzamelen te Gilgal en waarbij Samuël aanwezig zou zijn, om de offeranden te offeren, opdat hij als de getrouwe priester aan de koning het bevel van God overbracht en de strijd heiligde door offeranden..

10. En wat het gewichtigste van alles was, toen zij daar aan de heuvel kwamen, waarop de stad Gibea, of ten minste de plaats voor de offeranden was, ziet, zo kwam hemeen hoop profeten tegemoet, voorafgegaan door speellieden, en in geestverrukking de eer van God verkondigende, en de Geest des HEEREN werd, toen Saul hen ontmoette, vaardig over hem, en hij profeteerde, nadat hij zich bij hen aangesloten had, in het midden van hen.

Dat aan de profetische toestand een sterke opwekking en verhoging van het gevoel voorafging, dat deze zelf door voorbereiding teweeggebracht werd, zagen wij reeds eerder (1 Samuel 7: 2). Het is nu de vraag, of de profetische toestand een zodanige was, waarbij het verstandelijk bewustzijn geheel verdween, en het gehele zelfstandige geestesleven van de profeet door de machtige werking van de goddelijke Geest ten onder werd gehouden, zodat men in een geheel lijdelijke toestand gekomen was. Zo’n extase, waarbij het bewustzijn verdwenen is, schijnt in deze oudste tijd van het profetisme plaatsgevonden te hebben: "het komt bovendien niet zelden voor, dat nieuwe godsdienstige ontwikkelingen op een geweldig aangrijpende wijze in het leven van de geest aanvangen, zoals ook de oudste Christelijke kerk, met name in de Korinthische gemeente, dergelijke buitengewone verschijningen oplevert". In het bijzonder wordt dit gezien, als later (19: 18vv.) Saul, in de profetenschool te Rama door de profetische Geest aangegrepen, evenals de profeten zijn kleren uittrekt en profeterende de gehele dag en nacht neerligt. Intussen mogen wij ook aan de andere zijde niet ongemerkt laten, dat de profetische toestand van zekere psychische verschijningen, waarmee hij op het eerste oog grote verwantschap schijnt te hebben, van het slaapwandelen en de extase van de heidense waarzeggers en profeten (1 Koningen .18: 29) wezenlijk onderscheiden is. De slaapwandelaar heeft, wanneer de magnetische slaap voorbij is, geen bewustzijn meer van hetgeen gedurende die tijd is voorgevallen, en even zo min heeft de sjamaan, wanneer hij uit zijn verrekking ontwaakt is, enige herinnering meer van zijn visioen en van hetgeen hij heeft meegedeeld. Daarentegen is de macht, die de profeet van de Geest van God, die over hem gekomen is ondervindt, niet een gehele onderdrukking van zijn eigen Ik, waarbij zijn eigen leven ophoudt zich te laten voelen; integendeel gaat er bij zulke gewijde momenten een krachtige verheffing van zijn inwendige mens uit, het is hem, zoals hier Saul, alsof hij een nieuw hart verkregen, een nieuwe mens aangetrokken had. En zelfs later, als Saul met vijandige bedoelingen naar Rama komt (19: 22vv.) en daar in geestverrukking raakt, werkt deze een tijd lang als goddelijk tuchtmiddel voort, dat hem niet toelaat, zijn eigen meningen verder door te zetten..

11. En het geschiedde, toen een ieder, die hem vantevoren gekend had, zag, dat hij profeteerde met de profeten, zei het volk van Gibea, dat de profeten zag en onder hen Saul, van wie toch ieder wist, dat hij niet tot de vereniging vande profeten behoorde, een ieder tot zijn metgezel: Wat is dit, dat de zoon van Kis overkomen is? Van waar die grote verandering? Is Saul ook onder de profeten? 1)

1) De verwondering bewijst genoeg, dat er bij Saul geen voorbereiding of dispositie tot het profetenambt is geweest en vervolgens, dat de genade van God toen zo geopenbaard en voor de dag is gekomen. Want die mensen zouden zich niet zo verbaasd hebben, indien Saul reeds van zijn jeugdjaren af in de scholen van de profeten onderwezen was, omdat zij hem dan als tevoren onderwezen en gevormd hadden beschouwd en vervolgens zich niet zo hadden verwonderd over het feit, omdat hij dan tevoren daartoe was voorbereid en gevormd, noch het ook als een nieuwe en ongewone zaak hadden opgenomen..

12. Toen antwoordde een man van daar, wie het Gods Geest ingaf de mensen van verder onderzoeken terug te houden en hun gedachten daarop te bepalen, dat de profetische Geest aan geen geboorte of stand verbonden was (Num.11: 29 en hij zei: Wie a) is toch hun vader?
1) Heeft iemand op de profetische gaven, zoals Aärons zonen op het priesterschap, recht? God roept daartoe wie Hij wil. Daarom is het tot een spreekwoord geworden, dat later (19: 13vv.) nog meer bevestigd werd: Is Saul ook onder de profeten? Daarmee drukte men zijn verwondering uit over iemand, die plotseling een ander leven of beroep was ingetreden, dat hem tot hiertoe geheel vreemd was geweest.

a) Gal.1: 24

1) Hier wordt niet gezegd, dat God de vader is geweest van Saul. Maar in een andere zin wordt die vraag gedaan, wie de vader is van Saul. Namelijk, opdat erkend zou worden, dat de gave van de profetie niet erfelijk was. En daarop, dat die verandering niet was voortgekomen uit de natuur, zodat men niet behoorde vol te houden met deze nieuwsgierige vragen, hoe het kwam, dat Saul profeteerde, omdat hij de zoon van een landbouwer was. En immers, zij oordelen verkeerd, die naar iemands familie of geslacht een oordeel over iemand vellen..

16. Saul nu zei tot zijn oom, overeenkomstig de waarheid (9: 20): Hij heeft ons voorzeker te kennen gegeven, dat de ezelinnen gevonden waren. Maar de zaak van het koninkrijk, waarvan Samuël gezegd had, gaf hij hem niet te kennen, niet alleen, omdat deze allereerst nog verborgen moest blijven, maar ook omdat hij in ootmoed (9: 21; 10: 21vv.), met de hem toegedachte eer niet wilde pronken.

Het is dikwijls ook plicht om te zwijgen (Spreuken 29: 11 Prediker 3: 7) Bij diegenen, die de hun met ernst verkondigde Christelijke waarheid snood terugwijzen, of in het algemeen niet in een stemming zijn om aan de waarheid gehoor te geven, heeft de Christen de plicht, om het heilige voor ontheiliging te bewaren; voor hen moet hij niet het woord van waarschuwing en vermaning, maar de meer nauwkeurige mededeling van waarheden, die slechts voor ernstiger gezinde zielen toegankelijk zijn, terughouden. Ook in andere dan zuiver geestelijke zaken vorderen liefde en wijsheid dikwijls ons weten daarvan te verzwijgen en zo de geheimen te

bewaren. Als wij zonden van anderen weten, vordert de Christelijke liefde tot de naaste een verzwijgen voor anderen, om deze geen aanleiding te geven tot lasteren, tot vreugde over het kwaad van hun naaste, of tot een liefdeloos oordelen; tenminste dan wanneer niet onze roeping, de zedelijkheid van het gezelschap, en het doel van verbetering, het spreken zedelijk noodzakelijk maken (Matth.1: 19). Tegenover de geestelijk onmondige, vordert de Christelijke opvoedkunde dikwijls een verzwijgen van onze eigen, voor God beleden en betreurde zonden om hun niet een verleidend voorbeeld en dus ergernis te geven. Iedere openbare zonde van opvoeders is een ergernis verwekken, een verzoeken van degenen, die opgevoed moeten worden, en het zou een zeer ontijdige openhartigheid zijn, wanneer ouders aan hun kinderen al hun zonden bekend maakten. Ja, omdat ieder Christen op de ander een zedelijke invloed moet uitoefenen, is voorzichtig verzwijgen niet alleen bij kinderen nodig, maar ook tegenover andere mensen. Wie aan ieder, die hij ontmoet, zijn zonden wil biechten, zou zich jegens anderen bezondigen. Dikwijls zijn wij verplicht, de gedachten, handelingen, bedoelingen en verbindtenissen van onszelf en van anderen voor onbevoegde oren te verbergen, wanneer wij niet dat inzicht en die welwillendheid kunnen veronderstellen, die tot een juiste opvatting van de zaak behoren, of wanneer wij wegens zondige bedoelingen en begeerten van andere moeten vrezen, dat een bekendheid met hetgeen wij weten, door hen dwaas of zondig misbruikt zou worden. Een dergelijk zwijgen is dus een plicht jegens onszelf, om ons tegen onrecht en voor gevaar te beschermen, een plicht jegens hen die ons hun vertrouwen geschonken hebben, of jegens het beroep dat ons toevertrouwd is (ambtsgeheimen), en een plicht jegens de anderen die wij daardoor voor dwaasheden of zonden bewaren, al is het alleen voor het gevaar, om door verder vertellen van het toevertrouwde, onheil teweeg te brengen. Sluiten wij ons huis en ons eigendom voor ongeroepen indringers, zo veel te meer geldt het recht, om dit ten opzichte van het inwendige te doen..

Wij zien hieruit, dat bij Saul nog niet gezien wordt de openbaring van die hoogmoed van hart, die wij later bij hem zullen aantreffen. Hij openbaart zich hier als een nederige van hart, ervan overtuigd dat God zelf op Zijn tijd wel in het licht zal brengen, dat hij tot koning over Israël bestemd is..

I. Vs.17-27. Samuël, die nu weet, wie hij volgens de wil van de Heere tot koning over Zijn erfdeel moet plaatsen, roept het volk naar Mizpa; daar houdt hij Israël zijn zonde voor, die in de eis om een koning ligt, en laat door het lot beslissen, wie koning zal zijn; want onmogelijk is het dat het lot anders zou uitvallen dan de Heere reeds bepaald heeft, terwijl alleen de onmiddellijke beslissing van de Heere door de middellijke van het lot tot overtuiging bij het volk kan gemaakt worden. Als het lot op Saul, de zoon van Kis gevallen is, is hij niet onder de aanwezigen te vinden en moet hij eerst van tussen de vaten, waaronder Hij zich verborgen had, gehaald worden. Samuël stelt hem daarop aan het volk voor, en dit juicht zijn koning toe. Dat enige boze mannen Saul versmaden en verachtelijk van hem spreken merkt hij niet op; daarentegen zijn er anderen, wier hart God beweegt, en die hem met eer naar Gibea geleiden. 17. Maar Samuël vervulde zijn belofte, aan de oudsten gegeven, toen zij naar Rama gekomen waren, om een koning te eisen (8: 12) en hij riep het volk tezamen tot de HEERE, om een plechtige verzameling te houden in Gods aanwezigheid (Jud 11: 11). Die vergadering werd

gehouden te Mizpa, 1)dus op dezelfde plaats, waar hij 18 jaar geleden Israël tot de strijd voorbereid en een zo heerlijke overwinning afgebeden had (7: 5vv.).

1) Het volk, d.i. het volk vertegenwoordigd door zijn verschillende hoofden, roept Samuël te Mizpa samen, om hen in de herinnering terug te roepen, de weldaden, die de Heere hun geschonken had. Juist daar moest Israël als vanzelf erbij bepaald worden, hoe ondankbaar het was jegens zijn Verbondsgod, toen zij een koning begeerden, en bij die begeerte hardnekkig volhardden..

18. En hij zei tot de kinderen van Israël, tot de hoofden van de stammen, om hen nog eens de zonde voor te houden, die in hun begeerte lag en om hen nog eens te laten begrijpen, hoe gevaarlijk de weg was, die zij kozen en hoe bitter het hun berouwen zou: Zo heeft de HEERE, de God van Israël gesproken: Ik heb Israël uit Egypte gebracht, en Ik heb u uit de hand van de Egyptenaren gered en uit de hand van alle koninkrijken, die u onderdrukten. Ik heb daardoor bewezen van die tijd af, dat Ik sterk genoeg ben om ook zonder een zichtbare koning u te helpen en de overwinning over al uw vijanden u te verlenen.

18. En hij zei tot de kinderen van Israël, tot de hoofden van de stammen, om hen nog eens de zonde voor te houden, die in hun begeerte lag en om hen nog eens te laten begrijpen, hoe gevaarlijk de weg was, die zij kozen en hoe bitter het hun berouwen zou: Zo heeft de HEERE, de God van Israël gesproken: Ik heb Israël uit Egypte gebracht, en Ik heb u uit de hand van de Egyptenaren gered en uit de hand van alle koninkrijken, die u onderdrukten. Ik heb daardoor bewezen van die tijd af, dat Ik sterk genoeg ben om ook zonder een zichtbare koning u te helpen en de overwinning over al uw vijanden u te verlenen.

19. Maar gij hebt evenwel niet willen erkennen, hoe goed gij het onder Mijn regering had en hoe veilig gij onder Mijn bescherming bent, maar hebt toen gij korte tijd geleden te Rama kwam (8: 4vv.) en ook heden, door bij dat voornemen te volharden, uw God verworpen, die u uit al uw ellenden en uw noden verlost heeft, en hebt tot Hem gezegd: Zet een koning over ons. Of gij toch deze eis tot mij richtte, het is hetzelfde, of gij die eis aan de Heere zelf hebt gedaan. Nu dan, omdat gij eist, dat in de plaats van God een mens als koning over u gesteld worde, stelt u voor het aangezicht van de HEERE, 1) die hier bij dit opgerichte altaar aanwezig is, naar uw stammen en naar uw duizenden.2) Het lot zal onder goddelijke leiding beslissen, uit welke van de 12 stammen de koning moet genomen worden, uit welk geslacht van de geraakte stam, uit welk huis van het aangewezen geslacht, en eindelijk wie van de mannen van dit huis koning zal zijn.

1) Voor het aangezicht van de Heere betekent: bij het altaar, dat hier te Mizpa is..

2) Waarom Samuël het eerst nog op een beslissing door het lot laat aankomen, omdat hem toch reeds de uitverkorene van de Heere voldoende bekend is, zodat hij hem aanstonds aan het volk had kunnen voorstellen (1 Samuel 8: 22). Hier komen nu de vier natuurlijke afdelingen van Israël (stammen, geslachten, gezinnen en vaders) in aanmerking, evenals in Joz.7: 16vv.. Omdat de ene stam na de andere, het ene geslacht na het andere enz. voorbij de Heere geleid werd, zou zich het gehele volk als gemonsterd beschouwen; ieder van hen, die

niet geraakt werden, had nu de getuigenis uit Gods eigen mond, dat hij de uitverkorene niet was, en daardoor de plicht alle wensen en verwachtingen, die hij gehad mocht hebben, van dat ogenblik af te laten varen, en zijn hart, zonder nijd en in gehoorzame zelfverloochening, tot de werkelijk verkorene te wenden; terwijl opnieuw deze in het bewustzijn van zijn goddelijke verkiezing zeer gesterkt werd. Op dezelfde wijze komt het ook bij ons voor, dat velen naar een ambt, een waardigheid dingen; heeft de Heere, al is het niet door het lot, toch door de omstandigheden en de invloed van hen, in wier handen Hij de macht gelegd heeft, om dit toe te voegen, beslist, zo moet hij, wiens wensen niet vervuld worden, deze nu vergeten; alle bitterheid over teleurgestelde verwachting moet, ook dan, als het bij de beslissing zeer menselijk, misschien zeer zondig toegegaan is, door verootmoediging onder Gods toelating overwonnen worden; men behoort zich aan hem, aan wie het ambt is gegeven, volgens het Evangelie te onderwerpen. Wanneer de Heere ons onthoudt, wat wij voor het beste gehouden hebben, heeft Hij zeker voor ons nog iets beters bewaard, dat wij door morrend opstaan tegen Zijn leiding en door vijandige gezindheid tegen enige broeder verliezen zouden..

20. Toen nu Samuël al de stammen van Israël tot het altaar had doen naderen, om de beslissing door het lot te doen plaatshebben, a) zo is de stam van Benjamin geraakt. 1)

a) Joz.7: 11

1) In het Hebreeuws Wajillakeed Schebet. Eigenlijk staat er: werd de stam eruit gegrepen. Deze gehele handeling moest dienen om de regering van Saul bij het volk aangenaam te maken, in het hart van het volk te bevestigen..

God had het recht gehad om het volk door Samuël te laten aanzeggen, dat Saul door Hem tot koning was bestemd en het volk had daarmee genoegen moeten nemen. Maar het had kunnen zijn, dat het al morrende erin had berust. Daarom, om alle ongenoegen zoveel mogelijk bij het volk te voorkomen of weg te nemen, heeft de Heere Saul nog door een plechtige handeling door het volk zelf bij het altaar te Mizpa in zijn koningschap bevestigd..

Israël leert God ook hier weer kennen als Degene, die het kwade niet goedkeurt, maar hun, ondanks hun zonde, toch wil geven, wat zij verlangen..

22. Toen vroegen zij door middel van de Urim en Tummim want ook de hogepriester was bij zo’n gewichtige handeling aanwezig-verder de HEERE, of die man nog daarheen komen zou, dan of zij naar Gibea moesten zenden om hem te halen? De HEERE dan zei: Ziet, hij is hier aanwezig; hij heeft zich uit ootmoed en bescheidenheid tussen de vaten, tussen de reispakken, die de tezamengekomenen naar Mizpa op een bepaalde plaats gelegd hadden, verstopt.1)

1) Wanneer Starke Sauls gedrag niet uit enkel ootmoed maar ook uit vrees verklaart, omdat hij in een zo moeilijke en gevaarlijke tijd, toen de Filistijnen voor de deur waren, zich niet graag aan het roer wilde laten zetten", dan wordt dit tegengesproken door de woorden in vs.9: "God gaf hem een ander hart," en evenzeer door Sauls later gedrag (11 en 13), wanneer hij een zo grote dapperheid aan de dag legt. Beter is wat Seb. Schmidt zegt: "opdat het niet zou

lijken, alsof hij naar de koninklijke waardigheid zocht en erop rekende, wilde hij liever verre van het loten blijven.".

Ook dit alles moest dienen, om de overtuiging bij het volk te versterken, dat Saul waarlijk de door God bestemde koning voor Israël was. Had men nog kunnen twijfelen aan de rechtvaardigheid van het lot, nu God zelf opnieuw zich openbaart, en niet alleen de persoon aanwijst, maar ook de plaats, waar hij zich verscholen houdt, nu kunnen zij er ook vast op aan, dat het alles is volgens Goddelijke beschikking..

24. Toen zei Samuël, terwijl hij op de lichamelijke gedaante van deze door het lot gekozene wees, tot het gehele volk: Ziet gij, wie de HEERE verkoren heeft? 1) want zoals hij is er niemand onder het gehele volk in grootte en schoonheid van gedaante. Toen juichte het gehele volk, tevreden met de keuze die God gedaan had, en zij zeiden: Leve de koning!

1) In deze woorden wordt ons weer duidelijk, de bescheidenheid van Samuël, doordat hij uit eigen beweging afstand doet van de waardigheid, die hij te voren had bezeten, en gewillig zich aan de heerschappij van een ander onderwerpt, omdat hij tevoren de macht over het volk had bezeten en waar hij vroeger het hoofd was, nu een van de leden werd. Deze verandering, zeg ik, die hij erkende van God te wezen, was voor hem niet lastig of bezwaarlijk. Want hij beveelt de koning zeer aan en wil dat hij door allen geëerd wordt en leert, dat juist door die tekenen God heeft gewild, dat hij in aanzien zou zijn, opdat hij door de onderdanen des te meer in waarde zou worden gehouden. De grootte van zijn lichaam beveelt hij hen te aanschouwen en te erkennen, dat God hem een vorm en aanzien en gestalte heeft gegeven, die bij zijn waardigheid niet tevergeefs paste, en dat hij tot die waardigheid reeds door zijn geboorte was bestemd. Want allen stak hij boven de schouders uit. Samuël belijdt dus in het openbaar, dat hij om zichzelf niet meer bekommerd is, noch hem, die God met dit ambt heeft begiftigd en die in zijn plaats was gesteld, benijdde. Laten wij ons beijveren, om dit voorbeeld van bescheidenheid na te volgen..

25. Samuël nu sprak na de voorstelling en de gebrachte hulde tot het volk het recht van het koninkrijk, 1) hij verklaarde nu welke plaats een koning van Israël in de godsstaat volgens Deuteronomium 17: 15vv. moest innemen en wat van beide zijden, zowel van de koning als van de onderdanen, de rechten en plichten waren, en hij schreef het in een boek, 2) wat hem bij deze gelegenheid de Geest van God gaf uit te spreken, en legde het voor het aangezicht des HEEREN, in de Tabernakel te Silo naast de Thora of het Wetboek van Mozes (Deuteronomium 31: 24vv.) Toen liet Samuël, na zo zijn werk volbracht te hebben, het gehele volk gaan, elk naar zijn huis.

1) Hier staat niet het recht van de koning, maar het recht van het koninkrijk. Had Samuël vroeger waarschuwend erop gewezen, welk recht zich een Oosters vorst aanmatigde, hier wijst hij het volk en de koning erop, hoe de betrekking moet zijn tussen een koning en zijn God, en tussen de koning en zijn volk. De koning moest daarom zich bewust zijn, dat hij zijn macht aan God had ontleend, door Hem in het ambt was gesteld, maar ook, dat hij als een door God aangestelde koning moest handelen, door niet als een despotisch vorst te regeren, maar als een koning, die aan God rekenschap verschuldigd was en dus het volk in recht en

gerechtigheid had te regeren. Tevens wordt in dit recht opgenomen, wat de plicht was van het volk, jegens de door God in het ambt gestelde koning..

2) Hieruit is op te merken dat, na de keuze van een koning, die God zelf bewerkstelligd had, Samuël aan Saul de gehele inhoud van zijn roeping en zijn plicht heeft uitgelegd en hoe hij moest regeren, om de dienst van God te beschermen en te beveiligen en het nut en voordeel van het gehele volk te zoeken. En wederkerig heeft hij aan het volk zijn plicht meegedeeld jegens de koning, n.l. gehoorzaamheid aan de koning, opdat indien hij soldaten opriep, indien hij belasting vorderde en dergelijke dingen meer, zij zouden weten dat zij in dit alles aan de koning gehoorzaamheid verschuldigd waren. Hieruit leren wij, dat alle goede besturing van de Staat rust op wetten, en dat het voorts niet voldoende is, indien er al veel mannen van voortreffelijk gezag zijn, maar nodig is, dat hiernaar gestreefd wordt, dat er bepaalde wetten worden gegeven, waardoor bij wijze van teugel ieder voor zich bij zijn plicht wordt gehouden. Vervolgens dat het niet aan ieders believen is overgelaten bij hen, die aan het roer staan, hoe beslist moet worden, en eindelijk, dat men niet buiten de gestelde grenzen mag gaan. En op zijn beurt ook het volk, opdat het bij zijn plicht wortd gehouden en niet te haastig zich verzet, noch ook opstaat tegen hen, die over hen gesteld zijn, maar door wetten en statuten wordt geregeerd en ieder zijn plicht doet naar de roeping, waarmee hij geroepen is..

27. Maar de kinderen van Belial, enige nietswaardige mannen, zeiden bij hun terugkeren van Mizpa: Wat zou ons deze, een man van geringer stand en van een klein geslacht, verlossen? en zij verachtten hem en brachten hem geen geschenk, terwijl alle welgezinden in het land zich haastten om de nieuwe koning op beleefde wijze (2 Kronieken 17: 5) hun eerbied te betonen. Maar hij wasals doof, hij luisterde niet eens naar die beledigingen.

God gaf aan Zijn volk een koning in Zijn toorn (Hos.13: 11), want zij hadden Hem verworpen, dat Hij geen koning over hen zou zijn (8: 7). Toch was hij toen een voortreffelijk koning, een ootmoedig, krachtig man, zo goed dat men geen betere zou hebben kunnen vinden; de betere (13: 14) hun te geven, daartoe had Israël de Heere geen tijd gelaten. Saul greep niet aanstonds na zijn terugkomst te Gibea de teugels van de regering in de hand, maar begaf zich tot zijn landelijke bezigheden. Dat deed hij evenzeer uit ootmoed, als uit juiste beoordeling van de stand van zaken. Eerst wilde hij voldoen aan de verwachtingen, die men van een koning koesterde (8: 6,19), dan zou hij vanzelf erkend worden; en omdat de Heere Hem zonder zijn toedoen tot een vorst over zijn volk gesteld had, wilde hij de Heere niet vooruitlopen, maar geduldig en in stilte afwachten, totdat hem gelegenheid gegeven zou worden om te handelen: "De Heere dekt menig pas aangestoken lichtje met wijsheid toe, opdat het behoorlijk aanbrande.".

Christus hield zich als doof, toen Hij beledigd werd, want het was de dag van Zijn lankmoedigheid, maar er komt een dag van vergelding..

HOOFDSTUK 11.

SAULS EERSTE OVERWINNING OP DE AMMONIETEN.

I. Vs.1-15. Saul vindt spoedig gelegenheid om aan de verwachtingen te voldoen, die Israël zich van een koning gemaakt heeft; Nahas, de koning van de Ammonieten, belegert Jabes in Gilead, en benauwt de inwoners zeer; zij zenden boden naar alle delen van Israël, opdat men hen helpt die, naar het schijnt, door goddelijke leiding het eerst naar Gibea komen, waar de nieuw gekozen koning nog in zijn landelijke bezigheden is en op het veld ploegt. Als hij van daar terugkeert, vindt hij de burgers van zijn stad wenende en jammerende over de nood van de Jabesieten en de overmoed van de Ammonieten, zonder dat er iemand aan dacht de broeders te helpen. Toen hieuw hij zijn runderen in stukken, en liet onder toezending van de stukken in alle stammen van Israël een oproep uitgaan om zich te verzamelen. Hieraan werd voldaan en bij de monstering te Bezek is er een strijdmacht van 330.000 man. Van drie zijden valt Saul met deze in het leger van de Ammonieten en verdrijft hij het in korte tijd. Thans zijn alle harten zo vol van geestdrift voor hem, dat men de bestraffing eist van allen die de koning veracht en bespot hebben. Saul wijst in grootmoedigheid deze eis af, maar Samuel maakt gebruik van deze gunstige gezindheid van het volk, gaat met hem naar Gilgal en vernieuwt daar het Koninkrijk.

1. Toen 1) trok Nahas (= slang), de Ammoniet, op uit zijn land, dat ten oosten van de stam Gad gelegen was. Reeds lang had deze een gelegenheid gezocht om deaanspraken van zijn voorganger op een gedeelte van het oostelijke land (Richteren 11: 13) te vernieuwen (12: 12); nu wilde hij zijn voornemen ten uitvoer brengen, en belegerde hij Jabes in Gilead (Jud 21: 9). En al de mannen van Jabes, zich te zwak voelende om de belegering uit te houden of de vijand te verdrijven, zeiden door hun oudsten, die zij in het vijandige leger hadden gezonden om te onderhandelen, tot Nahas: Maak een verbond met ons, stel ons aannemelijke voorwaarden, dan zullen wij u dienen, onze stad aan u overgeven en ons aan uw heerschappij onderwerpen.

1) De tijd, waarop dit plaatsvond, is niet aangegeven. Het woordje toen kan ook door en vervangen worden volgens de grondtekst. Uit 12: 12 blijkt duidelijk, dat vóór de keus van Saul Nahas reeds aanstalten gemaakt heeft om, als in de dagen van Jeftha, zijn vermeende aanspraak op het land van Gilead te laten gelden. Juist nu Saul tot koning is gekozen, schijnt hij zijn plannen te willen doorzetten om Jabes te belegeren. Er blijkt echter uit niets, dat hij van Sauls verkiezing af weet..

2. Maar Nahas, de Ammoniet, zei tot hen vol honende overmoed: Mits deze, op deze voorwaarde, zal ik een verbond met u maken, dat ik u allen het rechteroog uitsteke; en dat ik deze schande op geheel Israël legge.1)

1) Deze voorwaarde van Nahas moest onder de leiding van God dienen om de inwoners van Jabes naar redding te doen uitzien. Dat zij onderwerping aanbieden en zich aan Ammon schatplichtig willen stellen, was voortgekomen uit zonde en ongelovige vrees, maar was daarom tegen de wil van God. Zij mochten zich niet overgeven, zij mochten zich niet

schatplichtig stellen aan een heidens koning. God had hun Jabes tot eigendom gegeven, opdat zij de Heere zouden dienen. En nu horen zij de vernederendste voorwaarde, een voorwaarde, waaraan de wraak ten grondslag ligt, omdat Ammon vroeger door Israël onder Jeftha is geslagen. Maar die voorwaarde doet Jabes opschrikken om hulp en redding te zoeken en bevrijd te worden van de voornemens van deze goddeloze..

Sommigen hebben in deze eis van Nahas een dubbel beeld gezien. 1. een beeld van de duivel, want Nahas betekent een slang. Wie zich in de dienst van satan overgeeft, die steekt hij het rechteroog uit; hij berooft hem van zijn verstand in geestelijke zaken, en laat hem het linkeroog, de bekwaamheid voor aardse zaken. 2. Een beeld van de aanslagen, die de vereniging van de afgescheiden godsdiensten tot doel hebben, en dus noodzakelijk met het verlies van de waarheid verbonden zijn. De paus heeft dikwijls de protestanten vrede laten aanbieden, wanneer zij zich slechts het rechteroog wilden laten uitsteken, d.i. wanneer zij de erkende waarheid verloochenen en een blinde gehoorzaamheid beloven wilden.

3. Toen 1) zeiden tot hem de oudsten van Jabes, nadat zij dat antwoord aan hun medeburgers gebracht en met hen beraadslaagd hadden: Laat ons zeven dagen met rust, geef ons zeven dagen uitstel, dat wij boden zenden in heel het gebied van Israël of misschien onze broeders aan de overzijde van de Jordaan ons hulp zullen verschaffen; is er dan niemand die ons verlost, zo zullen wij tot u uitgaan 1) en ons op genade of ongenade overgeven. Nahas nu, omdat hij aan de ene zijde bij zo’n verval, als toen in Israël was, de hulp onmogelijk achtte; en aan de andere zijde niet in staat was, de stad stormenderhand in te nemen, stond hun dit uitstel van zeven dagen toe.

1) De smaad en hoon (vs.2) ging boven hetgeen de burgers van Jabes dragen konden. Nu ontwaakte in hen een vonk van gevoel, dat zij tot het volk van God behoorden; zij herinnerden zich de eenheid van de gehele gemeente van Israël, en het kwam hun in de gedachte, dat er in het gehele land wel een redder zou kunnen gevonden worden. Iets dergelijks is meer gebeurd. Denkt slechts aan de verloren zoon; wie weet wanneer zijn ellende niet boven mate groot geworden was, of ook de gedachte aan het vaderhuis in hem zou ontwaakt zijn. Had bij menig gedoopte de zonde slechts enigszins zachter gehandeld, hij zou wel een blijvend verbond met haar gemaakt hebben, en het juk van dat verbond in valse rust en vrede gedragen hebben, totdat het te laat was; maar toen de oude vijand in zijn gedaante, in zijn onverzoenlijke haat zich vertoonde, om geheel en al tot schande te maken, toen kwam een overdenking in de ziel, wie Hij was wiens teken men droeg, tot welk volk men behoorde. Men zag verlangend uit naar een redder, en zond de zuchten om hulp uit zijn ellende naar alle zijden op.

Om hun lichamen te behouden willen zij hun vrijheid verliezen en toestaan, dat hun ogen werden uitgegraven; is het dan niet wijzer ons rechteroog, of die zonde die ons bijzonder dierbaar is, uit te werpen dan geworpen te worden in het helse vuur..

2) Het blijkt, dat Nahas aan dit beding heeft toegegeven, wellicht vertrouwende op zijn macht en sterkte. Calvijn zegt daarom ook: "Hieruit blijkt de Voorzienigheid Gods, die de harten van

de goddeloze menigte zo in bezit heeft, dat Hij ze buigt, tot wat Hij wil, als waterbeken, zoals Salomo zegt in de Spreuken.".

Dat de inwoners van Jabes in heel het gebied boden willen zenden, daaruit blijkt, dat zij nog niets van het verkiezen van Saul tot koning hebben gehoord. In de weg van de Goddelijke Voorzienigheid komen wel de boden het eerst te Gibea-Sauls, maar ook hieruit blijkt weer, dat Gods bijzondere zorg over alles gaat..

5. En ziet, Saul kwam, terwijl al het volk in ijdel klagen voortging achter de runderen 1) uit het veld, waarmee hij daar gewerkt had, en Saul zei: Wat is er met het volk, dat zij wenen? Toen vertelden zij hem de woorden van de mannen van Jabes.

1) In het Hebreeuws Acharee habakar, in verband met vs.7, waar gezegd wordt, dat zij een paar runderen namen, blijkt dat Saul aan het ploegen was geweest, en nu zijn runderen of ossen weer naar hun weide bracht..

7. En hij nam een paar runderen, waarmee hij zo-even van het veld gekomen was, en hieuw ze in stukken 1) voor de ogen van het volk, en hij zond ze (Richteren 19: 29) in het hele gebied van Israël door de hand van de boden van Jabes, die hij nu naar de overige stammen liet gaan, zeggende: Die niet zelf uittrekt achter Saul, de verkozen koning, en achter Samuel, de profeet van de Heren, in de strijd tegen de Ammonieten, zo zal men zijn runderen doen tot straf, omdat hij geen deelgenomen heeft aan de strijd, zoals ik aan mijn runderen gedaan heb. Toen viel de vrees voor de HEERE 2) op het volk, en zij gingen, aangevuurd door de Geest van God, die bij dit optreden van Zijn gezalfde Zich voelen deed 3) uit als een enkel man.

1) Ook bij de Scythen was het gewoonte, dat hij die zichzelf voor een geleden onrecht geen voldoening kon verschaffen, een os in stukken deelde en rond zond, waarop allen die het gepleegde onrecht wilden wreken, een stuk namen en zwoeren hem naar vermogen bij te staan..

Voorts was dit een teken van en voor Saul, dat aan zijn gewoon handwerk een einde was gekomen, dat hij niet meer de ploeg zou besturen, maar het roer van bewind over Israël in handen zou nemen.

2) De vrees voor de Heere is een vrees door de Heere in het volk gestort, zodat het, ziende het krachtig optreden van Saul, gedwongen werd hem te volgen in de strijd tegen de Ammonieten..

3) Een lafhartig Christen, die het lijden schuwt, maakt gemakkelijk honderden lafhartig, want dit is aantrekkelijk; maar één, wie niet het vuur van vlees en bloed, maar het heilige, stille vuur van het altaar van God in het hart brandt, wie dit uit de ogen schittert, die trekt duizenden met zich mee, zoals beloofd is (Jes.60: 22): "De kleinste zal tot duizend worden en de minste tot een machtig volk." Een vrees voor de Heere valt van zo’n man op de vijanden, zowel als op de vrienden; zij doet de vijanden sidderen, (een gebed van deze mens is mij verschrikkelijker dan een leger van tienduizend krijgslieden", riep de Katholieke Maria v.

Guise van de godsman Knox) de vrienden brengt zij tot een juichen, dat hen weer sterk maakt, nieuwe geloofsmoed in hen opwekt en hun hand leert strijden met het zwaard van de Geest..

8.En hij telde hen te Bezek (bliksemstraal) aan de westzijde van de Jordaan en de stam Issaschar (Jud 1: 4); en de kinderen van Israël waren driehonderdduizend, en de mannen van Juda dertigduizend (15: 4; 17: 52).

Deze getallen zullen niet te groot voorkomen, wanneer men bedenkt, dat hier geen sprake is van een regelmatig krijgsleger, maar dat Saul het gehele volk tot een landstorm opgeroepen had. In de afzonderlijke opgaaf van de kinderen van Juda en van de kinderen van Israël, zien wij reeds een begin van de scheiding die later ontstaan is..

9. Toen zeiden zij tot de boden, die met de bede om hulp gekomen waren, en zo lang gebleven waren, totdat zij wisten welk gevolg Sauls oproep (vs.7) hebben zou: Aldus zult gij de mannen te Jabes in Gilead, die u tot ons gezonden hebben, zeggen: Morgen 1) zal u verlossing geschieden, en wel op de middag, als de zon heet worden zal. Toen de boden tot hun volk kwamen en dat verkondigden aan de mannen te Jabes, werden zij verblijd.

1) Dat zij zo bepaald het uur opgeven, wanneer de burgers van Jabes geholpen zouden zijn, berust waarschijnlijk op een profetisch woord van Samuel, die het leger tot Bezek vergezeld had (vs.7,12). "Wanneer Christus, de Zonne der gerechtigheid (Mal.4: 2) in de ziel opgaat en haar verwarmt, dan is er overwinning en hulp; dan worden de vijanden geslagen, die in de nacht van de wettelijke toestand onoverwinnelijk schenen te zijn..

10. En de mannen van Jabes zeiden tot de Ammonieten, die hen belegerden: Morgen zullen wij, overeenkomstig onze belofte (vs.3), omdat de zeven dagen met die ten einde zijn, tot u uitgaan, en gij zult ons doen naar alles, wat goed is in uw ogen. 1) Zij spotten met de vijanden en bedoelden onder dat uitgaan, dat zij morgen zouden uitvallen, en met hun belegeraars doen, wat hun goeddacht; het dubbelzinnige woord was tevens een krijgslist om de Ammonieten zorgeloos te maken.

1) Men vraagt of het aan de inwoners van Jabes geoorloofd was, zo listig met de vijand te handelen, want het bedrog was in het oog vallend en een slecht doel hadden de gesprekken, waardoor zij, door middel van de gezanten, de overgave beloofden. Zij hadden een wapenstilstand van enige dagen bedongen om gezanten tot de vrienden te kunnen zenden, die om hulp moesten verzoeken. En nu, terwijl de boodschappers zijn teruggekeerd, verbergen zij de hoop op hulp. En terwijl zij daarmee de vrienden en broeders beschuldigen van het verzuim om hulp aan te brengen, veinzen zij zich te zullen overgeven en bereid te zijn, de straffen, om hun ogen uit te steken, alsof zij overwonnen waren, te ondergaan, en bedriegen zij aldus de vijand. Welnu, wij weten, dat wij niets geveinsds, maar alles openbaar en zuiver moeten doen. Waarom de inwoners van Jabes hierover schijnbaar hard zijn te berispen, omdat zij Nahas hebben bedot, veinzende de toevlucht te nemen tot zijn medelijden en dat zij bereid waren zich over te geven onder de gestelde voorwaarde. Maar men moet deze zaak niet al te teer opvatten. Want er is een oud spreekwoord: "Geen vertrouwen en vroomheid is er bij hen,

die het leger volgen." En zeker is het, dat God duldt, dat er in de oorlog veel geveinsds en listigs gedaan wordt, wat in het gewone leven volstrekt niet mag worden verdragen. Want indien iemand anders handelt, dan hij geveinsdelijkheid voorgeeft, deze wordt terecht om trouweloosheid veroordeeld. Maar in tijden van oorlog is het geoorloofd tot list zijn toevlucht te nemen, opdat men met des te groter kracht, door verandering van mars, op de vijand een aanval kan doen, en zo met het schijnbaar vluchten meer ten doel heeft, om de vijand, die zorgeloos was geworden en niet in slagorde stond, te overvallen. Kortom, hetzelfde geldt niet voor de oorlog als voor de vrede. Maar toch moet men altijd dit in beginsel vasthouden, dat de waarheid en rechtvaardigheid in acht moet worden gehouden, omdat God alle leugen mishaagt..

In de oorlog zal dikwijls de plicht jegens het vaderland eisen om de vijand door list op een dwaalspoor te brengen en daardoor zijn plannen te verijdelen; wanneer daarentegen de vijand zich persoonlijk in een strijd tegenover ons stelt, en het niet zozeer om het vaderland, maar om onszelf te doen is, dan is het niet Christelijk de vijand als buiten elke zedelijke gemeenschap met ons te beschouwen; daar is een onwaarheid een krenking van de zedelijke waarde van de vijand zowel als van onze eigen. In het Oude Testament worden krijgslisten en heimelijke overvallen meermalen vermeld, (bijv. Richteren 3: 16vv.; 4: 17vv.; 9: 49vv. de Christelijke zedelijkheid niet overeenkomt; Christelijke volken mogen krijgslist niet tot boze stukken maken..

13. Maar Saul, die dit hoorde, zei vol grootmoedigheid: Er zal op deze dag geen man gedood worden, want de HEERE heeft heden een verlossing in Israël gedaan, en daardoor deze dag tot een geheiligde gemaakt, die wij door geen bloedblad mogen ontheiligen.

Hij wil zeggen: is God heden zo barmhartig geweest, dat hij Israël’s zonden niet heeft aangezien, maar ons een zo heerlijke overwinning geschonken heeft, dan is het billijk, dat wij naar Zijn voorbeeld de zonden van onze naaste vergeven en niet met de doodstraf wreken.

De beide edelste sieraden van een ware knecht van God verenigen zich in deze eerste koningsdaad van Saul: 1. heilige ijver in de zaak van de Heere en van de broeders; 2. zachtmoedigheid en zelfverloochening in zijn eigen zaak..

Geef mij, Heere! door Uw dierbaar bloed een heldenmoed, die goed en bloed verloochent en de lusten van het vlees haat. Uw zachtmoedigheid, Uw ootmoed werkt in mij uit, dat geen toorn of trots in mij opwellen. Heilige Jezus! heilig mij, dat ik als Gij, zachtmoedig, graag vergevend zij!.

14. Verder zei Samuel, die deze geestdrift voor Saul zich tot nut wilde maken, om alle tegenspraak tegen zijn koningschap voor altijd tot zwijgen te brengen, tot het volk: Komt en laat ons naar Gilgal (Dschild-Schilia, zuidwestelijk van Silo; 7: 16) gaan, en het koninkrijk daar vernieuwen, 1) de door de Heere ons gegeven, en met een zo heerlijke overwinning gezegende koning in zijn waardigheid bevestigen, terwijl wij door hem te huldigen, ons tot onderdanigheid aan hem verbinden.

1) Het koninkrijk vernieuwen wil niet zeggen hem nog eens zalven, zoals sommigen menen. Dan zou het wel opzettelijk zijn vermeldt, maar hem openlijk huldigen en hem algemeen erkennen als koning. Nu God hem in zijn koninkrijk had bevestigd door hem de overwinning te geven over de Ammonieten, nu was er bij niemand van het volk enige bezwaar meer om hem te erkennen en nu Saul ook zijn vijanden had vergeven, die zijn koninklijke waardigheid hadden aangetast, nu was elke reden opgeheven om hem tegen te staan en zich niet voor hem te buigen..

HOOFDSTUK 12.

SAMUEL GEEFT OP PLECHTIGE WIJZE ZIJN RECHTERLIJK AMBT OVER.

I. Vs.1-25. Nadat de vernieuwing van het koninkrijk heeft plaatsgehad en de harten van het volk bij het offermaal zich met het hart van de koning verenigd hebben, besluit Samuel dit samenzijn met een uitvoerige rede. Hij laat alle aanwezigen getuigen, dat hij rechtvaardig en getrouw zijn ambt als richter heeft waargenomen. Wanneer dan hierin geen rechtmatige aanleiding was om een koning te eisen, toch voorzeker ook niet in de wijze, waarop de Heere zijn volk sinds de dagen van Egypte tot hiertoe geleid heeft. Israël heeft dus met die eis zeer kwalijk gehandeld. Samuel laat daarvan de Heere door donder en regen van de hemel getuigenis geven; zoals hij daarom bidt, juist nu in de oogsttijd dit iets ongehoords is. Daarover verschrikt het volk zeer, en vraagt Samuel om zijn voorbede, dat de Heere hen in Zijn toorn niet vernielt. Hij spreekt nu de verschrikten, bij wie hij bereikt heeft, wat hij wenste, namelijk de belijdenis van zonden, vriendelijk toe, vermaant hen tot grotere trouw aan hun Verbondsgod en belooft hen hun welzijn verder als profeet op het hart te zullen dragen, hoewel hij nu voor altijd van zijn rechterlijk ambt afstand doet.

1. Toen de offermaaltijd geëindigd was en het volk nog te Gilgal aanwezig was, zei Samuel tot geheel Israël: Ziet, ik heb, volgens de aanwijzing van de Heere (8: 7,22) naar uw stem gehoord in alles, wat gij mij gezegd hebt, toen gij tot mij te Rama bent gekomen (8: 4vv.), en ik heb een koning over u gesteld.

3. Ziet, hier ben ik, gereed om rekenschap te geven, betuigt tegen mij, als gij enige beschuldiging hebt, voor de HEERE 1) en voor Zijn gezalfde, voor de koning, in wiens hand het rechterambt is overgegaan, wiens os ik genomen heb, en wiens ezel ik genomen heb, en wie ik verongelijkt heb, wie ik onderdrukt heb, en van wiens hand ik een geschenk genomen heb, dat ik mijn ogen van hem, van zijn kwaad, zou verborgen hebben, dat ik daarom een schuldige vrijgesproken of een onschuldige veroordeeld zou hebben, ik zal het u teruggeven, en alles doen om het oprecht weer goed te maken.

1) Voor de Heere, d.i. in aanwezigheid van Hem, de Alwetende en de Rechtvaardige. Samuel doet hier een beroep op het volk om voor het aangezicht van God en de koning getuigenis af te leggen omtrent zijn handel en wandel als rechter over hen. Zo vast is hij ervan overtuigd, dat hij altijd recht en gerechtigheid heeft voorgestaan, dat hij niet schroomt het gehele volk op te roepen om indien zij iets tegen hem weten, het voor te brengen..

7. En nu, stelt u hier, dat ik met u recht, voor het aangezicht van de HEERE, over al de gerechtigheden 1) van de HEERE, die Hij aan u en aan uw vaderen gedaan heeft; ik zal u voorhouden, hoe ondankbaar gij jegens mij geweest zijt.

1) In het Hebreeuws Kol-tsidkoth Jahweh). D.i. al de weldaden, waardoor Hij getoond heeft, dat Hij de getrouwe Vervuller van Zijn beloften is, dat Hij volbracht heeft de eed aan Abraham en Izaak en Jakob gezworen. Nu gaat Samuel die weldaden Israël voor ogen

houden, opdat het te weten komt, hoe ondankbaar het zich tegen de Heere, zijn Verbondsgod, heeft gehouden..

11. En de HEERE zond onder anderen Jerubbaäl of Gideon (Richteren 6: 11vv.), en Bedan, dat is Barak 1) (Richteren 4: 6vv.), en Jeftha (Richteren 11), en Samuel 2) (1 Samuel .7), en Hij rukte u uit de hand van uw vijanden rondom, zodat gij, na verdrijving van de onderdrukkers, steeds weer opnieuw veilig woonde.

1) Anderen denken aan Simson (Ndb = Nd-Nb, de Daniet), of volgens 1 Kronieken 8: 17 aan Jaïr (Richteren 10: 13); of aan Abdon (Richteren 12: 13)..

Het waarschijnlijkste is echter, dat Ndb een oude schrijffout is (Bedan voor Barak).

2)Opmerkelijk is het dat Samuel over zichzelf in de derde persoon spreekt, zich bij name noemt, in plaats van eenvoudig te zeggen: "mij"; daarom hebben de Syrische en Arabische vertaling daarvoor "Simson" gezet. Intussen wil de spreker zich plaatsen bij de overige door God gezonden richters om het volk duidelijk te laten voelen, dat het geen reden had bij de inval van de Ammonieten een koning te eisen (vs.12 het had toch een richter, door wie de Heere reeds vroeger geholpen had (7), en door wie Hij ook verder geholpen zou hebben..

Samuel maakt ook eindelijk melding van zichzelf en noemt tenslotte zichzelf ook onder de bevrijders. Waardoor de Israëlieten op het meest van gebrek aan godsvrucht worden beschuldigd en dat zij als het ware hun goddeloosheid op de spits hebben gedreven. God toch had hen door Zijn hand uit de hand van de vijanden tot vrijheid gebracht, niet anders dan door Jeftha, Gideon en anderen, wier daden God had willen gebruiken om hen te bevrijden en die Samuel op zijn tijd had opgevolgd. Wij hebben eerder gezien, hoe God zijn bestuur met gelukkige uitkomsten had begunstigd, hoe hij vrede en rust aan het volk had bezorgd, terwijl de vijanden zich niet tegen het volk durfden keren, of in iets bemoeilijken, op welke gunst het volk wel niet had gelet, maar waarom Samuel expliciet van zichzelf melding maakt..

14. Zo 1) zult gij de HEERE vrezen en Hem dienen, en naar Zijn stem horen, en de mond, de duidelijk uitgesproken bevelen (Deuteronomium 1: 26) van de HEERE niet weerspannig zijn, zo zult gij, zowel gij als de koning, die over u regeren zal, achter de Heere, uw God, zijn, zo zult gij Hem volgen en Zijn leiding en bescherming genieten; dan zal Hij niet ophouden, als uw eigenlijke en opperste Koning u te leiden en te helpen, zoals een herder zijn kudde verzorgt.

1) Met deze woorden wil Samuel het volk beduiden, dat de Heere machtig is om uit het kwade het goede te voorschijn doen komen, dat Hij het kwade nog ten goede wil veranderen, maar onder deze voorwaarde, dat zowel de koning als het volk de Heere zal gehoorzamen en Hem vrezen. Samuel spreekt en van hen en van hun koning, opdat Israël zou weten, dat niet alleen wanneer zij als volk tegen de Heere zouden opstaan, zij Zijn straffen hadden te vrezen, maar ook wanneer hun koning tegen Hem zondigde. De zonde van de koning zou het volk worden aangerekend..

15. Maar als gij naar de stem van de HEERE niet zult horen, naar de mond van de HEERE, hetgeen Hij door Mozes, Zijn profeet, gesproken heeft, weerspannig zijt, zo zal de hand van de HEERE tegen u zijn en wel op even verootmoedigende wijze, als tegen uw vaders 1); het verkregen koningschap zal u geenszins beschermen tegen goddelijke straffen; geluk en zegen hangen evenals voorheen van de gehoorzaamheid aan de hemelse Koning af.

1) Als tegen uw vaders. Deze bijvoeging is niet zonder opzet. Israël had een koning begeerd om verlost te worden van het juk, of van de vijandschap van de heidense volken. Zij moesten niet menen, dat een koning op zichzelf hen daarvan zou bevrijden. Integendeel als zij, evenals hun vaders, de Heere zouden verlaten, dan zou de hand van de Heere evengoed tegen hen zijn, als in vroeger dagen, toen er nog geen koning was..

16. Ook stelt u nu hier, blijft nog een ogenblik met mij voor God, de rechtvaardige Rechter, en ziet die grote zaak, die de HEERE voor uw ogen doen zal, om de waarheid van mijn woorden te bevestigen.

In het Hebreeuws Gam-attha. In deze weinige woorden, hier vertaald door ook nu ligt echter deze gedachtegang opgesloten: reeds nu kunt gij opmerken, dat gij iets gedaan hebt, wat kwaad is in de ogen van de Heere. Zuivere vertaling is: Zelfs nu reeds. Het volgende woord betekent, maakt u bereid, en is als een tussenzin te beschouwen om Israël voor te bereiden op het grote wonder, op het gewichtige feit, wat plaats zal hebben..

17. Is het niet vandaag de tarwe-oogst 1) (in het midden van mei tot juni; Richteren 15: 1), wanneer onweer en regen in ons land ongehoorde zaken zijn (Spreuken 26: 1 en "Le 26: 5)? Ik zal tot de HEERE roepen, en Hij zal, juist nu het naar de gewone loop niet gebeuren zou, donder en regen geven; weet dan, wanneer dit gebeurt op mijn gebed en ziet, bekent voor de Heere, dat uw kwaad groot is, dat gij voor de ogen van de HEERE gedaan hebt, dat gij een koning voor u begeerd hebt. 2)

1) Nooit hebben wij, zegt Hieronymus, op het einde van de maand juni of in juli in deze provincie, en in het minst niet in Juda, regen gezien. Het teken, dat de Heere zou geven, zou daarom een buitengewoon teken zijn en bewijzen dat de Heere zeker de overtreders van Zijn Wet zou straffen..

2) Israël had een koning verkregen. Saul had een overwinning behaald, en toch was hun begeerte zeer zondig geweest. Wanneer wij voorspoed hebben op onze wegen, is het nog geenszins een bewijs, dat wij de rechte weg ingeslagen zijn..

18. Toen Samuel na deze woorden de HEERE aanstonds aanriep om Zijn ongenoegen door onweer te kennen te geven, zo gaf de HEERE donder en regen op die dag, 1) daarom vreesde heel het volk zeer de HEERE en Samuel, 2) het erkende tegen beiden gezondigd te hebben door ondankbaarheid en verachting.

1) Deze tekens moesten tevens dienen om Israël te waarschuwen, dat de Heere met Zijn gerichten zou komen, indien het in het vervolg van Hem afweek..

2) Niet zonder oorzaak wordt hier gezegd, dat het volk de Heere en Samuel vreesde, zoals ook op een andere plaats gezegd wordt, dat het de Heere en Mozes vreesde. En dit niet, alsof Mozes en Samuel op zichzelf waren te vrezen, maar omdat zij God getrouw het besturen van het volk hadden waargenomen en het volk zich aan hun gezag had onderworpen, dat echter niet op eigen akker groeide, maar werk was van de Heilige Geest..

19. En heel het volk zei tot Samuel: Bidt voor uw knechten tot de HEERE, uw God, 1) die wij zelf niet durven aanbidden, noch onze God noemen, dat wij niet sterven, zoals wij verdiend hadden, en vernietigd worden door Zijn toorn (Ex.20: 19): want boven al onze zonden, die Israël door ongehoorzaamheid en hardnekkigheid gedaan heeft, hebben wij dit kwaad daartoe gedaan, dat wij voor ons een koning begeerd hebben.

1) Het volk spreekt hier om een bijzondere reden van de God van Samuel, alsof het wilde zeggen: God is zo tegen ons vertoornd dat wij onze mond niet tot Hem durven openen, of onze ogen tot Hem opheffen, waar onze overmoed voortaan de toegang tot Hem heeft gesloten. Ondertussen erkennen wij en belijden wij U als Zijn profeet en Zijn trouwe en Hem aangename dienstknecht, en twijfelen daarom niet of uw gebeden Zijn Hem aangenaam en zullen verhoord worden. Bidt gij zo tot God voor ons. Hieruit valt te leren dat, ofschoon wij de grootste zondaars zijn en voor Gods aangezicht schuldig staan, wij toch nooit mogen wanhopen aan de gunst van God; om altijd tot Hem de toevlucht te nemen, want juist dan zullen wij het meest Zijne hulp en aanwezigheid nodig hebben. Echter hebben de bidders wel drie of viermaal met ernst te denken ten opzichte van Zijn Majesteit, wanneer zij door de kloppingen van het geweten gekweld en gedrukt worden door de veelheid van de overtredingen, opdat zij Hem niet zonder eerbied of ontzag aanroepen, maar liever bij zichzelf voelen dat zij hebben verdiend, dat Hij ze verre van zich laat, ja hen gedurig afwijst, ja zo door de verwarring van de ziel worden aangegrepen, dat zij, wanhopende aan zichzelf, door onze Heere Jezus Christus als Middelaar en Tussenpersoon naderen, die voor hen bij de Vader voorbidt en hen met Hem verzoent..

Het volk was op dit ogenblik, ten gevolge van de buitengewone tekenen van donder en regen, onder de indruk van Gods Majesteit en Heerlijkheid, waartegen zij hadden overtreden. Het was nu zo door vrees bevangen, dat hun zonden hun voor ogen stonden en zij dus niet tot de Heere durfden naderen, maar Samuel vroegen voor hen te bidden. De werking van de Wet werd bij hen openbaar..

21. En wijkt niet af, door andere goden te dienen, want gij zou de ijdelheden 1) navolgen (Deuteronomium 32: 21 Jes.41: 29), die niet bevorderlijk zijn, die tot niets nuttig zijn, noch verlossen, want die afgoden, zij zijn ijdelheden (1 Kor.8: 4).

1) In het Hebreeuws Hathohoe het ijdele, het nietige, het ledige. Hiermee worden de afgoden bedoeld. Letterlijk staat er: En wijkt niet af, want het ijdele na, d.i.: En wijkt niet af, want indien gij afwijkt, volgt gij het ijdele, d.i. de afgoden na, die niet enz..

Hiermee toont Samuel, dat hij een warm hart heeft voor de belangen van het volk. Als een tweede Jozua vermaant hij het volk om nu niet en later niet van de Heere af te wijken, want

van tweeën een, of zij dienden de Heere, of de afgoden. Dienen zij de afgoden, dan zullen Zij weer in alle ellende vervallen en ondervinden, dat deze hen niet kunnen verlossen. En waar Jozua, door te wijzen op zichzelf en zijn keuze, het volk wilde bemoedigen en sterken in de keuze om de Heere te dienen, door op zijn eigen voornemen te wijzen, wijst ook Samuel erop, dat hij voor het volk zal blijven pleiten, zoals blijkt uit vs.23..

22. Want de HEERE, die een machtig Helper en getrouw God is, zal zijn volk 1) niet verlaten; Hij zal Zijn trouw bevestigen omwille van Zijn grote naam, om Zijn grote naam, die Hij door Zijn wonderbare leiding van Israël bij alle volken verkregen heeft, voor miskenning en lastering te bewaren (Joz.7: 9); omdat het de HEERE beliefd heeft in vrije genade u Zich tot aan volk te maken, kan Hij Zichzelf niet verloochenen (2 Tim.2: 13).

1) Daarom vermaant Samuel in welgekozen woorden om God niet te verlaten, of van Hem af te wijken, door bijvoeging van de belofte, dat de Heere op Zijn beurt Zijn volk niet zal verlaten. En zeker is het, dat het volk zonder deze belofte nooit tot berouw zou zijn gekomen. Het is toch aan ieder bekend, wat de gewoonte is van de goddelozen, n.l. om in hun hardnekkigheid stout volhardende op de tanden te knarsen, en ofschoon zij hun zonden schijnen te belijden, toch tegen God te blijven mopperen. Deze ervaring is openbaar. Judas heeft zich met een strik van het leven beroofd. Kaïn klaagde, dat zijn zonden te groot waren om vergeven te worden. En dit is het geval met alle verachters van God, wier hardheid, die bij henzelf gevonden wordt, omtrent het medelijden van God, wantrouwen baart. Waarom, wanneer wij in veel zonden zijn gevallen, laten wij tot Gods mededogen zoals die in het Evangelie wordt voorgesteld, de toevlucht nemen. En laten wij er vast bij onszelf van overtuigd zijn, dat wanneer wij niet geveinsd of met een leugen in onze rechterhand tot God naderen, wij ook niet zullen uitgeworpen worden. Indien wij ons slechts tot gehoorzaamheid aan Hem opmaken, en van harte ons tot Zijn dienst en zijne vrees overgeven..

Samuel doet hier duidelijk uitkomen, dat als Israël zich ook werkelijk als Zijn volk openbaart en Hem dient en gehoorzaamt, het ook door de Heere niet zal worden verlaten. Hij bevestigt hier, wat de Heere zelf tot Eli heeft laten zeggen. Israël moet weten, dat de beloften van de Heere conditioneel zijn, dat, ja, wel de verbondsbetrekking niet verbroken zal worden; maar dat Israël alleen de vrucht ervan zal genieten, als het zich als volk van God gedraagt door zich ver te houden van de dienst aan de afgoden..

22. Want de HEERE, die een machtig Helper en getrouw God is, zal zijn volk 1) niet verlaten; Hij zal Zijn trouw bevestigen omwille van Zijn grote naam, om Zijn grote naam, die Hij door Zijn wonderbare leiding van Israël bij alle volken verkregen heeft, voor miskenning en lastering te bewaren (Joz.7: 9); omdat het de HEERE beliefd heeft in vrije genade u Zich tot aan volk te maken, kan Hij Zichzelf niet verloochenen (2 Tim.2: 13).

1) Daarom vermaant Samuel in welgekozen woorden om God niet te verlaten, of van Hem af te wijken, door bijvoeging van de belofte, dat de Heere op Zijn beurt Zijn volk niet zal verlaten. En zeker is het, dat het volk zonder deze belofte nooit tot berouw zou zijn gekomen. Het is toch aan ieder bekend, wat de gewoonte is van de goddelozen, n.l. om in hun hardnekkigheid stout volhardende op de tanden te knarsen, en ofschoon zij hun zonden

schijnen te belijden, toch tegen God te blijven mopperen. Deze ervaring is openbaar. Judas heeft zich met een strik van het leven beroofd. Kaïn klaagde, dat zijn zonden te groot waren om vergeven te worden. En dit is het geval met alle verachters van God, wier hardheid, die bij henzelf gevonden wordt, omtrent het medelijden van God, wantrouwen baart. Waarom, wanneer wij in veel zonden zijn gevallen, laten wij tot Gods mededogen zoals die in het Evangelie wordt voorgesteld, de toevlucht nemen. En laten wij er vast bij onszelf van overtuigd zijn, dat wanneer wij niet geveinsd of met een leugen in onze rechterhand tot God naderen, wij ook niet zullen uitgeworpen worden. Indien wij ons slechts tot gehoorzaamheid aan Hem opmaken, en van harte ons tot Zijn dienst en zijne vrees overgeven..

Samuel doet hier duidelijk uitkomen, dat als Israël zich ook werkelijk als Zijn volk openbaart en Hem dient en gehoorzaamt, het ook door de Heere niet zal worden verlaten. Hij bevestigt hier, wat de Heere zelf tot Eli heeft laten zeggen. Israël moet weten, dat de beloften van de Heere conditioneel zijn, dat, ja, wel de verbondsbetrekking niet verbroken zal worden; maar dat Israël alleen de vrucht ervan zal genieten, als het zich als volk van God gedraagt door zich ver te houden van de dienst aan de afgoden..

23. Wat ook mij aangaat, hoewel gij ook mij verworpen hebt, dat ik uw richter niet zou zijn, het zij verre van mij, dat ik tegen de HEERE, die mij tot Zijn knecht gemaakt heeft en uw welzijn mij op het hart heeft gelegd, zou zondigen, dat ik uit gekrenkt eergevoel mijn priesterlijk-profetisch ambt zou verwaarlozen, en zou aflaten voor u te bidden, maar ik zal u de goede en rechte weg leren. 1)

1) Zij vroegen het als een gunst, hij beloofde het als een plicht. Het is zonde tegen God niet voor het Israël van God te bidden, bijzonder voor hen, die aan onze zorgen zijn toevertrouwd. Zij vroegen hem bij deze gelegenheid te bidden en hij belooft het altijd te doen en niet op te houden, zolang hij leefde. Wij moeten bidden zonder ophouden. Zij vroegen hem alleen voor hen te bidden, maar hij belooft meer voor hen te doen, hen te leren, hij wilde niet ophouden hen te onderwijzen als profeet..

De grote profeet, zoals Mozes, was machtig om voor zijn afvallig volk tussenbeide te treden, en heeft de plicht van openbare tussenkomst geplaatst op de meest vaste grond; de zonde is ingedrongen door de dienaars van de godsdienst en de wachters van de staat, omdat zij dit verwaarloosden.

Hij vertroostte hen, door hen te verzekeren, dat hij in zijn zorg en belangstelling tot hun behoefte zou volharden. Zij begeerden, dat hij voor hen zou bidden. Hij zei niet: Ga heen naar Saul, de koning, die gij in mijn plaats begeerd hebt, en beweegt hem, dat hij voor u bidt, maar zo ver was hij van enige wrok te voeden, wegens de smaad die zij hem hadden aangedaan, dat hij gewillig op zich nam meer voor hen te doen, dat zij van hem vorderden..

24. Vreest slechts, ik bid het u nogmaals, de HEERE, en dient Hem trouw met uw ganse hart; want ziet, hoe grote dingen Hij bij u gedaan heeft, dat Hij, ondanks uw zonde, u nog niet verwerpt, maar u een koning gegeven heeft en u door deze nog zegenen wil.

1) Samuel heeft als een trouw wachter Israël gewaarschuwd en zo zijn eigen ziel bevrijd. Indien wij bedenken, welke grote dingen God voor ons gedaan heeft, voornamelijk in het grote werk van de verlossing, dan kunnen wij zeker zijn, dat, als wij Hem dienen, ons niets ontbreken zal..

25. Maar indien gij voortaan kwaad doet, van de Heere afvalt en Hem verlaat, zult gij, als ook uw koning, omkomen. 1)

1) Grote verenigingen van mensen zijn, als zodanig, strafbaar in deze wereld in de eeuwigheid zijn er geen families, kerken of volken. Indien daarom een land de verwoesting verdiend heeft, wordt het hier beproefd, veroordeeld en gevonnist. Wanneer wij een bijzonder persoon als een goddeloze in de voorspoed van de wereld zien, en niet dadelijk zien gestraft worden, wordt ons geloof niet geschokt, want wij weten, dat zijn dag komt. Maar indien een goddeloos volk kon ontkomen, zouden wij vragen: "Waar is de God van de rechtvaardigheid?" want in het geval dat het hier niet gestraft werd, zou het als volk in het geheel niet gestraft kunnen worden. Maar er is reeds in de natuur van de zonde een noodzakelijk gevolg gelegd om een land te verwoesten. De daden van God met schuldige volken zijn door Zijn woord en inderdaad door de gehele geschiedenis bevestigd.

In de zwanenzang van Samuel kunnen wij duidelijk drie akkoorden onderscheiden: 1) de roem van een onbevlekt geweten, waarmee hij zich voor het volk verantwoordt; 2) het brandend verlangen van zijn hart om Gods weldaden voor zijn volk te verheerlijken; 3) het vertrouwen van een knecht van God, die zijn volk geborgen weet in Gods erbarmen..

Met deze rede legt Samuel zijn rechterlijk ambt neer, zonder daarom op te houden als profeet het volk voor te staan en de rechten van God tegenover de koning te verdedigen. In deze eigenschap ging hij voort de koning met zijn raad te ondersteunen, totdat hij genoodzaakt werd Saul zijn verwerping aan te kondigen, wegens herhaald overtreden van de bevelen van de Heere en David tot zijn opvolger te zalven..

HOOFDSTUK 13.

SAULS WANTROUWEN IN DE TOCHT TEGEN DE FILISTIJNEN.

I. Vs.1-15. Na een opmerking over de leeftijd, waarop Saul koning werd, en de tijd, die hij geregeerd heeft (vs.1) begint de geschiedenis van zijn regering. Van Gilgal (Dschild Schilia) in Efraïm, waar hij in het koninkrijk was bevestigd, begeeft hij zich met 3000 man, die hij bij zich houdt van degenen, die de veldtocht tegen de Ammonieten meegemaakt hebben, naar zijn woning; om daar, zoals zijn roeping het meebrengt (9: 16), het volk van de Heere te verlossen uit de hand van de Filistijnen, die zich weer meester van het land gemaakt hadden. Met twee derde van zijn manschappen plaatst hij zich tussen Michmas en Bethel, terwijl zijn zoon Jonathan en de overige duizend man zich te Gilgal legert; tussen beide afdelingen van het leger bevindt zich Geba, een post van de Filistijnen. Als Jonathan door een moedige daad de bezetting gedood heeft, wordt het bericht van de overwinning door alarmsignalen in het gehele land bekend gemaakt, opdat Israël tegen zijn vijanden opsta en zich om zijn koning schare te Gilgal, in het dal van de Jordaan, het middelpunt van het nog vrij gebleven land. De Filistijnen trekken, om de smaad van de nederlaag van hun bezetting te wreken met een sterk leger uit. Voordat Saul iets tegen hen kan ondernemen, moet hij volgens de van Samuel (10: 8) ontvangen aanwijzing zeven dagen wachten, opdat de profeet door een offer het werk heiligt en de koning een antwoord van God brengt omtrent hetgeen hij doen moet. Saul wacht ook tot de zevende dag, hoewel van zijn krijgslieden de een na de ander de moed verliest en zich verwijdert; omdat ook nu Samuel zich nog niet daar bevindt en het gevaar van allen te verliezen schijnt te dreigen, overtreedt hij het gebod, en gaat hij zelf tot de offerande over. Te midden van deze daad komt Samuel; Saul verontschuldigt zich bij hem over zijn gedrag, en moet uit zijn mond horen, dat zijn rijk niet zal bestaan. Hierop trekt de koning met de hem trouw gebleven schaar van krijgslieden, die echter slechts 600 man telt, onder geleide van Samuel naar Gibea terug.

1. Saul was één jaar in zijn regering geweest, toen hij (11 en 12) de Ammonieten sloeg en de bevestiging te Gilgal ontving, en het tweede jaar regeerde hij over Israël.

De eigenlijke vertaling van vs.1 zou moeten zijn: En Saul was een jaar oud toen hij koning werd, en hij regeerde twee jaren over Israël. Dezelfde uitdrukking, die hier gebezigd wordt, wordt ook gebruikt in de boeken der Koningen, waarin telkens van de koningen wordt gezegd, hoe oud zij waren, toen zij aan de regering kwamen, en hoe lang zij geregeerd hebben. Deze tijdsbepaling kan hier natuurlijk niet, en daarom verenigen wij ons met de mening van Nagelsbach en Keil (1 Samuel 13: 2) dat er een paar letters bij het overschrijven zijn uitgevallen, die het juiste getal èn van zijn ouderdom èn van de duur van zijn regering aangeven..

2. Toen 1) verkoos zich Saul drieduizend mannen uit Israël, om de strijd tegen de Filistijnen te beginnen. Deze waren in de 18 jaar na hun nederlaag te Eben-Haëzer (7: 3-14) weer in het land ingedrongen en hadden hun voorposten tot Gibea (10: 5) en onlangs 1 ½ uur meer noordoostelijk tot aan Geba (vs.3) vooruitgeschoven. Hij verdeelde deze schaar van uitgelezen strijders in twee afdelingen, die hij deels vóór, deels achter de vijandelijke

voorpost plaatste. En er waren bij Saul tweeduizend te Michmas, dat recht tegenover Geba, waar de Filistijnen waren, lag, door een diepe pas, de tegenwoordige Wady Suweinit, daarvan gescheiden, en op het gebergte van Bethel, dat 1 ½ uur noordwestelijk daarvan ligt, en duizend waren er bij Jonathan (= gift van de HEERE), Sauls oudste zoon (14: 49) te Gibea-Benjamins, het tegenwoordige Tuleil el Saul (Jud 19: 13); en het overige van het volks liet hij gaan, een ieder naar zijn tent. 2)

1) Deze laatste zin verbindt deze geschiedenis onmiddellijk aan de in 11 vertelde gebeurtenis. Toen Saul na de overwinning op de Ammonieten te Gilgal tot koning van Israël bevestigd was, en alle krijgslieden, die hij tegen Nahas opgeroepen had, nog om hem verzameld waren, verkoos hij zich de 3000 man die hij deels tussen Michmas en Bethel, deels in de plaats van zijn woning in Gibea plaatste, terwijl hij de overigen naar huis liet gaan. Dadelijk na het eerste gelukkige gevolg van zijn werkzaamheid had hij het besluit genomen, de strijd tegen de Filistijnen te beginnen, wier overmacht sinds de laatste jaren dat Samuel richter was (van 1095-1077 v. C.) weer zwaar op het land drukte (vs.19vv.). Hij voelde zich echter nog niet sterk genoeg, om een algemene oorlog tegen deze vijanden, bij wier leger een gedeelte van zijn eigen volk was (14: 21), te beginnen; daarom was zijn doel om allereerst een verder voortdringen van de Filistijnen te beletten. Hieruit blijkt; dat de voorstelling van het eerste vers volgens deze vertaling niet juist is, omdat volgens dit vers de voor ons liggende onderneming van Saul van die tegen de Ammonieten door de tijdruimte van een geheel jaar gescheiden zou zijn. Ook de voorafgaande opgaaf, dat tussen de koningskeuze (11: 1vv.) eveneens een jaar ligt, kan niet juist zijn; want de eis van een koning van de zijde van Israël's oudsten had volgens 12: 12 haar aanleiding juist in de bedoelingen van deze Nahas, die zich tot de strijd tegen Israël gereed maakte. Zakelijk heeft het daarom veel voor zich, zoals de Septuaginta 11 begint: "En het geschiedde ongeveer een maand daarna (nadat Saul te Mizpa tot koning gemaakt was, (10: 17vv.), dat Nahas de Ammoniet optrok en Jabes in Gilead belegerde." Deze vertaling rust echter op een verkeerde opvatting van de beide laatste woorden in 10: 27: (maar hij, Saul, was als doof. d.i. hij deed alsof hij niets hoorde). De Septuaginta leest in de plaats daarvan: en het geschiedde ongeveer een maand daarvan (Genesis38: 24), en voegt deze woorden bij het volgend hoofdstuk. Maar hoe kan, zo vraagt men, de Heilige Schrift opgaven bevatten, die elkaar zo tegenspreken. De Statenvertalers, evenals Luther, v.d.Palm, enz. hebben een verklaring willen geven van de in de grondtekst zeer moeilijke en onvolledige woorden. De woordelijk nauwkeurige vertaling namelijk heeft niet voldoende betekenis, zij luidt:

1. Zoon van....jaren (dat is.... jaren oud; Genesis5: 32) was Saul, toen hij koning werd (2 Samuel .2: 10; 5: 4) en regeerde twee..... jaar over Israël.

2. Toen verkoos zich Saul drieduizend enz.

Op de beide door....aangeduide plaatsen zijn zonder twijfel getallen weggevallen; want wanneer de Vulgata zonder meer vertaalt...Een jaar was Saul oud, toen hij begon te regeren, hij nu regeerde twee jaren over Israël, zo zal hierbij moeilijk iemand op de gedachte komen, die de Chaldeeër daarin vindt: "Saul was als een onschuldig kind; toen hij koning werd." Wat nu de uitgevallen getallen zijn, daarover kunnen wij slechts gissingen maken. Nagelsbach

meent, dat in de eerste plaats het getal 50 moet ingevuld worden, het woord Nb d.i. zoon, waarop het getal moest volgen sluit met de letter Hun en deze is tevens het getalteken voor "vijftig", zodat een tweede Hun, die daar oorspronkelijk gestaan zou hebben, door de afschrijver over het hoofd gezien zou zijn. Deze gedachte heeft veel voor, omdat Saul reeds toen in Jonathan een zoon had, die een strijdbaar, dapper held was; 40 jaar moet hij dus reeds op z'n minst geweest zijn, op vijftigjarige leeftijd was hij nog altijd een man in de krachtigste, bloeiendste leeftijd (9: 2) ten minste naar de toestand van die tijden. Op de tweede plaats vult Keil bij het getal "twee" nog het getal "twintig", zodat de gehele tijd van Sauls regering 22 jaar bedragen zou hebben. Daarmee schijnt de opgave in Hand.13: 21 in strijd te zijn: "Van toen aan begeerden zij een koning, en God gaf hun Saul, de zoon van Kis, een man uit de stam van Benjamin, veertig jaar." Deze opgaaf steunt echter alleen op de wijze van rekenen, die bij de Joden ten tijde van de apostelen in gebruik was; deze namen de tijd van Sauls regeren op 40 jaar, of omdat David en Salomo zo lang geregeerd hebben (1 Koningen .2: 11; 11: 42), en men hetzelfde getal ook op Saul overdroeg, of omdat volgens 2 Samuel .10 Isboseth op een leeftijd van 40 jaar in de plaats van zijn vader Saul de regering over die stammen verkreeg, die na Sauls dood niet tot David kwamen; omdat nu in 1 Samuel .14: 49 Isboseth nog niet onder de zonen van Saul genoemd wordt, zo scheen hieruit te volgen, dat hij geboren was na het begin van het koningschap, en Saul dus 40 jaar zou moeten geregeerd hebben. Intussen zijn op de laatste plaats slechts die zonen genoemd, die reeds toen strijdbare mannen waren en later in de slag tegen de Filistijnen vielen (31: 2 Isvi = Abinadab); de jongste daarentegen Isboseth of, zoals hij 1 Kronieken 8: 33; 9: 39 heet, Esbaäl wordt nog buiten beschouwing gelaten; uit meerdere omstandigheden, die wij hier niet in het bijzonder kunnen opgeven, blijkt bovendien, dat Saul slechts 21-22 jaar geregeerd kan hebben; Paulus houdt zich op de plaats in de Handelingen aan de gewone traditie, omdat het bij zijn rede niet op wetenschappelijke zaken aankwam, integendeel een correctie van de eenmaal gewoon geworden wijze van rekenen tegenspraak zou hebben verwekt, die zijn gehele doel verijdeld zou hebben; bovendien had het getal 40 in zoverre recht, als de rechterlijke werkzaamheid van Samuel, die een overgang tot het koningschap was (18 jaar), gevoeglijk met de koninklijke werkzaamheid van Saul (22 jaar) als één geheel beschouwd kunnen worden..

2) Het laten gaan van de overigen naar hun huizen veronderstelt, dat het gehele strijdbare volk tezamen was. Omdat vroeger van een andere oproep van het volk sprake is geweest, als van die tot de oorlog tegen de Ammonieten bij Jabes, ligt de veronderstelling voor de hand, dat Saul daarom te Gilgal, na de vernieuwing van het koningschap, terstond het besluit tot de oorlog tegen de Filistijnen heeft opgevat, en tot dat doel uit het verzamelde volk zich 3000 strijders heeft uitgekozen en de overigen naar huis heeft laten gaan..

3. Maar Jonathan, een jongeling vol geloofsmoed en dapperheid, kon niet lang ledig op zijn standplaats blijven, en sloeg de bezetting van de Filistijnen, die te Geba was, wat de Filistijnen hoorden. De reeds in 10: 5 vermelde post, was van Gibea verder noordoostelijk tot Geba, het tegenwoordige Dscheba (Jud 19: 13) voortgerukt; toen de vorsten van de Filistijnen, die zich nog in hun vijf hoofdsteden, Gaza, Asdod, Askelon, Gath en Ekron bevonden, Jonathans overwinning vernamen, zagen zij, dat de kinderen van Israëlbeproefden het juk af te schudden en trokken hun krijgslegers tezamen. Die heldendaad van zijn zoon wilde de koning van Israël zich tot nut maken, om het volk tot de strijd op te wekken. Daarom

blies Saul met de bazuin in het gehele land door zijn boden, terwijl hij tevens door hen liet bekend maken, zeggende: Laat het de Hebreeën horen,
1) wat Jonathan gedaan heeft en moed vatten; dit gelukkig gevolg is een zeker teken.

1) Hiermee bedoelt Saul niet alleen, om aan Israël een vreugdebericht te doen toekomen, maar bovenal, opdat het zich achter hem zou verzamelen, om de Filistijnen geheel en al uit het land te verdrijven, en een einde te maken aan hun opperheerschappij over Israël. Het woord horen hier heeft de betekenis van, ter harte nemen. In die zin komt het o.a. ook voor in Jes.1: 2..

4. Toen hoorde geheel Israël zeggen: Saul heeft, door de hand van zijn dappere zoon, de bezetting van de Filistijnen, hun verst voorgedrongen voorpost geslagen,en zoals dit de harten aan de ene zijde met vreugde vervulde, zo ook aan de andere zijde met ene zekere bezorgdheid, dat het nu tot een beslissende strijd zou komen; want men voegde erbij: ook is Israël stinkende geworden bij de Filistijnen, het is in kwade reuk gekomen doordat Jonathan hun voorposten geslagen heeft, en wij kunnen zeker verwachten, dat zij met een sterke legermacht tot ons zullen komen. Toen werd 1)het volk van Israël, omdat er niets anders overbleef dan zich tegen een vijandelijke uitval gereed te houden, samengeroepen achter Saul, om daar een leger te organiseren, en wel naar Gilgal, in de vlakte van de Jordaan, 4 à 5 mijl van het oorlogstoneel verwijderd (Jos 9: 6).

1) Of, toen liet het volk zich samen roepen achter Saul naar Gilgal. De heldendaad van Jonathan had daarom het voor Saul gewenste gevolg..

5. En de Filistijnen werden, zodra het te Geba (vs.3) gebeurde bekend geworden was, verzameld, om te strijden tegen Israël, en die nederlaag te wreken, dertigduizend wagens, 1) en zesduizend ruiters en het voetvolk in menigte als het zand, dat aan de oever van de zee is, in talloze menigte (Joz.11: 4 Richteren 7: 12), en zij trokken op, en legerden zich te Michmas, noordelijk van Geba, tegen het oosten van Beth-aven 2) (Joz.7: 2).

1) Zo’n buitengewoon getal van krijgswagens komt overigens nergens in de geschiedenis voor, ook niet bij volken die veel machtiger dan de Filistijnen waren; bovendien staat het getal in geen verhouding tot het genoemde getal van de ruiters, omdat dat van de strijdwagens altijd kleiner is, dan dat van de ruiters (2 Samuel .10: 18; 1 Koningen .10: 26; 2 Kronieken 12: 3). Evenals wij nu in vs.1 aangenomen hebben, dat door weglating van een tweede Hun na het woord Nb een schrijffout in de tekst gekomen is, zo nemen wij hier het omgekeerde geval aan; na de woorden larvy-Me is bij vergissing nog een tweede Lamed, het getalteken voor 30 bijgekomen, dat dan een later afschrijver in het overeenkomend getal opgenomen heeft. Mogen wij dus het laatste woord weglaten, dan verkrijgen wij slechts 1000 krijgswagens, wat met de boven aangevoerde verhoudingen overeenstemt..

De Syrische en de Arabische vertalingen hebben 3000, door schloschiem te veranderen in Scheloscheth. Ook dit kan, maar beter en eenvoudiger is de bovenstaande verandering, ook door Keil voorgestaan..

2) Beth-aven lag volgens Joz.7: 2 ten oosten van Michmas. Nu kan het woord in de grondtekst, dat hier vertaald is door tegen het oosten Kidmath ook betekenen, op de voorzijde, en dan zou het hier zijn, aan de westzijde van Beth-aven..

9. Toen zei Saul, die vreesde dat bij een langer toeven alle moed zou verloren gaan, allen hem zouden verlaten, en de Filistijnen tenslotte hem met zijn weinige manschappen zouden overvallen: Brengt tot mij hierheen een brandoffer en dankoffers: omdat Samuël niet komt ben ik genoodzaakt zelf de offerande te doen; en hij offerde brandoffer, 1) hij liet door de priesters, die hij bij zich had, een begin maken.

1) Het is niet zeer waarschijnlijk, dat Saul alleen uit hoogmoed tegen God is opgestaan en de aangeboden genade heeft verworpen. Want door de noodzakelijkheid, die hij zichzelf voorstelde, is hij gedreven en nog duidelijker is het dat hij van alle eerzucht en aanmatiging vreemd was inderdaad, en van alle verachting van de priesterlijke waardigheid. Maar toch hij heeft daarmee geen enkele verontschuldiging kunnen maken. Waaruit wij leren, dat al onze verontschuldigingen nutteloos en zonder doel zijn voor Gods aangezicht, indien wij de maat overschrijden, die Hij ons zeker heeft voorgeschreven, en dat wij nooit met geen enkel voorwendsel onze ongehoorzaamheid bij God kunnen bedekken. Want zo groot acht God de ongehoorzaamheid, dat hemel noch aarde, kortom de gehele wereld niet, de zondaar de ongehoorzaamheid voor Gods aangezicht kan rechtvaardigen, of wat wij ook als voorwendsel mogen aanvoeren. Want welke verontschuldiging had meer reden van bestaan, dan die, waarmee Saul zich hij Samuel wilde dekken: Ik heb zeven dagen gewacht en gij zijt niet gekomen. Ja, ook zou ik tien dagen op u gewacht hebben, maar toen ik merkte, dat het volk van mij verstrooide, verkeerde ik in de grootste angst, enz. Waaruit blijkt, dat Saul in deze ongehoorzaamheid gehoorzamer heeft willen schijnen dan velen, die gewoonlijk in alles geredelijk zich aan God onderwerpen. Ja, Saul kon bij de mensen geen groter en heerlijker eretitel verworven hebben, dan toen hij, na op Samuel gewacht te hebben, God door het brengen van het offer, aanriep. Want indien hij niet tot de offerande was overgegaan, zou hij door de tong van velen beschuldigd zijn, alsof hij slechts hoop op Gods hulp veinsde en echter niet bemerkte, dat de vijand hem binnen weinige uren onvoorbereid zou vinden en verslaan. Want met de dag vermeerderden de krachten van de vijanden en Saul was nog niet gereed..

Gewoonlijk zoeken de uitleggers Sauls zonde daarin, dat hij zelf het offer verricht en daardoor buiten zijn ambt gegaan is, of men geeft hem de schuld, dat hij graag naar zijn eigen wil had willen leven, zoals de koningen van de heidenen; daarom heeft het hem heimelijk verdriet gedaan, dat een profeet in zijn regering durfde spreken. Deze zijn verkeerde opvattingen, waarvan dan opnieuw het gevolg is, dat men Samuel geheel verkeerd beoordeelt en hem (zoals bijv. Schiller, Neue Thalia IV 94 vv.) voor een trots, heerszuchtig man aanziet, die de koning in voortdurende voogdijschap wilde houden. Dat Saul met eigen hand het offer gebracht heeft, staat niet in de tekst (1 Samuel 14: 3); ook Samuel liet, naar het schijnt, de Aäronitische priesters in hun ambt en had bij de offermaaltijden, die hij hier en daar in het land hield, alleen de voorzittersstoel als vader (9: 13). Wat het tweede betreft, dat Saul niet onder voogdij van Samuel zou hebben willen staan, zo is er geen spoor van zo’n vijandschap bij deze man te vinden tegen de opperheerschappij van God door de profeten; tot hiertoe

hebben wij hem slechts als een ootmoedig man leren kennen. Waarin zijn huidige zonde bestaan heeft, blijkt uit de verklaring van Disselhoff; later zullen wij die zonde bij Saul veel meer ontwikkeld vinden, de vergiftige worm is dan uitgekropen, terwijl wij die nu nog slechts als een pop voor ons hebben. Die verklaring is de volgende: "Om een einde te maken aan het gejammer van zijn volk, dat door de onbesnedenen steeds meer gesmaad werd, en zich ook altijd lafhartiger onder de onheilige voeten liet vertreden, behoudt Saul 3000 man uitgelezen krijgslieden bij zich; duizend stelt hij onder de hand van Jonathan; met twee duizend trekt hij naar Michmas; het andere volk laat hij gaan, want met zijn God en met de 3000 hoopt hij Israël uit de hand van de Filistijnen te verlossen (9: 16). Toen nu Jonathan op die tijd een wachtpost van de Filistijnen succesvol verjaagd had, liet Saul de bazuinen in het gehele land blazen en zeggen: "Laat het de Hebreeën horen." Dit schoon begin zal, meent hij, hen uit hun slaap wakker schudden en hen doen beseffen, wie zij zijn.

Ook nu, evenals bij de strijd tegen de koning van de Ammonieten, Nahas, viel een vrees over het volk. Zij verhieven zich maar niet vrijwillig; zijn krijgsknechten volgden naar Gilgal, maar morrende, dat hij de schandelijke vrede verstoord en een opstand tegen de Filistijnen gemaakt had. Te midden van die golven, die op hem aansloegen, blijft Saul onbeweeglijk, geen gedachte van vrees, alleen de zekere hoop dat hij ook met dit volk zijn werk verrichten zal, vervult hem. "En de Filistijnen werden verzameld om te strijden dertigduizend wagens en zesduizend ruiters, en het volk in menigte als het zand, dat aan de oever van de zee is; en zij trokken op en legerden zich te Michmas. Toen de mannen van Israël zagen, dat zij in nood waren (want het volk was benauwd), zo verborg zich het volk in te spelonken, in de doornbossen, in de steenklippen, in de vestingen en in de putten." Enige Hebreeën, kinderen van Abraham, de vader van de gelovigen, vluchtten in de landen aan de overzijde van de Jordaan en lieten Saul alleen; anderen liepen over naar de Filistijnen en dienden in het vreemde leger tegen hun broeders (14: 21). Toch stond Saul altijd nog zonder te beven, te Gilgal, op de heilige grond van de gedenkplaatsen van Gods wondermacht, in het midden van die tweeduizend, die geen wapens hadden (vs.19vv.); hij stond daar vertrouwende op de hulp van God, stil getroost, vrolijk en zijn gehele persoon riep uit: "wie gelooft, vlucht niet." Op de tweeduizend was iets van zijn moed, van zijn hoop, van zijn gerustheid overgegaan; maar, toen zij de macht van de Filistijnen zagen, werd ook dit volk achter hem bevreesd. Men weet hoe aanstekelijk de vrees en de lafhartigheid is; verderfelijker dan de schadelijkste pest velt zij, in het donkere voortsluipende, de ene man na de andere. Men weet ook, dat een leger, dat door lafhartigheid en vrees verteerd wordt, nog nooit over de vijand gezegevierd heeft. Wat zal Saul nu doen? Moet hij niet aanstonds op de vijand losstormen, vóórdat de angst verder om zich heen vreet? Eist het verstand dit niet gebiedend? Menselijk nadenken moge dit eisen, wat vraagt Saul naar menselijke berekeningen? Hij vraagt wat God, wat gehoorzaamheid eisen. En deze eis? "Gij zult", zo heet het (10: 8), "voor mij afgaan naar Gilgal; zie, ik zal tot u afkomen, om brandoffers te offeren, om te offeren offeranden van de dankzegging, zeven dagen zult gij daar wachten, totdat ik tot u kom, en u bekend maak wat gij doen zult." Hij houdt vast aan het geloof, dat hij, die hem van de ezelinnen gehaald en tot koning gezalfd heeft, ook met deze eis slechts zegen bedoelt. In de kracht van dit geloof wachtte hij in die wanhopige toestand zeven dagen, de tijd door Samuel bepaald. Zeven dagen! dat was wel een week, zoals gij en ik die nog nooit doorleefd hebben. De Hebreeën in de spelonken weggekropen, de anderen over de Jordaan gevlucht, nog anderen zelfs bij de Filistijnen, in het

gehele land morren en aanklagen, zijn laatste tweeduizend ook bevreesd, vóór zich de trotse, roemzuchtige Filistijnen zo wacht hij van dag tot dag onwankelbaar als een rots in de zee. Eindelijk moet toch de zevende morgen komen, en met deze de hulp van de bergen van de eeuwigheid. De zevende morgen breekt aan, de zon stijgt hoger, geen ster van hoop. Samuel blijft uit! Het verlangend oog zoekt de hoge gestalte, nergens een spoor! "Toen verstrooide het volk van hem." De een na de ander van de tweeduizend neemt de vlucht; en Samuel? Wie weet wat hem overkomen is. Saul! laat gij ook de laatste zich verstrooien, dan is alles verloren, dan is er geen redding, geen hulp meer; Israël gaat te gronde; de Filistijnen behalen voor de overwinning; God en Zijn heilige naam worden geschandvlekt. En gij wacht hier rustig en ledig. Kom op! er is nog slechts een ogenblik tijd, het is het laatste! Daar overtreedt hij het gebod van de Heren, en laat toch zich brandoffers en dankoffers brengen, om daarna volgens eigen keus de strijd te beginnen.

Thans ziet gij duidelijk in de inwendige bron, waaruit Sauls overtreding voortgevloeid is. Het is niet de zonde van eigenbaat, van trots, van lust van de ogen van vleselijke begeerlijkheid; niet de grootsheid van het leven; niet de hoofse gedachte: "Ik heb God niet nodig, ik ben alleen sterk genoeg!" niet de begeerte naar roem, die alle eer tot zich trekken wil; het is het diep verborgen ongeloof dat daar, waar de nood tot een toppunt stijgt, waar alle hulp van God schijnt uit te blijven, plotseling te voorschijn komt en de koning aan het wankelen brengt. Had hij geloof behouden, daar waar voor mensenogen alles verloren was, had hij gehoopt op hoop tegen hoop, had hij eenvoudig zich aan het goddelijk woord vastgeklemd, zich aan het vaste anker van de onwankelbare belofte vastgehouden en luid geroepen: "Bij de mensen is het onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen mogelijk," hij was een rots gebleven, ook al waren de bergen aanstonds midden in de zee gezonken, en al had de zee aanstonds nog duizend malen meer gewoed, zodat door haar woeden de bergen waren ingestort. Maar nu kwam in de nood, toen er geen uitweg te zien was, een zaadkorreltje ongeloof, en met en uit het ongeloof, vrees voor de Filistijnen en voor het vluchten van het volk, en met die vrees ongeduld en kwellende onrust, en met die onrust een haastig aangrijpen van middelen door het eigen blinde verstand aan de hand gegeven, en met dit aangrijpen een vertrouwen op vlees en bloed, en door dat alles een openlijke ongehoorzaamheid, de werkelijke overtreding van het goddelijk gebod. Zo wordt het verborgen ongeloof in het hart van de knecht van de Heere tot die bittere wortel die, wanneer hij opschiet, gal en alsem draagt en allerlei boze vruchten. Het geloof is het zwaartepunt in de mens; zolang hij daarop rust, staat hij vast. Het ongeloof ontrukt de mens zijn zwaartepunt; dan kan hem al was hij een rots, zelfs een strohalm aan het wankelen brengen. Is het ook niet het ongeloof, dat zelfs bij Mozes, de man van God, aan het twistwater was ingedrongen, zodat hij ongehoorzaam werd tegen de Heere, zijn God, en hij niet in het beloofde land mocht trekken. En Jakob? was hij niet een vroom man, zoals de Schrift (Genesis25: 27) zegt? Wat heeft hem dan tot Jakob, tot die arglistige, bedrieglijke, vreesachtige man gemaakt? En Rebekka, die godzalige vrouw tot een leugenares, een bedriegster en verleidster? Is het niet weer het ongeloof? Dat dreef haar, om de zegen en de belofte voor haar jongste zoon te verkrijgen, tot die eigen vleselijke middelen en sleepte Jakob mede weg in de schuld. Wie gelooft, vreest niet, maar wie niet gelooft, neemt zijn toevlucht tot zijn verstand, zijn kracht en sterkte, die acht zich geroepen met zijn hoofd de ingewikkelde knoop los te maken, die God gelegd heeft!".

12. Zo zei ik tegen mijzelf: Nu zullen de Filistijnen tot mij komen te Gilgal om mij aan te vallen, en ik heb het aangezicht van de HEERE niet ernstig aangebeden, mij nog niet door offerande en gebed van de goddelijke bijstand verzekerd, om hun aanval getroost tegemoet te gaan; zo dwong ik mijzelf 1) in die hoogste nood, want het was mij moeilijk uw gebod te overtreden, en ik heb brandoffer geofferd, het dankoffer is niet gebracht, zodat gij nog bijtijds gekomen zijt om dit zelf te verrichten.

1) In het Hebreeuws Ethàphak. Ik deed mijzelf geweld aan. Saul doet het hier voorkomen, dat hij zich in zijn geweten bedwong. Wat is zijn zonde, en waarom wordt hij zo zwaar gestraft? God had het koningschap over Israël ingesteld, maar niet een koningschap, dat losgemaakt was van de theocratie, integendeel dat juist in die theocratie wortelde. Daarom had de Heere de stand van de profeten verwekt, opdat het koningschap door het profetisme zou worden voorgelicht en gesteund. Saul krijgt nu ook het bevel om niet eerder op te rukken van Gilgal dan wanneer Samuel, als de mond van God, er was geweest en hem en het volk de weg tot de overwinning had aangewezen. Hij wacht echter wel enige tijd, maar niet zolang totdat Samuel komt. Nu geeft hij zelf bevel tot de offerande. Wat doet hij nu feitelijk? Het koningschap losmaken van het theocratisch beginsel. Niet rekenen met God, de hoogste Koning van Israël, maar zichzelf stellen in Diens plaats..

Hij stelt zich voor het volk gelijk met de heidense koningen, die ook niet rekenen met de Almachtige God. Daarom wordt hem geboodschapt als Samuel komt, dat zijn koningschap geen erfelijk koningschap zal zijn. Verworpen wordt hij nog niet. Dit zal pas later plaats hebben, maar wel wordt hier de straf aangekondigd, dat de Heere een ander in zijn plaats heeft uitverkoren, wiens koningschap bevestigd zou worden. En omwille van hemzelf en van het volk is de straf zeer streng, hoewel niet te hard..

14. Maar nu zal uw rijk niet op de duur bestaan. De HEERE heeft integendeel van dit ogenblik van uw ongehoorzaamheid af Zich een man gezocht naar Zijn hart, hoewel ik nog niet weet, wie deze is (16: 1vv.), ende HEERE heeft hem geboden een voorganger te zijn over Zijn volk, omdat gij niet gehouden hebt wat U de HEERE geboden had en daardoor bewezen hebt geen man naar Zijn hart te zijn.

Hoe invloedrijker het in Israël ontstane koningschap voor alle volgende tijden moest zijn, des te noodzakelijker was het, dat zich van begin af aan op een wijze ontwikkelde, die overeenkomstig de bestemming van het volk van God was. Terwijl de kinderen van Israël in verkeerde gezindheid een koning verlangden, zoals alle heidenen hadden, moest deze juist als het tegenovergestelde van alle heidense koningen verschijnen en tegenover hen een bijzondere plaats innemen, die aan het volk, dat hij beheerste, onder al de natiën der aarde aangewezen was. Het doel van een Israëlitische koning kon geen ander zijn, dan die van een plaatsbekleder van God, die in onvoorwaardelijke gehoorzaamheid de wil van de hoogste Koning volbrengt, en ver van elke willekeur en elke eigenzinnigheid zich ootmoedig buigt onder de goddelijke wet, en daardoor een voorbeeld van zijn volk is. Israël’s eerste koning was in het bijzonder geroepen om een staatsinrichting te geven, die het algemene welzijn verzekerde. Hij vond die reeds en wel als een goddelijke, door Mozes vastgestelde orde, die alle betrekkingen van het leven regelde en het kwam er slechts op aan, dat hij, de koning,

vóór alles zichzelf binnen de perken van deze heilige orde voegde, en met des te vaster hand en groter trouw zijn volk op de weg van de goddelijke wet terugvoerde, hoe groter de afval was, waaraan het zich schuldig gemaakt had..

De aan Saul gestelde tijd van 7 dagen en het toeven van Samuel, dat deze niet opzettelijk had gewild, maar in het wachten van de Heere lag, die hem niet eerder Zijn opdracht aan de koning meedeelde, was voor de bijzondere roeping en de eigenaardige plaats van Saul een even overeenkomstige geloofsbeproeving, als Gods gebod aan Abraham: "Neem uw zoon, uw enige, die gij liefhebt, en ga naar het land van Moria, en offer hem Mij aldaar, op een van de bergen, die Ik u wijzen zal," voor de roeping en de plaats van deze vader van de gelovigen, door wiens nageslacht alle volkeren der aarde gezegend zouden worden. Nu Saul de proef niet doorstaat, is de aangekondigde goddelijke straf geenszins te hard, zoals dit bij de eerste blik zou schijnen; deze is integendeel het natuurlijke gevolg, dat vanzelf spreekt. Hij kan de stichter niet zijn van een geslacht, dat voor altijd op de troon van Israël zal zitten, er moet een ander geslacht in de plaats van het zijn komen; want de idee van het rijk van God en van de vorst over het volk van de Heere kan niet opgeofferd worden aan het bijzonder belang van een mens; deze moet werkelijkheid worden door een koning van de toekomst, omdat de tegenwoordige het niet gedaan heeft. Daarbij is bovendien aan Saul tijd gelaten, om zich tot God te bekeren, om ook voor zijn geslacht, ten minste voor een tijd, de koningskroon te verkrijgen, zo niet voor altijd; pas zijn volgende eigenlijke verwerping (15) doet hem die geheel verliezen; toch blijft hij voor zijn persoon koning tot aan zijn zo beklagenswaardig einde..

Mensen zijn zeer onbevoegde rechters over de goddelijke oordelen, omdat zij weinig kunnen zien van de Majesteit van de beledigde God en van de vreselijke aard en de verzwarende omstandigheden van de overtreding. Wij zien niet, dan Sauls uitwendig bedrijf, dat gering schijnt, maar God zag met hoe boos een hart hij dat pleegde, met hoeveel weerspannigheid tegen het licht van zijn geweten, zoals zijn eigen woorden tonen, met hoe groot een ongeloof en wantrouwen aan de hemelse voorzienigheid, met welke verachting van het gezag van de Heere en gerechtigheid, en uit welke andere boze beginselen en bewegingen van zijn geest, die de mensen onbekend zijn. God bespeurde duidelijk de goddeloosheid, die in Sauls hart verborgen lag, en voorzag al de andere misdaden, die hij begaan zou, en had daarom meer reden tot vaststelling van dit vonnis, dan wij ons verbeelden kunnen. Bovendien straft God soms geringe zonden zeer streng om verscheidene gewichtige redenen, namelijk opdat alle mensen zouden zien, wat de minste van hun overtredingen verdient en hoeveel zij verschuldigd zijn aan de vrije en overvloedige genade van de Heere, in voorbijgaan van hun grote zonden, opdat ieder ter harte zou nemen, dat hij zich niet moet toegeven in geringe zonden, op het ijdel vertrouwen van Gods barmhartigheid, waardoor zij lichtelijk tot grote misdaden vervallen. Eindelijk moet men zich herinneren, dat het koninkrijk van Israël nog in zijn kindsheid was, en dat dit het eerste bevel is geweest, dat Saul van God ontvangen had. Nu is het altijd in alle wetgevers voor grote wijsheid gerekend, de eerste overtreding van hun wetten streng te straffen, opdat de eerbied en gehoorzaamheid jegens deze bewaard, en de overtreders voor het vervolg gewaarschuwd en afgeschrikt zouden worden. Overeenkomstig hiermee heeft God gehandeld met Kaïn, de eerste moordenaar, met Israël over de eerste afgoderij met het kalf, met de eerste overtredende priesters (Lev.10), met de eerste

sabbatschender (Num.15: 35) en met de eerste grote geveinsden in de Christelijke kerk (Hand.5: 5,10)..

Gezegende Verlosser! laat ons nooit onze geringe offeranden brengen als Saul, zonder te zien op uw dierbaar genoegzaam offer. Dit is het alleen. O Heere, dat kan maken of gemaakt heeft onze vrede in het bloed van het kruis.

15. Toen dit was voorgevallen, en naar het schijnt ook nog het dankoffer gehouden was, maakte Samuel zich op, en hij ging op van Gilgal naar Gibea-Benjamins, want vandaar zouden de ondernemingen tegen de Filistijnen beginnen! en Saul telde het volk, dat bij hem gevonden werd, terwijl hij de profeet volgde en bevond, dat het getal van zijn krijgsknechten omtrent zeshonderd man was; hij had dus met zijn te vroeg offeren zijn doel niet bereikt, om de verstrooiing van het volk te voorkomen.

15. Toen dit was voorgevallen, en naar het schijnt ook nog het dankoffer gehouden was, maakte Samuel zich op, en hij ging op van Gilgal naar Gibea-Benjamins, want vandaar zouden de ondernemingen tegen de Filistijnen beginnen! en Saul telde het volk, dat bij hem gevonden werd, terwijl hij de profeet volgde en bevond, dat het getal van zijn krijgsknechten omtrent zeshonderd man was; hij had dus met zijn te vroeg offeren zijn doel niet bereikt, om de verstrooiing van het volk te voorkomen.

II. Vs.16-23. Voordat de heldendaad van Jonathan bericht wordt, die aan de Israëlieten een schitterende overwinning over hun vijanden gaf (14), vernemen wij vooraf iets naders van de standplaats van de beide legers tegenover elkaar, over de onderneming van de Filistijnen, waardoor zij de manschappen van Saul en van zijn zoon uit hun voordelige positie probeerden te lokken, als ook over de hoogst gebrekkige wapening van de laatsten, waardoor het dezen onmogelijk was de Filistijnse strooptochten te verhinderen als ook een aanval op het vijandelijke hoofdleger te Michmas te ondernemen. Tenslotte wordt melding gemaakt van de post, die de Filistijnen naar de zijde van Geba verlegd hadden om een heimelijke aanval voor te bereiden; hiermee is de overgang gemaakt tot de hierboven vermelde daad van Jonathan, waardoor hij aan de gevaarlijke toestand van zijn volk opeens een einde maakte.

16. En Saul en zijn zoon Jonathan en het krijgsvolk, de 600 man (vs.15 14: 2 14.2), dat bij hen gevonden was, bleven te Geba-Benjamins hadden een plaats ingenomen op de heuvel van Benjamin, dus op dezelfde plaats, waaruit Jonathan door zijn eerste aanval (vs.3) de voorposten van de Filistijnen verdreven had; het hoofdleger zelf bevond zich een uur meer zuidwestelijk op de noordzijde van Gibea (vs.15; 14: 2); maar de Filistijnen waren, zoals reeds in vs.5 vermeld is, te Michmas gelegerd, ten oosten van die stad, naar de streek van Beth-aven.

17. En de verdervers, de uitgezondenen om overal verwoesting aan de richten, gingen uit het leger van de Filistijnen in drie groepen naar verschillende richtingen heen; de ene groep keerde zich noordoostelijk op de weg naar Ofra 1) een Duitse mijl ten oosten van Beth-el, naar het land Sual (= vossenland), waarschijnlijk hetzelfde als het in 9: 4 gemelde Sahalim.

1) Volgens de gedachte van Robinson lag Ofra op de plaats van het tegenwoordige Taybeh, maar naar alle waarschijnlijkheid was het verder naar het zuiden gelegen, niet ver van Michmas en Beth-aven (Jos 18: 23)..

22. En het geschiedde op de dag van de strijd, toen het volk zich op Sauls roepstem ten strijde tegen de Filistijnen verzameld had, dat er zwaard noch spies gevonden werd in de hand van het gehele volk, dat bij Saul en bij Jonathan was; maar bij Saul en bij Jonathan, zijn zoon, werden zij gevonden; 1) de overigen waren met bijlen en zeisen en dergelijke gewapend; er kon dus, vooral toen het getal van de krijgslieden zo klein was geworden, niets tegen de stropende benden noch tegen het hoofdleger van de Filistijnen ondernomen worden, en Saul moest een afwachtende positie aannemen.

1) Dit bericht schijnt in strijd met hetgeen in 11 over de krijgstocht vermeld wordt; ook daar is zeker de uitrusting van het leger zeer gebrekkig geweest; bovendien wordt hier slechts gesproken van dat gedeelte van dat land, waar de Filistijnen het zwaarst verdrukken, terwijl andere delen van het land daaronder minder te lijden hadden..

23. En het leger van de Filistijnen, een afdeling van dat leger, trok naar de doortocht van Michmas 1) om dit punt tegen een heimelijke overrompeling door het leger van de Israëlieten te dekken.

1) Tussen Geba en Michmas stroomt de grote en diepe Wady Suwienit, die uit de landstreek van Bethel en Becroth komt, in de richting van het noordwesten naar het zuidoosten tot het dal van de Jordaan, en breekt de hoogte door, waarop beide plaatsen liggen. Naar het zuidoosten wordt die stroom steeds nauwer en wilder. Deze opening, waarvan de beide zijden steile rotsen vormen, is met de doortocht of pas van Michmas bedoeld. Robinson beschrijft de weg tussen Geba en Michmas als zo steil en de rotstappen als zo hoog, dat hij met zijn geleiders moest afstijgen en de lastdieren slechts met grote moeite verder konden komen. Links van de weg liggen in het dal twee heuvels van een kegel- of liever kogelvormige gedaante (v. Schubert noemt ze "Suikerbroodvorm), met steile rotswanden; deze zijn de in 14: 4vv. vermelde beide rotsen, waarover Jonathan zijn waagstuk uitvoerde, De ene (Bozes) ligt aan de zijde naar Geba en ziet noordoostelijk naar Michmas, de andere (Sene) aan de zijde van Michmas en ziet zuidwestelijk naar Geba..

HOOFDSTUK 14.

JONATHANS HELDENDAAD. SAUL BRENGT HEM DOOR ONTIJDIGE IJVER IN LEVENSGEVAAR.

I. Vs.1-23. Jonathans heldendaad, die hij in het geloof aan Gods bijstand, en blijkbaar gedreven door de Geest van God onderneemt, bestaat daarin, dat hij zich vergezeld door zijn wapendrager, van zijn plaats bij Geba over de beide rotsen Bozez en Sene begeeft naar de uiterste voorposten van de Filistijnen, hier aanstonds 20 man neervelt en door goddelijke hulp een schrik in het leger van de vijanden teweegbrengt, waardoor het gehele leger in verwarring geraakt. Sauls wachters bemerken de verwarring en geven hem daarvan bericht; in het begin is hij besluiteloos, wat hij doen moet en wil juist de hogepriester van God een bevel geven, als het altijd groter wordende gevaar bij de Filistijnen geen twijfel meer overlaat, dat hij niets anders te doen heeft, dan zich met zijn manschap op te maken, de aftrekkende vijand te vervolgen en zo mogelijk te verslaan. Bij deze vervolging lopen alle Israëlieten, die tot hiertoe de Filistijnen gediend hadden, tot hem over; evenzo sluiten zich diegenen bij zijn leger aan, die zich vroeger uit vrees verborgen hadden, zodat het het volk, dat bij hem is, buitengewoon vermeerdert. Zo heeft de Heere bewezen, dat, zoals Jonathan van Hem gezegd heeft, het Hem niet moeilijk is, door velen, of door weinigen te verlossen.

1. Het geschiedde nu op een dag, toen het leger van de Filistijnen bij Michmas gelegerd was (vs.16) en een afdeling tot aan de doortocht voortgerukt was (vs.24, dat Jonathan, de zoon van Saul, die over de voorhoede van de Israëlitische wacht bij Geba het bevel voerde, het niet langer kon verdragen, dat hij, zonder iets te verrichten, tegenover de vijand lag, en tot de jongen, die zijn wapens droeg, zei: Kom, en laat ons tot de bezetting van de Filistijnen overgaan, die aan de overzijde is; misschien zal de Heere iets door ons verrichten (vs.6); maar hij gaf het zijn vader niet te kennen wat hij voornemens was, omdat deze nooit de gewaagde onderneming toegestemd zou hebben, waarvan Jonathan zich toch bewust was, dat zij niet door vlees en bloed, maar door de Geest van de Heere was ingegeven.

2. Saul nu zat, had zijn hoofdleger (vs.15) aan het uiterste, aan het noordelijk uiteinde van de stad Gibea, onder de granaatboom, die te Migron, 1) (= steilte) was, en het volk, dat bij hem was (13: 15), was met degenen, die hij naar Geba gezonden had, omtrent zeshonderd man.

1) Migron is een niet nader bekende plaats. In Jes.10: 28 komt eveneens een Migron voor, dat echter aan de overzijde van Michmas gelegen moet hebben..

3. En Ahia (= vriend van de HEERE) de zoon van Ahitub (= goedhartige broeder), de broeder van Ikabod (1 Samuel .4: 21), de zoon van Pinchas, de zoon van Eli, 1) was priester van de HEERE te Silo, liever deze, namelijk Eli, was priester van de Heere te Silo geweest deze Ahia bevond zich mede in het leger bij Saul (vs.18 en 36vv.), dragende de efod, de hogepriesterlijke lijfrok met de borstlap en de Uriem en Tummim; maar het volk wist niet, dat Jonathan heengegaan was, evenmin als Saul zelf (vs.1).

1) De genealogische betrekking is de volgende (1 Samuel 2: 31).

Eli: Pinchas en Hofni.
Pinchas: Ahitub en Ikabod.
Ahitub: Ahia en Achimelech (21: 1)

Is deze Ahia, zoals zeer waarschijnlijk is, reeds te Gilgal bij Saul geweest, met hem van daar naar Gibea getrokken en heeft Saul toen de offeranden door hem gebracht, zo wordt het nog duidelijker, dat Sauls offeren niet de oorzaak van Samuëls boosheid kon zijn..

Ook kan Ahia dezelfde zijn als Achimelech, zoals door sommigen verondersteld wordt..

Wij moeten hier de goedheid van God opmerken, die het grote leger van de Filistijnen terughield, op het kleine groepje van vreesachtige krijgslieden, dat Saul bij zich had, te vellen. Een onzichtbare macht houdt de boosheid tegen van de vijanden van Gods kerk en laat hen niet toe om te doen, wat wij zouden menen, dat zij zonder enige hinder zouden kunnen doen..

3. En Ahia (= vriend van de HEERE) de zoon van Ahitub (= goedhartige broeder), de broeder van Ikabod (1 Samuel .4: 21), de zoon van Pinchas, de zoon van Eli, 1) was priester van de HEERE te Silo, liever deze, namelijk Eli, was priester van de Heere te Silo geweest deze Ahia bevond zich mede in het leger bij Saul (vs.18 en 36vv.), dragende de efod, de hogepriesterlijke lijfrok met de borstlap en de Uriem en Tummim; maar het volk wist niet, dat Jonathan heengegaan was, evenmin als Saul zelf (vs.1).

1) De genealogische betrekking is de volgende (1 Samuel 2: 31).

Eli: Pinchas en Hofni.
Pinchas: Ahitub en Ikabod.
Ahitub: Ahia en Achimelech (21: 1)

Is deze Ahia, zoals zeer waarschijnlijk is, reeds te Gilgal bij Saul geweest, met hem van daar naar Gibea getrokken en heeft Saul toen de offeranden door hem gebracht, zo wordt het nog duidelijker, dat Sauls offeren niet de oorzaak van Samuëls boosheid kon zijn..

Ook kan Ahia dezelfde zijn als Achimelech, zoals door sommigen verondersteld wordt..

Wij moeten hier de goedheid van God opmerken, die het grote leger van de Filistijnen terughield, op het kleine groepje van vreesachtige krijgslieden, dat Saul bij zich had, te vellen. Een onzichtbare macht houdt de boosheid tegen van de vijanden van Gods kerk en laat hen niet toe om te doen, wat wij zouden menen, dat zij zonder enige hinder zouden kunnen doen..

6. Jonathan nu, om weer op het meegedeelde in vs.1 terug te komen, zei tot de jongen, die zijn wapens droeg: Kom, en laat ons tot de bezetting van deze onbesnedenen overgaan. Zij hebben geen deel aan Goden Zijn hulp, maar bouwen alleen op eigen sterkte; misschien zal de HEERE, die Zijn verbondsvolk overal nabij is, waar het op Hem vertrouwt, voor ons werken en iets door ons uitrichten, hoewel wij slechts met ons beiden zijn, want bij de HEERE is

geen verhindering om te verlossen door velen of door weinigen. 1) Hij kan net zo goed door weinigen als door velen heil geven (2 Kronieken 14: 11 1 Mak.3: 18vv. Richteren 7: 7).

1) Laten wij Jonathan niet van vermetelheid beschuldigen, maar veeleer geloven, dat hij handelde op aandrijving van God en het als een Goddelijke en buitengewone daad beschouwen, die hij niet bij zichzelf had bedacht. Want indien hij plaats had gegeven aan menselijke overleggingen, zou hij het nooit ondernomen hebben, omdat hem de menselijke kracht ten enenmale ontbrak..

Al zijn wij, Christenen, weinigen en zwak, laat ons geloven dat God ons niet alleen kan helpen, maar door ons redding zal geven. Dit geloof zal niet beschaamd worden. Dat dit de zwakke en besluiteloze sterke, de moedeloze bemoedige. De uitverkorenen mogen weinigen zijn, de kinderen van de wereld velen en machtig, het geloof overwint de wereld, door dat kleine kuddeke zal het gehele Israël van God worden gered..

Jonathan handelt hier uit en door het geloof. Hij weet, dat God, de Heere, Israël's God is; hij weet tevens, dat die God de almachtige is, voor Wie niets te wonderlijk is. Hij weet eveneens, dat het Gods bedoeling niet is, dat de Filistijnen ellende over zijn volk brengen. God stort hem het geloof in en door dat geloof zal hij kloeke daden doen..

Het is geen God verzoeken, wat hij doet, maar een handelen in de kracht en in de mogendheden van de Heere. Datzelfde geloof, dat een David de reus Goliath deed weerstaan, bezielt hier Jonathan, om de voorposten van de Filistijnen te overvallen. En God geeft er Zijn zegen op..

10. Maar zeggen zij, als een trage menigte, die het in haar overmoed niet de moeite waard acht ons terug te drijven, al spottende, aldus: Klimt tot ons op, komt bij ons, en gij zult zien, hoe het u bevalt, zo zullen wij opklimmen, want de HEERE heeft hen in onze hand gegeven; en dit gedrag van onze vijanden, of zij ons terughouden of spottende opwekken, zal ons een teken zijn, 1) of wij van ons voornemen moeten afzien, of het tot uitvoering zullen brengen.

1) Dit teken gold eigenlijk zijn wapendrager. Voor zichzelf had hij het niet nodig. Maar om de zwakheid van zijn wapendrager te schragen en hem moed in te boezemen, stelt Jonathan het. Een teken, dat ook weer geheel in overeenstemming was met het doel, en waaruit zou blijken, of de Filistijnen tot weerstand bereid waren, of dat zij traag tot strijden waren..

12. Verder antwoordden de mannen van de bezetting, in hun overmoed, aan Jonathan en zijn wapendrager, van hun hoogte af, en zeiden: Klimt op tot ons, en wij zullen het u wijs maken, 1) wij zullen u hierboven een les geven en besparen ons de moeite tot u neer te dalen. En Jonathan, deze honende woorden horende, zei, nu zeker van de goddelijke hulp, tot zijn wapendrager: Klim op achter mij; want de HEERE heeft hen, die met ons spotten en zich zo veilig achten, gegeven in de hand van Israël. 2)

1) In het Hebreeuws Wenodiah etkem dabar, letterlijk: Wij willen u een woord verkondigen. Hieruit spreekt traagheid aan de ene en overmoed aan de andere zijde. Zij achten het niet de

moeite waard om naar beneden af te dalen en zij verwachten niet, dat Jonathan naar boven durft opklimmen. Zij zullen het echter ondervinden, dat de Heere met Jonathan is..

2) Jonathan is nu vol geloof; waar hij vroeger (vs.6) sprak "misschien" daar is hij nu zeker. Aan dat geloof paart hij nederigheid, hij zegt niet: "in onze hand" maar: "in de hand van Israël". Hij voelt zich een lid van dat lichaam. Geloof is nooit zonder ootmoed en liefde tot de broeders..

Wie twijfelt eraan, ja, wie houdt het niet voor zeker, dat God, naarmate Hij alles bestuurt, ook zo de dingen kan gebruiken, naar zijn welbehagen om ons te beschermen en te behoeden, wanneer wij in gehoorzaamheid aan Hem onze weg bewandelen en overal, waar Hij ons roept, Hem volgen. Ja, indien wij vast in onze gemoederen overtuigd zijn, dan zal geen gevaar, geen vrees voor de dood ons van onze plicht kunnen afhouden, en het minste ons niet kunnen bewegen..

13. Toen klom Jonathan op zijn handen en op zijn voeten de steile rots op, en zijn wapendrager hem na. 1) Met Gods hulp kwamen zij behouden boven en zij, de daargestelde wachters, die zo gespot hadden, vielen voor Jonathans aangezicht, en zijn wapendrager doodde ze achter hem.

1) Josefus merkt op dat Jonathan en zijn dienaar niet opgeklommen zijn aan de kant, waar de Filistijnen hen het eerst gezien hadden, maar dat zij een omweg genomen hebben naar een andere plaats, waar geen bezetting was, mits men zich daar door de natuur genoeg beschermd achtte, en dat hij hen dus onverwacht en schielijk overvallen heeft.

15. En er was een beving in het leger, op het veld, in het hoofdleger van de Filistijnen, dat oostelijk van Michmas lag, en onder het gehele volk, toen het gerucht van die eerste slag tot hen kwam; de bezetting en de drie groepen verdervers, die zij uitgezonden hadden (13: 17vv.), beefden ook zelf; ja het land werd beroerd, de aarde dreunde zelfs van het gedruis, dat de Filistijnen, die ijlings de vlucht namen, maakten; en geen wonder, want het was niet door mensen veroorzaakt, het was een beving van God, 1) anders zouden zij wel gezien hebben, dat het slechts twee mannen waren en zich niet verder hebben laten doden.

1) Hij, die het hart formeert, kan het ook doen beven. Zij, die God tegen zich hebben, hebben alles tegen, en dan is het geritsel van een blad genoeg, om hen schrik aan te jagen..

Als de mensen met goddelijke schrik geslagen worden, nemen zelfs de kinderen van de goden (de heldhaftigsten) de vlucht.

16. Als nu de wachters van Saul te Gibea-Benjamins zagen, dat, ziet, de menigte van de Filistijnen boven op de hoogte bij Michmas versmolt, en doorging, op de vlucht ging en geklopt werd, 1) zodat de ruiterij en de strijdwagens in wanorde kwamen, en het voetvolk elkaar verdrong en de weg versperde, omdat ieder de eerste op de vlucht wilde zijn;

1) De Filistijnen waren zorgeloos geweest, omdat zij alle de spiesen en zwaarden in handen hadden en Israël er geen had behalve Saul en Jonathan, maar nu betoonde God de dwaasheid van dit vertrouwen, door hun eigen spiesen en zwaarden, en wel in hun eigen handen, te maken als werktuigen tot hun vernieling op een noodlottiger wijze, dan zij waren geweest in de handen van de Israëlieten..

Op dezelfde wijze als Gideon met zijn klein hoopje volk de Midianieten had verslagen, zo ook Jonathan. Want eigenlijk was het Gideon niet en Jonathan niet, maar de Heere zelf, die hen in hun eigen zwaard deed vallen. Op heerlijke wijze werd het geloofsvertrouwen van Jonathan gekroond..

Deze schrik werd daaruit geboren, dat de post, die het gehele leger aan de ene zijde dekte, was ingenomen, en dat men niet wist hoe; men vermoedde dus verraad, men voorspelde zich naderend onheil..

18. Toen zei Saul, op dat ogenblik niet wetende, wat hij doen moest, tot Ahia (vs.3): Breng de ark van God hierheen. Want de ark van God was toen bij de kinderen van Israël. 1)

1) Sommige uitleggers lezen hier met de Septuginta iets geheel anders, n.l.: "Trek de Efod aan en ondervraag de Heere door de Uriem en Tummim, want hij droeg de Efod toen bij de kinderen van Israël." Men geeft dan als reden op, dat de ark in Kirjath-Jearim was, en dat zij niet bepaald aanwezig hoefde te zijn om de wil van de Heere te vragen. Hiervoor was alleen nodig de Efod met de Uriem en Tummim. Dit laatste is volkomen waar. Maar dit behoeft ons niet te dwingen, om de lezing van de Septuaginta over te nemen. Alle andere oude vertalingen hebben haar ook niet overgenomen..

Wij zien niet in, waarom ook nu niet, zoals eerder, de ark in het leger aanwezig kon zijn. Dit is zelfs zeer wel mogelijk, al is het vroeger niet uitdrukkelijk vermeld. Het was er Saul dan ook niet om te doen, om de wil van de Heere te vragen, hiervan wordt niets vermeld, maar om de ark mee te voeren in het leger. In dit plan wordt hij echter verhinderd door het steeds toenemend rumoer, zodat hij het tegenbevel geeft in de woorden soof jadeka, houd op of: laat af, trek uw hand terug, zoals wij zeggen: Het behoeft niet meer..

In plaats van Oebenee Israël = en de kinderen van Israël, is echter te lezen, Libnee = bij de kinderen van Israël, zoals ook reeds onze Statenvertalers hebben vertaald..

Volgens een betere lezing van de Septuaginta: "Trek de Efod aan en ondervraag de Heere met de Uriem en Tummim, want hij droeg de Efod toen bij de kinderen van Israël. Dat de lezing in de Hebreeuwse tekst niet de juiste is, blijkt uit het volgende: 1. Stond de ark in Kirjath-Jearim (7: 2), van waar zij moeilijk in het leger bij Gibea gehaald kon worden. 2. Kon Saul van haar niet zeggen, "breng haar hier," ook was haar aanwezigheid tot ondervraging van de goddelijke wil door de hogepriester niet nodig, zoals wij later (23: 2vv.) zien zullen. 3. Geven de slotwoorden van de tekst geen goede zin (want de ark van God was toen en de kinderen van Israël), waaruit wij besluiten kunnen, dat hier een vergissing in de tekst is. Men vraagt, wanneer de Heilige Schrift door de Geest van God ingegeven en door heilige mannen

geschreven is, van waar het toch komt, dat de tekst niet overal met volkomen juistheid voor ons bewaard, maar hier en daar een fout bij het afschrijven ingeslopen is? Waarom God het niet veeleer zo bestuurd heeft, dat wij de Bijbelse boeken nog in hun oorspronkelijke toestand, nog hetzelfde exemplaar, dat de schrijver zelf geschreven heeft, bezitten in plaats, dat wij slechts afschriften hebben? Waarom Hij ten minste de afschrijvers niet eveneens voor alle dwalingen bewaard heeft als de schrijvers zelf, omdat toch de Schrift het richtsnoer van ons geloof en de regel van ons leven is, en wij ons daarop vast moeten kunnen verlaten? Op deze vragen kunnen wij pas antwoorden, wanneer van de inspiratie of ingeving van de Heilige Schrift gesproken zal worden (1Ti 3: 16); thans slechts dit, dat onze Heer en Heiland zelf de gestalte van een dienstknecht op aarde droeg, terwijl overal door dit kleed Zijn goddelijke majesteit en heerlijkheid doorschittert. Ook de Schrift, die van Hem getuigt, moet een soort van knechtelijke gestalte dragen en menselijke zwakheid mag van haar niet uitgesloten zijn. Ook het zoeken en onderzoeken naar het juiste begrip van de Schrift behoort tot het mengen van zuurdeeg onder de drie maten meel, waarvan Christus in MATTHEUS.13: 33 spreekt; daardoor ontstaat gisting, zonder welke het deeg niet geheel doorzuurd kan worden..

21. Er waren ook Hebreeën 1) zoals ze door de vijanden genoemd werden, bij de Filistijnen (vs.11), als vroeger, die met hen in het leger opgetrokken waren rondom, die met geweld in hun leger ingelijfd en onder de verschillende legerafdelingen verdeeld waren; deze nu vervoegden zich ook met de Israëlieten, 2) hun broeders, die bij Saul en Jonathan waren.

1) Als overlopers tot de Filistijnen heetten zij Hebreeën, naar hun oude volksnaam in tegenstelling tot het volk, dat bij Saul en Jonathan was, dat Israël wordt genoemd, als het volk van de aanneming en de verbonden..

2) Eigenlijk staat er in de grondtekst: Ook deze, om te zijn met de Israëlieten, die het volk van Saul en Jonathan uitmaakten. De oude vertalingen, zoals de Septuaginta en de Vulgata, de Syrische enz. hebben de woorden: keerden terug, er terecht tussenin gevoegd, zoals ook onze Statenvertalers hebben gedaan..

Natuurlijk, dat door deze zaak de verwarring in het leger van de Filistijnen nog groter werd. Uit dit feit wordt ook later de vrees van de Filistijnse vorsten verklaard, om David en zijn soldaten mee te laten optrekken tegen Saul en zijn leger..

23. Zo verloste de HEERE, door de daad van een jongeling, die in het geloof was ondernomen, Israël op die dag; en het leger trok, toen Saul met zijn 600 mannen in het leger van de Filistijnen inviel (vs.20),over naar Beth-aven; het trok van de oostzijde van Michmas noordoostelijk tot over Beth-aven, vandaar begonnen de Filistijnen naar de westzijde heen te vluchten, de kinderen van Israël jaagden hen echter zuidelijk tot aan Ajalon achterna (vs.31).

Saul had door ongeloof gezondigd; wanneer zijn krijgslieden, zo meende hij, zich verstrooiden, was alles verloren (1 Samuel 13: 14). Daarom wilde nu de Allerhoogste hem en allen, die wilden zien, aantonen dat waar slechts geloof is, ook Hij zelf de Almachtige is, en dat waar Hij iemand ter zijde staat, de hulp niet uitblijft, al wenden zich ook alle menselijke helpers af. Daarom verwekte Hij Jonathan, de zoon van Saul. Zijn "misschien" dat hij tot de

wapendrager spreekt (vs.6) is niet de geest van twijfel, hij voegt er toch aanstonds dat woord bij, dat nu sinds duizenden jaren het blijmoedige Schibboleth (Jud 12: 6) van waarachtig geloof en vertrouwen is: "Bij de Heere is geen verhindering om te verlossen door velen of door weinigen." Dit stond dus bij Jonathan vast, dat de arm van de Heere niet verkort was, dat Hij door één gebrekkige, zondige mens net zo veel kon verrichten als door legioenen engelen. Maar hij wist niet, of God juist door hem Zijn wonderlijke macht wilde bewijzen. Daarom probeert hij hiervan zeker te worden, of God hem, de zwakke, die zich in zijn geweten gedroegen voelde, iets voor zijn volk te doen, als werktuig wilde gebruiken; daarom vroeg hij, als Eliëzer en Gideon (Genesis24: 13vv. Richteren 6: 36vv.) een teken: "Zo verloste de Heere Israël op die dag." "Zo," let op dat woord. Deze wijze van helpen was nog geheel ongehoord. Door Gideon had God ook wel geholpen; maar met Gideon waren er nog driehonderd, bovendien was hij nog duidelijk tot hulp geroepen. Door Simson, een enkel man, had Hij ook eens de Filistijnen geslagen, maar Simson was van moedersschoot een afgezonderde, de man, over wie reeds lang de Geest van God gekomen was, bekend in Israël, als de van God verkoren redder. Hier komt de hulp door een jongeling, die nauwelijks volwassen is, door iemand, aan wie niemand gedacht heeft, die nauwelijks een naam had onder het volk. Hij had eens een post van de Filistijnen gelukkig verjaagd, hij had een zwaard (13: 3,22); dat was ook al zijn roem. Bovendien had hij niets dan een jongen, zijn wapendrager en geloof. Kon God een wijze van helpen kiezen, die duidelijker dan deze getuigde: "alle dingen zijn mogelijk degene, die gelooft." Zeg het mij! en zeg het mij ook: om wiens wil Hij juist zo geholpen heeft..

Onze Heere Jezus heeft onze geestelijke vijanden overwonnen, verslagen en verstrooid zodat wij waarlijk lafhartig zouden zijn, indien wij onze wapens niet wilden opnemen, omdat het alleen te doen is om de overwinning voort te zetten en de buit te verdelen..

II. Vs.24-35. In ongeduldige haast en vleselijke ijver wil Saul de geslagen Filistijnen zonder oponthoud vervolgen, om hen geheel te vernielen, daarom spreekt hij een vloek uit over hem, die vóór de avond iets genieten zou. Hierdoor verlamt hij niet alleen de kracht van het volk, zodat het doel niet bereikt kan worden en de vervolging slechts tot Ajalon mogelijk is, maar brengt hij ook de dappere Jonathan, aan wie toch de overwinning te danken was, in gevaar om een offer van die vloek te worden. Deze had namelijk, onbekend met het verbod van zijn vader, een weinig honing in het bos gegeten. Nog om een andere reden is Sauls onbezonnenheid tot groot nadeel want tegen de avond valt het volk van honger op runderen en schapen aan en wil het geslachte vlees tot spijze bereiden, zonder het verbod van het eten van bloed in acht te nemen.

24. En de mannen van Israël werden, toen men de Filistijnen bij Beth-aven (vs.23) teruggeslagen had, mat op die dag, ten gevolge van de grote inspanning, die zij die dag gehad hadden; want Saul had in vals, vleselijke ijver in plaats van eerst een korte rust toe te staan, en de nodige verkwikking aan de voorraad, die de vijand achtergelaten had, te gunnen, het volk bezworen, zeggende: Vervloekt zij de man, die spijze eet tot aan de avond, opdat ik mij aan mijn vijanden wreke! Eerst moeten deze geheel verdreven zijn, dan als de arbeid van de dag geëindigd is, kunt gij eten. Daarom proefde dat gehele volk geen spijs, omdat het zelfs boven

vermogen volgens het gebod van de koning deed, en de Filistijnen nog verder dan Beth-aven vervolgde, zuidwestelijk tot aan Ajalon (vs.31).

Toen Saul de wonderbare trouw van God, die hij verlaten had, met zijn ogen zag, met zijn oren hoorde en met zijn handen tastte, sloeg hij zijn ogen niet van schaamte neer, deed hij niet in zak en as boete, riep hij niet met een hart dat door de buitengewone genade verpletterd was: "Ik ongelovige dwaas. Ik vreesde, dat allen mij zouden verlaten; ik dacht, dan is Israël verloren. Ik werd ongehoorzaam, een overtreder van Gods gebod; nu moet ik het met mijn ogen zien, mijn God en het brandt mij in mijn ziel hoe Gij het geloof genadig zijt. Ja, voorwaar! Gij kunt vele duizenden wegen vinden, waar het verstand niet één ziet; daarom schaam ik mij, en vrees mijn ogen tot U, mijn God, op te heffen." In Sauls hart heerst daarentegen die vermenging van waarheid en leugen, die wij reeds in 13: 10-12 bij hem opmerkten; daarom zien wij zelfs na zo’n hulp nog geen spoor van beschaamdheid bij hem, geen gedachte aan zijn schuld, geen verootmoediging vanwege zijn ongeloof, zelfs niet een oppervlakkige. Integendeel vervult hem een vleselijke en daarom verblindende ijver; hij ontziet geen moeite en arbeid in de strijd tegen de vijanden, zij moeten geheel en al vernietigd worden. Die onrust, die in hem knaagt, openbaart zich op een onstuimige wijze in de verstrooiing van een haastige, rusteloze arbeid. God ontmoet met Zijn wonderbare trouw Zijn ongelovige dienstknecht; Hij stelt het hem recht tastbaar voor ogen, dat Zijn Geest nooit van menselijke wetten afhangt, zoals het verstand vaststelt, maar dat het geloof altijd de overwinning is, die de wereld overwonnen heeft. God stelt het nog bovendien een ieder in een bijzondere gedaante voor ogen, dat die uitgezocht blijkt te zijn om de bijzondere gedaante, die het ongeloof bij hem aangenomen heeft, te beschamen. Wat wil Hij door deze Zijn goedheid? Boete; waarachtige boete; wie boete doet, is gered van het struikelen. Maar waartoe laat ons eerlijk zijn is het hart het meeste geneigd? Om de zonde van het ongeloof, met alles, wat daaruit voortgekomen is rond en open te belijden? Ach het is veel gemakkelijker en aangenamer tot vleselijke ijver over te gaan; men doet een belofte zacht of luid: "Ik wil trouwer werken, geen moeite ontzien, door onvermelde ijver de misslag weer goed maken." Wat ijver, wat goed maken! Boete moet gij doen, uw misslag eenvoudig belijden. Al die ijver is vleselijk; hoe kan men de zonde bedekken? Hoe vermag men van struikelen zich op te richten? Mijn vriend, bemerkt gij in u zo’n onrustig verstrooien in de moeite en in de arbeid voor God en uw naaste, zoals gij hier in Saul ziet; vraag uzelf ernstig af, of het niet de tijd na het struikelen is, waarin gij de boete ontvlucht..

Nochtans was deze strenge verplichting, die hij het volk opleide: 1e. Onvoorzichtig en zeer onverstandig, want ofschoon op zo’n wijze tijd gewonnen werd, men verloor daarentegen de sterkte en vlugheid, om de overwinning naar wens te kunnen achtervolgen en de vijand, die voor hen vluchtte, na te jagen. 2e. Hetgeen zondig en nadelig voor het volk en erger dan het muilbanden van een dorsende os. Hun het slempen en brassen te beletten zou prijzenswaardig zijn geweest, maar hen te verbieden enige spijze te nemen, hoe weinig het ook mocht zijn, ofschoon zij hongerig en krachteloos waren, dit was barbaars. 3e. Goddeloos daarom, dat hij het verbond met een vloek en een eed bekrachtigde. Had hij geen wredere straf dan een verbanning of vervloeking, om de krijgswetten te handhaven en het leger in tucht te houden? De doodstraf wegens een overtreding als deze, was te zwaar, en nog veel meer, wanneer een

vloek daaraan gehecht was. Zij, die over anderen gesteld zijn, mogen hun onderhorigen wel bestraffen en kastijden maar zij mogen hen niet vervloeken..

Waarom spreekt Saul deze vloek uit? Omdat hij het vertrouwen op een volkomen gelukkige uitslag mistte, en daarom het geloof in de trouw van Israël's God. Waar hij dit geloof derfde, daar wil hij zichzelf door een buitengewoon krachtig optreden redden en helpen. In die vloek spreekt geheel het vertrouwen op eigen kracht hij Saul. Streng, tot in het overdrevene toe, wordt hij daardoor..

26. Toen het volk in het woud kwam, ziet, zo was er een honingvloed; 1) in rijke stromen vloeide uit de nabij zijnde bomen en uit de op het veld aanwezigerotskloven de honing; de Heere gaf dus ten tweede male gelegenheid aan het volk om zich te verkwikken; maar niemand nam zelfs het geringste, of raakte met zijn hand aan zijn mond, hoewel daardoor slechts een kort oponthoud zou hebben plaatsgevonden, en de krachten opnieuw herstel zouden zijn; want het volk vreesde de bezwering, waarmee Saul het bezworen had.

1) V.d. Palm meent, dat hier van geen bijenhoning sprake is, maar van een "zoet en dikachtig sap, dat uit sommige planten, dikwijls in grote overvloed vloeit en tot spijze gebruikt wordt." Vele reizigers en andere schrijvers hebben meegedeeld, dat de bijen dikwijls de stammen van bomen, de kloven van de rotsen en de holen van de aarde tot korven gebruiken, zodat deze uit de bomen en kloven vloeide. Die honing was zo veelvuldig, dat dit aanleiding gaf tot de uitdrukking in Job 20: 17: "Stromen, rivieren en beken van honing en boter." (Psalm 81: 17).

Dit was nu het gevolg van Sauls vermetelheid en tevens een zware schuld, die hij onder geen voorwendsel, wat ook, kon ontkennen, dat hij de naam van God ijdellijk had gebruikt. Ja, zelfs had hij door zijn vervloeking het leven van Jonathan in gevaar gebracht, terwijl God de vermetelheid en aanmatiging van de vader zo wreekte..

27. Maar Jonathan had het niet gehoord, toen zijn vader het volk bezworen had, en hij reikte in de haast, waarmee hij de vijand achtervolgde, het einde van de staf uit, die als teken van zijn veldheer waardigheid in zijn hand was, en hij doopte die in een honingraat; als hij nu zijn hand tot zijn mond wendde en de honing at, zo werden zijn ogen verlicht; 1) men zag het aanstonds aan zijn ogen, dat hij nieuwe kracht verkregen had.

1) Gerhard Vossius merkt op, dat de ogen door lange honger duister worden, en zoals spijs en drank verkwikt en verlevendigt, zo doen de wijn en de honing dit boven alle dingen; de geesten van beiden zijn zeer vlug en verspreiden hun kracht terstond door het lichaam..

28. Toen antwoordde een man uit het volk, die opmerkte, dat dit een aansporing was, om hetzelfde te doen, en zei: Uw vader heeft het volk zwaar bezworen, zeggende: Vervloekt zij de man, die heden 1) vóór de avond brood of iets anders eet! Daarom bezwijkt het volk.

1) De dag eindigde bij de Hebreeën met de ondergang van de zon (1 Samuel 14: 28).

29. Toen zei Jonathan, die de waarheid, die in dit verwijt tegen Saul lag, erkende: Mijn vader heeft het volk van het land, dat zich aan hem aangesloten heeft, beroerd
1) door zijn ontijdig verbod in grote moeite en in onheil gebracht; ziet toch, hoe mijn ogen verlicht, verhelderd zijn, omdat ik een weinig van deze honing geproefd heb. 2)

1) Dit is de natuur van ons mensen, dat de dagelijkse arbeid niet zonder dagelijks brood kan geschieden. Daarom geeft het de Hemelse Vader. De zonde van de mensen, hier vleselijke ijver, meestal gierigheid, onthoudt het aan anderen..

2) Wordt door honing het oog verlicht, veelmeer door de vrees voor de Heere (Psalm 19: 10-12)..

32. Toen het avond geworden was, en het gebod van Saul hen niet langer van de spijze afhield, maakte zich het volk aan de buit, het viel uitgehongerd daarop aan, en zij namen schapen, en runderen, en kalveren, en zij slachtten ze tegen de aarde, 1) zonder het bloed behoorlijk te laten uitlopen en de stukken vlees behoorlijk daarvan te reinigen; en het volk at ze met het bloed, 2) geen acht gevende op hetgeen de Heere (Lev.19: 26) gezegd had, dat het vlees niet met het bloed gekookt ofgebraden mocht worden; een ieder toch haastte zich slechts, om zo spoedig mogelijk zijn honger te stillen.

1) In het Hebreeuws Artsah. Dit betekent eigenlijk: ter aarde heen. De uitdrukking wil zeggen, dat het dier op de aarde viel en in zijn bloed bleef liggen, zodat het niet genoeg kon uitbloeden, en het vlees daarom met het bloed vermengd werd. Dit mocht niet volgens Lev.19: 26..

2) In het Hebreeuws Al-hadam. Letterlijk: op het bloed, zodat het bloed er nog aan kleefde..

33. En men boodschapte het Saul, zeggende: Zie, het volk bezondigt zich aan de HEERE, etende met het bloed, hetgeen toch uitdrukkelijk in de wet verboden is. En hij zei: Gij hebt trouwelooslijk gehandeld door dit toe te laten, wentelt heden een grote steen tot mij, Ik zal verhinderen, dat dit verder gebeurt.

34. Verder sprak Saul, toen men de steen tot hem gewenteld had: Verstrooit u onder het volk, en zegt tot hen: Brengt tot mij een ieder zijn os, en een ieder zijn schaap, dat hij eten wil, en slacht het hier op de steen, waarop het uitbloeden kan, en de bevlekking van het vlees met het bloed vermeden kan worden, en eet en bezondigt u niet aan de Heere, die etende met het bloed.1) Toen bracht al het volk een ieder zijn os, of zijn schaap met zijn hand, ‘s nacht, tot in de late nacht, en slachtten ze daar; hierdoor was de verdere wanorde voorkomen; maar ook een veel groter tijdverlies teweeggebracht, dan wanneer het volk op de juiste tijd ietshad kunnen genieten.

1) Hieruit blijkt, dat Saul nog enige vrees voor God behouden heeft, omdat hij zeer verontwaardigd was over zo’n zonde van het volk. Maar des te meer blijkt zijn eigen zonde, omdat hij het volk door een vloek gebonden had. Want wie, vraag ik, genoot daarvan de vrucht of de gevolgen? Het arme volk was van honger verzwakt en zijn kracht was verlamd.

En indien het een stukje brood of enige spijs had verworven, had het die nooit durven aanraken. Indien Saul dus bij zichzelf de gevolgen van zijn vervloeking had overwogen, zou hij niet zo voortvarend hebben gehandeld. Want, zoals wij zien, had hij, door het volk met een vloek te verbieden, het tot erger zonde verleid, en zelfs het leven van Jonathan had hij in gevaar gebracht, dat zonder tussenkomst van het volk was weggeweest..

35. Toon bouwde Saul te Ajalon, waar hij de Filistijnen geslagen had (vs.31), voordat hij de plaats verliet, om de vervolging nog diezelfde nacht voort te zetten (vs.36), de HEERE een altaar, tot gedenkteken van Zijn hulp; dit was het eerste altaar, dat hij de HEERE bouwde, zonder dat het tot een tweede gekomen is; veeleer werd in de loop der tijd zijn verwijdering van God steeds groter (1 Kronieken 13: 3).

Wij zien, dat Saul zich nog niet zo geheel van God losgerukt heeft, dat hij met geen draad meer aan de Almachtige zou hebben willen verbonden zijn, dat in hem de trotse gedachte zou opgekomen zijn: ik kan ook zonder God zijn, zonder Hem overwinnen; zo gemakkelijk komt iemand, die eens met de Heere verbonden was, niet van Hem los. Integendeel voelt hij diep, dat God regeert en een mens God moet geven, wat van God is; hij was zelfs hierin nog ijveriger geworden dan tevoren. Hij staat er met grote ernst op, dat de heiligheid van God door zijn krijgslieden niet wordt aangerand, straft met zijn misnoegen de zondaars en verhindert met wijsheid verdere zonden (vs.33vv.); hij bouwt de Heere het eerste altaar ten dank voor de verleende overwinning (vs.35) erkent later (vs.36vv.) in het zwijgen van God, dat een onbekende zonde, een ban op Israël rusten moet, en hij zou, toen het door het lot aan de dag kwam, dat Jonathan tegen de eed van zijn vader onwetend iets van de honing geproefd had, in toorn tegen de zonde ook zijn eigen zoon gestraft hebben, wanneer God niet door middel van het volk tussenbeide getreden was. Uit dit alles leren wij, welke macht de krachtige hand van God nog over Saul had, hoe de struikelende koning zich nog op allerlei wijzen vermoeide, om weer in die oude vriendschapsbetrekking tot God te komen. Maar al zijn moeite, al zijn pogen is geheel en al tevergeefs. Waarom? omdat hij zich door zijn uitwendige godsdienst, door het bouwen van het altaar, door zijn verterende toorn tegen de zondaars, boven het inkeren in eigen hart, boven de belijdenis van zijn ongeloof als bron van alle kwaad, boven waarachtige boete verheffen wil. Overal zoekt hij de schuld, maar alleen niet in zichzelf. Alle middelen om God te verzoenen, wendt hij aan alleen dat éne niet, dat alleen verzoenen kan. In zo’n toestand kan soms een geruime tijd een gehele gemeente komen, zoals wij aan Efeze (Openbaring .2: 1-7) zien. Zij had de eerste liefde verlaten, die uit vergeving van zonde voortkomt; zelfkennis, boete waren onaangename woorden geworden. Des te meer vermoeide men zich met godsdienstige werken, werkte zonder moe te worden niet voor zichzelf maar voor de Heere; zij kon evenmin als Saul de kwade verdragen, beproefde de valse apostelen, haatte de Nikolaïten met een grote haat. Maar dat alles was niet aangenaam voor de Heere van de gemeente; Hij roept te midden van het drukke, ernstige, godsdienstige drijven: "Bekeer u (doe boete) en doe de eerste werken", die werken, die de begenadigde zondares deed, toen zij zich aan Jezus’ voeten wierp, die met haar tranen nat maakte en met de haren van haar hoofd afdroogde. God wil dus boete, ongeveinsde belijdenis van de eerste zonde, waardoor ik van Hem verwijderd ben. Maar wat draait en keert en vermoeit zich de oude mens, om boven de boete verheven te zijn; om boven dit ene woord te komen: "Ik heb gezondigd." Het geweten laat hem geen rust; hij voelt nog de behoefte, om

weer tot God te komen; hij loopt en rent, wordt in uiterlijke godsdienst des te strenger, klemt zich uiterlijk vaster aan de ark van het verbond van onze God, houdt zich nauwgezet vast aan zijn tempel; hij verkrijgt een kwellend wettisch bestaan, bouwt altaar op altaar, brengt offer op offer, vast, bidt, kastijdt zich; hij ziet de zonden van anderen met scherpe ogen, predikt anderen, bestraft hen, ijvert tegen de misdaden van het volk, toont grote ernst tegen elk verborgen kwaad; alles tevergeefs. De ziel wordt steeds verder van God verwijderd, de inwendige vervreemding wordt steeds groter, de val komt hem steeds nader. Ik weet niet, waarmee ik deze toestand beter vergelijken zou, dan met een schipbreukeling, die de ene hand uit het water omhoog steekt en roept: "Red mij", terwijl hij met de andere en met de voeten daarbij dieper in de draaikolk zwemt, of met een man, die voor een grote gesloten tuin staat, met de ene hand het slot openmakende, met de andere grendel op grendel ervoor schuivende. Waartoe dat vergeefse, dwaze kwellen? Hebt gij gezondigd, steek dan uw hand in uw boezem en breng de melaatsheid, die daar verborgen is, aan het licht; zwijg niet! Welgelukzalig de mens, zegt David, in wiens geest geen bedrog is; want toen ik zweeg werden mijn beenderen verouderd, in mijn brullen de gehele dag (Psalm 32: 2vv.). Roep niet de ark van het verbond bij u, bouw geen altaren; het is zeer gemakkelijk altaren te bouwen en offeranden te brengen, wanneer daardoor de oude mens zijn leven verlengen kan en het dodend zwaard van waarachtig berouw in de hoek kan plaatsen. Straf ook niet en oordeel niet; predik niet aan anderen, gij zijt toch verwerpelijk; weg met alle artsenijen, er is toch geen heling. Belijdt uw zonde; ik ken niets anders, dat u redden kan..

Onze Statenvertalers (1 Samuel 14: 35) hebben in de marge aangetekend: Hebreeuws: "dit altaar begon hij de Heere te bouwen", dat is hij legde de eerste steen, maar was zo haastig om de overwinning voort te zetten, dat hij het niet voltooien kon. Dit is een merkwaardig beeld van Sauls godsdienstig bestaan. Hij begon met de Heere te dienen, maar zijn overijling, zijn haast tot strijd en overwinning deed hem die dienst verlaten en het begin daarvan werd alzo nutteloos, maar tevergeefs..

III. Vs.36-46. Toen Saul voornemens was, het nog overig gedeelte van de nacht tot verdere vervolging van de vijanden te besteden, en daarom Gods wil door de hogepriester vraagt, valt hem geen antwoord ten deel. Hij erkent zeer juist, dat Gods toorn op het leger moest drukken, en laat het lot beslissen, bij wie de zonde was, die zo’n toorn veroorzaakt had. Zo komt Jonathans overtreding van het verbod van zijn vader aan het licht, en zal hij die, hoewel hij het onwetend gedaan heeft, met de dood boeten. Het volk verzet zich ertegen, dat hij gedood zal worden, door wie de Heere op die dag in Israël heil gegeven heeft.

36. Daarna, nadat Saul het altaar opgericht en het volk door spijs en drank verkwikt was, zei Saul tot zijn hoofdlieden en de hogepriester Ahia, die zich in zijn omgeving bevond (vs.3,17): Laat ons,
1) verder van hier, van Ajalon (vs.31) trekken, de Filistijnen na, nog heden bij nacht; omdat zij zeker ergens zich weer verzameld hebben om uit te rusten, en laat ons hen beroven, voordat het morgen licht wordt, want anders zal de vervolging niet meer mogelijk zijn, en laat ons, voordat zij in hun land ontkomen, hen najagen en niet een man onder hen over laten. Zij, de hoofdlieden, nu zeiden: Doe al wat goed is in uw ogen, wij verenigen ons met hetgeen gij zegt; maar de priester, die bedenkingen maakte of niet Sauls ijver weer te ver ging, zei: Laat

ons hierheen tot God naderen, en ik zal bij dit opgerichte altaar Zijn naam aanroepen en Hem door de Uriem en Tummim om raad vragen.

1) Daaruit blijkt wel de fysieke kracht van Saul, zodat hij niet zonder reden door God tot koning was gekozen. Want ofschoon hij de gehele dag in touw was geweest, niet had gegeten, noch zich te goed had gedaan, toch begeerde hij de oorlog voort te zetten om met een grote slag de Filistijnen te treffen, opdat zij niet weer tegen de Israëlieten oorlog zouden kunnen voeren. Te prijzen is daarom zijn dapperheid. Maar ondertussen is in hem duidelijk, wat de dapperheid van de mens is, wanneer zij op hun eigen ijver of voortreffelijkheid en macht vertrouwen, omdat zij toch reeds bij de aanvang zelf zich stoten, omdat zij niets kunnen, nog mogen vorderen, tenzij zij eerst de naam van God hebben aangeroepen. Want dan pas is een gelukkige uitkomst van onze plannen en wensen mogelijk, wanneer God zelf ons regeert en ons in onze overleggingen bestuurt..

Saul spreekt hier terecht uit, dat de Heere om de een of andere zonde Zijn aangezicht verbergt; maar hij bedenkt niet, dat hij zelf de oorzaak kan wezen. En toch in de grond van de zaak is hij zelf de oorzaak. Want Jonathan heeft wel onwetend zijn gebod overtreden, maar dit was het zo’n zonde, dat de Heere Zijn aangezicht moest verbergen. Door Saul zelf, om zijn ondoordachte vervloeking, was hetgeen Jonathan had gedaan, tot zo’n zonde gemaakt..

Op Sauls eigen hoofd kwamen de gevolgen neer. Ja, het zou hem het leven van zijn zoon hebben gekost, indien God niet het volk had willen gebruiken, om dit te verhinderen..

Saul heeft dit ook zelf, zonder enige twijfel, gevoeld. Want wij lezen niet, dat hij God nog eens gevraagd heeft. Wel, dat hij van zijn plan heeft afgezien om de Filistijnen te vervolgen. Zijn ondoordachte vleselijke ijver heeft daarom de tegenovergestelde uitkomst gehad, als die hij met zijn vervloeking heeft bedoeld..

37. Toen vroeg Saul door middel van de hogepriester, wiens raad hij als recht erkende, God: Zal ik vertrekken de Filistijnen achterna? Zult gij ze in de hand van Israël overgeven? Maar Hij antwoordde hem niet op die dag; 1) er volgde geen antwoord, noch ja, noch nee.

1) Omdat de hogepriester de wil van God openbaarde door de Uriem en Tummim, zonder verdere uitwendige gebruiken en plechtigheden daarbij in acht te moeten nemen (Ex.28: 30), moeten wij aannemen, dat hij zich in zijn geest door goddelijke invloed belemmerd zal hebben gevoeld op dit tijdstip enige uitspraak in naam van de Heere te doen. Daaraan gaven en het volk en met het volk de koning met recht de uitlegging, dat er enige zonde moest zijn begaan, die de Heere belette, Zijn volk in genade aan te zien (28: 6)..

38. Toen de Heere zweeg, als een zeker bewijs, dat Hij wegens enige zonde Zijn aangezicht van het volk afgewend had, zei Saul: Komt hierheen, tot het altaar, uit alle hoeken van het volk, liever: "alle hoofden van het volk." (In het Hebreeuws staat hetzelfde woord als in Richteren 20: 2), en verneemt, en ziet, door het werpen van het lot (Joz.7: 16vv. 10: 20vv.), waarin deze zonde heden geschied zij, 1) om wiens zonde de Heere op ons vertoornd is, opdat wij door bestraffing van de schuldige het kwaad uit ons middenwegdoen.

1) Wanneer de Heere Zich van onze gebeden afkeert, hebben wij reden om te vermoeden, dat er verkeerdheid in onze harten is gadegeslagen. Wij moeten die zoeken totdat wij haar vinden, opdat wij ze uitwerpen, kruisigen en doden..

39. Want, zo waarachtig als de HEERE leeft, die Israël verlost, wiens gunst wij tot elke prijs weer moeten winnen, al was het in mijn zoon Jonathan, 1) die ik met u zo hoog schat, dan zal hij toch de dood sterven, al is hij de erfgenaam van de troon en een dapper held; en niemand uit het gehele volk antwoordde hem op dit woord, zozeer vervulde het allen met ontzetting, wegens de vermetelheid, die bij alle onpartijdige rechtvaardigheid daarin lag.

1) Naar het schijnt had Saul reeds enige verdenking tegen Jonathan, die reeds tweemaal (13: 3; 14: 1vv.) op eigen hand iets bijzonders ondernomen had. Een verborgen afgunst van de koning tegen zijn zoon, die hem door de beide heldendaden de roem van de overwinning ontnomen had, kan in zijn strenge rede niet miskend worden, hoewel hemzelf misschien die wangunst verborgen was, en hij veeleer meende zich daardoor als een echt onpartijdig vorst te openbaren, die het gevoel van zijn vaderhart en het belang van zijn familie ver beneden de welvaart van het land stelde..

Wij zien hier, hoe waar het is, wat de dichter van het menselijke hart zegt: "Ach ‘t hart is vol van snode listen, vol van bedrog in elke hoek" (Gez.73: 10)..

Wanneer we, na onszelf onderzocht te hebben, bevinden, dat er een zonde bij ons huisvest, die Gods gunstig aangezicht van ons afwendt, zodat Hij onze gebeden niet hoort, of ons de gave van het gebed onthoudt, dan vordert onze plicht, zowel als onze rust en ons belang, dat we die zonde, als was ze ons zo lief als ons rechteroog, of onze rechterhand verdoeme als een alles verdervend en zielberoerend kwaad en ze in de mogendheid van God kruisigen en uitroeien..

40. Verder zei hij tot het gehele Israël, om te tonen dat hij het ernstig met dat woord meende: Gij zult aan de ene zijde zijn, en ik en mijn zoon Jonathan zullen aan de andere zijde zijn, opdat het lot beslisse, bij welke van beide partijen de schuld is. Toen zei het volk tot Saul, die verdeling goedkeurende: Doe wat goed is in uw ogen.

41. Saul nu sprak, toen de hogepriester tot het loten zou overgaan, tot de HEERE, de God van Israël, zoals hij Hem noemde: Toon de onschuldige; 1) bestuur het lot zo, opdat blijkt, wie schuldig en wie onschuldig is. Toen werd (Jos 7: 16) Jonathan en Saul, die aan de ene zijde stonden, geraakt, het lot viel op hen, en het volk, dat aan de andere zijde stond, ging vrijuit; onder hen was dus de schuldige niet, er was nog slechts aan te wijzen of Saul dan wel Jonathan overtreden had.

1) In het Hebreeuws Habah thamim. In onze Statenvertaling vertaald met: toon de onschuldige. Beter is de vertaling: Breng voort de waarheid. De bedoeling is natuurlijk dezelfde. Het is de bede van Saul, dat de Heere, de God van Israël, aan de dag doe komen, waarom Hij hem niet heeft geantwoord, wat de reden daarvan is..

44. Toen zei Saul: Zo doe mij God en zo doe Hij daartoe, Jonathan! gij moet de dood sterven; 1)ik kan, omdat gij mijn zoon zijt, de eed niet breken.

1) De bron, waaruit deze verzekering bij Saul voortvloeit, was niet anders dan hoogmoed. Saul werd gedurende zijn koningschap een zeer hoogmoedig man. Hoogmoed had hem ertoe gedreven, de vloek uit te spreken, hoogmoed zette hem aan, om zijn wil vol te houden en zelfs zijn zoon Jonathan niet te sparen, waar deze zich tegen het koninklijk gezag, hoewel onwetend, had gesteld. Hoogmoed doet hem straks de koning van de Amalekieten sparen, en hoogmoed drijft hem tenslotte tot zelfmoord..

Die het meest toegevende zijn ten opzichte van hun eigen zonden, zijn het strengst tegenover anderen; die het meest Gods gezag voorbijzien, kunnen het het minst verdragen, wanneer hun eigen bevelen worden verwaarloosd..

45. Maar het volk, 1) dat wist, dat Jonathan het in onwetendheid gedaan had, zei tot Saul: Zou Jonathan sterven, die deze grote verlossing in Israël gedaan heeft, en door zijn heldenmoed (vs.1vv.) het land van zijn onderdrukkers bevrijd heeft? Dat zij verre! Zo waarachtig als de HEERE leeft, zo er een haar van zijn hoofd op de aarde vallen zal! want hij heeft dit heden met God gedaan. 2) Hoe zouden wij hem durven doden, van wie zo duidelijk gebleken is, dat de Heere met hem is. Zo verloste het volk Jonathan, door zich zo nadrukkelijk te verzetten, dat hij niet stierf.

1) Al had Jonathan in onwetendheid gehandeld, zo had hij toch de eed van zijn vader geschonden, en (Jos 1: 1) een schuld op het geheel van het volk gebracht; dat is de reden, waarom de Heere in vs.37 Zijn aangezicht van Israël afwendt en aan Saul op zijn vraag geen antwoord geeft. Omdat echter de overtreding niet alleen uit onwetendheid geschied was, maar ook in een zaak bestond, die op zichzelf niet verkeerd was, maar het alleen daardoor was geworden, dat de koning het verboden had en wel in blinde, vleselijke ijver met een eed, zo was de schuld weggenomen met de openbaring van hetgeen geschied was. Dit openbaar worden nu had Saul tot nadenken moeten brengen, dat hij zichzelf voor de eigenlijk schuldige had erkend en het voor het gehele volk beleden had. Hij had moeten belijden, dat hij tot zo’n verbod en zo’n eed geen recht had; hij had om vergeving voor deze zonde moeten bidden en (Joz.9: 21 Richteren 21: 11) van het doorzetten van zijn verkeerdheid moeten afzien, in plaats van in gewaande zelfverloochening consequent te blijven ook tegenover zijn zoon. Omdat hij echter in zijn verkeerdheid besloten heeft, aan het uitwendige formele recht een geheel schuldeloze op te offeren, aan wie het gehele volk de hulp te danken heeft, die het op deze dag van God ondervonden heeft, zo bedient de Heere Zich van het volk als middel, om Jonathan uit de hand van zijn onrechtvaardige vader te redden..

2) Met welke woorden het volk aantoont, dat het onrecht op God zelf terug zou vloeien, indien Saul op hem, wiens daden Hij had gebruikt, om het volk heil aan te brengen, zijn woede koelde. Want wel gebeurt het, dat sommigen grote dingen doen, die vermeldenswaardig zijn, maar toch tot zulke misdaden vervallen, die door hun dood verzoend moeten worden, ofschoon zij anders in grote dapperheid hebben uitgeblonken. Maar het volk spreekt hier over zaken, die met elkaar in verband staan. Want het vraagt, waarom hij, die het

volk tot heil is geweest, moet sterven, wegens het genieten van een weinig honing, die hij met het uiterste van zijn staf had genomen? Want op welke wijze had hij dit gedaan? Immers, terwijl hij de vijand vervolgde en, zelf veldheer, door zijn voorbeeld de gemoederen aanzette, om de vijand te vervolgen. Kortom, als een standaarddrager en aanvoerder van God had hij zich midden in de vijanden begeven. God had die man niet in de steek gelaten, maar Zijn kracht in hem uitgestort, alsof Hij hem met eigen hand leidde. Verder, terwijl hij zijn plicht had gedaan, en God als aanvoerder was gevolgd, had hij een weinig honing geproefd en dit had hij niet uit boosheid of weerspannigheid gedaan. Waarom hij niet tegen de koning had gezondigd, tenzij de onbekendheid met het edict hem wellicht tot misdaad kon aangerekend worden. Waarom, indien hij met de dood gestraft werd, of zij dan niet God beledigden, en de gunst, die Hij in Jonathan geopenbaard had, verdonkerden?.

46. Saul nu trok in het gevoel van zijn schuld, die hij niet belijden wilde, en daarom ook twijfelende aan de goddelijke bijstand, op van achter de Filistijnen, zonder de vervolging, die hij voorgenomen had (vs.36) voort te zetten, en de Filistijnen trokken zich zonder tegenstand in hun land terug naar hun plaats, hoewel zij verdelgd hadden kunnen worden, wanneer Saul in een andere betrekking tot de Heere gestaan had.

In de beide eerste verzen van het volgend gedeelte zullen wij zien, hoe Saul, hoewel hij met zijn hart van God en van de waarheid geweken is, toch steeds groter en machtiger wordt en zijn daden van steeds groter betekenis worden. Daardoor mogen wij ons niet laten misleiden; juist dit geluk brengt hem steeds nader tot de eigenlijke val (15), omdat hij van zijn struikelen zich niet door waarachtige boete weer opricht. "De genadige hulp van God was nog met Saul, alles lukte hem, zijn werk volbracht hij gezegend, zijn naam werd wijd en zijn geprezen, maar dat juist maakte hem gerust. Het gelukkig gevolg van zijn werken voor God dreef de laatste herinnering aan de verborgen, nog onbekende, veel minder uitgewiste schuld uit zijn gedachte. Hij hield zich wegens de hulp, die hij bij al zijn ondernemingen van Boven ondervond, weer voor een vriend van God, en hij was toch Zijn vijand. Hij waande de kloof gedempt, maar in waarheid werd zij steeds wijder. Evenals later Babel (Jes.47: 1vv.) leefde hij in een wellust en zat hij zo veilig neer en sprak hij in zijn hart: "Ik ben een koning in eeuwigheid; " maar hij had, evenmin als Babel, tot hiertoe eraan gedacht, hoe het hierna met hem zou gaan. Hij stond daar als een eikenboom, die in zijn merg reeds lang rottende is; hoewel men uitwendig geen gebreken kan waarnemen en den groene, mooie boom bewondert.".

Op grond van het hier en bij vs.24 en 35 gezegde blijkt, wat het antwoord is op de voor het inwendige leven zo gewichtige vraag: "wat richt ons weer op, als wij gestruikeld zijn?" 1. Geen vleselijke ijver maar boete; 2. geen uitwendige godsdienst maar boete; 3. geen gelukkige uitslag van onze ondernemingen, maar opnieuw boete. Evenzo luidt volgens het Evangelie (MATTHEUS.7: 15vv.) op de andere niet minder gewichtige vraag: "wat is het teken van echt, waar Christendom?" het antwoord: 1. Niet veel weten maar geloof; 2. geen mooiklinkende woorden maar geloof; 3. geen glinsterende werken, maar opnieuw geloof..

God heeft wel gewild, dat hij zijn volk tot vrijheid zou brengen, en zo zich als verdediger en beschermer van het volk openbaren, en van de tirannie van de Filistijnen, die lang geduurd

had, bevrijden, maar heeft aan Saul niet de volkomen en volmaakte overwinning toegestaan over zijn vijanden, omdat hij buiten twijfel schande en oneer waardig was, omdat hij Samuel niet had afgewacht..

IV. Vs.47-52. Nu volgt als slot van de eerder meegedeelde gebeurtenis, die Saul voor altijd tot het koninklijk gezag bij het volk bracht, een overzicht over zijn verdere oorlogen en overwinningen, zij hebben geen bijzondere betekenis voor de geschiedenis van het Godsrijk, waarom zij niet elk in het bijzonder verhaald, maar slechts in het algemeen opgeteld worden. Daaraan wordt dan een korte mededeling omtrent zijn familiebetrekkingen en zijn militaire omgeving gevoegd.

47. Toen nam Saul het koninkrijk over Israël in; ten gevolge van de overwinning over de Filistijnen (vs.1-46) kwam hij werkelijk tot de koninklijke macht, die hem reeds na de overwinning over de Ammonieten (11) door alle stammen was toegekend; en hij streed in de eerste jaren van zijn koninkrijk, dat hij nu probeerde te bevestigen (ongeveer van 1077-1067 vóór Chr.) rondom tegen al zijn vijanden, zoals het een Israëlitische koning betaamde (Num.23: 7vv.; 17vv.), trokken Moab, en tegen de kinderen van Ammon, en tegen Edom, en tegen de koningen van Zoba, een landschap noordoostelijk van Damascus, tussen de Orontos en de Eufraat gelegen (2 Samuel .8: 3), en tegen de Filistijnen, en overal, waar hij zich wendde, oefende hij, met hulp van God, die zijn ondernemingen liet gelukken, straf 1) voor al het kwaad, dat die volkeren vroeger aan Israël hadden aangedaan.

1) Hij strafte die volken voor al het onrecht en de verdrukking, die zij Israël hadden aangedaan. Alleen de oorlogen met de Ammonieten en de Filistijnen worden ons vermeld. Niet de andere, hier opgesomd, omdat zij geen betekenis hadden voor het koninkrijk van God..

48. En hij handelde dapper, 1) (woordelijk hij maakte macht, d.i. hij kwam tot steeds groter macht (Num.24: 18) en hij sloeg de Amalekieten, zodat hij volgens de voorzegging (Num.24: 7) inderdaad hoger was dan hu koning Agag, en hij redde Israël uit de hand van hen, die hem beroofde. 2)

1) In het Hebreeuws Wajaäs chajil, Hij handelde dapper, maar beter nog: Hij ontwikkelde macht, omdat deze woorden in verband gebracht moeten worden met de volgende, waardoor melding gemaakt wordt van de oorlog met de Amalekieten. Niet alleen, dat hij de vorige volken had verslagen, maar hij overwon ook de Amalekieten, die aartsvijanden van Israël..

2) In deze tijd van zijn overwinnende werkzaamheid naar buiten heeft hij, naar het schijnt ook binnen zijn rijk veel goeds gedaan, onder andere de waarzeggerij en duivelskunstenaar uit het land uitgeroeid (28: 9)..

49. De zonen van Saul nu, om hier enkele berichten ten opzichte van zijn familiebetrekkingen te geven, waren vier in getal. Van deze worden thans alleen deze drie genoemd, die later tegelijk met hem stierven (31: 2,6): Jonathan, die wij reeds als een strijdbaar held leerden kennen, en Isvi (= gelijk), 1) of zoals hij gewoonlijk heet: Abinadab (31: 2; 1 Kronieken 9:

33; 9: 39) en Malchi-sua (= koning van hulp); de vierde Esbaäl (1 Kronieken 8: 33; 9: 39) of Isboseth, 2) zal later in het bijzonder voorkomen, omdat hij de enige was, die zijn vader overleefde (2 Samuel .2: 8vv.); en de namen van zijn twee dochters (13: 17vv.) waren deze: de naam van de eerstgeborene was Merab (= vermenigvuldiging), en de naam van de kleinste, Michal (= een kleine waterstroom).

1) Veel uitleggers menen, dat het woord een schrijffout is voor de tweede en voor dat woord "Abinadad" is uitgevallen..

2) De Joden hebben, zoals bij 13: 2 opgemerkt is, uit het niet vermelden van Isboseth op deze plaats besloten, dat hij bij het begin van Sauls regering nog niet geboren was; omdat volgens 2 Samuel .2: 10 Isboseth bij de dood van zijn vader 40 jaar oud was, zou Saul volgens die mening 40 jaar geregeerd moeten hebben, een opvatting, die Paulus in zijn rede (Hand.18: 21) onbestreden laat, zonder die toch als juist te bevestigen..

52. En er was, zoals wij uit het vervolg van de geschiedenis, van 17, zien zullen, een sterke strijd tegen de Filistijnen al de dagen van Saul, omdat hij door zijn onbezonnen gedrag (vs.24)verhinderd had, dat zij toen niet met één slag vernield konden worden. Onder zijn regering zien wij daarom, om die voortdurende oorlog, reeds een begin van een staand leger in Israël, terwijl vroeger eerst bij het uitbreken van een oorlog de strijdbare mannen opgeroepen werden om, nadat die geëindigd was, weer tot hun arbeid terug te keren. Reeds dadelijk na de strijd tegen de Ammonieten hield hij 3.000 man bij zich, die de kern van zijn leger uitmaakten (13: 2); dit leger versterkte hij; alle helden, en alle kloeke mannen, alle mannen tot de krijgsdienst geschikt, die Saul zag, die vergaderde hij tot zich.

Onder de beide volgende koningen werd dit staande leger nog zeer uitgebreid. David had, behalve zijn lijfwacht, een garde (in 2 Samuel .16: 6 en 20: 7 de helden genoemd) uit de 600 krijgslieden, die zich in zijn strijd met Saul rondom hem vergaderd hadden (22: 2; vgl. 23: 13; 25: 13 en 2 Samuel .15: 18 uit deze kwamen zijn bekwaamste veldheren voort (2 Samuel .23: 8vv.). Bovendien organiseerde hij ook uit het volk een leger van 12 afdelingen; ieder van deze, tot 24.000 man groot, stond een maand van het jaar in dienst (1 Kronieken 27). Salomo versterkte de legermacht van het rijk door de invoering van krijgswagens, die hij in vaste steden, bijzonder aan de grenzen van het land legde (1 Koningen .4: 26; 3: 19; 10: 26). Deze inrichtingen werden door de volgende koningen behouden; niet weinigen onder hen versterkten de krijgsmacht met voetvolk en ruiterij (1 Koningen .16: 9; 2 Koningen .8: 21; 13: 7 Jes.2: 7 Micha 5: 9), verscheidene namen ook vreemde troepen als hulptroepen in soldij (2 Kronieken 25: 6vv.). Deze krijgsmacht was echter ook eigenlijk land-militie, maar niet in voortdurende dienst; in vredestijd was zij waarschijnlijk het grootste gedeelte van het jaar in landelijke bezigheden en onbezoldigd; in de oorlog bestond zelfs hun soldij waarschijnlijk slechts in naturalia en een bepaald aandeel in de buit..

HOOFDSTUK 15.

SAUL OM ZIJN ONGEHOORZAAMHEID VERWORPEN.

I. Vs.1-9. De in 13: 13vv. tegen Saul uitgesproken bedreiging, dat zijn koninkrijk niet bestaan zou, was meer een waarschuwing dan een vast, onveranderlijk besluit geweest; nu wordt zijn gehoorzaamheid op een beslissende proef gesteld, Amalek is een toonbeeld van de aan God vijandige macht van de wereld (Ex.17: 8vv.); Mozes had kort vóór zijn einde het volk van God aan de uitroeiing van deze herinnerd (Deuteronomium 25: 17vv.); van Amaleks vernietiging door Israël's koning was reeds lang tevoren, door Bileam in zijn vierde en laatste rede voorspeld (Num.24: 20); nu zegt Samuel Saul volgens bevel van God aan, dat hij een krijgstocht tegen deze moet ondernemen en de ban in zijn gehele omvang aan hen ten uitvoer moet brengen. Saul doet dit in zoverre, dat hij de strijd tegen de Amalekieten begint en, nadat hij hen geslagen heeft, de ban tot op zekere hoogte uitvoert; maar niet alleen laat hij de koning in leven, om met een koninklijke slaaf te kunnen pronken, maar geeft ook aan de hebzucht van zijn krijgslieden toe, die het beste vee sparen, om het voor zich te behouden.

1. Toen zei Samuel, gedwongen door de Geest van God, tot Saul, toen deze de in 14: 47 vermelde strijd zegerijk volbracht had, naar onze berekening ongeveer in het jaar 1067 v. C.: De HEERE heeft, toen het volk een koning begeerde (8-10), mij gezonden, dat ik u tot koning zalfde over Zijn volk, over Israël; hoor dan nu de stem van de woorden van de HEERE, die ik u bekend zal maken, en vervul dat bevel getrouw en nauwgezet. Was God tevoren vertoornd over uw ongeloof (13: 8vv.), toon u nu voor de in die tijd ontvangen zalving (10: 1) dankbaar door volkomen gehoorzaamheid.

Wij hebben gezien, hoe Saul in het gehele gedeelte van 14: 24-46 niet de verkeerde wegen ging, omdat hij zijn zonde in 13: 8vv. niet erkennen en belijden, maar de boete ontwijken wilde. Toch lag aan zijn vleselijke ijver en zijn uiterlijke godsdienst altijd nog een zeker verlangen ten grondslag, om weer met God verenigd te worden; verworpen had de Heere hem nog niet, hoewel hem reeds aanstonds gezegd was, dat zijn rijk niet zou bestaan. De in 14: 47 meegedeelde strijd met hetgeen hij, volgens 28: 9, tot uitroeiing van de waarzeggers en duivelskunstenaars in zijn rijk deed, waren aan de ene zijde een openbaring van dat verlangen. Zoals echter aan de andere zijde dit streven, om door werken van eigengerechtigheid God te verzoenen en de boete na te laten, in de grond verkeerd was, zo stond ook Saul in groot gevaar voor zijn ziel, wanneer de Heere aan zijn ondernemingen geluk en zegen verleende, hij zag dit slagen voor een teken aan, dat hij werkelijk zijn doel bereikt en zijn onrecht weer goed gemaakt had, alsof God weer zijn vriend was en zijn verhouding tot Hem de ware was. Daarom stelt de Heere door hetgeen Hij in ons gedeelte door Samuëls mond hem gebiedt, hem op de proef: het moet nu duidelijk en openbaar worden, wat op de diepste grond van zijn hart is: er moet, omdat de Hartenkenner dit reeds weet en hem als onrein en zelfzuchtig kent, gelegenheid komen, om het oordeel over hem uit te spreken en aan zijn koninkrijk een einde te maken. Wanneer hij ook later nog een tijdlang in zijn koninklijke waardigheid blijft, zo figureert hij toch slechts als koning; de eigenlijke koning van Israël is reeds diegene, die de Heere geboden heeft, vorst te zijn over Zijn volk. Zo staat onze geschiedenis enigermate op een gelijke lijn met de verzoeking van Abraham in

Genesis22 ; bij Abraham heeft echter het tegenovergestelde plaats. Bij Abraham zal het reine, het zich geheel en al de Heere opofferende geloof openbaar worden; bij hem zal het vast en zeker worden, dat hij voor altijd tot erfgenaam van de goddelijke belofte en tot middelaar van de zegen van God voor de gehele wereld gesteld wordt. Evenals echter bij Abraham, van de kant van de mens gezien, de mogelijkheid bestond, om aan Gods gebod ongehoorzaam te worden, zo was het voor Saul mogelijk, dat hij het bevel, dat door Samuël tot hem gekomen was, in alle trouw ten uitvoer bracht: de beproeving, waarin hij kwam, moest, volgens Gods genadige bedoelingen, een handreiking zijn, om hem op de rechte weg terug te brengen; want wie heeft, die zal gegeven worden, opdat hij overvloedig hebbe. In dit opzicht staat Sauls beproeving op gelijke lijn met die, die farao ondervond (Ex 3: 18)..

3. Ga nu heen, gij Saul, die geroepen zijt om als vorst van Mijn volk het vonnis te voltrekken, naar de zuidelijke grenzen van het land, en sla Amalek, dat aan de overzijde van die grenzen in het steenachtig Arabië woont, en verbanalles, wat hij heeft (Le 27: 29) en spaar hem niet, maar dood van de man af tot de vrouw toe, van de kinderen tot de zuigelingen, van de ossen tot de schapen, van de kamelen tot de ezels toe, 1) zoals de wet ten opzichte van de ban voorschrijft, wanneer die in al haar strengheid ten uitvoer gebracht moet worden.

1) Vroeg of laat zal de afrekening geschieden, wegens de verongelijkingen, die het Israël's God zijn aangedaan. God draagt veeltijds zeer lang degenen, die tot het verderf zijn aangeschreven; ofschoon het vonnis gestreken is, het wordt echter niet aanstonds uitgevoerd. Alhoewel God lang verdraagt, Hij zal nochtans niet altijd verdragen; de dag zal eindelijk komen, waarop gewroken zullen worden alle ongelijkheden die Gods volk zijn aangedaan. Gods Rechtvaardigheid slaat langzaam, maar zij treft gewis..

4. Dit woord van de Heere verkondigde Saul het volk, en riep het tot de strijd tegen Amalek op, en hij telde hen te Telaïm (= schapen) of Telem in het oostelijk gedeelte van het Zuiderland (Joz.15: 24), tweehonderdduizend man voetvolk en tienduizend mannen van Juda 1) (11: 8).

1) Een grote menigte, maar men moet niet vergeten, dat om een volk als de Amalekieten een nomadenvolk, te verslaan, een groot leger nodig was..

6. En Saul liet, voordat hij tot bestormen overging, de Kenieten zeggen, die zich uit het gebied van Juda (Richteren 1: 16) meer naar het zuiden hadden uitgebreid: Gaat weg, wijkt naar een andere plaats, trekt af uit het midden van de Amalekieten (Num.24: 21), opdat ik u in de hitte van de strijd, wanneer vriend en vijand niet te onderscheiden is, met hen niet wegruime, niet dode. Ik wens u te sparen, want gij hebt in uw stamvader Hobab, Mozes' zwager, die de tocht door de woestijn van Sinaï als leidsman meegemaakt heeft (Num.10: 29vv.), barmhartigheid gedaan aan al de kinderen van Israël, toen zij uit Egypte kwamen. Zo weken de Kenieten uit het midden van de Amalekieten, 1) en trokken meer noordwaarts naar het land van Juda.

1) Dus laat een voornaam man de goddelijke zegeningen zijn kinderen en kindskinderen na tot erfenis, en terwijl hij in het graf ligt, hebben zij die na hem komen, het vruchtgebruik van zijn liefdedaden..

8. En hij, agag 1) (= de vurige), de koning van de Amalekieten, levend, hij maakte hem krijgsgevangen; maar al het volk, dat in zijn handen viel, verbande hij door de scherpte van het zwaard, terwijl een aanzienlijk gedeelte ontkwam (27: 8; 30: 1; 2 Samuel .8: 12 ook dit overblijfsel later door de Simeonieten onder koning Hizkia uitgeroeid werd (1 Kronieken 4: 31).

a) Num.24: 7

1) Dit is geen eigennaam, maar de titel van alle koningen van de Amalekieten, evenals de koningen van Egypte farao, die van de Filistijnen Abimelech (Ge 26: 1) 21: 10 Psalm 34: 1) genoemd werden..

9. Maar Saul en het gehele volk spaarde, tegen het uitdrukkelijk bevel van God in (vs.3), Agag, 1) zodat men hem niet met de scherpte van het zwaard verbande, en de beste schapen, en runderen, en de naast beste, 2) en de lammeren, en al wat best was, en zij wilden ze niet verbannen; maar elk ding, dat verachtzaam, dat nietswaardig, en dat verdwijnende, schurftig was, dat verbanden zij.

1) De uitleggers hebben veel moeite met dit woord: "hamisnim." Door deze wordt het gehouden voor "vetgemeste", door anderen weer voor "de runderen van de tweede soort", of "van de tweede geboorte"..

Het sparen van Agag was in Sauls belang, die met de koninklijke slaaf wilde pronken; het sparen van het beste vee was in het eigen belang van het volk. Deze zonde was zeer zwaar en aan Achan gestraft (Joz.7 en 8)..

Het verbannen was een geheel overgeven aan God. Hem geeft men nu het nietswaardige, terwijl men al wat goed was God ontsteelt..

Ongetwijfeld heeft Saul hier het gebruik van de heidense koningen willen navolgen, om overwonnen koningen te gebruiken als hun slaven, om hen daarmee hun onmacht te doen voelen. Hoogmoed was het daarom, die hem tot deze daad aanzette, waardoor hij het bevel van de Heere verachtte en zich niet als koning op bevel van God wilde gedragen. Door deze daad van verzet maakte Saul zich los van de band, die hem bond aan het volk, dat de Heere tot zijn Opperheer had en bovenal van de band, die hemzelf bond aan de Heere God..

2) In het Hebreeuws Wehamischnim. In onze Statenvertaling vertaald door de naaste beste. Volgens David Kimchi zijn het de runderen en schapen van de tweede geboorte (animalia secundo partu edita), die gewoonlijk voor de besten worden gehouden..

Onder de lammeren moeten verstaan worden de weide- of vette lammeren. Het beste hielden zij voor zich en het slechtste gaven zij de Heere. Niet alleen blijkt hieruit een geringachten van het bevel van de Heere, maar ook een aantasten van Zijn heerlijk en heilig Wezen..

II. Vs.10-35. De Heere is vertoornd over Sauls ongehoorzaamheid. In een openbaring van de nacht maakt hij aan Samuel het vonnis van de verwerping over de trouweloze koning bekend. Samuel moet, hoewel hij de gehele nacht tot God roept om afwending van dit vonnis, het toch tenslotte als onherroepelijk erkennen. Daarom begeeft hij zich de volgende morgen op weg, om Saul te ontmoeten. Deze heeft de terugweg uit het land van de Amalekieten over Karmel, waar hij zich een gedenkteken van de overwinning opgericht heeft, reeds zó ver afgelegd, dat hij juist naar Gilgal afgekomen is. Hier ontmoet hem de profeet en houdt hem, die huichelende, alsof hij het woord van de Heere volbracht had, hem tegemoet komt, aanstonds zijn ongehoorzaamheid voor. Saul beproeft zijn handelwijze op alle mogelijke wijze te sparen, maar Samuel maakt alle zijn uitvluchten te schande en kondigt hem aan, wat de Heere de afgelopen nacht met hem gesproken heeft. Met herhaalde bede dringt de koning bij de profeet aan hem nu niet te verlaten, zoals hij het voornemen heeft, maar hem tot het voorgenomen offer te vergezellen, opdat hij voor het volk niet tentoongesteld worde. Samuel geeft eindelijk hierin toe. Nadat echter de godsdienstige plechtigheid geschied is en Samuel den gevangenen koning der Amalekieten nog op de plaats van het offer heeft omgebracht, scheidt hij zich voor altijd van den door den Heere verworpenen Saul, zonder dat hij toch zijn hart van hem afgetrokken heeft.

10. Toen Saul en zijn volk zo in Amalek handelde, zoals vs.9 gezegd is, en daarop over Karmel naar Gilgal terugkeerde (vs.12), geschiedde het woord van de HEERE in de nacht (vs.16) tot Samuel te Rama, zeggende:

11. Het berouwt Mij, 1) dat Ik Saul tot koning gemaakt heb, omdat hij zich, hoewel hij aanvankelijk in Mijn wegen wandelde, van achter Mij afgekeerd heeft, om zijn eigen weg te gaan en Mijn woorden niet bevestigd heeft. Toen deze ongehoorzaamheid van Saul de profeet door Gods openbaring bekend geworden was, en tevens de daardoor teweeggebrachte vernietiging van zijn roeping tot koning, ontstak Samuel, en hij riep tot de HEERE de gehele nacht,
2) om, ware het mogelijk, voor de ongehoorzame koning nog vergeving te verkrijgen, zoals eens Mozes voor Israël bad (Ex.32: 30vv. Num.14: 13vv.); maar hij erkende onder zijn bidden, dat hij de voorbede moest eindigen en de koning ter verantwoording roepen.

1) Wanneer de Schrift, die nergens met woorden speelt (Genesis6: 6vv.; 1 Samuel .15: 11,23 Jona 4: 2 Joël 2: 13 Jer.4: 28; 18: 8,18 Ezechiël.24: 14 Psalm 106: 45) zegt: "Het berouwde Hem," dan is dit op een voor ons bevattelijke, menselijke wijze uitgedrukt, dat God, wegens de veranderde gezindheid van de mens, ook Zijn verhouding tot hem verandert. Hij betoont Zich daardoor te zijn: de levende God, die niet maar een strakke, onveranderlijke wet is, maar boven de noodzakelijkheid van Zijn eigen Wezen regeert, indien Hij een woord van dreiging kan terugnemen, zodra Hij zijn doel bereikt heeft, of een woord van belofte, zodat het zijn doel in het mensenhart niet bereiken kan. Berouwde het Hem mensen geschapen en Saul tot koning gemaakt te hebben, dan is dit niet, alsof Hij ingezien zou hebben, een misslag te

hebben begaan, maar het is de klacht van Zijn hart daarover, dat de bedoeling van Zijn liefde aan die mens niet bereikbaar was. Wanneer het een menselijke vader berouwt, zijn zoon met gaven overladen te hebben, zo kan hij in waarheid onwijs, onpedagogisch gehandeld hebben, en moet hij over zichzelf leed dragen evenals over de ondankbare zoon, die zich misdragen heeft. Zo is het bij God niet; want alles, wat Hij doet, is recht. Berouwt Hem omgekeerd de straf, die hij over de boze besloten heeft, zo is Hij de Vader, die genadig is, barmhartig, geduldig en van grote goedertierenheid, wiens vaderlijk hart medelijden heeft met het bloedend kind en het diep betreurt, dat hij het zo kastijden of ten minste bedreigen moest. Zo geeft de uitdrukking: "berouw; " "berouwen" een kostbare blik in het hart van onze God..

2) Voorzeker vele en ernstige redenen schijnen Samuel hier beroerd te hebben, wanneer hij bedacht, dat de Naam van God enige oneer zou ondergaan en de goddelozen gelegenheid zouden hebben, om tegen God lasteringen voort te brengen, wanneer Saul verworpen en van zijn ambt werd ontzet. Want hij was door de dienst van Samuel gezalfd en door God zelf uit het gehele volk gekozen, en tot de koninklijke waardigheid geroepen; waarom het nu, wanneer hij uit zijn ambt werd ontzet, wel kon schijnen, alsof men aan het gezag en de keuze van Samuel zijn vertrouwen enigszins kon ontzeggen, en vervolgens dat het noodzakelijk was, om de dienst van God te laten varen en dat alzo de grootste verwarring bij het volk en een gehele omkering van zaken er het gevolg van zou zijn. Dit zijn wel voornamelijk de redenen, die Samuel tot zo grote verontwaardiging hebben gedreven..

De wegen van het volk en van zijn leidslieden aan de Goddelijke wet te beproeven (Jer.6: 27), overal op de erkenning van de Majesteit en enige heerlijkheid van de HEERE met onverbiddelijke ernst aan te dringen, tegen elke afval van Hem, tegen elke ontrouw aan Zijn bepalingen voor hogeren en geringeren, voornamelijk voor de dragers van het theocratisch ambt, zonder terughouding te getuigen; aan hen, die zich verstokken tegen het goddelijk woord, het oordeel te verkondigen; naar omstandigheden zelf tot volvoering daarvan in te grijpen; maar ook aan de andere zijde, wanneer menselijke hoop verdwenen is, redding en heil te beloven, altijd het oog op de Heere, van wie Israël alles te hopen en te vrezen heeft, en op zijn wegen gericht te houden; dat is het, wat men onder de politieke werkzaamheid van de profeten te verstaan heeft een werkzaamheid, die noch met die van ministers en staatsraden, noch met die van demagogen (volksleiders), waarmee het onverstand zo dikwijls de profeten vergeleken heeft, iets gemeen heeft..

Samuel vertoont hier enigszins het beeld van Mozes, die bad voor zijn volk, omdat de eer van Gods Naam en het heil van zijn volk hem zozeer ter harte gingen. Samuel bidt niet zozeer voor Saul, omwille van hem, als wel omwille van de Heere en omwille van het volk. God zal echter strak, tonen, dat Zijn oordelen rechtvaardig zijn, en dat wat hij nu doet, zal strekken juist tot eer van Zijn Naam en tot heil van het volk, wanneer hij in plaats van Saul, David tot koning roept over Zijn volk..

12. Daarna maakte Samuel zich, overeenkomstig zijn verplichting als profeet, ‘s morgens vroeg van Rama op, Saul tegemoet, die uit de strijd terugkeerde; en het werd Samuel bericht door iemand, die hij op zijn weg ontmoette, zeggende: Saul is, van het land van de Amalekieten naar Juda optrekkende, te Karmel, het tegenwoordige Kurmul, ongeveer 2 mijl

zuidoostelijk van Hebron (Joz.15: 54), gekomen, en zie, hij heeft zich daar, in de hoogmoed van zijn hart, een pilaar, een gedenkteken van de overwinning, gesteld, daarna is hij omgetrokken, heeft hij zich in noordoostelijke richting verder gewend, en is doortrokken, en naar Gilgal in de Jordaanvlakte (13: 4) afgekomen, met het doel om de Heere brandoffers en dankoffers te brengen, nadat hij eerst voor zijn eigen eer gezorgd heeft.

13. Samuel nu richtte volgens dit bericht zijn schreden aanstonds naar het westen, en kwam tot Saul te Gilgal, en Saul zei tot hem, de profeet met gemaakte vriendelijkheid tegemoet tredende: Gezegend zijt gij de HEERE, dat gij tot ons komt, om aan ons offer deel te nemen! Ik heb het woord van de HEERE, dat door u tot mij gekomen is (vs.2,3), bevestigd, 1) zodat gij met mijn gehoorzaamheid, waartoe gij mij vermaande (vs.1), wel tevreden zult zijn.

1) Zo verdwaasd is de zondaar, dat hij het oordeel van God denkt te ontvluchten, door zichzelf te verontschuldigen; omdat we nochtans onszelf moeten oordelen, indien we niet geoordeeld willen worden. Zij, die het meest roemen op hun godsdienstigheid, mogen zeer wel verdacht gehouden worden, dat hun werk niet in waarheid, maar veeleer geveinsd is..

15. Saul nu, in plaats van door de vraag in verlegenheid te raken, zei, reeds volleerd in het huichelen: Zij, de kinderen van Israël hebben ze van de Amalekieten meegebracht, want het volk heeft de beste schapen en runderen gespaard met een doel, dat ik billijken moet, namelijk om de HEERE, UW God, te offeren; na de gelukkig behaalde overwinning moet Hem eer gegeven worden, en omdat nu het offer uw God geldt, voor Wiens eer gij ijvert, zult gij het sparen van de daartoe nodige schapen en runderen niet veroordelen; maar het overige, dat wij tot het offeren niet gebruiken konden, hebben wij verbannen, 1) en dus letterlijk het woord van de Heere vervuld, zoals ik (vs.13) gezegd heb.

1) De onwaarheid en huichelarij van deze woorden ligt voor de hand. Wanneer ook werkelijk een gedeelte van het gespaarde vee de Heere zou geofferd worden, zo was dat toch niet de eigenlijke bedoeling; het meeste wilde men voor zichzelf houden en met hetgeen men offerde wilde men God tevreden stellen, dat Hij om zo te spreken, zou zwijgen over de door, die gepleegd was. Maar ook in geval men niets voor zichzelf had gehouden, maar alles in het eigen land had willen offeren, was het sparen toch zonde geweest, want wat door de Heere verbannen was, kon Hem niet als offer gebracht worden, omdat het als heilig reeds aan hem behoorde (Lev.27: 29) Deuteronomium 13: 16) gedood moest worden..

Zij, die altijd genegen zijn zichzelf te rechtvaardigen, zijn gewoonlijk de eerste om anderen te veroordelen, en veel liever zullen ze tegen de duidelijkste bewijzen in de schuld op hun naaste leggen, dan zich zelf schuldig erkennen. De zonde is als een onecht kind, hetgeen niemand zich wil eigenen, noch toestaan, dat het voor zijn deur gelegd, of hem thuis gebracht wordt..

20. Toen zei Saul tot Samuel: Hoe kunt gij mij deze verwijten doen? Ik heb immers naar de stem van de HEERE gehoord, en heb gewandeld op de weg, waarop mij de HEERE gezonden heeft, en ik heb Agag, de koning van de Amalekieten, gevangen en meegebracht, maar de Amalekieten heb ik verbannen. 1)

1) Hij wil in Agag, die hij levend gevangen had, het bewijs leveren, dat hij het woord van de Heere had gehoorzaamd. Immers, de gevangen Agag was een bewijs, dat de Amalekieten overwonnen en verslagen waren. Op die wijze meende hij Samuel en in deze de Heere te kunnen misleiden. Van berouw en boete is bij hem geen spoor te ontdekken. Nu niet en ook straks niet..

21. Wat nu de door betreft, ik heb die niet begaan. Het volk nu heeft genomen van de door, van de buit, schapen en runderen, het voornaamste van het verbannene, niet om het voor zichzelf te houden, maar om de HEERE uw God een gedeelte daarvan op te offeren te Gilgal, 1) hier, op deze offerplaats. 2)

1) Saul zondigde niet alleen hierin, dat hij beproefde, de schuld op het volk te werpen, om zichzelf aan de veroordeling te onttrekken; maar hierin het meest, dat hij voorgaf het best gedeelte van de buit aan God gewijd te hebben. Want dit was toch niet de bedoeling van het volk, waar het de goederen aan de Amalekieten ontnomen had. Waarom wij ons met des te meer ijver moeten wachten, om nimmer de naam van God als een voorwendsel voor onze zonde te gebruiken. Want het is de grootste goddeloosheid, om na het plegen van enige zonde, de hoogheilige Naam van God op ijdele wijze te gebruiken..

Om zijn zonde van hoogmoed en gierigheid te bedekken, gaat hij voorgeven, alsof hij die dieren gespaard heeft, om de Heere een offerande te brengen. Aan zijn zonde geeft hij nog een godsdienstige tint om Samuel te verblinden. Zichzelf kon hij echter bedriegen, maar de Heere niet..

2) Door verontschuldigingen meent de zondaar het oordeel van God te ontvlieden, en zij bewijzen alleen de verharding van het hart. Zie hoe moeilijk het is de kinderen van de ongehoorzaamheid te overtuigen..

22. Maar Samuel zei, om met een krachtig woord alle verdere uitvluchten van Saul af te snijden: Heeft de HEERE lust aan brandoffers en slachtoffers, als aan het gehoorzamen van de stem van de HEERE? Zie, a) gehoorzamen is beter dan slachtoffer, opmerken op het woord van de Heere en daarnaar handelen dan het vette van de rammen 1) (Lev.3: 3vv.). Wat baat de Heere het vette op zichzelf (Psalm 50: 10vv.), indien het niet is de uitdrukking en het zinnebeeld van eensgezindheid van hart, om zich Hem in ware vroomheid en gehoorzaamheidover te geven?

a) Prediker 4: 17 Hos.6: 6 MATTHEUS.9: 13; 12: 7

1) Hier is nu allereerst op te merken, opdat deze uitspraak des te beter begrepen wordt, dat waar Samuel zegt, dat God geen lust heeft in brandoffers en slachtoffers, maar in het gehoorzamen van Zijn stem, dat hij daarmee niet wil zeggen, dat God de brandoffers en slachtoffers mishagen, maar hij maakt een vergelijking tussen brandoffers en vrijwillige gehoorzaamheid. Alsof hij wil zeggen, dat de hoogste verering van God gelegen is in gehoorzaamheid, waarmee men moet beginnen en dat de offeranden nu als het ware

aanhangsels zijn, waarvan de kracht niet zo groot is als die van de gehoorzaamheid aan de Voorschriften van de Heere.

In het offeren wordt slechts vreemd vlees van onredelijke dieren geofferd, maar in de gehoorzaamheid de eigen wil; deze is de redelijke of geestelijke godsdienst (Rom.12: 8).).

Opmerken is het hoogste in het leven van de Christen. Opmerken op de genade in Christus, werkt geloof, liefde, hoop. Wij hebben niets te doen, dan op te merken alles wat God doet, om dagelijks toe te nemen in de kennis van God, die het eeuwige leven is..

23. De offeranden van hen, die Zijn stem niet willen gehoorzamen, zijn Hem integendeel een gruwel (Jes.1: 11vv. Jer.6: 20). Want weerspannigheid is een zonde van toverij 1) en het weerstreven van de goddelijke wil is afgoderij en beeldendienst, 2) omdat bij dergelijk weerstreven het eigen ik in de plaats van de ware God gesteld wordt, en zo min toverij en afgoderij door enige godsdienstige verrichting goedgemaakt kan worden, even zo min ongehoorzaamheid. Gij moogt de waarzeggers en duivelskunstenaars hebben uitgeroeid en geen beelden dulden, gij hebt die zonde onder andere vorm bedreven, en nu omdat gij het woord van de HEERE verworpen hebt, door niet te doen, wat u bevolen was, zo heeft Hij u verworpen, dat gij geen koning zult zijn over Zijn volk, maar te Zijner tijd aan een ander uw plaats zult moeten overgeven.

1) God gelijk te willen zijn, te willen weten en doen, wat God aan Zijn alwetendheid en almacht voorbehouden heeft, ligt sinds de eerste ongehoorzaamheid (Genesis3: 5) in ons hart. Toverij en waarzeggerij zijn daarin één, dat de gevallen mens door deze op een door God gesloten en verboden weg zich verheffen wil boven de grenzen van het natuurlijke geopenbaarde weten, die de mens gezet zijn en boven het door genade verhoogde menselijk werken. Het is een vermetel en zondig inbreuk maken op de afgesloten weg tot de boom des levens en der kennis, om te roven en te stelen wat verboden is. Omgekeerd heet daarom ook de ongehoorzaamheid, als een overgaan van de door God gezette perken: zonde van toverij; zij leidt ook, zoals wij in het bijzonder aan Saul zien (28), zeer dikwijls tot toverij in de eigenlijke zin..

Het woord toverij komt waarschijnlijk af van een versterkte vorm van doen; het betekent dus een kunstig doen, omdat de mens om buitengewone werken voort te brengen, machten en krachten in zijn dienst probeert te brengen, die boven de door God verleende maat zijn..

Het is veel gemakkelijker een rund of schaap te brengen, op het altaar te verbranden, dan elke hoge gedachte aan God te brengen en aan Zijn wil te onderwerpen. Gehoorzaamheid is de heerlijkheid van de Engelen (Psalm 103: 20), en moet ook de onze zijn. Niets is zo Godtergend dan ongehoorzaamheid, die de menselijke wil in strijd met de Zijnen stelt. Ongehoorzaamheid maakte ons allen tot zondaars (Rom.5: 19), zij is die boosheid van de zonde, dat zij de overtreding is van de wet en bij gevolg vijandschap tegen God (Rom.8: 7)..

2) Gewis, indien er één plaats is in de gehele Heilige Schrift, die ons leert, ons te buigen onder het juk en hoe groot nut daarvan is te hopen, dan is het wel deze bij uitnemendheid. En

het is een uitspraak, waardig, dat wij haar dag en nacht overwegen en altijd in onze gedachten houden. Want op dit fundament alleen behoort alles te steunen, indien men alles, waartoe men geroepen en verplicht wordt, ten uitvoer wil brengen..

24. Toen zei Saul, verschrikt, dat hem nu werkelijk en onherroepelijk het koninkrijk ontnomen was, tot Samuel, van wie hij wel wist, dat hij een getrouw profeet van de Heere was, zodat geen van deze woorden op de aarde zou vallen (3: 19vv.), en die reeds op het punt stond Gilgal te verlaten: Ik heb gezondigd, omdat ik het bevel van de HEERE en uw woorden overtreden heb; zij is echter een zonde van zwakheid, die niet al te zeer toe te rekenen is; want ik heb het volk gevreesd, dat van mij het sparen van de beste schapen en runderen verlangde, en ik heb naar hun stem gehoord. 1)

1) De laatste bijvoeging toont genoeg, dat Sauls berouw niet een waar berouw was, niet een berouw dat voortkwam uit de overtuiging van het hart, dat hij God had beledigd, door Zijn stem ongehoorzaam te zijn. Want toch, al was het waar, dat het volk hem daartoe aangezet had, zo had hij toch zijn koninklijk gezag moeten stellen tegen de wens van het volk. Het bevel van de Heere om alles te verbannen moest hem dierbaarder zijn geweest dan de wil van het volk. Zijn berouw kwam meer voort uit de schrik, dat hij nu als koning door God verworpen was. Hoogmoed deed hem voor een ogenblik spreken, wat hij zei, zoals duidelijk blijkt uit vs.30..

25. Nu dan vergeef mij toch mijn zonde, en maak dat het uitgesproken vonnis weer wordt ingetrokken, en keer met mij terug 1) tot het altaar, waar het offer gebracht zal worden, dat ik de HEERE aanbid. Laat het mij niet zonder u verrichten, wat een schande voor mij zou zijn ten aanzien van het gehele volk.

1) Hieruit blijkt, dat Samuel, na het vervullen van zijn opdracht, wilde weggaan, maar door Saul gebeden wordt om te blijven, en met hem het offer te brengen, opdat het volk niet zou weten van zijn verwerping..

26. Maar Samuel zei tot Saul: Ik zal met u niet terugkeren; ik heb geen gemeenschap meer met u en uw koninkrijk. Omdat gij het woord van de HEERE verworpen hebt, zo heeft u de HEERE verworpen, dat gij geen koning over Israël zult zijn, en waar de Heere niet is, daar moet ook Zijn dienaar niet zijn (Joh.12: 26).

29. En ook zal de Heere hierin Zijn raadsbesluit niet veranderen, maar het ondanks uw tegenstreven vervullen, ook liegt Hij, die de overwinning van Israël is, de sterke, de onveranderlijke God, 1) op wie Zijn verbondsvolk al zijn vertrouwen en al zijn hoop stelt, niet, en het berouwt Hem niet, zoals een mens, die aanvangt en straks het verkeerde inziet; want Hij is geen mens, dat Hem iets berouwen zou, 2) integendeel al Zijn werken zijn Hem van eeuwigheid bekend (Hand.15: 18 Num.23: 19).

1) In het Hebreeuws Netsach Jisraël. Eigenlijk: de bestendige of de onveranderlijke Israël's. Het eerste woord betekent: waarheid, onveranderlijkheid, en van daar: Hij, die de waarheid is,

of in Wie men vertrouwen stelt. Deze vertaling past ook beter bij het volgende, dan die van overwinning, omdat juist wat nu volgt uit Zijn Onveranderlijkheid en Waarheid voortvloeit..

2) Deze woorden zijn er daarom bijgevoegd, omdat dit het gevoel is van de mensen, dat zij God kunnen ombuigen en afmeten naar hun maat en begrip. Dus kon het schijnen bij het eerste gezicht, dat deze uitdrukking minder paste bij de Majesteit van God, dat God niet kon liegen, noch berouw hebben, waar niemand twijfelde, dat God waarachtig was..

Dit woord spreekt Gods eigen woorden in vs.11 niet tegen, want daar spreekt God van zich, zoals Clerikus het met een Grieks woord uitdrukt anyrwpopaywv, dat is zo, dat Hij zichzelf menselijke gevoelens en gewaarwordingen toeschrijft, omdat Hij geen dode, maar een levende, persoonlijke God is. Hier daarentegen spreekt Samuel van Hem yeoprepwv, dat is naar Zijn eigenlijk wezen, dat boven al het menselijke verheven is..

30. Saul erkende, dat het vonnis onherroepelijk was, maar wilde tot iedere prijs vermijden, dat het volk iets van zijn verwerping bemerkte. Hij dan zei: Ik heb gezondigd, en zal mij niet verder verontschuldigen, maar doe alleen dit: eer mij toch nu voor de oudsten van mijn volk en voor het hier verzamelde Israël, en keer terug met mij, dat ik de HEERE, uw God in uw aanwezigheid door het brengen van het voorgenomen offer aanbid, 1) en er niet een algemene opspraak over uw verwijdering opsta.

1) Saul vraagt aan Samuel om bij hem te blijven, om hem te eren voor het aangezicht van de oudsten van het volk en voor Israël, opdat hij daardoor zijn gezag bij hen mocht houden. Alsof Samuel iets in het besluit van God kon veranderen, of zijn gezag bij de mensen in stand kon houden, terwijl hij door het oordeel en de hand van God was verworpen. God had hem evenwel door het aangekondigde vonnis gestraft, en hem volstrekt niet de gunst en welwillendheid van de mensen toegezegd. Want wat zou dit anders zijn, bid ik u, dan dat God zou liegen en Zichzelf een slag in het gezicht geven. Verre van ons zij zo’n grote dwaasheid! en ervarende, dat God op ons vertoornd is, om van de schepselen hulp te verwachten, waardoor wij onze veroordeling zwaarder zouden maken. Niettemin wil Samuel hem echter vergezellen n.l. omdat voor de profeet de tijd en het ogenblik van zijn onttroning nog niet was gekomen wat echter bij God besloten was, en met het oog op de mensen. Maar terwijl nog geen opvolger was aangesteld, was hij toch de door God beloofde te verwachten. David was nog niet gezalfd en gewijd en dus eerde Samuel de koning tot op die tijd, ofschoon deze door het besluit van God verworpen was..

God gaf aan Israël een koning in Zijn toorn. Hij verkoos de zoon van Kis, de Benjaminiet. Deze mooie jongeling met zijn veelbelovende aanleg scheen tot de beste verwachting recht te geven. Zijn ridderlijke gestalte kwam overeen met zijn krijgsmoed. Bovendien kan hem de getuigenis gegeven worden zich onbevlekt van de zedelijke afdwalingen van zijn tijdgenoten gehouden te hebben; zonder twijfel is hij door zijn vader in het geloof opgevoed, en ontbrak het hem niet aan godsdienstige indrukken. De opmerking van de geschiedenis, dat God hem een ander hart had gegeven, noodzaakt ons zelfs hem, na de zalving door Samuel, als een met heilige aandoeningen en voornemens vervulde man te denken. Maar reeds aanstonds wordt hier het vermoeden opgewekt, dat de ootmoed, die hij openbaarde, meer in herinnering aan

zijn geringe afkomst, dan in zijn zondaars bewustzijn haar oorsprong had, en niet minder bevreemdt het ons, dat wij hem, nadat Samuel hem de handen opgelegd heeft, niet vóór alle andere dingen zich voor de Heere zien buigen, noch om Zijn genade hulp horen roepen. Wij vergissen ons niet, wanneer wij reeds op de dag van zijn roeping in hem een man zien, wiens hart tussen God en de wereld verdeeld is, en die achter zijn belofte, om in de naam van de HEERE te regeren, het geheime voorbehoud heeft, dit slechts te doen, in zoverre de wil van de HEERE niet het verloochenen van eigen wil eisen zal. En nu: Saul voelde zich tot de grond toe verpletterd. Door de nood gedwongen, belijdt hij: "Ik heb gezondigd," en hij voegt er dringend bij: "Keer terug met mij, dat ik de Heere aanbidde." Dat klonk verheugend en gaf hoop; maar wat was van die schijnvroomheid de oorzaak? Niets anders, dan de begeerte, om door het hoge aanzien, waarin Samuel zich verheugde, voor de ogen van het volk bedekt te worden. Zozeer was het hem te doen om in het licht van de heiligheid van deze man van God voor de mensen mee te schitteren, en om door een voortgezet verkeer met hem zijn eigen vroomheid aan alle verdenking van onreinheid te onttrekken, dat hij, in plaats van met een verbroken hart en om genade roepende, voor de Almachtige in het stof te zinken, de profeet met geweld bij zich zocht te houden, en de mantel zo krampachtig en woest aangreep, dat deze scheurde en een slip daarvan in zijn hand bleef hangen. Daar herhaalt hij zijn belijdenis: "Ik heb gezondigd en spreekt in zijn angst uit, wat hem boven alles ter harte ging: "Eer mij toch voor de oudsten van mijn volk en voor Israël; en keer terug met mij, dat ik de Heere, uw God aanbidden." Hier zien wij zijn hart geheel voor ons besloten. In plaats van boete voor God vervult hem slechts de zorg voor zijn eer bij de mensen..

31. Toen keerde Samuel terug, Saul 1) achterna en Saul aanbad de HEERE. 2)

1) De profeet, die met de ellende medelijden heeft, gaat werkelijk, maar met welk doel? Om gemeenschappelijk met hem te offeren en hem daardoor te meer in zijn huichelarij te sterken? Dat zij verre! Wat geschiedt er? In zijn aanwezigheid volvoert hij eigenhandig met de scherpte van het zwaard aan de gevangen gehouden Amalekietenkoning Agag de ban van God, en stelt daardoor de koning van Israël tot een onvergetelijk voorbeeld van de heilige en onverbiddelijke ernst van Hem, die zich niet laat bespotten en tevens van de onvoorwaardelijke gehoorzaamheid, die aan God en Zijn gebod toekomt..

Ware de aardse koningskroon op zijn hoofd niet wankelend geworden en door God in het stof geworpen, om de kroon van het eeuwige leven had Saul zich nooit belijdende en biddende voor God en Samuel in het stof gebogen; niet de stad met poorten van paarlen en gouden straten en de zetel voor de troon van de Eeuwige verbrak zijn harde hart, maar alleen de lust en begeerte om verder zegevierend in zijn arme vergankelijke hoofdstad in te trekken en op de troon van stof nog enige dagen te kunnen pralen. Laat mij het in een woord samenvatten; om in zijn zonde, zelfzucht, zijn aardsgezindheid ongestoord verder te kunnen leven, daarom dwong hij zich tot het tegenstrijdige woord: "Ik heb gezondigd," en boog hij zijn knieën tot gebed. Nood pijnigt, onheil dringt, angst drijft; dan komt wel een gebed te voorschijn daar, waar het in betere dagen nooit zou gekomen zijn. Is nu ieder gebed, dat in de nood zijn geboorte-uur heeft, een Saulsgebed? Dat zij verre! Menigeen heeft in de nood waarlijk leren bidden en is verhoord; denkt aan de moordenaar aan het kruis. Dan is het een Saulsgebed wanneer men alleen bevrijd wil zijn van hetgeen onaangenaam en drukkend is, van hetgeen

de zelfzucht en haar bandeloze vlucht beperkt, opdat men weer lucht verkrijgt en zo ongestoord op dwaalwegen kan voortwandelen, evenals eens farao en de andere moordenaar, die lasterend smeekte: "Help uzelf en ons!" Wanneer ik naar de orde in het "Onze Vader" eerst om vergeving van zonden bid, en daarna om bewaring voor nieuwe zonde, en dan eindelijk om verlossing van de boze, van allerlei gevolgen van de zonde, is het een waar gebed; wanneer echter de vijfde en zesde bede mij gering voorkomt en ik met de zevende begin, d.i. wanneer ik verlossing van de gevolgen van de zonde, niet van de schuld van de zonde en de zonde zelf begeer, dan is het een Saulsgebed..

2) Dit wil zeggen, dat Saul op plechtige wijze offeranden heeft gebracht. Hij wilde voor het aangezicht van het volk een vereerder van de Heere schijnen, hoewel hij in zijn hart niet die ware eerbied en die vrees koesterde die de Heere aangenaam is..

32. Toen Saul zijn gebed geëindigd had, zei Samuel: Breng Agag, de koning van de Amalekieten, die gij gespaard hebt (vs.9), hier tot mij. Agag nu ging tot hem weeldelijk, meer in de stemming van iemand, die naar een feest, dan die tot de dood heengaat; en Agag zei: Voorwaar de bitterheid van de dood, is geweken. 1)

1) Zonder christelijk geloof kan de vrees van de dood door kunstmatig zelfbedwang, door zelfmisleiding onderdrukt worden, maar nooit overwonnen; voor de onbekeerde mens is de vrees van de dood een zedelijke noodzakelijkheid, en de dood, die koning van de verschrikking (Job 16: 14 Psalm 18: 5) te vrezen, heeft een hogere waarheid, dat hem onverschillig te beschouwen..

Men kan deze woorden ook nemen in de zin, alsof Agag, tot een profeet en een oud man geleid, gemeend heeft, nu bevrijd te zullen worden van de dood, of dat hij het voor verkieselijker heeft geacht te sterven boven het rondgevoerd worden tot spot en hoon..

Uit hetgeen Samuel in het volgende vers zegt, wil het ons voorkomen, dat Agag gemeend heeft in het leven te zullen blijven en aan Samuel te worden voorgesteld..

33. Maar Samuel zei: Zoals uw zwaard in de oorlogen, die gij gevoerd hebt, met ontzettende wreedheid en moordlust de vrouwen van haar kinderen beroofd heeft, alzo zal, naar het recht van de wedervergelding, uw moeder van haar kinderen beroofd worden onder de vrouwen; 1) nauwkeuriger: meer dan alle andere vrouwen, d.i. zij zal op het diepst ondervinden, wat het is de kinderen te verliezen, omdat gij, haar trots, de koning van haar volk, gedood wordt. Toen hieuw Samuel Agag in stukken, en volbracht hij zo de ban van hem, hetgeen Saul had nagelaten, voor het aangezicht van de HEERE, voor het altaar te Gilgal.

1) Met welke woorden Samuel aan Agag de rechtvaardigheid en billijkheid van zijn aanstaande dood aantoont, dat deze noch wreed was, noch iemand tot misdaad kon worden aangerekend. Indien wij Agag horen zeggen, dat de bitterheid van de dood van hem geweken was, dan geeft Samuel hem deze woorden terug en berispt hem, alsof hij zei: Met welk recht meent gij aan de dood ontkomen te zijn, gij die terwijl gij liefde zoekt, wreedheid hebt getoond, gij die vele vrouwen van haar kinderen hebt beroofd en vele kinderen van hun

ouders, en vele weduwen hebt gemaakt. Dit alles is geboekt, waarvan nu door u rekenschap moet worden gegeven. En niet zonder oorzaak pakt Samuel de man zo aan. Want toch goddelozen, wanneer zij zien dat de straf hen treft, plegen hevig bewogen en verontwaardigd te worden en met de tanden te knersen, er tegen God en mensen op te bruisen en op te staan. Maar Samuel breidelt zijn woestheid, door hem te doen verstaan, dat geen hoop op leven en redding hem overbleef, omdat hij zijn verdiende loon kreeg, het loon voor zijn daden..

34. Daarna1) ging Samuel naar Rama, waar hij zich gewoonlijk ophield; en Saul ging op naar zijn huis te Gibea, welke stad, omdat hij daar zijn residentie had, Gibea-Sauls genoemd werd.

1) Te Gilgal werd Saul gekroond, te Gilgal is hij verworpen. Ofschoon de profeet de koning als zodanig bleef eren, is alles voortaan tussen hem als opdrachtgever van God en Saul afgebroken..

Samuel is hier geen heerszuchtig priester, maar de vertegenwoordiger van de HEERE.

35. En Samuel zag Saul niet meer tot de dag van zijn dood toe; de ontmoeting in 19: 24 toch was van geheel andere aard, dan wanneer hij hem vroeger als vriend en raadgever opzocht en de ondernemingen van de koning met zijn voorbede vergezelde; evenwel droeg Samuel, hoewel er van nu aan een wijde kloof tussen beiden gevestigd was, leed om Saul; en het berouwde de HEERE, dat hij Saul tot koning over Israël gemaakt had.

De gehele nu volgende geschiedenis is die van een man, die zijn ondergang steeds nadert, om voor een ander heerlijk opgaand gesternte plaats te maken; die echter dit lot niet met overgave draagt, maar met inwendige woede en met het streven, om de gehate mededinger uit de weg te ruimen, zich daartegen stelt.

Hij was goed begonnen, toen kwam een ruwe wind, die de bloem verbrak, totdat zij eindelijk geheel verwelkte..

Saul is als een schip, dat prachtig opgetuigd de veilige haven verliet, maar door hevige stormen geteisterd en door een felle bliksemschicht in mast of roerpen getroffen, een speelbal werd van de onstuimige golven, en nog een tijd lang in telkens tegenovergestelde richting geslingerd wordt, totdat het eindelijk op gindse klip geheel te pletter stoot en spoorloos in de diepte verdwijnt..

Het opmerkelijkst van alles, wat ons in het geschiedverhaal wordt meegedeeld, en wat ons de aard van de Godsregering in Israël het duidelijkst voor ogen stelt, is dit, dat Sauls verwerping zijn afzetting van de koninklijke waardigheid niet tevens in zich sluit, maar alleen later tot gevolg heeft, dat zijn huis na zijn dood van de troon word verwijderd. Die verwerping, voor het ogenblik zonder zichtbare gevolgen, werkt als een langzaam vergif. Langs geheel zichtbare wegen bestuurde God de lotgevallen van Zijn volk zo, dat tenslotte blijken moest, hoe geheel onmogelijk het was met zodanige gezindheden, als die in Saul werden gevonden, over Israël te regeren..

Hoe gemakkelijk was het voor Samuel, bij het groot aanzien, dat hij algemeen had, geweest, de koning neer te doen storten, wanneer hij gewild had en heerszucht de drijfveer van zijn handelen geweest was, zoals zij voorgeven, die zijn handelwijze ten opzichte van de koning op gelijke lijn stellen met de handelwijze van vele pausen in de middeleeuwen, die over keizers en koningen de banvloek slingerden, volken tot ongehoorzaamheid opzetten, ja zelfs de eed van gehoorzaamheid teniet deden. Dit zou Samuel veel eerder gelukt zijn, dan hun, die men dwaselijk onderstaan heeft met hem te vergelijken. De beste rechtvaardiging van de profeet ligt in de getuigenis van de Schrift, die zij van hem in vs.35 geeft..

Nadat Samuel nog door de zalving van David (16: 1vv.) tot de zekerheid gekomen is, dat de koning naar Gods hart gevonden, en daardoor de eerste grond tot opbouw van het rijk van Israël gelegd is, trekt hij zich geheel in de stilte van het afgezonderd leven terug. Nog slechts eens vóór zijn dood zien wij hem uit het duistere van dit stille leven te voorschijn treden, toen hij de gezalfde van de Heere tegen de door de Heere verworpene in bescherming moest nemen (19: 18vv.). Dan verschijnt Samuel aan de spits van zijn profeten, hetgeen ons tevens een duidelijk teken is, dat hij zijn werkzaamheid in de laatste tijd van zijn leven tot deze kring bepaald heeft. Misschien heeft hij nu ook in deze tijd van zijn rust de schriftelijke aantekeningen gemaakt, die in 1 Kronieken 29: 29 als "geschiedenissen van Samuel de Ziener" vermeld worden..

Menigeen, wiens hart oprecht is met God, is zo gedrukt door het gevoel van Zijn afdwalingen, voornamelijk door die, die begaan zijn na belijdenis van geloof, dat hij vreest, dat de geschiedenis van Saul een schilderij van hemzelf is. Maar voor hem, die iedere kwade weg haat, is er troost. De droefheid, die gij voelt, is een bewijs, dat gij niet van God verworpen zijt; want aan hem moet gij uw afkeer van zonde en uw ernstig verlangen toeschrijven, om vernieuwd te worden in heiligheid. Sauls geval is het uwe niet. Gij hebt een andere gemoedstoestand dan hij. O, dank daarvoor en houd vast hetgeen gij ontvangen hebt. Verlangen wij de gehele wil van God te doen? O, wend u tot Hem, niet in schijn en vorm alleen, maar met ongeveinsde oprechtheid..

Samuel draagt leed om Saul, omdat hij hem tot koning heeft gezalfd en ervan overtuigd is, dat waar God hem verworpen heeft, ook niets meer baten zal, om hem weer op het goede spoor te brengen..

Waar hier ook weer gezegd wordt, dat het de Heere berouwde, daar hebben wij het ook hier op te vatten in de zin, dat het de Heere leed deed. Een menselijke uitdrukking van het Hoogheilig Wezen van God..

HOOFDSTUK 16.

DAVID'S ROEPING EN EERSTE ZALVING TOT KONING.

I. Vs.1-18. De Heere wekt Samuel, die over Sauls verwerping leed draagt, uit zijn lijden op. Hij beveelt hem naar Bethlehem te gaan om daar te offeren en bij die gelegenheid een van Isaï's zonen, die hem nader zal worden aangewezen, tot toekomstige koning van Israël te zalven. Terwijl Samuel de opdracht volbrengt, laat hij nog voordat het offermaal begint zich door Isaï zijn zonen voorstellen; maar van deze allen is geen de uitverkorene van de Heere. Nu moet Isaï ook de jongste, die hij eerst in het geheel niet had willen voorstellen, van de schapen die hij hoedt, roepen; deze is het dan, omtrent wie het bevel van de Heere tot Samuel komt: "Sta op, zalf hem!" Na de zalving komt aanstonds de Geest van God over David, die ook verder bij hem blijft.

1. Toen, enige tijd na de geschiedenis, in het vorige hoofdstuk vermeld, zei de HEERE tot Samuel, door innerlijke openbaring van Zijn Geest, toen deze leed droeg over Saul en in Gods verborgen wegen zich niet vinden kon (15: 34vv.): Hoe lang draagt gij leed om Saul, 1) die Ik toch verworpen heb, dat hij geen koning zij over Israël. Gij hebt thans genoeg aan het natuurlijk gevoel van uw hart toegegeven. Berust nu in Mijn wil en vertrouw aan Mijn wijsheid de verdere leiding toe. Ik heb reeds maatregelen genomen, om aan Israël een koning te geven, beter dan deze. Vul uw hoorn, niet weer de oliekruik, waaruit gij Saul gezalfd hebt (10: 1), maar een hoorn, wiens duurzaamheid een zinnebeeldig teken is dat ik de nieuwe koning in zijn rijk voor altijd bevestigen wil (2 Samuel .7: 12vv.); vul die hoorn met olie, en ga heen, Ik zal u zenden tot Isaï (= geluk), de zoon of kleinzoon van Obed, uit de stam van Juda (Ru 1: 22" en Ru.4: 13vv.), de Bethlehemiet, want Ik heb Mij een, die Ik ken als een man naar Mijn hart (13: 14), tot koning onder zijn zeven zonen uitgezocht. 2)

1) God is een ijverig God, die geen afgoderij dulden kan, ook geen afgoderij van medelijden en deelneming. De mens mag niet te zeer aan de mens hangen; hij komt daardoor in gevaar zijn overige plichten te verwaarlozen en de liefde van God, die hem toch boven alles gaan moet, in de weg te staan.

Welaan, laat uw smart en zorgen varen, neem afscheid van hetgeen het hart bedroeft en treurig maakt. Ook de smart over de zonden heeft haar grenzen; ook in onze gebreken en verkeerdheden, aan het gevoel van onze onwaardigheid en onmacht mogen wij niet blijven hangen. Wij moeten hoger opzien tot onze God en Heiland, die de reiniging van onze zonden door Zichzelf teweeg heeft gebracht (Hebr.1: 3). Waar de zonde meer geworden is, is ook de genade veel meer overvloedig geweest (Rom.5: 20). Boete is nodig, zij is onmisbaar; zij is de enge poort, waar ieder doorheen moet, wanneer hij tot het ware leven wil komen. Maar de boete is ook niet meer dan poort en weg. Het doel is de zaligheid van het geloof, gerechtigheid en genade, volkomen heiligheid door de Geest van boven..

Hieruit blijkt, dat Samuel zich er nog niet goed in kon vinden, dat Saul verworpen was. Niet alleen, omdat hij persoonlijk van Saul had gehouden, maar omdat hij van diens verwerping vele omkeringen vreesde voor zijn volk. De heerlijkheid van het volk van God woog hem

zeer zwaar. De Heere komt hem eerst opzoeken, komt hem eerst berispen over zijn leed dragen over Saul, maar hem daarna ook troosten met de verzekering, dat Hij een ander in de plaats van Saul tot koning heeft verkozen. Samuel neemt de volheid van die troost niet terstond aan, want hij heeft bedenkingen, om de opdracht te volbrengen. Pas als de Heere alle bezwaren bij hem heeft weggenomen, gaat hij gewillig het bevel ten uitvoer brengen. Hoeveel geduld heeft de Heere met Zijn knechten en kinderen nodig!.

2) Was niet alles verschillend tussen het zalven? Saul met olie uit de kruik en David met olie uit de hoorn? Wij hebben ook wel degelijk hierop te letten dat, werd Saul straks bij loting tot koning aangewezen, David hier zonder enige tussenkomst van het lot of van het volk, door God zelf onmiddellijk tot koning aangewezen wordt om daarmee te bewijzen, dat zijn regering zou overgaan op zijn nakomelingen, en een altijddurende regering zou zijn..

Ook in zijn roeping is David een beeld van de Grote Davidszoon, de grote Koning van het geestelijk Israël..

2. Maar Samuel zei: Hoe zou ik heengaan, hoe zal ik het aanleggen, dat ik daarheen zonder gevaar kom? Saul, die sinds zijn verwerping met wantrouwen en argwaan vervuld is (vs.15), zal het toch door zijnomgeving horen en mij doden, die zalving voor hoogverraad aanziende. Toen zei de HEERE: Gij zult ook niet alleen voor deze zaak uitgaan, maar een van uw gewone reizen ondernemen, om nu hier, dan daar een offermaaltijd te houden met de oudsten van elke plaats (9: 6vv.). Van zo’n gelegenheid zult gij gebruik maken. Neem dan een kalf van de runderen met u en zeg, wanneer gij te Bethlehem gekomen zijt, opdat uw aankomst geen opzien onder de mensen teweegbrenge, alsof gij iets buitengewoons te doen had: Ik ben gekomen, om de Heere offerande te doen. 1)

1) Hier kan weer de vraag opkomen, hoe God toch de profeet kon bevelen of veroorloven, enige veinzerij te gebruiken. Want het schijnt in zeker opzicht bedrog, wanneer hij het ene doet en het andere verbergt. En (...) God heeft het meest behagen in de waarheid. Waarom het een lichte veinzerij schijnt te zijn, die God heeft toegestaan. Men moet echter antwoorden, dat het aan Samuel volstrekt niet is toegestaan om te liegen, wel om verborgen te houden, wat hij heeft willen doen, maar dat hij echter ook de waarheid heeft gezegd. Want wie iets verborgen houdt, bedekt het, opdat het niet onder het volk verspreid worde; wie echter veinst, gebruikt bedrog en valsheid, om iemand te bedriegen. Wat aan niemand geoorloofd is. Maar verborgen te houden, d.i. zijn plan niet geheel te openbaren, kan noch veroordeeld worden, noch tot misdaad worden aangerekend. Ofschoon, indien het doel van het verborgen honden tot bedrog aanleiding geeft, moet het altijd verafschuwd worden. Maar niemand heeft hij bedrogen, met niemand heeft hij bedrieglijk omgegaan, geen slechte bedoeling heeft hij gehad, maar God, die het hem beval, heeft hij gehoorzaamd, omdat hij het plan van God, wat God wilde, dat tot nog toe verborgen zou blijven, niet openlijk mocht verkondigen. Waarom niets in dit plan, om de zalving te bedekken door een soort van offer, een berisping waardig is, omdat er geen bedrog onder school en het doel goed was, en niet tot enig bedrog of list leidde..

Geen onwaarheid lag in deze woorden, maar slechts een verzwijgen van het grote hoofddoel van de komst van Samuel. God wilde zijn knecht veilig doen zijn, en daarom beval Hij hem een offer te brengen, opdat voorlopig de zaak voor Sauls oren verborgen zou blijven..

Het brengen van het offer was evengoed een bevel als het zalven van David. De Heere vermeerdert de opdracht, die Samuel gekregen heeft, om in de bezwaren van Zijn knecht tegemoet te komen..

Velen zijn van mening, dat de boze geest reeds over Saul is vaardig geweest. Daarom zal Samuel des te meer zijn toorn hebben gevreesd..

3. En gij zult, onder de oudsten van de stad ook Isaï ten offer nodigen, en hem in stilte met het doel van uw zending bekend maken, en Ik zal u dan te kennen geven, wat gij verder doen zijn, en gij zijn Mij die van zijn zonen zalven, die Ik u zeggen, die Ik u aanwijzen zal.

Bij de aanmerkingen in (Jos 2: 6) moeten wij aan de ene zijde beslist vasthouden, dat de Christen verplicht is, in alle gevallen de waarheid te zeggen en er alzo van het geoorloofde van een nood- of dienstleugen nooit sprake kan zijn; aan de andere zijde hebben wij echter ook toegegeven, dat er toestanden en omstandigheden zijn, waarin wij niet verplichting, de gehele, de volle waarheid te zeggen, maar daarvan terughouden haar verzwijgen of verbergen mogen. Tot bevestiging daarvan dient, behalve het in (1 Samuel 10: 16) aangemerkte, ook hetgeen God hier tot Samuel zegt; met de oprechtheid van de duiven moet hij ook de voorzichtigheid van de slangen verbinden, opdat hij zijn eigen leven niet in gevaar brengt en de openbare rust niet verstoort. "De maat en het keerpunt van deze vereniging is weliswaar niet zeldzaam moeilijk te treffen; de scheidende lijnen zijn zo teder en fijn getrokken en men kan makkelijk in het een of ander gebied van het verbodene komen. Maar hebben wij Pinksterfeest gevierd en de zalving van de Geest van God uit de hoogte ontvangen, zo leert deze zalving ons alle dingen." (1 Joh.2: 27)..

5. Hij dan zei: Met vrede; ik ben thans in uw stad gekomen, om de HEERE offerande te doen en een offermaaltijd met u te houden; heiligt u door wassingen van het lichaam en het aantrekken van feestkleren, maar ook door voorbereiding van hart (Genesis35: 2 Ex.19: 10 Joz.3: 5), tegen morgen, en komt met mij ten offer. En hij heiligde Isaï, bij wie hij zijn intrek nam en die hij in vertrouwen met zijn zending bekend maakte, en bovendien zijn zonen, die echter nog niet vernamen, waarom het te doen was, en misschien van mening waren, dat Samuel een van hen in zijn profetenschool (1 Samuel 7: 2) wilde opnemen, en hij nodigde hen ten offer. 1)

1) Het offer hier bedoeld, is het slachtoffer dat altijd verbonden was met een offermaaltijd. Het hij heiligde Isaï enz. hebben wij zo te begrijpen, dat hij Isaï en zijn zonen nog in het bijzonder het bevel gaf, om zich te heiligen, zich voor te bereiden op de offermaaltijd en op hetgeen daarbij zou plaats hebben..

6. En het geschiedde op de dag van het offer, voordat de maaltijd begon, toen zij door hun vader de een na de ander voor Samuel geleid werden, en kwamen in de zaal van Isaï’s huis,

waar de offermaaltijd gehouden zou worden, en wel de oudste het eerst (17: 13,28), zo zag hij (Samuel) Eliab (= mijn God is vader) aan en dacht, toen deze in de bloei van zij mannelijke leeftijd voor hem stond en door zijn mooiegedaante indruk op hem maakte: Zeker is deze voor de HEERE, de tot Zijn gezalfde verkorene.

De Filistijnen waren wel reeds meermalen teruggeslagen, maar zochten toch altijd door nieuwe aanvallen het volk van God onder de voeten te treden. Juist nu werd, zoals wij uit het volgende hoofdstuk zullen zien, weer een krijgstocht voorbereid, en het is het menselijk denken en menen, dat in Samuëls hart is. Eliab scheen zo geheel te bezitten hetgeen Saul, de verworpen koning onderscheidde (9: 2; 20: 23)..

7. Maar de HEERE zei tot Samuel, wiens enige gedachte was nu de openbaring van God te ontvangen: Zie zijn mooie en edele gestalte niet aan, noch de hoogte van zijn statuur, want Ik heb hem verworpen, hem niet tot Mijn gezalfde verkoren. Want het is niet, zoals de mens ziet en wanneer hij zijn mening vestigt; want de mens ziet aan, wat voor ogen is; zelfs gij die zo vele ervaringen hebt, ziet te zeer op het uiterlijke, de natuurlijke gaven en krachten van lichaam en geest, en laat u daardoor misleiden, a) maar de HEERE ziet het hart aan 1) en daaruit zijn de uitgangen van het leven (Spreuken 4: 23). De Heere ziet, of de gegeven krachten en vermogens op de juiste wijze gebruikt worden en dan is een schijnbaar minder begaafde natuur dikwijls veel beter voor Zijn dienst dan een rijk begaafde.

a) 1 Kronieken 28: 9 Psalm 7: 10 Jer.11: 20; 17: 10; 20: 12

1) Deze verwerping is niet zo op te vatten, alsof zij een algehele verwerping door God zou zijn, maar als een ten opzichte van de koninklijke waardigheid. Er is toch een dubbele verkiezing bij God, waarvan de ene de gelovigen betreft, die tot de erfenis van het eeuwige leven worden aangenomen. Want het Verbond geldt enkel de leden van de Kerk, van welk geslacht, sekte of stand zij ook zijn mogen, zonder enige uitzondering. De andere nu is bijzonder, wanneer God den een of ander roept tot enig bijzonder ambt, en hem tot de een of andere dienst wil gebruiken. Zo zegt onze Heere Jezus Christus: Gij hebt mij niet uitverkoren, maar ik heb u uitverkoren, n.l. tot de bediening van het apostelschap. Want ofschoon de apostelen uit kracht van aanneming geroepen waren tot het eeuwige leven, zo gold die verkiezing echter het bijzonder ambt en de bediening van het apostelschap. Maar de verkiezing tot zaligheid is vast en onveranderlijk, waarmee de verkiezing tot enige waardigheid niets gemeen heeft..

Hier nu, waar van de eerstgeborene van Isaï gezegd wordt, dat hij verworpen is, moet dit niet zo verstaan worden, dat hij geen hoop meer kon voeden op eeuwige zaligheid, en dat hij door God was veroordeeld. Want hij wordt niet van enige misdaad of opstand tegen God beschuldigd. Maar het moet begrepen worden van die bijzondere verkiezing tot de koninklijke waardigheid, die naar de wil van God voor David werd bewaard..

Mij dunkt wij moeten hieruit dit leren, om zoveel immer in ons vermogen is, evenals Hij te zien op het hart. Hij toch is de volmaakte, en wie dus de dingen beschouwt zoals Hij, zal ze goed beschouwen. Op onszelf zullen wij dan vooral dadelijk toepassen: "Wat is het mooist

versiersel, dat men op aarde draagt? Geen glans van pracht of schoonheid, een hart dat God behaagt," maar ook bij de beschouwing en des te meer bij de beoordeling van anderen zullen wij vooral naar het hart vragen. De arme met een godvrezend hart zij ons meer waard dan de goddeloze in zijn voorspoed en overvloed. Die waarheid dient ons mede tot vertroosting. Hebt niets wat u onder de mensen verheft, weest wanstaltig, gering, arm; wordt gij veracht, verdacht, verguisd, worden uw goede bedoelingen miskend, uw daden verkeerd uitgelegd, wordt gij verkeerd beoordeeld, gij tekent hoger beroep aan en zegt: "Die mij oordeelt is de Heere", "de Heere ziet het hart aan." Mogen wij in de tweede David onze Koning bezitten, de naam van zijn medegezalfde dragen naar waarheid en door innige verbintenis met Hem, de Heilige Geest deelachtig zijn, dan zal een gereinigd en vernieuwd hart ons eigendom zijn, en Hij, die het hart aanziet, zal Zijn eigen werk in onze harten herkennen.

Wij kunnen alleen zeggen, hoe wij de mensen zien, God alleen, wie zij zijn. Laat ons voorzichtig zijn in het oordelen. Schoonheid en kracht zijn niets voor de Heere. Wie ze bezit, stelle ze niet te hoog. De gewaarwordingen en aandoeningen van het menselijk hart zijn wel te onderscheiden van de leidingen en openbaringen van de Heere..

Als de Heere God hier tot Samuel zegt: De mens ziet aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan, dan wordt hier met wat voor ogen is gedoeld op het uiterlijke en met het hart op het innerlijke. Niet, omdat er in de vroomheid en godsvrucht van hart iets verdienstelijke ligt, maar omdat de Heere, waar er in het hart de vrees van Zijn Naam wordt gevonden, dit hart zelf alzo bereid heeft..

Zo was het ook hier met David. De Heere gaat al zijn broeders voorbij en ziet David aan, omdat Hij zelf in diens hart de vreze van Zijn Naam had gewerkt..

10. Zo liet Isaï, volgens de rij, zijn zeven zonen 1) voorbij het aangezicht van Samuel gaan, na deze drie ook de andere, want volgens zijn gedachten had hij slechts deze zeven, omdat hij de achtste (17: 14), als voor de koninklijke waardigheid ongeschikt, niet had meegerekend; maar Samuel zei telkens tot Isaï: 1) De HEERE heeft deze niet verkoren.

1) Volgens de aanwijzingen van de Schrift, die hier en daar voorkomen, was de familie van David’s huis de volgende: Isaï had zijn, bij name niet bekende vrouw als weduwe gehuwd, die 2 dochters van haar vorige man Nahas had. De ene daarvan was Zeruja, wier drie zonen heetten: Abisaï, Joab en Asahel; de tweede, Abigaïl, had bij de Ismaëliet Jether een onechte zoon Amasa (1 Kronieken 2: 16vv.; 2 Samuel .17: 25). De namen van deze vier stiefneven van David zullen wij later in zijn geschiedenis meermalen aantreffen en hen als grote krijgshelden leren kennen, die in de school van smart, die zij met hem doorliepen (22: 1vv.), gevormd waren. In zijn eigen huwelijk met de weduwe van Nahas verkreeg Isaï de in 1 Kronieken 2: 13vv. genoemde zeven zonen. Dat een tussen Ozem, de zesde en David, de achtste uitgevallen zou zijn, volgens sommigen, omdat hij een natuurlijke, bij een bijvrouw verkregen zoon van Isaï geweest is, volgens anderen, omdat hij vroeg en zonder kinderen gestorven is, en daarom in het geslachtsregister niet verder in aanmerking kwam, volgens een derde mening, omdat hij slechts een aangenomen zoon van Isaï was, is niet aan te nemen. Het getal zeven is op deze plaats niet in letterlijke zin te nemen, maar slechts als rond getal, zodat

eigenlijk zes zonen gemeend zijn, maar zeven genoemd, omdat Isaï er zeven had, maar op de jongste in het geheel niet lette. Hiermee is te vergelijken Richteren 9: 5,18, waar van Gideons 70 zonen gezegd wordt, dat zij door Abimelech op een steen gedood zijn, hoewel er slechts 69 waren, omdat de jongste ontkwam. Wanneer nu in 17: 12 evenwel van 8 zonen sprake is, zo is onder dit getal de vader meegerekend, evenals in Genesis46: 15 en 1 Kronieken 3: 22..

In 1 Kronieken 2: 13vv. worden slechts zeven zonen genoemd. Hier en in het volgende hoofdstuk is er sprake van acht zonen. De reden zal eenvoudig hierin liggen, dat één van Isaï's zonen is gestorven, zonder kinderen na te laten, voordat het geslachtsregister, in 1 Kronieken 2: 13vv. 2.13 vermeld, is opgemaakt..

Wat sommigen aan te nemen, dat zeven hier een rond getal is en eigenlijk voor acht staat, komt ons zeer onwaarschijnlijk voor. In het volgende hoofdstuk wordt ook uitdrukkelijk gezegd, dat Isaï toen nog acht zonen bezat..

2) Aan Isaï alleen heeft Samuel, zoals uit dit vers blijkt, het oogmerk van zijn komst geopenbaard. (L. DE GEER).

11. Voorts zei Samuel, die begreep dat de kroon van de zonen nog niet voor hem gebracht was, tot Isaï: Zijn dit al de jongelingen? En hij zei: De kleinste, de jongste, is nog over, die ik niet heb laten komen, omdat ik vooruit zag, dat deze de uitverkorene niet kon zijn, en zie, hij a) weidt de schapen, op het veld, zodat ik om hem zenden moet, als gij ook deze verlangt te zien. Samuel nu zei tot Isaï: Zend heen en laat hem halen, want wij zullen niet eerder rondom de offermaaltijd aanzitten, totdat hij hier gekomen en de Heere voorgesteld zal zijn. 1)

a) 2 Samuel .7: 8 Psalm 78: 70

1) In dit verhaal merken wij op, de dwaling van Samuel, dat hij door de uiterlijke schijn bedrogen werd, juist het tegenovergestelde van wat God pleegt te doen, die niet zoals de mens oordeelt naar de uiterlijke schijn van de dingen, of naar de voortreffelijke vorm en de gestalte van het lichaam, of naar enige omstandigheden van dien aard, waarmee men zich de gunst bij anderen tracht te verwerven, alsof men door uiterlijke begaafdheden enige waardigheid en gezag verdient, maar naar de roerselen van het hart, dat Hij alleen doorzoekt. Waarom, terwijl wij zien, dat de profeet daarin bedrogen werd, wij des te groter zorg hebben te dragen, dat wij zelf niet bedrogen worden, waartoe wij gemakkelijk kunnen vervallen, wanneer, omdat wij aards zijn, wij door ijdele en nietige dingen worden meegesleept en door de uiterlijke glans ervan bedrogen worden..

Hoe zou deze zo denkt Isaï nog altijd bij zichzelf de uitverkorene van de Heere zijn, wanneer de anderen, die hij toch als vader kende en voor veel bekwamer hield dan de kleinste, de proef niet doorstonden! In hem wordt ten volle bewaarheid: "De mens ziet aan wat voor ogen is." Wat niet als veelbetekenend, als glinsterend en gewichtig in het oog valt zijn wij geneigd over het hoofd te zien. Letten wij nader op David's eigenaardigheid, zoals deze uit zijn latere geschiedenis en zijn Psalmen blijkt, zo was hij geenszins zonder rijke, grote geestesgaven, of zonder bijzondere lichamelijke voorrechten, zodat wij ons moeten verwonderen, waarom de

vader hem zo geheel buiten aanmerking kon laten. Dat komt daarvan, dat zijn voornaamste karaktertrek was de kinderlijk gelovige, aan de Heere zich overgevende gezindheid, die het meest innerlijke leven voor de genadewerkingen van God heeft leren openstellen, die zich vergenoegt met in de kleine, dagelijkse dingen getrouw te zijn, die niet naar hoge dingen tracht, en de stille ootmoed, die zich nergens op de voorgrond stelt, maar wacht, totdat de Heere roept. Ten opzichte van het eerste punt beroepen wij ons op Psalm 71: 5,17 ; wat het tweede betreft op de woorden in ons vers: "hij weidt de schapen", en ten opzichte van het derde op de in 17: 34vv. vermelde heldendaad, waarvan hij zijn vader niets verteld heeft, anders zou deze hem met geheel andere ogen hebben aangezien. Al deze eigenschappen nu zijn een heerlijkheid, die voor de ogen van anderen zelfs van de naaste betrekkingen verborgen blijven, ja, wat een mens van zo’n aard voorneemt, wordt in de regel scheef beoordeeld en verkeerd uitgelegd, hij schijnt een zonderling of dweper (1 Samuel 16: 18)..

12. Toen zond hij (Isaï) heen, en bracht hem (David) in: hij nu was roodachtig 1) van haar, maar ook mooi van ogen en mooi van aanzien; zodat hij ook in dit opzicht wel geschikt was (1 Samuel 9: 2) voor de plaats, die hij onder het volk van God innemen zou, en de HEERE zei tot Samuel, zodra deze David zag: Sta op, zalf hem, want deze is het, die Ik verkoren heb.

1) Deze kleur is in het Oosten zeer zeldzaam, omdat daar het haar in de regel zwart is; roodachtig haar wordt daar voor bijzonder mooi gehouden. Ook de Romeinse vrouwen waren daarop zeer gesteld. Het Hebreeuwse woord kan ook betekenen: "glansrijk"..

V.d. Palm vertaalt: "hij was blozend"..

David verenigde in zich alles, wat hem tot de toekomstige koning en tevens als de toekomstige theocratische koning bestempelde. Hij was van een kloeke lichaamsbouw (wij lezen toch later, dat hij Sauls wapenrusting kon aanhebben). Hij zag er flink en degelijk uit, zoals de Oostersen graag hun koning zien. Hij was tevens een jongeling, die de Heere vreesde; wist van klein te zijn in de ogen van God, die zijn tijd, om op te treden, kon afwachten en in alles wist te letten op de wenken van de Heere. Als koning over zijn volk was David uiterlijk en innerlijk een bijzondere schepping van God..

13. Toen nam Samuel de oliehoorn, en hij zalfde hem in (uit) het midden van zijn broeders. Uit de acht zonen van Isaï werd David gezalfd, zonder dat de anderen iets daarvan bemerkten; daarna nam de offermaaltijd een aanvang. En de
b) Geest van de HEERE werd na deze zalving vaardig over David
1) van die dag af en voortaan. 2) Daarna stond Samuel op, nadat het maal in vereniging met de oudsten gehouden was, en hij ging weer van Bethlehem naar Rama, 3)van waar hij gekomen was.

a) Psalm 89: 21 b) Hand.7: 46; 13: 22

1) David (de geliefde) was bij zijn troonsbestijging 30 jaar oud (2 Samuel .5: 4), dus was hij naar onze berekening in het jaar 1085 voor Chr. geboren. Omdat hij nu bij zijn zalving, volgens de geschiedenis in 17: 34vv., toch zeker reeds 18 jaar telde, zo kunnen wij het jaar

van zijn zalving op 1067 v. Chr. stellen. Dientengevolge is hij naar onze mening nog enige tijd in de stilte gebleven, voordat hij tot Sauls hof kwam (vs.14vv.), evenals tevoren de schapen weidende, hoewel Samuel zeker meermalen met hem gesproken heeft..

2) Deze lering is nu uit deze woorden te trekken, dat de Geest van God op David bleef van die dag af, nadat hij door de bediening van Samuel met olie was gezalfd. Of nu die zalving hem de Geest van God gaf? Geenszins de uitwendige olie, maar de kracht van God. Zo hebben wij ook het verder ervoor te houden, dat het water van de Doop niet de kracht heeft, om onze zonden te doden en ons van de zonden af te wassen, maar dat het een zeker teken is, waardoor wij verder worden gebracht, n.l. tot het bloed van onze Heere Jezus Christus, dat ons een enkel bad is. Zo ook zien wij, dat die zalving van David zijn kracht ontleende aan de Heilige Geest, terwijl God door een zichtbaar teken verklaarde, dat Hij David tot zo grote waardigheid riep en hem ook, om die te volbrengen, met buitengewone genadegaven wilde begiftigen. Waar nu uitdrukkelijk gezegd wordt, dat de Heilige Geest op David bleef van die dag af en vervolgens daaruit blijkt, dat God Zijn werk niet laat varen, maar tot het einde toe volmaakt, indien wij maar niet door onze onbedachtzaamheid enige vertraging veroorzaken. Overigens het is zeker dat David, voordat hij gezalfd werd, niet een dom en slecht wezen was, of geheel ontbloot van de gave van God, maar dat de koninklijke Geest hier over hem kwam, die hij tevoren niet had, wat ook niet hoefde..

De zalving is evenzo min enkel ceremonie (uiterlijk gebruik zonder werkelijke kracht) als een Magie (toverachtig werkend middel zonder acht te geven op de gezindheid van hem, bij wie het aangewend wordt), maar het teken van een innerlijk, geestelijk voorval. Evenals de olie door haar fijne indringende kracht het lichaam van de oosterling verfrist en de levenskrachten opwekt, zo wil de goddelijke Geest het gehele menselijke organisme van de gezalfde opnieuw levend maken, om hem voor het hem opgedragen ambt geschikt te doen zijn. Is echter deze geestelijke wijding eenmaal ontvangen, moet zij ook bewaard en bewaakt worden. Saul had de vernieuwende Geest bij de zalving eveneens ontvangen (10: 6,9), maar hij bedroefde die door zijn eigenzinnigheid en in de plaats van de verheugende Geest, kwam een boze geest van de duisternis (vs.14) over hem.

David was een geboren musicus en dichter; reeds als herder van Bethlehem speelde hij op de snaren en verenigde hij met zijn natuurlijke begaafdheid een hart vol diepe, de Heere bekende vroomheid. Maar Psalmen van David, de nog ongezalfde, bevat het boek der Psalmen evenmin als het Nieuwe Testament geschriften van de apostelen uit de tijd vóór Pinksteren. Pas van de tijd af, toen met zijn zalving tot koning van Israël de Geest van de HEERE over hem kwam en hem op de hoogte van Zijn heerlijke roeping stelde, zong hij Psalmen, die in de Canon ene plaats hebben verkregen. Zij zijn de vrucht niet alleen van een hoogbegaafde en door de Geest van God gedreven persoon, maar ook van zijn eigenaardige lotgevallen en de daarmee verbonden lotgevallen van het volk. David’s weg van zijn zalving af voerde door lijden tot heerlijkheid. Het lied is, zoals een Indisch spreekwoord zegt uit het leed voortgekomen, Sloka uit Soka..

"Van waar zouden David’s Psalmen gekomen zijn, indien hij ook niet verzocht ware." In het geheel zijn er 80 Psalmen van hem (Psalm 1-41; 51-71; 101-103; 107-110, 122, 124, 131,

133, 138-145); de geschiedkundige aanleiding tot elke kan niet altijd aangewezen worden, waar dit echter het geval is, zullen wij bij de volgende voorstelling van David's leven daarop opmerkzaam maken. Hij is zozeer het voorbeeld van alle overige psalmdichters geworden, dat hij in zekere zin als de vader van alle psalmen kan beschouwd worden, waarom men op goede grond het gehele Psalmboek de "Psalmen van David" noemt..

Wij moeten in de Heilige Schrift onderscheid maken tussen de werking van de Heilige Geest als ambtelijk, als ten opzichte van kunst en wetenschappen en als zaligmakend..

David had reeds de zaligmakende werking van de Geest ontvangen, waar hij een kind van God was geworden, hier ontvangt hij de ambtelijke werking, waardoor de Heere hem met wijsheid vervult voor de aanstaande koninklijke regering. Tegelijk ontvangt hij ook de gave van wijsheid, om die heerlijke Psalmen te dichten, die wij van hem in de Psalmboeken hebben. In tegenstelling tot Saul lezen wij hier, dat de Geest van de Heere op David bleef..

3)Waarschijnlijk zal Samuel aan David en Isaï de betekenis van deze zalving hebben meegedeeld. Wij lezen echter niet van een gesprek van hem met de Gezalfde..

David bleef nog thuis en ging weer de schapen van zijn vader weiden. Niet uit onverschilligheid omtrent het lot, dat hem te beurt was gevallen, maar om in afhankelijkheid van zijn Zender af te wachten, wanneer het de Heere behagen zou hem tot het openbare leven te roepen..

II. Vs.14-23. Enige tijd na zijn zalving tot toekomstig koning over Israël, wordt David door goddelijke leiding aan het hof van de toen nog regerende koning gebracht, om hier, uit zijn stil leven in andere kring geplaatst, de plichten en gevaren van zijn toekomstig ambt te leren kennen, om in de eerste plaats zich reeds te oefenen en tegen de gevaren reeds door velerlei verzoekingen gesterkt te worden. Toen namelijk Saul, van wie de Geest van God tegelijk met zijn verwerping geweken was, door een boze geest gekweld en beangstigd werd, gaven zijn hovelingen hem de raad, door een bekwame harpspeler de hem kwellende geest te laten verbannen. Hij wordt op Isaï's jongste zoon opmerkzaam gemaakt, en laat deze ook aanstonds tot zijn dienst roepen.

14. En de Geest van de HEERE, die nu in David was neergedaald, week van Saul; die nog enige tijd in zijn bewind gelaten werd, maar toch reeds onherroepelijk door God verworpen was, en een boze geest van 1) de HEERE, verschrikte hen, tot straf van zijn ongerechtigheid. Ten gevolge van zijn scheiding van God en van diens getrouwe profeet Samuel (15: 35), voelde hij niet alleen voortdurend een grote leegte en onrust in zijn binnenste, te meer daar hij vroeger de hemelse gave gesmaakt had en de Heilige Geest deelachtig was geworden (10: 9vv.; 11: 6, Hebr.6: 4vv.), maar kwam hij ook van tijd tot tijd in verstoordheid tegen de Allerhoogste, en in melancholie of zwaarmoedigheid, die nu en dan zelfs tot openbaringen van waanzinnigheid aanleiding gaf.

1) Ook in Richteren 9: 23 lezen wij, dat God een boze geest tussen Abimelech en de mannen te Sichem gezonden heeft, die daar onheil zou stichten. De vraag, in hoeverre van God kan

gezegd worden, dat Hij de boze geest zond, omdat toch niets kwaads maar alleen goeds van Hem uitgaat, is daar onbeantwoord gebleven. De vraag zou niets moeilijks hebben, indien wij ons de zaak zo konden denken, dat God Abimelech en de Sichemieten aan zichzelf overliet en hen overgaf aan de ontwikkeling van hun boze wil, zodat nu ook kwade gevolgen voor beide partijen moesten ontstaan. Echter is daar, evenals hier, niet zozeer sprake van het boze, dat in het mensenhart voorhanden is, maar van een bovennatuurlijke, geestelijke macht, van een persoonlijk boos wezen of een demon. Omdat Sauls tegenwoordige toestand enige verwantschap heeft met de bezetenen, waarvan in de Evangeliën meermalen gesproken wordt, willen wij eerst deze beschouwen, terwijl wij ons ten nutte maken, wat daarover door anderen, in het bijzonder door Dr. Ebrard gezegd is:

Onder demonen verstaat de Heilige Schrift de boze geesten, die in dienst van de satan staan en met hem tezamen het rijk van de duisternis vormen, waarvan hij de vorst is. Dat nu van de zijde van deze een ingrijpen in het lichamelijk zielenleven van de mens mogelijk is, leren de uitdrukkingen, bezetenen (woordelijk: gedemoniseerden (MATTHEUS.4: 24), door onreine geesten gekweld (Luk.6: 18), door de satan gebonden (Luk.13: 16), een waarzeggende geest hebben (Hand.16: 16), evenals de uitdrukkingen die voor de wegneming van deze macht gebruikt worden: "uitdrijven, uitvaren" (MATTHEUS.12: 24vv. Hand.8: 7). De ziel van een bezetene bevindt zich niet meer in het bezit van het lichaam; iets vreemds heeft zich tussen haar en het lichaam gedrongen en werkt hinderend op de lichamelijke organen. Niet in de ziel zelf heeft de demon zijn woonplaats genomen (de uitdrukking "bezetene" is daarom niet volkomen juist), niet deze of het "Ik" van de mens heeft hij in bezit (bij wie dit het geval is, als bij Judas, Joh.13: 27 zijn het geen bezetenen maar verharde zondaars, rijp voor het gericht); integendeel werkt hij slechts direct op het gemoed, omdat hij het zenuwleven in zijn macht genomen heeft en daar dezelfde verschijningen teweegbrengt, die ook door andere verstorende invloeden in de lichamelijke organen van het zielenleven teweeggebracht kunnen worden. Dergelijke verschijningen zijn: een zekere soort van helderziendheid (Luk.4: 34; 8: 28, Hand.16: 16) of razernij (MATTHEUS.8: 28 Luk.8: 28; 9: 39), epilepsie (vallende ziekte; Luk.9: 39 Mark.9: 28 MATTHEUS.17: 15), stomheid (MATTHEUS.9: 32; 12: 22), lamheid (Luk.13: 11), blindheid (MATTHEUS.12: 23), maanziekte (MATTHEUS.17: 15) en verdorring (Mark.9: 18). Zowel bij de zieke zelf, als bij zijn omgeving vindt men overal een bepaalde overtuiging, dat een vreemde, demonische invloed die toestand veroorzaakt heeft. Reeds hieruit blijkt, dat alleen het lichamelijk zielenleven van de bezetene gestoord en gebonden is, maar niet de ziel of het "Ik" door de boze geest verdrongen en in bezit genomen is, de substantie of het wezen van de ziel integendeel zich in gezonden, hoewel lijdende toestand bevindt. Dit wordt ook daardoor bevestigd, dat zelfs dieren door demonen bezeten kunnen worden (Mark.5: 11vv.), want het dier heeft het zenuwleven met de mens gemeen. Volgens nieuwere onderzoeken zijn bovendien de zogenaamde krankheden van de geest geen krankheden van de ziel, maar slechts van de fijnere lichamelijke organen van de ziel. De geheelde krankzinnige is weer dezelfde mens die hij voor zijn ziek worden geweest is, weet weer wat hij tevoren wist, terwijl hij echter de ziekte vergeten is; zelfs kan gedurende de lijdende toestand de ziel tot God bekeerd of tot kennis van de waarheid gebracht worden, zoals wij in het voorbeeld van Nebukadnezar (Dan.4: 26vv.) zien.

Dit komt daarvan, dat de substantie van de ziel dieper ligt dan het aardse bewustzijn. Wanneer nu het zenuwsysteem geprikkeld kan worden, niet alleen op lichamelijk materiëlen weg, als door drukking op de hersens, bloedvergiftiging enz., maar ook door inwerking van het ene zielenleven op het andere, bijvoorbeeld door middel van het zogenaamde dierlijk magnetisme (een onkuise opwelling in de ziel van de Magnetiseur kan bij de gemagnetiseerde aanstonds kramppijnen veroorzaken, tot de vreselijkste convulsies toe; en hoe door magnetisme een mens in de toestand van helderziendheid gebracht kan worden en zijn aards, wakend bewustzijn kan weggenomen worden, is bekend), waarom zou dan niet hetzelfde zenuwleven van een mens, dat voor de invloed van een vreemde menselijke ziel en haar zenuwenstromingen zo vatbaar is, dat voor instromingen vatbaar zijn, die van een niet menselijk wezen, een gevallen engel, uitgaan? Dit te meer, wanneer wij ons de demonen, zoals de engelen in het algemeen, niet alleen als geesten (spiritus meri), maar ook met een ander en fijner lichaam dan het menselijke mogen denken. De eerste oorzaak van de mogelijkheid van een inwerking van demonen op het lichamelijk zielenleven mag men geenszins zoeken in de zedelijke schuld van hem, die deze ondervindt. Het bezeten zijn komt in de Schrift bijna altijd voor als een ongeluk, als een deel van de algemene vloek over de zonde; zij is een ontzettend, verwoestend indringen van een macht van de duisternis in het zielenleven van de mens, dat tegenover de hel onmachtig is, omdat het onder de algemene ban van de zonde ligt.

Hoewel wij zo demonisch lijden en demonisch handelen, aan de ene zijde bezetenen, aan de andere roekeloze zondaars, streng onderscheiden, kan toch niet ontkend worden, dat wat anders gewoonlijk met wijze en genadige bedoeling door God toegelaten wordt, om de mens te tuchtigen, in enkele gevallen door Hem beschikt kan worden, om hem die Hij in de macht van de duisternis overgeeft, te straffen. Zo’n geval ligt zonder twijfel in Saul voor ons. De Heere heeft Zijn Geest van hem genomen, omdat hij Die bedroefd heeft. Zijn gemoed is door de overtuiging van de ongenade van God terneer gedrukt en innerlijk verscheurd, omdat hij geen boete gedaan heeft en zijn misdaad slechts verontschuldigd heeft, in plaats van die berouwvol te erkennen en zich onder de straf te buigen. Nu is dan door die omstandigheid de deur geopend, waardoor om zo te zeggen, de boze geesten bij hem kunnen insluipen, maar ter rechtvaardige vergelding voor zijn onboetvaardigheid, om zijn huichelachtig verdraaien van de waarheid en zijn twisten en morren tegen God, wordt hij door Hem overgegeven aan een boze demon, die bij hem woning maakt en van tijd tot tijd op zijn zenuwenleven zo werkt, dat hij nu eens in diepe zwaarmoedigheid en melancholie, dan eens in razernij raakt. Hij is daarom nog heden een arme lijdende en gekwelde, wiens toestand hartelijk medelijden opwekt, evenals later de dochter van de Kananése vrouw (MATTHEUS.15: 22) en de bezetenen in het land van de Gadarenen (MATTHEUS.8: 28 Mark.5: 2vv. Luk.8: 29). Ook is, indien niet volkomen genezing, toch verlichting voor hem mogelijk; de Heere voert zelf hem later degene toe, wiens snarenspel hem verkwikken kan, en die door de in hem wonende geest van vreugde en vrede, in zijn duistere ziel een lichtstraal van boven laat lichten. Aan David wordt macht gegeven de boze geest van Saul verjagen en zijn gemoed weer te verhelderen, zodat het beter met hem wordt (vs.23). Nadat het echter werkelijk beter met hem geworden is, komt een nieuwe beproeving voor Saul in 17. David’s geloofsmoed, waarmee hij tot de strijd tegen de Filistijn Goliath gaat, doet bij Saul herinneringen ontwaken aan de heerlijkheid van

het geloofsleven, die hij van vroeger tijd uit eigen ervaring kent; zijn hart wordt tot liefde voor de jongeling getrokken.

Had hij nu de liefde tot deze jongeling kunnen vasthouden en in hem, de tot toekomstige koning van Israël verkorene, het raadsbesluit van de Heere kunnen eren en zich onder de machtige hand van God kunnen verootmoedigen, zoals zijn zoon Jonathan dit op zo bewonderingwaardige wijze deed, wij twijfelen geen ogenblik of zijn ziel was gered, al bleef ook het koninkrijk voor hem en zijn huis verloren. Maar deze beproeving doorstaat hij net zo min als de beide vorige in 13 en 15. Integendeel wordt hij toornig als de vrouwen zingen: "Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden, en begint hij de toekomstige vorst over het erfdeel van God heimelijk en openlijk naar het leven te staan (18). Een vermaning van God komt tot hem in hetgeen zijn zoon Jonathan tot hem spreekt (19: 4vv.) en de vermaning vindt voor dat ogenblik ingang bij hem. Als hij zich echter opnieuw aan moordgedachten overgeeft (19: 8vv.), komt ook de boze geest opnieuw over Saul, en hij werpt, van woede ontstoken, zijn spies naar David, om hem te doorboren. Het gebeurde te Najoth bij Rama, waar Saul onder de profeten geraakte en weer als vroeger onder hen profeteert (19: 11vv.) brengt, omdat hij ook hierdoor zich niet tot bekering laat leiden, het tot die wending, dat de boze geest nu macht heeft, hem niet alleen meer lichamelijk te kwellen, maar hem zedelijk te verderven, hem van een gedemoniseerde tot een Judas te maken. Hier is dus het demonische lijden geworden tot een demonisch handelen..

De boze geest door de HEERE verwekt, die in Saul in de plaats van de Geest van de Heere trad, is niet alleen een innerlijk gevoel van zwaarmoedigheid over de hem aangekondigde verwerping, die in melancholie ontaarde en bij ogenblikken tot wanhoop overging, maar een hogere boze Macht, die zich van hem meester maakte en hem niet slechts de zielenrust wegnam, maar ook de ervaringen, gevoelens, voorstellingen en gedachten van zijn geest in beweging bracht en hem een tijdlang tot razernij bracht. Deze demon heet een boze geest, door de HEERE verwekt, omdat de Heere hem tot straf had gezonden, een boze Geest van God, of kortweg een Geest van God, of de boze Geest, als bovenmenselijk, geestelijk boze macht, maar nergens de Geest van de Heere..

Men zou het ongelofelijk achten, dat een boze geest over Saul kwam, nadat men getuige is geweest van de beloften van vroeger, die eens Samuel de koning gaf. Men hoorde toch de profeet zeggen: "de Geest van de Heere zal over u komen en gij zult in een andere man veranderd worden." De geschiedenis getuigt zelfs van hem: "God gaf hem een ander hart" en men ontmoette hem zelfs eens te midden van de profetenzonen, en hoorde hem vol geestdrift instemmen in hun lof voor Israël’s God. Maar God kan een mens veel moois en begeerlijks laten ondervinden, zonder hem daardoor tevens een getuigenis van Zijn welgevallen te schenken. Hij kan zich van zo’n mens als een werktuig willen bedienen en hem omwille van anderen geestesgaven schenken zonder hem daarom te machtigen te geloven, dat zijn naam in de hemel aangeschreven is. Zo verleent Hij aan menige beheerser de gaven van wijsheid, van dapperheid, van moed; aan menige prediker theologische kennis, kerkelijke ambten, welsprekendheid, zonder daardoor de zo toegerustte toe te staan hieruit tot zijn kindschap van God te besluiten. Het woord: "Vrees niet, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt de Mijne" geldt alleen voor hen, die verbroken van hart zijn, in besliste

strijd tegen de zonde staan en van harte de Heere wensen te dienen. Dit missen wij bij Saul. Na zijn zonde dacht hij er slechts aan zijn eer bij de mensen te redden. Had hij nog vol berouw op de borst geslagen en de Almachtige ootmoedig om vergeving gebeden, hij was gered en werkelijk tot een ander man geworden. Voor de treurende zijn toch de poorten van Gods woning altijd geopend. Welke schuld ook drukke, zij zullen ondervinden, dat bij onze God de barmhartigheden vele zijn. Maar zelfs het vreselijke woord van verwerping trof hem slechts als een onweerslag zonder hem te versmelten, en hij week daarvoor als eens Kaïn en later Judas verder van God. Zo overkwam hem, wat later de ongelukkige discipel overkwam..

In het Hebreeuws Meeëth Jahweh. D.i. door de Heere verwekt, om daarmee te kennen te geven, dat het niet de Geest van de Heere, de Geest van wijsheid en verstand was, maar een andere, die door de Heere aan Saul tot straf werd toegezonden..

16. Onze heer zegge 1) toch tot ons, uw knechten, die voor uw aangezicht staan, om uw bevelen te volbrengen, dat zij een man zoeken, die op de harp 2) spelen kan; en het zal geschieden, als de boze geest van God op u is, dat hij met zijn hand spele, dat het beter met u worde.3)

1) Zeggen, in de zin van, gebieden. Wanneer een Oosters vorst iets zegt, heeft dit de kracht van een bevel..

2) Men moet de Hebreeuwse harp (Kinnor) niet denken als onze tegenwoordige, maar meer als de gitaar of Arabische citer; de snaren (volgens afbeeldingen op Makkabese munten acht of nog minder in getal) waren bij deze gespannen over een klankbord op de wijze van een schildpad. In vereniging hiermee komt dikwijls voor de Nebel (= psalter, snaarspeeltuig), die overeen kwam met de Kussir, die nog heden in Egypte en Arabië veel in gebruik is. Deze was van cypressen- of rood sandelhout, en had, zoals Augustinus meedeelt, de resonantkas boven..

3) Dat ernstige gemoedsziekten, zelfs waanzin, ja ook razernij, door harmonieën van toonspel of gezang, dat Klopstock "de ziel van snaren" noemt, tot rust gebracht kunnen worden, hebben ondervindingen bevestigd.

Asclepiades, een beroemd geneesheer van de Griekse oudheid, was gewend krankzinnigen, wanneer zij razend werden, door muziek tot hun verstand te brengen en van Karel IX is bekend, dat hij na de bloedbruiloft te Parijs (in de nacht van 24 op 25 Augustus 1572, de Bartholomeüsnacht) de muziek als middel tegen zijn onrust van de nacht gebruikte..

18. Toen antwoordde één van de jongelingen, een van de mindere hofbeambten, en zei: Zie, ik heb gezien, ik ken een zoon van Isaï, de Bethlehemiet, met name David, die spelen kan, en hij is een dapper held en een krijgsman, die reeds verscheidene bewijzen van zijn kracht gegeven heeft (17: 34vv.) en verstandig in zaken, geschikt om iets te volbrengen, en bovendien een mooi man (vs.12), en de HEERE is met hem.

Hieruit blijkt dat, hoewel David na zijn zalving tot de bezigheden van het land terugkeerde, en er op zijn hoofd geen merkteken van zijn zalving, die hij met grote zorgvuldigheid geheim

hield, was overgebleven, het nochtans onmogelijk was, dat de werkelijke gaven van de Geest, door de zalfolie betekend, verborgen konden blijven, maar dat ze zelfs door de duisternis van een afgezonderde levenswijze heen, een zo mooi licht van zich gaven, dat al zijn buren en bekenden de grote vorderingen van zijn deugd en bekwaamheden met verwondering opmerkten..

Deze getuigenis omtrent David is een schildering van geestelijke en lichamelijke voorrechten, zoals ze zelden verenigd zijn. Men bemerkte die meer buiten- dan binnenshuis. Zeker heeft men wel in zijn huis een indruk gehad van David's buitengewone geest, maar deze niet begrepen en verkeerd verklaard. Een bewijs daarvan vinden wij in Eliabs toorn (17: 28), als David in het leger is gekomen en hem ondervraagt. Men wist wel in zijn huis, dat zijn geest op iets hogers dan de kudden gericht was, maar achtte dit de overmoed van een verkeerde gezindheid; men begreep niet dat hetgeen, waarnaar David's hogere geest streefde, geen door hemzelf opgevat voornemen, maar zijn natuur en zijn goddelijk recht was. David weet, dat hij bij dit misverstand van zijn huis niets verrichten kan; met een kort weerwoord verlaat hij dan ook zijn broeder (17: 29vv.). Hij behoort tot die diepe, veelomvattende naturen, die in hun naaste omgeving altijd met het grootste misverstand te strijden hebben, maar die juist daarom geroepen zijn, de wijde ruimte te zoeken, om te ontwikkelen en te openbaren wat in haar is, opdat door daden blijke, wat niet door woorden duidelijk kan gemaakt worden. Eliab, zijn broeder, noemde zijn hart boos; lang na David's dood blijft in David's koningshuis de reinheid en rechtschapenheid van David's hart het hoogste voorbeeld (1 Koningen .15: 3).

20. Toen nam Isaï, volgens de gewoonte om een aanzienlijk man nooit zonder geschenk te naderen (9: 7), een ezel, met brood beladen, en een leren zak met wijn (Joz.9: 5 MATTHEUS.9: 17) op een tweede ezel, en een geitenbokje, 1) tezamen een wel eenvoudig, maar voor die tijden reeds zeer aanzienlijk geschenk; en hij zond ze door de hand van zijn zoon David aan Saul, opdat deze zich daarmee aan de koning zou voorstellen.

1) Deze geschenken waren overeenkomstig de gewoonte van die dagen, en toont wel aan, hoe eenvoudig de zeden waren aan het hof van Saul. Het was tevens een bewijs van eerbied en hoogachting van Isaï voor Saul, de Gezalfde van de Heere. Nog altijd is het de gewoonte in het Oosten, om bij het bezoeken van vorsten geschenken mee te nemen..

21. Zo kwam David, door de wonderbare leiding van God, die hem op zijn toekomstige roeping wilde voorbereiden, tot Saul, en hij stond voor zijn aangezicht met zijn harp; en hij (Saul) beminde hem (David) zeer wegens de goede uitwerking, die David's spel op zijn gemoed uitoefende, en hij werd, zozeer was de koning over hem tevreden, zijn wapendrager, 1) zijn adjudant, zonder daardoor nog aan de krijgsdienst verbonden te zijn (17: 22, 38vv.).

1) Dit ging niet buiten de Goddelijke Voorzienigheid om. Het was de leiding van God, om hem aldus aan het hof te brengen, opdat hij aan de ene zijde werd voorbereid op zijn toekomstige werkkring, maar ook, om met het volk in nadere kennis te komen, om de liefde van het volk te winnen. Aan de andere zijde begon nu ook straks voor David de school van het lijden, opdat hij ook daardoor werd gevormd tot de man naar Gods hart en voorbereid om koning over het volk van God te zijn, zoals de Heere hem wenste..

23. En het geschiedde, toen de boze geest van God (vs.16) over Saul was, zo nam David de harp, en hij speelde met zijn hand; dat was voor Saul een verademing, het werd hem gemakkelijker, wanneer hij naar de tonen luisterde, en het werd beter met hem, en de boze geest week van hem; want nog had de Heere, hoewel Hij Saul verworpen had in dit opzicht, dat zijn rijk niet bestaan zou, gedachten van vrede over hem; daarom juist bracht Hij David tot hem, in wiens ziel de vrijmoedige Geest 1) heerste, en deze Geest van vrede en vreugde was het, die de machtige invloed op het droevige gemoed van de koning teweegbracht.

1) "De vrijmoedige geest ondersteune mij," bidt later David bij zijn boete (Psalm 51: 14). Daarbij denkt hij wel in stilte aan Saul en de verschrikkelijke toestanden, waarin de boze geest deze bracht..

Muziek, gezelschap, uitspanningen of bezigheid hebben dikwijls voor een tijd het gewonde geweten tot rust gebracht; maar niets kan een werkelijke genezing aanbrengen, dan het bloed van Christus, aangenomen in geloof, en de heiligmakende Geest, die door Zijn heilige vertroostingen, van de vergiffenis verzekert. Alle andere proeven om godsdienstige melancholie weg te nemen, zijn zeker middelen om de droefheid te doen toenemen, of in deze of in de toekomende tijd..

Wanneer er gezegd wordt, dat de boze geest, waardoor Saul geplaagd werd, week als David op de harp speelde, dan hebben wij dit zo te beschouwen, dat hem wel het geopperde plan voordelig was, maar door een bijzondere beschikking en door de gunst van God, zodat men daaromtrent niet moet vaststellen, dat God altijd op die wijze met anderen zal handelen en moet niet al te haastig dit voorbeeld worden nagevolgd..

HOOFDSTUK 17.

DAVID'S STRIJD MET DE REUS GOLIATH.

I. Vs.1-11. Het eerste oponthoud van David aan Sauls hof, deze "ongestoorde idyllische episode van zijn leven", zoals men dit genoemd heeft, breekt na de korte duur van een jaar plotseling af, en de liefelijke idylle wordt onverwacht in een toneel van strijd veranderd. De Filistijnen trekken tegen Israël op en legeren zich bij Efes-Dammim. David wordt naar huis gezonden, gedurende de tijd, dat Saul met zijn leger de vijand in het eikedal tegemoet trekt. Een tijd lang liggen de beide partijen tegenover elkaar zonder iets te verrichten; vervolgens treedt uit de rijen van de Filistijnen de reus Goliath te voorschijn, en daagt onder de kinderen van Israël ieder tot een tweegevecht met hem uit, die de moed heeft dit te ondernemen.

1. En de Filistijnen, 1) die zich van hun nederlaag (14: 20vv.) weer sinds lang hersteld hadden, en gedurig opnieuw beproefde Israël weer onder hun macht te brengen, verzamelden, ongeveer omtrent het jaar 1062 vóór Chr., hun leger ten strijde, en verzamelden zich te Socho (= bolwerk), dat in de vlakte van Juda is; 3 ½ mijl zuidwestelijk van Jeruzalem, niet te verwisselen met het Joz.15: 48 vermelde Socho, op het gebergte van Juda, en zij legerden zich tussen Socho en tussen Azéka; (= omheind) aan het einde van Dammim = trossen), liever te Efes 2) Dammim, omdat namelijk was het centrum van hun leger.

1) Deze oorlog bood, naar Goddelijke beschikking, David gelegenheid, om met de vijanden van zijn volk in aanraking te komen en hen door zijn geloof en vertrouwen op de Almacht van zijn Verbondsgod te verslaan, wanneer hij hun kampvechter zou doden. Tevens heeft hij gelegenheid, om zich te openbaren als de redder van zijn volk..

2) Het Hebreeuwse woord Efes betekent wel "het einde", "de uiterste grens; " hier behoort het echter zonder twijfel tot de naam van de plaats, die 1 Kronieken 11: 13 verkort Pas-Dammim genoemd is, door de Vulgata "Phesdomim.".

5. En hij had een koperen helm op zijn hoofd, en hij had een schubachtig pantser aan, een pantser dat niet alleen rug en borst, maar ook het benedenlichaam bedekte, vervaardigd uit kleine, over elkaar liggende koperen platen; en het gewicht van het pantser was vijfduizend sikkels koper 1) (Le 19: 37).

1) Voor een man als Goliath geen te zware last, wanneer wij daarmee vergelijken de harnassen en wapens nog hier en daar uit oude tijden van enkele sterken bewaard..

Volgens Thenius weegt het kuras van August de Sterke, dat bewaard wordt in het historisch Museum te Dresden, 55 pond. Hij komt daardoor tot het besluit, dat voor Goliath het aangegeven gewicht van zijn pantser een niet te grote last is geweest..

Een sikkel koper is iets minder dan bij ons een lood koper, zodat het pantser nog geen 50 pond heeft gewogen. Anderen berekenen het op 78 pond. Wij moeten er wel op letten, dat zo'n pantser ook het onderlijf bedekte..

6. En hij had een koperen scheenharnas, beenschilden, boven zijn voeten, en een koperen, een kleiner (vs.7) schild 1) tussen (op) zijn schouders.

1) In het Hebreeuws Kidoon. Dit is eigenlijk niet een schild, maar een lans. Tussen de schouders wil zeggen, op de rug. Het was namelijk de gewoonte, dat grote krijgshelden hun lans zelf op de rug droegen, of om de schouders. In de Ilias van Homerus komt dan ook de uitdrukking voor amfi d wmoisin, rondom de schouders..

7. En de schacht van zijn spies was als een weversboom, 1) en het lemmet van zijn spies was van zeshonderd sikkels ijzer; en de schilddrager ging voor zijn aangezicht.

1) Het Hebreeuwse weefgetouw (Jud 10: 13) verschilde in hoofdzaak niet van die in de gehele oudheid; het was namelijk hoog, zodat de wevende daarvoor moest staan. De weversboom is het ronde sterke hout, dat bovenaan het weefgestoelte is en de beide zijden verenigt; hierop werden de op spoelen een of meervoudig getwijnde draden getrokken. De getrokken draden heetten de scheerdraad (Lev.13: 47), daarin werd met de weversspoel (Job 7: 6) de inslag ingeweven, wat staande gebeurde, en dan met de lepel vastgeslagen (Jud 16: 13). Bovendien komt in Jes.38: 12 voor "de drom" (Hij zal mij afsnijden als van de drom); hiermee zijn de overblijfsels van de scheerdraden boven aan de weversboom bedoeld, die overblijven, nadat het weefsel is afgesneden. Hieraan werden de nieuwe draden van de nieuwe weefsels eenvoudig gedraaid om zich moeite te sparen. De zin van die plaats is dus: "Mijn leven wordt als een weefsel, dat gereed is, van de weversstoel afgerold; hij, de wever, snijdt mij af van de afhangende, overblijvende draden.".

10. Verder zei de Filistijn: Ik heb heden met dit woord de slagorde van Israël gehoond, 1) zeggende: Geeft mij een man uit uw rijen, dat wij tezamen strijden! 2) Niemand zult gij daartoe vinden. Legt de wapens neer en onderwerpt u aan onze heerschappij.

1) Het honende lag hierin, dat hij de Israëlieten verachtelijk knechten of slaven van Saul had genoemd. Goliath had echter nog dieper dan hij zelf wel wist de slagorden van Israël gehoond. Want wat het eigen volk van de Heere, het vrije volk van de HEERE was, had hij verachtelijk een slavenvolk genoemd. Dat zal later David hem ook te kennen geven..

2) Het geschiedde in de oudheid niet zelden, dat twee krijgslegers, die tegenover elkaar lagen, de strijd lieten beslissen door twee kampvechters, die van beide zijden gesteld werden. Hetzelfde voorstel deed later (2 Samuel .2: 14vv.) Abner aan Joab, om de burgeroorlog te vermijden. Van de Romeinen wordt verteld, dat zij, toen zij onder hun koning Tullus Hostilus (van 772-640 vóór Chr.) lang tegenover de Albanen, die door Mettus Fuffetius aangevoerd werden, gestaan hadden, zonder dat een van beide legers de aanval gewaagd had, een gelijke aanbieding aannamen, als hier Goliath de kinderen van Israël deed; het volk, wiens kampvechter zou overwinnen, zou over het andere heersen. Nu waren er in beide legere drielingbroeders, in jaren en krachten elkaar gelijk, bij de Romeinen de Horatiërs, bij de Albanen de Curiatiërs. In het begin bleef de overwinning twijfelachtig, totdat het d Curiatiërs lukte, twee van de Horatiërs te doden, omdat echter de drie Curiatiërs reeds gewond waren, zo hield zich de nog overgebleven Horatiër, alsof hij vluchtte en de drie volgden hem, door hun

wonden opgehouden, niet tezamen, maar met tussenruimten, gescheiden van elkaar. Zo lukte het hem, op zijn geveinsde vlucht zich spoedig omkerende, de een na de ander neer te vellen. De overwinning was alzo aan de Romeinen, die dan ook spoedig daarop hun moederstad Alba Longa geheel verwoesten..

11. Toen Saul en geheel Israël deze woorden van de Filistijn hoorden, ontzetten zij zich en vreesden zeer,
1) want niemand waagde het de strijd met zo'n reus te ondernemen.

1) Dat nu gezegd wordt, dat Saul, tengevolge van het gepoch van Goliath, vreesde en het gehele volk met hem, daaruit blijkt wel, dat waar de Geest van God van hem was geweken, hij geen moed meer bezat, omdat deze door de ongenade van God hem als geheel was ontnomen. Want indien er enige dapperheid bij hem was geweest, enige kracht, had hij duizendmaal liever de dood moeten begeren, dan te dulden, dat door zulke lasterlijke woorden de Naam van God werd gelasterd en onteerd. Maar met het gehele volk staat hij daar als verpletterd..

Noch bij Saul, noch zelfs bij Jonathan is er enige moed. Het voorbeeld van Saul werkte zo aanstekelijk, dat ook aan Jonathan de moed ontnomen werd, om de tweestrijd met Goliath te wagen..

Van achteren blijkt het, dat het alles zo heeft moeten zijn, opdat de Heere aan David de overwinning over Goliath zou schenken. Dit heft echter de schuld van Saul niet op..

II. Vs.12-40. Goliath herhaalt ongeveer zes weken zijn uitdaging; onder alle strijders van Israël wordt niemand gevonden, die het waagt zich tegenover hem te plaatsen, hoewel Saul op zijn overwinning een hoge prijs gesteld heeft. David komt, op last van zijn vader, in het Israëlitische leger en verneemt de stand van zaken, die zo zwaar op alle harten drukt. Vol geloofsmoed geeft hij aanstonds zijn besluit te kennen om de strijd op te nemen; hij wordt tot de koning gebracht en verkrijgt eindelijk van deze toestemming, om de onderneming te wagen. In de krijgsuitrusting, die Saul hem laat aantrekken, kan hij niet gaan; daarom grijpt hij weer naar zijn herderskleding en wapent zich met een slinger en met vijf gladde stenen uit de beek.

12. David nu, die in de volgende geschiedverhalen als de eigenlijke held op de voorgrond treedt, en wiens familie wij ons daarom nog eens voor de geest willen roepen, was de zoon van de 1) man uit Efratha van Bethlehem-Juda (Genesis35: 16,19), wiens naam was Isaï, en die acht zonen (1 Samuel 16: 10) had, en in de dagen van Saul was hij een man, oud, afgaande onder de mannen, hij was reeds boven de 50 jaar, wanneer men geen krijgsdienst meer behoefte te doen.

1) In het Hebreeuws wedawid ben-isch Efrathi hazèh. En David, de zoon van die man uit Efratha. Het woordje die is in de Statenvertaling uitgevallen. Het wijst echter terug op iets, wat reeds vroeger vermeld is. Van die man uit Efratha, n.l. van Isaï is reeds eerder sprake geweest. Het woordje was moet weg vallen, omdat pas in vs.15 het werkwoord voorkomt.

Velen hebben dit aanhangsel zonderling gevonden, omdat reeds eerder van David en Isaï sprake is geweest, maar juist dit woordje die maakt duidelijk dat wat hier en in de volgende verzen vermeld wordt, slechts tot verduidelijking is, en dat de Schrijver wel degelijk David en Isaï kende. Het is volstrekt geen ingeschoven stuk, noch een aanhangsel van een ander..

16. De Filistijn nu, van wie in vs.4vv. verteld is, trad toe, Israël honende en uitdagende, ‘s morgens vroeg en ‘s avonds. Zo stelde hij zich daar veertig dagen lang; 1) zes weken lang zette hij zijn honen voort, terwijl Saul een grote prijs stelde, wanneer men de gevreesde man overwinnen zou (vs.25).

1) Met deze opmerking wordt de in vs.10 begonnen beschrijving van het optreden van Goliath voortgezet en het volgende ingeleid. Terwijl de Filistijn dagelijks, 40 dagen lang, tot het tweegevecht uitdaagde, zond Isaï zijn zoon David naar het leger..

17. En Isaï, in wiens huis wij ons, na deze herhaalde opmerkingen nog eens verplaatsen, zei tot zijn zoon David: Neem toch voor uw broeders, van wie de van huis meegenomen voorraad voedsel wel spoedig opgeteerd zal zijn (Jud 19: 10), een efa (Ex 16: 36" en Ruth 2: 17) van dit geroosterd koren (Le 2: 14) en deze tien broden, en breng ze terloops of, met spoed in het leger tot uw broeders.

18. Maar breng deze tien melkkazen aan de oversten over duizend, als een geschenk van eer; en gij zult uw broeders bezoeken, of het hun welga, en gij zult van hen pand 1) meenemen, voor mij ten bewijze, dat zij nog leven en het hun goed gaat.

1) Het moeilijke woord hbre is afgeleid van bre (verwisselen, pand geven): anderen leiden het af van bre (zoet aangenaam zijn) en vinden hier ten onrechte deze zin: "verneemt wat hun aangenaam is", wat zij bovendien nog graag zouden hebben..

19. Saul nu, en zij uw broeders, en alle mannen van Israël, die krijgslieden zijn, waren of, zijn bij het eikedal (vs.2) met de Filistijnen strijdende. 1)

1) De Statenvertaling geeft, waren strijdende. Het moet echter zijn, zijn strijdende, omdat zoals duidelijk blijkt uit het en zij, Isaï met deze woorden zijn boodschap aan David besluit. Alleen dan, als het als een gedeelte van de rede van Isaï wordt opgevat, komt dat en zij tot zijn recht, als aanwijzing van Isaï zelf, omtrent zijn zonen..

Isaï wil hiermee aan David de plaats beschrijven, waar hij zijn broeders kan vinden..

22. David nu liet de vaten met de levensmiddelen, die hij gebracht had, van zich, onder de hand van de bewaarder van de vaten, die de wacht bij de pakgoederen van het leger had, en hij liep tot de slagorde; en hij kwam in de rijen van de soldaten, dat hem naar de toenmalige militaire orde niet verboden werd, en vroeg zijn broeders naar hun welstand. 1)

1) David was in het leger gekomen, alleen om het bevel van zijn vader te volbrengen, zonder te vermoeden, wat daar geschied was, en toch hing hiervan zo buitengewoon veel af. De

omkering, die van die tijd af in zijn leven kwam, de keten van geluk en ongeluk, die jaren lang voortliepen, het hofleven en Sauls nijd, Jonathans vriendschap, Michals huwelijk, de vlucht voor de koning dat alles was aan dit ene bezoek verbonden. Zo zijn het dikwijls kleinigheden in het leven, die grote dingen bewerken. Een reis van Jozef naar zijn broeders op het veld bij Dothan, wat een menigte van gebeurtenissen bracht deze teweeg, van zijn verkocht worden tot aan zijn verhoging.

23. Toen hij met hen sprak, ziet, zo kwam de kampvechter op, zoals hij dagelijks deed (vs.16); zijn naam was Goliath, de Filistijn van Gath, uit het leger van de Filistijnen, en hij sprak achtervolgens die woorden, die reeds in vs.8-10 zijn meegedeeld; en David hoorde ze, 1) en hij hoorde in die hoon van Israël een hoon tegen de levende God (vs.26); dat verteerde hem het hart.

1) Met grote verwondering verneemt David, wat er gebeurt. Hij gelooft zijn oren niet te kunnen vertrouwen, als hij opnieuw het geroep van de onbesnedene hoort klinken, noch zijn oren, omdat hij in het leger van zijn landgenoten niemand in heilige toorn ziet ontbranden en voor de eer van de HEERE ziet optreden. "Hoe, denkt hij, is dan het laatste vonkje van geloof in Israël uitgeblust, of de arm verkort van Hem, die eens farao met zijn ruiters en paarden in de golven van de Rode Zee begroef, die op Mozes' gebed de overmacht van Amalek vernietigde en Gideon aangordde, zodat hij met driehonderd, de duizenden van Midian deed vluchten, ja zelfs de nek van de Kanaäniet Sisera, die een schrik voor het land was, onder de voet van een zwakke vrouw boog? Hij denkt het en hoog brandt de heilige vlam van ijver zowel tegen de lasteraar in het leger van de aartsvijand, als tegen de versaagden van zijn eigen volk op..

24. Maar alle mannen in Israël, toen zij die man zagen, vluchtten zij voor zijn aangezicht, en zij vreesden zeer. 1)

1) Het is opmerkelijk, dat ook Jonathan, die toch (14: 6vv.) bewezen had een gelovig en moedig jongeling te zijn, nu niet opstond, maar in de algemene vrees deelde. Daaruit ziet men, zegt Starke, dat de helden en heiligen zonder Gods aandrang en kracht niets vermogen. God ontnam aan Jonathan de heldenmoed (Psalm 76: 13), omdat Hij David wilde groot maken..

25. En de mannen van Israël, die zelf geen lust hadden met de algemeen gevreesde man te strijden, maar toch graag zagen, dat iemand besloot de uitdaging aan te nemen, en de smaad uit te wissen, zeiden, met gespannen verwachting uitziende, of niet eindelijk iemand zich daartoe gewillig zou verklaren: Hebt gij, die man wel gezien, die opgekomen is? Dat moet gewroken worden; want hij is opgekomen, om Israël te honen; en het zal geschieden, dat de koning die man, die hem slaat, met grote rijkdom verrijken zal, met grote geschenken zal begiftigen, en hij zal hem zijn dochter geven (Joz.15: 15vv.), en hij zal zijn vaders huis vrij maken in Israël 1) van alle diensten aan het koninklijk hof (8: 11vv.; 1 Koningen .4: 7).

1) Allen hoorden wel de uitroep van de reus, maar de ene zag bevreesd op de ander. Niemand durfde tot de ongelijke strijd zich aangorden, maar door vrees verslagen en verward van

gemoed namen zij de vlucht. Maar David een gesprek beginnende zegt: Wie is toch die onbesnedene, die de slagorden van de levende God heeft gehoond?.

Allereerst is nu op te merken, dat God zo de gemoederen van het volk heeft beroerd, dat noch Saul, noch Jonathan, kortom niemand in het gehele leger de moed en de dapperheid bezat, ofschoon zij talrijk waren. Vroeger hebben wij wel van de dapperheid van Jonathan gehoord, die het bestaan had, alleen, vergezeld van zijn wapendrager, het leger van de Filistijnen aan te vallen, zodat hem eerder voortvarendheid, dan dapperheid scheen te moeten toegeschreven worden. Want wie anders toont overmoed dan hij, die zich in het grootste gevaar stort, zonder hoop op hulp. Wanneer daarom Jonathan en de plaats van de bezetting losstormde, alleen gesteund door een zwakke wapendrager en, ver van alle hulp, de gewapende legerscharen van de vijanden aanvalt, wie zal die daad niet liever onbezonnenheid noemen, dan dapperheid, tenzij wij mogen erkennen, dat hem die onverschrokkenheid en dapperheid van Gods wege is gegeven? Maar waar is nu de dapperheid van Jonathan? Waarom vreest hij de ontmoeting met de reus? Zeker, het blijkt wel, dat hij van de Goddelijke geest van de dapperheid is beroofd geweest, omdat hij zeker voor David zou moeten wijken? Het is daarom zeker, dat dit alles door de Goddelijke Voorzienigheid alzo is beschikt, terwijl het goddelijk vonnis Saul vervolgde, omdat hij van de rechte weg van Gods bevelen was afgeweken. Vervolgens zien wij, dat er niemand in het gehele leger was, die Goliath aandurfde, omdat het het eigen werk van God is, kracht en dapperheid te schenken aan vreesachtigen en zwakken en daartegenover de moed van de dapperheid te breken en zo te verzwakken, dat zij als het water wegvloeit, en hen, bij wie vroeger een onverwinnelijke dapperheid is aanschouwd en een niet bevreesd zijn in de gevaren, zó voor een ogenblik te veranderen, dat zij zelfs voor het gezicht van hun eigen schaduw beven..

In zijn moeilijke toestand vat Saul geen moed in God, noch zoekt hij hulp of gunst door gebeden en offeranden; hij verwacht alleen hulp van mensen. Dit was een gevolg en teken van het verlaten van Gods Geest van hem..

26. Toen zei David, zich nu nog te meer verwonderende, dat niemand de strijd waagde: tot de mannen, die bij hem stonden zeggende: Wat zal men die man doen, die deze Filistijn slaat, en de smaad van Israël wendt? Bij zo’n prijs moest de een de ander verdringen, in plaats van te vluchten. De overwinning zal aan onze zijde zijn, want wie is deze onbesneden Filistijn, dat hij de slagorden van de levende God zou honen? 1) Het is een mens, die buiten het verbond met de HEERE staat.

1) Hij moet weten, dat hij het met God en niet met een mens te doen heeft, met de levende God en niet met een afgod zal hij te strijden hebben.

Hoe duidelijk blijkt het uit deze woorden, dat het schenden van de eer van God David’s gemoed in vlam zet tegen de Filistijn. Dat de eer van God door de Filistijn wordt aangetast, kan David niet hebben. Daartegen verzet zich alles wat in hem is. Hij voelt op dit ogenblik de werking van de Geest van de Heere, die over hem is gekomen. Hij voelt door die werking dat hij, de aanstaande koning, is geroepen om tegen de Filistijn op te treden, maar hij voelt het ook dat God hem kracht en moed zal geven, om waarlijk tegen hem te kunnen optreden. Niet

in de eerste plaats de hoop op het loon, de overwinnaar van Goliath toegezegd, doet hem besluiten de strijd te wagen, maar aangezet en aangevuurd wordt hij door de Geest van God. Dat hij gedurig navraag doet naar dat, wat Saul beloofd heeft, is meer om op die wijze met Saul, de koning, in aanraking te komen, om van hem verlof te ontvangen, om de eer van God te handhaven en het heil van zijn volk te bewerken..

28. Als Eliab zijn grootste, zijn oudste broeder, hem tot die mannen hoorde spreken, zo ontstak de toorn van Eliab tegen David, dat hij wilde beproeven wat niemand in het gehele leger waagde, en hij zei (MATTHEUS.7: 1vv.): Waarom zijt gij nu van Bethlehem afgekomen naar de strijdplaats? en onder wie hebt gij de weinige schapen, die onze vader bezit, zodat het verlies van een enkele een grote schade is; in de woestijn gelaten? Het ware veel beter geweest, zo gij thuis en bij uw beroep gebleven was, maar ik ken, ik doorzie thans uw vermetelheid, en de boosheid van hart wel, dat gij, niet tevreden met hetgeen gij zijt, naar hogere dingen streeft; want gij zijt met geen ander doel gekomen, dan opdat gij de strijd zou zien. 1) Wilt gij de reus bevechten, daarbij zelf omkomen, Israël's ondergang en een nederlaag van de HEERE in de ogen van de heidenen bewerken?

1) Eliab verwijt David, waaraan hij zichzelf op grove wijze schuldig maakt. n.l. aan boosheid van hart. Men zou uit deze gehele redenering kunnen opmaken, dat Eliab niet onbekend is geweest met het doel, waartoe David gezalfd was, en dat nu jaloersheid hem zo doet spreken. Reeds bij het eerste publieke optreden heeft David gelegenheid, om geduld te oefenen, om op koninklijke wijze beledigingen te verdragen en zijn zaak aan God over te geven. En David verdraagt op waarlijk koninklijke wijze die belediging, hoewel hij zijn smader op kalme wijze bescheid geeft, in hetgeen hij zegt. Dit is de juiste wijze van handelen voor al degenen, die in waarheid gelovigen zijn en weten, dat zij door Gods Geest bestuurd worden..

29. Toen zei David, die harde verwijten met zachtmoedigheid en bescheidenheid beantwoordende: Wat heb ik nu gedaan, 1) dat gij mij vermetelheid en baatzucht verwijt? Is er geen oorzaak, waarom ik hier gekomen ben? Heeft onze vader mij niet gezonden, om u te bezoeken en van spijzen te voorzien?

1) Ziet, hoe David het ware, God welgevallige midden houdt tussen het woord: "Laat de gedachte varen aan hetgeen, waartoe gij geroepen zijt", en het andere: "Wie weet goed te doen en het niet doet, die is het zonde"; hoe hij stil en ootmoedig wacht, totdat hij gezonden wordt, maar dan ook niet traag is om de hand met ijver aan het werk te slaan. Zo is het naar Gods hart. Wanneer wij onszelf in deze spiegel beschouwen, moeten wij met Tersteegen belijden: "Nu eens volgt men God niet, dan loopt men Hem vooruit; de een is te bang, de ander te haastig." Maar voegen wij er ook biddende bij: "Heere! was ik slechts zo voor U, wat mijn hand voor mij is, dan hield ik wel de ware middenweg." Zoals de hand niet zelf de arbeid kiest, maar wanneer de wil haar die aanwijst, moedig aangrijpt, zo moet ook een knecht van de Heere niet naar eigen lust en keus zijn werk en ambt zoeken, maar hij moet ootmoedig op de wil van Zijn Heere acht geven, zich door Hem laten zenden en getroost en moedig en met een gewillig hart verrichten, wat hem bevolen is.

2) In het Hebreeuws Halo dabar hoe. Dit kan ook vertaald worden en o.i. is dit beter: Was er niet een bevel? n.l. van Isaï, m.a.w. David vraagt dan tot zijn verontschuldiging, of hij niet moest gehoorzamen aan het woord of bevel van hun vader?.

30. En hij wendde zich, als hij zijn broeder zo geantwoord had, af van die naar een ander van de nabijstaande krijgslieden toe, en hij zei achtervolgens dat woord, dat hij reeds vroeger (vs.26) gezegd had; hij liet zich nog eens meedelen, wat de koning beloofd had; en het volk gaf hem weer antwoord, overeenkomstig de eerste woorden (vs.27 17.27).

Volgens onze mening was David (1 Samuel 16: 12) bekend met zijn roeping tot de koningstroon. Terwijl hij nu die roeping voelde, om de strijd met Goliath te ondernemen en profetisch voor het volk van God te worden, wat hij ook eens werkelijk zijn zou: de beschermer en wreker tegenover overmoedige vijanden, zal wel de gedachte in hem opgekomen zijn, dat juist deze strijd een middel in Gods handen zou worden, om hem in nadere betrekking met het koninklijk huis te brengen. Hieruit verklaard zou kunnen worden, waarom hij herhaaldelijk vraagt naar de door Saul beloofde beloning; want tot deze behoorde ook de hand van de koningsdochter. Dat David later op dat toegezegde loon niet meer aanspraak maakt, heeft zijn oorzaak in het geduld, waarmee hij aan Gods leiding het verdere overlaat; dat hij echter bij Sauls aanbieding in 18: 17vv. zich zo terughoudend gedraagt, is een werking van Gods Geest, die het eenvoudige hart van de jongeman voor de aanslagen van de arglistige koning wist te beschermen..

32. En David zei tot Saul, toen hij voor de koning stond en deze zijn verwondering te kennen gaf, dat een ongeveer achttienjarige jongeling wilde ondernemen, wat geen van de dapperste en sterkste mannen waagde: Aan geen mens ontvalle het hart, niemand vreze om zijnentwil, alsof deze Filistijn een reus ware, die met Gods hulp niet zou te overwinnen zijn. Uw knecht zal heengaan, en hij zal met deze Filistijn strijden; 1) geef hem slechts de toestemming daartoe.

1) Deze woorden brengt David volstrekt niet in onbezonnenheid voort, zoals jonge mensen dikwijls gewend zijn veel zonder overleg te beginnen, zodat niets zo moeilijk is of zij menen, het gemakkelijk te kunnen overwinnen, en zoals een spreekwoord zegt: "zelfs met de handen aan de maan reiken". Zij hebben toch geen kennis van zaken en hebben geen ondervinding, zodat zij van de zwarigheden, die zij willen ondernemen, niet voldoende bewust zijn. Vandaar dat jonge mensen dikwijls stoutmoediger zijn dan behoort en zich hals over kop in gevaar storten, waaruit zij niet weer opstaan. Van dit alles was bij David niets, zoals vervolgens blijkt. Want ten opzichte van eigen kracht belooft hij niets, wanneer hij bereid is tegen de reus Goliath in een tweestrijd zich te begeven, die hij genoeg had leren kennen, evenals de leeuw en de beer, door wie hij in een ogenblik verscheurd had kunnen worden. Maar hij heeft zijn hoop alleen op God gevestigd en verwacht zijn hulp van de Heere, terwijl hij van zichzelf niets verwacht. Hoe duidelijk is het hier, dat David zo spreekt, gedreven door de Heilige Geest..

35. En ik ging hem achterna, de ene keer de leeuw, de andere de beer, en ik sloeg hem met mijn herdersstok (Jud 14: 6) en redde het geroofde schaap uit zijn mond, zodat hij het weer

losliet. Toen hij tegen mij opstond, zo vatte ik hem bij zijn baard 1) met de ene hand, en sloeg hem met de andere gewapende hand, en doodde hem.2)

1) Hoewel noch leeuw noch beer een eigenlijke baard hebben, spreekt toch ook de Griekse dichter Homerus (Ilias, XV, 275) van de sterkgebaarde leeuw (vgl. Martialis X, 9). Men behoeft dus niet, zoals Gerlach wil, de lezing van de Septuaginta in plaats van "aan zijn gordel" te volgen..

2) David is een afschaduwing van Christus, de goede Herder (Jer.40: 11)..

37. Verder zei David, toen Saul hem met zijn ogen opnam, wel getroffen over zijn geloofsmoed, maar toch bevreesd, dat de moedige jongeling vallen zou: De HEERE, die mij van de hand van de leeuw gered heeft, en uit de hand van de beer, die zal mij redden uit de hand van deze Filistijn. 1) Toen zei Saul, die zich herinnerde, hoe hij vroeger met God in gemeenschap was, en hoe hij door de kracht uit de hoogte alles vermocht (10: 7; 11: 11) tot David: Ga heen, 2) en de HEERE zij met u!

1) Met welke woorden hij genoeg toont, dat hij op zijn eigen kracht niet vertrouwt, noch iets omtrent zichzelf belooft, maar van God alleen de hulp verwacht. Waaruit is op te maken dat, ofschoon David tevoren een veehoeder was, hij echter van begin af aan door God tot grote dingen was verkoren, die nauwelijks in de gedachten van de mensen zouden zich opgekomen. Want meer dan verwonderlijk was het, dat een jongeling tegen een beer of leeuw een aanval waagde, op wier gezicht zelfs iemand de vrees om het hart zou slaan, en voor wie we maar liever het heil in de vlucht zouden zoeken, dan dat men hen op een open en blote plaats zou willen aanvallen. Wanneer David dan zegt, dat hij een leeuw of een beer heeft aangevallen en gewurgd, dan blijkt daaruit wel, dat hij niet met gewone kracht was begaafd en die daad heeft verricht door goddelijke en onverwinnelijke kracht. Waaruit men dit besluiten mag dat David, toen hij het leven van landbouwer en veehoeder leidde, in het vaderlijke huis wel door iedereen veracht was, maar echter met zou grote kracht was begaafd; dat hij die niet van nature had, maar dat God in hem met goddelijke kracht heeft gewerkt, opdat hij door Hem tot de gewichtigste dingen uitverkoren daarvan door de daad zelf getuigenis zou geven. Waarom, ofschoon David als de kleinste en meest onaanzienlijke van de broeders veracht werd, hij echter niet minder door God niet enige zekere eretekens werd vereerd en tot de gewichtige taak, volgens het eeuwig en goddelijk plan van God, werd aangeduid..

Hier zien wij het hart van Isaï's zoon geheel voor ons ontsloten. De HEERE, de God van zijn vaders, op Wiens bijstand hij ten volle vertrouwt, terwijl hij alleen bedoelt Diens eer te zoeken, is zijn sterkte..

David verwacht alleen zijn kracht van zijn God. Hij weet het, dat diezelfde God, die hem kracht gaf, om de leeuw en de beer te weerstaan, hem ook niet in de steek zal laten, waar het geldt de Filistijn, die Zijn eer heeft aangetast, te overwinnen..

2) Nu David zo'n bewijs heeft gegeven van zijn kracht en nu Saul iets ziet van die heldere en onuitblusbare geloofsmoed van David, nu durft hij het hem niet te verbieden. Waar het geloof

zich in Gods kinderen uitspreekt, daar moeten tenslotte de vijanden zich gewonnen geven, of buigen voor de Majesteit van het geloof..

37. Verder zei David, toen Saul hem met zijn ogen opnam, wel getroffen over zijn geloofsmoed, maar toch bevreesd, dat de moedige jongeling vallen zou: De HEERE, die mij van de hand van de leeuw gered heeft, en uit de hand van de beer, die zal mij redden uit de hand van deze Filistijn. 1) Toen zei Saul, die zich herinnerde, hoe hij vroeger met God in gemeenschap was, en hoe hij door de kracht uit de hoogte alles vermocht (10: 7; 11: 11) tot David: Ga heen, 2) en de HEERE zij met u!

1) Met welke woorden hij genoeg toont, dat hij op zijn eigen kracht niet vertrouwt, noch iets omtrent zichzelf belooft, maar van God alleen de hulp verwacht. Waaruit is op te maken dat, ofschoon David tevoren een veehoeder was, hij echter van begin af aan door God tot grote dingen was verkoren, die nauwelijks in de gedachten van de mensen zouden zich opgekomen. Want meer dan verwonderlijk was het, dat een jongeling tegen een beer of leeuw een aanval waagde, op wier gezicht zelfs iemand de vrees om het hart zou slaan, en voor wie we maar liever het heil in de vlucht zouden zoeken, dan dat men hen op een open en blote plaats zou willen aanvallen. Wanneer David dan zegt, dat hij een leeuw of een beer heeft aangevallen en gewurgd, dan blijkt daaruit wel, dat hij niet met gewone kracht was begaafd en die daad heeft verricht door goddelijke en onverwinnelijke kracht. Waaruit men dit besluiten mag dat David, toen hij het leven van landbouwer en veehoeder leidde, in het vaderlijke huis wel door iedereen veracht was, maar echter met zou grote kracht was begaafd; dat hij die niet van nature had, maar dat God in hem met goddelijke kracht heeft gewerkt, opdat hij door Hem tot de gewichtigste dingen uitverkoren daarvan door de daad zelf getuigenis zou geven. Waarom, ofschoon David als de kleinste en meest onaanzienlijke van de broeders veracht werd, hij echter niet minder door God niet enige zekere eretekens werd vereerd en tot de gewichtige taak, volgens het eeuwig en goddelijk plan van God, werd aangeduid..

Hier zien wij het hart van Isaï's zoon geheel voor ons ontsloten. De HEERE, de God van zijn vaders, op Wiens bijstand hij ten volle vertrouwt, terwijl hij alleen bedoelt Diens eer te zoeken, is zijn sterkte..

David verwacht alleen zijn kracht van zijn God. Hij weet het, dat diezelfde God, die hem kracht gaf, om de leeuw en de beer te weerstaan, hem ook niet in de steek zal laten, waar het geldt de Filistijn, die Zijn eer heeft aangetast, te overwinnen..

2) Nu David zo'n bewijs heeft gegeven van zijn kracht en nu Saul iets ziet van die heldere en onuitblusbare geloofsmoed van David, nu durft hij het hem niet te verbieden. Waar het geloof zich in Gods kinderen uitspreekt, daar moeten tenslotte de vijanden zich gewonnen geven, of buigen voor de Majesteit van het geloof..

38. En Saul kleedde David met zijn kleren, met zijn wapenrok, en zette een koperen helm op zijn hoofd, en hij kleedde hem met een pantser. 1)

1) Men moet niet vragen, hoe uitstekend iets is, maar hoe geschikt het is. Sauls wapenrok moge nog zo rijk en zijn wapens nog zo sterk zijn, wat baatten ze David, daar zij hem niet pasten?

Hieruit blijkt wel, dat David volstrekt niet klein was, zoals hij wel eens wordt voorgesteld; omdat hij Sauls kleren kon aantrekken, en Saul boven alle anderen uitstak. Want dat hij ze straks weer uittrok met de uitroep: Ik kan in deze niet gaan, was niet omdat de wapenrusting hem te groot was, maar zoals hij zelf er bij voegt: ik heb het nooit verzocht, m.a.w. ik ben die wapenrusting niet gewoon. Als herder was hij altijd zeer luchtig gekleed geweest en daarom viel hem het gaan in een ijzeren wapenrusting uit de aard van de zaak zeer moeilijk. David was alleen klein tegenover Goliath, de reus. Ook dit alles moest leiden, opdat niet David, maar God alleen de eer zou krijgen van de overwinning. Want toch, als David straks Goliath verslaat, is de vaste hand en alles wat tot het verslaan van de reus diende, van de Heere God..

40. En hij nam, in plaats van die wapenen, zijn herdersstaf, waarmee hij de leeuw en de beer verslagen had (vs.35) in zijn hand, en hij koos zich vijf gladde
1) stenen uit de beek, uit de Wady Musur, die hij voor zich had, en legde ze in de herderstas, die hij had, te weten in de herderszak, en zijn slinger was in zijn hand; want in het gebruik van deze had hij zich gedurende zijn herdersleven zo geoefend, dat hij evenals de Benjaminieten (Richteren 20: 16), op een haar treffen kon; zo naderde hij tot de Filistijn. Intussen deed Saul bij Abner nader onderzoek naar zijn familiebetrekkingen, die echter de koning geen volledige oplossing kon geven (vs.55vv.).

1)Eigenlijk: "gekloofde stenen". Scherpe, puntige stenen dienden het best tot zijn oogmerk..

Menigeen is David in geestelijke zin hier gevolgd. Ik herinner slechts aan Luther, die ondanks de bedenkingen van angstige kamergeleerden de zware wapenrusting van scholastieke geleerdheid van zich wierp en moedig intredende met de vijf hoofdstukken van zijn cathechismus de reus te Rome neervelde..

III. Vs.41-54. David gaat tot de reus Goliath ten strijde, en beantwoordt diens hoon en overmoed met zijn vertrouwen op de God van Israël, die niet met zich laat spotten. De aanval voorkomt hij met een worp van zijn slinger, hij treft hem zo juist aan zijn voorhoofd, dat Goliath bedwelmd ter aarde zinkt, en houwt hem vervolgens met zijn eigen zwaard het hoofd af. Nu de sterkste van hen dood is, gaan de Filistijnen op de vlucht: de kinderen van Israël jagen hen na tot aan de poorten van hun steden Gath en Ekron, en beroven vervolgens de door hen verlaten legerplaats. David brengt het afgeslagen hoofd van Goliath naar Jeruzalem en de hem uitgetrokken krijgstoerusting in zijn tent te Bethlehem.

41. Toen de Filistijn zag, dat van de kinderen van Israël iemand zich tot de tweestrijd wilde begeven, ging hij ook heen, gaande en naderende tot David, om deze zijn sterkte te laten voelen; en zijn schilddrager ging voor zijn aangezicht (vs.7).

43. De Filistijn nu, over zo’n bejegening in hoge mate verstoord, zei tot David: Ben ik een hond, die men met een stok wegjaagt, dat gij tot mij komt met stokken. En de Filistijn, toen

hij gehoord had, in welk vertrouwen zijn tegenstander het waagde hem tegemoet te treden, vloekte David bij zijn Goden. 1)

1) De Septuaginta voegt na de woorden: "Ben ik dan een hond, dat gij met een stok tot mij komt" een tegenwoord van David: "Nee, nog minder dan een hond." Dit voegt weinig bij David's aard en gezindheid. Bovendien verklaart de Septuaginta het laatste woord: "Elohiem" (God of goden) van de goden van de Filistijn, Dagon en Astharoth, zo ook de Vulgata (et maledixit Philistaeus David in diis suis), evenzo de meeste uitleggers. Intussen kan daar ook bedoeld zijn, dat hij vloekte bij de God van David en van Israël..

In het Hebreeuws Beëlohaw. Hebben velen het verstaan van de goden van de Filistijn, zoals ook de oude vertalingen, o.i. moet het zien op de goden, d.i. op de God van David. Goliath, als heiden, kende niet de God van Israël, als de enige God, maar hield het ervoor, dat ook David meer dan één God had. Zijn bedoeling was echter, om niet alleen David te vloeken, maar ook de God van Israël te lasteren..

44. Daarna zei de Filistijn tot David, op de wijze, waarop de hoogmoedige helden elkaar hoonden en bedreigden: Kom tot mij, zo zal ik uw vlees aan de vogels van de hemel geven, en aan de dieren van het veld. 1)

1) De ongelovigen nu zijn altijd vol aanmatiging, want niets houdt de mens meer ootmoedig, dan het ware geloof en de kennis van God. Want ieder mens is van nature de trots als ondeugd ingeschapen, en de begeerte, om boven anderen uit te blinken. Zodat het een onafscheidelijk iets is van de menselijke natuur, trots, aanmatiging en onbezonnenheid, en wel zo zeer, dat het zelfs in het allerbinnenste zit ingewrocht. En niets leidt meer tot ware nederigheid, dan de kennis van God, waardoor wij leren, dat wij zelf niets zijn, dat wat wij hebben, wij van Hem ontvangen, en als van Hem ontvangen moeten boeken..

45. David daarentegen, vol van geloof en de Heilige Geest, zei tot de Filistijn: Gij komt tot mij met een zwaard, en met een spies, en met een schild, en houdt uzelf voor onoverwinnelijk; maar ik kom tot u in de naam van de HEERE der heerscharen, aan wie al het heer in hemel en op aarde ten dienste staat, de God 1) van de slagorden van Israël, die gij gehoond hebt met uw lasterlijke woorden.

1) David spreekt hier als van God geleerd. Tegenover de aanmatiging en trots van de vijand komt zijn ootmoed en nederigheid, maar ook zijn vast geloof zo treffend uit. Telkens weer spreekt hij het uit, dat Goliath de slagorden van de levende God heeft gehoond, en omdat David weet, dat God Zijn eer niet straffeloos laat schenden, weet hij ook dat God de Filistijn voor zoveel verwaten hoogmoed zal straffen. David weet zich het instrument van God, door wie de Heere der Heerscharen kloeke daden zal doen..

47. En deze gehele vergadering van de kinderen van Israël, die tot hiertoe zo versaagd geweest is, omdat zij niet het ware, levende geloof had, maar alleen op het zichtbare zag en vlees tot zijn arm stelde (Jer.17: 5),zal weten, dat de HEERE niet door het zwaard, noch door de spies verlost. Dat ik zo zeker van de overwinning tot u kom, heeft niet zijn oorzaak in

vermetelheid, maar in geloof; want de strijd is van de HEERE, Hij alleen heeft strijd en overwinning in Zijn macht. Die zal u in onze hand geven, omdat Hij de eer van Zijn naam tegen uw hoon en uw spot verdedigen moet.

Uit dit woord van David is de 144ste Psalm geworden die, al is zij niet door David zelf gemaakt, zoals sommigen menen, maar door een latere Godsman, waarschijnlijk door een koning uit David's huis die, evenals Hizkia, het vervaardigen van Psalmen beproefde, toch geheel het gevoel uitdrukt, waarmee David in het tweegevecht tegen Goliath ging, waarom de Septuaginta aan het opschrift bijvoegde: "tegen Goliath"..

49. En David stak zijn hand in de tas, en hij nam een steen daaruit, en hij slingerde 1)en trof de Filistijn, die het vizier in zijn helm (vs.5) opengeslagen had, in zijn voorhoofd; zodat de scherpe steen zonk in zijn voorhoofd, en hij, door die worp bedwelmd, viel op zijn aangezicht ter aarde.

1) De slinger bestond uit een touw of een vlechtsel van haar, waaraan in het midden ter opname van de steen een brede leren riem was (de holheid; 25: 29). Bij het gebruik nam men de beide einden van het touw tezamen, zwaaide de slinger eens of enige malen om het hoofd, en wierp dan de steen, die zijn doel op 600 schreden afstand trof..

Waar er gezegd wordt, dat hij de slinger en steen nam, daaruit blijkt, dat hij het deed onder leiding van God, die niet duldde, dat hij door vrees verschrikt werd. Want anders kan het dikwijls geschieden, dat de vrees iemand, wanneer het gevaar van de dood aanwezig is, overvalt dat dikwijls ook de schrik de dapperste mannen zo overvalt, dat zij noch door hun verstand, noch door hun beleid worden bestuurd, terwijl de vrees hun oordeel geheel in bezit neemt, omdat zij niet om God denken, noch tot Hem de toevlucht nemen. Waarom, waar gezegd wordt, dat David de steen nam en uit de slinger wierp, wij erkennen, dat God hem zo nabij is geweest, dat hem noch de kracht, noch het overleg heeft ontbroken. En waar hij de Filistijn midden in het voorhoofd trof, daar is het niet twijfelachtig, of God zelf heeft de worp bestuurd..

David trof de Filistijn in zijn voorhoofd, of in zijn slaap. Hieruit blijkt, dat deze niet met gesloten vizier de tweekamp gewaagd heeft, maar uit overmoed met open, zodat de helm niet was neergeslagen. Zo had God hem verblind, opdat hij aldus zelf de oorzaak moest worden van zijn ondergang. Daardoor kreeg David gelegenheid, om hem met de steen te treffen in zijn voorhoofd. En zo bestuurde God de arm, en zo deed Hij de steen met kracht aankomen, dat deze in zijn voorhoofd wegzonk en Goliath bedwelmd ter aarde stortte..

50. Alzo, om hier aanstonds het gevolg van de strijd mee te delen, voordat wij de verdere loop (in vs.51) nauwkeuriger beschrijven, overweldigde David de Filistijn met een slinger en met een steen; en hij versloeg de Filistijn, en doodde hem; maar David had geen zwaard in de hand. 1)

1) Deze laatste uitdrukking dient, om het goddelijk wonderlijke van het feit meer te doen uitkomen, dat de zwakke David de sterke Goliath gedood heeft, eenvoudig met een slinger en

een steen, zonder een zwaard te gebruiken, opdat het daardoor bevestigd zou worden, dat het de Heere was, die in en door David de vijand verslagen had..

51. Daarom of daarna liep David, en stond op de Filistijn, wiens wapendrager zich uit de voeten gemaakt had, en nam zijn zwaard, en hij trok het uit zijn schede, 1)en hij doodde hem, en hij hieuw hem het hoofd daarmee af, 2) om dit met de wapens van de reus als een zegeteken mee te nemen (vs.54). Toen de Filistijnen zagen, dat hun geweldigste dood was, vluchtten zij, 3) door een schrik van de Heere aangegrepen.

1) Waartoe was het nodig, dat David een eigen zwaard meenam; het zwaard van zijn vijand moet hem dienen. God wordt verheerlijkt, wanneer Zijn vijanden door hun eigen zwaard vallen. David's overwinning over Goliath was een afschaduwing van de zegepralen van David's zoon over de satan en alle machten van de duisternis, die hij beroofde en openlijk tentoonstelde of.2: 15), en door Hem zijn wij meer dan overwinnaars..

Waaraan zullen wij de moed en het geluk van David toeschrijven? Niet aan de poging van een natuurlijke geaardheid, maar aan de invloed van goddelijke beginselen, van geloof en ijver. De geschiedenis is meegedeeld, om allen op te wekken met moed te werken voor de eer van God, en welke gevaren ook dreigen, Zijn zaak te bevorderen, met een onwrikbaar vertrouwen op God. Er is één strijd, waarin allen volgelingen van het Lam zijn en moeten zijn. Eén vijand, vreselijker dan Goliath, daagt de slagorden van Israël uit. Maar "weerstaat de duivel en hij zal van u vluchten." Alleen gaat voort te strijden met het geloof van een David en de machten van de duisternis zullen tegen u geen stand houden..

2) Wij zijn en wij blijven hier in een voortdurende staat van gevecht tegen een geduchte Goliath, tegen een driehoofdige afgod, tegen een vervaarlijk monster, waarvoor wij ongetwijfeld zouden moeten onderdoen, zo niet een drievoudige hulp ons ten dienste stond, en wij het wisten: in Emmanuel, de sterke Held is al onze steun! Van Hem alleen leren wij ook zo goed, nog onze vijand te treffen en die dodelijk te kwetsen; met het woord van God toch wordt deze het best bestreden; uit dat woord rapen wij onze steentjes tezamen en door het geloof slingeren wij ze met kracht en goed gevolg onze tegenstander naar het hoofd.

3) Een grote, heerlijke overwinning was behaald, een overwinning rijk in gevolgen, een overwinning van de HEERE, niet van een mens, een overwinning van de ware, levende God over het gehele rijk van de valse goden, een overwinning van het geloof in de God van Abraham, Izaak en Jakob over al het toenmalige en toekomstige ongeloof en bijgeloof van de gehele wereld. Nauwelijks heeft ooit de Heere Zijn Woord tot Israël: "Ik zal u verlossen door Mijn uitgestrekte arm en gij zult bekennen, dat Ik de Heere, uw God ben," met meer majesteit en heerlijkheid bezegeld, dan juist hier..

52. Toen maakten zich de mannen van Israël en van Juda op (1 Samuel .15: 4) en juichten, en vervolgden de Filistijnen; tot waar men komt aan de vallei, 1) en tot aan de poorten van de stad van de Filistijnen, van Ekron; en de gewonden van de Filistijnen vielen op de weg van Saäraïm, een stad in de vlakte van Juda, het tegenwoordige Zakarija, ten westen van Efes-Dammin (Joz.15: 36) en tot aan Gath, en tot aan Ekron.

1) De Septuaginta leest tot aan Gath. Deze schijnt inderdaad de oorspronkelijke en ware lezing te zijn, omdat volgens het volgende de Filistijnen eerst westwaarts vluchtten naar Saäraïm en vervolgens gedeeltelijk zuidwaarts naar Gath, deels noordwestwaarts naar Ekron..

53. Daarna keerden de kinderen van Israël om, van het verhit najagen van de Filistijnen, en zij beroofden hun legers 1) bij Efes-Dammim, waar zij bij de haastige vlucht veel buit hadden achtergelaten.

1)Ongetwijfeld is tussen het verslaan van Goliath door David en het plunderen van het leger van de Filistijnen een tijdruimte van enige dagen of weken. Vandaar ook dat David eerst nog enige dagen bij Saul in gunst kon zijn, omdat de vrouwen pas na het beëindigen van de strijd dat overwinningslied hebben gezongen..

54. Daarna, nl. nadat hij Goliath verslagen had en het leger van de Israëlieten de Filistijnen achtervolgden, nam David het hoofd van de Filistijn, dat hij met diens eigen zwaard had afgehouwen (vs.51), en bracht het eerst tot Saul, opdat deze het zou zien (vs.55),en vervolgens, toen hij naar huis terugkeerde, naar Jeruzalem
1) (Jos 15: 63); maar zijn wapens, de wapens van Goliath, legde hij in zijn tent te Bethlehem, totdat hij ze later in de tent der samenkomst te Nob bracht, en daar als een geschenk voor de Heere neerlegde (21: 9).

1) De vurige, theocratisch-gelovige jongeling waren de Jebusieten in de burg Jeruzalem een doorn in het oog; hen wenste hij voor alles uit het hart van het land, aan hen moest het hoofd van Goliath profetisch getoond worden, wat hun van David wachtte, die hen ook later overwon (2 Samuel .5). Misschien wilde en moest David reeds, toen hij met Goliaths hoofd naar Jeruzalem ging, aan Saul een teken geven, dat hij toch de Jebusieten moest verdelgen. Bovendien moeten de Jebusieten met de Filistijnen in een nadere gemeenschap tegen Israël gestaan hebben. De oude macht van de Filistijnen tegen Israël was pas toen voor altijd gebroken, toen de vaste stad Jeruzalem veroverd was, en de Jebusieten hen dus niet meer konden helpen. Van die tijd af verdwijnen de Filistijnen als onbeduidend uit de geschiedenis en bleef hun alleen de belofte van het Evangelie over (Psalm 87: 4)..

Evenals David aan Goliath, zo heeft onze Heere Christus, aan de sterk gewapende (Luk.11: 21) of de reus (Jer.49: 24) zijn wapenrusting ontnomen (Kol.2: 15) en door Hem overwinnen wij..

Van het slagveld legde de weg naar Bethlehem, de verblijfplaats van David, over Jeruzalem..

IV. Vs.55-18: 5. Voor David heeft de overwinning op Goliath aanstonds dit gevolg, dat Saul, op hem opmerkzaam geworden en zijn bijzondere gaven erkennende, hem in zijn bestendige dienst neemt, zodat hij de troon een groot stuk nader gekomen is. Achter dit eerste gevolg ligt echter een ander verborgen, de toenemende jaloezie van de thans nog regerende koning tegen hem, die tot zijn opvolger geroepen is en tot wie zich de harten van het volk reeds neigen een jaloezie, die Saul ertoe drijft te proberen eerst door verborgen list, vervolgens door openbare vervolging zich van zijn mededinger te ontslaan. De Heere geeft op hetzelfde uur, dat David

voor de koning staat, en op zijn vragen antwoordt, hem een vriend in Sauls zoon, in Jonathan, die hem niet alleen alle vijandschap, die hem wacht, zal helpen dragen, maar ook zijn hart op een wijze aan de vervolgingszuchtige koning zal verbinden, dat hij geschikt wordt, met onverbrekelijke trouw die aan te hangen en zijn vijand op het hoogst te beminnen.

55. Wij wensen het verhaal thans weer aan vs.40 aan te knopen en het verband te herstellen, door een gebeurtenis mee te delen, die eveneens bij die overwinning over Goliath plaatshad. Toen Saul David zag uitgaan, de Filistijn tegemoet, zei hij tot Abner, de krijgsoverste: Wiens zoon is deze jongeling, Abner? Deel mij de familiebetrekkingen mede van Isaï's zoon, die mijn harpspeler was, en nu naar de prijs van mijn dochter dingen wil. En Abner, die meer belang in krijgszaken stelde, dan hij van familie-aangelegenheden wist, zei: Zo waarlijk als uw ziel leeft, o koning! ik weet het niet. 1)

1) Ook dit vers is gemakkelijk te verstaan, indien men erop let, wat Saul vraagt. Het is geen onkunde met David, die hem zo doet spreken, maar wanneer hij David ziet uitgaan de Filistijn tegemoet, dan wenst Saul te weten, wie eigenlijk de familie van zo'n moedige jongeling is. Hij vraagt niet, wie is David, maar wiens zoon is deze jongeling? Hoe komt hij aan zo'n moed en moedsbetoning? Bovendien, Saul heeft de overwinnaar zijn dochter beloofd. Is het nu te verwonderen, dat hij iets meer van de familie wil weten, waarmee zijn dochter, indien David overwint, in nadere betrekking zal komen?.

Abner weet het niet, en nu krijgt deze opdracht, om onderzoek te doen. Abner weet niet beter zijn opdracht te volbrengen, dan de overwinnaar van Goliath zelf bij Saul te brengen. Dit gebeurt en nu houdt Saul met David, en David met hem een gesprek, wat ons niet nader is meegedeeld, maar waarvan het begin ons meegedeeld wordt in het slot van vs.58. Uit vs.1 van het volgende hoofdstuk, waar gezegd wordt: "het geschiedde nu als hij geëindigd had te spreken," blijkt toch, dat het nog een gewichtig gesprek is geweest, waardoor voorzeker de godsvrucht en het kinderlijk ernstig geloof van David treffend is uitgekomen en zo, dat de kinderlijk gelovige ziel van Jonathan zich aan die van David verbonden ging voelen..

57. Toen David terugkeerde van het verslaan van de Filistijn, nam Abner hem, die als opperbevelhebber van het Israëlitische leger hem tegemoet was gegaan, om hem met de overwinning geluk te wensen, en hij bracht hem voor het aangezicht van Saul, opdat ook deze hem zou begroeten, en het hoofd van de Filistijn was in zijn hand. 1)

1) Deze gebeurtenis had, volgens hetgeen in vs.51 verteld werd, nog plaats voor de Filistijnen gingen vluchten en de kinderen van Israël hen najaagden; want in 18: 5 zien wij David mee uittrekken. Toen de beroving van het leger plaatsvond (vs.53), heeft hij zeker de weg over Jeruzalem naar Bethlehem (vs.54) gemaakt, om tevens aan zijn vader te melden, wat Saul tot hem gezegd had (18: 2) en om van zijn vader afscheid te nemen. De gebeurtenissen in dit en het volgend gedeelte zijn meer naar de zaken dan naar de tijdsorde meegedeeld, waardoor enige moeilijkheid ontstaan is in het begrijpen van de geschiedkundige samenhang..

HOOFDSTUK 18.

LOF VOOR DAVID, ZIJN LEVENSGEVAAR EN HUWELIJK.

1. Het geschiedde nu, toen hij geëindigd had tot Saul te spreken, en op diens vragen openhartig en bescheiden geantwoord had, dat de ziel van Jonathan verbonden werd aan de ziel van David; en Jonathan, die hem reeds vroeger om zijn geloofsmoed bewonderd had, en nu bij dit gesprek met de koning een blik in zijn tedere, zo vast aan God verbonden ziel geslagen had, voelde zich sterk tot David aangetrokken, en beminde hem als zijn ziel. Hiervan openbaarde hij echter niets; hij wachtte totdat hij later (vs.3) met David afzonderlijk spreken kon.

4. En Jonathan deed, naar de gewoonte van die tijd, toen krijgsvrienden met elkaar de wapens pleegden te verwisselen (Hom. Ilias VI. 230), zijn mantel af, die hij aanhad, en gaf hem aan David, ook zijn kleren, zijn wapenrok (17: 39), ja tot zijn zwaard toe, en tot zijn boog toe, en tot zijn gordel, toe, welke laatste het voornaamste sieraad van de krijgslieden was.

Noch de vriendschap van Theseus en Perithous, van Achilles en Patroklus, van Orestes en Pylades, van Pythias en Damon, noch die van Epaminondas en Pelopidas kan met deze van David en Jonathan vergeleken worden..

Dit is echter op te merken, dat Jonathan er niet onbekend mee was, dat David tot opvolger van de koning was aangenomen, wat hij zelf aan David verklaart, en dat dit hem toch niet verhinderd heeft, om David lief te hebben. Waaruit wij opmaken, dat deze vriendschap niet is geweest uit hoop op enig nut, dat hij van David verwachtte, omdat hij de hoogste waardigheid aan hem moest afstaan. Het is toch bekend, hoe groot de begeerte in de natuur geworteld is, om te heersen, en bekend is het spreekwoord onder de volken: Dat om het rijk te bemachtigen recht en billijkheid worden onteerd, en de ene broeder de ander niet spaart. Wij zien daarom dat de vriendschap van Jonathan niet een vleselijke was, maar geworteld in de kracht en vrees van God en een geheel andere dan de menselijke vriendschap, die in de regel, tenzij God de eerste is in het verbond, niet anders is dan in het belang van de persoon zelf. Want ofschoon een vriend ter wille van een vriend veel wil doen, wordt er echter, indien men die vriendschap naspeurt tot op de wortel en de oorsprong, veel vleierij gevonden, omdat men zichzelf en zijn eigen belang zoekt..

Wanneer wij de gehele geschiedenis van de Heilige Schrift doorgaan, vinden wij geen vriendschap gelijk aan die tussen David en Jonathan. De heilige geschiedenis is rijk aan voorbeelden van liefde en haat, van trouw en boze vijandschap, aan de treffendste bewijzen van zachtheid en aan de afschrikwekkendste voorbeelden van de verschrikkelijkste vervolgingszucht; maar het schijnt, dat zij slechts één voorbeeld van zo’n vriendschap wilde geven, als er tussen David en Jonathan bestond. Zij heeft deze zo vastgesteld, dat zij voor alle tijden genoeg en in alle dergelijke verbintenissen een gezegend voorbeeld is.

Uit deze voorstelling leren wij, wat de grond van de ware vriendschap is en hoe zij zich openbaart. Zij heeft zowel een goddelijke als een menselijke grond. Elke vriendschap, die niet

in God zijn grond heeft, die met van God vervreemden, zij mogen overigens nog zo beminnenswaardig en achtingswaardig zijn, gesloten wordt, draagt de kiem van haar ondergang in zichzelf. Eén zaak alleen bindt voor eeuwig mensenzielen aan elkaar; dit is het Eeuwige. Dit één zijn in de Heere heeft de ware vriendschap gemeen met de gemeenschap der heiligen in het algemeen, die eigenlijk daarin bestaat, dat men in de ander de Heere bemint, hem daarom bemint, omdat men in hem het werk van de Heilige Geest waarneemt, en in hem een verloste door Jezus Christus, een broeder in de Heere erkent. Maar daarom is deze gemeenschap der heiligen, deze broederlijke liefde van de Christenen onder elkaar nog geen vriendschap; er moet noodzakelijk nog iets bijkomen, opdat deze nauwere betrekking van de ziel kan bestaan en wortel schieten, en dat is overeenstemming van de menselijke richting van het gemoed, het instemmen van de hart, de verwantschap van de zielen. Een dubbel vuur heeft later de vriendschap van Jonathan door te staan, het vuur van tegenspoed en het nog meer verterend vuur van zelfzucht; maar zij doorstond heerlijk de dubbele vuurproef.

Jonathans vriendschap was meer zich overgevende en opofferende, die van David meer ontvangende en erkennende. David’s vriendschap is evenzo oprecht, maar minder gloeiend dan van Jonathan. Zijn geest liet zich niet zo door iedere hartstocht beheersen, hij had niet alleen voor deze, maar ook voor grotere zaken ruimte in zijn hart; Jonathan voelt zich van nu af alleen in David en leeft als het ware alleen voor hem.

Jonathan betoonde zijn liefde voor David door een geschenk van de kledingstukken, die hij gedragen had. David werd gezien in Jonathans kleren; ieder mocht het weten, dat hij Jonathans tweede Ik was. Onze Heere Jezus heeft ook zo Zijn liefde voor ons getoond; Hij ontledigde zich om ons te kleden, Hij werd arm om ons rijk te maken. Ja! Hij deed meer dan Jonathan, hij kleedde zich met onze lompen..

Gelukkig hij, aan wie de parel van zo’n vriendschap ten deel wordt. Zij zal niet alleen zijn leven veraangenamen, maar ook de levensstrijd verlichten, elk laat met de helft van de zwaarte verminderen en de pelgrimsreis naar het eeuwig huis op allerlei wijzen helpen verzoeten. Bovendien is het woord van de Heere bekend: "Waar twee onder u tezamen stemmen om een zaak te begeren, dat zal hun gegeven worden van Mijn Vader in de hemel", en niet minder het andere: "Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn naam, daar ben Ik in het midden". Een Kleopas met zijn metgezel op weg naar Emmaüs, een Petrus en een discipel, die aan Jezus’ borst lag, een Paulus en zijn Timotheus, hoe liefelijk stralen ons deze dubbele sterren van de hemel van de heilige geschiedenis toe; welke bronnen van verfrissing ontspringen uit deze gemeenschap van hart; wat een oogst van heil en vrede zullen zij duizenden malen uit hun vertrouwelijk verkeer meegedragen hebben! Aan wie zo’n zielevriend gegeven werd, die houde hem voor een grote schat en achte hem hoog in waarde. Wie daarentegen moet klagen, dat hem zo een ontbreekt, zoeke de oorzaak daarvan niet in anderen, maar in zichzelf, omdat hem zonder twijfel, misschien wel niet elk edel streven, maar toch de deugden, die harten winnen, ootmoed, reinheid, liefde ontbreken. Waar toch deze adel is, daar blijft het niet uit, of het laat bij gelijkgezinden zijn magnetische invloed voelen, terwijl de zelfzucht afstoot, en de mens gelijk maakt aan die Amerikaanse boom, in wiens omtrek niets groeit of bloeit, en waarnaar geen enkel gewas zijn ranken uitstrekt, om zich daaraan vast te hechten. Niemand zegge, dat hij geen mens nodig heeft, omdat de Heere,

zijn God hem voldoende is. Dit is een hoogdravend woord dat zelden waar is, en dat in de meeste gevallen slechts voor een dekmantel dient, om de kou en leegheid van het hart te bedekken..

De behoefte aan liefde in ons gemoed, nooit door teleurstellingen uitgedoofd, maar veeleer aangevuurd, vindt bij Eén gerede bevrediging. De bitter beproefde voelt minder zijn moeite, als hij het vermoeide hoofd aan de boezem van deze vriend neervlijt, met geen goudstukken hoeft gij hier liefde te kopen. Gij weet het, wie wij bedoelen, Hij heet Jezus, Hij, de Vriend bij uitnemendheid, de Vriend van zondaren, van Wie het heten mag: meer dan Jonathan is hier! Troon en kroon heeft Hij verlaten, zichzelf heeft Hij gegeven, en nu vraagt Hij op die grond: zonen en dochters, geef Mij uw hart! Het is zoals iemand gezegd heeft: "Uw hart is voor Christus geschapen, en zolang het niet aan Christus gegeven is, verstrooiing, daar om vertroosting, elders om liefde, en overal vergeefs naar rust en geluk."

5. En David trok uit, toen hij tot de werkelijke krijgsdienst aangenomen was, terwijl hij vroeger (16: 21) slechts de titel van een koninklijk adjudant gevoerd had, overal waar Saul hem zond; zo nam hij al aanstonds deel aan de vervolging van de Filistijnen (17: 52); hij gedroeg zich voorzichtiglijk, verstandig; hij betoonde zich een bekwaam en gelukkig strijder te zijn, en Saul, die hem nu nog genegen was, zette hem, uit dankbaarheid voor hetgeen hij bij deze eerste krijgstocht gedaan had, over de krijgslieden, stelde enigen van deze onder zijn bevel; en hij was aangenaam in de ogen van het gehele volk, en ook in de ogen van de knechten van Saul, 1) van de hooggeplaatste beambten en officieren van de koning.

1) Dit laatste wordt er niet zonder grote bedoeling bijgevoegd, omdat het een uitzondering maakte op de regel. Wanneer iemand door een schitterende daad bij een vorst in gunst komt en wordt voorgetrokken, beginnen gewoonlijk de oudere hovelingen hun hart door nijd voor zo iemand toe te sluiten en kunnen het in de regel niet verdragen, dat een nieuweling is opgenomen in de gunst van de vorst. Bij David was het echter anders. Wel een bewijs, dat de Heere op een bijzondere wijze met hem was, maar ook, dat hij iemand was van een innemend karakter die te midden van zijn voorspoed, door Gods genade, de nederige man bleef..

I. Vs.6-16. Na het ten einde brengen van de veldtocht tegen de Filistijnen trekt Saul in triomf met het leger terug, en wordt door koren van vrouwen in de steden van Israël onder jubelgezang en vrolijke dansen ontvangen. Maar het woord, dat hem tegemoet klinkt: "Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden" dringt als een vergiftige pijl in zijn borst en doet een jaloezie in hem ontbranden, die reeds de volgende dag, toen de boze geest weer over hem kwam, hem een moordaanslag op David’s leven doet beproeven. David ontkomt die aanslag tweemaal en wordt door de koning uit zijn onmiddellijke nabijheid verwijderd, omdat deze hem nu vreest.

6. Het geschiedde nu toen zij, de krijgsknechten, uit de strijd kwamen, en David terugkeerde van het slaan van de Filistijnen, dat de vrouwen uitgingen uit al de steden van Israël, met gezang en rijen, om door gezang en dansen de overwinning te vieren (Ex.15: 20 Richteren 1: 34), de koning Saul tegemoet, die aan het hoofd van de triomftocht stond, met trommels, met vreugdezangen, en met muziekinstrumenten.

7. En a) de vrouwen, in twee koren verdeeld, spelende,
1) antwoordden elkaar, zodat het ene koor het eerste, het tweede het laatste gedeelte zong, en zeiden: b) Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijntienduizenden! Sauls overwinning is groot, is heerlijk, maar David's daad, daar hij de Filistijn versloeg en daardoor de overwinning mogelijk maakte, is toch nog tienmalen groter en heerlijker.

a)Ex.15: 20vv. b) 1 Samuel .21: 11; 29: 5

In het Hebreeuws Hamsachakoth: spelende, in de zin van mimische dansen uitvoerende. In zijn "Ninevé en Babylon" deelt Layara mee, hoe in de ruïnen van Kojundschih een basreliëf is gevonden, waarop een menigte van mannen en vrouwen is afgebeeld die met gezang en muziek al dansende de Assyrische aanvoerder van het overwinnend leger verwelkomden.

8. Toen ontstak Saul zeer, en dat woord, dat de vrouwen, zonder kwaad te denken, of de gevolgen te berekenen, gezongen hadden, was kwaad in zijn ogen, en hij zei: Zij hebben David tienduizend gegeven, maar mij, die toch koning ben en op het hoogst moest vereerd worden, hebben zij maar duizend gegeven; en voorzeker zal het koninkrijk nog voor hem zijn; ontvangt hij reeds nu de eer, die de koning toekomt, zo kan het niet lang duren of het koninkrijk komt ook tot hem.

Wij geloven niet de vrouwen te kunnen verwijten, dat zij door onvoorzichtigheid en gebrek aan nadenken de oorzaak zijn geworden van al de treurige gevolgen, die dit woord tot gevolg heeft gehad; het komt ons integendeel voor als een direct woord van God. De Heere wilde, dat Zijn volk allengs de toekomstige koning zou leren kennen, en hun hart aan hem geven; de tegenwoordige koning moest opmerken, dat de aankondiging van zijn verwerping geen woord zonder kracht of gevolg was. Voor Saul en David beiden was, wat de vrouwen zongen een beproeving, voor Saul diende het, helaas, tot steeds diepere val en tot bespoediging van het gericht over hem, terwijl toch de in hem opkomende gedachte, dat het koninkrijk voor David zou zijn, hem had kunnen verootmoedigen onder Gods machtige hand, en indien hij genade en vergeving van zonden gezocht had, zou het woord hebben kunnen dienen om hem te doen opstaan. Voor David daarentegen had het kunnen dienen tot een grote verzoeking, wanneer hij, door het volk met liefde en groot vertrouwen vereerd, zich verhovaardigd had; maar hij weet de verzoeking te weerstaan, hij blijft ootmoedig en aan God overgegeven. En opdat nu hem, die heeft, gegeven wordt, zodat hij overvloedig heeft, moet juist tot een middel daartoe worden, wat uit dit woord voorkomt: de school van het lijden..

De lofzangen hadden boven alles voor de Heere moeten klinken, die zich van de geringe, ongewapende herdersknaap als van Zijn werktuig bediende, opdat het des te ondubbelzinniger zou blijken dat Zijn arm, de arm van de Almachtige, Israël redde. Het volk miskende dit en verafgoodde het werktuig. Is deze dwaling, die zo beklagenswaardig is, en die getuigt van diepe vervreemding van God niet een karaktertrek, die zich bij het tegenwoordig geslacht openbaart, dat de uitdrukking: "Cultus van het genie" uitvond, en waarbij wij de mensverafgoding niet zelden tot waanzin zien stijgen..

Alles werkt mede, om Saul van David te vervreemden. Het lied van de vrouwen wekt argwaan en naijver op. Het geloofsleven van David, waardoor Jonathan wordt aangetrokken, moet de man afstoten, die zich door God verlaten weet. De bewijzen van moed en beleid, later door de held als overste van duizend gegeven, maken het vooroordeel, aan zijn eerste optreden verbonden, wel krachteloos, maar zijn tevens zo vele redenen, om hem te haten, een haat, die gevoed wordt door de hovelingen (1 Samuel .22: 9; 24: 10) en versterkt door het onloochenbaar feit, dat hij èn in de gunst van het volk mag delen, èn rijkelijk door God wordt gezegend..

9. En Saul had het oog 1) op David, van die dag af en voortaan, hij zag van die tijd af hem met nijdige ogen aan.

1) In het Hebreeuws Oween. Door de Statenvertalers vertaald door: had het oog. Er staat echter letterlijk, was scheel ziende op, d.i. Saul zag David van die dag af met schele ogen, met nijdige blikken aan..

10. En het geschiedde de volgende dag na het voorgevallene (vs.7), dat de boze geest van God over Saul vaardig werd, en hij profeteerde, 1)raasde midden in het huis en David, die na het eindigen van de krijgsondernemingen tot zijn vorige dienst bij de koning teruggekeerd was, speelde op snarenspel met zijn hand, als van dag tot dag, zoals hij dagelijks deed; Saul nu had een spies in de hand (1 Samuel .22: 6), volgens oude gewoonte in plaats van een scepter.

1) Van het zingen van een lied, waarbij David had moeten spelen, zoals Michaëlis wil, of van een nabootsen van de profeten in gebaren en redenen, zoals Starke verklaart, is hier geen sprake; de uitdrukking, die afkomstig is van de extatische toestanden, waardoor zich bij de profeten de Geest van God openbaarde (1 Samuel 10: 10), wordt hier gebruikt van de werkelijke razernij, waarin de boze geest Saul bracht..

Dit is niet zo op te vatten, alsof God wilde, dat hij in Zijn Naam zou spreken, noch dat hij de gave van de profetie had ontvangen, zoals Samuel en de andere door God gezonden profeten. Want het woord profeet wordt in de Heilige Schrift verschillend gebruikt, zoals ook van aanbidders van Baäl en andere afgoden gezegd wordt, dat zij geprofeteerd hebben. Laten wij ons herinneren, wat de apostel Paulus zegt, dat er een groot onderscheid is van gaven en krachten onder de mensen, die echter alle voortkomen uit een en dezelfde bron en wortel, n.l. de enige Geest van God, van Wie alle goede dingen afdalen. Maar omdat de verleiders en bedriegers, die valselijk de naam van God als voorwendsel gebruiken ook de titel van profeet aannemen, schikt de Heilige Schrift zich dan ook naar het algemeen spraakgebruik van de mensen. Daarom wordt Saul hier gezegd te profeteren, niet zoals David heeft geprofeteerd, noch zoals Samuel, noch ook zoals Saul zelf profeteerde, toen hij tot koning was gekozen, maar door een zeker enthousiasme opgewekt en door toorn vervoerd, en buiten zichzelf zijnde, heeft hij fanatieke redeneringen gehouden en voortgebracht..

11. En Saul schoot (wierp) de spies tot tweemaal toe, en zei daarbij in zijn hart: Ik zal David aan de wand pinnen, want de boze geest zette hem aan zich van deze man te ontdoen; maar

David wendde zich tweemaal van zijn aangezicht af: 1) hij wist beide keren door een wijken ter zijde het dreigend schot te ontwijken.

1) Dat David na deze aanslag niet dadelijk ontvlucht en Saul verlaat, is een teken van zijn edele gezindheid zo vol van vreugde van het geloof, die zich in de volgende geschiedenissen steeds openbaart. Niet eerder onttrekt hij zich aan de koning, voordat hij ziet, dat niet alleen in enkele aanvallen van waanzin, waartegen hij op Gods bescherming vertrouwt, maar in koelbloedig overleg, Saul hem naar het leven staat (19: 1vv.). Een nieuwe moordaanslag dwingt hem eindelijk de koning te verlaten en geeft hem tot vluchten recht..

12. En Saul vreesde voor David, zoals eens de Egyptenaren voor de Israëlieten, toen in de bijzondere vermeerdering van deze zich een niet gewenste macht openbaarde (Ex.1: 12), want de HEERE was met hem, zoals duidelijk uit het voorgevallene (vs.11)gebleken was, en Hij was van Saul geweken, 1) zoals hij zelf na de aanval van waanzin erkennen moest.

1) Hier wordt ons de grote reden aangetoond, waarom Saul David zo haatte. Hij vreesde hem, omdat hij voelde en zag, dat diezelfde God met David was, die hem verlaten had. Saul had wel zoveel kennis dat hij wist, dat de mens, door God verlaten, zwak is en hulpeloos, vergeleken bij hem met wie God, de Heere, is. Saul voelt, dat hij steeds dieper moet zinken en David steeds hoger moet klimmen. Er is bij Saul een zekere wanhoop, een gevoel van niets te kunnen veranderen aan de donkere toekomst, die hem bedreigt. Er is wel droefheid bij hem, maar een droefheid naar de wereld, die de dood werkt. Hij weet dat hij verloren is, maar mist tegelijk het voornemen, om zich als een diep schuldige aan de voeten van de Heere te werpen en Hem om genade en vergeving te vragen. Kaïn, Ezau, Saul en Judas, bij alle vier merken wij hetzelfde op: met een overtuigd geweten een steeds dieper wegzinken in de afgrond van Godverlating..

13. Daarom, omdat zijn nabijheid hem onaangenaam geworden was, deed hem Saul van zich weg, en hij zette hem zich tot een overste van duizend, gaf hem een hogere officiersrang, dan hij tot hiertoe bekleed had; en hij ging uit en hij ging in voor het aangezicht van het volk, David voerde in zijn nieuwe post, omdat hij niet nutteloos zijn tijd wilde doorbrengen, allerlei krijgsondernemingen tegen de Filistijnen uit, met wie Israël altijd een moeilijke strijd had, zolang Saul leefde (14: 52).

13. Daarom, omdat zijn nabijheid hem onaangenaam geworden was, deed hem Saul van zich weg, en hij zette hem zich tot een overste van duizend, gaf hem een hogere officiersrang, dan hij tot hiertoe bekleed had; en hij ging uit en hij ging in voor het aangezicht van het volk, David voerde in zijn nieuwe post, omdat hij niet nutteloos zijn tijd wilde doorbrengen, allerlei krijgsondernemingen tegen de Filistijnen uit, met wie Israël altijd een moeilijke strijd had, zolang Saul leefde (14: 52).

16. Maar geheel Israël en Juda had David lief, beminde hem hoe langer hoe meer, als een bekwaam en gelukkig krijgsoverste; want hij ging uit en hij ging in voor hun aangezicht (vs.13).

Op de plaats, waar de hoogste aardse macht haar zetel heeft, op de koninklijke stoel, gaan de zonden met ontzaglijke snelheid voort, maar bijzonder op de Israëlitische troon die, omdat hij eigenlijk op de eenheid van de goddelijke en de menselijke wil gegrondvest was, de tegen God opstaande wil tot volle rijpheid moest brengen. Daaruit kan verklaard worden dat, terwijl Saul overigens geen boosaardig karakter toont te bezitten, hij tegen David een zo diep gewortelde als doortrapte boosheid toont. Deze vijandschap van Saul tegen David verdient een bijzondere studie; want zij wijst op de diepste diepten van de geschiedenis van de mensheid, en verklaart het lijden van David, als de hoogste en heilzaamste leiding, waartoe de mens in het algemeen bekwaam is. Saul heeft in zijn eigen geweten bepaald de indruk, dat hij zijn koninklijke plicht niet vervuld heeft en, door Samuëls heilige ernst geschokt, belijdt hij zelfs zijn zonde: duidelijk blijkt het, dat het hem met deze belijdenis niet om schulduitdelging te doen is, maar om afwending van de kwade gevolgen, die hij van zijn zonde vreest, want het heeft voor hem het hoogste belang, dat Samuel hem voor het volk weer eer geeft. Samuel, hoewel hij hem schoorvoetend ter wille is, houdt zijn boete niet voor oprecht, en heeft daarom koning Saul van die dag af niet teruggezien (15: 24vv.). Uit deze gebeurtenis van die dag ontstond de worm, die aan Sauls innerlijk leven knaagde. Wat voor hem Samuëls scherp woord geweest was, dat werd David's persoon en verschijning, zodra het volk David's roem boven die van Saul verheven had. David heeft nooit voor Saul een boetprediking gehouden, heeft hem bovendien nooit iets verweten; zijn toekomstig koningschap heeft David zo bescheiden verborgen, dat het tegenwoordig koningschap van Saul op geen wijze door deze toekomst gestoord werd. Ook de gedachte aan zijn kinderen kon in Saul geen vijandschap tegen David bewerken; want Jonathan was David's broederlijke vriend, en Michal werd later (vs.20vv.) uit eigen vrije keuze zijn vrouw. Niet alleen kon Saul zijn tegenwoordig koningschap, zo lang hij leefde, zonder alle stoornis van David's zijde bezitten en genieten, maar de tegenwoordigheid van David is hem ook op alle wijzen ten voordeel; David is in de dienst aan de koning de trouwste en bekwaamste; Saul moet het zelf erkennen, dat de HEERE met David is in alles, wat hij in de aangelegenheden van de koning onderneemt. Ja, dagelijks kon Saul ondervinden, dat David zijn goede genius (beschermgeest) was, want deze alleen was in staat zijn ergste en onvermijdbare vijand, de onrustige en boze geest te verbannen. Ondanks dat alles was Saul de vijand van David zijn gehele leven door; al de weldaden van David aan Saul zijn niet in staat, David's existentie (bestaan) voor hem verdraaglijk te maken. Niet dit of dat haat hij in David, maar zijn existentie haat hij, want zijn geweten vreest deze existentie, en dit te meer, omdat hij niet ontveinzen kan, dat de HEERE met David is. Dit is de eigenlijke en ware gedaante van de menselijke boosheid, de eigenlijke boze wortel van alle zonde, namelijk dat, wat de Schrift vijandschap tegen God noemt (Rom.8: 7). Het gewone oog en oordeel kan in de openbaringen van de menselijke zonde deze meest verborgen grond nooit ontdekken, en daarom is het leerrijk, dat deze hier juist wordt blootgelegd; hoewel ook hier niet voorbijgezien mag worden, dat de boosheid van de zich tegen God verzettende wil ook in Saul nog altijd met allerlei prijzenswaardige gaven en voorrechten omgeven blijft.

II. Vs.17-30. Bij de steeds toenemende genegenheid van het volk voor David ziet Saul zich genoodzaakt de aan Goliaths overwinnaar gegeven belofte (17: 25) aan hem te volbrengen en hem zijn dochter tot vrouw te geven. Hoewel hij nu de oudste, Merab genaamd, hem toezegt, en hem daardoor wil aansporen, zich zeer ijverig in de strijd tegen de Filistijnen te betonen, omdat hij hoopt dat David in die strijd zal omkomen, zo geeft hij toch spoedig Merab aan een

rijke Meholathiet. Daarna hoort hij, dat zijn tweede dochter, Michal, David zeer genegen is: deze omstandigheid neemt hij aanstonds te baat, om de gevreesde tegenstander in nog groter levensgevaar te brengen, want hij eist als bruidsschat honderd voorhuiden van de Filistijnen. David brengt het geëiste in dubbel getal, zodat Michal hem ten deel moet worden. Nu is de vrees en de vijandschap van Saul ten toppunt gestegen, en daarmee de tijd gekomen, dat David het koninklijk hof verlaten en zich in ballingschap begeven moet.

17. Daarom1) zei Saul tot David, toen deze in al zijn handelen zich zo dapper en verstandig betoonde en alle harten voor zich won (vs.13vv.); zie, mijn grootste dochter Merab (= vermenigvuldiging), zal ik, naar hetgeen ik beloofde aan hem, die de Filistijn doden zou, u tot vrouw geven; alleen wees mij een dapper zoon, en voer de strijd van de HEERE 2) tegen de Filistijnen, die voornaamste vijand van Zijn volk. Dat was echter niets dan een huichelachtig vroom klinkend woord, waarmee de koning de arglistigheid van zijn hart bedekte, want Saul zei in zijn hart, omdat hij voor David vreesde (vs.15): Dat mijn hand niet tegen hem zij, dat ik hem niet zelf om het leven brengen, maar dat de hand van de Filistijnen tegen hem zij, in een strijd tegen hen zal hij wel ten gevolge van zijn moed te ver gaan en vallen, en het uitzicht op de hand van de koningsdochter zal hem steeds moediger en vermeteler doen handelen.

1) Nu Saul zag, dat David hoe langer hoe meer steeg in de gunst van het volk, en dit volk de belofte wist, die Saul had gedaan, n.l. om de overwinnaar van Goliath zijn dochter tot vrouw te geven, durfde hij niet langer aarzelen. Het geschenk voor de overwinnaar moet echter, indien Sauls wens vervuld wordt, zijn ongeluk en dood veroorzaken. Daarom spreekt hij hem schijnbaar wel vriendelijk toe, maar in die vriendelijke woorden schuilt de haat, die zich op zijn dood toelegt..

2) Strijd van de Heere, d.i. strijd voor het behoud en de bevestiging van het rijk van God, noemt Saul de oorlog tegen de Filistijnen, om zijn listig doel te verbergen en David des te meer te verzekeren, dat de koning de welvaart van het rijk van God na aan het hart ligt. Wie de strijd van de Heere voert, kan ook op de bijstand van de Heere hopen..

19. Het geschiedde nu ten tijde, door Saul bepaald, toen men Merab, de dochter van Saul, aan David geven zou, is zij door haar vader, die een geheel ander doel met zijntoezegging (vs.17) had willen bereiken, dan David te eren, aan Adriël (= gemeente van God), de Meholathiet, een man van Mehola in de stam Issaschar (ongeveer midden tussen het meer Gennesareth en de Dode Zee; Richteren 7: 22; 1 Koningen .4: 12; 19: 16 afkomstig, een zoon van Barzillai, tot vrouw
gegeven. 1) Deze baarde zij vijf zonen (2 Samuel .21: 8).

1) Hiermee werd David een zeer groot onrecht aangedaan. In plaats van zich te wreken, verdroeg hij het geduldig. Hij gaf het over in de hand van de Heere. De vijf zonen van deze Merab zijn later allen gedood, zoals blijkt uit 2 Samuel .21: 8..

21. En Saul zei in zijn hart: Ik zal haar aan hem geven, dat zij hem tot een valstrik zij, en dat de hand van de Filistijnen tegen hem zij. Ik zal hem door het uitzicht op haar hand dwingen opnieuw zijn leven in gevaar te stellen. Deze loze plannen bedekte hij weer onder het masker

van welwillendheid en van ijver voor de zaak van God. Daarom zei Saul tot David: Met de andere, de tweede dochter, zult gij heden, zo spoedig mogelijk, mijn schoonzoon worden. 1) David antwoordde op deze woorden niet, omdat hij ze niet vertrouwde en niet ten tweeden male zich aan smaad wilde blootstellen.

1) Op allerlei wijze zocht Saul gelegenheid om David te doden. Daartoe bood hij ook hem zijn tweede dochter aan. Zijn eerste dochter had hij ook met dat doel aan een ander gegeven, om hem wellicht tot het een of ander misdadig feit op te zetten en hem alzo van majesteitsschennis te kunnen beschuldigen. David handelde echter in alles voorzichtig. Ook nu. Hij antwoordt niet op het voorstel van Saul. Hij weigert niet, maar neemt het aanbod ook niet aan. Hij doet alsof hij de zaak niet vertrouwt. God was ook in deze met hem..

22. En Saul, omdat hij zo zijn heimelijk plan niet kon bereiken, gebood zijn knechten, zijn bevelen: Spreekt met David in het heimelijke, verbergt dat ik met u gesproken heb en doet alsof gij uit eigen aandrang kwam zeggende: Zie, de koning heeft lust aan u en al zijn knechten hebben u lief: word dan nu de schoonzoon van de koning, 1) neem zijn aanbod aan, gij zult niet ten tweeden male door hem bedrogen worden.

1) Waar Saul zelf niet aanstonds zijn doel kan treffen, daar gebruikt hij nu zijn hovelingen. Zo spannen allen samen, om David in het verderf te storten. Echter zou hij ook ervaren, dat God de raadslagen van de goddelozen teniet doet, en voor Zijn volk een rotssteen van hulp en een toevlucht is..

23. En de knechten van Saul spraken deze woorden voor de oren van David. Toen zei David, die hierdoor in grote verlegenheid raakte, omdat hij geen zo groot huwelijksgoed kon aanbieden, als Adriël, (vs.19) voor Merab gegeven had: Is dat goed in uw ogen, de schoonzoon van de koning te worden, omdat ik een arm en verachtzaam, een gering man ben? Om dat te worden moet men een bruidsschat kunnen aanbieden, zoals voor een koningsdochter betaamt (Ex.22: 17).

25. Toen zei Saul: Zo zult gij tot David zeggen: De koning heeft geen lust aan de bruidsschat van u, maar aan honderd voorhuiden van de Filistijnen; hij heeft geen behoefte aan bezittingen, maar hij heeft aan deze lust, opdat men zich wreke aan de vijanden van de koning, en de Filistijnen verdelgd worden. Hij stelde zo’n eis, waaraan zo groot levensgevaar verbonden was, want Saul dacht David te vellen door de hand van de Filistijnen, daarom legde hij hem nu nog gevaarlijker valstrikken dan vroeger, toen hij hem zijn oudste dochter beloofde.

Volken, die de besnijdenis hadden, en zich altijd op hun voorrang boven de onbesnedenen beroemden, waren meermalen gewoon als overwinningsteken niet hun hoofden, maar een aantal voorhuiden van de strijdplaats mee te nemen; voornamelijk wordt dit van een Ethiopische volksstam, de Gallianen, verteld. Evenzo vordert Saul hier in plaats van 100 hoofden van verslagen Filistijnen 100 voorhuiden, onder voorwendsel dat het hem om de uitroeiing van deze onbesnedenen (17: 26), of om de eer van God en Zijn volk te doen was; in waarheid wil hij David noodzaken, zijn leven tot het uiterste op het spel te zetten, omdat het

veel gevaarlijker was deze prijs van de overwinning te behalen dan 100 hoofden van verslagenen van de strijdplaats mee weg te nemen. Behalve zijne arglistige boosheid tegen David misbruikt hij ook de naam van God..

Bovendien wist de wantrouwige Saul dan tevens, dat David geen Israëlieten, die hadden de voorhuid niet, maar waarlijk Filistijnen had gedood. Hij hoopte wellicht ook nog op een overval van andere Filistijnen, die de dood van de verslagenen zouden wreken, wanneer David aan het werk was, om aan het beding van de koning te voldoen..

27. Toen, hoewel de tijd nog niet verstreken was, maakte David zich op, die in vertrouwen op Gods hulp moed genoeg tot deze onderneming had, en hij en zijn mannen gingen heen en zij sloegen onder de Filistijnen tweehonderd mannen En David bracht hun voorhuiden en men leverde ze, als zegetekenen, de koning volkomen, 1) het dubbele van hetgeen hij bedongen had, opdat hij schoonzoon van de koning worden zou. Toen gaf Saul, die niet langer weerstand durfde te bieden, hem zijn dochter Michal tot vrouw.

a) 2 Samuel .3: 14

1) David handelde in het doden van de Filistijnen niet tegen de wetten van godsdienst en zedelijkheid, want degenen, die hij doodde waren vijanden van zijn land en werkelijk in oorlog met hem..

Hieruit blijkt de macht van God in het beheersen van de goddelozen en in het betomen van hun woede, ja, dat Hij hen als bij de haren vasthoudt. Want Saul had zich niet voorgenomen Michal, zijn dochter, aan David ten huwelijk te geven, toch scheen hij goed te keuren, dat David door haar bemind werd maar hij nam dat zoete van het huwelijk waar als gelegenheid om heimelijk een trouw dienaar te doden en het bloed van een onschuldige te vergieten. Maar dit waren van die listen, waardoor hij toch niet verder kwam. Want David moest komen tot de hoogste ere-ambten en schoonzoon van de koning worden en zijn eigen dochter ten huwelijk ontvangen..

29. Toen vreesde Saul nog meer voor David, als voor een onwelkome macht, waartegen hij zich niet kon verweren; en Saul was, of werd, voor David een vijand al zijndagen, 1) hoewel nu en dan nog een betere gezindheid bij hem ontstond (Hoofdstuk .19: 6; 24: 17vv.; 26: 16vv.).

1) De haat, die Saul reeds lang tegen hem koesterde, ging nu in openlijke vijandschap over. Saul kon het niet aanzien, dat alles David lukte, dat de Heere op bijzondere wijze Zijn welgevallen aan Zijn knecht betoonde, en hij zelf hoe langer hoe meer het moest ervaren, dat God van hem was geweken. In plaats van voor God in de schuld te vallen, gaat Saul hoe langer hoe meer tegen zijn treurige toestand in worstelen en dat worstelen van de ziel loopt niet uit in een bukken voor God, maar in een toenemende opstand tegen Hem..

30. Zo dikwijls als de vorsten van de Filistijnen uittrokken, om tegen Israël te strijden, zo geschiedde het, als zij uittrokken, dat David kloeker was, 1) dan al de knechten van Saul en

veel groter daden dan deze verrichtte; zodat zijn naam zeer geacht was, en het hem weinig moeite gekost zou hebben, wanneer hij met geweld zich van de troon meester had willen maken.

1) Hoe ongewoon is zo'n voorzichtigheid en trouw, voornamelijk onder mishandelingen en tergingen. Laat ons onderzoeken, of wij op dit gedeelte van dit voorbeeldig karakter, dat voor ons is, lijken. Gedragen wij ons voorzichtig en trouw op alle onze wegen? Is er geen zondig verzuim, geen onbezonnenheid van geest? Tegenstand en verkeerdheid van anderen kunnen geen verkeerde hartstochten in ons verontschuldigen, maar moeten ons nauwlettender maken en ijveriger in het betrachten van onze plicht..

De herderszoon moet nu de krijgsdienst leren; wat zou hij voor koning zijn, wanneer hij de wapens niet had kunnen roeren en niet geleerd had legers te bevelen? Aan het hof moest hij dat alles leren en nergens beter kon hij het leren. Zoals farao Mozes, zo moest Saul David tot een vorst helpen opvoeden; het koninklijk hof moest zijn school zijn, waarin hij voor zijn toekomst werd voorbereid. De éne school had hij nu doorlopen, nu zou een tweede volgen wel harder, maar niet minder heilzaam: de school van de droefheid. Zoals eens Jozef in Egypte eerst in de diepte moest neerdalen, voordat hij tot heerlijkheid kwam; zoals later Mozes, hoewel in alle wijsheid van de Egyptenaren onderwezen, toch nog, voordat de Heere hem kon gebruiken, veertig jaren in de stilte van de woestijn verkeren moest, zo zou het ook met David gaan, die toch van zichzelf zei (Psalm 18: 36): "Uw verootmoedigingen hebben mij groot gemaakt."

De tijd van David's vervolging door Saul, berekenen wij met Luther op 10 jaar, zodat volgens de eerder door ons gegeven chronologie de gebeurtenissen uit 15-18, in de jaren 1067 tot 1065 vóór Chr. moeten vallen; het meegedeelde in 19-31 in de jaren 1065-1055..

Reeds omwille van zichzelf had David de gedurige herinneringen nodig aan de afhankelijkheid van Hem, die in de hoogte en in het heiligdom woont en bij die, die van een verbrijzelde en nederige geest is, opdat hij zich niet zou verheffen op de bijzondere genade, die God hem bewees. Bovendien moest David gedurende duizenden jaren voor verdrukten en bedroefden van allerlei soort een troostrijk metgezel worden, en ook daarom mocht geen lijdensbeker onaangeroerd voor hem voorbijgaan. Door welke diepten van lijden heeft niet zijn weg geleid! Maar in die duisternis, die hem omgaf, viel het licht van de geopende hemel en op elke storm, die rondom hem woedde, volgde, tot bemoediging van al zijne navolgers op de kruisweg, een zacht en liefelijk geruis van goddelijke vertroosting. Zo werd hij gevormd, om voor alle bestreden zielen de harpspeler te blijven, die hij eens voor Israël's koning geweest was, en tot op deze dag wordt het ondervonden, dat waar de tonen van zijn harp klinken en in de harten weerklinken, de schaduwen van droefheid en zwaarmoedigheid zich moeten verstrooien en moed en vreugde moeten terugkeren. Hoe menigmaal reeds hebben die Psalmen beproefde pelgrims van de Heere op hun wegen vol doornen nieuwe moed gegeven! Moge het hun verleend zijn, dit kostelijk werk in steeds grotere kringen te verrichten. Dat geve God!.

HOOFDSTUK 19.

DAVID GAAT, OM ZIJN LEVEN TE BEHOUDEN, OP DE VLUCHT.

I. Vs.1-7. Reeds is Saul in zijn haat tegen David zover voortgegaan, dat hij openlijk voor zijn omgeving en voor zijn zoon Jonathan als zijn doel te kennen geeft, de door hem gehate mededinger te doden. Jonathan nu geeft aan David van het voornemen van zijn vader niet alleen bericht, maar weet ook met de laatste een samenkomst buiten op het veld te houden en hem zo te stemmen, dat hij zweert van zijn voornemen af te zien, en David weer als te voren aan het hof kan verschijnen en zijn dienst verrichten.

1. Met al zijn pogingen had de koning David niet uit de weg kunnen ruimen. Hij voelde, dat het huwelijk met zijn dochter zijn mededinger nader tot de troon gebracht had. Daarom sprak Saul, wiens verborgen haat nu tot openbare vijandschap overging, tot zijn zoon Jonathan en tot al zijn knechten, om David te doden; hij deelde hun mee, dat hij dit voornemen had. Veel van zijn hovelingen nu door hun roddelen, versterkten de haat van de koning, om zelf zijn gunst te winnen; maar Jonathan, Sauls zoon, had groot welgevallen aan David, 1) zodat hij besloot de verlatene te helpen.

1) In Saul blijkt wel, dat men de mensen niet best kan vertrouwen, waar zij meestal èn onstandvastig èn trouweloos worden bevonden, ofschoon zij vriendschap huichelen en tonen. Want wij zien, dat David, die tevoren door Saul grootgemaakt was, en die zijn knechten liefhad en met eer behandelden, nu in haat èn bij Saul èn bij die knechten komt, zodat er plannen van moord tegen hem gesmeed worden, en dat nu niemand zijn mond opent, om hem te verontschuldigen. Alleen Jonathan, Sauls zoon, durft de zaak van de onschuldige en ellendige bepleiten, en houdt zijn verstand en de grootheid van zijn ziel. Waaruit blijkt, dat zulke mensen niet te vertrouwen zijn, wat David zelf, door de ervaring geleerd, zegt: "Vertrouwt de mens niet, in wie geen vertrouwen is". Maar David’s geduld moge tot een aanbeveling zijn, dat men niet zijn geveinsde vrienden moet vertrouwen die, terwijl het fortuin gunstig is, aanhangen, maar wanneer men in zorg en moeite verkeert, de rug toekeren, wat zo dikwijls pleegt te gebeuren, maar dat wij al onze hoop op God alleen moeten stellen. Daarom indien Hij eenmaal ons in Zijn bescherming en hoede heeft genomen, laten wij er niet aan twijfelen, dat Hij zelf met ons is in onze moeite, en ons vrienden verschaft, die onze onschuld in bescherming nemen en ons tot hulp zendt, zoals Hij aan David Jonathan tot beschermer verwekte..

3. Maar ik zal morgen, wanneer hij wellicht reeds weer in betere stemming zijn zal, uitgaan uit de stad, en aan de hand van mijn vader staan op het veld, waar gij in de nabijheid in een schuilplaats zijn zal, en ik zal van u tot mijn vader spreken, en zal zien wat het zij, welke gezindheden en bedoelingen ik bij hem opmerk. Wat ik opmerk, dat zal ik u verkondigen, opdat gij weet, of gij hem weer kunt naderen of voor hem moet vluchten.

David hield zich natuurlijk niet zo nabij verborgen, dat hij het gesprek mede kon aanhoren, want een ontdekking van de zijde van Saul had zonder twijfel aan beide vrienden het leven kunnen kosten (20: 30vv.). Wel wilde Jonathan David in de nabijheid laten vertoeven, om

hem de uitkomst van de samenspreking te kunnen meedelen, zonder hem eerst met moeite te moeten opzoeken en daardoor de wederkerige betrekking te verraden. Deze geschiedenis kan voortreffelijk bij de verklaring van het 9de gebod gebruikt worden; aan de ene zijde de hovelingen van de koning, die valse getuigenissen spreken; aan de andere zijde de koningszoon Jonathan, die verontschuldigt, goede dingen spreekt en alles ten beste keert..

4. Zo sprak dan Jonathan de volgende morgen, nadat hij de koning was gevolgd en hem ontmoet had, goed van David tot zijn vader Saul; en hij zei tot hem, 1) terugkomende op hetgeen deze de vorige dag gesproken had (vs.1): de koning zondige niet tegen zijn knecht David door hem te doden, omdat hij tegen u niet gezondigd heeft en omdat zijn daden, zowel in oorlogs- als in vredestijd voor u zeer goed zijn.

1) Jonathans voorspraak was ingericht met veel zachtmoedige wijsheid en hij betoonde een zonderlinge trouw jegens zijn vriend, door graag van hem te spreken, ofschoon hij zich in gevaar stelde, om zijn vaders ongenoegen hierdoor op zich te laden. Zulke vrienden vindt men zelden..

5. Want hij heeft, vooral toen hij het tweegevecht met de reus Goliath op zich nam, wat niemand anders in het gehele leger durfde ondernemen (17), zijn ziel in zijn hand gezet, zich in het grootste levensgevaar begeven (Richteren 5: 18; 9: 17), en hij heeft de Filistijn verslagen, en de HEERE 1) heeft, door de nederlaag van de gevreesde man en de daaraan verbonden overwinning op de Filistijnen, een groot heil aan geheel Israël gedaan; gij hebt het gezien, en gij zijt verblijd geweest (17: 55-18: 5); waarom zoudt gij dan tegen onschuldig bloed zondigen, David zonder oorzaak dodende?

1) Jonathan beziet de zaak uit het juiste oogpunt. Wat David heeft gedaan, dat heeft God in en door hem gedaan. David is het instrument geweest, waardoor de Heere gewerkt heeft. Tevens wil Jonathan hiermee Saul waarschuwen, dat hij niet tegen een gewoon mensenkind als zodanig woedt, maar tegen iemand, die op bijzondere wijze de gunsteling van de Heere is..

6. Saul nu hoorde naar de stem van Jonathan, wiens woorden een diepe indruk gemaakt hadden op zijn hart, dat nog niet geheel voor de waarheid gesloten was; en Saul zwoer: Zo waarachtig als de HEERE leeft, hij zal niet gedood worden!1)

1) Waarom heeft Saul deze eed gedaan? Allereerst ook om bij Jonathan vertrouwen te wekken, dat David niet zou worden gedood, maar tevens om zichzelf door een eed te binden, van elke vervolging van David af te zien. Door de woorden van Jonathan was Saul op dit ogenblik geroerd en zag hij zijn verkeerdheid in. Hij neemt bij zichzelf voor, om van alle aanslagen op David af te zien en spreekt daarom de eed uit, opdat hij door vrees voor de straf op het overtreden van de eed gezet, zou worden weerhouden, pogingen aan te wenden, om David te doden. Wij zien hieruit dat Saul niet meer de kracht tegen de zonde bij God zoekt, maar bij zichzelf, maar ook daarom straks weer vervalt in hetzelfde euvel, en dan op erger wijze dan nu..

7. En Jonathan riep David, toen Saul weer naar huis gegaan was, en Jonathan gaf hem al deze woorden, die zijn vader gesproken had, te kennen; en Jonathan bracht, toen hij in de stad teruggekeerd was, David tot Saul, 1) en hij was weer, ten minste voor een korte tijd, voor zijn aangezicht als gisteren en eergisteren, hij verrichtte weer als voorheen zijn dienst aan het hof.

1) Dat was een dubbel goede daad van de zalige vredestichter..

Dat intussen de vrucht van deze daad niet lang bleef, maar Sauls hart zo spoedig weer met nieuwe haat vervuld werd, daartoe droeg een partij van benijders en lasteraars, die zich aan het hof tegen David gevormd had (vs.1), het meeste bij. Deze was het dan ook, die later de koning steeds weer opzette en alle betere opwellingen van zijn hart onderdrukte (Psalm 7: 5). Men leze het morgenlied van David uit die tijd: Psalm 5.

II. Vs.8-17. Een nieuwe overwinning die David aan het hoofd van de koninklijke troepen op de Filistijnen behaalt, wekt opnieuw Sauls jaloezie zodanig op, dat hij in een aanval van razernij opnieuw zijn spies naar David slingert en deze alleen door Gods bewaring en een snelle wending aan de dodelijke worp ontkomt. Nu kan hij niet langer aan het hof van de koning blijven. Met hulp van Michal ontkomt hij ook uit zijn eigen huis, waarheen Saul zijn boden zendt, om het gedurende de nacht te bewaken. De verantwoording van Michal over haar list, waarmee zij haar echtgenoot behulpzaam geweest is, geeft zij met een voorwendsel dat haar, met haar onbekeerd gemoed, niet moeilijk is.

8. En er kwam opnieuw oorlog (14: 52); en David, die de koning het aanvoeren van de legerscharen opdroeg, trok uit en streed tegen de Filistijnen en hij sloeg hen met een grote slag en zijvluchtten voor zijn aangezicht.

10. Saul nu wilde, zoals wij reeds eerder bij zo’n aanval van woede gezien hebben (18: 11), met de spies David aan de wand pinnen, te hechten; maar hij (David) bemerkte tijdig genoeg het hem dreigende gevaar en ontweek van (Hebreeuws: maakte ruimte voor) het aangezicht van Saul; hij week uit de weg voor hem, die met de spies in de wand sloeg, die hij met alle kracht naar David slingerde. Toen vluchtte David, die God verzocht zou hebben, indien hij langer in de nabijheid van de koning gebleven was (1 Samuel 18: 11), en ontkwam naar zijn huis in diezelfde nacht; 1) daar wilde hij zich die nacht verborgen houden, omdat het reeds te laat was om nu nog verder te ontvluchten.

1) Deze lering behoren wij hieruit te trekken, dat van David gezegd wordt, dat hij week van het aangezicht van Saul en zijn heil in de vlucht zocht, dat met die vlucht echter in het vervolg vele bezwaren, zware beproevingen en een harde strijd begon. Laten wij echter opmerken, dat God de worp van Saul heeft afgewend, zodat toen hij David met de spies trachtte te doorboren, de worp tevergeefs was en in het voordeel van David veranderde tegen de bedoeling van Saul. Maar zo ook pleegt God, waar alles tegen ons geluk schijnt samen te spannen, ja, waar de dood als op de hielen zit, het alles tot heil van de zijnen en tot hun nut te veranderen, wat genoeg blijkt uit de bevrijding van David, die zeker heeft plaatsgehad naar Gods bestel, die ons leven in Zijn macht heeft, waarover Hij, zoals het Hem belieft, beschikt en wel zo, dat al schijnt elk schepsel tot ons verderf samen te spannen, en voor een ogenblik

de dood ons geheel en al op de hielen te zitten, deze ons toch niet kunnen schaden, dan voor zover God het toelaat..

12. En Michal liet aan een zijde van het huis, waar de wachters, wegens de duisternis, dit niet konden opmerken, David door een venster neer aan een touw, of in een mand (Joz.2: 15 Hand.9: 25) en hij ging heen en vluchtte en ontkwam (vgl. vs.18).

Zo moest de dochter van Saul, die deze aan David tot zijn val gegeven had, hem tot behoud dienen (Rom.8: 28). Op de toestand, waarin David zich toen bevond, heeft Psalm 59 betrekking. Uit deze Psalm blijkt duidelijk dat, wat toen de overhand bij hem had, niet was de vrees voor de dood, maar de heilige zorg voor de eer van zijn God, die door het lukken van de duivelse aanslag van zijn tegenstander een zware verdenking had ondergaan..

Wanneer ook wij niet meer zeker wonen, wanneer ons wel geen benden omgeven, maar moordenaars van onze geestelijke vrede onze ziel bedreigen, bijv. bekommernissen of vrees, of zorgen voor voedsel of kleding, of andere, zouden er dan ook voor ons touwen te vinden zijn, die ons uit de benauwdheid in de vrijheid kunnen brengen? Inderdaad zodanige zijn er, zij liggen voor ons gereed in de schatkamers van Gods woord. Het zijn de zekere toezeggingen en beloften van onze God. Beheersten wij het, deze in kinderlijk geloof aan te grijpen, zacht gleden ook wij uit elke gevangenis, wij kwamen uit de engte in de ruimte en ademden opnieuw vrij in geduld en hoop..

13. En Michal, die het ontvluchten van David zo lang mogelijk wilde verbergen, opdat hij intussen op een veilige plaats kon komen, nam een beeld, 1) en zij legde het in het bed, alsof David nog daarin lag, en zij legde een geitenvel, 2) een vlechtwerk van geitenhaar, op zijn hoofdkussen, en dekte het beeld met een kleed, een opperkleed (Ex 12: 34) toe.

1) Hebreeuws "terafiem" (Ge 31: 19). Misschien heeft Michal wel heimelijk een huisafgod bezeten, die zij raadpleegde, mogelijk evenals Rachel, wegens haar onvruchtbaarheid..

Sommigen menen, zoals de Joodse uitleggers Aben-Ezra en Abarbanel, dat de vrouwen gewend waren van hun mannen beelden te laten maken en Michals beeld zo een van David geweest zal zijn. Krummacher denkt, dat het een huisgod van de Filistijnen geweest is, die David als zegeteken uit de strijd met dat volk meegenomen zal hebben..

O.i. kan het niet anders dan een terafiem zijn geweest, een huisgod, die Michal, evenals Rachel, uit het huis van haar vaders had meegenomen..

2) Liever: netwerk van geitenhaar. Bedeksels van deze soort waren en zijn in het Oosten in gebruik om insecten te weren.

14. Saul nu, die zich waarschijnlijk bedacht had en zijn tegenstander nog in diezelfde nacht wilde laten gevangen nemen, zond boden, om David te halen. Zij dan zei: Hij is ziek, 1) en kan dus niet voor de koning verschijnen.

1) Zij voerde hen in de voorgewende ziekenkamer, toonde hun van verre door de deur de gedaante, die daar op David's veldbed lag, en fluisterde hun toe: Hij is ziek..

17. De koning raakte hierover buiten zichzelf, en liet aanstonds David's vrouw tot zich komen. Toen zei Saul tot Michal: Waarom hebt gij mij zo bedrogen, en hebt mijnvijand laten gaan, dat hij ontkomen is? Michal nu bediende zich van een noodleugen (Jos 2: 6), om zich uit haar verlegenheid te redden, en zei tot Saul: Hij (David) zei tot mij, toen uw boden (vs.11) het huis omsingelden en hij wilde ontvluchten: Laat mij gaan, waarom zou ik u doden? 1) Toen moest ik door de nood gedwongen hem laten gaan.

1) Men lette hier op de aard van de zonde van liegen. Wanneer men aan deze eenmaal toegeeft, neemt zij gestadig toe; de ene leugen sleept de andere, de kleinere de grotere tot zich. Michal sprak eerst een leugen, om haar man te redden (vs.13vv.), toen verviel zij in een schandelijke onwaarheid, om zichzelf in veiligheid te stellen. Veel liever had zij het voorbeeld van haar broeder moeten volgen en ter verdediging van haar mans onschuld vrijmoedig tot haar vader moeten spreken.

Hierdoor betoonde zij haar ongelovige vrees en haar wantrouwen op Gods macht en Voorzienigheid, alsof die niet genoeg geweest zou zijn, om haar tegen haar vaders vijandschap te beveiligen, zonder dat zij in het behoud van zichzelf op deze wijze voorzag..

Bovendien bracht zij ook nog David in gevaar, door hem voor te stellen als iemand, die haar wilde doden. Saul had deze leugen als aanklacht kunnen gebruiken, om David ter dood te doen veroordelen. De liefde van Michal voor David had veel zelfzuchtigs..

III. Vs.18-24. David vlucht naar Samuel en diens profetenschool te Rama. Wanneer Saul zijn verblijfplaats verneemt, zendt hij boden om de vluchteling gevangen te nemen. De boden, die te Najoth bij Rama een vergadering van profeten profeterende vinden, worden zelf door geestdrift aangegrepen, zo ook de tweede en derde groep boden, die Saul de eerste nazendt. Nu gaat de koning zelf op weg, hem overkomt hetzelfde. Reeds op het laatste gedeelte van zijn weg raakt hij, door de Geest van God, die over hem komt, buiten zichzelf en profeteert in Najoth, met afgeworpen kleed op aarde liggende, de gehele dag en de gehele nacht.

18. Zo vluchtte David, terwijl het zo even meegedeelde te Gibea in zijn huis voorviel, en ontkwam (vs.12); en hij kwam tot Samuel te Rama, dat slechts een klein uur ten noorden daarvan lag, en hij gaf hem te kennen al wat Saul hem gedaan had, opdat hij van hem raad mocht ontvangen en vertroosting; en hij en Samuel gingen heen, en zij bleven te Najoth 1) in de daar gelegen woonhuizen van de profeten (1 Samuel 7: 2).

1) Najoth was de voorstad van Rama, waar de profeten en profetenzonen hun verblijf hadden. Daarheen vlucht David, omdat Samuel er zijn verblijf had, om hem om raad te vragen hoe hij verder moest handelen, en om bij hem troost te zoeken..

21. Toen men het Saul boodschapte, dat zijn boden uitbleven, en men na nadere onderzoekingen hem meedeelde, dat zij profeteerden, zond hij andere boden en die

profeteerden ook, zij werden eveneens, toen zij de vergadering van de profeten naderden, door die Geest aangegrepen; toen ging Saul voort en zond een derde groep boden, en die profeteerden ook. 1)

1) God heeft aldus hun hart en doel veranderd, dat zij niet slechts David niet hebben gevangen genomen, naar het bevel van de koning, maar daarentegen makkers van de profeten zijn geworden. En God heeft dit bewerkt, om door de daad zelf getuigenis te geven, dat Hij de harten van mensen in Zijn macht en handen heeft, om ze naar Zijn wil te buigen en aan te drijven..

Het is duidelijk, dat die knechten van Saul in een extatische toestand zijn gebracht, door de bewerking van Gods Geest, zowel om hen daardoor te leren, dat zij tegen de bedoelingen van God ingingen, als zij het bevel van Saul opvolgen, als om te verhinderen, dat David gevangen werd genomen. Hoe hebben wij echter dit profeteren te denken? Het leek voor het uiterlijke geheel op het profeteren van Samuel en de ware profeten, maar toch ook hier moet van toepassing gebracht worden dat, wanneer twee hetzelfde doen, het altijd nog niet hetzelfde is. Want toch, wat Samuel en zijn profetenzonen deden, was omdat hun eigen wil zo was overgebogen door Gods Geest dat, als zij in die buitengewone toestand werden gebracht, zij ook met hun geheiligde wil de eer van God groot maakten, terwijl deze knechten van Saul het deden als tegen hun wil. Eigenlijk komt hun toestand in veel overeen met die van Bileam, die ook profeteerde, hoewel in de grond van de zaak tegen zijn wil, maar omdat de Geest van God het wilde. Wat wij hier hebben is feitelijk een bewijs van de macht van de Geest van God over die van de boze geest. Sauls knechten en straks ook Saul handelden geheel naar de wil en op aandrijving van de boze geest. Deze zette hen aan, om David gevangen te nemen, maar de Geest van God overwint..

24. En hij trok zelf ook, evenals de profeten, zijn kleren, zijn opperkleed of de mantel, uit en hij profeteerde zelf ook voor het aangezicht van Samuel, de leider van de profetenvergadering (vs.20), en hij viel zelfs, omdat de Geest van God hem nog krachtiger aangreep dan de anderen, bloot, dat is zonder opperkleed (Ex 12: 34) neer. Hij bleef in deze toestand van uiterlijke bewusteloosheid, omdat zijn gehele eigen leven door de macht van de goddelijke Geest onderdrukt was en tot een lijdelijke toestand gehecht was, die gehele dag en de gehele daaropvolgende nacht,
1) terwijl anders bij de profeten de extatische toestand nooit zo lang duurde. Daarom zegt men: Is Saul ook onder de profeten? Door deze gebeurtenis werd het spreekwoord, dat reeds vroeger ontstaan was, ten gevolge van het eerder gebeurde (10: 12), bevestigd.

1) Saul moest daardoor hevig bewogen worden en erkennen, dat hij niets tegen God kon doen, maar zo gevoelloos was hij, dat hij de hand van God niet heeft gevoeld. Want zelfs haast hij zich naar Najoth, wanneer hij ziet, dat hij door zijn boden bedrogen wordt. Hieruit blijkt, dat de goddeloze en gruwelijke mensen door geen waarschuwingen, door geen tastbare bewijzen, op de weg van redding gebracht kunnen worden, maar dat zij daarentegen meer en meer zich verharden..

De Heere wilde juist Saul op het sterkst van Zijn macht laten voelen, omdat hij zich op het sterkst tegen de trekkingen van de goddelijke genade verzette om, ware het mogelijk, zijn harde hart te verbreken en onder de macht van de genade te buigen. Hoeveel herinneringen uit de oude tijd zullen hier bij de koning niet ontwaakt zijn; hoe zal Samuëls verschijning nog eens aan zijn hart hebben aangeklopt, of hij niet tot zichzelf wilde inkeren. Toen Saul na deze gebeurtenis toch in zijn opstand tegen God volhardde, werd hij aan het oordeel van de verharding overgegeven, en het demonische lijden. waaraan hij tot hiertoe onderworpen geweest was (1 Samuel 16: 14) werd verder bij hem tot een demonisch handelen, dat alleen op zeer voorbijgaande wijze, twee maal (24: 17vv.; 26: 17vv.), door een zedelijk beter ogenblik afgebroken werd. Hoewel wij met de Heilige Schrift geloven dat, wanneer men zich waarlijk aan de Heere Jezus Christus heeft overgegeven en men niet alleen geproefd en gesmaakt heeft de hemelse gaven, niet alleen de Heilige Geest is deelachtig geworden, maar de Heilige Geest ons leven geworden is (Hebr.6: 4vv.), men in de kracht van God bewaard wordt tot de zaligheid (1 Petrus. 1: 5) en niemand ons rukken kan uit de hand van de Vader (Joh.10: 28,29), zo spreekt de Schrift toch ook duidelijk van een opnieuw liefkrijgen van de tegenwoordige wereld (2 Tim.4: 10). Van zo’n afwijken, zo’n ontrouw is zeker nog een terugkeren mogelijk (Rom.11: 23 Openbaring .2: 5), hoewel dit gewoonlijk zeer moeilijk is. Bij verharding tegen de middelen van Gods genade komt de toestand van onbekeerlijkheid (Hebr.6: 4vv.), en hun, die de kennis van onze Heere Jezus Christus ontvangen hebben en de besmettingen van de wereld ontvlucht zijn, en in deze opnieuw ingewikkeld en door deze overwonnen worden, is het laatste erger dan het eerste (2 Petrus .2: 20vv.). Een dergelijke afval is een bewuste vijandschap tegen het reeds ondervonden heil en dringt noodzakelijk naar de zonde tot de dood, die geen vergeving vindt, tot de lastering tegen de Heilige Geest (1 Joh.5: 16 MATTHEUS.12: 31vv.).

De heiligen te Damascus werden bevrijd van de woede van de Saul van het Nieuwe Testament door een verandering van de Geest, maar die van een andere aard was. Menigeen heeft grote gaven, maar geen genade; zij mogen profeteren in de naam van Christus, maar zij zijn reeds door Hem verloochend..

Ware het in David’s of Samuëls hart geweest, zo ware het nu in hun macht Saul te verderven. Dit is een edel blijk van de onschuld en trouw van David, van Samuel en de profeten; tevens is het een zeer heerlijk voorbeeld van de goddelijke zorg en de onmacht van menselijke boosheid tegen hen, die God bepaald heeft te bewaren..

Van Saul geldt hetzelfde als van zijn knechten. Alleen wordt hij nog sterker aangegrepen, opdat straks elke verontschuldiging hem ontnomen zou zijn. Het is hier als het ware de laatste strijd. Het is hier het laatste twisten van de Geest van God met de diepongelukkige koning. Van nu af aan, omdat hij uit dit geval niets heeft geleerd, zal de Geest van de Heere niet meer met Saul twisten. Aan het oordeel van de verharding wordt hij overgegeven, zodat wij ook straks lezen, dat de Heere hem niet meer antwoordde..

24. En hij trok zelf ook, evenals de profeten, zijn kleren, zijn opperkleed of de mantel, uit en hij profeteerde zelf ook voor het aangezicht van Samuel, de leider van de profetenvergadering (vs.20), en hij viel zelfs, omdat de Geest van God hem nog krachtiger aangreep dan de

anderen, bloot, dat is zonder opperkleed (Ex 12: 34) neer. Hij bleef in deze toestand van uiterlijke bewusteloosheid, omdat zijn gehele eigen leven door de macht van de goddelijke Geest onderdrukt was en tot een lijdelijke toestand gehecht was, die gehele dag en de gehele daaropvolgende nacht,
1) terwijl anders bij de profeten de extatische toestand nooit zo lang duurde. Daarom zegt men: Is Saul ook onder de profeten? Door deze gebeurtenis werd het spreekwoord, dat reeds vroeger ontstaan was, ten gevolge van het eerder gebeurde (10: 12), bevestigd.

1) Saul moest daardoor hevig bewogen worden en erkennen, dat hij niets tegen God kon doen, maar zo gevoelloos was hij, dat hij de hand van God niet heeft gevoeld. Want zelfs haast hij zich naar Najoth, wanneer hij ziet, dat hij door zijn boden bedrogen wordt. Hieruit blijkt, dat de goddeloze en gruwelijke mensen door geen waarschuwingen, door geen tastbare bewijzen, op de weg van redding gebracht kunnen worden, maar dat zij daarentegen meer en meer zich verharden..

De Heere wilde juist Saul op het sterkst van Zijn macht laten voelen, omdat hij zich op het sterkst tegen de trekkingen van de goddelijke genade verzette om, ware het mogelijk, zijn harde hart te verbreken en onder de macht van de genade te buigen. Hoeveel herinneringen uit de oude tijd zullen hier bij de koning niet ontwaakt zijn; hoe zal Samuëls verschijning nog eens aan zijn hart hebben aangeklopt, of hij niet tot zichzelf wilde inkeren. Toen Saul na deze gebeurtenis toch in zijn opstand tegen God volhardde, werd hij aan het oordeel van de verharding overgegeven, en het demonische lijden. waaraan hij tot hiertoe onderworpen geweest was (1 Samuel 16: 14) werd verder bij hem tot een demonisch handelen, dat alleen op zeer voorbijgaande wijze, twee maal (24: 17vv.; 26: 17vv.), door een zedelijk beter ogenblik afgebroken werd. Hoewel wij met de Heilige Schrift geloven dat, wanneer men zich waarlijk aan de Heere Jezus Christus heeft overgegeven en men niet alleen geproefd en gesmaakt heeft de hemelse gaven, niet alleen de Heilige Geest is deelachtig geworden, maar de Heilige Geest ons leven geworden is (Hebr.6: 4vv.), men in de kracht van God bewaard wordt tot de zaligheid (1 Petrus .1: 5) en niemand ons rukken kan uit de hand van de Vader (Joh.10: 28,29), zo spreekt de Schrift toch ook duidelijk van een opnieuw liefkrijgen van de tegenwoordige wereld (2 Tim.4: 10). Van zo’n afwijken, zo’n ontrouw is zeker nog een terugkeren mogelijk (Rom.11: 23 Openbaring .2: 5), hoewel dit gewoonlijk zeer moeilijk is. Bij verharding tegen de middelen van Gods genade komt de toestand van onbekeerlijkheid (Hebr.6: 4vv.), en hun, die de kennis van onze Heere Jezus Christus ontvangen hebben en de besmettingen van de wereld ontvlucht zijn, en in deze opnieuw ingewikkeld en door deze overwonnen worden, is het laatste erger dan het eerste (2 Petrus .2: 20vv.). Een dergelijke afval is een bewuste vijandschap tegen het reeds ondervonden heil en dringt noodzakelijk naar de zonde tot de dood, die geen vergeving vindt, tot de lastering tegen de Heilige Geest (1 Joh.5: 16 MATTHEUS.12: 31vv.)..

De heiligen te Damascus werden bevrijd van de woede van de Saul van het Nieuwe Testament door een verandering van de Geest, maar die van een andere aard was. Menigeen heeft grote gaven, maar geen genade; zij mogen profeteren in de naam van Christus, maar zij zijn reeds door Hem verloochend..

Ware het in David's of Samuëls hart geweest, zo ware het nu in hun macht Saul te verderven. Dit is een edel blijk van de onschuld en trouw van David, van Samuel en de profeten; tevens is het een zeer heerlijk voorbeeld van de goddelijke zorg en de onmacht van menselijke boosheid tegen hen, die God bepaald heeft te bewaren..

Van Saul geldt hetzelfde als van zijn knechten. Alleen wordt hij nog sterker aangegrepen, opdat straks elke verontschuldiging hem ontnomen zou zijn. Het is hier als het ware de laatste strijd. Het is hier het laatste twisten van de Geest van God met de diepongelukkige koning. Van nu af aan, omdat hij uit dit geval niets heeft geleerd, zal de Geest van de Heere niet meer met Saul twisten. Aan het oordeel van de verharding wordt hij overgegeven, zodat wij ook straks lezen, dat de Heere hem niet meer antwoordde..

HOOFDSTUK 20.

VRIENDSCHAP VAN JONATHAN EN DAVID.

I. Vs.1-11. Gedurende Sauls langdurige geestverrukking vlucht David van Najoth naar Gibea en zoekt daar Jonathan op. Voor deze stort hij zijn bewogen hart uit en bidt hem naar de gezindheid van zijn vader onderzoek te doen bij gelegenheid van het feest van de nieuwe naam op de beide volgende dagen, en vraagt hem daarvan mededeling te doen. Jonathan belooft hem niet alleen alles, maar begeeft zich ook met hem naar buiten op het veld waar de beide vrienden hun wederkerig verbond vernieuwen, daarop met elkaar een teken afspreken, waardoor Jonathan, zonder verdenking op te wekken, aan zijn vriend te kennen zal geven, hoe de zaak bij de koning staat.

1. Toen vluchtte David van Najoth bij Rama, terwijl de koning nog in die toestand (19: 24) op aarde lag, en hij kwam te Gibea, waarheen hij zich voor dat ogenblik om de toestand van de koning nog kon wagen, en hij zei voor het aangezicht van Jonathan, die hij aanstonds opzocht: Wat heb ik gedaan, wat is mijn misdaad en wat is mijn zonde voor het aangezicht van uw vader, dat hij mijn ziel zoekt. 1)

1) Uit deze en de volgende woorden blijkt duidelijk, dat David enigszins in een moedeloze en gedrukte toestand verkeert. Hij weet het wel, dat de Heere een machtige helper is, dat heeft hij ook nu weer ondervonden, maar geen ogenblik, weet hij, is hij zijn leven zeker. Wat krenkt hem echter vooral? Dat al zijn ijver voor het welzijn van Saul en het volk, betoond in zijn strijd tegen de Filistijnen, met zo’n zwarte ondank wordt beloond. David kan het niet hebben, dat hij, waar hij geheel onschuldig is, zo door Saul vervolgd wordt, als de grootste misdadiger. Uit die moedeloze toestand is ook te verklaren, dat hij niet alleen kracht zoekt bij Jonathan, maar ook tot een noodleugen de toevlucht neemt. David is de geloofsheld; de man naar Gods hart, maar ook in hem wordt het gedurig openbaar, dat de menselijke zwakheden hem niet vreemd zijn. Integendeel, dat ook bij hem gedurig de strijd tussen vlees en geest zichtbaar is. David kon door de trouw van zijn Verbondsgod zo hoog staan, maar hij wist ook van de afgronden van de ellende en van de moerassen van twijfel en moedeloosheid te spreken..

3. Toen zwoer David verder, hij bevestigde het met een eed, wat hem de beide vorige dagen overkomen was, en zei: Uw vader weet zeer goed, dat ik genade in uw ogen gevonden heb, dat gij mij bijzonder liefhebt, daarom heeft hij gezegd: Dat Jonathan dit niet wete, dat ik besloten heb David om te brengen, opdat hij zich niet bekommere. Hoewel gij er niets van weet, is het zoals ik u zeg, en zeker, zo waarachtig als de HEERE leeft, en uw ziel leeft (Ru 3: 13), er is maar als een schrede tussen mij en tussen de dood! 1) bij iedere tred, die ik doe, moet ik van uw vader de dood vrezen.

1) Soms zien wij dit, altijd is het zo en moeten wij op de dood bereid zijn. Maar hoewel de gevaren steeds dreigender worden, kunnen wij niet sterven, voordat het voornemen van God met ons volvoerd is..

Het was Gods besluit hem op de troon te plaatsen en niets kon dit verhinderen. God waakte over hem met vaderlijke tederheid. Maar Hij plaatste hem niet aanstonds in de bezitting van het koninkrijk; Hij leidde hem door vele moeiten. Hij mocht dan niet klagen over zijn lot, noch Gods zorg wantrouwen, maar kon voorwaarts zien met blijde verwachting naar de kroon, die voor hem was weggelegd..

Christenen! ook voor u is de kroon weggelegd. Vreest niet, al is de strijd zwaar en bang. Jezus leeft!.

Was aan David plotseling alle moed ontzonken? Dat zij verre! Maar hoe zou het hem onverschillig hebben kunnen zijn, of hij zijn leven onder de handen van een moordenaar verloor, of dat hij het in de dienst van God tot een God welgevallige prijs gaf. Tot het laatste was hij ieder ogenblik gereed, door Sauls slagen en zijn wens was over diens eigen hoofd en over het volk een onheil gekomen. Vergeten wij het bovendien niet, dat voor de gelovigen van het Oude Verbond de dood nog geen engel met de palm van de vrede was, als voor hen, die door het Evangelie weten, dat "het leven en de onsterfelijkheid aan het licht gebracht is"..

5. En David, wie er veel aan gelegen lag, voordat hij tot een bepaalde vlucht besloot, duidelijk te weten, of de aanslag ten gevolge van een nieuwe aanval van razernij had plaatsgehad, of dat Saul, na tot zijn verstand gekomen te zijn, in dezelfde woede zou voortgaan met vervolgen, zei tot Jonathan: Beproef de koning, hoe hij jegens mij gezind is. De gelegenheid biedt zich aanstonds aan. Zie, morgen is de nieuwe maan, 1) de tijd, dat de koning aan zijn hovelingen een feestmaal geeft, en dat ik zeker met de koning zou aanzitten om te eten; zo laat mij gaan, geef mij toestemming, dat ik mij van de koninklijke tafel verwijderd hou, en mij op het veld verberg tot aan de derde avond, wanneer het feest is afgelopen. Gedurende die tijd zal het wel blijken, hoe de koning jegens mij gezind is, wanneer gij wilt doen, wat ik u zeg.

1) Volgens de wet werden de dagen van de nieuwe maan, of de eerste van de maand, door een bijzonder offer geheiligd, (Nu 28: 15) waarbij de priesters op de zilveren trompetten bliezen. Hier vernemen wij, dat aan het hof van de koning een grote maaltijd was, en hier het feest nog de volgende dag werd voortgezet (1 Samuel 20: 19). Evenzo stelden sommige families of geslachten hun jaarlijks dankoffer op een dag van de nieuwe maan. Dit kon men toen, bij het verval van het hoofdheiligdom, niet op de plaats van de tabernakel (Deuteronomium 12: 4vv.) doen, men deed dit dan op verschillende plaatsen van het land, waar zich, zoals te Bethlehem, een altaar bevond (16: 2vv.)..

6. Indien uw vader mij gewis mist, en vraagt waar ik ben en waarom ik niet ter tafel gekomen ben, zoals hij zeker doen zal, 1) zult gij; zeggen: David heeft van mij zeer begeerd, dat hij tot zijn stad Bethlehem mocht lopen, want daar is op dit feest van de nieuwe maan een jaarlijks offer voor het gehele geslacht van de Perezieten (Num.26: 20), waartoe hij behoort (Ruth 4: 18vv.), en zijn oudste broeder Eliab, die aan het hoofd van de familie staat, heeft hem nog bijzonder daartoe genodigd (vs.29), zodat hij niet wegblijven kon. 2)

1) Het schijnt vreemd, dat na het voorgevallene (19: 9-24), David het noch zijn plicht acht, zich aan de tafel van de koning te bevinden en hij ook van Saul verwacht, dat deze naar hem zal vragen, alsof er niets was voorgevallen. Wat het eerste aangaat, herinneren wij aan de opmerking (1 Samuel 18: 10); wat Saul aangaat, zo had, zoals in 19: 1-7, Jonathan, zo nu de Heere Zichzelf tot een middel gesteld, om de koning met David te verzoenen. Nu was het noodzakelijk uit te zoeken, welke indruk de gebeurtenis uit 19: 23vv. in het hart van Saul had achtergelaten. Dat deze naar David zou vragen, was in elk geval te verwachten. Was hij nu weer verzoend, zo zou het hem zeker een behoefte zijn, aan David daarvan kennis te geven; was hij daarentegen nog met de vorige gedachten van moord vervuld, dan zocht hij zeker gelegenheid, om David in zijn nabijheid te krijgen, en rekende hij bepaald op deze gelegenheid, nu het de plicht van David, als van een koninklijk beambte, was aan de tafel te verschijnen..

2) Op te merken valt hier, dat David door enige zwakheid is overvallen, waar hij, voor zijn afwezigheid, het jaarlijks offer als voorwendsel gebruikt, wat echter niet zo was. En zo heeft hij tot een leugen zijn toevlucht genomen. Indien iemand herinnert, dat hij niemand heeft geschaad, dat hij niemand heeft willen bedriegen, dan is deze verontschuldiging niet voldoende. Want God bemint de waarheid, zodat, indien iemand tot een leugen de toevlucht neemt, hij tegen Hem een zware zonde pleegt. Waarom, ofschoon hij niets boos had gezegd en niemand over het onrecht hem aangedaan geklaagd, zijn leugen toch altijd is te veroordelen. Want God, altijd zichzelf gelijk, kan nooit veranderd worden, en bemint de waarheid, omdat Hij zelf de Waarheid is, waarom Hij alles, wat met Zijn Majesteit in strijd is, moet verafschuwen en veroordelen. Niemand kan daarom David's geveinsd voorwendsel verontschuldigen, maar liever moeten wij door dit voorval leren en in onze herinnering terugroepen, wat ons dikwijls in de Heilige Schrift wordt voorgesteld, dat ook de kinderen van God wel tot een goed einde komen, maar toch kunnen vallen en afdwalen. David stond wel op de rechte weg en had ook wel een gezicht op het doel, wat moest worden bereikt, n.l. dat hij God oprecht en zuiver moest dienen en op Hem en Zijn mededogen zijn vertrouwen stellen, kortom, vertrouwen op hetgeen hem door middel van Samuel was beloofd. Waarom de volmaaktheid van David in het oog vallend en bijna de engelen gelijk was, maar toch, er bleef iets menselijks in hem over. Waaruit wij moeten leren dat, ofschoon wij God niet met die vurige ijver kunnen dienen, zoals het behoort, wij daarom echter niet de moed moeten verliezen, maar liever naar onze krachten voortvaren en ondertussen erkennen, dat ook de beste van onze werken nog voor Hem onvolmaakt, ja, verwerpelijk zouden zijn, indien zij niet genadig werden aangenomen en geduld..

Zonder twijfel was het, zoals David hier zegt, dat zijn geslacht een jaarlijks dankoffer op de hier genoemde dag bracht; dat hij daaraan echter zou deelnemen en, zoals Jonathan (vs.29) daarbij voegt, door een bijzondere uitnodiging van zijn broeder genoodzaakt, daaraan moest deelnemen, en dit ook werkelijk wilde, is een noodleugen, want David wilde zich op het veld verbergen en volstrekt niet naar Bethlehem gaan. Waarom begeerde David de leugen van Jonathan? Wist hij niet, dat Jonathan moed genoeg had voor zijn vriend open en eerlijk met zij vader te spreken. En waarom bewilligde Jonathan in die leugen? Had hij niet zelf ondervonden, dat zijn openhartige en vrijmoedige taal de toorn van zijn vader overwonnen had? De Heere is genadig, Hij liet de leugen niet lukken, maar liet haar als een verpletterende

steen op het hoofd van de vriend terugvallen. Toen Jonathan de leugen voor zijn vader uitsprak, doorzag deze haar gemakkelijk en spoedig, Jonathan gaf zijn geveinsde rol op, en sprak met de vorige vrijmoedigheid tot zijn vader. Maar eenmaal door de leugen opgewekt, kon de vertoornde de tegenspraak van de waarheid niet verdragen; hij wierp zijn spies naar zijn eigen zoon, en werd met driemaal heviger toorn dan tevoren tegen David vervuld (vs.27vv.). Een dergelijk gevaar brengen zij op het hoofd, die een verbond in de Heere en voor de Heere gemaakt hebben, en toch buiten de Heere en Zijn gemeenschap gaan dwalen en met loze strikken van onwaarheid zich samenkoppelen. Onze voorvaders verhaalden dat de duivel het bij geen maaltijd kon uithouden, waarbij zout op de tafel stond; zo kan de verzoeker geen gemeenschap schaden en verderven, wanneer het zout van waarheid en oprechtheid onder haar leden heerst; daarvoor vlucht hij..

Wij berispen het in David niet, dat hij met alle vlijt middelen in het werk stelde om zich te beveiligen; maar het betaamde hem het woord van God te geloven, en verzekerd te zijn, dat Saul niets tegen hem vermocht. Het geloof is niet om onze pogingen te weerhouden, maar om ons daartoe aan te moedigen en ons van een gelukkig einde zeker te doen zijn. Zijn wij terneergedrukt door een gevoel van schuld? Laat ons de belofte vasthouden dat Christus niemand uitwerpt, die tot Hem komt..

8. Doe dan barmhartigheid aan uw knecht, en doe niet alleen onderzoek naar uw vaders gezindheid jegens mij, maar maak die ook aan mij bekend, opdat ik ontvluchtte, zo het kwaad bij hem ten volle besloten is. Doe alzo, want gij hebt uw knecht in een verbond van de HEERE met u gebracht (18: 3vv.); maar is er een misdaad in mij, houdt gij mij voor de dood waardig, zo dood gij mij zelf, waarom zou gij mij toch tot uw vader brengen,
1) dat die mij doodde?

1) Hiermee wil David zijn onschuld betuigen, die aan Jonathan voldoende bekend was. Hij noemt het verbond een verbond van de Heere, omdat het als in de heilige aanwezigheid van God was gesloten. Het was een verbond voor heel het leven aangegaan en waaraan de dood alleen een einde kon maken. Het was een verbond door Jonathan, de koningszoon, gesloten, waar hij zich overtuigd hield, dat David een gelovig man was, en in de gunst van de Heere deelde. Daarom verzocht hij hem om, indien hij meende iets kwaads in hem gevonden te hebben, hem te doden, opdat hij zelf een einde maakte aan het verbond, met hem gesloten..

10. David nu zei tot Jonathan: Wie zal het mij te kennen geven, hoe uw vader over mij denkt, of, indien uw vader u wat hards antwoordt? 1) In zo’n geval toch zal uw vader u wel verhinderen zelf bericht te brengen, omdat hij wel weet dat gij mijn vriend zijt.

1) David spreekt hier het alleszins gewettigd vermoeden uit, dat Saul, wetende van de verhouding tussen Jonathan en hem, wel middelen zal in het werk stellen om te verhinderen, dat hij door Jonathan wordt gewaarschuwd..

12. En Jonathan zei tot David, toen zij buiten gekomen waren en wisten, dat zij alleen voor het aangezicht van de Heere waren: De HEERE, de God van Israël, 1) indien ik mijn vader

onderzocht zal hebben omtrent deze tijd, morgen of overmorgen, en zie, het is goed voor David, en ik dan tot u niet zende en voor uw oor openbare;

1) Jonathan roept eerst de naam des Heren aan en dan is hier de vertaling beter: O Heere, God van Israël! Calvijn tekent daarom ook hierbij aan: "Met deze woorden belijdt hij, dat God over hen beiden als rechter zit, en vervolgens verklaart hij daarmee, dat hij zich oprecht en getrouw zal houden, wetende dat hij met God deze zaken begonnen is en dat deze zijn Rechter is; en op zijn beurt vermaant hij David wederkerig aan zijn plicht." Jonathan verklaart daarom, dat hij geheel onder de indruk is van de aanwezigheid van God en van Zijn Alwetendheid. Hij zal volbrengen wat hij belooft, maar vraagt ook aan David om na te komen, wat hij van hem begeren zal. De grootheid van ziel van Jonathan is in de mensenwereld schier zonder weerga..

13. Alzo doe de HEERE tot straf voor zo’n ontrouw, kwaad aan Jonathan, en alzo doe Hij daartoe! Ik geef mij geheel aan Zijn straffende rechtvaardigheid over, dat Hij mij naar verdienste doe. Als mijn vader het kwaad over u behaagt, en voornemens is u om te brengen, zo zal ik het voor uw oor ontdekken, zoals ik u gezworen heb, en ik zal u laten vertrekken, dat gij in vrede heengaat, om een veilige schuilplaats te zoeken; En de HEERE zij met u, zoals Hij met mijn vader geweest is, toen Hij hem tot een vorst over Zijn volk zette. Dat de Heere het voornemen heeft u tot koning te maken in mijn vaders plaats, weet ik; maar ik voor mijn deel sta vrijwillig van alle aanspraak af. 1)

1) Dat David van zijn zalving door Samuel hem verteld heeft, of deze zelf in haar betekenis ten volle gekend heeft, wordt niet vermeld; daarom moeten wij aannemen, dat Jonathan zelf uit zo vele tekens heeft leren kennen, waarheen God het wilde leiden..

Met die woorden schijnt hij geheel en al de koninklijke waardigheid aan David af te staan, niet gedwongen, maar vrijwillig, omdat hij de overtuiging heeft, dat dit de wil van God is. De gehele macht van de koninklijke waardigheid staat hij aan David af, die het geslacht van Saul scheen te kunnen vorderen, alsof hij zeggen wilde: God heeft door Samuel geopenbaard, dat Hij van mijn vader het rijk zou afnemen, ziedaar, ik buig mij vrijwillig voor het besluit van God; aan mijn vader moge het bewind ontnomen worden, aan mij, zijn opvolger, kortom aan de gehele familie, gij, David, regeer gij, en behoud de gunst van de Heere, die tevoren op ons geslacht rustte. Waaruit voldoende blijkt, dat Jonathan niet zijn eigen belang op het oog had, maar zich geheel aan de wil van God onderwierp..

14. En zult gij niet, wanneer gij eens koning geworden zult zijn, indien ik dan nog leve, ja zult gij niet de weldadigheid van de HEERE aan mij doen, 1) dat ik niet sterve? Ik weet het, gij zult niet doen naar de gewoonte van de nieuwe heerser, die alle overgeblevenen van het vorige koningshuis doodt.

1) Hier plaatsen sommigen, zoals Keil e.a., in navolging van de Syrische en Arabische vertaling "een" en vertalen dan het volgende, en zo ik sterf, ook niet uw weldadigheid enz. Zo heeft Calvijn het ook opgevat. O.i. is echter de Statenvertaling beter, omdat het niet zelden de

gewoonte was bij de Oosterse volken dat, wanneer er een ander geslacht tot de troon verheven werd, het de leden van het vorige geheel en al uitroeide..

15. En niet alleen zult gij mij niet doden, ook zult gij uw weldadigheid niet afsnijden van mijn huis tot in eeuwigheid; wreek het op niemand van mijn huis, dat gij hem uitroeien zou, omdat mijn vader u kwaad heeft aangedaan, ook niet wanneer de HEERE een ieder van de vijanden van David van de aardbodem zal afgesneden hebben, 1) en ook mijn verblinde vader en zijn huis gevonnist zal hebben.

1) Jonathan legt niet uit zwakke toegevendheid, maar met mannelijke zelfverloochening kroon en scepter aan David's voeten, omdat hij weet, dat hij dit offer aan de allerhoogste Leenheer bracht, die Zich de alleenheerschappij over Israël voorbehouden had. Waar ter wereld vinden wij een zelfde voorbeeld van zelfverloochenende onderwerping onder het goddelijk raadsbesluit en van zo geheiligde vriendschap als dit? Men moet wel een kluizenaarsleven geleid hebben en zeker verre van de hoven van de "goden van deze aarde" zijn dagen hebben doorgebracht om zich te kunnen inbeelden, dat zelfs te midden van de Christenheid de Jonathanszielen meer dan uiterst zeldzame paarlen zijn. Hoe menigvuldig zijn daar tonelen van de beklagenswaardigste aard! En het is niet nodig, dat het om een kroon te doen is, nee, slechts om het verkrijgen van een titel, een verhoging van rang, een ereteken, of welk ander menselijk gunstbewijs ook, heeft een wedrennen, een kleingeestige jaloezie, een ijverzuchtig indringen van de een boven de ander, zelfs tussen vrienden plaats. Ten smaad van het Evangelie ontbreekt het zelfs onder die afgunstigen niet aan de zodanige, die het uithangbord van rechtgelovigheid voor zich dragen en misschien zelfs in de priesterrok pronken. Hoe veroordeelt Jonathans voorbeeld dezen!.

Ware vriendschap rust op een vaste grondslag, zij is sterker dan de dood, en kan jaloezie en eigenbaat tot zwijgen brengen. Maar wie kan de liefde van Jezus begrijpen, die Zichzelf heeft gegeven tot een offer voor weerspannige, met schuld beladen zondaars? Wat een kracht en uitwerking behoorde dan niet onze liefde voor Hem, Zijn zaak en Zijn volk te hebben!.

16. Zo maakte Jonathan een verbond met het huis van David, omdat zij wederkerig trouw en barmhartigheid beloofden, zeggende: 1) Dat het de HEERE eise van de hand van de vijanden van David, al het kwaad dat zij hem aandoen!

1) Het woord "zeggende" staat niet in de grondtekst, men kan daarom het volgende ook voor een uitdrukking van de schrijver houden en lezen: "en de Heere heeft het ook van de hand van de vijanden van David geëist.".

Deze opmerking is zeer juist. Grammaticaal is de invoeging van het woord zeggende niet te verdedigen..

17. En Jonathan ging voort met David te doen zweren, dat hij ook hem trouw zou blijven, omdat hij hem liefhad 1) en bij de drang van zijn liefde zich alleen kon tevreden stellen met de verzekering van even sterke en innige tegenliefde: want hij had hem lief met de liefde van zijn ziel 2) (18: 1,3).

1) Wel blijkt hier de trouw en hechte vriendschap van Jonathan en deze is wel te bewonderen. Want hij was de zoon van koning Saul, wiens naam en familie toen niemand dacht uit te roeien, tenzij misschien de vijanden, tegen wie hij toen oorlog voerde, n.l. de Filistijnen. Want bij het gehele volk had Saul geen enkele mededinger, geen bijzondere vijanden, geen die hem zo haatte, dat hij hem kroon en scepter niet graag liet behouden. En toch desalniettemin geeft Jonathan David de scepter over. Wat was dit nu? Dat hij erkende, dat David koning zou zijn, ofschoon hij op dit ogenblik zeer gejaagd en door velerlei dingen bezwaard was, zo zelfs, dat hij geen enkel ogenblik ergens veilig scheen, om van zijn leven verzekerd te zijn, zoals wij vervolgens zullen zien. Daarom, ofschoon David vluchtende was, gehaat en benijd door Saul, toch erkent en belijdt Jonathan hem als koning. Hoe kon dat, indien hij geen rekening hield met de goddelijke belofte, en, van de zekerheid ervan overtuigd, de onzienlijke dingen zich voor ogen stelde en ze omhelsde..

Jonathan bezwoer David bij zijn liefde, die teder en innig was, omdat hij hem met al de kracht van zijn ziel liefhad; dit is toch de bedoeling om hem en zijn kinderen genade te bewijzen. Omdat hij David innig liefhad, moet hij een beroep doen op diens weldadigheid om, als hij eenmaal koning zou zijn, hem na zijn dood, alsmede zijn kinderen de vrucht van deze vriendschap te doen ervaren..

2) De grootheid van zijn liefde deed hem denken, dat hij nooit te veel kon doen, om de vriendschap van David met alle geslachten te bevestigen, en deze deed hem wensen, dat niet alleen hij, maar ook de zijnen door hem geliefd mochten worden..

19. En als gij de drie dagen zult uitgebleven zijn, dus overmorgenavond, als het feest 1) geëindigd is, en ik u bepaald bericht over de stand van zaken geven kan, kom haastig af, en ga tot die plaats, waar gij u verborgen had ten dage van de handeling; kom tot dezelfde plaats, waar wij nu zijn, en blijf bij de steen Ezel.

1) De dag van de nieuwe maan was, zoals wij bij Num.28: 15 gezien hebben, geen eigenlijke feestdag met sabbatsrust; toch worden zij dikwijls genoeg bij de profeten naast de Sabbat vermeldde feestdagen, waarop handel en arbeid rustte, en die men voor godsdienstige verrichtingen afzonderde (vgl. 2 Koningen .4: 23). Nu vinden wij hier een dubbele feestdag; dit geeft ons aanleiding om aan de dag van de nieuwe maan van de zevende maand (Tisri), of aan de trompettendag te denken, waarvoor de wet (Num.29: 1-6 Lev.23: 23vv.) een verdubbeling van het offer van de nieuwe maan voorschrijft, benevens een geklank met de zilveren trompetten, in plaats van het gewone blazen op deze. Deze dag heeft geheel en al het karakter van de Sabbat en het ligt voor de hand, dat ook op de volgende dag de gewone burgerlijke werkzaamheden (Ex 31: 15) stilstonden. Gedurende beide dagen kon David zich ook op andere plaatsen verbergen; hij had geen ontdekking te vrezen, omdat op de velden geen arbeiders waren. Met de derde dag begonnen weer de werkdagen (de uitdrukking staat ook in Ezechiël.46: 1 voor werkdag in tegenstelling tot de Sabbat en de nieuwe maan), dan was er meer voorzichtigheid en een bijzondere schuilplaats voor David nodig, die Jonathan hem hier in de nabijheid van de steen "Ezel" aanwijst, opdat hij kon weten, waar hem te vinden, als hij het antwoord wilde brengen. Wat met dit woord bedoeld wordt kan niet juist bepaald worden. De Septuaginta heeft daarvan Ergab of Argab (= argob d.i. steenhoop,

Deuteronomium 3: 4) gemaakt en aan een natuurlijke grote steenmassa gedacht, waarin zich misschien een hol bevond; gewoonlijk echter leidt men de naam af van het Hebreeuwse asal = weggaan, en neemt men aan, dat de steen pas later die naam ontvangen heeft, omdat hier Jonathan en David van elkaar scheiden (vs.43), zodat alzo de uitdrukking moet verklaard worden: "afscheidssteen"..

23. En aangaande de zaak, 1) waarvan ik en gij gesproken hebben, zie, de HEERE zij tussen mij en tussen u getuige en rechter tot in eeuwigheid! wij willen getrouw houden wat wij gezworen hebben.

1) Dit heeft niet alleen betrekking op de laatste afspraak, omtrent het teken van de pijlen, maar op alles, wat zij besproken en elkaar beloofd hebben. De Heere wordt als getuige aangeroepen in het geval dat iemand het verbond mocht breken, opdat hij daarvoor door de Heere werd gestraft. Zo diep wortelt de vriendschap van Jonathan voor David, dat hij gerust de Heere als de Wreker van het verbond durft aanroepen, overtuigd dat hij in de kracht van zijn God het verbond zal houden..

II. Vs.24-43. Op de eerste dag van het feest van de nieuwe maan, als David bij de koninklijke tafel gemist wordt, gaat Saul de zaak met stilzwijgen voorbij, omdat hij zichzelf een verklaring daarvan geeft; als echter op de tweede dag David weer afwezig is en Jonathan Sauls onderzoeking volgens de afspraak beantwoordt, doorziet deze aanstonds het verbond met de vriend en slingert in hevige woede zijn spies naar zijn eigen zoon, omdat deze nu openlijk voor David optrad. Jonathan verlaat de tafel, zonder op die dag een bete te genieten. Op de volgende dag geeft hij door het afgesproken teken aan David bericht. De beide vrienden zien zich echter op dat ogenblik zo geheel vrij van ontdekt te zullen worden, dat zij nog eens aan elkanders hart liggen, voordat zij van elkaar scheiden, terwijl voor David de langdurige tijd van vluchten en omdwalen in het land begint.

24. David nu verborg zich, terwijl Jonathan naar Gibea terugging, in het veld; en toen het nieuwe maan was en het gewone uur van de maaltijd was aangebroken, zat1) de koning bij de spijze, om te eten.

1) Het aanliggen aan de tafel werd pas later gewoonte (Om 6: 4)..

25. Toen zich de koning gezet had op zijn zitplaats, ook ditmaal gelijk de andere maal, zoals hij gewoon was, aan de stede bij de wand, zoals nog heden bij de Oosterlingen de plaats in de hoek van de eetkamer voor de hoogste gehouden wordt, zo stond Jonathan, die tegelijk met zijn vader binnengetreden was en aan diens rechterzijde plaatsgenomen had, dadelijk weer op, 1)om liever een meer nederige plaats recht tegenover de koning (vs.33) in te nemen, en Abner, de veldoverste van de koning (14: 50; 17: 55vv. 14.50 17.55) zat aan Sauls zijde, en David’s plaats werd leeg gevonden.

1) Waarom stond Jonathan op en verwisselde hij van plaats? Wij geloven, dat hij bedacht, hoe hij niet de erfgenaam van de troon zou zijn, volgens de raad en de wil van God, en hij zinnebeeldig voor het aangezicht van de Heere afstand van zijn aanspraak op de kroon wilde

doen. Iets van betekenis moet het in elk geval geweest zijn, anders had de Schrift die zaak niet vermeld. Dat Jonathan aan Abner de ereplaats bij de koning heeft willen overlaten, zoals verscheidene uitleggers menen, is niet te denken; wat bekommerde hij zich bij zijn gemoedsstemming om Abner?.

27. Het geschiedde nu de volgende dag, de tweede van de nieuwe maan, toen David's plaats weer leeg gevonden werd, zo zei Saul, 1) voor wie dit wegblijven onverklaarbaar was, omdat de door hem aangenomen omstandigheid daarvan niet weer heden de reden kon zijn, tot zijn zoon Jonathan: Waarom is de zoon van Isaï noch gisteren noch heden tot de spijze gekomen?2)

1) Wanneer iemand zich verontreinigd had, mocht hij niet alleen niet aan een godsdienstige plechtigheid deelnemen, maar moest zich ook van een feestmaal onthouden. Daarom maakt Saul er geen melding van als hij de eerste dag David mist. Deze gedwongen onthouding duurde echter niet langer dan vierentwintig uur. Als daarom Saul David ook de volgende dag mist, begint hij argwaan te krijgen, en vermoedt, dat hij opzettelijk, vrezende voor de toorn van de koning, is weggebleven. Uit de gehele houding van Saul en uit zijn enigszins verachtelijke vraag; Waar is de zoon van Isaï enz., en niet, waar is David, of mijn schoonzoon enz.? blijkt genoeg de gesteldheid van zijn hart omtrent David..

2) De koning is op zijn stoel gezeten bij het offerfeest, met een hart vol nijd tegen David. Reeds had hij zich moeten verzoenen en dan zijn gaven offeren; in plaats daarvan hoopte hij op dit feest David's bloed te vergieten. Wat een afschuwelijke zaak was het een offer met zo'n gemoed te brengen! (Spreuken 21: 27).

30. Toen ontstak de toorn van Saul tegen Jonathan, en hij zei tot hem: Gij zoon van de verkeerde in weerspannigheid! 1) die de verkeerdheid en weerspannigheid met de moedermelk ingezogen hebt. Weet ik het niet, dat gij de zoon van Isaï tot uw vriend en bondgenoot verkoren hebt, en dit tot uw schande, en tot schande van de naaktheid van uw moeder? 2) Gij wilt hem in zijn zoeken naar het koninkrijk ondersteunen, alsof gij een bastaard was en niet het in wettig huwelijk verwekte erfgenaam van de troon.

1) In het Hebreeuws Ben-naäwath hamardoth. Letterlijk: Zoon van een verkeerde van de weerspannigheid, d.i. zoon van een verkeerde en weerspannige vrouw. Zover gaat de euvelmoed van Saul, dat hij niet alleen Jonathan, maar ook zijn moeder beschimpt, en daarom eigenlijk ook zichzelf. Hij is een fanaticus geworden, die in zijn woede niet meer weet, wat hij zegt, en voor wie alle woorden goed genoeg zijn, als zij maar de tegenstander te dieper kunnen verwonden. Zover gaat de macht van de boze over Saul, dat hij niet meer een slachtoffer is, maar reeds werktuig, om, ware het mogelijk, de raad van God te verijdelen. Zelfs zijn eigen zoon wil hij liever doden, dan ook maar iets ten voordele van David horen..

Door de medebeschimping van de moeder wordt de beschimping voor de zoon des te groter..

Bij Oosterse volken is de ergste belediging kwaad van de moeder te spreken. Park verhaalt de uitdrukking van een Afrikaan: "Dood mij, maar vloek mijn moeder niet.".

2) Niet Jonathan was de oorzaak van David's keuze en Sauls val, maar Sauls eigen zonde. Dit ziet Saul over het hoofd. Hiervoor zijn zijn ogen gesloten, of dat wil hij niet zien. Het gaat hem als iedere onbekeerde, die geen oog heeft voor de ware oorzaak van de ellende, n.l. de zonde. De eerste oorzaak ziet men voorbij en men zoekt naar een tweede tot schade van de ziel en tot oneer van God, de Heere..

32. Toen antwoordde Jonathan Saul, zijn vader, en zei tot hem, omdat hij nogmaals beproefde, zoals eerder (19: 4) tot zijn geweten te spreken: Waarom zal hij gedood 1) worden? Wat heeft hij gedaan, dat de dood waardig is?

1) Wij kunnen hieruit duidelijk opmaken, uit de kort uitgestoten woorden, dat Jonathan verontwaardigd is over zo'n haat en toorn van Saul tegen zijn boezemvriend. Saul heeft ook hem diep gegriefd door zulke woorden tegen hem te spreken als hij geuit heeft, maar dat ziet hij voorbij. Het is hem te doen, om voor het leven, in alle geval voor de onschuld van David op te komen, en niet zonder protest zal hij Saul laten volharden in zijn boosheid. Jonathan is hier een kostelijk voorbeeld, om te allen tijde op te komen voor het recht van de onschuldig vertrapten, om als in de kracht van God op te komen tegen alle geweld en willekeur, door wie die ook begaan wordt..

33. Toen schoot (18: 11) Saul, die door deze voorspraak in des te groter woede geraakte, de spies op hem, om hem te slaan. 1) Zo merkte Jonathan, dat dit ten volle door zijn vader besloten was, David te doden, en dus alle verdere middelen niet zouden baten.

1) Ofschoon Jonathan dit gevaar schijnt te hebben voorzien, toch was het voor hem een harde en zware beproeving waar hij ziet dat zijn vader zo op hem in woede en toorn uitvaart, dat hij de spies op hem richt om zijn zoon met eigen hand te doden, indien God de worp niet had afgewend, hoewel Saul van plan was om zijn zoon te doorboren. Hieruit mogen wij leren dat, indien wij door goed te doen in haat en verachting bij de mensen komen, wij echter geen berouw over onze weldaden behoeven te krijgen. Want Jonathan is ons tot een voorbeeld, die zeker hevig is aangedaan, toen hij zijn vader met zo grote woede tegen hem zag samenspannen en die toch daarom van zijn plicht niet is afgegaan..

34. Daarom stond Jonathan van de tafel op in de hitte van de toorn, en hij at op de tweede dag van de nieuwe maan geen brood, want hij was bekommerd om David, omdat zijn vader hem 1) gesmaad had, hem voor een de dood waardige kroonrover uitgescholden had.

1) Onder hem wordt niet Jonathan verstaan, maar David. Jonathan was bekommerd om David, want hij weet nu zeker dat hij door Saul gezocht werd. Hij wist nu, dat David vluchten moest, zou hij niet door Saul worden gevat beschuldigd worden van hem naar de kroon te steken, en daarom gedood. Zijn toorn was een edele verontwaardiging om het verschrikkelijk onrecht en de valse beschuldiging tegen David, door zijn vader, ingebracht..

38. Opnieuw riep Jonathan de jongen na om David tevens te kennen te geven, dat hij in allerijl moest vluchten, omdat het zeer slecht met hem stond: Haast u, spoed u, sta niet stil! De jongen van Jonathan nu raapte de pijl op, en hij kwam tot zijn heer.

Jonathan drijft de jongen aan, opdat hij geen tijd zou hebben hier en daar te kijken en zo David in zijn schuilplaats te ontdekken..

41. Toen de jongen heenging, reeds een goed eind op de weg naar Gibea was, zo stond David op van de zuidzijde, uit de schuilplaats, die ten zuiden van Jonathan was, en hij viel op zijn aangezicht ter aarde (Ge 33: 3) om hem door dat diepe eerbewijs voor zijn trouwe dienst te danken, en hij boog zich driemaal; 1) en zij kusten daarop elkaar en weenden met elkaar), 2) omdat zij zo bewogen van hart waren, dat zij niet veel konden spreken, totdat het David geheel veel deed, 3) gevoelig voor de trouw, die hij van Jonathan ondervond.

1)Ongetwijfeld heeft David daarmee zijn innige erkentelijkheid willen betuigen voor de onschatbare diensten hem bewezen. Hij heeft toch in directe zin aan Jonathan het behoud van zijn leven te danken voor deze keer..

2)Woordelijk: "Zij beweenden elkander". Ten bewijze van hun trouwe vriendschap gedacht de één bovenal aan het leed dat de ander te wachten stond.

3) D.i. totdat hij luid begon te wenen. Wat zal er op dat ogenblik niet in David’s ziel zijn omgegaan? Hij, de aanstaande koning van Israël, van Gods wege daartoe gezalfd, en nu een balling, die omwille van zijn leven moet vluchten, scheiden van de vriend, met wie hij zich zo innig verbonden voelde, en die hij wellicht nooit meer zal terugzien. Elk bewijs van voorspoed, elke overwinning heeft er steeds toe bijgedragen, om Sauls haat op te wekken en te vermeerderen. Geen ogenblik en nergens is hij meer veilig voor de hand van Saul. Waarlijk, indien zijn vertrouwen niet geweest was op de Heere Heere, hij zou in al zijn nood en ellende zijn vergaan. Voor hem begint nu een leven vol beproevingen, maar waardoor ook zijn geloof geoefend zou worden. Wel zou dat geloof soms dreigen schipbreuk te lijden, maar David zou het ervaren, dat de Heere hem uit alle benauwdheden zou redden. Het water zou wel tot aan de lippen komen, maar zijn Verbondsgod zou ervoor zorgen, dat hij straks op bijzondere wijze de Heere zijn Helper zou mogen noemen..

42. Toen zei Jonathan tot David: Ga in vrede, waarheen God u leiden zal! Hetgeen wij beiden in de naam van de HEERE gezworen hebben, zeggende: De HEERE zij getuige en rechter tussen mij en tussen u, en tussen mijn nageslacht en tussen uw nageslacht, dat zij en blijve tot in eeuwigheid! 1)

1) Jonathan beëindigt de zin niet (want er had nog moeten volgen: "dat blijve zo), zo aangedaan en geroerd is hij. Hij kan niet meer spreken, zijn stem stokt hem in de keel. Het is ook genoeg. Zij begrijpen elkaar volkomen..

43. Daarna stond hij (David) op en ging heen, en Jonathan kwam in de stad Gibea.

Indien wij David’s oefenschool en zijn beproevingen naarstig overwegen, dan is het zeker, dat wij niet zo week en verwijfd moeten zijn in het verduren van de tegenspoeden als wij gewoon zijn. En wanneer God ons door verschillende verliezen en harde slagen wil oefenen, moeten wij niet slechts niet de moed laten zinken, maar met steeds vuriger gebeden tot Hem de

toevlucht nemen, opdat Hij ons een onwrikbare standvastigheid schenke, zoals aan David, en moeten wij onze zwakheid des te meer bewust zijn, want het gebeurt, dat zelfs de gemoederen van de dappersten bij de lichtste gevaren aan het wankelen worden gebracht en de eerste poging terstond schipbreuk lijdt, tenzij wij door de kracht van Gods Geest worden ondersteund en bekrachtigd..

HOOFDSTUK 21.

DAVID HONGERT, VLUCHT EN HOUDT ZICH ALS EEN KRANKZINNIGE.

I. Vs.1-9. David neemt aanstonds zijn toevlucht tot de hogepriester Achimelech te Nob; omdat deze hem tegemoet komt met grote verwondering, dat de schoonzoon van de koning alleen reist verbergt hij de eigenlijke toedracht achter het voorwendsel, dat hij een geheime opdracht van Saul ten uitvoer moet brengen, en om die reden zijn begeleiders buiten de stad achtergelaten heeft. Hierop weet hij Achimelech over te halen, dat deze hem vijf van de weggenomen toonbroden mee op de weg geeft, benevens het zwaard van Goliath, dat bij het heiligdom bewaard werd.

1. Toen kwam David, nadat hij van Jonathan gescheiden was (20: 43) te Nob 1) (= voorzegging) (2 Samuel .21: 16 Jes.10: 32 Nehemia 11: 32), waar in die tijd de tent der samenkomst maar zonder de ark van het verbond stond (Jos 18: 1), ongeveer ruim één uur zuidoostelijk van Gibea (22: 19), tot de hogepriester Achimelech 1) (= broeder van de koning), om vooreerst bij deze toevlucht te zoeken, en bij hem over zijn verdere vlucht door de Uriem en Tummim raad te vragen. En Achimelech kwam bevende David tegemoet, om hem te begroeten, want hij vreesde dat dit onverwachte bezoek van de schoonzoon van de koning in zo’n haast en zonder enige begeleider niets goeds te betekenen had, en hij zei tot hem: Waarom zijt gij alleen, en geen man met u?

1) Volgens de gewone opvatting is deze Achimelech dezelfde als de in 14: 3 vermelde Ahia, zodat de naam Achimelech, d.i. broeder of vriend van de koning, van God, de onzichtbare koning, slechts een andere vorm zou zijn voor Ahia, d.i. broeder of vriend van de HEERE. Wij menen echter, dat Ahia ten tijde van onze geschiedenis reeds gestorven was en zijn broeder Achimelech in zijn plaats als hogepriester gekomen was (1 Samuel 2: 31); want tussen de gebeurtenis in 14 en die in dit is een tijdruimte van 10-12 jaar..

De reden, waarom David allereerst naar Nob gaat, kan geen andere zijn, dan om de mond van de Heere om raad te vragen, omdat daar de hogepriester woonde. Wellicht ook om bij laatstgenoemde hulp en raad te zoeken. De houding van Achimelech doet David echter veranderen van plan. Van deze bevende en vrezende man heeft hij niets te verwachten. Hij zal voor hem de Heere niet om raad waren, als David hem meedeelt, dat hij voor Saul is vluchtende, omwille van zijn leven. Hij zal hem dus alleen maar vragen om levensmiddelen en daarom stelt hij; de zaak anders voor dan zij is en maakt gebruik van een noodleugen..

Op dit ogenblik is het met de tederheid van het geweten van David enigszins gedaan. In plaats van zijn vertrouwen op de Heere te stellen, verwacht hij het van de bergen en de heuvelen van de aarde..

2. Die vraag van schrik maakte op David de indruk, dat hij bij de man, die zo angstig voor zichzelf was, bezwaarlijk hulp zou vinden, wanneer hij zich bekend maakte als vluchtende voor het aangezicht van de koning. En David, zich weer (20: 5vv.) van een noodleugen bedienende, zei tot de priester Achimelech: De koning heeft mij een zaak bevolen, die in het

geheim moet volbracht worden, en zei tot mij: Laat niemand iets van de zaak weten, waarom ik u gezonden, en die ik u geboden heb, daarom kom ik in zo'n haast en zonder enig geleide; de jongelingen nu, die mij vergezellen, heb ik de plaats van zo'n te kennen gegeven,
1) heb ik op een plaats, die ik u niet mag noemen (Ru 4: 1), achtergelaten, om alle opzien te vermijden.

1) Vroeger zagen wij David zo versierd met de uitstekende gave van Gods Geest, dat hij de bewondering van allen gaande maakte, nu in waarheid door zwakheid gevallen en in gevaar verkerende, zien wij, dat hij zich niet anders dan door een noodleugen weet te beveiligen. Des te ijveriger hebben wij God te bidden, dat Hij zelf ons besture en Zijn Geest ons in moeilijke en dubbelzinnige zaken raad geve en wel zo, dat hoe ook de beproevingen toenemen, wij nooit met onze tong mogen zondigen..

3. En nu, omdat ik mij in allerijl op weg heb begeven en mij en mijn geleiders niet van levensmiddelen voorzien heb, en ik niet bij anderen daarom vragen kan, zonder nieuwsgierigheid op te wekken, voorzie gij mij daarvan. Wat is er onder uw hand? hoeveel hebt gij? Geef mij bij voorbeeld vijf broden in mijn hand, of wanneer gij zoveel niet bezit, geef wat er gevonden wordt. 1)

1) In waarheid wilde David zichzelf voor meerdere dagen van spijze voorzien, omdat hij niet wist, wanneer hij weer gelegenheid zou hebben, om in het bezit van levensmiddelen te komen..

Werkelijk is hij door enige jongelingen vergezeld geweest, die hij buiten Nob achtergelaten had (MATTHEUS.12: 3vv. Mark.2: 25vv.)..

De uitkomst van deze geschiedenis (22: 6vv.) bewijst het hoogst verderfelijke van de noodleugen, zoals zo velen in het Oude Testament zich die veroorloofden (Genesis12: 11vv. 12.11), hoewel telkens de uitslag die veroordeelde..

5. David nu, die hier volle verzekerdheid kon geven, omdat hij reeds 3 of 4 dagen op de vlucht was (19: 18vv. \), antwoordde de priester, en zei tot hem: Ja trouwens, hierin is geen bezwaar, de vrouwen zijn ons onthouden geweest gisteren en eergisteren, toen ik uitging, en de vaten 1) van de jongelingen, hun kleren en alles wat zij bij zich hebben, zijn heilig, omdat reeds zo lang geen aanraking met de vrouwen heeft plaatsgehad (Lev.15: 17); en het is enigerwijze gewoon brood, te meer omdat heden ander in de vaten2) geheiligd zal worden.

1) Het Hebreeuwse woord werktuig, vat, hetzelfde als het Griekse skeuov, wordt niet zelden van de personen, van hun lichamen gebruikt (Jes.13: 5 Jer.50: 25; 1 Petrus .3: 7.

2) In het Hebreeuws staat er letterlijk: "Is deze weg onheilig, zo wordt zij toch heilig door het werktuig." Onze Statenvertalers hebben het laten slaan op het brood. Ons inziens wil David hier dit zeggen, want wij moeten hier de letterlijke vertaling houden: Is ook al de weg, waarop wij op dit ogenblik wandelen, n.l. het doel waartoe wij zijn uitgezonden, niet goed, ik ben niet alleen een afgezant van de koning, maar ook de Gezalfde van de Heere, de toekomstige

koning, die in nood wel van dit brood mag eten. Hoe het echter ook zij, èn door de uitbreiding van de Statenvertalers èn door onze vertaling komt het uit, dat David Achimelech wil overreden, om over zijn bezwaren heen te stappen en hem het begeerde brood te geven..

Onder werktuig hebben wij hier te verstaan de persoon van David zelf. Lange, in navolging van Thenius en Erdmuller, is van mening, dat door werktuig of vat niet David, maar de hogepriester moet worden verstaan in de zin van, al is de zaak op zichzelf niet goed, wanneer de priester het doet, als drager van het ambt, dan mag het geschieden. Deze verklaring bevalt ons echter niet. Wij kunnen niet anders zien, of David heeft met het vat of het werktuig zichzelf op het oog gehad. Als de Heere Jezus Christus deze plaats aanhaalt tegen Zijn vijanden, dan wil de Heere ook hierop wijzen, dat de nood het bij David vorderde. David zondigde dan ook niet, omdat hij de toonbroden at, maar omdat hij zich van een noodleugen bediende..

6. Toen a) gaf de priester zonder bedenking hem dat heilige brood, vijf van de weggenomen toonbroden, omdat er, zoals in vs.4 reeds gezegd is, geen brood was dan de toonbroden, 1) die van voor het aangezicht van de HEERE weggenomen waren, waar zij zeven dagenlang gelegen hadden, en van waar zij op de morgen van de laatste Sabbat weggenomen waren, opdat men er het warm brood legde, volgens de bepaling (Lev.24: 8), ten dage als dat weggenomen werd.2)

a)MATTHEUS.12: 3 Mark.2: 25 Luk.6: 3

1) De toonbroden lagen eigenlijk uitgespreid voor de Heere, die bij de ark van het verbond aanwezig was en deze tot Zijn troon had (Ex.25: 30); de ark bevond zich echter toen niet in de tabernakel, maar nog te Kirjath-Jearim (1 Samuel 7: 1). Intussen bleef toch, ondanks het tijdelijk verval van het heiligdom, een geregelde godsdienst voortduren, zoals die in de wet bepaald was, zoals uit het volgende vers blijkt..

2) Uit deze en andere geschiedenissen (2 Samuel .3: 27; 20: 10; 13: 13; 14: 11 men dat de koningen, priesters en oversten dikwijls in de wet hebben ingegrepen, waar geloof en liefde het eisten, dat deze dus over de wetten heersen, en die in hun macht hebben. Omdat toch alle wetten tot geloof en liefde moeten leiden, mag geen van deze in aanmerking komen, waar zij geloof of liefde in de weg staan..

7. Daar was nu, zoals wij hier, om hetgeen in (22: 6vv.) zal worden meegedeeld, reeds willen opmerken, een man van de knechten van Saul, op dezelfde dag, toen Achimelech op de tevoren beschreven wijze met David handelde, opgehouden voor het aangezicht van de HEERE, in de tot het heiligdom behorende ruimte (1 Samuel 3: 2), misschien omdat hij van melaatsheid verdacht werd (Lev.13: 4vv.); en zijn naam was Doëg (= vreesachtig), een Edomiet, 1)de machtigste onder de herders, die Saul had, de opziener over Sauls herders (Genesis47: 6). Deze hoorde uit zijn verblijfplaats alles aan, wat er gesproken werd en verraadde het later aan de koning.

1) Dat Doëg een proseliet geweest is en tot de plechtigheden, die voor zijn opname in Israël's volksgemeenschap nodig waren, bij het heiligdom was, wordt wel door veel verklaarders aangenomen, maar is volgens de bepaling in Deuteronomium 23: 7,8 niet waarschijnlijk..

9. Toen zei de priester: Het zwaard van Goliath, de Filistijn, die gij sloeg in het eikedal, 1) hebt gij vroeger tot het heiligdom gebracht als een geschenk voor den Heere (17: 54), zie, dat is hier, gewonden in een kleed, en zorgvuldig bewaard in de kamer, waar de hogepriesterlijke klederen hangen, achter de Efod (Ex.28: 6vv.): indien gij u dat nemen wilt, zo neem het, want hier, in de tent der samenkomst, is geen ander dan dat. David nu zei: Er is zijn gelijke niet, geen ander heeft voor mij zo grote waarde en zo hoge betekenis, als dit, geef het mij. En Achimelech gaf het aan David.

1) Is het niet, alsof God, de Heere, Zijn knecht, die op de dwaalwegen van twijfelmoedigheid geraakt was, onzichtbaar na wandelde, om hem weer genadig terecht te brengen? Wat ware meer geschikt, om David te herinneren aan hetgeen, waarvan hij vervallen was, en hem tot het kinderlijk, vast geloof terug te roepen, dan juist het zwaard van de Filistijn? dan de woorden van Achimelech: "die gij sloeg in het eikedal?" Leefde dan die God niet meer, die Zijn geliefde uit den muil van de leeuw en van de beer, en uit de hand van de reus gered had? Maar bij het zien van het zwaard, dat zo luide de nietigheid van alle vleselijke hulp predikte, raadde David's eigen hart, in plaats van de terugkeer, het toevlucht nemen tot de Filistijnen (vs.10vv.), die vijanden van God en Zijn volk aan. Wij zien, het ongeloof groeit spoedig aan, daarom ontstaat ook spoedig de leugen (vs.13)..

Eens had onze held genoeg aan een slinger; nu vraagt hij om een zwaard, dat zelfs die niet hielp, voor wiens reuzenvuist het gesmeed was; hij noemt het een zwaard zonder gelijke, alsof de overwinning aan een wapen verbonden was, en niet alleen aan de arm van de Heere. Arme David! Maar geduld; de Heere zal hem wel weer op de juiste plaats weten te brengen..

II. Vs.10-15. Van Nob vlucht David zuidwestelijk naar Gath, een ongeveer op 6 mijl afstand gelegen stad van de Filistijnen; daar wordt hij echter spoedig door de hovelingen van de koning Achis als Israël's meest gevierde held en als de gevaarlijkste vijand van de Filistijnen erkend en voor de koning gebracht. In zijn wanhopige toestand beproeft hij zich daardoor te redden, dat hij zich waanzinnig houdt. Werkelijk gelukt hem de list, want Achis laat de vermeende razende wegvoeren en over de grenzen van zijn land brengen.

10. En David, met brood en het zwaard van Goliath voorzien, maakte zich op van Nob, en vluchtte op die dag van het aangezicht van Saul. Bij Achimelech, die bij de eerste begroeting een zo grote vrees geopenbaard had, had hij geen schuilplaats durven vragen, daarom vluchtte hij buiten Israël, en hij kwam tot Achis, 1) de koning van Gath (Jos 13: 3), in wiens gebied hij hoopte voor zijn vervolger bewaard te zullen blijven.

1) Tot Achis zelf begaf zich David wel niet, maar hij vluchtte slechts in zijn rijk, daar hij erop rekende, dat de Filistijnen bestendig op de voet van oorlog met Saul stonden, en deze dus hem, een door Saul vervolgde vluchteling, niet zouden tegenstaan. Dat men hem voor de overwinnaar van Goliath zou herkennen en voor degene, die hun nog menige andere

nederlaag had toegebracht, daaraan dacht hij in zijn angst even zo min, als daaraan, dat Gath toch de geboorteplaats van Goliath was (17: 4), en hij het zwaard van de reus aan zijn zijde droeg; persoonlijk was hij de Filistijnen niet bekend en sinds de tweestrijd in het eikedal was er zeker meer dan een jaar verlopen; daarop vertrouwde hij..

Hieruit blijkt wel, wat een zware vervolging David ondergaan heeft, waar hij nergens anders bescherming weet, dan bij de doodsvijanden van de kerk van God. Want toentertijd waren de Israëlieten in aanhoudende oorlog met de Filistijnen gewikkeld, zoals wij hebben gezien en verder zien zullen, en David had reeds gedurende enige tijd aan het hoofd van legerbenden gestaan en goed succes tegen de Filistijnen gehad. Want Saul had hem dikwijls aan gevaar blootgesteld, en bij wijze van spreken, ter slachtbank gezonden. Maar God had hem een gelukkige en gemakkelijke overwinning over zijn vijanden, tot grote smart en verontwaardiging van Saul, gegeven. Zodat het niet twijfelachtig is, of hij had de gruwelijkste en dodelijkste haat van de Filistijnen tegen zich gaande gemaakt, en voornamelijk door die uitstekende en roemwaardige daad, toen hij Goliath had verslagen en gedood. Waarom het wel een teken is, dat hij in de grootste ongelegenheid verkeerde en als het ware twijfelde aan zijn behoud, en meende, dat zijn leven aan een zijden draad hing, waar er voor David geen andere plaats van behoud over scheen, dan zich te geven in de handen van de vijanden, terwijl hij toch niets anders kon verwachten, dan de vreselijke wreedheid en woestheid van de Filistijnen tegen zich gewaar te worden. Hieruit blijkt wel, dat door de Heere het geloof en het geduld van David tot op het hoogste is beproefd. Waarvan de kennis voor ons heden ten dage wel noodzakelijk is, opdat wij geduldig zijn in het verduren van de tegenspoeden, die de Heere ons zendt..

11. Maar de knechten, 1) de hovelingen van Achis, die, evenals alle koningen van de Filistijnen, ook de erenaam Abimelech, d.i. koningsvader, voerde (Psalm 34: 1 en "Ge 26: 1) herkende de vluchteling, en zeiden, toen zij hun koning de zaak meedeelden, en toestemming vraagden tot gevangenneming, tot hem, tot Achis: Is deze niet David, de koning van het land, die in Israël nog meer betekent dan de koning zelf? Zong men niet van deze in de rijen, bij gelegenheid van het feest van de over ons behaalde overwinning (18: 6), zeggende: Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden?

1) David is niet in de weg van God, wanneer hij vlucht tot de erfvijanden van zijn volk en van zijn God. Al meent hij, dat de Heere hem daar zal beschermen, toch zal hij ervaren, dat de Heere de kromme wegen van zijn kinderen niet goedkeurt, maar ook aan de andere zijde, dat de trouw van de Heere door de trouweloosheid van zijn kinderen niet wordt teniet gedaan. Want toch spoedig merkt hij, dat zijn leven ook daar gevaar loopt, omdat zij hem herkennen als de overwinnaar van Goliath en als de machtigste veldheer van Saul. Toch zou zijn tijdelijk leven gespaard worden, hoewel hij aan zijn geloofsleven schade zou lijden door de list, die hij aanwendt, om weer vrij te komen. Als echter later David ook dezen zijn weg overdenkt en (Psalm 34) zijn redding bezingt, heeft hij het verstaan, dat de Heere hem gered heeft en hem het leven heeft geschonken..

12. En David legde deze woorden in zijn hart; het viel hem, toen de knechten van de koning hem grepen, zwaar op het hart, dat men hem herkend had, en hij was zeer bevreesd 1) voor

het aangezicht van Achis, de koning van Gath, tot wie men hem nu zou heenvoeren, omdat hij wel kon voorzien, dat hem daar niets goeds wachtte.

1) In de angst van zijn ziel, die David op de weg naar Achis uitstond, nam hij zijn toevlucht tot gebed en werd hij aldus zijn angst meester, getuige de 56ste Psalm, die op dezen zijnen toestand betrekking heeft en aan het slot zowel als in de derde strofe (vs.5,12) de belijdenis bevat: "Ik vertrouw op God, ik zal niet vrezen, wat zou mij de mens doen?" In deze Psalm ziet hij de hulp van God zo vertrouwend tegemoet, dat hij de Heere reeds voor de redding dankt, voor zij nog aanwezig is (vs.12,14)..

13. David was op die tocht op een list bedacht, opdat hij de vrijheid weer verkrijgen zou; daarom veranderde hij zijn gelaat voor hun ogen, 1) hij stelde zich waanzinnig aan, en hij maakte zichzelf gek onder hun handen, zodat zij hem nauwelijks konden houden; en hij bekrabbelde de deuren van de poort, 2) waardoor hij binnengebracht werd, en hij liet zijn zever, zijn speeksel, in zijn baard aflopen, zodat hij geheel met het uiterlijke van een krankzinnige voor de koning stond.

1)Hebreeuws: "hij veranderde zich ten opzichte van zijn verstand" = hij hield zich als een razende..

Het middel, waarvan zich David hier tot zijn redding bediende, is weer een noodleugen, waarbij (27: 10vv.) nog weer een nieuwe komt. Wanneer echter de Heere het middel toch zegende en de list liet gelukken, zo was dit "die wondere genade van God, die rekent naar hetgeen een ieder gegeven is, en gedenkt welk maaksel wij zijn", waarvan wij bij Joz.2: 6 gesproken hebben. Een voorbeeld van navolging zal een waar Christen nooit aan dit gedrag van David willen ontlenen..

2) De LXX vertaalt: "hij sloeg, bonsde op de deur.".

15. Heb ik aan razenden gebrek, heb ik ze te weinig in mijn land, dat gij deze gebracht hebt, om voor mij te razen, Meent gij, dat ik nimmer zo iemand gezien heb, dat gij mij in de gelegenheid wilde stellen, hem te zien? Zal deze in mijn huis komen? 1) Brengt hem aanstonds weg uit mijn ogen.

1) In het Oosten had men vanouds zekere eerbied voor krankzinnigen en beschouwt men hen nog enigermate als onschendbare personen..

Dat David zijn redding uit dit gevaar niet aan zijn list maar aan de hulp van God toeschreef, ja hoe hij zijn list als een onrein middel leerde kennen, bewijst de 34ste Psalm, waarmee hij de in Psalm 56: 13vv. aan God beloofde dank betaalt..

HOOFDSTUK 22.

SAUL LAAT DOOR DE VERRADER DOEG VIJFENTACHTIG PRIESTERS DODEN.

I. Vs.1-5. Door Achis uit het gebied van de Filistijnen verjaagd, redt zich David naar de spelonk Adullam, waarheen ook zijn familie tot hem vlucht met een schare van verdrukten, wier getal spoedig tot 400 man aangroeit. Na enig oponthoud daar trekt hij verder naar Mizpa in het land van de Moabieten en brengt bij de koning van Moab zijn ouders in veiligheid. Door de profeet Gad komt tot hem de eis, niet buiten het land te blijven, maar weer naar Juda te komen, hetgeen hij dan ook doet door zich naar het woud Chereth te begeven.

1. Toen ging David, weggejaagd uit het gebied van Gath, de stad van de Filistijnen (21: 14) van daar, en ontkwam in de spelonk van Adullam, 1) in een spelonk, die nabij de stad Adullam (Genesis38: 1 Joz.12: 15; 15: 35)aan de oostelijke rand van het gebergte van Juda gelegen was. En zijn broeders, Eliab, Abinadab, Samma, Nathaneël, Raddai en Ozem (1 Samuel 16: 10) hoorden het, dat David daar een veilig toevluchtsoord gevonden had, en het gehele huis van zijn vader, allen die tot de familie van zijn vader Isaï behoorden, kwamen daarheen tot hem, omdat zij te Bethlehem eveneens voor de nasporingen en voor de woede van Saul blootstonden.

1) Adullam, de tegenwoordige plaats Deir-Dubban, ligt twee uur noordelijk van Eleutheropolis, die voorheen de Filistijnse stad Gath was (Jos 10: 29" en "Jos "13: 3). In de nabijheid zijn grote spelonken, die door de natuur en door kalkrotsen gevormd zijn en waarbij de mensenhand slechts enige hulp heeft aangebracht; overigens is aan de voet van het gebergte van Juda geen andere grot bekend, die geschikt zou zijn een aanzienlijk getal van vluchtelingen te verbergen. Wij twijfelen daarom niet, of dit Deir-Dubban is het Bijbelse Adullam (2 Kronieken 11: 7 2 Makk.12: 38). De kerkelijke overlevering daarentegen plaatst de spelonk van Adullam in de nabijheid van het dorp Khureitum, twee uur zuidelijk van Bethlehem (1 Samuel 9: 5); daar bevindt zich in het midden van een rotswand een buitengewoon grote spelonk, door de Franken het Labyrint genoemd. De ingang, waartoe men alleen langs een smal, kronkelend pad tot de klippen komt, leidt door een lange, kromme en nauwe gang, met door de natuur gevormde bogen, van waar een menigte 4 voet hoge en 3 voet brede gangen naar alle richtingen heenlopen en elkaar doorkruisen. Beneden deze spelonk, iets dieper aan de helling van de rots, is een klein hol, waaruit water opborrelt. Dit laatste hol wijst de traditie aan als dat, waarin David zich verborg; 2 Samuel .23: 13vv. schijnt hiermede overeen te stemmen, maar Joz.15: 35 spreekt het tegen..

2. En tot hem vergaderden, gedurende zijn oponthoud aldaar, elke man, die benauwd was, en elke man, die een schuldeiser had, en elke man, wiens ziel bitterlijk bedroefd1) was, allen die of door Saul, of door hun schuldeisers in grote nood waren, en hij, David, werd tot een overste over hen; het werd een schaar van vrijbuiters, met wie hij tegen de rondom wonende volken op buit uittrok (Jud 11: 3), en welker getal steeds aangroeide, zodat bij hem waren omtrent vierhonderd mannen,2) later steeg dit getal zelfs tot 600 (23: 13; 27: 2vv.).

1) In het Hebreeuws Mar-nèphesch. Letterlijk: Verbitterd van gemoed. Het waren zij, die met de handelwijze van Saul zich niet konden verenigen en met zijn regeringsbeleid geen vrede hadden. Daarom namen zij hun toevlucht tot David. Deze verzamelt daardoor een leger rondom zich, dat goed geoefend wordt in de strijd, aan ontberingen gewend, straks in alle opzichten hem behulpzaam zal zijn, en eindelijk, als hij op de troon is gezeten, een keurbende vormt, waarmee hij onder de zegen van God, vele kloeke daden zal doen..

2) Wij bevelen onze lezers aan hier de 57ste Psalm te lezen, omdat de voorgaande op het gevaar bij Achis, de koning van de Filistijnen betrekking heeft (21: 10vv.) en beide Psalmen veel overeenkomst hebben, terwijl bovendien bij David's oponthoud in de spelonk van Engedi (24: 1vv.), waarmee vele uitleggers de 57ste Psalm in betrekking stellen, nog een andere Psalm (142) in aanmerking komt..

Onder deze schaar bevonden zich vele dappere mannen, die gedurende de lange tijd van David's vervolging helden werden en later als veldheren in zijn leger dienden; een aanwijzing hiervan vindt men in 1 Kronieken 12, waarmee vergeleken moet worden 2 Samuel .23: 13vv. en 1 Kronieken 11: 15vv...

De zoon van David is gereed bedroefde zielen te ontvangen, die Hem tot hun overste verkiezen, en door Hem bestuurd willen worden. Hij ontvangt allen, die tot Hem komen, hoe gering en ellendig zij zijn, Hij maakt hen tot een heilig volk en neemt hen in Zijn dienst; wie met Hem willen regeren, moeten tevreden zijn met eerst met en voor Hem te lijden..

3. En David ging van daar, om zijn familie, die hij in een spelonk en onder woeste krijgslieden niet kon laten blijven, naar Mizpa (1 Samuel 7: 5) van de Moabieten; 1) en hij zei tot de koning van de Moabieten, omdat hij bij dezen, die op de voet van oorlog met Saul stond, voor de zijnen bescherming hoopte te vinden: Laat toch mijn vader en mijn moeder bij u ingaan en uitgaan, bij u een wijkplaats vinden, totdat ik weet, wat God mij doen zal, 2) totdat het najagen van Saul door Gods hulp geëindigd zal zijn.

1) Een bergvesting, waarschijnlijk in het Abarim- of Pisga-gebergte (Deuteronomium 34: 1), dat aan de velden van Moab grenst en aan de noordoostzijde van de Rode Zee voortloopt. Dit behoorde eigenlijk aan de stam van Ruben, maar was, toen de Moabieten Israël verdrukten (14: 47), door deze bezet gehouden..

2) Deze woorden van David zijn niet zo te verstaan, alsof hij noch in het onzekere verkeert en al twijfelende in zijn gemoed, heen en weer zwerft. Want nooit heeft hij de aan hem door God gedane belofte verworpen, maar daarop vertrouwende, heeft hij alle moeilijkheden overwonnen. En ofschoon hij door vele windvlagen en stormen bezocht is, nooit echter heeft hij van dit fundament afgeworpen kunnen worden, dat God waarachtig was. En vervolgens, waar hij door Diens genadige goedheid tot koning was aangewezen, heeft hij zich overtuigd, dat God door de daad zelf zich als zijn verdediger zou betonen en niet eerder zou rusten, dan wanneer de zaak haar beslag had gekregen. Niettegenstaande echter zijn deze woorden, die van een man die met de grootste moeilijkheden heeft te worstelen..

4. En hij bracht hen voor het aangezicht van de koning van de Moabieten; die hem zijn bede toestond, en zij bleven bij hem al de dagen, die David in de vesting, op de hoogte bij Mizpa, (vs.3) was.

Volgens 2 Samuel .10: 2 heeft ook Nahas, de koning van de Ammonieten aan David gedurende de tijd van zijn vlucht voor Saul barmhartigheid bewezen; deze Nahas is waarschijnlijk de hier vermelde koning van de Ammonieten, zoals S. Schmidt aanneemt, omdat het niet waarschijnlijk is, dat David nog eens in het vreemde land toevlucht (vgl. vs.5) gezocht heeft; de verwisseling van de beide volken, Moabieten en Ammonieten, die zeer na aan elkaar verwant waren, komt meermalen voor (Jud 11: 24). Moet hier werkelijk aan een eigen koning van de Moabieten gedacht worden, zo komt bij de in de verklaring van vs.3 genoemde reden, waarom David voor zich en de zijnen daar hulp hoopte te vinden, nog dat hij door zijn overgrootmoeder Ruth met het volk van de Moabieten verwant was (Ruth 4: 18vv.)..

Laten kinderen hier leren eerst barmhartigheid aan hun eigen huis te doen en hun ouders te verzorgen. (1 Tim.5: 4)..

Hieruit blijkt, dat niet alleen zijn broeders, maar ook zijn ouders zich niet meer veilig achtten voor de hinderlagen van Saul en tot David de toevlucht hadden genomen. David brengt hen tot de koning van de Moabieten, om van hem te vragen, dat deze voor hen zou zorgen. Duidelijk komt hier aan het licht, hoe David in de strijd geslingerd is geweest, maar ook, hoe het zijn ervaring werd, dat God, de Heere, veel beter voor Zijn kinderen zorgt, dan zij voor zichzelf zorgen..

Want toch, was hij in het vreemde land gebleven, hoe was hij daar vervreemd geraakt van zijn eigen volk, maar ook, hoe weinig oefening van het geloof had er dan bij hem plaatsgevonden!.

De Heere zou hem echter een boodschap zenden, door Zijn profeet, dat hij weer naar het land van Juda moest terugkeren, opdat hij aldus zou leren, veilig onder de hoede van de Heere te zijn..

5. Maar de profeet Gad, 1) waarschijnlijk een van de profetenzonen van Samuel, die uit zijn woonplaats te Rama (15: 34) David's schreden naging en waar zij met de wil van de Heere niet overeenkwamen, tot hem zond om hem op de rechte weg te leiden, zei tot David: Blijf in de vesting niet, waarin gij u nu ophoudt, ga heen uit dit land en ga terug in het land van Juda. 2) Toen ging David heen, gehoorzaam aan het woord van de profeet, dat hij als een aanwijzing van de Heere erkende, en hij kwam in het woud Chereth 3) (= houthakking), waarschijnlijk in de omtrek van de landstreek Gosen (Joz.10: 41; 11: 16), waar, volgens Robinson (III. 862), in de nabijheid van Murran en Mirsim nog een Charatein ligt.

1) Dit is dezelfde profeet Gad, die in 2 Samuel .24: 11 de ziener van David heet, en behalve deze plaats (vgl. 1 Kronieken 21: 9vv.) nog meermalen vermeld wordt (1 Kronieken 29: 29; 2

Kronieken 29: 25). Of hij reeds nu bij David bleef en bode tussen hem en Samuel was, of tot de laatste terugkeerde, kan uit gebrek aan verdere berichten niet bepaald worden..

2) David moest volgens de goddelijke raad geen toevlucht buiten het land zoeken, niet alleen om niet vervreemd te worden van zijn vaderland en van zijn volk, wat met zijn bestemming als toekomstig koning van Israël in tegenspraak geweest zou zijn, maar ook om hem volkomen te leren vertrouwen op de Heere als zijn enige toevlucht en zijn vaste burg..

De toekomstige koning van Israël moest deels onder zijn volk zijn licht laten schijnen, opdat dit zijn wijsheid, zijn onschuld, zijn geduld en zijn geloof leerde kennen, deels de verdenking van zich werpen, alsof hij om enige misdaad gevlucht was en naar Israël's vijanden was overgelopen.

3) Hoewel David weet, dat hij in Juda weer in vele gevaren zal verkeren, toch lezen wij, dat hij het woord van de Heere, door Gad tot hem gebracht, kinderlijk gehoorzaamt. Hier komt weer het verschil uit tussen Saul en David. Als Saul in moeilijkheid verkeert en het wachten moe is, verwerpt hij het woord van God door Samuel tot hem gebracht, en maakt zich los van het bevel van de Heere. Maar David, hoe groot ook de moeilijkheden mogen zijn, die hem wachten, hij gaat waarheen de Heere beveelt. Hij heeft de Wet, het Woord van de Heere lief. Het is zijn doel, zijn lust en begeerte, om naar dit Woord te horen en het op te volgen..

Noch in deze tijd van David's leven, naar Starke meent, noch in de tijd van 23: 14 kan Psalm 63 geplaatst worden; integendeel wordt in deze psalm van David als van een werkelijke koning gesproken, zodat wij deze plaatsen in de tijd van zijn vlucht voor Absalom (2 Samuel .17: 14)..

II. Vs.6-23. Saul, die ervan gehoord heeft, dat David weer in het land vaan Juda gezien was, wendt zich bij een vergadering, die hij onder de tamarisk op de hoogte bij Gibea hield, tot zijn knechten en vordert van hen dat zij hem bekend maken waar zijn tegenstander, die hem zoals hij meent naar de kroon en naar het leven stond, ophield. Toen verried Doëg, de Edomiet, die het gesprek van de hogepriester Achimelech met David in de tent der samenkomst te Nob beluisterd had, aan de argwanende koning, wat daar voorgevallen was. Saul laat alle priesters van daar halen en voor zich brengen. Achimelech verontschuldigt zich door de zaken naar waarheid mee te delen, maar de koning spreekt over hem en zijn medepriesters het doodvonnis uit. Omdat de trawanten van de koning voor het volvoeren van dit vonnis terugschrikken, doet Doëg het zonder bedenking. Ook op de stad Nob wordt door Saul de ban gelegd en haar inwoners worden gedood. Slechts één priester is aan het algemene bloedblad ontkomen, Abjathar, de zoon van Achimelech; deze wordt door David met vriendschap opgenomen en vindt bij hem een veilige schuilplaats.

6. En Saul hoorde, dat David bekend geworden was, en de mannen, die bij hem waren (vs.2), dat zij gezien, opgemerkt waren op hun tochten, zonder dat toch iemand hun eigenlijke verblijfplaats wist. Saul nu zat, terwijl hij een Diwan, een vergadering van de voornaamsten van zijn rijk hield, om over de openbare zaken te beraadslagen, op een heuvel onder het

geboomte te Rama, 1) en hij had zijn spies, het teken van zijn koninklijke waardigheid (Ge 49: 10) in zijn hand, en al zijn knechten stonden bij hem.

1) In het Hebreeuws Weschaoel joscheeb bagibeath thachath haëschel baramah. Door de Statenvertalers, alsmede door Luther vertaald met: Saul nu zat op een heuvel onder het geboomte te Rama. Saul woonde echter niet te Rama, maar te Gibea. Te Rama woonde Samuel en het is toch niet te denken, dat hij in de nabijheid van Samuel tegen David zou samenspannen. Beter is de vertaling: En Saul zat te Gibea onder een tamarisk, op een hoogte. En dan blijkt hieruit, dat hij een vergadering met zijn hovelingen opzettelijk belegd had om te beraadslagen, hoe met David moest worden gehandeld. Uit de grondtekst blijkt duidelijk, dat deze hoogte meer werd gebruikt tot beraadslagingen tussen de koning en zijn dienaren. De Statenvertalers hebben de Septuaginta gevolgd. De Vulgata heeft te Gibea..

7. Toen zei Saul tot zijn knechten, die bij hem stonden, tot zijn rijksgroten, die hij meestal uit zijn stam gekozen had en rijk in goederen en eer gemaakt had (8: 11vv.): Hoort toch, gij zonen van Jemini! (Benjaminieten) die door mij zo hoog verheven zijt, zal ook de zoon van Isaï, deze David, wanneer hij werkelijk meester van de troon wordt, u 1) altegader akkers en wijnbergen geven, zoals ik gedaan heb? Zal hij u allen tot oversten van duizenden, en oversten van honderden stellen; zal hij niet integendeel die uit de stam van Juda verheffen?

1) Ook u, Saul wil hen erop wijzen, dat hij juist Benjaminieten, mannen van zijn stam heeft uitverkoren, om in zijn onmiddellijke nabijheid te verkeren en de hofgunsten te genieten. David was uit de stam van Juda. Daarom was het te voorzien, dat zij, de Benjaminieten, door David achteruit gezet zouden worden..

8. Van waar is het dan, dat gij, ondanks zulke slechte vooruitzichten, u allen tegen mij verbonden hebt, om mij te doen vallen? Heb ik geen recht te menen, dat gij niet alles aanwendt, opdat mijn tegenstander niet tot de troon kome, omdat gij alles voor mij verbergt, en niemand voor mijn oor openbaart, dat mijn zoon, Jonathan, een verbond gemaakt heeft met de zoon van Isaï, om hem tegen mij bij te staan; en niemand is onder u, die het pijn doet van mijnentwege, dat ik zo door mijn eigen zoon verlaten ben, en die het uit deelneming in mijn hard lot voor mijn oor openbaart, waar en hoe ik David kan meester worden: want, zoals ik gezegd heb, mijn zoon heeft mijn knecht, die David, tegen mij opgewekt tot een strikkenzetter, opdat zij tezamen mij doen vallen, zoals het op deze dag is, 1) zoals zij nu dit beproeven? Waarom helpt mij niemand van u, om mijn troon te steunen?

1) Zo willen de goddelozen bij al hun boosheid nog gelijk hebben.

Een vals hart verklaart het goede, dat hij ziet, voor misdaad, en het allerbeste wordt op het hoogst belasterd; het kan de zaken verdraaien, zoals het wil (Sir. 19: 22)..

9. Toen antwoordde Doëg, de Edomiet (21: 7), die bij de knechten van Saul stond, 1) en als overste van de herders een aanzienlijke plaats onder de raadslieden van de koning had, en hij zei, terwijl de anderen zwegen, of hun onwetendheid verontschuldigden (1 Samuel 23: 22): Ik zag de zoon van Isaï, komende te Nob, tot Achimelech, de zoon van Ahitub.

1) Anderen vertalen: "die over de knechten van Saul gesteld was", zodat Doëg de plaats van een hofmaarschalk of van een kamerheer van de koning bekleed zou hebben, wat echter, omdat hij een Edomiet was, niet waarschijnlijk is..

Saul heeft gesproken van akkers en wijnbergen, van macht en aanzien. Het is niet twijfelachtig, of Doëg heeft zich door de zucht en begeerte naar gunstbetoningen van de argwanende koning laten verleiden, om mee te delen, wat hij weet van de ontmoeting van David en Achimelech. Dat hij het doet met een de priester vijandig hart, blijkt wel uit het verdraaien en vergroten van de zaak, omdat hij het voorstelt, alsof Achimelech de vluchteling met raad en daad heeft bijgestaan..

10. Die de HEERE voor hem vroeg 1) door de Uriem en Thummim (Ex.28: 15vv. Num.27: 21), en gaf hem voedsel; hij gaf hem ook het zwaard van Goliath, de Filistijn (vgl. 10: 16 en Spreuken 11: 13).

1) Hiervan wordt in 21 niets meegedeeld; dat dit echter geen verdichting van Doëg is, maar werkelijk heeft plaatsgehad, bevestigt Achimelechs verantwoording (vs.15)..

11. Toen 1) zond de koning aanstonds heen naar Nob, dat ongeveer 3/4 uur van Gibea verwijderd lag, om de priester Achimelech, de zoon van Ahitub, te roepen en zijn vaders gehele huis, allen die met hem tot hetzelfde vaderlijk huis (Ex 6: 15) behoorden, de priesters, die te Nob waren; en zij, behalve Achimelech nog 85 andere priesters, kwamen allen behalve Abjathar tot de koning.

1) Met deze geschiedenis wordt het oordeel over het huis van Eli voortgezet, hoewel Saul aansprakelijk blijft voor het vergieten van onschuldig bloed..

14. En Achimélech, in het volle bewustzijn van zijn onschuld, antwoordde de koning met kalmte en waardigheid en zei: Wie is toch onder al uw knechten trouw als David, heeft hij zijn trouw niet voldoende bewezen en is hij niet de schoonzoon van de koning (18: 17vv.) en voortgaande in uw gehoorzaamheid, 1) is hij niet een van uw meest getrouwe raadslieden, en is hij niet eerlijk
2) in uw huis? Hoe zou ik hem zijn bede om brood en een zwaard hebben kunnen weigeren?

1) In het Hebreeuws Sarel-mischmathèka. De bedoeling van deze woorden is, dat David toegang tot de geheime zittingen van de koning in zijn geheimraad had. Letterlijk: toetredende tot uw gehoor..

2) Eerlijk, in de zin van, geëerd. Achimelech toont duidelijk, dat hij niets weet van de verhouding van Saul en David. David heeft hem er ook niets van gezegd. Daarom is Sauls zonde straks des te groter, omdat hij alleen om persoonlijke wrok tegen David, de priesters van de Heere laat doden. Want is het waar, dat het huis van Eli onder de bijzondere vloek van God lag, toch heeft Saul dat vonnis niet voltrokken, om de vloek van de Heere te vervullen, maar om persoonlijke wraak te oefenen..

17. En de koning zei in zijn aan waanzin grenzende woede tot de trawanten, 1) die bij hem stonden: Wendt u tot die mannen, en doodt de priesters van de HEERE. Juist om hun stand hebben zij des te meer de dood verdiend, omdat hun hand ook met David is, om hem hulp te verlenen, en omdat zij geweten hebben, dat hij vluchtte, en hebben het voor mijn oren niet geopenbaard. Maar de knechten van de koning, de trawanten, schrokken voor de uitvoering van een zo ontzettend bevel en wilden hun hand niet uitsteken, 2) om de priesters van de HEERE aan te vallen.

1) Het Hebreeuwse woord betekent in de eerste plaats "lopen". Men heeft hieronder snelle boden te verstaan, die mede tot het dienstdoend personeel van de Oosterse vorsten behoorden, zich steeds in hun nabijheid bevonden, naast hun wagens draafden (8: 11), of bij hun uitgaan hen omringden, om aanstonds hun bevelen naar de plaats, waar zij behoorden, over te brengen. Ook de Hebreeuwse koningen hadden zulke lopers, die een gedeelte van hun garde uitmaakten, zoals blijkt uit de samenstelling van de Krethi en Plethi (2 Samuel .8: 18; 15: 18; 20: 7). Vele uitleggers hebben aangenomen, dat onder deze: Kretenzers en Filistijnen (de eerste de algemene, de andere de bijzondere naam, daar de Filistijnen uit Kreta naar Palestina gekomen waren), moeten verstaan worden, die David tot een koninklijke lijfwacht gemaakt had, omdat hij meende, de bewaking van zijn persoon beter aan buitenlanders dan aan zijn volksgenoten te kunnen toevertrouwen, evenals de Bourbons Zwitsers in dienst namen en de Kalifen zich met een Turkse lijfwacht omgaven. Deze mening is onjuist. De Krethi zijn de scherprechters, die het door de koning uitgesproken doodvonnis hadden uit te voeren (van neder houwen, doorboren) en de Plethi de lopers (van vluchten, ijlen). Dit blijkt ook daaruit, dat in 2 Koningen .11: 4,19 van de krijgsoversten van de Kari (een andere vorm voor Krethi) en de lopers (in plaats van Plethi) sprake is (Statenvertaling: "de oversten van honderd met de hoofdmannen en met de trawanten). Ook is het zeer onwaarschijnlijk, dat "de zo vaderlandsgezinde David, die de verering van de enige God zo getrouw aanhing, zich door een buitenlandse en heidense wacht omringd zou hebben". Op deze plaats nu zijn de latere Krethi en Phethi nog een enkele klasse; de scherprechters moesten in de dienst van de lopers voorzien en omgekeerd, waarom terecht met "trawanten" is vertaald, dat in de eerste plaats "lopers" betekent (van draven) en de meer algemene betekenis van "koninklijke lijfwacht" verkregen heeft..

2) Geen van de trawanten van Saul wilde zijn hand uitsteken tegen de priesters van de Heere. Waaruit blijkt, dat God hem heeft willen veroordelen door zijn eigen trawanten, die hem dienden, en die aan deze tiran hun arbeid gaven. God, zeg ik, heeft die tot rechters van Saul willen maken, waarom zij niet de hand wilden uitsteken tegen de priesters van de Heere. Ofschoon nu de priesters daardoor niet zijn vrij gekomen, noch hun toestond beter is geworden, terwijl het Saul niet behaagde, heeft God toch van Zijn zijde het gezag van het priesterschap hooggehouden, omdat de trawanten van de koning, anders wel gewoon aan door en samenspanningen en moordaanslagen, en mensen, die in ledigheid hun tijd doorbrachten, echter aan het bevel van de koning, om de priesters te doden, geen gevolg hebben willen geven, maar hun handen hebben afgehouden van zo’n onmenselijke misdaad. Juist daardoor heeft het priesterschap zijn waardigheid en eer behouden en Saul is ondertussen des te minder te verontschuldigen, waar hij ziet, dat zijn bevelen als onrechtvaardig door de trawanten worden afgewezen, en hij toch desalniettemin in zijn wraakgierigheid volhardt..

19. Hij sloeg ook, met deze wraak nog niet tevreden, maar in zijn verblinding de vermeende misdaad tegen zijn persoon met een Majesteitsschennis van de HEERE gelijk stellende, Nob, de stad van deze priesters met de scherpte van het zwaard, van de man tot de vrouw, van de kinderen tot de zuigelingen, zelfs de ossen en ezels en de schapen sloeg hij met de scherpte van het zwaard; hij voltrok de ban in zijn gehele strengheid aan haar (Deuteronomium 13: 12vv.).

Vooraf had hij de tent der samenkomst (21: 1) naar Gibeon, 5/4 uur noordwestelijk van zijn residentiestad Gibea, laten brengen (1 Koningen .3: 4; 2 Kronieken 1: 3), en roeide hij daar het overblijfsel van de vorige Kanaänitische bewoners (Joz.9), in zogenaamde ijver voor het volk van de Heere, uit (2 Samuel .21: 1). Reeds onder David moet echter Nob weer opgebouwd zijn, hetgeen anders met verbannen plaatsen niet mocht geschieden; wij vinden haar opnieuw vermeld in 2 Samuel .21: 16 Jes.10: 32 Nehemia 11: 32. Ten tijde van Hieronymus was er geen spoor meer van aanwezig, en tot op deze dag is de plaats, waar zij lag, niet met zekerheid aan te wijzen. Waarschijnlijk echter bevindt zich deze op de plaats van het tegenwoordige dorpje El-Isawijeh, ongeveer één uur ten noorden van Jeruzalem zeer liefelijk gelegen, met een uitzicht op de Dode Zee. De naam betekent Ezau’s, of Edoms-dorp, dat waarschijnlijk op Doëg, de Edomiet, doelt; ook vindt men hier veel uit de oudheid, zodat het niet twijfelachtig is, of hier is een Bijbelse plaats geweest. Dit alleen komt niet overeen, dat volgens een Joodse overlevering men van Nob Jeruzalem kon zien, hetgeen bij dat dorpje niet het geval is..

Bedenk, wat er onder zo’n tirannie van Israël geworden zou zijn, indien de Almachtige niet in genade en op het juiste uur een einde had gemaakt aan de willekeurige heerschappij van de van God vervreemde monarch. Was het wonder, dat de vromen in Israël hoe langer hoe meer zich om David schaarden en op hem al hun hoop voor de toekomst van het rijk gesteld hadden. Maar tot roem van het volk moet gezegd worden, dat niemand eraan dacht de vaan van het oproer tegen deze moordblazende despoot te planten. Hij was en bleef toch de "gezalfde van God", zo lang het Hem behaagde, die de koningen aanstelde en afzette. Er is zeker nauwelijks een groter ongeluk voor een volk, dan zich aan de ijzeren scepter van een heerser onderworpen te zien, die de toom en de teugel van de vrees voor de Heere van zich wierp, en, in plaats van het goddelijk woord en gebod, zijn luimen tot richtsnoer van zijn regering koos. Maar, waar zo’n ongeluk overkwam, ziet een volk, waarin nog niet elk geloof wegstierf, daarin een rechtvaardig gericht van God, buigt het zich onder Gods machtige hand, hoopt biddend en wachtend op het weder opgaan van de zon der genade na het onweer, en zal zich in die hoop ook nooit bedrogen vinden..

Hieruit blijkt, dat Saul de daad van Achimelech niet alleen als een misdaad tegen hem persoonlijk beschouwt, maar als tegen de "Gezalfde van God" en daarom in de grond van de zaak tegen God zelf. Door het voltrekken van de ban aan die stad in al zijn strengheid..

Zo verduisterd is hij van verstand geworden. Hij weet echter nog niet en vermoedt niet, dat hij zich door deze verschrikkelijke moord ook berooft van de Uriem en Thummim, waarmee Abjathar tot David vlucht. De Geest van God is reeds van hem geweken, nu verliest hij ook de Uriem en de Thummim, om de raad van God te kunnen vragen. Samuel ziet hij niet meer.

Zo komt hij in de toestand om van God verlaten te zijn, totdat hij straks ook bij zijn dood van de mensen wordt verlaten. Ongelukkige koning, die aldus zich eigen ondergang geestelijk en lichamelijk veroorzaakt..

20. Maar een van de zonen van Achimelech, de zoon van Ahitub, ontkwam, aan het onder de priesters aangerichte bloedbad (vs.18), wiens naam was Abjathar, (= vader van overvloed). Waarschijnlijk had hij, gedurende de afwezigheid van zijn vader, de dienst van het heiligdom moeten waarnemen en was hij daarom niet mee naar Gibea (vs.11) gekomen. Volgens onze berekening was hij toen reeds 32 jaar oud (1 Samuel 2: 32): die vluchtte, nog vóórdat Saul zijn wraak over Nob ten uitvoer bracht, David achterna, 1)terwijl hij tevens de hogepriesterlijke lijfrok met de borstlap meenam. Hij ontmoette David, toen deze eraan dacht een tocht te ondernemen tegen de Filistijnen, die Kehila benauwden.

1) Saul van God verlaten te midden van zijn schijnbare grootheid en David door God beschermd en nu ook in het bezit van de priester met de Efod te midden van zijn schijnbare kleinheid en geringheid. Zo werd toen reeds David groot en Saul hoe langer hoe meer klein en gering..

23. Blijf bij mij, vrees niet, als zou u ook hier iets kwaads kunnen overkomen: want wie mijn ziel zoeken zal, die zal uw ziel zoeken; alleen over mijn lijk zal de vijand u kunnen bereiken, maar gij zult met mij in bewaring zijn; 1)de Heere zal mijn leven weten te beschermen en mij eindelijk helpen uit al deze vervolgingen van Saul, en Hij zal u met mij behoeden.

1) Nog nauwkeuriger dan hier heeft David de indruk, die het bericht van Doëgs verraad en de gruwelijke daad van Saul toen op hem maakte, neergelegd in de woorden van de 52ste Psalm..

De gedachte is de volgende: "Omdat geen ander u naar het leven staat als Saul, die ook mij wil doden, zo kunt gij zonder vrees bij mij blijven, omdat ik van de goddelijke bescherming zeker ben". Zo sprak David in het vast geloof, dat de Heere hem van zijn vijanden redden en hem het koninkrijk zou schenken. In dit geloof kon de zo-even vernomen misdaad van Saul hem slechts versterken, omdat zij een teken was van de verharding van Saul, die zijn ondergang moest bespoedigen..

HOOFDSTUK 23.

DAVID WORDT OPNIEUW VERRADEN, VERVOLGD EN OP WONDERBARE WIJZE GERED.

I. Vs.1-14. David verneemt, dat een schaar van Filistijnen de stad Kehila in de vlakte van Juda overvallen heeft en de dorsvloeren, waarop het afgemaaide koren was neergelegd om gedorst te worden, beroofd heeft. Nadat hij zich verzekerd heeft van de toestemming van de Heere door de hogepriesterlijke Uriem en Thummim trekt hij met zijn manschappen op, redt de stad en vestigt zich daarin. Zodra Saul van de onderneming hoort, besluit hij David in Kehila te belegeren. Het Goddelijk antwoord geeft aan David de zekerheid, dat de mannen van Kehila hem aan zijn tegenstander zouden overleveren, wanneer het tot een belegering kwam. David komt dit voor en trekt zich naar de bergen van de woestijn in Juda terug, en wel in de nabijheid van de stad Zif.

1. En men boodschapte David, terwijl hij zich nog met zijn mannen in het bos Chereth (22: 5) bevond, zeggende: Zie, de Filistijnen zijn met een menigte in het gebied van Juda gevallen en strijden nu tegen Kehila,1) (= sterkte) en zij beroven de schuren, de dorsvloeren; zij roven de tot uitdorsen uitgespreide schoven weg (De 25: 4).

1) Volgens het Onom lag Kehila ten oosten van Eleutheropolis. Volgens Tobler is het het tegenwoordige Kila..

4. Toen vroeg David, om zijn vreesachtige manschappen door een bevestiging van de goddelijke toezegging moed in te boezemen, de HEERE nog verder op dezelfde wijze als tevoren (vs.2) en de HEERE antwoordde hem en zei: Maak u op, laat u door de bedenkingen van uw manschappen niet terughouden, trek naar Kehila, want Ik geef de Filistijnen in uw hand.

Er is geen andere weg om veilig en vast in het leven op te treden en trouw bij de opgevatte goede voornemens te volharden, dan de vaste overtuiging: wij handelen naar Gods gebod; het is Zijn heilige wil, dat wij deze weg gaan en overigens noch ter rechter- noch ter linkerhand. Treden ook niet altijd juist mensen van buiten op, om ons af te raden, in onze eigen borst doet dit de ergste vijand van al wat goed is. Daar zit de traagheid en gemakzucht, die zich niet graag bewegen en voor opoffering en moeite terugdeinzen; daar zit de zelfzucht, die vraagt: "wat voordeel brengt het mij aan?" en zich beklaagt, dat men iets moet doen voor niets; daar woont de eerzucht en de trots, die waar men geen voedsel vindt voor eigen zelfzuchtige bedoelingen, zich terugtrekt en de handen in de schoot legt; daar woelt het ongeduld, dat niet kan wachten, totdat de Heere Zijn belofte vervult, en het ongeloof, dat altijd wil zien, waar men moet geloven en zich vasthouden aan hetgeen men niet ziet, alsof men het zag; daar woont de vreesachtigheid, die maar al te zeer gereed staat om op te geven en te wanhopen, wanneer niet alles dadelijk naar wens gaat. Hoe zullen wij, bij enig werk, dat wij aanvaarden en dat ons opgedragen is, erdoor komen bij al deze machten en krachten van de duisternis, die ons in de weg treden, wanneer het niet geschiedt door de zekerheid: "de Heere is met ons?"

6. Hij deed dit met uitdrukkelijke toestemming van de Heere, en liet voortaan telkens bij elk voornemen vooraf naar Gods wil vragen. Dit kon hij nu doen, want het geschiedde, toen Abjathar, de zoon van Achimelech, tot David vluchtte, zoals wij in 22: 20 22.20 meegedeeld hebben en hem bereikte, toen deze bij het bericht van de inval van de Filistijnen reeds het plan had opgevat, om af te trekken naar Kehila, dat hij afkwam met de Efod (Ex.28: 6-30) in zijn hand. 1)

1) Evenals vroeger de Geest van de Heere, die van Saul geweken was, op David was gekomen (16: 13vv.), zo was nu ook de zegen van de hogepriesterlijke Uriem en Thummim van Saul weggenomen en aan David gegeven..

7. Toen David ten gevolge van zijn herhaalde beraadslaging door de hogepriester werkelijk de voorgenomen krijgstocht ondernomen had, en aan Saul te kennen gegeven werd door spionnen, die hem ten dienste stonden, dat David te Kehila gekomen was, zo zei Saul bij zichzelf: God 1) heeft hem, die ik zo lang tevergeefs gezocht heb (1 Samuel .22: 6vv.) verworpen en in mijn hand overgegeven, zodat ik hem nu zal kunnen grijpen, want hij is besloten, ingesloten, zodat geen ontkomen meer mogelijk is, komende in een stad met poorten en grendels, zodat hij niet kan ontvluchten, wanneer ik de stad omsingel met mijn krijgsmacht.

1) Laten wij hier opmerken, hoe trots de vijanden van God tegen Hem in hun overmoed zich verzetten en alles wat volgens hun mening moet volgen tot hun voordeel zich voorstellen. Zo overtuigt Saul zichzelf, dat David in de stad ingesloten, nooit aan zijn handen kan ontkomen, maar waarom, bid ik u, herinnert hij zich niet, dat David in de hand en onder de bescherming van God is? Waarom herinnert hij zich niet, dat David reeds zeer dikwijls aan zijn handen is ontsnapt? Want hoe dikwijls heeft hij niet getracht hem te doden en tevergeefs de spies naar hem geworpen? De werpspies heeft hij tegen hem geslingerd, wat tevergeefs was, omdat David zich afkeerde, alsof God zelf zich tussen hem en David in had geplaatst. En hoe dikwijls heeft hij hem vervolgd en met list achtervolgd, echter zonder enig gevolg! Hoe heeft hij dan niet kunnen merken, dat David niet door kracht en hulp van mensen werd geholpen, maar alleen beschermd door de genade en de kracht van God? Waarom, zeg ik, heeft Saul dit alles niet in zijn geheugen teruggeroepen en verstaan? Maar zo plegen goddeloze en ongelovige mensen, in beslag genomen door hun eigen hartstochten, God en Zijn Woord te verachten, van Wie zij zichzelf overtuigen, dat Hij zich geen partij stelt, noch ten goede noch ten kwade, d.i. zodat zij aan de ene zijde God niet vrezen en niet geloven, dat zij eenmaal rekenschap hebben te geven van hun daden, en dat hun leven in Zijn macht is, en zo ook aan de andere zijde zichzelf wijsmaken, dat Hij degenen, die op Hem vertrouwen, niet kan beschermen en bewaken..

Hierbij maakt Josefus de treffende opmerking: "Goddelozen stellen God uit de ogen, en beelden zich toch daarbij vast in, dat Hij hen bij hun schandelijke voornemens behulpzaam zal zijn.".

De verblindheid en verstoktheid van Saul komt meer en meer uit. Er is bij hem vermoeden, ja, zekerheid, dat David bestemd is tot koning, en toch meent hij nu, dat hij hem in zijn macht

heeft. Welke gedachte heeft toch de ongelovige en verstokte van God? Nu de Geest van God, de Geest van wijsheid van hem geweken is, wordt hij hoe langer hoe meer verstrikt in de netten van de boze geest..

12. Daarna zei David, zijn eerste vraag herhalende: Zouden, wanneer ik met Uw hulp de stad kon verdedigen, de burgers van Kehila mij en mijn mannen overgeven in de hand van Saul? En de HEERE zei: Zij zouden u overgeven. 1)

1) Hieruit blijkt, dat David nooit zó door zijn rampen in verwarring is gebracht, of hij heeft nog altijd tot God als zijn vrijplaats de toevlucht genomen. Welk voorbeeld wij behoren na te volgen, om in onze grootste ellende, terwijl wij alle menselijke hulp en middelen ontberen en geen hoop op behoud ons voor ogen staat, onze zaken in de handen van God te leggen en in het gebed tot Hem de toevlucht te nemen, om zowel onze raad van Hem te vragen als op een goede uitkomst te hopen. Wij hebben wel niet zo'n zichtbaar teken om God te vragen, zoals David die had, wij hebben geen hogepriesterlijke Efod, om naar de wil van de Heere te vragen. Maar God heeft Zijn wil ons voldoende geopenbaard; waarnaar wij al ons doen hebben te regelen. Indien wij daarom ijverig zijn in het God om raad vragen, dan zal hij ons gewis de weg wijzen, die wij ons geheel leven lang moeten volgen. En bovendien zal Hij ons met Zijn Heilige Geest besturen en Zijn raad in onze ellende schenken en ofschoon wij bij onszelf geen raad weten, toch overvloedig ons raad geven..

Waar Saul geen antwoord ontvangt, omdat hij het woord van de Heere en Zijn bevelen heeft verworpen, daar ontvangt David wel een aanwijzing van de raad van God. Wel een bewijs, dat de Heere, hoewel Hij de zonde en zwakheid niet goedkeurt, maar bestraft, Hij toch altijd aan Zijn kinderen toont, dat Hij weet van welk maaksel zij zijn..

De alwetende God weet niet alleen datgene, wat volgens de door Hem gestelde orde van de natuur, maar ook datgene, wat volgens de vrije wil van de mensen geschiedt, geschied is en voortaan geschieden zal (scientia die naturalis et libera). Zijn alwetendheid strekt zich ook tot zulke dingen uit, die nooit werkelijk geschieden, maar slechts onder zekere omstandigheden zouden hebben kunnen geschieden.

13. Toen maakte zich David en zijn mannen op, die zich langzamerhand al meer en meer om hem verzameld hadden (zie 22: 2), omtrent zeshonderd man, en zij gingen uit Kehila, en zij gingen heen, waar zij konden gaan, 1) waarheen zij het best konden trekken, zonder zich aan nieuwe gevaren bloot te stellen, namelijk in de woestijn van Juda tussen het gebergte van Juda en de Dode Zee (Nu 13: 25). Toen aan Saul geboodschapt werd, dat David uit Kehila ontkomen was, zo hield hij op uit te trekken, 1) en liet hij het (vs.8) samengeroepen krijgsvolk weer uit elkaar gaan.

1) In het Hebreeuws Wajithhalboe baäscher jithhalboe. Letterlijk: Zij trokken heen, waarheen zij konden heentrekken, d.i. zij gingen zo lang, totdat zij ergens een plek vonden, waar zij op dit ogenblik veilig waren en geen gevaar voor vervolging hadden te duchten. Wel blijkt ook hier, dat de Heere ervoor zorgt, dat Zijn kinderen niet bovenmate verzocht worden. Dat Hij regeert en het lot en leven van alle mensen in zijn hand heeft en bestuurt. Dat de vijanden aan

de kinderen van God niets kunnen doen, dan voor zover God het toelaat. Maar ook werpt dit weer een blik op het leven van Saul, hoe hij steeds verder wegzinkt in de afgrond van Godverlating. Want toch, hij is omringd door een machtig leger en David is slechts omringd door 600 man. En toch heeft hij niet de moed, om in het openbaar tegen David de strijd te wagen. Al zijn vertrouwen op een gunstige afloop is weg. God voelt hij tegen zich en daarom durft hij het verder vervolgen niet voort te zetten..

14. David nu bleef in de woestijn, 1) waarheen hij zich teruggetrokken had (vs.13), in de vestingen, op de hoogten, die zich daar bevinden, en om zijn verblijfplaats nader aan te wijzen, hij bleef allereerst op de berg, in de woestijn Zif, op het tot deze woestijn behorende gebergte; en Saul zocht hem alle dagen, zolang hij zich hier en op andere verborgen plaatsen ophield, zoals in de volgende hoofdstukken uitvoeriger zal bericht worden, maar God gaf hem niet over in zijn hand,
2) tot een duidelijk teken, dat Hij hem geenszins verworpen had, zoals Saul zich inbeeldde, (vs.7), integendeel hem bewaarde als de appel van Zijn ogen (Psalm 17: 8).

1) De gehele helling van het gebergte van Juda naar de Dode Zee is in drie verschillende afdelingen van ongeveer gelijke breedte verdeeld. Allereerst volgt op het gebergte golvend land, dat nog vruchtbaar is en tot weiden voor de Bedoeïenen dient; wij komen daar nog wel langs enkele cisternen, maar de landstreek verkrijgt steeds meer het aanzien van een woestijn. Na vier uur is men midden in woestijnen op grond van kalksteen, afgewisseld door lagen van krijt en keistenen; aan alle zijden stijgen kegelvormige bergen van 2-400 voet naar de hoogte, in het begin nog met bossen begroeid. Spoedig wordt de streek echter kaal en vindt men alleen armoedige graslanden. Nu bereikt men de rand van de zee, een zeer ruwe rotsachtige streek land, die door vele kloven van Wady’s doorsneden is. Wij dalen langs een steile wand neer, die 200 voet hoog is, waarop na ½ uur een tweede terras van dezelfde aard volgt. Vervolgens gaan wij in de 100 voet diepe rotskloof van de Wady el Ghor over klippen naar beneden, waar sjakals en steenbokken verblijf houden en waar zich van alle zijden holen en schuilhoeken vertonen. Hier zijn wij in de woestijn van Engedi, waarvan in 14: 1 sprake is. Zij heeft haar naam van de stad Engedi (Joz.15: 62), het tegenwoordige Ain Dschidy d.i. boksbron vroeger Hazezon Thamar (Genesis14: 7 2 Koningen .20: 2 d.i. palmenplaats genoemd, ongeveer op het midden van de westelijke oever van de Dode Zee gelegen. Robinson kwam door de woestijn van Juda over de in 2 Kronieken 20: 16 vermelde verschrikkelijke "opgang" of "bergengte van Zif", die men met de bergengte van Gemmi in Zwitserland zou kunnen vergelijken, met dit onderscheid, dat in Palestina de kunst veel minder geholpen heeft dan hier. Over rotsen en hopen van roodachtige gladde kalksteen steeg hij af tot die schone bron, die op een gedeelte van de berg, meer dan 400 voet boven de zeespiegel ontspringt en een heerlijke, rijke, heldere stroom van zoet, kalkbevattend, lauw water vormt. De beek valt vervolgens steil naar beneden en verbergt haar verdere loop tussen dicht ineengegroeide bomen en struiken, die geheel tot het zuidelijk klimaat behoren. Reeds hier bij de bron liggen overblijfsels van oude gebouwen; de plaats echter, waar voornamelijk Engedi gelegen heeft, was meer naar beneden. Na een afstijgen van een half uur door het dichte geboomte van de beek komt men aan een mooie, rijke vlakte, die een vierde uur lang allengs naar de oever afdaalt, door deze kronkelt zich de beek heen, die in het hete jaargetijde in het zand smoort, voordat zij de zee bereikt. Deze vlakte is zo goed als vierkant, rondom

door klippen, kloven en de zee ingesloten, en heeft een grond, die bijzonder vruchtbaar en geschikt tot de schoonste bebouwing is. Vroeger beroemd door Salomo's wijnbergen en tuinen van specerijen (Hoogl.1: 14) worden daar ten gevolge van de traagheid en zorgeloosheid van de bewoners nog alleen komkommers en enige gerst verbouwd. In bijna rechte lijn van Engedi naar het westen, 1 3/4 uur zuidoostelijk van Hebron, ligt de tegenwoordige Tell (d.i. heuvel) Zif, een ronde in de vlakte gelegen hoogte van ongeveer 100 voet; enigszins noordelijk daarvan, door een kleine Wady gescheiden, treft men de ruïnen van het oude Zif aan (Joz.15: 55), niet te verwisselen met de andere plaats met dezelfde naam in het zuidelijk deel van de stam van Juda (Joz.15: 24); deze bestaan uit neergevallen muren en uit fundamenten, die aan een grootse bouw doen denken, zij breiden zich tot op een aanzienlijke afstand uit. Midden in de ruïnen is een smalle afhellende gang in de rotsen gehouwen, die naar een deur leidt met een onderaardse kamer daarachter. Het gedeelte van de woestijn van Juda, dat zich in de omtrek van deze stad bevindt, is de op deze plaats bedoelde woestijn Zif. Ten zuiden daarvan breidt zich een mooie schaalvormige hoge vlakte uit, die wel 12-1400 voet boven de spiegel van de Middellandse Zee ligt, en waarvan de wateren gedeeltelijk naar de Dode Zee, gedeeltelijk naar de Wady es Sheba (bij Bersséba) afstromen. Haar oppervlakte is golfachtig en bijna vrij van rotsen, waarom men er een rijke korenbouw vindt. In deze vinden wij de in 15: 12; 25: 2 vermelde plaats Karmel. Ongeveer 25 minuten meer zuidelijk ligt op een kegelvormige berg, die zich allengs 2-300 voeten boven Karmel verheft en op zijn top een mooi uitzicht geeft, de stad Maon, thans Maïn; hier schijnt de hoge vlakte op te houden, het terrein daalt naar het zuidoosten hoe langer hoe meer tot een dieper gelegen tafelland af. Dit is het in vs.24 genoemde "vlakke veld aan de rechterhand van de wildernis"..

2) Hier vinden wij, hoe God als zijn machtige beschermer hem bewaarde. De Heere gaf hem niet over in Sauls hand, zoals deze zich dwaselijk had verbeeld, ofschoon God hem klaarblijkelijk had verlaten en zichtbaar met David was, zodat Saul met zijn gehele macht en met al zijn boosaardigheid niets tegen hem vermocht..

Dit is een algemene opmerking, om tot inleiding te dienen voor de volgende mededelingen van de plannen van Saul om David in zijn macht te krijgen..

God, niet de Heere, omdat de schrijver hier denkt aan het Hoge Wezen, Wiens toezicht over alles gaat, Die alles bestuurt en de draden van ieder levenslot in Zijn hand houdt..

II. Vs.15-28. In de woestijn Zif komt Jonathan tot David; hij versterkt hem door zijn toespraak voor het verdere lijden, dat hem wacht en vernieuwt zijn verbond van vriendschap met hem. Nieuwe vervolgingen laten dan ook niet lang op zich wachten. De Zifieten toch hebben nauwelijks bemerkt, dat David zich in hun nabijheid ophoudt, of zij geven de koning bericht van zijn verblijf. Hij antwoordt hun, dat zij nog nauwkeuriger naar de schuilplaats van David zullen onderzoeken en jaagt hem in de woestijn van Maon, waarheen hij intussen gegaan is, met zijn manschappen, na. Hier is het reeds zo ver, dat David, op een rots, door zijn vervolgers omringd, hem in handen moet vallen, toen plotseling de boodschap komt, dat de Filistijnen in het land gevallen zijn en Saul nu met de verdere vervolging moet ophouden. 15. Toen David zag, toen hij door uitgezonden verspieders of door boden die Jonathan hem

zond, vernam dat Saul met de schare, die hij gewoonlijk rondom zich had, uitgetrokken was om zijn ziel te zoeken, om hem om het leven te brengen, was David in de woestijn Zif en wel in een woud, 1) in het zich daar bevindend dichte geboomte, waarin hij zich verborgen hield.

1) Van dit woud is geen spoor meer aanwezig; het land heeft sinds eeuwen door de verwoestende hand van de mensen zijn sieraad van bomen verloren.

16. Toen maakte zich Jonathan, de zoon van Saul, op en hij ging van Gibea tot David in het woud; en hij versterkte zijn (David's) hand in God; 1) hij versterkte hem door hem te wijzen op de goddelijke hulp en bewaring bij al de vervolgingen, die hij nog zou moeten lijden.

1) Hieruit blijkt, dat het niet is geweest een gewone vriendschap of een wereldse, maar een die gefundeerd was in de vrees van God. Laten wij dan hieruit leren, dat al onze vriendschap moet beginnen met de Heere, in Hem voortgezet worden en in Hem eindigen, opdat wij niet weer in alle ijdelheden mogen vervallen. Want iedere vriendschap, die op wereldse gronden steunt, is onzeker en onstandvastig, en leidt zeer dikwijls tot vernietiging van alle recht en billijkheid. Des te ijveriger is het verbond van Jonathan met David op te merken, die hij wel troost in zijn meest bewogen en ellendige toestand, maar zo, dat hij zich onthoudt van alle ongeoorloofde middelen.

Jonathan openbaart zich hier als een standvastige, als een godvruchtige, als een zichzelf verloochenende vriend. David is hem lief, omdat hij het door God uitverkoren vat is om straks op de troon te zitten en Israël te verlossen van alle zijn vijanden. Jonathan heeft een blik mogen werpen in het voornemen van God met David. Hij heeft in genade geleerd, Gods wegen goed te keuren en daarom is het hem ook nu een voorrecht, om David's hand te sterken. Jonathan verstaat het, een ander uitnemender te achten dan zichzelf..

18. En die beiden maakten een verbond voor het aangezicht van de HEERE, zij vernieuwden het reeds gesloten vriendschapsverbond (20: 16, 42vv.); en David bleef in het woud, maar Jonathan ging naar zijn huis, naar Gibea.

Door David's roemrijke overwinning (17) trad Jonathan, die vroeger als overwinnaar door het volk zeer geprezen was, geheel in de schaduw; hij verloor zelfs door David zijn hoop op de koningskroon; toch zag hij met een oog vol vreugde de daden van David en zijn toenemende roem. Was hij zelf niet geroepen tot een redder van het volk, het was hem genoeg dat er verlossing zou komen. Moeten wij ons voor zo'n deelnemende vreugde niet schamen? Moet de Heere ons niet dikwijls toevoegen: "Is uw oog daarom boos, omdat Ik goed ben?" Want wanneer wij ook de uitbreiding van het rijk van God liefhebben, zo is het ons toch leed, dat de Heere andere knechten dan ons voortrekt..

De betrekking tussen Jonathan en David is in waarheid een vriendschap zonder gelijke, die door geen uit de beroemde vriendschapsbanden van de Griekse oudheid geëvenaard wordt. Jonathans recht op de kroon van Israël rust op zijn geboorte, en door zijn dapperheid heeft hij sinds lang de liefde van het gehele volk verworven (14: 45). David, die pas afgekomen is, is veel meer de natuurlijke mededinger van de erfgenaam dan van de bezitter van de troon, want

in het gehele gedrag van David ligt niet het minste, dat door een streven naar de kroon kan verklaard worden. Wat een ongewone graad van zelfverloochening was reeds nodig, wanneer Jonathan de man, die zijn gehele toekomst in gevaar bracht en ondermijnde, zou kunnen dulden! En hij had hem lief als zijn eigen hart en deze liefde behield hij, toen David in ellende gekomen was, hoewel Jonathan juist gedurende de vervolging, die over David kwam, steeds meer overtuigd werd dat juist deze David en geen ander de toekomstige koning van Israël was, en hoewel Jonathan de toorn van zijn hartstochtelijke vader om de wil van David's vriendschap op zich laadt en zelfs zijn leven in gevaar stelt (20: 30vv.), zoekt hij David in de woestijn en hangt wenende aan zijn hals. Inderdaad zo'n vriendschap kan alleen groeien en gedijen op een grond, waarop de natuurlijke zelfzucht geheel en al gedood is, die door een bovennatuurlijke kracht vruchtbaar gemaakt wordt. Het verhaal geeft ook daaromtrent voldoende oplossing; het stelt het verbond tussen Jonathan en David voor als een verbond in de Heere en voor de Heere, en wijst met deze naam op een levensbron, die van de hemel vlucht, en al het menselijke reinigt en heiligt. Het is zeker, Jonathan schittert hier in het licht van de onvergankelijke glans van de liefde, zoals die aan de koningshoven niet gemakkelijk voor de tweede maal gevonden zal worden; maar evenmin zou een ander als David zo'n liefde opgewekt en bevredigd hebben. Wij verwonderen ons, dat Jonathans liefde zijn gehele recht als erfgenaam van de troon tot zwijgen brengt; zou het ons minder verwonderen, dat David zijn van God beloofde toekomst, die reeds haar stralen op dit ogenblik laat lichten, zó geheel vergeet, dat hij ondanks Jonathans vriendschap zich gewillig beneden hem stelt (20: 7vv.)? Dit is geen kunstige bescheidenheid, waarin David zich voor een ogenblik kleedt, zo lang als hem nog geen macht ten dienste staat, maar het is die ootmoed, die de andere zijde van zijn onvoorwaardelijk vertrouwen is, dat de HEERE zelf, die hem van de schaapskudden tot de troon geroepen heeft, hem door openbare daadzaken in het bezit van zijn waardigheid zou plaatsen, zonder dat hij het nodig had, iets als een door tot zich te trekken, wat hem volgens de bestaande orde van zaken nog niet toekwam.

Deze was de laatste maal, dat zij elkaar zagen, en geen van beiden vermoedde dit.

20. Nu dan, o koning! kom spoedig af tot ons naar al de begeerte van uw ziel, naar wij weten dat die reeds lang bij u was, om David meester te worden; en het komt ons toe, wij achten het onze plicht en onze eer, hem over te geven in de hand van de koning.

Zoals bij vs.14 werd opgemerkt is de Tell Zif een alleen staande afgeknotte heuvel van ongeveer 100 voet hoogte; van zijn top, die een waar panorama verschaft, hadden de Zifieten een voortreffelijk overzicht over David's zwerftochten in de woestijn en konden het zeer goed waarnemen, hoe hij zich in de verte op de heuvel Hachila aan de zuidzijde van hun stad vertoonde; zij zenden nu in haast tot Saul en verraden die de schuilplaats van zijn vijand. Later, als David zich voor de tweede maal in die streek ophield, beginnen de Zifieten nog eens zo'n verraad (26: 1vv.). Hoe David, toen hij zich zo verraden en verkocht zag midden onder hen, die zijn stamgenoten en zijn toekomstige onderdanen waren, zijn toevlucht tot de Heere genomen heeft, meldt hij in de 54ste Psalm..

22. Gaat toch heen naar uw stad en bereidt de zaak nog meer, dat gij weet en beziet zijn plaats, waar zijn gang is, waar hij zich gewoonlijk ophoudt, en wie hem daar gezien heeft, 1)

opdat gij u niet door valse geruchten laat misleiden en ik, wanneer ik kom, hem toch niet meester worde: want hij2) (men) heeft tot mij gezegd, dat hij zeer of, zeker listig pleegt te handelen, en die op hem letten weet te misleiden.

1) Niet aanstonds volgt Saul de Zifieten, maar geeft hun bevel, om de schreden van David goed na te gaan, opdat zij weten mogen, waar hij zich schuil houdt. Tweeërlei doel heeft hij daarmee. Allereerst is hij dan, meent hij, beter bekend met de verblijfplaats van de man, die hij zoekt, en vervolgens heeft hij tijd, om rustig een leger te verzamelen, om David te vervolgen..

2) Dit heeft misschien een van de hovelingen, toen Saul naar hem vroeg (22: 6vv.) geantwoord, om zijn onwetendheid en die van anderen te verontschuldigen..

Hij, beter men, tenzij men mag aannemen, dat Saul op een persoon wijst, maar dit blijkt uit de grondtekst niet..

24. Toen maakten zij zich op, en zij gingen van Gibea weer huiswaarts naar Zif voor het aangezicht van Saul, om op de door hem bevolen wijze alles voor een vervolging van David gereed te maken. David nu en zijn zeshonderd mannenwaren, omdat zij zich daar niet meer veilig achtten, intussen van de heuvel Hachila heengegaan, en hielden zich 2 uur meer zuidwaarts op, in de woestijn van Maon, 1) in het vlakke veld, aan de rechterhand, d.i. in het zuiden (Ge 13: 9) van de wildernis, in het bij vs.14 beschreven tafelland.

1) Maon, nu Maïn, ligt ongeveer 3 3/4 uur zuidoostelijk van Hebron en is van daaruit zichtbaar. Volgens Robinson is de rotssteen, waarvan in het volgende vers sprake is, de kegelvormige berg van Maïn, wiens top bezet is met ruïnen, waarschijnlijk overblijfselen van een kasteel..

25. Saul en zijn mannen gingen ook, na bericht van de Zifieten ontvangen te hebben, om te zoeken. Dat de koning hem op het spoor was, werd David geboodschapt, die van die rotssteen, de kegelvormige berg waarop de stad Maon lag, afgegaan was, en hij bleef in de woestijn van Maon, omdat hij zich daar veiliger achtte. Toen Saul dat hoorde, door de Zifieten, die van hun heuvel tot voorbij Maon konden zien, jaagde hij David na in de woestijn van Maon.

26. En Saul ging aan deze zijde van de berg en David en zijn mannen aan de andere zijde van de berg. Het geschiedde nu, dat zich David in grote angst haastte, om te ontgaan van het aangezicht van Saul, en daarom op de top van de berg vluchtte, waar hij hoopte zich te kunnen verdedigen; en Saul en zijn mannen omsingelden David en zijn mannen, om die te grijpen 1) en had hen gemakkelijk door honger kunnen dwingen zich over te geven.

1) Wel terdege is hier de Goddelijke Voorzienigheid op te merken. Want naar menselijke berekening was aan de redding van David te wanhopen en was het met zijn leven gedaan. Maar God had hem onderworpen aan een menigte van verschillende onheilen, opdat hij onder Zijn hand bescherming zou vinden. Want, bid ik u, wat belette, dat David in de hand van Saul

viel, die daar aankwam met een zeer talrijk leger, terwijl hij slechts zeshonderd man om zich heen had? Wat vermochten zo weinigen tegen zo’n menigte? David bereidde zich ook niet tot de strijd, maar stelde zijn hoop op behoud, op de schuilplaats en in de vlucht. Het zou echter blijken, dat Gods hand David beschermde en Saul verblindde, wat David op verschillende plaatsen erkent, terwijl hij bekende, dat hem geen andere hoop op behoud overbleef, dan in de schaduw van God. Waarom wij moeten letten op de hoge Voorzienigheid Gods, die zorgt voor het heil van de Zijnen en voor de Zijnen waakt, of zij slapen of zorgeloos handelen. Want bijvoorbeeld, David heeft wel enige manier gevolgd om te ontsnappen, waar gezegd wordt, dat hij aan de ene zijde van de berg was, terwijl Saul aan de andere zijde met zijn soldaten was, zodat altijd de ene aan ene andere zijde was als de ander; maar terwijl het leger van Saul zo talrijk was, kon hij de gehele berg omgeven en voor David de weg sluiten en hem insluiten tussen de bergpassen. David nu in menselijke dingen enige bescherming zoekende, kon voor het tegenwoordige niets anders dan zich in de spelonk verschuilen en door de donkerheid daarvan zijn leven beschermen. Zo was hij als uit het gezelschap van de levenden uitgestoten, waarom, als God hem uit zoveel gevaar heeft uitgerukt, Hij hem niet slechts van één dood, maar van zeshonderd doden heeft bevrijdt..

27. Maar daar kwam door een wonderbare zorg van God, die David in zijn nood aanriep (Psalm 54), een bode tot Saul, zeggende: Haast u en kom, want de Filistijnen zijn in het land gevallen. 1)

1) Zo zorgt God voor de Zijnen. Zo ervaart Saul het ook weer, dat de Heere machtiger is dan hij. In plaats dat het hem tot boete en berouw brengt, dient het tot verharding, zodat we al spoedig lezen, dat hij weer zijn vervolgingen voortzet..

28. Toen stopte Saul David na te jagen, hij gaf voor ditmaal de vervolging op en hij trok de Filistijnen tegemoet: daarom noemde men die plaats, waar Saul en David door het tussenbeide treden van God van elkaar gescheiden waren: Sela Machlekôth (= rots van de ontkoming). 1)

1) David was gered en wel op het laatste moment. Dit slaat voor de Heere nooit te laat, om ook daarin nog degenen, die op Hem vertrouwen, het bewijs te leveren, dat zijn woord: "Ik zal u niet begeven noch verlaten," Ja en Amen is. De plaats, waar de gelukkige wending geschiedde, heette sinds die tijd "rots van de ontkoming". Waar zal een vriend van God gevonden worden, op wiens levensweg niet meer dan één plaats die naam waardig is?

HOOFDSTUK 24.

DAVID SPAART SAUL IN DE SPELONK.

I. Vs.1-23. Terwijl Saul met de Filistijnen strijdt, trekt David met zijn manschappen naar de hoogten van Engedi terug; ook daar vervolgt hem de koning, die opnieuw zijn ondergang zocht, nadat hij weer zijn handen vrij gekregen had; ditmaal raakte hij zelf in de macht van de vervolgde. Op zijn tocht in die streken ging namelijk Saul van de weg af, om in een ter zijde gelegen spelonk een ogenblik uit te rusten; deze is dezelfde spelonk, in het achterste gedeelte waarvan David zich met zijn zeshonderd mannen ophield. Deze zetten hem aan, het gunstig ogenblik waar te nemen en zich van zijn tegenstander te ontslaan; hij wijst echter zo'n raad met beslistheid af, terwijl hij er zich mee vergenoegt van de rok van Saul een slip te snijden. Met die slip in de hand gaat hij tot de koning, toen deze de spelonk weer verlaten heeft, en spreekt hem zo overtuigend en gevoelig toe, dat deze in tranen uitbarst, zijn onrecht belijdt, en nadat hij degene, die eens in zijn plaats koning zou worden, om het sparen van zijn geslacht gebeden heeft, alle verdere vervolging staakt. David blijft intussen in de woestijn, wetende, dat het uur van zijn verlossing nog niet gekomen is, en bereidt zich op verdere tegenstand voor.

1. En David, de gevaarlijke plaats op de rots in de woestijn Maon na het vertrek van Saul verlatende, trok, van daar op, zes of zeven uur noordoostelijk naar de westelijke zijde van de Dode Zee, en hij bleef in de vestingen, op de hoogten van de bergen van Engedi (1 Samuel 23: 14).

Aan alle zijden is de landstreek aldaar vol spelonken, die David met zijn volk zich tot nut kon maken tot schuilplaatsen tegen Sauls verdere vervolgingen, wanneer Saul uit de strijd tegen de Filistijnen zou terugkeren. Het is ook een groot, ontzag verwekkend gebergte, waarop thans slechts enige herders wonen, die geen huizen hebben, maar zich met hun vee in de spelonken van de rotsen ophouden; misschien rekende hij er dus op, dat Saul weinig lust zou hebben, hem ook tot hiertoe na te zitten, in deze moeilijke en gevaarlijke engten, waar men de zee 1500 voet diep onder zich heeft en het pad niet zelden onder de steilste hoeken aan loodrechte wanden heenloopt. Daarin vergiste hij zich echter zeer..

3. Toen nam Saul, 1) wie de bezwaren en gevaren van de wegen aldaar wel bekend waren, drieduizend uitgelezen mannen uit geheel Israël, en hij trok heen om David en zijn mannen te zoeken boven op de rotsstenen van de steenbokken,
2) waar slechts steenbokken verblijf houden, zo weinig vreesde hij in zijn vervolgingswoede voor de moeilijkste en gevaarlijkste plaatsen.

1) Bij het naderen van Saul vluchtte David, zoals uit het volgende vers blijkt, met zijn 600 mannen in een grote diepe spelonk; hoezeer hem daar het hart bang geweest is, dat zijn schuilplaats aan Saul bekend zou worden, wijst Psalm 142 aan. Maar ziet, niet weer een groot uitwendig gevaar was het, dat hem bedreigde, maar een inwendig, veel groter gevaar, namelijk de verzoeking, om zich aan de gezalfde van de Heere te vergrijpen, en met één slag aan al zijn tegenwoordige ellende een einde te maken! Maar die om hulp tot God geschreid

had tegen hen, die hem op de weg, die hij bewandelde, hinderlagen legden (Psalm 142: 4), die was nu ook op zijn hoede, dat hij niet in de netten van de helse jager raakte..

2) Nog altijd huizen daar, volgens Robinson, de berggeiten. Wij zien, dat geen tocht Saul te zwaar is, om David te vangen. Zo is hij niet alleen onder de macht van de boze Geest, maar hij dient hem ook vrijwillig, ja, is zijn gewillig werktuig geworden. De strijd van Saul tegen David wordt hoe langer hoe meer de strijd van het rijk van de wereld en van de duisternis tegen het koninkrijk van God..

4. En hij (Saul) kwam tot de schaapskooien 1) aan de weg (Nu 32: 19), waar een grote en ruime spelonk was, met ingangen aan de zijde, evenals die bij Khureitun (1 Samuel 22: 1); en Saul ging daarin, om zijn voeten te dekken, 2) zich een ogenblik door de slaap te verkwikken. David nu en zijn mannen zaten aan de zijden van de spelonk. 3)

1) Zo kwamen wij na een uur rijden bij de ruïnen van een dorp, dat een sterkte gevormd schijnt te hebben, en om-Nahous wordt genoemd of ook el-Chareitoun, aan de bovenrand van een Wady gelegen, die naar het dorp Wadi-Chareitoun genoemd is. Iets woester en ongenaakbaarder dan deze vallei kan men zich bijna niet voorstellen. Rotsachtige, loodrechte bergkransen zijn de kanten van deze engte, vele honderden hoeken boven elkaar oprijzend. Steen op steen, klip op klip, zonder enig teken van bewoonbaarheid of geschiktheid voor enig verblijf, dan dat van steenbokken. Versta ik de Heilige Schrift wel, dan is Chareitoun de plaats, waar "de schaapskooien aan de weg waren"..

2) Saul vermoeid door de strijd tegen de Filistijnen en zijn vervolgen van David zocht hier een koele plaats op het heetst van de dag om uit te rusten (Richteren 3: 24). Een andere verklaring is, dat deze woorden zouden betekenen: het verrichten van een behoefte, waarbij de Oosterling de lange tabberd over de voeten hing..

3) In het Hebreeuws Jarkathee Ham’arah, eigenlijk aan de uiterste zijde van de spelonk, d.i. aan de achterste zijde, zodat Saul David niet kon zien, maar David hem wel..

5. Toen zij hun vervolger zo geheel in hun macht zagen, zeiden de mannen van David tot hem: Zie de dag, de dag is gekomen, waarop de HEERE tot u zegt (waarvan de Heere tot u gesproken heeft): Zie, Ik geef uw vijand in uw hand, en gij zult hem doen, zoals het goed zal zijn in uw ogen. 1) En David, die er niet aan dacht te doen, wat zijn mannen hem aanraadden, maar toch een bewijs wilde bezitten, hoe Saul geheel en al in zijn macht was geweest, stond op, en sloop neer de plaats, waar de koning zijn Meïl of mantel (18: 4) ter zijde gelegd had en sneed stilletjes een slip van Sauls mantel.

1) Het is wel mogelijk, dat de Heere door een profeet, bijv. Gad (22: 5) aan David zijn verlossing en Sauls ondergang heeft laten bekendmaken, maar dan is het zeker met andere woorden geweest, dan de mannen hier weergeven. Zij verdraaien die naar hun wens, zoals de aard van de verzoeker is, dat hij de woorden van God mystificeert, d.i. aan deze een geheel andere mening onderschuift, dan bedoeld is (Genesis3: 1 MATTHEUS.4: 6). Intussen is het veel waarschijnlijker, dat de sprekenden de goddelijke leiding zelf, waardoor Saul in David’s

macht gekomen was, als een goddelijke wenk verklaren, om die gelegenheid waar te nemen, ten einde van de doodsvijand verlost te worden, als wilden zij zeggen: "Zie deze is de dag, waarop de Heere duidelijk en verstaanbaar genoeg tot u spreekt: "Zie Ik heb uw vijand in uw handen gegeven, dat gij met hem doet, wat u behaagt"..

Saul sluimert in. Hij slaapt. Zijn slaap is vast in dit middaguur en na de vermoeiende tocht door het gebergte. Mogelijk droomt hij nog van David te vervolgen, van David te vinden, van hem met eigen hand de kop te kloven, met eigen spies aan een van de rotswanden te spietsen. En inmiddels is hij in David's hand. Het was toen, dat de mannen van David tot hem zeiden: "Zie de dag, waarop de Heere tot u zegt: "Zie Ik geef uw vijand in uw hand, en gij zult hem doen, zoals het goed zal zijn in uw ogen". Wat een verzoeking, en hoe bedrieglijk is de vorm, waarin deze verzoeking voor hem optreedt! Zie daar, onder het bereik van zijn zwaard de vervolger, die hem naar het leven staat, wie geen list te laag, geen verraad te walgelijk is, zo het hem tot het bereiken van dit zijn doel nader brengen kan, die zijn leven aan de bereiking van dit doel schijnt gewijd te hebben, en naar alle menselijke berekening ook wel eindigen zal met het een dezer dagen te bereiken. Hij heeft slechts te ontwaken, en op de inval te komen, dat de gehate David een spelonk als deze tot zijn schuilplaats uitgekozen kan hebben, om zijn manschappen samen te roepen en alle uitgangen ervan te gaan opsporen en bezetten. Maar ook deze David heeft slechts één woord te spreken, één wenk te geven....en een enkele slag met het zwaard maakt door de dood van deze norse dwingeland een einde aan al zijn omzwervingen, al zijn benauwdheden, al zijn doodsgevaren, en zet de toegezegde koningskroon op datzelfde hoofd, waarboven nu van dag tot dag het zwaard, het dodelijke zwaard van de onrechtvaardigste vervolging hangt. Zie de dag, waarop de Heere tot u zegt "Zie Ik geef uw vijand in uw hand". Inderdaad het liet zich wel horen. Onverwacht, ongedacht maar niet buiten het Godsbestuur was de onrechtvaardige vervolger op eenmaal in de macht van zijn onschuldig slachtoffer bekomen. Wat? hier was de vinger van God, was een duidelijke wenk van de Heere! Was hij, die daar lag te slapen niet de man, die de Heere verworpen had; was hij, die slechts één woord had te spreken en aan dit goddeloos leven was een einde gemaakt, niet de uitverkorene van God? David had niets gedaan, had niets kunnen doen, om de gelegenheid uit te lokken, waarin hij zich thans bevond. De Heere gaf ze hem en scheen niet de Heere zelf door dit te doen, klaarder, nadrukkelijker dan door enige stem van de hemel, dan door enig antwoord van Uriem en Thummim tot hem te zeggen: "De dagen van de beproeving van David hebben een einde. De tijd van Mijn lankmoedigheid over Saul is vervuld...." Waarom dan geaarzeld, o David! om de uitvoerder van de oordelen van de HEERE te zijn? Waarom geschroomd de wil van de Heere te verstaan? Zie, het zwaard van Goliath is in de hand van de man, die te Nob de moed had de toonbroden te eten, dat niet dan de priesters waren toegedacht! Sla toe....en neem nu de kroon, die gij weet, dat Ik, de HEERE, voor uw schedel bestemd heb! Aldus verandert zich de satan in een engel van het licht. Aldus poogt hij in het uur van de verzoeking overtredingen van Gods geboden als beschikkingen van Zijn voorzienigheid te doen voorkomen. Wel de man, die zich niet laat betoveren; die zich ook door de vroomste woorden niet belezen laat, daar een weg van God te zien tot zijn verheffing, zijn uitredding, zijn verrijking (...) waar niets is dan een weg God ter beproeving van het gehoorzaam, het deugdzaam, het eerlijk hart! Op deze proef zijn velen bezweken. (N. BEETS).

Wel was het een verzoeking voor David. Want toch hoe mooi was de gelegenheid om zijn vervolger te doden! Maar God hield David's hand terug. Niet door een sluipmoord moest David zich de weg tot de troon banen, maar God zelf zou er hem straks op zetten. Had David aan de verzoeking gehoor gegeven, op menselijke wijze had hij dan de troon voorgoed verloren. Want het volk zou het nooit hebben gedoogd, dat een sluipmoordenaar op de troon had plaats genomen. Het volk had ongetwijfeld Jonathan tot koning uitgeroepen..

6. Maar het geschiedde daarna, dat David's hart hem sloeg, omdat hij de slip van Saul, n.l. van zijn mantel afgesneden had; 1) reeds hierover liet zijn geweten hem verwijten horen; reeds hierin meende hij eniger mate een schending van de Majesteit van de gezalfde te zien.

1) Tantam intelligebat personae illius sanctitudinem (voor zo groot hield hij de onschendbaarheid van zijn persoon).

Laten wij uit dit voorbeeld van David leren dat wij, ofschoon wij in het oog van de mensen rechtvaardige en billijke redenen hebben tot onze verdediging, wij niet daarom in het oog van God van alle schuld ontbloot zijn, omdat wij door onze hartstocht vervoerd gezondigd hebben door de grenzen te overschrijden en de een of andere onbillijke weg zijn gevolgd. En omgekeerd, ofschoon wij door de mensen noch beschuldigd, noch veroordeeld kunnen worden, wij echter het oordeel van God niet kunnen ontvluchten, indien Hij niet naar Zijn oneindige goedheid onze zwakheden duldt en bedekt..

7. En hij zei tot zijn mannen, toen hij met de afgesneden slip tot hen teruggekeerd was: Dat late de HEERE verre van mij zijn, dat ik die zaak, die gij mij geraden hebt, doen zou aan mijn heer, de gezalfde van de HEERE, dat Ik mijn hand tegen hem uitsteken zou: want hij is en blijft toch de gezalfde van de HEERE! al is het ook dat hij mij vervolgt en mijn dood zoekt.

Deze rede van David toont, dat hem geen woord van de Heere is geschonken om met Saul te doen naar zijn welbehagen. Saul is voor hem onaantastbaar, omdat hij de Gezalfde van de Heere is..

De ouden pleegden te zeggen: David heeft hier, toen hij Saul spaarde, een grotere triomf gehad dan toen hij Goliath overwon; want daar overwon hij de toorn van een ander, hier zijn eigen, hoewel die door 600 personen werd aangevuurd..

Zo vergold hij goed voor kwaad aan hem, van wie hij kwaad voor goed ontvangen had, en hierin was hij een afschaduwing van Christus, die Zijn vervolgers spaarde, en een voorbeeld voor allen, die Christenen genoemd worden..

"Dat late de Heere verre van mij zijn." Zo sprak diezelfde David niet, toen hij die kroon mocht dragen, waarnaar hij geenszins een voorbarige hand had willen uitstrekken; zo sprak hij niet in een andere uur van de verzoeking, als de schoonheid van een vrouw hem een valstrik spreidde, die zelfs zijn godsvrucht, helaas, niet vermocht te verbreken. Een bewijs, hoe andere omstandigheden andere verzoekingen met zich brengen, en dat elke nieuwe verzoeking een nieuw gevaar is, ook voor de beproefdste deugd, zodat geen hoogmoed en

valse gerustheid, maar ootmoedigheid en gedurige vrees te pas komt. Ontbreke het daaraan niemand van ons, en redde ons in het uur van de verzoeking, de duidelijke stem van het geweten in het kloppende hart, de alles afdoende gedachte aan het nadrukkelijk Godsgebod, en het nederig opzien tot Hem, die wij voelen, dat ons sterken en wapenen moet tegen elke verleiding, die tot ons en die in ons opkomt!

8. En David scheidde 1) zijn mannen met woorden, hij bracht hen door zijn redenen van het voornemen af om zelf te volvoeren, waartoe zij hem gedrongen hadden, en liet hun niet toe dat zij opstonden tegen Saul. En Saul maakte zich op uit de spelonk, nadat hij uit zijn slaap was ontwaakt, en ging op de weg.

1) In het Hebreeuws Wajeschasa' bedabrim. Eigenlijk, hij weerhield hen met woorden, zodat hij hen niet toestond, noch aan hun raad gehoor gaf om Saul te doden..

De betekenis is, dat hij zich als het ware tussen Saul en zijn mannen in plaatste.

12. Zie toch, mijn vader! zo noem ik u met kinderlijke eerbied, omdat gij toch mijn koning en heer zijt, ja zie de slip van uw mantel in mijn hand: want als ik de slip van uw mantels afgesneden heb, zo heb ik u niet gedood; beken en zie, dat er in mijn hand geen kwaad, noch overtreding is, en ik tegen u niet gezondigd heb; nochtans jaagt 1) gij mijn ziel, dat gij ze wegneemt.

1) Gij zoekt mijn leven met zo'n vurige begeerte, zoals een jager het wild gedierte in bossen en op bergen, door struiken en ongebaande wegen nazit om het te vangen en te doden.

13. De HEERE zal richten tussen mij en tussen u door de uitslag van deze vervolgingen, wie van ons recht en wie onrecht had, en de HEERE zal mij wreken aan u, 1) maarmijn hand zal niet tegen u zijn. 2)

1) De rechtvaardigheid van God is de toevlucht en de troost van verdrukte onschuld. Wanneer mensen ons onrecht doen, God zal ons recht doen op de grote dag..

Alsof hij zeggen wilde: Ik neem de toevlucht tot God, mijn Beschermer en Verdediger; ik leg getuigenis af van mijn onschuld; ik heb altijd uw voordeel en nut gezocht, gij weet dit wel; uw ogen zijn getuige maar gij hebt mij onredelijk als een schuldige vervolgd. Maar niet mij alleen, maar God zelf hebt gij gewraakt, die eenmaal echter een wreker zal zijn tot uw zeer grote ontsteltenis, omdat gij geen rekening houdt met mijn onschuld, en mijn oprechtheid en trouw. Gij daarom, indien gij wijs zijt en niet de grootste verwarring op uw hoofd wilt doen komen, onthoud u van dergelijke vijandelijkheden en wijk af van deze vleiers. Wij leren hieruit, dat wij onze onschuld en zuiverheid mogen beschermen en voor onze vijanden verdedigen, terwijl wij hun dit kunnen aantonen en hen ervan beschuldigen. Want waar de Heilige Schrift ons beveelt de beledigingen geduldig te verdragen, dan wil zij echter niet dat wij de vijanden en goddelozen vleien, of hen gelegenheid geven om op ons te woeden..

Saul heeft een enkele reden om David te vervolgen. David weet zich onschuldig tegenover Saul, de Gezalfde van de Heere. Daarom kan hij gerust zijn zaak in de hand van de Heere stellen, en dit hier tegen de koning uitspreken..

2) Vergelijk 1 Petrus .2: 23..

14. Zoals het spreekwoord van de ouden zegt: Van de goddelozen komt goddeloosheid voort.1) Indien ik zo boos ware, zou ik u gedood hebben. Goddelozen wreken zichzelf; maar mijn hand zal niet tegen u zijn.

1) De Grieken zeggen: kakou korakov kakon won (van een boze raaf komt een boos ei). Vergelijk MATTHEUS.: 16vv...

Hiermee wil David zeggen dat, indien hij een goddeloze was geweest, iemand die niet de Heere vreesde, geen ontzag had voor Zijn verordeningen, hij zich had gewroken door hem te doden. Maar juist, omdat hij de Heere vreesde, daarom had hij de wraak overgegeven in de hand van de Heere, vertrouwende, dat Hij eenmaal zou rechten tussen hem en de koning. David doet hier een beroep op Sauls geweten..

15. En wanneer gij deze verzekering niet gelooft, bedenk dan: Naar wie is de koning van Israël uitgegaan? Wie jaagt gij na met zoveel moeite en zo grote macht? naar een dode hond! naar een enige vlo! Moet gij bij enig nadenken niet zelf zeggen, dat ik tegenover u, de koning van Israël, zo machteloos ben als tegenover ieder mens een dode hond, een enige vlo, en dat het waarlijk beneden u is, mij zo na te jagen (26: 20; 2 Samuel .9: 7; 16: 9

16. Maar de HEERE zal, wanneer gij ondanks mijn bede voortgaat mij zo onrechtvaardig en dwaas te vervolgen, zijn tot Rechter en Hij zal richten tussen mij en tussen u en zien daarin en twisten mijn twist en richten mij van uw hand.

Wat dunkt u, indien David aan de taal van de verleiding, indien hij aan de eerste opwelling van een lang verongelijkt gemoed had gehoor gegeven, indien hij de stem van zijn geweten door valse redeneringen over de weg en de wil van God had gesmoord en hij aan Saul gedaan had, zoals Saul zo lang en zo dikwijls had getracht aan David te doen; indien hij van deze rots een redevoering had gehouden voor de drieduizend uitgelezenen van Sauls krijgsmacht; indien zij hem waren toegevallen, en de bazuin blazende door het gehele land van Juda hadden uitgeroepen: "David is koning te Engedi?" Indien Juda en Benjamin, indien de twaalf stammen van Israël hem waren toegevloeid en hem de bloedige kroon op het hoofd gedrukt hadden, zou zijn hart daarbij een vreugde hebben kunnen smaken, die enigszins te vergelijken zou geweest zijn bij het zalig gevoel van het hart, waarmee hij, van het welbehagen van de Heere bewust, niet zonder nieuw gevaar, maar met fiere moed, tot de door hem gespaarde koning de woorden spreken mocht, die wij hebben gehoord? (N. BEETS).

18. En hij zei tot David, nadat hij zijn gevoel weer enigszins meester geworden was: Gij zijt rechtvaardiger dan ik; want gij hebt mij goed vergolden, en ik heb u kwaad vergolden. 1)

1) Saul erkent openhartig David's oprechtheid en zijn eigen ongerechtigheid. Nu volbracht God dat woord, waarop hij David had doen hopen, n.l. dat Hij Zijn gerechtigheid zou doen voortkomen als het licht (Psalm 37: 6). Zij, die zorg dragen om een goede geweten te behouden, mogen het veilig aan Hem overlaten, om dit in het openbaar te doen blijken. Deze schone belijdenis was genoeg, om David's onschuld te bewijzen. Zijn vijanden zelf rechtten zich zelf, maar zij was niet genoeg tot betoog, dat Saul een ware boetvaardige was. Hij had behoren te zeggen: gij zijt rechtvaardig, maar ik ben goddeloos, maar het uiterste, wat hij bekennen wilde was: gij zijt rechtvaardiger dan ik. Onboetvaardige mensen gaan zelden verder in hun schuldbekentenis; ze willen wel toestemmen, dat zij niet zo goed zijn als sommige anderen, en dat er gevonden worden, die beter en rechtvaardiger zijn, dan wij, maar dat is het al..

Saul is op dit ogenblik oprecht. De trouw en liefde van David heeft voor dit ogenblik de boze Geest als het ware in hem overwonnen. Hij is op dit ogenblik niet zonder indrukken, dat hij verkeerd heeft gehandeld, door David te vervolgen, en dat David een ander is dan hij. Maar, helaas! die indrukken zijn straks weer voorbij. Zij vertederen zijn hart niet, maar maken het harder. Het ijzer in het vuur week geworden, wordt straks harder dan te voren. Zo ging het ook met Israël's eerste koning..

20. Welk ander mens zou in uw omstandigheden gedaan hebben zoals gij? Wanneer iemand zijn vijand, die hem ten dode vervolgt, gevonden heeft, zodat hij de gelegenheid had zich te wreken, zal hij hem op een goede weg laten gaan?
1) De HEERE nu vergelde u het goede voor deze dag, dat gij mij heden gemaakt hebt, 2) het goede, dat gij mij op deze dag gedaan hebt.

1) Deze belijdenis van Saul schijnt naar de mening van de mensen David niet veel geholpen te hebben, en toch was zij niet geheel nutteloos. Want al heeft David van haar niet veel nut bekomen, toch heeft God Saul daardoor willen veroordelen en door zijn eigen woord en vonnis een zwaarder oordeel op zijn hoofd willen doen komen..

2) Zonder twijfel ondervond hij in die betere opwellingen, die in deze ogenblikken hem vervulden, nogmaals een krachtig zoeken van de goddelijke genade. Maar erkende hij die als zodanig en meldt de geschiedenis, dat hij zich thans van zijn goddeloos leven bewust geworden is, voor het aangezicht van God over zichzelf de staf heeft gebroken, de genade en vergeving van de Heere gezocht heeft, Hem om kracht tot heiligmaking aangeroepen heeft? Wij lezen van dat alles niets. Hij kon denken, dat hij reeds met de openlijke belijdenis, dat David rechtvaardiger dan hij was, God en mensen had genoeg gedaan en een voldoend bewijs van ootmoed gegeven had. Van elk beter gevoel was hij nog niet beroofd, maar het werd hem steeds gemakkelijker edele indrukken spoedig weer meester te worden. Ook bij de meest verwerpelijke karakters openbaart zich niet zelden iets, dat onmiskenbaar edel en goed is. Reeds een verdichting, waarin de deugd verheerlijkt wordt, die op het toneel wordt voorgesteld, doet hen tranen storten, terwijl zij thuis gekomen zich als woesterikken tegen vrouw en kind gedragen en tot alle boze dingen in staat zijn. Zo kunnen wij ook aan Sauls gevoel ternauwernood enige zedelijke waarde toekennen. Spoedig genoeg zal hij over de

vernedering voor David, waartoe hij zich voor een ogenblik liet meeslepen, berouw hebben. De zwakheid, die hij getoond heeft, zal de arme David moeten boeten.

Wie deze geschiedenis in zijn hart schrijft, die zal de zalige kunst leren, elke nood naar het hart van God te overwinnen. Van waar komen onze meeste bekommernissen, de meeste moeilijke uren, dagen en weken? Niet van de vijanden! Veeleer van hen, die onze naasten en onze vrienden zijn. Die tezamen moesten arbeiden en strijden en overwinnen en zich in de Heere moesten verheugen, veroorzaken, elkaar wederkerig in het geheim en in het openbaar moeilijkheden en leggen elkaar ondraaglijke lasten op, de broeder aan de broeder, de zuster aan de zuster, de kinderen aan de ouders, de vader aan de zoon, de man aan de vrouw en de vrouw aan de man. De gevallen, dat de een onschuldig is als David, zijn zeldzaam; het meest hebben beiden schuld. Moet dat onder ons zo voortgaan? Is er tegen zo’n ongeluk geen middel? Mijn vriend! geeft God aan u gelegenheid om aan uw tegenzin, uw geraaktheid, uw verlangen naar het nadeel van een ander te voldoen, hen in een bijtende scherpe rede een houw of tenminste een steek te geven, zo overwin, al wordt gij door valse vrienden tot wraak aangezet, de natuurlijke maar zondige gevoelens van de bitterheid door verschonende zachtmoedigheid. Geeft gij ook aan die eerste slechts weinig toe, zo zult gij het met smart ondervinden, dat gij uw hart, in plaats van u van de last te ontheffen, slechts tot kwellende onrust en uw geweten tot vreselijke kloppingen brengt. Maar vraagt gij: hoe kan ik voor bitterheid mijn naaste zachtheid bewijzen? Hebt gij niet gehoord, wat David zegt: "Ik zal mijn hand niet uitsteken tegen mijn heer, want hij is de gezalfde van de Heere?" Zie slechts in uw naaste de gezalfde van God, de in de naam van de Drie-enige God gedoopte, degene om wie Christus gestorven is. Gij zult de strijd tot diezelfde verschonende liefde doorstrijden, die zo wonderlijk uit het woord van Paulus (Rom.14: 15) spreekt: "Indien uw broeder omwille van de spijze bedroefd wordt, zo wandelt gij niet meer naar liefde. Verderft die niet met uw spijze, waarvoor Christus gestorven is.".

22. Zo zweer mij dan nu bij de HEERE, zo gij mijn nageslacht na mij zult uitroeien, zoals gewoonlijk een nieuw vorstengeslacht met het voorgaande doet, om zich van de heerschappij te verzekeren (1 Koningen .15: 28vv.; 16: 11vv.; 2 Koningen .10 dat gij mijn naam niet zult uitdelgen van mijn vaders huis; 1) maar mijn kinderen zult weldoen!

1) Men moet er zien wel over verwonderen en evenwel verbaasd erover staan, dat Saul hier David door een eed gebonden heeft, die hij echter niet met rust kon laten, in de woestijn, waar hij als balling verkeerde, uit zijn vaderhuis verdreven, zwervende, honger en dorst, koude en winter doorstaande en bij alle mensen gehaat. Wie nu kan dit met elkaar rijmen, dat Saul David vervolgt en echter toch van hem een eed vergt? Uit dit voorbeeld blijkt, hoe de ongelovigen en goddelozen geslingerd worden, zodat zij nergens rust kunnen vinden en nergens vaste voet kunnen krijgen. In dit loon belooft God aan de verachters van Zijn wet en de verachters van Zijn Majesteit, dat het zonder twijfel zal geschieden, dat zij als voor hun eigen schaduw zullen vrezen en nergens veilig zijn, en hun leven doorbrengen als hangende aan een zijden draad, en door stormen en vloeden geteisterd worden, waarvan ons een voorbeeld in Saul voor ogen gesteld wordt..

Christenen, die het voorbeeld van David en van de Meerdere van David voor ogen hebben; Christenen, die zich dagelijks zien voor ogen gesteld het kruis van Hem die, als Hij gescholden werd, niet weer schold, en als Hij leed niet dreigde, maar gaf het over aan hem, die rechtvaardig oordeelt, zouden nog dikwijls kunnen vergeten de les van de apostel te betrachten: "Wreekt uzelf niet, beminden, maar geeft de toorn plaats, want daar is geschreven: "Mij komt de wrake toe; Ik zal het vergelden, spreekt de Heere?" Zij zouden zich nog dikwijls de vreugde kunnen weigeren, die ene meer dan menselijke, die ene goddelijke vreugde is, een vreugde, die men inderdaad met God en diens Christus gemeen heeft: het kwaad te overwinnen door het goed? Zouden zij dan wel waarlijk christenen zijn? Zou in hun zondig gemoed dan wel waarlijk reeds het menselijk kwaad door het goddelijk goed overwonnen zijn geworden? Ach, dat het geloof in Zijn liefde reeds ons aller liefde en een zodanige liefde was, die naar Zijn woord en voorbeeld zich zegenend, weldoend, biddend ook tot onze vijanden uitstrekt! (N. BEETS).

Saul doet David hier zweren, dat als hij eenmaal koning zal zijn, hij zijn geslacht niet zal uitroeien. Als een smekeling nadert hij zijn vermeende vijand. Hij erkent, dat aan het besluit van God niets te veranderen valt, dat zijn geslacht niet erfelijk op de troon zal zitten en dat David in zijn plaats zal komen. Waar hij zich echter machteloos voelt tegenover de raad van God, daar vraagt hij toch nog een dienst van David, ja, eigenlijk maakt hij gebruik van zijn koninklijke macht om zijn onderhorige tot iets te verplichten. Ook hieruit blijkt, dat Sauls berouw niet van de echte stempel is, dat zijn vertrouwen op God is geweken, omdat hij niet aan Hem zijn noden en wensen bekend maakt..

HOOFDSTUK 25.

SAMUELS DOOD. NABALS DWAASHEID. VOORZICHTIGHEID VAN ABIGAIL. DAVID NEEMT HAAR TOT ZIJN VROUW.

I. Vs.1-13. Na een korte opmerking over de dood en de begrafenis van Samuel, die in deze tijd stierf, volgt op de geschiedenis van David's edelmoedigheid ten opzichte van Saul een andere, die ons toont dat die edelmoedigheid van David niet voortkwam uit een week hart, maar een vrucht van Gods Geest was, die zijn van nature hartstochtelijk temperament beheerste en heiligde. Op zijn tochten door het zuidelijk gedeelte van Palestina toch verneemt David, dat een zeer rijk veebezitter van Maon, Nabal genaamd, te Karmel bij gelegenheid van het scheren van zijn schapen feest hield. Van alle levensbehoeften voor zich en de zijnen ontbloot, zendt David enige knechten tot de man om hem geluk te wensen en hem te vragen om hulp, zich beroepende op de bescherming, die zijn kudden genoten hadden. De harde en gierige Nabal zendt de boden met smaad en hoon weg. David's hartstocht ontbrandt, zodat hij met 400 man op weg gaat om bloedig wraak te nemen.

1. En a) Samuel stierf in die tijd, toen David met zijn mannen op de bergen van Juda's woestijn ronddwaalde, ongeveer in het jaar 1057 v. Chr., dus in de ouderdom van 88 jaar; en geheel Israël in zijn oudsten en hoofdlieden vergaderde zich in de woonplaats van de grote profeet, en zij bedreven over hem, op die wijze als hun vaderen over Aäron en Mozes rouw gedragen hadden (Num.20: 29 Deuteronomium 34: 8), en zij begroeven 1) hem in zijn huis te Rama 2)in de bij zijn huis gemaakte groeve. En David, die als hij zich niet als een vluchteling had moeten verborgen houden, zeker aanwezig geweest zou zijn, vond in zijn verblijfplaats geen toereikende levensmiddelen meer; hij maakte zich op en trok naar de woestijn Paran, 3)daarheen waar het voordeligst deel van deze woestijn (Nu 13: 1) aan het gebergte van Juda grenst.

a) 1 Samuel .28: 3

1) Een groot man was gestorven, groot en sterk in het geloof, groot en sterk in ootmoed en zelfverloochening, een man vol liefde tot koning en vaderland, vol droefheid over de gevallen koning en de ellende van zijn rijk, een held van God, een muur rondom zijn volk. Deze was de man, die zij ten grave brachten. Te Rama, waar hij het levenslicht aanschouwde, daar rust ook zijn gebeente. Maar zijn ziel moest op Gods bevel zelfs na de dood nog eens verschijnen om ontzaglijk ernstige woorden aan de diep gevallen Saul bekend te maken (28: 16vv.). De mond van de profeet, die zo krachtig gedurende het leven getuigde, mocht zelfs in de dood niet zwijgen..

Van een grafteken, in steen en erts gehouwen, lezen wij niets. Konden wij voor hem een gedenkteken plaatsen, zo moest op de voorzijde staan een biddende vrouw in de tempel en aan haar voeten het woord: "Ga heen in vrede, de God van Israël geve u uw bede, die gij van Hem gebeden hebt!" Aan de andere zijde plaatste ik een Eben-Haëzer, en daarboven het woord: "Tot hiertoe heeft de Heere geholpen!".

2) Graven legde men anders buiten de steden op het vrije veld aan; slechts koningen en profeten mochten in de steden bijgezet worden. Gewoonlijk waren de graven in holen of grotten, het liefst in schaduwrijke omgeving, onder bomen en in tuinen, of door de natuur gevormd, zoals er in Palestina vele zijn, of meermalen kunstig voor dit doel uitgegraven of in rotsen gehouwen; ook waren er, die loodrecht in de grond gemaakt waren; soms legde men graven op bergen aan. Voor de armen waren algemene begraafplaatsen. Voornamelijk wegens de sjakals, die zeer begerig naar vlees zijn, sloot men de graven met deuren of grote stenen. In de maand Adar (maart), na de regentijd, werden zij in de periode na de ballingschap van buiten opnieuw gewit, om de voorbijtrekkende vreemdelingen, die in grote menigte tot het Paasfeest kwamen, tegen aanraking die onrein maakte (Num.19: 16), te waarschuwen (MATTHEUS.23: 27). De graven van de profeten en van andere heilige personen zocht men in de tijd na de ballingschap vlijtig op, herstelde de vervallene en versierde ze (MATTHEUS.23: 29), als een bewijs van hoogachting en dankbaarheid, hetgeen ook bij de oude Grieken niet onbekend was, en nog heden in het Oosten gewoonte is..

3) Nu was het laatste weggevallen, wat Saul nog kon bedwingen, een troost en hulp voor David. Hij voelde nu, dat het gevaar groter dan ooit was, en ging buiten de grenzen van het land; thans was het, dat hij in Kedars tenten woonde. (Psalm 120: 5)..

Hiermee wilde David niet tonen, dat hij meer op Samuel dan op God vertrouwd had. Maar hij wist het, dat Saul nog altijd dezelfde was, dat de indrukken weer voorbij waren, en waar de laatste band die Saul nog aan zijn verleden bond, door de dood van Samuel was verbroken, daar zocht hij in de middelijke weg zijn toevlucht buiten de grenzen van Juda, om voor het ogenblik van de vervolging van de koning bevrijd te zijn. Bovendien zal gebrek aan levensmiddelen hem tevens gedwongen hebben, om naar de woestijn van Paran te trekken..

2. En er was een man te Maon (= woonplaats), aan de westzijde van het gebergte van Juda (1 Samuel 23: 14), en zijn bedrijf, zijn vee, was te Karmel (= vruchtbaar veld), ongeveer ½ uur noordwestelijk van daar; en die man was zeer groot van vermogen, en hij had drieduizend schapen en duizend geiten (Job 1: 3) en hij was, toen David wegens gebrek aan levensmiddelen de woestijn van Juda had verlaten en zich naar de woestijn van Paran gewend had, in het scheren van zijn schapen te Karmel, 1) bij welke gelegenheid grote maaltijden werden aangericht (Genesis31: 19; 38: 12).

1) Wij hebben hier niet te denken aan het gebergte Karmel, maar aan het tegenwoordige Kurmul, dat ongeveer een half uur van Maon verwijderd lag, op het gebergte van Juda, waar v.d. Velde nog een kasteel vond en dat de bewoners Kasr-el birheh (het kasteel van de vijver) noemen. Maon lag op een heuvel, nu Tel-Main geheten..

3. En de naam van de man, waarmee hij door het volk bij wijze van bespotting genoemd werd, was Nabal (= dwaas, vs.25), en de naam van zijn vrouw Abigaïl (= vreugde van mijn vader, niet te verwisselen met David’s halfzuster, 1 Samuel 16: 10; en de vrouw was goed van verstand, dus het tegenovergestelde van haar man, en schoon van gedaante, evenals Rebekka, bij wie ook schoonheid en verstand verenigd waren; maar de man was hard en boos van daden, 1) en hij was een Kalebiet, 2) hij stamde van die Kaleb af, die mede onder de

Israëlitische verspieders geweest was en zijn erfdeel in en bij Hebronontving (Num.13: 2vv. Joz.14: 6vv.).

1) God geeft dikwijls aan een goddeloos mens grote rijkdommen en aan een dwaze man een verstandige vrouw.

Rijkdommen zijn dikwijls zegeningen, die God aan Nabals geeft, aan wie Hij noch wijsheid noch genade schenkt..

2) Het woord in de grondtekst kan ook anders gepunctueerd worden en wordt door de Septuaginta verklaard: "een honds mens", door anderen: "een mens naar zijn hart", d.i. een eigenzinnig mens, die slechts naar willekeur en hartstocht handelt..

6. En zult zo zeggen tot die welvarende: 1) Vrede zij u, en uw huis zij vrede, en alles, wat gij hebt, zij vrede!

1) In het Hebreeuws Lèchai. Door onze Statenvertalers weergegeven door, tot die welvarende. Omdat het echter met het volgende door het woordje en verbonden wordt, moet het wel een soort van groet zijn en zoveel betekenen als: Heil u! Calvijn volgt de vertaling van: mijn broeder, u zij vrede!.

7. En nu, ik heb gehoord, dat gij scheerders hebt en het vreugdemaal gereed maakt, waarbij men allen, die diensten bewezen, onthaalt; nu de herders, die gij hebt, zijn toen zij hun kudden in de woestijn Maon en te Karmel weidden, bij ons geweest; wij hebben hun geen smaad aangedaan door iets van uw vee te roven en zij hebben ook niets gemist al de dagen dat zij te Karmel geweest zijn, want wij hebben de kudden tegen de roofzuchtige Arabieren, die in de woestijn ten zuiden zijn, beschermd.

7. En nu, ik heb gehoord, dat gij scheerders hebt en het vreugdemaal gereed maakt, waarbij men allen, die diensten bewezen, onthaalt; nu de herders, die gij hebt, zijn toen zij hun kudden in de woestijn Maon en te Karmel weidden, bij ons geweest; wij hebben hun geen smaad aangedaan door iets van uw vee te roven en zij hebben ook niets gemist al de dagen dat zij te Karmel geweest zijn, want wij hebben de kudden tegen de roofzuchtige Arabieren, die in de woestijn ten zuiden zijn, beschermd.

8. Vraag het uw jongelingen, uw eigen herders, of het niet zo is en zij zullen het u te kennen geven, hoeveel diensten wij bewezen hebben. Laat dan, als dank voor deze vriendschap en hulp, deze jongelingen die ik gezonden heb om u geluk te wensen (vs.5vv.) genade vinden in uw ogen; neem hen welwillend bij u op, want wij zijn op een goede dag gekomen, op een dag waarop gij vreugde geniet en dus zeker bereid zult zijn hen, die in nood zijn, van uw overvloed iets mee te delen; geef toch, dit is mijn bede, uw knechten, van wie hier enkelen voor u staan, en uw zoon David, hetgeen uw hand vinden zal; wat gij geven wilt zij aan uw mildheid overgelaten.

"Bij zo’n feest", merkt Robinson op, "in de nabijheid van een stad of van een dorp, zou zelfs in de huidige tijd een Arabisch sjeik uit de naburige woestijn nauwelijks nalaten, om in eigen persoon of door boden zichzelf in herinnering te brengen en zijn boodschap zou, wat vorm en inhoud betreft, slechts een echo van die van David zijn." In deze stap van David ligt dus niets aanstotelijks. Hij maakt, terwijl hij met zijn manschappen gebrek lijdt, van een gunstige gelegenheid gebruik, omdat het naar een gewoonte was, om gaven te vragen, evenals dit bij verschillende volken is, bij inwijdingen van kerken, bruiloften enz.; noodlijdenden en armen af te wijzen, was een hardheid, die ieders gevoel opwekte. Het laatste dient ten minste enigermate tot verontschuldiging van David wanneer hij later (vs.13) aan Nabal zich wreken wil, hoewel het natuurlijk zijn gedrag geenszins rechtvaardigt..

10. En Nabal antwoordde de knechten van David met smadelijke woorden, waarachter hij zijn gierigheid probeerde te verbergen en zei: Wie is David, en wie is de zoon van Isaï? Ik ken die mens niet en weet niet, wat ik hem te danken heb. Er zijn heden vele knechten, die zich afscheuren, elk van zijn heer, 1) en als landlopers ronddwalen.

1) Eigenlijk maakt Nabal hier David uit voor een vrijbuiter, die van door leeft, nu hij aan zijn wettige heer de gehoorzaamheid heeft opgezegd. Om zijn eigen gierigheid te verbergen en te bedekken, onteert hij de man, die hem in zijn herders reeds zoveel diensten heeft bewezen..

Hiermee doelt Nabal op David’s vlucht voor Saul en op de stand van die mannen, die hem vergezellen (22: 1). Over het karakter, dat hij hier openbaart, zie Sirach 20: 21 21: 28.

11. Zou ik dan mijn brood en mijn water 1) en mijn geslacht vlees nemen, dat ik voor mijn scheerders geslacht heb, en zou ik het de mannen geven, die ik niet weet van waar zij zijn?

1) Men herinnere zich hierbij hoe hoog goed drinkbaar water in het Oosten geschat wordt, waar men hieraan groot gebrek heeft (Ru 2: 9)..

13. David dan, die in hevige toorn ontstoken was, zei 1) tot zijn zeshonderd (23: 13) mannen: Een ieder gorde zijn zwaard aan, opdat wij Nabal laten voelen, wat een smaad hij ons heeft aangedaan! Toen gordde een ieder zijn zwaard aan, en David gordde 2) ook zijn zwaard aan zonder in de hitte van zijn boosheid eraan te denken, hoe onwaardig, hij zich door deze wraakzucht gedroeg, en zij (de krijgslieden) trokken op achter David naar de landstreek van Karmel, omtrent vierhonderd man, en daar bleven er tweehonderd bij het gereedschap in de woestijn achter.

1) Voorzeker schijnt het wel, dat David zichzelf vergeet, de man van wiens wonderlijke dingen wij vroeger hebben vernomen, toen hij tegen Saul niet de hand wilde uitsteken, ofschoon het wel scheen, dat deze in zijn hand door God was gegeven om hem gemakkelijk te kunnen doden. Hier nu was hij verre van zichzelf gelijk. Want waarom liep hij tot de wapenen? Waarom besloot hij, door zo grote boosheid opgezet, om het huis van Nabal uit te roeien, omdat hij zelf later zegt, dat hij niet één had willen overlaten van wie tot Nabal in betrekking stond, niemand die mannelijk was? Voorwaar, deze twee zaken zijn zeer met elkaar in strijd en heeft David grote lof verdiend door Saul te sparen, waar hij tegen Nabal

zich opmaakt, is hij zeer te berispen, doordat hij plaats gaf aan zijn hevige hartstochten. Maar men moet wel in acht nemen, dat Saul voor David een heilig persoon was, zodat het, omdat hij de gezalfde van de Heere was, aan David niet vrijstond zijn hand tegen hem uit te steken, omdat hij zich toch tegen zijn soldaten met de wapens kon beschermen en verdedigen. Want ofschoon hij door de zalving van Samuel tot koning was aangewezen, zo was hij nog niet in het bezit van het rijk en was het hem niet geoorloofd iets te ondernemen om de kroon te verkrijgen, wat David zeer goed wist. Daarom, ofschoon Hij de gezalfde van de Heere was en wist dat zijn nakomelingen hem zouden opvolgen, en dat dit voortdurend zo zou zijn, toch heeft hij Saul bij zijn waardigheid bewaard, van wie hij wist, dat de gunst van God in zijn opzicht nog niet geheel was uitgeblust, en aan wie hij niet geweigerd heeft de ere te geven en zich tot aan zijn dood toe te onderwerpen.

Deze menslievendheid van David tegenover zijn vijand, steunde daarom op een zeer bijzondere reden en op een buitengewoon privilege, omdat David hem had te eren als door God tot de koninklijke waardigheid verheven. Bij Nabal was echter de toestand geheel anders. Want ofschoon David nog niet in het bezit van de regering was gekomen, was hij toch tot koning aangewezen. Zodat, wie die keuze van God niet erkende, noch zich aan hem onderwierp, naar verdienste als opstandeling tegen God zelf was te straffen. Mozes, de Egyptenaar dodende, was nog wel niet tot het hoofd en de leider van het volk verklaard en tot degene, die het Israëlitisch volk uit Egypte’s slavernij zou bevrijden, maar zoals Stefanus zegt, was hij zich toch wel van zijn roeping bewust. Zo ook, David wist, dat hem door God de macht was gegeven, om de goddeloosheid en ondankbaarheid te beteugelen, en de lasterlijke woorden, die hij tegen de koning, door God aangewezen, uitspuwde en de lasteringen, die hij op David als op een vrijbuiter onrechtvaardig en vals had geworpen, te straffen; dit, zeg ik, wist David, maar daarom was hij toch van een verkeerde hartstocht te beschuldigen, omdat het overbodig en nutteloos was, ofschoon hij niet is te veroordelen, als iemand, die als privaat persoon, de aangedane belediging wil wreken, want de toestand van David is wel degelijk te onderscheiden van die van de bijzondere personen..

Hoe begrijpelijk de verontwaardiging van David ook was, toch is zij niet goed te keuren. De Heere heeft er echter voor gezorgd, dat zijn knecht van bloedvergieten vrij bleef. Hij zelf heeft de zaak voor zijn knecht berecht en beslecht..

2) O Heere, zo zou men hier wel mogen zeggen, wat is het menselijk hart? Dezelfde, die het hart sloeg, toen hij van de rok van zijn vijand slechts een slip had afgesneden, die door zijn vrienden tot hoon en wraak werd opgezet, in zijn kalmte en zachtmoedigheid niet te bewegen was, die door een enkel woord en door zijn tegenwoordigheid 600 bloeddorstige mannen zo in toom gehouden had, dat zij zelfs niet waagden een vreemd in de woestijn rondlopend schaap te nemen (vs.7,15), diezelfde laat, als een dwaas man hem zijn bede niet geeft, zijn toorn zo ontzettend uitbreken, dat hij alle heerschappij over zichzelf verliest, dat hij met het zwaard in de hand aan het hoofd van 400 gewapenden een geheel, onschuldig huis wil uitroeien, omdat het hoofd hem beledigd heeft. O, wat is het menselijk hart! Hoe zullen wij zo’n toorn verklaren bij de man, die in de spelonk te Engedi even grote zelfbeheersing als tederheid van geweten getoond heeft? Het antwoord is niet moeilijk te vinden. Van Saul wist David sedert lange tijd, dat hij zijn doodvijand was, dat hij van hem niets te wachten had, dan

haat en vervolging, en kwaad voor goed; hij wist tevens, dat zijn vervolger de onaantastbare gezalfde van de Heere was; daarom droeg hij tegenover deze zijn ziel in zijn hand, was vol voorzichtigheid en waakzaamheid en was op alles voorbereid. Dat is tegenover Nabal alles anders. Hij rekende vast op een goed gevolg van zijn bede, wachtte niet anders dan dienst voor dienst, vriendelijkheid voor vriendelijkheid; hij was geheel zeker, waakte niet, vermoedde niet, dat een verzoeking op hem loeren kon. Toen kwam plotseling het onverwacht, inderdaad zeer honend en stuitend antwoord, en Davids hart, omdat het zorgeloos was, en niet met poort en grendels gesloten, liet zijn oude mens in een brede, vreselijke stroom tevoorschijn treden, en dit te meer, naarmate tevoren langer de oude begeerte door krachtige dammen teruggehouden was. Roepen zulke voorbeelden ons niet in de oren: "Behoed uw hart boven alles, want daaruit zijn de uitgangen van het leven (Spreuken 4: 23)! Wat ik u zeg, dat zeg ik allen: "Waakt" (Mark.13: 37)..

Zeker had hij noch gebeden, noch door de Urim en Tummim de Heere ondervraagd. Volbracht hij wat zijn toorn hem ingaf en het lag niet aan hem, wanneer het alleen bij een voornemen bleef zo had hij aan zijn eigen eer en zijn eigen zaak de doodsteek gegeven. Hij stond dan voor God en de gehele wereld gebrandmerkt als een man, over wie niet alleen zijn vijanden triomfeerden, maar die ook door zijn vrienden, als Israëls kroon onwaardig, moest verlaten worden, en voor wie niet anders overbleef, dan als een vluchteling met het Kaïnsmerk aan het voorhoofd, opnieuw en nu voor altijd, in enig heidens land om bescherming te bedelen. Wat een afgrond, die wij hem hier zien tegemoet snellen! Maar Hij zal Zijn oog daarop laten rusten, die het overal met de Zijn oneindig beter meent, dan zij met zichzelf, en die Zijn knechten en dienstmaagden niet alleen redding beloofd heeft uit gevaren, die mensen hun bereiden, maar ook uit die, welke uit de verzoekingen van de machten van de duisternis en de aanlokselen van eigen vlees en bloed voortkomen. Had David zijn besluit genomen, ook de Heere over hem.

II. Vs.14-38. Abigaïl, door een jongeling van haar man van het voorgevallene onderricht, gaat met rijke geschenken voor David op weg om zijn toorn te stillen; zij ontmoet hem op een bedekte weg en weet nu op zo meesterlijke wijze tot zijn hart te spreken, dat hij in haar tegemoetkomen, de genadige bewaring van de Heere voor een zware zonde erkent en aanstonds van zijn voornemen afziet. Op het bericht, welk gevaar hem bedreigd had en waartoe zijn vrouw zich genoodzaakt had gezien, wordt Nabal door een beroerte getroffen en tien dagen daarna nog eens, zodat hij stierf.

14. Maar een jongeling uit de jongelingen, die van de behandeling van Davids boden zeer nadelige gevolgen voor het gehele huis verwachtte, boodschapte het aan Abigaïl, de vrouw van Nabal, omdat deze niet bij het voorgevallene (vs.9vv.) aanwezig geweest was, zeggende: Zie, David heeft boden gezonden uit de woestijn om onze heer te zegenen, om hem geluk te wensen bij het feest en om een gave te vragen, maar hij is tegen hen uitgevaren, 1) en heeft hen teruggewezen, zonder het geringste in te willigen. 2)

1) Duidelijk komt hier uit, de grote achting, die deze jongeling voor David had, tegenover de geringe achting, die hij had voor zijn heer. Uit hetgeen nu volgt, uit het gunstig getuigenis, dat hij van David geeft, blijkt wel, dat David zijn leger onder strenge krijgstocht hield. Hij zelf

boog voor het gezag van Gods wet en waar hij dit zelf deed, daar kon hij ook zijn soldaten onder de tucht houden. Wie zelf niet bukt voor Gods Woord, verwondere zich niet, dat ook zijn eigen gezag weinig betekent..

2) Deze jongelingen waren wijzer en beter dan hun heer. "Niemand is uitgesloten van de deugd, allen hebben toegang tot haar, zij nodigt allen, vrijen en dienstbaren, koningen en slaven. Zij verkiest geenszins dit of dat huis, of deze of die bezittingen; zij is met de persoon zelf tevreden."

22. Zo doe God aan alle de vijanden van David 1) wat ik aan hem doen zal, en zo doe Hij daartoe, indien ik van allen, die hij (Nabal) heeft, tot morgen over laat die aan de wand pist! tot de laatste man toe zal ik verdelgen.

1) De Griekse, Syrische en Arabische vertaling hebben: "Zo doe God aan David", hetgeen waarschijnlijk de ware lezing is. David wil hier zeggen, dat zo waarlijk God alle vijanden van David zal verderven, zo waar zal ook niemand van Nabals kinderen in leven blijven, wat mannelijk is. De laatste woorden toch is een Oosterse uitdrukking voor: al wat mannelijk is..

23. Toen nu Abigaïl David zag, haastte zij zich, en kwam van de ezel af, en zij viel voor het aangezicht van David op haar aangezicht, en zij boog zich ter aarde1) (Ruth 2: 10).

1) Loopt David, door onrecht op onrecht verbitterd, gevaar om zijn ziel te bezondigen en zijn eigen rechter te zijn, de onwraakbare stem van de geschiedenis doet ons hier opmerken, dat er een God is die Zijn gunstgenoot weerhoudt van een daad, die in blinde overijling gepleegd hem in de gevolgen tot schande en smart zou gestrekt hebben. De Heere laat niet toe, dat David Nabal zal straffen; Hij zelf zal de zaak van zijn gunstgenoot uitwijzen, en de Heere doet dit op een wijze, die in de uitkomst Davids levensgeluk tegelijkertijd verhoogt en bevestigt. (L. DE GEER).

24. En zij viel aan zijn voeten en zei: Och, mijn heer! van mij zij de misdaad, 1) zie hetgeen, waardoor gij beledigd zijt, aan alsof ik het u aangedaan had en laat toch uw dienstmaagd voor uw oren spreken, wat zij tot verontschuldiging inbrengen kan en hoor de woorden van uw dienstmaagd, 2) opdat ik uw ontstoken gemoed tot kalmte brenge.

1) Eigenlijk staat er: Op mij, mijn heer, de schuld..

2) Zij neemt de schuld op zich, omdat zij hoopt, dat David zich aan haar niet wreken zal..

Wat wist zij naar het hart van David te spreken, hoe geheel paste haar rede aan haar vrouwelijke stand. Ik ken geen voorbeeld van welsprekendheid, dat dit overtreft..

De grootste redenaar zou moeilijk een drangreden, waarvan zij zich niet bediend heeft, kunnen aanvoeren, of die op voordeliger wijze of met meer innemende woorden, dan zij deed, kunnen voordragen..

25. Mijn heer stelle toch zijn hart niet aan deze Belials-man, deze ondeugende man, aan Nabal, hij geve geen acht op hetgeen hij gedaan heeft; want, zoals zijnnaam is (vs.3 25.3), zo is hij, zijn naam is Nabal, en dwaasheid is bij hem, hij kan niet anders dan zich dwaas gedragen, zodat een wijs man het beneden zich achten moet op zijn woorden en daden acht te geven; en ik, uw dienstmaagd, heb de jongelingen van mijn heer niet gezien, die gij gezonden hebt (vs.5vv.), anders zouden zij met een beter antwoord gekomen zijn.

1) De betekenis van het woord "Nabal" is moeilijk in onze taal uit te drukken: dwaasheid, kwaadaardigheid en slechtheid, zijn de hoofddenkbeelden daarin opgesloten; misschien zou men er het naast aankomen door dus te vertalen: "Zijn naam is Narrig en narrigheid is bij hem." (v.d.PALM).

Abigaïl heeft niet zo met haar man gehandeld, dat zij hem veracht heeft, maar zijn dwaasheid heeft zij bij David niet ontveinsd. Maar zo moest het ook. Want indien zij beproefd had Nabal en zijn zaken te verontschuldigen bij David, zou zij hem meer tot toorn hebben opgewekt, die zij nu met vleiende woorden moest vertederen. Waar zij daarom erkent, dat haar man dwaas was en aan zijn naam beantwoordde, daaruit volgt nog niet, dat zij gewoon was om hem te belasteren, maar gedreven door de noodzakelijkheid, heeft zij de dwaasheid van haar man erkend. Want uit alles blijkt, dat zij een vrouw was van groot vernuft en dat zij met de grootste voorzichtigheid met haar man heeft verkeerd. Waaruit wij groot nut kunnen trekken, indien wij dit voorbeeld tot ons voordeel weten te gebruiken..

Het zou niet mogelijk zijn geweest de man te sparen; de enige verontschuldiging van deze daad lag in het karakter van Nabal. Menskundige trek! waardoor Abigaïl toont het rechtmatige in Davids verontwaardiging te willen erkennen. (L. DE GEER).

26. En nu mijn heer, zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft (20: 3), het is de HEERE, die over u als Zijn uitverkorene waakt en u voor verkeerdheden bewaart, die u verhinderd heeft te komen met bloedstorting, 1) dat uw hand u zou verlossen, u recht zou verschaffen. De Heere zal u wreken (Deuteronomium 32: 35); en nu, dat als Nabal, wiens ondergang ik voorzie, worden uw vijanden, Saul en zijn oorblazers en die tegen mijn heer kwaad zoeken! 2)

1) Volgens een andere vertaling "in bloed," namelijk: in bloedschuld..

2) Ten tweede duidt zij aan, dat God de wreker is van de bozen, waar zij de wens uitspreekt, dat alle vijanden van David dwazen als Nabal mogen worden, waarbij tot recht verstand van haar woorden men bedenken moet, dat naar de oudtestamentische voorstelling, dwaasheid een correlaat van goddeloosheid is, die noodzakelijk Gods straf met zich brengt..

27. En nu, wat het uw jongelingen aangedane onrecht betreft, ik wil het weer goedmaken; dit, wat deze ezels dragen, is de zegen (Genesis33: 11), die uw dienstmaagd mijn heere toegebracht heeft; dat hij gegeven
1) worde aan de jongelingen, die de voetstappen van mijn heer nawandelen, opdat ook zij tevreden gesteld worden.

1) Met fijne en echt vrouwelijke tact biedt Abigaïl de geschenken niet David aan, maar aan zijn soldaten. Zij blijft de nederige dienstmaagd, die wel aan zijn knechten, maar niet aan David zelf een geschenk durft aan te bieden..

Daarvoor staat hij als toekomstig koning te hoog. Wat zij hem zal aanbieden, zijn niet geschenken van rozijnen, maar zegeningen van God, die betrekking hebben op zijn toekomstige regering. De kostbaarste tijdelijke en geestelijke zegeningen wenst zij de toekomstige koning toe. In zekeren zin wordt zij profetes..

28. Vergeef toch aan uw dienstmaagd de overtreding van haar dwaze man, die zij op zich genomen heeft, want de HEERE zal zeker mijn heer, die Hij tot vorst over Zijn erfdeel gekozen heeft, een bestendig huis maken 1) (2 Samuel .7: 8vv.), omdat mijn heer de oorlogen van de HEERE voert en omdat God u tot een werktuig tegen Zijn vijanden gebruikt, zult gij toch de goede zaak niet door eigen wraak bevlekken, en te meer verwacht ik, dat gij uw voornemen zult opgeven, omdat geenkwaad bij u gevonden is van uw eerste dagen af tot nu.

1) Met de naam van huis wordt in de Hebreeuwse taal alles omvat, wat tot het tijdelijk leven behoort. Zo wordt gezegd, dat het huis van iemand gebouwd wordt, wanneer hij voorspoed geniet, met vrouw en kinderen een rustig leven leidt, door de vijanden niet wordt verontrust, maar zich veilig voelt. Zo zegt Abigaïl, dat zij ervan overtuigd is, dat God David een huis zal bereiden. Van waar nu anders die overtuiging, dan ten gevolge van de goddelijke belofte, waaraan zij reeds geloof schonk en waarvan zij de vervulling verwachtte. Ten opzichte van zijn godsvrucht had hij zoveel duidelijke bewijzen gegeven, dat zij bereid was zich aan die regering te onderwerpen, hoewel deze echter nog naar de meningen van de mensen niet aanwezig was..

29. Wanneer een mens opstaan zal om u te vervolgen en om uw ziel te zoeken, zoals Saul thans doet, zo zal de ziel van mijn heer ingebonden zijn in het bundeltje van de levenden bij de HEERE, uw God; 1) Hij zal u bescherming wetente geven, die Zijn uitverkorenen wel uit elke strijd kan redden; maar de ziel van uw vijanden zal Hij slingeren uit het midden van de holte van de slinger. Hij zal hen als iets, dat men als nietswaardig van zich werpt, in de holte van de slinger (1 Samuel 17: 49) ronddraaien, totdat Hij hen eindelijk wegslingert.

1) Deze gelijkenis is genomen van zaken van waarde die men in een bundel bond, opdat zij niet beschadigd zouden worden. De woorden hebben wel niet in de eerste plaats betrekking op het eeuwige leven bij God in de hemel, maar op de zekere bewaring van de vromen op deze aarde in de genade en gemeenschap van de Heere; maar wie reeds in dit leven zo geborgen is, dat geen vijand hem schade kan aandoen, of zijn leven wegnemen, die zal de Heere ook hij de tijdelijke dood niet laten verloren gaan, maar in het eeuwige leven opnemen..

Ofschoon wij hier een vrouw horen spreken, zo is toch deze uitspraak, alsof zij door Gods Geest zelf is voortgebracht, op te vatten, waarvan zij het orgaan en het instrument was..

2) Zoals het eerste (in het bundeltje van de levenden ingebonden zijn) het beeld is van volkomen rust, zo geeft het laatste (geslingerd worden uit het midden van de holte van de slinger) de hoogste onrust en het dreigendst gevaar te kennen, waarbij ieder ogenblik alles op het spel staat..

30. En het zal geschieden, als de HEERE mijn heer naar al het goede doen zal, dat Hij door Zijn profeet over u gesproken heeft, en Hij u gebieden zal, Zijn belofte aan u vervullen zal, een voorganger te zijn over Israël 1) (2 Samuel .5: 2),

1) Op bewonderenswaardige wijze wijst zij er David op, dat hij de Heere, zijn God te prijzen had, nog op het juiste uur teruggehouden te zijn (vs.26), en herinnert zij hem, dat hij nog geen voorganger of koning is en dus ook geen rechter over de boosdoeners..

31. Zo zal dit u, mijn heer, niet zijn tot wankeling, noch aanstoot van het hart, gij zult geen knagende worm daarover voelen, te weten dat gij bloed zonder oorzaak vergoten zou hebben, 1) en dat mijn heer zichzelf verlost zou hebben (vs.26); en als de HEERE mijn heere weldoen zal en in zijn regering zegenen, te meer, omdat gij u voor een zo zware schuld bewaard hebt, zo zult gij uw dienstmaagd gedenken, 2)haar dankbaar zijn voor haar vermaning om het voornemen van wraak telaten varen.

1) Abigaïl bewaart deze beweegreden tot het laatst, als de meest vermogende bij mensen als David. Menigeen deed in drift, wat hij duizendmaal nooit gedaan wenste..

Zij waarschuwt hem, hoe de volvoering van zijn voornemen later een voorwendsel zou kunnen wezen om hem de kroon te onthouden indien men mocht menen een tweede Saul in hem te erkennen die, ten koste van Israëlitisch bloed, zich door zijn driften liet beheersen. (L. DE GEER).

David erkent later, dat de Heere door haar deze woorden gesproken heeft, en dat Hij haar als een middel heeft willen gebruiken om zijn knecht in deze voor struikelen te bewaren. Abigaïl komt hier vooral uit als een vrouw, die waarlijk in de wetten van de Heere ervaren is, maar ook als een, die door de genade van God die wet heeft leren binden op de tafel van haar hart..

2) Hoe lief moet de Heere Zijn knecht David gehad hebben, dat Hij zo’n bestrafster op zijn zondenweg tegenover hem stelle, zo vol wijsheid, zachtheid, ootmoed, ernst, waarheid, liefde! Wij leren hier het woord (Job 5: 17) nazeggen: "Zie, gelukzalig is de mens, die God straft." Zullen wij niet in het bewust zijn van onze zwakheid dag en nacht van harte tot God roepen: "Laat mij niet heengaan in de dwalingen van mijn wegen; zend mij Uw bestraffer tegen en o Heere, wanneer het mogelijk is, zo’n bestraffer, als Gij tot Uw knecht David zond! Maar wanneer ik in de gehele Bijbel geen tweede geschiedenis weet te noemen, waarin ons zo duidelijk en liefelijk, als in de woorden van Abigaïl geleerd wordt, in ware wijsheid, waarheid en liefde te bestraffen, zo ken ik ook geen tweede die, zoals Davids later gedrag (vs.32vv.), ons aanwijst, op welke wijze wij de bestraffing uit de mond van een mens moeten aannemen. Het eerste woord, dat de bestrafte liet horen was een innige, dankbare lof aan de genade van de Heere, die juist in de bestraffing zich hem zo heerlijk geopenbaard had; het tweede een

blijde zegen over het menselijk werktuig van de goddelijke kastijding. Hij wachtte later niet meer, totdat de bestraffing tot hem kwam; omdat hij beide, haar noodzakelijkheid en haar zegen ondervonden had, bracht hij later zijn zoon van Salomo onder de hand van Nathan, die scherpe roede in de hand van God, en vroeg hij voor zichzelf om bestraffing in die schone woorden die van zijn godzalig leven zo luide getuigen (Psalm 141: 5): "De rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn, en hij bestraffe mij; het zal olie op het hoofd zijn, het zal mijn hoofd niet breken." De wijze, waarop iemand de bestraffing aanneemt, openbaart in hoeverre hij een man naar het hart van God is..

Abigaïl openbaart van haar zijde een rijpheid van geloofsleven, die zij slechts door de omgang met profeten verkregen kon hebben. Van de werkzaamheden van Elia en Elisa wordt uitdrukkelijk vermeld, dat de vromen zich op bepaalde tijden om de profeten verzamelen; wat verhindert ons, iets dergelijks bij Samuel aan te nemen? Het ontbreken van bepaalde getuigenissen wordt voldoende daardoor verklaard, dat slechts korte berichten, en deze nog slechts bij bijzondere gelegenheden, over de invloed van Samuel op Israël gegeven zijn..

Uit haar vermoedelijke bekendheid met Samuel en uit diens omgang, zal zij ook bekend zijn geworden met het feit, dat David tot koning over Israël gezalfd was..

32. Toen 1) zei David tot Abigaïl: Gezegend zij de HEERE, de God van Israël, die, in vaderlijke zorg voor mij, u op deze dag mij tegemoet gezonden heeft, om dit kwaad te voorkomen,

1) Een wijs bestraffer, iemand, die zijn naaste wel getrouw, maar tevens wel voorzichtig op de meest bekwame tijd en op de gevoegelijke wijze bestraft, bij een horend oor, die naar de bestraffing luistert en zich daardoor laat onderwijzen tot verbetering, is een gouden oorsiersel en een halssieraad van het fijnste goud, deze is hem zo aangenaam en hij stelt een zo hoge prijs daarop, alsof hem een edelgesteente in de oren, of een kostelijk sieraad om de hals werd gehangen (Spreuken 25: 12). Zo’n wijze, als Salomo hier beschrijft, was Abigaïl en zo’n horend oor was hier David, die aan haar bestraffing niet alleen een gehoorzame aandacht verleende tot zijn verbetering, maar ook zijn blijdschap en dankbaarheid hierover betuigde, volgens zijn bestendige regel (Psalm 141: 5). Nooit was een bestraffing met meer trouw en voorzichtigheid gedaan en beter ontvangen dan deze..

33. En gezegend zij uw raad, uw wijze en verstandige toespraak, en gezegend zijt gij, dat gij mij op deze dag geweerd hebt, te komen tot bloedvergieten, 1) dat mijn hand mij verlost zou hebben (vs.26)!

1) In het Hebreeuws Mibbo bedamim. Letterlijk: van te komen met bloedstorting, maar dan ook in de betekenis van: het vervallen in bloedschuld. Ook in het Arabisch komt deze woordschikking voor. Zo wordt er ook gezegd, b.v. in Psalm 71: 16: Ik zal komen met de daden van de Heere, d.w.z. ik zal komen en de daden van de Heere vermelden..

Men weet, dat het steeds een van de innige begeerten van David was, om bevrijd te blijven en verlost te worden van bloedschulden, en dan kan men zich wel voorstellen, hoe hij God

ervoor heeft gedankt, dat Hij hem Abigaïl op zijn weg heeft doen ontmoeten, om hem van deze bloedschuld te bevrijden..

34. Want voorzeker, het is zo waarachtig als de HEERE, de God van Israël, leeft, die mij door u verhinderd heeft, van u kwaad te doen, en u, die geen schuld aan de misdaad van uw man hebt, te doden dat, ten ware, dat gij u gehaast hadden mij tegemoet gekomen waart, zo ware van Nabal niemand, die aan de wand pist, over gebleven tot het morgenlicht; ik had mij daartoe door een eed 1) verbonden.

1) Een eed in een onrechtvaardige zaak heeft geen verbindende kracht; veeleer zondigt de mens dubbel, wanneer hij die nakomt; de eed moet in zo'n geval als zonde worden beleden en de daad nagelaten (Vergelijk Joz.9: 21).

36. Toen nu Abigaïl, bij haar terugkeren naar Karmel, tot Nabal kwam, ziet, zo had hij gedurende haar afwezigheid, naar de wijze van de dronkaards (2 Samuel .13: 23), een maaltijd in zijn huis aangericht als de maaltijd van een koning in heerlijkheid en overvloed van spijs en drank, terwijl hij de behoeftigen niet had meegedeeld (Luk.16: 19), en het hart van Nabal was vrolijk op deze dag, en hij was zeer dronken; 1)daarom gaf zij hem met niet één woord van het voorgevallene, klein noch groot (20: 2) te kennen, tot aan het morgenlicht, omdat zij met hem in zo'n toestand toch niet spreken kon.

1) Er is geen zekerder bewijs, dat iemand dwaas is, noch een zekerder weg, om het weinige verstand, dat men heeft, te vernietigen, dan dronkenschap..

Ach! Abigail heeft vele zusters in haar lijden!.

37. Het geschiedde nu in de morgen, toen de wijn van Nabal gegaan was, toen hij zijn dronkenschap uitgeslapen had (1: 14), zo gaf hem zijn vrouw die woorden te kennen, zij stelde hem het groot gevaar voor, waarin zij verkeerd hadden (vs.21vv. 25.21) en wat zij gedaan had. Toen bestierf zijn hart in het binnenste van hem, en hij werd als een steen.
1) Zowel de schrik over het gevaar, waarin hij zich bevonden had, als de ergernis over de handelwijze van zijn vrouw ontzette hem zozeer, dat hij aanstonds door een beroerte getroffen werd en geen lid bewegen kon.

1) Zo zijn de kinderen van de wereld: wanneer het hun welgaat, willen zij iedereen met voeten treden, loopt hun echter iets tegen, zo zijn zij vol vrees en angst (Jer.17: 9)..

Dikwijls is het gericht op de drempel, wanneer dronkenschap en zwelgerij op de lippen is..

38. En het geschiedde na ongeveer tien dagen, gedurende welke hij bewusteloos gelegen had, zo sloeg de HEERE Nabal, dat hij stierf; maakte een einde aan zijn leven.

Het is recht bij God, dat zij, die zonder genade leven, ook zonder vertroosting sterven, en daar is niets beters te verwachten voor een, die in zijn zonde blijft volharden..

III. Vs.39-44. Als David Nabals dood verneemt, prijst hij de Heere, die zijn smaad aan deze man gewroken en hem van vergelding teruggehouden heeft. Hij zendt daarop boden naar Abigaïl, opdat zij voor hem haar hand vragen, en neemt haar tot vrouw. Reeds vroeger had hij Ahinoam van Jizreël gehuwd; daarentegen had Saul aanstonds na zijn vlucht Michal, zijn eerste vrouw, genomen en aan een ander gegeven.

39. Toen David hoorde, dat Nabal dood was, zo zei hij ten aanhoren van zijn metgezellen: Gezegend zij de HEERE, die de twist van mijn smaad getwist heeft van de hand van Nabal, en heeft mij, Zijn knecht, onthouden, teruggehouden van het kwade, van de wraak en van het bloedvergieten, en dat de HEERE het kwaad van Nabal op zijn hoofd heeft doen terugkeren! 1) En David zond heen, toen de tijd van rouw voorbij was, en liet met Abigaïl spreken, dat hij haar zich tot vrouw nam, 2) opdat zij altijd zo'n bewaakster, als een tweede geweten, voor hem zou zijn.

1) David was niet blijde over de dood van Nabal als zodanig, maar hierover verheugde hij zich, dat God zijn rechtszaak had uitgericht, door hem te wreken op Nabal om de smaad hem aangedaan en in de tweede plaats hierover, dat niet hij, maar God zelf Nabal had doen sterven, zodat hij van bloedschuld was vrij gebleven. Wij herkennen hier weer de man naar Gods hart, de man, die begeerde teder te leven voor Zijn God..

2) Het stond David vrij, haar tot vrouw te nemen, omdat Michal, Sauls dochter hem was ontnomen en aan een ander gegeven, ofschoon hij haar naderhand terug kreeg, zoals wij later zullen zien. Daarom, omdat zij hem als vrouw was ontnomen en met een ander hoereerde, omdat deze niet volgens het recht haar man kon zijn, kon David Abigaïl tot vrouw nemen. Wat niet verwonderlijk is, dat hij haar tot vrouw voor zich begeerde, omdat hij haar als een verstandige en in deugden uitblinkende vrouw had leren kennen. En wel is de manier, die hij volgde, lofwaardig, n.l. dat hij niet zelf tot haar ging om haar tot vrouw te nemen, maar door boden haar voorstellen deed omtrent een huwelijk, omdat het anders de schijn had kunnen hebben, dat hij haar had gevraagd, steunende op zijn gezag, of dat hij haar met geweld had weggevoerd..

Ongetwijfeld heeft David Abigaïl tot vrouw genomen, omdat hij getroffen werd door haar schranderheid en voorzichtigheid, maar bovenal, omdat hij in haar zag een vrome en godvrezende echtgenote, die hem op zijn moeitevolle loopbaan tot grote steun kon zijn. Wij hebben niet te denken, dat dit aanstonds na de dood van Nabal plaats had, maar ongetwijfeld enige tijd daarna. Zo spoedig echter David haar ten huwelijk laat vragen, was zij aanstonds bereid om te gaan, niet vragende of hij haar kon onderhouden. Ook niet opziende tegen de gevaren, die aan David's toestand waren verbonden..

41. Toen stond zij op, zonder enige bedenking het voorstel aannemende en hierin de vervulling van haar eigen woord tot David: Gij zult uw dienstmaagd gedenken, (vs.31) ziende, en zij neigde zich met het aangezicht ter aarde voor de boden, die als plaatsbekleders van hun heer voor haar stonden, en zij zei: Ziet, uw dienstmaagd zij tot een dienares om de voeten van de knechten van mijn heer te wassen 1) (Ge 18: 4).

1) Dit is wel in de eerste plaats naar de wijze van de Oosterlingen gesproken, die bij betuigingen van beleefdheid zeer onderdanige woorden bezigen; toch ligt in deze woorden meer dan enkel beleefdheid, want zij acht zich niet waardig de vrouw te worden van een zo grote held, Israël's toekomstige koning; zij is bereid met hem in zijn ellende te gaan, die hij nog eerst moet dulden..

43. Ook nam David (hij had zich vroeger, toen hij zich vluchtende voor Saul in de woestijn Zif (23: 14vv.) bevond, tot vrouw genomen) Ahinoam (= broeder van de schoonheid) van Jizreël in het gebergte van Juda (Joz.15: 56); alzo waren ook die beiden hem tot vrouwen. 1) Over zijn kinderen bij deze beide vrouwen, zoals over zijn overige vrouwen, zie 2 Samuel .3: 2vv.; 1 Kronieken 3: 1vv..

1) Hoewel David hier inging tegen de verordeningen van God, zo heeft hij het toch niet gedaan uit vleselijke gezindheid, maar meer dan hoogstwaarschijnlijk om politieke redenen om n.l. meer invloed te verkrijgen en voorname families aan zich, door zijn huwelijk, te verbinden..

David hoopte door dit dubbel huwelijk meer invloed te verkrijgen bij zijn eigen stam, nu hij die verloren had in die van Benjamin door het wegnemen van Michal.

44. Want Saul had zijn dochter Michal, de vrouw van David (18: 10vv.; 19: 12vv.), als deze, volgens 20: 24vv. gevlucht was om hem alle aanspraak op de troon te ontnemen, gegeven aan Palti, (= verlossing door de HEERE), de zoon van Laïs (= leeuw), die van Gallim (= fonteinen) was, een plaats tussen Gibea en Jeruzalem (Jes.10: 30); na zijn troonsbestijging liet David haar door Isboseth, Sauls zoon, aan zich teruggeven (2 Samuel .3: 14vv.).

De Heilige Schrift bevat een zo rijke volheid van vrouwelijke karakters en wel van zo bepaald en scherp getekende karakters, dat het gehele heidendom niet eens een gelijk getal van uitstekende vrouwen hier tegenover kan plaatsen, veel minder vrouwen die met deze, wat de karakteristiek betreft, vergeleken kunnen worden. Er is geen richting, geen toestand, geen betrekking in het vrouwelijke leven, die niet door enige vrouwelijke persoonlijkheid van de Heilige Schrift als in een beeld voorgesteld wordt. Niet het minst betekenende van deze voorbeelden stelt ons de betrekking van de drie eerste vrouwen van David voor ogen. Michals huwelijk berust aan de ene zijde op menselijke boosheid (van de zijde van Saul), aan de andere zijde op onnadenkende natuurlijke liefde (van de zijde van Michal). Niet dat wij hiermee de natuurlijke liefde willen veroordelen, maar haar onbezonnenheid, die zonder zich om iets te bekommeren, alleen zichzelf, alleen het bereiken van haar doel, alleen de bevrediging van haar wensen in het oog heeft, maakt haar verwerpelijk. Michal mocht de haat van haar vader tegen David niet achteloos voorbijzien, veel minder deze haat, zoals het schijnt, tot bereiking van haar bedoelingen aanwenden. Slechts onder één voorwaarde had zij die mogen voorbijzien, dat bij haar erkenning van David's geestelijke betekenis, verstaan van zijn roeping geweest ware, dat zij David's roeping had kunnen begrijpen. Daarvan vinden wij geen spoor, zij is veel meer in Sauls huis de tegenovergestelde van Jonathan en bemint in David alleen de mooie man en de dappere en gevierde krijgsman, maar niet de held van God. Dit onderscheid tussen Jonathan en Michal komt onmiskenbaar in 19 op de voorgrond:

Jonathan treedt de bloeddorstige Saul met moed en beslistheid tegemoet; dat is het gevolg daarvan, dat hij David's roeping kent, dat is het gevolg van goddelijke liefde. Michal redt David wel, maar in plaats van moedig voor de onschuld van haar man te strijden, redt zij hem daardoor, dat zij hem laat vluchten en zichzelf, door een dubbele noodleugen, en wel bovendien zo, dat zij haar man op verkeerde wijze voorstelt. Zo handelt de bloot natuurlijke liefde, die altijd in haar eigenlijk beginsel zelfzuchtig is. Michal grijpt naar iets hogers, verkrijgt het hogere, eigent zich dit uiterlijk toe, zonder het zich innerlijk te willen toe-eigenen. Deze onzuivere grond van het ontstaan en het voortduren van de verbintenis straft nu God daardoor, dat zij aan een ander tot vrouw gegeven wordt. Deze man was haar gelijk en bij hem vond zij werkelijk wederliefde, zoals het verhaal (2 Samuel .3: 13-16) bewijst, dat men niet zonder medegevoel lezen kan. Nadat zij na Sauls dood aan deze man door dwang is ontnomen en door Abner aan David teruggegeven is, openbaart zich geheel het Sauls-karakter in haar; zij hoont David om zijn godsdienst (2 Samuel .6: 15,20) en ergert zich aan zijn roeping; zij wordt zijn vijandin om zijn roeping, evenals haar vader, en daarmee ook vijandin van God. Als een juiste dochter van Saul was het alleen om natuurlijke neiging en uiterlijke eer te doen, en de levende God en Heere was haar nog goed genoeg om die neiging te bevredigen en haar aan die eer te helpen.

Van Ahinoam wordt ons bijna niets verteld, zo min als van zo vele andere vrouwen uit het Oude Testament; maar juist de omstandigheid, dat niets van haar bericht wordt, dient daartoe, om de verhouding van Michal tot David duidelijker in het licht te stellen. Zij is een persoonlijkheid van een meer ondergeschikte natuur, die op die lagere plaats blijven wil. Zij grijpt niet naar het hogere als Michal, en blijft daarom ook voor vele verzoekingen en nadelen bewaard, die Michal troffen. Mogen wij uit haar naam (= haar broeder is Noam of bevalligheid) en meer nog uit de naam van haar zoon een gevolgtrekking maken, dan is zij een aanvallige, nederige eenvoudige, trouwe vrouw geweest in tegenstelling tot de zelfzuchtige, hartstochtelijke, onware en tenslotte vijandige Michal.

Weer anders is Abigaïl, de vrouw, die naar de geest bij David behoorde, wier geest vooral in vs.29 zich openbaart. Zij vormt een dadelijke tegenstelling met Michal. Bij Michal onverschilligheid omtrent de roeping van de begeerde man met de vermetelheid bij de grootste ongelijkheid hem gelijk te willen zijn; bij Abigaïl erkenning van de roeping van de man die zij niet gezocht heeft, aan wiens verkrijging zelfs geen gedachte is geweest, en die dan ondanks die voorhandene gelijkvormigheid naar de geest, toch tegenover hem een dienstmaagd kan zijn (vs.41). De afdrukken van deze typen zijn ook voor een minder scherp oog niet moeilijk te vinden; moeilijker schijnt het de verhouding van de vrouw tot de man af te meten naar de maatstaf ons hier gegeven. Vrouw, ga met de man die naar de geest veel betekent, die gij bemint, ook innerlijk, ga met hem onvoorwaardelijk, of wanneer gij dat niet kunt, zo blijf op nederige grond en blijf weg van een man, die in het rijk van God een aanzienlijke plaats inneemt; anders loopt gij gevaar om te komen als een leugenares of huichelaarster, of zelfs als een tegenstandster. Een Ahinoam past bij elke man, al stijgt die geestelijk ook nog zo hoog; zulke ondergeschikte personen hebben, ook wanneer zij het geestelijk standpunt van de man niet begrijpen, juist in haar ondergeschiktheid, die geen aanspraken maakt, een betekenis. Wel de vrouw, die een Abigaïl is, en wel de man van geestelijke, christelijke rijkdom, die een Abigaïl vindt..

HOOFDSTUK 26.

DAVID NEEMT SAULS SPIES EN WATERFLES.

I. Vs.1-12. Aanstonds na zijn verbintenis met Abigaïl, trekt David met zijn manschappen naar de woestijn Zif, omdat hij niet langer in de woestijn Paran kan blijven, omdat deze geen levensmiddelen aanbiedt. In de woestijn Zif hoopte hij nu tegen een verraad van de bewoners veiliger dan vroeger (28: 19vv.) te zijn, omdat thans nog een tweede vrouw uit die streek zich in zijn gemeenschap bevindt. Intussen heeft hij zich bedrogen. De Zifieten komen ook nu tot Gibea en verraden aan Saul het oponthoud van de door hem vervolgde vluchteling. Toen nu Saul zich met 3000 uitgelezen mannen gelegerd had ter zijde van de heuvel Hachila, die aan de zuidzijde van de woestijn ligt, sluipt David gedurende de nacht met een van zijn helden, zijn neef Abisaï, in het vijandelijk leger en haalt van daar de spies en de waterfles van Saul als een bewijs, hoe de koning in zijn macht geweest was, zonder dat hij de gelegenheid had waargenomen, om zich van zijn tegenstander te ontdoen.

1. De Zifieten nu, toen zij bemerkten, dat David zich weer, evenals vroeger, met zijn 600 manschappen in hun nabijheid ophield, kwamen tot Saul te Gibea, zijnresidentie, zeggende omdat zij hem behulpzaam wilden zijn David in zijn macht te brengen: Houdt David zich niet opnieuw verborgen op de heuvel van Hachila, die tegen het zuiden ligt voor aan de wildernis?1) Zo kome nu de koning, en wij willen hem overleveren in de handen van de koning (23: 19vv.).

1) Hoewel Saul beloofd had, David niet meer te vervolgen, laat hij zich toch weer door de Zifieten verleiden, om aan zijn wraakzucht te voldoen. Wij zien hieruit, hoe ongeheiligde harten spoedig de goede indrukken verliezen. De goede indrukken bij Saul waren gelijk aan een vroeg opkomende dauw, of aan een morgenwolk.

2. Toen maakte Saul zich op, geheel vergetende, wat hij bij zijn laatste vervolging beloofd had (24: 17vv.), en trok naar de woestijn Zif, en met hem drieduizend man, uitgelezenen van Israël, 1) die een soort van lijfwacht vormden, die hij voor kleinere gevechten uitgekozen had uit alle krijgslieden (13: 2; 24: 2); het doel van deze tocht was om David te zoeken in de woestijn Zif.

1) Wij worden hier bevestigd in het feit, dat Saul een lijfwacht, of een soort staand leger had van 3000 man die ieder ogenblik gereed stonden, om hem op zijn krijgstochten te vergezellen. Dat hij echter zoveel man meenam tegen David, die slechts omringd was met 600 man, gunt ons een blik in zijn ongelovige toestand. Hij is ervan overtuigd, dat God met David is, dat deze door de Heere wordt gezegend en beschermd en daarom zal hij menselijke macht stellen tegenover de hulp van God. Zo wordt eigenlijk zijn vervolgen van David een zich steeds driester verzetten tegen de besluiten van God..

6. Toen antwoordde David, die op de gedachte kwam om weer een bewijs te halen, dat Saul in zijn macht geweest was, en sprak tot Achimelech (= broeder van de koning), de Hethiet, en

tot Abisaï (= vader van de giften), de zoon van zijn stiefzuster Zeruja (= droefenissen), de broeder van Joab (= de HEERE vader; "1 Samuel 16: 10), zeggende: Wie zal met mij tot Saul in het leger afgaan. Toen zei Abisaï, dadelijk tot het waagstuk bereid: Ik zal met u afgaan.

Voor de eerste maal worden hier enige namen van hen, die bij David waren (22: 23; 23: 13), genoemd. Van deze beiden komt Achimelech verder niet meer voor, zodat wij niets naders van hem kunnen zeggen. Een Hethiet heet hij zonder twijfel in dezelfde zin als Uria (2 Samuel .11: 3). Abisaï was een zoon van David's zuster, een broeder niet alleen van Joab, maar ook van Asahel (1 Kronieken 2: 16); in vereniging met Joab doodde hij later (2 Samuel .3: 26vv.) Abner uit wraak, omdat die hun broeder Asahel doorstoken had (2 Samuel .2: 18vv.). Onder David's helden (2 Samuel .23: 8vv.) behoorde hij met Benaja tot de tweede rang. Van zijn heldendaden zullen wij ten tijde van David's regering nog meermalen vernemen (2 Samuel .10: 10vv.; 18: 1vv.; 20: 6vv.; 21: 6vv.; 1 Kronieken 18: 12vv. Hij was zowel wraakzuchtig (2 Samuel .16: 9) als dapper en daardoor voor David, evenals zijn broeder Joab, een last (2 Samuel .3: 29)..

8. Toen zei Abisaï, 1) die bedacht wat van de mensen en niet wat Godes was (MATTHEUS.16: 23) tot David: God heeft heden uw vijand in uw hand besloten (24: 5); laat mij toch hem nu met de spies ineens ter aarde slaan, en ik zal het zo diep en dodelijk doen dat hij aanstonds sterft en ik het hem niet ten tweeden male behoef te doen.

1) Abisaï zette David aan, om Saul te doden, niet wel door de hand van David zelf, maar door zijn eigen, die hij aanbiedt met de woorden: God heeft heden uw vijand in uw hand besloten, enz. waarmee hij vraagt om hem een dodelijke wond toe te brengen, waarvan Saul niet weer zou opkomen. Maar David weerhoudt Abisaï met dezelfde woorden, waarmee hij te voren zijn soldaten heeft tegengehouden om Saul te doden, toen deze hem daartoe aanzetten, toen hij in de spelonk was gekomen. Vervolgens bevestigt hij de zaak met een eed. Laten wij hier het geduld van David goed in ogenschouw nemen, dat noodzakelijk is om zich tot algehele gehoorzaamheid aan God te schikken, wanneer men zijn hartstochten zo kan beheersen. Want hier wordt niet gehandeld over beledigingen, die vroeger zijn aangedaan, maar over een tegenwoordig gevaar, omdat hij, zoals een vogeltje, overvallen, hier- en daarheen gejaagd en in een strik schijnt te zijn gelopen. En ofschoon hij vroeger gepoogd heeft het hart van die man te buigen en Saul zelfs zijn schuld had erkend, heeft hij het echter niet kunnen buigen, ja, bleef, het een eeuwige haat koesteren en was het onverzoenlijk. Kortom, ofschoon een zo grote vrees en eerbied David bij zijn plicht had gehouden, en afgehouden van wraak te nemen over zo vele beledigingen, waar hij door Saul onredelijk werd geplaagd, toch scheen hem nu een rechtvaardige gelegenheid gegeven te worden om Saul te doden, omdat diens haat niet verzoend scheen te kunnen worden en hij David geen rust wilde geven, zelfs niet een ogenblik, zodat hij terecht voor zichzelf nu scheen te kunnen zorgen door Saul te doden, en het in ieder geval beter was een zo onverzoenlijke vijand uit de weg te ruimen dan zo dikwijls in gevaar te verkeren. Een rechtvaardige reden daarom had hij, naar het oordeel van de mensen doordat hij voor zichzelf en zijn belangen had te zorgen door Saul te doden. Het is niet twijfelachtig, of een verzoeking heeft David overvallen. Want wanneer de redenen mooi schijnen, naarmate de mensen wel geneigd zijn om zich te wreken en hopen, dat zij bij God en mensen voor onschuldig worden gehouden en hun handen gemakkelijk in onschuld kunnen

wassen, veroorloven zij zich alles en laten de vrije teugel aan de begeerten van hun ziel. Maar een tegenovergesteld voorbeeld wordt ons in David voor ogen gesteld, die niet door de verzoeking is overwonnen, noch door mooi schijnende redenen van die aard overwonnen heeft kunnen worden. En daarom is dit voorbeeld des te ernstiger door ons na te volgen..

9. David daarentegen, door hetgeen Abigaïl hem voorgehouden had (25: 24vv. 25.24) nog temeer in zijn hart bevestigd (Hebr.13: 9) om ‘s Heren tijd en uur af te wachten, zei tot Abisaï: Verderf hem niet (22: 2 en "De 29: 9); want wie heeft zijn hand aan de gezalfde van de HEERE geslagen en is onschuldig, ongestraft gebleven? 1)

1) David geeft hier weer het voorbeeld om niet alleen de goeden, maar ook de kwaden te eren, omdat ook hij gelooft, dat er geen macht is dan van God. Wie daarom tegen de Overheid opstaat, op de wijze zoals het ongeloof dit voorstelt, zondigt tegen God en stelt zich tegen Zijn verordeningen..

10. Verder zei David: Zo waarachtig als de HEERE leeft! wij zullen ons niet wreken; maar de HEERE zal hem slaan, hem door een plotselinge dood evenals Nabal wegnemen (25: 37vv.), of zijn dag zal komen, dat hij op gewone wijze zal sterven, of hij zal in een strijd trekken, dat hij omkome 1) (31: 1vv.).

1) Wij zien hier David weer kalm temidden van de woedende baren. Hij gelooft in de belofte van God. Hij weet, dat de Heere Zijn belofte zal vervullen. Hij gelooft en daarom kan hij wachten. In de oefenschool van het geloof heeft ook voor David het wachten zo’n grote betekenis. En daarom zal hij op de weg van de Heere niet vooruit lopen. De Heere zal te Zijner tijd hem bevrijden van het drijven van deze goddeloze. Niet zichzelf zal hij wreken, maar hij laat ook nu de wraak aan God over. Hij zal niet zondig ingrijpen in de Raad van de Allerhoogste..

Wel was op dit ogenblik de koord op de boog van het geloof sterk gespannen. Is het te verwonderen, dat hij straks weer een geheel andere gestalte vertoont? De gestalte van een moedeloze! De koord had juist door haar sterke spanning veel verloren van haar veerkracht..

11. De HEERE late het verre van mij zijn, dat ik mijn hand sla aan de gezalfde van de HEERE om mij vroeger, dan Hij het doet, hulp en verlossing te verschaffen! zo neem toch nu de spies, die aan zijn hoofdeinde is, en de waterfles en laat ons gaan; want meer dan een teken, dat wij daar geweest zijn en dat wij hadden kunnen doen, waarvan men ons beschuldigt, hebben wij niet nodig.

O, hoeveel gekroonde hoofden moesten vallen om veel geringere redenen! en toch zei men, dat het welgedaan was. Hiernaar moge men afmeten, van wat een hoge en heilige gezindheid hij was, die de bestemming had, de hemelse glans van het koningschap zo helder en vlekkeloos te laten schitteren, als slechts door een op de aarde geboren mogelijk is..

12. Zo nam David door Abisaï de spies 1) en de waterfles van Sauls hoofdeinde, en zij gingen tezamen heen; en er was niemand van de mannen van Saul, die het zag en niemand, die het

merkte ook niemand, die ontwaakte, want zij sliepen allen, want er was een diepe slaap 2) van de HEERE op hen gevallen; de Heere die David's voornemen wilde doen slagen, hield hen in slaap.

1) Ziet nog eens onze David aan, hoe hij daar met de spies van Saul, het zinnebeeld van zijn heerschappij, wegtrekt. Op dit ogenblik is hij ons een verschijning van symbolische betekenis. Onbewust voorspelt hij zijn eigen toekomst, omdat hij als de vooruitgeworpen schaduw van het beeld, waarin wij hem eens zullen zien, voor ons staat..

Sauls spies, die hij bij zich had tot verdediging, en zijn waterfles, die hij had tot verfrissing, waren beiden van hem genomen, toen hij sliep. Zo verliezen wij onze kracht en ons genot, wanneer wij niet waken..

2) Ook: "Ge 2: 21" en "Ge 15: 12".

Hieruit blijkt dat de Heere het voornemen van David begunstigde..

II. Vs.13-25. Van de tegenovergestelde berg roept nu David naar het leger van Saul, wekt de veldoverste Abner door zijn schreeuwen uit de slaap, en berispt hem wegens zijn nalatigheid, dat hij zijn heer zo slecht bewaakt heeft, dat iemand tot deze zo dicht had kunnen doordringen. Saul, eveneens ontwakende, en de berisping mede aanhorende, herkent David's stem, is door zijn edelmoedigheid bewogen, omdat hij nu voor de tweede maal zijn leven gespaard heeft en nodigt hem tot zich te komen. Maar David weet, wat hij van de koning te verwachten heeft, spreekt ernstig tot zijn geweten en trekt dan verder, terwijl Saul naar Gibea terugkeert.

13. Toen David aan de andere zijde gekomen was, zo stond hij op de hoogte van de berg, van waar hij te voren Sauls leger bespied had (vs.5). Hij bleef van verre, zodat er een grote plaats, waarschijnlijk een beekdal, tussen hen was, 1) want hij durfde thans niet als vroeger (24: 9vv.) in de nabijheid van Saul komen, omdat deze zijn krijgslieden rondom zich had en op verzoening bij hem niet meer kon gerekend worden.

1) David's geloof maakt hem niet zorgeloos. Hij weet, dat de Heere hem verlossen zou van de hand van Saul, maar hij weet ook, dat hij zich niet roekeloos in de nabijheid mag wagen van zo'n machtige vijand..

16. Deze zaak, die gij gedaan hebt, namelijk dat gij uw post zo slecht hebt waargenomen, is niet goed; zo waarachtig als de HEERE leeft, gij zijt kinderen van de dood, gij hebt van rechtswege de dood verdiend, gij die over uw heer, de gezalfde van de HEERE, geen wacht gehouden hebt! En nu, zie, waar de spies van de koning is, en de waterfles, die aan zijn hoofdeinde was; overtuig u, dat deze zijn weggenomen en daaruit, hoe slecht gij gewaakt hebt.

De tot Abner gerichte verwijten, die Saul eveneens moest horen, moesten de koning het hart bewegen en bewijzen, dat David een getrouwer beschermer van zijn leven was, dan zelfs zijn voornaamste en meest toegenegen dienaar; deze uitwerking hadden zij ook werkelijk..

17. Saul nu kende de stem van David, die hij gedurende de nacht of bij het aanbreken van de morgenstond nog niet zien kon, en zei, voordat nog Abner op de verwijten iets kon antwoorden: Is dit uw stem, mijn zoon David? David zei: Ja, het is mijn stem, mijn heer koning! 1)

1) Ook hier weer en in het volgende vers, waar David zich Sauls dienaar of knecht noemt, blijkt dat hij, niettegenstaande al wat Saul hem misdaan had, hem de verschuldigde eerbied en achting niet onthoudt..

19. En nu, mijn heer de koning horen 1) toch naar de woorden van zijn knecht. Indien u de HEERE naar zijn wonderbaar en onbegrijpelijk gericht (2 Samuel 24: 1) tegen mij aanport, laat Hem het spijsoffer rieken, 2) breng een Hem welgevallig offer, opdat Zijn toorn verzoend worde (Genesis8: 21), en de boze geest van u wijke; maar, indien het mensenkinderen zijn, die door valse verdachtmaking steeds weer onkruid tussen de tarwe zaaien, nadat gij u van mijn onschuld reeds overtuigd hebt, zo zijn zij vervloekt voor het aangezicht van de HEERE, omdat zij mij heden verstoten, dat ik niet mag vastgehecht blijven in het erfdeel van de HEERE, zeggende: Ga heen, die andere goden. 3) Zij zijn vervloekt, die het zo ver gebracht hebben, dat ik niet langer in het land, onder het volk van God, kan blijven, maar ik mij tot een heidens volk moet wenden, waar mij de middelen zijn afgesneden, om de Heere, naar de door Hem voorgeschreven wijze, te dienen.

1) Horen toch, ook hier in de zin van, neem toch acht. David gebruikt deze inleiding, om nog eens Saul al het gewichtige op het hart te drukken en al het zondige van zijn vervolgen. Letterlijk staat er: Hoor toch, bid ik u..

2) De zin is deze: Saul moge Gods toorn door het brengen van een God welgevallig offer verzoenen. Welk offer echter God welgevallig is, dat leert Psalm 51: 18,19 en het is wel niet toevallig, dat David voor offer het woord gebruikt (Mincha), dat in de offerwetten de technische uitdrukking is van het onbloedige offer, hetgeen de heiliging van het leven in goede werken afbeeldt..

Hiermee houdt David Saul het ernstige van het geval voor. In beide gevallen is het zonde voor Saul, hetzij hij het doet onder toelating van God tot straf voor zijn zonde, hetzij de mensen hem aanzetten. Is het echter een straf van God, dan vermaant hij hem, om de zonde te verzoenen door belijdenis van schuld en het brengen van een offer, waarmee hij belijdt de zonde te zullen laten. Ook hier weer toont David in geestelijk opzicht verre de meerdere te zijn van Saul, door hem nog als op het laatste uur te vermanen om afstand te doen van zijn boze wegen..

3) Het is nu wel zeker, dat David's vijanden die woorden wel niet hebben gebezigd, maar David let hier meer op de daad, dan op de woorden. Zo ook, God oordeelt niet naar de uiterlijke daad, maar naar de innerlijke overlegging van het hart..

Hiermee klaagt David, dat hij door Saul verwijderd wordt gehouden van de plaats, waar God alleen kan gediend worden naar de eisen van Zijn wet, en het is dus net alsof hij, door uit zijn vaderland verbannen te zijn, gedwongen wordt om de afgodendienst van de vreemde volken nu te volgen. Hoewel David bij zich had de priester met de Efod, toch verlangde zijn hart naar het ogenblik, wanneer hij tot de tent der samenkomst kon gaan om daar de Heere te aanbidden..

20. En nu, mijn bloed valle niet op de aarde van voor 1) het aangezicht van de HEERE: dring niet verder door, dat ik in een vreemd land moet ontkomen, ver van de plaats, waar de Heere Zijn aangezicht openbaart; want de koning van Israël is uitgegaan om een enkele vlo te zoeken, zoals men een veldhoen op de bergen najaagt; het is evenmin met uw waardigheid als koning van Israël overeenkomstig, dat gij mij ten dode vervolgt, zoals iemand zijn leven lang een enkele vlo najaagt (24: 15), of een jager met alle geweld een op de bergen gevlucht veldhoen vangen wil.

1) In het Hebreeuws Minnèged phenee Jahweh, d.w.z. verwijderd van het aangezicht van de Heere. De bedoeling is, buiten het beloofde land, het land waarin de Heere Zijn tabernakel heeft..

Het woud Chereth (22: 5), een berg in de woestijn en het bos van Zif (23: 14vv.), de heuvel Hachila (23: 19), de woestijn Maon (28: 24vv.), Sela Machlekoth (23: 28), de woestijn Engedi (24: 2), de rotssteen van de steenbokken (24: 3) waarschijnlijk zelfs de ver afgelegen woestijn Paran (25: 1): dat zijn de woeste verblijfplaatsen, waar de toekomstige koning van Israël zijn hof moest houden. David nu is niet verwijfd en de aan zo'n zwervend leven verbonden ongemakken konden voor hem op zichzelf niet veel betekenen; maar hij heeft bij al zijn leeuwenmoed een zeer gevoelig, zacht hart; hem is noch ruwe ongevoeligheid, noch avontuurlijke lichtvaardigheid eigen, zodat al deze uiterlijke smarten en gevaren hem niet gevoelloos lieten. Hoe minder het uiterlijke van deze ontberingen en gevaren de hoge moed van David konden schokken, des te dieper werd zijn ziel gewond door de daarin verborgen angel. Deze was de menselijke boosheid en valsheid, die de ziel van deze vervolging was. De heilige toorn en de diepe smart over deze openbaring van de menselijke verdorvenheid grijpen David zo hevig aan, dat zijn gehele gemoedsleven in oproer gebracht is en alleen door de hoogste kracht, namelijk de godsdienst, stil gemaakt kon worden. Zijn Psalmen openbaren ons zijn binnenste, dat wij zonder deze dichterlijke belijdenissen nooit geheel zouden kunnen doorzien, want het is de vraag of het woord van Lessing: "het leven van een dichter zijn zijn gedichten," nog wel ergens anders zo bevestigd wordt, als bij David's Psalmen, omdat overigens het lied niet gemakkelijk een zo onmiddellijk getuigenis van het leven is, als de Psalmen, die om zo te zeggen met de wortels in de geestelijke en lichamelijke grond van hun oorsprong gegroeid zijn..

De meest duidelijke uitdrukking van die gevoelens, die David's hart bewogen bij hetgeen hij op deze plaats uitspreekt is de 7de Psalm, waarvan het ontstaan op deze periode van zijn leven wijst. Dat in dit opschrift van deze Psalm; "over de woorden van Cusch (= moor), de zoon van Jemini," Saul zelf wegens zijn zwart, onverbeterlijk karakter te verstaan is, zoals Luther meent, durven wij niet aannemen, omdat David overal om de waardigheid van de koning hem als de gezalfde van de Heere eerde..

21. Toen zei Saul, die een diepe indruk door David's woorden ontvangen had: Ik heb gezondigd, keer weer, mijn zoon David, naar mijn hof; want ik zal u geen kwaad meer doen, voordat mijn ziel, ter vergelding dat mijn leven deze dag dierbaar in uw ogen geweest is, omdat gij het hebt gespaard; zie, ik heb dwaas gedaan, en ik heb zeer grotelijks gedwaald, dat ik u, alsof gij mijn grootste tegenstander waart, vervolgd heb.

Er is geen zondaar zo verstokt, of God zendt hem nu en dan een verlichtende bliksemstraal toe, die al zijn dwaling aanwijst. Maar ach! wanneer zij door zo'n goddelijke drang opgewekt worden zo is het slechts voor enkele ogenblikken; en nauwelijks is zo'n gemoedsbeweging voorbij, of zij komen aanstonds weer in hun vroeger leven en vergeten weer alles wat zij beloofd hadden.

Saul betuigt het zonder een traan. Tot een: "Ik heb dwaas gedaan, ik heb gezondigd," komt nog wel de meest verworpene, wanneer hij zich van een misdaad tegen een mens overtuigd ziet, in wie hij plotseling zijn weldoener en redder erkent. Veel kouder is echter reeds deze belijdenis, dan de vorige, die wij te Engedi van zijn lippen vernamen; zijn verharding is weer een aanmerkelijke schrede meer tot de rijpheid gekomen..

23. De HEERE dan vergelde aan een ieder 1) zijn gerechtigheid en zijn trouw. Dat ik deze in waarheid betoond heb mag ik getuigen; want de HEERE had u heden in mijn hand gegeven, maar ik heb mijn hand niet willen uitsteken naar de Gezalfde van de HEERE. 2)

1) In het Hebreeuws Laïsch... ascher, d.i. Aan de man (...) wie. David wil hier zeggen: Mij zal de Heere vergelden Zijn gerechtigheid en Zijn trouw, m.a.w. hij verwacht van Saul niets meer. Hij maakt geen staat op de belofte van de koning, maar hij verwacht van de Heere de vergelding van het loon, van het genadeloon, dat de Heere aan zijn dienstknecht niet zal onthouden, door hem (wat hij in het volgende vers uitspreekt) te behoeden en te beschermen, en te verlossen uit alle nood. David spreekt hier uit, dat hij met een goed geweten in deze zaak voor zijn God staat..

2) Saul moest het weten, dat hij, juist omdat hij de Gezalfde van de Heere was, door God tot koning gezalfd, van David niets had te duchten..

25. Toen zei Saul tot David: Gezegend zijt gij, mijn zoon David! omdat gij mij in het leven behouden hebt. Gij zult het ja gewis doen, wat gij ondernomen hebt, en gij zult ook gewis de overhand hebben 1) en tot het koninkrijk na mij komen, want de Heere is met u (24: 21). Toen ging David, nadat hij met de woorden in vs.23vv. afscheid van Saul genomen had, op zijn

weg tot zijn 600 mannen terug, en Saul, die met de hem afgeperste erkenning van David's edelmoedigheid afscheid had genomen, keerde terug naar zijn plaats 2) naar Gibea (vs.2).

1) Hieruit blijkt geen waar berouw, maar het is een verklaring, dat hij, of hij het wil dulden of niet, moet bekennen, dat de Heere met David is. In de grond van de zaak spreekt hier opstand uit tegen de beschikkingen van God..

2) Evenals David en Jonathan na de ontmoeting in 23: 16vv. elkaar niet gezien hebben, zo was deze ontmoeting van David en Saul de laatste. Saul kwam nu spoedig tot zijn einde en reeds een jaar en vier maanden (27: 7 ; vgl. Job 33: 29,30) daarna was de tijd gekomen, dat hij voor David plaats moest maken..

HOOFDSTUK 27.

DAVID TE ZIKLAG.

I. Vs.1-7. David, vrezende nog tenslotte in de handen van Saul te vallen, verlaat met de zijnen het vaderland en begeeft zich tot de koning van de Filistijnen, tot Achis van Gath; van hem ontvangt hij op zijn bede een eigen stad tot woonplaats, namelijk Ziklag in het zuiden van Juda. Hij vertoeft 1 jaar en 4 maanden in het land van de Filistijnen.

1. David nu zei, hoewel hij voor het ogenblik van het najagen door zijn vervolger weer vrij geworden was (26: 25), in zijn hart, omdat hij de veranderlijkheid van de koning en de invloed, die de lasteraars op hem uitoefenden, kende: Nu zal ik nog een van de dagen door Sauls hand omkomen, 1) wanneer ik langer in het land blijf; mij is niet beter, dan dat ik haastig ontkom in het land van de Filistijnen opdat Saul van mij de hoop verlieze, om mij meer te zoeken in het gehele gebied van Israël, zo zal ik ontkomen uit zijn hand, 2) want de Filistijnen, die steeds in strijd met Israël zijn, zullen mij aan hem niet uitleveren.

1) Er is groter gevaar, wanneer onze vijanden vriendelijk zijn en zich schijnbaar met ons verzoend hebben, dan wanneer zij openlijk tegen ons opstaan..

Is dit diezelfde man, die nog kort tevoren de spies en waterfles uit Sauls tent heeft gehaald? Het is dezelfde man, maar waar wij hem toen zagen op de hoogte van het geloof, daar aanschouwen wij hem hier als verzonken in de moerassen van twijfel en kleingeloof. David in zijn grootheid en kleinheid is voor ons een beeld van de gelovige, hetzij de genade hem ondersteunt, hetzij deze haar gevoelige invloeden niet doet ervaren..

2) Hieruit blijkt deels, hoe de godvruchtigsten zelfs aan grote zwakheden onderworpen zijn, en hoe nodig het is, dat men Gods genade en Zijn bescherming en hulp dagelijks, ja, gedurig zoekt; deels, hoe God hierdoor Zijn eigen raad volbrengen wilde in David af te trekken van de Israëlieten, opdat Saul met hen zou vallen, door de hand van de Filistijnen, zonder dat men David iets kon verwijten, vermits hij op die tijd afwezig was en in ballingschap..

2. Toen maakte zich David op, zonder vooraf door de hogepriester of een profeet (22: 5) God om raad te vragen, en hij ging door, hij en de zeshonderd mannen, die bij hem waren, tot Achis, de zoon van Maoch (= verdrukking) of Maächa (1 Koningen .2: 39), de koning van Gath, dezelfde, tot wie hij reeds vroeger zijn toevlucht genomen had (21: 10), want sedert die tijd waren er 8 jaar verlopen, en Achis was toen reeds geneigd geweest, hem bij zich te behouden, hadden zijn hovelingen hem niet opgezet.

Het was niets anders, dan het ontvluchten van zijn kruis, dat David tot deze stap bewoog, hij was dat dag en nacht rusteloos voortgezet omzwerven moe en verlangde naar meer rustige en stille dagen. Dit ontvluchten van zijn kruis ontstond weer uit gebrek aan vertrouwen op de Heere en uit kleingeloof; zijn geloof was niet te vergelijken met de helderen glans van de dag, maar slechts met het morgenlicht, dat nog met duisternis vermengd is. En welke trouwe navolgers heeft David aan ons in het ontvluchten en schuwen van het kruis? Ieder mens is een

tegenzin tegen kruis en lijden aangeboren; hij wil slechts altijd genieten, zich verheugen, overvloed hebben en gelukkig zijn, en meent, dat dit alleen "leven" kan heten. Komen dan dagen, die aan vlees en bloed niet bevallen, zo zoekt hij de last af te schudden en zijn macht te bestrijden; of, wanneer dit onmogelijk is, die tenminste te ontvluchten. Dwaze mensen! het kruis is een genade van God en gij werpt God Zijn gave voor de voeten en wilt haar niet? Het kruis komt van de hemel en leidt naar de hemel en gij wilt liever met uw denken en genieten op aarde blijven? Het kruis weet u overal te vinden, het gaat u na, waar gij ook gaat, ook over bergen en rivieren en zeeën: geen plaats is zo ver, waar het u niet bereiken kan; en gij beeldt u in, het te kunnen ontvluchten? O vlucht niet, staat stil voor de Heere: ge vlucht slechts van kleiner in groter lijden en uit uiterlijke nood in innerlijke verzoeking.

Wij kunnen met zeggen, dat David tegen de duidelijke aanwijzing van de Heere heeft gehandeld, toen hij opnieuw naar Gath uitweek. Zijn handelwijze bleef eigenmachtig en was de vrucht van ongeloof en gemis aan geloofsvertrouwen..

3. En David bleef 1) bij Achis die hem gastvrij in zijn hoofdstad opnam, te Gath, hij en zijn mannen, een ieder met zijn huis, met zijn familie; David met zijn beide vrouwen (25: 42vv.)Ahinoam, de Jizreëlitische, en Abigaïl de vrouw van Nabal, de Karmelitische.

1) Waar hier gezegd wordt, dat David blijft bij Achis te Gath, hij zelf en zijn mannen, zijn huis en zijn twee vrouwen, daaruit blijkt tevens de verwonderlijke genade van God, die de harten van de Filistijnen gebogen heeft, opdat zij David en de zijnen vriendelijk zouden ontvangen. Het is toch niet waarschijnlijk, dat zij vergeten hadden, het lied, dat door de meisjes en de vrouwen was gezongen: dat Saul zijn duizenden, maar David zijn tienduizenden had verslagen, en genoeg hadden zij het kunnen weten, welke verliezen David hun had toegebracht. En daarom kon het niet anders, of zij hadden zware grieven tegen hem en hem liever duizend zwaarden op de keel gezet. Waarom wij moeten erkennen, dat het een daad is van de Goddelijke Voorzienigheid, dat David bij die mensen genade heeft gevonden, die alle liever vreselijk tegen hem hadden gewoed. Maar dit doet de Heilige Schrift dikwijls uitkomen, dat God de harten van de mensen buigt naar Zijn wil, en wel die van de goddelozen, en alzo de toorn van de leeuwen zo breekt, dat zij in lammeren worden veranderd niet wel zo, dat zij voor altijd hun natuur veranderen, maar meer, dat Hij hun woede en toorn tegen de Zijnen tempert en bedwingt..

5. En David zei tot Achis, nadat hij enige tijd met de zijnen te Gath vertoeft had, en zich daar hoe langer hoe meer benauwd voelde, het meest, omdat hij zijn godsdienst niet ongestoord kon uitoefenen (26: 19), deels ook, omdat de medevorsten van Achis hem met wantrouwende ogen aanzagen (29: 3vv.): Indien ik nu genade in uw ogen gevonden heb, men geve mij een plaats in een van de kleinere steden van het land, dat ik daar woon: want waarom zou uw knecht in de koninklijke stad bij u wonen, 1) hoe kan ik, die uw knecht ben, als een tweede koning naast u hier blijven?

1) Om Achis gemakkelijk te kunnen bewegen, aan zijn wens te voldoen, stelt David het voor, dat het is om het belang van de koning zelf. Dit was natuurlijk ook zo. Het was voor Achis eerder een last dan een genot David met 600 man bij zich te hebben. David verbergt echter

het ware doel. Het was hem te eng in Gath. Hij kon er de Heere niet dienen, zoals hij dit wenste en moest ieder ogenblik vrezen, dat de gezindheid van de koning ten ongunste zou veranderen, op aanblazen van zijn hovelingen. Want al was Achis hem gunstig, de hovelingen niet, zoals duidelijk genoeg blijkt uit het vervolg van de geschiedenis. Woonde David nu in een besloten stad, dan kon hij op tegenweer bedacht zijn en zich met de zijnen tegen een onverhoedse aanval verdedigen. Ook nu neigt God het hart van de koning, om Zijn knecht ter wille te zijn..

6. Toen gaf hem Achis, die misschien vreesde, dat zijn koninklijk aanzien zou lijden, als David langer bij hem bleef, op die dag Ziklag, 1) (= uitstorting van een fontein); daarom, ten gevolge van deze schenking, is Ziklag van de koningen van Juda geweest tot op deze dag.

1) Ziklag lag in het westelijk gedeelte van het zuiden van het land van de Filistijnen: nauwkeuriger is de ligging niet te bepalen (Joz.15: 31). Oorspronkelijk behoorde zij tot de stam Simeon (Joz.19: 5). De Filistijnen hadden haar kort geleden veroverd, nu was zij door de bewoners verlaten. Deze stad ontving David niet slechts als woonplaats, maar als een blijvend bezit, omdat Achis die held aan zich wilde verbinden..

7. Het getal nu van de dagen, die David in het land van de Filistijnen woonde, tot hij na Sauls dood naar Hebron verhuisde en daar koning over Juda werd (2 Samuel .2: 1vv.), was één jaar en vier maanden.

Gedurende deze tijd liepen altijd meerdere dappere en aanzienlijke mannen uit de verschillende stammen van Israël tot hem over, zelfs van Sauls bloedverwanten, zoals ons in 1 Kronieken 12 vermeld wordt. Zijn leger werd daar hoe langer hoe meer een eigenlijk leger van God (1 Kronieken 12: 22). Wat werkelijk een Israëlitisch hart had maakte zich van het onder Saul steeds zieker geworden staatslichaam los en nam de toevlucht tot David. Terwijl toch het gehele volksbestaan van Israël dreigde teniet te gaan door uiterlijke en innerlijke vijanden, droeg David de kracht van het volksbewustzijn zo krachtig en rein in zich, dat men mocht vertrouwen, dat hij de vervallen gemeente zou herstellen en tot een nieuwe trap van grootheid en heerlijkheid zou verheffen..

II. Vs.8-12. Van Ziklag onderneemt David met zijn mannen verschillende strijdtochten tegen de volksstammen, die tegen Israël vijandig zijn en aan het zuiden van Kanaän grenzen; hij maakt rijke buit. Tegen Achis houdt hij zich, alsof hij tegen zijn eigen stamgenoten en hun bondgenoten streed om vertrouwen en gunst hij de koning te verwerven. Opdat deze niet door vluchtelingen de ware stand van zaken vernemen zou, doodt hij mannen en vrouwen onder de beoorloogde volken, een ieder, die hem in handen valt.

8. David nu trok van Ziklag op met zijn mannen naar de in het zuiden aan Palestina grenzende woestijn, en zij overvielen de Gesurieten (Joz.13: 2), niet te verwisselen met zij, die in het noordoosten van Palestina (Deuteronomium 8: 14 Joz.12: 5; 13: 11,13) wonen, en tegen de Girzieten, waarschijnlijk dezelfde als de in 2 Makk.13: 24 genoemde Gerrenen, bewoners van de stad Gerra, tussen Rhinocolura en Pelusium, en tegen de Amalekieten, die bij de vernietiging van Amalek door Saul (15: 7) nog overgebleven waren, (want deze zijn van ouds

geweest de inwoners van het land), omdat gij gaat naar Sur en tot aan Egypte: deze volken woonden in de landstreken, die aan de weg naar Sur tot aan Egypte grensden en hadden misschien volgens hun plunderzieke aard een inval gedaan in het aan David onderworpen gebied.

9. En David sloeg dat land, en liet om wijze redenen (vs.11vv.), van degenen, die in zijn handen vielen, noch man noch vrouw leven; ook nam hij van de kudden van deze bedoeïenen de schapen en runderen, en de ezels en kamelen en kleren 1) als buit, en keerde terug naar het land van de Filistijnen en kwam tot Achis om de koning van alles bericht te geven, vóórdat hij door anderen daarvan vernam, en wist de zaak zo om te keren, dat Achis zou menen, dat de uit Israël verbannene werkelijk een vijand van zijn volk was geworden en de Filistijnen hielp om het te beoorlogen. Hem lag er toch veel aan gelegen, dat Achis hem vertrouwde, opdat deze hem niet weer uit zijn land zou verdrijven en hij opnieuw aan de vervolgingen van Saul zou blootstaan.

1) Dat David een verdelgingsstrijd voerde tegen de stammen, die in vs.8 worden opgesomd, is om het doel, dat hij daarmee had (vs.11), beide uit een godsdienstig en een zedelijk oogpunt, ten zeerste te veroordelen. Men zie evenwel niet voorbij, dat deze volken onder de ban lagen..

Al wordt het ons niet meegedeeld, toch mogen wij het ervoor houden, dat deze nomadenvolken Israël dikwijls benauwd hadden, en dat daarom David hen strafte, omdat zij ook onder de ban van God lagen. Dat hij het echter doet voorkomen, dat hij tegen Israël gestreden heeft, is zeer verkeerd, èn met de waarheid, èn daarom met de vrees voor God in strijd..

10. Dergelijke tochten ondernam hij ook verder en hij bracht aan Achis geschenken van de buit. Toen Achis, die gewoon was uit David’s mond, zo dikwijls hij kwam, bericht van een onderneming te ontvangen, dan zei: Waar zijt gij heden ingevallen? zo zei David gewoonlijk, als de eerste maal (vs.8vv.): Tegen het zuiden van Juda (Joz.15: 21-32 vgl. 19: 1-9) en tegen het zuiden van het tot deze stam behorende geslacht van de Jerahmeëlieten, nakomelingen van Jerahmeël (= hij zal barmhartigheid van God verkrijgen) de eerstgeboren zoon van Hezron (1 Kronieken 2: 9, 25vv. vgl. "2 Samuel 7: 1), en tegen het zuiden van de Kenieten,
1) de bondgenoten van Juda (1 Samuel .15: 6).

1) Dat David, door Achis ondervraagd vanwaar hij de buit heeft gehaald, antwoordt uit het zuiden van Juda, daarom is hij te veroordelen, welke schuld echter God hem vergeven heeft, terwijl het voor Hem geen verhindering is geweest om hem Zijne genade te schenken. Laten wij hieruit leren dat, ofschoon wij aan het een of andere zwak zijn lijdende, en wij niet zo volmaakt zijn, als wij moesten zijn, God echter op ons neerziet en zich over ons ontfermt, maar laten wij ondertussen ons ervoor wachten, David zodanig na te volgen, zoals vele mensen wel gewoon zijn, hun gebreken met diens voorbeeld te dekken, zeggende: God heeft ook wel de zondigende David gedragen, waarom zou Hij dan met ons onredelijker handelen? En daaruit nemen zij gelegenheid om aan hun ondeugden toe te geven. Laten wij veeleer erkennen, hoe groot de zwakheid van de mensen is, die overeenkomstig hun krachten, hun ijver op de deugden richten, en niettemin echter in vele zeer dikwijls te kort komen. David nu

heeft nooit zo’n ongebreideld verlangen gekoesterd, dat hij begeerde van de gehoorzaamheid aan God ontslagen te zijn, maar daarentegen heeft hij zich met alle ijver daarop toegelegd. Ondertussen is hij echter in zo grote moeilijkheid gebracht, dat hij niet vermocht staande te blijven. Indien nu dit gebeurde met zo groot een man, die in zoveel dingen helder uitblonk, wat, bid ik u, kan dan ons armen niet overkomen?.

12. En Achis, door die berichten misleid, geloofde David, zeggende: Hij heeft zich ten ene maal, volkomen, stinkende, gehaat gemaakt bij zijn volk, in Israël, omdat hij het zo veel schade doet, daarom zal hij, omdat hij nooit in zijn vaderland kan terugkeren of men zou hem ombrengen, eeuwig mij tot een knecht tot een vazal zijn, wiens krijgsmansmoed en kennis mij te pas zullen komen.

Hoezeer David door zijn vlucht naar de Filistijnen uit kleiner lijden in groter, uit uiterlijke nood in innerlijke verzoeking raakte (1 Samuel 27: 2), blijkt hier duidelijk; hij moest tegenover Achis een valse rol spelen om zijn gunst te blijven genieten. "Zo gebeurt het, dat edele mensen door zelfverblinding dingen doen, waarvan men zeggen moet: "het is onbegrijpelijk, hoe zij dit met hun geweten kunnen overeenbrengen!" En toch doen wij op onze beurt zulke dingen, al is het niet op zo grote schaal als David. Maar het was niet de rechte, koninklijke weg, het waren kromme wegen, die David wel met God, maar God niet met David wilde bewandelen..

Ware hij in Juda gebleven (volgens het bevel van de Heere in 22: 5), dat alles was niet gebeurd. Omdat hij uit vrees voor lijden eigen wegen koos en uit de school van de Heere wilde lopen, kwam hij onder de aartsvijanden van zijn volk in het grootste gedrang, en wist hij zich niet anders te redden, dan door dubbelzinnige antwoorden, door veinzerij en onoprechtheid; had hij nu zijn kwaad niet erger gemaakt? In Juda had hij slechts een vijand, Saul, onder het volk echter enkel vrienden; hier wordt hij met de zijnen door enkel vijanden bespied. In Juda was hij slechts in gevaar, het met één te bederven; hier daarentegen kon hij, o zo makkelijk, zich allen tot vijanden maken. In Juda hield hij zijn geweten rein en zijn geloof vrij; te Ziklag daarentegen zweefde hij in bestendige verzoekingen en in strijd tussen de liefde tot zijn volk en de dankbaarheid aan Achis, die hem reddend en beschermend had opgenomen. En wat zou het eindelijk worden, wanneer een nieuwe strijd tussen Israël en de Filistijnen uitbrak, zoals dit zo goed mogelijk en bij de haat van beide volken tegen elkaar zeer waarschijnlijk was? Wat daarvan worden kon zal de verdere geschiedenis ons leren (29: 1vv.). De wonderbaar genadige leidingen van God hebben echter David’s hart niet verhard tot zonde, en Saul de vrees ontnomen (1 Samuel 14: 46), maar integendeel door de ontferming van zijn God, die hem in zijn zwakheid droeg, is hij gekastijd, en dit heeft die haat tegen de leugen, dat verlangen naar waarheid in hem opgewekt, dat wij zo dikwijls uit zijn mond horen (Psalm 32: 2; 51: 8; 63: 12; 139: 23vv.; 1 Kronieken 29: 17 Daarom kon nu ook de tijd spoedig komen, dat er aan zijn lijden een einde en hij werkelijk in het bezit van de koningskroon kwam. Omdat wij hier aan de drempel van deze gebeurtenissen staan, letten wij op het onderscheid tussen die beide eerste koningen van Israël, om te zien welk onderscheid er is tussen de rechtvaardige en de goddeloze, tussen hem die God dient en hem die Hem niet dient (Mal.3: 18). "Saul was wel goed begonnen, en het stond aan hem, naar de mens gesproken, zijn roeping en verkiezing vast te maken, maar Saul deed het niet, zijn regering

lijkt op een bloem, die zich spoedig opent en, door de vorst geraakt, begint te verwelken, totdat zij eindelijk geheel versterft. Evenals zijn naam (de geëiste) zijn gehele geschiedenis bevat (deze koning was niet door Gods genade geschonken, het volk had hem afgeperst) zo is het ook bij David het geval. Zijn naam is "de geliefde", want hij is de man naar Gods hart, de koning door Gods genade, die de Heere eerst heeft opgevoed en door een lange school tot heerser gevormd." Wanneer zo Sauls koningschap van begin af aan op menselijk ongeduld en eigen werk rust, evenals de geboorte van Ismaël ten gevolge van menselijke zwakheid was (Genesis16), en het deze oorsprong niet verloochende, maar zijn onreine natuur steeds meer ontwikkelde, totdat het eindelijk vernietigd werd, terwijl het koninkrijk van David dat van de belofte is en aan Izaak gelijk, de zoon van de vrije (Genesis21), zo behoeven wij ons niet te verwonderen, dat David door Saul vervolgd is evenals in zijn tijd de naar het vlees geboren vervolgde degene, die naar de Geest geboren was (Gal.4: 21vv.). Er zijn enige zaken in de geschiedenis van het rijk van God, die zich gedurig herhalen en herhalen moeten..

Wat een menigte van zonden is het gevolg van het ongeloof! Wanneer wij de van God ontvangen weldaden vergeten en Zijn genadige beloften, wij zullen vervuld worden met wanhopige vrees en dien ten gevolge genoodzaakt worden verlagende middelen aan te grijpen om uit onze ellende te komen. Zijn zij er niet, die in angstige bezorgdheid voor hun eigen behoud en dat van hun betrekkingen, zeer schadelijke verbintenissen met godsdienstlozen gemaakt hebben, en zo van de ene ongerijmdheid tot de andere zijn voortgegaan? Niets kan ons zozeer bevestigen in godvruchtige gevoelens en daden en ons voor ongevallen bewaren, als een vast, onwankelbaar vertrouwen op de beloften van God in Christus Jezus..

HOOFDSTUK 28.

SAUL ZOEKT RAAD BIJ DE WAARZEGSTER TE ENDOR.

I. Vs.1,2. Tegen het einde van David's oponthoud in het land van de Filistijnen komt hij in grote moeilijkheid. De Filistijnen rusten zich uit tot de strijd tegen Israël en Achis roept hem op om zich met zijn manschappen bij het leger aan te sluiten. David weet zich slechts door een dubbelzinnig antwoord uit zijn verlegenheid te redden, hetgeen Achis echter, als uitdrukking van bijzondere dienstvaardigheid aanneemt, die hij met des te groter vertrouwen belonen wil.

1. En het geschiedde in die dagen, waarvan in 27: 7, sprake was, d.i. ongeveer in het jaar 1055 v. Chr., toen de Filistijnen hun legers vergaderden tot de strijd, die de vijf vorsten gezamenlijk wilden ondernemen, om tegen Israël te strijden, zoals zij daar nooit mee opgehouden hebben, zolang zij macht hadden (2 Samuel .21: 15vv.; 1 Kronieken 18: 1), zo zei Achis tot David, voor wie hij, naar zijn gedrag tot hiertoe, meende dat zo'n strijd zeer welkom zou zijn, om zich wegens zijn verdrijving te wreken: Gij zult zeker weten (weet voorzeker)dat gij met mij in het leger zult uittrekken, gij en uw mannen.

Het antwoord, dat David geeft, is dubbelzinnig, in de goede zin van het woord. Hij belooft daarmee volstrekt niet, dat hij Achis zal bijstaan, maar durft hem ook niets weigeren. Ongetwijfeld heeft hij hoop, dat de Heere, zijn God, nog wel de wegen zo zal leiden, dat Achis hem naar huis zal zenden. Wij mogen in geen geval vaststellen, dat David ook maar één ogenblik eraan gedacht heeft om tegen zijn volk te gaan strijden..

2. Toen zei David, die nu óf tegen zijn eigen volk moest uittrekken óf zijn gastvriend beledigen en zich aan verjaging blootstellen, met dubbelzinnige woorden, tot Achis: Aldus of, bij die gelegenheid zult gij weten, wat uw knecht doen zal. 1) En Achis, die deze woorden zo verklaarde, alsof daarin onvoorwaardelijke trouw werd toegezegd, en alsof David zich verheugde zijn koninklijke weldoener dankbaarheid te kunnen bewijzen, zei tot David: Daarom, omdat gij mij zo getrouw zijt, wil ik u ook mijn volle vertrouwen schenken, en zal ik u, wanneer deze strijd geëindigd zal zijn, tot bewaarder van mijn hoofd, tot overste van mijn lijfwacht, zetten, alle dagen, voor mijn gehele leven.

1) Een antwoord wordt geëist. Wat zal hij antwoorden? Weigeren, en zo op eens het masker afwerpen, dat hij zestien maanden gedragen heeft? de genoten gastvrijheid met ondank belonen, het vertrouwen, dat hij eerst getracht heeft te verdienen van zich stoten, en zich als een vriend van Israël openbaren, omdat hij, als vijand van Israël maanden lang genoten heeft, wat hij genoot? Weigeren en dit met geen ander gevolg dan om de 600 mannen, die hun lot aan het zijne verbonden hebben, dan om Ahinoam, de Israëlitische, en Abigaïl, de Karmelitische, de geliefden, voor zijn ogen te zien slachten, en zelf de dood van een verrader te sterven? Of toestemmen, en inderdaad het zwaard aangorden, om in de gelederen van Israël's oudste en bitterste vijanden op te trekken tegen zijn broeders, tegen zijn vlees en been; om, ja het ellendig leven te redden, maar eer en goede naam en gewetensrust voor altijd, altijd te verbeuren? Beklagen wij de ongelukkige; maar bidden wij God, dat het ons nimmer

gebeuren moge door eigen schuld in een dergelijke toestand te geraken. Bidden wij God, in nood of druk, hoe hoog zij gaan mogen, bewaard te blijven voor dat wantrouwen op Zijn almachtige hulp en bescherming, toegezegd aan hen, die wandelen voor Zijn aangezicht en oprecht zijn wantrouwen, waarbij alleen men ertoe komen kan, om die hulp en bescherming te zoeken op wegen van verkeerdheid, wegen van list en bedrog, wegen in één woord, waarop wij niet schijnen, wat wij zijn..

David zal zich in zijn radeloosheid op God verlaten en Hem zonder twijfel ernstig aangeroepen hebben, om hem op de ene of andere wijze uit dit doolhof te redden; hij werd hierin ook verhoord, omdat Achis hem later, wegens het wantrouwen van de overige vorsten van de Filistijnen, uit het leger wegzond (29).

II. Vs.3-25. De voorgenomen krijgstocht van de Filistijnen tegen Israël heeft David in een pijnlijke toestand gebracht; deze brengt de koning Saul, als hij van het gebergte Gilboa het leger van de vijanden ziet, tot wanhoop. In de angst, die hem aangrijpt, weet hij niet anders te doen om de uitslag van de strijd vooraf te vernemen, dan tot een middel de toevlucht te nemen, dat vroeger door hem streng verboden was. Door God en Zijn Woord geheel verlaten, wendt bij zich tot een waarzegster te Endor, en wil dat zij door haar bezweringen Samuel uit het graf laat opkomen. Terwijl deze haar bezweringskunsten begint, verschijnt, zoals hij meent, Samuëls geest werkelijk en verkondigt deze aan de verworpen koning zijn lot, dat hem op de volgende dag treffen zal. Van schrik en lichamelijke uitputting valt Saul in zwijm ter aarde. Door vele aanmaningen laat hij zich bewegen een door de vrouw in haast toebereide spijze aan te nemen, waarop bij zich vervolgens met zijn gevolg naar het leger van Israël terug begeeft.

3. Samuel nu, zo moet tot goed begrip van het volgende nog eens opgemerkt worden, was ongeveer twee jaar vóór de nu volgende geschiedenis (25: 1)gestorven, en geheel Israël had rouw over hem bedreven, en zij hadden hem begraven te Rama, te weten in zijn stad. En Saul had, hetgeen vroeger niet meegedeeld is, maar hier tot goed begrip eveneens moet vermeld worden, in zijn betere jaren (1 Samuel 14: 48) uit het land weggedaan de waarzeggers en de duivelskunstenaars, om zich, overeenkomstig de toenmalige toestand van zijn hart (14: 46), door uitvoering van het gebod (Ex.22: 18 Lev.20: 27 Deuteronomium 18: 9vv.) van de Heere zeer ijverig in de dienst van de HEERE te betonen.

Deze beide geschiedkundige mededelingen worden hier gedaan, om helder de zonde, die Saul straks begaan zal, te doen uitkomen, maar ook om tot juiste verklaring te dienen van het feit, dat God Saul niet meer antwoordde door de profeten. Samuel toch was gestorven, zodat hij hem niet meer om raad kon vragen.

6. En Saul vroeg in zijn angst de HEERE, door de bij de tabernakel te Gibeon (22: 19) fungerende priester (2 Samuel .8: 17; 1 Kronieken 16: 39vv.), die hij bij zich in het leger had (vgl. 14: 3, 18, 36vv.); maar de HEERE, die hem nu geheel verworpen had, antwoordde hem niet 1) door enig middel, waardoor Hij aan Zijn volk Zijn wil gewoon was bekend te maken, noch door dromen, noch door de Uriem, 2)noch door de Profeten; hij ontving dus volstrekt geen antwoord (Spreuken 1: 24vv.).

1) Waarom antwoordde de Heere Saul niet? Wegens zijn goddeloosheid, waardoor hij zich zozeer van God had losgerukt, dat hij geheel onwaardig geworden was, nog bij God genade te vinden. En inderdaad, zo vaak de onreinen zich in geveinsdheid tot God keren, om door het gebed iets van Hem te verkrijgen, is het evenzo, alsof men om iemand te roepen, eerst uren ver van hem wegliep, om op zo'n afstand zijn stem tot die persoon te verheffen..

2) Door de Uriem kon hij geen antwoord ontvangen, omdat deze door de priester Abjathar was meegenomen; Saul had dus door zijn eigen zonde, de moord van de priesters, dit raadplegen onmogelijk gemaakt..

Wij weten, dat Abjathar tot David was gevlucht met de Efod, waarin de Uriem en Tummim verborgen waren. Wij weten echter ook uit de latere geschiedenissen, dat te Gibeon de dienst van de tabernakel was. Welnu, het is meer dan hoogstwaarschijnlijk, dat voor de aldaar dienstdoende priester een nieuwe Efod is gemaakt, en dat ook de Uriem en Tummim zijn nagemaakt. Wel zag Saul zich, door de moord op Achimelech, van de echte Uriem beroofd, maar in dat gebrek was betrekkelijk voorzien. De Heere antwoordde hem echter niet, op geen enkele wijze, omdat de maat van zijn ongerechtigheid vol was. Ontzettend woord, wat ons hier wordt opgetekend, dat de Heere hem op geen enkele wijze meer antwoordde. Hij was van God verlaten..

7. Toen zei Saul tot zijn knechten: 1) Zoekt mij een vrouw, die een waarzeggende geest heeft, die de kunst verstaat gestorvenen te laten opkomen en door deze de toekomst te voorspellen, dat ik tot haar ga, en door haar onderzoek. 2) Zijn knechten nu zeiden tot hem: Ziet, te Endor, aan de noordzijde van de kleine Hermon (Joz.17: 11), is een vrouw, die een waarzeggende geest heeft.

1) Het was, alsof bij in wanhoop sprak: "Wil God niet helpen, zo helpe de duivel."

"Het bijgeloof is een natuurlijke zoon van het ongeloof," en de voorbeelden zijn bij duizenden voorhanden, dat lichtzinnige en snode spotters sidderden als het donker was, bij graven, bij een lijkkist, en in tijden, dat zij hogere troost nodig hadden, zich in de armen van het domste bijgeloof wierpen. Voltaire geraakte steeds in angst, wanneer hij een raaf aan zijn linkerzijde zag opvliegen, en de uit de geschiedenis van de Franse revolutie bekende Hertog van Orleans (Egalité) liet zich zijn toekomst door een oude vrouw uit koffiedik voorspellen..

2) Over het onderscheid tussen waarzegging (divinatorische magie) en toverij in engere zin (operatieve magie), "Ex 7: 9". Het ligt voor de hand, dat niet minder hij een zware misdaad bedrijft, die door het gebruiken van heilige kentekenen en woorden hemelse krachten aan zich dienstbaar zoekt te maken, zoals bij het maken van een kruis en het spreken van zegeningen geschiedt, dan hij, die door geheimvolle formules en gebruiken zich dadelijk met satanische machten in verbintenis stelt. Wie het eerste doet, wil toch God dwingen, dat Hij als het ware zijn hogere krachten overgeeft, en de door Hem aan het menselijk weten en kennen gestelde grenzen doorbreekt en opheft, naar de wil van hem, die die tekenen en woorden gebruikt. Omdat nu echter God zich nooit laat dwingen en heilige tekenen en woorden wel genademiddelen van Hem, maar nooit dwangmiddelen tegen Hem zijn, zo komt, wat op deze

wijze in enkele gevallen werkelijk verkregen wordt, niet van boven, van de Vader van de lichten, maar het komt van onderen, uit de afgrond van de hel, waarin ontelbare machten van de duisternis loeren en zich al te graag in de dienst van iemand stellen, die door lasterlijk bespotten van de naam van God zich aan zijn invloed prijs geeft. Het eigenlijke doel van de toverij is toch dit, met ontvluchten van de boete en van het daaruit voortkomend gebed van het geloof, van een door God opgelegde straf, van een kruis vrij te worden, of zich een door God onthouden goed te verschaffen. De natuurlijke mens komt toveren veel beter voor, dan boete doen en in het geloof bidden en dragen; en satan, in zo verre hij de mens door zijn hulp in onboetvaardigheid kan houden, en voor zo ver hem nog na zijn val uit de hemel (Openbaring .11: 7vv.) kracht is gelaten, om op aarde en in de elementen van de wereld te werken (Ex.8: 18), laat zich door de kinderen van het ongeloof, die de liefde tot de waarheid niet hebben aangenomen (2 Thessalonicenzen.2: 9vv.) gebruiken; want door het wegnemen van zo'n kruis en het schenken van enige schijngoederen doet hij winst voor zijn rijk (Hand.13: 8). Maar ook, waar de tovenarij met bewustheid door de hulp van satanische machten plaatsheeft, is het duivelbannen slechts schijnbaar een dwingen, dat men met geheimvolle formules en gebruiken over hem uitoefent, want de duivel gehoorzaamt vrijwillig; de mens heeft hem niet, maar hij de mens in zijn macht, en hij weet zijn recht en zijn macht te doen gelden. Wat de divinatorische magie of waarzeggerij betreft, wij kunnen deze onderscheiden in waarzeggerij door het woord, en waarzeggerij door tekenen, waartussen de droomuitlegging en het orakel in het midden staan. Van de waarzeggerij door het woord komt hier de necromantie, of het vragen van de doden, de dodenbezwering in aanmerking. De Hebreeuwse uitdrukking baalath oob (bezitster van een gestorven geest) doelt op de voorstelling, dat de ziel van de gestorvene, die men bezweert, in de dodenbezweerder vaart en nu als waarzeggende geest uit hem spreekt. Voornamelijk schijnen vrouwen de necromantie beoefend te hebben. De bezwering van de gestorvenen gebeurde door toverspreuken, gewoonlijk, hoewel niet altijd, op de graven van hen, die men wilde oproepen (Jes.54: 4); de voorgewende uitspraken van deze kwamen fluisterend of zuchtend uit de aarde (Jes.29: 4), waarom men vermoedt, dat de dodenbezweerders niets anders dan bedriegers geweest zijn, die buikspraken, zoals dan ook bij de Grieken bijzondere vrouwen zich op het buikspreken toelegden. De Septuaginta heeft dan ook het Hebreeuwse woord baalath-oob vertaald door buikspreekster. Men kan er niets tegen zeggen, wanneer men ook op deze plaats aan zo'n buiksprekende bedriegster denkt, die met haar bezweringsformules zich de schijn wist te geven, alsof zij enige gestorven ziel uit het dodenrijk te voorschijn kon roepen, en die nu door haar kunst geholpen haar orakelspreuken zo gaf, alsof zij uit de aarde voortkwamen; bij zo'n opvatting moet men echter vasthouden, wat een gruwel zowel de dodenbezweerder zelf bedreef, als ook hij, die hem kwam raadvragen, en hoe beide daardoor duivelendienst bedreven..

8. En Saul, die zich eigenlijk nog schaamde over hetgeen hij wilde doen, verstelde zich, maakte zich onkenbaar, en trok andere kleren aan, en ging heen naar het 2 of 3 uur verwijderde Endor, en twee mannen gingen met hem, en zij kwamen 's nachts tot de vrouw, en hij zei: Voorzeg mij toch door de waarzeggende geest, en doe mij door uw bezweringskunsten uit het dodenrijk opkomen, die ik tot u zeggen zal, 1) opdat hij mij op mijn vragen antwoordde.

1) Laten wij toch dit voorbeeld des te ijveriger ons tot nut maken, wat God door de Schrift heeft willen laten zeggen, opdat waar wij zien, dat Saul de boosdoeners, zoals God had bevolen, heeft gestraft en vervolgens toch tot de waarzeggerij de toevlucht heeft genomen en zich aan de duivel heeft onderworpen, wij zouden leren het kwade te vluchten en te veroordelen, zowel in onszelf als in anderen, zonder enige aanmerking des persoons, en niet van de rechte weg van Gods Woord afwijken. Want het is niet genoeg, goed begonnen te zijn, indien wij niet tot het einde toe volharden..

10. Saul nu zwoer 1) haar bij de HEERE, zonder te zeggen wie hij was, zeggende: Zo waarachtig als de HEERE leeft, indien u een straf om deze zaak zal overkomen! Ik zal het aan niemand verraden, wanneer gij mij deze dienst bewijst.

1) Hieruit zien wij, hoe diep Saul gezonken is, dat hij de hoogheilige Naam van God durft te gebruiken in deze zaak. Want toch, hij roept hier de wraak van God in, indien hij deze vrouw zou doden, terwijl diezelfde God juist bevolen had, zulke vrouwen uit te roeien. Deze eed hier, op zo’n plaats en ten behoeve van zo’n vrouw, was in de hoogste mate heiligschennis. Zijn oordeel werd er door verzwaard..

11. Toen zei de vrouw, na die verzekering tot zijn dienst bereid: Wie zal ik u doen opkomen? En hij zei: Doe mij Samuel opkomen. Daarop begon zij haar voorbereidingen tot de bezwering, waartoe volgens de gebruiken van haar stand vóór alles behoorde, dat zij zich in een toestand van demonische geestvervoering bracht, 1) in een toestand van clairvoyance, opdat zij zoveel mogelijk aan het verlangen van de koning zou voldoen.

1) De bezweerders openbaarden steeds bij de uitoefening van hun kunst een toestand van bezetenheid, omdat zij in krampachtige trekkingen vervielen en door zweten en worstelen de hevigste inspanning te kennen gaven, waaraan zij zich moesten onderwerpen, om hun werk te volbrengen. Deze toestand mogen zij gehuicheld, en door kunstgrepen teweeggebracht hebben, tovenaars, die later tot Christus bekeerd zijn, hebben verklaard, dat die toestand ook dikwijls werkelijk en zonder veinzerij over hen is gekomen, zoals Roon in zijn "Volkenkunde" zegt: door het worstelen tegen het gevoel van innerlijke pijnlijke benauwdheid en van uiterlijke afhankelijkheid van een overmachtige vijand. Zo hebben wij ook hier omtrent de vrouw te denken, die daardoor tot een helderziende werd (vs.12)..

De Statenvertalers in de kanttekeningen (1 Samuel 28: 11) delen evenals Luther in de opvatting van de kerkvaders, die menen, dat Samuëls verschijning door demonische kracht was teweeggebracht, en het voor een spooksel van de duivel verklaarden. Nadat echter reeds Theodoretus (bisschop van Cyrus in Syrië, overl.457 n. Chr.) verklaard had, dat de gestorven profeet werkelijk opgekomen was, niet door de kunsten van de tovenares, maar ten gevolge van de goddelijke almacht, en Dächsel (predikant te Teichnitz in Saksen) deze opvatting uitvoerig in zijne Biblia hebraica accentuata ontwikkeld en verdedigd heeft, is deze eenstemmig door de nieuwere gelovige Schriftverklaarders aangenomen. Deze komt dan ook (zoals men meent) alleen met de eenvoudige zin van onzen tekst overeen, en is ook de mening van de Septuaginta (volgens haar bijvoeging bij 1 Kronieken 10: 13: "de profeet Samuel antwoordde hem) en van de schrijver van het boek Jezus Sirach (46: 20 Wij hebben dus hier

een werken van God bij de waarzegster, overeenkomstig hetgeen de Heere aan Bileam doet (Num.23: 4,16): God verhinderde diens voornemen en dwong hem te spreken, zoals de Heere het wilde. De vrouw zou zonder twijfel Saul misleid hebben, en hem het een en ander op zijn vragen geantwoord hebben, wanneer zij naar haar eigen wil had kunnen doen; maar God wil niet dat Saul misleid wordt; hij wil dat deze een duidelijk en open antwoord ontvangt, zoals het hem gegeven wordt; Hij wil, dat dezelfde profeet, die hem in zijn leven zijn vonnis heeft bekend gemaakt, het ook na zijn dood bevestigt; daarom laat Hij hem uit de aarde terugkeren, evenals voor een ander doel en op een andere wijze het geval is met Mozes en Elia (MATTHEUS.17: 1vv.), en met de heiligen, die na de opstanding van Christus uit de graven gingen en aan velen verschenen zijn (MATTHEUS.27: 52vv.). Zo is dan daar gebeurd wat God spreekt (Ezechiël.14: 4vv.): "Iedere man uit het huis van Israël, die de drekgoden in zijn hart opzet en de aanstoot van zijn ongerechtigheid recht voor zijn aangezicht stelt, en komt tot de profeet, Ik, de Heere, zal hem, als hij komt, antwoorden naar de menigte van zijn drekgoden." Uitdrukkelijk stelt dan ook de Schrift, dat Samuel, en niet de duivel, niet een spooksel, niet de vrouw met Saul gesproken heeft; de rede is dan ook van zo’n goddelijke inhoud, dat nooit een geest van de duivel zo zou gesproken hebben; in dat geval zouden wij toch moeten aannemen, dat de Heere de geest van de duivel genoodzaakt hebben de waarheid te zeggen..

Deze geschiedenis is ene zeer moeilijke. Wij vinden hierboven de mening van zeer vele uitleggers vooral van de jongste tijd. Wordt het opkomen van Samuel door velen verklaard als een wonder van Gods Almacht, anderen, die ook vaststellen de werkelijke verschijning van die profeet van de Heere, stellen het meer als onder de toelating van de Heere. Zo schrijft o.a. Hoedemaker: "Door God verworpen, aan zichzelf overgelaten, door een nameloze smart overmeesterd, is Saul de vertwijfeling nabij en neemt zijn toevlucht tot de tovenares te Endor, die onder de toelating van God Samuel doet opkomen, om hem het oordeel aan te kondigen, dat reeds de volgende dag over hem staat te komen. Dat Samuel zelf opkwam, blijkt uit de verbazing van de vrouw, alsmede uit de inhoud van zijn rede. Onze oude theologen, met name Calvijn, Maestricht e.a., denken er geheel anders over. Calvijn zegt o.a.: "dat het blijkt, dat het een openbaring van de duivel is geweest, en waardoor zij over de verborgen dingen kon oordelen." Maestricht tekent aan: "Dat nu Samuel door de tovenares zou opgeroepen zijn geweest, weerleggen vele stukken. Want die door de tovenares opgeroepen zijnde verschenen is, is geweest onder de macht van de tovenares, maar niet Samuel. Uitgezonden zijnde van God, zou hij niet klagen, dat hij gestoord werd van de tovenares, zoals Mozes niet klaagt (MATTHEUS.17: 3). Ook zou de ware Samuel, door te gehoorzamen, de toverkracht van de tovenares niet goedgekeurd hebben. Noch ook toegelaten hebben, dat hij werd aangebeden door Saul. Ik doe er bij: aan wie God niet heeft willen antwoorden, noch door een gezicht, noch door een profeet, noch door de Uriem en Tummim, dat ook aan die de Profeet Samuel niet heeft willen antwoorden. Daarom moeten die dingen, die hier verhaald worden, aan een duivels spooksel toegekend worden, die goddeloos liegende Samuel te zijn, voorwendde, dat Saul daags daarna tot hem neerdalen zou." Hoe onze Statenvertalers erover denken, is reeds in de vorige aantekening gezegd. Wij voor ons verenigen ons in beginsel met laatstgenoemden, en beschouwen deze gehele geschiedenis als een werking van demonische machten. De opmerking van Maestricht, dat de profeet van de Heere niet zou antwoorden aan Saul, waar de Heere hem niet antwoordde, is zeer klemmend. De grote moeilijkheid zit hem in het met

luide stem roepen van de vrouw. Maar wij stellen ons de zaak zo voor; Door de demonische werking, onder de toelating van God, heeft de vrouw in een toestand van helderziendheid, een gestalte gezien, die veel op Samuel geleek, maar in diezelfde toestand heeft zij ook Saul herkend. Het roepen van haar en het herkennen van Saul staat niet onmiddellijk met elkaar in verband, maar zijn beide gevolgen van een en dezelfde oorzaak. De vrouw weet nu tevens zeer goed wat Saul gedaan heeft. Een verborgen wrok koestert zij tegen de koning, omwille van wie zij altijd tersluiks haar beroep heeft moeten uitoefenen, die het altijd op haar leven heeft toegelegd. Ongetwijfeld heeft zij de gangen van Saul zoveel mogelijk nagespeurd. Dientengevolge wist zij, dat hij door Israël's God verworpen was. Van zijn strijd met David is zij niet onkundig gebleven. Welnu, nu diezelfde gehate koning tot haar is gekomen als smekeling, niet meer als gebieder, maar als knecht, nu zal zij zich aan hem wreken. Zij ziet op zijn gelaat zijn vrees en twijfel. Aan zijn houding en aan zijn gehele persoon ziet zij, hoe hij geheel ontmoedigd is. Welnu, beter kan zij zich niet wreken, dan door hem een treurig uiteinde te voorspellen, door hem te zeggen, dat hij niet overwinnaar, maar overwonnene zal zijn. Dan zal haar wraak voltooid zijn, terwijl zij het wel berekent, dat een koning, die aldus de strijd aanvangt, eigenlijk al overwonnen is, aleer hij begint. Zij zegt dan ook niet; dat het Samuel is, maar de koning zegt het haar. Hoewel hij de gestalte niet ziet, zo is het hem toch in zijn verhitte toestand, alsof het Samuel was..

Hier komen de zeer moeilijke vragen voor over de gestorven zielen, zowel wat hun verblijfplaats als wat hun toestand betreft, tot op de opstanding van het lichaam. Daarover kunnen wij eerst bij de behandeling van de voornaamste plaatsen van het Nieuwe Testament handelen. Voor heden slechts dit: allereerst, dat in de oudste boeken van het Heilige Schrift de Scheool (Statenvert. "het graf"; Genesis37: 35 "de hel" Psalm 16: 10) het dodenrijk in het algemeen omvat, en doelt op een gemeenschappelijke verzamelplaats van de gestorvenen, zowel van vromen als van goddelozen, en dus van de overzijde van het graf wordt gesproken, zonder de plaats van de zaligheid en van de verdoemenis bepaald te onderscheiden. Daarom zegt ook in vs.19 Samuel tot Saul: "morgen zult gij en uw zonen bij mij zijn." Vervolgens merken wij hierop, dat niet weinige theologen zich de zielen in de toestand tussen dood en opstanding denken, niet als zonder lichaam, maar in een tussentoestand, de zogenaamde prima stola, een omkleedsel van de fijnste stof. Zo zegt Origenes: "De ziel wordt na de dood met een lichaam overkleed, dat gelijkvormig is aan het vorige aardse lichaam; zij behoudt dit tot de dag van de opstanding." Over deze voorstelling kunnen wij nog niets beslissen, evenmin als over de vraag, of wij ons de Engelen met een zeker lichaam begaafd moeten denken of niet (1 Samuel 16: 14); de voor ons liggende plaats schijnt echter de mening te begunstigen (vs.14), of men moet aannemen, dat Samuëls ziel, evenals de Engelen, die aan Abraham, Gideon, Manoach enz. verschenen, haar menselijke gedaante en kleding slechts voor deze verschijning aangenomen heeft..

15. En Samuel n.l. die hij voor Samuel hield, zei tot Saul: Waarom hebt gij mij onrustig gemaakt, mij in de rust van de dood (Jes.57: 2) gestoord, mij doen opkomen uit de plaats van de gestorvenen, om mijn woord te horen, dat gij bij mijn leven reeds genoeg vernomen hebt? Toen zei Saul: Ik ben zeer beangstigd, want de Filistijnen strijden tegen mij en God is van mij geweken, antwoordt mij niet meer, noch door de dienst van de profeten, noch door dromen

(vs.5vv.); daarom heb ik u geroepen, dat gij mij te kennen geeft, wat ik doen zal, om uit mijn nood te komen.

Omdat de levende profeten niet antwoordden, meende hij, dat hij een gestorvene moest laten roepen (Electere si nequeo superos, Acheronta movebo), alsof een gestorvene minder van God afhing, dan de levende, of tegen Gods wil iets kon antwoorden door de kracht van de bezwering van een waarzegster. Toen hij echter bemerkte, dat God zijn vijand geworden was, had hij veel meer moeten vrezen Hem niet nog meer te vertoornen door misdaad tegen zijn geboden, maar de angst en het bijgeloof verhinderden elk verstandig overleg..

18. Zoals gij, (omdat gij) naar de stem van de HEERE niet gehoord hebt, en de hitte van Zijn toorn niet uitgericht hebt tegen Amalek 1) (15: 18,19); daarom heeft u de HEERE deze zaak 2) gedaan op deze dag.

1) Inderdaad was die overtreding van het goddelijk bevel van de zijde van Saul een openlijke verwerping en een opstaan tegen Gods koningschap over Israël, zodat de Heere, wanneer Hij nog verder Koning in Israël wilde zijn, die daad met verwerping van de opstandeling moest straffen..

En niet alleen om deze zonde, maar omdat, zoals in Adams zonde alle overige zonden, als in een zaadkorrel, gelegen waren, zo ook in deze eerste snode afval de kiemen lagen van alle overige misdrijven tegen David en tegen de priesters te Nob..

2) Met deze zaak wordt bedoeld, alles waarover Saul geklaagd heeft. En de oorlog, èn zijn vrees, èn zijn niet meer geantwoord worden door de Heere..

19. En de HEERE zal ook Israël, dat gij door uw ongerechtigheid mede in het ongeluk gestort hebt, met u in de hand van de Filistijnen geven, en morgen, binnen zeer korte tijd, zult gij en uw zonen bij mij in het rijk van de doden zijn; 1) ook zal de HEERE de ellende van het door u verdorven volk voleindigen en het leger van Israël in de hand van de Filistijnen geven (31),

1) Er zijn sommigen, die menen, dat hier van de hel wordt gesproken. Dit kan echter niet, omdat in alle geval Jonathan een gelovig man was. Wat hier aan Saul wordt voorspeld is, dat hij de volgende dag met zijn zonen in de slag zou sneuvelen..

20. Toen hij dit gehoord had, viel Saul haastig ter aarde, zo lang als hij was, als van schrik verpletterd, terwijl hij tot heden geknield gelegen had (vs.14), en hij vreesde zeer vanwege de woorden van Samuel, ook was er geen kracht in hem, want hij had bij zijn inwendige gejaagdheid de gehele vorige dag en de gehele nacht geen brood gegeten.

1) Wat de vrouw nu verder doet, is gevolg van een vermenging van vrees en vrouwelijk medelijden. De vrees spreekt duidelijk uit de eerste woorden. Zij vreest, dat het op haar verhaald zal worden, dat zij nu ontdekt is, indien de koning daar als een machteloze blijft liggen, en dat alzo haar leven ermee gemoeid is. Vervolgens heeft zij enig medelijden met de man, die zij door haar woorden zo heeft verschrikt. Zij wil enigszins weer goed maken, door

haar goedwillige dienst, wat zij, meent zij, bedorven heeft, maar ook wenst zij de man zo spoedig mogelijk uit haar tent, Saul met de twee mannen, opdat deze geschiedenis voor haar geen wrange vruchten bare. Daarom haast zij zich, om een kalf te slachten en koeken te bakken. Zij bereikt haar doel, zodat spoedig daarop Saul met zijn metgezellen haar verblijf verlaten..

25. En zij bracht ze voor Saul en voor zijn knechten, en zij aten; daarna stonden zij op, en gingen weg in dezelfde nacht, 1) weer naar Gilboa terug.

1) Indien er bij Saul nog een grein godsvrucht was geweest, zou hij naar de legerplaats teruggesneld en na het volk bijeengeroepen te hebben, het tot boete hebben vermaand, met heen wijzing naar het mededogen van die God, die nooit de berouwhebbende van Zich weert. Maar dat alles verzuimt hij, en ofschoon hij ten zeerste moest vrezen, begint hij de strijd. Laten wij daaruit leren, ons nader tot God te wenden, wanneer Hij met zware straffen dreigt. Ja, ofschoon er geen hoop op redding meer schijnt over te zijn, maar de uiterste veroordeling schijnt te dreigen, laten wij hierom niet ontmoedigd zijn, maar laten wij hopen op het heil, dat wordt voorgesteld aan allen, die waarlijk berouw hebben, en laten wij allen op dit voorbeeld wijzen, opdat wij ter geschikter tijd Gods hulp mogen ervaren, en eindelijk Hem danken voor al zijne weldaden en Zijn Naam groot maken met enige lofliederen..

Geen boete, geen smart over zijn zonde, geen droefheid over zijn zonen en het lot van zijn volk, geen smeken om erbarmen kwam meer over Sauls lippen; in stomme wanhoop liep hij in zijn verderf, dat hem reeds de volgende dag (31) overkomen zou. "De zonde, voleindigd zijnde, baart de dood" (Jak.1: 15)..

HOOFDSTUK 29.

DAVID WORDT DOOR DE FILISTIJNEN TERUGGEZONDEN.

I. Vs.1-11. Wij worden thans weer verplaatst in het begin van de krijgstocht, toen de vorsten van de Filistijnen het voornemen hadden van hun verzamelplaats te vertrekken. Wij ontmoeten David onder hen, die met zijn mannen de achterhoede van Achis' leger uitmaakt. Door Gods genadige leiding, die hem wil redden uit het gevaar om tegen zijn eigen volk te moeten strijden, gebeurt het, dat de overige vorsten met wantrouwen tegen David vervuld, op zijn verwijdering bij Achis aandringen, waarop hij dan door deze naar Ziklag teruggezonden wordt.

1. De Filistijnen nu, om na het meegedeelde in 28: 3-25 weer terug te komen op hetgeen in het vorige hoofdstuk vs. 1 en 2 bericht is, hadden al hun legers, die uit de contingenten van de vijf vorsten bestonden, vergaderd te Afek, het tegenwoordige el Fuleh, enigszins ten westen van Sunem gelegen, niet te verwisselen met andere plaatsen met deze naam (1 Samuel 4: 2); en de Israëlieten, de krijgslieden, die Saul samengebracht had (vs.4), legerden zich bij de fontein, die bij Jizreël is, bij de tegenwoordige Ain Dschalud 1) (Jud 7: 1"en "Jud 7: 4).

1) De naam betekent: "Goliathsbron, waarschijnlijk zo genoemd, omdat men, ten onrechte, het ervoor hield dat David daar met Goliath gestreden had (17)..

2. En de vorsten van de Filistijnen trokken daarheen met honderden en met duizenden, verdeeld in troepen van die grootte, maar David en zijn mannen, wier getal nu ver over de 600 bedroeg (1 Samuel 27: 7), trokken met Achis in de achterhoede, 1) vormden achter Achis, die het laatste geplaatst was, de achterhoede.

1) Zouden wij waarlijk moeten geloven, dat David het verschrikkelijk besluit genomen had zijn rol tot het einde toe vol te houden, en als een goed Filistijn tegen Israël op te trekken? Daar is niets in David's vorig leven, dat ons noodzaakt, dat ons vergunt dit zwart vermoeden te koesteren. Wat dan? Zou het voornemen bij hem hebben vastgestaan om, omdat hem de moed had ontbroken, zich vóór de strijd aan Achis te openbaren, in de hitte van de strijd te tonen, wie hij eigenlijk was, en óf het slagveld te verlaten, óf wel de zijde te kiezen van broeders, die hij slechts door de nood gedrongen, verlaten had? Ook dit vermoeden van een eerloze daad zouden wij zo graag van een hoofd weren, hetgeen wij, ondanks vele verkeerdheden en gebreken, niet kunnen nalaten lief te hebben. Neen! op de bodem van dit hart lag toch de vrees voor God, de liefde voor zijn volk, en elk edel gevoel van plicht en eer. Niet ongeoorloofd zal het zijn ons voor te stellen, dat David in dit uiterst moeilijk en hachelijk ogenblik best geoordeeld heeft, op hoop tegen hoop, naar een of andere uitkomst uit te zien, en daarbij, hoezeer dan ook door eigen schuld in dit dodelijk gedrang gekomen, het hart tot God zal hebben opgeheven, "zijn Helper in de tijd van de benauwdheid." Ach! wat zou er van ons worden, indien de toevlucht tot Deze niet openstond, dan in die noden alleen, waarin wij geheel onschuldig, zonder enig toedoen van onze zondige dwaasheid gekomen waren?.

3. Toen zij zo gezamenlijk op weg waren, zeiden de overige oversten van de Filistijnen 1) tot Achis: Wat zullen deze Hebreeën, 2) die gij meegenomen hebt, en op wier trouw wij ons geenszins kunnen verlaten? Zo zei Achis tot de oversten van de Filistijnen: Is deze niet David, de knecht van Saul, de koning van Israël, die deze dagen of deze jaren (die jaar en dag) bij mij geweest is (27: 7), en ik heb in hem niets gevonden, dat bij mij enige verdenking zou kunnen opwekken, integendeel hij heeft zijn trouw door vele bewijzen gestaafd (27: 8vv.) van die dag af, dat hij afgevallen is van zijn vroegere heer, tot deze dag toe?

1) Onder deze hebben wij te verstaan de vier overige vorsten van de andere vier steden van de Filistijnen..

2) Het was niet zonder reden, dat zij deze met wantrouwen aanzagen, omdat het vroeger bij Gibea-Benjamins gebeurd was, dat een Israëlitische afdeling, die zich bij het leger van de Filistijnen aangesloten had, plotseling gedurende de slag van hun vanen tot de Israëlitische stamgenoten overging (1 Samuel .14: 21)..

4. Maar de oversten van de Filistijnen werden zeer toornig op hem, dat hij zo bijgelovig was, en de oversten van de Filistijnen zeiden tot hem: a) Doe de man terugkeren, dat hij tot zijn plaats terugkere, waar gij hem besteld hebt, tot Ziklag, en dat hij niet met ons trekt naar de vlakte van Jizreël in de strijd, opdat hij ons niet tot een tegenstander (Hebreeuws satan), zie Job 1: 6) worde in de strijd, niet te midden van de strijd de wapens tegen ons kere: want waarmee zou deze zich bij zijn heer aangenaam maken? Is het niet met de hoofden van deze mannen? Waardoor zou hij de verloren gunst bij Saul beter kunnen terugwinnen, dan wanneer hij door verraad onze manschappen in zijn handen speelde?

a) 1 Kronieken 12: 18

5. Zeker zal hij de gunstige gelegenheid niet ongebruikt laten voorbijgaan, omdat hij toch slechts door de nood gedwongen zich aan onze zijde bevindt, terwijl hij vroeger onze gevaarlijkste tegenstander was. Is dit niet die David, van wie zij in de rei elkaar antwoordden (18: 6vv.), zeggende: Saul heeft zijn duizenden geslagen, maar David zijn tienduizenden?

In het krijgsverbond, dat de Filistijnse vorsten onderling hadden (Jos 13: 2), schijnt, volgens de volgorde te oordelen, waarin de 5 steden (Joz.13: 13) genoemd worden, sinds de tijd van de intocht van de kinderen van Israël uit Kanaän tot aan Simsons dood de vorst van Gaza de voorrang bezeten te hebben (Richteren 16: 1, 21); ten tijde van Samuel daarentegen had door de een of andere omstandigheid, misschien ten gevolge van het onheil, dat Simson bij zijn vrijwillige dood onder de Filistijnen in die stad teweegbracht (Richteren 16: 23vv.), Asdod de bovenhand bekomen (1 Samuel .5: 1; 6: 17). Gedurende de regering van Saul speelt nog Gath onder de 3 steden een zo veel betekenende rol, dat zijn vorst de koningstitel had, totdat hij later, door David overwonnen, een vazal van Israël werd (1 Kronieken 18: 2; 2 Samuel .15: 18vv.; 2 Kronieken 11: 8 en uit de rij van het Filistijns verbond verdween (Amos 1: 6vv.). De strijd om de voorrang is van die tijd af tussen Gaza en Askelon (Jer.25: 20 Zef.2: 4 Zach.9: 5vv.); Ekron heeft daarentegen steeds de minste plaats ingenomen..

6. Toen riep Achis, die aan zijn medevorsten moest toegeven, David en zei tot hem: Het is zo waarachtig als de HEERE, uw God, leeft, 1) dat gij oprecht zijt, en uw uitgang en uw ingang met mij in het leger, de gehele wijze, waarop gij u ten opzichte van mij en van de Filistijnen gedegen hebt, is goed in mijn ogen, 2) want ik heb geen kwaad bij u gevonden, dat enige argwaan zou kunnen opwekken van die dag af, dat gij tot mij zijt gekomen, tot deze dag toe; maar gij zijt niet aangenaam in de ogen van de overige vorsten van mijn volk; zij wantrouwen u en willen dat ik u uit de strijd laat trekken.

1) Achis zweert hier bij de God van Israël, niet omdat hij in die God gelooft, maar om David van de oprechtheid van zijn verzekering te overtuigen..

2) Hoe moeten deze woorden David ten diepste geroerd hebben, waar hij bij zichzelf weet, dat hij zeer ontrouw met Achis heeft gehandeld!.

8. Toen zei David, verheugd in zijn hart over deze uitkomst, maar toch die vreugd verstandig verbergende, tot Achis: Maar wat heb ik gedaan? of wat hebt gij in uw knecht gevonden, van die dag af, dat ik voor uw aangezicht geweest ben tot deze dag toe, dat ik niet zal gaan en strijden tegen de vijanden van mijn heer, de koning?

Ook deze woorden zijn dubbelzinnig (28: 2), omdat onder de koning, die David zijn heer noemt, even zo goed de koning Saul (zie vs.3), als de koning Achis kan verstaan worden..

Ach, wanneer de mens eens is afgeweken van de weg van de waarheid en oprechtheid, dan is het zeer zwaar weer geheel terug te keren; want "dat is juist de vloek van de boosheid, dat zij voorttelende altijd nieuw kwaad moet baren.".

David houdt nog altijd zijn rol van veinzen vol, om niet te laten blijken, dat hij er innerlijk over verheugd is, dat hij op deze wijze gespaard wordt mee te moeten trekken. Wij kunnen en mogen veronderstellen, dat hij nooit zich tegen zijn eigen volk had gesteld, maar veeleer aan de zijde van Saul zich had geschaard. Hij was dan echter een verrader geworden in de ogen van Achis en de Filistijnen. Wij zien hieruit, hoe gevaarlijk het is, om de rechte wegen van God te verlaten en zich te neigen tot zijn eigen kromme wegen..

10. Nu dan, maak u, omdat het heden reeds te laat is om de reis te aanvaarden, morgen vroeg op met de knechten van uw heer die met u gekomen zijn, met de mannen die gij aanvoert en onder wie er nog velen zijn, die hun vorige heer, Saul, aanhangen en zich gemakkelijk aan zijn zijde zouden kunnen plaatsen; en als gij u morgen vroeg opgemaakt zult hebben, en het u licht geworden is, zo gaat heen. 1)

1) Wij merken hier weer de hand van God op, die David vasthoudt en niet aan zichzelf overlaat. Want het was God, die het zo leidde, dat David gespaard bleef te moeten strijden in de gelederen van de vijand, maar ook, die David zo spoedig mogelijk gelegenheid gaf om de Amalekieten na te jagen, en zo zijn vrouwen en kinderen terug te krijgen. David ondervond ook hier weer, dat Gods Voorzienigheid over alles gaat (Psalm 77: 11). Het schijnt, dat Achis David ‘s avonds, of in de nacht tot zich geroepen heeft. Wellicht dat de stemming van de

Filistijnen een zeer vijandige was. Hij geeft hem ten minste de raad, om zo spoedig het licht wordt en zij kunnen zien, op te trekken en weg te gaan, opdat dan hun terugtocht door de overige Filistijnen niet of zo weinig mogelijk zou worden opgemerkt..

11. Toen maakte zich David vroeg op, hij en zijn mannen, dat zij ‘s morgens weggingen, om terug te keren in het land van de Filistijnen, 1) naar Ziklag; de Filistijnen daarentegen trokken op naar Jizreël, naar de vlakte met die naam (De 27: 3), en legerden zich bij Afek (vs.1) en Sunem (28: 4), waarop dan enige tijd later de in 31 vertelde slag voorviel; in de nacht te voren ging Saul naar de waarzegster te Endor (28: 3vv.).

1) God redt ons, ook als wij verkeerd handelen en door eigen schuld in verlegenheid komen. Trouwens als God enkel met ons deed naar ons geloof, het zou er slecht met ons uitzien..

Wanneer iemand zo onverwacht en onverdiend bewaard werd voor een schande en schade, die hij zich door eigen dwaasheid berokkend zag, ik mag de zodanige wel vragen: wat hebt gij toen gedaan? Zijt gij op de knieën gevallen om de lankmoedige liefde van God te danken, wiens almachtige hand in dezen redding had aangebracht? En hebt gij, bij de ondervinding van deze liefde, des te dieper uw zondige dwaasheid ingezien, des te oprechter haar betreurd en verfoeid? Dit althans betaamde u. Maar bij velen ging het anders, en was het dan wonder, indien de Heere, die met alle beproevingen en alle weldaden een zedelijk en heilig doel heeft, bij zo’n gemoedsbestaan de vreugde van de uitredding temperde door een ernstige kastijding van Zijn hand? Het moet ons smarten het gedrag van David in het gelukkig ogenblik van zijn bevrijding niet zo onberispelijk te vinden, als wij hadden gewenst. Hij deed er zeker wel aan, dat hij zijn vreugde voor Achis niet te kennen gaf; maar niets belette hem, om het hem gegeven afscheid met innerlijke dank aan God, stilzwijgend aan te nemen, en voorts terstond met waardigheid te vertrekken..

HOOFDSTUK 30.

DAVID OVERWINT DE AMALEKIETEN EN DEELT DE BUIT UIT.

II. Vs.1-31. Toen David na een tocht van drie dagen te Ziklag aankwam, vond hij de stad verbrand en de vrouwen en kinderen evenals alle have weggevoerd. Gedurende zijn afwezigheid hadden de Amalekieten een inval gedaan en zich gewroken wegens hetgeen hun David vroeger gedaan had. Toen kwam hij in grote benauwdheid, want zijn volk wierp alle schuld van het ongeluk op hem en wilde hem stenigen. Nu sterkte hij zich in de Heere, Zijn God, ontving door de hogepriester de goddelijke goedkeuring van zijn voornemen, zette de Amalekieten na, ontving bericht van hun verblijfplaats door een knecht, die uitgeput op de weg werd gevonden en door hen ziek was achtergelaten; hij sloeg de vijanden zo geheel, dat hij met veel buit naar huis kon terugkeren. Daarvan zendt hij geschenken aan de oudsten van die plaatsen in Juda, bij wie hij gedurende de tijd van zijn vervolging ondersteuning gevonden had.

1. Het geschiedde nu, toen David en zijn mannen de derde dag, 1) nadat Achis hen naar huis had laten gaan, te Ziklag kwamen, dat intussen de Amalekieten de tijd van zijn afwezigheid zich tot nut gemaakt hadden, om zich te wreken over hetgeen hij hun aangedaan had (27: 8vv.) en in het zuiden, van de zuidzijde van het Joodse land, waar zij woonden, en te Ziklag ingevallen waren, en Ziklag, dat zij gemakkelijk konden innemen, omdat het van mannen ontbloot was, geslagen, en deze met vuur verbrand hadden.

1) De derde dag, wil niet zeggen, nadat zij uit Ziklag vertrokken waren, maar nadat zij van Achis waren gegaan. De tocht had toch over Gath plaatsgehad, en voordat al de legers van de Filistijnse vorsten verenigd waren, moesten er minstens 2 à 3 dagen voorbijgaan. Uit de aard van de zaak ging de terugtocht ook niet zo spoedig, omdat David met zijn mannen reeds een tocht van 3 dagen achter de rug hadden..

2. En dat zij de vrouwen en de kinderen, die daarin waren
1) gevangen weggevoerd hadden, met alle overigen, die daar waren; maar zij hadden niemand doodgeslagen 2) van de kleinste tot de grootste; maar zij hadden ze allen als gevangenen weggevoerd, om ze tot lijfeigenen te maken, en waren huns weegs gegaan.

1) In het Hebreeuws Ascher bah, die daarin waren, d.w.z. allen, die daarin woonden. Zij hadden uit weerwraak over de verliezen die David hun berokkend had, de gehele stad leeggeplunderd. God had er echter voor gezorgd, dat niemand door hen van het leven was beroofd. Het is duidelijk, dat God hiermee aan David heeft willen leren, hoe grote zonde het wantrouwen op Zijn macht was. David had gemeend in Ziklag veilig te zijn, en nu toonde God hem, dat er slechts één ogenblik voor nodig is om hem van alles wat hij bezit, te laten beroven..

2) Hoe meer het te verwonderen is, dat zij niemand gedood hadden, omdat toch David vroeger bij hen man noch vrouw had laten leven (27: 9,11), des te meer moet men hierbij Gods bijzondere Voorzienigheid prijzen, die aan hun wraak grenzen stelde. Hij wilde David

wel kastijden wegens zijn dwaasheid, dat hij in plaats van in het land van Juda te blijven, zich tot Achis gewend had, maar hem niet aan de dood overgeven (Psalm 118: 18; 1 Kor.10: 13 1Co 10.13) Gij, o Heere! straft ons zondaars met medelijden, en slaat ons niet al te hard, ja, eindelijk neemt Gij onze schuld weg en werpt die in de zee..

Zo kan God ons iets ontnemen, en het op een andere plaats ongeschonden voor ons bewaren om het ons later terug te geven. Vertroosten wij er ons mee, als dierbare panden ons ontvallen. Het geloof moet ze geborgen en behouden weten bij God en ze van Hem terug verwachten, al moeten wij wenen, omdat wij niet weten, wanneer dit gebeuren zal..

5. David's beide vrouwen, 1) die hij mede in het land van de Filistijnen genomen had (27: 3), waren ook gevangen weggevoerd, Ahinóam, de Jizreëlitische, en Abigaïl, de vrouw van Nabal, de Karmeliet (25: 42).

1) Wie weet, hoe groot een aandeel de liefde voor deze vrouwen gehad heeft in het lafhartig besluit (27: 1). Hoe groot een aandeel zij gehad had in dat bestendig veinzen waarvoor, een jaar en vier maanden lang, veiligheid en rust met deze vrouwen in het midden van Israël's vijanden gekocht waren, en thans: weggevoerd, verloren, misschien gedood, op hetzelfde uur, waarin hij genoodzaakt was door zijn aanwezigheid in het Filistijnse leger, als Achis' welbeminde bondgenoot en bewaarder van zijn hoofd, aan de langdurige veinzerij de kroon op te zetten (29)!.

6. En David werd zeer bang, want bij dit grote verdriet over zijn eigen verlies raakte hij nog in een bijzondere nood, het volk sprak van hem te stenigen, want de zielen van het gehele volk waren verbitterd 1) op hem, die mende schuld van al dit ongeluk gaf, een ieder over zijn zonen en over zijn dochters, zoals de mens, wanneer hij in nood is, graag daarin bevrediging zoekt, dat hij aan een ander verwijten kan doen; maar David sterkte zich in de HEERE, zijn God; 2) hij antwoordde op die onrechtvaardige beschuldigingen niet, maar zocht troost en hulp in het gebed.

1) "Had gij dit gedaan, dat nagelaten; had gij zo en zo gehandeld," zegt menigeen later, aan wie het te voren evenmin in de gedachte gekomen was, dat men dit doen en dat laten moest.

En het was misschien dit volk geweest, waarmee hij menigmaal zijn geweten gepaaid had, als hij zich wijs maakte, dat hij de stappen, die hij deed op de kromme wegen van de onoprechtheid en van de leugens, niet zozeer deed omwille van zichzelf en van zijn vrouwen, als wel omwille van die zeshonderd mannen, die om zijnentwil en voor zijn zaak hun zielen en de zielen van hun vrouwen en kinderen gezet hadden in hun hand!.

2) David zal zich niet beklagen in deze jammer, hij zal niet mopperen tegen zijn God, zoals zijn volk moppert tegen hem; hij voelt, dat hij meer dan dit verdiend heeft, dat de hand van de Heere hem rechtvaardig kastijdt; maar het gevoelende, maar het erkennende, voelt hij ook de hand van de liefde in de kastijding, en deze gevoelende, heft hij zijn neergebogen schedel op. Die God, die hem tuchtigt, is zijn God, in Wie hij zich sterken zal. Zo gaat het, waar, ondanks alle afdwalingen en grove verkeerdheden, de vrees van de Heere op de bodem van het hart

ligt. Zo lang zij niet geheel gesmoord is, komt zij altijd weer boven, en althans onder de aanrakingen van de liefde van de Heere, of van een toorn, die ook liefde is, en zich als liefde weet te doen waarderen door een hart, dat zij eenmaal heeft weten te winnen.

David bad, ziet, dat is het enige en juiste middel, om de ziel te versterken. Geen nood, ja geen zonde mag te groot zijn, om ons van God af te houden; alles moet ons tot Hem drijven. David bad. Zeker kon dit thans niet gebeuren door in de binnenkamer te gaan, of door een lang gebed uit te spreken; maar dat behoefde ook niet. Een enkel woord is voldoende, desnoods een enkele verheffing van hart, een enkele opslag van de ogen, een enkele kniebuiging, een moed grijpen in God. Als het innerlijk maar goed is, dan zal het uiterlijke vanzelf goed zijn. Hij stortte zijn hart voor de Heere uit, deed belijdenis van zijn zonden, en vroeg om vergeving en uitredding. Dit versterkte hem. Hij voelde de kracht van God, uitstromende in zijn ziel. Trouwens in de benauwdheid opent God Zich voor de gelovige, zoals de vrijstad zich opent voor de doodslager, die de bloedwreker achter zich heeft, en zoals de rots zich opent in haar spleten en kloven, voor de duif, die het onweer wil ontvluchten. Ja God opent zich voor ons, en wij kunnen in God gaan en getroost worden. O mochten dan ook wij, wanneer onze ziel mat wordt, nergens versterking en verberging zoeken en vinden dan in God. Ja wij moeten tegen alle moedbenemingen aan tot Hem doordringen. Het gebed staat dikwijls gelijk met het beklimmen van een steile berg, van de top waarvan een menigte vijanden ons beschieten, om ons het opklimmen te beletten. Dan kost het moeite de berg op te gaan, maar toch moeten wij doordringen en doordringende zullen wij opklimmen. Wanneer wij slechts in het gebed zijn, dan is de grote moeite om in het gebed te komen overwonnen, en wij zullen al worstelende verder komen, en tenslotte volkomen overwinnen..

Het begint vaak met de Kerk en het volk van God ten goede te schikken, wanneer dit het minst gedacht wordt en wanneer het daarmee geheel hopeloos schijnt gesteld te zijn..

Een verschrikkelijk ogenblik voor David. Van alles beroofd, ja, zelfs zijn leven niet zeker. Het was wel om David te leren, zichzelf geheel te ontvallen en het ijdele en nietige van eigen steunsels in te zien. Maar ook een ogenblik, waarin de genade van God zich weer zo heerlijk openbaarde. Toen alles hem begaf, werd David weer klein en gering en nietig in eigen ogen, maar mocht ook weer de toevlucht nemen tot zijn Verbondsgod om van Hem alle heil en redding te verwachten. Wonderlijk, terwijl hij op dit ogenblik als de dood en ondergang nabij scheen, werd op Gilboa het pleit beslecht, dat de troon voor hem open kwam, door de nederlaag, die Saul leed..

8. Toen vroeg David de HEERE door de hogepriester zeggende: Zal ik deze bende van de Amalekieten achterna jagen? Zal ik ze achterhalen? En Hij zei hem door de mond van Abjathar: Jaag na, want gij zult gewis achterhalen; en gij zult gewis verlossen (vs.18vv.).

Was David niet een krijgsman en sprak het dan niet vanzelf, dat hij zijn vijanden moest najagen? moest hij dit nog vragen? Ja, hij moest dit nog vragen, want hij wilde ze niet najagen zonder God, zonder vrucht. De Heere antwoordde David. Hoe liefelijk, niet waar? De ongelovigen zeggen, dat God niet antwoordt op het gebed. Nu, ongeloof en hopeloosheid is dan ook een en dezelfde zaak. Wij voelen ons door zo’n verzekering van de Schrift versterkt

en verkwikt. God hoort het gebed, en Hij antwoordt op het gebed. Wij hebben wel geen antwoord als David door de Efod, maar God is aan geen uiterlijke middelen gebonden, Hij kan op allerlei wijzen ons Zijn antwoorden geven. De Efod hing op de borst van de priester: het zij voor ons een aanwijzing, dat God Zijn antwoorden ons in het gebed geeft..

Allereerst zien wij, dat God het verlof geeft, om de vijanden te vervolgen. Vervolgens, dat hij de belofte van overwinning ontvangt. Hieruit mogen wij leren, ijverig naar de wil van God onderzoek te doen, indachtig aan onze zwakheid en krachteloosheid in alle onze plannen, opdat wat we ondernemen, steunt op de ware gehoorzaamheid aan God. Vervolgens, dat wij letten op de belofte, omtrent een gelukkige uitkomst, zonder welke wij niet dan traag zouden kunnen voortgaan en zonder welke wij de moed zouden opgeven, verstoken van de kracht van God. Verder behoren wij wachtende te zijn op het ontvangen van de bevelen, en in het vervullen ervan. Want, wanneer God iets heeft beloofd en bevolen heeft, dan zal het beslist gebeuren en moeten wij het met een vast vertrouwen geloven. Want David, gesteund door de belofte van God, heeft nooit zijn hoop opgegeven, noch heeft de Heere hem ooit teleurgesteld, en daarom, laten ook wij in ware nederigheid en in waar geloof tot Hem de toevlucht nemen, en van Hem hulp verwachten, en hopen dat God ons nooit zal teleurstellen..

Juist in die dagen werd het onderscheid gezien tussen de rechtvaardige en de goddeloze, het kind van God en het kind van de wereld. Beiden, Saul en David, verkeren in levensgevaar, beiden is het zeer bang. Maar als de een zich wendt tot God, dan begeeft zich de ander tot de toverij. Waar de een zich werpt in de armen van het geloof, daar werpt zich de ander in de armen van het bijgeloof. En waar van de een gezegd wordt, dat God hem niet meer antwoordde, daar wordt het van de ander tot roem van Gods genade opgetekend, dat de Heere hem de belofte van volkomen redding schenkt..

9. David dan ging heen naar de in het zuiden van Palestina gelegen woestijn, hij en de zeshonderd mannen, die bij hem waren, en als zij kwamen aan de beek Besor (De 8: 10) zo bleven de overigen, namelijk de 200 mannen, die niet mee overtrokken (vs.10), staan.

Nu zij Gods antwoord ontvangen hadden, nu niet gerust en geslapen, maar, hoe vermoeid zij ook waren, terstond op mars! Zo is het ook in het geestelijke. Men moet zeker zijn van de uitslag, men moet zeker zijn van de zaligheid en toch er om strijden; niet zo, zoals de ongelovigen menen, dat iemand. die zeker is, zegt: "nu moet het vanzelf komen," en dan stil zitten nee! wie zeker is van de uitkomst, strijdt om de uitkomst te verkrijgen..

10. En David vervolgde hen, hij en die vierhonderd mannen; en tweehonderd mannen bleven staan, die ten gevolge van de haastige tocht van drie dagen (vs.1) zo moe waren, dat zij over de beek Besor 1) niet konden gaan. 2)

1) De gewone opvatting, dat de beek Bosor de tegenwoordige Wady Scheriah is, laat zich slechts dan vasthouden, wanneer men Ziklag in de landstreek van Tell el Hasy, 1/4 uur ten zuiden van Eglon plaatst; omdat wij integendeel aangenomen hebben, dat de laatste plaats in het zuidelijkste deel van Palestina gelegen heeft, zo zal wellicht Besor een neventak van de Wady el Arisch of van de beek van Egypte zijn..

2) Omdat Ziklag bij David's terugkeer afgebrand was, zo vonden zij natuurlijk ook geen levensmiddelen daar meer en moesten, zonder zich van de nodige levensmiddelen te kunnen voorzien, op weg begeven ter vervolging van de vijand..

Zij moesten daar teren van hetgeen zij nog bij zich hadden..

13. Daarna zei David tot hem, omdat hij hem aanstonds aan zijn kleding voor een knecht herkende: Wiens zijt gij? en vanwaar zijt gij? Toen zei de Egyptische jongen: 1) Ik ben de knecht van een Amalekitische man, en mijn heer heeft mij verlaten hier in de woestijn, omdat ik vóór drie dagen, toen de Amalekieten door deze landstreek kwamen, ziek geworden ben. 2)

1) Juist de meedogenloze heer van de gevonden slaaf was in de middelijke weg de ondergang van geheel de Amalekitische bende. Het was ook een bijzondere beschikking van God, dat de gevonden gids een Egyptisch man was, die David sparen kon, en dat hij, die zich aan hem bekend maakte, als de moordenaar van Saul, een Amalekiet was, die hij bovendien het leven niet had mogen sparen. Wellicht werd op hetzelfde ogenblik, dat David zich sterkte in de Heere, zijn God, de Egyptische zieke slaaf, door zijn meester van de kameel geworpen..

Tot welke volksstam behoort gij?.

2) In het Hebreeuws wajomer naär Mitsraï. Door de Statenvertaling vertaald met: Toen zei de Egyptische jongen. Beter is echter te vertalen: En hij zei: Een Egyptische jongen ben ik, knecht van enz. Dan wordt de vraag beantwoord, die David doet, als hij onderzoek doet naar zijn volksstam en naar zijn meester..

Hier is op te merken, dat het niet bij geval was, dat David die Egyptische jongeling op zijn weg ontmoette, maar dat dit gebeurde in de weg van Gods Voorzienigheid. Waaruit wij mogen opmaken, dat ons niets overkomt zonder de wil en buiten de plannen van God. Want, ofschoon wij wel zeggen, dat iets toevallig is, waar ons iets goeds of kwaads ontmoet, toch moet men vaststellen, dat het is door de bijzondere goedheid of naar de plannen van God, wat ons slechts als toevallig voorkomt..

15. Toen zei David tot hem: Zou gij mij wel heen afleiden tot deze bende? mij de plaats kunnen aanwijzen waar zij zich nu ophouden? Hij dan zei: Zweer mij bij God, dat gij mij niet zult doden, 1) en dat gij mij niet zult overleveren in de hand van mijn heer! Zo zal ik U tot deze bende afleiden.

1) Het was een gewoonte berichtgevers, wanneer men zich van hen bediend had, uit de weg te ruimen om niet door hen bemoeilijkt of verraden te worden..

16. En hij leidde hem af, nadat de gevraagde eed gegeven was, en ziet, zij (de Amalekieten) lagen verstrooid over de gehele aarde, over de gehele omtrek, waar zij rust genomen hadden, etende, en drinkende, en dansende, om al de grotebuit, die zij genomen hadden uit het land van de Filistijnen, van de Cherethieten (vs.14), en uit het land van Juda, 1) geen overval vermoedende.

1) De verwoesting is de zondaar dan het meest nabij, wanneer zij roepen: vrede, vrede, en geen gevaar, en de boze dag van verre stillen. Ook is er niets, hetgeen onze geestelijke vijanden zoveel voordeel over ons geeft, dan de wellust en het inwilligen van de vleselijke begeerlijkheden..

17. En David sloeg hen, hoewel zij zich hardnekkig verweerden, en zij machtiger waren dan de Israëlieten, die door de lange tocht afgemat waren, van de avondschemering tot aan de avond van de volgende dag, en er ontkwam niet één man van hen, behalve vierhonderd jongemannen, die de Amalekieten bij zich hadden, en die op kamelen, dromedarissen (Jud 6: 5) reden en vluchtten. 1)

1) Zoals deze vermaken hier een droevig einde namen, zo nemen zij te allen tijde een droevig einde, door de dood, die zulke mensen verrast..

Uit deze overwinning van David blijkt, dat het zo waar is, dat het God niet te moeilijk is de overwinning te schenken met een kleine macht tegen een onnoemelijk grote menigte van vijanden. Wat toch hier zo duidelijk is in David, die met slechts vierhonderd man zoveel duizenden van Amalekieten verslaat, zodat slechts vierhonderd overblijven en zich door de vlucht redden, en in een tijdsbestek van 24 uur de overwinning over zoveel vijanden behaald heeft en een zo groot verlies aan de vijanden heeft bezorgd. Voorzeker, God zelf schijnt wel de verslagen vijanden tot buit te hebben prijsgegeven en aan David en zijn soldaten de tafel te hebben toebereid en tot spijs en drank te hebben aangehouden, zodat God zelf deze zaak op vreselijke wijze heeft uitgericht. Laten wij weer hieruit leren, dat wij niet de moed hoeven te verliezen, ofschoon naar onze mening onze krachten ontoereikend zijn om de vijanden te weerstaan, en om niet te wanhopen aan de hulp van God, van Wie het zeker is, dat Hij een ontelbare menigte van vijanden alleen door Zijn kracht, of door de adem van Zijn mond kan vernietigen, wanneer het schijnt, dat het ons aan alle kracht ontbreekt. God nu wil, dat wij zo zwak en krachteloos zijn, dat wij alle aanmatiging laten varen en, bevreesd door de menigte van de tegenwoordige gevaren, tot Hem met vurige gebeden de toevlucht leren nemen, opdat Hij aan ons dat vervult, wat de Heere door de profeet zegt, dat de overwinning niet bezorgd wordt door wagens en paarden maar door de hulp van God, die Zijn knecht bestuurt, en over zijn vijanden doet triomferen..

Het is wel opmerkelijk, dat op hetzelfde ogenblik, of in dezelfde dagen, waarop Saul omkomt, omdat hij geweigerd heeft, de ban aan Amalek geheel te volvoeren, David, zijn door God uitverkoren opvolger, juist doet, wat hij geweigerd heeft, n.l. de Amalekieten verdelgen. Voorts, dat het een zware strijd voor hem is geweest, want deze duurde toch volle 24 uur, en dat, terwijl zijn leger slechts bestond uit vierhonderd vermoeide krijgslieden. Wel een bewijs, dat aan de ene zijde de Amalekieten door de Heere ten dode waren opgeschreven, en aan de andere zijde David op bijzondere wijze door God werd gesterkt en geholpen..

19. En onder hen werd niet gemist van de kleinste tot de grootste, en tot aan de zonen en dochters; en van de buit ook tot alles, wat zij van hen genomen hadden: David bracht het allemaal weer.

In dezelfde tijd, dat David dit alles terugbracht, verloor Saul

alles in de bloedige slag op het gebergte Gilboa (2 Samuel .1: 1vv.); daarmee was David's lijden, dat hij ten gevolge van de vervolging leed, geëindigd. Heil aan allen, die van David leren, stil te zijn en te hopen en in ootmoed te dragen; hun lijden zal eindelijk in zalige vreugde veranderd worden. Er zijn drie trappen in het kruis dragen. De benedenste is die, wanneer men het kruis gedwongen op zich neemt, zoals Simon van Cyrene, en het met zuchten en tranen de Heere nadraagt, om er hoe eerder hoe liever van verlost te worden. Hoger staan zij, die het gewillig op zich nemen en geduldig dragen, en het aan God overlaten, wanneer en hoe Hij hen wil bevrijden, hoewel zij altijd nog met vlees en bloed te strijden hebben. Het hoogst staan zij, die niet alleen gewillig hun kruis opnemen en dragen, maar het ook liefhebben als een genade van God, als een teken van Hem toe te behoren, als een eer, een schat en een roem van de kinderen van God. De eersten staan nog onder het kruis, de tweeden strijden met het kruis, de derden overwinnen het. De laatsten zijn de beste Christenen, want God heeft de blijmoedige drager, evenals de blijmoedige gever lief.

Als God bij een zaak is, dan is zij veilig, al is zij midden onder de vijand..

De Voorzienigheid had het zo beschikt, dat de Amalekieten alles, hetgeen zij genomen hadden, zorgvuldig bewaarden, met oogmerk om het voor hen zelf te behouden, maar inderdaad bewaarden zij het voor de rechte eigenaar, dat er niet het allerminste van al het hun werd gemist, omdat zij zich hadden voorgesteld, dat alles verloren was. Zo doet God dikwijls veel meer voor ons, dan wij door een ongelovige vrees van Hem durfden verwachten..

20. David nam ook al de schapen en de runderen, die de Amalekieten toebehoord hadden; zij (David's knechten) dreven ze voor datzelfde vee, voor hun eigen weer heroverd vee heen, en zeiden, om de roem van deze heerlijke redding uitte spreken: Dit is David's buit. 1)

1) En zijn er, die menen, dat dit het refrein is geweest van een zegezang, die de krijgslieden hebben aangeheven, om de belangrijke overwinning, die zij hebben behaald, te verheerlijken. Is dit zo, dan blijkt daaruit wel, hoe zij daardoor hebben trachten goed te maken, dat zij een ogenblik zelfs eraan gedacht hebben David te stenigen, omdat Ziklag was verbrand..

21. Als David tot de tweehonderd mannen kwam, die zo moe waren geweest, dat zij David niet hadden kunnen navolgen, en die zij aan de beek Besor hadden laten blijven (vs.9vv.); die gingen David tegemoet, en het volk, dat bij hem was, tegemoet om hem met zijn overwinning geluk te wensen; en David trad tot het volk, tot die tweehonderd, en hij vroeg hen naar de welstand
1) (Ruth 2: 4).

1) Naar iemands welstand vragen is hetzelfde als iemand vriendelijk begroeten. Wij kunnen het ons wel voorstellen, dat er in David's hart een overvloedige blijdschap is geweest, dat hij vrolijk was in de Heere, en daarom kan hij ook niet anders dan vriendelijk zijn jegens de mensen. Zij hadden niet meegedaan en toch behandelt David hen als zijn helpers, wetende dat het eigenlijk de Heere was, die hem uit zo grote nood en dood had verlost..

22. Toen antwoordde een ieder boos en Belialsman 1) onder de mannen, die met David gegaan waren, en zij zeiden omtrent de verdeling van de buit: Omdat zij met ons niet getrokken zijn, zullen wij hun van de buit, die Wij gered (geroofd) hebben, niet geven; maar aan een ieder van deze tweehonderd zijn vrouw en zijn kinderen, laat hen die heenleiden en weggaan.

1) Wanneer er onder David's troepen niet van een of twee, maar van vele bozen sprake is, laten wij daaruit erkennen, dat God om de Zijnen te oefenen toelaat, dat dikwijls, ja bijna altijd, de goeden met de slechten vermengd zijn. Vele kwaden zijn er onder David's troepen geweest, en toch was David door de heilige zalving tot koning bestemd, en een voorbeeld van onze Heere Jezus Christus, en voerde hij een rechtvaardige zaak uit, maar onder de vierhonderd soldaten, die onder hem dienden, werden er vele slechten en bozen gevonden. Waaruit wij leren, dat de Kerk niet daarom is te veroordelen, indien zij hier op aarde niet zo kan gereinigd worden, dat het kaf altijd nog met het koren vermengd blijft. Ik beken wel, dat de gebreken te veroordelen zijn en aan de roeping van de personen niet beantwoorden. Maar toch, indien aan David de slechtheid van zijn soldaten moest worden toegerekend, zou die zaak, die God goedkeurt, veroordeeld moeten worden. Ik beken wel, dat David, indien hij de boosheid van de zijnen had begunstigd en in de slechtheid van de zijnen had toegestemd, hij niet minder schuldig zou zijn, dan zijzelf, maar wanneer hij, naar zijn vermogen, die verbiedt en weigert te doen, wat zij willen, laten wij dan erkennen, dat hij niet schuldig staat aan de zonde, die hij niet heeft goedgekeurd en die hij naar zijn vermogen onderdrukt. Niet anders moet men beslissen, omtrent de Christelijke Kerk, indien wij in haar de hypocrieten met de kinderen van God vermengd zien. Sommigen boos, anderen overgegeven aan gierigheid, anderen vol bedrog en list, anderen begerig naar wraak, anderen wraakgierig en weer anderen met de naam van God hun boosheid bedekkende, opdat dit ons niets nieuws of ongewoons toeschijne, alsof niet in alle eeuwen dit van de kerk had gegolden. Niettemin echter moeten wij alle moeite aanwenden, dat dergelijke ongestalten uit de vergaderingen van de gelovigen worden weggedaan en de Kerk van God gezuiverd worde, opdat niet, door onze nalatigheid in het onderdrukken van de gebreken, zij eerder worde een vergaderbak voor zwijnen, dan een tempel van God, en ondertussen daarmee geduld oefenen, wat we niet kunnen verbeteren. Het is toch een ongeneeslijke ziekte, wanneer slechten met de kinderen van God vermengd worden. Laten wij ons echter vermanen, om ons tot God in de gebeden te wenden, dat Hij ons het bederf van Zijn Kerk niet toerekene, en wel zo, dat Zijn straf niet worde gelegd zowel op hen, die zich toeleggen op recht en zuiverheid van zeden als op de slechte en goddeloze mensen. Wanneer echter het de toestand van de Kerk is, dat men vele hypocrieten moet dulden, daaruit volgt echter niet, dat men de teugels slap mag laten hangen..

De Belialsmannen rekenen naar zich toe; men moet altijd van zich afrekenen..

23. Maar David zei, zich tegenover deze liefdeloze rede met vriendelijkheid, maar toch met beslistheid stellende: Zo zult gij niet doen, mijn broeders! met hetgeen ons de HEERE gegeven heeft, en niet door onze eigen hand verkregen is, en hij heeft ons bewaard, dat niemand van ons het leven verloor, en heeft de bende van rovers, die tegen ons kwam, in onze hand gegeven.1)

1) Zij schreven de overwinning aan zichzelf toe, hij schreef haar toe aan de Heere. Nu is het begrijpelijk, dat als men iets door eigen werkzaamheid meent verkregen te hebben, men het onrecht vindt, dat mensen, die er niets aan gedaan hebben; gelijkgesteld zouden worden met hen, die alles gedaan hebben; maar is het van de Heere, dan ligt het niet aan iemands lopen en werken, maar aan Gods genade, en dan staan zij, die niet kunnen, gelijk met hen die wel kunnen..

24. Wie zou toch u in deze zaak, die gij voorhebt (vs.22), horen; 1) wie, die niet ondankbaar aan de Heere wil zijn? Want zoals het deel van hen is, die in de strijd mee getrokken zijn, alzo zal ook, zoals het reeds door onze vaderen en bij de verdeling van de buit van de Midianieten gebeurd is (Num.31: 25vv.), het deel van hen zijn, die bij het gereedschap gebleven zijn; zij zullen gelijkelijk delen.

1) David wil hiermee zeggen, dat niet alleen niemand deze zaak, die zij voorstellen, zou prijzen, maar dat integendeel deze daad algemene afkeuring en veroordeling zou vinden. De mannen van Belial worden door David overtuigd, zodat zij geen enkel bezwaar meer hebben, om ook de anderen te laten delen in de buit. Wij kunnen en mogen hieruit opmaken, dat David de stiptste orde en gehoorzaamheid onder zijn soldaten had. Hij zelf boog voor het Woord van zijn God, en nu ondervond hij het ook, dat dezen evenzeer gehoorzaamd worden door hun onderhorigen..

26. Toen nu David te Ziklag kwam, zo zond hij tot de oudsten van Juda, zijn vrienden, die bij de vervolging door Saul vriendschap bewezen hadden, van de buit, die hemzelf ten deel gevallen was, zeggende door hen, die de geschenken brachten: Ziet, daar is een zegen, een geschenk, voor u van de buit van de vijanden van de HEERE, 1) die wij hun ontnomen hebben.

1) Het zenden van deze geschenken kon daartoe bijdragen, dat de oudsten van de steden hem genegen werden en bevorderden, dat hij als koning werd erkend, na een onmiddellijk hierop volgende dood van Saul. Enkele van deze plaatsen zullen ook wellicht door de Amalekieten geplunderd zijn, omdat deze ook in het zuiden van Juda waren ingevallen..

31. En tot die te Hebron (Joz.10: 3), en tot al de oudsten van die plaatsen, waar David (in de tijd van 22-26) gewandeld had, hij en zijn mannen. 1)

1) David wilde die mensen, die hem liefde bewezen hadden, toen hij nog een vluchteling voor Saul was, wederliefde bewijzen en van het zijne meedelen; maar hij wilde ook zijn vrienden te vriend houden. Nooit zag hij de middelijke weg voorbij, terwijl de boodschap (vs.26) die hij daarbij zond, hem geheel op de achtergrond stelde en God de eer gaf..

HOOFDSTUK 31.

SAULS LAATSTE STRIJD TEGEN DE FILISTIJNEN, WAARIN HIJ ZICHZELF DOORSTEEKT.

I. Vs.1-13. Van David en zijn ondervindingen keert het verhaal tot de Filistijnen en Saul terug. De eersten, door de kinderen van Israël in leger bij Sunem aangevallen, op de morgen na de nacht, waarin Saul bij de waarzegster geweest is, slaan de laatsten op de vlucht en richten een grote slachting onder hen aan. Saul met zijn drie zonen komt zelf in grote nood op het gebergte van Gilboa; zijn zonen vallen; hij weet niet meer wat te doen; in zijn wanhoop verlangt hij van zijn wapendrager, dat deze hem doorsteekt; hij doet dit zelf, omdat deze het weigert. De volgende dag vinden de Filistijnen zijn lijk en de lijken van zijn zonen bij het uitplunderen van de verslagenen; zij houwen de hoofden af en trekken hun de wapens uit, die zij vervolgens als zegetekenen in hun land rondzenden, en daarop in hun afgodstempels als geschenken neerleggen. De aan de stadsmuren van Beth-Sean genagelde lijken worden daarna door de Jabesieten weggehaald, en wat het vlees betreft verbrand; de beenderen worden onder de Terebinth bij hun stad begraven. Vergelijk 1 Kronieken 10.

1. De Filistijnen dan, van wie wij in 28: 1vv. zagen, hoe zij hun legers verzamelden, in 29: 1vv. hoe zij naar Afek in de vlakte van Jizreël trokken, in 28: 3vv., hoe hun leger door Saul in Sunem van Gilboa af met vrees bespied werd, streden tegen Israël, terwijl David de in 30 meegedeelde krijgstocht ondernam; en de mannen van Israël vluchtten voor het aangezicht van de Filistijnen en er vielen vele verslagen op het gebergte Gilboa, 1) waarheen zij na het verliezen van de slag terug vluchtten.

1) Het hoofd-treffen had plaats in de vlakte van Jizreël, maar waar nu de zege was aan de zijde van de Filistijnen, daar vluchtte het overschot naar het gebergte van Gilboa..

2. En de Filistijnen hielden dicht op Saul en zijn zonen; zij drongen voornamelijk op deze aan, om hen meester te worden, en de Filistijnen sloegen Jonathan, en Abinadab, en Malchi-sua, de zonen van Saul, die met de vader in de strijd getrokken waren, terwijl de vierde zoon Esbaäl of Isboseth thuis was gebleven, of bij de veldheer Abner was, die met hem over de Jordaan ontkwam.

Van twee andere zonen van Saul, Armoni en Mefiboseth, die hem zijn bijvrouw Rizpa (2 Samuel .3: 7vv.) baarde, is noch hier noch in 14: 49 sprake, maar pas in 2 Samuel .21: 8vv. ; waarschijnlijk waren deze toen nog zeer jong..

3. En de strijd werd zwaar tegen Saul, die de Filistijnen in het bijzonder zochten, en de mannen, die met de boog schieten, troffen hem aan, 1) en hij vreesde zeer voor de schutters, 2) omdat hij bemerkte, dat hij hen niet meer kon ontkomen.

1) In het Hebreeuws Wajimtsaüchoe, d.i. bereikten hem. De boogschutters, nadat zijn zonen gedood waren, vervolgden nu ook Saul en hadden hem eindelijk omringd, zodat van geen ontkomen meer sprake was. De LXX vertalen: zij verwondden hem in het onderlijf. De

Vulgata: hij werd hevig verwond door de boogschutters. Deze vertalingen deugen echter niet, omdat Saul de kracht dan niet meer zou gehad hebben, om zichzelf te doden..

2) God had Saul met geduld verdragen, maar eindelijk moest Hij hem naar Zijn rechtvaardig oordeel bezoeken met de verdiende straf, ofschoon het wel scheen, dat hem straffeloosheid voor zijn ongerechtigheden beloofd was, vanwege het taal geduld van God, zolang David door verschillende beproevingen was geoefend en God hem scheen te vergeten. Maar door de daad zelf openbaart God, dat Zijn geduld de straf niet opheft, die slechts uitgesteld werd om vervolgens te zwaarder te treffen. Zo ook was het oordeel van God over Saul zwaarder, naarmate het geduld groter was geweest. En David kwam eindelijk tot de hem beloofde regering, na langdurige beproeving. Zijn hoop daarop was niet tevergeefs geweest, en daarom was zijn glorie des te meer in het oog vallend, naarmate zijn beproeving groter was geweest..

4. Toen zei Saul tot zijn wapendrager: Trek uw zwaard uit, en doorsteek mij daarmee, dat misschien deze onbesnedenen, de Filistijnen (17: 26), niet komen en mij doorsteken, en met mij de spot drijven,
1) noch mijn lijk tentoonstellen (Jud 9: 54). Maar zijn wapendrager wilde niet, want hij vreesde zeer zijn hand te leggen aan zijn heer, de gezalfde van de Heere (24: 7; 26: 9,23; 2 Samuel .1: 14). Toen nam Saul het zwaard, en viel daarin,
stortte zichzelf daarin.

1) In welk gevaar wij ons ook bevinden, laten wij de toevlucht nemen als onder de vleugels van God en tot Hem met voortdurende gebeden ons wenden, opdat Hij zelf ons regere en in tegenspoeden ons schenke een onoverwinnelijk geduld, opdat Hij altijd onze begeerte breidele, en wel zo, dat wij tegen Zijn wil niets ondernemen, maar wij ons altijd aan Hem onderwerpen..

Hij ziet de dood naderen, en zijn grootste zorg is, dat zijn lichaam niet in de handen van de Filistijnen valle, maar hij draagt geen zorg, om zijn ziel te bevelen in de hand van God, Die haar gegeven had. Zoals hij geleefd had, stierf hij ook, n.l. hoogmoedig en ijverzuchtig, en een verschrikking zijnde voor zichzelf en voor allen, die bij hem waren..

Jonathan stierf door de hand van zijn vijanden. Saul door zijn eigen. Saul stierf als een mens, die geen vrees voor, maar ook geen hoop meer had op God. Hij stierf, niet als een krijgsman, maar als een lafaard. Al zijn roem was nu weg, ook voor de wereld. Zo ontving hij het loon van een zondaar. Beginnende met de Geest, eindigde hij op ontzettende wijze in het vlees..

5. Toen zijn wapendrager zag, dat Saul dood was, zo viel hij ook in zijn zwaard en stierf met hem, in verkeerd begrepen trouw jegens zijn koning.

Die tegen Gods gebod Agag gespaard had, spaarde nu zichzelf niet, ook tegen Gods gebod; hij had zich geheel verkocht, om kwaad te doen.

De zelfmoord voert uit de wanhoop eerst in de ware volkomen wanhoop; want deze is eerst daar, waar de mens tot het bewustzijn komt, dat hij ook door zelfmoord de gewenste

vernietiging van zijn persoonlijk bestaan niet bereikt, dat hij een onsterfelijke ziel heeft en deze van God gescheiden is. De meeste zedenleraars vatten de zelfmoord op als werkelijk tegen het lichaam gericht; de zelfmoordenaar wil echter niet alleen uit de aardse ellende zich bevrijden, hij wil zijn bestaan geheel vernietigen. De Christen kan nooit in het geval komen, door zelfmoord aan een zwaar lijden of een zware verzoeking te ontkomen. Wanneer in de tijden van de vervolging van de Oude kerk enige gevallen voorkomen, dat Christelijke vrouwen en maagden, om een geweldadige schending te ontkomen, zichzelf doodden, en dit door de tijdgenoten geprezen werd, zo was dit, evenals het in 2 Makk.14: 41vv. meegedeelde geval, een zedelijke dwaling. Deze werd door Augustinus beslist gelaakt, omdat de kuisheid niet in het lichaam, maar in het hart rust, en het hart ook bij ondergaan geweld, rein kan blijven (Deuteronomium 22: 26). De vraag of iemand zich aan een ongeneeslijke ziekte, bijv. hondsdolheid, door zelfmoord onttrekken mag, is voor de Christen beslist ontkennend te beantwoorden. De Christen wacht in ootmoedige onderwerping, wat God hem toezendt, en vol vertrouwen, dat het tot zijn waarachtig heil zal dienen; wat hij niet door rechtmatige middelen kan afwenden, dat ziet hij als Gods wil aan, en hij kan zich de bevrijding van het aardse leven niet laten kopen door misdadig ingrijpen in Gods bestuur, want God heeft het aan Zich gehouden, de dood te bepalen..

Hebt gij ooit gehoord van stormen, die het hart teisteren, wanneer oude en nieuwe gedachten elkaar bestrijden en verdringen, wanneer de nijd knaagt, de toorn woedt, de driften drijven, de hartstochten opbruisen? Hoe donker en benauwd is het, wanneer de herinneringen aan de uren van onze zonden, het hels heldere bewustzijn van werken van de duisternis als dreigende bakens op het rusteloze heden indringen! Hoe donker en benauwd, wanneer te midden van die vreselijke gestalten, de vertegenwoordigers van een bezoedeld en verwoest leven, de vloek zich als een grijnzend schrikbeeld verheft, en de bedrukte door zijn gewicht dreigt te verpletteren! Bij mij laat Sauls levensgeschiedenis steeds een indruk van huivering achter, zoals hij van het ogenblik, waarop Samuel tot hem zei: "omdat gij het woord van de Heere verworpen hebt, heeft Hij u verworpen", (15: 23,26) geen rust, geen vrede, en in vrede, in oorlog, op de troon geen geluk meer heeft. Argwaan, wantrouwen, haat, vijandschap, tegen de trouwste dienaar, de edelste zoon, bestormen als zoveel vijanden zijn wrevelig hart en verwoesten zijn levensgeluk. In de menigte van zijn dienaars, in de kracht van zijn helden, in de bloei van zijn verheven geslacht, in de gehoorzaamheid van het volk, die sieraden en voorrechten van zijn kroon, vindt hij vreugde noch vertroosting meer. Geen liefde van de gehate, geen beminnelijkheid in de vervolgde, geen trouw, geen bede, geen weemoedige klacht, geen verheffende Psalm van de onschuldige is in staat zijn haat te bezweren, zijn woede te beteugelen. Hij verlaat steeds weer zijn troon; jaagt hem bloeddorstig met de wapens na; leidt zoals het roofdier van de woestijn, om zijnentwil een zwervend en ongestadig leven in Juda’s wildernissen; in één woord, hij voelt zich rampzalig. Soms dringt nog een zonnestraal van de hemel door tot het eertijds geopend hart, en doet de ijskorst, die het omgeeft, een ogenblik smelten. Dan erkent hij zijn dwaasheid, bekent zijn boosheid, heeft schaamte, berouw en tranen, bewondert en bemint David, voorspelt hem de heerschappij, en beveelt zijn kinderen in diens barmhartigheid aan, ijdele bloesems! Het zijn de sombere nagalmen, de laatste opflikkeringen van het menselijke, van het goddelijke, dat in de diepte van de zonde verdwijnt. Alles is tevergeefs. Onmachtig worstelt hij tegen de stromen van de afgrond, en wordt meegesleurd. Saul benijdt weer, haat, woedt en vervolgt weer, peinst weer

op verraad, koestert moordplannen tegen de held, de redder van koning en volk. En rampspoed en toorn volgen hem op de hielen. De hemel boven zijn hoofd wordt steeds meer donker, de aarde voor zijn voet onveilig. Onweerswolken pakken zich samen. De vijand dreigt, meer dan ooit te voren; zijn hoogmoed kent geen vrees, zijn trots is van de zege verzekerd. Saul ziet die legerbenden, en de held, gewoon te overwinnen, beeft. God heeft hem verlaten, de hel drijft hem voort. Hij zoekt de tovenares van Endor, ziet de man van God (?) en hoort een bevestiging van zijn voorgevoel. De mannen van Israël vluchten voor de Filistijnen, en vallen verslagen op het gebergte Gilboa. En de Filistijnen houden dicht op Saul en zijn zonen aan, en slaan Jonathan, en Abinadab en Malchi-sua, de zonen van Saul; en de strijd wordt zwaar tegen Saul, en de boogschutters benauwen hem. Toen zei hij tot zijn wapendrager: "Trek uw zwaard uit, en doorsteek mij, dat niet misschien de onbesnedenen komen, en met mij de spot drijven." Maar zijn wapendrager wilde niet, want hij vreesde zeer. Toen nam Saul het zwaard en viel daarin. Dat is de vloek. Saul heeft een sterkere dan hij tegen zich; God heeft hem verworpen; de hemel, de aarde, de hel, niemand, niets kon hem redden. In een ogenblik wordt zijn geluk, zijn zegen, zijn leven, zijn eeuwige toekomst vernietigd, en alles verheft zich tegen hem, ja voorwaar de vloek van de Heere drukt zwaar."

6. Zo stierf Saul, en zijn drie zonen, en zijn wapendrager, ook al zijn mannen, 1) allen, die van zijn geslacht en van zijn huis aan de strijd hadden deelgenomen, op dezelfde dag tegelijk.

1) Al zijn mannen, in het Boek der kronieken staat: geheel zijn huis. Het laatste verklaart het eerste. Allen die tot zijn huis in betrekking stonden en met hem in het leger waren opgetrokken, vielen in de slag, zowel bloedverwanten als dienstmannen..

7. Toen de mannen van Israël, die aan deze zijde van het dal, ten westen van de vlakte van Israël, waren, en die aan deze zijde van de Jordaan waren, die tussen het gebergte van Gilboa en de westelijke Jordaanoever woonden, zagen, dat de mannen van Israël gevlucht waren, en tevens vernamen, dat Saul en zijn zonen dood waren, zo verlieten zij de steden van dit gehele rondom de strijdplaats gelegen gebied, en zij vluchtten. Toen kwamen de Filistijnen en woonden daarin, zodat het gehele noordelijke gedeelte van het land in hun handen viel, en nog slechts alleen Judea en Perea aan de overzijde van de Jordaan aan de Israëlieten toebehoorden.

10. En zij legden na deze triomftocht zijn wapens en die van zijn zonen in het huis van Astharoth, in de tempel van hun godin Astarte of Atargatis (Deuteronomium 16: 21 "Jud 16: 24) ten geschenke (1 Samuel .17: 54; 21: 9) neer, terwijl zij aan hun afgod Dagon de schedels van de verslagenen wijdden, en die aan zijn tempel hechtten (1 Kronieken 10: 10); en zijn lichaam hechtten zij met de overige onthoofde lijken tot smaad en hoon aan de muur te Beth-Aan 1)

1) Beth-Aan of Beth-Sean (= huis van de rust), thans Beisan, ligt aan het einde van de vlakte van Jizreël, naar de zijde van de Jordaan, op ongeveer 2 uur afstand; hoewel in het gebied van de stam Issaschar gelegen, werd het toch aan de stam van Manasse toegedeeld (Joz.17: 11,16), door deze echter niet in bezit genomen (Richteren 1: 27), Na de ballingschap ontving het de naam van Scythopolis, d.i. Scythenstad, omdat ten tijde van koning Jozua Scythen (2

Koningen .22 en 23), die door Palestina naar Egypte trokken, zich daar vestigden (); daarom worden ook in Col.3: 11 naast Grieken en Joden de Scythen in het bijzonder genoemd, omdat nakomelingen van deze in Palestina zelf woonden. Nog in de 4de en 5de eeuw na Christus was Beth-Sean een prachtige stad en een zetel van een Christelijke bisschop, terwijl ook Basilides en Cyrillus daar geboren zijn, thans is het slechts een dorp van 70-80 huizen; de ongeveer 300 inwoners worden als een arm, fanatiek en roofachtig volk beschreven..

12. Zo maakten zich, uit dankbaarheid voor de hun vroeger door Saul bewezen weldaad (11), op alle strijdbare mannen, en gingen de gehele nacht, de 3-4 mijl lange weg, en zij namen, nog gedurende de nacht, om door de Filistijnen, die het land bezet hielden, niet gehinderd te worden, het lichaam van Saul, en de lichamen van zijn zonen, van de muur te Beth-Aan; en zij kwamen te Jabes, en brandden ze aldaar, 1) omdat wegens de verminking geen gewone begraving meer kon gebeuren.

1) Overigens was het geen gewoonte in Israël, de lijken te verbranden, zoals Tacitus hist. V.5, ten onrechte bericht; dit gebeurde alleen bij zware misdadigers (Lev.20: 14,21: 9); hier echter, evenals ook Amos 6: 11 gebeurde het in geval van nood..

Dit verbranden had alleen betrekking op het vlees en niet op het gehele lijk. Het vlees werd tot op de beenderen afgebrand en daarna werden de beenderen begraven onder het geboomte te Jabes..

13. En zij namen hun beenderen, waarvan het vlees was afgebrand, en begroeven ze onder het geboomte te Jabes, een nog ten tijde, dat dit geschreven werd te Jabes zich bevindende Tamarisk, en zij vastten, diep bedroefd over het smartelijk einde van de koning, zeven dagen.

Later liet David de beenderen van daar halen en met die van andere familieleden van Sauls huis te Zela in de stam van Benjamin bijzetten (2 Samuel .21: 11vv.)..

In deze smadelijke ondergang van Saul openbaart zich het gericht van God over zijn verharding. De liefde echter, die de burgers van Jabes aan de lijken van Saul en zijn zonen bewezen, gold niet de van God verworpenen, maar de met de Geest van de HEERE gezalfde koning, en was een daadwerkelijke veroordeling, niet van het goddelijk gericht, dat op Saul was gevallen, maar van de wreedheid van de vijanden van Israël en van zijn gezalfde..

Is het niet opmerkelijk, dat God David op hetzelfde ogenblik, dat Saul op het gebergte van Gilboa verslagen werd, en alzo de troon voor David leeg stond, hem in zo’n angst en benauwdheid vallen liet (1 Samuel .30: 6)? Ja, in hetzelfde ogenblik, waarin David graag zijn koningschap zou hebben willen geven voor de redding uit dat levensgevaar, werd hem de grootste beschikt. Alvorens God het koninkrijk aan David gaf, en wel op het punt, dat Hij het hem geven zou; moest hij nog één beproeving, één droefheid doorstaan, en wel de zwaarste, die hij tot nu toe ondervonden had. Dat waren de barensweeën van zijn verlossing. Wij zien het, God houdt tweeërlei rekening met de zijnen: allereerst: van hun ongeloof. David had gezondigd. Daarom stond er voor Gilboa een Ziklag. Te Ziklag werd de rekening van het ongeloof gesloten, te Gilboa werd de rekening van het geloof voortgezet, want het geloof

behoudt altijd de overhand. Daarentegen sloot God op Gilboa de rekening van het ongeloof met Saul voor deze tijd, zonder dat er een rekening van het geloof met hem bestond..

Dit Boek begon met de geboorte van Samuel en het eindigt met de begrafenis van Saul, en uit vergelijking van het een met het ander, kunnen wij leren aan de ere, die van God is, de rang te geven boven de eer, waarover de wereld de beschikking heeft, of beweert te hebben..

Samuel en Saul, hoe weinig verschil in hun beide namen en toch hoe oneindig veel verschil, wat hun leven, hun sterven en hun verwachting voor de eeuwigheid betreft!.

HET TWEEDE BOEK VAN SAMUEL.

Het Tweede Boek van Samuel bevat de geschiedenis van het Koninkrijk van David. Het laat zich verdelen in vier delen.

1. Het eerste deel (Hoofdstuk 1-4) bevat de geschiedenis van David's regering over Juda te Hebron.
2. Het tweede deel (Hoofdstuk 5-9) deelt ons zijn verheffing mee tot koning over het gehele volk en de uitbreiding van zijn rijk.
3. Het derde deel (Hoofdstuk .10-20) beschrijft, wat met hem voorviel ten gevolge van zijn zonde van echtbreuk.
4. Het vierde deel (Hoofdstuk 21-34), bericht ons zijn laatste regeringsdaden en zijn dood.

Het geheel doet ons zien, hoe in David's regering het koninkrijk van Israël eigenlijk zijn beslag krijgt, hoe hij de man is door God bestemd, om in waarheid een theocratisch koning over Israël te zijn.

HOOFDSTUK 1.

DAVIDS TREURZANG OP DE DOOD VAN SAUL EN JONATHAN.

I. Vs.1-16. Op de derde dag na zijn terugkomst te Ziklag, ontvangt David daar bericht van de nederlaag van het Israëlitische legers, en van de dood van Saul en diens zonen, door een Amalekiet, die hem tevens de kroon van de koning en diens armsiersel overhandigt. In de hoop van daarvoor rijkelijk beloond te worden, stelt de berichtgever de toedracht voor, als had hij zelf de koning op diens verzoek gedood; maar ten opzichte van de verwachte beloning heeft hij zich in David vergist. David laat hem, tot straf voor hetgeen hij voorwendt te hebben gedaan, neerhouwen, en houdt daarna met zijn manschappen een vastendag tot aan de avond, vanwege Sauls en Jonathans dood en Israël's nederlaag.

1. Voorts gebeurde het na Sauls, in 1 Samuel .31: 4vv., vermelde dood, toen David van de slag van de Amalekieten (1 Samuel .30) was teruggekomen, en David twee dagen te Ziklag gebleven was.

4. Voorts zei David tot hem: Wat is de zaak? Vertel het mij toch. Hoe kunt gij zeggen ontkomen te zijn? Dan moet er een grote nederlaag in het leger hebben plaatsgehad? En hij zei, dat het krijgsvolk in zijn geheel uit de strijd gevlucht was, en dat er ook velen van het volk gevallen en gestorven waren, dat ook Saul en zijn zoon Jonathan dood waren.

In het Hebreeuws Wegam. Dit betekent eigenlijk: niet alleen ook..

6. Toen zei1) de jongen, die hem de boodschap bracht, en zeker wel in Sauls nabijheid geweest was, toen deze zich door zijn wapendrager wilde laten doden (1 Samuel .31: 3vv.), maar met opzet het gebeurde zo voorstelde, zoals hij kort na de dood van Saul en diens wapendrager, toen hij het lijk van eerstgenoemde plunderde, uitgedacht had, om van David een goede beloning te ontvangen: Ik kwam bij geval, terwijl ik van de anderen, die met mij uit de strijd in de vlakte van Jizreël ontkomen waren, verwijderd was, op het gebergte van Gilboa; en ziet, Saul, die ik daar bemerkte, leunde als iemand wiens krachten uitgeput zijn, op zijn spies; en ziet, de vijandelijke krijgswagens en ritmeesters of ruiters hielden dicht op hem aan.

1) Het verhaal van deze boodschapper is geheel bezijden de waarheid, behalve het bericht, omtrent de dood van Saul en zijn zonen. Kennelijk wil hij het doen voorkomen, dat hij Saul gedood heeft om zo loon bij David te vinden. Hij heeft echter alleen Saul en Jonathan verslagen gevonden, en nu kroon en armsieraden meegenomen om die tot David te brengen. Dat David hem straks ter dood laat brengen, is niet ten gevolge van een ogenblikkelijke opwelling van toorn, nood uit berekening, om de gunst van het volk te winnen, maar omdat deze jongeling het verdiend had. Indien het toch waar was, dat hij Saul vond leunende op zijn spies, dan was deze nog wel in de gelegenheid geweest om te ontvluchten, en stond daarom de doodslag gelijk met een moord. En waar David hem gespaard had, tot tweemaal toe, daar stond het de Amalekiet niet vrij om de Gezalfde van de Heere te doden, zoals hij het voorgaf..

9. Toen zei hij tot mij: Sta toch bij mij, en dood mij, want deze maliënkolder heeft mij opgehouden (naar Rabbijnse uitlegging van het alleen hier voortkomende woord: de kramp heeft mij aan getast, zodat ik niet verder kan), want mijn leven is nog geheel in mij, ik zal dus levend in de handen van de Filistijnen vallen, indien niet iemand mij spoedig ombrengt, en daardoor belet, dat zij de spot met mij drijven.

10. Zo stond ik bij hem, en doodde hem zonder bedenken; want ik wist, dat hij na zijn val niet leven zou; 1) nadat hij zo'n volkomen nederlaag geleden had, moest hij óf in handen van de vijanden geraken en door deze omkomen, óf ik moest hem naar zijn wil doen; er bleef geen andere uitweg over; en ik nam, nadat ik hem de doodsteek had toegebracht, de kroon, die op zijn hoofd was, het gouden koninklijk kenteken, dat hij aan de helm droeg en het armversiersel, dat aan zijn arm was, het armsieraad, de armband, en heb ze beide hier tot u, mijn heer, gebracht,
2) aan wie thans het koninkrijk te beurt valt.

1) Dit duidt niet op de toestand, die ook in het laatste hoofdstuk van het vorige Boek beschreven wordt, waar gezegd wordt, dat Saul in zijn spies viel, maar betekent, dat de Amalekiet van gedachte was, dat Saul die slag niet zou overleven, dat hij bestemd was te sterven..

2) De wijze waarop wij ons jegens de naaste moeten gedragen, wordt niet bepaald door zijn wil maar door de wil van Gods gebod. De stelling: volenti non fit injuria men begaat geen onrecht tegen hem, die men behandelt, zoals hij zelf wil is op zedelijk standpunt ten enenmale verwerpelijk. Als de naaste uit dwaasheid, onkunde of wanhoop iets zondigs van ons begeert, geeft die begeerte ons geen recht tot de daad; daarom straft David met recht deze Amalekiet, die voorwendt Sauls begeerte tot zelfmoord volbracht te hebben. De vraag of een geneesheer het recht heeft om aan het smartelijk lijden van de ongeneeslijk zieke een einde te maken, door met zijn toestemming hem spoediger te doen sterven, moet ongetwijfeld ontkennend beantwoord worden, omdat ook dit kortaf moord, of bevordering van opzettelijk bedoelde zelfmoord (vgl. 1 Samuel .31: 5) zou zijn, en men zich hierdoor tegen Gods wil, die voor de mens immers een langer leven tot zijn eigen heil bestemd heeft, moedwillig verzet..

11. a) Toen vatte David, omdat hij op het zien van de koninklijke kroon en het armsiersel niet meer aan de juistheid van het bericht van de jongeling kon twijfelen, zijn kleren en scheurde ze; evenzo deden ook al de mannen, die met hem waren (De 14: 2).

a) 2 Samuel .3: 31; 13: 31

12. En zij weeklaagden, en weenden, en vastten tot op de avond over Saul en over Jonathan, zijn zoon, en over het volk van de HEERE, als hun geloofsgenoten, en over het huis van Israël 1) als hun volksgenoten, omdat zij door het zwaard gevallen waren.

1) Ten teken van zijn smart verscheurde hij zijn kleren en al zijn mannen deden evenzo, en treurden met weenden, en vastten tot aan de avond "over Saul en over Jonathan, zijn zoon, en over het volk van de Heere, en over het Huis van Israël, omdat zij door het zwaard (d.i. in de

strijd) gevallen waren". "Volk van de Heere" en Huis, d.i. volk van Israël, zijn onderscheiden naar de dubbele betrekking van Israël, die dubbele grond tot treuren gaf. De gevallenen waren, 1e. leden van het volk van de Heere; 2e. volksgenoten..

David had billijke reden, om te weeklagen, niet alleen over Jonathan, zijn waarde vriend, die een deugdzaam vorst, een groot krijgsman en een steun van de Staat, zowel in vrede als in oorlog, was geweest, maar ook, omdat Gods vijanden zijn volk een zo grote nederlaag toegebracht en zo velen van hen gedood hadden. Ja, hij mocht in verscheidene opzichten over Saul zelf weeklagen, want ofschoon hij was geweest zijn onverzoenlijke vijand, die hem gestadig vervolgde en naar zijn leven stond, nochtans was hij de Gezalfde van de Heere, die hij om die reden tweemaal bij het leven had behouden, en een dapper veldheer, die Gods oorlogen tegen de vijanden van Israël gelukkig had volvoerd.

Behalve door de Jabesieten (1 Samuel .31: 11) werd alleen zware rouw bedreven over Saul, door hem, die hij jaren lang tot de dood toe gehaat en vervolgd had; zo weende ook David's Nakomeling (Luk.19: 41) over de val van Jeruzalem, die op het punt stond Hem om te brengen..

13. Voorts zei David, nadat hij met zijn mannen door het scheuren van de kleren en door luid geween hun droefheid over de dood van Saul, van Jonathan en van hun geloofs- en volksgenoten had geopenbaard, tot de jongen, die hem de boodschap aangaande Sauls dood, op die wijze als boven verhaald is, gebracht had: Van waar zijt gij, En hij zei: Ik ben de zoon van een vreemde man, van een Amalekiet, die in Israël zich als vreemdeling heeft gevestigd.

De Joden menen, dat hij de zoon was van de Edomiet Doëg (1 Samuel .21: 7; 22: 9vv.), die de koninklijke rijkskleinoden in zijn bewaring gehad, en zijn zoon ermee naar David gezonden had, in de hoop dat deze daardoor gunstig gestemd zou worden, en hem van de gevreesde straf voor zijn verraad zou vrijspreken. Het is waar, de Amalekieten stamden wel van Edom af (Genesis36: 12), zodat Doëg in de ruime zin van het woord Edomiet kon heten; maar streng genomen was hij geen Amalekiet. Zulke vermoedens van de Joodse uitleggers over personen, die de Schrift zelf niet nader aanduidt, missen in de regel elke grond en zijn uit de lucht gegrepen (1 Samuel 4: 13), waarom wij, al schijnt het ook nog zo waarschijnlijk, dat zij in de opvatting van deze plaats gelijk hebben, er toch geen gewicht aan kunnen hechten..

16. En David zei, terwijl hij het bevel gaf, nog eer het volvoerd werd, tot hem, die zeker om genade en sparen van zijn leven bad, en die waarschijnlijk thans, nu de valse berichten in vs.6vv. een met zijn verwachting strijdend, gevolg hadden die berichten wilde herroepen: Uw bloed zij op uw hoofd; want uw mond heeft tegen u getuigd, zeggende: ik heb de gezalfde van de HEERE gedood. Uit uw mond wordt gij geoordeeld (Luk.19: 22), gij moogt het nu gedaan hebben of niet. Hebt gij het niet gedaan, zo zijt gij schuldig vanwege uw leugenachtig getuigenis, en ontvangt gij het loon van een snode huichelaar.

Ook deze daad van David was een lijkfeest ter ere van de koning van Israël en het bloedige offer verheerlijkte de Heere, die door de Heilige Geest gesproken heeft: "Tast Mijn gezalfde niet aan."

David zag wel, dat deze mens geen vurige moordenaar was; maar hij wilde toch daardoor een voorbeeld geven, dat men geen gehoor moet schenken aan vleiers, die zich bij hooggeplaatste personen op dergelijke zonden beroemen.

Het doden van de koning als Gezalfde van de Heere, was zo'n misdaad, dat zij met de dood moest worden gestraft. Wat David meermalen had kunnen doen, maar uit heilige vrees voor de geheiligde persoon van de koning niet had gedaan, dat had een vreemde, een man, uit het Israël zo vijandige geslacht van de Amalekieten, uit winzucht gedaan, of tenminste voorgegeven gedaan te hebben. Zo'n misdaad moest gestraft worden en weliswaar door David, die door God tot opvolger van Saul was gekozen en gezalfd, en die de Amalekiet zelf als zodanig erkende, omdat hij hem anders niet deze boodschap met de koninklijke diadeem zou hebben overgebracht..

David toonde hiermee tevens zijn oprechte rouw over de dood van Saul en Jonathan..

II. Vs.17-27. In de eerste tijd, nadat hij bericht ontvangen had van Sauls en Jonathans dood, dicht David op beiden een klaaglied, dat hij later tot algemeen gebruik van zijn volk overgaf en dat ons hier uit Israël's Zangboek wordt meegedeeld. Het eerste deel ervan (vs.19-24) bevat alles wat tot lof van de gevallen helden gezegd kon worden, de diepste smart over hun dood, de roem van hun dapperheid, van hun onverbreekbare liefde tot elkaar en in het bijzonder ook de regeringsdeugden van Saul, die zijn volk tot overwinning en welvaart had gebracht; het tweede (vs.25,26) drukt David's vriendschapsbetrekking tot Jonathan uit, welke vriendschap hem dierbaarder was geweest dan zelfs de innigste onder alle menselijke betrekkingen, die tussen echtgenoten; en eindelijk bevat het derde (vs.27) een korte nagalm van de klacht, waarmee het lied eindigt.

17. David nu, krachtens de hoogdichterlijke gaven, die hem eigen waren (1 Samuel 17: 13), klaagde deze zang over Saul en over Jonathan, zijn zoon. Hij drukte zijn diepe smart over hun dood, behalve in de oprechte rouwbetoning na het bericht van de Amalekiet, (vs.11vv.) ook uit in een bijzonder klaaglied of elegisch, weemoedig gezang.

O hoe beschamend is het voor ons, reeds in de dagen van het Oude Testament een liefde tot de vijand te ontmoeten, zoals zich hier in David openbaart, en zo zuiver, waar en ongekunsteld als zij onder ons, die de openbaring van Gods zondaarsliefde in Christus kennen, helaas! tot de zeldzaamheden behoort..

18. Als hij gezegd had, of beval, toen hij koning over het huis van Juda geworden was (2: 1vv.), dat men de kinderen van Juda de boog zou leren, d.i. het lied, dat naar een daarin (vs.22) voorkomende uitdrukking de naam van de boog ontving, 1)zorgvuldig zou inprenten, opdat het op een plechtige gedenkdag, die hij ter nagedachtenis van de gestorvenen wilde instellen, door het volk gezongen zou kunnen worden, en ook opdat het in de mond van het volk, voornamelijk van de krijgslieden in het leger overging, en zo een eigenlijk volkslied werd. Ziet, het is, omdat het ook werkelijk algemeen door het volk is gebruikt, geschreven in het boek van de Oprechte, of van de vromen, het volkszangboek van de Israëlieten (Jos 10: 13) en luidt daar aldus:

1) Evenzo wordt de plaats Exod.3 en 4 in Mark.12: 26 "de doornenbos" genoemd. Bij Oosterse dichters komt het veelvuldig voor, dat zij met een enkele uitdrukking uit een geschrift het gehele geschrift aanduiden. Zo heet b.v. de tweede Sura van de Koran "de koe", omdat daarin van de rode koe gesproken wordt..

2) Ofschoon dit lied een van de schoonste is van het Oude Testament, in alle tijden en van alle zijden is bewonderd, en de verhevenste wendingen en de heiligste stemming bevat, toch is het geen eigenlijk heilig lied, geen Psalm, tot godsdienstig gebruik bestemd, maar onderscheidt zich van de Psalmen op dezelfde wijze als b.v. stichtelijke vaderlandse liederen zich van onze kerkliederen onderscheiden; tot volks- of vaderlands lied was het echter bijzonder geschikt. Daarom werd het ook niet, zoals David's in 22 meegedeeld danklied in de Psalmbundel geplaatst (vgl. Psalm 18) maar wel in het "boek van de Oprechte". Het schijnt, alsof dat boek voltooid is met dit klaaglied, waarin de door vele beproevingen zo vroeg gerijpte David als het ware afscheid neemt van zijn afgezonderd leven, om nu de hem door God toegezegde troon te bestijgen en het koninkrijk van de belofte in Israël tot werkelijkheid te maken. De Lyrische volkspoëzie werd voortaan door de geestelijke poëzie, die door David zo'n hoge vlucht nam en tot de hoogste bloei raakte, telkens meer op de achtergrond geschoven, zodat zij geen nationale betekenis meer had, en enkel tot persoonlijk gebruik en vermaak diende (Psalm 65: 14). Ook Salomo's poging, om aan de wereldse kunstpoëzie in Israël het burgerrecht te verschaffen (1 Koningen .4: 32) bleef vruchteloos..

20. a) Verkondigt het niet te Gath, wat ons, het volk, in het verlies van onze edelsten op het diepst getroffen heeft, boodschapt het niet op de straten van Askelon, maar verbergt de rouwmare voor onze vijanden, die zich verheugen in onze smart; opdat de dochters van de Filistijnen, zich niet verblijden; opdat de dochters van de onbesnedenen niet opspringen van vreugde, wanneer zij op het feest van de viering van de zegepraal van haar volk een rondedans houden (1 Samuel .18: 6).

a) Micha 1: 10

David bedoelt hier niet, dat het bericht van de nederlaag mogelijk voor de Filistijnen verborgen kon blijven. Dit zou al te dwaas zijn! De tijding was zelfs reeds in het gehele land verspreid (1 Samuel .31: 9vv.). Maar "zonder nog te letten op het dichterlijk smartgevoel, dat zijn woorden niet weegt en eigenlijk slechts zegt: o, kon het de vijanden verborgen blijven, herinneren wij, dat David ten tijde van de vervaardiging van dit lied, zich nog midden in het land van de Filistijnen bevond, en allereerst zijn manschappen toesprak, en er bij hen op aandrong om, althans niet zelf boodschappers van het droevige nieuws aan de vijanden te zijn..

Deze uitdrukking: verkondigt het niet te Gath, boodschapt het niet te Askelon, is sedert die tijd onder de gelovigen tot een spreekwoord geworden. Men verneemt haar dikwijls als iemand door de een of andere misstap ergernis geeft. Werd die uitroep maar trouwer nagekomen, dan meestal het geval is! Lag de kinderen van het koninkrijk overal de eer van het geestelijk Zion zo na aan het hart, als aan David die van het aardse! Maar hoe dikwijls gebeurt het, dat zij zich zelfs beijveren, om de naaktheid van hun broeders te ontdekken voor

de wereld, en dat zij door deze vernieuwing van Chams misdaad tot verraders worden van de gemeente, die Christus met Zijn bloed gekocht heeft..

21. Gij bergen van Gilboa; noch dauw, noch regen moet meer zijn op u, noch, zoals tot dusver, aan uw hellingen vruchtbare velden van de hefoffers, 1) velden, die hefoffers opleveren! Veeleer moet gij blijvende gedenktekenen zijn van de ontzettende gebeurtenis, die op u is voorgevallen; gij moet treurende met Israël voor lange tijd braak liggen; want daar is het schild van de held smadelijk weggeworpen; 2) het schild van Saul is hem daar ontgleden, alsof hij niet gezalfd ware geweest met olie.3)

1) In het Hebreeuws Sedee theroemoth, is appositie van het vorige. David spreekt hier als het ware de vloek uit over Gilboa's gebergte. Dauw noch regen valle meer op de hellingen van dit gebergte neer en dientengevolge blijven zij onvruchtbaar, opdat geen hefoffer, d.i. offer van de eerstelingen meer op dit gebergte zou kunnen worden ingezameld, omdat er geen koren meer kon groeien..

2) In het Hebreeuws Nig'al. De LXX weggeworpen. Anderen vertalen: met bloed bezoedeld, maar ten onrechte.

3) De laatste woorden van het vers luiden in het oorspronkelijke niet gezalfd met olie; "alsof hij ware geweest" is er tot verduidelijking bijgevoegd. De grote houten met leer overtrokken schilden werden met olie begoten, om ze buigzamer en meer ondoordringbaar te maken. De dichter heeft hier echter minder het schild zelf in het oog, als wel de drager ervan, de gezalfde van de Heere; het is hem even smartelijk als onverklaarbaar, dat hij, de koning van Israël, over wie toch Gods genadehand in het bijzonder waakte, heeft moeten omkomen als een gewoon krijgsman, en juist daarom wil hij, dat de Heere aan deze bergen, waarop iets zo ongehoords kon gebeuren, voortaan Zijn zegen onthoude..

In het Hebreeuws Bli maschiach. Letterlijk, niet gezalfd met olie. De Vulgata en in navolging daarvan Luther en onze Statenvertalers voegen, alsof hij! (...) geweest ware, erbij en vertalen dan: alsof hij niet gezalfd met olie ware geweest, terwijl bovendien Luther en onze Statenvertalers het laten slaan op Saul. Laat men het echter op het schild slaan, en o.i. eist dit de grondtekst, dan wil dit zeggen, dat het bloed van Saul er nog aankleefde, zodat het daar nog ongereinigd lag..

22. Zo'n smaad overkwam op de Gilboa hun, die steeds zo dapper en zegevierend streden! Van het bloed van de verslagenen, van het vette van de helden werd Jonathans boog, zo menigmaal de hand van deze strijdbare held in de strijd tegen de vijanden van Gods volk die voerde, niet achterwaarts gedreven, en Sauls zwaard keerde niet leeg terug. Steeds hadden boog en zwaard, voordat ze weer in de koker of de schede gestoken werden, grote nederlagen aangebracht; zij waren getekend met het bloed van de verslagen vijanden en met het vet van de ingewanden van de helden, wie zij diep in het lijf waren gestoken.

Zoals de poëzie of dichtkunst het gemoed boven de gewone prozaïsche voorstelling van de gedachten en gewaarwordingen voert, zo moet haar taal noodzakelijk ook levendiger,

krachtiger en rijker zijn dan de taal van het dagelijks leven; ja haar taal wordt dikwijls stout, en verheft zich ver boven de grenzen van de werkelijkheid; zij bedient zich van beelden en vergelijkingen, en versiert zich met redefiguren, die veel meer aan de ideale dan aan de werkelijke wereld toebehoren. Dit mag men bij het lezen van een geschrift, als het voor ons liggende, wel in acht nemen; want Gods Woord heft de ontwikkeling van de in de menselijke natuur gelegde krachten en behoeften niet op, maar houdt die slechts in de behoorlijke grenzen, en richt ze op haar hoogste en verhevenste doel..

David's woorden zijn niet als vloek te beschouwen, maar als stoute beeldrijke uitdrukking van zijn diepe rouw. In ieder geval blijkt uit zijn hartstochtelijke spreekmanier, dat althans toen ook in hem de hoop van een eeuwig zalig leven nog niet sterk genoeg was, om de schrik en de huivering van de dood en het graf zegerijk te overwinnen. Zijne Liefde laat geen uitzicht op een Hemels Paradijs doorschemeren. Hij spreekt zelfs niet van een zich vertroosten met een weerzien met de overledenen. Ook voor zijn oog hing nog een dichte sluier, die de hemel bedekte; maar later zullen wij die sluier van hem meer en meer opgelicht zien. Maar hoe veel gelukkiger zijn wij boven die Ouden zelfs in hun helderste ogenblikken. Bij het bloedige lijk van de koning zien wij, wel niet zonder beven, maar toch met enige hoop, dat in zijn jongste ogenblikken zijn hart nog voor God berouwvol verbroken zij en hem de tollenaarsgenade ten deel zij gevallen (?). Terwijl wij Jonathan ons met de erekroon gesierd denken, planten wij op beider graf in de geest het kruis van Golgotha, en verblijden ons over de waarheid, dat voor allen, die zich op deze wereld oprecht voor God verootmoedigd hebben, het bloed gevloeid heeft, dat betere dingen spreekt dan Abels bloed en alle zonden wegneemt..

Ware het door de kruisvaarders bedacht, dat in vs.21 de dichter spreekt, zij zouden, bij hun komst op de berg Gilboa, niet zo verwonderd zijn geweest, dat er toch werkelijk dauw en regen viel op de plaatsen waarvan de koninklijke profeet gezegd had: "Noch dauw, noch regen moet zijn op u!".

23. Saul en Jonathan, die beminden, volgens anderen, die beminnelijken en die liefelijken in hun leven, zijn ook in hun dood niet gescheiden; zij waren lichter dan arenden, die met snelle vlucht en grote behendigheid in de hoogste lucht zich kunnen verheffen, zij waren sterker dan leeuwen, die voor geen vijand terugschrikken (17: 10).

Hier openbaart zich al de tederheid en zuiverheid van David's aandoening, zodat hij zich niet alleen onthoudt van iedere bitterheid omtrent Saul, en van de geringste zinspeling op hetgeen hij van hem had moeten lijden, maar zich zelfs verheugt over beider wederkerige liefde; werkelijk bewijzen vele plaatsen uit hun geschiedenis (1 Samuel .19: 6; 20: 2), dat vader- en kinderliefde hen innig verbond, al scheen dan ook de sombere toorn van de koning de goede verstandhouding voor korte ogenblikken te willen verstoren (1 Samuel .20: 30vv.)..

Maar bij het schetsen van hun wederzijdse liefde heeft David hoofdzakelijk die van Jonathan voor Saul voor ogen; van Jonathan, die zijn vader niet verliet, ofschoon diens grimmige haat tegen de vriend, die hij als zijn ziel liefhad, de gehechtheid aan deze wel had kunnen verminderen..

Wat David hier zegt, past in de eerste plaats op Jonathan en in de tweede plaats op Saul in de eerste jaren van zijn regering, wanneer hij zich de liefde van het volk had gewonnen. David ziet hier echter in zijn lied alleen op de lichtzijde van Saul, en brengt hier in toepassing, wat nog gedurig in beoefening wordt gebracht: "over de doden niets dan goeds"..

24. Gij dochters van Israël, weent over Saul, die zo dikwijls hij zegevierend uit de slag terugkeerde, van de aan de vijand ontroofde buit u kleedde met scharlaken, met weelde, of, met lieflijkheden, d.i. op liefelijke wijze, die u sieraad van goud, dat hij u liet behouden, deed dragen over uw kleding.

Hier wordt, zoals reeds het naast elkaar plaatsen van Saul en Jonathan bewijst, op de donkere schaduw, die door Sauls regering gaat, in het geheel niet gelet; hij wordt hier geprezen als dapper krijgsheld, die in vergelijking met de hem voorafgaande tijd Israël's welvaart heeft bevorderd. En aldus zingt niet een gunsteling of vleier aan Sauls hof, maar men zie dit niet voorbij! zo zingt David, de zwerver, de door Saul tot de dood gehate en vervolgde man, zo zingt niet iemand, die met Sauls dood het beste deel van zijn geluk verliest, maar het is de klacht van David, voor wie Sauls dood de geopende poort is tot het begin van de hem sedert lang beloofde macht en eer. Inderdaad, David spreekt in dit lied zó, alsof Sauls naam aan geen bitterheid omtrent het verleden herinnerde en geen hoop voor de toekomst voorspelde; geheel in het tegenwoordig ogenblik verdiept, geeft hij aan zijn droefheid lucht, zonder dat hij aan zijn eigenbelang denkt. Dat vermag alleen hij, die zijn persoonlijk bewustzijn en leven geheel zuiver in het algemeen bewustzijn en leven heeft opgelost; met andere woorden, die het waarlijk koninklijke karakter heeft bereikt. En juist deze macht van zo'n reine en heilige zelfverloochening is de stroom, die alle bittere druppels in de zielen van David's mannen heeft verslonden, zodat David's treurend leger in Ziklag zich niet anders beschouwt dan de andere afdeling van het op Gilboa verslagen leger; want in de verslagenen zien zij niet hun vijanden en vervolgers, maar het volk van de HEERE, het leger van Israël, vs.12. Ja, deze kleine verbannen schaar van zeshonderd, dat van het gehele lichaam afgehouwen lid in het land van de Filistijnen, is het ware Gods-leger (zie 1 Kronieken 12: 22); want hier werkt de geest en de kracht voor het welzijn van het geheel, waardoor de scherpste tegenstellingen tot eenheid worden gebracht. David's klaaglied op Saul en Jonathan en het treurende leger te Ziklag brengt zijn koninklijk karakter tot volkomenheid..

Men zou de uitdrukkingen, waarvan David zich tot roem van Saul bedient overdreven kunnen achten, en geneigd zijn om aan de waarheid van die lof te twijfelen. Maar men bedenke, dat aan de graven van overledenen, tot wie men in het leven in nauwe betrekking stond, bijna altijd de lichtzijde van hun persoonlijkheid voor het vochtige oog van de herinnering optreedt. Wat tot beschuldiging van de overledenen zou kunnen dienen, verliest dan veel van zijn kracht door het sterk sprekend bewustzijn, hoeveel men zelf schuld heeft aan het kwaad, dat zij ons aandeden. Dit ondervond ook David, die zonder twijfel tot zichzelf moest zeggen, dat ook hij jegens zijn koninklijke gebieder en de vader van zijn gemalin niet altijd en overal zo gehandeld had, als behoorde. En hoe natuurlijk moest hij het vinden, dat de koning, bij de gedachte, hoe zijn kroon in plaats van in zijn huis te blijven, op de vreemdeling, de herder van Bethlehem overgaan zou, het voorhoofd fronste en duistere plannen in zijn gemoed opkwamen. Maar het is ook werkelijk niet te veel, wat David in zijn rouwklacht tot lof van de

koning zegt. Was Saul niet werkelijk een strijdbaar held? Klonken niet dikwijls ook zachtere en tederder snaren in zijn gemoed? En bestond er niet tussen hem en zijn zonen, ook Jonathan niet uitgesloten, een tedere betrekking, ondanks alle woeste handelingen, waartoe hij soms overging? Bewezen zij hem geen kinderlijke trouw tot in de dood? Dit alles stond David toen voor de geest. Aan zulke herinneringen paarde zich een diep en smartvol medelijden met de zwaar beproefde koning. En zo was het David's oprecht en diep gevoel, dat hij in zijn lijkklacht volkomen wilde uitdrukken..

26. Ik ben benauwd om uwentwil, mijn broeder Jonathan! dat ik uw vriendschap nu moet missen; gij waart mij zeer liefelijk, 1) zo lang ik uw omgang mocht genieten; uw liefde was mij wonderlijker, meer waard, dan liefde van vrouwen.

1) Hij had grote reden, om te zeggen, dat Jonathans liefde hem wonderlijker was, dan de liefde van vrouwen, want voorzeker, er was geen weerga daarvan, dat een persoon iemand beminde, van wie hij wist, dat hem de kroon van het hoofd zou nemen; en dan nog zijn mededinger op de duur zo trouw te wezen als Jonathan David geweest was, dit overtrof de hoogste trap van huwelijksliefde en standvastigheid..

27. 1) Hoe zijn de helden gevallen, en de krijgswapenen,
2) waarmee de strijd gevoerd werd, verloren!

1) Wij nemen hier, waar het minder een eigenlijk geestelijk dan wel een menselijk schoon lied betreft, de gelegenheid te baat, om eerst over het wezen en de vorm van de Hebreeuwse poëzie iets uitvoeriger te handelen, en daarna het lied, in zijn verschillende verzen en strofen opgedeeld, de lezer nogmaals voor te leggen, ten einde hem een indruk van de eigenaardige schoonheid van zo'n vrucht van de Hebreeuwse dichtkunst te geven.

De poëzie in het algemeen als uitdrukking van in geestdrift geraakte stemming verheft zich boven de gewone toon en gang van de eenvoudige bedaarde spraak, en bedient zich van de taal van het opgewekte gevoel, de hevige aandoening, die zich laat horen in de grote verandering van stem en het met krachtige nadruk uitspreken van de woorden, zodat de redevoering niet alleen levendiger, opgewekter, rijker wordt, maar ook een beweging ontvangt, die met de afwisselende stemming van het gevoel overeenkomt en op geregelde wijze, met harmonisch ritme doet voortgaan. Dit ritme (gelijkmatige welluidendheid) kan nu meer natuurlijke uitdrukking van onmiddellijke geestdrift, meer product van hoog ontwikkelde kunst zijn; kan zich nu meer beperken tot een ritmische evenredigheid van de gedachten, dan tot evenredigheid in woorden en lettergrepen zich uitbreiden en tot een zuiver bepaald metrum (maat van de lettergrepen) zich ontwikkelen. De Hebreeuwse dichtkunst, waarin naar de eigenaardigheid van de geest van dit volk, de gedachte het overwicht op de vorm eist, heeft zich niet tot het metrisch ritme, tot het meten van de lettergrepen en tot de rijm verheven, maar zich vergenoegd met het ritme in de gedachte, die zijn uitdrukking vindt in de wet van de evenredigheid van de rededelen en opvolgende gedachten, in het parallelisme van de leden en van de zinsbouw. De evenredigheid van de delen van de rede treedt hoofdzakelijk in de versbouw of het versritme, aan het licht. Ons gevoel, onze voorstellingen en onze gedachten kunnen wij uitdrukken door woorden. Wanneer die

woorden in harmonische orde zodanig zijn samengesteld, dat zij een gedachte zuiver uitdrukken, noemen wij dit een vers. Naar de wetten van het parallelisme of de evenredigheid van de delen van de rede, is de vorm van het vers zodanig, dat de gedachte, die aan het bewogen gemoed ontstroomt, niet in een enkele stelling, in een enkele onafgebroken doorlopende rij van woorden zich volkomen laat uitdrukken, maar in enige, met elkaar overeenkomende, evenredige leden verdeeld wordt, die op zo'n wijze tegenover elkaar worden geplaatst, dat in het ene lid de rede rijst, in het andere daalt. Ten opzichte van de inhoud van de gedachte kan deze overeenkomst van de parallele (gelijklopende) leden of in gelijkvormigheid, of in tegenstelling, of eindelijk in een voortgang van de gedachte bestaan (synoniem, antithetisch en synthetisch parallelisme); ten opzichte van de vorm echter kunnen de versdelen een volkomen, uit een gelijk aantal woorden bestaand (Psalm 19: 8-10 parallelisme vormen, of een onvolkomen parallelisme, dat op het gelijke aantal woorden niet let. De eenvoudigste en daarom ook de meest voorkomende vorm van de ritmische versbouw is de samenstelling van het vers in twee delen; zeer zelden komen verzen voor, die uit één lid bestaan. Deze bevinden zich alleen aan het begin van het lied, waar de kracht en beweging nauwelijks is opgewekt (Psalm 18: 2), of in het midden, tot bijzondere nadruk (Psalm 29: 7), of tussen twee strofen (Psalm 92: 9), of aan het einde, waar de beweging ophoudt (Exod.15: 18). Verzen van drie en meer leden worden deels door uitbreiding van de leden, deels door samenvoeging van verzen van een, twee en drie leden gevormd. De evenredigheid (symmetrie, afgemeten verhouding) tussen de opvolgende gedachten vertoont zich in de liedopbouw, of de vorming van de strofen d.i. in de symmetrische verdeling en verbinding van de opvolgende gedachten, die ten gevolge van het rustpunt van de rede en de wendingen, in de gang van de gedachten, naar de wetten van de welluidendheid en de harmonie, zodanig gerangschikt zijn, dat in haar volgorde een bepaalde gelijkmatige schikking zich doet zien, en de versgroepen in dezelfde verhouding tot elkaar komen als de afzonderlijke delen van elk vers tot elkaar. Deze strofenbouw, waarbij insgelijks de gedachten naast elkaar, tegenover elkaar en elkaar opvolgende worden voorgesteld, vertonen zich het duidelijkst in die liederen, waarin de strofen door een gelijk begin of een gelijk slot, door refreinen of keerrijmen worden aangeduid, maar wordt ook in alle dichtstukken aangetroffen, die deze uiterlijke kentekenen missen; hij is geheel regelmatig, als de strofen niet alleen een gelijk getal verzen, maar ook de verzen een gelijk getal leden hebben; maar meestal vertonen de strofen verschillende lengte en een grote verscheidenheid van ritmische indeling.

Nemen wij thans, na deze opmerkingen, ons lied nog eenmaal ter hand, dan zien wij dadelijk, dat het uit 3 strofen van zeer ongelijke lengte bestaat (vs.19-24; vs.25,26 en vs.27

), die ieder beginnen met de smartelijke uitroep: Hoe zijn de helden gevallen! De eerste strofe bevat zes, de tweede twee, de derde slechts een vers; terwijl de klacht in kracht en omvang trapsgewijze afneemt, en de smart, die het begin met alle hevigheid zich uit, allengs vermindert en eindelijk zwijgt. De verzen zelf bestaan uit twee, drie, vier, vijf of zes leden, zoals uit de volgende verdeling blijkt:

I

II

Wat synoniem parallelisme is, bespeurt men het best aan vers 20, waar het tweede lid met het eerste, en het vierde met het derde overeenkomt, als voorbeeld van synthetisch parallelisme diene vs.26, waarin het tweede lid de gedachte van het eerste lid opheldert, en het derde lid die van het tweede uitbreidt en voltooit. Hierbij vergelijke men Psalm 18: 28: Want Gij verlost het bedrukte volk; maar de hoge ogen vernedert Gij. Of Psalm 22: 18; 27: 10 om de aard van het, anthitetisch parallelisme te verstaan, waarbij in de regel het tweede lid het tegendeel van het eerste uitdrukt; maar soms zijn ook, zoals in Psalm 18: 42: Zij riepen, maar er was geen verlosser, tot de Heere, maar Hij antwoordde niet, stelling en tegenstelling op beide leden verdeeld..

2) In het Hebreeuws Keli milchama. Letterlijk, wapens van de strijd. Echter kan men daaronder ook verstaan, degenen, die de wapens gebruiken, d.i. de strijders. Luther vertaalt dan ook, de strijdbaren. Wij hebben dan het vers aldus te lezen: Hoe zijn de helden gevallen en de strijders omgekomen! Uit de voortgang van dit lied merken wij op, hoe David hoe langer hoe kalmer wordt, en wij mogen het veronderstellen, dat hij ook deze zaak, dit droevig feit leert stellen in de handen van zijn God. Was het hem een treurige en smartelijke zaak, zijn vriend aldus te verliezen, en tevens verschrikkelijk, dat op die wijze de eer van Israël's koning door het slijk was gehaald, hij leert hoger opzien en inzien, dat ook dit gebeurd is in de weg van Gods Voorzienigheid, zodat hij niet alleen de ramp leert billijken, maar ook goedkeuren..

HOOFDSTUK 2.

ZALVING VAN DAVID TOT KONING. ISBOSETHS OPROER.

I. Vs.1-8. David ziet wel in, dat hij zijn verblijf onder de Filistijnen nu niet langer kan houden, en dus naar het vaderland terug moet keren. Maar omdat hij tevens vooruitziet, dat Sauls aanhangers er niet toe zullen komen om hem als koning te erkennen, zo wil hij niet door een willekeurige handeling het gevaar van een burgeroorlog teweegbrengen, maar vraagt vooraf de Heere, of hij in een van de steden van Juda, waar hij nog het eerst een gunstige ontvangst hoopt te vinden, trekken zal, zo ja, in welke stad? Hem wordt Hebron opgegeven; daarheen begeeft hij zich dan met zijn huis en met zijn aanhangers; hij wordt daar door de oudsten van Juda tot koning over deze stam gezalfd, en zendt boden naar de burgers van Jabes in Gilead, om hen te danken voor hetgeen zij met Sauls lijk gedaan hadden, en om hun zijn troonsbestijging te melden.

1. En het geschiedde daarna, nadat Sauls en Jonathans dood aan de voorgewende moordenaar gewroken en in een allergevoeligst klaaglied betreurd was geworden, (zie het vorige hoofdstuk) dat David de HEERE vroeg 1) door de Uriem en Tummim, omdat hij de hogepriester Abjathar bij zich had (1 Samuel .22: 20vv.; 23: 6). Hij vroeg de Heere, zeggende: zal ik optrekken in een van de steden van mijn stam Juda, waar ik vele vrienden heb (1 Samuel .30: 26vv.)? Naar menselijke gedachten is dat in de huidige omstandigheden het meest aan te raden; maar ik wil niets naar eigen inzicht beginnen, wil Gij liever, o Heere, mij de juiste weg wijzen. En de HEERE zei tot hem door de mond van de hogepriester: Trek op; uw doel stemt geheel met Mijn gedachten en wegen overeen (Genesis21: 12). En David zei, liet voor de tweede keer voor zich raadvragen (1 Samuel .23: 9vv.), zeggende: Waarheen, in welke van Juda's steden, zal ik optrekken? En Hij zei: Naar Hebron. 2)

1) Dat hij na de dood van Saul zijn tijdelijke verhouding met de Filistijnen moest opgeven en naar zijn vaderland terugkeren, dat kon voor David niet twijfelachtig zijn. Maar omdat de Filistijnen door hun overwinning bij Gilboa het grootste deel van het Israëlitisch gebied hadden ingenomen en van de aanhangers van Saul, vooral van het leger, aan de spits waarvan Sauls neef, Abner, stond, te vrezen was, dat zij niet gemakkelijk David als koning zouden erkennen, waardoor een burgeroorlog kon uitbreken, zo wilde David niet zonder uitdrukkelijke toestemming van de Heere naar het vaderland terugkeren..

2) Bij 1 Samuel .9: 5 (1 Samuel 9: 5) hebben wij de omstreken van Bethlehem, zuidelijk tot aan de Frankenberg en het dorp Khureitûn in het oosten en tot aan Salomo's vijvers met het kasteel el Burak in het Westen bezocht. Van Khureitûn uit zou de weg naar het zuiden in bijna rechte richting eerst naar Thekoa, de geboorteplaats van de profeet Amos (Amos 1), voeren; zij ligt op een brede bergrug, waarvan men een buitengewoon mooi uitzicht heeft op de omstreken. Op deze weg naar Hebron treffen wij echter bijna geen in de Bijbelse geschiedenis belangrijke plaats aan, behalve het in Joz.15: 59 genoemde Beth-Anoth, een weinig zuidwestelijk van Halhul gelegen. Daarom begeven wij ons liever terug op de eigenlijke Hebronstraat, die ons dicht langs de westzijde van el Burak brengt. Na 1 1/2 uur reizen komen wij bij een put, bron, of regenbak, met een bidplaats Bir el hadsch romedan

(Bron voor oogzieke pelgrims), op dat punt, dat oostelijk tegenover Bereikut of Berachah ligt, en dat volgens de mening van sommigen dat lofdal is, waarin Josafat over de Ammonieten en Moabieten zegevierde (2 Kronieken 20: 26). Twee uur van daar ligt vlak aan de weg, links, de bron Ain en Dirweh, en iets verder rechts het oude Beth Zur (Joz.15: 58); door deze plaats moet de weg gelopen hebben, die van Jeruzalem over Thekoa naar Gaza voert, die in Hand.8: 26 "de weg naar het zuiden, die woest is", genoemd wordt; deze plaats dekte de toegang tot de hoofdstad, waarom hij door Rehabeam versterkt werd (2 Kronieken 11: 7) en ook tijdens de Makkabeeën een grote rol speelde (1 Makk.4: 29; 2 Makk.11: 5; 13: 9,22). Wij hebben daarom bij 1 Samuel .9: 5 niet geschroomd om ons voor de oudere overlevering te verklaren, volgens welke Ain en Dirweh de plaats is, waar Filippus de kamerling uit Morenland doopte. Willen wij ons van deze bron af iets zuidoostelijks begeven, zo zouden wij na omstreeks 20 minuten te Halhul (Joz.15: 59) komen. Weer 20 minuten daarachter, in rechte richting op Hebron aan, liggen de puinhopen van Rameh, die de Joodse overlevering voor Abrahams huis opgeeft, zonder daarbij te bedenken, dat Abraham geen vaste woning in Kanaän had, maar er slechts een tentenleven leidde; maar ook voor het Rama van Samuel, zoals Wolcott en Van de Velde willen, kunnen wij deze ruïne niet houden (zie bij 1 Samuel .9: 5). Wij hebben van hier af slechts weinige minuten nodig, om op de weg naar Hebron terug te komen, dat niet verder dan 3/4 uur van ons af ligt; maar eer wij deze weg opnieuw betreden, begeven wij ons in zuidwestelijke richting en komen na een goed half uur aan een reusachtige eik, Bulut es-Sebta geheten, die men voor een van de eiken van het bos Mamre (Genesis13: 18) houdt. Van de Velde, die hem heeft gezien, zegt, dat hij wel niet gelooft, dat er eiken van deze soort zijn (namelijk wier takken in dichte bundels afhangen en klein doornig blad hebben, die op zo’n hoge ouderdom kunnen bogen; maar dat deze mooie en prachtige boom een nakomeling is van de groep, waaronder Abraham de Heere aan de ingang van zijn tent ontving (Genesis18: 1vv.) is hem waarschijnlijk. Hieruit volgt, dat het eikenbos zich een half uur noordwestelijk van Hebron zal hebben bevonden. Wenden wij ons van hier zuiver oostelijk totdat wij weer op de weg komen, dan zijn wij in Ain Eskali, een kwartier van de stad; het water van deze bron wordt door de inwoners voor het beste op de gehele wereld gehouden, en het dal, waarin het stroomt, voor de beek Eskol, waar de 12 verspieders een wijngaardrank met een druiventros van buitengewone grootte afsneden (Num.13: 24vv.). Het is nu echter tijd, dat wij de lezer bekend maken met Hebron, de stad van de aartsvaders, welke stad een van de liefelijkste en mooiste gezichten biedt, die men in het heilige land aantreft. De stad bestaat uit zes kwartieren. De zuidelijke el Haram en el Musarika alleen hier zichtbaar, zijn van de beide noordelijke, het oostelijke of het Scheikskwartier, en het westelijke of het kloosterkwartier, door een strook land van acht minuten breedte gescheiden. Vooral valt op het grote, als vesting ingerichte gebouw aan de zuidhelling van de oostelijke heuvel Haram (d.i. ontoegankelijk) genoemd. Dit duidt, zoals reeds bij Genesis23: 20 opgemerkt is, de plaats aan, waar in de dubbele spelonk Machpela het gebeente van de aartsvaders en hun vrouwen weten, en is in de vorm van een langwerpige vierhoek gebouwd, waarvan de lengtezijden van het zuiden naar het noorden 200 voet lang zijn, terwijl de breedte slechts 115 voet en de hoogte van 50 tot 60 voet bedraagt; van de vier torens, waarmee de hoeken oorspronkelijk ter verdediging voorzien waren, staan thans slechts twee meer geheel recht op, en dienen met hun galerijen tot minaretten (daaronder verstaat men de koepeldaken op Islamitische bedehuizen); de derde is stomp en de vierde geheel vervallen. Over de grafplaats zelf is een Moskee gebouwd, die, zoals de ringmuren, een langwerpigen vierhoek vormt. "Al de graven van de

patriarchen", schrijft de Spanjaard Badia, die in het jaar 1807 onder de naam Ali Bey naar binnen wist te sluipen, maar wiens beschrijving toch geen duidelijk denkbeeld van de inwendige inrichting geeft "al de graven van de patriarchen zijn met kostbare tapijten van groene, prachtig met goud gestikte zijde bedekt; die van hun vrouwen zijn rood en op gelijke wijze gestikt; de sultans van Konstantinopel geven deze tapijten, die van tijd tot tijd vernieuwd worden. Ik telde op Abrahams graf negen tapijten over elkaar. Ook de ruimte, die door de graven wordt ingesloten, is met tapijten belegd." Intussen zijn de zerken er ongetwijfeld alleen neergezet om de eigenlijke graven in een diepere groeve aan de opmerkzaamheid te onttrekken. Een weinig ten noorden van Haram ligt het kasteel el Kala, dat niet hoog is, maar sterke massieve muren bezit, die gedeeltelijk in puin liggen; dit is, naar het schijnt, de oude koningsburg, waarin David 7 jaar te Hebron woonde (5: 4vv.). In dit deel van de stad bevindt zich ook een vijver, die 85 voet lang, 55 voet breed en meer dan 18 ½ voet diep is en voor Sara's badvijver gehouden wordt; een grotere vijver, de Davidsvijver geheten, misschien dezelfde, waarbij David de moordenaars van Isboseth liet ophangen (4: 12), ligt op het zuidelijk deel van de stad aan, daar waar de bodem sterker begint te dalen. Bovendien worden onder de merkwaardigheden in Hebron nog Abners en Isboseths graf (3: 31vv.; 4: 12) en dat van Isaï, David's vader, getoond. De bevolking van de stad bestaat uit 6-7000 Moslims, die hier dweepzieker en vijandiger op de Christenen zijn dan ergens elders in het land, en uit 280 a 300 Joden, bij Robinsons bezoek was er slechts een enkele Christen, Elias van Damascus, woonachtig. Eer wij van Hebron en zijn omgeving scheiden, begeven wij ons van de noordzijde van de stad oostelijk naar het anderhalf uur van daar verwijderde Beninaïm, dat Robinson voor het oude, door Hieronymus vermelde Capharbarucha (zegendorp) houdt; en dus de plaats zou zijn, tot waar naar de overlevering Abraham de Heere begeleidde, en van waar hij de volgende dag de rook van Sodom's brand zag opstijgen (Genesis18: 22vv.; 19: 27 vv.)..

6. Zo doe nu de HEERE tot vergelding van dit werk van uw liefde en trouw aan u opnieuw weldadigheid en trouw! 1) en ik ook, als Sauls opvolger en schuldenaar van al het goede, dat hem nog in de dood bewezen is, ik zal aan u dit goede doen, omdat gij deze zaak gedaan hebt. 2)

1)Weldadigheid en trouw. Hiermee wordt aangeduid, hoe de Heere Zijn genade aan het volk bewijst, d.w.z. als de Liefde en als de vervuller van Zijn beloften..

2) Kon David edeler, tederder, deelnemender handelen? en omdat de edelste daad tevens de wijste is, en het meest tot het doel voert kon hij wijzer handelen? Moest niet deze daad, waarmee hij begon, de beste indruk op het volk maken en hem hun liefde doen winnen? Kon hij zijn regering meer schitterend beginnen dan met deze daad? Waarlijk, hij is goed begonnen! Een regent, die de verdiensten van zijn voorganger dankbaar erkent en hem nog in het graf eert, is bekwaam en waard zijn opvolger te worden. En deze één trek, die wij van David's troonsbestijging weten, strekt om ons opnieuw voor hem in te nemen; hij laat alle goeds, ja het beste voor de toekomst hopen. Maar het goede overal opzoeken, met warmte liefhebben, op onpartijdige wijze belonen, zelfs als zijn vijanden het doen, dàt kan alleen de man naar Gods hart. De natuurlijke mens heeft leedvermaak als het zijn vijand kwalijk gaat;

al doet hijzelf hem geen kwaad, hij verheugt er zich toch in stilte over, indien het hem door anderen wordt aangedaan, en ergert zich indien hij geprezen en zijn eer gered wordt.

Bovendien gaf David door deze handeling aan het volk de beslissende overtuiging, dat onder zijn bestuur ook de geringste daad, die lof verdiende, dankbaar opgemerkt, en erkend zou worden..

7. En nu, laat uw handen sterk zijn, en zijt dapper, betoont u verder moedige mannen te zijn, die hun koning trouw ter zijde staan; omdat uw vroegere heer Saul gestorven is, en ook hebben mij die oudsten van het huis van Juda tot koning over zich gezalfd; 1) er zullen zich echter voor u bijzondere moeilijkheden opdoen om aan mijn zijde te blijven, omdat Sauls leger onder aanvoering van Abner zich naar uw landstreek teruggetrokken heeft, en er van daar uit wel een oorlog tegen mij zal beginnen (vs.8vv.).

1) Hiermee vordert David van hen, dat zij, nu Saul dood is, hem erkennen als hun wettige koning en heer. Het schijnt, dat toen nog niet bekend was, wat Abner in het schild voerde, om n.l. Isboseth tot koning over Israël te maken..

II. Vs.8-32. In de eerstvolgende vijf en een half jaar na Sauls dood onderwerpt Abner aan diens enig overgebleven zoon Isboseth, die hij na de ongelukkige slag op het gebergte te Gilboa in het aan de overzijde gelegen land naar Mahanaïm gebracht had, geheel Israël met uitzondering van de stam Juda, en maakt hem in zijn 40ste jaar koning. Thans heropent hij de strijd tegen Juda, om ook deze stam aan Isboseth te brengen, en David zendt zijn leger onder aanvoering van Joab naar Gibeon tegen dat van Abner. Terwijl beide partijen aldaar bij een vijver tegenover elkaar zich legeren, moet op Abners voorstel een tweegevecht van 12 jongelingen uit ieder leger de strijd beslissen; omdat hierop geen beslissing volgt, komt het tot een algemene zeer hevige slag, waarin Abner op de vlucht wordt geslagen, die echter onderweg de hem heftig vervolgende Asahel, Joabs broeder, doorsteekt. Met zijn manschappen op het felste benauwd door de hem nazettende vijand, beweegt hij aan de avond van die dag Joab tot de aftocht; terwijl hij daarop over de Jordaan naar Mahanaïm zich terugtrekt, begraven David’s krijgslieden Asahels van het slagveld meegenomen lijk, in zijn vaders graf te Bethlehem en bereiken Hebron bij het aanbreken van die dag.

8. Abner nu, de zoon van Ner, de krijgsoverste, die Saul gehad had (1 Samuel .14: 50), nam Isboseth (= Man van verwarring of schaamte) Sauls jongste zoon bij zijn vrouw Ahimaäz, 1) die of aan de slag (1 Samuel .31: 1vv.) in het geheel geen deel genomen, of zich bij Abner gehouden had, en zo de dood, die zijn drie broeders met de vader tegemoet snelden, ontkomen was, en voerde hem, nadat die slag verloren was, over naar het oostelijk deel van het land, naar Mahanaïm, aan de rivier de Jabbok (Genesis32: 2 Jozua 13: 26; 21: 38vv.), om in de eerste plaats hem en het overschot van het geslagen leger in veiligheid te brengen.

1) In 1 Kronieken 8: 33; 9: 39 wordt Isboseth met de naam Esbaäl d.i. vuur of verdelger van Baäl aangeduid, zo heet ook Jonathans zoon in 1 Kronieken 8: 34; 9: 40; Merbaäl d.i. Baäls-bestrijder. Evenals namelijk de naam van de god Baäl zelf in de naam Boschet (d.i. schande) omgezet werd (Jer.3: 24; 11: 13 Hos.9: 10 9.10) zo ook de daarmee samengestelde

eigennamen, waarom wij in 11: 21 voor Jerub-baäl (Gideon: Richteren 6: 32) lezen: Jerrub-béschet. Vele geleerden vinden in deze omzetting van de namen van Sauls nakomelingen een zinspeling op de schande, waarin Sauls huis volgens de gebeden van David (Psalm 35: 26; 132: 18) ten onderging..

9. En toen het Abner eindelijk door jarenlang voortgezette strijd tegen de in het westelijke deel van het land tot heerschappij gekomen Filistijnen gelukt was, deze weer van daar te verdrijven, omstreeks het jaar 1050 vóór Christus, maakte hij hem, (Isboseth) ten koning over Gilead, de drie oost-Jordaanse stammen, Ruben, Gad en oost-Manasse, en over de Aschurieten, 1) de stammen Aser, Zebulon en Nafthali; en over Jizreël, west-Manasse, en over Efraïm, en over Benjamin, en over geheel Israël, behalve Juda en Simeon, dus ook over de stammen Dan en Issaschar.

1) Aldus heeft de Chaldeeuwse uitlegging van het Oude Testament de vreemde uitdrukking opgevat. Anderen (b.v. ook de Vulgaat) willen daarvoor lezen: Gessuri, waaronder dan het noordelijke deel van het land van de berg Hermon tot aan het meer Gennesareth te verstaan zou zijn (Deuteronomium 3: 14 Joz.12: 5; 14: 13; 1 Kronieken 2: 23 dan moeten de stammen Aser, Zebulon en Naftali onder "geheel Israël" mee begrepen worden..

10. Veertig jaar was Isboseth, Sauls zoon, oud toen hij koning werd over Israël, en hij regeerde, tot aan zijn in het jaar 1048 vóór Chr. gevolgde vermoording (4) het tweede jaar, 1) of twee jaar; alleen die van het huis van Juda volgden ook in deze tijd niet hem, maar David na.

1) Ook hier moet het woord vertaald worden door, en hij regeerde twee jaar. In vs.11 wordt gezegd, dat David te Hebron, over het huis van Juda, zeven en een half jaar heeft geregeerd. Wat blijkt hieruit? Dat niet terstond na Sauls dood Isboseth koning is geworden, maar dat hij pas 5 jaar daarna tot koning is verheven over de andere stammen en dat Abner in die tijd de Filistijnen uit het land heeft verdreven..

11. a) Het getal nu van de dagen, die David koning geweest is te Hebron, over het huis van Juda, door wiens oudsten hij spoedig na Sauls dood, dus reeds in het jaar 1055 vóór Christus, tot hun vorst gezalfd werd (vs.4), is zeven jaar en zes maanden.

a) 1 Kronieken 2: 11

Na Isbóseths moord erkenden ook de overige stammen David als koning, en sinds die tijd verplaatste hij zijn residentie van Hebron naar Jeruzalem (5: 1-9)..

12. Toen trok Abner, de zoon van Ner, nadat hij in het jaar 1050 het gehele overige rijk aan Isboseth onderdanig gemaakt had (vs.9), uit met de knechten, met de krijgslieden van Isboseth, de zoon van Saul, van Mahanaïm
1) naar Gibeon, in de stam Benjamin, 2 à 3 uur noordwestelijk van Jeruzalem, om van daar uit de strijd tegen de stam van Juda te hervatten en ook David’s rijk aan Isboseth te brengen.

1) Sommigen vertalen dit vanuit het leger, omdat het Hebreeuwse woord Mahanaïm ook betekent: leger, legerplaats, of liever; dubbel leger (Genesis32: 2). Het is echter duidelijk, dat dit hier niet aldus kan worden vertaald, zoals Luther in navolging van de Vulgaat gedaan heeft, het moet met de Septuaginta als eigennaam opgevat worden..

13. Joab, de zoon van Zeruja (1 Samuel 16: 10) een overste onder de helden van David, 1) en later zijn legerhoofd (1 Kronieken 11: 6), en de knechten, de krijgslieden van David trokken van hun zijde ook uit om het voortdringen van het vijandelijk leger van het gebied van hun heer af te weren; en zij, de legers, ontmoetten elkaar bij de vijver van Gibeon, 2) en zij bleven, legerden zich, deze aan deze zijde van de vijver, en die aan de andere zijde van de vijver.

1) Van Joabs broeder Abisaï is reeds in 1 Samuel .26: 6vv. gesproken; maar zonder twijfel behoorde Joab insgelijks tot de vrijbuiters van David, zolang deze door Saul vervolgd werd, en was hij vermoedelijk reeds toen de voornaamste na David, omdat hij een groot veldheerstalent bezat..

2) In Gibeon bevond zich, sinds Nob door Saul verbrand was (1 Samuel .22: 19) de tabernakel (1 Kronieken 16: 39vv. 21: 29; 2 Kronieken 1: 3 het tegenwoordige dorp el Dschib ligt op de top van een eenzame bergrug. Omstreeks 100 schreden van het dorp verwijderd, recht onder de top van de berg, op het noorden aan, is een mooie waterbron in een uitgeholde kelder; niet ver daaronder liggen de overblijfselen van een andere open watervergaarbak van circa 120 voet lang en 100 voet breed. Ook in Jerem.41: 12 wordt van een groot water bij Gibeon gesproken..

Gibeon lag in het gebied van Benjamin, de stam, waaruit Saul was voortgekomen. Daar had ongetwijfeld Saul nog vele vrienden, en Abner brengt juist daarheen de strijd over, opdat hij gesterkt zou worden door degenen, die nog van de overleden koning hielden. Hieruit blijkt, dat niet David, maar Abner zelf de strijd heeft aangevangen..

14. En Abner zei tot Joab: Laat ons, opdat het niet tot een ernstige burgeroorlog komt, de zaak door een tweestrijd beslissen (1 Samuel 17: 11); laat zich nu de jongens opmaken, en voor ons aangezicht spelen. 1) Stel gij van uw zijde een getal jeugdige krijgers, in wier hand gij de beslissing wilt leggen, en ik zal een gelijk aantal van mijn zijde stellen, die hier voor onze ogen de strijd met hen zullen voeren. En Joab zei: Laat hen zich opmaken. Hij nam het voorstel aan.

1) Dit betekent niet, dat Abner het als een soort van spel beschouwde, dat de mannen van weerszijden door een tweegevecht de strijd zouden beslissen dat lag niet in Abners karakter maar het spelen moet hier worden opgevat in de zin van krijgsspel, van het strijden in een tweegevecht..

16. En de tweemaal twaalf jongelingen gingen met grote verbittering op elkaar in, en de een greep de ander, zijn tegenstander, bij het hoofd, en stootte zijn zwaard in de zijde van de ander, en zij vielen, ten gevolge van zo’n vol van verbittering gevoerde strijd, alle

vierentwintig tezamen; 1) daarom noemde men deze plaats: Chelkath Hazurim, d.i. Akker van de sneden of van de scherpe zwaarden, die bij Gibeon is.

1) Hierdoor kwam het, dat dit tweegevecht de strijd niet besliste, maar gevolgd werd door een algemene strijd, waarin Abner geslagen werd..

23. Maar hij, Asahel, weigerde af te wijken. Zo sloeg hem Abner met het achterste, het ondereinde van de spies, 1) aan de vijfde rib, het onderlijf, dat de spies van achter hem uitging; en hij viel daar en stierf op zijn plaats, bleef op die plaats dood liggen. En het gebeurde, dat alle krijgslieden van David's leger, die in het vervolgen van de vijand, op de plaats kwamen, waar Asahel gevallen en gestorven was, staan bleven, en de val van de jonge held betreurden (20: 12).

1) Het onder- of benedeneind van de spies was, naar het schijnt, scherp, om de spies in de aarde te steken, als men haar uit de hand legde (1 Samuel .26: 7); daaruit laat het zich ook verklaren, dat de spies door het gehele onderlijf van Asahel drong, en achter weer te voorschijn kwam..

31. Maar David's knechten hadden van Benjamin en onder Abners mannen geslagen; driehonderd en zestig mannen waren er doodgebleven, zodat Israël duidelijk genoeg kon zien, hoezeer God met David was en Isboseths koninkrijk niet van lange duur zou zijn.

Dat de doden hier opzettelijk worden opgegeven, is om hen te onderscheiden van de gewonden. Het grote verschil tussen de gesneuvelden in beide legers is hieruit, in de middellijke weg, te verklaren, dat Joabs soldaten goedgeoefende strijders waren en Abner alleen kon strijden met het overblijfsel van het leger, dat op Gilboa verslagen was..

32. En zij namen Asahel op van de plaats waar hij gevallen was, en begroeven hem op de terugtocht in zijn vaders graf, dat te Bethlehem was. 1) Joab nu en zijn mannen gingen, na volbracht werk, de gehele nacht zuidwaarts, dat hun het licht aanbrak te Hebron, waar zij dus met het aanbreken van de dag aankwamen.

1) Dus wordt onderscheid gemaakt tussen het stof van de een en dat van de ander, maar bij de opstanding zal er geen onderscheid wezen, dan tussen rechtvaardigen en bozen, dat dan voor eeuwig zal standhouden..

HOOFDSTUK 3.

ABNER DOOR JOAB OMGEBRACHT.

I. Vs.1-21. In de volle twee jaren, gedurende welke Isboseth als tegenkoning tegenover David staat, wordt Isboseths innerlijke zwakheid aan de ene zijde, en David's innerlijke kracht aan de andere zijde steeds meer openbaar; als een in het oog vallend bewijs, hoe de Heere met het koningschap van de laatste was, wordt de bloei van zijn huis door de zes zonen, die hem te Hebron geboren werden, op deze plaats bij het verhaal ingevoegd. Eindelijk scheidt Abner zich van de tot dusver door hem beschermde zoon van Saul af, en knoopt onderhandelingen aan met David, naar wiens zijde hij ook geheel Israël wil overbrengen; ten gevolge daarvan krijgt David zijn eerste echtgenote Michal terug, en laat hij Abner, die met twintig man bij hem te Hebron gekomen was, na een eervol onthaal in vrede heengaan, om het werk te voltooien, waartoe hij zijn hulp had aangeboden.

1. En er was een lange strijd 1) tussen het huis van Saul en tussen het huis van David; de vijandige houding tussen beide huizen duurde de beide volgende jaren na de strijd bij Gibeon (2: 12vv.) voort; al kwam het ook niet weer tot een eigenlijke oorlog tussen hen, zo werd David evenmin door Isboseth, als Isboseth door David als koning erkend. Maar David ging en werd in deze tijd sterker, maar die van het huis van Saul gingen en werden hoe langer hoe zwakker. 2)

1) Dit betekent niet, dat er nu ook oorlog gevoerd werd, daarvan lezen wij niets, maar dat Isboseth David niet en David Isboseth niet erkende als koning. Aan Isboseth ontbrak de macht om tegen David overwinnend op te treden en David wilde niet met de wapens tegen Isboseth optreden, maar wilde de tijd, wanneer hij over geheel Israël koning zou zijn, aan God overlaten. David had aan Saul beloofd, om zijn nageslacht niet te verdelgen. Aan die eed hield hij zich tevens..

2) Sauls rijk kan men beschouwen als een beeld van de zonde in de mens, zodat men kan zeggen: het Rijk van God neemt toe: het rijk van de satan neemt af, totdat het eindelijk geheel ophoudt..

Hieruit blijkt, dat zonder formele strijd aan te binden tegen Isboseth, God het alzo beschikte, dat Isboseth steeds meer van zijn soldaten verloor, die zich onder David stelden. God zorgde er zelf voor, dat David tenslotte over geheel Israël koning werd..

2. En David werden in de tijdruimte van 1055-1048 v. Chr. zonen geboren te Hebron (1 Kronieken 3: 1-4). Zijn eerstgeborene nu was Amnon (= getrouw) (zie 13), van Ahinoam, de Jizreëlitische, die David bij zijn troonsbestijging mede naar Hebron gebracht had (2: 2vv.; 1 Samuel .25: 23; 27: 3

5. En de zesde, Jithream (= verheven door het volk) van Egla (= meisje) David's vrouw, die hij evenals Maächa, Haggith en Abital eerst te Hebron gehuwd heeft. Deze zes zonen zijn David geboren te Hebron.

Van zijn vrouwen, die hij later in Jeruzalem erbij nam, en de zonen die hem daar geboren werden, zie 5: 13-16..

7. Saul nu had een bijvrouw gehad, en nagelaten, wier naam was Rizpa, dochter van Aja (21: 8); met haar verbond hij zich, als een eerste schrede tot verwezenlijking van zijn plan (2 Samuel 12: 8). En Isboseth, die zeer goed begreep, wat deze vereniging met Rizpa van de zijde van zijn veldheer betekende, zei tot Abner: Waarom zijt gij ingegaan tot mijn vaders bijvrouw, 1) als waart gij de erfgenaam van zijn troon?

1) Abner wist zeer goed en was het zichzelf zeer goed bewust, dat hij eigenlijk de man was, door wie Isboseth nog enige kracht en invloed had. Hij was wellicht van plan zich zelf de weg te banen tot de troon en had daarom ook Rizpa, een bijvrouw van Saul, tot vrouw genomen. Deze daad kon opgevat worden, naar Oosters gebruik, als een daad, die bewees, dat hij zich van de troon meester wilde maken. Immers, de bijvrouwen van de vorige koning waren het eigendom van zijn opvolger. Ook Isboseth vat dit zo op en vandaar zijn vraag tot Abner..

8. Toen ontstak Abner zeer over Isboseths woorden, terwijl hij zijn verlegenheid over de ontdekking van zijn plannen echter des te heviger toorn daarover verborg, alsof het hem, de voornaamste, ja enige steun van Sauls huis, niet eenmaal zou vrijstaan omgang te houden met de bijvrouw van de overleden koning, en hij zei: Ben ik dan een hondskop, een gemeen verachtelijk mens, ik die toch daarentegen rechtmatige aanspraak heb op de hoogste verering van uw zijde, omdat ik, tot op dit ogenblik tegen het huis van Juda, dat David tot koning verheven heeft (2: 4), aan het huis van Saul uw vader, aan, beter tegen, zijn broeders en aan zijn vrienden 1) in uw persoon heden weldadigheid doe, en u niet overgeleverd heb in David’s hand, om zich van u te ontdoen; dat gij heden aan mij onderzoekt de ongerechtigheid van een vrouw?

1) In het Hebreeuws Ascher lijehoedah. Dit wil niet zeggen: "ik, die tegen Juda," maar, ik die het met Juda houd, (letterlijk, die Juda toebehoor). De juiste vertaling van het gehele vers is o.i. aldus: Toen ontstak Abner zeer over Isboseths woorden en zei: "Ben ik dan een hondskop, die het met Juda houd? Heden bewijs ik weldadigheid aan het huis van Saul, uw vader, tegen zijn broeders en tegen zijn vrienden, en heb u niet overgeleverd in de handen van David, en wilt gij dan aan mij wreken de ongerechtigheid met een vrouw? Wij zien, dat Abner goed aan Isboseth doet voelen, dat hij alleen door zijn gunst nog het roer in handen heeft. De koning voelt de kracht van zijn woorden en zwijgt dan ook. Van dit ogenblik echter zoekt Abner verkering met David aan te knopen, in de hoop bij hem in groot aanzien en ere te komen..

Men vertaalt zeker juist deze woorden door tegen zijn broeders en vrienden. Abner wijst er dan op, dat zelfs enigen van Sauls bloedverwanten naar David zijn overgegaan (1 Kronieken 12: 1

), en de anderen zeker hun voorbeeld sinds lang gevolgd zouden zijn, als hij niet tot dusver Isboseths zaak had aangekleefd. Om die verdiensten mocht hij zich dan ook wel nader aan het koningshuis rekenen, dan iemand anders, zich er zelfs een lid van achten..

10. Overbrengende het koninkrijk van het huis van Saul, en oprichtende de stoel van David over beide delen van het rijk, over Israël en over Juda, van Dan, in het uiterste noorden, tot Ber-sheba toe, in het uiterste zuiden (Jos 19: 47).

Abners heerszucht deed hem ijveren voor Isboseth, en nu maakte zijn wraakzucht hem een ijveraar voor David; maar indien hij eenvoudig gelet had op Gods belofte aan David, en overeenkomstig daarmee te werk was gegaan, hij zou dan bestendig en eenparig in zijn besluit zijn geweest en zich als een wijs man gedragen hebben..

Zodanig is de aard van vele grote hovelingen, die door geringe voorvallen verstoord zijn en veeleer de koningen regeren, dan door hen geregeerd worden..

11. En hij, Isboseth, kon Abner verder niet één woord meer antwoorden, omdat hij hem vreesde, want hij wist wel, dat hij in hem zijn enige steun had en hij zijn diensten niet kon ontberen, als hij zich nog verder tegenover David en zijn koninkrijk wilde handhaven.

12. Toen zond Abner, aan wie het bij deze gelegenheid duidelijk was geworden, dat het koningschap van het huis van Saul in het algemeen niet meer houdbaar was, en wie het nu het raadzaamst voorkwam om zich bijtijds een invloedrijke plaats onder David's regering te verzekeren, zolang de weg hem daartoe nog openstond, boden voor zich tot David, die in zijn plaats met David onderhandelen moesten, zeggende: Van wie is het land? Wie anders dan u moet het ten deel vallen? Tot dit inzicht ben ik telkens meer gekomen; zeggende verder: Maak uw verbond met mij, dat gij mijn verhouding, tot dusver tegen u in acht genomen, mij niet zult toerekenen, maar veeleer mij een eervolle plaats aan uw hof zult waarborgen; en zie, mijn hand zal, onder deze verzekering van uw zijde, met u zijn om geheel Israël tot u om te keren.

13. En hij, David, zei: Wel, ik zal een verbond met u maken, en beloof u hiermee wat gij begeert; maar een ding begeer ik van u, en stel ik tot uitdrukkelijke voorwaarde, zeggende: Gij zult namelijk mijn aangezicht niet zien, tenzij dat gij Michal, Sauls dochter, mijn rechtmatig mij toekomende echtgenote, te voren brengt, 1) als gij komt om mijn aangezicht te zien.

1) David doet hier weer een formeel verzoek om Michal, opdat hij later niet beschuldigd zou kunnen worden, dat hij haar met geweld had genomen. De Rabbijnen zeggen, dat Michal nooit de vrouw van Paltiël is geweest, maar dat zij aan hem door Saul ter bewaring is gegeven, opdat David haar niet weer terughaalde. Uit vs.16 blijkt echter, dat zij wel degelijk Paltiëls vrouw is geweest, hoewel David haar nooit een scheidbrief had gegeven..

14. Ook zond David, omdat deze zaak niet achter de rug van de koning met Abner alleen gemaakt mocht worden om het doel te bereiken, dat David daaraan verbond, 1) boden tot Isboseth, de zoon van Saul, zeggende: Geef mij mijn vrouw Michal terug, die ik mij met meer dan honderd voorhuiden van de Filistijnen (1 Samuel .18: 27) ondertrouwd, rechtmatig tot vrouw verworven heb, en die mij later wederrechtelijk is ontnomen en aan een ander is gegeven (1 Samuel .25: 44).

1) David eiste haar terug 1e om de genegenheid, die hij vroeger tot haar gehad had en haar nog toedroeg; 2e om haar te bevrijden van de zonde en schande, in het bedrijven van overspel met iemand, die inderdaad en volgens het recht haar man niet was, ofschoon hij daarvoor werd gehouden, en 3e uit staatkunde..

Had Saul hem Michal ontnomen om zijn verbintenis met het koninklijk Huis te verbreken en hem alle aanspraak op de troonopvolging te ontnemen, zo was de teruggave van zijn eerste rechtmatige vrouw des te meer een herstel in zijn burgerlijke eer, en ruimde zij uit de ogen van hen, die tot dusver hem nog niet erkenden, elke aanstoot weg als de teruggave door Sauls eigen zoon plechtig en naar de wet ten aanzien van het gehele volk geschiedde. Michal, die door David zo duur gekocht was, en aan wie hij geen scheidbrief gegeven had, is overigens een beeld van de Joden, die door de ware David eindelijk weer teruggevorderd zullen worden..

16. En haar man, die haar hartelijk liefhad (1 Samuel 25: 44), ging met haar, al gaande en wenende 1) achter haar tot Bahûrim toe, dat op de weg van Jeruzalem naar Gilgal gelegen is (16: 5; 17: 18). Toen zei Abner tot hem, omdat zijhier aan de grenzen van David's rijk gekomen waren: Ga weg, keer terug naar uw woonplaats. En hij keerde terug.

1) Treffend bewijs dat te midden van de vele verstoorde familiebetrekkingen in Israël toch ook hier en daar de bloem van een ware en innige liefde en trouw werd aangetroffen. Deze bloeide ook wel in David's huis, maar niet ongestoord, en hij is ook niet vrij gebleven van de vloek, die de Heere over de gruwel van de polygamie in Israël had uitgesproken..

18. Zo doet het nu, en neemt hem ook werkelijk tot uw koning aan; Ik zelf, die u tot dusver ervan heb afgehouden, om u bij het huis van Saul te houden, moet dat thans als het beste voor u erkennen, want de HEERE heeft tot of, van David gesproken, 1) zeggende; Door de hand van David, Mijn knecht, zal Ik Mijn volk Israël verlossen van de hand van de Filistijnen, en van de hand van al hun vijanden; bij hem zult gij dus vinden, wat onder Isboseths regering u nimmer te beurt zal vallen; rust van uw vijanden rondom.

1) Een woord van deze inhoud komt wel nergens uitdrukkelijk voor; maar Abner past zeer juist het van Saul in 1 Samuel .9: 16 gezegde op David toe, in wie die Godsbelofte volkomen en duurzaam zou vervuld worden, omdat zij in Saul slechts gedeeltelijk en voorbijgaand haar vervulling gevonden had en door nieuwe nood en ellende was gevolgd..

Wellicht dat ook dit woorden van Samuel of van Gad zijn geweest, die onder het volk bekend waren..

19. En Abner sprak ook op bijzondere wijze voor de oren van Benjamin, om ook deze stam te winnen, die er veel voordeel bij gehad had, dat het regerende stamhuis uit hem was (1 Samuel .22: 7). Voorts ging Abner ook heen, volgens de in vs.13 gestelde voorwaarde, terwijl hij Michal van Bahûrim af (vs.16) verder met zich nam om te Hebron voor David's oren te spreken alles, wat goed was in de ogen van Israël (vs.18), en in de ogen van het gehele huis

van Benjamin (vs.19a), opdat namelijk David over deze stammen, die tot dusver hem niet erkend hadden, koning mocht worden.

20. En Abner kwam tot David te Hebron, en twintig mannen met hem, 1) als vertegenwoordigers van de stammen, wier voorstel aan David zou worden bekend gemaakt. En David maakte Abner en de mannen, die met hem waren, een maaltijd om hen op recht eervolle wijze te onthalen.

1) Abner komt nu met twintig mannen als vertegenwoordigers van de stammen, om David de kroon aan te bieden. Daarom maakt David hen een maaltijd, opdat aan die maaltijd het verbond bezegeld zou worden..

21. Toen, na afloop van de maaltijd, toen hij met zijn metgezellen zich weer naar huis wilde begeven, zei Abner tot David: Ik zal mij opmaken, en heengaan, en vergaderen geheel Israël, voor zover het niet reeds gewonnen is, tot mijn heer, de koning, dat zij een verbond met u maken, en gij regeert over alles, wat uw ziel begeert, 1) namelijk over het gehele land. Alzo liet David Abner gaan, en hij ging in vrede. 2)

1) David had ook, afgezien nog van zijn persoonlijke zachtmoedigheid, in het geheel geen reden, om Abner thans nog vijandig te behandelen, nadat deze zijn verzet tegen David's koningschap opgegeven en geheel Israël aan zijn zijde gebracht had. Abners ijver voor Isboseth en zijn strijd tegen David was wel een zondig weerstreven van de hem niet onbekende wil van de Heere, die David door Samuel tot koning over Zijn volk geroepen en gezalfd had; maar toch geen volgens burgerlijke wetten strafbare opstand tegen David's persoon en recht op de troon, omdat de Heere door Samuel of een andere profeet David over het volk niet als koning had laten aanstellen, en David evenmin, na Sauls dood, het hem door de Heere beloofde en door zijn zalving gewaarborgde koningschap over geheel Israël als een recht, waaraan het volk voldoen moest, had geëist, maar als een ware dienstknecht van God geduldig gewacht had totdat de Heere hem het Koningschap over Zijn gehele volk zou verlenen..

Door de overweging, dat het door Abner gestichte en tot dusver staande gehouden koningschap van Isboseth slechts op een zondig en eigenwillig weerstreven van Gods raadsbesluit rustte, en zijn tegenwoordig besluiten om zich en het overige Israël onder David's koningschap te begeven, uit een zuiver inzicht van de stand van zaken voortkwam, waartoe hij echter eerst na het mislukken van verkeerde plannen gekomen was, wordt in het kort de vraag beantwoord, of Abner als verrader moet beschouwd worden, als hij hier David aanbiedt om geheel Israël rondom hem te verzamelen, en of deze recht gehandeld heeft met zich tot onderhandelingen in te laten. Isboseth moet hij deze vraag geheel buiten aanmerking gelaten worden; zijn gehele koningschap was niets anders dan een overweldiging of een wederrechtelijke toe-eigening, en het is een volkomen ordelijke weg, dat degene, die hem in deze stelling gebracht heeft, hem er ook weer uit bevrijdt, hij verliest niets meer dan hetgeen hij nooit had moeten bezitten. Want dat hem van David's zijde enig levensgevaar, gevangenis of iets dergelijks dreigde, is uit diens veelvuldig gebleken karakter niet te denken. Daarentegen, met betrekking tot de verkeerd geleide stammen, die Abner tot dusver belet had

om de innige drang van hun hart te volgen en Gods wil te verstaan, was het juist zijn plicht, om ook hen tot dat betere inzicht te brengen, waartoe hij zelf gekomen was. Maar ten opzichte van David, die Gods weg stil had afgewacht, zonder de erkenning van die stammen te willen afdwingen, die zich bij Isboseth hielden, wordt opnieuw bewaarheid wat Spreuken 16: 7 geschreven staat: "Als iemands wegen de Heere behagen, zo zal Hij ook zijn vijanden met hem bevredigen.".

Wat ook Abners beweegreden was, het was een goed werk, een einde aan de oorlog te maken en de Gezalfde van de Heere op de troon te zetten, en het was voor David evenzo wettig, Abners aangehouden dienst daartoe aan te nemen, als het een arm man geoorloofd is, om een aalmoes te ontvangen, die hem door een Farizeeër enkel en alleen uit hoogmoed en geveinsdheid gegeven wordt..

2) Dit laatste wordt er uitdrukkelijk bijgevoegd, om te doen uitkomen, dat aan de moord van Abner David hoegenaamd geen schuld had, en het nooit in zijn bedoeling heeft gelegen, om zich op die verraderlijke wijze van Abner te ontdoen..

II. Vs.22-39. Nadat Abner van David is weggegaan, komt Joab met zijn knechten juist van een krijgstocht terug; deze ontbrandt in jaloezie tegen Abner, van wiens verzoening met David hij hoort, en waarvan hij nadeel vreest voor zijn eigen verhouding tot de koning, en tracht nu de mededinger bij deze verdacht te maken, omdat zijn woorden echter niet veel ingang vinden, laat hij, na David verlaten te hebben, Abner terugroepen, alsof de koning hem nog iets te zeggen had, neemt in gemeenschap met zijn broeder Abisaï, hem onder de poort van Hebron afzonderlijk, en steekt hem daar verraderlijk dood. Als David de gruweldaad verneemt, verklaart hij zich en zijn koninkrijk op plechtige wijze onschuldig van alle medeweten aan deze misdaad, dwingt Joab bij het begraven van Abners lijk voor de baar uit in rouwgewaad te gaan, en gedraagt zich bij de begrafenis in het algemeen zó, dat het gehele volk van zijn onschuld aan de moord volkomen overtuigd wordt; maar hij ziet zich wegens de nog onvaste staat van zijn koninkrijk, buiten macht om de moordenaar zelf op behoorlijke wijze te straffen, en vergenoegt zich, na de vloek over diens daad te hebben uitgesproken, met de Heere de wraak op te dragen.

22. En ziet, David’s krijgsknechten en Joab aan hun hoofd, kwamen van een bende, van een strooptocht, die zij tegen een van de aan Juda grenzende volksstammen hadden ondernomen (1 Samuel .27: 8vv.), en brachten met zich een grote buit; Abner nu was, zoals in vs.21 gemeld is, nu niet meer bij David te Hebron, want hij had hem laten gaan, en hij was gegaan in vrede.

25. Gij kent1) Abner, de zoon van Ner, wat een sluwe en geveinsde man hij is, dat hij gekomen is om u te overreden, om zich aan u voor te doen, alsof hij het met u eens was, om u uw wensen te openbaren, en om te weten uw uitgang en uw ingang, al uw ondernemingen, ja om te weten, alles wat gij doet, wat gij wilt doen, om daarna uw plannen te kennen en ze dus des te nadrukkelijker te kunnen tegenwerken.

1) Of liever: Kent gij?.

26. En Joab ging uit van David, 1) zonder dat hij met zijn verdachtmaking ingang bij hem gevonden had, en zond Abner op heimelijke wijze boden na, die hem, onder voorwendsel dat de koning hem nog eenmaal wenste te spreken, wederom haalden van de plaats tot waar hij reeds gekomen was, namelijk van de bornput van Sira, volgens Josephus 20 stadiën of ½ mijl van Hebron; maar David wist het niet, de gehele zaak was veeleer een list van Joab, die Abner in zijn macht wilde krijgen, om hem uit de weg te ruimen.

1) Wij lezen niet, dat David hem geantwoord heeft. Hoogstwaarschijnlijk heeft hij het antwoord van de koning niet afgewacht, maar is terstond weggegaan om zijn plannen van sluipmoord zo spoedig mogelijk uit te voeren. Wat hij tot David zei, moest dan ook dienen om David straks van het billijke van zijn moord te overtuigen, dat hij een verrader op verraderlijke wijze had omgebracht..

27. Toen nu Abner, in de mening, dat de koning zelf hem had laten terugroepen, weer te Hebron kwam, a) zo leidde hem Joab, die, vergezeld door zijn broeder Abisaï, tot voor de sta hem tegemoet was gegaan, ter zijde af in het midden van de poort, (Ge 19: 1), waar op dat ogenblik juist geen mensen bijeen waren, om in de stilte met hem te spreken, als had hij in last van de koning iets geheims met hem af te spreken; en hij sloeg hem daar, toen hij hem op zijde af in een hoek geleid had, met zijn zwaard, aan de vijfde rib, aan het onderlijf, dat hij stierf, b)omwille van het bloed van zijn broeder Asahel, wiens dood (2: 23) hij door deze daad tegelijk wreekte.

a) 1 Koningen .2: 5 b) 2 Samuel .2: 23

De reden zelf, die Joab tot dit bedrijf meende te hebben, was onrechtvaardig. Weliswaar had Abner Asahel gedood en Joab en Abisaï begeerden huns broeders bloed te wreken, maar Abner had Asahel gedood in het open veld, in een openbare oorlog, waartoe de uitdaging, ofschoon door Abner gedaan, nochtans door Joab was aangenomen, zoals hij dan ook bij die gelegenheid velen van Abners oversten gedood had. Ook had hij het gedaan tot zijn eigen verdediging, niet dan na een vriendelijke en herhaalde waarschuwing en geheel tegen zijn wil, maar Joab heeft hier krijgsbloed vergoten in oneer (1 Koningen .2: 5)..

Zeker zal Joab ook nog om een andere reden Abner hebben gedood, n.l. uit afgunst en jaloezie. Hij zal hebben gevreesd, dat Abner bij David in gunst zou komen en dat deze door David, om zijn invloed te behouden op de andere stammen, tot krijgsoverste zou worden gemaakt. Joab was een bloedgierig en een wraakzuchtig man..

Hij was bevreesd, dat Abner van David een hogere plaats dan hij zou ontvangen. Wat zullen mensen, die gierig en eerzuchtig zijn en niemand boven zich kunnen zien, niet durven ondernemen tot verkrijging van hun begeerte? Zij zullen duizend misdaden bedrijven, en liever dan te verliezen hetgeen zij verkregen hebben, niet schromen nog grotere goddeloosheid te plegen.

28. Toen David dat daarna hoorde, zo zei hij: Ik ben onschuldig, en mijn koninkrijk, bij de HEERE, tot in eeuwigheid, van het bloed van Abner, de zoon van Ner; de Heere zal deze

verraderlijke moord noch aan mijn persoon, noch aan mijn koninkrijk straffen, omdat ik er in het geheel geen aandeel aan gehad, maar slechts goeds jegens Abner bedoeld heb.

29. Het bloed van Abner blijve op het hoofd van Joab, en op het gehele huis van zijn vader, op zijn geheel navolgend geslacht, en er worde, tot rechtvaardige vergelding voor zo'n misdaad van het huis van Joab niet afgesneden, die een vloed, zaad- of slijmvloed (Le 15: 2) hebbe en melaats zij (Lev.13: 1-46), en zich aan de stok houde, lam of gebrekkig zij, en door het zwaard valle, en aan brood gebrek hebbe! God de Heere neme zelf de bestraffing van deze gruweldaad in Zijn hand, en bezoeke haar aan Joabs geslacht met verschrikkelijke ziekten, geweldige dood en bittere armoede, die voortdurend in hen mogen woeden!

Van vloeken in de eigenlijke, zondige zin is wel te onderscheiden de heilige vloek, die betrekking heeft niet op de tot verlossing nog in staat zijnde persoon, maar op de misdaad zelf; die heilige vloek heeft zijn volle zedelijke kracht allereerst bij God zelf, maar verder ook bij hen, die in Zijn Naam spreken. Het zondige vloeken stelt niet de zedelijke wil van de mens in dienst van de heilige God, maar tracht de wil van de heilige God in dienst van de zondige wil, van de innerlijke haat te stellen. Dat vloeken wil niet de goddelijke gerechtigheid volbrengen, maar slechts de hartstochtelijke haat van de zondige mens, door vernietiging van het welzijn van hem, die men haat. Daarom is iedere zodanige vloek een godslastering. Waar Christus zegt: "Vader, vergeef het hun," daar vloekt de zondige mens; maar waar Christus en de heiligen van de Heere de zondaars de goddelijke gerechtigheid verkondigen, daar is de ander onverschillig, of verheugt zich over de zonde. Zo'n verkondiging nu van de goddelijke gerechtigheid, zo'n waarschuwende bedreiging van de goddelijke straf voor de verstokt blijvende zondaar, zo'n aanroepen van God om de vervulling van Zijn gerechtigheid, zowel om het welzijn van de gemeente als om de bekering van de afgedwaalden zelf door de invloed van de kastijding: dat is het heilig vloeken in zijn innigste betekenis. De gemoedsgesteldheid, waarmee die vloek wordt uitgesproken, is geen andere dan die bij het gebed plaatsheeft..

De betekenis is deze, God moge deze moord aan Joab en zijn huis al doorgaande straffen met verschrikkelijke ziekten, geweldige dood en armoede. Om de grond van deze vervloeking duidelijk te maken, merkt de schrijver op (vs.30): "Joab en zijn broeder Abisaï hebben Abner gedood, omdat deze hun broeder Asahel te Gibeon in de strijd gedood had." De daad van Joab, waaraan Abisaï mede schuldig stond, was een sluipmoord, die zich niet als bloedwraak liet rechtvaardigen, omdat Abner Asahel in de strijd, na herhaalde waarschuwing, slechts om zijn leven te redden, gedood had..

31. David dan zei, om zijn diepe smart over Abners uiteinde en zijn groot ongenoegen over de aan hem begane boosheid openlijk te betuigen, tot Joab en tot al het volk, dat bij hem, bij David was, dus zowel tot zijn eigen overige hofbeambten, als tot de krijgslieden, die met Joab van de strooptocht waren teruggekeerd: Scheurt uw kleren (De 14: 2), en gordt zakken aan (Ge 37: 34), en weeklaagt voor Abner heen, gaat in zo'n rouwbedrijf voor zijn lijk heen; en de koning David ging, toen het lijk ten grave gedragen werd, achter de baar.

Over de wijze, waarop de oude Hebreeën hun doden ter begrafenis toebereidden en vervolgens werkelijk ter aarde bestelden, geeft de schrift de volgende aanduiding. Dadelijk na

het sterven was het de liefdeplicht van de bloedverwanten om de dode de ogen toe te drukken, en de kinderrijke vroomheid, om hem te kussen (Genesis49: 7; 50: 1). Hierop werd het lijk met warm water afgewassen (Hand.9: 37), in een groot linnen laken gewikkeld (MATTHEUS.27: 57), of aan afzonderlijke leden met linnen doeken omwonden (Joh.11: 44); waartussen men bij voorname lieden mirre, aloë en andere welriekende specerijen legde of streek (Joz.12: 7; 19: 39vv.), in de doodkist gelegd en op de zolder of de opperkamer gebracht (2 Koningen .4: 21 Hand.9: 37vv.). De doodkist was bij koningen en voorname lieden een rijk versierd bed (2 Kronieken 16: 14

), bij arme lieden een open baar, waarop de dode, licht toegedekt, neerlag (Luk.7: 14). Omdat volgens de wet (Num.19: 11vv.), alles wat met een lijk in aanraking kwam, onrein werd, was men gewoon zo spoedig mogelijk, meestal op dezelfde dag, de doden te begraven, hetgeen ook wegens het warme klimaat raadzaam was; ofschoon het in vroegere tijd niet zo gedaan werd (Genesis23: 2vv.). Het lijk werd dan in zijn kist, op een baar uit het huis gedragen, onder luid wenen en weeklagen van de bloedverwanten en vriende, die het volgden, terwijl reeds in het sterfhuis klaagliederen onder begeleiding van treurmuziek op de fluit werden aangeheven (MATTHEUS.9: 23); men huurde daartoe bijzondere klaagvrouwen (Jer.9: 17), die het weeklagen enige dagen lang voortzetten. Onder zulk weeklagen ging de lijkstoet bestaande uit de bloedverwanten, en wanneer zij tot de aanzienlijke stand behoorden ook uit zeer vele andere (1 Samuel .25: 1), grafwaarts, en werd het lijk in de groeve neergelaten (1 Koningen .13: 30). Daarna kwam de lijkstoet tot een rouwmaal bijeen, dat oorspronkelijk door de vrienden voor de rouwdragenden werd aangericht om deze in hun droefheid te troosten (Deuteronomium 26: 14 Jer.16: 7 Ezechiël.24: 17), terwijl in later tijd de rouwdragende omgekeerd voor zijn vrienden een, dikwijls zeer rijk, rouwmaal aanrichtte; de deelneming aan dit "treurbord" (Hos.9: 4) maakte zeven dagen lang onrein (Num.19: 4), zolang duurde ook gewoonlijk de rouwtijd..

33. En de koning maakte een klaaglied over Abner, een door hemzelf op zijn dood vervaardigde rouwklacht, en zei: is dan Abner, die dappere held, zo smadelijk gestorven, als een dwaas, een misdadiger sterft, 1) die zijn leven door zijn schanddaden verbeurd heeft?

1) Anderen vertalen: Abner is niet gestorven als een dwaas, als een misdadiger sterft, hij had niets misdreven, dat hij op rechtvaardige wijze moest sterven; want heeft hij Asahel gedood, hij deed dit in een openlijke veldslag, nadat hij hem meermalen gewaarschuwd had..

34. Uw handen waren, toen men u overviel, niet gebonden, noch uw voeten in koperen boeien gedaan; 1) gij had als een dapper man u kunnen verdedigen, als een goed loper kunnen ontkomen, indien gij enig vermoeden van het verderf, dat u dreigde, gehad had; maar daartoe was uw gemoed te argeloos; maar gij zijt gevallen, zoals men valt voor het aangezicht van kinderen van de verkeerdheid, zoals men op een verraderlijke, boosaardige wijze om het leven gebracht wordt. Toen, door David’s smartelijke klacht op het diepst getroffen, en de waarheid van zijn spreuk erkennende, weende het gehele volk nog meer over hem, over Abner.

1) Anderen vertalen: Uw handen zijn niet gebonden, noch uw voeten in koperen boeien gedaan, namelijk toen gij, Abner, in de macht van uw vijand raakte, d.i. men had u niet als een strafbare moordenaar, na gewoon onderzoek, aan de bloedwreker overgeleverd, zodat deze voortaan recht gehad zou hebben om u om te brengen..

35. Daarna kwam al het volk, na het volbrachte lijkfeest, bij de koning en zijn huis om David brood te doen eten, daartoe over te halen, als het nog dag was, en hij toch niet zonder nadeel voor zijn gezondheid tot aan de avond zondereten kon blijven; maar David zwoer, zeggende: God doe mij zo en doe er zo toe, indien ik voor het ondergaan van de zon brood of iets anders eet! Hij betuigde daarmee, dat hij zich over zijn kommer nog niet wilde troosten, maar veeleer over Abner wilde rouw dragen, als over een van zijn naaste bloedverwant en vrienden.

38. Voorts zei de koning nog op de dag van de begrafenis, tot zijn knechten, zijn vertrouwde dienaren: Weet gij niet, erkent en voelt gij niet met mij, dat op deze dag een vorst, ja een grote in Israël gevallen is; een uitstekend en voortreffelijk man, wiens bekwaamheid nog van groot nut had kunnen zijn voor mijn rijk?

1) Hij zei daarmee niet te veel. Abner was een belangrijk persoon, een stalen karakter, die voor David bij de grondvesting van zijn heerschappij voornamelijk in het veld tot een machtige steun had kunnen worden. Wel verteerde hem een brandende dorst naar aanzien en eer, een dorst die vroeg of laat voor de koning nog gevaarlijker had kunnen worden, dan deze zelf nog vermoedde; wel wist David, dat Abner eenmaal niet de laatste van Sauls legerhoofden geweest was, die dezen tegen hem had opgehitst; maar David die zich zo gelukkig voelde in het bewustzijn van de vergeving, die hemzelf van Gods zijde reeds ten deel gevallen was, dacht aan Abners vroeger bedrijf niet meer, en zo kon zijn ongehuichelde rouwbetoning over Abner slechts tot zijn eer worden uitgelegd. Inderdaad getuigde zij van een koninklijke gezindheid..

39. Daarom zou het ook geheel ermee overeenkomen, dat zijn moordenaar naar verdienste gestraft en wegens zijn misdaad gedood werd. Maar ik ben heden nog teder, en nog te korte tijd gezalfd tot koning, en kan onder zulke omstandigheden niet zelf de straf toepassen; en deze mannen, de zonen van Zeruja, Joab met zijn broeder Abisaï, zijn harder dan ik; zij zijn met hun gewelddadigheden mij een zware last, die ik moet dragen, zolang mijn koningschap hun bedrevenheid in de strijd tot zijn bevestiging behoeft. De HEERE zal de boosdoener vergelden naar zijn boosheid: 1) Op ‘s Heren tijd en uur zal Hij hen wegens hun misdaad bezoeken (1 Koningen 2: 5, 28vv.).

1) Tevens gaf David met deze woorden duidelijk te verstaan, dat hij zijn regering niet graag beginnen wilde met een doodvonnis over een van de heldhaftigste en geëerdste veldheren van zijn leger, en dit des te minder, omdat liefde tot de verslagen broeder aan Joab de wapens tegen Abner deed opvatten..

David is een gezworen vijand van alle valsheid en leugen: "Die leugens spreekt zal voor mijn ogen niet bevestigd worden", is zijn zinspreuk (Psalm 101: 7); maar dat de vonden en onwaarheden, die hij zich veroorlooft, als zijn vijanden hem in verlegenheid en nood brengen,

niets anders zijn dan het lichte stof, dat bij zijn moeilijke gang door de woestijn des levens aan zijn voeten blijft hangen, dat komt vooral dan duidelijk aan het licht, als het hem, zoals in het voor ons liggend geval, volkomen lukt elk spoor van verdenking bij zijn volk uit te wissen. Zijn volk weet steeds, hoe het daaromtrent met hem staat; want tussen hem en zijn volk geldt geen diplomatie en geen politiek (geen wereldse staatslist) maar de eerlijke taal van het trouwe hart en van de waarheidlievende man..

Hiermee wil David zeggen, dat Joab zijn gehele leven lang zal schuldig staan voor deze daad, en dat, al wordt hem op dit ogenblik geen gerechtigheid gedaan, hij toch zijn gerechte straf voor zijn misdaad niet zal ontgaan, zoals ook gebeurd is onder de regering van Salomo..

23. Michal nu, Sauls dochter, had, terwijl David op de weg
van de ootmoed werkelijk in eer was gestegen, tot straf voor
haar hoogmoed, die haar in de wegen van haar vader deed
voortwandelen, geen kind, 1) zomin nu, ofschoon zij
meermalen gehuwd was (1 Samuel .18: 27; 25: 44; 2 Samuel .3: 13vv.
) als verder tot de dag van
haar dood toe. 2)

1) God zal eren die Hem eren; maar die Hem, Zijn dienaren
en Zijn dienst verachten, zullen licht geacht worden. Terwijl
wij de tegenstanders met zachtmoedigheid vernamen, zal de
Heere zeker onze zaak tegen hen verdedigen, en zij, die grote
opwekkingen in de godsdienst veroordelen, omdat zij niet met
hun begrip overeenkomen, worden dikwijls gestraft door zelf
van zo'n heerlijk werk te worden uitgesloten..

Zo straft de Heere haar voor haar hoogmoed, opdat zij de smaad
van de kinderloosheid zou dragen. Bovendien had de Heere er
nog een ander doel mee, n.l. opdat haar kinderen, of haar zoon,
aan Salomo de kroon niet zou betwisten, gesteund door de
bewering, dat èn zijn vader èn zijn grootvader beiden koningen
over Israël waren geweest..

2) Hieruit zou men mogen opmaken dat Michal gestorven is
op een leeftijd, waarop zij nog moeder had kunnen worden, en
wellicht door jaloezie verteerd, in de kracht van haar
leeftijd is overleden. David geeft later de zonen van haar
zuster aan de Gibeonieten. Wellicht dat Michal toen al reeds
gestorven was..

HOOFDSTUK 7.

DAVID ONTVANGT DE BELOFTE VAN DE MESSIAS, ALS HIJ EEN TEMPEL WIL BOUWEN.

I. Vs.1-17. Met de in het vorige hoofdstuk vertelde geschiedenis van de overbrenging van de ark naar de berg Sion, staat in nauw verband, ofschoon misschien niet in onmiddellijke tijdsorde, het plan van David om de Heere een vast stenen huis te bouwen ter vervanging van de tent. De Heere verklaart hem echter door een openbaring aan de profeet Nathan dat hij, David, hiertoe niet geroepen was, maar pas zijn zoon na hem en geeft hem bij deze gelegenheid de belofte van een zoon, die uit zijn lijf voortkomen en een eeuwig koninkrijk hebben zal (Vergelijk 1 Kronieken 17: 1-14.).

1) Naar chronologische orde moet misschien 7 pas na 8 gelezen worden..

1. En het geschiedde, toen de koning in zijn huis, in het cederen paleis, dat hij zich op de berg Sion had laten bouwen (5: 11) zat, woonde, en de HEERE, nadat de strijd tegen de Filistijnen (5: 17-25) en nog andere oorlogen, waarvan in 8 en 10 10 zal gesproken worden, ten einde gebracht waren, hem rust gegeven had van al zijn vijanden rondom, zodat hij niet te vrezen had, dat in de eerstvolgende tijd weer iets door hen zou worden ondernomen;

2. Zo zei de koning tot de profeet Nathan, 1) wiens raad hij in alle gewichtige gelegenheden, vooral die de godsdienst betroffen, gewoon was in te winnen (12: 25; 1 Koningen .1: 5vv.; 2 Kronieken 29: 25): Zie toch, ik woon heerlijk en gemakkelijk in
een cederen huis, en de ark van God daarentegen, de zetel van de Heere Zebaoth onder Zijn volk, woont nog altijd in het midden van de gordijnen, 2) onder een kale tent (6: 17); deze verkeerde toestand kan ik niet langer rustig aanzien. Zo ik in de tent van mijn huis inga, zo ik op de koets van mijn bed klim, zo ik mijn ogen slaap geef, mijn oogleden sluimering, totdat ik voor de Heere een plaats gevonden zal hebben, woningen voor de Machtige van Jakob (Psalm 132: 3-5 Hand.7: 46).

1) Van Nathans afstamming is niets naders bekend. Is hij de in 1 Kronieken 2: 36 genoemde Nathan hetgeen men zou vermoeden, omdat van de laatste een zoon "Sabad" wordt opgegeven en in 1 Koningen .4: 5 zekere "Sabud" als Salomo’s vertrouweling of vriend voorkomt die de zoon was van de profeet Nathan, (niet, zoals anderen aannemen, van de evenzo geheten zoon van David; 2 Samuel .5: 14) dan was zijn grootvader een Egyptische slaaf, Jarha geheten, die door zijn heer, de Judeeër Sesan aan zijn dochter Ahlai (1 Kronieken 2: 31) was uitgehuwelijkt en in zijn geslacht was opgenomen. Dan zou Nathans geslachtsregister aldus zijn:

Juda Sela, Serah, *Perez* Hezron, Hamul

Hezron 1) Onam Nadab Jeseï Ahlai= Jarha Nathan Sabad.

Hezron 2) Ram Chalubai (Kaleb) Nahesson Boas Isaï Salomo

Met recht beschouwt men hem als de erfgenaam van Samuëls rang en als het model van een echte opperhofprediker (12)..

Wij kunnen niet nalaten er in het voorbijgaan op te wijzen, hoe David met een even mooi als zeldzaam voorbeeld onder de groten van de aarde daardoor uitmunt, dat hij zo'n man naast zich had, die hem als een waarlijk trouwe raadsman dienen, en hem ook als het nodig was, vreselijke waarheden zeggen kon. Het is duidelijk, dat David dit alleen daarom kon doen, omdat hij in deze man van zijn vertrouwen niet enkel de trouwe onderdaan en vriend erkende, maar ook de man, door wie de Heere Zijn woord hem liet verkondigen; en voor een op zo'n gevaarlijke grond geplaatste man was het bewaren van zijn zelfstandigheid tegenover David's machtige geest en het vermijden van mensenvrees of vleierij slechts mogelijk door het bewustzijn om te dragen, dat hij krachtens een hogere Majesteit daar stond en spreken moest. (PREISWERK).

De overlevering wijst het graf van de profeet aan te Halhul, 1 1/2 uur noordelijk van Hebron (Joz.15: 58)..

2) Hiermee toont David duidelijk, dat hij zich de dienaar van de Heere voelt. Nu hij voor dit ogenblik niet geroepen wordt om de oorlogen van de Heere te voeren, rijpt bij hem het voornemen om de Heere een huis te bouwen. Hij kan het niet goed krijgen, dat hij zelf in een prachtig paleis woont en de Heere in een tent met gordijnen. Hij voelt zichzelf zo klein en heeft zulke hoge gedachten van de Heere der heerscharen..

3. En Nathan (naar zijn eigen menselijke mening, want de profeten stonden niet altijd en bestendig onder bijzondere inwerking van Gods Geest (1 Samuel .16: 6; 2 Koningen .4: 27), maar spraken ook wel uit hun eigen geest, zoals de Apostel (1 Kor.7: 25,40) en konden dus in hun oordeel soms falen) zei tot de koning: Ga heen, welaan! doe al wat in uw hart is, want de HEERE is met u, en zal gewis ook dit werk u doen gelukken.

Wij behoren alles te doen, wat wij kunnen, om bij anderen goede voornemens aan te moedigen en een goed werk te bevorderen en al naar gelang de gelegenheid het vereist, door goede woorden de werken van de godsvrucht aan te prijzen..

Wij hebben hier duidelijk het onderscheid tussen de mening van de profeet en de openbaring van God, tussen het woord van een kind van God en het Woord van God. Nathan treedt hier niet op als profeet van de HEERE, maar als raadsman en vriend van de koning. Nathans raad of goedkeuring steunde op de geopenbaarde wil van God, om de Heere de eer te geven van Zijn Naam en niet op Zijn verborgen wil. Die laatste zou hij straks aan David te kennen geven..

4. Maar het gebeurde in dezelfde nacht, na de dag waarop de profeet dit gesprek met de koning gehad had, dat het woord van de HEERE, als een hogere, onmiddellijk ingrijpende macht, tot Nathan kwam, in het gezicht (vs.17), zeggende:

Hier vinden wij een treffend bewijs voor de werkelijkheid van onmiddellijke openbaringen van God. David en Nathan stemden naar hun beste weten en in de innigste overtuiging overeen tot een waarlijk godvruchtig en heilig werk. Plotseling laten zij hun lievelingsplan varen, tot de uitvoering waarvan alles gepast scheen. En waarom geven zij het op? Uit eigen beweging zouden zij het niet gedaan hebben; zij doen het alleen omdat God de Heere Zijn "veto" onmiddellijk heeft uitgesproken..

5. Ga, en zeg tot Mijn knecht, tot David: Zo zegt de HEERE: Zou gij Mij een huis bouwen tot Mijn woning? 1)

1) Gij die met de gehele ontwikkeling van uw koninkrijk nog niet zo ver gekomen zijt, en ook bij uw eigen leven nooit zover daarmee komen zult, als nodig is, om dit Mij overigens welgevallige werk, in overeenstemming met het doel te doen zijn?.

Maar daarover dat Ik, de Machtige van Jakob, met Mijn woning in Israël nog niet tot rust gekomen ben, zij verder bij u geen zorg, al moest gij nu ook met alle krachten inhalen, wat andere geslachten verzuimd hadden; zo’n vaste woning voor Mij is geen zo dringende behoefte, dat zij zo spoedig mogelijk bevredigd moet worden..

David is een krijgsman, en door zijn overwinningen voort te zetten, moet hij de grenzen van Israël uitbreiden. David is een lieflijk Psalmist en hij moet Psalmen vervaardigen, tot gebruik voor de Tempeldienst, wanneer die gebouwd is, alsmede de priesters en Levieten in hun verdelingen bestellen maar wat het bouwen van het huis betreft, hetgeen een voorbeeld zal wezen van het bouwen van de Kerk door Christus, de Vredevorst, gevoeglijk zal dit volbracht worden door de vreedzame Salomo, die ook grote schatten zal bezitten om de kosten daarvan te kunnen dragen en daarom zegt de Heere, laat dit werk voor hem over blijven..

In 1 Kronieken 28: 3 wordt nog deze reden opgegeven, dat David te veel bloed had vergoten. Niet, omdat David daardoor was verontreinigd, want hij was een krijgsman van de Heere, een werktuig in Zijn dienst, maar omdat de Tempel, het vaste huis, een beeld was van de vrede. Pas dan, als Israël geheel rust had, pas dan zou ook het Gebouw van de Vrede door Salomo, de vredevorst, mogen worden opgetrokken..

7. Ook hebben de geslachten, die vóór u leefden, niets ermee verzuimd, dat geen van hen eraan dacht, om een vast huis voor Mij te bouwen, zoals gij zelf zult erkennen, indien gij op de stem van Mijn openbaringen ten tijde van de richters let; overal, waar Ik met al de kinderen van Israël, sinds hun intocht in het beloofde land, heb gewandeld, heb Ik wel een woord gesproken met één van de stammen van Israël, die Ik, doordat Ik Richters uit hun midden verwekte, bevolen heb Mijn volk Israël te weiden, voor zijn lichamelijk en geestelijk welzijn te zorgen, zeggende: Waarom bouwt gij mij niet een cederen huis, 1) een paleis uit kostbare bouwstof tot een waardige woning voor Mij?

1) Hiermee wil de Heere aan David betuigen, dat het geen verzuim geweest was van de Richters om Hem een Huis te bouwen, en tevens, dat het nu ook nog niet de juiste en geschikte tijd daarvoor was. Bovenal om David gerust te stellen, als er in zijn hart

overwegingen mochten opkomen, dat hij zelf in een veel prachtiger paleis woonde, dan de Ark van het Verbond..

8. Nu dan, zo zult gij verder tot Mijn knecht, tot David zeggen, om hem te kennen te geven, wat vooraf aan en met hem gebeuren moet, eer zo'n huis voor Mij gebouwd kan worden, zoals hij met een goede bedoeling heeft voorgenomen: Zo zegt de HEERE der heerscharen 1) (1 Samuel 1: 3): Ik heb u genomen van de schaapskooi, van achter de schapen, dat gij een voorganger zou zijn over Mijn volk, over Israël (1 Samuel .16: 11vv.):

1) Niet enkel de HEERE, maar de HEERE Zebaoth, omdat in de volgende openbaring de HEERE zich als wereld-God bekend maakt..

De Heere wil niet, dat David kleinmoedig zal worden, omdat Hij hem niet toestond voor Hem een Huis te bouwen. Daarom noemt de Heere hem Zijn knecht, maar geeft hem en zijn nageslacht nu ook de heerlijkste beloften en toezeggingen..

9. En Ik ben van toen af onafgebroken met u geweest overal, waar gij gegaan zijt, en heb sinds die tijd al uw vijanden voor uw aangezicht uitgeroeid, en Ik heb u een grote naam gemaakt, als de naam van de groten, die op de aarde zijn, 1) zo groot als de naam van een van de machtigste koningen op aarde (5: 10vv.; 8, 9vv.; 13).

1) De Heere had hem niet alleen getooid met macht en heerlijkheid in Israël, maar hem ook beroemd doen worden als een machtig koning, als een groot krijgsman en minstens ook als een heilig persoon, bemind door God en door al zijn volk..

11. En van die dag af, en gedurende de gehele tijd, dat Ik geboden heb Richters te wezen over Mijn volk Israël, uit welke beschikking toch ook een bewijs te trekken is voor de steeds voortdurende nood. Dus is voorzeker in en met u reeds de aanvang gemaakt van het ware koningschap, dat aan Mijn genadige oogmerken met Israël beantwoordt; nochtans is uw koningschap zelf nog niet voldoende bevestigd en voor alle tijden gegrondvest. Daarom moet Ik, eer Ik de bedoelde tempelbouw kan toelaten, voor zodanige bevestiging het Mijne doen. 1) Maar aan Uzelf, zoals ook door u aan Mijn volk, heb Ik dan ook reeds tot dat doel rust gegeven van al uw vijanden, dat niemand van hen meer uw heerschappij op enigerlei wijze betwiste (10-20). Ook geeft u de HEERE te kennen, met betrekking tot de duur van uw koningschap, dat de HEERE in plaats van dat gij voornemens zijt Hem een huis te bouwen (vs.5) omgekeerd u een huis maken zal, 2) en wel een, dat alle eeuwen door voortduren zal.

1) Gods belofte aan Israël gaat de belofte aan David vooraf, om hem te doen begrijpen, dat wat God voornemens was te doen, zijn zou om Israël gelukkig te doen zijn onder zijn bestuur. Naast het heil van onze zielen en van Gods gemeente, moeten wij het geluk van ons nageslacht zoeken, opdat zij, die uit ons voorkomen, God mogen prijzen op de aarde, wanneer wij het in de hemel doen..

Om welke reden David niet zelf de tempel moest bouwen, zien wij duidelijker dan hier uitgedrukt in 1 Kronieken 28: 3, waar David tot de vergaderde hoofden van het volk zegt:

"Maar God heeft tot mij gezegd: Gij zult Mijn naam geen huis bouwen, want gij zijt een krijgsman, en gij hebt veel bloed vergoten." Daarmee wordt echter David niet berispt, zodat hem de tempelbouw niet vergund zou zijn vanwege persoonlijke onwaardigheid; want David stond in een inniger betrekking tot de Heere dan Salomo, en de oorlogen, die hij voerde, waren oorlogen van de Heere (1 Samuel .25: 28), om het rijk van God te behouden en te bevestigen. In zover zij echter noodzakelijk en onvermijdelijk waren, bewezen zij metterdaad, dat David's rijk en koningschap nog niet bevestigd en dus de tijd voor de tempelbouw nog niet gekomen was. De Tempel als afbeelding van het Rijk van God moest ook met de aard van dit Rijk overeenkomen, de vrede erin afschaduwen; om deze reden moest niet David, de man van de strijd, maar pas Salomo, de man van de vrede, de tempel bouwen (Jes.9: 5). Ofschoon het bouwen van een tempel overeenkwam met de geest van de Mozaïsche bedoeling, zo was het toch niet door enige wet bevolen, en dus niemands bijzondere plicht zonder nadere aanwijzing van God..

2) Deze gedachte is niet slechts een woordspel, geheel in de geest van het profetisme, maar bevat de diepe algemene waarheid, dat God eerst het huis van de mens moet bouwen, eer de mens het huis van God kan bouwen, in bijzondere betrekking op het Godsrijk in Israël. Zolang het volk van God het rustig en onbestreden bezit van het door de Heere hun tot erfdeel verleende land, Kanaän door zijn vijanden rondom werd bestreden, zolang kon ook de woning van God geen andere gestalte hebben, dan een wandeltent. Rust en een vaste toestand verkreeg echter het Rijk van God pas door David, toen God aan hem alle vijanden onderwierp en zijn koninkrijk grondvestte, d.i. zijn nakomelingschap het bezit van het Rijk in de toekomst beloofde. Pas daarmee was de tijd voor de bouw van een vast huis tot woning voor de Naam van de Heere, d.i. voor de zichtbare verschijning van Gods aanwezigheid onder Zijn volk gekomen. De verovering van de burg Sion en de verheffing van deze burg tot residentie van de door de Heere aan Zijn volk gegeven koning beeldde af, de aanvang van de bevestiging van het Rijk van God..

Het moest David op zijn leeftijd een grote genoegdoening geven, de onfeilbare verzekering van een Goddelijke belofte te hebben, dat na zijn heengaan zijn geslacht blijven zou. Naast de welstand van onze zielen en van de Kerk van God moest onze voornaamste begeerte zijn, dat het ons nageslacht moge welgaan, opdat zij, die na ons over blijven, God mogen verheerlijken op de aarde, terwijl wij Christus prijzen in de hemel..

12. Wanneer, wat de verwezenlijking van deze zo-even uitgesproken belofte betreft, uw dagen zullen vervuld zijn, en gij met uw vaderen zult ontslapen zijn, zo zal Ik uw zaad 1) na u doen opstaan, dat uit uw lijf voortkomen zal, een eigen zoon van u, in wie dus uw geslacht voortduurt, tot de koninklijke waardigheid verheffen, en Ik zal zijn koninkrijk bevestigen, dat het eeuwig duren zal.

1) Zaad, niet, nakomelingschap, omdat de belofte wel eerst Salomo geldt, maar in de eigenlijke en volle zin van het woord, de Christus Gods (Vergelijk Gal.3: 16)..

12. Wanneer, wat de verwezenlijking van deze zo-even uitgesproken belofte betreft, uw dagen zullen vervuld zijn, en gij met uw vaderen zult ontslapen zijn, zo zal Ik uw zaad 1) na u

doen opstaan, dat uit uw lijf voortkomen zal, een eigen zoon van u, in wie dus uw geslacht voortduurt, tot de koninklijke waardigheid verheffen, en Ik zal zijn koninkrijk bevestigen, dat het eeuwig duren zal.

1) Zaad, niet, nakomelingschap, omdat de belofte wel eerst Salomo geldt, maar in de eigenlijke en volle zin van het woord, de Christus Gods (Vergelijk Gal.3: 16)..

13. Die zal Mijn naam, de zichtbare verschijning van Mijn aanwezigheid onder Mijn volk, d.i. de ark, waarop Ik zetel tussen de Cherubs, en van waar Ik mij openbaar, een huis bouwen, en Ik zal, zoals Ik nogmaals en nog bepaalder hiermede betuig, de stoel van zijn koninkrijk bevestigen tot in eeuwigheid, 1)niet enkel langdurig, maar werkelijk tot aan het einde der dagen, ja, al de tijd voorbij, tot in eeuwigheid der eeuwigheden (Psalm 89: 30, 37vv.).

1) Hieruit blijkt duidelijk, dat met zaad niet alleen bedoeld wordt zijn opvolgers voor zoveel het vlees aangaat, maar bovenal de Christus Gods, de Zoon van David bij uitnemendheid, wiens Regering zou zijn van eeuwigheid tot eeuwigheid. Salomo is, evenals David, type van de Christus. In beiden, in David en Salomo, wordt de eerste komst in het vlees en de tweede komst van Christus op de wolken van de hemel geprofeteerd..

14. a) Ik zal hem zijn tot een Vader, en hij zal Mij zijn tot een zoon, Ik zal Mij in de betrekking van de innigste liefde tot hem stellen, zoals tussen een vader en zijn zoon bestaat; b) die als hij misdoet, als hij zich tegen Mij bezondigt, zo zal Ik hem, hoewel tot zijn tuchtiging en bekering, met een mensenroede en met plagen van de mensenkinderen straffen, met plagen, zoals ook de betrekking van een vader op zijn zoon veroorlooft zonder dat die betrekking daardoor wordt opgeheven, en zoals alle mensenkinderen ze ondervinden, als zij zich te buiten gaan.

a) Psalm 89: 27 Hebr.1: 8 b) Psalm 89: 31

De woorden: die als hij misdoet, laten ook de vertaling toe: als Ik hem tot zonde zal maken..

15. Maar Mijn goedertierenheid zal van hem niet wijken, zoals ik die weggenomen heb van Saul, die Ik van voor uw aangezicht heb weggenomen, 1) dat hij niet langer koning zou zijn over Mijn volk Israël (1 Samuel .15: 23,26,28).

1) In Salomo en Rehabeam is dit woord vervuld. De Heere heeft hen gestraft en gekastijd, maar toch hun de koninklijke waardigheid laten behouden. Over Juda heeft nooit iemand anders dan een nakomeling van David de scepter gezwaaid. Het huis van Saul is vernietigd, niet het huis van David, omdat het Verbond van de Heere een eeuwig Verbond was..

16. Maar, het zal u en uw zaad na u, zoals gezegd is, niet gaan zoals Saul en zijn huis; maar uw huis zal bestendig zijn en uw koninkrijk tot in eeuwigheid, voor uw aangezicht,
1) uw stoel zal juist in deze zoon van u, wiens rijk Ik bevestigen zal, vast zijn tot in eeuwigheid. 2)

1) Voor uw aangezicht, wil niets minder zeggen, dan dat David in zijn opvolgers zal voortleven onder de stammen van Israël..

2) David's kloek besluit om de HEERE een huis te bouwen steunde op het nog onvervulde openbaringswoord van een vaste woonstede en een vast heiligdom van de HEERE onder Israël (Exod.15: 17 Deuteronomium 12: 5); het werd door de tijdsomstandigheden, bijzonder door de heersende vrede aangemoedigd, maar door de Heere bij monde van de profeet Nathan beantwoord met de belofte, dat Hij David een huis zou bouwen, dat David's nageslacht een erfelijk bezitter van de koninklijke troon zijn zou voor eeuwig, en dat wel niet David zelf, maar zijn nageslacht, tot de HEERE in de onverbrekelijke betrekking van de zoon tot de vader staande, de Heere een huis zou bouwen. Deze belofte gaf aan de verwachting en verkondiging

van de Messias een nieuwe wending: want wel had de belofte tot dusver op een Koning uit de stam van Juda gewezen (Num.24: 17; 1 Samuel .2: 10,35), maar of David de sinds Bileam voorspelde koning was, en zo niet, of hij uit het geslacht van David of uit een ander verwacht moest worden, dat was de vraag; die opgelost werd door deze belofte, omdat zij alle verwachtingen en wensen van de gelovigen richtte op het nageslacht van David. Het nageslacht van David is maar niet uitsluitend een bepaalde enkele persoon; de profetie ziet op een grenzeloze toekomst, en heeft zich vervuld in allen, die uit David's geslacht David's troon hebben ingenomen, in de toen nog niet geboren Salomo, zowel als in Jezus "de Zoon van David". Maar in Salomo is de vervulling niet voltooid; want de tempel, die Salomo bouwde is verwoest, het rijk gescheurd, Zedekia en met hem de Salomonische lijn onttroond. Daarom moest het in de loop van de geschiedenis duidelijk worden, dat de belofte, die niet onvervuld kon blijven, vervuld moest worden in een nakomeling van David, die, de Zoon van God, de HEERE een niet te verwoesten tempel bouwen en de troon zonder ophouden eeuwig zou bezetten. Deze Nakomeling van David, in wie zowel dit vers als Jes.4: 2 Jerem.23: 5; 33: 12vv. en Psalm 110 vervuld worden, verkondigt Zacharia (6: 12vv.); Hij is verschenen in Jezus, wiens geboorte door de Engel in Luk.1: 32vv. met deze woorden wordt aangekondigd: "God de Heere zal Hem de troon van zijn vader geven, en Hij zal over het huis van Jakob Koning zijn in der eeuwigheid, en aan Zijn koninkrijk zal geen einde zijn.".

Het "misdoen" van vs.14 kan niet worden toegepast op de Messias zelf, maar is toepasselijk op Zijn geestelijk nageslacht; ware gelovigen hebben gebreken, waarvoor zij zullen getuchtigd, maar waarom zij niet verworpen zullen worden..

II. Vs.17-29. Over de ontvangen belofte is David zo vrolijk in zijn hart, en van haar eindelijke vervulling is hij zo zeker, dat hij aanstonds na Nathans vertrek zich naar het heiligdom naast zijn paleis begeeft en daar zijn volle hart ontlast in een vurig lof- en dankgebed (vs.18b-24), en in een vurige bede om genadige vervulling van de goddelijke toezeggingen (vs.25-29). Vergelijk 1 Kronieken 17: 15-27.

17. Naar al deze woorden, en naar dit gehele gezicht, naar al deze in een nachtelijk gezicht van de zijde van de Heere hem meegedeelde woorden, alzo sprak Nathan tot David.

Met grote aandoening van zijn ziel heeft David de boodschap vernomen. Welke woorden! David verstaat ze. Het meest betekenende ogenblik van zijn leven is gekomen. Stil, in zichzelf verzonken zit hij daar. De sluier van de verre toekomst is voor hem opgelicht. Hij ziet de belofte, die reeds aan vader Abraham was gegeven, opeens aan zijn eigen huis geschonken. Abrahams zaad, de grote Persoon van de toekomst, "in wie alle volken der aarde gezegend zouden worden", doemt als een spruitje van zijn stam voor zijn geestesoog op. Hij moet aan zijn diepbewogen hart lucht geven..

18. Toen ging de koning David in het op Sion opgerichte heiligdom en bleef 1) voor het aangezicht van de HEERE om zijn dank voor de ontvangen genadige belofte en zijn wens voor haar vervulling in een vurig gebed uit te drukken, en hij zei, allereerst zijn onwaardigheid bekennende met betrekking tot al het goede, dat hem vroeger geschonken en nu door deze bijzonder heerlijke belofte in buitengewone mate vermeerderd was: Wie ben ik, Heere, HEERE! en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt (Genesis32: 10 Psalm 8: 5; 144: 3)?

1) In het Hebreeuws joscheeb bleef, in de zin van, vertoefde, al staande, in tegenoverstelling tot zat. Hij staat hier voor het aangezicht van de Heere in het gevoel en in het bewustzijn van zijn geringheid en kleinheid tegenover de Grootheid en nooit genoeg volprezen Goedheid van God. De goedertierenheid van de Heere en de opsomming daarvan, de beloften hem geschonken hebben hem klein en ootmoedig gemaakt. Hij moet zijn hart uitstorten voor zijn God, en straks Hem smeken om genadige vervulling van de belofte..

19. Daartoe is dit, al het goede, dat Gij tot hiertoe aan mij gedaan hebt, al is het ook zo groot in mijn ogen, dat ik mijzelf moet achten het onwaardig te zijn, in Uw ogen nog klein geweest, Heere, HEERE, om het daarbij te laten blijven, maar Gij hebt ook over het huis van Uw knecht gesproken tot van verre heen, van dingen, die op de verste toekomst doelen, namelijk, dat Gij dit mijn huis voor eeuwig in het bezit van het koninkrijk over Uw volk bevestigen wilt; en dit naar de wet van de mensen, zo’n wet stelt gij een mens, dat Gij aan zijn huis en zijn koninkrijk een eeuwige duur belooft. Heere, HEERE! Heere HEERE! hoe zal Ik de diepte van Uw genadige neerbuiging en de wijsheid van Uw gedachten, die Gij omtrent mij hebt, vatten!

David vermoedt hier iets van de menswording van God; het komt hem onbegrijpelijk voor, hoe God de vergankelijke mens zo’n wet kan stellen, en hij lost voor zich later dit raadsel daardoor op, dat Hij David’s Zoon en David’s Heer zou zijn (Psalm 110: 1). "Gij spreekt met mij van zo’n eeuwig rijk, waar niemand koning kan zijn, of hij moet God en mens zijn, omdat hij mijn zoon is en toch moet hij eeuwig koning zich, hetgeen alleen God toekomt.".

21. Omwille van Uw woord, om al Uw vroegere aan de vaderen gegeven beloften te vervullen, en naar Uw hart, 1) en het besluit van Uw hart om de bedoelingen van Uw genade te verwezenlijken, maar niet om mijn verdienste, daarvan toch kan geen sprake zijn, hebt Gij al deze grote dingen gedaan, U voorgenomen te doen, en zijt Gij er nu tevens op bedacht geweest om ze aan Uw knecht bekend te maken, opdat hij ze wist.

1) Alles wat God doet in de wegen van Zijn Voorzienigheid aan al Zijn volk en gunstgenoten vloeit voort uit Zijn eeuwig Goddelijk welbehagen. Het is niet, omdat Zijn kinderen het zich waardig hebben gemaakt, maar opdat Hij Zijn kinderen maakt tot vaten van Zijn eer..

22. Daarom zijt Gij groot, HEERE God! zijt Gij groot geacht allereerst door mij, die Gij tot drager van Uw openbaring gemaakt hebt, maar ik zal ook alle ijver aanwenden, dat ook anderen, Uw gehele volk Israël, U steeds meer groot achten en in de grootheid van Uw genade erkennen, zoals toch billijk en recht is; want er is niemand zoals Gij, en er is geen God dan alleen Gij 1) (Exod.15: 11 Deuteronomium 3: 24; 4: 35) naar alles wat wij met onze oren gehoord hebben, zoals uit al de grote daden en heerlijke wonderwerken blijkt, die uit de dagen van onze vaderen verkondigd zijn.

a)Deuteronomium 32: 39; 1 Samuel .2: 2 Psalm 86: 8 Jes.45: 5,18,22 Mark.12: 27,32

1) Gods genadige neerbuiging tot hem en de eer, die Hij op hem gelegd had, verminderde niet het allerminst zijn eerbiedig ontzag voor de Goddelijke Majesteit; want hoe nader iemand in Gods nabijheid wordt gebracht, des te meer ziet hij van Zijn heerlijkheid en hoe dierbaarder wij zijn in Zijn ogen, des te groter behoort Hij te zijn in de onze, zodat we erkennen moeten, dat er niemand is zoals Hij, noch enige God behalve Hem, en dat, hoewel we ook van Zijn Macht en Goedheid gezien hebben met onze ogen, het is naar alles wat wij met onze oren gehoord hebben, ja, dat de helft ons niet is aangezegd..

Hiermee begint eigenlijk de lofverheffing. In alles wat de Heere aan David gedaan en wat Hij hem heeft toegezegd, heeft Hij zich als een groot en waarachtig God leren kennen, die te prijzen is tot in alle eeuwigheid, omdat Hij zich in genade en ontferming tot hem, de zoon van Isaï, heeft neergebogen..

23. En wie is, om verder met Mozes te spreken (Deuteronomium 4: 7,34), zoals Uw volk, zoals Israël, een enig volk op aarde, dat God is heengegaan in het land van de vijand land, Zich tot een volk te verlossen, 1) dat Hij het tot het volk van Zijn eigendom kon maken, en om in dat volk Zich een naam te zetten, en om voor u, deze grote en verschrikkelijke dingen te doen, als er gebeurd zijn, aan Uw land Kanaän, om het in bezit te nemen voor het aangezicht van Uw volk, dat Gij U uit Egypte verlost hebt, de heidenen en hun goden verdrijvende. 2)

1) De bedoeling is, dat David uitspreekt, dat Israël in een geheel enig geval verkeert; dat het duidelijk is geworden, dat de Heere het, met voorbijgaan van alle andere volken, Zich tot een eigendom heeft gemaakt, het daarom met Zijn trouwe zorg heeft begenadigd en het uit de hand van de vijanden heeft verlost. Het is daarom dan ook, dat hij zegt, en om voor u te doen, opdat Israël het wél zou verstaan, dat de Heere het gedaan had tot voordeel en tot nut van de Zijnen..

2) De heidenen en hun goden verdrijvende. Zo heeft de Statenvertaling. De grondtekst vordert echter, dat vóór de heidenen het voorzetsel uit weer geplaatst wordt, zodat wij moeten lezen, dat Gij U uit Egypte verlost hebt, uit (of uit de hand) van de heidenen en hun goden. Egypte

en de heidenen worden in één naam genoemd, omdat niet alleen de Egyptenaren, maar ook de andere heidenen, zoals de Midianieten en Kanaänieten Israël hebben verdrukt..

24. En Gij hebt, door hetgeen Gij destijds gedaan hebt, en gedaan hebt tot op deze tegenwoordige tijd, Uw volk Israël U bevestigd, U tot een volk, tot in eeuwigheid, waarin eindelijk alle andere volken zullen opgaan; en Gij HEERE, zijt hun tot een God geworden, 1) om U aan hen in alle volgende tijden als zodanig te betuigen.

1) Hiermee wordt gedoeld op alles, wat God van Mozes' tijd af tot op die dag toe, aan Israël gedaan heeft. Hierdoor heeft Hij zich als de God van Israël geopenbaard. David geeft zijn Verbondsgod al de eer van Zijn werk. Israël is een bijzonder werk van Gods eigen hand..

Israël's verlossing, hier beschreven, was een voorafbeelding van onze verlossing door Christus:

a) Gelijk zij uit de volken en van hun goden werden verlost, zo wij van alle ongerechtigheid en alle gelijkvormigheid met deze tegenwoordige wereld.

b) Bij beiden is de verlossing tot Gods verheerlijking om Zich een heilig volk te verwekken..

16163-970703-1747-2Sa7.25 25. Nu dan, HEERE God, opdat Israël immer meer U als zijn God erkenne en lere kennen, doe dit woord, dat Gij voorheen (vs.12vv.) over mij Uw knecht en overzijn huis gesproken hebt; bestaan tot in eeuwigheid; en doe, zoals Gij gesproken hebt. 1)

1) Hij bidt om de vervulling van Gods belofte. Dus moeten we Gods beloften in gebeden veranderen en dan zullen zij door God in dadelijke vervulling veranderd worden; want zeggen en doen zijn bij God geen twee dingen, zoals vaak bij de mensen; hetgeen Hij gesproken heeft, zal Hij gewis doen..

26. En Uw Naam1) worde groot gemaakt tot in eeuwigheid, dat men zegge: De HEERE der heerscharen is God over Israël; en het huis van Uw knecht David zal, daarvan ben ik juist omwille van dit woord, om de bevestiging waarvan ik bid, zeker, bestendig zijn voor Uw aangezicht.

1) Hieruit blijkt weer de tedere godsvrucht van David. Zoals alle kinderen van God, zo is de verheerlijking van Gods Naam ook hem het hoogste en heiligste. Het is hem te doen om de eer van God. Hij weet het, dat alleen ook zijn huis gezegend kan zijn, wanneer de Naam van God in de vervulling van Zijn beloften wordt verheerlijkt..

27. Maar ik voel mij blijmoedig gestemd om zo'n bede te doen. Want Gij, HEERE der heerscharen, Gij God van Israël! Gij hebt voor het oor van Uw knecht geopenbaard, hem doen weten, wat hij nimmer uit zichzelf had kunnen weten, zeggende: Ik zal u een huis bouwen; daarom heeft Uw knecht in zijn hart gevonden, zich innerlijk gedreven en bemoedigd gevoeld, dit gebed, dat thans over zijn lippen gekomen is, tot U te bidden. 1)

1) Het God behaaglijke gebed wordt niet in de tong maar in het hart gevonden, en voor God uitgestort..

De beloften van God geven David vrijmoedigheid, om zich te wenden tot den troon van de genade. Bij hem wordt gevonden een vertrouwen en oprecht geloof op de beloften en toezeggingen van God, en nu wordt hij met die beloften werkzaam, opdat de Heere ze vervullen moge. Want o, David weet het, dat hij ze duizendmaal heeft verzondigd, dat het enkel vrije gunst blijft, als de Heere ze vervult, maar daarom is het hem ook behoefte, om de vervulling ervan te smeken. Het ware geloof wekt behoefte en drijft uit tot Gods troon..

29. Zo believe het U nu uw beloften te vervullen, en zegen het huis van Uw knecht, dat het in eeuwigheid voor Uw aangezicht zij; 1) want Gij, Heere, HEERE! hebt het gesproken, dat het zo zijn zal, en met Uw zegen 2) zal het huis van Uw knecht dan ook zeker gezegend worden in eeuwigheid.

1) Zo moeten wij Gods beloften om gebeden veranderen, dan zullen zij vervuld worden; want God zal doen wat Hij gezegd heeft. Zeggen en doen zijn bij Hem niet twee dingen, zoals dikwijls bij mensen..

Gods beloften worden aan ons niet, zoals deze aan David, persoonlijk, op naam, gedaan; zij behoren aan allen, die in Jezus Christus geloven en in Zijn naam bidden..

Van hier af verkreeg David's leven en de ontwikkeling van het Godsrijk op aarde een geheel nieuwe gedaante; de voorspellingen aangaande de Heiland, die tot dusver slechts kort waren geweest, en Hem slechts flauw aanduiden, breiden zich thans uit tot uitvoerige schilderingen. David zelf had een nieuw onderwerp gevonden, waaraan hij de heiligste ogenblikken van zijn dichtkunst en zijn harpspel wijden kon. Terwijl hij vroeger slechts de Almachtige in de grote tempel van de natuur bezongen en bij de eeuwige lofzangen van alle werken van God, bij het gejubel van de stromen, zeeën, stormen, onweders, bij de blik in de talloze werelden daarboven, in ootmoedige bewondering zijn hart had ontlast, terwijl na de terugkomst van de Ark van God de uiterlijke godsdienst van Israël de stof van zijn liederen had uitgemaakt, drongen nu zijn Psalmen steeds dieper in de innerlijke geschiedenis van het Godsrijk, en vooral spraken zij meer over Hem, over Wie hem het oog van zijn geest telkens meer en telkens op verhevener wijze geopend werd. De Zoon van God in Zijn Persoon en in Zijn werken werd nu de roem van zijn leven; voor Hem dichtte, zong, leefde en stierf hij. Nu eens was het de heerlijkheid van Zijn persoon; de eeuwige Godheid van Zijn Wezen en Zijn heerschappij over de wereld, die hem geopenbaard werd (Psalm 2); dan weer was het de Messias als Hogepriester van de hoogste ordening, en hij noemde Hem zijn Heer, ofschoon hij ook Zijn Zoon zou zijn (Psalm 110); dan weer vertegenwoordigde zich aan zijn geestesoog het zware naamloze lijden van de Zoon van God op aarde tot verlossing van de mensheid; hij zag Hem lijden, bloeden, sterven aan het kruis, hij zag iedere afzonderlijke omstandigheid van Zijn allerzwaarste martelingen, en zong in de naam van de lijdenden maar door lijden tot zegepraal komende Zoon (Psalm 22). Al de vroegere beloften van het Oude Testament liepen in David als in een middelpunt tezamen, en gingen in nieuwe vorm weer van hem uit. De kern van de beloften van alle profeten was van toen aan steeds de grote eenmaal te verwachten

Davidszoon, die heersen zou tot aan het einde der wereld. Ja, zozeer werd David het keerpunt van de oude tijd en van zijn geheel profetisch karakter, dat hij zelf in zijn geschiedenis een in het oog lopend voorbeeld van de verschijning van Christus werd, en er weldra geen merkwaardige omstandigheid in zijn leven meer was, die niet door de profeten op de Messias werd toegepast. Zo veelbetekenend werd David's geschiedenis van die dag af, dat hem de tempelbouw werd geweigerd, maar God hem een hogere geestelijke tempel bouwde; en er is geen mens in het Oude Verbond, die zozeer als David drager geweest is van de meest grote beloften, die de wereld ooit beleefd heeft. En wij zouden nu nog mopperen als God ons een wens ontzegt? Wij zouden niet liever alles missen, met Christus hongeren en gebrek lijden, indien wij daardoor van de goddelijke genade en het eeuwig leven verzekerd worden? Wat is de aarde tegen de Hemel gerekend? Wat is de tijd met de eeuwigheid vergeleken? Wat er voortdurend van het uiterlijke ontvalle, Christus blijft zeker met ons; dit is des te zekerder, naarmate wij het zichtbare in puin zien vallen. Bij Hem zullen wij geen gebrek aan iets hebben, maar liefelijkheid en vrede aan Zijn rechterhand eeuwig en altoos.

Sinds David deze grote belofte ontving, heette in geheel Israël de begeerde en verwachtte grondvester van een eeuwig vrederijk, de zoon van David. Alle profeten spreken voortaan van Hem, als de heilaanbrengende scheut uit de wortel Isaï. Van nu af knoopt de hoop van het volk zich vast aan de stamlijn van David. Op Bethlehem rustte het oog van het verlangen. Al duidelijker en duidelijker wordt de hemelse afkomst van de David's nakomeling verkondigd, en zijn Wezens-eenheid met God en Zijn uitgangen vanouds, van de dagen van de eeuwigheid, leeft in de aanschouwing van de verlichte Israëlieten met dezelfde helderheid als Zijn menselijke afkomst. En als eindelijk de tijd van Zijn verschijning nabij is, zegt de hemelse heraut tot Maria: "Gij zult een zoon baren en God de Heere zal Hem de troon van Zijn Vader David geven." Wij horen de grijze Zacharias, vol van de Heilige Geest, juichen: "Geloofd zij de Heere de God van Israël! Hij heeft een hoorn van zaligheid ons opgericht in het huis van David Zijn knecht." Toen de verschenene Jeruzalem binnentrok juichte het volk: "Hosanna, de Zoon van David!" En uit de mond van de hulpbehoevende was het meermaals: "Heere Jezus! Gij Zoon van David! erbarm U over mij!" Louter nagalmen van de goddelijke openbaring, die David eenmaal door middel van de profeet Nathan ontving..

2) In het Hebreeuws Mibbirkateka. Eigenlijk van uit Uw zegen. David erkent hier, dat alleen de voorspoed en het geluk van zijn huis afhangt van de zegen van de Heere. De zegen van de Heere wordt hier voorgesteld als de bron, waaruit de zegeningen voor het schepsel voortvloeien..

HOOFDSTUK 8.

DAVID'S OVERWINNINGEN.

I. Vs.1-14. Uit het tweede tiental jaren van David's regering wordt ons thans een vluchtige optelling gegeven van een reeks van oorlogen, waardoor hij Israël's heerschappij over al zijn vijanden van rondom grondvestte, en het heilige land, in de uitgebreidheid, die Gods beloften bepaald hadden, tot een eigendom van Abrahams nageslacht maakte. Van deze oorlogen tegen de Filistijnen (vs.1), Moabieten (vs.2), Syriërs (vs.8-11), Ammonieten, Amalekieten (vs.12) en Edomieten (vs.13,14), wordt die tegen de Amalekieten slechts ter loops aangehaald, maar die tegen de Ammonieten reeds nu in de opgave meegerekend, ofschoon hij pas later voorviel, tegen het einde van bovengemelde tijdruimte (10-12). Vergelijk 1 Kronieken 18: 1-3.

1. En het gebeurde daarna, in de volgende jaren, (van welk tijdstip af men moet rekenen, blijft onbepaald, zodat ons geschiedverhaal zeer goed vroeger kan worden geplaatst, dan het in 7 vertelde) dat David de Filistijnen, die hij reeds vroeger meermalen bestreden had (5: 17), geheel sloeg, en bracht hen ten onder, zodat zij verder steeds vergeefse pogingen deden om de oude strijd te vernieuwen (21: 15vv.), en David nam Meteg-Amma 1) uit de hand van de Filistijnen, zodat Israël eindelijk geheel vrij werd van de oppermacht van de Filistijnen.

1) De Hebreeuwse uitdrukking: metheg ha-ammah, die de Vulgaat met frenum tributi (Luther: Dienst-teugel) vertaald heeft, laat zich ook vertalen door toom, teugel, breidel van de moeder, waarbij dan moeder in de betekenis van hoofdstad kan genomen worden, zoals ook omgekeerd de steden, die van een hoofdstad afhankelijk zijn, dikwijls haar "dochters" heten (Num.21: 25,32 Joz.15: 45,47). Nu was de toenmalige hoofdstad in het Filistijnenland, die de toom of teugel over het gehele land in haar hand hield, dezelfde stad Gath, waarbij (Achis) koning David eenmaal een schuilplaats had gevonden (1 Samuel 21: 15); deze nam hij thans de Filistijnen af en kreeg daarmee ook de overige steden van de Filistijnen in zijn macht. Als wij de woorden zo verstaan, krijgen zij dezelfde betekenis, die in 1 Kronieken 18: 1 zonder beeldspraak wordt uitgedrukt: David nam Gath en haar onderhorige plaatsen uit de hand van de Filistijnen (Over Gath "Jos 13: 2" en "Jos 10: 29)..

2. Ook sloeg hij de Moabieten, bij wie hij in de tijd van zijn vlucht voor Saul een even gastvrije ontvangst genoten had als bij de Filistijnen (1 Samuel .22: 3vv.), maar die later op dezelfde wijze als deze als vijanden van zijn rijk optraden, en mat hen met een snoer, doende hen ter aarde neerliggen; en hij mat met twee snoeren om te doden, en met een vol snoer om in het leven te laten. Zo werden de Moabieten David tot knechten, brengende geschenken, schatting.

De krijgsgevangen Moabieten moesten op David's bevel zich in rij en gelid op de grond neerleggen, waarop de rij werd afgemeten; twee derden ervan werden gedood, een derde gespaard. Dit decimeren had zeker daarin zijn reden, dat David naar de grondstelling van de wedervergelding, die de wet gebiedt (Ex 21: 15" en "Ex 21: 24) zich gedwongen voelde om met de Moabieten te doen, zoals zij gewoon waren met hun vijanden te doen. Voor dergelijke gevallen van gruwelijke uitoefening van het krijgsrecht, zie Richteren 1: 6vv.; 2 Samuel .12:

31; 2 Kronieken 25: 12; 2 Koningen .15: 15. De Moabieten bleven aan Israël schatplichtig tot na Achabs dood (2 Koningen .3: 4,5); toen stonden zij op en werden nooit meer onderworpen..

3. David sloeg ook Hadad-ezer, = wiens helper Hadad de zonnegod van de Syriërs is, de zoon van Rechob, met welke laatste Saul eenmaal gestreden had (1 Samuel .14: 47), de koning van Zoba, een landschap noordoostelijk van Damascus; toen hij, Hadad-ezer, heenging naar die landstreek, om zijn hand te wenden 1) naar de rivier Frath.

1) Velen verstaan door hem, die heentrok, Hadad-ezer, en denken bij dit vers aan de geschiedenis: 10: 6-13 na de door Joab geleden nederlaag in de Ammonitisch-Syrische oorlog had Hadad-ezer zich naar de Eufraat teruggetrokken, om met nieuwe strijdkrachten zich uit te rusten, zodat niet een Syrisch-Edomitische oorlog in ons hoofdstuk en een Ammonitisch-Syrische in 10vv. onderscheiden zou moeten worden, maar er slechts van een enkele maar tegen drie vijanden tegelijk gerichte strijd sprake zijn kan, een Ammonitisch-Syrisch-Edomitische. Voor deze opvatting pleit veel; het bovengenoemde begunstigt echter de eerste opvatting, zodat men hier tot geen eindbeslissing kan komen..

In het Hebreeuws Lehaschib jado, d.i. om zijn hand te wenden, in de zin van, zijn macht terug te krijgen. Kennelijk is hier sprake van de koning van Zoba..

4. En David nam hem duizend wagens af en zevenhonderd ruiters, en twintigduizend man 1) te voet; en David ontzenuwde, in gehoorzaamheid aan het goddelijk gebod, (Deuteronomium 17: 16) alle wagenpaarden, zoals ook Jozua gedaan had (Joz.11: 9), 2) en hield daarvan slechts honderd wagens over als een gedenkteken van zijn zegepraal.

1) Het verschil van de opgaven in dit vers en de parallellen in 1 Kronieken 18 verklaart zich daaruit, dat in dit vers na het Hebreeuwse woord elef (duizend), het woord regev (wagens), uitgevallen is; want dat dit oorspronkelijk in de tekst gestaan heeft, bewijst de vermelding van de wagens in het vers zelf. Onze vertalers hebben het er dus zeer terecht ingevoegd. Wij krijgen dus als zuivere tekst: duizend wagens en zevenhonderd ruiters. Dit stemt nu wel nog niet met de Kronieken overeen, die ons zevenduizend ruiters opgeven, maar tot 20.000 man voetvolk staan 7.000 ruiters in de vlakten van Syrië zeker in een juistere verhouding dan 700, zodat wij aan de opgave van de Kronieken de voorrang moeten geven. In dit vers is waarschijnlijk na het uitvallen van het woord wagen het cijfer voor duizend met dat voor honderd verwisseld. Het aantal van de in gevangenschap geraakte krijgslieden laat zich verklaren uit de onderstelling, dat het gehele vijandelijke leger door David afgesneden en tot overgave genoodzaakt werd..

2) Ook: "Jos 11: 6" en "Jos 11: 9".

6. En David legde bezettingen in Syrië van Damascus, en de Syriërs, zowel het gebied van Zoba, als dat van Damascus, werden David tot knechten, brengende geschenken, schatting, en de HEERE behoedde David overal, waar hij heenging (vs.15).

De naam Syrië (in het Hebreeuws Aram, ter aanduiding van van Sem's vijfde zoon (Genesis10: 21vv.) afstammende volkeren), omvat in zijn uitgestrektste betekenis het gehele gebied tussen het Taurus- en het Amanus-gebergte in het noorden, de Arabische woestijn en de grens van Egypte in het zuiden, de Middellandse Zee in het westen en de Eufraat in het oosten, zodat ook Phoenicië en Palestina daartoe gerekend worden (Luk.2: 2 Hand.21: 3 21.3); ja zelfs de vlakten tussen de Eufraat en de Tiger heten in de Hebreeuwse grondtekst niet zelden het vlakkeland, of de vlakte van Aram (Genesis25: 20 Hos.12: 13) en Aram van de beide stromen (Mesopotamië?) (Genesis24: 10 Psalm 60: 2). Wat echter gewoonlijk onder Syrië verstaan wordt, en waarvan wij hier alleen te spreken hebben, is het land aan de zijde van de Eufraat tot aan de Middellandse zee, zuidelijk tot aan de Libanon en Anti-Libanon reikende, van Phoenicië (2 Samuel 5: 11) door de Eleutherus gescheiden, en noordelijk tot aan de golf van Issus. Noordelijk van de Libanon rijst een noordwaarts zich uitstrekkende bergrug op, thans de zogenaamde Dschebel Nossairieh, die in het westen naar het kustland afdaalt, maar in het oosten in een grote vlakte op de Eufraat aan uitloopt en noordelijk door de Orontes wordt doorsneden; aan de overzijde van deze vloed begint een ander gebergte, namelijk het voorgebergte van de Taurus met takken in verschillende richting. Het binnenland wordt door de Orontes in het noordwesten besproeid; hij ontspringt op de Anti-Libanon, verenigt zich bij Baäl-bek of Heliopolis met kleinere stromen, neemt een noordwestelijke loop, terwijl hij reeds na weinig uren afstand van zijn oorsprong een grote hoeveelheid water vertoont, gaat tussen, met hoog gras en riet, rijk voorziene oevers voorbij de stad Riblath (2 Koningen .23: 33; 25: 6), en verder voorbij Emesa, dat misschien hetzelfde is als Helam (10: 17), totdat hij zich bij Epipharia, het Bijbelse Hamath (Num.13: 22), zich noordwestelijk wendt, tussen de door Seleucus Nicator gestichte en naar zijn vader genoemde stad Antiochië en het daar tegenoverliggende Daphne doorstroomt, en niet ver van Seleucia insgelijks door Seleucus Nicator gebouwd (die daar ook begraven ligt), in zee valt. Oostelijk van Seleucia en Antiochië, op de Eufraat aan, ligt het oude Berrhoä, het tegenwoordig beroemde Haleb of Aleppo, in de streek waarvan een voortreffelijke, door de oud-Perzische koningen zeer hooggeschatte wijn groeide; dit is misschien de in Ezechiël.28: 18 vermelde plaats Helbon (wijn van Helbon, Luther "sterke wijn), maar Robinson heeft op zijn tweede reis haar teruggevonden in het dorp met dezelfde naam, ten noordwesten van Damascus, waar ook veel wijn gebouwd word. In het zuidoosten daarentegen wordt het land gedeeltelijk besproeid door de Chysorrhoas, die aan de oosterhelling van de Anti-Libanon ontspringend, aan een nauw op Damascus aan zich uitstrekkend dalgebied leven en wasdom geeft, terwijl het overige gedeelte van de oostelijke helling als volstrekt onbebouwd en onbewoond woestijngebied bij de inboorlingen de aan Afrika herinnerde naam van Sahara draagt. Deze stroom is zonder twijfel de in 2 Koningen .5: 12 genoemde Abana; haar water is schoon, helder en doorschijnend, daarentegen dat van de Jordaan (Jos 3: 1) troebel en van leemachtige kleur, waarom Naäman zeer natuurlijk de rivier uit zijn geboorteland voor beter kon houden, dan die in het land Israël. De Chrysorrhoas stroomt door Damascus heen en stroomt 4 of 5 uur oostelijk van de stad met twee armen in twee kleine meren. De op dezelfde plaats met haar opgenoemde Farpar is waarschijnlijk de andere rivier, die als zelfstandige stroom van enige betekenis is, de Awadsch, die uit de vereniging van enige beken ontstaat en zuidelijk van Damascus insgelijks in het meer uitstroomt. De weg van Damascus, in noordoostelijke richting naar de Eufraat, voert ons eerst naar Thadmor, of het bij Grieken en Romeinen genoemde Palmyra (1 Koningen .9: 18), een beroemde handelsstad, die in een oase ligt, die

eenmaal buitengewoon vruchtbaar en rijkelijk met water voorzien was, en thans zeer verdord is. Van Thadmor loopt de weg naar de 3 à 4 dagreizen verwijderde Eufraat naar Tiphsah of Tahpsakus op het noordoostelijkste grenspunt van Salomo's rijk (1 Koningen .4: 24), een landings- en losplaats voor de waren, die langs de Eufraat van Babylon komen of daarheen verzonden worden; maar de zuiver oostelijke weg brengt ons naar Hena (2 Koningen .18: 34), eertijds op een door de Eufraat gevormd eiland, thans aan beide oevers van de vloed gelegen. Gaan wij van Hena langs de oostelijke oever stroomopwaarts, zo komen wij eerst aan het landschap Ava of Iwa (2 Koningen .17: 24; 18: 34), verder, daar waar de Chaboras zich in de Eufraat ontlast, te Karchemisch of Circesium (Jer.46: 2). Van hier zou de rechte weg over Thadmor ons over Thelasser (2 Koningen .19: 12) voeren; maar wij volgen de stroom verder tot Thapsakus, steken hier de rivier over en komen op de naar Hamath leidende weg, na ongeveer een dagreis te Rezeph (2 Koningen .19: 12). Terwijl wij nu nog twee dagreizen de weg verlaten en in de richting op Emeza aan ons begeven, komen wij te Arphad (2 Koningen .18: 34; 19: 13), verder van daar, iets in het midden tussen Emeza en Thadmor, hebben wij ongetwijfeld het landschap Zoba te zoeken. Syrië is over het geheel een zeer vruchtbaar land, geschikt tot veefokkerij (vooral waren de Syrische schapen met vetstaarten beroemd) en van een zacht klimaat, dat dikwijls door aardbevingen en sprinkhanen-zwermen geteisterd wordt. De handel uit Oost-Azië naar de westelijke landen Arabië en Egypte nam zijn weg door Syrië, en Damascus was steeds een hoofdstapelplaats; aan die handel nam ook Israël soms deel door factorijen en bazaars, die het daar mocht oprichten (1 Koningen .20: 34). De naam "Syrië", die het land bij de Griekse en Romeinse schrijvers voert en die in Luthers vertaling overal in de plaats van het Hebreeuws "Aram" staat, heeft het waarschijnlijk ontvangen van het land Kir (Jes.22: 6), van waar naar Amos 9: 7 de Arameeërs naar Syrië zijn getrokken, en waarheen (naar 2 Koningen .16: 9) koning Tiglat-Pilezer van Assyrië, de inwoners van Damascus voerde, waardoor de voorzegging in Amos 1: 3-5 vervuld werd. De geleerden zijn het met elkaar oneens, waar dit Kir ligt; sommigen verstaan daaronder een landstreek aan de rivier Cyrus, die in Armenië ontspringende, in haar benedenloop zich met de Araxes verenigt en in de Kaspische zee zich ontlast (Genesis2: 11); anderen denken aan het landschap Karina, ter plaatse waar Medië met Susiana (Elam) en Assyrië zich verenigt. Daar woonden de Semieten van Assyrische stam, die volgens de Medische keilinscripties (spijkerschrift) Ssur geheten waren, en van daar ging de naam Syrië over op het land tussen de Eufraat en de Middellandse Zee..

7. En David nam de gouden schilden, die bij Hadad-ezers knechten 1) geweest en door zijn vazallen en dienstknechten in de slag buitgemaakt waren, en bracht ze bij zijn zegevierende terugkeer te Jeruzalem.

1) Onder knechten hebben wij te verstaan zijn bevelhebbers en zijn vazallen, die met hem ten strijde waren opgetrokken..

12. Van Syrië (van Edom; 1 Kronieken 18: 11) en van Moab en van de kinderen van Ammon en van de Filistijnen en van Amalek en van de buit, van het buitgemaakte in de strijd met of van Haded-ezer, de zoon van Rechob, de koning van Zoba. 1)

1) Het was een goed voorteken van de vriendelijkheid jegens de heidenen in de volheid van de tijd, en van de openstelling van Gods huis tot een bedehuis voor alle volken, dat de tempel gebouwd werd van de buit en de geschenken van de heidense natiën. Zoals David de gouden afgoden van de heidenen verwoestte (2 Samuel .5: 21), maar hun gouden vaten de Heere heiligde, zo moet wanneer door de genade van de Zoon van David een ziel wordt overwonnen, al wat in strijd is met God worden weggedaan, iedere zondige lust gedood en gekruisigd worden; maar al wat Hem verheerlijken kan aan Hem toegewijd worden..

13. Ook maakte zich David een naam, toen hij terugkwam, nadat hij de Syriërs geslagen had in het Zoutdal, aan het zuideinde van de Dode zee 1) (Genesis19: 29) terwijl hij thans door zijn beide veldheren Abisaï en Joabde Edomieten sloeg (1 Kronieken 18: 12; 1 Koningen .11: 15) achttienduizend, volgens een mindere schatting twaalfduizend (Psalm 60: 2). 2)

1) Deze vertaling is de alleen mogelijke, wanneer men de woorden neemt, zoals zij in de grondtekst luiden; uit de aangehaalde parallelplaatsen blijkt echter, dat de geschiedenis die vertaling weerspreekt, want niet de Syriërs maar de Edomieten heeft David door zijn veldheren geslagen in het Zoutdal. In ieder geval zijn in de tegenwoordige Hebreeuwse tekst, zoals de Masoreten die vastgesteld hebben, een peer woorden uitgevallen, zodat men vóór de woorden "in het Zoutdal" moet inlassen: "en hij sloeg de Edomieten". De geschiedkundige toedracht is namelijk allerwaarschijnlijkst aldus: Terwijl David hoog boven in het noorden de Syriërs beoorloogde, maakten de Edomieten in hun vijandelijke gezindheid tegen Israël gebruik van het gunstige tijdstip om van het zuiden af in Palestina te vallen, richtten in het van troepen ontblote land een groot bloedblad aan, en waren reeds voornemens om ook op Jeruzalem aan te rukken en zo al de voordelen, die David tot dusver zich had weten te verwerven, hem te ontnemen. Op deze bijzonder benauwde toestand van Gods volk hebben Psalm 44 en Psalm 60 betrekking, de eerste een Psalm van de kinderen van Korach, door hen te midden van de ellende gezongen, terwijl de koning nog in Syrië en dus afwezig was, de laatste door David zelf vervaardigd, toen er aanvankelijk verlossing kwam. Allereerst toch werd Abisaï met een legerafdeling, uit Syrië, waar de toenmalige oorlog nog niet geheel ten einde gebracht was, tegen de Edomieten afgezonden, die hij dan ook tot over de zuidgrens van de Dode Zee terugdreef; maar daarop volgde het hoofdleger onder Joab. Deze liet de in de algemene verwarring onbegraven gebleven doden op ordelijke wijze ter aarde bestellen (1 Koningen .11: 15), verenigde zich met zijn broeder Abisaï in het Zoutdal, toen deze juist de Edomieten een grote nederlaag had toegebracht en bracht gedurende zijn verblijf van zes maanden in Edom alle strijdbare manschappen om, die hem daar in handen vielen..

Door vergelijking met de gelijkluidende teksten in de boeken der Kronieken blijkt, dat beide berichten elkaar aanvullen. Wordt hier niet vermeld de oorlog tegen de Edomieten, daar wordt geen gewag gemaakt van de strijd tegen de Syriërs. Dit bewijst niet, dat beide berichten met elkaar in strijd zijn, maar dat het ene op het ene en het andere op het andere feit opmerkzaam wil maken. In vs.12 wordt ook nog gewag gemaakt van de Amalekieten en Ammonieten van wie overigens in dit hoofdstuk niets wordt vermeld. Maar alle vijanden van Israël worden opgesomd, opdat daardoor zou worden bewezen, dat de Heere David straks rust had gegeven van al zijn tegenstanders. De Edomieten waren bondgenoten van de Syriërs, daarom wordt hier geen afzonderlijke vermelding van hen gemaakt..

2) Men ergere zich niet aan de verschillende berekeningen van het aantal vijanden, die in de slag vielen. Ook in de zevenjarige oorlog werden na de slag bij Lissa op de eerste dag slechts 8-12.000 man gevangenen geteld, maar bij de telling van de volgende dagen verkreeg men 22.000 man..

14. En hij, David legde bezettingen in Edom "Nu 20: 17), in geheel Edom legde hij bezettingen; en alle Edomieten werden van toen af David tot knechten; 1) en de HEERE behoedde David overal, waar hij heenging,
2) vgl. de uitstorting van zijn dankbaar gemoed in 7: 18vv.

1) Pas nu werd Isaak's zegen vervuld, waarbij Jakob tot heer van Ezau werd gemaakt (Genesis27: 37-40); en de Edomieten bleven aan de koningen van Juda, zoals de Moabieten aan die van Israël, schatplichtig, totdat zij in Jorams tijd opstonden (2 Kronieken 21: 8). Izaak voorzegt ook, dat Ezau in verloop van tijd het juk van zijn hals zou afrukken. Door deze overwinningen verzekerde David de vrede en verzamelde hij schatten voor zijn zoon, opdat die de tempel kon bouwen. God gebruikt sommigen van Zijn dienaars in de geestelijke strijd, anderen in de geestelijke bouw; de een werkt ter voorbereiding van andermans arbeid, maar van alles heeft God de eer..

2) David, door op zo'n wijze over zijn vijanden te zegepralen, bezorgde zijn zoon een gerust en vreedzaam koninkrijk, opdat hij tijd en gelegenheid mocht hebben, om een tempel te bouwen..

Hij beschikte tevens zijn zoon de schatten en de voorraad, die daartoe nodig waren. God gebruikt Zijn dienaren verscheiden: sommigen tot deze, anderen tot een andere dienst, sommigen tot geestelijke strijdvoering, anderen tot geestelijke stichting en opbouw. De een maakt gereedheid voor de ander, en allen hebben ze een en hetzelfde oogmerk, te weten, de verheerlijking van Gods Naam, en dat God door allen mogen gediend en geprezen worde. Alle overwinningen van David waren voorbeeld van de voorspoed van het Evangelie tegen het koninkrijk van de satan, en overeenkomstig hiermee rijdt David's Zoon voorspoedig op het Woord van Waarheid als een groot overwinnaar..

II. Vs.15-18. Zoals bij de passage 1 Samuel .14: 47-52 met de opgave van de krijgsondernemingen van Saul, waarmee hij de roeping van het Israëlitisch koningschap begon te vervullen, een korte voorstelling verbonden werd van zijn familiebetrekkingen en zijn militaire instellingen, zo volgt ook hier op de korte opgave van David's oorlogen en zegepralen, waarmee hij aan de roeping, die Saul niet volbracht, voldeed, een naamsopgave van zijn rijksambtenaren, terwijl zijn familiezaken gedeeltelijk reeds bekend, gedeeltelijk in de verdere geschiedenis van zijn regering zo nauw zijn samengevlochten, dat de verdere mededelingen daarover beter daar haar plaats zullen vinden.

15. Zo regeerde David over geheel Israël, 1) en David deed, door zijn evenzeer in de juiste geest gevoerde als door den Heere gezegende regering, aan zijn gehele volk recht en gerechtigheid. 2)

1) In welke geest David zich voorgenomen had te regeren, spreekt hij uit in de 101ste Psalm, waarvan de lezing juist hier, nu wij in de volgende verzen van zijn beambten zullen horen, op zichzelf zeer belangrijk is. Enige uitleggers menen vanwege de weemoedige en een vurig verlangen uitdrukkende vraag in vs.2: Wanneer zult Gij tot mij komen (Luther voegt de woorden bij de voorafgaande zin en vertaalt: "bij hen, die mij toebehoren) dat deze Psalm gemaakt is in de tijd, dat David dacht te moeten afzien van het terugbrengen van de verbondskist van Kirjath-Jearim (6: 9vv.); maar in zijn gehele inhoud wijst de Psalm op dat tijdvak van David's regering, waarin wij met de voor ons liggende passage ons bevinden. Want niet slechts wordt Jeruzalem in vs.8 kortaf "de stad van de Heere" genoemd, waaruit blijkt, dat de Ark zich reeds in Jeruzalem (6: 11vv.) bevond, en dit reeds stellig het godsdienstig middelpunt van het volk geworden was, maar de Psalm heeft ook de door Nathan aan David gedane belofte (7: 4vv.) en de zekerheid hem daardoor geschonken, dat hij, anders dan Saul, in zijn stam zou voortregeren, in het algemeen tot uitgangspunt en grondslag..

2) Hierin is David type van Christus, die Zijn volk recht en gerechtigheid doet, hen redt en zaligt, en regeert in de weg van recht en op de paden van gerechtigheden..

17. En Zadok (= rechtvaardig), zoon van Ahitub, uit de lijn van Eleazar (1 Kronieken 6: 50-53), en Achimelech, zoon van Abjathar, 1) die alleen ontkwam aan de moord, die Saul op de priesters te Nob pleegde (1 Samuel .22: 20vv.), waren de een bij de tabernakel te Gibeon (1 Samuel 22: 19), de ander bij de ark op Sion (6: 17), priesters die de hogepriesterlijke werkzaamheden verrichtten (Nu 25: 13" en "1 Samuel 2: 3); en Seraja of Seja (20: 25), ook Sausa (1 Kronieken 18: 16) of Sesa geheten (1 Koningen .4: 3) was schrijver, naar onze spreekmanier: Staatssecretaris.

1) Het valt in het oog, dat niet Abjathar zelf genoemd is, waarom vele uitleggers beide namen hebben willen verwisselen: Abjathar, de zoon van Achimelech. Intussen was niet alleen Abjathar's vader maar ook zijn oudste zoon Achimelech geheten (1 Kronieken 24: 6); zijn jongste zoon was Jonathan (15: 27; 17: 17,20; 1 Koningen .1: 42vv. was in de tijd, waarvan deze passage spreekt, reeds bijna 50 jaar oud (1 Samuel 2: 32); hij kon dus zeer wel een zoon van 25 jaar hebben, en daar hij misschien ziekelijk was, trad deze zoon op in de hogepriesterlijke werkzaamheden, ofschoon hij zelf het ambt behield tot op zijn 80ste jaar, toen hij werd afgezet (1 Koningen .2: 26)..

18. Er was ook Benaja (= zoon van de Heere), zoon van Jojada, een zeer dapper held van Kabzeël, een stad in zuidelijk Juda (23: 20) met de Krethi en de Plethi; dat is: de overste van de scherprechters en lopers, van de koninklijke lijfwacht (1 Samuel 22: 17)maar David's zonen (3: 2vv.) waren prinsen (Luther: priesters 1) juister: geheimraden van de koning, die onmiddellijke toegang hadden tot zijn persoon, en anderen in die toegang bevorderlijk waren, naar 1 Kronieken 18: 17 de eersten aan de hand of zijde van de koning.

1) Het aan het Hebreeuws tot grondslag liggende werkwoord betekent: toegang hebben tot een persoon, die anders voor ieder ontoegankelijk is, en anderen in die toegang bevorderlijk zijn. In betrekking tot God geldt dit van de priester (Ex 28: 1), maar in betrekking tot de

koning die, vooral in het Oosten, een gewoonlijk ontoegankelijk persoon is, geldt dit van zijn geheimraden of vertrouwden (Luther: vrienden), waarmee in 1 Koningen .4: 5 de titel Cohen wordt verklaard, in een tijd waarin die titel reeds begon te verouderen..

In het stamverwant Arabisch betekent Kahana (het Hebreeuws Kahan), iemands zaken behartigen en het zelfstandig naamwoord, daarvan afgeleid, bestuurder van iemands zaak. In 1 Koningen .4: 5 wordt dan ook dit woord verruild met, vriend van de koning. Zij waren daarom leden van zijn geheimraad..

HOOFDSTUK 9.

DAVID'S GOEDHEID JEGENS MEFIBOSETH.

I. Vs.1-13. Wanneer hij op het toppunt van zijn koninklijke macht en heerlijkheid geraakt is, gedenkt David zijn aan Jonathan en Saul eenmaal gegeven woord (1 Samuel .20: 13vv.; 24: 21vv.) en onderzoekt of er niet nog iemand van Sauls huis over zij, aan wie hij barmhartigheid kan bewijzen. Hem wordt Mefiboseth, Jonathans aan beide voeten kreupele zoon genoemd, die met zijn familie aan de overzijde van de Jordaan in het huis van een zekere Machir leeft. Hij laat hem dadelijk halen, en geeft hem Sauls vaste goederen terug, die diens voormalige rentmeester Ziba voor hem moet bewerken; maar hemzelf neemt hij aan zijn hof en laat hem aan de koninklijke tafel eten.

1. En David1) zei tot zijn knechten of hofbeambten, toen hij zijn rijk naar buiten de in het vorige beschreven uitbreiding gegeven, en tevens van binnen alles had ingesteld, wat tot een ordelijk en gelukkig bestuur behoort: Is er nog iemand, die overgebleven is van het huis van Saul? Helpt mij hem dan toch vinden, dat ik weldadigheid aan hem doe, omwille van Jonathan, mijn vriend. 2)

1) Wanneer David dit gedaan heeft is niet met volkomen zekerheid te zeggen. Wij weten uit 4: 4, dat Mefiboseth 5 jaar oud was, toen Saul omkwam, en uit vs.12 van dit hoofdstuk, dat hij nu reeds een kleine zoon had. Daarom zal deze gebeurtenis hebben plaatsgehad, ongeveer in het midden van David's regering..

2) Dit leert ons, aan onze belofte getrouw te wezen. De weldadigheden, waartoe we ons verbonden hebben, moeten we gemoedelijk volbrengen, ofschoon deze niet van ons geëist moet worden. God is getrouw aan ons; laat ons dan de een jegens de ander niet ontrouw zijn. Vervolgens, aan onze vriendschapsbetrekkingen, hoe oud zij ook wezen mogen, te gedenken..

Uit de vraag van David en het onderzoek, dat men moest instellen, blijkt dat het huis van Saul geheel in verval was geraakt, zodat het schier onbekend was, of er nog nakomelingen van leefden. Zo wreekt de zonde zich ook op zijn nakomelingschap..

In onze voorspoed en in onze drukke zaken zijn wij zeer geneigd om onze beloften en verplichtingen jegens de mensen en jegens God te vergeten. Maar waarlijk godvruchtige mensen zullen geen rust hebben, vóór zij ze hebben vervuld..

3. En de koning zei: Is er niet nog iemand over van het huis van Saul, dat ik Gods weldadigheid 1) bij hem doe? d.i. barmhartigheid, om Gods wil. Want slechts met dit doel vraag ik u naar de overgebleven nakomelingen van uw vroegere heer, maar niet, omdat ik voornemens ben hen geheel uit te roeien. 2) Toen zei Ziba tot de koning: Er is nog een zoon van Jonathan, 3) die geslagen, die lam is, aan beide voeten (4: 4), en zelf weer vader van een kleine zoon (vs.12).

1) Gods weldadigheid. Zo noemt David de weldadigheid, die hij aan Jonathans geslacht wil bewijzen, omdat hij ze om Gods wil wil verlenen, maar ook, omdat zij rustte op het verbond met Jonathan dat als in de aanwezigheid van God en onder aanroepen van Zijn Naam was gesloten. De weldadigheid, die hij zou bewijzen, was een verplichting, die, krachtens deze eed, op hem rustte en moest bewezen worden in overeenstemming met Gods verordeningen..

2) In de Oosterse rijken heerste de gruwelijke gewoonte, dat de aanvangers van een nieuwe dynastie al de nakomelingen van hun voorgangers uitroeiden, opdat deze geen pogingen zou kunnen doen om de heerschappij weer aan zich te trekken (1 Samuel .24: 22). Daarom had ook Sauls kleinzoon, over wie deze geschiedende handelt, na de moord op Isboseth (4 4) tot heden in diepe verborgenheid geleefd; maar David, die van een andere geest was dan de gewone Oosterse vorsten, had in de eerste helft van zijn regering te veel met de buitenlandse vijanden te doen, dan dat hij er reeds vroeger aan had kunnen denken om zijn aan Jonathan gegeven woord gestand te doen. Pas nu, nu hij werkelijk Israël's koning is in de volle zin van het woord, nu hij bij zichzelf het een en ander bedenkt, dat hij geroepen is te doen, nu komt hem ook zijn verplichting te binnen jegens het huis van zijn vriend, aan wie hij gezworen had om hem barmhartigheid te bewijzen ook nog in zijn nakomelingen..

3) Omdat hier slechts sprake is van het eigenlijke huis van Saul, d.i. van diens rechtmatige en volle zonen en kleinzonen, zo gaat Ziba Sauls beide zonen uit zijn bijvrouw Rizpa, van wie de ene ook Mefiboseth heette, evenzeer voorbij als de vijf zonen van Sauls oudste dochter Merab (vgl. 21: 8); aan deze wordt veeleer Gods gericht over Saul ook in zijn nakomelingen vervuld (21: 1-14)..

5. Toen zond de koning David dadelijk heen, en hij nam hem, de enig overgebleven zoon van Jonathan, uit het huis van Machir, 1) de zoon van Ammiël, van Lodebar, die daarop ten gevolge van zo'n goedheid een trouw aanhanger van David werd (17: 27).

1) Deze Machir werd, zoals blijkt uit 17: 27, een trouw vriend van David en verzag hem, op zijn vlucht voor Absalom, van voedsel. Wellicht dat de behandeling van Mefiboseth hem geheel en al voor David had ingenomen..

6. Toen nu Mefiboseth, de zoon van Jonathan, de zoon van Saul, tot David kwam, zo viel hij op zijn aangezicht, en boog zich neer, waarmee hij de koning zijn hoog eerbewijs bracht en tevens zich zijn genade aanbeval, aangezien hij nog niet wist, wat hem overkomen zou, goed of kwaad. En David zei: Mefiboseth! en hij zei: Zie, hier is uw knecht.

Mefiboseths handelwijze voor David is een aanschouwelijk beeld van de eerste ontmoeting van een uit zijn doodsslaap opgewekte zondaar met de Heere der heren, die hij tot dusver slechts van horen zeggen kende, maar nu onmiddellijk en werkelijk, als de wezenlijk levende Bestuurder van de wereld, de Heilige in Israël, en ook als zijn Gebieder en Rechter leert kennen. Maar hoort hij zich door de Heere bij zijn naam roepen, met een: "Hier ben ik, Uw knecht!" leert hij zich op genade en ongenade overgeven..

8. Toen boog hij zich, tot dank voor zo’n gunst andermaal diep voor de koning ter aarde, en zei: Wat is uw knecht, dat gij omgezien hebt naar een dode hond, een voor u zo nutteloos en verachtelijk mens, als ik ben? 1)

1) Ook in deze trek zal menig zondaar, die genade vond, een beeld van zijn eigen ervaring zien. Hij zal weten, dat de genade van God nog dieper neerbuigt, dan Zijn toorn. Dat zo’n grootheid hem ten deel valt, kan hij niet vatten. En al riep hij zich eerst hees aan het: "Zoon van David, ontferm u over mij!" thans, nu de Geest die afgesmeekte erbarmen innerlijk aan hem verzegelt, roept hij met Petrus: "Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mens!" Hoe stromen thans zijn tranen in overvloed aan de voeten van Emmanuel neer!.

Heeft God ons verhoogd, en onze vrienden en hun familie vernederd, zo moeten wij de vroegere vriendschap niet vergeten, maar die des te meer proberen te bewijzen. Uit Mefiboseths gedrag leren wij, hoe wij andere goedheid jegens ons als gunst, niet als verschuldigde plicht moeten ontvangen..

Onder vernederende beschikkingen van God moet het hart nederig en ootmoedig zijn; wanneer men in een staat van vernedering door de Goddelijke genade, een nederige Geest daarbij heeft, dan kan men zich gemakkelijk daarnaar schikken, en zij, die zich dus vernederen, zullen verhoogd worden..

10. Daarom zult gij voor hem het land bewerken, gij en uw zonen, en uw knechten, en zult de vruchten brengen in de schuren, opdat de zoon van uw heer uit de opbrengst van deze goederen brood hebbe, dat hij ete, dat hij voldoende ontvangt tot levensonderhoud voor zijn gezin en zijn dienaars; en Mefiboseth 1) zelf, de zoon of liever kleinzoon van uw heer, zal wat zijn persoon betreft, gedurig brood eten aan mijn tafel, 2) en geheel als koninklijk prins behandeld worden. Ziba nu had vijftien zonen en twintig knechten, daarom juist droeg de koning hem de verzorging van Sauls landerijen tot voordeel van Mefiboseth op, zonder dat de laatste zichzelf daarmee behoefde te bemoeien, maar geheel zorgeloos aan het koninklijke hof te Jeruzalem kon leven; er lag echter in deze omstandigheid een grote verzoeking voor Ziba, om ontrouw te plegen, zoals ook later geschiedde (16: 1-4; vgl. 19: 24-30).

1) Dit is niet in strijd met het voorgaande, opdat de zoon van uw heer brood hebbe, want Mefiboseth had niet alleen voor zichzelf te zorgen, maar ook voor zijn gezin en zijn dienaren. Daarom ontving hij de bezittingen van Saul terug en werd Ziba tot rentmeester over deze goederen gesteld, opdat Mefiboseth zelf er zich niet mee had te bemoeien..

2) Indien David een voorbeeld was van zijn Zoon en Heere, de Wortel van het Geslacht van David, de Messias, zo laat dan deze weldadigheid van hem aan Mefiboseth tot opheldering dienen van de weldadigheid en liefde van God, onze Zaligmaker, jegens gevallen mensen, van wie hij niet de minste verwachting had, zoals David had van Jonathan. De mens is overtuigd van zijn weerspannigheid tegen God, legt, zoals Sauls huis, onder een vonnis van verwerping en is door de val niet alleen tot geringheid en armoede gebracht, maar ook lam, mismaakt en gebrekkig geworden. Nochtans komt de Zoon van God vragen en zoeken naar zo’n ontrouw geslacht, hetgeen nooit naar hem gevraagd zou hebben. Hij komt om het te zoeken en zalig te

maken. Dezen, die tot Hem komen, zich voor Hem vernederen en zich aan Hem overgeven, die geeft Hij de verloren erfenis terug, geeft hen recht tot een beter Paradijs, dan zij in Adam verloren hebben, neemt hen aan tot zijn Gemeenschap, doet hen met Zijn kinderen aan Zijn tafel zitten en voedt hen met de spijze van het heil..

David's vriendelijkheid jegens Mefiboseth wijst op de liefde van Christus, David's Zoon, jegens de gevallen mens, die opstandeling tegen God, en door de val machteloos, nochtans wordt opgezocht. Aan allen, die zich voor Hem neerbuigen en zich aan Hem overgeven, schenkt Hij de verbeurd verklaarde erfenis terug, geeft Hij recht op beter paradijs dan Adam verloor, brengt hen in Zijn gemeenschap, zet hen aan Zijn tafel en houdt het feestmaal met hen in de hemel! Heere, wat is de mens, dat Gij aldus verhoogt!.

13. Zo woonde, zoals gezegd is, Mefiboseth te Jeruzalem, omdat hij gedurig at aan de tafel van de koning, en werd door David als een van de zonen van de koning behandeld, ofschoon hij kreupel was aan beide voeten, en zo geen sieraad van het hof was, noch de koning enige dienst kon bewijzen.

Israël voert de oorlogen van de HEERE, Israël zingt roem en lof van de HEERE, Israël leeft onder de beschutting en bescherming van het aan allen even genegen recht, en de koningen van de heidenen belijden naam des HEREN en eren Zijn gezalfde; dat is het wat koning David niet door toeval, of door begunstiging van de omstandigheden, maar door Gods genade door de kracht van zijn karakter, door de werking van zijn hoedanigheden bereikt had. Is dat niet de Bijbelse verwezenlijking van het koningschap van de HEERE? Is daarmee niet degene metterdaad aangewezen, die de wil van de HEERE tot de zijnen gemaakt en het hoogste gezag op aarde tot volbrenging van de Goddelijke gedachten en raadsbesluiten over Israël en de volkeren gebruikt, en de koninklijke volkomen macht tot vervulling van de Goddelijke belofte voor de mensheid gebruikt heeft? Is nu niet het Goddelijk recht een menselijk geworden, en is nu niet de hemelse troon op de berg Sion neergedaald? Dit is voorzeker de diepste betekenis van ieder koningschap onder de volkeren; want overal, waar het koningschap enigszins natuurlijk ontstaat en bestaat, daar is het gegrond op het bewustzijn, dat het volk in zichzelf niet meer het bewustzijn bezit, om de eenheid van macht, nodig tot zijn voortbestaan, voort te brengen, en bij de telkens terugkerende behoefte te herstellen; in welk bewustzijn dus ligt opgesloten, dat slechts hij deze behoefte zal kunnen bevredigen, in wie de van zichzelf niet meer machtige volkseenheid op een oorspronkelijke, dus goddelijke wijze is overgebracht. Men bemerkt nu snel, dat deze voorstelling op het hoogste wijst, waartoe in het algemeen de menselijke persoonlijkheid in staat is. Wij zullen daarom bij de menselijke onvolmaaktheid erop voorbereid moeten zijn, om tevreden te wezen met menige gebrekkige verwezenlijking van dit hoogste idee; ja wij zullen er ons niet over moeten verwonderen, dat niets zozeer misbruikt en misvormd wordt, dan deze goddelijke natuur van het koningschap. Maar juist daarom is dit Bijbelse ideaal van het Davidse koningschap ons tot norma (richtsnoer) en tot correctief (verbeteringsvoorbeeld) voorgesteld. Toen in het Oosten te Babel, Ninevé, Suzan en Persepolis, toen later in het westen te Rome de hoogste regeringsmacht als incarnatie (vleeswording, belichaming) van de hoogste Godheid gedacht en vereerd werd, was dit het spotbeeld van dat idee; want het goddelijke attribuut (kenteken, eigenschap) van de heerschappij berust hier niet op heilige gezindheid, op eenheid van de

menselijke wil met de goddelijke, maar op het bezit van de oppermacht. De goddelijke hoogheid werd niet ontvangen en bereikt door de diepste zelfverloochening en ontlediging in de zwaarste strijd van de Geest: maar als een door wordt zij genomen en vastgehouden met de arm van het vlees. Langs deze weg wordt op het toppunt van de wereldmacht de plaats bereid, waar de laatste boosheid van de wereldgeschiedenis zich volkomen moet en zal ontwikkelen (2 Thessalonicenzen.2). In dit licht van de geschiedenis van het wereldrijk wordt ons het Davidische koningschap pas volkomen verstaanbaar. De weg, waarop David's heerschappij werd gegrond en bevestigd, is zo helder, dat niet alleen Israël, dat David op deze weg met zijn ogen leidde, maar ook alle navolgende tijden en volken de in ieders menselijk geweten gedrukte voetstappen van de reine en heilige wandele, de onvervalsbare en onbedriegelijke sporen van de gerechtigheid, waarheid, liefde en trouw, de echte en ware kentekenen van de naar Gods beeld geschapen mensheid herkennen kunnen. Wij zullen ons daarom, zodra wij deze heldere gang van de geschiedenis opmerkzaam volgen, gemakkelijk overtuigen, dat in dit Davidische koningschap de plaats voorbereid werd, waar de goddelijke genade en waarheid haar werk voor de mensheid wil uitvoeren. Het volk Israël heeft een bestemming voor alle volkeren en alle tijden; want uit de Joden komt de zaligheid en de redding (Joh.4: 22); alleen door Israël kan de door de zonde verloren gegane zegen van God weer aan de mensheid geschonken worden. Maar Israël, in zichzelf verdeeld en verscheurd, kon zijn bestemming niet vervullen; het behoefde het orgaan (werktuig), nodig voor het koningschap als voor het herstel van zijn eenheid. Dit orgaan is thans gevonden en opgericht. Omdat nu Israël slechts door dit heilige orgaan van het koningschap tot eendrachtige werkzaamheid kan worden gebracht, moet ook het koningschap duren, zolang Israël's bestemming nog niet vervuld is, het koningschap moet bestaan, zolang Israël bestaat; en indien Israël's bestaan geen einde neemt, zo moet ook David's koningschap even eeuwig zijn als Israël's aanwezen..

20. En het zal geschieden 1) indien vanwege de grote onvoorzichtigheid, waaraan wij ons door zo'n dolle onderneming hebben schuldig gemaakt, de grimmigheid van de koning opkomt en hij tot u zegt: Waarom zijt gij zo na aan de stad gekomen om te strijden? Wist gij niet, dat zij, in de belegerde stad, ook van de muur zouden schieten, en hen, die onder de poort strijden te hulp zouden komen tegen de belegeraars, zodat deze nooit te ver moeten doordringen, indien zij zich niet aan het grootste gevaar willen blootstellen?

1) Hoe hebben wij dit te verstaan? Is het alleen een geveinsde boodschap, d.w.z. doet Joab het aan de bode geveinsd voorkomen, dat de koning vertoornd zal worden over dit bericht, of vreest Joab werkelijk de toorn van de koning, omdat niet Uria alleen, maar ook vele anderen zijn verslagen. Wij veronderstellen het laatste. De koning heeft aan Joab opgedragen, om alleen Uria te doen sterven, en Joab heeft nog vele anderen aan een gewisse dood overgegeven. Hoewel hij betrekkelijk David in zijn macht heeft, zo is het hem toch niet hetzelfde, hoe de koning over hem denkt, of de koning vertoornd op hem is of niet. Merkt dan de bode, dat de toorn van de koning ontvlamt, dan moet hij zeggen: "Uw knecht Uria, de Hethiet, is ook dood," niet om daarmee de toorn van de koning te stillen, maar om deze voorstelling van de zaak te geven en dit ligt o.i. in deze mededeling dat Uria, als overste, zonder verlof van Joab, een aanval op de stad heeft gewaagd, en nu niet alleen zelf het leven heeft verloren, maar ook dat van zijn onderbevelhebbers en soldaten op het spel heeft gezet. Joab is dan tevens gezuiverd van de blaam, dat hij zoveel mensenlevens gewaagd heeft en

onnodig bloed heeft doen vergieten. Dat toch David een welgevallen aan de dood van Uria zou hebben, mocht de bode niet weten. Dit moest een geheim blijven tussen Joab en David..

21. Wie bij voorbeeld, om slechts één geval uit de vroegere krijgsgeschiedenis, die u tot waarschuwing had kunnen dienen, hier aan te voeren, sloeg Abimelech, de zoon van Jerubbeseth, (= Jerubbaäl of Gideon (2: 8 Richteren 6: 32)? Wierp niet een vrouw een stuk van een molensteen op hem, die zich te ver op de toren aan gewaagd had, van de muur, dat hij te Thebez stierf (Richteren 9: 50vv.)? Waarom hebt gij dan geen voorzichtigheid gebruikt, maar zijt gij tot de muur genaderd, en hebt gij u daardoor aan het bloed van de verslagenen schuldig gemaakt? Dan zult gij zeggen: Uw knecht, Uria, de Hethiet, is ook dood;

Dat is de talisman (het toverwoord), waarmee de bode de toorn van de koning moet bezweren. Wanneer hij over de nodeloze opoffering van mannen, die hem ter harte gaan, in woede ontvlamt, zal het noemen van de man, die hem niet aan het hart ligt, hem bedaren, zal diens dood hem met de dood van al die anderen verzoenen. Mislukt dit bezweringsmiddel niet, zoals het nauwelijks mislukken kan, dan heeft hij, Joab zelfs daarin het onbedriegelijkste kenteken, hoe David's bedrijf omtrent Uria het licht niet kan verdragen, en hoezeer hij door diens moord de koning aan zich verplicht en voor altijd tot zijn knecht gemaakt heeft! O, ziet daar hoe weinig men vertrouwen kan op vrienden van de wereld, al hebben zij ook met lichaam en ziel ons trouw gezworen, als zij in ontrouw aan God de rechten van Zijn gerechtigheid verwerpen. "De beste onder hen is een doorn, de redelijkste een haai," voor de dwaas, die er druiven van verwacht, groeien er niets dan bessen aan, waaraan zijn ziel het verderf eet..

25. Toen, bij de spanning waarmee hij het haastige bericht aanhoorde, bijna geen oor hebbende voor het verlies aan manschappen en helden, maar bij het bericht: Uria, de Hethiet, is ook dood, zich merkelijk verlicht en boven alle bezwaar verheven voelende, zei David tot de bode: Zo zult gij tot Joab zeggen: Laat deze zaak niet kwaad zijn in uw ogen, bekommer u verder niet over het geleden verlies; want het zwaard verteert zowel dezen als genen: het gaat nu eenmaal in de strijd niet anders toe, dan dat nu eens deze dan gene het zwaard ten offer valt; versterk uw strijd tegen de stad, en verstoor, verwoest ze; versterk hem alzo.

Op zo'n bijna lichtvaardige wijze kon de man, die eenmaal iedere gemeenschap aan de moord van Abner, zijn tegenstander, zo plechtig van zich afweerde (3: 28vv.), hier met een fatalistische troostspreuk (alsof een aanhanger van de leer van een blind onvermijdelijk noodlot haar hem in de mond gelegd had), aan deze moordenaar vrijspraak geven en met hem gemene zaak makende, een meer dan tienvoudige doodslag op zijn geweten nemen. Maar verwonderen wij ons hierover niet al te zeer, want David is sinds die rampzalige nacht op het dak van zijn koninklijke huis niet meer zichzelf, en dat de wereld hem ook in zijn gesprek zo geheel als van de hunnen moet erkennen, omdat hij Gods naam in het geheel niet in de mond neemt, maar zo echt heidens zich uitdrukt, dat is aan de ene zijde voor ons een lafenis in dit leed. Maar aan de andere zijde moet ons des te vreselijker de verandering voorkomen, die in weinige weken tijd met de man naar God harte is voorgevallen.

26. Toen nu de vrouw van Uria hoorde, dat haar man Uria dood was, zeker zonder te vermoeden in welk verschrikkelijk verband deze dood tot haar en David's zonde stond, zo droeg zij leed over haar heer, zolang de gewone rouwtijd duurde, d.i. zeven dagen lang (Genesis50: 10; 1 Samuel .31: 13).

Menig rouwkleed liegt als dat van Bathseba..

27. En toen de rouw was overgegaan, zond David heen, en nam haar in zijn huis; en zij werd hem tot vrouw en baarde hem, als vrucht van die onkuise omgang (vs.4), een zoon. 1) Maar deze dubbele met zo vele andere zonden verbonden boze zaak, die David gedaan had, was kwaad in de ogen van de HEERE. 2) Want al de tijd, die er verliep, totdat (12: 1vv.) Nathan bij hem kwam en hij beleed: Ik heb gezondigd tegen de Heere! trachtte David zijn schuld teverbloemen en de beschuldigingen van zijn geweten tot zwijgen te brengen (Psalm 32: 3,4).

1) Evenals het karakter van Mozes en Samuel (Num.31: 12 en "Ge 13: 9), zo is ook dat van David door de wijzen en verstandigen van deze wereld op de snoodste wijze belasterd geworden; zij schreeuwen moord en brand over zijn brief aan Joab en slaan de handen samen, dat er onder de vromen zulke booswichten zijn, maar bedenken daarbij niet, dat David thans juist niet als een vrome maar eigenlijk als een van hun gelijken, als een van de kinderen van deze wereld handelt, en bedenken niet, dat zij van David's misdaden volstrekt niets zouden weten, indien niet de Heilige Schrift zelf zo zonder terughouding ze berichtte, en daardoor de zekerste waarborg voor haar geloofwaardigheid en heiligheid in zich droeg. Merkwaardig! Dezelfde Voltaire (een beroemd Frans dichter en prozaschrijver, door koning Frederik de Grote van Pruisen met eer- en gunstbewijzen overladen, gest. 1776), die zich tot zederechter over de man naar Gods hart opwierp, kon toen hij eens de 51ste Psalm in een spotlied wilde omwerken en tot aan het 12de vers: "Schep in mij een rein hart, o God! enz." gekomen was, niet verder gaan; de pen viel hem uit de handen; want dat is de wonderbaarste en heiligste van alle beden, die ooit over mensenlippen gekomen is. Aan die bede wordt de spot van de goddelozen te schande gemaakt: de Heilige uit de hemel roept hun zelf een "Terug!" toe, en laat hen met hun duivelse scherts in dit heiligdom niet binnentreden. Wij daarentegen, die uit oprechtheid van hart spreken: Heere, doe mij Uw Woord, die hoogste schat behouden; want ik acht het boven de grootste rijkdom" wij willen enerzijds God in het stof danken, dat Hij ons de echtbreuk en doodslag van Zijn geliefde knecht in zo'n naakte, schokkende waarheid heeft laten vertellen, opdat wij leren vrezen voor de listen van ons hart en voor de verblindende en verleidende macht van de zonde; maar anderzijds willen wij ons ook verheugen, dat op dat teerste blad uit David's leven nog een tweede volgt, dat ons vertelt van zijn bekering tot God en de verandering van zijn hart. Hoe meer David's val ons tot ootmoed stemt, des te verrassender en te leerrijker wordt ons de aanschouwing van zijn boete en bekering. Koninklijk heeft David gezondigd (de wellust in het hart van een koning is de gevaarlijkste brand, want niemand zegt tot de koning: wat doet gij? (Prediker 8: 4) en heeft hij de algemene zwakheid en bedorvenheid van de mens in een onvergetelijk voorbeeld voor alle tijden geopenbaard, maar even koninklijk is ook zijn boete, die hij tot een onvergankelijk gedenkteken in een algemeen voorbeeld voorgesteld heeft voor aanzienlijken en geringen, hoe zij van hun zonden moeten en kunnen vrij worden. Wanneer in David's zondige ogenblikken al het goddelijk licht, dat zijn weg tot dusver zo wonderbaar bestraalt, uitgeblust

schijnt te zijn, straalt in zijn bekering dit licht in een geheel nieuwe glans; en deze nieuwe straal blinkt des te milder en krachtiger als David's zondeval ieder mens, die in het vlees woont, juist tot gelijkheid met deze koning van Israël probeert te brengen..

Bij David trad het beeld van zijn ten hemel roepende zonde al meer en meer op de achtergrond, en hij zou langzamerhand in de toestand van de rampzaligste gerustheid zijn vervallen, indien zijn ziel zich niet zo dikwijls hij het wagen wilde om op de vroegere wijze weer God, de Heere, te naderen, de toegang tot diens troon had versperd gevonden. Wanneer hij bidden wilde, voelde hij zich als afgewezen en teruggestoten. De hemel had zich voor David gesloten, en zijn hoop stond stom en met stof bedekt in de hoek. Wij sidderen voor hem. Maar over hem waakt Hij, die Mozes van de hemel als een God hoorde prijzen, die barmhartig en genadig en lankmoedig en van grote goedertierenheid en trouw is. Die nooit meer verlaat degenen, die eenmaal in oprechtheid Hem hart en hand gaven. Al dwaalden de Zijnen tot op de rand van de hel af, toch gaat Hij hen na, om hen uit satans strikken te verlossen. Beschouwen wij de gangen van deze God in David's leven..

2) God ziet en haat de zonde in Zijn eigen volk. Ja, hoe nauwer iemand door belijdenis en genade betrekking op God heeft, des te hatelijker zijn zijn zonden, want zij zijn meer vergezeld van ondankbaarheid, trouweloosheid en schandelijkheid, dan die van anderen. Dat daarom niemand uit dit voorbeeld van David aanleiding neemt om zich in de zonde toe te geven, of zich daarin te stijven, want zij die met hem zondigen, zullen ook, zoals hij gedaan heeft, de ogen van Gods heiligheid verbitteren..

In de zonde van David zien wij de natuur van de zonde zo duidelijk mogelijk, maar wij zien tevens, dat de Heere Zijn volk niet in de zonde laat blijven, en daarom Zijn aangezicht voor hen verbergt, opdat er straks weer niet alleen een inzicht zal komen in de schuld, maar ook een vragen om erbarmen. Zal dit echter, dan moet de Heere niet alleen negatief, maar ook positief werken, d.w.z. ook weer komen met Zijn Woord en Geest, om de schuldige te ontdekken aan zijn zonde en hem te doen schreien om vergeving. Dit zal de Heere ook doen bij David, zoals het volgende hoofdstuk ons doet zien..

HOOFDSTUK 12.

NATHANS BOETPREDIKING.

I. Vs.1-15a. Thans, nu David's zonde tot volledige ontplooiing is gekomen, treedt God toe om hem, die zijn misdaad probeert te vergeten en zonder berouw en schuldbelijdenis over haar probeert voort te leven, te redden, opdat hij niet op Sauls wegen (1 Samuel .13 en 14) voortging en met deze hetzelfde einde bereikte. Hij zendt dus de profeet Nathan tot de koning, die in een verbloemde toespraak, hem onbewimpeld zijn zonde voorhoudt en Gods strafvonnis verkondigt, maar ook aanstonds, als David zonder omwegen zijn schuld bekent, hem de vrijspraak meedeelt.

1. En de HEERE, 1) die te Zijner tijd alles met wijsheid doet, zond, omstreeks negen of tien maanden na de begane echtbreuk, de profeet (7: 2) Nathan tot David om hem als een afgedwaald en verloren schaap weer te zoeken (Psalm 119: 176); toen die tot hem kwam, zei hij tot hem in een gelijkenis; niet om de eigenlijke waarheid te onthullen, maar om hem des te dieper in zijn ziel te treffen: Er waren twee mannen in één stad, de één rijk en de ander arm.

1) Al die negen maanden was de gemeenschapsoefening tussen David en zijn God verbroken geweest. Geen Psalm heeft hij gedicht, geen lofzang gezongen. Het was nacht voor zijn ziel. Hij tastte in duisternis rond en, o, was de Heere weer niet eerst tot Zijn knecht gekomen, wat zou het einde zijn geweest? Maar de Heere kwam weer het eerst, omdat Hij het werk van Zijn handen niet laat varen, opdat David het zou verstaan, dat al de zaligheid van Zijn volk berust in de handen van een trouw Verbondsgod..

3. Maar de arme had geheel niets dan één klein ooilam, dat hij gekocht, voor een in betrekking tot zijn armoede dure prijs zich aangeschaft had, en had het gevoed, met veel zorgvuldigheid opgekweekt, dat het groot geworden was bij hem, en bij zijn kinderen tegelijk: het at van zijn bete, en dronk van zijn beker, en sliep in zijn schoot, en het was hem als een dochter. 1)

1) Juist, omdat het als een huisgenoot werd beschouwd, als het ware dezelfde liefde deelachtig was als een kind, daarom stond voor David diefstal van zo'n huisschaap gelijk met diefstal en moord van een mens, en het is dientengevolge, dat hij de doodstraf over die man uitspreekt..

4. Toen nu bij de rijke man onverwachts een wandelaar 1) overkwam, verzuimde hij te nemen van zijn schapen en van zijn runderen, die hij toch zoveel had, om voor de reizende man die tot hem gekomen was, wat te bereiden en hij nam, op gewelddadige wijze, omdat hij vanwege zijn aanzien, als de rijkste man van de gehele stad, zich alles veroorloofde wat hem in de zin kwam, het ooilam van de arme man, en bereidde dat voor de man, die tot hem gekomen was. 2)

1) Een wandelaar. Onder dit beeld stelt Nathan, door Gods Geest voorgelicht, de zonde van wellust bij David voor. Als iemand, die onverwachts komt, die niet een huisgenoot is, maar

die een bezoek brengt. David was een man naar Gods hart, was een gerechtvaardigd zondaar, maar nog niet een heilige. En al was aan de wortel van de zonde bij David door Gods machtige Geest de bijl gelegd, al was het niet meer zijn voortdurende lust om de zonde te doen, zoals bij de niet wedergeborenen, toch stond zijn hart nog open voor allerlei insluipende zonden en begeerlijkheden. Duidelijk spreekt Nathan het hier uit, dat de zonde met Bathseba David in een onbewaakt ogenblik, waarin hij het Geestelijk zwaard in de schede had gestoken, was overvallen. Waar echter de profeet daarop door dit beeld wijst, daar wil hij ons waarschuwen, hoe onverzadigbaar de begeerlijkheid van het vlees is, en daarom stelt hij het juist voor, hoe de rijke man aan al wat hij bezit niet genoeg heeft, maar nu ook die arme man zijn ooilam nog ontneemt, om dat aan die vreselijke wandelaar te geven. Zo keurig fijn tekent de Heilige Geest in deze gelijkenis het ontzettende en God-onterende, maar ook het de gelovige verlagende van de zonde..

2) Onze val is van ons zelf, maar het opstaan is van de Heere..

David zou verloren geweest en immer ellendiger geworden zijn, indien God hem in zijn toestand nog verder had laten voortgaan. Maar Hij die toegelaten had dat hij ons en de gehele wereld tot waarschuwing viel, die erbarmde zich over Hem ook weer, toen hij daar lag, opdat alle gevallenen in hem een voorbeeld zouden hebben van de genade, die machtiger is dan alle zonde. Hij probeerde nu eerst hem tot erkentenis en bekentenis van zijn schuld te brengen, en zond tot hem de profeet Nathan, de man, die David overal als een beschermengel omgaf, in wederwaardigheden troostte, in voorspoed tot ootmoed stemde, in de ouderdom tegen samenzweringen beschermde en zijn koninklijk aanzien probeerde te handhaven. Als er ergens iemand geschikt was om op David’s gemoed indruk te maken, dan zeker Nathan. Hij behoorde tot die weinige standvastige mensen, bij wie de genade van hun God hoger staat dan alle gunst van de machtigsten op aarde, en hij was er niet op uit de koning in slaap te zingen, zodat deze nog geruster werd; nee, hij zag het duidelijk in, dat het huidig ogenblik een keerpunt in David’s leven zou zijn, en dat er veel op het spel zou staan, indien hij niet op de juiste wijze geleid werd; dat David even goed een dwingeland kon worden, voor wie geen wet meer heilig bleef, als een goed, door schade en schande nog wijzer en beter geworden koning. Nathan, die David’s zacht en licht ontvlambaar gevoel voor recht en gerechtigheid en zijn eerbied voor de wet kende, volbracht zijn werk met grote wijsheid. Hij wist dat, indien hij de koning zijn zware zonde ronduit voorhield, deze hierdoor makkelijk verbitterd en teruggestoten zou worden; daarom trachtte hij David de blik naar buiten te doen slaan en hem een schilderij voor te houden, alsof een ander gedaan, wat hij eigenlijk had gedaan, opdat hij met juistheid zien en oordelen kon. Hij vertelde hem een gelijkenis.

Volgens Bisschop Patrik is de wandelaar de verbeelding of de begeerte, die in David’s hart kwam en wandelaar genoemd wordt, omdat zij in het eerst zo is, maar uiteindelijk een gast, en tenslotte heer des huizes wordt. Anderen merken op, dat de wellust in David’s gemoed slechts voor een ogenblik was; zoals een verdwaald man slechts voor een enkele nacht bij ons vertoeft: hij woonde daar niet bestendig en heerste er niet. Wat is de Schrift toch heerlijk! Hoe diep grijpt zij alles aan, en uit dit leven. Het is even alsof iemand (de wandelaar, de zo spoedig komende en zo spoedig heengaande begeerte) ons huis voorbij gaat, zich bedenkt, stilstaat, en bij ons aanbelt, en ziet, daar is hij in huis. Zo-even dacht niemand aan hem, en nu

staat hij voor ons en houdt ons bezig, zoals het in het gastvrije Oosten is, waar iedere reiziger binnentreedt, bij wie hij wil..

Nathans wijsheid is door deze geschiedenis zelf bij de wereld spreekwoordelijk geworden; maar, o! een ander man dan die nagebootste wijze (in Lessings Drama: Nathan de wijze), die van hem niets dan de naam droeg, en door goochelspel met drie ringen elke geopenbaarde godsdienst onzeker meent te maken! geen sprookjes-smeder, maar een waarachtig profeet van de Heere.

Een gelijkenis is een leerstuk of een vertelling, waarin onder een uit de natuur of het menselijk leven ontleend beeld een waarheid van de godsdienst, een zijde van het Godsrijk wordt voorgesteld.

De Griekse uitdrukking daarvoor, Parabel, betekent letterlijk: zijdelingse worp; want "de bovenzinnelijke waarheid vindt haar zinnebeeldige schets in de naast haar gestelde, met haar parallellopende, onder het bereik van de zinnen vallende geschiedenis," dat is het hoofd-, dit het tegenbeeld. De Fabel, die meer tot doel heeft om lessen van aardse wijsheid te geven, wordt daarom in de Heilige Schrift nauwelijks gevonden (Richteren 9: 7vv.; 2 Koningen .14: 9); want de Schrift heeft tot hoofdoogmerk de mens op het hemelse te doen zien en beweegt zich slechts binnen de door God veranderde betrekkingen. Terwijl nu de Fabel de deugden, waartoe zij vermanen, of de dwaasheden, waarvoor zij waarschuwen wil, uitspreekt in handelingen en gesprekken uit de dierenwereld, waarbij bewustzijn en overleg verondersteld wordt, die zij nooit bezit, verdicht de gelijkenis haar geschiedenis niet, maar ontleent ze uit de reeks van werkelijke gebeurtenissen in natuur en mensenleven, en probeert de hemelse waarheid, die zij bedoelt, zowel te bedekken als te ontdekken te bedekken voor hen, die deze waarheid nog niet dragen of vatten kunnen, te ontdekken voor ontvankelijken en bereidvaardigen tot het geloof, die door deze gelijkenis het volledige licht ontvangen. Ook deze gelijkenis heeft met een werkelijke gebeurtenis uit het leven te doen, die juist zoals zij hier verhaald wordt, dagelijks kan gebeuren; want nog heden vindt men onder de Arabieren het gebruik om lievelingslammeren, Thima geheten, in huis te houden, zoals bij ons schoothondjes gehouden worden..

5. Toen ontstak David’s toorn, terwijl hij nog volstrekt niet in het verhaal van de profeet als in een heldere spiegel zijn eigen trekken herkende, maar veeleer meende, dat hem een rechtszaak tot beslissing was voorgelegd, zeer tegen die geweldadige rijke man; en hij zei tot Nathan: Zo waarachtig als de HEERE leeft, de man, die dat gedaan heeft, is een kind van de dood, 1) moet met de dood gestraft worden, want zijn vermetele door is, juist omdat de arme slechts dit enig schaapje had, en het behandelde als een dochter, met een mensenroof gelijk te stellen (Exod.21: 16 Deuteronomium 24: 7).

1) Toen David zijn eigen vonnis had uitgesproken, toen bevestigde God dat vonnis. Het is dan ook nog de doorgaande gewoonte van de Heere om niet tot de mensen te zeggen: "Gij hebt gezondigd", maar om hen in de engte te drijven en hen zelf tot de erkentenis en belijdenis te brengen: "Ik heb gezondigd". David was al die tijd in een crisis geweest, evenals iemand, die een zweer heeft, die niet wil doorbreken, of die nodig heeft, dat hem een ader geopend wordt,

maar er niet toe komen kan. Nathan nu had in de gelijkenis het lancet verborgen, waarmee hij bij David de zweer of de ader opende..

7. Toen zei Nathan tot David: Gij zijt die man! 1) die aan zodanige zonde en naar uw eigen uitspraak de dood schuldig is, ja, die nog een veel zwaardere straf dan de opgenoemde verdiend heeft, 2) omdat het veel schandelijker is, om iemand zijn enige vrouw te ontnemen en hem zelf om te brengen. Zó zegt de HEERE, 3) de God van Israël, in wiens Naam ik tot u kom: Ik heb u eenmaal door Samuel (1 Samuel .16: 13) tot koning gezalfd over Israël, en Ik heb u uit Sauls hand gered, aan wiens hinderlagen gij nooit ontkomen zou zijn, indien ik mijnvleugels niet over u uitgebreid had.

1) Mijn vonnis tegelijk en het einde van mijn ban..

Inderdaad heeft David later viervoudig moeten betalen met het verlies van zijn zoon van Bathseba (vs.18) en van de drie andere zonen Amnon (13), Absalom (18) en Adonia (1 Koningen .2: 13)..

2) Nathan spreekt nu niet als een smekeling voor een arme, maar als gezant van de grote God, bij wie geen aanneming van de persoon is.

Het harte verstrikke met wereld en satan; De Heer doet geen schaap Zijner kudde vergaan; Hij brengt de verdoolden terug op Zijn baan; Zijn roepstem weerklinkt en Zijn Geest grijpt hen aan; Zo komt er tot iedere David een Nathan; Zo kraait er voor iedere Petrus een haan..

3) Op bevel van de Heere houdt Nathan het David voor, wat Hij hem al niet had gedaan. Zoals Samuel Saul voorhield, wat de Heere hem geschonken had, zo bijna op dezelfde wijze Nathan David. De goedertierenheid en genadebewijzen worden vermeld en in herinnering gebracht, om daardoor de verschrikkelijkheid van de zonde des te scherper te doen uitkomen. Licht en duisternis stelt Nathan hier tegenover elkaar. Gods oneindige goedertierenheid en de diepe schuld en trouweloosheid van de mens. Opdat het vernemen daarvan, het aanschouwen daarvan, de zondaar des te dieper zou doen bukken en buigen voor de hoge God, zijn snode zonde zou doen betreuren en erkennen. En (...) de schuld is beleden, niet zoals bij Saul, alleen met de lippen, maar met het hart. De 51ste Psalm is daar om te bewijzen, hoe zwaar het in David’s ziel heeft gestormd, hoe diep hij zichzelf verfoeid heeft, hoe hij zichzelf de dood schuldig heeft leren kennen, en als een boeteling voor Gods genadetroon heeft gekropen, en geschreeuwd, om uitdelging van schuld. David viel wel diep, maar zijn berouw evenaarde als het ware zijn val. In zijn val tot waarschuwend voorbeeld, in zijn berouw ieder kind van God dierbaar.

8. En Ik heb u het huis van uw heer, zelfs het koninkrijk van uw vervolger met al de goederen, die hij bezeten heeft, gegeven, daartoe de vrouwen van uw heer in uw schoot, 1) ja, Ik heb u het huis van Israël en Juda gegeven, zodat gij uit alle dochters van Mijn volk u jonkvrouwen tot vrouwen had kunnen nemen naar welgevallen; 2) en indien het weinig is, Ik zou u zo en zo daartoe doen, indien u tot uw bevrediging nog iets had ontbroken, zo wist gij

wel, dat Ik nog veel meer genadeweldaden u wilde schenken, en gij alles, wat gij met enig recht mocht begeren, van Mij slechts had te vragen, om het ook werkelijk te ontvangen.

1) Naar de heersende zeden van het Oosten viel de koning bij zijn troonsbeklimming de harem van zijn voorganger ten deel; ja, de inbezitneming ervan was reeds een staatkundige handeling (3: 7; 1 Koningen .2: 13vv.), die in sommige omstandigheden zelfs openlijk voor de ogen van het volk gepleegd werd (16: 21vv.). Nu had Saul slechts één rechtmatige vrouw, in wie David zijn schoonmoeder moest eren (1 Samuel .14: 49vv.; 18: 20vv.); diens bijvrouw had Abner reeds tot zich genomen (3: 7vv.). Er wordt dus hier slechts bedoeld wat onder andere omstandigheden aan David zou vergund zijn, om zijn zonde tot op haar wortel, de onverzadelijkheid van de begeerte, te ontdekken, en haar, door heen wijzing op alles, wat ter bevrediging van de lust hem gegeven was, in des te helderder licht te stellen, nu de voorrechten, die hij boven anderen bezat, hem toch niet hadden teruggehouden, om aan Uria zijn enige vrouw te ontnemen..

2) Hiermee moet volstrekt niet de gewoonte van de polygamie, die door de koningen op de grootste schaal uitgeoefend werd, goedgekeurd worden; integendeel verbiedt de wet (Deuteronomium 11: 17) een Israëlitische koning uitdrukkelijk veel vrouwen te nemen. Maar God drukt zich hier geheel uit naar de zwakheid van het vlees, en zou het met David, indien hij uit zwakheid zich nog meer vrouwen genomen had, dan hij reeds bezat, niet zo scherp genomen hebben; het bedrijf met Bathseba was echter werkelijk een zonde uit boosheid. De goddelijke bestraffing komt geheel overeen met de zielstoestand van de nog in diepe nacht verkerende koning. Op de voorgrond de grote weldadigheden, die God op zijn hoofd gehoopt had; maar terwijl van de geestelijke genadegaven, die uit het oog van de gevallenen verdwenen zijn als een droomgezicht, niet gesproken wordt, wijst het Godswoord hem slechts op de uiterlijke en tastbare zegeningen, die de van trap tot trap met alle koninklijke eerbewijzingen, goederen en schatten begiftigde man, tegenover de armoede van een eenvoudigen krijgsman, zo recht tot een rijk, ja, overrijk man gemaakt hebben. En nu in de scherpzinnigste tegenstelling met deze weldadigheden van God, die bereid zou geweest zijn om ieder andere wens van zijn hart, om de vervulling waarvan hij slechts te verzoeken had, te schenken, had hij de gruwelijke misdaad vol ondankbaarheid tegen en met verachting van het Woord van de Heere bedreven, een misdaad, waarin David, gruwelijker dan de rijke man, met Uria gehandeld had, door deze arme krijgsman niet slechts zijn schaapje, maar ook om dit in bezit te krijgen, zijn leven te ontroven. Zo werd de vorst van God, de gezalfde van Israël een echtbreker en moordenaar, omdat hij een snode lust bij zich als gast liet wonen..

9. Waarom hebt gij dan het woord van de HEERE, zowel in het algemeen het 5de en 6de gebod, als het bijzonder woord van de belofte, dat God u enige tijd geleden door Nathans mond had gezonden, veracht, 1) doende wat groot en gruwelijk kwaad is in zijn ogen? Gij hebt Uria, de Hethiet, met het zwaard verslagen, 2) en zijn vrouw hebt gij u tot vrouw genomen; en hem hebt gij met het zwaard van de kinderen van Ammon doodgeslagen. 3)

1) Dit is de oorsprong en dit is de boosaardigheid van de zonde, dat zij is een versmading en geringachting van Gods Wet en van de Goddelijke Wetgever, alsof de verbindende kracht van de Wet slechts gering en zwak, haar voorschriften beuzelachtig en haar bedreigingen

geenszins vreselijk of ontzaglijk waren. Ofschoon niemand ooit lieflijker over de Wet heeft geschreven, dan David, nochtans was hij in deze omstandigheden een verachter van deze, en als zodanig werd hij rechtmatig beschuldigd..

2) Straks wordt dit nog eens verzwaard door de bijvoeging, van met het zwaard van de Ammonieten doodgeslagen. Verslagen is nog niet zo sterk als doodgeslagen. David wordt er hier op gewezen, dat het was moord met voorbedachten rade. De profeet zet het mes zo diep mogelijk in de wond, opdat er bij de man naar Gods hart geen enkele verontschuldiging zou overblijven, opdat hij zou weten, dat God hem geheel en al doorgrondde..

3) Niet slechts wordt David ronduit beschuldigd van Bathseba's man met het zwaard verslagen te hebben, ofschoon hij dit niet met eigen hand, maar door de hand van een vreemde (op zijn bevel) gedaan had; maar al de afschuwelijkheid van dit ombrengen door vreemde hand wordt aangegeven door de uitdrukking: het zwaard van de kinderen van Ammon, d.i. van de vijanden van Gods volk..

10. Nu dan, ter rechtvaardige vergelding voor uw tweede zonde, het zwaard zal van uw huis niet afwijken tot in eeuwigheid; zodat het nog na uw dood zijn slachtoffers vorderen zal (1 Koningen .2: 13vv.), nadat het reeds in uw leven daarin gewoed heeft (vs.18 13: 28vv.; 18: 14), daarom dat gij Mij veracht hebt, en de vrouw van Uria, de Hethiet, genomen hebt, dat zij u tot vrouw zij.1)

1) Tweemaal wordt David herinnerd, dat hij Uria heeft gedood en tweemaal, dat hij diens echtgenote tot vrouw heeft genomen. Dit laatste ongetwijfeld, om hem te zeggen, dat hij met het tot vrouw nemen van Bathseba, de zonde van overspel niet heeft goedgemaakt. Op wederrechterlijke wijze had hij haar tot vrouw genomen, en de Heere toont het hem, dat Hij deze zaak niet kan en mag goedkeuren. David zal voortaan zijn zonde op ieder keerpunt van zijn weg ontmoeten. Want al zal hij vergeving vinden, en al zal de Heere hem volkomen vergiffenis schenken, ook dit woord, in dit vonnis uitgesproken, zal tot zijn recht komen..

11. Maar, zo zegt de HEERE, met betrekking tot uw eerste zonde, waardoor gij de orde van het gezin vernietigd en de heiligheid van het huwelijk aangerand hebt. Zie, Ik zal kwaad over u verwekken uit uw huis, en zal uw vrouwen nemen voor uw ogen, en a) zal haar aan uw naaste, die nog bij uw leven uw troon voor enige tijd in bezit zal nemen, geven
1) die zal bij uw vrouwen liggen, voor de ogen van deze zon
2) (16: 21vv.).

a)Deuteronomium 28: 30

1) Een zondige handeling kan op tweeërlei wijze beschouwd worden: allereerst, en zover zij een zonde, een afwijking van de wet en een belediging van God is, in zover kan God, vanwege Zijn oneindige gerechtigheid en heiligheid, aan zo'n handeling volstrekt geen deel nemen. Maar verder ook, in zover dergelijke handelingen door God toegelaten en met de toelating daarvan zekere oogmerken verbonden worden, zoals hier voorkomen, om David te tuchtigen, in zover spreekt de Schrift, zoals wij hier in de tekst vinden.

2) Zoals David's zonde met echtbreuk begon en in doodslag eindigde, zo betoonde zich bij de straf de wet van de rechtvaardige vergelding ook daarin, dat de oordelen, die over zijn huis kwamen, met Amnons bloedschande begonnen, in Absaloms opstand in de openlijke schending van zijn bijvrouwen ten top steeg, en zelfs Adonia pas door Abisag van Sunem te begeren, die aan David's borst gelegen had, om de zwakke grijsaard te verwarmen, zijn leven verloor..

Overigens hing het onheil in David's familie met zijn zonde op het nauwste samen, Amnon dacht, heeft mijn vader zich dat veroorloofd, Absalom bouwde op de wrok van het volk over de dubbele misdaad; Adonia viel, omdat hij de voorrang van zijn geboorte boven de bij Bathseba verwekte wilde laten gelden..

De vrede zou van nu af uit zijn huis zijn. Niet uit zijn hart, zoals de ongelovigen zeggen, zodat men dit zelfs uit zijn sinds die tijd vervaardigde Psalmen zou kunnen opmaken! Het tegendeel is waar. Dadelijk is David inniger, godvruchtiger geweest, nooit was hij meer nabij God, nooit heeft hij het aangezicht van de Heere meer gezocht, en heeft hij mooiere Psalmen gedicht dan na zijn val. Trouwens, de naam van man naar Gods hart werd na zijn val niet teruggenomen. Onder Gods aanbiddelijk bestuur liet God hem juist een goed zondaar worden, opdat hij een terechte verloste zou kunnen heten..

De zonde kwam enkel en alleen van de mens, maar de verordening en bestiering van hun wisselingen en snoodheden tot zo'n ellende was van God..

12. Want gij hebt het in het verborgen gedaan, en gij hebt op alle wijzen getracht om uw schande met de sluier van het huwelijk te bedekken (11: 5-13); maar ik zal deze zaak doen voor geheel Israël en voor de zon,
1) opdat ieder erkenne, dat Ik een rechtvaardig God ben, voor wie geen aanzien des persoons geldt.

1) De zonde van David was in het verborgen gepleegd en listig bedekt gehouden, maar de zonde, die de straf daarvan zou wezen zou openlijk bedreven en met een listig oogmerk openbaar gemaakt worden tot schande van David, wiens zonde in de zaak van Uria, ofschoon vele jaren te voren begaan, daardoor opnieuw indachtig gemaakt en het onderwerp van de gewone gesprekken zou worden. Zoals in een spiegel de gedaante beantwoordt aan het voorwerp, evenzo beantwoordt ook dikwijls de straf aan de zonde; hier is bloed voor bloed, onreinheid voor onreinheid, en hiermee betoont God, hoezeer Hij de zonde haat, voornamelijk in Zijn eigen volk, en dat deze, waar Hij ze ook vindt, niet ongestraft zal blijven..

13. Toen zei David, wie onder dit wijzen op zijn zonde door de profeet, de schellen van de ogen vielen, zodat hij zijn misdaad erkende, en de ban, die tot dusver op zijn hart gelegen had, van hem week, tot Nathan: Ik heb gezondigd tegen de HEERE. 1) En Nathan, wèl overtuigd, dat deze belijdenis uit een waarlijk boetvaardig hart voortkwam, zei tot David: De HEERE heeft ook reeds, thans, nu gij ootmoedig u als schuldige aan Zijn toorn en Zijn gerecht overgeeft, uw zonde weggenomen, woordelijk laten voorbijgaan, die vergeven, gij zult, zoals

gij eigenlijk als echtbreker en doodslager verdiend had, niet sterven, maar zult tot uw vaderen gaan in vrede, en in goede ouderdom begraven worden (1 Koningen .2: 10).

1) Hiermee erkent David de Soevereiniteit van God. Ja, hij heeft gezondigd tegen Uria, tegen Bathseba, tegen Joab zelfs, maar bovenal en in de eerste plaats tegen de Heere, zijn God. Met Zijn zonde heeft hij de hoge God beledigd en verongelijkt, zodat hij Diens vijanden heeft doen lasteren. Zal het dus weer vrede bij hem worden, dan moet hij allereerst weer weten, dat zijn God, zijn Verbondsgod hem de zonde heeft kwijtgescholden. Maar met dit woord, met deze schuldbelijdenis erkent David tevens, dat de Heere recht is en rechtvaardig, indien Hij hem voor altijd verwerpt. Hij geeft zich in deze woorden volkomen over aan de Heere God, om met hem te doen naar Zijn welbehagen. Geen enkele verontschuldiging heeft hij, naar geen enkel vijgenblad zoekt hij, om zijn geestelijke naaktheid en onreinheid te bedekken. Hij heeft slechts één woord en het is hetzelfde, als wat de tollenaar in de gelijkenis uitroept: O God, wees mij zondaar genadig!.

"Ik heb gezondigd tegen de Here." Ziedaar de erkenning van de soevereiniteit van God. David geloofde, niettegenstaande God hem vonniste. Ziedaar de opening van de zweer; nu kwam er lucht. De gevaarlijke crisis van de ziekte, het doodsgevaar was voorbij..

14. Nochtans, omdat gij door deze zaak de vijanden van de HEERE, die gij ook zo veel in Zijn eigen volk hebt, 1) grotelijks hebt doen lasteren, zal ook de zoon, die u uit Bathseba (11: 27) geboren is, de dood sterven, 2) en daarmee zal een begin worden gemaakt met het vonnis van de heilige God (zie Psalm 12, 14, 36 en 37

1) David geeft Nathan geen ander antwoord dan dit korte woord: "Ik heb gezondigd tegen de Heere." Voorzeker heeft ook Saul zijn zonde bekend, zelfs onder tranen, en toch is hij op zijn zondenweg voortgegaan. Hoevelen belijden telkens hun zonden, en toch volgt er nooit een bekering. En toch legt Nathan op dat korte woord van David zo’n gewicht, dat hij dadelijk tot hem zegt: "Ook de Heere heeft uw zonde weggenomen, gij zult niet sterven." Nathan heeft namelijk bemerkt, dat dit woord van David in zijn mond de volle waarheid is, omdat het uit zijn hart kwam. En Nathan heeft goed gezien, daarvan heeft zich David’s huis aanstonds overtuigd, daarna het gehele volk van Israël, ja, alle tijden en volkeren zijn er op ontwijfelbare wijze van overtuigd geworden. David’s zonde vertoont zich in naakte onvervalste waarheid; maar even echt en ongekunsteld is ook het voorkomen en de kleur van zijn boetvaardigheid. Het heilige woord boete of boetvaardigheid is in de jongste tijd zo mismaakt en verkeerd voorgesteld, dat het bijna een verachtelijk woord is. Het is voor onze door en door ongezonde tijd, een zeer heilzame medicijn om de boetvaardigheid van koning David te beschouwen. Het is een verheven en zeldzaam voorkomend voorbeeld in de geschiedenis, dat keizer Theodosius zich vanwege zijn wraakneming op Thessalonica aan de strenge tucht van de Milaanse bisschop onderwerpt; maar wij vernemen in dit geval slechts wat Theodosius gedaan heeft, maar de ervaringen en de gevoelens van zijn hart openbaren zich niet duidelijk. Anders is het met koning David, hij zelf heeft ervoor gezorgd, dat wij tot in de diepte van zijn hart kunnen zien (Psalm 51); want indien wij het tot dusver nog niet wisten, zo moesten wij het thans bemerken, dat deze koning recht beslist is om voor zijn volk geen geheim te hebben. Wat verbergt zich meer voor de eigen ogen dan de zonde, en wat

wordt zorgvuldiger, ja, met een aangeboren instinct van sluwheid en bedekking voor de ogen van anderen verborgen, dan de eigen zonde? Heeft nu iemand een in het oog lopende betrekking, is hij misschien zelfs een monarch, hoe rijst dan deze vermommingskunst, hoezeer weet hij zich te rechtvaardigen en op te sieren als plichtmatige wijsheid en noodzakelijke deugd, die het onontbeerlijke gezag van de waardigheid van het ambt moet beschermen en bewaren. Van dit alles niets bij David; maar het tegendeel van dit alles. Zodra hij zijn zonde erkend heeft, is hem alles in de wereld onverschillig; hij heeft slechts één behoefte, deze is genade en vergeving bij de HEERE; zolang hem zijn zonde voor ogen zweeft, is zijn koninklijke waardigheid, zijn koninklijk gezag verbroken, deze geeft hem geen achting, hij weet dat alles verloren is, en alles slechts hersteld kan worden, niet door menselijk doen en laten, maar alleen door de genade en trouw van de HEERE. Dat is het karakter van David's boete..

De keizer (reg. 379-395 vóór Chr.) had in de oproerige stad een vreselijk bloedbad laten aanrichten in het jaar 389; binnen 3 uur werden 7.000 mensen zonder onderscheid en verhoor neergesabeld. Bisschop Ambrosius van Milaan schreef de keizer een ernstige brief en herinnerde hem aan het woord in Ezechiël.3: 18; tevens ontzegde hij hem de toegang tot de kerk van Milaan. Theodosius beriep zich tot zijn verontschuldiging op David's bloedschuld; maar Ambrosius antwoordde: "Hebt gij David's zonde bedreven, zo doe ook David's boete; " en vorderde openlijke boete in de kerk. De keizer onderwierp zich aan de boetedoening, legde voor de kerk van Milaan zijn keizerlijke mantel af, wierp zich met het aangezicht op de aarde en bad: "Mijn ziel kleeft aan het stof; maak mij levend naar Uw woord" (Psalm 119: 25). Het volk weende en bad mee; zo werkte bij Theodosius de droefheid naar God een bekering tot zaligheid..

Velen willen wel met David vallen, maar niet met David weer opstaan, maar hier wordt ons een voorbeeld voorgehouden, niet om te vallen, maar opdat wij, gevallen zijnde, zouden opstaan. Bemerkt dit dan, opdat gij niet valt. Laat de val van de groten geen verlokking voor de kleinen, maar een schrik voor hen zijn. Herhaaldelijk is dit beschreven, en daarom wordt dit zo dikwijls in de Kerken gelezen en gezongen, opdat zij, die niet gevallen zijn, het horen en voor vallen behoed worden, en opdat degenen, die gevallen zijn, het horen en zouden opstaan..

2) De Heere had door Nathan gezegd tot David, dat de zonde van hem was weggenomen. Persoonlijk had David dus vergeving, niet om zijn berouw, niet vanwege zijn ongeveinsd berouw, maar uit kracht van het eeuwig Verbond, dat God met hem had opgericht, omwille van Zijn Naam. Want David had als overspeler en doodslager de dood moeten sterven. Maar de Heere schenkt hem, na zijn belijdenis van schuld, vergeving. Echter zal hij gestraft worden in de dood van het kind van zijn schande. David was een zeer teder minnend vader, hij hing zeer aan zijn kinderen. Ook dit kind was hem lief en dierbaar, maar de Heere zou hem dat kind ontnemen. En nu, zie nu ook hier de strengheid en de barmhartigheid van God. Het was niet alleen de strengheid van een Rechter, maar ook de barmhartigheid van een Vader, die het altijddurend bewijs van zijn overspel, de vrucht van de zonde wegneemt, opdat de wereld niet altijd in dit kind hem op zijn zonde zou kunnen wijzen..

15. (a) Toen ging Nathan naar zijn huis, en liet de koning aan de verdere arbeid van Gods Geest op zijn hart over.

In deze tijd van David's leven is de 51ste Psalm ontstaan, waarin de boetvaardige koning in zijn binnenkamer om herstel in gemeenschap met God worstelt. Zo'n Psalm kan niemand maken, die zich met zijn verbeelding in andermans toestand verplaatsen moet; hij moet zelf in zo'n toestand verkeren..

Toen hij daarop van de goddelijke genade en gemeenschap in zijn hart vergewist en blijde geworden was, dichtte hij de 32ste Psalm. Deze geschiedenis in verband met beide Psalmen laat zich goed gebruiken, om de verlichting door Gods Geest tot kennis van zonde op te helderen. De verlichting is toch die handeling van de Heilige Geest, waardoor Hij een goddelijk licht in ons duister verstand ontsteekt, en uit de wet onze zonde en Gods toorn over de zonde, maar uit het Evangelie Gods genade en onze verlossing door Christus ons doet erkennen. Dit gebeurt hier door de voorstelling van de zonde (wet) bij monde van Nathan, en de daarna uitgesproken absolutie (Evangelie). De gave nu, die de Heilige Geest met de verlichting uit de Wet schenkt, is de boete, of het berouw; ik voel berouw en leed over de zonde en zou zo graag van haar schuld en van Gods toorn bevrijd worden (Psalm 51). Maar de gave, die de Heilige Geest met Zijn verlichting uit het Evangelie schenkt, is het geloof; ik grijp Gods genade, die ons aangeboden wordt, aan; en stel op Christus verdiensten al mijn vertrouwen, al mijn hoop (Psalm 32)..

II. Vs. 15b-25. Nadat Nathan huiswaarts gekeerd is, komen Gods kastijdingen zonder uitstel; het in echtbreuk met Bathseba verwekte jongetje wordt, ten gevolge van een buitengewone bestelling van God, ziek tot stervens toe. Nu smeekt David de Heere wel met bidden en vasten om het leven van het kind; maar het sterft nochtans op de zevende dag, hetgeen God deed niet slechts om David en Bathseba tot hun heil te tuchtigen, maar ook om de smet, die op de afkomst van het kind kleefde (Nu 5: 31" en Jud 11: 2). Zo bedroefd als David eerst was, zo blij is hij nu, tot grote verwondering van zijn oudsten, in Zijn God, onder Wiens wil hij zich buigt. Zijn huwelijk met Bathseba wordt daarop met een tweede zoon gezegend, die hij Salomo noemt en onder Nathans leiding stelt; deze noemt hem lieveling van de Heere, want daarvoor heeft hij hem door verlichting van de Geest erkend, en de knaap moet vroegtijdig zich zijn roeping van God bewust wezen.

(15-b). En de HEERE, het woord van Zijn profeet (vs.14) aanstonds vervullende, nadat deze van de koning was heengegaan, sloeg het kind, dat de vrouw van Uria aan haar huidige echtgenoot David gebaard had (11: 27), dat het zeer ziek werd.

16. En David, toen het gevaar voor de dood al hoger en hoger steeg, en hij zich van zijn genadevolle aanneming na zijn vreselijke afdwaling en vervreemding van God weer bewust was geworden (2 Samuel 12: 15), zocht God voor dat jongetje, opdat Hij het weer gezond maakte en bij het leven behield; en David vastte een vasten, en ging in de verborgenste kamer van Zijn huis, en lag de nacht door op de aarde 1) (Joz.7: 6).

1) God slaat het kind en treft de ouders.

Zo is dan toch ook bij David, zou iemand kunnen zeggen, eigenlijk niet slechts de zonde, maar zijn het de bittere gevolgen van de zonde, waarvan hij zich door zijn boete wil vrijwaren! Gij zou zo niet spreken, indien gij van naderbij wilde zien, wat David tot zijn bede dringt. O, met het leven van dit jongetje, om wiens hij bidt, is het geheel anders gelegen, dan met het leven van een geliefd kind, dat, als de lust en vreugde van zijn ouders, met iedere opslag van zijn oogjes en ieder geluid van zijn mondje hun hart tot dank wekt ten opzichte van het verleden en tot liefelijke hoop voor de toekomst. Van het gelaat van dit kind valt een donkere schaduw op hem, die op aarde in de naaste betrekking tot hem staan. Aan zijn aanwezigheid kleeft de smet van een ontuchtige omgang, en zijn voor David de droevigste herinneringen van zijn leven verbonden. Ware nu het leven van de eigenliefde niet geheel in hem uitgeroeid, ware van de zelfzucht, van de Kaïnsgeest, die hem de brief aan Joab deed schrijven, ook nog slechts een spoor in zijn hart overgebleven, dan had de zware ziekte van zijn kindje hem met een heimelijke vreugde moeten vervullen; dan had hij slechts kunnen wensen, dat het hoe eer hoe liever van de aarde verdween, die het liever nooit had moeten betreden, en dat met dit kind ook de laatste herinnering aan zijn schande ter aarde daalde. Heeft niet de vrees voor deze schande reeds bij menige moeder alle natuurlijk gevoel verdreven, en haar hand met het moordtuig tegen de zoon van haar schoot gewapend? En David behoeft zijn eigen hand daartoe niet te bewegen; hij heeft slechts stil te zijn en toe te zien, zelfs onder en schijn van een voorbeeldige overgegevenheid, hoe Gods hand het kind dodelijk treft. Maar zie nu een, hoe David niet langer zichzelf zoekt! Hoe de eigenliefde de doodsteek ontvangen heeft en het zoeken van de eer bij de mensen bij hem gedood is! Hij ziet in het kind niet een hatelijke aanklager, maar alleen zijn kind, zijn arm, ongelukkig kind, en door het onrecht, dat hij hem voor geheel zijn leven heeft aangebracht, is het hem des te bezwarender, dat hij hem zijn liefde niet anders zal kunnen bewijzen, dan door hem het doodkransje op het hoofdje te leggen. Dat kleine schepseltje kermt en jammert onder de slagen, die zijn schuldige vader hadden moeten treffen; en zou dan de vader, die de weg tot de genadetroon weet en voor zichzelf vergeving vond, daar bedaard bij staan en niet de handen biddend opheffen om, zo mogelijk, het doodvonnis nog van hem af te wenden? Nee, David zoekt God voor het jongetje en hij doet dit in volle ernst..

Hij gaf hiermee te kennen, een heilige vrees voor God en voor zijn verbolgenheid. Dat hij de dood van het kind poogde af te bidden, was voornamelijk, omdat hij die aanmerkt als een teken van Gods toorn tegen hem en zijn huis en als de vervulling van een Goddelijke bedreiging, en daarom bad hij des te ernstiger, dat, indien het de wil van God was, dat het in het leven mocht blijven en hij daardoor van zijn volkomen verzoening met God mocht vergewist worden. Maar men mag denken, dat God het in gunst tot hem wegnam, tot uitwissing van de gedurige smaad, die het hem veroorzaakt zou hebben..

18. En het geschiedde op de daarop volgende morgen, de zevende dag na het begin van de ziekte (vs.15), dat het kind stierf, want God gaat Zijn eigen wegen, die wel dikwijls berispt worden door het verstand, en door het hart als te zwaar worden genoemd, maar die steeds zoveel hoger zijn dan onze wegen, als de hemel hoger is dan de aarde (Jes.55: 8vv.); en David’s knechten vreesden hem aan te zeggen, dat het kind dood was; want zij zeiden bij zichzelf en onder elkaar: Ziet, als het kind nog levend was, spraken wij tot hem, om toch

goedsmoeds te zijn en zich in acht te nemen, maar hij hoorde naar onze stem niet, hoe zullen wij dan tot hem zeggen: Het kind is dood? Want het mocht kwaad doen. 1)

1) In het Hebreeuws Weäsah raäh. Letterlijk, dat hij kwaad doe, d.w.z. dat hij zichzelf enig leed aandoe. Zij waren bevreesd, dat hij in de wanhoop van de smart zichzelf leed zou aandoen. Zo weinig kenden zijn knechten hem nog. Zo weinig kennen de kinderen van de mensen de kinderen van God. De wereld begrijpt Gods volk nooit..

20. Maar toen stond David op van de aarde, en waste en zalfde zich, en veranderde zijn kleding, ten teken dat zijn vorige droefheid, gedurende welke hij het wassen en zalven had nagelaten, en in eenvoudige kleren was rondgewandeld, nu geheel van hem geweken was, en ging in het huis van de HEERE, 1) in de heilige tent, die hij naast zijn huis voor de verbondskist had laten oprichten (6: 17), en aanbad, dankte voor de genadige verlossing van het kind en riep Hem aan, om ook in alle toekomstige kastijdingen hem bij te staan, en ze tot zijn welzijn te doen uitlopen; daarna kwam hij in zijn huis, en eiste brood; en zij zetten hem brood voor, en hij at, als iemand die nu weer blij was geworden.

1) Meent gij, dat God het gebeurde op dit arme kind wreken en het tot een gedurige smaad en terging onder zijn broeders stellen zou? Nee, Hij borg dit kind in Zijn hemel. David kon met volkomen zekerheid zeggen: Ik zal tot Hem gaan..

O, hoe onmogelijk is het toch om een hart, dat onder de tucht van de genade staat, met een natuurlijke maat te meten! Het kan bitter wenen, en zich overgeven aan de diepste ervaringen van de smart, zonder daarom nog in de smart te bezwijken en de heerschappij over zichzelf te verliezen. Door de wolken van de treurigheid heen komt de blijdschap van de geest telkens weer en dikwijls plotseling te voorschijn nu eens doordat men eigen lijden in eigen boezem verbergt, om door zijn liefde slechts anderen gelukkig te maken of dat men in het lijden zichtbaar en tastbaar de raad en de hand ontdekt van Hem, die ons door lijden tot kinderen en erfgenamen van Zijn eeuwig rijk wil opleiden. Vóór de slag, zolang er nog enige mogelijkheid zich vertoont, om die af te wenden, wordt de toevlucht genomen tot de genadetroon, als wilde men die bestormen, na de slag is er ogenblikkelijke onvoorwaardelijke onderwerping aan en gelatenheid in God. David's gang in het huis van de Heere is zijn eerste waarlijke kerkgang na een meer dan negen maanden lange vervreemding van het aangezicht van de Heere; en ofschoon hij moet verschijnen als een schipbreukeling, als iemand, die uit de ondergang van alle eigengerechtigheid en schoonheid slechts het naakte leven gered heeft; hij doet die gang niet met wrevel, maar met een gezalfd aangezicht, met uitnemende vreugde in zijn Redder en Verlosser. Wat bij de smeekgebeden van de 51ste Psalm in zijn ziel is omgegaan, daarop drukt de plechtige optocht naar de tent, om voor Gods aangezicht te verschijnen nu ook het zegel ten aanschouwe van de gehele wereld, hetzij deze het versta of niet!

Waarom? Om zich te verootmoedigen, maar ook om aan de andere zijde te kennen te geven, dat hij niet alleen de slag billijkte, maar ook de slaande hand van God goedkeurde. Vervolgens om van de Heere te vragen, dat Hij Zijn tuchtigende hand over hem zou

intrekken. In één woord, om zich in de handen van de Heere te stellen voor de rest van zijn leven..

23. Maar nu is het dood, nu zie ik metterdaad, dat Gods besluit onweersprekelijk geweest is, waarom zou ik nu vasten, en mij overgeven aan een treurigheid, die toch tot niets nuttig kan zijn? Zal ik hem door mijn droefheid nog kunnen terughalen van de plaats, waar zijn ziel zich nu bevindt? Ik zal wel op Gods tijd, als ook mijn sterfuur slaat, tot hem geen, maar hij zal tot mij niet terugkomen, en tot op deze hereniging met mijn reeds vertrokken kind wil ik tevreden zijn met Gods genade, van wie ik in mijn hart zo verzekerd ben geworden, dat ook de schijnbare niet-verhoring van mijn gebed mij daaraan niet kan doen twijfelen.

In deze woorden hebben wij een van die weinige duidelijke plaatsen in het Oude Testament, die het terugzien als de verwachting van de heiligen verkondigen..

Hoe en op welke gronden wist David, dat zijn kind zalig was? Wist en beleed David, dat hij in ongerechtigheid geboren en in zonde ontvangen was, hij geloofde dit toch ook van zijn kind. Laat ons zeggen: David, zelf Gods bondgenoot zijnde, mocht dit van zijn nageslacht, omdat hij het tegendeel niet zag, op grond van de Verbondsbelofte van de Heere geloven. De Heere kan ook, door Zijn Geest, dit geloof in David's hart gewerkt en hem daardoor in zijn druk krachtig getroost hebben.

Gewoonlijk zegt men, dat het David met zijn bede erom te doen is geweest, om in het behouden van het kind een genadebewijs van God te verkrijgen, nadat hij in de gemeenschap met Hem was hersteld; dat dit echter niet het geval was, maar dat David veeleer de vergeving, door Nathan toegezegd, zich reeds zodanig had toegeëigend, dat de uiterlijke Godsstem op een innerlijke in zijn hart antwoordde en het aanklagende geweten bij hem tot zwijgen was gebracht door de verzekering van de goddelijke genade, dat zien wij duidelijk uit zijn gedrag na de dood van het kind. Nu hij de genade in volheid bezat kon hij, zoals wij boven reeds aanmerkten, om het behoud van het kind, die getuige van zijn schande, bidden; want hij Wist: Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen van God? God is het die rechtvaardig maakt. Maar in het volle bezit van die genade zijnde, kon hij dan na ook, nadat God met betrekking tot zijn gebed een beslist Nee! gesproken had, een blij en dankbaar Ja! tot antwoord geven, en juist in het sterven van het kind een teken van de goddelijke genade erkennen; want door de vergeving staat voor hem de weg open tot de bestendige hemelse dingen en zijn van de aarde los gemaakte geest ach, de wereld is hem vanwege de zonde zo bitter als gal geworden! stijgt daarheen, waar geen scheiden meer plaats heeft, en ook geen wenen meer over dood en zonde..

24. Daarna troostte 1) David zijn vrouw 2) Bathseba, over het verlies van het kind, en leidde haar ook tot een hartelijk berouw (Psalm 51: 15), en ging nu in eer tot haar in, en lag bij haar; en zij a) baarde, toen de oorlog tegen de Ammonieten geëindigd was (vs.26vv.) omstreeks 1035 vóór Chr. 3) een zoon, die hij Salomo noemde, d.i. Vredevorst, Man van de vrede (Frederik) (1 Kronieken 22: 7vv.), en de HEERE had \hem lief. 4)

a) MATTHEUS.1: 6

1) David kon haar nu troosten met de ware, hemelse en blijvende troost; want die had hij krachtig ondervonden in de vergeving van zijn zonden. En o, hoe zullen de vertroostingen in overvloed over zijn lippen zijn gekomen! Hoe zal hij Bathseba gewezen hebben op de Heere, bij Wie zo veel vergeving te vinden is! Hoe zal hij met en voor haar gebeden hebben, dat God toch ook haar tot Zich trekken en haar onsterfelijke ziel voor de eeuwigheid bekeren mocht. Het is meer dan waarschijnlijk, dat dit werk van zijn liefde en van zijn gebed gezegend werd en dat Bathseba uit de staat van de zonde in de staat van de genade overgezet, en een waar kind van God geworden is. Althans zij was van nu aan David's liefste gemalin; ook wordt van haar in de Heilige Schrift steeds met eer melding gemaakt, en heerlijk is de vermaning, die zij later aan haar zoon Salomo gaf, en die ons uitdrukkelijk in Spreuken 31: 1vv. bewaard is gebleven.

2) Nu niet meer genoemd, zoals vroeger, de vrouw van Uria, de Hethiet, maar zijn vrouw. De straf was gedragen, de toorn was weggenomen, de zonde was vergeven. God had in zoverre met David over deze zaak afgerekend, hoewel hij later nog wel dikwijls menige teug zou moeten ledigen uit de bittere drinkbeker. Nu echter zag God ook in genade en in ontferming op hem neer, en gaf hem straks ook door het woord van Nathan, de profeet, een bewijs van Zijn Goddelijke vergevende liefde..

3) Bij zijn troonsbestijging in het jaar 1015 vóór Chr. moet Salomo minstens 20 jaar oud zijn geweest, omdat hij reeds in Rehabeam een zoon van een jaar bezat (vgl. 1 Koningen .11: 42 met 14: 21); dit leidt ons tot het boven opgegeven jaar van zijn geboorte..

4) Dat onder David's vele zonen een zoon van Bathseba door vrije genade, niet naar menselijke inzetting verkozen werd om David's opvolger en het voorbeeld van de eeuwige Koning te zijn, geeft een merkwaardig bewijs van de volkomen vergeving, waarmee de Heere David's zonde bedekt heeft.

Van de aangekondigde straf maakte de Heere David niet vrij; zij moest als heilzame vaderlijke tuchtiging ook na ontvangen vergeving nog toegepast en gevoeld worden; maar verder wilde de Heere met Zijn verootmoedigde knecht niet gaan, en de beenderen moesten weer verheugd worden, die Hij verbrijzeld had..

In die naamgeving beleed David voor de mensen, dat de Heere zijn zonde van hem had weggenomen en behelsde volstrekt niet een verzekering, dat de Heere hem rust van zijn vijanden had gegeven..

25. En Hij (de Heere) zond een boodschap heen door de hand van de profeet Nathan, en Nathan noemde hem Jedid-Jah, 1) d.i. de Heere lief = lieveling van de Heere, omwille van de HEERE, omdat hij door de Goddelijke openbaring wist, wat de Heere met de knaap voorhad, en hij een type van de eeuwige Zoon van de liefde zou zijn. 2)

1) En in deze naam werd voor afgebeeld Jezus Christus, die gezegende Jedidja, de Zoon van Gods liefde, van wie God meermalen heeft getuigd: "Deze is mijn geliefde Zoon, in wie Ik

mijn welbehagen heb." Daarom twijfele ook niemand, dat Salomo na zijn afgoderij zich bekeerd hebbe en zalig gestorven zij. God doet Zijn eigen verkiezing nooit teniet..

Onze gebeden voor onze kinderen zijn even gunstig verhoord als sommigen van hen in hun kindsheid sterven en anderen als "beminden van de Heere" leven. God verhoorde David's gebed niet; het kind sterft; maar God bevestigt het huwelijk van David met Bathseba, en laat David uit haar een opvolger geboren worden in Salomo. Ziedaar Gods soevereiniteit en koninklijke vergeving! Deze geringe vrouw werd koningin en koninginmoeder. Wie zou het gedacht hebben, dat God zo'n paar op deze wijze zou zegenen? Maar zo handelt God, en handelt Hij altijd. Is de zonde eenmaal verzoend, dan doet Hij juist in haar plaats de heerlijkste vruchten voortkomen..

Uit dat bloedschendig huwelijk bracht God, nadat de verzoening geschied was, de voortreffelijke Salomo voort, een voorvader van de Messias. En opdat dit niet vergeten werd, wordt op de geslachtslijn van Christus (die de adelijkste is van de gehele wereld) uitdrukkelijk vermeld, dat Salomo aan David geboren werd uit Bathseba, die Uria's vrouw was geweest..

Ofschoon deze een nakomeling van de boosdoeners was, want dat waren David en Bathseba, nochtans was het verbond wel zo verordineerd en de kroon zo onafscheidbaar daaraan vastgemaakt, dat elk instrument, daartegen bereid, ijdel was, en dat alle beschuldiging, daartegen ingebracht, de mond gestopt werd, tot een betoning, dat deze, die van nature kinderen van de toorn en de ongehoorzaamheid zijn door het verbond van de genade niet alleen met God bevestigd, maar ook tot kinderen en gunstgenoten van God gemaakt worden. In deze naam was de zoon van David insgelijks een voorbeeld van Christus, die gezegende Jedid-Jah, de Zoon van Gods liefde, aangaande wie de Vader meermalen getuigd heeft: "Deze is mijn Zoon, in wie Ik een welbehagen heb.".

2) Dit vers wordt door Luther zo vertaald: En hij, David, deed hem, Salomo, toen hij daartoe oud genoeg was, onder de hand, leiding, van Nathan de profeet, opdat deze hem opvoedde en in de vrees van de Heere onderwees, en noemde hem, zolang hij hem onder zijn leiding had, Jedid-Jah, omwille van de Heere. Deze vertaling sluit zich bij de Vulgaat aan; de Statenvertaling heeft zich hier meer aan de woordklank van de Hebreeuwse tekst gehouden..

III. Vs. 26-31. Nadat David uit zijn zware, met de geschiedenis van de belegering van Rabba zo nauw samenhangende val opgestaan en zijn verhouding tot God volkomen hersteld is, heeft nu ook die belegering een gelukkige voortgang. Joab neemt de eigenlijke, de zogenaamde Waterstad in en laat zijn koninklijke heer verzoeken, om de eer van de strijd voor zichzelf daardoor te verwerven, dat hij met een vers leger aanrukt en ook de burg en citadel van Rabbath-Ammon verovert. David doet dit, zet zich de Ammonitische koningskroon op het hoofd, en keert, na de Ammonieten fel getuchtigd te hebben, met zijn zegevierend leger in triomf naar Jeruzalem terug. Vergelijk 1 Kronieken 20: 1-3.

26. Joab nu, om hier op het slot van onze geschiedenis in 11: 1 terug te komen, streed tegen Rabba, de hoofdstad de kinderen van Ammon; en hij nam eindelijk, na een belegering van

anderhalf jaar, de koninklijke stad in, de eigenlijke residentie van de koning, die aan de linker- en de rechteroever van de Boven-Jabbok lag, in een smal, hoogstens 200 schreden breed dal tussen kale heuvels. In vs.27 wordt zij de Waterstad genoemd. Nu bleef hem ter verovering niets anders over dan de in het noordwesten gelegen Akropolis, of de tot de stad behorende burg of vesting.

28. Zo verzamel gij nu het overige van het tot dusver nog in het vaderland achtergebleven krijgsvolk, omdat het andere dat met mij voor Rabba ligt, reeds zeer verzwakt is, en beleger de stad, de Akropolis, die nog overgebleven is, en neem ze in; opdat niet, als ik de stad geheel zou innemen, mijn naamover haar uitgeroepen wordt; zo zal de roem van de verovering niet mij, uw knecht, maar, zoals het voegt, u, de koning, te beurt vallen.

1) Hieruit blijkt, dat Joab, ofschoon vele misslagen hebbende, nochtans zijn vorst beminde en zijn roem zocht te bevorderen, zijn eigen alleen behartigende in ondergeschiktheid aan hem, hetgeen tot voorbeeld moet strekken voor alle dienaren van de Heere Jezus, om in alles wat zij doen, Zijn eer te behartigen. "Niet ons, niet ons, maar Uw Naam geeft de eer.".

Vergelijk dergelijke plaats bij Curt. R. de rebus Alexandri M. VI. 6: ille (Craterus) omnibus praeparatis, regis (Alexandri) exspectabat adventum, captae urbis (Artarcanae) titulo, sicut par erat, cedens (Craterus, nadat hij alles voorbereid had, wachtte de aankomst van Alexander af, hem, zoals het behoorde, de eer overlatende de stad te hebben ingenomen)..

29. Toen verzamelde David al dat krijgsvolk, 1) dat tot dusver nog niet aan de veldtocht had deelgenomen, en trok naar Rabba; en hij streed tegen haar, en nam ze in, veroverde behalve de reeds door Joab ingenomen Waterstad, ook nog de vaste burg, zodat de overwinning nu volkomen was.

1) Hieruit blijkt wel, dat het leger van Joab zeer verzwakt was gedurende de belegering. Had David vrijwillig en met opzet Uria opgeofferd, in Zijn toorn en Goddelijk misnoegen, had de Heere toegelaten, dat er velen van David’s krijgslieden in de slag waren gebleven..

30. a) En hij nam de kroon van haar, bij de verovering gevallen of gevangen koning Hanun (10: 1) van zijn hoofd, waarvan het gewicht een talent goud was 1) (Le 19: 37) met edelgesteenten bezet, en zij werd op David’s hoofd gezet, tot bewijs, dat hij nu de koning van de Ammonieten was; ook voerde hij uit een zeer grote door van de stad van buit gemaakte voorwerpen van waarde.

a) 1 Kronieken 20: 2

1) De mogelijkheid, dat een sterk man een kroon van deze zwaarte een korte tijd, slechts bij de meest feestelijke gelegenheden, op het hoofd kan dragen, is niet te loochenen; en bovendien zou de verklaring, dat de kroon aan de troonhemel boven het hoofd was vastgemaakt, geenszins strijden met de woorden van de tekst..

Vooral de edelgesteenten zullen de zwaarte van de kroon veroorzaakt hebben. Platina, de vita Pontif 231, deelt mede, dat Keizer Leo IV een groot minnaar van edelgesteenten was, zo zeer zelfs, dat hij zich altijd vertoonde met een zware kroon, zwaar door edelgesteenten. Daaraan schrijft men ook de beroerte toe, die zijn leven deed eindigen..

31. Het volk nu, dat daarin was, de krijgslieden, die bij de inneming van de stad gevangen waren genomen, voerde hij uit vóór de stad, en legde het onder zagen, en onder ijzeren dorswagens, of dorssleden, met pinnen voorzien, zoals de ouden hadden, en onder ijzeren bijlen, snijwerktuigen, en deed hen door de ticheloven gaan; en zo deed hij aan alle steden van de kinderen van Ammon; ook bij de in bezitneming van de overige steden van Ammon handelde hij op deze wijze met het gevangen genomen krijgsvolk. Daarna, nadat de onderwerping van het vijandelijke land geëindigd was, keerde david en al het volk terug naar Jeruzalem.

De wijze, waarop deze straffen voltrokken zijn is in bijzonderheden niet duidelijk op te geven; naar 1 Kronieken 20: 3 had het leggen onder de ijzeren zagen enz. ten doel, om de gevangenen op een zeer gruwelijke manier aan stukken te scheuren (Hebr.11: 37 en Sueton. Calig. 27: medios serre dissecuit-hij sneed hen met de zaag midden door), en naar een andere lezing in onze tekst zou men onder de ticheloven, waarin David de Ammonieten liet verbranden, de Molochsbeelden moeten verstaan, waarin zij zelf gewoon waren hun kinderen aan de afgoden te offeren (Le 18: 21). Omdat men deze afgrijselijke wreedheid van David's zijde niet heeft kunnen verklaren, heeft men gemeend, dat door deze woorden werd te kennen gegeven, dat de gevangenen veroordeeld werden tot zware loon- en slavendiensten bij het zagen, dorsen, tichelbranden enz.; maar dit is een woordverdraaiing en geen verklaring van de zaak. Daarom nemen anderen aan, dat de verovering van Rabba zou voorgevallen zijn in de tijd na David's dubbele, in 11 vertelde zonde, eer Nathan tot hem kwam en zijn hart tot boetvaardigheid stemde; om de onrust van zijn geweten, die hem kwelde enigermate te verdrijven, zou hij dan zelf de veldtocht hebben ondernomen, en om zich het vonnis over zijn eigen zonde te besparen, zou hij des te scherper vonnis over de misdaad van anderen hebben geveld (1 Samuel 14: 35). Maar het is meer dan waarschijnlijk, dat David, eer hij tegen Rabba optrok, de bijstand van de Heere liet afsmeken door de gemeente van Israël, op zo'n wijze als de 20ste Psalm nader aangeeft; hij moet dus toen met de Heere weer verzoend en diep overtuigd zijn geweest, dat hij voor God en Zijn eer streed; anders had hij zijn volk op die wijze niet voor zich kunnen doen bidden. Met even grote waarschijnlijkheid is de 21ste Psalm het eerst gebruikt bij de feestviering, die plaatshad, nadat de strijd gelukkig geëindigd was en David zich de Ammonitische koningskroon op het hoofd zette; een ijdelheid, waarachter zich een gewond geweten en een van God vervreemde zielstoestand verborgen zou hebben, kunnen wij daarom ook in deze handeling van David niet opmerken. En eindelijk: voor het zegefeest; waarbij de op de veldtocht meegenomen verbondskist (11: 11) in plechtige optocht naar de Sion teruggebracht werd, is de 68ste Psalm aangewezen; wij hebben daarin een nieuw bewijs dat David destijds niet meer de nog onbekeerde zondaar was, maar zijn God weer liederen kon toezingen uit een hart, dat door de overwinning tot innige vreugde gestemd was. In het algemeen leert dan ook de gehele leiding en lering van God met Zijn volk, dat eer David de moeilijke leerschool van de tegenspoed betrad, die tot zijn kastijding hem ten deel viel (13-20), de Heere hem een dubbel onderpand van Zijn hernieuwde genade gaf, deels in

de geboorte van Salomo, Gods geliefde (vs.24vv.), deels in de glansrijke zegepraal over Rabba. Wat nu die harde behandeling van de overwonnen Ammonieten betreft, zo oefende hij daarmee allereerst het recht van de strenge wedervergelding uit. Dit recht vinden wij als grondwet van strafrecht in het gehele Oude Testament (Ex 21: 14" en "Ex 21: 24); want naar Amos 1: 3,13 hebben hun verbondenen, de Syriërs, Gilead met ijzeren dorswagens gedorst, en zij zelf de Ammonieten, de zwangere vrouwen aldaar uiteen gereten, en in 1 Samuel .11: 1 dreigde koning Nahas alle inwoners van Jabes het rechteroog uit te steken. Maar ten tweede is, ons inziens, David's handeling een zinnebeeldige handeling. De 2de Psalm is, zoals wij bij "Ps 2: 3" nader uiteen willen zetten, gedicht toen Joab de met elkaar verbonden Syriërs en Ammonieten verstrooide en David de Syriërs weer aan zich onderworpen had (10); wat hij nu in vs.10-12 van genoemde Psalm (Psalm 2: 10-12) in de geest de vijanden van het rijk van Christus vermanend en waarschuwend toeroept, dat is op geschiedkundige grondslag tevens een waarschuwing aan de Ammonieten, om de strijd tegen hem, de door hen zo beschimpte David, niet tot op het uiterste voort te zetten, maar zich liever met hem te verzoenen. Maar omdat het de Ammonieten niet beviel om vrede en verschoning te smeken, en zij het door hun halsstarrige vijandschap lieten komen tot een belegering van hun hoofdstad in de veldtocht van het volgende jaar (12: 1), zo handelde David na de verovering van Rabba met zijn tegenstanders in al de strengheid, die eenmaal zijn grote Zoon, die op zijn stoel zou zitten, zou uitoefenen naar de wil van de Heere op Zijn hardnekkige verachters (Psalm 2: 9). Zo wilde hij metterdaad laten zien, dat het geen ijdel woord is, waarvan de afschrikkende ernst men met lichtzinnigheid en ongelovigheid kon beantwoorden, wanneer de 2de Psalm aldus besluit: "Kust de Zoon, opdat Hij niet toorne, en gij op de weg zou vergaan, wanneer Zijn toorn slechts een weinig zou ontbranden" (Vergelijk Luk.19: 27)..

37. Zo, de geven aanwijzing volgende, kwam Husaï, David's vriend, geheimraad in de stad; en Absalom kwam, juist bij Husaï's aankomst, ook te Jeruzalem.

Hoe spoedig veranderen koninklijke paleizen en steden van meesters. Maar wij verwachten een koninkrijk, dat niet aldus kan worden geschud en in het bezit waarvan wij niet kunnen worden gestoord..

Hoe Husaï zich bij Absalom heeft gehouden, zie 17: 1vv...

4. De koning nu had tot teken van zijn grote droefheid zijn aangezicht toegewonden, en de koning riep met luider stem, zodat ieder, toen hij van de opperzaal boven de ingang van de poort (18: 33) naar zijn woning in Mahanaïm (vs.5) terugkeerde, zijnweeklacht horen kon: Mijn zoon Absalom, Absalom, mijn zoon, mijn zoon!

Wij zien hier weer opnieuw, dat David altijd eerst mens, dan koning is; zijn zuivere en volle mensheid is de grondslag en het werktuig van zijn koningschap, maar die listige theorie en praktijk, waarbij vanwege het koningschap iedere kommer van de menselijke persoonlijkheid weinig of niets betekent, is hem geheel vreemd. Het kan niet missen, of door zulk gedrag moet hij zijn volk soms voor korte tijd op een dwaalspoor brengen; tenslotte heeft zo'n zuiver menselijk gedrag, dat eindelijk toch door ieder gemoed en geweten zal verstaan worden, deze

vruchten, dat hij zich verheugt in een verhouding tot zijn volk, als geen koning voor noch na hem heeft aan te wijzen..

6. Liefhebbende, zoals veeleer uit uw gedrag blijkt, die u haten, en hatende, die u liefhebben; want gij geeft heden te kennen, dat oversten en knechten, de aanvoerders en gewone soldaten, die hun leven voor u gezet hebben, bij u niets geteld zijn; het gaat u niet aan, of zij behouden en gelukkig uit de strijd zijn gekomen of niet; want ik merk heden, aan uw onophoudelijk en onstuimig klagen, dat als Absalom leefde, en wij heden allen dood waren, dat het dan goed zou zijn in uw ogen. 1)

1) Tot zover was Joab volkomen in zijn recht, hoewel de toon, die hij aannam, hem tegenover zijn koning niet paste. Joab doet hier David goed voelen, dat hij zich niet als koning openbaart, waar hij zo op overdreven wijze aan zijn vaderlijk gevoel lucht geeft. David had zo'n opmerking nodig, zouden niet al de voordelen van de slag verloren gaan. Wat moest het volk wel denken van een koning, die zo diep en hartstochtelijk treurde om de dood van een opstandeling, al was hij ook zijn eigen zoon? Wat Joab voorts zegt, kwam hem niet te pas. Hij dreigt daarmee toch, dat hij David van de troon zal bannen, dat allen hem zullen verlaten. Hier toont Joab het, hoe hij zich bewust is, dat hij veel invloed en macht op David meent te hebben..

8. Toen stond de koning op, omdat hij de waarheid, die in Joabs voorstellingen lag, erkende, en omdat ieder gegrond woord, al kwam het ook van een man, wiens gezindheid zo geheel anders was dan de zijne, bij hem een open oor en een bereidvaardige wil vond, en zette zich in de poort. En zij lieten al het volk weten, zeggende: Ziet de koning zit in de poort, en Joab zorgde in allerijl dat het leger in orde voorbijtrok. Toen kwam al het volk, het leger dat ten strijde was getrokken en als overwinnaar was teruggekeerd, voor het aangezicht van de koning, het trok hem voorbij en begroette hem op gebruikelijke militaire wijze, terwijl hij met woorden en gebaren hun zijn erkentelijkheid voor hun dapperheid betoonde; maar, Israël, dat deel van het volk, dat Absalom had aangehangen, was, zoals reeds boven (18: 17) gemeld is, gevlucht, een ieder naar zijn tenten. 1)

1) Deze laatste zin vormt de overgang tot hetgeen vervolgens gemeld wordt, waar het volk sprekende wordt ingevoerd en als beraadslagende om zich weer onder David's heerschappij te voegen..

9. En al het volk in alle stammen van Israël, was onder zich twistende, 1) gedurende de eerstvolgende dagen en weken, toen de opschudding in het land plaats maakte voor een rustiger stemming en men zich bewust werd, wat een grootonrecht aan David gedaan was door de opstand onder Absalom; zij twistten, zeggende tot elkaar: De koning heeft ons gered van de hand van onze vijanden en hij heeft ons bevrijd van de hand van de Filistijnen, 2)en nu is hij, vanwege de snode ondankbaarheid, waarmee Israël al zijn goedheden vergeten en zijn oproerige zoon aangehangen heeft, uit het land 2) gevlucht voor Absalom.

1) In het Hebreeuws Nadoon. De betekenis is, elkaar een verwijt ervan maken. De stammen van Israël maakten daarom elkaar een verwijt ervan, dat zij David's zijde hadden verlaten.

Zoals het gewoonlijk gaat, gaf de een de ander de schuld van zijn ongeluk en wilde niemand de eerste zijn, die het eerst de partij van Absalom had gekozen. De twist onder elkaar sproot voort uit het gevoel en bewustzijn, dat men David onrecht had aangedaan, door hem als koning te verwerpen..

2) Goede diensten, aan Gods Kerk en volk gedaan, mogen voor een tijd vergeten schijnen, maar zij zullen op bepaalde tijd gedacht en erkend worden..

3) Zoals het Oostjordaanland van de naam "Land Kanaän" naar strenge opvatting reeds in Num.22: 29vv. is uitgesloten, zo gold het naar Joodse beschouwing, niettegenstaande het door 2 en een halve stam bewoond was, van de vroegste tijd af toch enigermate als buitenland (Psalm 61: 3), zodat niet alleen van Mozes gezegd wordt, dat hij buitenlands gestorven, maar ook van Saul, dat hij in het buitenland begraven is..

11. Toen, in dezelfde tijd dat deze hem gunstig gezindheid van het volk zich telkens meer openbaarde, zond koning David vertrouwde boden naar Jeruzalem tot Zadok en Abjathar, de twee hogepriesters, die hij bij zijn vlucht weer naar de stad had laten gaan (15: 24vv.), zeggende: Spreekt tot de oudsten van Juda, zeggende: Waarom zou gij de laatsten zijn om de koning terug te halen in zijn huis 1) het koninklijk paleis te Sion? (want de rede van het gehele Israël, dat men het voornemen had om hem in zijn heerschappij te herstellen, was tot de koning gekomen in zijn huis), dat hij te Mahanaïm bewoonde (vs.5).

1)Ongetwijfeld was het een gevoel van schuld, dat Juda weerhield, om tot David te komen. Immers èn Jeruzalem èn Hebron, de steden waar de opstand begonnen en voltooid was, behoorden beide tot de stam van Juda. David kwam echter het eerst weer tot zijn volk. Hier is hij weer een doorluchtig voorbeeld van Hem, die niet alleen zalig maakt, maar ook eerst opzoekt, die het eerst tot de van Hem afgevallen zondaar komt..

12. Gij zijt mijn broeders, mijn been en mijn vlees zijt gij, waarom zou gij dan de laatsten zijn, om de koning terug te halen?

David moest wensen, dat de stam van Juda, waartoe hij zelf behoorde, en die zijn oorspronkelijk koninkrijk had uitgemaakt (5: 4vv.), zich in de uitvoering van dat voornemen niet door de overige stammen liet voorbijstreven; maar juist deze stam repte er het minst van om zich weer aan hem te verbinden, omdat van Juda de opstand van Absalom zijn uitgangspunt had genomen (15: 7vv.). Daarom knoopte David van zijn kant onderhandelingen met die stam aan en liet de oudsten ervan, zijn familiebetrekking nog in het bijzonder in herinnering brengen..

13. En tot Amasa, die Absalom in Joabs plaats tot opperbevelhebber over het leger gezet heeft, zult gij zeggen, zo was David’s verdere opdracht aan de beide hogepriesters Zadok en Abjathar (vs.11): Zijt gij niet, als zoon van mijn halfzuster Abigaïl (17: 25 17.25), mijn been en mijn vlees, evengoed mijn nadere bloedverwant, als Joab, de zoon van mijn andere halfzuster Zeruja? God doe mij zo, en doe er zo toe, zo gij niet krijgsoverste zult zijn voor mijn aangezicht, voor altijd, in Joabs plaats, zo gij niet door mij bevestigd zult worden in de

waardigheid, die Absalom u verleend heeft; gij behoeft er dus geen bezwaar in te hebben, om tot mij over te komen en uw invloed bij het leger in mijn voordeel te gebruiken.

Van de gewelddadige en boosaardige Joab zou David zeer graag zich reeds eerder ontdaan hebben, indien hij dit in de onvaste toestand van zijn regering had durven wagen (3: 38vv.), thans maakt hij van de gelegenheid om in Amasa een oprechter en niet minder dapper man (1 Koningen .2: 32) in zijn plaats te verkrijgen, des te liever gebruik, nu Joab niet enkel door veronachtzaming van zijn gebod in 18: 5 en door zijn willekeurig gedrag in vs.5vv., zich bij hem nog onverdragelijker gemaakt had, maar ook het gewillige werktuig geweest was bij zijn aan Uria, de Hethiet, gepleegde misdaad (11: 14vv.). De meeste uitleggers willen daarin een even onverstandige als onrechtvaardige maatregel van David's zijde erkennen. Onverstandig noemen zij die maatregel vanwege de gevolgen, die hij moest hebben, want Joabs jaloezie werd er opnieuw door opgewekt, en bracht hem tot een herhaalde sluipmoord (20: 5vv.); die maatregel wordt nog door hen onrechtvaardig genoemd, omdat Amasa zich aan de zijde van Absalom, de opstandeling, had geschaard, terwijl Joab aan David was trouw gebleven en voor hem de zege op zijn zoon bevochten had. Wij kunnen intussen deze mening niet zonder bezwaar delen, omdat men allereerst iets niet mag nalaten, omdat het bij de boze kwaad bloed zet, en ten tweede Joabs schijnbare trouw meer vrucht was van slimme berekening, meer een natuurlijk gevolg van de omstandigheden of van zijn tweespalt met Absalom (14: 29vv.) kan geweest zijn, dan werkelijke trouw (1 Koningen .1: 7), en daarentegen Amasa's schijnbaar verraad meer een verkeerde stap, die voortsproot uit de vriendschappelijke betrekking, waarin hij vroeger tot Absalom stond, meer een afdwaling dan wel een openlijke schennis van de trouw aan David. In alles blijkt het, dat David Amasa voor een man van oprechter en eerlijker karakter heeft gehouden dan de listige Joab, zoals hij ook Abner boven dezen schatte, niettegenstaande diens veeljarige bestrijding van het Davidische koninkrijk..

Deze staatkundige daad gaf aanleiding, dat straks onder Sheba een nieuwe opstand uitbrak en dat Amasa door Joab om het leven werd gebracht. Op dit ogenblik echter trof zij het doel, dat David zich ervan had voorgesteld, zodat David zonder moeite kon optrekken naar Jeruzalem..

14. Zo neigde hij, David, door deze voorstellingen, die hij door middel van Zadok en Abjathar aan zijn stam liet doen (vs.11vv.), het hart van alle mannen van Juda, als van een enkel man, zodat zij onder elkaar overeenkwamen, om hem uit Mahanaïm naar Jeruzalem terug, te halen en te zorgen dat de andere stammen daarin niet voor waren of ertoe opwekten. En zij zonden heen tot de koning, zeggende: Keer terug, gij en al uw knechten. 1)

1) De Voorzienigheid deed deze goede geneigdheid in die van Juda ontstaan, hetzij door middel van Amasa, wegens het aanzien, waarin hij bij hen was, of door David's vriendelijke en voorzichtige boodschap, alsof zij nooit tegen hem hadden overtreden. David begon niet terug te keren voordat hij deze uitnodiging ontvangen had en begaf hij zich tot over de Jordaan, die het land, waarin hij zich bevond, van Kanaän scheidde en aan die rivier werd hij door hen opgewacht en begroet. De Heere Jezus wil wel mede onze koning wezen, maar Hij wil genodigd zijn; de heerschappij moet Hem worden aangeboden; men moet Hem het hart geven. Maar Hij is het, die het hart neigt en het gewillig maakt op de dag van Zijn kracht en dan heerst Hij in het midden van Zijn vijanden..

II. Vs.15-39. Nadat de koning van Mahanaïm was vertrokken en met allen, die daar bij hem geweest waren, tot aan de plaats was gekomen, waar men over de Jordaan zou trekken, wordt hij daar ontvangen door een afvaardiging uit de stam Juda. Maar ook de Benjaminiet Simeï van Bahurim had zich met duizend man uit zijn stam daarheen begeven om voor zijn vroegere boosheid aan David vergeving te vragen; evenzo Ziba, Mefiboseths knecht, om zich te handhaven in het bezit van de goederen van zijn heer, die hij zich door list verworven had. Met de afvaardiging uit Jeruzalem is echter tevens Mefiboseth in hetzelfde rouwgewaad verschenen, dat hij sinds David's vlucht uit de hoofdstad had aangetrokken. Op grootmoedige wijze schenkt David aan Simeï genade, daarentegen herstelt hij Mefiboseth niet in zijn volle recht tegenover zijn trouweloze knecht. In de volle edelmoedigheid van zijn hart vertoont hij zich het eerst tegenover Barzillaï, die gedurende de overtocht over de Jordaan hem vergezelt, maar er niet toe besluiten kan om met hem naar Jeruzalem te gaan; wel neemt David diens zoon Chimham daarheen mee, van de vader neemt hij, nadat de overtocht geëindigd is, een allertederst afscheid. 15. Toen keerde de koning terug, en kwam tot aan de Jordaan; en de oudsten uit de stam Juda kwamen te Gilgal (Joz.4: 19; 5: 9) tot aan de overzijde van de rivier, om de koning in het tegemoet gaan, dat zij de koning over de Jordaan voerden, hem bij de overtocht over de Jordaanplechtig begeleiden.

16. En a) Simeï, de zoon van Gera, een zoon van Jemini, die van Bahurim was, en wegens zijn vroeger vloeken (16: 5vv.), David's wraak vreesde, haastte zich, en kwam met de mannen van Juda, toen zij door zijn woonplaats trokken, koning David tegemoet om hem door een vriendelijke behandeling weer gunstig te stemmen.

a) 1 Koningen .2: 8

1) De verkorting Jemini voor "Benjamin" is juist gekozen, omdat ons Nederlands "zoon" in het Hebreeuws ben heet en de herhaling van dit woord door een samenstelling met de volle woordvorm Benjamin vermeden moest worden; daardoor is ook de verkorte vorm in het algemeen gebruikt geworden ter aanduiding van de stam, zodat zij ook daar voorkomt, waar een ander woord dan ben ermee samengesteld wordt (1 Samuel .9: 1,4)..

20. Want uw knecht weet het zeker, ik heb gezondigd; maar zie, ik ben, om dit mijn berouw en mijn gewillige onderwerping aan u in het openbaar te betuigen, heden gekomen, de eerste van het gehele huis van Jozef, 1) om mijn heer de koning tegemoet te komen, tot in de vlakte van de Jordaan; bewijs daarom ook aan mij voor de ogen van dit gehele volk, dat zich gezamenlijk bezondigd heeft, uw eerste genade.

1) Onder het gehele huis van Jozef hebben wij niet alleen de stammen van Efraïm en Manasse te verstaan, maar al de stammen van Israël, behalve die van Juda. Ook hier komt weer uit de hete jaloezie tussen Juda en de tien overige stammen..

Simeï toont hier geen waar berouw, dan had hij zich niet verhovaardigd op het feit, dat hij de eerste was van de stammen van Israël, die David tegemoet trad. Dan had hij, zoals Mefiboseth straks, zich op genade of ongenade overgegeven en het recht van David erkend om met hem te doen naar zijn koninklijk welbehagen. Het was bij hem berekening en niets anders. Dit

heeft David ook wel ingezien, maar wilde hem niet doden op deze dag van verlossing. David weet, dat de Heere hem veel vergeven heeft en nu is zijn hart geneigd om een algemene amnestie uit te vaardigen. Wat Simeï gedaan had, was dan ook meer een persoonlijke belediging van de koning geweest en niet in de strikte zin van het woord majesteitsschennis, zoals bij Absalom..

21. Toen antwoordde Abisaï, de zoon van Zeruja, die reeds vroeger (16: 9vv.) David tot wraakneming wilde doen overgaan, en zei: Zou dan Simeï hiervoor, dat hij thans zich verootmoedigt en het eerst de koning tegemoet treedt, niet gedood worden? zo hij toch voorheen de gezalfde van de HEERE 1) gevloekt heeft.

1) Abisaï weet, dat "gezalfde van de Heere" voor David van grote betekenis is en daarom, om aan zijn wraakzucht te voldoen, gebruikt hij deze woorden..

23. En de koning zei tot Simeï: Gij zult niet sterven. En de koning zwoer hem, bekrachtigde de toezegging van begenadiging met een eed.

Uit de opdracht, die David op zijn sterfbed ten opzichte van Simeï aan Salomo geeft (1 Koningen .2: 8vv.), mag men niet afleiden, dat hij de lasteraar hier in deze geschiedenis slechts gedwongen, niet van ganser harte vergeving schonk, en in zijn handelwijze al weer een teken van zijn zwakheid zien, zoals door velen gebeurt. In dit verhaal spreekt David in oprechtheid uit de volheid van zijn hart, dat geen kwaad denkt en tot verzoening genegen is, en wat hij zegt is een mooie getuigenis van de geest, die in hem was en hem tot een voorloper van de Heilige van het Nieuwe Verbond maakte. Maar hoe weinig Simeï de ontvangen begenadiging waardig was, hoezeer hij ze slechts door gehuicheld berouw verworven had, dat begreep David pas later uit diens verder gedrag. Is het opschrift van Psalm 7 op hem van toepassing (2 Samuel 16: 13), zo is de benaming "Moor" in de zin, zoals Luther ze gebruikt heeft, (hij noemt hem een Moor vanwege zijn onbeschaamde zeden, omdat aan hem niets goeds en rechtschapens was, zoals wij ook gewoonlijk een booswicht en vals mens noemen), een geschiedkundig getuigenis van dit oordeel zijn, waartoe David’s ondervinding hem leidde. Toen kon hij de eenmaal uitgesproken begenadiging des te minder herroepen, omdat hij Simeï met een eed verschoning toegezegd had, maar wel zag hij vooruit, dat zijn zoon en opvolger door Gods bestuur, dat de onbekeerlijke van hart weet te vinden (Psalm 7: 12vv.), eenmaal in de gelegenheid zou zijn om de "oude verrader" zijn verdiende loon te geven. En die gelegenheid is ook gekomen, toen Simeï de hem opgelegde stadsban (1 Koningen .2: 36vv.) vergat, en zich zo aan de hem bedreigde straf blootstelde, die hij dan ook onderging; met deze goddeloze en aan zijn hartstochten blindelings overgegeven man stierf de laatste van hen, die eenmaal tegen David zich vergrepen hadden..

24. Mefiboseth, Sauls kleinzoon, aan wie David eenmaal omwille van zijn vader Jonathan bijzondere gunst had betoond (9: 1vv.), maar die Ziba onlangs zo erg bij hem belasterd had (16: 1vv.), kwam ook van Jeruzalem naar de Jordaan, de koning tegemoet; en hij had tot duidelijk bewijs van zijn diepe droefheid over het ongeluk van David zijn weldoener, zijn voeten niet schoon gemaakt, noch zijn knevelbaard beschoren, (woordelijk: niet gemaakt of behoorlijk in orde gebracht), noch zijn kleren gewassen

1) (De 14: 2), van die dag af, dat de koning bij het uitbreken van de opstand was weggegaan van Jeruzalem (15: 13vv.), tot die dag toe, waarvan hier sprake is, dat hij met vrede daar terugkwam; en hij vertoonde zich thans met opzet nog in zijn treurgewaad, om de lastering van zijn trouweloze knecht met de daad te weerleggen.

1) Hieraan kon David zien en hierdoor kon hij weten, dat Mefiboseth bij hem vals door Ziba was beschuldigd, dat deze zoon van Saul altijd een trouw aanhanger van hem was gebleven..

25. En het geschiedde, toen hij te Jeruzalem 1) de koning tegemoet kwam, en hem nog aan de overzijde van de Jordaan geluk wenste met zijn terugkeer binnen haar muren, dat de koning, overeenkomstig de argwaan, die hij nu eenmaal tegen hem opgevat en die Ziba versterkt had, tot hem, tot Mefiboseth, die zich bij de afvaardiging had aangesloten, zei: Waarom zijt gij, toen ik de stad verliet, niet met mij gegaan, Mefiboseth? zoals allen gedaan hebben, die mij oprecht aanhingen?

1) In het Hebreeuws Kiba Jeroeschalam. Beter: Het geschiedde toen Jeruzalem kwam. De bedoeling is: toen een afvaardiging van Jeruzalems inwoners de koning tegemoet ging. Bij die deputatie had ook Mefiboseth zich aangesloten, om de koning te huldigen en zich van alle valse blaam te zuiveren. Luther vertaalt: toen hij van Jeruzalem de koning tegemoet kwam. Deze vertaling verbiedt echter eveneens de grondtekst. Anderen, zoals onze Statenvertalers, zijn van oordeel geweest, dat hij eerst te Jeruzalem de koning zou ontmoet hebben. Dit verbiedt echter het woordje ook in vs.24 waaruit duidelijk blijkt, dat hij met Simeï en al de anderen bij de koning aan de oever van de Jordaan kwam. De enige verklaring is, dat men Jeruzalem opvat als in de plaats staande van de inwoners van die stad..

26. En hij zei: Mijn heer koning! mijn knecht Ziba heeft mij bedrogen, 1) mij trouweloos in de steek gelaten; want uw knecht zei bij zichzelf, op de dag toen gij Jeruzalem verliet: Ik zal mij een ezel zadelen, of laten zadelen, en daarop rijden, en tot de koning trekken, opdat ik hem op zijn weg begeleide. Maar mijn knecht heeft toen de beide ezels met de mondbehoeften mij niet gebracht, zoals ik hem bevolen had, en ik was dus buiten de mogelijkheid om mijn voornemen te volbrengen; want uw knecht is aan beide voeten kreupel (4: 4; 9: 3) en kon te voet u niet volgen.

1)Mefiboseth kon dit opmerken uit de toon, waarop David sprak en wist dit ook uit de berichten, die tot hem waren gekomen. Wellicht had Ziba wel geweigerd, om langer voor hem te werken..

28. Want heel mijn vaders huis is niet geweest, dan maar lieden van de dood voor mijn heer de koning; gij had, bij uw komst aan de regering, ons allen, die tot het huis van Saul behoren, kunnen laten doden; nochtans hebt gij niet alleen dit niet gedaan, wat op zichzelf reeds een grote genade van u is, maar gij hebt zelfs de laatste nakomeling uit dat huis, mij uw knecht gezet onder degenen, die aan uw tafel eten; wilt gij deze genade (9: 7,11,13) mij dan ook verder schenken, zo gebeurt mij iets buitengewoons. Wat heb ik dan meer voorgerechtigheid, 1) en meer te roepen aan de koning, dat ik ook van hem verlangen zou om hersteld te worden in het bezit van de reeds aan een ander toegezegde goederen?

1) Hiermee wil Mefiboseth erkennen, dat hij op niets geen aanspraak heeft. Dat David, door hem het leven te sparen en aan zijn tafel te doen eten, naar genade en niet naar het toenmalige recht heeft gehandeld. Het schijnt wel, dat David niet geheel overtuigd is geweest van Mefiboseths onschuld. Was hij het wel geweest, dan had hij het onrecht in elk geval moeten herstellen, door hem het bezit van al zijn goederen terug te geven. Nu echter geeft hij hem slechts de helft terug, tenzij men mag aannemen, dat men het delen zó heeft op te vatten, dat Ziba ook zou leven van de goederen van Mefiboseth, zoals vroeger. Het is wel opmerkelijk, dat David aan Salomo geen bevel gaf omtrent Mefiboseth.

30. En Mefiboseth, wie het niet zozeer te doen was om in het bezit van zijn goederen te geraken, als wel om David van zijn onschuld te overtuigen, en ook voor het vervolg in zijn gunst te delen, zei tot de koning: Hij, Ziba, neme het ook geheel weg, ik ben ook zonder akker tevreden; omdat mijn heer de koning met vrede in zijn huis en koninkrijk is teruggekomen.

Dat zijn edele gemoederen, die lasteringen en een onrechtvaardige beroving van tijdelijke goederen met gelatenheid kunnen dragen.

Onderdanen moeten de onbillijkheid, die zij van hun Overheid moeten lijden, ootmoedig en geduldig verdragen..

37. Laat toch uw knecht, wanneer ik u tot over de Jordaan heb uitgeleide gedaan, terugkeren, dat ik sterf in mijn stad, en bij het graf van mijn vader en mijn moeder1) mijn laatste rustplaats vind, maar zie, daar is uw knecht mijn zoon (1 Koningen .2: 7), Chimham (= groot verlangen), laat die met mijn heer de koning overtrekken, en doe hem, wat goed is in uw ogen, wanneer het dan volstrekt zo zijn moet, dat gij aan mijn huisweldadigheid bewijst.

1) Het is betamelijk, dat in het bijzonder mensen van hoge leeftijd veeleer denken aan dood en begrafenis, dan aan het genieten van de hoofse vermakelijkheden en zij behoorden het voor een grote weldaad van de Goddelijke Voorzienigheid te rekenen, indien hun vergund wordt, om hun overige dagen gerust en stil in hun eigen woning te mogen doorbrengen om zich op de dood te bereiden..

Kan men iets liefelijkers horen, dan deze in eenvoudigheid gesproken en tevens van zo’n gezond verstand getuigende woorden. Wat een heldere en vreedzame geest waait ons daaruit tegemoet, en hoezeer beschaamt deze Barzillaï zo menigeen van onze tegenwoordige grijsaards, die, hoe meer de jaren hun slopingswerk aan hen verrichten, des te ijveriger erop uit zijn, om het verminderen van hun krachten achter de opsomming van ijdele waardigheden, titels en hoge verbintenissen te verbergen. Zij weten niets van het leven in God, met het oog waarop de apostel zegt: "Al wordt ook onze uiterlijke mens verdorven, zo wordt nochtans de innerlijke vernieuwd van dag tot dag." Met het natuurlijk leven sterft hun alles af, en zij zijn bankbreukig zodra dat, wat "vlees uit vlees geboren" is, verdwijnt. Barzillaï had zijn schat in de hemel, de genade van zijn God was zijn kleinood; en zo telde hij zijn jaren zonder droefheid, ja met de stille blijdschap van de hoop, dat hij spoedig het aangezicht zou zien van Hem, die hij liefhad en op wie hij vast vertrouwde. Dit uitzicht oefende een verjongende invloed op hem uit en deed hem het oog slaan op zijn graf, als op zijn bed. Hij had door het

geloof de wereld overwonnen en stond boven haar. Niet als zou hij uit een verkeerd begrip van de ernst van het leven datgene gemelijk veracht hebben wat ook de aarde aan zuivere vreugde kan schenken. Met dankzegging zal hij het genoten hebben, maar het viel hem ook zeer gemakkelijk het te ontberen..

Beter is het genot van David's God, dan van David's hof.

Eén is er, wiens aanbiedingen men nooit mag afslaan; het is David's Heer en David's tegenbeeld. Deze biedt ons aan, en laat ons door het Evangelie nodigen, om te komen tot de stad van de levende God, tot het hemels Jeruzalem, om hier in de tijd en hierna in de eeuwigheid met Zijn heil verzadigd te worden. Zich aan die roepstem te onttrekken is zich voor eeuwig te verderven. Welgelukzalig, die hier het oor neigt en hoort, en komt; Zijn ziel zal leven.

38. Toen zei de koning: Het zij zoals gij gezegd hebt! Chimham zal in uw plaats met mij overtrekken naar Jeruzalem, en ik zal hem doen, wat goed is in uw ogen, wat ik maar enigszins kan denken, dat u lief en tot blijdschap zijn kan; ja alles, wat gij op mij begeren zult, voor u zelf op enige tijd, zal ik u doen, 1)

1) In Jer.41: 17 wordt van een woning van Chimham gesproken, nabij Bethlehem. Men vermoedt, dat David hem die geschonken heeft tot een erfbezit en dat deze vroeger een bezit of erfgoed van David is geweest..

III. Vs.40-20: 3. Te Gilgal, op de westelijke oever van de Jordaan, waar intussen ook afgezanten van de overige stammen zijn bijeengekomen, komt het tussen deze en de afgezanten van de stam Juda tot een hevige woordenwisseling, en wel daarover, dat de laatsten, zonder de andere stammen van hun voornemen te verwittigen en hen tot deelneming uit te nodigen, de koning alleen hebben teruggehaald, juist alsof zij hem gestolen hebben. In plaats van op behoorlijke wijze de strijd bij te leggen, wordt Juda telkens kwetsender in zijn woorden; en daarom kan een nietswaardig mens uit de stam Benjamin, een zekere Sheba, de zoon van Bichri, het wagen, openlijk tot afval van het huis van David op te roepen, zonder dat de mannen van Israël hem weerstaan; ja, deze vallen werkelijk van David af en laten de mannen van Juda alleen met hun koning, die bij zijn terugkeer naar Jeruzalem het eerst zorg draagt om de ergernis, die Absalom met de tien bijvrouwen had aangericht, weg te nemen.

40. En de koning trok van de westelijke oever van de Jordaan voort naar Gilgal (vs.15), en Chimham, Barzillaï's zoon (vs.37vv.) trok met hem voort; en al het volk van Juda, vertegenwoordigd door de oudsten van die stam, had de koning overgevoerd, op de overtocht begeleid, als ook een gedeelte van het volk van Israël, van de overige stammen, behalve de 1.000 man van Benjamin, die Simeï meegebracht had (vs.16vv.) nog enige andere vertegenwoordigers van de in de nabijheid wonende stammen.

41. En ziet, alle mannen van Israël, de vertegenwoordigers ook van de overige stammen, die pas na de eerder genoemde tot dat besluit gekomen waren, kwamen, toen hij Gilgal bereikte, tot de koning, en zij zeiden tot de koning: Waarom hebben u onze broeders, de mannen van

Juda, gestolen, ons geen woord ervan gezegd, dat zij u wilden afhalen, en hebben de koning en zijn huis heimelijk, zonder onze voorkennis, over de Jordaan gevoerd en alle mannen van David
1) met hem, die bij hem in Mahanaïm geweest zijn; het ware toch gepast geweest ook ons tot deelneming aan die plechtige intocht op te roepen, opdat wij op de juiste tijd hadden kunnen verschijnen?

1) Hiermee worden aangeduid, die mannen, die de koning waren trouw gebleven, met hem uit Jeruzalem waren gevlucht, in tegenstelling tot hen, die tot hem te Mahanaïm waren gekomen, of nu weer zijn zijde kozen..

43. En de mannen van Israël antwoordden de mannen van Juda, en zeiden, vertoornd door de uitdrukking: De koning is ons verwant. Wij hebben, in zover wij tien stammen uitmaken, tien delen 1) aan de koning, en ook aan David, wij meer dan gij, die slechts één stam zijt. Waarom hebt gij, Juda, ons, de andere stammen, dan geringgeacht, dat 2) ons woord niet het eerste geweest is, er zo weinig acht op geslagen hebt, dat van ons toch de eerste opwekking ertoe is uitgegaan (vs.9vv.), om onze koning terug te halen? Maar het woord van de mannen van Juda was harder dan het woord van de mannen van Israël; 3) Zij wilden naar geen rede luisteren, maar beantwoordden de andere stammen steeds scherper.

1) Tien delen, omdat de stam van Levi als de stam, die geen afzonderlijk stuk land had, er niet werd bij gerekend..

2) Of, Was ons woord niet het eerste? D.i. hebben wij niet weer het eerst ervan gesproken, om de koning terug te halen (19: 10vv.)? Met de laatste woorden vat de Schrijver in een enkel woord samen, wat verder al twistende onder elkaar werd gesproken, om daaraan het verhaal van het oproer van Sheba vast te knopen..

3) David ondervindt opnieuw, dat de blinkende kroon haar stekende doornen heeft. Er blijft hem niets anders over dan onder bidden en voorzichtig beleid, hoop te vatten dat de zaken, in een kort tijdsbestek zich tot rust zouden schikken.
51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij

mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn

gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in

eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij

mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn

gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in

eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij

mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn

gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in

eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij

mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn

gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in

eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij

mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn
gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan
lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de
verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde.
Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de
genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van
de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de
vervulling..

51. Hij is een toren 1) van verlossingen van Zijn door hem
aangestelde en tot hoofd over de heidenen geroepen
koning, en Hij doet naar Zijn belofte (7: 12-16
) goedertierenheid 2) aan Zijn
gezalfde, aan David, 3) en aan zijn zaad 4) in
eeuwigheid.

1) In Rom.15: 9 voert Paulus onder de
oudtestamentische bewijzen, dat de zaligheid ook voor de
heidenen bestemd is, ook dit vers aan in verband met het
daarmee overeenkomstige Deuteronomium 32: 43 en Psalm 117: 1
. Deze passages zijn juist geschikt om te
bewijzen wat zij bewijzen moeten: zijn de heidenen mede
betrokken in hetgeen de Heere onder Israël doet, behoren zij
mede tot de reeks van hoorders, aan wie Zijn grote daden
verkondigd moeten worden, zo kon God niet enkel van de Joden,
hij moest ook van de heidenen God zijn, en zich op bepaalde
tijd als zodanig openbaren door de aanbieding van Zijn heil.
.

2) Ook elders heeft David zijn naam in zijn liederen en
gebeden gemengd (7: 20,26; 23: 1);
maar deze lofzegging van de HEERE, de God van David, Zijn

gezalfde, is naar de inhoud van het slotwoord niet anders dan lofzegging van de Vader en van onze Heere Jezus Christus.
.

3) Volgens een andere lezing: Hij maakt groot de verlossing van Zijn koning. Ook is hier de betekenis dezelfde. Alle roem is bij David uitgesloten. Wat hij is, is hij door de genade van God..

4) Zijn zaad, weer niet nakomelingschap, omdat de blik van de profetische dichter zich uitstrekt tot de dagen van de vervulling..

HOOFDSTUK 23.

DAVID'S LAATSTE WOORDEN EN HELDENBOEK.

I. Vs.1-7. Met de dankpsalm in de vorige passages worden aanstonds de laatste woorden van David verbonden, ofschoon zij geschiedkundig pas tot de laatste levensuren van de grote koning behoren, maar evenals hij in de dankpsalm van het vorige hoofdstuk de Heere een Halleluja zingt voor alle in zijn leven ondervonden gunstbewijzen, zo treedt hij hier als profeet op, die op de Messias wijst, wiens dag in gerechtigheid en gericht hij reeds van verre ziet. Daarom behoren, als men van de historische tijdsvolgorde afziet, beide liederen, het loflied en dit zwanelied, op het nauwst bij elkaar en konden zij door de heilige schrijver gevoeglijk met elkaar verbonden worden.

1. Voorts zijn dit, wat nu volgt, de laatste woorden van David, als het ware zijn profetisch Testament, waarin hij de betekenis van zijn koningschap ten opzichte van de heilsgeschiedenis, voor de toekomst heeft uitgedrukt: David, de zoon van Isaï, 1) zegt, en de man, die hoog is opgericht, de gezalfde van Jakob's God, hij die dus God uit lage stand tot heerser over Zijn volk, ja tot hoofd van de volkeren (22: 44) verheven heeft, en hij die liefelijk is in Psalmen van Israël, 2) die door God verwaardigd is om liefelijke gezangen tot prijs van Zijn genade en heerlijkheid in en voor Israël te zingen, zegt:

1) Dit begin behoort niet meer tot het opschrift: "Dit zijn de laatste woorden van David," maar is zelf reeds een deel van deze woorden. De grijze koning, zeker reeds op zijn sterfbed liggende, heeft juist zijn laatste bevelen aan zijn opvolger Salomo gegeven (1 Koningen .2: 1-9 2.1-9); daar bezielt hem, zoals vroeger de aartsvader Jakob (Genesis49: 1vv.), nog eenmaal de profetische Geest, zodat hij "de rechtvaardige Heerser in de vrees van God" aanschouwt, onder wie elke zegen en heil voor de vromen ontspruit, maar alle bozen overwonnen worden. Aangegrepen door deze Geest, en wetende dat hetgeen hij spreekt, niet uit hemzelf voorkomt, maar een Godswoord is, een onmiddellijk van God ontvangen openbaring, spreekt hij dit bewustzijn uit met dergelijke woorden als eenmaal Bileam, de zoon van Beor, aan het hoofd van zijn beide laatste uitspraken stelde (Num.24: 3,15). Dit is van opmerkelijke betekenis; want David's profetische spreuk is inderdaad een verdere ontvouwing van Bileams voorzegging aangaande de ster uit Jakob en de Scepter uit Israël (2 Samuel 7: 16). Maar aan de andere zijde verschilt David bepaald van Bileam, de man met gesloten ogen, wie pas een gezicht van de Almachtige de ogen geopend heeft; hij, David, is hooggeplaatst, èn als gezalfde van Jakob's God, èn als de liefelijke in lofzangen van Israël; het is dus niet slechts een uiterlijke Godskracht, die zijn mond tot voorzegging opent, maar het is de Goddelijke losmaking van de banden van menselijke zwakheid en de ongehinderde inspraak van Gods Geest, krachtens welke hij thans, in de laatste ogenblikken van zijn leven, de helderste blikken werpt in de toekomst van zijn huis, en zijn rijk, en zijn door de adem uit God doorstroomd gemoed in een geweldige vloed van woorden ontlast..

Beide, zijn geringheid en zijn grootheid vermeldt de stervende koning, om van alles de Heere de eer van Zijn Naam te geven. Zijn geringheid verbergt hij niet en zijn hoogheid schrijft hij niet aan zichzelf toe. Hij weet, dat zijn God hem geleid heeft heel zijn leven lang, en nu aan

het einde wordt hij verwaardigd, om nog als met stervende lippen Ziener van zijn Gods te zijn, en te profeteren van Hem, die, voor zoveel het vlees aangaat, uit zijn lendenen zou voortkomen..

2) Dus wil David zijn Psalmen Psalmen van Israël, d.i. Psalmen van de Kerk noemen, die die Geest bezit, die ze door David gemaakt heeft, en die ze voortdurend zingt, ook na David's dood. In de Geest heeft hij gevoeld, dat zijn Psalmen zouden blijven bestaan, zolang Israël of Gods volk bestond, dat is tot aan het einde van de wereld..

2. De Geest des HEREN heeft 1) door mij gesproken, en mij ingegeven, wat ik thans uitspreek, en Zijn rede is op mijn tong geweest (juister, Zijn woord is, bij hetgeen ik zeg, op mijn tong).

1) Beter: De Geest des Heren spreekt door mij. David wil zeggen, dat wat hij nu zal uiten ingeving is van de Heilige Geest en een profetisch karakter draagt..

3. De God van Israël heeft tot mij gezegd 1) de Rotssteen van Israël heeft tot mij gesproken, mij ingegeven om dit te zeggen: Er zal zijn een Heerser over de mensen, een Rechtvaardige, een Heerser 2) in de vrees van God.

1) In raadselachtige kortheid, zoals ze overeenkomt met de profetische geestdrift van de zanger, wordt in de tweede helft van dit vers de eigenlijke kern van de ontvangen openbaring aan de breedvoeriger aankondiging ervan aanstonds vastgeknoopt..

Luther heeft vs.3 zo opgevat alsof in de beide eerste delen van het vers: De God van Israël heeft tot mij gezegd, "de Rotssteen van Israël heeft gesproken," eerst God de Vader en dan God de Zoon werd aangeduid, en de laatste, God de Zoon, nu nader moest worden voorgesteld in hetgeen Hij als Heerser en Koning onder de mensen doet; Hij schenkt aan de onderdanen van Zijn rijk de gerechtigheid en werkt in hen door zijn Woord en Zijn Geest de ware godsvrucht. Omdat reeds in het vorige vers sprake was van de Geest des Heren, beschouwt hij die plaats als een grondslag voor de leer van de heilige Drie-eenheid, waarop hij dan ook in zijn, drie jaar voor zijn dood, in het jaar 1548 geschreven verhandeling over de laatste woorden van David, zeer uitvoerig spreekt..

2) Wie die Heerser is, is niet twijfelachtig. In Salomo zweeft David voor de geest, de grote Vredevorst, Christus Jezus, die in waarheid zou heersen in de vrees van God. David is hier profeet van de nieuwe dag, waarvan de dagen van Salomo een afschaduwing zullen zijn. Hoe nader hij staat aan de grenzen van de eeuwigheid, hoe meer zijn geestelijk oog verlicht wordt door de Heilige Geest, hoe meer hij geniet van de vrede, die de ware Salomo aanbrengen zal en aanbrengt..

4. En hij, de verschijning of het optreden van deze Heerser, zal zijn zoals het licht van de morgen, wanneer de zon opgaat, als zij 's morgens opgaat zonder wolken, 1) wanneer van de glans, de warme en vruchtbaar makende zonnestraal, na de regen, die gedurende de voorafgaande nacht het land gedrenkt heeft, de grasscheutjes uit de aarde voortkomen, en

alles dan vrolijk groent en bloeit over dergelijke zegeningen in het geestelijke zullen de mensen in de Messiaanse tijd zich kunnen verheugen (Jes.44: 3vv.; 45: 8).

1) Zonder wolken. Dit duidt aan, dat het een tijd zou zijn zonder strijd. De wolken kunnen lange tijd de zon verhinderen haar licht ten volle te laten schijnen, maar wanneer er geen wolken meer zijn, wordt het volle licht van de zon aanschouwd. Wij weten, dat Salomo's tijd een tijd van vrede was, en tevens, dat te tijde van Christus' komst op aarde, er een algemene wereldvrede heerste..

5. Hoewel 1)mijn huis zo niet is bij God (juister: Is niet mijn huis alzo bij God?), o voorzeker staat het in zo'n betrekking tot God, dat daaruit die rechtvaardige Heerser met al de zo-even opgenoemde zegeningen van Zijn rijk, zal voortkomen; nochtans (want) 2 heeft Hij, de Heere, krachtens de mij geschonken belofte (7: 12vv.) mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles bij Hem wel verordend is, terwijl ook het geval is voorzien, dat de toekomstige dragers ervan van God afvallen, en dat ook, zelfs bij zo'n afval van mijn nakomelingen zeker bewaard is, 3) en bijeengehouden zal worden door Hem, wiens trouw door geen menselijke ontrouw teniet wordt gedaan; voorzeker is daarin, in dat verbond al mijn heil en alle lust, al mijn vreugd, hoewel Hij het nog niet doet uitspruiten, 4) maar op Zijn tijd zal Hij het werkelijk doen komen.

In vs.5 wordt de voorspelling van de rechtvaardige Heerser bevestigd, door terugwijzing op de grondbelofte in 7, waarin David het onderpand daarvoor verkregen heeft..

1) Het kie in het begin van het vers, anders gewoonlijk zoveel betekenende als "want", staat hier duidelijk aan het begin van een vraag, die een bevestigend antwoord in zich sluit. Daarentegen heeft Luther de betekenis van deze zin aldus verklaard: Wat is mijn huis bij God? Het is wel niet zo'n huis, dat bij God die onuitsprekelijke eer waardig is, dat de Messias, de Rotssteen van Israël, Gods Zoon, de rechtvaardige Heerser onder de mensen, eruit geboren moet worden.".

2) Ook hier vindt in de grondtekst hetzelfde plaats, als aan het begin van het vers, het kie voor het ontkennend woord al (niet) staat aan het hoofd van een vraag, die des te sterker verzekering te kennen geeft. Luthers verklaring stelt in plaats daarvan een gedachte, die met de samenhang zeer weinig overeenkomt. "Maar zo'n rijk, ja het rijk van al de koningen van de aarde is, tegenover deze heerschappij van Mijn Zoon, de Messias, de Rotssteen van Israël, niets dan een dorre spruit, die zelfs nooit groeit of groen vertoonde.".

3) Dit was nog weer een nieuw bewijs voor zijn gemoed, dat hij, die nu op het einde van zijn dagen was gekomen, en over stond te gaan naar de eeuwigheid, niet bedrogen zou uitkomen, maar in eeuwigheid ondervinden, dat het verbond wel bewaard was. God had het bewaard en hem genade gegeven, dat hij het bewaard had.

4) Of: Al mijn heil en al mijn licht, zal hij het dan niet doen uitspruiten? Juist, omdat David gelooft in de vastheid van het Verbond, in de onveranderlijke Trouw van zijn Verbondsgod, daarom verwacht hij ook, dat de Heere de weldaden van Zijn Verbond op hem en zijn zonen

zal uitstrekken en die doen genieten. David legt, als Jakob, gerust zijn hoofd terneer, wachtende voor hem en zijn kinderen op de zaligheid van zijn God..

6. Maar 1) de mannen van Belial, de nietswaardige en goddeloze lieden, hebben in het rijk van deze rechtvaardige Heerser geen plaats te verwachten, maar zij zullen allemaal zijn als doornen, die, tot niets bruikbaar en slechts tot uitroeiing bestemd, weggeworpen worden, omdat men ze met de hand niet kan vatten, zonder er zich aan te wonden;

1) In dit en het volgende vers spreekt David uit, wat de goddelozen zullen hebben te verwachten van de Rechtvaardige Heerser. Hier wordt het dan ook weer aangetoond, dat het Evangelie zal zijn een reuk van de dood ten dode, waar het niet werd een reuk van het leven ten leven. Wie niet voor Hem buigt, zal tenslotte moeten ervaren, dat niemand het tegen Hem kan bestaan en vrede hebben. De goddelozen worden hier vergeleken met doornen, die uitgestoken worden, om verbrand te worden. Het derde van de vergelijking zit niet in het uitsteken van de doornen, maar in het verbrand worden. De Heere Jezus Christus gebruikt het beeld van het kaf..

7. Maar een ieder, die ze zal aantasten, om ze uit te roeien, voorziet zich met ijzer en het hout van een spies, een aan een lange staak bevestigde ijzeren haak; en zij zullen geheel met vuur verbrand worden op die plaats, waar zij wonen, of op de akker, waarop zij gegroeid zijn (MATTHEUS.13: 10 Joh.15: 6 Hebr.6: 8).

In beide Testamenten worden dus de ernstigste aankondigingen van het goddelijk gericht verbonden met de gunstrijkste beloften. Luther, die deze verzen zo geheel anders vertaalde, geeft zelf te kennen, dat zijn verklaring zeker verbetering nodig heeft. Hij zegt: "Hiermee wil ik de laatste woorden van David "verduits" en uitgelegd hebben, naar mijn eigen oordeel. God geve, dat onze theologen met vreugde Hebreeuws studeren en de Bijbel ons weer terugbrengen van de moedwillige dieven, ook alles beter maken, dan ik het gemaakt heb; dat is, dat zij zich niet aan de Rabbijnen gevangen geven en hun gemartelde grammatica en valse uitlegging, opdat wij de lieve Heere en Heiland helder en duidelijk in de Schrift vinden en erkennen. Hem zij met de Vader en de Heilige Geest lof en ere in eeuwigheid. Amen.".

In de Psalmen 101-103, die een in drieën verdeeld geheel vormen spreekt David de gedachte uit: Als de mijnen slechts in de wegen van de Heere wandelen, mogen zij in alle leed Hem met een goed vertrouwen aanroepen en het einde van het lied zal steeds een: "Loof de Heere mijn ziel" zijn. In Psalm 110 hebben wij "de ware hooggestemde Hoofdpsalm van onze lieve Heere Jezus Christus" voor ons, waarin David, niet tevreden met de hem geschonken heerschappij, verwachtingen en aanspraken van de grootste omvang uitdrukt, maar tegelijk erkent dat deze verwachtingen niet langs de gewone weg kunnen vervuld worden. Hij trekt echter zijn verwachtingen niet in. Wetende, dat God hem beloofd heeft, dat de heerschappij eeuwig in zijn geslacht zou duren, wordt het hem, zodra hij in een heilig ogenblik met gebed en smeken voor de Heere verschijnt, duidelijk in de geest, dat die belofte in de Messias haar toppunt bereikt, en dat in zijn Zoon, die tevens zijn Heere is, alle moeilijkheden zullen eindigen, die nu de verwezenlijking van zijn verwachtingen belemmeren. Want diezelfde Zoon zal zitten ter rechterhand van de Almachtige God, en zal Priester zijn in eeuwigheid;

maar daardoor zal Hij in staat zijn, niet slechts om de vijandelijke wereldmacht, die de voortgang van het Godsrijk tegenstaat, volkomen neer te werpen, maar ook om Zijn volk tot een volk te maken, dat juist geschikt is tot het voeren van de heilige strijd tegen de wereld met beslist gevolg. Ook in Psalm 138 houdt David zich bezig met de hem gedane grote belofte; hij prijst de Heere voor de genade, hem daarmee bewezen, en verwacht van Zijn waarheid de zekere vervulling, waarna ook alle koningen van de aarde Hem zullen danken. Daarmee staat in verband de 139ste Psalm, waarin David niet enkel voor zijn eigen persoon, maar uit naam van zijn gehele geslacht spreekt en zijn opvolgers op de troon terloops vermaant om de genade van de Heere, die eeuwig duurt, niet te verbeuzelen, en Gods belofte niet krachteloos te maken..

II. Vs.8-39. Evenals het bericht van David's redding uit groot levensgevaar door een van zijn helden en de daarmee verbonden vermelding van enige andere grootse daden van zijn voornaamste krijgslieden in 21: 15vv. een geschikt aanknopingspunt bood, om daarop in 22 de mededeling te laten volgen van zijn dankpsalm voor Gods redding uit alle noden, die hem hadden getroffen, en zoals deze dankpsalm weer aanleiding gaf tot mededeling van David's laatste woorden in 23: 1-7, zo wordt nu de vermelding van de heldendaden van de voornaamste krijgslieden verteld, om de lezer er nader mee bekend te maken, hoe het met deze en andere van de voornaamste krijgshelden van de grote koning gesteld was; en daarmee wordt het gehele oorlogstijdvak uit zijn regering ten einde gebracht. Deze passage levert namelijk een duidelijke lijst van David's helden, of van zijn adjudanten, zoals wij ze met een woord uit onze tijd kunnen noemen, naar de drie klassen, waarin ze gerangschikt werden. Vergelijk 1 Kronieken 11: 10-47.

8. Dit zijn de namen van de helden, die David gehad heeft, de belangrijkste mannen onder de 600 oude wapenbroeders van de koning, die in 15: 18 "Hethieten" zijn genoemd; zij, de voornaamsten uit dat veteranencorps op zichzelf, het corps van zijn adjudanten of ridders, dat in drie klassen verdeeld was, waarvan medeleden met hun aanvoerders nu nader worden opgegeven: Joscheb Baschebeth, de zoon van Tachkemoni, 1)een afstammeling van het geslacht Hachmon, zoon van Sabdeël (1 Kronieken 27: 2,32), de voornaamste van de hoofdlieden, de eerste klasse of de Grootkruizen. Deze was Adino de Ezniet, 2) die zich stelde tegen achthonderd, die van hem verslagen werden in een maal; hij hief in deze slag telkens opnieuw zijn lans tegen de vijanden op, en rustte niet voordat achthonderd van hen verslagen werden (Joz.8: 18,26).

1) De beide eerste woorden (Joscheb Baschebeth) zouden indien zij werkelijk in de oorspronkelijke tekst gestaan hebben (Luther vertaalt met 1 Kronieken 11: 11 Jasobam, de zoon van Hachmoni) betekenen: "de op de stoel zittende" (Vulgaat: sedens in cathedra) hetgeen Meijer en Stier in hun "verbeterde" vertaling van Luther Bijbel door: de Voorzitter vertalen. Zij vatten deze uitdrukking op als een uitdrukking voor ons "Grootmeester" en menen dat David's helden een bepaalde ridderorde op middeleeuwse wijze gevormd hebben, waarin de eerste klasse de grootmeesters, de tweede klasse de commandeurs en de derde klasse de gewone ridders uitmaakte. Deze opvatting komt ons zeer juist voor, omdat zij alleen ons deze moeilijke afdeling kan doen verstaan; wij moeten in dit geval het derde woord (tachmoni) als eigennaam: "Tachmoni" beschouwen (niet, zoals de Vulgaat gedaan heeft als

bijvoeglijk naamwoord: Sapientissimus, de wijste). Intussen komen wij hierdoor in tegenspraak met 1 Kronieken 11: 11, waar in plaats van de woorden van onze tekst iets anders staat. Op beide plaatsen, die wij hier onze lezers doen zien, komen te veel gelijke letters voor, dan dat wij niet tot het vermoeden worden gebracht, dat hier een fout van de afschrijvers heeft plaatsgevonden. Het tweede deel (de Hebreeër leest van de rechter- naar de linkerhand) stemt tot op het begin juist in beide overeen; want de gebrekkige schrijfwijze in het bovenstaande woord, zowel als het verschil in de klankstippen mag ons hier niet hinderen. Maar ook de eerste helft laat zich goed verklaren en in overeenstemming brengen; door namelijk aan te nemen, dat toen een afschrijver bij het schrijven van de naam reeds de drie eerste letters geschreven had, hij zich vergiste door naar de daarboven staande regel te kijken, en in plaats van de twee eindletters Me het slotwoord van het 7de vers in de woning te schrijven, zodat wij dus hier een dergelijk geval hebben als wij bij "2 Samuel 21: 9" opmerken, waar bij vergissing het woord orgim uit de daaronder staande regel bij de naam is gevoegd. Ook Luther erkent dat hier, zoals in het gehele vers, de oorspronkelijke tekst door schrijffouten is veranderd. "Wij houden het daarvoor," zegt hij "dat de tekst door een schrijver bedorven is, hetzij uit een boek met onleesbaar schrift, of met slecht geschreven letters," en hij heeft daarom gedurig anders vertaald dan de Hebreeuwse woorden luiden. Maar terwijl nochtans de bedorven tekst een goede zin levert, en wel, zoals wij vroeger uiteengezet hebben, een dergelijke als tot begrip van de gehele afdeling bevorderlijk is, zo wordt ook hier bevestigd wat wij aan het slot van de opmerking over het getal "veertig" in "2 Samuel 15: 7" gezegd hebben..

2) De grondtekst heeft hier geheel onverstaanbare woorden, die de Vulgaat overzet: hij is als het ware de tederste houtworm (ipse est quasi tenerrimus lignei vermiculus). Luther heeft de tekst naar 1 Kronieken 11: 11 verbeterd door te vertalen: hij hief zijn spies op in plaats van: deze was Adoni de Ezniet; "want zegt hij de Hebreeën weten wel, hoe men in moeilijk handschrift d voor r, z voor n, h voor t kan lezen en omgekeerd..

9. En na hem was, als de tweede, Eleazar, de zoon van Dodo, of Dodai (1 Kronieken 27: 4 27.4), zoon van Ahohi, een afstammeling van het geslacht van de Ahohieten, deze was onder de drie helden met David, onder de drie helden, die nog (vs.19) de eerste rang bij David bekleedden, of onder de "Grootmeesters" van zijn ridderorde behoorden; de uitstekende daad, die hem zo’n ereplaats verschafte, werd door hem verricht, toen zij, de kinderen van Israël tot vergelding van de hoon, hun eenmaal aangedaan door de Filistijnen bij Ephes- of Pas-Dammin, bij monde van hun vertegenwoordiger Goliath (1 Samuel .17: 1vv.) de Filistijnen beschimpten, die aldaar, bij Pas-Dammin (1 Kronieken 11: 13), dus in dezelfde streek, waar de gemelde geschiedenis was voorgevallen, ten strijde verzameld waren, en de mannen van Israël, in plaats van dapper op de vijand los te gaan, juist het slagveld wilden verlaten en waren opgegaan naar het oostelijk gelegen gebergte bij Bethlehem.

12. Zo stelde hij zich in het midden van dat stuk, en verloste dat uit de handen van de vijanden, en sloeg de Filistijnen, en de HEERE bracht door deze heldendaad een groot heil.

De plaats wordt niet vermeld, waarom vele uitleggers vroeger voor "een dorp" (Hoogd. vertaling: een bende) Lachajah lezen op Lechi aan Lechjah zich, waar Simson de Filistijnen met het ezelskinnebakken sloeg (Richteren 15: 9vv.)..

13. Ook 1) gingen af drie van de dertig hoofden of helden, ridders, en kwamen in de tijd van de oogst, d.i. tussen Pasen en Pinksteren (Le 23: 17), tot David, in of naar de spelonk van Adullam 1) waar hij zich ophield (1 Samuel 22: 1), en de hoop, een schare van de Filistijnen had zich gelegerd in het dal Refaïm, dat van Jeruzalems zuidwestzijde aan zuidelijk afloopt tot halfweg Bethlehem (Jos 15: 8).

1) Deze geschiedenis is hoogstwaarschijnlijk voorgevallen, toen David, reeds koning zijnde, strijd voerde met de Filistijnen..

14. En David was toen in een vesting, in het bergslot op de rots, waarin zich de spelonk van Adullam bevond, en de bezetting van de Filistijnen, een voorpost van de Filistijnen, was toen te Bethlehem, onder de noordpoort van die stad.

1) De Hoogduitse vertaling heeft: En deze drie voornaamste onder dertig. De grondtekst zegt ook volstrekt niet met bepaalde woorden, dat hier sprake is van de drie helden, die vroeger opgenoemd zich, Joscheb Baschebeth, Eleazar en Gamma; er kunnen ook drie anderen uit het getal van de in vs.24vv. genoemde helden bedoeld zijn. Intussen kan toch uit de samenhang worden aangetoond, dat Luthers vertaling zo niet in woorden dan toch in hoofdzaak gelijk heeft. Nadat vooraf van een bijzondere heldendaad van ieder van de drie helden gesproken is, moet nu ook een heldhaftig werk, dat zij gezamenlijk gedaan hebben, worden verteld. Maar dan schijnt toch de strijd goed uit elkaar gehouden te moeten worden, waarin voorviel hetgeen in vs.8-22, en wat in vs.13-17 meegedeeld is. Wat in de voor ons liggende tweede passage (vs.13-17) wordt meegedeeld, valt naar alle waarschijnlijkheid in de tijd van David’s eerste strijd met de Filistijnen (5: 17vv.); daarentegen hebben wij in de voorafgaande passage (vs.8-12) waarschijnlijk te doen met gebeurtenissen uit latere gevechten, die in 8: 1 slechts in hoofdzaak, naar hun uitslag, vermeld zijn..

17. En zei: Het zij verre van mij, o HEERE, dat ik dit doen zou, namelijk van dat water drinken; zou ik drinken zo goed als het bloed van de mannen, die heengegaan zijn, om het voor mij te halen met gevaar van hun leven? En hij wilde, zoalsgezegd is, gekweld door zijn ontwaakt geweten (24: 6), het niet drinken. 1) Dit deden die drie helden; 2)voorzeker een daad, die van grote moed en tegenwoordigheid van geest getuigde.

1) David stelde dit water gelijk met het bloed van die mannen. Zij hadden het gehaald met gevaar voor hun leven. En daarom, omdat het leven is in het bloed, goot David het water uit voor het aangezicht van de Heere, als een offerande voor de Heere..

2) Deze geschiedenis is goed ter verklaring van het 6de gebod; evenals men de naaste in zijn nood niet moet laten bezwijken (Luk.10: 30-32), zo is het ook zonde, als men hem door begeerten (Jes.5: 22) en waagstukken (als hier), of door al te zware arbeid (Exod.1: 13vv. 1.13) zich te gronde laat richten. Tot bevrediging van zijn nieuwsgierigheid de halsbrekende

kunsten van de koorddansers bijwonen is een handeling, die met David's begeerlijkheid overeenkomt; de kinderen moeten er in de school reeds vroeg voor gewaarschuwd worden. De verontschuldiging, dat men dergelijke lieden niet opwekt om hun leven te wagen, maar dat men alleen hen ondersteunt in de arbeid, waarmee zij hun brood verdienen, heeft geen kracht, want dergelijk bedrijf is strijdig met Gods Woord, en wij mogen aan de zonden van anderen niet mede deelnemen..

Ook wij kennen een open bornput van Bethlehem, waarvan het water de dorst van de ziel voor eeuwig stilt. Genade, vergeving, rechtvaardiging en kracht tot heiliging, is het water, dat hier geschept wordt, en wat dit water werkt in de vrede van God, die alle verstand te boven gaat. Ook deze bron was eens in handen van de Filistijnen. De drie helden die doorbraken om ons die bornput weer toegankelijk te maken, wie kent hen niet, Luther, Calvijn en Zwingli zijn hun namen. Berouw, gebed en geloof zijn de drie, die tegenwoordig ons het water naar de mond voeren. Drinken wij het werkelijk, dan gebeurt ons wat eenmaal tot de Samaritaanse gezegd werd: "Zo wie gedronken zal hebben van het water, dat ik hem geven zal, het zal in hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven." Datgene waarmee wij werden gedrenkt, wordt uitgestort in een nooit meer opdrogende stroom van liefde en dankbaarheid jegens Hem, die de persoonlijke hoofdbron van al het leven is, en zo gieten wij als de zoon van Isaï alles tot een drank- en dankoffer uit voor de Heere..

18. Abisaï, Joabs broeder, de zoon van Zeruja (1 Samuel 16: 10), van wie reeds dikwijls gesproken is (2: 24vv.; 3: 30; 10: 9vv.; 1 Kronieken 18: 12vv. 2 Samuel .16: 9vv.; 18: 2vv.; 19: 21; 20: 6; 21: 16vv.; 1 Samuel .26: 5vv.), die was ook, zoals de in vs.8 genoemde Joscheb Baschebeth, een hoofd van drie, 1) van een eigen klasse van David's helden, namelijk de voornaamste van de tweede klasse; en die hief, bij gelegenheid van de dappere daad, die hem zo'n ereplaats aanbracht, zijn spies op tegen driehonderd, die door hem verslagen werden, zodat aan hem, evenals aan Joscheb Baschebeth, Eleazar en Samma (vs.9vv.), de goddelijke belofte (Lev.26: 7vv.) vervuld werd en hij had een naam onder die drie, hij werd ten gevolge daarvan door David in een bijzondere klasse van zijn ridders opgenomen.

19. Was hij niet de heerlijkste van die drie, 1) zodat hij als de eerste uit die klasse genoemd wordt? Daarom was hij hun tot een overste; Maar hij kwam niet tot aan die eerste drie, Joscheb Baschebeth, Eleazar en Samma, maar stond in rang een trap lager.

1) Bijzondere moeilijkheden in het verstaan van deze passage geven de uitdrukkingen "drie" en "dertig", die nu eens als werkelijke telwoorden, dan weer als aanduiding van een militaire ereplaats gebruikt worden. Men gelooft dat het Hebreeuwse Schalisch oorspronkelijk zoveel is als wagenstrijder, omdat in de regel drie personen op een wagen stonden waarvan de een streed, de ander hem met het schild dekte, en de derde de paarden stuurde. Hoe dit echter zij, in ieder geval betekent het woord (in het meervoud schalischim) een klasse van voorname uitstekende krijgslieden, of wat wij zouden noemen: "oude garde"; Exod.14: 7; 15: 4 Luther: "Hoofdlieden". David's oude garde nu, waren zoals wij uit 15: 18 zien, de 600 krijgslieden, die in de tijd van zijn vervolging door Saul zich rondom hem verzameld hadden en die meermalen als zijn geweldigen of helden (16: 6; 20: 7 20.7) aangeduid worden. Een keurbende uit hen was als zijn adjudanten of redders werkzaam. Onder dezen waren, indien

wij deze passage goed vatten, drie graden of klassen, waarvan de beide eerste ieder drie man telden (daarom in de grondtekst scheloscha, d.i. drieheid geheten), maar de derde in ronde getallen dertig mannen, zonder dat echter dit of het eerstgenoemde getal een onveranderlijk getal was, veeleer was zij meer een technische (een voor altijd ingevoerde) uitdrukking, zodat wij hier in de tweede klasse slechts van twee helden horen, en later de helden van de derde klasse ten getale van 32 vinden opgegeven. In de boeken der Koningen is het woord schalisch zeer juist door hoofdlieden (Luther: Ridders) vertaald (1 Koningen .9: 22; 2 Koningen .7: 2vv.; 9: 25; 10: 25; 15: 25

20. Voorts behoorde tot deze tweede klasse, of dit drietal Benaja, de zoon van de priester (1 Kronieken 27: 5) Jojada, de zoon van een dappere man,groot van daden, geboorten in Kabzeël, een stad in het zuiden van de stam Juda (Joz.15: 21), eerder genoemd als overste over de Krethi en de Plethi (8: 18; 20: 23); die sloeg, waarschijnlijk in de oorlog van David met de Moabieten, waarvan in 8: 2 sprake was, twee sterke leeuwen van Moab, de beide Ariëls of de twee beroemdste helden 1) van Moab; ook onderscheidde hij zich nog door een andere daad; immers hij ging en sloeg een leeuw in het midden van een kuil in de sneeuwtijd; in de wintertijd, toen er eens meer sneeuw dan gewoonlijk gevallen was, was een leeuw de woningen van de mensen genaderd, omdat hij elders geen voedsel kon vinden, en was hier in een regenput of juist daartoe gemaakte groeve gevallen, en toen door Benaja, die in die put of groeve afdaalde, gedood.

1) Ariël d.i. "Leeuw van God" heet bij de Arabieren en Perzen een zeer dapper man..

23. Hij was de heerlijkste van de dertig, die tot de derde klasse (vs.24vv.) behoorden; maar tot die drie eersten kwam hij, zoals Abisaï (vs.18vv.) niet; maar hij werd slechts bij de tweede klasse ingedeeld. En David stelde hem bovendien tot overste over zijn trawanten1) over zijn lijfwacht, omdat hij met grote dapperheid tevens diep inzicht en groot overleg verenigde.

1) De Hoogduitse vertaling heeft: David maakte hem tot geheimraad. In Jes.11: 14 heeft het Hebreeuwse woord duidelijk de betekenis van "Gehoorzaam"; de kinderen van Ammon zullen hun gehoorzaam, hun onderworpen zijn. In overeenkomst hiermee heeft Luther in 1 Samuel .22: 14 vertaald: "en gaat in uw gehoorzaamheid"; dan moet men deze betekenis ook hier doen gelden en vertalen: En David zette hem over zijn gehoorzaamheid, en onder de laatste uitdrukking is dan te verstaan de lijfwacht van de Krethi en Plethi, die aan de bevelen van de koning onmiddellijk onderworpen waren en steeds tot zijn dienst gereed moesten staan, zodat dit gedeelte betekent: hij maakte hem tot overste van zijn lijfwacht. Men zou dus in 1 Samuel .22: 14 Luthers vertaling ook kunnen volgen: en gaat in uw gehoorzaamheid = staat onder uw onmiddellijk bevel, behoort tot uw lijfwachten, aan wie gij uw leven toevertrouwt. Intussen kan men onder de "gehoorzaamheid" van de koning ook diens geheimraad of die voornamere beambten verstaan, die onmiddellijk toegang tot hem hadden, tot zijn geheime raadsheren behoorden; in deze zin heeft Luther met de oude vertalingen deze plaats opgevat. Het valt in het oog, dat voor de tweede klasse, slechts twee namen zijn opgegeven; men heeft daarom gemeend, dat Joab het drietal moest aanvullen, wiens heldendaden in de eerdere hoofdstukken uitvoeriger beschreven zijn. Dit is des te waarschijnlijker, omdat de volgende opgave van de helden van de derde klasse met Joabs

broeder Asahel begint, maar hij zelf meer in zijn hoedanigheid als opperbevelhebber van David dan in zijn betrekking tot de ridderorde in aanmerking komt..

32. Eljachba, de Saälboniet, uit Saälabbin noordoostelijk naar Gaser (Joz.19: 42); van de zonen van Jazen, Jonathan. 1)

1) Luthers vertaling heeft: De kinderen Jasen en Jonathan (zonen). Hoe het woord kinderen of zonen hier is ingekomen, "1Ch 11: 34". Maar al wilde men dit ook behouden, dan zou de uitdrukking zonder zin wezen, omdat in de grondtekst staat: "de kinderen Jasen Jonathan," en het voegwoord: "en" tussen beide namen pas door Luther is ingeschreven om aan de woorden een zin te geven. Men moet veeleer in plaats van Jasen lezen Hasem en aannemen dat dan achter de Gisoniet is uitgevallen. Met Jonathan begint dan een tweede naam, waarbij het volgende, dat aan het begin van het 33ste vers staat, als toevoegsel behoort. Hier moet men in plaats van Samma lezen zoon van Schage, terwijl naar alle waarschijnlijkheid een afschrijver deze woorden met de geheel daarmee overeenkomende zoon van Aga in vs.11 verwisseld en uit dit vers daarvoor Samma geschreven heeft..

34. Elifelet, de zoon van Ahasbaï, de zoon van een Maächatiet; (ook bij deze woorden schijnt een vergissing te hebben plaatsgehad, en moet daarvoor waarschijnlijk gelezen worden: Elifal, de zoon van Ur; Hefer, de Mecherathiet (1 Kronieken 11: 35,36); Eliam, de zoon van Achitofel de Giloniet (2 Samuel 15: 31".)

39. Uria, de Hethiet, die David liet ombrengen (11: 3vv.); zij, die in de voor ons liggende passage opgenoemd zijn, zijn zevenendertig in alles, drie uit de eerste klasse (vs.8-12).

Bij de derde klasse viel wel in vs.32 en 33 een naam weg, doordat wij niet met de tekst behalve Jazen (Hasem) en Jonathan ook Semma durfden optellen, maar slechts twee helden: Hasem en Jonathan. Daarentegen hebben wij in vs.34 door herstel van de waarschijnlijk nauwkeurige leeswijze in plaats van de alleen genoemde Elifelet, twee namen verkregen. Helifelet en Hefer. In 1 Kronieken 11: 41-47 zijn er nog de namen van 16 helden bijgevoegd, waaruit blijkt, dat het riddercorps van de koning geen voor altijd vaststaand getal vormde, maar dat in David’s vele oorlogen langzamerhand telkens meer dappere mannen optraden en in het reeds aanwezige corps werden opgenomen. Naar 1 Kronieken 27: 1vv. werden twaalf van de in onze lijst vermelde helden, (de vijf van de beide eerste klassen en zeven van de derde klasse) door David benoemd tot aanvoerders van de twaalf afdelingen, waarin hij zijn leger verdeelde, ieder van welke afdelingen gedurende één maand in het jaar dienst moest verrichten..

Wij vinden Joabs naam niet vermeld, omdat hij opperbevelhebber van het leger was..

HOOFDSTUK 24.

DAVID'S EERZUCHT IN HET TELLEN VAN HET VOLK WORDT MET DE PEST GESTRAFT.

I. Vs.1-10. Pas nu volgt de vermelding van de gebeurtenis, die tot het laatste of vierde tiental jaren van David's regering behoort en aan zijn koninklijke werkzaamheid, die groot gevaar liep een verkeerde weg op te gaan, de goede richting gaf. David thans gered van de hand van al zijn vijanden (22: 1 raakt in de verzoeking, om uit de roeping van theocratisch koning tot de rol van autocratisch koning te vervallen d.i. van iemand, die de hem verleende macht niet meer in dienst van God, maar in dienst van de zelfzucht besteedt. Nu hij namelijk door zijn tot dusver gevoerde oorlogen verkregen heeft, wat hij bedoelde en zijn volk behoefde, denkt hij eraan om de theocratische heilstaat in een militaire staat te herscheppen, en verordent hij daarom een telling van de strijdbare manschappen van Israël, om de kracht te berekenen, die hem voor dat doel ter beschikking staat. Ofschoon zelfs de anders zo gewelddadige Joab zich aan deze maatregel stoot, laat de koning hem toch doorzetten; maar op hetzelfde ogenblik, dat David de uitkomst van de telling, die zo geheel aan zijn doel beantwoordt, verneemt, slaat hem het hart, zodat hij zijn dwaling erkent en vol berouw tot de Heere terugkeert. Vergelijk 1 Kronieken 21: 1-8).

1. En de toorn van de HEERE, die reeds vroeger eenmaal gedurende David's regering zich over Israël ontlast had, vanwege de bloedschuld, die Saul over het land had gebracht (21: 1vv.), ging voort 1) te ontsteken tegen Israël, en wel deze keer vanwege de eigen zware zonde van het volk, waaraan het zich schuldig gemaakt had door deel te nemen aan Absaloms en Zeba's opstand (15-20) en Hij, de Heere in Zijn rechtvaardige toorn op het volk, porde 2) David aan tegen hen, zeggende, terwijl hij de satan toe liet om hem in te fluisteren: Ga, tel3) Israël en Juda, opdat gij weet, hoe sterk en machtig gij zijt, en hoe gemakkelijk het u zou vallen, om ver over de grenzen van uw huidige rijk te heersen.

1) Wij hebben hier wel te letten op deze woorden, om ons de zonde van David, of liever het karakter van de zonde te verklaren. De toorn van de Heere was gaande over Israël. Door David te verwerpen, die de Heere aan Zijn volk als de ware theocratische koning had gegeven, en slechts voor een tijd na te volgen, had Israël de toorn van God tegen zich gaande gemaakt. Daarbij kwam nu de hoogmoed van het volk op zijn kracht en macht. Allemaal reden voor de Heere, om Zijn volk te bezoeken met Zijn roede. Als aanleiding daartoe diende de zonde van David, om het volk te tellen, hetgeen ook hij ongetwijfeld heeft gedaan uit hoogmoed en eerzucht, om te weten, hoe groot het weerstandsvermogen van zijn volk was, met wat een machtig leger hij zou kunnen optrekken tegen de vijand, terwijl het op dit ogenblik zijn doel was, een militaire staat te stichten. Wat de uitdrukking aangaat, dat Hij, n.l. de Heere, David aanporde, dit wil zeggen, dat de Heere anderen toeliet, om David tot zondige maatregelen aan te zetten. Het was onder de toelating van God aan de ene zijde en aan de andere naar zijn Raad, om het volk hierdoor te bezoeken vanwege zijn zonde..

2) Om deze en dergelijke uitspraken van de Schrift (1 Samuel .26: 19 2 Samuel .16: 10vv.), zoals ook de feiten van de ervaring in hun recht te laten, moeten wij de natuurlijke afschuw

van op enigerlei wijze een medewerking van God bij de zonde van de mensen te erkennen, laten varen en zonder aarzeling aannemen, dat iedere afzonderlijke werking, verandering of handeling in de wereld, ook een boze, alleen onder de invloed van God totstandkomt. Zeker werkt God anders bij de goede, anders bij de boze handelingen van de mensen, en het behoort tot de moeilijkste punten van de Christelijke geloofs- en zedenleer om de wijze waarop God bij de laatste meewerkt, met juistheid te bepalen, zodat de schuld van de boze niet op enigerlei wijze tevens op God wordt gelegd; desalniettemin is zo'n medewerking volstrekt een zuiver middelijke, in zover God de kracht tot handelen ook tot het het boze de mens verleent, maar tevens een onmiddelijke. De zonde is wel de schuld van de mens, maar hij kan er ieder ogenblik van bevrijd worden door in schuldbelijdenis tot God te komen; maar gebeurt dit niet, zo staan de vormen, waarin zij zich openbaart, niet verder in zijn macht, maar deze staan onder Gods bestel, en God bepaalt ze, zoals Hem welbehaaglijk is, als in het plan van Zijn wereldregering past, als tot Zijn eer en tevens tot heil van de zondaar dient, zolang deze nog niet geheel verworpen is. Hij plaatst de zondaar in toestanden, waarin juist deze of gene verzoeking hem bijzonder dreigt; Hij richt de gedachte op bepaalde voorwerpen van de zondige begeerte, en bewerkt dat de gedachte erbij blijft verwijlen en niet op andere overgaat. Dat b.v. in de geschiedenis (11), David door zijn schuld met zondige lust vervuld, juist Bathseba moest zien, dat zij zwanger werd, dat Uria aan David's wensen niet voldeed, wie die in het algemeen in een Voorzienigheid gelooft, zou daarin een goddelijke medewerking kunnen miskennen? Evenzo wordt hier op een verborgen invloed van God op David gewezen, omdat Hij de boze neiging in hem aanwezig op een bepaald voorwerp richt..

Dus blijft Jak.1: 13vv. toch volkomen geldig: God verzoekt niemand tot het kwade; maar een ieder wordt verzocht, als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlokt wordt. Maar wanneer de boze lust eenmaal aanwezig is in de mens, en deze, in plaats van die te ontvluchten en ertegen te strijden, die koestert en er een welgevallen in heeft, zo staat het doel, waarop de lust zich richten zal en de wijze, waarop hij uitgevoerd wordt, niet in de eigen keus van de mens, maar onder goddelijke leiding; want God zou ophouden de Wereldbestuurder te zijn, indien Hij de menselijke vrijheid onbelemmerd liet voortwerken, en niet alles zo bestuurde en inrichtte, als het met de inzichten van Zijn wijsheid, goedheid en gerechtigheid overeenkomt. In het bovenstaand geval zag God in David's hart de boze lust om buiten de perken van zijn theocratische roeping te treden; Hij ging hem hierin niet tegen, maar gaf hem daartoe over aan satans wil, die de gedachte tot rijpheid en het ontwerp tot uitvoering bij hem bracht. Dat deed Hij om David's wil, want de mens is maar al te zeer geneigd om met de zonde te spelen, en in zo'n geval gewoonlijk pas dan, wanneer zij tot daad is geworden, in staat om voor haar te verschrikken en zich van harte ervan los te scheuren; maar God deed het ook omwille van het volk, want Hij had aan deze nog de misdaad van zijn afval van het Davidische koningschap te straffen, dat Hij uit rijke genade over hen gesteld had. "God liet satans verzoeking toe, en maakte, dat de werkelijke zonde, waarvan de bron in David, zowel als in de satan te zoeken is, zo'n gestalte aannam, dat Hij door de straf van David tevens het gehele volk kon straffen, waarop sinds de tijden van de opstandelingen, Absalom en Sheba, nog onverzoende zonde lag..

3) De schijnbare tegenstrijdigheid, die wij in dit vers, waar God, vergeleken met 1 Kronieken 21: 1, waar de satan gezegd wordt David aan te porren, ontmoeten, bevreemde ons niet,

omdat zij zich zonder moeite laat verklaren. De beide vertellers zien dezelfde zaak uit een verschillend oogpunt. Voorzeker was de satan erop uit om ergernis aan te richten en over Israël en diens koning nieuw onheil te brengen. Maar de Heere, die volgens Jakobus 1: 13 nooit een verzoeker ten kwade is, achtte het overeenkomstig de bedoelingen van zijn wijsheid om de vorst van de duisternis tot op zekere hoogte zijn vrije gang te laten gaan. Overigens gaat het in deze zaak niet zo toe, als goot de satan de boze lusten eerst de mens in. Veeleer draagt hij de lont voor de brandstof, die in de Adamskinderen reeds voorhanden is. Gelegenheid maken is het werk van de boze en nooit kan men zich gerechtigd achten met Eva de schuld op hem te werpen. De schuld blijft overal de onze, waar wij ons ook door de booswicht lieten verlokken..

Het tellen van het volk op zichzelf is geen zonde, wanneer het namelijk alleen om redenen van goede orde in het beheer en bestuur van stad en land gebeurt..

Ook Mozes hield eenmaal een volkstelling, en wel zonder zich daarmee te bezondigen, waaruit weer blijkt, dat als twee mensen hetzelfde doen, zij daarom nog niet hetzelfde doen. De telling van Mozes vond plaats ten gevolge van een uitdrukkelijk bevel, dat David miste. Verder werd die van Mozes volbracht met een kerkelijk doel, namelijk de verdeling van de tempelbelasting, waarom zij ook door Mozes en de hogepriester zelf in vereniging met de stamhoofden verricht werd, terwijl David daarmee krijgslieden belastte. Eindelijk werd door David niet gedacht aan het bevel (Exod.30: 12,13) krachtens welk ieder Israëliet bij de volkstelling, een gave in geld voor het heiligdom, de prijs voor een zoenoffer moest geven. Dit gebeurde, opdat het volk aan zijn zonde zou denken, en uit de telling geen verzoeking tot zelfverheffing ontstond..

De uitdrukking: "mannen, die het zwaard uittrokken" (1 Kronieken 21: 1) bewijst duidelijk, dat het hier een militaire maatregel gold. Dit blijkt verder uit het feit, dat de krijgslieden, niet de priesters, hem moesten uitvoeren. Voorts, uit de tegenstand van Joab (1 Kronieken 21: 3) en zijn schroom, om hem op het onrustige Benjamin en het bevoorrechte Levi toe te passen (1 Kronieken 21: 6)..

De eigenlijke kiem van de zonde van David ligt in ieder geval in zelfoverschatting, waar hij de macht en heerlijkheid van zijn koninkrijk in de menigte en strijdvaardigheid van Zijn volk zoekt..

Omdat de gehele natuur van de zonde alleen in een onwettigheid bestaat en de invloed van de Goddelijke Voorzienigheid die onwettigheid niet aanraakt, dan is het klaarder dan de zon, dat God door de invloed van de Voorzienigheid niet wordt een oorzaak van de zonde. Daarom, de zonde kan niet voortgebracht worden, dan door een overtreding van de Wet, en omdat God door de invloed van Zijn Voorzienigheid de Wet niet overtreedt, noch overtreden kan, zo blijft er over, dat God door die invloed niet een oorzaak wordt van de zonde. Verder, omdat aan de ene zijde, volgens de Heilige Schrift, zoals bijvoorbeeld Psalm 5: 5, als volgens de natuur van God, als die het hoogste Goed is, God niet de oorzaak van de zonde kan zijn, die allen erkennen en men aan de andere zijde leert, dat God met en door Zijn Voorzienigheid

verscheiden bezig is geweest, omtrent de zonde, b.v. Hand.4: 28 Genesis50: 20; 2 Samuel .12: 11,12; 24: 1 zo is Hij evenwel daardoor niet geworden een oorzaak van de zonde..

De volgende opmerking van P. Bonnet verdient onze overweging: Dat dit aanporren tot zonde in 1 Kronieken 21: 1 satan wordt toegekend, is zeker. Maar wie wordt het in 2 Samuel .24: 1 toegeschreven? Dit wordt hier niet uitgedrukt. Er staat: De toorn van de Heere ging voort te ontsteken tegen Israël, en porde David enz. Sommigen vullen hier in: satan, uit 1 Kronieken 21: 1 anderen men; of duidelijker, de satan. De straffende oorzaak is dan: de toorn van de Heere; de verleidende oorzaak; iemand. Wie? De satan. Maar wie is die satan? Elders in Gods Woord wordt het hoofd van de afgevallen engelen aldus genoemd. Maar ook beledigende mensen worden dus genoemd (1 Samuel .29: 4; 2 Samuel .19: 22; 1 Koningen .5: 4 en 11: 14,23,25). Wij kunnen hier met vermaarde uitleggers zeer goed denken aan zekere mens, zekere hoveling en man van aanzien, die onbedachtzaam, Israël ten kwade, de koning tot deze daad aandreef. En dit te meer, omdat hier niet met aanwijzing gezegd wordt: De satan; maar satan, een satan, of tegenstander. Zie ook Psalm 108: 6 MATTHEUS.16: 23.

2. De koning dan, overgegeven aan zijn verkeerde wil, om te doen wat kwaad was, zei tot Joab, de krijgsoverste, die bij hem was, die hij met de oversten van het leger (vs.24 24.24) bij zich had laten ontbieden, om zijn gedachten en aanslagen hem en de oversten te openbaren: Trek nu om, door alle stammen van Israël, van Dan tot Ber-sheba toe (Jos 19: 47), en tel de strijdbare mannen van het volk, opdat ik het getal van het volk weet.

Het is wel moeilijk ootmoedig te worden, maar veel moeilijker ootmoedig te blijven; daarom zegt de Apostel Petrus (1 Petrus .5: 5): Zijt met de ootmoedigheid bekleed. Toen David in vertwijfeling voor de Heere lag en de 51ste Psalm bad, toen hij barrevoets en met omwonden hoofd onvoorwaardelijk zich aan Gods wil overgevende, over de Jordaan vluchtte en de steenworpen van de vloekende Simeï zwijgend verdroeg, toen scheen hij het toppunt van ootmoed bereikt te hebben, toen scheen ieder vezeltje hoogmoed uit zijn hart uitgeroeid te zijn. Maar zoals de akker, die door ploegschaar en eg dikwijls en veel is doorsneden en gereinigd, in zijn schoot steeds nieuw opschietende zaden van verborgen onkruid draagt, al is er ook aan de oppervlakte geen spoor van onkruid meer te zien, zo verbergt ook het door oprecht berouw verbroken en gereinigd hart steeds in zijn diepte de kiemen van de hoogmoed, die zich sterk en snel ontwikkelen. Dezelfde David die na zijn begenadiging en na het volbrengen van vele en grote daden betuigd had: "Uw verootmoedigen heeft mij groot gemaakt" (22: 36), werd kort daarna door een schier onbegrijpelijke zelfverheffing vervuld. Maar de trouwe, waakzame gaardenier laat het onkruid in de akker, die hem toebehoort, niet ongestoord groeien en voortwoekeren; deze passage doet ons zien, hoe God de vermetelheid van Zijn begenadigden behandelt. Hij komt over haar met de scherpte van het zwaard; Zijn zwaard zal niet doden, maar de kluisters van de trots losmaken; waar het zwaard zijn werk heeft verricht, daar bouwt Hij zijn vredetempel..

Ware het het doel van de theocratie geweest een staatkundige wereldheerschappij te grondvesten, zo zou het tegenwoordige standpunt daartoe het geschikst geweest zijn. De geschiedenis van alle werelveroveraars toont aan dat, als eenmaal hun zegetocht begonnen is, geen macht op aarde hen kan stuiten, totdat er door de hand, die de draden van de

wereldgeschiedenis bestuurt een grendel voorgeschoven wordt. David had zo'n voortdurende zegevierende loopbaan; ook hem zou één van de toenmalige wereldmachten bezwaarlijk hebben kunnen stuiten; hij had een Alexander, Jeruzalem een wereldveroverend Rome kunnen worden; daartoe waren alle vereisten en middelen voorhanden. De menselijke eerzucht bracht hem daartoe in verzoeking en ons dunkt, dat David erin bewilligde; hij wilde de theocratische heilstaat in een veroverende wereldstaat herscheppen. Dat was ongetwijfeld de drijfveer tot de verordende telling, en de strengheid van de goddelijke straf kwam overeen met de belangrijkheid van zo'n tegen de wil van God indruisende maatregel. Maar David liet zich terechtwijzen en keerde binnen de perken van zijn bestemming terug..

De mening Kurtz en anderen, dat David een veroverende wereldstaat wilde vestigen, gaat te ver. Wel een militaire staat, maar geen rijk als dat van Alexander e.a. Het willen stichten van een militaire staat ging echter evenzeer in tegen Gods bedoeling en was feitelijk verbondsbreuk. Uit de grondtekst blijkt, dat Joab het oppertoezicht krijgt over de volkstelling, odmat hij het moest laten doen door zijn onderhorigen..

3. Toen zei Joab het een en ander tot de koning, om zijn afkeuring te kennen te geven. Want niettegenstaande zijn gewelddadig en loszinnig karakter waren godsdienstige gevoelens hem niet vreemd (10: 12),en met zijn gezond practisch verstand zag hij aanstonds in, dat Davids voornemen niets dan een Godverzoekende handeling was, die slechte gevolgen moest hebben. Daarom zei hij: Nu doe de HEERE, uw God, tot dit volk, zoals deze en die nu zijn, honderdmaal meer, en nog bij uw leven, dat de ogen van mijn heer de koning het aanzien, 1) als het hem erom te doen is, om zich in de welvaart en de vermeerdering van zijn volk te verheugen; maar waarom heeft mijn heer de koning lust tot deze zaak, 2) dat hij het getal zo juist weten wil en van ideeën zwanger gaat, die een koning van Israël niet betamen?

1) Joab blijkt hier verstandiger te zijn dan David. Hij voorziet, dat de koning hiervoor niets anders dan onheil kan overkomen. Al beziet hij het niet van de goddelijke zijde, toch weet hij wel zeker, dat de telling, uit een militair oogpunt ontleend, niets anders dan ontevredenheid kan veroorzaken bij het volk. Dat Joab ook het goddelijk ongenoegen vreest, is niet aan te nemen. Om staatkundige redenen raadt hij het de koning af. Desalniettemin treedt hij hier nog voor David waarschuwend op als een middel in Gods hand, om de koning van zijn hoogmoedig voornemen af te brengen. Helaas, het heeft niet mogen baten. God gaf er zijn zegen niet op, omdat Hij een twist met het volk had..

2) De ootmoed wil niet weten wat hij is, en wat hij bezit en wat hij gedaan heeft; zodra het mensenhart die vruchten tellen wil, die het voortgebracht heeft, zijn zegetekenen en zijn buit, de getuigen van zijn geloof en zijn ijver voor zich opstapelt en met welgevallen beschouwt, is de ootmoed verdwenen en de hoogmoed ingeslopen..

De ware ootmoed weet niet, dat hij ootmoedig is. Zoals het oog alles ziet, maar niet zichzelf, zo weet ook de ootmoed nooit dat hij ootmoedig is; wist hij het, zo kon hij hoogmoedig worden bij het zien van deze schone deugd, hij weet slechts wat hem ontbreekt, niet wat hij bezit.

4. Maar het woord van de koning nam de overhand, hield zich staande tegen Joab, en tegen de oversten van het leger. Zo trok Joab, in gehoorzaamheid aan Davids wil, uit met de oversten van het leger, van het aangezicht van de koning omhet volk Israël te tellen.

Joabs bedenking strekt tot beschaming van David. Die ongelovige, verraderlijke, bloedgierige Joab weet het beter dan de gelovige, oprechte en grootmoedige David. Niets is treuriger dan wanneer ongelovigen gelovigen kunnen en moeten beschamen. Wat een schande! de moordenaar van Abner en Amasa is geestelijker dan de man naar Gods hart. Zo is dan de gelovige alleen veilig voor zover hij in Christus is. In zichzelf blijft hij verwerpelijk, ja, staat hij meermalen beschaamd voor ieder natuurlijk mens. Wie Christus gekozen heeft voor zijn deel, voor die strekt al die uitoefening van zijn eigen kracht tot zijn eigen beschaming. Ook na onze bekering hebben wij ieder ogenblik nodig door die Here vastgehouden te worden, zullen wij niet vallen en vergaan. David één ogenblik aan zichzelf overgelaten, wordt door de satan overrompeld en overwonnen en verhard, want tevergeefs wordt hij nadrukkelijk gewaarschuwd..

5. En zij gingen, van Jeruzalem eerst in noordoostelijke richting, over de Jordaan en legerden zich in de open lucht bij Aroër 1) en wel ter rechterhand van de stad, maar niet bij Aroër aan de zuidgrens van de stam Ruben (Num.32: 34), maar bij de stad met dezelfde naam, die in het midden is van de beek van Gad, het tegenwoordige Nahr Ammân, noordoostelijk van Rabbath-Ammon, en aan Jaëzer, op die stad aan (Joz.13: 25).

1) Hier sloegen zij hun hoofdkwartier op, zoals ook te Jaëzer, in het vrije veld, vanwege de vele mensen, die tot hen moesten komen..

6. Voorts kwamen zij, nadat zij in genoemde landstreek de telling volbracht hadden, in Gilead, in het berglandschap aan beide zijden van de Jabbok, en van daar verder in het lage land Hodsi; deze uitdrukking is duister, waarschijnlijk wordt daarmee de landstreek oostelijk van het meer Gennesareth aangeduid; ook kwamen zij daarna tot Dan-Jaän, de uiterste noordoostgrens van het rijk, zuidoostelijk van Damascus, en van daar in het West-Jordaanland, waar zij hun leger rondom bij Zidon opsloegen, en dus in het uiterste noordwesten.

7. En zij kwamen, langs de zeekust zuidelijk trekkende, tot de vesting van Tyrus, tot Tyrus op het vasteland (Jos 11: 8) en van hier uit tot alle steden van de Hevieten en de Kanaänieten; tot de steden die in hetstamgebied van Naftali, Zebulon; West-Manasse, Issaschar, Efraïm en Dan lagen, en waarin de Kanaänitische oorspronkelijke bewoners ten dele niet uitgeroeid, maar slechts schatplichtig gemaakt waren (Richteren 1: 27vv.); en zij kwamen eindelijk, na de stam Juda te zijn doorgetrokken, uit in het zuiden, in het zuidwaarts gelegen land van de stam Juda, te Ber-seba, aan de uiterste zuidgrens.

Niet weinig uitleggers houden de plaats Dan-Jaän voor een en dezelfde met Dan-Laïs (Joz.19: 47 Richteren 18: 28vv.), terwijl anderen haar daarvan onderscheiden, aan laatstgenoemden hebben wij ons bij de verklaring van Genesis14: 14 en Deuteronomium 34: 1 aangesloten. Op welke plaats echter nu dit Dan gelegen heeft, laat zich niet nader bepalen dan boven bij

gissing is opgegeven. Schultz, die als Pruisisch consul in Jeruzalem van daaruit in de jaren 1845-47 enige uitstapjes gemaakt heeft, houdt de ruïne Danian op het voorgebergte en Nakura of de Tyrische ladder (Jos 11: 8) voor Dan-Jaän, welke beschouwing ons echter in een geheel andere streek verplaatst, dan bij de drie plaatsen past, waarin van Dan-Jaän sprake is..

8. Zo trokken zij om door het gehele land, zodat hun behalve Levi, welke stam bij een monstering tot berekening van de strijdbare mannen niet meegeteld behoefde te worden, alleen de stam Benjamin overbleef 1) (1 Kronieken 21: 6); en na verloop van negen maanden en twintig dagen, kwamen zij te Jeruzalem, van waar zij waren uitgegaan.

1) Dat deze stam niet tegelijkertijd al gemonsterd, maar allereerst daarvan nog gespaard werd, had naar 1 Kronieken 21: 6 zijn grond in Joabs afkeer van de gehele onderneming. Bij zijn terugkeer naar Jeruzalem berichtte hij de koning de in vs.9 vermelde voorlopige uitkomst van de telling, terwijl hij daarmee nog eenmaal beproefde om David van de zaak af te brengen, eer de commissie voor de telling van Jeruzalem uit, ook nog in Benjamins gebied overging; en werkelijk lukte deze keer de poging (vs.10): de koning liet het werk rusten, ofschoon het niet geheel ten einde gebracht was..

9. En Joab gaf de som van het getelde volk aan de koning; en in Israël waren achthonderdduizend (800.000) strijdbare mannen, die het zwaard uittrokken, en de mannen van Juda waren vijfhonderdduizend man (500.000); naar 1 Kronieken 21: 5: 1.100.000 Israëlieten en 470.000 Judeërs.

Omdat slechts met duizenden gerekend is, zijn deze getallen ronde sommen, die ongeveer het juiste getal zijn, en het verschil in beide teksten komt hoofdzakelijk wel daarom, dat de opgaven enkel op mondelinge overlevering berusten, omdat naar 1 Kronieken 27: 24 de uitkomst van deze telling niet in de jaarboeken van het rijk was opgenomen. Men kan echter niet zeggen, dat deze getallen overdreven, of veel te hoog opgegeven zijn; immers de gezamenlijke bevolking van een land bedraagt ongeveer het viervoud van zijn strijdbare mannen; is dit getal 1.300.000 dan is de bevolking iets over de 5 millioen geweest, die Palestina bij zijn, door zeer betrouwbare berichten vermelde ongewone vruchtbaarheid, zeer goed kon voeden. Nog minder kan men daartegen inbrengen, dat naar 1 Kronieken 27: 1vv. David slechts een leger van 228.000 man had; want het is toch een overbekende zaak, dat het krijgsleger in alle landen veel kleiner is dan het gezamenlijke bedrag van de strijdbare mannen pleegt te zijn..

10. En Davids hart, zijn geweten sloeg hem, 1) nadat hij het volk geteld had (Vergelijk 1 Samuel .24: 6); en David zei tot de HEERE, terwijl hij met berouw en boete zich voor Hem verootmoedigde: Ik heb heel erg gezondigd in hetgeen ik gedaan heb; maar nu, o HEERE! neem toch de misdaad van uw knecht weg, want ik heb zeer zot 2) gehandeld.

1) Gelukkig hij, die met zijn zonde terstond tot God gaat; want dit is het geloof van de heiligen, dat God zich over hen ontfermt. De man naar Gods hart blijft nu geen andere sterkte meer over, dan dat hij een zondaar was, en geen andere troost, dan dat God de goddelozen rechtvaardigt. Hij verontschuldigt zich dan ook niet, maar noemt zich een zot, en smeekt om

genade. En nu, God bemint in ons geen verstand en geen schoonheid en geen heerlijkheid, want deze ziet Hij in de troongeesten, die Hem omringen, op eindeloos hogere wijze dan Hij ze in ons zien kan; maar Hij heeft een welgevallen in de gestalte van een zondaar, niet op haarzelf, want dan is zij Hem gruwelijk en afschuwelijk; maar in Christus, want in Christus bestaat zij in een verslagen hart, in een verbrijzelde ziel, die tot niets anders lust heeft dan tot verootmoediging. De Farizeeën van Jezus' tijd stelden David zeer hoog, maar voor de overeenkomst van de zondares aan de voeten van de Heere met David hadden zij geen ogen..

Hoe wonderlijk! Datgene, waarvan David zich een koninklijke vreugde belooft, wordt hem tot de bitterste droefheid. Maar dit bevreemde ons niet. Zoals de zon steeds weer door de wolken breekt, die haar omhullen, zo komt het eenmaal door Gods Geest gewekte en verlichte geweten uit iedere verdonkering, uit iedere valstrik steeds zegevierend tevoorschijn, en doet zijn rechterambt opnieuw voelen..

Hij werd overtuigd van zijn zonde, eer nog de profeet tot hem was gekomen. Zijn geweten toonde hem nu, dat hij kwaad gedaan had, en hetgeen hij eerst voor geen zonde gekend had, bevond hij nu wel degelijk zondig, ja, bij uitnemendheid zondig te wezen. Hij dacht daaraan met groot leedwezen en zijn hart was daardoor getroffen met smartelijke aandrang over zijn schuld..

Het is goed, wanneer iemand gezondigd heeft, dat hij een hart heeft, dat hem daarom slaat en angstig maakt, ja, dat kan een goed teken zijn van ware genade in het hart en het begin van een onberouwelijke bekering..

2) Had David in hoogmoedige zelfverheffing zijn zonde gepleegd, nu komt die zonde hem als een grote dwaasheid voor, een dwaasheid, waardoor hij èn over zichzelf èn over zijn volk het ongenoegen van de Heere gaande heeft gemaakt. Alle zonde van Gods volk is "zotheid", omdat zij de gemeenschap met de Heere God verbreekt en het licht van de Zon der gerechtigheid verhindert, licht en warmte in de zielen te doen uitstralen. Ieder kind van God, die een inzicht in begane overtredingen verkrijgt kan zich niet genoeg verwonderen en schamen over zijn eigen dwaasheid en onverstand, dat hij zelf moedwillig oorzaak werd van de verberging van het aangezicht van de Heere. David erkent niet alleen zijn zonde, maar weet ook de weg tot de troon van genade, om vergeving te verkrijgen. In de maanden, waarin de telling plaatshad, kwam zij hem niet schuldig voor, maar nu de zaak haar beslag heeft gekregen, nu voelt hij al het zondige ervan en wordt zij hem tot schuld voor het aangezicht van de Heere..

II. Vs.11-25. Met Davids boetvaardige bekentenis van zijn dwaling is het echter niet afgelopen; hij moet ook de straf voor zijn zonde dragen in een over het land gebrachte pest, die in korte tijd 70.000 mensen wegrukt, en zelfs ook over Jeruzalem dreigt los te breken, als de sparende genade van de Heere en de priesterlijke voorbede van de koning elkaar ontmoeten en de plaag stuiten. Het kwaad, dat reeds in Israël was aangericht, is Gods strafvonnis over het volk vanwege zijn afval van koning David in de opstand van Absalom en Seba; uit dit oogpunt heeft de heilige geschiedschrijver in dit hoofdstuk de gebeurtenis beschouwd, en daarom eindigt hij er zijn boek mee, zonder verder te letten op de vreedzame

vrucht van de gerechtigheid, die zij ten gevolge had. De eigenaardige omstandigheden bij het ophouden van de plaag daarentegen: namelijk de plaats waar en de wijze, waarop zij gestuit werd, zijn er juist op berekend, om Davids gedachten te richten op een andere arbeid, die gedurende de laatste tijd van zijn regering op hem rust, namelijk op de voorbereidselen tot de toekomstige tempelbouw. Uit dit andere oogpunt wordt door het 1ste Boek der Kronieken dat van de geschiedenis van Absaloms opstand niets bericht heeft, de gebeurtenis beschouwd, en daarop deelt het die voorbereidselen nader mede (Vergelijk 1 Kronieken 21: 9; 22: 1.

11. Toen nu David ‘s morgens vroeg opstond, na de nacht, die op de in vs.9 en 10 vermelde dag volgde, de nacht gedurende welke hij zijn bed had doen zwemmen en zijn bedstede met tranen doornat had (Psalm 6: 7), zo kwam het woord van de HEERE tot de profeet Gad, Davids ziener (1 Samuel .22: 5), zeggende:

12. Ga heen en spreek tot David: Zo zegt de HEERE: Drie dingen draag, leg Ik u voor; verkies u één uit die, dat Ik u tot straf voor uw zonden doe.

Wonderbare wijsheid van God! Na de echtbreuk en de doodslag, na lange verstoktheid, na eerst door de Heere zelf te zijn wakkergeschud, roept David uit: "Ik heb gezondigd" en aanstonds gewordt hem de blijde boodschap: "De Heere heeft ook uw zonde weggenomen" (12: 13). Hier hebben wij geen zo diepe val, geen schandelijke misdaad, hier brengt de zondaar een nacht door in schuldbelijdenis en smeking, en in de morgenstond zendt God hem straf, en daarbij geen enkel woord van genade en vergeving; de enige gunst, die hem verleend wordt, schijnt de keuze te zijn, die hem uit drie zaken wordt gelaten. Wij merken het met beving op; het diep gevallen en lang verloren kind wordt door de Vader met open armen tegemoet gesneld en aan Zijn hart gedrukt; maar als de begenadigde, die de krachten van de verzoening gesmaakt heeft, zijne roeping uit het oog verliest, als hij de goedheid van God tot een voorwerp van hoogmoed en vermetelheid maakt, dan komt de Heere over de berouwhebbende met de scherpte van het zwaard. Dat is zo Gods handelwijze, dat Hij de misstappen van de Zijnen, die het menselijk verstand dikwijls de kleine noemt, met de gehele volheid van Zijn heilige Majesteit bezoekt, terwijl grotere misdaden van de van Hem vervreemden of de pas beginnenden in het geloof met grote verschoning worden verdragen (1 Petr.4: 17 Jer.25: 29 Ezech.9: 6..

13. Zo kwam Gad tot David en maakte het hem bekend, wat de Heere hem had opgedragen, en zei tot hem, terwijl hij de drie strafmiddelen, waaruit hij kiezen kon, nader bepaalde: Zal 1) u een honger van zeven 2) (naar 1 Kronieken 21: 12 drie) jaar in uw land komen? Of wilt gij drie maanden vluchten voor het aangezicht van uw vijanden, zoals tijdens Absaloms opstand, dat die u vervolgen? of dat er drie dagen van pest (De 28: 21) in uw land zij? Merk nu en zie toe, overleg welk antwoord ik Hem zal terugbrengen, die mij gezonden heeft.

1) De redenen, waarom God dit aan Davids eigen keus stelde, kunnen geweest zijn: deels hem te verootmoedigen wegens zijn zonde, die hij zou moeten erkennen, bij uitnemendheid groot te wezen, wanneer hij op elk van de oordelen letten zou, als bij uitnemendheid vreselijk zijnde. Deels, hem voor te houden de ijdele waan van zijn grootdunkelijke opperhoofdelijkheid, die hij zich over Israël in deze zaak aangematigd. Hij, een zo groot vorst

zijnde, begon te denken, dat zijn wil een wet was en dat alles, wat hij zei, gedaan moest worden. Ten derde, om terwijl Hij hem sloeg, Zijn gunst en goedertierenheid te betonen. David moest niet denken, dat God hem om deze overtreding Zijn gemeenschap voor altijd ontzegde; nee, hij bleef desaangaande een man van Gods Raad. De Heere zou geen ding doen, zonder Zijn verborgenheid alvorens aan hem bekend te maken; en om hem te verdrukken nam God in aanmerking zijn gestalte en wat hij dragen kon. Ten vierde, opdat hij met des te meer geduld en gelatenheid de straf dragen mocht, omdat het een willen van zijn eigen hart was.

Deze handeling van God bevreemdt ons, omdat zij zo menselijk is. Maar vergeten wij niet, dat het Gods genadige doel was, om zich eenmaal voor alle tijden en voor alle volkeren aan Israël op een ondubbelzinnige en handtastelijke wijze als een levende God, als de "Mensenhoeder" te doen kennen, die van een ieder van ons niet ver is. De troosteloze aanschouwing van een Godheid, die in onbereikbare eeuwig rustige majesteit, onmetelijk hoog boven de sterren troont en Zich om de nietige belangen van de stervelingen niet bekommert, moest voor immer de doodsteek ontvangen, maar tevens moest voldoening worden geschonken aan de dringendste behoefte van allen, die ooit naar gemeenschap met God zouden dorsten..

2) Volgens 1 Kronieken 21: 12 spreekt de profeet van God van drie jaar. Het verschil tussen zeven en drie laat zich verklaren, doordat de profeet erbij rekent, de jaren van hongersnood, om de zonde van Saul, tengevolge van de moord op de Gibeonieten. De Schrijver van de Kronieken heeft alleen met de jaren, die nog zouden moeten volgen, gerekend. Voor het getal zeven is meer te zeggen, dan voor het getal drie..

14. Toen zei David tot Gad: Ik ben zeer bang, 1) zowel voor de ene van deze drie straffen als voor de andere; maar indien er toch gekozen moet worden, laat ons toch in de hand van de HEERE vallen, die plaag kiezen, die onmiddellijk uit de hand van de Heere komt, zonder dat mensen op enigerlei wijze meewerken, want Zijn barmhartigheden zijn vele, zodat Hij slechts met mate kastijdt (Jes.30: 11), maar laat mij in de hand van mensen niet vallen, die als zij vrij toeslaan mochten, het met boosaardige gebalde vuist 2) zouden doen (Jes.58: 4).

1) Bemerkt in deze gehele zaak, eerst, hoe weinig vrucht en voldoening de zonden verschaffen in de tijd zelf, waarin ze bedreven worden; ten tweede, dat het gevolg daarvan niets anders is, dan schaamte en verdriet op de herdenking hieraan; ten derde, hoe de dood, ja, de eeuwige dood en verdoemenis, tenzij er vergeving tussenbeide komt, het onvermijdelijk einde daarvan zal zijn..

Ik ben zeer bang. Met die weinige woorden drukt David geheel zijn zielstoestand uit. Hieruit blijkt, hoe er een bange worsteling in de ziel plaatsvindt. Hij voelt het, hoe snood hij van zijn God afweek, hoe hij tegen Diens Raad was ingegaan. Hij voelt, dat Gods Rechtvaardigheid eist, dat die zonde in hem, de theocratische koning, gestraft moet worden. Voorbij zijn geest gaan de jaren van honger; hij denkt eraan, wat het betekent voor het zwaard van de vijanden te moeten wijken, maar ook, hoe bang de vreselijke pest zal zijn. Maar ziet waar hij aan de ene zijde een blik slaat op de Rechtvaardige God, en dit hem bang doet zijn, daar mag hij aan de andere zijde ook een blik werpen in de eeuwige barmhartigheid van zijn God. Hij weet het,

dat er een ogenblik is in zijn toorn, maar een leven in Zijn goedgunstigheid en daarom zal hij zich laten vallen in de handen van die God, die tegelijk rechtvaardig en barmhartig is Hij kiest de pest..

2) De lezing van de Kronieken beveelt zich door grotere gelijkmatigheid aan. Uit drie plagen de keus, en iedere plaag gedurende drie tijden. Intussen is deze gelijkmatigheid niet de reden waarom de kroniekschrijver aldus geschreven heeft, zodat de op zichzelf juiste lezing in ons vers door hem volstrekt vervalst zou zijn, zoals vele uitleggers hem ten laste leggen; maar hij heeft van de hongersnood, vermeld in 2 Samuel .21: 1vv., die drie jaren achtereen duurde en tot in het vierde bleef bestaan, niets gesproken, hij kon dus op onze plaats slechts drie jaar schrijven, omdat die herhaalde hongersnood slechts zoveel jaren duurde. Daarentegen het voor ons liggende bericht, dat in vs.1 uitdrukkelijk op de eerste tijd van de goddelijke toorn ziet, en de tegenwoordige nood als een voortzetting of herhaling ervan beschouwt, rekent de eerste hongersnood met één van de drie plagen als een samenhangend geheel en spreekt daarom van zeven jaren hongersnood..

Allereerst ziet David enerzijds op de drie maanden vlucht voor de tegenstanders, en anderszijds op de drie dagen pest; daarin drukt de tegenstelling: "Mensenhanden" en "Gods handen" zich op het sterkst uit. De hongersnood daarentegen is uit beide oogpunten te bezien; hij is insgelijks een onmiddellijke beschikking van God, maar kan in meerdere of mindere graad door de mensen worden weggenomen. Deze plaag wordt als een gemengde, door Davids grondstelling die hij voorop zet, enigermate van de te kiezen plagen weggewist; daarentegen slaat hij de tweede plaag af, om de derde te verzoeken..

15. Toen gaf de HEERE een pestilentie in Israël van de morgen af, d.i. onmiddellijk nadat de profeet Gad bij de koning geweest was, tot de gezette tijd toe, 1) (woordelijk: tot aan de tijd van de vergadering of het dagelijkse avondoffer, ‘s middags om 3 uur) en er stierven van het volk in het gehele land behalve in Jeruzalem van Dan tot Ber-sheba toe zeventigduizend mannen. 2)

1) Ook Hieronymus, met wiens vertaling in de Vulgaat (tempus constitutum) Luther (en onze Statenvertaling) overeenkomt, heeft de woorden van de grondtekst niet van de afloop van de drie degen verstaan, waarvan in vs.13 sprake is, maar van de tijd, waarin het dagelijkse avondoffer werd gebracht (Hand.3: 1); want dat de plaag niet zo lang duurde, als oorspronkelijk bepaald was, maar dat zij gestuit werd totdat Jeruzalem aan de beurt zou komen, blijkt duidelijk uit vs.16. Overigens is het tijdperk: "van de morgen tot aan het uur van het avondoffer" veel betekend: het is ook de tijd, gedurende welke later de Heiland van de wereld aan het kruis hing, totdat Hij sprak: "Het is volbracht!" en stierf..

In het Hebreeuws Weäd-eeth moëd. De mening van sommigen, dat dit betekent, tot na verloop van drie dagen, is niet te verdedigen. Immers uit vs.16 blijkt genoeg, dat de Heere de tijd verkortte door Zijn woord tot de Engel: Het is genoeg. Vanouds af zijn er twee verschillende meningen geweest. De ene in navolging van de Septuaginta, dat de pest gewoed heeft tot op de middag. De andere in navolging van de Chaldeeuwse vertaling en de Vulgaat, tot op de tijd van het avondoffer, zoals Hieronymus ontwikkelt: "Er wordt gesproken van de

gezette tijd, wanneer men bedoelt, de tijd, wanneer het avondoffer wordt aangeboden." De laatste opvatting is de meest waarschijnlijke. Op dit uur, d.i. om drie uur ‘s middags kwam het volk te samen, om zijn avondgebeden te doen. Er staat toch niet, omtrent de, maar omtrent een gezette tijd, een tijd, die het kenmerk van een bepaald tijdstip droeg. Welnu zo’n tijd was hier, in verband met het voorgaande, van de morgen af, het uur van het avondoffer. Het is daarom dan ook, dat David tegelijk als het brandoffer in het heiligdom werd ontstoken, zijn schuldoffer moest brengen op de dorsvloer van Arauna..

2) David wordt gestraft in hetgeen, waarmee hij gezondigd heeft: hij wilde zich verheffen op het groot aantal van zijn onderdanen, om daarmee iets groots te doen; daarom laat God met snelheid een groot deel ervan sterven.

Omdat de pest geen volle dag gewoed heeft, overtreft het getal gestorven aanmerkelijk de werking zelfs van de allerhevigste pestziekte, ofschoon ook deze niet zelden honderdduizenden in korte tijd wegrukt; maar de pest moest ook in dit geval in bovennatuurlijke hevigheid zich vertonen, opdat zij als een onmiddellijk strafgericht van God zou worden erkend..

16. Toen nu de Engel des Heren, die het strafgericht voltrok, zijn hand met het zwaard uitstrekte over Jeruzalem, om haar (de stad) met haar inwoners op dezelfde wijze als reeds met het overige land gebeurd was, te verderven, berouwde het de HEERE over dat kwaad (1 Samuel 15: 11), en Hij zei tot de Engel, die het verderf onder het volk maakte: Het is genoeg 1) met het reeds aangevangen verderf; trek uw hand nu af. De Engel des HEREN nu, tussen hemel en aarde in zichtbare verschijning (1 Kronieken 21: 16), was, 2) op dit ogenblik, waarin God hem gebood om zijn hand in te trekken, bij de dorsvloer (De 25: 4) Arauna
3) (= brede pijnboom), de Jebusiet, (2 Samuel 11: 3" en "1Ch 11: 8) en dus buiten de stad van David, omdat de dorsvloer iets noordoostelijks van haar, op de heuvel Moria (2 Samuel 5: 9) gelegen was.

1) Reeds voordat de plaag haar volle kracht heeft uitgeoefend zegt God: het is genoeg. Want Hij is in het midden van de oordelen over de Zijn van Zijn ontfermingen gedachtig..

Bemerk hier, hoe geneigd de Heere is ter zondenvergeving en ter afwending van het verdiend en bedreigde kwaad en laat dit ons aanzetten en bemoedigen, om in verootmoediging en met schuldbekentenis Hem te ontmoeten op de weg van Zijn oordelen..

Wij weten dat een zogenaamd "modern bewustzijn" aan tonelen als die van een persoonlijke tussenkomst van hemelse engelen bij strafgerichten over Israël, zich zeer ergert. Wij erkennen het daarentegen met dankzegging voor een aanbiddingswaardige genade, dat het de Eeuwige behaagd heeft, ter versterking van ons geloof aan de waarheid en het bestaan van de onzichtbare wereld, deze laatste eenmaal in de loop der tijden en wel onder het uitverkoren volk, zo handtastelijk in de wereld van de verschijningen in te voeren. Voortaan is er geen spraak meer van of die wereld iets meer zij dan een leeg droombeeld..

In Jeruzalem was de Ark van God, de zichtbare tegenwoordigheid van de Heere God..

2) Hiermee wil de Schrijver te kunnen geven, dat de Engel werkelijk zichtbaar was, opdat iedere gedachte, dat het een gewone landplaag was, zou worden opgegeven en de pest alleen als een bijzondere straf van God worden erkend..

3) Naar de grondtekst Aravna, hetgeen echter geen Hebreeuwse vorm is, maar de Jebusitische naam schijnt te zijn; in 1 Kronieken 21 heet hij Ornan, waarin wij een Hebreeuwse verandering van de oorspronkelijke naam voor ons zien..

17. En David, die na het vertrek van de profeet Gad (vs.13vv.) zonder twijfel in het gebed voor God, waarschijnlijk op het platte dak van het koninklijk paleis (11: 2), doorbracht, toen hij de Engel zag, die het volk sloeg, begaf zich met de oudsten van het volk, in rouwgewaad gehuld, naar de tent, die hij naast zijn paleis voor de Verbondskist had laten oprichten (6: 15vv.), en terwijl hij daar met hen op het aangezicht viel (1 Kronieken 21: 16) sprak hij tot de HEERE en zei: Zie, ik (op dit woord is de nadruk te leggen) ik heb gezondigd, en ik, ik, de herder van uw volk (5: 2) heb onrecht gehandeld, om wiens wil Gij toornt; maar wat hebben deze schapen, mijn onderdanen, de kinderen van Israël, gedaan, dat Gij aan hen het strafgericht voltrekt? Uw hand zij toch tegen mij en tegen mijn vaders huis. 1)

1) Het ligt geheel in de natuur van een waarlijk boetvaardig gebed, dat de bidder de schuld op zich alleen neemt, zonder aan de medeschuld van de anderen te denken; men mag dus uit deze belijdenis van David niet besluiten, dat het volk onschuldig voor een overtreding van zijn koning heeft moeten boeten..

Veeleer was, zoals vs.1 zegt, de schuld van het volk de oorspronkelijke aanleiding van Gods toorn, en deze dan verder de oorzaak, dat David aan satans verzoeking werd overgegeven; hij bezweek ervoor ofschoon hij haar had kunnen weerstaan, en naar Gods wil haar ook had moeten overwinnen, zoals duidelijk daaruit blijkt, dat de Heere in Joab een waarschuwer ten goede hem ter zijde stelde..

Het was David een vertroosting de Engel van God te aanschouwen, want het is een welbehagen bij de gelovige, om in de oordelen onmiddellijk op God te zien, terwijl de wereld altijd het liefst alleen op de tweede oorzaken ziet. Zo geeft ons het Woord van God een licht over alles. God toonde eenmaal zichtbaar de slaande engel, en nu moet het geloof hem altijd erkennen, zonder hem te zien..

Mozes had zichzelf tot zoenoffer voor het volk aangeboden. Hetzelfde doet David hier ook. Het is hier weer als bij zijn berouw over de zonde met Bathseba, de belijdenis, dat hij gezondigd heeft, en wel tegen de Heere, zijn God. Hij voelt het, wat een zware straf hij op het volk heeft geladen, en hoe God nu een rechtvaardig God is. Maar ook is er in zijn hart een innig medelijden met zijn volk, dat zo bitter lijdt. Hij hoort het geween van de treurenden en de noodkreet van de stervenden. Hij ziet de Engel met het zwaard, gereed staande, zo hij meent, om ook Jeruzalem binnen te treden. Welnu hij zal zichzelf als offer aanbieden. Als de medelijdende koning staat hij zelf in de bres voor zijn onderdanen, als beeld van de Goede Herder zal hij zijn leven stellen voor zijn schapen..

18. En ten gevolge van een nieuwe goddelijke boodschap, die Gad na de eerste in vs.4vv. vermeldt, thans ontving door de mond van de Engel (1 Kronieken 21: 18), gebeurde het, dat Gad tot David kwam op dezelfde dag, waarop hij als voorbidder smekende voor het aangezicht van de Heere lag, en zei tot hem: Ga op naar de heuvel Moria, waarboven gij de Engel, de verderver onder het volk hebt zien staan, en richt de HEERE een altaar op, op de dorsvloer van Arauna, de Jebusiet opdat gij daar brandoffer en dankoffer brengt en het land voor de Heere verzoent.

Er moest een openbaar blijk van de goddelijke vergeving zijn. David moest een altaar voor de Heere oprichten; er moest een offerande plaatsvinden, want zonder offerande is er nooit en nergens vergeving. Daarom is Christus onze eeuwige offerande..

Dit is voor David het bewijs, dat zijn God hem verhoord heeft, maar op Zijn eigen d.i. op goddelijke wijze. Want toch hieruit kon David opmaken, dat de roede zou worden opgeheven, omdat indien Hij lust in zijn dood had, de Heere hem dan niet het bevel zou hebben gegeven, om een altaar te bouwen en een zoenoffer te brengen, wat juist een teken van leven en vergeving was..

20. En Arauna, die terwijl de Engel zich met het zwaard boven zijn dorsvloer vertoonde (vs.18) met zijn vier zonen juist tarwe dorste, en met hen uit vrees voor de hemelse verschijning zich verscholen had (1 Kronieken 21: 20), zag toe, keek uit zijn schuilplaats, toen hij mensen hoorde, en zag de koning en zijn knechten in plechtige optocht tot zich overkomen;
1) zo ging Arauna uit zijn schuilplaats en boog zich voor de koning met diepe eerbewijzing (Ge 33: 3) met zijn aangezicht ter aarde.

1) Als koning, had hij het recht gehad, om Arauna bij zich te ontbieden; als boeteling echter treedt hij op en daarom gaat hij zelf tot de Jebusiet, die in Israël was ingelijfd..

21. En Arauna zei, hoogst verwonderd over dit bezoek, dat hem onder zulke buitengewone tekenen en wonderen van de hemel gebracht werd: Waarom komt mijn heer de koning tot zijn knecht? En David zei: Om deze dorsvloer van u te kopen, om de HEERE een altaar op deze plaats te bouwen, opdat deze plaag, die over Israël is losgebroken, opgehouden wordt van over het volk. Want het bevel van de Heere heeft mij uitdrukkelijk op deze plaats gewezen.

23. Dit alles1) gaf Arauna, de koning aan de koning, het strekt mij, Arauna, tot grote vreugde om u, o Koning, die ook mijn koning zijt, alles wat ik heb, ten dienste te kunnen stellen, en ik bid u, dat gij het met de plaats aanneemt en niet verder van kopen en betalen spreekt. Voorts zei Arauna, na een korte pauze tot de koning: De HEERE uw God neme een welgevallen in u, met het offer, dat gij denkt te brengen, en schenke u de afwending van de plaag van het volk.

1) Beter: Dit alles, o koning, geeft Arauna aan de koning. Wij weten toch, dat Arauna het niet gegeven heeft, wel aanbiedt, maar dat David de gave geweigerd heeft. David wil het niet voor niets hebben. Dat zou niet in overeenstemming geweest zijn met de aard van het offer. Dan

had toch niet David, maar Arauna het gebracht, en de koning moest het als een zoenoffer de Heere brengen. Het had anders kunnen schijnen, dat hij het niet deed met een gewillig hart..

24. Maar de koning sloeg dat aanbod beslist af, en zei tot Arauna: Nee, maar ik zal het alles, dorsvloer en runderen, zeker van u kopen, voor de prijs, die het waard is; want ik zal de HEERE, mijn God niet offeren brandoffers van iets, dat ik om niet heb, omdat tot het wezen van een offer behoort, dat de offeraar het geve van zijn eigen goed, en niet van dat van een vreemde (Le 1: 1). Alzo, terwijl Arauna erkennen moest, dat de koning zijn aanbod niet mocht aannemen, kocht David van hem de dorsvloer en de runderen met jukken en sleden voor vijftig zilveren sikkels (naar 1 Kronieken 21: 25 voor zeshonderd gouden sikkels van gewicht).

Ook Ornan had een koninklijk hart. Hij wedijverde met David in edelmoedigheid. Terwijl de wereldliefde strijdt om het meeste naar zich toe te trekken, strijdt de genade om het meeste te geven..

De prijs van 50 sikkels schijnt bepaald veel te gering, als wij de prijs daarbij vergelijken, die Abraham gaf voor de akker, die hij van Efron de Hethiet kocht tot een erfbegraafplaats voor zijn familie (Genesis23: 15vv.: 400 sikkels) en wij moeten daarom aan het bericht van de Kronieken (600 sikkels) de voorkeur geven. Ter vereffening van beide verschillende opgaven zou er een uitweg zijn door in dit vers de 50 sikkels te nemen voor even zo vele gouden sikkels, die de twaalfvoudige waarde, dus 600 zilveren sikkels zouden uitmaken, indien er niet uitdrukkelijk stond: voor vijftig zilveren sikkels, terwijl omgekeerd in 1 Kronieken 21: 20 van goud sprake is. Dit laatste kon men nu nog wel zo verstaan, dat werkelijk 600 zilveren sikkels bedoeld zijn, maar deze gouden genoemd werden, omdat zij in gouden munt betaald werden; maar, hoe moesten wij dan de opgave van ons vers verstaan? De Rabbijnen leggen het zo uit, dat op ieder van de 12 stammen 50 zilveren sikkels gerekend zijn, en men dus bij de woorden: "voor vijftig zilveren sikkels" erbij moet denken: "voor ieder van de twaalf stammen". Een andere oplossing heeft Josefus: voor de dorsvloer en de runderen met het gereedschap zou David 50 sikkels betaald hebben, voor de gehele berg Moria, die hij daarna erbij kocht, 600 sikkels..

25. En David bouwde daar 1) de HEERE een altaar, dat hij snel liet opwerpen van zonen en stenen, en offerde brandoffers en dankoffers, die de Heere op zijn gebed met vuur van de hemel aanstak, tot bewijs, dat dit de plaats was, die Hij van nu af gekozen had, dat Zijn Naam daar woonde (Deuteronomium 12: 5vv.). Alzo werd de HEERE het land verbeden en deze plaag van over Israël opgehouden.

1) Van nu af was David gewoon alleen op Arauna’s dorsvloer te offeren, en bestemde die tot de plaats voor de toekomstige tempel (1 Kronieken 21: 26-22: 1 voor de bouw waarvan hij dan ook gedurende zijn volgende regeringstijd alle voorbereidingen nam (1 Kronieken 22: 2-27: 34).

David’s dankgebed na verkregen afwending van de plaag, hebben wij in Psalm 30 voor ons, waarvan het doel tevens is, om de plaats in te wijden, die voor de toekomstige tempel

bestemd was en reeds voorlopig "David's huis" de plaats waar hij offerde, geworden was; die Psalm diende tevens om de gedachtenis aan de gebeurtenis, waarbij zij deze bestemming verkreeg, bij het volk levend te houden. Van nu af was het David's streven, om niet enkel de tempelbouw voor te bereiden, maar ook om Israël's hart en neiging telkens meer te richten op Jeruzalem, als kerkelijk middelpunt van het nog onverdeelde rijk, en om aan het volk recht dringend de bede op de lippen te leggen, om de vredestijd en om de vredevorst, die het werk, dat hij niet zelf mocht uitvoeren, zouden voltooien. Dit blijkt allereerst uit het in hoger toon gestemde lied Psalm 122, waarvan wij het ontstaan in het laatste tiental jaren van David's regering plaatsen. De erkentenis dat die af te bidden vredestijd zeker komen zal, ja dat hij in beginsel reeds aangebroken is, wil de 124e Psalm opwekken door herinnering aan de gevaren, die door David's bestuur tot dusver met Gods hulp overwonnen zijn, en door voorstelling van de tegenwoordige toestand van vrijheid van alle in- of uiterlijke verdrukking. Opdat die toestand tot volkomenheid kome en voortdurend genoten worde, moet het volk van de Heere zich hoeden voor alle hoogzwevende gedachten en ontwerpen, en in kinderlijke ootmoed zijn heil slechts van Hem de Heere, verwachten: dan is het veilig. Zijn eigen innerlijk bestaan, zo als het door Gods tucht, ook door die, welke de geschiedenis van ons hoofdstuk leert, eindelijk geworden is, moet hij hier, zoals hij in Psalm 131 doet, openleggen om Israël te tonen, van welke aard zo'n hart zijn moet. Op deze weg van ootmoed en van kinderlijke overgave aan God, had David zich niet op de voorgrond gesteld, maar uit de afzondering laten halen, de hem toegedachte troon niet met geweld in bezit genomen, maar gewillig en geduldig de lange moeitevolle omweg van diepe vernedering betreden, totdat hij uit Gods hand ontving, wat Gods belofte hem had toegezegd: en zo heeft David aan het volk de heerlijkheid, de lang ontbeerde gemeenschap der heiligen aangebracht, waarvan het herstel met de oprichting van de ark op Sion begonnen en die door de godsdienstige vereniging van alle delen van het land op de enige plaats van het heiligdom, die zich nog zegenrijker ontwikkelen moet, als dat heiligdom zal zijn opgericht. Deze gemeenschap der heiligen, moet Israël zo vermaant David in de 133ste Psalm behouden en door Gods genademiddelen bij zich voeden en bevestigen..

Waar David in gehoorzaamheid van het geloof het bevel van de Heere volbrengt, om op Arauna's dorsvloer een altaar te bouwen en het offer te ontsteken, daar geeft de Heere er Zijn zegen op, door zich te laten verbidden. Zo gaat het altijd. Christus Jezus is altaar en offer tegelijk, en wanneer nu de zondaar op dit offer gelovig zijn handen leert leggen en Gods bevel gehoorzaamt, om in de grote kracht van dit offer te geloven, door de onweerstaanbare genade van de Heilige Geest, daar wordt het ook ervaren, dat wij met een verzoend God te doen hebben, dat de Engel met het vlammend zwaard is verdwenen, omdat de Wet haar verdoemende kracht heeft verloren..

SLOTWOORD OP DE BOEKEN VAN SAMUEL

Evenals de volgende boeken van de Koningen vormden de twee boeken van Samuel oorspronkelijk één geheel; zij zijn van elkaar gescheiden door de Alexandrijnse vertaling, de Septuaginta, die weer de tweemaal twee delen tot een geheel van vier delen gebonden heeft en deze: 1e, 2e, 3e en 4e boek van de Koningen noemt, of liever de Koninkrijken, basileiwn, met het oog op de beide koninkrijken, van Saul en David, die in de boeken van Samuel, en

van Juda en Israël, die in de boeken van de Koningen voorkomen. Ditzelfde heeft de Vulgaat gedaan. Onze verdeling wordt reeds gevonden in de Hebreeuwse Bijbel volgens de Masora, door de rabbijn Daniël Bomberg in het jaar 1525 uitgegeven.

De boeken van Samuel dragen die naam niet, omdat Samuel voor de vervaardiger wordt gehouden, maar om de inhoud. Samuel is de hoofdpersoon van die tijd, niet alleen, toen hij zelf rechter was, maar ook omdat hij Saul en David zalfde en daardoor, ten minste direct ook op hun tijd grote invloed had. Wat in deze beide boeken voorkomt, zo merkt Abarbanel terecht op, kan vrijwel allemaal tot Samuel teruggebracht worden, ook dat wat door als het ware een werk van zijn handen was. Sommige gedeelten in deze boeken zijn zeer kort, andere weer zeer uitvoerig beschreven; toch vinden wij een bepaald plan, dat als een gouden draad het geheel doorloopt. De hoofdgedachte is: de geschiedkundige ontwikkeling van het ware koningschap. "Israël moest een koninkrijk van priesters worden (Exod.19: 5vv.). Hoewel deze belofte de tijden van het Oude Verbond ver te boven ging en pas met de volmaking van het Godsrijk in het Nieuwe vervuld zou worden, zo moest dit Godsplan toch reeds naar de oude bedeling tot werkelijkheid gebracht worden. Israël moest niet slechts een priesterlijk, maar ook een koninklijk volk worden, niet slechts tot een gemeente van de Heere geheiligd, maar ook tot een koninkrijk van God verhoogd. Het aardse koninkrijk van Israël is daarom een veelbetekenend keerpunt in Israël’s ontwikkeling tot het doel van zijn goddelijke roeping; deze voortgang wordt tot een onderpand aan de goddelijke belofte, die David ontving (2 Samuel .7: 12vv.), dat de Heere zijn koninkrijk voor eeuwig bevestigen zou. Met deze belofte richtte God voor Zijn Gezalfde het eeuwig verbond op, waarop David aan het einde van zijn regering terugziet (2 Samuel .23: 1vv.). Zo wijst het einde van deze boeken naar hun begin terug. De profetie van Samuëls vrome moeder, dat de Heere Zijn koning macht zou geven en de hoorn van Zijn gezalfde verhogen (1 Samuel .2: 10), heeft in het koninkrijk van David een vervulling gevonden, die het volkomen worden van dat koninkrijk van God onder de scepter van David’s zoon, de Messias, waarborgt." Wie deze boeken vervaardigd heeft is niet te bepalen; alleen dit: uit plaatsen als 1 Samuel .9: 9; 27: 6; 30: 25 2 Samuel .13: 18; 18: 18 blijkt, dat de schrijver na de scheuring van het rijk, onder Rehabeam of Abia, geleefd heeft; zonder twijfel is het een profeet van het rijk van Juda geweest, die bij de samenstelling van zijn werk de reeds voorhanden schriften, met name de optekeningen van de profeten, zich tot nut gemaakt heeft..

Wie de Schrijver geweest is van deze gewijde Boeken is niet nader bekend. Het veiligst doet men door aan te nemen, dat het een profeet van de Heere is geweest, die kort na Salomo’s dood, onder de leiding van de Heilige Geest, deze Boeken heeft samengesteld en gebruik heeft gemaakt van verschillende aantekeningen, die er bestonden, omtrent het leven van Samuel, Saul en David.

Wat door sommigen gesteld wordt, dat de Schrijver geleefd heeft na de tijd van Abia, is niet te verdedigen, omdat elke zinspeling op het verval van beide rijken ten enenmale gemist wordt en we aan de andere zijde gedurig lezen "tot op deze dag", waardoor gezegd wordt, dat wat vermeld wordt, nog bestond toen deze Boeken werden samengesteld.

Wie hij echter ook moge geweest zijn, dit blijkt wel, dat hij, onder de leiding van Gods Geest, een zeer aanschouwelijke en levendige voorstelling van zaken geeft en alles zo nauwkeurig mogelijk beschrijft, zodat het gehele boek de innerlijke sporen draagt van volkomen betrouwbaarheid en van zuivere historische nauwgezetheid.

Het is de Schrijver erom te doen, om voor de navolgende tijden het helder te doen uitkomen, hoe God, de Heere, niet in Saul, maar in David en Salomo het zuivere beeld van een theocratisch koning geeft en hoe, waar de God van Israël aan Zijn volk een zichtbaar koning schenkt, Hij door Zijn Profeten Zelf in alles de gang van zaken bestuurt, aan de door Hem verordende koningen Zijn profeten geeft, opdat deze de koning als raadslieden toegevoegd zullen zijn, om het volk te regeren in recht en gerechtigheid.

Maar bovenal hoe èn David èn Salomo, beiden, typen zijn van Hem, die genoemd is: "een Heerser over de mensen, een Rechtvaardige, een Heerser in de vrees van God."

Wat Thenius van een gedeelte aanmerkt, geldt gewis van het gehele werk van de Schrijver: "Zij (deze Boeken) behoren tot het mooiste, wat de geschiedboeken van het Oude Testament ons opleveren. Zij bevelen zich aan door aanlokkelijke eenvoud in de beschrijving en geven ons een hoog denkbeeld van de veelzijdige invloed van de profetische werkzaamheid.".

HET EERSTE BOEK DER KONINGEN.

Evenals de Boeken van Samuel, zijn ook die van de Koningen oorspronkelijk niet in tweeën gescheiden.

Door de Septuaginta zijn ook deze Boeken in tweeën verdeeld, in een eerste en tweede Boek der Koningen en men noemde ze, zoals wij reeds vroeger bij de behandeling van het 1ste Boek van Samuel hebben gezegd, het derde en vierde Boek der Koninkrijken. In de niet-Roomse vertalingen is echter ook van deze Boeken de oorspronkelijke naam behouden.

In beide wordt de geschiedenis meegedeeld van de Koninkrijken van de Twee en de Tien stammen, van de Rijken van Juda en Israël. Zij beginnen met de troonsbestijging van Salomo en eindigen met de Babylonische ballingschap, met het teniet gaan van het Koninkrijk van Juda. Zij geven ons te zien, hoe de Heere God in de ontwikkeling van het koningschap Zijn Woord bevestigt aan David, Zijn knecht, gedaan. De belofte in 2 Samuel .7 door Nathan aan David van Gods wege gegeven, is als het ware de rode draad, die door geheel de geschiedenis loopt, die ons hier wordt beschreven.

Het Eerste Boek laat zich verdelen in slechts twee delen.

Het eerste deel (1-11) beschrijft ons, na de dood van koning David, de regering van diens zoon Salomo. Het begin, het hoogtepunt en het verval van zijn regering.

Het tweede deel (12-22) doet ons zien, hoe het gehele rijk in tweeën wordt gescheiden, ten gevolge van Salomo’s val en beschrijft dan verder de geschiedenis van beide Rijken, tot aan de verbintenis van beide koningshuizen onder Achab en Josafat (Joram), terwijl het eindigt met de dood van Achab, de meest goddeloze onder Israël’s koningen, en met die van Josafat.

In beide delen komt het zo treffend uit, hoe de Heere God, als werkelijk Heerser over Zijn volk, in Zijn Profeten de mannen verwekte, van wie Hij wilde, dat zij als raadslieden aan de ene zijde of als boetpredikers aan de andere zijde de koningen ter zijde stonden, of tegen hen optraden.

God, de Heere, Zijn volk leidende naar de Raad van Zijn wil, of het bezoekende met Zijn strenge tucht, is schier op iedere bladzijde zicht- en merkbaar..

In het tweede Boek van Samuel wordt het leven van David niet geheel afgehandeld: dit gebeurt in het eerste Boek van de Koningen, terwijl tevens Salomo’s levensgeschiedenis in die van David wordt ingevlochten. David en Salomo zijn trouwens evenals Abraham en Melchizedek, Mozes en Jozua twee elkaar wederzijds verklarende en aanvullende karakters, terwijl het profetisch tijdperk als aanvulling van het koningschap (vooral wanneer het in verval komt) kan beschouwd worden. Vandaar dat in de Boeken van de Koningen de profeten nog meer op de voorgrond treden dan in de Boeken van Samuel. Eindelijk moet het volk, dat in 1 Samuël8: 19vv. verklaard had: "Daar zal een koning over ons zijn, en wij zullen ook zijn zoals al de volkeren", onder de heidense koningen tijdens de Assyrische en Babylonische

gevangenschap ondervinden, at een voorrecht het is onder de onmiddelijke heerschappij van God te mogen leven, welk voorrecht andere volken missen.

HOOFDSTUK 1.

SALOMO TOT KONING GEZALFD EN INGEHULDIGD.

I. Vs.1-37. Wanneer David in zijn ouderdom zo arm aan levenskracht geworden is, dat men hem met dekens niet meer verwarmen kan, wordt er op raad van zijn artsen een jeugdige maagd gezocht, die met haar krachtige levenswarmte zijn bijna uitgedoofde levensgeesten nog enige tijd zou kunnen onderhouden. Deze omstandigheden deden aan de ene zijde verwachten, dat hij de regering niet langer zou kunnen waarnemen, maar tevens aan de andere zijde, dat hij niet machtig zou zijn om krachtig tussenbeide te treden, waardoor Adonia (thans oudste zoon van de koning) verleid wordt zichzelf in plaats van de door David als opvolger bestemde Salomo op de troon te plaatsen. Hij heeft reeds in vereniging met de hogepriester Abjathar en de veldheer Joab alle daartoe strekkende stappen gedaan, als de waakzaamheid van de profeet Nathan zijn plannen verijdelt, omdat deze, met hulp van Bathseba, de koning beweegt terstond het bevel uit te vaardigen, dat Salomo in het dal Gihon tot koning gezalfd en daarna plechtig naar het koninklijk paleis teruggeleid zal worden, om daar zijn troonsbestijging te houden.

1. Koning David nu was oud, wel bedaagd, want hij had nu reeds een bijna zeventigjarige ouderdom bereikt (vgl. 2: 11; 2 Samuel .5: 4vv.), en zij dekten hem met kleren (grote dekens), wanneer hij zich te ruste legde, maar hij kreeg geen warmte. 1) Een verval van krachten, 2) dat ten gevolge van het veelvuldig lijden en de grote moeilijkheden, door David in zijn veelbewogen leven ondervonden, zich zo vroegtijdig bij hem openbaarde (De 34: 7), en hem dikwijls noodzaakte ook bij dag het bed te houden. (vs.47)

1) David had nu de ouderdom bereikt, die volgens Psalm 90: 10 de gewone levensduur van de mens uitmaakt; hij ondervond dat de levenskracht en levenswarmte voor altijd waren verdwenen, maar hij behoort niet tot die ongelukkigen, die hoe sneller het leven hun ontvlucht, zich des te hartstochtelijker daaraan vastklemmen. Tweemaal wordt zijn ouderdom als een verzadigd zijn voorgesteld (1 Kronieken 23: 1 en 29: 28 ; "zat van dagen). Dit verzadigd zijn is echter geen walging. David is wel het leven "zat", maar die walging, die voortvloeit uit een overmatig en zondig levensgenot kent hij niet. Het koude en vervallen lichaam van David wordt bezield door een vuur van de geest, waarmee hij, die in de dagen van zijn jeugd reeds de eeuwige goederen van het leven verkoren had, met al het vuur van een eeuwige liefde in zijn grijze dagen datgene aangrijpt, wat in deze wereld het blijvend goed is. Een schoon bewijs, dat de geest van de koning niet verzwakt en verouderd is, vinden wij in het kleine lied, dat wij in 2 Samuel .23: 1-7 onder de benaming van "laatste woorden van David" hebben aangetroffen. Als eenvoudig harpspeler treedt de herdersknaap uit Bethlehem het eerst voor ons op (1 Samuel .16: 18); als de gevierde zanger van Israël neemt hij van ons afscheid in dit lied (2 Samuel .23: 1). Wat een wild, huiveringwekkend, prachtvol hooggebergte ligt tussen deze beide zo ver van elkaar verwijderde stille punten, en toch zien wij nog de vleugelslag van de levendigste verbeeldingskracht, toch voelen wij nog de krachtige polsslag van de gedachten in de zwanenzang van de grijze vorst! Is het de kunst en de kracht van zijn dichterlijke aanleg? Toen Goethe oud geworden was en het leven voor hem zijn schoonheid en wellust verloren had, zocht hij heul en verkwikking in de "Liefdetuin" van

de Perzische Hafis. (Een van de beroemdste perzische dichters, wiens gezangen slechts van liefde, bloemen en wijn spreken, en erop gemaakt zijn, het gemoed van de mens op mystiek godsdienstige wijze op te wekken. Hij kende de Koran van buiten). Niet alzo David. Het onderwerp van zijn laatste lied is het nabij-zijnde, het zichtbare, de volle werkelijkheid van het leven, zijn eigen nu volbrachte loopbaan. Het is niet meer slechts de natuur, maar de gave van de natuur verhelderd door de kracht van de eeuwige geest..

2) Dr. Lightfoot meent, dat hij geslagen geweest is met een verstervende beroerte..

2. Toen zeiden zijn knechten, zijn lijfartsen, bij monde van een van hen, tot hem: Laat ze mijn heer de koning een jonge dochter, een maagd zoeken, die voor het aangezicht van de koning sta, hem diene en hem koestere; en zij slape in uw schoot, dat mijn heer de koning, door haar jeugdige levenskracht, warm worde.

Deze raad van David's geneesheren berust op de ook door andere artsen van de oudheid (dezelfde raad geeft Gallenus voor zekere koude en droge ziekten; POLUS) gemaakte ervaring, dat door het bij elkaar slapen van een gezond jeugdig persoon en een hoog bejaard mens, de verdwijnende levenskracht van de laatste opgehouden en versterkt wordt. Men noemt dit middel wel eens de verlenging van het leven. Onbewust en zonder opzet ziet men dit middel niet zelden in gezinnen toegepast, als kinderen bij grootouders slapen, hetgeen echter de kinderen even nadelig als de oude mensen voordelig is. Aan iets anders dan aan opwekking van de verdwijnende levenskracht door opname (inzuiging) van de krachtige, frisse uitwaseming van het jeudige individu, kan hier gedacht worden (vs.4). De reden, waarom men voor de koning een reine maagd zocht, en wel de mooiste uit heel het gebied van Israël, ligt alleen daarin, dat dit met de koninklijke waardigheid overeenkwam. Het bedenkelijke, dat deze maatregel op nieuwtestamentisch standpunt heeft, verdwijnt, wanneer men zich op oudtestamentisch standpunt plaatst, daar toen de polygamie nog door God werd toegelaten (Ex 21: 11)..

3. Zo zochten zij, de weggezonden dienaren van de koning, een mooie jonge dochter in heel het gebied van Israël; en zij vonden er een, die boven alle andere geschikt scheen, in Abisag (= mijn vader is onwetend), een Sunamitische 1) en brachten ze tot de koning.

1) Sunem lag aan de westelijke grens van de stam Issaschar, niet ver van de kleine Hermon (Joz.19: 18)..

4. En 1) de jonge dochter was bovenmate mooi, en koesterde de koning, en diende hem, ook daarin, dat zij in zijn schoot sliep; maar de koning bekende ze niet, 2) waardoor zij zijn vrouw of zijn bijvrouw geworden zou zijn (De 25: 5); vandaar dat Bathseba er later geenbezwaar in vond haar voor Adonia tot vrouw te verzoeken, omdat zij zijn eigenlijke bedoelingen met zo'n aanzoek, in haar argeloosheid niet doorzag (2: 13).

1) Indien er ook onder David's vrouwen zich een jongere bevonden had, wat het geval niet schijnt te zijn geweest, omdat hij waarschijnlijk na Bathseba geen vrouw meer nam, en deze

wellicht reeds over de 40 jaar telde, zo had deze toch hem de thans gevorderde diensten uit hoofde van haar waardigheid niet kunnen bewijzen..

2) Toch meende het volk, dat Abisag in waarheid zijn bijvrouw was geworden. Anders toch had Adonia haar niet begeerd tot zijn vrouw. Deze dacht met de vervulling van zijn begeerte zich des te gemakkelijker nog eens de weg tot de troon te kunnen banen. Ook vele uitleggers zijn van mening, dat zij in waarheid zijn bijvrouw is geweest, maar o.i. is dit in strijd met de laatste woorden van dit vers. Ontegenzeglijk geeft deze mededeling de indruk, dat Abisag alleen diende om door haar bijligging de krachten van de koning te versterken. Het is tevens duidelijk, dat deze mededeling plaats heeft om te doen zien, dat David te zwak en te krachteloos was geworden, om zelf de teugels van het bewind te voeren en dus om de volgende geschiedenis in te leiden..

5. Adonia nu, de zoon van Haggith (= grote blijdschap), thans na Amnons en Absaloms gewelddadige en na Chileabs vroegtijdige dood (2 Samuel .3: 2vv.; 13: 29; 18: 14 "2 Samuel 14: 3) de oudste zoon van het koninklijke huis, verhief zich, gebruik makende van de zwakte van David, om nog bij diens leven zich van de troonopvolging te verzekeren, omdat hij wel wist, dat deze reeds Salomo toegedacht was (1Ch 28: 5), zeggende: ik zal koning zijn, 1) en hij bereidde zich, juist zoals Absalom het gedaan had, toen hij aanspraak maakte op de kroon (2 Samuel .15: 1), wagens en ruiters (een koninklijke wagen evenals een begeleiding van ruiters) toen hij uitreed, en vijftig mannen lopende voor zijn aangezicht.

1) Adonia weet wel, dat hij niet door God tot koning is bestemd. Immers de Heere had aan David, toen hij (Adonia) reeds geboren was, gezegd, dat die koning zou worden, die nog uit zijn lendenen zou voortkomen. Deze kon niet anders dan Salomo zijn. Wat Adonia hier doet is dan ook niet alleen opstand tegen David, maar rechtstreeks opstand tegen God, die alleen het recht had en dit ook tot dusverre had uitgeoefend, om precies aan te duiden, wie koning zou zijn..

6. En zijn vader had hem niet bedroefd van zijn dagen, zeggende: Waarom hebt gij zo gedaan zijn leven lang? 1) En ook zoals vroeger Absalom (2 Samuel .14: 25) was hij zeer mooi 2) van gedaante en a) Haggith3) had hem gebaard na Absalom.

a) 1 Kronieken 3: 2

1) De Lutherse Vertaling heeft: "En zijn vader wilde hem niet bedroeven bij zijn leven, zeggende: Waarom doet gij zo?" met welke vertaling bedoeld zou worden, dat David zo vast overtuigd was van de goddelijke keuze van Salomo, dat hij aan het gelukken van andere pogingen om deze keuze krachteloos te maken, niet geloofde; hij liet dus Adonia zijn gang gaan, omdat hij geen noodzakelijkheid zag hem tegen te staan (te bedroeven). De Statenvertaling is echter meer in overeenstemming met de grondtekst. Er wordt hier alleen een zekere toegevendheid van David ten opzichte van Adonia aangegeven, waarschijnlijk wel om in de opvoeding van Adonia de grond aan te geven van zijn laakbaar gedrag..

Deze vertaling deugt niet. Die van de Statenvertaling is beter en juister. Er wordt hier toch aangegeven een toegevendheid van David voor zijn zoon, waardoor deze het dus waagde, om nog tijdens het leven van zijn vader naar de teugels van het bewind te grijpen, hopende en er staat opmakende, dat zijn vader zich ook tegen deze daad niet zou verzetten..

2) Wat de schoonheid van Adonia betreft, het blijkt, dat hij daarvan een voorwendsel maakte om de kroon te bemachtigen, dit was geen gril (vgl. 1 Samuel .9: 2; 10: 23). Zijn voorrecht van de oudste te zijn deed hij gelden op grond van de wetsbepaling in Deuteronomium 21: 15vv. zonder zich aan de andersluidende bepaling omtrent het verkiezen van een Koning in Deuteronomium 17: 14vv. te storen..

3) Dit wil niet zeggen, dat Haggith ook de moeder van Absalom was. Deze toch heette Maächa, maar dat hij, Adonia, op Absalom volgde en dus nu de oudste zoon was..

10. Maar Nathan, de profeet, en Benaja en de helden, en Salomo, 1) zijn broeder, nodigde hij niet uit. Want het was zijn voornemen de laatste te verdringen, en hoe Nathan met de anderen zich ten opzichte van zulk gedrag zouden gedragen, was hem verre van onbekend.

1) Dat Adonia Salomo niet uitnodigde, noch Nathan en Benaja en de helden, had zijn reden hierin, dat hij ervan af wist, dat Salomo tot troonopvolger van David was uitverkoren..

11. Toen sprak Nathan, die omdat Adonia zijn voorbereidingen zo geheim had gehouden, pas op het ogenblik van de uitvoering daarvan kennis kreeg, tot Bathseba, de moeder van Salomo, om haar van het voorgevallene te verwittigen en met haar hulp tegenovergestelde maatregelen te treffen, zeggende: Hebt gij niet gehoord, dat 1) Adonia, de zoon van Haggith, reeds zo goed als koning is geworden? en onze heer David weet dat niet.

1) In het Hebreeuws staat er Ki malak, d.i. dat hij zo goed als koning is. Hieraan knoopt Nathan de waarschuwing vast, dat hun leven, dat van Salomo en Bathseba, niet langer zeker is, omdat een Adonia, indien zijn plannen doorgaan, hen niet in het leven zal laten, volgens de Oosterse gewoonte. Hij raadt haar daarom aan, terstond pogingen in het werk te stellen, om haar leven en dat van Salomo te redden..

14. Zie, als (onderwijl) gij daar nog met de koning spreken zult, zo zal ik na u eveneens in het vertrek van de koning inkomen, en zal uw woorden vervullen, 1) ze bevestigend herhalen, opdat de koning aangezet worde (aanleiding hebbe)zijn belofte terstond te verwezenlijken, en er alzo aan de verdere ondernemingen van Adonia een perk gesteld worde.

1) Niet, het ontbrekende aanvullen, maar, het gesprokene waar maken, zoals plhroun, door verwerkelijking vervullen, of, zoals hier, door hetzelfde te zeggen, ze bevestigen..

15. En Bathseba volgde de raad van de profeet, en ging tot de koning in de binnenkamer; 1) maar de koning was zeer oud, sterk aangetast door gebreken van de ouderdom en zeer hulpbehoevend, waarom hij deze kamer niet meer verliet, en Abisag, de Sunamitische, diende de koning overeenkomstig haar beroep.

1) Als de vrouw van de koning had zij vrijheid in zijn slaapkamer te komen, zonder verlof te vragen, terwijl Nathan niet voor de koning verscheen voordat zijn komst aangediend was..

19. En hij heeft bij de steen Zoheleth naast de fontein Rogel ossen, en gemest vee, en schapen in menigte geslacht, en uitgenodigd tot een offermaal al de zonen van de koning en Abjathar, de priester, en Joab, de krijgsoverste, maar uw knecht Salomo heeft hij niet uitgenodigd 1) en daarmee duidelijk genoeg getoond, wat hij in zijn schild voert.

1) Dit laatste voegt Bathseba er niet bij, om daarmee te kennen te geven, dat zij er zich gekrenkt over voelt, maar om David te doen voelen, hoe de verhouding is tussen Adonia en zijn veelgeliefde zoon Salomo en om hem tevens voor ogen te stellen, wat het lot zal zijn van Salomo, indien Adonia de overhand behoudt..

20. Maar gij, mijn heer koning! in wiens hand de beslissing is, en Adonia heeft het nog zover niet gebracht, dat al het volk hem aanhangt, de ogen van het gehele Israël zijn op u, dat gij hun zou te kennen geven, wie op de troon van mijn heer de koning na hem zitten zal; 1) spoed u daarom mijn zoon Salomo in het koninkrijk te bevestigen.

1) D.i. de beslissing is in uw macht, want het volk hangt Adonia nog niet aan, maar ziet op u, wat gij in dit geval zult doen, en zal uw beslissing voor lief nemen. Haast gij u slechts, om Salomo tot koning te maken.

21. Of anders zal het gebeuren, als mijn heer de koning met zijn vaderen zal ontslapen zijn, en daarom zijn wil niet meer openlijk aan het volk zal kunnen verklaren, dat Adonia gewonnen spel zal hebben, er, ik en mijn zoon Salomo als zondaars zullen zijn, 1) wij beiden zullen door hem van hoogverraad beschuldigd en dienovereenkomstig behandeld worden.

1) Zondaars zijn, d.i. van hoogverraad beschuldigd en ter dood gebracht worden. Men ziet, Bathseba doet alles, om David tot een zo spoedig mogelijke beslissing te nopen, opdat hij met een forse slag al de aanslagen van Adonia zal vernietigen..

23. En zij, de dienaren, gaven de koning te kennen, zeggende: Zie, de profeet Nathan is daar, waarop David beval hem binnen te laten: Bathseba verwijderde zich intussen beleefdheidshalve; 1) en hij, Nathan, kwam voor het aangezicht van de koning en boog zich voor de koning op zijn aangezicht ter aarde.

1) Bij audiënties, die een koning gaf, mocht, zoals ook nog heden ten dage gebeurt, geen derde aanwezig zijn, of de koning moest uitdrukkelijk zijn aanwezigheid verlangen..

27. Is deze zaak, dat opzettelijk voorbijgaan juist van hen, die uw grootste vertrouwen bezitten, van mijn heer de koning gebeurd? en hebt gij uw knecht met opzet nietbekend gemaakt, wie op de troon van mijn heer de koning na hem zitten zou? Dit kan onmogelijk het geval zijn; daarom is voorzeker de gehele onderneming niets anders dan hoogverraad tegen u, en het is nodig, dat gij met vastberadenheid dit tegen gaat.

Nathan verschijnt, zoals altijd, voor hem als de ware profeet. Waar het geldt een poging om menselijk-eigenwillig voornemen tegenover het Raadsbesluit van God en Zijn wil tot uitvoering te brengen, waar het heil en het welzijn van het volk op het spel staan, daar was het de roeping van het profetisme tussenbeide te treden, radend en vermanend, waarschuwend en bestraffend. Niet zozeer de persoonlijke vriendschap van David en de liefde voor zijn leerling Salomo, als veeleer en boven alles de erkende wil van God, dat Salomo tot koning bestemd was, dreef hem een stap te doen, die voor hemzelf de ergste gevolgen had kunnen hebben, ja, hem het leven had kunnen kosten, wanneer Adonia koning was geworden. Zonder zijn snel, moedig ingrijpen was er voor Israël geen Salomonische tijd, geen bloeitijd van het theocratisch huis geweest..

Dit kan onmogelijk het geval zijn; daarom is voorzeker de gehele onderneming niets anders dan hoogverraad tegen u, en het is nodig, dat gij met vastberadenheid dit tegen gaat..

33. En de koning zei tot hen: Neemt met u de knechten van uw heer, de Krethi en de Plethi (vs.38) en doet mijn zoon Salomo rijden op de muilezelin, 1) die voor mij is tot een zinnebeeldig teken voor het volk, dat hij voortaan koning zal zijn in mijn plaats, en voert hem af naar Gihon, het dal dat ingesloten wordt door de bovenste en benedenste tak van de Gihon aan de westzijde van de berg Sion.

1) Wie onder Israël op de muilezelin van de koning reed, was bestemd tot troonopvolger. Later werd dit beschouwd als een eerbewijs aan de gunstelingen van de koning bewezen, zoals blijkt uit de geschiedenis van Mordechai..

34. En dat Zadok, de priester, met Nathan, de profeet, hem daar tot koning over Israël zalven.1) Daarna, als de zalving plaatsgevonden heeft, zult gij met de bazuin blazen, en zeggen: De koning Salomo leve!

1) David laat Salomo zalven, om daarmee te bewijzen, dat hij zeker wist, dat deze door God bestemd was, om zijn opvolger te zijn, en om aldus het volk te doen weten, dat niet Adonia, maar Salomo volgens Gods beschikking koning over Israël zou wezen..

II. Vs.38-53. Het bevel van David wordt onmiddellijk ten uitvoer gebracht, en als nu de thans in het dal Gihon tot koning gezalfde Salomo naar Sion teruggevoerd wordt, heft het volk een vreugdegeschrei aan, dat zelfs aan de zuidoostelijke zijde van de stad, waar Adonia met zijn aanhang juist zijn feestmaal geëindigd heeft, gehoord wordt. Weldra brengt Abjathar’s zoon Jonathan tijding van hetgeen er in Jeruzalem voorgevallen is, en het gehele gezelschap stuift uit elkaar. Adonia vlucht naar het heiligdom en laat de koning vergiffenis vragen, die hem geschonken wordt onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat hij zich in het vervolg van alle oproer zal onthouden.

38. Toen ging Zadok, de priester af van de berg Sion naar het westelijk van de berg gelegen dal, om zo de bevel de koning onverwijld ten uitvoer te leggen, met Nathan, de profeet, en Benaja, de zoon van Jójada, en in het gevolg van de laatste, de Krethi en de Plethi, en zij deden Salomo rijden op de muilezelin van koning David, en leidden hem naar Gihon.

39. En Zadok, de priester, nam, toen men daar aangekomen was, de oliehoorn, gevuld met de heilige olie (Exod.30: 22vv.), die hij uit de tent, uit de voor de Ark van het verbond vervaardigde heilige tent (2 Samuel .6: 17) meegenomen 1) had, en zalfde Salomo
2) die toen ongeveer twintig jaar telde, en zij bliezen na het uitvoeren van de plechtigheid met de bazuin, en al het volk, de dienaren van de koning en andere inwoners van Jeruzalem, die zich bij de trein hadden aangesloten, zei: De koning Salomo leve!

1) Ofschoon Abjathar en niet Zadok de dienst bij de Ark van het Verbond waarnam, zo bestond er toch tussen hen niet zo'n verwijdering, dat de laatste bij afwezigheid van de eerste geen toegang tot de Tent zou gehad hebben. Ook in 2 Samuel .15: 24 komt Zadok voor als een persoon van grote invloed ten opzichte van het onder Abjathar's opzicht staande Heiligdom..

2) In 1 Kronieken 29: 22 wordt van een tweede zalving van Salomo gesproken, die voor de ogen van het gehele volk plaats had (1Ki 1: 53)..

47. Zo zijn ook de knechten van de koning in het slaapkabinet van koning David, die door ouderdom aan zijn legerstede gebonden is, gekomen, om onze heer, de koning David, te zegenen, hem met de troonsbestijging van zijn zoon geluk te wensen, zeggende: Uw God make de naam van Salomo nog beter dan uw reeds zo beroemde naam, en make zijn troon nog groter dan uw reeds zo hoog gezegende troon; 1) en de koning heeft, geroerd door deze gelukwensen van de groten van zijn rijk, aanbeden op de slaapstede, evenals vroeger de aartsvader Jakob deed, na zijn uiterste wilsbeschikking (Genesis47: 31).

1) Dit was geen vleitaal, maar hartelijke wens van het volk, om daarmee te kennen te geven, de grote liefde, die zij hadden voor de zoon van David. De liefde voor David gaat hier over op het hoofd van Salomo. Het moet dan ook de grijze koning goed gedaan hebben, dat het volk deze wens uitsprak..

50. Maar Adonia vreesde voor Salomo, thans met de koninklijke macht bekleed, en gerechtigd hem wegens oproer met de dood te doen straffen, en hij stond op en ging heen naar de berg Sion, waar de Ark van het verbond stond, en vatte de hoornen van het altaar, 1) daarmee tonende, dat hij zich onder de bescherming van de Heere stelde (Ex 17: 2).

1) In de hoornen van het altaar als symbolen van macht en kracht concentreerde zich de betekenis van het altaar als een woonstede van God, waarvan heil en leven uitgaat (Exod.27: 19). Door het aanvatten van de hoornen van het altaar, stelde zich de misdadiger onder de bescherming van de reddende en te hulp komende genade van God, die de zonde uitdelgt en juist daardoor de straf opheft..

Men mag als vrij zeker aannemen, dat Abjathar gevlucht is naar de tent op Sion, omdat van een vlucht naar Gibeon niets gemeld wordt..

51. En men (waarschijnlijk personen, die medelijden hadden met de voor zijn leven beduchte koningszoon) maakte Salomo bekend, zeggende: Zie Adonia vreest de koning Salomo: want

ziet, hij heeft de hoornen van het altaar gevat; hij smeekt u om het behoud van zijn leven, ofschoon hij wel weet, dat hij het eigenlijk verbeurd heeft, zeggende: dat de koning Salomo mij als heden zwere, dat hij zijn knecht met het zwaard niet zal doden, 1) opdat ik alzo zonder gevaar naar mijn huis kan terugkeren!

1) Hiermee gaf hij te kennen, dat hij zich aan geen rechterlijk onderzoek durfde bloot stellen, maar zich enkel en alleen verliet op de barmhartigheid van zijn vorst en dat zijn enige pleitrede was, dat Salomo in aanmerking van Gods genade en barmhartigheid in het vergeven van de overtredingen, ook bewogen mocht worden tot het verlenen van vergiffenis..

53. En koning Salomo zond boden heen, naar het heiligdom, en zij deden hem gaan van het altaar, d.i. zij haalden hem over zijn toevluchtsoord te verlaten, omdat hij vanwege de koninklijke begenadiging deze schuilplaats nietmeer behoefde, en hij kwam in het koninklijk paleis, ten einde uit de eigen mond van de koning zijn vrijspraak te vernemen, en voor de koning gekomen zijnde, boog hij zich neer voor de koning Salomo, hiermee te kennen gevende, dat hij Salomo als de rechtmatige koning erkende, en dus tevens een volledige onderwerping belovende, en Salomo zei tot hem: Van mijn zijde is alles vergeven en vergeten, geef gij van uw zijde nu slechts geen aanleiding, dat uw misdaad misschien naderhand nog gestraft moet worden (2: 13vv.). 1) Ga thans heen naar uw huis.

1) Wij hebben in dit het duidelijk bewijs gehad, dat David, ofschoon gebukt onder de last van de ouderdom, toch nog met volle kracht de teugel van het bewind voerde, en alzo in zijn eigen persoon de waarheid bevestigde van hetgeen hij in de 1ste Psalm van de vrome en oprechte zegt: dat hij zal zijn als een boom geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft in zijn tijd en waarvan het blad niet afvalt; en al wat hij doet zal wel gelukken..

Evenzo zien wij hen op de laatste rijksdag, die hij volgens 1 Kronieken 28 en 29 enige tijd na Salomo’s troonsbestijging hield, het in Deuteronomium 17: 20 de koning gestelde gebod: "hij zal zijn hart niet verheffen boven zijn broeders" in vervulling brengen. Terwijl hij tijdens de oploop, die Adonia’s pogen om de troon te bemachtigen veroorzaakte, te bed lag, raapte hij voor deze laatste rijksdag alle levenskracht bijeen; niet op zijn troon zal hij een aanspraak houden, nee staande op de vlakke grond, evenals zij tot wie hij spreekt vangt hij aan: "Hoort mij, mijn broeders en mijn volk" (1 Kronieken 28: 2). Evenals hij zijn strijdgenoten (1 Samuel .30: 23) met de naam van broeders aanspreekt, toen zijn koningschap nog verborgen was, evenzo is ook thans nog, nu zijn koninkrijk voor geheel Israël en de heidenen openbaar geworden en tot volkomenheid geraakt is, zijn taal dezelfde gebleven. Een koning, die zo onder en met zijn volk geleefd heeft als David, wiens door menige storm bewogen levensdag in zo’n heldere en zachte avond eindigde, zo’n koning kan nimmer bij zijn volk in vergetelheid geraken. (Het Hollands hart kan niet nalaten hier aan Willem I te denken, wiens nagedachtenis in zegening zal blijven zolang er een Hollands hart slaat.) Toen het volk Samuel om een koning verzocht, was zijn wens slechts een duister verlangen, men zou haast zeggen een begeerte uit instinct. David heeft zijn volk voor altijd metterdaad duidelijk gemaakt, wat het koningschap in Israël is: hij heeft als koning zijn volk een nieuwe geest ingeboezemd en Israël tot een hoger staatsbewustzijn gevoerd, hij is het geheiligde voorbeeld geworden, waarnaar alle latere koningen van Israël beoordeeld werden. Nochtans weet en

erkent David, wat een zwak en gebrekkig voorbeeld hij is, en de eerste oorzaak van zijn gebrek vindt hij in de natuurlijke grond van zijn geboorte Psalm 51: 7 ; dat evenwel is de erfsmet, die al zijn opvolgers op dezelfde wijze aankleeft, maar die hen tevens belet zo ver te komen als het door Gods genade hem gegund was. Daarom erkent hij op profetische wijze in Psalm 2: 7 dat wat de toekomstige Gezalfde betreft, van wie de Heere hem gesproken heeft (2 Samuel .7: 12vv. 7.12) het woord: "Ik zal zijn Vader zijn en Hij zal mijn Zoon zijn," nog een meer uitgebreide vervulling moet verkrijgen dan dit in Salomo of een ander van zijn nakomelingen het geval was, als hij zegt (Psalm 2): "Ik zal van het besluit verhalen: de Heere heeft tot mij gezegd: Gij zijt mijn Zoon, Heden heb Ik u gegenereerd." En evenals hij toen, wanneer hij zijn zonde het diepst voelde, moest erkennen, dat de oorzaak van zijn verdorvenheid opklom tot ja voor zijn geboorte; zo verstond hij ook toen, wanneer hij zich geroepen achtte andermans zonden te dragen (2 Samuel 15: 16) dat hij niet in de volste zin van het woord schuldeloos leed en daarom ook niet een waarachtig priesterlijke verzoening kon aanbrengen. Dit is het innerlijke aanknopingspunt voor de verdere profetische blik, die wij in Psalm 110 aantreffen; want hier ziet hij op de toekomstige Gezalfde in Zijn heerlijke vereniging met God als de priesterlijke koning, die zijn rijksgenoten tot het einddoel voert, dat zij de geheiligde, al het boze overwinnende, waarachtig priesterlijke Gemeente vormen..

Salomo begint zijn regering zachtmoedig en wijs. Hij wil niet zonder noodzaak bloed vergieten, vooral niet het bloed van zijn broeder. Maar als straks Adonia weer een poging waagt, om de kroon te bemachtigen, zal Salomo bewijzen, dat zachtmoedigheid geen zwakheid is..

HOOFDSTUK 2.

DAVID'S LAATSTE WIL EN AFSCHEID. SALOMO'S OPVOLGING EN DOORTASTENDE REGERING.

I. Vs.1-11. David zijn einde voelende naderen, ontbiedt de reeds in zijn koninkrijk bevestigde koning Salomo tot zich, en geeft hem zijn laatste bevelen en vermaningen; de laatste hebben betrekking op de geest en zin, waarin Salomo regeren moet, opdat zijn regering gezegend zij en de Heere Zijn belofte aan het huis van David kan vervullen; de eerste betreffen de vergelding van Joabs misdaad, de vergelding van Barzillaï's trouw aan diens kinderen en het scherpe waarnemen van de lasteraar Simeï, opdat ook deze nog zijn loon krijgt. Daarop wordt David's overlijden met korte woorden vermeld met opgave van de plaats, waar hij begraven werd, en van de tijd, dat hij geregeerd heeft.

1. Toen nu de dagen van David nabij waren dat hij sterven zou, en hij zelf ook voelde dat zijn einde naderde, gebood hij zijn zoon Salomo, nadat hij deze reeds op de rijksdag (1 Kronieken 28) met aandrang vermaand had, zeggende:

3. En neem waar de wacht van de HEERE, uw God (neem de dienst, die gij Hem schuldig zijt, wel waar), om te wandelen in zijn wegen, om te onderhouden zijn instellingenen zijn geboden, en zijn rechten en zijn getuigenissen,
1) zoals geschreven is in de wet van Mozes; dat een koning van Israël deze instellingen, geboden en rechten bestendig voor ogen moet houden, en daarvan noch ter rechter- noch ter linkerzijde afwijken (Genesis16: 6 Deuteronomium 8: 11; 17: 18vv.), opdat gij verstandig handelt in al wat gij doen zult en in al waarheen gij u wenden zult (Joz.1: 7vv.; 1 Kronieken 22: 13);

1) Onder instellingen, geboden, rechten en getuigenissen zijn alle wetten van Mozes begrepen, die betrekking hadden op het godsdienstig, burgerlijk en staatkundig leven..

4. Opdat 1) de HEERE ook over u bevestige zijn woord, dat Hij over mij gesproken heeft, dat namelijk aan het wandelen in Gods wegen Gods zegen verbonden is, zeggende (2 Samuel .7: 12vv.): Indien uw zonen hun weg bewaren, om voor Mijn aangezicht trouw, met hun ganse hart en met hun ganse ziel, te wandelen, zo zal geen man, zei Hij, u afgesneden worden van de troon van Israël,
2) maar uw geslacht zal het koningschap in Israël blijven behouden, totdat Hij eruit voortkomen zal, wiens rijk een eeuwig rijk is (men herleze 2 Samuel .23: 1-7).

1) Zij, die de dierbaarheid van de Goddelijke beloften, die als zoveel heilige bewaarpanden zijn, oprecht waarderen, kunnen niet anders doen, dan zeer bezorgd zijn, om ze op hun geslacht vast te maken en om te verhoeden, dat na hen iemand van hun kinderen deze verbeuren mocht..

2) De betekenis is, dat het geslacht van David niet zal worden uitgeroeid. De hoogste vervulling van deze belofte treedt in de grote Koning te voorschijn, in de Heere Jezus Christus..

5. Zo weet gij ook, wat Joab, de zoon van Zeruja, met verachting van mijn koninklijk aanzien, mij gedaan heeft, zonder te bedenken hoezeer hij mij daardoor aan een valse verdenking bij het volk blootstelde, en mijn hart een smartelijke proef deed doorstaan, en wat hij om van hetgeen hij aan Absalom deed (2 Samuel .18: 10vv.) hier niet te spreken, dat gebeurde in een veldslag, maar wat hij gedaan heeft aan de twee krijgsoversten van Israël, Abner, de zoon van Ner (2 Samuel .3: 22vv.) en Amasa, de zoon van Jether (2 Samuel .20: 8vv.), die hij gedood heeft (op slinkse wijze heeft omgebracht), en heeft krijgsbloed (bloed dat slechts in de strijd vloeit) vergoten in vrede, en hij heeft krijgsbloed gedaan aan zijn gordel, die aan zijn lendenen was, en aan zijn schoenen, 1) die aan zijn voeten waren, doordat hij beide mannen doodde, met hen borst aan borst staande als ware hij een vriend en niet een vijand; dit bloed ware slechts eerlijk als het vergoten was in de strijd, en zou dan aan de eigenlijke krijgswapens gekleefd hebben; hij echter heeft er de kleding van de vrede mee bevlekt.

1) Gordel en schoenen, de hoofdbestanddelen van het Oosters gewaad, wanneer men zich tot een zaak toerust, werden met bloed bevlekt, omdat Joab beiden, bij de begroeting, op verraderlijke wijze, met het zwaard had doorboord..

Dit was de grote zonde van Joab, dat hij in volle vrede beide mannen op verraderlijke wijze had vermoord. Krijgsbloed, dat alleen in geval van oorlog vergoten had mogen worden, had hij in vredestijd vergoten. Want wel had Isboseth tegen David de strijd aangebonden, maar op het tijdstip, waarop Abner vermoord werd, was het vrede..

5. Zo weet gij ook, wat Joab, de zoon van Zeruja, met verachting van mijn koninklijk aanzien, mij gedaan heeft, zonder te bedenken hoezeer hij mij daardoor aan een valse verdenking bij het volk blootstelde, en mijn hart een smartelijke proef deed doorstaan, en wat hij om van hetgeen hij aan Absalom deed (2 Samuel .18: 10vv.) hier niet te spreken, dat gebeurde in een veldslag, maar wat hij gedaan heeft aan de twee krijgsoversten van Israël, Abner, de zoon van Ner (2 Samuel .3: 22vv.)en Amasa, de zoon van Jether (2 Samuel .20: 8vv.), die hij gedood heeft (op slinkse wijze heeft omgebracht), en heeft krijgsbloed (bloed dat slechts in de strijd vloeit) vergoten in vrede, en hij heeft krijgsbloed gedaan aan zijn gordel, die aan zijn lendenen was, en aan zijn schoenen, 1) die aan zijn voeten waren, doordat hij beide mannen doodde, met hen borst aan borst staande als ware hij een vriend en niet een vijand; dit bloed ware slechts eerlijk als het vergoten was in de strijd, en zou dan aan de eigenlijke krijgswapens gekleefd hebben; hij echter heeft er de kleding van de vrede mee bevlekt.

1) Gordel en schoenen, de hoofdbestanddelen van het Oosters gewaad, wanneer men zich tot een zaak toerust, werden met bloed bevlekt, omdat Joab beiden, bij de begroeting, op verraderlijke wijze, met het zwaard had doorboord..

Dit was de grote zonde van Joab, dat hij in volle vrede beide mannen op verraderlijke wijze had vermoord. Krijgsbloed, dat alleen in geval van oorlog vergoten had mogen worden, had

hij in vredestijd vergoten. Want wel had Isboseth tegen David de strijd aangebonden, maar op het tijdstip, waarop Abner vermoord werd, was het vrede..

6. Doe dan gij, omdat ik in beide gevallen door de omstandigheden verhinderd werd zijn misdaad naar eis te straffen, naar uw wijsheid 1) en grijp de eerste gelegenheid aan, dat dit zonder uw koninklijke waardigheid afbreuk te doen, gebeuren kan, opdat gij zijn grauwe haar, die oude zondaar, die zijn inborst en wandel nog in geen enkel opzicht veranderd heeft, niet met vrede in het graf laat dalen; zorg dat hij de natuurlijke dood niet sterve en niet ongestraft deze wereld verlate.

1) Er behoorde een buitengewone mate van wijsheid toe, om een bij het leger gevierd opperbevelhebber als Joab op het behoorlijk ogenblik en op de juiste wijze naar verdienste te straffen..

7. Maar omgekeerd ook, zoals gij aan Joab de plicht van de gerechtigheid zult volbrengen, zult gij de plicht van de dankbaarheid vervullen aan hen, die mij goed bewezen hebben; in het bijzonder aan de zonen van Barzillaï, den Gileadiet zult gij weldadigheid bewijzen, en zij zullen zijn onder degenen, die aan uw koninklijke tafel eten; 1) want alzo naderden zij tot mij, om mij deze liefdedienst, van mij te spijzigen en te verzorgen, te bewijzen, toen ik vluchtte voor het aangezicht van uw broeder Absalom (2 Samuel .17: 27vv.), de oude Barzillaï is reeds niet meer onder de levenden, en heb ik volgens zijn verlangen Chimham 2) aan mijn tafel doen eten (2 Samuel .19: 31vv.), ik reken mij daardoor toch nog niet ontslagen van de dank, die ik aan zijn familie verschuldigd ben.

1) Dit betekent niet, zoals sommigen willen, dat zij van de tafel van de koning zouden eten dit was toch ook het deel van de dienaren van Salomo maar dat zij een plaats, een ereplaats aan de tafel van de koning zouden hebben, in tegenwoordigheid van hem, aan zijn dis gezeten zouden zijn..

2) Op grond van Jer.41: 17, waar van een herberg of karavanserai Gezuth Chimham in de omstreken van Bethlehem sprake is, zou men kunnen denken, dat Salomo aan de nakomelingen van Barzillaï nog andere weldaden en gunsten bewezen heeft, en dat deze opnieuw zich verdienstelijk gemaakt hebben door het aanleggen van herbergen of karavanserai’s voor reizigers (Jud 18: 2): zo hielden zij de nagedachtenis aan de vader in ere..

9. Maar nu, houd hem niet onschuldig, dat ook gij zijn misdaad ongestraft zou laten, zoals ik heb moeten doen, om de schijn van een persoonlijke wraak te vermijden en het verwijt mij niet op de hals te halen, dat ik hard gehandeld heb jegens een tegenstander, die mij om vergeving gevraagd heeft, en omdat gij een wijs man zijt, zult gij weldra een geschikte gelegenheid vinden om naar al de strengheid van het recht met hem te handelen, en gij zult weten wat gij met hem doen zult, opdat gij zijn grauwe haar, evenals dat van Joab (vs.6) met bloed in het graf doet dalen,
1) d.i. doe hem een gerechtelijke dood ondergaan.

1) Het kan ons bedenkelijk voorkomen, dat David nog op zijn sterfbed zijn zoon als bij uiterste wil gelast, Joab en Simeï te straffen, tegelijk met de aanbeveling van Barzillaï's zonen te verzorgen. Het zijn dezelfde trekken, die wij in zijn Psalmen aantreffen, waar hij ook de wraak van God over zijn vijanden inroept. Ten eerste is dit niet te betwisten, dat David niet, evenals Jezus voor zijn vijanden bad; hij kon dit ook niet, want hij kon niet hogepriesterlijk voor hen sterven; zijn geloof voerde hem slechts zover, dat hij tegen hen bidden kon, maar bidden in het geloof, niet in wraakzucht..

Hij had in zijn leven ruimschoots ondervonden, dat er geweld en onrecht gepleegd werd tegen hem en anderen, zag dit zelfs nog dagelijks als de gewone loop van de wereld voor ogen, hij wist bovendien, dat de uitgestane vijandschap niet hem, noch zijn persoonlijke eigenschappen, maar hem, als de gezalfde, dus eigenlijk de Heere zelf gold..

Hij had alzo zijn geloof aan God moeten verloochenen, wanneer hij niet vastgehouden had aan deze redenering; eindelijk moet de verdrukte recht, de onderdrukkers vergelding geschieden, en de Heilige van Israël kan zich niet eindeloos laten lasteren en bespotten. God is niet een goedhartige zwakke Eli, David had zijn strenge rechtvaardigheid eerst aan zichzelf krachtig genoeg ervaren. En als Jezus Zijn verpletterend "wee"! over Chorazin, Bethsaïda, Kapernaum en de Farizeeën uitspreekt, wanneer Hij spreekt van de worm, die niet sterft en het vuur, dat niet wordt uitgeblust, wanneer Hij aan Judas dat ontzettende woord laat horen: "Beter nooit geboren", is dat dan wraak? Is het echter zachter dan wat David van zijn God hatende vervolgers van de huichelachtige verrader Doëg of Achitofel profeteert? Nee, God was hem van oudsher een waarachtig, een levend, een nabijzijnd God, jegens Wie hem heilige ernst bezielde; het kan ons niet verwonderen, dat zijn woorden scherp en hard klinken, en met een op zijn standpunt bestaande eenzijdigheid het wraakgericht uitdrukken. Bijzonder in betrekking tot Joab en Simeï was het voor hem gedurende zijn gehele leven een verootmoedigende zaak geweest, dat hij, die in Gods naam en plaats koning was, de boosheid en de woorden van de een en de lasteringen tegen de gezalfde van God van de ander ongestraft moest laten, omdat hij zelf met bloed bevlekt was geweest; toen was het een geloofsdaad van hem, dat hij zelf ootmoedig de beschamende misdaad ongestraft verdroeg, maar zich stervend daarmee troostte, dat er na hem een betere Gezalfde, een zoon van David zou opstaan, die met reine handen een reine rechtspleging ten uitvoer kon leggen..

Simeï is en blijft eerder een bewijs van David's grootmoedigheid, als van zijn wraakzucht. De booswicht gedurende zijn leven in zijn nabijheid te dulden was niet gering. Hem ook onder de volgende regering ongedeerd zijn dagen te laten besluiten (wat hem ook nooit was beloofd) zou een goedheid geweest zijn, die toch altijd een voorbeeld van ongestrafte ongerechtigheid zou geweest zijn, wat makkelijk tot misbruik aanleiding had kunnen geven.

Wij staan aan het sterfbed van de koninklijke profeet. Hoe ziet hij wel op de naderende dood? Ziet hij over het graf heen? Wij vinden reeds in de waarschijnlijk wel reeds in vroeger jaren gedichte Psalm 17 een merkwaardig, duidelijk slotwoord, waaruit een sterk voorgevoel spreekt: "Maar ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken." En in de 16de Psalm, die het afschijnsel is van het innerlijke licht van zijn ouderdom, is door het gehele lied de grote, van boven gegeven, vrede

en het geloof van de man van God merkbaar, voor wie de dood niet de afsluiting van alle toekomstig leven, het dodenrijk niet voor eeuwig de laatste woonplaats is, maar die in de geest daarover heen ziet naar een nog verwijderd, maar heerlijk leven, met God. In het heldere avondrood, waarin zijn geest de toekomstige morgen van een eeuwige dag mag tegemoet kijken en begroeten, gaat voor David de levenszon onder, en wat Jezus van Abraham zei (Joh.8: 56) geldt gewis ook van hem: "Hij heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijn dag zien zou, en hij heeft hem gezien, en is verblijd geweest.".

10. En David ontsliep in het zeventigste jaar van zijn leven met zijn vaderen, tot wie zijn ziel na haar overlijden verzameld werd (Genesis25: 8; 35: 29; 49: 33) en werd begraven in de stad van David, op de berg
Sion (2 Samuel .5: 9).

Volgens Hand.2: 29 was het graf van David, waarvan de plaats men bij de terugkeer uit de Babylonische gevangenschap wel kende (Nehemia 3: 16) nog voorhanden; het is nagenoeg boven twijfel verheven, dat het zich daar bevond, waar het nog tegenwoordig aangewezen wordt, op het zuidoostelijke deel van de berg Sion, met dien verstande, dat het buiten de tegenwoordige zuidelijke stadsmuur zuidwaarts van de Sionspoort gelegen is..

Oorspronkelijk stond daar een Christelijke kerk (ecclesia Sion), die echter later in een Islamitische moskee veranderd werd. Het bovenste gedeelte is volgens een Christelijke legende hetzelfde huis, waarin de Heere het Heilig Avondmaal ingesteld zou hebben, (van daar spijszaal geheten); het bestaat uit een grote, stenen, lege zaal van 50-60 voet lang en omstreeks 30 voet breed. Zij zou ook door de apostelen gebruikt zijn, toen de uitstorting van de Heilige Geest plaatshad. In het benedenste gedeelte bevindt zich de grafplaats door de Arabieren en Neby David (van de profeet David) geheten. Het is een 20 schreden lang en 14 schreden breed gewelf, of een met een koepel bedekte moskee, die geheel met kleden belegd is. Links bevindt zich het praalhemelsgewijs gebouwde monument, twee manslengten hoog, een reuzenzerk van wit en blauw gegarneerde kleden, geschenken van Sultans bedekken het thans; groen damast met goud en driehoekige figuren doorwerkt en voorzien van geelzijden snoeren omhult het monument; het midden is gedekt met een vierhoekig fluwelen kleed, waarop spreuken uit de Koran in goud gestikt zijn. Een satijnen troonhemel, rood, blauw, groen en geel gestreept, hangt van het gewelf over de grafplaats naar beneden; een tweede zwartfluwelen tapijt, gedrapeerd met zilver bedekt in de achtergrond van de kamer een deur, die, naar men zegt, tot een lagere begraafplaats voert. Twee hoge, zilveren kandelaars staan daarvoor, en in een vensternis daarnaast hangt een lamp, die voortdurend brandend gehouden wordt. De muren zijn met blauw porselein belegd, en versierd met bloemenfiguren. Lange tijd hebben de Moslims de toegang tot deze plaats aan de ongelovigen (d.i. aan allen, die niet in de valse profeet geloven, dus ook de Christenen) met alle kracht ontzegd, ja zelfs aan hun eigen geloofsgenoten slechts zelden toegestaan, maar onlangs hebben Frankl en Tischendorf toegang verkregen en een beschrijving van de plaats gegeven..

Overigens werden na David ook de koningen Salomo, Rehabeam, Abia, Aza, Josafat, Ahazia, Amazia, Jotham en Josia op de berg Sion begraven, zodat hier een koninklijk familiegraf ontstond, dat spoedig algemeen de naam kreeg dan eens van "de graven van de koningen" dan

weer van "de graven van de zonen van David" of "de graven van David". Ieder van de koningen had daarin zeer waarschijnlijk zijn eigen grafkelders, van andere koningen daarentegen wordt het als een straf aangegeven, dat zij niet in de koninklijke grafkelder maar op de daaraan grenzende dodenakker begraven werden, ja de afgodische koning Achaz werd niet eens in de bovenstad, maar in de nog niet omsloten voorstad begraven (2 Kronieken 16: 14; 21: 20; 26: 23; 28: 27 Voor Hizkia schijnt er geen ruimte meer overgebleven te zijn in de koninklijke kelder, waarin ook de priester Jojada, omwille van zijn grote verdiensten was bijgezet (2 Kronieken 24: 16). Hizkia werd daarom begraven aan de weg, die opgaat naar de graven van de zonen van David (2 Kronieken 32: 33). Thenius heeft in zijn nasporing van de ligging van de graven van de koningen van Juda aangetoond, dat de ingang zich waarschijnlijk aan de oostelijke helling van de berg Sion bevonden heeft, schuin tegenover de bron Siloa; waarschijnlijk is daar ook de zo-even vermelde opgang naar de graven van de zonen van David te zoeken, waar Hizkia zijn rustplaats kreeg..

11. De dagen nu, die David geregeerd heeft over Israël, zijn veertig jaar (van 1050 tot 1010 v. Chr.). 1) Zeven jaar (nauwkeuriger 7 ½) heeft hij geregeerd in Hebron over de stam Juda alleen, en in Jeruzalem heeft hij drieëndertig jaar (nauwkeuriger 32 ½) geregeerd over geheel Israël2) (1 Samuel .5: 4vv.).

1) Deze tijdsbepaling wijkt van de gewone berekening af. Gewoonlijk volgt men die van Jakob Usher, aartsbisschop van Armagh en Primaat van Ierland. (Deze vergezelde in het jaar 1641 de graaf Strafford als biechtvader op het schavot, nadat hij onder alle de bisschoppen de enige geweest was, die van Karel I de ondertekening van het vonnis van zijn trouwste dienaar afgeraden had). Deze verschilt in zijn groot chronologisch werk: "Annales veteris et novi testamenti" vijf jaar van de door ons tot hiertoe gevolgde jaartelling. Daar toch wordt de tijd van David’s regering op de jaren 1055-1015 vóór Christus en het bouwen van Salomo’s tempel op 1012 gesteld. Wij beproefden (1)deze afwijking van de gewone jaartelling, om voor het jaar van de wereldschepping het ronde getal 4000 v. Chr. (Genesis1: 3) te kunnen vasthouden, maar zien ons genoodzaakt de proef op te geven, en wel om de volgende redenen. Bij de chronologische berekening van de geschiedenissen van het Oude Testament komt het vooral aan op de tijdsbepaling van de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte. Dit jaar verkrijgen wij, wanneer wij bij elkaar tellen het getal van de levensjaren, die de voorvaderen vóór en na de zondvloed (Genesis5: 3vv.; 11: 10vv.), benevens de beide eerste aartsvaders bereikt hadden (Genesis21: 5; 25: 26) op de tijd, toen de zoon geboren werd, die de geslachtsrij voortzet, hierbij de ouderdom van Jakob, toen hij naar Egypte verhuisde (Genesis47: 9) en de jaren, die de kinderen van Israël in Egypte gewoond hadden (Exod.12: 40). Uit de aldus verkregen som van 2513 jaren, hadden wij voor de chronologie van het Oude Testament verkregen, dat de kinderen van Israël uit Egypte trokken in het jaar 2513 na de wereldschepping. Nu had volgens 6: 1 van ons boek, het begin van de tempelbouw plaats 480 jaren na de uittocht; toen had Salomo drie jaar geregeerd, zodat er van zijn 40-jarige regering nog 7 jaar bijkomen, terwijl de regeringstijd van zijn opvolgers tot op het vierde jaar van Jojakim, volgens de boeken van de Koningen 369 jaar bedraagt. Dat jaar van Jojakims regering is volgens Jer.25: 1 het begin van de Babylonische ballingschap, zodat deze valt in het jaar 3399 na de wereldschepping. Dit jaartal is een tweede uitgangspunt voor de tijdrekenkunde van het Oude Testament. Nu is de vraag, of er niet ergens een zeker punt te

vinden is, om de jaren van de wereld tot jaren vóór Christus' geboorte te herleiden, volgens de eenmaal gewoon geworden tijdrekening (aera Dionysiana). In het vijfde jaar van Nabopolassar, de vader van Nebukadnezar, is een maansverduistering in Almagesta waargenomen en opgetekend, die naar de berekening van Ideler (1814) heeft plaatsgehad op 22 April van het jaar 621 vóór Chr. geboorte. Vijftien jaar viel de slag bij Circesium aan de Eufraat voor, waarin Nebukadnezar farao Necho overwon en naar Jeruzalem optrok (Jer.46: 1). Dit zou het jaar 606 v. Chr. zijn; omdat nu het laatste, als het 4e jaar van Jojakim, volgens de vroeger medegedeelde berekening, zoals is aan het jaar 3399 na de wereldschepping, zo blijkt, dat het jaar van de wereldschepping het jaar 4005 v. Chr. geweest is. Wij hadden dus bij Deuteronomium 34: 12 en Joz.24: 33 overal 5 jaar meer moeten tellen, dan daar opgegeven is; dus Mozes' geboorte 1572; vlucht naar Midian 1532; uittocht uit Egypte 1492, Mozes' dood 1452, de tijd van Jozua 1452-1435 enz. tot Salomo's regering 1015-975. Wij verzoeken de lezers deze en enige andere bij Joz.24: 33 over de gelijktijdige rechters gemaakte opgaven te verbeteren, terwijl van nu af de chronologische berekeningen naar deze betere stelling zullen gemaakt worden..

(1) Deze fout is in de tweede druk hersteld. (v.G.)

2) Zo scheiden wij dan van de koning van Israël, de man, die in zijn oprechte, algehele en onvoorwaardelijke overgave van zichzelf aan de God aller genade, ons de weg ten hemel toonde. En zie, uit het grijs verleden klinkt een profetisch bazuingeschal in ons oor, en stemmen, door de Geest van God gedreven, verenigen zich tot een wonderschone verheerlijking van Jesse's zoon. Jesaja, de evangelist van het Oude Testament roept: "Aan de grootheid van deze heerschappij (van David's zoon) en van de vrede zal geen einde zijn op de troon van David en in zijn koninkrijk." De Heere zelf spreekt door de mond van Zijn profeet: "Ik zal met u een eeuwig verbond maken, namelijk de gewisse weldadigheden van David." "Ja," zo valt de Ziener Amos in: "de Heere heeft beloofd: "Op die dag zal Ik de vervallen hut van David weer oprichten, en Ik zal haar reten vertuinen, en wat aan haar is afgebroken, weer oprichten, en zal ze bouwen als in de dagen vanouds." Ezechiël vult dit woord aan door erbij te voegen: "Ik zal mijn schapen verlossen, spreekt de Heere, en Ik zal een enige Herder over hen verwekken, en Hij zal hen weiden, namelijk mijn knecht David, en Ik, de Heere zal hun tot een God zijn, en mijn knecht David zal vorst zijn in het midden van hen." Met een verheven gevoel van hart luisteren wij naar deze en dergelijke klanken van de belofte, en terwijl wij vragen wie het mag zijn, op wie deze beloften doelen, staat er Een voor ons "als de zoon van een mens" wie echter alle engelen van God aanbidden, en spreekt: "Ik ben de wortel uit het geslacht van David, de blinkende morgenster. Dit zegt de Heilige en Waarachtige, die de sleutel van David heeft, en die opent en niemand sluit, en die sluit en niemand opent!" Wij hebben Hem herkend, wij vallen biddend voor Hem in het stof en juichen Hem toe: "Hosanna de Zoon van David! Gezegend is Hij, die komt in de naam des Heren! Hosanna in de hoogste hemelen.".

Ofschoon hij een groot koning en een profeet is geweest en in een koninklijk graf gelegd werd, hij heeft nochtans, zowel als andere mensen, de verderving gezien, en daarom kon hij de woorden in Psalm 16: 10 niet gesproken hebben van zichzelf, maar alleen van zijn Zoon en Heere, de Messias, die geen verderving heeft gezien (Hand.13: 37). Zijn grafschrift zou men

kunnen opmaken uit 2 Samuel .23: 1: "Hier ligt David, de zoon van Isaï, de man, die hoog was opgericht, de Gezalfde van de God van Jakob, en liefelijk in Psalmen van Israël" en men zou zijn eigen woorden (Psalm 16: 9): Ook zal mijn vlees rusten in hoop, tenslotte daarbij kunnen voegen..

II. Vs.12-35. Spoedig na David's dood komt Salomo in de gelegenheid niet alleen om zijn koninkrijk tegen Adonia te bevestigen, die opnieuw beproeft zich van de kroon meester te maken, maar ook om het bevel van zijn vader met betrekking tot Joab uit te voeren. Adonia namelijk beproeft door bemiddeling van de koningin-moeder, Bathseba, Abisag van Sunem tot vrouw te krijgen; maar Salomo wel doorziende, welke bedoelingen hij daarmee heeft, laat hem als schuldig aan hoogverraad ter dood brengen. Omdat hij tegelijkertijd de hogepriester Abjathar, die het met Adonia gehouden heeft, uit zijn ambt ontzet, vlucht Joab, bevreesd, dat ook hem de wraak van de koning treffen zal, naar het heiligdom, maar Salomo vindt geen reden zijn leven daarom te sparen en laat hem aan het altaar doden.

12. En Salomo zat op de troon van zijn vader David, regeerde in diens plaats; en zijn koninkrijk werd zeer bevestigd, doordat al het volk met de vorsten hem zonder tegenspraak als koning erkenden (1 Kronieken 29: 23vv.).

13. Toen kwam Adonia, de zoon van Haggith, nog altijd belust op de reeds eenmaal maar tevergeefs overrompelde troon, tot Bathseba, de moeder van Salomo, om met haar hulp van de koning te verkrijgen, dat deze hem Abisag, de Sunamitische, tot vrouw zou geven; want, omdat volgens de rechten en gewoonten van het Oosten hij, die zich van het vrouwenpaleis van de vorige koning meester maakte, aanspraak op de troon kreeg (2 Samuel 12: 8), zo hoopte hij door het huwelijk met de verpleegster van David, die tevens bij het volk voor David's bijvrouw doorging, een houvast te verkrijgen, waardoor hij bij gelegenheid zijn aanspraken op de troon opnieuw kon doen gelden; en zij, Bathseba, die uit het vroegere gedrag van Adonia voor het tegenwoordige weinig goeds voorspelde, maar hem toch na zijn begenadiging de toegang niet ontzeggen wilde, zei toen hij binnenkwam: Is uw komst vrede, hebt gij vreedzame bedoelingen? (1 om.16: 4) en hij, huichelachtig als hij was, zei: Vrede.

15. Hij zei dan, om haar eerst alle achterdocht te benemen, als zou hij nog naar de troon staan: Gij weet, dat het koninkrijk vanwege het recht van mijn eerstgeboorte eigenlijk van mij was, en geheel Israël 1) reeds, omdat ik na het overlijden van de drie oudste prinsen nu de oudste van David's zonen was, zijn aangezicht op mij gezet had, dat ik na David koning zou zijn; en hoewel het koninkrijk omgewend en van mijn broeder geworden is, zo wil ik mij toch in dit verlies schikken, want het is van de HEERE hem (Salomo) geworden, en nu de Heere het hem gegeven heeft, zal ik hem in het rustig bezit van de troon laten.

1) Geheel Israël. Adonia kon dit zeggen, omdat Abjathar, de hogepriester, en Joab, de opperbevelhebber van zijn rijk zich voor hem hadden verklaard. Daaruit kon Bathseba opmaken, dat, indien David niet op bijzondere wijze tussenbeide was gekomen, zijn verkiezing tot koning een feit was geworden..

17. En hij zei: Spreek toch tot de koning Salomo, want hij zal uw aangezicht niet afwijzen, zijn eigen moeder zal hij niet weigeren hem een verzoek voor te dragen, dat hij mij Abisag, de Sunamitische, tot vrouw geve, zij is door David niet bekend, en ik voel een hartelijke genegenheid tot haar. 1)

1) Adonia probeerde hiermee (1: 4) zijn overtreding van de duidelijke wet (Lev.18: 8), te verontschuldigen. Ook Bathseba maakte geen problemen daaromtrent..

18. En Bathseba, die Adonia's woorden voor welgemeend opnam, liet zich verstrikken en zei: Het is goed, 1) ik zal de koning voor u aanspreken. Niet alleen beschouwde zij het verzoek als inwilligbaar, om bovengenoemde reden, maar tevens wilde zij Adonia uit vrouwelijk medelijden des te liever te wille zijn, omdat daaruit een verzoening tussen Salomo en Adonia geboren kon worden.

1) Adonia had bij Bathseba de teruggezette gespeeld en zich gehouden, alsof hij volkomen de wil van de Heere goedkeurde. Hij had daardoor het hart van de koningin-moeder week gemaakt en zij had deze zaak beschouwd als een uitnemend middel, om de verzoening te bewerkstelligen tussen Adonia en koning Salomo..

19. Zo kwam Bathseba tot koning Salomo, om hem voor Adonia aan te spreken. En de koning stond bij haar binnentreden op van zijn zetel en ging haar, die nietalleen zijn moeder, maar ook de koningin-weduwe was, en aldus met onderscheiding moest behandeld worden, tegemoet en boog zich eerbiedig voor haar neer; daarna zat hij weer op zijn troon, om als koning haar zaak te vernemen, en hij deed een stoel (troonzetel) voor de moeder van de koning zetten, 1) en zij zat aan zijn rechterhand op de ereplaats (Psalm 110: 1).

1) De zetel naast de koning gold voor de hoogste ereplaats..

23. En de koning Salomo zwoer bij de HEERE, zozeer was hij zich van zijn zaak gewis, en zo vast was hij besloten zijn verkiezing van God tot koning van Israël niet langer door Adonia's arglistige en trouweloze kuiperijen te laten ontheiligen, zeggende: Zo doe mij God, en zo doe Hij daartoe, voorzeker Adonia zal ditmaal de welverdiende doodstraf niet ontgaan, hij zal dat woord tegen zijn leven gesproken hebben. 1)

1) Salomo zweert deze eed tevens, om daardoor Bathseba te verhinderen, dat zij uit vrouwelijk medelijden verzoekt Adonia's leven te sparen..

24. En nu, zo waarachtig als de HEERE leeft, die mij, ondanks alle tegenstand van mijn tegenstanders, bevestigd heeft, en mij heeft doen zitten op de troon van mijn vader David, en die mij een huis gemaakt heeft (Salomo had nu reeds een zoon, Rehabeam, van een jaar oud, (Vergelijk 14: 21 en 11: 42) zoals Hij gesproken had tot David (2 Samuel .7: 12vv.): Wanneer uw dagen zullen vervuld zijn, en gij met uw vaderen ontslapen zult zijn, zal Ik uw nageslacht na u doen opstaan, dat uit uw lijf voortkomen zal, en Ik zal zijn koninkrijk bevestigen; de Heere heeft mij aangewezen als degene, in wie deze beloften zullen vervuld worden, ja

voorzeker Adonia, die aldus niet tegen mij maar tegen God strijdt, zal daarom nog heden gedood worden.1)

1) Tot een des te overvloediger bewijs van de onveranderlijkheid van Gods Raad en belofte, aangaande de bevestiging van David's koninkrijk, was de Heere met een eed daartussen gekomen en dientengevolge achtte Salomo zich verplicht, om insgelijks de krachtigste verzekering te geven, dat hij onveranderlijk besloten had, de vaststelling, zoveel hem mogelijk was, te handhaven en de vijanden daarvan te verdelgen. De Heere leeft, die mij bevestigd heeft. Voorzeker Adonia, die getracht heeft deze goddelijke vaststelling te verbreken, zal gedood worden..

Adonia ging niet alleen in tegen de wil en de begeerte van David, maar bovenal tegen de Raad van God. Hij trachtte het besluit van God te vernietigen, en daarom was hij de dood schuldig. Hij had zich schuldig gemaakt aan hoogverraad en daarop stond de doodstraf..

26. En tot Abjathar, de priester, Adonia's medestander, die zeer waarschijnlijk ook na de mislukte poging in 1 beschreven, voortdurend in geheime verstandhouding met hem gestaan had, zei de koning: Ga naar Anathoth, de priesterstad, waartoe gij behoort (Joz.21: 18), op uw akkers, en bebouw die in plaats van verder het priesterambt waar te nemen; want gij zijt een man van de dood, d.i. hebt door uw schanddaden de dood verdiend, maar op deze dag 1) (voor ditmaal) zal Ik u niet doden, omdat gij de Ark van de Heere HEERE voor het aangezicht van mijn vader David gedragen hebt (gij hebt over het vervoer een wakend oog gehouden, zowel bij de feestelijke overbrenging naar Jeruzalem (1 Kronieken 16: 11vv.), als toen David vluchtte (2 Samuel .15: 24) en omdat gij verdrukt zijt geweest in alles, waarin mijn vader verdrukt was (gij hebt zijn lot gedeeld, terwijl hij door Saul vervolgd werd (1 Samuel .22: 20vv. 23: 2 vv.) en tijdens de opstand van Absalom (2 Samuel .17: 15vv.); ik zal uw voormalige trouw en uw waardigheid in aanmerking nemen ten gunste van u.

1) Zie hier weer een trek van Salomo's wijsheid. Hij spaart hem op dit ogenblik en spaart hem het leven, maar omdat hij niet weet, of Abjathar zich ook weer zal laten gebruiken tot oproerige daden, zegt hij hem niet toe dat hij bij een volgende maal hem het leven zal sparen. Salomo's zachtmoedigheid komt hier temeer uit, vergeleken met de wraakzucht van Saul. Saul had het leven van Achimelech niet gespaard, om vermeend hoogverraad. Salomo herinnert zich de dienst van Abjathar en spaart hem, hoewel hij zich werkelijk aan hoogverraad heeft schuldig gemaakt..

27. Salomo dan verdreef Abjathar, 1) dat hij voortaan de priester van de HEERE niet meer was om te vervullen het woord van de HEERE, dat Hij over het huis van Eli te Silo gesproken had 2) (1 Samuel .2: 30vv.).

1) Over het verdere lot van Abjathar wordt het stilzwijgen bewaard, omdat de dood van een afgezette priester geen betekenis had voor het rijk van God; hij zal zijn afzetting wel niet lang overleefd hebben, want hij zal toen wel omstreeks 80 jaar oud geweest zijn (1 Samuel 2: 32). Overigens blijkt uit 4: 4 dat Abjathar wel het priesterambt, maar niet de priesterlijke

waardigheid ontnomen was, want op die plaats wordt hij nog naast Zadok als priester genoemd..

2) Het Priesterambt ging nu weer van het huis van Ithamar over op dat van Eleazar, zoals de Heere gesproken had..

28. Toen het gerucht van Adonia's gerechtelijke dood en Abjathar's afzetting tot Joab kwam, zo vreesde hij ook voor zijn leven (want Joab had zich gewend achter Adonia (zoals wij zagen in 1: 7vv.) hoewel hij zich niet had gewend achter Absalom), integendeel had hij met diens oproer David met alle macht ter zijde gestaan (2 Samuel .18: 1-20,22), zo vluchtte Joab om zijn leven te redden tot de tent van de HEERE 1) op de heuvel Sion, waar ook Adonia vroeger een schuilplaats had gezocht (Hoofdstuk .1: 50vv.), en vatte de hoornen van het altaar, hopende dat Salomo uit eerbied voorde heiligheid van de plaats hem daar niet zou laten doden, maar hem begenadigen, zoals dit vroeger Adonia geschied was.

1) Omdat Joab zich aan een tweevoudige moord had schuldig gemaakt, kon het altaar voor hem geen vrijplaats zijn (Exod.21: 13vv.)..

30. En Benaja kwam tot de tent van de HEERE en zei tot hem, omdat hij huiverde het doodvonnis voor het altaar van de Heere aan hem te voltrekken: Zo zegt de koning: Kom naar buiten! 1) (Ik sommeer u in naam van de koning deze plaats te verlaten). En hij (Joab) zei: Nee, ik zal er niet uitkomen, maar hier zal ik sterven! Hebt gij het bevel ontvangen mij te doden, doe het hier, dan zal geheel Israël erkennen, wat een wreed en bloeddorstig tiran koning Salomo is, omdat zelfs de heiligste plaats door hem niet wordt ontzien. En Benaja, niet wetende hoe hij zich in dit geval gedragen moest, bracht het antwoord weer aan de koning, zeggende: Zó heeft Joab gesproken, en zó heeft hij mij geantwoord, wat moet ik nu doen ten einde het bevel van mijn heer de koning aan hem te voltrekken, zonder dat deze daardoor zijn achting bij het volk verlieze, of zijn goede naam daardoor schade lijde.

1) Aan de lange tijd geleden gepleegde zonde dacht hij toen niet meer, maar slechts aan zijn deelname aan de opstand van Adonia; en wegens deze schuld mocht hij hopen, dat Salomo uit eerbied voor de godsdienst hem niet op de heilige plaats zou laten doden. Dat deze hoop niet geheel en al uit de lucht was gegrepen, merkt men daaruit, dat Benaja, toen Joab op de in naam van de koning tot hem gerichte vordering, niet van het altaar week, hem niet terstond de doodsteek gaf, maar dit aan Salomo berichtte en diens bevel daartoe afwachtte. Salomo echter liet de gerechtigheid haar vrije loop en beval hem daar te doden en dan te begraven..

32. Zo zal de HEERE zijn bloed op zijn hoofd doen terugkeren, omdat hij op twee mannen, rechtvaardiger en beter dan hij, aangevallen is a) en die met het zwaard gedood heeft, omdat mijn vader David het niet wist: 1) Abner, de zoon van Ner, de krijgsoverste van Israël, en Amasa, de zoon van Jether, de krijgsoverste van Juda (vs.6).

a) Ook: "2 Samuel 19: 13

1) Hiermee verzekert Salomo aan zijn tijdgenoten, dat David niets wist van de sluipmoorden van Joab, zodat de bloedschuld niet aan zijn vader verweten kon worden, maar Joab alleen er aansprakelijk voor was..

33. Zo zal hun bloed, overeenkomstig de vloek door mijn vader uitgesproken a) terugkeren op het hoofd van Joab, en op het hoofd van zijn 1) nageslacht in eeuwigheid, maar David en zijn nageslacht en zijn huis, en zijn troon zal vrede hebben van de HEERE tot in eeuwigheid, volgens de hem gegeven belofte. b)

a) 2 Samuel .3: 28vv. b) 2 Samuel .7: 12vv.

1) Door het onschuldig vergoten bloed te doen terugkeren op het hoofd van hem, die het geplengd had, werd de bloedschuld, die anders op het huis van David gebleven zou zijn, daarvan weggedaan, hetgeen insluit, dat de Overheid op een bijzondere wijze verantwoordelijk is voor onschuldig vergoten bloed, dat het ten hare laste ligt, het te wreken, en dat het is op straffe van Gods hoogste ongenade, indien het wordt nagelaten..

34. En Benaja, de zoon van Jojada, ging na deze woorden van de koning op naar de wat hoger gelegen tent van de Heere en viel op hem (Joab) aan, en doodde hem, hoewel hij de hoornen van het altaar vasthield, en hij werd daarna begraven in zijn d.i. de bij zijn huis vervaardigde grafspelonk a) in de woestijn van Juda, niet ver van Bethlehem zijn geboorteplaats.

a) 1 Samuel .25: 1

Salomo kende de wet van God. Hij wist, dat het altaar van de Heere geen bescherming verleende aan moedwillige moordenaars (Ex.21: 14): "Gij zult hem van voor Mijn altaar nemen, dat hij sterve". In gevallen dat dierenbloed de zonden kon verzoenen, verleende het altaar een schuilplaats, maar niet in Joabs geval. Salomo beval dus, dat hij daar gedood zou worden, om aldus te tonen, dat hij de volksmening niet vreesde in het betrachten van zijn plicht; integendeel wilde hij hen daardoor te kennen geven, dat de uitoefening van het recht beter is dan slachtoffer, en dat de heiligheid van een plaats nooit de goddeloosheid, van wie het ook zij, mag beschermen. Zij die met een levend geloof aan Christus en Zijn gerechtigheid vasthouden, vastbesloten om, moeten zij vergaan, daarop te vergaan, zullen in Hem een machtiger beschermer vinden dan Joab in de hoornen van het altaar..

II. Vs.36-46. Om Simeï, met betrekking tot wie Salomo evenzeer een opdracht van zijn vader had, meer van nabij te kunnen gadeslaan, liet Salomo hem naar Jeruzalem komen, en gebiedt hem op straffe van de dood de grenzen van de stad niet te overschrijden. Maar reeds na verloop van drie jaar wordt Simeï’s lot beslist; toen enige knechten hem ontliepen naar Gath in het land van de Filistijnen, vergeet hij geheel en al zijn toestand van gevangene, en achtervolgt hen om hen terug te halen. Daardoor verbeurt hij zijn leven en zo treft hem nu de door zijn lastering aan David, de gezalfde van de Heere, welverdiende straf.

36. Daarna, om verder de opdracht van zijn vader uit te voeren (vs.5vv.), zond de koning naar Bahurim, oostelijk van Jeruzalem gelegen a) en riep Simeï tot zich en zei tot hem: Bouw u

een huis in Jeruzalem, en woon daar, opdat ik u beter onder mijn toezicht hebbe als in uw geboorteplaats; en ga van daar niet uit hierheen of daarheen, buiten de grenzen van de stad.

a) 2 Samuel .3: 16; 16: 5

37. Want het zal geschieden op de dag van uw uitgaan buiten de u gestelde grens, als gij over de beek Kedron 1) zult gaan, want ook daarover te gaan is u verboden, weet voorzeker dat gij de dood sterven zult; uw bloed zal op uw hoofd zijn, zo hebt gij niemand dan uzelf uw dood te verwijten; houdt gij u aan de voorwaarden zo-even gesteld, zo zullen wij ons ook houden aan hetgeen mijn vader David u beloofd heeft (2 Samuel .19: 23).

1) Het Kedrondal is als oostelijke grens van het stamgebied genoemd met het doel, omdat Bahurim, de woonplaats van Simeï, oostwaarts van Jeruzalem naar de kant van de woestijn lag..

40. Toen maakte Simeï zich op en zadelde zijn ezel en ging heen naar Gath, tot Achis om zijn knechten bij hem te zoeken, want omdat het land van de Filistijnen na David's overwinningen onder Israël stond, kon men hem de uitlevering van de beide slaven niet weigeren. Zo ging Simeï heen en bracht zijn knechten, die hij weldra gevonden had, van Gath
1) met zich naar Jeruzalem.

1) Simeï vergeet hetgeen hij beloofd heeft, maar deze zaak wordt aanleiding, dat de straf van God, vanwege zijn zonde tegen de Gezalfde van de Heere, aan hem eindelijk wordt voltrokken. De tijd van de genade was voor Simeï voorbij..

In blinde hartstocht vergeet Simei geheel en al zijn belofte en zo treft hem door de wonderbare besturing van God, de straf aan David verdiend.

43. Waarom dan hebt gij de eed van de HEERE niet gehouden en het gebod, dat ik over u geboden had?1)

1) Simeï had onder ede beloofd in Jeruzalem te zullen blijven. Wanneer hem nu zijn slaven ontvlucht waren, dan had hij aan de koning verlof moeten vragen, om de stad te verlaten. Nu hij het niet gedaan heeft, heeft hij zichzelf de dood berokkend. Wij lezen dan ook niet, dat Simeï enige verontschuldiging heeft ingebracht..

45. Maar de koning Salomo is gezegend, dat de Heere het zo heeft laten gebeuren en mij het zwaard tegen u in de hand geeft is een bewijs, dat Hij mij zegent in mijn bestuur, en een teken, dat de troon van David bevestigd zal zijn voor het aangezicht van de HEERE tot in eeuwigheid; dit hebt gij vroeger niet willen geloven, maar hebt mijn vader gelasterd als ware hij door de Heere verworpen. 1)

1) Had Simeï niet onder het goddelijk oordeel gelegen, maar hij een in waarheid bekeerd en in genade aangenomen hart gehad, dan had hij zich wel zijn eed herinnerd bij het voorval met de slaven, en van de koning hulp gevraagd, om weer in het bezit van zijn eigendom te geraken,

in plaats van zichzelf te helpen. Deze geschiedenis is een bewijs, hoe God de onboetvaardige zondaar te zijner tijd straft (Psalm 7: 12vv.)..

46. En de koning gebood Benaja, de zoon van Jojada, het doodvonnis aan hem te voltrekken; die ging met hem uit naar de plaats, waar dergelijke vonnissen voltrokken werden, en viel op hem aan, dat hij stierf. 1) Alzo is het koninkrijk, door deze, van vers 13 af beschreven voorvallen bevestigd in de hand van Salomo; want de Heere liet het hem gelukken, terstond in de aanvang van zijn regering al het misdadige te verdoen, wat uit David's tijden nog ongestraft was gebleven, en door de handhavingvan een strenge gerechtigheid de weg tot een vreedzaam en rustig bestuur te banen (Spreuken 16: 12; 25: 5).

1) De oude boosheid blijft in het onbekeerde hart, en het is nodig, dat er een waakzaam oog gehouden wordt op hen, die hun vijandschap aan de dag hebben gelegd, maar geen bewijs van berouw hebben gegeven. Evenwel is het recht zo onpartijdig te zijn, dat zij moeten toestemmen: "de uitspraak is rechtvaardig. "Maar geen verbintenissen of gevaren zullen de wereldling van het achtervolgen van zijn plannen doen afzien, hij zal voortgaan al stort hij lichaam en ziel in het verderf.

Laat ons tevens in herinnering houden, dat God Zijn oordeel niet naar het onze afmeet. Laat ons trachten het gevoel in ons levend te houden, dat Zijn oog ons ziet, en laat ons streven zijn steeds als in Zijn aanwezigheid te wandelen. Laat elk van onze daden, woorden en gedachten geleid worden door de wetenschap, dat het uur spoedig aanbreekt, waarop de minste omstandigheden van ons leven aan het licht zullen gebracht worden en ons eeuwig lot beslist zal worden door een rechtvaardig en alwetend God.

Zo gaf de Heere Simeï over in zijn dwaasheid, opdat de verdiende straf op hem kon worden toegepast, zodat iedere tegenstander van Salomo's rijk werd verdaan, en alle anderen afgeschrikt door hun voorbeeld. Zijn troon werd bevestigd in vrede als de type van het rijk van de vrede en de gerechtigheid van de Verlosser. En het is een troost, met betrekking tot de vijandschap van de vijanden van de kerk, dat hoe zij ook woelen, zij zich slechts tevergeefs zullen afmatten. Christus troon is gevestigd, zij kunnen hem niet overweldigen..

HOOFDSTUK 3.

SALOMO'S HUWELIJK, GEBED EN OORDEEL.

I. Vs.1-15. Salomo zo in het koninkrijk bevestigd, en met de vervulling van de opdracht van zijn vader zo ver gevorderd zijnde, dat nu eerst de eigenlijke geschiedenis van zijn regering begint, verbindt zich met de Egyptische koning. Reeds vroeger heeft hij zich echter naar Gibeon begeven, om daar zijn troonsbestijging door een plechtig offer te vieren, en daar verschijnt hem de Heere in de droom in de nacht na de dag van het offer, en geeft hem de vrijheid van Hem te begeren wat hij verkiest. Salomo begeert tot verheerlijking van de aan zijn vader bewezen goddelijke genade, en met erkenning van zijn onvermogen, om naar eis het volk van God te regeren, een aan God gehoorzaam hart. De Heere behaagt deze bede zozeer, dat hij Salomo niet alleen een wijs en scherpzinnig verstand geeft, zoals deze verlangd had, maar hem ook bovendien rijkdom en eer en onder zekere voorwaarde een lang leven belooft. (Vergelijk 2 Kronieken 1: 1-13).

1. En Salomo, nadat hij door een strenge handhaving van recht en gerechtigheid omtrent de voornaamste oproerstokers, zijn rijk gevestigd had (2: 46), verbond zich met farao, de koning, van Egypte, 1) en nam de dochter van farao (Psusennes, de toenmalige koning), en bracht ze in de stad van David, niet in het koninklijk paleis te Sion, dat zijn vader gebouwd had (2 Samuel .5: 11), en dat hij in die tijd zelf nog bewoonde, omdat dit hem heilig was vanwege de in diens nabijheid staande tent van de samenkomst (2 Kronieken 8: 11). Hij bracht haar in een van de koninklijke huizen, die zich op Sion bevonden, totdat hij voleind zou hebben het bouwen van zijn huis (zijn eigen prachtig paleis, 7: 1-12) en hetHuis van de HEERE (de tempel op Moria, Hoofdstuk 6: 1vv. en 7: 13vv.) en de muur van Jeruzalem rondom (11: 27), om na volbrenging van al deze bouwplannen voor de dochter van farao een eigen harem te stichten (9: 24).

1) De naam vam deze prinses was Tachpanhes, zij was zijn tweede vrouw, de eerste was een Ammonitische, Naäma geheten (14: 21)..

De vroegste geschiedenis van Egypte tot op Psammetichus in de 7de eeuw voor Chr., met wie de geloofwaardige geschiedenis van een Egyptische monarchie een aanvang neemt, is met fabels doorweven en nog slechts in brokstukken aanwezig (Ge 12: 10); wat wij er nog van weten is van de hand van Manetho, opperpriester uit Heliopolis, die het op bevel van Ptolomeüs Philadelfus (284-216 v. Chr.) in het Grieks te boek stelde, hierbij afgaande op de archieven van de tempel. Volgens hem kan men tot op Psammetichus 25 dynastieën of koningsgeslachten tellen, waaromtrent wij hier kort het voor goed begrip van de Bijbel noodzakelijke laten volgen, terwijl wij de laatste of de 26ste dynastie bij "2Ki 23: 29"zullen behandelen.

Alle bronnen van de oudste geschiedenis van Egypte noemen Menes uit de stad This als eerste koning van Egypte; deze gaf aan de Nijl, die vroeger dicht langs de Lybische bergketen heen vloeide, door afdamming een andere loop en bouwde op de daardoor verkregen ruimte

de nieuwe hoofdstad van zijn rijk, die de naam Memphis verkreeg. Van de vierde koning, Menephis, van deze dynastie (de

Thinistische) wordt verhaald, dat hij verscheidene piramiden gebouwd zou hebben, bij deze dynastie behoren trouwens 60 koningsgraven. In de derde dynastie wordt Sesortotis I als grondlegger van de geneeskunde geprezen, hij heeft waarschijnlijk ook het kastenwezen (Ge 41: 45) bij de wet geregeld. Van de beide beroemdste koningen van de vierde dynastie Cheops en Chephreh zijn de twee grootste piramiden, die wij kennen, afkomstig; de gouden eeuw van Egypte begon echter met de twaalfde dynastie, uit deze dynastie noemen wij, de door Herodotus Sesostris genoemde, geweldige vorst, op wiens naam alles gesteld werd, wat door al de vorsten van deze roemrijke en lange periode groots en merkwaardigs werd verricht. Hij verdeelde het land in twaalf tempel-districten en elke tempel afdeling in drie stadhouderschappen en bepaalde het getal van de hoofdsteden op drie naar de drie jaargetijden van de dierenriem (zoals trouwens de gehele Egyptische staatsinrichting aan de sterrenhemel ontleend zou zijn). Deze hoofdsteden waren Thebe in Opper-Egypte, Memphis in Middel-Egypte en Heliopolus in Neder-Egypte. Tevens worden hem vele krijgstochten en aanzienlijke veroveringen toegeschreven. De laatste koning van deze dynastie was Amenemha III, de bouwmeester van het Labyrint en van de zich in de nabijheid daarvan bevindende piramiden. Onder de laatste koning van de volgende dynastie, Amentima, toen het Egyptische rijk sedert Menes reeds verscheidene eeuwen bestaan had, deed een woeste volksstam vanuit het noordoosten een inval in het land; deze stammen noemde men daar Hyksos (Ge 40: 11). De koningen van de 14de tot 16de dynastie behoorden tot deze stam. Zij hadden Memphis tot residentie (Genesis41: 14). Zij werden echter na een 500 jarige heerschappij, zoals men gewoonlijk aanneemt (hoogst waarschijnlijk duurde echter de heerschappij niet langer dan 300 jaar) door de Thebesche koning Amenophis II verdreven uit Egypte en dat wel voorgoed onder Thutmes IV, uit de 17de dynastie. Deze laatstgenoemde, met wie een nieuw rijk, dat van de 18de dynastie een aanvang neemt is vermoedelijk de in Exodus 1: 8 bedoelde "nieuwe koning" zijn regeringstijd valt omstreeks 1575-1550 v. Chr. (volgens Lepsius begint deze koningsrij met het jaar 1550 v. Chr.). In de 19de dynastie volgde op Sethos I (omstreeks 1450 v. Chr.) diens zoon Ramses II, een groot en beroemd koning, wiens bijnaam Sesothis de Grieken waarschijnlijk aanleiding gaf, hem eveneens Sesostris te noemen, te meer omdat zijn roemrijke daden met die van de vroegere Sesostris uit de 12de eeuw veel overeenkomst hadden. Met diens zoon Menephta, die Lepsius verkeerdelijk voor die farao houdt, onder wie Israël uittrok (want het begin van zijn regering valt omstreeks 1322 v. Chr. de uittocht van de kinderen van Israël in het jaar 1492 v. Chr.) begint een nieuwe periode. De van nu aan volgende koningen van de 20ste dynastie dragen allen de naam van Ramses; maar Egypte’s grootheid en macht neigden reeds tot de ondergang. Met voorbijgang van de vroegere koningen van de 21ste dynastie, of de Tanitische, noemen wij slechts de voorlaatste, Psinaches, aan wie wij te denken hebben bij hetgeen in 11: 18vv. verteld wordt, en de laatste uit dit huis, die 35 jaar geregeerd heeft en Psusennes heet. Hij is degene, met wie Salomo zich verbond en het is eerder te denken, dat het denkbeeld van deze vereniging van de Egyptische koning dan van Salomo uitging; want Israël was door David tot een voor de naburen geduchte macht en hoogte gebracht, terwijl Egypte toentertijd in weelde en vadsige rust verzonken lag. De eerste koning van de 22ste of Bubastitische dynastie, Sesonchis is zeker de in 14: 25vv. genoemde Sisak, die in het 5de jaar

van Rehabeams regering (970 v. Chr.) Juda met strijd vervulde en Jeruzalem veroverde. Van deze tijd aan komt de Egyptische geschiedenis niet weer in aanmerking als eerst in de 25ste dynastie, die na 750 v. Chr. aan de regering kwam, kregen de Ethiopische koningen de overhand. De eerste koning van deze dynastie was Sabako; zijn opvolger wordt door Manetho Sevichos genoemd. Zo ver als de onderzoekingen in Egypte thans gevorderd zijn, laat het zich nog niet bepalen of onder de in 2 Koningen .17: 4 genoemde koning So de eerste dan wel de laatste moet verstaan worden. De derde en laatste van de Ethiopische koningen heet Tarkos; hij is de in 2 Koningen .19: 9 aangehaalde Thirhake, koning van de Moren (Ethiopië) wiens regering 28 jaren duurde. Strabo, een Grieks schrijver roemt hem als een groot veroveraar; de tijd van zijn regering kan niet chronologisch zuiver bepaald worden. Tot afschudding van het Ethiopische juk vormde zich nu de van Sais in Neder-Egypte uitgaande Dodekarchie of regering van de twaalf koningen, die onder elkaar als hoofden van de twaalf tempel-districten de koninklijke macht verdeelden. Spoedig echter geraakten deze vorsten in onenigheid (Jes.19: 2) en nadat in de daaruit ontstane burgeroorlog de derde koning Necho I gevallen was, lukte het diens zoon Psammetichus, met hulp van Griekse soldaten, omstreeks het jaar 656 v. Chr. zich tot alleenheerser in Egypte te maken, doordat hij door zijn militaire staatsinrichting aan de priesterheerschappij een einde maakte. Met hem begint een nieuwe periode in de Egyptische geschiedenis. Onder deze 26ste dynastie verhief het land zich nog eenmaal tot de oude bloei.

Om nogmaals hier op de in dit vers genoemde Psusennes terug te komen, zo merken wij hier op, dat Salomo’s huwelijk met diens dochter geen overtreding van de wet was, die alleen het huwelijk met Kanaänitische vrouwen uitdrukkelijk verbiedt (Exod.34: 16 Deuteronomium 7: 3), overigens toestaat zelfs krijgsgevangen vreemde vrouwen te huwen. (Deuteronomium 21: 10,17). Deze huwelijken waren echter eerst dan in overeenstemming met de geest van het gebod, als de vreemde vrouwen de afgodendienst lieten varen en het geloof van de HEERE aannamen. Dit mogen wij ook van farao’s dochter veronderstellen, omdat deze in 11: 1 uitdrukkelijk van de vreemde vrouwen onderscheiden wordt, en Salomo in de eerste jaren van zijn regering de Heere zo trouw aanhing, dat hij geen afgodendienst in zijn omgeving geduld zou hebben..

De naam van deze vrouw was Thachpanhes. Zij was zijn tweede vrouw. De eerste was Naëma, een Ammonitische..

Sommigen denken dat farao’s dochter een oprechte bekeerling was (want de goden van de Egyptenaren worden niet genoemd onder de vreemde goden, die Salomo door zijn vrouwen overgehaald werd te dienen (11: 5,6), en dat het Hooglied en de 45ste Psalm voor deze gelegenheid vervaardigd werden, in de huwelijksbeschrijving waarvan de type wordt gezien van het geestelijk huwelijk van Christus met zijn Kerk, bepaald de Kerk uit de heidenen.. Maar dit is twijfelachtig..

Het huwelijk van Salomo met een dochter van farao was wel is weer eigenlijk een staatkundig huwelijk, maar heeft desalniettemin ook een geschiedkundige betekenis, die met het heil, dat uit Israël zou voortkomen, in het nauwste verband staat. De grote en machtige koning van het land, dat voor Israël het huis van dienstbaarheid was geweest, waarin het het brood van

ellende had gegeten, geeft nu aan de koning van dit eens zo veracht en verdrukt volk zijn dochter tot vrouw, en moet naar Gods beleid tot bevestiging van Israël's troon en tot vermeerdering van macht en heerlijkheid van het Israëlitisch rijk behulpzaam zijn. Zo was dit huwelijk tegelijk een getuigenis van de goddelijke heilsdaad van de redding uit Egypte, welk doel Israël met de regering van Salomo, als de tijd van de hoogste bloei van het rijk volkomen bereikt heeft. Het is evenzeer een goddelijk zegel op de met de uitvoering uit Egypte begonnen en nu tot voleinding gebrachte zelfstandigheid van het volk.

2. Alleen, hoewel Salomo in de drie eerste jaren van zijn regering zijn koninkrijk naar buiten bevestigde en de koning van een groot rijk verbintenis met hem aanknoopte (3: 1), zo ontbrak echter nog de innerlijke uitbreiding en verbetering, immers offerde het volk nog op de hoogten, want geen huis was voor de naam van de HEERE gebouwd tot die dagen toe, zodat de door de wet voorgeschreven Godsverering op slechts één, door de Heere verkozen plaats, (Lev.17: 1vv. Deuteronomium 12: 1vv.) toentertijd nog niet mogelijk was.

Onder deze hoogten hebben wij offerplaatsen en plaatsen van aanbidding te verstaan, op heuvels, zoals dit sedert de verplaatsing van de Ark uit Silo onder Samuel gebruikelijk geworden was (1 Samuel .4: 3vv.; 9: 12vv.) en enigszins te rechtvaardigen was wegens de nood van het land. Deels bestonden zij slechts uit een altaar; dikwijls echter waren deze altaren waarschijnlijk op de manier van de hedendaagse katholieke veldkapellen ingericht, of er werd een heiligdom daarnaast opgericht; vandaar dat in 13: 32; en 2 Koningen .17: 19,32; 23: 19 huizen van de hoogten sprake is..

Later na de oprichting van het algemeen heiligdom was het offeren op de hoogten een openlijke overtreding van het gebod van God; het werd ook door vrome koningen, Hizkia en Josia,

(2 Koningen .18: 4; 23: 8,19) afgeschaft, terwijl in het rijk van Israël deze onlevitische en separatistische hoogtendienst openlijk werd ingevoerd (12: 31), hetgeen het volk des te eerder tot de Kanaänitische afgodendienst deed overslaan, omdat het overblijfsel van de vroegere bewoners van het land ook hoogten had aan Baäl gewijd, ja zelfs de Baäl-dienst en Astarte-dienst eigenlijk een hoogten dienst was..

De Tabernakel had zijn betekenis door de verwijdering van de Ark van het verbond voor het volk verloren, als plaats van gemeenschappelijke samenkomst. Het is daarom, dat het volk op verschillende hoogten offerde. Eerst later, toen de tempel was gebouwd, werd dit "offeren op de hoogte" tot zonde aangerekend, omdat de Heere zich een vaste plaats tot verering van Zijn Heilige Naam had uitverkoren..

4. En de koning, die in de tijd, dat hij aan de regering kwam (2: 12-18, dus nog in het jaar 1015 v. Chr.) behoefte voelde de Heere openlijk voor al het volk te danken en Hem om Zijn bijstand tot een gelukkige en gezegende regering te smeken, ging vergezeld van de vorsten van het volk en van de rechters enz., die hij zelf tot deelname aan deze plechtigheid had uitgenodigd (2 Kronieken 1: 2vv.) naar Gibeon (1 1/2 mijl noordwestelijk van Jeruzalem; Jozua 9: 3), om daar te offeren, omdat die daar gelegen hoogte 1) groot was, (toenmaals de

voornaamste van de hoogten, omwille van de tabernakel, die zich daar bevond (1 Samuel "22: 19): duizend brandoffers offerde Salomo op dat altaar, brandofferaltaar bij de tabernakel, dat nog dateerde uit Mozes' tijd.

1) De tabernakel wordt hier de hoogte, d.i. de hoogte bij uitnemendheid genoemd. Er werden zoveel brandoffers gebracht, omdat volgens 2 Kronieken 2: 1 de vertegenwoordigers van het volk daaraan deelnamen..

5. Te Gibeon verscheen de HEERE, die niemand Zijn naam tevergeefs laat aanroepen, waar dit in het geloof gebeurt (Psalm 145: 18vv.), aan Salomo in een droom ' s nachts, die op de dag van het offer volgde; en God zei,als het ware ten antwoord op de door het offer in het algemeen uitgesproken bede om een gelukkige en gezegende regering; Begeer wat Ik u geven zal. 1) Spreek het slechts nader en meer bepaald uit, wat gij onder een gelukkige en gezegende regering verstaat, welke gaven gij daartoe van Mij denkt te behoeven.

1) De goddelijke openbaring, die Salomo kreeg, vond plaats evenals in een menigte andere gevallen in het Oude Testament door middel van een droom. Op zichzelf is de droom ook naar de Schrift iets geheel nietigs en ijdels (Prediker 5: 6 Job 20: 8 Jes.29: 7,8). In zo verre echter in de droom de mens van de zinnenwereld en buitenwereld geheel afgetrokken is, en zich in een toestand van zuiver geestelijk zien bevindt, kon de droom meer dan de natuurlijke wakende toestand een voor goddelijke inwerkingen en openbaringen ontvankelijke bode worden. De dromen van de laatste orde worden daarom op een lijn gesteld met de profetie en de gezichten, die een werking van de Geest van de HEERE zijn, Joël 3: 1 ; zij veronderstellen gewoonlijk een zekere stemming van de ziel bij de dromende. De profetische droom van de nacht hangt gewoonlijk met zedelijke overdenkingen en voorgevoel overdag samen. Een in de wakende toestand tot God en goddelijke dingen uitgaande ziel is juist in de stilte van de nacht bij haar onwillekeurige levensuitingen, dat is in de droom het meest geschikt, om zuiver geestelijke, innerlijk goddelijke inwerkingen op te nemen. Dit was het geval hierbij Salomo. Zijn droom toont aan, wat toen zijn ziel in beweging bracht en vervulde, en dat het feest, dat hij vierde, geen ijdele staatkundige plechtigheid was, maar uit een werkelijke godsdienstige behoefte voortkwam. Een Adonia had bij de bron Rogel (1: 9,25) nooit zo kunnen dromen. Wanneer ooit een droom niets droomachtige had zo was het die van Salomo te Gibeon.

Niet alsof God enige verplichting aan hem had voor zijn offeranden, maar zoals de dankbare erkentenis van ontvangen weldaden de Heere nodigt, om nieuwe te schenken, zo behaagde het hem dus Zijn goedkeuring te betuigen, omtrent die van Salomo, en de koning als toe te wenken, hoe grote en menigvuldige weldaden Hij voor hem in gereedheid had, indien Salomo slechts niet karig was op zichzelf..

't Is alsof ons hier de woorden uit Psalm 2: 8 in de oren klinken, en inderdaad was Salomo het voorbeeld van hen, tot Wie dit woord van God is gericht..

7. Nu dan, HEERE, mijn God! Gij hebt mij, uw knecht, koning gemaakt in de plaats van mijn vader David, en daarmee tot erfgenaam en drager van de hem geschonken beloften: daarom komt het er nu op aan, dat ik in de juiste geest regere, opdat de vervulling van de belofte door

mij haar voortgang hebbe, en niet misschien door mijn dwaasheid en afwijking van het rechte pad verijdeld worde, en ik ben een klein jongeling, 1) een jongeman nauwelijks 20 jaar oud (2 Samuel 12: 24), ik weet niet uit te gaan noch in te gaan, 2) en weet daarom nog minder uit mijzelf hoe ik mij als koning gedragen moet.

1) Salomo spreekt als iemand, die een gevoel heeft van zijn eigen onmacht. "Heere, ik ben maar een kleine jongeling." Hij noemt zichzelf een kind in het verstand, hoewel zijn vader hem een wijs man noemde (2: 9..

In het Hebreeuws Naär katoon, klein jongeling, in de zin van onervaren jongeling. Hiermee erkent Salomo zijn onmacht en onbekwaamheid in het regeren hoewel zijn vader hem een wijs man had genoemd. Hij drukt dit verder uit door de volgende woorden, waarmee hij wil zeggen, dat hij uit zichzelf niet weet, hoe hij zich als koning moet gedragen, om het volk, waarover hem de Heere heeft gesteld, te regeren. Salomo is dus op dit ogenblik in de juiste gestalte, om van de Heere te ontvangen, alles, wat hij moet bezitten, om een wijs en verstandig vorst te zijn..

2) De uitdrukking "uitgaan en ingaan" in de zin van werkzaam zijn, Joz.14: 11 Psalm 121: 8 hangt hiermee samen, dat de Oosterling bijna alleen buitenshuis werkzaam is, en zich in huis graag aan de rust overgeeft..

Absalom die een zot was, wenst een rechter te wezen. Salomo daarentegen, die een wijs man was, beefde, wanneer hij daaraan dacht en vertrouwde zich als daartoe niet in staat zijnde. Hoe wijzer en verstandiger iemand is, des te lager zal hij denken van zichzelf en van zijn bekwaamheid..

8. En nog groter wordt de moeilijkheid om goed te regeren daardoor, dat uw knecht is in het midden van uw volk, dat gij verkoren hebt, Gij hem tot koning daarover gesteld hebt; deze regering vordert geen menselijke, maar goddelijke wijsheid; tevens is dit volk zeer talrijk, zoals dit de vaderen beloofd was (Genesis13: 16 Exod.32: 13), een groot volk, dat niet geteld noch gerekend kan worden vanwege de menigte. a) 1)

a)4: 20; vgl. 2 Samuel .24: 9

1) Deze uitdrukking herinnert aan de beloften van God, aan de aartsvaderen gedaan en Salomo bezigt haar, om daarmee de Heere de eer te geven, omtrent de vervulling van die beloften..

9. Zo geef dan, om mijn grote behoefte en om Uw genaderijke bedoelingen met Uw volk en mij, aan uw knecht, wat ik in de eerste plaats behoeve, een verstandig hart,
1) om uw volk te richten, zoals het behoort, verstandig onderscheidende tussen goed en kwaad, recht en onrecht in het gericht, want wie zou dit Uw zwaar volk kunnen richten, indien Gij hem daartoe geen inzicht en verstand gaf?

1) In het Hebreeuws Leeb schomeä, eigenlijk een horend hart, d.i. een hart, dat hoort naar de uitspraken van de rechten en instellingen, van de wetten van God..

10. Die zaak nu was goed 1) in de ogen van de HEERE, dat Salomo deze zaak begeerd, om Zijn Geest gebeden en niet het vergankelijke goed van deze tijd begeerd had.

1) Wanneer is ons gebed God welgevallig? Wanneer wij in het gevoel van onze onmacht en hulpeloosheid en in vertrouwen op de barmhartigheid van God en Zijn beloften bidden; wanneer wij boven alles om geestelijke goederen en gaven bidden (MATTHEUS.6: 33 Efeziers .1: 3 1.3). De ware wijsheid, waarom wij God moeten bidden (Jak.1: 5) bestaat niet in veel en uitgebreid weten, maar in het onderscheiden van dat, wat goed en kwaad is (Job 28: 28 Jak.3: 17 Efeziers .5: 17), en is een vrucht van de vernieuwing van ons gemoeds (Rom.12: 2). Een koning, die niet zelf om een gehoorzaam hart bidt, kan en mag ook niet hopen en verlangen, dat zijn volk hem een gehoorzaam hart toedraagt. De jeugd, die gewoonlijk ongebondenheid voor vrijheid aanziet, is het bovenal nodig om een gehoorzaam hart te bidden.

12. Zie, Ik heb gedaan naar uw woorden, en uw bede reeds vervuld, zie, Ik heb u een wijs en verstandig hart gegeven, en wel in zo rijke en overvloedige mate, dat uw gelijke vóór u 1) niet geweest is, onder alle mensen op aarde
a) en uw gelijke na u niet opstaan zal.

a)4: 29vv.

1) Deze woorden zijn niet van toepassing op de vroegere koningen van Israël, maar in het algemeen voor alle mensen te verstaan..

14. En zo gij in Mijn wegen wandelen zult, onderhoudende Mijn instellingen en Mijn geboden, zoals uw vader David gewandeld heeft, zo zal Ik ook uw dagen verlengen, bij alles wat Ik u reeds geschonken heb. 1)

1) Omdat Salomo deze voorwaarde niet geheel is nagekomen, maar later van de wegen van de Heere is afgeweken (11: 1vv.), zo is ook de laatste belofte niet in haar gehele omvang vervuld geworden, want hij bereikte slechts een ouderdom van 60 jaar (11: 42vv.).

God beloofde aan Salomo rijkdom en eer op een volstrekte wijze, maar de belofte van een lang leven geschiedde onder een zekere voorwaarde. In het vervolg zal blijken, hoe Salomo hierin tekort schoot en daarom, ofschoon hij rijkdom en eer had, zo had hij daarvan geen zo langdurig genot, als hij anders, indien hij gehoorzaam was gebleven, volgens de loop van de natuur en uit hoofde van Gods belofte, had mogen verwachten..

Wij hebben in dit éne vers een voorbeeld van een positieve of stellige en van een conditionele of voorwaardelijke belofte van God. De positieve is die van rijkdom en eer, de conditionele, die van een lang leven. Deze beloften komen voortdurend in de Heilige Schrift voor..

15. En Salomo waakte op, onmiddellijk na deze openbaring, en ziet het was een droom (1Ki 3: 5). En hij kwam, na het einde van de plechtigheid te Gibeon, te Jeruzalem, en stond voor de Ark van het Verbond van de HEERE, die zich in de door David opgerichte tent bevond (1: 50vv.; 2: 28vv.) en offerde daar om de Heere voor de hem ten deel gevallen openbaring te danken en zichzelf met alles wat hij had, evenals te Gibeon, de Heere toe te wijden, brandoffers, en bereidde dankoffers, en maakte van het vlees van het dankoffer, dat buiten de vetdelen niet in het altaarvuur kwam, maar voor zover het niet de priester toekwam als offermaaltijd gebruikt werd (Le 3: 17), een maaltijd voor al zijn knechten, 1) hofbeambten, omdat het hem een behoefte was zich met hen tot een God welgevallig bestuur op het nauwste te verbinden.

1) Een hart, dat in zich de bewijzen van een bijzondere genade van God ondervindt, kan zich niet onthouden dit door uiterlijke tekenen en in het bijzonder door milddadigheid te betonen..

II. Vs.16-28. Er valt een geschiedenis voor, waarbij de ondervinding de bewijzen levert van de aan Salomo geschonken wijsheid, waarbij zijn scherpzinnigheid helder aan de dag komt. Twee hoeren namelijk, die in hetzelfde huis tezamen wonen, zijn kort na elkaar bevallen van een zoon. Terwijl nu de ene haar zoon in de slaap doodligt, verwisselt zij, toen zij dit gewaar werd, haar dode zoon met de levende van haar buurvrouw. De bedrogen moeder brengt haar rechtszaak voor Salomo; deze weet dit moeilijk geval, waarbij geen getuigen aanwezig zijn, en waarbij, eed tegenover eed staat, met zo’n scherpzinnigheid op te lossen, dat ieder een diepe indruk ontvangt van de wijsheid, die in hem is.

16. Toen, spoedig na de in de vorige afdeling vertelde gebeurtenis, kwamen er, niet zonder een bijzondere beschikking van God, die aan Salomo gelegenheid geven wilde de gave te gebruiken, hem beloofd (vs.12 2 Tim.1: 6) en daardoor het daadwerkelijke bewijs gaf van de vervulling van de belofte, kwamen er twee vrouwen, die hoeren1) waren, tot de koning 2) en zij stonden voor zijn aangezicht om de rechtszaak, die zij met elkaar hadden, door hem te laten beslissen.

1) De prostitutie was onder de Israëlieten verboden (Lev.19: 29) en, wel des te strenger, omdat zij volgens de toenmalige toestanden in het nauwste verband stond met de afgodendienst (Deuteronomium 23: 17); desalniettemin waren er onder de Israëlieten, behalve enkele gevallen van vleselijke gemeenschap buiten het huwelijk (Richteren 11: 1), te allen tijde openbare hoeren die, zoals nu nog gebeurt in Perzië en Arabië, ook met zang en dans de kost wonnen (Jes 23: 16 Sir.9: 4); zij liepen sierlijk gekleed, en aan haar kleding kenbaar (Spreuken 7: 6 Baruch 6: 8 Bar 6.8) langs de straten, of lokten aan de wegen, onder de schaduw van de bomen gezeten, de voorbijgangers tot zich (Genesis38: 14vv. Baruch 6: 43 Spreuken 5: 3vv.; 23: 27vv. Jer.3: 2). Meestal waren het buitenlandse vrouwen (Richteren 16: 1), zoals in den tijd van de keizers, Syrische hoeren (ambubajae genoemd naar het Syrische ambob, dat een muziekinstrument betekent (Hor. Sat. 1,2: 1) de stad Rome doorkruisten, zij behoorden tot de klasse van de Hierodulen (in Oost-Indië Bayaderen genoemd), die zich ter ere van een godheid prijs gaven (14: 24; 22: 47). Of men hier ook aan deze te denken hebbe, of niet veeleer aan Israëlitische vrouwen, die het schandelijk beroep op eigen hand uitoefenden, laat zich niet met juistheid bepalen; evenwel het laatste is het waarschijnlijkst..

2) Volgens Deuteronomium 16: 18vv. moesten de op iedere plaats aanwezige rechters en ambtslieden zulke zaken, die hun te zwaar waren, zodat zij het niet waagden met hun rechtskennis daarover een oordeel te vellen, verwijzen naar de Hoge raad op de standplaats van het Heiligdom; evenals echter ten tijde van de Richteren, toen er nog geen vast geregelde gerechtshoven bestonden, de rechters elke tot hen gebrachte zaak beslechtten (Richteren 4: 5), en Samuel heen en weer trekkend dan hier dan daar recht sprak (1 Samuel .7: 15vv.), zo beslisten ook de eerste koningen, ofschoon onder David en Salomo reeds plaatselijke gerechtshoven aanwezig waren, uit eigen soevereiniteit alles wat tot hen gebracht werd. Zij waren dan ook daartoe in het voorportaal van hun paleis (voorhuis van het gerecht; 7) voor iedere onderdaan, die recht bij hen zocht, toegankelijk (2 Samuel .14: 4vv.; 15: 2,6; 1 Kronieken 18: 14

20. En zij, bemerkt hebbende wat er gebeurd was door haar onvoorzichtigheid, stond te middernacht op, en nam mijn zoon van bij mij, als ik, uw dienstmaagd, nog sliep, en legde hem in haar schoot, als ware het de hare, en haardode zoon legde zij in mijn schoot, 1) alsof ik de mijne doodgelegen had.

1) Deze daad moet verklaard worden uit de, het vrouwelijk geslacht aangeboren, moederliefde in het bijzonder voor kleine kinderen. Andere beweegredenen zijn hiervoor niet te zoeken..

22. Toen zei de andere vrouw tot de beschuldigster: Nee, zoals gij beweert is de zaak niet, maar die levende is mijn zoon, en de dode is uw zoon; 1) die daarentegen zei: Nee, maar de dode is uw zoon, en de levende is mijn zoon! Zo spraken zij beiden, elkaar bestrijdende 2) voor het aangezicht van de koning.

1) Het is opmerkelijk waarom zij, die hier de bedriegster is, zo begerig is het nog levende kind voor zich te eisen, omdat men toch in zulke gevallen van buitenechtelijk verwekte kinderen het tegendeel verwacht; moederlijke liefde toch, die bij elke geboorte, echt of onecht, in hoge mate kan voorhanden zijn, kon hier klaarblijkelijk niet de drijfveer geweest zijn, want in dit geval zou haar alleen iets gelegen geweest zijn aan het kind, dat werkelijk de vrucht van haar buik was; bovendien verloochent zij spoedig daarop elk moederlijk gevoel op een vreselijke wijze (vs.26). Er blijft dus geen andere verklaring over, dan dat zij het kind groot geworden zijnde, tot haar voordeel trachtte te gebruiken, of door hem als lijfeigene te verkopen, of door zich door hem te laten onderhouden. Met betrekking tot dergelijke plannen, verkoop namelijk, moest hij haar natuurlijk liever zijn dan haar eigen zoon, des te minder verschoning behoefde zij te gebruiken..

2) Zoals zonde verbindt en voert wel tezamen, maar slechts voor een korte tijd, dan baart zij ontevredenheid, tweedracht en strijd; voortdurende vrede woont slechts in het huis, waar de God van de vrede de harten aan elkaar verbindt..

28. En geheel Israël hoorde dat oordeel, in deze ogenschijnlijk zo moeilijke rechtszaak, die toch zo gemakkelijk uitgemaakt werd, 1) dat de koning geoordeeld had, en vreesde voor het aangezicht van de koning, kregen de indruk, dat een bovenmenselijke, goddelijke kracht in

hem woonde, want zij zagen uit deze en meer van deze zaken, dat de wijsheid van God in hem was, om recht te doen, een wijsheid, niet naar de schijn oordelende, maar het hart in zijn diepste schuilhoeken bespiedende.

a) Luk.4: 36; 8: 25

1) Het eenvoudigste en gemakkelijkste is in de regel het moeilijkst te vinden, ofschoon duizenden, is het gevonden, menen, dat hadden zij ook wel kunnen doen.

De geschiedenis van de beide vrouwen is een zuiver oosterse, waarbij men zich al onze rechtsvormen en bewijsvoeringen moet wegdenken; in die streken toch wordt een scherpzinnige blik, die in één oogopslag als met de scherpte van een zwaard de moeilijkheid oplost, veel hoger geschat dan rechtskundige overwegingen en vergelijkingen van de gronden vóór en tegen. Waarom deze wijsheid (van Salomo) als met de tijd, het land en de volksdenkwijze overeenkomstig, als een grote gave van God aangezien moet worden, zoals zij ook werkelijk was..

Met deze geschiedenis overeenkomende is de navolgende, bij Rambach (Kirchh. Pars II pag. 251) te vinden. Ariopharnes, koning van Thracië, kreeg voor zich drie personen, ieder zich uitgevende voor de zoon van de overleden koning van de Cimmeriërs. Ariopharnes beval toen, dat ieder met een werpspies naar het koninklijke lijk zou werpen, en verklaarde hem voor de zoon, die het weigerde. Terwijl Niemeijer in het oordeel van Salomo, indien ook niet "Gods Wijsheid", dan toch "snelheid van beslissing, tegenwoordigheid van geest en een juiste blik in het menselijk hart" ziet, hebben andere theologen van de zogenaamde verlichtingsperiode niets meer daarin gezien dan het gedrag van een oosters despoot, een inval (gril), waardoor een Europees vorst juist niet zeer vereerd zou worden.

Wie zo dwaas oordeelt, toont daarmee dat hij in gelijk of overeenkomstig geval, zeer waarschijnlijk niet op zulk een verstandig oordeel, als Salomo sprak, zou gekomen zijn. Hoe weinig de gerechtelijke handeling van Salomo met onze tegenwoordige begrippen van rechtspleging moge overeenkomen, zo is hem toch dat niet te ontzeggen, wat in elk geval de hoofdzaak blijft, namelijk de Goddelijke gave van het gesloten gemoed te openen en het slapende geweten wakker te schudden, zodat leugen en bedrog wijkt en de waarheid aan den dag komt. Zonder deze gave helpen alle vormen en regels van onderzoek niets, ja zij kunnen zelfs, zo als de ondervinding reeds dikwijls geleerd heeft, daartoe dienen de gewetens te verwarren en de waarheid te bedekken.

HOOFDSTUK 4.

SALOMO'S AMBTLIEDEN, HEERLIJKHEID EN WIJSHEID.

I. Vs.1-20. Het in dit hoofdstuk gegeven verslag van de namen van Salomo's hoogste staatsambtenaren en de wijze waarop hij hen en zijn gehele hofstoet verzorgt, loopt niet slechts over de hier bedoelde jaren van zijn regering, maar loopt over al de volgende jaren. Behalve de namen van de rijksbeambten vindt men daarin dan tevens ook een lijst van de door het gehele land verspreide 12 bestelmeesters, die de koning en zijn hof ieder een maand lang te verzorgen hadden.

1. Zo was koning Salomo koning over geheel Israël, zonder dat iemand het meer waagde hem naar de kroon te steken, nadat zo openbaar het goddelijk zegel aan zijn verkiezing gehecht was (3: 28).

2. En deze waren in deze 1) en de volgende tijd van zijn regering de vorsten, de grootwaardigheidsbekleders of hoogste rijksambtenaren, die hij had, Azaria, de zoon van Zadok, de hogepriester, (van wie wij vroeger reeds een zoon, Ahimaäz, leerden kennen), a) was opperambtman. 2)

a) 2 Samuel .15: 27; 17: 17vv.; 18: 19vv.

1) Omdat onder de bestelmeesters twee schoonzonen van Salomo gevonden worden, kan men daaruit opmaken, dat de opgave van deze lijst spreekt van ongeveer het midden van Salomo's regering..

2) Anders: "van Zadok de priester." Wanneer er drie schrijvers geweest moeten zijn..

Onder de vorsten, d.i. onder de hoofdambtenaren van het Rijk of de grootwaardigheidsbekleders wordt niet in de eerste plaats genoemd de opperbevelhebber, zoals onder de krijgsregering van David, maar geheel in overeenstemming met de vrede-heerschappij van Salomo, de Rijkskanselier..

3. Elihoref, en Ahia, de zoon 1) van die Sisa of Seraja, die David's staatssecretaris geweest was, a) waren schrijvers, secretarissen van Staat. Josafat, de zoon van Ahilud, was kanselier zoals reeds ten tijde van David. b)

a) 2 Samuel .8: 17; 20: 25 b) 2 Samuel .8: 16; 20: 24

1) Hebreeuws "zonen." De vertalers schijnen hier de LXX gevolgd te zijn..

4. En Benaja, de zoon van Jojada, onder David bevelhebber van de Krethi en Plethi, a) was sinds Joabs terechtstelling b) over het leger; en Zadok en Abjathar waren priesters, 1) hoewel de laatste slechts in naam, omdat de uitoefening van het ambt hem door Salomo verboden was. c)

a) 2 Samuel .8: 18; 20: 25 b) 2: 34vv. c) 2: 26vv.; 35

1) Ook Abjathar wordt hier nog genoemd, omdat zoals Theodoretus o.i. terecht aanmerkt, Salomo hem wel het priesterambt, maar niet de priesterwaardigheid heeft ontnomen, omdat deze erfelijk was.

5. En Azaria, de zoon van Nathan, de profeet, a) was over de twaalf bestelmeesters, van wie breedvoeriger in vs.7vv. en Zabud, of Zebad (1 Kronieken 2: 36), de zoon van Nathan, 1) zo-even genoemd, die Salomo opgevoed had b) en wiens zonen hij daarom tot hoge ambten bevorderde, was overambtman, de vriend van de koning.

a) Ook: "2 Samuel 7: 2" b) 2 Samuel .12: 25

1) Anderen menen, dat hier niet bedoeld is, de profeet met die naam, maar de zoon van David in 2 Samuel .5: 14 vermeld. Dan zouden Azaria en Zabud neven van de koning zijn geweest..

8. En dit zijn hun namen, zoals zij overeenkomstig de volgrij van de maanden hun diensten hadden te verrichten; de zoon van Hur 1) was in het gebergte van Efraïm aangesteld, een van de vruchtbaarste streken van Palestina (Jos 17: 14).

1) Bij vijf van de twaalf bestelmeesters zijn niet de eigennamen, maar slechts de namen van de vaders aangegeven. Of zij deze vadernaam met het voorvoegsel ben (zoon) als eigennamen voerden, zoals de Vulgaat wil (Benhur, Bendeker enz.) is onzeker; moeilijk kan men echter Ben-Abinadab (vs.11) als een eigennaam aanzien. Deze namen hebben overigens geen verdere geschiedkundige betekenis, en zich daarom ook van minder aangelegenheid.

11. De zoon van Abinadab, waarschijnlijk de tweede van David’s oudere broeders (1 Samuel .16: 18; 17: 13) had de gehele landstreek van Dor, de kustzoom langs de Middellandse zee ten zuiden van de berg Karmel, in welke streek de stad Dor lag (Joz.11: 2). Deze had Tafath (droppel), de dochter van Salomo, 1) tot een vrouw.

1) Uit het huwelijk met Naëma (14: 21), de Ammonitische..

12.Baäna, de zoon van Ahilud, wellicht een broeder van de kanselier (vs.3), had Taänach en Megiddo, aan de westelijke zoom van de Jizreëlse vlakte (Joz.12: 21) en het gehele Beth-Sean aan het zuidoostelijk einde van de vlakte, dat is, welk gebied ligt, bij Sartana, 1) zuidwestelijk van Beth-Sean aan de oostelijke helling van het gebergte Gilboa (Joz.3: 17), 2)beneden van de hooggelegen stad Jizreël 3) (Joz.19: 38), van Beth-Sean aan zich uitstrekkend (1 Samuel 31: 10) tot Abel-Mehola (2 Samuel 20.15) tot op de overzijde van Jokmeam, 3) 1 Kronieken 6: 68, in Jozua 21: 22 Kibzaïm genoemd.

1) Wellicht is deze naam nog behouden in het tegenwoordige Kurn Sartabeh, ongeveer vijf duitse mijl van Beth-Sean. (Beisan).

2) Deze aardrijkskundige bepaling noopt ons wanneer wij er een zin aan hechten willen, om de tot hiertoe aangenomen vermoedelijke ligging van de stad Sarthan op de plaats van het tegenwoordige Kurn Sartabeh, (Jos 3: 16) en de in de aanmerking op Richteren 7: 22 aangenomen ligging aan te nemen, waardoor de plaats meer noordelijk naar Beth-Sean gezocht moet worden. In de verklaring van Joz.3: 16 wordt daardoor niets veranderd als de opgave van de afstand van de overgangsplaats, die nu omstreeks 9 uur zou bedragen..

De van Cesarea, Palestina naar Beth-Sean lopende straat, die als weg van en naar de zee zeker reeds in de oudste tijden bestond, liep van de op de hoogvlakte gelegen stad Jizreël naar de Jordaanstreek af..

3) Wat deze nadere bepaling te beduiden heeft, kan niet met zekerheid bepaald worden, omdat ons de ligging van de Levietenstad Jokmeam niet bekend is. De Vulgaat verklaart de woorden in de zin: tegenover van Jokmeam; zo genomen zou de stad in zuidwestelijke richting van Abel-Mehola op het zich steil verheffende gebergte in de Jordaanvlakte tegenover de mond van de Jabbok te zoeken zijn..

13. De zoon van Geber was, had zijn verblijfplaats te Ramoth in Gilead, midden in de stam van Gad, aan de overzijde van de Jordaan (Deuteronomium 4: 43), hij had de dorpen van Jaïr, de zoon van Manasse, die in Gilead zijn, onder zijn bestuur (Num.32: 40vv. Deuteronomium 3: 4vv.en 13vv.), ook had hij de streek van Argob, die is in Basan, 1) de zo-even genoemde streek Basan Havôth-Jaïr, zestig grote steden met muren en koperen grendels.

1) Dit laatste is nadere verklaring van de voorgaande woorden, omdat volgens Deuteronomium 3: 13vv. tot het koninkrijk van Og, de koning van Bazan het noordelijk deel van Gilead behoorde en het gehele landschap Bazan, dat door Jaïr was ingenomen, die de veroverde steden naar zichzelf noemde.

15. Ahimaäz, misschien de oudste zoon van de hogepriester Zadok 1) (vs.21), was bestelmeester in Nafthali (Joz.19: 32-39); deze nam ook Salomo’s dochter Basmath (de welriekende) tot vrouw.

1) Is dit vermoeden juist, zo schijnt de oudste broeder in zijn priesterwaardigheid bij de jongste te hebben achtergestaan. Intussen was hij niet alleen daardoor bijzonder vereerd, dat hij een dochter van de koning tot vrouw had, maar wellicht waren deze bestelmeesters tevens stadhouders van de hen toevertrouwde districten, ten minste Josephus vat hun ambt in die zin op. Omdat een oosters onderdaan, die een koningsdochter tot vrouw had, geen harem mocht hebben, zo kwam dit huwelijk van Ahimaäz juist met de wet overeen, die de hogepriester ook betreffende zijn echtelijk leven de hoogste reinheid tot plicht maakte (Lev.21: 13vv.)..

20. Juda nu en Israël waren velen, in vervulling van de goddelijke belofte, a) onder Salomo’s heerschappij als zand, dat aan de zee is (3: 8) in menigte, etende en drinkende en blijde zijnde, 1) haddenonder zijn vreedzame regering, zoals zijn naam reeds te kennen gaf (2 Samuel .12: 24), een zeker en gelukkig leven, zoals de Heere hun beloofd had (Lev.26: 3vv.).

a)Genesis13: 16; 22: 16; 32: 12

1) Hierin bestond de macht en heerlijkheid, zowel als de eer van hun koning, dat zijn weldaden zeer veelvuldig waren en dat hij was de schrik van zijn vijanden en de wellust van zijn volk. Werd het land voor hen te eng, zodat zij wegens hun talrijkheid niet naar genoegen leven konden, dan konden zij met voordeel zich verenigen in andere landen, die onder de gehoorzaamheid van de koning stonden. Gods geestelijk Israël is mede zeer talrijk, of ten minste het zal zo zijn, wanneer het eenmaal verzameld is (Openbaring .7: 9)..

Met dit vers sluit in de Hebreeuwse Bijbel het vierde hoofdstuk en met de volgende afdeling begint een nieuw. Zolang er nog geen hoofdstuk- en versverdeling voor de Bijbelboeken van het Oude Testament bestond, placht men de indelingen, min of meer naar de inhoud, dikwijls op zeer onbepaalde wijze, aan te geven, Mark.2: 25; 12: 26 Rom.11: 2 Hebr.3: 8; 4: 4. De versindeling nu, zoals wij die thans hebben, berust gedeeltelijk op de ritmische zin en logische periodenbouw, die reeds bij de Joden, tot meer gemak bij het voorlezen in de Synagoge ingang had gevonden, en in het begin slechts door mondelinge overlevering bewaard bleef, totdat zij, en wel na afloop van de Talmoedische periode (2e en 6e eeuw na Chr.), echter nog voor de masoretische indeling van de tekst, ook eindelijk schriftelijk werd aangewezen.

Met getallen aan de rand aangewezen teksten worden echter pas in de uitgave van de Vulgaat van het jaar 1558 gevonden, bezorgd door de geleerde Parijse boekdrukker Robert Etienne, tweede zoon van de door zijne letterkundige werkzaamheden beroemde Henri Etienne; volgens bericht van zijn eigen zoon Hendrik heeft hij de indeling op een reis van Parijs naar Lyon in het jaar 1551, en wel te paard zittend gemaakt. Bij Luther vindt men slechts een versafdeling, maar zonder getallen bij de Psalmen en Spreuken, daarentegen zijn de hoofdstukken in verschillende onderafdelingen gesplitst; door Theodoor Beza, opvolger van Calvijn, is toen sinds 1565 de tekstverdeling met verzen in gebruik gekomen. De tegenwoordige hoofdstukverdeling daarentegen is van Christelijke oorsprong en te midden van de 13e eeuw ontstaan door de Scholastieken in de tijd, toen de Kardinaal Hugo de Sancto Caro (zo genoemd naar zijn geboorteplaats St. Cher, een voorstad van Vienne in de Dauphiné, overl. 1263 te Orvieto) bij vervaardiging van een Concordantie zo’n indeling dringend nodig had. Uit de Vulgaat is zij later (omstreeks 1440) ook in de Hebreeuwse Bijbeluitgaven overgenomen..

II. Vs.21-34. Op de naamlijst van Salomo’s ambtenaren in de vorige afdeling volgt hier een overzicht van zijn koninklijke pracht en heerlijkheid, waarin de vervulling van Gods belofte, hem boven de verhoring van zijn wens ook nog rijkdom te schenken, duidelijk te voorschijn treedt; in even ruime mate werd ook de belofte omtrent de eer aan hem vervuld, want Salomo’s wijsheid werd zodanig bekend alom, dat de vorsten van de overige volkeren hem als een wonder van grootheid aanzagen.

21. En Salomo was, behalve over de in vs.7 aangeduide landschappen, die hij door zijn bestelmeesters besturen liet, en het eigenlijke Kanaän uitmaakten, heersende over al de koninkrijken, waarvan in de belofte sprake was, welke belofte aan het volk Israël (zie vs.20

maar ook Genesis15: 18 en "De 1: 8) thans vervuld werden, van de rivier de Eufraat in het noordoosten tot het land van de Filistijnen in het zuidwesten en tot aan het gebied van Egypte; in 2 Kronieken 9: 26 leest men hiervoor duidelijker: En hij heerste over alle koningen van de rivier tot aan het land van de Filistijnen (dit ingesloten) en tot aan het gebied van Egypte; die brachten geschenken1) en dienden Salomo al de dagen van zijn leven.

1) Die brachten geschenken; hier weer als in 2 Samuel .8: 2 en 5 belasting betalen, als volken, over wie Salomo de opperheerschappij had..

22. De spijze nu van Salomo, die een hofstoet had ingesteld met zijn uitgebreide macht overeenkomende, was zeer aanzienlijk, omdat aan de oosterse hoven de bezoldiging van de ambtenaren en hun families in natuurvoortbrengselen bestond; zij bedroeg voor één dag dertig kor 1) meelbloem en zestig kor meel.

1) Ook: Ex 16.36. Kor is de grootste van de droge maten bij de Hebreeën, bedragende ruim twee mudden.

Kor was de latere benaming voor chomer. Het was de grootste maat voor natte en droge waren en behelsde zuiver 2 mud en 2 ½ schepel..

23. Tien vette runderen, en twintig weiderunderen, en honderd schapen; uitgenomen de herten en reeën (gazellen) en buffels en gemeste vogels,

Volgens een ruwe berekening veronderstelt deze opgave een hofstoet van 14.000 personen. Deze opgaven moeten ons niet verwonderen, als wij horen, dat de koningen van Perzië dagelijks 1000 ossen behoefden en voor het hof van de Sultan thans nog dagelijks 500 schapen, lammeren en bokken geslacht worden..

24. Zoveel kon echter ook Salomo voor zijn hofhouding gebruiken, want hij had heerschappij over al wat op deze zijde van de rivier 1) de Eufraat was, van Thifsah (Thapsakus "2 Samuel 8: 6) tot aan Gaza, in het land van de Filistijnen (Isa 13: 3) over alle koningen van de Syriërs en Filistijnen en op deze zijde van de rivier, die door zijn vader David onderworpen waren (2 Samuel .8: 3vv.), en hij had vrede van al zijn zijden rondom.

1) In het Hebreeuws Bekol-eberhanahar, eigenlijk aan de overzijde van de rivier. Dit spraakgebruik komt daarvan, zoals Keil aanmerkt, omdat de schrijver van deze Boeken in de ballingschap aan de overzijde van de rivier leefde en van daaruit de omvang van Salomo’s rijk nader bestemt..

25. En Juda en Israël woonden zeker, een ieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgeboom,1) en konden ongestoord de kostelijke voortbrengselen van het land genieten (2 Koningen .18: 31 Micha 4: 4 Zach.3: 10) van Dan tot Ber-sheba (Jos 19: 47), al de dagen van Salomo.

1) Onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom. Een uitdrukking, die moet aanduiden, het ongestoord bezit van vreugde en vrede, van overvloed van aardse goederen, maar ook, om daarmee te doen uitkomen de zegeningen van de Messiaanse tijd, vooral bij de profeet (Micha 4: 4 Zach.3: 10)..

26. En Salomo had ook veertigduizend paardenstallen 1) tot zijn wagens, zodat indien de schatplichtige koningen het hadden willen beproeven tegen hem op te staan, hij in staat was deze opstand terstond te onderdrukken, en twaalfduizend ruiters.

1) In 2 Kronieken 9: 25 leest men van vierduizend paardenstallen, wat Luther door wagenpaarden vertaalt, ofschoon de grondtekst paardenstallen heeft; maar in de oudheid had elk paard zijn eigen ruif of stal, zodat dit geen verschil oplevert. De opgave 4.000 is zonder twijfel nauwkeuriger dan 40.000; hetgeen daaruit blijkt, dat 40.000 paarden (nauwkeuriger 42.000) een getal van 14.000 krijgswagens zou doen veronderstellen, omdat bij elke krijgswagen 3 paarden behoorden, twee tot bespanning, een als reserve. 14.000 wagens, komt niet alleen niet overeen met 10: 26, maar staat ook in geen verhouding tot het getal ruiters. Hier moet men dus denken aan een schrijffout. Myebre (Arbaim) (40) hebre (Arbaäh), (4) evenals in 2 Samuel .15: 7..

28. De gerst nu, in plaats van de haver, die in Egypte en Palestina niet voortkomt (Ex 9: 32), en het stro voor de paarden van het leger (vs.26), en voor de snelle kamelen, die gebruikt werden tot snelle overbrenging van de bevelen van de koning naar de verschillende delen van het rijk, brachten zij op de plaats, waar hij, 1) de koning, op dat ogenblik was, omdat hij naar verkiezing of door zekere drang van de omstandigheden zijn residentie meermalen in het jaar verlegde (1Ki 9: 19) een ieder naar zijn last 2) in de maand en de hoeveelheid, die hij te leveren had.

1) Anderen vertalen: waar zij, de paarden, waren, omdat deze natuurlijk niet alleen in Jeruzalem geplaatst konden worden, maar in verschillende streken van het land, namelijk de in 1 Koningen .9: 19; 10: 26 genoemde steden waren gelegd, vandaar dan ook, dat weer anderen vertalen: waar het, namelijk gerst en hooi, zijn moest, d.i. op de plaatsen, waar de paarden zich bevonden..

Overigens valt het moeilijk aan te nemen, dat Salomo met al zijn duizenden paarden het land doortrok.

Aanmerking op vers 1-28.

Het rijk van Salomo in zijn grootheid en in zijn welgeordende gelukkige toestand voor te stellen, is het duidelijke doel van deze gehele passage, en dit is het dan ook, waardoor de op zichzelf droge opsomming van de ambtenaren enz., een hogere betekenis verkrijgt. De tijd van de Richters was de tijd van het ruwe onontwikkelde staatsleven, waarin orde en organische eenheid van het rijk ontbrak; de tijd van David was de tijd van de voortdurende oorlogen en van de strijd, waarin het tenslotte snel tot de overwinning van alle vijanden kwam, en daardoor tevens tot de aanvang van een geregelde toestand, maar toch niet tot een

volkomen vredestijd, dit begon pas met Salomo's regering (1 Kronieken 22: 8,9). Het rijk van Salomo is de som van de voordelen voortdurend door de tot hiertoe gevoerde ontwikkelingsstrijd en door goddelijke leidingen verkregen; het is het rijk van Israël in zijn hoogste bloei. Om het als zodanig voor te stellen, was de opsomming in deze passage noodzakelijk, in de geschiedenis van de Koningen keert deze toestand niet meer terug. Op deze hoge trap was dit rijk aan de ene zijde de vervulling van de goddelijke belofte (Genesis22: 17 Exod.3: 17vv. 4: 20 en 5: 5) aan de andere zijde zelf echter ook weer een belofte, een geschiedkundige voorzegging. Zoals de gehele oudtestamentische huishouding in haar zinnebeeldige voorstelling doelt op de nieuwtestamentische toestand, in haar geestelijke toestand, zo is in het bijzonder het rijk van Salomo een type van de Messiaanse huishouding.

Tot schildering van het laatste ontlenen de profeten woorden aan de schildering van het eerste in deze passage (Micha 4: 4 Zach.3: 10vv. 1).

De aanzienlijke behoefte in de Salomonische hofhouding wordt in de nauwkeurigste overeenstemming gebracht met de welstand, het geluk en de vrede van het gehele volk (4: 20 4: 25). Het is daarom geheel verkeerd, wanneer sommigen deze plaats uit het verband rukken en deze uitgebreide hofhouding onder die dingen rekenen, waarmee het volk op Salomo als het ware belast zijn geweest, en die langzamerhand aanleiding gegeven hebben tot ontevredenheid en onlusten. In despotische regeringen, namelijk in de oud-oosterse, is de koning zijn volk in persoon. De glans van de hofhouding stelde de glans van het gehele volk voor; wel verre van een teken van de onderdrukking van het volk te zijn, getuigde dit veeleer van zijn welstand en geluk. Het bericht wil niet zeggen: de koning leefde in overdaad, terwijl het volk arm was, en zich gedrukt voelde, maar: zo het volk, zo de koning, en zo de koning, zo het volk; zij hadden beide overvloed en waren gelukkig en tevreden..

29. En God gaf Salomo, overeenkomstig zijn belofte (3: 12), zoals reeds in 3: 16-28 aangeduid werd, wijsheid 1) en zeer veel verstand en een wijd begrip van hart, zoals zand dat aan de oever van de zee is, in rijke onuitputtelijke overvloed (Genesis41: 49 Joz.11: 4).

1) Wijsheid betekent de meer praktische levenswijsheid, de bekwaamheid in zijn daden, het doelmatigste te kiezen; verstand de kracht van oordelen tot verklaring en oplossing van moeilijke en ingewikkelde gevallen; een wijd begrip van hart is de verheven kracht van de geest, die de verschillende takken van wetenschap omvat..

Salomo, hoe beroemd ook wegens zijn grootheid en rijkdommen, was echter nog meer verheerlijkt door zijn wijsheid, zijnde in dit opzicht hier vermeld: 1e. De bron wel van zijn wijsheid: God gaf ze hem. Hij erkende dit (Spreuken 2: 6). Niemand moet die toeschrijven aan zijn eigen vernuft of vlijt, maar alleen aan Gods gunst en zegen. 2e. De wonderlijke grootheid en uitgestrektheid van zijn wijsheid en kennis. Hij bezat een grote kennis van afgelegen gewesten en van de besturen van vroegere tijden; hij was begaafd met een zeer vlugge bevatting, een doordringend verstand en een sterk geheugen, zoals nog ooit iemand had gehad. Hij had een zeer uitgebreid verstand en een wijd uitgestrekte kennis van alle goddelijke en menselijke zaken..

30. En de wijsheid van Salomo was groter dan de wijsheid van al die van het Oosten, Chaldeeën, Arabieren, Sabeeërs, Idumeeërs en Themanieten (10: 1 "Nu 21: 10), die in het noordoosten, oosten en zuidoosten van Palestina woonden en beroemd waren door hun wijsheid in zinspreuken, sterrenkunde en andere wetenschappen, en dan alle wijsheid van de Egyptenaren. 1)

1) De wijsheid van de Egyptenaren was bijna tot een spreekwoord geworden; zij strekte zich uit over de verschillende takken van menselijk weten, als meetkunde, rekenkunde, sterrenkunde en natuurkunde enz. (Isa 19: 13)..

De wijsheid van het Oosten en van Egypte staat lager dan de wijsheid van Salomo, niet zozeer wat haar omvang betreft, als wel wat aangaat haar eigenaardig wezen..

Terwijl die op de vereenzelving van de wereld en de Godheid berust, en tenslotte in Pantheïsme overgaat, en daarom ook geheel en al van het ethische element ontbloot is, heeft deze tot grondbeginsel wat wij aan het begin van de Spreuken van Salomo lezen: De vrees van de Heere is het beginsel van de wetenschap; de dwazen verachten wijsheid en tucht (Spreuken 1: 7 en Spreuken 9: 10). De vrees van de Heere is het beginsel van wijsheid, en de wetenschap van heiligen is verstand. Zij berust op de kennis van de Ene God van de hemel en de aarde, die Israël verkoren heeft en daarmee een verbond heeft gemaakt, d.i. zich aan Israël door Zijn wet geopenbaard heeft; daarom is zij wezenlijk monotheïstisch, zij sluit de kennis van de natuur niet uit, zij wordt ook door Salomo geroemd (vs.13), maar zij is slechts dan een ware, een juiste kennis, als zij op de kennis van God rust en door haar doordrongen wordt..

In zoverre staat de wijsheid van Salomo in de gehele oosterse oudheid alleen en was als een oase in de woestijn, waarnaar mensen uit de naburige landen hun schreden richtten, een zich ver verspreidend licht, dat allen, die het licht liever hebben dan de duisternis, onwillekeurig aantrok. Slechts op de door de bron van het godsdienstige geloof gedrenkte grond kan de boom van wijsheid krachtig opgroeien en zijn takken in alle streken van het leven uitbreiden..

Zoals echter in het algemeen het rijk van Salomo een afspiegeling is van het Messiaanse, zo is ook in het bijzonder de wijsheid van Salomo (de monotheïstisch-wettische) een heen wijzing naar de wijsheid van Hem, die meer dan Salomo, die het Licht der wereld is, tot Wie alle koningen van het Oosten en Westen komen en Die zij aanbidden zullen..

Onder deze "al die van het Oosten" worden vooral begrepen de Sabeeërs en de Chaldeeën, de laatsten beroemd door hun grote geleerdheid in de sterrenkunde. De wijsheid van de Egyptenaren bestond vooral in de sterrenkundige wetenschappen en wat daarmee samenhangt en in de natuurwetenschappen, wat de geneeskunde betreft..

31. Ja, hij was wijzer dan alle mensen van zijn tijd, dan Ethan, de Ezrahiet, en Heman en Chalcol, en Darda, de zonen van Mahol; en zijn naam was onder alle heidenen rondom.

Deze worden ook in 1 Kronieken 2: 6 naast elkaar genoemd, daar staat een vijfde "Zimri" vooraan, terwijl de laatste Darda daar Dara genoemd wordt (Gemakkelijk kon de d na de r

wegvallen). Zij heten daar kinderen van Zerah en worden alzo bij het geslacht van Zerah, de zoon van Juda gerekend (Num.26: 13,20), bij welk geslacht zij dan als vreemdelingen burgerlijk moeten ingelijfd zijn (Jud 17: 7), omdat volgens 1 Kronieken 6: 33-38; 44-47; 16: 17 Heman, de kleinzoon van Samuel (1 Samuel 8: 3) aan het geslacht van de Kohathieten en Ethan, de zoon van Kisi, van de Merarieten afstamde. Omdat zij burgerlijk tot het geslacht van Zerah behoorden, heetten zij Zerahieten, welke naam niet alleen op Ethan, maar ook op de volgende betrekking heeft (zie Psalm 88: 1; 89: 1). Het woord Mahol kan ook als een gemeen zelfstandig naamwoord genomen worden; zo wordt het vertaald: "Kinderen van het reigezang", d.i. "voorname zangers", hetgeen beter vertaald zou zijn met "Voorname dansers"..

Bähr wil na zijn verklaring van deze plaats onbeslist laten, of deze allen tijdgenoten van Salomo waren, omdat het aan nadere berichten omtrent Chalcol en Darda ontbreekt. Alleen het Rabbijnse boek Seder Olam zegt van hen: "Deze waren profeten, die in Egypte profeteerden"..

Zoals wij over de vorm van de Hebreeuwse poëzie gehandeld hebben (2 Samuel 1: 27), zo willen wij nu aanleiding nemen, om iets over haar karakter en haar soorten mee te delen. De Hebreeuwse poëzie is een vrucht van de godsdienst; haar oorsprong ligt niet in krijgskundige gebeurtenissen enz., maar zoals het gehele leven van de Israëlieten door Gods getuigenissen, beloften en wonderen bezield was, en door de wet de geest op de hogere waarheden van de godsdienst gericht werd, zo waren het ook de heilige gevoelens, die Gods genade en heerlijkheid opwekten, die het gemoed van vrome Israëlieten met lofgezangen en liederen vervulden. Het epos en drama zijn de Hebreeër onbekend, zoals in de aard van de zaak lag. Daarentegen zijn tot een bijzondere hoogte geklommen het lyrische en het didactische gedicht, omdat de dichter de indruk, die de Goddelijke openbaringen en waarheden op hart en gemoed maakten, of in de lyrische vorm van godsdienstige gevoelens en gezindheden uitsprak, of deze tot voorwerpen van onderwijzing, tot verbreiding van godsdienstige kennis, en tot opwekking van heilige besluiten in de vorm van spreuken inkleedden. In de eerste klasse, in die van het lied (Hebreeuws shier) behoren behalve de liederen, die in de profetische boeken ingevlochten zijn, de Psalmen, verder het Hooglied en de Klaagliederen; in de klasse van de didactische soort, of van de spreukdichting de Spreuken van Salomo, het boek van Job en de Prediker van Salomo. De lyrische poëzie kwam in David’s tijd tot de hoogste bloei (1 Samuel 16: 13). Salomo bracht de Spreukdichting tot de hoogste volkomenheid; deze is een vrucht van nadenkend beschouwen van de in de wet gegeven en in Israël’s eigenaardige leiding voorkomende Goddelijke openbaring; zij is een voortbrengsel van die wijsheid, die de leringen van de geopenbaarde waarheid in het zelfbewustzijn opgenomen heeft, en die zowel tot voorwerp van denken en erkennen, als tot beweeggrond van willen en handelen gemaakt heeft. Wat hij van dergelijke Gnomen of Spreuken gesproken heeft (vs.32) is gedeeltelijk bewaard in het boek, dat naar zijn naam "Spreuken van Salomo" genoemd wordt. Indien het waar is, zoals vele uitleggers aannemen, dat dezelfde Heman, die de 88ste Psalm vervaardigde, ook het boek van Job gemaakt heeft (en werkelijk is er een opmerkelijke overeenkomst in taal, terwijl wij in beiden dezelfde toestand van lijden en aanvechting vinden), zo zouden wij daaruit kunnen opmaken, dat de in ons vers genoemde mannen een Chokma-genootschap aan Salomo’s hof uitgemaakt hebben, die de beoefening

van de Gnomen- of Spreukenwijsheid ten doel had. Hierdoor zou de twijfel van Bähr in onze vorige aanmerking omtrent de leeftijd van de genoemde mannen weersproken zijn. Niet altijd gaat deze wijsheid in de diepte van het leven, zoals in het boek Job; zij strekt zich meest in wijdte en breedte uit, en zoekt de burgerlijke en huiselijke toestanden van de geest van de godsvrucht en de deugd te doordringen. De goddelijke wijsheid in de vorm van eenvoudige, zinrijke spreuken het volk in hart en mond te leggen en reeds vroeg in het geheugen van de jeugd te prenten, was toch zeer geschikt om de godsdienstige en intellectuele vorming te bevorderen. Dit blijkt nog heden in Schotland, waar men de Spreuken van Salomo de kinderen in groten getale laat leren, en waar ten gevolge daarvan veel en geheiligd natuurlijk verstand bij het volk gevonden wordt..

Deze Heman en Ethan, de dichters van Psalm 88 en Psalm 89 zijn niet te verwarren met de Levitische zangmeesters met die naam, vermeld in 1 Kronieken 15: 17 en 19..

32. En hij sprak drieduizend spreuken, waarvan de voornaamste 5-600 in het boek der Spreuken bewaard zijn gebleven; daartoe waren zijn liederen, die hij gemaakt heeft, duizend en vijf, 1) waarvan er echter slechts vier bewaard zijn gebleven in de Psalmen 72, 127, 132 () en het Hooglied.

1) Een zeer duidelijke aanwijzing van Salomo’s persoonlijke geschiedenis, die naar 2 Samuel .12: 25 de naam Jedidja ontving, en aan wie de Heere in den droom verscheen (3: 5vv.; 9: 2vv.) bevat Psalm 127 in de woorden van het tweede vers: "Het is zo, dat Hij het Zijn beminde, als in de slaap geeft." Deze Psalm beweegt zich geheel en al op het terrein van het huishoudelijk-burgerlijk leven en behandelt het thema: "Aan Gods zegen is ‘t al gelegen." De 72ste Psalm is wellicht door Salomo gemaakt, kort nadat hij aan de regering gekomen was, en is als het ware een kerkgebed van de gemeente voor de nieuw regerende koning; de voorbeden en zegenwensen van het volk daarin strekken daarheen, dat zich in Salomo de aan het nageslacht van David gegeven beloften meer en meer mochten verwezenlijken; maar de verwezenlijking kon in Salomo slechts typisch zijn, en de Psalm wordt des te meer een Messiaanse, hoe meer de regering van Salomo verwijderd blijft van het beeld van het Godsrijk, van de gerechtigheid van zijn burgers in zijn uitbreiding over de ganse aarde. Het Hooglied eindelijk schildert in dramatisch-lyrische wisselzangen, onder het zinnebeeld van de liefde van Salomo en Sulamith, de liefdegemeenschap tussen de Heere en Zijn gemeente in haar door de verkiezing van Israël tot eigendomsvolk van God, geestelijke natuur; in welke gemeenschap elke uit Israël’s ontrouw voortvloeiende verzwakking van deze gemeenschap door terugkeer tot de trouwe Verbondsgod en door diens onwankelbare liefde tot een steeds vaster liefdesverbond voert (Psalm 132 zie 8: 6)..

33. Hij sprak ook van de bomen: van de cederboom af, die op de Libanon is, die heerlijke en verheven boom, tot op de hysop, die aan de wand groeit, een gering en onaanzienlijk gewas (Ex 12: 22); hij sprak ook in verloren gegane schriften van het vee, en van het gevogelte, en van de kruipende dieren en van de vissen; 1) van de vier dierklassen, waarin de Hebreeën de dieren naar hun wijze van beweging verdeelde (Genesis1: 26).

1) Wel heeft de gewijde schrijver hiermee willen aanduiden, hoe aan Salomo de schatten van wijsheid en kennis geschonken waren, maar ook blijkt hieruit zo treffend, dat hij in waarheid was, het doorluchtig voorbeeld van Hem, in Wie alle schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn. Heeft Salomo ongetwijfeld bedoeld zijn wijsheid te doen strekken tot nut en voordeel van zijn volk, Christus Jezus is zijn Kerk in waarheid God tot wijsheid geworden..

34. En van alle volken kwamen er personen, om de wijsheid van Salomo te horen, zoals de geschiedenis van Scheba bewijst (10: 1vv.), en van alle koningen van de aarde, die van zijn wijsheid gehoord hadden, kwamen afgezanten om hun vorsten nader bericht daarvan te brengen.

Het door een Egyptische Jood vervaardigde Apocriefe boek "de wijsheid van Salomo aan de Tirannen", waarschijnlijk uit de laatste eeuw van de Ptolemeeën, voert wel Salomo als sprekende in, maar slechts om de daarin uitgedrukte lessen van levenswijsheid meer nadruk te geven, niet om het als een geschrift van Salomo zelf te willen doen voorkomen..

Hoezeer men naderhand de billijke roep van Salomo’s wijsheid tot in het ongelooflijke uitgebazuind heeft, toont Josephus, die hem zelfs tot schrijver van toverboeken, vol van wonderbare dingen, maakt; en toen ten tijde dat de Heiland op aarde verscheen, het Joodse volk zich het meest van allen ophield met alle door den Heere verboden gruwelen van waarzeggerij en toverij, zochten zij hun handelwijze te wettigen, door Salomo tot de vader van alle toverij te verklaren. Vandaar dat men zich niet behoeft te verwonderen, wanneer de Koran hem niet alleen de kennis van de talen van de mensen of duivels, maar ook van de vogels en mieren toeschrijft. Gewichtiger dan al deze dwaasheden is echter de vergelijking van Salomo’s persoonlijkheid met die van zijn vader David. Evenals Salomo’s uiterlijk leven, dat merendeels in ongestoord geluk voortging, een in het oog lopende tegenstelling vormt met het onrustig, stormachtig leven van zijn vader, zo is ook de stemming van beider gemoed zeer verschillend. David had een zeer teder geweten, een oprecht, ootmoedig hart, dat zich bijzonder in de erkenning van zonde en genade uitspreekt. Salomo daarentegen beschouwt in zijn geschriften de waarheid meer van een algemeen standpunt en spreekt in grondstellingen en spreekwoorden uit, wat zijn vader als persoonlijke ondervinding, als zijn eigen gevoel aangeeft. Vandaar dat David’s boete als een plotselinge, het innerlijke leven aangrijpende goddelijke droefheid zich kenbaar maakt in luid wenen, in tranen, terwijl Salomo, die wel niet zo grof zinnelijk, maar toch dieper gevallen is (11: 1vv.), en langer op zijn dwaalweg voort gewandeld heeft, in zijn terugkeer meer langzaam als van een dwaling tot de waarheid en van de schijn tot het wezen terugkeert. Door zijn meer gevoelige gesteldheid van gemoed voelde David zich inniger tot de gemeenschap van de gelovigen heengetrokken, van daar dat zijn Psalmen voor het gebruik van de openbare godsdienst bijzonder geschikt, het vrome bewustzijn van de gemeente uitdrukken, terwijl Salomo van zijn verstandshoogte met een zekere onafhankelijkheid op het gehele gebied van de natuur en de mensenwereld neerziet, en vandaar dan ook, dat zijn geschriften van de meeste oudtestamentische boeken in inhoud en vorm wezenlijk onderscheiden zijn. De richting van David’s gemoed bepaalt zich meer tot het één nodige, Salomo’s wijsheid heeft wel de liefde van God tot middelpunt, maar ontplooit zich in de meest verscheidene richtingen op de omvattendste wijze..

Allen, die bijzondere geestes- en verstandsgaven ontvangen hebben, handelen onverantwoordelijk en bezondigen zich zwaarlijk, wanneer zij, in plaats van ze tot Gods eer en tot heil van de medemensen aan te wenden, door leer en geschrift godvergetenheid en ongeloof, wereldliefde en vleselijke lust, grove of verfijnde onzedelijkheid bevorderlijk zijn. De roem, die van de wereld door slechte boeken verkregen wordt, is smaad en schande voor Hem, die rekenschap van ieder onnut woord vordert..

Het strekt vorsten en hooggeplaatste personen meer tot eer, dat zij zich tot hun uitspanning op de studie toeleggen, dan dat zij in schouwspelen, komedies en overmatig zingenot hun ontspanning zoeken.

Tot Salomo kwamen er van alle volken personen om zijn wijsheid te horen. Hem echter, die meer is dan Salomo, willen thans de wijzen van deze wereld niet horen. Hoe velen reizen over land en zee om goud en zilver te zoeken, maar verroeren hand noch voet, om de wijsheid en kennis van de Waarheid te vinden, die in hun nabijheid is en beter is dan alle goud en zilver (Spreuken 8: 11; 24: 14 Job.28: 18)..

Het is een wijze vorst niet genoeg, dat zijn volk eet en drinkt en vrolijk is en ieder zeker woont onder zijn wijnstok en vijgenboom, maar hij bemoeit zich ook, dat vorming van het verstand, wetenschap en kennis van de waarheid behartigd en uitgebreid worden, wat meer aanzien geeft dan macht en rijkdom..

Dat van alle koningen kwamen, om de wijsheid van Salomo te horen, dat kon gelegenheid geven, om de heidenen kennis te doen krijgen van de ware God en ook in het bijzonder van de Messias, en hier was Salomo een voorbeeld van Christus, die grote profeet, die de gehele wereld zou moeten horen..

HOOFDSTUK 5.

SALOMO'S VERBOND MET HIRAM, VOORBEREIDING TOT DE TEMPELBOUW.

I. Vs.1-18. Na de mededelingen in het vorige hoofdstuk, die reeds op de geheel nog volgende regeringstijd van Salomo betrekking hadden, voert de heilige schrijver ons thans weer naar het begin terug. De gelegenheid, dat koning Hiram van Tyrus Salomo met zijn troonsbeklimming geluk wenst, wordt door deze te baat genomen om van zijn kant ook een gezantschap aan deze oude vriend van zijn vader te zenden en met hem te onderhandelen over de hulp, die hij betreffende de reeds in plan bestaande tempelbouw nodig had. Hiram schenkt hem bereidwillig niet slechts de benodigde bouwstoffen aan hout en stenen van het Libanongebergte, maar stelt ook een aantal Phoenicische bouwlieden tot zijn beschikking, die als werkmeesters de Israëlitische arbeiders en slaven onder hun leiding namen (Vergelijk 2 Kronieken 2: 1-18).

1. Hiram 1) de koning van Tyrus zond (wellicht omstreeks 1015 v. Chr.) zijn knechten, een aantal van zijn voornaamste hofdienaren tot Salomo, om hem met zijn troonsbeklimming geluk te wensen, zoals dat onder bevriende koningen in de nabuurschap gewoonte was (2 Samuel .10: 1vv.), (want hij had gehoord dat zij (de kinderen van Israël, 1 Kronieken 29: 22) Salomo tot koning gezalfd hadden in zijn (thans overleden) vaders plaats) (1 Kronieken 29: 28), omdat Hiram David altijd 2) bemind had; hij stond in goede verstandhouding met hem, zolang hij tegelijkertijd met hem regeerde, en nu wilde hij ook deze vriendschap op diens zoon doen overgaan.

1) Ook: "2 Samuel 5: 11"

2) In het Hebreeuws Kol-hajamim, al de dagen, n.l. die beiden, David en Hiram, hadden geregeerd. Zie verder noot 1) hierboven..

3. Gij weet, uit de raad, die hij tijdens zijn leven nog bij u ingewonnen heeft, dat mijn vader David zich voorgenomen had de naam 1) van de HEERE, zijn God een huis te bouwen, maar dat hij geen huis 2) kon bouwen, niet slagen kon in zijn voornemen, maar zich tot de voorbereidingen daartoe moest beperken (1 Kronieken 23: 4) vanwege de oorlogen, waarmee zij hem omsingelden, namelijk zijn buitenlandse vijanden, totdat de HEERE hen onder zijn voetzolen gaf, en ze de een na de ander aan hem onderwierp.

1) De naam van de Heere. Salomo bedient zich van deze uitdrukking met opzet, op grond van hetgeen vermeld is in Deuteronomium 12: 5 en 11. In de Naam wordt de Heere openbaar. De Naam van de Heere is de openbaring in een zichtbaar teken. Als Salomo daarom hier ervan spreekt, om de Naam van de Heere een huis te bouwen, dan wordt dit huis een plaats, waarin de Heere God duidelijk de heerlijkheid van Zijn Wezen zal openbaren..

2) De Tempel is het zichtbaar teken, dat de Heere met Zijn volk het verbond had opgericht en het onderpand, dat Israël Kanaän zal bezitten. Welnu, Salomo weet het, dat Israël nu tot zijn

bestemming, volgens Gods belofte is gekomen, dat nu de tijd is aangebroken, wanneer de Tempel kon en mocht gebouwd worden..

6. Zo gebied nu, dat men mij ceders en cypressen (vs.10) uit de Libanon houwe, van dat deel van het gebergte, dat onder uw beheer staat en rijk is aan dergelijke houtsoorten (Nu 24: 6), en mijn knechten zullen met uw knechten zijn, opdat de uwe aanwijzen, hoe de mijne zich bij het vellen als anderszins te gedragen hebben, en het loon van uw knechten, die zij voor hun arbeid hebben te vorderen, zal ik u geven, naar al wat gij zeggen zult, zoveel als gij zult goed vinden te bepalen, behalve nog de prijs van het hout (vs.11); want gij weet dat onder ons niemand is, die weet hout te houwen, wat regelmatigheid enz. betreft, zoals de in deze dingen bedreven Zidoniërs (2 Samuel 5: 11).

Zelfs in deze tijd van zijn hoogste bloei liep het volk van God, wat aardse kunst, nijverheid en bekwaamheid betreft achter bij de naburige Kanaänieten en Phoeniciërs; maar ook de kinderen van deze wereld helpen in deze tijd mee om het te verheerlijken; de voordelen van hun ver uitgestrekte handel en hun kunstvlijt vallen Salomo toe, wiens macht te land veel groter was dan die van Tyrus en Sidon, als een type van de tijd, waarin al het aardse in de dienst van het Godsrijk zal zijn..

Beter is een Israëliet, bedreven in de wet van God dan een Zidoniër bedreven in het houwen van timmerhout..

Het volk van God staat bij andere natiën in kunstvaardigheid achter. Tyrus levert bouwmeesters en bouwlieden.

Maar de tempel is geen menselijk kunstwerk, het bouwplan zelf is niet uit het brein van een heiden voortgekomen, maar door God zelf op Sinaï gegeven, en evenals de gehele Wet, waartoe het behoort, door de Geest van de profeten vervuld..

7. En het geschiedde, toen Hiram de woorden van Salomo gehoord had, die Salomo hem behalve nog andere zaken had laten zeggen (2 Kronieken 2: 3-10), dat hij zich zeer verblijdde, want het was hem van groot belang in goede verstandhouding met een koning te leven, wiens land een korenschuur voor het zijne was en wiens vriendschap grote voordelen voor zijn handel kon aanbrengen, en hij zei: Gezegend zij de HEERE 1) heden, die David een wijze zoon gegeven heeft over dit grote volk.

1) Een nog grotere erkenning van de HEERE spreekt Hiram uit in 2 Kronieken 2: 12 waar hij Hem de Schepper van de hemel en de aarde noemt; dit wordt verklaard daaruit dat Hiram zich schikte naar de godsdienstige voorstellingen van Israël en doet niet direct een persoonlijk geloof vermoeden, dat de HEERE de enige ware God is; hij bleef trouwens een heiden..

8. En Hiram zond, door het gezantschap dat Salomo gezonden had (vs.2), een schrijven tot Salomo (1 Kronieken 2: 11) zeggende (met deze inhoud): Ik heb gehoord waarom gij tot mij gezonden hebt; ik zal al uw wil doen met het cederhout en met het dennen 1) (cypressen) hout (Genesis6: 14).

1) Het Hebreeuwse woord Berosch is een hoge op de Libanon groeiende boom, en behoort tot zijn grootste sieraden; hij komt daarom dikwijls samen met de ceder voor (Jes.14: 8; 37: 24; 55: 13; 60: 13 hout werd dikwijls evenals dat van de ceder voor prachtgebouwen, lansstokken, muziekinstrumenten en zeeschepen gebruikt (6: 15,34 Nah.2: 4; 2 Samuel .6: 5 Dientengevolge is het niet waarschijnlijk, dat men hier de dennenboom bedoeld heeft. Onder de oudste uitleggers heeft dit ook weinig voorstanders; veel aannemelijker is de vertaling van de Septuaginta, die daaronder cypressen verstaat. Deze behoort tot de naaldbomen, heeft een slanke pyramidevorm, als onze populier; donkergroene naalden, welk statig en ernstig aanzien hem sinds oude tijden tot grafversiersel deed kiezen; het hout is welriekend, vast, duurzaam en licht. Hij behoort in het Oosten thuis, maar komt ook in de Zuid-Europese landen als sieraad van tuinen en parken voor..

9. Mijn knechten zullen het met behulp van de uwe afbrengen van de Libanon aan de Middellandse Zee, en ik zal het daar op vlotten laten leggen, en zo over de zee doen voeren, tot die plaats, 1) die gij aan mij ontbieden zult, en zal het daar losmaken, en gij zult het daar kunnen laten wegnemen en verder vervoeren naar Jeruzalem; gij zult daarentegen tot vergelding ook mijn wil doen dat gij, buiten het door u reeds aangeboden loon voor mijn knechten, ook voor het hout mijn huis spijze geeft, mij van graan voor mijn huis voorziet, omdat hieraan in mijn land gebrek is (Hand.12: 20 Ezechiël.27: 17).

1) In 1 Kronieken 2: 16 wordt Japho (het Joppe uit het Nieuwe Testament; Hand.9: 36, thans Jaffa genoemd) als de plaats vermeld, waarheen de vlotten gebracht werden aan de omstreeks 130 voet hoge landtong van een heuvelland gelegen; aan het zuidelijk eind van de bloemrijke Saronse vlakte bezat deze zeer oude stad een veelbezochte maar als gevaarlijk bekend staande haven; van Jeruzalem lag zij ongeveer 12 uur verwijderd en vormde in alle tijden de verbinding van deze hoofdstad met de zee. In het begin was zij door Danieten bewoond (Richteren 5: 17), makende tevens de grens van deze stam uit (Joz.19: 46), maar naderhand hebben de Phoeniciërs zich van haar meester gemaakt (vgl. Jona 1: 3 Ezra 3: 7). Pas de Makkabese vorsten Jonathan en Simon ontrukten haar aan de Syriërs en maakten er een vesting van (zie Gesch. der Makkab.). Later bracht Pompeus haar tot de provincie Syrië. Caesar gaf haar aan Hyrkanus terug, totdat zij eindelijk weer aan Syrië kwam. In de Joodse strijd werd zij door Cestius verwoest, maar spoedig nestelden er zich Joodse zeerovers in, zodat Vespasianus haar nog eens en wel geheel en al verwoesten liet, maar tevens hier een kasteel liet bouwen, waarom zich weldra weer een nieuwe stad verhief. Ondanks storm en moord, zegt Tobler, schijnt zij een onvernietigbaar leven te bezitten. Tegenwoordig telt zij 5.000 inwoners, maar hoe onaanzienlijk zij ook zijn moge, haar ligging is liefelijk, haar omgeving bekoorlijk, vandaar dat hier jaarlijks een groot aantal reizigers en pelgrims aan land stappen, wier reisdoel de heilige stad (Jeruzalem) is..

16. Behalve de oversten van Salomo’s bestelden, die over dat werk waren, opzicht hadden over het boomvellen en het steenhouwen, drieduizend en driehonderd, 1) die heerschappij hadden over het volk, dat dat werk deed.

1) In 9: 23 wordt nog van 550 opzichters melding gemaakt, zodat wij een gezamenlijk getal verkrijgen van 3.850. Dit komt precies overeen met de opgave in de Boeken der Kronieken (2

Kronieken 2: 17 en 8: 10). Alleen wordt, volgens Michaëlis, in de Boeken der Kronieken duidelijk het onderscheid aangegeven tussen Kanaän en Israël (3.600 en 250) en hier in de Boeken der Koningen alleen onderscheid gemaakt alleen tussen opzichters van hogere en die van lagere rang..

18. En de bouwlieden van Salomo, en de bouwlieden van Hiram, en wel de Giblieten 1) uit de stad Gebal of Byblos (Joz.13: 5; 2 Samuel .5: 11), die het dichtst bij het cederwoud woonden (Num.24: 6)en het best geschikt waren om de overige werklieden te onderrichten, bewerkten ze en bereidden het hout toe, en de stenen, om dat huis van de Heere te Jeruzalem te bouwen, en zij brachten daarmee omtrent drie jaar door.

1) Joden en heidenen moeten naar het Goddelijk Raadsbesluit de tempel van God bouwen: een werkelijke profetie (Efeziers .2: 14,19-22 Efeziers .3: 4-6..

Wel ons, wanneer wij de rechte Salomo ook gewillig dienen bij het werk van Zijn eeuwige tempelbouw. Nog beter is het, wanneer wij zelf als levende stenen toebereid worden om dan in de levende tempel te prijken (1 Petrus .2: 5)..

18. En de bouwlieden van Salomo, en de bouwlieden van Hiram, en wel de Giblieten 1) uit de stad Gebal of Byblos (Joz.13: 5; 2 Samuel .5: 11), die het dichtst bij het cederwoud woonden (Num.24: 6)en het best geschikt waren om de overige werklieden te onderrichten, bewerkten ze en bereidden het hout toe, en de stenen, om dat huis van de Heere te Jeruzalem te bouwen, en zij brachten daarmee omtrent drie jaar door.

1) Joden en heidenen moeten naar het Goddelijk Raadsbesluit de tempel van God bouwen: een werkelijke profetie (Efeziers .2: 14,19-22 Efeziers .3: 4-6..

Wel ons, wanneer wij de rechte Salomo ook gewillig dienen bij het werk van Zijn eeuwige tempelbouw. Nog beter is het, wanneer wij zelf als levende stenen toebereid worden om dan in de levende tempel te prijken (1 Petrus .2: 5)..

HOOFDSTUK 6.

DE TEMPEL VAN SALOMO WORDT IN ZEVEN JAREN GEBOUWD.

I. Vs.1-13. In het vierde jaar van de regering van Salomo, d.i. in het jaar 480 na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte begint de tempelbouw, en wel allereerst van het uitwendige gedeelte, waarvan de omvang en vorm nader wordt aangegeven. Als de bouw zo ver gevorderd is, ontvangt Salomo door profetische tussenkomst een woord van de Heere, dat hem de door zijn vader David gegeven belofte van het eeuwig koninkrijk van zijn huis bevestigt, en hem Gods wonen onder Israël, dat door het bouwen van de tempel een nieuwe werkelijkheid verkreeg, voor de toekomst belooft. Vergelijk hiermee en met de twee volgende passages 2 Kronieken 3: 1-17.

1. Het geschiedde nu in het vierhonderd en tachtigste jaar na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte (1492 v. Chr.) in het vierde jaar van het koninkrijk van Salomo over Israël 1) (begonnen 1015 v. Chr., dus na verloop van het jaar 1012 v. Chr.), in de maand Ziv 2) (deze is de tweede maand) dat hij het huis van de HEERE bouwde, 3) met de bouw een begin maakte.

1) De tempelbouw was een belangrijk keerpunt in de geschiedenis van het oudtestamentisch Godsrijk, omdat toch hierdoor aan de tot nu toe bestaande toestand van het volk Israël in het land Kanaän een einde werd gemaakt, en het het zichtbaar onderpand ontving van het voortdurend bezit van dit erfdeel. Daarom wordt de tijd van de tempelbouw aangegeven, en wel niet slechts naar het regeringsjaar van Salomo, waarin hij voorviel, maar tevens naar het aantal jaren, dat sinds de merkwaardigste gebeurtenis in de geschiedenis van Israël, de uittocht uit Egypte, tot op dit ogenblik verlopen was..

2) Ziv betekent glans, pracht, dus genaamd naar de in deze maand ontluikende bloemen, overeenkomende met onze maand mei of bloeimaand..

3) De plaats, waar de tempel gebouwd werd, was volgens 2 Kronieken 3: 1 de berg Moria, zoals de Heere zelf dit reeds bepaald had bij gelegenheid van de om de volkstelling uitgebroken pest (2 Samuel .24; 1 Kronieken 23: 1) en ook reeds had aangeduid, door het aan Abraham opgelegde, maar daarna verhinderde offer van zijn zoon Izaäk (Genesis22: 2, 13vv. 22.2,13). Moria is de zuidoostelijkste van de vier heuvels, waarop de stad Jeruzalem gebouwd is (Jos 15: 63); op zichzelf is hij veel lager dan alle andere bergen van Jeruzalem, in een geestelijk opzicht echter is hij verheven boven alle bergen der aarde, want God had lust op deze berg te wonen (Psalm 68: 17). Thans draagt de gehele oude tempelplaats, die een ongelijkzijdige vierhoek vormde (in het westen 1617, in het oosten 1520 voet lang, in het noorden 1020 en in het zuiden 927 voet breed) de naam Haram es Scherif, d.i. edel heiligdom; deze plaats wordt door een gehele rij van tempelgebouwen ingenomen. Het voornaamste van deze gebouwen is, de door den Kalif Omar in het jaar 637 n. Chr. gebouwde moskee Sakhrah; zij staat op een 15 à 16 voet hoge met wit blauw marmer belegde platvorm, en heeft de vorm van een achthoek, waarvan elke zijde 60 voet afmeting heeft. Vier deuren geven toegang tot het inwendige van het gebouw, dat door 52 ramen licht ontvangt; de muren zijn gewit en aan

elke muur ziet men drie zullen van 20 voet hoogte, terwijl de inwendige koepel door 16 zullen gedragen wordt. Tussen deze zullen is een ijzeren traliewerk aangebracht, dat het middelruim of het schip van de moskee omsluit, juist onder de koepel ligt een rots van kalksteen, waarnaar de moskee haar naam Kubbet es Sakhrah, d.i. rotskoepel, heeft ontvangen; hij is met rode atlas bedekt en betekent het eigenlijke heiligdom van de Moslims. Want deze steen, zo luidt de overlevering, viel van de hemel, toen de profetie te Jeruzalem begon; op hem geknield baden de profeten. Toen deze nu vluchtten, wilde de steen ook weg; de engel Gabriël echter, de sporen van wiens vinger men nu nog kan waarnemen, hield hem tegen en maakte hem vast aan de rots, totdat Mohammed kwam en de steen op deze heilige plaats onbeweeglijk maakte; vervolgens bouwde Omar er een moskee om. Het is een 17 voet boven de platvorm van de Harâm uitstekende natuurlijke rots, die zich van de moskee tot aan het noordwestelijk deel van het platvorm uitstrekt; de koepel van de moskee is 90 voet hoog; haar middellijn bedraagt 40 voet, zij is met gekleurde pannen bedekt, terwijl men van haar een mooi uitzicht op Jeruzalem heeft..

Terwijl alzo Kubbet en Sakhrah het midden beslaat tussen de noord- en zuidmuur van de Harâm, maar dichter bij de westelijke en oostelijke muur ligt, en tevens misschien nauwkeurig de plaats aanwijst, waar de tempel gestaan heeft, ligt er een andere moskee, die uit meerdere andere moskeeën is samengesteld op het zuidelijk gedeelte van de plaats, maar evenzeer meer westelijk als in het midden; zij heet el Aksa (d.i. de uiterste, omdat zij, door de Moslims met de Sakhrah als één geheel beschouwd, van de drie heiligste moskeeën te Medina, Mekka en Jeruzalem de noordelijkste is). Zij is volgens Robinson een door keizer Justianus omstreeks het jaar 530 n. Chr. gebouwde, aan Maria gewijde kerk, die echter door Omar in een moskee veranderd is. De overige niet met gebouwen bezette ruimte van de Harâm is met tuinen en springbronnen aangevuld en door frisse grasvelden, olijf-, oranje- en cipressenbomen omgeven. Onder de el Aksa bevinden zich grote gewelven, waarvan de oorspronkelijke bestemming schijnt geweest te zijn tot steun voor de vlakte te dienen, want daar de heuvel Moria op de noordwestzijde op het hoogst is, en naar het zuidoosten afhelt, moest men om een horizontaal te verkrijgen, ginds de heuvel laten zakken, hier daarentegen hem ophogen. Bovendien moest de vlakte ook verbreed worden; deze voorbereidingen tot de tempelbouw werden wel reeds gedeeltelijk onder David bewerkstelligd (1 Kronieken 23: 2-5 23.2-5), maar haar voltooiing deed het gehele werk van de tempelbouw tot het twintigste jaar van Salomo’s regering duren (1Ki 6: 38)..

2. En dat huis, dat koning Salomo de HEERE bouwde, namelijk het hoofdgebouw of eigenlijke tempelhuis, was van zestig el in zijn breedte, en van dertig el in zijnhoogte, lengte en breedte alzo tweemaal zo groot als die van de tabernakel, de hoogte daarentegen driemaal zo groot. (Ex 26: 35).

1) Naar de maat voor de ballingschap gebruikelijk. "Ex 25: 10"..

2) Dat de afmetingen in het algemeen het dubbele van die van de tabernakel waren, verklaart zich vanzelf, de tempel moest even zowel een vergrote als vaste en blijvende woning van de Heere zijn, een stenen paleis in plaats van de verplaatsbare tent. Deze vergroting van die oorspronkelijke ruimte was zeker naar de wil van de Heere, omdat het gehele bouwplan en de

inrichting van David afkomstig is, van wie in 1 Kronieken 26: 11vv. uitdrukkelijk gezegd wordt, dat hij zich met zijn gedachten richtte naar de openbaring van God en onder de invloed stond van Gods Geest. De vraag werpt zich echter op, waarom de afmeting van de hoogte ook niet bij het dubbel blijft, maar tot het drievoudige opklimt. Omdat wij nu in 2 Kronieken 3: 9 (1 Kronieken 29: 11) van opperzalen lezen, zo ligt de mening voor de hand, dat de 10 bovenste ellen van deze hoogte voor deze opperzalen bestemd waren; en werkelijk wordt in vs.20 gezegd, dat de ruimte van het Heilige der Heiligen evenzeer slechts 20 ellen hoog, als 20 ellen lang en breed was, en alzo de symbolische kubusvorm heeft gehad (Ex 26: 35). Slechts dit blijft twijfelachtig, of deze opperzalen zich ook over de 40 el lange en 40 el brede ruimte van het Heilige (vs.17) hebben uitgestrekt, en dit Heilige eveneens dus slechts 20 el hoogte hebben gehad, of dat de gehele 30 el hoogte door het Heilige werden ingenomen; wij houden ons aan de laatste mening, terwijl wij de beantwoording van de vraag, hoe men tot deze boven het Heilige der Heiligen aangebrachte opperzalen kwam, ons voorbehouden tot daar, waar van de bijgebouwen van de tempel sprake zal zijn..

Het gebouw had volgens de aangegeven maat alzo de afmeting van een matige dorpskerk, wat niet schijnt te passen bij de woorden van Salomo in 2 Kronieken 2: 5 "het huis dat ik zal bouwen zal groot zijn, want onze God is groter dan alle goden". Intussen waren in de regel de heidense tempels ook klein, slechts woningen voor de afgodsbeelden, geen verzamelplaatsen voor de gemeente, zoals b.v. bij de Egyptenaren het eigenlijke heiligdom of sanctuarium in het niet verdwijnt bij de kolossale tot priesterlijke optochten bestemde zuilengebouwen; reeds uit dit oogpunt was Salomo’s huis, dat hij de Heere bouwde een groot te noemen; hoofdzakelijk echter had hij bij die woorden de grootse inwendige pracht, waarmee hij het huis wilde voorzien, op het oog..

De tempel is een zinnebeeld van Christus en Zijn gemeente. In de tempel ontmoeten God en de mens elkaar..

3. En het voorhuis vóóraan de tempel van dat huis, aan de oostelijke zijde, was in zijn lengte van twintig el, naar de breedte van het huis, tien el in zijn breedte voor aan het huis, d.i. dit voorhuis, staande tegen het tempelgebouw, had een breedte van 20 en een diepte van 10 el.

De hoogte van dit voorhuis wordt in 2 Kronieken 3: 4 op 120 el gerekend; dit kan echter onmogelijk juist geweest zijn; hier moet een schrijffout aanwezig zijn, want 1. had een gebouw met deze vorm niet de naam van portaal, voorhuis kunnen dragen; veeleer was het een toren geweest; 2. is echter een toren van zo’n hoogte en bouworde en dat wel te meer om de afmetingen van het hoofdgebouw, een volslagen onding. Aan de Dom te Rouaan in Frankrijk zou de verhouding van de toren tot de kerk, wanneer de toren tot aan de spits voltooid ware, weliswaar ook zijn als 4: 1; maar men bedenke hierbij, dat dergelijke gothische torens in slanke spitsen uitlopen, terwijl bij de opgegeven hoogte van het tempelvoorhuis van Salomo aan een platte afgestompte toren moet gedacht worden, waardoor juist een slechte verhouding ontstaat. Bovendien kon zo’n schoorsteenachtig gebouw op een grondvlakte van slechts 10 el diepte volstrekt niet staan. De hoogte van het voorhuis zal ons bij de beschouwing van de daarbij behorende beide zullen (8: 15vv.) duidelijk worden. Het voorhuis diende om het eigenlijke tempelgebouw tot een van de buitenwereld gescheiden, stil,

geheimnisvol en van innerlijke heerlijkheid stralend heiligdom te maken; want zoals wij in vs.5vv. lezen was het aan de drie overige zijden door bijgebouwen omsloten, die slechts het bovendak van de hoogte van het gebouw voor de buitenwereld vrij liet..

4. En hij maakte vensters aan het huis (het hoofdgebouw) van gesloten uitzichten, vaste ramen.

De ramen aan de woonhuizen bestonden gewoonlijk uit jalouzievormig traliewerk, die naar keuze open en dichtgemaakt konden worden (Richteren 5: 28; 2 Koningen .13: 17) de hier bedoelde vensters daarentegen waren vast in de muur, omdat zij niet zo zeer dienden om het daglicht in te laten in het heiligdom, dat veel meer verlicht werd door de kandelaar met zeven lampen (7: 49), maar tot doorlating van lucht en uitlating van rook; dat hier uitdrukkelijk van vensters gesproken wordt van het hoofdgebouw, wil volstrekt niet zeggen, dat de andere delen daarvan verstoken waren, nee, maar deze vensters als zijnde van de gewone soort, worden daarom niet afzonderlijk vermeld..

Mogelijk werd hiermee aangeduid de donkerheid van de bedeling in vergelijking met die van het Evangelie..

6. De onderste kamer, of de onderste verdieping van de zijkamers, was van vijf el in haar breedte of diepte, en de middelste, de middelste verdieping van zes el in haar breedte of diepte, en de derde, de bovenste verdieping, van zeven el in haar breedte of diepte; want hij had aan het huis rondom buitenwaarts inkortingen gemaakt, opdat zij, de balken van de bijgebouwen, zich niet hielden, niet ingrepen in de wanden van het huis.

De buitenmuur van de tempel moet men zich zo voorstellen als deze afbeelding, de buitenkant van de tempelmuur werd bij elke verdieping een halve el ingekort, om een rustpunt te hebben voor de balken van de bijgebouwen. Dit was gebeurd om de symbolische betekenis van de tempel te bewaren, die steeds als een zelfstandig geheel moest verschijnen hetgeen bij een vorm als fig. C. aanwijst niet meer zou hebben plaatsgevonden. Anderen nemen aan, dat de inkortingen van de tempelmuur een el bedroegen en de buitenwand van de bijgebouwen loodrecht was..

7. Het huis nu, toen het gebouwd werd, met zijn bijgebouwen (vs.5vv.) werd met volmaakte steen, zoals hij op de Libanon of waarschijnlijker op een bijzondere plaats bij Jeruzalem reeds bereid 1) en van daar toegevoerd was, gebouwd, ten einde terstond zonder enige meerdere bewerking ze te kunnen gebruiken, zodat geen hamers, noch bijl of enig ijzeren gereedschap gehoord werd 2) in het huis, toen het gebouwd werd, maar de werkzaamheden in alle stilte aan de gewijde plaats voortgingen.

1) Deze zijn een symbool van de levende stenen, die het geestelijk huis zullen samenstellen (1 Petrus .2: 5); ieder van hen moet tevoren bereid zijn, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, voordat hij zijn plaats in de kerk kan innemen..

2) De bouwstoffen waren gereed gemaakt voor haar plaatsen, zodat er hamer noch bijl gehoord werd in het gebouw, terwijl men bezig was met bouwen. Het moest de tempel van de God van de vrede worden, waarom er geen ijzeren snijwerktuig mocht gehoord worden: bedaardheid en stilte passen bij godsdienstige oefeningen en begunstigen ze. Gods werk moet met de meest mogelijke zorg en het minst mogelijk gedruis gebeuren; de tempel werd vernield door bijlen en hamers; zij die dat deden "brulden in het midden van de vergaderplaatsen (Psalm 74: 4,6); maar hij werd gebouwd in stilte. Gedruis en geweld verhinderen zeer dikwijls en bevorderen nooit het werk van God. Zo komt het Koninkrijk der hemelen in de harten van de mensen in stilte (Mark.4: 27)..

8. De deur van de middelste zijkamer was aan de rechterzijde
1) van het huis (Ge 13: 9); en door wenteltrappen ging men, na bedoelde deur te zijn doorgegaan, tot de middelste zijkamer (2e verdieping), en van de middelste tot de derde verdieping. 2)

1)Rechterzijde = zuidzijde..

2) Om van de bovenste verdieping van het bijgebouw ook in de opperzalen boven het Heilige der Heiligen (1Ki 6: 2) te geraken, moet er een toegang geweest zijn, die aan de achterzijde van het tempelgebouw (d.i. westzijde) met wenteltrappen op het dak van het bijgebouw gevoerd heeft, en van daar met enige trappen door een buitendeur, in de opperzalen voerde. In deze opperzalen boven het Heilige der Heiligen werd zeer waarschijnlijk de tabernakel met toebehoren als een relikwie bewaard (8: 4)..

9. Zo bouwde hij het huis, hoofd- of eigenlijke tempelgebouw, waarvan in vs.2-4 sprake was, en volmaakte het, en bedekte dat huis met gewelven en rijen ceders; 1) gewelfsgewijs met cederen bogen.

1) Van binnen was het muurwerk met cederhout bekleed, de grond met cipressenhout belegd. Cederen palmbomen en open bloemen, zinnebeelden van het goddelijk leven, waren in de wanden uitgesneden. Deze figuren tekenden zich af op het goud, waarmee zij, evenals de grond en de zoldering, waren overtrokken..

10. Hij bouwde ook de kamers aan het gehele huis, aan de bijgebouwen, van vijf el in haar hoogte, namelijk elke kamer van de drie verdiepingen (vs.16); en hij voegde ze vast aan 1) dat huis met cederhout, met cederen balken, die rustten op de inkortingen van de muur van de tempel (vs.6). Zo vormden tempel en bijgebouw niet één stuk, maar was het laatste als het ware aangebouwd en stond alleen in uiterlijke verbinding met de tempel. 2)

1) De reden, waarom wij voor de tweede maal van deze zaak horen gewagen, is te zoeken in haar hoog gewicht. Het gehele bijgebouw moet duidelijk als zodanig, als bijgebouw uitkomen, dat geen onmiddellijk vast verband met het Heiligdom heeft, daarom steunde het slechts tegen de tempelmuur. Had men het daarentegen in de muur ingevoegd, zo was aan het op zichzelf staan van de tempel te kort gedaan..

Het bijgebouw was echter ook bestemd, om de aan de Heere toegewijde kleren, wapens, vaten, schatten en zeker ook de heilige oorkonden te bewaren het behoorde alzo weer onmiddellijk tot het Heiligdom, en moest zich dus daartegen aansluiten (2 Koningen .11: 10; 1 Koningen .7: 50 14: 26)..

Omdat nu de hoogte van alle verdieping op 5 el wordt aangegeven, de bedekking van de eerste en tweede verdieping elk wel op een el geschat worden, en die van de laatste verdieping wel drie el bedroeg, zo verkrijgen wij voor de gehele hoogte van het bijgebouw 3 x 5 + 2 + 3 = 20 el. ZO stond de hoogte van het bovendak van dit bijgebouw met de rand van het dak van het Heilige der Heiligen, waarvan de hoogte ook 20 el bedroeg (1Ki 6: 2) gelijk, wat een goede verhouding geeft..

Dit gebeurde zonder dat er gaten in de muren werden gemaakt, opdat aan de Tempel geen enkel teken van scheuring of iets dergelijks zou te zien zijn. De tempelmuren moesten zonder enig gebrek zijn. De kamers moesten weggenomen kunnen worden, zonder dat dit de Tempel enige schade aandeed. De Tempel als symbool van Christus en de Gemeente moest daarom ongescheurd en ongeschonden blijven. Wel een prediking voor de Gemeente van diepe en blijvende betekenis..

2) De door de drie verdiepingen verkregen ruimten waren wellicht door schotten tot kamers gedeeld, die door beschotdeuren met elkaar in verbinding stonden. Door de deur in het midden van de rechter- (zuidzijde; vs.8) kwam men rechts in een rij van kamers, die doorliepen tot vooraan de oostzijde, voorzijde van het gebouw; links kwam men in een nog grotere rij van kamers, want deze kamers gingen van de zuidzijde in die van de westzijde (achterzijde) en van deze weer in de kamers van de noordzijde tot aan het front (oostzijde) voort. Dezelfde verhouding had men, wanneer men door middel van de wenteltrap aan de ingang (vs.8) op de tweede verdieping was gekomen; evenzo als men van daar op de derde verdieping was gegaan. De diepte van de vertrekken was naar vs.6 in de onderste verdieping 5 el, in de tweede 6, en in de derde7 el. Hoe stond het echter met de breedte? Hierover lopen de meningen uiteen. Josephus b.v. spreekt van 30 vertrekken op elke verdieping..

11. Toen 1) kwam het woord van de HEERE tot Salomo, waarschijnlijk door de mond van de profeet Nathan (2 Samuel .7: 1vv.), toen hij nu gereed was met het uitwendige gebouw van de tempel, behalve de beide zullen (7: 15vv.), zeggende:

1) God sprak de woorden, opdat Salomo met bouwen zou ophouden, indien hij niet van plan was de Heere te gehoorzamen; en de woorden in vs.14 geven te kennen, dat de koning, op die boodschap van God aan hem, n.l. op de vermaning, om in de instellingen van de Heere te wandelen en op de waarschuwing, dat God geen welgevallen zou hebben in hetgeen hij deed, tenzij hij gehoorzaam was en godvruchtig, voortgegaan is met de opbouw van het huis van de Heere; en dus is het alsof hij gezegd had: Heere, ik houd Uw beding ten aanzien van het gehoorzamen van uw geboden in alles voorgoed, en wat ik ook tot uw dienst mag doen, ik zal echter altoos genegen wezen, om uw handelwijze te billijken, indien gij in geval van ongehoorzaamheid de weg van uw Voorzienigheid met mij en dit volk zult veranderen..

12. Aangaande dit huis, dat gij bouwt, het is Mij zo welgevallig, dat Ik de volgende belofte daaraan verbinden wil: als gij wandelt in mijn instellingen, en doet Mijn rechten en onderhoudt al Mijn geboden, wandelende in deze (2: 2vv.), zo zal Ik Mijn woord met u bevestigen, dat Ik tot uw vader David gesproken heb; Ik zal de hem gegeven belofte van het eeuwig koninkrijk op u overdragende (2 Samuel .7: 12vv.).

13. En Ik zal, door middel van dit huis, in het midden van de kinderen van Israël wonen; en Ik zal Mijn volk Israël niet verlaten, 1) noch het verbond verbreken, dat Ik met hen gesloten heb (Lev.26: 11vv.).

1) Wij behoeven immer, bijzonder in belangrijke zaken, goddelijke troost en bijstand, opdat wij daardoor opgewekt worden, ons ambt des te vlijtiger waar te nemen. Wie een werk met Gods wil en tot Zijn eer ondernomen heeft, mag ook op de Goddelijke bijstand staat maken, op Gods beloften bouwen en behoeft zich door moeilijkheden die hem tevoren komen, niet te laten afschrikken of ontmoedigen. "Ik zal mijn volk niet verlaten", een heerlijk woord van troost, maar ook van vermaning..

II. Vs. 14-38. Na de voltooiing van het buitengebouw begint Salomo nu aan de inwendige volmaking van de tempel; de wanden bekleedt hij van de vloer tot de zoldering met cederen planken, de vloer zelf met dennen (cypressen) planken; voorts laat hij in het hout van de wanden betekenisvolle figuren snijden (en reliëf), en overtrekt al het houtwerk met goud. Vervolgens verdeelt hij de ruimte in twee delen, in het Heilige der Heiligen en het Heilige, die gescheiden worden door een cederhouten wand met een deur van olieachtig hout, en richt het eerste, door er twee Cherubs op te plaatsen, tot standplaats voor de Ark van het Verbond in; eveneens voorziet hij het Heilige met een deur van dennen (cypressen) hout, en omringt verder het tempelgebouw met een voorhof, die voor de priesters bestemd is, en bestaat uit drie rijen kunstig bewerkte stenen en een rij cederen balken. Na zeven en een half jaar is hij met deze arbeid in deze en de vorige passage beschreven gereed.

14. Zo, om hier de in vs.9 afgebroken draad weer op te nemen, zo bouwde Salomo dat huis en volmaakte het.

16. Daartoe bouwde hij twintig ellen, van de achterzijde a-b afgerekend, alzo a-e en b-f, met cederen planken aan de zijden van het huis van de vloer af tot aan de wanden: dit, deze ruimte a b e f bouwde hij Hem van binnen tot een aanspraakplaats,1) (A) tot het Heilige der Heiligen.

1) Het Hebreeuwse woord Debir betekent de plaats waar gesproken wordt, de plaats van de godsspraak, anderen verklaren het naar het Arabisch: "het achterste gedeelte", het ongenaakbare..

18. En het ceder aan het huis inwendig, zowel het Heilige als het Heilige der Heiligen, was gesneden met knoppen en open bloemen, met beeldwerk van eivormige kolokwinten (2Ki 4: 39), en met ontloken bloemen en reliëf versierd; het was al ceder, geen steen werd gezien.1)

1) Alles duidde dus aan, dat het goddelijk leven daarbinnen werd gesmaakt en geopenbaard..

20. En de aanspraakplaats vooraan 1) was van twintig el in lengte en van twintig el. In breedte, en van twintig el in haar hoogte, overeenkomende met de afmetingen van het Heilige der Heiligen in de tabernakel (Ex 26: 35), en hij overtrok ze, de met snijwerk versierde cederwanden, met gesloten goud; ook overtrok hij het cederen altaar (reukaltaar) aan de westzijde (g-h) van het Heilige staande, dat in onmiddellijke betrekking stond tot het Heilige der Heiligen. (Exod.30: 6).

1) Het word beschreven als vooraan zijnde, niet omdat iemand, die intrad het eerst daarbij kwam, maar omdat het bij zijn intreden voor hem bleef. (POLUS EN PATRIK).

21. En Salomo overtrok het huis, dat deel, waar het reukaltaar stond, het Heilige, van binnen, de met snijwerk voorziene cederwand (vs.18), met gesloten goud, en hij trok voor de aanspraakplaats een voorhang2) heen door met gouden ketenen, en overtoog die met goud.

1) Het Heilige was van het Heilige der Heiligen reeds gescheiden door een afscherming, maar daarvoor hing ook een behangsel van gouden ketenen. Dus moet deze plaats verstaan worden, want het afschutsel zelf hing niet aan ketenen..

2) De vertaling biedt hier zeer vele moeilijkheden aan, omdat het Hebreeuws niet spreekt van een voorhang, dat door vele uitleggers dan ook onvertaald wordt gelaten; men is dan in ongelegenheid met de gouden ketenen, waarvan het vers spreekt. Waren zij aan de deur bevestigd? Maar nergens wordt gesproken van het wegnemen van de ketenen op de Verzoendag, Bähr zegt dienaangaande: "Klaarblijkelijk waren de ketenen niet beweegbaar, maar vast en voor de wand heengetrokken. Zij hielden de uit cederplanken bestaande wand, op gelijke wijze als de richels bij de tabernakel, tezamen en maakten tevens het Heilige der Heiligen tot een afgesloten ruimte"..

3) Te weten de afscheiding, die hier wordt onderscheiden van het huis of van de hoofdmuren van het huis. In het begin van dit vers heeft de heilige schrijver gezegd, dat die met goud overtrokken waren, en nu zegt hij hier hetzelfde van het afschutsel..

23. In de aanspraakplaats nu maakte hij, omdat deze groter zijnde dan bij den tabernakel, ook doelmatig moest gevuld worden, twee Cherubs 1) van olieachtig2) hout, tot sterkere uitdrukking van de betekenis, aan de twee Cherubs boven het verzoendeksel, verbonden (Exod.25: 18vv.); waarvan elk tien el hoog was. 3)

1) Versta hier hout van de wilde olijfboom of oleaster (1Ki 6: 31). 2 Kronieken 3: 10 spreekt van "uittrekkend werk", een bijzondere manier van snijwerk, die men echter niet nader kan omschrijven..

3) Ook hier is tien weer het getal van de volkomenheid. Iedere vleugel strekte zich vijf el uit. De ene vleugel raakte de wand, de andere strekte zich uit boven het verzoendeksel..

24. En van vijf el was de ene vleugel van de Cherub, die naar de zuidzijde stond (m), en van vijf el de andere vleugel van de Cherub, van het einde van zijn ene vleugel tot aan het einde van zijn andere vleugel, waren tien el.

25. Zo was de andere Cherub, die naar de noordzijde stond, (n) van tien el: beide Cherubs hadden een maat in lengte en breedte en een snede, staande recht op hun voeten met het aangezicht naar het Oosten of het Heilige gekeerd (2 Kronieken 3: 13).

30. Daartoe overtrok hij de uit cipressenhout vervaardigde vloer (vs.15) van het huis met goudplaten, van binnen (in het Heilige der Heiligen) en van buiten (in het Heilige).

Naar 2 Kronieken 3: 4 werd het voorhuis © met cederen planken bevloerd en met louter goud overtrokken.

31. En aan den ingang van de aanspraakplaats maakte hij deuren van olieachtig 1) hout: de bovendorpel met de posten 2) was het vijfde deel van de wand.

1) Van de edele olijfboom (olea sativa) (zich de wilde (oleaster) door een struikvormige groei, doornachtige takken, kortere, bredere bladen en grotere, hoewel minder bruikbare vruchten; zijn takken gebruikt men bij voorkeur voor de loofhutten (Nehemia 8: 15), omdat hij zo veelvuldig voorkwam (Jes.41: 19). Ook zegt men, dat zijn loten op de edele olijfboom werden geënt, wanneer deze laatste begon te verdorren; daardoor ontving deze nieuw leven. Naar men meent doelt Paulus op dit gebruik in Rom.11: 17vv. als hij de Christen, die vroeger een heiden was, met de tak van een wilde olijfboom vergelijkt, die op de tamme olijfboom is geënt. Het hout van de olijfboom is vast geaderd, welriekend, van een gele kleur en neemt goed politoer aan; het is weker dan het palmbomenhout, waarmee het overigens veel overeenkomst heeft, en is bestand tegen de worm. De boom bereikt een zeer hoge ouderdom (omstreeks 200 jaar) en uit de in de aarde terugblijvende stomp, of op de tot aan de wortel door het vuur verbrande stam, groeit altijd weer een boom; daarom is de olijfboom een beeld van de onverdelgbare verjongingskracht, evenzeer wegens zijn groene bladeren een beeld van vrolijke wasdom (Psalm 52: 10; 128: 3); omgekeerd echter kan hij ook dienen als beeld van het vroegtijdig verkwijnen van de goddelozen (Job 15: 33), omdat de boom evenmin vorst als sterke hitte kan verdragen, en zeer makkelijk zijn bloesems afwerpt..

2) Dit gedeelte van het vers wordt op verschillende manieren vertaald; het Hebreeuws geeft aanleiding tot moeilijkheden. De Statenvertaling schijnt de voorkeur te verdienen, als zijnde het minst aan bedenkingen onderhevig. Dientengevolge hebben wij de volgende verdere verklaring: "De deuren waardoor men de aanspraakplaats binnentrad, waren met inbegrip van de daarbij behorende posten, een vijfde deel van de wand, die 20 el lang was (vs.16), zodat deze deuren alzo 4 el breed waren. Rekenen wij nu de deurposten aan beide zijden ½ el breed, dan geeft dit 3 el breedte voor de deuren, elke vleugel alzo 1 1/2 el breed. De Verbondsark die achter de deur in het Heilige der Heiligen te staan kwam, en wel overlangs van het noorden naar het zuiden, was naar Ex.25: 10 twee en een half el lang; deze verhouding is bij de berekening van de handbomen (8: 8) van belang..

36. Daarna bouwde hij het binnenste voorhof 1) d.i. de onmiddellijk om het tempelgebouw zich uitstrekkende voorhof van de priesters, overeenkomstig de maatverhoudingen bij de tabernakel (Exod.27: 9vv.) die zeer zeker eveneens dubbel genomen werden, dus 200 el lang en 100el breed, hij bouwde het van drie rijen of lagen gehouwen stenen en een rij cederen balken.

1) Van een buitenste voorhof wordt in dit hoofdstuk niet gesproken (2 Kronieken 4: 9), evenmin als in vs.32 van een voorhang voor het Heilige der Heiligen. Zonder twijfel was het nog tweemaal zo groot als de binnenste voorhof, dus 400 el lang in de richting van het westen naar het oosten en 200 el breed in de richting van het noorden naar het zuiden, zodat de gehele tempelplaats een vlakte besloeg van 80.000 vierkante el. Zoals ter verduidelijking is aangewezen: (A Tempelbouw, B en C binnenste en buitenste voorhof) bedroeg de oostelijke ruimte van de buitenste voorhof voor het binnenste 150 el, dan volgen 100 el van de binnenste voorhof tot aan de tempel, deze beslaat over zijn gehele lengte het voorhuis met het achterste bijgebouw meegerekend omstreeks 80 el, en er blijft dus 70 el voor de ruimte gedeeltelijk achter de tempel, gedeeltelijk achter de binnenste voorhof tot aan de westzijde over. Beide voorhoven waren geplaveid, maar het buitenste lag lager dan het binnenste (Jer.36: 10), en opnieuw op dit laatste verhief zich het tempelgebouw op een stenen, vermoedelijk terrasvormig opklimmend voetstuk, dat tevens de trappen uitmaakte, waarmee men in het voorhuis kwam. De hoofdpoort bevond zich aan de oostzijde D, de deuren hiervan waren evenals de andere met koper overtrokken, behalve deze poort wordt de "hoge poort" genoemd (2 Koningen .15: 35), die wij naar alle waarschijnlijkheid aan de noordzijde te zoeken hebben. Dat er zich echter ook een poort I aan de zuidzijde bevonden moet hebben, blijkt daaruit, dat hier buiten de voorhof de Nethinim en de kruideniers hun woningen hadden (Nehemia 3: 26,31). Tussen deze drie poorten van de buitenste voorhof, die door sterke muren was omgeven, terwijl de bouw van de binnenste geheel anders was, (7: 12) bevonden zich verscheidene gebouwen met cellen, galerijen en zuilengangen, waarvan menigeen wellicht pas later gezet was. Een gelijk aantal van poorten had tegenover die van de buitenste, de binnenste voorhof. Vandaar dat in 2 Koningen 25: 18 van drie deurwachters sprake is. Over de toren Schalleket (K) benevens Parvarim (L) zie bij 2 Koningen .23: 11 ; over de deureinden zie 1 Koningen .10: 18)..

Er waren bij de Tempel een binnenste en een buitenste voorhof. Beide voorhoven hebben een symbolische betekenis. Beiden zijn zij het symbool van de strijdende en de zegepralende kerk. Evenzo, dat men door het Heilige moest gaan, om in het Allerheiligste te komen had evenzeer betekenis en wel deze, dat men tot de strijdende Kerk moet behoren, zal men eenmaal deel uitmaken van de overwinnende Kerk..

38. En in het elfde jaar in de maand Bul, dat is de achtste maand, ongeveer met november overeenkomend was dit huis, behalve de voorhof van de priesters volmaakt naar al zijn stukken en naar al zijn behoren; alzo heeft hij zeven jaar, nauwkeuriger 7 ½ jaar, daaraan gebouwd. 1)

1) Hiermee was echter de tempel nog niet volmaakt en kon daarom ook nog niet ingewijd worden, wat pas 13 jaar daarna gebeurde (9: 10); er ontbrak wellicht ook nog aan de ruimte

voor de buitenste voorhof, waarvan de aanleg op gelijke bodem grote voorbereidende werkzaamheden noodzakelijk maakte wegens de vorm van de heuvel Moria. Josephus schrijft daarvan: "Het was een rotsachtige, steile heuvel, die in het oostelijke deel van de stad langzaam opklom tot aan haar hoogste top. Deze heuvel heeft Salomo door grote werken boven naar zijn top met een muur omringd en hem van onderen aan de voet, die door een diepe afgrond omgeven is, beginnende en tot aan de hoogte voortgaande, met stenen door lood aan elkaar verbonden, ommuurd, zodat de grootte en hoogte van de vierkante bovenvlakte een reusachtig aanzien had." Wanneer hij nu de zo verkregen vlakte op 1/10 mijl in omtrek opgeeft, zo bedoelt hij zeker de Herodiaanse tempel, die behalve de binnenste voorhof voor de priesters en de buitenste voor het volk, nog een derde voorhof voor de heidenen had; intussen is het zeer waarschijnlijk, dat Salomo reeds de tempelplaats in deze omkring heeft aangelegd, omdat noch zijn opvolgers, wier macht door de verdeling van het rijk gebroken was, noch de uit de ballingschap teruggekeerde Joden zulke grootse en kostbare ondernemingen ten uitvoer konden brengen en ook de arbeid van Herodes zelf naar alle schijn zich tot het gebouw van de tempel en de om de voorhof liggende zuilengangen bepaalde. En inderdaad wijzen de nog aanwezige overblijfselen van die bouw door de grootte van de stenen en de wijze van haar bewerking op oud-Israëlitische oorsprong terug..

In ons begrip van een Tempel komen twee dingen tezamen; het eerste is, dat de Godheid daarin woont of enige kenbare tekenen van haar bijzondere aanwezigheid in deze geeft, waarom de Tempel te Jeruzalem genoemd wordt het huis van Gods woning en de Tabernakel het huis van de woning van Gods eer (Psalm 26: 8,9). Omdat nu de Heilige Geest onder het Nieuwe Verbond is, hetgeen de Shechina was onder het Oude, en Hij in de lichamen van de gelovigen woont en in hun vergaderingen aanwezig is, zo maakt dit hen tot een geestelijke tempel, of een woonstede van God (Efeziers .2: 22). Het tweede is, dat deze gewijd en geschikt zij tot Gods gebruik en dienst, zoals dan ook om die reden de Tabernakel en Tempel zo dikwijls genoemd worden het Huis en de Tempel van de Heere, en door Hem zelf, mijn Huis, en dus zegt de Apostel met toepassing hiervan op de gelovigen: gij zijt u zelf niet, als die geheiligd en geschikt zijt tot dienst en eer van God..

Met het idee van het Huis als een onbeweeglijke woning van God hangt ook nog de plaatsing samen van twee kolossale Cherubs in het Allerheiligste, die met hun uitgebreide vleugels de gehele ruimte vulden en de Ark van het Verbond overschaduwden, om aan te duiden, dat de Ark van het Verbond met haar kleine gouden Cherubs op het verzoendeksel, die met het volk door de woestijn had gewandeld, voortaan hier een blijvende en onveranderlijke plaats zou hebben..

HOOFDSTUK 7.

VERVAARDIGING VAN DE KONINKLIJKE HUIZEN EN VAN DE VATEN VAN DE TEMPEL.

I. Vs.1-12. Na voltooiing van de tempelbouw, terwijl de arbeid tot de aanleg van de buitenste voorhof voortgaat, laat Salomo in het tijdsverloop van de volgende dertien jaar voor zichzelf een prachtig paleis bouwen op de noordoostzijde van de heuvel Sion, dat uit meerdere afzonderlijke gebouwen en zalen bestaat; zij volgden van voren naar achteren of van het oosten naar het westen in deze orde op elkaar het huis van het woud van Libanon (vs.2-5), het voorhuis van pilaren (zuilengang) met zijn voorhuis (voorportaal) (vs.6) het voorhuis van de troon en het voorhuis van het gericht (vs.7), het koninklijk paleis en dat van de koningin (vs.8). Deze gebouwen waren ingesloten door twee voorhoven, een voorste en een achterste voorhof en uit even kostbare als zorgvol bewerkte stenen vervaardigd.

1. Maar aan zijn huis, de bouw waarvan hij hierop na de afloop van de in 6: 38 vermelde 7 jaar, begon, bouwde Salomo, omdat hij daarmee zo'n grote haast niet maakte, en ook zo'n groot getal werklieden daartoe niet gebruikte, dertien jaar, en hij voltooide zijn gehele huis, 1) met al de bijbehorende gebouwen.

1) In het Hebreeuws Kol-betho, geheel zijn huis, omdat zijn paleis niet één gebouw bevatte, maar meerdere die allen met elkaar in verband stonden en die ons nader beschreven worden in vs.2-5,6,7 en 8..

4. Er waren drie rijen van uitzichten, 1) grote vensters, die een ruim uitzicht gaven; in al de drie verdiepingen, maar niet naar buiten op de straat; maar met uitzondering van de vier hoekkamers 1, 7, 9, 15, naar binnen op de hofruimte uitziende: zij waren zo gesteld, dat het ene venster was over het andere venster, dus de vensteropeningen van de ene breedtezijde (k) juist tegenover de openingen van de andere breedtezijde (k), evenzo die van de ene lengtezijde (l-p) tegenover die van de andere lengtezijde (l-p) in drie orden, dat is: dit had driemaal plaats, omdat er drie verdiepingen waren, waarvan ieder zijn vensters op de boven beschreven wijze had.

1) In het Hebreeuws Schekoephim. De Statenvertaling heeft: uitzichten. Anderen zoals Keil vertalen door lagen balken. Dit laatste is wellicht nog duidelijker. Wij hebben het ons aldus voor te stellen, dat de rijen van zijkamers boven elkaar waren gebouwd, zodat de kamers 3-maal uitzicht tegen uitzicht hadden. In de drie verdiepingen waren de vensters zo gemaakt, dat die van de ene tegenover die van de andere waren aangebracht, zodat men altijd het uitzicht had op de ruimte, die van binnen in het Paleis was. Het gehele gebouw was zo ingericht, dat de vertrekken op 4 rijen van zullen waren gebouwd, die op alle vier zijden van het van binnen 100 el lang en 50 el breed gebouw rondom waren gebouwd en de open ruimte van binnen van alle zijden omgaven..

5. Ook waren al de deuren en de posten, zowel als de vensters, vierkantig van enerlei uitzicht of balken, en venster was tegenover venster, in drie orden.

Trachten wij thans het in vs.2 gezegde nader toe te lichten, door een figuur aan het werk van Thenius ontleend: "Jeruzalem vóór de ballingschap" het onderste gedeelte van het gebouw met zullen en buitenmuur wordt dan op de volgende wijze voorgesteld.

Het is waar, dat men bij deze opvatting kon aanmerken, dat bij een breedte (d-e) van 50 el, waarvan toch wel 30 el voor de breedte van de inwendige ruimte (f-g) afgerekend moeten worden, de wellicht 1 el dikke zullen niet verder dan 1 1/2 el van elkaar hebben gestaan, wat ternauwernood een doorgang heeft toegestaan; het is echter wel degelijk de vraag, of wij deze als deambulacra (doorgangen) zoals de Vulgaat heeft, of als wandelplaats te beschouwen hebben; veeleer schijnt deze gehele ruimte van het benedengebouw een zelfde bestemming gehad te hebben als de latere op dezelfde plaats zich bevindende Xystus, die tot volksvergaderingen diende, en werd zij waarschijnlijk door Salomo met de 500 gouden schilden van zijn lijfwacht (10: 16vv.) versierd, die hij aan de binnenzijde van de omgevingsmuur in de hoogte liet ophangen, en ze zo aan het volk tentoonstelde. Aan beide zijden van de ingang (h) geleidden (volgens Thenius) wenteltrappen (i, i) naar het bovenhuis, dat uit drie verdiepingen, elk van 15 kamers bestond, waarvan telkens een boven de ingang (h) gelegen de voorzaal uitmaakte; genoemde geleerde geeft ons daarvan de volgende tekening, waarnaar wij reeds bij de verklaring van dit gedeelte verwezen hebben. Volgens zijn vermoeden diende kamer 8 in de onderste verdieping tot verblijf voor de koning en zijn gevolg, wanneer hij de oudsten van het volk voor zich verzamelde; hij rekent de zullen 8 el hoog, schat de benedenste verdieping 7, de middelste 6 en de hoogste 5 el hoog, zodat er nog 4 el voor de tussendekken (zolderingen) blijven. De kamers van de verschillende verdiepingen werden met kostbare meubelen versierd en tot verblijf gebruikt, wanneer men de koelte zocht, omdat zij met haar vensteropeningen op het binnenhof uitzagen, behalve de vier hoekkamers 1, 7, 9, 15 in alle drie verdiepingen, waarvan de vensters zich naar buiten openden, en deze zo nodig met grote tentdoeken voor de zonnehitte beschermd konden worden. Tot beter begrip van de volgende verzen geven wij hier nog een derde tekening, die de samenhang van de verdere gebouwen bij het paleis behorende, met elkaar zowel als met de tempelplaats op Moria, gedeeltelijk in aansluiting met Thenius, voorstelt.

Tot verklaring merken wij nog op, dat op de grondvlakte van de noordoostelijk gelegen tempelplaats de letters de volgende ruimtes aanduiden:

a de poort Schalleket
b de Parvarim
c het tempelgebouw
d de voorhof van de priesters
e de voorhof van het volk
f de ruimte om de tempel

Een voorhof van de heidenen was pas bij de Herodiaanse tempel aanwezig; onder f is echter zo ongeveer de ruimte daarvoor aangegeven. De verbinding van het paleis met de tempel werd door een brug over het Tyropeon of het Kaasmakersdal voorgesteld, van welke brug volgens Robinsons onderzoekingen nog thans de overblijfselen voorhanden zijn. De deur van het paleis (i) zowel als de toegangsdeur tot de tempelplaats zal later besproken worden..

7. Ook maakte hij nog meer westelijk van de tot nu toe beschreven gebouwen, maar onmiddellijk aan de zuilengang vs.6 palend, een voorhuis voor de troon, waar hij richtte, en audiëntie verleende (B); tot een voorhuis van het gericht, dat met ceder bedekt was, van vloer tot vloer. 1)

1) In deze troon- en gerechtszaal werd later de (10: 18vv.) geschilderde kostbare troon opgericht; in de poorten van hun paleizen echter plegen oosterse vorsten nog heden ten dage gericht te houden, vandaar de uitdrukking "de hoge poort".

Van vloer tot vloer. De betekenis van deze woorden is moeilijk weer te geven. Thenius is van mening dat het betekent, dat Salomo de wanden van de vloer tot de zoldering bekleedde met cederen planken. Het Hebreeuwse woord, dat in onze Statenvertaling is weergegeven door bedekken, betekent echter nooit bekleden, wel bedekken, een dak maken. Keil is dan ook van mening en wij sluiten ons bij hem aan, dat de bodem van de troonhemel en van de zuilengang, alsmede de bovenverdiepingen hier zijn aangegeven, zodat de zolder van de bovenste verdieping tevens diende tot dak van de onderste. Alles, waarop men liep en dit is de bedoeling daarom, hetzij beneden of boven, was van cederhout gemaakt..

8. En aan zijn huis, altijd naar het westen, waar hij woonde, was een andere voorhof (d.i. achterhof), meer inwaarts dan dat voorhuis (C), dat hij tot woonhuis bestemde, en aan dat (de troonzaal) werk gelijk was, 1) op dezelfde wijze gebouwd en met cederen planken bekleed; ook maakte hij in dit achterhof voor de dochter van farao, die Salomo tot vrouw genomen had (3: 11), een tweede huis, aan dat voorhuisgelijk. 2)

1) Volgens Thenius had het geheel van deze gebouwen zijn gewone uitgang aan de noordelijke lengtezijde (k) en zou men deze uitgang bedoelen met de poort Sur (d.i. de afwijkingspoort of de poort van de zij-uitgang) (2 Koningen .11: 6); aan de zuidelijke lengtezijde daarentegen, in de ruimte (n) bevonden zich, volgens dezelfde geleerde, de in Nehemia 3: 25 (Vergelijk Jer.32: 2) vermelde voorhof van de gevangenis en de koninklijke stoeterij..

2) Betere vertaling is o.i.: En zijn huis, waarin hij woonde, bij een ander plein, inwaarts van dit voorhuis (de troonzaal), was aan dit werk gelijk. De troonzaal was dus eigenlijk de poort van zijn paleis..

10. Het was, de gezamenlijke gebouwen waren, ook gegrondvest met kostelijke stenen, grote stenen, met stenen van tien el, en stenen van acht el in de lengte, en met overeenkomstige breedte en hoogte. 1)

1) In de ruïnen van Baälbek, in Syrië hebben reizigers van de laatste tijd stenen gevonden van 58 voet lang, 9 voet hoog en 12 voet dik..

12. En de grote voorhof, waarvan in vs.8 sprake was, was rondom van drie rijen op elkaar liggende gehouwen stenen, 1) met één rij van cederen balken daarboven recht opstaande en alzo een staketsel vormende. Zo was het ook gesteld met de binnenste voorhof van het huis van de HEERE, dat onmiddellijk om de tempel lag (6: 37 6.37) en met het voorhuis van dat huis (6: 3).

1) Van groot belang voor de Bijbelse oudheidkundigen zijn de reusachtige grote stenen, waaruit gedeeltelijk nog thans de muren van Jeruzalem, namelijk in de omstreken van de tempelberg, zijn vervaardigd, en die klaarblijkelijk tot de hoogste oudheid opklimmen. Zij hebben een afmeting van 17-19 voet lengte, bij 3 of 4 voet hoogte; zelfs heeft de hoeksteen aan de westzijde van de Haram, nu juist boven de oppervlakte van de grond een lengte van 30 voet 10 duim en een breedte van 6 ½ voet, verscheidene andere stenen wisselen af in lengte van 20 ½-24 ½ voet, bij een dikte van 5 voet. "Het is echter niet alleen de omvang van deze stenen, die de opmerkzaamheid van de beschouwer boeit, maar ook de manier waarop zij bewerkt zijn, geeft hun nog een eigendommelijk karakter. Met een technisch woord noemt men deze manier kantafkapping. Nadat namelijk de gehele oppervlakte eerst gehouwen en vierkant gemaakt is, heeft men langs de kanten een smalle strook 1/4 of ½ duim lager dan de overige oppervlakte uitgesneden; wanneer deze afgerande stenen in een muur samengevoegd worden, vormen zij natuurlijk voegen of voren, die juist door deze uitgesneden kanten bij hun aaneenvoeging ontstaan, waardoor de hoogte van de verschillende lagen, alsmede de grootte van de stenen, waaruit zij bestaan, duidelijker wordt aangewezen. De gehele muur heeft op deze wijze een paneelvormig aanzien..

Dat Salomo overigens nog vele andere lusthuizen, evenals wijnbergen, tuinen en parken, landhuizen in Ethani (1 Samuel 9: 5) en aan de lommerrijke afhelling van de Libanon heeft laten aanleggen, kan men uit 9: 1,19 Prediker 2: 4vv. Hoogl.7: 5 en 8: 11 7.5 8.11 opmaken; ook zorgde hij voor uitgestrekte waterleidingen in Jeruzalem, waarop wij later terugkomen..

II. Vs.13-51. De heilige schrijver, die onder de mededelingen in de vorige afdelingen, omtrent de bouw van Salomo’s paleis, de tempelbouw niet uit het oog heeft verloren (vs.12) keert nu tot de laatste terug en beschrijft de tempelgereedschappen nader, die Salomo door Hiram van Tyrus als werkmeester liet vervaardigen, allereerst van koper: de beide zullen voor het voorhuis van de tempel (vs.15-22); de gegoten zee tot waterhouden bestemd (vs.23-26); de tien stellingen met even zoveel wasvaten vs.27-39 en de kleinere gereedschappen van de voorhof van de priesters vs.40; voorts uit goud, het reukaltaar, de tien tafels van de toonbroden, de tien kandelaren, de kleinere gereedschappen van het Heilige en de herren aan de deur van het Heilige der Heiligen en van het Heilige. Hiermee had dan de tempelbouw in een tijdsverloop van 20 jaar sinds zijn begin, zijn beslag gekregen; wat er van datgene, dat koning David aan zilver en goud en aan gereedschappen geheiligd had, niet gebruikt was geworden, werd in de schatkamer van de tempel bewaard. (Vergelijk 2 Kronieken 4: 1-5).

13. En de koning Salomo zond heen, toen hij na voltooiing van de eigenlijke tempelbouw (hofdst.6: 37vv.), nu ook met de vervaardiging van de metalen tempelgereedschappen een aanvang maken wilde, en liet Hiram (of Huram) van Tyrus halen, die hem Hiram, de koning van Tyrus, als werkmeester had aangewezen (2 Kronieken 2: 13vv.).

14. Hij was de zoon van een weduwe, uit de stam van Nafthali, 1) en zijn vader was een man van Tyrus een geboren Tyriër geweest, met wie zijn moeder na de dood van haar eerste man hertrouwd was; hij, deze Huram, was een koperwerker, die vervuld was met wijsheid en met verstand en met wetenschap, om alle werk in het koper te maken, en eveneens bedreven was in hout en steensnijwerk en in de kunstweverij: deze kwam tot koning Salomo, als opperste werkmeester, en maakte al zijn werk, dat hij in goud en koper enz. wilde laten maken.

1) Wanneer de moeder van deze Hiram in 2 Kronieken 2: 14 een vrouw uit de dochters van Dan genoemd wordt, zo kan deze schijnbare tegenstrijdigheid heel eenvoudig opgelost worden door de opmerking, dat zij van geboorte een Danitische vrouw was, in de stam van Nafthali huwde, maar als weduwe uit deze stam, de vrouw van een man uit Tyrus werd, bij wie zij deze zoon had. De Rabbijnen verklaren, om de aanstoot te vermijden, die het de latere Joden gaf, dat de vervaardiger van de tempelgereedschappen uit Tyrus afstamde, de zaak aldus: De tot de stam Dan behorende moeder zou in de stam Nafthali gehuwd zijn en bovengenoemde Hiram bij deze man verkregen hebben; toen zij daarna weduwe werd, huwde zij, weliswaar ten tweeden male met een Syriër, maar bracht hem alzo deze zoon toe; of ook wel zo: De tot de stam Nafthali behorende vader van Hiram, zou met zijn uit Dan geboren vrouw naar Tyrus getrokken zijn, en daar enige tijd als kunstenaar werkzaam zijn geweest, totdat hij eindelijk daar stierf, en vrouw en kind achterliet, waarom hij een Tyriër genaamd werd, ofschoon hij eigenlijk een Israëliet was. Beide uitleggingen zijn echter in tegenspraak met de letter van de Schrift. Wanneer nu verder Hiram in 2 Kronieken 2: 13 Huram Abi (=" mijn vader) genoemd wordt, zo is dit laatste een eervolle bijnaam in de zin: "mijn meester, raadgever" (vgl. Genesis45: 8); daarentegen komt de naam Huram voor Hiram evenzo voor in het boek der Kronieken met betrekking op de koning van Tyrus..

De kunstenaar Hiram nu wordt in zijn kunstvaardigheid bijna eveneens beschreven als Bezaleël (Ex.31: 3vv.) de werkmeester van Mozes, bij de vervaardiging van de tabernakel. Slechts wordt de kunstvaardigheid van de laatste verklaard uit een vervuld zijn met de Geest van God, en dus als een bovennatuurlijke gave, terwijl die van Hiram in ons vers meer als een natuurlijke gave voorkomt..

De vrijmetselaars, wier oorsprong opklimt tot aan het steenhouwersgilde in de middeleeuwen, die toen een afzonderlijke broederschap uitmaakten en hun werkplaatsen, in het Engels "loges" genoemd, meestal aan de grote domkerken hadden, waarin wij nu nog hun kunstvoortbrengselen bewonderen, de vrijmetselaars hebben de legende, dat Hiram bij de tempelbouw door zijn oproerige gezellen gedood zou zijn, en het behoort tot de geheimen van hun orde zijn graf te zoeken; met het terugvinden daarvan of met het verschijnen van de waren grootmeester, zal dan naar hun mening de verlichtingsperiode voltooid zijn..

15. En Hiram toonde metterdaad dat hij een kundig bouwmeester was, want hij vormde twee koperen pilaren, die vóór het tempelgebouw aan de ingang van het voorhuis opgericht zouden worden (6: 3); de hoogte van de ene pilaar was achttien el 1) 2) en een draad van twaalf el omving de andere pilaar, wat een doorsnede van vier el geeft.3)

1) In 2 Kronieken 3: 15 wordt een lengte van 35 el opgegeven; daarmee is echter wel waarschijnlijk de lengte bedoeld, die beide zullen tezamen genomen hadden, zodat elke zuil afzonderlijk 7 ½ el lang was. Rekenen we nu, dat iedere zuil boven ½ el diep in het kapiteel ging, waarop de schrijver hierbij geen acht sloeg, is daarmee dit verschil opgelost..

2) Omdat de Kronieken, afwijkende van elke andere plaats 35 stellen, zo is dit getal duidelijk door verwisseling van de getalmerken 18 met ontstaan..

3) Volgens Jer.52: 21 waren de beide in het Jordaandal gegoten zullen (vs.46) elk 4 vingers dik en van binnen hol..

Wat voor de ene zuil geldt, geldt ook voor de andere. Kortheidshalve is slechts de hoogte van de ene gemeld..

20. De kapitelen nu waren op de twee pilaren, ja daarboven tegenover de buik, zij kwamen overeen met de grootste dikte van de schacht, die naast het net was, zij staken van boven even ver uit als het dikste gedeelte van de pilaren, en tweehonderd granaatappelen waren in rijen rondom, 1) ook over het andere kapiteel.

1) Volgens Jer.52: 23 waren er 96 granaatappelen, "alle granaatappelen waren honderd over het net rondom". Dit is zo te verstaan, dat b.v. aan de bovenste rij elk enkel snoer van de vier, die om het kapiteel liepen, en met hun vieren een rij vormden, in het geheel 24 granaatappelen telde, en dus de vier snoeren (vergelijk e-f) tezamen 96. Tot aanhechting echter aan de kapitelen bevonden er zich overeenkomstig de hemelstreken e, f, g (h is aan de achterzijde te denken), vier enkele granaatappelen, groter en zwaarder. Het spreekt voor zich dat wanneer in vs.42 en in 2 Kronieken 4: 13 in het geheel 400 granaatappelen gerekend worden, er van de beide zullen sprake is..

21. Daarna richtte hij de pilaren op in het voorhuis van de tempel, zodat zij aan beide zijden van het portaal te staan kwamen, en de rechter pilaar opgericht hebbende, alzo die aan de noordzijde, zo noemde hij zijn naam Jachin, d.i. hij zal bevestigen, en de linker pilaar opgericht hebbende, zo noemde hij zijn naam Boaz, d.i. in hem is kracht. 1)

1) Twee koperen pilaren, opgericht in het voorhuis van de tempel tot versiering, maar ook betekenisvol. Hun betekenis ligt opgesloten in de namen Jachin, hij zal bevestigen, en Boaz, in hem de kracht. Sommigen denken dat zij aanduidingen waren van de wolk- en vuurkolom, die de kinderen van Israël door de woestijn leidde. Anderen menen, dat zij bestemd waren om hen, die kwamen aanbidden in de tempel van de Heere, aan te manen alleen op God hun vertrouwen te stellen en niet op enige waardigheid aan hun zijde. Wanneer wij tot God komen en bevinden hoe zwerfziek en onstandvastig ons hart is, laat ons dan in het geloof de Heere en Zijn bijstand aanlopen. Jachin, God zal dit zwervende hart vastheid geven. Het is goed, dat ons hart gesterkt wordt door de genade. Wij bevinden onszelf zwak en onbekwaam voor de heiligste plichten, maar dat is onze bemoediging; Boaz, in Hem is onze kracht, die in ons werkt beide het willen en het werken. Ik zal gaan in de mogendheid van de Heere. Geestelijke

kracht en standvastigheid kunnen verkregen worden aan de deur van Gods tempel, maar wij moeten wachten op de genadegiften, in de weg van de genademiddelen..

Wat wij ook mogen ondernemen om het huis en de dienst van God te schragen, van Hem moeten wij verwachten al onze hulp en ondersteuning. De twee pilaren Jachin en Boaz wekken ons daartoe op..

De zullen behoorden niet tot de constructie van de Tempel, maar waren symbolen van vastheid en kracht. Salomo wilde door deze zullen zijn volk onderwijzen, dat het Rijk van God nu in Israël zijn beslag had bekomen, omdat de HEERE Zijn vaste woonplaats onder Zijn volk had verkregen..

22. En, om hier nogmaals op de in vs.19 vermelde versiering terug te komen, op het hoofd van de pilaren was het leliewerk. Zo werd het betekenisvol werk van
1) de pilaren volmaakt.

1) De lelie als de bloem van de heiligheid, de granaatappel als zinnebeeld van het Goddelijk woord (Ex 28: 35), het netvormig ketenwerk als het ware een zinnebeeld van het Godsverbond, het koper en het geheel van de zullen, die allereerst aan het voorhuis kracht en stevigheid gaven en voorts een waarteken waren van de vastheid en duurzaamheid van het gehele gebouw, waarin de Heere Zijn vaste en blijvende woning, in tegenstelling tot de vervoerbare Tabernakel, hebben wilde; dit alles geeft ons de indruk van een even mooi als doelmatig en betekenisvol kunstwerk..

23. Verder maakte hij, om hier niet te spreken van het twintig el lange en brede en tien el hoge brandofferaltaar 1) (2 Kronieken 4: 1), de gegoten zee: van tien el was zij van haar ene rand tot haar andere rand, rondom rond, en van vijf el in haar hoogte, en een meetsnoer van dertig el omving ze rondom, welke zee dan in de plaats zou komen van het koperen wasvat van de tent der samenkomst (Exod.30: 17vv.).

1) Dit altaar was meer dan waarschijnlijk gemaakt naar dat van de voorhof van de Tabernakel. Het was verdeeld in 4 afdelingen (a-a, b-b, c-c, d-d). De bovenste diende tot omgang voor de priester. Het onderste maakt de bodem uit. Het bovenste gedeelte (e-e) was de vuurhaard. Aan de zijden is (A en B) afgebeeld een de in vs.27 beschreven stelling met een wasvat (vs.38).

25. Zij stond op twaalf 1) runderen 2) eveneens uit koper gegoten (2 Koningen .16: 17), omstreeks vijf el hoog: drie ziende naar het noorden, drie ziende naar het westen, en drie ziende naar het zuiden, en drie ziende naar het oosten; en de zee weg onmiddellijk boven op deze, zonder dat tussenbeide, nog een of ander steunsel was aangebracht; en al hun achterdelen waren inwaarts, alzo het steunpunt uitmakende van het midden van het watervat.

1) Twaalf runderen, omdat er twaalf stammen van Israël waren. Zij duidden aan, dat die 12 stammen één priesterlijk volk uitmaakten, dat zich in die koperen zee verenigde, om zo rein gewassen voor de Heere te verschijnen..

2) Runderen, niet leeuwen, omdat het rund het voornaamste dier was tot slachtoffer.

26. Haar dikte nu was een hand breed, evenals de beide zullen (zie vs.15) en haar rand enigszins naar buiten omgebogen, als het werk van de rand van een beker, of een leliebloem: zij hield verder een volume water van tweeduizend bath.

1) De bestemming van dit watervat in 2 Kronieken 4: 6 uitdrukkelijk aangegeven schijnt deze te zijn, dat de priesters voor het aanvangen van de uitoefening van hun ambtsplichten, daarin handen en voeten moesten wassen (Ex.30: 18); daarom had het ook zijn plaats zijwaarts of tussen de tempel en het brandofferaltaar, en de lelievorm van de bovenrand herinnerde de priesters aan de heiligheid van hun stand, die zij ook door die wassingen voor het uitwendige betrachtten. De twaalf runderen daarentegen herinnerden aan de twaalf stammen van Israël, en karakteriseerden het gehele volk als een priesterlijk volk (Ex.19: 6), dat zich hier in zijn priesters reinigde om rein en heilig voor de Heere te verschijnen, evenals de twaalf leeuwen aan Salomo's troon (10: 20) het als een koninklijk volk kenschetsten. Nu doen zich echter deze twee vragen voor: 1e. hoe vulde men dit vat met water en 2e. hoe deed men het tot wassen benodigde water daaruit aflopen? Wat de eerste vraag betreft, zo is bij de hoogte van het gehele toestel (5 el hoogte voor de runderen en 5 el hoogte het waterbekken, d.i. alzo 10 el) aan indragen zeer moeilijk te denken. Daarom komt het als zeer aannemelijk voor wat de Joodse overlevering stelt, dat het water namelijk van de koperen zee, toegevoerd zou zijn door middel van pijpen, die door de poten van de runderen naar boven liepen. De Griekse aardrijkskundige Strabo (omstreeks 19 jaren v. Chr.) vermeldt het eigenaardige door alle belegeringen van Jeruzalem gestaafde verschijnsel, dat de stad van binnen zeer voldoende met water voorzien was, terwijl de gehele omtrek geheel droog was, waardoor de belegeraars steeds een groot voordeel tegen de belegerden misten en deze het daarentegen bezaten. Spreken wij thans niet van de waterleidingen, die de geheel op rotsen gebouwde stad met water van buiten voorzagen, evenmin van de door Hizkia aangelegde waterleiding (2 Koningen .20: 20), noch van een andere, die van Bethlehem uit de vijver van Salomo komend (1 Samuel 9: 5) de heuvel Sion aan de zuidzijde omsingelt, noordoostelijk daarvan in de tempelberg komt, en Salomo's naam voert; door Tacitus (een van de voornaamste redenaars en historieschrijvers onder de Romeinen, geb. omstreeks 60 n. Chr.) spreekt, als hij over de tempel te Jeruzalem schrijft, van een levende fontein, die zich daar bevond, en van onderaardse gangen in de berg (Hist. V, 12). Nu hebben Robinsons verdere onderzoeken die, zoals wij bij 2 Samuel .17: 17 opmerkten, ontdekt had, hoe de bron Siloam zijn water door een onderaards kanaal verkreeg, tot de mening geleid, dat er binnen in de rots op een diepte van 80 voet onder de Haram, een kunstbron zou zijn, waarvan het water dezelfde eigenschappen vertoont als dat, dat door de kunstige uitgravingen, door Siloam en de Mariabron onder in het dal uitvloeit. Voegen wij verder hierbij, wat Aristeas (officier van de lijfwacht van de koning Ptolemeus Philadelphus van Egypte) in een door Josephus meegedeeld uittreksel uit zijn geschiedenis van de 72 (70) vertalers zegt, dat er zich aan de voet van het brandofferaltaar openingen bevonden, waaruit voor de noodzakelijke reiniging van de voorhof van het bloed van de offerdieren, water sprong, dan kunnen wij niet langer twijfelen, of de tempelberg verborg in zich alle inrichtingen, die ter verzorging van het heiligdom met fris en levend water nodig waren. Hierop schijnen ook de plaatsen Psalm 46: 5 Ezechiël.47: 1vv. Zach.13: 1 en 14: 8 te zinspelen; en omdat deze inrichting zeker door

Salomo is uitgevoerd, waarom ook de tempelbouw, voordat alles geëindigd was, twintig jaar duurde, zo krijgen ook de woorden in Jes.8: 9, waar de wateren van Siloam, die zachtkens gaan, als beeld van de geringe macht van het huis van David, in tegenstelling met de sterke en geweldige wateren van de Eufraat, als beeld van de macht en heerlijkheid van de Assyrische koning, een volledige betekenis. Naar de tegenwoordige staat van de wetenschappelijke onderzoekingen, zullen er zeker nog vele vragen op dit gebied onbeantwoord blijven. Wat overigens het uitvloeien van het water uit het grote vat betreft, zo zijn wij zonder aarzeling de mening toegedaan, dat daaruit pijpen geleidden naar de bekken van de runderen en uit deze het water liep, of door de daartoe aangebrachte kraan te openen, of wat ons waarschijnlijker voorkomt, zonder enige tegenstand afvloeide in het vierkante stenen bassin, dat vat en runderen omgaf, aan welk bassin dan weer pijpen waren. Waarschijnlijk hield dit bassin duizend bath water, en misschien heeft men in 2 Kronieken 4: 5 daarop het oog gehad, wanneer het daar verschillend van deze plaats, heet dat de koperen zee 3.000 bath hield, dat is juist de inhoud van de koperen zee en van het bassin tezamen genomen, zodat men geen schrijffout (n = 3 voor k = 2) behoeft aan te nemen..

De rand, op de manier van een lelie gevormd, moest wijzen op de liefelijkheid van het leven, dat van het heiligdom uitging..

27. Hij maakte ook tien koperen stellingen, vierhoekige kasten, om daarop de ketels of bekkens te zetten, waarin de priesters het offervlees reinigen konden, voordat zij het in het altaarvuur brachten (2 Kronieken 4: 6),vier el was de lengte van een stelling en vier el haar breedte en drie el haar hoogte.

De tweede helft van dit vers is zeer moeilijk te verstaan. Wat de tekening betreft, zij opgemerkt, dat vanwege de kleinheid daarvan, de reliëfversiering moeilijk op de stelling (k) kon worden aangebracht. Men heeft deze echter te denken tussen h-h..

35. En op het hoofd van een stelling was een ronde hoogte van een halve el rondom; ook waren op het hoofd van de stellingen haar handhaven handvatsels en haar lijsten uit deze, d.i aan één stuk gegoten.

Het hoofd van een stelling was niet plat of vlak, maar gerond, d.i. gewelfd, zodat de welving een halve el hoog zich boven de hoogte van de zijden verhief. Deze gewelfde deksels hadden handvatsels en lijsten. De handvatsels hebben wij er aan te denken als brede, sterke lijsten van metaal, die het deksel de nodige vastigheid gaven en de lijsten zijn die lijsten, die zich tussen de handvaten bevonden..

38. Hij maakte ook tien koperen wasvaten; 1) een wasvat hield veertig bath; een wasvat was van vier el in doorsnede, op elke stelling van die tien stellingen was een wasvat.

1) Zoals zij, die de vaten van de Heere droegen zich zorgvuldig reinigen moesten, zo moesten ook de offeranden, die zij aanbrachten, rein wezen en de veelvuldige wettische wassingen en reinigingen daartoe verordend, waren de tekenen en zegels van inwendige zuivering door Gods kracht en genade en afbeeldingen van de heiligmaking onder het Evangelie. Telkenmale

hebben wij nodig gewassen te worden, zelfs ten aanzien van onze heiligste verrichtingen en zo was er een overvloedige verzorging is gemaakt tot onze reiniging door het bloed van Christus, zo zou het een onverantwoordelijkheid, ja, de snoodste ondankbaarheid en ongevoeligheid wezen jegens de Goddelijke genade, hiervan geen gebruik te maken..

Dat hier ook weer van tien watervaten sprake is, zoals vroeger van tien stellingen is om aan te duiden, dat de dienst van de Heere nu pas onder het Oude Verbond zijn hoogte had bereikt. De koperen zee en het wasvat wezen ook hierop dat onder het Evangelie een volkomen reiniging van alle zonden zou worden gepredikt..

39. En hij zette vijf van die stellingen aan de rechterzijde (zuidzijde, "Ge 13: 9) van het huis, en vijf aan de linkerzijde van het huis; (noordzijde w.) maar de zee, waarvan in vs.23vv. gesproken is, zette hij aan de rechterzijde van het huis, zuidelijke zijde van het tempelgebouw, zoals de eerste rij van de stellingen, maaroostwaarts meer naar het brandofferaltaar toe, ofschoon niet daarmee in een rechte lijn, maar op enige afstand tegen het zuiden.

Door deze stellingen met haar wasbekkens moest op de gemakkelijkste wijze het voor de offerdienst benodigde water tot aan de trappen van het altaar gebracht worden en tevens op waardige wijze, in betekenisvol omhoog gehouden bekkens, aan de de dienst waarnemende priesters ten gebruike worden aangebracht. Of echter de bekkens uit de koperen zee gevuld werden, zoals Thenius wil, is twijfelachtig; veeleer menen wij te moeten verwijzen naar het tussen de beide moskeeën es Sakrak en el Aksa (1Ki 6: 1) nog thans aanwezige grote marmeren bekken, waarvan ook in de kruistochten melding wordt gemaakt, en waarvan de springbron wel waarschijnlijk evenzeer tot Salomo’s werken behoord heeft. Deze stellingen moesten daarom in zo’n groot aantal voorhanden zijn, omdat er dikwijls een vrij aanzienlijk aantal van offers voor het altaar moest toebereid worden; het gebruikte water kon door de gemakkelijke verplaatsbaarheid van de stellingen, snel weer ter zijde geschoven, en door ander vervangen worden. De versieringen echter op de stellingen, hebben dezelfde betekenis als de cherubs, palmen en bloemkransen aan de wanden van het heiligdom en als de runderen onder de koperen zee en de leeuwen op de troon van Salomo; die hebben betrekking op de heerlijkheid van de Heere en het blijde en bloeiende leven in Zijn gemeenschap, deze op het koninklijk priesterlijk karakter van het zijn God dienende volk..

40. Daartoe maakte Hiram de wasvaten, 1) en de schoffels, tot het opruimen van de as van het altaar, en de besprengbekkens, tot opvanging van het bloed van de offerdieren (Ex.27: 3). En Hiram voleindigde al het werk te maken, dat hij voor koning Salomo maakte, uit gegoten werk, voor het huis van de HEERE, waartoe niet behoorden het koperen brandofferaltaar en de koperen deuren van de buitenste voorhof (2 Kronieken 4: 1, want dat was geslagen werk.

1) Eigenlijk bekken tot het wegdragen van de as (Zie vs.45)..

47. En Salomo1) liet al deze vaten ongewogen vanwege de zeer grote menigte, het gewicht van het koper werd niet onderzocht, het was het koper, dat David eens Hadad-ezer als buit had ontnomen (1 Kronieken 19: 8).

1) Dit wil natuurlijk niet zeggen, zoals sommigen willen, dat Salomo nu deze heeft gemaakt en niet Hiram, maar dat zij op bevel van de koning zijn vervaardigd, voor zijn rekening. Dat Salomo daarom de opperbouwmeester was..

50. Evenals de schalen, en de gaffels, en de sprengbekkens of kannen voor de wijn, honderd in getal (2 Kronieken 4: 8), en de rookschalen, kleine vlakke schalen, om daarin de wierook naar het altaar te brengen, en de wierookvaten, van gesloten goud, daartoe de herren1) van de deuren van het binnenste huis, van het Heilige der Heiligen en van de deuren van het huis van de tempel van goud, maar slechts gewoon goud.

1) In het Hebreeuws Phototh, herren, volgens sommigen, de duimen van de hengsels. Ook wordt wel verondersteld, en dit komt ons het meest waarschijnlijkst voor, dat hier de hoeken worden bedoeld waarin de deuren draaiden..

51. Zo werd al het werk volbracht, dat koning Salomo aan het huis van de HEERE maakte. Daarna bracht Salomo de geheiligde dingen van zijn vader David, dat zijn vader de Heere had toegewijd in het heiligdom, in de kamers, bijgebouwen (6: 5vv.), het zilver en het goud, en de vaten (1 Kronieken 22: 14vv. en 29: 2vv.) die men bij de tempelbouw niet gebruikt had, legde hij onder de schatten van het huis van de HEERE. 1)

1) Salomo wilde al het overschot van het goud en zilver, door zijn vader verzameld en tot het werk van de Tempel niet gebruikt, niet aanleggen tot zijn eigen nut, maar hij legde het weg in de schatten van het heiligdom, een in het vervolg tot verbetering en onderhoud hiervan gebruikt te worden. Hetgeen de ouders aan God hebben toegewijd, moet door de kinderen niet vervreemd worden, of tot iets anders gebruikt, maar wij moeten blijmoedig diens godvruchtige en liefdadige voornemens bevestigen, opdat ze met hun goederen ook hun zegeningen beërven mogen..

HOOFDSTUK 8.

DE TEMPEL VAN SALOMO WORDT INGEWIJD.

I. Vs.1-21. In het twintigste jaar na het begin van de tempelbouw, als deze nu geheel geëindigd is, verzamelt Salomo de oudsten en stamhoofden van het volk te Jeruzalem, en laat de Ark van het Verbond door de priesters van uit de tent, die David voor haar had opgericht, naar de tempelberg brengen, terwijl de voormalige tabernakel met zijn gereedschappen, door de Levieten ter bewaring naar de opperzalen van de tempel wordt gebracht. Als de trein van de feestelingen in de voorhof van de priesters is aangekomen, wordt de Ark voor het voorhuis van de tempel neergezet, en eerst een groot en plechtig offer op het brandofferaltaar verricht; daarop stellen de priesters haar op de voor haar bestemde plaats, onder de vleugels van de beide grote cherubs in het Heilige der Heiligen. Een wolk, en daarin de Heerlijkheid des Heren vervult de plaats, als de priesters weer weggegaan zijn, en er buiten in de voorhof door de Levieten een tempelmuziek uitgevoerd wordt; Salomo ten hoogste verheugd over dit genadebewijs, waardoor de Heere van de door hem gebouwde tempel als Zijn woonplaats bezit neemt, geeft ook zijn vreugde hierover te kennen, en wendt zich hierop tot de in de voorhof verzamelde gemeente, terwijl hij haar met een zegenwens begroet, en looft de Heere in haar bijzijn daarvoor, dat hij met Zijn hand nu vervuld heeft, wat Hij eens met Zijn mond tot David gesproken had. (Vergelijk 2 Kronieken 5: 2-6,11).

1. Toen vergaderde Salomo, op dezelfde wijze als vroeger zijn vader had gedaan, toen deze de Ark van het Verbond naar Sion brengen wilde (2 Samuel .6: 12vv.; 1 Kronieken 16: 3vv.) de oudsten van Israël en al de hoofden van de stammen, de oversten van de vaderen (vaderhuizen) onder de kinderen van Israël, als representanten of vertegenwoordigers van het gehele volk, dat natuurlijk niet in al zijn afzonderlijke leden aan het feest kon deelnemen, tot koning Salomo te Jeruzalem, een de Ark1) van het Verbond van de HEERE op te brengen uit de stad van David, dat is Sion; daar had zij zich, sinds het in 2 Samuel .6: 12vv. vertelde, voorlopig bevonden in een tent naast het koninklijke paleis.

1) De Tempel, ofschoon een zeer prachtig gevaarte, was nochtans zonder de Ark daarin, als een lichaam zonder ziel, als een kandelaar zonder licht, of om eigenlijker te spreken, als een huis zonder inwoner. Al de kosten en moeiten aan dat statig gebouw besteed zouden vergeefs zijn geweest, indien God geen welgevallen daarin had gehad, en ten teken dat het de Heere behaagde het te eigenen als een plaats, waarin Hij de gedachtenis van Zijn Naam wilde stichten, zou het na alles, wat daaraan gedaan was, slechts een bouwvallige hoop zijn geweest..

2. En alle mannen van Israël, die tot de oudsten en de stam- en geslachtshoofden behoorden, aan Salomo’s roepstem gehoor gevende, verzamelden zich tot de koning Salomo, in de maand Ethanim, van het jaar 991 v. Chr., op het feest van de loofhutten, d.i. acht dagen vóór het begin van dit feest, dat van 15-21 van de genoemde, later Tizri geheten maand gevierd werd (Lev.23: 33vv.), dit gebeurde om dit feest terstond na de tempelinwijding te kunnen vieren (vs.65vv.), die maand Ethanim (d.i. de vloeiende beek of stroom) waarmee de regentijd een

aanvang neemt, is de zevende maand 1) van het kerkelijke jaar, overeenkomend met onze maand oktober (Ex 12: 2).

1) Volgens 2 Koningen .25: 8vv. Jer.52: 12vv. werd de tempel van Salomo op de zevende dag van de vijfde maand (omtrent Aug.) in het 19de jaar van Nebukadnezar, of in het jaar 588 v. Chr. vernield. In het geheel heeft hij zo 403 jaar gestaan. (Volgens de verkeerde opgave van Josephus 570 jaar).

Wij moeten aannemen, dat Salomo na het voleindigen van de bouw van de Tempel in de achtste maand, de inwijding van de in orde gebrachte Tempel tot de zevende maand van het navolgende jaar heeft uitgesteld, om dat grote nationale feest te verschuiven tot de Sabbathmaand van het volgende jaar, 8 dagen vóór het Loofhuttenfeest, wanneer het volk met offergaven van de oogst placht te verschijnen bij het Heiligdom..

4. En zij brachten de Ark van de HEERE en de tent der samenkomst, die tot hiertoe te Gibeon geweest was (3: 4) opwaarts, naar de tempelberg, die wel lager lag dan de berg Sion, maar eerst moest men de berg Sion afstijgen en daarna de heuvel Moria weer opklimmen, evenals al de heilige vaten, die in de tent waren, als het reukaltaar, de gouden kandelaar, de tafel van de toonbroden, benevens de gereedschappen van het voorhof, het brandofferaltaar en het koperen wasvat; zij werden door de Levieten gebracht naar de opperzalen boven het Heilige der Heiligen voor zover daar plaats was om als een heilig relikwie bewaard te worden (1Ki 6: 8" vgl. 2 Mak.2: 4vv.); en de priesters en de Levieten brachten deze opwaarts, 1) omdat de wet dit alzo vereiste (Numeri 3: 31, 4: 4vv.) en een andere wijze van vervoer na de reeds eenmaal opgedane ondervinding (2 Samuel 6: 1vv.) zonder twijfel de Heere zou hebben vertoornd.

1) Dit is zo te verstaan, dat door de Priesters de Ark van het verbond werd ingebracht, omdat zij alleen in het Heilige en Allerheilige mochten komen en de heilige vaten door de Levieten. In de Kronieken (2 Kronieken 5: 3) staat: de Levitische Priesters..

5. De koning Salomo nu en de gehele vergadering van Israël, die in de vertegenwoordigers van het volk bij hem vergaderd waren, waren met hem 1) vóór de Ark, 2)offerende schapen en runderen, namelijk nu de Ark aangekomen en voorlopig in het voorhuis van de tempel neergezet was, die vanwege de menigte niet geteld, noch gerekend konden worden. 3)

1) De koning voorop en verder de hoofden van de stammen, de vorsten, de priesters en de Levieten, het gehele volk, allen verenigen zich om de Ark, waarin de Wet, d.i. het Verbond bewaard wordt, en belijden alzo door hun mede optrekken, metterdaad plechtig het woord van de Heere; geen enkele, hij moge uit lage of hoge stand zijn, schaamt zich deze openlijke belijdenis. Er is geen hartverheffender gezicht dan een geheel volk, van de aanzienlijkste tot de geringste in één zin, om het heiligste wat het bezit, verenigd te zien..

2) Wij hebben het ons zo voor te stellen, dat eerst de Ark van het Verbond in het voorhof van de Tempel werd geplaatst en dat daar Salomo met de gehele vergadering van Israël de vele

offeranden bracht, waarvan nader in dit vers sprake is. In het Hebreeuws staat er toch Liphnee haäron, eigenlijk: voor het aangezicht van de Ark..

3) Het volk in Salomo's tijd was zeer rijk, in rust en voorspoed levende, en zeer blijde en daarom was het betamelijk, om bij deze plechtige gelegenheid niet alleen de varren van hun lippen (Hos. 14: 3) aan God te betalen, maar ook met hun hart en hun hartelijke dankzeggingen een gedeelte van hun bezittingen aan God en tot Zijn eer te heiligen..

6. Zo, terwijl na het offer de aan de oostzijde van het brandofferaltaar staande priesters en Levieten met begeleiding van muziek en trompetgeschal een Psalmgezang1) aanhieven (2 Kronieken 5: 12vv.), zo brachten de overige priesters, met de verzorging van het heiligdom belast, de Ark van het Verbond van de HEERE tot haar plaats, tot de aanspraakplaats van het huis, tot het Heilige der Heiligen tot onder de vleugels van de beide Cherubs, waarvan in 6: 32 gesproken is.

1) Het lied, dat naar onze mening bij deze gelegenheid gezongen werd, is nog in Psalm 132 voorhanden; in elk geval is deze Psalm door Salomo zelf vervaardigd, er bestaat dan ook een zekere overeenkomst tussen deze en de 72ste (van Salomo) en in 2 Kronieken 6: 41vv. wordt aan het inwijdingsgebed van Salomo een slot gegeven, dat niets anders is dan een herhaling van de woorden in Psalm 132: 8-10. Hierdoor moet echter volgens ons niet verstaan worden, dat Salomo pas hier aan het slot van dit gebed deze woorden zou gesproken hebben. Want wat hij hier bad: "Sta op, Heere tot Uw rust, Gij en de Ark van Uw sterkte," had de Heere reeds gedaan (2 Kronieken 5: 11vv.). Wel echter wordt hiermee gezegd, dat dit gebed uit Psalm 132 een ook bij de inwijding van de tempel uitgesproken en wel een door Salomo uitgesproken gebed is, waarom wij deze Psalm ook hier te pas brengen en Salomo als vervaardiger noemen. Wat nu de aanhef van de bewuste Psalm betreft, komt deze geheel overeen met die van Psalm 24, die gedicht was door David, bij gelegenheid van de plechtige overbrenging van de Ark naar de Sion (2 Samuel 6: 15); vs. 1-5 wordt gezongen door het eerste koor van de Levitische zangers; vs. 6 en 7 door een tweede koor de gemeente voorstellend, in vs. 8-10 laat zich dan weer het eerste en in vs. 11 en 12 het tweede koor horen; in vs. 13-18 zingen dan beide koren tezamen en hier vallen tevens de priesters met trompetgeschal in (2 Kronieken 5: 12vv.). Nemen wij verder aan, dat het gezang in vs. 8-10 met het ogenblik samenvalt, waarop de Ark het Heiligdom wordt binnen gevoerd, en door de priesters op haar plaats gebracht, terwijl onder deze verrichting het gezang van 11 en 12 en van vs. 13-18 voortging, zo wordt ons niet alleen het in dit hoofdstuk vs. 6vv. beschreven, alsmede de inhoud van de Psalm zelf aanschouwelijker en levendiger, maar ook het volgende 10de vers, van de wolk, die het huis van de Heere vervult, doet zich nu ook als een daadwerkelijk Amen van de Heere op de bede van Israël en zijn koning voor, en wij begrijpen Salomo's vreugde over dit bewijs van de Goddelijke genade, die hij in vs. 12vv. aan de dag legt, en de drang van hart, waarmee hij in vs. 14-17 de gemeente zegent en de Heere, Israël's God prijst..

8. Daarna schoven zij de handbomen aan de Ark verder uit, dat de hoofden van de handbomen de knoppen aan haar uiteinden gezien werden uit het Heiligdom, in het ruim van het Heilige, wanneer men onmiddellijk voor de aanspraakplaats stond voor de open deur van het Heilige der Heiligen, en de voorhang terugsloeg; maar buiten, maar naar de ingang van het Heilige

niet gezien werden, volgens de wetten van het perspectief 1) en zij zijn daar tot op deze dag, de dag dat deze geschiedenis beschreven werd; totdat eindelijk met de verwoesting van de tempel (1Ki 8: 2) alles verloren ging (2Ki 25: 17).

1) Deze opmerking heeft tot doel aan te tonen, hoe nauwkeurig men de wetsbepalingen (Exodus 25: 15), dat de handbomen aan de Ark moesten blijven, in acht nam. Men heeft uit de opgaven van dit vers berekend, dat de handbomen 7 el (volgens Merz 10 el) lang geweest zouden zijn, en dus 2 1/4 el buiten iedere zijde van de Ark, die 2 ½ el lang was, uitgestoken zouden hebben..

9. En er was niets in de Ark, dan alleen de twee stenen tafelen van de wet, die Mozes bij Horeb daarin gelegd had 1) (Exodus 40: 20) nog tijdens het oponthoud van de kinderen van Israël aan de Sinaï (Ex 33: 6), toen de HEERE een verbond maakte met de kinderen van Israël, toen zij uit Egypte getrokken waren.

1) Ook deze opmerking heeft tot doel aan te tonen, dat men het gebod trouw nakwam, dat de Ark alleen bestemde tot opname van de beide tafelen van de wet (Exodus 25: 16). Als de apostel in Hebr. 9: 4 schrijft, dat in de Ark zich ook nog bevonden de kruik met manna en de staf van Aäron, die gebloeid had, zo sluit hij zich aan bij de in die tijd bij de Joden, waaraan hij schreef, algemeen gangbare opvatting van Exodus 16: 33vv. en Numeri 17: 10vv., 17.10 volgens welke deze beide voorwerpen in de Ark bewaard zouden zijn. (Wij lezen echter daar duidelijk vóór). De apostel laat zich verder niet met deze verkeerde opvatting in om geen tegenspraak te voorschijn te roepen, die hem de harten gesloten zou hebben van hen met wie hij spreekt..

In Exodus 16: 34 en Numeri 17: 10 staat duidelijk, dat de staf van Aäron en de kruik met manna zijn geweest *voor* de Getuigenis en niet er*in*. Men behoeft echter Hebr. 9: 4 niet in strijd te achten met deze plaatsen, omdat de apostel iets wat vlak bij iets is, geheel vereenzelvigt met datgene, waarbij het ligt of geplaatst is, indien het er ten nauwste aan verbonden is. De kruik met manna en de staf van Aäron waren op het nauwste met de Ark verbonden als blijken van de trouw en almacht van de HEERE. Zo ook zegt hij, dat het wierookvat stond in het Allerheiligste, hoewel het stond in het Heilige, omdat verzoening en gebed ten nauwste met elkaar verbonden zijn en men door het gebed nadert tot de troon van de Allerhoogste. Het wierookvat was dan ook in de hand van de hogepriester als hij het Allerheiligste binnenging..

10. En het geschiedde toen de priesters uit het Heilige 1) uitgingen, en het gezang van de Levieten, begeleid door trompetgeschal, geëindigd was, dat een, (de) wolk, 2) die reeds bij de inwijding van de tabernakel deze vervuld had (Exodus 40: 34vv.) het huis van de HEERE vervulde.

1) Het Heilige, niet in de ergere zin, maar in de ruimere zin van het woord, in de betekenis van het Heiligdom. De Ark was toch geplaatst in het Allerheiligste..

2) Niet een maar de wolk, waarin en waarmee bij de tabernakel de Heerlijkheid des Heren neerkwam, ofschoon dan ook niet dezelfde als daar..

In het Hebreeuws Hèänan. Hier vertaald door een wolk. Bij de inwijding van de Tabernakel was ook de Wolk verschenen, zodat Mozes niet kon binnengaan. Zo ook hier weer de Wolk als het zichtbaar teken van de Goddelijke aanwezigheid. De Wolk bewees, dat de Heere zelf Zijn Goddelijk zegel zette op de arbeid van Salomo en de Tempel had verkozen tot Zijn woning om Zich van daaruit boven het verzoendeksel aan Zijn volk te openbaren..

11. En de priesters die gereed stonden zich met reukwerk te voorzien en een reukoffer op het gouden reukaltaar in het Heilige te ontsteken, konden niet staan om te dienen, vanwege de wolk, 1) want de heerlijkheid des HEREN had in deze wolk het huis van de HEERE vervuld, 2) en daarom durfden de priesters het niet wagen het Heiligdom reeds nu te betreden, en konden zij hun dienst pas later verrichten.

1) Het niet kunnen staan van de priesters is niet zo op te vatten, alsof de Wolk de priesters had verdreven; want zij vervulde de Tempel pas toen de priesters naar buiten waren getreden, maar zegt ons, dat zij in het Heilige niet konden blijven om de dienst te verrichten en een reukoffer op het altaar tot inwijding te brengen, zoals na het gebed op het brandofferaltaar offers werden gebracht. In de Wolk openbaarde zich de heerlijkheid des Heren, die op een verterend vuur lijkt, waarvoor de onheilige mens niet kan bestaan..

2) In latere tijd was alleen de wolk zichtbaar op de grote verzoendag, als de hogepriester met het bloed van de verzoening daarin ging, om bedekking van de zonden te verkrijgen..

12. Toen zei Salomo, die de betekenis van deze verschijning terstond goed opvatte: De HEERE heeft gezegd, op meer dan één plaats verklaard, dat Hij in donkerheid zou wonen 1) dat Hij Zijn wonen onder Israël door het verschijnen van een dichte donkere wolk te zou kennen geven (Exodus 19: 9; 20: 21 Leviticus 16: 2 Deuteronomium 4: 11; 5: 22vv. Omdat alzo dit teken van Zijn genadige aanwezigheid nu hier verschijnt is het gewis, dat Hij ons gebed (Psalm 132: 8) verhoord en op dit ogenblik van de plaats van Zijn woning tussen de Cherubs weer in bezit genomen heeft, evenals eenmaal onder Mozes toen de tabernakel werd ingewijd.

1) In de grondtekst staat hier schachan, waarvan het zelfstandig naamwoord shechina, de inwoning, gevormd is. Zo heet bij de Rabbijnen de wolk, of nauwkeuriger, de door de wolk omgeven en van uit de wolk stralende vurige lichtglans van de goddelijke Majesteit en waarvan de verschijning de aanwezigheid van de HEERE, of liever de aanwezigheid van de Engel des Heren, de HEERE voorstellende, en zijnde de Middelaar in de openbaring van de HEERE, zich te kennen gaf en zich belichaamde (Exodus 16: 10vv. Leviticus 9: 23 Numeri 14: 10; 16: 19). Volgens de eenparige mening van de Rabbijnen en de oudere Christelijke theologen, zweefde deze shechina wolk met haar lichtglans in het Heilige der Heiligen van de tabernakel en van de Salomonische tempel, bestendig boven de caporeth (het verzoendeksel), verdween echter met de verwoesting van Jeruzalem, en ontbrak in de tweede tempel, die van Zerubbabel. Volgens de mening echter van de nieuwere theologen, belichaamde de op

zichzelf onzichtbare aanwezigheid van God zich slechts in buitengewone gevallen, zoals bij de tocht door de woestijn, zo naderhand wanneer de hogepriester het Heilige der Heiligen op de grote verzoendag binnenging. Zij is de voorafschaduwing van het nieuwtestamentische wonen van God onder Zijn volk, alzo zowel van het Woord, dat in den beginne bij God was en in de volheid van de tijd vlees werd (misschien is de in Joh. 1: 14 Openbaring 21: 3 voor wonen gebruikte uitdrukking schichoen tevens een zinspeling op het woord shechina), als van de Geest van de heerlijkheid, die op de gelovigen rust (1 Petrus 4: 14). Vandaar dat in de Talmoed van haar (shechina) iets geheel overeenkomstige gezegd wordt, als wat in het Nieuwe Testament van Christus geschreven staat: (Waar twee verenigd zijn en zich met de Thora bezighouden, daar is de Shechina in het midden van hen," vgl. MATTHEUS. 18: 20) en van de Heilige Geest (de Shechina wijkt van de treurige en rust op de vrolijke en moedige," (vgl. vs. 6 van het lied: "Ga in tot uw poorten," Gij zijt een Geest van vreugde, van treuren houdt Gij niet.)..

Salomo zag, dat de Tempel met de wolk vervuld werd en werd indachtig, dat God ook in de Tent van Mozes in de wolk zich had willen openbaren. Hierdoor geloofde hij vast, dat God ook in deze wolk was, die, zoals vroeger de Tabernakel, zo ook nu de Tempel vervulde, en in deze wilde wonen.

2) O ziel! Wanneer gij u in een toestand van aanvechting bevindt, als in donkerheid en duisternis en gij klaagt, dat God verre van u is, o merk dan dit op tot uw troost: God woont ook bij u in de donkerheid en is uw troost (Psalm 23: 4; 27: 1 Jes. 57: 15). Het oog van het geloof ziet ook in de duisternis de heerlijkheid des Heren, in de kruisnacht het licht der wereld, in het donkere omhulsel van het vlees de eniggeboren Zoon van God vol van genade en waarheid.

13. Daarop tot de Heere zich wendende en Hem als het ware welkom hetend in Zijn huis, ging Salomo voort: Ik heb immers (gewis) een huis gebouwd, dat zijn doel bereikt heeft en dient waartoe het bestemd is, namelijk U tot woonplaats, een vaste plaats tot uw eeuwige 1) woning, zolang de bedeling van het Oude Testament duurt, totdat zij door een meer volkomen bedeling wordt vervangen en dan Uw wonen onder Uw volk een nog volkomener en werkelijk in alle eeuwigheid voortdurend wonen zijn zal.

1) In tegenstelling tot het wonen in de Tent als iets onvasts, onzekers, vergankelijks, en met het oog op de belofte aan David gedaan (2 Samuel 7: 14-16). Die belofte was van eeuwige kracht en zou blijven voortduren, ook al zou deze Tempel ten onder gaan..

14. Daarna wendde de koning, nadat hij dit gesproken had met zijn gelaat naar het Heilige der Heiligen gekeerd, zijn aangezicht om, naar het achter en ter zijde van hem staande volk en zegende 1) de gehele gemeente van Israël, vertegenwoordigd door de oudsten en de geslachtshoofden, zowel als door de uit eigen beweging opgekomenen; en de gehele gemeente van Israël stond vol diepe eerbied voor de Heere, gedeeltelijk aan de oostzijde van het brandofferaltaar, deels aan de beide zijden van de voorhof.

1) Zegenen, in de zin van met een zegenwens begroeten. Dit moet dienen, om de volgende woorden in te leiden..

17. Het was ook in het hart van mijn vader David, 1) omdat hij begreep dat de verplaatsbare tabernakel nu voor een vast en stenen gebouw moest plaats maken, een huis voor de naam van de HEERE, de God van Israël, te bouwen.

1) Hoeveel enkele personen, zowel als gehele gemeenten, hebben de middelen en het vermogen een godshuis te bouwen, of een vervallen te herstellen, of een te klein geworden te vergroten, maar zij zijn op al het andere maar niet op zo iets bedacht..

David's goedwilligheid was bij God zo aangenaam als het werk zelf, ofschoon het niet gedaan werd door hem, maar die eer was gespaard voor zijn zoon..

18. Maar de HEERE, wiens gedachten toch altijd hoger zijn dan de beste en hoogste van de mensen, zei tot David, mijn vader, door de mond van de profeet Nathan: Omdat dit in uw hart geweest is, Mijn naam een huis te bouwen, zo herken Ik daarin uw liefde tot Mij; gij hebt welgedaan,
1) dat het in uw hart geweest is.

1) God had David's oogmerk goedgekeurd en geprezen, ofschoon Hij hem niet had toegelaten het tot uitvoering te brengen. Oprechte voornemens om goed te doen zullen goedkeuring en aanneming vinden bij God, ofschoon Zijn Voorzienigheid ons verhinderen kan ze te volbrengen. (Vergelijk 2 Cor. 8: 12)..

Wie het voornemen heeft gehad een goed werk te doen, maar zonder zijn toedoen door goddelijke tussenkomst daarin verhinderd is, heeft toch "welgedaan". God ziet zijn voornemen als de daad zelf aan..

19. Evenwel gij, in eigen persoon, zult dat huis niet bouwen, 1) maar uw zoon, die uit uw lendenen voortkomen zal en op uw troon zal zitten na u, die zal Mijn naam dat huis bouwen.

1) God ontzegt soms, naar Zijn ondoorgrondelijke maar altijd wijze raad, aan de Zijnen de vervulling van hun liefste wensen, ook wanneer deze de verheerlijking van Zijn naam bedoelen, om hun geloof te beproeven en hen in onderwerping en zelfverloochening te oefenen..

20. Zo heeft de HEERE bevestigd zijn woord, dat Hij toen gesproken had; want ik ben opgestaan in de plaats van mijn vader David en ik zit op de troon van Israël, zoals de HEERE gesproken heeft, en ik heb een huis gebouwd voor de naam van de HEERE, de God van Israël. 1)

1) Iedere zoon, die de nalatenschap van zijn vader aanvaardt, moet het als zijn eerste plicht rekenen, het goede werk, waarvan zijn vader de voltooiing niet kon bereiken, op te vatten en het met liefde en ijver te voleindigen..

21. En ik heb daar een plaats beschikt in het Heilige der Heiligen voor de Ark, waarin het op de beide stenen tafelen gegrifde Verbond van de HEERE is, dat Hij met onze vaderen maakte, toen Hij hen uit Egypte leidde. 1)

1) Wat voor goeds wij ook verrichten, wij moeten dit immer aanzien als de vervulling van Gods beloften aan ons, veel meer dan als de vervulling van onze geloften aan Hem..

Hoe meer wij doen voor God, hoe meer wij Hem verschuldigd zijn; want onze bekwaamheid is uit Hem en niet uit onszelf..

II. Vs. 22-53. Hierop betreedt Salomo het kanselvormige, opzettelijk voor deze gelegenheid vervaardigde, koperen gestoelte, knielt hier neer en spreekt met tot de hemel geheven handen het inwijdingsgebed uit. Hierin roept hij, na begonnen te zijn de Heere te prijzen, die aan Zijn knechten het verbond en de trouw houdt, en de aan David gegeven beloften tot nu toe vervulde, de Heere aan om Hem te smeken deze beloften nog verder te vervullen, Zijn ogen voortdurend open te houden over de tempel, de gebeden van Zijn volk te willen verhoren, en de door de wet bedreigde vloek van de zondaren af te wenden van allen, die in deze tempel boetvaardig en gelovig tot Hem gaan.

22. En Salomo stond voor het altaar van de HEERE op de vóór het enigszins oostwaarts voor hem opgerichte koperen kansel (6: 10) 1) en knielde daar neer (2 Kronieken 6: 13) tegenover de gehele gemeente van Israël, met het aangezicht weer naar de tempel gekeerd, zoals bij de woorden (vs. 12) en hij breidde zijn handen uit naar de hemel. 2)

1) Deze kansel bleef hierna de bijzondere standplaats voor de koning, wanneer hij vanuit zijn paleis op Sion door middel van de gang (10: 5) de tempel bezocht (2 Koningen 11: 14; 23: 3); hij was waarschijnlijk door een hemel tegen zon en slecht weer beschut (2 Koningen 16: 18). Als zijn hoogte in 2 Kronieken 6: 13 op drie el en zijn lengte en breedte op vijf el wordt aangegeven, moet men dit, omdat Salomo daarop knielen wilde, wel zo verstaan, dat de eigenlijke kanselvormige tribune slechts 1 1/2 el hoog, maar met een trap voorzien was, eveneens 1 1/2 el hoog, en bovendien een vierkante gedaante had van de opgegeven lengte en breedte..

2) Wat een hartverheffend gezicht, een koning op de knieën, overluid biddende ten aanhoren van het gehele volk en voor dat volk. Ofschoon de hoogste van allen zijnde, schaamt hij zich niet zich een knecht van God noemen en op zijn knieën te vallen; ofschoon de wijste van allen (5: 11) bidt hij, tot betuiging dat een wijsheid, die niet meer bidden kan, dwaasheid is; ofschoon de machtigste van allen (5: 1), erkent hij, dat door zijn macht niets gebeuren kan, maar de Heere eeuwig koning is; daarom wil hij niet enkel over zijn volk gebieden, maar als een goed koning er ook voor bidden. Salomo trad voor het altaar boog zijn knieën en breidde de handen uit, het volk stond en al de aanbidders wendden hun aangezicht naar het Heiligdom. Uiterlijke vormen bij het gebed en de godsdienst zijn niet te verworpen, wanneer zij de natuurlijke, ongedwongen uitdrukking van de gemoedsstemming zijn. De Heere zelf en Zijn apostelen aanbaden geknield (Luk. 22: 41 Efeze 3: 14). Niemand staat zo hoog, dat hij niet zijn knie zou mogen buigen en zijn handen vouwen. Zij hebben geen waarde als zij

verdienstelijk aangezien worden en de mens er zijn vertrouwen op stelt. Zij zijn zondig en verwerpelijk, wanneer zij slechts voor de schijn en om door de mensen gezien te worden, worden verricht; de Heere kent de harten van alle mensen; met dode werken kan men de levende God niet dienen..

Het was goed dat hij daartoe bekwaam was, ten bewijze, dat hij een goed gebruik had gemaakt van de godvruchtige opvoeding, die hij van zijn ouders had ontvangen. Bij al zijn wijsheid had hij naar het schijnt ook wel geleerd te bidden, hoe hij zich bij voorkomende gelegenheden jegens God had uit te drukken, zonder een formulier of voorschrift te hebben. In de drang van zijn filosofische bezigheden en van zijn spreuken en liederen vergat hij zijn Godsdienst niet. Ook had hij ondervonden, hoe nuttig en voordelig het gebed voor hem was (3: 11) en wij mogen veronderstellen, dat hij vaak zich daartoe afzonderde, zoals ook, naar we hier bevinden, zijn gaven daartoe zeer voortreffelijk waren..

Salomo is hier een heerlijk voorbeeld voor alle vorsten en groten der aarde, die zich niet hun geringheid te schamen ten opzichte van de Hoge God, maar ook, die de openbare en bijzondere Godsdienstoefeningen in ere te houden. Salomo gaat hier zijn volk voor in het gebed. Het mag niet onopgemerkt blijven, dat hij stond voor het altaar van de Heere. Hiermee toch gaf hij te kennen, dat hij de goede uitslag van zijn gebeden alleen verwachtte uit kracht van de zoenofferande. Onze gebeden zijn dan alleen de Heere God aangenaam, wanneer over deze verzoening geschiedt door de grote Hogepriester over het Huis van God..

23. En hij, Salomo, zei: HEERE, God van Israël, er is geen God, zoals Gij, boven in de hemel, noch beneden op de aarde, zodat hij evenals Gij in waarheid God zou kunnen genoemd worden (Exodus 15: 11 Deuteronomium 4: 392 Sam. 7: 22; 22: 32 86: 8) houdende het verbond en de weldadigheid aan Uw knechten, die voor Uw aangezicht met hun gehele hart wandelen 1) (Deuteronomium 7: 9).

1) Salomo wijst erop, dat God Zijn Verbond houdt. Daarom geeft hij zich ook met volle vertrouwen over en dit is de grond, waarop hij verhoring wacht..

24. Die Uw knecht, mijn vader David, gehouden hebt, wat Gij tot hem gesproken had; (vs. 20vv.) want met Uw mond hebt Gij gesproken, en met Uw hand 1) vervuld, wat in die belofte, die ik thans bedoel (2 Samuel 7: 4vv.) op de bouw van de tempel betrekking heeft, zoals het op deze dag is.

1) Hand is ook hier weer het teken van macht. Salomo prijst hier niet alleen de trouw maar ook de almacht van God. Zowel trouw als sterk noemt hij zijn God, om te vervullen al wat Hij belooft..

Mond en hand, woord en daad, belofte en vervulling zijn bij God één.

25. En nu HEERE, God van Israël! houd uw knecht, mijn vader David, ook dat andere wat Gij tot hem gesproken hebt, zeggende: Geen man zal u van voor Mijn aangezicht afgesneden worden, die op de troon van Israël zit: alleen zo, onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat uw

zonen hun weg bewaren om te wandelen voor Mijn aangezicht, zoals gij gewandeld hebt voor Mijn aangezicht. 1)

1) Verbond en genade zijn geen oorkussen voor de oude mens, maar een aandringende kracht om de weg van God te bewaren en voor God te wandelen..

Zij, die de voordelen van het Verbond wensen te verkrijgen, moeten ook lust hebben tot de Verbondseis, die onafscheidbaar daaraan gehecht is, zoals Salomo als een wijs man dit erkende en dus betoonde, dat hem de wil van God ten volle bewust was, die hij dan ook alleszins billijkte..

26. Nu dan, o God van Israël! laat toch uw woord waar worden, dat Gij gesproken 1) hebt tot uw knecht, mijn vader David, daar en bij andere gelegenheden met betrekking tot zijn geslacht en het volk, dat door dit geslacht geregeerd zal worden.

1) De belofte van God moet niet alleen bij ons zijn het richtsnoer, maar ook de grondslag van onze hoop in onze gebeden. Zo was het ook bij Salomo. In de diepste ootmoed houdt de koning de Heere God bij Zijn woord. Deze woorden dienen tevens als inleiding van hetgeen volgt, nl. ter verhoring van de gebeden, die in deze tempel zullen worden gedaan..

27. Maar ik weet wel, dat Gij niet op dezelfde wijze in de tempel woont, als de mens in zijn huis, zodat Uw aanwezigheid zich tot deze ruimte zou beperken; of zou er waarlijk een mens zijn, die zich dit kon inbeelden, zou God op zo'n beperkte wijze op de aarde wonen? Dat zij verre. Zie de hemelen, ja de hemel der hemelen, de hemel in zijn grootste omvang (De 10: 14) zouden u niet omvatten, in zich bevatten naar Uw oneindig, boven al wat wereld heet, verheven Wezen, hoeveel te min dit huis, dat ik gebouwd heb!

1) Ofschoon de hemel der hemelen de Oneindige niet bevatten en geen huis, hoe groot en heerlijk het ook zij, Hem begrijpen kan, zo wil Hij toch naar Zijn genade in elk mensenhart, dat Hem bemint en Zijn woord houdt, woning maken, opdat het een tempel worde; ja juist bij hen wil Hij wonen, die nederig van geest zijn..

28. Maar, omdat ik aan de andere kant mijzelf bewust ben, dat Gij naar Uw neerbuigende genade (Jes. 66: 1vv.) bij wijze van belofte U met Uw aanwezigheid aan deze plaats gebonden hebt, wend U dan nog tot het gebed van uw knecht, en tot zijn smeking, o HEERE, mijn God! en te horen naar het geroep 1) en naar het gebed, dat uw knecht heden voor Uw aangezicht bidt. 2)

1) Voor gebed, smeking en geroep worden verschillende woorden gebruikt. Onder gebed hebben wij te verstaan, het gebed in het algemeen, zowel het bidden als het loven en het danken; onder smeking het vluchten tot de Heere met smeekgebeden en onder geroep in het bijzonder het naderen tot de Heere met dankzegging voor genoten weldaden..

2) Vs. 26-28 hangen nauw samen in deze zin: Maak toch Uw tot David gesproken woorden waar, want ofschoon deze tempel Uw oneindig Goddelijk Wezen niet bevatten kan, zo weet ik

toch, dat Gij U zult wenden tot de gebeden van Uw knecht om Uw ogen over deze Tempel geopend te houden, om ieder gebed, dat Uw volk in deze zal doen, te verhoren..

29. Dat uw ogen open zijn tot genadige behoud en zorg, nacht en dag, over dat huis, over deze plaats, waarvan Gij gezegd hebt, haar als een huis voor Uw naam gebouwd benoemende (2 Samuel 7: 13): Mijn naam zal daar zijn! 1) Nu dan Heere, volbreng Uw belofte (Exodus 20: 24 Deuteronomium 12: 5,11) en bewijs ook nu Uw aanwezigheid op deze plaats (door), om te horen naar het gebed, dat uw knecht bidden zal op deze plaats.

1) Gods ogen zijn nog altijd open over ieder huis, waarin Zijn naam is, waar allen in één geest verenigd harten en handen verheffen tot Hem en Hem aanroepen (Psalm 121: 4). Voor elke kerk geldt ook nu nog het woord: "Mijn naam zal daar zijn: elke kerk is bestemd als een woonplaats van de goddelijke openbaring, d.i. van het geopenbaarde Woord van God te zijn, waarin op grond van dat Woord de naam van de Heere aangeroepen, geloofd en geprezen wordt..

Het was een ootmoedig gebed, het was een ernstig gebed, zodanig, dat het een geroep was, een gebed van geloof tot God, de Heere en als zijn God..

Salomo roept hier Gods Voorzienigheid en aanwezigheid in over deze plaats. Niet alleen dat de Heere deze Tempel moge bewaken, maar steeds geneigd zijn zich te wenden in gunst tot dit volk, dat in deze Tempel Zijn aangezicht zal zoeken..

30. Hoor dan naar de smeking van uw knecht en van uw volk Israël, die in deze plaats zullen bidden; 1) en Gij, hoor in de plaats van uw woning, in de hemel, waar Gij troont, ja hoor en verhoor en vergeef hun zonden en schenk hun het goede, waarom zij U gebeden hebben.

1) De godshuizen moeten vóór alles gebedshuizen zijn, zij worden ontwijd, wanneer men ze in plaats van tot bidden en smeken, tot wereldse doeleinden, van welke aard ook gebruikt. De verhoring van de gebeden hangt wel niet van de plaats af, waar deze plaatsvinden (Joh. 4: 20vv.), maar het gemeenschappelijk gebed moet een bepaalde plaats hebben, waarop wij evenzeer verplicht zijn te verschijnen, als God wil dat wij hem eenparig als met één mond loven en Zijn naam met elkaar verheerlijken (Rom. 15: 6 Psalm 34: 4). Is de Heere, waar twee of drie in Zijn naam vergaderd zijn, in het midden, hoeveel te meer daar, waar een gehele gemeente vergaderd is om Hem aan te roepen..

Hij bad, dat God de gebeden verhoren en de zonden vergeven wilde van al degenen, die naar deze weg tot Hem zouden bidden, niet met dien verstande, alsof de godvruchtige gebeden tot God opgezonden door degenen, die van dit huis niets wisten en dientengevolge daaraan niet denken konden, daarom verwerpelijk waren; maar hij meent, dat de zichtbare tekens van de Goddelijke tegenwoordigheid, waarmee het gezegend was, altijd verstrekken moesten tot gevoeglijke opwekking en vertroosting van gelovige smekelingen..

31. Wanneer, 1)om hier meer in het bijzonder enige gevallen te noemen, dat men in dit huis bidden zal, wanneer iemand tegen zijn naaste gezondigd zal hebben, onder de verdenking zal

liggen, dat hij zich aan het hem toevertrouwde goed heeft vergrepen, of ook anderszins zijn naaste heeft benadeeld (Exodus 22: 6 en Leviticus 5: 1-13) en hij (de naaste) hem een eed van vloek opgelegd zal hebben om zichzelf te vervloeken; en zich zo van zijn verdenking te zuiveren, en de eed van de vloek voor uw altaar, in dit huis, komen zal; d.i. inderdaad hier gedaan wordt op de heilige plaats voor Uw altaar, of ook wel met het aangezicht gekeerd naar de plaats, waar dit Uw huis staat;

1) Met vs. 31 begint Salomo zeven gevallen op te noemen, waarvoor hij smeekt, dat de Heere God zich als een Verhoorder van het gebed mag openbaren. In het Hebreeuws Eth-ascher. Dit kan men wel door wanneer vertalen, maar o.i. is de vertaling beter: Wat nu betreft, indien..

32. Hoor Gij dan in de hemel, omdat daarbij Uw naam als die van de almachtige en rechtvaardige God aangeroepen wordt, en doe, en richt uw knechten, die met elkaar in proces liggen, veroordelende de ongerechtige, die of het onrecht gedaan heeft en zich toch door een valse eed heeft trachten te zuiveren, of die zonder grond zijn naaste in verdenking heeft gebracht en op lichtzinnige wijze hem tot een eed genoodzaakt heeft, gevende alzo zijn weg op zijn hoofd, en rechtvaardigende de gerechtige, gevende hem naarzijn gerechtigheid, 1) door zijn onschuld door bijzondere goddelijke gunstbewijzen aan het licht te brengen.

1) Het staat een godvrezend mens vrij God te bidden, dat Hij zijn rechtvaardige zaak handhave; maar men mag uit vleselijke wraakzucht de naaste geen kwaad toewensen. De eed is een gebed, een plechtige aanroeping van God tot getuige van de waarheid; de meineed is niet slechts leugen, maar een vermetele bespotting van God; maar God laat niet met zich spotten (Gal. 6: 7 Exodus 20: 7). Bedenk, wanneer gij zweert, dat gij voor het altaar, dat is voor de richterstoel van de heilige en rechtvaardige God staat, die lijf en ziel kan verderven in de hel. Waar de eed niet meer heilig gehouden wordt, gaan volk en gaat te gronde (Zach. 8: 16vv.).

Het gewoon gebruik om bij de Tempel en bij het Altaar te zweren (MATTHEUS. 28: 16,18) schijnt uit deze veronderstelling geboren te zijn, hoewel dit de mening van Salomo niet geweest zij, omdat hij alleen spreekt van een eed, gedaan vóór of met het gezicht naar het altaar om het bedrijf des te plechtiger te maken..

34. Hoor Gij dan in de hemel, en vergeef de zonde van uw volk Israël en breng hen, die door de vijanden als krijgsgevangenen zijn meegevoerd naar een vreemd land, weer in het land, dat Gij hun vaderen gegeven hebt, 1) tot hen die daarin zijn terug gebleven en voor hun redding in Uw tempel hebben gebeden.

1) De overwinnende vijand is de roede en gesel, waarmee de Heere een volk tuchtigt, opdat het uit zijn gerustheid ontwaakt, zijn zonden belijde, zich tot Hem bekeert en het nagelaten smeken weer leert. Van hen, die in de strijd gevangen worden en ver van hun vaderland onder een vreemd juk leven moeten, geldt het woord van de Heere (Luk. 13: 2). Daarom moeten zij, die het goed gaat in het vaderland voor hen bidden, gelovig aan het woord (Psalm 146: 7. 146.7)..

35. Als de hemel gesloten zal zijn, een andere straf, waarmee Gij de afval van U bedreigt (Leviticus 26: 19; Deuteronomium 11: 17; 28: 23) dat er geen regen is, en er alzo duurte en hongersnood ontstaat, omdat zij tegen U gezondigd zullen hebben; en zij in deze plaats bidden, en uw naam belijden en van hun zonde van de afval zich bekeren zullen, als Gij hen geplaagd
1) zult hebben, en hen door kastijding weer tot U terug te voeren;

1) Beter: Als Gij hen verootmoedigd zult hebben. Verootmoedigd door de plagen en straffen hun toegezonden. Daarop ziet ook in het volgende vers de uitdrukking: omdat Gij hun zult geleerd hebben de goede enz., n.l. niet door de wet en de profeten, maar in dit geval door de verdrukkingen; waarmee de Heere hen verdrukt zal hebben..

36. Hoor Gij dan in de hemel en vergeef de zonde van uw knechten de koningen, en van uw volk Israël, de onderdanen, als (beter omdat 1)) Gij hun zult geleerd hebben de goede weg, waarop zij wandelen zullen; en geef regen op uw land, 2) dat Gij uw volk tot een erfenis gegeven hebt.

1) Omdat God Zijn volk leert en het bij het niet opvolgen van Zijn geboden door kastijdingen op de goede weg terug zoekt te brengen, zo wil Hij ook vergeven wanneer het de straf als een goddelijke tuchtiging erkennende, berouwvol tot Hem vlucht..

2) Omdat vruchtbare tijden zo dikwijls in plaats van als bewijzen van Gods goedheid tot boete en bekering te leiden, tot weelde, brasserij en lichtzinnigheid voeren, zo sluit de Heere soms Zijn hemel. Dan moeten wij echter niet over Hem maar over onze zonden klagen (Klaagt. 3: 39) en erkennen, dat alle menselijke moeite en arbeid om brood uit de aarde te doen voortkomen, vergeefs is, wanneer Hij niet in de hemel regen en vruchtbare tijden geeft..

Eerst vergeven en dan zegenen. Bekering, vergeving en zegenen. Niet omgekeerd. God wil dan alleen Zijn volk bezoeken met Zijn zegeningen, als het ootmoedig met Hem wandelt. God kan dan alleen Zijn gunstrijk aangezicht over hen verheffen, wanneer de zonde en schuld door Hem vergeven is..

38. Alle gebed, alle smeking die van enig mens, enkele personen of van al uw volk Israël gezamenlijk, gebeuren zal; als zij erkennen, een ieder de plaag van zijn hart, 1) ze als een door U gezonden kastijding voor de zonden erkennen, en een ieder zijn handen in dit huis uitbreiden zal;

1) De plaag van het hart te erkennen is hier niet, of niet alleen, smart voelen over de zonde, maar de kastijding erkennen als een straf van God over hun zonden, een droefheid over de zonde als zonde, die tot waarachtige bekering leidt..

39. Hoor Gij dan in de hemel, de vaste plaats van uw woning, en vergeef, en doe, en geef een ieder naar al zijn wegen, 1) zoals Gij zijn hart kent: 2) want Gij alleen kent het hart van alle kinderen van de mensen, 3) om een ieder naar zijn doen, naar de vruchten van zijn werken, te kunnen geven (Jer. 17: 10).

1) Salomo smeekt hier, dat de Heere hen, wanneer zij met een waar bezwaard hart tot Hem komen, vergeven moge. Een ieder naar zijn wegen geven wil hier niet zeggen, dat de Heere deze kennende, al naar dat hij berouw heeft, wel of niet moge vergelden naar zijn toestand, d.i. vergeven of niet vergeven; maar de koning stelt hier twee gevallen, waarvan hij het ene noemt en het andere niet. Het ene is, dat zij de plagen van het hart erkennen en het andere is (wat hij verzwijgt), dat zij dat niet doen. Welnu, wil hij zeggen, als zij komen, dan zult gij hen vergeven, maar als zij in hun zonde blijven en de plagen niet erkennen, dan zult Gij uw aangezicht voor hen verbergen..

2) D.i. zoals het voor ieder naar de toestand van zijn hart, of naar zijn gezindheid nuttig is..

3) De verhoring leidde hij af van Gods deugden en volmaaktheden: a. Van de alwetendheid van de Heere. Gij alleen kent het hart van alle mensenkinderen, niet alleen de plagen van hun hart, hun verschillende noden en zwarigheden, maar Gij kent insgelijks de begeerten en voornemens van hart, de oprechtheid of de geveinsdheid hiervan; Gij weet welke gebeden hartelijk of welke lippenwerk zijn. b. Van Zijn rechtvaardigheid. c. Van Zijn barmhartigheid..

40. Opdat zij U vrezen, door de uitgestane nood voor de vloek van de zonde gewaarschuwd en door de verlangde gebedsverhoring U door nieuwe dank verbonden, al de dagen, die zij leven zullen in het land, dat Gij onze vaderen gegeven hebt.

1) De nood leert bidden, maar dikwijls slechts zo lang als hij daar is. God kent ons hart en weet of ons bidden slechts een voorbijgaande opwekking is, of dat wij ons waarachtig tot Hem bekeerd hebben. Hoe geheel anders zouden dikwijls onze gebeden luiden, wanneer wij bedachten, dat wij met Hem spraken, die ons hart met zijn verborgenste en geheimste gedachten, neigingen en wensen kent..

De vrucht van de verhoring van onze gebeden moet zijn, dat wij niet alleen in tijd van nood en druk, maar altijd zolang wij hier leven de Heere vrezen en in Zijn wegen handelen..

41. Zelfs ook aangaande de vreemde, 1) die van uw volk Israël niet zal zijn, maar een heiden, maar uit een ver land omwille van Uw naam komen zal, van Wiens eer en heerlijkheid hij gehoord zal hebben, en Wie hij zich nu gedwongen voelt eer te bewijzen.

1) Salomo veronderstelt niet, dat hij zal komen, maar houdt er zich van verzekerd. Dit blijkt duidelijk uit de tussenzin van vs. 42, waar hij zegt dat zij horen zullen. De grote Naam en de sterke hand en de uitgestrekte arm van de Heere was overal en aan alle zijden bekend geworden. Van die arm had een Bileam in Mesopotamië reeds gehoord, en daarvan zouden de vreemden nog verder horen. En waarom vraagt Salomo ook dit? Opdat, zegt hij in vs. 43, de volken van de Naam van de Heere zouden kennen, d.i. tot de erkentenis komen van het heilig en waarachtig Wezen van de Heere, dat de God van Israël de enige ware God is, die hoort en verhoort. Salomo als type van Hem, die heersen zal van de zee tot aan de zee en van de rivier tot aan de einden van de aarde, heeft hier de uitbreiding van het Godsrijk onder alle volken op het oog. Enigszins klinkt ons hier tegen, de bede van het Allervolmaaktst Gebed: "Uw Naam worde geheiligd.".

43. Hoor Gij dan in de hemel, de vaste plaats van Uw woning en doe naar alles, waarom die vreemde1) tot U roepen zal; opdat alle volken van de aarde uw naam kennen, als zij zo krachtig ervaren, dat in die naam alleen hulp te vinden is, om U te vrezen, terwijl zij hun valse goden vaarwel zeggen, zoals uw volk Israël, en om te weten, dat uw naam genoemd wordt over dit huis2) dat Ik gebouwd heb, dat Gij Uw goddelijk bestuur en werk in dit huis openbaar wilt laten worden.

1) De geschiedenis maakt van geen gevallen melding, dat reeds in de Salomonische tempel buitenlanders hebben aangebeden; wel echter werd het in deze bede uitgesprokene vervuld na de ballingschap. Josephus vertelt van Alexander de Grote (336-323 v. Chr.) en Ptolemeus Philadelphus (284-246 v. Chr.) en het 2e boek der Makkabeeën (2 Makk. 3: 1vv.) van Seleukus Philopator (186-175 v. Chr.) hoe zij de tempel te Jeruzalem bezochten en begiftigden. Ten tijde van het Nieuwe Testament gebeurde het dikwijls dat godvruchtige heidenen voor hun godsdienstige behoeften in de tempel van de Heere bevrediging zochten (MATTHEUS. 2: 1vv. Luk. 7: 2vv. Hand. 8: 27vv.), zoals dan trouwens ook de Herodiaanse tempel een afzonderlijk voorhof voor de heidenen had. Voor het overige werd het streven van Salomo naar algemeenmaking van de geopenbaarde godsdienst, dat nog het ware en op Gods Woord gegrond is (Jes. 56: 7) later een ander (1Ki 11: 8)..

2) Zoals Salomo bekent, dat het huis dat hij gebouwd heeft, Hem niet bevatten kan, Die de hemel der hemelen niet vermogen te bevatten, zo betuigt hij ook, dat het verbond, dat God met Israël gemaakt heeft, niet alle andere volken van het heil uitsluit, maar tot doel heeft alle volken tot erkentenis van de waarheid te brengen. Bidt reeds een Salomo daarvoor, dat dit doel bereikt mag worden, hoeveel te meer past het dan ons voor de bekering van de heidenen te bidden en het onze te doen, dat de volken, die nog in duisternis en schaduw van de dood zitten, tot Hem komen, Die God voorgesteld heeft voor alle volkeren als een licht tot verlichting van de heidenen. Hoopt Salomo, dat de heidenen, wanneer zij van de grote daden van God, die Hij aan Israël gedaan heeft, horen, zich tot die God bekeren zullen, hoeveel te meer is dit te hopen, wanneer hun de oneindig veel grotere weldaden in Christus Jezus verkondigd worden. Maar hoe zullen zij prediken, als zij niet gezonden worden? (Rom. 10: 14vv.) De erkenning van Gods naam werkt noodzakelijk de vrees van God. Wanneer de laatste bij de mens of bij een geheel volk ontbreekt, dan ontbreekt de ware erkenning van God, hoezeer men zich op verlichting en gelouterde godsdienst beroeme moge..

44. Wanneer uw volk in de strijd tegen zijn vijand uittrekken zal door de weg, die Gij hen heen zenden zult, 1) op een op Uw bevel, of ten minste met Uw goedkeuring ondernomen veldtocht, en zullen daar buiten in het leger tot de HEERE bidden naar de weg van deze stad, met het aangezicht naar deze stad gekeerd, die Gij verkoren hebt, en met het aangezicht naar dit huis, 2) dat ik uw naam gebouwd heb;

1) In het Hebreeuws Bedèrek ascher thischlacheem. De strijd wordt hier daarom voorgesteld als een weg, waarop de Heere zelf Zijn volk zou leiden, een zich te verdedigen tegen een binnenlandse of tegen een buitenlandse vijand..

2) Omdat de Heere God, die hen gezonden had op die weg, in dit Huis Zijn woning had verkozen..

45. Hoor dan in de hemel hun gebed en hun smeking, en voer hun recht uit, 1) de rechtvaardige zaak, waarvoor zij strijden en schenk hun de zege.

1) Een volk, dat ten strijde trekt, moet voor alles zeker zijn, dat het de weg gaat, die God het zendt. Een rechtvaardige oorlog is slechts daar, waar met God voor Gods zaak en recht en gerechtigheid gestreden wordt..

47. En zij daarna, zoals dit reeds evenzeer bij die bedreigingen vooruitgezien is (Leviticus 26: 41 Deuteronomium 30: 1vv.) in het land, waar zij gevangen weggevoerd zijn, weer aan hun hart brengen zullen, dat zij het zich ter harte nemen, zodat zij zich bekeren, en tot U smeken in het land van hen, die ze gevangen weggevoerd hebben zeggende: (vgl. Psalm 106: 6 Dan. 9: 5). Wij hebben gezondigd, zijn van het rechte pad afgeweken, en hebben verkeerd gedaan, wij hebben goddeloos gehandeld,
1) hebben ons tegen U verzet en dus gerebelleerd;

1) Drie woorden worden hier gebruikt, die elk een afzonderlijke betekenis hebben. Zondigen betekent hier: afglijden van de weg van de rechtvaardigheid, het recht van God opzij zetten. Verkeerd doen, bewust het recht verkeren en goddelooslijk handelen is, tegen God metterdaad opstaan..

49. Hoor dan in de hemel, de vaste plaats van uw woning, hun gebed en hun smeking en voer hun recht uit 1) (2 Kronieken 6: 39).

1) Hij smeekt dan, dat God hun gebeden verhoren, hun recht tegen hun vijanden uitvoeren en de vijanden bewegen mocht en medelijden met hen te hebben. God heeft het hart van een ieder van de mensenkinderen in Zijn hand en wanneer het Hem behaagt, kan Hij de sterke stroom van verdrukking en gewelddoening een tegenstrijdige keer doen nemen of doen stilstaan, zodat zij, die de wreedste verdrukkers en vervolgers van Gods volk waren, hen gunstig en zachtmoedig behandelen..

50. En vergeef, overeenkomstig Uw goddelijke belofte (Leviticus 26: 44vv. Deuteronomium 30: 3vv. 30.3) aan uw volk, dat zij tegen U gezondigd zullen hebben, en al hun overtredingen, waarmee zij tegen U overtreden zullen hebben; en geef hun barmhartigheid voor het aangezicht van hen, die ze gevangen houden, 1) opdat zij zich over hen ontfermen, 2) en hen weer vrij laten.

1)Letterlijk: En maakt ze ontferming voor degenen, die hen gevangen hebben genomen, opdat zij zich over hen mogen ontfermen. Salomo smeekt hier, dat de Heere de harten van de vijanden zo moge neigen, dat zij Zijn volk weer vrij laten uitgaan. De koning treedt hier als het ware op als een priesterlijk voorbidder voor zijn volk en draagt het met al zijn noden, maar ook met al zijn zonden en ongerechtigheden op aan de God van alle ontferming..

2)Gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is een schandvlek van de natiën (Spreuken 14: 34). Daarvan is het volk Israël het levend bewijs, voor alle tijden tot een waarschuwing (1 Kor. 10: 11). De Heere heeft geduld met elk mens en ook met gehele volken en staten, want Hij weet: er is geen mens, die niet zondigt. Als echter de rijkdom van Zijn goedertierenheid, lankmoedigheid en geduld veracht wordt, en een volk zich aan verharding en onboetvaardigheid overgeeft (Rom. 2: 4vv.), zo verwerpt Hij het van voor Zijn aangezicht en wist het uit, zoals men een schotel uitwist (2 Koningen 21: 13), zodat het ophoudt een volk, een rijk te zijn. De wereldgeschiedenis is reeds een wereldgericht. De toorn van God over alle goddeloosheid van de mensen is niet slechts een Bijbelse spreekwijze, maar een vreselijke waarheid, die hij, die niet horen wil, ervaren moet. Het woord: "er is geen mens, die niet zondigt," mag niet tot verontschuldiging van de zonde, als zijnde een natuurlijke zwakheid, misbruikt worden, het moet ons veeleer vermanen en waarschuwen, dat wij haar, die altijd voor de deur ligt, niet ter wille zijn, maar heersen over haar (Genesis 4: 7) want wie de zonde doet is een dienstknecht van de zonde (Joh. 8: 34). De bekentenis: wij hebben gezondigd, enz., moet uit de diepte van het hart komen en met de bekering van de gehele ziel tot de Heere verbonden zijn, want slechts hij kan alleen vergeving van zonden ontvangen, in wiens gemoed geen valsheid is (Psalm 32: 2). Maar hoe dikwijls wordt op boete- en bededagen deze bekentenis slechts met de mond uitgesproken! Hoe kan men dan op verhoring van de gebeden, op genade en ontferming hopen? De Heere, die de harten van de mensen leidt als waterbeken, kan ook onze vijanden een verzoenlijk en barmhartig hart schenken, zoals Israël dit ondervonden heeft. Daarom en niet om de verdelging van onze vijanden moeten wij bidden..

53. Want om nogmaals op deze grond van de verhoring terug te komen, die ik U als koning van Israël steeds weer voorleg: want Gij hebt hen U tot een erfdeel afgezonderd, uit alle volken van de aarde; zoals Gij gesproken hebt door de dienst van Mozes, uw knecht (Exodus 19: 5vv.), als Gij onze vaderen uit Egypte leidde, Heere HEERE!

In goede volgorde spreekt Salomo eerst (vs. 31-40 van de gebeden van de Israëlieten aan de plaats van het heiligdom, daarna van de gebeden van de vreemden (vs. 41-43), eindelijk van de gebeden van de Israëlieten, die, omdat zij zich niet in Jeruzalem bevinden, zich daarmee vergenoegen moeten, hun gezicht naar de tempel heen te richten (vs. 44-50). Met een bepaald doel ook zijn juist zeven gevallen door hem genoemd, waarin gebeden op de plaats van het Heiligdom of met het aangezicht daarheen gekeerd, voor de Heere gebracht worden, omdat het zevental als het heilige verbondsgetal beter dan elk ander, geschikt was om daarin de aan God gerichte smekingen samen te vatten..

Aan het slot van zijn bede doet de koning een beroep op de bijzondere betrekking, die de Heere God op dit volk heeft. Hij heeft hier niet alleen het heil van het volk op het oog maar bovenal de eer van God. Zoals Mozes eenmaal de Heere daarop wees, zo ook pleit Salomo daarop, opdat nooit de vijand zou kunnen zeggen, dat het Israël’s God aan macht ontbreekt, een hen te beschermen..

III. Vs. 54-66. Na voleindiging van het gebed staat Salomo van zijn knieën op, treedt naar de gemeente toe die, omdat de Heere vuur van de hemel laat vallen en de offers op het

brandofferaltaar ontsteekt, in plechtige aanbidding is neergevallen. Salomo zegent haar onder grootmaking van de Heere, en met een voorbede voor de toekomst, en brengt vervolgens zeven dagen rijke offers, waarna het zevendaagse Loofhuttenfeest met zijn sluitings-plechtigheid op de achtste dag gehouden wordt. Daarna laat hij de gemeente van zich gaan, en iedereen begeeft zich welgemoed weer naar huis (Vergelijk 2 Kronieken 7: 1-11).

54. Het geschiedde nu als Salomo voleind had dit gehele gebed, zoals het in de vorige passage woordelijk is meegedeeld, en deze smeking tot de HEERE te bidden, en in hetzelfde ogenblik dat hij dit geëindigd had vuur van de hemel viel en de op het brandofferaltaar toebereide offers verteerde (2 Kronieken 7: 1vv. Leviticus 9: 24) dat hij van voor het altaar van de HEERE opstond, met een verheugd hart, omdat hem daarmee het dadelijk bewijs van de verhoring van zijn gebed gegeven was, van het knielen op zijn knieën, met zijn handen uitgebreidnaar de hemel.

56. Geloofd1) zij de HEERE, die aan zijn volk Israël rust 2) gegeven heeft, naar alles, wat Hij gesproken heeft beloofd heeft! (1Ki 3: 17" Deuteronomium 12: 9); niet een enig woord is er gevallen, onvervuld gebleven, van al zijn goede woorden, die Hij gesproken heeft door de dienst van Mozes, zijn knecht (Jozua 21: 44vv.; 23: 14).

1) Wanneer Hij het volk zal zegenen, begint hij met God te danken voor de grote en oneindige weldaden, die Hij geschonken had. Hij vergelijkt de zegeningen met de belofte, die de Heere gedaan had, opdat God de eer mocht ontvangen voor al Zijn trouw en goedertierenheid..

2) Hij dankt God, die hem gegeven had, hij zei niet rijkdom, eer, macht en de overwinning over hun vijanden, maar ruste, zijnde deze als het ware voor de voornaamste en wezenlijke zegening te achten. Laten zij, die daarmee beweldadigd zijn, zich tevreden houden, ofschoon zij ook vele andere zegeningen moeten missen..

57. De HEERE, onze God, zij dan ook verder met ons, zoals Hij geweest is met onze vaderen; Hij verlate ons niet, 1) en begeve ons niet zoals Hij beloofd heeft (Deuteronomium 31: 6,8 Jozua 1: 5).

1) Van God verlaten is niet hij die het slecht gaat, maar hij die opgehouden heeft zijn hart tot Hem te neigen. Hij verlaat slechts hen, die Hem verlaten (Psalm 9: 11).

58. Neigende tot Zich ons hart, om in al zijn wegen te wandelen, en om te houden zijn geboden, en zijn instellingen en zijn rechten, die Hij onze vaderen geboden heeft, opdat wij zo gespaard mogen blijven van het door Mozes geprofeteerde woord van het onheil (Leviticus 26: 14vv. Deuteronomium 28: 15vv.).

59. En dat deze woorden, waarmee ik voor de HEERE gesmeekt heb (vs. 25vv.), mogen nabij zijn voor de HEERE, onze God, dag en nacht; 1)opdat Hij het recht van zijn knecht (de

koning) uitvoert en het recht van zijn volk Israël, elk een dagelijks op zijn dag, naar iedere behoefte op elke dag;

1) Wat Salomo hier smeekt is volkomen vervuld in Hem, van Wie hij het doorluchtig voorbeeld was, in Christus Jezus, Wiens gebeden altijd zijn voor het aangezicht van de Heere, opdat deze het recht van Zijn volk moge uitvoeren en de zaak van Zijn Gemeente handhaven..

60. Opdat alle volken van de aarde weten, ziende in Israël, in koning en onderdanen het voorbeeld van een waarlijk gezegend volk, dat de HEERE die God is, 1) niemand meer;

1) Dat de Heere God is en niemand meer, blijkt uit niets zo duidelijk als uit de verkiezing en leiding van het volk van Israël, waaraan Hij zich in Zijn macht en heerlijkheid, heiligheid en gerechtigheid, trouw en barmhartigheid geopenbaard heeft (Psalm 145: 3-12). Er is geen beter bewijs voor het bestaan van een enig levend God, dan de geschiedenis van Israël..

61. En uw hart volkomen zij met de HEERE onze God, geheel en alleen aan Hem overgegeven1) om te wandelen in Zijn instellingen en Zijn geboden te houden, zoals het is op deze dag, waarop gij u zo recht tot Hem voelt heengetrokken.

1) Wie zich aan Hem toevertrouwen wil, moet zich geheel en al aan Hem toevertrouwen, alle halfheid is Hem een gruwel; de lauwen zal Hij uit Zijn mond spuwen..

Salomo wekt hier het volk op tot een volkomen wandelen in de instellingen van de Heere. Zal zijn gebed verhoord worden, dan is het nodig, dat Israël wandelt in die instellingen. Niet, omdat dit op zichzelf de grond is van de verhoring van het gebed, maar omdat de Heere het eist en Hij in de rechte weg alleen Zijn zegen wil schenken..

62. En de koning en geheel Israël met hem, offerden, hierna, nadat ook de zegening van de gemeente was afgelopen, onder de muziek en het gezang van de priesters en Levieten (2 Kronieken 7: 6) slachtoffers 1) voor het aangezicht van de HEERE.

1) Hiermee betuigen zij op een plechtige wijze, dat de Heere hun God was en het schijnt, dat deze offeranden op het altaar gelegd zich in gereedheid, om geofferd te worden, voordat Salomo zich gebed begon, en dat op het eindigen van het vuur uit de hemel is gekomen en de offeranden verteerd heeft. Dit was een andere blijk van Gods aanwezigheid in dit huis en een nadere bevestiging van het getuigenis hierover door middel van een wolk gegeven; want het vuur uit de hemel betoonde, hoe welgevallig de offeranden waren, die op deze plaats geofferd worden.

63. En Salomo offerde op deze eerste en de zes volgende dagen van het feest (van 8-14 van de maand Ethanim vs. 2) ten dankoffer, dat Hij de HEERE offerde voor zich en zijn volk, tweeëntwintig duizend runderen en honderdentwintigduizend schapen dagelijks over de 8.000 runderen en over de 17.000 schapen. Alzo hebben zij het huis van de HEERE ingewijd, 1)de koning en al de kinderen van Israël.

1) Dat was een heilige kerkwijding. O, hoe geheel anders worden de aanwezige gemeenlijk gehouden, zij zijn veeleer af te keuren dan te prijzen om het zondige misbruik, dat daarbij de overhand gekregen heeft.

64. Op deze dag heiligde de koning het middelste van de voorhof, dat vóór het huis van de HEERE was, het gehele inwendige voor het tempelhuis gelegen deel van de priestervoorhof tot een offerplaats, buiten het brandofferaltaar, omdat hij daar het brandoffer en het spijsoffer 1) bereid had, mitsgaders het vet van de dankoffers: want het koperen altaar, dat voor het aangezicht van de HEERE was (zie 6: 16), hoewel twaalf el in het vierkant metende en alzo een tamelijk grote hoeveelheid offervlees kunnende bevatten, was nochtans te klein, om de brandoffers en de spijsoffers en het vet van de dankoffers te vatten, die men allen in de loop van het zevendaagse feest de Heere daar toebracht.

1) Hieronder hebben we te verstaan het gewone Morgen- en Avond-offer met zijn Spijsoffer.

65. Op dezelfde tijd ook hield Salomo het feest van de loofhutten dat in deze tijd viel, en geheel Israël met hem, een grote gemeente, van de ingang af, van de uiterste grens in het noorden, namelijk het gebied van de stad Hamath aan de Orontes (Numeri 34: 8; 2 Samuel 8: 6) "2 Samuel 8: 6) tot de rivier van Egypte, de tegenwoordige Wady el Arisch in het uiterste zuiden (Numeri 34: 5) voor het aangezicht van de HEERE, onze God, zeven dagen (van 8-14 van de maand), en nogmaals zeven dagen, (van 15-21 van dezelfde maand Ethanim), zijnde tezamen veertien dagen, waarvan alzo de eerste helft voor het feest van de tempelwijding, de tweede helft voor het loofhuttenfeest.

66. Op de achtste dag na het einde van de op deze dag van de loofhuttenfeest vallende sluitingsplechtigheid (Leviticus 23: 33vv.) liet hij het volk gaan, zodat zij op de 23ste dag van de maand weer konden huiswaarts keren (2 Kronieken 7: 10), en zij zegenden de koning 1) namen afscheid van hem op de 22ste van de maand; daarna gingen zij de volgende morgen naar hun tenten, blijde en goedsmoeds, over al het goede, dat de HEERE aan David, Zijn knecht, en aan Israël, Zijn volk, door de gelukkige voleindiging van de tempelbouw gedaan had.

1) Zoals Salomo zijn volk, zo wenste ook het volk zijn koning Gods zegen. Slechts die vorst kan van zijn onderdanen verlangen, dat zij voor hem bidden, die ook voor hen bidt. Heil het land waarin vorst en volk elkaar het goede toewensen en voor elkaar bidden, want daar zullen goedertierenheid en waarheid elkaar ontmoeten, gerechtigheid en vrede elkaar kussen (Psalm 85: 11). Wanneer men God gegeven heeft wat Godes is, kan men blijde en goedsmoeds weer aan zijn dagelijkse arbeid beginnen. God te loven en te danken maakt het hart vrolijk en gewillig tot de arbeid..

HOOFDSTUK 9.

I. Vs. 1-9. In de nacht, volgende op de inwijding van de tempel, verschijnt de Heere evenzo, als Hij vroeger spoedig na Salomo's troonsbeklimming gedaan had, deze in de droom, en belooft hem de verhoring van alle door hem gedane voorbeden en gebeden, wijst hem echter ook op de verwoesting van de tempel, die Israël treffen zal, als het niet op de weg van de goddelijke geboden blijft wandelen, maar zich aan de dienst van vreemde goden overgeeft (Vergelijk 2 Kronieken 7: 11-22).

1. Het geschiedde nu als Salomo voleindigd had te bouwen, zoals in 6 en 7 verteld is, het huis van de HEERE op de berg Moria, en het huis van de koning op de berg Sion en al de begeerte van Salomo, die hem gelust had te maken, in verbinding met zijn hoofdgebouwen.

2. Dat de HEERE ten anderen maal, of in de nacht volgende op de eerste dag van de inwijding (8: 1-65) of in die, die volgde op de dag van de sluiting van het veertiendaagse feest (8: 65vv.) aan Salomo verscheen, in de droom, zoals Hij hem de eerste maal (3: 4vv.), in Gibeon verschenen was.1)

1) Het doel van de verschijning van God lag nu niet alleen, of niet zozeer in het uitspreken van de verzekering, dat Hij zijn gebed verhoord had bij de inwijding van de Tempel gedaan, als wel hierin, dat de Heere in vs. 6 en 7 erop wijzen wil, dat de Tempel op zichzelf hen niet zal vrijwaren van de straf, indien het volk de Heere God verlaat en zich voor andere goden neerbuigt. De Heere verzekert hier, dat de vastheid van Salomo's heerschappij verbonden was aan de standvastigheid van zijn getrouwheid aan God en eveneens dat Israël alleen dan zou mogen rekenen op de zegen van God, indien het volk in Zijn instellingen zou wandelen..

7. Zo zal Ik, Ik heb dit reeds te voren door Mozes doen aanzeggen (Deuteronomium 28: 63vv.; 29: 22vv.), Israël uitroeien van het land, dat Ik hun gegeven heb; en dit huis, dat Ik Mijn naam geheiligd heb, zal Ik van Mijn aangezicht wegwerpen; en Israël zal tot een spreekwoord en spotrede zijn 1) onder alle volken.

1) De goddelijke bedreiging is woordelijk vervuld. Geen volk ter wereld is zoals Israël tot een spreekwoord geworden. Enig als het staat in zijn uitverkiezing uit alle volken, zo enig staat het ook in zijn verwerping en zijn ten ondergaan in de wereldgeschiedenis; tot heden toe is het 't levend getuigenis aan de ene zijde van de reddende liefde en genade, aan de andere zijde van de heiligheid, waarachtigheid en straffende gerechtigheid Gods, en het predikt door zijn geschiedenis aan alle volken de eeuwige waarheid, die de profeet Azaria de koning Aza voorhield: "Zult gij Hem verlaten, zo zal Hij ook u verlaten" (2 Kronieken 15: 2). Toen ten gevolge van de volkomen afval de door Salomo gebouwde tempel vernield werd, hield Israël op een zelfstandig rijk te zijn, en werd in ballingschap gevoerd; en toen na opbouwing van de tweede tempel het de grote Zoon van David, zijn beloofde, ware en eeuwige Koning, waarin alle volken van de aarde gezegend zouden worden, verwierp, werd deze tempel vernield om niet weer herbouwd te worden, en het volk werd over de gehele aarde verstrooid, om voor altijd op te houden een zelfstandig volk en rijk te zijn, overal veracht, gehoond, vervolgd..

8. En aangaande dit huis, 1) dat verheven zal geweest zijn, al wie daarvoor zal voorbijgaan, zal zich ontzetten en fluiten; men zal zeggen: Waarom heeft de HEERE alzo gedaan aan dit land en aan dit huis?

1) Hun straf zal het merkteken van hun zonden vertonen en openbaar maken. Zij verlaten de Tempel en dientengevolge verlaat God hen insgelijks, zij ontheiligden Gods huis door hun zonden en maakten het tot een gewoon huis, een huis van de zonden, en daarom ontheiligde de Heere het door Zijn oordelen en maakte het woest en tot ontzettingen. Dus gaf God zeer heilzame waarschuwingen aan Salomo, nu hij voleindigd had de Tempel te bouwen..

9. En men zal zeggen tot hen, die vol ontzetting deze vraag op de lippen nemen: Omdat zij de HEERE, hun God, verlaten hebben, die hun vaderen uit Egypte uitgevoerd had, en hebben zich aan andere goden gehouden, en zich voor deze neergebogen en hen gediend; daarom heeft de HEERE al dit kwaad over hen gebracht 1) (Deuteronomium 29: 24vv.).

1) Hoe menig mens, hoe menige familie, hoe menig volk, hoe gezegend ook in ieder opzicht, is met schande en afgrijzen aan het eind gekomen. Vraagt gij: Waarom is dit geschied? men kan slechts antwoorden: daarom, dat zij de Heere, hun God, verlaten hebben; want wat de mens zaait, dat zal hij maaien. Wijs hem, die van een goddelijk gericht niets weten wil, op de tweemaal verwoeste tempel van Jeruzalem en op het door de gehele wereld verstrooide volk, dat tot een spreekwoord geworden is bij alle volken..

II. Vs. 10-28. Als een laatste samenvatting van alles wat er over Salomo's gebouwen nog te berichten valt, worden ons hier verscheidene mededelingen gedaan, deels over zijn betrekking tot Hiram, de koning van Tyrus en de hulp, die deze hem verleende, deels over de omvang van zijn gebouwen, over de arbeidskrachten, die hij zich wist te verschaffen en de middelen, die hem daartoe ten dienste stonden. Onder de laatste wordt met name genoemd, de opbrengst van de in gemeenschap met Hiram ondernomen scheepvaart op Ofir. In deze mededelingen is ingevlochten, dat na voleindiging van de bouw van het paleis, de dochter van farao de voor haar bestemde harem betrok, en, na het einde van de tempelbouw, Salomo voortaan zijn offeranden in het algemene heiligdom en niet meer op de hoogten verrichtte (Vergelijk 2 Kronieken 8: 1-18).

10. En het geschiedde na verloop van twintig jaar (van 1011-991 v. Chr.), waarin Salomo die twee huizen, waarvan in 6-8 sprake geweest is, gebouwd had, het huis van de HEERE en het huis van de koning.

11. (Waartoe Hiram, de koning van Tyrus, zoals in 5 vermeld is, Salomo van cederbomen en van dennen (cypressen) bomen. en van goud naar al zijn, Salomo's, lust opgebracht had), dat als toen de koning Salomo aan Hiram, als beloning daarvoor, namelijk voor van hem verkregen goud (vs. 14), twintig steden gaf in het land van Galilea, nauwkeuriger in het land van Galil, 1) het noordelijk deel van het latere landschap Galilea.

1) Het land Galil betekent district, landafdeling (Jos 9: 6) en men moet er door verstaan, zoals blijkt uit Jozua 20: 7 en Jes. 9: 1 dat gedeelte van het stamgebied van Nafthali, dat gelegen is

boven het meer Merom, westelijk van de Jordaan op het gebergte, en meest bewoond door heidenen of overblijfselen van de oude Kanaänitische bevolking (vgl. 2 Samuel 24: 7). Deze 20 steden waren zonder twijfel alleen zulke, waarin alleen heidenen woonden, waarom Salomo er geen moeilijkheid in vond ze aan de heidense koning van Tyrus, aan wiens gebied zij ten oosten grensden, af te staan ter vergoeding van het hem gezondene (vs. 14 9.14). Maar zij bevonden zich in een slechte toestand, en God beschikte het zo, dat zij evenwel bij Israël, tot welk gebied zij naar de wil van de Heere behoorden, bleven; Salomo werd later door de geschenken van de koningin uit Scheba (10: 10) in staat gesteld zijn schuld (120 talenten goud) te dekken. Later werd toen de naam aan een veel groter stuk land gegeven (2 Koningen 15: 29)..

13. Daarom zei hij, na de bezichtiging, tot Salomo: Wat zijn dat voor steden, mijn broeder, die gij mij gegeven hebt? En hij gaf ze de koning Salomo terug, die ze naderhand uitbreidde en met Israëlieten bevolkte (2 Kronieken 8: 1vv.), en hij (beter men) noemde ze, wegens de geringschatting van de koning van Tyrus en in navolging van hem, het land Kabul, tot op deze dag.

1) Het is de gewoonte onder vorsten elkaar met het "Broeder!" aan te spreken (20: 32 1 Makk. 10: 18; 8: 11, 30; 2 Makk. 11: 22).

2)Waarschijnlijk zal Hiram zelf deze steden met de naam; het land Kubul, dat is: verpand of voor schuld overgenomen land genoemd hebben; de geestigheid van het volk maakte daarvan lwbhk = sicut id, quod evanuit tanquam nihil, land, dat niets waard is. Dit Kabul is niet te verwisselen met het in Jozua 19: 27 genoemde, dat nog als een dorp Kabel, 4 uur zuidoostelijk van Acco bestaat..

14. En Hiram had de koning gezonden, tot voltooiing van diens vele gebouwen (vs. 15vv.), honderd en twintig talenten (Ex 30: 13) goud. 1)

1) Wel had David veel verzameld, wel had Salomo veel geïnd door belastingen, vooral van de onderworpen volken, maar de werken, die hij verrichtte, waren zo omvangrijk, dat hij noodzakelijk van Hiram deze voor die tijd een zeer grote som moest lenen. Maar waar de koning van Tyrus weigert, om de 20 steden in het noorden van Galilea daarvoor te ontvangen, omdat heeft Salomo ongetwijfeld in de 20 jaar, die hij nog geleefd heeft, zijn verplichtingen aan Tyrus volbracht..

15. Dit is nu de oorzaak van het uitschot, 1) dat de koning Salomo deed uitkomen, uit geheel Israël, om het huis van de HEERE te bouwen en zijn huis, het huis van de koning en de koningin (7: 1vv.), en Millo, het hoofdbolwerk of de citadel van de burg Sion (2 Samuel 5: 9), en de muur van Jeruzalem, binnen de omvang waarvan nu ook de tempelberg moest opgenomen worden (11: 27), mitsgaders Hazor, de oude Kanaänitische koningsstad, noordwestelijk van het meer Merom (2 Samuel 13: 23), en Megiddo, aan de zuidwestelijke zoom van de Jizreëlse vlakte (Jozua 12: 21 12.21), en Gezer, een grensstad tussen de stammen Dan en Efraïm (Jozua 10: 33; 16: 3,5).

1) Hier wordt op een ander middel gewezen, waardoor het Salomo mogelijk werd, om zijn plannen door te zetten. Letterlijk staat er: Zo stond het met de herendiensten..

19. En al de schatsteden, die Salomo had, om daarin de opbrengsten van het land in te zamelen, deels tot voeding voor zijn leger, deels tot verzorging van zijn volk in tijden van nood (Exodus 1: 11 Genesis 41: 33vv.), en de wagensteden en de steden van de ruiters, alle steden waarin hij zijn ruiterij en krijgswagens had (4: 26), en wat de begeerte van Salomo begeerde te bouwen, wat hij anders nog voor zijn uitspanning bouwen wilde, in Jeruzalem, en op de Libanon, en in het gehele land van zijn heerschappij. 1)

1) Behalve van de tempelbouw en de bouw van het paleis en de verdere versterking van Sion horen wij hier alzo gewag maken van vestingen, magazijnen en lusthuizen, die Salomo gedurende zijn regering gebouwd heeft, om daarna te vernemen, hoe hij zich daartoe arbeidskrachten en geldmiddelen verschafte. Wat nu allereerst de vestingen betreft, zo waren de steden Gezer, Baälath en de beide Beth-horons zeer gewichtige plaatsen tot bescherming van het bergland Benjamin, Efraïm en Juda tegen vijandelijke invallen van de kant van de Filistijnse vlakte; van evenveel gewicht was echter ook de ligging van Megiddo aan de zuidelijke zoom van de Jizreëlse vlakte, door welke vlakte de weg liep van de Jordaan naar de Middellandse Zee en de ligging van Hazor in het noorden van het land ter beschutting tegen Syrië. Tegen het laatstgenoemde land vooral moest Salomo op zijn hoede zijn; want zoals in 2 Kronieken 8: 3vv. verteld wordt, had hij het rijk Hamath Zeba veroverd (vgl. 2 Koningen 14: 28) en moest het in onderwerping houden; in het door zijn vader onderworpen rijk van Damascus echter had hij volgens 11: 23vv. een voortdurende tegenstander aan Rezon. Ware het bericht over de Edomiet uit koninklijk nageslacht, Hadad (in 11: 14vv.) vollediger, zodat de mening van Thenius meer dan een bloot vermoeden zou zijn, die zegt, dat Hadad na zijn terugkeer, spoedig na het intreden van Salomo’s regering, het eigenlijke bergland aan de Israëlitische oppermacht ontrukt zou hebben, totdat het dan na het uitsterven van deze dynastie aan het rijk Juda kwam, dat zijn macht door aanstelling van een stadhouder weer probeerde te doen gelden, ware dit meer dan een vermoeden, zeggen wij, zo kon ook de verdere bewering van deze geleerde, volgens welke onder Thamor in vs. 18 9.18 niet Thamor in de Syrische woestijn, maar het in Ezechiël. 47: 19 en 48: 28 genoemde Thamar in de woestijn van Juda kon bedoeld zijn, des te aannemelijker worden, omdat daardoor niet alleen de bijvoeging "in het land" door deze verklaring tot zijn volle recht komt (Thamar in de woestijn van Juda in het eigenlijke Palestina), maar dan ook beter passend onder Baälath, het Baälath, het Baälath-Beër of Ramath in het zuiden (Jozua 15: 24; 19: 8) zou kunnen worden verstaan, en zou dan ook de uiterste punten van het land evenzeer door twee vestingen tegen Edom beschermd maken als het middelste bergland door Gezer en Beth-horon tegen het land van de Filistijnen..

(Robinson heeft de ligging van het in Ezechiël. 47 genoemde Thamar op de plaats van het tegenwoordige Kurnub, iets zuidelijk van Baälath-Beër, menen te moeten stellen).

Terwijl in 2 Kronieken 8: 3vv. Thadmor in verbinding met Hamath-Zeba en met de korensteden in Hamath geheel op zijn plaats is, laat zich daarentegen op deze plaats in de opneming van Baälath en Thamar een grote sprong niet loochenen, wanneer beide namen

verklaard worden op een wijze, zoals in onze tekst gebeurd is. Wat nu verder Salomo's magazijnen betreft, zo dienden zij zeer waarschijnlijk ook tot bewaring van behoeften voor reizigers en hun lastdieren, wanneer zij, zoals met Thadmor het geval was, aan de grote handelswegen gelegen waren; in 2 Kronieken 16: 4 worden zulke magazijnsteden in het land Nafthali genoemd, en behoorden daartoe ook Baälbek of Heliopolis in Opper-Syrië, dat verscheidene uitleggers onder Baälath hebben willen verstaan. Op zijn lusthuizen heeft Salomo het oog in Prediker 2: 4vv. Hoogl. 4: 12vv.; 7: 4 en wij hebben reeds gesproken van Salomo's tuinen en vijvers bij Etham (1 Samuel 9: 5); bovendien bevinden er zich niet ver van Hesbeya een bergvlek, zeer oude ruïnen van een burg, die aan de toren doen denken op de Libanon, die tegen Damascus ziet (Hoogl. 7: 4)..

22. Maar van de kinderen van Israël maakte Salomo, overeenkomstig de wetsbepaling, geen slaaf in bovengenoemde zin, maar zij waren krijgslieden en zijn knechten, zijn hofbeambten, en zijn vorsten, hoofden in burgerlijke of militaire dienst, en zijn hoofdlieden, koninklijke adjudanten (2 Samuel 23: 18), en de oversten van zijn wagens en zijn ruiters (4: 26). 1)

1) Tot zo vele en grote werken waren zeker vele handen nodig en deze allen bezig te houden, had op zichzelf de nuttigheid, dat het, zoals men heeft aangemerkt, dienen kon tot verdrijving van de ledigheid, tot lering van handwerken, tot redding van behoeftigen, tot verbanning van nijd en oproer, omdat de onderdanen zagen, dat de schatting, die geheven werd, ten voordele verstrekte van zo velen uit hen. Immers, de armen van werk te voorzien beveiligt hen voor allerlei verzoekingen..

25. En Salomo offerde nu, nadat de tempel voltooid was, niet meer zoals voorheen (3: 3) op de hoogten, maar driemaal per jaar op de drie hoofdfeesten, Pascha, het feest van de oogst en het Loofhuttenfeest (Exodus 23: 14vv.) brandoffers en dankoffers op het brandofferaltaar, dat hij de HEERE gebouwd had (1Ki 7: 23), en rookte daarop, dat voor het aangezicht van de HEERE was, 1) liet op dit, voor de in het eigenlijke tempelhuis aanwezige Heere opgerichte altaar, zijn offers ontsteken, daarmee zijn gehoorzaamheid betuigende aan de goddelijke wet (Deuteronomium 12: 4vv.), als hij het huis volmaakt had (of: "zo volmaakte hij het huis). 2) Voortaan werd de tempel als algemeen heiligdom en plaats van aanbidding voor geheel Israël gebruikt (2 Kronieken 8: 13).

1)Opzettelijk wordt dit door de heilige schrijver meegedeeld om daardoor te doen uitkomen, dat nu niet meer op de "hoogten" werd geofferd. Als straks dan ook gedurig wordt gezegd, dat het volk op de hoogten offerde, wordt dit als een zondeschuld het volk aangerekend..

2) Tot deze volmaking van het tempelgebouw door een regelmatige dienst daarin te brengen behoorde, volgens 2 Kronieken 8: 14, ook de doorvoering van de door David betreffende de priesters en Levieten ingevoerde regeling (1 Kronieken 24-27)..

Van de Psalmen uit Salomo's tijd noemen wij hier de door een van de kinderen van Korah vervaardigde Messiaanse Psalm 45, een lofzang vol heilige vervoering op een onvergelijkelijke koning, wiens schoonheid, geestesgaven, heldenkracht, mildheid en gerechtigheid geprezen worden en die voorgesteld wordt als bruidegom op een bruiloftsdag,

als hij juist op het punt staat zijn huwelijk met een schaar edele jonkvrouwen te sluiten. Onder deze is er een bijzonder op de voorgrond gesteld als de meest bevoorrechte gemalin; tot haar wordt dan het woord gericht om haar dringend te vermanen haar volk en haar vaderlijk huis te vergeten, om door een onvoorwaardelijke overgave aan haar heer en gemaal zich hem waardig te maken. Daarop volgt een schildering van de optocht van de bruid en gevolg naar het paleis van de koning; omdat deze een nakomelingschap beloofd wordt, die hij tot vorsten zetten zal over de gehele aarde, sluit de Psalm met de gelofte van voortdurende lof, gevolgd als het ware door de echo van het lofgezang van alle volken. Hoe meer wij nu daaraan vasthouden, dat de zanger hier niet te doen heeft met de bruiloft van een aardse koning, maar met een profetisch gezicht, waarin hij de Gezalfde van de Heere, die op aarde geen gelijkenis heeft Hem waardig, in Zijn heerlijkheid en vorsten-deugden aanschouwt, en onder het beeld van een huwelijk profetisch de opneming van het oude verbondsvolk en die van alle volken der aarde voorstelt, vanwaar dan ook zijn taal immer hoger stijgt, totdat het lied in de eeuwigheid zich verliest, hoezeer wij daaraan vasthouden, laat zich echter ook aan de andere zijde niet loochenen, dat de Psalm een menigte zinnelijke rekken heeft, die zich moeilijk laten vergeestelijken, en die onvergelijkelijke koning, wiens heerlijkheid met zijn betrekking tot zijn rijksgenoten het onderwerp van dit lied vormt, in zo’n geheel stoffelijk kleed verschijnt, dat, zeggen wij, er een historische grond van het geheel aanwezig is..

Dr. Filip Nicolaï, toen hij omstreeks het jaar 1597 predikant te Unna in Westfalen was, in een tijd, dat te Unna en in het vorstendom Waldeck, zijn vaderland, de pest vreselijk woedde, wendde zijne liefde steeds beslister van de wereld af en tot het hoogste goed, en zijn ziel werd zo vervuld van een hemelse liefdegloed tot zijn Verlosser en Heiland, dat hij alles om zich heen vergat; het lukte hem eindelijk een werelds liefdeslied uit die tijd met duidelijke heen wijzing op Psalm 45 te hervormen in een geestelijk bruidslied van de gelovige ziel en haar hemelse bruidegom Christus Jezus, met welk lied hij niet alleen de volheid van zijn eigen hart uitstortte en de drang van zijn hart om het wereldse door het geestelijke te vervangen voldeed, maar ook tegelijk zijn doel nader kwam om zijn vroegere leerling de graaf Willem Ernst van Waldeck, tot een gelijke hemelse liefde op te wekken; het bedoelde lied is dan ook tevens een zogenoemd naamvers op de graaf. Nu op gelijke wijze menen wij, heeft een van de kinderen van Korah, misschien ten tijde dat Salomo de dochter van farao overbracht van de stad van David naar het voor haar gebouwde huis (vs. 15), een reeds bestaand bruiloftslied, dat eens bij het huwelijk van de koning gediend had, vervormd in een geestelijk bruidslied; maar niet naar menselijke willekeur, maar gedreven door en vervuld van de Heilige Geest..

28. En zij kwamen te Ofir 1) en haalden van daar of bij elk van de verschillende tochten, die zij in drie jaar (hdst. 10: 22) deden of, wat meer waarschijnlijk is, op al deze vaarten tezamen, aan goud vierhonderd en twintig talenten als ook zilver, elpenbeen, apen, pauwen en sandelhout (10: 22) en brachten het tot koning Salomo. 2)

1) Over deze scheepvaart naar Ofir, namelijk over de plaats waar deze stad ligt (naar onze opvatting van Genesis 10: 29 aan de oostkust van Arabië), zijn vele geleerde onderzoekingen in het werk gesteld geworden, zonder dat deze tot nu toe tot een vast en betrouwbaar resultaat hebben geleid. Wij stippen daarom hier slechts aan, dat anderen Ofir zoeken 1e. in het zuidelijk deel van Arabië bij de straat van Bab-el Mandeb; 2e. aan de zuidoostkust van

Afrika, bij Sofala, tegenover Madagascar; 3e. aan de Oost-Indische kust van Malabar, waar zich beneden de monden van de Indus een landschap Abhira bevond; 4e. in het Zuid-Amerikaanse Peru, terwijl men het in 2 Kronieken 3: 6 vermelde goud van Parvaïm in deze zin verklaarde "goud van de beide Peru's", d.i. Peru en Mexico. Onder deze meningen heeft de derde het meeste voor zich, omdat het zeer waarschijnlijk is, dat de naam van het oorspronkelijk aan de oostkust van Arabië gelegen Ofir, sinds de tijd dat men naar Oost-Indië voer, dit land in de wandeling mede begreep..

2) De scheepvaart naar verre landen moest niet alleen dienen om van daar schatten en goud te halen, maar hun daarvoor schatten te brengen, die de mot en de roest niet verderven en de dieven niet stelen (MATTHEUS. 6: 19vv.). De handel kan voor een volk hoogst gezegend zijn, maar ook tot een onverzadelijke geldzucht voeren, of tot weelderigheid en godvergetenheid, zoals dit bij Israël dikwijls gebleken is..

39. En Ik zal hierom, daarom 1) dat Salomo de hem op dezelfde wijze als u gestelde voorwaarde (vgl. vs. 38 met 3: 14; 6: 12; 9: 4vv.) niet vervult, maar zich met zijn volk van Mij afgewend heeft, het nageslacht van David, door afscheuring van het grootste deel 2) van Israël verootmoedigen; nochtans niet altijd, integendeel, eenmaal zal de hereniging plaats hebben van de beide rijken, in die Spruit van het huis van David, die alles weer terecht zal brengen en Wiens koninkrijk eeuwig zal zijn (2 Samuel 7: 12vv.).

1) Ahia zegt Jerobeam de reden, waarom hij koning zou zijn over tien stammen; niet om zijn goed karakter of zijn verdiensten, maar om Salomo voor diens afval te straffen. Zo moest Israël weten, dat zij niet om hun vroomheid meester waren geworden van Kanaän, maar om de goddeloosheid van de Kanaänieten (Deuteronomium 9: 4). Jerobeam verdiende deze goede post niet, maar Israël verdiende die slechte vorst. Als Ahia hem de reden zegt, waarom God het koninkrijk van Salomo's huis afscheurde, waarschuwt hij hem in acht te nemen, dat hij niet evenzo zijn voorrechten verzondigt..

2) Het is opmerkelijk, dat in dit gehele verhaal slechts van één stam aan de ene en van tien stammen aan de andere zijde sprake is, omdat toch het volk uit twaalf stammen bestond, en ook Ahia zijn mantel in twaalf stukken scheurt, en nu is het volstrekt onmogelijk, de twaalf stammen op beide rijken zo te verdelen, dat Jerobeam dientengevolge hierna werkelijk 10 stammen en het huis van David echter 1 à 2 stammen gekregen heeft. Inderdaad stond het veeleer zo, dat tot het rijk Juda behalve de stam Juda ook de stam Simeon (Jes. 19: 1-9) en de stam Benjamin (12: 21; 2 Kronieken 11: 3,23) alzo tezamen 3 stammen behoorden; tot het rijk van Israël daarentegen 9 stammen Aser, Nafthali, Zebulon, Manasse, Issaschar, Efraïm, Dan, Gad en Ruben. Hieruit blijkt dat de getallen symbolisch en niet rekenkundig moeten worden opgevat..

"De tien als het ronde getal en het getal van de verzameling is tegenover de één gesteld, om aan te duiden, dat geheel Israël (vgl. hoofdstuk 12: 20) van het huis van David gescheurd zou worden, en het huis van Salomo slechts één enkel doel zou behouden." Dit was de oplossing van de strijd (conflict), waarin Gods trouw aan de ene zijde, en Zijn gerechtigheid aan de andere zijde met elkaar geraakten, ten opzichte van het huis van David, toen Salomo van Hem

afvallig werd; de Heere had het nageslacht van David een eeuwig koninkrijk beloofd, en Zichzelf daarmee om zo te spreken, de handen gebonden, zodat Hij met Salomo niet op dezelfde wijze kon handelen, als met Saul was gebeurd; en toch moest Hij aan hem dezelfde gerechtigheid uitoefenen als aan de eerste koning van Israël was gebeurd. Daar wordt nu Israël als een geheel, iets volkomens, of in een uitgebreidere zin het koninkrijk (vs. 11, 31 en 34), d.i. het koninkrijk als zodanig, als uiterlijke macht en waardigheid van Salomo's hand gescheurd, wat daarentegen aan het huis van David verblijft, is een deel, en wel dat deel, waaraan de verlossing is verbonden, want deze kan niet gebroken worden, Juda met zijn middelpunt Jeruzalem (Isa 1: 1). Nu echter is van begin af aan Simeon Juda ingeplant en lang als een eigen stam uit de geschiedenis verdwenen; Jeruzalem echter behoorde oorspronkelijk tot de stam Benjamin (Jozua 18: 16 Richteren 1: 21), en ging alzo ter wille van deze stad ook Benjamin voor het grootste deel, wat zijn uiterlijk bestaan betrof, in Juda over. Wat het begrip van zijn toebehoren betreft daarentegen, zo stond Benjamin aan de zijde van Jozef of van de overige stammen in tegenstelling tot Juda (Psalm 78: 67vv. Amos 6: 6 Obadja 1: 18); zoals Jozef en Benjamin de beide lievelingszonen van Jakob van de geliefde Rachel waren, en zelf aan elkaar door de tederste liefde verbonden waren (Genesis 43: 29vv., 34; 44: 27vv.), en evenals bij de tocht door de woestijn Benjamin met Efraïm een banier had (Numeri 2: 18vv.; 10: 22vv.), zo bestond ook in David's tijd bij Benjamin, reeds om de eer van het koningschap, dat deze stam aan de stam Juda verloren had, een grote neiging tot de overige stammen en tot die ijverzucht tegen Juda (2 Samuel 19: 20; 20: 1); en dat bij David's volkstelling behalve Levi, Benjamin de enige stam is, die niet meegeteld wordt (1 Kronieken 21: 6), heeft ongetwijfeld zijn grond daarin, dat Joab het meest ertegen opzag om met deze stam in aanraking te komen en hem daarom tot het laatste bewaarde..

Een duidelijk bewijs, dat de Schrift zelf naar de geest de stam Benjamin tot de 10 stammen gerekend heeft, ofschoon ook de stam aardrijkskundig tot Juda behoorde, vindt men in Psalm 80: 3. Wij hebben hiermee hoofdzakelijk de verklaringsgrond gevonden, waarin de Heere de verdeling van het rijk in het plan van de leiding van Zijn volk opnam: de van oudsher aanwezige en op een zekere verscheidenheid in karakter en beroep berustende kiem van het onderscheid tussen Juda en het overige Israël (1 Samuel 11: 8; 15: 14; 17: 52) moest volkomen tot ontwikkeling komen, om tenslotte in een hogere eenheid over te gaan (Jes. 11: 13). Tegelijk echter is in Benjamins tweeslachtige toestand, odmat het uiterlijk aan Juda verbonden was, en innerlijk tot Israël zich getrokken voelde, aangeduid, dat de verdeling geen scheiding zou zijn, waarin de reeds nu daargestelde eenheid het veeleer voor verbastering bewaard en tot welke hogere eenheid het later teruggevoerd kon worden, dat is Jeruzalem met zijn heiligdom en zijn belofte..

Terwijl nu aan Jerobeam uitdrukkelijk gezegd wordt, dat de Heere Salomo voor het overige van zijn leven koning wilde laten blijven over het onverdeelde rijk, zo is hem daarmee elk recht ontnomen zelf iets te doen om in het bezit van het hem beloofde koningschap te geraken en zo een opstand te bewerken; hij moest de weg van David bewandelen, en geduldig leren wachten totdat de Heere zelf hem de weg tot de troon zou banen om dan ook bij verdere trouw de belofte te zien vervullen: "Ik zal met u zijn, en u een bestendig huis bouwen, zoals Ik David gebouwd heb." Dat echter Jerobeam niet als David gezind was, blijkt uit de gehele samenhang; hij liet zich door datgene, wat Ahia van Gods bedoelingen tot hem gezegd had,

verleiden de hand op te heffen tegen de koning (vs. 36vv.), waarschijnlijk door bij de onder hem staande arbeiders oproerige gedachten op te wekken, of liever, omdat naar alle schijn reeds dergelijke gedachten als vonken onder de as gloorden, probeerde hij deze gloed te voeden (vgl. vs. 37 met 12: 4)..

40. Daarom, 1)omdat hij van zijn gehele onderneming kennis droeg, probeerde Salomo Jerobeam te doden; maar Jerobeam maakte zich op en vluchtte naar Egypte, tot Sisak, de koning van Egypte, de eerste uit de 22ste of Bubastitische dynastie (1Ki 3: 1), hetgeen wellicht omstreeks het jaar 976 v. Chr. voorviel, en was in Egypte totdat Salomo stierf.

1) Niet omdat Ahia die boodschap aan Jerobeam gedaan had, maar omdat deze een opstand tegen hem bewerkstelligde (zie vs. 28). Het is wel waarschijnlijk, dat hij, n.l. Jerobeam, uit die woorden van Ahia, de Profeet, reden heeft gezien om zich door een opstand van de troon over de tien stammen te verzekeren, maar zonder oorzaak. Want de Heere had hem uitdrukkelijk laten zeggen, dat Salomo koning zou blijven over het gehele rijk, zolang hij zou leven. Wat een treffende tegenstelling tussen David en Jerobeam! Ook David had van Samuel de belofte ontvangen koning te zullen worden; maar bij hem was van een verwekken van een oproer geen sprake. Integendeel, hij wacht op de leidingen van zijn God, en niet eerder neemt hij bezit van den troon, dan toen de Heere het hem duidelijk maakte, na de dood van Saul. David was een man naar Gods hart. Jerobeam volgt zijn eigen wegen en inzichten..

III. Vs. 41-43. Tot slot van de geschiedenis van Salomo volgen nu nog, met verwijzing naar uitvoeriger bron, die ook de grond van deze geschiedenis uitmaakt, korte aanmerkingen over de duur van zijn regering, over zijn dood en de plaats van zijn begrafenis (Vergelijk 2 Kronieken 9: 29-31).

41. Het overige nu van de geschiedenissen van Salomo en al wat hij gedaan heeft en zijn wijsheid waarvan boven reeds proeven meegedeeld zijn, is dat niet geschreven in het boek van de geschiedenissen van Salomo? in het boek van de geschiedenis van de Salomonische tijd (1Ki 14: 19) dat de profeten Nathan, Ahia en de ziener Jaddi samengesteld hebben? (2 Kronieken 9: 29)

43. Daarna ontsliep Salomo met zijn vaderen 1) en werd begraven in de stad van zijn vader David, en Rehabeam, zijn zoon, werd koning in zijn plaats (1Ki 2: 10).

1) Nog had geen van de drie tegenstanders van Salomo (14vv.) iets tegen hem vermocht; want tijdens zijn leven zou het onheil nog niet over hem komen; maar hoeveel grond tot bezorgdheid was toch reeds overal voorhanden, hoe loerde de vijand reeds van alle zijden, om te kunnen inbreken! Toen David oud geworden was, kon hij gerust op zijn rijk neerzien; het had vrede van binnen en naar buiten; Israël’s koning was gevreesd, hij kon aan zijn zoon een groot en heerlijk rijk nalaten. Toen Salomo oud geworden was, was het geheel anders; de koninklijke naam had zijn ontzag verloren. En reeds zag Salomo van ver de bliksemflitsen, die spoedig zich in een onweer boven zijn rijk zouden ontlasten. Of de kastijdende hand van de Heere, die toch nog zo genadig gespaard had, een vreedzame vrucht van de gerechtigheid bracht? Of Salomo zich vóór zijn dood nog tot de Heere bekeerd heeft? is een vraag,

waarover de gewijde geschiedenis het stilzwijgen beweert. Een antwoord geeft alleen de Prediker van Salomo, dat (1Ki 4: 31) in elk geval een geschrift van zijn hoogste ouderdom is. Een boete, zoals die van zijn vader geweest is, treffen wij echter ook hier niet aan. Salomo’s geest en toestand was anders, het was een verzadigd zijn van de wereld en haar heerlijkheid en de bekentenis, hoe ijdel alles is; en wanneer zo de levenszatte en levensmoede koning naar iets blijvends omziet, daar is het slechts één zaak, namelijk de vrees van God..

De gelovige Jood knoopte zijn schitterendste vooruitzichten niet vast aan de naam van Salomo, maar aan die van zijn vader David, terwijl in het heidense en Islamitische Oosten altijd "Saleiman" (d.i. Salomo) hoog gevierd is..

Terecht zegt Bertheau: "Salomo heeft tot de ondermijning van de eigenaardigheid van zijn volk meer bijgedragen dan enig ander koning," slechts moet men de oorzaak daarvan niet alleen zoeken daarin, dat hij het tot de akkerbouw aangewezen volk tot een handeldrijvend volk maakte en zijn prachtige gebouwen, zijn harem en zijn schitterende hofhouding vreemdsoortige verschijnselen waren in Israël; de eigenlijke, de hoofdoorzaak was deze, dat hij door invoering en dulding van vreemde afgodische eredienst, de godsdienst van zijn volk, waaruit alle eigenaardigheden ten opzichte van andere volken voortvloeiden, ondermijnde; dat was de worm aan de wortel van het rijk en van het volksleven..

HOOFDSTUK 12.

VERDELING VAN SALOMO'S RIJK.

I. Vs. 1-24. Na de dood van Salomo, als diens zoon Rehabeam zich wil laten huldigen, geven de tien stammen hun plan om zich van het huis van David los te scheuren en een eigen koninkrijk te vormen, niet onduidelijk daardoor te kennen, dat zij niet naar Jeruzalem tot de huldiging opkomen, maar Rehabeam dwingen naar Sichem, de hoofdstad van Efraïm, te komen, opdat hij daar de huldiging ontvangt, terwijl zij Jerobeam uit Egypte roepen, om bij de daar ter plaatse bijeengeroepen volksvergadering aanwezig te zijn. Zij stellen daar de koning als voorwaarde van hun onderwerping aan zijn regering voor, de belofte van verlichting van de door Salomo opgelegde diensten; deze wil hun na verloop van drie dagen antwoord geven op hun vordering; hij gaat nu eerst met de oudere raadslieden uit de tijd van zijn vader Salomo te rade, daarna met de jongere, die met hem opgegroeid zijn, welk antwoord hij aan het volk geven zal. Hij verlaat echter de raad van de oudsten, die wilden, dat hij de ontevredene gemoederen, door tegemoetkoming aan hun bezwaren, tot bedaren zou proberen te brengen, en op de dag van de beslissing spreekt hij overeenkomstig de raad van de jongeren met harde en overmoedige woorden de tien stammen aan, die zich daarna terstond van het huis van David afscheiden, en op een latere volksvergadering Jerobeam tot hun koning verkiezen. Als Rehabeam op de genoemde dag van de beslissing de gevolgen van zijn dwaze handelwijze ziet, wil hij door toedoen van Adoram, opnieuw met de tien stammen onderhandelen, maar moet overhaast de vlucht nemen uit Sichem, ten einde niet evenals zijn rentmeester in de volksoploop om te komen; als hij daarna van Jeruzalem uit een veldtocht onderneemt, om met geweld van wapens de afvalligen onder zijn gehoorzaamheid terug te brengen, treedt het woord van de Heere verhinderend tussenbeide en hij moet met zijn volk zijn voornemen opgeven. (Vergelijk 2 Kronieken 10: 1-11: 4).

1. En Rehabeam1) toen hij nu in het 41ste jaar van zijn leven koning geworden was in zijn vaders plaats (14: 21; 11: 43), ging naar Sichem, een van oudsher beroemde stad tussen de bergen Ebal en Gerizim (Genesis 12: 6; 33: 18-35: 5 Jozua 8: 30 vv.; 24: 1,32 Richteren 9: 1vv.): want het gehele Israël, het volk van de tien stammen (vs. 20vv.) was te Sichem gekomen, om hem daar koning te maken. 2)

1) Wij lezen niet dat Salomo een andere zoon had, behalve Rehabeam, wat als een berisping van de voorzienigheid beschouwd mag worden, daarvoor dat hij zo'n menigte vrouwen nam. Salomo voelde het, dat zijn zoon waarschijnlijk geen verstandig man zou blijken te zijn, of zijn plannen tot heil van Israël zou uitvoeren, daarover was hij verdrietig (Prediker 2: 18,19). Zijn natuurlijke onvoorzichtigheid en onbezonnenheid zou verergerd worden door de vleierij van jonge mensen, met wie Rehabeam was opgevoed. Salomo beklom de troon nog zeer jong zijnde, toch was hij toen reeds een wijs man. Rehabeam was op zijn veertigste jaar een dwaas. Wijsheid gaat niet altijd met de jaren gepaard, en wordt niet door de menigte jaren of de voordelen van een opvoeding alleen verkregen..

2) Dit "tot koning maken" is een zalving van de zijde van de oudsten en stamhoofden, evenals een openlijke huldiging, zonder dat wij hierbij aan een formele verkiezingscapitulatie, aan een

wederzijds verdrag in de geest van de constitutie van de latere tijd te denken hebben (2 Samuel 5: 3). Het recht, de door God gekozen vorst op deze wijze tot koning te maken, hadden de stammen niet slechts bij Saul en David (1 Samuel 11: 15; 2 Samuel 2: 4; 5: 3 bij Salomo (1 Kronieken 29: 22) uitgeoefend; terwijl nu Juda en Benjamin Rehabeam ongetwijfeld in Jeruzalem huldigden, doen de oudsten van de overige stammen de nieuwe koning naar hun eigen hoofdstad komen, omdat zij, zoals D. Kimchi aanmerkt, gelegenheid zochten van hem af te vallen en het koninkrijk op Jerobeam over te dragen..

Uit de beide volgende verzen blijkt, dat men deze reeds uit Egypte teruggeroepen had, en dat hij van zijn zijde de oudsten aan de hand gegeven had, welke eisen zij aan Rehabeam stellen moesten, om een geschikte grond tot uitvoering van hun voornemen te hebben; want omdat hij voorheen opziener van de arbeiders uit het huis van Jozef geweest was, wist hij het best de woorden te vinden, die zowel de voorhanden brandstof van het oproer bij de tien stammen tot laaiende vlam zouden doen uitbarsten als tegenover de nieuwe koning een rechtsvordering instellen..

Bähr merkt hier aan "niet omdat de koning naar Sichem gegaan was kwamen de tien stammen daarheen, maar omgekeerd, omdat deze naar Sichem gegaan waren, ging hij daarheen. Alzo had hij ze niet daarheen bescheiden, maar zij, d.i. hun oudsten, rechters en vorsten, hadden zich naar deze oude Efraïmitische hoofdstad begeven, als eens ten tijde van Jozua (Jozua 24: 1; vgl. 2 Samuel 5: 1,3), en dit bewoog de koning tot de reis naar Sichem. Het doel van hun vergadering was hem koning te maken, d.i. hem die reeds de troon beklommen had, evenals Juda, tot koning te erkennen en hem te huldigen, maar niet onvoorwaardelijk; alleen als hij naar hun eisen en wensen zou luisteren, en juist daarom verzamelden zij zich niet te Jeruzalem, zoals zij eigenlijk hadden moeten doen, en zoals zij eens naar Hebron, waar David zijn verblijf hield, gekomen waren, om die te huldigen; zij gingen veeleer naar Sichem. Dit was dan reeds "een betekenisvolle wenk, had Rehabeam hem maar behoorlijk verstaan."

Dat zij hem lieten roepen, zoals Jerobeam, is zeer onwaarschijnlijk, hij schijnt opgeroepen met zijn gehele gevolg gekomen te zijn..

4. a) Uw vader heeft ons juk hard gemaakt door belastingen en herendiensten; gij dan nu, maak uw vaders harde dienst en zijn zwaar juk, dat hij ons opgelegd heeft, lichter 1) en wij zullen u dienen.

a) 2 Kronieken 10: 4

1) Zij klagen niet over zijn vaders afgoderij en afkering van God. Wat de grootste van alle grieven was, was voor hen niets; zo zorgeloos en onverschillig waren zij omtrent godsdienstzaken, als zij maar konden leven op hun gemak en zonder belastingen. En bovendien was de klacht ongegrond en onbillijk. Nooit leefde een volk geruster of in groter overvloed dan zij. Kostten Salomo’s gebouwen hun geld, het kostte hun geen bloed, zoals de oorlog zou doen, die nog geld vereist bovendien. Werden er een menigte handen vereist om deze werken uit te voeren, het waren niet de handen van de Israëlieten. Waren de belastingen een juk, Salomo maakte het zilver geacht te worden als stenen, zodat zij aan hem slechts

teruggaven wat hem toebehoorde. Onruststokers hebben nooit gebrek aan een reden tot klagen. En wanneer wij zien op het verhaal van de Heilige Schrift omtrent Salomo's regering, op de vrede, de weelde en de voorspoed, die Israël toen genoot, twijfelen wij niet of deze klachten waren vals, of grotelijks overdreven..

Het is een gewoon verschijnsel bij de massa, dat zij meer schreeuwt over onderdrukking dan over afgoderij en andere zonden. Zij zijn meer bezorgd voor de buik dan voor de ziel, en mogen zij slechts vrij zijn dan letten zij weinig op het heil van de ziel..

Uit alles blijkt genoeg, dat zij het er opgezet hadden van Rehabeam af te vallen. Want, weliswaar waren de lasten niet gering onder Salomo vanwege de vele kostbare gebouwen, die hij had laten zetten, maar wat een tijdperk van vrede en geluk en voorspoed was het ook geweest! Er had zo'n weelde bij het volk geheerst, dat het zilver als niets geacht werd. In plaats van dankbaarheid voor de genoten weldaden te tonen, komen zij nu met klachten over de zware lasten. Vanwaar de oorzaak? Omdat door Salomo de heiligheid van de dienst van de Heere bij het volk was verdonkerd door zijn afgoderij. Hij had de dienst van de Heere op één lijn gesteld met de afgodendienst en nu was er bij het volk een minachting gekomen voor de dienst des Heren. De zuivere en ware godsdienst was verdonkerd, de wetten van de Heere waren veronachtzaamd en daardoor was aan het gezag een gevoelige knak toegebracht..

5. En hij zei tot hen: Gaat heen tot aan de derde dag, opdat ik mij kan bedenken 1) omtrent uw eis, komt dan weer tot mij om mijn antwoord te vernemen. En het volk ging heen.

1) Een vorst, die bij zijn komst aan de regering nog bedenktijd nodig heeft, of hij mild en genadig, dan of hij hard en despotisch denkt te regeren, heeft zijn hoog verantwoordelijk ambt niet met God aanvaard, en kan daarom ook geen zegen van God verwachten. Is het recht en goed, in alle gewichtige aangelegenheden tijd tot bedenken te nemen, zo is toch bij onverwachte gevaren een snel en vast besluit noodzakelijk. Wie gewoon is in Gods wegen te wandelen, zal dan ook geen stap doen, die hem later berouwen zal..

6. En de koning Rehabeam hield gedurende de bedongen tijd raad 1) met de oudsten, de bejaarde raadslieden, die gestaan hadden voor het aangezicht van zijn vader Salomo, toen hij leefde, en die zo in diens dienst een rijpe ervaring in regeringsaangelegenheden hadden opgedaan, zeggende tot hen: Hoe raadt gij, dat men dit volk antwoorden zal?

1) Wij lezen niet, dat Rehabeam raad zocht bij Hem, die alleen onfeilbare raad geven kan. Raad van wijze lieden is niet gering te achten, maar ook zij zijn feilbaar. Rehabeams gedrag doet ons zien, dat hij zich met enkel menselijke redeneringen ophield, zonder zich om de wil van de Heere te bekommeren. Hij verschilt daarin zeer van zijn vader (1 Koningen 3: 9).

7. En zij spraken tot hem, zeggende: Indien gij heden, nu het erop aankomt bij het begin van uw regering voor alle dingen de harten van het volk te winnen, knecht van dit volk wezen zult en hen dienen, en hun antwoorden en tot hen goede woorden spreken zult, overeenkomstig hetgeen zij aan u gevraagd hebben, zo zullen zij te allen dage uw knechten zijn, 1) zo zal het

u voor dit ogenblik lukken een afscheiding te voorkomen, en later, wanneer gij eens in het koninkrijk bevestigd zijt, zult gij wel een middel kunnen vinden om hen in toom te houden.

1) De weg tot de heerschappij is dienen, dat is goed doen, zelfs in neerbuiging voor onze minderen en allen alles worden, opdat we hun genegenheid mogen winnen. Boven alle dingen is de plicht van een vorst, de harten van zijn onderdanen door nederigheid en goedertierenheid tot zich te trekken..

8. Maar hij, de onverstandige zoon van de wijze Salomo, die in plaats van een vermeerderaar van het volk te zijn, zoals zijn naam betekent, door zijn dwaasheid zelf daartoe moest meewerken, dat zijn vaders rijk verdeeld werd, hij verliet de raad van de oudsten, die zij hem geraden hadden, omdat hij niet met zijn zin overeenkwam, 1) en hij hield raad met de jongelingen, die met hem opgegroeid waren, die voor zijn aangezicht stonden, zoals pas aankomende regenten gewoonlijk de fout begaan, dat zij om hun macht te tonen, dadelijk hun raadslieden wegzenden en andere beambten kiezen.

1) Zo gaat het met velen; zij winnen de raad van andere, wijzere personen in, alleen om daardoor als het ware een goedkeuring van eigen inzichten te verkrijgen, hetgeen daaruit blijkt, dat zij toch, ook bij verschil van mening hun eigen hoofd volgen. Gemis aan een vast richtsnoer in onze handelingen geeft tot deze hardnekkigheid aanleiding, omdat men geen andere toets kent dan eigen willekeur. Uw woord is mij een lamp voor mijn voet..

10. En de jongelingen, die met hem opgegroeid waren 1) en even overmoedig en trots gezind waren als hij zelf, spraken tot hem, zeggende: Zo zult gij zeggen tot dat volk, dat tot u gesproken hebben, zeggende: Uw vader heeft ons juk zwaar gemaakt, maar maak gij het over ons lichter, zo zult gij tot hen spreken, opdat het terstond bij het begin van uw regering blijkt, dat gij u door hun bedreigingen niet laat verschrikken: Mijn kleinste vinger zal dikker zijn dan mijn vaders lendenen; 2) als gij meent met mij als met een nog jong vorst te kunnen doen, wat gij u tegen mijn vader nooit gedurfd zou hebben, zult gij weldra mijn hand zo zwaar ondervinden, als ware haar kleinste vinger zo dik als mijn vaders heup; want juist als een jong vorst bezit ik die kracht van handelen, om mijn gehele van mijn vader geërfde macht, waarvan hij zich misschien in dit geval niet geheel bediend zou hebben, in volle mate tegen u aan te wenden.

1) Het is niet genoeg, dat men slechts raadplege met wijze en verstandige lieden, maar men moet ook hun raad volgen. Zij, die meest hun werk maken, om ons op te vrolijken, zijn zelden onze beste en nuttigste vrienden..

Die met ons opgegroeid zijn, hebben onbewust en onwillekeurig de grootste invloed op onze denkwijze en levensrichting, daarom moeten ouders steeds een waakzaam oog op de omgang van hun kinderen houden..

Wij weten, dat Rehabeam 41 jaar was, toen hij koning werd. De jongelingen daarom, die hij raadpleegde, hier met die naam genoemd in tegenstelling tot de straks genoemde oudsten,

waren dus geen kinderen meer, maar mannen, mannen echter die het ontbrak aan alle mogelijke ondervinding, mannen die men kinderen kon noemen in het verstand..

2)Grootspreken is volstrekt geen teken van moed. Hoe vermeteler iemand spreekt, des te minder is hij tegen gevaar en verleiding bestand; een wezenlijk sterk, vastbesloten en rustig man praalt niet..

Het is nodig om scherpe oordeelvellingen wel te overwegen, omdat zij gewoonlijk uit het vlees en niet uit de Geest zijn, welke laatste zachtmoedigheid wil..

11. Indien nu mijn vader een zwaar juk op u heeft doen laden, 1) zo zal ik boven uw juk nog daartoe doen; mijn vader heeft u met gesels gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen 2) kastijden.

1) Wat een onzinnige dwaasheid was het toch, dat Rehabeam de waarheid van de beschuldiging toegaf, die het volk tegen zijn vader voortbracht, en hem niet probeerde te verontschuldigen en zo’n voortreffelijke vorst niet verdedigde, van wie het volk, zoals het voorzeker erkennen moest, zulke uitnemende weldaden had ontvangen.

2) In de Mozaïsche wet komt zij als gerechtelijk strafwerktuig niet voor; bij lichamelijke tuchtiging was alleen van de stok sprake, maar evenals later de gesel met betrekking op Leviticus 19: 20 in gebruik werd gebracht, zo ook deze soort van verscherpte geseling (De 25: 3)..

De schorpioen was een wreed strafwerktuig. Zij was een lange zak van leder, opgevuld met zand en met punten of spijkers bezet.

Schorpioenen zijn gesels, voorzien van stukjes lood of ijzer, in de vorm van weerhaken, overeenkomende met de angel van de schorpioen. Isidor Hisp zegt: "Een roede, indien zij met knobbels of scherpe punten voorzien is, wordt een schorpioen genoemd." Rehabeam had kunnen voorzien, dat dit antwoord grote verbittering bij het volk moest verwekken, want het was niet een woord van een vorst, die zich bewust was onder de macht van God te staan, maar van een bloeddorstig tiran..

14. En hij sprak tot hen naar de raad van de jongelingen, 1) die zijn overmoed en eerzucht prikkelde, zeggende: Mijn vader heeft uw juk zwaar gemaakt, maar ik zal boven uw juk nog daartoe doen; mijn vader heeft u met gesels gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen kastijden (vs. 9vv.).

1) De stem van de Koning der Koningen luidt geheel anders tegen ons (MATTHEUS. 11: 28) dan Rehabeams stem; daarom moeten wij des te gewilliger Hem gehoorzaam en onderdanig zijn.

De allerhoogste God heeft steeds mede Zijne hand daarin; Hij bestuurt en leidt de meest boze doeleinden van de mensenkinderen tot een goed einde en tot de vervulling van Zijn

allerheiligste wil, zoals Jozef tot zijn broeders sprak (Genesis 50: 20). God richt niet de gedachten van de mensen op dwaasheid en zonde, wel echter moet hun verkeerdheid en zonde, die hun eigen schuld is, hun tot een oordeel dienen, en ook daartoe om Zijn raadsbesluit uit te voeren.

15. Zo hoorde de koning naar het volk niet, zodat hij door welwillendheid de ontevreden stammen elk voorwendsel tot oproer zou ontnomen en hen van afscheuring teruggehouden hebben (Spreuken 15: 1), want deze omwending was van de HEERE, zodat de koning door zijn dwaasheid de harten volkomen van zich vervreemdde en alle misschien nog bestaande banden, die de stammen aan het huis van David verbonden, geheel uiteen reet, opdat Hij (de Heere) Zijn woord bevestigde, tot uitvoering bracht, dat de HEERE (11: 29vv.) door de dienst vanAhia, de Siloniet, gesproken had tot Jerobeam, de zoon van Nebat.1)

1) Men kan niet nalaten hier op te merken, hoe groot het onderscheid is tussen de gewijde en ongewijde geschiedschrijvers. Het oogmerk van de eersten is, het verstand van de mensen in te nemen met erkentenis van de goddelijke Voorzienigheid, die in het verborgen alle zaken, zowel openbare als bijzondere bestuurt. Machiavelli zelf (een groot staatsman en geschiedschrijver uit het begin van de zestiende eeuw), ofschoon verre van godvruchtig te zijn, is overtuigd geweest van een overheersende macht in alle dingen, waarvan weinig geschiedschrijvers naar behoren spreken, maar veeleer op zo’n trant redekavelen, alsof ze niet wilden, dat de lezer op iets zou letten, dan op de wijsheid, kracht en staatkunde van hen, die de zaken behandelen, zonder enigszins in overweging te nemen, de zorg, die God over alles laat gaan..

Een enkel voorbeeld slechts. Schiller zegt in zijn "geschiedenis van de afval van de Nederlanden" onder meer: "Ware het ooit geoorloofd in menselijke dingen een hogere Voorzienigheid te vlechten, dan ware het bij deze geschiedenis, zo druist zij tegen alle verstand en ervaring in." Schiller heeft dus vantevoren reeds vastgesteld, dat men geen hogere Voorzienigheid mag aannemen in de geschiedenis..

Het was van de Heere, die Rehabeam overgaf tot zo’n dwaze en noodlottige misslag, de harten van het volk van hem vervreemde en door Zijn wijze Voorzienigheid alle omstandigheden tot dat doel bestierde. Dus volbrengt God Zijne Raadslagen en Voornemens door middel van de dwaasheid en ongerechtigheid van de mensen, terwijl Zijn Gerechtigheid in het besturen van alle zaken zo zichtbaar blijkt en zo onbeweeglijk is als de hoogste bergen, die de grootste macht van de aarde niet kan doen schudden, noch doen neigen naar hun wil..

Dit is natuurlijk van achteren geredeneerd. Niet de dwaasheid en overmoed was rechtstreeks van de Heere, dit was Rehabeams zonde; maar dat daardoor het woord vervuld werd, wat Hij had doen spreken tot Jerobeam. Het was Rehabeams doel niet om dit Woord in vervulling te doen komen, maar ten gevolge van zijn overmoed en dwaasheid, werden de plannen van de Heere uitgewerkt..

16. Toen geheel Israël zag, dat de koning niet naar hen hoorde, op hun eisen niet de minste acht sloeg, zo gaf het volk, dat slechts op een aanleiding wachtte om zich formeel van het

Davidische koningshuis te kunnen losmaken en het reeds in plan bestaande eigen koningschap te kunnen uitroepen, de koning weer een antwoord, dat de trots met grotere trots beantwoordde, zeggende, op dezelfde wijze als eens Sheba, de Benjaminiet, oproer gepredikt had (2 Samuel 20: 1): Wat deel hebben wij aan David? 1) ja geen erfdeel hebben wij aan de zoon van Isaï, waarom wij verder bij dit koningshuis uit een andere stam verblijven zouden; naar uw tenten, o Israël! en laat u voortaan door een koning uit uw midden regeren. Voorzie, zorg nu voor uw huis, o David! bekommer u van nu aan alleen om hen, die tot uw stam behoren, gij geslacht van David, met ons hebt gij niets meer te maken. Zo, na zo'n formele scheuring van het huis van David, ging Israël naar zijn tenten, de vergadering van Sichem verlatende.

1) Het volk noemde David veeleer dan Rehabeam, om te tonen, dat zij niet alleen Rehabeam, maar het gehele geslacht van David verwierpen.

2) Dus noemden zij David uit smaad en verachting, waarin men, zoals Victorinus Stregelius hier aanmerkt, een levendige schildering van een ondankbare wereld ziet. Want geen welsprekendheid is genoeg in staat om uit te drukken de grote verplichting, die de kinderen van Israël aan David hadden..

Het volk noemde David de zoon van Isaï, en wilde zeggen: Rehabeam heeft geen reden om zich zo hoogmoedig en trots te gedragen tegen zijn onderdanen, want als men op zijn oorsprong lette, zal zijn geslacht niet edeler of bekender zijn dan dat van velen uit ons. En omdat hij zijn macht misbruikt, mogen wij hem weer brengen tot zijn vorige geringheid. (POLIS).

18. Toen zond de koning Rehabeam Adoram die over de schatting was (4: 6; 2 Samuel 20: 24), naar de hoofdsteden van de noordelijke delen van het land, om de oproerige gemoederen tot rust te brengen en nieuwe onderhandelingen met de oudsten van Israël aan te knopen en het gehele Israël, in plaats van hem aan te horen, stenigde hem met stenen zodat hij stierf, want juist zijn verschijning wekte in de oproerige gemoederen de gehele haat tegen Salomo's herendiensten, waardoor zij zich gedrukt achtten (vs. 4) weer op; maar de koning Rehabeam, nog in Sichem en thans zijn leven niet meer veilig achtende, vermande 1) zich om op een wagen 2) te klimmen, dat hij in allerijl naar Jeruzalem vluchtte.

1) Eigenlijk moest alle kracht inspannen. Slechts door een haastige vlucht kon hij zich het leven redden..

2) Dit is de eerste maal, dat men leest van een koning, die op een wagen reed; want nergens vindt men dat Saul, David of Salomo daarop gereden hebben. Maar na de verdeling van het rijk wordt dikwijls gesproken van het gebruik van de wagens, beide door de koningen van Juda en van Israël..

19. Zo vielen de Israëlieten van het huis van David 1) tot op deze dag.

1) Hun opstand wordt een afval genoemd en was bijgevolg zondig, omdat hij streed met Gods bevel, van aan David en van diens nageslacht onderdanig te zijn tot in eeuwigheid, waarvan het volk niet bevrijd was door de belofte en het geschenk aan Jerobeam gedaan, omdat dit in het verborgen was gebeurd en hier nog niet volkomen geopenbaard; behalve dat aan Jerobeam de tegenwoordige en dadelijke bezitting niet was gegeven, maar God hem alleen had toegezegd, dat Hij hem die op Zijn tijd en op Zijn wijze zou bezorgen, hetgeen gedaan kon zijn, ofschoon het volk deze kwade en onrechtmatige wegen niet had ingeslagen, zoals ten opzichte van David gezien was. En behalve dit, het volk deed dit niet uit onderwerping aan Gods wil, maar om zijn eigen drift te voldoen en enige verlichting te verkrijgen. (POLIS).

20. En het geschiedde toen geheel Israël door de van Sichem naar hun woonsteden terugkerende oudsten en stamhoofden (vs. 16) hoorde dat Jerobeam uit Egypte, waarheen hij, naar men wist, gevlucht was ten gevolge van Salomo's nasporingen, teruggekomen was, 1) omdat hij bij de eisen aan de koning gedaan, het woord gevoerd had (vs. 3 vv.) dat zij heen zonden, naar zijn stad Zareda of Zarthan (11: 26 11.26), waarheen hij waarschijnlijk reeds vóór de tweede komst bij Rehabeam zich begeven had, ogenschijnlijk uit bescheidenheid, maar inderdaad uit sluwe berekening; en hem in de vergadering riepen, eveneens te Sichem bijeengeroepen, met het doel een koning te verkiezen, en hem daar door hun stamhoofden over geheel Israël tot koning maakten: 2) niemand volgde het huis van David, dan de stam van Juda alleen, met inbegrip van de met deze tot één stam verenigde stammen Benjamin en Simeon.

1) Vs. 20 begint evenals vs. 2 aan te duiden, dat met hem het in vs. 2 begonnen verhaal afsluit..

De noordelijke grens van de stam Benjamin met de steden Bethel, Rama en Jericho, behoorde naar 12: 29; 15: 17,21; 16: 34 tot het rijk van Israël, daarvoor echter kwamen meerdere steden van de stam Dan aan het rijk van Juda, namelijk Ziklag (1 Samuel 27: 6), Zereja en Ajalon (2 Kronieken 11: 10; 28: 18)..

2)Uitdrukkelijk doet de gewijde schrijver hier uitkomen, dat het volk, zonder de wil van de Heere te vragen, Jerobeam tot koning verkiest. Want wel had de Heere het Jerobeam laten aankondigen, dat hij koning zou worden, maar eigenmachtig had hij toen zelf de kiem gelegd voor de opstand, die nu uitbrak. Hierdoor en door de straks ingevoerde beeldendienst haalde Jerobeam zich een oordeel van God op de hals, waardoor hij feitelijk al verworpen was, eer hij de teugels van het bewind over de tien stammen in handen had genomen (zie Hosea 8: 3)..

24. Zo zegt de HEERE: Gij zult niet optrekken, noch strijden tegen uw broeders, de kinderen van Israël: een ieder kere terug tot zijn huis; want deze zaak, de afscheiding van de 10 stammen van het koninkrijk van het huis van David, is door Mij gebeurd 1) en dus moeten alle pogingen om de zaken op de ouden voet te brengen, vruchteloos zijn. En zij hoorden het woord van de HEERE en keerden terug om weg te trekken, naar het woord van de HEERE, 2) een ieder naar zijn woonplaats, zonder verder pogingen aan te wenden om de kinderen van Israël door het geweld van de wapens weer onder Rehabeams heerschappij te brengen.

1) God had besloten te handhaven, hetgeen Hij had gedaan en daarom verbood hij elke vijandelijkheid..

2) De broedertwist tussen het noorden en het zuiden heeft Israël verscheurd; maar de hand van de Heere had het zo beschikt, om David's nageslacht door mensenroeden te kastijden zonder toch daaraan Zijn barmhartigheid te ontzeggen (2 Samuel 7: 14vv.). Hoewel dus de losscheuring van het rijk van de tien stammen van het huis van David een besluit van God was tot vervulling van het over Salomo uitgesproken oordeel (vs. 15), zo berustte zij toch aan de andere zijde op een zondige rebellie tegen het door God aangestelde koningshuis en op minachting van de tempel en de aan Jeruzalem verbonden beloften; want ook daarvan tevens scheurden de 10 stammen in een zondige lichtzinnigheid zich los, door zich af te scheiden van het rijk Juda. Hiertegen kon nu slechts met geestelijke wapens gestreden worden, zoals in de 78ste Psalm plaatsheeft. Ogenschijnlijk behoort deze Psalm tot het Davidische tijdvak; hij kondigt in de aanvang Psalm 78: 1-4 als zijn doel aan, de feiten uit de Mozaïsche tijd tot lering en vermaning voor de tegenwoordige te doen dienen, en duidt als die tegenwoordige tijd in het slot Psalm 78: 65-72 die aan, toen de Heere Zich over Zijn volk tegen de Filistijnen weer erbarmd en het in Zijn machtige bescherming genomen heeft, maar daarbij echter het voorrecht van aanvoerder te zijn van Efraïm op Juda overgebracht heeft en in de keuze van Sion tot Zijn heiligdom en van David tot koning Zijn volk Jakob alzo rijk gezegend. Wij geloven echter daarom niet minder, dat de heilige dichter niet een mogelijke, maar een reeds voorgevallen afval van David en van het heiligdom te Sion op het oog heeft, en stellen de vervaardiging van de Psalm in de eerste tijd van Salomo's regering. Toen nu de betreurenswaardige scheiding van de 10 stammen van de zijde van Juda als een feit erkend moest worden, waaraan het huis van David om zijn door Salomo's afval ontstane schuld als aan een goddelijke beschikking zich onderwerpen moest, kwam het erop aan, aan de 10 stammen een onderwijzing "mee te geven in de tijd van de scheuring," hoe de laatsten die scheuring op te vatten hadden, opdat de juiste erkentenis van hun ontrouw die niet slechts als ontrouw ten opzichte van het rechtmatige koningshuis en als ondank jegens David's verdienste bij Israël zich deed kennen, maar veeleer als ontrouw jegens de Heere zelf en jegens Israël's verheven bestemming, opdat, zeg ik, deze erkentenis berouw bij hen zou opwekken en tenslotte een terugkeren tot Hem, van Wie zij afgevallen waren, bij hen zou bewerken..

Omdat wij nu beginnen de geschiedenis van de beide rijken afzonderlijk te beschouwen, zullen wij tot gemakkelijker overzicht voor de lezer de op elk rijk betrekking hebbende afdelingen elk afzonderlijk rekenen en wel zodanig dat die, welke over het rijk van Israël handelen, door een sterretje naast het cijfer aangeduid worden, daarbij zal een nieuw nummer gebruikt worden, waar van een nieuwe koning sprake is, terwijl de op dezelfde koning betrekking hebbende afdelingen hetzelfde nummer hebben, maar met een bijgevoegde letter naar alfabetische volgorde. Een bijzondere moeilijkheid geeft in de geschiedenis van de koningen de chronologie; wij geven evenwel in aansluiting met het chronologisch overzicht aan het slot van het boek Jozua vooraf een tabel over de tijdrekening in de boeken van de koningen, in welke tabel de moeilijkheden reeds uit de weg geruimd zijn, terwijl wij het bewijs voor de opgaven bewaren tot aan de verklaring van de daartoe betrekkelijke Schriftplaatsen.

I. RIJK Juda. II. RIJK ISRAËL'S.
Jaren v. Chr. Jaren v. Chr.
1 Rehabeam 17. 975-57 1 *Jerobeam*I 22. 975-953
2 Abia 3. 957-55
3 *Asa* 41. 955-14 2 Nadab 2. 953-952
3 *Baëza* 24. 952-930
4 Ela 2. 930-929
5 Zimri 7 dagen
6 *Omri* 12. 929-918
7 Achab 22. 918-897
4 *Josafat* 25. 914-889 8 Ahazia 2. 897-896
9 Joram 12. 896-883
5 Joram 6. 889-84
6 Ahazia 1. 883
7 Athalia 6. 883-77 10 *Jehu* 28. 883-856
8 *Joas* 40. 877-38 11 Joahaz 17. 856-840
9 *Amazia* 29. 838-10 12 Joas 16. 840-824
13 Jerobeam II 41. 824-783
10 *Uzia* 52. 810-758 Regeringloos 11. 783-772
14 Zacharia 6 maanden
15 *Sallum*1 mnd. 771
16 *Menahem* 10. 771-60
17 Pekahia 2. 760-59
11 *Jotham* 16. 758-42 18 *Pekah* 20. 759-39
12 Achas 16. 742-27 Regeeringloos 8 1/2. 739-30
13 *Hizkia* 20. 727-698 19 *Hosea* 9. 730-22
14 Manasse 55. 698-643
15 Ammon 2. 643-641
16 *Josia* 31. 641-610
17 Joahaz 3 mnd. 610
18 Jojakim 11. 610-599
19 Jojachin 3 md. 10 dg.
20 Zedekia 11. 599-588

Terwijl in de rubriek links de cursief gedrukte namen die koningen van het rijk Juda betekenen, die zich door een godsdienstige regering deden kennen, zijn in de rubriek rechts van de koningen van Israël door dezelfde letters de stichters van een nieuw koningshuis aangegeven. De opgegeven regeringsjaren moeten niet altijd als volle jaren gerekend worden, zoals b.v. in het Nieuwe Testament de "drie dagen", die Christus in het graf gelegen heeft, slechts een volle dag insluiten, de eerste en derde dag daarentegen zijn slechts delen van de dag en wel zeer kleine delen. De geschiedenis van de beide rijken bevat 3 perioden, 3 keerpunten. In de eerste periode, d.i. in de tijd van Jerobeam tot Omri in Israël en van Rehabeam tot Asa in Juda (12-16), stonden de rijken vijandig tegenover elkaar, totdat Israël in een grote strijd tegen Juda een zware nederlaag leed en bij herhaling van Israël's aanvallen op Juda de koning Asa de Syriërs te hulp riep, en daardoor Israël in langdurige en zware

oorlogen met dit machtige buurland wikkelde. De vijandschap nam een einde, in de tweede periode onder Achab en zijn zonen Ahazia en Joram in Israël, en onder Josafat, Joram en Ahazia van Juda, terwijl de beide koningshuizen zich door huwelijken met elkaar verbonden en zich met elkaar verbonden tot bestrijding van de gemeenschappelijke vijand, totdat de koningen van beide rijken Joram van Israël en Ahazia van Juda gelijktijdig door Jehu gedood werden. Op deze tijd van verbintenis volgde in de derde periode, aanvangende met Jehu in Israël en Joas in Juda (2 Koningen 10: 28-17: 41) weer verwijdering en wederkerige bestrijding, die eindelijk door de goddeloze politiek van Achas de ondergang van het rijk van Israël door de Assyriërs veroorzaakte..

Hieraan sluit zich de geschiedenis van het rijk van Juda na de ondergang van het rijk van de tien stammen tot aan de Babylonische ballingschap (2 Koningen 18: 1-25,30), dat een tijdvak van 134 jaar omvat..

Vs. 25-33. Jerobeams eerste zorg, nadat hij koning over de tien stammen geworden is, is zijn rijk naar buiten te bevestigen; daarom verbouwt hij Sichem in het westen en Pnuël in het oosten tot vestingen. Om echter daarna zijn heerschappij ook naar binnen te bevestigen en Israël voor altijd van Juda te scheiden, beproeft hij aan zijn volk een vergoeding voor de ontbrekende tempel te verschaffen en het door oprichting van twee heiligdommen van de jaarlijkse feestreizen naar Jeruzalem terug te houden; hij richt tot dat doel aan de zuidelijke en noordelijke grens van zijn land een gouden kalf op, waaronder Israël voortaan de Heere vereren moest, en bindt zich bij de aanwijzing tot de priesterdienst niet aan de stam van Levi en verzet het feest van de loofhutten van de zevende maand naar de achtste.

25. Jerobeam nu, toen Israël hem op de volksvergadering te Sichem (vs. 20) tot koning gemaakt had, bouwde juist dit Sichem, op het gebergte van Efraïm, dat zo geheel in het midden van het westelijk deel van zijn rijkgelegen was, tot een vesting, 1) en woonde daarin, hield daar zijn residentie, totdat hij die naderhand naar het mooie en hooggelegen Thirza (14: 17) verlegde en trok van daar uit, begaf zich na de voltooiing van Sichem naar het oostelijke Jordaanland, en bouwde a) Pnuël, aan de rechteroever van de Jabbok.

a) Genesis 32: 30vv. Richteren 8: 8vv.

1) Wij moeten ons niet op vestingen, maar op God verlaten, en God niet anders willen dienen dan Hij in Zijn geopenbaard Woord bevolen heeft; zo zal onze Godsverering uit geloof zijn en God welgevallig, en wij zullen door Hem gezegend worden.

26. En Jerobeam, die in het verdere verloop van zijn regering zag, hoe ondanks de verdeling van het land in twee rijken, evenwel de bewoners van het noordelijke rijk voortgingen bij gelegenheid van de jaarlijkse hoofdfeesten de tempel te Jeruzalem te bezoeken en daarheen hun offers te brengen, zei in zijn hart: 1) Nu zal het koninkrijk, het rijk van de tien stammen, dat mij ten deel gevallen is, weer tot het huis van David keren.

1) Zodra Jerobeam bereikt heeft wat de wens van zijn hart is, namelijk de heerschappij, vraagt hij niet meer naar de voorwaarde, waaronder zij hem beloofd en waaraan hij gebonden was (

11: 38). Hoe dikwijls vergeten wij, wanneer God ons gegeven heeft wat ons hart begeert, nu ook in Zijn wegen te wandelen. Wie op de weg van het oproer tot de heerschappij geraakt is, moet altijd in vrees en zorg zijn, dat hij ze weer op dezelfde wijze verliest, want het volk, dat heden Hosanna roept, roept morgen: kruisigt hem! kruisigt hem! Een kwaad geweten maakt ook de moedigste en krachtigste bevreesd en angstig, zodat hij gevaren ziet, waar geen gevaren zijn, en dan tot zijn veiligheid op verkeerde en boze middelen peinst. De ene misdaad wordt altijd door de andere gevolgd..

27. Als dit volk, dat geen eigen heiligdom bezit, opgaan zal om offeranden te doen in het huis van de HEERE te Jeruzalem, zo zal het hart van dit volk eindelijk tot hun vroegere heer, tot Rehabeam, de koning van Juda, terugkeren, ja, zij zullen mij doden, en tot Rehabeam, de koning van Juda terugkeren. 1)

1) Dat was een nodeloze vrees, want het was door de Heere gebeurd, dat hij koning over geheel Israël geworden was, en de Heere had hem uitdrukkelijk beloofd hem een bestendig huis te bouwen, zoals voor David, wanneer hij slechts in de wegen van de Heere wandelen wilde, zoals David gedaan had (11: 37vv.). Maar het is nu eenmaal zo met hen, die met hun hart van de Heere afwijken, dat zij zich nodeloos ongerust maken en in de wegen van wereldse wijsheid hun hulp zoeken moeten..

28. Daarom hield de koning een raad met de hoofden van zijn volk, die hem op de troon hadden gebracht (vs. 20), en hem ook nu bij de invoering van de nieuwe godsdienst, die hij uitgedacht had, behulpzaam zijn moesten, en maakte twee gouden kalveren, had meteen twee gouden kalveren vervaardigd, overeenkomstig het afgodsbeeld, dat Aäron eens op aandringen van het volk liet oprichten (Exodus 32: 1vv.), en hij zei tot hen, terwijl hij deze inrichting verontschuldigde met te zeggen dat het voor het bestwil van het volk was: Het is u te veel, te bezwaarlijk en te omslachtig om op te gaan naar Jeruzalem, en daar uw godsdienst te verrichten, zoals de Wet voorschrijft (Deuteronomium 12: 4vv.), maar het is ook niet nodig de Heere op zo’n verwijderde plaats te gaan vereren, ziedaar uw goden, o Israël! die u uit Egypte gebracht hebben; in deze beide beelden heb ik u de God, die u uit het diensthuis van Egypte verlost en tot Zijn volk gemaakt heeft, nader gebracht, dat gij hem hier in uw land dienen kunt, en wat ik u daarin aanbied is eigenlijk niets nieuws, maar slechts een herstel van dat, wat reeds de vader van uw priesterschap het volk tot een zichtbare voorstelling van de Heere gegeven heeft 1) (Exodus 32: 4).

1) Voor de wereld is Jerobeam in deze overlegging onschuldig, want wereldse lieden houden het ervoor, dat de godsdienst vastgesteld, gehouden en veranderd kan worden, naarmate dit het land, de onderdanen of het algemeen welzijn nuttig kan zijn of ten goede kan komen, en dat niet de regering om de godsdienst, maar de godsdienst omwille van de regering ingesteld is. Daarom meent men, heeft Jerobeam hier goed en wijs gehandeld. Maar God zegt daarentegen: "Alles wat Ik u geboden heb zult gij houden, gij zult niet daarbij, noch daaraf doen" (Deuteronomium 12: 32). Want de godzaligheid moet zich niet schikken naar het algemene welzijn, maar het algemene welzijn moet geregeld worden naar de godzaligheid. Elke regering die niet omwille van God, of van het zielenheil, maar tot bereiken van politieke en in het algemeen wereldse doeleinden, zich van godsdienstige middelen bedient en in het

geloof van het volk ingrijpt, maakt zich aan de zonde van Jerobeam schuldig en laadt een zware verantwoording op zich..

De goddeloze mens is, wat hij voor zijn God doen zal, weldra te veel. In zaken van het geloof en de Godsverering moet men niet naar datgene, wat aan de gemakzucht van de grote massa voldoet of haar aangenaam is, vragen, maar alleen naar datgene, wat God in Zijn Woord voorschrijft. Wie aan de zinnelijkheid en ruwheid van de massa tegemoetkomen en het ongeloof of bijgeloof in de hand werken, behoren tot de valse profeten, die de weg tot het leven breed maken. Leringen en instellingen, die van het geopenbaarde Woord van God afwijken worden dikwijls als vooruitgang en met de tijd meegaand aangeprezen, terwijl zij in waarheid achteruitgang en verderfelijke nieuwigheden zijn.

Wij bidden in het Christendom niet meer hout en steen en gouden kalveren aan en menen daarom hoog boven het duistere heidendom verheven te zijn, maar wij stellen nochtans zo dikwijls het schepsel boven de Schepper en zijn daaraan met onze gehele ziel, met al onze zinnen en bemoeiingen verbonden. Zie, de dingen en personen, die gij met uw gehele hart en met alle krachten bemint, dat zijn uw afgoden..

Wat is de grote zonde, die Jerobeam begaan heeft? Het ingrijpen in de bestellingen van God, het veranderen naar menselijke inzichten van de belijdenis, die de Heere God aan Israël had gegeven. In het tweede Gebod had de Heere God aan Israël doen verstaan de wijze, waarop Hij vereerd wilde worden. En dit was op geestelijk gebied. Niet op zinnelijke wijze, maar op geestelijke wijze. Niet met, maar zonder een symbool. Opdat Israël er niet toe verleid zou worden, om straks het symbool tot een afgod, tot een ander god te maken. En nu verleidt Jerobeam uit politiek oogmerk het volk, om de belijdenis van het geestelijk Wezen te veranderen in de belijdenis van een zichtbaar wezen. Hier viel de zuivere en ware Godsdienst. En dit was zo’n grote zonde in de ogen van God, dat zelfs van Jehu, die alle afgoderij had uitgeroeid, nog dit gezegd wordt, dat hij wandelde in de zonde van Jerobeam, de zoon van Nebat. Een waarschuwing voor onze tijd..

29. En hij zette, omdat de volkshoofden zijn plannen goedkeurden, het ene, een van de beide kalveren te Beth-el, 1) dat van oudsher gewijde huis van God (Genesis 28: 10vv.; 35: 7 Richteren 20: 18, 26vv.; 1 Samuel 10: 3) en het andere stelde hij te Dan, waar in oude tijden evenzeer reeds een eigen godsdienst bestaan had (Richteren 18: 30vv.).

1) Van een hoogte bij Beth-el heeft men een vrij uitzicht op Jeruzalem; deze hoogte is wel waarschijnlijk diegene, waarop Jerobeam het afgodische beeld oprichtte, en zijn zonde schreit des te meer ten hemel, omdat al het volk, dat kwam om op dit altaar te roken, in de verte het huis zag, waar zoals zij wisten, de heerlijkheid van de Heere woonde. In deze tijd toen Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël zondigen deed, valt naar onze mening de vervaardiging van de 78ste Psalm. Wat hem zelf betreft, zo was Jerobeam, hoewel ook niet van een uitstekend geslacht evenals Saul, die naar zijn afkomst tot de geringsten van het volk behoorde, een rijkbegaafd en vlug man (1 Samuel 9: 21 en

"1 Samuel 10: 27), en hij had evenzo als deze zijn land tot grote zegen kunnen zijn (1 Samuel 12: 14); nadat echter het drijven en jagen van het volk zelf, hem evenzo, als een Saul, trots gemaakt had en het reeds zich bij deze gelegenheid liet denken, dat David's zin de zijne niet was (11: 40; 12: 2vv.), en hij niet van plan was om in strenge onderwerping aan de Heere en het woord van Zijn mond zich te laten leiden, zoals het de Heere wilde, maar hij veeleer zichzelf leiden wilde, zoals zijn voorbeeld Saul (1 Samuel 13: 8vv.; 14: 24; 15: 9 was ook zijn einde zoals dat van Saul, hij werd verworpen. Maar zijn invloed had veel bozer gevolgen op het rijk, dan die van Saul, want terwijl deze na zijn verwerping terstond een David ter zijde gesteld werd, die een tegenwicht vormen moest, opdat het volk niet met hem in het verderf zou storten, maar na hem des te hoger verheven en des te rijker gezegend zou kunnen worden, zo heeft Jerobeam daarentegen het noordelijk rijk het stempel van zijn bestaan en van zijn verwerping, terstond bij het begin van zijn regering zo diep ingedrukt en zo scherp ingeënt, dat de geschiedenis van de tien stammen onder hem en zijn opvolgers niets anders is dan een verdere ontwikkeling van het afgodische bestaan en een eindelijke ondergang, waaruit geen herstel meer mogelijk is..

Anders is het gelegen met het zuidelijke rijk; dit is getreden in de erfenis van David's zin en David's belofte; zijn geschiedenis draagt als kenmerkend teken de vervulling van dat woord, dat van David met betrekking tot zijn nageslacht gegeven was (2 Samuel 7: 14vv.): "Ik zal hem zijn tot een vader en hij zal Mij zijn tot een zoon, die als hij misdoet, zo zal Ik hem met een mensenroede en met plagen van de mensenkinderen straffen; maar Mijn goedertierenheid zal van hem niet wijken, zoals Ik die weggenomen heb van Saul." Het is waar, naar de uiterlijke schijn te oordelen, is het, alsof de afgodendienst in het rijk van Juda erger geweest is, dan in het rijk van Israël, want in het laatste vinden wij de eigenlijk gezegde afgodendienst slechts onder Achab en zijn zoon Ahazia, van de overige koningen vóór en na wordt gezegd, dat zij in de wegen van Jerobeam wandelen en zijn zonde, de kalverdienst, niet lieten varen. In het rijk van Juda daarentegen waren van de twintig koningen slechts zes de Heere trouw (Asa, Josafat, Uzzia, Jotham, Hiskia en Josia) twee anderen (Joas en Amasia) slechts gedurende de eerste tijd van hun regering, onder de anderen daarentegen diende men openlijk de afgoden, richtte Baälszuilen en Aschera-beelden op, op elke hoge heuvel en onder elke groene boom, onderhield schandjongens in het land en deed alle gruwelen van de voor Israël uitgeroeide volkeren. Nochtans was deze grove afgodendienst niet zo gevaarlijk en onuitroeibaar als die verfijnde, die in het rijk van Israël heerste; want terwijl Jerobeams beeldendienst de kloof tussen de waarachtige verering de HEERE en de dienst van de natuurgoden zover dempte, dat men zich wijs kon maken, dat de kalverdienst in de grond niets anders was dan de dienst van de HEERE, zoals het voorbeeld bewijst van Joram (Achabs tweede zoon; 2 Koningen 3vv. 896-83 v. Chr.) en zo de terugkeer tot de reine en onvervalste godsdienst bijna onmogelijk gemaakt werd, aanschouwt men in het rijk van Juda een steeds vernieuwende en zegenrijke reactie (tegenwerking) tegen de vreemde goden. Reeds toen werd vervuld, wat later Jezus de Farizeeën en Schriftgeleerden tegenwierp: "de tollenaren en hoeren zullen voorgaan in het koninkrijk Gods." Men moet zich wachten, dat men niet door de uitspraken van sommige leerboeken over de Bijbelse geschiedenis, die de hoogtendienst van het rijk van Israël door het ontbreken van de door God bevolenen dienst in de tempel proberen te sparen, en haar soms billijken als een vernieuwing van het patriarchale standpunt, dat men zich niet, zeg ik, daardoor laat misleiden, anders begrijpt men niet,

waarom de Heere de tien stammen in de Assyrische ballingschap verkwijnen liet en als een wilde loot van de boom van Zijn rijk afsneed, Juda daarentegen uit de Babylonische gevangenschap terugvoerde om met de "Joden" de nakomelingen van deze stam, Zijn werk voort te zetten. Evenals Israël's afval van het Davidische koningshuis de vrucht was van een boze lust naar een minder theocratisch en meer heidens koningschap, zo was de invoering van de hoogtendienst de vrucht van een ingewortelde, uit ongoddelijke vleselijke zin voortkomende afkeer van de strenge en uitsluitende dienst aan de HEERE. Elke vergoeding, die Jerobeam zijn volk voor het optrekken naar Jeruzalem probeerde te geven, was tevens een tegenstelling..

30. En deze zaak werd tot zonde, werd Jerobeam tot een zware schuld, zodat zijn naam als een geschandvlekte daar staat in de heilige geschiedenis (15: 16,30,34; 16: 2vv.; 26), en als het tegenbeeld van de naam van David (3: 14; 9: 4; 11: 38; 15: 112 Koningen 14: 3; 18: 3; 22: 2), want het volk ging heen voor één van beide beelden, of voor dat van Beth-el of voor dat van Dan om zijn godsdienst te verrichten, en werd zo door het gehele land, van het uiterste zuiden in Beth-el, tot Dan tot 1) in het uiterste noorden, Gods gebod, dat niet slechts andere plaatsen tot Godsverering, dan de door de Heere verkorene, uitsloot, maar ook elke verering van de HEERE onder enig beeld of gelijkenis op het strengste verbood (Deuteronomium 12: 4vv. Exodus 20: 4vv.), goddelooslijk overtreden.

1) De betekenis is, dat één van beide beelden vereerd werd door het volk, terwijl dit afhing van de plaats, waar men woonde. En waar er bijgevoegd wordt tot Dan toe, daarmee wordt verklaard, dat het gehele volk van de tien stammen van de Heere afweek..

31. En hij maakte op beide plaatsen, waar hij de gouden kalveren gesteld had, een huis van de hoogten ter vervanging van de tempel te Jeruzalem, evenals de twee stierenbeelden in deze huizen van de hoogten een vergoeding moesten zijn voor de Ark van het Verbond met het teken van de aanwezigheid van God, de Shechina (1Ki 8: 12); en a) hij maakte priesters van de geringsten van het volk 1) (woordelijk van de laatsten van het volk; wat ook luiden kan van allerlei lieden uit het volk (Genesis 19: 4); die niet waren uit de zonen van Levi.2)

a) Numeri 3: 10; 1 Koningen 13: 33; 2 Koningen 17: 32

1) In het Hebreeuws Miktsoth haäm. Letterlijk: uit de laatsten, uit de einden van het volk, d.i. uit het gehele volk, zonder onderscheid van stam. Jerobeam wilde alle stammen bevredigen en zette daarmee het gebod opzij dat de priesters moesten zijn uit de stam van Levi..

2) Jerobeam meende zich des te eerder aan de bepalingen van de wet van God in Exodus 28: 1vv. (Numeri 17: 1vv.) te kunnen onttrekken, omdat de zonen van Levi zich niet lenen mochten om de priesterdienst bij de gouden kalveren te verrichten en naar het rijk van Juda uitweken (2 Kronieken 11: 13vv.)..

Wij hebben onder het Nieuwe Verbond wel geen Levitisch priesterdom meer, maar toch een herders- en predikambt, dat de Heere heeft ingesteld (Efe. 4: 11), opdat het lichaam van Christus daardoor opgebouwd worde. Wie dit ambt geringacht en meent, dat ieder zonder

onderscheid en zonder daartoe een geordende roeping te bezitten, daartoe het recht heeft, maakt zich schuldig aan de zonde van Jerobeam: "Niemand," zegt de Augsburgse Confessie, "zal in de kerk openlijk leren of prediken, of de Sacramenten bedienen zonder daartoe geordend te zijn.".

33. En hij offerde op het altaar, dat hij te Beth-el gemaakt had, op de vijftiende dag van de achtste maand, 1) van de maand, die hij uit zijn hart verdacht had, zo maakte hij de kinderen van Israël een feest, dat de plaats vervangen moest van het wettelijke Loofhuttenfeest; en offerde op dat altaar rokende, 2) bracht bij de stichting en eerste offerplechtigheid van dit feest voor zichzelf offers, welk vlees evenzo op het altaar verbrand zou worden, als Salomo bij de inwijding van de door hem gebouwde tempel, talrijke offers voor zich en zijn volk had aangebracht (8: 6vv.).

1) Het voorwendsel voor deze willekeurige verandering van de wettelijke bepaling vond hij waarschijnlijk hierin, dat in de noordelijke delen van het rijk de gewassen omstreeks een maand later rijp waren, dan in het zuidelijke Juda; tevens echter schijnt het, dat hij dit nationale feest met zijn eigen persoon in verbinding heeft willen brengen, omdat wellicht in de achtste maand zijn troonsbestijging in Israël had plaatsgevonden (vs. 20). Omdat deze zo waarschijnlijk in november 975 had plaats gegrepen, heeft de hier beschreven gebeurtenis wellicht plaats in nov. 973 v. Chr..

De eigenlijke grond lag in de bedoeling, de scheiding op godsdienstig terrein zo volkomen mogelijk te maken, ofschoon hij de dag behield, de vijftiende, om de zwakheid van hen, die aanstoot namen aan zijn nieuwigheden. Want dat velen, ook buiten de stam van Levi, over deze instellingen, die zo zeer met de wet in strijd weren, zeer ontevreden waren, dit kan men opmaken uit de aantekening in 2 Kronieken 11: 16 dat er uit alle stammen naar Jeruzalem gingen, om de God van de vaderen daar te offeren..

2) Deze zin maakt de overgang uit tot de geschiedenis in de volgende afdeling gemeld, en past beter bij 13. De vertaling zou dan zo zijn: "Als nu juist de offeranden aangestoken zouden worden, ziet, een man Gods kwam uit Juda enz.".

34. In zijn dagen, de dagen van Achab, gekenmerkt door
zijn goddeloosheid, bouwde zo recht duidelijk daarmee
aantonende hoever de verachting van God en Zijn woord in
Israël reeds gegaan was, maar ook zozeer ten teken, dat de
Heere zich niet laat bespotten, Hiël, de Betheliet (
12: 29) een bouwmeester, op bevel van de
koning, die de overtocht over de Jordaan door een vesting
dekken wilde, het aan de zuidoostelijke grens van het rijk
gelegen Jericho, behorende aan de stam van Benjamin,
dat door God zo scherp vervloekt was
(Jos 6: 26). Ook trof hem, die zich voor
zo'n zondig werk vinden liet, de rechtvaardige straf,
tevens een ernstige waarschuwing voor Achab, die te zijner

tijd evenzeer een zwaar oordeel treffen zou, indien hij niet naliet de Heere te vertoornen: Op Abiram, zijn eerstgeboren zoon heeft hij haar gegrondvest, en op Segub zijn jongste zoon heeft hij haar poorten gesteld, tussen de aanvang (grondvesting) en de voleinding van de bouw (het stellen van de poorten) stierven ook zijn overige kinderen, naar het woord van de HEERE, dat Hij door de dienst van Jozua, de zoon van Hun gesproken had. 1)

1) Deze geschiedenis staat in het nauwste verband met de tijd, waarin zij voorviel. Uitdrukkelijk had God, de Heere, gewaarschuwd tegen het opbouwen van Jericho tot een vesting en deze daad met zware straffen bedreigd. Zo was echter het ontzag voor de Heere God verdwenen en de kennis van Gods Naam verloren gegaan, dat een Achab, de waarschuwingen van God verachtende, aan Hiël opdracht gaf, om te bouwen, en deze laatste zich niet verzette tegen zo'n last en evenmin ophield, toen de Heere in de dood van zijn oudsten, Zijn oordelen begon uit te voeren. Ook aan hem werd het bevestigd, dat niemand zich tegen God verhard heeft en vrede heeft gehad.

Vs. 19-21. Van de Horeb naar zijn vaderland terugkerende roept Elia, overeenkomstig de hem gegeven goddelijke aanwijzing, bij Abel-Mehola in de stam Issaschar, de op het veld met 11 knechten van zijn vader ploegende Elisa als zijn helper en opvolger en deze, nadat hij zijn volk nog een afscheidsmaal gegeven heeft, volgt de profeet, gewillig zijn ouders en het rijke vaderlijke erf verlatende.

19. Zo ging hij, door de Godsopenbaring op Horeb van de drukkende somberheid, die tot hiertoe op zijn ziel gelegen had, ontheven, en nu weer vrolijk en getroost van daar door de woestijn terug naar het land Israël, en vond in de omstreken van Abel-Mehola, aan de Jordaan, 2 mijl beneden Bethsan, Elisa, de zoon van Safat; deze ploegde op de akker 1) van zijn vader met twaalf juk runderen (paar runderen), voor zich heen, en hij was bij het twaalfde; 2) en Elia ging van de weg over tot hem op de akker en wierp zijn profetenmantel op hem, daarmee hem zinnebeeldig tot het profetenambt roepende.

1) Het was thans een groot genot buiten op de akker te zijn en achter de ploeg te gaan, van alle zijden blonk de zegen van God tegemoet en het aardrijk, dat gedurende drie en een half jaar in een dorre woestenij was veranderd, scheen thans na de heerlijke regenstromen nauwelijks de zaaitijd af te kunnen wachten om de nieuw geschapen krachten in halm en aren te kunnen overgieten. Hoe dikwijls hebben misschien de akkerlieden, wanneer zij vóór zich de vette, dampende kluiten zagen opheffen met elkaar van de grote wonderen gesproken, waarmee de HEERE in de laatste tijd hun vaderland bezocht had! Hoe dikwijls was misschien onder hen de Elia genoemd en met ophef van het vuurteken op de Karmel gesproken. Want waarschijnlijk waren zij allen ooggetuigen van die grootse gebeurtenis geweest, en dat zij

gezamenlijk mede tot de 7000 behoorden, die voor de Sidonische afgod hun knieën niet bogen, is nauwelijks aan twijfel onderhevig..

Elia trad als een helder lichtende gestalte uit het diepste duister te voorschijn; wij weten niet van waar hij afstamde, wie zijn ouders waren, waar hij zijn jeugd doorbracht, hoe hij voor zijn verheven ambt gevormd werd, zijn eerste optreden doet hem terstond als een meester onder de knechten van de Heere kennen. Anders vinden wij het bij Elisa; wij horen de naam van zijn vader en diens woonplaats, wij vernemen onder welke omstandigheden de roeping van de Heere tot hem kwam, en hoe hij tot het profetenambt werd opgeleid..

Toen Elia tot Elisa ging en zijn mantel op hem wierp, zonder een woord te spreken, dacht hij dat Elisa deze betekenisvolle handeling reeds verstaan zou, en kon uit diens gedrag terstond besluiten, hoe hij hem te beschouwen had, hoe veel of hoe weinig hij op hem rekenen kon, hoe weinig of hoe geheel Elisa in zijn geest en zin zou intreden..

2) Een ander zou in zijn plaats lang op de inval genomen zijn, dat hij te goed was voor de ploeg en voor een hogere kring geboren, als voor die van een eenvoudige landman; hij mag de mensheid zijn talenten niet onthouden, hij moet studeren en dan vooruit op het toneel van het publieke leven, om de wereld te verlichten en ze te regeren. Bedenk, die lichten hebben de mooiste en zuiverste glans, die niet weten, dat zij schitteren, en die Godsbloemen verspreiden de heerlijkste reuk om zich heen, die met het heerlijke plaatsje dat de Heere hen aangewezen heeft, weltevreden op stille gronden verborgen bloeien. Uit het roepen van Elisa, vanachter de ploeg tot profeet, volgt niet dat ieder van achter de ploeg of uit een ander gewoon ambt zonder gaven en zonder veel te weten het profetenberoep aanvaarden kan. De mensen menen dikwijls dat de Heere hen tot een andere, hogere plaats roept, terwijl het toch slechts hun ijdelheid en de overschatting van hun gaven en krachten is, die hen drijft. Heeft God u tot iets geroepen, zo zal Hij u ook de wegen openen en de middelen geven, die daartoe bevorderlijk zijn..

20. En hij, Elisa, in de handeling van de profeet een roeping van God erkennende, en gewoon daar, waar een bepaalde wil van de Heere hem tevoren kwam, die ook onvoorwaardelijk en zonder voorafgaande berading met vlees en bloed (Gal. 1: 16) op te volgen, verliet de runderen en liep Elia, die terstond zijn weg vervolgd had, na en zei: Dat ik toch eerst nog eenmaal naar mijn ouderlijk huis ga en mijn vader en mijn moeder kus ten afscheid; daarna zal ik U gewillig navolgen. En hij, Elia, wel wetende, dat Elisa’s woorden volstrekt geen voorwendsel waren om zich aan de roeping te onttrekken (vgl. Luk. 9: 61vv.),maar tegelijk hem een geestelijke drangreden gevende, waaraan hij zich niet zo makkelijk onttrekken kon om hem het afscheid van huis gemakkelijker te maken, zei tot hem: Ga, en keer weldra terug, want wat heb ik U gedaan? 1) namelijk iets, dat de Heere zelf mij bevolen heeft, en wanneer gij dit indachtig zijt, dat gij met een goddelijke roeping te doen hebt, en voortaan niet meer uzelf en uw ouders toebehoort, maar een andere, dan zal deze gang naar huis u niet tot een net en valstrik worden.

1) Elia weet, hoe hij met Elisa handelen moet. Dit antwoord staat in verband met de tijden van afval en hinkerij, waarin Israël verkeerde, maar ook met de hoge en moeilijke roeping van de

profeet. Elisa gaat een moeilijke tijd tegemoet, een tijd, waarin het gelden zou, dat die achterom ziet, niet bekwaam is tot het koninkrijk van God. Wellicht vreesde de profeet, dat zijn ouders Elisa zouden afhouden of hem nog moeilijkheden in de weg zouden leggen. Daarom eist hij beslistheid, een volgen zonder enige aarzeling, een zich losmaken van alle aardse banden, om alleen te vragen, wat de Heere wil. Elisa heeft de wenk begrepen en als bewijs daarvan, slacht hij straks niet alleen de runderen, maar verbrandt ook het houten ploeggereedschap. Daarmee geeft hij zich geheel aan de dienst van God, en verbreekt alle banden, die hem nog aan zijn vroeger bedrijf bonden..

21. Zo keerde hij, na verlof, weer van achter hem af, 1) om op plechtige wijze afscheid te nemen van het ouderlijke huis en zijn tegenwoordig beroep, en nam een juk runderen, datzelfde, waarmee hij voorheen geploegd had, en slachtte het thuis in Abel-Mehola, tot een dankoffer, en met het gereedschap van de runderen, het houten ploeggereedschap, dat hij tot bereiding van de offermaaltijd gebruikte, kookte hij hun vlees, dat hij aan het volk gaf van zijn plaats, dat in zijn vrienden en bekenden, en metgezellen in zijn beroep, en zij aten. Daarna stond hij op en volgde Elia na, en diende hem voortaan als zijn jongere. 2)

1) Een onzichtbare hand raakte Elisa's hart en neigde het op een onbegrijpelijke wijze door een verborgen kracht, zonder enige uiterlijke beweegreden tot het verlaten van de landbouw, om een discipel en een dienaar te worden en zijn medegenoot in de verdrukking. Dus zullen op de dag van de heertocht van de Heere degenen, die Hij geschikt heeft tot Zijn koninkrijk, zich bij uitstek gewillig en blijmoedig aan Hem onderwerpen (Psalm 110: 3)..

Gods volk is geen geprest, maar een vrijwillig volk..

2) Menigeen hoort de woorden van de goede boodschap met vreugde...en ziet het kleinood, dat zij voorhoudt. Er zijn ogenblikken en uren dat hij het levendig voelt, dat het de mens niet zou baten, wanneer hij de gehele wereld gewon en schade leed aan zichzelf; dat echter in Christus Jezus leven en volle zaligheid is...en in plaats van een goed snel, vast besluit te nemen, zich op staande voet, zonder nevenbedoeling, onvoorwaardelijk op de genadevolle aanbieding van de Heere over te geven, gaat hij weer onder de zorgen en neigingen van deze wereld daarheen, wendt de blik van de Onzichtbare en Eeuwige weer af; het gewillige hart wordt weer onwillig en zoekt slechts een voorwendsel, hoe het deze of gene verhindering rechtvaardigen kan, hoe het dit of dat, wat door de enge poort van het hemelrijk niet kan gaan, met eer behouden bedingen kan, en zo komt het bij hem nooit tot een algehele getrouwheid en opoffering (Vergelijk Joh. 12: 26)..

Tussen de hier en de in het volgende hoofdstuk vertelde gebeurtenis ligt een tijdruimte van omstreeks 5 jaar. Elia vertoonde zich aan koning Achab pas na 8 jaar weer, als hij met hem te handelen had wegens de aan Naboth begane misdaad (21: 17vv.); desalniettemin heeft de profeet deze tijd volstrekt niet in een stil, bespiegelend leven doorgebracht, maar zoals uit 2 Koningen 2: 1vv. blijkt door herstel van de door Samuel gestichte profetenscholen (1 Samuel 7: 2) zich zeer werkzaam en rijk aan invloed betoond om het ontwaakte nieuwe leven, dat door zijn vernietigende slag, aan de Baälsdienst toegebracht, bij het volk opgewekt was te bevorderen, en aan de van het koningshuis uitgaande bemoeiingen tot instandhouding van de

kalver- en Baäldienst een gesloten Phalanx (keurbende) tegenover te stellen. Terwijl de in de geschiedenis van David voorkomende profeet Gad (1 Samuel 22: 5) naar alle vermoeden tot de profetenvereniging in Rama behoorde, treffen wij juist van de regeringstijd van deze koning af geen spoor meer aan van dergelijke verenigingen; veeleer had de beoefening van de dichtkunst toen een plaats gevonden in David's bemoeiingen voor de openbare godsdienst (1 Kronieken 26: 1,5), en de profeten en zieners in de bijzondere zin van het woord nemen zo'n plaats ten opzichte van de koning in, dat men met enig recht van "hofprofeten" spreken kan: maar men mag dit niet als een afhankelijke stelling op welke wijze ook opvatten, zodat het profetendom zijn wachters- en bestraffingsambt tegenover de koning prijs zou hebben gegeven. Onder Salomo, die met medewerking van zijn opvoeder Nathan tot de troon verheven was, schijnt dat weliswaar voor een langere tijd op de achtergrond getreden te zijn; het verhief zich echter tegen het einde van zijn regering terstond weer des te dreigender in Ahia van Silo, toen de koning tot afval van de HEERE overneigde, en bewees zijn macht ook over het volk in het woord van de profeet Semaja, als het er na de deling van het rijk op aankwam, het ondernemen van Juda tegen de 10 stammen te verhinderen (11: 11vv. 12: 12vv.). In het rijk van Juda nu, waar het ware heiligdom met de wettelijke Godsverering en de rechtmatige priesterschap zijn zetel had en de troon in geregelde erfopvolging aan een dynastie (vorstenhuis) toebehoorde, die door de op haar rustende beloften geheiligd was, en waaruit meerdere vrome, godgezinde heersers voortkwamen, konden de profeten bij tijd en wijle in alle eendracht met de priesters en kortingen samenwerken, en in het bijzonder bij de herhaald intredende godsdienstige reformaties naast de koningen zich tot het geestelijke en wetenschappelijke bepalen; zij hadden aan de bestaande theocratische inrichtingen houvast genoeg, om buitengewone steun en de formele vorming van nieuwe profetenverenigingen te kunnen ontberen. Vandaar dat wij altijd slechts enkele profeten zien optreden. Semaja onder Rehabeam (2 Kronieken 11: 2vv.; 12: 5vv.), Azaria, zoon van Oded, en Hanani onder Asa (2 Kronieken 15 en 16), Jehu, zoon van Hanani, Eliëzer en de Leviet Jehazeël onder Josafat (2 Kronieken 19: 2; 20: 14,37). Zacharia onder Joas (2 Kronieken 24: 19vv.) en onder de opvolger van de laatste, onder koning Amazia, twee niet nader aangewezen profeten (2 Kronieken 25: 7vv., 15vv.). Van die tijd af begint dan een nieuwe periode in de ontwikkelingsgeschiedenis van het oudtestamentische profeetschap, waarvan uitvoeriger gesproken zal worden bij 2 Koningen 14: 22.

Terwijl nu in Juda, gedurende de eerste 160-170 jaar sinds de scheuring van de beide rijken de werkzaamheid van de profeten in het algemeen slechts een afgezonderde is en bij die van koningen en priesters terugtreedt, zodat b.v. in de commissie, die Josafat ten behoeve van het godsdienstonderwijs onder het volk in het land laat rondreizen, zich geen profeten bevinden (2 Kronieken 17: 7vv.) en ten tijde, dat Athalia beproeft de rol van haar moeder Izebel in het rijk vol te houden, de redding alleen door de hand van de hogepriester gebeurt (2 Kronieken 22: 10-24: 3), zo is daarentegen het hoofdtoneel van de werkzaamheid van de profeten gedurende die tijdruimte het rijk Israël, en beweegt zich de geschiedenis van dat rijk grotendeels om de politiek-godsdienstige strijd van de profeten tegen de afvallige koningen. Deze strijd werd reeds onder Jerobeam te voorschijn geroepen daardoor, dat hij, om zijn troon te bevestigen, de staatkundige scheiding van de stammen ook tot een godsdienstige maakte en afzonderlijke heiligdommen voor de HEERE met afgodische beeldendienst aan de beide grenzen van zijn rijk oprichtte. Van de priesters en Levieten en andere burgers, die aan zo'n

afval van het wettige heiligdom geen deel mochten hebben, had hij zich slim weten te ontdoen (2 Kronieken 11: 13vv.). En enkele profeten, die nog in het land waren, hebben wellicht zoals uit 13: 11vv. kan opgemaakt worden, bij de invoering van zijn nieuwigheden gezwegen, en zich hiermee gerustgesteld, dat toch de dienst van de HEERE nog altijd de eigenlijke staatsgodsdienst was, en de nieuwe vorm daarvan, de kalverdienst, nog menige oude wettelijke instelling bewaard had; ja, deze kalverdienst had zelfs haar eigen profeten, die haar voorstonden en haar in de ogen van het volk de goddelijke wijding proberen te verschaffen (22: 6vv.). Aanstonds daarop echter trad de man Gods uit Juda (1 Koningen 13: 1vv.) op als wachter van de theocratie, en verheft zich als wreker van de beledigde Majesteit van de HEERE en van Zijn gebod; aan zijn zijde stond, door zijn gewelddadige dood tot nieuwe geloofsmoed opgewekt, de oude profeet uit Beth-el (13: 31vv.), en dezelfde Ahia van Silo, die Jerobeam zijn verheffing had verkondigd, profeteerde in die dagen, toen hij van ouderdom blind geworden was, hem ook de nabij zijnde uitroeiing van zijn huis (14: 1vv.). Eveneens die profeet uit Juda, die Jehu, de zoon van Hanani, wiens naam wij reeds noemden onder de profeten van dit rijk (16: 1,7), spreekt de vloek uit tegen Baësa, de stichter van de tweede dynastie. Als nu met de regering van Omri en zijn zoon Achab in de godsdienstige toestand van het rijk van de tien stammen een grote schrede op de baan van de achteruitgang gedaan wordt, in zoverre als de verering van de HEERE voortaan geen staatsgodsdienst meer bleef, maar in haar plaats de Phoenicische Baäl- en Ascheradienst tot openbare en algemene godsdienst gemaakt zou worden, zodat ondertussen het volk een lijdende houding aannam en op twee gedachten hinkte, de nog aanwezige profeten van de Heere bloedig vervolgd werden, en zij, die aan de vervolging ontkwamen, zich in holen verborgen, dan onderneemt Elia de Thisbieter het, die nog alleen op het toneel is, met één slag het bolwerk van de afgodendienst omver te werpen; en dat zijn werk niet vruchteloos gebleven is, zoals hij meent, bewijst niet alleen de menigte van de profetenzonen, die, als hij na zijn terugkeer van de Horeb de oude profetenscholen weer herstelt, zich om hem verzamelen (1 Koningen 2: 1vv.), maar ook de omstandigheid, dat in de volgende tijd profeten ongedeerd in Samaria zich kunnen ophouden, en openlijk met de koning verkeren, bij wie de gebeurtenis op Karmel naar het schijnt niet zonder enige invloed geweest is (20: 13,22,28).

Dergelijke profetenscholen vinden wij te Gilgal, Beth-el en Jericho. De leden daarvan stonden tot Elia en diens opvolger Elisa, die de instelling verder begunstigde en volmaakte, wel waarschijnlijk in een nog nauwere betrekking dan de kwekelingen van de oude profetenscholen tot Samuel gestaan hadden; tenminste schijnt de steeds op hen toegepaste naam, "de zonen van de profeten" dit aan te duiden, en ook overigens is waarschijnlijk de inrichting van de verenigingen heel anders geweest dan vroeger, want het kwam nu in de eigenlijke zin van het woord meer op scholen aan, op geestelijke seminaries, waarin de kwekelingen als zij nog ongetrouwd waren, dicht bij elkaar woonden en voor hun bijeenkomsten een gemeenschappelijk lokaal hadden dat hun volgens 2 Koningen 4: 30 ook voor het gemeenschappelijk middagmaal diende; de gehuwden daarentegen woonden in kleine huizen in de nabijheid van het seminarie en hadden hun eigen huishouding (2 Koningen 4: 1vv.

).De tucht in deze scholen had voornamelijk tot doel op te leiden tot onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan het Goddelijke woord, tot algehele overgave aan het van God gegeven

bevel (20: 35 vv.); ook schijnt er onder hen, omdat het volk van het noordelijke rijk van het wettige heiligdom te Jeruzalem afgescheiden was, een dienst bestaan te hebben, die het gemis van de dienst te Jeruzalem enigszins vergoeden kon, bij welke dienst de vromen op Sabbat en met de Nieuwe manen met hen zich verenigden tot onderlinge stichting (2 Koningen 4: 23). Ja, zelfs is het niet onwaarschijnlijk, dat de vromen in het rijk van de tien stammen de in de Wet voor de Levitische priesters bestemde tienden voor de profeten in die seminaries brachten (2 Koningen 4: 42vv.), omdat de kwekelingen in het algemeen, wat hun onderhoud betreft, bij voorkeur van vrijwillige bijdragen leefden. Het herleven van de Baäl- en Ascheradienst in het rijk was door de juist beschreven inrichting voorkomen; maar tot een doortastende hervorming, zodat ook de kalverdienst zou afgeschaft zijn en de zuivere dienst van de HEERE hersteld, kwam het evenwel niet. Van daar dat juist de staat in die dagen, waarin hij zich in vroeger nooit gekende bloei mocht verheugen, onder Jerobeam II, met zijn koningen rijp werd voor het strafgericht, en wel in zo’n mate, dat de profeten van nu aan uitsluitend met dit gericht bezig zijn, en in Israël, evenals in Juda, voortaan hun geschriften in de engere zin of de vervaardiging van de eigenlijke Boeken van de Profeten een aanvang neemt (2Ki 14: 29).

Nog een andere gebeurtenis moeten wij hier vermelden, die eveneens voorvalt in de tijd tussen de voorgaande en de volgende afdeling; het is de verzwagering van het koningshuis van Juda met het koningshuis van Israël; naar onze berekening viel het huwelijk van Joram, de zoon van Josafat met Athalia, de dochter van Achab en Izebel, voor in het jaar 905 v. Chr. (2 Kronieken 18: 1). Juist de omkering van Achab van de weg van de grove afgoderij kon de vrome Josafat, naar het ons toeschijnt, bewegen in plaats van de hiertoe aanwezige staat van oorlog met betrekking tot het noordelijke rijk een toestand van vrede in het leven te roepen. Of hij hoopte door die verbintenis in de toekomst eens het rijk van de tien stammen op de weg van vrede weer aan het huis van David te brengen, kunnen wij niet zeggen; was het inderdaad zijn verwachting, dan heeft hij zich, zoals de verdere loop van de geschiedenis leren zal, zeer bedrogen. Wel echter heeft een andere hoop hem niet geheel teleurgesteld, namelijk deze, dat hij de zwakke Achab een tegenwicht zou zijn tegen de invloed van diens goddeloze vrouw; want Achab toont zich werkelijk een beter man dan in de eerste twaalf jaren van zijn regering..

HOOFDSTUK 20.

DUBBELE STRIJD EN OVERWINNING VAN ACHAB OVER BENHADAD, DE SYRIËR.

1-21. Achab, die in zijn nu bijna zeventienjarige regering in vrede geleefd heeft met de omliggende volkeren, wordt nu door koning Benhadad II van Syrië in een oorlog gewikkeld en door deze in de hoofdstad Samaria met een grote overmacht ingesloten; eerst beproeft hij te onderhandelen en is zelfs in zijn kleinmoedigheid bereid zich aan de Syrische koning te onderwerpen en hem schatplichtig te worden; omdat echter deze in zijn overmoed steeds grotere eisen doet, overgave op genade of ongenade verlangt, en zich voorbehoudt Samaria geheel te mogen plunderen, raden de oudsten uit Israël hun koning aan door de strijd te doen beslissen en de eisen van de Syriër af te wijzen. Deze toestand, dat Achab tegen een overmoedige en overmachtige vijand zich verweren moet, en toch te zwak is om het tegen hem op te nemen, neemt de Heere te baat, om zich opnieuw als de enige Almachtige God te betonen, aan deze koning die niet zozeer aan het kwaad zelf is overgegeven, als wel willoos prijsgegeven is aan een boze invloed, en reeds enigermate daarvan vrijgemaakt. Hij zendt alzo een profeet tot hem en laat hem Zijn hulp aanzeggen. En omdat Achab niet slechts de belofte aanneemt, maar ook de goddelijke schikking, van door de jongens van de oversten van de landschappen, deze naar de mens gesproken zo geheel machteloze en ongeoefende schaar, de vijand te doen aangrijpen, gelovig opvolgt, verleent de Heere hem (Achab), die deze voorhoede slechts met 7000 man kan volgen, een schitterende en grote overwinning.

1. En Benhadad (de tweede met deze naam, "1Ki 11: 25), de koning van Syrië, de plannen van zijn vader, betreffende de verovering van Noord-Galilea en het Oost-Jordaanland weer opvattende (1Ki 16: 27), vergaderde omstreeks het jaar 901 v. Chr., dus 5 jaar na de in beide vorige hoofdstukken vertelde gebeurtenissen, al zijn strijdmacht, en tweeëndertig kleinere koningen waren als zijn vazallen (2 Samuel 8: 5; 10: 16) met hem, en paarden en wagens; en hij trok van het noordoosten op tegenIsraël, en belegerde Samaria, de hoofdstad van het noordelijk rijk (16: 24) en hij streed tegen haar.

3. En hij zei, als bescheid op deze vraag, hem aan: Zo zegt Benhadad: Uw zilver en uw goud, dat is reeds zo goed als het mijne; daartoe uw vrouwen en uw beste kinderen, die zijn van mij, 1) omdat gij niet bij machte zijt mij te beletten het eerste als buit, de laatste als gijzelaars mee te voeren; geef dus dit alles goedwillig aan mij over, zo zal ik de stad sparen en van een bestorming afzien.

1) Met deze woorden bedoelt Benhadad van Achab te vergen, dat deze zich op genade of ongenade overgeeft. Achab vat het echter zo niet op, maar in deze zin dat hij Benhadad erkenne als leenheer, zodat de koning van Syrië in vs. 5 zich beter uitdrukt en zegt, waar het op staat. Door deze tweede eis en deze bedreiging wordt de koning van Israël wakker geschud uit zijn lauwheid..

6. Maar zo heb ik het toch eigenlijk niet gemeend, als gij het uitlegt, als ware hier slechts sprake van mijn soevereiniteit over uw bezit; neen, ik wil dat alles, wat ik geëist heb, en nog meer, werkelijk in eigen bezit hebben; daarom morgen om deze tijd zal ik mijn knechten tot u

zenden, dat zij uw huis en de huizen van uw knechten (koninklijke ambtenaren) bezoeken (doorzoeken); en het zal gebeuren, dat zij al het begeerlijke van uw ogen 1) in hun handen leggen en wegnemen zullen; gij moet u alzo op genade of ongenade aan mij overgeven, indien gij wilt dat ik de stad van een plundering sparen zal.

1) In het Hebreeuws Kal-machmad enèka, d.i. al wat uw ogen begeven, in de zin van, al uw kostbare schatten..

8. Maar al de oudsten, en het gehele volk, dat als het van het besluit gehoord had, terstond instemde, zeiden tot hem: Hoor niet, en bewillig niet; 1) laat ons zien of hij de stad zal kunnen innemen.

1) Het tweede niet is sterker dan het eerste. Letterlijke vertaling is dan ook: Hoor niet en gij mogt het niet willen. Zijn oudsten verbieden hem als het ware, om aan de heilloze wensen van Benhadad gehoor te geven..

10. En Benhadad zond ten derden male tot hem, en zei tot hem op echt Oosters snorkerige toon: De goden doen mij zo, en doen zo daartoe, indien het stof van uw stad Samaria, als ik haar in de as gelegd zal hebben, genoeg zal zijn tothandvollen 1) voor al het volk, dat mijn voetstappen volgt; zo groot is de menigte volk, die met mij is, dat indien elk man een handvol puin van de verwoeste stad meenam, er nog ledig zouden terugkeren.

1) Of, voor de holle handen van het volk. Duidelijk is de bedreiging. Hij zal de stad zo vernietigen en verwoesten, dat alles in puin zal worden verkeerd, want zijn leger, dat hij zal laten aanrukken, is zo groot, dat allen nog geen handvol puin zullen kunnen bemachtigen..

11. Maar de koning van Israël antwoordde en zei: Spreekt tot hem, uw koning uit mijn naam: Die zich pas aangordt om in de strijd te gaan, beroeme zich niet als die zich zijn wapenrusting, na bevochten zege, losmaakt. 1)

1) Dit was een van de verstandigste gezegden, die Achab ooit had geuit, en het is een goede waarschuwing of gedenkspreuk voor een ieder, om niet te vertrouwen op zichzelf, noch onbedacht iets te ondernemen, in de dwaze hoop, dat dit naar zijn wensen zal uitvallen, want wie weet, wat een enkele dag of uur baren kan tot verijdeling van onze voornemens..

De Romeinen zeggen hiervoor: Ne triumphum canes ante victoriam (zing geen triomf voor de overwinning); bij ons is een dergelijke spreekwijze: "verkoop de huid van de beer niet, voordat de beer geschoten is.".

12. En het geschiedde als hij, Benhadad, dit antwoord van Achab hoorde, waar hij was drinkende, hij, en de koningen, die zijn leger gevolgd waren (vs. 1) in de tenten of hutten, voor hem en zijn vorsten van boomtakken en struiken vervaardigd; dat hij zei tot zijn knechten: Legt aan! 1)Bereidt u tot een bestorming. En zij legden aan tegen de stad.

1) In het Hebreeuws Simoe, d.i.: Neemt positie in, n.l. tegen de stad, om haar te bestormen. Anderen vertalen: Brengt de belegeringswerktuigen bij. Dit kan echter niet, omdat de stad nog niet geheel was ingesloten, omdat volgens vs. 16 de uittocht nog vrij was. Benhadad lag nog niet onmiddellijk voor de stad. De Engelse vertaling heeft het eerste gedeelte van dit vers vertaald door hij was dronken..

13. En ziet, een profeet 1) uit de school van Elia (1Ki 19: 21), trad tot Achab, 2) de koning van Israël, die, had hij met zijn eigen macht het werk moeten verrichten, toch veel te zwak geweest zou zijn om de storm af te slaan, en zei: Zo zegt de HEERE: Hebt gij gezien, al deze grote menigte van mensen, die tegen u strijden? gij zult uzelf wel reeds gezegd hebben, dat gij zonder goddelijke bijstand verloren zijt. Zie echter, Ik zal ze heden in uw hand geven, opdat gij weet, opnieuw ervaart, zoals het vuur op de Karmel u reeds eenmaal deed zien, dat Ik de HEERE ben, 3) de enig waarachtige en levende God.

1) Dat een profeet zich in de nabijheid van Achab durft te wagen, daaruit blijkt wel, dat de vervolgingswoede van Izebel een beetje bekoeld was en de arbeid van de profeet niet zonder vrucht was geweest..

2) De Heere doet dit tot verheerlijking van Zijn lankmoedigheid en goedertierenheid, door aan zo’n boze en ondankbare vorst zo grote genade te bewijzen, hetzij om hem tot bekering te leiden, of om hem des te onverantwoordelijker te stellen, indien hij hardnekkig bleef. En om de hoogmoed van Benhadad te beschamen en zijn baldadigheid te beteugelen. Achabs afgoderij zou daarna gestraft worden, maar Benhadads afgoderij zou nu worden getuchtigd, want God weerstaat de hovaardigen en Hij wilde niet, dat Zijn vijanden nog baldadiger werden en zelfs tegen Hem in verwijtende redenen zouden uitbarsten..

3) Baäl was de afgod van de Syriërs, maar de HEERE de God van Israël. De strijd van Benhadad werd een strijd tegen Israël’s God en in die strijd zou hij het moeten afleggen. De Heere neemt hier de zaak, ook van het afvallige Israël, nog als Zijn zaak over, enkel en alleen omwille van het Verbond..

14. En Achab zei: Door wie wil de Heere hen in mijn hand geven, opdat ik weet, hoe ik mijn strijders in slagorde te stellen heb? En hij, de profeet, zei: Zo zegt de HEERE: Door de jongens, de in de strijd geheel onbedreven dienaren, van de oversten van de landschappen, 1) die met hun dienarenvoor de vijand vluchtend de wijk in de stad hebben genomen. En hij, de koning, zei: Wie zal de strijd aanbinden, ik of de vijand? zodat ik in het eerste geval een uitval wage en in het laatste geval de stormloop van de Syriërs afwachte. En hij, de profeet, zei: Gij zult hem aanbinden en niet eerst de aanval van de vijanden afwachten.

1) Ook hier weer blijkt het, dat de uitnemendheid de kracht van God zij en niet van de mensen. Achab moest daardoor een levendige indruk krijgen van de grote macht van de Heere, de God van Israël, en van de machteloosheid van de afgoden van de Syriërs. Helaas, hij is daardoor niet gedrongen, om de dienst van de afgoden vaarwel te zeggen..

20. En een ieder, toen de eersten bij de voorposten van het vijandelijke leger aangekomen waren, sloeg zijn man, evenals Jonathan en zijn wapendrager achter hem vroeger onder de Filistijnen gewoed hadden (1 Samuel 14: 13vv.), zodat de Syriërs, door schrik en verwarring aangegrepen, vluchtten, en Israël jaagde hen na. Maar Benhadad, de koning van Syrië, ontkwam op een paard, met enige ruiters. 1)

1) Waar was nu het goud en het zilver, dat hij Achab afeiste? Waar het stof van Samaria, waarvan niets zou overblijven, indien een ieder van zijn volk slechts een handvol daarvan met zich nam? De grootste snoevers zijn doorgaans geenszins de dapperste strijders. Zorgeloosheid is het gewone voorteken van een schielijke ondergang en nooit hebben we zoveel reden om te vrezen, dan wanneer we niet vrezen..

21. En de koning van Israël, het vluchten ziende, dat de 232 jongens 1) veroorzaakt hadden, trok uit met de 7.000 man, en sloeg paarden en wagens, dat hij een grote slag aan de Syriërs sloeg.

1) Omdat het 232 jongens of knechten zijn, die de eerste beslissende aanval doen, moet Achab daaruit leren, dat het de Heere niet moeilijk valt, door velen of weinigen te helpen (1 Samuel 14: 6); omdat echter Achab daarna met 7.000 man achtervolgt en daarmee de vijand geheel en al verstrooit, moet hij daaruit verstaan, dat in zijn volk weer een kern van de ware kinderen van God, een aantal van overgeblevenen naar de verkiezing van de genade aanwezig is, omwille van wie de Heere nog altijd zo’n welgevallen heeft aan het volk, dat Hij het niet door de overmoedige Syriër heeft laten onderdrukken. Die 7.000 man zijn weliswaar niet tezamen dezelfde 7.000, van wie God in 19: 18 sprak, wel echter moet het gelijke getal aan hen herinneren; en nu moet ook die plaats niet zo verstaan worden, dat het aantal van hen, die hun knieën voor Baäl niet gebogen hebben, juist zoveel bedraagt, maar het getal is betekenisvol (7 het verbondsgetal 1000= 10 maal 10 maal 10 het getal van de volheid) en moet aanduiden, dat de gemeente van de uitverkorenen in vergelijking met de grote menigte van de anderen, ja, wel een kleine, maar toch op zichzelf beschouwd een grote schare uitmaakt..

Vs. 22-34. Zoals de profeet aan Achab bij zijn terugkeer uit de zegerijke strijd voorzegd heeft, gebeurt het ook in het volgende jaar; de Syriërs doen dan weer een veldtocht tegen de Israëlieten, zij willen nu, omdat zij Israël’s God voor een berggod en niet een God van de vlakten aanzien, het geluk van hun wapens ditmaal in de vlakte van Jizreël beproeven. Zo’n schending van Zijn eer beweegt de Heere Zijn Naam opnieuw aan Achab en zijn volk door het verlenen van een glansrijke zege te verheerlijken; ofschoon de Syriërs door bekwamere aanvoerders worden geleid dan de vorige maal en met een even zwaar leger te voorschijn komen, worden zij toch ditmaal door de kleine Israëlitische schaar nog veel nadrukkelijker dan toentertijd geslagen; ja de gehele menigte van de naar Afek gevluchte vijanden, als zij daar tot verdere tegenstand deels de stadsmuren bestijgt, deels zich daarachter verschanst, wordt door de wonderbare instorting van deze muur, onder het puin begraven. Benhadad moet deemoedig aan Achab een verschoning van zijn leven laten vragen; deze, in plaats van hem, de door God veroordeelde en tot gehele vernietiging in zijn hand gegeven wrede en

trouweloze vijand, te straffen zoals het behoorde, is evenwel uit ijdelheid en misplaatste goedheid, zo dwaas hem met een verbond aan te gaan.

22. Toen, als het leger overwinnend uit de strijd naar Samaria terugkeerde, trad die profeet, waarvan in vs. 13 sprake was, tot de koning van Israël, en zei tot hem: Ga heen, en sterk u tot een verdere strijd, en bemerk, en zie wat gij doen zult, dat gij u niet zo gedraagt, alsof alles nu goed is en er geen gevaar meer te duchten is; want met de wederkomst van het jaar zal de koning van Syrië tegen u optrekken, als de tijd terugkomt, dat de koningen gewoon zijn uit te trekken (2 Samuel 11: 1).

23. En zoals de profeet waarschuwend voorspeld had gebeurde het werkelijk. Want de knechten de Ministers van de koning van Syrië, zich schamende over hun nederlaag (vs. 19vv.), hadden tot hem, koning Benhadad II, gezegd: Hun (de kinderen van Israël) goden zijn berggoden, die over de bergen trekken en met hun volk daar niet te bevechten zijn, daarom zijn zij in de vorige veldtocht sterker geweest dan wij, en hebben de zege weggedragen; maar zeker, laat ons tegen hen op het effen veld strijden, het zal ons zeer tegenvallen, zo wij dan niet sterker zijn dan zij. 1)

1) De Syriërs stelden vast, dat de goden van Israël niet beter waren dan de Syrische en dat onder de vele goden elk zijn bijzonder ambt en zijn bijzondere heerschappij had, sommigen over de bossen, anderen over de wateren, en nog anderen over de bergen. Tot deze laatsten rekenden zij de goden van Israël te behoren, wellicht, omdat Kanaän een bergachtig land was.

Deze voorstelling stond ook in verband met de uitoefening van Israël’s godsdienst op hoogten. Niet alleen dat op verschillende hoogten altaren stonden, maar ook de tempel te Jeruzalem stond op een berg..

26. Het geschiedde nu met de terugkomst van het jaar (900 v. Chr.), als de tijd, geschikt tot de veldtocht, aanbrak, dat Benhadad de Syriërs monsterde; en hij trok op uit de omstreken van Damascus naar Afek, 1) in de vlakte Jizreël, ½ uur westelijk van Sunem (1 Samuel 4: 2), ten strijde tegen Israël.

1) Afek is niet de stad met deze naam in de stam Aser, noch die van het gebergte Juda, maar die, welke gelegen is in de vlakte van Jizreël, niet ver van Endor, omdat Benhadad ditmaal met de Israëlieten in de vlakte wilde strijden..

30. En de overgeblevenen vluchtten naar Afek, in de achter hun rug liggende stad (vs. 26), om deels van de muur af de strijd voort te zetten, deels daarin een beschutting, een borstwering te vinden, en de muur viel dooreen bijzondere beschikking van God, opdat de wereld zou weten hoe Zijn macht over alles gaat, op zevenentwintigduizend mannen, die overgebleven waren. 1) Ook vluchtte Benhadad, en kwam in de stad, vluchtende van de ene kamer van het huis, waarin hij gevlucht was, tot in de andere kamer, thans, nu de muur gevallen en de rest van zijn troepen gedood was, niet meer wetende waar zich te bergen.

1) Zoals God nooit wonderen doet zonder een blijkbare noodzakelijkheid, zo scheen een wonderwerk tegenwoordig tijdig en wel gepast te wezen, toen de Syriërs Zijn oneindige Oppermacht ontkennen en Hem daardoor enigermate als verplichtten, om tot zich eigen eer een bewijs daarvan te geven en te betonen, dat Hij zowel een God van de vlakten als van de bergen was, en dat Hij hen in hun sterke vestingen evenzowel als in het open veld verdelgen en zelfs de muren op de sterkte waarvan zij tot hun verdediging vertrouwden, tot werktuigen van hun ondergang maken kon..

31. Toen zeiden zijn knechten, de dienaren uit zijn gevolg, tot hem: Zie toch, wij hebben gehoord, dat de koningen van het huis van Israël goedertieren koningen zijn, niet zo wreed ten opzichte van hun overwonnen vijanden als de koningen van andere volken; laat ons toch zakken om onze lendenen leggen, en koorden om onze hoofden, 1) en uitgaan tot de koning van Israël, in zo'n treuroptocht en met deze tekenen van algehele onderwerping, opdat wij hem zo tot genade mogen bewegen; mogelijk zal hij uw ziel in het levenbehouden.

1) De zakken om de lendenen waren een teken van droefheid vanwege hetgeen zij gedaan hadden, en de koorden om het hoofd een blijk van hun onderwerping aan zo'n straf als Achab hun zou willen opleggen. Het recht op het leven hadden zij verbeurd. Zij geven zich op genade of ongenade over..

33. De mannen nu namen naarstig naar het woord, dat hem bij zijn natuurlijke goedhartigheid ontvallen was, en vatten het haastig, 1) in de voordeligste zin op voor hun koning, alsof het van hem na rijp beraad zo gezegd was, en zeiden, Achab bij deze uitdrukking, die hij van Benhadad gebruikt had, houdende: Uw broeder Benhadad leeft. En hij zei, in zijn ijdelheid en onmannelijke weekhartigheid ook nu nog zich niet bezinnende, hoe dwaas en verkeerd hij handelde, maar veeleer zichzelf overtreffende in zijn verkeerd geplaatste genadebewijzen: Komt, brengt hem tot mij. Toen kwam Benhadad tot hem uit voor de stad, en hij, Achab, om hem werkelijk voor aller oog als zijn broeder te behandelen, deed hem, toen hij hierop zijn intocht in de veroverde stad hield, naast zich op de wagen klimmen.

1) In het Hebreeuws Wajemaharoe wajachletoe. Beter: En zij haastten zich en drongen bij hem aan, n.l. om te weten te komen of wat hij zei, werkelijk uit zijn hart gesproken was. Het tweede woord, afgeleid van het werkwoord (Chalat) betekent toch, in verband met het stamverwante Arabisch, op een zaak aandringen. Achab had, geleid door de deemoedige houding van de knechten van de Syrische koning, Benhadad zijn broeder genoemd, om blijk te geven van grootmoedigheid. Deze benaming grijpen de knechten aan, om de zaak in orde te brengen en zeggen nu: Uw broeder is Benhadad. Dit is toch een betere vertaling dan die van: Uw broeder Benhadad leeft. In de grondtekst staat Achika Benhadad, en dit kan niet anders vertaald worden dan door: Uw broeder is Benhadad.

Daarna laat hij hem voor zich brengen en nadat dit gebeurd is, hem bij zich op de wagen klimmen. Er is hier weer grote overeenkomst tussen Saul en Achab. Evenals Saul de koning van de Amalekieten in het leven spaarde tegen de uitdrukkelijke wil van God, enkel en alleen uit hoogmoed, zo spaarde ook Achab het leven van Benhadad tegen de wil van God, om aan de hoogmoed van zijn hart te voldoen. Zoals echter Saul daarom het misnoegen van de Heere

moest ondervinden, zo ook Achab. Straks wordt hem aangekondigd, dat nu zijn eigen leven in de strijd met de Syriërs niet zal gespaard worden. Benhadads leven behoorde niet aan Achab, maar aan God. En God had bevolen hem te verslaan, omdat hij, evenals Goliath, de slagorden van de levende God had gehoond. Bij Achab was er echter geen eerbied voor het heilig Wezen van God, geen opkomen voor de eer van de God van Israël en daarom voelde hij ook niet, wat een grote oneer hij God aandeed, door degene te sparen, die Hem, de Soevereine God van hemel en aarde, met de goden van zijn eigen land had gelijkgesteld..

34. En hij, Benhadad, zei tot hem, tot Achab, om hem nog beter in deze voor hem gunstige toestand te houden: De steden, die mijn vader van uw vader genomen heeft1) (1Ki 16: 27), zal ik teruggeven, en maak u straten in Damascus voor kooplieden uit uw rijk, om zich daar factorijen of handelshuizen aan te leggen (2 Samuel 8: 6), zoals mijn vader in Samaria gemaakt heeft. En ik, antwoordde hierop Achab, overeenkomstig zijn zwak karakter deze aanbiedingen van de zo gevaarlijke tegenstander van Israël geroerd aannemende, ik zal u met dit verbond dan laten gaan. Zo maakte hij inderdaad een verbond met hem, zo geheel was hij door zijn weekhartigheid meegesleept, en hij liet hem gaan. 2)

1) De oorlog tussen Benhadad en Omri, waarop hier gezinspeeld wordt, is ons niet nader bekend gemaakt..

2) Achabs daad, ofschoon de schijn van goedheid hebbende, was nochtans de ware goedheid niet; want deze mag niet op rovers toegepast worden die, laat men hen vrij, slechts nog meer schade aanrichten dan vroeger, evenals Benhadad ook werkelijk later deed, God had aan Achab de overwinning geschonken en de roekeloze koning in zijn handen gegeven om deze te straffen maar niet om zich vriendelijk jegens hem te betonen; ook was Achab volstrekt met zo goedhartig, omdat hij toegelaten had, dat zo vele profeten door zijn vrouw Izebel omgebracht werden..

Vs. 35-43. Op zijn terugreis naar Samaria, wordt de koning, die zijn verplichtingen jegens de Heere en jegens zijn land zodanig uit het oog verloren heeft, door een profeet aangehouden, die zich eerst door een van zijn medeprofeten heeft laten verwonden, en zich daarna versteld heeft met een doek over zijn ogen, om niet herkend te worden. Deze profeet vertelt nu de koning, hoe hij mede in de strijd geweest is, en een ander hem daar, nadat hij gewond zijnde, ter zijde was getreden, een man ter bewaking had gegeven, hoe hij evenwel deze door nalatigheid had laten ontsnappen, en nu met zijn eigen leven daarvoor boeten moet; hiervan verzoekt hij de koning hem vrij te spreken. Maar Achab bevestigt zijn oordeel als recht en welverdiend; dit is het ogenblik, dat zich de profeet ontdekt en Achab aanzegt, welk oordeel van God hij zichzelf en zijn volk door Benhadads vrijlating op de hals heeft gehaald; gemelijk en verdrietig komt daarop Achab naar Samaria met een knagend geweten, maar onmachtig om boete te doen en zich te buigen onder Gods woord.

35. Toen, terwijl Achab op de in vs. 34 beschreven wijze met Benhadad een verbond sloot, in plaats van hem als een gebannen man neer te houwen (vs. 42; 1 Samuel 15: 3, 8vv.), zei een man uit de zonen van de profeten, wellicht die Micha, de zoon van Jimla, waarvan in 22: 8 sprake is, tot zijn naaste, tot een ander van de profetenleerlingen, door het woord van de

HEERE 1) tot datgene, wat hij van de man vorderde, aangezet: Sla mij toch. En de man, in zijn goedhartigheid, weigerde hem te slaan, omdat hij toch als een knecht van de Heere onvoorwaardelijk en met verloochening van zijn natuurlijk gevoel het woord van de Heere gehoorzaam had moeten zijn.

1) Door het Woord van de Heere betekent hier: door Goddelijke openbaring. Juist, omdat dit bevel, door goddelijke openbaring daartoe aangezet, gegeven werd, werd de weigering ook zo zwaar gestraft, opdat die straf tot waarschuwing zou dienen voor anderen in deze tijd van diep verval en afval van de vrees van God..

38. Toen ging de profeet, terwijl hij thans in staat gesteld was om datgene, waarop het in deze zaak eigenlijk aankwam, ten uitvoer te brengen, heen naar een plaats, waar Achab, bij zijn terugkeer naar Samaria voorbij moest komen, en stond voor de koning op de weg; en hij verstelde zich om niet vóórdat hij zelf zich ontdekken zou, door Achab herkend te worden, met as.1)

1) In het Hebreeuws Baäpheer. Hier vertaald met as. Dan moest er echter staan niet apheer, maar epher. Apheer betekent een bedeksel, een band. De LXX vertaalt dan ook met telamwn. Het staat in verband met het Chaldeeuwse Maphora, het Syrische Maphrò en het Arabische Mi'ephoraton. Men verstelt zich ook alleen door een deksel, d.i. men maakt zich onkenbaar door bewinding van het hoofd en niet door as op zijn hoofd te strooien. Vs. 41 bevestigt dit. Juist door het wegdoen van de hoofdband herkende de koning hem..

40. Het geschiedde nu, toen uw knecht hier en daar doende was, en onderwijl op de gevangene geen acht gaf, dat hij er opeens niet was, 1) en ik heb dus niets anders te wachten dan dat ik met mijn leven voor zijn ontvluchting zal moeten boeten; behage het u dan o koning! uw knecht vrij te spreken. Toen zei de koning van Israël tot hem: Zo is uw rechtvaardig en welverdiend oordeel, wanneer gij zegt, dat gij met uw leven betalen zult voor degene, die gij hebt laten ontkomen; gij zelf hebt het geveld, en door zo'n strafvoltrekking overkomt u geen onrecht, zoals uw eigengeweten ook getuigt; want waarom zijt gij zo achteloos en lichtzinnig geweest, door u hier en daar op te houden, in plaats van behoorlijk over uw gevangene te waken?

1) Wat nu volgen moet wordt verzwegen, om op het oordeel van de koning niet vooruit te lopen. Er had nu moeten volgen: een bede om bevrijding van de straf..

42. En hij zei tot hem: Zo zegt de HEERE: Omdat gij de man, die Ik verbannen heb, de koning van Syrië, die aan Mijn ban was prijsgegeven en die Ik in uw handen had overgeleverd, opdat gij het banvonnis ook werkelijk aan hem voltrekken en hem doden zou (Leviticus 27: 29), uit de hand hebt laten gaan, a) zo zal uw ziel in de plaats van zijn ziel zijn, en uw volk in de plaats van zijn volk; het verderf, waaraan hij en zijn volk gewijd was, zal over u en uw volk komen (22: 29vv.; 2 Koningen 6: 24vv.)

a) 1 Koningen 22: 37,38

Evenals eenmaal de profeet Nathan aan David, door middel van een gelijkenis, die hem aanleiding gaf om zelf het vonnis over zich uit te spreken, zijn zonde had voor ogen gesteld (2 Samuel 12: 1vv.), gaat ook onze profeet met koning Achab te werk, en nauwelijks zal iemand hier de bedenking opperen, dat de profeet zich voor een ander uitgeeft dan hij werkelijk is, en aan Achab een verdichte geschiedenis voordraagt; want dit zich voordoen als een gewond krijgsman is een zinnebeeldige handeling, waardoor Achab getoond moet worden, wat hij als straf van de Syriërs te wachten heeft; dit verdicht verhaal is een zichtbare voorstelling van de zware schuld, die Achab op zich geladen had door de koning van Syrië, die hij, naar Gods wil, had moeten gevangen houden en doden, los te laten. Wel dient de toestand, waarin de profeet voor Achab verschijnt, om deze te misleiden, zodat hij de profeet niet onmiddellijk herkent, en hem ondertussen doet geloven als had hij met een voorval te doen, dat zo-even bij het eindigen van de strijd heeft plaatsgehad, maar zonder een sluier, die bedekt, is geen gelijkenis mogelijk en de kortstondige misleiding is slechts een schijnbare; in de werkelijkheid is zij veeleer een middel tot diepere inleiding in de waarheid en tot wegneming van die misleidingen, waardoor degene, die met de waarheid bekend gemaakt moet worden, zichzelf bedreigt en voor de erkentenis daarvan zich ongeschikt maakt. Na hetgeen in 19: 21 aangaande de onbepaalde gehoorzaamheid, waartoe de profetenjongeren werden opgeleid tegenover elk Godsbevel, dat tot hen kwam, is aangemerkt, en bij het recht verstand van een dergelijk voorval in 13: 11vv., zal ook niemand zich aan het strenge vonnis ergeren, dat aan de ambtgenoot van de profeten, tot wie hij zich het eerst met de eis om hem te slaan gewend had, ter oorzake van diens ongehoorzaamheid, voltrokken werd. Vatten wij het bevel van God aan de profeet Hosea (1: 2) om een vrouw van de hoererijen te huwen en kinderen bij haar te verwekken, als een ernstig gemeend bevel op, dat naar zijn inhoud volbracht moest worden, (niet zoals anderen willen als visioen, gelijkenis of voorstelling van de verhouding, waarin Israël tot de Heere, zijn God, gekomen was), zo dringt zich daar nog met meer beslistheid de overtuiging aan ons op, dat de profeten zich zo geheel en al met hun hart en hun leven aan de dienst van de HEERE moesten toewijden, dat aan hun eigen ik met al zijn natuurlijke gevoelens en aandoeningen, wanneer het erop aankwam hun ambt waar te nemen, het zwijgen werd opgelegd. Wat zou er ook in een tijd van algemene afval en ongehoorzaamheid van het rijk van God geworden zijn, wanneer de geweldige ernst van het profetisch ambt in enig opzicht verzaakt had mogen worden..

43. En de koning van Israël, die zijn misstap wel inzag, maar des te vleselijk gezind was, om zich boetvaardig onder het strafvonnis te veranderen, ging heen, gemelijk en toornig,
1) verdrietig, naar zijn huis en kwam te Samaria.

1) Hij was vertoornd, niet wegens zijn zonde, maar wegens de nadelige gevolgen daarvan voor hem en zijn volk; die hij zeker verwachten moest, omdat hij zo dikwijls had ondervonden, dat God die woorden van Zijn profeten bevestigde. Dus verkeerde alle vreugde over de laatste overwinning zeer schielijk in rouw..

HOOFDSTUK 21.

DWINGELANDIJ, DOOR ACHAB EN IZEBEL TEGENOVER NABOTH UITGEOEFEND.

Vs. 1-16. Enige jaren na de beide oorlogen met de Syriërs, komt Achab op de inval, de tuinen rondom zijn lustslot te Jizreël te vergroten door een wijnberg, aan een burger van die stad toebehorende, daaraan te trekken, en biedt deze aan dit stuk grond, al naardat hij verkiezen zou, door inruiling of aankoop van hem over te nemen; maar Naboth, aan het goddelijk voorschrift gedachtig, weigert zich van het erfgoed van zijn vaderen te ontdoen. Ontevreden en verdrietig keert de koning naar zijn residentiestad Samaria terug, werpt zich te bed om zich verder aan zijn gevoel van ergernis over te geven. Van lieverlee, zou hij, ware hij aan zichzelf overgelaten, deze vergeten, verslapen of verspeeld hebben, maar bij ongeluk komt zijn vrouw Izebel in het vertrek, en nadat zij de oorzaak van zijn ontevredenheid vernomen heeft, is zij terstond gereed haar gemaal, door een schelmstuk, in het bezit van de gewenste akker te stellen. Dat was een uur van de beproeving, of Achab, na zo veelvuldige genadebewijzen van God, in de laatste jaren ondervonden, in staat zou zijn, om zich van de banden van de ongerechtigheid, waarmee zijn vrouw hem omstrikt had, los te maken; hij blijft niet staande in de verzoeking, maar laat Izebel begaan, en wordt bij voortduring, steeds rijper voor het gericht.

1. Het geschiedde nu na deze in het vorige hoofdstuk vertelde dingen, evenwel niet onmiddellijk daarna, maar 2-3 jaar later, ongeveer tegen het einde van het jaar 898 v. Chr., alzo Naboth, een Jizreëliet, inwoner van Jizreël, een stad in een vlakte met dezelfde naam gelegen, waar Achab een lustslot in eigendom bezat, 3 3/4 mijl ten zuidwesten van de Karmel (18: 45vv.), een wijngaard had, die te Jizreël,1) zijn woonplaats, was bij het paleis van Achab, de koning van Israël, die eigenlijk te Samaria 4 3/4 mijl ten zuidwesten van daar resideerde (20: 1,43), maar echter gewoonlijk in Jizreël, dat wegens zijn hoge ligging een ruim en prachtig uitzicht aanbood, zich ophield, en bij wie nu de begeerte opkwam, met deze wijnberg de gronden tot zijn slot behorende, te vergroten en alzo de door hem uitgelegde tuinen nog meer uit te breiden.

1) De stad Jizreël (= zaad van God), door de Grieken Edrala tegenwoordig Zer'in geheten en nu nog slechts een onbeduidend dorp van 30-40 huizen, door de stekelige cactus-vijg, met haar gele bloesem en rode vrucht, als om het graf van de voormalige stad, die hier eenmaal gestaan heeft te bedekken, ligt op de rand van een rotshelling, die tegen het noordoosten meer dan 100 voet steil afdaalt, en van welker voet de bedding van een beek, tussen de kleine Hermon en het Gilboa-gebergte door naar Beth-sean voortloopt; dit is de bron Tubania, zoals zij in de Middeleeuwen genoemd werd, of "Ain en Jizreël," zoals zij (1 Samuel 29: 1) door de monniken-legende als de Goliathsbron (Ain Dschalud) wordt aangeduid (Jud 7: 1" en "Jud 7: 4). Door dit naar Beth-sean voerende beekdal kwam Jehu ongetwijfeld aanrijden, toen hij zich van Ramoth in Gilead hierheen begaf om koning Joram van de troon te stoten en Gods strafgericht aan het huis van Achab te voltrekken (2 Koningen 9: 16vv.); op de hoogste top van de rots, waarop de stad ligt, staat nog heden een gebouw, op een toren lijkend, thans nog het huis van de dorpsrechter, en op deze plaats, van waar men langs het gehele dal tot aan Beisan kan zien, heeft zich ook gewis de toren bevonden, waarvan in 2 Koningen 9: 17

gesproken wordt, zodat men dan ook, op dat hooggelegen punt plaats nemende, de aardrijkskundige beschrijving in 4: 12 zeer goed verstaat: "en het gehele Beth-sean, dat is bij Zarta, beneden van Jizreël." Het stuk grond, waardoor Jizreël zo'n bloedige vermaardheid verkregen heeft, de wijnberg van Naboth, is wat zijn ligging aangaat niet nader bekend; overeenkomstig het vers, dat wij thans beschouwen, moet het in de nabijheid van de stad gelegen hebben, en letten wij op 2 Koningen 9: 21, waar verhaald wordt, dat Joram, nadat hij zijn wagen had laten aanspannen en in gezelschap van Ahazia, koning van Juda, Jehu tegemoet reed, en deze op de akker van Naboth, de Jizreëliet aantrof, zo blijkt daaruit, dat de wijnberg, waarvan gesproken wordt, aan de oostelijke helling van de hoogte van Jizreël, aan de landstraat naar Bethsean gelegen moet hebben..

3. Maar Naboth, een van hen in Israël, die de goddelijke instelling nog in ere hielden en omdat hij wel wist dat hij zich juist aan felonie of leenmans-ontrouw tegenover zijn hemelse Heer schuldig zou maken, als hij aan de wens van zijn aardse koning gehoor gaf, hetgeen hij wel zou gedaan hebben, indien de verhouding van een bezitter tot zijn eigendom bij het volk van God geen andere geweest was, dan bij de overige, ook bij de christelijke volken, zei tot Achab: Dat late de HEERE ver van mij zijn, dat ik u het erfdeel van mijn vaderen geven zou, 1) omdat dit in de wet van Mozes zo duidelijk verboden is (Numeri 36: 7).

1) De weigering vond plaats uit godsdienstige beweegredenen. Immers in Leviticus 25: 23-28 25.23-28 en Numeri 36: 7vv. had de Heere het scherp verboden het vaderlijk erfdeel te verkopen. Naboth, dit kon Achab weten, was ook zonder dat gebod nog in zijn recht, om het te weigeren, maar werd nu daarenboven gedwongen door het goddelijk gebod, en juist daardoor treedt het gedrag van Achab, n.l. zijn toorn in een des te treuriger licht. Naboth doet zich hier kennen als een man, die een tedere eerbied had voor de Wet en voor alle instellingen van de Heere..

4. Toen kwam Achab in zijn huis, te Samaria, zijn residentie, (zie vs. 8), gemelijk en toornig, ontevreden en verdrietig, evenals toen de profeet Micha hem zijn zondig gedrag tegenover de Syrische koning Benhadad had voorgehouden (20: 43), over het woord, dat Naboth de Jizreëliet, tot hem gesproken had, en gezegd: Ik zal u het erfdeel van mijn vaderen niet geven. En hij legde zich neer, zich volmaakt als een ongezeggelijk kind aanstellende, aan wie men zijn zin niet gegeven heeft, op zijn bed en keerde, op de manier van de droefgeestige lieden die zich aan de blik en de gesprekken van anderen willen onttrekken, ten einde zich ongestoord aan hun aandoeningen te kunnen overgeven, zijn aangezicht om naar de wand, en at geen brood.

Achab was meer slecht dan boos. Het woord "boos" veronderstelt nog een zekere energie; de booswicht bedrijft zijn kwaad met koelbloedigheid, uit beginsel, volgens een beraamd plan. Achab daarentegen was door en door een zwak man, die zich steeds in al zijn doen en laten door invloeden van buiten liet besturen, en vooral slechts datgene was, waartoe de omstandigheden, waarin hij zich op dat ogenblik bevond, of de mensen die hem omringden, hem maakten. Zoals hij zich voor een enkele maal bijzonder goedhartig en grootmoedig kon betonen, b.v. tegen de overwonnen koning van Syrië, zodat de Heere hem voor zijn ontijdige goedheid straffen moest (20: 32vv.), zo kon hij, wanneer er van buitenaf maar op hem

gewerkt werd, in de eerstvolgende minuut tot de verregaandste gruwelen vervallen, vooral wanneer dit zonder moeite en buiten gevaar voor zijn eigen persoon geschieden kon. Onder betere leiding ware Achab ook gewis een beter koning geweest; onder de invloed van een Izebel en van een hoop doortrapte vleiers, zoals zijn hovelingen, moest deze karakterloze mens reddeloos diep zinken. En zo zal het ons dan ook, met het oog op degenen, die hem omringden, geen ogenblik meer bevreemden, wanneer wij het leven van een man die ook voor betere indrukken niet onvatbaar was, in een aaneenschakeling van ongerechtigheden en schanddaden zien overgaan..

7. Toen zei Izebel, zijn vrouw, even zo heerszuchtig en tot handelen gereed als boosaardig en heftig van karakter, tot hem: Zou gij 1) nu het koninkrijk over Israël regeren, wanneer gij aan het afwijzend antwoord van een onderdaan niets anders dan uw verdriet en ergernis tegenoverstelt, alsof gij nu verder niets vermocht? Sta op, eet brood, en uw hart zij vrolijk; ik, wanneer gij zelf de moed niet bezit om u van uw koninklijke macht te bedienen, zal u de wijngaard van Naboth, de Jizreëliet, geven.

1) De nadruk valt op gij. Op ironische wijze spreekt de goddeloze Izebel hier tot haar man, en wanneer zij hem eigenlijk bespot, dan zegt zij zoveel als, indien gij niet weet te regeren, of uw koninklijke macht uit te oefenen, dan zal ik het doen..

8. Zij dan zette zich neer, terwijl haar gemaal haar liet begaan zonder naar de wijze, waarop zij haar toezeggingen vervullen zou, te vragen, ofschoon hij voldoende met haar karakter bekend, dienaangaande wel het een en ander kon vermoeden, en schreef brieven in de naam van Achab en verzegelde, onderzegelde ze met zijn signet 1) en zond de brieven tot de oudsten en tot de edelen, de leden van de magistraat (De 16: 18), die in zijn stad waren, wonende met Naboth.

1) Thans nog draagt de stempel van het koninklijke zegel, bij Arabieren, Turken en Perzen, het naamcijfer van de koning, en wordt in plaats van ondertekening onder het koninklijk schrijven gedrukt; daaraan hebben wij ook hier te denken, niet zozeer aan een verzegelen, dat natuurlijk ook plaatshad, maar aan een onderzegelen..

Deze schenen als hen, die gelegenheid hadden hem van zeer nabij waar te nemen en zijn uitingen te vernemen, het geschiktst, om het proces tegen hem aan te binden, omdat Izebel van hen wist, dat zij louter volgzame en van de wil van het Hof afhankelijke mannen waren..

9. En zij schreef in die brieven, zeggende: Roept, zoals in dergelijke gevallen gebeurt, wanneer een misdaad, die zwaar op een landstreek drukt, waarom de gehele streek zich voor God heeft te verootmoedigen (1 Samuel 7: 6), verzoend moet worden, een vasten 1) uit, en zet, wanneer na de geëindigde vastendag de vierschaar over de misdaad, die verzoend moet worden, gespannen wordt, Naboth als de man, wie het rechtsgeding geldt, in de hoogste plaats van het volk.

1) Het vasten beval Izebel tot een teken, alsof een openbare misdaad, een zware, op de stad rustende zonde te verzoenen was, waarover de stad zich moest verootmoedigen (1 Samuel 7:

6). Daardoor wilde zij van begin af aan het in te stellen proces in de ogen van de burgerij de schijn van recht geven en op de misdaad, waarvoor Naboth aangeklaagd zou worden, de stempel van de waarheid laten drukken..

10. En zet tegenover hem, opdat de wettelijke bepaling (Numeri 35: 30 Deuteronomium 19: 15) in acht genomen wordt en de rechtspleging in behoorlijke vorm plaats heeft, twee mannen, zonen van Belial, 1) die zich door omkoping tot alles laten gebruiken, opdat die tegen hem getuigen, zeggende, schrijft beiden voor dat zij Naboth beschuldigen: Gij hebt God en de koning gezegend, 2) hebt den koning gelasterd (vs. 13), en daardoor tegen God zelf, wiens zichtbare plaatsbekleder de koning is, misdaan (Exodus 22: 28); en voert hem, omdat door de verklaring van twee getuigen zijn vergrijp als voldoende bewezen kan beschouwd worden uit, buiten de stad en stenigt hem, terwijl gij zijn lastering van de koning als een godslastering vergeldt (Leviticus 24: 10vv.), dat hij sterve. 3)

1) Zoals het vorige hoofdstuk aantoont (zie 20: 13; 20: 35vv.), dat na het voorgevallene op de Karmel (18) zich weer profeten van de Heere ongehinderd te Samaria, in de onmiddellijke nabijheid van de koning konden ophouden, zo blijkt uit deze brief van de koningin, dat na de uitroeiing van de afgodspriesters de dienst van de HEERE, ten minste in de vorm van de kalverdienst (22: 6vv.), gedurende enige tijd in Israël hersteld was; eerst Achabs zoon, Ahazia, vereerde voor zijn persoon weer de Baäls, terwijl hij de kalverdienst aan het volk overliet (22: 53vv.)..

2) In de zin van: God zijn afscheid geven, God lasteren, zoals ook Job 2: 9. De koning wordt hier met God ten nauwste verbonden, omdat de koning lasteren als gezaghebber van God, ook God lasteren was, maar ook, omdat, indien iemand om majesteitsschennis ter dood werd gebracht, diens goederen aan de koning vervielen. Dit laatste was Izebels hoofddoel..

3) De plaatselijke rechtbanken in de enkele steden, die de kleinere zaken, d.i. die, waarover naar de inhoud van de wet gemakkelijk een beslissing was uit te spreken, moesten beoordelen en afdoen, als ook de schuldigen straffen, konden dus ook een doodvonnis vellen (MATTHEUS. 5: 21); een beëdiging van de getuigen had niet plaats, en het oordeel, dat men na kennisneming van de toedracht van de zaak uitsprak, werd onmiddellijk voltrokken..

11. En de mannen van zijn stad, die oudsten en die edelen, die in zijn stad woonden en het rechterambt daar uitoefenden, deden, zoals Izebel tot hen gezonden had; zoals geschreven was in de brieven, die zij tot hen gezonden had, 1)omdat zij de wraak van de goddeloze koningin duchtten en daarom haar wenken niet ongehoorzaam durfden zijn.

1) Niet alleen was dit een bewijs van het bederf, dat overal was doorgedrongen, maar ook van de slaafse vrees voor de goddeloze koningin. Zij buigen eerder het recht, dan dat zij zich verzetten tegen de schaamteloze en godonterende voorstellen van de koningin..

13. Toen kwamen de twee mannen, zonen van Belial, en zetten zich als aanklagers tegenover hem; en de mannen van Belial getuigden tegen hem, tegen Naboth, voor het volk, zeggende: Naboth heeft God en de koning gezegend, hem vaarwel gezegd, zijn afscheid gegeven, d.i.

gevloekt (Job 2: 9). En zij voerden hem, omdat de oudsten, de overheden van de stad hem de dood schuldig verklaarden, buiten de stad, en stenigden hem met stenen, dat hij stierf, en tegelijk met hem, overeenkomstig Jozua's handelwijze met Achan (Jozua 7: 24vv.) zijn zonen en de leden van zijn familie (2 Koningen 9: 26).

Op deze wijze werd Naboth als een verbannene behandeld en met hen gelijkgesteld, die afgoderij bedreven en anderen daartoe verleid hadden (Deuteronomium 13: 6vv.; 17: 2vv.). Door het eerste werd de koning de mogelijkheid verschaft om de goederen van Naboth verbeurd te verklaren, namelijk ten behoeve van de landsheerlijke schatkamer (evenals de bezittingen van een verbannene, die zich aan de Heere bezondigd had, aan deze vervielen en vernietigd werden, zo beschouwde men ook het eigendom van de majesteitschenner als vervallen aan de koning, die ze zich dan toe-eigende), door het laatste komt, behalve de twee getuigen, die men tegenover Naboth plaatste, nog een andere zaak in zijn geschiedenis voor, die haar op die van de Heere Jezus lijken doet, omdat het ook in betrekking tot hem in vergelijking met zijn rechters en beschuldigers, die zich inderdaad aan afgodendienst hadden schuldig gemaakt, heet: de vrome sterft, die goed en heilig wandelt; de boze leeft, die hoogst misdadig handelt..

16. En het geschiedde, toen Achab hoorde, dat Naboth dood en zijn erfgoed, als dat van een veroordeelde wegens majesteitsschennis aan de koninklijke schatkist vervallen was, dat Achab opstond, zijn paleis in Samaria verliet, om naar de wijngaard van Naboth, de Jizreëliet, te gaan om die erfelijk te bezitten.

Menigeen doet het kwaad niet, omdat hij de moed daartoe niet bezit; gebeurt het evenwel door anderen, dan wast hij zich evenals Pilatus de handen, verheugt zich in het verborgen dat het heeft plaatsgehad, en maakt geen bedenking om de vrucht van de boze daad te genieten. Voor het oog van de mensen veroordeelt men de daad en de dader, maar is eigen in het geheim met de zaak, wanneer zij een vermeerdering van rijkdom, aanzien en eer heeft aangebracht, ingenomen, zoals het gaat met degene, die niet van de doornen houdt, maar zich toch verheugt, wanneer hij de wol kan afplukken, die de voorbijgaande schapen daaraan hebben laten hangen..

Vs. 17-29. Nadat Izebel door het ter dood brengen van Naboth het haar echtgenoot mogelijk heeft gemaakt, om van de begeerde wijngaard bezit te nemen, begeeft deze zich naar Jizreël om zich het nieuwe stuk grond toe te eigenen. Daar treedt op Gods bevel de profeet Elia hem tegemoet en kondigt hem aan, hoe de Heere deze roof en moord aan hem en zijn vrouw door een bloedige en schandelijke dood zal wreken, en bovendien zijn verkleefdheid aan de afgoderij door uitroeiing van zijn gehele huis bezoeken. Achab wordt hierdoor zo geschokt, dat hij zich voor God verootmoedigt, zich een vasten oplegt en rouw bedrijft; daarom maakt de Heere aan Zijn profeet bekend, dat Hij het bedreigde oordeel over Achabs huis pas na diens dood aan zijn opvolgers voltrekken zal.

17. Maar het woord van de HEERE kwam, juist in dezelfde tijd, toen Achab zich van Samaria naar Jizreël begaf, tot Elia, de Thishiet, die toen afgezonderd op de Karmelleefde (2 Koningen 1: 9; 2: 25), zeggende:

19. En gij zult tot hem spreken, zeggende: Zo zegt de HEERE: Hebt gij doodgeslagen, en ook een erfelijke bezitting ingenomen? 1) Daartoe zult gij, wanneer gij door die vraag zijn geweten getroffen hebt, zodat hij zijn dubbelezonde moet erkennen, verder tot hem spreken, hem ook zijn strafvonnis verkondigen, zeggende: Zo zegt de HEERE: In plaats, 2) daarvoor, dat de honden het bloed van Naboth gelekt hebben, zullen de honden uw bloed lekken, ja, het uwe!

1) Hoe geheim ook de moordenaars hun spel gedreven en hun hels plan gesmeed hebben, zo was er toch Eén, wiens nabijzijn zij niet vermoedden in hun tegenwoordigheid, toen de aanslag beraamd werd. Eén heeft de gedachte aan moord bij de bloeddorstige koningin zien opkomen en achter haar stoel gestaan, toen zij die brieven schreef. Hij kende dus de gehele toedracht van de zaak, en eer de gruweldaad was verricht, was het vonnis reeds bij Hem opgemaakt en de wijze van uitvoering daarvan beraamd. Maar waarom kwam de Almachtige, terwijl Hij de aanslag zag rijpen, niet tussenbeide? Waarom redde Hij de onschuldige Naboth niet, die toch Zijn knecht en Zijn kind was en door zijn geloof en zijn gehoorzaamheid in zo groot gevaar kwam? De Schrift verwijst ons met zulke vragen naar de eeuwigheid: tot zolang zullen wij ons met eerbiedig zwijgen te midden van de raadsels van Zijn wereldregering bewegen, en door het geloof God de eer geven en belijden dat Zijn "dwaasheden" enkel wijsheid zijn en ook het bevreemende en onoplosbare in Zijn bestuur tot een plan behoort, dat ons eenmaal des te meer bewondering zal afdwingen, naarmate het hier beneden ons verduisterd verstand tot ergernis verstrekte. Deze opmerking werpt een lichtstraal op het somber levenseinde van de vrome Naboth en doet ons vertrouwen dat de ogen, die onder de steenworpen van de vijanden zich sloten, zich voor de troon van God, bij het vriendelijk welkom in het huis daarboven geopend hebben.

2) In het Hebreeuws Bimkoom ascher. In plaats daarvan heeft de Statenvertaling. Beter is te vertalen: Op de plaats waar. Want toch, het lijk van Joram, Achabs zoon, werd geworpen op het stuk land van Naboth (2 Koningen 9: 25vv.). Het vonnis over Achab werd gewijzigd, nadat hij zich, al was het dan ook uiterlijk, had verootmoedigd, en dientengevolge was het dan ook dat de honden zijn bloed te Samaria lekten, maar ten opzichte van Izebel en Joram is het vonnis letterlijk vervuld..

20. En Achab, die zich juist in gezelschap van zijn krijgsoverste Jehu en diens adjudant Bidkar (2 Koningen 9: 25vv.) in Naboths wijngaard bevond en zich met plannen aangaande het doelmatigste gebruik, dat van het nieuw verworven stuk grond gemaakt kon worden, bezighield, toen de profeet ongeroepen en onaangemeld voor hem stond en zijn boodschap aan hem overbracht, zei tot Elia: Hebt gij mij gevonden, o mijn vijand, 1)d.i. ook hier, waar ik voor een onderzoekend oog veilig meende te zijn, komt gij mij weer als mijn vijand tegemoet, die mij geen rust laat? En hij zei: Ik heb u gevonden, en heb mij opzettelijk hierheen begeven, om u juist hier, waar alles tegen u getuigt en Gods wraak over u inroept, aan te treffen omdat gij uzelf verkocht hebt, 2) om te doen wat kwaad is in de ogen van de HEERE en het mijn ambt en mijnroeping is, u bij zo’n daad, waarbij gij u als een karakterloze slaaf aan de macht van de bozen overgegeven en u tot een lijfeigen slaaf van de zonde gemaakt hebt, stap voor stap in de weg te treden

1) Zodanig is de dodelijke vrucht van een onheilig en de zondaar veroordelend geweten; zij verwekt geen echte verzoening of ongeveinsde bekering, maar óf een slaafse schrik voor God en Zijn getuigenissen, óf een bitter hart tegen Hem en Zijn dienaren..

2) Hiermee wil Elia zeggen, dat Achab zich tot een volkomen slaaf van de zonde had gemaakt, dat hij zich geheel aan de zonde had overgegeven om zonder ertegen op te komen, of ertegen te strijden, zich geheel door haar te laten beheersen. Ook de apostel klaagt, dat hij vleselijk is, verkocht onder de zonde; maar het grote verschil tussen de heilige apostel en de koning van Israël bestaat hierin, dat er bij Paulus een strijd tegen de zonde werd gevoerd, dat de zonde hem, tegen zijn geheiligde wil in, gevangen nam, en Achab geheel met zijn wil zich aan de zonde overgaf. Er was bij Achab geen strijd, ja, zelfs deed hij met grote lust, al wat kwaad was in de ogen van de Heere..

22. En Ik zal uw huis maken a) zoals het huis van Jerobeam, de zoon van Nebat (14: 10), en b) zoals het huis van Baësa, de zoon van Ahia, om de terging, waarmee gij Mij getergd hebt, en dat gij Israël hebt doen zondigen.

a) 1 Koningen 15: 29 b) 1 Koningen 16: 3,11

Er is dus hier niet alleen sprake van die enkele bloedschuld, die Achab door de moord op Naboth over zich en zijn huis gebracht heeft, maar ook al die schulden, al die gruwelen, die hij gedurende de gehele tijd van zijn regering door afgoderij en verleiding van Israël tot afval van God op zich heeft geladen, zullen aan hem en zijn kinderen bezocht worden..

25. Maar er was, zoals Elia met alle nadruk de koning voor ogen hield, niemand geweest zoals Achab, die zichzelf zo geheel en al verkocht had om te doen wat kwaad is in de ogen van de HEERE, omdat Izebel, zijn vrouw, hem ophitste 1) en wat die wilde verkoos de karakterloze man, zonder wilskracht, insgelijks.

1) Het maakte hem nog erger, en zijn zonen niet beter, noch verschoonlijker, dat Izebel, zijn vrouw, hem ophitste tot het plegen van goddeloosheid en hem in verschillende opzichten nog goddelozer maakte, dan hij anders zou geweest zijn. Geen wonder, dat hij, die dus de tondel van de verdorvenheid in zijn hart had en zo’n verzoeker in zijn boezem, om vuur daarin te werpen, tot de hoogste trap van goddeloosheid geraakte, zodanig dat hij bij zijn goddeloosheid nog de gruwelen van de Amorieten voegde, wiens drekgoden hij na wandelde, onaangezien hij de verdelging van die vervloekte volken tot zijn waarschuwing voor zich had..

26. En hij, door haar invloed beheerst, deed zeer gruwelijk, wandelende achter de drekgoden; doende naar alles, wat de Amorieten, de Kanaänitische volksstammen (Genesis 15: 16) gedaan hadden, die God voor het aangezicht van de kinderen van Israël uit de bezitting verdreven had, zonder dat hij ook maar in de verte aan de Goddelijke waarschuwingen en bedreigingen (Leviticus 18: 26vv.) indachtig was.

Wie is niet van nature verkocht om kwaad te doen; wat een verschrikkelijke toestand! Ik ben vleselijk, zo klaagt Paulus met het oog op zijn oude mens (Rom. 7: 14) verkocht onder de zonde; want hetgeen ik wil, doe ik niet; maar hetgeen ik haat dat doe ik. Beproef een enkele dag Gods wet te houden; span uw krachten in, slechts een enkel van de goddelijke geboden met ernst te betrachten, wat is het gevolg ervan? Voor de avond ziet gij u reeds gedwongen, hoe het u ook vernedere, de beschamende belijdenis van de apostel te onderschrijven en tot de uwe te maken. Onze vrijheid is verdwenen, onze wil is in de gevangenschap van ons vlees; de dood is onze vensters ingeklommen, en de zonde verteert onze heiligste voornemens als stro en stoppels. Ons hart lijkt van nature op een wagen: de lading is verderf, dood en rampzaligheid; de paarden, die hem trekken, zijn de zondige driften en lusten; de voerman, die de rossen zweept en spoort, zodat zij rusten noch toeven, is de duivel; de straat is de brede weg die naar de verdoemenis leidt, en het doel, dat de vurige raderen tegemoet rollen, heet gehenna, de hel. Aan geen stuiten of ophouden is hier te denken, tenzij de hand van de Almachtige tussenbeide kome en iets nieuws scheppe in den lande; dan wordt het hart een hemelwagen. Dan heet de lading gerechtigheid, vrede en vreugde in de Heilige Geest; een hemels driespan trekt haar voort: geloof, liefde en hoop; de Trooster uit de hoogte toomt en tuigt het, voedt en sterkt het, de straat is de smalle weg, die opwaarts leidt, en het doel van de reis heet-Jeruzalem..

27. Het geschiedde nu toen Achab deze woorden, zo-even gemeld, uit de mond van Elia hoorde, dat hij met een oprecht, hoewel ook niet tot werkelijke bekering leidend schuldgevoel (Hos. 7: 16) zijn kleren scheurde en toen hij thuis kwam een zak, een haren gewaad (Ge 37: 34) om zijn vlees legde en vastte; hij lag ook als hij sliep neer in de zak en ging langzaam, 1) als een diep bedroefde, of met gebogen hoofd.

1) Deze verootmoediging was geen huichelarij in de gewone zin van het woord. Want de Heere God wijzigt hierop het vonnis. Evenmin was zij een hartelijke bekering, want straks was Achab weer de oude zondaar. Het was een tijdelijke bekering van de zonde tot de deugd, zoals zo dikwijls plaatsheeft. Zij had haar oorzaak in de schrik voor Gods oordelen. God echter rekent ermee, en zoals Hij vroeger op nationale bekering weer nationale welvaart gaf, zo betoont Hij hier aan Achab, dat Hij in de toorn van de ontfermen nog indachtig zal zijn..

29. Hebt gij gezien, dat Achab zich vernedert, verootmoedigt voor Mijn aangezicht? daarom omdat hij zich vernedert voor Mijn aangezicht, zo zal Ik dat hem door u in Mijn naam voorspelde kwaad in zijn dagen niet brengen; in de dagen van zijn zoon zal Ik dat kwaad over zijn huis brengen.

Elk opwaken van oprecht schuldgevoel, al is het ook nog zo zwak, ziet de Heere in genade aan en laat het voor de arbeiders in Zijn rijk op aarde niet geheel en al ongezegend..

Evenals men degene, die met de beoefening van enige kunst of enig handwerk aanvangt, bij de eerste gelukkige toeleg, waarin hij slaagt, hoever hij nog van de volmaaktheid verwijderd zij, bemoedigend toeroept: "Goed gedaan, op deze wijze zult gij vorderen!" zo moeten wij de sparende handelwijze beschouwen, waarmee de Heere tegenover Achabs schuldgevoel tewerk gaat. Het heeft ook niet anders te betekenen dan een: Zo moet het gaan; dat is overeenkomstig

Mijn bedoeling! Zichzelf veroordelen, bukken en Mij de eer geven, dat is de weg, die u het verderf voorbij-en uit de dood in het leven voert..

Het was veel aan Achab, op zijn uiterlijke vernedering vergiffenis te schenken, voorzover de uitwendige straf aanging, en indien zijn verootmoediging met het geloof vermengd was geweest, dan zou de Heelmeester van Israël, daaruit een heilzaam goed en een bekwaam geneesmiddel voor hem bereid hebben; maar wat mogen wij niet verwachten, die met een gebroken hart de genade van het Evangelie in de Middelaar van het Verbond omhelzen..

HOOFDSTUK 22.

ACHABS EINDE. REGERING VAN JOSAFAT EN AHAZIA.

Vs. 1-28. Ofschoon Achab zich aan het slot van het vorige hoofdstuk boetvaardig voor God neerboog, had toch dit kortstondig schuldgevoel geen werkelijke bekering tot gevolg, waardoor hij alle valse godsdienst voor immer vaarwel gezegd en zich beslist tot de Heere, de God van Israël, gewend zou hebben. Daarom slaat thans, drie jaar na de tweede veldtocht tegen de Syriërs het uur van het gericht en ijlt Achab zelf de beslissing tegemoet, omdat hij een nieuwe veldtocht tegen de Syriërs onderneemt, de met hem verzwagerde koning van Juda, Josafat, overhaalt om hem in de uitvoering van zijn plannen behulpzaam te zijn, door valse profeten zich in zijn voornemen laat versterken en de waarschuwing van de profeet Micha moedwillig veracht (Vergelijk 2 Kronieken 18: 1-27).

1. En zij zaten drie jaar stil, na Benhadads loslating van Achabs zijde (20: 34 20.34) verliepen er drie jaar, van 900-897 v. Chr. in rust en vrede, dat, gedurende al die tijd, er geen strijd was tussen Syrië en tussen Israël.

2. Maar het geschiedde in het derde jaar (897 v. Chr.) toen Josafat, de koning van Juda, van wie hierna (vs. 41) verder gesproken zal worden, van Jeruzalem naar Samaria, tot de koning van Israël, met wie hij zich acht jaar geleden (1Ki 19: 21) door een huwelijk tussen zijn zoon Joram en diens dochter Athalia verbonden had, afgekomen was, 1) om hem een vriendschappelijk bezoek te brengen.

1) Misschien had Josafat zowel van Achabs gruwel aan Naboth gepleegd, als ook van zijn verootmoediging bij het woord van de profeet Elia gehoord, en wilde hij zich thans de neergeslagen man aantrekken, hem moed inspreken, door aansporing tot vertrouwen op Gods schuldvergevende genade, en hem in zijn volslagen ommekeer tot de weg van de gerechtigheid ter zijde staan; maar het zal zich in de verdere loop van deze geschiedenissen bevestigen, dat in het eng en vriendschappelijk verkeer tussen vromen en wereldkinderen de laatsten het beter dan de eersten verstaan, deze op hun wegen te lokken, dan dat het de eersten lukken zou de kinderen van deze wereld tot bekering en zinsverandering te leiden. Het is gemakkelijk, alleen te beminnen of alleen te haten, maar bezwaarlijk, om tegelijk lief te hebben en te haten; uit de liefde tot de zondaar ontstaat zo makkelijk een liefde tot de zonde, en uit de haat tegen de zonde een haat tegen een mens..

3. Dat de koning van Israël, die zijn gast en diens gevolg zeer eervol onthaalde, en van diens aanwezigheid gebruik maakte om een veldtocht tegen de Syriërs voor te bereiden, waartoe de ontrouw van Benhadad, met het oog op de vroeger door hem gedane toezeggingen (20: 34) aanleiding gaf-dat deze tot zijn krijgsoversten, tot zijn knechten, bij gelegenheid van een beraadslaging, die hij met hen in Josafats aanwezigheid hield, zei: Weet gij, dat op grond van het met Benhadad van syrië gesloten verdrag, overeenkomstig welk alle steden, die zijn vader mijn vader afgenomen had, teruggegeven moesten worden, Ramoth1) in Gilead (Deuteronomium 4: 43 en "1 Samuel 1: 1) van ons is? Benhadad heeft deze stad tot nog toe

behouden: en wij zijn stil, laten ons dit welgevallen zonder dat met geweld van wapens te nemen uit de hand van de koning van Syrië.

1) De ligging van de stad, waardoor de vijand gedurig gelegenheid had om een wakend oog over Israël te houden en het te tuchtigen, was wellicht de oorzaak, dat Benhadad de teruggave daarvan onder allerlei voorwendsels uitgesteld had, en zijn verbittering tegen Achab, die zich in vs. 31 openbaart, toont welke waarde hij aan haar bezit hechtte..

6. Toen vergaderde de koning van Israël, terstond zich naar de wens van zijn vriend schikkende, odmat hij zeer goed wist dat de profeten, die aan zijn hof onderhouden werden, niets anders zeggen zouden dan hetgeen hij verlangde (2 Tim. 4: 3), de profeten, 1) omtrent vierhonderd man, niet de 400 profeten van het bos, waarvan in 18: 19 gesproken is, maar toch dezen, die insgelijks door hem bezoldigd werden, de dienst van God onder het beeld van een gouden kalf, zoals die nu weer in het rijk van Israël gebruikelijk was, waarnamen, en het profeteren als een handwerk uitoefenden, en hij zei tot hen: Zal ik tegen Ramoth in Gilead ten strijde trekken, of zal ik het nalaten? En zij zeiden, naar de ingeving van hun boos, geheel aan Achab overgegeven en door de satan vervuld hart: Trek op, want de HEERE zal ze in de hand van de koning geven.

1) Deze 400 profeten zijn niet "de 400 profeten van het bos", die niet voor Elia op de Karmel waren verschenen, noch profeten van Baäl, zoals de oude uitleggers menen, want door deze kon Achab niet "het woord van de Heere" vragen, maar ook niet waarachtige profeten van de HEERE of profetenleerlingen, maar profeten van de onder het beeld van de kalveren vereerde HEERE, die zonder goddelijke roeping het profeteren als handwerk uitoefenden, en zo niet door de afgodische koning bezoldigd, toch door hem in dienst waren genomen. Josafat erkende hen niet als ware profeten van de HEERE, maar vroeg, of nog niet zo iemand voorhanden was om door hem de wil van de Heere te vragen..

7. Maar Josafat, wie niet alleen de grote menigte, maar ook het voorkomen en de gehele wijze van doen van deze profeten, tegenover het voorgeven, als ware werkelijk het woord van de Heere in hun mond, tot wantrouwen stemde, zei: Is hier niet nog een profeet van de HEERE, behalve degenen, die gij voor mij vergaderd hebt, dat wij het ook van hem vragen mochten 1) wat de Heere van ons voornemen zegt.

1) Wel op hoffelijke wijze doet Josafat deze vraag, maar geeft daarmee toch duidelijk genoeg te kennen, dat hij in die 400 profeten geen vertrouwen stelt. Trouwens hoe was dit ook mogelijk, omdat hij wist, dat zij profeten van Achab waren en de kalverdienst huldigden. Hij onderscheidt daarom Micha van hen, door te vragen naar een profeet, d.i. naar een ware profeet van de Heere..

8. Toen zei de koning van Israël tot Josafat: Er is zonder twijfel nog één man te vinden, om door hem de HEERE te vragen, en ik heb reeds ondervonden dat zijn woordenwaarheid zijn en hun vervulling verkrijgen; maar ik haat 1) hem, omdat hij over mij niets goeds profeteert, maar kwaad, daarom heb ik hem ook niet terstond doen ontbieden, Micha,

2) de zoon van Jimla. En Josafat zei: De koning zegge niet zo, als moest men een profeet haten en van zich verwijderd houden, omdat hij anders profeteert dan wij het graag horen; maar in tegendeel hebben wij zo'n profeet het meest te zoeken en is zijn woord het meest betrouwbaar (1 Joh. 4: 5).

1) Dezen zijn goddeloos, in de zonde verhard en rijp voor een schielijke ondergang, die Gods dienaren haten, omdat zij te goeder trouw met hen handelen, in hen ernstig te waarschuwen wegens de ellende en het gevaar, omwille van hun zonden wil hen bedreigende, en hen voor vijanden houden, die hen de waarheid zeggen..

2) Deze Micha moet niet met een ander profeet met dezelfde naam, wiens profetisch boek de zesde plaats onder "de kleine profeten" inneemt, verwisseld worden en die zich uitdrukkelijk daardoor van hem onderscheidt, dat hij zich in het opschrift van zijn boek "Micha, de Moraschtiet", of "van Mareza" noemt; evenwel geeft de jongere Micha, wanneer hij zijn voorspellingen

met dezelfde woorden begint, waarmee de oudere ze besluit: "Hoort gij volken altegaar" (vs. 28vv. Micha 1: 2), tevens te kennen, dat hij met zijn voorganger meer dan de naam gemeen heeft, dat zijn werkzaamheid als een voortzetting van diens kamp tegen de valse profeten en diens ijveren voor de eer van God te houden is, waarvoor de zoon van Jimla alles over had. Misschien is de laatste, in wie wij in elk geval een profeet uit de school van Elia voor ons hebben, dezelfde die Achab zijn schuld, toen hij Benhadad had gespaard, zo nadrukkelijk voor ogen stelde (20: 35vv.) Achab op hem verstoord, had hem in de gevangenis laten werpen, waaruit hij thans voor de dag gehaald, maar later weer teruggebracht werd, om daarin nog strenger behandeld te worden, totdat de uitkomst van zijn voorspelling de waarheid van zijn zending bevestigd zou hebben (vs. 26vv.). Want terwijl de valse profeten, "in de koningshuizen" mogen zijn (MATTHEUS. 11: 8), moeten de ware profeten in woestijnen en kerkers versmachten. De afkeer van de koning voor de profeet, bij alle inzicht in de goddelijkheid van zijn roeping, rustte misschien op het met heidense voorstellingen van voorspelling en bezwering samenhangend geloof, dat de profeten tot de Godheid in zo'n betrekking stonden, waardoor zij in staat waren enige invloed op haar wil uit te oefenen, zodat het slechts op hen aankwam om goed of kwaad te voorspellen, zodat zij daarom voor hun onheilsprofetieën verantwoordelijk gesteld konden worden (Nu 22: 6)..

11. En Zedekia, de zoon van Kenäna, een van deze 400 profeten, had om door een zinnebeeldige voorstelling aan de eerder uitgesproken aankondiging (vs. 6) meer klem bij te zetten zich ijzeren horens gemaakt, 1) plaatste zich ijzeren punten, die hij met zich gebracht had, als hoorns op het hoofd, bootste daarmee de stoten van een buffel na, die zijn tegenstander neerwerpt, en hij zei: Zo zegt de HEERE: Met deze d.i. met hoorns, zoals in Mozes' zegenbede (Deuteronomium 33: 17) geschreven staat, zult gij de Syriërs stoten, totdat gij hen geheel verdaan zult hebben.

1) Het is wel aan geen twijfel onderhevig, dat de symbolische handeling van Zedekia tot belichaming heeft moeten dienen van de zegen door Mozes over Jozef uitgesproken: "Zijn hoorns zijn hoorns van de eenhoorn, met deze zal hij de volken tezamen stoten tot aan de

einden van het land", of "de aarde", een toepassing daarom van de zo heerlijke toezegging, bij de stam van Efraïm residerende; op de valse troost evenwel, die in zodanig misbruik van een woord van God opgesloten ligt, zinspeelt misschien de profeet Amos (6: 13).

13. De bode nu, die heengegaan was naar de stadsgevangenis, om Micha te roepen (vs. 9), sprak tot hem, zeggende: Zie toch de woorden van de vierhonderd profeten zijn uit één mond goed tot de koning; dat toch uw woord zij zoals het woord van één uit hen, en spreek het goede. 1)

1) De kamerling gaf deze raad niet om Micha's wil, maar omwille van de koning, niet zozeer om zich aangenaam bij de koning te maken, als wel opdat deze niet een harde boodschap zou ontvangen. Het schijnt, dat deze man de woorden van de 400 profeten evenmin goed vertrouwd heeft als Josafat, dat Micha in de grond van de zaak beter door hem vertrouwd werd, dan die valse profeten. Zo gaat het meer. Het zuivere onvervalste woord van God heeft bij de wereldling, al wil hij het niet, nog meer gezag, dan de leugentaal van de wereld. Het geweten van de wereld geeft niet zelden mede getuigenis aan de waarheid van Gods Woord. Echter de wereld verzwaart daardoor haar eigen oordeel..

15. Toen hij tot de koning gekomen was, zo zei de koning tot hem: Micha! zullen wij naar Ramoth in Gilead ten strijde trekken, of zullen wij het nalaten. En hij, die wel wist dat Achab door zijn eigen geweten overtuigd werd, hoe het woord van zijn profeten niet het woord van de Heere was, maar de taal van laaghartige ogendienaars en gevaarlijke bedriegers, zei tot hem, met opzet het woord van de valse profeten herhalende, ten einde het geweten van de koning nog meer te treffen: Trek op en gij zult voorspoedig zijn, want de HEERE zal ze in de hand van de koning geven. 1)

1) Dit was een heilige spot en zelfs een zinnebeeldige strafrede tegen de koning, die zoveel betekende als: Dit is het toch wat gij wenst te horen..

Boosaardige spotternij tegenover de zwakheden en zonden van de naaste, moedwillig en liefdeloos schertsen is de Christen vreemd; want hij kent geen vreugde in andersmans leed. Evenwel is iedere spot niet te veroordelen, waarin de zonde, die veroordeeld moet worden, de dwaasheid zichtbaar en op belachelijke wijze voor de dag komt, daar neemt het tegenover elkaar stellen van waarheid en verkeerdheid meermalen vanzelf het karakter van spotternij aan (Luk. 14: 21), die, wanneer zij het eigenlijk zondige doet uitkomen, in weemoedige bitterheid overgaat. Maar zo'n spot, waartoe de zaak zelf aanleiding geeft, mag nooit tegenover de dwaas een liefdeloze vreugde over zijn dwaasheid worden, maar is altijd de uitdrukking van de liefhebbende smart, en de spottende manier van spreken mag alleen gebezigd worden, wanneer zij tot waarschuwing, onderrichting en verbetering van de dwazen geschikt is; de beschaming moet geen doel maar middel zijn, niet met lust maar met medelijden toegediend worden (1 Kor. 4: 14); bij het gebruik daarvan is dus veel wijsheid nodig. De mening dat de beschaming door spot, als middel om te berispen en te waarschuwen, de Christen in elk geval ongeoorloofd is, is eenzijdig; Christus zelf maakt, naar het ons voorkomt ofschoon spaarzaam, van de ironische stijl gebruik, maar die dan ook altijd tegelijk de uitdrukking van de hoogste en meest smartelijke ernst is. Wanneer Hij (Luk. 13: 33vv.

13.33) zegt: "Het gebeurt niet, dat een profeet gedood wordt buiten Jeruzalem", dan is dit inderdaad geen gewone ironie; maar droevige ernst, en ook in de zaak zelf, waarop Christus met weemoed wijst, ligt zo’n diepe en afkeerwekkende tegenstrijdigheid, dat zich daarin ook, al is het niet in de woorden, een zekere ironie vertoont. Door Mozes (Deuteronomium 32: 38), door David (1 Samuel 26: 15), de Profeten (18: 27 Jes. 44: 12vv. Jer. 10: 3vv.), zelfs in de mond van de HEERE (Richteren 10: 14), en bij de apostelen (1 Kor. 4: 8,10; 2 Kor. 11: 19vv.; 12: 13 de ironie gebezigd. Maar slechts degene, die waarlijk en oprecht liefheeft, mag zonder groot gevaar op zo’n wijze spreken, en inderdaad hebben vele andere grote mannen in de kerk hierin soms gezondigd..

Het is duidelijk, dat Achab uit de toon, waarop Micha sprak, merkte dat zijn woorden een bespotting waren van die van de valse profeten..

16. En de koning, die reeds aan de toon, waarop Micha dit zei, bemerken kon, welke zin zijn woorden hadden, en die door zijn uit de slaap van de verdoving ontwakend geweten gedwongen werd, om de volle waarheid te vernemen, zei tot hem: Tot hoeveel reizen zal ik u bezweren, 1) opdat gij tot mij niet spreekt dan alleen de waarheid, in de naam van de HEERE?

1) Dit is de taal van de mens, wiens geweten hem zegt, dat het kwaad over hem is besloten en die toch, o zo graag, nog een woord wil horen, dat van vrede spreekt. Achab is niet gerust, vreest heimelijk, dat hij geen gunstig woord zal ontvangen en heeft toch liefst een gunstige voorspelling. Vandaar dat hij straks de profeet van de Heere behandelt, zoals hij hem behandelt. Een daad, die voortkomt uit een onbevredigd, maar toch sidderend geweten. Ook uit het woord tot Josafat merken wij bij Achab iets van de strijd van de hartstochten en het geweten..

17. En hij die, waar het op de volle naakte waarheid aankwam, niets anders had te voorspellen, dan dat Achab in deze strijd zou vallen en zijn van hun aanvoerders beroofde krijgslieden zich dan verstrooien en zonder bereiking van hun doel, maar ook zonder door de vijanden verder vervolgd te worden, in hun land terugkeren zouden, zei terwijl hij de voorspelling in een profetisch gezicht inkleedde: Ik zag het gehele Israël verstrooid op de bergen van Gilead, als schapen die geen herder hebben; en de HEERE zei: Dezen hebben geen heer; een ieder kere terug naar zijn huis in vrede.

1) Terwijl Zedekia zijn voorspelling kracht wilde bijzetten door een voorzegging van Mozes op Achabs onderneming toe te passen, toonde Micha de koning uit de Wet, wat in de voorgenomen strijd werkelijk plaats zou hebben, de toestand namelijk, die Mozes vóór zijn scheiden van Israël wilde afwenden door de bede (Numeri 27: 16vv.), dat het de Heere mocht behagen een man over de gemeente aan te stellen, die haar uitleidde en inleidde, opdat de gemeente niet werd als schapen die geen herder hebben..

Ook lag hierin, dat Achab zou worden gedood, maar dat de vijand dan verder het volk van Israël niet zou vervolgen, zodat het leger naar de huizen kon terugkeren..

19. Verder zei hij, Micha: Daarom, omdat gij meent, dat ik uw vijand ben, maar al deze profeten uw ware vrienden zijn, hoort het woord van de HEERE, waaruit gij bemerken zult wat de vriendschap van hen, die u naar de mond spreken, te beduiden heeft: a) Ik zag 1) in een ander profetisch gezicht, waardoor mij de oplossing gegeven werd van de oorzaak en van het doel van hetgeen hier in uw aanwezigheid voorvalt, de HEERE zittende op Zijn troon in de hemel en al het hemelse leger, staande naast Hem aan Zijn rechter- en aan Zijn linkerhand, om Zijn heilig raadsbesluit te vernemen en Hem bij de uitvoering daarvan ten dienst te staan.

a) 2 Kronieken 18: 18 Job 1: 6vv.; 2: 1

1) Hier wordt niet een historie verteld, maar een gezicht in verrukking van zinnen..

21. Toen ging uit de rijen van de overigen een 1) geest uit, en stond voor het aangezicht van de HEERE en zei: Ik zal, wanneer Gij het mij veroorlooft, hem overreden, een zodanig werk is geheel naar mijn smaak en ik kan er u voor instaan, dat het mij lukken zal. En de HEERE zei tot hem: Waarmee, hoe zult gij het aanvangen, om hem zo volkomen te verdwazen, dat hij zich door niets van het ondernemen van de krijgstocht laat terughouden?

1) In het Hebreeuws Haroeach. Beter daarom, de geest. Deze geest is die geest van de profeten, die niet staat in de onmiddellijke dienst van God, maar onder de invloed van satan, die tenslotte ook weer niets kan doen zonder Gods toelating. Duidelijk wordt het hier ons geleerd dat, zoals de ware profeten door de Geest van God worden geïnspireerd om alleen te verkondigen wat waarheid is, zo ook de valse profeet staat onder een andere geest, onder de macht van de leugengeest, die in hem werkt en die in sommige gevallen door God Almachtig wordt gebruikt om over de zondaar het oordeel te brengen, waaronder hij besloten ligt. Achab was bestemd, om in de slag tegen de Syriërs te sterven, als straf voor zijn zonde, vroeger begaan en die hierin bestond, dat hij Benhadad, de door God verbannene, het leven had gespaard. Opdat nu Achab van zijn voornemen niet zou afgaan, om tegen de Syriërs te gaan strijden, bestelt God het zo, dat de valse profeten door de leugengeest worden bezield. Zo straft God tevens de zonde van de kalverdienst. Echter zal Achab ook weer niet ongewaarschuwd zijn dood en daarom zijn straf tegemoet gaan. Hij ontvangt nog de waarschuwing door Micha, de profeet van God. Achab laat zich echter niet waarschuwen. Wij hebben hier een duidelijke prediking van de Soevereiniteit van God aan de ene zijde en van de verantwoordelijkheid van de mens aan de andere zijde..

22. En hij zei: Ik zal uitgaan en evenals Uw Geest een Geest van waarheid in de mond van Uw profeten is, een leugengeest zijn in de mond van al zijn profeten en zal daar op zo’n wijze spreken, dat hij volkomen verblind wordt. En Hij, de Heere, zei: Gij zult hem overreden en zult het ook vermogen, want gij zijt daartoe de juiste persoon; ga uit en doe zoals gij gezegd hebt, Ik geef u daartoe de onbepaalde vergunning.

Wat Micha hier vertelt is geen geschiedenis, door hemzelf uitgedacht, waarin hij zijn gedachten en inzichten dichterlijk inkleedt; maar hij heeft dit gezicht vroeger, toen hij in de gevangenis lag, in een toestand van verrukking werkelijk gehad. God had hem op die wijze een blik in Zijn wegen en Raadsbesluiten vergund, ten einde hem in staat te stellen, Achab in

naam van de Heere de waarheid aan te zeggen. Wij moeten echter, omdat in hetgeen de profeet vertelt, niet op iets dat werkelijk zo gebeurd is, of op een voorval, met het lichamelijk oog waargenomen, gedoeld wordt, ons meer van nabij tot het begrip en de betekenis daarvan bepalen. In Numeri 4: 12 maakt de Heere zelf met betrekking tot de vorm, waarin Hij zich aan de profeten meedeelt, een onderscheid tussen gezicht en droom aan de ene en het mondelinge woord, de onmiddellijke inspraak van de Geest aan de andere kant. Bij het laatste, zoals uit de woorden blijkt, die in de zo-even aangehaalde plaats gebruikt worden, komt de verbeeldingskracht niet tussenbeide en hetgeen geopenbaard wordt, wordt zonder gelijkenis of donkere woorden, zonder bedekking meegedeeld: daar treden, zoals Maimonides zich uitdrukt, verbeeldingskracht en werkzaamheid van de zinnen op de achtergrond en zijn verstand en inzicht alleen werkzaam. Aan Mozes werden dus de Goddelijke openbaringen in wakende toestand, bij ongestoorde heerschappij van het zelfbewustzijn, meegedeeld; daarom lezen wij nergens van hem, dat hij, bij het ontvangen daarvan, schrok; de vatbaarheid om op zo'n wijze mededelingen van de Allerhoogste te ontvangen, was dan ook bij hem een blijvende: hij hoefde niet eerst in een buitengewone toestand overgeplaatst te worden, maar de Geest van profetie had om zo te zeggen, woning bij hem gemaakt. In nog veel hogere mate treffen wij dit bij Christus aan, die evenzo geen zinsverrukking nodig had om te kunnen voorspellen; in Hem had de Geest van profetie niet alleen woning gemaakt, maar woonde van begin af aan in Hem, omdat Hij in God was en God in Hem.

Terwijl de theologen van de oude kerk (Augustinus de Genesis ad litter XII, 7; Thom. Aquinas Summa theol. sect. II. quest. 172) alle 3 de openbaringsvormen onder het hoofdbegrip "gezicht" samen vatten, onderscheiden zij 1e. het door middel de zinnen,
2e. het door voorspelling aan de innerlijke aanschouwing en 3e. het in wakende toestand en met zelfbewustzijn ontvangen gezicht (visio corporalis, imaginaria, intellectualis). Deze derde vorm hebben wij zelfs in Mozes als de hoogste leren kennen; de beide andere vormen sluiten elkaar niet wederkerig uit, maar zijn met elkaar verwant, want het droombeeld is een gezicht evenals het gezicht in lichamelijk wakende toestand in zekere zin een dromen is; als overgang tussen deze beiden staat het nachtgezicht (Job 4: 13vv. Zach. 1: 7vv.). Volgens Calovius bestaat de openbaring in de droom daarin, dat de uiterlijke zinnen werkeloos gehouden worden en aan de verbeeldingskracht een beeld wordt voorgesteld-en het gezicht daarin, dat de zinnen wel niet werkeloos gehouden, maar geheel door de verrukking, die over de profeet komt, in beslag genomen worden: deze beide toestanden hebben dus het terugtreden van de waarneming door de zinnen met elkaar gemeen en dit afgetrokken worden van de buitenwereld en zich verdiepen in zichzelf bekwaamt de mens voor het ontvangen van de indrukken van boven. In de droom nu bevindt zich de ziel, omdat deze in de slaap bij zichzelf en, om ons van een uitdrukking van Hippocrates te bedienen, niet door alle leden van het lichaam verdeeld is, reeds in de toestand van concentratie, zodat zij voor zich alleen en met volle kracht werkzaam kan zijn, om Gods inwerking rechtstreeks te ervaren.

Het gezicht heeft daarop in uiterlijk wakende toestand plaats; de ziel wordt aan haar werkzaamheid naar buiten ontrukt, hetgeen niet zelden uitputting en onmacht ten gevolge heeft, en door de geestelijke waarnemingen, die op overweldigende wijze hun deel worden, hun respectieve (opnemende) werkzaamheid zozeer in beslag genomen heeft, dat er aan hun zelfstandige werkzaamheid een einde schijnt gekomen te zijn, en zij aangaande het geziene

nog een oplossing behoeven, of een vertaling van het gehoorde voor hun eigen verstandelijk bewustzijn nodig hebben. Het eigenlijk gezicht, zoals wij er hier een zodanig voor ons hebben, is dan de belichaming of symbolisering van datgene, wat de profeet te erkennen of te ondervinden gegeven wordt; het is dus een symbolisch geen initiatief aanschouwen, een aanschouwen "door donkere woorden," geen aanschouwen van "de gelijkenis van de Heere". In deze mededeling zullen wij dan ook op deze plaats een belichaming voor het innerlijk oog van zekere oplossingen, die Micha gegeven worden, te erkennen hebben, een verzinnelijking van het bovenzinnelijke, die in het geestelijk en lichamelijk bestaan van de mens en in zijne beperktheid aan deze zijde van het graf, zijn grond van noodwendigheid heeft, en wij moeten geenszins menen, dat hier van een werkelijk, in letterlijke zin in de hemel plaatsgehad hebbend voorval sprake is. De waarheid in dit donkere woord van de gelijkenis opgesloten, wanneer wij tot de bepaalde zin doordringen, is deze: 1e. Over Achab is in de hemel gericht gehouden, maar niet meer alsof hem, na vergeefs voorbijgegane genadetijd (21: 28vv.) een zodanige nog verder zou toegestaan worden; zijn ondergang is veel meer een reeds vastgestelde zaak; ook niet, op welke wijze hij vallen zal, want ook dat staat reeds vast, dat zijn ziel voor Benhadads ziel zal zijn en hij in de strijd tegen deze vijand vallen zal (20: 42).

Wat heeft het overleg van de Heere met de hemelse machten de vraag tot onderwerp gehad, hoe Achab ertoe gebracht zou worden, om ter oorzake van Ramoth in Gilead een onbezonnen strijd met de Syriërs aan te vangen, opdat hij alzo vallen zou, waar hij overeenkomstig het Goddelijk Raadsbesluit vallen moest. De hemelse beraadslaging, waarbij alle vormen in acht genomen worden, symboliseert de waarheid, die ook overal in de Schrift ons tegenkomt, dat in die geheimnisvolle hemel, waarin lichtreine Engelen Gods aangezicht zien en ter volvoering van Zijn bevelen gereed staan, al de Goddelijke daden en beslissingen voorbereid worden en door de hogere geesten meer duidelijk en van nabij in hun oorsprong en doel worden gadegeslagen. 2e. Zonder Gods medewerking kan geen schepsel zich bewegen, en ook het kwade kan zonder Zijn toedoen niet tot stand komen (2 Samuel 24: 1). Waar God evenwel de zonde met zonde straft en de afval van Hem daarmee vergeldt, dat Hij de afvallige aan misdaad en verstoktheid overgeeft, waar Hij krachtige dwalingen toezenden wil aan degenen, die de waarheid niet hebben willen aannemen, en die een welbehagen hebben in de ongerechtigheid (2 Thessalonicenzen. 2: 9vv.), daar kan Hij Zijn goede en reine geesten niet als werktuigen gebruiken, daartoe behoeft Hij de dienst van de boze geest, uit wie dergelijke dwalingen hun oorsprong hebben en in wie alleen krachten van de leugens wonen. Deze waarheid is in Micha’s gezicht daardoor aanschouwelijk voorgesteld, dat van de goede Engelen, de een dit, de ander dat zegt, en niet één raad weet, totdat de geest te voorschijn treedt, die zegt: Ik zal het doen, ik zal hem overreden. 3e Wanneer satan hier nog onder de goede geesten verschijnt, zoals in Job 1: 6vv.; 2: 11vv., dan is dat slechts een afspiegeling van de ervaring, dat Judas de verrader tot aan de laatste beslissing zich evenzo onder Jezus’ discipelen bevond. Het heeft echter evenwel in zover zijn volle waarheid, als aan de ene zijde de duivel, wat zijn oorspronkelijke schepping betreft, een goede engel, en aan de andere zijde het jongste gericht over hem, waarin zijn verdoemenis volkomen zal zijn, nog zo lang onvoltrokken is, als in het Oude Testament het verlossingswerk van Christus nog onvoltooid is, waarin ook de vijandschap van de duivel tegen God zich op het hoogst openbaart..

24. Toen, terwijl Micha zo sprak en zijn woorden een zekere indruk op de koning maakten, trad Zedekia, de zoon van Kenäna, het hoofd van de 400 valse profeten (vs. 11) toe en sloeg, verstoord over de wijze, waarop hij en de zijnen ontmaskerd werden, Micha in het gezicht; en hij zei op vrij spotachtige wijze: Door welke weg, op welke wijze is de Geest van de HEERE van mij doorgegaan, geweken, om u alleen aan te spreken? 1) Zeg mij op welke wijze Hij die overgang bewerkstelligd heeft? Hoe is het toch gekomen, dat gij alleen het weet en wij nu leugenprofeten zijn?

1) Zedekia was zich daarvan bewust, dat hij zijn voorspelling niet zelf verzonnen had, daarom trad hij zo driest tegen Micha op, maar beweert daarmee evenzeer, dat niet Gods Geest hem bezielde. Was hij met de Geest van God bezield geweest, zo had hij het niet nodig geacht door ruw geweld zijn woorden te bekrachtigen, maar had de verdediging van zijn zaak rustig aan de Heere kunnen overlaten, zoals Micha deed (vs. 25)..

25. En Micha, aan de onbeschaamdheid en het ruwe geweld van zijn tegenstander een des te groter kalmte en bedaardheid, in het zeker vooruitzicht van hetgeen gebeuren zou, tegenoverstellende, zei: Zie gij zult het zien, dat de Geest van de Heere werkelijk van u geweken is en met mij spreekt, op dezelfde dag, waarop mijn woord aan de koning zich vervullen zal, als gij in grote angst van kamer tot kamer zult gaan, van de ene kamer van uw huis in de andere, om u te versteken, ten einde de zware verantwoording over al het onheil, dat gij door uw valse voorspelling (vs. 11) hebt aangericht, te ontgaan.

Het blijkt duidelijk, dat Zedekia, na Achabs bloedige dood (vs. 34vv.) ook werkelijk tot rekenschap is opgeroepen, ofschoon dit bericht, dat zich alleen tot de hoofdzaak bepaalt, net zo weinig melding maakt van de straf, die de valse profeet ontving als van het verdere lot van de profeet Micha..

26. De koning van Israël nu, bij wie de eenmaal opgevatte neiging spoedig weer de overhand verkreeg over de pas ontvangen indruk, dat hij in Micha werkelijk de alleen ware profeet voor zich had, zei tot de kamerling, door wie hij hem had laten halen (vs. 9): Neem Micha weer terug in de stadsgevangenis, en breng hem weer tot Amon, de overste van de stad, en tot Joas, de zoon van de koning, de koninklijke prins, die tezamen het bestuur over de gevangenis uitoefenen.

Josafats oogluikend stilzwijgen bij de behandeling, die aan Micha te beurt viel, en zijn voortdurende bereidwilligheid om Achab te vergezellen zijn zeer misdadig..

27. En gij zult tot beiden zeggen: Zo zegt de koning: Zet deze opnieuw in het gevangenhuis en voed hem met brood van de bedruktheid en met water van de bedruktheid, 1)met geringe gevangeniskost, totdat ik met vrede van mijn veldtocht terugkom en dan verder vonnis over hem vellen zal.

1) Hij liet hem niet in gijzeling brengen, of hem opnieuw zijn vorige bewaarder aanbevelen, maar hij gebood hem in nauwer bewaring te houden en hem te voeden met brood en water, waarschijnlijk slecht brood en water, tot hij met vrede terugkwam, waaraan hij niet twijfelde,

ondanks Micha's zeggen van het tegendeel. En dan zou hij hem (zoals hij zich voorstelde) ter verantwoording roepen over zijn onbeschaamde leugens en hem als een valse profeet straffen. Een harde behandeling waarlijk jegens iemand, die zijn ondergang probeerde te voorkomen, maar hieruit bleek nog meer, dat besloten was, hem te verderven (2 Kronieken 25: 16)..

28. En Micha zei: Indien gij enigszins met vrede, niet geslagen en in leven zijnde, terugkomt, zo heeft de HEERE door mij niet gesproken! Verder zei hij, terwijl hij naar de kerker weggevoerd werd: Hoort gij volken 1) al tezamen Israël en gij, natiën, die in het rond woont, let op hetgeen ik thans gezegd heb; want gij zult ook door de aanstaande gebeurtenissen in de gelegenheid zijn, u van de waarheid van mijn woord te overtuigen!

1) Onder volken worden hier niet verstaan de omstanders, maar Israël en de natiën. Het woord komt voor in dezelfde zin als Micha 1: 2..

Josafats oogluikend stilzwijgen bij de behandeling, die aan Micha te beurt viel, en zijn voortdurende bereidwilligheid om Achab te vergezellen, zijn zeer misdadig..

Vs. 29-40. In weerwil van de voorzichtigheid, waarmee Achab, terwijl hij tot de strijd trekt, zijn leven tegen het hem dreigend gevaar probeert te beveiligen, omdat hij zich door het veranderen van zijn kleren, bij de vijanden onkenbaar maakt, wordt hij toch door het hem voorbestemde lot achterhaald; de pijl van een Syriër treft hem aan de gevaarlijkste plaats van zijn lichaam tussen de gespen en het pantser. Tot zonsondergang blijft hij met zijn dodelijke wond op het strijdtoneel vertoeven, voorts zakt hij, ten gevolge van bloedverlies op zijn strijdwagen ineen en zijn leger verstrooit zich als schapen, die geen herder hebben. Als later zijn wagen in de vijver van Samaria gewassen wordt, lekken de honden zijn bloed, zoals hem gedreigd was. Deze vijver diende ook de hiërodulen (ontuchtige vrouwen, die zich bij afgodische plechtigheden, openlijk prijsgaven) tot badwater; en zo wordt zelfs zijn bloed, door Gods beschikking, oneer aangedaan. (Vergelijk 2 Kronieken 18: 28-34).

29. Alzo trok Achab, de koning van Israël en Josafat, de koning van Juda, op naar Ramoth in Gilead, 8 ½ mijl zuidoostelijk van Samaria; die, terwijl hij zowel de waarschuwing van de profeet Micha trotseerde en ook de waarschuwende stem van zijn eigen hart het zwijgen oplegde en blindelings in zijn verderf liep; deze, omdat hij zich schaamde zijn belofte, aan Achab gedaan (vs. 4), ter wille van een profetische uitspraak, die zo weinig bijval gevonden had, weer in te trekken.

Terwijl in 2 Koningen 3: 1 gezegd wordt dat Joram, Achabs tweede zoon, zijn broeder Ahazia, in het achttiende jaar van Josafat, en dus in het jaar 895 v. Chr., is opgevolgd, wordt in 2 Koningen 1: 17 dit jaar van Jorams komst tot de troon als het tweede jaar van Joram, de zoon van Josafat, de koning van Juda aangeduid. Volgens de laatste aanduiding moest Joram, de zoon van Josafat reeds nu, in het jaar 897, waarin de veldtocht tegen Ramoth in Gilead ondernomen werd, de regering over het rijk van Juda aanvaard hebben; dit kan echter ook evenzo goed in zover het geval geweest zijn, wanneer zijn vader Josafat, eer hij met Achab tegen Ramoth optrok, hem het regeringsbeleid opdroeg. Aanleiding tot die stap kan geweest zijn de zielsstemming, waarin Josafat toen ten strijde trok; want hij had vernomen wat Micha

van de uitslag van de gehele onderneming voorspeld had; hij erkende dit woord voor een profetisch woord, dat zeer vast is en had zich graag van de zaak losgemaakt, wanneer valse schaamte hem dit niet verhinderd had. Omdat hij nu aan een zo bedenkelijke krijgstocht deelnam, deed hij het met onderwerping aan de mogelijkheid dat ook hij, evenzo als Achab, niet met vrede daaruit terugkeerde. Daartoe werd hij wellicht ook nog bewogen door zijn toeleg om deze, zijn eerstgeborene, in elk geval, van de troonopvolging te verzekeren, mocht hij in de strijd tegen de Syriërs zijn leven verliezen en zo alle onenigheid onder zijn zonen, van wie er behalve Joram in 2 Kronieken 21: 2 nog zes andere opgenoemd worden, te voorkomen. Want het is zeer waarschijnlijk dat Joram, wegens zijn huwelijk met de Israëlitische koningsdochter Athalia (1Ki 19: 21) en ter oorzake, van zijn wreed en heerszuchtig karakter weinig aanhang in het land had, en het volk liever een ander van Josafats zonen op de troon had gezien; waarom ook Joram, toen hij in het bezit van de heerschappij gekomen was, al zijn broeders en enige vorsten in Israël liet doden (2 Kronieken 21: 4). Maar Josafat begeerde Joram tot zijn opvolger, en wel om diens huwelijk met Athalia, omdat hij, naar het schijnt, de hoop koesterde dat ten gevolge van deze verzwagering van de beide koningshuizen, de beide koninkrijken eenmaal weer onder één scepter verenigd zouden worden.

Hoe evenwel juist het tegendeel van deze verwachting zich verwezenlijkte en Achabs huis het huis van David bijna uitgeroeid had, als de Heere niet wakend en beschermend tussenbeide getreden was, zullen wij in de geschiedenis van Athalia opmerken (2 Koningen 11: 1vv.). Josafat meende het goed, wat zijn plannen en gedachten betrof. Maar welmenendheid alleen brengt niet altijd het goede tot stand, integendeel geldt ook hier: wat uit vlees geboren is, dat is vlees; alleen wat uit de geest geboren is, dat is Geest (Joh. 3: 6). Overigens is de vasthoudendheid opmerkelijk, waarmee Josafat zich aan de eenmaal opgevatte plannen en gedachten vastklemde. Want niet alleen liet hij zich na de ongelukkige uitslag van de oorlog tegen de Syriërs opnieuw in een gemeenschappelijke strijd met Joram, Achabs tweede opvolger en zoon, in (2 Koningen 3: 4vv.) en beproefde met diens eerste zoon en opvolger Ahazia, opnieuw zoals Salomo een scheepstocht naar Tarsis (2 Kronieken 20: 35vv.), omdat hij stellig besloten had vrede met Israël's koningen te hebben (vs. 45), maar hij maakte ook twee jaar vóór zijn dood Joram bepaald tot mederegent, zoals hij reeds bij zijn tocht naar Ramoth in Gilead had gedaan; waarom in 2 Koningen 8: 16 als het eerste regeringsjaar van Joram, koning van Juda, niet het zevende regeringsjaar van de Israëlitische Joram (889 v. Chr.), maar integendeel diens vijfde regeringsjaar (891 v. Chr.) opgegeven wordt. Met bijvoeging van dit tweejarig regentschap heeft Joram van Juda inderdaad acht jaar te Jeruzalem geregeerd, terwijl de tijd van zijn alleenheerschappij slechts 6 jaar bedraagt; misschien is echter, zoals door vele uitleggers gebeurt, de toedracht van de zaak zo op te vatten dat Joram, door de heerszuchtige Athalia opgestookt, zelf zijn vader Josafat in 889 v. Chr. van de troon verdrong en de teugels van het bewind in handen nam, zodat aan deze niets dan de koninklijke titel overbleef, en de duur van de regering van de laatste strikt genomen slechts 23 jaar bedroeg..

Ook Josafat trok mee, hoewel hij wist, dat Micha waarheid had gesproken en zijn voorspelling een woord van de Heere was. Men had kunnen verwachten, dat hij zich nu van Achab had losgemaakt en weer naar Juda was gegaan. Niets echter van dit alles. Valse

schaamte hield hem terug, wat hem echter bijna het leven had gekost, indien de Heere niet op een bijzondere wijze de ogen van de Syriërs had geopend, zodat zij in hem herkenden niet de koning van Israël, maar die van Juda..

30. En de koning van Israël vreesde, nadat de legers van weerszijden in het Oostjordaanse waren binnengerukt en het tot een slag tegen de Syriërs zou komen, naar aanleiding van Micha's profetie, dat de pijlen van de vijanden vooral op hem gericht zouden zijn, zoals het dan ook inderdaad later (vs. 31) het geval was; daarom zei hij tot Josafat: Als ik mij verkleed heb, zal ik in de strijd komen, 1) maar gij, zo gij wilt, trek uw koninklijke kleren aan. Zo verkleedde zich de koning van Israël en kwam in de strijd.

1) Volgens het oorspronkelijke bevat deze plaats een onbepaalde, afgebroken uitdrukking: "Verkleden en in de strijd komen, en gij, trek uw kleren aan; " Van der Palm heeft vertaald: Verkleden we ons om in de strijd te gaan, of gij, zo gij wilt, houd uw koninklijk gewaad aan..

In het Hebreeuws Hitchaphees wabo bamilchama. Letterlijk: Verkleden en komen in de strijd. De onbepaalde wijs wordt hier gebruikt, niet zoals gewoonlijk voor de gebiedende, maar voor de wensende. Een gevolg van de angst, waarin Achab verkeert, en van de vrees om te komen. Hij is niet gerust. Hij denkt om de profetie van vroeger bij het sparen van Benhadads leven. Hij weet, dat het op zijn leven gemunt is. Daarom zal hij zich steken in het gewaad van een gewoon soldaat. Tot Josafat zegt hij: trek gij, zo gij wilt, uw koninklijke kleren aan, omdat de koning van Juda niet die voorzorgsmaatregelen hoefde te nemen en te vrezen, meende hij. Of hij daarmee ook de arglistige bedoeling had, om Josafat in zijn plaats te doen sneuvelen, is niet uit te maken. Sommige uitleggers stellen dit vast, anderen verwerpen het. In elk geval met zijn "zich verkleden" bedoelde hij de voorspelling van God krachteloos te maken. Maar God zou tonen, dat Zijn Raad zou bestaan en Hij al Zijn welbehagen zou doen..

31. De koning nu van Syrië had, bij het begin van de strijd, het ook werkelijk, zoals Achab vreesde, in het bijzonder op diens leven gemunt-misschien omdat hij door hem bij de onderhandelingen, die voor het uitbreken van de strijd over de teruggave (vs. 13) van Ramoth plaatsgevonden had (vs. 3), gevoelig was beledigd. Hij had geboden aan de oversten van de wagens, 1) waarvan hij tweeëndertig had (vgl. 20: 1 en 24vv.), zeggende: Gij zult noch kleinen, noch groten in het leger van de kinderen van Israël bestrijden, maar de koning van Israël alleen, zodat gij hem gevangenneemt of doodt; dat moet voor alle dingen gebeuren.

1) De oversten van de wagens zijn de stadhouders, die hij in de plaats van de 32 koningen had aangesteld (20: 24)..

32. Het geschiedde dan toen de oversten van de wagens, in het hierop plaatshebbend treffen Josafat, 1)de koning van Juda, zagen, dat zij zeiden, wegens de koninklijke kleren die hij droeg (vs. 30): Gewis, die is de koning van Israël, Achab, en zij keerden zich naar hem, drongen in gehoorzaamheid aan Benhadads bevel op hem aan, om te strijden; maar Josafat riep uit, riep zijn krijgslieden toe, dat zij hem te hulp zouden komen, hetgeen tegelijk een aanroeping van de Heere was om hulp, die verhoring vond, omdat de Heere Josafat wel

straffen wilde, maar niet met Achab in diens oordeel doen omkomen (2 Kronieken 18: 31; 19: 2 vv.).

1) Josafat meer godsvrucht dan staatkunde bezittende, aanvaardde de post van eer, ofschoon het de gevaarlijkste post was en hij daardoor in een ijselijk gevaar geraakte, maar God verloste hem genadig, waardoor Hij betoonde, dat ofschoon Hij op hem verstoord was, Hij hem echter niet had verlaten. Sommige oversten hem kennende ontdekten hun misslag en keerden zich van achter hem af, hiertoe bewogen zijnde door de verborgen besturing van God..

34. Toen spande een man, een van de gewone krijgslieden, de boog in zijn eenvoudigheid, zonder bepaald overleg, waarom hij juist degene in het oog vatte, op wie hij uit al de rijen van de Israëlitische strijders aanlegde-maar het was de Heere in de hemel, die zijn oog en zijn hand bestuurde, en schoot de koning van Israël tussen de gespen en tussen het pantser, 1) eigenlijk tussen de samenvoegingen van het harnas, daarom juist op die plaats, tot waar alleen een dodelijk verwondende pijl kon doordringen; zo wonderbaarmoest zich alles schikken. Toen zei hij (Achab) tot zijn voerman, die zijn strijdwagen mende: Keer uw hand, wij zouden zeggen: keer om (2 Koningen 9: 23), en voer mij uit het in slagorde gerangschikte leger, d.i. buiten het strijdgewoel, een weinig ter zijde, want ik ben zeer gewond.

1) Het eigenlijke pantser bedekte slechts de borst tot aan de laatste rib, van daar had het tot bescherming van het onderlijf nog een schubachtig verlengsel; tussen het verlengstuk en het pantser was er een voeg, en deze was de enige plaats voor pijl of werpspies toegankelijk. Josefus noemt de man, wiens hand de Heere zo geheimnisvol bestuurde Amanus en de Joodse overlevering beweert, dat daaronder de in 2 Koningen 5: 1vv. genoemde veldheer Naäman te verstaan is, wat in elk geval wegens het daar gebruikte woord: "door hem had de Heere de Syriërs verlossing gegeven" veel voor zich heeft, en de betekenis van die geschiedenis in zo verre versterkt, omdat dan degene, die de oorzaak van de overwinning van de Syriërs over Israël geweest is als een geslagene door de melaatsheid hulp in Israël zoeken moet..

Achab is zo veilig gewapend, dat hij bijna onkwetsbaar mag heten. Alsof een geweer tegen de dood en een schild tegen het graf werd gevonden. Al bedekt hem het ijzer van het hoofd tot de voeten, al is er in de hechte wapenrusting slechts een enkele opening, die opening is de geopende poort van de dood. Niet op de ondoordringbare helm stuit de pijl van de Syriër af; juist tussen de gespen en het pantser dringt het moordtuig naar binnen en wondt niet licht, maar ten dode en onder de zwaarte van het stevige harnas gebogen, zinkt Achab waggelend neer. En waar het oog van ons geloof in de hemel Achabs vonnis ziet geschreven en het oog van onze verbeelding hem op de aarde ziet neerliggen, de geheimzinnige pijl van de onbekende in de borst, daar zeggen wij eerbiedig en luid: Dit is door de Heere gedaan..

35. En de strijd nam op die dag toe, omdat de kinderen van Israël steeds weer opnieuw op de Syriërs aanvielen, en de koning Achab, om zijn strijders niets van zijnverwonding te laten bemerken en daardoor te ontmoedigen, werd, nadat hij de pijl zich spoedig uit de wond getrokken, maar het toneel van de strijd zelf evenwel niet verlaten had, met de wagen staande gehouden tegenover de Syriërs, alle krachten inspannende om zich in de wagen zoveel

mogelijk rechtop te houden; maar hij stierf pas ‘s avonds, toen de zon onderging, en het bloed van de wond vloeide, terwijl hij op deze wijze stand hield, ten einde de Syriërs het hoofd te bieden, met des te meer kracht, juist door het geweld, dat hij zichzelf aandeed, in de bak van de wagen, zodat hij op de strijdwagen geheel en al doodbloedde.

Achab leefde lang genoeg om een gedeelte van Micha’s profetie vervuld te zien. Hij had een langzame dood; hij had tijd genoeg om te voelen dat hij stierf; en wij kunnen ons wel voorstellen met wat een afgrijzen hij nu aan de door hem begane gruwelen, aan het versmaden van zoveel waarschuwingen dacht, aan de Baälsaltaren, aan Naboths wijngaard, aan Micha’s inkerkering; door zelfmisleiding en bedrog van anderen ziet hij zich in het verderf gestort. Zonder hoop in zijn sterven valt hij in de handen van de koning van de verschrikking..

38. Toen men nu de wagen, waarop hij met zijn leven had geboet voor het door hem, uit gemis aan vrees van God, gespaarde leven van Benhadad (20: 42), in de vijver van Samaria spoelde, lekten de honden zijn bloed, waar 1) n.l. in deze vijver, in dezelfde tijd zich de hoeren wasten, naar het woord van de HEERE, dat Hij door de mond van de profeet Elia (21: 10) gesproken had.2)

1) Of, terwijl de hoeren zich baadden. Uitdrukkelijk wordt dit erbij gevoegd om te kennen te geven de oneer, die Achab ook nog na zijn dood overkwam, dat zijn strijdwagen van zijn bloed werd gereinigd ten aanschouwen van die vrouwen, die hij in het land had gehaald of toegelaten, ten behoeve van de onreine dienst van Astarte..

2) Wanneer dit woord van de profeet Elia zich slechts ten dele aan Achab, volkomen evenwel pas aan diens tweede zoon en opvolger Joram vervulde (2 Koningen 9: 24vv.), zo hebben wij Achabs verootmoediging (21: 27vv.) niet voorbij te zien, die een verzachting van het Goddelijke strafoordeel teweeg had gebracht. Achabs bloed door de honden gelekt en het lijk van Joram op Naboths akker geworpen: in deze beide, wat tijd en plaats aangaat, van elkaar verwijderde omstandigheden, vervulde zich desalniettemin zeer nauwkeurig wat Elia voorspeld had..

IV. Vs. 41-51. In aansluiting op de zo-even meegedeelde geschiedenis van Achabs veldtocht tegen de Syriërs, waarin hij ook Josafat, koning van Juda, had weten te wikkelen, volgt hier een zeer beknopt verslag aangaande het bestuur van deze koning, waarin zijn duur en de geest, die het bezielde, nader vermeld wordt; daarna wordt van de vruchteloze proefneming van Josafat om het handelsverkeer met Ofir te herstellen (1Ki 15: 24) gewag gemaakt. In het brede wordt er daarentegen van Juda’s vierde heerser gesproken in 2 Kronieken 17: 1-21: 3, die afgezien van zijn onzalige verbintenis met het huis van Achab, een van de beste vorsten uit David’s geslacht is geweest, en die niet slechts veel voor de verspreiding van de kennis van de wet onder zijn volk, voor het herstel van een goede rechtspleging, zowel als voor de organisatie van het leger gedaan, maar ook zegevierend tegen de Ammonieten en Edomieten gestreden heeft.

41. a) Josafat (= de HEERE oordeelt) nu, de zoon van Asa, om de in 15: 24 afgebroken geschiedenis van de koningen van Juda verder voort te zetten, werd koning over Juda, in het vierde jaar van Achab, de koning van Israël (d.i. in het jaar 940 v. Chr.).

a) 2 Kronieken 20: 31

42. Josafat was vijfendertig jaar oud, toen hij koning werd, en regeerde vijfentwintig jaar (tot 889 v.Chr.) te Jeruzalem, gedurende de twee laatste jaren onder het mederegentschap van zijn zoon Joram (1Ki 22: 29), en de naam van zijn moeder was Azuba (= verlaten), de dochter van Silchi (= gewapend door de HEERE).

Bijna bij iedere koning van Juda wordt ook de naam van zijn moeder vermeld (14: 21; 15: 2; 2 Koningen 8: 26; 12: 1; 14: 2; 15: 2,33; 18: 2; 21: 1,19; 22: 1; 23: 31,36; 24: 8,18); dit heeft zijn grond in de belangrijke invloed, die de koningin-moeders op de koning en diens regering uitoefenden, en legt een schoon getuigenis af aangaande de aard van de betrekking tussen moeder en zoon bij de Hebreeën, ook wanneer die betrekking niet altijd een gunstige invloed uitoefende..

43. En hij wandelde in heel de weg van zijn vader Asa, die in de eerste tijd van zijn bestuur zo voortreffelijk regeerde (15: 11vv.), hij week niet daarvan, zoals Asa later zelf deed (15: 17vv.), doende wat recht was in de ogen van de HEERE. 1)

1) Hij droeg dezelfde zorg voor het bestuur van het koninkrijk en in het bijzonder voor de hervorming in de Godsdienst, als zijn vrome vader had gedaan en hij volhardde daarin; hij week niet daarvan. Nochtans, zoals het karakter van de vroomsten zelfs altijd de een of andere maar heeft, zo was het ook hier, de hoogten werden niet weggenomen. Oude verdorvenheden laten zich moeilijk uitroeien, in het bijzonder wanneer ze enige goede mensen tot voorstanders hebben, zoals de hoogten die gehad hadden in Samuel, Salomo en anderen..

44. Evenwel werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten, wat ondertussen minder hem, dan het volk tot verwijt strekt (15: 14), omdat hij tot de grondige bekering van het volk alles deed wat in zijn vermogen was (2 Kronieken 17: 6vv. 19: 4vv.; 20: 20vv.).

45. En Josafat maakte, anders dan zijn drie voorgangers (14: 30; 15: 6,16) vrede met de koning van Israël, 1) terwijl hij zich met hem verzwagerde (1Ki 19: 21).

1) Op zichzelf beschouwd was dit goed, maar toch overschreed Josafat de geoorloofde grenzen, door zich te verbinden met het huis van Achab. Hiermee werd hij oorzaak dat straks onder Athalia, de dochter van Achab en de weduwe van Joram, Josafats zoon, het koninklijk nageslacht van David bijna geheel werd omgebracht. Het was hier in betrekkelijke zin een vrede, ten koste van de waarheid. En dit is bij de Heere vervloekt..

46. Het overige nu van de geschiedenissen van Josafat en zijn macht die hij, tot bevestiging van zijn rijk, deels door het aanleggen van vestingen en betere legerinrichting, deels door

onderwijzing van het volk in de wet en verbetering van de rechtspleging, bewezen heeft, en hoe hij, tegen de Edomieten en Ammonieten (2 Kronieken 20) gestreden heeft, zijn die niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Juda? (1Ki 14: 19)

Met de geschiedenis van deze koning hangt het ontstaan van Psalm 47, 48 en 83 samen, waarover wij pas bij 2 Kronieken 20 meer in bijzonderheden kunnen spreken. Als profeten, die onder Josafat gewerkt hebben, worden in 2 Kronieken 19: 2; 20: 34,37 genoemd Jehu, de zoon van Hanani (1Ki 15: 22) en Eliëzer de zoon van Dódava..

48. Toen was er, in zijn tijd, hetgeen voor de in het vervolg meegedeelde bijzonder van gewicht is, geen koning in Edom; maar een stadhouder van de koning, 1)door de koning aangesteld, regeerde het land.

1) Het blijft onbeslist of de Edomieten, zoals enige uitleggers willen, nadat zij een tijd lang eigen koningen gehad hebben, weer aan Josafat onderworpen zijn en een stadhouder van hem ontvingen (1Ki 9: 19), dan wel of Edom sinds David's tijd onafgebroken aan Juda onderworpen is geweest en door een stadhouder geregeerd werd, zodat het pas onder Joram zich onafhankelijk maakte (1Ki 11: 22). In het laatste geval moet men aannemen, dat deze landvoogd of stadhouder nochtans de koningstitel voerde en in zekere mate zelfstandig regeerde, omdat in 2 Koningen 3: 9 van een "koning" van Edom gesproken wordt en deze als een bondgenoot van Josafat en Joram voorkomt, maar toch ook in zekere zin van de koning van Juda afhankelijk is..

Deze mededeling, omtrent Edom, wordt hier in deze geschiedenis ingevlochten, om daarmee de tocht van Josafat te verklaren, omdat deze daardoor vrij kon beschikken over de haven van Elath..

AHAZIA'S ZIEKTE. EEN STRAFWONDER DOOR ELIA VERRICHT.

1 Koningen 22: 52-2 Koningen 1: 18. In zijn oudere zoon Ahazia volgde op Achab, in het bestuur over het rijk van de tien stammen, een vorst, die geheel en al in zijn wegen wandelde en de Baälsdienst opnieuw tot de eredienst van het koninklijke hof maakte; ja, wij zouden haast zeggen, dat Ahazia met nog meer beslistheid dan Achab, in de wegen van Izebel wandelde, ofschoon het hem, wegens de zwakheid en de korte duur van zijn regering, niet lukte het lang in het volslagen heidendom van weleer te doen terugzinken. Hoe goddeloos hij was, bleek bij gelegenheid van een ziekte, waardoor hij ten gevolge van een val getroffen werd, want toen zond hij naar het orakel van de god van de Filistijnen, Baäl-Zebub te Ekron, ten einde te vernemen welke uitslag zijn ziekte hebben zou. Maar de Heere zendt zijn afgezant de profeet Elia tegemoet en laat hem door deze bestraffen en aanzeggen, dat hij van zijn bed niet weer zou opstaan. Om Elia tegen de euvelmoed van de vangeren, die tweemaal, de ene afdeling na de andere afgezonden werden, te beschutten, zendt de Heere bliksemvuur van de hemel, dat beide reizen een hoofdman en zijn vijftigen verteert; wanneer daarna de derde, door de koning uitgezonden, de levende God ontzag betoont, vergezelt de profeet hem op het gebod van de Heere, maar enkel om voor Ahazia's oren het vonnis van de Allerhoogste

te herhalen, en inderdaad sterft de koning, na niet veel langer dan een jaar geregeerd te hebben.

52. Ahazia, de oudere zoon van Achab (vgl. 2 Koningen 1: 17), werd koning over Israël te Samaria, in het zeventiende jaar van Josafat, de koning van Juda (897 v. Chr.), en regeerde twee jaar over Israël, nauwkeuriger: een weinig langer dan een jaar, tot 896.

54. En hij diende, voor zijn persoon; terwijl hij de kalverdienst aan het volk overliet, de Sidonische afgod Baäl, 1) en boog zich voor hem, en vertoornde de HEERE, de God van Israël, naar alles, wat zijn vader gedaan had, zonder zich aan de oordelen te storen, die over deze ten gevolge van zijn afgoderij gekomen waren.

1) Van Ahazia wordt nog opzettelijk meegedeeld, dat hij Baäl diende. In de laatste jaren van Achabs regering, tengevolge van de gebeurtenis op Karmel, schijnt de Baälsdienst niet meer zo sterk door Achab te zijn gedreven. Nu hij echter in de strijd gesneuveld is, wordt de invloed van Izebel weer sterker en in Ahazia vindt zij een gewillig werktuig, om de afgodendienst weer als opnieuw in te voeren. Zelfs was deze zoon van Achab van zeer afgodische aard, omdat hij straks de afgod van de Filistijnen nog om raad gaat vragen..

HET TWEEDE BOEK DER KONINGEN.

Het Tweede Boek der Koningen laat zich verdelen in drie delen.

Het eerste deel (1-10) bevat de verdere geschiedenis van Achabs huis en die van de koningen van Juda, die met dit huis verbonden waren, tot op de uitroeiing ervan door Jehu, de zoon van Nimeï.

Het tweede deel (11-17) deelt ons mede de geschiedenis van Israël tot op de verwoesting van dat rijk, en die van de koningen van Juda, voorzover zij in strijd leefden met het rijk van Israël.

Het derde deel (18-25) beschrijft de geschiedenis van het rijk van Juda vanaf koning Hizkia tot de verwoesting van Jeruzalem en de Babylonische gevangenschap.

Het geheel doet ons duidelijk zien, hoe de ondergang van beide rijken bevestigt, wat de Heere God zelf tot Salomo had gezegd en verder door Zijn profeten had laten verkondigen, dat n.l. voortdurende afgoderij en beeldendienst en de daarmee gelijkstaande verwerping van Hem, de Koning van Israël, onverbiddelijk moest leiden tot de ondergang van land en volk.

HOOFDSTUK 1.

1. En 1) ook duurden bij de aanvang van Ahazia's regering de kastijdingen van God voort, hetgeen hem tot waarschuwing had moeten dienen, wanneer hij voorwaarschuwing vatbaar geweest ware; want Moab, eenmaal door David onderworpen (2 Samuel .8: 2) en bij de verdeling van het rijk onder de heerschappij van het Noordelijke koningshuis geraakt, viel van Israël af na a) Achabs dood, omdat het van de verzwakking, waaraan de Israëlitische macht ten gevolge van de oorlog met de Syriërsleed (1 Koningen 22: 35vv.), tot zijn voordeel gebruik maakte.

a) 2 Koningen .3: 5

1) Deze afval van Moab wordt hier vermeld, om daarmee te kennen te geven, hoe de nederlaag van Achab nog meer gevolgen had gehad, die door de toestand van Ahazia niet ongedaan gemaakt konden worden. Integendeel, omdat Ahazia ziek werd tot stervens toe en spoedig daarop stierf, hadden de Moabieten tijd en gelegenheid om hun onafhankelijkheid te versterken en zich met de Ammonieten te verstaan, om straks een aanval in Juda te doen..

2. En weldra, nadat hij niet veel langer dan een jaar had geregeerd en reeds gedurende deze tijd zijn God vijandige gezindheid voldoende aan de dag had gelegd, trof het gericht van de Heere Ahazia zelf; hij viel namelijk door een tralie1) in zijn opperzaal, die te Samaria was, en werd, ten gevolge van de val, ziek. En toen openbaarde zich duidelijk zijn volstrekt heidense aard. Want hij zond, misschien wel op raad van zijn moeder, boden naar het beroemdste van de heidense orakels in de omtrek van zijn koninkrijk, en zei tot hen: Gaat heen, vraagt Baäl-Zebub,
2) de god van Ekron, een stad van de Filistijnen (Jos 13: 3), of ik van deze ziekte genezen zal of niet.

1) Onder de "tralie" is waarschijnlijk niet, zoals de Rabbijnen willen, een getraliede opening in de vloer van de bovenkamer te verstaan, waardoor het licht tot het zich daar onder bevindende vertrek kon doordringen, maar een zeer laag langwerpig venster van traliewerk, waarmee het geopend en gesloten kon worden, voorzien en dat op de binnenhof van het paleis uitzag; want de huizen van de voornamen vormden gewoonlijk een vierkant, met een binnenhof in het midden, die, zeer ruim, van zuilengangen en galerijen omgeven, soms ook met bomen beplant, en ook wel van bronnen en gelegenheden om zich te baden voorzien, de gezelschapszaal van de huizen vormde. Wanneer nu het venster van de opperzaal van het koninklijk paleis te Samaria daarop uitzag, dan is het, omdat paleizen gewoonlijk meerdere verdiepingen hadden, nauwelijks te geloven, dat Ahazia na in zijn val op de geplaveide grond van de binnenplaats neergekomen te zijn, nog zou geleefd hebben; men moet daarom veronderstellen, dat er, lager dan het venster van de onderzaal, een galerij langs de muur liep, waar Ahazia, toen hij te ver uit het venster reikte, is neergekomen..

2) Baäl, de hoofdgodheid aan alle Kanaänitische volken gemeen, werd aan verschillende plaatsen, op verschillende tijden, verschillend vereerd. Daarom bestonden er vele Baäls, d.i.

veelvuldige opvattingen betreffende die afgod, en komen er ook van deze bijzondere of lokale (plaatselijke) opvattingen in het Oude Testament voor (De 16: 21):

1. Baäl-Berith of Baäl van het verbond, als beschermer en handhaver van de verbintenissen (gelijk aan de Zeuv opkiov of Deus fidius van de Grieken en Romeinen);

2. Baäl-Peor, de afgod van de Moabieten, hoogstwaarschijnlijk dezelfde als Kamos, de krijgsgod van de Moabieten, die ook door de Ammonieten vereerd werd en bij dezen nauw verwant met of misschien dezelfde was als Milcom, Malchom of Molech. Hij werd staande op een zuil, met een zwaard in de rechterhand en twee vuurfakkels aan zijn zijde afgebeeld: zijn dienst in slachtoffers en offermaaltijden bestaande, ging in bedrijf van ontucht over, maar in tijden van grote benauwdheid verzoende men zijn toorn ook wel met kinderoffers (3: 27).

3. Baäl-Zebub, de god van de vliegen, maar niet in de eerste plaats, zoals men meestal verklaart, degene, die de vliegen of het ongedierte afweert (dit gedeelte van zijn werkzaamheid trad pas later op de voorgrond, toen de dierdienst nog door de denkbeelden aangaande de nuttigheid of schadelijkheid van de dieren gewijzigd werd), maar als degene, die de zwermen van kwellende vliegen, die in de zuidelijke landen zelfs ziekten veroorzaken, te voorschijn roept, en dan ook weer in staat is om ze te verwijderen (hiermee vergelijke men Plin. hist. n. 29: 6 de Myiodes of de Zeuv apomuiov van de Eleënsers). Hij werd dus als zonne- of zomergod gedacht, in dezelfde verhouding tot de vliegen staande, als de orakelgod Apollo tot de ziekten, die hij zond of afweerde. Omdat nu de vliegen in hun verschijnen en verdwijnen, van zekere weersgesteldheid afhankelijk, zelf als met profetisch vermogen begaafd schenen, zo is het makkelijk te begrijpen waarom men aan Baäl-Zebub, die misschien onder de gedaante van een vlieg vereerd werd, in bijzondere zin de voorspellingsgave kon toeschrijven. Dat nu zijn priesters vele uitspraken gedaan moeten hebben, die het geloof aan de macht van de afgod voedsel gaven, en zijn orakel bovendien zeer beroemd maakten, is volgens onze beschouwingen van het wezen van de magie (Ex 7: 8" en "1Ki 10: 26) geen ogenblik te betwijfelen..

Bij vele uitspraken van de heidense orakels, zowel als bij de openbaringen van moderne somnabules of clairvoyantes is de werking van een boosaardige, kwaad bedoelende, moedwillig op het dwaalspoor leidende intelligentie (met verstandelijk inzicht begaafde macht) niet te miskennen; en Groenlandse angekoks (tovenaars) beleden, nadat zij tot het Christendom waren overgegaan, dat veel van hun toverkunsten wel bedrog geweest was, maar dat er zich ook vaak iets demonisch in gemengd had, dat zij nu weliswaar verafschuwden, maar toch niet beschrijven konden..

Vergelijk H. v. Schubert, Zaubereisünden. S.83. Krantz, Historie von Grönland. I, 273.

Niet tot zijn eigen afgoden wendde hij zich, maar tot een buitenlandse afgod. Dit is te verklaren, óf uit wantrouwen in zijn eigen afgoden, een wantrouwen niet onwaarschijnlijk gewekt op de Karmel, óf uit verregaande dweepzucht, die leidde tot het vereren van vele afgoden..

3. Maar de Engel van de HEERE (Genesis 16: 7) sprak, eer nog de gezanten zich naar het 7 ½ mijl verwijderde Ekron ten zuidwesten van Samaria op weg begaven, ja eer nog Ahazia ze afvaardigde, en de gedachten nog maar pas bij hem begonnen te ontwaken om de Filistijnse afgod te raadplegen, tot Elia, de Thisbiet, die zich opzettelijk van de geheel afgodische koning afgezonderd op de Karmel had opgehouden (vs. 9vv.): Maak u op, ga op, de boden van de koning van Samaria tegemoet, en spreek tot hen: Is het, omdat er geen God, die men kan raadplegen, in Israël 1) is, dat gij heengaat om Baäl-Zebub, de god van Ekron, te vragen?

1) Dit wil volstrekt niet zeggen, dat de Heere God alleen bepaald was tot het land van Israël, maar is bij wijze van tegenstelling gesproken, om Ahazia erbij te bepalen, hoe diep zondig hij handelt, door de enige levende God te verwerpen en zich te wenden tot de afgoden van vreemde volken..

4. Daarom nu, omdat gij die nietige afgoden hoger acht dan Mij, zegt de HEERE zo tot uw heer, de koning: Gij zult niet afkomen van dat bed, waarop gij geklommen zijt, ofschoon Ik u gemakkelijk had kunnen oprichten, wanneer gij de hulp van Mijn genade door waarachtige bekering en met oprecht geloof had gezocht; maar gij zult tot straf voor uw hardnekkige afgoderij, waarvan gij u door geen kastijding wilt laten terugbrengen, weldra de dood sterven. En Elia ging weg, 1) van de Karmel, om het bevel van de Heere te volvoeren, en ontmoette de boden van de koning juist op het ogenblik, dat zij de poort van Samaria uitgingen.

1) Deze laatste bijzonderheid volgt bepaald uit de woorden van de Engel van de Heere, die duidelijk zegt: Maak u op, ga op, de boden van de koning van Samaria te gemoed. Dit "ga op" geeft te kennen, dat Elia de boden juist bij het verlaten van de op een berg gelegen stad moest tegemoet gaan. Om dit te kunnen doen, moet de goddelijke lastgeving aan de profeet enige tijd eerder hebben plaatsgehad, alvorens Ahazia zijn boden afzond, want de weg van de zuidoostelijke voet van de Karmel tot Samaria is meer dan 6 mijl lang; Elia hield zich waarschijnlijk in een spelonk aan het noordwestelijk einde van de berg op ongeveer daar waar thans het naar hem genoemde klooster staat (1Ki 18: 20), en had dus een weg van 16 of 14 mijl tot Samaria af te leggen. De koninklijke gezanten hebben zich met de last van de goddeloze monarch op weg begeven, gaan welgemoed voort en berekenen reeds, wanneer zij op de plaats van bestemming zullen komen. Maar hoe menigmaal vergist men zich in zulke omstandigheden: het orakel komt hen reeds tegemoet, en wel van een kant, waarvan zij het niet vermoeden; eer zij het weten staat er een levende barrière voor hen. Ja, het is niet altijd vooruit te zien wat iemand op zo’n weg naar Ekron en Endor (1 Samuel .28: 7vv.) al kan bejegenen. Het is een gevaarlijk spel, met voorbijgang van God en Zijn woord, de sluier van de onzichtbare wereld te willen oplichten, en in de toverkringen van geestenzieners, bezweerders, dwepers geïnspireerden enz. zijn nieuwsgierigheid te willen bevredigen. Op zulke wegen heeft reeds menigeen gezichten aanschouwd en oplossingen verkregen, waarbij hem de haren te berge zijn gerezen, en die hem voor altijd de rust van zijn gemoed deden verliezen; menigeen heeft op zulke gangen voor altijd het licht van de waarheid verloren, omdat zijn ziel dwalingen en leugens in zich opnam, of zich te langen leste in de vreselijke afgronden van zielsziekte of waanzin terugvond..

7. En hij, terwijl hij reeds vermoedde wie de man wel geweest mocht zijn, sprak tot hen: Hoe was de gestalte 1) van de man, zijn uiterlijk voorkomen, gedrag en kledij, die u tegemoet opgekomen is, en deze woorden tot u gesproken heeft?

1) In het Hebreeuws mischfat. De Vulgaat vertaalt terecht: figura et habitu. Het Hebreeuwse woord betekent toch eigenlijk: de eigendommelijkheid van de persoon. En nu is het bekend, dat deze niet alleen dikwijls kenbaar is in de houding, maar ook in de kleding. De knechten antwoordden dan ook: "Hij was een man met een harig kleed en met een leren gordel", een kledingstuk, dat in die dagen geheel de persoon tekende en wel zo'n persoon, die met alle kracht zich stelde tegen de heersende geest van zijn tijd, een kledingstuk, dat de boetprediker deed kennen, de handhaver van Gods gerechtigheid tegenover de wetsverkrachting en ongerechtigheid van de mensen..

8. En zij zeiden tot hem: Hij was een man met een harig kleed, een opperkleed uit schapen- of geitenhaar vervaardigd (Jud 14: 19), en met een leren gordel 1) in plaats van een van boomwol of linnen gemaakt, zoals andere mensen die dragen, gegord om zijn lenden. Toen zei hij, die uit de dagen van zijn vader Achab de profeet maar al te goed kende, en terwijl hij van de gegrondheid van zijn aanvankelijk vermoeden (vs. 7) meer verzekerd werd: Het is Elia, de Thisbiet.

1) Ook in Zacharia (13: 4) treffen wij als karakteristiek uitwendig kenteken van de profeten de harige mantel aan, een schapenvacht, waarop nog enig haar gelaten is, en waarmee Arabieren zich nog heden ten dage bekleden, daaruit is de uitdrukking van Christus te verklaren: ziet toe en wacht u voor de valse profeten, die in schaapsklederen tot u komen enz." (MATTHEUS.7: 15). Deze dracht is pas met Elia in zwang gekomen, omdat Samuëls profetenmantel een uit gewone geweven stof, bijzonder lange en ruim geplooide talaar schijnt geweest te zijn (1 Samuel .15: 27; 28: 14). Dit uitwendige kleed reeds moest in een tijd, waarin het volk verwekelijkt en in overdaad en wereldlust verzonken was, de ernst van de Goddelijke gerichten, die over het volk komen zouden, prediken en van de zijde van de profeten hun verachting voor de lust van deze wereld te kennen geven; vandaar was dan ook de leren gordel in strijd met de weelde die zich toen in de gordels vertoonde. (Vergelijk MATTHEUS. 3: 4 Hebr. 11: 37).

In die tijd droeg men gordels uit boomwol of linnen vervaardigd, een teken van weelde en verwijfdheid. Elia droeg een leren gordel als bewijs, dat hij optrad tegen de weelderige zeden van zijn tijd en van zijn volk..

9. En hij, 1)ook met Elia's gewone verblijfplaats bekend, zond, in de veronderstelling dat het een gemakkelijke zaak zou zijn zich van de profeet meester te maken, wanneer hij slechts een voldoende sterke bende afzond, om diens schuilplaats op te sporen en met geweld gevangen te nemen, tot hem naar de hoogte van de Karmel, een hoofdman van vijftig soldaten, met zijn vijftigen, die onder zijn bevel stonden. En als hij tot hem opkwam, naar het gebergte (want ziet, hij, de profeet, zat op de hoogte van een berg, op de hoogste spits van de berg, zonder zich in het minst door de aan zijn voet verschijnende schaar van krijgslieden te laten

verschrikken), zo sprak hij, de hoofdman, tot hem van beneden naar boven roepende: Gij man Gods! de koning zegt: Kom af. 2)

1) Jerobeam zoekt de profeet Ahazia nog, Achab verootmoedigt zich nog op het woord van Elia. Ahazia zondigt bovendien tegen Ex.20: 3 en Lev.19: 31. Hij hoont de levende God, trotseert de verwijten van Elia en komt zelfs niet tot inkeer, als het Godsgericht tot tweemaal toe een bende van vijftig, die zich aan Elia moesten vergrijpen, tot een getuigenis voor vorst en volk heeft getroffen..

2) Zoals Theodoretus reeds heeft opgemerkt, delen deze en de volgende hoofdman geheel "de God vijandige stemming van hem, die hen gezonden had." Dit was hun grote zonde, dat zij zich durven vergrijpen aan Elia, die zij zelf een "man Gods" noemden. Hun vijandschap gold niet alleen Elia, maar bovenal den God van Elia, die duidelijk getoond had, dat hij Zijn profeet was. Waar hij hem dan ook aanspreekt als "man Gods," legt hij duidelijk de stemming van het hart bloot, zijn grote vijandschap tegen God en Zijn gezalfde profeet. Al heeft Elia zich krachtig door woorden en tekenen een man Gods betoond en profeet van de HEERE, zij, de dienaren van de koning, zullen er niet tegen op zien, om zich aan hem te vergrijpen. Noch voor de God van Elia, noch voor Elia willen zij zich enigszins bevreesd tonen. Het is daarom dan ook, dat de Heere God het woord van de profeet vervult en Zijn Goddelijk misnoegen openbaart, door vuur uit de hemel te doen neerdalen, om de hoon, Hem aangedaan, te straffen..

11. En hij, koning Ahazia, zond, toen zijn hoofdman niet terugkwam, en nadat hij door uitgezonden boden vernomen had wat met dezen gebeurd was, opnieuw tot hem, tot Elia, 1) een andere hoofdman van vijftig, met zijn vijftigen.Deze, aan de plek gekomen, van waar de vorige hoofdman tot de profeet had gesproken, en hem ook op de berg ziende zitten (vs. 9), antwoordde en sprak tot hem, met nog meer verregaande onbeschaamdheid dan de eerste: 2) Gij, man Gods! zo zegt de koning: Kom haastig 3) af, laat alle verdere tegenstand varen en stel u goedschiks in mijn handen.

1) Ahazia was door het vorige, hoe vreselijk ook, niet getroffen; waardoor kon ook zijn verhard hart geroerd worden? Hij lag op zich sterfbed, koesterde noch vrees voor God, noch bezorgdheid voor zijn onderdanen veeleer lokte hij een menigte van oordelen uit, het een nog verschrikkelijker dan het andere.

2) Deze was onbeschaamder dan de eerste, deels omdat hij voor de onderneming, reeds door een oordeel van God afgekeurd, niet terugdeinsde, deels voor zo ver hij aan zijn rede, anders geheel aan die van de overige hoofdman gelijk, nog het woord "haastig" toevoegde. (Cornilius a Lapide, eigenlijk van der Steen, een beroemd schriftverklaarder van de R.K. kerk en lid van de Jezuïetenorde, in 1568 te Bohaff, in het Bisdom Luik, geboren, gestorven te Rome 1637; hij heeft veel ter verklaring van de Bijbel uit de kerkvaders opgezocht en ook veel goeds bijeen verzameld.)

3) In deze bijvoeging van haastig schuilt de drieste overmoed van deze hoofdman..

12. En Elia antwoordde en sprak, evenals vroeger (vs.10) tot hem: Ben ik een man Gods, zo dale, tot een bewijs daarvan en tot straf voor uw lastering van de Goddelijke majesteit, vuur van de hemel, en vertere u en uw vijftigen. Toen daalde het vuur Gods van de hemel, want hetgeen Elia gezegd had kwam niet uit vleselijke boosheid voort, maar uit heilige ijver voor de eer van de Heere en uit ingeving van Gods Geest, 1)en verteerde hem en zijn vijftigen.

1) Niettemin kwam Elia's woord alleen met de geest van het Oude Verbond overeen, gedurende welke God de onbeschaamde verachters van Zijn naam met vuur en zwaard uitroeide, om de energie van Zijn heilige Majesteit tegenover de levenloze afgoden van de heidenen te openbaren (Deuteronomium 13: 1vv.). Zo'n handelwijze zou dus in de tijd van het Nieuwe Verbond niet passen, zoals uit Luk. 9: 54vv. blijkt, waar de Heiland het doen van Elia niet misbillijkt, maar toch zijn jongeren terecht wijst, die het onderscheid tussen de huishouding van de wet en die van het Evangelie miskennende, in vleselijke ijver wilden nadoen, wat Elia in Goddelijke ijver voor de in zijn persoon beledigde eer van de Heere gedaan had..

13. En opnieuw zond hij, Ahazia, een hoofdman van de derde vijftigen met zijn vijftigen. Zo ging de derde hoofdman van vijftigen op (vgl. vs.9) en kwam en boog zich, in plaats van de Heere in de hemel in Zijn profeet met dezelfde hoon en verachting te bejegenen als de beide vorige hoofdlieden, op zijn knieën voor Elia; want ofschoon hij het bevel van zijn aardse koning moest gehoorzamen, wilde hij toch niet tegen de Heere strijden, maar alleen zijn plicht als soldaat vervullen, en smeekte hem, de man Gods, die hij uit de grond van zijn hart als zodanig eerde, en sprak tot hem: Gij man Gods! laat toch mijn ziel en de ziel van uw knechten, van deze vijftigen, die met mij gekomen zijn, dierbaar zijn in uw ogen, dat gij ons niet insgelijks laat omkomen, maar, indien de Heere het u vergunt, goedschiks met ons naar de koning gaat!

O, hoe hartelijk zal Elia zich over dit buigen voor de levende God verblijd hebben, hetgeen hij bij de derde hoofdman ontdekte, en wat hem van de treurige noodzakelijkheid ontsloeg, voor de derde reis met verterende vuurvlammen de eer van zijn Heere te handhaven. Want voorwaar, zijn ziel had, even zo weinig als God zelf, lust in de dood van de goddeloze, maar het was zijn lust, zoals het de lust van de Heere is, dat de zondaar zich bekere van zijn weg en leve..

14. Zie, het vuur is van de hemel gedaald, en heeft die twee eerste hoofdmannen van vijftigen met hun vijftigen verteerd; het heeft u dus slechts een woord te kosten, om met ons eveneens te doen, die voor de Heere slechts stof en as zijn (Genesis 18: 27); maar nu, laat mijn ziel en die van mijn mensen dierbaar zijn in uw ogen! 1)

1) Deze deed zijn voordeel met de oordelen en straffen, waarvan hij misschien de gedenktekens voor zijn ogen zag liggen en in plaats van de profeet te gebieden om af te dalen, viel hij neer voor hem. Daar is niets te winnen door met God te twisten; zullen we Hem te sterk worden, het moet wezen door gebeden en smekingen, willen wij niet voor God neervallen in verootmoediging, wij zullen dan voor Hem moeten bukken tot onze

veroordeling, en dezen zijn wijs en voordelig voor zichzelf, die ootmoedigheid leren uit de dodelijke gevolgen van andermans hardnekkigheid..

15. Toen sprak de Engel van de HEERE, dezelfde die reeds zo dikwijls Zijn uitverkorenen in hun spreken en doen had bestuurd (Genesis16: 7; 18: 1vv.; 19: 17vv. Richteren 6: 11vv.; 13: 3vv.) en ook vroeger Elia bekend had gemaakt, op welke wijze hij zich tegenover de beide goddeloze hoofdlieden gedragen moest (vs. 10 en 12), tot Elia: Ga af met hem, met de hoofdman, die u tot de koning moet voeren, vrees niet voor zijn (de koning) aangezicht. En hij, terstond aan dat woord gehoorzamende en wetende, dat hem geen haar gekrenkt zou worden, stond op en ging met hem af naar Samaria tot de koning. 1)

1) De hoofdman ontving niet alleen verhoring van zijn bede, om verschoning van zijn leven en dat van de zijnen, maar hij zag ook de profeet met zich gaan zodat hij, hoewel op andere wijze, als hij gedacht had; het bevel van de koning kon opvolgen. Elia ging heen in gehoorzaamheid van het geloof en zonder vrees, gesterkt door het geloof in zijn roeping en in de alvermogende nabijheid van God, om hem te beschermen tegen de woede van de afgodische koning en de afgodische Izebel..

O, hoe hartelijk zal Elia zich over dit buigen voor de levende God verblijd hebben, dat hij bij de derde hoofdman ontdekte, en dat hem van de treurige noodzakelijkheid ontsloeg, voor de derde reis met verterende vuurvlammen de eer van zijn Heer te handhaven. Want voorwaar, zijn ziel had, evenzo weinig als God zelf, lust in de dood van de goddelozen, maar het was zijn lust, zoals het de lust van de Heere is, dat de zondaar zich bekeert van zijn weg en leeft..

16. En hij sprak tot hem, tot koning Ahazia, terwijl hij voor diens ziekbed stond: zo zegt de HEERE: Daarom, dat gij boden gezonden hebt om Baäl-Zebub, de god van Ekron, te vragen; (is het omdat er geen God in Israël is, om Zijn woord te vragen?) daarom, van dat bed, waarop gij geklommen zijt, 1) zult gij niet afkomen, maar gij zult, overeenkomstig de goddelijke bedreiging (Leviticus 20: 6), de dood sterven. 2)

1) In de landen van het Oosten zijn de bedden gewoonlijk in een alkoof, aan het einde van het vertrek, een weinig boven de gewone vloer geplaatst, zodat men met een paar treden daarheen moet opklimmen..

2) De heldenmoed van het geloof heeft vaak de meest trotse zondaar met schrik vervuld. Ahazia is door dit bericht zo verpletterd, dat hij, noch degenen die hem omringen, enig geweld aan de boodschapper durven plegen. Wie kan degene schaden, die God behoeden wil..

17. Zo stierf hij, Ahazia, spoedig nadat de profeet weer was heengegaan, naar het woord van de HEERE dat Elia gesproken had (vs. 4 en 6); en Joram, 1) zijn jongere broeder (3: 1), werd koning in zijn plaats, in het tweede jaar van Joram, 2) de zoon van Josafat, de koning van Juda, of: in het achttiende jaar van Josafat, de koning van Juda, d.i. in het jaar 896 v. Chr. (1Ki 22: 29); Want hij, Ahazia, had geen zoon, juist om die reden ging de regering op zijn broeder over.

1) Nog twaalf jaren daarom stelde God in Zijn lankmoedigheid Zijn straffen uit over het huis van Achab. Niet onder de regering van de eerste, maar onder die van de tweede zoon zou het oordeel van God voltrokken worden..

"De kerk van God op aarde had nu een vervolger minder, de hel een slachtoffer meer." Men leze hier Psalm 76..

2) Deze opgave strijdt schijnbaar zowel met 3: 1, dat Joram in het 18de jaar van Josafat en met 1 Koningen 22: 52 dat Ahazia in het 17de jaar van de 25-jarige regering van Josafat koning geworden is, als ook met die in 8: 16, dat de Joram van Juda in het 5de jaar van Joram van Israël koning over Juda is geworden. Stierf namelijk Ahazia na een regering van niet twee volle jaren, maar van anderhalf jaar in het 18de jaar van Josafat, zo kon Josafat, omdat hij 25 jaar geregeerd heeft, pas in het 7de jaar van Joram van Israël gestorven en zijn zoon hem in het koninkrijk zijn opgevolgd. Dit laatstgenoemde verschil lost zich echter zo op, dat Josafat volgens 8: 16 nog koning was, toen zijn zoon Joram koning werd, en Josafat ongeveer 2 jaar voor zijn dood aan zijn zoon de regering heeft overgegeven. Ook het eerste verschil (tussen 1: 17 en 3: 1) hebben, in navolging van het Seder Olam, reeds Usher, Lightfoot e.a. door het aannemen van een mederegentschap opgelost. Volgens hen, heeft Josafat, toen hij in het 18de jaar van zijn regering, dat met het 22ste jaar van Achab parallel loopt, met Achab in de strijd tegen de Syriërs naar Ramoth in Gilead trok, zijn zoon Joram tot mederegent benoemd en hem het bestuur van zijn rijk opgedragen. Van dit mederegentschap dateert de opgave in 1: 17, dat Joram in het tweede jaar van Joram van Juda koning werd. Dit tweede jaar van het mederegentschap van Joram komt overeen met het 18de jaar van de regering van Josafat (3: 1). In het vijfde jaar van zijn mederegentschap gaf Josafat hem de regering geheel over. Van dit tijdperk, d.i. van het 23ste jaar van Josafat zijn de 8 jaren van de regering van Joram van Juda te berekenen, zodat hij na zijn vaders dood nog slechts 6 jaar heeft geregeerd..

HOOFDSTUK 2.

ELIA'S HEMELVAART. ELISA'S WONDERDADEN.

Vs. 1-18. Als een treffende tegenstelling van de wijze van sterven, die Elia, naar de inhoud van de vorige afdeling, koning Ahazia, ten gevolge van zijn snode verloochening van de God van Israël had moeten aankondigen, wordt nu de wijze meegedeeld, waarop de profeet zelf, overeenkomstig de bijzondere genadige beschikking van de Heere, van deze aarde scheiden moest. Nadat hij nog eenmaal de profetenscholen te Gilgal, Bethel en Jericho had bezocht, en Elisa, met hetgeen gebeuren zou vertrouwd, hem in weerwil van zijn tegenstreven op die tocht begeleid had, komen beide door een schaar profetenzonen uit de verte gadegeslagen, tot aan de Jordaan; de wateren van de rivier verdelen zich bij de slagen van de samengevouwen profetenmantel, zodat de beide Godsmannen droogvoets de overzijde van de stroom bereiken, daarna evenwel, in de vroeger zogenoemde velden van Moab aangekomen, worden zij door een wagen met vurige paarden van elkaar gescheiden, en Elia vaart in een onweer ten hemel. Elisa, na zijn meester op klagende toon nageroepen en diens mantel als uiterlijk zinnebeeld van het op hem overgaand profetenambt, opgenomen te hebben keert naar de Jordaan terug, doet eveneens in Gods kracht de wateren van de rivier wijken, zodat zij hem de overtocht vergunnen en wordt door de profetenzonen te Jericho als hun aanstaande heer en meester erkend. Zij verkeren in de mening het lijk van de ten hemel gevaren Elia te moeten opsporen en eervol begraven, omdat hun slechts ten dele iets van het einde van zijn aardse loopbaan bekend is, totdat zij, na lang vruchteloos zoeken, waarvan zij zich door Elisa's bedenkingen niet laten afhouden, diens mededeling aangaande de wijze van hun meesters heengaan geloven.

1. Het geschiedde nu, toen de HEERE, waarschijnlijk niet lang nadat Ahazia aan zijn ziekte bezweken was (1: 17), dus nog in hetzelfde jaar, tegen het einde waarvan Joram de regering aanvaardde, of in het jaar 896v.Chr. 1) Elia met een onweer 2) ten hemel opnemen zou; zoals Hij later ook werkelijk deed (vs. 11), en zoals Hij reeds vroeger de profeet had bekend gemaakt, opdat deze zich op een zo geheel buitengewone wijze van heengaan in het bijzonder zou voorbereiden, dat Elia met Elisa ging van Gilgal, het tegenwoordige Dschildschilia in de stam van Efraïm (Jozua 9: 6), waar beiden gemeenschappelijk daar de profetenschool bezocht hadden (1Ki 19: 21), naar Bethel, 2 3/4 uur verder zuidoostwaarts, waar eveneens een profetenschool bestond.

1) De Jezuïet Cornelius a Lapide (2Ki 1: 11), bepaalt als dag van Elia's hemelvaart de 20ste juli van het 19de jaar van koning Josafat (895 v. Chr.); deze datum heeft hij aan het martyrologium (martelaarsboek) van de Rooms-Katholieken ontleed, (thans nog draagt de 20ste juli de kalendernaam "Elias); om de dag van het vertrek van de profeet van deze aarde later te stellen, in de regeringstijd van koning Joram van Juda (889-884 v. Chr.), daartoe hebben wij in de 2 Kronieken 21: 12vv. vermelde brief van Elia aan deze koning geen aanleiding..

2) Het heengaan van Elia zou evenredig zijn aan zijn optreden. Zoals een onweder plotseling opkomt, zo ook verschijnt de profeet onverwacht voor de koning en voor Izebel. Zoals een

onweder dient om de lucht te zuiveren, maar dan ook dikwijls niet voorbijgaat zonder verwoestende sporen na te laten, zo ook diende het optreden van Elia om geestelijke atmosfeer in Israël te zuiveren van de verstikkende stoffen van beeldendienst en afgoderij, maar ook dit had niet plaats zonder met geduchte straffen het volk te bezoeken.

Er is bij grote overeenkomst ook een groot verschil in deze beide Godsmannen. Beiden zijn mannen van het woord en van de daad. Beiden blaken van ijver voor de eer van de Heere en voor het waarachtig heil van het volk, maar stelt Elia meer de Wet voor in haar verdoemende en bezoekende kracht, Elisa is de vertegenwoordiger van het Evangelie, die zich in het bijzonder keert tot de armen en ellendigen van het volk. Wat Elia verbrijzeld had, had Elisa te helen. Had de Wet wonden geslagen, het Evangelie kwam met de helende balsem. Beiden nemen daarom een zeer grote plaats in in de geschiedenis van Israël's volk..

2. En Elia, die zonder bepaalde aanwijzing, dat het aldus de uitdrukkelijke wil van de Heere was, Elisa niet als getuige bij zijn aanstaande verheerlijking begeerde, 1)zei tot Elisa, toen deze hem bij het vertrek van Gilgal opnieuw vergezelde: Blijf toch hier bij de profetenzonen: want de HEERE heeft mij naar Beth-el gezonden, 2) en ik kan uw verder gezelschap zeer goed ontberen. Maar Elisa zei: Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziele leeft, ik zal u niet verlaten! 3) want hij wist zeer goed wat er met zijn meester moest plaatshebben en was er ook tegelijk zeker van, dat hij naar de wil van God dit wonderbaar voorval moest bijwonen, om daardoor zelf in het geloof versterkt te worden en ook anderen daarin te kunnen versterken, wanneer hij nu met eigen ogen zou mogen aanschouwen, hoe 's Heren wegen met de Zijnen allen tot heerlijkheid en zaligheid uitlopen (Ge 41: 33). Zo gingen zij af naar Beth-el. 4)

1) Ik ken geen beminnelijker en aantrekkelijker verschijningen in het koninkrijk van God, dan die teerbesnaarde zielen die over hetgeen zij van de liefde en nabijheid van hun Heere ondervonden, slechts met blozen en stamelen kunnen spreken, diep doordrongen als zij zijn van het gevoel van hun grote onwaardigheid en vervuld met de heilige vrees, dat hetgeen enkel aan vrije genade te danken is, eens aan haarzelf en haar godzaligheid toegeschreven mocht worden. Deze jonkvrouwelijke gemoedsstemming is een zeldzame parel hier beneden, een roos, die niet dikwijls in Christus' gaarde wordt aangetroffen. Maar toch ontmoeten wij nu en dan zo'n zich verbergende ziel die, zoals aan het flikkeren van de altijd brandende lamp door het tempelvenster, geheimen uit de ogen stralen, aan die verborgenheid gelijk, waarvan eenmaal een Paulus veertien jaar lang stilzwijgend de herinnering met zich mee droeg (2 Kor. 12: 1vv.) en van de leliebladeren waarvan ook de ruwe lucht van deze wereld, de zachte geur en verfschakering niet kan afwissen. Deze zielen zijn het, in wie de gemeente van de heiligen nog bij de mensen genade vindt..

2) Elia wist, dat hij opgenomen zou worden. Dit had hij door de openbaring van de Geest. Maar Elisa wist het evenzeer, zoals blijkt uit het vervolg van de geschiedenis (vs. 5). En toch was het aan Elia onbekend, dat dit ook aan zijn opvolger was geopenbaard. Zo blijkt dan, dat de werking van de Geest, ook ten opzichte van de openbaring van de toekomst, vrij en zelfstandig is, en plaatsheeft, niet door mededeling van menselijke personen, maar door eigen vrije en zelfstandige werking..

3) Wat de Heere voor groots en heerlijks onder de mensen doet, moet niet in het verborgen blijven: te Zijner tijd moet het op de voorgrond geplaatst worden, en de eer helpen verkondigen van hen, die hemel en aarde met de glans van Zijn heerlijkheid vervullen wil. Daarom gebeurt het ook meermalen, dat Hij zijn kinderen ook daar, waar zij menen van geen sterfelijk oog opgemerkt te zijn, van verborgen getuigen omringt, die als achter verbergende voorhangsels hun verholen handelingen of ervaringen bestuderen moeten. Zo gaat dan menige lieve ziel naar de hemel, menende, dat niemand van haar leven kennis draagt, ja, zelf onkundig van de glans, waarmee God dat leven heeft omringd. Maar wanneer zij, die kinderen van God, niet meer op aarde zijn, komt op eens alles aan de dag; daar laat de Heere de sluier van hun leven oplichten, en tot prijs van Zijn genade, zowel als tot bemoediging van de broeders, wordt het openbaar, hoe heerlijk Gods kracht in hun zwakheid is volbracht, en wat de Heere in en door hen heeft gewerkt..

4) Het moet voor onze Elia een grote vreugde geweest zijn, vóór zijn wegneming nog eenmaal de profetenschool te bezoeken, waar hij nu als het ware het "amen" hoorde op alle vurige zuchten en gebeden, waarvan hij reeds kleingelovig had gemeend, dat zij doelloos door de stomme rotswanden waren gestuit, en zonder gevolg in de eenzame woestijnen waren weggestorven. O hoe diep moest de aanblik van deze hof van de Allerhoogste hem beschamen, wanneer hij aan zijn vroegere zorgen en klachten terugdacht! Met wat een droefheid moest hij zich hier het zondig wantrouwen herinneren, waarmee hij in droevige uren de vrucht van zijn arbeid kon betwijfelen! Nee, waarlijk! zijn werken was niet tevergeefs geweest: op zijn akker waren deze mooie planten zij het ook niet voor het eerst in het leven getreden, toch tot zo’n heerlijke toestand van bloei, ja, van verrassend verblijdende ontvouwing geraakt. Gehele koloniën van kinderen van God en toekomstige banierdragers voor de HEERE! en dat in een tijd, waarvan Elia reeds geloofde, dat er niemand meer was buiten hem, die de zaak van God vertegenwoordigde!.

3. Toen gingen de zonen van de profeten die te Beth-el waren, tot Elisa, die zij ter zijde namen, uit om hem de verrassende tijding, die hun insgelijks door de Geest van god geopenbaard was, in stilte, zonder dat Elia iets daarvan hoorde, over te brengen, en zeiden tot hem: Weet gij, dat de HEERE heden uw heer, uw meester, van uw hoofd 1) wegnemen zal? En hij zei: Ik weet het ook wel, zwijgt gij stil, opdat het bij onze meester geen onaangename indruk teweeg brengen, wanneer hij bespeurt, dat een voor hem zo ernstige zaak onder ons tot een onderwerp van veel sprekers geworden is.

1) In het Hebreeuws Meal roschèka. Letterlijk: van boven uw hoofd. Sommigen hebben daaronder verstaan, dat Elia aan Elisa als hoofd zou worden ontnomen. Dit is echter niet zo. Feitelijk was Elia niet het hoofd van Elisa, zoals hij het hoofd was van de profetenzonen, maar zijn voorganger en geestelijke raadsman. Deze uitdrukking ziet op de wijze van heengaan en moet in volstrekt letterlijke zin worden opgevat. Zij, de profetenzonen, voorspellen door Goddelijke ingeving, dat Elia zal worden opgenomen ten hemel, boven het hoofd van Elisa zal ten hemel varen.

6. En Elia zei, toen Elisa zich gereed maakte om hem ook op de weg van Jericho naar de Jordaan te begeleiden, tot hem: Blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar de Jordaan

gezonden. Maar hij zei ten derde male: Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten! 1) En zij beiden gingen heen, zwijgend naast elkaar, zich aan de stroom van hun gedachten en aandoeningen overgevende, zoals eenmaal Abraham en zijn zoon Izaak op de weg naar Moria (Genesis 22: 6,8), en zeker was het hun te moede als iemand, op wie, als hij langs de trappen naar een heilige tempel opstijgt, of als de kerkklokstonen de feestdag aankondigen, hemelse gedachten, als goede engelen, neerdalen.

1) Dit zei Elisa, omdat hij, zo lang Elia nog op aarde was, begeerde gesticht te worden door zijn hemelse leringen en gesprekken, die, zoals zij altijd vaderlijk en aangenaam waren, nu in het bijzonder zullen geweest zijn als een druipende regen en een vloeiende dauw, die de planten en bloemen fris en welriekend maken en doen groeien..

Het vooruitzicht, dat hij van hem zou afgesneden worden, viel hem zeer smartelijk en omdat hij nog maar weinig tijd in zijn licht zich zou kunnen verblijden, zo stelde hij des te meer prijs daarop en wilde zo lang mogelijk daarvan gebruik maken..

7. En 1) vijftig mannen van de profetenzonen te Jericho gingen heen om nog eenmaal de scheidende meester na te staren, en zijn wijkend beeld duidelijk in hun ziel te prenten, en stonden tegenover van verre; en die beiden stonden aan de Jordaan. 2)

1) Elia zegt, de Heere heeft hem naar Beth-el, naar Jericho, naar de Jordaan (vs. 2,4,6) gezonden; hij sloeg dus deze weg in door aandrijven van de Geest van God om vóór zijn vertrek van deze aarde nog eenmaal de profetenscholen, die hij gesticht had, te bezoeken en de profetenjongeren in hun toewijding aan de dienst van de Heere te versterken en te bevestigen, zonder dat hij vermoedde dat deze van zijn aanstaand heengaan door de Geest van de Heere onderricht waren. Maar omdat zijn hemelvaart minder om zijnentwille, dan wel omwille van zijn achterblijvende ambtgenoten gebeurde, zo had God het aan zo velen geopenbaard, opdat zij door de wonderbare verheerlijking van hun meester, meer nog den door zijn woorden, lessen en vermaningen in hun roeping bevestigd zouden worden, om daarin ook dan zonder vrees en siddering te volharden, wanneer hun uitmuntende meester, zo vurig en doortastend, hen niet meer onderrichtend, raadgevend en beschermend ter zijde zou staan. Vooral moest echter Elisa, die de Heere hem tot een opvolger bestemd had, door de laatste gang van zijn meester, tot de voortzetting van diens taak geheel en al voorbereid worden. Daarom week hij niet van diens zijde en wilde, voorzeker door innerlijke aandrift van de Goddelijke Geest, ooggetuige van zijn verheerlijking zijn, ten einde het geestelijke erfdeel als eerstgeboren zoon van zijn scheidende geestelijke vader te ontvangen..

2) Over de Jordaan was Elia’s gelukkig einde. Over de Jordaan zou hij ten hemel worden opgenomen. De Joden verzekeren, dat hij ten hemel is opgenomen niet ver van de plek, waar Mozes is gestorven. Dit kan wel niet worden bewezen, maar toch is het opmerkelijk, dat Mozes, de gever van de wet en Elia, de handhaver van de wet, buiten de grenzen van het eigenlijke Kanaän zijn heengegaan van de aarde..

8. Toen, zonder eerst te overwegen, hoe hij wel over de Jordaan zou komen, nam Elia zijn haren profetenmantel,

1) en wond hem tot een rol tezamen en sloeg het water zoals Mozes eenmaal de Rode Zee met zijn staf geslagen had (Exodus 14: 16vv.), en het werd hierheen en daarheen verdeeld; en zij beiden gingen erdoor op het droge (Jozua 3: 16).

1) Op het ogenblik dat Elia zijn mantel tezamenrolt, ten einde daarmee de golven van de rivier te slaan, heeft hij reeds een voorgevoel van zijn aanstaande koninklijke verhouding tegenover de aarde en wat daarop is. In deze geloofsdaad openbaart zich een geest, die de hogere gewesten tegemoet streeft, om losmaking en bevrijding worstelt. Ja, zijn geest is op de vleugels van een levend voorgevoel zijn lichaam reeds vooruitgegaan, en reeds in een hogere kring van leven en werkzaamheid aangeland. Stel u voor dat men in het organisme (lichamelijk samenstel) van een van hen, de ziel van een zonne-adelaar, of in het logge, lemen verblijf van een stofbewoner, de vuurgeest van een seraf ingekerkerd heeft, wat zou noodzakelijk moeten plaats hebben? In een dergelijke toestand bevindt zich de ziel van onze profeet. Gij, hemelen, ontsluit u; gij perken van de tijd, wijkt terug, want de tijd van zijn vertoeven hier op aarde is ten einde gesneld. Tegelijk moest Elisa in dit voorval aan de Jordaan gelegenheid vinden, om zich met het element van goddelijk wonderdoen van nabij bekend te maken, omdat hij nu ook als wonderdoener in de plaats van zijn meester zou komen. Van de adelaars zegt men, dat zij, zodra hun jongen veren gekregen hebben, hen met geweld uit de nesten werpen; de ouden evenwel, om ze langzamerhand aan het nieuwe element te gewennen, waarvoor zij geboren worden, onder de vreesachtigen rondvliegen, om ze meer of min op hun vleugels te dragen. Op dezelfde wijze voerde Elia zijn metgezel als het ware met zich in zijn element over, terwijl hij deze wenkt hem door het stroombed te volgen. Op zijn vleugels droeg hij degene, die zich nog in zo’n levenssfeer niet wist te bewegen, tussen de bruisende watergolven door, en men kan zich voorstellen hoe de landbouwer van Abel-Mehola de slagpennen van eigen moed gegroeid zullen zijn, toen hij onder het schild van zijn grote meester, werkelijk ongedeerd en droogvoets de overkant bereikte..

Zoals Mozes voor de kinderen van Israël met zijn staf de wateren van de Rode Zee had gekliefd, zo doet Elia de wateren van de Jordaan met zijn mantel, het teken van de profetische werkzaamheid, wijken. Beiden als een bewijs, dat zij het doen in de kracht van God, die hen gezonden had..

9. Het geschiedde nu, toen zij overgekomen waren en zij nu afscheid van elkaar moesten nemen, dat Elia zei tot Elisa: Begeer wat ik u doen, welke zegen ik onder opzien tot de Heere en in Zijn kracht (Genesis 27: 7) u schenken zal, eer ik van bij u weggenomen worde. En Elisa zei: Dat toch twee delen van uw geest op mij zijn; 1) erken mij voor de eerste onder uw zonen, en schenk mij, volgens het recht van de eerstgeboorte (Deuteronomium 21: 17 21.17), een dubbel deel van uw geest, van de erfenis, die gij uw geestelijke kinderen nalaat.

1) De uitleggers splitsen zich bij de verklaring van deze woorden in twee klassen, omdat het de vraag is, of het dubbele deel of de dubbele mate van de Geest op een vergelijking met de meester zelf of op de verhouding tot de overige profetenjongeren betrekking hebbe. De eerste veronderstelling heeft dit reeds bij voorbaat tegen zich, dat Elisa’s bede dan zeer onbescheiden en hoogdravend zou geklonken hebben, wanneer hij eens zo veel had willen zijn dan zijn meester en voorganger; en wat men tot rechtvaardiging van de bede in deze zin

heeft bijgebracht, terwijl sommigen eraan denken dat Elisa juist eens zoveel meer wonderen heeft gedaan dan Elia (tweemaal acht), en anderen aan een nog veel krachtiger en geweldiger prediking (zo Luther: Elisa wilde de geest van Elia niet tweevoudig hebben, omdat het toch een en dezelfde geest in alle heiligen is (1 Kor. 12: 4), maar een tweevoudige "mond", van dezelfde Geest, opdat hij krachtiger en meer zou kunnen prediken dan Elia, zoals hij ook gedaan heeft), en opnieuw anderen aan de meer evangelische werkzaamheid van Elisa, in tegenoverstelling van de streng wettische van Elia-dit alles mengt iets uiterlijks in de zaak, of bewijst toch in de grond niet veel. Daarom kunnen wij slechts de andere verklaring voorstaan, overeenkomstig welke Elisa van de nalatenschap van zijn geestelijke vader, van de geest van Elia eens zoveel wil erven als elk van de overige profetenzonen, omdat hij bekent Elia's eerstgeboren zoon te zijn, en bereid is diens werk voort te zetten. Behalve dat deze opvatting ten volle met de samenhang overeenkomt, zo wijst ook de in de grondtekst gebezigde uitdrukking duidelijk (de portie spijs of het deel van twee enz.) op Deuteronomium 21: 17 terug, waar zij eveneens voorkomt..

Wellicht bedoelt Elisa tweederde deel van die Geest. Zijn meester is te groot, dan dat hij zou durven vragen hem gelijk te zijn, hij wenst slechts hem enigszins nabij te komen. Ziet hem aan, die meer dan Elia is. En als Hij zijn Elisa vraagt: "Begeer van mij, wat ik u doen zal," zo zal er geen ander antwoord zijn dan: "Dat toch twee deel van Uw Geest op mij zijn."

Niet het dubbele van de Geest, die op Elia was, maar het dubbele van hetgeen de andere zonen van de profeten hadden, of minstens bij deze gelegenheid zouden verkrijgen, van wie niet zoveel verwacht werd, dan van hem, die Elia's opvolger zou wezen. Die eerzucht is loflijk, die ijvert naar de beste gaven, te weten zij, die allernuttigst en voordeligst zijn voor onszelf, evenals voor de Gemeente, en wij allen, zowel dienaren als lidmaten, moeten ons dezen tot nastreving voorstellen, die in ijver en godsvrucht meest hebben uitgemunt, want God, aan wie zij hun verheven uitmuntendheid verschuldigd waren, is gisteren en heden en in der eeuwigheid dezelfde en evenzo gewillig, om ons aan te horen en niet minder machtig, om ons te helpen, dan Hij was, om onze voorgangers te horen en te zegenen..

10. En hij zei tot Elisa: Gij hebt een harde, 1) een moeilijke zaak begeerd, waarvan de vervulling niet onmiddellijk in mijn macht staat, omdat ik met de wil van de Heere in dit opzicht niet duidelijk genoeg bekend ben; 2) indien gij mij hierna zult zien in het ogenblik als ik van bij u weggenomen worde, het zal u alzo gebeuren; de Heere heeft dan daarmee, dat Hij u tot ooggetuige gemaakt heeft van hetgeen gebeuren zal, u daadwerkelijk voor mijn eerstgeboren zoon verklaard, en aan uw toerusting met een dubbel deel van mijn geest zal Hij het dan niet laten ontbreken; maar zo niet, zult gij er niet bij aanwezig zijn, het zal niet gebeuren, dan zult gij wat gave en roeping aangaat, niet meer dan de overige profetenjongeren zijn.

1) Een harde zaak, omdat zij te groot was voor Elia, om die te verwachten, maar niet te groot voor God, om die te geven. Het geven van die zaak stond niet in de macht van Elia..

2) Het zou onze opmerkzaamheid kunnen trekken, dat Elia nog in het onzekere is aangaande Elisa's Goddelijke roeping, om zijn opvolger in het ambt te zijn, zodat hij nog eerst

dienaangaande een teken van de Heere afwachten wil, terwijl hem toch reeds op Horeb, Elisa als profeet in zijn plaats was aangewezen (1 Koningen 19: 16). Ondertussen, wanneer Elia ook volgens de redeneringen van het menselijk verstand zowel uit dat woord, als uit gehele verhouding van Elisa tot hem, en in het bijzonder uit diens begeleiding, die hij niet had kunnen afwijzen, duidelijk kon afleiden, dat de Heere de zoon van Safat van Abel-Mehola tot Zijn uitverkoren werktuig tegen de tijd, dat Elia het schouwtoneel van zijn aardse werkzaamheid zou verlaten hebben, gesteld had, zo was in een dusdanig belangrijke zaak, niet enkel menselijk weten, noch verstandelijk besluiten, voldoende; veeleer behoorde tot vervulling van de uitgesprokene bede een onmiddelbaar Goddelijke autorisatie (volmacht). Deze was Elia nog niet door een bijzondere inspraak van de Heilige Geest ten deel gevallen, daarom onthield hij zich ook van beslissing totdat het vereiste teken als vaste en bepaalde verklaring van Gods zijde gegeven zou worden; omdat het nu later gegeven werd, liet Elia in het opvaren zijn profetenmantel vallen, opdat Elisa die zou opheffen (vs. 13), en stelde hem dus op symbolische wijze in het bezit van de dubbele erfenis van de eerstgeborenen. Wij zien hoe duidelijk en klaar Gods dienstknechten in al hun woorden en werken tussen menselijk denken en besluiten en tussen Goddelijk spreken en handelen onderscheid wisten te maken, zodat zij niet het een met het ander vermengden; maar wij zien ook hoe de profeten de Geest van God niet bestendig (als een onafgebroken in hen wonende gave) bezaten, maar hoe deze voor ieder afzonderlijk geval eerst over hen komen, hen verlichten en met bovenmenselijke kracht toerusten moest (2 Samuel 7: 3). Op een andere wijze ging het bij de Heere Jezus, de volkomen Profeet, in Wie Gods Geest en kracht op geheel bijzondere wijze woonde, en die daarom nooit op verlichting en bekwaammaking van boven hoefde te wachten (Joh. 3: 34)..

11. En het gebeurde, toen zij van daar voortgingen, dieper het land in, aan de overzijde van de Jordaan-misschien wel naar de berg Nebo waarop Mozes eenmaal gestorven was (Deuteronomium 34: 5), zodat zij dan inderdaad van het veer Helu aan de Jordaan nog een weg van 2« mijl hadden af te leggen, gaande en sprekende, ziet zo was er (daar verhief zich) een geweldig onweer, tot een teken, dat de Heere zelf kwam om Zijn trouwe knecht huiswaarts te halen (vgl. 2 Samuel 22: 8vv.), en er kwam een vurige wagen met vurige paarden, bestemd om deze reis naar huis voor de ogen van de achterblijvende Elisa op zinnebeeldigewijze aanschouwelijk te maken, die tussen hen beiden scheiding maakten, terwijl Elia in de wagen opgenomen werd, maar Elisa op de aarde achterbleef. Zo voer Elia met levenden lijve, met een onweer ten hemel. 1)

1) Mozes, de wetgever, ging na de werking van de wet, die de dood als de bezoldiging van de zonde werkt (Rom. 6: 23; 7: 13) uit het leven; Elia, de profeet, die bestemd was tot terechtwijzing voor de toekomstige tijden, om de toorn te stillen bij de strafgerichten, het hart van de vaderen tot de kinderen te bekeren en de stammen van Jakob terecht te brengen, werd als voorloper van Christus, zonder de dood te smaken, in de hemel opgenomen, om de hemelvaart van onze Heere te voorspellen en op oudtestamentische wijze af te beelden. Want als knecht, als dienaar van de Wet, die met zijn vorige ijver het vuur van de toorn van de goddelijke gerechtigheid aan het afvallige geslacht van zijn tijd door woord en daad had gepredikt, werd Elia door de Heere in een onweer, het symbool van de rechterlijke gerechtigheid van God, in de hemel binnengehaald..

De tijd van de hemelvaart van Elia is niet duidelijk te bepalen. In elk geval heeft zij plaatsgehad in de eerste jaren van Joram, de koning van Israël. O.i. ligt het meest voor de hand, die te bepalen, voor de strijd tussen Joram en Josafat en de koning van Moab, omdat toen niet Elia, maar Elisa werd geraadpleegd..

12. En Elisa zag het en hij riep, in diepe smart over de lege plaats, die door het heengaan van zo'n man in zijn eigen leven, zowel als in dat van het volk, waartoe hij behoorde, ontstaan was: a) Mijn vader, mijn dierbare geestelijke vader! gij wagen van Israël en zijn ruiters. 1) En hij zag hem, onmiddellijk daarop, nadat hij hem onder het uitroepen van deze woorden had nagezien, niet meer, want al deze dingen hadden in een enkel ogenblik plaats, en het was in de natuur opnieuw geheel en al stil, zoals voorheen; en hij vatte, terwijl hij het toneel van deze wondergebeurtenis verliet, onder een smartelijk besef van zijn verlatenheid en vreemdelingschap in deze wereld, zodat het hem was als zou het hart hem barsten, Zijn kleren en scheurde ze in twee stukken.2) (De 14: 2)

a) 2 Koningen 13: 14

1) De wagens en ruiters waren ter bescherming van het rijk. Op de strijdwagens stond men, of zij vormden een verschansing tegen de vijand. Zo was ook Elia op geestelijk gebied een bescherming voor het volk geweest, door de gerechtigheid van God te handhaven, om te verhoeden, dat Israël als natie zou worden uitgeroeid..

2) Voor Elia was het wel allerbest in de hemel opgenomen te wezen, maar de wereld kon hem moeilijk missen en daarom was zijn wegneming zeer beklagenswaardig voor de overlevenden. Zeker zijn zij zeer hardnekkig en ongelukkig, die onbewogen en ongevoelig blijven, terwijl God door het wegnemen van trouwe en zeer nuttige dierbare mannen hen roept tot geween en rouwklagen. Ofschoon Elia's vertrek de weg baande tot Elisa's verhoging, in het bijzonder omdat hij nu verzekerd was van een dubbele erfportie van Elia's Geest, nochtans was hij bitter bedroefd daarover, want hij beminde hem en had wel graag voor altijd de dienaar van zo'n meester willen wezen..

13. Hij hief ook, krachtens het hem door God zelf verleende erfrecht van een eerstgeborene (vs. 9), Elia's \mantel op die van hem, Elia, afgevallen was 1) en keerde terug naar het land van zijn aardse woning, waar hij nu het werk van hen, die heengegaan was, zou voortzetten, en stond aan de oever van de Jordaan.

1) Daardoor wist hij, dat zijn bede was verhoord, maar daardoor wisten de profetenzonen en de kinderen van Israël ook, dat Elisa nu Elia's opvolger was geworden..

14. En hij nam de mantel van Elia, die bij zijn opvaart van hem afgevallen was, en sloeg, evenals de meester vroeger, toen hij van deze kant naar de overzijde ging, had gedaan (vs. 8), het water en zei: Waar is de HEERE, de God van Elia? ja die? Thans zal het blijken dat de God, die met hem geweest is, ook met mij is. En hij sloeg, zoals gezegd is, terwijl hij alzo sprak en om een teken bad opdat niet alleen Elia's mantel, maar Elia's God zijn deel mocht worden, het water en het werd hierheen en daarheen verdeeld en Elisa ging erdoor. 1)

1) Ook dit wonder had twee doelen, om n.l. Elisa voor zichzelf te bevestigen in zijn ambt en om de profetenzonen te overtuigen, dat met de mantel ook het ambt van Elia werkelijk op de zoon van Saphat was overgegaan..

15. Toen nu de kinderen van de profeten, die tegenover te Jericho waren, de gezamenlijke profetenzonen uit Jericho, die aan de westelijke Jordaanoever plaatsgenomen hadden, om zijn terugkomst af te wachten, en zo spoedig mogelijk uit zijn mond te vernemen, hoe het met de meester gegaan was, hem, zoals hij droogvoets over de rivier ging, zagen, zo zeiden zij, door het wonder van de verdeling van de Jordaan overtuigd, dat de Heere hun in Elisa een tweede geestelijke vader en een profeet in Elia's plaats gegeven had: De geest van Elia rust op Elisa; en zij kwamen hem tegemoet en bogen zich voor hem neer ter aarde, betuigden hem, die met Elia's geest en Elia's ambt tot hen terugkeerde, hun diepe eerbied.

16. En zij zeiden tot hem, nadat zij opnieuw waren opgestaan, menende dat de Heere Elia in die zin van Elisa's hoofd had weggenomen (vs. 3 en 5), dat Hij wel diens ziel tot Zich in de hemel had opgenomen, maar het levenloze lichaam ergens op de aarde gelaten, en nu door het verlangen gedreven aan het hun zo dierbaar lijk de laatste eer van een behoorlijke teraardebestelling te bewijzen: zie nu, er zijn bij uw knechten vijftig dappere, wakkere of betrouwbare mannen; laat hen toch heengaan, en uw heer, het lijk van Elia, zoeken, of niet misschien de Geest van de HEERE hem, als Hij de ziel van hier wegvoerde, opgenomen, en op een van de bergen, of in een van de dalen hem geworpen heeft, 1) het stoffelijk omhulsel aan de zorg overlatende van hen, die de weggenomene als zijn geestelijke kinderen in de wereld achtergelaten heeft. Maar hij, terwijl hij hun de werkelijke toedracht van de zaak mededeelde, zei: Zendt niet, want het is een vruchteloos zoeken, omdat mijn heer levend en met een verheerlijkt lichaam ten hemel is opgenomen.

1) Uit deze vraag blijkt het grote verschil van kennis door de Geest tussen Elia, Elisa en de profetenzonen. Uit vs. 5 blijkt, dat zij wisten, dat Elia van de aarde zou worden weggenomen, maar hier hoe die kennis onvolkomen was. Wel wisten zij, dat Elia's werkzaamheden op aarde waren geëindigd, maar dat hij niet alleen naar de ziel, maar ook naar het lichaam de heerlijkheid van de hemel deelachtig zou worden, dat vermoedden zij niet. Wel waren zij ingeleid, maar zij behoorden niet, zoals Elia en Elisa, tot de dieper ingeleiden. Ook hier hebben wij weer onder het Oude Verbond een proeve van de vrijmachtige werking van de Geest..

17. Maar zoiets was hun te hoog en te wonderlijk, zij konden het niet begrijpen en zij hielden bij hem aan, dat hij hun plan toch mocht inwilligen, tot schamens toe, 1) zodat hij hun aanhouden niet langer weerstand kon bieden; en hij zei: Zendt, opdat gij u door eigen onderzoek overtuigt, dat het met de zaak gelegen is, zoals ik u gezegd heb. En zij zonden vijftig mannen, misschien dezelfde waarvan in vs. 7 gesproken werd, die drie dagen zochten, maar hem niet vonden.

1) In het Hebreeuws Ad-Boosch. Letterlijk, tot het zich schamen, d.i. totdat hij zich schaamde hun verzoek niet in te willigen. Meer dan waarschijnlijk zal Elisa hun de ware toedracht van de zaak meegedeeld hebben, maar zij konden zich zo weinig vinden in het wonder van de

lichamelijke hemelvaart, en zij gaven zoveel liefde voor hun vorige meester te kennen, om aan zijn lichaam de laatste eer te bewijzen, dat hij in zijn binnenste geroerd werd en daarom aan hun verzoek voldeed..

18. Toen kwamen zij weer tot hem, omdat hij gedurende de drie dagen van hun vruchteloos zoeken te Jericho gebleven was; en hij zei, toen de uitgezonden vijftig mannen onverrichter zake terugkeerden, tot hen: Heb ik tot u niet gezegd: Gaat niet; waarom hebt gij mijn woorden zo weinig vertrouwd?

Voorwaar het is nog niet het geloof aan deze vurige paarden, dat ons zalig maakt, net zo min als de twijfel aan hun bestaan iemand verloren zal doen gaan; evenwel is het een vraag van het hoogste belang of Elia werkelijk met paard en wagen ten hemel gevaren is of niet. Zinkt een zuiltje onder het grote Bijbelgebouw weg, dan waggelt de gehele tempel; moet ik ook maar van de minst gewichtige plaats van de Schrift de historische trouw verdenken, dan is terstond de Schriftgrond in het algemeen onder mijn voeten onvast geworden. Maar wij zijn niet van degenen, die twijfelen: wij geloven. Wie het goeddunke, die schudde het hoofd, en hij hebbe immer de eer te ontkennen waar wij bevestigen; deze roem is toch al de winst, die het ongeloof verkrijgt. Hoeveel meer gelukkig zijn wij-de twijfelaars zelf moeten het erkennen-bij ons belachelijk gemaakt "ongeloof", dan zij op de hoogte van hun vermeende wijsheid en van hun ingebeeld licht! Terwijl zij het hoofd schuddend en met een leeg gemoed van daar wegsluipen, vieren wij vreugdefeesten in de woestijn aan de overzijde van de Jordaan, en wensen elkaar geluk met een Verbondsgod, die Zijn knechten zo’n heerlijkheid waardig keurt..

Evenals God Mozes zelf begroef en men tot op deze dag zijn graf niet gevonden heeft (Deuteronomium 34: 6), zo voerde Hij op nog heerlijker wijze Elia op een vurige wagen met vurige paarden ten hemel.

Want Mozes moest omwille van zijn zonde, in de woestijn gepleegd, sterven en hij werd door de hand van de Heere begraven, om zijn lijk aan het bederf te onttrekken en hem voor het eeuwige leven te bewaren en te verheerlijken. Elia daarentegen stierf niet, maar werd door verandering in de hemel opgenomen (1 Kor. 15: 51vv.; 1 Thessalonicenzen. 4: 15vv.). Dit onderscheid komt met het karakter en de plaats van de beide mannen in het Godsrijk op aarde overeen. Mozes, de wetgever, verliet dit leven langs de weg van de wet, die de dood werkt, als bezoldiging van de zonde (Rom. 6: 23; 7: 13 ; Elia, daarentegen, die bestemd was om een terechtwijzing voor toekomstige tijden te zijn, bij strafgerichten de toorn te stillen, het hart van de vader tot de zoon te bekeren, en de stammen van Jakob te herstellen (Sir. 48: 10 48.10), werd als voorloper van Christus (Mal. 3: 3vv. MATTHEUS. 11: 10vv.) zonder de dood te smaken in de hemel opgenomen, ten einde van Jezus’ hemelvaart te profeteren en die op oudtestamentische wijze af te schaduwen. Want als knecht, als dienaar van de wet, wiens vuurijver aan het afvallige geslacht van zijn dagen de toornijver van de Goddelijke gerechtigheid door woord en daad gepredikt had, werd hij door de Heere in een vurig onweer, het zinnebeeld van de gerechtigheid van God, in de hemel opgenomen..

Evenals hij een geestelijk strijder was voor de eer van de Heere, die zijn gelijke niet kende, zo werd ook een vurige strijdwagen het zinnebeeld van zijn triomfantelijke hemelvaart..

Deze zekere en heerlijke uitgang had de Heere Zijn trouwe knecht na diens door zo veel strijd bewogen leven toegedacht tot een zegel van Zijn Goddelijk welbehagen in diens werk, de oudtestamentische gemeente tot een getuigenis aangaande het eeuwige leven, in het licht van de heerlijkheid, waarvan haar van verre slechts enige weinige vermoedens voor de ogen geschemerd hadden; ons echter, die de uitgang van de meerdere dan Elia kennen, tot een veelbeduidend voor- en tegenbeeld en tegelijk ter veraanschouwelijking van de wonderbare verandering, die de apostel zichzelf en de nog bij Jezus' komst op aarde levende gelovigen toewenste, niet ontkleed, maar overkleed te worden, opdat het sterfelijke door het leven verslonden zou worden (2 Kor. 5: 1vv.; 1 Kor. 15: 51vv.).

Vs. 19-25. In Jericho, waar Elisa een tijd lang in de profetenkolonie vertoeft, maakt hij met aanwending van een uiterlijk zinnebeeldig teken het schadelijke water door de kracht van het Goddelijke woord gezond en karakteriseert daarmee zijn gehele profetische loopbaan als een weldoende en zegenende, bestemd om na de majestueuze ondergang van het heldere en schitterende luchtverschijnsel, dat in Elia over Israël geschenen had, de vloek op te heffen en het heil van de HEERE te verkondigen. Opdat het evenwel ook spoedig openbaar zou worden dat de goedheid en vriendelijkheid van God, onze Zaligmaker, die in Zijn verschijning voor afgebeeld werd, niet bespot of geminacht mag worden, moet Elisa over een talrijke schaar van knapen, die hem honen, de vloek uitspreken, en worden tweeënveertig van deze door twee beren verscheurd. Daarna trekt de profeet zich in de stilte op de Karmel terug en vestigt zich later te Samaria.

19. En de mannen van de stad, de bewoners van Jericho, zeiden tot Elisa, die na het vertrek van zijn meester zich nog enige tijd in de kring van de profetenjongeren daar ophield en door de mensen weldra als Elia's opvolger in het profetisch ambt erkend werd: Zie toch, de woning van deze stad is goed, wonen in deze anders zo vruchtbaar gelegen stad (Jos 6: 1), zoals mijn heer ziet; maar het water is hier kwaad, ongezond, en het land ten gevolge daarvan onvruchtbaar, 1) nauwkeuriger: brengt miskramen voort, hetgeen misschien op mensen en dieren ziet, zodat ontijdige geboorten een gewoon verschijnsel waren.

1) Te Jericho wordt hij als profeet van de Heere erkend, de stad deelt in de zegen van zijn aanwezigheid. De "kwade bron", beeld van de vloek, die op Jericho rustte, wordt door het bederfwerend zout, teken van het woord van God, genezen..

Naar alle waarschijnlijkheid heeft het Bijbelse Jericho niet op de plaats van het tegenwoordige Erika of Rika, maar een half uur verder aan de voet van de Quarantania-berg, daarom onmiddellijk bij de bron Aines Sultan gelegen. Deze, "een mooie, grote bron van zoet en aangenaam water, wel niet koud, maar toch ook niet warm," is zonder twijfel het water, waarvan hier gesproken wordt, en misschien was die ongezonde natuur een gevolg van de vloek van Jozua, wiens vervulling door Achabs wederopbouw van de muren, poorten en torens van deze stad was uitgedaagd (1 Koningen 16: 34)..

21. Toen ging hij uit, onder het geleide van hen, die zijn hulp ingeroepen hadden en van de profetenzonen, tot de waterwel, en wierp uit de schotel het zout daarin, en zei, zijn handeling met een woord van God begeleidend, zonder welk het zout nimmer van de kracht zou vergezeld geweest zijn om het water gezond te maken. Zo zegt de HEERE: Ik heb dit water gezond gemaakt, er zal geen dood noch onvruchtbaarheid meer van worden. 1)

1) Kan het ziltige water zoet worden door zout? Er is in het geestelijke onmiskenbaar een homeopathie, want wij worden door Christus' wonden genezen, door Zijn vloek van de vloek, en door Zijn dood van de dood verlost..

22. Zo werd dat water gezond, tot op deze dag, naar het woord van Elisa, dat hij in de naam van de Heere gesproken had. 1)

1) Reeds dit eerste wonder wijst op het eigenaardige en onderscheidende in het beroep en karakter van Elisa, wiens naam "redding van mijn God" reeds zegt dat hij, niet zoals velen menen, als een flauwe kopie van zijn ongelijk veel grotere voorganger is aan te merken, maar, ofschoon ook aan de ene zijde Elia's opvolger en de voortzetter van zijn werk, toch ook aan de andere kant een nieuwe schepping van God is. "Elisa was bestemd als evangelist, als bode van een, wiens voeten liefelijk zijn op de bergen, onder Israël op te treden, terwijl Elia als een andere Mozes op het toneel verscheen om de vergeten, met de voet vertreden geboden weer in ontzag en eer te brengen. Elisa moest als heraut van de Goddelijke goedertierenheid de harten weer verbinden en lokkend de Heere in de vaderarmen voeren, die zijn voorganger met de hamer van de wet verbrijzeld en met de donder van zijn geweldige daden van het sluimerbed van een veeljarige, gruwzame zekerheid had opgeschrikt..

Daarom zijn ook Elisa's wonderen meest van helpende en helende aard, die van Elia daarentegen meest openbaringen van de rechterlijk straffende toorn, hoewel de tegenstelling niet altijd opgaat, omdat Elia eveneens de helpende en helende zijde van het profetenambt vertegenwoordigt (1 Koningen 17: 8vv.), evenals de rechterlijk straffende zijde van dit ambt ook door Elisa (vs. 23vv. 5: 25vv.; 7: 19vv.). Dat echter in Elia de vergeldende gestrengheid, in Elisa de erbarmende liefde de boventoon heeft, is deels verklaarbaar uit het onderscheiden karakter van de beide personen, die op dezelfde wijze elkaar wederzijds aanvullen, zoals op ander gebied Mozes en Jozua, David en Salomo; deels uit het in vele opzichten veranderde voorkomen van Israël's staats- en volksleven, waarmee Elisa's werkzaamheid te doen had. Elia had door zijn vuurijver de heerschappij van de Baälsdienst een gevoelige slag toegebracht, en zijn volk opnieuw zover tot het ontzag voor de HEERE teruggevoerd, dat Joram en de volgende koningen op de uitspraken van de profeten van de Heere acht geven, zodat Elisa hoofdzakelijk de door Elia voorbereide bekering van het volk tot zijn God had voort te zetten..

23. En hij ging van daar, van Jericho, 5 uur ver, op naar Beth-el, om ook de profetenschool aldaar te bezoeken (vs. 1 vv.). Toen hij nu de bergachtige weg opging, die onmiddellijk naar de stad leidde, zo kwamen kleine jongens in grote menigte (vs. 20 en 24) uit de stad; die bespotten hem, omdat hij met langzame tred, in gedachten verdiept, uit de laagte hen tegenkwam, en die zij weldra voor een profeet uit Elia's school herkenden, en zeiden tot hem,

onder dit spottend toeroepen rondom hem heen sluipende, ten einde achter hem te komen: Kaalkop, 1) ga op, kaalkop, ga op!

1) Kaalheid van het hoofd kwam bij melaatsheid altijd voor. Nu werd Elia wel niet van melaatsheid verdacht, maar toch werd hij als een onreine, als een melaatse, als iemand, die men schuwt, behandeld, en dit niet uit jeugdige kortzichtigheid, maar uit weerzin, uit bittere haat tegen de ware dienaar van de HEERE. In Beth-el had men een profetenschool, maar in die stad was ook een van de kalveren opgericht. Wie weet, hoeveel de profetenzonen al niet hadden moeten lijden van de beeldendienaars! Maar ook hun haat keert zich tegen de opvolger van Elia, de man, die zo verschrikkelijk getoornd had tegen de zonde van het volk. Het is daarom dan ook, dat de profeet in vurige ijver voor de ware dienst van de Heere de vloek over die knapen uitspreekt. Laten wij niet vergeten, dat, zoals uit 2 Kronieken 36: 16 blijkt, deze zonde tot de roepende zonden behoort, en dat daarom de Heere God de vloek vervult, om de bespotting zijn knecht aangedaan, aan hen, die in deze Hem naar de kroon staken. De Heere bezoekt hier de zonde van de vaderen aan de kinderen..

24. En hij keerde zich achterom, en hij zag ze, hoe zij nog met allerlei gebaren hem hoonden, en vloekte hen in de naam van de HEERE, terwijl hij de straf van de Heere, zijn God, en het verderf van de Almachtige door zijn woord op hen deed neerkomen. Toen kwamen twee beren uit het woud, en verscheurden van hen tweeënveertig kinderen; 1) enige weinigen ontkwamen echter en brachten aan hun ouders de tijding over van hetgeen daarbuiten gebeurd was.

1) Wat een vreemd toneel! Minder bevreemdend, wanneer het zich in het leven van de Thisbiet aan ons voordeed; maar deze doodaanbrengende uitbarsting van toorn bij Elisa tegen een moedwillige knapenschaar, deze ontzettende verwensing, in de naam van God over hen uitgesproken, hoezeer strijdt dat lijnrecht met alles, wat wij van het eigenaardig karakter en beroep van deze profeet, als een boodschapper van de vriendelijkheid van de HEERE (2Ki 2: 22), zeiden! Men heeft, om het zonderlinge van dit voorval te verklaren, in de spot van de jongens geen onvoorbedachte moedwil, maar een door de overheden van de stad uit vijandschap tegen de profeet verzonnen plan willen zien, ten einde diens aanzien openlijk te verkleinen en hem het ingaan in de stad tegen te maken, waarbij zij dan, om zichzelf te dekken, van de kinderen gebruik gemaakt hadden; of men heeft de spotrede: "ga op!" in de zin uitgelegd van "vaar op!" en verondersteld, dat het bericht van Elia’s hemelvaart zich reeds in Beth-el had verbreid, zodat de knapen de draak met Elisa wilden steken, dat zij met hun toeroepen ongeveer dit bedoelden: "Stijg ook gij ten hemel op, waarheen Elia, zoals gij voorgeeft, is heengegaan! Waarom hebt gij uw heer en vriend op zijn reis daarheen niet begeleid?" Beide vermoedens hebben, naar het schijnt, veel voor zich. Want dat men te Beth-el iets van Elia’s hemelvaart kon weten, is zeer natuurlijk, omdat Elisa zich enige tijd te Jericho had opgehouden en van daar het gerucht van wonderbare voorvallen door de profetenzonen, die ook reeds op het buitengewone levenseinde van de man Gods waren voorbereid (vs. 2), zich gemakkelijk in de stad verbreiden kon, Beth-el echter was dezelfde plaats van de afgodische eredienst (1 Koningen 12: 29vv.), en gewis was de lichtzinnigheid bij de inwoners van die stad de gewone stemming. Nu is het zeer opmerkelijk, dat zo vele knapen opeens de profeet uit de stad tegenkwamen, waarin duidelijk een doel, een

afgesproken plan opgesloten ligt, dat alleen van de oudere of van de oversten kan zijn uitgegaan; en ook dat de knapen om de profeet heen sluipen, ten einde achter hem te komen en hem van daar toe te schreeuwen, wijst op een andere zin in de woorden: "ga op!" dan dat het enkel zou betekenen: "beklim de berg!" De spotnaam eindelijk van, kaalkop!" kon eveneens geen gewone spotternij zijn, die een natuurlijk gebrek van de toenmaals ongeveer 35-jarige profeet tot een voorwerp van gewone volksscherts maakt, maar is naast het: "ga op!" veel meer een bittere hoon: "Gij zijt oud genoeg voor zo'n hemelreis, gij afgeleefde, vóór uw tijd grijs geworden! Op aarde deugt gij toch voor niets meer." Tegenover zo'n godslasterlijke boosheid was Elisa niet alleen in zijn recht, wanneer hij de knapen, van wie de ouders of de oversten van de stad zich als werktuigen bedienden, verwenste en de aanstokers in hen strafte, opdat zij degene, zoals Augustinus zegt, die zij niet wilden liefhebben, zouden leren vrezen; maar bovendien was ook Elisa op bijzondere wijze het zwaard in de hand gegeven tot straf van de boosdoeners, toen de Heere hem als Elia's opvolger aanwees (1 Koningen 19: 17) en de eerste, terwijl hij de lasterende knapen door beren laat verscheuren, betoont zich duidelijk de voortzetter van het werk van de laatste te zijn. Evenzo als namelijk Elia's werkzaamheid (1 Koningen 17: 1) met de vervulling van het woord in Leviticus 26: 18-20 begint, zo ook hier Elia's openlijk optreden onder het volk met de vervulling van de goddelijke bedreiging in Leviticus 26: 21vv.. De meer Evangelische geest van Elisa's werkzaamheid na het streng wettische doen zijn voorgangers, lijdt door zo'n strafvoorbeeld aan de boosdoeners en ongehoorzamen geenszins schade; daardoor moest alleen van begin af aan blijken, dat de God van het Evangelie zich evenmin bespotten laat als de God van de wet..

En de gebeurtenis heeft ook haar gevolgen gehad. Vermocht zij niet de gezindheid van de afgodische vijanden te veranderen, zo legde zij haar toch gebit en teugel aan, en stelde voor geruime tijd niet alleen de profeet, maar geheel het kerkje van God in Israël minstens tegen de grove aanrandingen in veiligheid. De schrikwekkende gestalten van de brullende beren bleven lang als beschermende wachters aan de drempels van de woningen van de profetenzonen liggen en Elisa droeg ze voortaan als bladen van zijn profetische autoriteit en als nadrukvolle toontekens op zijn getuigenissen in zijn wapen; zij omringden, als ik zo spreken mag, de roos van zijn vriendelijke en liefelijke verschijning met de nodige beschutting van doornen..

De profeet beoogde in de kinderen de afgodische oudere te straffen en hen te doen schrikken voor Gods oordelen..

25. En hij ging van daar, zonder na ene korte begroeting der profetenzonen zich langer in Beth-el op te houden, naar de berg Karmel, 1) naar de plant waar Elia zich had (1: 9vv.) opgehouden, en van daar keerde hij, na voorbereid te zijn voor zijn leiding, weer naar Samaria,2) want daar bezat hij een eigen woning (5: 8vv.; 6: 8, 32vv.; 13: 14).

1) Wat de profeet naar Karmel dreef is niet moeilijk uit te zoeken. Hetzelfde wat de apostel Paulus drie jaar in Arabië deed vertoeven, n.l. om zich voor te bereiden voor zijn bediening, om in het eenzaam en stil verkeer met God voorbereid te worden tot zijn gewichtige roeping in het midden van Israëls volk en bij het diep zondige hof van Israël's koning..

2) Elisa had niet eerst weer, zoals het Elia's taak was geweest, het geloof aan Israël's God te wekken en ontzag voor Hem af te dwingen. Deze grondleggende arbeid had Elia reeds verricht, die, als uit een donkere oorsprong, zo ook uit langdurige afzondering plotseling te voorschijn tredend, enkele daden tot herstelling van het goddelijk gezag onder het volk, met geweldige majesteit verrichtte en dan voor altijd weer verdween. Elisa daarentegen moest de kiem van het nieuw ontwaakte leven uit God bewaken, verzorgen en tot krachtiger ontplooiing brengen; daarom treffen wij hem ook in tijden, dat zijn beroep hem niet in de kring van het openbare leven voerde, niet als Elia in een eenzame woestijn, maar midden onder het volk aan-een type van de verhouding tussen Christus en Zijn voorganger Johannes..

HOOFDSTUK 3.

JORAMS REGERING. STRIJD TEGEN EN OVERWINNING OP DE MOABIETEN.

Vs. 1-20. Achabs tweede zoon Joram, opvolger van zijn broeder Ahazia op de troon van Israël, die weliswaar de onder het bestuur van de laatste weer binnengedrongen Baälsdienst afschaft, maar daarentegen de kalverdienst tot staatsgodsdienst verheft, onderneemt in gemeenschap met Josafat, koning van Juda, een krijgstocht tegen de van het rijk van Israël afgevallen Moabieten, aan welke ook de koning van de Edomieten in zijn hoedanigheid als vazal van Josafat deel neemt. Maar op de grenzen van het land van de Moabieten komt het gehele grote leger door gebrek aan water in zware nood, Joram acht alles verloren; daar wordt op Josafats raad een profeet van de Heere gezocht, door wiens mond men God ondervragen kon, en ziet, Elisa bevindt zich bij het leger, die ook hulp toezegt. Die hulp komt dan ook op de volgende morgen ten tijde van het spijsoffer, door een in de verte op de oostelijke bergen van Edom gevallen regenbui, die de beek, waaraan het leger het kamp heeft opgeslagen, met regen vult.

1. Joram nu, de tweede zoon van Achab (1: 17), werd koning over Israël te Samaria, in het achttiende jaar van Josafat, de koning van Juda (in het jaar 896 v.Chr.); en hij regeerde twaalf jaar (tot 883).

2. En hij deed wat kwaad was in de ogen van de HEERE, maar niet op zo verregaande wijze zoals zijn vader Achab en zoals zijn moeder Izebel, wier regeringsbeginselen (1 Koningen 16: 31vv.) ook zijn voorganger Ahazia gevolgd had (1 Koningen 22: 53vv.), a) want hij deed het opgerichte beeld van Baäl weg, dat zijn vader te Samaria gemaakt had. 1)

a) 1 Koningen 16: 32

1) Hier is de invloed van Elia’s hervormende invloed op te merken. Wat met zijn vader Achab en zijn broeder Ahazia was gebeurd, ten gevolge van hun zonde van afgoderij, was niet zonder invloed gebleven op Joram. Hij was hierdoor tot het besluit gekomen, een voor zichzelf en voor het volk niet meer Baäl te dienen, maar de God van Israël. Hij deed daarom het opgerichte beeld, de zuil van Baäl weg. Echter keerde hij niet tot de zuivere dienst van Israël’s God terug, maar hield vol met de politieke zonde van Jerobeam door de kalveren te vereren en de HEERE onder het beeld van een kalf te aanbidden. Hierdoor vermocht hij niet de straffende hand van God af te wenden, maar omdat straks ten gevolge van zijn halve maatregelen ook de Baälsdienst weer werd ingevoerd en begunstigd, onder de invloed van zijn goddeloze moeder Izebel, en alzo de kalverdienst weer verbonden werd met de afgoderij, trof hem het oordeel, over het huis van Achab uitgesproken, door de mond van Elia, de profeet..

4. Mesa (= wijkplaats) nu, de koning van de Moabieten, was een veehandelaar, omdat zijn bergachtig maar van vele vruchtbare dalen doorsneden en welbevochtigd land voor de teelt van klein vee bij uitnemendheid geschikt was, en bracht op, voorheen, zolang Achab

regeerde, aan hem, de koning van Israël, als jaarlijkse schatting, honderdduizend lammeren, en honderdduizend rammen met de wol. 1)

1) Volgens sommigen had hij alleen de vachten van deze dieren af te leveren. Enkele uitleggers menen ook, dat men zo'n aanzienlijke schatting niet als een jaarlijkse moet opvatten, meer als een die alleen bij verandering van regering, hetzij in Israël, hetzij in Moab, opnieuw moest plaatshebben. Edoch ten onrechte, want voor een zo vruchtbaar land als Moab, was de opbrengst van zo vele lammeren en rammen als jaarlijkse schatting volstrekt niet te veel.

Mesa was een vazal van de koning van Israël. Zijn verhouding tot Achab en zijn afval van die koning heeft hij zelf beschreven op een steen (de basalta van Mesa) door Clermont-Ganneau, beambte bij het Franse Consulaat te Jeruzalem in het jaar 1868 of 1869, ontdekt in Dîbân, de oude Moabietenstad Dibon. Door Nöldeke is hetgeen op die basalta geschreven stond vertaald en verklaard, waaruit zo duidelijk en zo beslist mogelijk de waarheid van hetgeen hier, in de Bijbel, wordt vermeld omtrent Mesa's afval, wordt bevestigd..

7. En hij ging heen, en zond tot Josafat, de koning van Juda, die, zoals wij uit vroeger medegedeelde bijzonderheden (1 Koningen 22) reeds weten, tot het huis van Achab in familiebetrekking stond en de goede verstandhouding daarmee onderhield, zeggende (en liet hem zeggen): De koning van de Moabieten is van mij afgevallen, zult gij met mij trekken in de oorlog tegen de Moabieten? En hij, Josafat, die naar hetgeen hem de profeet Jehu, de zoon van Hanani, zowel als Eliëzer, de zoon van Dodava, ter oorzake van zijn verbond eerst met Achab, en daarna met Ahazia voorgehouden had (2 Kronieken 19: 2; 20: 37), wel had kunnen weten wat de wil van de Heere was, kon ook voor ditmaal de verzoeking, waarin hij gebracht werd, niet weerstaan, en zei, terwijl hij meende, de goede gelegenheid niet te moeten laten voorbijgaan, om de Moabieten voor altijd onschadelijk te maken, zodat zij nooit weer, evenals bij hun verbintenis met de Ammonieten (2 Kronieken 20: 1vv.), een inval in het rijk van Juda wagen konden: Ik zal opkomen, a) zo zal ik zijn zoals gij zijt, zo mijn volk als uw volk, zo mijn paarden als uw paarden. 1)

a) 1 Koningen 22: 4

1)Waarschijnlijk zei hij zijn hulp toe, om bij deze gelegenheid de Moabieten voor hun inval in Juda (2 Kronieken 20) te tuchtigen en het zijn ertoe bij te dragen, dat zij door wederonderwerping aan Israël buiten staat werden gebracht, om nieuwe invallen in Juda te doen..

8. En hij, Joram, nadat hij zich alzo van Josafats bijstand verzekerd had, zei bij monde van een nieuw gezantschap, dat hij tot deze afvaardigde: Door welke weg zullen wij tegen Moab optrekken, acht gij het beter dat wij de Jordaan oversteken en van het noorden zijn land binnenrukken? Of verkiest gij, dat wij ons naar de zuidelijke spits van de Dode Zee wenden, en dan van uit het noordelijk gedeelte van de bergen van Edom een aanval ondernemen? Hij dan, Josafat, het tweede kiezende, zei: Door de weg van de woestijn van Edom. 1)

1) Deze laatste weg was de langste en met de meeste moeilijkheden en gevaren verbonden, omdat het leger hier moeilijk te beklimmen bergen moest passeren. Evenwel koos Josafat deze, deels omdat men in het noorden de Syriërs te Ramoth in Gilead (1 Koningen 22: 1vv.) te vrezen had, ten dele ook omdat de Moabieten in vertrouwen op de moeilijkheid om hun zuidelijke grenzen te naderen van deze kant geen aanval verwachten zouden, en daarom op deze wijze onvoorbereid overvallen en geslagen konden worden; eindelijk echter (en zonder twijfel wel het meest) met het oog op de koning van Edom, wiens troepen men op deze weg tot zich kon trekken, misschien minder met het doel om daardoor het leger te versterken dan veeleer om zich te vergewissen, dat hij niet, terwijl Josafat tegen de Moabieten in het veld lag, een nieuwe poging tot afval zou wagen door andermaal het rijk van Juda binnen te dringen (1Ki 22: 48)..

9. Alzo trok de koning van Israël, Joram, door het gebied van het rijk van Juda en vervolgens door de woestijn, die tussen het gebergte Seïr en de zuidelijke spits van de Dode Zee gelegen is tot aan de zuidelijke grenzen van Moab, deWadyl-Ahsy (Nu 21: 11), heen, en de koning van Juda, Josafat, en de van de laatste afhankelijke, wat zijn naam betreft, niet nader bekende koning van Edom; en als zij zeven dagreizen op deze weg van 16 mijl omgegaan waren, en eindelijk in de nabijheid van de opperste wilgenbeek aangekomen waren, waar het alleen mogelijk was in het land van de Moabieten te komen, zo had het leger en het vee, dat ter proviandering van het leger en tot het dragen van de pakkaadje (vs. 7) hen navolgde, geen water. 1)

1) God laat soms toe, dat Zijn volk door hun onvoorzichtigheid zich in benauwdheid brengt, ten einde de Wijsheid, Macht en Goedheid van Zijn Voorzienigheid verheerlijkt worde in hun verlossing..

De Wady el-Ahey of wilgenbeek heeft anders een nooit uitdrogende bron; dat zij nu geen water meer geeft, gebeurt door Gods bijzondere leiding, die beide koningen onder Zijn tucht neemt en elk van hun wat heeft mede te delen. Bij Joram wil de Heere de profeet Elisa, die omstreeks deze tijd zijn werkzaamheid als Elia’s opvolger begonnen had, invloed en gezag verschaffen en door hem de koning zo mogelijk van zijn afgodisch bestaan (vs. 2vv.) afkeren, en God wil Josafat van het verbondgenootschap met Joram, als deze niet anders wordt, afbrengen evenals Hij hem vroeger door de mond van de profeten vanwege zijn verbintenis met Achab en Ahazia had bestraft..

10. Toen zei1) de koning van Israël, terstond in de nood wanhopend, omdat in zijn hart geen levend geloof aan God en diens macht om te helpen, huisvestte, en zijn geweten hem integendeel veroordeelde: Ach, dat de HEERE deze drie koningen in deze verderf aanbrengende landstreek geroepen heeft, om die, met hun gehele leger zonder slag of stoot in de hand van de Moabieten te geven!

1) Dit is het kwellend vermogen van het kwade geweten, dat het in ieder voorval een sombere betekenis weet te vinden. Het is een naargeestig schilder, aan wie geen schriktoneel donker genoeg is, om er niet nog enige akelige trekken aan toe te voegen; een gekleurde spiegel, waarin het minste ongeval de gedachte van een vuurstroom uit de Goddelijke toornschaal

aanneemt; een ongeluksprofeet, die niets dan verderf en jammer aanzegt; een nachtvogel in het stormachtige donker, die slechts een eentonig, angstverwekkend geluid voortbrengt. Onze gewetenstoestand kleurt ons leven en aardse lotsbedeling; het geweten, gereinigd door het bloed van het Lam, strooit zijn verheerlijkend licht over alle verhoudingen van ons aanzijn hier beneden; het geeft aan alles een goede en weldadige betekenis, en ontneemt het bittere de dodelijke prikkel; het boze daarentegen scherpt het, ja, brengt de prikkel aan, waar hij ontbreekt, en weeft slechts schaduwen, rouwfloers en treursluiers..

Meer dan waarschijnlijk behelsde deze morrende wanhoopskreet een bedekt verwijt tegen Josafat, omdat deze die weg had aangeraden en gewild. Immers, Josafat (vs. 11) vat terstond het woord op en vraagt naar een profeet van de Heren. Wij zien hieruit duidelijk het verschil tussen Joram en Josafat. In de hoge nood, terwijl Joram niets anders heeft dan wanhoopskreten, begeeft Josafats geloof hem niet, maar duikt zijn vertrouwen op zijn God weer op..

11. En Josafat zei, met een kalm en gepast woord, omdat zijn vroom en gelovig hart een Helper kende ook uit de dreigendste benauwdheid: a) Is hier geen profeet van de HEERE, dat wij door hem de HEERE mochten vragen 1) hoe wij gered konden worden? Toen antwoordde een van de knechten van de koning van Israël, misschien een van de profetenzonen, die bij de oproep van de koning (vs. 6), mee te velde had moeten trekken, en zei: Hier is Elisa, de zoon van Safat, die water op Elia's handen goot, 2) de dienaar van de nu uit de wereld weggenomen Elia en zijn bestendige metgezel.

a) 1 Koningen 22: 7

1) Gods nachtegalen kunnen zich toch niet verloochenen, hoewel zij overdag en bij zonneschijn ook nog zo lang zwijgen; daalt de nacht, dan beginnen zij hun lied, en als het stormt zingen zij meestal het schoonst..

2) Hoe komt Elisa toch zo op eens in het krijgsleger en in deze brandende, ongastvrije wildernis? Nu, gij herinnert u (2Ki 2: 25), hoe hij zich na het bloedige toneel te Beth-el in de eenzaamheid terugtrok. Zijn zachtaardig en teder besnaard gemoed was door deze schrikwekkende daad, waartoe de Geest van God hem gedreven had, dermate geschokt, dat hij, alvorens zijn profetische verrichtingen te kunnen voortzetten, behoefte had om zich te herstellen en tot bedaren te komen, en het nog eenmaal en duidelijker uit de mond van zijn God te vernemen, dat hij recht had gehandeld en in waarheid naar Gods mening en overeenkomstig Zijn gebod was te werk gegaan. Daarom begaf hij zich met spoed in de eenzaamheid, en gij weet, het waren stille bossen op de berg Karmel, waar hij zich terugtrok. Nadat hij hier enige tijd in biddende gemeenschap met zijn Verbondsgod had doorgebracht en door diens vertroostende toespraak de blijdschap van zijn gemoed had teruggekregen, begaf hij zich weer in de naam van de Heere naar het toneel van zijn werkzaamheid en wel naar Samaria. Toen hij daar aankwam, stond het leger van het rijk van Israël juist gereed naar Moab op te rukken. Toen dreef hem de Geest, en met de Geest de liefde, om zich aan de legerscharen van zijn volk op enige afstand aan te sluiten. Wel waren de wapens, waarmee hij zich gordde, niet vleselijk; maar toch kwam het hem in de gedachten, dat er zich

omstandigheden konden opdoen, waarin ook hij aan zijn ten strijde getrokken landgenoten, enige bijstand zou kunnen verlenen. Mozes uitgestrekte armen (Exodus 17: 8vv.) en Samuëls wonderdadige voorbede (1 Samuel 7: 7vv.) zweefden hem voor de geest, en zo ging hij vol blijder moed, het gehele volk op zijn priesterlijk hart dragend, naar de strijd; en wie zou het de eenvoudige, ongewapende achterblijver, in zijn ruw kameelharen kleed, kunnen aanzien, dat hij inderdaad als werktuig van de grote Bestuurder van de veldslagen daarboven, de gehele strijd zou beslissen en Israël's legioenen van de vreselijkste ondergang redden?.

12. En Josafat zei: Het woord van de HEERE is bij hem; gewis zal ook deze, wanneer hij een leerling van de grote profeet Elia is, Gods woord kunnen meedelen. Zo trokken om uit Elisa's mond de uitspraak van de Heere te vernemen, tot hem af1) de koning van Israël, en Josafat, de koning van Juda, en de koning van Edom.

1) De tenten van deze koningen stonden ongetwijfeld, om een goed overzicht over het leger te verlenen, op een hoogte; zij zelf evenwel door het ongeluk verootmoedigd, begaven zich persoonlijk tot de profeet, in plaats van hem tot zich te roepen..

Josafat eerde een profeet, bij wie het Woord van de Heere was, zo hoog, dat hij hem niet ontbood, maar zich in persoon daarheen begeven wilde, waar hij hem vinden zou. De anderen waren mede genegen, om de profeet die eer te bewijzen, omdat zij zich in gevaar bevonden, en hem zochten te bewegen, om medelijden met hen te hebben. Dus behaagt het God een nederige te verhogen, evenals Elisa hier een eer genoot, die zich zeker zeer groot vertoonde, omdat drie koningen tezamen aan zijn deur klopten en hem om bijstand verzochten..

13. Maar 1) Elisa zei tot de koning van Israël, die terstond in naam van de beide anderen het woord had opgevat, en de zaak, die hen naar de profeet dreef, aan deze had bekend gemaakt: Wat heb ik met u te doen, dat gij u met uw aangelegenheid tot mij wendt, die een profeet van de Heere ben? a) Ga heen tot de profeten van uw vader, die tevens voorgangers zijn bij de kalverdienst (1 Kronieken 21: 6), en tot de profeten van uw moeder, de Baäl-profeten (1 Koningen 18: 19) en laten deze u bescheid geven. Maar de koning van Israël zei tot hem: Neen, niet zo, zendt mij niet weg; want de HEERE heeft deze drie koningen, niet alleen mij, maar Josafat en Edoms koning, die hier voor u staan, geroepen, om die in de hand van de Moabieten te geven, 2) daarom kan Hij ons alleen uit de benauwdheid redden.

a) 1 Koningen 18: 19

1) Joram zat in nood, verkeerde in doodsgevaar. In zo'n toestand is, menselijkerwijze gesproken, het hart nog wel eens ontvankelijk voor het woord van boete en berouw. Daarom spreekt Elisa hem zo scherp aan, paait hem niet, maar zet het mes diep in de wond, opdat er nog een vreedzame vrucht van de gerechtigheid zou worden geboren. Hij verwijst hem daarom naar zijn kalveren of afgoden, om bij deze hulp te zoeken, opdat Joram het nietige ervan zou erkennen..

2) De koning van Israël wijst de profeet op de godvruchtige Josafat, die ook in dezelfde ellende verkeert. Oh, wil hij zeggen, doet gij het dan niet om mij, doe het dan omwille van Josafat en laat mij dan in zijn bescherming delen!.

14. En Elisa zei: Zo waarachtig als de HEERE der heerscharen leeft, voor a) wiens aangezicht ik sta, wiens dienaar ik ben, zo ik niet het aangezicht van Josafat, de koning van Juda, opnam, ik zou u, die slechts door ogenblikkelijke nood gedwongen, naar de Heere en Zijn woord vraagt, niet aanschouwen noch u aanzien, 1) maar zou u aan uw lot overlaten!

a) 1 Koningen 17: 1

1) In zeker opzicht ziet ook de Heere, evenals Elisa, de persoon aan. Hoe dikwijls herhaalt zich nog in de wereld, wat daar in de woestijn gebeurde! Hier wordt een leger behouden of het overwint, omdat het, naar men zegt, goed geoefend is of aangevoerd wordt; en in de grond lag de oorzaak van de gelukkige uitslag in de aanwezigheid van een kind van God, die stil en ongemerkt in de rijen zich bevindt, maar God zag zijn persoon aan en breidde om zijnentwille over de gehele schaar Zijn beschermende vleugel uit. Ginds trekt een dreigend onweer aan zekere plaats voorbij; men schrijft de bewaring aan een gunstige omstandigheid of aan een wijze maatregel van de Overheid toe; maar de ware oorzaak van de redding is in de armste, onaanzienlijkste hut van de plaats te zoeken, daar woont een mens, die de Eeuwige liefheeft, en die mens bidt..

15. Nu dan, brengt mij, opdat ik onder de tonen van muziek mijn ziel in de juiste stemming brengen en in de voor de aanschouwing van de goddelijke dingen noodzakelijke toestand van profetische verrukking geraken kan (1 Samuel 7: 2), een speelman, 1) harpspeler. En het geschiedde toen de speelman op de snaren speelde, dat de hand van de HEERE, in de Geest van de voorzegging, die in hem levendig werd, op hem kwam (1 Koningen 18: 46).

1) Hij begeert een speelman, d.i. iemand, die wel kon zingen en spelen op muziekinstrumenten, een die gewoon was, bij het spelen een lofzang te zingen ter verheerlijking van God en van Zijn wonderbare werken. Het liefelijk Psalmgezang zou zijn geest vervrolijken, zijn gemoed in een aangename kalmte brengen en hem opwekken, om God te verheerlijken, terwijl hij dan ook het best in staat zou wezen tot ontvanging van de profetische inblazing. Want ofschoon het profeteren een gave van God was, konden echter de middelen in het werk gesteld worden tot verkrijging van die gave, waartoe onder andere behoorde het hanteren van het muziekinstrument, zoals hetzelve dan ook in de scholen van de profeten zeer gewoon was (1 Samuel 10: 5)..

De muziek is een hartversterkend en verkwikkend middel, waardoor men zware aanvechtingen en boze gedachten verdrijft, waardoor het hart tot rust gebracht, gesterkt en verkwikt wordt. De Schrift leert, dat God graag zang en snarenspel hoort. Speel dan helder op en zing erbij, totdat de zwaarmoedige gedachte wijke, zoals Daniël en Elisa deden..

Elisa kende de invloed van de muziek. Zijn gemoed, door de opwelling van verontwaardiging tegen de verachtelijke vorsten buiten de gewone stemming gebracht en hevig ontsteld, had

behoefte aan bezadigdheid en rust. De Heilige Geest kan zich, menselijkerwijze gesproken, onder het gewoel van al deze inwendige redeneringen niet doen verstaan. Het opbruisen van heilige verontwaardigingen en vorige ijver, die in zijn gemoed het fluisteren van de Geest schier verdoofde, moest eerst gestild worden. Zodanige uitwerking verwachte Elisa op grond van vroegere ervaring van de muziek. Hij verlangde een harpspeler. De speelman komt, slaat de maat aan, begint te spelen, en ziet....de volle akkoorden doen de goede uitwerking. De koningen wordt het plechtig te moede; hun harten worden tot eendracht gestemd. In de ziel van de profeet wordt de storm van het blakend ijvervuur gestild, en zij kan zich weer vrij met de zachte trillingen van deze liefelijke tonen tot de zalige nabijheid van de HEERE verheffen. In zijn binnenste is het stil geworden als in een eenzame kamer, zodat hij zelfs het zachte gelispel van de Geest verneemt. Het lijkt op de effen waterspiegel van een bergzee, waarop geen golfje zich meer parelt, en waarin de sterren van de hemel liefelijk haar glans weerkaatsten. In dit ogenblik van herstelde bedaardheid en aandacht buigt zich dan ook de HEERE met Zijne openbaring tot zijn zoon neer. De Heere begint te spreken met zijn knecht. De Geest getuigt de geest van de profeet, wat hij te spreken, te raden en te doen heeft..

Het snarenspel dient, om hem in de kalme gemoedsstemming te brengen, waarin hij de stem van de Heere zal kunnen vernemen. In de onrustige legerplaats, na de ontroering, die zich van hem meester maakt bij het gericht van Joram, is dit zeker niet overbodig..

Met bovengenoemde verklaringen verenigen wij ons ten dele. Het komt ons echter voor, dat er nog een andere reden was, waarom Elisa de speelman laat komen. Niet allereerst om Joram alleen, later toch is hij zeer welwillend tegen deze koning (5: 8; 6: 21vv.), maar bovenal het feit, dat de vrome Josafat hier tot hem komt in vereniging met de beeldendienaar Joram en de afgodendienaar, de koning van Edom, doet Elisa’s ziel trillen van verontwaardiging. Of heeft de Heere het aan Josafat niet duidelijk genoeg doen blijken, dat het hem niet wel kan gaan in verbintenis met de koning van Israël? Heeft Josafat dan zo weinig uit de behaalde teleurstellingen geleerd, dat hij nogmaals de koning van Israël ter wille is, om zich met hem in een strijd tegen andere volken te verbinden? O.i. ligt in de uitdrukking "zo ik niet het aangezicht van Josafat, de koning van Juda, opnam", een bedekt verwijt jegens die koning. Elisa kan en mag het niet goedkeuren, dat hij Josafat daar in dat gezelschap voor hem ziet. Aan die Josafat is door Micha tijdens Achab en door andere profeten tijdens Ahazia een slechte afloop voorspeld. Wat zal hij moeten doen? Gaat hij op de uiterlijke omstandigheden af, dan moet hij een vijandelijke afloop voorspellen. Maar de gedachte aan Josafat, die godvrezende koning van Juda brengt hem in een zachtere stemming. Hij wil en zal de mond van de Heere om raad vragen. Hij zal zich door de Geest van God laten besturen. Maar dan moet hij in een andere meer Godgewijde stemming komen. En opdat dit zou gebeuren, heeft hij nodig, dat de muziek, de gewijde Psalm hem aftrekt van al de uiterlijke omstandigheden en hem volkomen van een wil maakt met de wil van zijn God. En de Heere zegent Zijn pogen en openbaart hem, wat hij tot de verbonden koningen moet zeggen..

17. Want zo zegt de HEERE verder: Gij zult wel geen wind zien, die zich soms nog voor een onweer verheft, en gij zult geen regen zien, die het water aanbrengt; nochtans zal dit dal morgen tegen het aanbreken van de dag (vs. 20), met water vervuld worden, zodat gij zult drinken, gij en uw vee, dat bestemd is om geslacht te worden, en uw lastdieren.

In het vertrouwen op het woord van de Heere, dat hun verkondigde wat nog niemand zag, moesten zij zorgen dat alles zeer rijkelijk met water voorzien werd..

19. En gij zult hen geheel en al ten onder brengen en hun doen, zoals zij, wanneer zij de overwinning behaald hebben, met uw land gedaan zouden hebben, en daarom alle vaste steden, en alle uitgelezen steden slaan, en zult alle goede vruchtbare bomen 1) vellen, en zult alle waterfonteinen stoppen; en alle goede stukken land zult gij met stenen verderven 2) zodat zij voor altijd braak zullen blijven liggen.

1) Het was anders de kinderen van Israël verboden (Deuteronomium 20: 19vv.) op deze wijze bij de belegering van vijandelijke steden te werk te gaan; bij deze gelegenheid evenwel moest met Moab, dat zich altijd betoond had een vijand van het volk van God te zijn, voor altijd een einde gemaakt worden..

2)Letterlijk: smart toevoegen, in de zin van verderven, d.i. de akkers met stenen vervullen, zodat zij onvruchtbaar werden..

20. En het geschiedde ‘s morgens, na de dag, waarop Elisa alzo gesproken had en de koningen in vertrouwen op zijn woord de grachten hadden laten graven, en wel ten tijde dat men het spijsoffer 1) offert, dat er, ziet, water door de weg van Edom, 2) van de kant van Edom, kwam, en het land, de gehele streek, waar de drie verbonden legers gelegerd waren, met water vervuld werd.

1) Er wordt uitdrukkelijk gezegd, dat de Heere regen gaf, omtrent de tijd van het spijsoffer, om daarmee aan te duiden, dat de Heere zich aan Zijn volk weer als de Verbondsgod openbaarde, om het offer aan de HEERE gebracht..

2)Waarschijnlijk had de Heere in de oostelijke bergen van Edom een groten plasregen laten vallen, waarvan de Israëlieten evenwel niets hadden bemerkt; het water kwam ten tijde, waarop het gewone morgenoffer in de tempel te Jeruzalem gebracht werd, om de rechtmatige godsdienst in het oog van Joram, die aan de kalverdienst overgegeven was eer te geven en hem te herinneren, dat alleen op de weg, door de Heere verordend, Zijne genade en Zijn welgevallen verkregen konden worden..

Vs. 21-27. De Moabieten, tot verdediging van hun land, aan zijn grenzen gelegerd, bespeuren de volgende morgen wat zij nog nooit gezien hadden, dat het beekdal met water gevuld is en houden dit water, door de zon beschenen, voor bloed en menen dat de vijanden het onderling oneens geworden zijn en elkaar omgebracht hebben. Terwijl zij nu in het Israëlitisch leger dringen, om buit te maken, worden zij door Israël volkomen verslagen hun steden worden ingenomen en hun velden verwoest. Alleen Kir-Moabs, op een hoge rots gelegen en aan alle zijden door een diep en eng dal omgeven, blijft zich nog verdedigen; maar reeds verkeert deze vesting in gevaar van veroverd te worden, als de koning van Moab het waagt zich een doortocht te banen, en offert, als dit niet gelukte, zijn eerstgeboren zoon op de muur voor het oog van de belegerden. Over deze gruwel ontzet, trekken de kinderen van Israël zich terug en zetten hun overwinning niet verder voort.

21. Toen nu, om weer op de veldtocht (vs. 9), terug te komen, al de Moabieten hoorden, dat de koningen van Israël, Juda en Edom opgetrokken waren, om tegen hen te strijden, zo werden zij samengeroepen van al degenen af, die de gordel aangordden, d.i. de twintigjarige leeftijd bereikt hadden (Numeri 1: 3) en daarboven, en zij stonden aan de grenzen van hun land, ten einde de aanrukkende vijanden het indringen te beletten.

22. En toen zij zich op de dag, dat de kinderen van Israël water geschonken werd, (vs. 20) ‘s morgens vroeg uit hun leger, dat zij in de nabijheid van de wilgenbeek opgeslagen hadden, opmaakten, en juist achter hun rug de zon over dat water oprees, en daarop haar schijnsel wierp, van welk water de Moabieten geen gedachte konden hebben, omdat de beek ten volle uitgedroogd was, zagen de Moabieten dat water tegenover rood als bloed,
1) ten gevolge van een optische (gezichtkundige) misleiding kwam hun het water in het beekdal niet als water, maar als een bloedstroom voor.

1) Zij zagen het water in het dal, waar de Israëlieten en Edomieten gelegerd waren, alsof het van een rode kleur was, omdat de morgenzon daarop scheen, zoals nu hun ontroerde verbeelding kracht daaraan gaf, en dit deed hen denken dat het bloed was, waarin zij des te eerder konden mistasten, omdat zij wisten, dat de grond hier natuurlijkerwijze dor en zonder grachten of waterstromen was, vooral in een droog jaargetijde, terwijl er ook geen geluid van wind of regen was geweest..

Van de vers gegraven rode aarde van de groeve had het daarin veranderde water een rode kleur verkregen, die door de daarop vallende stralen van de morgenzon nog aanmerkelijk versterkt werd, zodat het uit de verte op bloed geleek. De Moabieten konden aan de gedachte van gezichtsbedrog zo veel te minder plaats geven, als zij wisten, bij hun kennis van het terrein, dat de Wady toen geen water bevatte, en zij van de regen, die ver van hen verwijderd in de bergen van Edom gevallen was, niets gezien of bemerkt hadden. Daarom lag het voor de hand te denken, dat het water bloed was en dat bloed kon niet anders zijn oorzaak hebben dan hierin, dat de vijanden onder elkaar een groot bloedbad hadden aangericht, temeer, omdat de jaloezie tussen Israël en Juda hun bekend was en de Edomieten slechts als gedwongen bondgenoten mee waren uitgetrokken..

27. Toen nam hij, in zijn wanhoop het uiterste beproevende, om de toorn van zijn goden te verzoenen en hun bijstand voor zich te verkrijgen, zijn eerstgeboren zoon, die in zijn plaats koning zou worden, en offerde hem, aan zijn god Kamos of Milcom (2Ki 1: 2), tot een brandoffer op de muur, voor het oog van de belegeraars. Daarom kwam een zeer grote toorn 1) over Israël, omdat het hele leger in de hoogste mate door afschuw voor deze daad werd aangegrepen; daarom trokken zij van hem, de koning van de Moabieten, weg in plaats van nog langer in een land te vertoeven, waar dergelijke gruwelen werden gepleegd, en keerden terug in hun land, een ieder in zijn land.

1) In het Hebreeuws Wajehikètsef chadool al Jischraëel. En er werd een grote toorn in Israël. Zo geeft de Statenvertaling. Anderen vertalen met over Israël. Deze laatste vertaling kan ook. Dit woord toorn wordt veel in de Heilige Schrift voor de toorn van de Heere gebruikt (Jozua 9: 20; 22: 20 Jes. 34: 2, 54: 8; 60: 10 Zach. 1: 2; 2 Kronieken 19: 10). Sommigen denken dan

ook aan die toorn. Toch wordt op andere plaatsen, zoals Prediker 5: 16 en Esther 1: 8 door dit woord de menselijke toorn, of zoals in de laatste plaats, een twisting aangeduid. Naar onze mening hebben wij het woord in laatstgenoemde betekenis te verstaan, en daarom het woord le (al) op te vatten in de zin van Bekèreb, d.i. in het midden van, zoals het zo dikwijls voorkomt (zie Job 30: 16; 1 Samuel 4: 19 De zin is dan deze, dat in het midden van Israël, d.i. in het midden van de bondgenoten een grote toorn ontstond, niet alleen over het feit, dat Moabs koning tot deze gruweldaad overging, maar wellicht van de zijde van Edom, dat zij hem tot zo'n daad gedwongen hadden, zodat zij besloten af te trekken. Zij hadden toch betrekkelijk hun doel bereikt, hadden de koning van Moab getuchtigd voor zijn opstand, zijn land verwoest en hem weer onschadelijk gemaakt. De mening van sommigen (Keil), dat de toorn van de Heere over Israël kwam, is niet te verdedigen, omdat zij de koning van Moab toch niet hadden gedwongen, om zijn zoon te offeren. Zij hadden volle vrijheid de stad te belegeren, omdat de Heere beloofd had, de Moabieten in hun hand te geven (vs. 18)..

HOOFDSTUK 4.

VIJF WONDERWERKEN VAN ELISA.

Vs. 1-7. Hier volgt een reeks wonderdaden van Elisa, door hem gedurende de tijd van de regering van koning Joram verricht en die ons een denkbeeld geven, deels van de voortgang en bloei van de profetenscholen, deels van de verhouding van de profeet tegenover de vromen in den lande en van de roem van zijn naam tot buiten de grenzen van het rijk. Eerst horen wij hoe de weduwe van een voormalig profetenjongen de man Gods haar nood klaagt, omdat zij diep in schulden zit en de schuldeisers nu haar beide zonen tot lijfeigenen willen nemen, ten einde op deze wijze betaling te verkrijgen, zij bezit niets meer dan een kruikje olie; maar op Elisa's gebod laat zij zich door haar buurvrouwen lege vaten geven, sluit zich met haar zonen op en giet uit haar kruik in deze vaten, en de geringe voorraad wordt door Gods macht zodanig gezegend, dat de vaten allen tezamen vol worden en met de ontvangst voor hun inhoud niet alleen de schulden kunnen gedekt worden, maar het overschietende ook voor het onderhoud van de arme familie genoeg blijkt te zijn.

1. Een vrouw nu uit de vrouwen van de zonen van de profeten, volgens de overlevering de weduwe van de in 1 Koningen 18: 3vv. genoemde Obadja, die naderhand zijn betrekking aan het hof van de koning had verloren en doorzijn weldadigheid aan de profeten van de Heere bewezen, zich in schulden gestoken had (1Ki 18: 15), riep tot Elisa, op zekere tijd, terwijl de profeet van de veldtocht tegen de Moabieten, waaraan hij deel genomen had, terugkeerde en zijn werk als verzorger van de profetenscholen weer opvatte, zeggende: Uw knecht, mijn man is gestorven, en gij weet, dat uw knecht de HEERE was vrezende, en dus niet als gevolg van zijn lichtzinnigheid mij en mijn zonen in grote armoede achtergelaten heeft; nu evenwel, terwijl ik niet in staat ben de gemaakte schulden te voldoen, is de schuldheer gekomen, om mijn beide kinderen voor zich tot knechten te nemen (Leviticus 25: 39vv. MATTHEUS. 18: 25).

4. Kom dan, wanneer gij ze bij elkaar hebt gebracht, in uw woonvertrek, en sluit de deur voor u en voor uw zonen toe, om niet door anderen gestoord te worden en alle nutteloze beweging te vermijden; daarna giet van de olie uit uw kruik, in al die vaten en zet weg, dat vol is, 1) zo dikwijls gij een vat vol gegoten hebt, laten uw zonen het wegdragen en u een nieuw aanreiken, zodat gij met ingieten niet hoeft op te houden.

1) Zelf moest zij de vaten vol gieten, opdat zij haar geloof zou tonen en opdat haar geloof geoefend zou worden. Niet onopgemerkt mag blijven, dat zij de deur moest sluiten, omdat dit haar geboden wordt, opdat aan de Heere alleen de eer zou worden gegeven en hoogmoed haar hart niet zou binnensluipen. Zoals het zaad in de vore in stilte ontkiemt, benedenwaarts wortel schiet en opwaarts uitspruit, zo ook moet in haar het geloof, door de werking van de Geest in de stilte van de eenzaamheid ontluiken, groeien en tot wasdom komen..

7. Toen kwam zij, vol van aanbiddende verwondering over Gods macht, waarheid en goedheid, tot Elisa, en gaf het de man Gods te kennen, dat zij gedaan had zoals haar bevolen was, en dat het ook gebeurd was wat hij haar in de naam van de Heere had toegezegd; mocht

hij haar ook nu nog zeggen, wat zij met de volle vaten beginnen moest; en hij zei: Ga heen, verkoop de olie en betaal uw schuldheer van de ontvangst; gij dan met uw zonen, leef met het overige, 1) want de geschonken zegen bedraagt nog meer dan gij tot dekking van uw schulden nodig hebt.

1) Als de Heere geeft, blijft er altijd nog wat over; Hij neemt niet slechts een nood weg, maar geeft nog een zegen bovendien. Bovendien wil Hij dan nog, dat de schuld tegen de naaste vooraf voldaan worde, eer wij Zijn zegen genieten..

O hoe helder en blauw was de duistere hemel van haar leven weer geworden en hoe liefelijk en veelbelovend had de toekomst zich voor haar opgeklaard. Het was haar een zalige droom. Maar dat de hulp en uitredding zo onverwacht, en wel langs deze weg en zo onmiddellijk van God gekomen was-dàt gaf pas echt de glans van de heerlijkheid. Daardoor kenmerkte zij zich als een ondubbelzinnig bewijs van Gods liefde en genade, als een onderpand van Zijn Vaderlijke zorg en bewaring; daardoor drukte zij het zegel op het woord: Vreest niet, want Ik, de Verzorger van de weduwen en de Vader van de wezen, ben met u en zal bij u zijn..

Vs. 8-37. Een andere dubbele wonderdaad verricht Elisa nog in de eerste jaren van de regering van koning Joram aan een vrouw te Sunem, een stad in de stam van Issaschar. Zij had hem niet alleen bij zijn reizen door het land gastvrij opgenomen, maar ook een bijzonder verblijf voor hem in haar huis gereed gemaakt; daarvoor wil hij haar dankbaarheid betonen en belooft haar, die tot dusver onvruchtbaar gebleven was, en ook wegens de vergevorderde leeftijd van haar man geen uitzicht op moedervreugde meer had, een zoon. Deze wordt haar ook binnen het tijdsverloop van een jaar op buitengewone wijze door God geschonken, maar als het kind tot knaap is opgegroeid, sterft het aan een zonnesteek. Zij begeeft zich tot de profeet om hulp, en deze maakt werkelijk haar dood kind weer levend.

8. Het geschiedde ook op een dag, ongeveer omstreeks dezelfde tijd, waarin de gebeurtenis voorviel, in de vorige passage verteld, toen Elisa op zijn reizen door het land, niet alleen om de profetenscholen te bezoeken, maar ook de harten van het volk van de valse goden te bekeren tot de levende God, naar Sunem doortrok, een stad aan de zuidwestelijke helling van de kleine Hermon (Jozua 19: 18; 1 Koningen 1: 3), dat daar een grote, d.i. aanzienlijke, vermogende vrouw was, voor het woord van de Heere ontvankelijk, die hem aanhield om brood te eten. Voorts gebeurde het, zo dikwijls hij in het vervolg doortrok, week hij daarin, nadat hij eenmaal met haar bekend geworden was, en zij immer haar huis voor hem openstelde, om daar telkens brood te eten.

10. Laat ons toch een kleine opperkamer van een wand maken boven op het dak van ons huis (Deuteronomium 22: 8) en laat ons daar voor hem zetten een bed en tafel en stoel en kandelaar, zo zal het geschieden, wanneer hij tot ons komt, dat hij daar verblijft 1) en er zich op zijn gemak voelt.

1) Zo gebeurde het toen ook. Haar man, die eveneens de Heere vreesde, was met het voorstel volkomen tevreden; en Elisa die wel wist dat men het hier goed met hem meende en alles deed om de wil van de Heere, voelde zich bij deze mensen ook wel thuis. Zo dikwijls de

profeet zich daar ophield, was het de Sunamitische en haar man en al de huisgenoten, als ware de woning opeens in een tempel of heiligdom veranderd. Zachtjes ging men op en af: de heilige man, zo dacht men, kon wel bidden of mediteren. Alle aangezichten stonden vriendelijker; men wist, deze heilige stond met de HEERE in een betrekking, zo wonderbaar en innig als dit met niemand van hen het geval was, en menigmaal kwam het hun voor, als ware de HEERE zelf tot hen gekomen. Een profeet, krachtig in woorden en werken, behoorde ook in onze woning gerede en bestendige opname te vinden (Openbaring 3: 20). Heeft de Heiland woning hij ons gemaakt? Is ons huis een woning van God bij de mensen geworden? Openbaren zich in ons familieleven de vruchten van de Geest, waarvan Paulus (Gal. 5: 22 5.22) spreekt? Schamen wij ons niet het gebed en Gods Woord rijkelijk onder ons te laten wonen? O, zalig huis waar men u, o ware Zielevriend, Heere Jezus Christus opgenomen heeft! Waar Gij onder alle gasten, die komen de meest geëerde en geliefde zijt; waar aller harten U tegemoet kloppen en aller ogen op U zien, waar aller lippen naar Uw wil vragen en allen op Uw wenk wachten..

11. En het geschiedde op een dag, nadat Elisa een bestendige gast in het huis geworden was, dat hij daar als naar gewoonte kwam, en hij week in die opperkamer, en legde zich daar neer.

12. Toen zei hij, de volgende morgen, nadat hij bij zichzelf had overlegd, hoe hij de vrouw, die hem in de naam van een profeet opgenomen had, ook het loon van een profeet toevoegen zou (MATTHEUS. 10: 41), tot zijnjongen, zijn knecht (1 Koningen 18: 43) Gehazi: Roep deze Sunamitische, dat zij tot mij kome. En toen hij ze geroepen had, stond zij voor zijn aangezicht, voor Elisa, maar uit diepe eerbied (vs. 9) bleef zij op behoorlijke afstand voor de deur van het vertrek staan.

13. (Want hij, de profeet, had hem, zijn knecht, gezegd, door wie hij met haar sprak, omdat zij geen vrijmoedigheid had in zijn onmiddellijke aanwezigheid te verschijnen: Zeg nu tot haar: 1) Zie, gij zijt zorgvuldig voor ons geweest met al deze zorgvuldigheid; wat is er in dank voor u te doen? is er iets om voor u te spreken tot de koning, of tot de krijgsoverste, waarbij mijn tussenkomst van nut kan zijn? En zij had gezegd: Ik woon gerust en stil in het midden van mijn volk. 2)

1) Elisa spreekt zelf niet tot haar, maar laat haar door Gehazi vragen, of zij iets te verzoeken heeft. De profeet doet dat, opdat zij des te vrijmoediger haar wensen zou openbaren. Elisa weet, wellicht ten gevolge van de geschiedenis met de drie koningen, dat hij invloed heeft bij de koning. Het is daarom, dat hij aan deze vrouw ter vergelding voor al haar liefde en bereidwilligheid aanbiedt, haar voorspraak bij de koning, of bij de krijgsoverste te zijn, indien zij zich in een of andere zaak verongelijkt waant..

2) Hiermee wil zij zeggen, dat zij een gerust en tevreden leven heeft, niet verongelijkt wordt en over niets heeft te klagen, zodat zij geen voorspraak bij de koning of bij de krijgsoverste behoeft..

19. En het zei tot zijn vader, toen het met beide handen het hoofd vasthoudende, op het veld aankwam: Mijn hoofd, mijn hoofd! 1) Hij dan, de vader, die het geval niet als zo gevaarlijk beschouwde, zei tot een jongen, die juist het dichtste bij hem was: Draag hem tot zijn moeder.

1) Wij hebben hier aan de zogenoemde zonnesteek te denken, een door de hevige inwerking van de zonnestralen op het onbedekte gedeelte van het hoofd ontstane hersenontsteking; in het Oosten steekt de zon reeds vroeg zeer gevoelig, daarom moeten wij ons over dit ziekteverschijnsel (Psalm 121: 6 Judith 8: 3) op de vroege voormiddag niet verwonderen. Ook kan het schijnsel van de maan zeer nadelig werken, zoals bijv. in Texas het slapen in de vrije lucht bij heldere maneschijn dikwijls zwelling van het hoofd, verstandsverbijstering en soms de dood tot gevolg heeft..

20. En hij, de knecht, droeg hem, de knaap, en bracht hem in het ouderlijke huis te Sunem, tot zijn moeder. En hij zat op haar knieën, terwijl de moeder uit alle macht worstelde om de hand van de dood van haar lieveling af te houden, tot aan de middag toe; toen stierf hij. 1)

1) Ach, waarom deed de Heere dit toch? Ik weet het niet, geliefden, om welke reden Hij het nodig vond, de planten te Sunem met zo'n doordringende dauw te begieten. Moesten zij eraan herinnerd worden, dat de hemel niet op aarde is, maar daarboven; of had het zoontje te veel plaats in de harten van de ouders ingenomen, die de Heere opnieuw voor zich wilde veroveren; of was het voor de goede lieden nodig, op de vleugels van een verheven smart wat hoger boven de heuvels van deze aarde opgeheven te worden; of wel liepen zij gevaar om te vergeten, dat hun geluk van ogenblik tot ogenblik van Gods vrije genade en ontferming afhankelijk was: ik weet het niet. Dit weet ik evenwel: deze zaak neemt een heerlijk einde, en de zwaar beproefden zullen van deze doornstruik van de bezoeking slechts druiven en vijgen inzamelen..

21. En zij, spoedig beslist, waar zij bij zo'n onverwachte en zware ramp hulp zou zoeken, ging op naar de kamer op het dak (vs. 10), en legde hem, de knaap, alsof hij niet dood ware, maar alleen slapende, op het bed van de man Gods; daarna sloot zij de deur van de kamer voor hem achter zich toe, zodat niemand tijdens haar afwezigheid daarin kon gaan, en ging uit, 1) kwam van het dak af, om een boodschapper naar het veld te zenden.

1) Hoe verwonderlijk stil en bedaard betoont zich deze voorzichtige, godvruchtige vrouw! Niet een enkel ongeduldig woord ontvalt haar in deze zielgrievende omstandigheid, zij is als doof voor de redeneringen van het vlees en schijnt niet te letten op de bewegingen van de moederlijke genegenheid en liefde. Hij, die haar deze zoon, omdat zij onvruchtbaar was, gegeven had, was ook in staat, om hem uit de dood opnieuw in het leven te herstellen. En dit geloofde zij, als een rechtgeaarde dochter van Abraham. Zij had gehoord, hoe de weduwe te Sarphat haar zoon, die ook gestorven was, levend had teruggekregen uit de handen van Elia, en omdat de Geest van Elia rustte op Elisa, had zij zo'n vertrouwen op de goedheid van God, dat zij geloofde, dat deze profeet mede gemachtigd was, om haar kind, zo gunstig aan haar gegeven en zo schielijk haar ontrukt, uit de dood te herstellen en dat hij waarlijk deze weer zou opwekken. Door dit geloof heeft zij haar dode weer in het leven teruggekregen. In dit geloof gesterkt, maakte zij geen toestel tot het begraven van haar kind, maar tot de opwekking

van deze; want zij legde het op het bed van de man Gods, niet twijfelende, of hij zou nog haar vriend wezen. O vrouw, groot is uw geloof!.

23. En hij zei, liet haar zeggen: Waarom gaat gij heden tot hem? het is geen nieuwe maan noch sabbat, waarop men bij de profeet op godsdienstige vergaderingen gewoon is bijeen te komen 1) (De 28: 15). En zij, terwijl zij de bode nog eens tot hem zond, zei, ten einde hem gerust te stellen, en een omstandiger verklaring aangaande hetgeen zij voorhad te ontwijken: Het zal wel zijn, 2) het is alles in orde, laat mij slechte begaan; hetgeen haar man dan ook deed, en haar een jongen met een ezelin van het veld toezond.

1) Wij zien uit deze plaats, dat niet alleen door de vromen, in het rijk van de tien stammen, de sabbatten en nieuwe maanfeesten door onthouding van alle arbeid gevierd werden (Amos 8: 5), maar de profeten hun ook een vergoeding voor de tempeldienst in Jeruzalem en voor het Levitische priesterschap in hun persoon en de stichtelijke bijeenkomsten, door hen ingesteld, aanboden. Dit is het eerste begin van de latere synagogen of scholen..

2) In het Hebreeuws Schaloom. Letterlijk: Vrede is het, maar hier gebruikt, om hem wel geen bestemd antwoord te geven, maar toch zo een, wat hem van verder onderzoek deed afzien..

25. Alzo ging zij heen en kwam tot de man Gods, op de berg Karmel. 1) En het geschiedde toen de man Gods, Elisa, haar van tegenover zag, reeds in de verte zag aankomen, dat hij tot Gehazi, zijn jongen, zei: Zie, daar is de Sunamitische.

1) Omdat de weg van Sunem tot aan de noordwestelijke helling van de berg Karmel, waarop het Elia’s-klooster zich bevindt (1Ki 18: 20) 6 mijl bedraagt, en deze voor de tijdruimte, waarin deze gebeurtenis plaatsheeft, een veel te verre afstand schijnt te zijn, zo moet misschien ook hier aan de zuidoostelijke zijde van het gebergte el Mohraka gedacht worden, tot waar de Sunamitische slechts, uren had af te leggen. Misschien was die hoogte wel sinds de tijd, waarin Elia daar een offer gebracht had, een gewijde hoogte geworden, waarop bij gelegenheid van Sabbat- en nieuwe-maanfeesten, geregeld godsdienstige samenkomsten plaatshadden; of evenwel in 1: 9vv. en 2: 25 deze plek eveneens of wel die van het Elia’s-klooster als schouwtoneel moet aangenomen worden, is niet te beslissen..

26. Nu, loop toch haar tegemoet, en zeg tot haar: Is het wel met u? is het wel met uw man? is het wel met uw kind? want hij vermoedde reeds dat haar en haar huis een ongeluk moest overgekomen zijn, dat haar tot hem dreef. En zij zei tot Gehazi, wie zij haar geval niet wilde mededelen, voordat zij tot de man Gods gekomen was: Het is wel. 1)

1) Het is duidelijk, waarom zij tot Gehazi zei: Het is wel. Het doel van haar reis was toch niet de knecht, maar de profeet zelf. Had zij aan haar jongen gezegd (vs. 24), om niet op te houden eer zij het hem zou zeggen, zij wil zich ook niet door de knecht van Elisa doen ophouden. Had zij gezegd, hoe het bij haar thuis was, dan had dit de reis verlengd en een onnodig oponthoud gegeven. Zonder wellicht naar hem op te zien, altijd doorgaande, antwoordt zij nu kortaf..

Ook in dit antwoord had zij waarheid gesproken; want het stond volkomen goed met haar dode kind; want er was bij haar enige hoop, dat het haar door Elisa, tot des te groter vreugde van haar gehele huis, teruggegeven zou worden..

27. Toen zij nu tot de man Gods op de berg kwam, vatte zij zijn voeten. Maar Gehazi, menende dat zij de waardigheid van zijn heer te veel voorbij zag (Mark. 10: 13), trad toe om haar af te stoten. Maar de man Gods zei: Laat ze geworden, want haar ziel is, zoals uit de ontroering blijkt, die in haar gelaat en gebaren zichtbaar is, in haar bitterlijk bedroefd, en de HEERE heeft het voor mij verborgen en mij niet door een openbaring van Zijn Geest in mijn binnenste verkondigd 1) wat haar drukt en kwelt (2Ki 2: 10); wij moeten dus wachten totdat zij zelf het ons bekend maakt.

1) God openbaart zijn knechten, de profeten, niet alle dingen, maar wel alles, wat nodig is, Zijn gehele raad aangaande de zaligheid van de mens. De oorzaak van deze droefheid werd niet bekend gemaakt aan de profeet, omdat de Heere wilde, dat hij die verstaan zou uit de mond van de vrouw zelf..

28. En zij, nu ook werkelijk de mond openende om te klagen, maar datgene wat haar op het hart lag slechts in zekere zin te kennen gevende, omdat zij aan het eind van haar met zoveel spoed aangevangen reis gekomen, in de zielsstemming van iemand verkeerde, wier hoop met vele twijfelingen te kampen had, zei: 1) Heb ik een zoon van mijn heer begeerd? Ik was reeds aan deze gedachte gewend geraakt, dat ons huwelijk onvruchtbaar zou blijven; hebt gij uit eigen beweging door uw bemiddeling bij God uitgewerkt, dat mij een zoon geschonken werd. Waarom hebt gij dan geen zorg gedragen, dat ik hem ook behield? Zei ik niet, toen gij het woord van de belofte (vs. 16) tot mij sprak: Bedrieg mij niet; nu is het gebeurd, ja, het is mij nog veel erger gegaan dan alsof uw woord nooit vervuld was.

1) Wat er eigenlijk was voorgevallen, meldt de diepbedroefde vrouw niet. Zo is haar hart overstelpt van droefheid. Zij veronderstelt, dat Elisa uit haar klacht wel begrijpen zal, wat er heeft plaatsgehad en terstond zal meegaan, om haar kind weer te doen herleven. Er is een grote overeenkomst tussen de gestalte van deze vrouw en die van Maria Magdalena bij het lege graf van de Heere. En de weg, die Elisa met haar houdt, heeft veel van die, welke de Heere met Maria heeft gehouden. Het is er de Heere en Elisa om te doen, om de aandacht alleen te bepalen bij de Almacht en Trouw van de Heere Heere. Beide werden opgeleid tot het geloof. Daarom zendt Elisa ook eerst Gehazi, opdat niet alleen deze, maar ook de vrouw zou verstaan, dat het niet lag aan de staf, noch aan de mens, maar dat God alleen machtig was, vreugde te scheppen te midden van droefheid en het gewaad van de lof te geven voor een benauwde geest. Elisa voelde terstond, wat die vrouw wil, waarom zij zich tot hem gespoed heeft. Hij wil en zal aan haar verlangen voldoen, maar op zo’n wijze, dat God en God alleen erdoor verheerlijkt wordt..

29. En hij, Elisa, terwijl hij zeer goed verstond wat de Sunamitische met haar korte, afgebroken klacht zeggen wilde, zei tot Gehazi, ofschoon hij reeds vooruit wist hoe weinig deze zou uitrichten: 1) Gord uw lenden, en neem mijn staf in uw hand, en ga spoedig heen naar Sunem, als

a) gij iemand vindt, groet hem niet, en als iemand u groet, antwoord hem niet; 2) en leg mijn staf op het aangezicht van de jongen, of gij hem daarmee uit de dood mocht opwekken.

a) Luk. 10: 4

1) Elisa vooronderstelde bij de vrouw de bijgelovige mening, als ware de kracht om wonderen te doen, op magische wijze aan zijn staf verbonden, en als zielzorger hield hij het voor zijn plicht, haar hart van verkeerde voorstellingen te zuiveren, en haar door de daad te overtuigen, dat hier alles op Gods genade en het echte geloof aankwam. Nu heeft hij wel de vrouw niet geheel en al verkeerd beoordeeld, hoewel deze later een verlicht en zuiver geloof doet blijken, veeleer is er veel verkeerds in het hart van de Sunamitische mede in het spel gekomen, toen zij zich zo haastig tot de man Gode begaf en hem op zo onstuimige toon haar leed klaagde; wel echter zou zij zich zeer spoedig van zekere verkeerdheden hebben laten genezen, zonder dat de ervaring in vs. 31 vermeld nodig was. Daarentegen behoefde een ander, op wie Elisa's herderlijke bemoeiingen eveneens betrekking hadden, een zodanige beschamende ondervinding; wij menen Gehazi. Zo, dus dacht de lichtzinnige knaap, toen zijn heer hem met de staf wegzond, "zo draag ik dan toch eenmaal de scepter en ben koning", hij loopt bijna ademloos naar het stadje, en had hij het slechte durven doen, hij zou een ieder die hem tegenkwam, toegeroepen hebben: Komt met mij naar Sunem; daar zult gij wonderen zien..

2) Uit het slot van de vorige opmerking blijkt reeds de ene bedoeling van dit verbod; aan de ijdele en hovaardige gedachten van de dienaar van de profeet wordt een perk gezet, zodat ze geen wortel schieten, en daardoor nog meer smart op zijn hart uitoefenen. Bovendien had Elisa (en dit is de andere bedoeling bij zijn verbod) Gehazi, terwijl hij hem voor verstrooiing bewaarde, gelegenheid willen geven om tot zichzelf in te keren, en zich door gebed tot volvoering van zijn verheven last voor te bereiden, wanneer hij namelijk voor zo'n voorbereiding vatbaar, en niet zo'n lichtzinnige knaap geweest was. De verklaring, die een grond voor dit verbod alleen daarin zoekt, dat de Oosterlingen met wijdlopige begroetingen veel tijd verliezen, terwijl hier grote haast nodig was, vergenoegd zich met de schaal, in plaats van op de kern te letten..

30. Maar de moeder van de jongen, met de dienaar van de profeet en diens staf alleen niet tevreden, omdat zij enkel op hem en zijn gebed haar vertrouwen gevestigd had, zei: Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten 1) ik blijf bij u, totdat gij in eigen persoon met mij meegaat! Hij, Elisa, stond dan op en volgde haar na, omdat hij toch alle reden had om zich over een zo verlicht en standvastig geloof te verheugen.

1) Een voor God wenende en treurende, en met haar zuchtende en van begeerte pleitende ziel laat zich niet gemakkelijk afwijzen, maar is gereed om, zoals vroeger de Patriarchen, met een nederige vrijmoedigheid te zeggen: Ik kan, ik mag, ik zal u niet laten gaan..

Hieruit blijkt wel, dat zij geen grote verwachting had van Gehazi; de man Gods, de opvolger van Elia moet zij hebben. Echter, ook van de man Gods moet zij afgebracht worden, om te genieten, dat de Heere, die haar dat kind had gegeven, het haar ook alleen kon teruggeven..

31. Gehazi nu was voor hun aangezicht doorgegaan, kwam vroeger dan zij te Sunem aan; en hij legde de staf op het aangezicht van de jongen; maar er was geen stem, noch opmerking, de dode gaf geen geluid, noch enig bewijs van weer teruggekeerd leven. Zo keerde hij, Gehazi, verlegen over het mislukken van zijn proefneming om de knaap op te wekken, weer hem tegemoet een gedeelte van de weg, die hij gekomen was, totdat hij zich weer in de nabijheid van de profeet bevond, en bracht hem boodschap, zeggende: De jongen is, niettegenstaande ik overeenkomstig uw aanwijzing uw staf op zijn aangezicht heb gelegd, niet ontwaakt. 1)

1) Nee, de staven van de mannen van God doen het niet; de zaak is wat men daarachter kan plaatsen. Een wonderstaf is het gebed, de bezwering in Jezus' naam, het beroep van het geloof op het een of ander Goddelijk beloftewoord, hoe dikwijls heeft het werk van de hel daarvoor de wijk genomen, zijn bergen daardoor verplaatst en zeeën gedeeld! Ja, de wereld gehoorzaamt het wenken van zo'n staf als maar het geloof die hanteert; maar als daarvoor vormen of klanken in de plaats komen, gekunstelde vertoning in plaats van geloof, dan ziet men karikaturen van het heilige, belachelijke Gehazi-tonelen. Heb geloof, zij het ook maar als een mosterdzaad, en alles is u onderworpen; speel de gelovige, en wees een meester in dat spel, als een beschaamde dwaas verlaat gij het toneel..

33. Zo ging hij in de kamer, zonder iemand als getuige met zich te nemen, en a) sloot de deur voor hen beiden, voor zich en de dode, toe; en bad tot de HEERE1) (1Ki 17: 21).

a) MATTHEUS. 6: 6

1) Dood en duivel, maakt u thans tot de strijd gereed! Hier is meer dan Gehazi, meer dan een houten staf, meer dan een leeg formuliergeprevel. Hier is hij, die op het Woord van de Almachtige en op Zijn arm vertrouwt; hier de kracht van het geloof, dat bergen verzet en de wonderdadige adem van het gebed..

34. En hij, 1)Elisa, klom op het bed, en legde zich neer op het kind, en leggende zijn mond op zijn mond, en zijn ogen op zijn ogen, en zijn handen op zijn handen, breidde zich over hem uit. 2) En het vlees van het kind werd warm, ten gevolge van de levenskracht, die van zijn lichaam, dat met de Heilige Geest vervuld was, op het kind overging.

1) Deze opwekking van de dode knaap door Elisa heeft veel overeenkomst met de door Elia volbrachte opwekking van een dode (1 Koningen 17: 20vv.), maar onderscheidt zich hier, wat aard en wijze van haar totstandbrenging betreft, zo duidelijk van die, dat men reeds daaruit kan opmaken, hoe Elisa niet de dubbele macht van Elia's Geest heeft bezeten. Weliswaar strekte zich Elia driemaal over het dode kind uit, maar op zijn gebed keerde dan ook terstond de dode in het leven terug, terwijl bij Elisa de herleving trapsgewijze tot stand wordt gebracht..

2) Deze manipulaties (bewegingen met het lichaam) van de profeet hebben vele, zelfs gelovige, uitleggers verleid hier aan een door de kracht van het dierlijk magnetisme bewerkte levendmaking te denken. Maar door het dierlijk magnetisme is nog geen dode opgewekt; een schijndood te veronderstellen, wordt door de duidelijke tekstwoorden tegengesproken..

35. Daarna kwam hij terug, 1) stond hij weer op van het bed, om nieuwe kracht tot het verdere werk uit God te putten, en wandelde in het huis, in de kamer, eens hierheen, en eens daarheen, eens heen en weer, biddende en met de Heere worstelende, en klom ten tweeden male weer op het bed, en breidde zich als voorheen over hem uit; a) en de jongen niesde tot zevenmaal toe; daarna deed de jongen, na volkomen in het leven teruggekeerd, zijn ogen open.

a) 1 Koningen 17: 21; 2 Koningen 8: 1 Hand. 20: 10

1) Beter: Daarna keerde hij zich om. Niet op eenmaal kwam het leven in het kind. Wel werd het bij de eerste maal warm, maar het herleefde nog niet. Hiermee had God voor, om de profeet en daarna de vrouw te doen verstaan, dat de herleving zou gebeuren, niet omwille van de mens, maar om Zijnentwille. Zoals Elia tot zevenmaal moest smeken om regen, zo ook moest Elisa herhaaldelijk de Heere aanroepen, om het leven van dit kind. Dat hij zich uitbreidde over het kind, diende tot teken, dat hij als het ware zijn leven stelde in de plaats van het leven van de dode..

36. En hij riep Gehazi, die buiten voor de deur op de bevelen van zijn meester stond te wachten, en zei: Roep deze Sunamitische. En hij, Gehazi, riep ze, en zij kwam tot hem, tot de profeet in de kamer, en hij zei: Neem uw zoon op,1) zoals gij geloofd hebt, zo is het gebeurd: wij hebben een God, die helpt; de Heere Heere redt van de dood (Psalm 68: 21 68.21).

1) O, sterk geloof van deze Sunamitische, dat ongezien de aanhoudende blijken van de dood van het kind, haar de moed niet deed ontzinken, maar haar hart opbeurde door een levendige hoop en verwachting, dat het in het leven hersteld zou worden, ofschoon dit natuurlijkerwijze onmogelijk was. De oneindige goedheid van de Almachtige zal eerder de wetten van de natuur verbreken, dan toelaten, dat een waarachtig en verzekerd geloof teleur wordt gesteld..

37. Zo kwam zij, en viel voor zijn voeten, en boog zich in diepe eerbied voor de man Gods, met wie de Heer zo klaarblijkelijk was, ter aarde; en zij nam haar zoon op, en ging uit. 1)

1) Waarheen? men vermoedt het wel, maar men kan haar ditmaal niet volgen; de geschiedenis sluit het kamertje achter haar toe. Wij wandelen met zachte tred daar voorbij: wij horen daar binnen een snikken, zo het schijnt, dan van vreugde, dan van schaamte, en afgebroken woorden klinken daar doorheen, woorden van hulde, lof en dank. O, wij laten de onuitsprekelijk getroffene alleen! Aan de voeten van de Heere is zij met haar kind neergezonken; zij vernieuwt haar overgave aan de God van haar heil; zij wijdt Hem haar kind als Zijn eeuwig eigendom toe; zij legt haar alles aan de voeten van de troon neer. Heilig, betekenisvol ogenblik! Maar vooruit, vooruit! in dit ogenblik mogen wij haar niet beluisteren; verheugen wij ons echter dat de Heere Zijn naam onder de mensenkinderen verheerlijkt, en dat Zijn goedheid eeuwig duurt over degenen, wier naam Hij eenmaal in het boek des levens geschreven heeft..

Zie aangaande de latere voorvallen in het leven van deze vrouw: 8: 1-2. De oude kerkvaders hebben echter in deze geschiedenis een voorstelling van diepzinnige geestelijke waarheden gezien. Zoals Elisa zijn dienstknecht met de staf vooruit zendt zo heeft Christus ook Mozes

met de Wet vooruit gezonden; de Wet had evenwel geen macht om de dode zondaars levend te maken; Christus zelf heeft moeten komen, Zich met onze natuur verenigen en ons door Zijn Goddelijke kracht verwarmen en weer levend maken..

Vs. 38-44. Twee andere wonderen hebben betrekking op het levensonderhoud van de profetenjongeren te Gilgal. Ten eerste: als Elisa in een tijd van duurte zijn jongeren daar van een zeker gerecht laat voorzien. Wanneer deze spijs ongezond blijkt te zijn, weet Elisa daaraan de schadelijke werking te ontnemen. Ten tweede: wanneer de door een man uit Baäl-Salisa gebrachte eerstelingsgave voor de 100 profetenjongeren niet genoeg schijnt te zijn, verkondigt hij in de kracht van Gods Geest, dat deze geringe voorraad zo door de Heere gezegend zal worden, dat niet alleen allen daarmee verzadigd zullen worden, maar er ook nog iets over blijft.

38. Toen nu Elisa, tijdens een rondreis gedurende welke hij jaarlijks meermalen de profetenscholen bezocht, weer te Gilgal, in het gebergte van Efraïm, waar zich een dergelijke school bevond (2: 1), kwam, zo was er honger in dat land, een zevenjarige droogte van 890 tot 884 v. Chr., waarvan in 8: 1vv. verder gesproken zal worden, en de zonen van de profeten zaten voor zijn aangezicht, aan zijn voeten (Hand. 22: 3), en lieten zich door hem, hun meester en leraar, in Gods woord onderrichten, en hij zei, na geëindigd onderwijs, om zijn jongeren nu ook naar het lichaam te verzorgen,1) (Mark. 8: 1vv.) tot zijn jongen, waarschijnlijk niet Gehazi (vs. 12vv.), maar de profetenjongen, die juist op deze dag in de profetenschool te Gilgal dienst deed: Zet de grote, tot voedsel voor de gehele school voldoende pot aan het vuur, en zied (of kook) een gerecht van moes voor de zonen van de profeten.

1) Dit voorval gebeurt zeker in de gemeenschappelijke verzamelplaats, die misschien tegelijk als leer- en eetzaal dient..

39. Toen ging een ander uit de leerlingen, aan wie de zorg voor de proviand was opgedragen, uit in het veld om moeskruiden, eigenlijk groente: kool, augurken, te lezen, en hij vond een wilde wijnstok of ranken, een gewas aan een wijnstok gelijk, en las daarvan zijn kleed vol wilde kolokwinten 1) (Ex 12: 34); en kwam, en sneed ze in de moespot, zonder aan de schadelijke uitwerking van dit voedsel te denken, want zij, de profetenjongeren kenden ze, deze kolokwinten, niet, zodat geen van hen het hem belette.

1) Vele uitleggers Winer e.a. denken hier aan de wilde, zogenaamde ezels-augurken; zij zijn eivormig, een vinger lang, ongeveer een duim dik, hebben een bittere smaak en barsten, wanneer zij rijp zijn, bij de minste aanraking open; het gebruik daarvan veroorzaakt sterke ontlasting en kan de dood tot gevolg hebben. De Septuaginta en Vulgaat verstaan daaronder kolokwinten, die eveneens tot het geslacht van de augurken behoren, hun ranken over de grond uitbreiden, ronde, gele vruchten dragen, van de omvang van een grote sinaasappel; ook zij zijn bitter, brengen koliek teweeg, tasten de zenuwen aan en kunnen in zekere hoeveelheid gegeten, werkelijk de dood veroorzaken..

De vertaling van de Septuaginta en Vulgaat is de beste.

40. Daarna schepten zij de nu reeds gekookte spijs voor de mannen op om te eten; en het geschiedde toen zij aten van die moes, dat zij riepen, verschrikt door de onbeschrijfelijk bittere smaak en in de mening, dat zij met een vergiftigende, doodaanbrengende vrucht te doen hadden, en zeiden: Man Gods, de dood is in de pot, 1) dat is een hoogst schadelijke spijs, die wij niet eten kunnen, zonder dat zij ons de dood aanbrengt. En zij konden hetwegens de bittere smaak niet eten.

1) Van waar, zoals de grondtekst duidelijk aangeeft, deze uitroep van hevige schrik? De tegenstelling was zo groot. Ook de profetenzonen deelden in de druk van de hongersnood. Nu hadden zij door Elisa een heerlijk maal, dachten zij, en ziet opeens staat de dood door vergiftiging hen voor ogen. De zegen veranderd in een vloek. In plaats van het leven de dood. De Heere zou echter tonen, dat ook dit geval moest dienen, om het vertrouwen in Hem te versterken en het gezag van zijn knecht te vermeerderen..

41. Maar hij, Elisa, zei: Brengt dan meel; 1) en hij wierp het 2) in de pot, en hij zei tot de jongen, die de dis van het nodige verzorgde (vs. 38): Schep voor het volk van de honderd profetenzonen (vs. 43) op, dat zij, zonder iets te vrezen te hebben, eten. Toen was er niets kwaads in de pot; de bittere smaak was niet slechts verdwenen, ook de schadelijke werking was weggenomen.

a) Exodus 15: 25

1) Het spreekt vanzelf, dat het meel de bitterheid en schadelijkheid van het kolokwintengerecht slechte enigszins kon wegnemen; dat het die geheel en al wegneemt is een dergelijk wonder, evenals toen (2: 19vv.) het slechte water in Jericho door zout gezond gemaakt werd; het uitwendige middel komt meer als zinnebeeld in aanmerking, dan dat daarin zelf de kracht tot zekere werking zou gelegen hebben. Een levend God is de Heere Heere, die met de krachten van hemel en aarde beide doet wat Hij wil. Geen ding in de wereld heeft een absolute (onbepaald werkzame) kracht; wie zal met beslistheid zeggen: dit werkt dat, en dit bewerkt weer wat anders. Alles werkt in ieder bijzonder geval uit wat het moet. God heeft zich meer dan het werkeloze opzienersambt over de dingen buiten Hem voorbehouden; Hij grijpt vrij en werkzaam daarin, verandert krachten, wetten en eigenschappen naar Zijn welbehagen..

In welke mate kan zelfs de onbeduidendste stof in kracht en werking verhoogd worden, wanneer een woord van God zich daarmee verbindt! Dan is een schaal zout genoeg om eee gehele streek land voor het ontzettende van een verdorring te bewaren (2: 19vv.); een houtsplinter maakt een Mara-bron zoet en drinkbaar (Exodus 15: 23vv.); een weinig met speeksel vochtig gemaakt slijk geeft aan de blindgeborene het gezicht (Mark. 8: 22vv.); een dropje olie geeft aan de stervende zieke de gezondheid terug (Mark. 6: 13 Jak. 5: 14 5.14). De geneeskracht van ieder medicijn hangt toch daarvan af, dat een ingrediënt (bestanddeel of inmengsel) niet ontbreekt, de uit te spreken zegen van God; zonder deze is het meest doordachte recept een schrijffout; komt het zegenend woord daarbij, dan komt het zoveel op het substraat (het aangewende middel) niet aan. Een schaal helder water doet dezelfde dienst als het kostelijkste mengsel of de krachtigste drank..

42. En er kwam, enigentijd nadat de vorige geschiedenis had plaats gehad, maar toch ook tijdens een duurte (vs. 38), toen Elisa zich opnieuw in de profetenschool te Gilgal ophield, een man van Baäl-Salisa, een plaats in het land Salisa, de streek ten westen van Gilgal (1 Samuel 6: 4), en bracht de man Gods broden van de eerstelingen, zoals naar het gebod (Numeri 18: 13; Deuteronomium 18: 4vv.) eigenlijk de priesters gebracht moesten worden, maar in het rijk van de tien stammen door de trouwe dienaars van de Heere aan de profeten en hun scholen werden geleverd; hij bracht twintig gerstebroden, en groene aren in haar hulzen door de hitte gedroogd (Le 2: 14); en hij, Elisa, zei tot de profetenjongen, die op die dag de dienst had te verrichten: Geef aan het volk, het gezelschap van mijn jongeren hier in deze zaal (vs. 41), dat zij eten.

Het voedsel, dat aan de profetenjongeren in deze tijd van nood ten deel viel, was slechts voor een maaltijd genoeg, en meer niet. God legde hun een diëet op en verzorgde ze schotelsgewijs, niet met zakken of manden vol (Vergelijk de vierde bede van het volmaakte gebed)..

43. Maar zijn dienaar, die niet begreep hoe een zo betrekkelijk geringe voorraad voor de gezamenlijke profetenjongeren voldoende zou zijn, zei: a) Wat zou ik dat aan honderd mannen voorzetten? En hij zei: Geef, zoals ik gesproken heb, aan het volk, dat zij eten, zonder u verder te bekommeren. Want, zo zegt de HEERE: b) Men zal eten, en ook nog overhouden. 1)

a) Joh. 6: 9 b) Joh. 6: 11

1) De profeet weet, dat hij met een wonderdoend God te doen heeft. Hij weet, dat men niet de kracht van het brood zal ondervinden, maar die van Hem, Wiens zegen de voedende kracht in het brood legt. Ook door dit geval wil Elisa het geloof van zijn leerlingen versterken in de Heere, de God van Israël, en het grote onderscheid doen zien tussen de levende God, die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er, en de afgoden..

44. Zo zette hij, de dienaar, zonder zich langer te bedenken, het hun voor, en zij aten; en zij hielden nog over, naar het door Elisa gesproken woord van de HEERE.

Het typische (voorbeeldende) in Elisa's leven, persoon en tijd, komt steeds duidelijker voor de dag; en hoe langer hoe minder kunnen wij daarin de stempel van het Nieuwe Testament miskennen. Zo verheven als de met deze geschiedenis overeenkomende geschiedenis van het Nieuwe Testament (Matth. 15: 32vv. Joh. 6: 5vv.) is nu deze wel niet, omdat zij tot haar in verbinding staat als een zacht vóór-akkoord tot de volle symfonie, of zoals een enkele halm tot een gehele schoof; desalniettemin de halm draagt ook zijn vrucht. Openen wij slechts de aar met enige behoedzaamheid; wij zullen ervoor beloond worden en in menig korenkorreltje blijvende vertroosting inzamelen..

Het doel van de mededeling van deze geschiedenis is dus niet om nog een wonder van Elisa te berichten maar om te tonen, hoe de Heere voor Zijn dienaren zorgde en hun dat beschikte,

wat in de Wet aan de Levitische priesters, was toegewezen, die volgens Deuteronomium 18: 4vv. en Numeri 18: 13 de eerstelingen van koren, most en olie moest hebben..

HOOFDSTUK 5.

NAÄMAN WORDT VAN MELAATSHEID GEREINIGD EN GEHAZI DAARMEE GESTRAFT.

Vs. 1-27. "Zo ergens dan wordt het in de nu volgende geschiedenis duidelijk, dat de tijd van Elisa voorafschaduwingen heeft en naar het Nieuwe Testament wijst. Hier ontvouwt zich reeds de liefde, die daar verscheen, niet opdat zij zou gediend worden, maar om te dienen; hier is de scheidsmuur tussen Israël en de heiden reeds gevallen, zelfs vinden wij hier een beeld vol van betekenis omtrent de doop van het Nieuwe Testament en zoveel, dat ons aan het Evangelie herinnert."

Naäman, de veldoverste van de Syrische koning, aan melaatsheid lijdende, verneemt door een meisje, dat krijgsgevangen is en in de dienst van zijn echtgenote staat, van de profeet te Samaria, die grote tekenen en wonderen doet. Hij gaat tot hem om zich te laten genezen. Wat de profeet hem beveelt, n.l. zich zevenmaal in de Jordaan te wassen, maakt hem die iets geheel anders verwacht had, verdrietig, zodat hij weer op het punt is om weg te reizen. Op aandringen van zijn dienaren, besluit hij toch de doop in de Jordaan te doen plaatshebben. Zodra hij genezen is, reist hij naar Samaria terug, en wil hij aan Elisa grote dankbaarheid bewijzen; deze weigert beslist iets van hem aan te nemen en bemoeit zich slechts met de geestelijke verzorging van de man, die in Israëls God is gaan geloven. Gehazi, de dienaar van de profeet, gedreven door lage hebzucht, sluipt de naar huis terugkerende Syriër achterna en maakt van diens argeloosheid tot zijn voordeel gebruik; tot straf daarvoor legt zijn heer, als hij, weer voor deze treedt, diezelfde ontzettende ziekte op hem, die van Naäman weggenomen was.

Wat den tijd betreft, zo behoort deze geschiedenis achter 8: 1-6 dus in de tijd dat de hongersnood van zeven jaar (4: 38,42) geëindigd en het uur gekomen was, dat de opdracht, eens aan Elia gegeven, om Hazaël tot koning over Syrië en Jehu, de zoon van Nimsi tot koning over Israël te zalven (1 Koningen 19: 15vv.), nu door Elisa, zijn opvolger, volbracht moest worden (8: 7vv; 9: 1vv.). Terwijl de Heere Syrië verkiest tot een werktuig van de over Zijn volk besloten gerichten moet Hij daar tevoren aan een ontvangbaar hart de heerlijkheid van Zijn naam bekend maken, evenals Hij later, voordat hij Assyrië in de dienst van Zijn raadsbesluiten gebruikt, dit volk vooraf voor zo’n doel toebereidt door de zending van de profeet Jona naar Ninevé (2Ki 14: 25). Deze geschiedenis wordt daarom met de in het vorige hoofdstuk vertelde vijf wonderwerken van Elisa verbonden, omdat ons eerst het bijzondere leven van de profeet in enige beelden voorgesteld moet worden, voordat wij van zijn ingrijpen in de politieke betrekkingen van het land en van zijn invloed op koning Joram horen (6: 8-8: 15).

1. Naäman (= schoonheid) nu, de krijgsoverste van Benhadad II (1Ki 11: 25), de koning van Syrië, was een groot, een hooggeplaatst man voor het aangezicht van zijn heer en van hoog aanzien 1) bij het volk in het land: want door hem, wiens hand het werktuig van God tot de over Achab besloten ondergang geweest was (1Ki 22: 34), had de HEERE de Syriërs verlossing gegeven. Nadat hij eerst daardoor zijn koning nader bekend geworden en door hem aan het hoofd van het leger gesteld was, voerde hij met goede uitslag de oorlogen, misschien

wel die, welke in 6: 8vv. verteld zijn, zodat de Syriërs hun ondernemingen tegen Israël en Samaria gelukten, in zoverre Elisa niet verhinderend tussenbeide trad. Zo was deze man een strijdbaar held, maar melaats. 2)

1) Volgens de overlevering van de Joden, was Naäman niemand anders dan de soldaat, die in zijn eenvoudigheid schoot en Achab trof. Hiervoor is echter geen enkel voldoend bewijs..

De man, die in zijn eenvoudigheid de boog spande en Achab doodde, was naar de getuigenis van de Joden niemand anders dan Naäman.

2) De melaatsheid, deze vreselijke, afschuwelijke ziekte, waarin Israël het beeld zag van het gruwelijkste, wat onder de hemel is, van de zonde, en waarvan genezing de Heere tot een voorbeeld van het zaligste, wat op aarde gebeurt, van de verlossing in Christus, nam (Leviticus 13: 14), werd in Syrië voor een gewoon natuurlijk kwaad aangezien, en verhinderde niet, dat deze Naäman in zijn ambten en waardigheden bleef..

Letterlijk en beter: Deze was als een strijdbaar held melaats. Men ziet hieruit het verschil van behandeling van de melaatsheid in Israël en bij de Syriërs. In Israël werd een melaatse afgezonderd, mocht niet in de gemeenschap van de mensen verkeren, maar buiten op het veld en de voorbijganger nog waarschuwen door het roepen van "onrein". Bij de Syriërs kon een melaatse zelfs hoge staatsambten bekleden, ja, zelfs in de onmiddellijke nabijheid van de koning verkeren. De hogere betekenis van de wetten op de melaatsheid in Israël springt hierdoor duidelijk in het oog. Zij waren niet de zogenaamde wetten op besmettelijke ziekten, want in het Oosten heersten zeer vele ziekten besmettelijker dan de melaatsheid, maar de melaatse was Levitisch onrein geheel zijn leven zolang die ziekte duurde, en daardoor een beeld van de mens, zoals hij in Adam gevallen is en onrein, geestelijk melaats, is geworden. De melaatsheid was beeld van de zonde..

3. Deze 1) zei eens, toen in de familie weer over het zware, door menselijke geneesheren niet te helen leed, van den huisheer getreurd werd, en over het ellendig einde, dat deze overigens zo hoog begaafde en rijk gezegende man tegemoet ging, gesproken werd, tot hare vrouw: Och of mijn heer ware voor het aangezicht van den profeet Elisa, die te Samaria is (Hoofdstuk 2: 25), dan zou hij hem van zijne melaatsheid ontledigen. 2)

1) Het behaagt Gode door zogenaamde kleinigheden grote gedachten en daden te volvoeren. Wat kon op zichzelf onbeduidender zijn den de gevangenneming van een Israëlietisch meisje door enige Syrische soldaten? Wie zal er veel van gesproken hebben? Maar dit was het middel, waardoor de aanzienlijkste en voortreffelijkste man in Syrië gered en tot het geloof aan den levenden God gebracht werd, het middel, waardoor een straal van heil in de doodsschaduwen van dat heidens wereldrijk viel..

Reeds in de vroege jeugd door een ontzettend hard lot getroffen, moest dit meisje boven duizend anderen enen duisteren en moeielijken levensweg bewandelen. Aan de haren ontrukt, van volk en land weggevoerd, in ene vreemde stad verkocht, slavin van enen heiden, bleef haar de vreugde der jeugd en het blijde levensgenot vreemd, verdriet en treurigheid

benevelden haar leven. Hoe dikwijls zal zij door heimwee aangegrepen, in verlangen naar vader en moeder, in begeerte, om weer eens een levend woord van waarheid uit den mond van enen profeet, of ook slechts van den geringsten Israëliet te horen, tot God geschreeuwd hebben, van wien zij wist, dat Hij der vreemdelingen hart gadesloeg en aan wien zij zich vasthield, als wiens ogen door alle landen zien, om te helpen, die Hem met hun gehele hart aanhangen! Niet te vergeefs geloofde zij en bad zij tot den Onzichtbare, alsof zij Hem zag; de genezing van haren heer was ook de hare. Want als Naäman van Samaria terugkeerde, gered en genezen, en met de blijde belijdenis: "Zie nu weet ik, dat er geen God is op de ganse aarde, dan in Israël" (vs.15), toen was hij dankbaar jegens de Israëlietische maagd; zonder twijfel schonk hij haar de vrijheid en zond hij haar naar haar land terug..

2) Eigenlijk staat er: Van zijne melaatsheid opnemen. Daaruit blijkt zeer duidelijk, dat hier een Israëlietische spreekt. Want deze uitdrukking is een verkorting voor: van zijne melaatsheid genezen, opdat hij wederom zou kunnen worden opgenomen, n.l. in de gemeenschap der mensen (Num.12: 14 vv.). Als slavin in een vreemd land, heeft zij noch den God van Israël, noch Zijne wetten, noch Zijn profeet vergeten. Zij denkt er niet aan, dat Naäman niet uit de samenleving is uitgestoten. Haar wens is, dat hij weer genezen worde. Uit deze begeerte is duidelijk, dat zij het niet hard heeft gehad in het huis van hare meesteres. De zachte behandeling van deze vrome Israëlietische maagd wordt door God aan Naäman vergolden met de genezing van zijne schrikkelijke ziekte.

4. Op het vrije en betrouwbare woord van het meisje rees echter de gedachte bij hem op, dat die weg, die alleen nog onbetreden was, misschien de enige was om werkelijk geholpen te worden. Toen ging hij 1) in het paleis van Benhadad, en gaf het zijnen heer te kennen, dat hij ene reis naar Samaria wenste te maken, om bij den profeet genezing te zoeken, zeggende: Zo en zo heeft de jonge dochter gesproken, die, uit het land van Israël is 2) en ik ben vol vertrouwen, dat zij recht gesproken heeft.

1) Ook hier weer doet zich Naäman niet kennen als een hoogmoedig en eigenzinnig man. Integendeel, hij let niet op de geringheid van het middel, noch op de onwaardigheid van haar, die hem deze goede tijding bracht. Hij heeft slechts een wens en die wens is: dat hij genezen mag worden.

2) Ach, dat zij, die geestelijk melaats zijn, geen minder aandoening hadden over hun ellende! Al de balsem van Gilead; noch al de kruiden op duizend bergen, kunnen hen reinigen; maar geloofd zij de Goddelijke genade, het gezegend geneesmiddel, door onzen groten Hogepriester verschaft, door onzen groten Profeet, Genees- en Heelmeester toegediend, gaat alles te boven en faalt nooit..

6. En hij, Naäman, bracht den brief van zijnen heer tot den koning van Israël, tot Joram (Hoofdstuk 3: 1 vv.) zeggende: (de inhoud van dezen brief was): Zo wanneer nu deze brief tot u zal gekomen zijn, zie ik hebmijnen knecht Naäman tot u gezonden, dat gij hem ontledigt, bevrijdt van zijne melaatsheid. 1)

1) Benhadad houdt zich slechts aan het algemene, dat hij gehoord heeft: in Israël kon men van de melaatsheid genezen worden; hoe en door wien, daar naar vraagt hij niet; hij laat dat aan Joram over. Hij gebruikt dezelfde uitdrukking als de slavin van Naäman's huisvrouw.

7. En het geschiedde, als de koning van Israël den brief gelezen had, dat hij van schrik zijne klederen scheurde, want Benhadad had zich in zijnen overmoed, waarin hij Joram als, enen vazal beschouwde, zo kort uitgedrukt, dat Joram die woorden slechts kon opvatten als ene godslasterlijke uitdaging tot den krijg. En Joram zei tot zijne hovelingen, in wier tegenwoordigheid hij dien brief ontvangen en wien hij dien voorgelezen had: a) Ben ik dan God, om te doden en levend te maken, dat deze tot mij zendt, om enen man van zijne melaatsheid te onledigen? Want voorwaar, merkt toch, en ziet, dat hij door te vragen, wat geen mens kan te weeg brengen, oorzaak tegen mij zoekt; 1) als ik dezen veldoverste ongenezen moet terugzenden, zal hij een voorwendsel hebben mij op nieuw (Hoofdstuk 6: 8-7: 20) aan te vallen.

a)Deuteronomium 32: 39; 1 Samuel .2: 6.

1) Maar waarom dacht dan Joram slechts aan den nood, dien Benhadad teweeg gebracht had? Waarom dacht hij niet aan den profeet, die reeds in het begin zijner regering bij den tocht tegen de Moabieten hulp verschaft had (Hoofdstuk 3) en ook in de oorlogen met de Syriërs betoond had Israëls wachter en raadsman te zijn? Waarom stelde hij de eer van zijn land tegenover den zieken Syriër zo lichtvaardig bloot, en gedroeg hij zich, alsof er nooit in Israël een melaatse geheeld was, alsof in de gehele geschiedenis van zijn volk nergens ene daad van hulp en genade des Almachtigen was voorgevallen, alsof er in zijn rijk geen profeet machtig in daden en in woorden was?.

Keren wij liever de wapenen tegen ons zelven! Hoe dikwijls stellen ook wij op gelijke wijze de eer van God en van het rijk, waartoe wij behoren bloot en dat, mag men wel zeggen, voor een spotprijs. De geringste tegenspoed, de onbeduidendste moeilijkheid in ons leven-en-wij kunnen ons gedragen, alsof wij met onzen Heere en met al Zijne beloften slechts jammerlijk bedrogen waren. Het was een goed en behartigingswaardig woord, dat eens een Christelijk broeder tot enen anderen zei, die hem met bittere klachten vertelde, hoe lang de Heere het hem reeds aan het noodzakelijkste onderhoud had laten ontbreken. "Och! antwoordde de ander, men moet den Heere niet zo spoedig een kwaden naam geven, noch wanneer Hij soms schijnbaar hard en vreemd handelt, dat dadelijk onder de mensen gaan ronddragen." Het is waar: ons geestelijk patriotisme moest te teder zijn, dan dat wij ook bij de meest raadselachtige lotsbeschikking aanstonds een gelaat zouden zetten, dat de goede stad Jeruzalem bij anderen in miscrediet zou kunnen brengen; wij moesten in plaats van het zeldzame leed, dat ons daarin wedervaart, aanstonds aan de grote klok te hangen, ons integendeel in goddelijke ijverzucht gedrongen gevoelen boven alles de betoningen van genade en trouw bekend te maken die wij daar beleefden.

Voor Naäman zal het een pijnlijk ogenblik zijn geweest. In Syrië geen genezing en hier ook in Israël wacht hem, zo het schijnt, de droevigste teleurstelling. Maar juist langs dien weg moest

ook Naäman leren, dat, als alle menselijke hulp faalt, de God van Israël, de levende God er nog is, bij Wien in waarheid uitkomsten zijn tegen den dood.

8. Maar het geschiedde als Elisa, de man Gods, die zich juist in het huis te Samaria (Hoofdstuk 2: 25) ophield, gehoord had, dat de koning van Israël zijne klederen gescheurd had, want het bericht verbreidde zich te sneller in de stad, daar Naäman's prachtig geleide zoveel opzien had te weeg gebracht, dat hij een zijner leerlingen of Géhazi, zijnen knecht, tot den koning zond, om te zeggen: Waarom hebt gij uwe klederen gescheurd en u tegenover de Syriërs zo rade- en hulpeloos gedragen? Inboorling van een land, dat met gedenktekenen van Jehova's macht en genade als bezaaid is, geeft gij dit land aan de lastering der heidenen prijs, als waren ook hier de bronnen verdroogd, waar zij elders verdroogden, als ware hier de raad ten einde, wanneerde goden en hun priesters geen raad meer weten. Laat hem, den melaatse, die zijnen troost en zijne hoop op den God Israëls en Zijn hand gesteld heeft, nu tot mij komen, opdat hij niet teleurgesteld wederkere, zo zal hij weten, dat er een profeet in Israël is, 1) en alzo dit land van de almachtige hulp zijns Gods niet verlaten is.

1) Dit gezegde van Elisa sluit zich aan, aan de woorden van het Israëlietisch meisje. Niet, om zich zelven de eer te geven, maar om Naäman te doen verstaan dat niet de koning, maar dat God, in Wiens dienst de profeet stond, machtig was, om te doen, wat Joram niet kon. En insgelijks, om hem te kennen te geven, dat niet de afgoden van zijn land, maar de God van Israël alleen de ware God was. Dit doel bereikt Elisa ook. (Zie vs.15).

10. Toen zond Elisa, zonder zich in het minst te schikken naar de meningen van den vreemdeling wiens gehele zijn ene gehele omkering moest ondergaan, zou hij aan Israëls Godgelovig worden, tot hem enen bode voor de deur, 1) zeggende: Ga heen en was u zevenmaal in den Jordaan, en uw vlees zal u wederkomen, 2)dat nu door de melaatsheid weggevreten is, en gij zult rein zijn.3)

1) Dit gedrag is te opmerkelijker, naarmate zulk een voornaam terugtreden minder in de roeping en het karakter van Elisa, den vertegenwoordiger der Goddelijke liefdadigheid ligt. Maar Elisa weet wel wat hij doet, en zich ganse gedrag, hoewel het den schijn heeft van geen klein gevoel van eigenwaarde, ja van trotsheid, openbaart slechts de hoge mate van zijne wijsheid in het verzorgen der zielen, als van zijnen fijnen takt in de waarneming van hetgeen tot ere van zijnen Heere en God wezen kan. De voorname vreemdeling moet in de eerste plaats weten, dat hij hier niet met enen Syrischen tovenaar en afgodspriester, maar met den knecht ener Majesteit te doen heeft, die den persoon niet aanziet en voor wien de menselijke begrippen van groot en klein, van hoog en gering in 't niet verdwijnen. -Naäman moest niet geloven, dat hij in zijne heerlijkheid bij dezen God ook maar het geringste voorhad; hij moest weten, dat hij slechts op enen enigen grond, op 's Heeren hulp mocht hopen, namelijk omdat Jehova een God van genade was en zich in vrije liefde over den zondaar wil ontfermen..

2)Wederkomen, dewijl door deze schrikkelijke ziekte het vlees wegvrat en wegteerde en in etter opgelost werd. Naäman verkrijgt daarmee de belofte van volkomen genezing, mits in den weg van kinderlijke gehoorzaamheid aan het woord des Heeren, hier door den profeet tot hem gesproken.

Dat hem geboden werd, zevenmaal zich te baden, staat in verband met het feit, dat hij een zegen ontvangt van den God des Verbonds van Israël (het getal zeven is het getal des verbonds), maar diende ook, om zijne gehoorzaamheid op den proef te stellen. Naäman moest alle hoge gedachten van zich zelven leren afleggen, om alle deze weldaden te ontvangen als verbeurde gunst en ongehoudene goedertierenheid.

3) Naäman moest eerst in de school van ootmoed geleid worden, om van daar in de school des geloofs gebracht te worden: daarom geeft Elisa hem nu ene aanwijzing, aan welke zijn geloof moet beproefd worden. Dat de Jordaan de melaatsheid niet genas, wisten de Syriërs even goed als de Israëlieten. Dan zouden alle die melaatsen, van welke er volgens het woord van onzen Heer (Luk.4: 27) ten tijde van Elisa vele in Israël waren, gemakkelijk van hun ziekte hebben kunnen bevrijd worden, als het baden in den Jordaan dit op zich zelf gedaan had. Maar wie zou hier de diepe betekenis van deze aanwijzing kunnen miskennen? Ook tegen de geestelijke melaatsheid, de zonde, zouden wij slechts iets dergelijks weten te verordenen, als Elisa voor zijnen zieke-een bad, ene wassing maar in andere stromen dan in die van ene aardse rivier..

Welk een eenvoudig middel werd hem voorgeschreven! Hij moest zeven maal een bad in den Jordaan nemen. Ene treffende aanduiding van den doop des Nieuwen Testaments. De melaatsheid is in de Schrift de vertegenwoordiging der zonde; de wassing met water daarentegen is de vertegenwoordiging van de vergeving der zonde uit kracht van het bloed van Christus. Zich zevenmaal wassen is, geestelijk genomen, zich onophoudelijk wassen. Wij moeten geloven in onzen doop, in de verzoenende kracht van Christus' bloed, en geloofd hebbende, wederom geloven en nog eens geloven, en zó tot den einde toe, en wij zullen zalig worden..

11. Maar Naäman werd zeer toornig, minder omdat de profeet hem niet die onderscheiding had laten ten deel worden, die hij verwacht had, als wel omdat het voorgeschreven middel der genezing zo geheel en al tegen zijne gedachten was, dat het hem voorkwam alsof Elisa den spot met hem dreef, en hij toog weg van Samaria in de richting naar Damascus, zonder op den Jordaan, over welken hij trekken moest, acht te slaan, en hij zei, terwijl hij de stad verliet, tot zijnen geleider: Zie, ik zei 1) bij mij zelven: Hij, de profeet, zal zeker uitkomen, en staan, en den naam des HEEREN zijns Gods, aanroepen, en zijne hand over de plaats strijken, die door de ziekte is aangetast, en mij, den melaatse, van mijne ellende ontledigen.

1) Dit: "ik zei bij mij zelven," "ik dacht" is van alles wat op aarde krachtig is het allerkrachtigste, en-zo niet van al het kwade het kwaadste-toch van al het ongelovige het ongelovigste. Dat "ik dacht" heeft de zonde, de ellende en den dood in de wereld gebracht en dat "ik dacht" houdt de verlossing van zonde en ellende en dood bij duizenden tegen, en deze duizenden, als zij in die mening gestorven zijn, zullen het volgend leven in een andere wereld beginnen met een: "ik dacht.".

Ik dacht het zou wel goed gaan; ik dacht de zonde zou wel zo veel niet zijn. God zou wel vergeven, de hel bestond niet, de duivel was ene inbeelding, en de vloek een schrikbeeld, de eeuwige verdoemenis een vogelverschrikker. Ik dacht-maar wee! ik bevind het anders, mijn

"menen" heeft mij bedrogen (vgl. Luk.16: 23). Iemand, die eerst ene kaart van een land wilde tekenen, voordat hij het land bereisde, dien zou de gehele wereld voor een dwaas uitmaken, vooral wanneer hij later het land doorreizende, beweerde, dat het dat land niet kon zijn, omdat het met zijne kaart niet overeenkwam. Duizenden maken zich echter op het gebied des geloofs aan dezelfde dwaasheid schuldig en loochenen de waarheid in het aangezicht, dat zij de waarheid niet is, omdat men-o misslag zonder gelijke! -vroeger het signalement van deze dochter des hemels heeft vastgesteld, dan men haarzelve kende en hare trekken beschouwde..

12. In plaats daarvan beveelt hij mij echter mij zevenmaal in den Jordaan te wassen, wat zou dat baten? Zijn niet, als het slechts op baden aankomt, Abana (= hare stenen) en Farpar (= allersnelst), de rivieren van Damascus, die zo schoon, helder en doorzichtig zijn (2 Samuel 8: 6), beter dan alle wateren van Israël, 1) dan deze Jordaan met zijn troebel water; zou ik mij in die niet kunnen wassen en rein worden? Zo wendde hij zich, gelijk reeds gezegd is, haastig van Samaria af, en toog weg met grimmigheid. 2)

1) Van de beide rivieren van Damascus is Abana of Amana zonder twijfel de tegenwoordige Barada of Barady, d.i. de koude rivier, de Chrysorrhoas (Strabo XVI. 755), die in de hoge vlakte, zuidelijk van Zebedany, op den Anti-Libanon ontspringt, door de vlakte van Damascus en door deze stad zelf stroomt en 4 3/4 uur oostelijk daarvan in twee armen, in twee kleine meren zich uitstort. De Farpar is waarschijnlijk de enige zelfstandige stroom van betekenis in het gebied van Damascus; de Awadsch, die uit de vereniging van meerdere beken bij Sa’sa ontstaat en Zuidelijk van Damascus door de vlakte in het meer Heidschâny uitstroomt. Het water van den Barada is helder, zuiver en doorzichtig, terwijl het water van den Jordaan troebel, van een leemachtige kleur is. Waarom Naäman begrijpelijker wijze zijne eigene rivieren voor beter achtte, dan den Jordaan..

2) Het was een eenvoudig middel, doch juist de eenvoudigheid van het middel maakte Naäman toornig. Zo is de mens, zo zijn wij allen. Zo dikwijls deze Syrische gesteldheid bij ons opkomt (want zij is in ons) ergeren wij ons aan de eenvoudigheid van het Evangelie, dingen wij tegen het goedkope aan. De mens wil de zaligheid niet om niet hebben. Hij zal zich gaarne de grootste moeite getroosten om de zaligheid te verkrijgen, maar om zonder alle moeite de zaligheid te ontvangen, dat gaat voor zijne eer als werklustig en werklievend mens te ver. En toch wil God deze allerhoogste gave niet anders geven dan om niet. Aan de zijde Gods heeft onze zaligheid genoeg, heeft zij alles, heeft zij het bloed van Christus gekost; doch daarom wil God er nu niet het minste meer voor hebben. De mens moet niets meer doen dan geloven, dat God Zijnen Zoon voor den zondaar tot een Heere en Zaligmaker gemaakt en aan hem gegeven heeft..

De blindheid van den mens komt hier treffend uit. Naäman wilde God voorschrijven, hoe deze doen moest en nu Gods weg regelrecht indruist tegen zijn weg en hij hoegenaamd geen verband ziet tussen het middel en het doel, gaat hij in toorn heen. In zijn blindheid verwerpt hij moedwillig het middel door God verordineerd. Zo doet ook de blinde zondaar, die het kruis van Christus verwerpt, dewijl de prediking daarvan hem ene dwaasheid en ene ergernis is.

13. Toen traden zijne knechten toe, wien de Heere op dit ogenblik van beslissing uit genadig ontfermen ene goede gedachte in het harte gaf, 1) en spraken tot hem en zeiden: Mijn vader! 2) (Hoofdstuk 6: 21; 13: 14; 1 Samuel .24: 12die profeet tot u ene grote zaak gesproken had, u iets zeer moeielijks, iets, dat met grote opofferingen gepaard ging, bevolen had, zoudt gij ze niet gedaan hebben zonder enige bedenking? 3) hoe veel te meer kunt gij nu deze kleine en geringe zaak beproeven, naardien hij tot u gezegd heeft: Was u, en gij zult rein zijn? Het komt er toch in deze zaak slechte op aan, of hij werkelijk een profeet des levenden Gods is, die helpen kan; is hij dit, zo is het hetzelfde welk middel hij kiest, klein of groot (1 Samuel .14: 6).

1) Wat al het verstand van de verstandigen niet ziet, ziet in eenvoudigheid een kinderlijk gemoed.

2) Dat vertrouwelijk toespreken toont, dat Naäman jegens zijn onderdanen een goed en welwillend meester was. (Matth. 8: 5 vv.)..

De bestraffing was zeer bescheiden en voorzichtig. Bijaldien zij, gelijk ongeschikte en pluimstrijkerige dienstboden in dit geval zouden gedaan hebben, huns meesters toornige verbolgenheid aangehitst en zich aangeboden hadden, om den profeet het geleden ongelijk betaald te zetten, wat zou dan van hen zijn geworden? Zeker zouden zij het vuur uit den hemel, of enig ander vernielend oordeel Gode over zich gehaald hebben. Maar hetgeen iets zeldzaams was, zij kozen de zijde van den profeet. Elisa ofschoon bemerkende, hoe zijn reden en gedrag Naäman in een kwaden luim hadden gebracht, bekommerde zich echter niet, om hem te bevredigen. Het was voor hen niet zonder gevaar, bij aldien zijn toorn bleef aanhouden, doch de Voorzienigheid gebruikte zijne dienaren, om hem tot inkeer te brengen..

Ook dit vertrouwelijk toespreken met "mijn vader" bewijst de goede verstandhouding tussen Naäman en zijne dienaren. Daarvan plukte de Syrische generaal nu zelf de liefelijke vruchten.

3) Het komt veel meer met de neiging van den natuurlijken mens overeen door eigene inspanning, door de zwaarste zelf-pijnigingen en offeranden den hemel te winnen, dan het zonder menselijk toedoen en zonder verdienste door Gode genade bereide heil in de eenvoudigheid en ootmoed des geloofs aan te nemen. De menselijke natuur, zegt een godgeleerde van onzen tijd, is ene geborene tegenstandster van het Evangelie; en Dr. Martin Luther schrijft: "De wereld wil onzen Heere God den hemel afwinnen, afverdienen, afkopen, hoewel Hij door de gehele wereld laat uitroepen: "Ik wil uw God zijn, uit genade wil Ik het u geven, uit genade en om niet wil Ik u zalig maken." Daarom staan ook in de Roomse kerk de boetedoeningen in zo hoog aanzien. Duizenden, die vermoeid en belast zijn en naar vrede met God smachten, laten het zich welgevallen, wanneer zij naar de uiterste einden der aarde gewezen worden; zij zouden aanstonds de bedevaart zonder zolen onder de voeten, zonder deksel over hun hoofd in gloeiende hitte en verstijvende vorst, blootgesteld aan al het woeden der elementen, afleggen, maar in het Evangelie van Gods vrije genade kunnen zij zich niet vinden, omdat dit met hun zinnelijk gevoel en hun menselijke mening niet overeenstemt..

14. Ten gevolge van deze toespreek week zijn toorn en kwam hij tot betere gedachten. Zo klom hij af, 1) en doopte zich, 2) dompelde of wies zich (Heb 9: 10) in den Jordaan zevenmaal (Jos 6: 5), naar het woord van den man Gods; a) en zijn vlees kwam weer, volgens de belofte van Elisa (vs.10), gezond en vol levenskracht, gelijk het vlees van enen kleinen jongen, 3) en hij werd rein.

a) Luk.4: 27.

1) In het Hebr. dryw (Wajered). Beter: Hij daalde af, n.l. van Samaria naar den Jordaan.

2) Dat ook wij ons dan laten raden door de knechten van God, die het eenvoudig geloof in het Evangelie gedurig ons voorstellen als het enige middel tot zaligheid..

Het geloof, hetwelk wij hier bij Naäman aantreffen, is het dusgenaamde geloof der wonderwerken, dat geloof, hetwelk nodig is, zal de Heere Zijne wonderen aan een schepsel verrichten. Dit gaat straks over in een historisch geloof, wanneer hij belijdt, dat er geen God is op de ganse aarde, dan in Israël (vs.15). Verder komt Naäman niet, ten minste niet op dit ogenblik, zoals blijkt uit vs.17 en 18.

3) O, ongehoorde gebeurtenis! Wie heeft zulk een wonder gezien! Geen onzuiver plekje is er meer aan zijn lijf te bekennen. Zijn gelaat blinkt als dat van een jongeling. Zijne ogen fonkelen als heldere sterren; en niet alleen, dat het afzichtelijk schilferige pantser der plaag is achtergebleven, ook het verloren vlees is teruggekomen. Het lichaam is fris, gezond en vlezig, als dat van een kleinen jongen, en rein en wit als albast van het hoofd tot de voeten. O, hoe rijk aan vreugde, hoe plechtig en verheven is dit ogenblik. Eén gevoel zegt in aller hart: "Hoe vreselijk is deze plaats!" Eén eenparige indruk bezielt de verbaasde gemoederen: "Hier is meer dan Baäl en zijne profeten!" Eén belijden vloeit van aller lippen: "De Heere is God! Den God van Israël zij de ere.".

Indien God naar Zijne rechtvaardigheid had gehandeld, Naäman, met weinig vertrouwen en mogelijk met tegenzin in den Jordaan zich indompelende, zou geen baat daarbij gevonden hebben; en veeleer zou zijn kwaal erger zijn geworden, maar God, die rijk is in barmhartigheid en de achting van Zijn dienaar wilde handhaven, gebruikt veeleer toegevendheid jegens een blinden heiden, dien de wonderwerken van Elisa nog niet zo bekend waren, als aan het volk van Israël. Nauwelijks had hij de bevelen van den Profeet volbracht, of de Heere vergunde hem een volkomene genezing in diervoege, dat geen merkteken van zijne melaatsheid meer overbleef, maar zijn vlees en vel was zo glad en zuiver, als dat van een klein kind. Dusdanig zijn de werken Gods; niet het minste gebrek is daaraan; zijne genezingen dragen altoos de merktekenen van Zijne oneindige Macht en goedheid..

16. Maar hij, de profeet, wees die aanbieding met alle beslistheid af, hoe verheugd hij ook was over den schonen geestelijken bloesem, die in deze aanbieding haren kelk ontsloot, en hij zei: Zo waarachtig als de HEERE leeft, voor Wiens aangezicht ik sta (Hoofdstuk 3: 14), indien ik het neme, want niemand in Syrië mag kunnen zeggen, dat Gods gave voor geld te

koop is, of dat de Heere persoon en stand aanziet. En hij, Naäman, hield bij hem aan, opdat hij het nam, doch hij, Elisa, weigerde het, 1) en sneed alle verdere aanbieding met een beslist antwoord af.

1) Waarom weigert Elisa het geschenk? Ja, ook om den Syriër en zijne landgenoten te leren, dat de gave Gods voor geen geld te koop is, maar bovenal om hem te doen verstaan, dat zijne genezing ene vrije gift Gods was, enkel uit genade was geschied. Elisa weigerde, om Naäman het woord "genade" te doen verstaan. Elisa ijverde hier voor de ere van zijn God. Naäman was wel tot de erkentenis gekomen, dat de Heere meer was dan alle goden, maar zijn geloof in den God van Israël was met veel bijgeloof gemengd. En nu wil Elisa hem door het weigeren van de gift, den waren aard van Israëls godsdienst leren kennen.

17. En Naäman zei: Zo niet, zo gij volstrekt niets van mij nemen wilt, geef dan omgekeerd een geschenk aan mij, laat toch uwen knecht gegeven worden een last aarde van een juk muilen, 1) zoveel van den grond van dit heilig engezegend land, als twee muildieren kunnen dragen, om dat mede naar mijn vaderland, naar Syrië te nemen en daarvan een altaar voor den God van Israël op te richten: want uw knecht zal niet meer brandoffer of slachtoffer aan andere goden doen, gelijk hij tot hiertoe deed, maar den HEERE, en opdat die offeranden Hem welgevallig kunnen zijn, wil ik Hem die op een altaar van grond uit het land van Zijn heiligdom brengen.

1) Aarde van Kanaän naar de verre heidenwereld te dragen, welk een veelbetekende Hieroglyfe! Boven Judea’s grond ontspruit het heil van de volken..

Hieruit blijkt wel, dat Naäman’s geloof met veel bijgeloof was gemengd. Waaruit spruit toch deze vraag voort? Bij de heidenen was het bijgeloof aanwezig, dat ieder land zijn God had en dat nu ook in het eigen land die God alleen kon en wilde vereerd worden. Dit was voor Naäman niet mogelijk, dewijl hij generaal was in Syrischen dienst. Hij moest derhalve, wilde hij zijn betrekking niet opgeven, in Syrië blijven wonen. Wanneer men echter den God van een ander land diende, ging men heen en nam aarde van dat land en maakte daarvan een altaar, om daarop de offeranden te brengen. Dit wil ook Naäman in praktijk brengen. Hij vraagt zoveel aarde als twee muilen kunnen dragen, om daarvan een altaar te maken. Zijn betrekking neerleggen, zich vestigen in Israël, daartoe kan hij niet komen. Duidelijk merken wij hier en ook in het volgende vers een strijd tussen verstand en geweten bij hem.

18. Ten opzichte van mijn dienen van Jehova heb ik nog ene bede. In deze zaak vergeve de HEERE uwen knecht, Hij rekene het mij niet toe als zonde, als verloochening van Hem: wanneer mijn heer, de koning, wiens dienaar ik ben, in het huis van den Syrischen afgod Rimmon 1) gaan zal, om zich daar neer te buigen, en hij op mijne hand leunen zal, en ik mij, volgens mijne verplichting, die ik als adjudant of opperste kamerdienaar heb, in het huis van Rimmon nederbuigen zal, niet om te aanbidden, maar opdat de koning op mij leune (Hoofdstuk 7: 2), als ik mij alzo nederbuigen zal in het huis van Rimmon, de HEERE vergeve toch uwen knecht in deze zaak! 2)

1) Rimmon is de naam van een Syrischen afgod. Hij, of Rammon, zoals zijn naam ook voorkomt, is de god des donders, evenals de Assyrische Rammann. Hoogstwaarschijnlijk was hij de opperste der afgoden van Syrië.

Waarschijnlijk slechts een bijnaam. De granaatappel is het beeld van de voortbrengende natuurkracht..

2) In een dergelijken toestand bevond zich later de Evangelische keurvorst Johan de Standvastige, toen hij als maarschalk van het Duitse rijk voor keizer Karel V het zwaard moest dragen tot het Katholieke misoffer; andere Theologen hebben dit voor geoorloofd gehouden, daar zij op onze plaats onderscheid maakten tussen de vrijwillig een godsdienstige kniebuiging van den koning, die den afgod aanhing en werkelijke aanbidding was, en de gedwongene kniebuiging van Naäman, die slechts in den dienst van den koning geschiedde, slechts ene burgerlijke handeling was en door zijn ambt geboden werd. Men herinnere zich ook den strijd, die over de kniebuiging in Beieren gestreden is, een tiental jaren de gemoederen op het hevigst heeft beziggehouden en in het jaar 1848 daardoor beslist is, dat de Protestantse soldaten slechts op militaire wijze den monstrans behoefden te saluëren..

Hieruit blijkt wel duidelijk, dat het bij Naäman meer een zaak des verstands dan des harten was. Was hij werkelijk zaligmakend overtuigd geworden van den dienst des Heeren, overtuigd dat de Heere alleen God is en Zijn dienst alle offers waardig, hij zou met dit verzoek niet zijn gekomen. Nu hinkt hij nog op twee gedachten en heeft niet met beslistheid gekozen voor den enigen en waarachtigen God.

19. En hij, Elisa, zei tot hem: "Ga in vrede, 2) gij zijt onder goede leiding; Hij, die zich uwer in genade ontfermd heeft, zal u in alle waarheid leiden." 1) En hij, Naäman, ging van hem, 3) van den profeet, om nu werkelijk naar Damascus terug te keren, ene kleine streek lands, een onbepaald eind weegs (Le 19: 37).

1) Staat Naäman in deze geschiedenis edel en beminnenswaardig als een man, die, wat hij is, niet ten halve wil zijn, en die bovenal het heiligste en hoogste van de mensen, de Godskennis en Godsverering niet met een halve ziel wil aangrijpen en in het leven volbrengen; die met waardige ernst bedenkt, wat waarheid en oprechtheid vorderen, zo komt ons de profeet Elisa tegenover hem niet minder edel en vereringswaardig voor. Men weet niet, wat men in zijn eenvoudige antwoord. (vs. 19 beslissen bedenking meer moet bewonderen, of de heldere juiste blik, die, hoeveel er ook om de hoofdzaak heen moge gelegerd zijn, toch spoedig en duidelijk de hoofdzaak vat; of de heilige gemachtigdheid, die ook daar, waar zij macht heeft om te drijven, te beperken, te belasten, zich daarvan onthoudt; of de zuivere menselijkheid en de zachtheid van het gemoed, die zo mee gevoelen kan, zich zo in de andere toestand en op zijn standpunt kan verplaatsen..

2) Elisa laat deze zaak onbeslist. Er zijn gewetenszaken, die de ene broeder voor den anderen niet kan beslissen, waarmee men elkaar naar God moet zenden, of die men aan Gods beslissing moet overlaten, en deze zal op het gebed licht geven ook uit het allerdonkerste..

Ondertussen stemmen wij gaarne toe, dat men enige dingen ten onrechte als dispensatie of vrijgeving tegen de Wet opgeeft. Met name, omtrent het eerste gebod, wanneer Elisa tot Naäman, op zijn voorstel: "Wanneer mijn heer in het huis van Rimmon gaan zal, enz." antwoordt: "ga in vrede." Daar de profeet door dit zijn antwoord hem de begeerde daad van afgoderij niet vrijgeeft, maar hem veeleer en op beleefde wijze met zijn verzoek van de hand wijst. (à MARCK).

In het Hebr. Mwlsl Kl (Leek leschaloom). Deze woorden behelzen de gewone formule, waarmee men ieder, die wegging, liet vertrekken. (Zie 1 Samuel .1: 17; 20: 42; 2 Samuel .15: 9). Elisa gebruikte ook deze alleen met dit doel en volstrekt niet, om zijne goedkeuring te hechten aan het voornemen van Naäman. Trouwens Elisa had ook geen toestemming te geven, want Naäman vraagt geen verlof, om het te doen, maar spreekt uit, dat hij het van plan is, en spreekt alleen de wens uit, dat de Heere hem die zaak moge vergeven. Elisa laat het over aan de consciëntie van den Syriër. Deze woorden hebben de kracht van ons: Vaarwel. Sommigen houden, echter geheel ten onrechte, om dit woord van Elisa, Naäman voor een waarlijk oprecht gelovige. Het tegenovergestelde is veeleer waar.

3) Is verder onze mening ten opzichte van den tijd, waarin de voor ons liggende geschiedenis heeft plaats gehad, de juiste (2Ki 6: 10), zo heeft God later het Conflict (strijd) der plichten, waarin Naäman als belijder van Israëls God aan de ene zijde en als dienaar van enen heidensen koning aan de andere zijde zich bevond eenvoudig daardoor opgelost, dat de man in het geheel niet weer in den toestand kwam, dat hij met Benhadad in het huis van den afgod Rimmon moest gaan en hem daar bij de aanbidding van den afgod dienen. Volgens die mening is spoedig op onze geschiedenis het in Hoofdstuk 8: 7 vv. medegedeelde omtrent Benhadads ziekte en zijne vermoording door Hazaël gevolgd. Nu kunnen wij ook niet geloven, dat Naäman ook generaal-adjudant en veldoverste van den nieuwen Syrischen koning geweest is; hij ware dan het werktuig van Hazaël geweest, om Israël in nood te brengen (Hoofdstuk 8: 11 vv; 13: 3 vv.). Daartoe was hij, nadat hij in Israël de genezing van het lichaam gevonden had, zeker niet de man. De Heere toch had hem uitverkoren, om vooraf Zijnen naam in Syrië te verheerlijken, vóórdat Hij zich van dit land als van ene tuchtroede tegen Zijn afvallig volk bediende..

20. Géhazi1) (= dal des gezichts) nu, de jongen, de knecht van Elisa, den man Gods (Hoofdstuk 4: 12 vv, 25 vv.8: 4 vv.), zei bij zichzelven: Zie, mijn heer heeft in al te grote nauwgezetheid, Naäman, dien Syriër, belet, dat men uit zijne hand niet genomen heeft, wat hij gebracht had, en daardoor de gelegenheid laten voorbijgaan om op eerlijke wijze iets te verkrijgen; maar zo waarachtig als de HEERE leeft, ik zal hem, dezen Syriër, omtrent wien men toch waarlijk niet gelijk jegens enen van Gods volk behoeft te handelen, dat men hem om niet moet dienen, nalopen, en zal wat van hem nemen! om de grootmoedigheid van mijnen meester behoef ik niet zo in armoede en gebrek te leven; ik zal deze gelegenheid aangrijpen om tot ene bezitting te geraken (vs.27).

1) Géhazi’s zonde was een samenknoping van ongerechtigheid. De geldliefde, die wortel van alle kwaad, was het begin daarvan. Zijn meester versmaadde Naäman’s rijkdommen, maar hij begeerde zo. Zijn hart zegt Hall, was in de koffers van Naäman ingesloten, en derhalve liep

hij hem na, om iets daaruit weg te halen. Velen zijn, door lust te krijgen tot het geld, afgedwaald, of verleid van het geloof en hebben zich zelf met vele smarten doorstoken. (1 Tim.6: 10)..

21. Zo-want de begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart de zonde (Jak.1: 15) volgde Géhazi Naäman achterna. En toen Naäman, die zolang de landstreek van Samaria, waar hij het grootste geluk in zijn leven had ondervonden, nog niet uit zijn gezicht lag, op den weg gedurig terugzag, bemerkte, dat hij, de dienaar van den man Gods, hem naliep, viel hij (steeg hij) van den Wagen af, hem tegemoet, en hij zei: Is het wel; uwen heer is immers geen onheil overkomen, dat gij mij zo haastig naloopt?

22. En hij zei: Het is wel; maar mijn heer bevindt zich op het ogenblik in verlegenheid, daarom heeft hij mij gezonden, om tot u te zeggen: Zie, nu straks, als gij nauwelijks waart afgereisd, zijn tot mij twee jongelingen uit de zonen der profeten, die thans klederen en voedsel missen, van het gebergte van Efraïm gekomen, uit de profetenschool te Gilgal (Hoofdstuk 2: 1; 4: 38,42); geef hun toch een talent zilvers (ruim 4700 (?) gulden) en twee wisselklederen, 1) opdat zij niet ongeholpen behoeven heen te gaan.

1) Hierdoor, en dit was juist ene grote zonde van Géhazi, kon Naäman denken, dat Elisa nu heimelijk zocht te verkrijgen, wat hij in het openbaar, onder aanroeping van den Naam des Heeren, had geweigerd. Het karakter van den profeet Gods tastte Géhazi aan, en dit tegenover een Heiden, die nog kort geleden had betuigd, dat Israëls God de alleen ware God was. Daarom is straks ook de straf zo zwaar.

26. Maar hij, Elisa, op dit ogenblik geleerd door den Geest der profetie, die hem het verborgene ontvouwde, alsof hij het met lichamelijk oog gezien had (Hand.5: 3 vv. 8, vv.), zei tot hem: Ging niet mijn hart mede, ben ik niet in den geest den weg met u gegaan, toen gij Naäman naspoeddet, stond ik niet in den geest aan uwe zijde, als die man zich omkeerde van op zijnen wagen u tegemoet, en heb ik niet gehoord wat gij tot hem gesproken hebt? 1) was het, nadat juist een werk van God geschied was, zo wonderbaar en heerlijk, dat ook de kortzichtigste in Israël verstaan moest, dat zich Israëls Heilige openbaarde-was het tijd, om dat zilver te nemen, en om klederen te nemen, en olijfbomen, en wijngaarden, en schapen, en runderen, en knechten, en dienstmaagden? Is het een tijd om het heiligdom Gods door lage hebzucht te bezoedelen? Is het integendeel in Israël niet een tijd, waarin allen, die het bij de banier van Jehova houden, ernstiger dan ooit de waarheid hunner zaak met hunnen gehelen wandel moeten bezegelen. 2)

1) Elisa laat Géhazi gevoelen, dat hier slechts een argwaan, van hoeveel grond dan ook, bestond, die door een onverschrokken loochenen quanta ter nedergeslagen worden, dat hier geen menselijk vermoeden, geen twijfelachtig menen was maar in tegendeel een weten, zo als de mens slechts datgene weet, dat hij tegenwoordig zijnde, met zijne ogen gezien heeft; hij stelt het wezenlijke van de daad zo voor, als dat slechts door iemand kon geschieden, die het gezien had: de deelneming en vriendelijkheid, waarmee de vorstelijke man, van den wagen geklommen, zelf op de straat den knecht tegemoet gaat en de leugenachtige bede, waarmee hij, niet denkende aan het goud, zilver en klederen, vraagt. Het licht van dit ontzettend weten,

dat hem veroordeelt, ontdekt niet slechts het verborgene van zijn leven in ene boze daad, die hij door den nacht bedekt acht; het dringt zelfs door in de diepte van zijn meest verborgen bestaan en brengt aan het licht, wat daarin het duistere verborgen is, openbarende den raad zijns harten, hoe hij begeerd heeft naar olijfbomen, wijngaarden enz..

2) In Géhazi's daad lag gene gewone goddeloosheid; het was de uiterste, de meest roekeloze verloochening van den levenden God, als van den Heilige in Israël, zo als deze man, die boven duizend anderen Hem kennen, Hem vertrouwen, Hem beminnen en Hem vrezen moest, om schandelijk gewin uit snode gierigheid handelt..

Dat is: is het nu, waar zo vele huichelaars uit eigenbaat en geldgierigheid zich voor profeten uitgeven en het profetenambt bij de ongelovigen in verachting brengen, bij een dienaar van den waren God de tijd, om voor dat, wat God door hem gewerkt heeft, van een niet-Israëliet geld en goederen te nemen, om zich een aards vermogen te verwerven?.

Was dit een gelegenheid, wil Elisa zeggen, om u daardoor te verrijken? Hebt gij dit gedaan op een behoorlijken tijd, toen ik, om gewichtige redenen, Naäman's geschenken geweigerd had? Moest gij hem dus aanleiding geven, om te denken niet alleen, dat ik een bedrieger ben, die uit ijdele eerzucht weigerde in het openbaar te ontvangen, hetgeen ik bij ene andere gelegenheid hoopte te verkrijgen, maar ook, dat onze gehele godsdienst slechts in bedrog bestaat, en dat God, die zulk een persoon voor Zijn profeet erkent, zo heilig en rechtvaardig niet moet wezen, als wij voorgeven?.

Met dat laatste woord toonde Elisa, dat hij in het binnenste van Géhazi's hart had gelezen, dat God hem de verborgenste gedachten van zijn knecht had geopenbaard.

27. Reeds heb ik ene aanwijzing van den Heere ontvangen, welke straf ik u aan te kondigen heb. Zie daarom, omdat gij dit gedaan hebt, zal u de melaatsheid van Naäman aankleven en uw zaad in eeuwigheid; 1) de ziekte die van Naäman is weggenomen om de gehoorzaamheid van zijn geloof, zal u en uw nageslacht ten alle tijde aankleven tot een sprekend getuigenis, dat God niet met zich laat spotten! Toen, op hetzelfde ogenblik dat de profeet dit gesproken had, werd het vonnis aan Géhazi voltrokken en a) ging hij uit van voor zijn aangezicht, melaats wit als de sneeuw. 2)

a)Num.12: 10; 2 Kronieken 26: 19,20.

1) Géhazi had Naäman's geld begeerd, nu zou hij ook Naäman's kwaal bezitten. Met zijn leugen had hij voorspoed bedoeld voor zijne nakomelingen, zijn leugen wordt hem nu tot een vloek.

Het liegen van Géhazi was als het ware een liegen tegen den H.Geest, die Elisa bestuurd had. Zijn straf komt dan ook enigermate overeen met die van Ananias en Saffira. Want een melaatse was toch dood voor de maatschappij.

2) Wat dunkt ons, hoe zal hij de Damasceense prachtklederen, de bundels met zilver nu hebben aangezien? O hoe dikwijls zal hij gewenst hebben, voor al zijne schatten slechts éénen dag zijner armoede te kunnen wederkopen met het blij gevoel van gezondheid, met het zoete genot van eten en drinken, van den zachten en rustigen slaap! En dan-de verloren vrede Gode-Onbegrijpelijkste, ontzettendste, vreselijkste aller misleidingen, wie vreest u, gelijk wij u moesten vrezen? God ontferme zich onzer en helpe ons allen, dat niemand van ons zijne hoop stelle op den onzekeren rijkdom, maar op den levenden God, die ons aanbiedt veel goeds rijkelijk te genieten. (1 Tim.6: 6 vv.).

HOOFDSTUK 6.

VAN HET BOVENDRIJVEND IJZER. BLINDHEID DER SYRIERS. HONGERSNOOD TE SAMARIA.

IXg. Vs.1-7. Na de geschiedenis van Naäman, den Syriër, in welker rein heiligdom een van de profetenzonen met zijne vuile hebzucht zocht in te dringen en haar bijna ontheiligd had, zo de Heere de oprechten niet wist te bewaren, worden wij hier weer, even als in de afdeling IXf, in het leven en handelen van de profetenzonen verplaatst; wij slaan op nieuw een blik in hun behoeftigen toestand, maar ook in de genadige zorg en de wonderbare hulp, in welke zij zich van Gods zijde hebben te verheugen. In Jericho is de gehoorzaal van de daar bestaande school voor de aangroeiende menigte van scholieren te klein geworden; men wil daarom met Elisa's hulp een nieuw lokaal dadelijk aan den Jordaan bouwen; bij het vellen van het hout valt de bijl van enen der jongeren, die bovendien zijn eigene niet was, maar dien hij van een ander had ontvangen, in het water; de profeet, wien Gods wonderbare macht ten dienste staat, brengt dien uit de diepte op den oever, zodat de jongeling van zijne leed verlost wordt.

1. En de kinderen der profeten, waarschijnlijk die van de school te Jericho (Hoofdstuk 2: 4 vv. 15 vv.), zeiden eens, waarschijnlijk in den tijdvan den zevenjarigen hongersnood (Hoofdstuk 4: 38; 8: 1) tot Elisa, toen hun getal steeds toegenomen was en de algemene verzamelplaats te klein geworden was om allen te omvatten: Zie nu, de plaats, waar wij wonen voor uw aangezicht 1) waar wij aan uwe voeten zitten, als gij ons leert (2Ki 4: 38), is voor ons te eng. 2)

1) Voor uw aangezicht, d.i. onder uw toezicht en beheer. Zij erkennen hiermede, dat zij zich gaarne stellen onder de leiding van Elisa, den dienstknecht Gods.

2)Verblijdende tijding voor Elisa's oor, dat de ruimte waar de profeten-zonen woonden, hen niet meer kon bevatten en een nieuw gebouw nodig was! De profeten-zonen toch vormden den bloem van Israël en deze nu op eens zozeer in getal toegenomen! Het ging dus in Elisa's dagen reeds beter in het land, dan tijdens de werkzaamheid van den Thisbieter, die op Sinaïtische wijze alleen met den ploegschaar arbeidde. Gelijk ene vriendelijke zon, licht en leven om zich verbreidende, trok, harten winnende en rijk in beloften, de verschijning van dien Nieuw-Testamentischen profeet over den omgeploegden akker heen; toen barstten de teruggeblevene kiemen van geestelijk leven overal uit, halmen en aren werden gezien, het uur van maaien en oogsten was gekomen..

3. En er zei een van hen, daar hij het wenselijk achtte, dat de bouw niet alleen met toestemming, maar ook onder de leiding van hunnen heer ten uitvoer gebracht werd: Hetbelieve u toch te gaan met uwe knechten. 1) En hij zei: Ik zal gaan.

1) Meer nog dan de begeerte naar Elisa's raad, beweegt de broeders ene andere bedenking tot hun bede. Zij zagen in hem den man Gods, in wien zij een onderpand hadden voor het gelukkig slagen, den sleuteldrager tot al de schatkameren Gods, het levende kanaal, waardoor de bron van allen zegen zich met hen in verbindtenis zetten zou. Wij, die onder het Nieuwe

Verbond leven, nu de behoefte aan bemiddeling hare volle bevrediging gevonden heeft in Hem, van wien alle Oud-Testamentische middelaars schaduwen waren, richten het: "Het believe u toch te gaan met ons!" in welke omstandigheid het ook moge zijn, tot den Heere zelven, en kennen de oneindige vriendelijkheid, met welke Hij op elken tocht gereed staat ons zedelijk te geleiden..

Zij wilden Elisa gaarne overal bij zich hebben. Het believe u toch te gaan met uwe knechten, niet alleen, om bij voorkomende gelegenheden ons met uw raad te helpen maar ook om goede orde onder ons te houden, en opdat wij onder uw oog en opzicht ons betamelijk gedragen mogen. Goede discipelen willen wel onder een goede discipline of tucht gehouden worden..

5. En het geschiedde, als een, misschien dezelfde, die in vs. 3 de bede tot Elisa gericht had, het timmerhout velde, dat het ijzer, de bijl, waarvan hij zich bediende, in het water viel; en hij riep, over het voor hem dubbel gevoelig verlies getroffen, en zei tot Elisa: Ach, mijn heer! dat mij dit moest overkomen; want het ijzer, de bijl, dien ik verloren heb, was geleend 1) van enen vriend te Jericho.

1) Beter, gebeden. Hij kon niet een bijl kopen, daarom had hij er een gevraagd. Daarom was het verlies hem zo veel te smartelijker. Dat hij dien terug meest geven staat er niet.

6. En de man Gods, die begreep, dat dit roepen tot hem eigenlijk een vragen was aan Hem, als wiens tolk en heraut hij daar stond, werd in zijn hart verzekerd, dat Gods almacht hem weer nabij zou zijn, en zei: Waar is het gevallen? En toen hij, de profetenzoon (vs.5), hem de plaats gewezen had, sneed hij een hout af, en wierp het daarhenen in het water, en deed het ijzer boven zwemmen; door ene onzichtbare hand werd het van den bodem opgeheven en tot aan den oever gebracht.

Het wonder is, wat zijn doel betreft, soortgelijk aan den stater in den mond van den vis (Matth.17: 27), of aan de wonderbare spijziging, daar het toont, hoe de Heere door Zijne Profeten uit den aardsen nood helpt..

Dit wonder moet den profetenzonen tonen, dat zij met een God te doen hebben, voor Wien niets te wonderlijk is, die in alle en allerlei omstandigheden kan helpen en uithelpen.

7. En hij, Elisa, zei: Neem het tot u op. Toen stak hij zijne hand uit, en nam het uit de rivier op.

Wij bevinden ons hier op een gebied der menselijke maatschappij, dat men gaarne snel voorbij ijlt, omdat het ‘t meest prozaische en donkerste is, meer dat desniettemin datgene is, waarin de zee van menselijk gevoelen en ervaren het meest in hoge golven gaat en het meest voortdurend in stroming blijft. Daar is een bijl reeds ene grote bezitting, een kleed heeft de waarde van een koninkrijk en de begeerten voor het leven durven zich nauwelijks boven het dagelijks brood te verheffen; elke nieuwe dag begint met een schoot vol nieuwe zorgen, noden en behoeften, maar ook met ene volheid van nieuwe verrassingen, hulp en zegeningen-zegeningen, die reeds in een pas verdienden stuiver met vreugde begroet en in

hetgeen iets meer dan het stukje noodzakelijk brood is, als ene feestgave met ontroering aangenomen worden. Heerst in dezen kring de vreze des Heren, o, dan is hier boven andere plaatsen heilig land, en bodem rijk in ervaring. Hier, waar men reeds om de minste goederen zich tot de hemelse hulpbronnen moet wenden, en bijna slechts door ene aaneenschakeling van wonderen van den een dag tot den anderen weet te komen, daar wordt het hart elk ogenblik in zijne diepste diepten bewogen, en is het hulpgeschrei telkens nodig. Daar verdringt het ene toneel van weemoedige of vrolijke ontroering het andere, en dagelijks komt de gehele toonladder van inwendig gevoel in beweging. Waar wordt toch zo rijkelijk als hier ervaren, dat God bij de Zijnen woont, en de haren op de hoofden geteld heeft? O, hier worden ondervindingen als van Israël in de woestijn vernieuwd, hier worden reddende ervaringen van den Heere tot dagelijkse gebeurtenissen. Steeds wachten hier op Hem de ledige kruiken en steeds is Hij ter rechter tijd gereed, om die op duizenderlei wijzen te vullen. Arm, van allen glans beroofd leven! en toch hoe rijk bij alle armoede? Leven, omrankt door een stekend doornenvlechtsel, maar ook door bloemenkransen van goddelijke genade-daden doorweven, door bloemenkransen, die nimmer verwelken! Zij zijn wel omschaduwd van een droeviger duisteren nacht, maar de nacht brengt sterrenglans en groeten uit het vaderland; wel rijk in alsem en vochtig van tranen, maar ook doorwerkt met stille genietingen des harten, die de wereld niet kent, noch denken kan..

Vs.8-23. Nadat ons van Hoofdstuk 4 af ene reeks van wonderdaden uit Elisa's leven onder de profeten-leerlingen en de vromen in Israël is voorgesteld, keert het bericht tot Zijne politieke werkzaamheid terug, van welke wij reeds in Hoofdstuk .3 een voorbeeld voor ons hebben. De Syrische koning Benhadad, dezelfde, die reeds met Achab verscheidene oorlogen streed, had zich wel na diens dood enige jaren rustig gehouden, maar nu beproeft hij vasten voet in Jorams gebied te verkrijgen, zoekt zich nu eens deze, dan weer gene landstreek uit, om met zijne legerscharen daar een inval te doen en den koning van Israël te overrompelen. Maar des Heren oog waakt over Zijn volk; door de openbaring des Geestes worden aan Elisa des vijands aanslagen, hoe geheim zij ook besloten zijn, dadelijk bekend; de profeet geeft daarvan zijnen koning kennis, en deze kan nu elke overrompeling voorkomen. Nu wil Benhadad, door een zijner legerhoofden onderricht, wie zijne plannen van Joram ontdekte, den man Gods laten gevangen nemen; hij zendt ene grote macht naar Dothan, waar Elisa zich toen ophield. Deze, hoewel hij daar door ene hemelse wacht omgeven en dus tegen alle leed beveiligd is, stelt zich niet met zijn eigen behoud tevreden, maar weet aan de zaak een afloop te geven, waardoor 's Heren naam ook bij de heidenen verheerlijkt wordt. Op zijn gebed worden namelijk de Syriërs, die hem zouden gevangen nemen, met blindheid geslagen, en hij, op wie zij als op aan wild jacht maken, wordt hun aanvoerder en leidt ze aan zijnen teugel, hij voert hen midden in de stad Samaria. In plaats van hen aan het zwaard van zijnen koning prijs te geven, laat hij hen door dezen rijkelijk onthalen en ongedeerd tot hunnen heer terugzenden. Van dien tijd af was den koning der Syriërs langen tijd de lust vergaan, om met Israël te strijden.

8. En de koning van Syrië, Benhadad II (1Ki 11: 25), voerde krijg tegen Israël, was gedurende de regering van Joram, vooral in den eersten tijd van dezen, ongeveer in 894-892 v.Chr., voortdurend op een voet van oorlog tegen Israël, daar hij menigvuldige invallen deed, en hij beraadslaagde zich met zijne knechten, generaals en officieren, zo dikwijls hij weer zulk ene

onderneming voor had, zeggende: Mijne legering zal zijn in de plaats van zulk een'; op die en die plaats zullen wij ons hoofdkwartier opslaan, om van daar onze pogingen tot onderwerping van het land te beginnen.

Wij geven hier ene neven-elkander-plaatsing van berichten over Elisa's werken, ten tijde van koning Joram, volgens chronologische rangschikking, gelijk wij die aannemen: tot deze zijn wij door verschillende redenen geleid, die wij niet alle in 't bijzonder kunnen blootleggen; wij maken voor onze opvatting geen aanspraak op volkomen juistheid, toch zal zij der waarheid zeer nabijkomen en werkelijk tot beter verstand der verschillende gebeurtenissen leiden.

v.Chr.895 Veldtocht tegen Moab (Hoofdstuk .3). Het oliekruikje der weduwe (Hoofdstuk .4: 1-7). De Sunamietische (Hoofdstuk 4: 8-17).

894-892 Invallen der Syriërs (Hoofdstuk .6: 8-20).

890 Opwekking van den zoon der Sunamietische (Hoofdstuk .4: 18-37).

890-884 De zevenjarige hongersnood (Hoofdstuk .8: 1,2). Wonder in de profeten-school te Gilgal (Hoofdstuk .4: 38-44). Het drijvend ijzer (Hoofdstuk .6: 1-7). De nood te Samaria en de spoedig volgende goedkope tijd (Hoofdstuk 6: 24-7: 20).

883 Terugkering der Sunamietische uit het land der Filistijnen (Hoofdstuk .8: 3-6). De heling van Naäman (Hoofdstuk 5). Zalving van Hazaël tot koning van Syrië (Hoofdstuk .8: 7-15). Oorlog met Hazaël en Joram's verwonding (Hoofdstuk .8: 28,29). Jehu's zalving tot koning van Israël, Joram's en Izébel's dood (Hoofdstuk .9: 1-37)

Alzo is onze geschiedenis, na de wonderbare hulp bij den veldtocht tegen Moab, ene tweede proef van God om het hart van Joram te winnen, dat hij de valse staatkunde der Israëlitische koningen zal laten varen, zich van zijne goddeloze moeder vrij maken, en met beslistheid aan den Heere verbinden zou, in wie hij zulk een machtigen Helper had, en wiens met zo wonderbare gaven toegeruste profeet hij aan zijne zijde had. Ene derde krachtige aangrijping Gods ondervond daarna Joram nog, tien jaren later in den hongersnood te Samaria (vs.24 vv.), welke zeer versterkt werd door hetgeen Géhazi hem verhaalde, bij gelegenheid zijner ontmoeting van de Sunamietische, zodat hij een sprekend voorbeeld is voor de woorden van Elihu in Job 33: 29 vv.: "Zie, dit alles werkt God twee of driemaal met enen man opdat Hij zijne ziel afkere van het verderf, en hij verlicht worde met het licht der levenden." Nu was ook Joram niet onvatbaar voor betere neigingen; hij bewees meermalen onvoorwaardelijke gehoorzaamheid ten opzichte van het woord des profeten en ontving hem met grote achting, maar tot een werkelijk doorbreken van levend geloof kwam het bij hem niet; hij bleef met zijne wijze van regeren op een halven weg staan (Hoofdstuk .3: 2 vv.), en terwijl de Syriër Naäman tot de belijdenis van den een, waarachtigen God kwam, ging Gods wonderwerk aan dezen man voor Joram, nutteloos voorbij, hoewel hij door den brief van Syrië's koning, over welken hij eerst zozeer verschrok, totdat Elisa zich als helper aanbood (Hoofdstuk .5: 5 vv.), genoegzaam aanleiding ontvangen had, om op het handelen en besturen des Heren te letten. Toen was de tijd ten einde, waarop genade zocht, en volgde de tijd van het gericht..

9. Maar de man Gods, Elisa, zond telkens als zulk een plan door het vijandelijke leger gemaakt was, en dat hij door den Geest Gods ontdekte, henen tot den koning van Israël, opdat deze zijne plannen van tegenweer zou kunnen maken, zeggende: Wacht u, dat gij door die plaats niet trekt, 1) want de Syriërs zijn daarhenen afgekomen 2) en loeren daar op u.

1) In het Hebr. Meëboor. Wel in den eigenlijken zin "van door te trekken," maar in verband met vs.10 in de betekenis: van onbezet te laten, zoals Keil aanmerkt. Eerst dan komt vs.10 tot zijn recht en wordt de handelwijze van den koning recht duidelijk, wanneer wij dit werkwoord vertalen door: onbezet te laten. De profeet waarschuwt den koning, om die en die plaats niet onbezet te laten, raadt hem dus aan, die met troepen te bezetten, opdat de koning van Syrië haar niet overrompele. Daaruit is ook te verklaren de toorn van Syrië's koning.

2) Of "dat gij die plaats niet onbezet laat, want de Syriërs komen daarheen af.".

10. Daarom zond de koning van Israël, ter rechter tijd gewaarschuwd, troepen henen aan die plaats, waarvan hem de man Gods gezegd en hem gewaarschuwd had, en wachtte zich aldaar, 1) was aldaar op zijne hoede, en hij deed dit niet eenmaal, noch tweemaal, 2) maar bij elk nieuw plan der Syriërs steeds weer.

1) In het Hebr. Wenischmar sham. Wachtte zich aldaar, in den zin van: nam zich daar in acht, door die plaatsen met troepen te bezetten. Daardoor konden de Syriërs niets ondernemen en hun doel niet bereiken. De versterkte steden durfden zij niet aanvallen.

Of: en wachtte aldaar op de vijanden om hen aanstonds af te slaan..

2) Het is voor ons een groot voordeel, zulke bij ons te hebben, die ons waarschuwen aangaande het gevaar, waarin we zijn, ten einde wij daartegen waken en op onze hoede zouden wezen, om niet verrast te worden. Hiertoe zendt God ons Zijne profeten, doch indien wij desonaangezien verkeerd, eigenzinnig en hardnekkig zijn, dan zullen die waarschuwingen een ijselijke verzwaring van ons oordeel wezen. De koning van Israël deed zijn voordeel met Elisa's raadgevingen, voor zoverre ze de aanslagen der Syriërs betroffen, maar in zoverre ze het gevaar zijner zonden raakten, bekommerde hij zich niet in het allerminst daarom, zijnde hij hierin een beeld van de gewone dwaasheden der mensen, die wel naar raad luisteren, om van den dood, maar niet om van de hel bevrijd te worden..

12. En een van zijne knechten, die waarschijnlijk door enen Israëlitische krijgsgevangene de zaak vernomen had (vgl. Hoofdstuk .5: 2 vv.), zei: Neen, mijn heer koning! maar Elisa, de profeet, die in Israël is, geeft den koning van Israël te kennen de woorden, die gij in uwe binnenste slaapkamer 1) spreekt; hoe geheim en verborgen het ook zij, zelfs wat gij ons niet eens bekend maakt, verstaat hij door openbaring zijns Gods.

1) Zeer dikwijls geschiedt het, dat op de verborgene wegen der zonde, die gij bewandelt, onvoorziens de krijgsmacht van onze prediking, het woord u treft en u ontmaskert voor uzelven, daar het u het volledige beeld van uw hart en van uw leven plotseling helder voor ogen schildert en u in de gehele schande uwer naaktheid als aan de kaak stelt. Dan wordt het u

benauwd in de kerkbanken: Wij zijn beluisterd, ontdekt, verraden, zo murmelt het nu hier dan daar door uwe reien. En zeker zijt gij dat, maar niet, gelijk gij meent, door dezen en genen; maar door die twee wachten, die als vlammen vuurs zijn, die ogen in de hoogte, in wier spiegel ook uwe gedachten worden weerkaatst. O, dat gij in dergelijke ogenblikken dat ook erkendet, opdat de pijnlijke ontroering die u aangrijpt, meer heilzame vruchten voortbracht, dan meestal het geval is. Maar gewoonlijk doet gij als Benhadad, en zoekt den verrader slechts in den prediker, die u ontmaskert, of in de omgeving waarin gij leeft; en in plaats van een boetvaardig buigen en schamen voor den hogen God, blijft ene gezindheid van argwaan omtrent uwe makkers of een bittere haat tegen den man, in wiens woord de grote Kennen der harten uw beeld inweefde, het enige, dat gij als een ellendigen buit medeneemt uit een ogenblik, dat, oprechte wijze waargenomen, een zalig keerpunt van uw leven had kunnen worden..

13. En hij, de koning van Syrië, zei: Gaat heen en ziet, waar hij, de profeet, die alles verraadt, is, dat ik ene sterke macht zende en hem halen late. 1) En hem werd, nadat zij Elisa's verblijfplaats waren te weten gekomen, te kennen gegeven, zeggende: Zie, hij is te Dothan, 2) 4 uren noordoostelijk van Samaria, 5-7 uren noordelijk van Sichem (Genesis37: 17).

1) Derhalve een wereldtwist tegen een man, waardoor tevens den profeet een groten invloed toegekend en onbetwistbaar toegekend wordt, dat hij een groot gewicht in de schaal van den oorlogskans te werpen heeft. Als God Zijn volk verhogen en met ere kronen wil, moeten zelfs de vijanden hen met kransen der overwinning versieren, ofschoon zij ook menen, slechts doornenkronen voor hen te vlechten..

Wat Benhadad niet bedacht, was, dat Elisa stond onder Hogere bescherming, dan die van een mens. Dat die God, die hem de geheimste beraadslagingen van Syrië's koning openbaarde, ook machtig was, om hem tegen diens listen te beschermen. Benhadad openbaart zich, voor zover hij uit de Bijbelse verhalen kan gekend worden, als een doldriftig man, die handelt zonder door te denken, een man van ruw geweld en dorstende naar het bloed van zijn naaste.

2) Dothan ligt op een heuvel, die eenzaam in de vlakte staat, en is aan de oostzijde door ene rij van heuvelen omgeven, die in de vlakte vooruitspringt. Deze ligging moet men nauwkeurig in het oog houden om het volgende te verstaan. Op die oostelijke rij van heuvels toch plaatsen zich de Syriërs, die tegen Elisa uitgezonden zijn; zij rukken van daar tegen de stad op, terwijl Elisa hen reeds uit deze tegemoet komt (daarom staat er in vs.11: "Als zij nu tot hem afkwamen," namelijk tot de tussen den heuvel van Dothan en de oostelijke heuvelrij gelegene vlakte), en worden nu door dezen, niet naar Dothan terug, maar in zuidwestelijke richting op den weg naar Samaria geleid. Andere Schriftverklaarders vatten de zaak zo op, alsof de Syriërs zich met paarden en wagens om den heuvel zelven zouden gelegerd hebben, waarop Dothan lag; dan moest er echter in vs.18 staan: "Als zij nu tot hem opkwamen," terwijl van een afkomen sprake is; men heeft dan om enen goeden zin te verkrijgen, ene andere lezing voorgeslagen: "hen" in plaats van "hem"; als zij (Elisa en zijn dienaar) tot hen (de Syriërs," die onder aan den berg gelegerd waren) afkwamen. Zulk ene verandering is geheel onnodig..

Door ene grote macht hoopte de koning van Syrië zich van Elisa te zullen meester maken, vooral wanneer hij hem plotseling overviel. Dwaze man! geloofde hij, dat Elisa den koning van Israël van al zijne geheime beraadslagingen onderrichtte, hoe kon hij zo dwaas zijn, zich in te beelden, dat hij de lagen tegen hem zelven gelegd, niet zou ontdekken? En indien er in den hemel genoeg belang in hem werd gesteld, om hem verborgenheden te ontdekken, zou er dan gene belangstelling genoeg zijn om hem te verdedigen? Die tegen God, Zijn volk en Zijne profeten strijden, weten niet wat zij doen..

15. En de dienaar van den man Gods, Géhazi (Hoofdstuk .4: 12 vv.), stond zeer vroeg op en ging uit, om nog iets te bezorgen, daar zijn heer weer neer Samaria wilde reizen; en ziet, een heir omringde de stad met paarden enwagenen, want bij de tamelijk hoge ligging van Dothan had hij aanstonds bij het uitgaan uit het heir gelegenheid om daar de stad te zien. Toen zei zijn jongen, die dadelijk naar Elisa terugkeerde, tot hem: Ach, mijn heer, hoe of, wat zullen wij doen, 1) hoe komen wij ongedeerd door die vijandelijke macht, die de stad omgeeft, of hoe zullen wij ons hier veilig verbergen?

1) Deze dienaar was wellicht nog maar korten tijd in den dienst van Elisa. Hij kende nog weinig van de geloofskracht van den profeet. Om echter zijn geloof in den God van Israël te sterken in diens Almacht en Trouw, smeekt Elisa den Heere, om zijne ogen te openen. Deze buitengewone daad Gods moest dienen, om den dienaar te doen verstaan, met welk een God zij te doen hadden. Het was ene buitengewone toestand en deze buitengewone toestand eiste ook ene buitengewone wijze van geloofsversterking.

16. En hij, Elisa, die reeds door goddelijke openbaring wist hoe het was, maar wiens geestesoog tevens de legerscharen van heilige engelen zag, die zich tot zijne bescherming rondom hem gelegerd hadden (vs.17), zei tot zijnen verschrikten dienaar: Vrees niet, want die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn.

1) Dat is een woord, gesproken tot alle gelovige dienstknechten van God, wanneer van buiten gevaren zijn en van binnen vrees is..

17. En Elisa, die wel opmerkte, hoe weinig zijn troostwoord hij Géhazi zou uitwerken bad en zei: HEERE! open toch zijne ogen, dat hij in een gezicht zie (1Ki 22: 22), met welk ene beschermende macht Gij mij omgeven hebt. En de HEERE opende de ogen van den jongen, daar Hij een toestand van verrukking over hem liet komen, dat hij zag, dat hij tot het hemelse gezicht bekwaam werd; en ziet, de berg was, even als eens den aartsvader Jakob op zijnen tocht naar het heilige land de engelen Gods ontmoetten (Genesis32: 2), vol vurige paarden en wagens rondom Elisa 1) tot duidelijke voorstelling van hetgeen in Psalm 34: 8 geschreven staat.

1) Waren onze ogen geopend, om de geestenwereld te aanschouwen, wij zouden boze, machtige en listige geesten verenigd zien tot onzen ondergang; maar wij zouden ook heilige engelen rondom ons tot onze verdediging gelegerd zien en den almachtigen God zelven, onzen vriend en beschermer. Het sterke geloof zal het gemis van dit opzicht vervullen; het

stelt zich beide het gevaar en de veiligheid voor. God geve ons dit geloof en versterke het vooral in strijd van gevaar en in de ure des doods..

Welk ene ongedachte verandering! Daar raakt ene onzichtbare hand de blikken des jongelings aan, en nu, is dit hetzelfde Dothan van straks? Waar zijn die wagens en paarden, die hij pas met zoveel bekommering telde? Ja, het zijn nog dezelfde, maar op hun beurt omsingeld, maar overvleugeld, maar machteloos door en voor de strijders, die door geen enkele der tien stammen zijn opgeschreven. Het is, alsof nieuwe strijders uit de aarde zijn opgekomen, neen, zij daalden uit den hogen hemel af! Geheel de berg schijnt in vlammen te staan; het wemelt van wagens en paarden, die zich rondom Elisa als middelpunt scharen; het schijnt, of aan den helderen morgen, het nachtgezicht van Jacob te Bethel tot waarheid en leven geworden is. Vraagt hier niet angstig, wat er in de werkelijkheid, wat alleen voor het verhelderd oog des jongelings daar was, maar merkt liever bewonderend op, hoe al de strijd, dien wij strijden, een geheel andere gedaante vertoont, naarmate het geloofsoog al of niet ontsloten is en verhelderd geworden..

18. Nadat die toestand van verrukking weer geweken was, ging Elisa met hem de stad uit, om zijn reis ondanks de vijandige macht te volbrengen. Toen zij, de Syriërs, die bij het zien van de beide mannen zich dadelijk naar de vlakte begaven (2Ki 6: 13), nu tot hem afkwamen, bad Elisa tot de HEERE, nog voordat zij geheel tot hem genaderd waren, ten tweeden male (vs. 17), en zei: Sla toch dit volk met blindheid, 1) zodat zij met open ogen toch het juiste niet opmerken (Genesis 19: 11). En Hij sloeg hen met verblindheden, naar het woord van Elisa.

1) De blindheid, hier bedoeld, is die toestand van verblinding, waarin men met ziende ogen het juiste toch niet ziet, zoals zij ook voorkomt in Genesis 19: 11..

19. Toen de Syriërs bij hem gekomen waren en vroegen, hoe zij de profeet in Israël meester zouden worden, zei Elisa tot hen, de waarheid verbergende, maar die geenszins verloochenende (1 Samuel 16: 3): Dit is de weg niet, en dit is de stad niet; volgt mij na, en ik zal u leiden tot de man, die gij zoekt; 1) en hij leidde hen naar Samaria, omdat zij zijn woord onbepaald geloof schonken en ten gevolge van hun verblinding niet opmerkten, waarheen zij gingen, 4 uur ver in zuidwestelijke richting.

1) "Dit is de weg niet en dit is de stad niet"; hoe, spreekt Elisa toch de waarheid? Zeker, want Dothan was inderdaad de plaats niet meer, waar Elisa vertoefde en daarom was de weg naar dit stadje een dwaalweg. "Volgt mij" gaat de onbekende voort en wie zou om dit woord hem willen veroordelen? Afgezien daarvan, dat in een openlijke strijd tegen de vijanden het aanwenden van krijgslist door God goedgekeurd schijnt te worden, denkt de geheimzinnige leidsman in ons toneel er niet eens aan, de verblinden in een valstrik te lokken. "Ik zal u", zegt hij, "leiden tot de man die gij zoekt", en dat was werkelijk zijn bedoeling. Hij wilde hun de wezenlijke Elisa tonen, die zij nog niet kenden, hem tegen wie niet te strijden was, omdat God met hem was; die overigens zo weinig vijandschap tegen hem voelde, dat hij integendeel met het oog op hen zich van de wens doordrongen voelde, ook hen door middel van zichzelf, de goddelijke gezant, tot de heerlijke belijdenis te zien komen van Hem, die Elisa gezonden had..

Dit gedrag van Elisa tegenover de Syriërs is op een en dezelfde lijn te plaatsen, als de krijgslisten daarom volstrekt niet te veroordelen. Elisa stond hier tegenover zijn vijanden. En nu was het bovendien zijn bedoeling niet, om hen te verderven, maar om hen het goede te doen zien..

22. Maarh hij zei: Gij zult hen niet slaan; zou gij ook slaan, die gij met uw zwaard en met uw boog in een veldslag gevangen had? Gij laat de krijgsgevangenen in leven, zo veel te minder mag gij deze ombrengen, zet hun integendeel brood en water voor, dat zij eten en drinken, en tot hun heer trekken 1) wanneer gij hen zo verkwikt hebt, opdat zij leren wat het is, vurige kolen op het hoofd van de vijand te hopen (Rom. 12: 20).

1) Indien Elisa de koning verlof had gegeven deze mannen te doden zou het doel van het wonder niet bereikt zijn. Dan toch had Syrië's koning niet te zien gekregen, dat zijn knechten met een profeet van de alleen ware God te doen hadden. Ook uit politiek oogpunt was het beter, dat zij vriendelijker behandeld werden dan de koning wilde, opdat Syrië's koning, door deze behandeling getroffen, zou ophouden de Israëlieten lastig te vallen..

23. En hij, de koning van Israël, bereidde 1) hun door zijn bedienden een grote maaltijd, dat zij aten en dronken; daarna liet hij hen gaan, en zij trokken tot hun heer, koning Benhadad. Zo kwamen de benden van de Syriërs gedurende een lange tijd, ongeveer de eerste acht jaren, van 892-884 v.Chr., niet meer in het land van Israël, 2) want Benhadad voelde zich beschaamd door zo'n edelmoedigheid, en had ook erkend, dat tegen een volk, dat zo'n God had als Israël's God zich in deze geschiedenis betoond had niet te strijden was.

1) Waarlijk Elisa heeft zijn woord gehouden en hun de man getoond, die zij zochten, maar niet kenden. Zij zagen Elisa en wel in de glorie van een liefde, waarvan zij tot hiertoe nauwelijks een denkbeeld konden hebben. In Elisa schemerde een straal door van de heerlijkheid van Hem, die Elisa diende, een straal, welke misschien daartoe diende, dat in het hart van menigeen onder hen, het bedrieglijk beeld van de valse goden voor altijd verstoord werd..

Soms werden zij, die een profeet verwierpen of beschimpten, streng gestraft, zoals Elia macht had en kracht, om vuur van de hemel te doen komen, ten einde hen op staande voet te verslinden, en Elisa, om hen te vloeken; maar de weg, die God de mens leert, de aard, gesteldheid en genegenheid, die Hij in hen gevestigd wil hebben, is niet een doldriftige, vernietigende en vernielende geest maar integendeel een milde, zachtgeaarde en tedere gemoedsgesteldheid over het leven en welzijn van de mensen, ja, zelfs van onze grootste vijanden. Dit is de weg, om niet overwonnen te worden door het kwade, maar het kwade te overwinnen door het goede..

2) Dit wil zeggen, dat Benhadad geen stroopbenden meer in het land zond, geen strooptochten meer tegen Israël hield. Later, zoals ook het volgende vers bericht, voerde hij nog wel een geregelde strijd tegen Israël..

Vs. 24- 7: 2. Sinds een lange reeks van jaren heerst in het land van Israël gebrek en grote nood (8: 1vv.). Nu schijnt het de koning van Syrië de juiste tijd toe, om zijn vroegere plannen tegen het rijk van Joram weer op te vatten. Nu schijnt het hem toe, heeft de Heere Zijn volk verlaten en hij zal deze God niet meer, zoals in vroegere krijgstochten tot een tegenstander hebben. Het lukt hem werkelijk tot Samaria voort te trekken, de stad te belegeren en onder de inwoners een ontzettende nood teweeg te brengen. Reeds is het zo ver gekomen, dat de allerellendigste voedingsmiddelen tot een bovenmate hoge prijs gestegen zijn, meerdere haar eigen kinderen slachten en eten, en de koning Joram in wanhoop bevel geeft Elisa te vermoorden, die zijn onverstand verantwoordelijk stelt voor al deze ellende. De man Gods, die deze daad van wanhoop van de koning van zich weet af te wenden en een begin van verootmoediging bij hem en nog meer bij de rondom verzamelde oudsten van de stad waarneemt, kondigt tegen de volgende dag een goedkope tijd aan, maar ook aan de hoofdman, die vol ongeloof met zijn woord spot, de ondergang.

24. En het geschiedde daarna, volgens onze berekening omtrent het jaar 884 v.Chr. (zie bij 6: 10), dat Benhadad, de koning van Syrië, zijn vroegere plannen tegen het rijk van Israël (vs. 8vv.) met veel grotere nadruk weer opvatte, zijn gehele leger1) verzamelde en optrok en Samaria, de hoofdstad (1 Koningen 16: 24) belegerde; terwijl Joram bij de zware nood, waarin zich zijn land bevond (8: 1vv.), niet in staat was geweest hem verhinderend in de weg te treden.

1) Zijn gehele leger staat hier tegenover de benden van de Syriërs in het vorige vers..

25. En er werd, omdat het land reeds buiten dit zeer door gebrek aan voedingsmiddelen geteisterd werd, grote honger in Samaria, want ziet, de Syriërs, belegerden ze, totdat een ezelskop 1) voor tachtig zilverlingen was verkocht (waarschijnlijk zijn halve sikkels (Le 27: 25)bedoeld) en een vierendeel van een kab (Ex 16: 36) duivenmest 2) voor vijf zilverlingen.

1) De ezel was een onrein dier. Het was de Israëliet dus niet geoorloofd zijn vlees te eten, daarenboven is de kop het slechtste gedeelte van het gehele dier. Wat de duivenmest aangaat, zo kan, evenals men voor lekkernij de drek van snippen gebruikt, de nood ook tot het genot van deze onnatuurlijke spijs gedreven hebben (Joseph. Ben. Jud. 5: 13, 7. Plut. Artax XXIV. Plin h. n. VIII. 57)..

Niet alleen, dat de ezel een onrein dier en zijn vlees schier niet bruikbaar is, maar, zoals duidelijk is, zijn kop was nog het minst bruikbare van zijn lichaam, om te eten..

2) De uitdrukking kan in de eigenlijke zin worden verstaan, omdat in tijden van vreselijke hongersnood wel mest om te eten verzameld werd (volgens Josefus e.a.), maar kan ook gebruikt zijn, om een zeer armoedige spijs aan te duiden, zoals de Arabieren de herba Alcali, mussenmest noemen en wij de Asida foetida, duivelsdrek..

27. En hij zei, menende dat zij van vreselijke honger en brandende dorst hem om hulp riep: De HEERE helpt u niet, waarvan zou ik u helpen? 1) van de dorsvloer of van de wijnpers? 2)

Ik kan u noch eten noch drinken verschaffen, \omdat ik zelf niet het minste brood of wijn meer heb.

1) Of: Helpt de Heere u niet, hoe zou ik u dan helpen? De koning is radeloos en genoodzaakt te verklaren, dat hij haar niet kan helpen. Hij wijst haar echter op Hem, die alleen helpen kan, tenminste zijdelings. Dit is wel opmerkelijk. Niet op Baäl wijst de koning haar, maar op de Heere, de God van Karmel. Nu de nood zo hoog gestegen is, moet de koning zelf verklaren, dat hij haar noch met eten, noch met drinken kan helpen, moet hij als een radeloze haar op die God wijzen, die alleen helpen kan. Joram is hier een voorbeeld van zo velen, die wel zeggen aan geen God te geloven, maar die toch in tijden van nood de hulp van die God begeren en vragen..

2) Uit het verloop van dit gehele verhaal blijkt, dat aan de koning hulp van Gods wege beloofd was en wel door Elisa. Maar omdat deze hulp nog niet opdaagde, nu het reeds tot het uiterste gekomen was, is de koning boos en verdrietig, en die hem om bijstand aanroepen, verwijst hij naar de HEERE.

29. Zo hebben wij de ene dag mijn zoon gekookt en hebben hem gegeten; maar toen ik de volgende dag, op een latere dag, toen het overeenkomstig het verbond haar plicht was haar zoon te geven, tot haar zei: Geef uw zoon, dat wij hem eten, zo heeft zij haar zoon verstopt om hem of in het leven te behouden of om hem alleen te verteren; dwing haar nu, mijn heer koning! dat zij doe wat zij verplicht is.

Wij hebben gezien (1Ki 17: 1), hoe Elia in zijn tijd zich door de Geest gedreven voelde, om vervulling van de Goddelijke bedreiging (Leviticus 26: 19vv. Deuteronomium 11: 16vv.) te bidden; wij hebben ons ook voorgesteld (2Ki 2: 24), hoe Elisa's vloek over de spottende jongens te Beth-el niets was dan een voortzetting van die werkzaamheid van zijn voorganger, terwijl nu ook, wegens de voortgang van de goddeloosheid van het volk de andere bedreiging (Leviticus 26: 22) in letterlijke zin vervuld werd. Nu ligt het voor de hand op deze plaats nog een verdere voortgang van de Goddelijke gerichten te zien, wij behoeven slechts de dreigingen in Leviticus 26: 25-29 Deuteronomium 28: 53 en 57 daarmee te vergelijken. Was ook Joram niet zo erg als zijn vader en zijn moeder, omdat hij zich aan Baäls dienst onttrok (3: 2), zo bleef hij toch aan de zonde van Jerobeam, de kalverdienst, hangen en liet hij zijn moeder tot op zekere hoogte voortgaan, zodat er nog genoeg heidendom over was, zowel in het overige land als in de hoofdstad Samaria (10: 18vv.). Nu had de Heere tot hiertoe Joram de rijkdom van Zijn Goddelijke goedheid, geduld en lankmoedigheid laten ondervinden; Hij had hem op de tocht tegen Moab (3) wonderbaar geholpen en tegen de aanslagen van de koning van Syrië (6: 8vv.) op zo voorkomende wijze bijgestaan; maar deze meer dan vijf jaar betoonde genade (895-890) had op het hart van de koning weinig uitgewerkt. Nu begint met dit jaar een dubbel zo lange tijd van gebrek als die onder Achab geweest was, de nood stijgt steeds hoger, zodat, zoals in Leviticus 26: 26 gezegd wordt, tien vrouwen hun brood in één oven bakken en het brood bij het gewicht weergegeven wordt; tenslotte is ook het wrekende zwaard, waarvan in Leviticus 26: 25 gesproken wordt, aanwezig, en het volk van het land is om aan het zwaard te ontkomen, in de vaste steden gevlucht, om daar de hongersnood slechts des te groter te maken, vooral in de hoofdstad-misschien heeft het ook aan de pest niet

ontbroken. Zoals wij uit het volgende zouden besluiten, schijnt koning Joram reeds bedoeld te hebben, de stad aan de Syriërs over te geven, maar nog was de tijd niet gekomen, dat aan het rijk van Israël een einde zou komen; het was slechts te doen om voorlopige gerichten of die tot boete en bekering mochten leiden. Daarom liet Elisa een overgave van de stad aan de vijand niet toe, maar vermaande, om boete te doen in zak en as, waartoe ook de koning geneigd was (vs. 30). Dit was echter meer een uiterlijke daad, geen waarachtig buigen van het hart voor God. Daarom kon ook de hulp nog niet komen, de nood moest integendeel nog hoger stijgen, totdat ook de bedreiging in Leviticus 26: 27-29 vervuld werd. Hoe nu Joram zich gedroeg, zullen wij verder horen..

30. En het geschiedde, toen de koning de woorden van deze vrouw gehoord had, dat hij, ontzet over deze gruwel, zijn kleren scheurde, alzo hij (terwijl hij) op de muur, op de brede terrassen voortging, zodat hij van beneden uit de stad gemakkelijk gezien kon worden. En het volk zag, dat ziet, een zak, een haren boet- en treurgewaad (1 Koningen 21: 27) van binnen, onder het opperkleed, over zijn vlees was.1)

1) Joram had daarom een treurgewaad onder zijn bovenkleren aangedaan. Hiermee meende hij God te kunnen vertederen. Maar het was de juiste boete niet. Het was geen schuld belijden voor God en mensen. De mensen mochten het niet zien, dat hun koning een boeteling was. Daarom had hij zijn bovenkleren over dat boetgewaad heengetrokken. Het was dus enkel vorm, waaraan het wezen ontbrak. Nu echter in grote toorn en tevens in wanhoop scheurt hij zijn bovenkleren, waardoor zijn boetgewaad zichtbaar wordt. En in die toorn en in die wanhoop ziet hij voorbij, dat hij zelf en zijn zonde de oorzaak van alles is, en zoekt haar bij Elisa. Deze is de man-meent hij-aan wie al die ellende moet geweten worden. Deze zal er dan ook voor boeten..

Wellicht dat de profeet hem ontraden heeft, de Syriërs aan te vallen, voordat Samaria was ingesloten, en hem Gods hulp had beloofd. Van die belofte is echter niets te zien. Waarom zal hij nu de profeet niet doden? Ongelukkige koning, hoe maakt hij hierdoor de maat van de goddeloosheid vol. De roede van God verbrijzelde hem niet tot zaligheid, en omdat de roede van God hem niet verbrijzelt, omdat hij niet leert bukken, is straks het ogenblik daar, waarin God de oordelen over het huis van Achab zal voltrekken..

31. Ondanks deze schijnbare verootmoediging onder het woord van de profeet, die hulp tegen de vijand daarbuiten en tegen de honger binnen de stad beloofd had voor het geval, dat men zich in oprecht berouw voor God zou neerbuigen en om hem ontferming aanroepen, was hij nog niet gekomen tot het ware berouw; in zijn onbekeerde toestand stelde hij de man Gods verantwoordelijk daarvoor, dat het woord van zijn belofte nog niet vervuld was en de nood zo’n vreselijke hoogte bereikt had. En hij zei: a) Zo doe mij God, en doe zo daartoe, indien het hoofd van Elisa, de zoon van Safat, heden op hem zal blijven staan! 1) nog deze dag zal het worden afgehouwen.

a) 1 Koningen 19: 2

1) Na het uitspreken van deze woorden, geeft hij aan een bode bevel om het vonnis ten uitvoer te brengen. Uit vs. 32b en 33 blijkt echter, dat hij spoedig berouw krijgt en de bode naijlt, om het uitvoeren van het vonnis te voorkomen..

33. Toen hij, Elisa, nog met hen sprak ziet, zo kwam de bode tot hem af; de oudsten deden, zoals Elisa geboden had en hielden de gerechtsdienaar van de man Gods af. Spoedig daarop verscheen, zoals Elisa vooraf gezegd had, de koning zelf, die natuurlijk dadelijk binnengelaten werd, en hij de koning zei, zich tot de profeet wendende, om zich over zijn toorn te verontschuldigen: Zie, dat kwaad is van de HEERE, zover heeft de Heere het laten komen, dat moeders hun eigen kinderen slachten en eten; wat zou ik verder op de HEERE wachten, 1) is het nog mogelijk op de hulp van de Heere te hopen, waarmee gij ons getroost hebt?

1) Het zijn de woorden van een wanhopige (3: 10,13), in wiens ziel echter nog een vonk van geloof gloeit. Juist het uitspreken van zijn gemoedsstemming voor de profeet toont, dat hij nog een flauwe schemering van hoop op de Heere heeft (Ge 15: 3) en door de profeet gesterkt en opgericht wenst te worden..

Hoe gebrekkig de boete van de koning en hoe zwak zijn geloof ook waren, toch worden ze, zoals het vervolg bewijst (1Ki 21: 29) genadig door de Heere aangezien.

Hetgeen de onboetvaardige, hardnekkige zondaar de grootste verschrikking is, namelijk dat God hen gevonden heeft, of zal vinden, dat is voor elke gelovige een deur van de hoop. Zij mogen in uitstekende ellende en in de diepte van verdrukkingen tussen hoop en vrees dobberen en gebracht worden tot de oever van vertwijfeling, maar hun beter gedeelte krijgt nochtans de overhand. En ofschoon zij in de omstandigheden van hun lijden niets bespeuren, hetgeen hun troost kan geven, zien zij echter iets in Gods goedertieren natuur en in andere bedelingen van Zijn Voorzienigheid, hetgeen hun grond verschaft, om wat beters te verwachten, dan het uiterste verderf en de vernedering. Dit n.l., dat de Heere het gedaan heeft, zal ik mij ter harte nemen, daarom zal ik hopen (Klaagt. 3: 21vv.)..

Uit dit verder op de Heere wachten blijkt voldoende, dat het zich verootmoedigen voor de Heere, het aantrekken van het boetkleed was gebeurd op aanmaning van de profeet. De profeet zal Joram hebben gezegd, dat de Heere in de weg van boete en berouw genadig zou zijn. Welnu, Joram heeft het gedaan, maar er geen vrucht van gezien. Hij heeft gemeend, dat enkel en alleen uitwendige vernedering voldoende zou wezen en ziet, tot nog toe bleef de hongersnood. Elisa, meent hij, staat daar voor hem als een leugenprofeet en al geeft hij de bode een tegenbevel, toch overstelpt hij Elisa met de bitterste verwijten. Nu is echter ook het einde van de nood gekomen, niet omwille van Joram, maar omdat de Heere de eer van Zijn profeet en daarom Zijn eigen eer zal handhaven. Nog eenmaal vóór zijn smadelijk einde zal de koning van Israël zien, dat de God van Elisa de God van de uitredding is..

HOOFDSTUK 7.

UITKOMST TE SAMARIA.

1. Toen zei Elisa, door de Geest des Heren erkennende dat nu werkelijk het uur van de Heere gekomen was om te helpen, tot de koning en de oudsten: Hoort het woord van de HEERE; zo zegt de HEERE: Morgen omtrent deze tijd zal een maat (Ex 16: 36) meelbloem verkocht worden voor een sikkel (Exodus 30: 13), en twee maten gerst voor een gewone sikkel 1) (Le 27: 25), in de poort van Samaria (volgens onze wijze van uitdrukken: op de markt).

1) Een Sea = 1/3 epha = 6.70 Liter voor een sikkel was nog altijd een hoge prijs, maar in vergelijking met de in 6: 25 vermelde prijs voor de allergeringste voedingsmiddelen toch ongelooflijk goedkoop..

2. Maar een hoofdman, een adjudant (2 Samuel 13: 18), op wiens hand de koning leunde, die toen juist ten dienste van de koning bij hem was, antwoordde de man Gods, en zei: Zie, als de HEERE vensters in de hemel 1) maakte, om van daar meel en koren te laten neerregenen, zou die zaak, die plotselinge omkering van hongersnood tot zo'n goedkope tijd kunnen plaatsvinden? En hij, de man Gods, zei: Zie, gij zult het met uw ogen zien, wat ik (vs. 1) gezegd heb, maar daarvan, van de wonderbaar geschonken overvloed, nieteten 2) (vs. 17vv.).

1) Vensters in de hemel was een zinspeling op de zondvloed (Genesis 7: 11). Hij wil zeggen, er mocht wel een vloed van meel en koren neerdalen, zou het woord van de profeet bevestigd worden: Het was daarom niet alleen ongeloof, maar vuige spot, bespotting van de macht van Elisa's God..

2) Ongeloof is een zonde, waardoor men God grotelijks onteert en mishaagt en zichzelf berooft van de weldaden, die Hij voor ons bestemd had; de mopperende Israëlieten zagen Kanaän, maar konden het niet ingaan vanwege hun ongeloof: dat zal het deel zijn van hen, die de belofte van het eeuwige leven niet geloven; zij zullen het op een afstand zien, maar nooit verkrijgen..

Vs. 3-20. Nog op de avond van dezelfde dag, waarop Elisa zijn profetisch woord gesproken had, wordt de vervulling daarvan voorbereid. Door wonderdadig werken horen de voor Samaria gelegen Syriërs een geruis in de lucht; zij menen dat een machtige Egyptische legermacht tegen hen aanrukt. Door schrik aangegrepen laten zij hun legerplaats met alles wat daarin is, in de steek en vluchten zo spoedig mogelijk over de Jordaan. Vier melaatse mannen, die uit hun woning voor de poort van de stad zijn heengegaan, omdat de hongersnood hen tot stappen van wanhoop dreef, begeven zich in het leger van de Syriërs en vinden het verlaten. Nadat zij daar hun honger gestild hebben en reeds begonnen zijn te plunderen, begint hun geweten te spreken, zodat zij van het voorgevallene aan de poort van Samaria bericht geven. De koning laat een onderzoek instellen of er in de gehele zaak niet een krijgslist van de vijand verborgen lag. Nadat men zich overtuigd heeft dat de Syriërs werkelijk zijn weggetrokken, begeeft men zich aan het plunderen van de zo rijk voorziene legerplaats en de goedkope tijd, waarvan Elisa gesproken heeft, is als op een ogenblik gekomen. De hoofdman, die niet wilde

geloven, maar spotte, ontvangt zijn loon: de koning toch had hem voor de poort geplaatst, om daar orde te houden onder de naar buiten stromende menigte; daar kwam hij in het gedrang en werd door de voeten van de mensen vertreden.

3. Er waren nu, zoals wij hier vooraf moeten opmerken nu wij de vervulling van Elisa's woord gaan mededelen, vier melaatse mannen; deze woonden, overeenkomstig de wet (Leviticus 13: 46 Numeri 5: 3), als onreine, uit de gemeenschap met anderen uitgesloten personen, in een afgezonderd huis (15: 5) buiten de stad, voor de deur aan de ingang van de poort; die zeiden, de een tot den ander, op de middag van die dag, waarop hetgeen in het vorig gedeelte verteld is, gebeurde: Wat blijven wij hier, totdat wij van honger sterven?

5. En zij stonden op in de schemering van de avond, 1) opdat men hen van de muren van de stad niet zou opmerken, om in het leger van de Syriërs te komen. Toen zij aan het uiterste, het voorste deel van het leger van de Syriërs kwamen, ziet, toen was er niemand, er was geen mens te vinden, terwijl de tenten met levensmiddelen en kostbaarheden nog aanwezig waren.

1) Uit vs. 9 en 12 blijkt duidelijk dat het de avondschemering was; de daad van de vier melaatsen in vs. 8 vorderde bovendien veel langere tijd, dan de morgenschemering hun gaf..

6. Want de HEERE, wie het nooit aan middelen en wegen ontbreekt, had om Zijn volk Israël te verlossen, bijna op dezelfde tijd dat de vier melaatsen zich van hun woning opmaakten, het leger van de Syriërs doen horen een a) geluid van wagens en een geluid van paarden, het geluid 1) van een grote legermacht, een geluid in de lucht, alsof er een groot leger in aantocht was; zodat zij zeiden de een tot de ander: Zie, de koning van Israël heeft tegen ons gehuurd de koningen van de Hethieten 2) en de koningen van de Egyptenaren, om tegen ons te komen.

a) Jes. 13: 4

1) Of aan dit geluid iets werkelijks ten grondslag lag, enig door God teweeggebracht geluid in de lucht, dan of het een wonderbaar door de Heere veroorzaakte zinsbegoocheling was, kan niet beslist worden; voor de zaak zelf is de vraag van geen belang, omdat in beide gevallen de Heere wonderdadig in het midden trad..

Toen zij Dothan belegerden, was hun gezicht verduisterd en nu werden zij misleid door hun gehoor, want God heeft het in Zijn macht, om de zinnen en zintuigen op zo'n wijze aan te doen en te bewerken als Hem behaagt..

2) Onder de koningen van de Hethieten kunnen onmogelijk de kleine koningen van de Kanaänitische volksstammen in noordelijk Galilea en op de Libanon (1 Koningen 10: 29) worden verstaan, omdat het geraas moeilijk van twee zijden, uit het noorden en zuiden tegelijk gehoord kon worden. Het was een geluid van de Heere, die tot Zijn volk kwam, om het te helpen; daarom werd het zeker alleen van het zuiden gehoord. Bovendien hadden de Syriërs de hun nabij gelegen volken van het noorden te zeer in hun macht, dan dat zij voor deze gevreesd zouden hebben. Josefus heeft gedacht aan koningen van Chittim, of bewoners van de eilanden van de Middellandse Zee (Genesis 10: 4 Numeri 24: 24); wij behoeven echter

zo’n verwisseling in het geheel niet aan te nemen, integendeel zijn zeker onder Hethieten de overblijfselen van volkeren van Palestina bedoeld, die in de nabijheid van de Egyptische grenzen woonden. Wanneer de Syriërs hen zo onnauwkeurig noemen, zo ligt dit in hun onbekendheid met genealogische en geografische toestanden, zoals zij ook van "koningen" van de Egyptenaren spreken, terwijl dit land slechts een koning had..

Uit 1 Koningen 10: 29 en 2 Koningen 7: 6, waar de Hethieten naast de Syriërs en Egyptenaren voorkomen, laat zich opmaken, dat zij in de vlakten van de Libanon een nieuw vaderland vonden. David had van hen krijgslieden, zoals Achimelech (1 Samuel 26: 6) en Uria (2 Samuel 11: 3) in zijn leger. Salomo liet hen ten behoeve van zijn timmerwerken loondiensten verrichten (1 Koningen 9: 20vv.) en had onder zijn vrouwen ook Hethitische (1 Koningen 11: 1). Dat zij met de op de oud-Egyptische gedenkzuilen, uit de tijd van de 19de dynastie, zo dikwijls gemelde Cheta’s van Syrië, met wie Ramses II een vredesverdrag maakte, gelijk te stellen zijn (Brugsch. Geogr. Instr. 11 S. 20 f.) is door Chabas (voyage d’un Egyptien) bestreden en door Ebers opgegeven. Opmerkingswaardig is echter, dat het bekende Assyrische Hatti, dat eveneens in een zeer verwijderde zin van alle Westerse volken, speciaal van de West- en Zuid-Arameeërs voorkomt, volgens Schrader (Keilinsch. S.27) desalniettemin met Hethieten een en hetzelfde is.

Het is hier de plaats niet, om uitvoerig over de Hethieten uit te weiden, maar het komt ons voor, dat zij een gewichtige rol hebben gespeeld in het politieke leven van de Semitische volken, dat zij een krachtig volk waren, waaruit ook weer verklaard wordt, waarom de Syriërs voor hen vluchtten..

8. Toen nu deze melaatsen 1) aan het uiterste van het leger kwamen en het door de mensen verlaten vonden, gingen zij in een tent en aten en dronken van de levensmiddelen, die zij daar vonden, en namen van daar, omdat de Syriërs ook hun kostbaarheden hadden achtergelaten, zilver en goud en kleren, en gingen heen naar de naaste bergplaats, die zij konden vinden, en verborgen het, om het later naar hun woning bij de stadspoort (vs. 13) te vervoeren, daarna keerden zij terug, en kwamen in een andere tent, namen van daar ook zoveel zij konden wegvoeren, en gingen heen naar de schuilhoek en verborgen het.

1) De Joden beweren, dat deze vier melaatsen zijn geweest: Gehazi en zijn drie zonen, en verklaren daaruit, echter ten onrechte, dat eerstgenoemde straks met de koning gaat spreken (8: 4)..

13. Toen antwoordde een van zijn knechten, die op de gedachte kwam, dat men zich zeer gemakkelijk kon overtuigen of dit zo was, en hij zei: dat men toch neme vijf van de overige paarden, die hier binnen de stad overgebleven zijn (zie zij zijn als de gehele menigte van de Israëlieten, die hier binnen overgebleven zijn; zie zij zijn als de gehele menigte van de Israëlieten, die vergaan zijn, 1) laat ons die zenden met de twee wagens en de manschappen, die daarbij horen, en zien, onderzoeken, hoe het met de zaak is.

1) De ware zin van dit mistroostig gezegde komt hierop neer: Wij moeten immers allen omkomen, indien wij er vijf wagen en het ergste overkomt hun, dan zijn zij er immers niet

slechter aan dan de overige menigte, die hier nog is en de overige menigte, die al gevallen is; wij wagen niets met dit te wagen..

Deze woorden hebben deze zin: De vijf ruiters, want de paarden staan voor de ruiters, daar natuurlijk niet de paarden, maar mensen te paard voor een boodschap werden uitgezonden, kunnen, ja, toch het lot van het overige volk van Samaria delen. Hetzij zij ongedeerd terugkeren, om met het nog overgebleven volk de hongerdood tegen te gaan, hetzij zij de vijanden in de handen vallen en gedood worden, in elk geval zullen zij het lot van de reeds omgekomenen ondergaan..

Hoewel de profeet de koning heeft aangekondigd dat de dag op deze nacht, een dag van grote blijdschap zou zijn, toch kan hij het niet geloven, dat God op zo'n bijzondere wijze uitkomst had beschikt. Dit was geen kleingeloof, maar volstrekt ongeloof. De zaak kwam hem niet te groot voor, maar hij sloeg er in het geheel geen geloof aan. Het ontbrak Joram ook aan een zuivere kennis van Gods Almacht en Genade..

16. Toen ging het volk uit en beroofde het leger van de Syriërs; en een maat meelbloem werd nog die dag, ten gevolge van de grote voorraad, die men vond en in de stad inbracht, verkocht voor een sikkel, en twee maten gerst voor een sikkel, naar het woord van de HEERE, 1) dat Hij de vorige dag door Elisa gesproken had (vs. 1).

1) De oneindige Wijsheid, wil niet bepaald wezen door onze dwaasheid. Nooit heeft God het einde beloofd, of Hij heeft ook de middelen daartoe verordend..

17. De koning nu, toen hij het volk toestemming gaf, om het Syrische leger te plunderen, had de hoofdman, op wiens hand hij leunde (vs. 1), over die poort gesteld, om de orde te bewaren bij het uitstromen van de menigte; en het uitgehongerde volk, dat met de grootste haast naar buiten drong, vertrapte hem 1) in de poort, dat hij stierf, zoals de man Gods gesproken had, die het sprak, toen de koning, vergezeld door deze hoofdman, tot hem gekomen was, en die hoofdman met bittere spot het woord van de profeet in twijfel getrokken had (vs. 2).

1) Deze man had de Hoogheid en Almacht van God met voeten getreden en nu vindt hij in de poort een smadelijk uiteinde. Als slijk van de straten werd hij vertrapt..

18. Want 1) het was juist gebeurd, zoals de man Gods gesproken had tot de koning, zeggende: Morgen omtrent deze tijd zullen twee maten gerst voor een sikkel en een mate meelbloem voor een sikkel verkocht worden in de poort van Samaria.

1) De gewijde schrijver meldt dit nog eens opzettelijk, opdat het ongeloof van de man en zijn smadelijk uiteinde tot een waarschuwing voor alle navolgende geslachten zou dienen, omdat aan hem vervuld werd, dat wie het Woord veracht, verdorven zal worden (Spreuken 13: 13)..

20. Evenzo gebeurde hem, want het volk (vs. 17) vertrad hem in de poort, dat hij stierf.

Wie niet willen geloven, zullen datgene, wat aan Gods volk beloofd is, ook eens zien, zoals de rijke man (Luk. 16: 23vv.) en de hoofdman te Samaria: maar-en dat zal de vloek en het toppunt van hun ellende zijn-met hun ogen zullen zij het zien en toch nooit-nooit daarvan eten..

HOOFDSTUK 8.

ZEVENJARIGE HONGERSNOOD. VERANDERING IN HET KONINKRIJK VAN DE SYRIËRS. JORAM EN AHAZIA, KONINGEN IN JUDA.

Vs. 1-6. Met het door God bewerkte ontzet van Samaria van het Syrische leger, waarvan het vorige gedeelte bericht heeft, was zonder twijfel ook voor het gehele overige land nu de zevenjarige hongersnood weer een betere, goedkope tijd gekomen. Nu treedt opnieuw die vrouw van Sunem, die wij reeds genoeg uit de gebeurtenissen van "2Ki 4: 8", op het toneel van de geschiedenis. Nog vóór dat de hongersnood begon, waarschijnlijk spoedig na de opwekking van haar zoon uit de dood, heeft Elisa haar van de nabij zijnde nood bericht gegeven, ten gevolge waarvan zij naar het land van de Filistijnen is uitgeweken. Nu zij van daar terugkeert vindt zij haar huis en land door de koninklijke schatkist in bezit genomen. Nu roept zij tot de koning om haar weer in dat bezit te stellen. Dit gebeurt juist op een tijdstip, dat koning Joram zich door de dienaar van de profeet diens wonderbare daden laat vertellen. Deze vrouw, opgetreden als een levendige getuige voor het bericht van Gehazi, vindt gemakkelijk bij de koning gehoor en deelneming. Hij zendt een kamerdienaar, om haar niet alleen huis en akker weer te geven, maar beveelt ook, dat alles, wat het land gedurende haar afwezigheid heeft opgebracht, uit de koninklijke schatkist vergoed wordt.

1. Elisa nu had gesproken tot die vrouw, wier zoon hij levend gemaakt had (4: 18vv.), niet lang na die gebeurtenis (890 v.Chr.), toen hij op zijn reizen eens weer te Sunem gekomen was en bij haar zijnintrek had genomen, zeggende en haar daardoor dankbaarheid bewijzende: Maak u van hier op, en ga heen, gij en uw gezin, en verkeer als vreemdeling in een naburig land (Ruth 1: 1), waar gij verkeren kunt, waar gij een toevluchtsoord meent te kunnen vinden; want de HEERE heeft tot kastijding van Zijn volk, dat ondanks alle betoningen van genade in en sinds de Syrische strijd (6: 8vv.), zich niet tot Hem wilde bekeren, een honger geroepen, 1)die, want wat God spreekt dat is er, ook in het land zeven jaren komen zal.

1) Het is de wijze van de Schrift, zo het komen van zware plagen over een land of een huis voor te stellen; zij verbreidt daardoor over de rampen en noden van de wereld een licht van grote betekenis, dat voor de kinderen van God zeer vertroostend is, volgens haar wijze van beschouwing, die toch de alleen ware en juiste is, vormen honger, pest, oorlogen, of welke rampen er mogen zijn, een leger dat aan het bevel van de almachtige God onderworpen is dat op Zijn roepstem komt en op Zijn woord heengaat, dat tot aanvallen en tot terugtrekken bereid is, zoals Hij gebiedt en werkt, en dat zonder bevelen van God niemand kan overvallen. Hoe ver de rampspoeden gaan, wat zij teweegbrengen en bedoelen, is hun alles op het nauwkeurigst voorgeschreven. Zo is hun nu eens opgedragen om te straffen en de goddelijke gerechtigheid te openbaren, dan om de dronkenen nuchter te doen worden; nu eens om de wereld voor de zondaars te vergallen en hen te drijven tot de troon van genade, dan weer om de heiligen te beproeven en het vuur tot hun loutering aan te steken, en wat ook de bedoeling was, zij komen evenmin als het woord van de Heere (Jes. 55: 10vv.) terug, voordat zij teweeggebracht hebben, waartoe zij gezonden waren. Zo heeft niemand, die lijdt, slechts met zijn lijden te doen, maar bovenal met Hem, Die het beschikte; niemand hoeft alleen te klagen, wanneer de nood aan de man komt, noch alleen op verwijdering van zijn smart te peinzen,

maar hij heeft eerst te vragen naar het doel en heeft na te denken over de ontcijfering van het duistere geheim. De nood brengt altijd nog iets anders dan alleen de smart. Hij draagt spreuken van God in zijn schoot verborgen. Wel hem, die ogen heeft, om die te vinden en een hart, om die te verstaan..

4. De koning nu sprak, juist toen zij te Samaria aankwam, tot Gehazi, de jongen, de dienaar van de man Gods, want hij had deze tot zich in zijn koninklijk paleis ontboden, om hem over zijn heer te ondervragen, in wie hij, ten gevolge van de onlangs voorgevallen gebeurtenissen (6: 24-7: 20), juist nu een bijzonder belang stelde, zeggende: Vertel mij toch al de grote dingen, die Elisa gedaan heeft; zij zijn mij van bijzonder gewicht, sinds de man reeds meer dan eenmaal zo krachtig in het politieke leven ingreep en wonderbaar hielp, waar ik aan alle hulp reeds wanhoopte (3: 10; 6: 8vv.; 30vv.).

Het is duidelijk, dat het hier meegedeelde voorgevallen is in de tijd toen Gehazi nog in Elisa's dienst was; de geschiedenis van Naämans genezing (5) is dus een latere gebeurtenis, want deze eindigde daarmee, dat Gehazi melaats werd en van zijn heer en diens omgeving scheiden moest. Aan de andere zijde moet het wonderwerk aan Naäman ook spoedig na de meegedeelde gebeurtenis hebben plaatsgehad, want wij staan reeds aan het einde van Jorams tijd; de gebeurtenissen, die vroeger omtrent de Sunamitische zijn meegedeeld, beslaan nog een tijdruimte van minstens vijf jaren; daarop volgde een hongersnood van 7 jaar, terwijl Joram slechts 12 jaren geregeerd heeft (3: 1). Wanneer wij dit behoorlijk in het oog houden, zo verkrijgen wij het overzicht van de gehele samenhang van deze geschiedenissen, waarop wij reeds bij 6: 10 wezen. De gebeurtenissen in 6: 24-7: 20 maken het derde en wel het sterkste zoeken van God naar Jorams hart uit, dat hij zich geheel en al tot Hem, de Heere, zijn God, bekere en ook aan den kalverdienst een einde maken zou, nadat hij zich reeds van de Baälsdienst van zijn vader en van zijn moeder had losgemaakt; hij is ook veel krachtiger dan te voren aangegrepen en voelt een sterke trekking tot de God van Israël, waarom hij zich hier zo levendig voor Elisa interesseert en om zijnentwil voor de Sunamitische zo voorkomend en tot hulp gereed is. Maar spoedig, nadat Naäman met de brief van zijn koning bij hen komt (5: 7vv.) is alle ogenblikkelijke geestdrift voor de man Gods weer verdwenen; hij denkt er niet eens meer aan, wat een uitverkoren werktuig van Zijn genade de Heere in deze man hem gegeven heeft en ook, toen Elisa zichzelf aan hem in herinnering brengt en hem uit zijn verlegenheid redt, vraagt hij er in het geheel niet meer naar, wat er van de Syrische hoofdman geworden is. Hij heeft de Heilige Geest, die aan zijn hart werkte, bedroefd; heeft dat niet kunnen doen, waartoe die hem drong en dreef; hij wil liever voortaan vrij blijven van de genadewerkingen van God om te kunnen blijven, wat hij was; daarom heeft hij zich ook verder met de profeet niet ingelaten. Maar met deze verstoktheid van zichzelf was ook het uur van het gericht gekomen over het huis van Achab, tot de drager waarvan hij reeds lang gesteld was (1 Koningen 21: 29). Dat gericht had hij door waarachtige boete en door levend geloof kunnen afwenden. In vs. 7 en in 9: 1vv. zullen wij horen, hoe het in Elisa's handen gelegd wordt de beide uitvoerders van dat gericht in hun ambt te stellen..

6. En de koning ondervroeg de vrouw, of het was, zoals Gehazi zo-even had meegedeeld, en zij vertelde het hem. Toen gaf de koning, tot veel meer bereid, dan zij van hem gebeden had, haar een kamerling (1 Koningen 22: 9) als zaakbezorger mede, zeggende: Doe haar

terughebben alles, wat het hare was, daartoe alle inkomsten van de akker, van de dag af, dat zij het land verlaten heeft, tot nu toe. 1)

1) Omdat haar bezittingen aan de Staat waren vervallen, kon de koning dit bevel met een gewenste uitkomst geven..

Vs. 7-15. Terwijl Elisa zich naar Damascus begeeft, om in de naam van Hem, die de Heerser is in alle landen van de heidenen, in Syrië die tot koning aan te stellen, van wie het woord van de Heere reeds tot Elia op Horeb gesproken heeft, komt deze in Benhadads gezant hem door Gods leiding reeds tegemoet. Benhadad ligt in een zware ziekte, en omdat hij van de aankomst van de man Gods hoort, zendt hij Hazaël met een rijk geschenk tot hem, om hem te vragen naar den afloop van de ziekte. Elisa maakt de koninklijke kamerling bekend, dat het de tegenwoordige ziekte niet is, die zijn heer de dood zal veroorzaken, maar iets anders, en ziet daarbij deze met een zo scherpe en doorborende blik in het oog, dat hij in verlegenheid raakt; want de profeet leest in zijn hart, als in een opgeslagen boek. Vervolgens begint de man Gods te wenen, en verzwijgt aan Hazaël, die naar de oorzaak van zijn tranen vraagt, niet, welk kwaad hij de kinderen van Israël doen zal. Met het woord: "De Heere heeft mij getoond, dat gij koning zijn zult over Syrië," laat Elisa hem gaan, en als hij thuis komt tot zijn heer, doet hij deze stikken onder een deken en neemt hij de Syrische koningskroon in bezit.

7. Daarna kwam Elisa, gedreven door de Geest Gods, omdat het nu de tijd was om de opdracht, aan Elia 22 jaar geleden gegeven, te volbrengen (1 Koningen 19: 15), te Damascus, de hoofdstad van Syrië, om op dezelfde wijze Hazaël tot koning van Syrië te roepen, zoals eens Samuel bij een van zijn reizen in het geheim David zalfde (1 Samuel 16: 1vv. 16.1). Elisa kwam daar, toen Benhadad, de tweede met die naam (1Ki 11: 25), de koning van Syrië, die nu reeds meer dan 34 jaar op de troon zat, ziek was, en men boodschapte hem, 1) zeggende: De man Gods is hierheen gekomen.

1) Elisa’s naam was zonder twijfel aan het Syrische hof reeds sinds de in 6: 8-23 meegedeelde gebeurtenissen, maar vooral ten gevolge van Naämans genezing (5: 2vv.) in grote eer..

8. Toen zei de koning tot Hazaël, zijn opperste kamerdienaar: Neem een geschenk in uw hand, zoals men een ziener behoort te brengen, wanneer men hem om raad vraagt (1 Samuel 9: 7), a) en ga de man Gods tegemoet, zoek hem op, en vraag door hem de HEERE, 1) de God van Israël, zeggende: Zal ik van mijn huidige ziekte genezen.

a) 1 Koningen 14: 2,3; 2 Koningen 1: 2

1) Dit sproot niet voort uit geloof aan de Alwetendheid van de God van Israël, maar uit een zelfde bijgeloof als waardoor Ahazia de god van Ekron om raad had laten vragen. Benhadad had door Naäman wel zoveel van Elisa, de profeet, gehoord, dat hij van hem met enige grond meende te kunnen verwachten, dat deze een antwoord op zijn bede zou geven..

9. Zo ging Hazaël, aan dat bevel gehoor gevende, hem, Elisa, tegemoet, en nam een geschenk, waarschijnlijk in geld (5: 5), in zijn hand, te weten, alle goed 1) van Damascus, allerlei

goederen, zoals die in de zo rijk gezegende hoofdplaats van de handel tussen Voor-en Achter-Azië waren, een last van veertig kamelen. En hij kwam tot Elisa, en stond voor zijn aangezicht en zei: Uw zoon Benhadad, de koning van Syrië, heeft van uw grote wonderdaden gehoord, en daarom mij tot u gezonden, om te zeggen, te vragen: Zal ik van deze ziekte genezen?

1) Alle goed, in de zin van: allerlei goed. Het geschenk bestond uit allerlei waren, die in Damascus verhandeld werden, en dat wel in overvloedige mate. Om er echter mee te schitteren en een grootse indruk ervan te geven, werd het geladen op 40 kamelen. Dit kwam met de Oosterse zeden overeen, om te pronken met hetgeen men gaf..

In het Oosten pronkt men graag met geschenken; men verdeelt ze met opzet op veel lastdieren, opdat ze des te meer in ‘t oog vallen..

17695-970703-1748-2Ki8.10 10. En Elisa zei tot hem: Ga, zeg, gij zult geheel niet
1) genezen, want, en dit zeg ik u, Hazaël! de HEERE heeft mij getoond, dat hij de dood zal sterven, namelijk door geweld, door een mensenhand.

1) Wij hebben hier een van de 15 plaatsen van het Oude Testament (Le 11: 21), waar het in de tekst staande woord al (= niet) volgens de aantekening van de Masorethen aan de rand niet zo moet worden verstaan, maar als een andere schrijfwijze voor wil (= hem). Volgen wij de Statenvertalers dan vervalt alle schijnbare verkeerdheid, alsof Elisa aan Benhadad slechts de halve waarheid wilde laten zeggen en hij hem met een valse hoop wilde bedriegen, terwijl het tweede gedeelte van de zin: "want enz." een woord voor Hazaël is. Intussen volgen alle andere oude vertalingen de lezing, die de Masorethen hebben aangegeven, terwijl een nader onderzoek van de toestand van de zaak juist zal aantonen, dat deze bevreemding wekkende uitspraak alleen met de samenhang van het geheel overeenkomt. Zonder twijfel droeg Hazaël reeds de gedachte in zich om, om zich na Benhadads dood van de troon meester te maken; hij rekende, naar het schijnt op een dodelijk einde van de tegenwoordige ziekte van zijn heer; voor het geval echter, dat hij herstellen zou, ontstaan er reeds in zijn hart gedachten, hoe hij een werkelijke genezing zal kunnen voorkomen en een einde aan het leven van de koning zal maken, vóórdat de kans voorbij zal zijn, om de schijn te geven, dat Benhadad een natuurlijke dood zou gestorven zijn. In Gods Raad nu was het besloten, dat Hazaël na Benhadad koning van Syrië zou worden; want Hij had zich hem verkoren tot een werktuig van Zijn gerichten over Israël, en wel van vreselijke, ontzettende gerichten, zoals die slechts een man ten uitvoer kon brengen, als die rechter in het Evangelie (Luk. 18: 1vv.), die God niet vreesde en geen mens ontzag. Tot zo’n karakter moest Hazaël eerst nog rijp worden; opdat hij ertoe rijp zou kunnen worden, moest vooraf de ware, levende God in zijn nabijheid gekomen zijn. In deze man Gods staat tegen de Syrische heiden als het ware de levende God met Zijn alziend en richtend oog, persoonlijk en lichamelijk over, en roept hem een, "terug" en een "hierheen" toe-een, "terug" van de weg van de schandelijkste trouweloosheid, een "hierheen" tot de Heere, de God van Israël, wat moet uw einde zijn, wanneer gij nu in Zijn gericht valt, nadat gij het gericht aan Zijn volk volbracht hebt? Waarlijk, ware Hazaël niet bovenmate hebzuchtig en eerzuchtig geweest, listig, en koud als een steen, had hij niet alleen moed, maar ook een gemoed gehad, hij ware van Elisa weggegaan met de belijdenis van Naäman: "Zie nu

weet ik, dat er geen God is op de gehele aarde dan in Israël. Uw knecht zal niet meer brandoffer of slachtoffer aan andere goden doen, dan de Heere." Dan had hij zonder te liegen op de vraag: "wat heeft Elisa u gezegd" (vs. 14), kunnen antwoorden: "Hij heeft tot mij gezegd: Gij zult zeker genezen." De nazin, die tot hem alleen en in vertrouwen gezegd was, ware uit zijn ziel gewist; daarom had hij die dan ook met volle waarheid kunnen weglaten. Alzo heeft hij uit Elisa's profetie wel de heerlijkheid van Israël's God en uit Elisa's blik wel de vermaning van Hem, die ook zijn Heere en Rechter is, en uit Elisa's tranen de grote genade, waarin het verbondsvolk boven alle volken van de aarde te roemen heeft, verstaan, maar tegen al het zoeken van God naar zijn hart, dat daarin voor hem lag, dat hart gesloten. Hij weet de blik te ontwijken en de tranen te trotseren; de profetie neemt hij daarentegen aan als een vrijbrief, zoals Judas de verrader, het woord: "wat gij doen wilt, doe het haastig" (Joh. 13: 27), en als hij thuis komt, volbrengt hij, wat voor zijn ontmoeting van de man Gods nog slechts als een verborgen gedachte in zijn ziel sluimerde..

Wij hebben deze verklaring van Dächsel laten staan, omdat zij de mening behelst van zeer velen en de vertaling volgt van Luther, de Engelse vertalers e.a. Echter zijn wij het met Keil eens, dat de vertaling o.a. van onze Statenvertalers de juiste is, en het woordje al (Lo) = niet, niet veranderd moet worden in wil (Lo) = hem. Hazaël zegt wel tot Benhadad, dat de profeet gezegd heeft: Gij zult zeker genezen, maar dit bewijst niet, dat Elisa hem zo'n misleidend antwoord heeft gegeven. Hazaël zegt dit enkel om Benhadad niet teleur te stellen en om zijn plannen van sluipmoord des te beter ten uitvoer te kunnen brengen. En al is het waar, dat Benhadad aan deze ziekte niet is gestorven, toch is hij er ook niet van genezen, maar, ziek zijnde, is hij door Hazaël vermoord..

11. En hij, Elisa, hield zijn gezicht staande, 1) zag Hazaël scherp in de ogen, en zette het vast, tot schamens toe, zag onafgewend zolang hem in het gezicht, totdat Hazaël zich schaamde en verlegen zijn ogen neersloeg; en de man Gods, daarop in een stroom van tranen uitbarstende, weende lang.

1)Letterlijk staat er: Hij deed vaststaan zijn gezicht. Elisa zag daarom Hazaël zeer scherp en lang in het gezicht, om hem te doen verstaan, dat hij met diens diepste gedachten bekend was, maar ook om de man eens goed in het aangezicht te zien, die over Israël zo'n vreselijke ellende zou brengen. Hazaël weet, wat Elisa met die blik en met dat wenen wil zeggen en aanduiden, voelt zich doorgrond, voelt dat de profeet een diepe blik in zijn hart geslagen heeft, maar veinst dat hij het niet weet en vraagt daarom (vs. 12): Waarom weent mijn heer?.

12. Toen zei Hazaël, verheugd dat hij een aanleiding had, om het zwijgen, dat hem in verlegenheid bracht, af te breken: Waarom weent mijn heer? En hij zei: Omdat ik weet, welk kwaad gij in de eerstvolgende tijden (10: 32vv.; 13: 3vv.; Hos. 10: 14; 14: 1) de kinderen van Israël doen zult; gij zult hun sterkten in het vuur zetten, en hun jonge manschap met het zwaard doden, en hun jonge kinderen verpletteren, en hun zwangere vrouwen het lijf opensnijden. 1) (Amos 1: 3vv.; 13 Hosea 10: 14; 14: 1).

1) Men zou gedacht hebben, dat de woorden van de profeet als een verpletterende bliksem zijn ziel getroffen zou hebben, maar integendeel stemde zij slechts overeen met zijn innerlijke

begeerte en werkte op hem als koesterende zonnestralen. En in plaats van te sidderen op de gedachte van zijn geweten met zulke gruwelen te zullen bezwaren, verlangt hij slechts met bevend ongeduld verder te vernemen, hoelang en op welke wijze hij zulke grote zaken, zoals hij, de snoodheid van zijn hart verradende, die gruweldaden noemt, verrichten zal. In de hoop uit de mond van de profeet nu ook nog de verzekering te vernemen, dat hem zijn reeds lang gekoesterd plan, om zich op de Syrische troon te verheffen, eindelijk zal gelukken, zegt hij, ogenschijnlijk argeloos en zonder oogmerk, maar nauwkeuriger bezien, met het sluwste doel en de snoodste geveinsdheid: Hoe, zo iets zou mijn hand volvoeren?.

Elisa's houding tegenover Hazaël moest laatstgenoemde bewijzen, dat hij wel door de Heere tot een roede bestemd was, om Israël te tuchtigen, maar dat zijn gruweldaden toch niet door de Heere werden gewild. Dit wenen, dit stap voor stap hem zeggen, wat het bestuur van de Heere was, zei Hazaël genoeg, dat zijn gruwelijke wreedheid op zichzelf bij de Heere vervloekt was, dat hij gebruikt zou worden tot straf dat hij een uitverkoren werktuig was tot strafoefening en niet tot zegen..

13. En Hazaël zei in gemaakte nederigheid, als verstond hij niet, hoe het mogelijk zou kunnen worden, dat hij, de onbeduidende mens, als een machtig en zegerijk bedwinger van Israël zou kunnen optreden: Maar wat is uw knecht, die een hond is (1 Samuel 24: 16), dat hij deze grote zaak doen zou? Dan moest ik eerst koning van Syrië worden in de plaats van de koning. En Elisa zei: De HEERE heeft mij getoond, dat Gij koning zijn1) zult over Syrië.

1) Plaats de geveinsdheid op de hoogte van macht en grootheid, en het zal niet lang duren, of het masker zal afvallen. De profeet bedoelde dus veel, toen hij zijn antwoord gaf op Hazaëls schijnbare afkeer van hetgeen hij hem beschouwende had meegedeeld. Hij zei hem als het ware: Hazaël, gij zat nooit op de troon van een koning en weet niet hoezeer dit een listig hart zal ontdekken.

15. En het geschiedde de volgende dag, dat hij, Hazaël, een deken 1) nam, en in het water doopte, en over zijn aangezicht, het aangezicht van Benhadad, uitspreidde, dat hij stierf. Hazaël verstikte de koning, die alzo verhinderd werd om hulp te roepen, terwijl men bovendien geen blijken van een gewelddadige dood kon bespeuren; en Hazaël, tegen wie niemand enige verdenking koesterde, werd koning in zijn plaats, omdat Benhadad waarschijnlijk geen zoon en opvolger had.

1) In het Hebreeuws Hamikbar. Afgeleid van een werkwoord, dat "vlechten" betekent is hieronder te verstaan een gevlochten bedeksel, dat in het water gedoopt zeer dicht werd, zodat het geen lucht doorliet. Wellicht dat het ook gebruikt werd, om de koortshitte af te koelen. Hazaël gebruikt dit middel tot sluipmoord, opdat er geen spoor van een gewelddadige dood aan het lijk bespeurd zou worden. Volgens Josefus was Benhadad bij de Syriërs zeer bemind, zodat zij hem na zijn dood afgodisch vereerden. Is dit waar, dan is het gedrag van Hazaël nog beter te verklaren en zijn wijze van doen in het ter dood brengen van de koning..

V. Vs. 16-24. Met de in de vorige afdeling meegedeelde aanstelling van Hazaël tot koning van Syrië zijn wij tot dat punt gekomen, dat Gods gerichten over het huis van Achab en de

kastijding van het door dit huis zo diep verdorven volk beginnen. Vóórdat de geschiedenis van het rijk van Israël verder voortgezet wordt, hebben wij vooraf met de twee naaste opvolgers van koning Josafat van Juda te doen. Deze toch heeft zich eens met Achabs huis verbonden, maar daardoor slechts bewerkt, dat Israël's verderf zich ook in Juda genesteld had, en daarom het gericht over het huis van Achab zich ook tot David's huis moest uitstrekken. Dit zou echter niet evenzo vernietigd worden als dat van Achab, maar toch moest Achabs bloed met kracht uit David's geslacht worden afgezonderd en in zijn reinheid, overeenkomstig de Goddelijke bedoelingen van het heil weer hersteld worden, omdat de reiniging van Israël van de afgodendienst van een Izebel aan de beide Godsmannen Elia en Elisa niet gelukt is. Allereerst wordt nu de geschiedenis van Jorams regering in de gewichtigste punten ons voorgesteld. Hij wandelt geheel op de weg van de koningen van Israël en doet wat zijn vrouw Athalia hem ingeeft, maar niet wat de Heere behaagt, zijn achtjarige regering is samengesteld uit zonde en schanden aan de ene en kastijding en rampspoed aan de andere zijde (vgl. 2 Kronieken 21: 4,20).

16. In het vijfde jaar nu van Joram, de zoon van Achab, de koning van Israël (d.i. in het jaar 891 v.Chr.), toen Josafat koning was van Juda, begon Jehoram, de zoon van Josafat, de koning van Juda, als mederegent van zijn nog levende vader, te regeren (891-889), totdat hij twee jaar later na diens dood tot de alleenheerschappij kwam (1Ki 22: 22).

19. Maar de HEERE, hoewel Hij, zoals wij in het volgende zullen zien, Joram wegens zijn gruwelen zwaar bezocht, wilde Juda niet verderven 1) omwille van David Zijn knecht
a) zoals Hij hem, David, gezegd had (2 Samuel 7: 12vv.), dat Hij hem te allen tijde voor zijn zonen een lamp zou geven, altijd een nakomeling op de troon zou laten blijven in wie het voor Israël ontstoken licht zou blijven voortschijnen.

a) 1 Koningen 11: 36; 15: 5 Psalm 132: 17

1) Hij kon het gemakkelijk, Hij kon het rechtvaardig, Hij kon het, zonder zich in het allerminst te benadelen, hebben gedaan, maar Hij wilde het niet doen, omwille van David Zijn knecht, niet om enige verdienstelijkheid in die koning, alsof hij God tot een schuldenaar had gemaakt, om zijn geslacht te begunstigen, maar omwille van de belofte, aan hem gedaan, dat hij een "lamp" zou hebben, dat is, een opvolging van koningen, uit hem voortgesproten, om zijn naam en zijn gedachtenis te bewaren en wel te allen tijde, d.i. tot op de komst van de Messias, want zo lang en niet langer was nodig de gelovige opvolging in David's huis, omdat dan vervuld zou wezen, Gods belofte en het verbond met David gemaakt..

21. Daarom trok Joram, toen de Edomieten zich onafhankelijk wilden maken, en waarschijnlijk alle Joden, die zich onder hen gevestigd hadden, om het leven hadden gebracht (Joël 3: 19), over naar Zaïr (= klein), een nietnader bekende Edomitische stad, en al de wagens met hem, om de Edomieten weer onder zijn macht te brengen; hij werd echter daar door de vijanden omsingeld en ingesloten; en hij maakte zich 's nachts op, 1)om zo mogelijk uit deze benauwde positie te komen, en sloeg de Edomieten, die rondom hem waren daartoe de oversten van de wagens, die men tot zijn bewaking gesteld had, zodat het hem gelukte te

ontkomen; door de geleden nederlaag was hij echter geheel verzwakt, en het volk, zijn krijgsleger, vluchtte in zijn hutten, zodat hij van elke verdere onderneming moest afzien.

1) Uit het verband van de zin blijkt duidelijk, dat hij door de Edomieten was omsingeld, maar ‘s nachts er zich nog doorheen kon slaan, zodat zijn leven gered werd. Zijn soldaten vluchtten naar hun tenten, dat is, naar hun woonplaatsen. Dit was een straf van God voor Joram, omdat hij de Heere had verlaten.

22. De Edomieten evenwel vielen, omdat Joram door God verlaten niets tegen hen vermocht, van onder het gebied van Juda af, tot op deze dag, waarop dit geschreven werd; door Amazia en Uzzia werden zij echter weer onderworpen (14: 7,22). Toen viel Libna, aan de oostelijke grens van de Filistijnse vlakte (Jos 10: 29), af, in dezelfde tijd, waarin Joram reeds zeer verzwakt was en bovendien door de Filistijnen en Arabieren in zijn hoofdstad bestookt werd (2 Kronieken 21: 16vv. 21.16).

VI. Vs. 25-29. In dezelfde geest als zijn vader regeert ook Ahazia, de enige van Jorams zonen die uit de tijd, toen hij door Filistijnen en Arabieren geslagen werd overgebleven is. Onder deze zesde koning van het rijk van Juda is het eigenlijk niet meer David’s huis dat te Jeruzalem regeert; het koningsgeslacht, waaraan de belofte toekomt, is ter zijde geschoven. Izebels dochter regeert in werkelijkheid en raadgevers uit Achabs bloed hebben zich in de stad van God gezeteld. Maar de Heere weet daaraan een einde te maken. Terwijl Ahazia met Joram de honing van Israël, ten strijde trekt tegen Hazaël van Syrië, om de stad Ramoth in Gilead weer te winnen, Joram, in de strijd gewond, zich naar Jizreël laat brengen tot genezing, en Ahazia hem daar bezoekt, heeft de Heere beide koningen op die plaats tezamen, waarop zijn besluit over Achabs huis uitgevoerd zal worden. Er blijft slechts over, dat Hij ook het zwaard uit de schede trekt, dat de beide hoofden van dit huis moet slaan, op welke wijze Hij dit doet, zal het volgende gedeelte mededelen (2 Kronieken 22: 1-7).

25. In het twaalfde jaar van Joram, de zoon van Achab, de koning Van Israël (in het jaar 883 v. Chr.), begon Ahazia, de zoon van Jehoram, de koning van Juda, te regeren.

26. Tweeëntwintig jaar 1) was Ahazia oud, toen hij koning werd en regeerde een jaar te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Athalia 2) de kleindochter van Omri, de koning van Israël, de stichter van die dynastie in het rijk van de Tien stammen, die door haar afgodendienst zoveel onheil ook over Juda’s rijk gebracht heeft (1 Koningen 16: 25vv.).

1) Wanneer in 2 Koningen 22: 2 zijn ouderdom bij het begin van zijn regering op 42 jaar geteld wordt, dan is dit duidelijk een schrijffout (m = 40 voor: b = 20); want omdat zijn vader Joram, 32 jaar oud, aan de regering kwam en 8 jaar geregeerd heeft (vs. 17), zo komen voor diens leeftijd slechts 40 jaar. Nu brengt ons bovengenoemde opgaaf van de ouderdom op het jaar 905 v. Chr. als Ahazia’s geboortejaar; terwijl wij vroeger (1Ki 19: 21), dit jaar als het jaar van het huwelijk van zijn vader met Athalia hebben aangenomen. Hiermee strijdt niet, dat Ahazia de jongste van zijn vaders zonen was; want dat deze reeds andere vrouwen had, vóórdat hij Athalia tot zijn hoofdgemalin (Gebirah; "1Ki 15: 10), maakte, blijkt daaruit, dat de

in 11: 2 vermelde Joseba geen lichamelijke dochter van Athalia, maar een van een andere gemalin van Joram was..

2) Zijn moeder was een dochter van Achab, zodat hij de goddeloosheid met de melk had ingezogen. Wanneer de mensen zich vrouwen verkiezen, moeten zij zich herinneren, dat zij tevens moeders verkiezen voor hun kinderen, waarnaar dan ook hun huis ingericht moet worden..

28. En hij trok, naar de raad van zijn bloedverwanten, met Joram, de zoon van Achab, naar de strijd te Ramoth in Gilead,
1) welke stad Joram na Benhadads dood weer tot het rijk van Israël wilde brengen, zoals zijn vader Achab reeds eenmaal beproefd had (1 Koningen 22: 3vv.). Hij streed tegen Hazaël, de koning van Syrië, die in hetzelfde jaar, 883v. Chr., op de troon gekomen was, en de Syriërs sloegen Joram, brachten hem in de strijd een zware wond toe, hoewel het voornemen lukte en de stad werkelijk bemachtigd werd (9: 14vv.).

1) Of de strijd met Hazaël bij Ramoth tot herovering van de door de Syriërs gewonnen stad, of slechts tot bewaring ervan tegen de Syriërs ondernomen werd, laat zich niet uitmaken. Uit 9: 14 blijkt alleen zo veel, dat Ramoth weer zich in het bezit van de Israëlieten bevond..

29. Toen a) keerde Joram, de koning, terug van Ramoth, terwijl hij de verdere leiding van de strijd aan zijn veldheren overliet, opdat hij zich te Jizreël, waar zich toen zijn hofleger bevond (10: 11vv.), helen liet van de slagen, die hem de Syriërs te Rama geslagen hadden, toen hij streed tegen Hazaël, de koning van Syrië. Enb) Ahazia, de zoon van Jehoram, de koning van Juda, kwam korte tijd daarna eveneens van het hooggelegen Rama af naar de vlakte aan de andere zijde van Bethsean, om Joram, de zoon van Achab te Jizreël te bezien, want hij was ziek, en Ahazia wilde persoonlijk bij zijn oom onderzoeken hoe het hem ging.

a) 2 Koningen 9: 15 b) 2 Kronieken 22: 6,7

Wie met de zondaars in hun zonden zich verenigen moeten verwachten, dat zij ook in hun straffen zullen delen..

20. En al het volk van het land was blij over deze gelukkige
wending van zaken, en de stad werd stil, 1) niet één
deed zich op ten gunste van de vorige heerseres, nadat zij,
zoals in vs. 16 verteld is, Athalia met
het zwaard gedood hadden bij of in het huis van de koning.

1) De blijdschap van het volk ziet op de kroning van Joas
en het stil zijn van de stad wordt gezegd ten gevolge van de
dood van Athalia. In plaats dat er een burgeroorlog ontstond
tussen de aanhangers van Athalia en die van Joas, hielden de
eersten zich stil, of gingen over tot die van de nieuwe
koning..

HOOFDSTUK 12.

REGERING VAN JOAS, KONING VAN JUDA.

Vs. 1-16. Nagenoeg de eerste 30 jaar van zijn regering, zolang zijn leidsman en raadsman, de hogepriester Jojada, hem ter zijde staat, regeert de op zevenjarige leeftijd op de troon verheven Joas geheel naar de wil van de Heere, en tot Zijn eer. Waren reeds ten dage van zijn kroning de Baäls-gruwelen uit Jeruzalem verwijderd, thans beijverde hij zich te meer om de tempel te herstellen, die, ofschoon hij eerst ongeveer 104 jaar gestaan had, in de laatste tijd veel breuken had gekregen. Eerst belast hij de priesters met dit werk; maar toen deze het 23ste regeringsjaar van Joas hadden laten voorbijgaan, zonder iets te doen, neemt hij zelf de zaak ter hand en brengt haar gelukkig ten einde (Vergelijk 2 Kronieken 24: 1-14).

1. In het zevende jaar van Jehu, de koning van Israël, d.i. in het jaar 877 voor Chr., werd Joas1) koning, zoals in 11: 4vv. is verteld, en regeerde veertig jaar tot 838, dus streng genomen slechts 39 jaar (vgl. 13: 10 met 14: 1) te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Zibja van Ber-sheba, op de zuidergrens van het stamgebied van Juda (2 Koningen 15: 28; 19: 32).

1) Joas kwam aan de regering een paar maanden vóór de Nisan van het bedoelde jaar, en stierf een paar maanden na de Nisan; maar deze maanden vóór en na het begin van het jaar worden voor volle jaren gerekend (1Ki 12: 24). Overigens is Joas van Juda, met wie wij hier te doen hebben, niet te verwisselen met die van Israël in 13: 10vv.. Evenzo moet men de beide opvolgers van koning Josafat van Juda goed onderscheiden van de beide opvolgers van Israël’s koning Achab; op Josafat volgden Joram (8: 16vv.) en Ahazia (8: 25vv.) op Achab omgekeerd eerst de oudere zoon Ahazia (1 Koningen 22: 52vv.) daarna de jongere Joram (3: 1vv.). Eindelijk: er is een Joahas in het rijk van Juda (2 Koningen 23: 31vv.) en ook een in het rijk van Israël (13: 1vv.).

2. En Joas deed, dat recht was in de ogen van de HEERE, al zijn dagen, waarin de hogepriester Jojada, wie hij zoveel te danken had, en die de ouderdom van 130 jaar bereikte (2 Kronieken 24: 15) hem onderwees 1) en tot alles goeds aanspoorde.

1) In 2 Kronieken 24: 2 wordt deze uitdrukking verwisseld met "al de dagen van de priester Jojada." Zolang daarom Jojada leefde en de koning naar hem luisterde, deed Joas wat recht was in de ogen van de Heere. Daarna gaf Joas gehoor aan de wens van de vorsten van Juda, om de afgoden te dienen, ja, meer dan dat, hij liet de zoon van Jojada zijn weldoener en raadsman, doden. Daaruit blijkt, dat dit "recht doen in de ogen van de Heere", was onder invloed van de priester, maar niet met een oprecht hart, zoals David in de instellingen van de Heere had gewandeld..

3. Alleen werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten (1 Koningen 15: 14).

Wat zou van de knaap Joas geworden zijn, indien hij aan het hof van zijn afgodische vader en zijn goddeloze grootmoeder was opgevoed? In Jojada gaf God hem oneindig meer, dan hij in vader en moeder verloren had. Voor een vorst, die reeds in zijn jeugd aan de regering komt, is er geen grotere weldaad, dan dat hem een oud en ervaren, godvruchtig en wijs man met lering en raad ter zijde staat! Gave God aan iedere jonge vorst een Jojada! Niemand heeft meer het onderwijs nodig in alles goeds, dan zij, die bestemd zijn om een geheel volk te regeren; en er is geen gewichtiger roeping dan die van onderwijzer en opvoeder van een toekomstige Regent. Maar helaas! dat ambt wordt niet altijd toevertrouwd aan mannen, die in ouderdom, ervaring, wijsheid en godsvrucht op een Jojada lijken..

4. En Joas, door zijn trouwe raadsman zeker aangespoord tot herstel van de tempel, die onder de regering van Joram, Ahazia en Athalia niet alleen verwaarloosd, maar opzettelijk beschadigd was (2 Kronieken 24: 7), zei tot de priesters, die hij het meest geroepen achtte, zowel om de gelden tot de bouw langzamerhand te verzamelen, als ook om daarna de uitvoering ervan te besturen: Al het geld van de geheiligde dingen, dat gebracht zal worden in het huis van de HEERE, al het uit heilige gaven voortspruitende geld, dat naar de wet van Mozes bij de tempelschat moet worden gevoegd, te weten in de eerste plaats het geld van hen, die overgaat tot de getelden, die voortkomt uit de heffing van de halve sikkel, die ieder van 20 jaar en daarboven als een hefoffer aan de Heere moet betalen (Exodus 30: 11vv.), verder het geld van een ieder van de personen naar zijn schatting, deels bij de lossing van de mannelijke eerstgeboorte (Numeri 18: 15vv.), deels bij geloften van iemand aan de Heere (Leviticus 27: 1vv.), en ten derde, al het geld dat in ieders hart komt, 1)om dat te brengen in het huis van de HEERE tot een vrijwillig offer.

1) Op drie soorten inkomsten wordt hier gewezen. De eerste was door het geld van hen die overgaat tot de getelden, d.i. die op de rol van de twintigjarige wordt ingeschreven. De tweede was, door het geld van een ieder van de personen naar zijn schatting, of letterlijk, door een ieders geld van de schatting, d.w.z. door die gelden, die moesten betaald worden bij ieder mannelijke eerstgeboorte en bij het volbrengen van een gelofte, en de derde was, al het geld, dat in ieders hart komt, d.i. de vrijwillige gave, of het vrijwillige offer. Duidelijk blijkt, hoe Joas handhaaft de rechten en instellingen van de Heere, door Mozes gegeven (zie Exodus 30: 11vv. en Numeri 18: 15vv.)..

5. Zullen de priesters tot zich nemen, een ieder van zijn bekende; van die Israëliet, die zijn priesterdienst erkent; en zij zullen de breuken van het huis verbeteren, naar alles, wat er voor breuk bevonden zal worden. 1)

1) Men merke wel op, dat de koning van de priesters niet verlangde, dat zij van de inkomsten, die naar de wet hun tot hun onderhoud toekwamen, zouden afzonderen tot herstel van de tempel; hij neemt voor de tempel slechts hetgeen reeds Mozes eenmaal voor de tabernakel bestemde..

Uit de veertigjarige regering van Joas vermeldt de schrijver van de Koningen hoofdzakelijk de verbetering en het herstel van de tempel, waarbij hij met zichtbare ingenomenheid verwijlt. Hij zou dit zeker niet gedaan hebben, indien hij daarin enkel een uiterlijk, noodzakelijk

geworden werk had gezien. De tempel is als woning van de HEERE te midden van Zijn volk het zichtbaar teken en onderpand van het Verbond. Werd met verheffing van de zo wonderlijk geredde spruit uit het huis van David tot koning tevens het losgerukt Verbond met de HEERE plechtig vernieuwd en hersteld, dan mocht ook het teken en onderpand daarvan, de tempel, die onder de regering van Joram, Ahazia en Athalia zo beschadigd en beroofd was, niet in die toestand gelaten worden. Die te herstellen moest veeleer het hoofddoel zijn van de nieuwe Davidische koning, die bij zijn komst aan de regering dat verbond opnieuw bezworen had. Zoals David, de grondvester, Salomo de stichter van het huis van de HEERE was, zo was Joas, met wie David's huis als van nieuw af begon, de hersteller van het heiligdom. Het betreft hier dus een zuiver theocratische daad, een feitelijke erkentenis en bezegeling van de vernieuwing en het herstel van het verbond, en juist daarom wordt zij als de verreweg gewichtigste en belangrijkste daad van Joas' regering zo uitvoerig verteld..

9. Maar de priester Jojada nam, zoals hem was opgedragen, een kist, 1) en boorde een gat in haar deksel, dat gesloten kon worden, en zette die bij het altaar ter rechterhand, als iemand inkwam in het huis van de HEERE, aan de zuidelijk van het brandofferaltaar gelegen ingang naar de binnenvoorhof; maar hij plaatste haar niet aan de binnenzijde van de ingang maar aan de buitenzijde (2 Kronieken 23: 8) op de voorhof van het volk aan; en de priesters, die de dorpel, de ingang bewaarden, staken daarin, in die kist, al het geld dat in het huis van de HEERE gebracht werd; 2) deze nieuwe verordening werkte zo goed, dat al de oversten en al het volk nu met vreugde en met mildheid bijdroegen (2 Kronieken 24: 10).

1) Het plaatsen van de kist voor het in te zamelen geld had tot doel, het voor de bouw te verzamelen geld van het overig inkomende en voor de priesters bestemde geld af te zonderen. Echter ook om de voor de bouw te verzamelen bij belasting te vermeerderen, omdat het te verwachten was, dat het volk meer geven zou, wanneer de collecte voor het bijzondere doel van het herstel van de Tempel gebruikt zou worden, als wanneer men slechts aan de priesters de wettige en vrijwillige belasting moest geven, wanneer geen gever wist, hoeveel dan voor de bouw zou worden aangewend..

De koning nam daarom het herstel op zich, niet omdat hij de Priesters niet vertrouwde, alsof zij zich aan misbruik van vertrouwen hadden schuldig gemaakt (het tegendeel blijkt genoeg uit vs. 10), maar, omdat er te weinig gegeven werd door het volk. Wat er overbleef, nadat ervan af was genomen, wat moest dienen tot onderhoud van de priesters en voor de dienst, was niet noemenswaard en in elk geval veel te weinig, om daarvan iets wezenlijks te doen tot herstel van de Tempel..

2) Op deze instelling berust die van de 13 offerkisten in de voorhof van de vrouwen ten tijde van de Herodiaanse tempel, (MATTHEUS. 27: 6 Mark. 7: 11; 12: 41 Luk. 21: 1vv.)..

13. Evenwel1) werden, zolang de eigenlijke reparatie van de tempel niet afgelopen was, niet gemaakt voor het huis van de HEERE, zilveren schalen, gaffels, sprengbekkens, trompetten, noch enig gouden vat, of zilveren vat, van het geld, dat in het huis van de HEERE gebracht werd.

1) Tussen vs. 14 en 15 van onze tekst en vs. 14 van de Kronieken (2 Kronieken 24: 14) treedt ons een verschil tegemoet, waarvan de oplossing echter bij nauwkeurige opvatting van de woorden dadelijk gevonden wordt. Volgens de mededeling hier, werden geen zilveren en gouden gereedschappen, schalen, messen, enz. van het inkomende geld gemaakt, maar men gaf het tot verbetering van het Huis. In de Kronieken wordt bericht: Toen zij de verbetering voleindigd hadden, brachten zij de rest van het geld voor de koning en voor Jojada, en de koning besteedde het voor de gereedschappen voor het huis van de Heere, tot gereedschappen voor de dienst, enz. Let men hierbij op Kekallotham = hun gereedschappen, zo kan van tegenspraak geen sprake zijn, omdat de woorden van deze tekst, ja niets anders zeggen, als dat men van het inkomende geld niets besteedde tot vervaardiging van de gereedschappen voor de dienst, zolang als het herstel van het Huis duurde. Wat daarna gebeurde, daarvan is in ons, tot op de hoofdzaak zich beperkend, bericht niets gezegd; dit leren wij uit de Kronieken kennen..

14. Maar zij hielden de eerste bestemming vast in het oog en gaven dat aan degenen, die het werk deden; en zij verbeterden daarmee het huis van de HEERE; 1) pas later, toen er na afloop van de bouw nog een aanzienlijk overschot was, besteedde men dit tot vervaardiging van de bovengenoemde voorwerpen (2 Kronieken 24: 14).

1) Het nodige en nuttige moet te allen tijde vóór het mooie en prachtige gaan; pas wanneer het eerste voorhanden is, mag men aan het laatste denken. Hoe dikwijls gebeurt het juist omgekeerd..

15. Daartoe eisten zij geen rekening 1) van de mannen, die zij dat geld in hun handen gaven, om aan degenen, die het werk deden, te geven, want zij, de aangestelde werkmeesters en opzichters, handelden getrouw; men verdacht hen niet van enige oplichterij-zo groot was overal de geestdrift voor het heilige werk.

1) Wat een mooi getuigenis voor bouw- en handwerkslieden als men hen onbepaald vertrouwen kan en men hen niet hoeft na te gaan. Waar met overleg en eerlijkheid gehandeld wordt, geeft de Heere zegen en gedijen..

16. Maar met betrekking tot de boven vs. 4 vermelde gelden hebben wij tenslotte nog op te merken: Het geld van schuldoffer, en het geld van zondoffers 1) (Leviticus 5: 16 Numeri 5: 5vv.), werd in het huis van de HEERE niet gebracht, want het was voor de priesters, en zij moesten ook van dit deel van hun inkomsten geen afstand doen (vs. 7vv.).

1) Van de zondoffers mochten zij geen geld vorderen; men moet dus aannemen, dat het een gebruik was geworden om hun, behalve het offervlees (Leviticus 6: 19) nog een vrijwillige gave in geld te schenken. God woont wel niet in tempels van mensenhanden gebouwd (1 Koningen 8: 27 Hand. 7: 48); men kan Hem in een ruïne evengoed aanbidden als in het heerlijkste kerkgebouw. Maar als het huis, waarin een gemeente bijeenkomt, om de Heere te loven en te prijzen, Zijn woord te horen en de Sacramenten te ontvangen, in bouwvallige en gebrekkige toestand wordt gelaten, geeft men de Heere de eer niet, die Hem toekomt. Waar de kerken tot ruïnen worden, daar is het ook met de godsvrucht en de vroomheid gebrekkig

gesteld, maar waar liefde tot God en vreugde in Zijn Woord troont, ziet men geen vervallen Godshuizen. Een tijd, waarin men grote sommen tot herstel en opbouw van paleizen, schouwburgen, balzalen en dergelijke besteedt, terwijl de bedehuizen klein, armoedig, bouwvallig en onogelijk blijven, is een tijd van verval in het godsdienstige en lijkt op de tijd, waarin Athalia over Juda regeerde. De apostel zegt van de Christelijke gemeente (2 Kor. 6: 16): Gij zijt de tempel van de levende God. Ook deze tempel kan in verloop van tijd door ongeloof, werelds leven en streven, door zede- en bandeloosheid bouwvallig en gebrekkig worden. En waar zijn de gemeenten, waaraan niets verkeerds gevonden wordt, waar niets te verbeteren valt? Hoe velen zijn ruïnen, en dreigen in te storten! Wie de tempel van God schendt of laat schenden, die zal God schenden (1 Kor. 3: 17). Deze schade kan men niet met geld herstellen, zij kan slechts daardoor verwijderd worden, dat allen tot de levende Steen komen, die van de mensen verworpen, maar bij God uitverkoren en dierbaar is (1 Petrus 2: 4-6)..

Omdat volgens de wet (Leviticus 6: 19) bij het zondoffer geen geld mocht worden gegeven, wel bij het schuldoffer (de waarde vermeerderd met een vijfde gedeelte, Numeri 5: 19), is de algemene mening, dat later bij het zondoffer voor de Heere, nog voor de priesters een vrijwillige gave in geld is gevoegd voor hun bemoeiingen..

Vs. 17-21. Na de dood van Jojada die, volgens het bericht in de Kronieken, in hoge ouderdom stierf, en wiens lijk bij de koninklijke graven op Sion werd bijgezet, is de regering van Joas een zeer ongelukkige. Hoezeer hij zich door afval van de Heere en door de moord op de zoon van zijn weldoener, Jojada, bezondigt, wordt hier niet verder vermeld; maar wel horen wij hier van zijn diepe vernedering, onder de heerschappij van de Syrische koning Hazaël, wiens aftocht van Jeruzalem hij zich met hoge schatting moet kopen, en van zijn onterende dood door de hand van twee van zijn hovelingen (Vergelijk 2 Kronieken 24: 15-27).

17. Toen Joas nog te Jeruzalem regeerde, maar toch, sinds de dood van de hogepriester Jojada, van de Heere was afgevallen, en daardoor en vooral ook door de moord op Zacharia, de zoon van Jojada, Gods toorn op zich geladen had (vgl. 2 Kronieken 24: 14b tot 23a) trok Hazaël, de koning van Syrië, nadat hij omstreeks het jaar 840 v. Chr. koning Joahaz van Israël geheel verslagen had (13: 3, 7), met een betrekkelijk klein getal troepen langs de kust van de Middellandse Zee, op naar het rijk Juda, en streed tegen Gath, de voormalige stad van de Filistijnen (Jos 13: 3), die echter door David bij zijn rijk ingelijfd (2 Samuel 8: 1), en door Rehabeam later versterkt is (2 Kronieken 11: 8), en nam haar in; daarna stelde Hazaël zijn aangezicht, om tegen Jeruzalem op te trekken en ook de hoofdstad van het land in zijn macht te krijgen.

18. Maar Joas, de koning van Juda, nam, omdat hij door de vijanden op het zeerste werd benauwd-want deze had hem reeds een zeer zware nederlaag toegebracht (2 Kronieken 24: 23vv.) zich niet meer wist te redden, al de geheiligde dingen, die Josafat, en Joram, en Ahazia, zijn vaderen, de koningen van Juda, de Heere geheiligd hadden,
1) en zijn eigen geheiligde dingen, en al het goud, dat gevonden werd in de schatten van het huis van de HEERE en van het huis van de koning, en zond het tot Hazaël, de koning van Syrië, om deze tot de aftocht te bewegen; toen trok hij ook werkelijk op van Jeruzalem,

zonder de stad te belegeren, maar liet Joas met zijn wonden, hem in de strijd toegebracht, in zwaar lijden achter (2 Kronieken 24: 25).

1) Ofschoon Joram en Ahazia beiden de Baäl dienden kunnen zij toch als koningen uit staatkundige inzichten, ja nu en dan zelfs uit een opwelling van uitwendige vroomheid enige geschenken hebben gegeven..

In gevallen van uitsluitend gevaar mag voor geoorloofd gehouden worden, de gewijde dingen tot verdediging van het vaderland te gebruiken; maar behalve dat Joab dit deed uit vleselijke bekommering en uit wantrouwen van de Macht en Goedheid van God, die zich ten voordele van zijn vaderen tegen veel machtiger vijanden zo wonderbaar vertoond had, zo kon het in hem niet gespaard worden, omdat hij door zijn afval van God deze gevaren over zich had gehaald..

Met goud en zilver kan men wel zich loskopen uit de macht van een geldgierig mens, maar niet van het rechtvaardig oordeel van God; hier helpt alleen boete en bekering (Ezechiël. 18: 26-28)..

Deze geschiedenis moet met die in 2 Kronieken 24: 23 vermeld verenigd worden. Eén oorlog van Hazaël wordt hier meegedeeld, waarin eerst de vorsten van Juda verslagen worden door het Syrische leger, tengevolge waarvan Joas de belegering en plundering van Jeruzalem afkoopt, door Hazaël de geheiligde dingen te zenden..

20. En zijn knechten, twee van zijn in zijn onmiddellijke dienst staande hofbeambten, stonden op tegen hem, vanwege zijn aan Zacharias gepleegde misdaad, en maakten een verbintenis met elkaar, en sloegen Joas in het huis Millo, het kasteel van de vroegere Davidsburcht (2 Samuel 5: 9), dat aan de weg was gelegen, die afgaat naar Silla, 1) dus overeenkomende met de tegenwoordige Davidsstraat, die van de Jaffapoort dwars door de stad tot aan het Haremsplein loopt.

1) Abarbanel is van mening, dat hier een ander Millo, dan het kasteel van de vroegere Davidsburcht is bedoeld en dat het daarom nader is omschreven door "dat afgaat naar Silla", om het van het eerste Millo te onderscheiden. Anderen, zoals Fürrer (in Schenk’s Bibellex. IV. 222), zijn van oordeel, dat het het bekende Millo is, en voegt er tot opheldering bij: Openbaar stond Millo met de ene voet op de brede straat van het Tyropoiondal, terwijl de andere voet op het buitenste terras van de bovenstad rustte.

21. Daar, waarheen hij vermoedelijk tot zijn veiligheid, toen Jeruzalem bedreigd werd, zich had teruggetrokken, en dat hij vanwege zijn wonden niet weer had kunnen verlaten, achterhaalde hem de goddelijke wraak. Want, zoals boven verteld is, Jôzacar, of kortaf Zabat, de zoon van de Ammonitische Simeath, en Jozabad, de zoon van de Moabitische Somer, of Simrith, zijn knechten, sloegen hem dat hij stierf; 1) en zij begroeven hem met zijnvaderen in de stad van David 2) maar niet in de graven van de koningen, maar op de aangrenzende akker (1Ki 2: 10); en Amazia, zijn zoon, werd koning in zijn plaats 3) (14: 1vv.).

1) Koning Joas was volstrekt niet een door geest en kracht uitstekend regent. Gebrek aan zelfstandigheid en zedelijke zwakheid waren de hoofdtrekken in zijn karakter. In Jojada vond hij de steun, die hij behoefde; na de dood van deze opvoeder en raadsman raakte hij, ofschoon op vergevorderde leeftijd, op erge dwaalwegen. Grote zwakheid was het, dat hij, die het verbond met de HEERE vernieuwd en de tempel hersteld had, aan de beden van de Groten in Juda, die hem door hun onderworpenheid vleiden, gehoor gaf, en hun de verboden, weelderige en ontuchtige Aschera- en Astartedienst toestond (2 Kronieken 24: 17vv.). Meer dan zwakheid was het, dat hij, toen de zoon van zijn vaderlijke raadgever Jojada, de profeet Zacharia, tegen deze wanorde getuigde en ongeluk profeteerde, deze stenigen liet (2 Kronieken 24: 20vv.). Niet minder zwak bewees hij zich ook tegenover de heidense Hazaël; in plaats van deze met een slechts klein leger naderende vijand, zoals een Hizkia (19), in vertrouwen op de Heere dappere tegenstand te bieden, geeft hij hem, om hem tot de aftocht te bewegen, zowel de schatten, die zijn voorvaderen hadden verzameld, als alles, wat hij zelf sinds jaren aan het heiligdom had geschonken, onvoorwaardelijk over (vs. 18vv.; 2 Kronieken 24: 24). Dit alles kan oorzaak hebben gegeven tot grote verbittering onder het volk, en aanleiding tot de samenzwering, die zijn dood ten gevolge had. De zevenjarige koning werd, toen hij de troon besteeg, door het volk toegeroepen: De koning leve! en het jubelen en het trompetten wist van geen ophouden. Samenzwering van zijn eigen dienaren, opstand en moord zijn het besluit van zijn veertigjarige regering. Sic transit gloria mundi..

2) Hij was de eerste koning in Juda, die een geweldige dood door de hand van zijn onderdanen vond, en zo groot was de verbittering, dat hij niet eens in de koninklijke graven ter aarde besteld werd. Zo smadelijk liep het af met dit wonderkind..

3) Hieruit blijkt wel, dat het een bijzondere wraakneming was en volstrekt geen poging, om zich van de troon van Juda meester te maken, zoals vroeger Baësa en Zimri in het rijk van Israël hadden gedaan. Josefus zegt, dat zij bijzondere vrienden waren van Zacharia, de zoon van Jojada, die Joas had laten stenigen. De schrijver van de Kronieken deelt ook opzettelijk mede, dat het was, om de moord aan die profeet begaan. Hierdoor trof Joas het oordeel van God, al kwam aan deze mannen de wraak niet toe..

HOOFDSTUK 13.

REGERING VAN JOAHAZ EN JOAS.

Vs. 1-9. Zo min Jehu, met wie een nieuw koningshuis in Israël begonnen was, met de staatkunde van Jerobeam I brak, en de kalverdienst vaarwel zei, evenmin veranderde zijn zoon en opvolger Joahaz iets in deze nu eenmaal door de koningen uit het rijk van de tien stammen gevolgde staatsmanswijsheid; daarom houden Gods tuchtigingen aan, ja de druk die de Syrische koning Hazaël het rijk doet ondervinden, klimt op het hoogste, zodat hij van de krijgsmacht slechts een klein overschot overhoudt, en ook een groot deel van het aan deze zijde van de Jordaan gelegen gebied onder de macht van de vijand komt. Deze nood dringt daarop de persoonlijk voor goddelijke indrukken niet onontvankelijke koning om het aangezicht van de Heere te zoeken; en de Heere verhoort ook zijn gebed, wordt met ontferming bewogen over Israëls nood, en bereidt een tijd van hulp onder de beide opvolgers van de tegenwoordige heerser, ofschoon deze zelf onder de druk blijft, zolang hij regeert.

1. In het drieëentwintigste (of: in het eenentwintigste) 1) jaar van Joas, de zoon van Ahazia, de koning van Juda, d.i. 856 v. Chr. werd Joahaz, de zoon van Jehu, koning over Israël, te Samaria, en regeerde zeventien jaar (juister: zestien jaar en enige maanden, tot 840 v. Chr.).

1) Aldus werd reeds door Josefus de opgave van de grondtekst verbeterd, die op een schrijffout (gk in plaats vanak) schijnt te rusten. De noodzakelijkheid van dit herstel blijkt allereerst daaruit, dat volgens vs. 10 Joas, de zoon van Joahaz, zijn vader in het 37ste, niet in het 40ste jaar van Joas uit Juda in de regering opvolgde, zoals het anders zou moeten zijn (23 + 17 = 40). Maar bovendien werd in hfst. 12: 1 gezegd, dat Joas uit Juda koning werd in het 7de jaar van Jehu; omdat deze volgens 10: 36 over Israël 28 jaar geregeerd heeft, zo volgt, dat hij in het 21ste jaar van Joas uit Juda gestorven is..

Ook Keil deelt deze mening. Thenius wil het drieëntwintigste jaar behouden, maar leest dan in vs. 10 in plaats van in het 37ste, in het 39ste jaar. Dit verandert aan het feit zelf betrekkelijk niets. Anderen zijn van mening- wij zien niet in dat dit niet aannemelijk is-dat Joas een of twee jaar voor de dood van Joahaz, door zijn vader tot regent is aangesteld, zoals dit vroeger gebeurd is met Joram, de zoon van Josafat. Vooral met het oog op vs. 5, waarin van een verlosser sprake is, die niemand anders dan Joas geweest kan zijn..

3. Daarom ontstak de toorn van de HEERE tegen Israël, omdat het, niettegenstaande de tot hiertoe reeds ondervonden zware tuchtigingen (10: 32vv.), en de voortdurende werkzaamheid van de profeet Elisa in zijn zonden van afval van Hem volhardde; en Hij gaf hen nog meer in de hand van Hazaël, de koning van Syrië, en in de hand van Benhadad, de zoon van Hazaël, die als zegevierend veldheer de legers van zijn vader aanvoerde, en de kinderen van Israël in een slag bij Afek, westelijk van Sunem (1 Koningen 20: 26), bijna geheel vernielde (vs. 7), al die dagen, 1) zolang Joahaz regeerde (vs. 5).

1) Zo kwaad en bitter viel het hen tegen God te zondigen en Hem te verlaten; want toen zij de Heere dermate tergden, dat Hij hun omheining wegnam en hun scheidsmuur verscheurde (Jes.

5: 5), diende de geaardheid van het land alleen ter uitlokking van hun naburen, om hen te plunderen en uit te roeien. De zonde vernedert een volk in zoverre, dat zij het verachtelijk en ellendig maakt..

4. Maar Joahaz, door deze zware tuchtiging eindelijk in de laatste jaren van zijn regering tot bezinning gebracht, bad het aangezicht van de HEERE ernstig aan 1) (vgl. 1 Koningen 13: 6); en de HEERE verhoorde hem, wel niet aanstonds op zichtbare wijze, zodat Hij hem zelf reeds een zege over de Syriërs deed behalen, maar toch door als vrucht van zijn gebeden een betere tijd voor Israël te geven aan zijn beide opvolgers Joas (vs. 22vv.) en Jerobeam II (14: 25vv.); want Hij, de Heere, zag de verdrukking van Israël, dat de koning van Syrië hen verdrukte, en thans, nadat deze reeds onder Jehu geheel Gilead had weggenomen (10: 33), ook aan deze zijde van de Jordaan vele steden onder zijn macht hield (vs. 25).

1) Het was de oude ere van Israël, een biddend volk te wezen, en hier vinden wij die eer enigszins verlevendigd, want Joahaz, hun koning, in grote benauwdheid zijnde, bad het aangezicht van de Heere ernstig aan. Hij overwoog, dat God en God alleen het volk uit al hun voorgaande verlegenheden gered had, dat niemand buiten Hem hen thans kon verlossen en dat dit niet te verwachten was van de kalveren of van de afgoden, die zij boven Hem hadden gesteld, om welke reden hij dan ook, door volstrekte noodzakelijkheid gedreven, tot God de toevlucht nam, om hulp te vinden..

Noch in de dagen van Jehu, noch in die van Joahaz lezen wij iets van de werkzaamheden van de profeet Elisa. Bij Joram, de goddeloze opvolger van Achab, treffen wij hem nog meermalen aan, maar niet bij zijn beide opvolgers. De reden is makkelijk te verklaren. Elisa weet, dat het de tijd van het oordeel is over Israël. Hazaël heeft hij moeten zalven over Syrië, opdat deze een zware tuchtroede over Israël zou zijn. Die oordelen van God zullen voltrokken worden aan het rijk van de tien stammen. De profeet heeft dus geen tijd van verademing te voorspellen, geen redding en verlossing aan te kondigen. Wat hij kan doen, is alleen het aangezicht van zijn God zoeken, opdat deze in de toorn van het ontfermen gedachtig zou zijn. Hij trekt zich dan ook in de eenzaamheid van zijn bediening terug. Als straks Joas koning is geworden en Elisa weet, dat de Heere weer Zijn aangezicht gewend heeft tot Zijn volk, kondigt hij op zijn sterfbed deze nog de overwinning op de Syriërs aan, omdat hij weet, dat de Heere hem tot een verlosser van Zijn volk wil gebruiken. Wij lezen ook niet, dat Jehu of Joahaz van hun zijde zich tot de profeet gewend hebben..

5. (Zo gaf de HEERE Israël later, toen Joahaz reeds gestorven was, zowel in diens eerste als in zijn tweede opvolger, een verlosser, 1) dat zij van onder de hand van de Syriërs uitkwamen, terwijl Joas de steden aan deze zijde van de Jordaan weer bevrijdde, maar Jerobeam II Gilead heroverde en de kinderen van Israël, van nu af weer vreedzaam en zeker, woonden in hun tenten als te voren.

1) Met dit woord: "Heiland" of "Verlosser" is wel hoofdzakelijk aan Jerobeam II gedacht, in betrekking tot wie het in 14: 27 heet: "en de Heere verloste hen door de hand van Jerobeam, de zoon van Joas," zodat men zou kunnen aannemen, dat in dezelfde tijd, waarin Joahaz het aangezicht van de Heere heeft gezocht, aan het koninklijk huis juist het kindje is geschonken,

dat eenmaal aan het land de volkomen redding aanbrengen zou. Intussen ziet het woord zonder twijfel ook op de voorlopige hulp door Joas (vs. 12-25)..

Men zie hierin, hoe de behoudenis van een volk alleen gelegen is in de erkentenis en aanbidding van de alleen ware God, omdat Joahaz daarop, ofschoon alles tot het uiterste gebracht scheen, verademing, ja, rust kreeg. Bij God is vergeving, opdat Hij gevreesd worde..

6. Nochtans was dit helpen en redden van de zijde van de Heere slechts, zoals in vs. 4 gezegd is, vrije erbarmen, nadat Joahaz zich minstens in iets verootmoedigd had, maar geenszins een volkomen bedeling van Zijn Goddelijke genade in onvoorwaardelijke opheffing van Zijn gerichten. Want niettegenstaande Joahaz het aangezicht van de Heere zocht, weken zij, de kinderen van Israël, noch onder hem, Joahaz, noch onder zijn beide opvolgers (vs. 11 14: 24) niet af van de zonden van Jerobeam, die Israël zondigen deed maar hij wandelde daarin; en het bos, de door Achab opgerichte (1 Koningen 16: 33), maar die door Jehu bij zijn uitroeiing van de afgodendienst (10: 26vv.)niet mede vernielde Aschera of Astarte-zuil, bleef ook staan te Samaria).

De Heere had in tijd van nood en benauwdheid een wereldse verlosser gegeven; ons heeft Hij een geestelijke Heiland gegeven, die ons redden kan en wil uit de hand van de allergrootste vijanden: zonde, dood, duivel en hel (Luk. 1: 69-71). Wat hebben wij te verwachten, wanneer men ook van ons moet zeggen: "Nochtans weken zij niet af van de zonde.".

Zoals Joahaz bidt, menigeen in de nood en is de nood voorbij, dan verdwijnen de goede aandoeningen ook weer spoedig..

8. Het overige nu van de geschiedenissen van Joahaz en al wat hij gedaan heeft, en zijn macht, of dapperheid die hij, niettegenstaande zijn zware nederlagen, in de strijd tegen de Syriërs bewees, zijn die niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël? (1Ki 14: 19)

9. En Joahaz1) ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem te Samaria (1 Koningen 16: 28; 22: 37; 2 Koningen 1: 17; 10: 35 en Joas, zijn zoon, regeerde in zijn plaats.

1) Aangaande de regering van koning Joahaz hebben wij slechts spaarzame berichten: de Kroniek vermeldt haar in het geheel niet. Was het rijk reeds in Jehu’s laatste tijd gedaald (10: 31-33), het zonk onder deze koning in elk opzicht nog veel meer. Niet slechts duurde de kalverdienst voort, maar de weelderige Ascheradienst herstelde zich. Maar daardoor bleek het, dat de uitroeiing van het huis van Achab, de grondvesting van een nieuwe dynastie, de vernietiging van de afgodsdienst, kortom de gehele geweldige en bloedige omwenteling (8 en 10) van nul en generlei waarde was. De reeds onder Jehu begonnen strafgerichten en tuchtigingen namen dus toe en brachten het rijk nabij de ondergang. Pas nu vluchtte Joahaz in angst en vertwijfeling tot de Heere, die zich weer over Zijn volk erbarmde. Met recht zegt Schlier van Joahaz: "Zijn gebed was het beste, dat hij zijn opvolgers naliet." De toestand onder zijn regering bewijst met een feit, dat de beeldendienst altijd weer tot afgodendienst voert en dat er slechts één schrede tussen beiden is; hij toont in het algemeen, hoe het onkruid

van godsdienstige afdwaling en verkeerdheid, heeft het eenmaal in de grond van een volk wortel gevat, telkens opnieuw opkomt, met hoeveel kracht men het ook uitroeit, en dat het stormen en onweren beter kan verdragen dan de goede planten. Christelijke volken blijven veel meer verkleefd aan de dwalingen, die onder de Christelijke waarheid zijn ingeslopen, dan aan deze waarheid zelf. Aan de andere zijde verschijnt hier de God, die Israël's lot bestuurt, als degene, die wel over de zonden en de afval van Zijn volk in toorn ontbrandt, maar niet eeuwig de toorn behoudt en niet ophoudt, om barmhartig en genadig, geduldig en van grote goedertierenheid en trouw te zijn (Exodus 34: 7 34.7 Psalm 103: 8, 9), en die, wanneer zij uit de angst roepen, hun geschrei hoort en op Zijn tijd de Verlosser zendt..

Vs. 10-13. Ook Joas, die thans de koningstroon in Samaria heeft bestegen, regeert in de geest van zijn vader en grootvader, en laat de kalverdienst voortduren. Met deze korte schets van Zijn geschiedenis vergenoegt zich de voor ons liggende afdeling, terwijl verdere mededelingen daarover voor de volgende twee afdelingen worden overgelaten, waarvan de ene met het einde van de profeet Elisa, de andere met de regering van koning Amazia van Juda zich bezighoudt. De geschiedenis van Joas wordt hier op de gewone wijze voorlopig voor afgehandeld gehouden.

10. In het zevenendertigste jaar van Joas, de koning van Juda, d.i. 840 v. Chr. werd Joas, de zoon van Joahaz, koning over Israël te Samaria, en regeerde zestien jaar,1) tot 824 v. Chr., nauwkeurig genomen, dus slechts veertien jaar en enige maanden, die deels in het jaar 824 vallen (1Ki 12: 24).

1) De berekening in jaren sinds de geboorte van Christus kan des te minder met nauwkeurigheid worden gedaan, omdat ook de Christelijke kalender zo lang gebrekkig was. Het is bekend, hoe Peter d'Ailly aan het beroemde Concilie van Constanz (1414 na Chr.) zijn vermaning tot verbetering van de kalender richtte en Nicolaas van Cusa in het jaar 1436 een verhandeling over hetzelfde onderwerp aan het Concilie van Bazel overlegde; beiden duidden de toestand van de kalender aan als een grote ergernis van de Kerk, doordat het jaar tot hiertoe op 365 1/4 dag werd gerekend, terwijl het in werkelijkheid meer dan 11 minuten kleiner is, hetgeen elke 128 jaar een dag bedraagt. Maar pas in het jaar 1582 kwam de zaak door paus Gregorius XIII tot uitvoering, en zelfs deze verbeterde kalender was nog niet volkomen voldoende..

11. En hij deed, zoals zijn beide voorgangers Jehu (10: 31) en Joahaz (vs. 2) dat kwaad was in de ogen van de HEERE; hij week niet af van al de zonden van Jerobeam, de zoon van Nebat, die Israël zondigen deed, maar hij wandelde daarin, ofschoon hij de profeet Elisa toegenegen was (vs. 13vv.), en ook overigens een edel karakter betoonde (14: 8vv.).

Elia en Elisa hebben volbracht wat zij volbrengen moesten, naar het oogmerk van hun zending; zij hebben Israël nog eenmaal van de rand van het verderf, waartoe de afval van de levende God hen voerde, teruggebracht en gered; zij hebben eindelijk door Jehu's hand de afgodendienst omvergeworpen, die bij Elia's optreden zegevierde, en de erkentenis, dat de Heere God is en Hem alleen aanbidding en eer toekomt, en Israël nog eenmaal de overwinning doen behalen. Dit feit staat vast, en van geen enkele zijde wordt het enigszins

tegengesproken, dat wij in Elia en Elisa twee van de grootste hervormende vernuften van Israël moeten erkennen. Hun verdienste wordt ook op generlei wijze daardoor verkleind, dat Jehu, die met zo'n verterende ijver de Baäl neerwierp, met zijn huis nu toch niet geheel tot de zuivere godsdienst terugkeerde, maar de kalverdienst, door Jerobeam ingevoerd, liet voortduren; het blijft de roem van deze mannen, indien hier, waar alles Goddelijke gave was, van roem kan sprake zijn, dat zij aan het nieuwe koninklijke huis zowel als aan het gehele volk de terugkeer tot de zuivere dienst van de ware God mogelijk gemaakt hebben, niet bloot uitwendig door de uitroeiing van het huis van Achab en de verwoesting van de Baälstempel, maar ook door de onder hun invloed bewerkte afwending van de gemoederen van de Baäldienst tot het geloof aan de God van de vaderen, zonder welke Jehu's tocht tot wraakneming en het welslagen van zijn onderneming ook in het geheel niet denkbaar zou zijn..

13. En Joas ontsliep met zijn vaderen, en Jerobeam zat op zijn troon, waarvan in 14: 23vv. verder gesproken zal worden. En Joas werd begraven te Samaria, bij de koningen van Israël (zie vs. 9).

De inhoud van deze laatste twee verzen keert later (14: 15vv.) nog eenmaal weer, evenals ware daar de geschiedenis van de regering van Joas en niet die van Amazia beschreven; daarentegen wordt hier reeds Joas' geschiedenis daarmee besloten, ofschoon de volgende afdeling nog een gewichtige gebeurtenis uit de tijd van zijn regering opgeeft. De reden hiervan is, dat de heilige schrijver van zekere bronnen gebruikt heeft gemaakt, die hij in alle trouw wilde teruggeven, omdat zij juist geschriften bevattenden, die door profetische, door de Geest van God geleide mannen, waren vervaardigd. Zo'n trouw was voor hem van meer belang dan een afgeronde vorm van voorstelling, die aan alle eisen van volmaakte historiebeschrijving voldoet..

Vs. 14-25. Ter aanvulling van de geschiedenis van Joas regering, maar tevens als zelfstandige afdeling op zichzelf, volgt hier het bericht van de ziekte en van de dood van de profeet Elisa en van de wondervolle herleving van een dode, wiens gebeente men bij het zijne gelegd had. Zoals bij het sterven van de profeet hem voorzegd en hier bij dit wonder die voorzegging ook bevestigd en bekrachtigd is geworden, zo kon Joas later werkelijk de Syriërs driemaal slaan en de steden van Israël aan deze zijde van de Jordaan uit Benhadads hand heroveren, die door diens vader Hazaël aan zijn vader Joahaz waren, afgenomen. Met de tweede helft van zijn regering begon dus weer een betere tijd voor Israël, die daarop onder zijn opvolger Jerobeam II (14: 23vv.) in een soort van bloeitijd overging.

14. Elisa 1)nu, thans zeker reeds bij de 100 jaar oud, was, omstreeks het midden van de tijd van de regering van koning Joas van Israël (vs. 10vv.) ziek geweest van zijn hem door God gezonden ziekte, waaraan hij stierf, vermoedelijk van zwakheid van de ouderdom. En Joas,2) de koning van Israël was, zodra hij van de ziekte van de profeet hoorde, tot hem afgekomen, in zijn aan de voet van de burg van Samaria gelegen woning (5: 9, 24; 6: 32vv.), en had geweend over zijn aangezicht, terwijl hij zich over de neerliggende zieke neigde, en had gezegd, wel wetende hoeveel hij juist thans, nu de Syriërs hem met een nieuwe inval

bedreigden, aan de man Gods verloor: Mijn vader! mijn vader! wagen van Israël en zijn ruiters! 3) welke woorden ook eenmaal Elisa zelf bij het scheiden van Elia had uitgesproken.

1) Toen Elisa tot opvolger van Elia, in het jaar 906 v. Chr., geroepen werd (1 Koningen 19: 19vv.) was hij zeker reeds 25 jaar oud; sinds die tijd tot op het midden van Joas' regeringstijd (832 v. Chr.) waren 74 jaar verlopen, maar omstreeks deze tijd moeten wij overeenkomstig de gehele samenhang met hetgeen voorafgaat en volgt, de gebeurtenis in ons verhaal plaatsen..

2) Koning Joas kwam toch nog tot de man Gods en schaamde zich niet, met tranen voor hem te staan, en zijn hulpe- en radeloosheid te belijden: maar hoe velen mijden zulke mannen en zijn blij als zij in geen aanraking met hen komen en voor altijd van hen bevrijd worden..

Wat overigens aan koning Joas bij Elisa's sterfbed die tranen afperste en die klacht ontlokte, was niet alleen de bezorgdheid, dat hij de profeet zou verliezen, maar tevens een levendig gevoel van berouw over de wijze, waarop hij hem tot hiertoe behandeld had. Hij voelde het diep, dat hij deze man en zijn woord geheel anders had moeten eren, dan hij gedaan had. Evenals de meerderheid van het volk had ook hij het Goddelijk genadegeschenk, dat in de Ziener aan het land was geschonken, niet behoorlijk gewaardeerd, en moest hij daarom thans de bitterste aanklachten van zijn geweten ondervinden. Ach, de dood is een scherpe rechter! Hoe dikwijls beleven wij zulke voorbeelden van te laat berouw! Hoe menigmaal vernemen wij de smartvolle uitroep: O, had ik beter erkend, wat mij in deze, in gene mens door God geschonken was! Laten zulke ervaringen ons dan toch eindelijk tot lering strekken! Besparen wij ons het snerpende bewustzijn, van de genade, waar zij ons het meest nabij was, schandelijk verwaarloosd te hebben..

3) Het was een blijk van iets goeds in die vorst, dat hij achting en genegenheid betoonde aan een getrouw profeet. Immers, hij was zo ver van hem te haten en te vervolgen als een beroerder van Israël, dat hij hem beminde en eer bewees, als een van de grootste zegeningen van zijn koninkrijk en zichzelf en zijn volk beklaagde, dat zij gevaar liepen, om binnenkort zo'n onwaardeerbare voorstander te verliezen. Men heeft meermalen gezien, dat dezen, die het woord van God niet willen gehoorzamen, zodanig in hun geweten overtuigd waren, aangaande de trouw en oprechtheid van hen, die het verkondigden, dat zij zich niet onthouden konden, van hen ootmoed en eerbied te betonen..

Joas had Elisa dus weer leren kennen en een zeer grote achting voor hem opgevat. Hij is ervan overtuigd geworden, dat deze Elisa in de hand van zijn God, een wachter en beschermer is van zijn volk, dat hij door zijn tussenkomst en met zijn voorbede een grote steun was voor land en koning, voor vorst en onderdaan..

16. En hij, Elisa, zei tot de koning van Israël: Leg uw hand aan de boog; en hij, de koning, legde zijn hand daaraan, spande hem. En Elisa legde, toen Joas zo met gespannen boog en daarop gelegde pijl naast hem stond, zijn handen op de handen van de koning, 1) en deelde hem zo op symbolische wijze de kracht van God, waarvan hij de drager en bemiddelaar was, daardoor mede en wijdde dus het werk, dat het nu volgende schot moest aanduiden, in de naam van de Heere in (Ge 48: 14).

1) Joas staat hier tegenover Elisa als een leerling. Als een leerling is hij gehoorzaam aan de bevelen van de profeet. Ja, zelfs legde de profeet zijn handen op de koning, om hem te beduiden, dat hij de kracht, om de vijanden te verdelgen of te verslaan, niet bij zichzelf moest zoeken, maar bij de God van Israël..

17. En hij zei: Doe het venster open tegen het Oosten in de richting op Gilead aan, waar de Syriërs over het land aan de overzijde van de Jordaan sinds Jehu heersen (10: 32vv.). En hij, Joas, alle aanwijzingen van de profeet met gespannen verwachting trouw opvolgende, deed het open. Toen zei Elisa: Schiet nu op die streep aan. En hij schoot. En hij, de profeet, het schot met een woord van Goddelijke belofte vergezellende, zei 1) echter: Het is een pijl van de verlossing, die van de kant van de HEERE komt, en een pijl van de verlossing of hulp tegen de Syriërs, die deze in de verte wegvliegende pijl aanduidt; want gij, die de pijl hebt afgeschoten, zult het werktuig van het heil voor Israël zijn, en de hulp van de Heere tot overwinning van zijn vijanden ondervinden; want gij zult de Syriërs slaan in Afek, waar eenmaal ook Achab met Gods hulp hen wonderbaar sloeg (1 Koningen 20: 26vv.), maar waar later om zijn goddeloosheid uw vader Joahaz zulke zware nederlagen van hen moest lijden (vs. 3vv.), en indien gij in het geloof volhoudt en niet zwak zijt, zult gij hen slaan, tot verdoens toe, totdat zij geheel uitgeroeid, en voor altijd onschadelijk gemaakt zijn.

1) Hoe geheel kwam het met Elisa’s eigenaardig karakter en roeping overeen, dat hij met een heilsboodschap het tijdelijke zegende! En wat een frisse, krachtige klank hebben zijn woorden. Zij zijn zelfs als pijlen, van de strakke boogpees van een volkomen toevoorzicht en een onwankelbare zekerheid afgeschoten. Dat: Neem, leg aan, schiet, klinkt het niet als het commandowoord van een veldheer? En dat: het is een pijl van de verlossing van de Heere, een pijl van de verlossing tegen de Syriërs, is het niet of de HEERE zelf hier spreekt? O, met zekerheid te weten, dat God de zaak is, die men drijft de openbaring die men geeft, het woord dat men spreekt, wat geeft dit een vastheid en hoe zegevierend werkt alles, wat in dit bewustzijn wordt aangegrepen, ondernomen en gesproken! Maar wat de profeet van de Heere de koning van Israël toeroept, het wordt ook tot u gezegd: Span de boog, mik, schiet af! Een pijl van de verlossing van de Heere, een pijl van de verlossing tegen wereld, zonde, dood en duivel! Hoe ook de wereld met haar strikken u bedreig, de zonde u verlokke en doe beven, de koning van de verschrikking u beangstige, de duivel met zijn vurige pijlen u in het nauw brengen, eens roept een almachtige stem uit de Hoogte: Laat los, die gij ten onrechte gebonden hebt! en gij jubelt in de onuitsprekelijke vreugde van de overwinning: De strik is gebroken en ik ben vrij! Eenmaal gebeurt een slag, gij meent, hij treft u, gij sterft, maar eigenlijk sterft gij niet, gij leeft; aan die machten van de duisternis is de macht over u ontnomen..

18. Daarna zei hij, Elisa, om de koning op de proef te stellen, hoever zijn geloof reikte, want daarvan hing de maat van het heil af, dat de Heere door hem aan Zijn volk zou geven: Neem de overige pijlen, die gij nog in uw koker hebt, vijf in het geheel, nadat gij er reeds een hebt afgeschoten. En hij nam ze. Toen zei hij tot de koning van Israël: Sla tegen de aarde, 1)schiet van deze pijlen naar de grond daarbuiten zoveel af als u goeddunkt. En hij sloeg, schoot de ene pijl na de andere af, driemaal; 2)daarna stond hij stil, hield ermee op, en had nog twee pijlen overig.

1) Het slaan of afschieten van de pijlen naar de aarde moest ongetwijfeld de verdelging van de Syriërs afbeelden. Elisa wilde daaruit zien, maar ook straks aan koning Joas boodschappen, hoeveel malen hij de Syriërs zou overwinnen. Joas weet, of kon tenminste weten, dat iedere pijl, die hij afschoot, een pijl van de verlossing was. Dit had Elisa hem zo-even gezegd. Daarom moet gezegd worden en mag terecht gezegd worden, dat het ophouden van schieten, na de derde maal, een teken van ongeloof bij de koning was, uit ongeloof voortkwam, hetzij hij meende, dat de zaak te groot was, dat hij niet verder zou slagen, hetzij hij meende, daarmee genoeg gewonnen te hebben. Of er ook hoogmoed bij kwam, zodat hij niet langer daar voor de profeet wilde staan al schietende naar de grond, valt niet te zeggen. Het is wel mogelijk, want ongeloof en hoogmoed gaan dikwijls samen. In elk geval berokkende hij zichzelf en zijn volk grote schade en verbeurde hij daardoor de algehele overwinning over de vijanden, die later door zijn zoon Jerobeam II behaald werd. Door ongeloof sloot Joas zich de weg tot de volkomen overwinning over de Syriërs..

2) Omdat de koning in zijn hart de grote macht van de Syrische koningen overwoog en aan Elisa geen volkomen vertrouwen schonk, meende hij, dat het genoeg was, als hij de aarde driemaal sloeg, terwijl hij vreesde, dat de belofte zich niet verder zou vervullen, indien hij nog meermalen sloeg..

19. Toen werd de man Gods, wegens dit gebrek aan geloofsvertrouwen, 1) omdat Joas toch wist, dat iedere afgeschoten pijl een overwinning van de Heere op de Syriërs betekende, zeer boos op hem, 2) en zei: Zou gij vijf- of zesmaal geslagen 3) hebben, dan zou gij de Syriërs in vijf- of zesmaal tot verdoens toe geslagen hebben; maar nu zult gij de Syriërs slechts tot driemaal slaan, en zolang gij regeert nooit volkomen meester over hen worden, hetgeen pas aan iemand na u zal ten deel vallen, (zie vs. 25 en 14: 25).

1) Omdat hij niet bepaald was, omtrent de macht en de belofte van God, wat behoefte hij dan bekrompen te wezen in zijn eigen verwachting en pogingen. Het kan niet anders dan zeer smartelijk zijn voor de godvruchtige te zien, dat dezen, die zij het goede toewensen, zichzelf in de weg zijn, en hun weldadigheid verlaten (Jon. 2: 8) en hen te zien verwaarlozen, de voordelen, die zij op hun geestelijke vijanden hebben en dat zij aan deze enig voordeel geven..

2) Dit "boos worden" van de profeet was geen zondige opwelling, maar werkelijk een toorn van de liefde, daarover, dat de koning niet nog meer dan hij deed, de belofte zich toe-eigende tot zijn eigen heil en dat van zijn volk..

Het kleinmoedige ongeloof van de mensen veroorzaakt, dat God Zijn heerlijkheid hier en daar minder openbaren kan dan Hij wilde (Mark. 6: 5) en dat hun weg niet zo gemakkelijk wordt, als God hun geven wilde. De overwinning regelt zich naar het geloof. De Heere sprak tot de hoofdman te Kapernaum: "U geschiede, naardat gij geloofd hebt." (MATTHEUS. 8: 13). Wie een Godswerk moet uitvoeren, mag niet naar eigen goeddunken stilstaan en talmen, maar moet daarin onvermoeid en trouw voortgaan, totdat de Heere hem gebiedt stil te staan en te rusten..

Hoe treurig wanneer men slechts half gelooft, slechts half volgt, of na een goed begin stilstaat.

3) Dit vijf- of zesmalen kan slechts betekenen: Indien gij al uw pijlen tot op de laatste toe, naar de grond had afgeschoten, dan blijkt daaruit, hoeveel pijlen Joas' koker bevatte, zes in het geheel, maar na het afschieten van de in vs. 17 vermelde nog vijf. De profeet spreekt van "vijf- of zesmaal", hetzij nu of de schoten in vs. 18 alleen geteld worden, of dat ook die in het voorgaande vers meegerekend wordt, hoewel deze slechts van algemene symbolische betekenis is, en nog geen bepaalde betrekking heeft op de geloofskracht van de koning..

20. Daarna stierf Elisa, en zij begroeven hem. De benden nu van de Moabieten kwamen in het land met het ingaan van het jaar. 1)

1) De Vulgaat, waaraan Luther bij zijn vertaling zich gehouden heeft, schijnt aan het slot van het vers gelezen te hebben: in ipso anno = van hetzelfde jaar. Intussen is de betrekking van deze zinnen tot elkaar in ieder geval beter zo op te vatten, dat de derde zegt wat placht te gebeuren in de tijd, toen het meegedeelde in de eerste twee zinnen voorviel, maar nu staat er aan het einde van het vers, niet zoals de Vulgaat leest, maar: ab (= gekomen was een jaar) d.i. toen een jaar, namelijk het gepaste jaargetijde voor zulke invallen gekomen was. Hiermee wordt gezegd, dat toen een dergelijke toestand van nood en jaarlijkse vijandige overvallen in het land bestonden als ten tijde van Gideons roeping (Richteren 6: 1vv.), met dit onderscheid, dat het thans niet de Midianieten en andere zonen van het Oosten waren, welke strooptochten ter plundering en verwoesting maakten, maar de Moabieten: deze, zo schijnt het, wreekten zich daardoor over de verwoesting van hun land door Israël onder Joram, en het verzwakte Israël kon zich niet met goed gevolg tegen zulke invallen verzetten..

Een betere vertaling van dit vers is: Daarna stierf Elisa en zij begroeven hem, toen de benden van de Moabieten hun jaarlijkse inval in het land deden. De laatste woorden betekenen letterlijk: gekomen was een jaar. De LXX vertaalt zeer juist met: elyontov tou eniautou. Toen de geschiktste tijd ervoor gekomen was, n.l. om hun strooptochten te doen, kwamen de Moabieten, om deze te volbrengen..

21. En het geschiedde, toen zij, de mannen van Samaria, waar Elisa gestorven en nabij de stad in een grafkamer bijgezet was, niet lang daarna, een andere man begroeven, dat zij bij het wegdragen van het lijk, ziet, een bende van Moabieten zagen, die omstreeks die tijd invallen deden om te stropen; in hun ontsteltenis gunden zij zich de tijd niet om voor hun dode een eigen grafplaats gereed te maken, zo wierpen zij de man in het graf van Elisa, waarvan zij in allerijl de steen, die ervoor lag (MATTHEUS. 27: 60 Mark. 16: 3) wegrolden, en het ene lijk bij het andere legden, en toen de man, het ontzielde lichaam van de man, die zij zo in allerijl begroeven, daarin kwam, tot bij het ontzielde lichaam van de profeet, 1) en het gebeente van Elisa aanraakte, werd hij weer levend, en de man rees op zijn voeten, en ging met hen, die hem hadden moeten begraven, naar de stad terug. 2)

1) Elisa's lijk was dus niet in een doodkist, maar slechts in linnen doeken gewikkeld, ten grave gebracht (2 Samuel 3: 31)..

2) Hoe leefde de dode weer slechts door de aanraking van Elisa's lijk? Bevreemdt u dit, wat zult gij dan daarvan zeggen, dat eenmaal de burgers van Jeruzalem zieken en bezetenen op bedden en baren, op de straat droegen, opdat, zodra de apostel Petrus kwam, ook slechts zijn schaduw over een van hen kwam; en ziet, zij werden gezond, over wie zijn schaduw heen streek. Wat daarvan, dat de gelovigen te Efeze de zweetdoeken en gordeldoeken van Paulus' lijf over de zieken hielden, en de besmettelijke ziekte week van hen, de boze geesten voeren van hen uit? (Hand. 6: 15; 19: 11vv.). Maar, zo zegt gij, vindt in deze feiten niet de Roomse relikwieëndienst een zekere steun en haar rechtvaardiging? Dat zij verre! Want zonder nog te zeggen, dat het weinig of niets ter zake doet, omdat de zogenaamde relikwieën (heilige overblijfselen) meest slechts voorgewende overblijfselen van de heiligen zijn, aan wie zij worden toegeschreven, schrijven de Roomsen aan hun vermeende gebeenten, kledingstukken of andere voorwerpen, die zij voor heilig houden, stoutweg op zichzelf een toverachtige kracht toe; en wat is dat anders dan bijgeloof en heidendom? Of zij schrijven de wonderwerkingen aan heilige mensen toe, wier beenderen of kleren zij hun zogenaamde gelovigen tot aanraking, kussing en verering uitstallen; en wat is deze mensenverafgoding anders dan een met een Christelijk waas overtrokken afgodsdienst? Of eindelijk, zij naderen de waarheid meer, en zeggen, dat, God of Christus het doet door middel van hun gebeenten, splinters van het kruis, hun heilige rokken en dergelijke zaken; maar waar kunnen zij een uitdrukkelijk woord van de belofte aanwijzen, dat God werkelijk aan deze voorwerpen Zijn hulp zal verbinden? Zij hebben dit niet, maar geloven ook niet, dat zij dit behoeven; zij menen dat het vanzelf spreekt, dat God door het kanaal van hun kunstenarijen Zijn zegen moet laten stromen. Omdat Hij eenmaal door de vergankelijke overblijfselen van Elisa, door de gordel van de apostel grote dingen heeft gewerkt, zo moet Hij hetzelfde ook door de overblijfselen van alle andere heiligen tot stand laten komen. Zij willen dus over God beschikken, en zonder Goddelijke opdracht, zonder het geringste woord van belofte van God, in eigen aangematigde volmacht, Hem en Zijn wondermacht aan hun lappen en beenderenschat binden; en dat is een stoute, strafbare misdaad, en te meer, omdat zij in hun waan niet zelden bovendien begeren, dat God, de Heilige en Waarachtige, hun leugens met wonderen en tekenen bekrachtigen en bevestigen zal..

Dit voorbeeld bewijst niets van de kracht van de relikwieën van de heiligen, waarvan in het Pausdom zoveel misbruik gemaakt wordt; want niet het gebeente van Elisa, maar de kracht van God maakte deze dode levend; ook heeft de Kerk, net zo min toen als later, Elisa's gebeente opgegraven, veel minder in goud en zilver gevat het door het volk laten kussen en vereren, zoals in het Pausdom gebeurt.

Dit grote wonderwerk, ofschoon bij verkorting vermeld, diende deels om eer te bewijzen aan deze grote profeet, alsmede om zijn leer te bevestigen, inmiddels ter versterking van het geloof van Joas en het volk, aangaande de belofte van hun voorspoed tegen de Syriërs, en verder om temidden van alle onheilen, die Israël troffen, dezen onder het volk, die Elisa's raad en voetspoor volgden, te vertroosten met de hoop van het eeuwige leven, waarvan dit teken een blijkbaar onderpand was.

Elia is geëerd bij zijn verplaatsing, Elisa na zijn verplaatsing en beide vertrekken zij tot bevestiging van die troostrijke waarheid, dat zij, die in de Heere sterven, zalig zijn, onmiddellijk na hun ontslapen en niet pas lang daarna..

Zoals Elia nog van de hemel met de aardse zaken zich bezig hield (2 Kronieken 21: 12vv.), zo moest ook Elia's werkzaamheid, die reeds in vergetelheid begon te raken, niet met zijn lichaam begraven liggen; hem viel door zijn volk geen plechtige, eervolle begrafenis (zie 1 Samuel 25: 1) ten deel, maar door God werd hem nog in het graf getuigenis gegeven, dat een Godskracht in hem geweest was, en daardoor vooral werd Joas tot uitvoering van de laatste bevelen en beloften van de stervende profeet aangemoedigd..

Het wonder van de herleving van de dode moest op de belofte van de stervende profeet aangaande Joas zegepraal over de Syriërs het zegel van de Goddelijke bekrachtiging drukken; terwijl de Heere daarmee betuigde, dat Hij geen God van de doden is, maar van de levenden, en Zijn Geest over dood en vergankelijkheid verheven is..

Het dode kan het dode niet levend maken; de adem van de Heere alleen dringt ook in de groeve van de vertering en herschept haar in een oord van het leven (Ezechiël. 37: 1vv.). Daarom staat ons vertrouwen en onze hoop niet op dode mensenbeenderen, maar op God, die alle dingen levend maakt en de grote Herder van de schapen uit de doden heeft opgewekt. Zijn wij met deze begraven, zo hebben wij de troost: God, die de Heere heeft opgewekt, zal ook ons opwekken door Zijn kracht (1 Kor. 6: 14; 2 Kor. 4: 14 Kol. 2: 12; Rom. 6: 4)..

De leer en het voorbeeld van de mannen Gods kunnen ook na hun dood vruchten dragen bij de geestelijk doden, als men ze zich herinnert en ze volgt (Hebr. 13: 7). En zo groeien de gebeenten pas recht...als gij de zonde zijt afgestorven. Werp u dan slechts in het graf van uw Heiland met ootmoed en zelfverloochening; zo zult gij weer leven en opstaan, zoals deze deed; want wie Christus' kracht over de dood in waar geloof aangrijpt (met deze dood in aanraking en verbinding komt) wordt hierdoor tot het echte leven van Zijn Geest verwekt.

23. Maar, zoals reeds in vs. 4 gezegd is, de HEERE was hun genadig, toen Joahaz zijn aangezicht aanbad, en ontfermde zich over hen, en wendde zich weer tot hen, nadat Hij zich lange tijd van hen had afgekeerd en hen in de hand van de koning van Syrië gegeven had, omwille van Zijn verbond met Abraham, Izaak en Jakob; en Hij wilde hen vooralsnog niet verderven, en heeft hen ook niet geheel verworpen van Zijn aangezicht, tot nu toe, 1) maar later, in de Assyrische gevangenschap (17), kwam het vanwege hun toenemende afval van Hem wel tot zo'n verwerping.

1) Waaruit dit bleek, wordt in het volgende vers gemeld, n.l. uit de dood van Hazaël. Hazaël was de door God bestelde roede over Israël en zolang deze leefde, zou Israël op geen verademing kunnen hopen. De Heere is onveranderlijk in Zijn rechtvaardigheid, zoals Hij het is in Zijn barmhartigheid. Nu Hij echter de roede wegnam, d.i. Hazaël zijn adem ontnam, nu kon het volk van Israël weer ruimer adem scheppen, omdat Benhadad, Hazaëls zoon, niet tot roede was besteld, maar door Joas' zoon overwonnen zou worden. Ook hier wordt er weer door de gewijde schrijver op gewezen, dat de Heere het alleen deed, ook het verbreken van de

roede van de kastijding, omwille van Zichzelf en dus om het verbond met Abraham, Izaak en Jakob, maar wijst er ook zijdelings op, dat, als straks de maat van de ongerechtigheid voor Israël vol is, de Heere God tot betoning van Zijn rechtvaardigheid, het zal kastijden, zodat het als natie ophoudt te bestaan..

25. Joas nu, de zoon van Joahaz, nam, zoals Elisa hem voorzegd had (vs. 15vv.), de steden weer in, uit de hand van Benhadad, de zoon van Hazaël, die hij, Hazaël, uit de hand van Joahaz, zijn vader, met strijdgenomen had. Joas sloeg hem, Benhadad, driemaal, overeenkomende met zijn driemaal slaan van de grond in vs. 18, en bracht de steden van Israël aan deze zijde van de Jordaan weer, zodat voortaan de kinderen van Israël weer in rust en vrede hun tenten bewoonden, zoals vroeger (vs. 5); het Oostjordaanland daarentegen, wat Hazaël reeds aan Jehu ontnomen had (10: 32vv.), werd pas door Jerobeam II aan Benhadad weer ontnomen (14: 25vv.).

Zo gewonnen, zo geronnen. Want onrechtvaardig verkregen goed komt zelden tot op de derde erfgenaam (Jes. 33: 1).

Israël is (zoals in vs. 23) ook thans nog een verbondsvolk van God, en niet geheel en voor altijd verworpen (Rom. 11)..

Hoe gelukkig Joas ook was in de strijd tegen het rijk van Juda en diens koning Amazia, die in zijn overmoed hem tot de strijd had uitgedaagd, zie daarover 14: 8vv. (vgl. vs. 10-13 in dit hoofdstuk)..

Koning Joas rukte zich wel evenmin als zijn voorvaderen van de Jerobeamitische kalverdienst los, maar was overigens ongetwijfeld een van de betere koningen van het rijk van de tien stammen, zoals reeds alleen uit zijn samenkomst met Elisa blijkt. Van geen van de vier koningen, onder wie deze leefde, horen wij, dat hij in een gelijke of dergelijke verhouding tot de profeet stond. Waren de tranen, die hij aan diens ziek- en sterfbed weende, ook al niet tranen van boete en van een levendig gevoel van berouw over zijn tot dusver jegens hem getoonde gedrag, zo tonen zij toch in ieder geval, hoe diep de nood en ellende van Israël hem trof en hoe radeloos hij zich voelde bij de dood van de profeet. Met de uitroep: Mijn vader enz. openbaarde hij voor al de omstanders, dat Elisa hem meer was dan zijn gehele nog overige leger. Wat Elisa hem daarop beveelt te doen, volgt hij op zoals een dienaar het bevel van zijn heer. Dat hij na driewerf geschoten te hebben, ophoudt, gebeurde niet, omdat hij zijn koninklijke houding bewaren wilde, maar veeleer uit versaagdheid en schroom om te veel te verlangen. Maar toch vatte hij vertrouwen en moed, en toonde hij zich weldra als een dapper en zegevierend krijgsman, ook in de strijd met Amazia..

HOOFDSTUK 14.

AMAZIA EN AZARIA, KONINGEN IN JUDA; JEROBEAM II IN ISRAËL.

IX. Vs. 1-22. Een merkwaardige overeenkomst tussen vader en zoon openbaart zich in de geschiedenis van het rijk van Juda, onder Zijn negende koning. Hetzelfde goede begin, dezelfde treurige voortgang, hetzelfde verschrikkelijke einde bij Amazia, als bij diens voorganger Joas. Wat nu allereerst het goede begin betreft, zo houdt Amazia niet slechts zich bij de ware godsdienst, in zover hem dit mogelijk is bij de voorliefde van het volk voor de dienst van de hoogten, niet slechts weet hij in de bestraffing van de moordenaars van zijn vader de rechte maat te houden, maar hij betoont ook in de strijd tegen de Edomieten gelovige gehoorzaamheid en dankbare erkentenis. Maar de zege in deze strijd behaald, is tevens in de geschiedenis van zijn regering het keerpunt tot een treurige voortgang, want niet alleen kiest hij de afgoden, die hij in de slag tegen de Edomieten had buit gemaakt, zich voortaan tot Zijn goden, maar hij doet ook, door zijn zegepraal overmoedig gemaakt, koning Joas van Israël de oorlog aan en lijdt van hem een zware nederlaag. Wel werd hij van zijn verdrukker spoedig door diens dood bevrijd, nochtans had hij voor de verdere 15 jaar van zijn regering de kracht verloren, en het hart van het volk was van hem vervreemdt zodat het ook een verschrikkelijk einde met hem neemt. Want een samenzwering verdrijft hem uit Jeruzalem en in Lachis achterhaalt hem het moordtuig van de eedgenoten; pas zijn zoon en opvolger, de zestienjarige Azaria lukt het, de vrucht van de zegepraal op de Edomieten te redden, en de Idumese havenstad Elath te versterken (Vergelijk 2 Kronieken 25: 1-26: 2).

1. In het tweede jaar van Joas, de zoon van Joahaz, de koning van Israël, van wie in 13: 10vv. gesproken werd, werd in het zuidelijke rijk Amazia koning, de zoon van Joas, de koning van Juda (2 Koningen 12: 21).

4. Maar ook in de vroegere jaren lukte het hem niet om elke onwettige godsdienst op grondige wijze te verwijderen; want niet alleen werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten; maar de schuld daarvan lag evenmin aan zijn goede wil als bij de vroegere theocratisch gezinde koningen Asa, Josafat en Joas (1 Koningen 15: 14; 22: 44; 2 Koningen 12: 3

In Goddelijke en heilige dingen hebt gij niet te vragen: hoe heeft mijn vader zich daarin gehouden? Maar hoe wil de Heere dat gij u daarin houdt? Omdat Amazia slechts deed, zoals zijn vader deed, ging het hem eindelijk ook als deze..

6. Maar de kinderen van de doodslagers doodde hij niet, waartoe hij makkelijk verleid had kunnen worden, indien zijn wraak een vleselijke geweest was, zoals geschreven is in het wetboek van Mozes (Deuteronomium 24: 16), waar de HEERE geboden heeft, zeggende: De vaders zullen voor de kinderenniet gedood worden, en de kinderen zullen voor de vaders niet gedood worden, maar een ieder zal om zijn zonde gedood worden. 1)

1) Deze laatste woorden bewijzen, dat in die dagen het wetboek Deuteronomium bekend was en zijn een innerlijk bewijs voor het feit, dat de Pentateuch van Mozaïsche redactie is.

In het Oosten werden ook dikwijls de kinderen omwille van de zonden van de vaderen gedood uit vleselijke hartstocht. Dat Amazia het niet deed, bewijst, dat hij in theocratische geest wilde regeren..

8. Toen, dronken van overmoed wegens de zo grote overwinning, maar nu niet meer dat, wat zijn naam uitdrukte: In God gesterkt, nadat hij de dienst van Milcom, de gruwel van de Ammonieten en Edomieten, tegen de dienst van de HEERE, zijn God had verruild (2 Kronieken 25: 14),zond Amazia boden tot Joas, de zoon van Joahaz, de zoon van Jehu, de koning van Israël (13: 10vv.), tegen wie hij een geschikt voorwendsel tot de strijd had in de verwoestingen, die de afgedankte Israëlitische huurtroepen in het land van Juda hadden aangericht, zeggende: Kom, laat ons elkaars aangezicht zien, 1) laat ons meten wie de sterkste is; want zonder twijfel dacht hij, dat het hem licht zou vallen om het rijk van Israël te slaan.

1) Ongewoon goede uitkomsten van onze ondernemingen zijn een grote verzoeking, dat zich ons hart verheffe. God zegent ons werken echter niet, opdat wij hoog, maar ootmoedig worden. Iedere zelfverhoging neemt de zegen weer van ons weg. Paulus had met grotere zegen gewerkt dan de andere apostelen, maar zijn hart verhief zich daarover zo weinig dat hij zich de minste van allen noemt en zegt: Door de genade van God ben ik, dat ik ben (1 Kor. 15: 9,10). Zonder noodzaak, slechts uit krijgslust en veroveringszucht een oorlog te beginnen, is een gruwel voor God. Wat bij de groten van deze wereld de krijgslust is, dat is bij de geringen de twist- en strijdzucht. Maar Gods Woord zegt: Jaagt de vrede na met allen (Hebr. 12: 14 Rom. 12: 18)..

Wel had Amazia enigszins aanleiding in de verwoestingen van de Israëlitische huurbenden, maar toch was de diepe oorzaak, overmoed. Amazia had de Heere verlaten, door zich neer te buigen voor de afgoden van Edom, ja, zelfs de profeet met dreigingen tot zwijgen gebracht, in plaats van aan de Heere de eer van de overwinning te geven. Nu geeft de Heere hem aan zichzelf over en aan de ijdele overleggingen van zijn hart, opdat hij zou leren, wat het betekent, de Heere te verlaten. In deze weg kon het Amazia niet goed gaan..

9. Maar Joas, de koning van Israël, zijnerzijds ook een dapper krijgsheld, die op de Syriërs gezegevierd had en zich van zijn kracht welbewust was, zond tot Amazia, de koning van Juda, zeggende, op zijn uitdaging een gelijkenis, iets dergelijks als de fabel, waarmee eenmaal Jotham, de zoon van Gideon, de Sichemieten voor de muiterijen van Abimelech gewaarschuwd had (Richteren 9: 7vv.): De distel,
1) (beter: de doornbos), die op de Libanon is, zond tot de ceder, die op de Libanon is, zeggende: Geef uw dochter mijn zoon tot vrouw; maar het gedierte van het veld, dat op de Libanon is, ging voorbij, en vertrad de distel.

1) Tegenover de sterke, grote en majestueuze ceder staat de lage, zwakke, nutteloze en stekelige doornstruik (niet de distel); beide staan op de Libanon naast elkaar..

Deze fabel is natuurlijk niet zo woordelijk op te vatten, dat men onder de doornbos Amazia, onder de ceder Joahaz en onder de wilde dieren de soldaten te verstaan heeft. Maar de aan de ceder zich gelijk stellende doornbos is beeld van een hovaardigen, zijn kracht overschattende

man en zijn begeerte naar de ceder een over de grenzen van zijn stand zich uitstrekkend verlangen. Het vertreden van de doornbos door het wild gedierte moet slechts de plotselinge vernietiging en ondergang aanschouwelijk voorstellen, die de hoogmoedige onverhoopt in het midden van zijn trotse plannen kan treffen..

10. Gij hebt-en ziehier de toepassing van de gelijkenis op het onderhavige geval, de Edomieten dapper geslagen; daarom heeft uw hart u verheven, zodat gij iets begeert, dat u niet toekomt: heb de eer, vergenoeg u met de roem, die gij met uw zegepraal hebt verkregen, en blijf in uw huis; want waarom zou gij u in het kwade mengen, dat gij vallen zou, gij en Juda met u?1)

1) In vs. 10 maakt Joas zelf de toepassing. Hij bepaalt Amazia erbij, dat het enkel uit hoogmoed voortkomt, waarom hij dit dwaas verlangen uit, maar voorspelt hem ook de kwade afloop. Of Joas het vermoeden heeft gehad, zoals Josefus meldt, dat Amazia weer beide koninkrijken wilde verenigen en of Amazia dit werkelijk in zijn hart had, kan niet met zekerheid gezegd worden. O.i. was Amazia overmoedig geworden. Van Joas heeft hij vele roemrijke daden gehoord, en nu wil hij het volk doen zien, dat hij een nog voortreffelijker krijgsoverste is, dan die beroemde Joas van Israël. De Heere laat hem echter door de koning van Israël nog waarschuwen. Helaas! tevergeefs, dat wil zeggen, zonder dat hij er acht op slaat..

De fabel is niet woordelijk zo te verklaren, dat men onder een distel juist Amazia, onder de ceder Joas en het wild gedierte de krijgslieden verstaan moet; maar de distel, die zich met de ceder op gelijke lijn stelt is het beeld van een hoogmoedige, zijn kracht te hoog schattende mens, en zijn begeerte naar de ceder is het beeld van een verlangen, dat zich buiten de grenzen van zijn stand uitstrekt; het vertreden van de distel door een wild dier moet daarentegen de plotselinge val en ondergang aanschouwelijk maken, die de hoogmoedige onverwacht onder zijn koene plannen kan treffen. Maar daarbij kan in het woord: "Geef uw dochter mijn zoon tot vrouw," in het algemeen een bevestiging liggen van Josefus' mededeling, dat Amazia in de zin heeft gehad om Israël weer te onderwerpen (Josefus geeft zelfs de brieven van de beide koningen) omdat Israël zeer gevoeglijk als Joas' dochter, Juda als Amazia's zoon kon worden gedacht..

11. Maar Amazia hoorde niet; 1) hij liet zich door de behartigenswaardige waarschuwing niet van zijn voornemen af brengen, maar rende, door Gods gericht tot straf voor zijn afgodsdienst verblind (2 Kronieken 25: 20), moedwillig in zijn verderf; daarom trok Joas, de koning van Israël, met zijn leger op, van Samaria, zodat hij en Amazia, de koning van Juda, elkaars aangezichten zagen te Beth-Semes het tegenwoordige Ain-Shems, dat een priesterstad in het stamgebied Juda is, 3 mijl zuidwestelijk van Jeruzalem (Jozua 15: 10; 21: 16).

1) Wanneer een mens zichzelf vergeet en zich verheft boven hetgeen, waartoe hij geroepen is, zo zal God door het een of ander verhaast toeval hem tot schande en verderving brengen, zoals het dus gebeurde met Amazia..

13. En Joas, de koning van Israël, greep Amazia, de koning van Juda, de zoon van Joas, de zoon van Ahazia, te Beth-Semes, en voerde hem gevangen van het slagveld weg, om hem bij de intocht in diens hoofdstad in triomf voor zich uit te voeren en zo zijn vorige overmoed op het diepste te fnuiken, ook al liet hij hem op de troon; en Joas kwam te Jeruzalem, om zijn intocht te doen, en de stad tevens op die plaats, waar zij het gemakkelijkst was in te nemen, van haar vestingwerken te ontdoen; en hij brak, met dit doel aan de muur van Jeruzalem, die aan de noordzijde van de berg Sion heenliep, van de poort van Efraïm, in het midden van de muren tot aan de hoekpoort, vierhonderd el. 1)

1) Als overwonnene, ja, als krijgsgevangene keert Amazia terug en zò wordt hij vernederd, dat zijn stad weerloos gemaakt wordt. Want toch dat deel van de stadsmuur brak Joas weg en wel over de lengte van 400 el-meer dan waarschijnlijk juist de afstand tussen de poort van Efraïm en de hoekpoort- waardoor de stad gemakkelijk was in te nemen, omdat dit gedeelte lag naast de vlakke noordzijde..

14. En hij nam al het goud, en het zilver, en al de vaten, die gevonden werden in het huis van de HEERE, en in de schatten van het huis van de koning, met zich mee, evenals gijzelaars 1) tot onderpand, dat hij voortaan vrede hield; en hij keerde terug naar Samaria, waar hij echter niet lang daarna, in het jaar 824 v. Chr., stierf.

1)Letterlijk: kinderen van de verpanding. Dit deed Joas, opdat hij waarborg zou hebben, dat Amazia niet weer in zijn overmoed, of uit gekrenkte eerzucht naar de wapens tegen Israël zou grijpen..

16. En Joas1) ontsliep met zijn vaderen en werd te Samaria begraven bij de koningen van Israël; en zijn zoon Jerobeam werd koning in zijn plaats.

1) Koning Joas leren wij in zijn strijd met Amazia van ene kant kennen, die het beeld, dat men van hem uit het vorige hoofdstuk krijgt, wezenlijk vervolledigt. De wijze, waarop hij hier de uitdaging van Amazia afwijst, was niets minder dan een goed gemeende waarschuwing, alleen geschikt om Amazia nog meer strijdlustig te maken; zij getuigt niet van geloof en vertrouwen op de Heere, maar van groot zelfvertrouwen en van hoogmoed; hij openbaart er de oude Efraïmitische geest in, die pochende op de meerderheid van de stammen, op uitwendige macht en grootheid, met trots neerziet op het kleine Juda. De vergelijking met de hoge ceder op de Libanon en met de lage doornstruik aan zijn voet is een echt oosterse grootspraak, waartoe Joas des te minder reden had, omdat destijds het gehele overjordaanse gebied in de handen van de Syriërs was en Israël in het algemeen nog in een beklagenswaardige en benauwde toestand verkeerde (vs. 26), waaruit het pas door Jerobeam II bevrijd werd; Joas bedacht niet, dat ook uit de doornstruik vuur kon uitgaan en de cederen op de Libanon kon verteren (Richteren 9: 13). Overigens gedroeg Joas zich als een echte krijgsman; hij wachtte niet totdat Amazia aanrukte, maar kwam hem voor, en voerde de krijg in het eigen land van de vijand, waar hij hem in de nabijheid van zijn residentie versloeg en zelfs gevangen nam. Waarom hij hem niet doodde en na de inneming van Jeruzalem geen einde maakte aan het rijk van Juda, zoals later door Nebukadnezer geschiedde, wordt niet opgegeven. Het was toch zeker niet enkel grootmoedigheid, dat hij de gevangen koning mee

naar Jeruzalem nam, hem op de troon liet en zich met gijzelaars vergenoegde; men zou het veeleer aan hoogmoed kunnen toeschrijven: de "ceder" behandelde de "doornstruik" met verachting en liet hem in zwakheid en onbeduidendheid achter, maar nam, om hem in toom te houden, gijzelaars met zich. In elk geval heeft men daarin een besturing te erkennen van Hem, die ook de harten van de koningen leidt als waterbeken, en wel Amazia tuchtigen wilde (2 Kronieken 25: 20), maar niet dulden, dat Israël meester van het rijk van Juda werd..

Nog eens wordt hier het einde van Joas vermeld en wel, opdat daaruit zou blijken, de grote barmhartigheid van God jegens Amazia, die door de dood van zijn overwinnaar van verder onheil van de zijde van Israël werd bevrijd. God wilde Amazia niet verderven, maar heeft hem volgens vs. 17 nog 15 jaar laten leven..

17. Amazia u, de zoon van Joas, koning van Juda-hiermee komen wij op ons in vs. 14 afgebroken geschiedverhaal terug-leefde na de dood van Joas, de zoon van Joahaz, de koning van Israël, vijftien jaar, van 824-810 v. Chr.; de Heere, die hem om David's wil niet geheel verderven wilde, nam Joas weg en gunde hem een langere regering, indien hij deze genadetijd slechts op de juiste wijze had willen gebruiken.

1) Leefde, niet regeerde. Dit mag niet worden voorbijgezien, omdat de schrijver daarmee ongetwijfeld heeft willen zeggen, dat het eigenlijk geen regeren meer kon heten, wat Amazia deed, al was hij in naam koning. Zijn overmoed en daarna ook zijn moed was gebroken, zodat hij straks als een vluchteling binnen Lachi's muren een schuilplaats zoekt.

18. Het overige nu van de geschiedenissen van Amazia, 1) in het bijzonder ook op welke wijze hij na zijn nederlaag (vs. 12vv.) geregeerd heeft is dat niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Juda (1Ki 14: 19).

1) Wordt in 2 Kronieken 25: 27 gezegd, dat men van de tijd af, dat Amazia van de Heere afweek door aanname van de Edomitische goden (vgl. 2 Kronieken 25: 14, 20), een verbond tegen hem gemaakt heeft te Jeruzalem, zo kan daarmee slechts de meer verwijderde, niet de onmiddellijke aanleiding tot deze samenzwering bedoeld zijn. Want allereerst liggen tussen beide gebeurtenissen 15 à 16 jaar, en het is toch niet te denken, dat de samenzwering zo lang in stilte heeft voortgewoekerd, eer zij uitbrak, maar ten tweede zouden door beide gebeurtenissen in onmiddellijk verband tot elkaar te stellen juist diegenen tot samenzweerders gemaakt worden, die aan de ware godsdienst vasthielden en voor de zaak van de Heere pal stonden, hetgeen een verkeerd oordeel zou zijn. De woorden van de schrijver betekenen dus: Amazia's poging om een vreemde godsdienst in te voeren, het eerst door hem gedaan toen hij de Edomieten had geslagen, maar daarna telkens door hem vernieuwd, en waaraan hij tot aan het einde van zijn regering heeft vastgehouden, haalde hem Gods voortdurende strafgerichten op de hals, zodat hij niet alleen zich niet herstelde van de nederlagen, die het rijk van Israël hem deed ondergaan, maar ook de vrucht van zijn zegepraal op de Edomieten verloor, omdat deze zich weldra weer vrij maakten en verwoestende strooptochten tegen Juda ondernamen; de vele ellende nu, die het land onder zijn regering ondervond, deed de ontevredenheid bij het volk telkens meer stijgen, en deze deed eindelijk een samenzwering ontstaan, die de koning in het 54ste jaar van zijn leven het leven kostte. Vers 22 wijst uitdrukkelijk op het verlies van de

vruchten van zijn zegepraal op de Edomieten; maar dat de Edomieten zich ook weer volkomen wisten vrij te maken, en het rijk van Juda veel nood en ellende aanbrachten, is duidelijk uit de voorzegging van Obadja, wiens geschrift, het kleinste onder al de profetische boeken van het Oude Testament, wij de lezer juist hier ter overdenking moeten aanbevelen; want al heeft Obadja ook, zoals wij met sommige uitleggers menen, pas na Joël en Amos, dus pas onder de volgende koning Uzzia geschreven, dan heeft hij toch bij zijn profetie tegen Edom staatkundige toestanden voor ogen gehad, die meer onder Amazia, dan onder Uzzia voorkwamen. Het thema van zijn gehele rede toch is het woord aan het einde van het boek: "Het koninkrijk zal van de Heere zijn." Thans bestaat er in de wereld een grove wanverhouding tussen het rijk van God en de vijandelijke machten, krachtens welke de theocratie dikwijls als onderliggende macht voorkomt; maar eenmaal zal de heerschappij van de Heere door vernietiging van de vijanden van zijn volk en de meest volkomen zegepraal van de theocratie de weg banen tot wegneming van al die wanverhoudingen, en zich doen erkennen door de gehele wereld. Deze grondgedachten stelt de profeet op aanschouwelijke wijze voor naar aanleiding van Israël's betrekking tot Edom, doordat hij in drie wendingen eerst de zekerheid van Edoms ondergang uitstrekt (vs. 1-9), daarna de oorzaak van deze ondergang, de bittere vijandschap van Edom tegen het volk van God, ontwikkelt (vs. 10-16), en eindelijk in tegenstelling daarmee de openbaring en de zegepraal van het rijk van God afschildert (vs. 17-21). Maar juist bij Edom kon die profetische waarheid met bijzondere nadruk worden voorgesteld: hier was de oorspronkelijke betrekking van een Heidens volk met het volk van God bijzonder innig naar de banden van de natuur, maar daarentegen was ook de vijandschap eeuwenoud, zowel als onuitroeibaar; hier wijzen reeds de oude profetieën van Bileam op (Numeri 24: 18), en gelijktijdige profeten (Joël 3: 19 Amos 1: 11vv.; 9: 11vv.) spreken op dezelfde wijze over Edom, ofschoon hun rede korter en meer naar tijdsgelegenheid is..

19. En zij, die over Amazia's heerschappij ontevreden waren, maakten een verbintenis 1) tegen hem te Jeruzalem, zodat hij, zijn leven in de hoofdstad niet meer zeker zijnde, vluchtte naar Lachis, op de weg van Jeruzalem naar Gaza in de vlakte van Juda gelegen (Jozua 10: 3), en door Rehabeam in een vesting veranderd (2 Kronieken 11: 9 Jer. 34: 7); maar zij zonden hem enigen uit hun midden na tot Lachis, en doodden hem daar.

1) De oorzaak voor deze verbintenis zoeken oude uitleggers in de ongelukkige afloop van de oorlog met Joas. Tegen dit vermoeden staat de bedenking, dat de verbintenis pas 15 en meer jaren na die gebeurtenis uitbrak. Wel heet het in 2 Kronieken 25: 27: Sinds de tijd, dat Amazia van de Heere afweek, maakten zij een verbintenis tegen hem. Maar deze opmerking kan niet anders verstaan worden, als dat Amazia's afval aanleiding tot ontevredenheid gaf, die eindelijk tot een samenzwering voerde. Want zijn afval begon met de invoering van Edomitische afgoden in Jeruzalem, na de overwinning van de Edomieten, dus nog vóór de oorlog met Joas, reeds in de eerste helft van zijn regering, terwijl toch die samenzwering onmogelijk 15 jaar en langer gebroeid kan hebben, eer zij uitbrak..

Ongetwijfeld had zijn afval van de God van Israël en zijn aanbidden van de afgoden groot misnoegen gewekt bij de priesters en bij het volk. Amazia ging met stugge hals tegen alle

waarschuwingen en vermaningen in en bleef de afgoden dienen. Het was daarom, dat hij tot straf voor zijn zonde viel ten gevolge van een samenzwering..

20. En zij brachten hem, nadat zij zich zo van hem ontdaan en daarmee hun eigenlijk doel om voor een beter heerser uit het huis van David de weg te banen, bereikt hadden, op de met paarden bespannen koninklijke lijkwagen terug naar de hoofdstad, en hij werd te Jeruzalem begraven bij zijn vaderen, in de stad van David 1) (1Ki 2: 10).

1) Op Amazia's grafsteen staat met Gods vinger de grote eeuwige waarheid geschreven: God weerstaat de hovaardigen..

Hieruit blijkt weer, dat het niet te doen was, om een nieuw geslacht op de troon te zetten. Zijn zoon Azaria of Uzzia werd dan ook koning in zijn plaats..

22. Die Azaria of Uzzia rechtvaardigde ook weldra na zijn komst aan de regering de verwachtingen, die men van hem voedde; want hij bouwde, versterkte Elath, 1) de Idumese havenstad aan het noordoostelijk einde van de Elanitische Golf (Nu 20: 1), en bracht haar weer aan Juda, tot welk rijk zij vroeger behoord had (1 Koningen 9: 22; 22: 49) nadat de koning, zijn vader Amazia, die in de tweede helft van zijn regering zich zo zwak betoonde, met zijn vaderen ontslapen was. 2)

1) Uzzia voleindigde daardoor de ondergang van de Edomieten. Dat dit terstond wordt bericht, daaruit blijkt voldoende van hoe grote betekenis deze daad werd geacht door de gewijde schrijver, maar dient ook, om terstond te doen zien, wat een krachtig vorst deze Uzzia zou zijn en geweest is..

2) Gedurende de 52-jarige regering van deze nieuwe koning, de tiende in het rijk van Juda, van wie in 15: 1-7 nader gesproken zal worden, en wel in de jaren van 810-783 v. Chr. valt eerst de werkzaamheid van de profeet Joël, over welke persoonlijke betrekkingen wij verder geen berichten bezitten, dan dat hij een zoon van Pethuël was, en dus wel onderscheiden mag worden van andere mannen met deze dikwijls voortkomende naam (1 Samuel 8: 2; 1 Kronieken 4: 35; 6: 4, 8, 12 enz. top- en middelpunt van zijn arbeid is de verkondiging van de ware, geestelijke vernieuwing van het Verbondsvolk, waarmee hij zeker in tegenspraak komt met de overdreven verwachtingen, die men van de verwisseling van regering bij Uzzia's troonsbeklimming koesterde. Maar deze vernieuwing wordt voorbereid door een groot gericht van de Heere, dat Hij over Zijn volk laat komen (1: 1-2, 17); zij bestaat in een genadedaad van de goddelijke liefde, in de wondervolle mededeling van de goddelijke Geest, die Hij in grote kracht en rijke volheid over alle vlees zal uitgieten (2: 18-3: 5), en zij wordt voltooid in het gericht, over allen die zich vijandelijk stellen tegen deze Geest en tegen de gemeente, die door deze vernieuwd en gezuiverd is (3: 6-26). Met een uitspraak uit het laatste gedeelte van Joëls woorden (3: 21) opent vervolgens Amos de herder uit Thekoa, zijn eigen profetie (1: 2). Amos leefde eveneens in de tijd toen in Juda Uzzia en in Israël Jerobeam II regeerde. Amos komt ook elders met woorden van zijn tijdgenoot voor de dag; want juist in deze verscheidenheid van profeten, die met verschillende gaven en krachten waren bedeeld, maar slechts één streven kenden en slechts één doel beoogden, wilde de Heere in Zijn neerbuigende

liefde en in Zijn alles zich dienstbaar makende trouwe voorzorg voor zijn ontaard en voor het oordeel rijpend volk zich openbaren. Krachtens goddelijke roeping (7: 15) verrast Amos zijn vaderland, het land van Juda, en begeeft hij zich naar Bethel, de hoofdzetel van de Israëlitische kalverdienst, om daar de zorgeloze zondaren de nadering van het goddelijk gericht aan te kondigen. Deze aankondiging gebeurde in een tijd, toen niet slechts het rijk van Juda onder Uzzia's schitterend bestuur op het toppunt van zijn macht stond, maar ook het rijk van de Tien Stammen na Jerobeam's zegepraal over de Syriërs-terwijl van de zijde van de Assyriërs nog in het geheel geen gevaar dreigde-zich in een toestand van kracht en zekerheid bevond. Is dus zijn zending als een vernieuwing en een voortzetting van die oudere zending van de man Gods uit Juda, die tegen het altaar te Bethel onder Jerobeam I profeteerde (1 Koningen 13: 1vv.), hij getuigt dan ook in 3: 14 uitdrukkelijk tegen dat brandpunt van het godsdienstig en zedelijk verderf van de Tien Stammen. Maar hij had geenszins met Israël alleen te doen; nee, hij roept zowel zijn wee uit over de gerusten te Sion, als over de zekeren op de berg van Samaria (6: 1). Een aardbeving onder Uzzia, waarvan het tijdstip niet nader is op te geven, maar waarvan de herinnering nog in de tijd na de ballingschap bij het volk levendig was (1: 1 Zach. 14: 5) staat met zijn profetische zending in een innig verband; zij was een voorbode van het gericht, waarmee hij de beide rijken en de omliggende volken bedreigde en tevens een feitelijke verklaring van Gods zijde, dat Hij het woord van Zijn knecht tot waarheid zou maken..

*XIII. Vs. 23-29. Door Jerobeam II, de opvolger van Joas op de koningstroon van Israël, wordt het wel met de kalverdienst net zo min anders als bij Jehu, de grondlegger van deze dynastie, die zich van de overgeërfde politiek in het rijk van de tien stammen niet had willen losscheuren; nochtans was hij ook de helper en verlosser, die het erbarmen van de Heere in deze kommervolle tijd aan het volk geschonken had, en hij verloste het werkelijk van zijn vijanden, en bracht het rijk weer tot zijn oude grenzen terug. Israël wordt nog eenmaal met een gelukkige tijd bedeeld, opdat het door Gods goedheid zich tot boete wilde laten leiden, maar op de gelukkige tijd volgde, omdat het volk in zijn afval volhardde, onmiddellijk de voorbereiding van de Goddelijke strafgerichten tot aan de volkomen verwerping.

23. In het vijftiende jaar van Amazia, de zoon van Joas, de koning van Juda, van wie in de vorige afdeling sprake was, werd te Samaria koning, Jerobeam, de zoon van Joas, koning over Israël en regeerde eenenveertig jaar, van 824-783 v. Chr.

25. Hij 1) bracht ook, als krachtig en bekwaam regent, zoals Jerobeam I (1 Koningen 11: 28), terug het gebied van Israël, zoals dit onder Salomo geweest (1 Koningen 8: 65), en van begin af aan voor het volk van God bepaald was (Numeri 34: 8), van de ingang van Hamath, het gebied van de stad Epifania in het Noorden, tot aan de zee van het vlakke veld, d.i. tot aan de Dode Zee (Deuteronomium 4: 49), in de Araba of het Ghor gelegen, en wel met insluiting van deze, dus tot aan de zuidgrenzen van Moab (Amos 6: 14); naar het woord van de HEERE, de God van Israël, dat Hij gesproken had door de dienst van Zijn knecht a) Jona, de zoon van Amitthaï, de profeet, die van Gath-hefer, in de stam Zebulon (Jozua 19: 13) was, en dezelfde was, die naar Ninevé werd gezonden, om daar boete te prediken (Jon. 1: 1).

a) MATTHEUS. 12: 39, 40

1) Hij was voorspoediger dan de anderen, zonder dat dit met enige schijn van rederen aangeduid kon worden tot nadeel van de ware godsdienst, onder Israël bevestigd en tot voordeel van de afgodendienst, waarvan hij een voorstander was, omdat de enige grond van Israël's voorspoed onder zijn regering was Gods ontferming en verdraagzaamheid en die gelukkige uitkomst van zaken hem te beurt viel, volgens een profetische voorzegging, die met de uitkomst vergeleken, een handtastelijk bewijs was, dat zij dit alleen aan God hadden toe te schrijven..

26. Het was dus niet zozeer de bekwaamheid in de strijd en de verdere begaafdheden van Jerobeam II, waardoor aan zijn volk nu weer een betere tijd geschonken werd, maar veeleer Gods erbarmen. Want de HEERE, wiens aangezicht Joahaz te zijner tijd in de grote nood van het rijk had aangebeden (13: 4vv.) zag, dat de ellende van Israël zeer bitter was, en dat er geen opgeslotenen noch verlatenen waren (Deuteronomium 32: 36), en dat Israël geen helper had, 1) zodat Hij zich over Zijn volk moest ontfermen, indien het nu niet geheel vernietigd zou worden.

1) Gods bemoeienissen met het afvallige Israël waren nog niet ten einde. Hij zond nog tot hen Zijn profeten. Hij was nog het ontfermen gedachtig. Nog was het vonnis van de verwerping niet uitgesproken. Nog was het voor Israël de tijd van het welbehagen. Ja, hoewel wij niet lezen, dat er een algemene verootmoediging was gekomen, nochtans erbarmde God zich. De reden wordt in het volgende vers aangegeven. Want het woordje niet (al) moet hier opgevat worden in de zin van, nog niet. De Heere had nog niet gesproken. De Barmhartige had het vonnis nog ingehouden, wat de Rechtvaardige met recht had kunnen uitspreken. Ook hier openbaarde God zich weer als traag tot toorn..

27. En dat Israël reeds nu zou vernietigd worden, en aan het oordeel van de verwerping zou worden prijsgegeven, was geenszins bij Hem besloten: de HEERE had nog niet gesproken dat Hij de naam van Israël van onder de hemel verdelgen zou, maar veeleer zou Hij voordat dit besluit kwam, thans nog een genadetijd schenken; want Hij verloste hen door de hand van Jerobeam, de zoon van Joas, maar bereidde ook reeds onder deze koning, onder wie de tijd van genade niet erkend werd, de latere verwerping voor, en liet ze door enige gelijktijdige profeten verkondigen.

De roeping en eerste werkzaamheid van de profeet Jona, die koning Jerobeam II de gelukkige uitkomst van zijn wapens in de strijd tegen de Syriërs tot herstel van de oude grenzen van het rijk profeteerde valt zeker in de eerste tijd van de regering van deze koning, omdat de laatste slechts voortzette en voltooide, wat reeds zijn vader begonnen was (13: 25). Zijn zending naar Ninevé toch behoort tot de tijd, dat God de Heere, ten gevolge van Israël's onboetvaardigheid, Israël besloot te verwerpen, en daartoe Assyrië zich tot werktuig verkoos; iets naders over deze tijd zal echter blijken, wanneer wij de geschiedenis van Assyrië hebben nagegaan

(2Ki 23: 37" en "2Ki 15: 20). Evenals God, de Heere aan al de grote wereldmachten, die een roeping jegens Israël te vervullen hadden, zich op bijzondere wijze betuigd heeft, opdat het openbaar zou worden, dat zij in hun zegepraal over Zijn volk niets andere dan Zijn

werktuigen waren, zo moest reeds nu, tot Assyrië, nu het op het toppunt van zijn macht zou komen, een prediker van de gerechtigheid gezonden worden, door wiens Woord het zou worden opgewekt, om zich geheel onder Gods machtige hand te verootmoedigen, vóórdat het tot werktuig van het strafgericht over het onboetvaardige Israël werd gebruikt, en opdat het daarna niet in overmoed van zijn roeping zich verhief en zich aan het volk van de Heere bezondigde. Deze prediker van gerechtigheid nu werd hun in Jona toegezonden, wiens gehele geschiedenis een feit van diep symbolische en typische betekenis wordt. Jona met zijn vleselijk-particularistische zin is een afbeelding van zijn volk, dat, net als hij, aan zijn roeping om de heidenen te prediken, zich onttrok, zoals hij daartoe genoodzaakt werd, en zoals hij pas laat in ootmoed zich tot de Heere bekeerde. Maar hij is ook een voorbeeld van de Verlosser, die de idee, die Jona, ofschoon slechts met tegenzin, diende, op het volkomenst verwezenlijkte, namelijk de idee, dat de prediking van boete en geloof en het daaraan verknochte heil van de onboetvaardige Israëlieten tot de boetvaardige heidenen zou worden gebracht. Zoals de prediking van Jona aan de heidenen voorbereid werd door zijn driedaags verblijf in de buik van de walvis, zo werd de prediking van het Evangelie onder de heidenen mogelijk gemaakt door het driedaagse verblijf van de Verlosser in de schoot van de aarde, d.i. door Zijn dood en Zijn opstanding, de beide hoekpunten van het verlossingswerk. De boetvaardige Ninevieten zijn echter Israël's tegenbeeld; zij zullen in het jongste gericht optreden tegen al degenen, die de prediking van hen, die meer is dan Jona, veracht hebben..

De profeet die weigert de heidenen te prediken, stelt het volk Israël voor; het schip de oudtestamentische kerk. Als Israël zijn roeping verslaapt, wordt het geworpen in de golfbranding van de volken en door de grote vis veslonden. Deze vis is geen ander dan het volk van Ninevé, welke grondvester een naam draagt die (in het Syrisch en Chaldeeuws) de vis betekent. Daar heft de bijbelse Jona zijn zwanenzang aan, en aan Babylons treurwilgen hangt hij zijn harp op. Maar na drie regeringen moest de gevangenschap van het volk eindigen; Israël wordt na drie geslachten uit de gevangenschap verlost, en teruggegeven aan het land, vanwaar het was uitgegaan. Intussen heeft hij wel met tegenzin de heidenen gepredikt en in Ninevé, de stad van 3 dagreizen lengte, zijn stem doen horen; maar de jaloezie, dat ook de volkeren van de wereld door middel van boete zullen gered worden is nog altijd bij de enghartige natie merkbaar. Israël is met wrok vervuld onder de Goïm (heidenen), onder wie het ten andere male in de gehele wereld verstrooid wordt, terwijl de boom van zijn hoop door de worm doorknaagd is, en de pompoen hem tot pelgrimsfles op zijn nieuwe zwerftocht dienen kan.

God had nog niet verklaard, dat Hij hen uit het land verdrijven en uitvoeren zou, zoals Hij naderhand bekend maakte door de volgende profeten, waarna dan ook de verstrooiing van de Tien Stammen is gevolgd. Het hoge woord van eedzwering, dat ontzaglijke teken van onveranderlijkheid, was nog niet de mond van God uitgegaan en daarom werd nog een weg open gehouden voor geloof en boetvaardigheid. En indien God mocht spreken, dat Hij hen haastig zou uitvoeren, zoals de bedreiging tegen Nineve luidde, nochtans zou Hij berouw hebben, indien zij zich van hun boosheid bekeerden..

28. Het overige nu van de geschiedenissen van Jerobeam en al wat hij gedaan heeft en zijn macht, hoe hij tegen de Syriërs gekrijgd heeft, en hoe hij Damascus en Hamath, 1)tot Juda

behorende, d.i. alles wat van de Syrische rijken vroeger tot Juda behoorde, aan Israël teruggebracht heeft, zijn die niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël?

1) Hiermee worden niet de steden, maar de landen bedoeld. Jerobeam nam terug van die rijken, wat vroeger onder David en Salomo tot het rijk van Israël vóór de scheiding onder Rehabeam had behoord. Onder Jerobeam van Israël en Uzzia van Juda, kwamen de rijken tot ongekende bloei. Het gebied werden zo ver mogelijk uitgezet. Voor het rijk van Israël zou echter de bloei straks plaats maken voor algehele verwoesting..

29. En Jerobeam 1) ontsliep met zijn vaderen, met de koningen van Israël; en zijn zoon Zacharia werd koning in zijn plaats.

1) Koning Jerobeam II regeerde 41 jaar (vs. 23

), het langst van al de koningen van het rijk van Israël. Het bericht over hem is zeer kort, en ook elders, uitgezonderd bij Amos 7: 10vv. ontbreekt het aan juistere geschiedkundige opgaven. Behalve de mededeling dat hij, zoals al zijn voorvaderen, aan de Jerobeamitische kalverdienst vasthield, vernemen wij slechts wat zijn regering boven die van alle andere koningen van Israël onderscheidde, en de hoofdzaak was, dat de Heere, naar de profetie van de profeet Jona, door hem Israël uit zijn toenmalige bittere ellende rukte, en dat hij de oude grenzen van het land herstelde. De volkomen zegepraal op de Syriërs en de verdrijving van deze aartsvijand, die het rijk nabij de ondergang gebracht had, was van de gewichtigste gevolgen; zij valt ongetwijfeld in de eerste regeringsjaren van Jerobeam, en stelt hem ons voor als de dapperste en bekwaamste krijgsman van alle Israëlitische koningen. De latere tijd van zijn regering schijnt zonder bijzondere beslissende gebeurtenissen te zijn voorbijgegaan; het was een rustige en vreedzame tijd, waarin, zoals 13: 5 aangeeft, de kinderen van Israël in hun tenten woonden als tevoren, en het volk de vruchten van de grote zegepraal op de Syriërs genoot. Maar daaruit volgt, dat Jerobeam ook een wijs en omzichtig regent was, die de lange vredestijd tot vermeerdering van de welvaart van zijn volk wist te gebruiken. Uit de boeken van de profeten Amos en Hosea blijkt, dat het rijk destijds een welvaart had bereikt, als vroeger nauwelijks gekend was (Amos 6: 4-6; 7: 15 Hos. 12: 9). Maar juist in deze gelukkige tijd kwam eerst recht de onverbeterlijkheid van het volk aan het licht; want in plaats van zich door de rijkdom van de Goddelijke goedheid tot boete en bekering te laten leiden, gebeurde het tegendeel, zodat Hosea moest zeggen: "Daarna zijn zij, nadat hun weide was, zat geworden; als zij zat zijn geworden heeft zich hun hart verheven; daarom hebben zij Mij vergeten" (13: 6). Niet slechts duurde de kalverdienst als vroeger voort, maar ook de afgodendienst nam de overhand (Hos. 4: 12, 17; 8: 5; 11: 2; 13: 2 drong een verschrikkelijk zedenbederf binnen: weelderigheid, zwelgerij, schaamteloze ontucht, ongerechtigheid, gruweldaden, leugen en bedrog van allerlei soort (Amos 2: 6vv.; 3: 9; 5: 12; 6: 4-7 Hos.4: 1, 2, 18); zodat het rijk juist van de tijd af, waarop het de hoogte van zijn macht en zijn welvaart had bereikt, des te sneller zijn gehele ondergang tegemoet snelde, zoals het volgende hoofdstuk toont. In zover was de tijd van Jerobeams regering voor geheel Israël beslissend, leverde het bewijs dat het de toestand van het grootste uiterlijke geluk en de uitnemendste aardse heerlijkheid minder verdragen kon dan ongeluk en benauwdheid van allerlei aard, en

juist daarom liet de Heere het tot zijn eigen welzijn als zelfstandig volk te ondergaan (17: 6vv.)..

Omdat Jerobeam 41 jaar geregeerd heeft, zo viel zijn dood in het 27ste jaar van Uzzia. Wanneer nu zijn zoon, volgens 15: 8 pas in het 38ste jaar van Uzzia koning is geworden, dan kan hij niet terstond na de dood van zijn vader aan de regering zijn gekomen..

Naar 15: 8 kwam deze Zacharia pas in het 38ste jaar van Azaria of Uzzia op de troon, d.i. in het jaar 722 v. Chr.; omdat nu naar vs. 23 Jerobeam II slechts tot 783 v. Chr. geregeerd heeft, zo schiet er een tussentijd van 11 jaar over, die wij uit verschillende aanduidingen in de voorzeggingen van de profeet Hosea in het overzicht bij 1 Koningen 12: 24 als "Anarchie" hebben doen kennen. Deze Hosea, een zoon van Beëri, die de eerste plaats onder de kleine profeten inneemt, trad in de laatste tijd van de regering van Jerobeam II op, en moet 65 jaar lang zijn profetenambt vervuld hebben, omdat hij volgens 1: 1 ook nog in de eerste jaren van koning Hizkia van Juda werkzaam was. Ofschoon tot het rijk van de Tien Stammen behorende, duidt hij in genoemd opschrift van zijn boek de tijd, waarin hij werkte, toch aan, naar de toenmalige koningen van het Davidische huis; want alleen het laatste gold krachtens de Goddelijke instelling en belofte bij hem als het wettige; maar van de koningen over het rijk van Israël zet hij alleen Jerobeam II op de voorgrond, de laatste koning, door wie de Heere Israël nog hielp, zodat de overige koningen als luid sprekende getuigen van de goddelijke strafgerichten, die, zoals Coccejus zich uitdrukt, meer voor rovers dan voor koningen zijn te houden, nauwelijks bij hen in aanmerking komen. Het tijdvak, dat met Jerobeams dood een begin nam, moet treurig geweest zijn: Geen heer gold in het land, geen wet werd geacht, geen recht van troonopvolging meer erkend; en toen eindelijk na 12-jarige verwarring de zoon van de laatste koning, Zacharia de troon toch kon bestijgen, moest hij toch weer spoedig troon en leven verliezen (15: 8vv.). De bestemming van de profeet Hosea was om het verderf, dat het slechts schijnbare geluk onder Jerobeam in zich verborg, te verkondigen en in de scherpste tegenstelling met het overmoedige heden op te treden. Maar ook voor het rijk van Juda, dat door de regering van Uzzia nog eenmaal tot hoge bloei kwam, was juist het tegenwoordige tijdvak van de hoogste betekenis; het was voor beide rijken een tijd midden tussen bloei en val; kort te voren nog macht en glans, en kort daarna een van de beide rijken geheel vernietigd en het andere aan de rand van het verderf gebracht. Om het belang van dit tijdvak ontmoeten wij er ook zo vele profeten in; en dit niet alleen, maar met Hosea, Joël, Amos, Obadja, Jona, Micha en de tijdgenoot van deze laatste, Jesaja (2Ki 15: 7" en "2Ki 15: 36" en "1Ki 19: 21) begint ook het schrijvende profetisch ambt, of het opstellen van de eigenlijke profetische boeken..

Ook de oudere profeten hadden voorspellingen uitgesproken, die in de profetische geschiedboeken opgetekend werden, maar de blik van de vroegere profeten is meer op het Tegenwoordige dan op de Toekomst van het Goddelijke rijk toepasselijk, hun woord van vermaning, dreiging en belofte steeds op een onmiddellijk praktisch doel gericht. Maar thans, nu de beweging van de volkeren in aantocht is, waardoor Israël in de strijd van de heidense wereld gewikkeld en voor zijn afvalligheid gestraft zal worden, -nu het meer en meer blijkt, dat niet het tegenwoordig Israël ter verwezenlijking van het Goddelijk heilsplan geroepen, maar veeleer de tegenwoordige vorm van de theocratie moet vervallen en pas door strenge

gerichten uit het volk de Gods gemeente van de toekomst, aan wie het rijk toebedeeld wordt, ontstaan zal, thans verkrijgt het profetische woord een betekenis die zich ver buiten de grenzen van het Tegenwoordige uitstrekt. Door de meeste tijdgenoten miskend en gesmaad, moet het in zijn geschiedkundige vervulling voor latere geslachten de levende God in Zijn macht, gerechtigheid en trouw handhaven, en de vrome tot licht dienen, met behulp waarvan zij in het duister van de tijden zich op de Goddelijke rijkswegen thuis voelen. Daarom moet dan ook het profetisch woord trouw worden overgeleverd, hetgeen slechts gebeuren kon, indien het op schrift werd gesteld..

HOOFDSTUK 15.

REGERING VAN ENIGE KONINGEN IN JUDA EN ISRAËL.

X. Vs. 1-7. Evenals het rijk van Israël onder zijn 13de koning Jerobeam II een tijd van uiterlijke heerlijkheid geniet van een hoogte en een duur, als nooit te voren, om daarna een des te dieper val, ja de gehele ondergang tegemoet te gaan (14: 23vv.), zo verheft zich ook het rijk van Juda onder de in Jerobeams 15de regeringsjaar tot de troon gestegen tiende heerser Azaria of, zoals hij elders genoemd wordt, Uzzia van zijn zware nederlaag die het onder Amazia geleden had, tot grote macht en welvaart; want Azaria doet wat de Heere welgevallig is, en zo lang hij de Heere zoekt, laat de Heere hem alles gelukken. Maar ons bericht houdt zich bij deze uiterlijke bloei niet lang op, en vertelt in het algemeen zo goed als niets van Uzzia's roemrijke werken, het haast zich om mee te delen, hoe hij, tot straf voor zijn hoogmoed in de latere tijd van zijn bestuur, melaats en voor de regering onbekwaam wordt. Daaruit zien wij, dat de uitwendige glans van zijn rijk, niet minder de kiem van het verderf in zich droeg, als die van het rijk van Israël, maar in Juda volgde op Uzzia nogmaals een goed koning, en de bloeitijd hield langer stand dan die van het rijk van de Tien stammen (Vergelijk 2 Kronieken 26: 3-23).

1. In het zevenentwintigste (lees: in het vijftiende) 1) jaar van Jerobeam, de koning van Israël (14: 23vv.), werd koning, Azaria of Uzzia 2) de zoon van Amazia, de koning van Juda.

1) De opgave van de grondtekst berust duidelijk op een schrijffout omdat toch, volgens 14: 17 Amazia de Israëlitische koning Joas ongeveer 15 jaar overleefd heeft, en dus reeds in het 15de jaar van Jerobeam II is gedood..

Amazia overleefde Joas van Israël nog 15 jaar, daarom stierf hij in het 15de jaar van Jerobeam II. Indien Uzzia dus in het zevenentwintigste jaar van Jerobeam koning was geworden, zou er een regeringloosheid van twaalf jaar zijn geweest. Dit komt echter niet uit en wordt ook door niets bevestigd, terwijl integendeel in 14: 21 wordt gezegd, dat terstond na Amazia's dood, Uzzia koning werd. Wij hebben dan ook hier aan een fout bij de afschrijver te denken, door verwisseling van de tekens wij (15) met (27), wat natuurlijk gemakkelijk kon..

2) In de boeken der Kronieken (behalve in 1 Kronieken 3: 12), zowel als bij de profeten Amos, Hosea en Jesaja, wordt hij bestendig Uzzia genoemd. Men heeft gemeend, dat hij deze naam bij zijn troonsbestijging heeft aangenomen, terwijl hij als koninklijk prins Azaria heette, evenals Joahaz, de zoon van Joram, de vijfde koning van Juda, later Ahazia heette (2 Kronieken 21: 17; 22: 1 2 Koningen 8: 24vv.). Beide namen, waarvan de eerste betekent: "wie de Heere tot hulp is," de andere: "wiens sterkte de Heere is," worden echter ook bij andere personen afwisselend gebruikt, zoals b.v. bij een nakomeling van Kahath (1 Kronieken 6: 24, 36) en iets dergelijks bij een nakomeling van Haman (1 Kronieken 25: 4 en 18) Uzziël en Azareël; daarom is de bijna gelijke betekenis zeker de oorzaak van de dubbele naamaanduiding en kan moeilijk in verband staan tot de troonsbestijging of enige andere gebeurtenis in de regeringsgeschiedenis van de koning..

3. En hij, Azaria, deed wat recht was in de ogen van de HEERE, naar alles, wat zijn vader Amazia gedaan had. Ook hij werd, na een aanvankelijk goed en theocratisch bestuur, 1) later de Heere ontrouw, en liet zich door een gelukkige uitslag, waarmee zijn ondernemingen gekroond werden, tot overmoed verleiden.

1) Naar 2 Kronieken 26: 5 zocht Uzzia God, zo lang Zacharia leefde, een profeet die wel te onderscheiden is van de elfde onder de kleine profeten, in de verborgenheden van de Heere was ingewijd, en misschien de grootvader of overgrootvader van koning Hizkia van moederskant was (2 Koningen 18: 2; 2 Kronieken 29: 1). Zo lang hij nu de Heere zocht, liet God ook zijn ondernemingen slagen; niet slechts bracht hij, zoals reeds in 14: 22 gezegd is, Edom al dadelijk onder zijn macht, en versterkte hij Elath opnieuw, maar hij was ook gelukkig in zijn oorlogen tegen de Ammonieten, Filistijnen, Arabieren en andere volken, voorzag Jeruzalem van nieuwe muren en bolwerken, bouwde burchten en wachttorens in de woestijn, zorgde voor een deugdelijk leger en bouwde in de hoofdstad grote werpmachines, om daaruit pijlen en stenen op belegerende legers te kunnen afschieten. Bovendien bevorderde hij in de vredestijd akker- en wijnbouw en veeteelt, zodat het onder Amazia uitgeputte land onder zijn regering weer bloeide en zich in grote welvaart verheugde, welk uiterlijk geluk echter, volgens de schilderingen van de destijds levende profeten ook een bron van verderf werd, omdat het volk tot aardse, vleselijke zin en hoogmoed verviel. Ja, Uzzia zelf verviel tot hoogmoed en trachtte de hogepriesterlijke waardigheid met de koninklijke te verbinden; als straf daarvoor sloeg de Heere hem, zoals wij in het volgende vers horen, met melaatsheid. Evenals over Jerobeam II, is ook over Azaria of Uzzia het bericht in de Boeken der Koningen boven verwachting kort, en beperkt het zich tot een algemene karakterschets van zijn regering; het is dus noodzakelijk, dat de lezer zich een nauwkeuriger beeld daarvan vorme uit de uitvoerige mededelingen der Kronieken en uit de profetische schriften. Uit dit laatste blijkt, dat de welvaart van het volk tot weelde ontaardde en de nog plaatshebbende dienst van de HEERE tot huichelarij maakte; dat is ongetwijfeld de oorzaak, waarom de schrijver van het Boek der Koningen zo snel over al de uiterlijke glans van Uzzia’s regering is heengelopen..

5. En de HEERE plaagde, 1) sloeg de koning toen hij, het ambt van priester zich aanmatigende, in de tempel ging, om op het altaar te roken (2 Kronieken 26), dat hij melaats 2) werd tot de dag van zijn dood; en hij woonde gedurende deze laatste jaren van zijn regering in een afgezonderd huis, buiten de eigenlijke stad, zoals voormelaatsen in de wet was bevolen (Leviticus 13: 46); maar Jotham, de zoon van de koning, en diens latere troonopvolger (vs. 32vv.) was over het huis, bestuurde in plaats van zijn vader het koninklijke huis, richtende het volk van het land.

1) Een ieder blijve in de roeping, waarin hij geroepen is, en houde zich binnen de perken, die God aan zijn stand heeft gezet. Gods instellingen laten zich niet ongestraft verachten.

God tuchtigt ook de groten in deze wereld met zwaar lijden, om hen hun nietigheid te herinneren en hen te verootmoedigen.

Wanneer dit plaatsvond is niet nader aan te geven. De mening van sommigen, dat hij 25 jaar lang is ziek geweest is echter te verwerpen, omdat Jotham zijn plaatsvervanger en deze laatste 25 jaar oud was, toen hij koning werd. Om daarom het ambt van plaatsvervanger te verrichten, moest hij minstens 15 à 20 jaar oud zijn. In dit geval zou Uzzia 5 à 10 jaar melaats zijn geweest..

2) Ofschoon wij mogen denken, dat hij berouw had en God hem zijn zonden vergeven heeft, nochtans werd hij tot waarschuwing voor anderen, gedurende zijn gehele leeftijd onder dat teken van Gods misnoegen gehouden, hetgeen misschien ook goed en nuttig was voor zijn eigen ziel..

7. En Azaria1) ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem bij zijn vaderen, in de stad van David; maar omdat hij aan de melaatsheid gestorven was, niet in de koninklijke erf-begraafplaats (1Ki 2: 10), maar, om deze niet te verontreinigen, in de aarde naast deze (2 Kronieken 26: 23); en zijn zoon Jotham werd koning in zijn plaats, nadat hij tot dusver reeds het ambt van plaatsvervangend regent van het rijk had bekleed.

1) In het doodsjaar van Uzzia (758 v. Chr.), werd Jesaja (eigenlijk Jeschajahoe, d.i. Heil van de HEERE), zoon van een zekere Amos, die de overlevering voor een broeder van koning Amazia (14: 1vv.) verklaart, tot het profetenambt geroepen (Jes. 6: 1vv.). Even onbewezen als de sage is, dat hij een nakomeling uit het koninklijk huis van David geweest is, is de andere, die hem tot opvoeder van de jonge prins Hizkia maakt en hem onder diens regering het ambt van Rijksgeschiedschrijver (2 Kronieken 26: 22; 32: 32) laat bekleden. Wel maken zijn wezen en zijn verschijning een volstrekt koninklijke indruk, zodat hij met het volste recht de koning van de profeten genoemd wordt; met koningen spreekt hij als een koning, met majesteit treedt hij de groten van zijn volk tegemoet en steeds bewijst hij zich meester van zijn onderwerp en van de taal. Maar dat koninklijk karakter komt uit iets anders dan uit koninklijk bloed voort, en slechts zoveel laat zich met zekerheid van hem zeggen, dat hij een geboren Jeruzalemmer was. In het midden van de 1500 jaren, dat het verbond van de wet duurde, tussen Mozes en Christus in, werkt Jesaja in het zo gewichtig keerpunt in de geschiedenis van Gods volk, toen dit, in de strijd van het oostelijke wereldrijk Assyrië met het westelijke of Egypte om het bezit van de wereldheerschappij, medegewikkeld, zijn vernietiging tegemoet ging. Toen had de profetie het dubbele doel, om in de aanstaande schijnbare zegepraal van de heidense goden een openbaring aan te wijzen van de straffende gerechtigheid van de HEERE tegen Zijn volk, en om het het herstel van de theocratie uit de puinhopen van het verwoeste rijk tot troost van de gelovigen aan te kondigen. Overeenkomstig dit dubbele doel valt bij Jesaja nog meer dan bij andere profeten de afwisseling in het oog, dat hij onder de beste regeringen de ernstigste dreigingen, en in de tijd van de allerslechtste koning, van Achaz, daarentegen de vertroostendste beloften vermeldt. Nadat het 15de jaar van Hizkia (712 v. Chr.) om was, heeft de profeet, naar het schijnt, zich niet meer met de openbare zaken beziggehouden, maar hij leefde, naar ene geloofwaardige overlevering, nog tot aan het begin van Manasse's regering (698 tot 643 v. Chr.), toen hij als slachtoffer van het heidendom, dat toen weer heersende godsdienst geworden was, gevallen zou zijn. Wat de Talmud vertelt omtrent de wijze, waarop hij de dood vond, klinkt zeker fabelachtig. Toen Manasse de woorden van de bestraffende rede van Jesaja vernomen had-zo

luidt een aantekening bij 21: 16 -werd hij met toorn tegen hem vervuld, zijn gerechtsdienaars liepen de profeet na om hem te grijpen, en hij ontvluchtte hen. Toen vertoonde zich een Johannes-broodboom, waarin hij zich verborg; maar er kwamen timmerlieden, die de boom doorzaagden, zodat Jesaja's bloed eruit vloeide. Omdat intussen doorzagen een de Israëlieten niet onbekende wreedheid was (2 Samuel 12: 31; 1 Kronieken 20: 3 20.3) en in Hebr. 11: 37 ook van zulke bloedgetuigen sprake is, die in stukken gezaagd zijn, lijdt het wel geen twijfel, dat Manasse werkelijk Jesaja liet doorzagen. Daaruit volgt, dat hij de leeftijd van minstens 85 jaar bereikt moet hebben, en nog heden wijst men ten zuiden van de vijver van Siloa (2 Samuel 17: 17" en "1Ki 7: 26) een moerbeiboom aan op de plaats, waar de wrede daad gebeurd zou zijn. Overigens wordt geen profeet zo dikwijls in het Nieuwe Testament aangehaald..

Lees dus zijn profetieën met de bede van de vrome Abt Aelredus van Rieval (gestorven 1166 na Chr.): "Gij die de heilige Jesaja hebt ingegeven te schrijven, geef, ik bid het U, geef mij te verstaan, wat hij geschreven heeft, nadat Gij mij reeds gegeven hebt te geloven; want wanneer wij niet vooraf het geloof hebben, zullen wij het ook niet verstaan.".

*XIV. Vs. 8-12. Wat de Heere niet slechts aan Jehu toegezegd, maar ook later onder Jerobeam II door de profeet Hosea (1: 4) bevestigd had, dat wordt in Zacharia vervuld, die 11 jaar na zijn vaders dood hem in de heerschappij over het rijk van Israël opvolgt; want reeds na 6 maanden wordt hij door Sallum voor aller oog gedood. Maar met hem wordt ook het andere woord in dezelfde profetische uitspraak vervuld, dat aan het koninkrijk van het huis van Israël een einde gemaakt zal worden; want zijn opvolgers zijn niet zozeer koningen als wel rovers en tirannen, die de naam van koningen onwaardig zijn, die de door misdaad verkregen en door misdaad gehandhaafde heerschappij ook door misdaad weer verliezen.

8. In het achtendertigste jaar van Azaria, de koning van Juda, d.i. in het jaar 772 voor Chr., nadat sinds de dood van de vorige koning een tijdruimte van 11 jaar in anarchie of regeringloosheid was vervlogen, regeerde Zacharia, de zoon van Jerobeam (14: 23-29) over Israël te Samaria, maar niet langer dan zes maanden. 1)

1) God had het volk van Israël beproefd, beide door oordelen en door weldaden, en de roepende stem, die daarin moest opgemerkt worden, verklaard en aangedrongen door Zijn knechten, de Profeten. Maar zij bleven desalniettemin hardnekkig en onverbeterlijk en daarom bracht God rechtvaardiglijk deze vloek over hen, dat er telken reize mededingers naar de oppermacht waren, en dat de vorsten doorgaans welhaast weggerukt en anderen uit andere geslachten in hun plaats kwamen; welke veranderingen doorgaans verstrekken tot verergering en verzwakking van een staat, en dikwijls vergezeld geen met burgerlijke beroerten, met verwisseling en omkering van de wetten, met zware schatting en lasten, met de ondergang van vele geslachten en met vele andere onheilen. Immers, nu werd het de tijd van Israël's ellende, en oordeel volgde op oordeel, totdat zij verdelgd waren..

10. En Sallum (d.i. de Vergoldene-wie vergolden wordt Jer. 22: 11), de zoon van zekere Jabes, maakte, toen Zacharia nog slechts een half jaar geregeerd had, een verbintenis tegen hem en sloeg hem, heel onbeschaamd voor het aangezicht van al het volk, en doodde hem 1)

dus openlijk, terwijl vroegere samenzweringen op z’n minst in een meer beperkter kring van vertrouwelingen tot uitvoering waren gekomen (1 Koningen 15: 27; 16: 9); en hij werd koning in zijn plaats.2)

1) Door de profeet Hosea (1: 4) wordt gezegd: Ik zal het koninkrijk van het huis van Israël doen ophouden. Terecht heeft daarom Witsius gezegd, dat met Zacharia in de grond van de zaak het koningschap in Israël heeft opgehouden. "Want," zegt hij, "de opvolgers van Zacharia waren niet zozeer koningen als wel dieven, straatrovers en moordenaars, de doorluchtige naam van koning onwaardig.".

2) Het is een teken van algemeen zedelijk verval, wanneer onder een volk, of in een stad, of in een dorp zonden en ongerechtigheden, die anders het duister van de nacht en het verborgen zoeken, openlijk, zonder afschuw, ontzetting en tegenstand op te wekken, gepleegd worden..

De jaren, die nu volgen, zijn allen jaren van ellende voor Israël geweest, jaren, die voorspelden, dat de ondergang van het rijk van de Tien stammen vast besloten was. Innerlijk geteisterd door opstand en beroering, uiterlijk bedreigd en verdrukt door de macht van Assyrië ging het Rijk van Israël met snelle schreden zijn ondergang tegemoet. De koningen, die Israël nu regeren, zijn geen rechtmatige koningen meer, maar langs de weg van ruw geweld en moord op de troon gekomen. Israël had niet willen wandelen in de rechten en instellingen van de Heere God, en nu, God heeft veel geduld, omdat Hij eeuwig is, maar eindelijk komt ook aan Zijn lankmoedigheid een einde. En met de dood van Zacharia was feitelijk het begin van het einde gekomen..

12. Dit, dat reeds deze vierde nakomeling van Jehu vroegtijdig zo’n gewelddadige dood moest vinden, was vervulling van het woord van de HEERE, dat Hij vroeger (10: 30) gesproken had tot Jehu, zeggende: U zullen zonen van het vierde lid op de troon van Israël zitten; 1)en het is alzo juist gebeurd, als voorzegd was, zodat Jehu’s dynastie op de bepaalde tijd eindigde, terwijl het toch zo makkelijk anders had kunnen uitkomen, indien niet juist Gods raadsbesluit een vroeger einde verhinderd, en een later onmogelijk gemaakt had.

1) Dit was tevens een feitelijke bevestiging van de verklaring van de HEERE, dat Hij de zonden van de vaderen zou bezoeken aan de kinderen tot in het derde en vierde geslacht (Exodus 20: 5; 34: 7 Deuteronomium 5: 9), d.i. dat Hij de zonden tegen het eerste en hoogste gebod: "Gij zult geen goden voor Mijn aangezicht hebben, en gij zult u geen gesneden beeld, noch enige gelijkenis maken, tegen dit fundament van het verbond en het middelpunt van het Israëlitische (hetgeen voornamelijk ook "de Jerobeamszonde" was) bij geen stamhuis langer dan tot aan het derde of vierde lid dulden, en wanneer ook dan nog geen verandering kwam, het verdelgen zou. Geen koninklijk huis in Israël, dat aan de zonde van Jerobeam of de afgoderij was overgegeven, bestond langer dan tot aan het derde of vierde lid. Het huis van Jerobeam ging, zoals dat van Baësa en Menahem, met het eerste lid onder, het huis van Omri met het derde, en het huis van Jehu met het vierde, Zimri, Sallum, Pekah en Hosea stierven zonder opvolgers, terwijl het huis van David, waarin de afval, al werd ook een koning ontrouw, toch nooit op een verder lid overging, onafgebroken op de troon bleef..

XV. Vs.13-16. Slechts één maand lang kan Sallum zich op de troon handhaven; toen trekt zijn veldoverste Menahem, die in Thirza met het leger is gelegerd, van daar weer op en slaat hem te Samaria, om daarna de ontworpen veldtocht tegen Thapsakus uit te voeren. Hij neemt de stad in, en behandelt de inwoners op gruwelijke wijze, omdat hij alle zwangere vrouwen het lichaam laat opensnijden.

13. Sallum, de zoon van Jabes, werd koning, in het negenendertigste jaar van Uzzia, de koning van Juda (771 voor Chr.); en hij regeerde niet langer dan een volle maand te Samaria.

14. Want Zacharia's krijgsoverste Menahem, de zoon van Gadi, trok, toen hij van de troonsverwisseling (vs. 19) gehoord had, met een deel van zijn troepen op van Thirza, de voormalige residentie van de Israëlitische koningen (1 Koningen 12: 25), waarin hij juist met het gehele leger legerde, om tegen de van Israël afgevallen stad Tiphsa of Thapsakus, aan de westelijke oever van de Eufraat (2 Samuel 8: 6) op te trekken, en hij kwam te Samaria om de troon voor zichzelf te verkrijgen, en sloeg Sallum, de zoon van Jabes, te Samaria, en doodde hem, en werd koning in zijn plaats. 1)

1) Een troon, die met zonden gebouwd is, houdt geen storm uit. Sallum, de koning van één maand, was door niets merkwaardig dan dat hij vermoordde en vermoord werd. Hieruit blijkt genoeg in welke toestand land en volk zich bevonden..

16. Toen, 1)nadat hij de koninklijke waardigheid aan zich gebracht had, sloeg Menahem, thans weer tot de geschorste veldtocht (vs. 14) terugkerend, Tifsah, 2) met allen, die daarin waren, ook haar gebied, de stad met al haar inwoners en haar gehele gebied, van Thirza af, zijn voormalige standplaats, waar hij het voornaamste deel van het leger had achtergelaten; omdat men niet voor hem had opengedaan, zo sloeg hij hen; al haar bevruchte vrouwen hieuw hij in stukken; tot vergelding voor de hardnekkige tegenstand, die de goed versterkte stad hem bood, sneed hij na de inneming haar het lijf open (2 Koningen 8: 12 Hos. 14: 1 Amos 1: 13).

1) Toen Jerobeam II de grenzen van het rijk in het noordoosten herstelde, zoals het onder Salomo geweest was (14: 25), was ook Thapsakus, dat waarschijnlijk in de nabijheid van het tegenwoordige Rakka bij de ondiepte El Hamman gezocht moet worden, weer aan Israël gekomen (1 Koningen 4: 24); maar gedurende de Anarchie, door Jerobeams dood (2Ki 14: 29), had die stad zich losgescheurd, totdat Zacharia aan de regering kwam en zijn krijgsoverste Menahem opdroeg om haar voor haar afval te tuchtigen en onder zijn macht terug te brengen. Op de tocht daarheen, toen hij in Thirza het leger had samengebracht, hoort Menahem van Zacharia's moord door Sallum, werpt deze met een legerafdeling van de troon, maakt zichzelf koning en voltooit nu pas de begonnen onderneming. Dit eerste werk van zijn regering wordt hier bij de geschiedenis van Sallum verteld, juist zoals hiervoor in 14: 22 de versterking van Elath door Azaria of Uzzia nog bij de geschiedenis van zijn vader Amazia is vermeld..

2) Tifsah lag aan de westelijke oever van de Eufraat en volgens Movers aan de grote handelsweg van Egypte, Phoenicië en Syrië naar Mesopotamië en de Midden-Aziatische rijken. Deze vesting, die zeer sterk was, was dus van grote betekenis voor het rijk van Israël..

*XVI. Vs. 17-22. Mehahem is nog niet tot rust gekomen na zijn door koningsmoord en wreedheid verkregen heerschappij, als reeds Pul, de koning van Assyrië, in het land valt, en de tegenpartij van de eerste in hem een hulp meent te vinden om zich van hem te ontdoen. Maar Menahem is slim genoeg, om door een schatting van duizend talenten zilver, die hij aan Pul belooft en van zijn volk afperst, de Assyrische koning voor zich te winnen, en niet alleen hem tot de aftocht te bewegen, maar zich ook zodanig op de troon te bevestigen, dat na een regering van 10 jaar zijn zoon hem kan opvolgen, ofschoon niet zonder tegenstand.

17. In het negenendertigste jaar van Azaria, de koning van Juda, d.i. in het jaar 771 v. Chr. (zie vs. 13), werd Mehahem, de zoon van Gadi, koning over Israël en regeerde tien jaar, tot 760 v. Chr., te Samaria.

19. Toen kwam Pul, de koning van Assyrië, tegen het land, misschien door Mehahems veldtocht tegen Thapsakus (vs. 16) daartoe gedwongen; en Mehahem, ziende dat de tegenpartij, die hem van de troon probeerde te stoten, van de komst der Assyriërs gebruik maakte om dit uit te voeren; gaf aan Pul duizend talenten zilver, opdat zijn hand met hem zou zijn, een het koninkrijk in zijn hand te sterken. 1)

1) In plaats van de God van Israël te vertrouwen, die Zijn volk reeds zo dikwijls uit grote nood gered had, en tot Hem te zeggen: Mijn toevlucht en mijn burg! Mijn God, op wie ik vertrouw! (Psalm 91: 1, 2) zoekt Mehahem steun en bescherming bij Israël's vijanden, en koopt die met het van zijn onderdanen afgeperste geld. Maar het bleek dat met vreemd geld gekochte vriendschap niet van lange duur is, en dat de man vervloekt is, die op een mens vertrouwt (Jes. 17: 5).

Mehahem was, zoals duidelijk uit vs. 16 blijkt, waar gemeld wordt, dat hij zelfs de ongeboren vrucht niet spaarde, een bij uitstek wreed man. Moord had hem op de troon gebracht, moord en geweld moest hem op de troon houden. Daardoor kon hij zich geheel niet bemind maken bij zijn onderdanen. Integendeel moesten zij zich van hem vervreemden. Daarom, naar onze mening, durfde hij zich tot tegenweer niet gereed maken tegen de koning van Assyrië, vrezende dat zijn eigen volk hem zou afvallen, of hem zou uitleveren aan de vijanden. Maar daarom kocht hij ook de oorlog af door een grote som geld, die zijn uitgemergelde onderdanen weer moesten opbrengen. Met Pul, de koning van Assyrië, treedt voor het eerst deze grote wereldmacht in de Heilige Schrift op. Uit de laatste woorden van dit vers blijkt voldoende, dat Mehahem zich niet vast op de troon voelde..

20. Mehahem nu bracht dit geld, deze belasting op van Israël, van alle geweldigen van vermogen, van de rijksten, om de koning van Assyrië te geven, voor elk man vijftig zilveren sikkels; Zo keerde de koning van Assyrië terug, nadat hij Mehahem in het koninkrijk bevestigd had, en bleef daar niet in het land (Hos. 5: 13; 7: 11; 8: 9

De Assyriërs, tot de stam van de Semieten behorende, hadden oorspronkelijk hun zetel in Sinear (Mesopotamië of Babylonië), maar waren voor de inbrekende macht van Nimrod aan de boven-Tigris en Eufraat geweken en hadden daar, waarschijnlijk met nog andere stammen vermengd, een nieuw rijk gesticht, dat in het westen en noordwesten aan Mesopotamië, in het

oosten aan Medië en in het zuidoosten aan Suziana grensde, dus het tegenwoordige Kurdistan bevatte (Genesis 10: 11vv. 22). Ofschoon bergland, door een tak van de Taurus, de Sogrus, doorsneden, was het land wegens zijn vele, tot het stroomgebied van de Tigris behorende stromen, en zijn veelvuldige dalen toch zeer geschikt voor de graanbouw; tegen de heuvels en voorgebergten van het bergland werd een heerlijke wijn gewonnen; de lage dalen waren door granaat-, vijgen-, olijven- en notenbomen belommerd, de berghellingen van de middelste bergstreek met mooie eiken-, platanen- en pijnbomen-wouden bezet, en op de vruchtbare weiden van de hogere bergstreken graasden runderen, paarden, schapen en geiten. Ook hadden de Assyriërs een belangrijke bijenteelt (18: 32). Omdat zij daar met nog andere volksstammen vermengd woonden, bevatte ook hun godsdienst en hun taal verschillende bestanddelen; zij hadden onder hun afgoden een god van de duisternis, overeenkomende met de Medo-Perzische Ahriman, en een op Babylonisch-Egyptische oorsprong wijzende Adramelech of Vuurkoning, terwijl hun planeten-godheid Anahid dezelfde is, als de Mylitta (Derkéto) bij de Babyloniërs en de Astarte bij de Phoeniciërs. Door veroveringen werd Assyrië in de loop van de tijd één groot rijk, waarvan Ninus en Semiramis als grondleggers worden opgegeven. Ninus, die voor een zoon van de zonnegod Bel gehouden werd, bevocht, volgens de mededelingen van de oude geschiedschrijvers, de koning van de Babyloniërs, vervolgens de Armeniërs en Meden, en onderwierp in een zevenjarige oorlog ook de volken van Klein-Azië aan zich. Toen hij daarna ook tegen Bactrië, het tegenwoordige Balkh met een deel van Bucharije, streed, en een goed versterkte burcht te Baktra zijn zegevierende loop dreigde te stremmen, lukte het hem met behulp van de listige en moedige Semiramis, de vrouw van een voorname Assyriërs, om in het bezit van de burcht te raken; als dank daarvoor verhief hij haar tot zijn gemalin, maar haar vroegere echtgenoot Menon bracht zich uit wanhoop daarover om het leven. Na de dood van Ninus, die van de op zijn krijgstochten gemaakte buit de stad Ninevé aan de oostelijke oever van de Tigris, tegenover het tegenwoordige Mosul, tot zijn residentie bouwde, nam Semiramis voor haar nog onmondige zoon Ninus de regering in handen, verfraaide Babylon, Ecbatana en andere steden, bracht door het aanleggen van kunstwegen, kanalen, dammen, enz., vele goede zaken tot stand en zette ook de veroveringen voort; maar haar laatste krijgstocht tegen Indië mislukte, en kort daarop vond zij haar dood. Volgens de overlevering werd zij tot de goden weggevoerd; omdat zij voor een dochter van Derketo gehouden werd, noemt men haar geslacht de Derketaden. De met Ninus beginnende heerschappij van despoten telt 30 op elkaar volgende koningen, meest verwijfde in de werkeloosheid van het paleisleven zich voortplantende vorsten, van wie de laatste Tonoskonkoleros, met de bijnaam Sardanapalus I, in een opstand bezweek. De Medische stadhouder Arbaces, zo’n verwijfde gebieder moe en door de Babylonische priester Belesis opgestookt, bracht de Meden en Babyloniërs tot een opstand; driemaal teruggeslagen door de zich verwerende Sardanapalus, wilde hij reeds de onderneming opgeven, maar liet zich door Belesis tot een vierde poging overhalen; en deze lukte. De stad Ninevé werd ingenomen; Sardanapalus verbrandde zich met zijn vrouwen en kinderen op een brandstapel om de smaad van de gevangenschap te ontgaan, en het Oud-Assyrische rijk nam, zoals men gewoonlijk aanneemt, in het jaar 888 v. Chr. een einde, nadat het volgens de opgaven van Herodotus 520 jaar bestaan had. De wereldse geschiedschrijvers sluiten daarmee Assyrië’s geschiedenis, en beginnen met Arbaces, de overwinnaar van Sardanapalus, een nieuwe, de Medische dynastie, die tot op Astyages, de grootvader van Cyrus, wordt voortgezet. Om nu de Bijbelse berichten daarmee overeen te brengen, heeft men een tweede, het Nieuwe

Assyrische rijk aangenomen, voor wiens stichter men de in deze tekst vermelde Pul (omstreeks 770 voor Chr.) houdt. Tot zijn opvolger had hij Tiglath-Pilezer (16: 8vv.); op deze volgde Salmanasser, die het rijk van Israël verwoestte (17: 3vv.), het rijk van Juda aan zich schatplichtig maakte (18: 7), Medië en Perzië onder zijn heerschappij had (18: 11) en volgens Josefus belangrijke vorderingen in Syrië maakte. Of de in Jes. 20: 1 genoemde Sargon een en dezelfde persoon met hem of zijn veldheer is, die na zijn dood zich tot koning maakte, en na veeljarige strijd met de rechtmatige erfgenaam van de troon zich in de heerschappij versterkte, moet in deze zin beslist worden, dat hij zijn opvolger is geworden; in dit geval zou Salmanasser bij deze driejarige belegering van Samaria gestorven zijn, en Sargon is het dan wezenlijk geweest, die het volk van de tien stammen in de Assyrische ballingschap heeft gevoerd. Daarna wordt Sanherib vermeld (18: 13vv. 18.13), een tijdgenoot van de Egyptische koning Sethos (in de Bijbel Tirhaka genoemd); hij verscheen ten tijde van koning Hizkia voor Jeruzalem, maar gaf ten gevolge van een plotseling sterven in zijn leger de belegering op en trok met de rest van zijn ontzaglijk leger onverrichter zake in zijn land terug, waar hij later door zijn oudste zonen vermoord werd (19: 36). Thans kwam op de troon zijn jongere zoon Assar-Haddon, die naar de ontvolkte streken van het voormalige rijk van de tien stammen kolonisten uit Perzië en Babylonië overbracht (17: 24 Ezra 4: 2); hij was het ook, die door zijn veldheren koning Manasse gevangen van Jeruzalem naar Babel bracht, waar deze zich bekeerde. Later mocht hij in zijn rijk terugkeren (2 Kronieken 33: 11vv.). Van nu af bevat de Heilige Schrift geen verdere aanduidingen over de geschiedenis van het Assyrische rijk; maar wel worden ons nog enige meerdere berichten gegeven in uittreksels uit de geschiedenis van Babylon door Berosus, een priester van Belus in Babylonië, die omstreeks 268 v. Chr. schreef, en de jaarboeken van de Belustempel tot zijn doel wist te gebruiken. Op Sanherib, die, wanneer men Sargon ongeveer in den tijd van 722 tot 716 voor Chr. plaatst, sinds laatstgenoemd jaar regeerde, en Assar-Haddon, wiens tijd ongeveer tot 668 reikt, volgde eerst Samughes met 21 jaar en daarna diens broeder Kiniladan met eveneens 21 jaar, zodat wij met hem tot op het jaar 629 voor Chr. afdalen. Reeds onder deze beide regenten ging het Assyrische rijk telkens zekerder zijn ondergang tegemoet, totdat het daarna onder hun opvolger en met hem werkelijk een einde nam. Gewoonlijk wordt deze als Sardanapalus II aangeduid, maar hij draagt daarbij tevens de naam van Saracus of Sarak. Had reeds in het jaar 633 voor Chr. Phraortes van Medië een veldtocht tegen Ninevé, maar vruchteloos ondernomen, terwijl Kineladan hem bestreed en doodde (2Ki 22: 2), zo nam zijn zoon Cyaxares de zaak weer ter hand; aanvankelijk moest hij zijn onderneming wel weer opgeven, omdat de Scythen hun eerste grote inval maakten, maar later verbond hij zich met de onderkoning Nabopolassar van Babylonië tot een besliste omverwerping van het Assyrische rijk. Dit gebeurde omstreeks het jaar 610 voor Chr. Maar niettegenstaande de Assyriërs in weelde en ongerechtigheid verzonken waren, zo was toch nog veel van de oude kracht in hen, en een stad van zo’n grootte als Ninevé, kon zo gemakkelijk niet genomen worden. Drie jaar duurde de belegering, en reeds meermalen waren de aanvallen van de verbondenen afgeslagen; toen bereidde Sardanapalus zijn soldaten een feest, de vijand maakte van deze gelegenheid gebruik en drong de Assyriërs tot in de binnenste vestingen van de stad terug. Toen nu later de Tigris, door langdurige regens gezwollen, buiten zijn oevers trad en een groot deel van de vestingwallen wegnam, drongen Meders en Babyloniërs met weinig moeite Ninevé binnen, verwoestten de stad voor altijd en verdeelden de buit en het bezit van het Assyrische rijk onder elkaar (Nah. 2: 2vv. Zef. 2: 13vv.). Daarvan verder bij 23: 29vv.

Nadat reeds in het jaar 1820 de ruinen-heuvels van de stad de opmerkzaamheid van de Engelse reiziger Zich in Bagdad gedurende zijn verblijf in Mosul tot zich getrokken hadden, begon de Franse Consul Botta, op last van zijn regering, in het jaar 1842 uitgebreide opgravingen, eerst in de heuvel van Kojundschuk, maar daarna met veel beter gevolg in Khorsabad; hier stiet hij op de bovenhoek van een kamer, weldra opende zich een samenhangende rij van zalen van een oud koningspaleis, dat daarop in de jaren 1851-54 met ringmuren, torens en al geheel werd opgegraven. In het jaar 1845 begaf zich hierop de Engelsman Layard naar Ninevé en begon de ruinenheuvel van Nimrod te onderzoeken, hetgeen wel een korte tijd door de tegenstand van de Turkse regering werd afgebroken, maar daarna met haar bijstand ook werd toegepast op de heuvel van Nebbi-Junus; een groot getal van de door Botta en zijn opvolger Place gevonden beeldhouwwerken zijn in het museum van het Louvre te Parijs geplaatst. Door al deze onderzoekingen is dan gebleken, dat de naam Ninevé twee betekenissen heeft. Allereerst betekent hij een afzonderlijke stad; meer daarnaast duidt het woord ook een vereniging van vier grote eeuwenoude steden aan, waartoe ook het eigenlijke Ninevé behoort, en van vele kleinere troonplaatsen, kastelen enz. Dit Ninevé in ruimere zin is aan drie zijden door rivieren, (noordwestelijk door de Khors, westelijk door de Tigris, oostelijk en zuidelijk door de Ghazr Su en de grote of Boven-Zab) maar aan de vierde door bergen, die uit het rotsplateau oprijzen, begrensd, en was rondom door dammen, kanalen, wallen en kastelen naar de kunst versterkt. Het vormde een trapezium (ongelijkzijdige vierhoek) welke scherpe hoeken noord- en zuidwaarts liggen, en welke lange zijden door de Tigris en de bergen gevormd worden. De vier steden, die dit trapezium insluit zijn: 1e. het eigenlijke Ninevé in de noordwestelijke hoek aan den Tigris, de puinhopen van Kojundschuk, Nebbi-Junus en Ninua omvattend; 2e. de latere hoofdstad Nimrud, door enige voor het Bijbelse Kalach gehouden, aan een zuidwestelijke hoek tussen de Tigris en de Zab; 3e. een tot dusver nog naamloze en het minst onderzochte stad, binnen de grenzen waarvan het tegenwoordige dorp Selamiyeh ligt, noordelijk van Nimrud; 4e. de plaats die thans Khorsabad heet, die een burcht en tempelbouwvallen besluit en aan de rivier Khosr ligt. Hieruit werd het begrijpelijk, dat de stad 2 miljoen inwoners kon hebben en de profeet Jona (3: 3vv. 4: 11) drie dagen lang daarin kon rondtrekken; deze opgave komt nauwkeurig overeen met die van Diodorus van Sicilië, die de omtrek van de stad op 480 stadiën op 12 Duitse mijl bepaalt (1 dagreis = 4 mijl). Wat nu de bouwvallen van deze grote stad van de oude wereld, zover zij tot heden is opgegraven, betreft, zo zijn de voornaamste daarvan: 1e. die van Nimrud. Dit is een kunstig terras door mensenhand, waarop vroeger eenmaal minstens negen gebouwen stonden en waarvan trappen afvoeren naar de Tigris. In de noordwestelijke hoek van het terras staat een hoge toren, daarnaast staan twee kleine tempels met afgodsbeelden; maar aan de noordwestzijde bevindt zich het zogenaamde noordwest-paleis met de hoofdgevel naar het noorden, het oudste van de tot heden ontdekte Assyrische paleizen. Het naaste paleis dat men zuidwaarts bereikt, is het zuidwestpaleis met een grote prachtige zaal van 220 voet lengte en 100 voet breedte en een ingang aan het noordeinde, die door twee kolossale gevleugelde dieren bewaakt wordt. Het daarop volgende zuidoostpaleis staat ten opzichte van de grootte en de bouwstoffen ver achter bij de beide vorige gebouwen en bevat slechts kleine vertrekken. In het midden van het terras zijn ook nog sporen van een ander paleis, dat men het centraalpaleis genoemd heeft; maar dit werd door andere Assyrische koningen gedeeltelijk herbouwd, gedeeltelijk werd het materiaal tot nieuwe bouwwerken gebruikt, zodat men het algemene plan niet eens meer kan herkennen. 2e. Een gebouw uit

later tijd, zeker van Sargon, de vader van Sanherib, afkomstig, werd door bovengenoemde Franse consul Botta te Kojundschuk ontdekt. 3e. Het paleis van Kojundschuk is door Sanherib zelf gesticht. 4e. Bovendien bevinden zich nog paleizen in de heuvel van Nebbi-Junus, maar daar mochten tot dusver geen opgravingen gedaan worden, omdat de Moslims die heuvel houden voor het graf van de profeet Jona, dat zij niet willen laten ontheiligen. De inscripties, die de muren van al deze paleizen bedekten, zijn in het zogenaamde spijkerschrift geschreven; het is uit de hiërogliefen van een oud-Uralisch volk ontstaan, tot op de tijd van Antiochus de Grote in de Aziatische landen in gebruik geweest en bestaat uit samenstellingen van wiggen en winkelhoeken, waardoor het zeer geschikt is voor monumenten. Als de telkens terugkomende ontcijfering van deze opschriften volkomen gelukt zal zijn en een samenhangende en betrouwbare geschiedenis van de Assyrische koningen daardoor zal zijn verkregen, zal, dit vertrouwen wij, ook dit gesteente de waarheid van de Schrift volkomen bevestigen..

Tot zo lang spreekt men over sommige gedeelten geen beslissend oordeel ten nadele van de Heilige Schrift uit..

22. Daarna ontsliep Mehahem 1) met zijn vaderen; hij was de enige van de laatste zes koningen van het rijk van de tien stammen, die een natuurlijke dood gestorven is; en zijn zoon Pekahia werd koning in zijn plaats, maar zoals uit een vergelijking van vs. 17 met vs. 23 afgeleid schijnt te kunnen worden, pas enige maanden na de dood van zijn vader, omdat de troon hem aanvankelijk betwist werd.

1) Uit Mehahems tocht tegen Tifsah, welke stad hem niet binnenliet, d.i. hem niet als koning wilde erkennen, ziet men, dat hij niet bemind en dat het land reeds in partijen verdeeld was. Zijn woeden, als dat van de ruwste buitenlandse vijand, tegen zijn eigen landgenoten, doet hem ons kennen als een wrede tiran, die aanstonds alle tegenstanders van zijn troonsbestijging met vrees en schrik wilde vervullen. Van hem geldt, wat Macchiavelli (de principe 8) zegt: "Wie op een wederrechterlijke en geweldige wijze zich een kroon opzet, moet, wanneer het nodig is om wreed te wezen, alle wreedheid opeens uitoefenen, opdat hij niet elke dag daarmee behoeft voort te gaan." Het tweede voor het rijk beslissende feit, was zijn verhouding tot Assyrië. Niet enkel om de hem bedreigende vijand tot de aftocht te bewegen, maar ook om door hem tegen zijn eigen volk beschermd te worden, legde hij zijn volk een grote schatting voor Assyrië op. Hij was de eerste Israëlitische koning, die, om zijn volk in bedwang te houden en zijn heerschappij te handhaven, van een uiterlijke mogendheid hulp en bijstand kocht; hij wilde dus zijn heerschappij bevestigen ten koste van de zelfstandigheid van zijn volk. Juist daartegen ijverde de profeet Hosea zo sterk (Hos. 5: 13; 7: 11; 10: 6 van het rijk te versterken, bracht hij het des te sneller bij zijn ondergang. Want de wereldgeschiedenis leert, dat bescherming van machtige rijken op onderdrukking door die rijken uitloopt, en dikwijls, zoals hier voor Israël, een straf wordt voor hem, die die hulp inroept..

*XVII. Vs. 23-26. Pekahia’s regering is bij grote verwarring, die in het rijk van Israël heerst, slechts van korte duur. nog geen twee volle jaren heeft hij het koninkrijk in bezit, of zijn hoofdman Pekah, aanvoerder van het uit Gileadieten bestaande deel van de koninklijke lijfwacht, staat tegen hem op en doodt hem met behulp van de onder zijn bevel staande 50

man in de koninklijke hofburg, en met de koning vallen tevens zijn beide verdedigers Argob en Arje.

23. In het vijftigste jaar van Azaria, (of Uzzia), de koning van Juda, d.i. 760 v. Chr., werd Pekahia, de zoon van Mehahem, koning over Israël, en regeerde twee jaar te Samaria, tot 759.

26. Het overige nu van de geschiedenissen van Pekahia, 1) en al wat hij gedaan heeft, ziet, dat is geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël (1Ki 14: 19).

1) Uit Pekahia's korte regering vermeldt de schrijver geen enkele gebeurtenis, dan alleen zijn einde, dat in een dubbel opzicht belangrijk was. Menahem had tot bevestiging van zijn koninkrijk en tot stichting van een nieuwe dynastie de bijstand van Assyrië duur gekocht; zo lang hij leefde bleef hij ook nog koning; meer nauwelijks had zijn zoon de troon bestegen, of het bleek hoe nietig Assyrië's bescherming was, want reeds in het volgende jaar was het nieuwe koninklijke huis vernietigd. Tevens leren wij hieruit de stand van zaken in het land kennen. Pekahia werd niet door een machtige verklaarde vijand, maar door zijn vertrouwde adjudant met behulp van een deel van de lijfwacht, die hem beschermen moest, in zijn paleis vermoord. Zulke misdaden kunnen slechts daar voorvallen, waar reeds alle banden van tucht en orde, van trouw en gehoorzaamheid zijn verbroken (Hos. 4: 1-2)..

*XIII. Vs. 27-31, Twintig jaar regeert Pekah, de zoon van Remalia over Israël. In de laatste jaren van zijn regering verbindt hij zich met het vroeger omtrent zijn volk zo vijandige Syrië, en doet in gemeenschap met Rezin van Damascus, reeds onder Jotham van Juda, strooptochten in het zuidelijk rijk, totdat hij eindelijk onder Achaz, het met zijn bondgenoot rechtstreeks toelegt op de vernietiging van het Davidische koningshuis, en op Jeruzalem aanrukt (vs. 37 16: 5vv.). Maar Achaz roept tegen beide tegenstanders, de Assyrische koning Tiglath-Pilezer te hulp, die niet slechts een einde maakt aan het Syrische rijk (16: 19vv.), maar ook van het rijk Israël, het noordelijk gebied evenals het Oost-Jordaanland verovert, en de inwoners naar Assyrië wegvoert. Dit is het begin van de Assyrische ballingschap.

27. In het tweeënvijftigste jaar van Azaria, de koning van Juda, 759 v. Chr. werd Pekah, de zoon van Remalia, koning over Israël en regeerde twintig jaar tot 739 te Samaria.

29. In de dagen van Pekah, de koning van Israël, volgens Jes. 8: 4 waarschijnlijk in zijn laatste regeringsjaar, kwam Tiglath-Pilezer, koning van Assyrië, door Achaz, de koning van Juda te hulp geroepen (16: 5vv.) en nam Ijon, 2 3/4 uur zuidwestelijk van Hasbeya (1 Koningen 15: 20) in, en Abel-Beth Maächa (2 Samuel 20: 14), en Janoah, dat nog niet gevonden is, maar zeker in de nabijheid van de eerstgenoemde plaatsen gelegen was, en niet te verwarren is met het (Jozua 16: 6vv.) genoemde Janoah, en Kedes, noordwestelijk van het meer Merom (Jozua 12: 22), en Hazor, in dezelfde streek (2 Samuel 15: 23) en Gilead, het gehele Oostjordaanland (14: 25) en Galilea, het land Glalil, het noordelijke deel van de latere provincie Galiléa (1Ki 9: 11), en het gehele land van Nafthali; en hij voerde hen, de bewoners van dit veroverde gebied weg naar Assyrië, 1)en wel in de landstreek met die naam ten noorden van Ninevé en aan de zuidwestzijde van de Kaspische zee, waarheen onder Salmanasser ook de tweede wegvoering plaatsvond (17: 6; 1 Kronieken 5: 26).

1) Zozeer als koning Achaz van Juda en de met hem gelijkgezinden zich over deze wegvoering verheugen mochten, omdat zijn ontheocratische politiek (16: 7vv.) nu volkomen gelukt scheen, omdat Tiglath-Pilezer niet slechts Syrië ontvolkt, maar ook de andere vijand, het noordelijk rijk, vernietigd had, zo groot was daarentegen de droefheid van de ware gemeente over deze verwoesting van de wijnberg van de Heere. Psalm 50 is een uitdrukking van haar smart en tevens een merkwaardig getuigenis voor de algemene geest, die de gemeente van God van oudsher heeft bezield, een bevestiging van het woord van de apostel: Als één lid lijdt, lijden alle leden mee..

Door Abarbanel wordt, in verband met 1 Kronieken 5: 26 gezegd, dat dit de tweede wegvoering was. De eerste zou dan door Pul zijn bewerkstelligd. Echter ten onrechte. Wij hebben hier de eerste wegvoering, want van Pul lezen wij uitdrukkelijk, dat hij zich met de schatting van 1000 talenten tevreden stelde. Door deze wegvoering werd het rijk van de Tien stammen zeer verzwakt, omdat niet minder dan 4 ½ stam, voor een groot gedeelte, in ballingschap werd gezonden..

30. En Hosea, de zoon van Ela, maakte een verbintenis tegen Pekah, de zoon van Remalia, en sloeg hem, en doodde hem, en werd koning in zijn plaats; in het twintigste jaar 1) van Jotham, de zoon van Azaria of Uzzia.

1) Deze bepaling springt in twee opzichten in het oog; want allereerst heeft Jotham volgens vs. 33 slechts 16 jaar geregeerd, maar verder wordt in 17: 1 gezegd, dat Hosea pas in het 12de jaar van Achaz koning is geworden. Het eerste laat zich daaruit verklaren, dat een bepaling naar de regeringsjaren van Achaz niet aanging, omdat eerst nog van Jotham verteld moest worden (vs. 32), met wiens komst aan de regering de geschiedenis van Juda’s koningen was afgebroken (vs. 7); in plaats van: "in het vierde jaar van Achaz" wordt dus gezegd: "In het twintigste jaar van Jotham", want deze man is de lezer reeds bekend. Maar ofschoon in dit jaar (het einde van 739 voor Chr.) Hosea Pekah ombracht, zo kwam hij toch niet aanstonds in het onbetwiste bezit van de troon, maar in deze tijd van innerlijke ontbinding van het rijk, volgde eerst andermaal een anarchie als die na de dood van Jerobeam II (2Ki 14: 29), en wel van 8 ½ jaar. Dit neemt men gewoonlijk aan, om de tweede van de vroeger opgegeven moeilijkheden weg te nemen..

Hij moest bij uitstek op een kroon verzot wezen, die zich te dien tijde aan zo’n groot gevaar, zoals dat van een verrader, wilde blootstellen, tot verkrijging van de kroon van Israël, ofschoon van haar uitgelezendste bloemen en kleinoden beroofd, en meer dan ooit met doornen bezet; een kroon, reeds lange tijd dodelijk, degene, die ze gedragen hadden en verbeurd verklaard door de Goddelijke Rechtvaardigheid, die ze eerlang in het stof leggen en vernietigen zou; een kroon, die een wijs man, deze op straat vindende, niet zou willen oprapen..

31. Het overige nu van de geschiedenissen van Pekah, 1) en al wat hij gedaan heeft, ziet, dat is geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël (2Ki 14: 19).

1) De regering van Pekah was voor het rijk van Israël het begin van het einde. Dat Pekah, niettegenstaande het innerlijke bederf van het rijk, zich toch zo lang op de troon handhaafde, is wel een bewijs van zijn ongewone geestkracht, waaraan het hem evenmin als aan soldatenmoed schijnt ontbroken te hebben. De wijze waarop hij op de troon kwam, toont aan, dat hij een ruw, trouweloos en heerszuchtig mens was, die naar God en goddelijke dingen niet vroeg. Bij Jesaja wordt hij in het geheel niet met zijn naam, maar met verachting slechts "de zoon van Remalia" genoemd (Jes. 7: 4, 5, 9), waarschijnlijk omdat hij van lage afkomst was..

XI. Vs. 32-38. Als Jotham na de dood van zijn vader Uzzia zelfstandig regent is geworden, volgt hij hem op de goede weg, die deze aanvankelijk had ingeslagen zonder tot zijn latere afdwalingen te raken. Als men de regering van de vorige en de tegenwoordige koning tot een geheel samenvat, moet men zeggen, dat het rijk van Juda toen een tijd van hoge macht en bloei beleefde, de hoogste sinds Josafat en de langste sinds de scheuring van het rijk, maar ook de laatste voor zijn ondergang, want reeds tegen het einde van Jothams regering begint de gebeurtenis zich voor te bereiden, die vanwege de beproeving die voor Juda en het huis van David zich eraan vast knoopte, van gewichtige gevolgen voor diens gehele verdere toekomst geworden is, de inval van de beide verbonden koningen Bezin van Syrië en Pekah van Israël in het rijk van Juda (Vergelijk 2 Kronieken 27: 1-9).

32. In het tweede jaar van Pekah, de zoon van Remalia, de koning van Israël (vs. 27vv. d.i. in het jaar 758 voor Chr.), werd in Juda Jotham, de zoon van Uzzia (Azaria), koning van Juda, nadat hij reeds bij het leven van de vader een tijdlang het regentschap en in diens lot een bestendig voorbeeld tot waarschuwing, waarheen godvergetenheid en hoogmoed voert, gehad had.

33. Vijfentwintig jaar was hij oud 1) toen hij koning werd, en regeerde zestien jaar, tot 742 voor Chr., te Jeruzalem, en de naam van zijn moeder was Jerusa, de dochter van Zadok misschien de in 1 Kronieken 6: 12 vermelden hogepriester met deze naam.

1) Hieruit blijkt, dat hij niet als Joram, ten tijde van zijn vader Josafat, regent was, maar enkel plaatsvervanger. Onder Jotham ging het met Juda uiterlijk zeer voorspoedig, maar innerlijk rijpte het voor het gericht. Donkere wolken pakken samen, die onder de regering van zijn goddeloze zoon zich zullen ontlasten..

35. Alleen werden de hoogten niet weggenomen, zoals dat ook onder de regering van zijn vader het geval was (vs. 4); want het volk offerde en rookte nog op de hoogten, en ging daarmee voort zich te verderven (2 Kronieken 27: 2): hij richtte echter van zijn zijde nog beslissender dan Uzzia het gedaan had, zijn wegen voor het aangezicht van de Heere zijn God, hoedde zich voor diens zonde, waarmee deze zich aan de Heere vergrepen had, door op wederrechtelijke wijze het heiligdom te betreden en te roken, hij onderwierp de Ammonieten en maakte hen zich schatplichtig en bouwde, behalve enige steden op het gebergte van Juda, burchten en torens, die hij tot versterking van het land in de wouden legde, en de muur van Ofel, of het zuidelijke afdak van de tempelberg (2 Kronieken 27: 3vv.), de hoge aan de noordzijde van de binnenvoorhof zich bevindende poort aan het huis van de HEERE,
1) die hij groter en mooier maakte, dan zij tot dusver geweest was.

1) Het strekt een vorst tot niet geringe roem, wanneer hij, in plaats van zijn paleizen te verfraaien en elpenbenen huizen (Amos 3: 15) te bouwen, de poort van het heiligdom bouwt en daarmee zijn volk toeroept: Gaat tot Zijn poorten in met lof, in Zijn voorhoven met lofgezang (Psalm 100: 4).

36. Het overige nu van de geschiedenissen van Jotham, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Juda? (1Ki 14: 19)

In 1 Kronieken 5: 17 wordt op een door Jotham voorgenomen telling van de aan de overzijde van de Jordaan gevestigde stam Gad gedoeld, terwijl 50-60 jaar eerder een dergelijke telling onder Jerobeam II van Israël was ontworpen, die later daar wordt vermeld, omdat bij de aanduiding van de beide koningen aan Jotham als koning van Juda de voorrang toekwam; daaruit blijkt, dat in dezelfde mate als het noordelijk rijk van zijn onder Jerobeam II bereikte hoogte, na diens regering afdaalde, zich weer de heerschappij van Juda uitbreidde over het Oost-Jordaanland, dat na Salomo's dood zich eveneens aan de heerschappij van het huis van David onttrokken, en onder de innerlijke onlusten en buitenlandse oorlogen, die het noordelijk rijk verzwakten, zeer veel te lijden had..

Verder is uit Jothams regering op te merken, dat in het derde deel daarvan de bouw van de stad Rome (in het jaar 754 volgens Varro, volgens anderen 753 v. Chr.) heeft plaatsgehad, hetgeen niet zonder betekenis is..

De tijd van de zondeval tot aan de zondvloed was door God verordend, om de mens te tonen wat hij aan de zonde heeft, tot welke diepte zijn verdorvenheid reikt, en welke vrucht de afval voor hem draagt. Heeft nu de mens gedurende de eerste tijdruimte van de wereldgeschiedenis (van 4005-2349 v. Chr.) op krachtige wijze de noodzakelijkheid van verlossing leren kennen, zo bereidt de Here het menselijk geslacht tot gewillige aanneming van het alleen ware heil voor, door hun in lange en smartelijke ervaringen duidelijk te doen inzien, hoe zij zelf door eigen kracht de zo hoog nodige verlossing zich niet verschaffen kunnen. In heel de grote tijdruimte tussen de zondvloed en Christus wordt elk gebied onderzocht, worden alle mogelijke wegen naar alle mogelijke richtingen ingeslagen. Naar de drie hoofddelen van het menselijk zijn en leven, lichaam, ziel en geest, wordt die tijdruimte (van 2349-1 v. Chr.) verdeeld in drie grote perioden. De eerste, van de zondvloed tot aan de Babylonische spraakverwarring (2349-2218 v. Chr.); de zin van de mens is gedurende die tijd in de massa verdiept, op de stof, het ruw zinnelijke gericht; door middelen, uit dit gebied ontleent, tracht hij zich te helpen en genezing te verschaffen. Tweede periode, van de Babylonische spraakverwarring tot op de wereldmonarchieën, juist tot aan het optreden van de tweede Assyrische monarchie (2Ki 15: 29); het principe (het leidend beginsel) van de beweging is thans verplaatst in de ziel, in het lagere in het meer negatieve gebied van het verstandelijke leven; van nu af wordt hulp en genezing gezocht in zulke middelen als dit gebied verschaft. Daarom, zoals eenheid, de eenheid van de massa, de vroegere tijd beheerst had, zo wordt het nu op afscheiding toegelegd; de tijd van de particularismen, van de verschillende nationaliteiten, van de bijzondere nationale en lokale godsvereringen, van de uit de plaatselijke en gegevene zich ontwikkelende mythologie en symboliek (godenleer en tekentaal). Maar met betrekking tot dit gebied, moest het menselijke bewustzijn ontwaren, dat

het de schat niet doet vinden, waarnaar het hart verlangend uitziet, om zijn honger en dorst te stillen, en zijn armoede weg te nemen. Spoedig vond het daarin dan ook geen bevrediging meer, het ging verder en wendde zich overeenkomstig zijn natuur, naar het algemene. Van nu aan een streven naar universalisme (algemeenschap) en reactie (tegenwerking) tegen het bestaande. De vormen, waarin de menselijke geest zich tot dusver bewogen had, en de voortbrengselen van deze beweging werden vernietigd; in de plaats van het oude kwam iets nieuws als vrucht van de nieuwe beweging; het algemene (universele) op staatkundig en verstandig gebied. Dit is de tijd van de wereldmonarchieën (Dan. 2: 1vv. 7: 1vv. van de wezenlijk universele kunst en wetenschap van de Grieken. Maar bij dit alles had de Heere, terwijl Hij het toeliet, Zich ook een doel van deze wegen voorbehouden; maar het doel van de Heere stond juist tegenover dat van de mensen: het was namelijk de beschaming van alle mensen, de verhoging van God alleen. Wel had Hij, juist tot dit doel, de mens aan zichzelf overgelaten, maar Hij wilde Zich aan hem niet onbetuigd laten; alle opvoeding toch heeft een dubbele zijde: een negatief en een positief moment. Nu behoorde het ook tot Zijn opvoedingswijsheid, dat Hij deze getuigenis een met de tijd en haar richting overeengekomen gestalte deed aannemen. Had dus in de tijd voor de zondvloed de getuigenis van Zijn gerichten zowel als Zijn genade de eenvoudige vorm van een aan allen meegedeelde traditie (overlevering) verkregen, zo vertrouwde Hij het van toen af toe aan een bijzonder volk, en wel in een vorm, die alleen overeenkwam met de toenmalige tijd, doordat Hij aan het volk van Zijn eigendom de waarheid onder een deksel en in beelden, als symbool (zinnebeeld) en type (voorbeeld) openbaarde. Maar deze vorm was, hoewel hij het eeuwige in zich besloot, toch zelf niet eeuwig, niet overeenkomende met de gestalte, waarin het eeuwige verschijnt, en het kon dus Gods doel niet zijn, dat die vorm zou blijven. Dus, wanneer de waarheid en het wezen in Christus zelf eenmaal geopenbaard zou zijn, dan zou in de plaats van het afbeeldsel en het voorbeeld het oorspronkelijke beeld zelf in geest en in waarheid ervoor in de plaats treden. Zo moest in ieder geval ook het volk van het eigendom te zijner tijd een verandering in zijn toestand en in zijn betrekking ondergaan, een verandering, die, was zij ook juist niet noodzakelijk eraan gelijk, dan toch overeen zou komen met de verandering, die met al de andere volken eenmaal kon em moest plaatshebben. Zoals in het derde tijdvak overal, ten minste bij alle volken, die geroepen waren om in de ontwikkelingsgang van de wereldgeschiedenis in te grijpen, het universalisme in de plaats van het tot dusver geheerst hebbende Particularisme trad, zo moest een dergelijke verandering ook bij het volk Israël voorkomen. Israël als wereldgemeente, Israël als wereldprofeet, Israël niet meer beperkt binnen de enge grenzen van het land Kanaän, maar uitgaande over de gehele aarde, zendingswerk drijvende onder alle volkeren, overal predikende van het zaad van Abraham, waarin al de geslachten van de aarde gezegend moesten worden, allerwegen koloniën en nederzettingen stichtende, bereid om de drager van een algemene wereldbeweging op geestelijk gebied te worden, en zo het grote, wijde rijk te banen en voor te bereiden van Hem, die de alleen gerechtigde Universeelmonarch zou kunnen zijn: dat moest in ieder geval Israël’s roeping in deze derde periode worden. Maar de geschiedenis van Israël, zoals zij zich in werkelijkheid heeft ontwikkeld, laat zich uit deze factor alleen nog niet verklaren: er moet nog een tweede bijkomen. Bij dit alles waren twee zaken mogelijk. Israël kon tot deze overgang komen, bij wijze van een gelukkige metamorfose of herschepping; maar ook bij wijze van een oordeel. Zo kon de oorspronkelijke mens uit zijn volkomen toestand in het Paradijs tot de hogere, die hem van begin af aan was toegedacht, komen in de weg van

voortdurende ontwikkeling. Maar sinds die eerste val is vallen van de kunst van de mens; is doorgang door de dood voor de mens voorwaarde om tot hoger leven te komen. Dat zien wij ook bij Israël: het moet sterven; niet als metamorfose, maar onder smart en pijn, met gewelddadige vernietiging van de oude vorm vond de overgang plaats; in plaats van een herschepping en verheerlijking moest een dag van het gericht komen, het oordeel van de verwerping. Israël had zijn land kunnen behouden; het had heer en meester kunnen blijven in dit zijn land; verheerlijkt en geprezen vanwege zo'n handhaving van zijn zelfstandigheid te midden van de wereldhistorische stormen had het, van zijn erfland uitgaande, door bezwijkende rijken en wereldmachten, heen kunnen trekken om als zendeling werkzaam te wezen, om met het van God gegeven Woord en de door God verleende wonderdaad van het geloof overal in de landen te zegevieren als Koning-Profeet. Zo bestraffend en oordelend, had het de volkeren van de aarde om zich heen kunnen zien scharen, als het ware middelpunt van de aarde, het bedehuis van alle volkeren reeds toen erkend. Maar Israël kon ook Kanaän verliezen, en als verdrevende gestaltenis en verstrooide de aarde vervullen; zij konden ook in de gestaltenis van knechten getuigen zijn. Israël koos het laatste; ook in die toestand was het als getuige werkzaam. Mozes had Deuteronomium 28: 47vv. reeds op die dienstbaarheid gewezen.

In Jothams tijd valt het begin van de werkzaamheid van de profeet Micha, en deze werkzaamheid strekt zich evenals die van Jesaja (zie bij vs. 9) uit tot in de tijden van Hizkia; ja het lijdt geen twijfel, dat vele uitspraken van Micha later door Jesaja overgenomen, bevestigd en verder ontwikkeld zijn, hetgeen voornamelijk geldt van Micha 4: 1-5 Jes. 2: 2-5 terwijl Jesaja bij deze rede van de weg van het gericht, waarop de Heere zijn Sion van de valse tot de ware heerlijkheid zal roeren, Micha's woord juist tot zijn overgangspunt neemt en het niet zozeer met eigen woorden weergeeft (reproduceert), maar het veeleer als uitspraak van een ander aanhaalt (citeert)..

Opdat het profetisch woord des te zekerder en geloofwaardiger zou zijn, wilde God, dat Jesaja en Micha in dezelfde tijd en als met een mond spraken; en niets kon aan ieder van beide profeten welkomer zijn, dan dat hij aan zijn ambtsbroeder en aan diens verklaringen, niet slechts in de betekenis, maar ook in de woorden met de zijnen overeenkomende, een getuige van zijn Goddelijke roeping had.

37. In die dagen, nog in de laatste jaren van Jothams regering, begon de HEERE in Juda te zenden Rezin, de koning van Syrië 1) (1Ki 11: 25), en Pekah, de zoon van Remalia, koning van Israël, die in verbintenis met elkaar afzonderlijke strooptochten op het gebied van Juda ondernamen, totdat zij later onder Jothams opvolger Achaz een bepaalde vernietigingsoorlog tegen dit rijk begonnen en voor Jeruzalem verschenen (16: 5vv.).

1) Onder Jerobeam II waren de Syriërs aan het rijk van Israël, dat zij vroeger zo menigmaal benauwd hadden, onderworpen (14: 28), maar gedurende de anarchie, die op de regering van deze krachtige koning volgde, maakten zij zich weer vrij; en ofschoon zij hierna voor een tijd van de Assyriërs afhankelijk werden, zoals daaruit af te leiden is, dat Pul niet dan na verovering van Syrië in het gebied van Israël kon invallen (vs. 19vv.), zo konden zij (de Syriërs) toch de tijd van zwakheid, die na Puls dood over Assyrië kwam ten gevolge van de

afval van de Meden en Babyloniërs, zich tot nut maken, om zich van de Assyrische opperheerschappij te bevrijden, en naar alle waarschijnlijkheid verbond Rezin, hun laatste koning, zich met Pekah, van Israël met het oogmerk om tegen toekomstige aanvallen van de zijde van de Eufraat gewapend te zijn; ditzelfde belang dwong ook de Israëlitische koning om door inlijving van Juda in hun verbond een gesloten macht tegenover de van daar dreigende gevaren te bezitten. De tocht van de beide koningen nu is daarom zo gewichtig, en daarom wordt er reeds hier als op een Goddelijke beschikking voorlopig op gewezen, omdat Juda en het huis van David daardoor tot een beslissende keuze, werden geleid. In (2Ki 15: 36) is er reeds van gesproken, hoe Israël in de tweede helft van de voorchristelijke tijd, van de tijd van de wereldmonarchieën af, een andere plaats moest innemen dan in de eerste helft, en dat het uit zijn eigen keus zou volgen, of deze verandering het karakter van een heilzame metamorfose of die van een zware tuchtiging, een geweldige vernietiging zou aannemen. Deze vrije keus was verbonden met de beslissing, die over Israël, d.i. Juda en het huis van David (dit moest toen reeds als overblijfsel het geheel vertegenwoordigen, totdat zich uit dit verminderde geheel nog een beperkter rest ontwikkelde) komen zou door de aanval van beide koningen. Assur en zijn heerlijkheid was de verleidende vrucht van de boom van de kennis van goed en kwaad, die hun tot verzoeking werd voorgehouden; of zij naar Assur en zijn macht zouden grijpen, dan of zij op de onzichtbare macht van de Heere gelovig zouden vertrouwen, daarvan hing Israël’s lot voor lange tijd af. Wij zullen nu zien, hoe Israël zich afkeerde van de Heere zijn God, en de verboden vrucht koos: hoe het de wereldmacht en haar hulp koos, en de Heere verwierp, maar tot straf daarvoor onder die wereldmacht zuchtende bleef voortbestaan. Hieruit laat het zich opmaken, waarom de ene van de beide groepen, waarin het boek van de profetieën van de profeet Jesaja wordt verdeeld, tot brandpunt heeft de reeds in bovenstaand vers, als hoofdgebeurtenis aangeduide geschiedenis..

HOOFDSTUK 16.

ACHAZ EN ZIJN REGERING.

Vs. 1-3. Met Achaz, Jothams zoon en opvolger, komt in het rijk van Juda een van de meest goddeloze regenten uit het huis van David op de troon, onder hem begint voor dit rijk een noodlottig tijdperk. De verbonden Syriërs en Efraïmieten namelijk die beiden van twee verschillende zijden tegen Juda waren opgerukt, verschijnen voor Jeruzalem om dat te belegeren, en bedoelen niets minder dan aan het huis van David een einde te maken. Zo ver zou het wel niet komen; want een het huis van David kwam de belofte toe en de koningen van de twee verbonden legers waren reeds rijp voor Gods gericht, dat ook spoedig hen treffen zou. Maar dat Achaz Gods hulp versmaadt niettegenstaande al de zo dringende aanbiedingen van de zijde van de Heere, en de koning van Assyrië tot zijn helper kiest, dat maakt nu ook Juda met David's huis rijp voor het gericht waarin de wateren tot aan de lippen zullen komen (Vergelijk 2 Kronieken 28: 1-19).

1. In het zeventiende jaar van Pekah, de zoon van Remalia, koning van Israël (15: 27-31), d.i. in het jaar 742 v. Chr., werd Achaz, de zoon van Jotham, koning van Juda.

3. Want hij, Achaz, wandelde in de weg van de koningen van Israël, doordat hij zoals Joram en Ahazia (8: 16vv. 25vv.), niet slechts de kalverdienst huldigde, maar zelfs ook de Baäldienst te Jeruzalem invoerde (2 Kronieken 28: 2). Ja hij deed ook, zeker in de tijd, dat hij in zijn hoofdstad door de beide vijanden, Rezin van Syrië en Pekah van Israël, benauwd werd (vs. 5), toen hij ook aan de afgoden van de Syriërs het offer bracht, waarvan in 2 Kronieken 28: 23 gesproken wordt, zijn zoon door het vuur gaan, 1) naar de gruwelen van de heidenen, die de HEERE voor de kinderen van Israël verdreven had.

1) Deze manier van spreken betekent niet kortaf een werkelijk slachten en verbranden van de kinderen, als offer voor de Moloch, maar in de eerste plaats slechts een door het vuur heen trekken, een soort van vuurdoop of vuurreiniging (Le 18: 21); nochtans blijkt uit Jer. 7: 31 Ezechiël. 16: 21, dat wij van Achaz tijd af werkelijk aan de Heidense gruwelen van die eerste soort te denken hebben, en heeft de goddeloze koning dit ook niet met nog andere van zijn zonen gedaan, zoals men uit 2 Kronieken 28: 3 zou kunnen besluiten, waar het meervoud "zijn zonen" veeleer slechts in retorische zin voorkomt, om de gedachte, waarbij het minder op het getal dan op de zaak aankwam, in het algemeen uit te drukken, zonder daaruit een dikwijls voorkomend geval van dezelfde aard aan te duiden, zo blijkt uit dat ene geval toch reeds voldoende, hoe ver Achaz zijn goddeloosheid dreef. Was deze soort van afgodendienst reeds vóór hem bij de Israëlieten voorgekomen, zo zou deze gruwel zeker door de Bijbelse schrijvers, die zo dikwijls van andere afgodendienst spreken, niet verzwegen zijn..

4. Hij, Achaz, offerde ook anderen goden, totdat hij later de godsdienst in de tempel te Jeruzalem liet ophouden (2 Kronieken 28: 24) en rookte op de hoogten en op de heuvels, ook onder alle groen geboomte (1 Koningen 14: 23).

Zoals een ongezonde lucht gemakkelijker een gezond lichaam ongezond kan maken dan omgekeerd, zo kunnen goddeloze mannen ook gemakkelijker vromen verleiden, dan vromen goddelozen bekeren kunnen; het boze laat zich altijd gemakkelijker voortplanten dan het goede. Tweehonderd jaar lang was het volk van Juda vrij gebleven van de afgodendienst en de heidense gruwelen, en toch lukte het een Achaz in korte tijd het gehele land daarmee te vervullen (Jer. 1: 2, 6). Hoe hoger een volk staat, des te dieper kan het zinken. Juda zonk beneden Israël. De val van een hoogbegenadigde is dikwijls de zwaarste en diepste. Daarom: Waakt (1 Petrus 5: 8).

In de eerste jaren van zijn regering verenigde hij nog de dienst van de Heere met de kalver- en Baäldienst. Later sloot hij de tempel, zodat hij toen feitelijk de dienst van de Heere afschafte (2 Kronieken 28: 24). Het is dan ook niet te verwonderen, dat de ellende in zijn dagen zeer groot wordt. En al dwingt de Assyrische koning zijn vijanden, de koningen van Israël en Syrië van hem af te trekken, duidelijk blijkt het, dat hij dit niet doet, omwille van Achaz, omdat hij Juda als een hem ondergeschikte staat behandelt. Had de Heere dan ook toen niet omwille van het Verbond gedachten van vrede over Juda gehad, Juda zou nog vóór Israël in ballingschap zijn weggevoerd. Nog was het echter niet de tijd van de verwerping. Er zouden nog weer dagen van bloei voor het afvallige land komen. Daarom beschikte de Heere in die dagen Zijn profeten, om Juda af te manen van de zonde, hoewel ook deze de naderende val moesten aankondigen..

5. Toen 1) omstreeks het tweede jaar van de regering van deze goddeloze koning (741 v. Chr.), trok Rezin, de koning van Syrië, op met Pekah, de zoon van Remalia, de koning van Israël, die zich met elkaar verbonden om het koninklijk huis van David te onttronen en een van hen afhankelijk man, de zoon van Tabeal, als koning over Juda aan te stellen. Reeds hadden zij de legers van Juda zowel in het oosten als in het zuiden en noorden geslagen, en daardoor, naar het scheen, het land reeds geheel in hun macht gekregen (2Ch 28: 5" en "Isa 7: 1). Nu trokken zij naar Jeruzalem ten strijde; en zij belegerden Achaz in zijn hoofdstad; maar zij vermochten niet te strijden, omdat Achaz Tiglath-Pilezer te hulp riep en deze in Syrië en Israël viel (vs. 7-9); zij moesten de belegering daarom opgeven, om ieder zijn eigen land tegen de Assyriërs te beschermen.

1) Dit is een gebeurtenis van het hoogste gewicht in de geschiedenis van beide rijken van Juda en Israël; waarom wij onze lezers dringend aanbevelen, om hier te lezen de afdelingen bij Jesaja 6-27 (vanaf "Isa 6: 1), die tezamen daarop doelen..

6. In die tijd, 1) toen de verbonden koningen tegen Jeruzalem eerst oprukten, vóórdat het nog tot de eigenlijke belegering van de stad (vs. 5) kwam, bracht Rezin, de koning van Syrië, die door het Oost-Jordaanland trok en daar het leger van Achaz, dat hem wilde stuiten, geheel versloeg (2 Kronieken 28: 5) en nu door Moab en Edom tot naar het uiterste zuiden aan de Elanitische golf voortdrong, Elath, die zo belangrijke havenstad, die Uzzia ongeveer 70 jaar geleden voor het rijk van Juda weer veroverd en opnieuw versterkt had (14: 22), terug 2) aan Syrië, niet alsof Syrië die stad reeds vroeger bezeten zou hebben, maar wel breidde Rezin de heerschappij van zijn voorgangers over het Oost-Jordaanland nu zelfs tot zover uit, en hij wierp de Joden uit Elath; en de Syriërs, de Syrische kolonisten, kwamen te Elath, en hebben

daar voortaan gewoond in plaats van de Joden; de handelsvoordelen, die de stad aanbood, genoten zij tot op deze dag, omdat de slag, die het vaderland Syrië door Tiglath-Pilezer trof (vs. 9) de kolonisten op dat zo afgelegen punt niet mede trof.

1) Wij moeten de inname van Elath door Rezin voor zijn tocht tegen Jeruzalem stellen, maar daarbij onbeslist laten, hoe Rezin de oorlog tegen Achaz gevoerd heeft, of zo, dat hij in het Oost-Jordaanland voorttrok, daar de Joden sloeg en dan tot Elath voorttrok en deze stad veroverde, terwijl gelijktijdig Pekah van het Noorden af in Juda viel en Achaz sloeg, zodat Rezin pas na de verovering van Elath van het Zuiden in het land van Juda binnendrong en zich met Pekah verenigde, om Jeruzalem aan te vallen, zoals Caspari meent, of zo, dat hij gemeenschappelijk met Pekah Juda binnenrukte, en, nadat hij hier in een grote slag het leger van Achaz geslagen had, een afdeling van zijn leger naar Idumaëa zond, om dat land van Juda los te scheuren en Elath te veroveren, terwijl hij met het overige gedeelte van zijn krijgsmacht gemeenschappelijk met Pekah tegen Jeruzalem optrok..

2) Bracht terug, beter: bracht tot, omdat Elath niet tot de Syriërs behoord heeft, maar een stad van de Edomieten was..

7. Maar-om hier op de belegering van Jeruzalem door de twee verbonden koningen in vs. 5 terug te komen-Achaz nu, zeer in nood, omdat hij niet enkel door de Syriërs en Efraïmieten, maar ook door de Edomieten en Filistijnen werd benauwd (2 Kronieken 28: 17-19), en de aanbiedingen van goddelijke hulp, die de profeet Jesaja hem bracht (Jes. 7: 3-25), in zijn goddeloosheid verachtte, zond boden tot Tiglath-Pilezer, de koning van Assyrië (2Ki 15: 20), zeggende: Ik ben uw knecht en uw zoon; ik stel mij geheel tot u in de verhouding van een vazal of onderkoning; kom nu echter ook op uit uw land aan de beneden-Tigris, en verlos mij uit de hand van de koning van Syrië en uit de hand van de koning van Israël, die zich
1) tegen mij opmaken, om mijn troon te bemachtigen.

1) Omdat hij God had verlaten, had hij geen moed en sterkte om zijn vijanden het hoofd te bieden, noch enige vrijmoedigheid om hulp van God te verwachten, maar hij maakte zijn hof bij de koning van Assyrië en bewoog hem, om tot zijn verlossing een krijgstocht te ondernemen. Wat zal een afkerige zondaar niet als zijn toevlucht stellen, liever dan bij God hulp en redding te zoeken. Was de Rotssteen van de eeuwen weggezonken, dat hij vertrouwen moest op deze gebroken rietstaf? Evenwel deed hij dit, maar zijn zonde was tegelijk zijn straf..

8. En Achaz, die deze bede vergezeld wilde doen gaan van een aanzienlijke schatting, nam het zilver en het goud, dat in het huis van de HEERE en in de schatten van het huis van de koning gevonden werd, en hij zond de koning van Assyrië een geschenk. 1)

1) Zoals duidelijk blijkt, beschouwde de koning van Assyrië dit zenden van een geschenk als blijk van vrijwillige onderwerping aan zijn macht, als een belasting. Zoals de schatplichtige koningen jaarlijks aan hun leenheer een geschenk of belasting betaalden, als teken van gevoel van ondergeschiktheid, zo beschouwde Tiglath-Pilezer het dit ook. Daarom handelde hij in de dagen van Achaz met Juda als met een wingewest, maar vindt zich ook daarom verplicht, om

de vijanden van zijn vazal te bevechten. Achaz had zich aan de heerschappij van Juda's Oppersouverein onttrokken, onder wie hij al de rechten en de macht van een koning kon uitoefenen en nu moet hij zich stellen onder de macht van een heidens vorst, die hem doet voelen tot wat een diepte van ellende hij is gezonken..

9. Zo hoorde de koning van Assyrië naar hem, voldeed aan zijn verzoek, niet zozeer omwille van Achaz, maar veel meer, omdat hij nu een hem welkome gelegenheid had tot uitbreiding van zijn macht, want de koning van Assyrië trok op tegenDamascus, de hoofdstad van Syrië, en nam haar in, niettegenstaande Rezin met zijn leger Jeruzalem in allerijl verliet om zijn troon te verdedigen, en voerde hen, de inwoners van de stad, gevangen naar Kir, waarschijnlijk een landstreek zuidoostelijk van Syrië (2 Samuel 8: 6), waardoor de 50-60 jaar geleden gedane voorzegging van de profeet Amos (1: 3-5) vervuld werd, en hij doodde Rezin, 1) zodat ook het woord van de profeet Jesaja van de twee rokende vuurbranden, zoals hij de twee tegen Jeruzalem en het huis van David aanrukkende koningen genoemd had (Jes. 7: 4), aan een van hen zeer spoedig bewaarheid werd.

1) Maar ook aan de andere koning, de zoon van Remalia werd het woord van Jesaja kort daarna vervuld. Want Tiglath-Pilezer drong na de verovering van Syrië verder in het noordelijke deel van het rijk van de tien stammen, of zond althans een belangrijk leger daarheen, toen hij, zoals men uit vs. 10 zou zeggen, niet in persoon de veldtocht bestierde, ontnam aan Pekah, de koning van Israël, een aantal steden en bracht de inwoners naar zijn land Assyrië. Dit werd reeds in 15: 29 bij de geschiedenis van de regering van deze koning vermeld, en dus hier, als de lezer reeds bekend, overgeslagen; maar uit Jes. 8: 4 laat zich afleiden, dat die gebeurtenis in Pekahs laatste regeringsjaar, of in het jaar 739 v. Chr. valt. De ontheocratische politiek van Achaz, zijn staatsmanswijsheid, waarmee hij zijn God en diens genadige hulp verachtte, blonk daar opnieuw uit: het land, waarvoor hij zo beducht was, was verlaten door zijn twee koningen en wel verlaten ten gevolge van de stap, die hij in vs.7vv. gedaan had. Maar de Heere had toch deze hulp door Assyrië, die rover (Jes. 8: 1vv.) slechts toegelaten, om later de koning van Assyrië tot een tuchtroede voor Achaz en zijn volk te maken, die hem al de vreugde over de zelfgekozen hulp zeer verbitteren en zelfs de hulp tot het begin van een veel erger nood maken zou, zoals wij uit de verdere loop van deze geschiedenis zullen zien. Wie Gods knecht niet zijn wil, moet de knecht van de mensen wezen en al zijn vrijheid, eer en aanzien verliezen. "Ik ben uw knecht en uw zoon, kom op en verlos mij; " Deze belofte en bede had Achaz in de nood niet moeten richten tot een aards koning hoe groot en machtig ook, maar tot de Koning aller koningen, bij wie alleen ons heil is (Hos. 14: 9), want dit is goed (Psalm 118: 9; 146: 3, 5). De vriendschap en hulp, die men zich met zilver en goud koopt, heeft geen duurzaamheid of waarde; daarom heet het ook van Tiglath-Pilezer tegenover Achaz: "Maar hij hielp hem niet" (2 Kronieken 28: 22). Als de groten en machtigen de roepstem van de kleinen en zwakken een bijstand opvolgen, hebben zij in de regel er slechts hun eigen voordeel en de vergroting van hun macht mee op het oog..

De strijd, die de verbonden koningen van Israël en Syrië tegen Juda ondernamen, is een van de merkwaardigste in de Israëlitische geschiedenis. Het was de eerste maal, dat een van de beide broederrijken zich met de gemeenschappelijke erfvijand tegen het andere verbond om dit te vernietigen. Deze verbintenis was zeer onnatuurlijk en een teken van de ontbinding, die

nu begon, want er blijkt uit, dat onder Israël het bewustzijn geheel verdwenen was, dat het met Juda een door de banden van het bloed en van het geloof verbonden volk uitmaakte. Misschien heeft het aanzien en de uiterlijke welvaart, waartoe Juda onder Uzzia en Jotham weer geraakt was de oude diepgewortelde nijd en haat van Efraïm tegen Juda opgewekt, en de trouweloze en veroveringszuchtige Pekah tot de verbintenis met Rezin aanleiding gegeven. Daarbij kwam, dat Israël onder Menahem in een zekere afhankelijkheid van de dreigende Assyrische mogendheid geraakt was, en ook het Damasceense Syrië hieraan een gevaarlijke nabuur had. Deels om het gezonken Israël ten koste van Juda op te heffen, en deels om tegen Assyrië door het daartussen liggende Syrië gedekt te zijn, verenigde Pekah zich met de even roofzieke Rezin en beide "vuurbranden" vatten het plan op om aan het rijk van Juda en het huis van David een einde te maken. Reeds in de laatste jaren van Jotham beproefden zij dit, maar zonder verdere gevolgen (15: 37); toen echter de onbekwame en zwakke Achaz aan de regering was gekomen, achtten zij het de juiste tijd om hun plan met alle macht uit te voeren. Maar de Heere zei: "Beraadslaagt een raad, maar hij zal vernietigd worden; spreekt een woord, maar het zal niet bestaan" (Jes. 8: 10). De gehele oorlog was een zwaar Godsgericht over de drie rijken. Het Syrisch-Damasceense rijk, door Assyrië onderworpen, trad voor altijd van het toneel af; Israël ging met snelle schreden zijn ondergang tegemoet, en Juda kwam in een hoogst noodlottige aanraking met het Assyrische wereldrijk. In het algemeen hield de strijd met de kleinere volkeren op en begon die met de grote wereldrijken, en in zover was gemelde oorlog ook voor Juda het begin van zijn einde, dus een keerpunt voor beide rijken, die noch op de tuchtigingen, noch op de goedertierenheid en lankmoedigheid van de HEERE gelet, maar steeds meer zich in hun afval verhard hebben..

Dit optreden van de grote wereldrijken juist in het tijdvak, waarin de verharding zich vertoonde, is in de hoogste graad providentieel..

XIIb. Vs. 10-20. In Damascus legt Achaz een bezoek af bij de Assyrische koning, nadat deze het Syrische rijk had ingenomen, en ziet bij deze gelegenheid in een tempel daar een altaar, dat hem zo goed bevalt, dat hij, naar dit model een dergelijk altaar voor de tempel te Jeruzalem laat bouwen, en het koperen brandofferaltaar van Salomo buiten gebruik stelt. Zijn liefde tot de kunst en zijn overgegevenheid aan de Assyrische beschermer deden hem zich overigens nog op meerdere wijze aan het heiligdom vergrijpen; hij sterft na een zestienjarige regering, waarin hij zijn rijk tot aan de rand van de afgrond gebracht heeft (Vergelijk 2 Kronieken 28: 20-27).

10. Toen trok koning Achaz Tiglath-Pilezer, de koning van Assyrië, tegemoet naar Damascus, toen deze de stad veroverd en aan Rezins heerschappij een einde gemaakt had (vs. 9), om hem, zijn vermeende helper, zijn dank en zijn gelukwensen te brengen, maar tevens ook wel met het doel, om diens onwelkom bezoek te voorkomen, dat hij op grond van de dreigingen van Jesaja (7: 17vv.) vreesde; en gezien hebbende een altaar, dat te Damascus bij het voornaamste van de afgodstempel daar was, en dat hem als hoogberoemd kunstwerk uit die tijd beter beviel dan het koperen brandofferaltaar in de tempel van de Heere te Jeruzalem (1Ki 7: 23), zo zond koning Achaz aan de toenmalige hogepriester Uria (vgl. Jes. 8: 2) de gelijkenis van het altaar en zijn afbeelding, zijn model, naar zijn gehele maaksel, d.i. met een

nauwkeurige beschrijving, opdat Uria een dergelijk altaar in Jeruzalem zou laten vervaardigen.

11. En Uria, de priester verloochende zijn heilig wachtersambt (Mal. 2: 7), verlaagde zich tot een gewillig werktuig van de afgodische vernieuwingszucht van de koning en bouwde een altaar, naar model en beschrijving, naar alles, wat de koning Achaz van Damascus ontboden had; 1) zo deed de priester Uria, tegen dat de koning Achaz van Damascus kwam.

1) De tegenwoordig moskee Beni Umêja in Damascus, van welke stad wij een nadere beschrijving zullen geven (Ac 9: 2), kan wellicht dezelfde tempel zijn, waarvan het altaar Achaz zo beviel. Het oostelijke, in zijn tegenwoordige vorm uit de Byzantijnse of Romeinse tijd afstammende portaal van deze moskee heet de Gerun-poort en deze staat voor de Gerunije, een ruim gewelfd, grotendeels zeer oud gebouw, dat sinds de Moslims de stad in bezit hebben, als lokaal voor godsdienstige wassingen gebruikt wordt. Deze namen herinneren ons een zekere Gerûn, die in Salomo's tijd in Damascus zich gevestigd en in het midden van de stad een naar hem genoemd kasteel gebouwd zou hebben, waarin later voor de planeet Musteri, de beschermgod van Damascus, een tempel is opgericht. Deze tempel kwam later, tegelijk met de zonnetempel onder keizer Theodosius aan de Christenen, totdat hij later in het bezit van de Moslims raakte; genoemde Gerun wordt aangeduid als een zoon van Sa'd, de zoon van 'Ad, de zoon van 'Aus, de zoon van Iram, de zoon van Sâm, de zoon van Nûh. Zoals wij in de laatste drie namen zonder moeite de Bijbelse Noach, Sem, Aram, herkennen, zo in het voorafgaande 'Aus de naam Uz (Genesis 10: 21-23 10.21-23); deze wordt gehouden voor de stichter van Damascus (Jos. Antt. I, 6, 4) en het graf van Job, die in het land Uz woonde, wordt nog heden in de nabijheid van de stad aangewezen. Misschien ligt hierin enige aanduiding, zowel waar Uz, dat als vaderland van Job wordt genoemd, te zoeken is, alsmede in welke tijd het naar hem geheten boek geschreven zou zijn (1Ki 4: 31)..

12. Toen nu de koning van Damascus gekomen was, zag de koning het altaar, dat reeds geheel gereed was, en naar zijn wens was uitgevallen; en de koning naderde tot het altaar, en offerde daarop, 1) hij liet op dit nieuwe altaar door de priesters het offer brengen, dat hij tot viering van zijn terugkomst en voor het van Jeruzalem afgewende gevaar de Heere wilde aanbieden.

1) Hiermee begint de koning de dienst van de Heere geheel opzij te zetten. Het is de eerste stap op de weg van de gehele verwerping van de dienst van de Heere, waarop de laatste is de sluiting van de Tempel. De vorm toch van het koperen altaar was niet iets willekeurigs, maar door de Heere zelf verordend zoals Hij die aan Mozes op de berg en aan David in de geest had vertoond. Achaz zette dus hierdoor de verordeningen van God opzij. Wat Achaz in het altaar te Damascus aantrok, was het pompeuze, het zinnelijke; wat hem het koperen altaar deed verwerpen, was het eenvoudige. Uria voldeed aan de wens van de koning. Het is zeer goed mogelijk, dat hij daardoor gehoopt heeft, Achaz bij de Tempeldienst te houden. Het was dan bij Uria een zich schikken naar de bedorven begrippen van de mensen, wat toch moest uitlopen op verachting van de wetten en verordeningen van de Heere. Uria zou dan ook zien, dat door opzijzetting van de wetten van de Heere en door toegeven aan de zondige wens van de koning, deze niet bij de tempel zou worden gehouden. Wie eenmaal zijn voet zet op de

weg van plooien en schikken moet tenslotte zien, dat die weg uitloopt op gehele ontkenning. Wie begint met één waarheid te ontkennen, loopt groot gevaar, om straks heel de waarheid te verloochenen..

15. En de koning Achaz gebood om het koperen altaar ook bepaald in onbruik te brengen Uria, de priester, zeggende: Steek op het grote altaar, dat door mij in grotere afmetingen dan dat van Salomo gebouwd is, aan het morgenbrandoffer en het avondspijsoffer, die naar Exodus 29: 38vv. Numeri 28: 3vv. dagelijks voor het gezamenlijke volk moesten worden gebracht, en het brandoffer van de koning en zijn spijsoffer, die hij van tijd tot tijd voor zijn eigen persoon liet brengen, en het brandoffer van al het volk van het land, en hun spijsoffer en hun drankoffers, die de inwoners van het land een ieder voor zich en zijn huis, bracht; en sprenkel daarop al het bloed van het brandoffer in het algemeen, en al het bloed van het slachtoffer zonderuitzondering, maar het koperen altaar zal mij zijn om te onderzoeken,1) te overleggen, wat ik er verder mee zal doen; voor nu is het mij genoeg dat gij weet, dat gij er de offerdienst niet meer op verricht.

1) In het Hebreeuws Jihejèh-li lebakkeer. Duidelijker, ik zal er mij op beraden. Hij zegt hiermee aan Uria, dat hij nog niet weet, wat hij met het koperen altaar zal doen. Geheel uit de tempel wegnemen durft hij nog niet, er is nog een weinig eerbied bij hem aanwezig voor het oude gereedschap van de tempel, maar het gebruiken wil hij ook niet meer. Langzaam maar zeker schrijdt Achaz op de weg van de algehele godverwerping voort. Dit zien wij ook in vs. 17 en 18..

Liever dan deze gewone verklaring wouden wij met v. d. Palm menen, dat Achaz dit altaar wilde houden om wichelarij te plegen..

16. En Uria, 1)de priester deed naar alles, wat koning Achaz geboden had, en maakte zich dus mede schuldig aan zijn zonde tegen de Heere, die toch voor de godsdienst alles zelf voorgeschreven en menselijke willekeur in deze heilige zaak op het strengste verboden had (Exodus 25: 40; 1 Kronieken 29: 19).

1) Dat deze ontrouwe hogepriester dezelfde Uria geweest zou zijn, die Jesaja een getrouw getuige noemt (Jes. 8: 2), is niet te geloven, of men moet aannemen, dat hij pas in latere tijd zo diep zonk. Nog nooit was in Juda iets dergelijks bij een hogepriester voorgekomen..

Vs. 10-16. Zie hierin een duidelijk beeld van het Anti-christendom in de twee hogere standen: de wereldlijke tak wil alles naar zijn zin ingericht hebben, en het bedorven leerambt volgt hem omwille van het voordeel. Dit is juist de wijze, waarop verkeerde regenten te werk gaan: zij menen in godsdienstige en heilige zaken evenzo te kunnen bevelen als in wereldlijke, en daarin naar willekeur en goeddunken te kunnen handelen. Het zondige en dwaze gedrag van Achaz om op een afgodsaltaar de Heere te roken en offers te brengen, wordt nog altijd daar gevonden, waar het hart zonde en wereld toegedaan en van de levende heilige God afgekeerd is, maar Deze nochtans uiterlijk met zingen en bidden gediend wordt. Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt? Indien iemand de tempel van God schendt, God zal hem schenden (1 Kor. 3: 16vv.; 6: 19vv.); ook in deze tempel mag slechts één altaar staan.

Door boze regenten zou niet zoveel onheil worden aangericht, indien er geen mensen gevonden werden, die zich tot uitvoering van hun listige plannen lieten gebruiken, die alles wat zij voornemen goed noemen en prijzen, om daardoor zich de gunst van de groten te verwerven.

Er zijn steeds dienaars van de kerk geweest, die de gunst van de grote heren hoger achtten, dan die van de Almachtige God!.

In deze hogepriester Uria hebben wij een voorbeeld van alle huichelaars en brooddienaars, die zeggen: "wiens brood ik eet, diens woord ik spreek." Die de huik naar de wind richten, en de mensen willen believen; stomme honden, die niet blaffen kunnen, zullen niemand leed doen. Maar niet de gunst en dank van de mensen, maar alleen Gods Woord moet richtsnoer van onze handelingen zijn, waarvan wij om niemand mogen afwijken.

17. En koning Achaz liet het bij deze eerste eigenmachtige vernieuwing van het heiligdom van de Heere niet blijven; hij ging op deze weg verder voort, en in ruw geweld zich aan de tempelgereedschappen vergrijpende, sneed hij de lijsten van de stellingen af, die met kunstig beeldwerk versierd waren (1 Koningen 7: 27vv.), en nam van boven die stellingen het wasvat weg (1 Koningen 7: 27vv.), en deed de zee af van de twaalf koperen runderen, die daaronder waren en nam ze voor zich in beslag; en hij zette die op een stenen vloer, 1) op een uit stenen vervaardigde voet, die voortaan de plaats van de koperen runderen verving.

1) De grond van deze daad van de koning is niet aangegeven, maar toch valt het o.i. niet moeilijk te gissen, waarom hij dit deed. Het was, opdat het altaar dat hij zelf gemaakt had en gesteld had, in de plaats van het Salomonische, in al zijn heerlijkheid zou uitkomen en uitsteken boven het wasvat of de koperen zee. Eigen wijsheid en heerlijkheid moest op de voorgrond gesteld worden en de heerlijkheid van God moest eronder..

18. Daartoe het deksel van de sabbat, 1) dat zij in het huis, in de voorhof van de tempel gebouwd hadden, de stoel van de koning, die met een deksel voorzien was ter bescherming tegen het weer en de zon, en door de koning werd in genomen, wanneer hij met zijn gevolg op de sabbat de tempel bezocht (1Ki 8: 22), en de buitenste in- of opgang van de koning, die van zijn paleis op Sion naar de tempel op Moria leidde (1Ki 10: 12), nam hij weg van het huis van de HEERE, vanwege of uit vrees voor de koning van Assyrië. 2)

1) In het Hebreeuws Moesak. Het eerste woord wordt afgeleid van een werkwoord, dat bedekken betekent. Wij moeten dus hieronder verstaan, een bedekte plaats voor de koning, wanneer deze op de Sabbat in de Voorhof zich bevond..

2) De in vs. 17 vermelde gewelddadigheden deed Achaz wel met het doel om een ander lokaal, b.v. zijn koninklijke paleis met die kunstwerken te versieren. Nu is wel bij de hervormingen, die de koningen Hizkia en Josia uitvoerden (18: 4; 23: 4vv.) niet vermeld, of zij het weggenomene van de tempel teruggegeven hebben, maar de tien stellingen en de koperen zee met de 12 runderen waren ten tijde van Nebukadnezar nog voorhanden, en werden bij de verwoesting van Jeruzalem door de Chaldeeën vernield en als koper naar

Babylon gevoerd (25: 13vv. Jer. 27: 19vv.; 52: 17vv.). Wat daarentegen de beide kunstwerken in vs. 18 aangaat, zo nam Achaz die weg en plaatste ze boven in de kamers van het tempelgebouw (1 Koningen 6: 5vv.) om ze aan het oog van de Assyrische koning te onttrekken, als hij naar Jeruzalem mocht komen om zich aan hem niet te doen kennen als een vereerder van de HEERE. Bij al zijn neiging tot afgoderij namelijk nam Achaz, zoals uit vs. 15 blijkt, gedurende de eerste tijd van zijn regering nog deel aan de bij de wet verordende godsdienst; pas later sloot hij de tempel en richtte hij overal altaren en hoogten op (2 Kronieken 28: 24vv.). Maar hij vreesde de vriendschap van Tiglath-Pilezer te verspelen, indien hij deze iets van zijn dienst van de HEERE zou laten merken, en overeenkomstig zijn huichelachtig en onrein karakter, wilde hij bij hem geheel voor een aanhanger van zijn afgodsdienst doorgaan, waarom hij ook de in 23: 11vv. aangeduide, bij de Over-Aziatische zonnedienst passende zaken instelde. Uit 2 Kronieken 28: 20vv. zien wij, dat noch deze ogendienst, noch de wegneming van de schatten uit tempel en het huis van de koning, waarmee hij zijn Assyrisch bondgenootschap tegen Rezin en Pekah gekocht had, hem iets hielp; want wat Tiglath-Pilezer tegen Syrië en Israël ondernam, deed hij niet in het belang van Achaz, maar in dat van zijn eigen wereldheerschappij, waarom hij hem ook evenmin hielp om de Edomieten en Filistijnen weer aan zich te onderwerpen, als dat hij hem zijn verliezen vergoedde met gedeelten van het Syrische of Efraïmitische gebied. Integendeel, nadat hij het Syrische koningshuis had doen ophouden, en aan het rijk van Israël het Oost-Jordaanland en Noord-Galilea had afgenomen, maar van verdere vijandelijkheden tegen dit rijk zeker door betaling van schatting was teruggehouden, trad hij als vijand tegen Juda op, en rukte tot op Jeruzalem aan. Waarom hij de stad niet in handen kon krijgen, kan niet bepaald worden, omdat nadere berichten ontbreken; misschien noopte Assyrië's staatkundige toestand hem tot een snelle aftocht. Nochtans kan hij vooraf Achaz ook voor de toekomst onder zich schatplichtig gemaakt hebben; waarom wij Hizkia, Achaz' opvolger, reeds van het begin van zijn regering af, van Assyrië afhankelijk zien (18: 14).

Zij, die tot believen van mensen en tot genieting van de goederen van de wereld zich van Gods huis en zijn dienst afwenden, banen zich de weg tot dwaling en allerlei goddeloosheid, en tot een gewisse en verschrikkelijke ondergang..

20. En Achaz ontsliep 1) met zijn vaderen, en werd begraven bij zijn vaderen,2) zij het ook niet in de graven van de koningen, die met David in een en hetzelfde graf kwamen, dan toch bij Asa, Joram en Uzzia (1Ki 2: 10), en dus in de stad van David te Jeruzalem (2 Kronieken 28: 27), en Hizkia, zijn zoon, werd koning in zijn plaats (18: 1-20: 21

1) Achaz ontsliep in het midden van zijn jaren in het 36ste jaar van zijn leven. Kennelijk raapt de Heere hem zo spoedig weg, opdat er voor Juda nog betere dagen zouden aanbreken en de tijd van de ondergang van dit Rijk niet zou worden verhaast..

2) De regering van koning Achaz was de ongelukkigste, die in Juda tot dusver geweest was; onder haar zonk het rijk innerlijk en uiterlijk, in staatkundig zowel als in godsdienstig opzicht zo diep, dat het zijn ondergang nabij was. Nog nooit had zo'n onbekwaam regent de troon bestegen. Zwakheid van geest zowel als van karakter was de grondtrek van zijn gehele wezen. De geschiedenis vermeldt van hem dan ook niets merkwaardigs. Andere koningen waren nog

moedige soldaten, maar ook dit kan van Achaz niet gezegd worden. Bij het naderen van de vijanden "bewoog zich zijn hart, zoals de bomen van het woud bewogen worden door de wind" (Jes. 7: 2); geen profetisch woord van belofte en bemoediging vermocht hem zijn moedeloosheid te ontnemen; hij werd steeds geslagen, geen enkele zegepraal bevocht hij; al de veroveringen van zijn beide voorgangers gingen verloren, het land werd verwoest en van al zijn hulpbronnen beroofd; eindelijk wendt hij zich in zijn nood, ondanks alle waarschuwingen, tot het dreigende Assyrië, wiens hulp hij zich niet alleen met de schatten uit tempel en paleis koopt, maar tevens met de zelfstandigheid en eer van het rijk, en zoals het bij alle zwakke regenten het geval pleegt te zijn, hij kruipt voor de machtigere, terwijl hij tegen zijn onderdanen zich heerszuchtig en aanmatigend gedraagt. Ten opzichte van zijn verhouding tot de HEERE, was zijn afval groter dan die van enige andere koning in Juda, ja zelfs in Israël. In een tijd van groot zedenbederf, van weelderigheid, zwelgerij, dronkenschap, hoogmoed, leugen en bedrog, godverzaking, ongerechtigheid, onderdrukking enz. (Jes. 5: 8-25; 2: 6-8) was de jeugdige Achaz opgegroeid, zo’n lucht had hij van zijn jeugd af ingeademd. Hij was terecht een kind van zijn tijd, de getrouwe vertegenwoordiger van de volksmeerderheid, die door vreemde, heidense denkwijze verdorven was; zo, van het begin af zwak en zonder beginselen, liet hij zich voortdurend door de stroom meevoeren, en verzonk hij steeds dieper in een verkeerd leven, zodat zelfs de zware oordelen, die hem troffen, niet meer in staat waren hem op andere wegen te brengen..

HOOFDSTUK 17.

ONDER HOSEA WORDEN DE TIEN STAMMEN NAAR ASSYRIË GEVOERD.

Vs. 1-23. De laatste koning in het rijk van Israël Hosea, ofschoon door samenzwering en koningsmoord in het bezit van de troon gekomen, onderscheidt zich toch voordelig van al zijn voorgangers door een meer theocratische regering. Intussen was dit nog volstrekt geen besliste bekering tot de Heere, en kon de tijd van het gericht, dat voor de 10 stammen nu eenmaal was aangebroken, niet ophouden. Hosea werd eerst aan Salmanasser, koning van Assyrië, schatplichtig; later, wanneer hij in vertrouwen op Egypte de betaling van de schatting staakt, wordt hij daarom drie jaar lang in zijn hoofdstad belegerd en eindelijk gevangen genomen; maar zijn volk wordt naar het noordelijk Assyrië en naar Medië in de zogenaamde Assyrische ballingschap gevoerd, een gebeurtenis waarin de straf van de Heere over Israël's hardnekkige afval van Hem wordt vervuld.

1. In het twaalfde jaar van Achaz, de koning van Juda, werd Hosea, 1) de zoon van Ela, koning over Israël te Samaria, en regeerde negen jaar (van 730-722 v. Chr., "2Ki 15: 30).

1) Uit de Assyrische gedenktekenen blijkt, dat Hosea door Tiglath-Pilezer werd gesteund, of liever, door hem in het koninkrijk gesteld. Deze vermelden toch het volgende: "Het land van het huis van Omri, het afgelegene en zijn meest aanzienlijke inwoners met hun have, voerde ik naar Assyrië. Po-ka-ha (Pekah) hun koning sloegen wij. Anzi (Hosea) stelde ik in het koninkrijk over hen. Tien talenten goud, duizend talenten zilver nam ik van hen in ontvangst.".

2. En hij deed wat kwaad was in de ogen van de HEERE, doordat ook hij de kalverdienst liet voortduren; evenwel niet op zo'n erge wijze, als de koningen van Israël, die voor hem geweest waren. 1)

1) Toen de in het jaar 727 v. Chr. aan de regering gekomen koning Hizkia van Juda een algemene Paasfeestviering verordende en daartoe ook de Israëlieten uit Efraïm en Manasse en Zebulon uitnodigde, belette hij hun, die aan deze uitnodiging gevolg wilden geven, het optrekken naar Jeruzalem niet (2 Kronieken 30: 1vv.)..

Anderen zijn van mening dat deze uitnodiging van Hizkia tot de bovengenoemde stammen pas plaatshad na de verwoesting van het rijk van de Tien stammen. In elk geval wordt hier niet gezegd, waarin dat minder zondigen van Hosea bestond en is daarom ook niet met zekerheid aan te geven..

3. Tegen hem, 1)zeker reeds in de eerste jaren van zijn regering, trok op Salmanasser, koning van Assyrië, 2) met het doel de veroveringen van zijn voorganger Tiglath-Pilezer voort te zetten (15: 29); en Hosea werd zijn knecht, dat hij hem een geschenk gaf, zich tot een jaarlijkse schatting aan hem verbond.

1) Dit staat met een zekere nadruk vooraan; juist ten tijde van de betrekkelijk nog het meest theocratisch gezinde koning word het rijk van Israël door Gods gerichten getroffen..

God is gewend de straf die de voorvaderen verdiend hebben, naar Zijn lankmoedigheid uit te stellen, of er ook enigszins bij de nakomelingen ernstig berouw mocht komen; gebeurt dit niet, zo ontlast zich eindelijk Gods toorn, al zijn de nakomelingen ook minder boos.

2) Behalve in dit vers worden berichten over Salmanasser aangetroffen in de fragmenten van Mers Phoenicische geschiedenis (2 Samuel 5: 11); volgens hem heeft hij omstreeks deze tijd ook oorlog met Phoenicië gevoerd en 5 jaar lang Tyrus belegerd.

In Khorsebad nu heeft Botta (2Ki 15: 20) een buitengewoon merkwaardig beeldhouwwerk gevonden, dat waarschijnlijk op deze oorlog betrekking heeft; maar Salmanassers naam zelf kan uit de inscripties tot op heden nog niet ontcijferd worden. Daarentegen is de naam van Sargon, die wij boven als de opvolger van Salmanasser hebben aangeduid, ontdekt en wel als de stichter van het aan monumenten zo rijke paleis te Khorsabad..

Of deze Sargon en Salmanasser, één en dezelfde persoon zij, die de eerste naam als eigenlijke, de tweede als bijnaam droeg, dan of zij, zoals o.a. Rawlinson die kennen van de Syrische inscripties wil, van elkaar, onderscheiden moeten worden (Jes. 20: 1 Hos. 10: 14), zal verder onderzoek moeten beslissen; maar is Sargon een afzonderlijk koning, dan kan zijn regering van slechts korte duur zijn geweest, omdat ook in Tob. 1: 1vv. aan hem niet gedacht wordt (omstreeks 721-716 v. Chr.)..

4. Maar de koning van Assyrië bevond in de loop van de volgende jaren, van 726 of 725 v. Chr. aan, om verbintenis in Hosea, dat hij, om zich van de Assyrische heerschappij vrij te maken, tot So, de koning van Egypte, 1) de eerste of tweede vorst uit de 25ste, de Ethiopische, dynastie
2) (1Ki 3: 1), boden gezonden had, en het geschenk de belasting aan de koning van Assyrië niet als te voren van jaar tot jaar opbracht: zo besloot, belegerde hem de koning van Assyrië, en nadat hij zijn hoofdstad Samaria veroverd had, bond hij hem in (vs. 6) het gevangenhuis. 3)

1) In de onvermijdelijke worsteling tussen het machtige Egypte en de opkomende heerschappij van Assur, later van Babel, was de verzoeking voor de kleine staten, die de grenzen van beide wereldrijken dekten, niet gering, om door een voordelig bondgenootschap met een van beiden, zijn trotse bondgenoot van dienst te zijn; maar langs die weg zijn eigen bestaan te verzekeren, of althans enig voordeel te behalen. Evenmin als Juda later, ontging Efraïm de strik: "Zij verachtten de wateren van Siloa: (Jes. 8: 6vv.) en vielen door het ongeloof, "dat vlees tot zijn arm stelde.".

2) Volgens M. Duncker regeerde Sabako van 726-714 voor Chr.: maar de Egyptische chronologie laat zich slechts met zekerheid bepalen van Psammetichus’ troonsbestijging in het begin van het jaar 664..

3) In vs. 4 wordt met enkele trekken de gehele afloop meegedeeld, de belegering van Samaria en de gevangenneming van Hosea, hetgeen in de volgende verzen nader uiteengezet wordt. Vs. 5 begint dan ook met het redegevende "Want"..

6. In het negende jaar van Hosea (722 tot 721 v. Chr.) nam de koning van Assyrië 1) Samaria in, en voerde Israël weg in Assyrië, en deed ze wonen, wees hun woonplaatsen aan in Halah, in de provincie Calachene, op de grenzen van Armenië, noordelijk van Ninevé, en in Habor, in de landstreek aan de rivier Chabor, die, van de noordoostelijke bergen afkomende, zich in de Tiger ontlast 2) aan de rivier Gozan, de tegenwoordige Kisil Ozan, die de Grieken Amardos noemden, in de Kaspische Zee uitloopt en de noordelijke grenzen van Medië vormde, en in de steden van de Meden, zuidelijk van de Kaspische Zee.

1) Hier wordt geen naam genoemd, waarom het wel mogelijk is, dat wij hier niet aan Salmanasser maar aan Sargon te denken hebben. Rawlinson houdt dit voor zeker. Hij zegt: "in 17: 6 wordt gezegd, dat "de koning van Assyrië innam" en in 18: 9 dat Salmanasser opkwam tegen Samaria en haar belegerde", maar nergens wordt ons vermeld, dat de koning, die de belegering begon dezelfde persoon was als de koning, die haar innam. Integendeel wanneer de schrijver der Koningen in 18: 10 de inname van de stad gaat vermelden, verandert hij zorgvuldig de vorm van zijn werkwoord en in plaats van te zeggen: "hij (Salmanasser) nam haar in" zegt hij "zij (de Assyriërs) namen haar in" een verandering, die met opzet gekozen schijnt te zijn om te kennen te geven, of dat de vorst niet dezelfde, of althans dat de schrijver huivert te zeggen, dat hij dit wel was. De zaak schijnt zich aldus te hebben toegedragen: Salmanasser is gekomen en heeft de belegering begonnen; maar bevindende, dat de stad slechts door blokkade genomen kon worden keerde hij naar Ninevé terug, terwijl hij zijn generaals de verdere belegering opdroeg; voordat de stad ingenomen werd stierf hij. Sargon nam in het eerste jaar van zijn regering de stad in.".

In Jes. 20: 1 komt Sargon voor als opvolger van Salmanasser. Op de reeds genoemde gedenkteken van Assyrië komt deze voor als de overwinnaar van Hosea, terwijl in zijn jaarboeken de mededeling voorkomt, dat hij inwoners van Babel zond naar het land van de Chatti, dat is het noordelijk gedeelte van Palestina. Voor de veronderstelling, dat Sargon de verwoesting heeft voltooid, is zeer veel te zeggen. In elk geval blijkt voldoende, dat Salmanasser en Sargon twee verschillende koningen zijn geweest..

2) In 1 Kronieken 5: 26 staat ook nog "Hara", opgegeven; daarmee is waarschijnlijk het Medische bergland bedoeld, dat hier en in 18: 11 als "steden van de Meden" is aangeduid. Tot de laatste behoorde ook Rages, dat in Tob. 1: 16 voorkomt..

7. Want het was gebeurd, dat de kinderen van Israël gezondigd hadden tegen de HEERE, hun God, die hen uit Egypte gebracht had, van onder de hand van farao, de koning van Egypte, en hadden, tegen Zijn uitdrukkelijk verbod in (Exodus 20: 2vv. Deuteronomium 5: 6vv.), andere goden gevreesd.

Het nazindeel hierbij volgt pas in vs. 18: "Daarom vertoornde zich de Heere zeer over Israël enz.; " maar in de volgende verzen 8-17 wordt Israël’s zonde eerst nog uitvoeriger

voorgesteld en de afval van het volk nader gekenmerkt, enerzijds als een wandel in de instellingen van de volken, die de Heere voor Israël had uitgeroeid, in plaats van in Zijn instellingen, en anderzijds als een wandel in de instellingen, die de koningen van Israël gemaakt hadden, dus deels als eigenlijke heidense afgodendienst en deels als afgodische dienst van de HEERE..

Bij de schildering van den eigenlijke afgodendienst heeft de heilige schrijver niet slechts op de 10 stammen, maar ook op het rijk van Juda het oog.

De lange beschouwing, die de schrijver op de ondergang van het rijk van Israël laat volgen, is bijna de enige plaats in de geschiedenis, waar de oude geschiedschrijver afwijkt van zijn gewoonte, om niets andere te doen dan te vertellen zonder inmenging van eigen beschouwing. Men ziet er dus uit, dat het hem om nog iets anders dan om slechts te vertellen te doen geweest is. Hier waar het rijk van Israël ophoudt en voor immer uit de geschiedenis verdwijnt, was het de plaats om terug te zien op zijn gehele ontwikkelingsgang, en zijn geschiedenis in het kort samen te vatten. Dit doet hij dan ook van het specifiek oudtestamentisch standpunt, volgens welk God het volk van Israël uit alle volkeren van de aarde tot Zijn eigendom verkiest, een verbond ermee gemaakt en het, tot heil van alle volken, onder Zijn bijzondere leiding genomen heeft. Daarom is hem de verbondsbreuk van de zijde van het rijk van de tien stammen de eerste eigenlijke, ja enige oorzaak van zijn uiteindelijke ondergang, en deze zelf het onvermijdelijk strafgericht van de heilige en rechtvaardige God. Terwijl hij dit met grote uitvoerigheid voorstelt, geeft hij op de meest bepaalde wijze te kennen, dat de gehele geschiedenis van de Koningen van geen ander standpunt kan of mag beschouwd worden; zijn beschouwingswijze staat dus in besliste tegenspraak met die van de moderne historische kritiek, die juist dit standpunt meent te moeten verlaten, en de geschiedenis van Gods volk volgens dezelfde maatstaf meent te moeten beoordelen als die van ieder ander oud volk..

8. En de kinderen van Israël hadden gewandeld in de instellingen van de heidenen die de HEERE voor het aangezicht van de kinderen van Israël verdreven had, en daarna in die van de koningen van Israël, die ze gemaakt, eigenaardigingesteld hadden, 1) namelijk in de kalverdienst (1 Koningen 12: 26vv.).

1) De afval openbaarde zich dus op twee manieren: in het wandelen in de instellingen van de heidense volken (vs. 7 en 8a) en in het wandelen in de instellingen van de koningen van Israël (vs. 8b), d.i. in afgoderij en in kalverdienst.

9. En de kinderen van Israël hadden, met alle schijnbare gronden en verontschuldigingen, de zaken, die niet recht zijn, tegen de HEERE, hun God, bedekt; 1) en hadden namelijk, lijnrecht tegen Gods Woord in, zich hoogten gebouwd in al hun steden, 2) van de wachttoren, 3) de eenzame slechts weinige inwoners tellende plaatsen af, tot de vaste steden van grote omvang toe.

1)Letterlijk staat er: dekten woorden, die niet recht waren over de Heere, hun God. In Jes. 4: 5 komt ook de uitdrukking, "dekten op" voor op dezelfde wijze als hier. De betekenis is deze, dat zij door verandering van het Wezen van God het ware Wezen van God in een verkeerd

licht plaatsten. Dit was juist de grote zonde van Israël, dat zij het Wezen van God verduisterden en zich een geheel andere voorstelling van het Heilig Wezen van de Heere maakten en het volk verkondigden, alsof met de openbaring van God overeen kwam..

2) Hier wordt aangegeven, welke vorm dat dekken van het Wezen van de Heere had aangenomen, nl. dat zij op alle hoogten de Heere hadden geofferd en Hem daarom niet heilig gehouden, maar met de afgoden gelijkgesteld..

3)Wachttoren. Eigenlijk is hier onder te verstaan, een alleenstaande toren, die aan de schaapherders in de woestijn tot beschutting en bescherming diende. In tegenstelling tot de vaste steden betekent het woord, het geringste dorpje..

11. En zij hadden daar gerookt op alle hoogten, zoals de heidenen gedaan hadden, die de HEERE van hun aangezichten weggevoerd had; 1) en zij hadden kwade dingen gedaan, om de HEERE tot toorn te verwekken, omdat zij zelfs de zoonzedelijke godsdienst van de heidenen in werken van ontucht enz. navolgden.

1)Weggevoerd in de zin van, in ballingschap gezonden. Opzettelijk is dit woord gebruikt met het oog op de ballingschap van Israël, opdat Israël en Juda zouden erkennen, dat de Heere rechtvaardig is in Zijn richten..

13. Toen nu de HEERE tegen Israël en tegen Juda 1) want ook Juda maakte zich aan dezelfde zonden als Israël schuldig, en dikwijls zelfs op nog erger wijze (1Ki 12: 30), door de dienst van alle profeten, van alle zieners, die Hij menigmaal en op menigerlei wijze (Hebr. 1: 1) tot hen zond, betuigd had, zeggende: a) Bekeert u van uw boze wegen, en houdt Mijn geboden, en Mijn instellingen, naar heel de wet, die Ik uw vaderen door Mozes geboden heb, en die Ik tot u door de hand van Mijn knechten, de profeten, gezonden heb, en nog bijzonder in mondelinge openbaring heb bevestigd en ingescherpt;

a) Jer. 18: 11; 25: 5; 35: 15

1) Juda wordt er hier tot waarschuwing bij genoemd, omdat ook dit Rijk hetzelfde lot stond te wachten, omdat het zich aan dezelfde zonde schuldig maakte..

14. Zo hoorden zij niet, maar zij a) verhardden hun nek, zodat die even hard was als de nek van hun vaderen geweest was, 1) in Mozes' tijd (Deuteronomium 9: 6, 13; 10: 16), die aan de HEERE, hun God, niet geloofd hadden.

a) Deuteronomium 31: 27 Mal. 3: 7

1) Wat hun zonde verzwaarde en hen des te onverantwoordelijker stelde, was dit: God had door de dienst van alle profeten en alle zieners tegen hen betuigd, hun hun zonden en de gevolgen ervan voorgehouden en hen geroepen tot bekering, want ofschoon zij Gods huis en Zijn dienst hadden verlaten, God had nochtans onder hen in wezen gehouden een opvolging van profeten, die hen vermaanden van hun plicht, de ware Godsdienst onder hen trachtten te

bevestigen en hen tot deze poogde terug te brengen, wanneer zij afgevallen waren; maar alles was tevergeefs. Ongeloof was de eerste zonde van de mensen, tenminste zij vertoonde zich zeer vroeg. Het is de moederzonde, en brengt de mens tot alle zonde. Het besmet het geweten, het verhardt het hart en het maakt het Woord onnut, ja, het is een verwerping van het eeuwige en opperste Middel tot de verlossing en het herstel van de zondaren, en dit voorbeeld schijnt hier bijgebracht te worden om aan te tonen, dat juist hetzelfde, dat de Israëlieten belet had in Kanaän in te gaan (Hebr. 3: 17), ook de oorzaak was, waarom de nazaten hieruit werden uitgeworpen, n.l. hun ongeloof..

15. Daartoe verwierpen zij Zijn instellingen, en Zijn verbond, dat Hij met hun vaderen gemaakt had, en Zijn getuigenissen, die Hij tegen hen betuigd had door de profeten, omdat zij zich evenmin naar die geboden uit het verleden, als naar de getuigenissen van het tegenwoordige zich wendden; en wandelden de ijdelheid, een zelfgekozen en nietige godsdienst na, dat zij ijdel werden, 1) in hun gehele leven en streven (Rom. 1: 21), en ook wandelden zij achter de heidenen, die rondom hen woonachtig waren (Jer. 2: 5), van wie de HEERE hun geboden had (Leviticus 18: 2vv.; 20: 22vv.),dat zij niet doen zouden zoals zij.

1) Deze uitdrukking komt nog eenmaal voor (Jer. 2: 5) en is een van de krachtigste gezegden of uitspraken, om aan te duiden, dat al, wat buiten God omgaat, ijdel is, van geen ware betekenis, en daarom dat alleen het leven in de dienst van God, naar de wil van God, het ware leven is. Zij werden ijdel, ijdel is hier in de zin van nietig, nietswaardig. Sterker kan het wel niet worden uitgedrukt, om te verkondigen, hoe de mens ziel en lichaam verderft, voor tijd en eeuwigheid zich ongelukkig maakt, die God verlaat en God niet dient.

16. Ja zij achtten zulke geboden en waarschuwingen niet, maar verlieten, in de loop van de tijd op steeds erger wijze, al de geboden van de HEERE, hun God, en maakten, de afval op het hoogste drijvend, zich onder Jerobeam I, gegoten beelden, twee kalveren (1 Koningen 12: 28); en maakten, later, onder Achab, ook bossen, Ascheren, of gedenkzuilen van Astarte (1 Koningen 16: 32vv.), en bogen zich, in deze dienst van de Phoenicische goden, die toch naar haar gehele wezen slechts een sterredienst was (De 16: 21), voor alle leger van de hemel, waarmee zij gruwelijke verachting toonden voor het gebod (Deuteronomium 4: 19 en 17: 3), en dienden nietalleen Astarte, maar ook Baäl. 1)

1) Het noemen van het leger van de hemel tussen de Aschera en Baäl in toont, dat de schrijver daarmee de gehele Baäl- en Astartedienst heeft bedoeld en de uitdrukking ontleend heeft aan Deuteronomium 4: 19 en 17: 3 om het karakter van deze dienst te beschrijven, omdat Baäl en Astarte afgoden waren, die met het leger van de hemel in verband stonden..

17. Ook deden zij, tenminste in het rijk van Juda onder de koningen Achaz, Manasse en Amon (16: 3; 21: 3), terwijl ook de 10 stammen gedeeltelijk dergelijke gruwelen bedreven, hun zonen en hun dochters door het vuur gaan, niettegenstaande het verbod (Deuteronomium 18: 10), en gebruikten waarzeggerijen, en gaven op vogelgeschrei acht (1: 2vv.), en verkochten zich om te doen dat kwaad was in de ogen van de HEERE (1 Koningen 21: 10), om Hem tot toorn te verwekken.

Het volk van de tien stammen verwierp, toen het rijk van Israël gesticht werd, het geloof aan de God, die het uit Egypte geleid had niet (1 Koningen 12: 28), maar het maakte zich tegen het geopenbaarde Woord en gebod van deze God een beeld van Hem, en dit was het begin van zijn einde, de kiem van zijn ondergang, die alle boze vruchten droeg en van de ene dwaling tot de andere leidde. Met het beeld van de HEERE begonnen zij, met het afgrijselijke Molochs offer eindigden zij. Wie zich eenmaal van het middelpunt van de geopenbaarde waarheid heeft losgemaakt, zinkt onvermijdelijk steeds dieper of in het ongeloof of in het bijgeloof, zodat hij eindelijk de duisternis voor licht en de dwaasheid voor wijsheid houdt. Zo ging het in Israël, zo gaat het nog heden in de Christenheid. Wie zich van het Middelpunt van alle Christendom, van Christus, de Zoon van God, losscheurt, die is op weg om God zelf te verliezen, want wie de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet (1 Joh. 2: 23). Een volk, dat het Woord van God niet meer acht, en zichzelf een godsdienst naar eigen menselijk goeddunken maakt, gaat vroeger of later zijn ondergang tegemoet..

Zij lieten hun zonen en dochters door het vuur gaan; door hoeveel gevaarlijker vuur van de wereldse begeerlijkheden laat men niet de kinderen onder ons gaan. Ook worden de meesten onder ons zo verwaarloosd en door boze voorbeelden en ergernis in gevaar gebracht, zodat eindelijk ouders en kinderen met elkaar in het eeuwige vuur moeten gaan.

19. 1) Zelfs hield Juda de geboden van de HEERE, hun God niet; maar a) zij wandelden in de instellingen van Israël, die zij gemaakt hadden, want niet slechts onder Joram, Ahazia en Achaz dienden zij eveneens de Baäl, maar ook onder de betere koningen konden zij de dienst van de hoogten niet laten varen.

a) Leviticus 18: 3

1) Vs. 19 is tussenzin, in vs. 20 loopt de zin door, niet in vs. 19. In laatstgenoemd vers wordt gewezen op de schuld van Juda, op het feit, dat Juda het niet beter maakte dan haar zuster Israël. Dit doet ons denken aan de uitspraken van de profeet, waarin tot Juda het verwijt komt, dat zij het nog erger maakte dan Israël..

20. Zo, vanwege deze hardnekkige en steeds toenemende afval van Hem, verwierp de HEERE het gehele nageslacht van Israël, 1) Juda zowel als Israël, en bedrukte hen eerst door allerlei tuchtigingen, en gaf ze, om ze zo mogelijk nog tot terugkeer te dwingen, over in de hand van de rovers, plunderaars, van de Syriërs en Assyriërs, totdat Hij hen, Israël eerst, en later ook Juda, van Zijn aangezicht weggeworpen had.

1) Het gehele nageslacht van Israël. Hieronder hebben wij niet alleen Israël, maar ook Juda te verstaan. Van Juda is in het vorige vers gesproken en van Juda’s zonde. Daaraan knoopt zich vs. 20 vast. Het verwerpen door de Heere is een gevolg van Juda’s wandelen in de instellingen van Israël. Het lot, dat Israël trof, zou ook Juda treffen..

21. Want 1) Hij scheurde of had gescheurd Israël, van wiens verwerping hier gehandeld wordt, van het huis van David af, waarin van zelf reeds een goddelijk gericht (1 Koningen 11: 31), maar ook tevens de kiem van het verderf lag, odmat de tien stammen daardoor uit het

theocratisch verbond vielen; en zij maakten Jerobeam, de zoon van Nebat, koning; en Jerobeam, de kiem van het verderf aanstonds tot ontwikkeling brengende, dreef Israël, door zijn verleidende staatkunde (1 Koningen 12: 28vv.) af van achter de HEERE, en hij deed ze een grote zonde zondigen.

1) Want is ophelderend en redengevend. De Heere had het Rijk van de Tien stammen overgegeven in de handen van rovers, want Israël was niet meer met Juda verbonden, maar van Juda afgescheiden. Dit was de grondslag geworden van hun verbastering van de ware dienst van God en de oorzaak van hun ondergang. Het is opmerkelijk, dat het scheuren aan de Heere wordt toegeschreven, maar het maken van Jerobeam tot koning aan het volk zelf. En dat, om aan te geven, dat de laatste daad, ja, wel had plaatsgehad naar Gods Raad, vanwege Salomo's zonde, maar toch ook weer vrijwillig door het volk. Zonder de Heere om raad te vragen, hadden zij zich Jerobeam tot koning gekozen. Deze daad werd hun tot een valstrik, omdat de zelfgekozen koning hen vervreemdde van de dienst van de Heere..

23. Totdat1) eindelijk in het jaar 722-721 v. Chr. de HEERE Israël van Zijn aangezicht wegdeed, zoals Hij gesproken had door de dienst van al Zijn knechten, de profeten (vgl. Jes. 28: 1vv. Hos. 1: 5; 9: 16vv. Amos 3: 11vv.; 5: 27); zo werd Israël weggevoerd uit zijn land, naar Assyrië, tot op deze dag, 1) waarin deze boeken der Koningen geschreven werden.

1) Wij moeten ons hieraan spiegelen en niet het einde, de ondergang en het verderf veroorzaken en bevorderen door zonde en onboetvaardigheid; want wat het koninkrijk van Israël hier is weervaren, ja nog iets erger kan ook ons overkomen (Rom. 11: 21).

Dadelijk in de eerste tijd van deze ballingschap vindt plaats, wat ons het Apocriefe boek van Tobit meedeelt..

2) De Tien stammen nu zijn in het Assyrische rijk merendeels gebleven. Weliswaar, toen de twee stammen Juda en Benjamin terugkeerden naar het land van Israël, hebben velen uit de tien stammen zich bij hen gevoegd; maar veel meer van hen zijn terug gebleven, die echter gedeeltelijk met de andere Joden op hun hoge feesten enige gemeenschap onderhielden, zoals enigen uit Medea zich op het eerste Pinksterfeest van het Nieuwe Testament te Jeruzalem bevonden. Anderen zijn met de Oosterse heidenen vermengd geraakt, zodat hedendaags die stammen, stamsgewijze of op zichzelf wonende, nergens te vinden zijn, ofschoon de Joden zich dit verbeelden.

De mening van Witzius, alsmede die van, Michaëlis en Robinson, dat de tien stammen gedeeltelijk met de twee zijn teruggekeerd en voor het overige zijn opgegaan in de heidenen, is het meest waarschijnlijke, en is veel beter te verdedigen, dan die van anderen (Ritter, Grant enz.), dat zij teruggevonden zijn in Arabië, Afghanistan of Amerika. Dat velen teruggekeerd zijn, is reeds aangeduid door de Rabbijnen in het bekende boek Seder Olam. Zij rekenen toch uit, dat de som van de in Ezra 2 genoemde personen en geslachten niet meer is geweest dan 30.360 personen, terwijl het gezamenlijk getal van de teruggekeerden geweest is, volgens Ezra 2: 64

42.360, behalve nog 7337 knechten en maagden. Daarom stellen zij vast, en niet zonder grond, dat ongeveer 12000 uit de overige stammen, die naar Assyrië zijn weggevoerd, mede naar Jeruzalem zijn teruggekeerd..

Vs. 24-41. Enige tientallen van jaren na de wegvoering van de tien stammen in de Assyrische gevangenschap, brengt een latere koning van Assyrië heidense volksplanters uit Syrië en Babylonië in het ontvolkte land, die hun afgodendienst mede daarheen brengen. Maar omdat de Heere leeuwen onder hen zendt, die hun leven in gevaar brengen, en zij terecht dit als oorzaak erkennen, dat de God van het nieuwe land wegens de Hem tot dusver onthouden dienst vertoornd is, krijgen zij op hun verzoek van de Assyrische koning een van de in de gevangenschap zich bevindende priesters, die de wijze van de HEERE de God van Israël, hun leren moet. Hij vestigt zich te Beth-el en voert de vroeger in het rijk van Israël gewone kalverdienst weer in; omdat echter die heidense volksplanters daarnaast ook hun vele goden dienen, en dus een wezenlijke sterre- en dierendienst uitoefenen, zo ontstaat daaruit een uit heidendom en bedorven dienst van de HEERE vermengde landsgodsdienst, die dan ook lange tijd de godsdienst gebleven is van dit in het land Samaria woonachtige gemengde volk, de Samaritanen.

24. De koning nu van Assyrië, niet Salmanasser of diens opvolger Sargon (vs. 3), maar veeleer Sanheribs opvolger Esar-Haddon (Ezra 4: 2), bracht, omstreeks 46 jaar na de wegvoering van de 10 stammen, d.i. 679 v. Chr. (Jes. 7: 8), heidens volk van Babel, de stad met die naam, en van Chuta, boven de stad Babel, ook in Babylonië gelegen, en van Avva (2 Samuel 8: 6), en van Hamath, Epifanië aan de Orontes, in Syrië, en Sefarvaim Sippara, de zuidelijkste stad van Mesopotamië, en deed hen wonen in de steden van het land van Samaria, in de plaats van de daaruit weggevoerde kinderen van Israël; en zij namen Samaria erfelijk in, en woonden in haar steden, in de steden van dat land.

25. En het geschiedde in het begin van hun woning daar, dat zij de HEERE niet vreesden maar de goden dienden, die in hun vaderland vereerd werden (vs. 26vv.); zo zond de HEERE, om hen te doen opmerken, dat het Zijn land was en niet een heidens land, leeuwen onder hen, die enige, van hen doodden; 1) Hij liet de in het land reeds aanwezige leeuwen, die gedurende de tijd van de ontvolking zeer de overhand genomen hadden, onder hen komen en enigen van hen doden, zodat zij hun leven nergens zeker waren (Leviticus 26: 22 Ezechiël. 14: 15).

1) Deze plaag moest de vreemde volken leren, dat waar Israël om zijn afgoderij en beeldendienst uit het land verdreven was, de Heere ook hen niet kon dulden, indien zij Hem niet leerden dienen; maar ook om hen te doen verstaan dat Hij het hoogste recht had op dit land, dat het Zijn land, in bijzondere zin, was..

26. Daarom spraken zij, die als de beambten van de koning voor de nieuwe kolonie moesten zorgen, tot de koning van Assyrië, zeggende: De volken, die gij vervoerd hebt, en hebt doen wonen in de steden van Samaria, weten de wijze van de God van het land niet, 1) de wijze waarop Hij vereerd wil worden en hebben Hem tot dusver niet gediend; daarom heeft Hij, als straf voor het nalaten van Zijn dienst, leeuwen onder hen gezonden en ziet, zij doden hen, omdat zij niet weten de wijze van de God van het land. 2)

1) Hieruit blijkt weer voldoende, dat de heidenen de goden verbonden aan het land. Zij hebben nu van de God van Israël dezelfde gedachte als van hun eigen afgoden. Daarom komen zij met deze klacht tot de koning van Assyrië..

2) Hierin beschaamden deze blinde heidenen de Israëlieten, die zich nooit zo gereed hadden betoond, om in de onheilen, die hen troffen, de stem en de hand van God, die de God van de vaderen en hun grote Verlosser en Weldoener was, te erkennen, en om Hem, die zij wisten, niet slechts een plaatselijk God, of alleen de God van hun land, maar ook de God van hemel en aarde te wezen, te dienen en te gehoorzamen, ofschoon Hij hen aangaande de wijze van Zijn aanbidding volkomen bericht had gegeven. Dus snakten de Assyriërs slechts naar de kruimels van de geestelijke spijze, waarmee de Israëlieten, zelfs tot versmading en verachting van deze toe, waren bedeeld (Vergelijk MATTHEUS. 15: 28)..

28. Zo kwam een uit de priesters, die zij van Samaria weggevoerd hadden, een uit de klasse van de hogepriesters, die Jerobeam tot de dienst van de beide kalverbeelden in Beth-el en Dan in plaats van de Levitische priesters aangesteld had (1 Koningen 12: 31vv. 12.31), en woonde te Beth-el; en hij leerde hun, op een zeer vrije, met de goddelijke wet zeer weinig overeenkomende wijze, hoe zij de HEERE vrezen zouden; maar de naam van de God van Israël werd, hoe weinig ook, dan toch enigermate bekend onder deze naar Palestina overgebrachte heidenen, en de plaag van de leeuwen hield op.

Om van de plaag van de leeuwen bevrijd te worden, meenden de heidenen, dat het nodig was, dat zij bepaalde godsdienstige gebruiken moesten waarnemen. Deze waan bestaat tot heden nog zeer onder de Christenheid. Door de waarneming van zekere godsdienstige handelingen meent men van allerlei onheilen bevrijd te kunnen worden, terwijl alle godsdienstige handelingen slechts dan God welgevallig zijn en waarde hebben, als zij de onwillekeurige, onmiddellijke uitdrukking van het levende geloof en de overgave van hart aan God zijn..

29. Maar om hier weer op de eerste tijd van de nieuwe kolonie, waarvan in vs. 24 sprake was, terug te komen, elk volk van de uit Babylonië en Syrië in het land gezonden kolonisten, maakte zijn goden, die zij in hun vaderland gediend hadden; en zij stelden ze in de huizen van de hoogten (1Ki 3: 2), die de Samaritanen,
1) de vroegere bewoners van het land van Samaria gemaakt hadden (1 Koningen 12: 31vv.), elk volk in hun steden waarin zij woonachtig waren.

1)Samaritanen. Zo werden later genoemd de nakomelingen van de volksplantingen van de Assyriërs, die zich vermengd hadden met de achtergebleven Israëlieten. Deze hier zijn de achtergebleven Israëlieten zelf, die zo genoemd worden naar de hoofdstad van het verwoeste rijk, Samaria. De naam van Israël of Efraïm is weg. De naam van Samaritanen komt hier reeds op..

30. Want de mensen van Babel maakten Sukkôth Benôth, 1) en de lieden van Chut, of Cutha (vs. 24), maakten Nergal, hetzij de planeet Mars of een haan tot hun God; en de mensen van Hamath in Syrië maakten Asima, volgens de Rabbijnen in de gestalte van een kale bok, volgens anderen in die van een stier, ram of aap.

1) Onder Sukkôt-Benôth verstaan velen niet hetzelfde. Menen sommigen, dat het tenten waren waarin de "gewijden" aan Astarte zich overgaven aan ontucht, deze mening is geheel te verwerpen, omdat hier duidelijk op "afgoden" wordt gedoeld. Anderen zijn dan ook van mening, dat hieronder verstaan moeten worden, kleine tempeltjes, die in de afgodshuizen werden gebruikt en waaraan afgodische eer werd bewezen, terwijl o.a. Rawlinson (in zijn hist. of the five great monarch. I. 134) vaststelt, dat dit woord een verbastering is van de naam van de Assyrisch-Babylonische godin, Zir-banit, de godin, die nakomelingen gaf. Wij voor ons verenigen ons met het laatste. Sukkôth-Benôth is dus de op Hebreeuwse wijze weergegeven naam van die godin. Ook de anderen, hier genoemd, zijn afgoden of afgodische voorstellingen van natuurkrachten..

31. En de Avvieten maakten Nibha in de gedaante van een hond, en Tartak, in de vorm van een ezel, en de Sefarvieten waren Molochdienaars en verbrandden hun zonenvoor Adramelech, vuurkoning of zinnegod, en Anamelech, 1) koning van de kudden, waaronder of de maan als koningin van de hemelse koning, of het sterrenbeeld Kepheus verstaan moet worden, dat in het oosten "de Herder en het vee" heet, de goden van Sefarvaim, welke stad ook zelf de zonnegod gewijd was, met vuur.

1) Deze beide afgoden worden tot die geteld, die het boze brachten onder de mensen. Afgoden van het kwaad. Vooral de eerste..

34. Tot op deze dag toe, dat dit geschreven wordt, doen die naar de zo-even beschreven afgodendienst en de HEERE-kalverdienst met elkaar vermengende, eerste wijzen zij vrezen de HEERE niet, zonder beeld en gelijkenis, zoals het eigenlijk behoorde, en zij doen niet naar hun instellingen, en naar hun instellingen, en naar hun rechten, de instellingen en rechten van de vroeger in het land wonende tien stammen, wier overblijfsel wel met de heidense kolonisten versmolten, maar altijd nog talrijk genoeg was om de Heere alleen, zij het ook helaas onder het afbeeldsel van een gouden kalf, en niet tevens ook de heidense afgoden te dienen, en dus naar de wet, en naar het gebod, dat de HEERE geboden heeft aan de kinderen van Jakob, die a) Hij de naam van Israël gaf. 1)

a) Genesis 32: 28; 35: 10; 1 Koningen 18: 31

1) Hiermee wil de schrijver zeggen, dat de godsdienst van dit volk een mengelmoes was van valse en ware godsdienst. Zij dienden de Heere niet alleen onder de gedaante van een kalf, of zoals Hij hen had voorgeschreven, maar zij hielden er zeer veel afgoden op na en stelden de HEERE gelijk aan de afgoden van Assyrië. Het is daarom dan ook, dat in vs. 35-40 de gewijde schrijver wijst op het Verbond, om aan te duiden, dat, wat dit geslacht deed, volkomen Verbondsbreuk en algehele afval was..

41. Maar deze volken vreesden de HEERE, en dienden ook hun gesneden beelden; 1) ook doen hun kinderen en hun kindskinderen, zoals hun vaders gedaan hebben, tot op deze dag, 2) afgodendienst en kalverdienst tot een nieuwe godsdienst vermengende.

1) Zij vreesden de Heere en dienden hun gesneden beelden. Is dat niet de werkelijke toestand ook onder ons? Men wil meer dan een heer dienen. Men heeft zo'n godsvrucht uitgedacht, waarbij wereld en geld, eer en begeerlijkheid en inzonderheid de grote godin Eigenliefde, tegelijk bestaan..

Verdeeldheid in godsdienstige zaken, gebrek aan eenheid van overtuiging in de hoogste en heiligste aangelegenheden laat een volk nooit groot en sterk worden, maar is een teken van zijn inwendig verval. Gelijk geloof en gelijke eredienst heeft een grote samenhoudende kracht en is de voorwaarde van ware volkseenheid. Verkeerd is het deze eenheid door uiterlijke middelen of door dwang teweeg te brengen; zij brengt slechts de zegen aan, wanneer zij de vrucht is van vrije overtuiging..

De juiste toepassing van deze stof is, dat men ook bij de Christelijke godsdienst zich onthoude van alle vermenging met hetgeen daarmee niet bestaan kan, als daar zijn alle dwalingen, verkeerde geboden van mensen en de dienst van wereld en zonde, die helaas de meesten ook in de Evangelische Kerk met het ware Christendom proberen te verenigen. Zeker, God en de zonde te dienen is zo'n grote afwijking van de ware godsdienst, als het Samaritanisme ooit geweest is.

2) Tot op deze dag, d.w.z. tot op de dag, dat dit geschreven werd. Wij weten, dat de Samaritanen, na de terugkeer van de Joden uit de Ballingschap, de vreemde goden hebben weggedaan en zich tot de dienst van de ene God hebben verbonden..

HOOFDSTUK 18.

TIJDENS DE REGERING VAN HIZKIA WORDT JERUZALEM DOOR SANHERIB BELEGERD.

Vs. 1-8. Na de verwoesting van het rijk van de tien stammen, hebben wij voortaan alleen nog met het rijk van Juda te maken. De dertiende koning van dit rijk, in wiens eerste regeringsjaren de wegvoering van Israël in de Assyrische ballingschap plaats heeft, is Hizkia, een regent die zijn hart in waarheid aan de Heere had overgegeven, en gelukkig was in zijn ondernemingen. Niet slechts volbrengt hij in het binnenland een grondige hervorming door al het heidense, dat vooral onder zijn vader Achaz in Juda en Jeruzalem het burgerrecht verkregen had uit te roeien, maar de Heere is ook met hem, zodat hij naar buiten het land weer bevrijdt van het Assyrische juk en zijn rijk tot nieuwe macht en kracht brengt (Vergelijk 2 Kronieken 29: 1-31: 21

1. Het geschiedde nu in het derde jaar van Hosea, de zoon van Ela, de koning van Israël, van wie in 17: 1vv. sprake geweest is, dat Hizkia, d.i. die de HEERE sterkt, koning werd, de zoon van Achaz, koning van Juda.

3. En hij deed wat recht was in de ogen van de HEERE, naar alles, wat zijn vader David gedaan had. 1)

1) De meest goddeloze koning van Juda had de voortreffelijkste zoon, op een Achaz kon een Hizkia volgen, en veel kan ertoe bijgedragen hebben, dat uit Hizkia zo’n knecht van de Heere geworden is. Voor alles zeker zijn moeder Abi, misschien een kleindochter van de profeet Zacharia, die onder Uzzia met zoveel zegen gewerkt had (2 Kronieken 26: 5); verder de profeet Jesaja, die als een sterke muur volk en troonopvolger omgaf; niet minder de profeet Micha, die de koning in zijn bemoeiingen voor het welzijn van het volk trouw ter zijde stond (Jer. 36: 18vv.); eindelijk ook de vreselijke nood, die in het rijk heerste; (want men mag volstrekt niet geringschatten wat Achaz aan Juda gedaan heeft; "2Ki 16: 19) dit alles kan aan Hizkia de ogen geopend hebben, zodat hij zich in volle ernst van zijn vaders wegen afwendde en van ganser harte de Heere zocht. Hij aanvaardde de regering in een tijd, toen het rijk in zijn diepste verval, uiterlijk en innerlijk was. Juda was nog vervuld met alle heidense gruwelen en de tempel van de levende God was gesloten, het rijk was afhankelijk van Assyrië, aan wie het voor een schijnbare vrijheid schatting moest betalen. Daardoor rustte op Hizkia een dubbele roeping: een grondige hervorming in het land, en de bevrijding van Assyrië teweeg te brengen..

Als goddeloze ouders en in het bijzonder een boze vader vrome kinderen heeft, erkenne men allereerst de grote genade van God, die er de oorzaak van is. Het goede getuigenis aangaande Hizkia luidt des te voortreffelijker, naarmate zijn vader Achaz goddelozer was.

Zijn grote godsvrucht kan ons herinneren dat, indien iets goeds in iemand gevonden wordt, hij dit niet heeft van nature, maar dat het toegeschreven moet worden aan de genade, de vrijmachtige genade van God, waardoor Hij, tegen de natuur in, in de goede olijfboom inent,

hetgeen van nature wild was en, dat die genade overheersend was, overheersend zelfs tegen de grootste moeilijkheden en de ongunstigste gelegenheden aan..

4. Hij nam dus, om zijn eerste roeping te vervullen, de hoogten weg, wat nog aan niemand van de theocratisch gezinde koningen vóór hem gelukt was (1 Koningen 15: 14 15.14), en brak de opgerichte beelden, en roeide de bossen Ascheren (De 16: 21), die in het laatste regeringstijdperk van Achaz waren opgericht (2Ki 16: 18), uit en hij verbrijzelde de koperen slang, 1) die Mozes gemaakt had, en die men als een gedenkteken van de eenmaal ondervonden wonderbare hulp van de Heere tegen de beten van de vurige slangen in de woestijn bewaard had, omdat de kinderen van Israël tot die dagen toe, 2) zo dikwijls zij van de Heere afgevallen en afgodendienaars geworden waren, haar gerookt hadden; en hij
3) noemde haar Nehûstan (Nu 21: 9).

1) Een moedig koning is hij, die de slang, die op Gods bevel indertijd is opgericht, afbreekt, omdat zij tot afgoderij misbruikt werd, en met verachting daarop heeft verkondigd, dat zij slechts Nehûstan, d.i een koperen slangetje, een oud stuk koper was, wat zou dit toch voor een god zijn?.

Als men in het pausdom het kruis van Christus waaraan Hij gehangen heeft, eens weer oprichtte dan zou dat een bijzondere antiquiteit zijn; maar dat men het wil aanbidden en de ontdekking van het kruis als een buitengewoon feest viert, bedevaarten daarheen maakt en aflaten daarvoor verkoopt, dat is enkel afgoderij..

2) Tot die dagen toe, wil niet zeggen, zoals sommigen menen, dat de Israëlieten haar van Mozes' tijden af hebben vereerd, maar dat zij in de afgodische dagen van de vroegere koningen tot afgodsbeeld had gediend en nu door Hizkia werd vernield.

3) Hij noemde. Dit kan ook vertaald worden: men noemde, d.i. het volk noemde haar, n.l. Nehûstan. Dit woord betekent: "iets kopers." Het ligt meer voor de hand, dat het volk haar dien naam gaf, omdat zij van koper was vervaardigd, dan Hizkia. Wellicht dat zij door het volk vereerd werd en aan gebeden in dagen van pest en andere zware ziekten. Houdt men de vertaling van hij noemde, dan ligt in de benaming iets verachtelijks, als wilde de koning zeggen, het is maar een stuk koper, dat gij tot een afgod hebt gemaakt en waaraan gij afgodische eer bewijst. De Rabbijnen delen mee, dat de Israëlieten zich verbeeldden, dat zij door tussenkomst van de slang een zegen konden verwerven en daarom meenden, dat zij aangebeden diende te worden. Wat Hizkia ondernam, was een doortastende hervorming. Wat hij bedoelde, was de Heere God naar Zijn Woord en Getuigenis te dienen. Hizkia volgde deze stelregel, dat al wat met het Woord niet overeenkwam, niet geduld mocht worden. Een hervorming naar het Woord van God geheel en alleen was het beginsel, waaruit hij leefde en wat hij in praktijk bracht. Daarom begon hij met de hoogte weg te nemen en voleindigde met ook de koperen slang te verbrijzelen. Hadden vroeger vrome koningen en profeten nog de hoogten behouden en was dit niet onwaarschijnlijk nog een rekenen met de wensen van de onderdanen, die veel gemakkelijker op de hoogten in hun nabijheid de offers konden brengen, Hizkia nam de hoogten weg, omdat Gods Woord ze verbood en omdat hij wist, dat alleen in het onvoorwaardelijk eren van de verordeningen van God een zegen voor land en volk lag

opgesloten, maar dat gedeeltelijk toegeven aan een buigen van de wet, straks tot grotere afwijkingen aanleiding moest geven. Hem wordt daarom ook het loffelijk getuigenis gegeven, wat in het volgende vers voorkomt..

5. Hij betrouwde op de HEERE, de God van Israël, en niet op een vreemde heidense macht, zoals zijn vader Achaz gedaan had (16: 17), en vroeger reeds koning Asa (1 Koningen 15: 18vv.), zodat na hem zijn gelijke niet was onder alle koningen van Juda, 1)hoewel enigszins de zo voor de wet ijverende Josia (23: 25), noch onder degenen die voor hem geweest waren, uitgezonderd natuurlijk David, die onder al de koningen van Israël's het hoogste staat.

1) Het is een voorname plicht van de Godsdienst op de Heere te vertrouwen, in weerwil van alle beletsels en verzoekingen tot het tegendeel, en van alle strijdige invallen van het vlees of de uiterlijke zinnen terwijl degenen, die daarin wel gegrond en geoefend is, de grootste moeilijkheden kan te boven komen, en zeer veel goeds, ja soms tot verbazen toe, teweegbrengen..

2) Ditzelfde wordt ook gezegd van Josia (23: 25). Bij Hizkia heeft het betrekking op het volle Godsvertrouwen, bij Josia op het zich houden aan de Mozaïsche instellingen..

6. Want hij kleefde de HEERE aan, 1) hij week niet van Hem na te volgen, ook niet in de latere tijd van zijn regering, zoals dat bij andere, aanvankelijk vrome koningen, het geval geweest was (1Ki 11: 4" "1Ki 15: 22"; 2 Koningen 12: 17vv.; 14: 8vv.; 15: 5 zelfs bij Josafat, die door zijn verbintenis met het huis van Achab zo'n zware schuld op zich laadde (1Ki 19: 21), en hij hield zijn geboden, die de HEERE aan Mozes geboden had.

1) In 2 Kronieken 29: 3-31: 21 wordt uitvoeriger bericht, hoe Hizkia reeds in de eerste maand van het nieuwe jaar, dat na zijn troonsbeklimming begon, de tempel laat reinigen door priesters en Levieten, hierna onder plechtige offeranden de dienst van de HEERE vernieuwt en vervolgens in de tweede maand van hetzelfde jaar een allerheerlijkst paasfeest, op de wijze van het bij de wet veroorloofde Na-pascha viert, waartoe ook de onderdanen van het rijk van de tien stammen worden uitgenodigd; daarmee ging gepaard de vernietiging van alle gedenktekenen van de afgoderij in het land en de vernieuwing van de oude godsdienstige instellingen..

7. Zo was de HEERE, met Wie hij was en wandelde, ook Zijnerzijds met hem; overal waar hij heen uittrok, in zijn regering iets ondernam, handelde hij kloek; daartoe, en dit was zijn tweede roeping (2Ki 18: 3) viel hij, in vertrouwen op de Heere, af van de koning van Assyrië, 1) onder wiens schatplichtigheid van zijn vader afkeurenswaardige politiek het rijk gebracht had, dat hij hem niet diende, dat hij, met Gods hulp zich ook van diens opperheerschappij weer bevrijdde, waarvan nog nader zal gesproken worden (vs. 13-19: 37.

1) Dat Hizkia na de dood van Salmanasser het gehate juk van Assyrië afwerpt, wordt door Jesaja ten strengste gewraakt (Jes. 28: 14vv.; 29: 1; 32: 10). Hij handelt onder de invloed van zijn vorsten, heiligt de Heere dus niet in dat geloof, waarvan berusting, lijdzaamheid en

volgzaamheid een onmisbaar bestanddeel en kenteken zijn. God zelf wendt de dwaasheid van Hizkia en de trouweloosheid van Assyrië zijn volk ten goede..

8. Hij sloeg ook, nadat hij het verzwakte rijk nieuwe kracht had aangebracht, de Filistijnen, die onder de vroegere regering aan het land veel afbreuk gedaan hadden (2 Kronieken 28: 18vv.), tot Gaza toe, de zuidelijkste stad van de Filistijnen (Jozua 13: 3) en verwoestte, tot vergelding van de toenmalige overvallen, haar gehele gebied, van de wachttoren, d.i. de eenzaam gelegen en slechts weinig inwoners tellende plaats (17: 9), af, tot de vaste steden toe, terwijl hij hun tevens de wederrechtelijk in bezit genomen steden weer afnam (vgl. Jes. 14: 28vv.), en bezorgde in het algemeen aan zijn volk weer rust voor het aangezicht van de vijanden en aanzien bij alle volken (2 Kronieken 32: 22vv.).

Vs. 9-16. Uit de jaarboeken van het rijk van Juda wordt allereerst in het kort herhaald, wat wij uit het bericht van de jaarboeken van het rijk van Israël reeds in 17: 4-6 van de verwoesting van het tien stammen-rijk door Salmanasser gehoord hebben; want deze gebeurtenis was een beslissende catastrofe (wending in het lot) voor het gezamenlijke verbondsvolk, dus ook voor het zuidelijke rijk. Daarop volgt de mededeling, hoe 8-9 jaar later Salmanassers opvolger (2Ki 15: 20), de koning Sanherib van Assyrië tegen Juda optrekt, bijna alle steden van het land in een snelle zegevierende tocht inneemt en Jeruzalem in grote schrik brengt, ofschoon het bij de nadering van de Assyriërs van alle verdedigingsmiddelen voorzien was. Hizkia, die in de laatste jaren geen schatting meer betaald had aan de Assyrische koning, zendt tot hem naar zijn legerplaats Lachis, ten einde met hem aangaande een aftocht te onderhandelen en brengt ook met buitengewone inspanning de ontzaglijke schatting bijeen, die Sanherib geëist had (Vergelijk 2 Kronieken 32: 1-8 32.1-8 Jes. 36: 1).

9. 1) Het geschiedde nu in het vierde jaar van de koning Hizkia (dat was het zevende jaar van Hosea, de zoon van Ela, de koning van Israël) of het jaar 723 v. Chr., dat Salmaneser, de koning van Assyrië, opkwam, tegen Samaria en haar belegerde, omdat Hosea zich bij de koning So van Egypte had aangesloten en de schatting niet meer betaalde, waartoe hij zich tegenover de Assyrische koning verbonden had (17: 3vv.).

1) In vs. 9-12 wordt de verwoesting van het Rijk van Israël nog eens bericht, nu, zoals deze gemeld is in de gedenkboeken van de koningen van Juda, terwijl zij vroeger is meegedeeld volgens de gedenkboeken van de koningen van Israël..

13. Maar in het veertiende jaar van koning Hizkia, d.i. 713 v. Chr., kwam Sanherib, 1) de koning van Assyrië, uit zijn land op tegen alle vaste steden van Juda, omdat hij een krijgstocht tegen het rijk van Egypte had voorgenomen, en op deze tocht het van hem afvallige Juda weer aan zich schatplichtig wilde maken, te meer omdat Palestina de sleutel tot de verovering van Egypte voor hem was, en nam ze in, met uitzondering van Jeruzalem, de hoofdstad van het land en de beide vestingen Lachis en Libna op de grenzen van het land van de Filistijnen.

1) Sanherib, die naar de opmerkingen bij 15: 20 omstreeks het jaar 716 op de troon kwam, en volgens Berosus 18 jaar, dus tot 698 v. Chr.geregeerd heeft, was in de eerste 3 jaar van zijn

regering met veldtochten tegen Babylonië en Medië bezig; hiervan had Hizkia gebruik gemaakt, om zich weer onafhankelijk van Assyrië te maken, en de schatting niet meer betaald, die door Tiglath-Pilezer aan zijn vader was opgelegd (2 Kronieken 28: 20vv.). Toen nu Sanherib in het jaar 713 de handen ruim had, vatte hij het plan weer op, dat reeds zijn voorganger (Sargon) voor de verovering van Egypte gevormd had, en moest dus eerst het rijk van Juda onderwerpen. Zijn tocht naar Egypte voerde hem langs de kusten van de Middellandse Zee; de ene stad na de andere onderwierp hij zich (vgl. de opgave van de door Rehabeam versterkte steden in 2 Kronieken 11: 5vv.) en lag zelfs voor Lachis, 7 1/4 mijl zuidwestelijk van Jeruzalem (Jozua 10: 3), toen Hizkia, zoals de volgende verzen melden, een gezantschap tot hem zond, en onderhandelingen met hem aanknoopte. Wel had Hizkia op het bericht van de nadering van het Assyrische leger aanstonds maatregelen tot versterking van zijn hoofdstad genomen; want hij versterkte de Davidsburg op Sion, herstelde weer de muren, waar zij gebrekkig waren, ontsloot ook de noordwestelijk van Sion gelegen heuvel Akra met een muur, voorzag al deze muren met schietgaten en sterke torens, stopte de Gihonsbron aan de westzijde van de stad (1Ki 1: 33) om de vijand, in geval van een belegering, het water af te snijden, en voerde de bron door een onderaards kanaal binnen de stad (2 Kronieken 32: 2vv. Jes. 22: 8vv.), opdat haar water de belegerden ten goede kwam. Maar toen het Assyrische leger zo snel voortrukte en telkens meer vaste steden in zijn handen vielen, werd de anders zo vrome en in het geloof moedige koning (2 Kronieken 32: 6-8) versaagd; en toch, ook in dezen zou blijken, dat noch zijn toegevendheid aan de koning hem iets zou baten, maar alleen de wonderraad en wonderdaad van de Heere..

14. Toen zond Hizkia, de koning van Juda, aangegrepen door geweldige schrik over de snelle voortgang van de vijand en bezorgd voor zijn hoofdstad, die hij, niettegenstaande alle verdedigingsmaatregelen, niet dacht te kunnen houden, tot de koning van Assyrië naar Lachis, zeggende: Ik heb gezondigd, heb u onrecht gedaan, dat ik sinds drie jaar geen schatting meer betaald heb, keer af van mij, trek gij voort naar Egypte, zonder verder mijn land te bedreigen; wat gij mij, als loon voor uw aftocht, opleggen zult, zal ik dragen, 1) en opnieuw zal ik aan uw oppermacht mij onderwerpen. Toen legde de koning van Assyrië, ogenschijnlijk het aanbod aannemende, Hizkia, de koning van Juda, driehonderd talenten zilver en dertig talenten goud op, tezamen 2.827.440 gulden, (2Ki 5: 5" "Ex 20: 13).

1) De koning had Assyrië de gehoorzaamheid opgezegd, wel in vertrouwen op de Heere, maar toch ook op aandrang van zijn rijksgroten, de oorlogszuchtige partij onder zijn dienaren. Wij mogen veronderstellen, dat nu diezelfde partij hem weer dwingt, om met Sanherib vrede te sluiten, eer Jeruzalem wordt ingenomen. Hizkia’s daad blijft desalniettemin een daad van ogenblikkelijk gebrek aan geloof en geloofsvertrouwen, die echter door de Heere ten goede wordt gewend. Want als straks Sanherib met de eis van onvoorwaardelijke onderwerping komt, leert Hizkia zich geheel aan de Heere over te geven en van Hem alle heil en bijstand te verwachten. De Rijksgroten ontvangen tevens de les, dat alleen de Heere HEERE in staat is Juda’s vrijheid te handhaven..

16. In die tijd sneed echter Hizkia ook, omdat al het in de tempel- en paleisschatten zich bevindende zilver niet toereikend was, om de gevraagde schatting op te brengen- want Sanhérib had behalve de 300 talenten zilver ook 30 talenten goud verlangd-het goud af van de

deuren van de tempel van de HEERE en van de posten van de deuren, die Hizkia, de koning van Juda, zelf eenmaal bij de heropening van de tempel (2 Kronieken 29: 3) met nieuw goud had laten overtrekken, en gaf dat afgebroken goud aan de koning van Assyrië. 1)

1)Ongetwijfeld had Hizkia de afval van de Assyrische opperheerschappij in vertrouwen op de Heere beproefd: "voor hem, die zijn rijk van zijn God in leen ontving, was toch de gehoorzaamheid aan een wereldlijk koning zonde." Maar op dezelfde hoogte van het geloof met hem stonden niet zijn raadsheren en onderdanen. Bij het volk was door de uiterlijke hervorming van de godsdienst nog op lange na niet een innerlijke verandering bewerkt, veeleer was de afgodendienst slechts vervangen door een dood ceremoniestelsel; diep zedelijk verval vertoonde zich in zwelgerij, verdrukkende rechtspleging en loondienst bijzonder onder de hogere standen, bij de priesters en de valse profeten (Jes. 1: 10vv.; 28: 7vv.; 29: 13vv. Micha 3: 1vv.; 6: 6vv.); maar in de afval van het Assyrische juk, waartoe de hofpartij de koning perste, zette deze de ongelukkige politiek van Achaz slechts naar een andere zijde voort; op haar standpunt was die afval volstrekt verwerpelijk (Jes. 22: 15vv.; 30: 15vv.). Vanwege deze zondaren te Sion en deze huichelaars (Jes. 33: 14) kon daarom de redding van de Heere, waarop de gelovige koning gehoopt had, vooralsnog niet komen; eerst moest het nog veel erger worden, opdat Sion door recht verlost werd en haar wederkerenden door gerechtigheid (Jes. 1: 24vv.)..

Er komen in het leven van iedere waarlijk vrome en gelovige mens tijden, waarin hem de grond onder de voeten beeft en het hem aan vast, onwankelbaar geloof ontbreekt. In zo’n tijd liet Johannes de Doper de Heere vragen: Zijt Gij het, die komen zou? en toch zegt deze van hem, dat hij geen riet was, dat door de wind heen en weer gedreven wordt. De nood, waarin de Assyriërs Hizkia brachten, was voor deze een beproevings- en louteringstijd; kort nadat hij zich zo versaagd had betoond, moest hij ervaren, dat men in de nood geen verlossing kan kopen met goud en zilver; de trouweloze vijand benauwde hem nog veel meer en Hizkia betoonde zich toen in de nood pas echt als een waarlijk theocratisch koning..

Vs. 17- 19: 7. Sanherib is trouweloos genoeg, om, ofschoon hij de gevorderde som ontvangen heeft, toch niet uit Judea te trekken; integendeel, hij zendt een gezantschap van drie van zijn voornaamste beambten met een sterke legerafdeling naar Jeruzalem, om de overgave van de stad van zijn hand te eisen. Dit gezantschap komt aan de westzijde van Jeruzalem bij de opperste Gihon-Vijver aan; Hizkia zendt de drie opperste waardigheidbeklerders van zijn rijk tot hen af, en nu spreekt de Assyrische woordvoerder op zo’n sluwe, maar ook voor de koning van Juda en de God van Israël zo schimpende wijze dat Hizkia’s afgezanten vol ontzetting tot hem terugkeren, en Hizkia zelf in het gevoel van de grote nood, waarin hij verkeert, in het huis van de Heere vlucht, maar intussen door een ander gezantschap de profeet Jesaja om diens voorspraak bij God laat vragen. Uit Jesaja’s mond wordt hem dan ook een woord van voorlopige geruststelling ten deel, door voorzegging van het smaadvolle einde dat Sanheribs veldtocht en leven nemen zou (Vergelijk 2 Kronieken 32: 9-20 Jes. 36: 2-37: 7).

17. Evenwel, door Hizkia’s toegevendheid des te driester gemaakt, zond de koning van Assyrië, in plaats van overeenkomstig het verdrag de belegering van Lachis op te geven en op Egypte aan te trekken, Tartan, die reeds onder koning Sargon met de inneming van Asdod

belast geweest was (Jes. 20: 1), en Rabsaris, d.i. de opperkamerheer (letterlijk: overste van de eunuchen of gesnedenen) en de opperschenker Rabsaké, van Lachis, waar hij zelf met het hoofdleger tot inneming van de stad bleef, tot de koning Hizkia met een zwaar leger naar Jeruzalem, om tot een volkomen overgave te dwingen, en zij trokken op en kwamen naar Jeruzalem. En toen zij opgetrokken en gekomen waren, bleven zij aan de westzijde van de stad staan bij de watergang, de waterleiding, van de bovenste vijver, 1)die is bij de hoge weg van het veld van de vollers, of aan de weg, die voorbij dit veld voert.

1) Dit is dezelfde plaats, waar 28 jaar geleden de profeet Jesaja tot Achaz gegaan was en hem de hulp van de Heere had aangeboden, die deze echter niet aannam, terwijl hij integendeel op de koning Tiglath-Pilezer zijn vertrouwen stelde (2Ki 16: 5). Thans was de eigenwillig om hulp aangezochte mogendheid een zware tuchtroede voor Juda geworden..

Deze waterleiding ging van de bovenste vijver, d.i. volgens 2 Kronieken 32: 30 het waterbassin van de boven-Gihon (Birket el Mamilla) in de onderste vijver (Birket es Sultâm), en was volgens Jes. 7: 3 reeds ten tijde van Achaz voorhanden.

18. En zij riepen tot de koning, lieten hem zeggen, dat zij met hem onderhandelen wilden; zo ging van Hizkia, die het beneden zijn waardigheid rekende, om persoonlijk met de veldheren van zijn vijand te spreken, tot hen uit Eljakim, de zoon van Hilkia, de hofmeester of huisminister, die pas sinds kort dit ambt verkregen had, en Sebna, de schrijver of staatssecretaris (2 Samuel 8: 17), die vroeger het ambt van een huisminister bekleedde (Jes. 22: 15vv.) en Joah, de zoon van Asaf, de kanselier (2 Samuel 8: 16).

19. En Rabsaké, de opperschenker, 1) zei tot hen, met de overmoed, die zijn volk eigen was: Zegt nu tot Hizkia: zo zegt de grote koning, 2) die zoveel koningen als vazallen onder zich heeft, de koning van Assyrië: Wat een vertrouwen is dit, waarmee gij vertrouwt? in plaats van u zonder verder verzuim met uw gehele land in mijn volkomenmacht te begeven?

1) De namen van de drie Assyrische legerhoofden zijn niet zozeer eigen- als wel ambtsnamen, en betekenen wat bij de tweede en derde reeds is opgegeven, terwijl de betekenis van de eerste naam de opperbevelhebber aanduidt..

2) Of, de Groot-Koning, een titel, die niet alleen door de Assyrische, maar ook later door de Babylonische en Perzische koningen werd aangenomen, omdat de koningen van onderworpen rijken hun vazallen waren..

21. Zie, nu vertrouwt gij misschien op die gebroken, geknakte rietstaf, op Egypte, waarop zo iemand leunt, zo zal hij in zijn hand gaan en die doorboren 1) (Ezechiël. 29: 6vv.); zo is farao, de koning van Egypte, al degenen, die op hem vertrouwen, niet slechts op zichzelf een reeds in zijn macht al te geknakte vorst, dan dat hij werkelijk zou kunnen helpen, maar daarbij ook trouweloos, zodat hij zijn bondgenoten slechts schade in plaats van voordeel aanbrengt?

1) Het beeld is ontleend aan het vele riet, dat aan de oevers van de Nijl groeide, en drukt zo geheel de overmoed uit van de Assyriër, die Egypte’s macht reeds voor geknakt hield, omdat

zijn koning ertegen opgetrokken was en deze door niemand kon worden weerstaan. Maar daarmee wordt ook een grote waarheid uitgesproken, die Jesaja (Jes. 20: 1vv.; 30: 1vv.; 31: 1vv.) de raadgevers van zijn koning, die hem tot een verbintenis met Egypte, als de beste bondgenoot, hadden willen noodzaken, dikwijls genoeg had voor ogen gehouden; en het moest een eigenaardige indruk, vooral op Sebna, de voornaamste vertegenwoordiger van deze wereldpolitiek maken, dat hij thans uit de mond van een honende vijand als bittere waarheid moest vernemen, wat hij vroeger als heilzame waarheid uit de mond van een door God verlichte profeet in de wind geslagen had (Jes. 22: 15vv.)..

22. Maar zo gij tot mij zegt: Wij vertrouwen op de HEERE, onze God, zo geef ik u te bedenken, is Hij die niet, wiens hoogten en wiens altaren Hizkia, overal in het landweggenomen heeft, toen hij de dienst van de hoogten afschafte (vs. 4), en tot Juda en tot Jeruzalem gezegd heeft: Voor dit altaar alleen zult gij u buigen te Jeruzalem? 1) Verlaat u dus niet meer op hem, nadat uw koning door vermindering van al zijne bedeplaatsen tot op een enige, Hem zo zwaar beledigd heeft.

1) Dit feit, dat Hizkia tot lof strekt en hem juist de bijstand van de Heere verzekerde (vs. 3 en 7), wordt hier van het standpunt van de heiden als nadelig voor het volk voorgesteld; maar bij de voorliefde van het volk voor de dienst van de hoogten kon zo’n voorstelling zeker een ontmoedigende indruk op de gemoederen van de toehoorders maken, als zou Hizkia, in plaats van Gods genade Zijn ongenade en toorn over het land gebracht hebben. Het is de schadelijke verzoeking van de vijand, dat hij alles verdacht maakt, wat men voor God gedaan, of wat Zijn Geest gewerkt heeft. Zo doet de duivel en de blinde wereld. Zij prijzen datgene, waarmee men straf verdient, en dreigen met hetgeen, waarop men Gods gunst mag verwachten. Wie in deze beproeving niet wil bezwijken, smeke om de Geest van genade, opdat die hem lere, licht en duisternis, waarheid en valsheid naar goddelijk richtsnoer te onderscheiden en te beoordelen.

23. Nu dan, Hizkia, want u geldt toch eigenlijk deze gehele onderhandeling, omdat noch Egypte noch uw God u helpt, maar gij u uitsluitend op uw werkelijk aanwezige kracht moet verlaten, wed toch met mijn heer, de koning van Assyrië, ga eens, om te beproeven hoever uw kracht reikt, een verdrag of een weddenschap met hem aan, en ik zal u tweeduizend paarden geven, als gij voor u de ruiters daarop zult kunnen geven, 1) waartoe gij in het geheel niet in staat zijt, omdat er onder al uw manschappen zoveel bekwame ruiters niet zijn te vinden.

1) Sommigen hebben daaruit afgeleid, dat het leger van Israël zeer verzwakt was, maar ten onrechte. Want Rabsaké wil daarmee niet zeggen of beweren, dat Hizkia geen 2000 manschappen kon leveren voor 2000 paarden, maar dat hij geen manschappen kon leveren, die het vermogen en de kracht en de krijgsmanswijsheid bezaten, om zich met de ruiters van het Assyrische leger te meten. De Assyrische gezant bedoelt hiermee het Assyrische leger te verheffen en het Israëlitische leger te verachten..

24. Hoe zou gij dan in de strijd kunnen standhouden en ook slechts het aangezicht van een enkel vorst, onderstadhouder of pacha, van de geringste knechten van mijn heer, afkeren, die allen over zulke uitstekende strijdkrachten in wagens en ruiterij te beschikken hebben; en zou

gij dit niet kunnen, hoe zoudt gij het dan tegen het hoofdleger van de koning kunnen volhouden? Maar gij vertrouwt, juist omdat gij uw zwakheid wel kent, op Egypte om de wagens en de ruiters, 1) waarmee dit land u te hulp moet snellen (Jes. 31: 1).

1) Dit was slechts een veronderstelling, omdat ook de vorige koning van Juda zijn toevlucht bij Egypte had gezocht. Het is zijn doel, om het volk, dat hoort wat er verhandeld wordt, te ontmoedigen en komt daarna ook met de betuiging in vs. 15, dat de Heere, de God van Israël, hem gezonden heeft, om het rijk van Juda te vernietigen. Het is zeer waarschijnlijk, dat de Assyrische koning bekend is geworden met de voorspellingen en bedreigingen van God tegen Israël, die in de verwoesting van het Rijk van de Tien stammen zijn vervuld. Deze voorspellingen grijpt Rabsaké aan, om die ook toe te passen op het Rijk van de Twee stammen. Dat hij deze woorden sprak, om het volk, dat op de muur was, geheel te ontmoedigen, werd ook door Hizkia's afgezanten gevoeld, (vs. 26)..

25. Nu, ben ik zonder de HEERE, uw God, opgetrokken tegen deze plaats om die te verderven? en zal Hij het op enige wijze voor Zijn land en heiligdom opnemen tegen de vreemde veroveraar, opdat het deze niet in handen valle? De HEERE heeft integendeel juist tot mij gezegd: Trek op tegen dat land en verderf het; 1) gij ziet toch uit alles, dat Hij tot dusver mij alle ondernemingen heeft laten slagen, en gij zult u herinneren, wat Zijn profeten u te voren betuigd hebben (zie Jes. 10: 5vv.).

1) De goddelozen willen de schijn niet hebben, als vingen zij alles zonder God en zonder Zijn wil aan; veeleer beroemen zij er zich op, ofschoon ten onrechte.

God gebruikt de bozen, waartoe Hij de goeden niet gebruiken kan..

Hoe dikwijls houdt de mens zijn eigen gedachten voor de wil van God, en zegt of denkt hij: De Heere heeft het mij bevolen! Het is echter zonde en godslastering, wanneer een mens aan de wil van God toeschrijft, wat uit zijn eigen boze lust is voortgekomen..

Rabsaké sprak daarmee toch een grote waarheid uit, hoewel hij het zelf niet begreep. Want het ging niet buiten de Goddelijke Voorzienigheid om, dat hij optrok tegen Jeruzalem. Twee bedoelingen had God met deze veldtocht, n.l. Hizkia en het volk van Juda leren alleen op God, de God van de vaderen, te vertrouwen en Rabsaké en Sanherib, dat de God van Israël, de levende God zich niet straffeloos laat honen en bespotten..

26. Toen zei Eljakim, de zoon van Hilkia en Sebna, de andere afgezant van Hizkia (vs. 18), en Joah, de derde, omdat zij van deze zo sluw berekende redevoering van Rabsaké een nadelige invloed op de stemming van het krijgsvolk vrezen moesten, dat van de stadsmuur af de toespraak aanhoorde, tot Rabsaké: Spreek toch tot uw knechten in het Syrisch, Aramees; want wij verstaan het wel: en spreek niet met ons in het Joods, 1) Hebreeuws, voor de oren van het volk, dat op de muur is, want dat moet toch niet verstaan worden, wat wij hier met elkaar verhandelen.

1) Het rijk van Israël bestond niet meer, en de taal van het gezamenlijke Israëlitische volk kon dus thans (vgl. Nehemia 13: 24) Joods of Judeïsch genoemd worden; maar het Aramees schijnt reeds toen, zoals later (Ezra 4: 7) de volkstaal geweest te zijn van het Oost-Aziatische wereldrijk met de volken westelijk van de Tiger, waarom beschaafde, overal in staatsdienst zijnde, Joden haar verstonden en konden spreken. Dat echter de Assyrische veldheer zich in de Hebreeuwse taal kon uitdrukken, verklaart zich vanzelf, als wij bedenken, hoe lang nu reeds de Assyriërs met Israël in aanraking waren en hoe reeds sinds 8-9 jaren het ene van de beide Israëlitische rijken bepaald een Assyrische provincie was; bovendien is het Aramees met het Hebreeuws nauw verwant, en kon het voor een bedreven en beschaafd man, die laatstgenoemde taal machtig was, juist niet moeilijk zijn de eerste te gebruiken..

27. Maar Rabsaké, die het er juist op aangelegd had, om de harten van het volk van Hizkia afkerig te maken, en daardoor hem tot overgave van de stad te noodzaken, zei tot hen: Heeft mijn heer, de koning van Assyrië, mij tot uw heer, Hizkia, en tot u, Hilkia, en tot uw beide metgezellen gezonden om deze woorden tot u, de bevelhebbers, en tot niemand anders te spreken? Is het niet integendeel juist tot de mannen, die op de muur zitten, maar door u enkel gedwongen worden om de muur bezet te houden en besliste weerstand te bieden, dat zij met u in de vreselijke nood van een uithongerende belegering, die nu volgen zal, niets meer zullen hebben, maar hun drek eten en hun water drinken zullen; 1) opdat het echter niet tot deze uiterste ellende met de arme mensen komt, moet ik hen proberen te bewegen, om zich op genade en ongenade aan mijn heer over te geven, en zich daardoor een beter lot te verzekeren, dan wat gij met uw verkeerde politiek hun bereidt.

1) Rabsaké geeft daarmee de alleruiterste nood aan van een belegering en de hoogste trap van ellende, om toch maar koning en volk tegen elkaar op te zetten..

28. Zo stond Rabsaké, trad nog nader tot de muur om des te beter door het volk op de muur te worden verstaan, en riep met luider stem in het Joods, 1) en hij sprak en zei tot het volk: Hoort het woord van de grote koning, 2) de koning van Assyrië, dat hij door mijn mond u laat zeggen!

1) Wat een hoon was dat voor Hizkia’s afgezanten! Naar het gebruik van het volkenrecht zouden zij het recht gehad hebben om een gezant, die zo de grenzen van het parlementaire gebruik overschreed, aanstonds gewapenderhand terug te drijven. Hier zij durven het niet wagen, en moeten het dulden..

Als de satan opmerkzame toehoorders wil hebben, spreekt hij de taal van God (Joods); daarom gelooft niet iedere geest (1 Joh. 4: 1).

2) Ook: "2Ki 18: 19"

29. Maar zo zegt de koning: Dat Hizkia u niet bedriege, d.i. tot langere verdediging van de stad dringe; want hij zal u niet kunnen redden uit zijn, dat is uit die van de koning van Assyrië, hand.

31. Hoort naar Hizkia niet, schenkt aan zijn woorden geen gehoor, maar veeleer aan hetgeen mijn heer u laat zeggen; want zo zegt de koning van Assyrië: Handelt met mij door een geschenk 1) en komt tot mij uit, de stad in mijn handenovergevende; en eet een ieder nog lange tijd hier in het land van zijn wijnstok en een ieder van zijn vijgenboom in alle rust en gemak, en drinkt een ieder het water van zijn bornput;

1) In het Hebreeuws Asoe itthi berakah. Betere vertaling is: Maakt met mij vrede. Want wel betekent het laatste woord een gift, maar dan zou de letterlijke vertaling zijn: maakt met mij geschenk, en dat kan niet. Bovendien reeds vroeger had Hizkia een groot geschenk gegeven. Hiermee had de koning van Assyrië zich echter niet tevreden getoond. Het is hem te doen, om het bezit van het gehele koninkrijk..

34. Waar zijn de goden van Hamath, en van Arpad in Syrië? (2 Samuel 8: 6) Waar zijn de goden van Sefarvaim, Hena en Ivva aan de Eufraat (17: 24)? Ja, hebben zij, de goden, die door deburgers van het noordelijke rijk, uw broeders, gediend werden, Samaria uit mijn 1) hand, die van de koning van Assyrië, gered?

1) Sanherib, uit wiens naam Rabsaké hier spreekt, denkt zich met zijn Voorgangers één, als vertegenwoordigers van de Assyrische macht, zodat hij zichzelf zonder bezwaar de verovering van steden en landen toeschrijft, die zijn voorvaderen hadden gemaakt (16: 9; 17: 5vv.)..

35. Wie zijn ze onder alle goden van de landen, die hun land uit mijn handen gered hebben, dat gij u wilt inbeelden dat de HEERE, de God van uw land, Jeruzalem uit mijn hand redden zou? 1)

1) Bemerkt hier zijn hoogmoed. Hij rekende, dat met elke stad of elk land, door hem veroverd, hij tegelijk overwonnen had de goden, die daarover het opzicht hadden, en hoe groot de macht was, die aan hen werd toegekend, zo achtte hij echter de zijne veel groter, omdat hij hen te sterk was geweest. Maar merkt ook zijn godslastering. De God van Israël is geen plaatselijk God, maar de God van de gehele aardbodem, ja, de God van hemel en van aarde en de enig levende God. Nochtans stelde deze goddeloze lasteraar Hem op gelijke voet met de afgoden van Hamath en Arpar enz. en hij stelde zichzelf boven Hem, omdat hij uit zich voorspoed tegen het land van Israël en Juda, waar de enige ware God werd aangebeden, dwaas besluit, dat deze even zo onmachtig was als de afgoden van de heidense volken, wier land hij veroverd had..

Zo ver komt het met de hoogmoed, dat de mens, die stof was, zich in zijn waan, boven de almachtige God verheft..

Dit was juist de grote zonde van Rabsaké, dat hij de levende God gelijkstelde met de afgoden van de heidenen, en daarom in zijn overmoed en hoogmoed, die God reeds als overwonnen beschouwde. Daarom zou de Heere God op zo’n vreselijke en majestueuze wijze Zijn Almacht in de verwoesting van het leger openbaren..

36. Maar het volk, op de muur, evenals de drie gezanten van Hizkia, zweeg stil op Rabsaké's woorden en antwoordde hem niet een woord, noch kwaad noch goed (2 Samuel 13: 21); want het gebod van de koning tot zijngezanten zowel als tot al het krijgsvolk was, zeggende: Gij zult hem niet antwoorden, om deels iedere onbedachte, de vijand voordelige uitdrukking te voorkomen, en deels om tegenover zo'n overmoedige en godslasterlijke praler zijn waardigheid te bewaren.

Zwijgen is ook een antwoord, en dikwijls veel moeilijker dan spreken. Gelukkig het volk, dat doof is voor de redenen van de verleider!.

Er is zowel een tijd van zwijgen als van spreken. Aan Rabsaké enig woord toe te voegen, waaruit het geloofsvertrouwen sprak, zou gelijk zijn geweest aan het werpen van de paarlen voor de zwijnen..

HOOFDSTUK 19.

SANHERIBS TROTS EN MACHT WORDT OP HIZKIA'S GEBED VERBROKEN.

1. En a) het geschiedde toen koning Hizkia dit hoorde, wat zijn afgezanten hem van Rabsaké's rede overbrachten, zo scheurde hij zijn kleren, erkennende dat de hoop op mensen verdwenen was, maar dat hij daarom zich des te dieperonder Gods almachtige hand in boete en tranen verootmoedigde, en bedekte zich, ten bewijze van de diepe droefheid van zijn ziel, met een zak, 1) een haren gewaad (6: 30; 1 Koningen 21: 27 6.30 1Ki 21.27), en ging uit zijn paleis naar de berg Moria, in het huis van de HEERE, 2) om daar des te vuriger zijn gebed te verrichten, hoe meer Gods belofte van genadige verhoring aan de plaats verbonden was, waar Hij de gedachtenis van Zijn naam gesticht had (Exodus 20: 24).

a) Jes. 37: 1

1) Ook Joram van Israël had een haren zak omgedaan, maar onder zijn bovenkleren. Hizkia verscheurt evenwel zijn bovenkleren en bedekt zich openlijk met het boetgewaad. En ziedaar het grote onderscheid tussen ware en valse verootmoediging voor de Heere God, het onderscheid tussen het onoprecht en oprecht berouw. Bij Joram was het om gered te worden, bij Hizkia om het onheil en de ellende zelf, de uitkomst aan de Heere overlatende..

2) Een mens, die waarlijk God vreest, kan het niet verdragen, als het ongeloof zijn stoute mond opent; het verscheurt hem het hart, wanneer hij de levende God hoort honen..

2. Daarna, 1)nog eer hij daarheen ging of tegelijkertijd, zond hij Eljakim, de hofmeester, en Sebna, de schrijver, en de oudsten en voornaamsten van de priesters, eveneens met zakken bedekt, tot Jesaja, 2) de profeet, a) de zoon van Amos, (2Ki 15: 7) want omdat deze sinds het beslissende ogenblik in 16: 5vv. over het werk van de goddelijke tucht, waaronder Juda en David's huis thans zuchtte, het bestuur had, zo was hij het ook, uit wiens mond alleen een woord van lering en troost van de heere te hopen was.

a) Jer. 1: 1

1) De zo wijze koning stelt tegenover de lasteringen van Rabsaké in 18: 19vv. geen wapengeweld, maar gebed en tranen en boetekleed en verzoekt de profeet om zijn tussenkomst bij de Heere..

2) Onder de verschillende personen, die sprekend en handelend in deze geschiedenis voorkomen, bekleedt de profeet Jesaja in ieder opzicht een eerste plaats. Hij is het middelpunt, de ziel van het gehele verhaal, dat juist om zijnentwil ook in het boek van de profetieën van deze profeet is opgenomen. Wat het eigenaardige wezen van het profetisch ambt uitmaakt, zijn hoge betekenis in de openbaring van het heil, krachtens welke niet alleen buiten, maar ook boven het koning- en priesterschap staat, treedt hier op de voorgrond, zoals nauwelijks ooit vroeger of later. Niet slechts als menselijk raadgever in staatkundige handelingen, als koninklijk "geheimraad", maar als de onmiddellijke knecht van de HEERE,

de God van Israël, die door hem Zijn wil en raad openbaart en de lotgevallen van Zijn volk leidt, als de verkondiger en middelaar van de goddelijke heilsdaden staat Jesaja daar en voldoet aan deze hoge roeping op de volkomenste wijze. Jeruzalem en daarmee het gehele rijk verkeert in een gevaar zoals het sinds zijn bestaan nog nooit had gekend. Niemand weet raad en hulp te verlenen; ontzetting, angst en schrik heeft allen aangegrepen. In deze onrustige tijd staat Jesaja geheel alleen zonder vrees of versaagdheid, zonder wankeling of dobbering, vast en sterk als een rots in het hart van de zee, waarop zich de golven breken. Met een zekerheid, ja blijdschap, als enkel het bewustzijn van een knecht, die voor het aangezicht van de HEERE staat (1 Koningen 17: 1; 13: 15) geven kon, verkondigt hij in de naam van zijn almachtige Heere, hoe van de hemel heil en redding aan het volk van de HEERE, maar het goddelijk oordeel de godlasterende vijanden zal toegezonden worden, en zoals hij spreekt, gebeurt het ook. Waar in de geschiedenis van de gehele oude wereld is er iets ook in de verte mee te vergelijken?.

Hij ging in het huis van de Heere, dus het voorbeeld volgende van de Psalmist, die verdrietig en twijfelend zijnde over de hoogmoed en voorspoed van de goddelozen in Gods heiligdommen inging en daar vernam, dat hun voorspoed slechts van korte duur wezen, en haast in een nare en ijselijke uitkomst eindigen zou (Psalm 73: 17vv.). Ja, hij betoonde hierin een echte navolger van David te zijn, die, met vele onlusten beproefd wordende, slechts een ding van de Heere begeerde, te weten, niet zozeer de overwinning of zegepraal over zijn vijanden, een geruste vrede of zijn bevestiging op de troon en nog veel minder rijkdom en vermaak, maar dat hij niet meer verdreven mocht worden van het Huis van de Heere, of verontrust in de dienst en de aanbidding van God (Psalm 27: 4)..

Voor Hizkia was het Huis van de Heere een plaats van rust en veiligheid. Daar wist hij met een God te doen te hebben, die het geschrei van de ellendige hoort en zich ontfermt op het gebed van de bedrukte. Hizkia kon geen betere plaats vinden, om het benauwde hart uit te storten..

4. Wilt gij u nu als middel laten gebruiken. Misschien zal de HEERE, uw God, wiens profeet gij zijt, en tot wie gij een veel vrijere toegang hebt, dan wij allen, op uw voorbede horen 1) en op rechtvaardige wijze vergelden al de woorden van Rabsaké, die zijn heer, de koning van Assyrië, gezonden heeft, om de levende God te honen, en te schelden met woorden, die de HEERE, uw God zeker gehoord heeft; nu komt het erop aan, dat Hij ze niet onopgemerkt late, maar aan hem bezoeke, en aan Zijn volk zich des temeer verheerlijke; hef dan, opdat Hij dit ook doe, een gebed ten hemel op voor het overblijfsel, dat, na de wegvoering van het ene deel van Zijn Verbondsvolk door deze overmoedige en goddeloze Assyriër (17: 6) nog gevonden wordt, 2) opdat niet ook het andere deel, het rijk van Juda, aan zijn macht onderworpen worde.

1) Horen, in de zin van, verhoren en ter harte nemen, zodat de straf niet kan uitblijven, horen en straffen. Dat er bijgevoegd wordt misschien komt, omdat Hizkia zijn onwaardigheid voelt en erkent en het uitspreekt dat, indien de Heere tussenbeide komt en Rabsaké straft, hij het doen moet en zal, omdat Zijn eigen eer is aangetast, omdat Rabsaké de slagorden van de levende God heeft gehoond..

2) Wie wil dat anderen voor hem bidden, moet zelf het gebed niet verleerd hebben. Hizkia ging zelf in het huis van de Heere, om te bidden, en zond pas daarna tot de profeet..

Wanneer het met de Kerk en het land zo na gekomen is, dat een gehele verdelging te vrezen zij en er nochtans een overblijfsel, dat naar de verkiezing is, hoe klein het ook wezen moge, gevonden wordt, dan mogen we ons gebed opheffen voor dat overblijfsel, en daarop aandringen, dat het het steunsel, het bewaarzout van het vaderland moge zijn, en dat omwille van de weinige rechtvaardigen de anderen nog gespaard mogen worden..

7. Zie, 1) Ik zal een geest in hem geven, door Mijn Geest zodanig op hem inwerken, dat hij een gerucht van de nadering van een machtig leger horen zal, en uit vrees daarvoor, weer in zijn land keren; en Ik zal hem later, als het uur van het gericht over hem zal slaan, door het zwaard in zijn land vellen (19: 37).

1) Het geloof van de koning en zijn gezanten heeft nog oefening en beproeving nodig; daarom is de belofte vooralsnog zo algemeen en onbepaald gebleven, totdat zij later in vs. 20vv. 19.20 reeds veel beslister wordt. Op wat een wijze de Heere het geheel ondenkbare denkt te bewerken, zodat hij, die thans door geen macht op aarde tot wijken gebracht scheen te kunnen worden, op slechts het gerucht van een naderende tegenstander zou vluchten en het land ruimen, was ook niet eens met het oog van het geloof te bepalen: volkomen blindelings moesten zij dus hopen en wachten, en zich inmiddels stil houden..

Wij menen al zeer spoedig, dat het rijk van God en het Christendom in gevaar verkeren, wanneer daartegen geleerd, geschreven en geschreeuwd wordt; maar vrees niet; zoals Herodes, zijn nog allen gestorven, die het Kindeke naar het leven stonden (MATTHEUS. 2: 20)..

De profeet noemt hier de eerste oorzaak van de redding van Juda en Jeruzalem, n.l. dat de Heere Sanherib een gerucht zal laten horen. De Heere spreekt niet van de Engel van het verderf, die duizenden zou vellen, omdat dit de tweede oorzaak of de bijkomende zaak was. Want toch had Sanherib dat gerucht niet gehoord, hij had zich door de vele doden niet makkelijk laten afschrikken, maar zou een nieuw leger tegen Jeruzalem hebben aangevoerd. Nu hij echter het gerucht hoort, dat de koning van Cusch tegen hem optrekt, beproeft hij nog eenmaal, om Hizkia door vrees te doen toegeven aan zijn eisen, omdat er hem veel aan gelegen was, Juda tot bedekking te hebben in de vermoedelijke strijd met Egypte; maar ziet toen God het smaden van Zijn Hoogheid strafte met vernietiging van zijn leger, in een enkele nacht ligt geheel zich plan in duigen en hij haast zich, om in zijn land te komen, waar hij later een smadelijke dood vindt..

Vs. 8-37. In dezelfde tijd, dat Sanheribs gezanten weer bij hem komen in Libna, waarheen hij intussen van Lachis is voortgerukt, komt het gerucht tot hem, dat de Ethiopische koning Tirhaka. van Egypte met zijn leger tegen hem optrekt, en daarmee wordt het eerste deel Jesaja’s profetie vervuld. Hij zendt nu andermaal een gezantschap naar Hizkia, die hij mondeling en schriftelijk met even overmoedige en godslasterlijke woorden, als voorheen door Rabsaké, tot overgave van zijn hoofdstad oproept, maar ook ditmaal vlucht Juda’s

koning tot zijn God en diens heiligdom, bidt tot Hem op de vurigste wijze en ontvangt daarop uit Jesaja's mond het antwoord van de Heere. Dit antwoord houdt in, dat Sanherib niet in de stad komen, geen pijl daarin schieten en geen wal daarom werpen, maar langs de weg, die hij gekomen is, weer vertrekken zal. In de daarop volgende nacht wordt deze voorspelling vervuld, de Engel van de Heere gaat uit en slaat in het Assyrische leger 185.000 man. Nu breekt Sanherib, te zeer verzwakt om zijn veroveringsplannen voort te zetten, in allerijl naar zijn land op; enige jaren daarna wordt hij door zijn beide oudste zonen in het huis van zijn god, Nisroch gedood (Vergelijk 2 Kronieken 32: 21-23 Jes. 37: 8-38).

8. Zo kwam Rabsaké, zeker zonder Tartan en Rabsaris, van Jeruzalem, waarheen hem zijn heer, de koning van Assyrië, gezonden had, om de overgave van de stad te eisen (18: 17vv.), weer om hem bericht van de vruchteloosheid van zijn zending te brengen, en vond de koning van Assyrië 1 1/4 mijl dichter op Jeruzalem aan, strijdende tegen de vesting Libna (8: 22 en "Jos 10: 29); want hij, Rabsaké, had gehoord, dat hij, Sanherib, van Lachis, na deze stad gewonnen te hebben, vertrokken was naar Libna, om ook deze vesting in te nemen; waarom hij hem dus hier opzocht.

13. Waar is de koning van Hamath, en de koning van Arpad, en de koning van de stad Sefarvaim, evenals die van Hena en Ivva (18: 34)? Dus geef u slechts zonder verzuim in mijn handen, indien gij uw ongeluk ontgaan en een beter lot verkrijgen wilt.

De taal, die deze oude wereldveroveraar voert, is wel echt heidens, maar de geest die eruit doorstraalt, is met hem niet uitgestorven, hij klinkt nog na duizenden jaren terug in de redevoeringen van de grootste veroveraar uit de nieuwere tijd. Hoort hoe Napoleon op zijn veldtocht naar Egypte tot een Mufti zei: "Ik kan een vurige wagen van de hemel laten komen en zijn loop op aarde stuiten; " hoort, hoe hij in zijn proclamatie aan de bewoners van Cairo de levende God verloochende en het Noodlot voor Hem in de plaats stellende, uitriep: "Zou er iemand zijn, blind genoeg om niet te lezen, dat het Noodlot zelf al mijn ondernemingen bestuurt...? Onderricht het volk, dat, sinds de wereld bestaat, er geschreven staat, dat na vernietiging van de vijanden van de Islam en de omverwerping van het kruis, ik uit het verre oosten zou komen, om de mij opgelegde taak te volbrengen....Die gebeden tegen ons ten hemel opzenden, smeken hun eigen verdoemenis. Ik zou van ieder van u rekenschap kunnen vorderen over de geheimste opwellingen van zijn hart, want ik weet alles, zelfs hetgeen niemand u gezegd heeft; maar er zal een dag komen, waarin de gehele wereld duidelijk zal zien, dat ik door hogere Macht geleid word en dat alle inspanningen van de mensen niets tegen mij vermogen (Leo Universalgeschichte V. _ 317. Bann, Geschichts- en Levensbilder 1. _ 385 vv.): Is dit niet juist hetzelfde, ofschoon met andere woorden wat Sanherib (18: 25,35 en 19: 1vv.) van zichzelf roemt?.

Om stad als Lachis of Libna liet zich na een moedige aanval met grote macht spoedig nemen, en haar val kon dan ook invloed uitoefenen op Jeruzalems houding; daarentegen was een belegering van Jeruzalem een geheel andere zaak. Drie jaren lag Salmanasser voor Samaria (17: 5); langer dan 2 jaar lag later Nebukadnézar voor Jeruzalem (25: 1vv.), en dat in het voor ons liggend geval de Assyriërs zelf ook op een zwaar beleg gerekend hebben, blijkt uit uitdrukkingen als 18: 27..

Daaruit laat het zich verklaren, waarom Sanherib alles in het werk stelde, om Jeruzalem door vrijwillige overgave in handen te krijgen; voor een eigenlijke langdurige belegering had hij geen tijd, hij moest zich haasten om zich eerst in de rug in veiligheid te stellen voordat hij de mededinger naar de wereldheerschappij, de naderende Tirhaka, tot een beslissende slag tegemoet kon gaan. Hoe makkelijk had het nu kunnen gebeuren, dat Hizkia, die van de staat van zaken niets wist en aan zijn eigen redding scheen te wanhopen (vs. 3) zich had laten bepraten, om aan Sanheribs eis gehoor te geven! Zo hij werkelijk geweten had, waarom zijn vijand zo'n aandrang gebruikte, hij zou om nog zo veel niet toegegeven en met de uiterste inspanning zich nog een tijd lang verdedigd hebben, totdat Tirhaka de stad ontzette. Maar dan zou hij slechts in wereldse wijsheid gehandeld hebben en in de macht van een andere tiran gevallen zijn, of als dit gehele gerucht van Tirhaka's nadering onwaar was, aan de eerste onderdrukker des te zekerder onderworpen zijn geworden. Veel beter dan deze wetenschap was voor hem het woord van de profetie, dat de profeet hem uit de naam van de Heere brengt (vs. 6vv.), en hij bevestigt nu hier, wat hiervoor (18: 5) tot zijn eer is gezegd. Niettegenstaande menselijke berekening volstrekt niet deed vooruitzien, hoe Gods belofte vervuld zou worden (2Ki 19: 7), vertrouwde hij de Heere, de God van Israël, en omdat hij in het moeilijkste en beslissendste ogenblik, toen een gezindheid, als Hebr. 11: 1 beschrijft, nodig was, dit vertrouwen getoond heeft, wordt terecht van hem gezegd, dat na hem zijn gelijke niet was onder alle koningen van Israël, noch die voor hem geweest waren..

Deze brief en zijn inhoud moest dienen, om Hizkia van de enige rotsgrond, waarop hij vertrouwen kon, af te brengen, maar deze daad van de Assyrische koning wordt hem zelf tot een oorzaak van zijn verderf: De zaak van Juda's koning wordt daardoor des te meer de zaak van Juda's God, van de Heere van de Heerscharen..

14. Toen nu Hizkia de brieven uit de hand van de boden ontvangen en die gelezen had, ging hij, zoals in vs. 1 op in het huis van de HEERE en Hizkia breidde die uit 1) voor het aangezicht van de HEERE, opdat deze de daarin uitgedrukte smaad van Zijn Goddelijke majesteit, die met de dode goden van de heidenen gelijk werd gesteld zou opmerken en naar behoren straffen.

1) Hizkia sloot deze brief in een andere, te weten, in een smeekbrief, een brief van gelovige toevluchtneming tot de Koning der koningen, de Schepper en Opperheerser van hemel en aarde. Hiermee toonde hij deels, dat hij God kende in al Zijn wegen; deels, dat hij de smaadheden, die zijn vijanden hen aandeden, niet wilde verzwaren, noch deze erger maken, dan ze inderdaad waren, niets meer begeerde, dan de zaak in een behoorlijk licht en in haar eigen gedaante voor te dragen; en ten derde, dat hij ten enenmale aan de Goddelijke Wijsheid en Rechtvaardigheid overliet, om daarover te oordelen..

Dit uitbreiden is een gebed zonder woorden, een stille gebedswerkzaamheid, die echter daarna in luid schreeuwen en roepen overgaat. Vele uitleggers kunnen zich zo'n, naar verhoring vurig uitziend, gebed, dat met alle ook de zinnelijk werkzame middelen werkt, geen denkbeeld vormen, en herinneren aan de zogenaamde gebedsmachines van de Buriaten in Siberië, die de op een stuk papier geschreven gebeden aan hun hut ophangen, of op de wijze van onze vogelverschrikkers in de open lucht plaatsen, opdat zij door de wind bewogen, en

zo, naar men meent, tot God gebracht worden; op deze wijze wil men met de minste moeite "bidden zonder ophouden"..

Wat een verschil tussen Sanherib en Hizkia! Sanherib, door Tirhaka's nadering in nood gebracht, wordt daardoor niet bescheidener en ootmoediger, maar nog trotser en vermeteler. Dat is de aard van de goddelozen, dat zij in de nood en de benauwdheid, in plaats van hun wil te breken en zich aan Gods wil te onderwerpen, nog meer verhard en in hun eisen te onbeschaamder en trotser worden. Hizkia daarentegen, die zich in een nog nooit zo hooggestegen nood bevindt, wordt daardoor des te meer tot het gebed gedreven; hij verootmoedigt zich onder de krachtige hand van God en neemt zijn toevlucht alleen tot de Heere, voor wie hij zijn hart uitstort. Sanherib verwerpt het geloof in de God van Israël als dwaasheid en snoeft dat ook alle goden van de heidenen niets tegen hem vermogen; hij leeft zonder God in de wereld en kent geen andere God dan zichzelf. Hizkia laat zich echter niet van zijn God afbrengen; zijn geloof wordt in de nood des te levendiger, vuriger, inniger. Hij bidt en zoekt niet zijn eer, maar die van de Heere, op wie hij zich verlaat..

15. En als Hiskia daarna, voor zijn tot dusver onuitsprekelijk zuchten, ook woorden kon vinden, bad hij voor het aangezicht van de HEERE, en zei: o HEERE Zebaoth (1 Samuel 1: 3), God van Israël, die tussen de Cherubs woont! met dit Uw volk in een bijzondere verbondsbetrekking gekomen zijt, zoals de Cherubs op de Verbondskist met de daarboven zwevende wolk er een zinnebeeld en onderpand van zijn (1 Samuel 4: 4 Exodus 25: 1vv.): Gij zelf, Gij alleen zijt de God van alle koninkrijken van de aarde, 1) zodat Gij ze alle in Uw macht hebt en ook de machtigste vorsten verootmoedigen kunt, die zich tegen U verheffen; Gij hebt de hemel en de aarde gemaakt, en daardoor Uw opperheerschappij boven alle koninkrijken op aarde gevestigd.

1) Deze woorden vormen een tegenstelling met de bewering van Sanherib, en hiermee spreekt Hizkia het uit, dat die God, die tussen de Cherubs woont, niet bepaald tot Kanaän is, maar de God, die de Soevereine heerschappij heeft over alle volken, buiten Wiens wil er niets gebeurt. Daarom volgt er ook onmiddellijk: Gij hebt de hemel en de aarde gemaakt. Hizkia noemt de Heere hier de God van Israël, om zijn God erbij te bepalen, dat Hij die God is, die zich wendt tot degene, die in de benauwdheid van hart tot Hem de toevlucht neemt..

16. O HEERE! neig Uw oor 1) en hoor de woorden die ik, de koning van Uw Verbondsvolk, voor Uw aangezicht spreek, doe, HEERE, Uw ogen 1) open en zie Heere op de brieven, die uitgebreid voor Uw aangezicht liggen, en hoor de daarin geschreven woorden van Sanherib, die deze gezonden heeft, om de levende God te honen (1 Samuel 17: 10).

1) Het woord oor wordt in het enkelvoud gebruikt en ogen in het meervoud, omdat men beide ogen opent, om te zien en het oor wendt tot degene, die iets te vragen heeft. Uit dit gehele vers blijkt zo duidelijk, hoe de koning hier met zijn God worstelt, zich in al zijn nietigheid en geringheid en onwaardigheid kent, maar het dan ook enig en alleen van God verwacht. In het slot bepaalt hij de Heere erbij, hoe Sanherib Zijn Majesteit en Ere heeft aangetast, hoe het nu niet meer is de zaak van de koning of van Juda, maar van Hem, de Heere God zelf..

18. En hebben hun goden in het vuur geworpen; want zij waren geen goden, maar het werk van mensenhanden, hout en steen; daarom hebben zij die verdorven 1) zonder dat zij zich verdedigen en hun macht over hen bewijzen konden.

1) Hizkia bepaalt de Heere erbij, hoe daarom de afgoden van de heidense landen deze niet hebben kunnen redden, omdat zij slechts afgoden waren, werk van mensenhanden en komt daarmee tot de bede, dat de Heere zich tonen moge, de levende God te zijn, die in staat is, om Zijn volk te redden en te verlossen. Juda's koning laat hier de Heere tot Zijn eer komen en nu is het altijd openbaar geworden in de geschiedenis van volken en personen, dat, wie God tot Zijn eer laat komen, ook zeker, uit vrije genade, door Zijn God wordt gered..

19. Nu dan, HEERE, onze God! die het tegendeel zijt van al deze goden, namelijk de ware levende en Almachtige God, die niemand weerstaan kan, verlos ons toch uit zijn hand, zo zullen alle koninkrijken van de aarde weten, dat Gij, HEERE!alleen God zijt (1 Koningen 18: 39).

Het grote drama, dat op het veld van de voller gespeeld werd, was met de geschiedenis van 18: 13 tot het tweede bedrijf overgegaan. De eerste maal (16: 5vv.) had Israël de beproeving niet doorstaan, maar in plaats van de HEERE en diens hulp de wereldmacht en haar hulp verkregen. Dat zou en moest hersteld worden; het volk moest nog eenmaal weer in dezelfde toestand komen, en in deze toestand beslissen, om de hulp van de Heere niet te weigeren, maar aan te nemen, en daardoor gered worden van de ban, die sinds 16: 5vv. op hen lag, en zo vrij worden..

God had de verlossing beloofd (vs. 7), maar Hiskia bad echter daarom, en wel met des te meer aandrang want de besluiten en de beloften van God ontslaan ons niet van onze plicht en van het gebed, maar sluiten deze in en vereisen ze, en God wil om de dingen verzocht worden, die Hij Zijn volk voorgesteld en beloofd heeft te geven (Deze. 36: 37)..

20. Toen zond Jesaja, 1) de zoon van Amos, die uit zichzelf niet wist wat de koning gedaan en gesproken had, maar in hetzelfde ogenblik, dat deze ophield te bidden, in zijn huis (vs. 3) een openbaring van de Heere ontving, tot Hizkia, toen hij in zijn paleis op Sion was teruggekeerd, een van zijn scholieren, zeggende: Zo spreekt de HEERE, de God van Israël: Dat gij tot mij gebeden hebt, tegen Sanherib, de koning van Assyrië, heb Ik gehoord.

1) De profeet was gegaan tot Achaz (16: 5vv. Jes. 7: 3), evenzo tot Sebna (Jes. 22: 15vv.), eveneens zien wij hem later tot Hizkia gaan (20: 1 en 14). In ons geval brengt daarentegen Jesaja koning Hizkia, wat hij hem te zeggen heeft, lange de middelijke weg, evenals Hizkia in vs. 2 zich door gezanten tot hem gewend heeft..

De nu volgende profetie van Jesaja behoort in alle opzichten tot de verhevenste; zij beweegt zich op de kothurn (hoge voet) van de Debora stijl (Richteren 5: 2vv.) in strofenachtige schreden..

Maar dit woord van de Heere verkondigt de koning a) de smadelijke terugtocht van Sanherib als rechtvaardige vergelding voor zijn honen van de levende God (vs. 21-28), b) de bevestiging van deze belofte door de gift van een teken, waaraan Hizkia Jeruzalems redding zou kennen (vs. 29-31), en c) door de bepaalde toezegging dat de Assyriërs net zo min in de stad komen als haar belegeren zouden, omdat de Heere haar beschermde (vs. 32-34)..

Met deze woorden en de volgende treedt de Heere God Hizkia en zijn volk uit de duisternis van benauwdheid en ellende met het licht van Zijn vertroosting tegemoet. Hij deed het licht in de duisternis opgaan en het is daarom, dat Sanherib, die te voren zo door hem gevreesd werd, nu in een verachtelijk daglicht voor hem treedt..

21. Maar dit is het woord, dat de HEERE in verhoring van uw gebed over hem, over Sanherib gesproken heeft: De jonkvrouw de dochter van Sion, 1) de mij gewijde stad en haar bewoners die gij, o koning van Assyrië! te schande dacht te maken, maar door u onaangeroerd moet blijven, veracht u, invertrouwen op de bescherming van haar Heer, hoe heftig gij ook raast; Zij bespot u, de dochter van Jeruzalem, de Benedenstad, die in de veiligheid en zekerheid van de eerste deelt, schudt, in rechtmatige smaad het hoofd achter u, die met schimp en schande ook van haar weer moet aftrekken.

1) Beter, dochter Sion. Dochter Sion is appositie van jonkvrouw. Deze laatste naam draagt Sion, om daarmee haar onschendbaarheid aan te duiden, om daarmee te zeggen, dat zij niet door de Assyriërs zal worden ingenomen. Als een maagd in haar Vaders huis, was zij veilig voor de geweldige macht van Assyrië’s koning..

22. Wie hebt gij toch met uw dwaas snoeven op uw onweerstaanbare legermacht, waaraan ook de dochter Sion en de dochter van Jeruzalem zich moet onderwerpen, eigenlijk gehoond en gelasterd? En tegen wie hebt gij met uw aanmatigende dreigingen, als kon gij doen wat gij wilde, de stem verheven en uw ogen omhoog opgeheven? Niet slechts tegen de stad, die op de bergen ligt, maar oneindig hoger. Of weet gij niet dat het is tegen de Heilige 1)van Israël, tegen de God, die in de hemel troont, die Zich aan Israël tot zijn God heeft gegeven, en wiens Heiligheid als een verterend vuur ontbrandt jegens allen, die haar onteren? (Jes. 10: 17).

1) Heilige van Israël, odmat de Heere Zijn Heiligheid openbaart in en onder Israël. De Heere spreekt het hier zelf uit, dat Sanherib en Rabsaké van de zaak van Israël, de zaak van God, de heilige God, hebben gemaakt. Sanherib moet het weten, dat hij de Heiligheid van God en Zijn geduchte Majesteit heeft aangetast en dat hij daarom met Hem te doen heeft. Ditzelfde wordt in het volgende vers nader uiteengezet..

23. Door middel van uw boden (18: 17 19: 9vv.) hebt gij de HEERE gehoond en gezegd, hen in uw naam snoevende woorden laten spreken, als kon gij over almacht gebieden, die geen hinderpalen en perken kent voor hetgeen zij zich heeft voorgenomen te doen: ik 1) heb met de menigte van mijn wagens, die geweldige oorlogsmiddelen, die door niets tegen te houden zijn, beklommen de hoogten van de bergen, de zijden, de uiterste toppen van de Libanon; 2)en ik zal zijn hoge cederbomen en zijn uitgelezen dennenbomen, Cypressen (Nu 24: 6" en "1Ki 5: 8), die daar aan de noordelijke, ontoegankelijke grens van het land Kanaän als het

ware wacht hielden, afhouwen; en zal komen in zijn uiterste herberg tot op het hoogste rustpunt, in of tot het woud van zijn mooie veld tot daar, waar op zijn kam het op een boomgaard lijkende cederbos (Nu 24: 6) staat tussen de hoogste toppen van de Libanon, bij het dorp Bscherreh.

1) Hier en in vs. 24 wordt eerst gezegd, welke veroveringen of stoute daden hij heeft verricht en dan telkens, in beide verzen, wat daarvan het gevolg geweest is, of zou zijn. De koning van Assyrië wordt hier sprekende ingevoerd als een zichzelf verheerlijkend en zichzelf de eer gevend heiden, die zich stelt boven alle koningen, ja zelfs boven alle goden, die geen macht boven zich duldt, maar ook niet kent, maar die daarom ook door Hem, die de Soevereine God is, te schande gemaakt zal worden. De Heere zal hem zeggen, dat Hij machtiger is, maar ook, dat wat hij gedaan heeft, dat al die verwoestingen, die hij heeft aangericht, was naar Zijn Raad en volgens Zijn Goddelijk wereldplan, dat hij slechts het werktuig in Zijn hand was om te doen wat Hem behaagde (vs. 16)..

2) De hoogten van de bergen en de zijden, de toppen van de Libanon te beklimmen met zijn leger was een teken van veel krijgsmanskunst en sterkte, terwijl in de menigte van de wagens de macht van de wereldveroveraar bestond. Letterlijk staat er: Met mijn wagon op wagen heb ik, enz..

24. Ik heb dus, omdat de Libanon mijn krijgswagens van de verovering van het land Kanaän niet heeft kunnen afhouden, op mijn verdere veroveringstochten naar Egypte ook in de woestijn, die ik daar in het zuiden vond, gegraven, en heb gedronken vreemde wateren, bronnen gegraven, waar anders geen mens voor mij water kon ontdekken, en ik heb mijn krijgslieden in deze waterloze woestijn laten drinken; want wat ik daar nog doen zal, is reeds zo goed als gebeurd, omdat ik een almachtig heer ben; en ik heb daarentegen in het land van Egypte zelf, opdat de moerassen en poelen mij in mijn zegetocht niet hinderden, met mijn voetzolen alle rivieren van de belegerde plaatsen verdroogd; 1) want ik hoef slechts te willen, en dan is mijn komst reeds genoeg om de stroom van Egypte met zijn ontelbare armen en kanalen droog te maken.

1) Dit wil niet zeggen, dat hij Egypte al reeds had veroverd, maar dat hij er de macht toe had, dat het hem slechts een wenk, een krijgstoerusting hoefde te kosten, om ook Egypte te verwoesten, zoals hij Israël had verwoest en van plan was, Juda te verwoesten, want toch, en het afhouwen van de bomen (vs. 23) en het laten opdrogen van de rivieren (vs. 24), was een teken van algehele verwoesting. Als de Nijl geen water meer gaf, of niet overstroomde, werd Egypte met onvruchtbaarheid bezocht..

28. Om uw woeden tegen Mij, en dat uw tot eigenlijke lastering voortgaande woeling 1) voor Mijn oren opgekomen is, zo zal Ik Mijn haak in uw neus leggen en Mijn bit in uw lippen, zoals men een woest geworden dier, een beer of een paard pleegt te doen, om hem tot gehoorzaamheid te dwingen (Ezechiël. 19: 3vv. Psalm 32: 9), en Ik zal u onverrichter zake doen terugkeren over die weg, waarover gij gekomen zijt. 2)

1) In het Hebreeuws Weschaänaneka. Hier vertaald door uw woeling. De eigenlijke betekenis is: het gevoel van zekerheid, dat voortkomt uit het bewustzijn van sterke overmacht. Die betekenis heeft het hier ook. Dit is de toestand van de hoogmoedige Sanherib..

2) Hiermee wordt de schildering voltooid, dat Sanherib slechts een werktuig is in de hand van de Heere en dat deze alleen zolang machtig is, als het de Heere God toelaat. Volgens Gods Raad zouden de volkeren door hem gekastijd en getuchtigd worden, maar nu hij in diep zondige overmoed zich boven de God der goden stelt, nu is aan zijn macht en heerschappij een einde gekomen..

29. 1) En nu, Hizkia, opdat gij het zeker erkent, dat het met Sanherib zo werkelijk gaan zal, als u thans is gezegd, dat zij u een teken: 2) dat men in dit jaar, 713 v. Chr. (zie 18: 13) eten zal, gij met al uw volk u voeden zult met wat vanzelf gegroeid is, wat van een door de Assyriërs bij hun komst in het land verwoeste oogst uit de uitgevallen korrels is opgeschoten; en in het tweede jaar 712, wat daarvan, uit de van genoemde oogst overgebleven wortels weer uitspruit; want ook in dit jaar zal men aan geen geregelde bewerking van de akkers kunnen denken; maar zaait in het derde jaar (711 v. Chr.) en maait, en plant wijngaarden en eet hun vruchten, zo zal volkomen vrede en de oude ongestoorde werkzaamheid weer in het land heersen.

1) De godsspraak in vs. 21-34 behoort in elk opzicht tot de stoutste en heerlijkste profetische stukken, en staat zelfs onder die van Jesaja in de eerste rang. Alles wat wij in het algemeen in de redenen van deze profeet met recht bewonderen, vinden wij hier verenigd. De rede is helder en ondubbelzinnig, bondig en kernachtig, krachtig en geweldig, veroordelend en bestraffend zowel als opbeurend en vertroostend; bovendien in vorm en uitdrukking retorisch en hoog dichterlijk..

Met vs. 29 houdt God op Sanherib aan te spreken en richt nu het woord tot de koning van Juda, om hem stil en gerust te doen zijn..

2) Het teken, dat (vs. 29) aan Hizkia gegeven wordt, is niet als dat aan Achaz in Jes. 7: 14vv. gegeven een bovennatuurlijk wonder (1 Koningen 13: 3) maar bestaat slechts in de voorspelling van natuurlijke, maar door menselijke berekening toch niet te kennen omstandigheden; maar heeft met Achaz' teken dit gemeen, dat hetgeen tot bevestiging van het Goddelijke Woord dient, pas later gebeurt, terwijl hetgeen geloofd moet worden, binnen weinige uren, nog in de eerstvolgende nacht, vervuld is. Intussen wordt door dit teken aan de blijde boodschap, dat Sanherib onverrichter zake van Jeruzalem zal wegtrekken, nog een tweede toegevoegd, dat en hoe namelijk alle schade van de tegenwoordige verwoesting na 3 jaar geheel zal zijn hersteld, daardoor werd waarborg gegeven, dat de Assyriërs niet weer een nieuw leger bijeen zouden brengen en tot beslechting van hun strijd met Egypte eerlang weer op het toneel verschijnen zouden-en pas dit vaste vertrouwen maakte de harten van de Israëlieten waarlijk vrolijk. Maar men heeft zich nog zeer moeilijk gemaakt met de vraag, waarom na Sanheribs aftocht uit het land nog een tweede jaar nodig is geweest, eer de oude orde van zaken terugkeerde. Op het eenvoudigst wordt de zaak zo vereffend: De Assyriërs waren in de lente van het jaar 713 in Juda binnengerukt, nog vóórdat de oogst daar

ingezameld had kunnen worden, en hadden deze deels voor zichzelf opgebracht, deels vernietigd; na hun aftocht, omstreeks in de herfst van genoemd jaar, moest men zich gedurende de aanstaande winter voeden met hetgeen uit de uitgevallen korrels voortkwam, maar men kon in deze herfst nog niet denken aan een geregelde zaaiing, omdat naar alle waarschijnlijkheid verreweg het grootste gedeelte van de bewoners van Juda bij het binnenrukken van de Assyriërs in het land naar de omliggende landen gevlucht en slechts het geringste deel in Jeruzalem was bijeen vergaderd, voornamelijk zij, die hun hoop op de Heere en Zijn heiligdom bouwden en het woord van Jesaja (Jes. 7: 20vv.) vertrouwden. Dit overblijfsel, waarin de scheiding en zifting, door de profeet voor de dagen van vergelding lang te voren aangekondigd, langs natuurlijke weg geheel vanzelf had plaatsgevonden, bleef nog gedurende een geheel jaar alleen staan, omdat de massa van de vluchtelingen niet eerder weer in het land van de vaderen durfde terugkeren dan toen de stand van zaken ook voor het lichamelijk oog weer meer aanmoedigend en vertrouwbaar was; er waren daarom niet genoeg handen aanwezig, om in het verwoeste land de bebouwing van de grond als van de bodem af aan te beginnen; maar wat er op de velden van zelf groeide was ook volkomen voldoende voor de weinige bewoners, en zelfs degenen, die in de herfst van het jaar 712 terugkeerden, toen de gewone bewerking van de grond begon, vonden intussen het nodige voedsel tot aan het volgende voorjaar, waarmee een volle oogst kwam en het jaar 711 begon. Daarmee was dus de mogelijkheid getoond voor de volgende woorden van de belofte. De thans nog aanwezige stand van zaken liet niets anders dan het ergste vrezen: een gehele oplossing van de maatschappij; maar zo betuigt de profeet verder, juist het tegendeel zal plaatshebben; want voor de dochter van Juda zal een tijd van nieuwe bloei en heerlijke wasdom aanbreken..

31. Want, zo is het van het begin af in Mijn raad besteld en vroeger ook reeds gebeurd (2 Kronieken 12: 7): van Jeruzalem als het middelpunt van het Godsrijk zal het overblijfsel uitgaan, om zich van daar over het gehele land te verbreiden, en het ontkomene, het voorbeeld van hen, die eenmaal door de Messias uit elke God vijandige macht verlost zullen worden, van de berg Sion 1) de koningszetel van God: de ijver van de HEERE der heerscharen, waarmee Hij al Zijn raadsbesluiten en beloften nauwkeurig en stipt houdt, zal dit doen (Jes. 9: 7).

1) De redding wordt aan Jeruzalem, of de berg Sion vastgeknoopt, niet zozeer omdat voor de poort van Juda de macht van de Assyriërs vernietigd zou worden, als veel meer wegens de diepere betekenis, die Jeruzalem en de berg Sion als middelpunt van het Godsrijk, als zetel van God, als koning van het Godsrijk hebben; waaruit daarom ook volgens Jes. 2: 6 het Messiaans heil zal uitgaan. Deze redding werd tot de ijver van de Heere voor zijn volk en tegen zijn vijanden teruggevoerd, zoals in Jes. 9: 6 het verschijnen van de Messias tot de oprichting van een eeuwig Rijk van vrede en gerechtigheid. De redding van Juda uit het geweld van Assur was een voorspel en voorbeeld van de redding van het volk van God, uit het geweld van alle antigoddelijke machten, door Messias..

32. Daarom nu, alles wat van vs. 21 af gezegd is, in het kort uitdrukkend, zó zegt de HEERE van de koning van Assyrië met betrekking tot zijn huidige bedoelingen: Hij zal in deze stad niet komen, om haar in te nemen, noch zelfs daar een pijl in schieten; ook zal hij met geen schild van zijn krijgslieden daarvoor komen, en zal, omdat reeds in de hierna volgende nacht

het: Tot hiertoe en niet verder! hem toegeroepen zal worden, geen wal daartegen opwerpen, 1) hij zal haar veeleer in de volste zin van het woord onaangeroerd laten (vs. 21), d.i. niet veroveren, niet beschieten, niet aangrijpen, niet belegeren.

1) Men merkt, dat er hier een opklimming van beloften plaatsheeft. Niet alleen, dat de stad niet zal worden ingenomen, er zal geen pijl zelfs worden afgeschoten, geen aanval worden gedaan, waarbij men tot verdediging het schild moet opheffen, ja zelfs, het zal niet eens tot een belegering komen. Jeruzalem zal als een ongerepte maagd verlost worden uit de handen van haar belager. Daarvoor zal haar God zorgen. Wat een diepte van erbarmen!.

34. Want Ik zal deze stad beschermen om die, in antwoord op uw gebed (vs. 19) te verlossen, om Mijnentwil, omwille van de eer van mijn Naam en omwille van David, mijn knecht, 1) die Ik zulke dierbare beloften gegeven heb (2 Samuel 7: 15vv.; 1 Koningen 11: 13).

1) De laatste woorden dienen, om bij Hizkia en zijn volk het geloofsvertrouwen te versterken. De Heere God wijst hier op de belofte, die Hij aan David heeft gegeven. Daarom zal de stad niet worden overgegeven. Daarom zal de Heere het ook doen, omwille van Zichzelf..

35. Het a) geschiedde dan in dezelfde nacht, die volgde op de dag, waarop Jesaja in de naam van de Heere aan Hizkia de redding van de stad verkondigd had, dat de Engel van de HEERE, dezelfde, die in Egypte alle eerstgeborenen sloeg (Exodus 12: 29) en na David's volkstelling de pest over zijn volk bracht (2 Samuel 24: 25), uitvoer, en sloeg in het leger 1) van Assyrië door een wonderlijke plaag (2Ki 20: 1) honderd en vijfentachtigduizend man. En toen zij, de anderen, die van deze plaag gespaard bleven, zich 's morgens vroeg opmaakten, om op de dag verder naar Jeruzalem op te rukken, nadat zij reeds de dag te voren van Libna waren opgebroken, en tot in de nabijheid van de stad (Ru 1: 22) gekomen waren, ziet, die allen waren dode lichamen, waarmee de grond bestrooid was; want zij hadden niet eenmaal bespeurd, wat in hun onmiddellijke omgeving gebeurd was; de verslagenen waren zonder geluid te geven in de slaap gestorven.

a) Jes. 37: 36

1) Waar het leger lag is niet vermeld. Waarschijnlijk een gedeelte bij Libna en een ander gedeelte dicht bij Jeruzalem. Het doet er ook niet toe, odmat de macht van de Engel van de Heere onbeperkt was. Hij heeft geslagen zowel te Libna als te Jeruzalem in één nacht, zoals Hij in alle delen van Egypte in één nacht de eerstgeborenen sloeg..

37. Het geschiedde nu eenmaal omstreeks het jaar 698 v. Chr., dus in hetzelfde jaar, waarin ook Hizkia stierf, als hij in het huis van Nisroch, zijn god, op de Assyrische gedenktekenen als een gevleugelde menselijke figuur met eenadelaars- of gierenkop voorgesteld, zich neerboog, dat Adrammelech en Sarezer, zijn beide oudste zonen, hem met het zwaard versloegen; maar zij ontkwamen in het land van Arafat, in de middelste streken van het Armenische hoogland, van het daar zijnde gebergte (Genesis 8: 4), dat zo genoemd werd. En Esar-Haddon, zijn derde zoon, werd koning in zijn plaats (2Ki 15: 15).

Wat een diepe indruk deze genadige en wonderbare redding van Juda uit het onvermijdelijk schijnend verderf, waarom de gehele tweede groep van de profetieën van de profeet Jesaja in 28-66 zich beweegt, op de harten van de vromen gemaakt heeft, bewijzen de hoogst waarschijnlijk destijds gedichte Psalmen 46, 66, 75 en 76 aan de Assyriërs geschiede wonder van goddelijke macht, en goddelijk recht, waardoor de God van Israël zich als God over alle koninkrijken van de aarde wilde doen kennen, had op het wereldtoneel zodanig plaatsgevonden, dat het voor de heidenen niet verborgen had kunnen blijven. Sanherib zelf legt in de Assyrische gedenktekenen slechts getuigenis af van het begin van zijn veldtocht tegen Juda (2 Koningen 18: 13-16), en zegt snoevend van zichzelf: "omdat Hizkia, de koning van Juda zich niet aan mijn opperheerschappij onderwierp, zo trok ik tegen hem, en met de kracht van mijn arm en het geweld van mijn macht nam ik 46 (naar een andere lezing van die plaats, 44) zijn sterke ommuurde steden, van de kleinere steden nam en plunderde ik ontelbare. In deze plaatsen nam ik gevangen en voerde ik weg 200.150 zielen, oud en jong, mannen en vrouwen, en tevens een zeer groot getal hengsten en merries, ezels en kamelen, ossen en schapen. En Hizkia zelf sloot ik in binnen Jeruzalem als, een vogel in een kooi; ik bouwde torens rondom zijn stad, om hem in te sluiten, en wierp aarden wallen bij zijn poorten op om hem het ontkomen te beletten. Toen begon Hizkia te vrezen voor de macht van mijn wapens, hij zond tot mij de voorgangers en oudsten van Jeruzalem met 30 talenten goud en 800 talenten zilver en verscheidene kostbaarheden, een ontzaglijk rijke buit. Al deze dingen werden mij naar Ninevé in de zetel van mijn regering gebracht, terwijl Hizkia ze mij toezond als schatting en teken van onderwerping." Zo weinig wij ons echter verwonderen over de snoevende overdrijving van de uitslag van Sanheribs pogingen, waarvan dit bericht spreekt, zozeer dient ons de gehele verzwijging van de verdere loop van de krijgsonderneming van 18: 17-19: 36, tot waarborg van de volle geschiedkundige waarheid van hetgeen de schrift ons verhaalt; hij vermeldt daarvan niets, omdat juist de afloop van de veldtocht niet tot zijn roem strekte. Maar bij de Griekse geschiedschrijver Herodotus (II. 141) vinden wij een heen wijzing op die afloop. Volgens haar zou Sanherib tot naar de stad Pelusium in Beneden-Egypte zijn voortgedrongen; daar was niet lange tijd na de val van de Ethiopische dynastie de priester van Hephaeston, Setkon geheten, aan de regering gekomen. Omdat de door hem verdrukte priesterkaste haar diensten hem weigerde, riep hij in zijn nood zijn goden te hulp en zij werd hem door hen toegezegd. Dadelijk na Sanherib’s intocht in Pelusium nu had een leger van veldmuizen de legerplaats overdekt, en hun pijlkokers, bogen en schildriemen zodanig doorgevreten, dat zij met de aanbrekende morgen wapenloos moesten vluchten en vele mensen daarbij verloren. Deze geschiedenis is duidelijk niets anders dan een Egyptische lezing van het Bijbelse verhaal, een legende-achtige nabootsing van deze geschiedenis, waaruit zich niet eens zoveel als geschiedkundig feit laat afleiden, dat Sanherib werkelijk tot aan Pelusium gekomen is; waarom wij ons niet kunnen verenigen met de uitlegging, volgens welke tussen vs. 34 en 35 een tijdruimte van 2-3 jaar verlopen zou zijn, gedurende welke het Assyrische leger genoemde nederlaag in Egypte leed, dat daarop naar Jeruzalem terugtrok en hier tenslotte de straf van de Almachtige ervoer. Terwijl wij Sanherib’s verdere geschiedenis tot aan zijn vermoording door zijn beide zonen pas bij 20: 12 nader zullen behandelen, merken wij hier nog aan, dat de plotselinge slag, die de overmoedige Assyriër voor Jeruzalem trof, tevens besliste omtrent de verdere toekomst van zijn rijk, voortaan was zijn macht gebroken, Ninevé’s ondergang bereidde zich voor, en andere volken werden door de Heere geroepen om de roeping te vervullen, die Hij hun had aangewezen. Bij

zo’n keerpunt in de geschiedenis kon natuurlijk het optreden van een nieuwe profeet onder het volk van God niet ontbreken; deze profeet is dan ook Nahum uit Elkos in Galilea, wiens werkzaamheid valt in de tijd tussen Sanherib’s nederlaag voor Jeruzalem tot aan zijn geweldige dood. Zijn "Boek der Godsspraken" sluit zich onmiddellijk aan deze gebeurtenissen van ons hoofdstuk aan, verkondigt de Assyrische koning zijn ondergang op dergelijke wijze als later ook geschiedkundig gevolgd is (1: 14), en richt zich nu weer tegen de Assyrische hoofdstad, wier zonde hij voor ogen stelt en wier einde hij op zo’n levendige wijze schildert, als ware het reeds daar..

16. Nu nog een opmerking met betrekking tot het in vers 13 ongenoemde gereedschap. De twee pilaren, de ene zee, 1) waartoe ook de twaalf koperen runderen behoorden (Jer. 52: 20), en de stellingen, die Salomo voor het huis van de HEERE gemaakt had: het koper van al deze vaten was zonder gewicht, d.i. werd niet gewogen, ofschoon men anders de buit gewoon was te wegen.

1) In Jer. 52: 20 zijn bij de koperen zee nog de 12 runderen onder haar, en bij de beschrijving van de pilaren meerdere zaken gemeld, die in onze boeken, niet alleen hier, maar ook in 1 Koningen 7: 16vv. ontbreken. Het niet vermelden van de 12 runderen bewijst niet, dat zij er niet geweest zijn, zoals sommigen willen. Wij hebben hier een zeer korte beschrijving van hetgeen werd weggenomen. Jeremia vult aan, wat hier ontbreekt..

17. a) De hoogte van een pilaar was achttien el, en het kapiteel daarop was koper; en de hoogte van het kapiteel was drie (juister vijf "2Ki 25: 8"; 1 Koningen .7: 16 Jer. 52: 22) el; en het net, en de granaatappels op het kapiteel rondom, waren allen van koper; en deze gelijk had de andere pilaar, met het net.

a) 2 Kronieken 3: 15 Jer. 52: 21

Bij de verwoesting van de tempel was ook de Verbondskist vernield, en met haar de Shechina, het zichtbare teken van de Goddelijke aanwezigheid; want wat in 2 Makk. 2: 1-8 van de berging van het Heilige vuur, de tabernakel, de Verbondskist en het reukaltaar door de profeet Jeremia in een grot van de berg Nebo bericht wordt, is duidelijk niets meer dan een fabel, omdat allereerst de weg van de gevangenen naar Babel hen niet voorbij deze berg, maar over Ribla in Syrië voerde, en ten tweede omdat Jeremia gedurende de belegering van Jeruzalem gevangen zat en daarna in boeien naar Rama gebracht werd. Bij de bouw van de tweede of Zerubbabelse tempel (Ezra 6: 14vv.) verscheen de Verbondskist als zo’n hoog en verheven heiligdom, dat men zich ervoor wachtte, om het, zonder bijzondere goddelijke opdracht, te herstellen, evenals ook het hogepriesterlijke sieraad niet weer ingevoerd werd, maar de vernieuwing daarvan aan Gods onmiddellijke keuze werd overgelaten (Ezra 2: 63 Nehemia 7: 65). In het Heilige der heiligen lag op de plaats van de Verbondskist een drie vingers hoge stenen plaat, de steen van de grondlegging Eben-Schatijah geheten; maar in Hebr. 9: 4 bedoelt de apostel het bestaan van het heiligdom in Mozes’ tijd; het daar gezegde weerspreekt dus niet de zo-even gemaakte opmerkingen, veeleer verspreidden de Joden van latere tijd het sprookje, dat bij de verwoesting van de tempel de Verbondskist naar de hemel is gevoerd, en daar zal blijven totdat de Messias verschijnen zal (Openbaring 11: 19)..

De verwoesting van Jeruzalem volgde niet aanstonds op de bestorming en inname van de stad, maar pas een maand later door Nebuzaradan. Deze ging daarbij volgens een plan te werk. Eerst verwoest hij de tempel, daarna het koninklijk paleis, vervolgens de huizen van de groten, eindelijk de stadsmuren; de bewoners voerde hij gevangen weg. In vs. 13-17 komt het verhaal weer op de tempel terug, het vertoeft er langer bij, en telt zelfs de afzonderlijke gereedschappen op, die vernield of geroofd werden. Dit kan zijn reden niet hebben in bijzondere kostbaarheid van die gereedschappen, want zij waren niet eens van goud, zoals de vroeger weggenomen (24: 13), maar enkel in de betekenis van de tempel in het algemeen, krachtens welke hij als woning van de enige God in het midden van Zijn uitverkoren volk zowel in godsdienstig als in staatkundig opzicht, het hart en middelpunt van Jeruzalem, ja van het gehele land en rijk, het fundament en de band van de volkseenheid, dus verreweg het gewichtigste gebouw was, dat daarom het eerst meest vallen en geheel verwoest meest worden. De gehele tempeldienst was onder de laatste vier koningen, voor zover zij nog bestond, een bloot uiterlijke ceremoniedienst en zelfs bij de priesters tot een huichelwerk geworden, zodat Jeremia het volk moest toeroepen: "Vertrouwt niet op valse woorden zeggende: De tempel van de Heere is deze! maar maakt uw wegen en uw handelingen waarlijk goed" (Jer. 7: 4, 5). Omdat er echter geen verbetering plaatsvond, werd hun datgene, waarop zij onterecht bouwden en zich beroemden, ontnomen. De verwoesting van de tempels was het Goddelijke zegel op het profetische woord, waarnaar zij niet gehoord hadden (Jer. 27: 19-22). Dat de koperen pilaren van al het tempelgereedschap het eerst worden opgenoemd en omschreven, berust wel daarop, dat zij de gedenktekenen waren en van de grondvesting en van de sterkte en de duur van het huis van de HEERE en dus enigermate Zijn vertegenwoordigers. De wegneming ervan drukte meer dan die van iets andere uit, dat het huis van de HEERE, het centrum van de gehele uiterlijke theocratie, een einde genomen had..

19. En uit de stad, uit de burgerlijke oversten van de stad, nam hij een hoveling, die over de krijgslieden gesteld was, een bevelhebberspost in het leger bekleed had, en vijf (naar Jer. 52: 25 zeven (2Ki 25: 8) mannen uit degenen, die het aangezicht van de koning zagen, de kring van zijn geheime raadsheren gevormd hadden, die in de stad gevonden werden, evenals de overste schrijver van het legers, die 1) het volk van het land tot de oorlog opschreef, terwijl de opperbevelhebber van het leger zelf de koning op zijn vlucht (vs. 4vv.), begeleid had, en zestig mannen van het volk van het land, die in de stad gevonden werden2) en bij de verdediging van de stad met de overigen zich bijzonder op de voorgrond gesteld hadden.

1) Beter: "De schrijver van de overste van het leger, die". De Overste zelf was met de koning gevlucht, maar zijn schrijver was nog in de stad aanwezig; die enz. is nadere bepaling bij schrijver. Bij de profeet Jeremia (52: 25) komt dit in de grondtekst nog beter uit..

2)Waarschijnlijk heeft Nebuzaradan hen gehouden voor de voornaamste leiders van de opstand, maar de Goddelijke Rechtvaardigheid, veronderstellen we, merkt hen aan, als de voornaamste werktuigen ter bevordering van de afgoderij en andere goddeloosheden, waarover nu bezoeking gedaan werd..

HET EERSTE BOEK DER KRONIEKEN

De Boeken der Kronieken vormen oorspronkelijk in de Hebreeuwse Bijbel slechts één Geschrift. De verdeling in tweeën heeft plaats gehad door de Septuaginta, is door de Vulgata gevolgd en daarom in de latere Bijbeluitgaven overgenomen.

De naam Kronieken (Chronikon) is van Hieronymus, de bewerker van de Vulgata, afkomstig, naar aanleiding van de Hebreeuwse naam.

Deze laatste toch is Dibree hajamim, d.i. gebeurtenissen der dagen.

De Septuaginta noemt deze Boeken: Paralipomena, d.i. wat voorbij gegaan, of overgelaten is, omdat men er vele berichten in heeft, die in de andere historische boeken niet worden vermeld, of weggelaten zijn.

Zij delen ons mee, na eerst een gedeeltelijk genealogisch overzicht gegeven te hebben over de stammen van Israël, wier oorsprong teruggevoerd wordt tot Adam, de stamvader van het ganse menselijk geslacht, de geschiedenis van Israël's koningen en volk, vanaf de dood van koning Saul tot op de Babylonische ballingschap, niet op de manier van de Boeken van Samuel en die van de Koningen, geregeld en doorlopend, maar meer in verband met de eredienst onder Israël, zoals die door God, de Heere, is ingesteld.

Duidelijk straalt de heilige bedoeling door, om het volk te doen zien, hoe de lotgevallen van vorst en volk op het innigst samenhangen met het onderhouden of verlaten van de inzettingen van de Heere.

Die feiten stelt de gewijde Schrijver inzonderheid op de voorgrond, die bewijzen, dat de Heere God het onderhouden van Zijn Wet met zegen en voorspoed achtervolgt, maar ook hoe Hij tegenovergesteld het verlaten van Zijn instellingen met Zijn Goddelijke oordelen en eindelijk met Zijn tijdelijke verwerping straft.

Het eerste Boek laat zich in twee delen verdelen.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1-11) geeft genealogische overzichten vanaf de dagen van de Schepping, en van de stammen van Israël.

Het tweede deel (Hoofdstuk 10-29) beschrijft ons de regering van de koningen David en Salomo.

Onmiskenbaar is het einddoel van de Schrijver, om zijn tijdgenoten de geschiedenissen van de voorgeslachten als een spiegel voor te houden, opdat deze, door die geschiedenissen geleerd, zich vast mogen houden aan de Heere en Zijn inzettingen, zoals de gewijde dichter van Psalm 78 het ook al reeds had uitgesproken (Psalm 78: 5-8).

HOOFDSTUK 1

GESLACHTSREGISTER VAN DE PATRIARCHEN TOT OP JAKOB

I. Vs. 1-23. Voor de geschiedenis van het Oud-Testamentische volk van God, van het punt af tot waar de boeken van de Koningen haar gebracht hebben, en door de boeken Ezra en Nehemia verder voortgezet wordt, stellen de beide boeken van de Kronieken de ganse vroegere geschiedenis van de stamvaders van het menselijke geslacht voor tot op de gebeurtenis, waarmee daarna het Boek Ezra weer begint, tot op de terugkeer van de Joden uit de Babylonische gevangenschap; deels stippen zij die aan in korte omtrekken, deels stellen zij ons die nog eenmaal uitvoeriger voor, wanneer zij er een bijzonder doel mee hebben. Die omtrekken bestaan uit een reeks van genealogieën of geslachtsregisters, waarbij het ons, de lezers van de tegenwoordige tijd, slechts gedeeltelijk lukt, om die stroeve namen een plaats te geven in de geschiedkundige stroom, maar waaraan de lezers, waarvoor zij in de eerste plaats bestemd waren, steun en stof genoeg bezaten, om zich uit de zuivere aanstippingen een rijk geschiedkundig verleden te scheppen; want zulke geslachtsregisters zijn voor de Oosterlingen levende zaken, een galerij van familie-portretten, waaraan steeds een verse herinnering verbonden is. Het eerste van deze geslachtsregisters, voorkomend in onze afdeling, bevat 10 leden van Adam tot Noach en diens 3 zonen, met een overzicht van de zeventig wereldvolken, die van deze zonen afstamden.

1. Adam 1), de eerste mens, aan wie God ter voortplanting van het menselijk geslacht Eva tot gezellin gaf, verwekte, na Abels vermoording door zijn broeder Kaïn, in het jaar 130 na de schepping van de wereld, wederom een zoon, naar zijn beeld (vgl. Genesis5), Seth, deze 105 jaren daarna, Enos.

1) De Schrijver begint op oosterse wijze zijn geschiedenis ab ovo (met het ei, d.i. aan het begin), terwijl hij niet gelijk andere historische boeken een ander werk veronderstelt, maar het zijn als zelfstandige arbeid geeft, met de genealogie van de Patriarchen, die hij uit de reeds voorhanden canonieke literatuur en wel uit het 1e Boek van Mozes ontleent. Uitvoerigheid behoorde hier niet tot zijn doel; het was genoeg dat hij eenvoudig wees op de bekende berichten, die hij dan zo kort mogelijk bijeenvat.

In vs. 1-4 worden ons meegedeeld de tien vaderen vóór de zondvloed, zonder dat er bijgevoegd wordt, dat zij van elkaar zonen en de drie laatstgenoemden broeders waren. De Schrijver doet dit omdat hij weet, dat bij zijn lezers deze namen uit Genesis overbekend zijn.

2. Enos gewon in het negentigste jaar van zijn ouderdom Kenan, deze was 70 jaar oud en gewon Mahalal-el, die 65 jaar oud was, toen hij Jered gewon, en laatstgenoemde gewon op 162-jarige leeftijd, de hierna vermelde Henoch.

3. Henoch, de zevende van Adam (vs. 14) gewon, 65 jaar oud zijnde, Methusalah, en deze in het 187ste jaar van zijn ouderdom, Lamech.

4. Aan Lamech werd in het 182ste levensjaar, d.i. in het jaar 1056 na de schepping van de wereld, Noach geboren, maar Sem, Cham en Jafeth, Noach's drie zonen, waardoor na de zondvloed al het land bezet is, werden hem van het 500ste jaar van zijn leven af in deze volgorde geboren: Jafeth, Sem, Cham.

5. 1) De kinderen van Jafeth (vergelijk Genesis10: 1 vv.), waren deze zeven: Gomer, en Magog, en Madaï, en Javan, en Tubal, en Mesech, en Tiras.

1) Van vs. 5-23 worden opgesomd, volgens de volkerentafel in Genesis10, de geslachten, die van Noach's zonen afstammen.

6. En de kinderen van Gomer, de eerstgenoemde onder die zeven zonen, waren de volgende drie: Askenaz, en Difath, en Thogarma.

7. En de kinderen van Javan, de vierde onder Jafeths zonen, waren deze vier, Elisa en Tharsisa, de Chittieten en Dodanieten, tezamen dus 14 Jafethitische volken.

8. De kinderen van Cham, de jongste onder Noach's zonen, warenvier: Cusch en Mitsraïm, Put en Kanaän.

9. En de kinderen van Cusch, de eerstgenoemde zoon van Cham, waren vijf: Sheba, en Havila, en Sabta, en Raëma, en Sabtecha; en de kinderen van Raëma, de vierde onder Cusch zonen, waren deze twee: Scheba en Dedan.

10. Cusch nu had, behalve genoemde stamvaders van Ethiopische volken, ook een in de oudste geschiedenis bijzonder op de voorgrond tredende persoonlijkheid onder zijn nakomelingen; want hij gewon Nimrod, die begon geweldig te zijn op aarde: deze stichtte het eerste op geweld gevestigde wereldrijk, maar komt bij de telling van de Chamitische volken niet verder in aanmerking.

11. En Mitsraïm, Chams tweede zoon, gewon de Ludieten, en de Anamieten, en de Lehabieten en de Naftuchieten.

12. En de Pathrusieten, en de Casluchieten (waaruit de Filistijnen zijn voortgekomen), en de Cafthorieten.

13. Kanaän nu, Chams jongste zoon, gewon Zidon, zijn eerstgeborene, en de tien volgenden: Heth,

14. En de Jebusiet, en de Amoriet, en de Girgasiet,

15. En de Heviet, en de Arkiet, en de Siniet,

16. En de Arvadiet, en de Zemariet, en de Hamathiet, tezamen 30 Chamitische volken.

17. De kinderen van Sem, de middelste en in de geschiedenis van het Godsrijk het meest op de voorgrond tredende zoon van Noach, waren deze vijf: Elam, en Assur, en Arfachsad, en Lud, en Aram, en de kinderen van Aram zijn de volgende vier: Uz, en Hul, en Gether, en Mesech.

18. Arfachsad nu, de voornaamste onder Sem's zonen, op wie wij bij de volgende Genealogie (vs. 34 vv.) nog eenmaal terugkomen, gewon Selah, en Selah gewon Heber.

19. Aan Heber nu zijn twee zonen geboren: de naam van de ene was Peleg, d.i. verdeling, omdat in zijn dagen het aardrijk, de bevolking der aarde, ten gevolge van de Babylonische spraakverwarring, verdeeld is (aan hem knoopt zich de andere geslachtsreeks vs. 24 aan), en de naam van zijn broeders, met wie wij hier alleen te doen hebben, was Joktan, of Joktean.

20. En Joktan gewon Almodad, en Selef, en Hazarmaveth, en Jerah,

21. En Hadoram, en Uzal, en Dikla, of Dikela,

22. En Ebal of Obal, en Abimaël, en Scheba,

23. En Ofir, en Havila, en Jobab. Al deze, dertien, waren zonen van Joktan, zodat dus tezamen 26 Semitische volken in deze geslachtsrij zijn te tellen.

II. Vs. 24-54. Het tweede geslachtsregister, nog eenmaal met Sem beginnend, voert insgelijks door 10 leden de reeks tot op Abraham, de stamvader van het volk van God; maar van daar af rangschikt zich de opgave niet meer rondom de stamboom van dit volk, maar de zijtakken van het Abrahamitische geslacht, die insgelijks 70 volkeren tellen, worden afzonderlijk voorgesteld, waarbij in een aanhangsel een opgave van de koningen en stamvorsten van Edom komt.

24. 1) De stamvaders van die tak van de Semieten, die door God tot voorwerp van zijn keuze en tot drager van de belofte bestemd werd, zijn in volgorde deze (vgl. Genesis11: 10 vv.): a) Sem, Arfachsad, Selah,

a) Luk.3: 36

1) In vs. 24-27 hebben wij weer als in vs. 1-4 een opsomming van de vaderen, van Sem tot Abraham, zonder vermelding van hun ouderdom, alleen als zoon van Terah Abram genoemd wordt, omdat uit hem het volk van de Israëlieten afstamt.

27. Abram: in het jaar 2008 na de schepping van de wereld, of 1997 vóór Christus geboren, die is, zoals hij later met betrekking tot zijn roeping door de Heere genoemd werd (Genesis17: 5) Abraham.

28. 1) De kinderen van Abraham waren Izaak, die uit de vrije, door de belofte, geboren werd, en Ismaël, uit de dienstmaagd, naar het vlees geboren (Gal.4: 22 vv. Genesis16: 15 vv. 21: 2 vv.)

1) In vs. 28-34 hebben we de vermelding van de zonen van Abraham uit Sarah, Hagar en Ketûra. Izaak als de zoon van de belofte wordt het eerst genoemd. Uit vs. 19, dat zeker een woordelijke aanhaling is van Genesis9: 25, mag worden opgemaakt, dat de Schrijver Genesis gekend heeft.

29. Dit zijn hun geboorten, Abrahams gezamenlijke nakomelingen, maar zo, dat in dit hoofdstuk nog afgezien wordt van Jakob's of Israël's nakomelingen, waarmee wij van Hoofdstuk 2 in het bijzonder te doen hebben; thans wijzen wij op de nakomelingen van Ezau (vs. 35 vv.), en die van Abraham uit zijn bijvrouw Ketûra (vs. 32,33); de eerstgeborene van Ismaël was (zie Genesis25: 12 vv.), Nebajoth, en diens andere zonen, die stamvaders van Arabische geslachten werden, zijn: Kedar, van Adbeël, en Mibsam.

30. Misma en Duma, Massa, Hadad of Hadar, en Thema.

32. De kinderen nu van Ketûra, Abrahams bijvrouw (Genesis25: 1 vv.) waarvan de andere zijtak van het Abrahamitische geslacht, die insgelijks van de belofte werd uitgesloten, wij hier terloops beschouwen zijn de volgende zes: die genoemde Ketûra baarde hem in zijn echt ter linkerhand: Zimran, of Zimron, en Joksan, en Medan, en Midian, en Isbak, en Suah. En de kinderen van Joksan, de tweede onder de zo even genoemde zonen waren Scheba en Dedan.

33. De kinderen van Midian nu, de vierde zoon van Ketûra, waren Efa, en Efer, en Henoch, en Hanoch, en Abida, en Eldaä. Die allen, zes zonen en 2 tot 5 kleinzonen waren, zonder de in Genesis25: 3 vermelde 3 achterkleinzonen ook te rekenen, zonen van Ketûra.

34. Abraham nu gewon, behalve zijn bijzoon Ismaël van Hagar (vs. 29 vv.) en de zes bijzonen van Ketûra (vs. 32 vv.) als de eigenlijke zoon van de belofte, Izaak. De zonen van Izaak waren Ezau en Jakob, of, zoals hij met zijn door God gegeven naam (Genesis32: 27 vv.) genoemd werd, Israël.

35. 1) En de kinderen van Ezau, wie de belofte ontviel, en wiens nakomelingen wij dus bij het voor ons liggend geslachtsregister meetellen moeten, waren: (Genesis36: 1 vv.) Elifaz van Ada, Rehuëlvan Basmath, en Jehus van Aholibama, en Jaëlam, en Korah, de beide laatsten insgelijks van Aholibama.

1) In vs. 35-42 worden genoemd de nakomelingen van Ezau, terwijl in vs. 43-50 de koningen en in vs. 51-54 de stamvorsten van Edom worden genoemd.

36. De kinderen van de eerstgenoemde Elifaz waren: Theman, en Omar, Zeli, en Gaëtham, Kenaz en van Thimna, zijn bijwijf (Genesis36: 12) nog een zesde zoon en Amalek.

37. De kinderen van Rehuël, Ezau's tweede zoon, waren Nahath, Zerah, Zamma en Mizza.

37. De kinderen van Rehuël, Ezau's tweede zoon, waren Nahath, Zerah, Zamma en Mizza.

38. De kinderen van Seïr nu, de Horiet, die met zijn geslacht vóór dat van Ezau het land van de Edomieten bezette, en daarna tot diens geslacht geteld werd (Genesis36: 20 vv.), waren Lotan, en Sobal, en Zibeon, en Ana, en Dison, en Ezer, en Disan.

39. De kinderen van Lotan nu, de eerste onder deze Seïrieten of Horieten, waren Hori en Homam, of Heman; en de zuster van Lotan was Timna, het bijwijf van Elifaz (vs. 36 1.36).

40. De kinderen van Sobal, de tweede Seïriet, waren Aljan, of Alwan, en Manahath, en Ebal, Sefi en Onam: en de kinderen van Zibeon, de derde waren Aja en Ana.

41. De kinderen van Ana, de vierde, waren Dison, en diens zuster Aholibama, die Ezau zich als vrouw nam (Genesis36: 28),en Esban en Jithran, en Cheran.

42. De kinderen van Ezer, de zesde, waren: Bilhan, en Zaävan, en Jaäkan of Akan. De kinderen van Disan, de zevende, waren Uz en Aran.

Zoals Noach's nakomelingen zich in de drie takken: Sem, Cham en Jafet verdelen, zo die van Abraham in de drie geslachten van Izaäk, Ismaël en de zonen van Ketûra. Zoals nu verder de drie takken van de Noachieten zonder nog het uitverkoren geslacht van Sem mee te rekenen (vs. 24 vv.) in 70 volkeren zich uitspreiden (14 Jafethitische, 30 Chamitische en 26 Semitische volkeren vs. 5 vv. 8 vv. 17 vv.) zo verdelen de hier beschouwde Abrahamieten zich in 70 stammen, terwijl het uitverkoren geslacht van Jakob of Israël op zichzelf staat: 2 zonen van Abraham, 12 zonen van Ismaël, 6 zonen en 10 kleinzonen van Ketûra, 2 zonen van Izaäk, 5 zonen en 10 kleinzonen van Ketûra, 2 zonen van Izaäk, 5 zonen en 15 en 10 kleinzonen van Ezau, met 7 zonen en 19 kleinzonen van Seïr. Wij zien, dat men er zich reeds in de tijd, waarin de vervaardiger van ons Boek leefde, op toelegde, om orde en betrekking te brengen in de reeksen van de uit de oudste tijd overgeleverde namen en wel door nauwkeurig verband tussen de getallen op te sporen, die op een bijzondere keuze van de goddelijke Voorzienigheid in de ontwikkeling van de geschiedenis wezen.

43. Dit nu zijn, om aan de opgave van de stamvaders van Edom ook die van zijn koningen en stamvorsten als aanhangsel toe te voegen, de koningen, die, zoals reeds in Genesis36: 31 vv. bericht werd, geregeerd hebben in het land van Edom, eer er een koning regeerde over de kinderen van Israël: Bela, de zoon van Beor, en de naam van zijn stad was Dinhaba.

44. En Bela stierf, en Jobab, door de hoofden van de stammen gekozen, regeerde in zijn plaats, een zoon van Zera, van Bozra,

45. En Jobab stierf; en Husam, uit het land van de Themanieten, regeerde in zijn plaats.

50. Toen Baäl-Hanan stierf, regeerde Hadad in zijn plaats, of Hadan, ten tijde, toen de kinderen van Israël na hun 40-jarige zwerftocht door de woestijn naar het land Kanaän opbraken een vrije doortocht door Edom begeerden; en de naam van zijn stad was Pahi of

Pahu; en de naam van zijn huisvrouw was Mehatabeël, de dochter van Matred, dochter van Mee-zahab.

51. Toen Hadad stierf, werden vorsten in Edom, die dat land weer naar de wijze van de oude aristocratische stamverdeling regeerden, de vorst van 1) Timna, de vorst van Alja, de vorst van Jetheth.

54. De vorst van Magdiël, de vorst van Iram. Deze waren de vorsten van Edom, genoemd naar de zetel van de stam van hun geslacht.

Hun namen stemmen met Genesis36: 40-43 overeen. Maar het opschrift en het onderschrift luiden in Genesis anders als in de Kronieken. Hier luidt het opschrift: "En zo werden de vorsten van Edom" en het onderschrift: "Deze zijn de vorsten van Edom," waardoor men geneigd kon zijn om de opgetelde 11 namen voor eigennamen van de vorsten te houden. Maar met deze opvatting laat zich reeds het voorkomen van twee vrouwennamen (Timna en Aholibama), zowel als ontwijfelbare plaatsnamen als Ela, Pinon, Theman en Mibzar niet verenigen. En vergelijken wij hiermee het op- en onderschrift in Genesis, zo kondigt het opschrift daar de namen aan als: "de vorsten van Edom, naar hun plaatsen, met hun namen" en het onderschrift luidt: "de vorsten van Edom, naar hun woonplaatsen in het land van hun bezitting." Daarmee is ontwijfelbaar zeker gezegd, dat de opgetelde namen niet persoonsnamen zijn, maar de namen van de woonplaatsen van de vorsten, waarnaar zij ook genoemd pleegden te worden..

Van Edom, niet van Ezau, omdat dit niet alleen de naam van het volk, maar ook van het land was geworden.

HOOFDSTUK 2

ZONEN VAN JAKOB EN JUDA

III. Vs. 1-55. Het derde geslachtsregister begint met de nakomelingen van de vroeger (Hoofdstuk 1: 34) buiten beschouwing gelaten twee zonen van Jakob of Israël, de erfgenaam van de verlossing, en stelt vooreerst diens 12 zonen als grondvesters van de 12 stammen van het uitverkoren volk voor (vs. 1 en 2); maar daarna gaat het nader over tot de nakomelingen van Juda, die wederom in Israël tot drager van de belofte, of tot de stam verkoren werd, waaruit de Messias moest voortkomen, en geeft andermaal 70 van zijn nakomelingen bij name op (vs. 2-33), terwijl het in een naschrift 13 geslachten van de Egyptische knecht optelt (vs. 34-41). Ten slotte volgt dan nog een aanhangsel van meer aardrijkskundige inhoud in twee delen, waarvan het eerste (vs. 42-49) de woonplaatsen van de ene reeks van Juda's nakomelingen voorstelt, en het andere (vs. 50-55) de woonplaatsen van een tweede reeks van deze nakomelingen.

1. Deze zijn de kinderen van Israël, die hem uit zijn twee vrouwen en haar beide dienstmaagden geboren werden: Ruben, Simeon, Levi en Juda, Issaschar en Zebulon van Lea.

2. Dan 1) van Rachels dienstmaagd Bilha; Jozef en Benjamin van Rachel; Nafthali insgelijks van Bilha; Gad en Aser, van Zilpa, Lea's dienstmaagd (vgl. Genesis35: 23-26).

1) In vs. 1 hebben we de zonen van Lea, in vs. 2 die van Rachel, maar Dan, de eerste zoon van Bilha, Rachel's dienstmaagd, wordt nog vóór Rachel's eigen zonen geplaatst, omdat zij hem als haar eigen zoon beschouwde (Genesis30: 3-6).

3. De kinderen van Juda, de belangrijkste van deze twaalf zonen, vanwege de belofte (Genesis49: 8 vv.), zijn Er, en Onan, en Sela; drie zijn er hem geboren van de dochter van Sua (Genesis38: 1 vv.), de Kanaänitische, bij haar naam niet nader bekend; en Er, de eerstgeborene van Juda, was kwaad in de ogen van de Heere; daarom doodde Hij, de Heere, hem, nam hem door een vroegtijdige dood weg, vóórdat zijn vrouw Thamar zwanger werd.

4. Maar Thamar, a) zijn (Juda's) schoondochter, baarde hem, terwijl zij naar het toen geldende recht van het Leviraats-huwelijk zijn omhelzing door list verkreeg, de tweelingzonen Perez en Zerah. Al de zonen van Juda waren vijf.

a) MATTHEUS.1: 3

5. De kinderen van Perez, die door zijn doorbreken het eerstgeboorterecht boven zijn broeder verkregen had, waren Hezron en Hamul (Genesis46: 12).

6. En de kinderen van Zerah waren Zimri en Ethan, en Heman, en Chalcol, en Dara 1). Deze allen zijn vijf.

1) Of deze allen zonen of kleinzonen, of nog verdere nakomelingen van Zerah zijn geweest, kan niet uitgemaakt worden. Hoogstwaarschijnlijk zijn alleen Zimri, Chalcol en Dara zonen of kleinzonen geweest en de beide anderen, Ethan en Heman, familieleden uit latere geslachten.

7. En de kinderen van Charmi, de zoon van de in het vorige vers in de eerste plaats genoemden Zimri, waren Achar 1), oorspronkelijk Achan geheten, de beroerder van Israël, die zich aan het verbannene vergreep, en daarom later aldus genoemd werd (Joz.7: 26 7.26).

1) Achar, niet Achan, om reeds door deze naam te beduiden, dat hij een beroerder van Israël was geweest.

8. De kinderen van Ethan nu, de tweede onder vs. 6 genoemde zonen, waren Azaria, overigens niet nader aangeduid.

De wijze om ook daar van nakomelingen in het meervoud te spreken, waar slechts één persoon wordt aangeduid, is in geslachtsregisters zeer gebruikelijk (vs. 31; Hoofdstuk 24: 17. Genesis46: 23)..

9. En de kinderen van Hezron, de eerstgeborene van Perez (vs. 5), die hem geboren zijn, en de stamvaders van de drie grote geslachten geworden zijn, waarin zijn nakomelingschap zich verdeelt, waren Jerahmeël, en Ram, en Chelubaï (1Ch 2: 49).

10. Ram nu, die ofschoon de tweede geborene, toch de gewichtigste onder de drie is, gewon Amminadab (Exod.6: 23), en Amminadab gewon Nahesson, de vorst van de kinderen van Juda (onder Num.1: 7; 2: 3; 7: 12).

a) Ruth 4: 19 MATTHEUS.1: 3,4

11. En Nahesson gewon Salma, de latere echtgenoot van Rachab (Jos 6: 25), en Salma gewon door een van zijn nakomelingen (zie Ruth 4: 21 vv.) Boaz.

12. En Boaz gewon bij Ruth Obed, en Obed gewon, door zijn bij name niet nader bekende zoon, Isaï.

13. En Isaï gewon Eliab, zijn eerstgeborene, en Abinadab, de tweede, en Simea, de derde.

14. En Nethaneël, de vierde, Raddaï, de vijfde.

16. En hun zusters, de dochters van hun moeder bij haar eerste man Nahas (1 Samuel 16: 10), waren Zerûja en Abigaïl. De kinderen nu van Zerûja waren Abisaï, en Joab, en Asael; drie, bekend als David’s krijgshelden.

17. En Abigaïl baarde buiten echt, Amasa; (2 Samuel .17: 25; 19: 13; 20: 4 vv. vader van deze Amasa was Jether, een Ismaëliet.

18. Kaleb nu, kleinzoon of achterkleinzoon van de in vs. 9 genoemden Chelobaï; (1Ch 2: 49), de naast Ram meest belangrijke zoon, d.i. stamvader van het geslacht van Hezron, gewon kinderen uit Azuba, zijn eerste vrouw, en uit Jerioth, de tweede, van wier zonen later in vs. 42 vv. sprake zal zijn. En de zonen van deze eerste vrouw Azuba zijn deze: Jeser, en Sobab en Ardon 1).

1) De Peschito en in navolging daarvan de Vulgata vertalen aldus: Kaleb nu, de zoon van Hezron, gewon kinderen uit Azuba, zijn vrouw, n.l. Jerioth. En de zonen hiervan zijn dezen: Jeser, en Sobab, en Ardon. In plaats van Ischa vrouw, lezen zij daar Ischto, zijn vrouw, en beschouwen dan Jerioth als de dochter, uit dit huwelijk verwekt.

Deze vertaling staat beter in verband met 19.

19. Toen nu Azuba gestorven was, zo nam zich Kaleb Efrath, d.i. de vruchtbare; die derde vrouw van Kaleb, baarde hem Hur, die Mozes' zwager werd, en met diens broeder Aäron een uitstekende plaats onder het volk innam (Ex 17: 10).

20. En Hur gewon Uri, en Uri gewon Bezaleël, de latere werkmeester bij de bouw van de tabernakel (Exod.31: 2; 35: 30).

21. Daarna, om hier ook van enige zijtakken van het geslacht van de Hezronieten (vs. 8), nog iets te zeggen, ging Hezron buiten huwelijk, in tot de dochter van Machir, de vader van Gilead (Nu 32: 41), en hij nam ze, nadat zij zwanger geworden was, toen hij zestig jaren oud was, en zij baarde hem Segub.

22. Segub nu gewon Jaïr; en hij had drieëntwintig steden in het land van Gilead, in het noordwestelijk deel van het Oost-Jordaanland, de zogenaamde Havoth-Jair of Jairs-gehuchten.

23. En hij nam later, waarschijnlijk in de eerste tijd van de Richters, Gesur en Aram, d.i. met de vlekken van Jaïr van deze (volgens een andere vertaling: Gesur en Aram, d.i. de Syriërs in de noordelijk daarvan gelegen landstreek Gesur (Joz.13: 13. 2 Samuel .3: 3) namen hun de nakomelingen van Jaïr, de vlekken van Jaïr weg), met Kenath en haar onderhorige plaatsen, het andere deel van het vroegere Basan, dat aan een zijtak van hetzelfde geslacht, aan Nobah, was toegevallen (De 3: 15), zestig steden, totdat dertig ervan door de richter Jaïr werden heroverd (Richteren 10: 3 vv.). Deze allen, die Jaïr met Nobah, die tezamen het land Basan tot aan de Jordaan bezaten (Joz.19: 34 MATTHEUS.19: 2), zijn zonen van Machir, de vader van Gilead, die bij de genealogie van Hezron in aanmerking komen, want Gileads nakomelingen zelf behoorden tot het geslachtsregister van Manasse (Hoofdstuk 8: 14 vv.) en ontvingen hun erfenis in het Westjordaanland. (Nu 36: 4).

24. En na de dood van Hezron, die stamvorst was in Kaleb-Efratha 1), in het noordelijke, in de richting Efratha of Bethlehem gelegene, en later naar Kaleb en diens vrouw Efrath genoemde deel van de landstreek Kaleb, heeft Abia, Hezrons derde huisvrouw (vgl. vs. 9 en

21), hem ook, als posthumus gebaard Aschur, de vader van Thekoa 1), de grondlegger van de stad Thekoa, 2 uren zuidelijk van Bethlehem (2 Samuel 2: 1).

1) Deze uitdrukking is duister. Volgens 1 Samuel .30: 14 heet een deel van de vlakte van Juda Negeb-Caleb, omdat dit tot het geslacht van Kaleb behoorde. Daarmee overeenkomstig kon ook wel de stad of plaats, waar Kaleb met zijn vrouw Efrath woonde, Kaleb-Efratha genoemd worden, wanneer Efrath deze plaats als huwelijksgift Kaleb had toegebracht, zoals een soortgelijk geval gemeld wordt in Joz.15: 18. Efrath of Efratha was de oude naam van Bethlehem en met deze hangt de naam van de vrouw van Kaleb ongetwijfeld samen; vermoedelijk werd zij naar haar geboortegrond zo genoemd. Is dit vermoeden gegrond, dan moet Kaleb-Efratha Bethlehem zijn.

25. De kinderen van Jerahmeël nu, de eerstgeborene van Hezron, die echter naar zijn rang in het bestuur over de stam Juda als de derde telt, waren dezen, eerst van zijn eerste vrouw: de eerstgeborene was Ram, niet te verwarren met de gelijknamige broer van zijn vader (vs. 9),daartoe Buna, en Oren, en Azem, en 1) Ahia.

1) Vóór de laatste naam Ahia ontbreekt in de grondtekst het verbindingswoord "en; " waarschijnlijk is Ahia de naam van de eerste vrouw, zodat wij moeten lezen: van Ahia", zodat slechts 4 zonen geteld moeten worden, zoals ook de Syrische en Griekse vertaling doen, (welke laatste het woord in de betekenis van "zijn broeder" opvat). Dit vermoeden heeft te meer grond, omdat in het volgende vers van een andere vrouw sprake is.

26. Jerahmeël had nog een andere vrouw, welker naam was Atara; zij was de moeder van Onam.

31. En de kinderen aan Appaïm waren Jeseï (1Ch 2: 8), en de kinderen van Jeseï waren Sesan; en de kinderen van Sesan waren een dochter met name Achlaï, en deze werd, omdat hij geen zonen had (vs. 34), de erfdochter (Num.27: 1 vv.).

32. En de kinderen van Jada, de broeder van Sammaï (vs. 28), waren Jether en Jonathan; en Jether is gestorven zonder kinderen.

34. En Sesan, van wie in vs. 31 gesproken werd, had geen zonen, maar dochters, ten minste de ene Achlaï, waarmee wij hier te doen hebben. En Sesan had een Egyptische knecht, wiens naam was Jarha 1).

1) Dit zal ongetwijfeld nog in Egypte hebben plaats gehad. Aldaar zal Sesan een Egyptischen jongen tot zoon hebben aangenomen, waaraan hij zijn erfdochter Achlaï ten huwelijk gaf. De nakomelingen toch van dezen brengen ons in de periode van de Richteren.

36. Attaï nu gewon Nathan, niet te verwarren met de Profeet van die naam ten tijde van koning David, en Nathan gewon Zabad. Deze Zabad niet te verwarren met hem, die onder koning Salomo leefde.

38. En Obed gewon Jehu, niet te verwarren met de koning van Israël van diezelfden naam, en Jehu gewon Azaria.

39. En Azaria gewon Helez, en Helez gewon Elasa.

39. En Azaria gewon Helez, en Helez gewon Elasa.

42. De kinderen van Kaleb nu, de kleinzoon van Chalubai (1Ch 2: 18" en "1Ch 2: 49), de broer van Jerahmeël (vs. 9), zijn: Mesa, zijn eerstgeborene, (die is de vader van Zif) de grondlegger van de stad van die naam, 1 3/4 uur zuidoostelijk van Hebron (Joz.15: 55),en, behalve hem behoren tot deze geslachtslijst, de kinderen van Maresa, de vader van Hebron 1), welke eerstgenoemde met zijn geslacht in Maresa (Joz.15: 44), drie mijlen noordwestelijk van Hebron zich vestigde, terwijl de laatste de grondlegger van Hebron zelf is (2 Samuel 2: 1).

1) Anderen, zoals Keil, lezen: de kinderen van Mesa (in plaats van Maresa) waren Abi-Hebron. Het woord vader wordt dan onvertaald gelaten en bij Hebron gevoegd als een samengestelde naam.

43. De kinderen van Hebron nu waren Korah, en Tappûah (Joz.15: 34), en Rekem (Joz.18: 27), en Sema.

45. De kinderen van Sammaï nu waren Maon, wiens stad in de woestijn Juda lag (Joz.15: 55); en Maon was de vader, grondvester, van Beth-Zur, naar wie insgelijks een stad genoemd is (Joz.15: 58).

45. De kinderen van Sammaï nu waren Maon, wiens stad in de woestijn Juda lag (Joz.15: 55); en Maon was de vader, grondvester, van Beth-Zur, naar wie insgelijks een stad genoemd is (Joz.15: 58).

46. En Efa, het een bijwijf van Kaleb, baarde Haran; zijn stad van die naam in Juda is onbekend, en Moza, wiens stad ook onbekend is, niet te verwarren met Moza in de stam Benjamin (Joz.18: 26), en Gazez, wiens stad insgelijks niet nader bekend is; en Haran gewon Gazez, deze was dus eigenlijk slechts de kleinzoon van Efa.

47. De kinderen van Jochdaï, misschien een tweede bijwijf van Kaleb, nu waren Rechem en Jotham, en Gesan, en Pelet en Efa, en Saäf, gezamenlijk niet nader te verklaren, ofschoon gedeeltelijk elders nog voorkomende namen.

49. En de huisvrouw van Saäf, te onderscheiden van een andere zoon van Kaleb, die dezelfde naam voerde (vs. 47),de vader van Madmanna, de grondlegger van een ook in Joz.15: 31 vermelde stad, baarde Seva, de vader van Machbena, een stad van deze naam komt elders niet voor, en de vader van Gibea, misschien de grondlegger van de in Joz.15: 57 vermelde plaats Gibea (Jud 19: 13); en de dochter van Kaleb was Achsa 1), (zoals ook uit Joz.15: 16 vv. Richteren 1: 12 vv. blijkt), en bracht aan haar man Othniël de stad Debir aan.

1) Hieruit blijkt duidelijk, dat Kaleb, die in ons Hoofdstuk zo uitvoerig vermeld wordt, een en dezelfde persoon is met die bekende Kaleb, die een van de Israëlitische verspieders was en zijn erfdeel in en bij Hebron ontving (Num.13: 2 vv. en Joz.14: 6 vv.); want met de andere uitleggers hem van deze Kaleb te onderscheiden, en aan te nemen, dat hij insgelijks een dochter Achsa gehad heeft, zou toch een gedwongen verklaring zijn. Maar de Kaleb, uit de geschiedenis van de verspieders heet daar bestendig een zoon van Jefunne (vv. Hoofdstuk 4: 15), terwijl onze Kaleb door de aanduiding: "de broeder van Jerahmeël" (vs. 42) als zoon van Hezron en als enerlei met Chalubai (vs. 9) voorkomt. Dat geen van beide het geval kan zijn, blijkt ook reeds daaruit, dat de verspieder Kaleb in het jaar 1520 vóór Christus geboren is (Joz.14: 7 vv.), maar Hezrons geboorte daarentegen, omstreeks het jaar 1687 vóór Christus plaats had. Wij moeten dus aannemen, dat tussen Chalibai (vs. 9) en Kaleb (in vs. 18 en 42) in het algemeen onderscheid bestaat, naardien de eerste Jefunne tot zoon of kleinzoon had, die later Kaleb verwekte; maar dat nochtans Chalubai niet voor de vorst van het tweede geslacht van de Ezronieten te houden is, maar diens beroemd geworden kleinzoon of achterkleinzoon Kaleb, en dat dus de in vs. 42 van de laatste gebruikte uitdrukking, "broer van Jerahmeël," niet in lichamelijke, maar in genealogische zin te verstaan is. Daarom laat zich ook niet juist meer aangeven, hoeveel van de in vs. 18 vv. en vs. 42 vv. opgenoemde zonen aan Kaleb zelf toebehoren, en die alleen in zijn geslacht zijn overgedragen. Het Is ook in het algemeen waar, dat al deze genealogische aanwijzingen voor onze tijd veel duisters bevatten; vooral is het duidelijk dat er ook geografische betrekkingen in het spel komen, die wij in bijzonderheden niet kunnen aanduiden..

50. Dit waren, om hier, waar wij met geografische aanduidingen te doen hebben, het gezegde aan vs. 19 te verbinden, de kinderen van Kaleb, de zoon van Hur, de eerstgeborene van zijn vrouw Efrata, die hij na de dood van Ahuba nam; Sobal, de vader, grondlegger van Kirjath-Jearim, deze, wiens stad 3 uren noordwestelijk van Jeruzalem gelegen was (Joz.15: 60), is dan weer Hur’s zoon.

51. Evenzo Salma, de stamvader van de Bethlehemieten, en Haref, de vader van Beth-Gader, de grondlegger van Gader (Joz.12: 13).

52. De kinderen van Sabol, de vader de grondlegger van Kirjath-Jearim (vs. 50), waren Haroë en Hazi-hammenuchot.

53. En de geslachten van Kirjath-Jearim, die het geslacht van Sobal zelf uitmaakten, waren de Jithrieten (2 Samuel .23: 38), en de Futhieten, en de Sumathieten, en de Misraieten; van dezen van deze geslachten van de stad Kirjath-Jearim zijn uitgegaan de Zoraïeten en de Esthaolieten, de bewoners van de beide steden Zarea en Esthaol, nadat deze door de oorspronkelijk daar gevestigde Danieten waren verlaten (Jud 18: 12).

54. De kinderen van Salma, de tweede zoon van Hur (vs. 51), waren eensdeels, zoals reeds opgemerkt is, de Bethlehemieten en anderdeels de Netofathieten, bewoners van de stad Netofa (2 Samuel .23: 28), verder de bewoners van Athroth, Beth-Joab, te onderscheiden van Ataroth Adar (Joz.16: 2,5),en de helft van de Manathieten en de Zorieten, de bewoners van de andere op de stad Zarea aangelegen helft van de in vs. 52 genoemde landstreek Manuchoth.

55. En de insgelijks tot de nakomelingen van Salma behorende huisgezinnen, of geslachten van schrijvers, die te Jabez, een overigens niet nader bekende stad in Juda woonden, en op zichzelfn een gilde van geleerden vormden, zijn de Tirathieten, de Simeathieten, de Suchathieten: (misschien zijn die drie woorden op te vatten als afdelingen van het gilde, zoals de Vulgata doet: de zangers, de nazangers, en de tentbewoners); deze zijn de in Richteren 1: 16; 3,11, 17. 1 Samuel .15: 6; 27: 10 vermelde Kenieten, die gekomen zijn, afstammen van Hammath, de vader van het huis van Rechab, en grootvader van die Jonadab, aan wie in 2 Koningen .10: 15,36 herinnerd werd.

Terwijl vs. 19 en 20 aantonen de betrekking tussen Kaleb met Bezaleël, een beroemde man uit de voortijd, spreken vs. 50 vv. van een nederzetting van Kalebs nakroost in een streek, die in de geschiedenis van Israël van grote betekenis was; want daarin lag de oude Gibeonietenstad Kirjath-Jearim, die een tijd lang bewaarster van de Bondskist was geweest (1 Samuel .6: 21 vv.), en de stad van David, Bethlehem; wij kunnen het belang, dat de Kroniekschrijvers in de mededeling van deze berichten stelden, wel vermoeden, al zijn wij ook weinig in staat dit uit hunnen inhoud op te maken.

HOOFDSTUK 3

REGISTER VAN DE KONINGEN VAN JUDA

IV. Vs. 1-24. De heilige Schrijver komt thans in de vierde genealogie, op het geslacht, dat hij reeds bij de vroegere genealogieën in het oog had, maar immer slechts voortgezet heeft tot aan de knopen, waarbij zich zijlijnen als zoveel takken van de hoofdstam afzonderden. Deze hoofdstam wil hij eerst afhandelen, dat is het geslacht van David. Hij stelt nu het koninklijke huis van deze drager van de Goddelijke belofte ons in zijn nakomelingen voor ogen, tot na de terugkeer uit de Babylonische ballingschap, en besluit daarmee de eerste helft van zijn geslachtsregisters, die tezamen een tijdruimte van omstreeks 3400 jaren insluiten.

1. Dezen nu waren de kinderen van David, die hem te Hebron, zijn eerste residentie, zolang hij alleen over de stam Juda regeerde (2 Samuel .3: 2 vv.) geboren zijn; de eerstgeborene Amnon, van Ahinóam, de Jizreëlitische (1 Samuel .25: 43, 27: 3: de tweede Daniël, in 2 Samuel .3: 3 Chileab geheten, van Abigaïl, de Karmelitische (1 Samuel .25: 42).

2. De derde Absalom, de zoon van Maächa, de dochter van Thalmaï, de koning te Gesur (2 Samuel .13: 37); de vierde Adonia, de zoon van de niet nader bekende Haggith.

3. De vijfde Sefatja, van Abital; de zesde Jithream, van zijn huisvrouw Egla.

Deze toevoeging bij de laatsten naam, "zijn huisvrouw" dient alleen om aan de opgenoemde reeks van Davids vrouwen een behoorlijk slot te geven; volstrekt moet men daaruit niet afleiden dat Egla Davids voornaamste gemalin was, zodat men onder die naam Michal zou moeten verstaan, zoals ook de Rabbijnen menen (1 Samuel .18: 20 vv.; 25: 44. 2 Samuel .3: 13 vv.).

4. Deze zes hier opgegeven zijn hem te Hebron geboren; want hij regeerde daar zeven jaren en zes maanden (van 1055-1048 voor Christus); en drieëndertig jaren regeerde hij te Jeruzalem 1) van 1048-1015; (zie 1 Samuel .2: 11; 5: 5).

1) Aan de slotformule: zes zijn hem enz. is de opmerking toegevoegd, hoe lang David in Hebron en in Jeruzalem geregeerd heeft, om tot overgang te dienen voor het opsommen van de volgende rij zonen, die hem te Jeruzalem zijn geboren..

5. Deze nu zijn hem te Jeruzalem geboren (Hoofdstuk 15: 3 vv. 2 Samuel .5: 13 vv. Simea, of Samma, en Sobab, en Nathan, en Salomo; deze vier zijn van Bath-Sua, of Bath-Seba (2 Samuel .11: 3), de dochter van Ammiël, of Eliam (2 Samuel 15: 31).

5. Deze nu zijn hem te Jeruzalem geboren (Hoofdstuk 15: 3 vv. 2 Samuel .5: 13 vv. Simea, of Samma, en Sobab, en Nathan, en Salomo; deze vier zijn van Bath-Sua, of Bath-Seba (2 Samuel .11: 3), de dochter van Ammiël, of Eliam (2 Samuel 15: 31).

6. Daartoe Jibchar, en Elisama, of liever, Elisua, en Elifelet, de eerste van deze naam, die echter op jeugdige leeftijd stierf, en zijn naam op een later geboren broer (vs. 8) overbracht.

6. Daartoe Jibchar, en Elisama, of liever, Elisua, en Elifelet, de eerste van deze naam, die echter op jeugdige leeftijd stierf, en zijn naam op een later geboren broer (vs. 8) overbracht.

7. En Nogah, insgelijks vroeg gestorven, en Nefeg, en Jafia.

8. En Elisama, en Eljada, in Hoofdstuk 15: 7 Beëljada geheten, en Elifelet de IIde, negen, met de in vs. 5 vermelde vier zonen van Bath-Seba, tezamen dertien in Jeruzalem geboren zonen.

8. En Elisama, en Eljada, in Hoofdstuk 15: 7 Beëljada geheten, en Elifelet de IIde, negen, met de in vs. 5 vermelde vier zonen van Bath-Seba, tezamen dertien in Jeruzalem geboren zonen.

8. En Elisama, en Eljada, in Hoofdstuk 15: 7 Beëljada geheten, en Elifelet de IIde, negen, met de in vs. 5 vermelde vier zonen van Bath-Seba, tezamen dertien in Jeruzalem geboren zonen.

9. Deze allen zijn zonen van David, behalve de kinderen van de bijwijven (vgl. 2 Samuel .15: 16; 20: 3), en Thamar 1), een dochter van Maächa, bekend uit de geschiedenis (2 Samuel .13), was hun zuster, zodat het getal van de opgesomde kinderen van David in het geheel 20 was.

1) Dat Thamar hier alleen genoemd wordt als dochter van David, bewijst niet, dat de koning niet meer dochters heeft gehad. zij is alleen genoemd om haar lotgevallen en de ellende, die dientengevolge in David’s huis is voorgevallen.

10. Salomo’s zoon, bij de Ammonitische Naëma (1 Koningen .14: 21), de zoon van Davids opvolger op de koningstroon, nu was Rehabeam; zijn zoon, bij zijn bevoorrechte gemalin Maächa, de kleindochter van Absalom (2 Kronieken 11: 18 vv.), was Abia, of Abiam (1 Koningen .14: 31 vv.); zijn zoon was Asa (1 Koningen .15: 8 vv.); zijn zoon uit Azuba, een dochter van Silchi, was Josafat (1 Koningen .15: 24; 22: 41 vv.).

11. Zijn zoon was Joram (2 Koningen .8: 16 vv.); zijn zoon uit Athalia, de dochter van de Israëlitische koning Achab en diens vrouw Izébel, was Ahazia 1) (2 Koningen .8: 25 vv.), zijn zoon uit Zebja van Berséba, was Joas (2 Koningen .11: 1 tot 12: 21).

1) In vs. 10-16 worden de koningen uit het huis van David, die elkaar opvolgden tot op de Babylonische ballingschap, opgesomd met weglating van Athalia, omdat zij niet uit het geslacht van David was.

12. Zijn zoon, uit Joaddan van Jeruzalem, was Amazia (2 Koningen .14: 1 vv.); zijn zoon, uit Jecholia van Jeruzalem, was Azaria of Uzzia (2 Koningen .15: 1 vv.); zijn zoon uit Jerusa, een dochter van Zadok, was Jotham (2 Koningen .15: 32 vv.).

13. Zijn zoon was Achaz (2 Koningen .16: 1 vv.); zijn zoon was Hizkia, uit Abia, een dochter van Zacharia (2 Koningen .18: 1 vv.); zijn zoon uit Hefzi-bah was Manasse (2 Koningen .21: 1 vv.).

14. Zijn zoon uit Mesullemet, een dochter van Haruz van Jotba, was Amon (2 Koningen .21: 19 vv.); zijn zoon uit Jedida, een dochter van Adaja van Bozkath, was Josia (2 Koningen .22: 1 vv.).

15. De zonen van Josia nu, waarvan de oudste vroegtijdig stierf, terwijl de drie anderen naast de zoon van de tweede als de laatste koningen van het rijk op Davids stoel zaten (2Ki 23: 30),waren deze: de eerstgeborene Johanan (d.i. Johannes, God is genadig), de tweede Jojakim, oorspronkelijk Eljakim geheten, de derde Zedekia, in ouderdom de vierde (vgl. 2 Koningen .23: 31; 36: 24: 18), oorspronkelijk Mattanja genaamd, de vierde, in ouderdom de derde, Sallum 1), die bij zijn troonsbeklimming zich Joabaz noemde en het eerst zijn vader in de regering opvolgde, tot Faraö Necho reeds na drie maanden hem van de troon stootte en Jojakim koning maakte (2 Koningen .23: 30 vv.).

1) Sallum wordt hier niet na Johanan genoemd, hoewel hij het eerst zijn vader Josia, onder de naam van Joahaz opvolgde, maar het laatst, na Zedekia. Ongetwijfeld hierom, omdat hij met Zedekia van dezelfde moeder was en het kortst heeft geregeerd. Hij en Zedekia waren toch zonen van Josia, bij Hamutal verwekt. Vanwege de ouderdom volgde Sallum op Jojakim.

16. De kinderen (1Ch 2: 8)van Jojakim nu waren: Jechonia, zijn zoon, gewoonlijk Jojachin geheten, die zijnen vader in de regering volgde, totdat Nebukadnezar, na 100 dagen hem in de gevangenis voerde, en zijn oom Mattanja, tot koning maakte (2 Koningen .24: 6 vv.), Zedekia, niet te verwisselen met de in vs. 15 genoemde zoon van Josia, Mattanja, zijn zoon, die hem geboren werd nog vóórdat hij aan de regering kwam.

17. En de kinderen van Jechonia 1) waren Assir, d.i. gevangen, want deze zoon werd hem geboren na zijn gevangenschap; zijn zoonof kleinzoon was Sealthiël 1).

1) Dat in vs. 17 weer van kinderen van Jechonia gesproken wordt, nadat ook reeds in het vorige vers een zoon van die vorst is genoemd, komt daarvan, omdat de in vs. 16 genoemde Zedekia reeds gestorven was vóór de wegvoering naar Babel, en Assir hem geboren werd in zijn gevangenschap.

Luther vertaalt, maar ten onrechte: En de kinderen van Jechonia, de gevangene, waren zijn zoon Sealthiël. In de grondtekst ontbreekt toch bij Assir het lidwoord.

2) Volgens de genealogie van de Heer in Luk.3: 17 heet Sealthiël een zoon van Neri, een nakomeling van David uit de linie van Nathan. En volgens Hag.1: 1,12 Ezra 3: 2; 5: 2 en 3.2 5.2 Matth.1: 12 is Zerubbabel een zoon van Pedaja, een broer van Sealthiël. Deze verschillende opgaven laten zich door de volgende combinaties tot eenheid brengen. Het verschil van Sealthiël's optelling onder de zonen van Jechonia, een nakomeling van Nathan, de broeder van Salomo, wordt vereffend door het aannemen van het feit, dat Jechonia, buiten

de in vs. 16 genoemden Zedekia, die kinderloos stierf, nog een zoon, Assir, had, die slechts een dochter naliet, die volgens de wet omtrent de erfdochters (Num.27: 8; 36: 8 vv.) een man uit het geslacht van haar vaderlijke stam, n.l. Neri uit de linie van Nathan huwde, en dat uit die echt Sealthiël, Malchiram en de overige in vs. 18 genoemde zonen, eigenlijk overkleinzonen en van Jechonia voortsproten. Van deze trad de oudste, d.i. Sealthiël in het erfbezit van zijn moederlijke grootvader en gold voor de wet als diens wettige zoon. Hier is in onze geslachtslijst nevens de kinderlozen Assir, Sealthiël als nakomeling van Jechonia genoemd, daartegen bij Lukas, naar zijn lichamelijke afstamming de zoon van Neri. Het andere verschil, n.l. dat, omtrent de afstamming van Zerubbabel verklaart zich uit de wet, omtrent de Leviraatsecht en de veronderstelling, dat Sealthiël zonder mannelijke nakomelingen stierf, met achterlating van zijn vrouw als weduwe. Na Sealthiël's dood had zijn broeder Pedaja de Leviraatsplicht vervuld en in de echt met zijn schoonzuster Zerubbabel verwekt, die nu met betrekking tot het erfrecht als zoon van Sealthiël gold en als diens erfgenaam zijn geslacht voortplantte. Volgens dit erfrecht is in de aangegeven plaatsen bij Haggaï en Ezra, zowel als in het geslachtregister bij Mattheüs Zerubbabel als zoon van Sealthiël genoemd..

18. Dezes zonen 1) waren Malchiram, en Pedaja, en Senazar, Jekamja, Hosama, en Nedabja.

1) Het woord zonen is door de Staten-Vertaling evenals het woord dezes er bijgevoegd. In de grondtekst loopt de zin van vs. 17 door, door het verbindingswoord en. Beter is dus de vertaling van: En Malchiram, en Pedaja enz. Wil men er een woord invoegen, dan moet het niet zonen, maar broeders zijn. De in dit vers opgegevenen waren allen broeders van Sealthiël.

19. De kinderen van Pedaja nu, de derde onder de vroeger genoemde zeven kleinzonen van Assir, waren Zerubbabel en Simeï; en de kinderen van Zerubbabel waren in de een groep twee zonen en een dochter: Mesullam en Hananja, en Selomith was hun zuster;

20. En in de andere groep 1) Hasuba, en Ohel, en Berechja, en Hasadja en Jusabhesed; vijf.

1) Deze verdeling van Zerubbabels kinderen in twee groepen heeft zijn grond daarin, of dat zij twee verschillende moeders hadden, of wat nog waarschijnlijker is, dat de eerste drie nog in Babel, de andere vijf na de terugkeer uit de ballingschap in Palestina geboren zijn. Evenals nu in de naam Sealthiël (de van God gebedene) en Zerubbabel (de in Babel geborene) zich het smeken en klagen van het volk ten tijde hunner geboorte uitdrukt, zo wordt in de namen van Zerubbabels kinderen de hoop en de dankbaarheid uitgedrukt, die Israëls gemoed onmiddellijk vóór en na de ballingschap vervulde; want Messulam is de naam, die Israël als knecht van de Heere bij Jes.42: 19 voert. Hananja betekent: Genade van de Heere; Berechja: Zegen van de Heere; Hasadja: Goedheid van de Heere, Jusabheseb: genade wordt weer verleend..

21. De kinderen van Hananja nu, de tweede onder de vroeger genoemde kinderen van Zerubbabel (vs. 19), waren Pelatja en Jesaja. De 1) kinderen van Refaja, de kinderen van Arnan, de kinderen van Obadja, de kinderen van Sechanja.

1) Met de namen in de tweede helft van dit vers worden voorzeker Davidische families van een enigzins lateren tijd bedoeld, en wij hebben in vs. 21-24 naar alle waarschijnlijkheid een toevoegsel voor ons, dat later bij de genealogie van ons hoofdstuk op officiële en ambtshalve betrouwbare wijze opgemaakt is. Voor de in Matth.1: 12 vv. en Luk.3: 23 voorkomende namen geven onze verzen geen steun; maar zij doen ook enkele opgaven aangaande de nakomelingen van de ene zoon van Zerubbabel, Hananja. Bij het gemis aan andere berichten kan er niets zekers van worden opgegeven, of de bij Mattheüs en Lukas genoemde zonen van Zerubbabel Abiud en Resia zonen van hemzelf waren, die in vs. 19 en 20 slechts met andere namen genoemd, evenals Davids zoon, die in 2 Samuel .3: 8 Chileab heet in vs. 1 Daniël heet, dan of zij zijn zonen slechts geweest zijn, als kinderen van deze of gene van zijn zonen..

22. De kinderen nu van Sechanja, de aan het slot van het vorige vers genoemde stamvader van het een van de Davidische geslachten, waren Semaja; (1Ch 2: 8), en de kinderen van Semaja waren Hattus, en Jigeal, en Bariah; en Nearja en Safat; zes.

Omdat de opgegeven namen slechts het getal 5 opleveren, zo moet, òf de vader Semaja meegerekend (1 Samuel 16: 10) òf aangenomen worden, dat er een naam is uitgevallen. De Vulgata voegt er een zesde naam Sesa bij, maar dit is ongetwijfeld een dwaling; want deze naam is niets dan een bijnaam van het Hebreeuwse telwoord zes..

23. En de kinderen van Nearja, de voorlaatste onder de vroeger genoemde zonen, waren: Eljoënaï, en Hizkia, en Azrikam; drie.

HOOFDSTUK 4

NAKOMELINGEN VAN JUDA EN GESLACHTEN VAN SIMEON

I. Vs. 1-23. De voorvaderen van Davids huis, waarmee het derde geslachtsregister in Hoofdstuk 2 te doen had, waren in hun eerste namen tevens die van het volk Israël in het algemeen. Dienovereenkomstig behandelt een tweede reeks van genealogieën de twaalf stammen van Israël nader; en met de stam Juda, waarvan reeds in dat geslachtsregister inzonderheid is gesproken, wordt een aanvang gemaakt. Eerst worden ons vijf hoofdafdelingen van de stam opgeteld, zoals zij zich ten tijde van de ballingschap gevormd hebben (vs.1) aan deze worden dan twaalf geslachten toegevoegd, waarvan de verdere onderafdelingen afhangen (vs. 2-20), en eindelijk volgen als aanhangsel berichten uit een vroegere tijd, over de kinderen van Sela, die eerst niet meegerekend is geworden onder de zonen van Juda (vs. 21-23).

1. De kinderen of klein- en achterkleinkinderen van Juda waren Perez, een van de tweelingzonen bij Thamar verwekt (Genesis38), Hezron, zijn kleinzoon door Perez (Hoofdstuk 2: 5), en Charmi, zijn kleinzoon door Zerah (Hoofdstuk 2: 6 vv.), en Hur, zijn nakomeling door de van Hezron, Perez zoon, afstammende Kaleb (Hoofdstuk 2: 18 vv.), en Sobal zijn nakomeling door de vroeger genoemden Hur (Hoofdstuk 2: 50).

Dit waren duidelijk de vijf voornaamste geslachten van de stam Juda in de tijd, waarin de vervaardiger van de Kronieken leefde; in de volgende namen van vs. 2-20 gaat echter deze indeling niet verder voort, veeleer wordt in vs. 21-23 nog van een zesde zoon van Juda gesproken, van Sela..

2. En Reaja, aan wie reeds in Hoofdstuk 2: 52 herinnerd werd, werd de zoon van de onder de nakomelingen van Juda (vs. 1) opgenoemde Subal, of Sobal, gewon Jahath, en Jahath gewon Ahumaï en Lahad; dit, de geslachten, die van deze beide mannen afstammen, zijn de huisgezinnen van de Zorathieten, die de bewoners uitmaakten van de stad Zarea, en die met de families van de stad Kirjath-Jearim in betrekking stonden (Hoofdstuk 2: 53).

3. En deze zijn de nakomelingen van de vader 1)Etam. de grondlegger van de stad van deze naam, die zuidelijk van Bethlehem lag en thans Urtus heet (2 Kronieken 11: 6): Jizreël, zeker de grondlegger van Jizreël in Juda (Joz.15: 56), van wie Davids vrouw Ahinóam (Hoofdstuk 3: 1) afstamde, en Isma en Iabas; en de naam van hun zuster was Hazelelponi, waarvan insgelijks een Judees geslacht afstamde;

1) Beter is het woord Abi, vader, onvertaald te laten en dan te lezen: En deze zijn de nakomelingen of huisgezinnen (zie vs. 2b) van Abi-Etam. Onder Jizreël en de andere hier genoemden worden de vaderen of hoofden van huisgezinnen bedoeld.

4. En Pnuël was de vader de grondvester van Gedor, wiens geslacht met dat van Jered (vs. 18) zich in Gedor op het gebergte Juda (Joz.15: 58) neerzette; en Ezer, de vader van Husah, grondlegger van de overigens onbekende stad Husa, waaruit Davids held Sibechaï afstamde

(Hoofdstuk 12: 29; 21: 4; 29: 11). Dit, de in vs. 3 en 4 opgenoemde stamvorsten, zijn de kinderen van Hur, de eerstgeborene van Efratha, de vader van Bethlehem, van wie in Hoofdstuk 2: 19 reeds werd gesproken, en die dus nog andere geslachten dan de aldaar genoemde tot zijn nakomelingen telde.

5. Aschur nu, de vader de grootvader van Thekoa, waarvan in Hoofdstuk 2: 24 bericht werd, dat hij na de dood van zijn vader Hezron geboren werd, had twee vrouwen: Hela en Naära

6. En Naära baarde hem Ahuzzam, en Hefer, de stichter van de stad van die naam in het Judese heuvellandschap (Joz.12: 17. 1 Koningen .4: 10), en Temeni, wiens geslacht zich in het zuidelijkste deel van Juda neerzette, en Haähastari. Dit zijn de kinderen van Naära.

7. En de kinderen van Hela, Aschur's tweede vrouw (vs. 5), waren: Zereth, Jezohar en Ethnan, waarvan niets naders te zeggen valt.

8. En Kos, die zeker tot de nakomelingen van Perez (vs. 1) behoorde, evenals ook Chelub (vs. 11), Kenaz (vs. 13), en Kaleb (vs. 15),gewon Anab en Hazobeba, en de huisgezinnen van Aharhel, de zoon van Harum.

9. Jabez nu, een andere nakomeling van de vroeger genoemden Kos: misschien stichter van de in Hoofdstuk 2: 55 vermelde stad, was heerlijker dan zijn broeders (vgl. Genesis34: 19); en zijn moeder had zijn naam Jabez, oorspronkelijk Jaëzeb, d.i. hij geeft kommer, genoemd, zeggende; Want ik heb hem met smarten gebaard (vgl. Genesis35: 17 vv.).

10. Want Jabez riep, in een gewichtig ogenblik van zijn leven, de God van Israël (Genesis33: 20) aan, zeggende: Indien Gij mij rijkelijk zegenen en mijn landpale vermeerderen, uitbreiden zult, en uw hand met mij zijn zal, en met het kwade, dat mij dreigt, alzo maakt, dat het mij niet smarte 1), zo leg ik de belofte af, van dit of dat te doen! En God liet komen wat hij begeerde 2), en Jabez veranderde toen zijn naam Jaëzeb, die hij tot dusver gedragen had, door de beide medeklinkers van de laatste lettergreep om te zetten, ter bestendige herinnering aan de wegneming van zijn kommer door God.

1) Jabez drukt zijn belofte niet uit, misschien zijn eigen zwakheid wantrouwende, en inderdaad, uit onszelf kunnen we eigenlijk niets beloven. Al ons betrouwen is uit God, en derhalve moet in alle geloften een stil en nederig uitzicht en een ernstige bede tot de Heere wezen, om in ons voornemen bevestigd en in de uitvoering daarvan krachtdadig ondersteund te worden..

De zin loopt niet door. En moest aan toegevoegd zijn: dan zal enz. Uit het volgende: "En God liet komen, wat hij begeerde, mogen wij opmaken, dat al sprak Jabez het niet uit, hij het heilig voornemen in zijn hart had, om de Heere te dienen, zoals dat met de aartsvader Jakob het geval was geweest.

2) Een geschiedenis, kort en bondig, maar waarvan de inhoud moeilijk te verstaan, ofschoon zeer behartigingswaard is. De belangrijkheid van deze inwendige levensgeschiedenis van een

nakomeling van Juda bestaat daarin, dat zij ons reeds in de tijd van onze pelgrimsreis op aarde de mogelijkheid voor zeker stelt, om tot een volkomen vrijheid te raken van alles wat inwendige zorg en druk heten kan, (-) en tevens de weg aanwijst, waarop men reeds hier beneden tot een waarlijk vreedzame en blijde toestand kan raken. En de weg tot dit doel, om hier beneden reeds de schatten van de barmhartigheid te bekomen, die deze zijde van het graf tot een voorportaal van de hemel maken heet: Toevluchtneming tot de God van Israël..

11. En Chelub, misschien een en dezelfde persoon met Chelubaï (Hoofdstuk 2: 9,42), de broeder van Suha, gewon Mechir; hij is de vader van Eston.

12. Eston nu gewon Beth-rafa, het huis Rafa, d.i. Rafa, van wie een eigen familie (1Ch 4: 33) afstamt, en Pasea, bezwaarlijk dezelfde als de in Ezra 2: 49 en Nehemia 7: 51 onder de Nethinim opgenoemde Pasea, en Tehinna, de vader, of stichter van de stad Ir-Nahas; dit, deze drie zonen van Eston, zijn de mannen, de stamhoofden van de bewoners van de overigens onbekende landstreek Recha.

13. En de kinderen of kleinkinderen van Kenaz, misschien een andere zoon van Chelub (vs. 11), waren Othniël, de bekende Richter van die naam (Richteren 1: 13 vv.; 3: 9 vv.), en Seraja; en de kinderen (1Ch 2: 3), van Othniël waren Hathath.

15. De kinderen van Kaleb 1) nu, de zoon van Jefunne, die insgelijks tot de Keniesieten behoorde (Num.32: 12 Joz.14: 6; 15: 17), waren Iru, Ela en Naäm; en de kinderen van Ela, te weten Kenaz; tot de kinderen van Ela behoort ook de in vs. 13 genoemde Kenaz.

1) "Jos 15: 17"

17. En de kinderen van Ezra waren Jether, en Mered, en Efer, en Jalon; en zij baarde Mirjam, en Sammaï, en Isbah, de vader de grondlegger van Esthemoa.

18. En zijn Joodse huisvrouw baarde Jered, de vader, grondlegger, van Gedor, en Heber, de vader, grondlegger, van Socho, en Jekuthiël, de vader, grondlegger, van Zanoah; en die zijn kinderen van Bitja, de dochter van Faraö. die Mered genomen had.

Hier schijnen, door vergissing in het leven, de afschrijvers de regels verzet te hebben, zodat men lezen moet: 17. in de kinderen van Ezra waren: Jether, en Mered, en Efer, en Jalon; en deze zijn kinderen van Bitja, de dochter van Faraö, die Mered genomen had; en zij baarde Mirjam, en Samma en Isbah, de vader van Esthemoa. 18. En zijn andere joodse huisvrouw baarde Jered, de vader, stichter van Gedor en Heber, de vader van Socho, en Jekuthiël, de vader van Zanoah. Hierna verdeelde zich Mered’s geslacht in twee lijnen, in een Egyptische, die in de stad Esthemoa op het gebergte Juda (Joz.15: 50; 21: 14) woonde, en in een zuiver Joodse, welker steden waren Gedor (vs. 4), Socho (Joz.15: 35), Sanoah (Joz.15: 34 vgl. Joz.15: 56). Welke Egyptische koning met Faraö bedoeld is, laat zich niet bepalen; maar door de dochter van een Egyptische koning moeten wij Bitja verstaan, omdat een Joodse vrouw tegenover haar gesteld wordt..

Bovenstaande opmerking het eerst door Bertheau gemaakt, is volkomen juist. Dan loopt de zin los. Bij en zij baarde in vs. 17 ontbreekt toch het onderwerp of de naam van de vrouw, die baarde, terwijl aan het slot van vs. 18 de namen van de kinderen van Bitja ontbreken.

20. De kinderen van de alleen hier voorkomenden Simon nu waren Amnon en Rinna, Benhanan en Tilon; en de kinderen van Iseï waren Zoheth en Ben-Zoheth 1).

1) Of: de zoon van Zoheth, wiens naam niet verder voorkomt.

21. De kinderen van Sela, de in vs. 1 nog niet vermelden zoon van Juda (Genesis38: 5), waren: Er, of Ger, de vader, stichter van Lecha, en Lada, de vader van Maresa (Joz.15: 44), en de huisgezinnen van het huis van de linnenwerkers, byssuswevers, in het huis van Asbea (Le 19: 19).

22. Daartoe Jokim, en de mannen van Chozeba, misschien de in Genesis38: 5 genoemde stad Bhezib, en Joas, en Saraf (die over de Moabieten in overoude tijden geheerst hebben), en de Jasubiléhem (kan ook zijn: en die naar Ham d.i. Egypte terugkeerden); MAAR deze dingen zijn oud, zien op een ver verwijderde tijd.

23. Deze, de in vs. 22 opgenoemde nakomelingen van Sela, waren pottenbakkers, wonend bij plantages en tuinen; in omtuinde plantages, die de koning op zijn landgoederen (2 Kronieken 29: 16) had aangelegd; zij zijn daar gebleven bij de koning in zijn werk.

II. Vs. 24-43. Op de stam Juda laat men nu meteen de kleine stam Simeon volgen, die midden in Juda zijn woonplaatsen ontving (Joz.19: 1 vv.). Na vermelding van de oude indeling van die stam, en een overzicht van de steden, die hij verkreeg, volgen enige korte mededelingen uit de geschiedenis van de beroemdste Simeonitische geslachten, waarvan de ene uit de tijd van koning Hizkia van Juda, een veroveringstocht naar het zuiden, de andere een vernielingsstrijd tegen het overschot aan Amalekieten in het gebergte van de Edomieten vermeldt.

24. De kinderen van Simeon waren (vgl. Genesis46: 16 Exod.6: 15 Num.26: 12-14 waar slechts de namen in een andere vorm werden vermeld), Nemuël (Jemuël), en Jamin, Jarib (Jachin), Zerah (Zohar), Saul.

25. Sallum was zijn, Sauls, zoon; Mibsam was zijn, Sallum’s, zoon; Misma was zijn, Mibsam’s zoon.

26. De kinderen van Misma waren deze: Hammuël zijn zoon, Zaccur zijn, Hammuël’s zoon. Simeï zijn, Zaccur’s zoon.

27. Simeï nu had zestien zonen en zes dochters, en was de enige onder de Simeonieten, wie een groter geslacht toebehoorde; maar zijn broeders hadden niet vele kinderen, en hun ganse huisgezin, al de overige Simeonitische families, werd zozeer, in die mate niet vermenigvuldigd, als van de kinderen van Juda, waaronder zij woonden.

28. En zij woonden te Ber-séba (vgl. Joz.19: 2), en te Molada, en te Hazar-Sual.

29. En te Bilha (Bela), en te Ezem (Azem), en te Tholad (El-Tholad).

30. En te Bethuël (Bethub), en te Horma, en te Ziklag.

31. En te Beth-Markaboth, en te Hazar-Susim (Hasar-Sussa), en te Beth-Biri (Beth-Lebaoth), en te Saäraïm Saruhen of Silhim (Joz.15: 32) niet te verwarren met Saäraïm in Joz.15: 35. Dit waren hun steden, totdat David koning werd, want van die tijd af behoorde hun bijvoorbeeld de stad Ziklag niet meer (1 Samuel .27: 6).

32. En hun dorpen behalve de vroeger genoemde 13 steden, waren Etam 1) (Richteren 15: 8), en Ain, Rimmon en Tochen, en Asan; vijf steden.

1) Etam is na Josia's tijd in het bezit van de Simeonieten gekomen, en Tochen is een andere naam voor Ether (vgl. Joz.19: 7 en 15: 42).

33. En al haar dorpen, die in de omloop van deze steden waren, tot Baäl toe, of duidelijker Bealath, Bean of Ramoth van het zuiden. Dit zijn hun woningen, en hun geslachtsrekening voor hen, d.i. ofschoon zij midden onder Juda woonden, vormden zij toch hun eigen familiekring.

34. Maar Mesobab, en Jamlech, en Josa, de zoon van Amazia;

35. En Joël, en Jehu, de zoon van Jesibja, de zoon van Seraja, de zoon van Asiël.

38. Dezen kwamen tot namen, zijnde vorsten in hun huisgezinnen, en de huisgezinnen van hun vaderen braken uit in menigte. Deze woorden moeten met het voorafgaande verbonden worden: "terwijl het huis van hun vaderen of de gezamenlijke afstammelingen van hun vaderen tot een menigte uitgebroken waren."

39. En zij gingen, in een tijd, dat zij in hun oorspronkelijke woonplaatsen geen ruimte genoeg meer hadden voor zich en hun kudden, tegen het einde van de 8ste eeuw vóór Christus (zie vs. 41) tot aan de ingang 1) van Gedor, van waar zij zich verder wendden tot het Oosten van de bij de stad gelegen dalen, om weide te zoeken voor hun schapen.

1) Beter: tegen het Westen van. Dan vormt het ook een tegenstelling met het volgende: tot het Oosten van het. Waar Gedor lag is niet nader aan te geven.

40. En zij vonden daar vette en goede weide, en een land, wijd van begrip, naar beide zijden heen, en stil, en gerust; want die van Cham woonden daar te voren, een volksstam van Egyptische of van Kanaänitische oorsprong.

1) De beschrijving van de Chamitische bevolking stil en gerust herinnert aan de bewoners van het oude Laïs (Richteren 18: 27). De Chamieten kunnen Egyptenaren, Cuschieten en

Kanaänieten zijn. Zeker is het, dat zij een vredelievend herdersvolk waren, die in tenten woonden.

41. Deze nu, die met namen beschreven zijn, de in vs. 34 vgl. genoemde dertien vorsten van de Simeonieten met hun geslachten, kwamen in de dagen van Hizkia, de koning van Juda, en zij sloegen de tenten en woningen 1) van degenen, die daar gevonden werden, van de daar wonende Chamieten en de midden onder de Chamieten wonende vreemdelingen uit Maon, oostelijk van Petra (Nu 21: 10"Richteren 10: 12. 2 Kronieken 26: 7), en zij verbanden hen tot op deze dag 2); en zij woonden aan hun plaats, want daar was weide voor hun schapen.

1) In het Hebr. Hameoenim. Beter: De Meünieten. Want wel kan het woningen betekenen, maar de grondtekst eist hier de vertaling van: Meunieten, hetzelfde volk, dat ook in 2 Kronieken 26: 7 voorkomt, (waar hetzelfde woord in de grondtekst staat als hier), en dat in Richteren 10: 12 Maonieten genoemd wordt. Hoogstwaarschijnlijk waren het inboorlingen van de stad Maon in de nabijheid van Petra. Ook deze vreemdelingen werden ganselijk vernietigd. Zij leefden, evenals de Chamieten, als Nomaden in tenten.

De vertaling is dan beter zo: en de Meünieten, die zij daar aantroffen.

2) Tot op deze dag, d.i. tot op de dag, waarop het geschiedkundig werk gemaakt werd, dat door de Schrijver van de Kronieken is gebruikt..

42. Ook gingen uit hen, te weten uit de kinderen van Simeon, en wel waarschijnlijk uit hen, van wie in vs. 34 vv. gesproken werd, vijfhonderd mannen tot het gebergte van Seïr, in het land van de Edomieten; en Pelatja, en Nearja, en Refaja en Uzziël, de zonen van Iseï, niet te verwarren met de Manassieten van deze naam (Hoofdstuk 6: 24), waren hun tot hoofden.

43. En zij sloegen, in de verdere voortgang van de in vs. 39 vv. beschreven vernielingsstrijd, de overigen van de ontkomenen onder de Amalekieten, de rest van de door Saul en David geslagen Amalekieten, die zich in het Idumeeïsch bergland teruggetrokken hadden (1 Samuel .15: 7; 27: 8. 2 Samuel .8: 12 zo het door beide koningen nog niet geheel volbrachte werk van Israëls oude erfvijand (Exod.17: 8 vv.) te voltooien, wellicht in de tweede helft van Hizkia’s regering, en zij woonden daar tot op deze dag.

HOOFDSTUK 5.

VAN RUBEN, GAD EN MANASSE

III. Vs. 1-10. Van de aan de andere zijde van de Jordaan zich nedergezet hebbende twee en een halve stam, woonde het meest zuidelijk tot aan de grenzen van de Moabieten de stam Ruben. De naam van eerstgeborene behoudt Ruben, maar het recht van de eerstgeboorte was hem wegens de schending van het vaderlijk bed ontnomen, en was op Jozef overgedragen. Van zijn vier zonen wordt slechts de gelachtslijn van de ene tot op de tijd van de Assyrische gevangenschap voortgezet; maar toen Tiglat-Pilezer een deel van Ruben met zijn vorst Beëra in de gevangenschap wegvoerde, bleven andere delen van deze stam in het land achter; onder hen was vooral het geslacht van Bela, die zich ver naar het Oosten uitbreidde, zich telkens meer van de Israëlitische gemeente scheidde en zo alle belangrijkheid voor de geschiedenis van Israël verloor.

1. De kinderen van Ruben nu, de eerstgeboren zoon van Israël: (want hij was inderdaad (Genesis29: 31 vv.) de eerstgeborene; maar omdat tot straf daarvoor dat hij zijns vaders bed ontheiligd had, door bij diens bijwijf Bilha te liggen (Genesis35: 22), werd zijn eerstgeboorte gegeven aan de kinderen van Jozef 1), de zoon van Israël, Efraïm en Manasse (Ge 49: 3"en "Ge 38.22" 1); maar niet zo, dat hij 2) zich in het geslachtsregister naar de eerstgeboorte rekenen mocht.

1) Dit ziet op de tijdelijke voordelen van het eerstgeboorterecht, omdat Jozef in en door zijn beide zonen een dubbele erfenis (het deel van de eerstgeborene) verkreeg. De geestelijke zegeningen van het eerstgeboorterecht gingen over op Juda, zoals in vs. 2 wordt beschreven.

2) Dat hij, ziet niet op Ruben, zoals sommigen menen, maar op Jozef.

2. Want Juda werd machtig onder zijn broers, de sterkste en aanzienlijkste van al de 12 stammen van Israël, en die tot een voorganger, een vorst was, was uit hem (Genesis49: 8 vv. Richteren 1: 1 vv.); maar de eerstgeboorte was van Jozef, het recht van de dubbele erfenis, en zover hij in zijne beide zonen een tweevoudig aandeel aan het Heilige Land kreeg.

3. De kinderen van Ruben, en hiermee willen wij, na deze tussenzin, de woorden in de aanvang van vs. 1 weer opnemen, de eerstgeborene van Israël zijn Hanoch, en Pallu, Hezron en Charmi (Genesis46: 9 Exod.6: 14 Num.26: 5 vv.).

4. De kinderen van Joël, een omstreeks de tijd van koning David levende nakomeling van een van de vroeger genoemde vier zonen van Ruben waren, zijn zoon Semaja, om van de anderen te zwijgen, waarop het hier niet verder aankomt; zijn, diens zoon Gog; zijn, diens zoon Simeï;

5. Zijn, diens zoon Micha; zijn, diens zoon Reaja, zijn, diens zoon Baäl;

6. Zijn, diens zoon Beëra, die met zijn gehele geslacht Tiglath-Pilneser, de koning van Assyrië (2 Koningen .15: 29), gevankelijk wegvoerde; hij was de vorst van de Rubenieten.

7. Aangaande zijn, Beëra's broers, als men ieder van hen met name noemen wil, in hun huisgezinnen met de geslachten, die tot hen behoorden, naar een optekening uit die tijd, zoals zij naar hun geboorte of hun afkomst in de geslachtsregister gesteld werden; de hoofden daarvan zijn geweest de eerste Jehiël en de tweede Zecharja.

8. En Bela, de derde, de zoon van Azaz, de zoon van Sema, de zoon van Joël, die breidde zich met zijn geslacht ver naar het Oosten heen uit, en woonde, toen wij eerst de westgrenzen van zijn gebied willen aangeven, te Aroër aan de beek Arnon (Joz.13: 8 vv.) en tot aan Nebo, en Baäl-Meon (Num.32: 38).

9. En nu willen wij ook de Oostzijde aangeven, hij woonde tegen het Oosten, tot de ingang van de woestijn, van de rivier Frath af tot aan de Syrisch-Arabische woestijn, die tot aan de westelijke oever van de Eufraat zich uitstrekt; want hun vee was veel geworden in het land van Gilead, waarom zij zich juist ver over de oorspronkelijke grenzen van dit land tot in genoemde landstreek uitbreidden.

10. En de volgende omstandigheid gaf hun gelegenheid tot zo'n uitbreiding van grondgebied; in de dagen van Saul, de eerste koning van Israël (reg. 1077-1065 voor Christus), voerden zij strijd tegen de Hagarenen, de stammen in noordelijk Arabië, met het gevolg, dat die vielen door hun hand, in hun macht raakten, en zij woonden nu in hun tenten tegen de gehele oostzijde van Gilead.

V. Vs. 11-22. Van Gad worden de in Genesis46: 16 opgetelde nakomelingen niet eerst herhaald, maar meteen worden verscheidene takken van familiehoofden wier stamboom daarna door acht leden wordt aangeduid. Aan de spits van deze Gaditische geslachten stond tegen het einde van de 9de tot aan het midden van de 8ste eeuw vóór Christus een zekere Ahi; zij werden tweemaal opgetekend, de eerste maal onder koning Jerobeam II van Israël, de andere maal onder koning Jotham van Juda; hun land behoorde dus nu eens het noordelijke, dan weer tot het zuidelijke rijk. Daaraan knoopt de vervaardiger van ons boek het bericht van een krijgstocht van de drie en een halve Oost-Jordaanse stam tegen de Hagarieten en enige met hen verbonden Ismaëlitische geslachten, wier land zij aan zich trokken en behielden tot op de tijd van de Assyrische gevangenschap.

11. De kinderen van Gad nu woonden tegen hen, de Rubenieten, waarvan in vs. 1 vv. 5.1 gesproken werd, over, in het land van Basan, tot oostelijk Salcha toe 1) (Deuteronomium 3: 10).

1) De zonen van Gad (Genesis46: 16) zijn hier niet genoemd, omdat de optelling van de geslachten van Gad door vs. 11 reeds was ingeleid en van de in vs. 12 en vlg. opgetelde geslachten, de genealogische samenhang met de zonen van de stamvaders niet was overgeleverd..

12. En dit zijn hun voornaamste familiehoofden: Joël was het hoofd, de voornaamste; en Safam de tweede; maar 1) Jaënaï en Safat bleven met de anderen in Basan wonen.

1) Beter: en, en dan achter Safat te lezen in plaats van bleven, wonend, zodat wij vertalen: Joël was de eerste en Safam de tweede, en Jaënaï en Safat wonend in Basan.

13. Hun broeders nu, naar hun vaderlijke huizen, dus een andere tak van de Gadieten, waren MICHAËL, en Mesullam, en Sebal en Joraï, en Sachan, en Zia, en Heber; zeven, die meer in het land Gilead zelf en in de weidestreken van Saron woonden (vs. 16).

14. Deze, de in vs. 12 en 13 genoemde Gadieten, zijn de kinderen van Abihaïl, de zoon van Huri, de zoon van Jaroah, de zoon van Gilead, de zoon van MICHAËL, de zoon van Jesisaï, de zoon van Jahdo, de zoon van Buz.

15. Ahi, de zoon van Abdiël, de zoon van Guni, was het hoofd van het huis van hun vaderen.

16. En zij 1) woonden in Gilead, in Basan, en in haar onderhorige plaatsen. en in al de voorsteden van de landstreek Saron 2), de vlakte van die naam aan de Middellandse Zee (Hoofdstuk 27: 29); tot aan hun uitgangen.

1) Zij, n.l. de in vs. 13 en 14 opgesomde.

2) Hieronymus in Onom zegt: "Van Caesarea in Palestina tot de stad Joppe, wordt het gehele land, dat men daar vindt, Saron genoemd." De uitgangen, hier genoemd, zijn die van de weiden tot aan de zee, waaraan deze vlakte zo rijk was, gelijk aan de keure van de bloemen. Wat zij hier zochten, waren geen vaste woonplaats, maar weiden voor hun vee.

17. Al deze, ook de hier niet genoemde, zijn naar hun geslachtsregister geteld, in de dagen van Jotham, de koning van Juda, (reg. 758-742 vóór Christus), en in de dagen van Jerobeam (II), de koning van Israël 1) (van 824 tot 783 v. Christus "2Ki 15: 36).

1) Van twee volkstellingen is hier dus sprake, omdat beide koningen niet gelijkertijd geregeerd hebben. Juda’s koning is het eerst genoemd, omdat hij de koning uit het huis van David was.

Het lijkt vreemd, dat Jotham een volkstelling hield van een stam, die niet tot het rijk van Juda behoorde, maar het is zeer wel mogelijk, dat na de dood van Jerobeam II, toen er jaren lang regeringloosheid onder Israël heerste, of later onder de tirannie van de volgende vorsten, velen reeds uit het Over-Jordaanse land zich gesteld hebben onder de regering van Juda’s koningen en dat daarom ook Jotham dezen heeft laten tellen.

De telling van Jerobeam heeft ongetwijfeld plaats gehad, toen hij de grenzen van zijn rijk weer had uitgebreid en hersteld.

18. Van de kinderen van Ruben, en van de Gadieten en van de halve stam van Manasse, welken laatsten wij hier meteen er bij noemen, ofschoon er pas in de volgende afdeling van gesproken zal worden; van de strijdbaarste mannen, schild en zwaard dragende, en de boog spannende, en ervaren in de krijg, waren vierenveertig duizend zevenhonderd en zestig,

(44.760) man, uitgaande in het leger, een bepaald kleiner getal dan ten tijde van Mozes (Num.1: 20 vv.; 26: 5 vv., 15 vv.).

19. En zij voerden, ten tijde van koning Saul, zoals in vs. 10 werd vermeld strijd tegen de Hagarenen, de stammen van noordelijk Arabië, en tegen Jethur de stamvader van de Itureërs, en Nafis, en Nodab, die de Hagarenen hielpen, die tot de Ismaëlieten behoorden (Genesis25: 15), terwijl deze tot een ons niet nader bekende volksstam behoorden.

20. Maar zij werden door God de Heere geholpen tegen hen, en de Hagarenen werden in hun hand gegeven, en allen, die met hen waren, dus ook Jethur en Nafis en Nodab; omdat zij tot God riepen in de strijd, toen zij zich door hun vijanden zeer in het nauw zagen gebracht, zo liet Hij zich door hen verbidden 1) en hielp hen, omdat zij op Hem vertrouwden.

1) Hieruit is af te leiden, dat de strijd zeer zwaar was. De Hagarenen, (agraioi bij Strabo) en de andere hier genoemde volken, waren Nomaden volken, die ook zeer veel weiden voor hun vee nodig hadden. God gaf hen echter in de handen van Zijn volk. De Heere liet zich verbidden, als bewijs, hoe heerlijk en zalig het volk het kon hebben, indien het zich tot Hem keerde en zich van de afgoden afwendde.

Ongetwijfeld heeft hierop de gewijde Schrijver willen wijzen tot vermaning en bestiering van zijn tijdgenoten.

21. En zij, de Rubenieten, Gadieten en Half-Manasse voerden hun vee, dat van de Hagarenen en hun bondgenoten, gevankelijk weg, van hun kamelen vijftig duizend, en tweehonderd vijftigduizend schapen, en tweeduizend ezelen, en honderd duizend zielen van mensen als slaven.

22. Over zo’n vreselijke menigte buit hoeven wij ons echter niet te verwonderen. Want er vielen aan de zijde van de overwonnenen vele verwonden, omdat de strijd van God was. En zij, de 2 ½ stam woonden in hun de plaats van de Hagarenen enz., totdat zij gevankelijk weggevoerd werden in de Assyrische gevangenschap (2 Koningen .15: 29; 17: 6 17.6).

V. Vs. 23-26. Van Manasse, d.i. van die helft van genoemde stam, die tot het Oost-Jordaanland behoorde, wordt nu in het algemeen vermeld, dat zij zich over verre streken uitstrekte, en in een tijd, die niet nader is aangegeven, onder zeven beroemde hoofden van huisgezinnen stond. Daarna wordt er gesproken van de Assyrische gevangenschap, waarin ook de derde halve stam van het Oost-Jordaanland evenals de overige stammen van het Noordelijke rijk verloren gingen.

23. De kinderen nu van de halve stam van Manasse, die met de Rubenieten en Gadieten zich in het Oostjordaanland hadden neergezet (Num.32), woonden in dat land. Zij werden vermenigvuldigd van Basan, het door de Gadieten bewoonde district in het zuiden tot aan Baäl-Hermon, of Baäl-Gad (Joz.13: 5), en Senir (Deuteronomium 3: 9), en de berg Hermon.

24. Deze nu waren de hoofden van hun vaderlijke huizen, van de verschillende families van hun stam, te weten: Hefer, en Jiseï, en Eliël, en Azriël en Jeremia, en Hodavja, en Jahdiël; mannen sterk van kracht, mannen van naam, hoofden van de huizen van hun vaderen.

25. Maar zij, deze drie stammen, evenals de stammen, die tot het noordelijke rijk behoorden, hebben tegen de God van hun vaderen overtreden, en de goden van de volken van het land nagehoereerd (Ex 34: 16), die God voor hun aangezichten had verdelgd.

26. Zo verwekte de God van Israël, tot straf voor zo'n bondsbreuk, de geest van Pul, de koning van Assyrië, omstreeks het jaar 770 voor Christus, en de geest van Tiglath-Pilneser, de volgende koning van Assyrië, omstreeks het jaar 740 voor Christus, die voerde, door de laatste nadat reeds de eerste in het land gevallen en enkel door een belangrijke schatting, die Menahem hem betaalde, tot de aftocht bewogen was geworden (2 Koningen .15: 19 vv. 29), hen gevankelijk weg, te weten de Rubenieten, en de Gadieten, en de halve stam van Manasse met Nafthali en grotendeels Zebulon; en hij bracht hen in die streken, waar naar 18 jaren later ook de overige stammen van het noordelijk rijk door Salmanasser of Sargon werden overgevoerd (2 Koningen .17: 6), namelijk te Halah, noordelijk van Ninevé, en Habor, een landstreek in noordelijk Assyrië, en Hara, in het Medische bergland, en aan de rivier Gozan, die in de Kaspische zee uitstroomt, thans Kisil Ozan geheten, tot op deze dag.

1) Verwekte de geest, dat wil zeggen gaf Pul en Tiglath-Pilneser in, om eerst aan hen te denken, en weldra dat zij tegen Israël ten kwade optrokken. Er wordt hier niet gezegd, dat er reeds een wegvoering onder Pul heeft plaats gehad. Dit wordt alleen gezegd van Tiglath-Pilneser. Pul was de eerste Assyrische koning, die in het land viel (2 Koningen .15: 19 15.19). Tiglath-Pilneser heeft de eerste wegvoering tot stand gebracht (2 Koningen .15: 29).

De eerste en tweede wegvoering, die onder Tiglath-Pilneser en die onder Salmanasser of Sargon worden hier verenigd, omdat Tiglath-Pilneser die Over-Jordaanse stammen, benevens Nafthali en grotendeels Zebulon wegvoerde.

HOOFDSTUK 6

GETAL EN WOONPLAATS VAN DE KINDEREN VAN LEVI EN VAN AÄRON

VI. Vs. 1-81. Uitvoeriger berichten volgen hierop over de stam Levi. Verst wordt gewezen op Aärons betrekking tot Levi, en het getal van zijn kinderen opgegeven (vs. 1-3); daaraan sluit zich een reeks van 22 namen, die met Eleazar, Aärons opvolger in de hogepriesterlijke waardigheid begint; en met Jozadak, de zoon van de laatste hogepriester, ten tijde van de Babylonische gevangenschap eindigt (vs. 4-15). Terwijl hierna de zonen van Levi nog eenmaal genoemd worden, om op het uitgangspunt voor de Levitische geslachten te komen, van waar ook het hogepriesterlijke geslacht uitgaat (vs. 16), volgt een nadere uiteenzetting van die geslachten (vs. 17-30), inzonderheid van de personen, die David bij het godsdienstig gezang aanstelde (vs. 31-47), en van hun verdere bestemming tot de dienst van het heiligdom (vs. 48,49). Na andermaal de hogepriesters van Eleazar tot op Ahimaäz, tijdgenoot van David te hebben opgeteld (vs. 50-53), worden ten slotte de woonplaatsen opgegeven van de priesters en de Levieten naar de steden, die in de verschillende stammen hun waren toegewezen (vs. 54-81).

1. De kinderen van Levi waren, zoals uit Exod.6: 13 vv. bekend is: Gerson, Kahath en Merari.

2. De kinderen van Kahath nu, het hoofd van het stamhuis, waartoe het hogepriesterlijk gezag behoorde, waren Amram, Jizhar, en Hebron, en Uzziël.

3. En de kinderen van Amram, op wie het dan verder onder deze vier zonen het meest aankomt, waren Aäron en Mozes en Mirjam; en de kinderen van Aäron, die bestemd was tot drager van het Hogepriesterschap (Exod.28: 1), waren Nadab en Abihu, Eleazar en Ithamar, waarvan echter de eerste twee omkwamen, omdat zij vreemd vuur voor het aangezicht van de Heere gebracht hadden, zodat nu enkel van de laatste twee meer sprake is (Lev.10: 1 vv. Num.3: 2,4).

4. En Eleazar, op wie de hogepriesterlijke waardigheid na zijns vaders dood overging (Num.20: 22 vv. Joz.14: 1), gewon Pinchas (Exod.6: 25); Pinchas, die de belofte gegeven werd, dat bij zijn stam het hogepriesterschap voor alle tijden blijven zou (Num.25: 10 vv.), en die het ook werkelijk in de eerste tijd van de Richteren uitoefende (Richteren 20: 28), gewon Abisua.

5. En Abisua gewon Bukki, en Bukki gewon Uzzi, na wiens dood de hogepriesterlijke waardigheid op Eli, uit de lijn Ithamar, overging, en bij deze lijn een tijd lang bleef (Nu 25: 13').

8. En Ahitub gewon Zadok (2 Samuel .8: 17), met wie het hogepriesterschap tot de lijn van Eleazar terugviel (1 Koningen .2: 35), en Zadok gewon Ahimaäz (2 Samuel .15: 27).

De hogepriesters uit de lijn Ithamar, die in de tijd van Jesaja tot Zadok het ambt bekleed hebben, zijn

1e. Eli (1 Samuel .2: 30), 2e. diens zoon Pinchas, die echter nog vóór Eli stierf (1 Samuel .4: 11 4.11),
3e. diens zoon Ahitub (1 Samuel .14: 3),
4e. diens zoon Ahia (1 Samuel .14: 18),
5e. diens broeder Achimelech (1 Samuel 21: 1), 6e. diens zoon Abjathar (1 Samuel .22: 20 vv., 2 Samuel .8: 17), die door Salomo afgezet werd (1 Koningen .2: 26 vv.)..

9. En Ahimaäz gewon Azarja, en Azarja gewon Johanan.

1) Hoogstwaarschijnlijk is de naam van Jojada, de bekende priester ten tijde van Athalia en Joas, vóór Johanan uitgevallen en moet die Johanan niet de zoon van Azarja, maar de kleinzoon zijn geweest.

10. En Johanan gewon Azarja, (Hij 1) is het, die het priesterambt bediende in het huis, dat Salomo te Jeruzalem gebouwd had).

1) Is het vermoeden juist hierboven uitgesproken, dan is deze Azarja hogepriester geweest in de dagen van Uzzia en was hij het, die deze koning uit het Heilige stootte, omdat deze in hoogmoed van zijn hart het reukoffer wilde aansteken. Dit is ook het gevoelen van Rabbi Kimchi. Deze daad wordt dan door deze woorden nog eens verheerlijkt, opdat het nageslacht haar niet zou vergeten.

15. En Jozadak 1), toen nog wel zeer jong, ging mee, toen de HEERE, in het jaar 588 voor Christus Juda en Jeruzalem gevankelijk wegvoerde naar Babel, door de hand van Nebukadnezar. (2 Koningen .25: 11,21).

1) De zoon van de laatste was daarna die hogepriester Josua of Jesua, die met Zerubbabel aan het hoofd van het volk stond, toen het in het jaar 536 vóór Christus uit de Babylonische gevangenschap terugkeerde (Ezra 2: 2 Hagg.1: 1), en in betrekking op wie Zacharia het in Hoofdstuk 3 van zijn boek geschetste gezicht had.

In de Hebreeuwse tekst reikt tot hiertoe het 5de Hoofdstuk hetwelk tezamen 41 verzen telt; met het volgende 16de vers begint het 6de Hoofdstuk van slechts 66 verzen..

16. Zo zijn dan om hier, waar, na optelling van het hogepriesterlijke geslacht, ook gehandeld wordt van de overige Levitische geslachten, nog eens met het reeds in vs. 1 gezegde te beginnen de kinderen van Levi, Gersom, Kahath en Merari (Genesis46: 11).

17. En dit zijn de namen van de zonen van Gersom, of zoals elders geschreven wordt, Gerson de eerste van de drie: Libni en Simeï (Exod.6: 17).

18. En de kinderen van Kahath, de tweeden zoon van de drie,waren, gelijk reeds in vs. 2 vermeld is, Amram, en Jizhar, en Hebron, en Uzziël,

19. De kinderen van Merari, de derde onder de drie, waren Maheli en Musi (Exod.6: 19). En dit zijn de huisgezinnen van de Levieten, naar hun vaderen, in deze drie geslachten verdeelden zich de Levieten naar de afstamming van hun vaderen (Num.3: 17 vv.).

20. Maar gaan wij nu nog enigszins meer van naderbij iedere afzonderlijke persoon van die drie geslachten beschouwen: Van of, wat Gersombetreft: zijn oudste zoon was Libni, zijn zoon Jahath, zijn zoon Zimma.

21. Zijn zoon Joah, zijn zoon Iddo, zijn zoon Zerah, zijn zoon Jeathraï.

22. De kinderen van Kahath om thans op een ander geslacht te komen waren: zijn zoon Jizhar (vs. 38), of, zoals hij ook wel genoemd werd, Amminadab, zijn zoon Korah, de aanstoker van het oproer tegen Mozes in de woestijn (Num.16: 1 vv.), zijn zoon Assir.

22. De kinderen van Kahath om thans op een ander geslacht te komen waren: zijn zoon Jizhar (vs. 38), of, zoals hij ook wel genoemd werd, Amminadab, zijn zoon Korah, de aanstoker van het oproer tegen Mozes in de woestijn (Num.16: 1 vv.), zijn zoon Assir.

23. Zijn zoon Elkana, en zijn zoon Ebjasaf 1); en zijn zoon Assir.

1) In Exod.6: 24 verschijnen Assir (vs. 22), Elkana en Ebjasaf als de drie zonen van Korah. Hieruit is af te leiden, dat Assir, Elkana en Ebjasaf voor broeders te houden zijn en Assir, de laatstgenoemde in vs. 23, voor een zoon van Ebjasaf. Opvallend is dan ook, dat alleen de laatstgenoemde met de anderen door het woordje en wordt verbonden. Dat Ebjasaf met Elkana eveneens door en verbonden wordt, is, omdat van Ebjasaf eerst alleen de afstammelingen worden genoemd.

23. Zijn zoon Elkana, en zijn zoon Ebjasaf 1); en zijn zoon Assir.

1) In Exod.6: 24 verschijnen Assir (vs. 22), Elkana en Ebjasaf als de drie zonen van Korah. Hieruit is af te leiden, dat Assir, Elkana en Ebjasaf voor broeders te houden zijn en Assir, de laatstgenoemde in vs. 23, voor een zoon van Ebjasaf. Opvallend is dan ook, dat alleen de laatstgenoemde met de anderen door het woordje en wordt verbonden. Dat Ebjasaf met Elkana eveneens door en verbonden wordt, is, omdat van Ebjasaf eerst alleen de afstammelingen worden genoemd.

24. 1) Zijn, Assir’s zoon Tahath; zijn zoon Uriël, zijn zoon Uzzia, en zijn zoon Saul.

1) In vs. 24 worden als afstammelingen van Tahath genoemd, Uriël, Uzzia en Saul en in vs. 23,37 en 36 Zefanja Azarja en Joël. Men heeft gemeend, dat hier tweeërlei namen zijn opgegeven voor één en dezelfde persoon. Dit is echter moeilijk te bewijzen, al geven we toe, dat Azarja en Uzzia met elkaar verwisseld kunnen worden. Veiliger doet men door aan te nemen, dat we hier met twee generaties te doen hebben van Tahath, één door zijn zoon Uriël en één door zijn zoon Zefanja.

25. De kinderen van Elkana 1) nu, de zoon van Joël (vs. 35, 36), waren Amasaï, en in verdere afstamming door deze later Ahimoth of Mahath (vs. 35).

1) Deze Elkana is niet de genoemde in vs. 23, de broer van Ebjasaf, maar dezelfde, die ook voorkomt in vs. 36 als de zoon van Joël. Ahimoth is een andere naam voor Mahath.

26. Elkana 1): de zoon hiervan was Elkana; zijn zoon was Zofaï; en zijn zoon was Nahath (vgl. vs. 35).

1) Dit vers is duister. De Keri leest in plaats van zijn zoon (wnb), kinderen of zonen (ynb). Wij voor ons achten het beter te vermoeden dat het woord Elkana door een afschrijver tweemaal is geplaatst, zodat wij moeten lezen: Zijn zoon was Elkana. Uit vs. 35 blijkt toch, dat Elkana de zoon was van Ahimoth of Mahath, tenzij men kan aannemen, dat de Keri gelijk heeft en dat daarom de naam van Elkana tweemaal geplaatst wordt in de zin van: Wat Elkana betreft, de kinderen van Elkana waren enz.

27. Zijn zoon Eliab of Eliël (vs. 34), ook Elihu geheten (1 Samuel .1: 1), zijn zoon Jeroham: zijn zoon Elkana, van wie in 1 Samuel .1 is verteld.

28. 1) De zonen van Samuël nu, de bekende Profeet van deze naam (1 Samuel .1: 19 vv.), waren deze: zijn eerstgeborene was Vasni of Joël (vs. 33. 1 Samuel .8: 21); daarna Abia, de andere zoon.

1) In vs. 28 zouden wij eerst nog verwacht hebben, zijn zoon Samuël. Dit staat er echter niet. Terstond wordt over de zonen van Samuël gesproken. Hieruit blijkt voldoende, dat het de Schrijver niet te doen is geweest om een volledig geslachtsregister te schrijven, maar slechts op de voornaamste personen en geslachten de aandacht heeft willen vestigen.

29. Wij gaan nu over tot het derde, in vs. 19 vermelde Levieten-geslacht. De kinderen van Merari waren: Maheli; zijn zoon Libni; zijn zoon Simeï; zijn zoon Uzza;

30. Zijn zoon Simea; zijn zoon Haggija; zijn zoon Asaja.

Een anders luidende naamlijst van de Merarieten, die met Musi, de andere zoon van Merari begint en tot op Ethan voortloopt, zie vs. 44-47.

31. Deze, in het volgende naar hun afstamming nader aan te wijzen drie Levitische geslachten Heman (vs. 33 vv.), Asaf (vs. 39) en Ethan (vs. 44),nu zijn het, die David aangesteld heeft tot het ambt van het gezangs, in het huis van de Heere, in de door hem op de berg Zion voorlopig ingerichte tabernakel,nadat de ark, na haar langdurige zwerftocht, eindelijk tot rust gekomen was, en het middelpunt van een door psalmgezang verheerlijkte godsdienst werd (17: 4 vv.; 26: 1 vv.).

32. En zij dienden voor de tabernakel van de tent van de samenkomst, op de plaats voor de tent, die de ark omsloot, met gezangen, totdat Salomo het huis van de Heere te Jeruzalem

bouwde, op de tegenover liggende berg Moria, van welke tijd af het Psalmgezang in het binnen-voorhof werd uitgevoerd; en zij stonden naar hun wijze, naar de orde, die David hun had voorgeschreven, in hun ambt, als voorgangers in en bestuurders van het heilig gezang.

33. Deze nu zijn ze, die daar stonden met hun zonen, met de zangersfamilie, die tot ieder van hun behoorde: van de zonen van de Kahathieten, uit het in vs. 1 en 16 vermelde tweede, maar naar zijn rang voornaamste Levieten-geslacht, waartoe ook de priesters behoorden: Heman, de zanger, in bijzondere betekenis van het woord, als degene, die midden onder de overige zangers placht te staan, met de zangersafdeling van Asaf aan zijn rechterhand (vs. 39), en die van Ethan aan zijn linkerhand (vs. 44), en nu bij gemeenschappelijke muziekuitvoeringen het geheel leidde, de zoon van Joël, de oudere zoon van Samuël (1 Samuel 8: 3).

38. De zoon van Jizhar, de zoon van Kahath, de zoon van Levi, de zoon van Israël (vgl. vs. 22 tot 58).

38. De zoon van Jizhar, de zoon van Kahath, de zoon van Levi, de zoon van Israël (vgl. vs. 22 tot 58).

39. En zijn broeder 1) Asaf, die ook van Levi afstamde en bovendien door het gemeenschappelijk ambt met hem verbonden was, stond, bij de muziekuitvoeringen, aan zijn rechter-zijde; Asaf was de zoon van Berechja, de zoon van Simea.

1) Broeder, in de natuurlijke, hoewel verwijderde zin van het woord, omdat zij samen afstamden van Levi, maar ook in de meer geestelijke zin, omdat zij hetzelfde ambt uitoefenden.

44. Hun broeders nu, een derde Levitische zangersafdeling, de kinderen van Merari, stonden aan de linker-zijde, van de hoofdzanger Heman (vs. 33), namelijk Ethan 1), elders Jeduthun (Hoofdstuk 16: 41; 25: 1 vv.), de zoon van Kisi of Kusaja (Hoofdstuk 15: 17), de zoon van Abdi, de zoon van Malluch.

1) Ethan wordt ook Jeduthun geheten. Deze laatste naam duidt zijn ambt aan, omdat hij betekent, lofprijzer.

48. Hun broeders nu, de overige Levieten, die noch tot het geslacht van Aäron (vs. 1 vv.), noch tot deze drie zangersfamilies (vs 31 vv.) behoorden, waren gegeven 1) tot allerlei dienst van de tabernakel van het huis van God (Hoofdstuk 9: 14 vv. 2 Kronieken 35: 11 vv.).

1) Gegeven, in de zin van, ten dienste gesteld, om allerlei, meer nederige diensten bij het Huis van de Heere te verrichten.

49. Aäron en zijn zonen rookten, als eigenlijke priesters, op het altaar van de brandoffers, en op het reukaltaar (Num.18: 1-7), zijnde besteld tot al het werk van het Heilige der heiligen op de grote Verzoendag (Lev.16: 1 vv.), en om over Israël verzoening te doen, als er een zond-

of schuldoffer te brengen was (Lev.4 en 5), naar alles, wat Mozes, de knecht van God, geboden had.

49. Aäron en zijn zonen rookten, als eigenlijke priesters, op het altaar van de brandoffers, en op het reukaltaar (Num.18: 1-7), zijnde besteld tot al het werk van het Heilige der heiligen op de grote Verzoendag (Lev.16: 1 vv.), en om over Israël verzoening te doen, als er een zond- of schuldoffer te brengen was (Lev.4 en 5), naar alles, wat Mozes, de knecht van God, geboden had.

50. Dit nu zijn, om de reeds in vs. 4 tot 8 opgetelde namen in een kort overzicht nog eenmaal op te geven, de kinderen van Aäron 1), die tot op de tijd van Salomo, met uitzondering van de vier van Serahja tot Ahitub (vs. 51 vv.) in het hogepriesterambt gediend hebben: Eleazar was zijn, Aärons zoon; Pinehas zijn zoon; Abisua zijn zoon;

1) Hier wordt nog eens weer de stamlijst van Aäron meegedeeld, overeenkomende met die, welke reeds in vs. 20-35 genoemd is. De herhaling heeft plaats, om te komen tot de vermelding van de Levietensteden.

54. En dit, om ook over deze betrekkingen van de Levieten nog iets te zeggen, waren hun woningen naar hun kastelen in hun landpalen, d.i. binnen de grenzen, die aan hun afzonderlijke geslachten waren aangewezen, namelijk van de zonen van Aäron, van het huisgezin van de Kahathieten, het voornaamste van de drie Levitische geslachten (vs. 1 vv.), want dat lot was voor hen allereerst (Joz.21: 1-4).

55. En zij gaven hun, zoals in Joz.21: 9-19 te lezen is, Hebron in het land van Juda, en haar voorsteden rondom deze.

57. En de kinderen van Aäron gaven zij steden van Juda, namelijk de vrijstad Hebron, want deze was de vrijstad in dat deel van het land (Joz.20: 7), en bovendien in de stam Juda en Simeon, Libna en haar voorsteden, en Jattir en Esthemoa, en haar voorsteden.

58. En Hilen, of Holon, en haar voorsteden, en Debir en haar voorsteden.

59. En Asan en haar voorsteden, en Beth-Semes 1) en haar voorsteden.

1) In deze optelling ontbreekt volgens Joz.21: 16 tussen Asan en Beth-semes de stad Juta. Evenzo is in het volgende vers in het begin Gibea (Joz.21: 17) weggelaten.

Deze namen zijn weggevallen bij het afschrijven, omdat zij in het volgende vers er wel bijgeteld zijn. Daar wordt toch gesproken van 13 steden, terwijl hier slechts 11 steden worden genoemd. Het gehele getal bedraagt dertien.

59. En Asan en haar voorsteden, en Beth-Semes 1) en haar voorsteden.

1) In deze optelling ontbreekt volgens Joz.21: 16 tussen Asan en Beth-semes de stad Juta. Evenzo is in het volgende vers in het begin Gibea (Joz.21: 17) weggelaten.

Deze namen zijn weggevallen bij het afschrijven, omdat zij in het volgende vers er wel bijgeteld zijn. Daar wordt toch gesproken van 13 steden, terwijl hier slechts 11 steden worden genoemd. Het gehele getal bedraagt dertien.

60. Van de stam van Benjamin nu, Geba en haar voorsteden, en Allemeth, of Almon, en haar voorsteden, en Anathoth en haar voorsteden. Al hun steden in hun huisgezinnen (die van de kinderen van Aäron), waren dertien steden.

60. Van de stam van Benjamin nu, Geba en haar voorsteden, en Allemeth, of Almon, en haar voorsteden, en Anathoth en haar voorsteden. Al hun steden in hun huisgezinnen (die van de kinderen van Aäron), waren dertien steden.

62. En de kinderen van Gersom, naar hun huisgezinnen, hadden van de stam van Issaschar, en van de stam van Aser, en van de stam van Nafthali, en van de stam van Manasse, in Basan, in het Oost-Jordaanland (Joz.21: 6), dertien steden (vs. 71-76.

63. De kinderen van Merari, naar hun huisgezinnen, hadden van de stam van Ruben, en van de stam van Gad, en van de stam van Zebulon (Joz.21: 7) bij het lot, twaalf steden (zie vs. 77-81).

65. En zij gaven ze bij het lot, eerst aan de kinderen van Aäron, van het geslacht van de Kahathieten, van de stam van de kinderen van Juda, en van de stam van de kinderen van Simeon, en van de stam van de kinderen van Benjamin, deze steden, die zij bij name noemden, bij hun in vs. 55-60 reeds opgegeven namen afzonderlijk aanduidden.

Deze twee verzen zijn een herhaling van hetgeen in vs. 54 gezegd is; in de Hebreeuwse schrijfwijze zijn dergelijke herhalingen en bij vernieuwing voorkomende bijvoegsels, waardoor aan het vroeger gezegde iets anders wordt toegevoegd, of de reeds aangewezen zaak nog uit een ander oogpunt wordt opgehelderd, niets ongewoons..

66. Aan de overigen nu, uit de huisgezinnen van de kinderen van Kahath, waarvan in vs. 61 sprake was, die werden steden van hun landpaal, hun gebied, van de stam Efraïm vier (Joz.21: 20 vv.).

67. Want zij, de kinderen Israël's, gaven hun, het geslacht van de andere kinderen van Kahath, die niet tot de klasse van de priesters behoorden, van de vrijsteden, die in hun gebied lagen, Sichem en haar voorsteden op het gebergte van Efraïm (Jozua 20: 7), en behalve deze vrijstad voor doodslagers nog drie andere steden in de stam Efraïm, Gezer en haar voorsteden.

68. En Jokmeam of Kibzaïm (1Ki 4: 12) 3) en haar voorsteden, en Beth-Horon en haar voorsteden.

69. En bovendien in de stam Dan (1Ch 8: 12), vier steden: Eltheka, Gibbethon, Ajalon en haar voorsteden, Gath-Rimmon en haar voorsteden.

70. En uit de halve stam van Manasse, in het West-Jordaanland twee steden: Aner, of Thaänach (Joz.21: 25), en haar voorsteden, en Bileam en haar voorsteden, of Jebloam, waarvoor in Joz.21: 25 Gath-Rimmon staat. De huisgezinnen van de overige kinderen van Kahath hadden deze steden.

71. De kinderen van Gersom, van wie wij nu nader, met betrekking op vs. 62 willen spreken, wie dertien steden waren gegeven, hadden van de huisgezinnen van de halve stam van Manasse, aan de andere zijde van de Jordaan, Golan in Basan, de vrijstad voor de doodslagers (Joz.20: 8), en haar voorsteden, en Astharôth, of, zoals zij in Joz.21: 27 wordt genoemd, Beësthera en haar voorsteden.

72. En van de stam van Issaschar: Kedes, of liever Kisjon en haar voorsteden (Joz.21: 28), Dobrath en haar voorsteden.

73. En Ramoth of Remath (Joz.19: 21), in Joz.21: 29 Jarmuth geheten, en haar voorsteden, en Anem, juister En-gannim, en haar voorsteden.

74. En van de stam van Aser: Masal of Misal, en haar voorsteden, en Abdon en haar voorsteden.

75. En Hukok, of Helkath, en haar voorsteden, en Rehob en haar voorsteden;

76. En van de stam van Nafthali: Kedes in Galilea, de vrijstad voor doodslagers (Joz.20: 7), en haar voorsteden, en Hammon, vollediger Hammoth-Dor, en haar voorsteden, en Kirjathaïm of Karthan, en haar voorsteden.

77. De overige Levieten (Joz.21: 34 vv.), namelijk de kinderen van Merari, waarop reeds vs. 63 zag, hadden van de stam van Zebulon vier steden, Rimmono of Dimna, en haar voorsteden, en Jokneam, aan de berg Karmel en Karthan, en Nahalal, aan de berg Thabor, en haar voorsteden;

78. En aan de andere zijde van de Jordaan, tegenover Jericho, tegen het oosten aan de Jordaan, van de stam van Ruben: Beser in de woestijn, de vrijstad voor doodslagers (Joz.20: 8), en haar voorsteden, en Jahza en haar voorsteden;

79. En Kedemoth en haar voorsteden; en Mefaäth en haar voorsteden;

80. En van de stam van Gad: Ramoth in Gilead, de vrijstad voor doodslagers (Joz.20: 3), en haar voorsteden; en Mahanaïm en haar voorsteden;

81. En Hesbon en haar voorsteden; en Jaëzer en haar voorsteden.

4. En Abisua komt ook slechts hier voor, en Naäman, en Ahoah of Ahia (vs. 7).

5. En Gera 1), en Sefufan, en Huram, zeker dezelfde als Huppim en Suppim of Safam en Hafam.

1) Omdat wij de naam van Gera hier tweemaal vermeld vinden, is het duidelijk, dat onder kinderen niet alleen de kinderen in de engere zin van het woord moeten worden verstaan, maar ook meer ver verwijderde nakomelingen.

5. En Gera 1), en Sefufan, en Huram, zeker dezelfde als Huppim en Suppim of Safam en Hafam.

1) Omdat wij de naam van Gera hier tweemaal vermeld vinden, is het duidelijk, dat onder kinderen niet alleen de kinderen in de engere zin van het woord moeten worden verstaan, maar ook meer ver verwijderde nakomelingen.

6. Deze nu, de aan het slot van vs. 7 opgenoemden, zijn de kinderen van Ehud; een in de geschiedenis welbekende Benjaminiet; deze waren hoofden van de vaders van de inwoners te Geba (Jud 19: 13), en hij 1) voerde hen met geweld uit deze hun oorspronkelijke woonplaats over naar Manahath, of Manocho in de stam Juda (Jos 15: 59).

1) Onderwerp van voerde weg zijn de in het volgende vers genoemd mannen en het volgende deze of hij bewijst, dat van de drie genoemden de laatste, n.l. Gera, de bewerker van de wegvoering was..

Betere vertaling is dan ook: men voerde hen over, en dan vs. 7 beginnen: Namelijk Naäman en Ahia en Gera, hij (n.l. Gera) voerde weg.

7. En Naäman, en Ahia, en Gera, de geslachten van de in vs. 3 en 4 vermelde nakomelingen van Bela, en onder hen bijzonder de laatste, deze, het geslacht van Bela, dat aan het hoofd van de drie stond en de gehele onderneming leidde, voerde hij weg 1), en hij, genoemde Ehud (vs. 6), gewon Uzza en Ahihud.

1) Van deze vijandelijke strijd tussen de Benjaminitische geslachten wordt ons nergens elders iets meer bericht, zodat de zaak ook niet nader kan worden verklaard..

8. En Saharaïm, die een andere zoon is van Ehud, gewon kinderen in het land van Moab, waarheen hij zich begaf, (nadat 1)hij haar weggezonden had) uit (liever: namelijk) Husim en Baära, die zijn vrouwen tot dusver waren.

1) In het Hebr. Min-schilcho otham Choesim weët Baära nascha. Betere vertaling: Nadat hij zijn vrouwen Husim en Baära had weggezonden. Toen, n.l. nam hij Hodes en verwekte bij haar Jobab, enz.

9. En uit Hodes, zijn derde huisvrouw, die hij na de wegzending van de beide anderen genomen had, gewon hij Jobab en Zibja, en Mesa, en Malcham.

10. En Jeüz, en Sochja, en Mirma; deze zeven zijn zijn zonen, die hij in het land Moab gewon, hoofden van de vaderen, stamvaders.

11. En uit Husim gewon hij, eer hij haar met Baära wegzond en zich naar Moab begaf, Abitub en Elpaäl.

12. De kinderen van Elpaäl nu waren behalve de in vs. 17 en 18 vermelden: Eber en Misam en Semed, naar andere lezing: Samer; deze, laatstgenoemde Semed of Samer heeft Ono, waarschijnlijk het tegenwoordige Kefr Anna, 1 3/4 uur ten noorden van Lydda (Nehemia 6: 2) gebouwd, en Lod, Lydda later Heliopolis geheten, (Hand.9: 32), en haar onderhorige plaatsen.

13. En 1) Beria en Sema, wier nakomelingen later te Jeruzalem woonden (vs. 28), deze waren hoofden van de vaderen van de inwoners te Aj lon, in de stam Dan (Joz.19: 42); deze hebben de inwoners van Gath verdreven, de Filistijnen aldaar, en volbrachten dus werkelijk wat de kinderen van Efraïm eenmaal tevergeefs beproefd hadden (Hoofdstuk 7: 21-24).

1) De samenhang van deze hoofden met de in het vorige vers genoemden is niet duidelijk. De namen Beria en Sema zou men als verdere optelling van de zonen van Elpaäl kunnen opvatten, wanneer niet de vanaf vs. 14 en 15 opgetelde namen aan het slot van vs. 16 als zonen van Beria werden aangeduid, waaruit men moet besluiten, dat met Beria een nieuwe rij van hoofden van Benjaminitische vaderstammen begint. Hierin wordt men dubbel versterkt. doordat de namen van vs. 14 of 15 tot 27 in vijf familiegroepen worden samengevat: Zonen van Beria (vs. 16); Epaäls (vs. 18); Schimi's (vs. 21); Schasach's (vs. 25) en Jerohamas (vs. 27).

14. En Ahjo 1), Sasak en Jeremôth.

1) De LXX leert: o adelyov autou, alsof er gestaan had Ahiw. vandaar dat sommigen lezen: Elpaäl, zijn broeder en enz. vermoedend, dat de naam Elpaäl bij het overschrijven is weggevallen. Dit is echter een vermoeden, dat niet tot zekerheid is te brengen.

15. En Zebadja, en Arad en Eder.

16. En Michaël, en Jispa en Joha waren kinderen van de in vs. 13 vermelde Beria.

19. En Jakim, en Zichri, en Zabdi.

20. En Eljoënaï, en Zillethaï, en Eliël.

27. En Jaäresja, en Elia, en Zichri waren zonen van Jerohamof Jeremoth, een anderen zoon van Beria (vs. 14).

28. Deze nl. de geschrevenen in vs. 14-27 waren de hoofden van de vaderen, van de stamhuizen, hoofden naar hun geslachten, woordelijk hoofden naar hun geboorten d.i. als zodanig zijn zij in de geboortelijsten opgeschreven, deze uit hun families woonden te Jeruzalem.

29. En te Gibeon, het tegenwoordige el Dschib) 2 1/2 uur noordwestelijk van Jeruzalem (Joz.9: 3; 18: 25), woonde de vader van Gibeon d.i. de stamvader van allen, die tot het geslacht van de Israëlitische Gibeonieten behoorden, met name Jeïel (Hoofdstuk 9: 35), en de naam van zijn huisvrouw was Maächa.

30. En zijn eerstgeboren zoon was Abdon, maar de anderen heetten daarna Zur en Kis en Baäl 1), en Ner (1 Kronieken 9: 36), en Nadab.

1) Uit vergelijking met 1 Kronieken 9: 36 vv. blijkt, dat in deze geslachtlijst twee namen zijn uitgevallen, n.l. Ner en Mikloth.

31. En Gedor, en Ahio, en Zecher of Zacharia, en Mikloth.

32. En Mikloth, een tiende zoon van Jeïel, gewon Simea; en deze, de nakomelingen van al deze zonen, woonden ook tegenover hun broers, de noordelijk en westelijk van Jeruzalem gevestigde Benjaminieten te Jeruzalem, en woonden aldaar met hun broers, andere Benjaminieten tezamen.

33. Wij moeten echter hier in ‘t bijzonder spreken van twee beroemde nakomelingen van die vader van Gibeon, waarvan in (vs. 29) gewag is gemaakt. Ner nu, in (vs. 30) met opzet nog niet genoemd, gewon, niet rechtstreeks, maar door een reeks van nakomelingen, waar van de laatste Afiah, Bechorath, Zeror en Abiël zijn (1 Samuel .9: 1) Kis, maar behalve hem nog een tweede zoon, die insgelijks Ner heette en vader van Abner was (1 Samuel .14: 50 vv.), en Kis gewon Saul, de eerste koning van Israël, en Saul gewon vier zonen, Jonathan en Malchisua, en Abinadab, in 1 Samuel .14: 49 Isvi geheten en Esbaäl, of Isboseth (2 Samuel .2: 8 vv.).

34. En Jonathans zoon was Merib-baäl of Mefibóseth (2 Samuel 2: 8), en Merib-baäl gewon Micha (2 Samuel .9: 12).

35. De kinderen van Micha nu waren, (vgl. Hoofdstuk 9: 41 vv.), Pithon, en Melech, en Thaärea en Achaz.

36. En Achaz gewon Jehoadda of Jaëra, en Jehoadda gewon Alemeth, en Azmaveth, en Zimri; Zimri nu gewon Moza.

37. En Moza gewon Bina; zijn zoon was Rafa, of Rafaja; zijn zoon was Elasa; zijn zoon was Azel.

37. En Moza gewon Bina; zijn zoon was Rafa, of Rafaja; zijn zoon was Elasa; zijn zoon was Azel.

39. En de zonen van Esek, zijn broeder, waren Ulam, zijn eerstgeborene, Jeüs, de tweede, en Elifelet, de derde.

40. En de zonen van Ulam waren mannen, kloeke helden, de boog spannende, een eigenschap, waardoor de Benjaminieten reeds in de oudste tijden uitmuntten (Jud 19: 22); en zij haddenin de tijd na de ballingschap, vele zonen en zoons zonen, honderd en vijftig, zodat zij ook in getal bij andere geslachten van die tijd niet achterstonden (Ezra 8: 3 vv.). Alle deze, die in dit hoofdstuk van vs. 1 af zijn opgenoemd, waren van de kinderen van Benjamin.

HOOFDSTUK 9

INWONERS VAN JERUZALEM EN GIBEON

II. Vs. 1-31. Hierna krijgen wij een opgave van al de geslachten, die in Jeruzalem woonden, met de namen van hun hoofden; het waren Judaïeten, Benjaminieten, Mannasieten en Efraïmieten, en een groot deel van de priesters en Levieten (vs. 1-3). Dat ook de onderhorigen van de beide stammen Efraïm en Manasse daar hun woonplaats hadden, wordt slechts in het algemeen vermeld, zonder nader hun geslachten op te geven; daarentegen wordt, nadat de hoofden van de onderhorigen van de drie andere stammen worden opgegeven (vs. 4-9), van de gelegenheid tot uitvoeriger mededelingen over de priesters en Levieten (vs. 10-34) gebruik gemaakt, om aan te tonen, hoe oude indelingen en inrichtingen in de nieuwe gemeenten in stand werden gehouden.

1. En gans Israël werd in geslachtsregister gesteld, naar zijn geslachten opgetekend, en zie, zij, deze geslachten, op welker opgave in het bijzonder het voor ons doel niet nader aankomt, zijn geschreven in het boek van de koningen van Israël 1). En die geslachten van Juda waren weggevoerd naar Babel, omwille van hun overtredingen.

1) Van Israël. Dit wil niet zeggen, van het rijk van de Tien stammen. Die onderscheiding had afgedaan. Israël omvat hier het ganse bondsvolk, zoals ook in vs. 2 Israëlieten omvat alles, wat uit Israël gesproten was.

2. De eerste inwoners 1) nu, die in hun bezittingen, in hun steden kwamen en in vier klassen zich verdeelden, waren de Israëlieten, gewone of tot de stand van de leken behorende Israëlieten (Ezra 2: 70), de priesters, de Levieten en de Nethinim 2), lijfeigenen van het heiligdom.

1) De eerste inwoners of de vroegere bewoners waren de Israëlieten, vóór de Babylonische wegvoering. De tegenstelling in vs. 2 en 3 geldt de bewoners van het platteland en die van de hoofdstad Jeruzalem.

2) Nethinim (van nathan = geven, d.i. overgegeven, traditi, namelijk tot de dienst van de Levieten) worden in de na de ballingschap geschreven boeken de tempelknechten genoemd, die de Levieten tot hulp, d.i. tot verlichten van de geringste en zwaarste moeilijkheden gegeven waren; zij werden daarom bij opgaven van het Cultuspersoneel altijd bij de Levieten opgenoemd (Ezra 7: 24). Omdat reeds in Deuteronomium 29: 11 de houthouwers en waterdragers zijn vermeld, heeft men hun oorsprong tot zelfs in de Mozaïsche tijd willen zoeken; intussen duidt aldaar deze uitdrukking allereerst aan de laagste klasse van het volk in het algemeen, zonder op de stand van de Nethinim in het bijzonder anders dan met profetische blik acht te geven. Maar wèl worden als stamvaders van de Nethinim aangeduid die Gibeonieten, die Jozua als houthouwers en waterdragers voor het heiligdom aanstelde (Joz.9: 21 vv.). Toen nu door Sauls bloedige vervolging (2 Samuel .21: 1) het getal van de Gibeonieten sterk verminderd, en bij de meer uitgebreide openbare godsdienst ook een uitgebreider dienstpersoneel nodig was geworden, schonken David en andere vrome koningen

hun krijgsgevangenen aan het heiligdom (Ezra 8: 20), en zonder twijfel werden in de stand van de Nethinim ook opgenomen de nakomelingen van de overblijfselen van de Kanaänitische bevolking, die door Salomo leenplichtig waren gemaakt (1 Koningen .9: 20). Zij werden, zoals dit voor dienaars bij het heiligdom vanzelf zich laat begrijpen, en voor de tijd na de ballingschap ook uitdrukkelijk betuigd wordt (Nehemia 10: 28 vv.), verplicht tot aanneming van de besnijdenis en tot het houden van de Mozaïsche wet; zij stonden onder twee uit hun midden genomen oversten (Nehemia 11: 21), golden in burgerlijk opzicht wel iets meer dan de gewone proselieten (Le 17: 9), maar overigens ook iets minder dan de Mamser (De 23: 2), zodat geen wederzijdse huwelijken tussen hen en de eigenlijke Israëlieten vergund waren (Deuteronomium 7: 3). Zij woonden deels in de Levietensteden (Ezra 2: 70 Nehemia 7: 31), deels te Jeruzalem in een bijzonder gebied op de Ofel, de zuidelijken uitgang van de tempelberg (Nehemia 3: 26; 11: 31)..

3. Maar te Jeruzalem, de hoofdstad van het rijk, woonden van de kinderen van Juda, en van de kinderen van Benjamin, en van de kinderen van Efraïm en Manasse, zonder nog de priesters, Levieten en Nethinim mee te rekenen, waarvan ook enigen daar woonden.

4. Namelijk, om hier nu de hoofden van die geslachten nader aan te geven, die na de terugkeer uit de Babylonische gevangenschap zich daar vestigden, Uthaï of Athuja, de zoon van Ammihud, de zoon van Omriof Amarja 1), de zoon van Imri, de zoon van Bani, van de kinderen van Perez, de zoon van Juda (1 Kronieken 4: 1).

1) Hier zijn op verre na niet alle namen van de leden tussen Uthaï en Perez aangegeven; in Nehemia 11: 4 zijn uit de lange reeks van leden, waarvan het volle bedrag omstreeks veertig beloopt, meest andere gekozen; vandaar het gedeeltelijke verschil van beide opgaven..

5. En van de Silonieten, uit het geslacht van de Selanieten (Num.26: 20), was Asaja, in Nehemia 11: 5 Maäseja geheten, de eerstgeborene, en zijn kinderen of nakomelingen.

6. En van de kinderen van Zerah, het derde geslacht van de stam Juda (Num.26: 20) was Jeuël, en van hun 1)broeders waren zeshonderdnegentig, terwijl bij het in vs. 4 vermelde geslacht van de Perezieten het getal 468 bedroeg (Nehemia 11: 6).

1) Hun ziet zonder twijfel op de drie genoemde stamhoofden Uthaï, Asaja en Jeuël.

8. En Jibnea, de zoon van Jeroham, en Ela, de zoon van Uzzi, de zoon van Michri; en Mesullam, de zoon van Sefatja, de zoon van Reuël, de Zoon van Jibnija, ook hier andere namen als in Nehemia 11: 8.

9. En hun broeders naar hun geslachten, negenhonderd zesenvijftig, naar Nehemia 11: 8 negenhonderd achtentwintig; al deze mannen waren hoofden van de vaders in de huizen van hun vaders.

Waar het algemene overzicht van de verschillende bestanddelen van de bewoners te Jeruzalem, dat in vs. 3 voorop gesteld werd, verwachten wij thans ook een opgave over

Efraïm en Manasse. Maar deze beide vormden naar alle waarschijnlijkheid geen zelfstandige geslachten onder eigen hoofden, maar woonden slechts op zichzelf te Jeruzalem, zodat zij in een opgave van de hoofden geen plaats konden vinden; daarentegen komen als wezenlijk bestanddeel van de Jeruzalemse bevolking bij de bovengenoemden nog de aldaar wonende priesters en Levieten, waarvan dus in het volgende sprake is.

11. En Azarja, niet de in Hoofdstuk 7: 13 vermelde hogepriester van die naam, maar de in Nehemia 11: 11 genoemde en insgelijks uit hogepriesterlijk geslacht afstammende Seraja, de zoon van Hilkija, de zoon van Mesullam, de zoon van Zadok, de zoon van Merajoth, de zoon van Ahitub, overste van het huis Gods, hoofd van een priesterafdeling in de tijd na de ballingschap;

12. En Adaja (Nehemia 11: 12), de zoon van Jeroham, de zoon van Pashur, de zoon van Malchija, die vroeger over een priesterafdeling het toezicht had (Hoofdstuk 24: 9)en Masaï, in Nehemia 11: 13 Amassaï geheten, de zoon van Adiël, Asareël, de zoon van Jahzera, Ahussaï, de zoon van Mesullam, de zoon van Mesillemeth, de zoon van Immer, het vroeger hoofd van een priester-afdeling (Hoofdstuk 24: 14).

13. Daartoe hun broeders, hoofden in de huizen van hun vaders 1), duizend zevenhonderd en zestig man, als men de hier opgenoemde zes priesterafdelingen gezamenlijk in rekening brengt, terwijl in Nehemia 11: 12-14 slechts drie afdelingen op 822 + 242 + 128 = 1192 berekend zijn, kloeke helden aan het werk van de dienst van het huis van God.

1) Keil keert de orde van de woorden om en trekt: hoofden van de huizen van de vaderen tot vv. 12. Wat het getal betreft is er verschil tussen de Kronieken en Nehemia, een verschil alleen op te lossen o.i. door aan te nemen, dat hier het getal genoemd wordt vóór de Ballingschap en bij Nehemia dat na de wegvoering.

14. Van de Levieten nu, die het godsdienstig gezang moesten leiden, waren Semaja, de zoon van Hasub, de zoon van Azrikam, de zoon van Hasabja, de zoon van Bunni (Nehemia 11: 15), van de kinderen van Merari.

15. En Bakbakkar, of Bakbukja (Nehemia 11: 17), Heres 1), en Galal, en Mattanja, de zoon van Micha, de zoon van Zichri, naar andere lezing Zabdi (Nehemia 11: 17), de zoon van Asaf, dus uit de kinderen van Gersom (Hoofdstuk 6: 39 vv.).

1) De Hoogduitse vertaling heeft hiervoor de timmerman, Hebreeuws Cheresch.

15. En Bakbakkar, of Bakbukja (Nehemia 11: 17), Heres 1), en Galal, en Mattanja, de zoon van Micha, de zoon van Zichri, naar andere lezing Zabdi (Nehemia 11: 17), de zoon van Asaf, dus uit de kinderen van Gersom (Hoofdstuk 6: 39 vv.).

1) De Hoogduitse vertaling heeft hiervoor de timmerman, Hebreeuws Cheresch.

15. En Bakbakkar, of Bakbukja (Nehemia 11: 17), Heres 1), en Galal, en Mattanja, de zoon van Micha, de zoon van Zichri, naar andere lezing Zabdi (Nehemia 11: 17), de zoon van Asaf, dus uit de kinderen van Gersom (Hoofdstuk 6: 39 vv.).

1) De Hoogduitse vertaling heeft hiervoor de timmerman, Hebreeuws Cheresch.

16. En Obadja, in Nehemia 11: 17 Abda geheten, de zoon van Semaja, Sammua, de zoon van Galal, de zoon van Jeduthun, uit de kinderen van Merari (Hoofdstuk 6: 44 vv.); en Berechja, uit de zangerafdeling van de kinderen van Kahath (Hoofdstuk 6: 33 vv.), de zoon van Asa, de zoon van Elkana, die echter niet in Jeruzalem zelf maar in de onmiddellijke nabijheid van deze stad woonachtig was, namelijk in de dorpen van de Netofathieten, d.i. in de tot Netofa (2 Samuel .23: 28) behorende dorpen (Nehemia 12: 28).

17. De portiers nu, of die Levieten, die het ambt van deurwachter of dorpelbewaarder bij de tempel bekleedden (vs. 22 vv.), waren Sallum (Ezra 2: 42), ook Mesullam geschreven (Nehemia 12: 25), en Akkub en Talmon (Nehemia 11: 19), en Ahiman, en hun broeders; Sallum was het hoofd van deze vier afdelingen tezamen.

18. Ook tot nog toe, aan de poort van de koning oostwaarts 1), waren dezen de portiers onder de legers van de kinderen van Levi.

1) De oostelijke poort van de tempel heet koningspoort, omdat door deze poort de koning in de Tempel in- en uitging (vgl. Ezech.46: 1,2 met 44: 3). De opmerking: Tot nog toe is Sallum wachter enz. zet het bestaan van de tempel ten tijde van de vervaardiging van deze geslachtslijst voorop, en wijst hier naar de vóór-exilische tijd heen..

Beter vertaald: Ook tot nog toe is hij, deze Sallum, de portier, aan de poort van de koning oostwaarts (vgl. Hoofdstuk 26: 14); zij, Sallum, Akkub, Talmon, Ahiman, zijn de deurwachters voor het leger van de kinderen van Levi.

Dit laatste is een uitdrukking die aan de militaire regeling herinnert, waarin ten tijde van Mozes de stam Levi rondom de tabernakel gelegerd was (Nu 2: 2), terwijl alzo de overste Sallum de poort F op de "platten grond" bij 1 Koningen .6: 36 bewaarde, hielden de overige vier ieder, met de tot hen behorende afdeling, de wacht aan de buitenpoorten. De eerste, de oostpoort van het binnenvoorhof heet de poort van de koning, omdat, als deze uit zijn paleis, op de Zion naar de tempel ging, hij door haar binnentrad en in de nabijheid zich de standplaats voor de koning bevond (1Ki 8: 22); ook werd zij voor hem geopend, wanneer hij vrijwillige offers wilde brengen, terwijl zij overigens slechts op de Sabbat en op de dagen van de Nieuwe Maan geopend was..

19. En Sallum, de zo-even genoemde overste in Hoofdstuk 26: 1 en 14 Meselemja geheten, de zoon van Kores, de zoon van Ebjasaf, de zoon van Korah, en zijn broeders van het huis van zijn vader, de Korahieten, waren vanouds af naar Davids regeling over het werk van de dienst, wachters van de dorpelen van de tabernakel, die David inrichtte voor de bondskist, die hij naast zijn paleis op Zion plaatste (Hoofdstuk 17: 1); en terwijl David dit aldus regelde,

bevestigde hij een oude instelling, zoals dan ook hun vaders, van de Korahieten, reeds ten tijde van Mozes en Jozua, in het leger van de Heere geweest waren, bewaarders van de ingang tot de tabernakel, dat wel niet uitdrukkelijk in de vijf boeken van Mozes bericht wordt, maar uit de Mozaïsche bepaling omtrent de zorg, die aan de Kohathieten in het bijzonder voor het heiligdom werd opgedragen (Num.4: 4) vanzelf is af te leiden.

20. Als Pinehas, de zoon van Ele zar, de derde zoon van Aäron (Exod.6: 25) te voren voorganger bij hen was, bij deze wachters van de ingang, de Korahieten, zoals ook zijn vader overste geweest was over al de drie oversten van de verschillende Levietengeslachten (Num.3: 32), waarmee de Heere was 1), een bijzonder verbond met hem en zijn nakomelingen gesloten had (Num.25: 10).

1) In het Hebr. Javèh immo. Beter: de Heere zij met hem! als een zegenwens vanwege de herinnering aan het verbond, dat de Heere met hem en zijn nakomelingen had gesloten (Num.25: 10). Indien vertaald moest worden: de Heere was met hem, dan had deze zin met de vorige door en moeten verbonden zijn.

21. Zacharja, de eerstgeboren zoon van Meselemja of Sallum (Hoofdstuk 27: 2), was portier aan de deur van de tent van de samenkomst, en dus werd hem het toezicht op de tempeldeur ten zuiden toevertrouwd (Hoofdstuk 26: 14).

22. Allen, die, van degenen, die in vs. 17 vermeld worden, uitgelezen waren tot portiers aan de dorpelen, waren tweehonderd en twaalf: dezen waren in het geslachtsregister gesteld naar hun dorpen; zo hoog liep het getal van die portiers, die in de dorpen rondom Jeruzalem in kwartier lagen, terwijl het getal van de te Jeruzalem zelf wonenden slechts 172 bedroeg (Nehemia 11: 19). David en Samuel 1), de ziener, de profeet, had de hen in hun ambt bevestigd, niet naar menselijk goedvinden, maar op aandrang van Gods Geest.

1) In de vroegere boeken van het Oude Testament is er nergens sprake van, dat Samuel aan die inrichting deel had; maar wel kan hij de gedachte, die David later verwezenlijkte, in diens hart gelegd hebben, deels persoonlijk, toen deze zich bij hem te Rama ophield (1 Samuel .19: 18), deels door zijn leerling, de profeet Gad (1 Samuel .22: 5)..

David wordt eerst genoemd, omdat hij alles heeft uitgevoerd, maar Samuel wordt er bijgevoegd, omdat hij tot dat alles de grond heeft gelegd door zijn reformatorisch optreden.

23. Zij dan de door David aangestelden en hun zonen waren aan de poorten van het huis van de Heere, in het huis van de tent, want alleen zo een, geen eigenlijke tempel, was ten tijde van Samuel en David aanwezig, aan de wachten.

24. Die portiers waren aan de vier winden, aan al de vier zijden van de voorhof van de tempel gesteld, tegen het oosten, tegen het westen, tegen het noorden en tegen het zuiden (Hoofdstuk 27: 13 vv.).

25. En hun broeders, de broeders van de in Jeruzalem wonende portiers, waren op hun dorpen in de omstreken van de stad, vandaar inkomend 1) op de zevende dag, van tijd tot tijd om met hen te dienen, d.i. hun ambt dadelijk met hen af te wisselen, als de van week tot week afwisselende beurt (2 Koningen .11: 5 vv.) aan hen kwam.

1) Beter: En hun broeders in hun dorpen waren verplicht te komen op de zevende dag, van tijd tot tijd met hen dienend.

26. Want in dat ambt 1) waren er vier overste portiers, die Levieten waren 2), onder welker opperbevel al de anderen stonden (vs. 17); en zij waren over de kamers en over de schatten van het huis van God, hadden tevens het toezicht op de schat- en rustkamers, die onder de bijgebouwen van de tempel (1 Koningen .6: 5 vv.) zich bevonden.

1) In het Hebr. Bèëmoenah. De Staten-Vertaling heeft: in dat ambt. Het woord ambt wordt echter door een ander Hebreeuws woord uitgedrukt. Beter vertaling is: tot waarborg. Opdat alles goed en geregeld ging, waren er vier oversten van de portiers, waren er vier hoofden aangesteld, onder wie de anderen stonden. Het woordje dat staat ook niet in de grondtekst.

2) Die Levieten waren, of, zij waren Levieten. In de tweede helft gaat de Schrijver over tot de algemene werkzaamheden van de Levieten, waartoe niet alleen behoorde, het wachthouden over het huis van de Heere, maar ook wat verder in vs. 28 vv. wordt meegedeeld.

27. En zij bleven over nacht rondom het huis van God; want op hen was de wacht daarover, en zij waren over de opening, en dat elke morgen, iedere avond moesten zij de deuren sluiten en iedere morgen opnieuw openen.

28. En van hen, n.l. van de Levieten, waren enigen over de kostbare vaten van de dienst, die slechts nu en dan, wanneer zij juist bij de godsdienst nodig waren, uit de schatkameren gehaald werden; want bij getal 1) droegen zij ze in, en bij getal droegen zij ze, wanneer ze gebruikt waren, weer uit.

1) Bij getal, dat wil zeggen dat zij geteld werden als zij ingedragen en geteld als zij uitgedragen of weer opgeborgen werden.

29. Want uit deze zijn er besteld over de gewone vaten, en over al de heilige vaten, en over de meelbloem, en wijn, en olie, en wierook, en specerij.

30. En uit de zonen van de priesters waren de bereiders van het reukwerk van de specerijen, welks vervaardiging in Exod.30: 34 vv. beschreven wordt, en hetwelk de Levieten niet mochten maken, maar alleen moesten bewaren.

31. En Mattithja uit de Levieten, die de eerstgeborene van Sallum was, de Korahiet, in zover hij door zijn hoog ambt een bijzonder uitstekende plaats onder diens nakomelingen innam, was in het ambt 1), of, tot waarborg over het werk, dat in pannen gekookt wordt, het heilige bakwerk (Lev.2: 6; 6: 14 vv.).

1) "1Ch 9: 26".

32. En uit de kinderen van de Kahathieten, uit hun, van de Levieten broeders, waren enigen over de broden van de toerichting, om die gereed te maken op de in Lev.24: 5 beschreven wijze, om die alle sabbatten, overeenkomstig de bepaling van de wet (Exod.25: 30) te bereiden, opdat zij die bij het begin van een nieuwe sabbat gereed hadden, ter uitlegging door de dienstdoende priester.

33. Uit dezen, in vs. 14-16 opgenoemde Levieten uit de kinderen van Merari, zijn ook de zangers, hoofden van de vaders onder de Levieten, wonend in de kamers, dienstvrij, vrij van het toezicht (vs. 26); want dag en nacht1) voortdurend was het op hen, in dat werk te zijn, waren zij met de zorg voor het heilige gezang belast, zodat zij voor andere arbeid geen tijd hadden.

1) Dag en nacht is een andere uitdrukking voor: voortdurend.

III. Vs. 35-44. Eer in de volgende afdeling de ondergang van Sauls huis bericht wordt, krijgen wij nu nog eenmaal een blik in de genealogische verhouding van dit huis, ofschoon deze reeds boven (Hoofdstuk 8: 29-39) bij de opgave van de geslachten van de Benjaminieten ons was voorgesteld; maar daar diende de stamboom tot een ander doel dan hier, waar hij alleen de overgang tot het verhaal in Hoofdstuk 10 vormt en met terugblik op het laatstgenoemd doel reeds met de zonen van Azel afbreekt.

35. Maar te Gibeon hadden gewoond Jeiël, de vader van Gibeon; de naam van zijn zuster nu was Maächa.

42. En Achaz, zijn vierde zoon, gewon Jaëra, (Joadda), en Jaëra gewon Alemeth, en Azmaveth, en Zimri; en Zimri gewon Moza;

HOOFDSTUK 10

SAULS ONDERGANG IN DE STRIJD TEGEN DE FILISTIJNEN

I. Vs. 1-14. De geschiedenis van David's koningschap, voor zover daarvan naar het doel van dit boek verhaald moet worden, begint met een terugblik op de ondergang van Saul en van zijn zonen in de oorlog tegen de Filistijnen, waarbij het uitvoeriger bericht in 1 Samuel Hoofdstuk 28-31 als bekend wordt verondersteld. Zoals deze ondergang de rechtvaardige straf was voor zijn misdaad, die hij tegen God bedreven had, zo was zij in Gods hand tevens het middel om het koninkrijk aan David te brengen, die Hij reeds lang tot vorst over Zijn volk zich had uitverkoren.

1. En 1) de Filistijnen, die in de vlakte van Jizreël bij Afek en Sunem zich gelegerd hadden, streden tegen Israël, dat van het gebergte Gilboa tot hen afkwam, om hen van daar te verdrijven, en de mannen van Israël vluchtten, omdat God niet met hen en hun koning was, voor het aangezicht van de Filistijnen naar hun legerplaats terug, en zij vielen nu, omdat zij ook tot daartoe door de zegevierende vijanden vervolgd werden, verslagen op het gebergte Gilboa.

1) Vergel. bij dit hoofdstuk 1 Samuel 31

Het verhaal van Sauls dood strekt tot inleiding van de beschrijving van David's regering.

2. En de Filistijnen, die het bijzonder op de koning en zijn familie voorzien hadden, om dezen in hun macht te krijgen, hielden dicht achteraan Saul en zijn zonen, en joegen hen onafgebroken na; en de Filistijnen sloegen, doodden Jonathan, en Abinadab en Malchi-Sua, de zonen van Saul, die met hem, de vader, ten strijde getogen waren, terwijl de jongste, Esbaäl of Isboseth (Hoofdstuk 8: 33), thuis was gebleven.

3. En de strijd werd zwaar tegen Saul, omdat de Filistijnen, na zijn zonen omgebracht te hebben, nu uitsluitend tegen hem zich wendden, en de schutters met de bogen, die als lichte troepen in de voorhoede streden, troffen hem aan; en hij vreesde zeer voor de schutters (1 Samuel 31: 3), hij wist geen raad meer, hoe hij aan zijn vervolgers zou ontkomen.

4. Toen zei Saul tot zijn wapendrager: Trek uw zwaard uit en doorsteek mij daarmee, dat misschien deze onbesnedenen, de Filistijnen, niet komen en met mij de spot drijven. Maar zijn wapendrager wilde niet, want hij vreesde zeer, om zijn hand aan zijn koninklijke heer te slaan. Toen nam Saul het zwaard en viel, stortte zichzelf daarin.

6. Alzo stierf Saul 1), naar onze berekening in het jaar 1055 vóór Christus, en zijn drie zonen; ook zijn ganse huis 2), tot op enige kleine overblijfselen na, die bijna allen echter later ellendig omkwamen (2 Samuel .2: 8 vv.; 4: 1 vv.; 9: 1 vv.; 21: 1 vv. gestorven,

1) De drie in vs. 3 opgenoemde zonen van Saul, onder hen dus bijzonder Jonathan, stierven ten minste nog een eerlijke dood op het slagveld. Dat daarentegen tussen de twee

zelfmoordenaars, Saul en zijn wapendrager, een groot onderscheid is, ligt voor de hand. In Saul zien wij die moedwillige boosheid, die tegen alle werkingen van het goede uit- en inwendig zich verhardt, dus wel volstrekt niet de angst van het geweten uitsluit, maar die wel trotseert, en die ten slotte vernietigende, tegen de persoonlijkheid zelf zich richt en juist daarin al de leugen van de zonde openbaart; in de wapendrager vertoont zich echter slechts gebrek aan kennis, een betrekkelijk goed doel (trouw tot in de dood) bij een op zichzelf boze daad..

Ouders zondigen en hun kinderen lijden daarom. Toen de maat van Sauls ongerechtigheid vol was en zijn dag was gekomen, dat God hem voor Zijn ontzaglijke vierschaar zou doen verschijnen, toog hij niet alleen te velde, maar ook al zijn zonen (Isboseth uitgezonderd), en Jonathan zelfs, die goedaardige, beminnelijke persoon sneuvelde met hem. Want naar het uitwendige en voor zoverre het natuurlijk oog kan reiken, overkomt de rechtvaardige en de goddeloze énerlei (Prediker 9: 2), in dier voege, dat de gebeurtenissen van deze wereld schijnen veeleer toevallig, dan door de Raad van God bepaald te wezen, of bestuurd te worden door Zijn Voorzienigheid..

2) Zijn ganse huis. In Samuel staat al zijn mannen. Beide uitdrukkingen betekenen hetzelfde. Onder zijn ganse huis hebben wij te verstaan, zijn naaste omgeving, alle degenen, die van zijn huis hem gevolgd waren in de oorlog.

Als een moordenaar van David had hij geleefd, als een zelfmoordenaar stierf hij, en met hem ging zijn gehele huis onder. Want wat nog overblijft, de zwakke Isboseth en de kreupele Mefibóseth konden als het ware zijn huis niet meer genoemd worden. Het waren slechts de zwakke en onmogelijke overblijfselen, die het niet tegen het huis van zijn opvolger, de koning naar Gods Raad, konden uithouden.

Juist daarom is ook door de gewijde Schrijver hier gesproken van zijn huis, om daarmee te kennen te geven, dat, wanneer straks het huis van David bevestigd wordt, dat van Saul te gronde is gegaan.

7. Als 1) al de mannen van Israël, die in het dal waren, in de vlakte van Jizreël zelf zowel als in het Westen en Oosten ervan woonden, zagen, dat zij, de krijgslieden van het Israëlitische leger, gevlucht waren, en dat Saul en zijn zonen dood waren, verlieten zij, uit vrees voor de vijand, hun steden en zij vluchtten. Toen kwamen de Filistijnen, nog op dezelfde dag, en woonden daarin, in het ganse noordelijke deel van het land, totdat David hen later daaruit verdreef (2 Samuel .5: 15 vv.).

1) Men ontmoet in deze verzen een drieërlei zegepraal, te weten: die van de Filistijnen, die van de mannen van Jabes en die van de Goddelijke Rechtvaardigheid, alle drie ons ter lering geboekt..

10. En zij leiden zijn wapens en die van zijn zonen als toewijdingsgeschenk in het huis van hun god, van hun goden, de Astaroths (1 Samuel .31: 10); en zijn en van de anderen hoofd hechtten zij in het huis van Dagon, hun mannelijke godheid (Jud 16: 24).

12. Zo maakten zich alle strijdbare mannen van Jabes, die de gedachtenis van Saul en de zijnen dierbaar was, vanwege de eenmaal van Saul genoten hulp (1 Samuel .11) op, de 3-4 mijlen lange weg naar Beth-Sean, en zij namen het lichaam van Saul en de lichamen van zijn zonen, in het geheim van de stadspoort weg, en zij brachten ze te Jabes; en zij begroeven 1) hun beenderen, nadat zij huid en vlees tot as verbrand hadden (1 Samuel .31: 12) onder een, of de grote en sterke eikenboom of Terebint, te Jabes, en zij vastten zeven dagen, tot betoning van de openlijke landsrouw.

1) Wij hoeven geen onderzoek te doen, aangaande de eeuwige staat van de gestorvenen, zulks moeten wij aan God overlaten, maar wij moeten zorg dragen, dat de lichamen, die woonplaatsen van redelijke en onsterfelijke zielen zijn geweest en wederom met dezelve zullen verenigd worden, voor verachting en geweld beveiligd mogen wezen..

13. Alzo stierf Saul, in zijn overtreding, waarmee hij overtreden had tegen de Heere, tegen het woord van de Heere, met betrekking tot de verbanning van de Amalekieten (1 Samuel .15), dat hij niet gehouden had; en ook omdat hij, zonder nog zijn overige zonden te rekenen, aan het einde van zijn loopbaan toen het uur van het Goddelijke gericht over hem was aangebroken, de waarzegster gevraagd had, haar zoekende (1 Samuel .28).

14. En de Heere niet gezocht had 1), want ofschoon hij dit wel aanvankelijk gedaan had, zo had hij toch door het zwijgen van God zich niet tot de tovenares moeten laten heenvoeren, maar veeleer tot boete en tot inroeping van de Goddelijke genade laten bewegen; hij had ook de Heere nog wel eenmaal mogen vragen, maar nu verhardde hij zich in zijn zonde en wilde de Heere en diens gericht trotseren; daarom doodde Hij hem en keerde door zijn ondergang, het koninkrijk tot David, de zoon van Isaï.

1) Het is opmerkelijk, dat aan Saul de langdurige haat tegen David niet uitdrukkelijk wordt toegerekend, maar veelmeer het ongeloof, dat hij bij het Woord van God niet gebleven en zich tot naar Endor om raad had begeven. Nog op het laatste uur had Saul vergeving kunnen krijgen, wanneer hij zich ernstig tot God bekeerd en Hem gezocht had. Zo echter heeft hij daar te Endor eindelijk alles verdorven.

Hier geeft de Schrijver een helder inzicht in het zoeken van Saul en in de reden, waarom God, de Heere, hem niet antwoordde. Zijn hart was verstokt, het was geen waar en oprecht zoeken en vragen naar de Heere geweest, geen gelovig vragen. Want alleen het gelovig zoeken van de Heere is Hem aangenaam en zal door een vinden worden gevolgd.

HOOFDSTUK 11

DAVID'S ZALVING TOT KONING. ZIJN WONING EN STRIJDBARE HELDEN

II. Vs. 1-9. Het voorbijgang van de zeven en een half jaar, die David over de stam Juda alleen heerste, terwijl de overige stammen door Abners ijver aan het huis van Saul vasthielden (2 Samuel .2-4), gaat ons bericht dadelijk over tot de tijd, dat de stammen door Isboseth bestuurd, na diens dood besluiten om zich onder David te stellen, en daarom hun oudsten als vertegenwoordigers tot hem te Hebron zenden, om daar hun wens kenbaar te maken. Tengevolge daarvan wordt David dan nog in zijn tegenwoordige hoofdstad tot koning over geheel Israël gezalfd; maar erkent nu ook, hoe noodzakelijk het is, om zich een beter gelegen residentie te verschaffen; hij onderneemt daartoe een krijgstocht tegen de Jebusieten in Jeruzalem, die hij uit de burg daar verdrijft om daarna de berg Zion tot de stad van David te verheffen. (Vergelijk 2 Samuel .5: 1-10).

1. Toen, zeven jaren en zes maanden na Sauls dood, toen intussen ook Abner en Isboseth hun einde gevonden hadden, dus omstreeks het jaar 1047 vóór Christus, vergaderde zich gans Israël, in zijn vertegenwoordigers, de oudsten (vs. 3), die tevens door de hoofden, krijgslieden van de verschillende stammen, werden bijgestaan (Hoofdstuk 12: 23 vv.) tot David naar Hebron, waar hij tot dusver reeds over de stam Juda geregeerd had, zeggende, om hem het koninkrijk ook over de overige stammen op te dragen: Zie, wij zijn uw gebeente en uw vlees, door afstamming van dezelfde aartsvaderen evenzeer uw bloedverwanten (Genesis29: 14) als uw stamgenoten; daarom moet de tussen ons en hen deze jaren bestaan hebbende scheiding in twee partijen van nu af een einde nemen.

2. Zelfs ook te voren, toen Saul nog koning was, hebt gij Israël uitgeleid en ingeleid (1 Samuel .18: 13 vv.), en was toen reeds, zoals wij nu erkennen, als toekomstig koning van het gehele volk vooraf aangeduid. Ook heeft de Heere, uw God, dit herinneren wij ons thans, nu er tot het verstaan van Gods woord en wil ons het nodige licht is opgegaan, tot u gezegd: Gij zult Mijn volk Israël als zijn herder weiden, en gij zult voorganger zijn van Mijn volk Israël.

3. Ook, juister: zo, zoals zo-even gezegd is, kwamen alle oudsten van Israël tot de koning naar Hebron; en David maakte een verbond 1)met hen te Hebron, voor het aangezicht van de Heere, ontving daar in een plechtige volksvergadering hun hulde, zoals hij ook van zijne zijde beloofde, overeenkomstig de Goddelijke wet hen te regeren. En zij zalfden, door tussenkomst van de Hogepriester Abjathar, David ten koning over Israël 2), naar het woord van de Heere, door de dienst van Samuel, zodat daarmee het bevel van de Heere aan Samuel, om David tot koning over Israël te zalven (1 Samuel .16: 1,12) nu zijn volkomen vervulling vond.

1) De inhoud van het Verbond wordt niet gemeld. Maar ongetwijfeld zal David, de man naar Gods hart, beloofd hebben, het volk te regeren in alle zachtmoedigheid en rechtmatigheid, en het volk van zijn zijde, dat het David als een Soeverein, uit Gods hand ontvangen, zou eren en onderdanig zijn.

2) Na Sauls dood scheen het een tijdlang alsof David het gehele rijk niet zo gemakkelijk zou krijgen; maar omdat hij stil is, weet God het zo wonderbaar te besturen, dat het volk zelf zijn bescherming moet zoeken en hem het rijk moet komen aanbieden..

4. En David, zijn roeping als koning van Israël erkennend, om de overgebleven Kanaänieten geheel uit het land uit te roeien, toog, na afloop van het kroningsfeest (Hoofdstuk 12: 23-40) en na gelukkige bestrijding van de Filistijnen in twee veldtochten (Hoofdstuk 14: 8-17) heen, en gans Israël, in een keurbende uit de gezamenlijke strijdbare mannen van de twaalf stammen, naar Jeruzalem, die Jebus is (Jos 15: 63); want daar, namelijk op de berg Zion, waren de Jebusieten, de inwoners van het land, en David had reeds lang het plan gehad om aan deze wanvoegelijkheid een einde te maken (1 Samuel 17: 5).

6. Want David door de smaadtaal van de Jebusieten getergd, voerde zijn leger tot een des te moediger bestorming aan en zei: Al wie de Jebusieten het eerst slaat, de muren van hun burg het eerst bestijgt, zal tot een hoofd en tot een overste over het gehele leger, en dus mijn opperbevelhebber worden 1). Toen beklom Joab, de zoon van Zeruja, David's stiefzuster (1 Samuel 16: 10), die het eerst; daarom werd hij, tot loon voor zijn dapperheid, tot een hoofd, naar onze wijze van spreken: generaal-veldmaarschalk, nadat hij tot dusver reeds een uitstekende plaats onder David's hoofdmannen had ingenomen (2 Samuel .2: 13).

1) Iemand heeft gezegd: "Beneem de krijgsman zijn eer- en roemzucht en u beneemt hem zijn aanmoediging tot loffelijke daden." De onderdanen van Christus hebben insgelijks hun beweegredenen, om hen aan te moedigen in de goede strijd van het geloof en van de Godzaligheid, niet daardoor, dat zij de vergankelijke eer, die van mensen komt en doorgaans opgeblazen maakt, verkrijgen, maar dat zij God behagen, dat zij hun Koning en Verlosser verheerlijken en dat zij bereiken mogen, hetgeen de echte waardigheid en de enige gelukzaligheid is van hun natuur en meest dienen kan tot de wezenlijkste belangen van hun medeschepselen, hier in de genade en namaals in de Heerlijkheid..

7. David nu woonde, toen de Jebusieten van de burg Zion verdreven waren, op de burg, die voortreffelijk tot een residentie voor hem geschikt was, en meer in het middelpunt van het land lag, dan zijn tegenwoordige woonplaats Hebron, juist op de grensscheiding van de nu met elkaar verenigde hoofddelen van het gehele koninkrijk; daarom heet men die de stad van David.

8. En hij bouwde de stad rondom, omringde de berg Zion met een ring- en vestingmuur, van Millo, het hoofdbolwerk in de noordwesthoek van de heuvel, af en rondom henen, en bezette binnen deze cirkel de heuvel met huizen tot woningen voor de kinderen van Israël; en Joab, die, terwijl hij het eerst de muren van de burg bestegen had, nu ook als nieuw benoemd opperbevelhebber de verovering ervan in het werk stelde, vernieuwde1) het overige van de stad.

1) Vernieuwde, eigenlijk maakte levend. De uitdrukking dient, zoals ook in Nehemia 4: 2, om aan te duiden, dat men aan de stad weer een levendig aanzien gaf, door de verwoeste huizen op te bouwen en te herstellen.

9. En David ging gedurig voort en werd groot, nam, na de verovering van Jeruzalem, de eerste grootse daad, die hij als koning over geheel Israël volbracht, steeds meer in macht en aanzien toe, want de Heere der heirscharen was met hem; ook bij zijn volgende ondernemingen.

III. Vs. 10-47. Aan de geschiedenis van David's verheffing tot koning over geheel Israël en de verovering van Jeruzalem, wordt meteen een opgave van zijn helden toegevoegd, die in de ganse tijd van zijn regering, namelijk in het oorlogstijdvak daarvan, hem krachtig terzijde stonden, en zijn roeping met betrekking tot de overwinning van de uitwendige vijanden van Israël moesten helpen vervullen, zij vormden een in drie klassen verdeelde ridderorde, welker eerste klasse (vs. 11-19) men op treffende wijze vergeleken heeft met de grootkruisen van de middeleeuwse ridderorden, de tweede klasse (vs. 20-25) met de Commandeurs, de derde (vs. 26-47) met de gewone ridders. (Vergelijk 2 Samuel .23: 8-39).

10. Deze nu, de van vs. 11 af volgende namen, waren de hoofden van de helden, die David had, die, van het begin van zijn regering en gedurende de ganse duur daarvan, zich dapper bij hem gedragen hebben, hem krachtige bijstand verleend hebben, in zijn koninkrijk bij geheel Israël, nadat zij door hun vroeger hem bewezen diensten het reeds zover gebracht hadden, dat men besloten had om hem koning te maken over al de twaalf stammen, zoals in vs. 1-3 verhaald is, naar het woord van de Heere over Israël (vs. 2).

11. Deze 1) nu zijn van het getal van de helden, die David had, de keurbende onder hen, die de plaats van adjudanten (2 Samuel 23: 18), bij de koning vervulde: Jasobam, de zoon van Hachmoni, een afstammeling van het verder niet nader bekende geslacht van Hachmoni (Hoofdstuk 27: 32), zoon van zekere Zabdiël, (Hoofdstuk 27: 2), was het hoofd van de dertigen, van het corps van de dertig mannen, of van de koninklijke adjudanten, die, in de strijd tegen een overmachtige vijand, zijn spies tegen driehonderd opheffend, hen op eenmaal versloeg, de spies niet deed rusten, tot teken dat de strijd van de dag geëindigd was (Joz.8: 26), dan toen drie honderd van de vijanden waren gedood.

1) Wie hier opgeteld worden zijn de hoofden van de dappere mannen. In Hoofdstuk 12 worden velen van de overigen gemeld, die zich reeds om David hadden geschaard, in de dagen van zijn vervolging door Saul, en later te Hebron.

Luther verklaart de verschillende opgaven, omdat in 2 Samuel .23: 8 gezegd wordt, dat hij achthonderd versloeg, aldus: "Wie een hoop van achthonderd aangrijpt en er driehonderd van doodt, maar de andere vijfhonderd op de vlucht jaagt, die heeft alle achthonderd geslagen." Anderen, dat hij eerst drie honderd verslagen heeft en dat daarna in het najagen nog vijfhonderd anderen zijn gedood, zodat hem de eer van het verslaan van alle acht honderd toekwam.

In elk geval vullen beide berichten elkaar aan.

12. En na hem, in rang op hem volgend, was Eleazar, de zoon van Dodo, of Dodaï (Hoofdstuk 27: 4), de Ahohiet, een van het geslacht van de Ahohieten; hij was onder die drie helden, behoorde insgelijks tot de eerste klasse van David’s helden, of tot de Grootkruisen.

13. Hij was met David te Pas-Dammim, of Efes-Dammim tussen Socho en Aseka, toen de Filistijnen daar ten strijde vergaderd waren 1).En, terwijl de mannen van Israël achter hem juist het slagveld verlieten stond hij op, en sloeg onder de Filistijnen, totdat zijn hand moe werd, ja zijn hand aan het zwaard kleefde. En de Heere wrocht een groot heil op die dag, en het volk keerde wederom hem na, alleen om te plunderen. Na hem nu was Samma, de zoon van Age, de Harariet. Toen de Filistijnen verzameld waren ten strijde. En het geschiedde dat daar, waar zij zich gelegerd hadden, het stuk van de akker vol gerst was (naar 2 Samuel .23: 11), vol linzen en het krijgsvolk van de kinderen van Israël reeds voor het aangezicht van de Filistijnen vlood.

1) Van hier af zijn, zoals duidelijk is te zien, enige regels overgeslagen, naardien de afschrijver van de woorden "toen de Filistijnen daar ten strijde verzameld waren," daarna het oog sloeg op de in het Hebreeuws evenzo luidende slotwoorden van de uitgevallen plaats. Omdat het Oude Testament, evenals andere boeken van de oudheid, door afschriften is voortgeplant, zo heeft het toch, niettegenstaande de grote zorgvuldigheid, waarmee de Joden, uit onbegrensde eerbied voor de Heilige Schrift, over haar onveranderde bewaring en overlevering waakten, aan het algemeen lot van alle oude boeken niet kunnen ontgaan, dat bij herhaald afschrijven vele kleine fouten in de tekst slopen en verschillende lezingen ontstonden. Bij een onbevooroordeeld onderzoek blijkt echter, dat moedwillige inlassingen of vervalsingen van de tekst van de Bijbel nergens voorkomen, maar de fouten en afwijkingen slechts in vergissingen bestaan, die de afschrijvers begingen door verkeerd te zien of te horen (het laatste bij het dicteren bijvoorbeeld 2 Samuel .17: 25: Israëliet voor Ismaëliet 1 Kronieken 2: 17), door ontrouw geheugen (als men zich meer vrijheid gunde in het afschrijven en meer zijn geheugen dan het boek volgde, bijvoorbeeld 2 Samuel .21: 8 "Michal" voor "Merab) en andere misvattingen, bijvoorbeeld als in het volgende vs. 14 in plaats van het enkelvoud: "stelde, beschermde, sloeg" het meervoud gebruikt is. Zulke fouten zijn onwillekeurig en onopzettelijk begaan, en deden de wezenlijke inhoud van de Schrift geen gevaar lopen..

14. En zij stelden zich 1). Beter en hij, Samma, stelde zich (2 Samuel .23: 12) in het midden van dat stuk, en beschermden, beschermde het tegen het geweld van de vijanden, en zij sloegen, hij sloeg de Filistijnen; en de Heere verloste hen, de Israëlieten, door een grote verlossing.

1) Zij stelden zou op David en Eleazar zien, terwijl wat hier verteld wordt in 2 Samuel .23: 12 aan Samma wordt toegeschreven. Wij hebben hier daarom de meervoudsvorm, omdat het boven aangehaalde (vs. 13) uit de tekst was uitgevallen.

15. En drie uit de dertig hoofden 1) togen af naar de rotssteen 2), tot David in of naar de spelonk van Adullam, waar heen hij zich, bij de aanval van de Filistijnen, waarvan later (Hoofdstuk 14: 8 vv.) gemeld wordt, had teruggetrokken; en het leger van de Filistijnen had

zich gelegerd in het dal Refaïm, dat van de zuidwestzijde van Jeruzalem een uur lang zich naar de landstreek van Bethlehem uitstrekt.

1) Sommigen, zoals Luther, zijn van gevoelen, dat hier de bovengenoemde helden bedoeld zijn. Dit kan echter niet, omdat we dan hier niet drie zouden lezen, maar die drie. Hun namen zijn ons niet bekend gemaakt. Het komt hier aan op het feit zelf. Wij hebben bij 2 Samuel .23: 13 de mening van Luther, zoals die door Dächsel wordt weergegeven, laten staan, juist omdat het een mening van die grote Hervormer is.

2) Naar de Rotssteen is ons inziens hier een andere aanduiding van plaats voor: in de spelonk. In 2 Samuel .23: 13 staat: in de oogst. Beide berichten weerspreken elkaar niet. De Schrijver hier laat de tijdsbepaling achter en vestigt de aandacht op de plaats, om de tegenstelling van het water te meer kracht bij te zetten. Bovendien, David was toen niet in de spelonk zelf, maar op de bergrug van de rots, waarin zich de spelonk bevond.

16. En David was toen niet in de spelonk zelf verborgen, maar hield zich op in de vesting, op de bergvesting van de heuvel of van de rots, waarin zich de spelonk bevond; en de bezetting van de Filistijnen, een voorpost van dat volk, was toen te Bethlehem.

17. En David in zijn bergvesting, waar hij over geen goed drinkwater te beschikken had, kreeg lust in goed water, en zei 1), zonder te bedenken, welk onheil hij met deze woorden kon aanrichten, tot de mannen in zijn omgeving: Wie zal mij water te drinken geven, verschaffen, uit Bethlehems bornput, die onder de poort is (1 Samuel 9: 5)?

1) In dit bedrijf van David doen zich vier gestalten op, dewelke, zoals het mij voorkomt, het zelf zo groot maken, als één van de hier aangetekende heldendaden. 1e. Gevoelige aandoening over iets, waarin hij erkende, kwalijk gedaan en meer zijn eigen eer of zijn lust, dan de eer van God en het voordeel van zijn volk beoogd te hebben. 2e. Verloochening van eigen lust. Toen het hem gebracht werd, wilde hij het niet drinken, oordelend niet goed te wezen, een ongeregelde begeerlijkheid en een ijdele verbeelding zo veel in te willigen. 3e. Godvruchtigheid jegens God. Het water, hetgeen hij voor zich te goed achtte en te dierbaar keurde, om gedronken te worden, goot hij uit voor de Heere bij wijze van drankoffer. 4e. Teerhartigheid over zijn dienaren. Het maakte hem ten uiterste verlegen, dat drie wakkere mannen zich omwille van hem aan een wezenlijk gevaar hadden blootgesteld, zodat hij datgene, dat met gevaar van hun leven gehaald en hem aangebracht was, niet meer hield voor water, maar voor het bloed van die mannen, hetgeen boven alle andere dingen het dierbaarst is..

18. Toen braken die drie, bereid om alles voor hun koning te wagen, zelfs waar het slechts bevrediging van een begeerte voor het ogenblik betrof, door het leger, de aan de noordelijke stadspoort gestelden voorpost van de Filistijnen, en putten water uit Bethlehems bornput, die onder de poort is, en zij droegen het naar Adullam, en brachten het tot David. Maar David, wiens geweten thans ontwaakte vanwege zijn onbedachtzaamheid, wilde het niet drinken, omdat het tot zo’n dure prijs gehaald en daarom te kostbaar was, dan dat het tot bevrediging

van de zinnelijke lust gebruikt mocht worden, maar hij goot het op de aarde uit tot een drankoffer voor de Heere.

19. En hij zei: Dat late mijn God verre van mij zijn, van zulks te doen; zou ik het bloed van deze mannen drinken, dit met gevaar voor hun levens gehaalde water, dat met hun bloed kan worden vergeleken? Met gevaar voor hun levens, ja met gevaar voor hun levens hebben zij dat gebracht 1). En hij wilde het, om de zo even genoemde redenen, niet drinken, dus niet uit grillige willekeur, die nu dit, dan dat wil. Dit deden de drie helden, en deze daad blijft als bewijs van dappere moed en grote gewilligheid tot opoffering van volle kracht, al heeft de koning van de hem bewezen dienst geen gebruik gemaakt.

1) Het met levensgevaar, met blootstelling van het leven gekochte water wordt met de ziel op gelijke waarde gesteld; de ziel is echter naar Lev.16: 11 in het bloed; zulk water te drinken zou dus niets anders zijn, dan het bloed van de mannen te drinken.

20. Abisaï nu, de broeder van Joab (Hoofdstuk 2: 16), was ook het hoofd van drie, de voornaamste van een andere klasse van David's helden; en hij, in gevecht met een overmachtige vijand, verheffende zijn spies tegen driehonderd, zoals Jasobam, in gelijk geval (vs. 11), versloeg hen en verkreeg door deze heldendaad zijn hoge ereplaats. Alzo had hij een naam onder die drie, werd hij ten gevolge daarvan bij een scheloschah of trias, d.i. van de tweede heldenklasse, door David gevoegd.

21. Uit die drie was hij geëerd boven de twee, d.i. hij was aanzienlijker dan de overige twee, die met hem tot hetzelfde drietal behoorden; daarom werd hij hun tot een overste; maar hij kwam tot aan die eerste drie, van de eerste klasse, Jasobam, Eleazar en Samma (vs. 11-14) niet, maar stond in rang een trap lager.

22. Benaja, de zoon van Jojada, de priester (Hoofdstuk 27: 5), de zoon van een dappere man van Kabzeël, in de stam van Juda (Joz.15: 21) geboortig, dezelfde, die in Hoofdstuk 18: 17 als overste van de Krethi en Plethi voorkomt, was groot van daden, behoorde insgelijks tot de tweede klasse of tot de Commandeurs; hij versloeg twee sterke leeuwen, de twee dapperste helden, van Moab; ook ging hij af, bij gelegenheid van een voorval dat in de verklaring van 2 Samuel .23: 20 nader uiteengezet is, en versloeg een leeuw in het midden van de kuil, in de sneeuwtijd.

23. Hij versloeg ook een Egyptische man, een man van grote lengte, van vijf ellen; en die Egyptenaar had een spies in de hand, als een weversboom (vgl. 1 Samuel .17: 4 vv.), maar hij ging tot hem op de kampplaats af alleen met een staf gewapend, en hij rukte de spies uit de hand van de Egyptenaars, en hij doodde hem met zijneigen spies.

24. Deze dingen deed Benaja, de zoon van Jojada; dies had hij een naam onder die drie helden, verkreeg een naam of een plaats in de scheloschah, of klasse van helden, waarvan hier sprake is.

25. Zie, hij was de heerlijkste van die dertig, hoger geplaatst dan de dertig, of de ridders van de derde klasse (vs. 26 vv.); nochtans kwam hij tot aan de drie van de eerste klasse (vs.11-14) niet. En David stelde hem, vanwege zijn doorzicht en wijsheid over zijn trawanten, tot een medelid van zijn geheimen raads.

26. De helden nu van de legers 1), van de derde klasse, die van de gewone ridders, waren: Asahel, de broeder van Joab (Hoofdstuk 2: 16), Elhanan, de zoon van Dodo, van Bethlehem.

1) Helden van de legers, of, dappere helden. Hier worden geen aanvoerders bedoeld, maar dappere mannen van de derde klasse.

27. Samnnoth of Samma, de Harodiet 1) van Harod op het gebergte Gilboa geboortig 2); Helez, de Peloniet, d.i. uit een niet nader op te geven plaats, naar 2 Samuel .23: 26, uit Beth-Pelet, in het zuiden van de stam Juda (Joz.15: 27).

1) In de grondtekst vindt men hier: "Haroriet," Dit is slechts een andere vorm van de naam voor "Harodiet", even als bijvoorbeeld de in 2 Samuel .8: 5 genoemde Hadadezer in de grondtekst dier plaats 1 Samuel .10: 15 vv. en ons boek "Hadarezer" geschreven wordt.

2) Vóór deze naam is een tweede held: "Elika de Haradiet" uitgevallen.

29. Sibchaï, de Husathiet (Hoofdstuk 20: 4); Ilaï, in 2 Samuel .23: 28 Zalmon geheten, de Ahohiet, uit het Benjaminitisch geslacht van de Ahohieten, dat overigens niet nader bekend is.

30. Maharaï, de Netofathiet, uit Netofa, in het zuidwesten van Bethlehem, het tegenwoordige Beit Nettif; Heled, de zoon van Baäna, de Netofathiet, evenals Maharaï uit Netofa.

31. Ithaï, de zoon van Ribaï, van Gibea Sauls in de stam van de kinderen van Benjamin; Benaja, de Pirhathoniet, uit Pirhathon, westelijk van Sichem.

32. Huraï, juister Hidaï (2 Samuel .23: 30), van de beken uit de dalvlakte aan de voet van de berg Gaäs, bij Thimnath-Heres in de stam Efraïm (Richteren 2: 9), Abiël, de Arbathiet, uit Bethabara in het noordelijk deel van de woestijn Juda (Joz.15: 6; 18: 22).

33. Azm veth, de Baharumiet uit Bahurim, oostelijk van Jeruzalem, Eljahba de Saälboniet, uit Saälbim (1 Koningen .4: 9 Joz.19: 42), noordwestelijk van Aj lon in de stam Dan.

34. Van de kinderen 1) van Hasem, de Gisoniet; juister Hasem, de Gisoniet, uit de overigens onbekende plaats Gison, was Jonathan, de zoon van Sage, de Harariet, uit Harod aan de noordelijke voet van het Gilboagebergte (vs. 27).

1) De laatste drie letters van het slotwoord in het vorige vers zijn nog eenmaal geschreven en dan tot een zelfstandig woord (Bene = kinderen) gemaakt. Zou echter het Bene voor de naam Hasem werkelijk in orde zijn, hetgeen niet onmogelijk was, dan mag men op de zo-even

aangevoerde gronden het woord volstrekt niet vertalen, maar moet het als een deel van de naam aanzien: Bnehasem..

35. Ahiam, de zoon van Sacher, de Harariet; Elifal of Elifelet, de zoon van Ur;

36. Hefer, de Mecherathiet, uit Meacha, aan de zuidwester helling van de grote Hermon (Num.32: 41) geboortig; Ahia, de Peloniet 1), naar (2 Samuel .23: 34); Eliam, de zoon van Achitofel, de Giloniet.

1) De naam Ahia is gevormd, om daarin de woorden: "Eliam, de zoon van Achitofel" te verbergen; maar het bijgevoegde de Peloniet duidt niet de afkomst van de man aan, maar is zoveel als: "de zoon van de man, waarvan wij niet verder spreken willen" (Ru 4: 1" en "2 Samuel 15: 31).

37. Hezro, de Karmeliet, uit Karmel, zuidelijk van Hebron; Naärai, de zoon van Ezbaï, zeker juister naar 2 Samuel .23: 35 Paëraï, de Arbiet, uit Arab op het gebergte Juda geboortig.

38. Joël, (Jegnal) de broeder, zeker juister naar 2 Samuel .23: 36, de zoon van Nathan, een Syriër van Zoba; Mibhar, de zoon van Geri, naar 2 Samuel .23: 36, Bani, de Gadiet.

Dat bij de namen van deze beide verzen de tekst in 2 Samuel .23 gevolgd is, die op onze plaats daarnaar verbeterd moet worden, blijkt duidelijk uit de laatsten naam; want (Mibhar) is duidelijk verkeerd geschreven voor (uit Zoba), en behoort dus tot de vorige zin: "de broeder (of liever zoon) van Nathan (uit Zoba)" en ten gevolge van deze vergissing is, nu eenmaal uit de toevoeging bij de vorige naam een eigennaam is ontstaan, de zin in 2 Samuel .23: 36 (Bani, de Gadiet) in de andere omgezet... (de zoon van Hagri)..

39. Zelek, de Ammoniet, Nahraï, de Berothiet, uit Beëroth aan de westgrenzen van de stam Benjamin, wapendrager van de veldheer Joab, de zoon van Zeruja;

40. Ira, de Jithriet; Gareb, de Jithriet, evenals de vorige tot de geslachten uit Kirjath-Jearim (Hoofdstuk 2: 53) behorend.

41. Uria, de Hethiet (2 Samuel .11: 3 vv.)Zabad, de zoon van Ahlaï 1).

1) Met Uria, de Hethiet, eindigt de lijst in 2 Samuel .23 voorkomende. Hier worden nog enige helden genoemd, die waardig waren, dat hun namen aan de vergetelheid werden ontrukt.

42. Adina, de zoon van Siza, de Rubeniet, was het hoofd van de Rubenieten, van de krijgslieden uit de stam Ruben; nochtans waren er dertig boven hem; behalve hem bezat het contingent van deze stam nog 30 andere aanvoerders.

43. Hanan, de zoon van Maächa, misschien als in vs. 36 te verstaan: uit Maächa geboortig (vgl. 2 Samuel 23: 34), en Josafat de Mithniet, een niet nader te bepalen naam.

44. Uzzia, de Asterathiet, uit de stad Astharoth, de voormalige residentie van Og, koning van Basan (Deuteronomium 1: 3 vv. Joz.13: 29 vv.); Sama, en Jeiël, de zoon van Hotham, de Aroëriet, een uit een van de beide steden Aroër of uit die aan de rivier de Arnon, op de zuidergrens van de stam Ruben (Joz.13: 15 vv.), of uit die aan de boven Jabbok, noordoostelijk van Rabbath-Ammon (Joz.13: 24 vv.), geboortig man.

45. Jediaël, de zoon van Simri, en Joha, zijn broeder, de Tiziet. Ook deze aanduiding is niet nader op te geven.

46. Eliël Hammahavim niet nader te verklaren en Jeribaï, en Josavia, de zonen van Elnaäm; en Jithma, de Moabiet 1), uit het door David overwonnen leger van de Moabieten (Hoofdstuk 18: 2. 2 Samuel .8: 2), tot hem overgekomen.

1) In vs. 39 komt er een Ammoniet voor en hier een Moabiet. Dit wil zeggen, van Ammonitische en Moabitische afkomst. Want toch David zal hen niet onder zijn helden opgenomen hebben, dan na opname in het Verbond, met Abraham opgericht, dan na inlijving in het volk van Israël. Zij waren de voorlopers en de voorbeelden van hen, die in de dagen van het Nieuwe Verbond door de geestelijke besnijdenis ingelijfd zouden worden in het geestelijk Israël.

47. Eliël en Obed, en Jaäziël van Mezobaja, geheel onbekend.

Zijn Davids helden verwaardigd geworden, dat hun aandenken vereeuwigd werd, hoe veel temeer zullen de namen van de krijgsknechten van Christus in het boek des levens worden gevonden.

HOOFDSTUK 12

DAVIDS HULP AAN STRIJDBARE MANNEN

IV. Vs. 1-22. Na de opgave van Davids helden, die gedurende zijn koninklijke heerschappij; hem de oorlogen van de Heere deden voeren, volgt een opgave van die mannen; die nog bij Sauls leven deze verlieten en onder Davids vaandel zich begaven, de schare van zijn krijgers telkens meer vergrootten en haar tot een leger van God maakten. De eerste klasse van hen (vs. 2-7) bevat Benjaminieten en mannen uit Juda, die te Ziklag bij hem kwamen, zeker nog in de eerste tijd van zijn verblijf daar; de tweede klasse (vs. 8-18) waren mannen uit Gad benevens enige mannen uit Juda, en Benjaminieten, die gedurende zijn oponthoud in de woestijn Juda hem opzochten; de derde klasse (vs. 19-22) eindelijk bestaat uit zeven Manassieten, die nog vóór Sauls laatste slag, waarin hij viel, diens zaak verlieten en tot David overkwamen.

1. Deze nu, die in het volgende nader aangeven worden, zijn het, die tot David kwamen naar Ziklag (1 Samuel .27: 6),toen hij nog besloten was 1) voor het aangezicht van Saul, de zoon van Kis; voor Sauls ogen of in het bereik van zijn heerschappij zich niet durfde laten zien (1 Samuel .27: 1); zij waren ook, zoals degenen, waarvan in het vorige Hoofdstuk gesproken is, onder de helden, die tot die strijd hielpen, bereid waren om hem te ondersteunen in de oorlogen, die hij destijds voerde.

1) Nog besloten was. D.w.z. toen hij nog door Saul verhinderd werd, om volgens zijn Goddelijke verkiezing als koning op te treden, omdat èn Saul nog leefde èn deze op allerlei manier David het leven bitter maakte. Hieruit mag worden opgemaakt dat de mannen, die tot hem kwamen, het doel hadden, om hem als koning te erkennen. Het was echter nog de tijd niet, wil de Schrijver zeggen, Saul moest eerst sterven.

2. Gewapend met bogen, rechts en links met stenen werpend, en met pijlen schietende uit de boog; met de linker- en rechterhand geoefend met stenen om die te slingeren, en met pijlen op de boog om die af te schieten (Hoofdstuk 8: 40. Richteren 20: 16); zij waren van de broeders, stamverwanten van Saul, uit Benjamin 1).

1) Het uit Benjamin verklaart nader van Saul. Hiermee wordt niet gezegd, dat zij bloedverwanten van Saul waren, maar dat zij uit dezelfde stam waren, waaruit hij gesproten was. Juist om het in het oog vallend, dat enige stamverwanten van Saul tot David kwamen, wordt hier gesproken van broeders van Saul.

3. Het hoofd, of aanvoerder, was Ahiëzer, en zijn broeder, Joas, zonen van Semaä, de Gibeathiet, uit Gibea van Benjamin (1 Samuel 10: 5); daarna Jeziël en Pelet, zonen van Azmaveth en Beracha, en Jehu, de Anathothiet, uit Anathoth (Hoofdstuk 11: 28).

4. En Jismaja, de Gibeoniet, uit Gibeon (Joz.9: 3) was een held onder de dertig en over dertig 1) gesteld (Hoofdstuk 11: 25), en Jirmeja, en Jahaziël, en Johanan, en Jozabad, de Gederathiet 2), uit Gadara in de Judese vlakte (Joz.15: 36).

1) Deze woorden kunnen wel geen anderen zin hebben als deze, dat Jismaja ook tot het corps van de 30 helden van David behoorde en tijdelijk aanvoerder van hen was; ofschoon zijn naam in Hoofdstuk 11 niet voorkomt, vermoedelijk, wijl hij ten tijde, toen de lijst in Hoofdstuk 11 werd gemaakt, niet meer in leven was..

2) Omdat Gadara in Juda lag, valt hieruit op te maken, dat enkele Benjaminitische geslachten naar Juda zijn verhuisd en daar hun woonplaats hebben verkregen, in afwijking van de oorspronkelijke verdeling van het land door Jozua.

5. Eluzaï, en Jerimoth, en Bealja, en Semarja, en Sefatja, de Harufiet (vgl. Nehemia 7: 24 7.24).

6. Elkana en Jissia, en Azareël, en Joëzer, en Jasobam, de Korahieten 1), nakomelingen van Korach, achterkleinzoon van Levi (Nu 16: 3).

1) Dat de Korahieten, nakomelingen van Levi, als in één adem genoemd worden met de Benjaminieten, komt daarom, omdat de Levieten geen eigen stuk land hadden, maar de nakomelingen van Levi, die om en bij de Benjaminieten woonden, als tot de Benjaminieten werden gerekend. Het is wel waar, dat de Kahathieten, waaruit ook de Korahieten behoorden, in Benjamin geen woonplaats verkregen (Joz.21: 9-26), maar het is vrij zeker, dat toen de tabernakel naar Gibeon verplaatst werd, ook Levieten in de steden van Benjamin hebben gewoond.

8. 1) Ook scheidden zich van de Gadieten, onderhorigen van de stam Gad af van de anderen, die het met Saul hielden en begaven zich tot David in of naar die vesting naar de woestijn van Juda (1 Samuel .23: 14), kloeke helden, krijgslieden ten oorlog, toegerust met rondas en schild; en hun aangezichten, waren krachtig en fier van voorkomen als aangezichten van de leeuwen (2 Samuel .1: 23), en zij waren op hun voeten als de reeën, gazellen op de bergen in snelheid (2 Samuel .2: 18).

1) Hieronder vinden we vermeld, wie onder meer tot David in de vesting kwamen van de Gadieten en van de kinderen van Benjamin en Juda.

14. Deze waren van de kinderen van Gad, (vs. 8), hoofden van het leger, een 1) van de kleinsten was over honderd, en de grootste over duizend.

1) Beter: Eén tegen honderd de kleinste en de grootste één tegen duizend, d.i. van de helden kon de zwakste het tegen honderd, de sterkste tegen duizend man het uithouden (Lev.26: 8 vgl. Deuteronomium 32: 30).

In het Hebr. (Echad lemaäh hakatòn wehagadool leèlef). De Staten-Vertaling volgt de Vulgata. Als vertaald moest worden over en niet tegen, moest er niet l maar le staan. Onze vertaling sluit zich geheel aan de beschrijving van deze mannen in het vorige vers. Zij waren helden niet alleen, wat houding en gedaante, maar ook wat lichaamskracht betreft.

15. Deze zelf zijn het, die, toen zij zich van hun stamgenoten afscheidden en zich door Sauls aanhangers moesten heenslaan om David te bereiken, over de Jordaan gingen in de eerste maand, Abib of Eisan (Ex 12: 2) dus in het voorjaar, toen die vol was aan al haAr oevers 1), en zij verdreven al de inwoners van de laagten, tegen het oosten en tegen het westen 2).

1) In de drogen zomertijd kan de Jordaan op verscheidene plaatsen doorwaad worden, maar in het voorjaar, als hij door het smelten van de sneeuw op de Libanon zo groeit, dat de oevers overstroomd worden, behoort de overgang over deze rivier tot de grootste waagstukken (Zie Joz.3: 15)..

De laagten staat hier voor, de bewoners van de laagten, van de dalen.

2) Welke vijanden zij geweest zijn, die de Gadieten te bestrijden hadden, en waar de laagten gelegen hebben, waar zij hen aangrepen, wordt niet gezegd, maar het blijkt, dat zij met hun leeuwen aangezichten hen deden vluchten langs verschillende wegen, sommigen oost- en anderen westwaarts, en dat zij hen met een weergaloze vlugheid vervolgden, zodat waarheen zij ook vluchten mochten, zij hen achterhaalden en hun werk niet ten halve deden..

16. Er kwamen ook van de kinderen van Benjamin en Juda, op de bergvesting tot David, die er zich destijds ophield.

17. En David, die juist in die streek evenveel haat en verraad als liefde en vriendschap ondervonden had (1 Samuel .23: 15 vv.; 26: 1 vv.), en nu niet wist, waarop hij bij deze bezoekers te letten had, ging uit hun tegemoet, en antwoordde met betrekking tot hetgeen zij bij hem wilden doen, nog eer zij zelf zich daarover uitgelaten hadden, en zei tot hen: Indien jullie ten vrede tot mij gekomen zijt, om mij te helpen, zoals reeds zo menigeen in zo'n gezindheid zich bij mij heeft aangesloten (vs. 2 vv., 8 vv.), zo zal mijn hart tegelijk of tot gemeenschap over jullie zijn 1), en ook ik zal getrouw blijven; maar indien het is, om mij aan mijn vijanden bedrieglijk over te leveren, en u eraan denkt om mij aan koning Saul te verraden, omdat toch geen wrevel in mijn handen is, de God onzer vaderen 2), die de zielen van Zijn heiligen bewaart en hen van van de goddeloze hand redt (Psalm 97: 10), ziet het, en straft het aan u, het boze, dat u tegen mij voorhebt.

1) De Zoon en Heere van David heeft lief, die Hem liefhebben (Spreuken 8: 17). Hij veracht hun liefde niet, ofschoon dezelve voor hem gering en van weinig belang is, maar Hij neemt ze gunstig aan, en zal hen, die zich in oprechtheid en met een gewillige ziel aan Hem onderwerpen, optekenen, om onder Zijn geleide en bestuur te strijden tegen de zonde en alle verzoekingen, en om als reizigers te trekken door de woestijn van deze wereld ter beërving van het hemelse koninkrijk, zonder dat zij, ofschoon de vijanden talrijk en de reizen langwijlig en verdrietig mogen wezen, hoeven ongerust te wezen of moedeloos, alzo Hij hun Overste en Leidsman, de Heere van de hemel en van de aarde is..

2) Hier spreekt David niet alleen zijn innig en kinderlijk geloofsvertrouwen uit, maar zegt hier ook, dat die God, die Zich aan de vaderen heeft geopenbaard, als Degene die de

schuldige geenszins onschuldig houdt, Zijn beschermende hand over hem heeft uitgestrekt, zodat niet hij, maar zij de droevige gevolgen van zo'n snood verraad zullen ondervinden.

18. En de Geest van de Heere toog Amasaï aan 1), daalde als een geest van dappere, blijde moed en oprechte onvoorwaardelijke overgave neer op hem (Richteren 6: 34), de overste van de hoofdlieden, zeker noch de een noch de ander van de twee zonen van David's zuster, Amasa en Abisaï (Hoofdstuk 2: 16,17), zoals menig uitlegger vermoedt, maar een overigens niet nader bekende Benjaminiet, die later als hoofdman over dertig in het leger diende; en hij zei: Wij zijn van u, o David! en met u zijn wij, zoon van Isaï (Hoofdstuk 10: 14), vrede, vrede, d.i. geluk en heil zij u, en vrede zij ook uw helpers, die u terzijde staan en de partij van uw vervolgers verlaten! want uw God helpt u, heeft u tot dusver reeds in deze zorgelijke tijd zichtbaar geholpen en zal u, die Hij zich tot vorst over Zijn erfdeel verkoren heeft, zeker eenmaal een bestendig huis bouwen (1 Samuel .25: 28 vv.). Toen, terwijl ook hem de Geest Gods aangreep en alle twijfel uit zijn ziel dreef, nam hem David aan en stelde hen tot hoofden van de benden 2).

1) Amasaï was hun spreker, welke door de Geest van God, aan Wie niet alleen de zaligmakende genade, maar ook andere heldhaftige en edelmoedige aandoeningen worden toegeschreven, werd aangedreven met een heldhaftige stoutheid en een kloekmoedig besluit, om in de naam van allen en ter hunner aanmoediging hun gehoorzaamheid aan David te betuigen met zulke nadrukkelijke woorden, die de koning ten volle overtuigen, dat zij zijn vrienden waren..

Deze Amasaï komt onder deze naam niet voor op andere plaatsen op de lijst van David's helden.

Het is daarom, dat vele oude uitleggers, maar o.i. ten onrechte, hem verward hebben met Amasa, eerst bevelhebber onder Absalom en later onder David, die door Joab is vermoord.

2) Niet alleen nam hij hen aan, maar hij stelde hen ook in ere-ambten, opdat zij voor immer de zijne zouden zijn. Dit was geen onvoorzichtig gedrag van de toekomstige koning, maar een daad van grootmoedigheid, overtuigd, dat hij handelde naar de wil van God en dus tot zijn eigen welzijn.

19. Er vielen ook van de stam Manasse het later (vs. 20) aangeduide zevental tot David 1), toen hij, zoals in 1 Samuel .29: 1 vv. uitvoeriger bericht wordt, met de Filistijnen kwam om tegen Saul te strijden, alhoewel zij hen, de Filistijnen niet hielpen; want de vorsten van de Filistijnen verlieten hem weer, nadat hij met zijn mannen reeds onder hun leger uitgetogen was, met raad ten gevolge van onderhandelingen, die zij onder elkaar gehouden hadden, zeggende: Met gevaar van onze hoofden zou hij tot Saul, zijn heer, vallen (1 Samuel .29: 4).

1) Dit waren overlopers uit het leger van Saul tot David, toen de laatste strijd tegen de Filistijnen door Saul zou geleverd worden.

20. Toen hij nu, na deze vrijlating, naar Ziklag toog, waar hij destijds woonde, vielen bij zijn terugkeer derwaarts tot hem uit Manasse: Adnah, en Jozabad, en Jediaël, en MICHAËL, en Jozabad, en Elihu, en Zillethaï; hoofden van de duizenden 1), die in Manasse waren.

1) Hoofden van de duizenden, d.i. hoofden van de geslachten, waarin de stam Manasse verdeeld was, en dus hoofden van de legerafdelingen, die Manasse leverde.

21. En deze hielpen David mee tegen die benden, de Amalekitische stroopbenden, die gedurende zijn afwezigheid de stad verbrand en haar bewoners weggevoerd hadden (1 Samuel .30: 1 vv.); want alle dezen waren kloeke helden, evenals de in vs. 1 genoemden, en zij waren of werden oversten in het leger.

22. Want er kwamen in die tijd, in de laatste tijd van Sauls regering, vóórdat hij kort daarop zijn dood vond (Hoofdstuk 10), dag bij dag enigen tot David, om hem te helpen, tot een groot leger toe, totdat uit dezen, die zich bij hem aansloten een leger werd, als een leger van God 1) (1 Samuel 27: 7).

1) Leger van God, d.i. een leger door God gevormd, waarin het duidelijk getoond wordt, dat de Heere God er Zijn kracht in had uitgestort, zodat het schier onverwinnelijk was.

V. Vs. 23-40. Een verdere opgave vermeldt de krijgslieden van de verschillende stammen, die bij de verheffing van David tot koning over geheel Israël tegenwoordig en werkzaam waren; zij geeft dus een juistere beschrijving van de vergadering, waarvan in Hoofdstuk 12: 1-3 in algemene woorden sprake was. De opgave begint met de twee, in het zuidelijk deel van het land wonende stammen Juda en Simeon, waaraan Levi zich aansluit, welks hoofdbestanddeel reeds van het begin af het insgelijks met David gehouden had; van het Zuiden loopt zij dan in noordelijke richting voort tot de overige stammen in het West-Jordaanland, en sluit met de twee en een halve stam in het Oost-Jordaanland.

23. En dit zijn de getallen van de hoofden van degenen, die toegerust waren voor het leger, die, na Isboseth's vermoording in het jaar 1047 vóór Christus, tot David te Hebron kwamen, om het koninkrijk van Saul tot hem te wenden, naar de mond van de Heere, die David tot vorst over geheel Israël verordend had (Hoofdstuk 11: 2).

24. Van de kinderen van Juda, die rondassen en spiesen droegen, waren zesduizend en achthonderd, toegerust voor het leger 1).

1) Hoe komt het toch, dat Zebulon en Nafthali, twee stammen, die in Israël's geschiedenis geen betekenisvolle rol speelden, zo talrijk zijn opgekomen, terwijl Juda een naar verhouding zo'n klein getal van krijgers stelde. Op deze vraag antwoorden wij: Het optreden van de stam van Juda, door een naar verhouding zo'n klein getal van soldaten, verklaart zich eenvoudig daaruit, dat David toen reeds 7 jaren koning over Juda was, welke stam alzo bij de huldiging van de overige stammen niet in het veelvoudige van zijn krijgers hoefde te komen, om David eerst tot koning te maken, maar slechts een klein getal van zijn manschappen tot de feestelijke handeling zond, die de huldiging van de overige stammen als getuigen in naam van de hele

stam bijwoonden. Dit geldt ook voor de stam Simeon, wiens gebied als het ware in de stam Juda was ingesloten, zodat hij tegelijk met Juda David als zijn koning had erkend..

27. En Jehojada, misschien de in Hoofdstuk 11: 22 vermelde nader van Benaja, was overste, aanvoerder van de Aäronieten; en met hem waren er drieduizend en zevenhonderd.

29. En van de kinderen van Benjamin, de broeders, stamgenoten van Saul, drieduizend, een betrekkelijk gering getal, want tot nog toe waren er velen van hen, die het nog met het huis van Saul hielden.

31. En van de halve stam van Manasse, tot het West-Jordaanland behorend, achttien duizend, die met namen uitgedrukt zijn, in de lijsten als zodanig werden opgeschreven, dat zij, in naam van de stam kwamen om David koning te maken.

32. En van de kinderen van Issaschar, die ervaren waren in het verstand van de tijden, die, in staatkundige zaken wijs en bedreven, met een vlug en vast oordeel begaafd waren, om te weten wat Israël 1) te allen tijde, welke ook de toestanden waren, doen moest: hun hoofden waren twee honderd, en al hun broeders vertrouwden de wijsheid van deze aanvoerders en pasten op hun woord.

1) Wat hier van Issaschar gezegd wordt, is het in toepassing brengen van wat de Prediker zegt: (Hoofdstuk 3: 1). Dit kwam hier in voor al uit dat zij het nu het juiste tijdsgewricht oordeelden, om David koning te maken en niet langer te wachten met deze handeling.

33. Uit Zebulon, uitgaande in het leger, toegerust ten strijde met alle krijgswapens, vijftig duizend, en om een slagordening te houden met een onwankelbaar hart 1).

1) In het bijzonder wordt van de mannen van Zebulon (hebbende die stam misschien enig kwaad vermoeden gegeven, aangaande zijn standvastigheid), getuigd, dat zij heel niet dubbelhartig waren. Zij bezaten geen gemaakte kloekmoedigheid, maar hadden voorgenomen, standvastig bij hun besluit te blijven..

Beter vertaald is dan ook: En om zich tezamen te scharen met een niet dubbel hart, d.i. op een niet dubbelhartige wijze, zoals ook de Engelse vertaling heeft. Vrijwillig en eensgezind schaarden zij zich onder de vanen van David, hun wettige koning.

39. En zij waren daar bij David drie dagen lang, etende en drinkende; want hun broeders 1) hadden voor hen wat toebereid, brachten hun levensmiddelen aan (Jud 20: 10).

1) Hun broeders zijn, zoals blijkt uit het volgende vers, de inwoners van Hebron, of de stam van Juda. In het volgende vers worden toch opgesomd degenen, die het dichtst bij die stam woonden.

40. En ook de naasten aan hen, tot aan Issaschar en Zebulon, en Nafthali, dus tot aan de Noordelijke grens van Kanaän, brachten brood op ezels, en op kamelen, en op muilen (1

Samuel 25: 18), en wijn, en olie, en runderen, en klein vee in menigte: want er was blijdschap in Israël, en ieder probeerde dus van zijn zijde de vergadering in Hebron tot een echt feestelijke en vrolijke te maken.

HOOFDSTUK 13

AF- EN INHALING VAN DE BONDSKIST

I. Vs. 1-14. In Jeruzalem als koning over geheel Israël regerend, besluit David om de ark van God uit Kirjath-Jearim, waar zij toen nog stond, naar zijn stad over te brengen, vergewist zich daartoe van de toestemming van de gehele gemeente van zijn volk, en gaat over tot de uitvoering van dit werk, waaraan allen deelnemen. Maar als de Heere de Leviet Uza door een plotselinge slag doodt, omdat deze op onbedachtzame wijze de ark heeft aangeraakt, is David bevreesd de bondskist in zijn nabijheid te brengen, en brengt haar onderweg in het huis van Obed-Edom, bij wie met haar ook de zegen van de Heere zijn intrek neemt (Vergelijk 2 Samuel .6: 1-11).

1. En David, die, nadat hij Jeruzalem tot hoofdstad van zijn rijk verheven had (Hoofdstuk 11: 4 vv.), er nu ook aan dacht, om haar tot middelpunt van de godsdienst voor Israël te maken, bij welk plan hij niet zozeer door staatkundige slimheid als veeleer door Goddelijke wijsheid geleid werd, hield raad met de oversten der duizenden en van de honderden, en met alle vorsten, de oudsten van de verschillende stammen, die vroeger bij hem te Hebron gekomen waren, om hem tot koning over geheel Israël te zalven (Hoofdstuk 12: 23 vv.), en die hij thans bij zich te Jeruzalem bescheidde.

2. En David zei tot de ganse, in haar hoofden en vertegenwoordigers bij hem vergaderde gemeente van Israël: Indien het jullie goeddunkt, wat ik in de gedachte heb, zoals ik daaraan geen ogenblik twijfel, en van de Heere, onze God, te zijn, een gedachte, die Hij zelf mij door Zijn Geest in het hart gelegd heeft, waarvan ik dan ook met een blij toevoorzicht verzekerd ben, zo laat ons tot een onverwijlde uitvoering van dit plan ons uitbreiden, laat ons zenden aan 2) onze overige broeders, die niet met ons hier tegenwoordig zijn, in alle landen van Israël, en de insgelijks herwaarts bescheiden priesters en Levieten, die met hen zijn in de (48) steden van het ganse land met haar voorsteden (Num.35 Joz.21), opdat zij tot ons vergaderd worden en aan het werk kunnen deelnemen.

1) In het Hebr. Nefratsah. Letterlijk: laten wij ons doorbreken. Met het volgende: laat ons zenden betekent het: laten wij schielijk zenden, zonder enig oponthoud, zonder dat wij ons door iets laten weerhouden.

2) Aan, of tot. Het voorgaande met dit woord verbonden geeft aan, een bevel. Het zenden tot sluit dus in, dat het volk verplicht was, om het woord van de koning te gehoorzamen. Het hing niet af van de wil van het volk, of het mee zou doen aan het opbrengen van de ark of niet, maar het moest geschieden. Het was, of werd een besluit van de koning in vereniging met de oudsten van het volk.

3. En laat ons de ark van onze God, die sedert haar wegvoering door de Filistijnen haar goede standplaats nog niet gevonden heeft, maar slechts voorlopig in Kirjath-Jearim is geplaatst (1 Samuel .4: 1-7: 1) tot ons wederhalen, en de nalatigheid en onverschilligheid, waaraan wij ons tot dusver jegens dit kostbare kleinood van ons volk hebben schuldig gemaakt, eindelijk weer

goedmaken, want wij hebben ze in de dagen van Saul niet gezocht 1), alsof zij een nietig en zeer goed te missen voorwerp was; wij meenden veeleer, dat het reeds genoeg was, dat wij de tabernakel nog hadden, ofschoon de tabernakel zonder de Ark niets anders is dan een lichaam zonder ziel.

1) David, hoewel het in de dagen van Saul niet op zijn weg lag, om de ark terug te halen, verklaart zich hier solidair met de zonde van zijn volk. De zonde van het volk is David's zonde.

4. Toen, van de kracht en waarheid van deze woorden van de koning overtuigd en getroffen, zei de ganse gemeente, als uit één mond, dat men alzo doen zou 1), en dus de Ark zou terughalen; want die zaak was juist in de ogen van het ganse volk 2).

1) Letterlijk: Laten wij zo doen.

2) Waarlijk, gelukkig is ieder land te noemen, dat door een vrome, godvruchtige koning geregeerd wordt! Daar ontmoeten goedheid en trouw, daar gerechtigheid en vrede elkaar, en het spreekwoord wordt bewaarheid: Zo de koning, zo het volk! Maar ook gelukkig is ieder koning zelf te noemen, die het niet vergeet, dat boven hem nog een groter Koning, de Koning aller koningen regeert, die hij uit genade zijn bestuur te danken heeft, die alleen zijn troon hem verzekert en die over zijn doen en laten hem eenmaal tot rekenschap zal roepen..

5. David dan vergaderde, overeenkomstig deze afspraak met de hoofden en vertegenwoordigers van de gemeente, kort daarna, gans Israël 1) van het Egyptische Sichor, de tegenwoordige Wady el Arisch, als uiterste grens van het land in het zuiden (Joz.13: 3 13.3 Num.34: 5 en "De 8: 18) af, tot daar men komt te Hamath, tot aan de uiterste grens in het Noorden (Num.13: 22; 34: 8), om de ark van God te brengen van Kirjath-Jearim, ruim 3 uren noordwestelijk van Jeruzalem.

1) Gans Israël, in de zin van, een groot gedeelte. Volgens 2 Samuel .6: 1 kwam er op een getal van 30.000 man.

6. Toen toog David op van Jeruzalem met het ganse Israël, vertegenwoordigd door een keur van 30.000 man uit al de 12 stammen, terwijl de overigen, die zich insgelijks bij de feestelijkheid bevonden, overeenkomstig zijn verordening, naar de plaats, van waar de plechtige feesttocht beginnen zou, zich rechtstreeks hadden begeven, naar de stad Baäla, dat is, naar Kirjath-Jearim, dat in Juda is (Joz.15: 9), dat hij van daar ophaalde de ark van God, van de Heere, die op het verzoendeksel tussen de twee cherubs woont (1 Samuel .4: 4), waar 1) de Naam wordt aangeroepen; de Heere Zijn Goddelijk wezen en heerlijkheid aan Zijn volk openbaart.

1) Anderen, zoals Keil, vertalen: zoals Hij met die Naam wordt aangeroepen, n.l. als degene, die boven de Cherubs troont. Grammatisch is dit juist. Letterlijke vertaling is: die genoemd wordt Naam.

7. En zij voerden de arke van God, in plaats van, zoals in Num.4 voorgeschreven was, haar door de Levieten op de schouders te laten dragen, op een met runderen bespannen nieuwe wagen, zoals de Filistijnen eenmaal gedaan hadden (1 Samuel .6: 7 vv.),uit het huis van Abinadab, die echter toen niet meer in leven was. Uza nu, een kleinzoon of achterkleinzoon van Abinadab, en zijn broeder Ahio leidden de wagen, deze door vóór de Ark uit te gaan en de runderen te besturen, de andere door op zijde van de Ark te lopen, om er op te letten, of zij ook zwenkte of er afgleed.

8. En David en gans Israël speelden, dansten (Ex 15: 20), voor het aangezicht van God, die krachtens het teken van zijn tegenwoordigheid midden onder hen was, met alle macht zo met liederen, die gezongen, als met harpen, en met luiten, en met trommelen, en met schellen, en met cimbalen, en met trompetten, die daarbij bespeeld, geslagen en geblazen werden.

10. Toen ontstak de toorn van de Heere over Uza, en Hij sloeg hem, liet hem door een plotselinge slag getroffen worden vanwege deze misdaad, omdat hij, niet lettend op het Goddelijk verbod in Num.4: 15,20, zijn hand had uitgestrekt aan de ark, al was het ook met een goede bedoeling geschied, en hij stierf daar voor het aangezicht bij de ark van God (2 Samuel .6: 7).

11. En David ontstak, werd zeer ontroerd, dat de Heere een scheur gescheurd had aan Uza, hem zo plotseling en geweldig uit het leven wegraakte; daarom noemde hij diezelfde plaats Perez-Uza, d.i. scheur van Uza, terwijl het volk haar plaats van het verderf (vs. 9) genoemd had; deze naam draagt zij dan ook nog tot op deze dag.

12. En David vreesde de Heere en diens ongenaakbare Majesteit te dien dage, zeggende: terwijl hij er nu zelfs van afzag om zijn voornemen te volbrengen: Hoe zal ik, zonder mij aan groot gevaar bloot te stellen, de ark van God tot mij op de berg Zion brengen?

13. Daarom liet David de ark niet tot zich brengen in de stad van David 1) (Hoofdstuk 11: 7); maar deed ze, op zijde van hen weg af, afwijken in het huis van Obed-Edom, de Gethiet, een van Gath-Rimmon in de stam Dan geboortige Leviet, die later deurwachter bij de ark werd (Hoofdstuk 15: 18,24).

1) Laat de opschorting van deze plechtigheid ons ter waarschuwing strekken, om niet van onze plicht afgebracht te worden door zulke beschikkingen, die alleen gemaakt zijn, om ons van onze zonden af te brengen. Buiten twijfel heeft David Gods bevel voor zich gehad tot het brengen van de Ark naar Jeruzalem, en daarom moest hij, onaangezien de breuk op Uza gemaakt, daarmee zijn voortgegaan, na het uitzuiveren en verbeteren van hetgeen kwalijk gedaan was..

14. Zo bleef de ark van God bij het huisgezin van Obed-Edom in zijn huis, tot haar verdere verplaatsing naar de stad van David (Hoofdstuk 15), drie maanden, en de Heere zegende 1) het huis van Obed-Edom, en alles wat hij had, onder andere bewijzen van Zijn gunst ook wel daarmee, dat de tot die tijd onvruchtbaar gebleven echt diens mans op eenmaal een vruchtbare en later nog een aan kinderen zeer rijke echt werd (Hoofdstuk 26: 4).

1) Laat de zegeningen, die het verblijf van de Ark met zich bracht in het huid van Obed-Edom, ons bewegen, om de grootste achting en de sterkste begeerte te betonen voor de tekenen en de openbaarmaking van de Goddelijke tegenwoordigheid, namenlijk het woord van de Heere en Zijn instellingen, en om aan dezelfde een ruime en welbehaaglijke verblijfplaats te verschaffen. Christus komt tot ons langs de weg van Zijn instellingen..

HOOFDSTUK 14

DAVID'S VROUWEN, KINDEREN EN ZEGEPRAAL OVER DE FILISTIJNEN

II. Vs. 1-17. Vóórdat ons bericht voortgaat met de verdere geschiedenis van de verplaatsing van de bondskist naar Jeruzalem, deelt het ons mee de geschiedenis van David's paleisbouw (vs 1 en 2), van de uitbreiding van zijn huis (vs. 3-7) en van zijn beide zegepralen op de Filistijnen (vs. 8-17), welke geschiedenis hij vroeger had overgeslagen, om zo spoedig mogelijk bovenstaande, met het gehele plan van het werk meer overeenkomende geschiedenis te melden; maar die hij nu beschrijft, omdat het ongeval met de bondskist zelf een afbreking in het verhaal rechtvaardigde. Hij geeft door deze tussen geschreven mededelingen te kennen, dat David niet minder een gezegende van de Heere was dan Obed-Edom, in wiens huis de ark van God drie maanden lang bleef, al was zijn voornemen met die ark de eerste maal niet vervuld; want ofschoon de Heere hem uit het buitenland vrienden schonk, die met hun gaven en krachten hem dienden, en zijn huis liet toenemen en zien uitbreiden, zo deed hij hem ook op zijn vroegere vrienden en tegenwoordige tegenstanders, de Filistijnen, een tweevoudige glansrijke zegepraal behalen. (Vergelijk 2 Samuel .5: 11-25).

1. Toen zond Hiram, de koning van Tyrus, in het land van de Feniciërs, toen hij omstreeks het jaar 1040 vóór Christus aan de regering kwam, boden tot David, zijn machtige en aanzienlijke nabuur, om hem, wiens vriendschap hij, de jeugdige vorst, zozeer nodig voelde te hebben, van zijn troonsbeklimming kennis te geven; maar deze maakte van die gunstige gelegenheid gebruik, om met de koning van een land, dat rijk aan voortreffelijk werkhout was en bijzonder geschikte bouwlieden bezat, onderhandelingen aan te knopen over de bouw van een hem waardig paleis in de door hem uitgekozen residentie (Hoofdstuk 11: 7 vv.), en, overeenkomstig het tussen beide vrienden gesloten verdrag, zond dus Hiram aan David later cederenhout, en metselaars, en timmerlieden, dat zij voor hem een huis bouwden.

Over de nijverheid en kunstvaardigheid van de Feniciërs zie bij 2 Samuel .5: 11 ; over de ceders en hun hout, zie Num.24: 6. De oostelijke tot het Israëlitisch gebied behorende Libanon (Anti-Libanon) heeft geen ceders, maar slechts dennen, pijnbomen en cypressen, maar wel de westelijke in de nabijheid van Tyrus gelegen..

2. En David merkte, leidde uit de gelukkige afloop van deze onderneming, evenals uit die van zijn vroegere, toen hij Jeruzalem op de Jebusieten veroverde (Hoofdstuk 11: 6) af, dat hem de Heere tot koning bevestigd had over Israël; want zijn koninkrijk werd ten hoogste door de Heere steeds meer verheven, omwille van Zijn volk Israël's, dat Hij door de regering van een man naar Zijn hart op buitengewone wijze wilde zegenen.

3. En David nam, in afkeurenswaardige navolging van de zeden van de Oosterse koningen, waaruit hem echter later menig hartenleed ontsproot, nog meer 1) vrouwen en bijwijven (2 Samuel .5: 13), dan hij reeds had (Hoofdstuk 3: 1-4) te Jeruzalem, om in de nieuwe residentie ook des te grotere pracht en heerlijkheid ten toon te spreiden, en David gewon meer zonen en dochters.

1) Niet weinige kleine trekken zijn er in David's geschiedenis, die bewijzen dat het aardse stof ook aan de voeten van de grote Koning kleefde..

Bij deze plaats vgl. het verbod Deuteronomium 17: 17.

4. Dit nu zijn de namen van de kinderen, zonen, die hij te Jeruzalem had, en reeds eenmaal (Hoofdstuk 3: 5-9) zijn opgegeven: Sammua of Simea, en Sobab, Nathan en Salomo, deze vier, waarvan Salomo de eerstgeborene was, kinderen van Bathseba.

6. En Nogah, maar deze is, zoals de vroeger genoemde Elifelet in zijne prille jeugd reeds gestorven, en Nefeg, en Jafia.

7. En Elisama, en Beëljeda, of naar een andere naamvorm Eljada, en Elifelet de tweede, na de dood van Elifelet geboren en met dezelfde naam aangeduid.

De namen van David's zonen hebben zeer schone betekenissen. Gods genadekeus, Gods heil, Gods redding, licht, glans, Goddelijke verhoring en dergelijke. Ik besluit daaruit, dat David zich over zijn vele zonen verheugd, God gedankt en hen voor louter genadegiften van God aangezien heeft; zoals hij dan ook nog kort vóór zijn dood God roemt, dat Hij hem zo vele zonen gegeven heeft (Hoofdstuk 28: 5).

8. En, om hier nog weer een mededeling en wel uit de tijd vóór de zo even vermelde twee gebeurtenissen in te voegen: toen de Filistijnen hoorden, dat David tot koning gezalfd was over het ganse Israël (Hoofdstuk 11: 1-3), zo togen al de Filistijnen uit hun aan de zee gelegen vlakte op naar het gebergte Juda, om David te zoeken, zich van zijn persoon meester te maken, en daardoor Israël's vereniging onder de scepter van zo'n krachtige en bekwame regent te verhinderen; want de tot dusver plaats gehad hebbende splitsing van het volk had het hun alleen mogelijk gemaakt, om zich te handhaven in de opperheerschappij over het land, dat door Sauls nederlaag hun was ten deel gevallen (Hoofdstuk 10: 1-7).Toen David, die toen nog niet naar Jeruzalem verhuisd was, maar nog te Hebron woonde en over de gezamenlijke strijdkrachten van Israël niet beschikken kon, vóórdat hij door een glansrijke zegepraal zich bij het ganse volk in aanzien gebracht had, dat hoorde en met zijn betrekkelijk slechts kleine leger zich te zwak voelde, om zich onverwijld in oorlog met de Filistijnen te begeven, toog hij uit tegen hen, woordelijk: voor hun aangezicht, van hen weg, doordien hij om niet in hun handen te vallen, zijn toevlucht nam tot de bergvesting bij Adullam (2 Samuel .5: 17).

9. Toen de Filistijnen, die van Jeruzalem uit naar Hebron dachten door te dringen, waar zij nog altijd dachten dat David was, kwamen, spreidden zij zich uit in de laagte van Efraïm, in de bergvlakte, die van de zuidwestzijde van Jeruzalem zich een uur ver zuidelijk uitstrekt; want deze stelling was zeer geschikt om de noordelijke stammen van David af te houden, dat zij hem niet te hulp snelden.

10. Toen vroeg David, die in moeilijke omstandigheden niets zonder de raad en de hulp van de Heere ondernam, God door de Uriem en de Tummim (Deuteronomium 33: 8 Exod.28: 30), zeggende: Zal ik optrekken tegen de Filistijnen, om hen aan te grijpen, en zult Gij hen in mijn

hand geven? En de Heere zei tot hem, door de mond van de hogepriester: Trek op, want Ik zal hen in uw hand geven.

11. Toen zij, de Filistijnen, nu vanuit hun legerplaats optogen naar Baäl-Perazim, een destijds zo genoemde plaats bij de vlakte van Refaïm, om de hen aanvallende David in de strijd te ontmoeten, sloeg David hen daar; en David voor de door hem bevochten zege de Heere de eer gevend, zei: God heeft mijn vijanden door mijn hand gescheurd, uit elkaar gedreven, als een scheur, doorbraak, van de wateren, d.i. zoals het water met geweld door de dammen breekt en alles voor zich neerrukt; daarom noemden zij, de kinderen van Israël, later de naam van die plaats Baäl-Perazim, Heere van de doorbraak = Breukhuizen of Breukdorp.

12. En daar lieten zij, de Filistijnen, bij de snelle vlucht, waarmee zij zich wegmaakten, hun goden, die zij als hun beschermers ook in het leger gebracht hadden, en David, die bij de plundering van het leger zich vooraan bevond, gebood, en zij werden met vuur verbrand (Deuteronomium 7: 5,25).

13. Maar de Filistijnen, door deze nederlaag nog niet moedeloos gemaakt, voeren nog voort om tegen Juda op te trekken, en hun aanslagen tegen David uit te voeren, en zij verspreidden zich andermaal in dat dal Refaïm.

14. En David, die door zijn vroegere zege geenszins overmoedig was geworden, zodat hij nu in eigen kracht iets zou hebben willen wagen, vroeg God nog eens, en God zei tot hem: U zult ditmaal niet, zoals de vorige keer optrekken, om hen in de strijd te ontmoeten, achter hen heen, maar omsingel hen van boven en kom tot hen tegenover de moerbeziënbomen 1), bakastruiken.

1) Verboden werd hem de aanval door het voorttrekken op de rechte weg. In plaats daarvan moest hij langs een omweg hen trachten in de rug aan te vallen. Hiermee levert de Schrijver van de Kronieken een verduidelijking van het voor tweeërlei uitlegging vatbaar woord van de Schrijver van de Boeken van Samuel. Het antwoord kan zo verstaan worden: Trek ze niet tegen, grijp ze niet aan, maar trek van achteren om hen heen. Daarom verduidelijkt de Kroniekschrijver het eerste deel van het antwoord zo: Trek niet achter hen om, d.i. rukt niet zo tegen hen aan, dat u op de juiste weg hen aangrijpt, maar wend u van hen af, d.i. sla een richting in, dat u hun flank omgaat, en kom hen van de voorzijde van de Bakastruiken bij..

15. En het zal geschieden, als u hoort het geruis 1) van een gang in de toppen van de moerbeziënbomen, alsof op de toppen van de bomen een legerbende voorbijtrekt, kom dan uit ten strijde, want God zal voor uw aangezicht uitgegaan zijn, dit is u het teken, dat nu Gods legerscharen zich tot uw heil hebben opgemaakt, om het leger van de Filistijnen te slaan, zodat u niets overblijft te doen, dan de geslagenen te vervolgen en uit het land te drijven.

1) Let steeds op het waaien van Gods Geest en maak u dan ook haastig op tot de goede strijd.

16. David nu deed, zoals God hem geboden had 1), en zij, hij en zijn mannen, sloegen het leger van de Filistijnen van Gibeon af, in het oostelijk deel van de stam Benjamin (Joz.18: 25)tot aan Gezer, op de zuidergrens van de stam Efraïm (Joz.16: 3,5).

1) De overwinning werd hem ten deel in gehoorzaamheid aan Gods Woord, al scheen deze wijze van strijdvoeren geheel in strijd met de krijgskunst. God wilde David als theocratisch vorst leren, geheel naar Zijn woord zijn leven in te richten en zijn daden te volbrengen. Waar David nu God op Zijn woord gelooft en in kinderlijke gehoorzaamheid het bevel opvolgt, daar toonde hij de man naar Gods hart te zijn, die in waarheid over zijn volk een theocratisch koning zou zijn.

17. Zo ging, ten gevolge van deze dubbele zegepraal, David's naam uit in al die landen, zodat men overal van hem sprak als van een machtige en onoverwinnelijke koning, met wie de Heere zijn God was; en de Heere gaf zijn verschrikking, zijn ontzag voor hem over al die heidenen, zodat hij voortaan met blijde moed de Jebusieten in Jeruzalem durfde aangrijpen, en ook krijgslieden uit de pas tot hem overgekomen stammen zich in deze onderneming bij zijn leger voegden.

Vs. 8-22 van het volgende feestlied komt overeen met Psalm 105: 1-15, vs 23-33 met Psalm 96 en vs. 34-36 met Psalm 106: 1 en 47. Wij hebben echter niet aan te nemen, dat door de heilige dichter uit die drie genoemde Psalmen dit feestlied is samengesteld. Veeleer dat het met opzet voor deze gelegenheid is vervaardigd en dat de gewijde dichters de genoemde Psalmen zelfstandig hebben vervaardigd, de onderwerpen hier genoemd, in die Psalmen nader en meer uitvoerig hebben uitgewerkt.

En dit lied èn de genoemde Psalmen zijn zelfstandige liederen van de door Gods Geest geleide dichters, al kunnen wij aannemen, dat zij dit lied tot grondslag hebben genomen en het in verband met hun tijd hebben uitgewerkt.

Het gaat dus niet aan met een beroep op dit gewijde lied een bloemlezing uit de Psalmen voor kerkelijk gebruik te verdedigen.

Bij de behandeling van de Psalmen zelf hopen we zin en betekenis van deze woorden nader uiteen te zetten.

8. Loof de Heere, roept Zijn naam aan, maak Zijn daden bekend onder de volken!

29. Geef de Heere de eer van Zijn naam, brengt offer en komt voor Zijn aangezicht; aanbidt de Heere in de heerlijkheid van de heiligdom.

1) Hier staat: Breng offer en komt voor Zijn aangezicht. In Psalm 96: 8: Breng offer en kom in zijn voorhoven. Dit laatste kan hier nog niet gezegd worden, omdat de tabernakel met zijn voorhoven te Gibeon stond en hier alleen een tent was gespannen voor de Ark des Verbonds. In elk geval, omdat hier van geen voorhoven sprake was. Dit bewijst wel, dat het lied voor deze gelegenheid opzettelijk vervaardigd is.

Ook in vs. 30 is niet van voorhoven sprake, maar weer van voor Zijn aangezicht, omdat boven de Ark de Heere troonde.

35. En zeg: Verlos ons, o God van ons heil! en verzamel ons, en red ons van de Heidenen 1), dat wij uw heilige naam loven, en dat wij ons Uw lof roemen.

1) In Psalm 106: 47 staat: Verlos ons, Heere, onze God, en verzamel ons uit de Heidenen. Hier: Verlos ons, o God van ons heil, en verzamel ons en red ons van de Heidenen. Neemt men nu aan dat Psalm 106 door een dichter is gezongen na de ballingschap, dan valt het ons terstond in het oog, dat wij hier een oorspronkelijk lied voor ons hebben, door David gemaakt, die niet alleen bidt, dat zij verzameld worden, maar ook in het bijzonder verzameld worden van de Heidenen.

Ook het slot van vs. 36 in vergelijking met Psalm 106: 48 bewijst dit.

Het begin was: Loof de Heere en het slot is: Geloofd zij de Heere. Hij begint en eindigt in zijn God. In dit ganse lied erkent David de Heere als de Alfa en de Omega. Uit de volheid van het hart juicht hij de Heere toe en legt zijn volk een blijde lofzang op de lippen.

36. Geloofd zij de Heere, de God van Israël, van eeuwigheid tot eeuwigheid! En al het volk zei (zegge) Amen! en het loofde (love) de Heere 1).

1) Ook deze laatste woorden behoren nog bij dit heilig feestlied.

37. Alzo, om thans weer op het verhaal vs. 4 terug te komen liet hij daar, voor de ark des verbonds van de Heere 1), Asaf en zijne broeders, de tot zijn afdeling behorende Levieten, om gedurig te dienen voor de ark, naar dat op elke dag besteld was, en het voorgeschreven dagwerk vorderde.

1) Omdat er nu twee plaatsen van heilige aanbidding waren, één te Gibeon en één bij de tent op Zion, verdeelt David de personen, voor de dienst aangewezen, in tweeën.

38. Obed-Edom nu met hun broeders, waren tezamen achtenzestig; en hij stelde Obed-Edom, de zoon van Jeduthun 1), wel te onderscheiden van Jeduthun of Ethan, de zangmeester, en Hosea, tot portiers.

1) Deze Jeduthun stamt af van de Kahathieten, en Jeduthun, de zangmeester, uit het geslacht van Merari. Ook is de eerste Obed-Edom van de tweede te onderscheiden. De eerste was een zanger (15: 20), de tweede een portier.

39. En de hogepriester Zadok, uit de lijn Eleazar (Hoofdstuk 6: 4 vv.), en zijn broeders, de tot hen behorende priesters, liet hij voor de tabernakel van de Heere op de hoogte, die te Gibeon is. (2 Samuel .8: 17).

40. Om de Heere de brandoffers gedurig te offeren op het zich daar bevindende en nog uit Mozes' tijd afkomstige brandofferaltaar, 's morgens en 's avonds (Exod.29: 38 vv. 29.38 Num.28: 3 vv.), en zulks naar alles, wat er geschreven staat in de wet van de Heere, maar ook de overige brandoffers te brengen, voorgeschreven in de wet van de Heere, die Hij Israël geboden had (vgl. Num.26.).

41. En met hen Heman en Jeduthun en de overige, voor de godsdienst te Gibeon uitgelezenen, die met namen uitgedrukt zijn, maar wier afzonderlijke opgave hier niet nodig is, om de Heere te loven: want Zijn goedertierenheid is tot in van de eeuwigheid, en dus om op dezelfde wijze Hem met Psalmen te prijzen als dit voor de bondkist op Zion geschiedde (vs. 5 en 37).

42. Met hen dan waren de ander uitgelezenen (vs. 41), zoals reeds gezegd is, Heman en Jeduthun met trompetten en cimbalen voor degenen, die zich lieten horen, om daarmee en met instrumenten van de muziek Gods het gezang te begeleiden; maar de zonen van Jeduthun waren aan de poort bij de tabernakel, evenals Obed-Edom de deurwachter bij de Bondskist, een zoon van Jeduthun was (vs 38). (zie Hoofdstuk 26: 8).

43. Alzo hier nemen wij na de tussenrede (vs. 4-24) de draad van het verhaal in vs. 3 16.3 weer op toog het ganse volk heen, een ieder in zijn huis; en David keerde zich naar het koninklijk paleis om zijn huis te gaan zegenen, zoals hij vroeger over het volk de zegen uitgesproken had.

HOOFDSTUK 17

DAVID'S TEMPELBOUW WORDT UITGESTELD EN DE MESSIAS BELOOFD

1. Vs. 1-14. Een reeks van jaren later, als in David's regering een tijd van rust van buitenlandse vijanden aanbreekt, vat de godvruchtige koning het godzalig besluit op, om aan hetgeen hij tot dusver reeds voor het heiligdom van de Heere en de godsdienst van zijn volk gedaan heeft, de kroon op te zetten, en in plaats van de blote tent van de ark des verbonds van de Heere, een stenen tempel op te richten. De profeet Nathan, wie hij zijn besluit mededeelt, keurt het van ganser harte goed, maar ontvangt in de daarop volgende nacht een openbaring van de Heere, dat niet David zelf, maar eerst zijn zoon, die op zijn stoel zal zitten, geroepen is om het werk uit te voeren. (Vergelijk 2 Samuel .7: 16)

1. Het geschiedde nu, na afloop van de oorlogen waarvan in het volgende hoofdstuk zal gesproken worden, als David, nu in vast en vrede, in zijn huis woonde 1) dat hij zich op Zion gebouwd had (Hoofdstuk 14: 1; 15: 1), dat David tot Nathan, de profeet, zei (Hoofdstuk 2: 34 vv.): Zie ik woonprachtig en gemakkelijk in een cederen huis, maar de ark des verbonds van de Heere, waarboven Hij, de Koning aller koningen, tussen de cherubs troont, staat onder gordijnen, bevindt zich altijd nog onder een blote tent, deze verkeerde toestand kan ik niet langer rustig aanzien, maar ik heb het voornemen om in plaats van de tent een grote tempel te bouwen (Psalm 132: 3 vv.).

1) In 2 Samuel .7: 1 wordt er nog bijgevoegd, dat de Heere hem rust gegeven had van al zijn vijanden. Wellicht is dit door de Schrijver van de Kronieken weggelaten, omdat hij nog vele zware oorlogen had mee te delen.

3. Maar het geschiedde in die nacht, want de Heere laat de Zijnen als zij in dwaling vallen, niet daarin blijven, haar helpt hen weldra in het juiste spoor, dat het woord van God tot Nathan kwam in een gezicht (vs. 15), zeggende:

2. Toen zei Nathan 1) naar zijn eigen mening nog vóórdat hij Gods wil daaromtrent gevraagd had, tot David: Doe alles, wat in uw hart is, want God is met u.

1) Ook kinderen van God kunnen dwalen en verkeerd raden, en het goede doel is bij een heilig voornemen nog niet voldoende, maar het komt er voor alles tevens op aan, of het ook overeenkomstig Gods wil is. Hoe dikwijls gaat het ook ons zoals de profeet: wij menen geheel het goede gekozen te hebben, en toch mislukt het, en pas achteraf zien wij in, waarom het mislukken moest.

3. Maar het geschiedde in die nacht, want de Heere laat de Zijnen als zij in dwaling vallen, niet daarin blijven, haar helpt hen weldra in het juiste spoor, dat het woord van God tot Nathan kwam in een gezicht (vs. 15), zeggende:

4. Ga heen en zeg tot David, Mijn knecht: Alzo zegt de Heere: Gij zult Mij geen huis bouwen, juister: niet u zult mij een huis bouwen om in te wonen, zoals u hebt voorgenomen; daarmee hoeft zo'n grote haast niet gemaakt te worden, zoals u met goede bedoeling meent.

5. Want Ik heb in geen vast, stenen huis gewoond van die dag af, dat Ik Israël uit Egypte heb opgevoerd tot op deze dag toe; maar Ik ben die hele tijd gegaan van tent tot tent, en van tabernakel tot tabernakel, met u van de een plaats naar de andere getrokken, zoals met geheel het karakter van die tijd overeenkomt.

6. Overal dus waar Ik, sinds Ik Mijn volk in Kanaän heb ingevoerd, gewandeld heb met geheel Israël, heb Ik wel, als was Ik dit bestendig rondtrekken moe, wel een woord gesproken tot een van de richters van Israël, die Ik gebood Mijn volk te weiden, en voor diens lichamelijke en geestelijke welvaart te zorgen, zeggende: Waarom bouwen jullie voor Mij geen cederen huis?

7. Nu dan, zo zult u zeggen, u, Nathan, omdat u de koning met uw voorstelling daarover gerustgesteld hebt, als was met de tot dusver nagelaten tempelbouw, door de vroegere geslachten iets verzuimd, dat zo spoedig mogelijk ingehaald moet worden tot Mijn knecht, tot David, opdat hij tevens erkent, dat zijn tijd slechts een tijd van voorbereiding niet van vervulling is van het werk, dat hij zich heeft voorgenomen: Zo zegt de Heere der heirscharen: Ik heb u van de schaapskooi genomen, van achter de schapen, opdat u een voorganger over Mijn volk Israël zou zijn 1);

1) Waarom zou iemand al de bezigheden voor zich alleen begeren, alsof hij zich in staat bevond, om alles, wat hij onderneemt, te volbrengen, en alsof hij verzekerd was, dat al Zijn pogingen wel zullen slagen. Het oogmerk van David's verhoging was het voeren van de oorlogen van de Heere en hij had de grootste aanmoediging, om daarmee voort te gaan, want God had hem een grote naam gegeven, hem beroemd doen worden als een machtig vorst en als een goed krijgsman, en hem als een zegen gesteld over Israël..

8. En Ik ben met u geweest overal, waar u heengegaan bent, en Ik heb al uw vijanden uitgeroeid van voor uw aangezicht; en Ik heb u een naam gemaakt, zoals de naam is van de groten, die op de aarde zijn.

9. En Ik heb, terwijl Ik u zo persoonlijk gezegend heb, door u voor Mijn volk Israël een blijvende plaats besteld, en hem geplant, dat hij aan zijn plaats woont, en niet meer heen en weer gedreven wordt; en de kinderen van de verkeerdheid, zijn tegenstanders en onderdrukkers, zullen hem niet meer krenken, zoals eerst.

13. Ik zal hem tot een Vader zijn, en hij zal Mij tot een zoon zijn; en Mijn goedertierenheid zal Ik van Hem niet wenden 1), zoals Ik die weggenomen heb van die, die vóór u koning geweest is, van Saul.

1) Duidelijk beschrijft de profeet hier de heerlijkheid van het Messiaanse rijk en de heerlijkheid van de Messias, van Wie Salomo een doorluchtig voorbeeld zou zijn.

Van de type gaat de profeet over tot de betekenende persoon en van het symbool tot de betekenende zaak. Hij voorspelt hier een eeuwig en onvergankelijk koninkrijk, waarvan het huis, dat Salomo straks bouwen zal, een heerlijk symbool of schaduwbeeld zal zijn.

David ontvangt hier dus veel meer, dan hij vraagt. Wanneer God schijnbaar zijn bede afslaat, of niet wil, dat zijn wens in vervulling zal treden, daar troost God hem met de schoonste en de zeer verstrekkende beloften van heil en zaligheid. David, door Gods Geest ingeleid in de heerlijkheid van dit woord en van deze belofte, heeft dit zeer goed begrepen en vandaar de ontboezeming, die in de volgende verzen (vs. 16-27) volgt.

14. Maar Ik zal hem in Mijn huis bestendig maken, en in Mijn koninkrijk tot in eeuwigheid: en zijn stoel zal vast zijn tot in eeuwigheid, een onvergankelijke en eeuwige stand hebben.

Zolang aan het volk van God het rustige en onverdeelde bezit van het land Kanaän, dat de Heere het tot erfdeel gegeven had, bestreden werd, zolang kon ook de woning van zijn God geen andere gedaante hebben dan die van een losse tent. Rust en vastheid verkreeg echter het rijk van God in Israël pas onder David, toen God hem alle vijanden onderwierp en zijn koningschap grondvestte, d.i. aan zijn nakomelingschap het bezit van het koninkrijk voor de toekomst toezegde. Pas daarmee was de tijd gekomen voor de opbouw van een vast huis tot woning voor de naam van de Heere, of de zichtbare verschijning van Gods tegenwoordigheid onder Zijn volk. De verovering van de berg Zion en de verheffing van deze burg tot residentie van de koning, die de Heere aan Zijn volk schonk, vormde de aanvang van de grondvesting van Gods rijk. De waarborg voor voortduring ligt in de goddelijke toezegging, dat David's koningschap voor de ganse toekomst geldt. De Heere wil eerst voor David een huis bouwen: daarna zal zijn zaad het huis van de Heere bouwen..

II. Vs. 15-27. Nadat de koning de genadige belofte van de Heere uit de mond van de profeten heeft vernomen, begeeft hij zich weldra in het heiligdom naast zijn paleis, en ontlast daar zijn bewogen hart voor God, door eensdeels God te loven voor de grote dingen, die aan hem en Zijn volk Zijn geschied, en anderdeels de vervulling te smeken van hetgeen hem beloofd is (Vergelijk 2 Samuel .7: 17-29).

15. Naar al deze woorden en naar dit ganse gezicht, zo sprak Nathan tot David, bracht hem getrouw over, wat God in de nacht door een gezicht tot hem gesproken had.

16. Toen kwam de koning David in het door hem gestichte heiligdom (Hoofdstuk 16: 1), en bleef voor het aangezicht van de Heere, om zijn van dank overvloeiend hart voor Hem te ontlasten, en hij zei: Wie ben ik, Heere God, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?

17. En dit, al het goede dat Gij tot dusver reeds aan mij gedaan hebt, is te klein in Uw ogen geweest, om het daarbij te laten blijven, O God! daarom hebt Gij van het huis van Uw knecht tot van verre heen, van zaken, die op de verste toekomst doelen, gesproken; en Gij hebt mij, niet naar de geringheid van mijn persoon, zoals ik mijzelf ken, maar naar menselijke wijze, of in de persoon van mijn grote nakomeling, voorzien met deze verhoging 1), o Heere God!

1) Naar andere uitlegging betekenen de woorden: Gij hebt mij aangezien, met mij verkeerd, op de wijze van de mensen. d.i. zoals naar Uw gebod de ene mens met de ander moet verkeren (Lev.19: 18), als was ik Uw gelijke, terwijl Gij toch in de hoogte God de Heere bent. Dezelfde betekenis legt men dan ook in de parallelplaats (2 Samuel .7: 19). Dit, (de liefde en neerbuigende goedheid, die Gij in Uw handeling omtrent Uw knecht getoond hebt) is de wet, die voor mensen geldt (richt zich naar de wet, die mensen jegens mensen moeten opvolgen), terwijl Gij toch God de Heere bent, en zo oneindig hoog boven mij staat). Hengstenberg merkt daarbij op: "Als God, de Heere, in Zijn gedrag jegens de arme stervelingen de regel volgt die Hij de mensen voor hun onderling gedrag heeft gegeven, als Hij zich vriendelijk en liefderijk betoont, dan moet dit hem, die zichzelf en God kent, met aanbiddende bewondering vervullen..

Nog anderen verklaren het aldus: Volgens de wijze van de mensen, zo vriendelijk Zich gedragend en genadig als mensen met elkaar verkeren, hebt Gij mij aangenomen of bezocht in betrekking tot de verhoging van mijn persoon, of mijn geslacht. De laatste verklaring of nadere aanduiding komt ons het meest waarschijnlijk voor.

18. Wat zal David meer bij U daartoe voegen 1), om U zijn dankbare vreugde daarvoor te betuigen, vanwege de eer aan Uw knecht? Maar Gij kent Uw knecht wel en weet beter, dan hij zelf, welk gevoel thans zijn hart beweegt.

1) Deze woorden zijn verkort door de Schrijver van de Boeken van Samuel weergegeven. David spreekt het hier uit, dat het hem aan woorden ontbreekt, om de goedertierenheid van de Heere naar waarde te prijzen en te vermelden.

19. Heere! omwille van Uw knecht 1), die Gij tot drager van de over Juda eenmaal uitgesproken belofte (Genesis49: 10) verkoren hebt (Hoofdstuk 28: 4) en naar uw hart, om ook de bedoelingen van Uw genade thans te verwezenlijken, hebt Gij al deze grote dingen gedaan, U voorgenomen te doen, om al deze grote dingen, de ganse rijkdom van Uw goddelijke wijsheid, goedheid en trouw bekend te maken.

1) In 2 Samuel .7: 21 staat: omwille van uw woord en hier: omwille van Uw knecht. Beide uitdrukkingen laten zich zeer goed verenigen. David was de drager van de belofte van God, in zoverre geldt het: omwille van Uw knecht, maar dit was reeds voor eeuwen beloofd aan Juda (Genesis49: 16) en daarom wordt er gezegd: Omwille van Uw woord. Wat sommigen willen, dat èn onder woord èn onder knecht moet worden verstaan, de Messias is gezocht. Omwille van David, naar het woord van de belofte is alleen de bedoeling van de koning van Israël. Niet om David als gewoon persoon, maar om David, als de drager van de belofte van God.

20. Heere! er is niemand zoals Gij, en er is geen God behalve Gij, naar alles, wat wij met onze oren gehoord hebben.

21. En wie is als Uw volk Israël, een enig volk op de aarde, dat God heengegaan is, zich tot een volk te verlossen, dat Gij U in het zelf een naam maakte, door de overal zich heen verbreidende kennis van grote en verschrikkelijke dingen, zoals die, welke Gij gedaan hebt,

met de Heidenen uit te stoten van het aangezicht van Uw volk, dat Gij uit Egypte verlost hebt?

24. Ja, het wordt waar, en Uw naam worde dien ten gevolge groot gemaakt tot in eeuwigheid, dat men zegt, het overal erkent en ook openlijk uitspreekt: De Heere der heirscharen, de God van Israël, is Israël's God, bewijst zich ook te zijn de alleen ware en levende God voor Zijn volk; en het huis van David, Uw knecht, is aldus, zoals Gij beloofd hebt, bestendig voor Uw aangezicht.

25. Want Gij, mijn God, hebt voor het oor van Uw knecht geopenbaard, hem doen weten, wat hij nooit van zichzelf had kunnen weten, dat Gij hem een huis bouwen zou; daarom heeft uw knecht in zijn hart, d.i. de moed en de aandrift daartoe gevonden, om voor Uw aangezicht te bidden.

26. Nu dan, Heere! Gij zijt die trouwe en waarachtige God, en Gij hebt dit goede over Uw knecht gesproken, aan welks vervulling daarom zeker niets zal ontbreken.

27. Nu dan, het heeft U beliefd te zegenen het huis van uw knechts, dat het in eeuwigheid voor Uw aangezicht is: want Gij, Heere! hebt het gezegend, en het zal gezegend zijn in eeuwigheid 1).

1) Zijn zegeningen zullen niet worden herroepen, zij kunnen niet tegengestaan of verijdeld worden, en de weldaden door dezelve aangebracht, zijn zodanige, die alle tijden en dagen verduren. Gods Woord ziet tot verre heen, ja tot het Eeuwige, en tot zoverre moeten ook onze begeerten en ons zoeken zich uitstrekken..

HOOFDSTUK 18

NA GELUKKIG GEVOERDE OORLOGEN STELT DAVID AMBTENAREN AAN

I. Vs. 1-13. Aan de belofte van de uitbreiding en bevestiging van zijn rijk, die David zo even uit de mond van de Heere heeft ontvangen, verbindt zich nu een overzicht van de gevoerde oorlogen en behaalde overwinningen, waardoor hij het volk van God tot rust bracht van alle vijanden rondom hem en aan het land de bepaalde uitbreiding gaf. Juist door onderwerping van deze vijanden, die Israël tot dusver voortdurend bestreden hadden, en die het kortaf "heidenen" noemde, werd David het voorbeeld van die eeuwige Koning, die uit zijn geslacht zou voortkomen en opstaan om over de heidenen te heersen (Rom.15: 12). (Vergelijk 2 Samuel .8: 1-14).

1. Het geschiedde nu hierna, toen God aan David Zijn wil aangaande de tempelbouw te kennen gegeven en hem met een grote belofte begenadigd had, dat David, de verhoring van zijn gebed (Hoofdstuk 17: 23 vv.) in de eerstvolgende tijd in steeds rijker mate ondervond in de zegepralen, die hij mocht behalen, gelijk bleek toen Hij de Filistijnen sloeg en hen ten onderbracht, zodat zij van nu af niet meer de overhand konden bekomen; en hij nam Gath, de toenmalige hoofdstad van het land van de Filistijnen (1 Samuel 29: 5), en haar onderhorige plaatsen, de van haar afhankelijke overige steden, uit de hand van de Filistijnen.

2. Hij sloeg ook de Moabieten, en bracht twee derde van hun gevangen genomen wapenvoerende manschappen om; zodat de Moabieten David’s knechten werden, brengend voortaan geschenken, hem schatting betalend.

3. David sloeg ook Hadar-ézer, de koning van Zoba, naar Hamath toe, in Syrië gelegen, toen hij, David, heentoog, om zijn hand te stellen, zijn macht te bevestigen, aan de rivier Frath (Eufraat).

4. En David nam hem duizend wagens af, en zevenduizend ruiters, en twintigduizend man te voet; en David, in gehoorzaamheid aan Gods bevel (Deuteronomium 17: 16), dat een Israëlitische koning niet veel paarden moest houden, ontzenuwde al de wagenpaarden, maakte de wagen- en rijpaarden onbruikbaar, door de zenuwen van de achterpoten door te snijden, en verbrandde de wagens met vuur; maar hij behield niet meer dan honderd wagens met de daarbij behorende paarden daarin overig (Joz.11: 6,9).

5. En de Syriërs van Damascus kwamen, om Hadar-ézer, de koning van Zoba, met wie zij in bondgenootschap stonden, te helpen; maar David sloeg van de Syriërs tweeëntwintig duizend man;

6. En David leidde een militaire bezetting in Syrië van Damascus (1Ki 11: 23), zodat de Syriërs David’s knechten werden, geschenken, jaarlijkse schatting, brengend. En de Heere behoedde David overal, waar hij heenging, zodat geen vijand hem weerstand kon bieden.

7. En David nam de gouden schilden, die bij Hadar-ézers knechten, vazallen en dienaren, waren, en die zij bij hun gevangenneming moesten overgeven, en hij bracht ze te Jeruzalem, waar hij ze in de tempelschat deed tot toewijding aan de Heere.

8. Ook nam David zeer veel kopers uit Tibchath, of Betha, en uit Chun, of Berothaï (2 Samuel .8: 7), steden van Hadar-ézer, en waarschijnlijk gelegen in het oosten van het rijk van Zoba, op de Eufraat aan; daarvan heeft Salomo de koperen zee, en de pilaren, en de koperen vaten gemaakt 1), zoals wij later bij de geschiedenis van de tempelbouw zullen horen (2 Kronieken 4).

1) Deze mededeling ontbreekt in 2 Samuel .8. Hiermee wordt nader aangegeven, wat met de buitgemaakte voorwerpen werd gedaan.

9. Toen Thoü, of Thoï, de koning van Hamath, noordwestelijk van Zoba, hoorde dat David de ganse legerkracht van Hadar-ézer, de koning van Zoba, geslagen had;

10. Zond hij zijn zoon Hadoram tot de koning David, om hem naarzijn welstand te vragen, en om hem te zegenen, geluk te wensen, vanwege dat hij met Hadar-ézer gestreden, en hem verslagen had (want Hadar-ézer voerde vroeger oorlog tegen Thoü, en probeerde ook over hem, evenals over de andere vorsten van Syrië de opperheerschappij te bekomen, daarom verheugde hij zich over de nederlaag van zijn tegenwoordigen nabuur, en deed alles om de nieuwe buur gunstig voor zich te stemmen) en alle gouden, en zilveren, en koperen vaten, welke Thoü bij gelegenheid dezer begroeting door zijn zoon als geschenken liet overhandigen.

11. Deze heiligde de koning David ook de Heere 1), met het zilver en het goud, dat hij meegebracht had van al de Heidenen, die hij zegevierend bestreden had: van de Syriërs (2 Samuel .8: 12),en van de Edomieten (vs. 12, 13), en van de Moabieten (vs. 2), en van de kinderen van Ammon (Hoofdstuk 19: 1-21: 3), en van de Filistijnen (vs. 1; Hoofdstuk 20: 4 vv.), en van de Amalekieten.

1) Al werd het David niet vergund zelf een tempel te bouwen, toch drong zijn aan God gewijde hart hem, om zoveel mogelijk te verzamelen voor de Heere, opdat het straks zijn zoon aan niets zou ontbreken.

12. Ook sloeg Abisaï, de zoon van Zeruja, de zoon van David’s zuster, en David’s veldheer, de Edomieten, die gedurende de krijgstocht tegen Syrië en Palestina gevallen waren en daar grote verwarring hadden aangericht (2 Samuel 8: 13), in het Zoutdal, aan het zuideinde van de Dode zee, achttien duizend.

13. En hij leide, in vereniging met zijn broeder Joab, David’s opperbevelhebber, die met het hoofdleger, na de onderwerping van Syrië, hem naijlde, bezetting in Edom, zodat voortaan al de Edomieten, David’s knechten, hem onderdanig werden; en de Heere behoedde David1) zoals reeds in vs. 6 werd aangemerkt, overal, waar hij heenging.

1) David poogde zich gedurig op te wekken, om de Heere tot zijn toevlucht te stellen, en hier wordt een en andermaal getuigd (vs. 6 en 13) hoe goed hij zich daarbij bevond, zo hij niet alleen bewaard werd tegen alle gevaren, waaraan hij in deze oorlogen was blootgesteld, maar ook voorspoedig was in al zijn ondernemingen, en de overwinning behaalde over zijn vijanden..

II. Vs. 14-17. Na dit overzicht van David's zegevierende oorlogen tegen de vijanden van zijn rijk, volgt een kort woord over de geest waarin bij over geheel Israël regeerde en insgelijks door zijn bestuur in het binnenland, zowel als door zijn oorlogen naar buiten, het welzijn van het volk verhoogde, benevens een opgave van zijn voornaamste ambtenaren. (Vergelijk 2 Samuel .8: 15-18).

14. Alzo regeerde David over gans Israël; en hij deed, als een in Gods wegen ervaren vorst, zijn ganse volk recht en gerechtigheid, terwijl hij tevens naar de in Psalm 101 uitgesproken grondstellingen, zich vertrouwde ambtenaren uitkoos.

16. En Zadok, de zoon van Ahitub, uit de lijn van Eleazar (Hoofdstuk 6: 50, vv.), en Abimelech, of Ahimelech (zie Hoofdstuk 24: 3,31), de zoon van Abjathar, uit de lijn van Ithamar, waren de dienstdoende hogepriesters, omdat het heiligdom destijds nog verdeeld was (Jos 18: 1), en Sausa of Seraja was schrijver of staatssecretaris, die de brieven van de koning schreef en verzond.

17. En Benaja, de zoon van Jojada, was over de Krethi en Plethi, overste van de koninklijke lijfwacht; maar de zonen van David waren de eersten aan de hand van de koning, zijn huis- en paleisdienaars; volgens een andere vertaling: de eerste zonen van David: die hem nog te Hebron geboren waren (Hoofdstuk 3: 1 vv.) en nu reeds op rijpere leeftijd waren gekomen, waren aan de hand van de koning.

HOOFDSTUK 19

DAVID WREEKT ZICH OVER DE HOON VAN DE AMMONIETEN

I. Vs. 1-16. Hierna volgt het bericht van de grootste en moeilijkste oorlog uit David's regering, die hij tegen buitenlandse vijanden gevoerd heeft, de Ammonitisch-Syrische oorlog. Bij de dood van Nahas, de koning van de Ammonieten, die met hem bevriend was, zendt David aan diens zoon en opvolger Hanun een gezantschap om hem rouwbeklag te doen, dat echter op het schandelijks behandeld wordt door Hanun, die zich door zijn vorsten op het dwaalspoor had laten leiden. Zeer goed ziende, dat hij zich daarmee een oorlog van David's zijde op de hals gehaald had, wist hij een sterk Syrisch leger te krijgen. Nochtans slaat Joab de Syriërs, die bij Medeba zich gelegerd hebben, op de vlucht, en nu zien de Ammonieten zich genoodzaakt om achter de muren van hun hoofdstad zich terug te trekken (Vergelijk 2 Samuel .10: 1-14).

1. En het geschiedde hierna, omstreeks het jaar 1037 vóór Christus (1Ki 2: 11), dat Nahas, de koning van de kinderen van Ammon, stierf, en zijn zoon Hanun werd koning in zijn plaats.

2. Toen zei David: Ik zal weldadigheid doen aan Hanun, de zoon van Nahas, door mij als vriend en nabuur jegens hem te betonen; want zijn vader heeft voorheen weldadigheid aan mij gedaan, en mij bij dergelijke gelegenheden, die mij zelf betroffen, zijn vriendschappelijke gezindheid te kennen gegeven. Daarom zond David boden naar Rabbath-Ammon, om hem te troosten over zijn vader, en met zijn troonsbeklimming geluk te wensen. Toen de knechten van David in het land van de kinderen van Ammon tot Hanun kwamen, om hem te troosten, hem het rouwbeklag van hun koning en meester over de dood van zijn vader over te brengen;

3. Zo zeiden de vorsten van de kinderen van Ammon, naar de aard van boze raadslieden, die het goede dat zij zien op het verkeerdst uitleggen, tot Hanun: Eer David inderdaad, in waarheid, uw vader in uw ogen, denkt u dat het hem om een vriendschappelijke betrekking met u te doen is, omdat hij troosters tot u gezonden heeft? Zijn niet integendeel zijn knechten tot u gekomen, om te doorzoeken hoe onze stad het best is in te nemen, en om te keren, haar later aan te grijpen en te verwoesten, en hebben dus deze voorgewende troosters wel enig ander doel dan om het land te verspieden? Hoed u daarom voor hen.

4. Daarom nam Hanun, die aan het lichtzinnig uitgesproken woord dadelijk geloof sloeg, de knechten van David, om in hen hun koning te beschimpen, en hij beschoor hen, liet hen de baard aan de ene helft van het gelaat afscheren, en sneed hun klederen half af, van onder op tot aan de heupen, en liet hen in deze alleronterendste toestand heen gaan.

5. Zij nu gingen henen van Rabba, waar zij zo'n snode behandeling hadden moeten ondergaan, en men boodschapte, toen zij weer in hun land tot aan Jericho gekomen waren, David van deze mannen, in welke toestand zij zich bevonden, en dat zij zich aldus niet aan de koning konden vertonen; en hij zond hun antwoord tegemoet, dat hij hen thans volstrekt niet wilde zien, want die mannen waren zeer beschaamd. De koning dan zei, liet hun bij zijn

antwoord tevens zeggen: Blijf te Jericho, totdat jullie baard weer gegroeid is, kom dan wederom tot mij.

6. Toen de kinderen van Ammon zagen, na de behandeling, die zij de condolerende gezanten hadden aangedaan, bij zichzelf overtuigd moeten zijn, dat zij zich stinkend gemaakt hadden bij David, grote wrevel omtrent hen bij hem hadden opgewekt, zodat dit van zijn zijde een oorlog ten gevolge zou hebben; zo zond Hanun en de kinderen van Ammon, de koning met zijn vorsten of landstanden, duizend talenten zilvers (= 4.500.000 gld., of, volgens de koninklijke sikkel, 2.250.000 gld.) om zich wagens en ruiters en voetvolk te huren uit Mesopotamië, uit dat gedeelte van Syrië, dat bij Rechab of Rehoboth (Genesis36: 37), waar de Chaboras in de Eufraat zich ontlast, en uit Syrië-Maächa, de Syrische staat Maächa, zuidwestelijk van de grote Hermon, en uit Zoba, noordoostelijk van Damascus (2 Samuel 8: 6).

7. Zodat zij zich met hun geld huurden tweeendertig duizend wagens en ruiters en voetvolk, deels uit Mesopotamië en Zoba, maar gedeeltelijk ook uit het land Tob, (2 Samuel .10: 6). En de koning van Maächa en zijn volk, 1.000 in getal, kwamen en legerden zich, 4 mijlen zuidwestelijk van Rabbath-Ammon, de hoofdstad van de Ammonieten, vóór Medeba, of Medaba (Num.21: 30 Joz.13: 9); ook vergaderden de kinderen van Ammon uit hun steden, en zij kwamen ten strijde, naar de hoofdstad van het land, omdat men allereerst op deze een aanval had te vrezen.

8. Toen David het hoorde, zond hij naar het land van de Ammonieten Joab en het hele leger met de helden, met het gezamenlijke in de strijd geoefende en dappere leger.

9. Toen de kinderen van Ammon uitgetogen waren van Rabbath-Rimmon, waar al hun strijdbare manschappen waren samengekomen (vs. 7), stelden zij de slagorde voor de poort van de stad; maar de koningen uit Mesopotamië, Maächa en Zoba, die gekomen waren om hen te helpen, die waren bijzonder in het uitgestrekte boomloze veld bij Medeba, om van daaruit hun krijgsbewegingen te beginnen.

10. Toen Joab zag, dat de spits van de slagorde van voren en van achteren tegen hem was, een deel van het vijandelijke legers vóór hem was, maar het andere, dat aan zijn rechterzijde geplaatst was, hem op het geschikte ogenblik in de rug moest vallen, zo verkoos hij enigen uit alle tot de strijd uitgelezenen in Israël, een sterk korps en hij stelde hen in orde tegen de Syriërs aan in het zuidwesten.

11. En het overige volk gaf hij in de hand van zijn broeder Abisaï; en zij stelden hen in orde tegen de kinderen van Ammon aan, hielden hen slagvaardig, om de Ammonieten tegen te houden, terwijl hij met de Syriërs te doen had.

12. En hij zei tot Abisaï, vóórdat hij op de landstreek Medeba aanrukte: Indien mij de Syriërs te sterk worden, dan zult u mij, met een deel van uw leger, komen verlossen; en indien de kinderen van Ammon u aanvallen en te sterk worden, dan zal ik mij van de Syriërs afwenden en u verlossen.

13. Wees sterk, en laat ons sterk zijn, met grote moed strijden voor ons volk, en voor de steden van onze God; opdat niet deze heidenen over het volk en het land van de Heere heersen, maar de nederlaag lijden; de Heere nu doet wat goed is in Zijn ogen 1) want de zege komt alleen van Hem, en Hij zal gewis de vijanden in onze handen geven (1 Samuel .17: 47).

1) Hoewel Joab een ruw en gewetenloos man was, ontbreekt het hem toch niet aan ogenblikken, waarin hij van de Heere de uitkomst van zijn handelingen verwacht.

14. Toen naderde Joab en het volk, dat bij hem was, ten strijde voor het aangezicht van de Syriërs; en zij vluchtten reeds na de eerste aanval voor zijn aangezicht, naardien zij, als door de Ammonieten gehuurde hulptroepen, evenmin met bijzondere geestdrift bezield waren om hun de overwinning te bezorgen, als in het vreemde land zich schaamden om het hazenpad te kiezen.

15. Toen de kinderen van Ammon zagen, dat de Syriërs vluchtten, vluchtten zij van hun zijde ook voor het aangezicht van Abisaï, zijn, Joabs broeder, en zij kwamen in de sterke en goed verdedigde stad Rabba terug; en Joab, die het vanwege de naderende winter niet geraden achtte om de stad te belegeren, keerde met het Israëlitische leger weer huiswaarts, en kwam te Jeruzalem.

II. Vs. 16-19. Om de nederlaag van hun bij Medeba op de vlucht geslagen troepen weer goed te maken, en van hun schatplichtigheid aan Israël bevrijd te worden, brengen de Syriërs, op Hadar-ézer's aansporing uit Mesopotamië een nieuw leger bijeen; maar David, die met het gezamenlijke Israëlitische leger tegen hen optrok, overwint in een zegevierende aanval hun opperbevelhebber Sofach, zodat zij het voortaan niet meer wagen om de kinderen van Ammon te hulp te snellen (Vergelijk 2 Samuel .10: 15-19).

16. Als de Syriërs, bij de terugkeer van de bij Meddo gevluchte hulptroepen (vs. 14), zagen, dat zij voor het aangezicht van Israël geslagen waren, zonden zij, om een aanval van David op hun land te voorkomen, en het door hem hun opgelegde juk (Hoofdstuk 18: 3) weer af te schudden, boden naar Mesopotamië, en brachten de Syriërs uit, die aan de andere zijde van de rivier de Eufraat woonden; en Sofach, in 2 Samuel .10: 16 Sobach geheten, de krijgsoverste van Hadar-ézer, die in de gehele onderneming het meest betrokken was, toog voor hun aangezicht henen.

17. Toen het David werd aangezegd, vergaderde hij gans Israël, de gezamenlijke krijgsmacht in Israël, en hij toog over de Jordaan, om de Syriërs op hun verzamelplaats bij Helam, noordoostelijk van Damascus, aan te grijpen; en hij kwam tot hen 1), en hij stelde de slagorde tegen hen. Toen David de slagorde tegen de Syriërs gesteld had, zo streden zij met hem.

1) Zie 2 Samuel .10: 16,17

18. Maar de Syriërs vluchtten voor het aangezicht van Israël, en David versloeg van de Syriërs zeven duizend wagens, 700 wagens met 10 gewapende mannen (2 Samuel 10: 18) en

veertigduizend mannen, deels te voet, deels te paard; daartoe doodde hij Sofach, de krijgsoverste, die ten gevolge van de bekomen wonden de slag niet overleefde.

2. En David, die op Joabs verzoek zelf, na plechtige aftocht van Jeruzalem (zie Psalm 20), naar Rabba kwam, om de verovering van deze stad door inneming van de vesting te voltooien, nam de kroon van hun koning van zijn hoofd, en hij bevond haar in gewicht een talent goud, een zwaarte van een talent, een centenaar? goud, en daar was edelgesteente aan; en zij werd, bij gelegenheid van de plechtige inbezitneming van de opperheerschappij over het land, waarvoor zeker de 21ste Psalm bestemd was, op David's hoofd gezet, en hij voerde zeer veel door uit de stad mee.

3. Hij voerde ook al het volk uit, dat daarin in krijgsgevangenschap geraakt was; hij bracht hen voor de stad, en hij zaagde ze met de zaag, en met ijzeren dorswagens, en met bijlen (vgl. Spreuken 20: 26); hij liet, tot straf voor de wreedheden, die zij aan Israël gepleegd hadden, hun lichamen met die werktuigen van elkaar scheuren; en alzo deed David aan al de steden van de kinderen van Ammon, die tegen hem gestreden hadden. Toen, na de gehele onderwerping van het land, keerde David weer met al het krijgsvolk naar Jeruzalem, terwijl de Bondskist, die ook in het veld geweest was (Psalm 68), vooruit gedragen werd.

IV. Vs. 4-8. Aan de geschiedenis van den Ammonietisch-Syrischen oorlog worden hier uit een kroniek van David's oorlogen nog voorvallen toegevoegd uit de krijgen, die met de Filistijnen gevoerd zijn, en naar alle waarschijnlijkheid dezelfde, waarvan Hoofdstuk 18: 1 in een kort verslag gesproken werd. Alle drie hebben betrekking op heldendaden, die David's krijgslieden in de kamp met reusachtige Filistijnen verrichten waardoor de verovering van het land Kanaän voltooid werd. (Vergelijk 2 Samuel 21: 15-22).

4. En het geschiedde daarna 1), niet, na het in vs. 1-3 verhaalde, maar, ofschoon de tijd hier niet nader opgegeven wordt, worden waarschijnlijk de in Hoofdstuk 11: 10 vv. vermelde oorlogen bedoeld, als de strijd met de Filistijnen te Geser, noordwestelijk van Al lon, het tegenwoordige el Kubab (Joz.10: 33) opstond, toen sloeg Sibchaï, de Husathiet, een uit het niet nader bekende Husa (Hoofdstuk 4: 4) geboortige held van David, (Hoofdstuk 11: 29; 27: 11)Sippaï, in 2 Samuel .21: 18 "Saf" geheten, die van de kinderen van Rafa was, tot het oude reuzengeslacht van de Refaïeten (De 2: 23) behoorde; en zij, de Filistijnen, werden, ten gevolge van deze zegepraal op een van hun sterksten, ten ondergebracht.

1) In het oorspronkelijke bericht, waaraan deze mededelingen zijn ontleend, was, zoals uit 2 Samuel .21: 18 blijkt, de voor ons liggende geschiedenis gevoegd bij die van David's verlossing uit de handen van een andere Refaïet door Abisaï; laatstgenoemde geschiedenis (2 Samuel .21: 15-17) heeft de Schrijver van ons boek echter niet mee opgenomen..

5. Daarna was er nog een strijd tegen de Filistijnen te Geser, of te Gob, dat er dichtbij lag (2 Samuel .21: 18 vv.),en Elhanan, de zoon van Jaïr, versloeg Lachmi, de broeder van Goliath (1 Samuel .17: 4 vv.), de Gethiet, een Filistijn van Gath (Jos 13: 3), wiens spiesehout, zoals eenmaal dat van zijn broeder, was als een weversboom.

6. Daarna was er nog een strijd met de Filistijnen, en wel te Gath; en daar was een zeer lang man, en zijn vingers waren zes en zes, vierentwintig tenen en vingers tezamen, en hij was ook van Rafa geboren, een afstammeling van de Refaïeten, zoals Sippaï; (vs. 4) en Lachmi (vs. 5).

7. En hij hoonde Israël, in navolging van Goliath (1 Samuel .17: 8 vv.), maar Jonathan, de zoon van Simea, de broeder van David (Hoofdstuk 2: 13 vv.), versloeg hem, zozeer had David's heldengeest (1 Samuel .17: 26 vv.) ook zijn bloedverwanten en vrienden tot geweldige krijgshelden weten te maken.

HOOFDSTUK 21

DRIEDAAGSE PESTILENTIE, DOOR DE TELLING VAN 'T VOLK VEROORZAAKT

I. Vs. 1-Hoofdstuk 23: 1. In het laatste vierdedeel van zijn regeringstijd beveelt David, door Satan verleid, een telling van de strijdbare manschappen van zijn volk, en haalt daarmee Gods toorn over Israël. De anders zo vrome koning wordt wel spoedig uit de strik van de duivel verlost, waarin hij gevangen geweest was, en bij belijdt wel de Heere zijn zonde, maar deze kan hem nochtans niet ongestraft laten. Hij laat hem de vrijheid, om uit drie plagen één te kiezen, die hem zal worden gezonden. David kiest de plaag, waarbij hij zich geheel in Gods hand weet te zijn; reeds woedt de pest in het gehele land, reeds staat de Engel van de Heere met opgeheven zwaard in het oosten van Jeruzalem, om ook daar te verderven, als de genade van de Heere, op David's gebed, hem gebiedt het zwaard in te trekken. Op de dorsvloer van Ornan richt David nu, op Goddelijk bevel, een altaar op, en brengt daar brandoffers en dankoffers, daar is dan, zoals Hij door de voorlichting van de Heilige Geest erkent, de plaats, waar de toekomstige tempel gebouwd moet worden (Vergelijk 2 Samuel .24: 1-25).

1. Toen stond de Satan 1), die gezworen vijand van God en die nooit rustende tegenstander van de mensen, die er zijn lust in vindt om aan te klagen en verdacht te maken, te verleiden en te verderven (Job 1: 6), op tegen Israël, het volk vanwege zijn zonde voor God, de rechtvaardige rechter aanklagend en Hem de macht vragend om het in het ongeluk te storten, en terwijl hem zo'n macht niet kon worden geweigerd, wilde hij zich van de koning als werktuig bedienen, om zijn oogmerk uit te voeren, en hij porde dus David aan, dat hij Israël telde, of liet tellen, want ook hieraan kon hij zijn macht bewijzen, omdat David in deze tijd naar hoge dingen begon te trachten.

1) Het noemen van Satan als verleider van David, is niet daaruit te verklaren, dat de Israëlieten in later tijd, al het ongoddelijke van deze boze geest afleiden, maar hangt in dit geval daarmee tezamen om het voornemen van David, van te voren reeds als een anti-goddelijk te kenschetsen..

Hier is aan te merken, dat de Satan opstond. Staan was de gestalte, waaraan zich moest houden degene, die iemand voor een gerechtshof, wegens een misdaad aanklaagde of beschuldigde. Dus wordt Satan (Openbaring .12: 10) vertoond als de aanklager van de broeders en hier wordt hij ingevoerd als de een of andere zonde inbrengende ten laste van de Israëlieten en als een reden, om hen te straffen..

De vraag, waarom wij na de Ballingschap gedurig van Satan, de grote tegenpartij van God, lezen en niet vóór de wegvoering, is ons inziens niet moeilijk te beantwoorden. De Heere God heeft Zijn volk opvoedend onderwezen in Zijn goddelijke openbaringen. Nu is het een onbetwistbaar feit, dat Israël pas na de Ballingschap volstrekt genezen was van alle zucht naar afgoderij, terwijl het vóór die treurige tijden altijd weer geneigd was tot het dienen van de afgoden. Hiermee heeft God rekening gehouden. Had Israël vóór de Ballingschap de openbaring gehad van een persoonlijk boze geest, door de zucht tot afgoderij geleid, had het allicht, om zich voor het kwaad te vrijwaren, hem geëerd en gediend, zoals het voor Baäl en

Moloch altaren oprichtte. Maar nu Israël genezen is van de afgoderij en het de Heere alleen wenst te dienen en dient, nu is er ook geen gevaar meer, dat het door de kennis en wetenschap van een persoonlijk boze geest zich zal laten verleiden tot het dienen en vereren van dezen.

"2 Samuel 24: 1"

2. En David, door Satans ingevingen bezield en de gedachten opvolgend, die Satan bij hem tot rijpheid bracht, zei tot Joab en tot de oversten van het volk 1), die hij bij zich verenigd had, om met hun hulp de voorbereidselen tot verwezenlijking van zijn plan te nemen, al deelde hij hun van het laatste ook nog niets mee: Ga heen, in al de stammen, tel Israël van Ber-séba, de uiterste zuidergrens, tot Dan, de uiterste noordergrens van het land toe, en brengt hen, de uitkomsten van uw telling van de strijdbare manschappen tot mij, dat ik hun getal weet.

1) In 2 Samuel .24: 2 luidt het, dat het bevel kwam tot Joab, hier, tot dezen en tot de oversten van het volk. Wat ons hier wordt bericht is daarom nadere aanvulling, omdat Joab de hulp van zijn legervorsten nodig had, om de telling te volbrengen.

3. Toen zei Joab, die terecht inzag, hoe vermetel David's voornemen was, en hoe hij daarmee juist Gods strafgericht uitdaagde, en die ons leert hoe de Heere niet zelden, als Zijn kinderen op de verkeerde weg vallen, hen door mensen beschaamt, die in kennis van de waarheid en geestelijke ervaring verre bij hen achterstaan: De Heere doet tot Zijn volk zoals zijn zijn, honderdmaal meer, als het dienen kan om u vanwege de vermeerdering van het volk blijdschap te schenken; maar, zijn zij niet allen, o mijn heer koning! mijn heere tot knechten? zijn zij niet bereid om hem te dienen, en, als het nodig is zijn rijk te verdedigen, en daartoe ook sterk genoeg, ook zonder dat ons het getal van hen bekend is? Waarom verzoekt mijn heer dit, hoeveel zij in getal zijn? Waarom zou het uitdrukkelijke tellen Israël tot schuld worden? De Heere heeft het toch niet bevolen, en u kunt er wel een doel mee hebben, dat met de wil van God strijdt.

4. Maar het woord van de koning nam de overhand, gaf de beslissing tegen Joab; daarom toog Joab uit, al was het ook met weerzin, toch gehoorzaamde hij het bevel van de koning, en hij doorwandelde met de legeroversten gans Israël; eerst trok hij het Oostjordaanland van Aroër aan de Boven-Jabbok af tot aan het Noorden door; daarop trok hij over naar het Westjordaanland, en ging toen van het Noorden naar het Zuiden, dus in tegenovergestelde richting, totdat hij bij Bersséba aankwam (2 Samuel .24: 5 vv.); daarna kwam hij na 9 maanden en 20 dagen weer te Jeruzalem.

5. En Joab gaf David de som van het getelde volk; en gans Israël was elfhonderd duizend (1.100.000) man, die het zwaard uittrokken, en Juda vierhonderd duizend, en zeventig duizend (470.000) man, die het zwaard uittrokken, strijdbare manschappen.

6. Maar Levi en Benjamin telde hij onder hen niet 1), de eerste stam niet, omdat hij in het algemeen vanwege zijn bijzondere stelling van zo'n telling moest blijven uitgesloten (Num.1: 47) vv.), de laatsten niet, omdat het werk later niet ten einde gebracht werd; want het woord

van de koning was zoals vroeger zo ook voortdurend Joab een gruwel (vs. 3), en daarom trachtte hij reeds aanstonds bij zijn terugkomst te Jeruzalem David de uitslag van de tot zover volbrachte telling op te geven, voordat hij nog tot de telling van de laatste stam overging, opdat hij zo spoedig mogelijk aan de ganse zaak een einde maakte.

1) Joab volbracht dus niet, wat David hem had opgedragen. Het is zeer waarschijnlijk, dat hij ook bij het volk veel tegenstand heeft ondervonden, omdat het niet tot een militaire staat gemaakt wilde worden.

7. En deze zaak was kwaad in de ogen van God 1), zoals wij later in (vs. 9 vv.) zullen zien; daarom sloeg Hij Israël, omwille van David's zonde.

1) God neemt er nauwkeurig kennis van, en is misnoegd over de zonden van zijn volk en geen zonde is Gode mishagelijker en strijdiger met de Genadestaat, dan hoogmoed van het hart. Immers, een godvruchtige, nabij God zijnde en levende in de beschouwing van Zijn deugden, verfoeit zichzelf en heeft berouw in stof en as (Job 42: 5,6). Ook is niets zo verontmoedigend, noch zo smartelijk en verdrietig voor een begenadigde ziel, dan zich te bevinden onder het misnoegen van God..

David had een lijst gewild van de strijdbare manschappen, opdat hij zich in het groot aantal zou kunnen verheugen, nu wordt hem ook een lijst gebracht, niet tot zijn vreugde, maar tot zijn smart en droefenis. De hoogmoed van David en de zonde van het volk worden daardoor op de gevoeligste wijze gestraft.

8. Maar nog vóórdat dit geschiedde, erkende de koning reeds vanzelf zijn zware afdwaling, naardien zijn hart hem sloeg, toen Joab hem de uitslag van zijn telling opgaf (2 Samuel .24: 10). Toen zei David tot God: Ik heb zeer gezondigd, dat ik deze zaak gedaan heb; maar neem toch nu de misdaad van Uw knecht weg, want ik heb zeer zot gehandeld.

De zoete droom was voorbij! Hoe graaf zou hij thans onkundig hebben willen zijn van zijn macht. Hoe veel gelukkiger had hij zich in zijn onwetendheid gevoeld dan nu in al zijn kennis! Hoe bereidwillig zou hij het gebeurde ongedaan hebben willen maken! O die zonde is een vreemd iets; eer men haar begaat, spiegelt men zich gouden tijden, buitengewoon geluk voor; maar is zij begaan, zo ontdekt men: met ontzetting, hoe vreselijk men zich bedrogen heeft, en hoe de werkelijkheid er toch geheel anders uitziet dan het zelfgemaakte ideaal. Nu wordt iemand de lust tot een last, het zoetste genoegen tot een bittere galdrank, en wat men het sterkst verlangde wordt voorwerp van de diepste afschuw.

9. De Heere nu sprak in de morgen van de volgende dag tot Gad, de ziener, de profeet van David, die in gemeenschap met Nathan het profetische wachter- en strafambt bij hem bekleedde en zijn godsdienstige instellingen bestuurde 1), (Hoofdstuk 29: 29. 2 Kronieken 29: 25 29.25), zeggende: tot hem door ingeving van Zijn Geest:

1) Men heeft hun een bijzondere plaats aan het hof willen toeschrijven in die zin, dat zij David's hofprofeten en een soort van koninklijke geheimraden geweest zijn; dat zij intussen

met hun ambt onafhankelijk en geen eigenlijke beambten of dienaars van de koning waren, daarvoor pleit onder anderen de omstandigheid, dat op de geen van de plaatsen, waar David's ambtenaren worden opgegeven (2 Samuel .8: 16; 20: 23. 1 Kronieken 27: 32 vv.) profeten voorkomen, ofschoon daar wel hogepriesters in de rij van de koninklijke dienaars worden geteld..

10. Ga heen en spreek tot David, zeggende: Aldus zegt de Heere: Drie dingen leg Ik u voor, als straf voor uw zonde; kies u één uit die, dat Ik u doe, en Ik zal u, als u met de koning naar dit mijn woord spreekt, verder ingeven, welke de drie door Mij bedoelde strafmiddelen zijn, waaruit hij er zich een kiezen kan.

11. En Gad kwam tot David, en zei tot hem: Zo zegt de Heere: Neem u, kies u uit de drie dingen, die Ik u voorleg, één uit.

12. Of drie jaren honger, of drie maanden verteerd te worden voor het aangezicht van uw tegenstander, en dat het zwaard van uw vijanden u achterhaalt, en u slechts met het grootste gevaar uw leven nog redt; of drie dagen het zwaard van de Heere, dat is, de pestilentie in het land, en een verdervende, verderf aanrichtende Engel van de Heere in al de landpalen van Israël? Zo zie nu toe, beslis, wat antwoord ik Die zal terugbrengen, die mij gezonden heeft.

13. Toen zei David tot Gad: Mij is zeer bang, want de ene straf is op zichzelf even zwaar als de andere, laat mij toch in de hand van de Heere vallen, ik kies mij, nu ik toch eenmaal kiezen moet, die, waarbij ik onmiddellijk en alleen met de Heere zelf te doen heb, want Zijn barmhartigheden zijn zeer vele, maar laat mij in de hand van de mensen niet vallen, die, wanneer zij tot werktuigen van de goddelijke tuchtiging gebruikt worden, maar al te makkelijk vergeten, dat ook zij enkel werktuigen en knechten zijn, en de juiste maat en het ware doel ver te buiten gaan (Jes.10: 7).

14. De Heere dan gaf pestilentie in Israël, want bij deze plaag was David geheel en uitsluitend in Gods hand, zonder op enigerlei wijze in de handen van de mensen te vallen (2 Samuel 24: 14), en er vielen van de morgen van de dag, waarop de profeet Gad bij de koning geweest was, tot op het nu van de avondoffers, van Israël zeventigduizend man.

15. En God zond nu, nadat het overige land geslagen was, een of, de Engel, waardoor Hij Zijn strafgericht voltrok, naar Jeruzalem 1), om ook die hoofdstad van het land te verderven; en toen Hij haar verdierf 2), zag dat de Heere, door de aanblik van de biddende David en de inhoud van zijn gebeds (vs. 18 vv.) bewogen, en het berouwde Hem over dat kwaad (1 Samuel 15: 11), en Hij zei tot de verdervende Engel: Het is genoeg, trek nu uw hand af. De Engel van de Heere nu stond, op het ogenblik waarop dit bevel hem gegeven werd, bij de dorsvloer van Ornan, of Arauna, de Jebusiet.

1) In 2 Samuel .24: 16 lezen we: Toen nu de Engel zijn hand uitstrekte over Jeruzalem, om haar te verderven. Het is daarom, dat sommigen de woordvoeging anders in onze tekst willen, en wel op deze wijze: En de Engel van God zond, namenlijk zijn hand naar Jeruzalem, om te verderven. Dan is er gelijkheid van uitdrukking tussen beide plaatsen. Wij hebben dan in de

grondtekst de woorden God en Engel om te zetten. Het is toch duidelijk, dat hier niet van twee engelen sprake is, maar van één, van de Engel van de Heere, als uitvoerder van Gods Raad en Besluit. Aan het slot van dit vers wordt toch gezegd: De Engel van de Heere stond enz.

2) Wel werd de plaag gestuit toen Jeruzalem aan de beurt lag, maar toch aleer het Woord werd uitgesproken: Het is genoeg, was de Engel reeds begonnen zijn slaande hand te doen voelen, al was het ook in geringe mate.

16. Toen David, die op dezelfde tijd, dat de Engel tegen Jeruzalem optrok (vs. 15 a) op de Altan van zijn koninklijk huis zich bevond, want daarheen had hij dadelijk na het vertrek van de profeten (vs. 11-13) en van de oudsten zich begeven, om Gods gericht wakend en biddend af te wachten zijn ogen ophief, waar zich een verschijning aan de hemel vertoonde, zo zag hij de Engel van de Heere, staande tussen de aarde en tussen de hemel, met zijn uitgetrokken zwaard in zijne hand, uitgestrekt over Jeruzalem; toen viel David en de oudsten, die bij hem waren en die thans, bedekt met zakken, met hem naar de heilige tent naast het koninklijke paleis gingen, op hun aangezichten.

17. En David zei tot God: Ben ik het niet, die gezegd heb, dat men het volk tellen zou? ja ik zelf ben het, die gezondigd en zeer kwalijk gehandeld heb, maar deze schapen, mijn onderdanen, waarover Gij mij tot herder hebt aangesteld (Hoofdstuk 11: 2), wat hebben die gedaan? O Heere, mijn God! dat toch Uw hand tegen mij, en tegen het huis van mijn vader is, maar niet tegen Uw volk ter plage 1). In genadige verhoring van dit gebed, liet daarop, zoals in (vs. 15b) verhaald werd, de Heere de plaag ophouden.

1) David deed een boetvaardige belijdenis van zijn zonde en bad zeer ernstig om vergeving. Hij bedekte zijn overtreding niet, of bracht enige verschoning daarvoor bij, maar hij beleed ze oprecht en ongeveinsd in haar trappen van verzwaring en hij smeekte vurig, dat, hoezeer hij ook getuchtigd werd, het God believen mocht, zijn misdaad weg te nemen. Hij wierp zich in de armen van de Goddelijke barmhartigheid en hij noemde zichzelf alleen schuldig en hij deed de aanbieding, om zijn leven te geven, opdat zijn volk, wiens herder en voorganger hij was, gespaard mocht worden, zijnde hij hierin een voorbeeld van de grote Herder van de zielen, Jezus Christus..

18. Toen zei de Engel van de Heere, nadat hij het bevel ontvangen had: Trek uw hand in! tot Gad, die sedert zijn vertrek van de koning (vs. 13) insgelijks wakend en biddend het Goddelijk strafgericht had afgewacht en insgelijks de verschijning aan de hemel (vs.15 21.15) opmerkte, dat hij David zeggen zou, dat Davidnaar de oostelijk van Zion gelegen berg Moria zou opgaan, om de Heere een altaar op te richten in de dorsvloer van Ornan, de Jebusiet 1), om daarop met brandoffers en dankoffers de Heere met zijn volk te verzoenen.

1) Indien de Heere lust had gehad aan de dood van David, zou Hij hem dit bevel niet hebben gegeven. Het offer treedt straks in de plaats van de koning, opdat David zou weten, dat de Heere geen lust had in zijn dood, maar in zijn leven.

20. Toen zich Ornan en hiermee komen wij terug op de in (vs. 15 a) vermelde gebeurtenis bij de verschijning, die aan de hemel werd opgemerkt, wendde 1) naar het Oosten, van waar de verschijning kwam, zo zag hij de Engel tussen hemel en aarde staan, met het boven Jeruzalem uitgetogen zwaard in zijn hand; en zijn vier zonen, die bij hem waren, verstaken zich achter de omtuining, die de tent omringde; en Ornan dorste toen juist tarwe, en was vanwege deze arbeid met zijn zonen juist op de dorsvloer aanwezig.

1) Hier wordt ons meegedeeld, waarom Ornan zich verscholen had, toen de koning tot hem kwam, een mededeling, die in 2 Samuel .24 gemist wordt.

21. En David wij nemen thans de draad van de geschiedenis in vs. 19 weer op kwam tot Ornan, en Ornan door het gedruis opmerkzaam gemaakt, dat iemand zijn verblijf naderde, zag toe en zag David, zo ging hij uit de dorsvloer om de koning te begroeten, en boog zich neer voor David, met het aangezicht ter aarde (Ge 33: 3).

22. En David zei tot Ornan: Geef mij de plaats van de dorsvloer, dat ik op haar de Heere een altaar bouw; u moet ze mij echter niet ten geschenke geven, maar geef ze mij voor het volle geld, dat zij waardig, opdat ik op de op te richten altaar offer en de vertoornde God verzoen, en zo deze plaag opgehouden wordt van over het volk.

23. Toen zei Ornan tot David: Neem ze maar heen, zonder er geld voor te betalen, en mijn heer de koning doe wat goed is in zijn ogen; zie ik geef ook voor niet deze runderen, waarmee ik zo even tarwe gedorst heb, tot brandoffers, en deze sleden met de runderstokken tot hout, en de tarwe tot spijsoffer; ik geef het al, wat u behoeven mag zonder dat u het eerst van mij hoeft te kopen.

24. En de koning David zei tot Ornan: Nee, maar ik zal het zeker kopen voor het volle geld; want ik zal voor de Heere niet nemen wat van u1) is, en daarmee voor Hem verschijnen alsof het mijn gaven waren, dat ik een brandoffer om niet offer, waardoor het zou ophouden een offer te zijn.

1) In ieder waar offer heeft een zelfovergave plaats; de offeraar legt in zijn gave iets van zichzelf, daaruit volgt, dat iemand uit de bezitting van anderen geen waar offer kan brengen, maar alleen uit hetgeen reeds zijn eigendom is, althans gelijk bij de oorlogsbuit als zodanig beschouwd zou kunnen worden, en dat de zuivere gezindheid om te offeren zich juist openbaart in de gewilligheid, waarmee men Gods hoger eigendomsrecht erkent op hetgeen door ons bezeten wordt, en ook het liefste aan Hem wil overgeven..

26. Toen bouwde David daar voor de Heere uit zonen en stenen een altaar, en hij offerde brandoffers en dankoffers daarop. Als hij, terwijl het brandoffer op de houthoop gelegd werd, de Heere aanriep, dat Hij het offer in genade mocht aanzien, en Zijn toorn zou laten verzoenen, zo antwoordde Hij hem door vuur 1), dat evenals in Lev.9: 24. 2 Kronieken 7: 1. 1 Koningen .18: 38, de hemel viel, en het hout op het brandofferaltaar in brand stak.

1) Ter betoning, dat Gods toorn van hem was afgekeerd, kwam het vuur, hetgeen rechtvaardig de doodschuldige zondaar had kunnen verslinden neer op het onschuldig offer en verteerde hetzelve, en hierop keerde het vernielende zwaard in de schede. Dus is Christus, die geen zonde gekend heeft, voor ons zonde gemaakt, ja een vloek geworden, en het behaagde de Heere hem te verbrijzelen, teneinde door Hem en omwille van Hem God voor ons niet tot een verterend vuur, maar en verzoend Vader zou zijn..

27. En de Heere, die nu met het land verzoend was, zei tot de Engel, dat hij zijn zwaard weer in zijn schede steken, en weer vertrekken zou, zodat de plaag, die reeds eerder was geschorst (vs. 15), thans voorgoed onder het volk had opgehouden.

28. Terzelver tijd, toen David zag, dat de Heere hem geantwoord had op de dorsvloer van Ornan, de Jebusiet, zo offerde hij voortaan daar1), ofschoon het tot dusver niet de wettige offerplaats was.

1) David beschouwde derhalve deze plaats voortaan voor het altaar, waarop hij moest offeren, als door de Heere zelf daartoe bestemd. Te Gibeon was de tabernakel met het brandofferaltaar, maar zonder ark. In de tent op Zion was de ark en daarbij had David een altaardienst ingesteld met Abjathar als priester. Deze was, zoals de tent zelf, provisioneel. Nu ontstond er in David's hart een plan, om een vast huis voor de Heere te bouwen, maar God wilde dit niet. De tent met het altaar daarbij bleef toen David's plaats van Godsverering. Wij lezen echter niet en het is daarom ook niet waarschijnlijk, dat het eerste offer op dat altaar, bij de tent op Zion, door vuur uit de hemel is aangestoken, zoals het geschied was in de woestijn.

Maar zie, het offer op het altaar op de dorsvloer van Ornan, op Moria, wordt door de Heere God zelf met vuur van de hemel aangestoken en dit nu is voor de geestelijk ingeleide David het bewijs, dat niet het altaar bij de tent, maar het altaar hier het door God gewilde is, dat de koning daarop zijn offeranden zal aansteken en dat daar straks de plaats zal zijn, waarop het brandofferaltaar in de Tempel zal staan.

29. Want de tabernakel van de Heere, die Mozes in de woestijn gemaakt had, en het daarbij behorende altaar van de brandoffers, was op die tijd op de hoogte te Gibeon (Hoofdstuk 16: 39 vv.), en hij had dus eigenlijk daar zijn offers moeten brengen.

30. David nu kon, bij de in vs. 15 vv. verhaalde gebeurtenis niet heengaan voor hetzelve naar de tabernakel en het brandofferaltaar te Gibeon, om God daar door het brengen van offers te zoeken, en diens genade over het land af te bidden; want hij was verschrikt voor het zwaard van de Engel van de Heere 1), dat hij zo snel mogelijk moest afkeren, zodat hij niet eerst zover durfde gaan; maar bovendien wees het woord uit de mond van de Engel (vs. 18) hem uitdrukkelijk op Arauna's dorsvloer, om daar een altaar op te richten, en daarom zou hij zich ook in het geheel niet ergens elders hebben durven heen begeven.

1) Deze woorden kunnen slechts de zin hebben, dat het verschrikt zijn voor het zwaard van de Engel, David deed besluiten, om ook later niet naar Gibeon te gaan, maar op de dorsvloer van

Arauna te offeren, of, omdat gedurende de pest het zwaard van de Engel hem verhinderd had naar Gibeon te gaan; hij ook later dit niet meer waagde te doen..

HOOFDSTUK 22

NOODZAKELIJKE TOEBEREIDSELEN TOT DE TEMPELBOUW

II. Vs. 1-19. Bij de voorbereidsels tot de toekomstige tempelbouw bepalen zich voortaan David's gedachten en maatregelen in de laatste tijd van zijn regering, opdat Salomo, zijn zoon en opvolger, spoedig na de aanvaarding van de heerschappij het werk zou kunnen beginnen en zonder hinder voltooien. Hij zorgt dus voor de nodige arbeiders en verzamelt een menigte bouwstoffen bijeen; maar in de laatste dagen van zijn leven, eer hij nog gaat sterven, geeft hij aan Salomo op plechtige wijze de last tot de bouw en op de laatste rijksdag, die hij houdt, beveelt hij de vergaderde groten van het rijk, om zijn zoon in de bouw bij te staan.

1. En David, juist inziende wat de Heere met deze ganse eigenaardige leiding, waardoor hij van Gibeon afgehouden en naar Ornan 's dorsvloer gedreven werd, hem leren wilde, zei: Hier zal het huis van God, van de Heere, zijn, dat mijn zoon eenmaal na mij bouwen zal (Hoofdstuk 18: 12), en hier zal het altaar van de brandoffers voor het volk Israël zijn 1).

1) Aan David zelf werd het niet gegund de tempel te bouwen, maar de plaats in de door hem verordende en tot middelpunt van de Israëlitische gemeente gekozen stad, waar de Tempel zich eenmaal zou verheffen, werd reeds gedurende zijn leven aangewezen en door een Goddelijk teken gewijd. Niets mag bij de allergewichtigste zaken aan zuiver toeval, of aan de menselijke willekeur worden overgelaten..

David noemde de dorsvloer van Ornan het huis van God, van de Heren, omdat de Heere zich daar aan hem op bijzondere wijze had geopenbaard, hem geantwoord had op zijn bede om verzoening, door vuur van de hemel, dat het offer verteerde.

2. En David zei, dat men vergaderen zou de vreemdelingen 1), die in het land van Israël waren, die uit de overblijfselen van de vroegere Kanaänitische volksstammen bestonden (1 Koningen .9: 20 vv. 2 Kronieken 2: 16 vv.); en hij bestelde uit hen steenhouwers, om uit te houwen stenen, die men behouwen zou op zo'n wijze als men later nodig zou hebben, om het huis van God te bouwen (1 Koningen .5: 15 vv.).

1) Hun getal was nog zó groot, dat Salomo uit hen 150.000 man kon aanstellen tot lastdragers en steenhouwers.

3. En David bereidde, bracht bijeen, ijzer in menigte, tot nagelen aan de deuren van de poorten, en tot de samenvoegingen en tot krammen, waarmee de balken enz. aan elkaar konden verbonden worden; ook koper in menigte, zodat de menigte ervan zonder gewicht, niet te wegen was.

4. En cederenhout zonder getal; want de Sidoniërs en de Tyriërs, de Feniciërs, brachten voor geld tot David cederenhout van de Libanon, over de Middellandse zee in menigte.

5. Want David zei 1), toen hij in de laatste jaren van zijn regering, toen hij omtrent de toekomstige troonopvolger zijn maatregelen reeds genomen had en al deze voorbereidselen voor de toekomstige tempelbouw nam: Mijn zoon Salomo is nog een jongeling (2 Samuel .12: 24)en teder, nog niet met de nodige krachten begaafd, voor het gewichtige ambt, waartoe hij geroepen is, en het huis, dat men de Heere bouwen zal, zal men ten hoogste groot maken (1Ki 6: 2), tot een naam en tot heerlijkheid 2) van de Heere in alle landen; ik zal hem nu met mijn krachten te hulp komen, en voorraad bereiden. Alzo bereidde David voorraad in menigte vóór zijn dood, en zorgde ook zeker reeds voor verbreding van de heuvel Moria (1Ki 6: 1).

1) Toen de Heere aan David de belofte gaf, dat Hij zijn zaad na hem, dat een van zijn zonen zijn zou, verwekken en aan dezen zijn koninkrijk bevestigen wilde (Hoofdstuk 18: 11 vv. 18.11), bedoelde Hij geen van David's toenmalige zonen, maar een, die hem nog geboren zou worden; en dat dit Salomo was, bleek ondubbelzinnig uit de betrekking, waarin de Heere Zich tot hem stelde, door hem tot Zijn lieveling te verkiezen, en uit de naam, die de profeet Nathan in betrekking daarop aan de jonge prins gaf (2 Samuel .12: 24 vv.). Zo kon David aan Bath-sheba bij ede beloven, dat Salomo de kroon bekomen zou (1 Koningen .1: 13,30); hij deed daarmee aan zijn oudste zoon Adonia geen afbreuk, zoals deze meende (1 Koningen .1: 5 vv.), want in Israël had de Heere, de God-Koning, de keuze van de aardse koningen over Zijn volk zich voorbehouden (Deuteronomium 17: 15), en oefende deze keuze ook uit door tussenkomst van Zijn profeten bij de drie eerste koningen van Israël, naardien het hier bijzonder aankwam op de personen, bestemd tot uitvoering van Zijn Raadsbesluiten..

2) Het huis moest bij uitnemendheid heerlijk, statig en prachtig, een meesterstuk in de bouwkunde, en met alles, wat daartoe behoorde ten allerdeftigst en kostbaarst uitgevoerd worden, en in luister en verhevenheid alle aardse grootheid en waardigheid verre overtreffen. En inderdaad, hiervoor waren goede redenen, omdat het verordend was tot eer van de hoge God, die de Hemel heeft tot Zijn Troon en de aarde tot een voetbank voor Zijn voeten en zelf een voorbeeld zou worden van de betere Tempel, die door de Messias gebouwd zou worden (Zach.6: 12, 13).

6. Toen, in de laatste dagen van zijn leven, terwijl hij ook nog andere bevelen te geven had, (1 Koningen .2: 1 vv.), riep hij zijn zoon Salomo, en gebood hem de Heere, de God van Israël, een huis te bouwen.

7. En David zei tot Salomo: Mijn zoon! wat mij aangaat, het was in mijn hart voor de naam van de Heere, mijn God, een huis te bouwen (Hoofdstuk 17: 1 vv.).

8. Maar het woord van de Heere geschiedde tot mij, door de mond van Zijn profeten (Hoofdstuk 28: 3), zeggende: Gij hebt bloed in menigte vergoten, want u hebt grote strijden gevoerd 1); u zult voor Mijn naam geen huis bouwen, omdat u veel bloed op de aarde voor Mijn aangezicht vergoten hebt.

1) "2 Samuel 7: 11"

9. Zie, de zoon, die u geboren zal worden, die zal een man van de rust zijn 1), een man die zich in de zegeningen van de vrede zal verheugen; want Ik zal hem rust geven van al zijn vijanden rondom heen: want zijn naam zal, met bepaalde betrekking op het gehele karakter van zijn regering, (1 Koningen .5: 4), Salomo, d.i. vreedzaam of vrederijk (2 Samuel .12: 24), zijn, en Ik zal vrede en stilte over Israël geven in zijn dagen (1 Koningen .11: 11 vv.).

1) Het Rijk van God is naar zijn wezen een rijk van de vrede, en oorlog of strijd zijn slechts middelen tot herstelling van de vrede, de verzoening van de mens met God, na overwinning van de zonde en van alles, wat in de wereld God vijandig tegenstaat. Daarom zou David, de man van de oorlog, de tempel niet bouwen, maar eerst zijn zoon, die de Heere rust van al zijn vijanden zou geven..

Man van de rust wil niet zeggen, een man, die de rust teweeg brengt, dit had ook David gedaan, maar die haar geniet, zodat hij het zwaard niet uit de schede hoeft te trekken.

10. Die zal voor Mijn naam een huis bouwen, en die zal Mij tot een zoon zijn, en Ik hem tot een Vader; en Ik zal de troon van zijn rijk over Israël bevestigen tot in eeuwigheid 1).

1) Wat hier van Salomo gezegd wordt, is tevens typisch van de Christus van God gezegd. Type en antitype worden hier als het ware niet met elkaar verwisseld, maar vereenzelvigd. David is hier profeet. Zijn profetische blik strekt zich verder uit, dan tot de dagen en het werk van Salomo, strekt zich uit tot de tijden en het werk van de Meerdere dan Salomo. Daarom is hier ook sprake van een bevestigen tot in eeuwigheid.

In Hebr.1: 5 wordt dit dan ook op de Christus van God toegepast.

11. Nu, mijn zoon! de Heere zal met u zijn, en u zult voorspoedig zijn. geluk bij het werk hebben, en zult het huis van de Heere, uw Gods, bouwen, zoals Hij van u gesproken heeft.

12. Alleen de Heere geeft u kloekheid en verstand (1 Koningen .3: 12), en geeft u bevel over Israël, en dat om alle zaken op de beste wijze te doen; tot dit doel moet het uw ijverig streven zijn om te onderhouden de wet van de Heere, uw God 1).

1) Als een geestelijk Priester zegent David hier zijn zoon, maar wijst hem ook op de grote voorwaarde, of liever op de enige weg, waarin hij alleen kan gelukkig zijn. In de weg namelijk van kinderlijke gehoorzaamheid aan de wet van zijn God (Deuteronomium 7: 11; 11: 32). David weet het, dat Salomo dan alleen voorspoedig zal zijn, als hij in de wet van zijn Gods wandelt en naar Zijn ordinantiën handelt.

13. Dan zult u ook werkelijk, omdat Gods beloften met u zijn, voorspoedig zijn, als u met vlijt waarnemen zult te doen de inzettingen en de rechten, die de Heere aan Mozes geboden heeft over Israël. Wees daarom sterk en heb goede moed, vrees niet en wees niet verslagen (Deuteronomium 31: 6 Joz.1: 7).

14. Zie daar, ik heb ook reeds voor het werk, dat u moet voltooien, toebereidselen genomen, en, omdat de onrustige tijden van mijn regering mij niet toelieten zoveel bijeen te brengen, als anders wel had kunnen geschieden, heb ik in mijn verdrukking 1) voor het huis van de Heere bereid honderd duizend talenten goud, en duizendmaal duizend talenten zilver 2); en van het koper en het ijzer is geen gewicht, want het is er in menigte zodat zich geen getal voor zijn gewicht laat aangeven; ik heb ook hout en stenen bereid laten aanvoeren en toebereiden (vs. 2 vv.), doet er nog meer bij.

1) In het Hebr. Beonji. LXX heeft: kata thn ptwxeian mou De Vulgata en in navolging daarvan Luther vertaalt: in mijn armoede. Betere vertaling is: met grote moeite van mijn zijde. De Engelse vertaling heeft: in mijn onrust. Het had David veel strijd en veel bloed gekost, om zoveel schatten te verzamelen en te veroveren op de vijanden.

2) Omdat het talent zilvers 3000 sikkels heeft en een sikkel, volgens Mozaïsch gewicht, ongeveer één gulden en vijftig cent waard is, zo verkrijgt men hier een som van 4500 miljoen gulden aan zilver. En, omdat een sikkel goud ongeveer 18 gulden waard is, aan goud een som van 5400 miljoen gulden. Dit zou een ontzaglijk grote som zijn. Echter heeft men wel te bedenken, dat hier niet de zogenaamde Mozaïsche sikkel bedoeld is, maar de andere, die in 2 Samuel .14: 26 genoemd wordt, naar het gewicht van de koning en de helft was van de eerstgenoemde. Echter ook dan komt men tot een niet geringe som. Te verwonderen behoeft dit niet, omdat in het Oosten de massa goud en zilver aan de koninklijke hoven verbazend groot is, zoals ook ongewijde schrijvers ons berichten van Alexander de Grote e.a. Deze vorst toch maakte in Persepolis 120.000 en in Pasargada 6.000 talenten buit, terwijl hij uit de koninklijk schatkamer te Susa aan ongemunt goud en zilver niet minder dan 40.000 talenten wegnam.

Wij weten, dat David alle de omliggende volken schatplichtig had gemaakt en dat velen zijn vriendschap met grote geschenken aan goud en zilver hadden gekocht (2 Samuel .8: 7 vv.).

15. Ook zijn er, om hetgeen u nog ontbreekt u te verschaffen, bij u in menigte, die het werk kunnen doen, houwers, en werkmeesters die in steen en hout weten te arbeiden, en allerlei wijze lieden, die in allerlei werk thuis zijn.

16. Van het goud, het zilver, en het koper, en het ijzer is geen getal (2 Kronieken 2: 7): maak u op, omdat u middelen en wegen genoeg ten dienste staan, en gebruik uw tijd goed, wanneer u na mijn dood de regering zult aanvaarden, en doe het werk, dat u is opgedragen (vs. 10), en de Heere zal met u zijn. 1)

1) Met zinspeling op deze woorden schreef een vriend aan een Evangeliedienaar bij de aanvaarding van zijn dienstwerk en de aanvang van zijn huishouding, het volgende, dat ook voor anderen behartigenswaard is, "Maak u op! De Heere heeft u geroepen: zo begin Zijn heilig werk in de naam van de Heere! Doe het. Bouw uw huis de Heere, opdat hij daarin woont en heerst; bouw het op die kostelijke grondslag, waarbuiten geen ander kan gelegd worden. Bouw de Heere het huis; bouw uw gemeente op tot een woonstede van God in de Geest, bouw haar op het fundament van de Profeten en Apostelen, waarvan Jezus Christus de

hoeksteen is. De Heere zal met u zijn! Hij heeft u geroepen, Hij zal u helpen bouwen, opdat u zalig wordt met uw hele huis en uw gemeente.".

17. Ook gebood David op de laatste rijksdag, dien hij wegens de tempelbouw hield, (Hoofdstuk 28: 1 vv.), aan alle vorsten van Israël, dat zij zijn zoon Salomo in de uitvoering van het werk helpen zouden, zeggende:

18. Is niet de Heere, uw God, met jullie, en heeft u rust gegeven van al uw vijanden rondom heen? want Hij heeft de inwoners van het land 1) nu geheel in mijn hand gegeven, en dit land is onderworpen geworden voor het aangezicht van de Heere, en voor het aangezicht van Zijn volk.

1) De inwoners van het land zijn de overgebleven Kanaänieten en de Filistijnen, die nog gedeelten van Kanaän in bezit hadden en nu door koning David waren onderworpen.

19. Zo begeeft dan nu uw hart en uw ziel met al uw krachten, om te zoeken de Heere, uw God, en inzonderheid, maak u op, en bouw het heiligdom van God de Heere; dat men de ark des verbonds van de Heere, die thans nog onder gordijnen staat (Hoofdstuk 17: 1)en de heilige vaten van God, die thans nog maar in beperkt getal voorhanden zijn, in dit huis brengt, dat voor de naam van de Heere gebouwd zal worden. 1)

1) Die beweegredenen tot gehoorzaamheid, die afgeleid worden van de weldadigheid en goedertierenheid van de Heere, hebben, of wel, zij behoren te hebben, de krachtigste werking op redelijke schepselen. "Ik trok ze met mensenzelen, met touwen van de liefde" (Hos.11 11). Maar zouden tijdelijke zegeningen, de verlossing van aardse vijanden en een geruste bezitting van Kanaän met alle de volheid van hetzelve, een zo liefelijk beweegmiddel tot gehoorzaamheid en dankerkentenis wezen, wat moeten dan niet de eeuwigdurende zegeningen, aangemerkt in de hoogste verwonderlijke en overdierbare omstandigheden van dezelve teweegbrenging en verkrijging, een gans zeer uitnemender en overvloediger verplichting aan de hand geven!.

HOOFDSTUK 23

GETAL, INDELING EN AMBT VAN DE LEVIETEN

III. Vs. 1-32. David bereidt niet enkel in ieder opzicht de bouw van de uitwendige tempel voor, hij zorgt ook voor de nauwkeurige regeling en verdeling van de werkzaamheden van de personen voor de openbare Godsdienst of de Levieten. Met dit doel laat hij ten eerste in een openbare rijksvergadering de Levieten naar hun verscheidene afdelingen verschijnen, en allen, van twintig jaren en daarboven tellen; daarop verdeelt hij de 38.000 man, die er blijken te zijn, in vier ambtsklassen, waarvan de eerste 24.000, de tweede 6.000, de derde 4.000 en de vierde insgelijks 4.000 personen bevatten. Van de eerste klasse, die wij kortaf priesterknechten zullen noemen, is eerst sprake.

1. Toen nu David oud was en zat van dagen, maakte hij, na de vermaning aan de oudsten van Israël (Hoofdstuk 22), zijn zoon Salomo tot koning over Israël. 1)

1) Hier is van de benoeming van Salomo sprake, die de in 1 Koningen .1 vermelde zalving vooraf ging, en welke de aanvang van de regering van Salomo vormt..

De vermelding van het tot koning maken van Salomo dient om te komen tot de aankondiging van het getal, de ordening en de ambten van de Levieten, welke verordening David heeft gemaakt in de tijd, die zijn grote lichaamszwakte voorafging, gelijktijdig met het tot koning verklaren van Salomo. Van de zalving tot koning, na de opstand van Adonia, is hier geen sprake. Wat hier vermeld wordt, heeft vroeger plaats gehad.

2. En hij, David vergaderde, om aan de door hem bedoelde inrichting openlijk gezag te geven door er de vertegenwoordigers van de gemeente in te mengen, al de vorsten van Israël 1), ook de priesters en de Levieten, insgelijks op het einde van zijn leven (Hoofdstuk 26: 31), maar nog vóórdat de laatste rijksdag gehouden werd (Hoofdstuk 28: 1 vv.).

1) David verzamelde de oversten van Israël, omdat de monstering van de Levieten en het bepalen van de kring voor hun bediening een algemene rijksaangelegenheid was..

3. En de Levieten werden, ten behoeve van een nauwkeurig geregelde indeling bij de verschillende takken van de godsdienstige werkzaamheden geteld, en wel de tot het ambt bekwame van dertig jaren af en daarboven 1) (Num.4: 3); en hun getal was, naar hun hoofden, aan mannen, dus de vrouwen, kinderen en jongelingen niet meegerekend, achtendertig duizend.

1) Deze ouderdomsbepaling is hier niet in de eigenlijke zin te nemen, als zouden slechts de Levieten van 30-50 jaren geteld zijn, maar de uitdrukking moet enkel in het algemeen de tot het ambt bevoegden aanduiden. Naar Num.4 zouden die van 30 jaar en daarboven dit geweest zijn; maar zoals Mozes zelf in Num.8: 24 vanwege de toestand in het Heilige land, naar de dienst van de Levieten voor het lichaam lichter was dan in de woestijn, de bevoegdheid tot het ambt reeds van de 25-jarige leeftijd af rekent, zo ging David nog enige jaren verder terug en

gaf reeds de twintigjarigen recht (vs. 24 vv.) en dit bleef ook voor het vervolg (2 Kronieken 31: 17 Ezra 3: 4) de wettige ouderdom..

4. Uit dezen waren er vierentwintig duizend, om het werk van het huis van de Heere aan te drijven of, voor te staan, op de vs. 28-32 nader beschreven wijze; en zesduizend ambtlieden en rechters (Hoofdstuk 26: 29).

5. En vierduizend portiers (Hoofdstuk 9: 17 vv.), en vier duizend lofzangers van de Heere 1), die Hem loven moesten met instrumenten, die ik gemaakt heb zei David, terwijl hij de bestemming dezer vier klassen, waarin hij de 38.000 Levieten (vs. 3) verdeelde, aan de oversten in Israël verklaarde, om lof te zingen 2), de lofzangen met instrumentaal muziek te begeleiden.

1) Drie klassen van de Levieten (de priesterknechten, zangers of muzikanten en de deurwachters) moesten dus bij het heiligdom zelf werkzaam zijn, maar de vierde klasse (ambtlieden en rechters hadden uitwendige dienst; de ambten waren erfelijk in dezelfde families, ten minste bij de klassen, die in het heiligdom dienden. Wat nu de verschillende klassen, die wij hier in de volgorde opnoemden waar in zij later besproken, niet waarin zij in vs. 4 beschouwd worden, in bijzonderheden betreft, zo is, tot juist verstand van het volgende, op te merken: De eerste klasse, die men ook gewoon is kortaf met de naam van "Levieten" aan te duiden (Nehemia 12: 47; 13: 5) leverde de priester de nodige helpers bij de werkzaamheden, die in vs. 28 vv. zijn opgenoemd; zij bezorgde dus de reiniging van de tempel, het aanbrengen van de offervoorraad, de bereiding van het bakwerk, namelijk van de toonbroden, en werd, in overeenstemming met de 24 priesterklassen (Hoofdstuk 24) in 24 orden verdeeld, waarvan negen op Gerson, negen op Kahath en zes op Merari kwamen (vs. 6 vv.). Uit deze klasse werden waarschijnlijk ook de in Hoofdstuk 26: 20 vv. opgegeven bewaarders van de Schriften van het heiligdom benoemd; zij zelf had weer voor de geringste arbeid bij het heiligdom de Nethinim tot dienaars (1Ch 9: 2). De tweede klasse, die van de zangers en muzikanten, werd verdeeld in 24 koren (Hoofdstuk 25: 1 vv.) ieder met een overste en 11 meesters uit dezelfde familie aan het hoofd. Onder de koorleiders waren vier zonen van Asaf, uit het geslacht van Gerson, zes zonen van Jeduthun of Ethan uit Merari, veertien zonen van Heman, de Korahiet, uit Kahath, de dienst onder de 24 koren wisselde waarschijnlijk even zo af als onder de 24 priesterklassen. De dienst van de derde Levieten-klasse of de deurwachters werd als een militaire beschouwd, zodat men de ligging van het leger van de Heere in de woestijn ook bij de tempel aanschouwde. In Hoofdstuk 26: 1 vv. worden drie portiers-families opgegeven; een Korachitische voor de Oost- en Noordzijde, Obed-Edom voor de Zuid- en Hosea voor de Westzijde; de eerste dus uit Kahath de beide laatsten uit Merari (2 Koningen .25: 18 Jer.52: 24). Deze drie families nu moesten bij de tempel dagelijks 24 opperportiers stellen waaronder de 4.000 Levieten dezer klasse zo verdeeld zullen geweest zijn, dat ieder over plus minus 167 man te bevelen had; dus wanneer deze laatsten met elke zeven weekdagen afwisselden, stonden door elkaar elke dag 24 man onder bevel van iedere opperportier. De vierde klasse was die van de ambtlieden en rechters, over wier bestemming in Hoofdstuk 26: 29 vv. slechts kort en in hoofdzaak dit aangemerkt wordt, dat zij zowel voor zaken van de Heere als van de koning werden gebruikt. Zij behoorde tot het geslacht van Kehath, en wel tot de zijtakken Jizhar en Hebron..

1) Stond de toonkunst bij de heidense volkeren in de dienst van hun afgoderij (Dan.3: 5 vv.), bij Gods volk stond zij in de dienst van de Heere, de ware, levende God. Met het doel, om de Gods verering op te luisteren, heeft vooral David, de liefelijke in Psalmen van Israël (2 Samuel .23: 1) en zelf een bekwaam zanger en toonkunstenaar, de tempelmuziek naar de kunst ingericht. In de kunstmatig beoefende heilige muziek vond hij reeds een aanvang gemaakt in de profetenscholen (1 Samuel 7: 2), die hun heilige gezangen begeleidden met luiten, en trommelen, en pijpen en harpen (1 Samuel .10: 5); en wat een diepe indruk de muziek op de gemoederen uitoefende, had hij uit eigen ervaring in Saul gezien, wiens boze geest hij met zijn harpspel gewoonlijk verjoeg (1 Samuel .16: 23). Dit werkzame middel ter mededeling van de Geest (2 Koningen .3: 15) wilde hij daarom ten nutte van het gehele volk doen zijn, en hij stelde niet slechts in wat in ons Hoofdstuk opgegeven wordt, en dat een uitbreiding en nadere bevestiging is van hetgeen hij reeds bij de overtocht van de Bondskist naar Zion had aangevangen (Hoofdstuk 15: 16 vv.), maar hij trad zelf ook op als uitvinder en vervaardiger van muziek-instrumenten, zoals in bovenstaande plaats is aangeduid (vgl. 2 Kronieken 29: 26 Nehemia 12: 36 Amos 6: 5) en in de apocriefe 151ste Psalm nader uiteengezet wordt (Ik weidde, zegt David in deze Psalm van zichzelf, de schapen van mijn vader; mijn handen maakten herdersfluiten, en mijn vingers voegden harpen tezamen). Vooral heeft hij de Nebel (luit) tot een tiensnarige lier volmaakt (Psalm 33: 2; 144: 9), waarbij hem duidelijk de betekenis van het tiental (Ge 31: 7) voor ogen heeft gezweefd, zoals dan ook het "tiensnarige instrument" en een "nieuw lied" bij hem dezelfde begrippen zijn (Psalm 40: 4; 92: 4)..

6. En David verdeelde hen in verdelingen, naar de kinderen van Levi, namelijk naar de drie grote geslachten, waarin zij verdeeld waren, Gerson, Kehath en Merari (Hoofdstuk 6: 1 en 16), en wel de allereerste zo, dat hij 9 stamhuizen van de Gersonieten, 9 stamhuizen van de Kehathieten, en 6 stamhuizen van de Merarieten aan de klasse van de priesterknechten toevoegde, die 24.000 man omvatte (vs. 4).

7. Uit de Gersonieten waren de twee hoofdgeslachten, Ladan1) en Simeï.

1) Ladan is niet een andere naam voor Libni, maar een nakomeling van deze. Er staat dan ook niet, de kinderen van Gerson, maar de Gersonieten, juist, omdat hier niet Libni, maar een nakomeling van deze genoemd is. Simeï is hier de zoon van Gerson. De naam van Libni had plaats gemaakt voor diens nakomeling Ladan, terwijl de naam van Simeï bewaard was gebleven.

8. De kinderen van Ladan, d.i. de hoofden van de vaderlijke huizen, die tot deze hoofdstam behoorden, waren deze: Jehiël, het hoofd, en verder Zetham en Joël, drie.

9. De kinderen van Simeï, niet van de in vs. 7 opgenoemde, maar van een andere, insgelijks tot het geslacht van Ladan behorende Simeï, waren Selomith; en Haziël, en Haran; drie: deze, de in vs. 8 genoemde drie en de zo-even vermelde drie,waren de zes hoofden van de vaderen, van de stamhuizen, van Ladan.

10. De kinderen van Simeï nu, hier is de Simeï van vs. 7 bedoeld waren Jahath, Zina, en Jeüs, en Beria: deze waren de kinderen van Simeï; vier.

11. En Jahath was het hoofd van de stamhuizen van dit vaderlijke huis, en Zizza de tweede; maar Jeüs en Beria hadden niet vele kinderen, daarom waren zij in het vaderlijke huis maar van één telling, zodat in het geheel 9 vaderlijke huizen uit Gerson in de klasse van de priesterknechten kwamen.

12. De kinderen van Kehath, naar hun hoofdstam (Hoofdstuk 6: 2,18), waren Amram, Jizhar, Hebron en Uzziël; vier.

13. De kinderen van Amram waren (Exod.6: 20): Aäron en Mozes. Aäron nu werd afgezonderd (vgl. Exod.28: 1 vv.), dat hij heiligde de allerheiligste dingen in de uitoefening van de openbare Godsdienst, hij en zijn zonen, tot in eeuwigheid, om te roken voor het aangezicht van de Heere, om Hem, bij het altaar, te dienen en om in Zijn naam tot in eeuwigheid te zegenen (Num.6: 22 vv. Deuteronomium 10: 8).

Van zijn geslacht en de daartoe behorende vaderlijke huizen zal in Hoofdstuk 24: 1-19 gesproken worden..

14. Aangaande nu Mozes, de man van God, zijn kinderen werden genoemd onder de stam van Levi, zij vormden het geslacht van de niet priesterlijke Amramieten, die tot de Levieten behoorden.

15. De kinderen van Mozes waren Gersom en Eliëzer (Exod.2: 22; 18: 3 vv.).

16. Van de kinderen van Gersom 1) was Sebuël het hoofd (Hoofdstuk 27: 14).

1) De andere zoon van Gersom, Jonathan, heeft de inlassing van zijn naam in de geslachtregisters verbeurd door zijn afgodisch bedrijf (Jud 18: 30).

Gersom had, omdat er staat van de kinderen, nog andere nakomelingen, maar deze worden niet genoemd, omdat zij met Sebuël één vaderhuis vormden.

17. De kinderen van Eliëzer nu waren deze: Rehabja, het hoofd; en Eliëzer had, behalve deze, geRn andere kinderen; maar de kinderen van Rehabja, Die naast de Sebuëlieten het andere vaderlijke huis van de Levitische Amramieten vormden, vermeerderden ten hoogste.

18. Van de kinderen van Jizhar, de broeder van Amram, die het hiertoe behorende vaderlijke huis van het tweede geslacht van de Kehathieten (vs. 12) uitmaakten, was Selomith het hoofd.

19. Aangaande de kinderen van Hebron, Kehath’s derde zoon (vs. 12), Jeria was het hoofd, Amarja de tweede, Jahaziël de derde, en Jekameam de vierde.

20. Aangaande de kinderen van Uzziël, Kehath's vierde zoon (vs. 12), Micha was het hoofd, en Jissia de tweede, tezamen dus 9 vaderlijke huizen uit Kehath: 2 bij Amram, 1 bij Jezhar, 4 bij Hebron en 2 bij Uzziël (vgl. Hoofdstuk 24: 20-25).

21. De kinderen van Merari, het derde onder de drie Levietengeslachten, waren Maheli en Musi; de kinderen van Maheli waren Eleazar en Kis.

22. En Eleazar stierf, en hij had geen zonen, maar dochters; en de kinderen van Kis, haar broeders, namen ze naar de wet (Num.36: 6) tot vrouwen, en zetten daardoor het geslacht van Eleazar voort.

23. De kinderen van Musi waren: Maheli, te onderscheiden van Merari's zoon in vs. 21, en Eder, en Jeremoth, drie.

Zie omtrent de zes vaderlijke huizen uit Merari de opmerking bij Hoofdstuk 24: 31.

24. Dit zijn de kinderen van Levi, naar het huis van hun vaders, de hoofden van de vaders, van de vaderlijke huizen, naar hun gerekenden in het getal van de namen naar hun hoofden, doende het werk van de dienst van het huis van de Heere (vs. 4a), van twintig jaren oud en daarboven, (1Ch 23: 3).

25. Want David had gezegd 1), om de nieuwe verordening, waarbij reeds de twintigjarige Levieten ook in dienst werden gesteld, voor de Oversten te rechtvaardigen: De Heere, de God van Israël, heeft Zijn volk rust gegeven, zodat het niet meer met de tabernakel van de ene plaats naar de andere behoeft te trekken, zoals vroeger, en Hij zal te Jeruzalem, waar Hem op de dorsvloer van Ornan een vast, stenen huis zal gebouwd worden, wonen tot in eeuwigheid, dus heeft thans, de zware dienst, die de Levieten oorspronkelijk moesten verrichten (Nu 3: 13), voor altijd een einde genomen, en daarom kunnen ook jongere mannen in de dienst van het heiligdom voorzien.

1) Hier en in vs. 28 wordt de reden aangegeven, waarom de Levieten niet geteld werden van hun dertigste jaar, maar van hun twintigste. De tabernakeldienst zou vervangen worden door de Tempeldienst, zodat ook jongeren daaraan konden deelnemen. Moest vroeger in de woestijn de tabernakel gedragen worden en werd daarvoor een krachtiger leeftijd vereist, dit hoefde nu niet meer, zodat de koning alle recht had, om de leeftijd te wijzigen. Het jaar dertig bleef echter de officiële leeftijd.

26. En ook aangaande de Levieten, dat zij voortaan de tabernakel, noch enig van het daarbij horende gereedschap tot die dienstbehorende, niet meer, zoals vroeger, zouden dragen.

27. Want naar de laatste woorden van David, de bepalingen, die David in de laatste tijd van zijn regering nam werden later de kinderen van Levi geteld, niet meer van dertig jaren oud en daarboven, (Num.4: 3) maar reeds van twintig jaren oud en daarboven gekozen.

28. Hun werk was veel gemakkelijker dan vroeger, omdat hun standplaats 1) was aan de hand van de zonen van Aäron, als priesterknechten, in de dienst van het huis van de Heere, over de voorhoven, en over de kamers, en de zij-gebouwen van de tempel, en over de reiniging van alle heilige dingen, om al de heilige vaten in orde te houden, en al het overige uitwendige werk van de dienst van het huis van God;

1) Hun standplaats, of liever hun post, dat wil zeggen ter hulpe van. Zij waren geroepen, om de opvolgers van Aäron te helpen tot de dienst van het heiligdom.

29. Te weten tot het brood van de toerichting 1), en tot de meelbloem ten spijsoffer, en tot ongezuurde vladen, en tot de pannen, en tot het gerooste, en tot alle mate en afmeting, die de Levieten moesten bewaren, want bij de offers werd meel, olie en wijn in bepaalde maat en gewicht gebruikt;

1) Dit zijn de toonbroden, die door de Levieten bereid werden, maar door de Priesters op de tafel in het Heilige werden gelegd.

30. En om alle morgens te staan, om de Heere te loven en te prijzen; en ook ‘s avonds 1);

1) Dit ziet op de zangers, die in Hoofdstuk 25 nader worden genoemd.

32. En dat zij, zoals hun in Num.18: 3 vv. bevolen was, de wacht van de tent van de samenkomst, die eerlang door de tempel vervangen zou worden, zouden waarnemen en de wacht van het heiligdom 1)en de wacht van de zonen van Aäron 2), hun broeders 3), aan wie zij toegewezen waren, in de dienst van het huis van de Heere.

1) De wacht van het heiligdom, wil niet zeggen, de wacht van het Allerheiligste, dit was in het eerste begrepen, namenlijk in de wacht van de tent van de samenkomst, maar dit ziet op het betrachten van alles, wat tot de heilige zaken van de eredienst betrekking had.

2) Dit ziet op hetgeen de Levieten moesten doen naar alles, wat de Priesters hun opdroegen te verrichten. zie verder Numeri 18: 3 vv.

3) Zij moesten waarnemen de wacht van de zonen van Aäron, als van hen afhangende, om dezelfde bevelen uit te voeren, hoewel zij allen broeders waren, en dus genoemd zijn; uit welke naam de Priesters konden en moesten leren, dat zij, ofschoon tot hoger eer geroepen, echter met de gewone Levieten uit een en dezelfde rots gehouwen waren, en daarom zich geen heerschappij over hen aanmatigen, maar hen alleszins als broeders behandelen moesten (Matth.23: 8)..

HOOFDSTUK 24

OVERSTEN VAN HET HEILIGDOM EN HUN DIENAREN

II. Vs. 1-31. Vóórdat de oversten van de 24 orden van de, in het vorige Hoofdstuk naar hun ambt opgegeven, eerste Levieten-klasse of priesterknechten, opgenoemd worden, volgt een verklaring van die 24 orden van de priesteren, waaraan genoemde orden van de Levieten zich aansloten (vs. 1-19); eerst daarna vernemen wij de namen van de oversten van de laatstgenoemden (vs. 29-31), en dit zijn nagenoeg dezelfde namen, die wij in Hoofdstuk 23: 7-13 ontmoet hebben; alleen worden ons de hoofden van de vaderlijke huizen uit Gersom (Hoofdstuk 13: 7-11) niet andermaal meegedeeld.

1. Aangaande nu de kinderen van Aäron, die in Hoofdstuk 23: 13 voorbijgegaan waren, omdat zij de van de Levieten afgezonderde priesterstand vormen, dit waren hun verdelingen. De zonen van Aäron waren (Exod.6: 23) Nadab en Abihu, Eleazar en Ithamar.

2. Maar Nadab stierf, en Abihu ook, door het vuur van Gods toorn (Lev.10: 1 vv.) voor het aangezicht van hun vader, en zij hadden geen kinderen, zodat deze beide zijtakken van het Aäronietische geslacht dadelijk uitstierven. En Eleazar en Ithamar bedienden het priesterambt, en zetten het priesterlijk geslacht alleen verder voort.

3. David nu verdeelde hen zó dat zij met hun twee zijtakken, onder de beide hogepriesters (Hoofdstuk 18: 16) als hoofden, twee hoofdklassen vormden, en wel Zadok uit de kinderen van Eleazar, en Abimelech uit de kinderen van Ithamar, naar hun ambt in hun dienst.

4. En van de kinderen van Eleazar werden meer gevonden tot 1)hoofden van de mannen dan van de kinderen van Ithamar, als zij hen afdeelden.En hij deelde hen zo af, dat hij tevens de hoofden van de 24 priester-orden er door bepaalde, namelijk, van de kinderen van Eleazar waren zestien hoofden van de vaderlijke huizen, maar van de kinderen van Ithamar, naar hun vaderlijke huizen 2), acht.

1) Tot, in de zin van, in betrekking tot.

2) Naar hun vaderlijke huizen, zo heeft de Staten-Vertaling. De grondtekst eist echter de vertaling van hoofden van de vaderlijke huizen, omdat het woord hoofden hier herhaald moet worden en in de grondtekst is weggelaten, omdat het al eenmaal stond bij de vermelding van de vaderlijke huizen van Eleazar.

5. En zij deelden hen, wat de orde betrof, waarin die 24 afdelingen elkaar zouden opvolgen, door loten af, dezen met genen, de een zowel als de andere, want de oversten van het heiligdom 1), en de oversten van God waren uit de kinderen van Eleazar en van de kinderen van Ithamar, uit beide hoofdklassen, zowel van Eleazars als van Ithamars nakomelingen, zolang het hogepriesterschap bediend was (Nu 25: 13), en hij wilde nu niet in schijnbare partijdigheid de ene tak boven de andere begunstigen, maar de Heere zelf over de volgorde laten beslissen.

1) In het Hebr. Saree-kodesch. Beter heilige oversten. Deze uitdrukking wordt afgewisseld met die van oversten van de priesters (2 Kronieken 36: 14). Oversten van God worden zij vervolgens genoemd, omdat zij in gemeenschap met God stonden en in het bijzonder Zijn dienaren waren. Sommigen, die nog verschil tussen beide uitdrukkingen zoeken, zijn van gevoelen, dat onder oversten van God de Hogepriesters verstaan moeten worden, omdat zij vergunning hadden te naderen tot het Heilige der heiligen.

6. En Semaja, de zoon van Nethaneël, de schrijver uit de Levieten, die het register van de priesters en Levieten hield, dat aanduidde in welke orde zij hunnen dienst moesten verrichten, schreef hen op, tekende de namen van de hoofden van die 24 orden op, voor het aangezicht van de koning, en van de vorsten, en van de ene hogepriester Zadok, en van Abimelech, de zoon van Abjathar, de andere hogepriester, en van de hoofden van de vaderen onder de priesters en onder de Levieten. Opdat zij al tezamen zich konden overtuigen hoe alles hier ordelijk en eerlijk toeging, deed hij de met de namen beschreven briefjes in twee bussen, en liet hierop bij afwisseling het lot trekken: namelijk één vaderlijk huis werd genomen voor Eleazar, en van gelijken werd genomen voor Ithamar.

Indien men de loting zich zo voorstelt, dat het eerste lot genomen werd uit de bus, waarin de namen van de hoofden van de vaderlijke huizen uit de lijn Eleazar zich bevonden, maar het tweede lot uit de andere bus, waarin de briefjes waren met de namen van de hoofden van de vaderlijke huizen uit Ithamar's lijn, dan heeft men op deze wijze acht malen geloot, totdat Ithamar's bus leeg was (zie vs. 4) en voor de laatste acht orden alleen uit Eleazar's bus nog loten getrokken konden worden. Men kan bovenstaande woorden ook zo opvatten, dat ieder vaderlijk huis van Ithamar voor twee lotingen zou gelden, en dat zo op iedere twee huizen van Eleazar één huis van Ithamar volgde. Werd dus met Eleazar begonnen, zo zou de opeenvolging aldus geweest Zijn: 1 en 2 lot Eleazar 3 lot Ithamar, 4 en 5 lot Eleazar, 6 lot Ithamar enz. Naar deze opvatting zullen wij het volgende verklaren..

7. Het eerste lot nu ging uit voor Jojarib 1), het tweede voor Jedaja, uit de lijn Eleazar (Hoofdstuk 9: 10).

1) Tot deze dagorde behoorde later de priester Mattathias met zijn zonen en nakomelingen, de Chasmoneërs tot op Antigonus, die Herodus de Grote liet ombrengen (1 Makk. 2: 1). Maar ook de bekende Joodse geschiedschrijver Flavius Josefus beroemt zich, dat hij niet alleen van priesterlijke afkomst in het algemeen was, maar inzonderheid ook, althans van de zijde van zijn moeder, uit de eerste van de 24 priesterorden afstamde, en dus met het koningsgeslacht van de Chasmoneën verwant was. In het eerste jaar van keizer Galigula (dus 87 jaren na Christus) aan Matthias, (bijgenaamd de gebochelde) te Jeruzalem geboren, onderscheidde hij zich reeds als knaap door zijne talenten en werd hij tot priester en schriftgeleerde bestemd. Hij liet zich achtereenvolgens in de gemeenschap van de Farizeeën, van de Sadduceeën en in de orde van de Esseërs opnemen en bracht daarna nog 3 jaren bij de kluizenaar Banus door; zijn levendig, praktisch, maar tevens eerzuchtig karakter trok hem echter het meest tot de heersende rechtgelovige sekte van de Farizeeën heen, in wier handen de eigenlijke leiding van het volk was. Hij koos dus haar zijde en bleef haar ook in zoverre getrouw, als het Farizeïsme met Griekse geestesbeschaving en een in de grote, voorname wereld gebruikelijke

levenswijze zich verdroeg. In het jaar 63 na Christus reisde hij (onder dergelijke ontmoetingen als de Apostel Paulus enige jaren vroeger) naar Rome, werd aldaar door een Joodse toneelspeler van keizer Nero met keizerin Poppea, begunstigster van het Jodendom, bekend, en keerde met rijke geschenken door haar bedeeld, naar zijn vaderland terug. Niet lang na zijn terugkomst brak de opstand der Joden tegen de Romeinen uit (in het jaar 66 na Christus): hij nam er deel aan en werd bevelhebber in Galilea, maar moest zich reeds in het volgende jaar bij de inneming van Jotapata (Joz.19: 14) aan de Romeinen overgeven. Zijn voorspelling, waarbij hij aan de Romeinse veldheer Vespasianus, aan wie Nero de leiding van de strijd tegen de Joden had opgedragen, de keizerlijke waardigheid voorzegde, redde hem het leven, en deed hem de gunst winnen van deze man, maar vooral van diens zoon Titus; hem ter ere nam hij dan ook de bijnaam Flavius aan, was bij de belegering en verwoesting van Jeruzalem tegenwoordig, werd door de Romeinen tot onderhandelaar tussen hen en de Joden gebruikt, en begaf zich later naar Rome, om zich aan de studie te wijden. Maar toen met Domitianus het Flavische keizerhuis in het jaar 96 na Christus uitstierf, schijnt hij niet meer in betrekking tot het keizerlijke hof te hebben gestaan. Wanneer hij gestorven is, is niet nauwkeurig te bepalen; maar waarschijnlijk heeft hij nog omstreeks het jaar 103 na Christus geleefd. Van zijn werken zijn tot ons gekomen 1) 7 boeken over de Joodse strijd, 2) 20 boeken over Joodse geschiedenis en oudheidkunde, 3) zijn levensbeschrijving als aanhangsel tot het voorgaande geschrift, 4) 2 boeken strijdschriften tegen Apion over de hoge ouderdom van het Joodse volk. Over de plaats (Archaeol, XVIII. 3; 3) waarin hij ook de Heere Jezus vermeldt, zie Joh.1: 51.

8. Het derde lot ging uit voor Harim, uit de lijn Ithamar (Ezra 2: 39; 10: 21), het vierde voor Seorim.

9. Het vijfde voor Malchia, uit de lijn Eleazar Hoofdstuk 9: 12), het zesde voor Mijamin, uit de lijn Ithamar.

10. Het zevende voor Hakkoz, (Ezra 2: 61), het achtste voor Abia 1), uit de lijn Eleazar.

1) Tot de achtste dagorde, die van Abia, behoorde ook de priester Zacharias, de vader van Johannes de Doper (Luk.1: 5). Omdat wij nu uit de Talmud zowel als uit Josefus weten, dat op de 9 Ab. (overeenkomende met onze maand Augustus) van het jaar 70 na Christus de tempel te Jeruzalem is verwoest, (in de avond van 8 Ab, toen werd als op het einde van een Sabbat het eerste vuur in de tempel geworpen, en op de 10 van diezelfde maand was de verwoesting volbracht (2Ki 25: 8) en de avond te voren de eerste priesterklasse, die van Jojarib (vs. 7) juist weer in dienst getreden was zo blijkt, wanneer men terugrekent, dat in het jaar 6 vóór Christus, in welk jaar de aankondiging van de Engel aan Zacharias valt, de priesterorde Abia haar dienst voor de eerste maal van 18 tot 23 April, de tweede maal van 3 tot 9 October verricht heeft. Op de 23ste April ‘s avonds verliet Zacharias de tempel, hij kon de 24ste thuis zijn. De overlevering stelt echter de aankondiging niet op deze dag maar 5 maanden later, namelijk op de 24 September. Om de overigens nog bij de berekening in acht te nemen omstandigheden (Mt 2: 2) houden wij de overlevering hier voor des te nauwkeuriger, omdat bij Zacharias en zijn vrouw in het algemeen, zoals bij Abraham en Sara, het wachten op de belofte wezenlijk behoort tot de plaats, die zij in de geschiedenis van het

Godsrijk inneemt. Wij zullen er ons later uitvoeriger over verklaren. Pas van de 24ste September van het jaar 6 vóór Christus berekenen wij dan verder de aanvangstermijn voor de in Luk.1: 26 opgegeven 6 maanden, houden voor de dag van de boodschap aan Maria de 24ste Maart, en voor die van de geboorte van Christus de 25ste December van het jaar 5 vóór Christus. Het bevreemde de lezer niet, dat wij Christus laten geboren zijn vijf jaren vóór de geboorte van Christus, het is namelijk een zo goed als uitgemaakte zaak, dat onze gewone tijdrekening van 4 tot 5 jaren te laat rekent (Mt 2: 1)..

11. Het negende lot ging voor Jesua, uit de lijn Ithamar; het tiende voor Sechanja.

12. Het elfde voor Eljasib, uit de lijn Eleazar het twaalfde voor Jakim, uit de lijn Ithamar.

13. Het dertiende voor Huppa, het veertiende voor Jesebeab, uit de lijn Eleazar;

14. Het vijftiende voor Bilga, uit de lijn Ithamar; het zestiende voor Immer (Hoofdstuk 9: 12);

15. Het zeventiende voor Hezir, uit de lijn Eleazar; het achttiende voor Happizzes, uit de lijn Ithamar;

16. Het negentiende voor Petahjah; het twintigste voor Jehezkel, uit de lijn Eleazar;

17. Het eenentwintigste voor Jachin, uit de lijn Ithamar; het tweeentwintigste voor Gamul;

18. Het drieentwintigste voor Delaja, uit de lijn Eleazar; het vierentwintigste voor Maäzja, uit de lijn Ithamar.

19. Het ambt van dezen, de kinderen van Aäron, in hun dienst was te gaan in het huis van de Heere, naar hun ordening door de hand van Aäron, hun vader, overeenkomstig de ordening, die door hun vader Aäron voor hen vastgesteld was, zoals hem de Heere, de God van Israël, geboden had.

Ieder van deze 24 priesterorden moest een week lang de priesterlijke dienst verrichten, en kwam dus iedere 24 weken of 168 dagen opnieuw, dus in ieder jaar minstens tweemaal, aan de beurt; zij trad op en af aan het einde van de Sabbat; maar dezelfde afwisseling vond ook plaats bij de 24 orden van de Levieten zowel als bij de portiers (Hoofdstuk 26: 1-19. 2 Koningen .11: 5-9).

20. Van de overige kinderen van Levi nu 1), die Kehathieten, die niet insgelijks priesters maar slechts priesterknechten moesten zijn (Hoofdstuk 23: 12 vv.), was van de kinderen van Amram, het vaderlijke huis van de in Hoofdstuk 23: 16 als kleinzoon van Mozes, uit zijn oudste zoon Gerson genoemde Subaël, de eerste orde, die aangeduid werd; van de kinderen van Subaël was echter het hoofd ten tijde van David, Jechdeja.

1) Het opschrift "van de overige kinderen van Levi" (vs. 20) vergeleken met het onderschrift: "en ook zij wierpen later, zoals de broeders de zonen van Aäron," (vs. 31) laat een opgave van

die Levitische klassen verwachten, welke tot handreiking, d.i. als helpers van de Priesters voor de dienst bij het huis van God dienden.

De overigen zijn de na de optelling van de Priesters nog overige Levieten. Daaronder kan men wel is waar de gezamenlijke Levieten, buiten de Aäronieten (of Priesters), verstaan, alleen deels de aanmerking van het onderschrift, dat zij, gelijk de zonen van Aäron, het lot wierpen, deels de omstandigheid, dat in Hoofdstuk 25 de 24 ordeningen van de zangers en musici, in Hoofdstuk 26: 1-19 de afdelingen der deurwachters en in Hoofdstuk 26: 20-32 de opzieners over de schatten en de Schrijvers en de Rechters nog in het bijzonder worden opgeteld, bewijzen, dat onze afdeling slechts handelt van die Levieten-klassen, die bij de eredienst in het bijzonder werden aangesteld..

21. Aangaande Rehabja, het andere vaderlijke huis van de van Mozes afstammende Amramieten, die onder de stam van de Levieten gerekend werden (Hoofdstuk 23: 17): van de kinderen van Rehabja was Jissia het hoofd, niet te verwarren met de Leviet van dezelfde naam, die in vs. 25 voorkomt.

22. Van de Jizharieten, het tweede geslacht van de Kehathieten, was het vaderlijke huis Selomoth of Salomith, datgene, dat een nieuwe orde, de derde onder de Kehathieten, uitmaakte; van de kinderen van Selomoth nu was Jahath, het hoofd.

23. En van de kinderen van Hebron, de derde afdeling van de Kehathieten, was, zoals reeds in Hoofdstuk 23: 19 vermeld is, Jeria, de eerste, Amarja de tweede, Jahaziël de derde, Jekameam de vierde; dit geslacht bevatte dus 4 orden.

24. Van de kinderen van Uzziël was Micha degene, die een orde van dit geslacht vormde (Hoofdstuk 23: 20); van de kinderen van Micha was het hoofd Samir.

25. De broeder van Micha, die de andere orde vormde (Hoofdstuk 23: 20), was Jissia; van de kinderen van Jissia was het hoofd Zecharja.

26. De kinderen van Merari, het derde geslacht van de Levieten (vgl. Hoofdstuk 23: 21-23), waren Maheli, en Musi. De kinderen van Jaäzia waren Beno.

27. De kinderen van Merari van Jaäzia waren Beno, en Soham, en Zakkur, en Hibri.

28. Van Maheli, de oudste van Merari’s zonen, was de oudste zoon Eleazar; en die, namelijk Eleazar (Hoofdstuk 23: 22), had geen kinderen.

29. Aangaande Kis, zijn oudere zoon, komen dus alleen nakomelingen van hem in aanmerking: de kinderen van Kis waren Jerahmeël.

30. En de kinderen van Musi, die behalve de in vs. 26 genoemde Jaäzia insgelijks vaderlijke huizen vormden, waren Maheli, en Eder, en Jerimoth. Deze, de van vs. 20 24.20 af opgegeven namen, zijn de kinderen van de Levieten, naar hun vaderlijke huizen 1).

1) Dat hier van de Gersonieten geen sprake is, komt, omdat deze niet onmiddellijk tot de eredienst in betrekking stonden, maar alleen (Hoofdstuk 26: 20 vv.) waren verordend tot het opzicht over de schatten van het heiligdom.

31. En zij wierpen ook loten, om de beurten door Goddelijke leiding aan te geven waarin zij, naast hun broeders, de zonen van Aäron, (vs. 19) hun ambt bekleden zouden, voor het aangezicht van de koning David 1), en Zadok, en Ahimelech, en van de hoofden van de vaderen onder de priesters en onder de Levieten (vs. 6); het hoofd van de vaders tegen zijn kleinste broer 2). Er zou geen rang of voorrang zijn, maar allen zouden gelijk wezen; naar het lot zou de tijd van hun bediening worden aangewezen.

1) De aldus bepaalde volgorde van de 24 Levieten-orden, en aan welke priesterorden ieder van hen was toegevallen, wordt ons nergens meegedeeld..

Tellen wij nu alle in onze afdeling genoemde hoofden tezamen, dan zijn het 15, die, ingeval door de vaderhuizen van de Hebronieten en de tak van de Merarieten, de Musieten, waarbij de hoofden van de klassen niet genoemd zijn, ieder vaderhuis slechts één klasse gevormd werd, slechts 15 klassen hebben uitgemaakt. Het is echter wel denkbaar, dat van de vaderhuizen van de Hebronieten en Musieten velen zo talrijk waren, dat zij meer dan één klasse vormden, zodat uit de vs. 20-29 genoemde Levieten-geslachten 24 klassen gevormd konden worden. Het onderschrift, dat zij het lot zoals hun broeders wierpen, maakt dit waarschijnlijk en de analogie van de indeling van de zangers in 24 klassen (Hoofdstuk 25) brengt deze waarschijnlijkheid wel tot zekerheid, dat de tot dienstbetoning aan de Priesters bestemde Levieten, in even zo vele dienstklassen werden gedeeld, ofschoon een uitdrukkelijke opgave daaromtrent ontbreekt en in het Oude Testament nergens een aanduiding omtrent de volgorde van de Levieten gevonden wordt..

2) De betekenis is, dat het lot een gelijke verdeling, zonder onderscheid, aanbracht. De Vulgata vertaalt: tam majores quam minores; omnes sors aequaliter dividebat.

HOOFDSTUK 25

ORDE VAN DE HEILIGE ZANGERS

V. Vs. 1-31. De tweede klasse van de Levieten (naar de in "1Ch 23: 5" aangeduide orde) bevat de zangers en toonkunstenaars, bestemd tot opluistering van de openbare Godsdienst. Zij bestond uit drie afdelingen, waarvan de eerste tot Asaf uit Gersons geslacht de tweede tot Jeduthun of Ethan, uit Merari's en de derde tot Heman uit Kehath's geslacht behoorde. Uit deze drie afdelingen werden 288 meesters benoemd, of 24 koorleiders en 264 zangkundigen, aan wie de overige 3712 gewone zangers op evenredige wijze waren toegevoegd.

1. En David, mitsgaders de oversten van het leger, de in Hoofdstuk 23: 2 vermelde oversten in Israël, scheidde op hun vergadering, waarvan daar sprake was, van de Levieten af tot de dienst van lofzangers van de Heere (Hoofdstuk 23: 5)van de kinderen van Asaf, en van Heman, en van Jeduthun 1) juister: de kinderen van Asaf, Heman en Jeduthun) die met harpen, met luiten en met cimbalen profeteren 2), in heilige geestdrift naar de kunst spelen zouden; en die onder hen geteld werden, waren mannen, bekwaam tot het werk van hun dienst 3), en hun getal zal in de volgende verzen opgegeven worden.

1) Asaf was uit het geslacht van Gerson, Heman uit dat van Kehath en Jeduthun of Ethan uit dat van Merari. Daarom waren alle drie Levitische geslachten vertegenwoordigd onder de zangers van Israël.

2) Profeteren wil hier zeggen, dat deze zangmeesters het Psalmgezang uitoefenden, door en in de kracht van de Heilige Geest, tot eer van de God van Israël. Niet alleen dus, dat die Psalmen waren ingegeven door de Heilige Geest, maar de heilige zangers zongen ze ook in en door de kracht van de Geest, zodat God erdoor werd verheerlijkt.

3) Of: Het getal van hen, die tot het werk van hun dienst werden verordend, was aldus.

2. Van de kinderen 1) van Asaf, de eerste klasse (Hoofdstuk 6: 39-43) waren Zakkur; en Jozef, en Nethanja, en Asarela, deze vier kinderen van Asaf, aan de hand, onder leiding van Asaf als hun aanvoerder, die aan de handen van de koning, onder zijn bestuur profeteerde, diens Psalmen uitvoerde en tevens zelf een profetisch dichter was.

1) Het woord kinderen betekent in deze opgave niet slechts natuurlijke kinderen, naar ook geestelijke, d.i. door de meester gevormde leerlingen. Dit blijkt daaruit, dat de 24 klassen, waarvan ieder 12 man telde, uit kinderen en broeders van de voorzangers bestonden. De als zonen van Asaf, Jeduthun en Heman in vs. 2-5 opgetelde namen geven niet het getal van de gezamenlijke leerlingen van deze meesters aan, maar slechts de bestuurders van de 24 klassen, van de onder hun opperbestuur de heilige Muziek beoefenende Levieten. Van Jeduthun zijn in onze tekst slechts 5 zonen genoemd, terwijl het, naar de opgave van het getal, 6 zijn moet. De vergelijking van de namen in vs. 9-31 toont dat in vs. 3 de naam Simeï (vs. 17) is uitgevallen..

3. Aangaande Jeduthun, of Ethan, de andere klasse (Hoofdstuk 6: 44-48) de kinderen van Jeduthun waren Gedalja, en Zeri, en Jesaja, Hasabja en Mattithja, en Simeï (vs. 17), welke naam hier is uitgevallen, zes, staande aan de handen van, onder hun vader Jeduthun als hun leider, op harpen (Hoofdstuk 15: 21) profeterende met de Heere te danken en te loven, wier in geestdrift uitgevoerd spelen het loven en danken van de Heere ten doel had.

4. Aangaande Heman, de derde klasse (Hoofdstuk 6: 33-38): de kinderen van Heman waren Bukkia, Mattanja, Uzziël, Sebuël, en Jerimoth, Hananja, Hanani, Eliatha, Giddalti, en Romamthi-Ezer, Josbekasa, Mallothi, Hothir, Mahazioth.

5. Deze allen waren kinderen van Heman, de ziener van de koning, zoals ook Gad en Jeduthun zulke profeten van de koning waren (Hoofdstuk 21: 9. 2 Kronieken 35: 15) in de woorden van God 1), en om de hoorn te verheffen 2), om macht te verlenen, had de Heere hem zeer gezegend, want God had Heman, zoals uit de opgave van de namen in vs. 4 25.4 te zien is, veertien zonen gegeven, en bovendien ook drie dochters, zodat de zegen, waarvan Psalm 127: 3 spreekt, aan hem in rijke mate vervuld was (1 Samuel 8: 3).

1) In de woorden van God, komt bij het voorgaande, bij ziener van de koning, omdat Heman niet alleen zanger was, maar ook profeet, zodat hem openbaringen van God ten deel vielen.

2) Om de hoorn te verheffen hebben velen met het voorgaande verbonden en dan aldus verklaard, dat Heman de woorden van God met hoornmuziek verkondigde, de grote daden van God in zijn gezang verheerlijkte. Dit kan echter niet, omdat van hoornen bij de Tempelmuziek geen sprake is.

De hoorn opheffen geeft immer in de Heilige Schrift het teken van macht aan (zie 1 Samuel .2: 1,10 Psalm 75: 5,6; 89: 18,25; 92: 11; 112: 9; 148: 14. Klaagl.2: 17 e.a.), macht verlenen en sterkte. Deze woorden hier behoren dan ook bij het volgende. God had Heman macht verleend, door hem een talrijk huisgezin te geven, n.l. 14 zonen en 3 dochters.

6. Deze, de in vs. 2, 3 en 4 met name genoemde 4 + 6 + 14 = 24 koorleiders, waren allemaal aan de handen van hun vader, de kapelmeester, gesteld tot het gezang van het huis van de Heere, om het gezang te begeleiden met hun spel op cimbalen (2 Samuel 6: 5), luiten en harpen (1 Samuel 16: 16), tot de dienst van het huis van God, aan de handen van, onder leiding van de koning, en van de drie kapelmeesters Asaf, Jeduthun, en van Heman, onder welke zij in drie klassen verdeeld werden, en wel zo, dat de afdeling uit de Kehathieten, die onder Heman stond, bij muziekuitvoeringen op hoge feesten in het midden van de stad geplaatst was, die van de Gersonieten onder Asaf aan hun rechter- en die van de Merarieten onder Jeduthun of Ethan aan hun linkerhand (Hoofdstuk 6: 33 vv.; 39 vv.; 44 vv.).

7. En hun getal, als men de in vs. 2 vv. genoemde vierentwintig met hun broeders bijeenvoegt, die geleerd waren in het gezang van de Heere en hun terzijde stonden, dus hen meerekent, die alle meesters in het gezang waren, was tweehonderd achtentachtig.

Bij ieder van de 24 koorleiders

I. Kinderen van Asaf (vier):

1 Zakkur, 2. Jozef, 3. Nethanja 4 Jesarela.

II. Kinderen van Jeduthun (zes):

5 Gedalla, 6. Zeri, 7. Jesaja, 8. Hasabja, 9. Mattithja, 10. Simeï.

III. Kinderen van Heman (veertien):

11 Bukkia 12. Mattanja, 13 Uzziel, 14. Sebuël. 15. Jerimoth, 16. Hananja, 17. Hanani, 18. Eliatha, 19. Giddalti, 20. Romamthi-Ezer, 21. Josbekasa, 22. Mallothi 23. Hothir, 24. Mahazioth, kwamen later (omdat 288 = 24 x 12 is) 11 zangmeesters (1Ch 23: 5); daarentegen bedroeg het getal van al de Levitische zangers in het algemeen, naar Hoofdstuk 23: 5 vierduizend, indien men natuurlijk ook hen meerekent, die niet tot de koorleiders en zangmeesters behoorden. Vergelijken wij nu daarmee de orde, waarop deze 24 orden van de zangers en muziekanten, overeenkomstig de beslissing door het lot, op elkaar volgden (vs. 9-31), met de volgorde van de 24 priesterorden in Hoofdst 24: 7-18, dan bekomen wij de volgende tabel (aan de linkerhand de priesterorden, aan de rechterhand de orden van de zangers en muziekanten; de cijfers bij de laatste doelen op het boven medegedeelde overzicht van de kinderen van Asaf, Jeduthun en Heman):

1 Jo-arib-Jozef (I. 2). 2 Jedaja-Gedalja (II. 5). 3 Harim-Zakkur (I. 1). 4 Seorim-Jizri (of Zori II. 6). 5 Malchia -Nethanja (I. 3). 6 Mijamin-Bukkia (III. 11) 7 Hakkoz -Jesarela (Asarela I. 4). 8 Abia-Jesaja (II. 7). 9 Jesua-Mattanja (III. 13). 10 Sechanja-Simeï (II. 10). 11 Eljasib-Azareël (Uzziël III. 13). 12 Jakim-Hasabja (II. 8). 13 Huppa-Subaël (Sebuël III. 14). 14 Jesebeab -Mattithja (II. 9).

15 Bilga-Jeremoth (Jerimoth III. 15). 16 Immer-Hananja (III. 16). 17 Hezir-Josbekasa (III. 21) 18 Happizzes-Hanani (III. 17). 19 Petahja-Mallothi (III. 22). 20 Jehezkel-Eliatha (III. 18). 21 Jachin-Hothir (III. 23). 22 Gamul-Giddalti (III. 19). 23 Delaja-Mahazioth (111. 24). 24 Maäzja-Romamthi-Ezer (III. 20).

Het Is duidelijk, dat dit loten zodanig geschiedde, dat men uit de vier kinderen van Asaf, de zes kinderen van Jeduthun en de eerste vier kinderen van Heman (te zamen 14 namen) twee reeksen voor iedere 7 namen vormde: tot de eerste behoorden de vier zonen van Asaf en de nummers 12-14 van Heman’s zonen, tot de andere de zes zonen van Jeduthun en van Heman’s zonen Nr. 11. Met de eerste reeks beginnende, werd na afwisselend uit iedere reeks een lot getrokken, dus kwamen op de vier zonen van Asaf en de drie zonen van Heman, die aan de eerste toegevoegd waren om het getal vol te maken, de plaatsen van oneven getallen (1,3,5,7,9,11,13) op de zes zonen van Jeduthun en de hun toegevoegde eerste zoon van Heman de plaatsen met even getallen (2,4,6,8,10,12,14). De nog overige 10 zonen van Heman (Nr. 15-24) kwamen hierop voor zich alleen in de bus, en kwamen bij loting in vrij regelmatige orde eruit (15,16,21,17,22,18,23,19, 24,20). Na deze voorafgaande opmerkingen zal het volgende gemakkelijk te verstaan zijn..

8. En zij wierpen de loten over de wacht, om de volgorde te bepalen, waarin het ambt moest bediend worden, tegen elkaar, op gelijkmatige wijze, opdat niemand kon worden geacht bevoorrecht of achtergesteld te zijn, zo de kleinen, als de groten (Hoofdstuk 24: 31), de meester met de leerling 1).

1) De laatste uitdrukking schijnt te willen zeggen, dat aan ieder van de 24 koorleiders en de tot hen behorende 11 zangmeesters tevens het nodige aantal van gewone zangers, dat bij 16 orden 155 en bij 8 orden 154 bedroeg, toegewezen werd; want (16 maal 12) + (16 maal 155) + (9 maal 12) + (8 maal 154) = 4000..

9. Het eerste lot nu ging uit voor Asaf (vs. 2), namelijk voor Jozef, hij met zijn broeders en zonen, de bij hem behorende 11 zangmeesters (vs. 7), dus twaalf. Het tweede voor Gedalja (vs. 3); hij en zijn broeders, en zijn zonen, waren twaalf.

10. Het derde voor Zakkur (vs. 2); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

11. Het vierde voor Jizri (Zori vs. 3); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

12. Het vijfde voor Nethanja (vs. 2); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

13. Het zesde voor Bukkia (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

14. Het zevende voor Jesarela (Asarela vs. 2); \zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

15. Het achtste voor Jesaja (vs. 3); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

16. Het negende voor Mattanja (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

17. Het tiende voor Simeï (vs. 3); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

18. Het elfde voor Azareël (vs. 4 Uzziël, "2Ki 15: 1); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

19. Het twaalfde voor Hasabja (vs. 3); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

20. Het dertiende voor Subaël (Sebuël vs. 4); \zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

21. Het veertiende voor Mattithja (vs. 3); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

24. Het zeventiende voor Josbekasa (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

23. Het zestiende voor Hananja (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

24. Het zeventiende voor Josbekasa (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

25. Het achttiende voor Hanani (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

26. Het negentiende voor Mallothi (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

27. Het twintigste voor Eliatha (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

28. Het eenentwintigste voor Hothir (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

29. Het tweeentwintigste voor Giddalti (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

30. Het drieentwintigste voor Mahazioth (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

31. Het vierentwintigste voor Romamthi-Ezer (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Dit hoofdstuk, zo hoogst gewichtig voor de opschriften en muzikale uitdrukkingen, die in de Psalmen voorkomen, is zeer moeilijk in zijn samenhang te vatten. Spreken wij eerst van de drie mannen, die Lundius "de drie kapelmeesters van David noemt." 1e. Asaf, uit het geslacht van Gerson, wordt als vervaardiger van de 12 Psalmen (Psalm 50; 73-83) vermeld; zij zijn echter slechts gedeeltelijk van Asaf, die in Davids tijd en in de eerste helft van Salomo's regering leefde (vgl. Psalm 78: 69); voor het grootste gedeelte zijn zij van de door hem gevestigde zangersfamilie, waarbij dichterlijke aanleg en dichtlust erfelijk schijnt te zijn geweest (2 Kronieken 20: 14 vgl. 29: 13 Ezra 2: 41 Nehemia 7: 44) en allen dragen meer of minder een profetisch rechterlijk karakter. 2e. Heman, het hoofd van de Korachitische zangerklasse, insgelijks met muzikale en poëtische gaven bedeeld, maar minder geschikt tot Davidisch Psalmzanger als Asaf, dan tot dichter van zinspreuken en tot ontboezeming vooral van diepe en zware klachten, zoals Ethan (Psalm 89, Psalm 88 en "1Ki 4: 31"en "1Ki 14: 28). In zijn broeders of de tot zijn afdeling behorende zangers had hij een vergoeding voor de hemzelf ontbrekende gave. Bij deze werd het gebruik de eigen persoon achter de eenheid van de familie te verbergen; waarom de 12 Psalmen, die van deze zangerafdeling voorkomen (Psalm 42-49, 84 en 85, 87 en 88) op de "kinderen van Korach" worden teruggebracht. Niet als "kinderen van Heman," maar, zoals even gezegd is, als "kinderen van Korach" geven zij zich te kennen, om de naam van hun ongelukkige stamvader (Num.16) te verzoenen door wedijvering in betere dienstbetoning in het godsdienstige: en zij rekenen ook het hoofd van hun afdeling, Heman, onder hun getal (vgl. het dubbele opschrift bij Psalm 88). 3e. de door Ethan in hoge ouderdom vervaardigden 89ste Psalm hebben wij reeds vroeger vermeld, maar het schijnt, dat hij bovendien nog de uitvinder geweest is van een eigen muziek of zangwijze, waarvoor hij de zo dikwijls door hem gebezigde naam Jeduthun of (om de dubbele zware klank te vermijden) Jedithun (d.i. Lofman) ontving, en vanwege deze uitvinding zijn hem de Psalmen 33, 62 en 77 ter instudering toegewezen, omdat zij juist op zijn manier en dus ook door zijn afdeling uitgevoerd moesten worden.

Dat brengt ons tot het opschrift "voor de opperzangmeester," dat wij het eerst aantreffen in Psalm 4, en later nog 52 maal (Psalm 5, 6, 8, 9, 11-14, 18-22, 31, 36, 39-42, 44-47, 49, 51-55, 57, 60, 61, 62, 64-70, 75, 76, 77, 80, 81, 84, 85, 88, 109, 139, 140 voorkomt, en naar de meest gewone verklaring betekent: aan de muziek- of zangmeester te overhandigen, ter uitvoering met de onder hem staande zangerafdeling. Zij moet dus betekenen de liturgische bestemming van een lied of de opname ervan onder de zangstukken, die onder begeleiding van muziek bij

de tempeldienst werden gebruikt. Daarbij komt, zowel bij Psalm 4 als bij Psalm 54,55,67 en 76 (vgl. Psalm 61) nog de nadere opgave: op de Nechinoth (Luth. vert. op snaarinstrumenten, waarmee wordt te kennen gegeven, dat het lied onder begeleiding van enkel snarenspel moet worden gezongen (vgl. Hab.3: 19). Bij Psalm 6 en 12 is verder nog opgegeven, dat het snarenspel in de diepere octaaf (all'ottava bassa) moet geschieden (Luther: "op acht snaren" "1Ch 15: 20" en Psalm 6: 1 Staten-vert.: "op de Scheminith" G.). Daarmee verwant is de aanduiding bij de Psalmen 8,81 en 84: op de Gitthit, waaronder men òf een Gathitische, dus Filistijnse toonaard moet verstaan, evenals bij de Grieken een Lydische, Dorische en Phrygische toonaard was, óf een in Gath (Jos 13: 3) uitgevonden instrument, zoveel als een lier van vrolijke klank, zoals dan ook genoemde Psalmen ook werkelijk een opwekkende, lofzeggende inhoud hebben. Zeer moeilijk is de betekenis van de bijschriften bij Psalm 53: "Op Machalath," waarvoor Luther heeft: "in koor van beurten" en bij Psalm 88 "op Machalath Leannoth," dat Luther vertaalt door: van de zwakheid van de ellende. Nieuwere uitleggers vatten de uitdrukking: "op Machalath" op in de betekenis van mesto of andante mesto" op zwaarmoedige wijze voor te dragen," en inderdaad is laatstgenoemde Psalm de somberste van alle Psalmen; maar ook de eerste is een sombere schilderij, ofschoon in een heldere lijst. Misschien hebben wij in de zo even besproken uitdrukking reeds een verkorte aanduiding van een ander lied, dat naar de eerste woorden of naar een daarin voorkomend kenmerkend woord benoemd is (2 Samuel 1: 18), en naar welks melodie of toonaard beide Psalmen moesten gezongen worden. Maar in ieder geval geldt dit van de bijschriften Psalm 5: op de Nechiloth, d.i. in betrekking op de erfenis, dat wil zeggen te zingen op de wijze van het lied "de erfenis" geheten; bij Psalm 9: op Muth-Labben, Luth.: van de schone jeugd (eigenlijk: volgens "de Zoon sterven" vgl. Psalm 48, waar het slotwoord dat Luther voor: gelijk de jeugd" vertaald heeft, misschien naar dezelfde melodie verwijst: volgens, "sterven); " bij Psalm 22: "op Aijeleth hassaschar" van de hinde, die vroeg gejaagd wordt (woordelijk: van de "hinde van de Dageraad); " bij Psalm 56: op Jonath Elem Rechokim, d.i. "van de stomme duive onder de vreemden) woordelijk: "naar Duive der verstomming onder de verafgelegenen); bij Psalm 45 en 69: "Op Shoschannim, d.i. naar de melodie: "Lelien; " bij Psalm 60 en 80: op Schusan Ed-th," d.i. naar: "Lelie van de getuigenis te leren; bij Psalm 57, 58, 59 en 75 naar de melodie: "Verderf niet," "De 9: 29".

Intussen waren gewis niet enkel die Psalmen, die met de boven verklaarde uitdrukking: "voor de opperzangmeester" zijn aangeduid, bestemd voor muzikale uitvoering bij de openbare godsdienst maar ook andere benamingen wijzen deze bestemming aan. Zo, vóór allen, de benaming: Psalm (mismor) zie Psalm 3-6, 8, 9, 12, 13, 15, 19-24, 29-31, 38-41, 47-51, 62-68, 73, 75, 79, 80, 82-85, 87, 88, 92, 98, 100, 101, 108-110, 139-141, 143 (Onze Staten-vertaling voegt dat woord Psalm er ook daar bij, waar in de grondtekst alleen de vervaardiger zonder nadere aanduiding van de aard van het lied genoemd wordt, zie Psalm 11, 14, 18, 25-28, 34-37. 61, 69, 70, 81, 103, 138, 144. Dat woord is waarschijnlijk een eerst door David in het spraakgebruik ingevoerde kunstterm en betekent een muzikaal ingericht of bij snarenspel te zingen geestelijk lied (want voor wereldse liederen van deze soort heeft de Hebreeuwse taal de uitdrukking neginah). Soms is het karakter (Psalm 48, 66, 67, 68, 76, 83, 87, 88, 92, 108 vv. Psalm 65 en 75: een lied, een Psalm; Psalm 100: een (lofpsalm) of de bestemming van zo'n lied (Psalm 30: een lied van de inwijding van Davids huis; Psalm 38 en 70: om te doen gedenken) nader opgegeven. Verwant met "Psalm" is de uitdrukking "lied" (Hebr. Schir, die

echter nooit alleen staat, maar, omdat zij op zichzelf te algemeen in, deels met het woord "Psalm" voorkomt, zoals bij Psalm 48 enz. (zie boven) en door Luther vertaald: Psalmlied, deels met woorden, die een nadere bestemming uitdrukken: Psalm 30, 45, 46, 92, 120-134.

Eveneens staat met "Psalm" in verwantschap de uitdrukking lofzang (Hebr. tehillah, Psalm 145) welke zoveel betekent als het Griekse hymnus; want alle Psalmen hebben deel aan de aard van de hymnus, welks doel is de verheerlijking van God, waarom ook het Psalmboek in de Hebr. (Codex van buiten het opschrift: Tehillim (lofzangen) draagt. Als gezamenlijke naam voor een hoofddeel, misschien het oudste bestanddeel van de tegenwoordige Psalmbundels, komt in Psalm 72: 20 de naam Gebed (Hebr. tephillah) voor; verder ontmoeten wij die naam ook in de opschriften bij Psalm 17, 86, 90, 102, 142 De naam die in het Psalmboek in het algemeen voorkomt, ook voor datgene wat de vorm van gebeden niet heeft, kreeg die rijke betekenis doordat het wezen van het gebed de rechtstreekse en ongestoorde blik op God is, en alle Psalmen zonder onderscheid dit karakter bezitten, ook die, die van onderwijzende inhoud zijn; en werkelijk is in Psalm 142 de uitdrukking "gebed" met de uitdrukking "onderwijzing" in onmiddellijk verband gebracht. Onder de laatste uitdrukking: Onderwijzing (Hebr. Maskil), die in het geheel aan 13 Psalmen gegeven wordt (Psalm 32, 42, 44, 45, 52-55, 74, 78, 88, 89 en 142) moeten wij ons een lied denken, waarbij de dichter van ‘t begin af het doel had een diepe, ten dele zeer moeilijk verstaanbare leringen aangaande verborgenheden van het geloof mee te delen. Ene onderwijzing geeft dus iets tot betrachting, tot godvruchtige en bedaarde overweging, is dus iets anders dan "Psalm" in de boven verklaarde betekenis van het woord, waarom beide namen nooit met elkaar verbonden voorkomen. Daarentegen is met onderwijzing verwant: het gouden kleinood, (Hebr. michtam); daarmee wordt bedoeld een lied van diepe inhoud, die voor de grote menigte niet te vatten is. Zes Psalmen (Psalm 16, 56-60) zijn door deze naam gekenmerkt als dezulke, die het uit de diepste groeven van het geestelijke leven voor de dag gebrachte goud van het geloof beschrijven.

Over de eigenaardige uitdrukking van de 7de Psalm: Schiggajon (Luther: van de onschuld) denken wij bij de verklaring van de Psalm zelf te spreken. Nevens de tot dusver besproken 116de Psalm zijn er nochtans ook 34 andere (Psalm 1, 2, 10, 33, 43, 71, 91, 93-97, 99, 104-107, 111-119, 135-137, 146-150) die in het geheel geen opschrift dragen van twee van deze hebben wij bij Num.28: 8 reeds opgemerkt dat zij tot de weekdags Psalmen behoorden (Psalm 93 Vrijdags- en Psalm 94 Woensdags Psalm).

Wat nu de uitvoering van de Liturgische muziek betreft, waarvan David de eigenlijke schepper was; (want de Thora of het Wetboek van Mozes behelsde aangaande de godsdienstige oefeningen van het gezang en de muziek nog in het geheel niets, behalve de verordening over het gebruik van de trompetten, die door de priesters geblazen moesten worden (Num.10). Zo was het dirigerende instrument van de door hem aangestelde drie kapelmeesters de cimbaal, die tot maatstok diende en waarvan bij 2 Samuel .6: 4 het nodige gezegd is. De snaarinstrumenten vormden dus het hoofdbestanddeel van de speeltuigen die het gezang begeleidden (Vergelijk Hoofdstuk 16: 42: instrumenten van de muziek "van God): maar omdat de in Dan.3: 5 vv. opgenoemde Babylonische instrumenten van deze soort (Nu

10: 2) ons natuurlijk niet verder aangaan, zo komen hier slechts de Kinnor (harp) en de Nebel (luit) in aanmerking.

Beide soorten van instrumenten onderscheidden zich van elkaar daardoor, dat bij het een de snaren over de daaronder zich bevindende klank- of zangbodem heenliepen, zoals bij onze cithers en gitaren; bij het andere daarentegen liep de zangbodem (het weerklank gevende lichaam) om de vrij, zonder klankbrug voortlopende snaren heen, in de vorm van een boog of van een hoek zoals bij de harp; of de snaren werden er geheel door omgeven, zoals bij de lier.

Wij geven hier volgens de Egyptische gedenktekenen onder 1. afbeeldingen van instrumenten van de laatste soort van de Nebel, en onder 2. een afbeelding van instrumenten van de eerste soort, van de Kinnor. -Bedenken wij nu dat de Septuaginta het Hebr. woord Nebel met faltnrion, nabla vertaalt, zo kan de gewone Nebel (Psalm 92: 4) met de lier (b), de Nebel asor (tiensnarig instrument) (Psalm 33: 2) daarentegen meer met de eigenlijke harp (a) overeenkomst gehad hebben. Uitgaande van de betekenis van het woord Nebel d.i. lederen buis, hebben vele geleerden van de nieuwere tijd zich dat instrument voorgesteld op de wijze van de nog tegenwoordig in Egypte en Arabië zo gebruikelijke Kussir (zie Afb. No. 3). De buik ervan is een houten sleutel, van onderen met een kleine opening (a) en boven met een uitgespannen vel (b), dat in het midden hoger is dan aan de zijde, overtrokken. Twee stokken (c), die boven door een derden (d) verbonden zijn, gaan schuin door het vel; vijf darmsnaren liggen er over heen op een brug. Schroeven vindt men aan het instrument niet; maar iedere snaar wordt daardoor gestemd dat men met haar enig linnen om de dwarsstok bindt. Het wordt op tweeërlei wijze bespeeld, namelijk, òf geknepen met de vinger, òf er wordt met een op zijde hangend stuk linnen (e), ook wel met een penneschacht over de snaren getokkeld. Men moet echter, zoals Delitzsch zeer juist opmerkt, zich geen voorstelling van de oud-Israëlitische instrumenten maken, naar aanleiding van de kakelbonte Mohammedaanse muziek, maar naar oude berichten en gedenktekenen. En met de hierboven gegevene voorstelling komt overeen de opmerking van Augustinus bij Psalm 33: 2 33.2 en Psalm 43: 4, dat bij de luit de klankbodem bestaat uit een hol en dus weerklinkend hout, dat zich van boven heeft bevonden en de snaren in de vorm van een schildpad als het ware overdekt heeft, terwijl de cither (de Kinnor) de klankbodem onder de snaren had. Dat de Kinnor geen harp van ons maaksel, maar veeleer een soort van gitaar of cither was, blijkt onder anderen ook daaruit, dat hij ook onder het gaan bespeeld kon worden. (1 Samuel .10: 5. 2 Samuel .6: 5).

Andere uitleggers keren de verhouding tussen beide soorten van instrumenten naar de voorstelling, die wij er hier van maken, juist om, en duiden de Kinnor als harp en de Nebel als luit of gitaar aan; dit stemt zeker beter overeen met de Lutherse vertaling, en laat zich goed rijmen met de uitlegging van Hoofdstuk 16: 20 vv. volgens welke de Nebel de sopraanstem, maar de Kinnor, die 8 tonen lager is, de bas aangaf; nochtans kunnen wij bij de tegenwoordige stand van de gedane onderzoekingen nog geen beslist oordeel uitspreken. Verder is er moeilijkheid in het goed verstaan van het muziekteken "Sela", dat 71 maal in het Psalmboek voorkomt. Luthers mening, dat het een pauze zou betekenen, waar het gezang of de muziek zwijgt, om gelegenheid te geven tot een stil nadenken, is op taalkundige gronden niet te bewijzen en bovendien op vele plaatsen niet toepasselijk. Nemen wij het echter op in de betekenis van Forte (sterk: "Ps 3: 2), dan zal men daarmee te kennen gegeven hebben, dat

hier het ganse orkest met opwekkende, sterke muziek moest invallen, om de juist gezongen woorden met grote nadruk op de voorgrond te stellen en als het ware bij God in herinnering te brengen, (vgl. de verordening in Num.10: 10 over het gebruik van de heilige trompetten bij de openbare godsdienst); zo’n versterking van de muziek geschiedde door al de bij de godsdienst gewoonlijk gebruikte instrumenten tezamen te laten werken; maar de verschillende beschouwingen over dit onderwerp geven niet voldoende licht, om er zich een voorstelling van te kunnen maken, en ook bij Psalm 150 blijft het onzeker, in hoeverre men uit de aldaar aangehaalde namen beslissen mag over de gewone openbare godsdienst. Wil men echter Luthers opvatting van "Sela" vasthouden, dan kan men zich de zaak zo denken, dat bij de bewuste plaatsen het gezang zweeg en de fluit met haar spel inviel; deze na de vroegere tonen voortklinkende, gaf ongetwijfeld de beste opwekking en gelegenheid tot stille overdenking. Intussen wordt het door vele geleerden bestreden, dat de fluit reeds vroeger bij de openbare godsdienst gebruikt zal zijn (Nu 10: 2).

Met betrekking tot het oude tempelgezang, is men tegenwoordig zeer algemeen van gevoelen, dat wij er een overblijfsel van bezitten in de 8 Gregoriaanse Psalmtonen, waarbij nog de tonus peregrinus (pelgrimstoon) komt, die enkel voor Psalm 114 gebruikt is, maar in de Protestantse kerk ook op het Benedictus (lofzang van Zacharias (Luk.1: 68-79), en het Magnificat (lofzang van Maria (Lukas 1: 46-55) is toegepast.

Wij kunnen hier niet verder over uitweiden, maar verwijzen de lezers, die meer onderricht daarin begeren, naar v. Strauss, geschichtliche Betrachtung über de Psalter (1859) en de opmerkingen van Armknecht in zijn: die heilige Psalmodie 1855; bovendien zij het nog veroorloofd uit G. Schilling’s Encyclopädie van de musik. Wissenschaften (1836 III S. 536) een woord aan te halen: "Van het enharmonische en chromatische toongeslacht kunnen de Hebreërs in Davids tijd (en die was toch het schitterendste tijdvak van de Hebreeuwse muziek) nog volstrekt niets geweten hebben; want het enharmonische toongeslacht is veel later uitgevonden, en het chromatische toongeslacht kwam het eerst op onder de Lacedemoniërs, maar werd dadelijk na zijn ontstaan verboden. De Hebreër had dus alleen het diatonische toongeslacht."

De tijd, waarop de Levieten gewoon waren muziek en zang te doen horen, was ten eerste die van het morgen- en het avond-offer; iedere dag van de week had zijn eigen Psalm, zoals wij bij Num.28: 8 nader uiteengezet hebben; wanneer de dienstdoende priester het wijnoffer uitgoot, werd met de cymbalen een teken gegeven, en nu begon het gezang van de Levieten, die daartoe op de Suggestus stonden, een brede trap van weinige treden, die uit de volksvoorhof in de priestervoorhof voerde. Deze waren zangers en muzikanten tegelijk; hun getal was minstens twaalf; 9 met cithers, 2 met harpen en een met de cimbaal; de diskant werd uitgevoerd door de Levieten-jongeren, die onder de Suggestus stonden, en nu werd de Psalm in 9 afdelingen uitgevoerd, maar de pausen werden door trompetgeschal van de priesters aangeduid. Zo was de inrichting ten tijde van de tweede tempel, waarbij wij zeker niet weten, hoeveel daarvan reeds in de tijd vóór de Ballingschap gebruikelijk is geweest. Gewoonlijk zong de gemeente niet mee, maar sprak slechts haar Amen uit; nochtans viel zij in bij het Hallel (Psalm 113-118) en in enige Psalmen na de eerste afdeling met de herhaling ervan, na de volgende met het Halleluja in. Een eigenlijk responderend zingen vond daarentegen zonder

twijfel onder de Levieten zelf plaats, doordat òf twee koren elkaar wederkerig beantwoordden, òf één voorzanger het gehele koor beantwoordde. Vroeger kan dit anders, en de deelneming van de gemeente groter geweest zijn (Hoofdstuk 16: 36 Psalm 26: 12; 68: 27 Jer.33: 11); want responderend zingen is in Israël eeuwen oud (Ex.15: 21) en wordt na de Ballingschap bij het feest ter inwijding van de stadsmuren uitdrukkelijk meegedeeld (Nehemia 12: 27 vv.). Een uitgebreider gebruik van de Psalmen vond verder op de Sabbat en op de feesttijden plaats; bijzonder is hier op Psalm 81 en het vroeger vermelde Hallel (Psalm 113-118) te letten, dat op de drie hoge feesten, zowel als op het feest van de tempelwijding en op de dagen van de Nieuwe Maan gewoonlijk gezongen werd..

HOOFDSTUK 26

BESTELLING VAN DE DEURWACHTERS, SCHATMEESTERS EN RECHTERS

VI. Vs. 1-19. Nu volgt de derde klasse, of die van de deurwachters, waartoe insgelijks 4.000 Levieten gebruikt worden, even als tot de klasse van de zangers en muzikanten. Men had voor iederen dag 24 zulke portiers nodig, omdat de oostpoort bezet moest worden met 6, de noordpoort met 4, de zuidpoort met 4, het daarbij staande voorraadshuis insgelijks met 4, de westpoort met de Parbar ingesloten met 6 man; aan deze opperwachters werden dan de nodige manschappen uit hun broeders toegevoegd.

1. Aangaande de verdelingen of indelingen van de poortiers, wier getal volgens Hoofdstuk 23: 5, insgelijks 4.000 bedroeg, is het volgende op te merken: Van de Korahieten, een tak van de Kehathieten (Nu 16: 3), was Meselemja, ook Sallum geheten (Hoofdstuk 9: 19), de zoon van Kore, van de kinderen van Asaf 1), of juister Ebjasaf.

1) Asaf is hier verkorting voor Ebjasaf, omdat Asaf, de zanger, niet uit het geslacht van Kehath, maar uit dat van Gerson afstamde.

2. Meselemja nu had kinderen: Zecharja was de eerstgeborene (Hoofdstuk 9: 21), Jediaël de tweede, Zebadja de derde, Jathniël de vierde.

3. Elam de vijfde, Johanan de zesde, Eljeoënaï de zevende.

4. Obed-Edom, een zoon van Jeduthun, niet van de zanger (Hoofdstuk 25: 3), maar van een ander uit het geslacht van de Korahieten (Hoofdstuk 16: 28) had ook kinderen: Semaja was de eerstgeborene, Jozabad de tweede, Joah de derde, en Sachar de vierde, en Nethaneël de vijfde.

5. Ammiël de zesde, Issaschar de zevende, Peüllethaï de achtste; want God had hem Obed-Edom, sedert de tijd dat de Ark des verbonds bij hem was neergezet (Hoofdstuk 13: 14), met vele zonen gezegend.

6. Ook werden zijn zoon Semaja (vs. 4),kinderen geboren, heersend over het huis van hun vader, die tot hoofden werden van vaderlijke huizen, die van hen afhankelijk waren; want zij waren kloeke helden, zeer goed geschikt tot de dienst van het huis van de Heere.

7. De kinderen van Semaja waren Othni en Refaël, en Obed, enElzabad, zijn, namelijk Elzabad’s broeders, waren kloeke lieden, die dus voor de bij name opgegeven andere zonen van Semaja niet onderdoen, Elihu en Semachja.

8. Deze allen van vs. 4 af genoemden, waren uit de kinderen van Obed-Edom; zij, en hun kinderen, en hun broeders, kloeke mannen, zeer geschikt in kracht tot de dienst, die zij verrichten moesten; daar waren er tweeenzestig van Obed-Edom.

9. Meselemja nu, van wie wij boven (vs. 1) spraken, zonder echter reeds het getal van de tot hem behorende Levieten op te geven, hetgeen later geschieden moet, had kinderen en broeders, kloeke lieden, achttien.

10. En Hosa, de reeds in Hoofdstuk 16: 38 vermelde portier, uit de kinderen van Merari, het derde geslacht van de Levieten (Exod.6: 16), had zonen; Simri was het hoofd, (alhoewel hij de eerstgeborene niet was 1), nochtans stelde hem zijn vader tot een hoofd).

1) De grondtekst geeft aan, dat de eerstgeborene gestorven was, zonder mannelijke nakomelingen na te laten.

11. Hilkia was de tweede, Tebalja de derde, Zecharja de vierde; al de kinderen en broeders van Hosa waren dertien.

12. Uit dezen waren de verdelingen van de poortiers onder de hoofden van de mannen, tot de wachten tegen hun broeders, of duidelijker 2), dit zijn de klassen van de portiers, de hoofden van de mannen 2) wie het portiersambt was opgedragen, benevens hun, aan hun opzicht en hun leiding toevertrouwde broeders, om te dienen in het huis van de Heere.

1) Over de moeilijkheid, die de Bijbelvertaling hem baarde, schrijft Luther: "Ik beken ronduit, dat ik teveel op mij genomen heb, vooral om het grote Oude Testament in de Duitse taal over te brengen; want de Hebreeuwse taal is zo moeilijk, dat ook de Joden zelf er al zeer weinig van weten en hun randtekeningen en verklaringen niet te vertrouwen zijn." Hij maakte bij zijn vertaling uit de grondtekst gebruik van de Septuaginta en de Vulgata, verder van de Latijnse overzettingen van Santes Pagninus (een geleerde Dominikaan uit Lucca overl. 1541 in Lyon) en van Sebastiaan Münster (geb. 1489) te Ingelheim in de Palts, ging 1529 uit de Franziscaner orde tot de Hervorming over, was sedert Licentiaat van de Theologie te Bazel, overl. 1552 aan de pest) van de commentaren bijzonder de glossa ordinaria (een korte doorlopende uitlegging van de ganse Heilige Schrift) van Walafried Strabo, abt te Reichenau, overl. 849) en de Postille des, door zijn Hebreeuwse taalkennis uitstekende, Franziskaners Nicolaas van Lyra (geboortig uit Normandië, leraar van de theologie te Parijs, overl.1340). Nu ligt het voor de hand, wat een moeilijkheid de vertaling hem kostte, omdat hij niet alleen de Hebreeuwse schrijvers in het Duits moest doen spreken, en de vormen van de grondtekst, zo strijdig met die van de Duitse taal, in zuiver en helder Duits moest overbrengen, maar ook, zoals in al de hoofdstukken, die wij hier vóór ons hebben, een juist begrip hebben van de toestanden en de instellingen uit die oude tijd, die van de tegenwoordigen zo ver verwijderd is..

2) Als hoofden van de in Hoofdstuk 24: 5 op 4.000 geschatte portiers worden in vs. 8, 9 en 11 aangegeven: 62 van Obed-Edom, 18 van Meselemja, 13 van Hosa; tezamen 93; op Obed-Edom en Hosa komen dus in het geheel 75. Dit schijnt strijdig met de opgave in Hoofdstuk 16: 38, waar beide slechts op 68 gerekend worden; maar op laatstgenoemde plaats zijn alleen de portiers voor de ark berekend, terwijl hier de portiers voor de toekomstige tempel worden bedoeld..

13. En zij wierpen de loten, zo de kleinen als de groten (Hoofdstuk 25: 8), naar hun vaderlijke huizenvoor ieder van de vaderlijke huizen werd een bijzonder lot getrokken, tot elke poort, en zo werd voor elke van de poorten van de toekomstige tempel reeds vooruit de afdeling bepaald, die er de wacht zou houden.

14. Het lot nu voor de poort tegen het Oosten viel Op Selemja (vs. 1), maar voor zijn zoon Zecharja (vs. 2), die een verstandig raadsman was, en daarom insgelijks een eigen wachtpost kreeg, wierp men het tweede van de loten, en zijn lot is uitgekomen tegen het Noorden.

15. Het lot van Obed-Edom, van wie vs. 4 vv. gesproken werd, viel uit tegen het Zuiden en voor zijn kinderen het bij de zuidpoort gelegen huis van de schatkameren.

Onder dit "huis van de schatkameren" (Beth-Asuppim) verstaat men voor het naast een voorraadshuis, misschien voor de in Hoofdst 9: 2 vermelde Nethinim, ofschoon men er niets anders voor vindt opgegeven. De Vulgata denkt daarentegen aan een vergaderplaats van de oudsten, waarschijnlijk omdat ten tijde van de laatste tempel de Hoge Raad op de zuidzijde ervan zijn zittingen hield in de zogenaamde stenen kamer. Wellicht had het twee uitgangen, omdat volgens vs. 19 twee posten tegen hetzelve de wacht hielden.

16. Suppim 1) en Hosa, uit de kinderen van Merari (vs. 10) zagen voor zich het lot uitvallen tegen het Westen met of bij de poort Schallechet 2), bij de van de Benedenstad opgaande hoge weg (2Ki 23: 11), waar de ene wacht tegenover de andere wacht moest worden geplaatst, omdat bij deze poort ook de plaats Parbar zich bevond, die eveneens bewaakt moest worden.

1) Deze naam ontmoetten wij in Hoofdstuk 7: 12 onder de kinderen van Benjamin; het is nu zeer twijfelachtig of hij hier thuis behoort, omdat hij onder de portiers uit Merari tot dusver niet is opgegeven. Keil vermoedt, dat het woord "Suppim" bij vergissing in de tekst is gekomen, omdat het woord "Asuppim" onmiddellijk vooraf gaat en het vers ook tegelijk zou beginnen moeten met de woorden: Hosa tegen het westen..

Huis van de schatkamers, in het vorige vers is vertaling van: Beth-Asuppim.

2) In 2 Koningen .11: 6 wordt deze poort Sur geheten, d.i. de poort van het afwijken, of zijgangspoort; in 2 Kronieken 23: 5 daarentegen de Fundamentpoort, omdat zij naar beneden, naar de grond, naar het Tyropoïon of Kaasmakersdal voerde..

17. Tegen het Oosten (vs. 14) waren zes Levieten, of vier voor de buitenpoort en twee voor de binnen- 1) of koningspoort (Hoofdstuk 9: 18); tegen het Noorden (vs. 14), van de dag, d.i. op iedere dag vier; tegen het Zuiden (vs. 14) op de dag vier; maar bij de schatkameren, het voorraadshuis (vs. 15), tweeen twee, omdat het huis twee ingangen had.

1) Anderen daarentegen zoeken de reden, waarom bij de Oostpoort zes portiers waren aangesteld daarin, dat deze poort wegens haar hoge en grote vleugeldeuren bijzonder moeilijk was te hanteren..

18. Aan Parbar tegen het Westen (vs. 16),waren er vier portiers bij de van de Benedenstad opgaande hoge weg aan de buitenzijde, en twee bij Parbar bij de plaats van die naam.

Volgens deze opgave hielden dagelijks 24 portiers (vgl. de inhoudsopgave van onze afdeling) de wacht; maar daaronder hebben wij zonder twijfel 24 opperportiers te verstaan, aan wie een bepaald getal van ander portiers was toegevoegd. (Het nadere daarover "1Ch 24: 5).

19. Dit zijn de verdelingen van de poortiers van de kinderen van de Korahieten, en van de kinderen van Merari; want uit deze twee Levietengeslachten waren zij genomen (vs. 1 en 10).

VII. Vs. 20-28. Een aanhangsel bij de eerste klasse, zoals reeds in "1Ch 24: 5" is aangeduid, behelst de bewaarders van de schatten van het heiligdom; zij bestonden uit 2 afdelingen, naar de 2 verschillende soorten van deze schatten. De twee afdelingen stonden ieder onder een vorst en hadden een opperschatbewaarder boven zich.

20. Ook was van de Levieten, de eerste, in Hoofdstuk 23: 6 vv. vermelde klasse, dus van de priesterknechten, Ahia,naar een waarschijnlijk juistere lezing 1): waren enige van hun over de schatten van het huis van God, en over de schatten van de geheiligde dingen (1Ch 26: 28).

1) De naam Ahia, die in de vorige opgaven nergens voorkomt, valt hier in het oog. De Septuaginta vertaalt: kao oi euitai epi twn onsaurwn adelyoi autwn, zij heeft dus in plaats van hyxa (Achijah) gelezen, Mhyxa (Acheehem), hun Broederen hetgeen met de samenhang veel beter overeenkomt.

21. Van de kinderen van Ladan, kinderen van de Gersoniet Ladan, zoals in Hoofdstuk 23: 7 vv. is aangewezen, noemen wij die geslachten het eerst, die tot bewaarders van de schatten van het heiligdom zijn benoemd: van Ladan, de Gersoniet waren hoofden van de vaderen, de op genoemde plaats opgegevenen, namelijk Jehiëli.

22. De kinderen van Jehiëli waren Zetham en Joël, zijn broeder; deze waren dus gezet over de schatten van het heiligdom van het huis van de Heere.

23. Voor of, wat betreft de Amramieten, van of de Jizharieten, van of en de Hebronieten, van of en de Uzziëlieten, om deze 4 geslachten van Kehathieten (Hoofdstuk 7: 12) door elkaar te vervangen.

24. En 1) de van Amram afstammende Sebuël (Hoofdstuk 23: 15 vv.), de zoon van Gersom, de zoon van Mozes, was overste over de schatten.

1) Omdat vs. 24 nadere uitwerking is van vs. 23, is de vertaling beter: Zo was enz. Voor de Amramieten, van de enz. heeft de Staten-Vertaling in het vorige vers. De grondtekst eist de vertaling van: Wat betreft de Amramieten, de enz.

25. Maar zijn broeders van Eliëzer waren, zoals in Hoofdstuk 23: 17 reeds is vermeld, deze: Rehabja was zijn zoon, en Jesaja te onderscheiden van de evenzo genoemden profeet, zijn

zoon, hetgeen aldaar nog niet gezegd werd, en Joram zijn zoon, en Zichri zijn zoon, Selomith zijn zoon.

26. Deze Selomith en zijn broeders, de onder hem behorende Levieten, waren over al de schatten van de heilige dingen, van de geschenken, die de Heere geheiligd waren, die de koning David naar hetgeen hij zelf in Hoofdstuk 22: 14 van zichzelf vertelt, geheiligd had, mitsgaders door zijn voorbeeld en zijn vermaning daartoe opgewekt (Hoofdstuk 22: 17 vv), de hoofden van de vaderen, de oversten over duizenden en honderden, en de oversten van het leger (vgl. Hoofdstuk 28: 14 vv. en Hoofdstuk 29: 1 vv.).

27. Van de krijgen en van de buit, in Davids oorlogen behaald, hadden zij het geheiligd (Hoofdstuk 18: 7 vv.),om het huis van de Heere te onderhouden, woordelijk sterk te maken d.i. zeer groot en heerlijk op te bouwen (2 Kronieken 2: 5).

28. Ook alles wat Samuël, de ziener, geheiligd had, die in zijn tijd reeds de toekomstige tempelbouw in het oog had (Hoofdstuk 9: 22 vv.), en Saul, de zoon van Kis (1 Samuel .14: 47 vv.), en Abner de zoon van Ner, Sauls opperbevelhebber (1 Samuel .14: 50 vv.), en Joab, de zoon van Zeruja, Davids opperbevelhebber (2 Samuel .8: 16): al wat iemand geheiligd had, was onder de hand van Selomith en zijn broederen.

Drie soorten van schatten worden in onze afdeling onderscheiden, waar van de bewaring aan verschillende beambten was toevertrouwd. 1. De Jehiëlieten, Zetham en Joël (vs. 21 vv. 26.21) hadden het toezicht over de schatten van het huis van God, die, volgens Hoofdstuk 29: 6-8, uit vrijwillige gaven waren samen gebracht; 2. Sebuël (vs. 23 vv.) was overste over de schatten, die door de geregelde opbrengst van het hoofdgeld (Exod.30: 11 vv.), door de losgelden voor de eerstgeborenen (Num.18: 16), of voor de geloften (Lev.27: 1 vv. vgl. 2 Koningen .12: 4) inkwamen; 3. Selomith en zijn broeders (vs. 25 vv.) hadden het toezicht op de geschenken, die de Heere geheiligd waren, die ook in 2 Koningen .12: 18 als een bijzondere afdeling van de tempelschatten voorkomen. Omdat Zetham en Joël tot het geslacht van de Gersonieten, maar Sebuël en Selomith tot dat van de Kehathieten behoorden, zo had het geslacht van de Merarieten aan de bewaring van de schatten geen deel ontvangen; eveneens bleef bij het ambt van de poortiers (vs. 1 vv.) het geslacht van de Gersonieten buiten aanmerking; daarentegen werden voor het uitwendige werk van de ambtlieden en rechters (vs. 29 vv.) uitsluitend Kehathieten gekozen, waarschijnlijk, omdat men dit werk voor een vergoeding van het vroegere aanzag, omdat zij zorg moesten dragen over het afbreken, het dragen en opstellen van de heilige tent, welke werkzaamheid met de bouw van een vast Godshuis voor altijd wegviel..

Wij hebben deze opmerking van Dächsel laten staan, omdat zij het gevoelen van ook andere uitleggers weergeeft. Wij voor ons verwerpen die verdeling in 3 soorten van schatten, omdat in vs. 20 slechts van tweeërlei soort van schatten gesproken wordt, die van het huis van God en de schatten van de geheiligde dingen. De eerste soort waren de vaste en geregelde inkomsten van het huis van God, in de bovenstaande aanmerking onder 1 en 2 vermeld, de tweede soort bestond uit de aan het huis van de Heere geheiligde geschenken (2 Koningen .12: 19). Deze beide soorten worden in vs. 22 en vs. 26 ook weer vermeld, terwijl in vs. 24

alleen staat, dat Sebuël was overste over de schatten. En nu betekent overste (in het Hebr. dygn (nagid)) hier niets minder dan opper-rentmeester. Sebuël was derhalve opper-rentmeester of schatbewaarder, onder wie de in vs. 22 en 26 genoemden als gewone schatbewaarders stonden. Het valt dan ook op, dat in vs. 22 en 26 van meerderen wordt gesproken, van helpers, terwijl Sebuël's naam alleen staat vermeld.

In Hoofdstuk 23: 16 komt hij voor als het hoofd van de vier van Kehath afstammende geslachten van Levieten en van daar dat hij niet vóór vs. 21, maar in vs. 24 vermeld wordt.

VIII. Vs. 29-32. Eindelijk de vierde klasse, die van de ambtlieden en rechters, bestaande uit Kehathieten van de beide geslachten Jizhar en Hebron, verdeelde zich in die, die aan deze zijde van de Jordaan in het Westland, en in de andere, die aan de andere zijde van de Jordaan in het gebied van de twee en een halve stammen, het ambt moesten bedienen en zowel tot allerlei werkzaamheden van het huis van de Heere als tot de dienst van de koning bestemd waren.

29. Van de Jizharieten, de tweede afdeling van de Kahathieten (Hoofdstuk 6: 16 en 18), waren de in Hoofdstuk 16: 22 en 27 genoemde Chenanja en zijn zonen tot het buitenwerk voor de uitwendige belangen, in Israëlbestemd, tot ambtlieden of schrijvers, en tot rechters, waarvan in Hoofdstuk 23: 4 sprake was, werden enigen uit deze klasse genomen.

30. Van de Hebronieten, de derde afdeling van de Kahathieten (Hoofdstuk 6: 16 en 18), was Hasabja en zijn broeders, kloeke mannen, duizend en zeven honderd, over de ambten van Israël 1) op deze zijde van de Jordaan tegen het Westen, van het Westjordaanland (Joz.22: 7), over al het werk van de Heere werden zij gebruikt, en tot de dienst van de koning.

1) In het Hebr. ladsy tdqp-le (Al-phekuddath Jischraeël. LXX: epi thv episkefewv tou. Dit wil zeggen: tot het opzicht over Israël waren zij aangesteld. Dit opzicht bepaalde zich niet alleen tot de aangelegenheden van de Tempel, maar ook tot de burgerlijke zaken, zoals uit het slot van dit vers blijkt. Een beroep op Nehemia 11: 16 rechtvaardigt niet het gevoelen van sommigen, dat zij alleen waren aangesteld, om de tempelbelasting te innen, omdat in genoemde tekst uitdrukkelijk van de tempel sprake is, en hier ook gesproken wordt van de dienst van de koning.

31. Van de Hebronieten, dezelfde afdeling van de Kahathieten (vs. 30), was de in Hoofdstuk 23: 19 genoemde Jeria het hoofd, van de Hebronieten van zijn geslachten onder de vaderen, onder die Hebronieten, die vaderlijke huizen bestuurden; in het veertigste jaar van het koninkrijk, het laatste van de regering van David (Hoofdstuk 29: 27), zijn er gezocht, nasporingen omtrent hun oorsprong en aanwezen gedaan, enals vrucht van deze nasporingen, onder hen gevonden kloeke helden te Jaëzer in Gilead in het land aan de andere zijde van de Jordaan (Num.21: 33).

32. En zijn broeders, die van de vroeger genoemden Jeria, waren kloeke lieden die tezamen bedroegen tweeduizend en zevenhonderd hoofden van de vaderen 1), vaderlijke hoofden; en de koning David stelde hen vanwege de aan hen erkende deugdelijkheid en hun hoog aanzien,

over de Rubenieten, en Gadieten, en de halve stam van de Manassieten tot opzichters, tot alle zaken, aangelegenheden van God, en de zaken van de koning 2).

1) Hoofden van de vaderen is hier niet op te vatten in de zin van: vaderhuizen, maar in die van, vaderlijke hoofden, de vaders van de huisgezinnen.

2) Nevens het algemene deel dat de Kroniek gemeen heeft met de theocratische historiebeschrijving, om aan het volk de geschiedenis voor te houden als spiegel ter vermaning tot getrouwe aankleving aan zijn Bescherm- en Bonds-God, en tot waarschuwing tegen zondige afval van Hem, had de vervaardiger van ons Boek nog een bijzonder doel; zijn plan was namelijk om aan de juist uit de Ballingschap teruggekeerde Israëlieten tevens zodanige berichten uit de geschiedenis van de voortijd te leveren, als hun van dienst konden zijn tot regeling van hun burgerlijke aangelegenheden en bijzonder tot besturing van de openbare godsdienst. Daartoe kon hun noch de geschiedenis van Saul, die voor de Godsdienst niets deed, noch de geschiedenis van het Rijk van de tien stammen, waarin de Mozaïsche dienst geheel afgeschaft was, van enig nut zijn. Daarentegen moesten hun de geslachtsregister (Hoofdstuk 1-10) met de afzonderlijke, daarin voorkomende historische en topografische aantekeningen van grote waarde zijn; want daaruit konden zij zien, van welke geslachten zij afstamden welke bezittingen hun voorvaderen vóór de Ballingschap gehad hadden, die zij thans weer konden innemen, wie priester, wie Leviet, wie in waarheid Israëliet of van onzekere afkomst was. Maar even gewichtig moesten ook de uitvoerige en nauwkeurige berichten over de godsdienst zijn (Hoofdstuk 22-26 zij dienden hun tot regel, waarnaar zij de Godsdienst moesten inrichten, en uit de Levieten- en Priesterlijsten zagen zij, welke families in de vroegeren tijd de verschillende soorten van de dienst in het heiligdom verricht hadden, en konden dus hun nakomelingen weer tot dezelfde dienst aanstellen..

HOOFDSTUK 27

DAVIDS VELDOVERSTEN, VORSTEN, AMBTLIEDEN EN RAADSHEREN

I. Vs. 1-24. Niet de tempel en de godsdienstige verrichtingen alleen zijn het, waaraan David in de laatste jaren van zijn regering alle zorg besteedde, om zijn navolger een toerusting achter te laten, die hem de uitvoering binnen korte tijd mogelijk maakt; hij zorgt ook, dat deze in iedere betrekking een geordende staatshuishouding vindt, die hem een vreedzame regering, waartoe hij geroepen is, van het begin af verzekert. Terwijl ons eerst bericht wordt, wat hij tot regeling van het krijgsleger gedaan heeft, wordt daaraan een opgave van de vorsten verbonden, die de twaalf stammen bestuurden.

1. Dit nu zijn de kinderen van Israël, voor zover zij aan de koning krijgsdiensten hadden te betonen, naar hun getal; zij vormden wel geen eigenlijk staand leger, maar toch een bepaald getal van tezamen 288.000 man, en over hen waren gezet de hoofden van de vaderen, en de oversten van de duizenden, en van de honderden, met hun ambtlieden of schrijvers (Ex 5: 11), de koning dienende in alle zaken van de verdelingen, aangaande en afgaande met de hun onderworpen manschappen, in ‘s konings dienst afwisselend van maand tot maand, zodatin al de maanden van het jaar tezamen twaalf oversten van de afdelingen na elkaar aan de beurt kwamen: elke verdeling was vierentwintig duizend man.

Hier is sprake van het Israëlitische volksleger onder David (1 Samuel 14: 52); bovendien had hij ook een lijfwacht (2 Samuel .8: 18) en een bende van 600 man (2 Samuel .15: 18), uit welke laatste de voortreffelijkste helden (2 Samuel .23), ook de oversten van de 12 afdelingen van het nationale leger waren..

2. Over de eerste verdeling in de eerste maand (Ex 12: 2), was Jasobam, de zoon van Zabdiël, een afstammeling van het geslacht Hachmon (Hoofdstuk 11: 11. 2 Samuel .23: 8); en in zijn verdelingen of, bij zijn afdeling, waren er, evenals onder de afdeling van de in het volgende opgenoemde oversten (vs. 4 vv.), vierentwintig duizend.

3. Hij was uit de kinderen van Perez, dus uit hetzelfde geslacht, waartoe ook David naar zijn afstamming, behoorde (Ruth 4: 18 vv.), het hoofd van al de oversten van de legers, in de eerste maand, terwijl de overste over het gehele leger, gedurende het gehele jaar, Joab was (vs. 34).

4. En over de verdeling in de tweede maand was Eleazar, de zoon van Dodaï, de Ahohiet een afstammeling van het geslacht van de Ahohieten (Hoofdstuk 11: 12. 2 Samuel .23: 9), enover zijn verdeling was Mikloth ook voorganger; in zijn verdeling, of, bij zijn afdeling, waren er ook vierentwintig duizend.

5. De derde overste van het leger in de derde maand was Benaja, de zoon van Jojada, de opperambtman, die was het hoofd; in zijn verdeling, of, bij zijn afdeling, waren er ook vierentwintig duizend.

6. Deze Benaja was een held van de dertig en over de dertig ridders uit de klasse van de commandeurs (Hoofdstuk 11: 22 vv. 2 Samuel .23: 20 vv.); en over zijn verdeling was Ammizabad, zijn zoon.

7. De vierde, in de vierde maand, was Asahel, de broeder van Joab, die echter sedert lang gestorven was (2 Samuel .2: 18 vv.),en na hem Zebadja, zijn zoon; in zijn verdeling, of, bij zijn afdeling, waren er ook vierentwintig duizend.

Om de gedachtenis van deze held (Hoofdstuk 11: 26) te eren, had David de vierde van zijn verdelingen naar deze naam genoemd; het opperbevel werd dus door de zoon van de afgestorvenen bekleed. Dergelijke betrekkingen kunnen tot grondslag liggen, wanneer ook bij andere afdelingen behalve de eigenlijke generaal nog een ander overste genoemd wordt..

8. De vijfde, in de vijfde maand, was Samhuth, of Sammoth (Hoofdstuk 11: 27) ook Samma geheten (2 Samuel .23: 11 vv.), de Jizrahiet, de overste; in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

9. De zesde, in de zesde maand, was Ira, de zoon van Ikkes, de Thekoïet, (Hoofdstuk 11: 28. 2 Samuel .23: 26); in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

10. De zevende, in de zevende maand, was Helez, de Peloniet (Hoofdstuk 11: 27. 2 Samuel .23: 26), uit de kinderen van Efraïm; in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

11. De achtste, in de achtste maand, was Sibbechaï, de Husathiet (Hoofdstuk 11: 29), in 2 Samuel .23: 27 Mebunnaï geheten, van de Zerahieten (Hoofdstuk 3: 4); in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

12. De negende, in de negende maand, was Abiëzer, de Annethotiet (Hoofdstuk 11: 28. 2 Samuel .23: 27), van de Benjaminieten; in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

13. De tiende, in de tiende maand, was Maharaï, de Netofathiet (Hoofdstuk 11: 30. 2 Samuel .23: 28), van de Zerahieten (vs. 11); in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

14. De elfde, in de elfde maand, was Benaja, de Pirhathoniet (Hoofdstuk 11: 31. 2 Samuel .23: 30), van de kinderen van Efraïm; in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

15. De twaalfde, in de twaalfde maand, was Heldaï, de Netofathiet, in Hoofdstuk 11: 30 Heled en in 2 Samuel .23: 29, Heleb geheten, van het geslacht van de richter Othniël (Richteren 1: 12 vv.; 3: 9 vv.); in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

16. Maar over de twaalf stammen van Israël, zoals over de stam Levi en het priestergeslacht Aäron, waren deze, de stamhoofden ten tijde van David: over de Rubenieten was Eliëzer, de zoon van Zichri, voorganger; over de Simeonieten was Sefatja, de zoon van Maächa.

17. Over de Levieten was Hasabja, de zoon van Kemuël; over deuit deze stam afgezonderde en tot het priesterambt geroepene Aäronieten was Zadok (Hoofdstuk 6: 12; 24: 3).

18. Over Juda was Elihu of Eliab, uit de broeders van David, en wel diens oudste broeder (1 Samuel .16: 6; 17: 13,28); over Issaschar was Omri, de zoon van Michaël.

19. Over Zebulon was Jismaja, de zoon van Obadja; over Nafthali was Jerimoth, de zoon van Azriël.

20. Over de kinderen van Efraïm was Hosea, de zoon van Azazja; over de halve stam van Manasse, aan deze zijde van de Jordaan, was Joël, de zoon van Pedaja.

21. Over de andere stam van half Manasse, in Gilead, aan de andere zijde van de Jordaan, was Jiddo, de zoon van Zecharja; over Benjamin was Jaäsiël, de zoon van Abner (1 Samuel .14: 50 vv.).

12 stammen zijn opgegeven; maar omdat eensdeels de stam Levi meegeteld is en anderdeels de stam Manasse naar zijn beide helften dubbel telt, zijn, om het twaalftal te behouden, de twee stammen Gad en Aser buiten rekening gebleven, hetgeen in zoverre juist is als Gad in burgerlijk opzicht tot Half-Manasse in Gilead en Aser tot Nafthali gerekend werd. Met betrekking tot de volgorde schijnt op de geografische ligging van de verschillende stamgebieden gelet te zijn..

22. Over Dan was Azarel, de zoon van Jeroham. Deze waren de oversten van de stammen van Israël.

23. Maar David nam, toen hij de in Hoofdstuk 21: 1 vv. berichte telling van Israël liet ondernemen, het getal van die niet mee op, die twintig jaren oud en daar beneden, dus nog niet dienstplichtig (Num.1: 2 vv.; 26: 2) waren; omdat de Heere gezegd, aan de aartsvaders beloofd had (Genesis22: 17; 26: 4; 32: 12), dat Hij Israël vermenigvuldigen zou als de sterren van de hemel 1); een doortastende volkstelling tot op de jongste toe zou dus vermetelheid en voorbarigheid geweest zijn.

1) David liet na de mannen onder de twintig jaren te tellen, om, zoals terecht is aangemerkt, de belofte niet te wantrouwen, uit ware eerbied en kinderlijk geloof voor en in de beloften van God.

24. Joab, de zoon van Zeruja, had toen wel begonnen, naar het bevel van de koning bevel, van twintig jaren en daarboven te tellen, maar hij voleindde het niet, naardien de stammen Levi en Benjamin ongeteld bleven (Hoofdstuk 21: 6), omdat er deshalve ook reeds wegens zo’n telling, die niet door de Heere, maar door de koning in het gevoel van zijn macht en die van zijn ijdelheid bevolen was, een grote toorn over Israël gekomen was; daarom is zelfs het getal, dat Joab reeds had opgegeven (Hoofdstuk 21: 5), niet opgebracht in de rekening van de kronieken van de koning David, die van de gewichtigste gebeurtenissen van zijn regering handelen.

II. Vs. 25-34. Hieraan sluit zich een opgave van de beambten die Davids vermogen, zijn bezitting aan akkers, wijnbergen en plantingen, zowel als zijn uit runderen, kamelen, ezelen en schapen bestaande kudden bestuurden, waarmee dan verder een opgave van nog andere beambten verbonden is die een tegenhanger is van dergelijke opgaven in Hoofdstuk 18: 14; 2 Samuel .8: 15 vv. en 20: 23 vv.

25. En over de schatten van de koning, die in Jeruzalem bewaard werden, was Azmaveth, de zoon van Adiel; en over de schatten, die uit zijn eigendom op het land buiten de hoofdstad, in de steden en in de dorpen en in de torens, eenzaam gelegene, slechts weinig bewoners tellende, plaatsen (2 Koningen .17: 9; 18: 8) inkwamen, was Jonathan, de zoon van Uzzia.

26. En over die, die het akkerwerk deden, die op de koninklijke domeinen of kroongoederen gevestigd waren, in de landbouwing was Ezri, de zoon van Chelub.

27. En over de wijngaarden was Simeï, de Ramathiet, uit Rama, in de stam Benjamin (1 Samuel 1: 1); maar over hetgeen van de wijnstokken kwam, en gevoegd werd tot de schatten, de voorraad van de wijn, was Zabdi, de Sifmiet, uit Sifim in het zuidelijke deel van het land (1 Samuel .30: 28).

28. En over de olijfgaarden en de wilde vijgenbomen, de sycomoren-bossen 1), die in de laagte, in de vlakte van Sefala waren, was Baäl-Hanan, de Gederiet, uit Gader of Gador op het gebergte Juda (1 Kronieken 11: 13 14: 58); maar Joas was over de schatten van de olie, over de olievoorraad.

1) Reeds in 1 Samuel .10: 27 hoorden wij, dat de Sycomore of moerbei-vijgenboom (Genesis50: 26) bijzonder dikwijls in de laagte langs de kusten van de Middellandse zee groeide, en zijn licht, buitengewoon duurzaam hout tot gewone bouwwerken placht gebruikt te worden, terwijl het cederhout tot pracht gebouwen diende (Jes.8: 10). In bladeren en uiterlijk aanzien komt de moerbei-vijgeboom met de moerbeiboom overeen; waarom in het Grieks en in het Latijn voor beide soorten van bomen verwante woorden gebruikt worden (suxomorov of suxomorea- suxaminov sycomorus = morus) Ja niet zelden wordt het laatste woord ook bij de Griekse klassieken in de plaats van het eerste gezet, waarom men bij Luk.17: 6 niet weet, of de Sycomore dan wel de moerbeiboom bedoeld zij, die in Palestina eveneens gevonden wordt, ofschoon niet zo veelvuldig als de sycomore (Luther heeft overal, zelfs daar, waar bepaald de sycomore bedoeld zij, "moerbeiboom" vertaald (zie Luk.19: 4). Als vaderland van de tot het vijgengeslacht behorende moerbeivijgenboom (ficus-sycomorus) geldt Egypte (Psalm 78: 47); hij mint een droge grond en tiert het best op vlakten en in laagten, maar ontbrak daarentegen in Opper-Galilea. De knoestige stam wordt aanmerkelijk hoog (40-50 voet) en draagt zeer vele en zich ver uitbreidende takken, die dikwijls 40 schreden in doorsnede meten en rijkelijk schaduw geven; de bladeren hebben een schone groene kleur, zijn hartvormig en van onderen zacht; de kernloze vruchten zetten zich tegen de stam en tegen de grootste takken aan, zien er geelachtig uit en lijken in gestalte en reuk op de vijgen. Zij worden veel door de geringe lieden gegeten; om ze tot rijpheid te brengen moet men ze bij de navel met een scherp instrument of ook enkel met de nagel een beetje openscheuren, dan krijgen zij binnen 3-4 dagen een zeer zoete smaak; op de plaats waar de

vijgen zijn afgebroken, komen spoedig weer andere te voorschijn, zodat de steeds groene boom tot zevenmaal in het jaar vruchten draagt. De stam van de boom wordt zeer dik en de boom wordt zelfs enige eeuwen oud. Als de profeet Amos in Hoofdstuk 7: 14 van zijn Boek van de profetieën, van zichzelf zegt, dat "hij een ossenherder was en wilde vijgen aflas," dan is er, wanneer men de woorden van de grondtekst nagaat, onder de Uitleggers strijd over, of de profeet zich daarmee als een gegoed man heeft willen aanduiden, die, behalve een eigen kudde van veredelde schapen en geiten, ook een sycomorengaard bezat, maar aan de plotselinge drang van de Geest met grote beslistheid gehoor gevende, zijn gemakkelijk leven vaarwel zei; dan of hij zich daarmee heeft willen aanduiden als een herder, die in armoedige omstandigheden verkeerde, evenals geringe lieden van moerbezie-vijgen leefde en van zichzelf in het geheel niet op de inval had kunnen komen om als profeet op te treden. Veeleer is elke profetie een Godsgave, van boven geschonken en wel dan als de Heere wil en ze uitdeelt. Het is echter duidelijk, dat de laatste opvatting de enig juiste is, die dan ook door de meeste Schriftverklaarders van de tegenwoordige tijd wordt aangekleefd..

29. En over de runderen, die in Saron weidden (Jos 9: 2), was Sitraï, de Saroniet; uit die streek geboortig, die tot weide voor het vee zo voortreffelijk geschikt is; maar over de runderen in de laagten, die over het gehele land verstrooid in deze of gene dalen weidden was Safat, de zoon van Adlaï.

30. En over de kemelen was Obil 1), de Ismaëliet; en over de ezelinnen was Jechdeja, de Meronothiet uit de anders onbekende plaats Meronoth.

1) De naam betekent in het Arabisch, een, die kamelen weidt. Ook buitenlanders bevonden zich onder Davids beambten; want Obil was een Ismaëliet en Jaziz een Hageriet, maar misschien lag ook Meronoth in het gebied, dat David, ten gevolge van zijn veroveringen in het Oost-Jordaanland aan de Israëlitische heerschappij onderworpen had, en dat bijzonder voor schapen- kamelen- en ezelenteelt geschikt was..

31. En over het kleine vee, de schapen, was Jaziz, de Hageriet (Hoofdstuk 5: 10,19). Al dezen waren oversten over de have, die de koning David had.

Het kan niet toevallig zijn, dat juist 12 ambtlieden worden opgegeven; het bestuur van de koninklijke bezittingen was volgens 12 afdelingen geregeld, zodat het getal, dat overigens zo dikwijls in de staatkundige en godsdienstige instellingen van het volk als regel voorkomt, ook regel was voor de besturing van de hier in aanmerking komende dingen..

32. En Jonathan, Davids oom, of bloedverwant d.i. broederszoon of neef (Hoofdstuk 20: 7), was raad, een verstandig man, hij was ook schrijver 1); Jehiël nu, de zoon van Hachmoni, d.i. een afstammeling van het geslacht Hachmon, zoals de in vs. 2 genoemde Jasobam (Hoofdstuk 11: 11), was bij de zonen van de koning, als opvoeder en voogd.

1) Schrijver wil hier niet zeggen, dat hij ook het ambt van schrijver bediende, maar dat hij een Schriftgeleerde, een geleerd man was in de wet, zoals ook Ezra (Ezra 7: 6) zo met die naam genoemd wordt.

33. En Achitofel was, in de tijd vóór Absaloms opstand, ookraad van de koning (2 Samuel 15: 31); en Husaï, de Archiet, was de vriend van de koning (2 Samuel .1: 32 vv.).

34. En na Achitofel, die zichzelf om het leven bracht (2 Samuel .17: 23), was raadgever van de koning Jojada, de zoon van Benaja, de bevelhebber van de koninklijke lijfwacht (Hoofdstuk 18: 17), die de naam van zijn grootvader droeg, enevenzo Abjathar, de hogepriester uit Ithamars geslacht (Hoofdstuk 18: 16); maar Joab was krijgsoverste van de koning (Hoofdstuk 18: 15).

Als hier met weinige uitzonderingen andere namen voorkomen, dan in de opgaven Hoofdstuk 18: 15 vv. 2 Samuel .8: 15 vv. dan bedenkt men, dat deels beambten voor andere posten (een raadgever en die bij de kinderen van de koning was, komen in de overige opgaven niet voor), deels beambten, die na elkaar dezelfde post bekleedden, opgeteld worden..

HOOFDSTUK 28

DAVIDS LAATSTE RIJKSDAG, WEGENS DE TEMPELBOUW GEHOUDEN

I. Vs. 1-Hoofdstuk 29: 22. Met voorbijgang van de in 1 Koningen .1 medegedeelde geschiedenis van Adonia's poging tot overweldiging van de troon en van de daardoor veroorzaakte verheffing van Salomo tot koning, nog bij het leven van de vader, die als familie-geschiedenis in het plan van de Kronieken niet behoort, wordt de in de Boeken van de Koningen niet verhaalde laatste rijksdag ons beschreven, die David enige tijd na Salomo's verheffing met de stamvorsten van zijn volk en de overige waardigheidsbekleders van zijn rijk hield. Hij stelt daar aan de vergaderden, zijn door God tot troonopvolger bestemde zoon voor, vermaant hen, om Gods geboden te houden, drukt hun de bouw van de tempel op het hart, overhandigt Salomo een model er van met al de bouwstof, die hij tot uitvoering van het werk heeft samengebracht, en roept zijn omgeving op tot een liefdegift daarvoor, die ook bereidwillig gegeven wordt; daarop besluit hij deze laatste van zijn regeringshandelingen met lof en dank jegens God, en met een groot offerfeest, waarbij de verzamelde rijksstanden Salomo ten anderen male tot koning maken, en hem voor de Heere tot vorst zalven.

1. Toen vergaderde David, enige tijd nadat hij Salomo tot zijn opvolger benoemd had (1 Koningen .1: 5-53), te Jeruzalem, in zijn residentieslot op Zion alle oversten van Israël, namelijk de in Hoofdstuk 11: 8 opgenoemde oversten van de stammen, en de oversten van de twaalf militaire verdelingen, de koning dienend en alle maanden elkaar in de dienst aflossend (Hoofdstuk 27: 2 vv.), en de oversten van de duizenden en de oversten van de honderden, de hoofdmannen van het volksleger, die aan de anderen ondergeschikt waren (Hoofdstuk .27: 1), en de oversten van alle have en vee van de koning en zijn zonen, waarvan in Hoofdstuk 27: 25 vv. gesproken is, met de kamerlingen, de overige hofbeambten en de helden, de in Hoofdstuk 11: 10 vv. vermelde helden, uitgezonderd de vorsten van de 12 krijgsverdelingen; ja allen kloeken held.

2. En de koning David stond, niettegenstaande de grote zwakheid, waarmee hij in zijn ouderdom bezocht werd (1 Koningen .1: 1-4), op zijn voeten (1Ki 1: 53), en hij zei bij het openen van de rijksvergadering: Hoort mij, mijn broeders en mijn volk 1)! ik had in mijn hart een huis van rust voor de ark des verbonds van de Heere te bouwen, en voor de voetbank van de voeten van onze God (Psalm 99: 5; 132: 7 Jes.60: 13 Klaagt.2: 1), zoals die ark met zijn verzoendeksel (Exod.25: 17 vv.) moet zijn, en ik heb, door mij allerlei bouwstof aan te schaffen (Hoofdstuk 22: 2 vv. 14 vv.),gereedschap gemaakt om te bouwen.

1) Ongetwijfeld voelt David het en spreekt het ook uit, dat hij theocratisch koning is van een theocratisch volk. Hij voelt het en spreekt het echter tevens uit, dat hij, ja wel de koning is van zijn volk, dat hij wèl met dit volk verbonden is door natuurlijke banden, maar ook door die van het Verbond. Typisch spreekt hij het uit, dat het geestelijk volk van Zijn Zoon, voor zoveel het vlees aangaat, in waarheid broeders, zullen zijn, eenzelfde heil deelachtig, eenzelfde heerlijkheid wachtend. David is hier in waarheid groot, waar hij ogenschijnlijk zich zo klein aanstelt.

3. Maar God heeft tot mij, door Zijn profeet (2 Samuel .7: 4 vv.), gezegd: Gij zult voor Mijn naam geen huis bouwen; want u bent een krijgsman, en u hebt veel bloed vergoten (2 Samuel 7: 11).

Het krijgvoeren en bloedvergieten is objectief en subjectief zozeer met de zonde verenigd, en zoals God een God van de vrede, niet van de krijg is, zo is het krijgvoeren toch geen eigenlijk positief goddelijke daad, al wordt het ook door God bevolen en door God beloond. Vreedzame handen voegen zich tot vreedzame arbeid..

4. Nu heeft mij de Heere, de God van Israël, verkoren uit mijns vaders ganse huis, dat ik in het van mij afstammende geslacht tot koning over Israël wezen zou in eeuwigheid; zolang in het algemeen een eigen koninkrijk in Israël bestaan zal; want Hij heeft, naar Jakob's zegen (Genesis49: 8 vv.), Juda tot een voorganger verkoren, en mijns vaders huis in het huis van Juda, naar het tot Samuel gesproken woord (1 Samuel .16: 1); en onder de zonen van mijn vader heeft Hij een welgevallen aan mij gehad, dat Hij mij tot koning maakte over gans Israël (1 Samuel .16: 15).

5. En nu verder: uit al mijn zonen (want de Heere heeft mij vele zonen gegeven) (Hoofdstuk 3: 1 vv.), heeft Hij mijn zoon Salomo verkoren, dat hij zitten zou op de stoel van het koninkrijk van de Heere over Israël (1Ch 22: 5).

6. En Hij heeft tot mij gezegd (Hoofdstuk 17: 11 vv.): Uw zoon Salomo, die zal Mijn huis en Mijn 1), dit huis omsluitende voorhoven bouwen; want Ik heb hem Mij uitverkoren tot een zoon, en Ik zal hem tot een Vader zijn (2 Samuel .7: 14 vv.; 12: 25).

1) Nadat hij in vs. 4 en 5 heeft aangetoond, dat hij, volgens Goddelijk recht, koning was geweest over Israël, verzekert hij het hier, dat insgelijks zijn zoon Salomo volgens Goddelijk recht op de troon zou zitten.

7. En Ik zal zijn koninkrijk bevestigen tot in eeuwigheid: indien hij sterk wezen zal, een Mijn geboden en Mijn rechten te doen, welke toezegging Hij dan ook reeds begonnen is te vervullen, ZOALS het is te dezen dage (2 Kronieken 6: 15).

8. Nu dan, voor de ogen van het ganse Israël, de gemeente van de Heere, die toch ervaart, wat ik thans tot u spreek, en voor de oren van onze God, die in ons midden tegenwoordig is, druk ik u de dringende vermaning op het hart: houd en zoek al de geboden van de Heere 1) uw God; opdat jullie dit goede land, dat Hij de vaderen beloofd en ons ook werkelijk gegeven heeft, erfelijk bezit, en uw kinderen na u tot in eeuwigheid doet erven 2) (Deuteronomium 4: 23 vv.; 30: 15 vv.).

1) Men let op de inhoud van deze last. De Heere was hun God, Zijn geboden moesten hun richtsnoer zijn, zij moesten achting hebben voor die alle en zich ten uiterste bevlijtigen, om die te houden, en te dien einde moesten zij die zoeken; dat is, zij moesten weetgierig zijn, omtrent hun plicht, de Schriften onderzoeken en raadplegen, de Wet zoeken uit de mond van

degenen, wier lippen de wetenschap bewaren, en God bidden, om hen te onderwijzen en te besturen..

2) Hier wordt Israël herinnerd en beloofd, dat als het aan zijn belijdenis zou vasthouden, het gelukkig zou zijn. Aan het vasthouden van de belijdenis hing voor Israël af, het gelukkig in bezit houden van de erve van de vaderen, het blijven vertoeven in het beloofde land.

De belijdenis van de enige en waarachtige God had Israël van God zelf ontvangen en als het deze in ere hield, zou God niet nalaten Zijn beloften te vervullen. Dit geldt niet alleen voor Israël, maar voor alle volken tot wie Gods Woord is gekomen, aan wie God Zich, in Zijn Woord, heeft geopenbaard.

9. En gij, mijn zoon Salomo! ken 1) de God van uw vader, David (vs. 20), die aan hem Zich zo wondervol verheerlijkt en hem steeds geholpen heeft (2 Samuel .22: 1 vv.),en die Hem met een volkomen hart en met een willige ziel; want de Heere doorzoekt, beproeft, alle harten (Psalm 139: 1 vv. Hand.1: 24), en Hij verstaat al het gedichtsel van de gedachten 1), reeds vooruit, nog vóórdat zij bij ons opkomen, en beter dan wij zelf ze kunnen inzien (Joh.2: 25): indien gij Hem zoekt, Hij zal door u gevonden worden 2) (Deuteronomium 4: 29); maar indien gij Hem verlaat, Hij zal u tot in eeuwigheid verstoten 3) (2 Kronieken 15: 2).

1) Dit woord kennen heeft de zin van erkennen. De grijze vader betuigt zijn zoon, om die God, die hij beleden heeft en belijdt, ook als zijn God te erkennen, te belijden in tegenstelling tot de valse goden. Dit erkennen sluit in zich een alles verwachten van Hem, een zich in alles aan Hem toevertrouwen. Daarom gaat dit woord ook het dienen vooraf. Want alleen die God, die men erkent als zijn God, als de alleen ware God, dient men ook. Het dienen is afhankelijk van het erkennen.

2) Laat ons verzekerd blijven, dat God gevonden wil worden door hen, die hem zoeken, dat Hij zich wil doen kennen van hen, die naar Hem waren, dat Hij gemeenschap wil houden met degenen, die zulks ernstig begeren, ja dat Hij wil komen tot en Zijn verblijf houden bij degenen, die Hem liefhebben. Hij wil hun zielen vervullen met de liefelijke invloed van Zijn Heilige Geest en hen vervullen met de vreugde en blijdschap van het geloof. Hij wil het licht van Zijn Aanschijn over hen verheffen, en hen het onuitsprekelijk vermaak van Gods tegenwoordigheid doen voelen.

3) Wij vinden hier wederom dezelfde belofte en dezelfde waarschuwing als waarmee God door Mozes (Deuteronomium 4: 29) tot Israël komt. De grijze vader stelt hier zijn zoon de zegen en de vloek voor, de heerlijkste beloften, maar ook de ontzettendste bedreigingen. Want God vinden, dat is het leven in al zijn heerlijkheid, tijdelijk en eeuwig, te genieten, maar door God verlaten te zijn en te worden, dat is de dood hier en hiernamaals. Leven en dood worden hier tegenover elkaar gesteld, opdat Salomo zou leren kiezen voor het eerste en aldus een gezegend leven hebben.

10. Zie nu toe, en sla uit liefde tot de Heere op het nauwlettendst acht op alles, wat ik nu verder (vs. 11 vv.), tot u zeggen zal, want de Heere heeft u verkoren, dat u een huis als

heiligdom bouwt, waarin de ark des verbonds als het eigenlijke heiligdom bestendig rust; wees sterk, laat uw jeugd en de grootte van het plan u niet afschrikken (Hoofdstuk 22: 15-16), en doe het, naar het voorbeeld, dat ik u thans geven zal.

11. En David gaf, terwijl hij de laatste woorden (vs. 10) sprak, zijn zoon Salomo een voorbeeld, een schets, van het voorhuis (1 Koningen .6: 3), met zijn, van de tempel behuizingen, of het eigenlijke tempelgebouw (1 Koningen .6: 2,4, 9) en zijn schatkamers in de zijgebouwen (1 Koningen .6: 5 vv.), en zijn opperzalenboven het Heilige der heiligen (1Ki 6: 2), en zijn binnenkamers, de binnenruimte van het voorhuis en van het Heilige, en van het huis van het verzoendeksel, het Heilige der heiligen, waarin de ark met het verzoendeksel moest worden geplaatst (1 Koningen .6: 14 vv.);

12. En een voorbeeld of model van dit alles wat bij hem, in zijn gemoed, door de Geest was, namelijk van de voorhoven van het huis van de Heere, van de beide voorhoven, waardoor het tempelgebouw omringd moest worden (1 Koningen .6: 14 vv.), en van alle, in de buitenvoorhof aan te brengen (1Ki 6: 36) kamers rondom, tot bewaring van de schatten van het huis van God en tot bewaring van de schatten van de heilige dingen (Hoofdst 26: 26 vv.).

13. En van de verdelingen of, ten opzichte van de afdelingen van de priesters en van de Levieten, zoals hij ze, naar hetgeen in Hoofdstuk 23-26 gemeld is, vastgesteld had, overhandigde hij hem ook een schriftelijk opstel, ende regeling van alle werk van de dienst van het huis van de Heere, en van alle vaten van de dienst van het huis van de Heere, met opgave van de daartoe nodige heilige vaten.

14. Verder van het goud gaf hij hem een inhoudsopgave naar het goudgewicht zoveel als aan gewicht nodig was, tot alle vaten van elke dienst, ook van het zilver tot alle zilveren vaten bij gewicht, tot al de vaten van elke dienst (Hoofdstuk 6: 50 vv.).

15. En het gewicht tot de tien gouden kandelaars en hun (10 x 7) gouden lampen (Hoofdstuk 6: 49), naar het gewicht van elke kandelaar en zijn zeven afzonderlijke lampen; ook tot de zilveren kandelaars, naar het gewicht van een kandelaar en zijn lampen, naar de dienst van elke kandelaar.

16. Ook gaf hij een inhoudsopgave van het goud naar het gewicht tot de tien tafels van de toerichting (1 Koningen .7: 48), tot elke tafel, en het zilver tot de even zo veel zilveren tafels.

Van zilveren kandelaren en zilveren tafels lezen wij anders nergens iets in het Oude Testament; maar misschien waren er zulke in de voorhof van de priesters; tenminste de Rabbijnen berichten van de zilveren tafels, dat men er het vlees van de offerdieren op gelegd heeft..

17. En louter fijn, goud tot de krauwelen, vleesvorken (1 Samuel .2: 13), en tot de sprengbekkenster opvanging van het bloed van de offerdieren, en tot de schotels, kannen of kruiken (Exod.25: 29), en tot gouden bekers, het gewicht tot elke beker; desgelijks tot zilveren bekers, tot elke beker het gewicht;

18. En het voorbeeld, de inhoudsopgave tot het reukaltaar (1 Koningen .7: 48), gelouterd goud in gewicht; en ook gaf hij hem goud tot het voorbeeld van de wagen, waarop (God opvaart (Psalm 18: 11) of van de stoel, waarop Hij zit (Psalm 99: 1), te weten van de beide gouden cherubim (1 Koningen .6: 23 vv.), die de vleugels zouden uitbreiden, en de ark des verbonds van de Heere overdekken.

19. Dit alles heeft men mij, zei David verder in zijn rede, toen hij aan Salomo deze voorbeelden overhandigde, bij eigen geschrift te verstaan gegeven van de hand van de Heere, te weten het geschrift, dat mij al de werken van dit voorbeeld 1) onderwees, opdat ik nauwkeurig zou weten, hoe alle afzonderlijke werkzaamheden bij de bouw uitgevoerd moeten worden.

1) Zoals de Heere eenmaal Mozes het voorbeeld van de tabernakel getoond had (Ex.25: 40; 26: 30) zo deelde Hij ook aan David, door openbaring, het voorbeeld van de tempel en zijn inrichting mee..

Salomo bouwde op Gods bevel, naar het woord van God, aan zijn vader David beloofd (Hoofdstuk 17: 12); ook geeft David hem het model daartoe; hij mag niet arbeiden aan een zelf ontworpen godsdienst en werk..

Vraagt men nu, op welke wijze David de schets van de tempel ontvangen heeft, en welke schets het geweest is, dan is het zeer waarschijnlijk, dat God die aan David, of in een nachtelijk gezicht of door een andere openbaring getoond heeft, en dat hem daarna ook door Gad en Nathan (2 Kronieken 29: 25) een schriftelijke schets is overgegeven, die hij later aan zijn zoon ter hand heeft gesteld, opdat hij met de bouwmeesters er zich nauwkeurig aan houden zou. Dit is zeker, zegt Lundius, dat David van God ontvangen en aan zijn zoon overhandigd heeft een volkomen beschrijving van de hele tempel en zijn hele toebehoren, waarin alles met de maat nauwkeurig en fraai was afgetekend en aangeduid. Omdat de tempel evenals de tabernakel de persoon, het ambt en het rijk van de Messias en al diens verborgenheden moest afschaduwen, zo moest ook aan de tempel niets naar eigen welgevallen van de mensen gebouwd worden. (Hebr.8: 5).

Men moest de vinding in een zaak van deze aard noch aan de godsvrucht van David, noch aan de wijsheid van Salomo toevertrouwen. De tempel moest een geheiligd huis en een voorbeeld van Christus zijn, daarin moest niet alleen gemak en welvoeglijkheid, maar ook betekenis gevonden worden..

20. En David, tot de vermaning in vs. 10 terugkerende, zei tot zijn zoon Salomo: Wees sterk en heb goede moed, en doe het (Hoofdstuk 22: 13,16); vrees niet en wees niet verslagen; want de Heere God, die mijn God 1) en steeds mijn bescherming en bijstand geweest is, zal ook uw God en met u zijn; Hij zal u niet begeven, en Hij zal u niet verlaten, totdat u al het werk tot de dienst van het huis van de Heere zult volbracht hebben (vgl. Deuteronomium 31: 6 vv. Joz.1: 5 vv.).

1) In dit mijn God doet David zich als een ware gelovige kennen. Op dit ogenblik doorleeft hij als in de geest al wat in zijn leven plaats greep. Hij denkt aan de gevaren, die hem hebben omringd, aan de hevige strijd, die hij te voeren heeft gehad, maar hij gedenkt ook daarbij, hoe God hem uit alle vrezen gered heeft. Ja, in dit mijn God schuilt meer dan geloof, schuilt aanbidding, schuilt hoop voor de toekomst. God, de Heere, is zijn God, die hem in zijn leven niet verlaten heeft, maar hem ook in de dood niet alleen zal laten. Met de arm van zijn geloof grijpt hij zijn God aan en hij voelt, dat hij met beide voeten staat op de onwankelbare rotsgrond.

Die God stelt David zijn zoon voor. Salomo weet wat zijn vader aan zijn God heeft gehad. Op Hem mag ook hij veilig vertrouwen. Hem als zodanig te kennen en te kennen, wat een behoefte voor Salomo, dit voelt David op dit ogenblik.

21. En zie 1), daar zijn de verdelingen van de priesters en van de Levieten, die aangesteld zijn tot allen dienst van het huis van God (Hoofdstuk 23-26 wier oversten u ook hier tegenwoordig ziet (vs. 1); en bij u zijn tot alle werk allerlei vrijwilligen, die als handwerkslieden en kunstenaars ter uwer beschikking staan (Hoofdstuk 22: 15. 2 Koningen .2: 7), die met wijsheid tot alle dienst begaafd zijn; ook de vorsten en het ganse volk bereid tot al uw bevelen.

1) Dit wil niet zeggen, dat al de priesters in hun verschillende afdelingen zich nu ook bij David en Salomo bevonden, maar David wijst op de oversten, bepaalt zijn zoon erbij, wat een hulp en steun hij van hen allen zal kunnen hebben.

HOOFDSTUK 29

SCHATTING VOOR DE BOUW VAN DE TEMPEL. ZALVING VAN SALOMO EN ZADOK. DAVID'S DOOD

1. Verder zei de koning David tot de ganse gemeente, tot de verzamelde rijksstanden, waartoe hij zich, na de toespraak tot zijn zoon, zich weer wendde: God heeft mijn zoon Salomo alleen verkoren, tot mijn opvolger en tot bouwmeester van Zijn huis (vs. 2 vv. 29.2),een jongeling, en teder; dit werk daarentegen, dat hij verrichten moet, is groot; want het is geen paleis voor een mens, maar voor God, den Heere; daarom moeten wij hem op alle mogelijke wijze daarbij ondersteunen (Hoofdstuk 22: 5).

2. Ik nu heb uit al mijn kracht bereid, of voorraad aangeschaft, tot het huis van mijn God, goud tot gouden, en zilver tot zilveren, en koper tot koperen, ijzer tot ijzeren, en hout tot houten werken; sardonixstenen (Exod.25: 7), en vervullende stenen, edelgesteenten, die ergens ingezet werden, versierstenen, en borduursel, of stenen van bonte kleur, d.i. met anderen van verschillende kleur, en allerlei kostelijke stenen, tot versiering van de muren (2 Koningen .3: 6), en marmerstenen, tot dekking van de vloeren, in menigte.

3. En daartoe, uit mijn welgevallen tot het huis van mijn God 1), geef ik het bijzonder goud en zilver, dat ik voor mijn eigen gebruik verzameld heb, tot het huis van mijn God daarenboven, behalve al wat ik tot allerhande gereedschap, ten huize van het heiligdom bereid, aangeschaft heb (vs. 2).

1) In het Hebr. Birtsothi bebeeth Elohai. Beter: omdat ik welgevallen heb in het huis van mijn God. David meldt in dit vers en in het volgende, wat hij uit zijn privaat vermogen nog geeft, opdat het huis van zijn God voltooid zou kunnen worden. Hieruit blijkt weer overvloedig de grote gunst Gods over hem, die hem, de arme herdersknaap, in staat had gesteld, om zulke grote schatten te verwerven, maar ook de genade, die over David heerste, dat hij zo'n onnoemelijk grote schat schonk voor het huis van de Heere. David betoonde zich een waar rentmeester over de goederen, die God hem verleend had.

4. Drieduizend talenten goud van het goud van Ofir, en zevenduizend talenten gelouterd zilver 1) geef ik met het doel om de wanden van de huizen, van de verschillende vertrekken, zalen en kamers (Hoofdstuk 28: 4) te overtrekken.

1) Deze sommen (162.000.000 gld. goud en 30.600.000 gld. zilver), kunnen nagenoeg vertegenwoordigen de voorraad aan edel metaal, die in de bank van Engeland voorhanden is. Men hoeft echter niet, zoals von Gerlach doet, aan te nemen dat de getallen hier uitermate vergroot zijn, men moet veeleer met Abrah. Calovius (geb. 1612 te Mohrungen, in Oost-Pruisen, overl. 1686 als professor van de theologie en generaal-superintendent te Wittenberg a) de goddelijke zegen bewonderen, die aan de ten troon verheven herder zo'n onmetelijke schat schonk. (Vergelijk Hoofdstuk 22: 14)..

Deze berekening van Dächsel is naar de Mozaïsche sikkel. De koninklijke sikkel is de helft minder.

a) Behalve Calw.'s Biblia Illustrata (Bijbelverklaring) is voor ons van bijzonder belang de in het jaar 1661 uitgegeven Bijbelse Kalender, volgens welken men in ieder jaar niet alleen de gehele Heilige Schrift doorlezen, maar ook de Spreuken tweemaal en de Psalmen viermaal lezen kan; de toenmalige keurvorst George II was gewoon zijn overdenking nauwkeurig naar die kalender in te richten. Wij geven hier een overzicht van de 12-maanden; iedere dag zijn dikwijls enige Psalmen en Hoofdstukken opgegeven, maar nooit meer dan vier. Januari: Psalm 1-67 en Genesis1-Ex.33. Februari: Psalm 68-119 en Ex.34-Deuteronomium 9. Maart: Psalm 120-Spreuken 19 en Deuteronomium 10-1 Sam.28. April: Spreuken 20-Psalm 37 en 1 Samuel .26-1 Kronieken 19. Mei: Psalm 38-104 en 1 Kronieken 19-Job 21. Juni: Psalm 105-120 en Job 22-Jer.16. (De Psalmen en de drie geschriften van Salomo vallen hier weg). Juli: Psalm 21-88 en Jer.17-Hosea 4. Augustus: Psalm 89-Spreuken 2 en Hosea 5-Tobias 9. September: Spreuken 3-Psalm 4 en Tobias 10-MATTHEUS.16. Oktober: Psalm 6-60 en MATTHEUS.17-Hand 17. November: Psalm 71-132 en Hand.18-2 Thessalonicenzen.3. December; Psalm 138 vv., Prediker en Hooglied 8 en 1 Tim.1-Openbaring .22..

Het voorbeeld werkt krachtig, het oefent grote macht en invloed bij het volk uit; is het voorbeeld goed, dan is het een licht voor de mensen (MATTHEUS. 5: 16); is het boos, dan verwekt het voorbeeld ergernis. (MATTHEUS.18: 6)..

5. Goud tot de gouden, en zilver tot de zilveren vaten; en tot alle werk, dat door de hand van de werkmeesters te maken was. En wie is er nu onder u, mijn broeders en mijn volk (Hoofdstuk 28: 2), willig, om heden zijn hand de Heere te vullen met bijdragen voor de bouw van Zijn huis (Ex.25: 4 vv.)?

6. Toen gaven vrijwillig (Exod.35: 20 vv.),de oversten der vaderen, van de vaderlijke huizen, en de oversten van de stammen van Israël (Hoofdstuk 27: 16 vv.), en de oversten van de duizenden en de honderden (Hoofdstuk 27: 1), en de oversten van het werk van de koning (Hoofdstuk 27: 25 vv.), die gezamenlijk op de rijksdag tegenwoordig waren (Hoofdstuk 28: 11).

7. En zij gaven, verbonden zich om te geven tot de dienst van de ontworpen bouw van het huis van God, vijfduizend talenten goud (170.000.000 gld.), en tienduizend drachmen (Dariken) (Ex 30: 13" = 135.000 gld.), en tienduizend talenten zilver (43.200.000 gld.) 1), en achttienduizend talenten koper, en honderdduizend talenten ijzer.

1) Ook deze berekening is volgens de Mozaïsche sikkel. Indien berekend moet worden naar het gewicht van de koning gewicht, is het de helft minder.

8. En bij wie kostbare stenen gevonden werden, van de in vs. 2 genoemde soort, die gaven zij in de schat van het huis van de Heere, onder de hand van Jehiël, de Gersoniet (Hoofdstuk 26: 21 vv.).

9. En het volk was verblijd over hun vrijwillig geven, de gevers verheugden er zich over, dat zij dit hadden kunnen en mogen doen, want zij gaven met een volkomen hart, de Heere vrijwillig 1); en de koning David verblijdde zich ook met grote blijdschap, dat zij zich zo bereidwillig toonden, om hun beste goederen ter bevordering van de eer van God daartoe te geven.

1) Ja, zij gaven met een volkomen hart, uit een goed grondbeginsel en met een oprechte achting voor de eer van God..

10. Daarom loofde David de Heere voor de ogen van de ganse gemeente; en David zei: Geloofd zijt Gij, Heere, God van onze vader Israël, van eeuwigheid tot in eeuwigheid.

1) David looft de Heere, omdat hij ziet de vrijwillige liefde van het volk voor de dienst en het huis van God. Het daarom slaat nadrukkelijk op het voorgaande. Want David ziet daarin de macht en heerlijkheid van zijn Gods. God heeft Israël groot gemaakt, onder en door David doen zegevieren. Hij heeft Zijn beloften vervuld, aan de aardsvaderen gedaan, maar dit niet alleen, ook en bovenal heeft het volk liefde en ijver verkregen voor de Heere en Zijn dienst.

David ziet hier derhalve op de geestelijke gesteldheid van het volk. Hij ziet in dit volkomen vrijwillig geven, Gods bedoelingen vervuld, dat het een theocratisch volk zou zijn. Hij ziet daarin een heerlijke uitkomst van de pogingen van Samuel en van hem, om het volk vrees en liefde in te boezemen en in te planten voor de God van het Verbond. En nu, dit alles ziet hij nu nog vóór zijn stervensuur. En waar hij weet, dat dit alles vrucht is van Gods genade, daar moet hij zijn blijde ziel uitstorten in een heerlijk dankgebed.

11. Van U, o Heere! is, behoort werkelijk de grootheiden de hoogste onvergelijkelijke majesteit, en de macht, en de heerlijkheid en de overwinning, 1) en de majesteit; U zal men alleen voor de Allerhoogste erkennen, U alle eer en lof geven. Want alles, wat in de hemel en op de aarde is, is van U, nademaal Gij alles geschapen hebt en alles bestuurt. Van U, o Heere! is het koninkrijk, zodat eigenlijk Gij alleen Koning verdient te heten, en Gij hebt U verhoogd 2) tot een Hoofd boven alles 3) (1 Tim. 1: 17; 6: 15 vv.).

1) In het Hebr. Wehatho pheèreth wehaneetsach. Beter: en de heerlijkheid en de roem. Het eerste woord is afhankelijk van het tweede.

2) In de grondtekst komt het nog beter uit, dat David aan de Heere alle eer en alle macht toewijst. Letterlijk staat er: U komt toe het hoogste en het Zich verheffen tot Een boven alles. David geniet op dit ogenblik in buitengewone mate de hoogheid en verhevenheid van God, maar ook Zijn onweersprekelijk recht, om Zich aldus te openbaren.

3) De Joodse Schriftverklaarders leggen het 11de vers op de volgende wijs uit: Uwe, o Heere is de grootheid (want Gij hebt de wereld geschapen), en de macht, (want Gij hebt onze vaderen door de Rode zee uit Egypte gevoerd), en de heerlijkheid (hebt Gij aan de Sinaï geopenbaard om Uw volk de wet te geven), en de overwinning hebt Gij behaald op Amalek, op Sihon en Og en op de Kanaänieten, Majesteit hebt Gij betoond toen Gij de zon en de maan

gebood stil te staan, totdat Uw volk zich op zijn vijanden gewroken had. Alles, zo in de hemel als op aarde is het werk Uwer handen; Gij behoudt en regeert alle dingen, en Gij zijt verhoogd boven alle Engelen van de hemel, zoals ook boven alle koningen van de aarde.

12. En rijkdom en eer zijn voor Uw aangezicht, rijkdom en eer zijn, waar zij ook bij mensen voorkomen, eigenlijk van U afkomstig (Spreuken 3: 16), en Gij heerst over alles; en in Uw hand is kracht en macht, zodat Gij ook de aller zwakste kracht kunt verlenen, en toch ook weer de aller sterkste zonder U niets vermag; ook staat het in Uw hand alles, waaraan Gij U verheerlijken wilt, groot te maken en sterk te maken 1).

1) Met deze lofzegging van David is verwant de lofzegging (Doxologie) aan het slot van het "Gebed van de Heere" (MATTHEUS.6: 13).

13. Nu dan, Heere, onze God! die ons uit alle volkeren van de aarde tot Uw eigendom verkoren hebt, wij danken 1) U voor al Uw tot dusver ons betoonde weldadigheden, in het bijzonder ook daarvoor, dat Gij ons hart bewogen hebt, om onze rijkdom gewillig aan Uw huis te wijden, en wij loven de naam van Uw heerlijkheid, al Uwe hoge en verheven eigenschappen, waarin Gij Uw heerlijkheid openbaart.

1) Hoe meer wij voor God doen, hoe meer wij aan Hem verschuldigd zijn voor de eer van in Zijn dienst gebruikt te worden, en voor de genade, die ons enigszins in staat stelt, om Hem te dienen. Wij moeten Gode al de eer geven voor al het werk, dat te eniger tijd door ons of door anderen gedaan is. Onze eigen goede werken moeten de stof van onze hovaardij niet zijn, maar wel het onderwerp van onze lof. Want het is inderdaad de grootste eer en het grootste vermaak in de wereld, God getrouw te dienen..

14. Want wie ben ik, al is mij boven zo vele duizenden de voorrang gegeven, en al mag ik over een machtig koninkrijk heersen, en wat is mijn volk, dat wij de macht zouden verkregen hebben, uit onszelf het vermogen en de kracht zouden bezitten, om vrijwillig te geven, als dit heden door ons geschied is? Want het is alles van U gekomen, niet slechts hetgeen wij hebben, maar ook de lust en blijdschap om het weer af te staan, en wij geven het U uit Uw hand 1), uit het vermogen, dat Gij toch eerst ons hebt toebedeeld.

1) David laat hier zijn God tot Zijn eer komen. Hij erkent en belijdt, dat al is hij koning en Israël het machtigste volk van de aarde, zij toch in zichzelf niets zijn, maar dat zij het alles zijn door hun Verbonds-God. Verder, dat, wat zij geven, zij niet geven van het hun, maar van hetgeen God hun gegeven geeft.

David is hier klein en God voor hem groot. Hier brengt hij in praktijk, wat hij ook reeds vroeger had gezegd, dat hij zich zeer gering zou aanstellen voor het aangezicht van zijn God.

15. Want wij zijn vreemdelingen en bijwoners voor Uw aangezicht, wij hebben dit land, dat wij bewonen, niet als werkelijke bezitters in eigendom, maar leven er in slechts als dezulken, die van de lankmoedigheid en gastvrijheid van U, hun grondeigenaar, afhankelijk zijn (Lev.25: 23 Psalm 39: 13), zoals al onze vaders, waarbij deze staat van afhankelijkheid zich

nog duidelijker vertoonde, omdat zij volstrekt geen eigen grond hadden (Genesis23: 4); onze dagen op aarde zijn als een schaduw, die weer verdwijnt, eer men er om denkt (Job 8: 9; 14: 2), en er is geen verwachting 1), wij hebben dus wat wij hebben, slechts zolang als Gij ons op aarde laat blijven, en wij kunnen dus nimmer tot de valse waan vervallen, alsof wij in staat waren U iets van het onze te geven, en enige verdienste bij U te verwerven.

1) Hierdoor wordt het bevestigd, dit wil David zeggen, dat wij vreemdelingen en bijwoners zijn en geen blijvende stad hebben. De dagen van de mensen zijn kort, en als hij erbij voegt: en er is geen verwachting, dan is dit een verkorte uitdrukking van: er is geen verwachting of vertrouwen op de duur van het leven.

16. Heere, onze God! al deze menigte van goud en zilver, edelgesteenten, enz. die wij bereid tezamen gebracht hebben, om U een huis te bouwen, de naam van Uw heiligheid, dat is van Uw hand, en het is alles van U 1).

1) Nog eens komt David er in dit vers op, om alle roem uit te sluiten. God moet er voor gedankt worden, dat Hij niet alleen in staat stelt om te geven, maar ook een hart schenkt, om te geven, om vrijwillig te geven. Hoe meer David wordt ingeleid, hoe dieper hij wegzinkt onder de goedertierenheden van God.

17. En ik weet, mijn God, door de verlichting van Uw Geest en mijn eigen dagelijkse ervaring, dat Gij het hart proeft (Hoofdstuk 28: 9 Psalm 7: 10), en dat Gij een welgevallen hebt aan oprechtigheden 1), aan een hart zonder valsheid en huichelarij. Daarom, ik heb, wat mijn bijdragen tot die bouw (vs. 2 vv.) betreft, in oprechtheid van mijn hart al deze dingen vrijwillig gegeven, en mij op het allerzeerst voor alle valse bedoelingen bij mijn gift gewacht, en ik heb nu met vreugde Uw volk, dat hier gevonden wordt, gezien, dat het, bij de bijdragen zijnerzijds (vs. 6 vv.), dezelfde gezindheid aan de dag gelegd en zich jegens U vrijwillig gedragen heeft, en zo zal zeker deze ganse menigte (vs. 16) U welgevallig zijn.

1) David spreekt het hier uit, dat hij er waarlijk zijn troost in vindt, dat God zijn hart kent en de oprechtheid van zijn gemoed, dat hij waarlijk met een blijmoedig hart heeft gegeven, wat hij heeft geschonken. Verder, dat hij niet met een nijdig oog aanziet, dat ook het volk geeft. Hiermee betoonde hij ook aan het einde van zijn leven een man naar Gods hart te zijn.

18. 0 Heere, Gij God van onze vaderen Abraham, Izaäk en Israël! bewaar door uw goede Geest dit in de eeuwigheid in de zin van de gedachten van het hart van Uw volks, dat het steeds in oprechtheid U dient en een vijand van alle geveinsdheid is, en richt hun hart tot U 1) (1 Samuel .7: 3), opdat zij voortaan vrijwillig en met vreugde geven, als de eer van Uw naam het vordert.

1) David weet het, dat het hart van het volk, vanwege zijn natuurlijk bestaan, niet naar God, maar naar de wereld en de valse goden is gekeerd, maar hij heeft ook de Almacht, Getrouwheid en Goedheid van God leren kennen. Daarom smeekt hij het, dat God zelf hun hart moge richten tot Hem, maar vertrouwt ook, dat de Heere het doen zal. Zoals Jozua, zo

ook kent David zijn volk en zoals Mozes zijn volk aan de Trouwe God overgaf, zo geeft David het over aan de Almacht en Goedheid van de Heere.

19. En geef mijn zoon Salomo, de tegenwoordige bestuurder van Uw volk, een volkomen hart, om te houden Uw geboden, Uw getuigenissen en Uw inzettingen, waartoe ik hem vroeger reeds zo dringend vermaand heb (1 Kronieken 28: 9); en om alles te doen 1), wat hij behoort te verrichten, en waartoe Uw bevel hem in zijn stand roept, en om dit paleis te bouwen, dat ik bereid, waartoe ik zo'n rijke voorraad verzameld heb 2), zodat hij nu als uit een overvloed kan nemen, tot uitvoering van de bouw.

1) Om alles te doen, namelijk wat in overeenstemming is met de inzettingen en geboden van de Heere. Opdat Salomo dit kan doen, is het nodig, dat de Heere God hem een volkomen hart geeft, een hart, dat niet geslingerd wordt tussen de dienst van de valse goden en de Heere, maar dat geheel kiest en gekozen heeft voor de Heere God alleen, wiens lust het is, om te wandelen in de inzettingen van de Heere.

2) Vele geleerden vinden het ongelofelijk, dat David reeds zoveel verzameld zou hebben; immers Salomo zou zich anders moeilijk gedrongen gevoeld hebben, om zulke grote toerustingen te maken, als in 1 Koningen .5 beschreven worden. Daartegen wordt van de andere zijde met recht opgemerkt, dat Salomo, zonder de aanwezigheid van zulke schatten niet zo spoedig na de aanvaarding van de heerschappij de bouw zo ernstig zou hebben kunnen beginnen..

20. Daarna zei David, voor wie het niet genoeg was, dat hij voor zijn persoon God loofde, tot de ganse gemeente van degenen, die rondom hem verzameld waren: Looft nu ook uwerzijds de Heere, uw God, en geeft althans door gebaarden uw instemming te kennen met hetgeen ik voor het aangezicht van God gesproken heb. Toen loofde de ganse gemeente de Heere, de God hunner vaderen, door haar "Amen" te zeggen op David's gebed (Hoofdstuk 16: 36); en zij neigden het hoofd daarbij ter aarde, en zij bogen zich op deze wijze neer, eensdeels voor de Heere, als degene, Wie is de majesteit en de macht enz. (vs. 11 vv.), en anderdeels voor de koning, als degene, onder wiens regering zij zoveel goeds genoten (1 Koningen .1: 31).

21. En zij offerden daarna, nog op dezelfde dag, de Heere dankoffers (Le 1: 2), ook offerden zij de Heere brandoffers, de andere morgen van die dag, duizend varren, duizend rammen, duizend lammeren, met hun drankoffers; en slachtoffers in menigte, voor gans Israël, dat zij vertegenwoordigden.

22. En zij aten en dronken op die dag voor het aangezicht van de Heere 1) met grote vreugde, zij richtten offermaaltijden aan, om zich over hun gemeenschap met de Heere te verblijden (Ex 29: 34); en zij maakten Salomo, de zoon van David, ten anderen maal koning, want de eerste uitroep van hem als koning (1 Koningen .1: 38 vv.), was meer in haast en slechts in tegenwoordigheid van de burgers van Jeruzalem geschied, en zij zalfden hem voor de Heere 2), in Wiens naam hij regeren moest, tot voorganger (2 Samuel .2: 4; 5: 3), en Zadok 3), een van de twee hogepriesters (2 Samuel .8: 17), tot toekomstige hogepriester, alleen; zodat

Salomo later des te meer in zijn recht was toen hij Abjathar verstootte (1 Koningen .2: 26 vv.).

1) Voor het aangezicht van de Heere, omdat deze maaltijd plaats had, bij de Ark, de zichtbare vertegenwoordiging van de Heere God.

2) De Heere zalven, staat er, omdat de Heere God hem tot koning had uitverkoren, zodat het volk Salomo nu zalfde als in de naam van de Heere, als om aan Zijn bevel te voldoen.

3) Zadok wordt tot hogepriester gezalfd, tegelijk met Salomo, omdat Abjathar het met Adonia had gehouden. Dat hij nu door het volk gezalfd werd, is om te bewijzen, dat hij in zijn ambt gehandhaafd werd tegenover de van Salomo en David afgevallen Hogepriester Abjathar.

II. Vs. 23-30. Na enige opmerkingen over de erkenning, die Salomo van alle zijden, van de aanvang af als koning ondervond, zodat hij daarvoor niet eerst hoefde te strijden, zoals zijn beide voorgangers, en na een wenk aangaande de gelukkige en vreedzame gang van zijn regering, zodat hij ook in dit opzicht meer schittert dan de beide koningen vóór hem, snelt het Boek naar het slot van David's geschiedenis, door de jaren van zijn regering nog eenmaal op te geven, met korte woorden van zijn dood te spreken en op de geschriften te wijzen, die de gebeurtenissen van zijn tijd uitvoeriger mededeelden. (Vergelijk 1 Koningen .2: 1-11).

23. Alzo, door alle vorsten en oversten van Israël thans als koning erkend, zat van deze dag af, Salomo op de troon van de Heere, op de koninklijke stoel, die de Heere hem boven al zijn broeders had geschonken (Hoofdstuk 28: 5), als koning in de plaats van zijn vader David, en hij was, zoals de geschiedenis later uitvoeriger zal berichten, voorspoedig bij het werk van de tempelbouw, dat hem was opgedragen; en gans Israël hoorde naar hem, was hem gehoorzaam, zodat hij zijn regering in vrede beginnen kon.

24. En al de vorsten en helden, waarvan in Hoofdstuk 28: 1 gesproken is, ja, ook al de zonen van de koning David, Adonia en zijn herhaalde poging tot troonsbeklimming (1 Koningen .2: 12 vv.) hier niet te gedenken gaven de hand 1), dat zij onder de koning Salomo zijn zouden, onderwierpen zich aan zijn regering.

1) Gaven de hand is een Hebreeuwse uitdrukking voor: met ede zich onderwerpen. Of hiermee zijdelings gewezen wordt op de opstand van Adonia is twijfelachtig. In de hand zit de macht, de hand is teken van macht. Welnu, de hand geven, of zoals er eigenlijk staat: de hand geven onder de koning Salomo wil zeggen: van hun macht afstand doen ten behoeve van de koning, zich aan hem onderwerpen, beloven hem onderdanig te zijn.

25. En de Heere maakte Salomo in de loop van de tijd groot ten hoogste voor de ogen van gans Israël; en Hij gaf aan hem een koninklijke majesteit, die aan geen koning van Israël vóór hem geweest is (2 Kronieken 1: 12).

26. Zo heeft dan, om na deze blik op de tijd van Salomo's regering weer terug te komen op zijn vader, met wiens regering wij in dit Boek voornamelijk hebben te doen gehad David, de zoon van Isaï, geregeerd over gans Israël.

27. De dagen nu, die hij geregeerd heeft over Israël, zijn veertig jaar, van 1055-1015 vóór Christus geb.; te Hebron regeerde hij zeven, nauwkeuriger 7 ½ jaren, en te Jeruzalem regeerde hij drie en dertig, nauwkeuriger 32 ½ jaren.

28. En hij stierf, 1015 vóór Christus in goede ouderdom, 70 jaar oud, zat van dagen, rijkdom en eer, het leven zat, en in plaats van de aardse rijkdom en de aardse eer verlangend uitziende naar de goederen van de andere wereld (1Ki 1: 1); en zijn zoon Salomo regeerde toen David gestorven en in zijn graf op de berg Zion begraven was (1Ki 2: 10), in zijn plaats.

29. De geschiedenissen nu van de koning David, de eerste en de laatste, zowel die, die in zijn vroegere als die, die in zijn latere tijd zijn voorgevallen, zie, die zijn geschreven in de geschiedenissen van Samuel, de ziener, en in de geschiedenissen van de profeet Nathan, en in de geschiedenissen van Gad, de ziener 1).

1) Als bronnen, waaruit de Schrijver van de boeken der Kronieken geput heeft, noemt hij vooreerst een met verschillende namen, (a) Boek der koningen van Juda en Israël 2 Kronieken 25: 26; 28: 26) (b) boek der koningen van Israël en Juda 2 Kronieken 27: 7; 35: 27; 36: 8 27.7 35.27) © Geschiedenissen van de Koningen van Israël 2 Kronieken 33: 18 (d) boek der koningen van Israël 2 Kronieken 20: 34 (e) Historie van het boek der Koningen 2 Kronieken 24: 27) aangeduid, groter geschiedboek, dat zonder twijfel in de grond datgene bevat, wat de in de boeken der Koningen aangehaalde Kronieken van de koningen van Juda en de Kronieken van de koningen van Israël (1Ki 14: 19) bevat hebben, maar het is een werk waarin de geschiedenissen van de beide rijken tot een geheel verarbeid worden, terwijl die Kronieken beide rijken afzonderlijk behandelden. Voorts worden enige profetische afzonderlijke geschriften opgenoemd: a) de op deze plaats voorkomende geschiedenissen van Samuel, de ziener, geschiedenissen van de profeet Nathan, en geschiedenissen van Gad, de ziener; b) de woorden van de profeet Nathan, de profetie van Ahia, de Siloniet, en de gezichten van Jeddi, de ziener, aangaande Jerobeam, de zoon van Nebat. 2 Kronieken 9: 29 ; c) de woorden van Semaja, de profeet en Iddo, de ziener; 2 Kronieken 12: 15 ; d) de geschiedenissen van Jehu, de zoon van Hanani, die men hem optekenen deed in het boek der koningen van Israël 2 Kronieken 20: 34 ; e) een geschrift van de profeet Jesaja, de zoon van Amos; 2 Kronieken 26: 22 ; f) het gezicht van de profeet Jesaja, de zoon van Amos, in het boek der koningen van Juda en van Israël 2 Kronieken 32: 32 ; g) de woorden van de ziener (zeker juister van Hosaï); 2 Kronieken 33: 19 Van deze 7 afzonderlijke geschriften zijn de onder a en b aangeduide niet de Boeken van Samuel en die van de Koningen, zoals wij ze thans bezitten, maar schriften, of verzamelingen van profetische uitspraken van de genoemde mannen met vele ingevoegde historische berichten, die in het grotere geschiedboek waren opgenomen maar ook de Schrijver van de Kronieken nog onmiddellijk ten dienste stonden. Eveneens is het met de overige afzonderlijke geschriften, die bijzondere vermelding bevestigt, wat wij in 1 Koningen .14: 19 opmerkten, dat de daar genoemde Kronieken niet enkel samengesteld waren uit de

openbare Rijksjaarboeken en andere geschiedkundige geschriften van de tijdgenoten, maar tevens uit de aanwezige profetische geschriften en voorspellingen..

30. Met al zijn koninkrijk en zijn macht, en de tijden of lotgevallen, zijn zij daar beschreven, die over hem verlopen zijn, en over Israël, het land van zijn koninkrijk, en over al de koninkrijken van de landen 1) die rondom Israël liggen en met hem in aanraking komen, zoals Edom, Moab en Syrië.

1) De koninkrijken van de landen zijn, de koninkrijken van de Filistijnen, van Edom, Moab en Ammon. Met deze landen kwam David in aanraking en hij heeft ze overwonnen. Al wat we nodig hebben te weten, omtrent deze oorlogen is ons overgeleverd, opdat wij het juist zouden verstaan, hoe David te allen tijde door God is bekwaam gemaakt, om zijn strijd te strijden, maar ook, hoe het daardoor duidelijk werd, dat niet Saul, maar pas David ook in deze de man naar Gods hart was, om een waarlijk theocratisch koning voor het volk van de Verbonden en van de Beloften te zijn.

In David heeft de Kerk het beeld van de gelovige in alle omstandigheden van het leven, zoals hij door de Genade wordt overheerst en zoals hij de hand van de Genade loslaat. Sterk in zijn God, zwak in zichzelf, een voorloper van de Grote Heiden-Apostel, die getuigen kon en moest: Als ik zwak ben, dan ben ik machtig.

INHOUD VAN HET EERSTE BOEK DER KRONIEKEN

I. Genealogische Overzichten vanaf de dagen van de schepping, en van de stammen van Israël.

1) 1 Kronieken 1: 1-27 Geslachtsregister van Adam tot Abraham.

2) 1 Kronieken 1: 28-54 De kinderen van Abraham, en die van Izaak, wat de nakomelingen van Ezau betreft.

3) 1 Kronieken 2: 1-17 Geslachtsregister van Juda tot op David.

4) 1 Kronieken 2: 18-24 Het geslacht van Kaleb.

5) 1 Kronieken 2: 25-41 Het geslacht van Jerahmeël.

6) 1 Kronieken 2: 42-55 Andere nakomelingen van Kaleb.

7) 1 Kronieken 3 De zonen en nakomelingen van David.

8) 1 Kronieken 4: 1-23 Genealogische opgave van nakomelingen van Juda.

9) 1 Kronieken 4: 24-43 Geslachten van de stam Simeon en hun woonplaatsen.

10) 1 Kronieken 5 Geslachtslijst van de Over-Jordaanse stammen.

11) 1 Kronieken 6 Geslachten van Levi met vermelding van hun steden.

12) 1 Kronieken 7 Geslachtslijsten van de stammen Issaschar, Benjamin, Nafthali, Half-Manasse, Efraïm en Aser.

13) 1 Kronieken 8: 1-28 Geslachtslijst van Benjamin.

14) 1 Kronieken 8: 29-40 Bijzondere geslachtslijst van het huis van Saul.

15) 1 Kronieken 9: 1-34 Opsomming van vroegere bewoners van Jeruzalem.

16) 1 Kronieken 9: 35-44 Vermelding van het geslacht van Saul.

II. Regering van koning David, en in bezitneming van de troon door Salomo.

1) 1 Kronieken 10 David koning, door ondergang van het huis van Saul.

2) 1 Kronieken 11: 1-9 David, tot koning gezalfd over geheel Israël, verovert de burg van de Jebusieten.

3) 1 Kronieken 11: 10-47 David’s helden vermeld.

4) 1 Kronieken 12: 1-22 Vermelding van David’s helden aleer hij koning werd.

5) 1 Kronieken 12: 23-40 Optelling van de strijdbare mannen, die tot David, bij zijn inhuldiging als koning, kwamen.

6) 1 Kronieken 13 De opvoering van de Ark naar Jeruzalem afgebroken.

7) 1 Kronieken 14: 1-7 David’s zonen te Jeruzalem.

8) 1 Kronieken 14: 8-17 David’s beide overwinningen op de Filistijnen.

9) 1 Kronieken 15-16: 3 De feestelijke opvoering van de Ark tot stand gebracht.

10) 1 Kronieken 16: 4-36 David’s feestlied bij gelegenheid van de feestelijke opvoering van de Ark.

11) 1 Kronieken 16: 37-43 De inrichting van de dienst bij de Ark.

12) 1 Kronieken 17: 1-15 David’s tempelbouw uitgesteld.

13) 1 Kronieken 17: 16-27 David’s dankgebed.

14) 1 Kronieken 18 David’s oorlogen en overwinningen.

15) 1 Kronieken 19 en 20 David’s overwinning op de Syriërs.

16) 1 Kronieken 21 De volkstelling. De straf van God en David’s berouw.

17) 1 Kronieken 22 David’s voorbereidingen voor Salomo’s tempelbouw.

18) 1 Kronieken 23-26 en ordening van de Levieten, volgens hun afdelingen en hun diensten.

19) 1 Kronieken 27 Indeling van het leger en vermelding van de Rijksambtenaren.

20) 1 Kronieken 28 David’s rijksdag te Jeruzalem.

21) 1 Kronieken 29: 1-22 Voortzetting van die Rijksdag. Verordening omtrent de Tempelbouw, en David’s gebed.

22) 1 Kronieken 29: 23-30 David’s dood en Salomo’s opvolging op de troon van Israël.

HET TWEEDE BOEK DER KRONIEKEN

Het Tweede boek der Kronieken bevat de verdere regering van de koning Salomo, de afval van de tien stammen, en de geschiedenis van het Rijk van Juda tot op de Babylonische ballingschap, waaraan nog is toegevoegd, het Besluit van Cyrus, de koning van Perzië.

Het laat zich als het eerste Boek verdelen in slechts twee delen.

Het Eerste deel (Hoofdstuk 1-9) deelt ons mee, de zegen van Salomo's regering voor zijn volk.

Het Tweede deel (Hoofdstuk .10-36) vermeldt de regering van Salomo's opvolgers over het Rijk van de Twee stammen tot en met de Babylonische ballingschap.

Ook in dit tweede Boek komt het zo helder uit, dat de Schrijver, door de Heilige Geest bezield, de geschiedenis van land en volk, zijn tijdgenoten niet alleen, maar al de eeuwen, tot waarschuwing en vermaning, maar ook tot besturing en vertroosting voorhoudt.

Israël kan en moet het zien, dat, zal het voor een tweede Ballingschap behoed blijven, het de God van de vaderen alleen als zijn God heeft te erkennen. Alleen in de zuivere en oprechte dienst van God, de Heere, in het waarnemen van Zijn inzettingen en ordinantiën ligt voor Israël de waarborg van als volk op eigen erve te zullen blijven bestaan.

Bovendien, opdat Israël, door de herinnering aan wat God gedaan heeft en doet, zou worden voorbereid voor de komst van de Messias.

HOOFDSTUK 1

SALOMO'S WIJSHEID EN RIJKDOM

I. Vs. 1-13. In korte trekken wordt ons uit de geschiedenis van Salomo's regering in de eerste plaats mededeling gedaan van het grote offer, dat hij, door de vertegenwoordigers van zijn volk omgeven, aanstonds, in de eerste tijd van zijn heerschappij, te Gibeon bracht. Bij deze gelegenheid openbaarde de Heere zich aan hem 's nachts in de droom en verhoorde niet alleen zijn bede om wijsheid en kennis, maar zei hem nog meer toe dan hij gebeden had, namelijk ook rijkdom en goederen en eer in overvloedige mate. Omdat wij hier slechts met een kort en zakelijk bericht te doen hebben, is de onderhandeling van God met Salomo op een vrije wijze en in korte woorden door de Schrijver van ons Boek teruggegeven, maar daarentegen zet hij uitvoerig, overeenkomstig het plan van zijn werk, de betekenis uiteen, welke de offerplaats te Gibeon uit een godsdienstig oogpunt had. (Vergelijk 1 Koningen .3: 1-15).

1. En Salomo, de zoon van David, werd, nadat hij in het jaar 1015 vóór Christus op de troon was gekomen, versterkt in zijn koninkrijk, door handhaving van strenge gerechtigheid jegens zijn en zijn vaders tegenstanders (1 Koningen .2: 12-46); want de Heere, zijn God, die hem reeds vroeg tot Zijn lieveling verkoren (2 Samuel .12: 25), maar die ook hij van kindsbeen af gezocht en erkend had (1 Koningen .3: 3), was met hem, en maakte hem, in de loop van de tijd, ten hoogste groot, zowel bij zijn onderdanen als bij de omliggende volkeren (1 Kronieken 29: 25).

2. En Salomo sprak, toen zijn vader gestorven was en hij de aanvang van zijn regering met een groot algemeen offerfeest wilde vieren, tot het ganse Israël 1), de voornaamste vertegenwoordigers van de Israëlitische gemeente, tot de oversten van de duizenden en van de honderden (1 Kronieken 12: 1 28: 1), en tot de rechters en ambtlieden (1 Kronieken 26: 29), en tot alle vorsten in gans Israël (1 Kronieken 27: 16 vv.), de hoofden van de vaderen, van de vaderlijke huizen.

1) Gans Israël wordt nader bepaald door de oversten van de duizenden, enz.

3. En zij gingen heen, Salomo en de ganse gemeente, door middel van deze hun vertegenwoordigers met hem, naar de hoogte, die te Gibeon, in de stam Benjamin (Jud 19: 13) was; want daar was, sedert de tijd van koning Saul (1 Samuel 22: 19), de tent van de samenkomst van God, die Mozes, de knecht van de Heere, in de woestijn gemaakt had.

4. (Maar de arke van God, die sedert Eli's tijd zich niet meer in de tabernakel bevond (1 Samuel 7: 1), had David van Kirjath-Jearim opgebracht, ter plaatse, die David voor haar bereid had; want hij had voor haar een tent te Jeruzalem gespannen, naast zijn paleis (1 Kronieken 13: 1 vv. 15: 1-16: 1 vv.))

5. Ook was het koperen altaar, dat Bezaleël, de zoon van Uri, de zoon van Hur, gemaakt had (Exod.31: 1 vv.; 38: 1),aldaar, niet te Jeruzalem maar te Gibeon (vs.3) voor de tabernakel van

de Heere (1Ch 16: 42): Salomo nu en de gemeente bezochten het, om de Heere op dit altaar offers te brengen, terwijl David's offerplaats in de laatste jaren van zijn regering de dorsvloer van Arauna, de Jebusiet was, (1 Kronieken 21: 26 vv.).

6. En Salomo, met de vertegenwoordigers van de gemeente te Gibeon aangekomen (vs. 3), offerde daar, bracht door middel van de priesters offers, voor het aangezicht van de Heere, op het koperen altaar, dat aan de tent van de samenkomst was 1); en hij offerde daarop duizend brandoffers; en liet zeker bij deze gelegenheid de door hem vervaardigde 72ste Psalm door de Levitische tempelzangers uitvoeren (1Ki 4: 32).

1) Tot tweemalen toe wordt hier gewezen op het koperen altaar, eerst in vs. 5 en nu ook hier. Eerst dat het was te Gibeon, en hier, dat Salomo op dit altaar de offeranden bracht ter heiliging van zijn regering.

Ongetwijfeld heeft de Schrijver de aandacht er op willen vestigen, dat dit offer van Salomo even wettig was en de Heere aangenaam, als dat op de dorsvloer van Arauna van David.

De Schrijver wijst hier zijn lezers er op, hoe Salomo toen geheel in de weg van de Heere was, al was de Ark er niet, ja, dat de Heere hem verscheen, nadat hij zijn offerande op dat altaar had gebracht.

Dit was ongetwijfeld, om zijn tijdgenoten te troosten met het verlies van de Ark, die niet in de tweede tempel aanwezig was.

Toch zou God horen, ook al miste de Ark er.

Waarom Salomo naar Gibeon ging, ja ook, omdat daar nog het nationale heiligdom was, maar evenzeer, omdat Zadok daar Hogepriester was, de Priester, die Salomo getrouw was gebleven, toen Abjathar gemene zaak met Adonia had gemaakt.

7. In diezelfde nacht, die op de offerdag volgde, verscheen God 1) aan Salomo in een droomgezicht; en Hij zei tot hem, terwijl Hij hem opriep, met betrekking tot zijn gebed om een gelukkig en gezegend bestuur zich nader te verklaren, wat hij daaronder wel verstond, en welke gave hij daartoe in het bijzonder voelde nodig te hebben: Begeer wat Ik u geven zal.

1) In 1 Koningen .3 wordt uitvoeriger gewezen op de verschijning van God aan Salomo, hier meer op de godsdienstige zijde van het offer.

De verschijning van God aan Salomo had plaats in een droomgezicht, zie 1 Koningen .3: 5,15.

8. En Salomo zei tot God: Gij hebt aan mijn vader David, de ganse tijd van zijn leven, grote weldadigheid gedaan; en Gij hebt, om de in het bijzonder ook zo genadig hem geschonken belofte (1 Kronieken 17: 11 vv.) aan hem te vervullen, mij koning gemaakt in zijn plaats.

9. Nu, Heere God! laat Uw woord 1) de belofte nog verder waar worden, gedaan aan mijn vader David (1 Koningen .17: 23. 2 Kronieken 6: 17); en bewaar mij in Uw genade daarvoor, dat ik de verdere vervulling ervan door een verkeerd en U ongevallig bestuur zou verhinderen; want Gij hebt mij koning gemaakt over een volk, menigvuldig als het stof van de aarde; er hangt dus zo buitengewoon veel van af, dat ik op de juiste wijze regeer, en vanwege mijn jeugd ben ik van mijzelf des te minder daartoe geschikt, hoe verhevener de koninklijke troon is, die ik bezet, en hoe moeilijker de roeping is, die ik moet vervullen.

1) Men merke hierbij aan: 1e. Dat Gods beloften, de beste drangredenen zijn, om de verhoring van onze gebeden te verlangen. 2e. dat de kinderen van de gelovigen zich dus troosten en opbeuren kunnen met de beloften van het Verbond van de genade, omdat hun ouders hen door de Doop gelegenheid en verplichting gegeven hebben, om het recht op dat Verbond in Christus' naam bij God te zoeken. 3e. dat de beste wijze, om de weldaden van de beloften en voorrechten van Gods Verbond te verkrijgen, bestaat in een gedurig, ernstig en ijverig bidden tot God, om de wijsheid en genade, die ons in staat moet stellen, om de voorwaarden en verplichtingen van dat Verbond, ten onzen aanzien voor God waardig te maken..

10. Geef mij nu wijsheid en wetenschap, dat ik voor het aangezicht van dit Uw volk als een herder (2 Kronieken 11: 2),uitga en inga 1), een hen op goede en niet op valse wegen te leiden; want wie zou, tenzij hij met de nodige gaven daartoe door U werd toegerust, dit Uw groot volk, overeenkomstig Uw geboden kunnen richten en regeren?

1) Uitgaan en ingaan is een uitdrukking, om aan te duiden, het bestuur over het land, zowel naar binnen als naar buiten, in oorlogstijd en in dagen van vrede.

11. Toen zei God tot Salomo: Daarom dat dit in uw hart geweest is, en gij niet begeerd hebt rijkdom, goederen, noch eer, noch de ziel van uw haters, dat Ik hun leven in uw hand zou geven, noch ook vele dingen begeerd hebt, zoals ontelbaar veel anderen in uw plaats zouden gedaan hebben; maar wijsheid en wetenschap voor u begeerd hebt; opdat u Mijn volk juist mocht richten, waarover Ik u koning gemaakt heb:

12. Wat u gebeden hebt, de wijsheid en de wetenschap, is u ook gegeven; daartoe zal Ik u, wat u niet gebeden hebt, namelijk rijkdom, en goederen en eer insgelijks geven, dergelijke andere koningen, die vóór u geweest zijn, gehad hebben, en na u zal dergelijke niet zijn 1).

1) Uit vergelijking met 1 Koningen .3: 11-14 blijkt, dat de conditionele belofte van een lang leven, hier niet vermeld wordt. De reden, waarom niet, is duidelijk omdat Salomo aan de conditie niet heeft voldaan en de belofte derhalve niet is vervuld. Salomo stierf op 60-jarige leeftijd.

13. Alzo kwam Salomo, gesterkt door de Goddelijke belofte en de vervulling daarvan aan zijn hart bereids gewaar wordend, te Jeruzalem, van de hoogte, die te Gibeon 1) is, van voor de tent van de samenkomstweer met degenen, die hem daarheen hadden begeleid (vs. 2 vv.), en richtte ook te Jeruzalem een offerfeest aan; en hij regeerde voortaan over Israël, met

onvergelijkelijke wijsheid en grondige wetenschap, zoals daarvan 1 Koningen .3: 16 vv. een voorbeeld verhaald wordt.

1) Waarom Salomo niet op het altaar bij de tent op Zion, noch op dat in de dorsvloer van Arauna, maar te Gibeon het offer bracht, is o.i. niet twijfelachtig. Niet omdat hij de tent op Zion, of het altaar op Moria niet voor wettig hield, God zelf toch had het altaar op Moria ingewijd en geheiligd door vuur uit de hemel, maar, zoals wij reeds bij vs. 6 aantekenden, omdat Zadok, de hogepriester, de trouwe volgeling en vriend van Salomo, daar priester was en feitelijk, door de afzetting van Abjathar, de dienst bij de tent op Zion vacant was. Eerst dus te Gibeon, waar de eigenlijke standplaats van Zadok was, word het offer gebracht, en later nog eens bij de tent op Zion, ook door tussenkomst van Zadok en zijn medepriesters.

2) Dit en hij regeerde over Israël dient, om het volgende in te leiden.

15. En de koning maakte, door de buitengewone rijkdommen, die hij door handel, scheepvaart enz. zijn land aanbracht, het zilver en het goud in Jeruzalem zo veel te zijn, als stenen op het veld, en de cederen maakte hij te zijn, als wilde vijgenbomen (1Ch 27: 28) die in de laagten zijn, in menigte, zodat men het eerste niet voor metaal van waarde, en deze niet voor kostbaar bouwhout schatte.

17. En zij brachten de koopwaren voor vast staande prijzen op, en voerden een wagen met de daartoe behorende 3 paarden uit van Egypte voor zeshonderd sikkels zilver (945 gld.), en een paardalleen om te rijden voor één honderd en vijftig sikkels (236 1/4 gld.); en zo voerden zij die paarden, wagens, en andere koopwaren, door hun hand uit, voor alle van Salomo afhankelijke koningen van de Hethieten, en voor de hem insgelijks onderworpen koningen van Syrië.

Het is minder Salomo, de onvergelijkelijk wijze, als veelmeer Salomo de onvergelijkelijk heerlijke, theocratische heerser, wiens beeld de gewijde Schrijver van deze Boeken wil tekenen. Laatste eigenschap doet de Heere in MATTHEUS.6: 29, de eerste daarentegen in MATTHEUS.12: 42 op de voorgrond treden..

HOOFDSTUK 2

NOODZAKELIJKE VOORBEREIDSELS VOOR DE BOUW VAN DE TEMPEL

III. Vs. 1-8. Terwijl het bericht thans overgaat tot Salomo's tempelbouw, worden in de eerste plaats de voorbereidselen met betrekking tot de arbeiders en daarna de onderhandelingen met koning Hiram van Tyrus meegedeeld; daarbij wordt ook gesproken van de ontworpen bouw van een paleis; maar in de volgende Hoofdstukken gedenkt de Kroniekschrijver aan deze laatste bouw niet verder, maar houdt alleen die van de tempel in het oog (vgl. 1 Koningen .5: 1-18).

1. Salomo nu dacht, besloot bij zichzelf, allereerst voor de naam van de Heere een huis te bouwen op de berg Moria (Hoofdstuk 3: 1), en daarna ook een huis voor zijn koninkrijk, een koninklijk slot op de berg Zion (1 Koningen .7: 1 vv.).

2. En Salomo telde, zoals wij vs. 17,18 nog uitvoeriger berichten zullen, uit de vreemdelingen, die in het land Israël waren, en die reeds zijn vader David tot arbeiders voor de bouw van de tempel bestemd had (1 Kronieken 22: 2) zeventigduizend lastdragende mannen, en tachtig duizend mannen, die houwen zouden in het gebergte, die het hout vellen; en de stenen breken zouden, mitsgaders drie duizend en zes honderd opzieners over hen, in het geheel dus 153.000 man (vs. 17).

3. En Salomo zond boden tot Huram, de koning van Tyrus, die hem bij zijn komst aan de regering had laten gelukwensen, en van wiens bewijs van vriendschap hij nu voor zijn plannen een nuttig gebruik wilde maken,zeggende 1): Zoals u met mijn vader David gedaan hebt, en hebt hem cederen van de Libanon gezonden, om voor hem een huis te bouwen, om daarin te wonen (1 Kronieken 14: 1), zo doe ook met mij, verleen ook mij dezelfde ondersteuning bij de bouw, die ik mij voorgenomen heb.

1) Wij hebben dus hier de inhoud van hetgeen Salomo mondeling aan Huram (2 Samuel 5: 11) liet zeggen, terwijl ons in 1 Koningen .5: 3 vv. de inhoud van zijn brief wordt meegedeeld; of omgekeerd, in 1 Koningen .5: 3 vv. vernemen wij het mondeling verzoek van de gezanten, maar hier de woordelijke inhoud van de brief. Op deze wijze wordt ons het verschil duidelijk van de mededeling op beide plaatsen..

Beide berichten vullen in elk geval elkaar aan.

4. Zie, ik zal een huis voor de naam van de Heere, mijn God, bouwen, om Hem te heiligen, om daarin reukwerk van de welriekende specerijen voor Zijn aangezicht aan te steken, en voor de toerichting van het gedurige brood, de twaalf toonbroden en voor de brandoffers 's morgens en 's avonds, en verder op de sabbatten en op de nieuwe maanden, en op de gezette hoogtijden van de Heere, onze God, dat voor eeuwig is, gedurende de tijd van de wet, in Israël (Exod.30: 7 vv.; 25: 30 Num.28 en 29).

5. En het huis, dat ik zal bouwen, zal groot, zeer aanzienlijk en heerlijk zijn (1Ki 6: 2); want onze God is groter dan alle goden (Exod.15: 11; 18: 11. 2 Samuel .7: 22

6. Maar het is niet mijn bedoeling om Hem een huis te bouwen, welks ruimte Zijn tegenwoordigheid zou omsluiten en op één punt beperken; want wie zou de kracht hebben om voor Hem in deze zin een huis te bouwen, omdat de hemelen, ja de hemel der hemelen, de hemelen in hun wijdste omvang (De 10: 14), Hem niet in zich begrijpen zouden 1) in Zijn oneindig en boven al het geschapene verheven Wezen (1 Koningen .8: 27)? En wie ben ik dan,dat ik voor Hem een huis zou bouwen ter woning op de wijze, waarop een mens in zijn huis woont, ten ware dan tot een plaats van de aanbidding, om reukwerk voor Zijn aangezicht aan te steken 2), om er naar Zijn geopenbaarde wil te worden gediend? Zo'n huis wens ik te bouwen voor de Heere, onze God.

1) Deze woorden zijn een nadrukkelijke belijdenis van de ware en levende God, die juist tegenover een heiden bij gelegenheid van de bouw van een tempel, die Israël met andere volken schijnbaar gelijkstelde, van groot gewicht waren..

Terwijl Salomo aan Hiram deze waarheid op vriendschappelijke en zedige wijze uit de schat van zijn ware kennis van God meedeelt, zaait hij voor hem het geestelijke en verwerft hij zich zo het recht om het lichamelijke te maaien (1 Koningen .9: 11)..

2) Met deze enkele woorden drukt Salomo de gansen eredienst uit, en in zijn gehele redenering straalt zijn diepe wijsheid door. Hiermee wil hij Huram doen voelen, dat de God van Israël niet, zoals de afgoden van de heidenen, binnen de ruimte van de tempelgebouwen is besloten, maar dat het tempelgebouw dient, om daarin ter ere van die God, die de hemel van de hemelen niet kan omvatten, de dienst te verrichten.

Salomo spreekt het hier tevens uit, dat hij, de machtige koning van Israël, die de scepter zwaait over alle volken in de omtrek en van wiens wijsheid een bijzonder gerucht uitgaat, zich bij zijn God voelt als een druppel aan de emmer en als een stofje in de weegschaal.

Hij voelt zich als niets tegenover de hoge God.

7. Zo zend mij nu, opdat ik mijn plan ook kan uitvoeren, een wijze man, een kundig werkmeester, om te werken in goud, en in zilver, en in koper, en in ijzer, en in purper en karmozijn het scharlaken rode purper, en hemelsblauw, het hemelsblauw purper, en die weet graveerselen te graveren, snijwerk in hout te vervaardigen tot versiering (1 Koningen .6: 18,23,29) met de wijzen, de in deze kunsten ervaren mannen, die bij mij zijn in Juda en in Jeruzalem, die mijn vader David reeds tot de arbeid beschikt heeft (1 Kronieken 22: 15 vv.), maar nog een overste werkmeester tot hun leiding nodig hebben (Exod.31: 1 vv.).

8. Zend mij ook de bouwstof, cederen, dennen (cypressen "1Ki 5: 8), en algummimhout (sandelhout "1Ki 10: 11) uit Libanon, want ik weet, dat uw knechten het hout van Libanon weten te houwen; en zie, mijn knechten zullen met uw knechten zijn, om zich door hen te laten onderrichten bij de arbeid van het bomen omhakken.

De heilige Schrijver heeft hier in eens al de drie kostbare houtsoorten samen genoemd, die bij de tempelbouw werden gebruikt, (1 Koningen .10: 12), zonder er opzettelijk bij te vermelden, dat het sandelhout niet van de Libanon kwam..

9. En dat om mij hout in menigte te bereiden; want het huis, dat ik zal bouwen, zal, zoals boven (vs. 5) reeds gezegd is, groot en wonderlijk zijn.

10. En zie, ik zal uw knechten, de houwers, die het hout houwen, die bij het vellen en het bewerken van het hout van mijn knechten behulpzaam zijn (vs. 8) twintig duizend Kor (Ex 16: 36) uitgeslagen 1), misschien zoveel als gemalen tarwe, en twintig duizend kor, dus even zo veel gerst geven, daartoe twintig duizend bath, vaten (Ex 29: 40) wijn, en twintig duizend bath, dus even zo veel olie 2).

1) Anderen, zoals Keil, lezen in plaats van Makkoth, slagen, Makkaleth, tot voedsel. In 1 Koningen .5: 11 wordt ook van tarwe tot voedsel gesproken.

2) Hier is opgenoemd wat Salomo aan de Tyrische arbeiders wilde geven; in 1 Koningen .5: 11 5.11 daarentegen is vermeld wat hij aan de koning geven moest ten behoeve van zijn eigen hofhouding, en tot koopprijs voor de van hem gekregen bouwstoffen aan hout en stenen. Beide plaatsen mogen dus niet met elkaar verwisseld en van wederzijdse tegenspraak beschuldigd worden..

Zij, die werklieden in hun dienst hebben, moeten hieruit leren zorg te dragen, niet slechts, dat zij wèl op hun tijd betaald worden, maar tevens, dat ze genoeg krijgen, om voor zich en de hunnen niet alleen het nodige onderhoud, maar ook soms de verkwikking van het leven te mogen genieten..

11. Huram nu, de koning van Tyrus, antwoordde door schrift schriftelijk aan Salomo zijn antwoord mee, zoals deze ook, buiten de mondelinge boodschap door zijn gezanten, zich schriftelijk tot hem gewend had, en zond insgelijks boden tot Salomo met de last: Daarom dat de Heere, de God van Israël Zijn volk liefheeft, heeft Hij u over hen tot koning gesteld.

Als God het heil van een volk wil, geeft Hij het vrome Overheden, wil hij het echter straffen, dan neemt hij deze weg (Jes.3: 12)..

12. Verder zei Huram: Geloofd zij de Heere, de God van Israël, die de hemel en de aarde gemaakt heeft (1Ki 5: 7),dat Hij de koning David een wijze zoon, kloek in voorzichtigheid en verstand, gegeven heeft, die een huis voor de Heere en zich zelf een huis voor zijn koninkrijk, een aan zijn hoge waardigheid als koning beantwoordend paleis bouwt (vs. 1)!

13. Zo zend ik nu, ter vervulling van het aan mij gedane verzoek (vs. 7), een wijze man, kloek van verstand, namelijk Huram Abi 1), d.i. mijn vader of raadgever,

1) "1Ki 7: 14"

14. De zoon van een vrouw, die weduwe was (1 Koningen .7: 14), uit de dochters van Dan, een geboren Danitische, en wiens vader een man geweest is van Tyrus, die zij later gehuwd heeft, nadat zij haar eerste man uit de stam Nafthali door de dood verloren had; die is juist een kunstenaar, zoals u verlangt, want hij weet te werken in goud, en in zilver, in koper, in ijzer, in stenen, en in hout, in purper, in hemelsblauw, en in fijn linnen, en in karmozijn en om alle graveersel te graveren, en om te bedenken alle vernuftige vond, die hem voorgesteld zal worden, met uw wijzen, die u zelf u hebt uitgelezen, en de wijzen van mijn heer, uw vader David, die deze reeds vooruit voor u heeft aangesteld.

15. Zo zend nu mijn heer koning Salomo zijn knechten de tarwe en de gerst, de olie en de wijn, die hij gezegd heeft (vs. 10).

16. En wij zullen hout houwen uit de Libanon, naar al uw nooddruft, en zullen het tot u met vlotten, over de zee, tot naar Jafo (1Ki 5: 9) brengen; en u zult het van daar, over land laten ophalen naar Jeruzalem.

17. En Salomo telde al de vreemde mannen, die in het land van Israël van de Kanaänieten overgebleven waren (Hoofdstuk 9: 20 vv.), achtervolgens de telling, of, met de uitkomst van de telling, waarmee zijn vader David die geteld had (1 Kronieken 23: 2); en er werden gevonden honderd drieenvijftig duizend en zeshonderd (153.600) man.

18. En hij maakte uit hen zeventig duizend lastdragers, en tachtig duizend hout- en steenhouwers in het gebergte, mitsgaders drie duizend en zeshonderd opzieners, om het volk te doen arbeiden (vs. 2.)

Deze Kanaänitische, voor loon dienende, slaven zijn wèl te onderscheiden van de 1 Koningen .5: 13 vv. vermelde 30.000 Israëlitische, voor loon dienende, arbeiders (vgl. 1 Koningen .9: 20,21). Laatstgenoemden waren en bleven vrije Israëlieten, die slechts een tijdlang (4 maanden) in dienst van de koning arbeidden, en de overige tijd van het jaar hun eigen huiswerk deden. De Kanaänitische slaven daarentegen waren lijfeigenen op de wijze van de Heloten in Sparta. Over de gezamenlijke arbeiders voor de bouw had Salomo een groot aantal opzieners, die in verschillende klassen verdeeld werden. In de boeken der Koningen worden zij verdeeld in twee rangen: 1e hoofdopzieners, die 550 in getal waren (1 Koningen .9: 23) en 2e onderopzieners, ten getale van 3300 man (1 Koningen .5: 16). De boeken der Kronieken daarentegen scheiden deze 3850 hoofd- en onderopzieners naar hun afstamming in de beide klassen: Kanaänitische opzieners, waarvan er volgens ons vers 3600 waren (namelijk 3300 onderopzieners en 300 hoofdopzieners), en Israëlitische opzieners ten getale van 250, allen hoofdopzieners (Hoofdstuk 8: 10). Gaan wij van de boeken der Kronieken weer terug naar die van de Koningen en letten wij dan op de in 1 Koningen .9: 23 genoemde 550 hoofdopzieners, zo waren 300 van Kanaänitische en slechts 250 van Israëlitische afkomst; de in 1 Koningen .5: 16 vermelde 3300 onderopzieners daarentegen waren uitsluitend Kanaänieten. Hieruit verklaart zich vanzelf, waarom het gezamenlijk bedrag in beide Boeken (1 Koningen .9: 23 en 5: 16) 550 + 3300 = 3850; (2 Kronieken 2: 18 en 8: 10) 3600 + 250 = 3850) overeenstemt. Over de voor loon dienende arbeiders, die uit de kinderen van Israël waren gekozen, was, volgens 1 Koningen .5: 14 Adoniram hoofdopziener..

HOOFDSTUK 3

VAN DE BOUW VAN DE TEMPEL

IV. Vs. 1-Hoofdstuk 5- 1. Ook aangaande de tempelbouw is het bericht in ons Boek niet zo uitvoerig, als in de Boeken der Koningen, maar meer in hoofdzaak opgegeven; wanneer wij echter uit laatstgenoemde Boeken reeds een volledig beeld bij ons omdragen van de grootse bouw, die Salomo deed uitvoeren, levert het korte bericht op onze plaats geen moeilijkheden op, om het te verstaan. (Vergelijk 1 Koningen .6: 1-38; 7: 13-51).

1. En Salomo begon, na de genomen voorbereidselen, het huis van de Heere te bouwen te Jeruzalem, en wel op de oostelijk tegenover de berg Zion liggende (Jos 15: 63) berg Moria 1), die zijn vader David, door de verschijning van de Engel (1 Kronieken 22: 15 vv.), gewezen was, als de plaats, waar de tempel gebouwd moest worden; in de plaats, die David voor de toekomstige tempel toebereid had, door het altaar op te richten op de dorsvloer van Ornan 2), de Jebusiet.

1) Behalve in Genesis22: 2, waar de naam Moria gebruikt wordt van de bergachtige omgeving van Jeruzalem, komt deze naam nog slechts eenmaal in het Oude Testament, en wel meer bepaald van de zuidoostelijke onder de vier heuvels waarop Jeruzalem lag, op onze plaats voor, terwijl tevens door de vingerwijzing op de geschiedenis in 1 Kronieken 22: 15 vv. aangeduid wordt, hoe aldaar de betekenis van de naam (Aangewezene van de Heere) opnieuw bevestigd werd (die aan David gewezen was). In de tijd tot op David lag de berg nog buiten de stad, en was hij met zaadakkers bedekt; in het laatste tiental jaren van deze koning treedt "de dorsvloer van Arauna" op de berg als bijzonder gewichtig op de voorgrond, en toen later Salomo de tempel daar gebouwd en de heuvel met de Zion verbonden had, omvat de laatste naam tevens de tempelberg, zoals in het algemeen de gehele heilige stad. Maar terwijl door de Psalmisten en Profeten dikwijls de gehele heilige stad als woning voor de Heere, of althans de berg Zion, met uitsluiting van de heuvel Moria, onder de naam "Zion" werd verstaan (Psalm 2: 6; 9: 12; 14: 2 enz. Jes.8: 18; 24: 23 Jer.8: 19 enz.) gaf dit aanleiding, dat in de tijd van de Makkabeeën door "Zion" juist de Tempelberg aangeduid werd (1 Makk.4: 37,60; 5: 54; 7: 33; 10: 11)..

2) Salomo volgt dus nadrukkelijk het bevel van zijn vader op en wijkt ook niet af van de aanwijzing van de plaats. Die plaats is door de Heere zelf aangegeven. Vroeger was daar Izaak geofferd, al was ook een ram in zijn plaats genomen, en later had David in zijn eigen plaats en in die van het volk het offer daar gebracht en was dit door de Heere aangenomen. Daar zou dan ook verder de plaats zijn, waar bij de Heere God de verzoening van het volk zou worden gevonden.

HOOFDSTUK 4

VAN DE ZAKEN, DIE BIJ DE TEMPEL BEHOORDEN

1. Hij maakte ook een koperen altaar (1Ki 7: 23) van twintig ellen in zijn lengte, en twintig ellen in zijn breedte, aan zijn voet en tien ellen in zijn hoogte 1).

1) "1Ki 7: 23" en verder de aanmerkingen in dat Hoofdstuk, omtrent de heilige zaken in de tempel.

2. Daartoe maakte hij de gegoten zee, een groot waterbekken (1 Koningen .7: 23); van tien ellen was zij, van haar ene rand tot haar andere rand, rondom rond, van ronde vorm, en van vijf ellen in haar hoogte, en een meetsnoer van dertig ellen omving ze rondom, indien men haar omtrek had willen meten.

3. Hieronder, onder de bovenrand van de zee nu was de gelijkenis van runderen, juister: kolokwinten of naar anderer mening: bloemknoppen (1Ki 7: 24), rondom heen, die omsingelend, tien in één el, omringend de zee rondom; twee rijen van deze runderen, bloemknoppen of kolokwinten, waren in haar gieting gegoten, er dus niet later aangesoldeerd zoals de granaatappelen tegen de pilaren (Hoofdstuk .3: 16).

4. Zij, de gegoten zee, stond op twaalf runderen, die er onder aangebracht waren: drie van de 12 runderen ziende naar het noorden, en drie ziende naar het westen, en drie ziende naar het zuiden, en drie ziende naar het oosten; en de zee was hier boven op; en al hun, der ossen achterdelen waren inwaarts, gekeerd naar het middelpunt van de zee toe.

6. En hij maakte tien wasvaten, met even zo vele stellingen, waardoor zij gedragen werden (1 Koningen .7: 27 vv.) en stelde daarvan vijf ter rechterhand, op de zuidzijde in de voorhof van de priesters (1 Koningen .7: 39), en vijf ter linkerhand op de noordzijde, om daarin te wassen: wat ten brandoffer behoort, het vlees en vet van de offerdieren, staken zij, de priesters, daarin, in het water, dat in die ketels was, waarvan zij zo velen als zij nodig hadden aan de trede van het brandofferaltaar neerzetten, terwijl zij er het vlees en vet van de offerdieren instieten, om het van het bloed te reinigen, voordat het op het altaar verbrand werd; maar de zee (vs. 3 vv.)was bestemd, opdat de priester, vóórdat zij hun priesterlijke werkzaamheden aanvingen, zich daarin zouden wassen.

7. Hij maakte ook tien gouden kandelaren naar hun wijze 1), naar het voorbeeld van de éne Mozaïsche kandelaar (Exod.25: 31 vv.) bearbeid en hij stelde ze in de tempel, in de ruimte van het Heilige, vijf aan de rechterhand, op de zuidzijde, en vijf aan de linkerhand op de noordzijde (1 Koningen .7: 49).

1) Letterlijk staat er: naar hun recht, d.i. in overeenstemming met de wet van Mozes. Zij werden zó gemaakt, als waarop zij recht hadden (Exod.25: 31 vv.). Tien is hier ook weer getal van de volkomenheid.

8. Ook maakte hij tien tafelen, naar het voorbeeld van Mozes van de éne tafel van de toonbroden (Ex.25: 23 vv.),en hij zette ze in de tempel, vijf aan de rechterhand, en vijf aan de linkerhand (1Ki 7: 48); en hij maakte honderd gouden sprengbekkens, schalen om bij het opvangen en sprengen van het bloed van de offerdieren te gebruiken (1 Koningen .7: 50).

9. Verder maakte hij het voorhof van de priesters (1 Koningen .7: 36), en het grote voorhof of buitenvoorhof voor het volk (1Ki 6: 36), mitsgaders de deuren voor het voorhof, die tot dezen buitenvoorhof leidden, en overtoog hun deuren, de deurvleugels, met koper.

9. Verder maakte hij het voorhof van de priesters (1 Koningen .7: 36), en het grote voorhof of buitenvoorhof voor het volk (1Ki 6: 36), mitsgaders de deuren voor het voorhof, die tot dezen buitenvoorhof leidden, en overtoog hun deuren, de deurvleugels, met koper.

10. De zee nu, waarvan welke in vs. 2 vv. sprake was, zette hij in de voorhof van de priesters (vs. 9), aan de rechterzijde aan de zuidzijde van de tempel, naar het oosten naar de oostzijde van de tempel, tegenover het zuiden (1 Koningen .7: 39).

11. Daartoe maakte Huram, dien de koning van Tyrus hem als werkmeester gezonden had (Hoofdstuk 2: 13 vv.), nadat hij de grotere werken uit koper geëindigd had (1 Koningen .7: 15 vv.), ook de potten, en de schoffelen, en de sprengbekkens (1 Koningen .7: 40): alzo voleindde Huram het werk te maken, dat hij voor de koning Salomo aan het huis van God maakte.

12. Namelijk de twee pilaren, en de bollen, en de twee kapitelen op het hoofd van de pilaren; en de twee netten, om de twee bollen van de kapitelen te bedekken, die het hoofd van de pilaren waren;

13. En de vierhonderd granaatappelen tot de twee netten; twee rijen van granaatappelen tot elk net, om de twee bollen van de kapitelen te bedekken, die boven op de pilaren waren (Hoofdstuk 3: 15 vv.; 1 Koningen .7: 15 vv.).

14. Hij maakte ook de stellingen, en wasvaten maakte hij op de stellingen (vs. 6; 1 Koningen .7: 27 vv.).

15. Eén zee en de twaalf runderen daaronder (vs. 2 vv. 1 Koningen .7: 23 vv.).

16. Insgelijks de potten, en de schoffelen en de krauwelen, grote vorken, en al hun (dit woord past bezwaarlijk in de tekst, daarvoor is te lezen: alle andere) vaten (vs. 11; 1 Koningen .7: 40) maakte Huram Abiu, de werkmeester (1Ki 7: 14), voor de koning Salomo, voor het huis van de Heere, van gepolijst koper.

17. In de vlakte van de Jordaan, aan de westzijde van deze rivier, goot ze de koning, in dichte aarde, tussen Sukkoth, en tussen Zered tha (1Ki 7: 46).

18. En Salomo maakte al deze metalen en koperen vaten in grote menigte; want het gewicht van de daartoe gebruikte kopers werd niet onderzocht (1 Koningen .7: 47).

20. En de tien kandelaren met hun lampen van gesloten goud, om die naar de bepaalde wijze, voorgeschreven in Exod.27: 20 vv. Lev.24: 1 vv., aan te steken, voor de aanspraakplaats, in de ruimte vóór het Heilige der heiligen, d.i. in het Heilige;

1) Werd in 1 Koningen .7: 49 het getal en de plaats, die ze innamen, aangegeven, hier wordt het doel aangeduid, waartoe zij gebruikt moesten worden.

21. En de bloemen, en de lampen (of het bloesemwerk aan de lampen, Exod.25: 33) en de snuiters (Exod.25: 38), van goud; het was het volmaaktste, zuiverste goud1), dat daartoe gebruikt werd,

1) Hier wordt ook van de versieringen en van de benodigdheden bij de lampen gezegd, dat zij van het volmaaktste goud waren, om duidelijk te doen uitkomen, dat zij niet verguld waren.

22. Mitsgaders de gaffelen 1), en de sprengbekkens, of, offerkannen, en de rookschalen voor de wierook, en de wierookvaten 2), van gesloten goud; aangaande de ingang van het huis, zijn binnenste deuren, van het heilige der heiligen, en de deuren van, voor aan het huis van de tempel, die uit de voorhof in het heilige voerden, waren van goud, ten minste draaiden zij in gouden duimen (1 Koningen .6: 31,34), terwijl de deuren zelf uit olijfbomen- of cipressenhout gemaakt, en alleen met goud overtrokken waren (Hoofdstuk 3: 7).

1) In het Hebr. Hamzammeroth. Eigenlijk mesjes, gebruikt bij het schoonhouden van de lampen.

2) Beter: de dompers. De LXX vertaalt door: upoyemata. De Vulgata door: vasa, ubi quae emuncta sunt, exstinguantur.

HOOFDSTUK 5

INWIJDING VAN DE TEMPEL AANGEVANGEN

V. Vs. 1-Hoofdstuk 7: 11. Ter inwijding van de nieuw gebouwde tempel, verzamelt Salomo in het 24ste jaar van zijn regering de oudsten en de stamhoofden van zijn volk te Jeruzalem, laat de Bondskist uit de tijdelijke tent op Zion, naar haar plaats in het Heilige der heiligen overbrengen, maar de tot dusver te Gibeon gehouden tabernakel met zijn gereedschappen door de Levieten brengen in de opperzalen van het tempelgebouw. Een wolk waarin de Heerlijkheid van de Heere verschijnt, vervult het huis, als de priesters, na de ark opgericht te hebben, dit verlaten, en hierin vindt Salomo het uitgangspunt voor zijn rede, waarin hij de Heere lof zegt; waarna hij dan zijn hoogst verblijd en godvruchtig hart in een lang gebed uitstort. Nauwelijks heeft hij zijn gebed geëindigd, of er valt vuur van de hemel, dat het offer op het brandoffer-altaar verteert; daarmee is dit tot de rechtmatige offerplaats voor geheel Israël door de Heere gewijd, en nu begint een feest van de tempel-inwijding, dat zeven dagen duurt, en waaraan zich een zevendaags loofhuttenfeest met een achtste dag, als voorgeschreven slotfeest, aansluit. Nu pas wordt het volk door zijn koning weer huiswaarts gezonden (Vergelijk 1 Koningen .8: 1-66).

1. Alzo, gelijk in Hoofdstuk 3: 1-4: 22 verhaald is, werd al het werk volbracht, dat Salomo aan het huis van de Heere maakte. Daarna bracht Salomo de geheiligde dingen van zijn vader David in het nu gereed zijnde huis; en het zilver, en het goud, en al de vaten (1 Kronieken 18: 10 vv.) legde hij onder de schatten van het huis van God (1 Koningen .7: 51).

2. Toen, na 20 jaren, sedert het begin van het bouwen, de tempel geheel gereed was, d.i. in het jaar 991 vóór Christus, vergaderde Salomo de oudsten van Israël, en al de hoofden, de vorsten van de stammen, de oversten van de vaderen, van de vaderlijke huizen (Ex 6: 15), onder de kinderen van Israël, te Jeruzalem, om de ark des verbonds van de Heere op te brengen uit de stad van David, die is Zion, waar zij sedert David’s tijd zich bevond (1 Kronieken 15: 3 vv.), naar de nieuwgebouwde tempel op Moria.

3. En alle mannen van Israël, die tot de stam- en geslachtshoofden behoorden, voldeden aan deze oproeping, en verzamelden zich tot de koning op het feest, welks viering nabij was (Hoofdstuk 7: 8), hetwelk was in de zevende maand, de maand Ethanim of Tisri, overeenkomende met onze Oktober (Ex 12: 2).

4. En al de oudsten van Israël kwamen op de achtste dag van deze maand naar de stad van David, op de berg Zion, om tegenwoordig te zijn bij de overbrenging van de Ark naar het tempelgebouw (vs. 2); en de Levieten 1) namen de ark op.

1) Omdat in 1 Koningen .8: 6 staat, dat de Priesters de Ark droegen en in vs. 7 van dit Hoofdstuk dit evenzeer wordt gezegd, zo volgt hieruit, dat we hier onder Levieten hebben te verstaan, de Levitische priesters, dat wil zeggen zulke Levieten, die de Priesterlijke waardigheid bekleedden.

De Levieten, dit is de bedoeling, die Priesters waren, namen de Ark op en zij onder de Levieten, die geen priesters waren, droegen de tabernakel. In vs. 4 is de algemene benaming gebruikt. In vs. 7 wordt nader aangegeven, wie van de Levieten de Ark binnenbrachten.

5. En zij brachten de arke, en de van Gibeon gehaalde tent der samenkomst opwaarts naar de berg Moria, mitsgaders al de heilige vaten, die in de tent waren; deze brachten de priesters en Levieten opwaartsnaar de tempelberg, om ze als heilige overblijfselen te bewaren op de voor hen bepaalde plaats.

6. De koning Salomo nu, en de ganse vergadering van Israël, vertegenwoordigd door de stam- en geslachtshoofden, die bij hem vergaderd waren voor de ark, toen men deze uit de tijdelijke tent (1 Kronieken 16: 1) afhaalde, offerden bij hun aankomst in de voorhof van de priesters, op het aldaar opgerichte brandofferaltaar, schapen en runderen, die vanwege de menigte niet geteld noch gerekend konden worden; maar de tegenwoordige offers werden nu slechts gereed gemaakt, maar nog niet aangestoken (Hoofdstuk 7: 1).

De heilige Schrijver denkt hierbij tevens aan die offers, die later (Hoofdstuk 7: 4 vv.) dus in het algemeen bij de tempelinwijding werden gebracht..

7. Alzo, nadat dit geschied was, brachten de priesters de ark des verbonds van de Heere, door het voorhuis van de tempel, waarvoor zij die eerst hadden neergezet, en daarna door het Heilige heen tot haar plaats, tot de aanspraakplaats van het huis, het binnenste of achterste deel van de tempel, d.i. tot het heilige, tot onder de vleugelen van de twee cherubs, die Salomo daar had laten oprichten (Hoofdstuk 3: 10 vv.).

8. Want de cherubs spreidden 1) de beide vleugelen over de plaats van de ark; en de cherubs overdekten de in de richting van het noorden tot het zuiden staande ark en haar handbomen van boven.

1) Zeer wel, althans naar mijn oordeel, zegt men, dat de benaming van een schaduw een teken en aanduiding zij van de verborgene en onbegrijpelijk krachtdadige werking van de Heilige Geest, waardoor hij dat stuk van de vruchtbaarmaking zo bedektelijk verricht heeft, dat de wijze en manier daarvan zelfs niet aan de gelukzalige Maagd is bekend geweest; en daarenboven daarmee heeft willen vermanen, dat wij de wijze en manier daarvan niet nieuwsgierig moeten onderzoeken. Waarop schijnt te zien de overschaduwing van de wolk in de Tabernakel des Verbonds en dat de Cherubs de Ark overschaduwden..

9. Daarna schoven zij de handbomen verder uit, dat de hoofden, de uiteinden van de handbomen gezien werden uit de ark, in (1 Koningen .8: 8 staat: uit het heiligdom) vooraan de aanspraakplaats, als men onmiddellijk voor de open deur van het allerheiligste stond, maar buiten, als men verder naar boven in het heilige stond, niet gezien werden (1Ki 8: 8) omdat naar de wetten van het perspectief met de afstand ook de gezichtshoek scherper werd. En zij was daar tot op deze dag, maar werd bij de verwoesting van de tempel met de overige kostbare gereedschappen vernield (Hoofdstuk 36: 19.)

10. Er was niets in de ark zelf, onaangemerkt hetgeen er naast stond (Hebr.9: 4), dan alleen de twee tafelen 1), die Mozes bij Horeb (Ex 33: 6) daarin gedaan had, toen de Heere een verbond maakte met de kinderen van Israël, toen zij uit Egypte uitgetogen waren (Exod.40: 20).

1) "1Ki 8: 9"

11. En het geschiedde toen de priesters uit het heilige uitgingen, om het reukwerk voor het reukoffer te halen, en wel al de priesters zonder uitzondering; (want al de priesters, die gevonden werden, hadden zich geheiligd, naar de bevelen van de wet zich gereinigd en voorbereid door gebeden, wassing van de klederen, onthouding van de huwelijksgemeenschap, ten einde op deze dag de priesterlijke werkzaamheden gemeenschappelijk te verrichten, zonder de in 1 Kronieken 23: 1 vv vermelde verdelingen te houden, volgens welke gewoonlijk slechts een bepaalde klasse van priesters, die juist aan de beurt was, de priesterdienst vervulde. Men deed dit nu gezamenlijk, omdat men aan het feest de hoogste luister wilde bijzetten;

12. En, om ook dit nog aan het in vs. 7 verhaalde toe te voegen, de Levieten, die zangers waren van hen allen 1), van of onder Asaf, van of onder Heman, van of onder Jeduthun, en van hun zonen en van hun broeders; dus al de in 1 Kronieken 24: 2 vv. vermelde zangersfamilies, in fijn linnen, uit byssus geweven opperklederen (1 Koningen .15: 27) gekleed, zongen, terwijl de ark het Heilige der heiligen inging, met cimbalen, en met luiten, en harpen, (1 Kronieken 14: 16 vv.) en stonden in de binnenvoorhof tegen het oosten van het brandofferaltaar, en met hen tot honderdentwintig priesters toe, trompettend met trompetten 2) (1 Kronieken 15: 24).

1) Beter: En de Levieten, de zangers, zij allen, Asaf, Heman en Jeduthun en hun zonen en hun broeders.

2) Beter; Blazend op de trompetten.

13. Het geschiedde dan, toen zij eenparig in volkomen muzikale harmonie, trompetten en zongen, om een eenparige stem te laten horen, prijzend en lovend de Heere (vgl. de hierbij behorende 132ste Psalm); en toen zij de stem, het muziekgeschal, verhieven met trompetten, en met cimbalen, en andere het gezang begeleidende muzikale instrumenten, en toen zij de Heere prezen, toen het volk het Psalmgezang met de lofzegging besloot, dat Hij, de Heere, goed is, dat Zijn weldadigheid is tot in eeuwigheid, dat het gewone antwoord was, dat het in de buiten-voorhof verzamelde volk gaf, op de door de Levieten gezongen liederen (1Ch 23: 31" vgl. Hoofdstuk 7: 3 Ezra 3: 11); dat het huis op hetzelfde ogenblik, dat ook de priesters uit het Heilige kwamen (vs. 11), met een lof, de wolk vervuld werd, namelijk het huis van de Heere.

1) niet een, maar de wolk, omdat hier bedoeld wordt de wolk, die ook in de Tabernakel verscheen en die de Heerlijkheid van de Heere afbeeldde "1Ki 8: 10".

14. En de priesters konden, vanwege die wolk, niet staan, om te dienen; durfden het thans niet wagen om het Heilige weer te betreden, maar konden pas later hun reukoffer brengen; want de in deze wolk verschijnende heerlijkheid van de Heere had het huis van God vervuld, en nam het daardoor op zichtbare wijze voor de Heere in bezit.

HOOFDSTUK 6

INWIJDING VAN DE TEMPEL VOORTGEZET

1. Toen zei Salomo, hoogst verblijd over deze feitelijke verhoring van het in Psalm 132: 8 uitgesproken gebed, zijn aangezicht tempelwaarts wendend: De Heere heeft gezegd, dat Hij in de donkerheid zou wonen, dat Hij Zijn tegenwoordigheid zou te kennen geven door het teken van zo'n wolk (Lev.16: 2); dit woord nu, zie, thans is het vervuld en de Heere is in Zijn Heiligdom.

2. En ik heb (beter: ja, voorwaar! ik heb) U, o Heere! een huis ter woonstede gebouwd, en een vaste plaats tot Uw eeuwige woning, zolang de wet duren zal, en dus heb ik met deze bouw mijn doel op heerlijke wijze bereikt.

3. Daarna wendde de koning zijn aangezicht van de tempel om naar het volk, en zegende, begroette, met een zegenwens, de ganse gemeente van Israël; en de ganse gemeente van Israël stond in de grote voorhof, en ontving zo de zegenwens van haar koning.

4. En hij, van de zegengroet overgaande tot een lofzegging van God, zei verder: Geloofd zij de Heere, de God van Israël, die met Zijn mond tot mijn vader David gesproken heeft (1 Kronieken 17: 4 vv.), en heeft het met Zijn handen, met Zijn machtige wil nu ook Zijn woord vervuld, zeggende:

5. Van die dag af, dat Ik Mijn volk uit Egypteland uitgevoerd heb, heb Ik, nadat het volk van het hun beloofde land bezit genomen had, geen stad verkoren uit alle stammen van Israël, om een huis te bouwen, dat Mijn naam daar zou wezen; en geen man verkoren, om voor altijd en in al zijn nakomelingen, een voorganger te zijn over Mijn volk Israël.

6. Maar Ik heb Jeruzalem verkoren, dat Mijn naam daar zou wezen; en Ik heb David verkoren, dat hij, met alle zijn nakomelingen na hem, over Mijn volk Israël koning wezen zou.

Merk hier op, hoe alles naar Gods bevel moet geschieden, opdat niemand uit eigen inzicht de openbare godsdienst inricht; want Salomo erkent luid, dat de stad Jeruzalem en de persoon van David beide door God verkoren zijn..

Wat Salomo hier zegt komt in deze vorm in 1 Kronieken 17: 4 vv. niet voor, maar is een vrije behandeling van het aldaar gezegde, en van het woord uit 1 Kronieken 11: 2 en de geschiedenis in 1 Kronieken 21: 15-22: 1 ; zie over zo'n vrije behandeling van reeds aangewezen woorden op een latere plaats van de Schrift "Ex 20: 6" (derde afdeling)..

7. Het was ook in het hart van mijn vader David, om een vast stenen huis te bouwen voor de naam van de Heere, de God van Israël, naardien hij terecht inzag, dat een blijvend heiligdom voegde bij het duurzame koningschap over Israël.

8. Maar de Heere zei tot mijn vader David: Omdat dat in uw hart geweest is voor Mijn naam een huis te bouwen, u hebt welgedaan, dat het in uw hart geweest is.

9. Evenwel u zelf zult dat huis niet bouwen, maar uw zoon, die uit uw lenden, d.i. uw vlees en bloed, voortkomen, en na u op uw stoel zitten zal, die zal voor Mijn naam dat huis bouwen (vgl. 1 Kronieken 28: 2 vv.).

10. Zo heeft de Heere Zijn woord bevestigd, feitelijk verwezenlijkt, dat Hij toen gesproken had; want ik ben opgestaan in de plaats van mijn vader David, en ik zit op de troon van Israël, zoals de Heere gesproken heeft; en ik heb een huis gebouwd voor de naam van de Heere, van de God van Israël.

11. En ik heb daar de ark gesteld (Hoofdstuk 5: 2 vv.), waarin het verbond, de twee stenen tafelen met de tien woorden, de wetten van het verbond van de Heere is, dat Hij maakte met de kinderen van Israël.

12. En hij, de koning, stond, na God op deze wijze geloofd te hebben, voor het altaar van de Heere, op het oostelijk daarvan voor hem opgerichte gestoelte, tegenover de ganse gemeente van Israël, die aldus gedeeltelijk achter hem, gedeeltelijk aan zijn rechter- en linkerzijde zich bevond, en hij breidde, terwijl hij met het aangezicht zich tempelwaarts wendde, zijn handen uit naar de hemel, om te bidden;

13. (Want Salomo had een koperen gestoelte gemaakt, en had het gesteld in het midden van de voorhof; zijnde vijf ellen in zijn lengte, en vijf ellen in zijn breedte, en drie ellen in zijn hoogte (1Ki 8: 22); en hij stond daarop, zoals reeds gezegd is, en knielde daarop op zijn knieën voor de ganse gemeente van Israël, en breidde zijn handen uit naar de hemel).

Deze ceremonie is in het bidden gebruikt geweest als teken van de ootmoed van ons hart, waarin wij overtuigd zijn, dat wij voor de Goddelijke Majesteit niet bestaan kunnen.

14. En hij zei: Heere, God van Israël! er is geen God zoals Gij, in de hemel noch op de aarde (Exod.15: 11), houdende het verbond en de weldadigheid, alle genadige verbondsbeloften, aan Uw knechten, die voor Uw aangezicht met hun ganse hart wandelen;

15. Die Uw knecht, mijn vader David, gehouden hebt, wat Gij tot hem gesproken had, dat zijn zoon na hem op zijn stoel zitten en voor Uw naam een huis bouwen zou (vs. 9); want met Uw mond hebt Gij gesproken, en met Uw krachtige hand vervuld, zoals het te dezen dage is.

16. En nu, Heere, God van Israël, houd met dezelfde trouw ook voortaan Uw knecht, mijn vader David, wat Gij tot hem gesproken hebt, zeggende: Geen man zal u van voor Mijn aangezicht afgesneden worden, die zitte op de troon van Israël; alleenlijk zo uw zonen hun weg bewaren, om te wandelen in Mijn wet, d.i. om te geloven en te leven met alle oprechtheid naar het geopenbaarde woord van God, zoals u gewandeld hebt voor Mijn aangezicht.

17. Nu dan, o Heere, God van Israël! laat in het algemeen en in ieder opzicht Uw woord waar worden, wat Gij gesproken hebt tot Uw knecht, tot David, met betrekking tot zijn geslacht en tot zijn volk.

18. Maar waarlijk, ik weet wel, dat Gij niet op zo'n wijze in deze tempel woont, als de mens in zijn huis; want zou ook iemand dwaas genoeg zijn, om zich in te beelden dat God op zo'n beperkte wijze bij de mensen op de aarde wonen zou? Zie, de hemelen, ja de hemel der hemelen (De 10: 4), zouden U, in Uw onmetelijk Wezen niet begrijpen niet bevatten, hoeveel te min dit huis, dat ik gebouwd heb!

19. Maar omdat ik aan de andere zijde ook weet, dat Gij, naar Uw belofte, met Uw tegenwoordigheid aan deze plaats zult wonen, wend U dan nog tot het gebed van Uw knecht, en tot zijn smeking, o Heere, mijn God! om te horen naar het geroep en naar het gebed, dat Uw knecht heden voor Uw aangezicht bidt.

20. Dat Uw ogen in genadige hoede en bewaring, open zijn, dag en nacht, over dit huis, over de plaats, waarvan Gij gezegd, beloofd (1Ki 3: 17) hebt, Uw naam daar te zullen zetten, te maken, dat daar Uw woord geleerd, Uw naam aangeroepen, Uw godsdienst uitgericht en Uw volk tot de heilige oefeningen vergaderd wordt, en door Uw Geest ook krachtig is; en bewijs, dat deze de plaats van Uw bijzondere tegenwoordigheid is, om, reeds heden, te horen naar het gebed, dat Uw knecht bidden zal in deze plaats.

21. Hoor dan naar de smekingen van Uw knecht, en van Uw volk Israël, die, heden en in alle toekomstige dagen in deze plaats zullen bidden; en hoor Gij uit de plaats van Uw eigenlijke en werkelijke woning, namelijk uit de hemel, ja hoor, en vergeef.

22. Wanneer zo, om hier enige gevallen te noemen, waarin men aan deze plaats tot U bidden zal, iemand tegen zijn naaste gezondigd zal hebben, in verdenking zal geraken, dat hij zich aan het goed van een ander vergrepen, of op enigerlei wijze zijn naaste benadeeld zal hebben, en die hem, om zich van die verdenking te zuiveren (Exod.22: 7 vv., 10 vv.), een eed van vloek opgelegd zal hebben, om zichzelf te vervloeken, en de eed van de vloek voor Uw altaar in dit huis komen zal (1Ki 8: 31):

23. Hoor gij dan, wiens Naam daarbij aangeroepen wordt, uit de hemel, en doe, naardat Uw gerechtigheid ten aanzien van zijn eed en de zaak vereist; grijp met uw macht in, en richt Uw knechten, zowel hem, die onder verdenking van de zonde staat, als hem, die de verdenking geuit en op de eed van de vloek aangedrongen heeft; vergeldend de goddeloze, welke van de twee het ook zij, gevend zijn weg op zijn hoofd, en rechtvaardigende de rechtvaardige, die of terecht een aanklacht inleverde, of onschuldig in verdenking kwam, gevende hem naar zijn gerechtigheid, d.i. naar de gerechtigheid van zijn zaak, die hij met de mensen had uit te staan.

24. Wanneer ook, in een ander geval, Uw volk Israël, naar Uw Goddelijke dreiging (Lev.26: 14 vv. Deuteronomium 28: 25), voor het aangezicht van de vijand geslagen zal worden, omdat zij tegen U gezondigd zullen hebben, en de in het land achtergeblevenen zich bekeren en Uw naam belijden, en voor Uw aangezicht in dit huis bidden en smeken zullen;

25. Hoor Gij dan uit de hemel, en vergeef de zonden van uw volk Israël, en breng hen, die in een vreemd land zijn weggevoerd, weer in het land, dat Gij hun en hun vaderen gegeven hebt.

26. Als in een derde geval, de hemel gesloten zal zijn, dat er geen regen is, omdat zij tegen U gezondigd zullen hebben (Lev.26: 19 Deuteronomium 28: 24 vv.); en zij in deze plaats bidden, en Uw naam belijden, en van hun zonden zich bekeren zullen, als Gij hen geplaagd zult hebben;

27. Hoor gij dan in de hemel, en vergeef de zonden van Uw knechten, de koningen, en van Uw volk Israël, als Gij hun geleerd zult hebben (of: dat Gij hun leert) de goede weg, waarin zij voortaan wandelen zullen; en geef daarbij ook regen op Uw land, dat Gij Uw volk tot een erfenis gegeven hebt.

28. Als er, in een vierde geval, honger in het land wezen zal, als er pest wezen zal, als er brandkoren of honingdauw, sprinkhanen en kevers wezen zullen, als iemand van zijn, Israël's vijanden in het land van zijn poorten, waarin hij reeds is binnengedrongen, hem belegeren zal, of enige plaag, of enige ziekte wezen zal ter kastijding van het volk (Deuteronomium 28: 22 vv.);

28. Als er, in een vierde geval, honger in het land wezen zal, als er pest wezen zal, als er brandkoren of honingdauw, sprinkhanen en kevers wezen zullen, als iemand van zijn, Israël's vijanden in het land van zijn poorten, waarin hij reeds is binnengedrongen, hem belegeren zal, of enige plaag, of enige ziekte wezen zal ter kastijding van het volk (Deuteronomium 28: 22 vv.);

28. Als er, in een vierde geval, honger in het land wezen zal, als er pest wezen zal, als er brandkoren of honingdauw, sprinkhanen en kevers wezen zullen, als iemand van zijn, Israël's vijanden in het land van zijn poorten, waarin hij reeds is binnengedrongen, hem belegeren zal, of enige plaag, of enige ziekte wezen zal ter kastijding van het volk (Deuteronomium 28: 22 vv.);

29. Alle gebed, alle smeking, die van enig mens, of van al uw volk Israël, hetzij een enkel persoon, of het gehele volk, geschieden zal, als zij erkennen, een ieder zijn plaag en zijn smarte, als straf voor zijn zonde en daarover berouw voelt, en een ieder zijn handen In dit huis uitbreiden zal;

30. Hoor Gij dan uit de hemel, de vaste plaats van uw woning, en vergeef, en geef een ieder naar al zijn wegen, zoals Gij zijn hart kent, of zijn berouw oprecht en ernstig is; want Gij alleen kent het hart van de kinderen van de mensen (Psalm 7: 10).

31. Opdat zij U voortaan vrezen, om te wandelen in uw wegen, al de dagen, die zij leven zullen op het land, dat u onzen vaderen gegeven hebt.

32. Zelfs ook in een vijfde geval, aangaande de vreemde, die van uw volk Israël niet zijn zal, maar een heiden, maar uit verre lande, omwille van Uw grote naam, en Uw sterke hand, en Uw uitgestrekte arm, komen zal: als zij komen, en bidden zullen in dit huis;

33. Hoor Gij dan uit de hemel, uit de vaste plaats van Uw woning, en doe naar alles, waarom die vreemde tot U roepen zal, opdat alle volken der aarde Uw naam kennen, zo om U te vrezen, zoals uw volk Israël, als om te weten, dat Uw naam genoemd wordt over dit huis, dat ik gebouwd heb (1Ki 8: 43).

34. Wanneer, in een zesde geval, Uw volk in de strijd tegen zijn vijanden uittrekken zal, door de weg, die Gij hen heenzenden zult, in een door U geboden of althans veroorloofde veldtocht, en zullen tot U bidden naar de weg van deze stad, met het aangezicht naar deze stad gekeerd, die Gij verkoren hebt, en naar dit huis, dat ik voor Uw naam gebouwd heb;

35. Hoor dan uit de hemel hun gebed en hun smeking, en voer hun recht uit.

36. Wanneer, in een zevende geval, zij gezondigd zullen hebben tegen U, (want geen mens is er, die niet zondigt), en Gij tegen hen vertoornd zult zijn, en hen leveren zult voor het aangezicht van de vijand, dat degenen, die hen gevangen hebben, hen gevankelijk wegvoeren in een land, dat verre of nabij is (Lev.26: 33 vv. Deuteronomium 28: 49 vv.; 30: 1 vv.);

37. En zij in het land, waar zij gevankelijk weggevoerd zijn, weer aan hun hart brengen zullen, dat zij zich bekeren, en tot U smeken in het land van hun gevangenis, zeggende: Wij hebben gezondigd, verkeerd gedaan, en goddeloos gehandeld (Psalm 106: 6 Dan.9: 5 9.5);

38. En zij zich tot U bekeren, met hun ganse hart, en met hun ganse ziel, in het land van hun gevangenis, waar zij hen gevankelijk weggevoerd hebben, en bidden zullen naar de weg in de richting van hun land, dat Gij hun vaderen gegeven hebt, en naar deze stad, die Gij verkoren hebt, en naar dit huis, dat Ik voor Uw naam gebouwd heb (Dan.6: 10 vv.);

39. Hoor dan uit de hemel, uit de vaste plaats van Uw woning, hun gebed en hun smekingen, en voer hun recht uit, en vergeef Uw volk, wat zij tegen U gezondigd zullen hebben, en geef hun barmhartigheid voor het aangezicht van degenen, die hen gevangen houden, dat zij hen weer in vrijheid stellen.

40. Nu, mijn God! laat toch Uw ogen open en Uw oren opmerkend zijn tot het gebed van deze plaats (vs. 20).

41. En 1) nu, Heere God! maak U op tot Uw rust, Gij en de ark van Uw kracht; laat Uw priesters, Heere God! met heil bekleed worden, en laat Uw gunstgenoten over het goede blij zijn.

1) De inhoud van vs. 41 en 42 komt in 1 Kronieken 8 bij het gebed van Salomo niet voor. Dit bewijst echter volstrekt niet, dat die woorden niet door Salomo zijn uitgesproken, of door de Schrijver van de Kronieken aan het gebed zijn toegevoegd. Integendeel, wat de Schrijver van

de Boeken der Koningen vermeldt, is het eigenlijke gebed het gebed van de inwijding, waarmee de Tempel aan de Heere werd opgedragen.

Wat hier nog aan dit gebed is toegevoegd is de bede, dat de Heere nu in waarheid genoegen moge nemen in het verrichte werk, het zegel zette op Zijn werk, door Salomo ten einde gebracht. De wens: maak U op tot Uw rust, is geuit in navolging van het gebruik in de woestijn. Toen in de woestijn de Ark werd opgenomen en na volbrachte tocht weer werd neergezet, geschiedde dit met gelijke formule. Salomo spreekt hier dus de wens uit, dat de Heere nu van dit stenen huis gebruik maakt, zoals Hij vroeger gebruik gemaakt heeft van de Tabernakel. Als gevolg daarvan moge Hij dan ook, en dit is verder de bede, de Priesters met heil bekleden en Zijn gunstgenoten het goede doen genieten.

42. O Heere God! wend het aangezicht van Uw gezalfde niet af 1); gedenk de weldadigheden van David, Uw knecht.

1) Wij kunnen en mogen in gebed pleiten, zoals Salomo hier doet, in een gelovig vooruitzicht op en tot Christus, onze Heere..

HOOFDSTUK 7

INWIJDING VAN DE TEMPEL GEËINDIGD

1. Toen nu Salomo voleind had te bidden, en juist zich van zijn knieën (Hoofdstuk 6: 13 6.13) wilde opheffen, zo daalde, zoals vroeger bij het eerste offer van Aäron (Lev.9: 24 9.24), het vuur van de hemel 1), en verteerde het op het brandofferaltaar gereed gemaakte (Hoofdstuk 5: 6) brandoffer en de slachtofferen; en de heerlijkheid van de Heere vervulde het huis.

1) Deze gebeurtenis wordt in 1 Koningen .8: 54 vv. niet vermeld, terwijl hier weggelaten wordt, de mededeling van het zegenen van het volk door Salomo.

Wat nu dit neerdalen van het vuur van de hemel betreft, het is duidelijk, dat de Heere God niet alleen daarmee het brandofferaltaar tot wettige offerplaats heeft willen heiligen, maar ook en bovenal daarmee heeft willen aanduiden, dat, als Israël met zijn offeranden daar kwam, het kon hopen op de genade van die God, die, als de God van het Verbond, tussen de Cherubs troonde. In het vuur van de hemel, dat de offeranden op het altaar verteerde, openbaarde zich de heerlijkheid van de Heere dan ook op zo’n treffende wijze, dat de priesters niet in het huis van de Heere, niet in het Heilige, door de voorhof konden ingaan.

Wij hebben er dan ook wel op te letten, dat de heerlijkheid, hier vermeld, niet een gevolg was van de Wolk in het Heiligdom, maar van het vuur uit de hemel.

In 2 Kronieken 5: 14 wordt gezegd, dat de Priesters niet konden staan, hier dat zij niet konden ingaan. In eerstgenoemde plaats worden zij voorgesteld als te verkeren in het Huis van God, hier als in de voorhof, of daarvoor.

Wij hebben derhalve hier een nadere aanvulling van het bericht in de Boeken der Koningen, een aanvulling, die geheel in overeenstemming is met het doel van de Schrijver van de Kronieken, n.l. om zijn tijdgenoten in de eerste plaats een diepe indruk te geven van de Levitische eredienst als niet alleen heilig, maar ook door God, de Heere, bij de tempelwijding als opnieuw gesanctioneerd.

2. En de priesters konden niet ingaan in het huis van de Heere; want de heerlijkheid van de Heere had het huis van de Heere vervuld.

3. En toen al de kinderen van Israël, waarvoor toch dit teken geschiedde, dat vuur zagen afdalen, en de heerlijkheid van de Heere over het huis, zo bukten zij, evenals Salomo bij het eerste teken in een blijmoedig dankgebed zijn gemoed had ontlast (Hoofdstuk 6: 1 vv. 6.1), bij dit tweede teken met hun aangezichten ter aarde op de vloer, van het voorhof, en aanbaden 1) hun majestueus Zich openbarende en toch zo genadig Zich neerbuigende God, en als nu de koning tot hen kwam en hen zegende en hen vermaande (1 Koningen .8: 55 vv.), namen zij deel aan de openbare godsdienst, en loofden de Heere, dat Hij goed is, en dat Zijn weldadigheid is tot in eeuwigheid.

1) Israël kon hier een blijk van Gods goedkeuring van hun offeranden uit opnemen, en daarom loofden alle tongen onder hen Gods goedheid en weldadigheid. Een lofzang, die nooit te onpas komt en waartoe het onze harten en tongen nooit aan stof, gelegenheid en taal ontbreken kan. Behaagt het God zich als een verterend vuur voor de zondaar hier in de tijd te vertonen, dan kan de wereld uit dit oordeel gerechtigheid leren en Zijn volk zich in Zijn licht verheugen. Israël had ook wel reden, om Gods goedheid te verheerlijken, want het zijn de barmhartigheden van de Heere, dat zij niet, dat wij niet, maar de offeranden in onze plaats verteerd en vernield worden..

4. De koning nu en al het volk offerden hierop die slachtoffers voor het aangezicht van de Heere, die in Hoofdstuk 5: 6 aangeduid en voor het tegenwoordige feest bestemd waren.

5. En de koning Salomo offerde in het geheel op deze eerste en de zes volgende dagen van het feest aan slachtoffer van runderen, tweeentwintig duizend, en van schapen, honderdentwintig duizend, de offers van de stamvorsten en van het volk laten zich echter niet berekenen, zoals reeds gezegd is. Alzo hebben de koning en het ganse volk het huis van God ingewijd.

6. Ook stonden de priesters in hun wachten 1), zij vervulden bij het feest, het ambt, waartoe de Wet hen verbond, en de Levieten begeleidden het godsdienstige werk met de muzikale instrumenten van de Heere, die de koning David gemaakt had, had laten maken, om de Heere te loven, dat Zijn weldadigheid is in eeuwigheid, op de wijze, als David door hun dienst, met de Psalmen, die zij zongen, Hem prees; en de priesters trompettenden tegen hen over, in bijzondere koren, en gans Israël stond in de buiten-voorhof en woonde de heilige handeling met aandacht bij.

1) In het Hebr. Al-Mischmerotham. Letterlijk: op hun wachtposten. Dat wil zeggen in hun ambten, zoals David hen geordend had.

7. En Salomo heiligde 1) voor het feest van drie dagen, het middelste van de voorhof, dat voor het huis van de Heere was, de ganse ruimte van de voorhof van de priesters tussen het brandoffer-altaar en het tempelhuis; omdat hij daar op vele kleine, tot dat bijzondere doel opgerichte altaren, de brandoffers en het vette van de dankoffers bereid had, verbrandde daarop de brandoffers en het vette van de dankoffers; want het koperen altaar, dat Salomo gemaakt had (Hoofdstuk 4: 1), en voor gewone tijden de enige rechtmatige offerplaats was, kon het brandoffer, en het spijsoffer, en het vette, het dankoffer (Le 3: 5) niet vatten.

1) Beter: En Salomo had geheiligd, omdat dit reeds te voren gedaan was, aleer de brandoffers en dankoffers, waarvan in vs. 5 sprake is, werden gebracht. De reden waarom, wordt aan het slot aan dit vers meegedeeld.

8. Salomo hield ook in dezelfde tijd, nadat hij de inwijding van de tempel in de dagen van 8-14 van de maand Ethanim of Tisri voleindigd had, ook het feest namelijk het op de 15-21 Tisri invallende Loofhuttenfeest (Lev.23: 34 vv.), zeven dagenlang, en gans Israël met hem, een zeer grote gemeente, van de ingang, de uiterste noordergrens van het rijk af van Hamath

in Syrië, tot de uiterste zuidergrens, de rivier van Egypte (Num.34: 5,8), de tegenwoordige Wady el Arisch.

9. En op de achtste dag, op de 22sten Tisri, hielden zij een verbodsdag, de in Lev.23: 36 bevolen vergadering, zodat het gehele feest tweemaal zeven dagen duurde; want zij hielden de inwijding van het altaar (vs. 7-11) zeven dagen, en het feest (vs. 8), ook zeven dagen, waarop dan nog als vijftiende dat, het slotfeest volgde, dat in de aanvang van ons vers werd vermeld.

10. Maar op de drieentwintigste dag van de zevende maand van Ethanim of Tisri (Ex 12: 2), liet hij het volk weer huiswaarts gaan tot hun hutten, en zij trokken heen blijde en goedsmoeds over het goede, dat de Heere aan David en Salomo, en Zijn volk Israël gedaan had 1).

1) "1Ki 8: 66"

11. Alzo volbracht Salomo, in de loop van 20 jaren, sedert het 4de jaar van zijn regering (Hoofdstuk 8: 1), het huis van de Heere, en het huis van de koning, van welks bouw in ons Boek niets naders bericht is geworden, maar wel in 1 Koningen .7: 1-12; en al wat in Salomo’s hart gekomen was, om in het huis van de Heere en in zijn huis te maken, richtte hij tot Oktober van het jaar 991 vóór Christus, voorspoedig uit.

VI. Vs. 12-22. Nog eenmaal, evenals bij de aanvang van zijn regering te Gibeon, zo ook na volbrachten tempelbouw te Jeruzalem, verschijnt de Heere aan Salomo, verzekert hem van de genadige verhoring van zijn gebed, dat hij bij de inwijding had uitgesproken, terwijl Hij de afzonderlijke beden in het bijzonder antwoord geeft, maar tevens in zeer ernstige, sterke woorden voor afval van Hem waarschuwt, want dan zou hij al de vloeken, daarover in de Wet uitgesproken, op zich laden. (Vergelijk 1 Koningen .9: 1-9)

12. En de Heere verscheen Salomo, of na de eerste dag van de tempelwijding, of na het slotfeest van het feest van de Loofhutten, alzo of na de 8ste of na de 22ste Tisri van genoemd jaar 901 voor Christus zoals Hij hem vóór 23-24 jaren te Gibeon verschenen was (Hoofdstuk 1: 7 vv.),’ s nachts in een droom, en Hij zei tot hem: Ik heb uw gebed (Hoofdstuk 6: 14 vv.) verhoord, en heb Mij deze plaats, dit huis, dat gij op Moria Mijn naam gebouwd hebt, verkoren tot een offerhuis (Deuteronomium 12: 5 vv.).

13. Zo Ik de hemel toesluit, dat er geen regen is, of zo Ik de sprinkhanen gebied, het land te verteren, of zo Ik de pest onder mijn volk zend:

14. En Mijn volk, waarover Mijn naam genoemd wordt, zich verootmoedigen en bidden, en Mijn aangezicht zoeken, en zich bekeren van hun boze wegen 1), zo zal Ik uit de hemel horen, en hun zonden vergeven, en hun land genezen.

1) Het antwoord van de Heere is hier een weinig uitvoeriger vermeld, dan in de Boeken der Koningen. De Heere God dreigt eerst met toesluiten van de hemel, zodat er geen regen zou

komen, dan met sprinkhanen en pest. Maar de Heere belooft ook, dat, indien het volk zich tot de Tempel zal begeven, om vergiffenis te smeken en offeranden te brengen, Hij hen weer genadig zal zijn, mits, en hierop valt al de nadruk, indien het volk zich bekeren zal van hun zonden. Hieruit zou het toch blijken, of de offeranden met een waarachtig hart werden gebracht en de belijdenis van schuld oprecht was, of Israël's komen een in waarheid schuldbelijdend terugkeren tot de Heere was. De Heere God doet het hier Salomo voelen, hoe alleen een in de schuld vallen, dat gevolgd wordt door een laten varen van de afgodendienst, bij Hem gewild is. Dit is het dan ook, wat altijd in de dagen van diepe afval door de Profeten op de voorgrond wordt gesteld. In bekering alleen zou redding voor land en volk zijn.

"1Ki 9: 9"

15. Nu zullen Mijn ogen open zijn en Mijn oren opmerkend op het gebed van deze plaats.

22. En men zal zeggen: Omdat zij de Heere, de God van hun vaderen, verlaten hebben, die hen uit Egypteland uitgevoerd had, en hebben zich aan andere goden gehouden, en zich voor hen neergebogen, en hen gediend; daarom heeft Hij al dat kwaad over hen gebracht 1).

1) Geen wijze Salomo zelf kon een al te grote voorspoed verdragen. De uitkomst heeft geleerd, hoe de gedreigde vloek en straf heeft moeten stand grijpen, en hoe hij de grond, zowel van Israël's hoogheid als van Israël's val, gelegd heeft..

HOOFDSTUK 8

SALOMO'S GEBOUWDE STEDEN, HEERSCHAPPIJ, OFFERS EN SCHEPEN

VII. Vs. 1-18. Verdere bouwwerken, door Salomo uitgevoerd na de bouw van de tempel en van zijn paleis, bestaande uit de aanleg van magazijnsteden en rustplaatsen voor de handel, en van lusthuizen op de Libanon en te Jeruzalem; zijn arbeiders daarvoor had hij meest genomen uit de overblijfselen van de vroegere Kanaänitische bevolking, terwijl zijn volksgenoten een vrijere stelling tot hem innamen. De heilige Schrijver komt nog eenmaal op de bouw van 's konings paleis en van de tempel terug, om met betrekking tot het eerste op te merken, dat nu ook Salomo's Egyptische gemalin het voor haar bestemde huis betrok, en met betrekking tot de laatsten, dat van nu af de godsdienst op de hoogten ophield, die in het begin van Salomo's regering nog bestond. Na deze opmerking bericht hij ten slotte van de scheepvaart naar Ofir, die Salomo in gemeenschap met de Tyrische koning, van Ezeon-Geber uit, ondernam (Vergelijk 1 Koningen .9: 11-28).

1. Het geschiedde nu ten einde van twintig jaren, van het vierde jaar van zijn regering af gerekend (Hoofdstuk 3: 2),waarin Salomo het huis van de Heere en zijn huis (Hoofdstuk 2: 1) gebouwd had, van 1011-991 vóór Christus.

2. Dat Salomo ook de twintig steden in het landschap Galilea, die Huram, koning van Tyrus, hem teruggegeven had, nadat Salomo ze voor een geldlening van 120 talenten had afgestaan, maar Huram ze voor te gering had bevonden (1 Koningen .9: 11 vv.), bouwde, bevestigde, en de kinderen van Israël daar deed wonen, in plaats van de grotendeels Kanaänitische bevolking, die er tot dusver gevonden werd.

3. Daarna toog Salomo naar Hamath-Zoba 1), om deze beide Syrische staten, die reeds van zijn vader David meer of minder afhankelijk waren geweest (1 Koningen .18: 3-11), bij zijn rijk in te lijven, en hij overweldigde ze, hij bevestigde de hoofdstad van beide rijken, de stad Hamath, om de rijken zelf in onderdanigheid te houden.

1) Hamath-Zoba zijn niet twee steden, maar de beide landen, door David schatplichtig gemaakt.

4. En bouwde ook Thadmor in de woestijn, in een vruchtbare oase van de Syrische woestijn gelegen (2 Samuel 8: 6), en al de schatsteden, die hij bouwde in het vroeger vermelde rijk Hamath.

Terwijl Salomo, door de verovering van Hamath-Zoba aan deze noordelijke hoek, aan zijn rijk een verdere uitbreiding gaf, kwam ook de handelsweg in zijn bezit, die van Fenicië naar de Eufraat voerde; en nu stichtte hij, in het belang van een ongestoord handelsverkeer, verscheidene voorraadsteden of bevestigde stations-plaatsen, die de karavanen een veilig rustpunt boden tegen de overvallen van roofzieke woestijnbewoners, de reizigers en hun lastdieren levensonderhoud waarborgden, en voor koopgoederen misschien tot stapelplaats dienden. Zo'n stationsplaats was Thadmor, hij de Grieken en Romeinen Palmyra geheten,

naar de waarschijnlijkste berekeningen onder 34 1/3 noorder-breedte en 55 1/4-57" ooster-lengte gelegen. Door haar gelukkige ligging, als een rijkelijk met water voorziene, door bijzonder gunstig klimaat en vruchtbare bodem uitmuntende oase, midden in de grote woestijn, en zeker ook als verenigingspunt van verscheidene wegen, verkreeg deze stad in de loop van de tijd de betekenis van een hoofd-handelplaats. Of Thadmor oorspronkelijk zelf tot het gebied van Hamath behoorde, of de stichting van deze stad niet pas door Salomo is geschied, maar deze haar slechts uitgebouwd en bevestigd heeft, het een zowel als het ander moet onbeslist blijven. Het is echter opmerkelijk, dat wij slechts behalve op onze plaats en 1 Koningen .9: 18 de stad overigens niet meer vermeld vinden, zo min bij gelegenheid van Syrische en Assyrische invallen, als bij profetische uitspraken over Syrië. Daartoe kan gedeeltelijk de afgezonderde ligging hebben bijgedragen; tevens kan men daarbij bedenken, dat de weg, die naar Thadmor voerde, voor de grotendeels uit ruiterij bestaande Assyrische en Babylonische legers niet bruikbaar was, omdat hij door de woestijn leidde. Bovendien is het maar al te waarschijnlijk, dat Thadmor, evenals in het algemeen het geheel in Syrië verkregen gebied, betrekkelijk slechts korte tijd in het bezit van Israël bleef, later deelde zij het lot van alle voor-Aziatische landen, en was zij achtereenvolgens aan de heerschappij van de Assyriërs, Babyloniërs, Perzen en Macedoniërs onderworpen, totdat zij daarna onder de Seleucieden een van de beroemdste steden van het Oosten werd, en allengs in het bijna uitsluitend bezit geraakte van het handelsverkeer tussen de Eufraatlanden en de Middellandse zee. Lange tijd ontging zij de blikken van de Romeinse veroveraars; toen ten tijde van het tweede Driemanschap, na de slag bij Filippi (in het jaar 42 na Christus), Antonius haar wilde bezoeken, om zich in het bezit van haar schatten te stellen, moest hij onverrichter zake weer aftrekken, want de Palmyrenen handen zich over de Eufraat weer teruggetrokken en plaatsten daar hun voortreffelijke boogschutters ter hunner bescherming.

Wanneer zij eindelijk een deel van het Romeinse wereldrijk is geworden, laat zich niet nader bepalen; daarentegen zijn er enige bewijzen aanwezig, dat met keizer Hadrianus (van 117-138 na Christus geb.) het tijdvak begint, waarin Palmyra ten slotte een van de eerste steden van het Oosten geworden is, en het voornaamste deel van die grootse gedenktekenen van de bouwkunst ontstaan zijn, waarvan de kolossale ruïnen enig in haar soort kunnen genoemd worden. Met de tweede helft van de derde eeuw na Christus begon de zo dikwijls besproken belangrijke episode uit de geschiedenis van de latere Romeinse keizers. Toen namelijk, na de gevangenneming van keizer Valerianus door de trouweloze Pers Sapores (209 na Christus) tegen het onwaardige bestuur van zijn zoon en opvolger Gallienus bijna in alle provincies de veldheren zelf zich tot Imperatoren (heersers) opwierpen de tijd van de zogenaamde dertig tirannen, 260-270 na Christus en bijna het gehele Oosten voor de Romeinen verloren en de Perzen toegevallen scheen te zijn, toen was het de vorst en veldheer Septimius Odenathus, afstammende uit een van de belangrijkste Palmyreense families, die de overmoedige Sapores krachtige tegenstand bood, hem een bloedige slag leverde, en hem tot aan zijn residentie Ctesiphon terugdreef. Dus was Odenathus feitelijk heer van het grootste deel van het oosten geworden, eigende zich eerst de konings- en daarna de keizerstitel toe, en regeerde met grote macht en groot verstand, totdat hij in het jaar 267 na Christus door de zoon van zijn broer vermoord werd. Thans greep zijn gade, de moedige en verstandige Zenobia, in de naam van haar nog onmondige zoons de teugels van het bewind, wist niet slechts tegen de Perzen, maar ook tegen Gallienus en zijn opvolger Claudius II zich te handhaven, ja breidde de grenzen van

het Palmyreense rijk over een deel van Klein-Azië, over Mesopotamië en tot in het Arabische gebied uit, en ontrukte door een van haar veldheren zelfs Egypte aan de Romeinse heerschappij.

Maar daarmee had de heerlijkheid van Palmyra ook haar toppunt bereikt, waarvan de stad met één slag weer afdaalde; want toen in het jaar 270 na Christus in de persoon van Domitius Aurelianus weer een frisse kracht de Romeinse keizerstroon besteeg, was onder de vele plannen, die de heerser vormde ook dat, om aan het Palmyreense rijk een einde te maken. Bij Antiochië in Syrië, en later weer bij Emosa geslagen (in het jaar 272 na Christus) moest Zenobia zich naar Palmyra terugtrekken; een poging tot ontvluchting gedurende het beleg mislukte, zij geraakte in handen van Aurelianus, die haar medenam naar Rome ter verheerlijking van zijn triomf. De stad zelf, die zich eerst had overgegeven, maar daarna weer in opstand was geraakt, werd door de Romeinen wel niet verwoest, maar toch zodanig geplunderd en geschonden, dat zij tot een puinhoop moest vervallen. Voor het overige viel aan Zenobia een eervolle, met haar rang overeenkomend, behandeling ten deel; zij bracht haar overige levensdagen gedeeltelijk door in Rome, waar haar een paleis was ingeruimd, deels op een landgoed in de nabijheid van Tibur; door uithuwelijking van meer dan een van haar kinderen kwam zij in nauwe betrekking tot aanzienlijke Romeinse families, en in hoge ouderdom stierf zij. Uitstekende door schoonheid en beschaving, door moed en volharding, door een buitengewoon levendig gestel en door strenge kuisheid is zij een van de meest besproken vrouwen, die de wereldgeschiedenis kent, en die door de Italiaanse dichter Petrascha (overl. 1374 na Christus) in een van zijn liederen bezongen wordt; maar het blijft een nog onbesliste vraag, tot welke godsdienst zij behoorde, of zij het Heidendom aankleefde, waartoe de Arabische stammen behoorden, of tot het Jodendom was overgegaan, of, zoals men ook beweerd heeft, een Christin is geworden. Het eerste is wel het waarschijnlijkst, terwijl het laatste een gissing is zonder enige grond; krachtens een zogenaamde vrijzinnige richting, die zij als vrouw van bijzondere begaafdheid en beschaving huldigde, werd zij de beschermvrouw van de in de geschiedenis onder de Anti-trinitariërs (tegenstanders van de leer van de Drieëenheid) bekende Paulus van Samosate, die pas na haar val ontzet kon worden van zijn ambt als bisschop van Antiochië. Palmyra, dat, door een aardbeving in het jaar 1042 na Christus, haar gehele ondergang vond, is tegenwoordig een ellendig dorp van armzalige lemen hutten, aan de binnenzijde van de hof van de grote zonnentempel, en aan alle zijden omringd door een ontzettend veld van ruïnen, welker pracht en grootte de aanschouwer op het allerzeerst met verbazing vervullen..

5. Ook bouwde hij, Salomo, het hoge Beth-horon, en het neer Beth-horon op de grenzen tussen Benjamin en Efraïm (Joz.16: 3 vv.; 18: 13 vv.; 21: 22) dat door deze versterking vaste steden werden, met muren, deuren en grendelen.

6. Mitsgaders Baälath, in de stam Dan (Joz.19: 44), en al de schatsteden, die Salomo had, en alle wagensteden, en de steden van de ruiters, en wat de begeerte van Salomo begeerd had te bouwen, in Jeruzalem, en in de Libanon, en in het ganse land van zijn heerschappij (1Ki 9: 19).

7. Maar de arbeiders, nodig tot uitvoering van deze bouwwerken, verschafte hij zich op de volgende wijze: Aangaande al het volk, dat overgebleven was van de Hethieten, en de Amorieten, en de Ferezieten, en de Hevieten, en de Jebusieten, die niet uit Israël, maar van Kanaänitische oorsprong waren;

8. Uit hun kinderen, die na hen in het land overgebleven waren, die de kinderen van Israël niet verdaan hadden (Joz.13: 1 vv. Richteren 1: 21,27 vv.), die bracht Salomo op uitschot, in vroondienst (Hoofdstuk 2: 17 vv.),tot op deze dag.

9. Maar uit de kinderen van Israël, die Salomo (vgl. Lev.25: 39 vv.), niet maakte tot slaven in zijn werk, (want zij waren krijgslieden, en oversten van zijn hoofdlieden (in 1 Koningen .9: 22: zijn vorsten en zijn ruiteren), en oversten van zijn wagens en zijn ruiters).

10. Uit dezen dan, waren oversten van de bestelden, hoofdopzichters van Israëlitische afkomst, die de koning Salomo had, tweehonderd en vijftig, die over het volk heerschappij hadden, toezicht hielden op de arbeiders, waarbij nog 300 opzichters van Kanaänitische oorsprong en 3300 Kanaänitische onder-opzichters kwamen (2Ch 2: 18).

12. Toen, sinds de tempel gebouwd en ingewijd was, offerde Salomo de Heere brandoffers op het altaar van de Heere, dat hij vóór het voorhuis gebouwd had, en niet meer op de hoogte te Gibeon (Hoofdstuk 1: 2 vv.).

13. Maar ook alle andere offers, zelfs 1) naar de eis van elke dag, offerend, (Lev.23: 37 23.37) de dagelijkse morgen- en avondoffers, naar het gebod van Mozes, verder de offers op de sabbatten, en op de nieuwe maanden, en op de gezette hoogtijden, drie maal in het jaar: op het feest van de ongezuurde broden, en op het feest van de weken, en op het feest van de loofhutten, werden voortaan niet meer op de hoogten, maar uitsluitend op het brandoffer-altaar in de tempel te Jeruzalem gebracht.

1) In het Hebr. Oebidbar-joom bejoom. Deze uitdrukking is letterlijk gelijk aan het voorschrift in Lev.23: 37 vermelden betekent: Dagelijks op zijn dag, of op elke dag. Beter vertaald is dan ook hier: En wel dagelijks op zijn dag offerend. Met de volgende, naar het gebod van Mozes, vormen deze woorden een verklarende tussenzin. De hoofdzin begint dan met het volgende: op de Sabbatten. De Schrijver leert hier duidelijk, dat, zoals dagelijks, elke dag, de gewone offers op het altaar bij de Tabernakel werden gebracht, dit ook geschiedde op het altaar in de Tempel, dat de Tempeldienst in alles plaats had naar de eisen en inzettingen van God.

14. Hij stelde ook, naar de wijze van 1) zijn vader David (1 Kronieken 24: 1 vv.), de verdelingen van de priesters over hun dienst, en van de Levieten over hun wachten of dienstposten, om God te prijzen (1 Kronieken 25: 1 vv.),en voor de priesters te dienen, naar de eis van elke dag (1 Kronieken 23: 26 vv.); en de portiers in hun verdelingen, aan elke poort (1 Kronieken 26: 1 vv.); want alzo was het gebod van David, de man van God (Nehemia 12: 24).

1) Naar de wijze wil hier zeggen, volgens de wetten door David verordineerd. Salomo volgde in alles de wijze voorschriften en beschikkingen van zijn godvruchtige vader David.

15. En men week niet van het gebod van de koning gebod aan 1)de priesters en de Levieten, aangaande alle zaken, en aangaande de schatten (1 Kronieken 27: 20 vv.).

1) Aan, in de zin van ten opzichte van.

16. Alzo met bevestiging van de regels, die David had ingesteld met betrekking tot de dienst van de priesters en Levieten, werd al het werk van Salomo bereid 1), werd alles volbracht, wat Salomo ten opzichte van de godsdienst te doen had, tot of, van de dag van de grondlegging van het huis van de Heere en tot het volbrengen hiervan, dat het huis van de Heere volmaakt, nu eerst geheel voltooid werd.

1) Nadat de Tempeldienst dus in rechtmatige orde gebracht was, kon er met reden worden gezegd, dat de Tempel volmaakt was geworden, want eigenlijk het godsdienstig werk en niet de plaats, was de zaak, daar het vooral op aankwam, en zo lang dit niet wel geregeld geschiedde, was het huis van de Heere niet voltooid..

Al was Salomo uitstekend en voortreffelijk wijs, in alle natuurlijke kennis, in staatkunde en in zedelijke en goddelijke zaken, in ware vroomheid echter en ijverige godsvrucht was hij verre beneden zijn vader David, zowel als in de gave van de voorspellingen en in verlichting door Gods Geest, omtrent het toekomend Rijk van de Genade.

17. Toen, na de uit- zowel als de inwendige voltooiing van zijn hoofdwerk, toog Salomo, die thans ook aan andere ondernemingen kon denken, naar Ezeon-Geber, en naar Eloth of Elath (Deuteronomium 2: 7) aan de oever van de Schelfzee, in het land van Edom.

18. En Huram zond hem, door de hand van zijn knechten, schepen, mitsgaders knechten, kenners van de zee; en zij gingen met Salomo’s knechten naar Ofir, en zij haalden van daar vierhonderd en vijftig talenten goud (= 21.205.800 gulden), die zij brachten tot de koning Salomo.

Dit bericht wijkt op meer dan één wijze van dat in 1 Koningen .9: 26 vv. af. Gering is in de eerste plaats de afwijking, dat naar ons verhaal Salomo zelf naar Ezeon-Geber en Eloth ging; want de bouw van de vloot maakt het op zichzelf reeds waarschijnlijk, dat hij beide aan de Elanitische golf dicht bij elkaar gelegen steden bezocht, om de nodige bevelen op de plaats zelf in eigen persoon te geven. Meer bezwaar schijnt daarentegen de opmerking te geven, dat Hiram niet enkel, zoals in 1 Koningen .9: 27 verhaald wordt, zeekundige scheepslieden met de van Ezeon-Geber uitzeilende schepen van Salomo uitzond, die de manschappen van deze in de moesten onderrichten, maar zelfs schepen van Tyrus uit naar Ezeon-Geber zond, die daarop met Salomo’s schepen tegelijk uitzeilden (Hoofdstuk 9: 21); want van Tyrus af kan men alleen te land de Elanitische golf bereiken. Intussen zou het zeer goed kunnen zijn dat de gereedgemaakte schepen in stukken verdeeld en zo naar genoemde havenplaats gebracht zijn, waarvoor menig voorbeeld uit de oudheid (Arrian. Exped. Aled V. p. 329 en VII p. 485 en.

Blanc.: Plutarch vita Anton. p. 948, en. Fref 1620; Thucyd. ben. Pelop. IV. 8) kan bijgebracht worden; of men moet aannemen, dat de uitzending van de Fenicische vloot uit de Perzische zeeboezem geschiedde (De Staten-vertalers zijn van oordeel, dat Hiram bouwmaterialen voor de schepen zond. (G.) Een derde afwijking eindelijk, die van in onze tekst voorkomende 450 talenten gouds, waarvoor 1 Koningen .9: 28 slechts 420 talenten opgeeft, is licht te verklaren uit de verwisseling van de cijferletters: b (= 20) met n (= 50)..

HOOFDSTUK 9

SALOMO, DOOR DE KONINGIN UIT ARABIË MET GESCHENKEN BEDEELD, HEEFT EEN GROOT INKOMEN

VIII. Vs. 1-28. Ten gevolge van de tochten naar Ofir komt het gerucht van Salomo's ongewone mate van wijsheid, ook van de koningin van Scheba in zuidelijk Arabië ter ore (Genesis10: 7). Met een talrijk gevolg komt zij tot hem, om door een gesprek met hem in raadselspreuken zijn wijsheid te beproeven, en bevindt, dat hier het gerucht nog verre beneden de werkelijkheid is. Terwijl zij hen gelukkig prijst, die bestendig rondom zo'n man zich mogen bevinden, en de Heere looft, die Zijn volk zulk een koning heeft gegeven, vereert zij Salomo met haar meegebrachte geschenken en ontvangt van deze rijke tegengeschenken, waarop zij naar haar vaderland terugkeert. Hieraan knopen zich nadere opgaven vast, aangaande Salomo's rijkdommen en hulpbronnen, de pracht van zijn hofhouding en de heerlijkheid van zijn koningschaps (Vergelijk 1 Koningen .20: 1-29).

1. En toen de koningin van Scheba, van Arabië felix, gelukkig Arabië, het gerucht van de buitengewone wijsheid van Salomo hoorde, kwam zij, om Salomo met raadsels te verzoeken 1), te Jeruzalem, met een zeer zwaar leger, een talrijk gevolg, en kamelen, dragende specerijen en goud in menigte en kostelijk gesteente; en zij kwam tot Salomo, en sprak met hem, al wat in haar hart was, al de raadselspreuken, die zij zich had voorgenomen om hem voor te leggen.

1) "1Ki 10: 1"

2. En Salomo verklaarde haar al haar woorden; en geen ding was er verborgen voor Salomo, dat hij haar niet verklaarde.

3. Als nu de koningin van Scheba zag de wijsheid van Salomo, en het huis, dat hij tot een koninklijk paleis voor zichzelf gebouwd had.

4. En daarenboven de glans van zijn hofhouding, het voedsel van zijn tafel, en het zitten van zijn knechten, en het staan van zijn dienaren, en hun kledingen en zijn schenkers, en hun kledingen, en zijn opgang, waardoor hij uit zijn koninklijk paleis opging in het huis van de Heere, en dat een werk van bijzondere kunst was, zo was in haar geen geest meer.

1) Hier schijnt van die opgang sprake te zijn, die uit het koninklijk paleis op Zion over het Tyropoïon naar het tempelgebouw voerde en dit met datgene verbond..

5. En zij zei tot de koning: Het is een waarachtig woord geweest, dat ik in mijn land gehoord heb, van uw zaken en van uw wijsheid.

6. En ik heb hun woorden niet geloofd, totdat ik gekomen ben, en mijn ogen dat gezien hebben; en zie, de helft van de grootheid van uw wijsheid is mij niet aangezegd: u hebt overtroffen het gerucht, dat ik gehoord heb.

7. Welgelukzalig zijn uw mannen, en welgelukzalig uw knechten, die gedurig voor uw aangezicht staan, en uw wijsheid horen.

8. Geloofd zij de Heere, uw God, die behagen in u gehad heeft, om u op zijn troon, de Heere, uw God, tot een koning te zetten 1)! overmits de oorzaak hiervan is, dat uw God Israël bemint om het, het volk Israël, in eeuwigheid op te richten, zo heeft Hij u tot een koning over hen gesteld, om recht en gerechtigheid te doen.

1) Hier zegt de koningin van Scheba veel meer dan in 1 Koningen .10: 9 gemeld werd; zij noemt hier de troon van Israël de troon van de Heere, en erkent dat Salomo de Heere, zijn God tot koning gemaakt was, d.i. hij moest niet alleen op bevel van God als diens onderkoning regeren, maar ook tot lof van de Heere, tot bevordering van de dienst en de vrees van God..

9. En zij gaf de koning, tot bewijs van haar hoge verering,honderdentwintig talenten goud (= 5.654.880 gld.), en specerijen in grote menigte, en kostelijk gesteente; en er was zoals deze specerij, die de koningin van Scheba de koning Salomo gaf, geen geweest er was nooit zoveel specerij naar Jeruzalem gekomen.

10. Verder ook om hieraan een opmerking te verbinden omtrent andere kostbaarheden, die op die tijd te Jeruzalem aankwamen Hurams knechten en Salomo’s knechten, die goud brachten uit Ofir, brachten algummimhout, sandelhout, en edelgesteente.

11. En de koning maakte van dat algummimhout hoge gangen tot het huis van de Heere, en tot het huis van de koning (1Ki 10: 12) mitsgaders harpen en luiten voor de zangers; desgelijks ook was te voren in het land van Juda niet gezien geweest.

12. En de koning Salomo gaf de koningin van Scheba al haar behagen, wat zij begeerde 1), waarin zij bij het bezichtigen van zijn schatten bijzonder belang stelde, behalve, onaangemerkt zijn tegengeschenk voor hetgeen zij tot de koning gebracht had, zo keerde zij en toog naar haar land, zij en haar knechten.

1) De koningin van Scheba, die van verre uit het gelukkigste land van de wereld tot Salomo komt, hem geschenken brengt en van hem alles verkrijgt, wat zij kon wensen, vertegenwoordigt de koningen, die met hun volken van verre en van nabij tot de enige vredevorst komen, tot de Koning aller koningen en hem zullen heiligen (Psalm 72: 10 vv. Jes.60: 6). Haar bezoek is een geschiedkundige voorspelling ten opzichte van het ware, eeuwige Vrederijk..

13. Het gewicht nu van het goud om hier weer terug te komen op de scheepvaart naar Ofir en andere hulpbronnen van de rijkdom dat voor Salomo op één jaar inkwam, was zeshonderd zesenzestig talenten goud (35.964.000 gld., of 17.982.000 gld.).

15. Daartoe maakte de koning Salomo, tot een te prachtiger uitrusting van zijn lijfwachten, tweehonderd grotere rondassen van geslagen goud; zes honderd sikkels van geslagen goud (= 4.323 Ned. pd.) liet hij opwegen tot elke rondas.

16. Insgelijks driehonderd kleinere schilden van geslagen goud; drie honderd sikkels goud (= 2.1615 Ned. pd.), liet hij opwegen tot elk schild; en de koning legde ze in het huis van het woud van de Libanon, een afdeling van zijn paleis (1Ki 7: 5).

17. Nog maakte de koning, voor de troonzaal in zijn paleis (1 Koningen .7: 7), een grote elpenbenen troon, en hij overtoog die met louter goud (1Ki 10: 18).

18. En de troon had zes trappen en een voetbank van goud, aan de troon, aan zijn voet vast zijnde, en leuningen aan beide zijden, tot de zitplaats, de zetel, toe, en twee leeuwen als veelbetekenend zinnebeeld van David's huis, stonden bij de leuningen.

19. En twaalf leeuwen, als symbool en zinnebeeld van de 12 stammen van Israël, stonden daar aan beide zijden, op de zes trappen: desgelijks zo'n prachtige koningstroon, is in geen koninkrijk van die tijd gemaakt geweest.

20. Ook waren alle drinkvaten van de koning Salomo van goud, en alle vaten van het huis van het woud van de Libanon waren van gesloten fijn goud; het zilver was in de dagen van Salomo niet voor iets geacht, zodat men het ook in het geheel niet voor huisraad van de koninklijke hofhouding gebruikte.

21. Want des konings schepen 1) voeren naar Tarsis, met de knechten van Huram; eens in drie jaren kwamen de schepen van Tarsis in, heen en terug, brengende goud, en zilver, elpenbeen, en apen, en pauwen.

1) "1Ki 10: 22"

22. Alzo, ten gevolge van deze overrijke hulpbronnen, werd de koning Salomo groter dan alle koningen van de aarde in rijkdom en wijsheid, zoals God hem beloofd had (Hoofdstuk 1: 11 vv.).

23. En alle koningen van de aarde, evenals de koningin van Scheba (vs. 1 vv.), zochten Salomo's aangezicht, om zijn wijsheid te horen, die God in zijn hart gegeven had.

24. En zij brachten, door dezelfde verering als de koningin gedreven, hem een ieder zijn geschenk, zilveren vaten, en gouden vaten, en kleen (Jud 14: 19), harnas (wapenrustingen), en specerijen, in het bijzonder ook echte balsem, zoals later in de tuinen te Jericho en bij Engedi geteeld werd, paarden, en muilezels, muildieren, van elk van jaar tot jaar 1).

1) Dit wil zeggen, dat deze geschenken het karakter verkregen van een jaarlijks inkomen.

25. Ook had Salomo vierduizend paardenstallen, en wagens, en twaalfduizend ruiteren; en hij leide ze eensdeels in de wagensteden, en bracht ze anderdeels onder dak bij de koning te Jeruzalem (Hoofdstuk 1: 14).

26. En hij heerste over alle koningen, koninkrijken of landen, van de rivier, de Eufraat in het noordoosten tot aan het land van de Filistijnen in het zuidwesten, en tot aan de landpaal van Egypte in het zuiden (1 Koningen .4: 21).

27. Ook maakte de koning, door de buitengewone rijkdommen, die hij het land toevoerde, het zilver te Jeruzalem te zijn als stenen, die buiten in het veld overal in het rond liggen, en de cederen maakte hij te zijn als de wilde vijgenbomen, sycomoren, die in de laagte, de vlakte langs de zee, zijn, in menigte (Hoofdstuk 1: 15).

28. En zij brachten voor Salomo paarden uit Egypte, en voorwerpen van waarde uit al die landen 1) (Hoofdstuk 1: 16 vv.).

1) Het is verwonderlijk, hoe zo iets zich snel kan ophopen en ook spoedig weer kan verdwijnen. De mens zou het ook niet kunnen verdragen, wanneer het altijd zo was. Zij zouden dan nog veel meer van God verwijderen en in het schepsel opgaan, zoals het dan ook bij Salomo niet lang goed gegaan is. Hij had wat door zijn vader David was verworven, te genieten, waarvan deze eerst door het kruis had moeten gaan. Daarentegen Salomo is dadelijk in het bezit gekomen. Dit is een zeer groot onderscheid..

IX. Vs. 29-31. Terwijl de afgoderij, waartoe Salomo tengevolge van zijn liefde tot vreemde vrouwen in zijn ouderdom verviel, en insgelijks het goddelijke strafvonnis, dat deswegen over zijn huis kwam (1 Koningen .11: 1-40) wordt overgeslagen, gaat de Schrijver, voor wie Salomo zijn hoofdbetekenis als bouwer van de tempel heeft, haastig over tot het slot van de geschiedenis van deze overigens zo hoog begenadigde koning, terwijl Hij met verwijzing naar andere geschriften, waar meer van hem te lezen is, nog de duur van zijn regering en zijn levenseinde bericht. (Vergelijk 1 Koningen .11: 41-43).

29. Het overige nu van de geschiedenissen van Salomo, van de eerste en van de laatste (1 Kronieken 29: 29), zijn die niet geschreven in de woorden van Nathan, de profeet, en in de profetie van Ahia, de Siloniet, en in de gezichten van Jedi, de ziener, aangaande Jerobeam, de zoon van Nebat? zoals ook in het uit deze drie afzonderlijke geschriften samengestelde geheel: "het boek van de geschiedenissen van Salomo" (1 Koningen .11: 41).

1) Van de laatste levensjaren aan Salomo vermeldt de gewijde Schrijver niets. Niet, om de zonde en de afval van de wijze koning opzettelijk te verzwijgen. De Heilige Geest verzwijgt nergens, waar het moet, de zonden van Gods kinderen. Hij verwijst dan ook naar andere, toen bekende geschriften, waarin van de laatste daden van Salomo is melding gemaakt. De enige reden is omdat voor de Schrijver Salomo’s hoge betekenis ligt in de kost lijken Tempelbouw.

30. En Salomo regeerde te Jeruzalem over gans Israël, veertig jaren, van 1015-975 vóór Christus.

31. En Salomo ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem in de stad van zijn vader David 1) (1Ki 2: 10); en zijn enige zoon Rehabeam, buiten wie hij slechts nog twee dochters had (1 Koningen .4: 11,15), werd koning in zijne plaats.

HOOFDSTUK 10

SCHEURING VAN HET RIJK, EN AFVAL VAN DE TIEN STAMMEN, DOOR REHABEAM VEROORZAAKT

I. Vs. 1-Hoofdstuk 11: 4. Hebben de Boeken der Kronieken uitsluitend betrekking op de geschiedenis van David en de regenten uit zijn huis, zodat zij de geschiedenis van het rijk van de Tien stammen geheel overslaan, zo moest toch aan het verhaal van Rehabeam's regering evenzeer de vermelding van de onder hem ontstanen afval van de Tien stammen als inleiding voorafgaan, als aan het bericht van David's komst aan de regering in 1 Koningen .12 het verhaal van de dood van Saul en zijn zonen voorafgaat. De geschiedenis van deze afval nu, die tevens een deel van de geschiedenis van Rehabeams regering vormt, wordt uit dezelfde bronnen, waaruit ook de Boeken der Koningen geput hebben, in tamelijke overeenstemming met deze meegedeeld; waarom er ook zaken in voorkomen, die wij nu uit het vroegere bericht kunnen verstaan (Vergelijk 1 Koningen .12: 1-25).

1. En Rehabeam toog, kort nadat hij in het jaar 975 vóór Christus de troon beklommen had, en door Juda en Benjamin zich te Jeruzalem had laten huldigen, naar Sichem, de hoofdstad van de noordelijke stammen; want het ganse Israël, het volk van deze 10 stammen, was te Sichem gekomen om hem daar koning te maken (1Ki 12: 1).

2. Het geschiedde nu, toen Jerobeam, de zoon van Nebat, dat, namelijk Salomo's dood en Rehabeams troonsbeklimming, hoorde, (deze nu was in Egypte, waar hij van het aangezicht van de koning Salomo gevlucht was (1 Koningen .11: 40)), dat Jerobeam uit Egypte tot aan de grenzen van het land terugkeerde, ten einde van daar aanstonds bij de hand te zijn.

3. Want zij, de oudsten en vorsten van de 10 stammen, die dusver in verstandhouding met hem gehandeld hadden, zonden heen naar de plaats van zijn verblijf en lieten hem roepen; zo kwam Jerobeam met het ganse Israël op de ter inhuldiging bestemden dag (vs. 1),en zij spraken tot Rehabeam, zeggende, met bedrieglijke, in de grond althans niet oprecht gemeende woorden:

4. Uw vader heeft ons juk hard gemaakt, ons tot vele opbrengsten gedwongen en door zware vroondiensten gedrukt; nu dan, maak u uw vaders harde dienst, en zijn zwaar juk, dat hij ons opgelegd heeft, lichter, en wij zullen u dienen.

5. En hij zei tot hen: Kom over drie dagen weer tot mij, opdat ik eerst overleg, welk bescheid ik op uw verzoek u geven kan. En het volk ging heen.

6. En de koning Rehabeam hield eerst raad met de oudsten, de oude en ervarene raadslieden, die gestaan hadden voor het aangezicht van zijn vader Salomo, toen hij nog leefde, en die hij thans eershalve nog eenmaal wilde horen, vóórdat hij hen voor altijd losliet, zeggende: Hoe raden jullie, dat men dit volk antwoorden zal?

7. En zij spraken tot hem, zeggende: Indien u dit volk goedertieren, en jegens hen goedwillig wezen zult, en tot hen goede woorden spreken, zo zullen zij te allen dage uw knechten zijn, dan zult gij hun althans voor heden het voorwendsel ontnemen om af te vallen, en voor dergelijke toekomstige gevallen zal er ten gepaste tijd ook wel raad zijn.

8. Maar hij, naar Gods beschikking, (vs. 15), verliet de raad van de oudsten 1), die zij hem geraden hadden; en hij hield raad met de jongelingen, die met hem opgewassen waren, die voor zijn aangezicht stonden, uit welker getal hij zich zijn raadslieden verkozen had, in plaats van de raadslieden van zijn vader.

1) Wij merken op, dat God de Raad van Zijn Wijsheid en Voorzienigheid dikwijls uitvoert door de mensen te verdwazen, en hen over te geven aan hun eigene verkeerde raadslagen en driften; en daar hoeft niets meer ten verderve van iemand gedaan te worden, dan hem over te laten aan zichzelf en aan zijn eigen hoogmoed en waanwijze verbeelding.

9. En hij zei tot hen: Wat raden jullie, dat wij dit volk antwoorden zullen, die tot mij gesproken hebben, zeggende: Maak het juk, dat uw vader ons opgelegd heeft, lichter.

10. En de jongelingen, die met hem opgewassen waren, spraken tot hem, zoals hun overmoed en onverstand het hun ingaf, zeggende: Alzo zult u zeggen tot dat volk, die tot u gesproken hebben, zeggende: Uw vader heeft ons juk zwaar gemaakt, maar maak u het over ons lichter, alzo zult u tot hen spreken: Mijn kleinste vinger zal dikker zijn dan mijn vaders lenden, ik heb de kracht om, als ik wil, u nog veel harder te drukken, dan mijn vader gedaan heeft; en ik wil dit ook.

11. Indien nu mijn vader een zwaar juk op u heeft doen laden, zo zal ik boven uw juk nog daar toedoen; mijn vader heeft u met geselen gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen kastijden. (1Ki 12: 11).

12. Zo kwam Jerobeam en al het volk tot Rehabeam op de derde dag, zoals de koning gesproken had, zeggende: Kom weer tot mij op de derde dag (vs. 7).

13. En de koning antwoordde hun hard; want de koning Rehabeam verliet de raad van de oudsten (vs. 7).

14. En hij sprak tot hen naar de raad van de jongelingen, zeggende: Mijn vader heeft uw Juk zwaar gemaakt, maar ik zal nog daarboven toedoen; mijn vader heeft u met geselen gekastijd, maar Ik zal u met schorpioenen kastijden.

Ik ben volstrekt van gevoelen, dat Rehabeam, die niets minder heeft gewild, dan aan de verwijten van de tien stammen tegen zijn vader toe te geven, veeleer juist daardoor is bewogen, om het ruwe antwoord boven het zachtere te verkiezen, omdat hij de bezwaren voor onbillijk hield en kwalijk ontving. Hij wilde dus met dit zijn antwoord zeggen: "Naardien u aangaande de regering van mijn vader over een hard juk klaagt, terwijl hij toch u en uw land

zo gelukkig en rijk gemaakt heeft, als geen land op aarde is, welaan, u zult tot uw welverdiende straf van mij ervaren, wat een hard juk is.

15. Alzo hoorde de koning naar het volk niet, dat hij hun verlichting van hun tegenwoordige lasten zou toezeggen: want deze omwending, deze onbedachtzame en tyrannische handeling van Rehabeam was van God, opdat de Heere Zijn woord bevestigde 1), dat Hij (naar 1 Koningen .11: 29 vv.) door de dienst van de profeet Ahia, de Siloniet, gesproken had tot Jerobeam, de zoon van Nebat.

1) De drukking van de neus brengt bloed voort (Spreuken 30: 33) en een smartend woord doet de toorn oprijzen (Spreuken 15: 1). God laat het echter soms toe, dat de Overheid in haar handelingen dwaalt, opdat de vroegere zonden van Overheid en volk gestraft worden..

1) Hier blijkt juist weer zo treffend, dat Rehabeam's hoogmoed en dwaasheid was naar het Raadsbesluit van God, maar evenzeer dat de koning zelf verantwoordelijk was en bleef voor zijn zonde. De uitkomst doet zien, dat het woord van de Heere door Ahia uitkwam en bevestigd werd, omdat Salomo grotelijks tegen de Heere had overtreden, maar ook dat Rehabeam vanwege zijn eigen dwaasheid zichzelf moest beschuldigen, dat hij de Tien stammen van zich had vervreemd.

16. Toen het ganse Israël zag, dat de koning naar hen niet hoorde, hun wil niet deed, antwoordde het volk de koning, zeggende: Wat deel hebben wij aan David? Ja geen erfenis hebben wij aan de zoon van Isaï 1)? dat wij onvoorwaardelijk juist aan dit koningshuis ons verbonden zouden rekenen. Een ieder ga dus naar uw tenten, naar uw huis, O Israël! wij zullen ons wel een andere koning uit ons eigen geslacht weten te verkiezen. Voorzie nu uw huis, o David! want voor ons hebt u voortaan niet meer te zorgen! zo ging het ganse Israël, gehoorzamende aan deze oproeping van hun leidsman, naar zijn tenten 2), en maakte, op een latere volksvergadering te Sichem, Jerobeam tot koning over de 10 stammen (1 Koningen .12: 20).

1) Het is vast en zeker, dat Israël zich door deze woorden zeer bezondigde, niet alleen tegenover David, maar bovenal tegen God. God, hun God, had hun het huis van David tot een erfelijk koningshuis gegeven. David was koning geweest, volgens het Goddelijk recht. God had hen door David en Salomo heerlijke tijden van bloei en welvaart doen beleven, maar ook hun de Tempeldienst geschonken. David had alles gedaan voor de eredienst, opdat Israël gelukkig zou zijn in de onderhouding van de geboden en inzettingen van de Heere. Nu zij dus smadelijk David's eer aantasten, en hem verwerpen, verwerpen zij ook de eredienst, die David had hersteld, en daarom God, de Verbonds-God.

Het is dan ook als een straf van God te beschouwen, dat Jerobeam hun de kalverdienst oplegt. Daarmee wordt feitelijk bewerkstelligd, wat Israël hier uitspreekt.

Israël verlaat hier God en Zijn zuivere dienst. Jerobeam zorgt er straks voor, dat dit ook door daden zichtbaar wordt.

2) Dus maakt God de strafgevolgen van de zonde langdurig en laat die zichtbaar blijven na de dood van de zondaar, om aan te duiden, de boosheid van het misdrijf en mogelijk ook tegelijk de duurzaamheid van de straf. Die tegen God zondigt, benadeelt niet alleen zijn eigen ziel, maar misschien ook zijn nageslacht meer, dan hij dikwijls zou denken..

17. Maar aangaande de kinderen van Israël uit de tien stammen, die in de steden van Juda als vreemdelingen woonden, over die regeerde Rehabeam ook, zowel als over Juda en Benjamin zelf.

1) Juda was geen kiesrijk, zodat de 10 stammen niet verschuldigd waren geweest, om de koning aan te nemen, die de stam Juda had, maar de Heere had zich voorbehouden om de koning aan te wijzen (1 Koningen .17: 15). Het rijk was aan David en zijn nakomelingen door de Heere beloofd, en deze aan David door Nathan medegedeelde belofte (1 Kronieken 17: 11 vv. 17.11) kon aan geen Israëliet onbekend zijn, want David had haar in de laatste vergadering van de rijksstenden herhaald (1 Kronieken 28: 3 vv.). Salomo had haar bij de inwijding van de tempel ten aanhore van het vergaderde volk uitgesproken, en de Heere een vervulling daarvan gebeden (Hoofdstuk 6: 4 vv.). Deze belofte werd ook door David in enige Psalmen (Psalm 18: 50 vv.; 21: 7 vv.; 61: 7 vv.) en zelfs door andere zangers (Psalm 89: 4 vv.; 132: 10 vv.) openlijk geprezen, ja, zij diende tot grondslag van de Messiaanse verwachtingen in Psalm 2 en 110 ; de afval van de 10 stammen was dus een opstand tegen het door God bevestigde koningshuis van David, waarom ook Hosea (Hoofdstuk 8: 4) de Israëlieten verwijt, dat zij koningen gemaakt hadden zonder God, en vorsten hadden aangesteld, die door de Heere niet gekend werden..

18. Toen die vergadering in Sichem zo onstuimig afliep (vs. 16), zond de koning Rehabeam Hadoram, die over de schatting was (1 Koningen .4: 6), naar de opstandelingen om hen te bedwingen, en de kinderen van Israël, door het zien van juist deze man ten hoogste verbitterd, stenigden hem met stenen, dat hij stierf; maar de koning Rehabeam, die thans voor zijn eigen leven vreesde, verkloekte zich, om ijlings op een wagen te klimmen, dat hij naar Jeruzalem vluchtte.

19. Alzo vielen op die dag de Israëlieten van het huis van David af, en deze scheiding heeft voortgeduurd tot op deze dag, waarop deze geschiedenis schriftelijk is opgesteld.

HOOFDSTUK 11

REHABEAMS STRIJDVAARDIGHEID, STEDEN, BEVESTIGING, VROUWEN EN KINDEREN

1. Toen nu Rehabeam te Jeruzalem gekomen was, vergaderde hij het huis van Juda en Benjamin, één honderd en tachtig duizend uitgelezenen, geoefend ten oorlog om tegen Israël te strijden, opdat hij het koninkrijk ook over de 10 stammen, weer aan Rehabeam bracht.

2. Maar het woord van de Heere geschiedde tot Semaja, de man van God, die Rehabeam als profetisch wachter terzijde gesteld was (Hoofdstuk 12: 5,15) zeggende:

3. Zeg tot Rehabeam, de zoon van Salomo, de koning van Juda, en tot het ganse Israël 1) in Juda en Benjamin, ook tot de Israëlieten, die in de steden van Juda wonen (Hoofdstuk 10: 17), zeggende:

1) Tot het ganse Israël. Met deze woorden wordt feitelijk uitgesproken, dat het rijk van de Tien stammen in de ogen van God niet meer tot het ware zaad van Israël, d.i. Jakob, behoorde. Onder Israël hebben wij hier dan ook te verstaan, niet zozeer Juda en Benjamin en degenen van de Tien stammen, die in de steden van Juda woonden, maar de getrouw geblevenen aan de godsdienst van Israël, het Israël, dat zich als een theocratisch volk kende en aan het theocratisch bewind van David's huis zich bleef onderwerpen.

4. Zo zegt de Heere: Gij zult niet optrekken, noch strijden tegen uw broeders; een ieder keert terug tot zijn huis, want deze zaak, deze afval van een groot deel van het volk van David's huis, is van Mij1), uit een door Mij ten uitvoer gebracht vonnis geschied, en kan met alle menselijke macht niet meer ongedaan worden gemaakt. En zij, tot wie deze vermaning geschied was (vs. 3), hoorden de woorden van de Heere, en zij keerden terug van tegen Jerobeam te trekken, die intussen Israël zich tot koning verkozen had.

1) Had God Rehabeam de zoon van Salomo genoemd (vs 3), hier verzekert de Heere nogmaals, dat deze aan het besluit van God, inzake de scheuring van het Rijk, niets kon veranderen, omdat het reeds door de Almacht van God was uitgevoerd. Rehabeam ontvangt hier dan ook een zijdelingse vermaning, om zich te wachten voor het verlaten van de inzettingen van de Heere.

II. Vs. 5-23. Hierop volgt allereerst een begrip over de toebereidselen, die Rehabeam tot veiligheid van zijn rijk genomen (vs. 5-12), daarna over de toeneming in macht, die hij op het noordelijk rijk verkregen heeft, doordat de van daar verdreven priesters en Levieten en trouwe vereerders van de Heere uit alle stammen, zich bij het zuidelijk rijk aansloten (vs. 13-17), en hierna over de familiebetrekkingen van de koning (vs. 18-23). Van al deze zaken wordt in de Boeken der Koningen geen verdere mededeling aangetroffen, dan alleen in 1 Koningen .12: 31 en 13: 33 vv., waar in het kort vermeld wordt, wat in ons Hoofdstuk (vs. 12-17) uitvoeriger wordt voorgesteld.

5. Rehabeam nu woonde, nadat hij zich eenmaal in de afscheuring van een nieuw koninkrijk van het vroegere Israël in het geheel, had leren berusten, in stilheid te Jeruzalem, zonder een nieuwe poging te doen, tot herkrijging van het afgevallen gebied, en hij bouwde, alleen, om voor verdere vermindering van zijn macht zich te hoeden, steden, die bijzonder tegen uitwendige vijanden moesten beschermd worden, tot vastigheden in Juda, het land van zijn heerschappij.

6. Hij bouwde nu Bethlehem (Ru 1: 22) en Etham, thans Urtas, zuidelijk van Bethlehem (1 Samuel 9: 5), en Thekoa (2 Samuel 2: 1).

7. En Beth-Zur (2 Samuel 2: 1) en Socho, het tegenwoordige Shuweikeh, 3 geografische mijlen zuidwestelijk van Jeruzalem (vergel. Hoofdstuk 28: 18), en Adullam (1 Samuel 22: 1).

8. En Gath, de stad van de Filistijnen (Jos 13: 3), waarvan de koning sedert David's tijd (1 Kronieken 18: 1) aan het rijk van Juda onderworpen was (Hoofdstuk 9: 26), en Maresa (Joz.15: 44 vv. 2 Kronieken 14: 9). en Zif (Joz.15: 55. 1 Samuel .23: 14 vv.; 26: 2 vv.

9. En Adoraïm, in 1 Makk.13: 20 Adir geheten, thans Dura, een van de grootste dorpen in het district Hebron, 1 mijl zuidwestelijk van deze stad en Lachis (Joz.10: 3), in de vlakte van Juda, en Azéka (Joz.15: 35) zuidwestelijk van Jeruzalem.

10. En Zora, of Zarea, in het stamgebied Dan (Joz.19: 41 Richteren 13: 2), en Al lonin hetzelfde stamgebied (Joz.19: 42), en Hebron, zuidelijk van Jeruzalem (2 Samuel 2: 1), die in deze tijd in Juda en in Benjamin, het zuidelijke rijk, de vaste steden waren 1).

1) Vatten wij nu de geografische ligging van de 15 steden in het oog, zo lagen zij deels in het zuiden van Jeruzalem aan de straat, die over Hebron naar Ber-Séba en Egypte voerde, deels aan de westelijke hellingen van het gebergte van Juda, aan de over Beit-Dschibrin naar Gaza voerende weg en slechts enige noordelijk van de weg naar de Filistijnse vlakte heen; maar geen enkele naar het noorden, om het rijk tegen invallen van die zijde te beschermen..

Rehabeam nam dus wel voorzorgen tegen invallen van de zijde van de Egyptenaren, maar scheen geen vrees te hebben voor invallen van het rijk van de Tien stammen. Wellicht dat dan ook deze steden meer versterkt zijn na de inval van de Egyptische koning.

11. En hij, Rehabeam sterkte deze vastigheden, zoals gezegd is (vs. 5), en leide oversten, eigene bevelhebbers daarin, en schatten van spijs, en olie en wijn, voor het geval van een belegering.

12. En in elke stad van de zo even genoemde vijftien steden bracht hij rondassen en spiesen bijeen, ter verdediging tegen vijandelijke aanvallen, en sterkte ze gans zeer; zo was Juda en Benjamin, na de afval van de overige stammen (Hoofdstuk 10: 17) van hem 1), onder zijn bestuur.

1) De tuchtigende hand van de Heere hand werd niet vruchteloos door Rehabeam gevoeld; de afval van de Tien stammen, waarin hij de tuchtiging van de Heere moest erkennen, bracht hem op andere gedachten, die hij aanvankelijk had. Hij bezon zich ten goede en er volgde nu een gelukkige tijd van 3 jaren, waarin de koning met zijn volk in David's en Salomo's wegen wandelde. Van zijn vorige overmoed tegen het volk horen wij niets meer; veeleer zocht hij de welvaart en de veiligheid van het volk. Van zijn vader had hij lust tot bouwen geërfd: maar hij bouwde geen kostbare paleizen, maar legde vestingen tot veiligheid van het land aan, stichtte naar het zuiden en westen een gordel van 15 sterke burchten, om tegen alle gevaren toegerust te zijn; hij kende Egypte wel, en wist van waar zijn rijk voornamelijk gevaar te duchten had. Daarom probeerde hij tegen alles gewapend te wezen..

13. Daartoe de priester en de Levieten, die in het ganse Israël, het noordelijke rijk, waren, stelden zich bij hem uit al hun landpalen.

14. Want de Levieten verlieten hun voorsteden en hun bezitting (Num.35: 1 vv. Joz 21: 20 vv.),en kwamen in Juda en in Jeruzalem; want Jerobeam en zijn zonen, of opvolgers in zijn rijk, die allen in zijn wegen wandelden, hadden hen verstoten, van het priesterdom de Heere te mogen bedienen, omdat zij niet wilden weten van de afgodische eredienst, die deze koning instelde (1Ki 12: 31).

15. En hij had zich, zoals in 1 Koningen .12: 31 verhaald wordt, priesters gesteld voor de hoogten, en voor de duivels, de Demonendienst, want dit was in de grond de genoemde valse godsdienst (Le 17: 7), en voor de beide kalveren 1), die hij gemaakt had.

1) Voor de duivels en voor de kalveren, is nadere uitlegging van: voor de hoogten. In zijn wezen was de kalverdienst demonisch, wat de vorm betreft waren het kalverenbeelden. Hier wordt de dienst, door Jerobeam ingesteld, getekend naar zijn diepste wezen, tegenover de Goddelijke dienst in Jeruzalem's tempel. Al wat van God aftrekt is demonisch.

16. Na die priesters en Levieten kwamen ook uit alle stammen van Israël te Jeruzalem, niet weinigen van degenen, die hun hart begaven om de Heere, de God van Israël, te zoeken en zij zetten er zich zelfs met hun woning neer opdat zij de Heere, de God hun vaderen, offerande deden 1) (vgl. Hoofdstuk 15: 9; 30: 11).

1) Al wat voor onze zielen best is, is altijd het verkiezenswaardigste; en wij moeten de voordelen van de Godsdienst altijd boven onze uitwendige geneugten en gemakken stellen. Want waar de getrouwe Priesterschaar van de Heere is, daar behoort ook zijn getrouw volk te wezen..

17. Alzo sterkten 1) zij het koninkrijk van Juda, en bekrachtigden Rehabeam, de zoon van Salomo, drie jaren, totdat deze verhuizingen ten gevolge van Rehabeams afval (Hoofdstuk 12: 1) ophielden; maar vroeger vonden zij in menigte plaats; want drie jaren, van 975 tot 972 voor Christus, wandelden zij, de koning met zijn volk, in de weg van David en Salomo.

1) De heilige geschiedenis noemt zo'n toevloed uit Israël een versterking van het koninkrijk van Juda; indien in het schone dal Siddim tien rechtvaardigen een vurige muur rondom vijf steden met haar bewoners geweest zouden zijn (Genesis18: 32) hoe zou dan ook een toevloed van trouwe knechten van de Heere niet een zegen zijn voor een klein geworden rijk? En Juda mocht zich wel herinneren, wat zijn vorige koning gezegd had (Spreuken 15: 16): Beter is weinig met de vrees van de Heere, dan een grote schat en onrust daarbij..

Dit versterken moet gezocht worden in hun gezindheid. Door hun Godsvrucht en gebed brachten zij een zegen over het volk. Om het geloof moesten zij vluchten uit het Rijk van de Tien stammen en waar Juda hun nu een wijk- en woonplaats schonk, daar genoot het volk de stille, geestelijke vruchten ervan.

18. En Rehabeam nam zich, niet eerst thans, maar zeker reeds vroeger, nog vóórdat hij aan de regering kwam, benevens Mahalath, de dochter van Jerimoth, de zoon van David, van een van zijn bijvrouwen (1 Kronieken 3: 9) ter vrouwe Abihaïl, de dochter van Eliab, de eerstgeboren zoon van Isaï 1) en broeder van koning David (1 Kronieken 2: 13).

1) Als het voegwoord en in de Hoogduitse vertaling vóór de naam Abihaïl juist is (de Septuaginta heeft het ook, maar in de tegenwoordige Hebreeuwse tekst staat het niet), dan kan het vers ook aldus vertaald worden: En Rehabeam nam tot vrouw Mahalath de dochter van Jerimoth, de zoon van David en van Abihaïl, de dochter van Eliab, de zoon van Isaï, zodat slechts van een vrouw sprake zou zijn, wier moeder zowel als wier vader wordt opgegeven; uit vs. 19 en 20 te oordelen, schijnt deze opvatting de meest juiste..

20. En na haar nam hij Maächa, de kleindochter (1Ki 15: 2) van Absalom; deze baarde hem Abia, en Attaï, en Ziza, en Selomith.

21. En Rehabeam had Maächa, Absaloms dochter, die door bijzondere schoonheid uitmuntte, liever dan al zijn vrouwen en zijn bijwijven; want hij had, naardien hij van het derde jaar van zijn regering af een talrijke harem onderhield achttien vrouwen genomen, en zestig bijwijven; en hij gewon achtentwintig zonen en zestig dochters.

22. En Rehabeam stelde Abia, de zoon van Maächa, uit voorliefde tot haar en zeker ook op haar aandrijven, zonder aan Gods verbod in Deuteronomium 21: 15 vv. te denken, tot een hoofd, om een overste te zijn onder zijn broeders; want het was om hem koning, tot zijn opvolger op de koningstroon te maken, zoals deze dan ook later hem werkelijk in de regering opvolgde (Hoofdstuk 13: 1 vv.).

23. En hij handelde verstandig 1), probeerde de achtergezette zonen van zijn eerste vrouw op andere wijze schadeloos te stellen, opdat zij zijn bepaling omtrent de erfopvolging zich zouden laten gevallen; zodat hij van al zijn zonen, door alle landen van Juda en Benjamin, in alle vaste steden, waarvan in vs. 5 vv. gesproken is, verspreidde, en tot bevelhebbers ervan benoemde. Hierdoor leefden zij afgescheiden van elkaar, en hoopte hij onderlingen twist te voorkomen; die hij voedsel, levensonderhoud ter bestrijding van een schitterende hofhouding

gaf in overvloed; en hij begeerde 2) voor hen de veelheid van vrouwen, om hen in ieder opzicht tevreden te stellen (Hoofdstuk 21: 2 vv.).

1) Hij zorgde dus daarvoor, dat de zonen, door verplaatsing, in de vaste steden van het land, als commandanten daarvan, van elkaar werden gescheiden, tevens echter door rijkelijk levensonderhoud en een aanzienlijk aantal vrouwen, dat zij de gewenste middelen hadden tot een vorstelijk leven, om hen tevreden te stellen, opdat zij niet naar de kroon, die hij Abia had toegedacht, zouden haken..

Begeerde, in zoverre het in zijn macht stond, om zijn zonen vrouwen te geven.

HOOFDSTUK 12

REHABEAM DOOR SISAK OVERVALLEN

III. Vs. 1-16. Nadat Rehabeam zich in zijn heerschappij bevestigd heeft, wordt hij overmoedig en gerust, valt van de Heere af, en laat toe dat alle gruwelen van de heidense afgodendienst in zijn rijk de overhand nemen; daarvoor voort nu weldra Gods strafgericht, in een vijandelijke inval van de Egyptische koning Sisak, die hem al zijn vestingen ontneemt en ook tegen Jeruzalem optrekt. Wel verootmoedigt zich de koning met zijn oversten voor de Heere, En deze kastijdt slechts met mate en wil hem niet ten uiterste toe verderven, zodat het met een plundering van de schatten en een tijdelijke schatting-betaling afloopt, maar Rehabeam richt ook thans zijn hart niet om de Heere te zoeken en sterft als iemand, die in zijn leven geweest is als een bedrieglijke boog (Hosea 7: 16) (Vergelijk 1 Koningen .14: 21-31).

1. Het geschiedde nu, toen Rehabeam het koninkrijk bevestigd had, en hij sterk geworden was, dat hij in het jaar 971 vóór Christus, de wet van de Heere verliet 1), deels door het vertrouwen op zijn sterke kastelen en de bloeiende toestand van zijn rijk gerust geworden, deels door de nadelige invloed van de koningin-moeder Naäma (vs. 13) en zijn lievelingsgade Maächa (Hoofdstuk 11: 20 vv.); en gans Israël met hem, want er werden hoogten gemaakt, beelden en bossen op allen hogen heuvel en onder elke groene boom opgericht en schandjongens geduld in het land (1 Koningen .14: 23 vv.).

1) Rehabeam, evenals Jeschurun, vet en machtig geworden zijnde, zijn Rijk bevestigd ziende, zijn troon verzekerd en niets, zo hij dacht, van buiten voor hem of de zijnen te vrezen hebbend, sloeg de verzenen tegen de prikkels, en vergat zijn God, menend nu veilig en sterk genoeg te zijn en de godsdienst niet meer nodig te hebben. Zo bederft de voorspoed de dwazen, en het zijn sterke benen, die de weelde kunnen dragen. Als het de mens wèl gaat naar het vlees, en zij dan geen gevaar meer te vrezen hebben, zijn ze dikwijls maar al te gereed, om tot de algoede God te zeggen: Wijk van ons, want aan de kennis van Uw wegen hebben wij geen lust..

Met nadruk wordt hier door de gewijde Schrijver op de voorgrond gesteld, dat de zonde van afgoderij is een verlaten van de wet van de Heere en een verachten van de ordinantiën van God, en dat daarom, als straks de koning van Egypte als tuchtroede van God optreedt, dit in het allernauwste verband staat met het verlaten van de Wet. Had de Heere aan David beloofd, dat zijn geslacht erfelijk op de troon zou zitten: Hij had ook gewaarschuwd, dat, indien Zijn kinderen Zijn Wet zouden verlaten, Hij hen met de roede zou bezoeken. En hierop juist wordt nu de aandacht gevestigd: God getrouw, zowel in het volbrengen van Zijn beloften, als in het uitvoeren van zijn oordelen.

2. Daarom liet de straf daarvoor zich ook niet lang wachten en geschiedde het, in het vijfde jaar van de koning Rehabeam (970 vóór Christus), dat Sisak, de koning van Egypte, tegen Jeruzalem optoog 1), (want zij hadden overtreden tegen de Heere),

1) "1Ki 14: 26"

3. Met duizend en tweehonderd wagens, en met zestigduizend ruiters, en van het volk was geen getal, dat met hem kwam uit Egypte, Libiërs, het land van Leabim (Genesis10: 13), Suchieten, uit de bergstreek aan de westkust van de Arabische golf, en Moren uit Ethiopië.

4. En hij nam de vaste steden in, die Juda had (Hoofdstuk 11: 5 vv.), en hij kwam tot Jeruzalem toe, de hoofdstad van het gehele land.

5. Toen, in de tijd van de uiterste nood, toen eigen wil en macht geheel te kort schoten, kwam Semaja, de profeet (1Ki 19: 21), tot Rehabeam en de oversten van Juda, die, terwijl zij vroeger in de vestingen als bevelhebbers hadden gestaan (Hoofdstuk 11: 11 11.11), nu te Jeruzalem verzameld waren, uit oorzaak van Sisak, en hij zei tot hen: Alzo zegt de Heere: Gij hebt Mij verlaten, daarom heb Ik u ook verlaten en overgegeven in de hand van Sisak.

6. Toen verootmoedigden zich de oversten van Israël of Judaen de koning, en zij zeiden: De Heere is rechtvaardig
1) in alles, wat Hij over ons gebracht heeft, want wij zijn goddeloos geweest (Nehemia 9: 33).

1) Hiermee erkent nu de koning en zijn oudsten het recht van God, om hen te straffen, terwijl zij tevens zich verootmoedigen voor de Heere God. Deze woorden behelzen dan ook een belijdenis van zonde en schuld, al was het geen ware belijdenis, zoals vroeger bij David.

Echter waar God een belijdenis van schuld ziet, waar de Heere ziet een erkenning van Zijn rechtvaardigheid, daar wil Hij zich, ook nog voor het uitwendige, als de Genadige en Barmhartige openbaren.

7. Toen nu de Heere zag, dat zij zich verootmoedigden, kwam het woord van de Heere andermaal tot Semaja, zeggende: Zij hebben zich verootmoedigd, Ik zal hen niet verderven, niet gans uitroeien, zoals zij wel verdiend hebben; maar Ik zal hun in kort ontkoming (Ezra 9: 8) geven, dat Mijn grimmigheid 1) over Jeruzalem door de hand van Sisak niet uitgegoten zal worden 2) in volle stromen als een zondvloed.

1) Grimmigheid uitgieten van de zijde van God is hetzelfde als vernietigen. De Heere belooft hier, dat Hij Zijn grimmigheid niet zal uitgieten. Wel zullen Jeruzalem en Juda gekastijd worden, maar slechts voor een korte tijd. De Heere zal hen in kort ontkoming geven.

2) Merk op dat zij, die Gods rechtvaardigheid in het straffen erkennen, Zijn goedertierenheid ook zullen ondervinden. Zij, die zich in oprechtheid van het hart vernederen, zullen genade vinden in Zijn ogen en geholpen worden ter bekwamer tijd. Indien wij onze zielen verootmoedigen onder de krachtige en vernederende hand van God, zo heeft zijn straf haar uitwerking bereikt, en zij zal óf geheel weggenomen, óf veranderd en verzacht worden..

8. Maar zij zullen hem enige tijd en in zekere maat tot knechten zijn, doordat zij zich een felle plundering moeten laten welgevallen (vs. 9); opdat zij onderkennen het verschil tussen Mijn dienst, die met oprechtheid en gehoorzaamheid gepaard moet gaan, en tussen de dienst van de

heidense koninkrijken van de omliggende landen 1), aan welker dwingelandij Ik hen overgeef, die van Mijn geboden afwijken.

1) God deelt, ook na betoond berouw, soms de tijdelijke straffen uit, opdat men tot nadenken komt en voorzichtiger wordt (2 Samuel .12: 13 vv.)..

Waar Juda met Rehabeam de Wet van de Heere hadden verlaten, daar hadden zij feitelijk de Heere de dienst opgezegd, Hem als Opperheerser verworpen. Daarom zouden zij dan ook, opdat zij voor het vervolg gewaarschuwd zouden zijn, voor een korte tijd het onderscheid moeten proeven tussen de heerlijke en zachte dienst van de Heere en de harde dienst van de wereld. Dit is het, wat de Heere hier tot Semaja zegt, en daarmee staat ook in verband het wegnemen van de gouden schilden door Sisak. Die gouden schilden waren teken en bewijs van de koninklijke dienst van de Heere, bewijs hoe goed en heerlijk de koning en volk het hadden onder hun Opperheer, de Koning der koningen. Die schilden worden weggenomen en in plaats daarvan komen de koperen schilden, als bewijs, hoe arm en ellendig een volk en een koning is, die zijn God verlaat.

9. Zo, overeenkomstig dit doel van de Heere dat Semaja insgelijks aan de koning en zijn oversten verkondigde, toog Sisak, de koning van Egypte, op tegen Jeruzalem; en hij veroverde de stad en nam de schatten van het huis van de Heere, en de schatten van het huis van de koning weg; hij nam alles weg wat in beide schathuizen aanwezig was; hij nam ook al de gouden schilden weg, die Salomo voor zijn trawanten (Hoofdstuk 9: 15 vv.) gemaakt had.

10. En de koning Rehabeam maakte later, toen Sisak, na een jaarlijkse schatting opgelegd te hebben, van Jeruzalem was weggetrokken, in plaats van die, koperen schilden; en hij beval die ter bewaring onder de hand van de oversten van de trawanten, die de deur van het huis van de koning bewaarden, in het portaal van het koninklijk paleis de wacht hadden (1 Koningen .14: 27).

11. En het geschiedde, zo wanneer de koning in het huis van de Heere ging, of in een openbare optocht verscheen, dat de trawanten kwamen en die droegen, terwijl zij voor hem heengingen, en die, naar het gebruik, terug brachten in van de trawanten wachtkamer.

12. En toen hij zich verootmoedigde (vs. 6),keerde de toorn van de Heere van hem af, opdat Hij, niettegenstaande deze zware nederlaag, die hij geleden had, nochtans hem niet ten uiterste toe verdierf (vgl. Psalm 89); ook waren in Juda nog goede dingen, het zuivere woord van God en de ware godsdienst, daarenboven de levende prediking door de profeten en een aantal van ware godvrezenden.

Vanwege de vaste grondslagen, waarop de dienst van de Heere bij het bestaan van de wettige theocratische besturen (het wettig koningschap, het wettig priesterdom en het wettig heiligdom) in de Staat had, waren er, om ze weer in haar rechten te herstellen, geen bloedige revoluties (omwentelingen) nodig, maar slechts herhaalde reformaties (vernieuwingen); de strijd bewoog zich dus meer op het gebied van de geest, maar werd daarom juist meer doortastend en door ontwikkelingsvormen rijker. Hoe daardoor ook de stelling van het

profetendom in het rijk van Juda een andere werd, dan in het rijk van Israël, is in "1Ki 19: 21" uiteengezet..

Hier wijst de Heere God door Zijn Woord er op, dat Hij nog ten goede Zijn aangezicht doet lichten, wanneer Hij goede dingen aanschouwt, dat wil zeggen wanneer Hij nog ziet getrouwe prediking en een leven naar Zijn wil bij de gelovigen. Zou God Sodom gespaard hebben, om tien rechtvaardigen in het midden van die stad, zo ook ziet Hij nog met een oog van verschoning neer op land en volk, om het ware zaad van Israël.

13. Zo, vanwege deze genadige verschoning van God, versterkte zich de koning Rehabeam in Jeruzalem, herstelde zich weer van zijn nederlaag, en regeerde nog een lange tijd na Sisak's aftocht; want Rehabeam was eenenveertig jaren oud, toen hij koning werd, en hij regeerde zeventien jaren, van 975-957 voor Christus, in Jeruzalem, de stad, die de Heere uit alle stammen van Israël verkoren had, om Zijn naam daar te zetten (Hoofdstuk 6: 6,20); hem was alzo, niettegenstaande de onder hem plaats hebbende scheuring van het rijk, nog altijd grote genade geschonken; en de naam van zijn moeder was Naäma, een Ammonitische.

14. En dit is de hoofdinhoud van het oordeel, dat geveld moet worden over zijn regering, niettegenstaande deze aanvankelijk in goede geest werd gevoerd (Hoofdstuk 11: 17); hij deed dat kwaad was 1), omdat hij zijn hart niet met standvastigheid daarop richtte, om de Heere te zoeken 2), want niet slechts volgde op die drie goede jaren een tijd van zware afval (vs. 1), maar ook, na de vernedering door Sisak (vs. 2 vv.), verachtte hij Gods goedertierenheid, lankmoedigheid en verdraagzaamheid, die hem in zijn verlossing en nieuwe bekrachtiging ten deel viel (vs. 7 vv.).

1) Het is vrij zeker, dat de Schrijver wil wijzen op het grote verband, dat er bestaat tussen het kwaad doen van Rehabeam en de opvoeding en verkeerde leiding, die hij van zijn Ammonitische moeder had ontvangen en ontving, om te waarschuwen tegen de vermenging van geloof en ongeloof.

2) Dit is de slechte gewoonte van vele mensen: als de nood aanwezig is, willen zij zich verbeteren, maar nauwelijks is de nood voorbij, of zij gaan in hun zonde voort en gaan van kwaad tot erger (Jes.26: 15).

15. De geschiedenissen nu van Rehabeam, de eerste en de laatste, die dus zijn ganse regering omvatten, zijn die niet geschreven in de woorden van Semaja, de profeet, en Iddo, de ziener (1Ch 29: 30), verhalende daar de geslachtsregister: bevinden zich daartoe niet ook de strijd van Rehabeam en Jerobeam, die zij, zij het ook niet in openlijke veldslag, dan toch in bestendige wederzijdse bestrijding met elkaar voerden, in al hun dagen?

16. En Rehabeam ontsliep, kort vóór de Abib van het jaar 957 voor Christus, met zijn vaderen, en werd begraven in de stad van David (1Ki 2: 10); en zijn zoon Abia, van zijn lievelingsgemalin Maächa (Hoofdstuk 11: 20 vv.) werd koning in zijn plaats.

HOOFDSTUK 13

OORLOG TEGEN EN OVERWINNING OP JEROBEAM, KONING VAN ISRAËL, DOOR ABIA, KONING VAN JUDA

I. Vs. 1-20. Onder Abia, de tweede koning van Juda, sedert de afval van de Tien stammen. slaat de vijandige verhouding van de beide rijken tot een openlijke strijd over. Terwijl nu de beide legers in de landstreek van Bethel tegenover elkaar liggen, houdt Abia, van de berg Zemaraïm een wijs berekende aanspraak, vol theocratisch vernuft tot de kinderen van Israël, Jerobeam wil het gevaar, dat hem dreigt, als zijn manschappen de moed mochten verliezen, afwenden door een aanval van voren en van achteren, maar de Heere is met Juda en verleent aan dezen een schitterende overwinning ten gevolge waarvan Abia drie steden van het noordelijke rijk bij het zijne inlijft, waaronder ook Bethel, de hoofdzetel van de Israëlitische kalverdienst.

1. In het achttiende jaar van de koning Jerobeam van Israël's d.i. in het jaar 957 vóór Christus, zo werd Abia koning over Juda (2 Kronieken 12: 16).

2. Hij regeerde drie jaren, tot 955, te Jeruzalem, en de naam van zijn moeder was Michaja, of Maächa (Hoofdstuk 11: 20 vv.), de dochter van Thamar, de dochter van Absalom en van Uriël, van Gibea; welke van de drie plaatsen van deze naam (Jud 19: 13) bedoeld is, blijft onzeker, en er was, nadat reeds tussen Rehabeam en Jerobeam de verhouding wederzijds vijandig was (Hoofdstuk 12: 15) nu een meer openbare strijd tussen Abia van het rijk Juda, en tussen Jerobeam van het rijk Israël.

Het laat zich bijna niet uitwijzen, van welke zijde de eerste aanval kwam, of koning Abia zijn oud recht op het afgevallen rijk met een oorlog wilde doen gelden dan of de moedige Jerobeam zijn rijk met wapengeweld heeft willen uitbreiden.

Voor de eerste opvatting pleit, dat het in vs. 3 eerst van Abia heet: "hij bond de strijd aan; " voor de laatste daarentegen moeten wij ons verklaren, om hetgeen Abia in vs. 8 zegt, en deze opvatting is des te waarschijnlijker, omdat de Heere aan Abia's wapens de overwinning geeft, hetgeen bezwaarlijk zou geschied zijn, indien deze de strijd hervat had, die zijn vader was verboden (Hoofdstuk 11: 1-4)..

3. En Abia bond de strijd aan met een leger van strijdbare helden, vierhonderd duizend uitgelezen mannen; en Jerobeam stelde tegen hem de slagorde, met acht honderd duizend uitgelezen mannen, kloeke helden 1).

1) Het getal van de krijgers van Jerobeam komt overeen met dat, dat Joab bij de door David bevolen volkstelling in Israël vond, het getal van de strijders van Abia was 100.000 man minder als Joab in Juda had geteld (2 Samuel .24: 9)..

4. En Abia maakte, toen de vijandelijke legers tegenover elkaar lagen, zich op van boven de berg Zemaraïm 1), die is in het gebergte van Efraïm, om van daar een aanspraak tot die van Israël te houden (vgl. Richteren 9: 7); en hij zei: Hoor mij toe, Jerobeam en gans Israël!

1) In Joz.19: 22 werd een stad met de naam Zemaraïm opgegeven, die enige uitleggers houden voor het tegenwoordige es Sumrah, zuidelijk van de weg tussen Jericho en Jeruzalem, vóórdat men aan en Dem komt; zij wordt daar naast Bethel en andere plaatsen dier landstreek opgegeven; Het is dus waarschijnlijker, dat ook deze in de nabijheid van Bethel, maar iets zuidelijker van daar, gelegen heeft. De berg Zemaraïm zou dan die zijn, waarop de stad lag; Abia had, toen hij met zijn leger daar gelegerd was, daarmee de grenzen van zijn rijk reeds overschreden. Over de taal waarin hij zijn rede houdt "1Ki 15: 8".

5. Staat het u niet toe te weten, dat de Heere, de God van Israël, het koninkrijk over Israël, overeenkomstig de belofte in 1 Kronieken 17: 11 vv. aan David gegeven heeft, tot in eeuwigheid, hem en zijn zonen, met een zoutverbond 1), op de wijze van een zoutverbond, d.i. vast en onvergankelijk?

1) "Le 2: 13" en Num.18: 19

Abia stelt hier eerst, en wel terecht, de opstand van Jerobeam en de Tien stammen voor als een opstand tegen de Heere, de God van Israël. Vervolgens, dat hij het Goddelijk recht (jus divinum) aan zijn zijde had, kennelijk met het doel, om bij de Tien stammen moedeloosheid te verwekken, moedeloosheid voortspruitende uit de overtuiging, een grote zondige daad te hebben verricht.

6. Evenwel is Jerobeam, de zoon van Nebat, de knecht (1 Koningen .11: 11) van Salomo, de zoon van David, opgestaan en heeft gerebelleerd tegen zijn rechtmatige heer (1 Koningen .11: 26).

7. Daartoe hebben zich later (Hoofdstuk 10: 1 vv.) ijdele mannen (Richteren 9: 4), kinderen van Belial (De 13: 13), tot hem vergaderd, en hebben zich sterk gemaakt tegen mijn vader Rehabeam, de zoon van Salomo, toen Rehabeam jong 1) was en teder, blode en toegevend van hart, dat hij zich tegen hen niet kon versterken 2).

1) In het Hebr. ren (Naär). Dit wil hier niet zozeer zeggen, jong, maar veeleer, onervaren. Rehabeam was toen toch een man van 41 jaar.

2) Met deze voorstelling van zaken, die met de waarheid niet geheel overeenkomt, of althans Rehabeams onbezonnen en overmoedig gedrag in een zachter licht plaatst, wil Abia Jerobeams handelwijze nog hatelijker doen voorkomen dan zij op zichzelf reeds was..

8. En nu, u denkt, terwijl u in uw vijandschap nog verder gaat en met geweld van wapenen ons aangrijpt, u te versterken tegen het koninkrijk van de Heere, dat in de hand is van de zonen van David, die de Heere trouw zijn gebleven, en u meent dat zo’n voornemen niet zonder gelukkige uitkomst kan blijven; maar hoor mij, u bent wel een grote menigte, maar u

vergeet zo geheel daarbij, dat u de Heere niet in uw midden hebt, maar u hebt in plaats van Hem gouden kalveren bij u, die u Jerobeam tot goden gemaakt heeft. 1) (1 Koningen .12: 26 vv.).

1) Hiermee wijst Abia op het ijdele niet alleen, maar bovenal op het verderf aanbrengende van de gouden kalveren. Juist die gouden kalveren zullen het zijn, bedoelde hij, die U de nederlaag zullen bezorgen, omdat zij u tot een beroering zullen zijn, zoals Achan dit vroeger geweest is in de dagen van Jozua.

9. Ja, zo weinig hebt u de God van Israël met en vóór u, dat u weleer vanwege de grove belediging, door u Hem aangedaan, Hem tegen u hebt. Hebt u niet de priesters van de Heere, de zonen van Aäron, en de Levieten uitgedreven, en hebt u priesters gemaakt, zoals de heidense volken van de omliggende landen (Hoofdstuk 11: 13 vv.)?Een ieder die, uit welke stam dan ook (1 Koningen .12: 31),komt en lust heeft om zijn hand te vullen, met een jong rund en zeven rammen, de in de wet (Exod.29: 1 vv.), voorgeschreven wijdingsplechtigheid van de priesters aan zich te laten voltrekken, die wordt priester van degenen, die geen goden zijn, van de gouden kalveren (vs. 8).

10. Maar ons aangaande, de Heere is onze God, en wij hebben Hem niet verlaten, maar houden tot op dit uur vast aan Zijn rechten en instellingen; en met ons zijn de priesters, die de Heere dienen, die zijn de zonen van Aäron, en de Levieten zijn bij ons in het werk, verrichten nog de hun door de Heere opgedragen dienst.

11. En zo geschiedt bij ons nog wat in Exod.29: 38 vv. is voorgeschreven: zij steken aan voor de Heere brandoffers, op elke morgen en op elke avond; ook hebben wij, zoals het zijn moet (Exod.30: 7), reukwerk van welriekende specerijen, nevens, volgens Lev.24: 5 vv., de toerichting van het brood op de reine met goud overtrokken tafel; en in ons heiligdom hebben wij bovendien de gouden kandelaar en zijn lampen, om die op elke avond te doen branden (Lev.24: 1 vv.); want wij nemen waar de wacht van de Heere, onze God, de rechten, in Mozes wet bevolen, godsdienst; maar u hebt Hem, de Heere, verlaten, daarom heeft Hij ook u verlaten (Hoofdstuk 24: 20).

12. Daarom zie, God 1) is daarentegen met ons aan de spits van ons leger, in plaats van de beide gouden kalveren, onder welker bescherming gij uitgetogen zijt (vs. 8), en zijn priesters met de trompetten van het geklank 2) in hun hand, de twee zilveren alarmtrompetten, die ons in gedachtenis voor God brengen, maar onze vijanden de gewisse nederlaag voorspellen (Num.10: 1 vv.; 31: 8), om tegen u alarm-geklank te maken, waaruit u dus reeds had kunnen afleiden, wat uw lot zal zijn; o kinderen van Israël! laat u nog op de juiste tijd waarschuwen, strijd niet tegen de Heere, de God van uw vaderen 3), want u zult geen voorspoed hebben.

1) In de grondtekst komt het duidelijk uit, dat Abia hier de Heere God stelt tegenover de gouden kalveren van Jerobeam. Eigenlijk staat er toch: De God, d.i. de enige en ware God, die zich aan Israël heeft geopenbaard en boven de Cherubs troont. Wat de Tien stammen aanbidden, zijn eigenlijk drekgoden, omdat de Heere in het tweede gebod uitdrukkelijk de beeldendienst heeft verboden.

2) In Sam.10: 9 worden deze trompetten genoemd: ter gedachtenis voor het aangezicht van uw God en wordt daar beloofd, dat de Israëlieten bij het geklank van die trompetten verlost zullen worden van de vijanden. Hierop doelt Abia, om daarmee aan Israël te betuigen, dat hij alles voor heeft en zij alles tegen zich hebben, omdat zij de Heere, hun God, hebben verlaten.

3) De God van uw vaderen. Abia wijst er Israël op, dat zijn God ook hun God nog wil zijn, al hebben zij het Verbond verbroken, dat daarom in een terugkeren tot die God alleen hun heil is. Hij vermaant niet, om zich onder zijn heerschappij te stellen, maar hij waarschuwt tegen het strijden tegen de Heere, wetend, dat als zij weer terugkeren tot die God, zij ook weer behoefte zullen voelen aan een theocratische regering van het huis van David, onder Gods opperheerschappij.

13. Maar, terwijl Abia nog aldus sprak, maakte Jerobeam met grote slimheid gebruik van diens achteloosheid en deed een achterlage omwenden, en liet een aantal van zijn troepen heimelijk die van Juda als achterlage omtrekken, om van achter hen te komen; en deze krijgslist lukte hem ook volkomen, want zo waren zij, de onder Jerobeams aanvoering achtergebleven vijandelijke troepen voor het aangezicht van Juda, noordwaarts, en de achterlage, zuidwaarts, van achter hen.

14. Toen nu Juda, nadat Abia zijn rede geëindigd had, omzag, de vijand, die hem aangreep, tegemoet liep, zie, zo hadden zij de strijd voor en achter, zij bemerkten op eenmaal dat zij van twee zijden werden aangevallen; en zij, die van Juda, in gevaar verkerende van geheel uitgeroeid te worden, riepen tot de Heere 1), en de priesters, die zij bij zich hadden, trompetten met de trompetten 2), opdat aan hun gedacht werd voor het aangezicht van de Heere, hun God (Num.10: 9).

1) De koning van Juda vertrouwde op de Heere, en dit was ook de grote troost en steun van de zijnen. Dit deed hen, met de krachtige hulp van de Heere, ook een volstrekte overwinning behalen, ondanks hun ongelijkheid van macht, wat het getal betreft, want de Heere kan door weinigen zelfs doen zegepralen. Het gebed van het geloof is een krachtig, veel vermogend gebed, want met en door het gebed overwinnen we zelfs de hel..

2) Dit deden zij, om het volk aan te moedigen, maar ook, om de Heere aan Zijn belofte indachtig te maken, Zijn belofte voor te houden. Het had dus een tweeërlei doel, namelijk om het geloof te versterken en om te smeken om hulp en redding van de Heere. Zij geloofden, dat God hen werkelijk zou verhoren en Zijn belofte zeker zou vervullen, en hun geloof zou niet worden beschaamd.

15. En de mannen van Juda, thans moedig zich in de strijd begevend, omdat men zich verzekerd hield van Gods bijstand, maakten een alarmgeschrei1); en het geschiedde, toen de mannen van Juda een alarmgeschrei maakten, dat God Jerobeam en het ganse Israël sloeg voor Abia en Juda (Jud 20: 35).

1) Dit alarmgeschrei was de uiting van het geloof van het volk. Het was het Amen op het trompetgeschal van de priesters.

Waar dan ook God de overwinning gaf, geschiedde dit op het ootmoedig geloof van de mannen van Juda.

16. En de kinderen van Israël vluchtten voor het aangezicht van Juda; en God gaf hen in hun, in Juda's hand.

18. Zo werden de kinderen van Israël vernederd in die tijd, zodat hun macht voor het tegenwoordige geheel verbroken was; maar de kinderen van Juda, die vroeger aanmerkelijk zwakker waren dan hen (vs. 3), werden machtig, omdat zij op de Heere, de God van hun vaderen, gesteund hadden.

19. En Abia jaagde de vluchtenden Jerobeam achterna, en nam van hem de op de zuidergrens van zijn rijk gelegen steden, Bethel (Joz.16: 2. 1 Koningen .12: 29), met haar onderhorige plaatsen, en Jesana, naar de ligging niet nader bekend, met haar onderhorige plaatsen, en Efron 1), met haar onderhorige plaatsen.

1) Deze plaats verschilt natuurlijk van Efron in Gilead (1 Makk.5: 46 vv. de weg tussen Astaroth-Karnaïm en de Jordaan, waarschijnlijk op de plaats van de tegenwoordige bergvesting Kulat er Rubbud in een bergpas lag; maar evenmin kan de stad aan de zuidwestelijke grens van het stamgebied van Efraïm op het gebergte Efron (Joz.15: 9) gezocht worden. Wij hebben veeleer te denken aan het in Joz.18: 23 en 1 Samuel .13: 17 vermelde Ofra, dat Robinson op de plaats van het tegenwoordige Taiyibeh meende gevonden te hebben, maar zeker iets verder naar het zuiden, in de landstreek waar Michmas en Beth-aven lag en één is met het in Joh.11: 54 vermelde Efraïm..

20. En Jerobeam behield geen kracht meer in de dagen van Abia, die hij van nu af nog leefde; pas de derde koning in het rijk van Israël, Baësa, lukte het om die steden te herwinnen (1 Koningen .15: 17); maar de Heere sloeg hem, Jerobeam, dat hij sedert die nederlaag (vs. 15 vv.) aan een ongeneeslijke ziekte voortkwijnde, en twee jaren na Abia s dood, d.i. in het jaar 953 voor Christus stierf.

II. Vs. 22-Hoofdstuk 14: 1. Uit de overige tijd van Abia's regering, een tijd van bijna drie jaren, wordt nu nog het getal van zijn vrouwen en kinderen meegedeeld, maar met betrekking tot de gezindheid, waarin hij zijn bestuur voerde, wordt naar een Profetisch geschrift verwezen, en daarna wordt zijn dood, de plaats van zijn begrafenis, en de naam van zijn opvolgers vermeld (Vergelijk 1 Koningen .15: 1-8).

21. Zo versterkte zich Abia, ten gevolge van deze overwinning van Israël, die hij met de hulp van de Heere behaald had, hoewel zijn toespraak tot Jerobeam en Israël meer van staatkundige slimheid dan van innerlijke oprechtheid getuigde; en hij nam zich nu bij de vrouwen, die hij reeds had, nog andere, zodat hij in het geheel veertien vrouwen had, en gewon tweeentwintig zonen en zestien dochters 1), en geloofde daardoor zijn troon zeer vast gesteld te hebben, zonder te bedenken, hoe spoedig zijn leven een einde kon nemen.

1) Dit wil niet zeggen, dat Abia, na de overwinning op Jerobeam, zich nog zo vele vrouwen nam, maar dat hij bij zijn vrouwen, die hij reeds had vóór zijn troonsbestijging en vóór zijn overwinning nog zo vele nam, dat hij tot het in dit vers genoemde getal kwam. Dit wordt hier vooral gemeld, om de tegenstelling tussen hem de zoon van David, en Jerobeam, die geen kracht behield en wiens huis ten ondergang bestemd was, te doen uitkomen.

22. Het overige nu van de geschiedenissen van Abia, zo zijn wegen als zijn woorden, hoe hij wandelde in al de zonden van zijn vader Rehabeam, en zijn hart niet volkomen was voor de Heere, zijn God (1 Koningen .15: 3), zijn beschreven in de historie van de profeet Iddo (1Ch 29: 30".

HOOFDSTUK 14

ASA ROEIT DE AFGODERIJ UIT EN ZEGEVIERT OP DE MOREN

I. Vs. 1-15. Van Asa's 41-jarige regeringstijd wordt ons eerst het eerste tiental jaren als een uitwendig vreedzaam en inwendig loffelijk tijdperk geschilderd; want hij; neemt weg wat van de afgoderij onder zijn voorgangers is ingeslopen, legt vaste steden aan en versterkt zijn krijgsleger. Van welke vrome gezindheid hij was, bewijst hij, als in het 11de jaar van zijn regering de Egyptische koning Zerah met een ontzaglijk leger hem aanvalt; hij neemt zijn toevlucht tot de Heere in het gelovig gebed, behaalt nu ook een glansrijke overwinning en brengt rijken buit mee van het slagveld. (Vergelijk 1 Koningen .15: 9-16).

1. Zo ontsliep Abia reeds in het jaar 955 vóór Christus, het derde van zijn regering, met zijn vaderen, en zij begroeven hem in de stad van David (1Ki 2: 10); en zijn zoon Asa werd koning in zijn plaats. In zijn dagen was ten gevolge van de vermelde zegepraal over Israël (Hoofdstuk 13: 15 vv.), het land tien jaren stil, tot 945 voor Christus, welke jaren van vrede toen deels tot herstel van de ware godsdienst, deels tot verzekering van het rijk, door het bouwen van nieuwe vestingen, werd gebruikt (vs. 2 vv.).

2. En Asa deed, reeds gedurende de eerst tien jaren van zijn regering, maar met nog meer beslistheid in de volgende vijf jaren, toen de profeet Azaria hem terzijde stond (Hoofdstuk 15: 1 vv.),dat goed en dat recht was in de ogen van de Heere, zijn God, want vóór alle dingen zette hij de moeder van zijn vader, Maächa, af, van het ambt als koningin (Hoofdstuk 15: 16).

3. Want hij nam, nadat hij eenmaal met de wijze van bestuur van zijn beide voorgangers gebroken had, de altaren van de vreemden 1), waarop men de afgoden geofferd had, en de hoogten 2) weg, en brak de voor Baäl opgerichte beelden, en hieuw de bossen, de zullen van Aschera (De 16: 21) af.

1) Altaren van de vreemden zijn altaren van heidense afgoden.

2) Onder de hoogten hebben wij te verstaan, de plaatsen, die tegen de Wet in, gebruikt werden, om daarop te offeren aan de Heere. Hieruit blijkt dus, dat het wel in de bedoeling én van Asa én later van zijn zoon Josafath heeft gelegen, om ook die onwettige hoogten weg te nemen, maar dat zij niet van het volk gedaan hebben kunnen krijgen, om hun bevelen in deze te gehoorzamen. Vandaar dan dat we in 1 Koningen .14: 14 lezen, dat de hoogten wel niet werden weggenomen. Niet, omdat Asa het niet bevolen had maar wegens de tegenstand of de onwilligheid van het volk.

4. En hij zei tot Juda, bij gelegenheid van een volksvergadering gelijk aan die, die hij 10 jaren later bijeenriep (Hoofdstuk 15: 9 vv.), dat zij de Heere, de God van hun vaderen, zoeken, en dat zij de wet en het gebod doen zouden, om Hem, de Heere, alleen te dienen (Deuteronomium 6: 13; 10: 20).

5. Hij nam ook weg uit alle steden van Juda, zoals vroeger uit Jeruzalem, de hoogten van Baäl en de zonnebeelden 1), die zich op de altaren daar bevonden (Hoofdstuk 34: 4): en het koninkrijk was voor hem stil, hij genoot gedurende de eerste 19 jaren van zijn heerschappij een ongestoorden vrede, welke rustige tijd hij niet beter meende te kunnen besteden dan tot het herstel van de ware godsdienst.

1) Zonnebeelden zijn de beelden bij de altaren van Baäl opgericht en hem gewijd als de zonnegod. Men ziet het, dat Asa weer, na David en Salomo, in zijn eerste jaren, Juda niet alleen op zuivere theocratische wijze wil regeren, maar ook een ware reformatie beoogde, opdat de Heere weer in gunst op Zijn volk zou kunnen neerzien. Hij wil, dat zijn onderdanen de Heere zouden dienen en vrezen naar Zijn wet en Zijn geboden (vs. 4). Op dit laatste valt hier al de nadruk.

6. Daartoe bouwde hij, gedurende deze tijd, om zijn land ook naar buiten te bevestigen, omdat hem uit Egypte een nieuwe inval dreigde, zoals ten tijde van Rehabeam (Hoofdstuk 12: 2 vv.) vaste steden in Juda (vgl. Hoofdstuk 11: 5 vv): want het land was stil, en er was geen oorlog in die jaren tegen hem, omdat de Heere hem rust gaf.

7. Want hij zei, op een vergadering van zijn rijksstenden, die hij bijeenriep, toen hij deze bouwwerken voornemens was te beginnen, tot Juda: Laat ons deze steden, die ik u opgenoemd heb, bouwen, en muren daarom trekken, en torens, deuren en grendels op en aan de muren aanbrengen, terwijl het land nog is voor ons aangezicht, terwijl wij ons nog vrij daarin bewegen kunnen en vestingen daarin kunnen aanleggen naar welgevallen; want wij hebben de Heere, onze God, gezocht (vs. 4), wij hebben Hem gezocht, en Hij heeft ons voor enige tijd rondom heen rust gegeven 1); er kon echter makkelijk een strijd op volgen, en hebben wij eerst de vijand in het land, dan is het te laat voor bouwen. Zo, terwijl de rijksstenden zijn voornemen ondersteunden en hem bij de uitvoering krachtig hielpen, bouwden zij en hadden hierin voorspoed, omdat geen enkele hinderpaal hen hierbij trof.

1) Asa erkende deze gift van de Vader van de lichten, en zo moeten wij ook dankbaar erkennen, de rust en de vrede, naar ziel en lichaam, of ten aanzien van onze huisgezinnen, en die van ons land, waarmee God ons zegenen mocht. De koning erkende deze rust als een gevolg van het zoeken, dienen en eren van God. Men weet bij bevinding, hoe goed het zij, de Heere te zoeken, omdat het ons de aangenaamste in- en uitwendige rust bezorgt, omdat in tegendeel het zoeken van de wereld met gedurige onrust, moeilijkheid, kwelling en verdriet gepaard gaat..

8. Asa nu had een leger van driehonderd duizend uit Juda, rondas en spiesdragend, en tweehonderd en tachtig duizend uit Benjamin, het schild dragend en de boog spannend (1 Kronieken 8: 40): al dezen, tezamen 580.000 man, waren kloeke helden.

9. En Zerah, de tweede koning van de 22ste dynastie, opvolger van Sisak, bij Manetha Osorchon I geheten (1Ki 3: 1), de Moor een Ethiopiër van geboorte, kwam in het jaar 944 vóór Christus tegen hen, de in vs. 8 beschreven leger van het rijk van Juda uit, met een leger, dat uit krijgers van alle volken van het ontzaglijke rijk, uit Egypte, Ethiopië en Lybië

(Hoofdstuk 16: 8) samengesteld was, en een getal van duizend maal duizend 1) man bedroeg, en driehonderd wagens; en hij kwam tot Maresa toe, een van de door Rehabeam tegen Egypte aangelegde vestingen (Hoofdstuk 11: 8), zuidelijk van Eleutheropolis.

1) Duizend maal duizend is een uitdrukking, om een onnoemelijk groot aantal aan te duiden, waar van de juiste opgave niet gegeven kan worden.

Wat Zerah betreft, velen houden hem voor dezelfde, die bij Manetha Osorchon I genoemd wordt, terwijl anderen, zoals de bekende Egyptoloog Brugsch beweert, dat hij niet een Egyptisch, maar een Moors koning geweest is, die Egypte zegevierend is doorgetrokken.

10. Toen toog Asa tegen hem uit; en zij, de wederzijdse legers, stelden de slagorde in het dal Zefatha bij Maresa, in de schone opene dalvlakte, die van Eleutheropolis tot naar Maresa zich uitstrekt.

11. En Asa, toen hij de slag beginnen zou, riep tot de Heere, zijn God, die hij tot dusver zo ijverig gediend had, en zei: Heere! het is niets bij U (1 Samuel .14: 6 te helpen, hetzij de machtige, hetzij de krachteloze 1): help ons, o Heere, onze God! want wij steunen op U, en in Uw naam
2) zijn wij gekomen tegen deze menigte (Hoofdstuk 20: 12); o Heere! Gij zijt onze God, laat de sterfelijke mens tegen U niets vermogen; daarom vrezen wij ook niet, ofschoon wij veel zwakker zijn dan onze vijanden, indien Gij slechts met en voor ons strijdt.

1) Anderen, zoals Keil, vertalen: Niemand is nevens u, om te helpen tussen een machtige en een onmachtige. De zin is dan deze, dat het alleen God is, die de machteloze, de weinig vermogende tegen de sterkere de overwinning kan geven. Asa spreekt het hier daarom uit, dat hij al zijn hoop gezet heeft op de Heere, maar vraagt ook om diens machtige bescherming en hulp.

2) In Uw Naam, wil hier niet zeggen, op Uw bevel, maar, in vertrouwen, dat Gij het als uw zaak zult beschouwen, rekenend op Uw bijstand en Uw hulp. De koning van Juda zegt het hier uitdrukkelijk, dat hij de oorlog tegen de Moren beschouwt als een oorlog van de Heere en vast gelooft, dat God hem en zijn volk niet aan hun lot zal overlaten.

12. En de Heere, zo’n gelovig, vertrouwend gebed ter ere van Zijn naam verhorend, plaagde 1) de Moren, sloeg hen als het ware met eigen hand (2 Kronieken 13: 15), voor het aangezicht van Asa en voor het aangezicht van Juda; en de Moren vluchtten, niettegenstaande hun grote overmacht.

1) In het Hebr. Wajiggoof. Het werkwoord kan wel betekenen, met een plaag bezoeken, zoals Exod.7: 25; 8: 2, maar als het in een krijgsbericht gebruikt wordt, betekent het verslaan, op de vlucht slaan, en zo moet dan hier ook vertaald worden: De Heere sloeg de Moren op de vlucht. Door Asa op zijn smeken hulp te verlenen, Zijn Goddelijke bijstand te schenken, moesten de Moren de vlucht nemen. Daarom wordt ook in vs. 13 het leger van Juda het leger

van de Heere genoemd, als er staat: "Want zij waren verbroken voor de Heere en voor Zijn leger."

13. Asa nu en het krijgsvolk, dat met hem was, joeg hen na tot Gerar toe, de Filistijnse stad in het uiterste zuiden van het land (Genesis20: 1); en zo velen vielen er van de Moren, de strijders van de Ethiopische koning (vs. 9),dat er voor hen geen hervatting was, dat zij zich niet meer in slagorde konden stellen; want zij waren verbroken voor de Heere en voor Zijn leger, de kinderen van Juda, die Hij zelf tot de zegepraal leidde; en zij, de kinderen van Juda, droegen zeer veel door, buit, daarvan.

14. En zij, Asa met het volk, dat bij hem was (vs. 13), sloegen alle steden rondom Gerar, welks Filistijnse bewoners zich bij het leger van Zerah hadden aangesloten; want de verschrikking 1) van de Heere was over hen, dat zij in het geheel geen tegenweer durfden bieden; en zij, de kinderen van Juda, beroofden al de steden daar, omdat veel door in deze was.

1) De verschrikking van de Heere wil zeggen, de vrees voor zijn Almacht, waardoor zij, niettegenstaande hun talrijk leger, het niet konden winnen van de kleine legermacht van Juda.

15. En zij sloegen ook de tenten van het vee, de Nomadenstammen in de zuidelijk van Gerar gelegen woestijn, en voerden, als buit, weg schapen in menigte, en kamelen; en kwamen, van daar terugkerend, weer te Jeruzalem.

HOOFDSTUK 15

ASA ZET ZIJN HERVORMING VOORT

II. Vs. 1-19. De profeet Azaria komt de zegevierende, uit de slag terugkerende, koning voor de poorten van Jeruzalem tegemoet, sterkt hem in het gelovig vertrouwen op God, die thans zo wonderbaar geholpen heeft en ook verder helpen zou, maar waarschuwt ook voor een tijd van afval, met heen wijzing op vroegere tijden. De vermaning van de profeet, om met het aangevangen werk van de hervorming voort te gaan, volgt Asa in de eerstvolgende vier jaren getrouw op, en hij laat bij een plechtige vergadering in de derde maand van het 15de jaar van zijn regering, geheel Juda en Benjamin naast degenen, die uit de stammen van het noordelijk rijk overgekomen zijn, zich verbinden om zich aan de Heere te houden.

1. Toen het zegevierend terugkerende leger (Hoofdstuk 14: 15) de stad naderde, kwam de Geest van God op Azaria, de zoon van Oded, in Jeruzalem (1Ki 19: 21).

2. En hij ging uit, Asa tegen, en hij zei tot hem: Hoor mij Asa, en gans Juda, en Benjamin! De Heere is thans met jullie, terwijl u met Hem bent; en a) als u ook verder Hem zoekt, Hij zal ook verder door u gevonden worden b), maar als u Hem verlaat, Hij zal u verlaten.

a) 1 Kronieken 28: 9. 2 Kronieken 33: 12. MATTHEUS.7: 7 b) 2 Kronieken 24: 20

3. a) Israël nu is vele dagen geweest zonder de ware God, en zonder een lerende priester, en zonder de wet, namelijk in de tijd van de Richteren.

a) Hosea 3: 4

4. Maar toen zij daarna, nadat zij tot erkentenis van hun afval gekomen waren, zich in hun nood bekeerden tot de Heere, de God van Israël, en Hem zochten, werd Hij door hen gevonden (Deuteronomium 4: 29 vv. Jer.29: 13 vv.).

5. En in die tijden was er geen vrede voor degene, die uitging, en degene, die inkwam, omdat van alle zijden gevaar dreigde; maar vele beroerten waren toen over al de inwoners van die landen. (MATTHEUS.24: 16 vv.);

6. Dat volk tegen volk, en stad tegen stad in stukken gestoten werden; want God had hen met alle angst verschrikt.

Sommige uitleggers, waaronder Luther, de Septuaginta, de Vulgata en de Rabijnen vatten deze verzen 3-6 op als een voorspelling van de Toekomst, en passen haar toe of op de Babylonische gevangenschap, of op de tegenwoordige toestand van het Joodse volk. Vs. 5 en 6) kunnen alleen op de tegenwoordige verstrooiing van de Joden zien, en hun vervulling is gedeeltelijk nog aanstaande. Zij, die deze verzen als profetie opvatten, en alsdan als oudste voorspelling, dat onder grote wereldberoeringen de uiterlijke heerlijkheid van Gods volk geheel zou ondergaan en slechts een kleine kerk zou blijven, die het loon van haar trouw tot

een betere tijd zou overbrengen zij beschouwen haar tevens als de grondslag van Christus' aankondiging van Jeruzalems verwoesting en van het eindgericht (MATTHEUS.24 en Luk.21). Asa, die van nu af tot een ongoddelijke, wereldse staatslist de toevlucht nam (Hoofdstuk 16: 2 vv.) en daarin door Achas gevolgd werd (1Ch 15: 15), zodat de vernietiging van het rijk daarvan het slot was, is in zijn gedrag een voorbeeld van het ongeloof van de Joden ten tijde van Christus en de afval van de laatste tijd..

Anderen zoals Vitringa (de Synag. vet. pag. 335 sqq), zijn van gevoelen, dat hier geschetst werden de treurige tijden van de Richteren tot op de dagen van de hervorming onder Samuel. Met deze uitlegging verenigen wij ons.

7. Daarom, zo voer Azaria nu zijn waarschuwende stem tot Asa, en gans Juda en Benjamin, voort, wees u sterk, en laat, terwijl u zo ernstig bent begonnen, met de Heere, uw God, te zoeken en Zijn juiste dienst te herstellen, uw handen niet verslappen, want er is loon naar uw werk1) zodat, heeft de Heere u een grote overwinning op Zerah en zijn leger doen behalen, Hij ook verder met u zal zijn.

1) Men merke hier op: 1e. dat Gods werk gewillig, met liefde, ijver, trouw en standvastige vlijt, maar tevens welbedacht en na voorgaand overleg geschieden moest, opdat men niet verflauwde; 2e. dat dit werk in ons en anderen opgewekt en aangezet moet worden, door de vaste hoop en het vooruitzicht, dat wij er niets bij verliezen zullen, maar dat het eenmaal zijn eigen loon en prijs zal opleveren. De kroon is aan het eind opgehangen, en buiten dat vinden de oprechte betrachters van Gods wetten dit vergoed in hun goed geweten en in de zielenrust en vrede van het gemoed..

8. Toen nu Asa deze woorden hoorde, en de profetie van de profeet Azaria, de zoon van Oded, sterkte hij zich, naar de vermaning van de profeten (vs. 7), en hij deed, teruggekeerd naar Jeruzalem, nog bondiger dan tot dusver geschied was (Hoofdstuk 14: 3-5), weg de verfoeiselen van de onder zijn beide voorgangers ingeslopen afgodsdienst, uit het ganse land van Juda en Benjamin, en uit de steden, die hij (of juister: zijn vader Abia, Hoofdstuk 13: 19) van of, op het gebergte Efraïm (Bethel, Jesana en Efron) genomen had, en vernieuwde het altaar van de Heere, dat voor het voorhuis van de Heere was, namelijk het brandofferaltaar in het voorhof van de priesters (Hoofdstuk 8: 12).

9. En hij vergaderde, toen hij binnen een tijdsverloop van 2-4 jaren 1) deze reiniging had volbracht en het Pinksterfeest nabij was (Le 23: 22), ten behoeve van een uitdrukkelijke vernieuwing van het verbond met de Heere, het ganse Juda en Benjamin in zijn oudsten en vertegenwoordigers, en de vreemdelingen met hen uit Efraïm en Manasse, en uit Simeon, uit de Tien stammen van het noordelijk rijk en uit de stam Simeon, die eigenlijk tot Juda behoorde, van welken echter vele onderhorigen hun woonplaats in genoemd rijk hadden opgeslagen (Hoofdstuk 34: 6); want uit Israël, het noordelijke rijk, dat zich ten onrechte deze naam toegeëigend had (1Ki 18: 35),vielen, nadat reeds in Rehabeams tijd uit alle stammen van Israël, zij die hun hart gaven om naar de Heere, de God van Israël, te vragen, naar Jeruzalem gekomen waren (Hoofdstuk 11: 16 vv.), zij ook nu tot hem in menigte, uit

hetzelfde verlangen naar gemeenschap met het ware Israël, toen zij zagen, dat de Heere, zijn God, met hem was.

1) Anderen menen, dat de strijd met Zerah (Hoofdstuk 14: 9 vv.), vier jaren duurde, waaruit zich dan de tijdsopgave in vs. 10 gemakkelijker verklaart, maar die mening heeft overigens weinig waarschijnlijkheid.

10. En zij vergaderden zich te Jeruzalem, in de derde maand, die van Sivan, overeenkomende met onze maand Juni (Ex 12: 2), in het vijftiende jaar van het koninkrijk van Asa, d.i. in het jaar 940 vóór Christus

11. En zij offerden de Heere op die dag, van de door, die zij3-4 jaren daarvoor mee huiswaarts gebracht hadden van de krijgstocht tegen de Moren en de Nomadenstammen in de zuidelijk van Gerar gelegene woestijn (Hoofdstuk 14: 13 vv.) zevenhonderd runderen en zevenduizend schapen.

12. En zij a) traden opnieuw in een verbond met de Heere, dat door het afgodische streven van de voorafgegane jaren zo schandelijk verbroken was, en beloofden, dat zij de Heere, de God van hun vaderen, zoeken zouden met hun ganse hart en met hun ganse ziel.

a) Joz.24: 15 Nehemia 10: 29

13. En al wie de Heere, de God van Israël, niet zou zoeken, maar vreemde goden na wandelen, zou overeenkomstig het Goddelijk voorschrift (Deuteronomium 17: 2) gedood worden, van de kleine tot de grote, en van de man tot de vrouw toe.

14. En zij zwoeren de Heere met luider stem, terwijl het heilige feest met luidklinkende muziek vergezeld ging, en met gejuich, desgelijks met trompetten en met bazuinen.

15. En gans Juda was verblijd over deze eed, vanwege de heilzame gevolgen, dat hij zou hebben, indien hij gehouden werd, en dat te doen was toch hun ernstig voornemen; want zij hadden met hun ganse hart gezworen, en met hun ganse wil Hem, de Heere, gezocht, en Hij werd dan ook inderdaad door hen gevonden; en de Heere gaf hun, zoals reeds sedert 14 jaren zo ook nog in het lopende jaar 940 voor Christus (vs. 19),rust rondom heen 1), terwijl in het rijk van Israël reeds in het jaar 952 Baësa Nadab, de zoon van Jerobeam, ombracht en zichzelf op de troon geplaatst had (1 Koningen .15: 25 vv.).

1) Dit wordt opzettelijk gemeld als blijk van de welgevallen van de Heere, omtrent het vernieuwen van het Verbond en het wegdoen van alle vreemde goden. Het is de bevestiging van het woord van de Heere, dat indien zij Hem zouden zoeken, Hij door hen gevonden zou worden.

16. Aangaande ook Maächa 1), de grootmoeder van de koning Asa (Hoofdstuk 11: 20 vv.; 13: 2), hij zette haar, in de aanvang van zijn reformatorische werkzaamheid (Hoofdstuk 14: 2), af, dat zij geen koningin was, omdat zij een afgrijselijke afgod in een bos gemaakt had; ook

roeide Asa haar afgrijselijke afgod uit, en verbrijzelde en verbrandde hem aan de beek Kidron, bij Jeruzalem.

1) "1Ki 15: 13"

17. De hoogten, de op verschillende plaatsen van het land op hoogten opgerichte altaren, waarop men wel de Heere offer bracht, maar daarmee toch het gebod in Deuteronomium 12: 1 vv. overtrad, werden wel niet weggenomen uit Israël, maar dit komt niet zozeer ten laste van de koning als wel van het volk; het hart van Asa nochtans was daaromtrent volkomen al zijn dagen, zodat, indien hij zijn bedoelingen tot het volk had kunnen doen doordringen, die hoogten ook wel gevallen zouden zijn.

18. En hij bracht in het huis van God de geheiligde dingen van zijn vader, de voorwerpen, die zijn vader in de strijd met Jerobeam buit gemaakt (Hoofdstuk 13: 16 vv.) en aan de Heere toegewijd, maar tot vermeerdering van de koninklijke schatten aangewend en niet bij de tempelschat afgeleverd had, en zijn eigen geheiligde dingen, zijn aan de Moren ontnomen door (Hoofdstuk 14: 13), namelijk zilver, en goud, en vaten.

19. En er was, na de gelukkige afloop van de strijd tegen Zerah (Hoofdstuk 14: 9 vv.), geen oorlog meer, maar rust rondom heen (vs. 15) tot in het vijfendertigste jaar, sedert de scheiding van de beide rijken (Hoofdstuk 10: 19), d.i. tot in het vijftiende jaar van het koninkrijk van Asa (940 voor Christus).

Indien hier en in Hoofdstuk 16: 1 de Schrijver van de Kronieken de jaren telt naar de scheiding van de beide rijken, hetgeen hij toch anders nooit doet, zo spruit dit zeker hieruit voert, dat in de bron, waaruit hij put, aldus gerekend was. De uitdrukking: het koninkrijk van Asa is dus als een verkorting op te vatten van de volledige zin: dat koninkrijk, waarin Asa regeerde, d.i. het koninkrijk Juda. Omdat Rehabeam 17 en Abia 3 jaren geregeerd heeft, moet men van het getal 35 hier en van het getal 36 in Hoofdstuk 16: 1 twintig jaren aftrekken, indien men het juiste regeringsjaar van Asa vinden wil..

HOOFDSTUK 16

ASA'S DRIEVOUDIGE ZONDEVAL

III. Vs. 1-14. Met het 17de regeringsjaar komt bij Asa een keerpunt in zijn gedrag, een keerpunt ten kwade: als de gelijktijdige koning van het noordelijke rijk Baësa hem beoorloogt, en door de versterking van Rama hem de verbinding met het Noorden wil afsnijden, koopt hij zich de bijstand van de Syriër, Benhadad, door middel van de schat van de tempel en van het huis van de koning. Benhadad valt nu wel in Baësa's gebied en noodzaakt deze daarvoor om de versterking van Rama op te geven, zodat Asa met de achtergelatene bouwstoffen twee andere steden versterken en de verbindingswegen maar het Noorden in veiligheid kan brengen; maar wat een groot voordeel de verbintenis met Benhadad hem ook schijnt te hebben aangebracht, hij heeft er toch dwaas aan gedaan en nog veel grotere voordelen uit de hand gegeven, om daarvoor voor de toekomst ellende in te oogsten, omdat hij niet de Heere tot zijn bondgenoot verkozen heeft. De ziener Hanani, die hem zijn zonde en dwaasheid voor ogen houdt, wordt door Asa in het gevangenhuis gezet. Ook aan andere rechtvaardigen vergrijpt Asa zich; daardoor wordt hij met zware ziekte aan de voeten, in de beide laatste jaren van zijn regering bezocht; als hij daarop sterft, valt hem een bijzonder eervolle begrafenis ten deel (Vergelijk 1 Kronieken 15: 16-24).

1. In het zesendertigste jaar 1) van het koninkrijk Juda, of in het 16de jaar van de regering van Asa, d.i. 939 jaar voor Christus, toog Baësa, de sedert 952 regerende derde koning van het rijk van Israël op tegen Juda, om Jerobeam's ondernemingen (Hoofdstuk 13: 2) voort te zetten, en, nadat hij de door Abia aan het noordelijk rijk ontnomene en tot hiertoe in het bezit van Asa gebleven steden (Hoofdstuk 13: 19; 15: 8) op de laatsten heroverd had, bouwde hij het 2 ½ uur noordelijk van Jeruzalem gelegen (1 Samuel 1: 1) Rama tot een vesting, opdat hij niemand toeliet uit te gaan en in te komen tot Asa, de koning van Juda, aan het zuidelijk rijk de verbindingswegen met het noorden afsneed, en dergelijke overschrijdingen als nu reeds tweemalen waren voorgekomen (Hoofdstuk 11: 16; 15: 9) voor het vervolg verhinderde.

1) De oudere uitleggers nemen meestal aan, dat het 35ste jaar (Hoofdstuk 15: 19), te rekenen is vanaf het ontstaan van het rijk van Juda, en omdat Asa in het 20ste jaar van het rijk van Juda koning is geworden, en de inval van Baësa in het 16ste jaar van zijn regering gevolgd is en tot het 15de jaar van zijn regering het land rust heeft genoten. Dit komt geheel met de daadzaak overeen, maar daarmee laat zich niet de opgave rechtvaardigen: in het 36ste jaar van het koninkrijk van Asa. Er blijft hier niets over als een schrijffout aan te nemen, zodat door een afschrijver de letters l (30) en y (10) verwisseld zijn, waardoor uit 15 en 16 de getallen 35 en 36 zijn ontstaan. Met deze verandering zijn alle zwarigheden opgeheven, en de opgaven van de Kronieken, omtrent Asa's regering, met elkaar in overeenstemming..

2. Toen bracht Asa, in plaats van de Heere om Zijn hulp aan te roepen, zoals hij in de oorlog tegen de Moren gedaan had (Hoofdstuk 14: 11), het zilver en het goud voort uit de schatten van het huis van de Heere en van het huis van de koning, en zond met dit geschenk boden tot Benhadad de IIde (1Ki 11: 25),de koning van Syrië, die te Damascus woonde, zeggende:

3. Er is, er zij even zo’n verbond tussen mij, en tussen u, en (zoals er een verbond geweest is) tussen mijn vader en tussen uw vader; zie ik zend u daarom zilver en goud, ga heen, maak uw verbond teniet met Baësa, de koning van Israël, en dwing hem door een vijandelijke inval in zijn land, dat hij van tegen mij aftrekt 1).

1) "1Ki 15: 19"

4. En Benhadad hoorde naar de koning Asa, ging tot het voorgeslagen bondgenootschap over, en zond de oversten van de legers, die hij had, tegen de steden van Israël, en zij sloegen Ijon (1 Koningen .15: 20), noordelijk van de zee Merom, en Dan, het vroegere Laïs, en Abel-Maïm, of Abel-Beth-Maächa (2 Samuel .20: 14), en alle schatsteden van Nafthali 1).

1) In 1 Koningen .15: 20 lezen wij: "en het ganse Cinneroth met het ganse land van Nafthali." Waarschijnlijk is de naam Cinneroth in onbruik geraakt en heeft daarom de Schrijver hier melding maakt van de schatsteden, of magazijnen van Nafthali.

"1Ki 9: 19"

5. En het geschiedde toen Baësa zulks hoorde, en daaruit begreep, dat zijn rijk in groot gevaar kwam, dat hij afliet van Rama te bouwen, en zijn werk staakte, om, van zijne residentie Thirza uit, het verdere voortdringen van de Syriërs te beletten.

6. Toen nam de koning Asa gans Juda, en zij droegen weg de stenen van Rama, en het hout daarvan, waarmee Baësa gebouwd had, waarmee hij de stad tot een vesting had willen inrichten; en hij bouwde daarmee Geba, 3/4 uur noordoostelijk, en Mizpa, 1 1/2 uur zuidwestelijk van Rama, tot vestingen, omdat hij aldus de wegen, die van Jeruzalem naar het noorden voerden, van beide zijden in veiligheid kon stellen.

7. En in dezelfde tijd, toen Asa meende, dat hij door de verbintenis met Benhadad het welzijn van zijn land bevorderd had, kwam de ziener Hanani (1Ki 19: 21), tot Asa, de koning van Juda, en hij zei tot hem: Omdat u gesteund hebt op de koning van Syrië, en niet gesteund hebt op de Heere, uw God, hebt u zich zeer bezondigd, te meer omdat u zelf vroeger (Hoofdstuk 14: 11) bekend hebt, dat het bij de Heere niets is te helpen, hetzij de machtige, hetzij de krachteloze; daarom is het leger van de koning van Syrië, dat evengoed in uw handen gevallen zou zijn als dat van Baësa, indien u zich op God verlaten had, uit uw hand ontkomen 1), maar dit leger zal nog later zeer gevaarlijk worden voor uw rijk (Hoofdstuk 28: 5 vv.).

1) De ziener Hanani spreekt niet van de koning van Israël, maar van die van Syrië en wel van deze in vijandelijke zin. Hij zegt aan de koning van Juda, dat, indien deze op de Heere had vertrouwd, hij niet alleen Baësa had geslagen, maar ook de koning van Syrië, indien deze, en dit ligt hierin als stellig opgesloten zich met Baësa tegen Juda had verbonden. Het betekenisvolle in deze bestraffing ligt hierin, dat waar nu Benhadad voor veel geld tot een ongewenst bondgenoot was gemaakt, deze door het vertrouwen op de Heere tot een overwonnen vazal gemaakt had kunnen worden.

8. Maar waarom hebt u zich op de Heere, uw God, niet verlaten, alsof Hij niet machtig zou zijn, om u tegen Baësa en zijn bondgenoot, de koning van Syrië te helpen? Waren niet de Moren en de Libiërs, die onder Zerah tegen u optrokken (Hoofdstuk 14: 9 vv.), een groot leger met zeer vele wagens en ruiters? Toen u nochtans op de Heere steunde, heeft Hij hen in uw hand gegeven 2), evenzo zou Hij ook thans uw vertrouwen beloond hebben, indien u zich op Hem verlaten had.

1) Wagens en ruiters. Bij de wagens horen, zoals vanzelf spreekt, berijders van de paarden, maar de Ziener voegt de ruiteren er nog eens opzettelijk bij, om de krijgsmacht van de vijanden in al haar omvang te schetsen.

2) Inderdaad, de vele bevindingen, die wij hebben van Gods goedheid moesten ons altoos met vertrouwen tot Hem onze toevlucht doen nemen, want verzaken wij Hem, na meermalen Zijn gunst ondervonden te hebben, zo verzwaren wij grotelijks onze schuld en verdienen Zijn hoogste ongenade..

9. Want de Heere aangaande a), Zijn ogen doorlopen de ganse aarde, zweven als het ware overal rond, om, waar ergens een gelegenheid zich opdoet tot verheerlijking van Zijn grote Naam, zich sterk te bewijzen aan degenen, welker hart volkomen is tot Hem 1); u heeft hierin zottelijk gedaan, namelijk dat u Zijn hulp niet ingeroepen, maar vlees tot uw arm gekozen hebt (Jer.17: 5); want van nu af zullen daarom, in plaats van het tegenwoordige vreedzame en gezegende bestuur, oorlogen tegen u zijn 2).

a) Job 34: 21 Spreuken 5: 21; 15: 3 Jer.16: 17; 32: 19

1) De Heere wordt hier voorgesteld als degene, die, als de Alwetende, bekend is met de noden en behoeften van degenen, die Hem vrezen, maar die ook als de Almachtige en Goedertierene erop wacht, om hen te helpen en te ondersteunen.

2) Van verdere oorlogen, die Asa in de overige 25 jaren van zijn regering heeft moeten voeren, wordt niets bericht; de woorden betreffen dus Asa zelf meer ten opzichte van de onvrede in zijn rijk, die de latere tijd van zijn regering van de vroegeren onderscheidt, maar bovendien geraakte onder zijn naaste opvolgers het rijk van Juda in volkomen afhankelijkheid van het rijk van Israël (1Ki 15: 24) en onder Achaz werd Juda door Israël en Syrië zelfs zeer in de engte gebracht (2 Koningen .16: 5 vv.)..

Met deze woorden kondigt de Profeet aan Asa geen eigenlijke oorlogen aan, maar spreekt slechts in het algemeen de gedachte uit, dat Asa door zijn ongoddelijke politiek het rijk in plaats van vrede, slechts strijd zou bezorgen. De waarheid van deze uitspraak is door de geschiedenis bevestigd, hoewel zij van oorlogen, die nog onder Asa uitgebroken zouden zijn, niets bevat..

10. Maar Asa werd toornig tegen de ziener Hanani, en leide hem in het gevangenhuis in het huis van de blok 1); want hij was hierover, dat hij hem zijn zonde en dwaasheid had voorgehouden 2), tegen hem ontsteld, verbitterd; daartoe, daarenboven onderdrukte, tuchtigde

Asa enigen uit het volk in dezelfde tijd 3), die evenals de profeet over ‘s konings handelwijze in de oorlog tegen Baësa (vs. 2 vv.) ontevreden waren en zijn gedrag tegen Hanani afkeurden.

1) Gevangenisstraf komt, zoals wij bij Deuteronomium 25: 3 opmerkten, in de Mozaïsche wet niet voor (in Lev.14: 12 en Num.15: 34 is slechts van bewaring tot op de beslissing sprake), ofschoon zij de Israëlieten uit Egypte wel bekend was (Genesis39: 23; 40: 3); hier hebben wij het eerste geval, waar zij echter niet ten gevolge van een gerechtelijk vonnis wordt toegepast, maar in dienst van de willekeur van een heerser tegen een vrijmoedige profeet staat. De gevangenissen nu, zoals zij sedert de ons niet nader bekende tijd van haar invoering voorkomen, bevinden zich in de poort (Jer.20: 2), of in de wachthuizen bij de paleizen van de koningen (Jer.32: 2), of in de huizen van de oversten van de lijfwacht (Genesis39: 20 vv. Jer.37: 15,20), en bestonden gedeeltelijk uit diepe, watervrije, maar slijkerige groeven op de pleinen van deze gebouwen en in onderaardse gewelven (Jer.37: 16). De gevangenen werden met ketenen geboeid (2 Samuel .3: 34 Jer.40: 1), ook wel in de blok en halsband gelegd (Jer.20: 2; 29: 26) waaronder wij ons een straftuig moeten voorstellen, dat uit twee houten bestond, waartussen armen en voeten van de gevangenen kruiselings werden gelegd en ook de hals werd geperst.

2) Asa’s opvliegendheid, die zijn boos geweten verried, duldde geen tegenspraak; omdat hij het woord van de Heere niet meer wilde verdragen, moest de brenger ervan zijn vrijmoedigheid met de toorn van de koning boeten..

Al de leden van een gemeente, zowel de armen als de voornamen, ja de aanzienlijksten op de wereld, zijn hun leraars gehoorzaamheid verschuldigd; want evenals de hooggeplaatsten in de wereld onder God staan en Gods dienaars zijn (Rom.13: 1) en daarom ook aan God gehoorzaamheid verschuldigd zijn, is zulks dan ook het geval, wanneer Hij hun Zijn wil door Zijn dienaars en predikers laat voorstellen. Dus, al moeten zij in andere stukken bevelen geven aan de predikers, God heeft wederom door zijn dienaars aan hen bevelen te geven, en deze hebben ze in Gods naam te herinneren. En om dit goed in acht te nemen, moeten overheidspersonen hun God en Zijn dienaren gehoorzamen niet alleen in hetgeen hun leven aangaat, in zover zij ook mensen zijn, maar ook in hun ambt en in hun regeringszaken, in zover het het geweten aangaat.

3) Duidelijk straalt in deze harde handelwijze van Asa tegenover het volk door, dat velen, door de woorden van de Ziener, èn de handelwijze van de koning, inzake het bondgenootschap met de koning van Syrië, af keurden èn nog veel meer de harde behandeling, de Ziener aangedaan.

11. En zie, de geschiedenissen van Asa, de eerste met de laatste (Hoofdstuk 12: 15), zie, zij zijn beschreven in het boek van de koningen van Juda en Israël (1Ch 29: 30).

12. Asa nu werd tot straf voor hetgeen hij 23 jaren daarvoor de ziener Hanani had aangedaan (vs. 10), in het negenendertigste jaar van zijn koninkrijk (916 vóór Christus) ziek aan zijn voeten; tot op het hoogste toe was zijn ziekte, zodat hij zeer zware smarten moest uitstaan; daartoe ook zocht hij, nadat hij met zijn hart zich eenmaal van God had afgekeerd, de Heere

niet in zijn ziekte, maar de medicijnmeesters, alsof hun kunst zonder de zegen van de Heere hem baten zou.

13. Alzo, terwijl de ziekte eindelijk op de dood uitliep, ontsliep Asa met zijn vaderen, en hij stierf in het eenenveertigste jaar van zijn regering (914 voor Christus).

14. En zij begroeven hem in zijn graf, dat hij voor zich gegraven had, had laten uithouwen, in de stad van David (1Ki 2: 10), en legden hem, vóórdat men hem in zijn graf wilde bergen, op het bed, dat hij gevuld had met specerijen, en dat van verscheidene soorten, naar apothekerskunst toebereid; en zij brandden over hem een gans grote branding, verbrandden bij zijn begrafenis allerlei specerijen in bijzonder grote hoeveelheid (2 Samuel 3: 31).

HOOFDSTUK 17

JOSAFAT IS BIJ ZIJN GODSVRUCHT GELUKKIG

I. Vs. 1-19. Na Asa's dood bestijgt zijn zoon Josafat de troon van zijn vaderen, zorgt voor de veiligheid van het rijk naar buiten, door vermeerdering van de vestingen en versterking van de krijgsmacht, maar zoekt voor alles de ware godsdienst onder zijn volk te bevorderen, door, nog grondiger dan Asa dit vóór hem deed, allen onwettige eredienst in het land te bestrijden en een eigen commissie te benoemen, die ter verspreiding van de kennis van de Mozaïsche wet, de steden van Juda moet doortrekken. Bij deze godvruchtige werkzaamheden komt de Heere hem te hulp, door hem tot een krachtige mogendheid te maken, die achting afperste, de naburige volken tot ontzag noopte, en hem dien ten gevolge een langdurige vredestijd deed genieten (Vergelijk 1 Koningen .22: 41-47).

1. En zijn zoon, de zoon van de in het jaar 914 voor Christus, gestorven Asa (Hoofdstuk 16: 13 vv.), en van diens vrouw Asuba (1 Koningen .22: 42), Josafat, d.i. de Heere is richter, werd in het 35ste jaar van zijn ouderdom koning in zijn plaats, en hij sterkte zich tegen het rijk van Israël, waarin sedert 918 voor Christus Achab regeerde, omdat hij vrezen moest, dat deze zou beproeven, om de door Abia aan het noordelijke rijk eenmaal ontnomen (Hoofdstuk 13: 19) en door Asa behouden steden (Hoofdstuk 15: 8) te heroveren en opnieuw aan het rijk van Juda het vrije verkeer met het noorden af te snijden, zoals Baësa had willen doen (Hoofdstuk 16: 1 vv.).

2. En hij leide, om tegen dergelijke pogingen bijtijds gewapend te zijn, krijgsvolk in alle vaste steden van Juda, en hij leide bezettingen (1 Kronieken 11: 16) in het land van Juda, en in de steden van Efraïm, die zijn vader Asa ingenomen had (Hoofdstuk 15: 8 vv.; 13: 19 13.19): Bethel, Jesana en Efron met de daarvan afhankelijke kleinere plaatsen.

3. En de Heere was met Josafat, zodat zijn plan werd volvoerd, en de koning van het noordelijk rijk zijn heerschappij niet kon uitbreiden; want hij wandelde in de vorige wegen 1) zijn vader David, die door diens opvolgers meest waren verlaten, en zocht de Baäls 2), de afgoden van de Kanaänitische volksstammen, niet, om er zijn hart aan te hangen en wilde ook nergens afgodische handelingen in het land dulden (1 Koningen .22: 47), waartoe vooral de laatste regeringstijd van zijn vaders Asa (Hoofdstuk 16: 1 vv.) hem zo makkelijk hadden kunnen verleiden.

1) In de vorige wegen, of, in de vroegere wegen. Dit ziet op de eerste regeringsjaren van koning David vóór zijn zonde met Bathseba en Uria, dus vóórdat David in grote zonden was gevallen en waarom de Heere hem tegen kwam met Zijn oordelen. De Heere was met Josafat en deed Zijn vriendelijk aangezicht over hem lichten.

1) Onder de Baäls hebben wij alle afgoden en allen afgodendienst te verstaan.

4. Maar hij zocht de God van zijn vader David, aan wiens voorbeeld als dat van een echt vorst hij zich hield, en wandelde in Zijn geboden, in die van David's God, en niet naar het doen van het toenmaals tot afgodendienst vervallen (1 Koningen .16: 29 vv.)Israël 1).

1) Hier is Israël, het rijk van de Tien stammen, in tegenstelling tot het rijk van Juda. De Schrijver wil zeggen, niet alleen, dat hij zich niet voor valse goden neerboog en dus niet zondigde tegen het 1ste gebod, maar ook wilde hij niets weten van de kalverdienst en daarom niet van de zonde tegen het 2de gebod. Bovendien, dat, al was Josafat verzwagerd aan het huis van Achab, al knoopte hij met dit huis vriendschapsbetrekkingen aan, hij toch van hun zonde vrij bleef.

5. En de Heere bevestigde het koninkrijk in zijn hand, zodat Zijn volk hem met trouw en liefde aanhing, en gans Juda gaven Josafat vrijwillige geschenken, behalve nog de gewone in de koninklijke schatkist vloeiende opbrengsten, en hij had rijkdom en eer in menigte 1) MATTHEUS.6: 33. 1 Tim.4: 8).

1) In dit vers komt uit niet alleen, dat de koning wandelde in de wegen van zijn vader David, maar ook, dat de Heere nu Zijn beloften van rijkdom en ere aan hem, als de getrouwe nazaat van David, vervulde. Hij deelde in de gunst van God en in de liefde van het volk.

6. En zijn hart verhief zich 1) in de wegen van de Heere, hem viel bij de wandel in de wegen van de Heere ook de vreugde van het hart en de standvastigheid van de wil ten deel, om een geheel zuiveren en met de wet overeenkomende godsdienst in het land weer te herstellen; en hij nam verder (1 Samuel 10: 3), nog beslissender en grondiger dan zijn vader Asa dit gedaan had, die later zijn ijver weer liet varen (Hoofdstuk 14: 2 vv.; 17: 1 vv.), de hoogten en de bossen uit Juda weg (1Ki 3: 2), maar kon bij het volk met zijn hervorming niet geheel zijn doel bereiken (Hoofdstuk 20: 33).

1) In de regel wordt het hart verheffen gebruikt voor hoogmoedig worden, maar hier moet het worden opgevat in de zin van, vast en sterk en krachtig worden in de dienst van de Heere, zodat hij niet alleen vrij bleef van de afgoden- en beeldendienst, maar ook uitroeide, wat met die dienst in verband stond, n.l. de hoogten en de bossen.

7. In het derde jaar nu van zijn regering, d.i. omstreeks het jaar 911 voor Christus, zeker dezelfde tijd, dat in het rijk van Israël de 3 ½ jarige droogte begon, die de profeet Elia had aangekondigd (1 Koningen .17: 1 vv.), zond hij 1), door dit strafgericht in het naburige land des te meer gedreven om de kennis van de Goddelijke wet, die bij zijn volk ook maar al te zeer ontbrak, uit te breiden, tot zijn vorsten, vijf aanzienlijke mannen uit de lekenstand, namelijk tot Ben-chaïl, en tot Obadja, en tot Zacharja, en tot Nethaneël, en tot Michaja, opdat men Gods woord en rechten zou leren in de steden van Juda.

1) De zending van deze mannen was een bezoeken van de kerken, die tot een lofwaardig voorbeeld door geheel zijn rijk ontstond. De Levieten en Priesters werden gedeputeerd, opdat zij zouden onderwijzen de vorsten, opdat zij, door hun gezag en aanzien, het volk op hun plicht zouden wijzen en het met de ernstige wil van de koning bekend zouden maken.

Het is duidelijk, dat niet alleen de godsdienstige, maar ook de burgerlijke wetten, door de Heere ingesteld en verordend, weer onder het volk werden onderwezen.

8. En met hen de negen Levieten, Semaja en Nethanja, en Zebadja, en Asaël en Semiramoth, en Jonathan, en Adonia, en Tobia, en Tob-Adonia, de Levieten, en met hen de beide priesters Elisama en Joram.

9. En zij, deze zestien als commissie door Josafat uitgezonden mannen, leerden in Juda, en het wetboek van de Heere, zoals het in de 5 Boeken van Mozes is neergelegd, was bij hen, en zij gingen rondom in alle steden van Juda, en leerden onder het volk.

1) Dit is het eerste voorbeeld van een wettig georganiseerd godsdienstig volksonderricht, dat in de Heilige Schrift voorkomt. Tot dusver was het ook meer door de in de Wet nauwkeurig bepaalde instellingen en gebruiken van het leven, door de onmiddellijke aanschouwing van Gods grote daden en de wandel van Zijn knechten, dan door het woord van een eigenlijke prediking of samenhangende voordracht, in de juiste verhouding tot God en in een kring van godsdienstige voorstellingen gebracht, die het van alle heidenen wezenlijk onderscheidden. Deze eenvoudige middelen waren thans niet meer voldoende, nu de vreemde godsdienst zijn invloed al meer en meer deed gelden en de beschaving van het verstand al meer en meer noodzakelijk bleek te zijn. Daarom was Josafats onderneming om door een commissie de steden van Juda te doen rondreizen en door onderwijs de kennis van de wet in het land te verbreiden, een in de juiste tijd ondernomen handeling. Zonder twijfel moesten de vijf lekenbroeders daarbij de uitwendige zaken bezorgende, de meeste mensen bijeenroepen om hun de wil het het doel van de koning bekend te maken, terwijl de Levieten en priesters de Wet voorlazen en uitlegden. Later na zijn terugkeer uit de mislukte veldtocht tegen de Syriërs en na zijn redding uit ogenschijnlijk levensgevaar probeerde Josafat deze instelling te bevestigen door zijn koninkrijk in persoon door te trekken (Hoofdstuk 19: 4); en dat in de volgende tijd zulks door de vrome koningen onder Juda’s vorsten telkens herhaald werd, ja zich daaruit zogenaamde stiften of godsdienstige verzamelplaatsen, het voorbeeld van de na de Ballingschap duurzaam gestichte synagogen ontwikkelden, daarvan kan in de woorden van de kort na de verwoesting van Jeruzalem en de Tempel (2Ki 25: 21) vervaardigde 74ste Psalm: "zij hebben al Gods vergaderplaatsen in het land verbrand," (vs. 8) een aanwijzing liggen. Hierdoor zo schijnt het ons toe lukte het eindelijk de koning Hizkia, de dienst van de hoogten, waaraan het volk zozeer verkleefd was (1Ki 15: 14), te verwijderen (2 Koningen .18: 4), omdat zij op andere wijze bevrediging vonden voor de behoefte, die aan die hoogtendienst ten grondslag lag..

10. God wilde Josafats ondernemingen tot bevestiging van zijn rijk (vs. 1 vv.) en tot bevordering van godsdienstige kennis in zijn land (vs. 7 vv.), zegenen en hem voor laatstgenoemde arbeid een vreedzame regering verlenen. En het geschiedde daarom, dat door Zijn bijzondere inwerking een verschrikking van de Heere kwam over alle koninkrijken van de landen, die rondom Juda waren, zowel over het rijk van Israël in het noorden, als over de Ammonieten, Moabieten en Edomieten in het oosten en zuidoosten, dat zij niet streden tegen Josafat.

11. En enige van de Filistijnen, in het westen van het rijk, die de koningen Nadab en Ela aan het rijk van Israël de stad Gibbethon in de stam Dan ontnomen hadden, zonder dat deze haar hun weer ontnemen konden (1 Koningen .15: 27; 16: 16 vv), brachten zij, ten minste enige steden van hun gebied, inzonderheid voorzeker Gath met de daaraan onderhorige plaatsen, Josafat geschenken met het opgelegde geld 1), ook brachten hem de Arabieren, Arabische nomaden-stammen, wellicht door Asa na de overwinning van Zerah schatplichtig gemaakt, in het zuiden en zuidoosten, als jaarlijkse schatting van hun zijde, klein vee, zevenduizend en zevenhonderd rammen, en zevenduizend en zevenhonderd bokken2), de eerste van de schaaps- en de andere van de geitenkudden.

1) In het Hebr. Kèsef massa. Beter: zilver, een last, in de zin van, zo veel zilver als zij konden dragen, als een teken van vriendschap. Het was geen cijns, die opgebracht moest worden, zoals de Vulgata het heeft opgevat, die de woorden vertaalt door: vectigal argento. In die betekenis komt dit woord in de Heilige Schrift niet voor.

2) God zelf had zo’n invloed op de geesten van de naburige vorsten, en regeerde hen dus door Zijn wil en wenk, dat zij allen eerbied en vrees voor Josafat betoonden..

13. En hij had veel werk in de steden van Juda, die hij versterkt en met troepen bezet had (vs. 1 vv.; vgl. Hoofdstuk 11: 11), en krijgslieden, kloeke helden in Jeruzalem tot zijn lijfwacht.

14. Dit nu is hun telling, het getal van deze te Jeruzalem gehouden krijgslieden, die naar de huizen van hun vaderen ingedeeld waren. Wij beginnen met de namen van degenen, die in Juda waren oversten van duizenden, bekleedden de opperbevelhebbersplaats hij iedere duizend man uit de stam Juda: Adna de overste van alle drie, en met hem waren driehonderd duizend kloeke helden.

15. Naast hem nu was de overste Johanan, die de tweede rang innam; en met hem waren, onder zijn bevel stonden tweehonderd en tachtig duizend man.

16. En naast hem, de derde rang innemend, was Amasia, de zoon van Zichri, die zich vrijwillig de Heere overgegeven had 1); en met hem waren tweehonderd duizend kloeke helden.

1) Wat deze eervolle aanduiding: "die zich vrijwillig de Heere overgegeven had" betekenen moet, laat zich niet meer met juistheid zeggen. Misschien was hij, even als Ithaï, de Gethiet (2 Samuel .15: 19 vv.) van geboorte een buitenlander, die echter in het geloof aan de Heere de God van Israël, zich ten dienste van Josafat gesteld had..

17. En over de krijgslieden uit de stam Benjamin was Eljada, een kloek held; en met hem tweehonderd duizend, die met boog en schild gewapend waren, zoals dan ook van oudsher de Benjaminieten zowel als goede boogschutters uitmuntten (1 Kronieken 8: 40; 12: 2), als geoefend waren in het gebruik van de slinger (Jud 19: 22).

18. En naast hem, als de tweede opperbevelhebber van deze afdeling, was Jozabad, en met hem waren honderdentachtig duizend, ten strijde toegerust, zwaargewapenden.

19. Deze, te zamen 1.160.000 man vormend, 780.000 uit de stam Juda en 380.000 man uit de stam Benjamin, waren in de dienst van de koning als zijn lijfwacht; behalve nog mee te rekenen degenen, die de koning als bezetting in de vele vaste steden, in de vestingen door gans Juda gezet had.

HOOFDSTUK 18

JOSAFAT'S TOCHT MET ACHAB TEGEN DE SYRIËRS

II. Vs. 1-34. Bij een bezoek, dat Josafat in zijn 17de regeringsjaar aan koning Achab in diens hoofdstad Samaria brengt, laat hij zich door dezen overhalen tot een gemeenschappelijke veldtocht tegen de stad Ramoth in Gilead, om haar aan Benhadad II, koning der Syriërs, weer te ontnemen. Ofschoon hij vooraf het woord van de Heere begeert, en ook uit de mond van de profeet Micha het woord van de waarheid in tegenstelling van het leugenwoord van Achab's profeten verneemt, vervult hij nochtans de belofte, die hij aan de schoonvader van zijn zoon gegeven had en trekt mee in de strijd; maar hoewel hij in koninklijke kleding aan de strijd deelneemt, en daardoor de aandacht van de vijanden trekt, terwijl Achab zich vermomd heeft om alle gevaar te ontgaan, zo wordt de laatste toch door een dodelijk schot getroffen, en komt de eerste door Gods beschermende handen, die zich over hem uitbreiden, in welstand uit de strijd. (Vergelijk 1 Koningen .22: 1-40).

1. Josafat nu had, zoals in het vorige hoofdstuk uitvoeriger verhaald is, rijkdom en eer in overvloed; en hij verzwagerde zich, in het 9de jaar van zijn regering, d.i. in het jaar 905 vóór Christus aan Achab 1), de koning van het rijk van Israël, terwijl hij diens dochter Athalia voor zijn zoon Joram tot vrouw nam.

1) Beide zindelen van dit vers vormen een tegenstelling, in deze zin, dat aan de ene zijde wordt gemeld de rijkdom en eer en het aanzien van de koning van Juda, en aan de andere zijde, zijn zich verzwageren aan de koning van Israël, iets wat volstrekt niet had behoefd, om de luister van zijn huis te vergroten. De Schrijver stelt die laatste daad voor in het licht van zijn roem en eer, die hij bezat, als om daardoor te doen uitkomen, dat het voor Josafat een grote zonde was, om zich met het goddeloze huis van Omri te verzwageren. Waar God, de Heere, Josafat zulke talrijke voorrechten had gegeven, daar had hij niet mogen treden in zo nauwe vriendschapsbetrekking met Achab.

2. En ten einde van enige jaren 1), d.i. omstreeks 8 jaren, nadat de verzwagering geschied was, of 937 voor Christus, toog hij, Josafat, af tot Achab naar Samaria, om hem opnieuw van zijn vriendschap te verzekeren (1Ki 22: 2), en Achab, die zo'n bezoek thans juist zeer gelegen kwam, omdat hij voor de plannen, waarvan hij zwanger ging, de bijstand van Juda's machtige koning zo goed gebruiken kon,slachtte tot een feestelijk onthaal schapen en runderen voor hem in menigte, en voor het volk, dat met hem was; en hij porde 2) bij gelegenheid van een vergadering met de groten van zijn rijk, waaraan hij Josafat liet deelnemen (1 Koningen .22: 3 vv.), en waarop hij nu ook uitsprak, wat hij eigenlijk in het schild voerde, hem aan, door allerlei verleidelijke voorstellingen, om met hem op te trekken naar Ramoth in Gilead, om deze stad, die de koning Benhadad in Syrië, niettegenstaande de bepalingen van de met hem gesloten vrede (1 Koningen .20: 34) niet teruggegeven had, hem met wapengeweld af te nemen.

1) De woorden in de grondtekst zeggen alleen: aan het einde van jaren, zonder het getal van de jaren nader aan te geven. De vergelijking met 1 Koningen .22: 1 vv. gelijk ook met de overige geschiedkundige opgaven leidt tot de berekening van 8 jaar..

2) Eigenlijk staat er verlokken. Het woord in de grondtekst wordt immer in de slechte betekenis van het woord gebruikt (Deuteronomium 13: 7). Achab zette Josafat aan tot het kwaad, om met hem tegen Ramoth in Gilead op te trekken.

3. Want Achab, de koning van Israël, zei bij dit gesprek tot Josafat, de koning van Juda, zult u met mij gaan naar Ramoth, in Gilead? En hij, Josafat, des te meer daartoe bereid, omdat het hier de herovering van een vrijstad (Joz.20: 8) betrof, zei tot hem: Zo zal ik zijn, zoals u bent, en zoals uw volk is, zal mijn volk zijn, en wij zullen met u zijn in deze strijd.

4. Verder zei Josafat, die, godvruchtig van zin, niet aanstonds op eigen hand handelen, maar vooraf de toestemming van de Heere zich verzekeren wilde tot de koning van Israël:
1) Vraag toch als heden naar het woord van de Heere, uit de mond van een van Zijn profeten, of wij de tocht zullen onder-nemen of niet.

a) 1 Samuel .23: 2. 2 Samuel .2: 1

5. Toen vergaderde de koning van Israël de profeten, die hij ter opluistering van de kalverdienst (1Ki 19: 21) aan zijn hof hield, vierhonderd mannen; en hij zei tot hen: Zullen wij tegen Ramoth in Gilead ten strijde trekken, of zal ik het nalaten? En zij, wel wetend welk antwoord de koning graag hoorde, en geen tijd van bedenken nodig hebbende om het woord van de Heere te vragen, zeiden eenstemmig: Trek op, want God zal hen in de hand van de koning geven 1).

1) Een leugengeest kan vierhonderd valse profeten doen opstaan en zich van hen bedienen, om Achab te misleiden. De duivel wordt een moordenaar door een leugenaar te zijn, en vernielt de mens door hem te bedriegen. Terecht wordt hij een mensenmoordenaar vanaf het begin genoemd..

6. Maar Josafat, wie met recht dit antwoord zeer verdacht voorkwam, zei tot Achab: Is hier niet, behalve degenen, die u hebt laten komen, nog een profeet van de Heere, dat wij van hem vragen mochten, ook hem horen, wat deze, naar de hem geschonken openbaring van de Heere van ons plan zegt?

7. Toen zei de koning van Israël tot Josafat: Er is nog één man hier, om door hem de Heere te vragen, die daartoe de gave van de profetie zeker bezit, maar ik haat hem, want hij profeteert over mij niets goeds, maar altijd 1) kwaad 2); deze is Micha, de zoon van Jimla (1Ki 22: 8). En Josafat zei: De koning moet niet zo spreken, maar juist deze profeet laten komen.

1) Altijd, letterlijk en beter: alle zijn dagen, d.i. al de dagen, die hij als Profeet van de Heere is opgetreden. In 1 Koningen .22 ontbreekt deze bijvoeging. Micha was een zeer getrouw prediker, die niet anders dan het ongenoegen van de Heere op de boze wegen van de koning

kon aankondigen. Dit kon Achab niet verdragen en daarom belijdt hij het, zonder enige terughouding dat hij de profeet van de Heere haat.

2) Eigenwillige mensen staan vast op hun plannen; niettemin roepen zij God aan, dat Zijn wil geschiede, hetgeen echter in hun gedachten niets anders betekent, dan dat God Zijn wil naar de hun schikt.

8. Toen riep de koning van Israël een kamerling, en hij zei: Haal haastig Micha, de zoon van Jimla: uit zijn gevangenis (vs. 25 vv.).

9. Achab, de koning van Israël nu, en Josafat, de koning van Juda, zaten, terwijl de kamerling naar Micha's gevangenis ging, elk op zijn troon, op de voor hen gereed gemaakte zetel, bekleed met hun prachtige klederen, en zij zaten op het effen gemaakte plein, aan de deur van de poort van Samaria, waar de gehele handeling plaats had; en al de profeten, die Achab had laten komen (vs. 5),profeteerden in hun tegenwoordigheid.

10. En Zedekia, de zoon van Kenaäna, een van deze 400 profeten, had zich, om de profetie van hem en zijn metgezellen ook zinnebeeldig voor te stellen, ijzeren hoornen gemaakt, en hij zei: Zo zegt de Heere: Met deze zult u de Syriërs stoten, totdat u hen gans verdaan zult hebben (1Ki 22: 11).

11. En al de profeten profeteerden zo, zeggende: Trek op naar Ramoth in Gilead, en u zult voorspoedig zijn, want de Heere zal hen in de hand van de koning geven.

12. De bode nu, die heengegaan was, om Micha te roepen (vs. 8), sprak tot hem op de weg, zeggende: Zie, de woorden van de profeten zijn, uit één mond, goed tot de koning; dat nu toch uw woord is, zoals van één uit hen, en spreek het goede.

13. Maar Micha zei: Zo waarachtig als de Heere leeft, hetgeen mijn God zeggen zal, dat zal ik spreken, al moet ik ook met mijn woord alleen staan, en al kan ik ook de koning niets goeds profeteren!

14. Toen hij tot de koning gekomen was, zei de koning tot hem: Micha! zullen wij naar Ramoth in Gilead ten strijde trekken, of zal ik het nalaten? En hij zei: Trek op, en jullie zullen voorspoedig zijn, want zij zullen in uw hand gegeven worden (1Ki 22: 15).

15. En de koning, die zeer goed verstond dat Micha slechts schertsenderwijze aldus gesproken had, zei tot hem: Tot hoe vele reizen zal ik u bezweren, opdat u tot mij niet spreekt dan de waarheid, in de naam van de Heere?

16. En hij zei, terwijl hij thans zich beslist uitdrukte en de hele afloop van de door de koning bedoelde onderneming in een profetisch gezicht voorstelde: Ik zag het ganse Israël verstrooid op de bergen, zoals schapen, die geen herder hebben (1Ki 22: 17); en de Heere zei: Deze hebben geen heer; een ieder keert weer naar zijn huis in vrede.

17. Toen zei de koning van Israël in volle toorn tot Josafat, van wie hij vreesde, dat deze door Micha's woord zich mocht laten afschrikken van de onderneming: Heb ik tot u niet gezegd (vs. 7): Hij zal over mij niets goeds, maar kwaad profeteren?

18. Verder zei hij, Micha: Daarom, omdat Achab zich niet ontziet, om mijn woord aan persoonlijke vijandschap tegen hem toe te schrijven, hoort het woord van de Heere: Ik zag de Heere zittend op Zijn troon, en al het hemelse leger, staande aan Zijn rechter- en Zijn linkerhand (1Ki 22: 22).

19. En de Heere zei: Wie zal Achab, de koning van Israël, overreden, dat hij optrekt, en valt te Ramoth in Gilead? Daarna zei hij: Deze zegt aldus en die zegt alzo.

20. Toen kwam een a) geest voort, en stond voor het aangezicht van de Heere en zei: Ik zal hem overreden. En de Heere zei tot hem: Waarmee?

a) Job 1: 6

21. En hij zei: Ik zal uitgaan, en een leugengeest zijn in de mond van al zijn profeten. En Hij zei: Gij zult overreden, en zult ook vermogen; ga uit en doe alzo 1).

1) Gij zult overreden, zegt de Heere. Waarom? Omdat God het hart van Achab kent. Achab wil van geen ongelukkige afloop weten. Hij heeft zich verbonden met Josafat, vertrouwt op de macht van zijn leger en op de hulptroepen van Josafat. Bovendien, Achab is als het ware door God losgelaten, en door Hem besloten, om in de strijd het loon van zijn zonden te vinden. Wel zal hem nog in Micha's profetie een laatste waarschuwing bereiken, maar deze waarschuwing geldt in de grond van de zaak meer Josafat dan Achab. Diens hart is verhard, zijn oren zijn toegestopt en, als mestkalveren ter slachting, zullen hij en zijn volk hun dood op het slagveld tegemoet gaan.

22. Nu dan a), zie, opdat u erkent, hoe het met de vermeende vriendschap van uw profeten in waarheid gesteld is, de Heere heeft een leugengeest in de mond van deze profeten gegeven, en de Heere heeft kwaad over u gesproken.

a) Job 12: 16,20 Jes.19: 14 Ezechiël.14: 9

23. Toen Micha aldus sprak, trad Zedekia, de zoon van Kenaäna, waarvan vs. 10 gesproken is, toe, en a)sloeg Micha op het kinnebakken, en hij zei op honende en spottende wijze: Door wat weg is de Geest van de Heere van mij doorgegaan, om u aan te spreken?

a) Jer.20: 2 Mark.14: 65 Hand.23: 2

24. En Micha zei: Zie, u zult het zien aan die dag, als alles alzo komt, zoals ik gezegd heb, en u uit angst voor de verantwoording, welke wegens uw leugenachtige voorspelling u treffen zal, zult gaan van kamer in kamer om u te versteken.

25. De koning van Israël nu zei: Neem Micha, en breng hem weer tot Amon, de overste van de stad, en tot Joas, de zoon van de koning in de gevangenis, die onder hun bewaring staat;

26. En jullie zullen tot hen zeggen ten opzichte van de verdere behandeling van hun gevangenen: Zo zegt de koning: Zet deze in het gevangenhuis, en voedt hem met brood van de bedruktheid en met water van de bedruktheid, totdat ik met vrede terugkom, om dan later het vonnis over hem te vellen.

27. En Micha zei: Indien u enigszins met vrede wederkomt, zo heeft de Heere door mij niet gesproken. Verder zei hij, terwijl hij naar zijn gevangenis teruggebracht werd: Hoor, gij volken al te gader! (1Ch 22: 8).

28. Alzo, zonder zich door Micha's woord enigszins van de onderneming te laten afhouden, toog de koning van Israël, en Josafat, de koning van Juda, terwijl deze zijn leger uit Juda liet aanrukken, op naar Ramoth in Gilead.

29. En de koning van Israël, die toch een geheime vrees, dat Micha's woord aan hem vervuld werd, niet van zich verwijderen kon, zei tot Josafat: Als ik mij versteld, verkleed heb, zal ik met andere dan mijn koninklijke kleren, in de strijd komen; opdat de vijandelijke pijlen zich niet allen op mij richten; maar gij, trek uw kleren aan, want u hoeft voor uw leven geen bijzonder gevaar te duchten. Alzo verstelde zich de koning van Israël, en zij kwamen in de strijd.

30. De koning nu van Syrië had geboden aan de oversten van de wagens, die hij had, zeggende: Jullie zullen niet strijden tegen kleinen noch groten, maar tegen de koning van Israël alleen.

31. Het geschiedde dan, toen de oversten van de wagens Josafat zagen, dat zij zeiden, omdat hij koninklijke kleding droeg: Die is de koning van Israël, en togen rondom hem, omringden hem van alle zijden, om tegen hem te strijden; maar Josafat riep, toen hij zich zo in de engte gebracht zag, om hulp, en de Heere hielp hem, en God wendde hen, zijn vervolgers, van hem af 1).

1) Deze laatste woorden ontbreken in 1 Koningen .22: 22 en vullen zo de mededeling in genoemde plaats aan. Op het ootmoedig noodgeschrei van de koning van Juda antwoordt God. Josafat ontvangt een waarschuwing, maar de Heere geeft hem niet over in de handen van zijn vijanden.

32. Want het geschiedde, toen de oversten van de wagens zagen, dat het de koning van Israël niet was, dat zij van achter hem afkeerden.

33. Toen spande een man, een van de gewone krijgslieden, die van het bevel (vs. 30) niets wist, misschien de later genoemde veldheer Naäman (1Ki 22: 34), de boog in zijn eenvoudigheid, en schoot de koning van Israël tussen de gespen en tussen het pantsier, waar van de eersten onder het pantsier zich bevonden tot bescherming van het onderlijf (1Ki 22:

34). Toen zei hij tot de voerman van zijn wagens: Keer uw hand, rijd terug, en voer mij uit het leger, want ik ben verwond.

34. En de strijd nam op die dag toe, beide partijen streden steeds heviger, omdat Achab's dodelijke verwonding aan beide zijden nog onbekend was, en de koning van Israël, al zijn krachten inspannend, nadat hij de pijl met snelheid uit de wond had getrokken, deed zich met de wagen staande houden 1) tegenover de Syriërs, tot de avond toe, en verborg met opzet de stand van zaken; en hij stierf eerst ter tijd, als de zon onderging, waarna het Israëlitisch leger zich verstrooide en de strijd met de Syriërs de volgende dag niet hervatte (1 Koningen .22: 36).

1) Letterlijk: hij hield zich opgericht staande, of, hij deed stelling houden. Hij wilde de diepe wond verbergen voor zijn vijanden. Zoveel kracht had hij nog, dat hij het tot de avond kon uithouden, maar eindelijk moest hij bezwijken onder de straffende hand van God.

HOOFDSTUK 19

JOSAFAT DOOR JEHU BESTRAFT, REGELT DE KERKELIJKE ZAKEN EN HET WERELDLIJK BESTUUR

III. Vs. 1-11. Josafat, die onverwijld uit de veldtocht te Jeruzalem terugkeert, wordt door de profeet Jehu bestraft, omdat hij de goddeloze geholpen en zich niet gevoegd heeft bij degenen, die de Heere vrezen, en tevens onmiddellijk opgewekt om, uit dankbaarheid voor de ondervonden buitengewone hulp van God, nu diens werk ook met nieuwe ijver te doen. Dit doet Josafat dan ook inderdaad, hij reist zelf in het land rond, om zijn volk terug te brengen tot de Heere, hun God, hij stelt overal een met Gods wet overeenkomstige rechtspleging in, en richt in Jeruzalem een oppergerechtshof op, ter beslissing van moeilijke rechtszaken.

1. En Josafat, de koning van Juda, die de Heere uit het grote gevaar, dat zijn leven gedurende de strijd dreigde, zo kennelijk gered had (Hoofdstuk 18: 31), keerde met vrede, in gezondheid en zonder letsel ontvangen te hebben, zoals Micha's profetie dit voorspeld had (Hoofdstuk 18: 16), weer naar zijn huis te Jeruzalem.

2. En Jehu, de zoon van de profeet Hanani, die eenmaal door Asa in het gevangenhuis was geworpen (Hoofdstuk 16: 7 vv.), de ziener (1 Samuel .9: 9) 1) gingdoor bijzondere leiding van Gods Geest uit, toen Josafat met zijn krijgslieden de poorten van de stad naderde, hem tegen tot voor de poort, waardoor hij moest intrekken
2) en zei tot de koning Josafat 3): Zou u, zoals u bij uw gemeenschappelijk met Achab ondernomen krijgstocht gedaan hebt, de goddeloze helpen in zijn zaak, waarvan u toch wist, dat zij streed met de wil van de Heere (Hoofdstuk 18: 16 vv.), en die de Heere haten liefhebben, u in zo'n nauwe verbintenis met hen inlaten, als door u geschied is ten opzichte van het Israëlitische koningshuis (1Ki 19: 21)? Nu is daarom over u van het aangezicht van de Heere grote toornigheid 4), zoals u zelf daaruit kunt zien, dat u ter nauwernood ontkomen bent aan hetzelfde lot, dat koning Achab getroffen heeft.

1) In 1 Koningen .16: 1 vv. zien wij deze profeet in het rijk van Israël werkzaam onder Baësa; waarschijnlijk was hij daarheen verdreven, toen koning Asa zijn vader in de gevangenis wierp en van daar kwam Jehu weer naar het rijk van Juda terug, toen zijn roeping voor Israël vervuld was..

2) Was Josafat eerst mee gegaan naar Samaria ter begrafenis van Achab (1 Koningen .22: 37), dan zou het door de noordpoort zijn geweest, dat hij in Jeruzalem was teruggekomen. Wij nemen echter met de Engelse Bijbelverklaring aan, dat hij meteen, na de beslissende slag bij Ramoth, de weg naar Jeruzalem insloeg, om God voor zijn wondervolle redding te danken en zich van de nauwe verbintenis met het Israëlitische koningshuis enigszins los te maken; in dit geval is hij over de Jordaan en de stad Jericho teruggekomen, en dus van het Oosten Jeruzalem binnengetrokken..

3) God zwijgt niet als Zijn kinderen zich misgaan, maar volgt hen met Zijn wet- en strafprediking op de voet, om het hun onder het oog te brengen, opdat zij zich bekeren en belijdenis van hun kwaad doen (2 Samuel .12: 1 vv.).

4) Josafat had reeds de kastijdende hand van God ervaren toen hij in de slag tegen de Syriërs in levensgevaar verkeerde. Later heeft hij het nog meer ondervonden in de mislukte scheepvaart naar Ofir, terwijl ook in zijn familie hij dit ondervond (Hoofdstuk 21 en 22).

3. Evenwel ook goede dingen zijn bij u gevonden, die de Heere niet voorbijzien en u niet ontnemen wil, indien u zich voortaan met telkens meerdere beslistheid aan dat goede houdt; want u heeft de bossen, de Aschera-hoogten, uit het land weggedaan, en uw hart gericht, om God te zoeken (Hoofdstuk 17: 3 vv.).

4. Josafat nu, door de vermaning van de profeten (vs. 2) tot bezinning gebracht, woonde, bleef wonen te Jeruzalem zonder zich in de eerste tijd weer met het rijk van Israël in te laten; en hij toog, zoals 14 jaar daarvoor (Hoofdstuk 17: 7 vv.), wederom 1) uit door het volk, van Bersséba, de uiterste zuidergrens af tot het gebergte van Efraïm, waarover de noordergrens van het rijk van Juda liep, en deed hen, de kinderen van Juda in zo ver bij hen de afgoderij opnieuw was binnengeslopen, terugkeren tot de Heere, de God van hun vaderen.

1) Dit wederom slaat terug op zijn handelingen in Hoofdstuk 17 vermeld. Was hij toen zijn hervormingswerk begonnen, hij zette het nu voort, aangemoedigd door het woord van goedkeuring, uit de mond van de profeet, ontvangen. Josafat was een waarlijk godvrezend vorst, die wel zijn zwakke ogenblikken had, maar die toch over het algemeen genomen het toonde, dat het de lust en de keuze van zijn hart was, om de God van de vaderen te vrezen en te eren.

Had hij vroeger de eredienst weer in al zijn zuiverheid hersteld, nu doet hij dit ten opzichte van de rechtspleging.

5. En hij stelde, naardien de door David ingestelde rechtspleging (1 Kronieken 27: 29 vv.) in de loop van de tijden zeer verwaarloosd was, richters in het land, in alle vaste steden van Juda, van stad tot stad, zoals de Wet (Deuteronomium 16: 18) dit voorschreef.

6. En hij zei tot de richters, hun Mozes woord (Deuteronomium 16: 19 vv.), op het hart drukkend: Zie, wat u doet, want u houdt het gericht niet de mens, niet krachtens hun opdracht, en om u door hun wil te laten besturen, maar de Heere; en Hij is op onzichtbare wijze bij u tegenwoordig in de zaak van het gericht.

7. Nu dan, de verschrikking van de Heere zal op jullie zijn, opdat u geen onrechtvaardig vonnis velt; neem waar en doe het, wat uw ambt u voorschrijft, zodanig, dat u het voor God kunt verantwoorden a); Want bij de Heere, onze God is geen onrecht b), noch aanneming van personen, noch ontvanging van geschenken 1) (Exod.23: 7 vv. Deuteronomium 10: 17 vv.).

a) Deuteronomium 32: 4 Rom.9: 14

b) Job.34: 19 Hand.10: 34 Rom.2: 11 Gal.2: 6 Efeze 6: 9 Kol.3: 25. 1 Petrus .1: 17

1) De koning gebruikte wijders drie beweegredenen, allen van het Opperwezen ontleend, om hun tot de getrouwheid in hun bediening te verplichten. 1e. Dat zij hun ambten van Hem hadden ontvangen, en dat zij dus Zijn dienaren waren; zij waren door Hem ingesteld, om ten Zijnen behoeve te handelen; hun werk was Gods eer en de belangen van Zijn Koninkrijk onder de mensen te bevorderen. 2e. Dat Gods oog en toezicht over hen open en waakzaam was; Hij is bij U in de zaken van het gericht. Hij neemt acht op alles, wat u doet en Hij zal U ter verantwoording roepen, als u kwalijk doet. 3e. Dat Hij, als de Opperrechter van hemel en aarde, het grootste voorbeeld van rechtvaardigheid is van alle Rechters en Overheden. Want bij Hem is geen onrecht. Hij ziet de persoon niet aan; Hij laat zich niet omkopen en neemt geen geschenken aan..

8. Daartoe stelde Josafat, nadat hij met de mannen uit zijn gevolg van de reis door het land teruggekeerd was naar de hoofdstad, ook hier te Jeruzalem, zoals in de afzonderlijke steden van het land (vs 5), enige van de Levieten, en van de priesters, en enige van de hoofden van de huizen van de vaderen van Israël, over het gericht van de Heere ter rechtuitspraak in zaken van de godsdienst, en over rechtsgeschillen 1) in het burgerlijke of wereldlijke, als zij weer te Jeruzalem, de plaats van het heiligdom, gekomen waren 2), waar genoemde rechters, als oppergerechtshof (Deuteronomium 17: 8 vv.) hun verblijf zouden houden.

1) Hieruit blijkt, dat Josafat een Oppergerechtshof te Jeruzalem instelde, waarbij men appelleren kon van alle vonnissen van de lagere rechtbanken en waardoor ter laatste instantie werd recht gewezen, of waarbij geschillen werden behandeld, die door de rechtbanken in de steden niet beslist konden worden.

Josafat neemt hier, zoals David vroeger, tot grondslag, wat Mozes had verordend op raad van zijn schoonvader.

2) Dit ziet niet op die Opperrechters, maar op Josafat en zijn gevolg, van wie in vs. 4 gezegd wordt, dat zij waren uitgetogen.

9. En hij gebood hun, de opperrechters, zeggende: Doe alzo, zoals ik u meteen nader zal opgeven (vs. 10),in de vrees van de Heere, met getrouwheid en met een volkomen hart. 1)

1) In het Hebr. Mlv bblb (Belebab schaleem), eigenlijk met een eerlijk hart. De Vulgata vertaalt: corde integro. De bedoeling is, in alle rechtschapenheid en eerlijkheid, zoals het eerlijke rechters betaamt. Wat zij moesten doen, wordt in het volgende vers aangegeven.

10. En 1) in elk geschil, dat van uw broeders, die in hun steden wonen en van de ondergerechtshoven (vs. 5-7) aldaar geen beslissing kunnen krijgen, omdat de zaak voor deze te moeilijk is (De 16: 18) tot u zal komen; gebracht zal worden: tussen bloed en bloed, als het de vraag is, hoe een moord of doodslag moet worden beschouwd, en welke van de in Exod.21: 12 vv. vermelde straffen toegepast moet worden, tussen wet en gebod, of wanneer men het oneens is omtrent de juiste uitlegging van bepaalde wetten, en tussen inzettingen en

rechten, of wanneer bij een rechtszaak verschil van inzichten heerst, en het moet uitgemaakt worden, naar welke beschouwing het moet uitgesproken worden, Zo vermaan hen, geef hun het nodige onderricht (De 17: 8), dat zij niet, door valse behandeling van de rechtzaak, schuldig worden aan de Heere, en ten gevolge daarvan een grote toornigheid over u en over uw broederen zal zijn. Doe alzo, neemt deze u zo even genoemde ambtsplichten in de vrees van de Heere getrouw waar (vs. 9), en u zult niet schuldig worden.

1) En in; beter: Namelijk. De koning noemt nu de verschillende gevallen op, waarin het Oppergerechtshof te beslissen heeft. Zoals Mozes beval, de zaken, die voor de gewone rechters te moeilijk waren, tot hem te brengen, opdat hij ze zou beslechten, zo geeft Josafat aan de Opperrechter dezelfde macht. Het Oppergerechtshof met de Hogepriester en een koninklijk beambte aan het hoofd, zou dan voortaan doen, wat de koning en hogepriester tot dusver hadden gedaan.

11. En zie, Amarja, de hogepriester (1 Kronieken 6: 11), is over u in alle zaak van de Heere, die de godsdienst betreffen; en anderszijds is Zebadja, de zoon van Ismaël, de vorst van het huis van Juda, de overste over u in alle zaak van de koning, die het burgerlijke en staats-beheer betreffen; ook zijn de ambtlieden, de Levieten, voor uw aangezicht, om u tot gerechtsdienaars, schrijvers en verdere ambtenaren te dienen; wees dus sterk en doe het, neem het u opgedragen ambt onbezorgd waar, alsof u ook in staat bent het uit te voeren; en de Heere zal met de goede, met ieder van u, die het goed meent en met een oprecht hart de zaak aangrijpt zijn om hem bekwaam en geschikt te maken (De 17: 9).

Aldus ging de koning recht en gerechtigheid ter harte; zijn bezoek in Samaria en de uitslag van dien ongelukkigen slag (Hoofdstuk 18) had den koning op nieuw tot de Heere en tot het ware heil zijns volks teruggebracht. Zal deze ijver blijven, ook nu Achab dood is?.

Vergelijk Hoofdstuk 20: 35 vv. en 2 Koningen .3: 1 vv., welke beide afdelingen in geschiedkundige tijdsorde zich hierbij aansluiten.

HOOFDSTUK 20

JOSAFATS OVERWINNING OP DE AMMONIETEN EN MOABIETEN

IV. Vs. 1-30. In een van de laatste jaren van zijn regering beleeft Josafat nog een inval van de Ammonieten, Moabieten, Edomieten en verschillende volkstammen van de Syrisch-Arabische woestijn in zijn land, die niets anders bedoelen, dan zich in Palestina te vestigen, en de kinderen van Israël aldaar uit te roeien, zoals deze eenmaal de Kanaänieten verdreven hadden. In de uiterste nood want de vijanden hebben hun voornemen zeer geheim weten te houden, zodat Josafat er eerst van hoort, als zij reeds in het land zijn, wendt zich de vrome koning met zijn volk, bij een in de tempel te Jeruzalem gehouden algemenen boete- en bededag, tot de Heere, en ontvangt daar door de mond van een profetische man uit de kinderen van Asaf, de troostrijke belofte, dat de Heere voor hem strijden zal, en hij met zijn leger niets hoeft te doen, dan Gods hulp te aanschouwen en de buit van de vijanden naar huis te brengen. Zo geschiedt het ook de andere dag; want terwijl de kinderen van Juda, voorafgegaan door de Levitische zangers uittrekken naar de hun gewezen woestijn Jeruël, waar zij de vijanden zouden aantreffen, vallen deze elkaar, tengevolge van een Goddelijke werking, waardoor zij elkaar voor verraders houden, wederzijds aan, en hun legerplaats wordt een groot lijkenveld. Drie dagen lang heeft Josafat met de zijnen genoeg werk met de inzameling van de buit, maar op de vierde dag brengt hij de Heere zijn dankoffers eerst in het Lofdal nabij het slagveld, en daarop in de tempel te Jeruzalem. In de Boeken der Koningen, die juist over Josafat zeer kort handelen, wordt deze schone geschiedenis niet gevonden; maar er zijn drie Psalmen, die op deze merkwaardige gebeurtenis gedicht zijn.

1. Het geschiedde nu hierna, omstreeks het jaar 891 voor Christus, het laatste van Josafats eigen regering, twee jaren vóór zijn dood (2 Koningen .8: 16), dat de kinderen van Moab en de kinderen van Ammon, en met hen anderen, benevens de Ammonieten 1), kwamen tegen Josafat ten strijde, en vielen, om de zuidspits van de Dode zee trekkende, van Edom uit in het rijk van Juda.

1) Gewoonlijk verklaart men deze uitdrukking aldus: "Volken die van Ammon af of aan de andere zijde van de Ammonieten wonen," en denkt daarbij aan de in Psalm 83: 7 vv. genoemde volksstammen van Woest Arabië en het aangrenzende Syrië. Anderen denken hier aan het volk van de Meunieten op het gebergte Seïr (Hoofdstuk 26: 7)..

2. Toen kwamen er uit de streek, die aan de vijandelijke inval het eerst blootstond, mannen, die Josafat boodschapten, zeggende: Daar komt een grote menigte tegen u van de andere zijde van de Dode Zee, uit Syrië 1); en zie zij Hazezon-Thamar, hetwelk is Engedi (1 Samuel 23: 14).

1) Hier berust waarschijnlijk de lezing van de grondtekst op een schrijffout; want wat Starke in zijn Synopse van een aan de Dode Zee gelegen Syrië zegt, is louter eigen uitvinding. In plaats van Mram moeten wij òf Mdqm (van het Oosten) òf Mdam (van Edom) lezen. Wil men juister de lezing van de tekst behouden, zo moet men uitleggen: van de andere zijde van de Dode Zee, van de andere zijde van Syrië en daaronder de gehele landstreek verstaan, die in

het Noorden door Syrië, in het Zuiden door de Dode-Zee begrensd was, dus de grote Syrisch-Arabische woestijn..

De lezing van Edom is de meest waarschijnlijke. De vertaler heeft dan d in r bij vergissing veranderd.

3. Josafat nu, buiten staat zijnde om in de tegenwoordige toestand, nu de vijand reeds midden in het land was, vóórdat men van zijn aankomst iets bemerkt had, zijn krijgsmacht snel genoeg bijeen te brengen, ten einde tegen de grote menigte van de met elkaar verbonden horden slechts enigermate opgewassen te zijn, vreesde zeer, en wel wetend, dat het in de oorlog in het algemeen niet op de menigte en dapperheid van het leger aankomt, maar op de bijstand van de Heere, stelde hij zijn aangezicht1), vatte hij het godvruchtig, besluit op om de hulp van de Heere te zoeken; en redding uit de grote nood af te smeken, en hij riep een vasten (Le 16: 31) uit, in gans Judas en liet tevens afkondigen, dat in de tempel te Jeruzalem een plechtige samenkomst tot het gebed plaats zou grijpen.

1) Zij, die de Heere willen zoeken, zodat zij Hem vinden, en Zijn gunst mogen smaken, moeten zich met standvastigheid van besluit stellen, om Hem te zoeken en bestendig en onverwrikt daarmee voortvaren, volhardende in dat werk met een oprecht oogmerk en met de uiterste kracht van lichaam en ziel..

4. En Juda, het volk te Jeruzalem, werd vergaderd in de tempel op de bepaalde dag, om de hulp van de Heere te zoeken; ook kwamen zij uit alle steden van Juda in groot getal, om de Heere te zoeken.

5. En Josafat stond in de gemeente van Juda en Jeruzalem, in het huis van de Heere, voor het nieuwe voorhof, voor de buitenste voorhof 1), waarin het volk vergaderd was, zodat hij tegenover hen stond.

1) De buitenste voorhof was, zoals wij in Hoofdstuk 4: 9 hoorden, reeds door Salomo aangelegd en van koperen vleugeldeuren, zeker ook volgens Davids voorbeeld (1 Kronieken 28: 12) met cellen enz. voorzien; later had men het, zoals uit ons vers blijkt, òf verwijd òf nieuw gebouwd, en dat kan hoofdzakelijk door Josafat geschied zijn, waarom hij ook de nieuwe voorhof heet. Anderen verstaan daaronder de binnen- of priestervoorhof, terwijl Josafat’s vader het brandofferaltaar had laten vernieuwen (Hoofdstuk 15: 8); daarom zou Josafat op de koninklijke zetel gegaan (1 Koningen .8: 22) en daar zijn gebed gedaan hebben..

6. En hij zei, zijn handen naar de hemel uitbreidend (Hoofdstuk 6: 12; 32: 20): O Heere, God van onze vaderen! Zijt Gij niet die God in de hemel? ja, Gij zijt de Heerser over alle koninkrijken der heidenen (2 Koningen .19: 15); en a)in Uw hand is kracht en sterkte (1 Kronieken 29: 12) zodat niemand het tegen U stellen kan 1) (Hoofdstuk 14: 11).

a) Matth.6: 13

1) O Heere, God van onze vaderen. In de eerste plaats wijst Josafat de Heere op de Bondsbetrekking, die er bestaat tussen God, de Heere, en Zijn volk Israël, en in de tweede plaats op Zijn Almacht en kracht, waardoor Hij in staat is aan Zijn volk de overwinning te geven.

7. Hebt gij niet, onze God! de inwoners van dit land van voor het aangezicht van Uw volk Israël verdreven; en dat land, naar Uw genadige belofte (Genesis12: 7; 13: 15; 15: 18 vv.), aan het zaad van Abraham, Uw liefhebber, tot in eeuwigheid gegeven?

8. Zij nu hebben sedert daarin gewoond, en zij hebben Ulater daarin een heiligdom gebouwd voor Uw naam (Hoofdstuk 6: 5,6) zeggende bij de inwijding daarvan (Hoofdstuk 6: 28 vv.):

9. a) Indien over ons enig kwaad komt, het zwaard van het oordeel, of pestilentie, of honger, wij zullen, terwijl wij ons in de voorhof verzamelen, voor dit, het eigenlijke tempelhuis, en voor UW aangezicht staan, omdat Uw naam in dit huis is 1); en wij zullen uit onze benauwdheid tot U roepen, en Gij zult verhoren en verlossen.

a) 1 Koningen .8: 33,34,35 enz. 2 Kronieken 6: 28; 7: 13

1) In deze weinige woorden wordt de bede van Salomo, bij de inwijding van de Tempel uitgesproken, kort samengevat, en waar de koning weet, dat God, na het gebed, de Tempel met Zijn heerlijkheid heeft vervuld, daar neemt hij de vrijmoedigheid, om in kinderlijk geloof het uit te spreken, dat de Heere horen en verlossen zou. Met zijn vasten (vs. 3) heeft de koning het erkend, dat hij alle redding en hulp onwaardig was, maar in deze bede legt hij vrijmoedig de noden van het volks voor het aangezicht van zijn God en smeekt om uitredding en verlossing, niet wijzende op eigen deugden, maar Gode er bij bepalende, dat Hij nog immer in de zeer nauwe betrekking tot het volk staat als de God van het Verbond.

10. En nu, zie de kinderen van Ammon, en de kinderen van Moab, en die Meunieten (vs. 1) van het gebergte Seïr 1), waardoor, door wier land Gij Israël niet toeliet te trekken, toen zij uit Egypteland togen, maar zij weken van hen, en verdelgden hen niet (Deuteronomium 2: 1 vv.).

1) Hierdoor wordt bevestigd de mening, dat onder de Ammonieten in vs. 1 verstaan moeten worden de Meunieten, die juist op het gebergte van Seïr woonden. Ammonieten is in het Hebr. in vs. 1 Mynwmeh, Meunieten is de vertaling van Mynwmh. Men ziet, dat het verschil slechts betreft de vertaling van twee letters.

Josafat legt nu voor de Heere de stand van de zaken bloot, wijst er op, hoe Israël deze volken niet omwille van het bloedverwantschap mocht verdelgen, maar hoe nu deze van dat voorrecht misbruik maken, om het volk, het eigendom van de Heere, het Bondvolk te benauwen.

11. Zij gedenken deze bewezen vriendschap en verschoning niet. Zie dan, zij vergelden het ons, doen ons kwaad voor goed, komende om ons uit Uw erfenis, die Gij ons te erven gegeven hebt, te verdrijven.

12. O, onze God! zult Gij geen recht tegen hen oefenen, ons niet recht doen tegenover hen? Want in ons is geen kracht tegen deze grote menigte, die tegen ons komt 1), zodat wij ons zelf geen recht zouden kunnen verschaffen, en wij weten niet, wat wij doen zullen 2), wij zijn geheel radeloos bij het bewustzijn van onze zwakheid; maar onze ogen zijn op U, wij verwachten alleen van Uw hand hulp.

1) Hier belijdt de koning zijn onmacht niet alleen, maar bovenal zijn afhankelijkheid van de God van de vaderen, belijdt dat hij en zijn volk niets kunnen tegen dit volk. Hij roept de Almacht van God in, om hen te helpen. Daarin zal hij dan ook vrijheid zien, om tegen deze, aan het volk Israël verwante, volkeren op te trekken. Waarlijk, Josafat is hier zeer gering in eigen ogen, toont zich diep afhankelijk van zijn God en bewijst ook daarmee, dat hij wandelde in de voetstappen van zijn vader David.

2) Hoewel wij het niet met zekerheid durven vaststellen, zo ligt toch in deze uitdrukking, in verband met vs. 17, waar de Heere zegt, dat zij niet te strijden zullen hebben, dat er bij Josafat een vrees is gevestigd, om tegen de Ammonieten te strijden, omdat de Heere dit vroeger aan Israël had verboden. Is dit zo, dan vinden wij bij hem een grote mate van teerheid van consciëntie ten opzichte van de geboden van de Heere.

13. En gans Juda stond, terwijl de koning aldus bad, voor het aangezicht van de Heere, in de voorhof van de tempel met het aangezicht naar het heiligdom gekeerd, ook hun kinderen, hun vrouwen en hun zonen; en zij baden op deze wijze zeer indrukwekkend, ofschoon dan ook zonder woorden, dat hun kinderen en vrouwen niet weggevoerd, hun steden niet verwoest, hun heiligdom niet verontreinigd en zij door de Heidenen niet geschonden zouden worden.

14. Toen kwam de Geest van de Heere, als Geest van de profetie, in het midden van de gemeente, toen deze nog biddend in de tempel vertoefde, op Jahaziël 1), de zoon van Zecharja, de zoon van Benaja, de zoon van Jehiël, de zoon van Matthanja, misschien enerlei met Nethanja (1 Kronieken 25: 2,12), de Leviet, uit de zonen van Asaf (1 Kronieken 15: 17 vv.).

1) Deze Jahaziël uit de kinderen van Asaf, die hier aldus spreekt, is allerwaarschijnlijkst ook vervaardiger van de 83ste Psalm, want deze heeft, zo als duidelijk is, op geen andere dan onze geschiedenis betrekking, en werd waarschijnlijk ook bij de hier beschreven openbare godsdienst gezongen; misschien is deze Psalm eerst uit de geest van de profetische dichter geboren in het ogenblik, toen de muziek van de Levieten begon, om de Heere, de God van Israël, te loven en onder groot geroep ten hemel klom (vs. 29); en werd dit lied als tekst aan de muziek toegevoegd. Van Graaf van Zinzendorf, de stichter van de Broedergemeente, weten wij, dat hij vele van zijn liederen, en wel vele van zijn schoonste juist in de bijeenkomsten van de gemeente improviseerde; de gedachten stroomden hem bij zo’n gelegenheid toe, zoals bij een vat waarvan men de spon opent, en die liederen waren de ontlasting van zijn hart. Waarom nu zou het bij de man van God in onze tekst niet op een dergelijke wijze zijn toegegaan, waar hij door Gods Geest werd aangegrepen? In het algemeen toch is de wijze, waarop een prediking, een lied, een Psalm, een profetie ontvangen en geboren wordt, nog in zo menig ander opzicht een geheim..

15. En hij zei: Merk op, geheel Juda en gij, inwoners van Jeruzalem, en gij koning Josafat, wat mij de Geest geeft uit te spreken. Alzo zegt de Heere tot jullie a): Vrees niet, en wordt niet ontzet vanwege deze grote menigte, waar tegenover u volstrekt al te zwak bent; want de strijd is niet van u, maar van God 1), en bij Hem is geen onderscheid om te helpen, hetzij de machtige, hetzij de krachteloze (Hoofdstuk 14: 11).

a) Exod.14: 13

1) De strijd wordt hier genoemd een strijd van God, niet alleen omdat God ervoor zorgen zou, dat de vijanden verslagen zouden worden, maar bovenal omdat het de eer van God gold en de trouw van Zijn Verbond.

Want die vijanden waren het niet om een strijd te doen, om Israël schatplichtig te maken, maar om Israël te vernietigen, om Kanaän in bezit te nemen en daarin te gaan wonen. Het zak en pak, have en goed, waren zij opgetrokken, zoals blijkt uit vs. 25. Zij hadden hun eigen woonplaats voorgoed verlaten, om het land Kanaän te veroveren. Dit kon niet, dit mocht niet, om de eed aan Abraham gedaan en om het grote doel, wat God met Zijn volk voor had. Het was hier als het ware de strijd tussen licht en duister, tussen Satan en God. Hadden de Ammonieten hun doel bereikt, dan waren de plannen van God mislukt, en dit zou, dit kon niet geschieden. Daarom was het een strijd, niet van Israël, maar van God zelf.

16. Trek morgen tot hen af naar de woestijn Engedi (1 Samuel 23: 14); zie, zij komen op, zoals ik in de Geest heden reeds zie, als was het tegenwoordig, bij de opgang van Ziz, van de kustzoom van de Dode zee langs de bergweg Husâsa, die in een Wady uitloopt, en u zult hen vinden in het einde van het dal, in genoemde Wady, voor aan de woestijn van Jeruël, waarin hij uitloopt, zuidoostelijk van de woestijn Thekoa.

17. Maar er zal van uw zijde geen strijd nodig zijn. Want u zult in deze strijd niet te strijden hebben, maar zoals reeds gezegd is in vs. 15, de Heere zal het doen. Stel uzelf, sta als toeschouwer, en zie het heil 1), de wonderbare hulp van de Heere met u, o Juda en Jeruzalem! vrees niet en ontzet u niet, gaat morgen uit, hun tegen, want de Heere zal met u wezen.

1) Wat hun hier verzekerd wordt is dit, dat zij niet de werktuigen zouden zijn in Gods hand, maar enkel aanschouwers van het heil van de Heere. God zelf zou op verwonderlijke wijze de vijanden, die Zijn vijanden waren, in een enkel ogenblik vernietigen.

18. Toen neigde zich Josafat 1), in overweldigend dankgevoel voor de juist vernomen troostrijke belofte met het aangezicht ter aarde; en gans Juda en de inwoners van Jeruzalem vielen, van gelijk gevoel doordrongen, neer voor het aangezicht van de Heere, op de vloer van de voorhof (Hoofdstuk 7: 3), aanbiddende de Heere 2).

1) Dit zich neigen was de openbaring van het geloof. Hij sprak daarmee zijn geloof en ongeschokt vertrouwen in het woord van de Heere uit. Zijn gebed was een gebed van geloof geweest. De Heere had verhoord, had het gebed van het geloof gehoord en nu is het Josafat,

alsof hij reeds de heerlijke vrucht van de overwinning ziet. Het voorbeeld van de koning wordt door het volk gevolgd..

2) Een levend en werkzaam geloof kan God danken voor het schenken van een belofte, die nog onvervuld is, wel wetend, dat Gods verbonden zo goed als gerede penningen zijn.

19. En de Levieten uit de kinderen van de Kahathieten, en uit de kinderen van de Korahieten, dus de beide zangers-afdelingen Heman en Asaf (1 Kronieken 6: 33-43) stonden op, als was de overwinning reeds verkregen (zoals dan ook de 83ste Psalm, die Jahaziël hun voorzegde, en die zij met hun muziek begeleidden, inderdaad een triomflied nog vóór de strijd is), om de Heere, de God van Israël, met luider stem ten hoogste te prijzen.

20. En zij, geheel Juda en de inwoners van Jeruzalem, maakten zich op de eerstvolgende dag, overeenkomstig de eis van de Profeten (vs. 16) ’ s morgens vroeg op, en togen uit van Jeruzalem naar de 3-4 uur zuidelijk gelegen woestijn van Thekoa (2 Samuel 2: 1) niet ten strijde, maar om ooggetuigen te zijn van het heil van de Heere, die met hen was (vs. 17); en toen zij uittogen, aan de westpoort van de stad zich vermeldden ten uittocht, stond Josafat in de poort en zei: Hoor mij, o Juda en gij inwoners van Jeruzalem! geloof in de Heere, uw God! zo zult u bevestigd worden; geloof in Zijn profeten (vs. 14 v.), en u zult voorspoedig zijn 1).

1) Deze is alleen de ware heldenmoed, die het geloof iemand inboezemt, en niets kan in hartdrukkende en kommervolle tijden het gemoed meer versterken, bevestigen en opbeuren, dan een vast geloof in de macht, belofte en barmhartigheden van God. Zo’n ziel, die op de Heere vertrouwt, is wel bevestigd, en geniet een volkomen inwendige rust, vrede en blijdschap. In onze geestelijke strijd is het ook het geloof alleen, dat de wereld overwint en al onze voorspoed en ons geluk uitmaakt..

21. Hij nu beraadslaagde zich met het volk, vermaande nog met meer andere woorden tot gelovig vertrouwen, en hij stelde de Heere zangers, bestelde de zangers van de Heere, de Levitische muziekanten, die de heilige Majesteit prijzen zouden 1), op weg naar de woestijn voor de toegerusten, de krijgers uit Juda en Jeruzalem, uitgaande en zeggende: Looft de Heere, want Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid, aldus met Psalmen en lofgezangen en geestelijke liefelijke liederen de Heere prijzend.

1) In het Hebr. Oomehallim lehadrath-kodesch. Beter: om te zingen in heilige sieraad, d.i. op feestelijke, plechtige wijze versierd, getooid in feestklederen. In Psalm 110: 3 komt een verwante uitdrukking voor en wordt daar ook vertaald door, in heilig sieraad. De koning liet dus de heilige zangers, de zangers van de Heere, aantreden, als ging het niet tot een strijd, maar tot een heilige, feestelijke samenkomst. Een zo sterke geloofsoefening werd er bij de vrome Josafat gevonden. Die feestelijk getooide heilige zangers waren voor het volk tevens tot steun en sterkte, opdat zij niet zouden wankelen in het geloof.

22. Ter tijd nu, toen zij op deze wijze aanhieven met een vreugdegeroep en lofzang, en nu de 3-4 uren lange weg op de woestijn aan afleggende a) stelde intussen daarbuiten, in het leger van de vijanden, de Heere achterlagen 1) tegen de kinderen van Ammon, Moab, en die van

het gebergte Seïr, die tegen Juda gekomen waren, om Israël van hun erfenis te beroven, en zij werden geslagen.

a) 1 Samuel .14: 20

1) Wie waren deze achterlagen? Letterlijk staat er, belagers, d.i. dezulken, die achter heg en struik liggen en loeren, om op onverhoedse wijze aan te vallen (insidiatores). Zoals ook onder vs. 23 door Dächsel is aangetekend, houden sommigen hen voor Engelen, die op bijzondere wijze door God werden gebruikt, om in het leger verwarring te brengen. Maar dan zou het opzettelijk zijn vermeld, zoals bij de vernietiging van het Assyrische leger. Wij hebben hen voor mensen te houden en niet voor Engelen, en dan komt het ons het waarschijnlijkst voor, dat zij, evenals de Meunieten, bewoners waren van het gebergte van Seïr, die onverwachts op de achterhoede van het verbonden leger aanvielen, na zich eerst verscholen te hebben. Het is daarom, dat de Ammonieten en Moabieten het er voor hielden, dat de Meunieten het zelf waren, of dat dezen het met de andere bewoners van Seïr's gebergte hielden, zodat zij hen voor verraders hielden.

Wie het echter ook zijn geweest, dit is wel zeker, dat God daardoor het vijandelijk leger geheel in verwarring van zinnen bracht, zoals het Midianitische leger ten tijde van Gideon, zodat de een de ander versloeg en men elkaar voor vijanden aanzag.

Het was Gods hand, die de vijand met zijn eigen zwaard versloeg en alzo voor Zijn volk Israël de zege bewerkte.

23. Want de kinderen van Ammon en Moab stonden op tegen de inwoners van het gebergte Seïr, tegen de Meunieten (vs. 1), die de achterlaag vormden, omdat zij hen voor niets anders dan voor verraders hielden, om te verbannen en te verdelgen; en toen zij met de inwoners van Seïr een einde gemaakt hadden, hielpen zij de een de ander ten verderve, in wantrouwen tegen elkaar streden thans de Ammonieten tegen de Moabieten en deze tegen gene.

Anderen houden voor deze achterlagen, door God gezonden Engelenmachten (vgl. 2 Koningen .6: 16 vv), die in het leger van de vijandelijke volken verwarring aanrichtten, zodat deze gelijk in vs. 23 verhaald wordt, elkaar versloegen, eerst de Ammonieten en Moabieten, die aan het gebergte Seïr, en daarna de Ammonieten de Moabieten, en de Moabieten de Ammonieten. De reden van dit wonderbaar goddelijk ingrijpen is, dat het hier niet een gewone vijandelijke inval in het land van Juda betreft, maar een inval met het doel om de kinderen van Israël in hun eigen land te vernietigen, en dit land voor zichzelf in bezit te nemen (vgl. vs. 11 met Psalm 83: 5,13). Allerwaarschijnlijkst was onder de stammen van Woest Arabië tot op Syrië een dergelijke beweging, als later, maar in groter omvang en uitgebreidheid, ten tijde van de volksverhuizing, zij wilden hun woeste steppen met het vruchtbare Palestina verruilen, en beproefden wat later hun nakomelingen in de Middeleeuwen lukte; want toen trokken de Arabieren van de woestijn zolang over Palestina, totdat zij de inwoners geheel verdrongen. Daarom waren, zoals blijkt uit de grote buit, welken die van Juda behaalden (vs. 25), de vijanden met have en goed, met pak en zak uitgetogen, en hadden zij om het doel van van hun inval te verbergen (vgl. vs. 2 met Psalm 83: 4) de

ongewone weg van de Dode Zee heen gekozen en op deze weg de bewoners van het gebergte Seïr met zich verenigd. Hier moest de Heere te hulp komen om Zijn erfenis, het volk Israël niet te laten verderven..

24. Toen nu Juda, nadat dit voorgevallen was, tot de wachttoren, de berghoogte, van waar men de woestijn kan overzien (1 Samuel 7: 5) in de woestijn gekomen was, wendden zij zich naar de menigte, konden zij met een oogopslag de gehele streek overzien, waar de grote menigte gelegerd was (vs. 12); en zie, het waren dode lichamen, liggende op de aarde, en wel in zo'n grote menigte, dat het scheen (Hoofdstuk 14: 13), alsof niemand was ontkomen.

25. Josafat nu en zijn krijgsvolk kwamen in de woestijn Jeruël (vs. 16) af, om hun buit te roven, in beslag te nemen, en zij vonden bij hen in menigte, zowel have en dode lichamen, als kostelijk gereedschap, en namen voor zich weg, totdat zij niet meer dragen konden; en zij roofden de buit drie dagen, want diens was veel, waarom zij daarmee ook niet spoedig gereed waren.

26. En op de vierde dag vergaderden zij zich in het dal van Beracha, dal des lofs, want daar loofden zij de Heere voor Zijn wonderbare redding 1); daarom noemden zij de naam die plaats, het dal van Beracha, tot op deze dag.

1) Aan de weg tussen Bethlehem en Hebron, omstreeks 2 uren van eerstgenoemde stad verwijderd. ligt een plaats Bereikut met een Wady van dezelfde naam (2 Samuel 2: 1); daar, dus iets noordwestelijk van het slagveld, begaf Josafat zich met zijn volk om de straat recht op Jeruzalem aan, al was 't alleen om de vele bagage te bereiken, maar allereerst om een plechtig dankuur te houden. Wanneer nu de profeet Joël (Hoofdstuk 3: 8,16) de plaats van de grote goddelijke beslissing, waarvan hij spreekt, het dal Josafat noemt, zweeft hem daarbij duidelijk de, ten tijde van Josafat bewerkte en in onze afdeling verhaalde, vernietiging van Juda's vijanden, door Gods wonderbaar ingrijpen, als voorbeeld van het laatste gericht voor de aandacht, en hij gebruikt deze uitdrukking te liever, omdat het woord Josafat tevens betekent: "De Heere is rechter." Omdat nu echter het door de profeet genoemde deel ongetwijfeld in de onmiddellijke nabijheid van Jeruzalem gezocht moet worden (Zach.14: 3 vv.), heeft men niet slechts sinds de 14de eeuw het bovendeel van het dal Kedron met de naam van "Dal van Josafat" aangeduid (Jos 15: 63), maar ook het in ons vers vermelde "Lofdal", daarheen verplaatst, het eerste is zeer juist, het laatste is echter minder te rechtvaardigen.

2) Ook hier laat het voor het doel van de feestviering vervaardigde lied zich terug vinden in de 47ste Psalm. Niet slechts heet hij uitdrukkelijk een Psalm van de kinderen van Korach en juist deze worden onder de toenmaals gebruikte zangers in vs. 17 van ons Hoofdstuk uitdrukkelijk opgenoemd, maar wij vinden ook voor de woorden in Psalm 47: 6 een zeer passende gelegenheid in de voor ons liggende woorden: "Uit het Lofdal hield God na volbrachte verlossing als 't ware zijn hemelvaart: zoals het leger in de heilige stad, alzo keerde de legeraanvoerder naar de hemel terug." Omdat echter de Psalm juist door dit woord in vs. 6 een profetie op Christus hemelvaart wordt, en deze op de Olijfberg heeft plaats gehad, bevat de overlevering, dat het Lofdal een en hetzelfde is met het dal van Josafat aan de voet

van de Olijfberg een zeer diepe gedachte, ofschoon die opvatting uit een geschiedkundig oogpunt weinig waarschijnlijkheid heeft..

27. Daarna, na de godsdienstoefening verricht te hebben, keerden alle mannen van Juda en Jeruzalem terug, en Josafat in de voorspits van hen, om, over de weg noordelijk van het Lofdal, wederom met blijdschap tot Jeruzalem te komen 1), zoals zij in plechtige optocht 4 dagen vroeger uitgetrokken waren (vs. 21); want de Heere had hen verblijd over hun vijanden, door de even gemakkelijke als aan buit rijke overwinning, die Hij hun over hen geschonken had.

1) Met blijde moed waren zij uitgetrokken, lovend de Heere, wetend dat de Heere hun de overwinning zou geven, in blijde dankbaarheid keren zij terug. Zoals zij met de Heere begonnen waren, zo wensten zij ook in Hem te eindigen.

28. En zij kwamen te Jeruzalem met luiten, en met harpen, en met trompetten, en begaven zich bij hun aankomst in de stad meteen tot het huis van de Heere, om aldaar nogmaals een dankstond te houden.

Bij deze tweede godsdienstige plechtigheid is de 48ste Psalm gebruikt. In het 8ste vers van deze Psalm word de Almacht van de Heere, waarmee Hij de vijanden vernietigd heeft, gelijk gesteld met die, welke Hij in het vernielen van de schepen van Tarsis ten toon spreidde en dat is een duidelijke zinspeling op het Goddelijk gericht, dat Josafat omstreeks 5 jaren vroeger voor zichzelf had ondervonden, toen hij zich met Ahazia van Israël verbond tot vernieuwing van de handelsscheepvaart naar Ofir (vs. 35 vv.); in vs. 18 daarentegen wordt teruggezien op de eerste vergadering in de tempel, vóórdat men tegen de vijanden uittrok, dus op de gevoelens, waarmee de harten bij het begin van onze geschiedenis (vs. 5 vv.) vervuld waren..

29. En er kwam een verschrikking van God (Hoofdstuk 17: 10) over alle koninkrijken van die omliggende landen, toen zij hoorden, dat de Heere tegen de vijanden van Israël gestreden had 1).

1) Dus zag ook het gehele land zich van alle angst en kommer voor invallen van vreemden beveiligd en God schonk hun ook en rondom de liefelijke vrede; en als Hij de rust schenkt, wie zou dan beroerten durven verwekken?.

30. Alzo, omdat geen volk zo spoedig weer iets vijandigs zou wagen te ondernemen, was het koninkrijk van Josafat stil gedurende de twee jaren, die hij daarna nog onder mederegentschap van zijn zoon Joram in Juda regeerde; en zijn God gaf hem rust rondom heen (Hoofdstuk 14: 6; 15: 15).

V. Vs. 31-37. Ten besluite van de tot zuiver uitvoerig medegedeelde geschiedenis van Josafat, volgt hier een overzicht van de tijd hoelang, en een kenschetsing van de geest, waarin hij geregeerd heeft; maar daarna een mededeling bij wijze van bijvoegsel, aangaande de poging, die Josafat tot herstelling van de handel met Ofir in gemeenschap met Ahazia van Israël

ondernomen heeft, maar door Gods ongunst schipbreuk leed (Vergelijk 1 Koningen .22: 41-51).

31. Zo regeerde Josafat, om hier weer het verhaal in Hoofdstuk 17: 1 voort te zetten, over Juda; hij was vijfendertig jaar oud toen hij koning werd, en hij regeerde vijfentwintig jaar (van 914-889 voor Christus) te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Azuba, een dochter van Silhi (1Ki 22: 42).

32. En hij wandelde in de weg van zijn vader Asa, gedurende diens eerste regeringsjaren (Hoofdstuk 14: 2-15: 39),en hij week, anders dan deze (Hoofdstuk 16: 1 vv.), tot aan zijn einde daarvan niet af, doende dat recht was in de ogen van de Heere.

33. Evenwel werden de hoogten niet weggenomen, waarvan echter de schuld niet aan hem, maar wel aan de hardnekkige tegenstand van het volks lag; want het volk had nog zijn hart niet geschikt tot de God van hun vaderen 1), om zich met volkomen oprechtheid aan Zijn wet te verbinden (1 Koningen .15: 14).

1) Hier wordt de reden aangegeven, waarom de hoogten niet werden weggenomen. De schuld lag niet bij de koning, maar bij het volk.

34. Het overige nu van de geschiedenissen van Josafat, de eerste en de laatste (1 Kronieken 29: 29), zie, die zijn geschreven in de geschiedenissen van Jehu, de zoon van Hanani, die men hem optekenen deed in het boek van de koningen van Israël (1Ch 29: 30).

35. Maar hierna, in geschiedkundige tijdsorde kort na hetgeen in Hoofdstuk 19 is verhaald, dus in het 17de of 18de jaar van zijn regering, vergezelschapte zich Josafat, de koning van Juda, met Ahazia, de koning van Israël, die n.l. Ahazia, handelde goddeloos in zijn doen (1 Koningen .22: 52 vv.).

37. Maar Eliëzer, de zoon van Dodava, van Maresa (Joz.15: 44), profeteerde tegen Josafat, zeggende: Omdat u zich met Ahazia vergezelschapt hebt, heeft de Heere uw werken verscheurd. Alzo werden de schepen bij hun uittocht uit de haven door een hevige stormwind verbroken, dat zij niet naar Tarsis konden gaan; een later door Ahazia voorgeslagen verzoek, om het werk opnieuw te doen, sloeg Josafat echter beslist af (1 Koningen .22: 50).

HOOFDSTUK 21

JORAM'S BROEDERMOORD, AFGODERIJ, STRAF EN ELLENDIGE DOOD

I. Vs. 1-10. Josafats zoon Joram die hem opvolgt, heeft niet de aard van zijn vader; maar wel die van zijn van Achab's huis afstammende vrouw Athalia. Nauwelijks heeft hij zich in zijn regering bevestigd, of hij brengt zijn broeders om, en maakt zich meester van hun goederen; daarop vinden alle gruwelen en afgrijselijheden van de afgoderij, zoals destijds in het rijk van Israël in zwang waren, ook in het rijk van Juda ingang. Maar ook Gods strafgerichten nemen reeds een aanvang, want Edom dat reeds lang op afval van Juda bedacht was geweest, schudt het juk af en terwijl Joram de afval met zijn krijgsmacht wil onderdrukken, wordt hij in het gebergte van Seïr zo volkomen ingesloten, dat hij alleen door een uitval 's nachts, zich en zijn volk kan redden. Daarna maakt ook Libna zich onafhankelijk (Vergelijk 2 Koningen .8: 16-22).

1. Daarna ontsliep Josafat met zijn vaderen in het jaar 889 voor Christus, en werd begraven bij zijne vaderen in de stad van David (1Ki 2: 10); en zijn eerstgeboren zoon Joram, die hij reeds in het jaar 897 en bij vernieuwing in 891 tot mederegent had aangenomen (1Ki 22: 29), werd koning in zijn plaats.

2. En hij had zes broeders, Josafats zonen, geheten Azarja, en Jehiël, en Zacharja, en Azarjahu, en MICHAËL, en Sefatja; deze allen waren zonen van Josafat, de koning van Israël 1).

1) Israël betekent hier, zoals op enige andere plaatsen (Hoofdstuk 12: 6; 28: 19,27) niet het noordelijke, maar het zuidelijke rijk.

3. En hun vader Josafat had hun vele gaven gegeven van zilver, en van goud en van kostelijkheden, met vaste steden in Juda, waarover hij hen tot commandanten benoemde, zoals Rehabeam met zijn zonen gedaan had (Hoofdstuk 11: 22 vv.); maar het koninkrijk gaf hij aan Joram, omdat hij de eerstgeborene was (Deuteronomium 21: 17), en bijzonder om het rijk van Israël was er hem veel aan gelegen, om hem de troonopvolging te verzekeren.

4. Toen Joram tot het koninkrijk van zijn vader opgekomen was, aan de regering gekomen was, en zich daarin versterkt had, zo doodde hij al zijn broeders met het zwaard, omdat hij van hen gevaar duchtte 1), mitsgaders ook enige van de vorsten van Israël, die hun zijde gekozen hadden.

1) Volgens vs. 13 waren deze broeders beter en bij het volk meer geliefd dan Joram, van wiens heerszuchtige, door en door heidensgezinde gemalin Athalia men het ergste vreesde. Reeds bij Josafats leven kan zich een verzet bij het volk tegen diens goed bedoelde, maar geheel mislukte politiek, om zich met het koningshuis in Israël te vermaagschappen, geopenbaard hebben. Josafat trachtte dit verzet daardoor te overwinnen, dat hij Joram tweemaal tot mederegent aannam, omdat hij dit mederegentschap tevens als een goede leerschool voor zijn zoon kan hebben aangezien; maar toen hij gestorven was, sloeg Joram de

weg van de Fenicische koningen in (2 Samuel 5: 11" en "2Ki 10: 36), en ruimde zijne mededingers uit de weg, terwijl hij daardoor tevens hun schatten kon bemachtigen..

5. Tweeendertig jaar was Joram oud, toen hij koning werd, en hij regeerde, als men de beide jaren van zijn tweede mederegentschap van 891-889 meerekent, acht jaren te Jeruzalem, tot 984 voor Christus.

6. En hij wandelde in de weg van de koningen van Israël, zo als het huis van Achab deed, dat Baäl en Astarte diende; want hij had Athalia, de dochter van Achab (1Ki 19: 21) tot een vrouw; en hij deed dat kwaad was in de ogen van de Heere, want ook in Jeruzalem verhief zich onder hem een Baälstempel, terwijl de tempel van de Heere in verval raakte (Hoofdstuk 23: 17 vv.; 24: 5).

7. Maar de Heere wilde, ofschoon Hij ook, zoals wij later zien zullen, Joram voor zijn afval zwaar tuchtigde, nochtans het huis van David, dat in deze Joram zich zo zwaar tegen Hem bezondigde, niet verderven, geheel vernietigen (vgl. Hoofdstuk 22: 10 vv.), en wel omwille van het verbond, dat Hij met David gemaakt had (1 Kronieken 17: 7 vv.), en zoals Hij gezegd had, hem en zijn zonen te allen dage een lamp te zullen geven (Psalm 132: 17) zo deed Hij ook (Hoofdstuk 23: 1 vv.).

8. Wat echter de tuchtigingen betreft, die Joram troffen, het zijn in de eerste plaats deze: In zijn dagen vielen de tot dusver van het rijk van Juda afhankelijk geweest zijnde (1Ki 22: 47)Edomieten af van onder het gebied van Juda, en zij maakten over zich een zelfstandige koning.

9. Daarom, om de afgevallenen opnieuw aan zich te onderwerpen, toog Joram voort met zijn oversten naar de Edomitische stad Zaïr (2 Koningen .8: 21), en al de krijgswagens met hem; maar hij was daar geheel door de vijand ingesloten, en hij maakte zich, om door de vijand heen te slaan en althans zijn leven te redden ’ s nachts op, en sloeg de Edomieten, die rondom hem waren, en de oversten van de wagens.

10. Evenwel, omdat hij slechts met moeite zijn eigen nederlaag ontkwam en zijn veldtocht dus mislukte, vielen de Edomieten af van onder het gebied van Juda, tot op deze dag, want al stonden zij ook onder Amazia, Uzzia en Jotham een tijd lang weer onder Juda’s schatplichtigheid, wierpen zij toch het juk onder Achaz voor altijd af (Ge 27: 40); toen in dezelfde tijd, dat hij door de Filistijnen en Arabieren in het nauw gebracht werd (vs. 16 vv.), viel Libna (Jos 10: 29) af van onder zijn gebied; want hij had de Heere, de God van zijn vaderen, verlaten, daarom verliet de Heere ook hem, en gaf hem over in de macht van zijn vijanden.

II. Vs. 11-20. Terwijl de Boeken der Koningen anders niets naders uit Jorams regerings- en levensgeschiedenis berichten, maar wel op de schriftelijke bronnen wijzen, verhaalt onze afdeling van een schrijven van de reeds in de hemel opgenomen profeet Elia, dat Joram, toen hij in zijn afgodische handel volhardde, ter hand kwam en hem met grote plagen, zowel omtrent zijn volk, zijn vrouwen en kinderen en al zijn have, als omtrent zijn eigen lichaam

bedreigt, en daarna wordt meegedeeld, hoe deze profetie niet slechts in haar eerste maar ook in haar tweede deel vervuld is; want eerstgenoemd strafgericht werd voltrokken door de met elkaar verbonden Filistijnen en Arabieren, door middel van een inval in het land, en laatstgenoemd oordeel was een ontzettende ziekte in de ingewanden, waaraan de koning na 2 jaar, onder grote smart, stierf (Vergelijk 2 Koningen .8: 23,24).

11. Ook maakte hij, ter uitoefening van de Fenicische afgodsdienst, hoogten op de bergen van Juda, en vertoonde daarbij op het schandelijkst zijn afval van de Heere (vs. 10); en hij deed door de oprichting van een Baälstempel in zijn hoofdstad de inwoners van Jeruzalem hoereren, ja, hij dreef zijn volk in geheel Juda daartoe, dat het vreemde goden diende.

12. Zo kwam, terwijl hij aldus te werk ging en daardoor nog zwaardere oordelen van God, dan die hem reeds getroffen hadden (vs. 9 vv.), veroorzaakte, een waarschuwend schrift 1) tot hem van de profeet Elia 2), uit het rijk van Israël (1 Koningen .17: 1-2 Koningen .2: 18), zeggende: Alzo zegt de Heere, de God van uw vader David: Omdat u in de wegen van uw vader Josafat (Hoofdstuk 17: 3 vv.; 19: 4 vv.), en in de wegen van Asa, de vroegere koning van Juda (2 Kronieken 14: 2 vv.; 15: 8 vv.); niet gewandeld hebt;

1) Ofschoon in 2 Koningen .2: 1 vv. de tijd van Elia's opneming ten hemel niet uitdrukkelijk is opgegeven, zo blijkt toch uit de hele samenhang, dat deze opneming omstreeks het jaar 896 vóór Christus geschied is; met die uitleggers die omwille van het hier vermelde geschrift aannemen, dat Elia in het jaar 887, het negende van de Israëlitische en het tweede van de Judese koning Joram (1Ki 12: 24) nog op aarde geweest moet zijn, kunnen wij des te minder instemmen, naardien de Goddelijke bedreiging juist daardoor, dat de brief van een niet op aarde levende profeet kwam, een veel diepere indruk op onze Joram moest maken en hem des te gemakkelijker tot de erkentenis brengen moest, dat de Heere de levende God is, die zijn adem en al zijn wegen in Zijn hand had en hem doorzag en al zijn doen wist. Maar omgekeerd lag juist hierin een des te grotere verzoeking tot ongeloof. Joram en zijn hovelingen konden het nu gemakkelijk onder elkaar eens worden, dat dit geschrift niet van de Thisbieter was, maar slechts het maaksel van de een of anderen dweepzieke profetenzoon, die de koning met de naam van de gevreesde Elia verschrikken wilde..

Over die brief van Elia is niet weinig geschreven. Zijn er, die menen, dat de profeet van God hem uit de hemel heeft gezonden, dit gevoelen is ten enenmale te verwerpen, vooral in verband met het antwoord van Abraham aan de rijke man in de welbekende gelijkenis van de Heere. Anderen zijn van gevoelen, dat Elia nog leefde, maar, omdat de tijd van zijn hemelvaart aanstaande was, zelf geen tijd meer hebbend om persoonlijk aan het hof te verschijnen, door middel van dit geschrift aan Joram de Raad van de Heere heeft geopenbaard. Dit is mogelijk, maar niet waarschijnlijk. Wij voor ons verenigen ons met hen, die van mening zijn, dat de Heere God aan Elia vóór zijn heengaan heeft geopenbaard, wat er met Joram, de aanverwant van het huis van Achab, zou geschieden. Zoals de Heere hem het ontzettend einde van Achab's huis in het rijk van Israël had geopenbaard, zo ook van dat, voor zover het in Juda was overgeplant. Maar zoals de profeet de zalving van Hazaël en Jehu had overgedragen aan Elisa, zo zal hij ook hem hebben opgedragen, om, tot waarschuwing, de koning van Juda die lastbrief te bezorgen.

2) Wij mogen met het volste recht aannemen, dat een schriftelijk woord van de geweldige man, die de Heere in zijn strijd met de Baälsdienst onder Achab en Ahazia door vuur uit de hemel als zijn profeet had bevestigd, veel meer geschikt was, om op Joram en diens, in de voetstappen van haar moeder Izébel wandelende, gemalin Athalia indruk te maken, dan een woord van Eliza, of van een andere profeet, die niet met de Geest en de kracht van Elia was toegerust..

13. Maar hebt gewandeld in de weg van de koningen van Israël, en hebt Juda en de inwoners van Jeruzalem doen hoereren (Ex 34: 16), achtervolgens het hoereren van het huis van Achab (vs. 6 en 11); en ook uw broeders, de zonen van uw vaders huis, gedood hebt (vs. 2 vv.), die beter waren dan u.

14. Zie, de Heere zal u plagen met een grote plaag aan uw volk, en aan uw kinderen, en aan uw vrouwen, en aan al uw have (vs. 17).

15. U zult ook, voor uw eigen persoon, in grote ziekten zijn, door de ziekte van uw ingewanden, totdat uw ingewanden uitgaan uit uw lijf, vanwege de ziekte, jaar op jaar, d.i. na verloop van twee jaren.

Wat de inhoud van dit profetisch geschrift zelf aanbelangt, zo merken wij het volgende op: In zijn volk moest Joram allereerst geplaagd worden; want hij had tegen zijn volk gezondigd, omdat hij het deed zondigen, en het volk had de plaag verdiend, omdat het in zijn broedervolk gezien had, hoe God de misdaad van het ongeloof en afval straft, en zich toch door Joram tot ongeloof en afval liet verleiden. Nog feller moest Joram geplaagd worden in zijn kinderen tot wreking van de bloedschuld, die hij op zich geladen had door de vermoording van de kinderen van zijn vader, zijn broeders; en zijn kinderen, die in zijn wegen wandelden, verdienden de plaag. Nog feller werd die plaag voor hem, toen zij hem zijn vrouwen ontroofde en er hem voor strafte, dat hij, David's, Asa's, en Josafat's zoon, de koning van Juda, zich in het huwelijk begeven had met Achab's dochter, de schandelijke Athalia, die even afgodisch en bloeddorstig was als haar moeder Izébel. Nog feller trof hem, de gierige en hebzuchtige, de plaag, toen zij hem zijn schatten ontnam, en er zich zo over wreekte dat hij zich van de schatten van zijn broeders had meester gemaakt en zoveel aan afgoden- en duivelsdienst te koste gelegd had. Maar op het allerfelst werd hij geplaagd, toen zij hem in de ingewanden (de zetel van het erbarmen en medelijden, waartoe hij zich niet liet bewegen, toen hij zijn broeders en de oversten van Israël vermoorde), een ziekte veroorzaakte, die hem twee jaren zwaar deed lijden en na verloop van deze twee jaren in de hevigste smarten doodde..

16. Zo verwekte de Heere ter vervulling van het eerste deel van de voorspelling (vs. 14), tegen Joram, omdat deze, niettegenstaande deze zo nadrukkelijke vermaning, zich niet bekeerde van zijn boze wegen, de geest van de Filistijnen aan de westkust van het land, en van de Arabieren, die aan de zijde van de Moren, van de in het zuiden wonende Arabische stammen zijn.

17. Die beiden met elkaar verenigd togen op in Juda en braken daarin, veroverden de steden van het land en voerden alle have weg, die in het huis van de koning gevonden werd, zelfs ook zijn kinderen en zijn vrouwen, uitgenomen de goddeloze Athalia, die de Heere voor een later gericht spaarde (Hoofdstuk 23: 15); zodat hem van zijn kinderen geen zoon overgelaten werd dan Joahaz of Ahazia (Hoofdstuk 22: 1 vv.), de kleinste, de jongste van zijn zonen en een dochter, Joseba of Josabath (Hoofdstuk 22: 11).

1) In het Hebr. Hanimtsa lebeeth-hamèlek. De Staten-vertaling vertaalt door: die in het huis van de koning gevonden werd, in navolging van de Septuaginta en de Vulgata. Dan moest er echter staan, niet Lebeeth, maar Bebeeth. Nu moet vertaald worden: die door het huis van de koning in eigendom bezeten werd. Huis van de koning is dan niet het paleis, waarin de koning woonde, maar het koninklijk gezin, de koninklijke familie. En nu weten we, dat de koninklijke familie vele bezittingen had buiten Jeruzalem, in korenvelden en wijngaarden bestaande (1 Kronieken 26: 27 vv.). Die bezittingen worden hier bedoeld. Wat sommigen vaststellen, dat de vijandelijke volken Jeruzalem hadden ingenomen, is te verwerpen en strijdt met Hoofdstuk 22: 1. Als toch de vijanden Jeruzalem hadden ingenomen, zouden ze niet alleen het koninklijk paleis, maar ook de tempel hebben geplunderd, zoals altijd in zulke gevallen geschiedde.

Alles pleit er voor, dat wat hier plaats had, geschiedde buiten Jeruzalem, dus ook, dat zijn oudere zonen met hem in het leger waren, en zijn vrouwen, behalve Athalia, ook gevolgd waren, zoals meermalen in het Oosten pleegt te geschieden.

18. En nadat dit alles tot zijn bekering evenmin iets hielp, plaagde hem de Heere ter vervulling van het tweede deel van de profetie (vs. 15), in zijn ingewand met een ziekte, waar geen genezen aan was.

19. Dit geschiedde van jaar tot jaar 1), zodat, (liever: totdat), wanneer de tijd van het einde van de twee jaren uitging, zijn ingewanden met, d.i. gedurende of ten gevolge van de ziekte uitgingen, dat hij stierf van boze ziekten, onder ontzettende smarten; en zijn volk maakte hem bij zijn begrafenis, geen branding, als de branding van zijn vaderen zoals men zijn vaderen gedaan had (Hoofdstuk 16: 14 Jer.34: 5).

1) Letterlijk: van dagen tot dagen.

Truzen (Sitten, Gebr. und. krankh. van de alten Hebraeer, S.212 f.) is van mening, dat zijn ziekte een hevige darmziekte geweest is, bestaande in een ontsteking van het zenuwvlies van de dikke darmen, waardoor juist het afsterven en de afschilfering van het slijmvlies bewerkt wordt, dat dan dikwijls in pijpvormige gestalte afgaat, zodat de darmen uit het lichaam schijnen te vallen."

20. Hij was tweeendertig jaar oud, toen hij, zoals reeds in vs. 5 gezegd is, koning werd, en regeerde acht jaren te Jeruzalem; en hij ging heen zonder begeerd te zijn 1); en zij begroeven hem in de stad van David op de berg Zion, maar niet in de graven van de koningen (1Ki 2: 10).

1) Niemand wenste hem weer, men beklaagde hem niet in zijn sterven, die men zelfs in zijn leven niet geacht en bemind had, men wenste slechts, dat Jeruzalem nooit groter verlies onderging..

HOOFDSTUK 22

AHAZIA'S ONDERGANG. ATHALIA'S MOORD

I. Vs. 1-9. Van Ahazia is nauwelijks iets te berichten, dat hij als koning gedaan heeft; hij was integendeel zo geheel in de macht van zijn moeder Athalia, en deze wist hem zo volkomen met raadslieden uit haar vaders huis te omringen, dat Achabs en Izébel's geest thans uitsluitend in de heilige stad heersten. Maar zeer spoedig moest het verderf, dat over Achab's huis besloten was, ook het koningshuis in Juda treffen; Ahazia valt door de hand van dezelfde Jehu, die ook aan het koninklijke huis in Israël een einde maakt (Vergelijk 2 Koningen .8: 25-10: 17 8.25-10.17).

1. En de inwoners van Jeruzalem maakten Ahazia, zijn kleinste zoon, koning in zijn plaats; want een stroopbende, die met de Arabieren bij gelegenheid van de Hoofdstuk 21: 16 vv. vermelde inval in Juda, in het leger gekomen was 1), d.i. met een wilde aanval het Israëlitische leger overrompelde, had al de eersten, de oudere zonen van Joram, Hoofdstuk 21: 17) gedood. Ahazia dan, de jongste alleen nog overgebleven zoon van Joram, de koning van Juda, regeerde.

1) Hieruit blijkt duidelijk, dat die zonen niet in Jeruzalem, maar in het leger zijn gedood. Wellicht zijn zij eerst gevangen genomen en daarna gedood. Sommigen hebben uit de eerste woorden van dit vers de slotsom opgemaakt, dat reeds toen Athalia zich van de regering heeft willen meester maken, maar o.i. ten onrechte.

2. Tweeenveertig, of liever: tweeentwintig (2Ki 8: 26) jaar was Ahazia oud, toen hij in het jaar 883 voor Christus koning werd, en hij regeerde één jaar te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Athalia, een kleindochter van Omri, de koning, met wie een eigenlijk afgodisch geslacht op de troon van Israël kwam (1 Koningen .16: 23 vv.).

3. Hij wandelde ook, evenals zijn vader Joram (Hoofdstuk 21: 6), in de wegen van het huis van Achab; want zijn moeder, Achabs en Izébels gelijkgezinde dochter, was zijn raadgeefster, om goddeloos te handelen.

4. En hij deed dat kwaad was in de ogen van de Heere, zoals het huis van Achab; want zij, de hem verwante medeleden van dit huis, waren zijn raadgevers, na de dood van zijn vader, en oefenden alle invloed op hem uit, hem ten verderve, Zij voerden de afgodsdienst van het noordelijke rijk in, en wikkelden hem zo mee in het verderf van het daar regerende koninklijke huis (vs. 8 vv.).

5. Hij wandelde ook in hun raad, omdat hij een zeer zwak, onzelfstandig karakter had, en toog nog in hetzelfde jaar, dat hij aan de regering gekomen was, heen met Joram, de zoon van Achab, de toenmalige koning van Israël, tot de strijd tegen Hazaël, de koning van Syrië, bij Ramoth in Gilead om de stad de Syriërs weer te ontnemen, hetgeen dan ook lukte; en de Syriërs sloegen, wondden Joram in de strijd.

6. En hij Joram keerde, met achterlating van zijn leger in Ramoth, van daar weer om zich te laten genezen te Jizreël, zijn zomerresidentie (1Ki 21: 1), want hij had, gelijk boven is opgemerkt, wonden, die men hem bij Rama of Ramoth geslagen had, toen hij streed tegen Hazaël, de koning van Syrië; en Azarja, de zoon van Joram, de koning van Juda, kwam, kort daarna insgelijks van Ramoth af om Joram, de zoon van Achab, te Jizreël te bezien, te bezoeken, want hij was ziek, hij lag ziek aan zijn wonden.

7. De vertreding 1) nu van Ahazia was van God, de rechtvaardige rechter, die de zonde van de mensen pleegt te straffen door middel van hun eigen besluiten, dat hij tot Joram kwam; want toen hij gekomen was, toog hij later, zoals in 2 Koningen .9 uitvoeriger te lezen is, met Joram uit tot Jehu, de zoon van Nimsi, die de Heere, door een leerling van Elisa tot koning over Israël gezalfd had, om het huis van Achab uit te roeien.

1) Letterlijk: Het neer getreden worden d.i. de ondergang van Ahazia. De schrijver gaat met stilzwijgen voorbij, de roeping van Jehu tot wraakzwaard over het huis van Achab, omdat niet over de geschiedenis van het huis van Israël, maar wel over die van het huis van Juda wordt gehandeld. Dat Ahazia Joram bezoekt, stelt de Schrijver als een leiding van God voor, opdat niet alleen Joram van Israël, maar ook Ahazia gedood zou worden, toen het huis van Achab vernietigd werd.

8. Zo geschiedde het toen Jehu, nadat Joram van Israël gedood, maar Ahazia van Juda naar Megiddo ontkomen was, oordeel uitvoerde tegen het huis van Achab, en na uitroeiing van Izébel en van de prinsen uit het Israëlitische koningshuis ook naar Samaria kwam (2 Koningen .10: 12 vv.), dat hij op de weg daarheen bij een, op 1 uur zuidelijk van Dothan gelegen herdershuis de vorsten van Juda en de zonen van de broeders van Ahazia, die Ahazia dienden, hoge ambten aan zijn hof bekleedden, tezamen 42 man, vond en die doodde, door zijn krijgslieden liet neerhouwen.

9. Daarna, toen hij in Samaria aangekomen was, zocht hij Ahazia, van wie hij wist, dat hij van Megiddo derwaarts gevlucht was, en zij kregen hem, vonden hem ook werkelijk (want hij was verstoken in Samaria), en zij brachten hem tot Jehu, en zij doodden hem 1), maar zorgden, dat zijn lichaam op een koninklijke wagen overgebracht werd naar Jeruzalem (2 Koningen .9: 28), en begroeven hem aldaar in zijn graf met zijn vaderen in de stad van David (1Ki 2: 10); want zij zeiden, terwijl zij, niettegenstaande zijn eigen onwaardigheid, nochtans voor zo’n eerlijke begrafenis zorgden: Hij is de zoon van Josafat 2), die de Heere met zijn ganse hart gezocht heeft. Zo had het huis van Ahazia, omdat zijn broeders vroeger reeds omgekomen waren (vs. 6), maar zijn zonen nog minderjarig waren, niemand, die kracht behield tot het koninkrijk, die aanstonds de regering had kunnen overnemen.

1) Uit 2 Koningen .9: 27 blijkt, dat Ahazia nog uit Samaria wist te ontkomen, maar op zijn vlucht door Jehu en zijn dienaren werd achterhaald en van hen een dodelijke wond ontving, zodat hij wel Megiddo nog bereikte, maar daar stierf, en van uit die plaats naar Jeruzalem werd gebracht, om nog een eervolle begrafenis te mogen genieten.

"2Ki 9: 27"

2) Die vrome vorst wordt dus nog lang na zijn dood met alle eer en roem herdacht en uit hoogachting voor zijn naam zelfs aan zijn onwaardig verbasterd nakroost nog eer bewezen..

De omstandigheid, dat in ons bericht eerst het doden van de broeders en daarna de dood van Ahazia wordt vermeld, terwijl in 2 Koningen .9: 27 vv. de moord op de broeders volgde op de dood van Ahazia levert geen zakelijk verschil op, omdat het korte bericht van de Kronieken niet chronologisch, maar zakelijk is aangelegd en de dood van Ahazia slechts daarom het laatst vermeld wordt, om daaraan, wat verder in Juda voorviel, vast te knopen..

II. Vs. 10-12. Op het bericht van de dood van haar zoon, zeker ter zelfde tijd, dat diens lijk naar Jeruzalem overgebracht en eervol begraven wordt, brengt Athalia al het koninklijke zaad om, en brengt troon en kroon van het rijk van Juda aan zich. Maar de hand van de Heere heeft onder het bloedbad David's huis, waaraan de belofte behoort, ten minste in zover bewaard, dat de jongste van Ahazia's zonen, de zuigeling Joas, door de listigheid van zijn stiefzuster Josabath en de trouw van haar echtgenoot, de hogepriester Jojada, gered kon worden (Vergelijk 2 Koningen .11: 1-3).

10. Toen 1) Athalia, de moeder van Ahazia (vs. 2) zag, dat haar zoon dood was, maakte zij zich op, en bracht al het koninklijke zaad van het huis van Juda om, behalve de zonen van Ahazia ook alle andere nog voorhanden mannelijke leden van het koninklijke huis.

1) "2Ki 11: 1-4"

11. Maar Josabath of Joseba, de dochter van de koning Joram, (2Ki 8: 26) nam Joas de jongste, nog in het eerste levensjaar verkerende zoon van Ahazia, en stal hem uit het midden van de koningszonen, die gedood werden (juister: die gedood zouden worden), en zette hem en zijn voedster in een slaapkamer, in de beddenkamer van het koninklijk paleis; zo verborg hem Josabath, de dochter van de koning Joram, de huisvrouw van de toenmalige hogepriester Jojada (want zij was de zuster van Ahazia en stond zo met het koninklijk huis in onmiddellijke betrekking), voor Athalia, dat zij hem niet doodde, en bracht hem daartoe over naar de woning van haar echtgenoot bij de tempel.

12. En hij was bij hen, bij Jojada en zijn vrouw, verstoken in het huis van God zes jaren, en Athalia regeerde zolang over het land van 883-877 voor Christus.

HOOFDSTUK 23

JOJADA ZALFT JOAS TOT KONING. ATHALIA WORDT GEDOOD. BAËL VERWOEST

I. Vs. 1-21. Nadat Athalia zes jaren geregeerd heeft, en de jonge prins nu het 7de levensjaar is ingetreden, neemt de Hogepriester zijn maatregelen, om met behulp van vijf krijgsoversten, op wier trouw hij zich verlaten kan, en door de dienst van de Levieten, de rechtmatige koning op de troon te plaatsen, maar de tirannieke heerseres ervan af te werpen. De eigenaardigheid van de Hebreeuwse geschiedbeschrijving en in het bijzonder ook de wijze van voorstelling van ons Boek, laat bij de eerste oogopslag een verschil vermoeden tussen ons bericht en dat in de Boeken der Koningen; bij nader inzicht in de bedoeling van de heilige Schrijvers, op beide plaatsen, ontwaren wij echter volkomen overeenstemming, met dit onderscheid slechts, dat wij nu in het eerste en dan in het laatste nauwkeuriger uitdrukkingen vinden (Vergelijk 2 Koningen .11: 4-21).

1. Maar in het zevende jaar (877 voor Christus) versterkte zich Jojada, nam in vertrouwen op de bijstand van de Heere een kloek besluit, en nam de oversten van de honderden, vijf krijgsoversten, Azarja, de zoon van Jeroham, en Ismaël, de zoon van Johanan, en Azarja, de zoon van Obed, en Maäseja, de zoon van Adaja, en Elisafat, de zoon van Zichri, met zich in een verbond, ten doel hebbend om Athalia van de troon af te werpen en er de jonge prins op te zetten.

2. Die togen om in Juda, en vergaderden de Levieten uit alle steden van Juda, en de hoofden van de vaderen van Israël, de hoofden van de vaderlijke huizen in het zuidelijke rijk, en zij kwamen op de bepaalde dag naar Jeruzalem.

3. En die ganse gemeente maakte, toen zij in de tempel vergaderd was, een verbond, in het huis van God, met de koning, met betrekking tot de jeugdige Joas, van wiens redding Jojada hun verhaalde, en wiens recht op de troon zij erkenden; en hij, Jojada, zei tot hen, terwijl hij hun de geredde toonde en in koninklijk gewaad voorstelde: Zie, de zoon van de koning zal koning zijn a), zoals de Heere van de zonen van David gesproken heeft 1), maar tegen het Goddelijk bevel heeft over ons tot heden een vrouw, en nog wel een afgodendienares geheerst.

a) 2 Samuel .7: 13. 2 Kronieken 21: 7

1) Hiermee wijst Jojada op het goddelijk recht, volgens hetwelk Joas en niet Athalia aan het hoofd van de regering moest staan. Wanneer wij de geschiedenis van Joas' troonsbeschrijving hier met die in het 2de Boek van de Koningen vermeld vergelijken, zien wij, dat hier meer uitvoerig wordt gewezen op het aandeel van de Levieten en de Priesters in deze zaak, of liever, dat hier meer wordt ontwikkeld, dat de Priesters en de Levieten het waren, die de wacht hielden, onder het bestuur van de Oversten van de lijfwacht, die in vs. 1 met namen worden genoemd. Beide berichten vullen bij nauwgezette beschouwing elkaar aan.

4. Daarop de Levieten zijn bevelen tot uitvoering van het beoogde werk mededelend, voer hij voort: Dit is de zaak, die u doen zult: een derde deel van u, die op de Sabbat ingaan, van de priesters en van de Levieten (1Ch 24: 19) zullen tot portiers van de dorpels zijn, aan de poort van de ingang voor de trawanten (2 Koningen .11: 6).

5. En een derde deel zal zijn aan het huis van de koning (juister: op het huis van de koning aan), opdat niemand van daar de tempel indringt: en een derde deel aan de Fundamentpoort of poort Schalleket (1Ch 26: 16); en al het volk zal in de buitenvoorhoven zijn van het huis van de Heere.

6. Maar dat niemand komt in het huis van de Heere, doordringt tot de binnenvoorhof, dan de priesters en de Levieten, die dienen; die zullen ingaan, want zij zijn heilig, daartoe geheiligd; maar al het volk zal de wacht van de Heere waarnemen 1), het wettige voorschrift in acht nemen, dat hun het betreden van de tempel ontzegt.

1) Waar zo'n hoogstgewichtige zaak door de Priesterschaar zou worden uitgevoerd, n.l. om aan de wettige zoon van de koning naar goddelijk recht de troon te verzekeren, daar moest het volk zich ook genegen en bereid tonen, om al de ordinantiën van God, ook in zake van Zijn heiligdom, waar te nemen.

7. De Levieten nu, die op de Sabbat afgewisseld werden, zullen de koning rondom omsingelen, en wel in 2 afdelingen, om twee rijen om hem te vormen, een ieder met zijn wapens in zijn hand; en die tot het huis inkomt, zal gedood worden; maar jullie moeten bij de koning zijn, als hij inkomt en uitgaat.

8. En de Levieten en gans Juda, daaronder voornamelijk de vijf oversten, onder wier aanvoering de drie afdelingen van de in functie tredende (vs. 4 vv.), en de twee afdelingen van de afgeloste Levieten (vs. 7) stonden, deden naar alles, wat de priester Jojada geboden had, en zij namen een ieder zijn mannen, die op de Sabbat inkwamen met degenen, die op de Sabbat uitgingen, want de priester Jojada had aan de verdelingen, dergenen, wier tempeldienst op de sabbat eigenlijk geëindigd was (vs. 7) geen verlof gegeven om van daar te gaan, maar hield hen nog in dienst voor het doel, dat hij had.

9. Verder gaf de priester Jojada aan de vijf oversten van de honderden, aan wie hij de leiding van het werk had opgedragen, de spiesen en de rondassen, en de schilden, die van de koning David geweest waren, die in het huis van God waren, ter afdeling onder hun manschappen uit de Levieten.

10. En hij stelde al het volk, dat als het ware de trawanten des jongen konings vormen zou, namelijk de beide afdelingen van de afgeloste Levieten, en een ieder met zijn geweer in zijn hand, van de rechterzijde van het huis tot de linkerzijde van het huis, naar het altaar en naar het huis, bij de koning rondom (2 Koningen .11: 11).

11. Toen, terwijl de die afdelingen van de in dienst tredenden (vs. 4 vv.) hun posten aan de beide westerdeuren van de tempel en op het koninklijke paleis aan betrokken, brachten zij de

zoon van de koning voort, en zetten hem de kroon op, en gaven hem de getuigenis 1), het afschrift van de wet (Deuteronomium 17: 18 vv.)en zij maakten hem koning; en Jojada en zijn zonen 2) zalfden hem, en zeiden: De koning leve!

1) Zij, die het woord Eduth hier door getuigenis vertaald, afleiden van de Hebreeuwse wortel Adah, hetwelk kleden, versieren betekent, onderstellen, dat dit een koninklijk sieraad geweest is, wat de Hogepriester de koning omhing, terwijl hij hem de kroon opzette, denkende zij, dat dit een armsieraad geweest is, of een soort van bracelet. Maar anderen leiden uit Deuteronomium 17: 18 met meer waarschijnlijkheid af, dat een afschrift van de wet van de Heere, bij wijze van perkamenten rol, de koning in handen werd gegeven, als een getuigenis van Gods wil en de plicht van de vorst en zijn onderdanen, zo jegens God als omtrent anderen.

In Job 31: 35b-36 lezen we: "Dat mijn tegenpartij een boek schrijft. Zou ik het niet op mijn schouders dragen? Ik zou het op mij binden als een kroon." Het was een gewoonte bij de Oosterlingen een boek of geschrift van zeer groot gewicht, of een brief van een in hoogheid gezeten persoon eerst op het hoofd te leggen, voordat men het las. Hier staat dan ook, dat zij de kroon namen en het getuigenis en dit op Joas' hoofd plaatsten. Zij leiden dus met de kroon ook het getuigenis op hem.

Gaven hem is toevoeging van de Staten-vertalers.

2) Zijn zonen moet hier in de geestelijke en niet in de natuurlijke zin van het woord worden opgevat. Wel kunnen er van zijn zonen bij geweest zijn, maar de bedoeling is, de geheiligde Priesters in het algemeen.

12. Toen nu Athalia van uit het koninklijk paleis op Zion hoorde de stem van het volk, dat toeliep en de koning roemde, zegende, hem geluk wenste (vs. 11), kwam zij tot het volk in het huis van de Heere om te zien wat daar voorviel.

13. En zij zag toe, en zie, de koning stond bij zijn pilaar, aan de ingang op de standplaats van de koning en de oversten en de trompetten waren bij de koning; en al het volk van het land was blij, en blies met trompetten, en de zangers waren er met muzikale instrumenten en gaven te kennen, dat men lofzingen zou; toen verscheurde Athalia haar kleren, en zij riep: Verraad, verraad!

14. Maar de priester Jojada bracht, uit de binnenvoorhof, waar hij zich in de omgeving van de koning bevond, de oversten van de honderden, die over het leger van de Levieten gesteld waren, uit, en zei tot hen: Breng ze uit tot buiten de ordeningen naar de hof van het koninklijk paleis op Zion, en die haar volgt, zal met het zwaard gedood worden; want de priester had gezegd: Gij zult ze in het huis van de Heere niet doden, om het heiligdom niet te ontheiligen.

15. En zij leiden de handen aan haar, om haar naar de aangeduide plaats te brengen; en zij ging naar de ingang van de Paardenpoort, naar het huis van de koning (2 Koningen .11: 16); en zij doodden ze daar.

16. En Jojada maakte hierop, nu de heerszuchtige vrouw uit de weg geruimd was, een verbond tussen zich, als vertegenwoordiger van de Heere, en tussen al het volk, en tussen de koning, dat zij de Heere tot een volk zouden zijn.

17. Daarna ging al het volk, om het gesloten verbond meteen te bekrachtigen met de daad, in het huis van Baäl, en braken dat af; en zijn altaren en zijn beelden verbraken zij, en Matthan, de priester van Baäl a), sloegen zij dood voor de altaren (2 Koningen .11: 18).

a) Deuteronomium 13: 9

18. Jojada nu, er op bedacht zijnde, dat de geregelde priester- en Levietendienst bij de eredienst weer ingesteld werd, bestelde de ambten in het huis van de Heere, onder de hand van de Levitische priesters, die David in het huis van de Heere afgedeeld had, om de brandoffers van de Heere te offeren, zoals in de a) wet van Mozes geschreven is, met blijdschap en met gezang, naar de instelling van David.

a) Lev.1: 3

19. En hij, ook het ambt van de deurwachters herstellend, stelde de portiers aan de poorten van het huis van de Heere, opdat niemand, in enig ding onrein zijnde, inkwam 1).

1) Het is duidelijk, dat onder de regering van Joram, Ahazia en Athalia de regeling van de dienst van de Priesters en Levieten in het ongerede was geraakt. Jojada regelt nu alles zo als het door David was verordend.

20. En hij nam de oversten van de honderden, en de machtigen, en die heerschappij hadden onder het volk, volgens 2 Koningen .11: 19 de lijfwachten en trawanten, en al het volk van het land, en bracht de koning van het huis van de Heere af, en zij kwamen door het midden van de Hoge poort in het huis van de koning, waardoor men, van de Tempelberg komend, het koninklijk paleis binnentrad; en zij zetten de koning op de troon van het koninkrijk, om hem aldaar opnieuw te huldigen.

21. En al het volk van het land was blij, en de stad werd stil, zodat zelfs de koninklijke lijfwacht geen hinderpaal in de weg legde, zo min vóór- als nadat zij Athalia met het zwaard gedood hadden, zoals in vs. 15 verhaald is.

HOOFDSTUK 24

JOAS' LOFFELIJKE DADEN, AFGODERIJ, STRAF EN DOOD

II. Vs. 1-16. Zolang de hogepriester Jojada leeft en de jonge koning als getrouw raadsman terzijde staat (en dit was minstens 30 jaar het geval) heeft deze het bestuur op een voor God welgevallige en voor het volk heilzame wijze gevoerd. Vóór alles was het Joas' streven, om de verwaarloosde en zeer beschadigde Tempel te herstellen; en ofschoon zijn eerste maatregelen met dit doel zonder goed gevolg blijven, laat hij zich daardoor niet ontmoedigen, maar grijpt de zaak van een andere zijde aan, en behalve de eigenlijke herstelling van de Tempels, gelukt hem ook een vernieuwing van het tempelgereedschap. Als later Jojada sterft, eren koning en volk de zo getrouwe en verdienstelijke hogepriester nog in de dood daardoor, dat zij zijn lijk in de koninklijke begraafplaats op Zion bijzetten (Vergelijk 2 Koningen .12: 1-16).

1. Joas was zeven jaren oud, toen hij koning werd (Hoofdstuk 23: 2), en hij regeerde veertig jaar, van 877-838 voor Christus te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Zibjaof Zibea, van Berséba.

2. En Joas deed, dat juist was in de ogen van de Heere, al de dagen van de priester Jojada; want deze spoorde hem aan tot al wat goed was; maar na diens dood oefenden de oversten in Juda een snode invloed op de koning uit (vs. 17 vv.).

3. En Jojada nam voor hem twee vrouwen; en hij gewon zonen en dochters (zie vs. 27).

4. Het geschiedde nu hierna, nog gedurende de tijd, dat Jojada de koning leidde, dat het in het hart van Joas was, het huis van de Heere te vernieuwen, dat, bijzonder onder Joram, Ahazia en Athalia, zeer beschadigd was geworden (vs. 7);

5. Zo vergaderde hij de priesters en de Levieten, en zei tot hen: Trek uit tot de steden van Juda, en vergader geld van het ganse Israël, terwijl u het volk herinnert aan de wettelijke diensten, die het aan het heiligdom moet verlenen, en die tot dusver zo slecht zijn volbracht, en zeg hun, dat dit geld is om het huis van uw God te beteren van jaar tot jaar; en jullie, haast tot deze zaak; maar de Levieten haastten niet, maar de zaak bleef rusten tot in het 23ste jaar van Joas.

6. En de koning riep Jojada, het hoofd van de priesters, en zei tot hem: Waarom hebt u geen onderzoek gedaan bij de Levieten, dat zij uit Juda en uit Jeruzalem inbrengen zouden de schatting van Mozes, de knecht van de Heere en van de gemeente van Israël, voor de tent van de getuigenis 1) (Exod.30: 12 vv.)?

1) Het is zeer goed mogelijk, dat zij, die enkel de gedaante van de godzaligheid hebben, echter in het uitwendig personen van Godsdienstpleging dezen overtreffen, die de kracht van de godsvrucht waarlijk bezitten. Zo betoonde Joas zich zorgvuldiger en ijveriger in het herstellen en vernieuwen van de tempels, dan Jojada zelf, die hij zijn slapheid en nalatigheid

hierin verweet. Maar het valt makkelijker stenen tempels te bouwen, dan zijn lichaam en ziel tot een tempel te maken voor God en zijn Geest..

7. Want toen Athalia goddeloos handelde, hadden haar zonen het huis van God opengebroken, ja zelfs alle geheiligde dingen van het huis van de Heere besteed aan de Baäl; daarom was het hoog nodig, dat deze schatting met de andere diensten van de tempel met nadruk van het volk werden gegeven.

8. En de koning gebood, en zij maakten een kist, en stelden die buiten aan de poort van het huis van de Heere (zie 2 Koningen .12: 9).

Volgens 2 Koningen .12 had de koning de priesters bevolen om een deel van hun inkomsten tot verbetering van de tempel te besteden, en zij hadden dit niet geweigerd; maar de zaak werd niet uitgevoerd, omdat het afzonderlijke inkomende geld van de priesters onopgemerkt weer uitgegeven werd, en de dagelijkse behoeften voor de tempel en voor hun levensonderhoud geen overschot toelieten en hun overige inkomsten door een onder de vroegere afgodische regeringen in zwang gekomen gewoonte en door de ook nu nog voortdurende dienst van de hoogten zuinig waren. Daarom plaatste de koning onder vrijwillige toestemming van de priesters, een kist met het dubbele doel om 1. op deze wijze de inkomsten in de door de koning bepaalde gevallen van hun overige inkomsten af te zonderen, 2. om daardoor de inkomsten veel ruimer te doen vloeien..

9. En men deed uitroep in Juda en in Jeruzalem, dat men de Heere inbrengen zou de schatting van Mozes, de knecht van God, over Israël in de woestijn.

10. Toen verblijdden zich alle oversten en al het volk, zoals eenmaal onder Mozes (Exod.35: 20 vv.; 26: 5 vv.),en zij brachten in, en wierpen in de kist, totdat men voleind had.

11. Het geschiedde nu in de tijd, toen hij de kist, naar het bevel van de koning, door de hand van de Levieten, inbracht, en als zij zagen dat er veel geld was, dat de schrijver van de koning kwam, en de bestelde van de hoofdpriester, en de kist leeg maakten, en die opnamen, en die, nadat zij het geld in de buidel gebonden en op deze wijze geteld hadden, terugbrachten aan haar plaats; zo deden zij van dag tot dag, en verzamelden geld in menigte;

12. Dat de koning en Jojada gaven aan degenen, die het werk van de dienst van het huis van de Heere verzorgden, en wel op hun woord van trouw, zonder dat zij van hen overlegging van rekening eisten; en zij huurden bouwers en timmerlieden, om het huis van de Heere te vernieuwen, mitsgaders ook werkmeesters in ijzer en koper, om het huis van de Heere te beteren.

13. Zo deden de verzorgers van het werk, dat de betering van het werk door hun hand toenam; en zij herstelden het huis van God in zijn gestaltenis en maakten het vast.

14. Toen zij nu de nodige herstelling van het huis, die in de eerste plaats vereist werd, voleind hadden, brachten zij voor de koning en Jojada het overige van het geld, waarvan hij vaten

maakte voor het huis van de Heere, vaten om te dienen en te offeren, en rookschalen, en gouden en zilveren vaten: en zij koning en volk, offerden gedurig brandoffers in het huis van de Heere, al de dagen van Jojada, omdat nu weer een geregelde godsdienst kon worden gehouden.

15. En Jojada, de hogepriester, werd oud en zat van dagen, en stierf, omstreeks het jaar 847 voor Christus; hij was honderdendertig jaren oud, toen hij stierf.

16. En zij begroeven hem, als bewijs van bijzondere hoogachting (1Ki 2: 10) in de stad van David, bij de koningen: want hij had goed gedaan in Israël, zowel aan God en zijn huis1).

1) Deze mededeling ontbreekt in 2 Koningen .12, maar is echter voor de verdere geschiedenis van Joas, om deze goed te verstaan, van zeer veel gewicht. Met de dood van de grijze Hogepriester trad een keerpunt in in de regering van Joas. Jojada had Joas het leven en de troon gered en het rijk voor het Davidisch koningshuis, waarbij de belofte berustte, behouden. Hij had de afgodendienst, die door verzwagering met het koningshuis van Achab in Juda was overgeplant, afgeschaft en de dienst van de Heere hersteld. Daarom werd hij bij zijn dood door begraving van zijn lijk in de stad van David nevens de koning geëerd..

Jojada had welgedaan aan God, niet omdat zijn, of ieders goedheid, of alles wat de gehele wereld van de gelovigen tezamen voor goed kan doen, zich uitstrekken kan tot Hem, die de Goedheid en Heerlijkheid zelf is, maar omdat hij welgedaan had aan Gods huis, aan de Tempel en aan de dienst, aldaar aan God toegeheiligd..

III. Vs. 17-27. Nauwelijks is Jojada dood, of de oversten in Juda komen tot Joas, en weten hem door hun pluimstrijkende voorstellingen te bewegen om de afgodendienst, die door de ijver van genoemde trouwe hogepriester was verwijderd, opnieuw in zijn land in te voeren: en als nu de Heere Zijn profeten zendt, en koning en volk tot terugkeer van deze verderfelijke weg laat vermanen, nemen zij dit niet ter harte, maar bovendien wordt zelfs Zacharia, een nakomeling van Jojada, met goedkeuring van de konings tussen tempel en altaar gestenigd. Wat hij stervend uitroept: "De Heere zal het zien en zoeken." wordt kort daarna vervult: want de Syriërs met geringe macht tegen Juda en Jeruzalem opgetrokken verslaan nochtans het veel sterker leger van Joas, omdat de Heere van hem en zijn volk geweken is. De in de strijd zelf zwaar gewonde koning kan de aftocht van de vijand slechts met zware offers kopen, en vindt later een geweldadige dood door de hand van twee van zijn hofbeambten, en wordt, ofschoon wel in de stad van David, toch niet in de graven van de koningen ter aarde besteld. (Vgl 2 Koningen .12: 17-21).

17. Maar na de dood van Jojada, die door zijn groot aanzien bij koning en volk hen tot dusver in bedwang gehouden had, kwamen de vorsten van Juda, en bogen zich neer voor de koning 1), zij verzekerden hem van hun dienstwilligheid, wensten hem geluk met de meerdere vrijheid, die hem door de dood van de stijven oude ten deel viel, en baden hem om godsdienst- en gewetensvrijheid, opdat, zoals zij zich uitdrukten, een ieder zijn God kon dienen, die hij wilde; toen hoorde de koning naar hen 2), voldeed aan hun verzoek door

vrijheid te geven tot de dienst van de Sidonische goden, zoals in de dagen van Joram, Ahazia en Athalia in gebruik was geweest.

1) Wat zij hebben gezegd, wordt ons niet gemeld, maar uit het verband van de zin is het duidelijk genoeg op te maken. De ontuchtige en overspelige dienst van de afgoden, die onder Jojada was onderdrukt, maar niet uitgeroeid uit de harten van de groten en van de onderdanen trok hen meer aan, dan de eenvoudige dienst van de Heere. Daarom hebben zij, door de koning te vleien, tevens verlof gevraagd, om weer afgodsbeelden en zullen op te richten en naast de dienst van de Heere de dienst van de afgoden in te voeren.

Helaas Joas, in wie het bloed van de afgodische grootmoeder werkte, stond hun verzoek toe en haalde daarmee een streep door zijn gunstig verleden.

2) Wie had kunnen denken, dat de duivel Joas zo spoedig onder zijn macht zou hebben, Joas, die zo vele en heerlijke bewijzen van een godvruchtig gemoed had gegeven en van kindsbeen af in de wet van de Heere was opgevoed? Wat doet hem echter vallen? Geen tegenspoed, geen aanvechting of ongeluk, maar de vleitaal van zijn vorsten. Zo zijn het dan niet honger, niet ellende, of armoede, of ziekte of boeien en gevangenis, of vuur en zwaard enz., die ons zo gemakkelijk van God aftrekken, maar rijkdom en eer en aanzien, wellust en goede dagen zijn meestal de aanleiding en oorzaak van onze val.

18. Zo verlieten zij, niet slechts de oversten maar ook het door hun boos voorbeeld verleide volk, het huis van de Heere 1), de God van hun vaderen, en dienden de bossen (Ascheren, "De 16: 21) en de afgoden; toen was een grote toorn van God over Juda en Jeruzalem, om deze schuld.

1) Het huis van de Heere verlaten is een sterkere uitdrukking, om daarmee de grote zonde van het volk aan te duiden. Het is om daarmee te verkondigen, dat zij de dienst van de Heere God geheel op zij zetten, zich er niet meer om bekommerden en nu de Aschera’s en de Baäls gingen dienen. In de tempel toch alleen werd de Heere naar Zijn wetten en ordinantiën gediend.

19. Maar Hij 1) zond, om de gerichten van Zijn toorn van hen af te wenden, profeten onder hen met de dringenste vermaningen, om hen tot de Heere te doen wederkeren van hun afgoderij; die door de Heere gezonden profeten betuigden tegen hen, wezen hen aan, hoe zij met hun goddeloze handelingen zich Gods straf op de hals zouden laden, maar zij neigden de oren niet, en bleven in hun afval volharden.

1) De Heere laat Zijn volk nog niet varen. Hij zendt nog profeten, niet één, maar meerdere, om hen van de afgoderij te doen wederkeren, omdat Hij gedenkt aan het Verbond. Hij heeft nog geen vonnis over hen uitgesproken, zoals dit later geschieden zou. Hij houdt hen nog voor, dat alleen in terugkeren tot Hem behoudenis van land en volk is gelegen. Maar...zij neigden hun oren niet.

20. En de Geest van God toog met bijzondere ijver en moed om te getuigen (Richteren 6: 35) Zacharia aan, de zoon van Jojada, de nu ontslagen hogepriester (vs. 15 vv.), die, namelijk Zacharia, boven het volk 1)stond, en uit de binnen- iets hoger gelegen priestervoorhof tot het in de buitenvoorhof verzamelde volk sprak, en hij zei tot hen: Zo zegt God: Waarom overtreedt u de geboden van de Heere? Daarom zult u niet voorspoedig zijn, maar u in het verderf storten; omdat u de Heere verlaten hebt, zal Hij u verlaten (Hoofdstuk 12: 5; 15: 2).

1) Boven het volk is hier in plaatselijke zin te verstaan, zoals blijkt uit vs. 21. Hij stond in de iets hoger gelegen priestervoorhof en zag zo neer op het volk, dat in de buitenvoorhof stond. Want hoewel de grote menigte zich van het huis van de Heere had afgekeerd, waren er ook nog, die Godsdienst en afgodsdienst met elkaar wilden verenigen.

21. En zij, de oversten met het volk, maakten een verbintenis, samenzwering, tegen hem 1), die met zulke en vele andere woorden tegen hen betuigde, en a) stenigden hem met stenen, door het gebod van de koning, of met machtiging van de koning, tot wie zij zich vooraf gewend hadden, om van hem machtiging te verkrijgen, hem te doden, in de voorhof van het huis van de Heere, in de voorhof van de priesters, dat zij binnendrongen, en waar zij in de ruimte tussen het brandofferaltaar en het tempelhuis, de misdaad pleegden.

a) MATTHEUS.23: 35

1) Deze moord ging dus niet rechtstreeks uit van de koning, maar van de Oversten van het volk, van die vorsten, waarvan in vs. 17 sprake is. Deze maakten een samenzwering tegen hem en zullen de koning hebben voorgepreveld, dat Zacharia zich aan gekwetste majesteit had schuldig gemaakt, omdat toch de koning verlof tot de afgodendienst had gegeven. En de zwakke koning heeft niet de moed, om de Rijksgroten te weerstaan, maar verleent machtiging, om de getrouwe profeet te doden.

Reeds nu zien wij, wat later nog duidelijker blijkt, een strijd ontstaan tussen de Rijksgroten en de getrouwe Priesters en Profeten. Bij Hizkia en andere vorsten komt dat ook zeer duidelijk uit.

Maar al ging de moord niet rechtstreeks uit van de koning, zij wordt hem toch in de eerste plaats toegerekend, omdat hij haar had kunnen en ook moeten verhinderen. En in de profeet werd de Heere God op het diepst beledigd, die deze gezonden had uit Liefde, om het afvallige volk van de zonde af te manen. Het is dan ook daarom, dat de stervende Zacharia zich op de rechtvaardigheid Gods beroept, als hij vóór zijn dood uitroept: "De Heere zal het zien en zoeken."

22. Zo gedacht de koning Joas, toen hij het bevel of althans het verlof tot steniging van Zacharia gaf, niet van de weldadigheid, die zijn, Zacharia’s vader, Jojada, aan hem gedaan had, die zijn leven redde, de troon voor hem bewaarde, en tot een voor God welgevallige regering hem opleidde en bijstond (Hoofdstuk 22: 10-24: 3); maar doodde, met de allersnoodste ondankbaarheid, zijn zoon 1), die, Zacharias, toen hij stierf, zei: De Heere zal het zien (1 Kronieken 12: 17 Psalm 13: 4) en zoeken 2), mijn bloed van uw handen eisen.

1) Deze moord, aan Zacharia gepleegd, is de laatste profetenmoord, waarvan ons de geschiedboeken van het Oude Testament berichten, en de herinnering aan deze misdaad leefde in het bewustzijn van Israël als herinnering aan een van de zwaarste nationale zonden, tot in de laatste tijden voort; daarom is het hoogst waarschijnlijk dat in de woorden van de Heren, MATTHEUS.23: 35 Luk.11: 51 deze Zacharia bedoeld is, en alzo Jezus met de moord van Abel, waarvan ons de eerste bladzijden van het Oude Testament melden, de moord van Zacharia wilde verbinden, die op de laatste bladzijden van het Oude Testament bericht is. In de Hebreeuwse Bijbel staan de Boeken der Kronieken geheel aan het einde (De 18: 22). Maar omdat de in MATTHEUS.23: 35 vermelde Zacharia uitdrukkelijk een zoon van Barechja heet, terwijl hij naar ons vers een zoon van Jojada was, zo moet men of met Luther aannemen, dat Jojada ook nog de andere naam Barechja voerde, of dat Jojada eigenlijk de grootvader, Barachja daarentegen de vader geweest is, (daarvoor pleit in het bijzonder ook de omstandigheid, dat Jojada in de ouderdom van 130 jaren stierf, maar Zacharia pas in latere tijd, door de Geest Gods aangetogen, als profeet optrad), of dat de woorden: "Zoon van Barechja," die in Luk.11: 51 ontbreken, alleen een bijvoeging van de afschrijvers geweest zijn, en door verwisseling van onze Zacharia met de profeet van deze naam ontstaan zijn, wiens vader zeker Barechja (vgl. Zach.1: 1) heette. Zo’n toevoeging konden de afschrijvers te meer voor nodig houden, omdat meer dan 20 bijbelse personen de naam Zacharia dragen: (2 Koningen .14: 29; 18: 2 Jes.8: 2 Zach.1: 1 Ezra 8: 3,11,16; 10: 26 Nehemia 8: 4; 11: 4,5,12. 1 Kronieken 5: 7; 9: 21,37; 15: 18,24; 24: 25; 26: 2,11; 27: 21. 2 Kronieken 17: 7; 20: 14; 21: 2; 24: 20; 26: 5; 29: 13; 34: 12; 35: 8: 5) en met betrekking tot de laatstgenoemde Zacharia, de vader van Johannes de Doper, reeds vroeg verspreid werd, dat hij door Herodes in de voorhof van de tempel vermoord was. Van de vier graftekenen, die aan de voet van de Olijfberg met elkaar in verband staan, is het zuidelijkste, een uit de rots gehouwen Monolieth (afzonderlijke steen), dat van Zacharia. Door de noordelijke rotswand, die het grafteken omsluit, voert een verborgen gang naar het graf van Jakobus, dat door een deurtje de toegang verleent aan drie daar achter liggende grafkelders. Deze plaats zou tevens het toevluchtsoord van de Apostel Jakobus geweest zijn in de tijd tussen de dood en de opstanding van Jezus..

2) Let eens op de profetische voorspellingen van de stervende martelaar, omtrent de wraak van de Hemel over zijn moordenaars, die hij minder wenste dan voorzag. Hij zal, wil hij zeggen, mijn bloed van de handen van de moordenaars en van degene eisen, die het hun gebood. Dit zou het gedurig geroep zijn van het onschuldig vergoten bloed, evenals Abel’s bloed tegen Kaïn riep. De wraak moet God bevolen zijn, die bloed voor bloed kan en zal eisen, want Hij is rechtvaardig. Dit dierbaar bloed werd tegenwoordig gerekend in en onder de oordelen, die deze afvallige koning Joas straks daarna overkwamen..

23. Daarom 1) geschiedde het met de omgang van het jaar, sinds Zacharia’s steniging, wiens laatste woord (vs. 22) nog vers in ‘t geheugen lag, dat de legerkracht van Syrië langs de kust van de Middellandse zee, tegen hem optoog uit het rijk van Israël, welks koning Joahas volkomen door hen geslagen was (2 Koningen .13: 3,7),en zij kwamen, nadat zij de stad van de Filistijnen, Gath, hadden ingenomen, tot Juda en in de nabijheid van Jeruzalem, en verdorvenin verscheidene veldslagen uit het volk al de vorsten van het volk, die nu de rechtvaardige straf voor hun verleiding van de koning (vs. 17 en 21) vonden; en zij zonden al

hun door, de bij hun lijken gevonden buit tot de koning Hasaël van Damascus, die de strijd niet in eigen persoon voerde, maar zijn veldheren in het land had achtergelaten.

1) Met dit daarom wordt wat nu volgt, van vs. 23 tot 25, in het nauwste verband gebracht met de moord op Zacharia gepleegd, versterkt door het volgende, met de omloop van het jaar, dat wil zeggen nadat nog nauwelijks een jaar verstreken was na de moord.

24. Hoewel de legerkracht van Syrië wel met betrekkelijk weinige mannen kwam, terwijl Joas hem machtige legerscharen tegen zond, evenwel gaf de Heere in hun, van de Syriërs, hand een zegevierende legerkracht van grote menigte, die hij met al zijn krijgslieden niet kon weerstaan; omdat zij de Heere, de God van hun vaderen, verlaten hadden: alzo voerden zij, de Syriërs, de oordelen uit tegen Joas, want zij brachten hem zware wonden toe en noodzaakten hem, om hun aftocht van Jeruzalem met uitlevering van de tempelschatten te kopen.

25. En toen zij van hem getogen waren, (want zij lieten hem in het huis Millo, het kasteel van de vroegere Davidsburg, waarheen hij voor zijn veiligheid gevlucht was, in grote ziekten vanwege de ontvangen wonden achter), maakten 1-2 jaar later, zijn knechten, twee van zijn, in onmiddellijke dienst bij hem staande, hofbeambten, om het bloed van de zonen 1) van de priester Jojada, waarvan Zacharia, die vs. 20 vv. vermeld is, een verbintenis of samenzwering tegen hem, en zij sloegen hem dood op zijn bed, dat hij stierf (2Ki 12: 21); en zij begroeven hem in de stad van David, maar zij begroeven hem niet in de graven van de koningen (1Ki 2: 10).

1) Zonen is hier een zogenaamd retorisch meervoud, om in het oog te doen vallen, dat Joas zich aan Jojada en zijn kinderen had vergrepen en daarmee een zware bloedschuld op zich had geladen.

26. Deze nu zijn, die een verbintenis tegen hem maakten: Zabad, of juister, Josacar, de zoon van Simeath, de Ammonitische, en Jozabad, de zoon van Simrith, de Moabitische.

27. Aangaande nu zijn zonen, hoe zij heetten, en wat zij gedaan en ondervonden hebben, en de grootheid van de last hem opgelegd, de menigte van de profetische uitspraken tegen hem, en het gebouw van het huis van God, dat door bijeengebrachte schatting (vs. 4 vv.) verbeterd was, zie, zij zijn geschreven in de historie van het boek der Koningen (1Ch 29: 30); en zijn zoon Amazia werd koning in zijn plaats.

HOOFDSTUK 25

REGERING VAN AMAZIA, DE KONING VAN JUDA

I. Vs. 1-13. Amazia's regering begon, evenals die van zijn vader Joas, eerst zeer voortreffelijk, naardien hij de dienst van God herstelt, en ook bij de straf op de moordenaars, de wet van de Heere tot richtsnoer neemt. Hij is een krijgszuchtig man en denkt er aan om ter gelegener tijd de onder Joram van Juda afgevallen Edomieten weer aan zijn rijk te onderwerpen. Daartoe heeft hij uit zijn land een leger van 300.000 man bijeen gebracht en neemt hij bovendien 100.000 man uit Israël in soldij. Maar als een man van God hem daarop vermaant om die soldaten te laten gaan, omdat de Heere niet met Israël is, laat hij de honderd talenten zilver, waarvoor hij hen in dienst heeft genomen, gewillig varen, trekt met zijn eigen volk getroost ten strijde, en keert met een grote overwinning op Edom naar huis, maar intussen vallen de weggezonden soldaten uit Efraïm in zijn land, en richtten daar veel schade aan (Vergelijk 2 Koningen .14: 1-7).

1. Amazia, vijfentwintig jaren oud zijnde, werd koning, en regeerde negenentwintig jaren van 839-810 voor Christus te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Joaddan van Jeruzalem.

2. En hij deed dat juist was in de ogen van de Heere, maar niet met een volkomen hart, want later viel hij, zoals zijn vader Joas, van de Heere af (vs. 14 vv.).

3. Het geschiedde nu, toen het koninkrijk aan hem gesterkt was, dat hij zijn knechten, de hofbeambten Zabad en Jozabad (Hoofdstuk 24: 25 vv.), die de koning, zijn vader, geslagen hadden, doodde.

4. Maar hun kinderen doodde hij niet, maar hij deed, zoals in de wet, a) in het vijfde boek van Mozes (Hoofdstuk 24: 16) geschreven is, waar de Heere geboden heeft, zeggende: De vaders zullen niet sterven om de kinderen, en de kinderen zullen niet sterven om de vaders; maar een ieder zal om zijn zonde sterven.

a) 2 Koningen .14: 6 Jer.31: 30 Ezechiël.10: 20

5. En toen Amazia in het jaar 826 voor Christus zich uitrustte tot de strijd tegen de, onder Joram, van het rijk van Juda afgevallen Edomieten (Hoofdstuk 21: 8 vv.), zo vergaderde hij, Juda en stelde hen, naar de huizen van de vaderen, tot oversten van duizenden en tot oversten van honderden, zodat de onderhorigen van de afzonderlijke vaderhuizen bijzondere afdelingen onder de oversten van duizenden en van honderden vormden, door gans Juda en Benjamin, overeenkomstig de oud-Israëlitische indeling; en hij monsterde hen, van twintig jaren oud en daarboven, en vond hen, omdat het rijk eerst sinds Joram zeer verzwakt was geworden, niet meer dan driehonderd duizend uitgelezenen, uittrekkende in het leger, handelend spies en rondas, terwijl de krijgsmacht van Josafat veel groter geweest was (Hoofdstuk 17: 14 vv.).

6. Daartoe huurde hij uit Israël, het noordelijke rijk, honderd duizend kloeke helden voor honderd talenten zilvers (432.000 gld. "Ex 30: 13).

7. Maar er kwam, vóórdat hij ten strijde uittoog, een man van God (2Ki 19: 21) tot hem, zeggende: O koning! laat het leger van Israël, dat u in Israël gehuurd hebt, met u niet gaan, want de Heere is niet met Israël, met alle kinderen van Efraïm, omdat zij Hem verlaten hebben en de beelden dienen (2 Koningen .13: 10 vv.).

8. Maar als u met uw huurtroepen gaat, doe het alleen, wees sterk ten strijde 1), maar God zal u doen vallen voor de vijand, want in God is kracht om te helpen en om te doen vallen.

1) Dit is ironisch gezegd ter waarschuwing, om de koning goed te doen voelen, dat hij dan in eigen kracht moest strijden en niet op de hulp van God heeft te rekenen. De profeet heeft het hem duidelijk gezegd, dat de Heere niet is met Israël (vs. 7), met de kinderen van Efraïm (dit laatste is er ter onderscheiding van de andere Israëlieten, de stammen van Juda en Benjamin, bijgevoegd). Wil de koning dus wel gaan met die huurtroepen, dan mag hij wel zijn uiterste best doen, en het eens beproeven, of hij het tegen God kan uithouden, die in dit geval voor hem een tegenstander en worstelaar zal zijn.

Amazia begrijpt wat de profeet zegt, maar heeft nog bezwaren ten opzichte van de soldij aan honderd talenten, waarop de profeet hem gerust stelt met de verzekering, dat de Heere meer dan die som heeft voor degene, die Zijn Woord gehoorzaamt.

9. En Amazia zei tot de man van God: Maar wat zal men doen met de honderd talenten, die ik aan de benden van Israël gegeven heb? Die kan ik toch niet terugvorderen, als ik de soldaten wegzend, maar moet die er bij inboeten? En de man Gods zei: De Heere heeft meer dan dit, om u te geven1), en kan u dit tijdelijk verlies rijkelijk vergoeden.

1) Wat zijn honderd talenten, wil hij zeggen, tussen u en Hem? Hij heeft middelen en wegen, om deze geringe schade te vergoeden; en het is te laag voor zo groot een koning als u bent, om van dit weinige geld te spreken. Merk hier op, dat een vast geloof in Gods algenoegzaamheid, om ons in onze plicht te ondersteunen, en ons alle de verliezen en middelen te vergoeden, die wij lijden mochten in het betrachten van Zijn eer en dienst, ja, om ons des te overvloediger in het vervolg te zegenen, in staat zij, om zijn last licht en zijn juk gemakkelijk te maken. Op God te vertrouwen is immers niet anders, dan ten volle bereidvaardig te zijn, om niet alleen iets, maar alles, wat wij bezitten te willen wagen voor Hem en in Zijn dienst; steunend op Zijn goedheid, als de beste veiligheid, die wij kunnen hebben en als het zekerste onderpand, dat wij niets bij hem, of in Zijn zaak verliezen zullen, en dat, zo we te eniger tijd iets van het onze hierdoor moeten missen, Zijn liefde het om door vriendelijkheid of goedertierenheid in het vervolg weer alles rijkelijk vergelden zal. Niemand moet dan mopperen, al verloor hij in de dienst van zijn Heere alles, wat hij bezat, want God kan en zal hem veel meer dan dit in de plaats schenken. Hij is rechtvaardig, hij is goed, Hij is de allermildste Betaalheer..

10. Toen scheidde Amazia, in gelovige gehoorzaamheid aan het woord van de Heere, die af van zijn eigen leger, te weten de benden, die uit Efraïm tot hem gekomen waren, en liet hen gaan met het bevel, dat zij naar hun plaats, naar hun vaderland gingen; daarom ontstak vanwege de ontvangen hoon hun toorn zeer tegen Juda, en zij keerden weer tot hun plaats in de landstreek van Samaria in hittigheid van de toorn, maar vielen van daar later rovend en plunderend in het rijk van Juda (vs. 13).

11. Amazia nu sterkte zich, greep in vertrouwen op God, die hij gehoorzaam geweest was, goede moed, dat hij ook met de verminderde strijdkrachten de zege verwerven zou, en leidde zijn volk uit, en toog in het Zoutdal, zuidelijk van de Dode Zee (Ge 19: 29)en sloeg van de kinderen van Seïr tienduizend, die dood op het slagveld bleven.

12. Daartoe vingen de kinderen van Juda tienduizend anderen levend, en brachten ze op de hoogte van de steenrots, en stootte hen van de spits van de steenrots af, dat zij allen barstten, en namen daarop Sela, de hoofdstad van de Edomieten in, die Amazia, uit dankbaarheid voor de hem door de Heere verleende zege "Jaktheël" noemde.

13. Maar de mannen van de benden, die Amazia had doen wederkeren, dat zij met hem in de strijd niet zouden trekken (vs. 10), die deden gedurende zijn verblijf in Edom, een inval in de steden van Juda, van Samaria af, van waar zij uittogen, tot Beth-Horon toe 1) (Jos 10: 10), en sloegen van hen, van de inwoners van deze steden, drieduizend, en roofden veel door weg.

1) Van Samaria af tot Beth-Horon toe. Dit is niet anders te verstaan dan aldus, dat de huurtroepen uit Israël, in Samaria samengetrokken, als oorspronkelijk tot de troepen van Joas behorend, vanwege het terugzenden in toorn ontstoken, weer in Samaria gekomen, niet meteen werden ontbonden, maar zich hebben opgemaakt, om, terwijl Amazia in het land van de Edomieten vertoefde, de grenssteden aan te vallen en tot Beth-Horon rovende en moordende zijn voortgetrokken. Samaria is hier dus genoemd als de plaats, waar de rooftocht beraamd en van waar die uitgevoerd werd.

II. Vs. 14-24. Een gevaarlijke buit is door Amazia uit de strijd tegen de Edomieten naar huis gebracht, het zijn de goden van de kinderen van Seïr, die hij zich voortaan tot zijn goden verkiest. Bovendien is Hij tengevolge van zijn overwinning overmoedig geworden, en roept hij koning Joas van Israël tot de oorlog tegen hem op. Zo min hij de vermaning van de man van God, die eerstgenoemde dwaasheid hem voor ogen hield, in acht neemt, zo min laat hij zich waarschuwen door het antwoord, dat hij, op zijn eis, van Joas ontvangt; het komt tussen beide koningen tot een slag bij Beth-Sémes, die voor Amazia zo ongelukkig uitvalt, dat hij zelf in gevangenschap geraakt, de muren van zijn hoofdstad moet afbreken en zijn troon niet kan behouden, dan tegen uitlevering van al de schatten van de tempel en van het koninklijke huis en tegen het geven van gijzelaars (Vergelijk 2 Koningen .14: 9-14).

14. Het geschiedde nu, nadat Amazia van het slaan van de Edomieten gekomen was (vs. 11 vv.), en dat hij, tegen het uitdrukkelijk verbod (Deuteronomium 7: 25 vv.), de door hem buit gemaakte goden van de kinderen van Seïr, afgodsbeelden van Milkom (1Ki 11: 7) naar

Jeruzalem meegebracht had, dat hij die zich tot goden stelde, en zich voor deze neerboog, en die rookte 1).

1) Wat hem daartoe bewoog was dezelfde reden, die de Romeinen later geregeld tot dergelijke handelwijze dreef; door de dienst van de Edomitische goden, wilde hij hen met zijn oppermacht verzoenen en zo het volk aan zich in onderdanigheid houden. Een zwaar vergrijp voor een dienaar van God, die als zodanig vanzelf de nietigheid van die goden had moeten geloven, maar nu vooral, na de nederlaag van de Edomieten, volstrekt had moeten erkennen..

Dan was de Romeinse veldheer K. Fabius Maximus wijzer dan Amazia, want toen hij Tarente veroverd had en hem gevraagd werd, wat hij met de goden van die plaats wilde doen, gaf hij ten antwoord: "Men laat de Tarentijnen hun vertoornde goden! Wat voor dwaasheid zou het toch zijn enige bescherming te verwachten van hen, die zichzelf niet kunnen redden?"

15. Toen ontstak de toorn van de Heere tegen Amazia en Hij, de Heere, zond om hem van zijn valse wegen te bekeren, opdat hij met Zijn strafgerichten niet zou behoeven te komen, tot hem een profeet, zeker een andere, dan die in vs. 7 vv. vermeld wordt, die zei tot hem: Waarom hebt u de goden van dat volk van Seïr gezocht, die hun volk niet gered hebben uit uw hand 1), en wier onmacht en nietigheid u daardoor voldoende hebt leren kennen?

1) Hiermee stelt de Heere, door Zijn profeet, het dwaze en diep zondige voor van deze daad van Amazia. Want mocht het al politieke wijsheid heten, om op die wijze de Edomieten met zich te verzoenen, het was en bleef toch een zondige dwaasheid, omdat Amazia zeer goed had ondervonden, dat die afgoden zelfs niet hun eigen dienaren hadden kunnen redden.

16. En het geschiedde, toen hij, de profeet, tot hem, de koning sprak, dat hij hem, de profeet, zei: Heeft men, of hebben wij de koning een wijze raadgever, u tot raadgever van de koning gesteld? hebt u roeping om mij dit verwijt te doen? houd op om u in mijn zaken te mengen; waarom zouden zij u slaan? Of noodzaakt u mij, om u door mijn trawanten te laten tuchtigen? Toen hield de profeet op, met hem verder Gods Woord toe te spreken (MATTHEUS.7: 6), en zei: Ik merk, dat God besloten heeft u te verderven, omdat u dit gedaan, de goden van de kinderen van Seïr u tot goden gesteld hebt, en nu ook naar mijn raad 1) niet gehoord hebt, waardoor de reeds ontstoken toorn van God zeker geheel op u zal neerdalen.

1) De profeet noemt zijn vermaning een raad, omdat de koning hem een ongewilde raadgever heeft genoemd. Kennelijk heeft de koning gezinspeeld op het gebeurde met Zacharia, in de dagen van zijn vader Joas. De profeet vat dit zeer wel, maar houdt zich niet in. Hij waarschuwt de koning nog eens, een waarschuwing, waarin Amazia tevens zijn vonnis kan horen.

17. En Amazia, de koning van Juda, vatte na overleg met de oudsten van zijn volk het besluit op, om ten eerste het noordelijke rijk vanwege de inval van die huursoldaten (vs 13) te tuchtigen, maar tevens om ook een poging te doen, ten einde dat rijk opnieuw onder het huis van David te brengen; hij werd dus te rade, dat hij zond tot Joas; de zoon van Joahaz, de zoon

van Jehu, de toenmalige koning van Israël (2 Koningen .14: 10 vv.), om te zeggen: Kom, laat ons elkanders aangezicht zien, laat ons elkaar in de strijd beproeven.

18. Maar Joas, de koning van Israël, zond tot Amazia, de koning van Juda, om op die stoute eis hem tot antwoord te zeggen: De distel, die op de Libanon is, zond tot de ceder, die op de Libanon is, om te zeggen: Geef uw dochter mijn zoon als vrouwe; maar het gedierte van het veld, dat op de Libanon is, ging voorbij, en vertrad de distel (2Ki 14: 10).

19. U zegt, hierin gelijk aan de overmoedigen, naar hoge dingen trachtend, doornstruik: Zie, u hebt de Edomieten geslagen (vs. 11 vv.); daarom heeft uw hart u verheven, om te roemen; u wilt ook roem op mij verwerven, terwijl u zich inbeeldt, dat de zege u niet kan ontgaan: Nu, blijf in uw huis, opdat het u niet gaat als de doornstruik en u vertreden wordt; waarom zou u door moedwilligen oorlog u in het kwaad mengen, dat u vallen zou, u en Juda met u, want welke andere uitslag kan het hebben?

20. Maar Amazia hoorde niet, hij nam de waarschuwing niet ter harte en zag van de strijd niet af; want het was van God 1), die naar een rechtvaardig oordeel in dit opzicht hem en zijn volk met blindheid sloeg, opdat Hij hen in hun hand, die van Israël gave, overmits zij de goden van de Edomieten gezocht en de vermaning van de profeten veracht hadden (vs. 14 vv.).

21. Zo toog, omdat Amazia zich werkelijk ten oorlog uitrustte, Joas, de koning van Israël, met zijn leger van Samaria op, en hij en Amazia, de koning van Juda, zagen elkanders aangezichten, streden met elkaar te Beth-Sémes, dat in Juda, 3 mijlen westelijk van Jeruzalem (Joz.15: 10) is, en wel noordelijk van Beth-Sémes, in een uitgestrekt dal.

1) Ook hier wijst de Schrijver op het Goddelijk Raadsbesluit. Amazia had zich van de Heere afgekeerd, had zich neergebogen voor Edom’s afgoden. Het is daarom, dat Gods Raadsbesluit in zake de bestraffing en kastijding wordt uitgevoerd, wat Hij reeds aan David had bekend gemaakt. Amazia had niet willen overreed worden door de Heere en nu gaf de Heere hem over aan de gevaarlijke overleggingen van zijn eigen hart.

"2Ki 14: 8"

22. En Juda werd, vanwege Gods toorn, die op hem rustte, geslagen voor het aangezicht van Israël, en zij vluchtten een ieder in zijn tenten.

23. En Joas, de koning van Israël, greep Amazia, de koning van Juda, de zoon van Joas, de zoon van Joahaz, te Beth-Sémes; en hij bracht hem op zijn verdere tocht te Jeruzalem als gevangene, en hij brak aan de muur van Jeruzalem, aan de zuidzijde van de Zion, van de poort van Efraïm in het zuiden tot aan de Hoekpoort in het westen, vier honderd ellen.

24. Daartoe nam hij al het goud en het zilver, en al de vaten, die in het huis van God gevonden werden, bij Obed-Edom, in de onder bewaring van de Levieten-familie Obed-Edom (1 Kronieken 26: 15) staande tempelschat, en de schatten van het huis van de koning,

mitsgaders gijzelaars, die door Amazia, wie hij de troon liet behouden, gesteld waren, en hij keerde met dit alles weer naar Samaria.

III. Vs. 25-28. De Heere, die Amazia wel heeft willen tuchtigen, maar niet verderven, neemt zijn verdrukker spoedig daarop door de dood weg, en laat hem nog vijftien jaren regeren; maar wij lezen niet, dat hij de tijd van zijn bezoeking bekend heeft, waarom ook Gods strafgerichten tegen hem aanhielden, zodat hij zich nimmer van zijn nederlagen herstelde en ook de vrucht van zijn zegepraal op de Edomieten weer verloor (Hoofdstuk 26: 2). Ja, de telkens toenemende ontevredenheid van het volk bracht het eindelijk tot een samenzwering, die hem in het 54ste jaar van zijn ouderdom het leven kostte (Vergelijk 1 Koningen .14: 17-20).

25. Amazia nu, de zoon van Joas, de koning van Juda, leefde na de niet lang daarna in het jaar 824 voor Christus gevolgde dood van Joas, de zoon van Joahaz, de koning van Israël, vijftien jaren tot 810 voor Christus.

26. Het overige nu van de geschiedenissen van Amazia, de eerste en de laatste (1 Kronieken 29: 29), zie, zijn die niet geschreven in het boek der koningen van Juda en Israël (1Ch 29: 30)?

27. Van de tijd nu af, dat Amazia afgeweken was van achter de Heere (vs. 14 vv.), maakten zij in Jeruzalem een verbintenis tegen hem (2Ki 14: 18), maar hij, zijn leven in de hoofdstad niet meer zeker achtend, vluchtte naar Lachis, een sterke stad in de vlakte van Juda, op de weg van Jeruzalem naar Gaza. Toen zonden zij, de saamgezworenen, enigen uit hun midden hem na, tot Lachis en dezen doodden hem aldaar 1).

1) "2Ki 14: 19"

Uitdrukkelijk wordt hier gezegd, dat zijn verlaten van de Heere de oorzaak was van de ontevredenheid tegen hem, die eindelijk in een samenzwering uitliep.

28. En zij brachten hem van daar naar Jeruzalem op paarden, op een koninklijke lijkwagen, en begroeven hem bij zijn vaders in de stad van Juda, op de berg Zion (1Ki 2: 10), zodat zij hem ten minste in de dood nog alle eer bewezen.

HOOFDSTUK 26

UZZIA WIL OFFEREN EN WORDT MELAATS

I. Vs. 1-15. Terwijl het bericht van het Boek der Koningen boven verwachting karig is omtrent Uzzia, die, na Amazia's vermoording, door het volk ten troon werd verheven, en het land van zijn zware nederlagen weer oprichtte, om het tot grote macht en buitengewone welvaart te brengen, valt de Kroniekschrijver deze meer aanstippende dan wel verhalende berichten uit zijn bron, een niet meer aanwezig geschrift van de profeet Jesaja, aan, en groepeert hij de gelukkige daden en ondernemingen van deze koning, die wel David niet evenaarde, maar toch een van de beste koningen van Juda was. (Vergelijk 2 Koningen .14: 21 vv. en 15: 1-4).

1. Toen nam het ganse volk van Juda, met voorbijgang van de oudste prins, de meer deugdelijk schijnende Uzzia of Azaria (2Ki 15: 1), (die nu zestien jaren oud was), en maakten hem koning in de plaats van zijn vader Amazia.

2. Deze bouwde, versterkte, terwijl hij de Edomieten opnieuw onderwierp, Eloth, de havenstad aan het noordoosteinde van de Elanitische golf (Nu 20: 1), en bracht ze weer aan Juda, nadat de koning, zijn vader Amazia, met zijn vaderen ontslapen was; want in de tweede helft van de regering van deze koning hadden de Edomieten zich weer vrijgemaakt (2Ki 14: 18).

3. Zestien jaren was Uzzia oud, zoals reeds gezegd is, toen hij koning werd, en hij regeerde tweeenvijftig jaren te Jeruzalem van 810-758 voor Christus, en de naam van zijn moeder was Jecholia, van Jeruzalem.

4. En hij deed dat juist was in de ogen van de Heere, naar alles, wat zijn vader Amazia gedaan had, dus niet met standvastigheid (Hoofdstuk 15: 2).

5. Want hij begaf zich om God te zoeken, in de dagen van Zacharia, die verstandig was in de gezichten van God, die in de verborgenheden van God was ingewijd en anderen in de vrees van God onderwees (2Ki 15: 3); in de dagen nu, dat hij de Heere zocht, maakte God hem voorspoedig, liet Hij hem velerlei ondernemingen ter verheffing van de welvaart van het land lukken.

6. Want hij toog uit met zijn krijgsvolk, en streed tegen de Filistijnen, en brak de muur van Gath (Jos 13: 2), en de muur van Jabne (Joz.15: 11),en de muur van Asdod (1 Samuel 29: 5); daartoe bouwde hij steden in Asdod, in het veroverde gebied van deze landstreek, en onder de Filistijnen in het algemeen, om hen door een daarin gelegde bezetting in onderwerping te houden.

7. En God hielp hem tegen de Filistijnen en andere naburige volksstammen, en tegen de Arabieren, die te Gur-Baäl, niet nader bekend, woonden, en tegen de Meunieten in het land van Edom (Richteren 10: 12 en "Nu 21: 10).

8. En de Ammonieten gaven Uzzia geschenken; en zijn naam ging, zijn heerschappij breidde zich uit tot de ingang van Egypte 1), tot aan de grenzen van dit land, want hij sterkte zich ten hoogste, naardien hij de een zegepraal na de andere behaalde.

1) Dit betekent niet, dat het gerucht van zijn macht en sterkte tot Egypte doordrong, maar dat hij de grenzen van zijn heerschappij uitstrekte tot aan de grenzen van Egypte.

Als in dit vers van de Ammonieten gemeld wordt, dat zij de koning geschenken gaven, dan wil dit zeggen, dat zij zich aan hem vrijwillig onderwierpen en ten bewijze daarvan tribuut brachten.

9. Daartoe bouwde Uzzia torens te Jeruzalem op de muur, die de stad vooral tegen het Zuiden beschermt en de Zion omringt, namelijk aan de Hoekpoort aan de noordwestzijde (Hoofdstuk 25: 23),en aan de Dalpoort, niet ver van daar op de plaats van de tegenwoordige Jaffapoort gelegen, en aan de inspringende hoeken, van de Oostzijde en hij sterkte ze.

1) Aan de noordwest- en de westelijke zijde (bij de Hoek- en Dalpoort) was Jeruzalem het minst goed te verdedigen en daarom het gemakkelijkst aan te vallen. Daarom bouwde Uzzia aan die zijde sterke torens ter verdediging. Bovendien bouwde hij een toren aan de oostzijde en sterkte die, d.i. hij maakte daar de torens vast en sterk, zodat zij een aanval konden doorstaan.

10. Hij bouwde ook torens in de woestijn, zuidoostelijk van Jeruzalem, op de Dode Zee aan, ter bescherming van de aldaar weidende kudden, en hieuw voor haar verzorging van water, vele putten uit, overmits hij zo in deze woestijn als elders veel vee had, zowel in de laagten tussen het gebergte van Juda en de Middellandse Zee, als in de effen velden aan de andere zijde van de Jordaan in het stamland Ruben: akkerlieden en wijngaardeniers op de bergen en op de vruchtbare velden; want hij was een liefhebber van de landbouw 1).

1) Het is geen geringe eer voor de landbouw, dat een van de doorluchtigste vorsten van David’s huis die beminde, voorstond en bevorderde. Deze koning behoorde niet tot degenen, die vermaak scheppen in oorlogen, noch zich met spelen en vermaken verlustigen; maar vond zijn beste smaak en lust in de onschuldige en stille bezigheden van het aangename landleven..

11. Verder had Uzzia een geordende legerkracht van geoefenden ten oorlog, uittrekkend in het leger bij benden, naar het getal van hun vooraf opzettelijk verrichte monstering, door de hand van Jeiël de schrijver, en Mahaseja de ambtman, welke beide mannen stonden onder de hand van Hananja, een van de oversten van de koning.

12. Het gehele getal van de hoofden van de vaderen van de vaderlijke huizen van de strijdbare helden, was tweeduizend en zeshonderd.

13. En onder hun hand, hun onderworpen was een leger van driehonderd zevenduizend en vijfhonderd (307.500), die met strijdbare kracht zich ten oorlog oefenden, om de koning tegen de vijand te helpen.

14. En Uzzia bereidde voor hen, bezorgde, voor het ganse leger schilden, en spiesen en helmen, en pantsieren, en bogen, zelfs tot de slingerstenen toe.

15. Hij maakte ook te Jeruzalem kunstige werken 1), kunstige slingerwerktuigen of Balisten bedenking van kunstige werkmeesters, dat zij op de torens en op de hoeken zijn zouden; om met pijlen en met grote stenen te schieten 2), zo ging zijn naam tot verre toe uit, want hij werd wonderlijk geholpen en had in al zijn ondernemingen een buitengewoon geluk, totdat hij sterk werd.

1) Doordat aan Uzzia de eer toekwam om zulke belegeringswerktuigen uitgevonden te hebben, al gebruikte hij daartoe ook kunstige werkmeesters, ging er een grote naam van hem uit, omdat van nu voortaan niet alleen te Jeruzalem, maar ook elders van die werktuigen werd gebruik gemaakt.

2) Alexander de Grote heeft tweeërlei belegeringswerktuigen op zijn veldtochten gebruikt; een (a), waardoor een pijl met grote kracht geworpen werd, zoals tegenwoordig bij ons (sinds de uitvinding van het buskruit in de 14e eeuw) de kogel uit het kanon, heet katapult; het andere (b), waarmee men stenen van enige centenaars gewicht op een afstand van een half kwartier met een boog kon werpen, heette de Balista. Aan de laatste hebben wij zeker ook hier te denken.

II. Vs. 16-23. Uzzia, steeds machtiger geworden, vervalt tot hoogmoed, die hem tot noodlottige daden drijft want hij bezondigt zich tegen de Heere zijn God, door in het heilige der Heiligen te dringen en op het reukaltaar te willen roken. Azaria, de hogepriester en tachtig andere priesters snellen hem achterna en willen zijn daad verhinderen, maar de koning ontbrandt in toorn tegen hen en Gods gericht treft hem, want hij wordt op hetzelfde ogenblik melaats en moet van nu af tot aan zijn dood en het ziekenhuis wonen, zonder de tempel ooit weer te kunnen bezoeken en de regering zelf weer in handen te kunnen nemen. Ook komt zijn lijk niet in de graven van de koningen, maar het wordt in het veld daarnaast begraven (Vgl 2 Koningen .15: 5-7).

16. Maar toen hij sterk geworden was (vs. 15), verhief zich zijn hart tot verdervens toe, en hij overtrad tegen de Heere, zijn God, doordien hij zich trotselijk inbeelde, dat het koningschap het recht van het priesterschap in zich bevatte; want hij ging in de tempel van de Heere, om te roken op het reukaltaar 1) en met de daad te tonen, hoe de priesterschap slechts als plaatsvervangster van de koning haar ambt vervulde, en deze, wanneer het hem goed dacht, ook zelf als priester werkzaam kon zijn.

1) Hierin wilde Uzzia met verkrachting van de Goddelijke wet doen, wat de Heidense koningen deden. Deze laatsten toch waren Opperpriesters en brachten zelf offeranden op de altaren van hun afgoden.

Hij beseft op dit ogenblik niet dat hij daarmee zich aan een grote zonde schuldig maakt, wanneer hij de prerogatieven van het Priesterambt aantast. De Heere God had uitdrukkelijk

het konings- en het priesterschap van elkaar gescheiden en met de dood gedreigd, degene, die geen priester zijnde, het altaar durfde naderen (Num.3: 10 en 18: 7).

De koning stoort zich echter niet aan het Goddelijk gebod. In de hoogmoed van zijn hart acht hij zich verheven boven het Priesterschap en erkent dit ambt niet als een zuivere goddelijke instelling. Vandaar dat hij in toorn opbruist (zo staat er toch letterlijk vs. 19), als hij ziet, dat de priesters hem willen stuiten in zijn plannen.

Maar vandaar ook de straf van de melaatsheid. Zoals Mirjam met die ziekte tijdelijk werd bezocht, wegens haar verzet tegen Mozes, zo wordt Uzzia, die veel hoger stond dan Mozes' zuster straks met deze ontzettende ziekte bezocht, opdat hij zou inzien en erkennen, dat hij zich vergrepen had tegen de Priesters en dat de Heere God deze Priesters in hun ambt handhaafde tegenover hem. Want toch het recht, om iemand uit de gemeenschap van het volk uit te stoten vanwege de melaatsheid, had de Heere juist aan de Priesters gegeven (Deuteronomium 24: 8).

Waar de koning nu niet vrijwillig zich laat gezeggen en afmanen, daar moet hij zich geduldig laten wegvoeren, ja laten uitstoten uit het Heiligdom, door diezelfde Priesters, die hij wilde verdringen. En dat hij melaats bleef tot aan zijn dood, overkwam hem, omdat de dood stond op het naderen tot het altaar, om daarop zelf te offeren.

Want een melaatse was maatschappelijk dood, afgesloten als hij was van het Heiligdom van God en van de gemeenschap van de mensen. Zo ondervond Uzzia op schrikkelijke wijze, dat het een grote zonde was in de ogen van God, om te willen verenigen, wat de Heere opzettelijk had gescheiden, om te schenden de wetten en ordinantiën van God in zake de dienst van Zijn Huis.

17. Maar Azaria, de toenmalige hogepriester, ging hem na, en met hem de priesters van de Heere, tachtig kloeke mannen, die gezamenlijk de moed hadden de koning tegen te gaan.

18. En zij wederstonden de koning Uzzia, en zeiden tot hem: Het komt u niet toe, Uzzia! de Heere te roken, maar de priesters, Aärons zonen, die geheiligd zijn, om te roken; (Num.18: 7), ga uit het heiligdom, want u heeft overtreden, en het zal u niet tot eer zijn van de Heere God 1), maar zal zijn strafgericht over u brengen (Num.17).

1) Niet tot eer zijn, is een hoffelijke uitdrukking tegen de koning. Zij willen daarmee zeggen, dat deze zaak, indien hij die doorzet, hem tot oneer en tot nadeel zal wezen. Het valt in het oog, dat de Priesters hem niet aanspreken met de titel van koning, maar hem noemen bij zijn naam. Was het ook, om het daarmee uit te spreken, dat hij reeds met het willen van deze daad had opgehouden een waar, d.i een theocratisch koning van Juda te zijn?

19. Toen werd Uzzia toornig, en het reukwerk was in zijn hand, om te roken, waarmee hij juist het reukoffer verrichten wilde, toen hij nu toornig werd, in toorn opbruiste, tegen de priesters, rees de melaatsheid op aan zijn voorhoofd, voor het aangezicht van de priesters, in het huis van de Heere, van boven het reukaltaar, waar naast de ganse gebeurtenis voorviel.

1) Hij stelde zich, onbeschaamd, met het aangezicht tegen de priesters aan, en gaf de blijken van zijn gramschap en grote hardnekkigheid genoeg te kennen, dies de wonderbare besmetting zich ook het eerst op zijn voorhoofd, de zetel van de schaamte zich vertoonde..

20. Toen zag de hoofdpriester Azaria op hem, en al de priesters toen hij bij het plotseling uitbreken van de melaatsheid door schrik werd aangegrepen; en zie, hij was melaats aan zijn voorhoofd, en zij stootten hem met van de haast van daar, brachten hem ijlings buiten het heiligdom, opdat hij het niet door langere aanwezigheid verontreinigde; ja hij zelf werd ook gedreven uit te gaan 1), omdat de Heere hem geplaagd en zijn hoogmoed op eenmaal verbroken had.

1) Hieruit zien we, dat Uzzia's hoogmoed gebroken was. Hij ijlde zelf uit het Heilige weg, ziende dat hij melaats was geworden. Het was een erkennen van gezondigd te hebben en tevens een erkennen van Gods Rechtvaardigheid. Wellicht dat het de eerste stap is geweest op de weg van een hartgrondig berouw.

21. Zo was koning Uzzia melaats tot aan de dag van zijn dood; en melaats zijnde, woonde hij in een afgezonderd huis (Lev.13: 46), want hij was voortaan van het huis van de Heere afgesneden 1) en moest ook van het verkeer met anderen zich onthouden. Jotham nu, zijn zoon, was over het huis van de koning, richtende het volk van het land, als eerste minister van zijn vader, in wiens naam hij het regentschap voerde.

1) Uzzia tastte de waardigheid van de Priesters aan en trad in hun ambt, waartoe hij geen recht had, en hierom verloor hij zijn eigen waardigheid en de erestand, die hem van rechtswege toebehoorde. Zij, die naar verboden eer gaan, verliezen dikwijls datgene, wat zij bezitten. Dus verwijderde Adam, door te tasten naar de Boom der kennis, waarvan hij niet eten mocht, zich en al zijn nakomelingen van de Boom des levens, waarvan hij gegeten mocht hebben..

22. Het overige nu van de geschiedenissen van Uzzia, de eerste en de laatste, heeft de profeet Jesaja, de zoon van Amos beschreven, die in het sterfjaar van deze koning de profetenwijding ontving (2Ki 15: 7).

23. En Uzzia ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem bij zijn vaderen, maar niet in het eigenlijke koningsgraf (1Ki 2: 10), maar in het veld van de begrafenis, die van de koningen was op een dicht daarbij gelegen akker; want zij zeiden: hij is melaats en moet de gewijde plaats niet met zijn lijk verontreinigen. En zijn zoon Jotham werd koning in zijn plaats.

HOOFDSTUK 27

JOTHAM MAAKT DE AMMONIETEN CIJNSBAAR

I. Vs. 1-6. Jotham regeert 16 jaren lang over Juda op Gode-gevallige wijze, ofschoon hij wel, evenmin als zijn vader, de dienst van de hoogten kan uitroeien, maar toch niet zoals deze het priesterambt zich aanmatigt. Ook zijn regering strekt om Juda tot hoger macht en bloei te verheffen; want hij bouwt aan de tempel en de stadsmuur, legt steden aan op het gebergte van Juda, en burchten en torens in de wouden; daarenboven voert hij een zegerijke oorlog met de Ammonieten, die hij cijnsbaar maakt, en hij richt zijn wegen voor het aangezicht van de Heere, zijn God (vgl. 2 Koningen .15: 32-35).

1. Jotham was vijfentwintig jaren oud, toen hij, na enige jaren regent in zijn vaders plaats geweest te zijn (Hoofdstuk 26: 21) in het jaar 758 voor Christus, koning werd, en hij regeerde zestien jaren, tot 742, te Jeruzalem, en de naam van zijn moeder was Jerusa, een dochter van Zadok.

2. En hij deed dat juist was in de ogen van de Heere, naar alles, wat zijn vader Uzzia gedaan had, behalve dat hij in de tempel van de Heere niet inging, zoals deze (Hoofdstuk 26: 16 vv.); en het volk verdierf zich nog, volhardde in zijn verderfelijke weg, terwijl het voortging om op de hoogten te offeren en te aanbidden (2 Koningen .15: 35).

3. Deze bouwde aan de noordzijde van het binnenvoorhof de hoge poorten aan het huis van de Heere; hij bouwde ook veel aan de muur van Ofel, die ook de zuidelijke helling van de tempelberg in de vestingwerken van Jeruzalem moest brengen, en wilde aldus stad en tempel tegen elke aanval van het zuiden en oosten beschermen (Hoofdstuk 26: 2).

4. Daartoe bouwde hij steden op het gebergte van Juda; en in de wouden, woudstreken, bouwde hij burchten en torens ter bescherming van de herders en hun vee (zie 2 Koningen .15: 35).

5. Hij streed ook tegen de koning van de kinderen van Ammon, die de cijns hadden geweigerd te betalen, en had de overhand over hen, zodat de kinderen van Ammon in dat jaar hem gaven honderd talenten zilver 1)en tienduizend kor tarwe (Exod.16: 36), en tienduizend kor gerst, dit brachten hem de kinderen van Ammon wederom, ook in het tweede en in het derde jaar.

1) D.i. 432.000 gulden naar de Mozaïsche, of de helft daarvan, indien men berekent naar de sikkel van het heiligdom.

6. Alzo versterkte zich Jotham; want hij richtte zijn wegen voor het aangezicht van de Heere, zijn God 1), om in oprechtheid en standvastigheid naar Zijn geboden te wandelen.

1) Hij werd machtig, hij versterkte zich, hij nam toe in rijkdom, vermogen en in aanzien bij de naburige volken, die zijn misnoegen vreesden, en zijn gunst en vriendschap zochten; en dit alles verkreeg hij voor zich, door zijn wegen wél aan te stellen voor God. Hoe standvastiger,

ijveriger en getrouwer wij zijn in de Godsdienst, hoe vermogender wij zijn of worden, om alle kwaad en verleiding ten kwade tegen te staan, en alles wat goed is en welbetamelijk te betrachten..

II. Vs. 7-9. Aangaande de overige gedenkwaardigheden uit Jorams regering, verwijst de Schrijver naar zijn gewone bronnen, en hij sluit zijn bericht over hem met de reeds boven vermelde opgaven van het begin en de duur van zijn regering; de vrome en weldadige koning vond zijn rustplaats in het eervolle koninklijk graf (Vergelijk 2 Koningen .15: 36-38).

7. Het overige nu van de geschiedenissen van Jotham, en al zijn strijd, die hij, buiten de in vs. 5 vermelde, gevoerd heeft, en zijn wegen, zie, zij zijn geschreven in het boek der koningen van Israël en Juda (1Ch 29: 30).

8. Hij was vijfentwintig jaren oud toen hij, zoals reeds in vs. 1 gezegd is, koning werd; en hij regeerde zestien jaren te Jeruzalem, van 758. tot 742 voor Christus

9. En Jotham ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem in de stad van David (1Ki 2: 10); en zijn zoon Achaz werd koning in zijn plaats.

HOOFDSTUK 28

REGERING VAN DE GODDELOZE ACHAZ, KONING VAN JUDA

I. Vs. 1-16. In Achaz heeft het rijk van Juda een van zijn goddelooste koningen op de troon, die geheel in de wegen van Israël's koningen wandelt. Dat wordt des te verderfelijker voor het huis van David en het volk van Juda, omdat juist in zijn tijd een gewichtige beslissing valt door de nood, waarin Rezin van Syrië en Pekah van Israël het rijk brengen, aan de ene, en het verleidende uitzicht om bij het Assyrische rijk hulp te vinden, aan de andere zijde. Het zeer korte bericht aangaande de Syrisch-Efraïmitische oorlog, in de Boeken der Koningen, wordt in dit werk door tamelijk uitgebreide en gewichtige aantekeningen aangevuld, en vooral vertelt het een schone gebeurtenis, die op de bloedige catastrofe van de oorlog door de invloed van den profeet in Efraïm volgde (vgl 2 Koningen .16: 1-9).

1. Achaz was twintig jaren oud, toen hij koning werd 1), en regeerde zestien jaren te Jeruzalem (van 742-727 voor Christus), en hij deed niet dat juist was in de ogen van de Heere, zoals zijn vader Davidgedaan had.

1) In de dagen van Uzzia en Jotham was de rijkdom en macht van Juda zeer toegenomen. Achaz vond, toen hij koning werd, het rijk wèl bevestigd, de schatkist wèl voorzien en de Godsdienst onder zijn volk wèl geordineerd. Maar ten gevolge van de weelde, die er heerste, was ook de innerlijke godsvrucht van het volk er niet beter op geworden. Integendeel, uit de profetieën van Jesaja kunnen we het opmaken, dat de godsdienstige toestand, wat het innerlijk gehalte betreft, zeer was achteruitgegaan (Jes.1-5 Het is dan ook daarom, dat toen Achaz, een man van een zeer verdorven karakter, die zelfs alle natuurlijke liefde verzaakte, geen tegenstand vond bij het volk, waar hij niet alleen wandelde in de voetsporen van Israël's meest bedorven koningen, maar ook in die van de Kanaänieten. De grote voorspoed had het volk doen achteruitslaan tegen de Heere, en de koning kon daarom zonder noemenswaardige tegenstand al de gruwelen van de afgodendienst invoeren.

2. Maar hij wandelde in de wegen van de koningen van Israël, doordat hij, evenals Joram en Ahazia (Hoofdstuk 21: 6; 22: 3), de kalverdienst huldigde; daartoe maakte hij ook gegoten beelden de Baäls, en voerde dus zelfs in Jeruzalem de Baälsdienst in;

3. Deze rookte ook in het dal van de zoon van Hinnom (1Ki 1: 33), en hij a) brandde zijn zonen (een van zijn zonen (2Ki 16: 3) in het vuur, naar de gruwelen van de heidenen, die de Heere voor het aangezicht van de kinderen Israël's uit de bezitting verdreven had (Deuteronomium 18: 9 vv. 2 Koningen .17: 15 vv.).

a) Jer.7: 31; 19: 3

4. Ook offerde hij en rookte op de hoogten en op de heuvelen, mitsgaders onder alle groen geboomte, totdat hij later de godsdienst in de tempel geheel afschafte (vs. 24).

5. Daarom a) gaf de Heere, zijn God, hem, toen in het jaar 741 de Syrisch-Efraïmitische oorlog (Isa 7: 1) uitbrak, in de hand van koning Rezin van Syrië, die door het Oostjordaanland oprukte en die hij daar wilde stuiten, dat zij hem sloegen 1), en van hem gevankelijk wegvoerden een grote menigte van gevangenen, die zij te Damascus brachten. En hij werd ook gegeven in de hand van koning Pekah van Israël, die van het noorden indrong, en hem sloeg met een grote slag.

a) Jes.7: 1

1) Letterlijk: dat zij in hem sloegen. In hem, is dan, in zijn leger, zodat een groot gedeelte daarvan geslagen werd. Zo ook betekent het volgende van hem, van zijn leger.

6. Want Pekah, de zoon van Remalia, sloeg in Juda honderd en twintigduizend dood op één dag, allen strijdbare, dappere en krijgshaftige mannen, omdat zij de Heere, de God van hun vaderen, verlaten hadden 1), werden zij in de macht van hun vijanden gegeven.

1) De schrikkelijke nederlaag wordt hier in verband gebracht met de afval van Juda's volk en daarom als een straf van de Heere tegen zijn volk voorgesteld, opdat Juda door deze zware tuchtiging zou leren, de afgoden vaarwel te zeggen en de dienst van de Heere weer te kiezen. Achaz was gaan wandelen in de wegen van de koningen van Israël en in de wegen van de koningen van Syrië, die de Baäl dienden. Welnu, diezelfde volken worden hem nu tot een tuchtroede, om hem en zijn volk uit te drijven tot de enige en ware dienst van God.

Helaas, Achaz werd hoe langer hoe meer verstokt en verhard. Hoe meer de Heere hem tuchtigde, hoe meer hij zich verhardde tegen de God van zijn vaderen.

7. En Zichri, een geweldig man van Efraïm, sloeg Maäseja, de zoon van de koning, een prins van het koninklijke huis, niet juist een zoon van Achaz, wiens kinderen toen nog zeer klein waren, dood, en Azrikam, de huisoverste, een hooggeplaatst beambte van het koninklijke huis, mitsgaders Elkana, de tweede na de koning, zijn eerste minister.

8. En de kinderen van Israël voerden van hun broeders, de kinderen van Juda, gevankelijk weg, tweehonderd duizend, vrouwen, zonen en dochters, en plunderden ook veel door van hen; en zij brachten de door te Samaria 1).

1) Uit het karakter van de oorlog, die op een burger-, ja op een godsdienstoorlog geleek en uit de wreedheid van de Israëlieten wordt het groot aantal van de weggevoerde gevangenen begrijpelijk, omdat na de grote nederlaag van de Judeeërs het gehele land in de handen van de vijanden raakte, zodat deze naar hartelust hun haat en hun grimmigheid konden botvieren, door wegvoering van de weerloze vrouwen en kinderen, om die tot slaven te maken..

9. Aldaar nu, te Samaria, was een profeet van de Heere, wiens naam was Oded 1), een tijdgenoot en geestverwant van de profeet Hosea (2Ki 14: 29), die ging uit, het leger tegen, dat naar Samaria kwam (vgl. Hoofdstuk 15: 1 vv.), en zei tot hen: Zie, door de grimmigheid

van de Heere, de God van uw vaderen, over Juda, heeft Hij hen in uw hand gegeven, en u hebt hen doodgeslagen in toornigheid, die tot aan de hemel raakt, en tot God om wraak roept.

1) Deze Oded was evenals Micha, ten tijde van Achab, een waar profeet van de Heere. Wanneer hij verneemt, dat Israël met zo'n grimmige woede tegen Juda gewoed heeft, gaat hij het overwinnende leger tegemoet, niet om het te zegenen, maar met het woord van de bestraffing, dat van heilige toorn ademt, tegen zo'n verregaande geweldenarij.

Hij stelt hen voor, hoe zij Juda hebben overwonnen, niet omdat zij zoveel machtiger waren, maar omdat de Heere God, die hij de God van uw vaderen noemt, tegen Juda zich keerde, vanwege hun grote zonde.

Echter moeten zij het weten, dat hun wreedheid tot de Hemel om wraak roept, dat zij zich daarom een zware bloedschuld op de hals hebben gehaald.

En waar hij nu hen bij het diep schuldige van hun daden heeft bepaald, bestraft hij verder hun voornemen, om de kinderen van Jeruzalem en Juda tot slaven te maken, en wijst hen er op, dat ook zij volstrekt niet vrij uitgaan, dat integendeel (vs. 10) bij hen schulden zijn tegen de Heere, hun God, zodat, en dit wil hij hen onder de ogen brengen, indien de Heere God hen verlaat of zich tegen hen keert, zij evenzeer als slaven en slavinnen zullen worden verkocht. Die vermaning en bestraffing besluit hij met de raad, om de gevangenen weer los te laten en naar Juda en Jeruzalem te doen terug keren.

10. Daartoe denkt u nu de kinderen van Juda en Jeruzalem, waaraan de Heere slechts voor een kleine tijd Zijn hulp onttrokken heeft, u tot slaven en slavinnen te onderwerpen; bent u het niet alleen? Bij jullie zijn schulden tegen de Heere, uw God 1).

1) D.i.: Hebt u ook niet, als u op uzelf ziet, zonden gepleegd, die bij de Heere als schulden tegen Hem staan aangetekend?

Letterlijk staat er: Zijn niet, wat U betreft, bij jullie schulden tegen de Heere, uw God?

11. Nu dan, hoor mij, opdat u niet nog veel grotere strafgerichten van God u berokkent, dan die, welke nu de kinderen van Juda en Jeruzalem treffen, en breng de gevangenen terug, die u van uw broeders 1)gevankelijk weggevoerd hebt; want de hitte van de toorn van de Heere is over u.

1) Van uw broeders. De profeet wijst hier met opzet op de bloedverwantschap, die er bestond tussen de Tien stammen en die van Juda en Benjamin. Bovendien waren er ook velen, bij de scheiding van het rijks onder Rehabeam, uit het rijk van de Tien stammen gaan wonen in het rijk van Juda.

Dat het hun broeders waren, maakte hun schuld voor de Heere God nog veel zwaarder.

12. Toen maakten zich uit de omgeving van de profeten en van de met hem voor de poort van Samaria vergaderde volksmannen op, van de hoofden van de kinderen van Efraïm, Azaria, de zoon van Johanan, Berechja, de zoon van Mesillemoth, en Jehizkia, de zoon van Sallum, en Amasa, de zoon van Hadlaï, tegen degenen, die uit het leger met de gevangenen naar de stad kwamen.

13. En zij zeiden tot hen: U zult deze gevangenen hier niet inbrengen, tot het brengen van een schuld over ons tegen de Heere; denken jullie toe te doen tot onze zonden en tot onze schulden, hoewel wij vele schuld hebben, en de hitte van de toorn over Israël is 1)?

1) Hierin betoonden zij een bereidwillig en gehoorzaam hart en de vereiste eerbied voor Gods Woord, hun door zijn profeet aangekondigd, naast een teder medelijden, omtrent hun broeders, die in hen gewrocht werd door de bedenking van de tedere barmhartigheid van God zelf, "die de ellende en benauwdheid van Zijn arm volk aanschouwde, hun geschrei hoorde, om hun bestwil gedacht aan Zijn Verbond, en hun barmhartigheid gaf voor het aangezicht van allen, die hen gevangen hadden" (Psalm 106: 44-46)..

14. Toen lieten de toegerusten, de tot de strijd gewapende mannen, de gevangenen en de door voor het aangezicht van de vier vroeger genoemde oversten en van de ganse gemeente.

15. De mannen nu, die met namen uitgedrukt zijn (vs. 12), maakten zich op, en grepen de gevangenen, en kleedden van de door al hun naakten; en zij kleedden hen, en schoeiden hen, en spijsden hen, en drenkten hen, en zalfden hen, en voerden ze op ezels, allen die zwak waren, en brachten hen te Jericho, de palmstad (Jos 7: 1), bij hun broeders, tot over de grenzen van het zuidelijke rijk; daarna keerden zij weer naar Samaria.

Na zo’n gruwelijk bloedbad (vs. 6 vv.) is zo’n betoning van de met geweld tegengehoudene, en door het woord van de profeet ontvlamde broederliefde niet te verwonderen; een vroegere tegenhanger daarvan is de verhindering van de broederoorlog door Semaja. (Hoofdstuk 11: 2 vv.)..

Deze ganse zaak vormt een parallel met het optreden van de profeet Semaja in 1 Koningen .12: 22-24 (2 Kronieken 11: 1-4), die het Judese leger, dat zich ten strijde tegen de afgevallen Tien stammen had opgemaakt, vermaant niet met hun broeders, de Israëlieten, strijd te voeren, omdat de afval door God zo was beschikt. Dat feit aan het begin van de geschiedenis van de beide gescheiden rijken en dit hier aan het einde van één, komt met elkaar op heerlijke wijze overeen. Te ener plaats is het een profeet uit Juda, die Juda, ter andere een Efraïmiet, die de Efraïmieten vermaant, om met het broedervolk in een verzoenlijke geest te handelen, en beiden met goed gevolg..

II. Vs. 17-27. De heilige geschiedschrijver vermeldt hierna nog andere straffen, die de goddeloze koning, deels gedurende de Syrisch-Efraïmitische oorlog zelf, deels tengevolge van zijn verbintenis met de koning van Assyrië troffen; maar dat alles bracht bij hem zelfs geen begin van terugkeer teweeg, veeleer nam zijn goddeloosheid telkens meer toe, totdat hij

volkomen een heiden werd, zich met geweld meester maakte van de tempelgereedschappen, en de tempeldeuren sloot. (Vergelijk 2 Koningen .16: 10-20).

17. Daarenboven, om de nood van Achaz, gedurende de boven vertelde Syrisch-Efraïmitische oorlog, nog al hoger te doen stijgen, waren ook de Edomieten gekomen, die koning Rezin van Syrië van de Judese opperheerschappij (2 Koningen .16: 6), op zijn tocht door het Oostjordaanland tot aan de Elanitische zeeboezem, vrijgemaakt had, en hadden Juda, in wiens land zij invielen, geslagen en gevangenen gevankelijk weggevoerd.

18. Daartoe waren de Filistijnen in de van de laagte, in de vlakte Sephela, en het zuiden van Juda, in het zogenaamde Zuidland, ingevallen, en hadden ingenomen Beth-Semes, 3 mijlen westelijk van Jeruzalem, en Al lon, in het stamgebied Dan (Joz.19: 42), en Gederoth, misschien het tegenwoordige Geterah, zuidwestelijk van Ekron (Joz.15: 36), en Socho, in de vlakte (Joz.15: 35) en haar onderhorige plaatsen, van haar afhankelijke kleinere plaatsen, en Timna, 3/4 uur westelijk van Beth-Semes grensstad tussen Dan en Juda (Joz.15: 10; 19: 43), en haar onderhorige plaatsen, en Gimzo, thans Dschimsu, 3/4 mijl zuidoostelijk van Lydda, en haar onderhorige plaatsen; en zij woonden aldaar.

19. Want de Heere vernederde Juda, omwille van Achaz, de koning van Israël 1), want hij had Juda (2Ch 21: 2)afgetrokken, afvallig gemaakt (Exod.32: 25) dat het gans zeer overtrad tegen de Heere.

1) Koning van Israël wordt hier Achaz genoemd, niet omdat hij in de wegen van de koningen van het rijk van de Tien stammen wandelde, maar ironisch, omdat zijn regering de bitterste satire op de naam van koning van Israël, d.i. van het volk van God was..

20. En Tiglath-Pilneser, de koning van Assyrië, wiens hulp hij ingeroepen had (vs. 16), kwam tot hem, toen aan het Syrisch rijk door de Assyriërs een einde gemaakt was (2 Koningen .16: 9), en ook het rijk van Israël zeer door hem verzwakt was (2 Koningen .15: 29); maar hij benauwde hem 1), en sterkte hem niet, maar dwong hem tot een jaarlijkse schatting (2Ki 16: 18).

1) Dit betekent niet, dat hij hem in zijn hoofdstad belegerde (de grondtekst verbiedt zo'n vertaling), maar dat hij in plaats van hem te sterken en uit zijn noden te redden, hem in nog moeilijker toestand bracht. Die moeilijke toestand is hierin gelegen, dat het rijk van Juda een vazalstaat werd van de Assyrische wereldmacht, en tevens dat hij, om de koning van Assyrië te behagen, de tempel van de Heere sloot, en zo hierbij veel dieper wegzonk in de poel van God-verlating en God-verzaking.

Het is de bedoeling van de gewijde Schrijver, om hierop de aandacht te vestigen, dat Achaz' bedoelingen volstrekt niet werden bereikt, integendeel, dat hij land en volk in nog treuriger conditie bracht.

Vs. 20 is een tussenzin.

In vs. 21 wordt de draad van vs. 16 weer opgenomen.

21. Zo bracht het in vs. 16 vermelde goddeloos gedrag van de koning een ontzaglijk onheil over het land. Want Achaz nam, om de Assyrische wereldmacht over te halen tot hulp tegen Rezin van Syrië en Pekah van Israël, een deel van de schatten van het huis van de Heere, en van de schatten van het huis van de koning, en van de vorsten, van de hoge beambten, die in het koninklijk paleis woonden, het zilver en goud, dat hij de koning van Assyrië gaf (2 Koningen .16: 8); maar hij hielp hem niet, het baatte hem niets, zoals reeds in vs. 20 gezegd is.

22. Ja, in de tijd dat men hem benauwde 1), maakte hij van de overtredens tegen de Heere nog meer, dan hij tot dusver gepleegd had; dit was de koning Achaz.

1) Hoogstwaarschijnlijk heeft de koning van Assyrië het niet onduidelijk getoond, dat hij ook wel grote lust had om Jeruzalem in te nemen. Is dit zo, dan blijkt daaruit wederzo duidelijk, dat de Heere Achaz tuchtigt met een tak van de boom, die hij zelf geplant heeft.

23. Want hij offerde, zeker in diezelfde tijd dat hij, door de Syriërs en Israëlieten in zijn hoofdstad zozeer benauwd, in het dal van de kinderen van Hinnom rookte en zijn zoon door het vuur liet gaan (vs. 3), de goden van Damascus, die, naar zijn heidense beschouwing, hem geslagen hadden (vs. 5), en zei: a) Omdat de goden van de koningen van Syrië hen helpen, zal ik hen offeren, opdat zij mij ook helpen; maar zij waren hem, juist omdat hij er zijn vertrouwen op stelde en hen diende, tot zijn val, tot telkens zwaarder zonde, mitsgaders aan gans Israël.

a) Richteren 16: 23 Habakuk.1: 11

24. En Achaz, ten gevolge van zijn toewijding aan de Assyrische wereldmacht eindelijk geheel in het heidendom verzonken, verzamelde daarna de vaten van het huis van God, en hieuw de vaten van het huis van God in stukken, en sloot de deuren van het huis van de Heere 1) toe; daartoe maakte hij zich altaren in alle hoeken te Jeruzalem, en schafte dus in de grond van de zaak, de dienst van de Heere geheel af, terwijl hij deze tot dusver naast de beelden- en afgodendienst had laten bestaan.

1) Huis van de Heere is hier het Heilige en het Allerheiligste, dus de eigenlijke Tempel. Uit 2 Koningen .16: 14-16 blijkt toch, dat hij in de voorhof zelf een zeer groot altaar liet bouwen, dat het Salomonische moest vervangen.

Hiermee echter schafte hij de dienst van de Heere, naar Diens ordinantiën en inzettingen, af.

25. Ook maakte hij in elke stad van Juda hoogten, om andere goden te roken; zo verwekte hij, door al deze gruwelijkheden, de Heere, de God van zijn vaderen, tot de uitersten toorn 1).

1) Hieruit blijkt duidelijk genoeg, dat Achaz niet alleen uit zwakheid handelde, maar in driest verzet tegen de instellingen van de Heere. Het was hem er werkelijk om te doen, om de dienst

van de Heere geheel uit te roeien. Met een echte satanische energie zet hij zijn plannen door en hoe meer hij de kastijdende hand van de Heere ondervindt, hoe dieper hij zijn vijandschap openbaart. Achaz is onder de koningen van Juda de heros van de God verzaking, het volstrekte tegenbeeld van David.

26. Het overige nu van zijn geschiedenissen, en al zijn wegen, de eerste en de laatste, zie, zij zijn geschreven in het boek der koningen van Juda en Israël (1Ch 29: 30).

27. En Achaz ontsliep in het jaar 727 voor Christus met zijn vaderen, en zij begroeven hem in de stad te Jeruzalem, op de plaats waar Asa, Joram en Uzzia begraven waren (Hoofdstuk 16: 14; 21: 20; 26: 23), maar zij brachten hem, vanwege zijn goddeloze regering, niet in de graven van de koningen van Israël 1), die met David in een en hetzelfde graf kwamen (1Ki 2: 10)en zijn zoon Jehizkia, of Hizkia, werd koning in zijn plaats.

1) "2Ki 16: 20"

HOOFDSTUK 29

JEHIZKIA STELT DE WARE GODSDIENST WEER IN

III. Vs. 1-36. Als Hizkia (hier Jehizkia genoemd) in het 25ste jaar van zijn ouderdom de troon beklimt, bevindt zich het rijk van Juda, ten gevolge van de rampen, die het onder Achaz getroffen en eindelijk van Assyrië afhankelijk gemaakt hadden, in de uiterste staatkundige onmacht, terwijl in het rijk zelf, door de overheersing van de afgoderij en de daarmee gepaard gaande zedelijke ontaarding, de toestand het slimste is. Dienovereenkomstig zien wij Hizkia ijverig een tweevoudig doel najagen; ten eerste om door verwijdering van de afgodendienst en herstelling van de rechtmatige godsdienstplechtigheden de godsdienstig-zedelijke toestand van het volk te verheffen, ten andere om door afschudding van het Assyrische juk aan het land de zelfstandigheid weer te geven. Terwijl de profetische Schrijver van de Boeken der Koningen deze tweede werkzaamheid van de vrome en door God gezegende koning, hoofdzakelijk in het oog houdt, maar zijn reformatorische werkzaamheid slechts terloops bericht, zo is het juist de hervorming en de openbare eredienst, waarbij de Kroniekschrijver met bijzondere belangstelling verwijlt. Wij horen dus eerst, hoe reeds in de eerste maand van het na zijn troonsbeklimming beginnende nieuwe jaar, Hizkia de tempel laat reinigen door priesters en Levieten, en nu de dienst van de Heere vernieuwt, onder plechtige offers, waarmee het volk zijn zonde verzoent en de Heere, zijn God, zijn dank toebrengt (Vergelijk 2 Koningen .18: 1-8).

1. Jehizkia, (volkomen naamvorm, Jes.1: 1 Micha 1: 1), waarvoor elders het verkorte Hizkia voorkomt) werd koning, vijfentwintig jaren oud zijnde, en regeerde negenentwintig jaren, van 727-698 voor Christus, te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Abia, een dochter van Zacharia (2Ki 18: 3).

2. En hij deed dat juist was in de ogen van de Heere, naar alles, wat zijn vader David gedaan had 1), zodat hij de Heere met standvastigheid aanhing en niet van Hem afweek.

1) "2Ki 18: 3"

3. Deze deed in het eerste jaar van zijn regering, in de eerste maand 1), de maand Abib of Nisan van het jaar 726 voor Christus, nadat hij omstreeks een half jaar te voren aan de regering was gekomen, de deuren van het huis van de Heere, die zijn vader Achaz toegesloten had (Hoofdstuk 28: 24) open, en beterde ze, bouwde ze en versierde ze opnieuw (2 Koningen .18: 16).

1) Er staat hier niet, in het eerste jaar, in de eerste maand van zijn regering, maar, in het eerste jaar van zijn regering, in de eerste maand. Hieruit is op te maken, dat Hizkia in het laatste gedeelte van het jaar 727 koning werd, zodat de eerste maand van het kerkelijk jaar, de maand Nisan van het jaar 726, nog in het eerste jaar van zijn regering viel.

4. En hij bracht de priesters en de Levieten in, en hij verzamelde ze in de Ooststraat, op de oostelijke vrije plaats voor de tempel of in de binnenvoorhof (Ezra 10: 9).

5. En hij zei tot hen: Hoor mij, o Levieten! heilig nu uzelf (Exod.19: 10 vv.), en heilig het huis van de Heere, de God van uw vaderen, en breng de onreinheid 1), al wat tot de afgodendienst behoort uit van het heiligdom.

1) De onreinheid, hier en in vs. 16, is de Levitische onreinheid, n.l. de vuile afgodendienst en alles wat daartoe behoort, door Achaz in de Tempel gebracht.

6. Want onze vaders, Achaz en zijn tijdgenoten, hebben overtreden, zich aan Gods heiligdom vergrepen, en gedaan dat kwaad was in de ogen van de Heere, onze God, en hebben Hem verlaten, en zij hebben hun aangezichten van de tabernakel van de Heere omgewend, en hebben de nek toegekeerd, doordat zij de ware godsdienst in de tempel geheel lieten varen.

7. Ook hebben zij de deuren van het voorhuis, het tempelhuis (1 Koningen .6: 33 vv.), toegesloten, en de lampen uitgeblust, en het reukwerk niet gerookt 1); en het brandoffer hebben zij in het heiligdom aan de God van Israël niet geofferd 2) (Hoofdstuk 24: 18).

1) Alles wat hier wordt opgesomd, staat in het nauwste verband met het sluiten van de deuren van de voorhof, van het tempelhuis, waardoor men inging in het Heilige, waar de lampen brandden en het reukoffer werd ontstoken. Hizkia verzwijgt niet wat zijn vaderen hebben misdaan.

2) Hier wordt het zo duidelijk voor ogen gesteld, dat het offer op het altaar, dat Achaz zelf gemaakt had, geen brandoffer voor de Heere was, door Hem niet als een brandoffer werd beschouwd. Eigenwillige Godsdienst kan de Heere God niet behagen. Door Zijn profeten, vooral door Jesaja, spreekt de Heere dat gedurig tegen zijn volk uit.

8. Daarom is een grote toorn van de Heere over Juda en Jeruzalem geweest, en Hij heeft hen overgegeven ter beroering, ter verwoesting, en ter aanfluiting, dat zij op het snoodst vertreden, veracht en bespot werden door de Syriërs, Efraïmieten, Filistijnen, Edomieten en Syriërs (Hoofdstuk 28: 5 vv, 17 vv., 20 vv. Jer.51: 37 Klaagt.3: 15), zoals u ziet met uw ogen.

9. Want zie, onze vaders zijn door het zwaard gevallen; daartoe onze zonen, en onze dochters, en onze vrouwen zijn daarom in gevangenis geweest1) (Hoofdstuk 28: 6).

1) Juda moet het wèl weten, dat al de ellende, waarin zij verkeren, gevolg is van de zonde van de Godverlating en God verzaking. Hij stelt die ellende in haar ontroerende werkelijkheid voor, opdat zijn volk bij de eerste oorzaak zou worden bepaald en daarom redding uit die toestand zou zoeken in een schuldbelijdend terugkeren tot de Heere en een vernieuwen van het verbond. Daarom komt hij ook hierop terstond met de n eis van bekering tot zijn onderdanen.

10. Nu is het, opdat wij uit zo’n ellende gered mogen worden, in mijn hart een verbond te maken 1) met de Heere, de God van Israël, zodat al het volk openlijk zich tot nieuwe gehoorzaamheid jegens Hem verbindt, opdat de hitte van Zijn toorn van ons afkeert, en Zijn genade en hulp zich weer tot ons wende.

1) Dit is, om Hem alleen te dienen, en wel op die wijs alleen, als Hij zelf ingesteld en bevolen heeft, want ik ben wel verzekerd, dat Hij anders Zijn hevige toorn niet van ons zal afwenden..

Verbond tussen God en de mens, dat is het tegenovergestelde van de scheiding en verwijdering tussen mens en God, die de zonde veroorzaakt; dat is voor zondaren wederbrenging tot God, vereniging met Hem, zoals het liefhebbend kind, dat onverbreekbaar aan de vader hangt.

Verbond maken is het verbond vernieuwen. Hizkia spreekt het met deze woorden uit, dat het de lust van zijn hart is, om de Heere God te dienen, hij en zijn volk, naar Zijn inzettingen. Als een koning zal hij regeren, die er zich van bewust is, dat hij zijn macht ontleent aan de Heere en dat hij dus geroepen is, Diens wetten te eren en Diens ordinantiën op te volgen.

11. Mijn zonen, priesters en Levieten! wees nu niet traag, maar betoon u echt trouw en ijverig in de plichten, die op u rusten a); want de Heere heeft u verkoren 1), dat u voor Zijn aangezicht staan zou, om Hem te dienen, en opdat u voor Hem dienaars en wierokers zou zijn.

a) Exod.28: 1 Num.3: 6; 8: 14; 18: 2

1) De koning wijst de Priesters en de Levieten er op, dat zij ambtsdragers van God, de Heere zijn, dat hun ambt een instelling van de Heere is en dat daaruit voortvloeit, om dit ambt de Heere en Hem alleen waar te nemen. Hizkia weet het, dat, indien zij dit goed verstaan en dit geloven, Zij ook met gewilligheid en ijver de Tempel van alle onreinheden zullen zuiveren.

12. Toen, door zulke vriendelijke en dringende redenen van de koning tot heilige ijver aangespoord, maakten zich de Levieten op; Mahath, de zoon van Amasaï, en Joël, de zoon van Azarja, van de kinderen van de Kehathieten; en van de kinderen van Merari, Kis (1 Kronieken 6: 5),de zoon van Abdi, en Azarja, de zoon van Jehaleël; en van de Gersonieten: Joah, de zoon van Zimma (1 Kronieken 6: 29), en Eden, de zoon van Joah;

13. En van de kinderen van Elizafan, Simri en Jeiël, en van de kinderen van Asaf, Zecharja en Mattanja.

14. En van de kinderen van Heman, Jehiël en Simeï, en van de kinderen van Jeduthun, Semaja en Uzziël.

15. En zij, deze 14 hoofden van Levitische families verzamelden hun broederen, de tot hun families behorende Levieten, en heiligden zich en kwamen, na volbrachte heiliging, naar het gebod van de koning, door de woorden van de Heere 1), om het huis van de Heere te reinigen.

1) Door het woord van de Heere is nauw verbonden aan, naar het gebod van de koning, en wil zeggen, dat het gebod van de koning zich grondde op het bevel van God, op de wetten van Mozes.

16. Maar de priesters gingen binnen in het huis van de Heere, in het eigenlijke tempelhuis, waar de Levieten niet mochten komen, omdat te reinigen, en zij brachten uit in het voorhof van het huis van de Heere al de oneingheid van de afgodendienst, die zij in de tempel van de Heere vonden; en de Levieten namen ze op, om naar buiten uit te brengen, in de beek Kidron 1) (2 Koningen .23: 12).

1) "2Ki 23: 6"

17. Zij begonnen nu te heiligen op de eerste van de eerste maand, op de 1ste Abib of Nisan van het jaar 726, en op de achtste dag van de maand kwamen zij, zoals vroeger verhaald werd, in het voorhuis van de Heere, en heiligden het huis van de Heere in acht dagen, bij welke gelegenheid zeker ook de koperen slang vernietigd werd (2 Koningen .18: 4), en op de zestiende dag van de eerste maand maakten zij een einde.

18. Daarna, na volbrachten arbeid, kwamen zij binnen het paleis op Zion tot de koning Hizkia, om hem de stand van zaken mee te delen, en zeiden: Wij hebben, overeenkomstig uw bevel (vs. 5), het gehele huis van de Heere gereinigd, mitsgaders het brandofferaltaar met al zijn gereedschap, en de tafel van de toerichting met al haar gereedschap.

19. Alle gereedschap 1) ook, dat de koning Achaz, onder zijn koninkrijk, door zijne overtreding of, in zijn ongerechtigheid weggeworpen, aan het heilige gebruik onttrokken had (Hoofdstuk 28: 24),hebben wij bereid, weer in orde gebracht, en opnieuw voor het godsdienstig gebruik geheiligd: en zie, zij zijn voor het altaar van de Heere, het brandofferaltaar.

1) Hieronder is te verstaan, het koperen brandofferaltaar, de koperen zee en de waterbekkens op de stellingen.

20. Toen maakte zich de koning Jehizkia, de andere dag, de 17de Abib of Nisan, vroeg op, en verzamelde de oversten van de steden en hij ging met hen op in het huis van de Heere.

21. En zij brachten zeven varren, en zeven rammen, en zeven lammeren ten brandoffer 1), en zeven geitenbokken ten zondoffer voor het koninkrijk, het volk, en voor het heiligdom en voor Juda 2); en hij zei tot de zonen van Aäron, de priesters, dat zij die op het altaar van de Heere zouden offeren.

1) Het brandoffer wordt eerst genoemd, hoewel het zondoffer het eerst gebracht werd, omdat ook in Lev.6 eerst van de brandoffers en daarna van het zondoffer sprake is.

2) Deze offers werden gebracht èn om het rijk èn om het heiligdom èn om het volk te ontzondigen en weer te wijden aan de Heere God. Want wel wordt in vs. 21 en 22 van een slachten van de offerdieren, ten brandoffer bestemd, gesproken, maar nog niet van verbranden, terwijl uit vs. 27 voldoende blijkt, dat de brandoffers eerst geofferd werden, nadat het bloed van het zondoffer had gevloeid (vs. 23 en 24).

22. Zo slachtten zij de runderen, en de priesters ontvingen het bloed, en a) sprengden het op het altaar; zij slachtten ook de rammen, en sprengden het bloed op het altaar; insgelijks slachtten zij de lammeren, en sprengden het bloed op het altaar.

a) Lev.8: 14 Hebr.9: 21

23. Daarna brachten zij de bokken bij, ten zondoffer voor het aangezicht van de koning en van de gemeente, en zij leiden hun handen op die, terwijl zij een belijdenis van zonden uitspraken (Lev.16: 21).

24. En de priesters slachtten ze en ontzondigden met hun bloed op het altaar, bestreken met een deel van het bloed de hoornen des altaars, en goten dan het overige bloed aan de voet van het altaar uit (Lev.4: 34), om verzoening te doen voor het ganse Israël, ook voor dat van de noordelijke stammen, omdat de tempel het gemeenschappelijk heiligdom van het ganse Israël was; want de koning had dat brandoffer en dat zondoffer voor gans Israël bevolen, opdat zo het reinigings- en inwijdingsfeest op plechtige wijze plaats had.

25. En a) hij stelde de Levieten in het huis van de Heere, met cimbalen, met luiten en harpen b), naar het gebod van David, en van Gad, de ziener van de koning, en van Nathan, de profeet: want dit gebod was van de hand van de Heere, door de hand van Zijn profeten, hetgeen David aangaande het godsdienstig gezang van de Levieten verordend had.

a) 1 Kronieken 16: 4; 25: 6
b) 1 Kronieken 6: 31; 23: 5; 25: 1. 2 Kronieken 6: 14

26. De Levieten nu stonden met de instrumenten van David (1 Kronieken 23: 5), en de priesters met de trompetten.

27. En Hizkia beval, dat men het brandoffer op het altaar zou offeren; ter tijd nu als dat brandoffer begon, begon het gezang van de Heere met de trompetten, en met of, de maat houdende van de instrumenten van David, de koning van Israël
1) (1Ki 10: 12).

1) Letterlijk staat er: Begon het gezang van de Heere en de trompetten, en wel de maat houdend van de instrumenten van David de koning van Israël. De betekenis is daarom, dat het blazen van de trompetten zich schikte of voegde naar het gezang en het spelen op de muziekinstrumenten, door David ingevoerd. Wat in onze Staten-Vertaling vertaald is door met de instrumenten, moet vertaald worden door de maat houdende van de instrumenten, terwijl ook het vorige met vervangen moet worden door en der. De trompetten en het gezang van het volk was geheel één, wat de maat aanging, in overeenstemming met het spel op de cimbalen en de luiten en harpen.

Gedurig wordt de aandacht erop gevestigd, dat Hizkia geheel en al de voetstappen van David volgde en deze grote koning van Israël als zijn voorbeeld beschouwde, waar het aankwam op de heiliging en verheerlijking van de dienst van de Heere.

28. De ganse gemeente nu boog zich neer, toen men het gezang zong, en met trompetten trompette 1); dit alles totdat het brandoffer voleind was.

1) In dit vers wordt duidelijk het zingen van het gezang en het blazen op de trompetten van elkaar onderscheiden en behelst het de mededeling van de opvolging van het bevel van Hizkia (vs. 27).

29. Toen men nu geëindigd had te offeren, bukten, knielden de koning en allen, die bij hem gevonden waren, en bogen zich neer.

30. Daarna zei de koning Jehizkia, en de oversten, tot de Levieten, dat zij de Heere loven zouden met de woorden, de Psalmen van David en van Asaf, de ziener; en zij loofden tot blijdschap toe, en neigden hun hoofden en bogen zich neer 1).

1) Men leert hieruit, dat de smart en droefheid om de zonden ons niet moet terughouden, om Gods lof al juichend te zingen. Door het geloof moeten we ons verblijden in Christus Jezus, onze Gerechtigheid, en onze gebeden en lofzangen moeten tegelijk met zijn offeranden ten hemel stijgen, om alleen uit kracht hiervan een gunstige aanneming bij God te verlangen..

Het is duidelijk, dat dit zingen van Psalmen van David en Asaf reeds plaats had onder het offeren (vs. 27).

Het gezang van de Heere is in vs. 27 niet anders als het zingen van de Psalmen van David.

31. En Jehizkia antwoordde en zei: Nu hebt u uw handen de Heere gevuld 1), met het brengen van offers opnieuw van uw ambt bezit genomen; treedt toe, en brengt slachtoffers en lofoffers tot het huis van de Heere; en de gemeente bracht slachtoffers en lofoffers, en alle vrijwilligen van hart brandoffers.

1) D.i. u heeft u weer gewijd aan de dienst van de Heere. De volgende woorden brengt slachtoffers zijn ook tot het volk gericht.

32. En het getal van de brandoffers, die de gemeente bracht, was zeventig runderen, honderd rammen, tweehonderd lammeren; deze allen de Heere ten brandoffer.

33. Nog waren de geheiligde dingen zeshonderd runderen en drie duizend schapen 1).

1) Wel was het een grote menigte van brandoffers, die gebracht werd, maar toch welk een verschil met de dagen van vroeger.

Alleen uit het aantal de brandoffers is duidelijk genoeg op te maken, de achteruitgang van het volk, op stoffelijk en geestelijk gebied. Ook op godsdienstig, want uit vs. 34 vv. zien wij, dat niet alle priesters meededen en zich geheiligd hadden, en daarom zullen velen uit het volk zich ook nog hebben afgetrokken van de zuivere dienst van God. Velen zullen op de Priesters en wat deze deden hebben gewezen.

34. Maar van de priesters waren er te weinig; en zij konden al de brandoffers de huid niet aftrekken 1), hetgeen in dit geval ook tot hun ambtsplichten behoorde; daarom hielpen hen hun broeders, de Levieten, totdat het werk geëindigd was, en totdat de andere nog overige priesters zich geheiligd hadden, want de Levieten waren rechter van hart, om zich te heiligen dan de priesters 2), hun heiliging vereiste niet zoveel omslag dan die van de priesters; maar zij hadden er zich ook bereidwilliger toe betoond, dan de priesters, die meer betrokken waren bij de invoering van de afgodendienst door Achaz.

1) Bij de gewone offers moest een offeraar helpen aan het aftrekken van de huid, of liever dit zelf doen, maar bij feestoffers, zoals deze, was het de plicht en de taak van de Priesters.

2) Wordt in vs. 35 een tweede oorzaak aangegeven, waarom de Levieten de Priesters moesten helpen, hier wordt de eerste en voornaamste oorzaak aangeduid. Bij vele Priesters was een hinken op twee gedachten. Deze waren nog gehecht aan de meer zinnelijke dienst van Achaz en konden zich nog niet vinden in de zuivere dienst van de Heere. Bij de Priesters vond Hizkia daarom niet de genegenheid als bij de Levieten en het volk. Dit verklaart ook het feit, dat als Hizkia's zoon Manasse aan de regering is gekomen, zo opeens weer en in zo hevige mate de afgodsdienst in volle gang is.

35. En ook waren de brandoffers in menigte, met het vet van de dankoffers, en met de drankoffers, voor de brandoffers, en dat was een andere reden waarom de priesters alleen met het aftrekken van de huid niet gereed konden komen; zo werd de dienst van het huis van de Heere besteld 1).

1) Hiermee wordt aangeduid, dat wat onder Achaz in verval was geraakt, nu weer hersteld werd, n.l. de offerdienst, naar de wet van Mozes, in het Heiligdom van de Heere.

36. Jehizkia nu en al het volk verblijdden zich over hetgeen God het volk voorbereid 1) had, over hetgeen hij het volk geschonken had uit het beoogde werk van de kerkhervorming; want deze zaak geschiedde haastig, en toch betoonde het volk zo'n grote deelneming.

1) Juda's volk en koning verheugde zich door de bevinding, dat de hand van de Heere hierin had meegewerkt en hun arbeid gezegend had. Laten de bedienaars van het Heiligdom slechts welmenend en oprecht de godsdienstige handen inéén slaan, op God hun vertrouwen en hoop vestigen, hem de eer toeschrijven van alles, wat er gedaan wordt, voornamelijk als het schielijk en ordelijk wel verricht is, dan kan het niet anders, of al hun doen zal wel lukken. Want alles, wat God doet is goed en wonderbaar..

HOOFDSTUK 30

OPROEPING TOT EN VIERING VAN HET PAASFEEST

II. Vs. 1-27. Meteen na de herstelling van de tempel, nog in het eerste jaar van zijn regering, beveelt Hizkia een algemene viering van het Paasfeest, waartoe hij ook de onderdanen van het nog bestaande, maar reeds door grote rampen bezochte rijk van de Tien Stammen uitnodigt. Het moet, omdat de bij de wet bewaarde tijd voorbij was, tot op de tweede maand uitgesteld, en in de vorm van een na-Pasen gehouden worden; ook bevinden er zich slechts ettelijke deelnemers uit het noordelijke rijk bij, terwijl de meerderheid de uitnodiging van de vrome koning uitlacht en bespot; bovendien zijn er onder de deelnemers velen, die zich naar de wet niet gereinigd hebben, en waarvoor om de verschoning van de Heere moet worden gebeden. Maar overigens is het een zeer heerlijk, door een zevendaags nafeest verlengd, feest, waarbij Gods Geest de harten vervulde en de over het volk uitgesproken zegen tot Gods heilige woning in de hemel kwam.

1. Daarna 1) zond Jehizkia, nog in de tweede helft van de maand Abib, in het jaar 726 vóór Christus tot het ganse Israël in het rijk van de Tien Stammen, waar toen de iets beter dan zijn voorgangers gezinde koning Hosea regeerde (2 Koningen .17: 2), en in zijn eigen land Juda, en schreef ook brieven tot Efraïm en Manasse2), de beide hoofdstammen van het noordelijke rijk, dat zij zouden komen tot het huis van de Heere te Jeruzalem, om de Heere, de God van Israël, Pascha te houden.

1) Enkele uitleggers, zoals Keil en Caspari, zijn van gevoelen, dat dit Paasfeest gehouden is in het zesde jaar van de regering van Hizkia, dus na de verwoesting van Samaria. Hij zou dan die uitnodiging gezonden hebben tot de overgeblevenen van de Tien stammen, "omdat hij zich als koning van gans Israël beschouwde en in die eigenschap de overblijfselen van de Tien stammen als zijn onderdanen uitnodigde" (Caspari), maar een onoplosbaar raadsel blijft dan het vieren van dit feest in de tweede maand en niet in de eerste. Op de 14de dag toch van de eerste maand was het voorgeschreven en alleen om bijkomende omstandigheden mocht het op de 14de dag van de 2de maand worden gevierd (Num.9: 11). Had Hizkia het dus in het zesde jaar van zijn regering gehouden, dan is er geen ons bekende reden, waarom dit niet op de eigenlijke feestdag is gehouden. Van een man van beproefde waarheid en tedere Godsvrucht is het toch niet te denken, dat hij zonder enige gewichtige reden de dag verplaatst zal hebben, en zo er een reden was geweest, zou deze ongetwijfeld door de heilige Schrijver zijn vermeld.

Stellen wij echter vast, dat het Paasfeest gevierd is, meteen na de herstelling van de Tempeldienst, dan hebben wij de oorzaak van de vertraging in de velerlei bezigheden, die met die herstelling gepaard gingen, waardoor het onmogelijk werd, om ook nog op de veertiende van de eerste maand het Paasfeest te vieren. Waarbij nog kwam, dat niet alle Priesters nog geheiligd waren en zich weer tot de Tempeldienst beschikbaar hadden gesteld. Het is daarom, dat de koning van de bepaling (Num.9: 11) gebruik maakt, om wel op dezelfde datum, maar niet in de eerste maand het Paasfeest te houden.

En geheel uitstellen wil hij evenmin, omdat hij, en zeer terecht, van de Godgewijde stemming van het volk partij wil trekken, om ook nu tot een doortastende hervorming te komen.

Het volk was nu blij, had nu het verbond van de Heere vernieuwd, en als bewijs daarvan stelt hij nu ook voor, om het heerlijk feest van de ongezuurde broden te houden.

En dat hij nu ook boden zendt tot de Tien stammen is niet, omdat hij zich als koning wil gedragen van het gehele volk, maar komt uit zijn godvruchtige stemming van het hart voort. Het Paasfeest is het feest van de verlossing, is het feest, waarbij Israël van slavenvolk weer een volk van vrijen werd, weer een zelfstandig volk werd. Welnu, dit geldt niet alleen Juda en Benjamin, maar ook Efraïm en Manasse en de andere stammen.

Dat velen straks de boden bespotten is dan ook niet, omdat zij zich onder Hizkia niet weer willen stellen, maar omdat er bij hen een volkomen gebrek is aan ware Godsvrucht, omdat zij geheel en al met de Goddelijke instellingen hadden gebroken, omdat er bij hen was een gehele afwijking van alle eerbied voor God en Zijn dienst.

De aanneming spruit voort uit een gevoel van ware Godsvrucht, de verwerping van het aanbod uit een gemis van besef van hun verhouding tot de enige en waarachtige God.

2) Efraïm en Manasse als beide hoofdstammen worden hier genoemd in de plaats van het gehele rijk van de Tien stammen.

2. Want de koning had raad gehouden met zijn oversten, en de ganse gemeente te Jeruzalem, om het Pascha te houden in de tweede maand, zoals dit in tijd van nood bij uitzondering veroorloofd was (Num 9: 6 vv.).

3. Want zij hadden het niet kunnen houden in die tijd, in de voor het feest eigenlijk bestemde eerste maand (Exod.12: 1 vv.), omdat de priesters zich niet genoeg geheiligd hadden 1), om de op hun rustende werkzaamheden naar behoren te kunnen verrichten, en het volk zich niet verzameld had te Jeruzalem, want bij de reiniging van de tempels in Hoofdstuk 21) stonden slechts de oversten van de stad Jeruzalem de koning terzijde.

1) Deze opgave van redenen, waarom het Pascha niet in de eerste maand kon gehouden worden, sluit zich geheel aan, aan het feit van de herstelling van Tempel- en eredienst (2 Kronieken 29: 34).

4. En deze zaak was juist in de ogen van de koning en in de ogen van de ganse gemeente, dat men het feest op het latere tijdstip stelde, in plaats van het tot het volgende jaar te verschuiven.

5. Zo stelden zij zulks, dat men een stem door gans Israël, van Ber-séba, de uiterste zuidergrens, tot Dan, de uiterste noordergrens, zou laten doorgaan, opdat zij zouden komen, om het Pascha de Heere, de God van Israël, te houden in Jeruzalem; want zij hadden het in lang, sinds de scheuring van het rijk namelijk (vs. 26), niet gehouden, onder deelneming van

het gehele Israël, zoals het beschreven was in de wet, die eist, dat het feest door het gezamenlijke volk moet worden gehouden (Exod.12: 14; 23: 17).

6. De lopers dan, de soldaten van de koninklijke lijfwacht (1 Samuel 22: 17), gingen heen met de brieven van de hand van de koning, en zijn vorsten, door gans Israël en Juda, en naar het gebod van de koning, zeggende, terwijl zij aan de schriftelijke uitnodiging nog mondeling vermanende woorden moesten: U kinderen van Israël, bekeert u tot de Heere, de God van Abraham, Izaak en van Israël, zo zal Hij zich keren tot de ontkomenen, die jullie overgebleven zijn uit de hand van de koningen van Assyrië 1).

1) Onder Pekah, de zoon van Remalia, had Tiglath-Pilezer een groot gedeelte van Israël gevankelijk weggevoerd. Hizkia wijst de overgeblevenen daarop en maant hen tot bekering. Uit wat hij verder zegt blijkt zo zonneklaar, dat hij niet een staatkundige daad bedoelt, maar een godsdienstige. Bekering stelt hij in het laten van de afgoden- en beeldendienst en in een komen tot het Heiligdom (vs. 8).

7. En wees niet als uw vaderen, en als uw broeders, die tegen de Heere, de God van hun vaderen, overtreden hebben, waarom Hij hen tot verwoesting overgeven heeft, zoals u ziet (Hoofdstuk 29: 8).

8. Verhard nu jullie hart niet, zoals uw vaderen, die van het huis van de Heere en Zijn dienst zich afgewend hebben; geef de Heere de hand 1), beloof Hem, dat u zich weer aan Hem zult onderwerpen en voortaan gehoorzaam zult zijn, en kom tot Zijn heiligdom, dat Hij geheiligd heeft tot in eeuwigheid, en dien de Heere, uw God; zo zal de hitte van Zijn toorn van u afkeren.

1) Geef de Heere de hand is hier gezegd in de zin van, de Heere weer trouw beloven, met de Heere weer het verbond vernieuwen, door de afgoden te laten varen en de dienst van de Heere alleen te kiezen. Bij de verbondmaking werd de rechterhand van de ene in de rechterhand van de andere gelegd (dextram jungere dextrae). Hizkia wilde daarom de Tien stammen terugvoeren tot de dienst bij Jeruzalems tempel, waar alleen de Heere God naar Zijn instellingen werd vereerd. Van een lokken, om zich onder zijn koninklijke heerschappij te zetten, is hier geen spoor te vinden.

9. Want als u zich bekeert tot de Heere, zullen uw broeders en uw kinderen, die in ballingschap naar Assyrië; weggevoerd zijn, barmhartigheid vinden voor het aangezicht van degenen, die hen gevangen hebben, zodat zij in dit land zullen terugkomen; want de Heere, uw God, is genadig en barmhartig, en zal het aangezicht van u niet afwenden, als u zich tot Hem bekeert 1).

1) Deze verzekering van Hizkia grondt zich op het gebed van Salomo (2 Kronieken 6: 24,25) en op de openbaring van God aan Mozes (Exod.34: 6). Wanneer toch Israël gehoor gaf aan Hizkia’s roepstem, dan zouden de overgeblevenen komen tot het heiligdom te Jeruzalem en de Heere zou hen genadig zijn. In het komen zouden zij tonen, dat zij het in ernst met hun bekering meenden.

10. Zo gingen de lopers door, van stad tot stad, door het land van Efraïm en Manasse, tot Zebulon toe; maar zij, de overige bewoners van die delen van het land, belachten hen, en bespotten hen 1).

1) De verdelging van het koninkrijk van de Tien stammen was nu voorhanden, want slechts twee...drie jaren na deze tijd werd Samaria door de koning van Assyrië belegerd en veroverd en zijn de Tien stammen gevankelijk weggevoerd. Nochtans gaf God hun de genade, om niet alleen een koning op de troon van zijn land te zien, die hun de uitvoering van hun Godsdienst te Jeruzalem wel wilde toelaten, maar ook een op de troon van Jeruzalem, die hun een vriendelijke uitnodiging liet toekomen, om tot Gods heiligdom op te komen en een plechtig Pascha te vieren. Hadden zij deze aanbieding in het algemeen aangenomen, het moest hun ondergang voorgekomen hebben, terwijl nu deze verachting en versmading hun schuld verzwaarde en hun onheil verhaastte..

11. Evenwel verootmoedigden zich sommigen 1) van Aser, en Manasse, en van Zebulon, in wie Gods oordelen over Israël bekering en geloof gewerkt hadden, en kwamen te Jeruzalem.

1) Niettemin waren er enige weinigen, die deze uitnodiging aannamen. Deze uitnodiging, die voor sommigen een reuk van de dood ten dode was, verstrekte aan anderen tot een reuke van het leven ten leven. In de ergste tijden heeft God altijd nog een gering overschot van ware aanbidders behouden..

12. Ook was de hand van God, ook werkte Zijn Geest aan de harten in Juda, hun enerlei hart gevend, dat zij het gebod van de koning en van de vorsten deden (vs. 2 vv.), Terwijl zij erkenden dat dit was naar het woord van de Heere.

13. En te Jeruzalem verzamelde zich veel volk, om het feest van de ongezuurde broden te houden, in de tweede maand, een zeer grote gemeente.

14. En zij maakten zich op, vóórdat zij het feest van de ongezuurde broden hielden, om de stad te zuiveren van alle zuurdeeg van de afgoden, en namen de door Achaz opgerichte (Hoofdstuk 28: 24) brandofferaltaren weg, die te Jeruzalem waren; daartoe namen zij alle rooktuig, reukaltaren, weg, dat zij in de beek Kidron wierpen (Hoofdstuk 29: 16);

15. Toen slachtten zij het Pascha op de veertiende van de tweede maand (vs. 2); en de priesters en de Levieten, die bij de tempelreiniging in de eerste maand zich in spijt van de vermaning van de koning nalatig betoond hadden (Hoofdstuk 29: 34), waren, toen zij de ijver van het volk zagen, beschaamd geworden over hun verzuim, en hadden zich geheiligd, en hadden brandoffers gebracht in het huis van de Heere.

16. En zij stonden in hun stand, op hun plaats, naar hun wijze, overeenkomstig de hun voorgeschreven orde, naar de wet van Mozes, de man van God; de priesters sprengden het bloed van de Paaslammeren, die geslacht werden (vs. 15), dat nemende uit de hand van de Levieten, die het hun overreikten.

Deze slachting van de lammeren door de Levieten en de aanbieding van het bloed was een afwijking van het gewone gebruik, volgens hetwelk de huisvaders zelf beide bezorgden (Num.9: 5), maar het was een afwijking, die voortvloeide uit de omstandigheden (vgl. vs. 17 en 18)..

17. Want een menigte was in die gemeente, die zich niet geheiligd hadden, deels wegens de kortheid van tijd, deels uit voorbijzien van de eenmaal in gebruik geraakte wet; daarom waren de Levieten over de slachting van de Paaslammeren, voor iedereen, die niet rein was, om die de Heere te heiligen 1), door besprenging met het offerbloed van hun lammeren.

1) Dit vers verklaart, hoe het kwam, dat de Levieten voor hen, die zich niet geheiligd hadden, de slachting van het Pascha verrichtten d.i. het bloed bij het slachten opvingen en de Priesters toereikten. Hadden de Levitisch onreinen het gedaan, dan was het verzoenende offerbloed verontreinigd geworden. Het eten van het Paaslam, of het deelnemen aan het Paasmaal was weliswaar in de Wet ook slechts de reinen veroorloofd, maar was toch niet een zo heilige, d.i. zo nauw met de, bij het altaar, voor zijn volk, tegenwoordige God in verbinding brengende handeling, dat onder zekere omstandigheden niet ook niet-reinen daartoe konden worden toegelaten. Hier nu liet men dit toe, want Hizkia had voor hen gebeden, dat God deze overtreding van het gebod mocht vergeven..

18. Want een menigte volk, velen van Efraïm, en Manasse, Issaschar en Zebulon, hadden zich niet gereinigd, maar aten het Pascha, in deze onreine toestand, dus niet zoals geschreven is, omdat slechts Levitisch reine personen van het vlees van het dankoffer eten mogen (Lev.7: 21 Num.9: 6). Maar Jehizkia bad voor hen, dat de Heere hun zodanige overtreding van de ceremoniële wet omwille van de tijdsomstandigheden niet als zonde aanrekenen zou, zeggende, van de genadige verhoring van zijn bede in het harte verzekerd: De Heere, die goed is, maakt verzoening voor die.

19. Die zijn ganse hart gericht heeft, om God, de Heere, de God van zijn vaderen, te zoeken, hoewel niet naar de reinheid van het heiligdom1), de Levitische reinheid.

1) God ziet het hart aan; wanneer dit oprecht is voor God, vraagt Hij niet maar uitwendige reinheid, die volgens de wet heilig is..

Hizkia spreekt hier de overtuiging uit, dat het in de eerste plaats aankomt op de overtuiging van het hart. Het was de begeerte van die mannen, om de Heere, de God van de vaderen, te zoeken. Zij waren daartoe uit het rijk van de Tien stammen overgekomen, maar hun ontbrak nu de tijd, om zich volgens de Wet te heiligen. Het was dus, en dit moet wèl in het oog gehouden worden, geen moedwil, geen onachtzaamheid, geen verachten daarom van de Wet, omtrent het Pascha, maar het was hun door de omstandigheden onmogelijk geworden. Aan Juda zou het niet toegestaan zijn. Aan Juda zou het tot zonde zijn toegerekend, omdat Juda de tijd ertoe had gehad, maar dit was bij deze Israëlieten niet het geval. De Heere ziet op het hart, dit weet Hizkia bij zijn diep ingeleide kennis van Gods Wezen, en daarom neemt hij vrijmoedigheid niet alleen, om die Levitisch onreinen toe te laten, maar ook om van de Heere te vragen, Zijn toorn niet te openbaren. En de uitkomst leert, dat de koning goed gezien heeft.

20. En de Heere verhoorde Jehizkia, en heelde 1) het volk, wendde de straf, in Lev.15: 31 toegezegd, aan allen die onrein van het heilige vlees genieten zouden, van hen af, zodat niemand de dood stierf.

1) Heelde, niet van lichamelijke kwalen, maar van geestelijke. Hier is van een helen van de ziel sprake, zoals Psalm 41: 5 Jer.3: 22 Hos.14: 5

21. Zo hielden de kinderen van Israël, die te Jeruzalem gevonden werden, het feest van de ongezuurde broden zeven dagen, met grote blijdschap; de Levieten nu, en de priesters prezen de Heere, dag op dag, zeven dagen, met sterk luidende instrumenten van de Heere 1), met de snaar-instrumenten, die men gewoon was bij de lofzangen te bespelen en met trompetgeschal.

1) Letterlijk: Met instrumenten van de macht van de Heere, d.i. met de snaar-instrumenten en de trompetten, om op bijzondere wijze de macht en heerlijkheid van de Heere te roemen en te prijzen.

22. En Jehizkia sprak bemoedigende, opwekkende woorden naar het hart aller Levieten, die verstand hadden in de goede kennis van de Heere1), die door hun spel en goede kennis van de heilige muziek uitmuntten: en zij aten, niet alleen de Priesters en Levieten, maar alle feestvierenden, de offeranden van de gezette hoogtijd van het Paasfeest zeven dagen, offerende dankoffers, en lovende de Heere, de God van hun vaderen.

1) Hiermee wordt bedoeld, dat Hizkia zijn koninklijke en hoge goedkeuring uitsprak over de wijze, waarop de Levieten zich van hun ambt hadden gekweten. De Levieten hadden hem nog meer terzijde gestaan dan de priesters. Bij de Levieten had hij meer een geopend oor en een gewillig hart gevonden, om de dienst van de Heere te herstellen en de afgoderij uit te roeien. Is het wonder, dat zij bovenal hun blijde stemming uitspraken in het heerlijk snarenspel, wat zij hadden aangeheven?

23. Toen nu de ganse gemeente raad gehouden had, om andere zeven dagen te houden tot een nafeest, als een soort van hervormingsfeest, hielden zij nog zeven dagen met blijdschap.

24. Want Jehizkia, de koning van Juda, gaf de gemeente, om haar tot dit nafeest in staat te stellen, een vrijwillige gave van duizend varren, en zeven duizend schapen, en de vorsten gaven de gemeente duizend varren en tien duizend schapen; de priesters nu hadden zich in menigte geheiligd, en nu kwam de ongeriefelijkheid niet meer voor, dat de krachten van de priesters tot het slachten van de talrijke offers ontoereikend waren (Hoofdstuk 29: 34; 30: 3).

25. En de ganse gemeente van Juda verblijdde zich, mitsgaders de priesters en de Levieten, en de gehele gemeente van degenen, die uit Israël gekomen waren, ook de vreemdelingen, die van de dagen van Rehabeam af, uit het land van Israël gekomen waren, en die in Juda woonden.

26. Zo was er grote blijdschap te Jeruzalem; want van de dagen van Salomo, de zoon van David, de koning van Israël, was vanwege de scheuring van het rijk onder zijn zoon

Rehabeam desgelijks in Jeruzalem niet geweest 1); maar dit feest leek met betrekking tot de duur, de rijkdom van de offeranden, de menigte van de deelnemers en de blijde stemming van het volks op het door Salomo ingestelde feest bij de inwijding van de tempel (Hoofdstuk 7: 8 vv.).

1) Hieruit op zichzelf is niet op te maken, dat van af Salomo er geen Paasfeest was gevierd. Deze woorden wijzen uitdrukkelijk op het feit, dat, zoals men bij de tempelinwijding twee maal zeven dagen te Jeruzalem had vertoefd, om feest te vieren, dit nu ook geschiedde èn vanwege de grote menigte van offeranden, èn als bewijs van de grote blijdschap van het volk in de dienst van de Heere. Men voelde zich nog weer eens één, zoals uit vs. 25 duidelijk is op te maken.

27. Toen stonden de Levitische priesters op, traden, toen de godsdienstoefening geëindigd was, op hun plaats, en zegenden, op de Num.6: 22 vv. voorgeschreven wijze, het volk; en hun stem werd gehoord, want hun gebed kwam tot Zijn heilige woning in de hemel 1).

1) Dit kon opgemaakt worden uit de goddelijke zegen, die de feestvierenden te beurt viel, waar zij zich zo verblijdden over de dienst bij Gods heilige tempel, maar ook hieruit, dat de Heere straks op verrassende wijze uitkomst gaf, toen Assyrië Juda gans en al dreigde te vernielen.

HOOFDSTUK 31

AFSCHAFFING VAN DE AFGODERIJ. VERZORGING VAN DE PRIESTERS EN LEVIETEN

Vs. 1-21. Nadat in Jeruzalem zelf de afgodsaltaren nog vóór de viering van het Pascha verwoest waren (Hoofdstuk 30: 14), maken thans, meteen na het feest, al de deelnemers daaraan zich op, om het gehele land van de godsdienst te reinigen en de afgodsbeelden uit de weg te ruimen; daarop begeeft ieder zich weer naar zijn woonplaats; maar Hizkia maakt van de bevestiging van de herstelde godsdienstige verordeningen en de vaststelling van het onderhoud van de priesters en Levieten, een voorwerp van zijn bijzondere zorg. Tot dit alles dringt hem zijn aan de Heere oprecht toegewijd hart, en de Heere laat zich aan hem ook niet onbetuigd, maar doet zijn ondernemingen wel lukken en verleent aan zijn rijk een dertienjarige ongestoorde vrede.

1. Toen zij nu dit alles voleind hadden, wat naar de wet tot een plechtige viering van het Paasfeest behoorde, togen uit de stad Jeruzalem alle Israëlieten, die er ter feestviering gevonden werden, uit, tot de steden van Juda, en braken al de opgerichte beelden 1), de zullen, waarop afgodsbeelden stonden, en hieuwen de bossen, Ascheren (De 16: 21) af, en wierpen de hoogten en de altaren af, uit gans Juda en Benjamin, ook in Efraïm en Manasse, zonder dat men hier in het noordelijke rijk een poging had aangewend, om de heilige ijver van de door de feestviering in geestdrift ontvlamden met kracht tegen te streven, totdat zij alles geheel teniet gemaakt hadden; daarna keerden al de kinderen van Israël weer, een ieder tot zijn bezitting in hun steden.

1) "2Ki 18: 4"

2. En Hizkia bestelde de verdelingen van de priesters en van de Levieten, zoals zij door David gemaakt waren (1 Kronieken 23-26 hun verdelingen, een ieder naar zijn dienst, de priesters en de Levieten namelijk tot het brandoffer en tot de dankoffers, om te dienen, en om te loven, en om te prijzen in de poort van de legers van de Heere; in de Tempel en de voorhof (1Ch 9: 18).

3. Ook het deel van de koning van zijn have (Hoofdstuk 32: 29 vv.) tot de brandoffers, tot de brandoffers ‘s morgens en ‘s avonds, en de brandoffers van de sabbatten, en van de brandoffers op de nieuwe maanden, en van de gezette hoogtijden, zoals geschreven is in de wet van de Heere, d.i. vooral de brandoffers, die naar de wet (Num.28: 3 vv.; 9,11,19 vv.) gebracht en waar van de onkosten anders uit de tempelschat bestreden moesten worden, werd in die tijd volkomen gezorgd.

4. En hij zei tot het volk, tot de inwoners van Jeruzalem, dat zij het deel, het bij de wet bepaalde onderhoud (Num.18: 8 vv.) van de priesters en Levieten geven zouden, opdat zij versterkt mochten worden in de wet van de Heere 1), de hun opgelegde verplichtingen met ernst konden vervullen, zonder door eigen arbeid in hun onderhoud te voorzien.

1) Dit betekent, dat zij gans en al Priesters en Levieten behoorden te zijn volgens de Wet van de Heere, getrouw hun ambt zouden waarnemen en niet van de dienst van het Huis van de Heere zouden worden afgetrokken, door op andere wijze, zoals door enig handwerk, in hun levensonderhoud te voorzien.

Tengevolge van Achaz' goddeloze regering, het sluiten van de tempel en het afschaffen van de eredienst van de Heere, waren ook de inwoners van Jeruzalem en Juda opgehouden, om de tienden enz. te brengen. Nu echter de zuivere eredienst weer hersteld is, dringt Hizkia er ook op aan, dat aan de dienaren van de Tempel zou worden gegeven, waarop zij, naar de Wet van God, recht hadden.

5. Toen nu dat woord van de koning uitbrak, overal in de stad bekend werd, brachten de kinderen van Israël 1) vele eerstelingen van koren, most, en olie, en honing, en van al de inkomsten van het veld; ook brachten zij de tienden van alles in met menigte.

1) Kinderen van Israël is hier een andere benaming voor, inwoners van Jeruzalem, omdat in vs. 6 van de overige bewoners van Juda wordt gesproken. De kinderen van Israël in laatstgenoemd vers bedoeld, zijn degenen, die van de Tien stammen in het rijk van Juda hun verblijf hadden gekozen.

6. En de kinderen van Israël en Juda, die buiten Jeruzalem in de steden van Juda woonden, brachten ook tienden van de runderen en van de schapen, en tienden van de heilige dingen 1), die de Heere, hun God, geheiligd waren, en maakten vele hopen. Zij brachten de eerstelingen en tienden in grote menigte aan.

1) Tienden van de heilige dingen. Hiervan wordt in de Wet (Num.18: 8 vv.) niet gesproken. De heilige dingen zijn die delen of stukken van de offers (de spijs-, zond-, schuld- en dankoffers), die niet op het altaar werden verbrand, maar de Priesters toekwamen. Maar zoals de tienden ook gedeelten waren van hetgeen de Heere God toekwam, zo zijn ook hier de heilige dingen als tienden aangemerkt geworden.

7. In de derde maand 1), de maand Sivan, overeenkomende met onze Juni (Ex 12: 2), dus onmiddellijk na volbrachte graanoogst, begonnen zij de grond van die hopen te leggen, en in de zevende maand, in Tisri = Oktober, na volbrachten ooft- en wijnoogst, voleindden zij, hadden zij de eerstelingen en tienden in hun geheel gebracht.

1) In de derde maand had het Pinksterfeest plaats en in de zevende het Loofhuttenfeest. Men begon deze hopen te leggen met het feest van Pinksteren en voltooide ze met het Loofhuttenfeest.

8. Toen nu Jehizkia en de vorsten in de voorhof van de tempel kwamen, om zich te overtuigen, of het bedrag van het aangebrachte toereikend was voor het onderhoud van de priesters en Levieten, en die hopen zagen, zegenden zij de Heere en Zijn volk Israël, want de uitkomst van het onderzoek gaf alle stof tot tevredenheid.

9. En Jehizkia ondervroeg de priesters en de Levieten aangaande die hopen, of zij nog niet het hun genomen hadden, omdat er nog zoveel voorhanden was.

10. En Azaria, de hoofdpriester, van het huis van Zadok, een andere hogepriester van deze naam, zie 1 Kronieken 6: 9,10,13 sprak tot hem en zei: Van dat men deze heffing begonnen heeft (Ex 25: 2) tot het huis van de Heere te brengen, d.i. sinds de derde maand (vs. 7), is er te eten geweest en verzadigd te worden, ja over te houden tot overvloed toe; want de Heere heeft zijn volk gezegend, zodat deze veelheid overgebleven is 1).

1) Het is merkwaardig, dat zij, die zo onlangs de smaak van de goedheid van de Heere op het Pascha genoten hadden, en geproefd hoe troostelijk het is, zich te schikken naar Gods wetten, die niets dan tijdelijk en eeuwig heil bedoelen, dus gewillig en ongedwongen in alle delen van hun plicht schenen te zijn, en nu zoveel hart en ijver voor de te voren versmaden Tempeldienst betoonden. Zulke, die de voordelen en zegeningen van een vastgestelde Godsdienst onder hen juist inzien en waarderen, zullen nooit iets tegen de onkosten ter onderhouding hiervan in te brengen hebben..

11. Toen zei Jehizkia, dat men kamers, cellen tot bewaring van het graan en de vruchten aan het huis van de Heere bereiden zou; en zij bereidden ze, richtten de reeds voorhanden kamers in de gebouwen rondom de voorhof tot magazijnen in.

12. Daarin brachten zij die heffing, en de tienden, en de geheiligde dingen, in getrouwigheid, met alle zorgvuldigheid en nauwgezetheid, en daarover, over de daarin bijeengebrachten voorraad, was Chonanja, de Leviet, overste, hoofdopzichter of schatmeester, en Simeï, zijn broeder (Hoofdstuk 29: 14), de tweedeopziener.

13. Maar Jehiël (Hoofdstuk 28: 14),en Azazia, en Nahath, en Asahel, en Jerimoth, en Jozabad, en Eliël, en Jizmachja, en Mahath, (Hoofdstuk 29: 12) en Benaja, deze tien waren opzieners, onder de hand, tot helpers van Chonanja en Simeï, zijn broeder; door het bevel van de koning Jehizkia en van Azaria, de overste van het huis van God (vs. 10).

14. En Kore, de zoon van Jimna, de Leviet, de portier tegen het oosten (1 Kronieken 9: 18), was opziener over de vrijwillige gaven van God, om het hefoffer van de Heere (Num.5: 9) en het allerheiligste 1) (Lev.6: 6,16 vv.; 7: 6 vv.) uit te delen.

1) Onder het allerheiligste hebben wij te verstaan, het aandeel van de zond-, schuld- en spijsoffers, dat door de Priesters bij het heiligdom gegeten moest worden (Lev.6: 10,29; 7: 6 en Lev.2: 3,10).

15. En aan zijn hand, hem ondergeschikt, waren Eden (Hoofdstuk 29: 12), en Minjamin, en Jesua, en Semaja, Amarja en Sechanja, in de steden van de priesters (1 Kronieken 6: 57 vv.) met getrouwigheid, om aan hun broeders in de verdelingen, de afdelingen, zowel aan de kleinen als de groten 1), uit te delen.

1) Dit is, zowel aan de oudsten als aan de jongsten, zowel aan degenen, die uitgediend hadden als aan hen, die nog in de dienst van het huis van de Heere waren. Het is duidelijk, dat hier bedoeld worden, zowel degenen, die volgens hun dagorder dienst deden als zij, die tijdelijk, omdat zij geen dienst hadden in de Priestersteden woonden (vs. 19).

16. (Benevens die gesteld waren 1) in het geslachtsregister van de manspersonen, drie jaren oud en daarboven), deze konden mee naar de tempel komen en daar het hun toekomende aandeel genieten, allen die in het huis van de Heere gingen, tot het dagelijks werk op elke dag 2), voor hun dienst, in hun wachten, naar hun verdelingen, en waarvan een ieder het hem voor iedere dag toegelegde aandeel voor de diensten ontving, dat hij volgens zijn ambt en naar zijn afdeling verrichtte.

1) In het Hebr. Milbad Hithjachsâm lizkarim. D.i. behalve hun gestelden van het mannelijk geslacht op de geslachtsregister. De bedoeling is, dat zij, die op de geslachtsregister ingeschreven waren 3 jaren oud en daarboven, niet hun deel kregen in de steden, maar in de tempel, omdat zij ook konden optrekken naar Jeruzalem en daar van de offergaven gebruiken. Het eerste woord heeft altijd de betekenis van behalve en niet van benevens (zie Exod.12: 37 Num.29: 39 Joz.17: 5. e.a.).

2) In het Hebr. Lidbar-joom bejoomo. D.i. het voor iedere dag, dagelijks zijn deel. Ieder, die in het huis van de Heere ging, kreeg van de beambte zijn dagelijks aandeel van hetgeen voor de Priesters en Levieten werd ingebracht.

17. En met die gesteld waren in het geslachtsregister van de priesters, naar het huis van hun vaderen, ook de Levieten van twintig jaar oud en daarboven, in hun wachten naar hun verdelingen;

1) Vs. 17 is een tussenzin, bevattende een opmerking over de geslachtsregisters en luidt: De geslachtsregisters nu van de Priesters, zo waren zij naar de vaderhuizen vervaardigd, en de Levieten zij waren van 20 jaren en daarboven in hun ambten, naar hun afdelingen..

18. Ook rekenden zij tot of met de geslachtsrekening met al d.i. wat betreft hun kinderen, hun vrouwen, en hun zonen, en hun dochters, door of met de ganse gemeente 1); want zij hadden zich in hun ambt in heiligheid geheiligd 2).

1) Uit dit vers ziet men dat de in vs. 14 opgenoemde mannen ook tot taak hadden, om de kinderen en vrouwen van de gehele gemeente of het lichaam van de priesters en Levieten op te schrijven, ten einde op ordelijke wijze de voor hen bestemde gaven te kunnen verdelen, terwijl zij in deze verdeling in trouw handelden (vs. 12.).

2) Beter: want met getrouwigheid (zoals het Hebr. woord ook in vs. 15 vertaald is) handelden zij heilig omtrent de heilige dingen. Dat is, zij gingen er heilig mee om en zorgden er voor, dat ieder ontving, waarop hij recht had, maar ook, dat er niets van verloren ging.

Wij hebben er wel op te letten, dat de koning, geleid als hij werd door de Geest van de Heere, de uitdeling aan de Dienaars van de Tempel niet zelf ter hand nam, of aan zijn rijksambtenaren toestond, dus niet aan wereldlijke, maar aan geestelijke personen toevertrouwde.

19. Ook waren onder de kinderen van Aäron, de priesters, die op de velden van de voorsteden van hun steden wonen (Num.35: 3 vv.) in elke stad mannen, die met namen uitgedrukt waren, aangesteld, om aan alle manspersonen onder de priesters, en aan allen, die in het geslachtsregister onder de Levieten gesteld waren, delen te geven.

20. En zo deed Jehizkia in geheel Juda, hij gaf aan het heiligdom zijn vroegere luister, aan de priesters en Levieten hun levensonderhoud, en aan het volk de ware godsdienst, die tot dusver als begraven was geweest, terug; en hij deed dat goed, en juist, en waarachtig was (Rom.12: 2), voor het aangezicht van de Heere, zijn God 1).

1) Wij zien, dat hij met dit alles oprechtelijk bedoelde, alleen aan God te behagen en zijn eigen goedkeuring te mogen vinden in zijn gemoed, nopens alles, wat hij ondernam en deed. Al zijn zorg liep uit, om niets te doen, dan hetgeen God welgevallig en aangenaam wezen kon, alles wat echt en met de natuurlijke billijkheid overeenkwam; alles wat met de waarheid, met de goddelijke openbaring en met het Verbond van God overeenstemde, achtervolgende de goede, rechtvaardige en allerheiligste wetten van de Heere..

21. En in alle werk, dat hij begon in de dienst van het huis van God, en in de wet en in het gebod, om de ware godsdienst en het recht van de Wet te herstellen, om zijn God te zoeken, deed hij met zijn ganse hart, en had voorspoed bij zijn ondernemingen.

Wat de Schrift hier duidelijk betuigt dat Hizkia bij zijn godsdienstige maatregelen door ware drang van het hart geleid werd, blijkt reeds uit het standpunt, dat hij persoonlijk tegenover de profeten en hun vrijmoedig bestraffende woorden innam; karakteristiek is in dit opzicht vooral de in Jer.26: 18 vv. vermelde gebeurtenis die nog in de eerste jaren van de koningen moet vallen. Hoe echter bij het volk nochtans door de uitwendige hervorming van de eredienst als zodanig geen inwendige verandering bereikt werd, daarover vergelijke men "2Ki 18: 16".

HOOFDSTUK 32

HIZKIA'S WONDERBARE BESCHERMING TEGEN SANHERIB

IV. Vs. 1-23. Schetsgewijze, zoals overal waar de Boeken der Koningen de gang van een gebeurtenis reeds uitvoerig voorgesteld hebben, wordt nu de inval van de Assyrische koning in het land van Juda bericht. Aanvankelijk is Hizkia vol moed en troost, en neemt hij alle maatregelen tot verdediging van zijn hoofdstad, maar als daarop het vijandelijk leger de een stad na de andere hem ontkomen heeft, en hij Sanberibs aftocht ook met zware offers niet heeft kunnen kopen, maar deze veeleer overgang op genade of om genade eist, onder bespotting van de God van Israël, dan zoekt hij zijn kracht in het gebed voor het aangezicht van de Heere. En daarop ondervindt hij ook, naar Gods belofte, zo'n spoedige en krachtige hulp door de Engel, die in de eerstvolgende nacht een groot verderf in het Assyrische leger aanricht, dat hij niet slechts van zijn benauwer zonder enige moeite bevrijd wordt, maar ook in eer en achting staat bij alle naburige volken (Vergelijk 2 Koningen .18: 13-19: 37).

1. Na deze geschiedenissen, de in de drie vorige hoofdstukken medegedeelde zaken, die Hizkia tot aan het 14de jaar van zijn regering ter hand nam, en haar bevestiging 1), kwam Sanherib, de koning van Assyrië (2Ki 15: 20), en toog, toen hij in het jaar 713 voor Christus de tegen Egypte gerichte veroveringsplannen van zijn voorgangers weer opnam, in Juda, om eerst dit land wegens zijn afval van hem te tuchtigen en geheel aan zich te onderwerpen (2Ki 18: 13) en legerde zich tegen de vaste steden (vgl. Hoofdstuk 11: 5 vv. met Jes.10: 28 vv.) en dacht ze tot zich af te scheuren, wat hem dan ook tot aan de steden Lachis en Libna gelukte.

1) Het eerste nieuws, dat men hoort, na de blijde viering van een Godvruchtig Pascha, bestond daarin, dat een vijandelijk leger het land introk en schrik, verwarring en verwoesting alom aanbracht, waar het kwam, en al de overige gewesten met gelijke ramp bedreigde. Dus blijkt het, dat men zich plichtmatig voor God gedragen kan en toch met gevaren en wederwaardigheden bezocht worden, die God ons toezendt, om ons te beproeven, of wij ook wel gegrond zijn in ons vertrouwen op Hem, als ook om te tonen, hoe getrouwe zorg Hij zelf ten opzichte van de vromen draagt..

2. Jehizkia nu ziende, dat Sanherib kwam, om met zijn legerscharen in zijn land te vallen, en zijn aangezicht was tot de strijd tegen Jeruzalem, om die stad te veroveren;

3. Zo hield hij raad met zijn vorsten en zijn helden, om de fonteinwateren te stoppen, door overdekking en afleiding en onderaardse kanalen het water van de bronnen te verbergen, die buiten de stad waren; en zij hielpen hem, terwijl zij om de vereiste arbeidskrachten te krijgen een oproep tot het volk richtten.

4. Want veel volk werd ten gevolge van deze oproep vergaderd, dat al de fonteinen stopte, mitsgaders de beek Gihon (1Ki 1: 33), die door het midden van het land, waar Jeruzalem lag, heen vloeide, zeggende, als doel van hun werk (vgl. vs. 30): waarom zouden de koningen van Assyrië, Sanheribs krijgsscharen, komen en veel waters vinden?

5. Zo versterkte hij, Hizkia, door de toespraak van de profeten Jesaja (Jes.10: 24 vv.) in het geloof gesterkt, zich, en bouwde de hele muur om Jeruzalem op, die gebroken was, dien hij optrok tot aan de torens, ter betere verdediging van de stad met een andere muur daarbuiten, om de noordwestelijk van de Zion gelegen heuvel Akra, en hij versterkte Millo, de hoofdbastion van de burcht in de stad van David; en hij maakte, tot behoorlijke uitrusting van zijn krijgslieden, geweer (liever "wapentuig) en schilden in menigte (1Ch 28: 14" en zie "1Ch 28: 15).

6. En hij stelde de nodige krijgsoversten over het volk, en hij vergaderde hen, het leger tot zich in de straat van de stadspoort, op de marktplaats, waarschijnlijk aan de Westpoort (Hoofdstuk 20: 20) en sprak naar hun hart, sprak opwekkende woorden (Hoofdstuk 30: 22), zeggende:

Bij de Oosterse steden ligt de marktplaats niet midden in de stad, maar vormt zij een vrije ruimte aan of vóór de poort. (Hoofdstuk 18: 9 Nehemia 8: 1,16).

7. Wees sterk en heb een goede moed, vrees niet en ontzet u niet voor het aangezicht van de koning van Assyrië, noch voor het aangezicht van de ganse menigte, die met hem is; want (Hoofdstuk 29: 34) met ons is er meer dan a) met hem.

a) 2 Koningen .6: 16

8. Met hem is een vleselijke arm 1), de grote menigte van zijn leger, waarop hij zich verlaat (Jer.17: 5), maar met ons is de Heere, onze God, om ons te helpen en om onze strijd te strijden. En het volk steunde op de woorden van Jehizkia, de koning van Juda 2), dat hem de zege niet zou ontgaan.

1) Het van vs. 2 af verhaalde valt in de eerste tijd van de Assyrische inval in het land, en Hizkia’s opwekkende rede (vs. 6 vv.) berust gedeeltelijk insgelijks nog op de vleselijke arm; toen Sanherib met snelheid voortrukte, en de ene stad na de andere innam, werd de koning zelf versaagd, liet door gezanten bij Sanherib om vrede vragen, en bracht deze ook de grote schatting van 300 talenten zilver en 30 talenten goud (2 Koningen .18: 13 vv.). Toen Sanherib het geld ontvangen had, brak hij echter de overeenkomst, en eiste hij onvoorwaardelijke overgave van de stad: dit is het tijdstip, van waar ons bericht in het volgende vers het verhaal voortzet..

2) Deze mededelingen zijn niet in tegenspraak met de berichten in 2 Koningen .18: 14-16 dat Hizkia met de Assyrische koning Sanherib, als deze de vaste steden van het land, tot Lachis toe, had ingenomen, begon te onderhandelen, hem cijns te betalen beloofde en de gevorderde sommen werkelijk betaalde, waartoe hij het goud van de Tempeldeuren afsneed. Deze onderhandelingen zijn niet slechts in ons verhaal, maar ook Jes.36 weggelaten, omdat zij op het verder verloop en de beslissing van de oorlog geen invloed hadden, omdat Sanherib zich door de betaling van de gevorderde sommen niet tot de aftocht liet bewegen, maar meteen na het ontvangen ervan een legerafdeling vanuit Lachis naar Jeruzalem zond, om de stad op te

eisen. De bevestiging van Jeruzalem, die hier bericht wordt, is wat haar begin betreft, aan die handeling voorafgegaan en gedurende deze voortgezet..

9. Hierna zond Sanherib, de koning van Assyrië, zijn knechten, de veldheer Tharthan, benevens zijn minister van financiën Rabsaris en zijn hoofdschenker Rabsake met een grote legermacht naar Jeruzalem (maar hij zelf was voor Lachis en zijn heerschappij zijn rijksmacht met hem) tot Jehizkia, de koning van Juda en tot het ganse Juda, dat te Jeruzalem was, zeggende, van de oppersten vijver aan Jeruzalem's westzijde, waar Hizkia drie van zijn voornaamste beambten die afgezanten tegemoet gezonden had, de volgende woorden, die de spreker Rabsake met slimme berekening hoofdzakelijk uitsprak, om op het volk, dat op de stadsmuur stond, invloed uit te oefenen:

10. Zo zegt Sanherib, de koning van Assyrië 1): Waarop vertrouwt u, dat u te Jeruzalem blijft in de vesting?

1) Van de rede van Rabsake is slechts een korte inhoud, maar dan ook het meest kenschetsende teruggeven.

11. Ruit u Jehizkia niet op, dat hij u overgeeft, om door honger en door dorst te sterven zeggende: De Heere, onze God, zal ons uit de hand van de koning van Assyrië redden?

12. Heeft niet deze Jehizkia Zijn hoogten en Zijn altaren weggenomen, en tot Juda en Jeruzalem gesproken, zeggende: Voor het enige altaar zult u zich neerbuigen en daarop roken?

17. Ook schreef hij, zoals dit alles in 2 Koningen 18 en 19 en Jes. 36 en 37 uitvoeriger te lezen is, brieven, om de Heere, de God van Israël, te honen en om tegen Hem te spreken, zeggende: zoals de goden van de natiën van de landen, die hun volk uit mijn hand niet gered hebben, zo zal de God van Jehizkia Zijn volk uit mijn hand niet redden.

18. En zij, Sanheribs gezanten (vs. 9),riepen met luider stem, in het Joods, tegen het volk van Jeruzalem, dat op de muur was, om die bevreesd te maken en die te beroeren, opdat zij de stad mochten innemen.

19. En spraken van de God van Jeruzalem als van de goden van de volken van de aarde, een werk van mensenhanden 1).

1) Met deze woorden, wil de heilige Schrijver zeggen, sprak Rabsake zijn eigen vonnis uit. Daardoor zou hij het ervaren, dat de Heere God voor Zijn eigen eer niet alleen zou waken, maar die ook krachtig handhaven.

20. Maar de koning Jehizkia en de profeet Jesaja, de zoon van Amos, baden daarentegen, en zij riepen naar de hemel.

21. En de Heere zond, in de nacht, die volgde op de dag, waarin het vs. 17 vv. verhaalde voorviel, en Sanherib met zijn legermacht reeds tegen Jeruzalem oprukte, een Engel, die alle strijdbare helden, en vorsten, en oversten in het leger van de koning van Assyrië verdelgde. Zo is hij met schaamte des aangezichts in zijn land wedergekeerd; en toen hij, omstreek 15 jaar later, in het huis van zijn god ingegaan was, velden hem daar met het zwaard, die uit zijn lijf voortgekomen waren, zijn zonen Adramelech en Sarezer.

22. Alzo verloste de Heere Jehizkia en de inwoners van Jeruzalem, uit de hand van Sanherib, de koning van Assyrië, en uit de hand van allen; en Hij geleidde hen rondom heen.

Zoals een herder zijn schapen voor de wolven bewaart en beschermt, zodat zij zonder vrees kunnen weiden, zo konden de inwoners van Jeruzalem in veiligheid in- en uittrekken.

23. En velen 1) uit de naburige volkeren brachten geschenken tot de Heere te Jeruzalem, en kostelijkheden tot Jehizkia, de koning van Juda, zodat hij daarna voor de ogen van alle heidenen verheven werd, en hij niet slechts in groot aanzien bij hen stond, maar zij ook bevreesd waren om tegen hem te oorlogen.

1) Velen. Deze zijn ongetwijfeld de naburige volken, die nu ook van de macht van Assyrië waren bevrijd en in Hizkia de God van Israël hun hulde brachten, in elk geval Hizkia eerden, zoals zij vroeger David en Salomo hadden geëerd.

25. Maar Jehizkia deed geen vergelding naar de weldaad, aan hem geschied, omdat zijn hart verheven werd; niettegenstaande hij in zijn gebed de Heere had beloofd in alle ootmoed voor Hem te wandelen (Jes.38: 15); hoe het echter met deze zelfverheffing gesteld was, daarover leest men 2 Koningen .20: 12 vv. en Jes.39: 1 vv.; daarom kwam over hem en over Juda en Jeruzalem een grote toorn, want hij werd met een zwaar gericht bedreigd, dat zijn volk en zijn kinderen treffen zou (Jes.38: 5).

26. Maar Jehizkia verootmoedigde zich om de verheffing van zijn hart, hij en de inwoners van Jeruzalem, zodat de grote toorn van de Heere over hen niet kwam in de dagen van Jehizkia. (Jes.38: 8).

27. Jehizkia nu had zeer veel rijkdom en eer; en hij maakte zich schatkamers voor zilver, en voor goud, en voor kostelijke gesteente, en voor specerijen, en voor schilden, en voor alle begeerlijk gereedschap;

28. Ook schathuizen voor de inkomsten van koren, en most, en olie; en stallen voor allerlei beesten, en kooien voor de kudden 1).

1) Hier wordt van de rijkdom van Hizkia gewag gemaakt, zoals vroeger van die van David, Salomo en Josafat. Alles wat tot het meer private leven van Hizkia betrekking heeft, wordt hier in het kort aangegeven, omdat voor de gewijde Schrijver de hoge betekenis van Hizkia ligt in zijn herstelling van de eredienst, naar de wet. Hij verzwijgt evenmin echter zijn zonde

als zijn berouw, maar wijst er op, hoe de Heere in zijn kinderen bezoekt of bedreigt de zonde, maar ook hoe op oprecht berouw de Heere komt met Zijn vergevende liefde en genade.

29. Daartoe had hij zich steden 1) gemaakt, mitsgaders bezitting van schapen en runderen in menigte; want God gaf hem zeer grote have.

1) Onder steden hebben wij hier te verstaan, wachttorens ter bescherming van de herders en het vee.

30. Deze Jehizkia stopte ook de opperuitgang van de wateren van Gihon, en leidde ze recht af, beneden naar het westen van de stad van David (vs. 3); want Jehizkia had voorspoed in al zijn werk.

31. Maar is het alzo, als de gezanten van de vorsten van Babel, die tot hem gezonden hadden, om te vragen naar dat wonderteken, dat in het land geschied was, waarvan wij boven bij vs. 25 niets naders mededeelden, omdat wij het als bekend veronderstellen mochten, bij hem waren, verliet hem God, om hem te verzoeken, om te weten al wat in zijn hart was; dit is het enige treurige punt in zijn overigens gelukkige en goede regering.

32. Het overige nu van de geschiedenissen van Jehizkia, en zijn goeddadigheden, bewezen aan het huis van de Heere en aan Zijn volk, zie, die zijn geschreven in het gezicht van de profeet Jesaja, de zoon van Amos, en in het boek der koningen van Juda en Israël (1Ch 29: 30).

33. En Jehizkia ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem in de hoogste 1) van de graven van de zonen van David aan de weg, die tot genoemde begraafplaats voerde; daartoe deden gans Juda en de inwoners van Jeruzalem hem eer aan in zijn dood, door bij zijn begrafenis veel specerijen te verbranden; en zijn zoon Manasse werd koning in zijn plaats (Hoofdstuk 16: 14; 21: 19).

1) In het hoogste dat wil zeggen op een hogere plaats. De graven van de koningen waren vol, zodat nu voor hem en zijn opvolgers nieuwe graven op een hoger gelegen plaats werden aangelegd.

HOOFDSTUK 33

REGERING VAN MANASSE EN AMON

I. Vs. 1-20. Manasse's 55-jarige regering telt drie afdelingen: 1. de tijd van zijn goddeloosheid (van 698-676), toen hij meer dan een van de vroegere koningen van Juda deed, wat kwaad was in de ogen van de Heere, en veel onschuldig bloed vergoot; 2. de tijd van zijn gevangenschap (van (676-668), toen hij leerde erkennen, dat de Heere God is, en hij zijn hart tot Hem wendde; 3. de tijd van zijn geloofstrouw (van 668-643), toen hij de gruwelen van de tot dusver gepleegde afgoderij verwijderde, en zijn rijk naar buiten in veiligheid stelde, maar nogmaals weinig goeds bij het volk wekte (Vergelijk 2 Koningen .21: 1-18).

1. Manasse 1) was twaalf jaar oud, toen hij koning werd, en regeerde vijfenvijftig jaren te Jeruzalem, van 698-643 voor Christus

1) De naam Manasse (d.i. God doet vergeten: Genesis41: 51) kan zijn vrome vader hem gegeven hebben, bij zijn 3 jaar na de dodelijke ziekte (Hoofdstuk 32: 24 vv.) gevolgde geboorte, en dat met het goede doel om de grootte van zijn vreugde uit te drukken, waardoor God hem al zijn vroeger leed wilde doen vergeten. Maar de zoon heeft op geheel andere wijze de betekenis van zijn naam bewezen, naardien hij niet slechts zelf een Godvergetend mens was, maar ook anderen God heeft doen vergeten.

6. En hij deed een van zijn zonen (2Ki 21: 6)
a) door het vuur gaan in het dal van de zoon van Hinnom (1Ki 1: 33), en pleegde huichelarij tegen het uitdrukkelijk gebod (Deuteronomium 18: 10 vv.), en gaf op vogelgeschrei acht, en toverde; en hij stelde waarzeggers en duivelskunstenaars; hij deed zeer veel kwaads in de ogen van de Heere, om Hem tot toorn te verwekken.

a) Lev.18: 21 Deuteronomium 18: 10. 2 Koningen .16: 3. 2 Kronieken 28: 3

7. Hij stelde ook de gelijkenis van een gesneden beeld van Aschera of Astarte, die hij gemaakt had, in het huis van de, het eigenlijke tempelgebouw, waarvan God gezegd had tot David en tot zijn zoon Salomo (Hoofdstuk 6: 5 vv.; 7: 16 vv.): in dit huis, en te Jeruzalem, dat Ik uit alle stammen van Israël verkoren heb, zal Ik Mijn naam zetten tot in eeuwigheid 1).

1) Dit wordt hier nadrukkelijk herhaald, om te tonen, dat Manasse niet slechts de genadige belofte teniet gemaakt heeft, maar ook met die invoering van de vervloekte afgodendienst in het Huis van de Heere niet anders gehandeld heeft dan wanneer een echtbreekster haar hoerengezellen in het huwelijksbed van haar man bracht.

8. En Ik zal de voet van Israël niet meer doen wijken van het land, dat Ik uw vaderen besteld heb; alleen zo zij waarnemen te doen al hetgeen Ik hun geboden heb, naar de ganse wet, en inzettingen, en rechten, door de hand van Mozes.

9. Zo deed Manasse Juda en de inwoners te Jeruzalem dwalen, dat zij erger 1) deden dan de heidenen, die de Heere voor het aangezicht van de kinderen van Israël verdelgd had.

1) Dit erger doen bestond ongetwijfeld hierin, én dat zij zich aan allerlei uitspatting van ongerechtigheid schuldig maakten, maar ook, en bovenal, dat zij allen heilige eerbied en vrees voor hun God hadden uitgeschud. De heiden bleef als hij ook tot zijn eigen afgoden nog andere goden nam, zijn eigen afgoden getrouw, maar Juda koos de afgoden ten koste van de enige en ware God. Dit zetten van een beeld van Aschera en daarom dit ontuchtig dienen van deze afgodische beelden in heilig huis, deed de zonde ten hemel stijgen op ontzettende wijze. De Heere en Aschera, er was geen groter tegenstelling denkbaar. Manasse ging zo ver als hij maar gaan kon. Want de Heere te dienen, dat was te leven als een heilig volk, en Aschera te dienen, dat was zich aan de ergste onheiligheid overgeven.

Manasse gedroeg zich als een onbandig dier, dat zich aan alle band van rede en tucht en plicht onttrok.

10. De Heere sprak wel tot Manasse en tot zijn volk, door de profeten, als bijvoorbeeld Habakuk, dat zij zich zouden bekeren, als Hij hun afval niet op het strengste zou straffen (2 Koningen .21: 10- 15),maar zij merkten daar niet op, ja vergrepen zich aan de profeten van de Heere, en maakten de afval hoe langer hoe erger (2 Koningen .21: 16).

1) In 2 Koningen .21 wordt ons meegedeeld, wat de Heere tot Manasse liet zeggen, op welke wijze de Heere Zijn goddelijk misnoegen te kennen liet geven.

Hier wordt slechts de indruk weergegeven, die dat spreken van de Heere op Manasse maakt en op zijn volk, en die indruk was, dat zij de zonde bleven dienen.

Ontzettend getuigenis voor wie ook, dat de Heere wel spreekt, maar dat daarop niet wordt gelet. Want toch, dan gaat het, óf tot volslagen volharding, óf naar het eeuwig welbehagen door een ontzettende diepte van ellende, opdat er ten leste toch een opmerking zou zijn. Manasse ging, door de genade, wel door een ontzettende diepte, maar toch, hij leerde ten slotte opmerken, ja bekennen, dat de Heere God is.

11. Daarom a) bracht de Heere over hen, omstreeks het jaar 676 voor Christus, de krijgsoversten, die de toenmalige koning van Assyrië 1), Esar-Haddon geheten (2Ki 15: 20)had, die Manasse gevangen namen onder de doornen 2); en zij bonden hem met twee koperen ketenen, en voerden hem naar Babel, dat in die tijd onder Assyrische opperheerschappij stond (2Ki 20: 12).

a) Deuteronomium 28: 36 Job 36: 8

1) Iets naders omtrent de inval van Esar-Haddon in het rijk van Juda en de wegvoering van Manasse naar Babel, laat zich bij het duistere van de Assyrische geschiedenis ook in die tijd, niet opgeven; hier zij alleen opgemerkt, dat de invoering van Assyrische kolonisten in het

ontvolkte Rijk van de Tien stammen (2 Koningen .17: 24) waarschijnlijk het tijdstip van onze geschiedenis is (Jes.7: 8)..

2) in het Hebr. Bachochim. Dit woord betekent wel doornen, maar ook haken (Zo is het Job 40: 26 ook vertaald). En die laatste betekenis moeten hier hebben. Zoals een onbandig dier een haak in zijn neus werd gedaan, zo werd ook hier met Manasse gehandeld, en daarom bonden zij hem met twee ketenen aan de voeten, om hem het vluchten te beletten. Zoals een beeld van overwonnen kracht en van machteloosheid, werd de koning van Juda naar Babel gevoerd, om daar tot erkentenis van zijn schuld en tot belijdenis van zijn zware zonde te komen.

12. En toen Hij hem benauwde, zodat bij de angst van zijn gevangenschap ook gewetensangst kwam, vanwege de door hem begane gruwelen en aangerichte ergernissen, bad hij het aangezicht van de Heere, God zijns van de, ernstig 1) aan, en vernederde 2) zich zeer voor het aangezicht van de God van zijn vaderen.

1) Manasse bad tot de Heere, zowel om vergiffenis van zonden, als om het wenden van de toorn van hem, en het verlenen van Zijn genade. Het gebed is de steun en toevlucht van de rechtvaardigen en de hulp en troost van de bekommerden en verlegenen..

2) Waarin dat zich zeer vernederen heeft bestaan, wordt ons hier niet gezegd, maar in verband met 1 Koningen .21: 29 waar ook dezelfde uitdrukking wordt gebruikt (ook in de grondtekst) van Achab, mogen wij vaststellen, dat dit vernederen moet worden opgevat, als bewijs van de inwendige beroering, in deze zin dat hij een zak om zijn lenden zal hebben gedaan en gevast heeft, om daarmee te kennen te geven, dat hij zeer gezondigd had tegen de Heere God. Met het bidden wordt dan in dit vers de inwendige, met dit zich vernederen de uitwendige gestalte aangegeven. In het volgende hij bad Hem ligt dan de samenvatting van vs. 12 opgesloten, daar dit bidden eigenlijk betekent, een als smekeling naderen tot de Heere. Manasse naderde tot de Heere in het boetgewaad, met een gebroken geest en een verslagen hart, als smeking, dit wil hier de Heilige Geest ons op het hart binden.

13. En bad Hem 1) en Hij, de Heere, zijn God, wiens oor tot het geroep van de ellendigen geneigd is (Psalm 10: 17),liet zich van Hem verbidden, en hoorde zijn smeking, en Hij bracht hem weer te Jeruzalem, in zijn koninkrijk 2). Toen kende Manasse, dat de Heere God is en besloot, Hem voortaan in alle getrouwheid te dienen 3).

1) De vergeving van de zonden bevrijdt niet alleen van de toorn, maar herstelt ook de zondaar in de gunst en vriendschap van God. Want zoals uit de liefde van goedheid en de voorkomende genade van God, de vergeving van de zonden voortkomt, zo stelt die vergeving de zondaar in die staat, dat God hem achtervolgt met de liefde van het welbehagen en hem verwaardigt met het deelgenootschap van Zijn allerliefelijkste genade. Dan mag hij het aangezicht van God van de als een verzoend, toegenegen Vader aanschouwen, en genieten de aanspraak van Zijn vriendelijke woorden, en zich verlustigen in het gevoelen en smaken van Zijn zeer aangenomen en gemeenzame ommegang en vriendschap, waarmee geen zoetigheid van wijn vergeleken kan worden (Jes.57: 16-18)..

2) Waarschijnlijk geschiedde dit na de dood van Esar-Haddon in het jaar 688 voor Christus toen Samughes op de troon kwam, en deze gebeurtenis door een genadedaad wilde vieren (vgl. 2 Koningen .25: 27). Joden en Christenen hebben echter over Manasse's bevrijding uit de kerker vele fabelachtige dingen verhaald, die wij hier niet in bijzonderheden willen optellen..

3) De schepping is vol levende wezens, verschillend bewerktuigd en op verschillende wijze levende, maar allen de heerlijkheid van dezelfde Schepper verkondigend. Zo is het ook in de Schrift. Men vindt er een rijke verscheidenheid van allerlei natuurlijk en geestelijk leven, van allerlei overtredingen en bekeringen. Nadat wij in de Schrift velerlei zondaren ontmoet hebben, komen wij tot een zeer groot zondaar, Manasse. Zijn grootvader Achaz was de goddelooste van de koningen geweest, zijn vader de vroomste na David; maar, als twaalfjarige knaap op de troon gekomen, was zijn grootvader Achaz zijn toonbeeld, en verdierf hij al het goede, dat zijn vader Hizkia had gesticht, en herstelde al de gruwelijke afgoderijen van Achaz, en nog zo vele andere afgoderijen erbij; hij liet zijn zonen door het vuur gaan (een soort van vuurdoop, om ze de afgoden te heiligen), hij pleegde allerlei huichelarij, hoererij, waarzeggerij, en was daarbij zo wreed en bloeddorstig, dat hij het onschuldig bloed te Jeruzalem deed stromen, ja hij deed meer, hij deed met geweld al het volk zondigen. Wij kunnen rekenen, dat het volk ten minste twintig jaren lang onder dat ondraaglijk juk gezucht heeft, maar toen God de koning en het volk meermalen vruchteloos gewaarschuwd had, bracht Hij een zwaar oordeel over beide. Manasse werd, aan koperen ketenen gesloten, naar Babel gevoerd en in de gevangenis geworpen. Daar kwam hij, als de verloren zoon, ook in het vreemde land tot de Heere; verootmoediging heette het oudtijds, nu heet het bekering. Niets kon ook Manasse redden dan zelfvernedering. Die zich hoog verheft, moet vallen, wil hij behouden worden. Wij willen er wel niet aan, maar tot vernedering moet het komen met ons allen. Het kan niet anders. De rechtvaardigen zullen blinken als de zon in het koninkrijk van de Vader, maar zij moeten door de nacht van het lijden heen. Laat ons dan de koperen ketenen niet los maken uit verkeerd medelijden, maar laat ons het dragen ervan verzachten, zoveel wij kunnen, en voorts wachten, totdat God ze los maakt, of ons de gelegenheid geeft ze los te maken. Er zijn commentaren op de Bijbel van Gods eigen hand. Zo is de bekering van Manasse een commentaar van Gods eigen hand op het woord: Keer weer tot Mij en Ik zal tot u wederkeren.

Even als een koning op gewichtige staatsstukken eigenhandig hier en daar een enkele aantekening aan de kant zet, zo hier. God verklaart altijd Zijn eigen woorden door levende voorbeelden. Wij hebben dan ook waarlijk geen bekeringsgeschiedenissen te verdichten; hier is een bekeringsgeschiedenis, als het ware geschreven in letteren, zoals men in Engeland soms op de aanplakbiljetten ziet, van een el lang, want er zijn mensen, die klein schrift kunnen lezen, maar ook anderen, die zeer groot schrift moeten hebben, zullen zij kunnen lezen. En zie hier nu zo'n schrift. Nee, Manasse was geen klein zondaar, maar een groot zondaar; hij was zoals men zegt: "een duivel in mensengedaante," een gruwelijk monster. Maar voor God kunnen geen zonden te groot zijn; als ze met verootmoediging beleden worden, worden ze ook vergeven. Daarom scheiden ook nooit onze zonden ons van God, maar onze eigen gerechtigheid, onze onwil om vergeving te ontvangen, zoals dan ook de Heere tot Jeruzalem zei: Ik heb u willen vergaderen, maar u hebt niet gewild. Die wil, die kome en neme de

wateren des levens om niet. Om niet. Zo'n vreemd woord noemde Luther de dood van de eigen gerechtigheid en van de Roomse Kerk. En dat is het ook; voor zo'n woord kunnen zij niet bestaan, daarom moeten zij sterven. God vergeeft om niet, enkel door geloof, zonder de werken. Wij zien het bij Manasse. In zijn benauwdheid bad hij tot God en God liet zich verbidden en vergaf hem niet alleen, maar herstelde hem weer in zijn koninkrijk. Wat een koninklijke edelmoedigheid! Wat is God in het vergeven overvloedig mild! Wij zouden zeggen: zo'n goddeloze te vergeven is veel, is genoeg; maar hem daarenboven met eer en heerlijkheid te overladen, waartoe zou dat dienen, dan om de zondaars stoutmoedig te maken en hen in hun kwaad te sterken. Maar God spreekt en denkt zo niet. Al wat God doet is volkomen, er ontbreekt niets aan.

Newton, die jaren lang een boos zondaar was en toen bekeerd werd, verhaalt van een predikant, die, na jaren lang tegen van de waarheid gepredikt te hebben, bekeerd werd. Deze predikte nu wel anders en kon ook wel geloven, dat God hem persoonlijk vergaf, maar dat hij zo vele jaren lang zo vele zielen naar het verderf had geleid, dat kon hij niet vergeten en niet voor vergeven houden. Newton, aan wie hij dit bezwaar te kennen gaf, bracht hem tot rust, met het voorbeeld van Manasse. Hij vergeeft alles, de zonde, de schuld en haar gevolg in..

In deze weinige woorden ligt de ganse bekering van Manasse opgesloten. Want kennen hier is erkennen en God de Heere, staat hier tegenover de afgoden, die hij gediend en verheerlijkt had. Hiermee wordt het gezegd, dat hij het soevereine recht van de erkende, om met hem te handelen, als Hij gehandeld heeft, maar ook dat hij het schadelijke en schandelijke van de valse dienst van de afgoden had leren erkennen, maar ook verfoeien, en de dienst van de enige en waarachtige God leren liefkrijgen en beminnen. Van die God, die hem in de diepte van de benauwdheid had gebracht, maar ook de bede op zijn lippen had gelegd, maar ook hem had verhoord en zijn voeten in de ruimte gesteld.

14. En hierna, toen hij weer in zijn koninkrijk regeerde, bouwde hij, ter versterking van zijn hoofdstad, de buitenmuur, die ter insluiting van de heuvel Akra reeds door zijn vader Hizkia was opgericht (Hoofdstuk 32: 5), aan de stad van David, aan de westzijde van Gihon in het dal, van de westzijde van de Zion, van het Gihondal af, noordwestwaarts op en tot aan het noordoosten tot de ingang van de Vispoort, in de noordoostelijke hoek van de Beneden- of Nieuwstad, en omsingelde Ofel; de muur liep verder van de noordoosthoek naar het Zuiden om het spitse uiteinde van de Moria-heuvel, rondom de Ofel (Hoofdstuk 26: 9), en verhief die zeer; hij leide ook ter beveiliging van het overige land, krijgsoversten in alle vaste steden van Juda.

15. En hij nam de vreemde goden en die gelijkenis (vs. 7), uit het huis van de Heere weg, mitsgaders al de altaren, die hij gebouwd had op de berg van het huis van de Heere, en te Jeruzalem (vs. 3 vv.), en hij wierp ze buiten de stad 1).

1) Hieruit blijkt, dat Manasse's bekering oprecht was. Alles, wat met de afgodendienst in verband stond, deed hij weg, en hij herstelde het altaar van de Heere. Dit was bij Manasse een lust krijgen in de dienst van de Heere en bewijs van de opstanding van de nieuwe mens.

Er staat niet, dat zij vernietigd werden; wellicht dat Manasse dit niet nodig achtte. Het is daarom, dat zij volkomen door Josia zijn vergruisd, omdat Amon, Manasse's zoon en opvolger, ze weer had opgericht.

16. En hij richtte het altaar van de Heere, hij herstelde het brandofferaltaar in de voorhof van de priesters toe, en offerde daarop dankoffers en lofofferen, en zei 1) tot Juda, dat zij de Heere, de God van Israël, dienen zouden.

1) Dit zeggen was een koninklijk bevel en niet alleen een aanmaning. Een zeggen bij een Oosters monarch staat met ons bevelen gelijk, vooral in de Boeken, die na de Ballingschap geschreven zijn.

17. Maar het volk offerde nog niet uitsluitend op deze enig rechtmatige offerplaatsen, als ten tijde van Hizkia (Hoofdstuk 32: 12), maar zoals onder de vroegere koningen, ook op de hoogten, hoewel de Heere, hun God, en niet de afgoden.

18. Het overige nu van de geschiedenissen van Manasse 1), en zijn gebed tot zijn God (vs. 13), ook de woorden van de zieners, die tot hem gesproken hebben in de naam van de Heere, de God van Israël (vs. 10), zie, die zijn geschreven in de geschiedenissen van de koningen van Israël (1Ch 29: 30).

1) Wij weten, dat Assar-haddon in zijn inscriptie zegt, dat hem 22 koningen van Syrië hebben gehoorzaamd. Hij telt onder dezen Minasi (Manasse van Juda) en de koning van Cyprus op.

19. En zijn gebed, en hoe zich God van hem heeft laten verbidden, ook al zijn zonde, en zijn overtreding, en de plaatsen, waarop hij hoogten gebouwd, en bossen, en gesneden beelden gesteld heeft, eer hij vernederd werd, zie, dat is beschreven in de woorden van de ziener, volgens een andere vertaling: in de geschiedenissen van Hosaï, een ons niet nader bekende profeet.

20. En Manasse ontsliep met zijn vaderen en zij begroeven hem in zijn huis, juister: in de tuin van zijn lustslot, dat hij zich op de Ofel had laten bouwen, ook hof van Uzza geheten (2 Koningen .21: 18); en zijn zoon Amon werd koning in zijn plaats.

II. Vs. 21-25. Amon regeert geheel in dezelfde geest, als zijn vader in de 22 jaren van zijn goddeloosheid, zonder dat bij hem, zoals bij Manasse tot een ware bekering gekomen is; hij werd echter reeds na twee jaren van zijn heerschappij door hofbeambten omgebracht, waaraan het volk van het land zijn dood wreekt, terwijl het zijnen, eerst 8 jaar oude zoon op de troon zet, misschien wel met voorbijgang van een oudere prins (Vergelijk 2 Koningen .21: 19-26).

21. Amon was tweeentwintig jaren oud, toen hij koning werd, en regeerde twee jaren, (van 643- 641 voor Christus), te Jeruzalem 1).

1) "2Ki 21: 19" en "2Ki 21: 20" en 2Ki 21: 21" en "2Ki 21: 22" en "2Ki 21: 23" en "2Ki 21: 24" en "2Ki 21: 25" en "2Ki 21: 26"

22. En hij deed dat kwaad was in de ogen van de Heere, zoals zijn vader Manasse gedaan had (vs. 2 vv.); want Amon offerde al de gesneden beelden, die zijn vader Manasse gemaakt had, en diende ze, omdat zij wel door Manasse waren weggeworpen, maar niet vernield of vergruisd.

23. Maar hij vernederde zich niet voor het aangezicht van de Heere, zoals Manasse, zijn vader zich later (vs. 12 vv.),vernederd had, maar deze Amon vermenigvuldigde de schuld, hoopte zonde op zonde.

24. En zijn knechten, enigen van zijn hofbeambten, maakten een verbintenis tegen hem, en doodden hem in zijn huis, in het lustslot op de Ofel.

25. Maar het volk van het land sloeg, doodde hen allen, die de verbintenis tegen de koning Amon gemaakt hadden, en het volk van het land maakte (vgl. Hoofdstuk 26: 1 26.1), zijn zoon Josia koning in zijn plaats, maar hij zelf, Amon, begroef men in het graf, dat hij zich had laten maken, naast dat van zijn vader, in de hof van Uzza.

HOOFDSTUK 34

JOSIA REINIGT EN BETERT DE TEMPEL

I. Vs. 1-13. In Josia bezit het rijk van Juda weer een vrome koning, ja de vroomste en getrouwste koning, die na David op de troon heeft gezeten. Wel is hij nog zeer jong aan de regering gekomen, maar hij zoekt reeds vroeg de Heere, de God van zijn vader David, begint met het 12de jaar van zijn regering het land te zuiveren van de gruwelen van de afgoderij, en bereidt een herstelling van de tempel voor, die in het 18de regeringsjaar ook wordt uitgevoerd (Vlg. 1 Koningen .22: 1-7).

1. Josia was acht jaren oud, toen hij koning werd, en regeerde eenendertig jaren te Jeruzalem, van 641-610 voor Christus

2. En hij deed dat juist was in de ogen van de Heere, en wandelde in de wegen van van zijn vader David, en week niet af ter rechter- noch ter linkerhand (2Ki 23: 25).

3. Want in het achtste jaar van zijn regering, toen hij nog een jongeling was, van 16 jaren, begon hij, onder leiding van zijn vrome moeder Jedida en van getrouwe mannen, die tot dusver de regering in handen gehad hadden, de God van zijn vader David te zoeken (2Ki 22: 2), en in het twaalfde jaar, sinds het jaar 629 begon hij Juda en Jeruzalem van de hoogten 1) en de bossen, en de gesneden en de gegoten beelden te reinigen.

1) De hoogten, zijn de hoogten, waarop de altaren stonden, aan Baäl gewijd. Als dan ook in het volgende vers gezegd wordt, dat zij de altaren afbraken, dan worden daar tevens bedoeld de hoogten, waarop die altaren stonden.

5. En de beenderen van de priesters verbrandde hij op hun altaren (2 Koningen .23: 14), en hij reinigde Juda en Jeruzalem.

6. Daartoe in de steden van Manasse, en Efraïm, en Simeon
1) (Hoofdstuk 15: 8), ja tot Nafthali toe, het noordelijk gedeelte van Palestina, in haar woeste plaatsen d.i. puinhopen want zij waren sinds Salmanasser verwoest, rondom (2 Koningen .23: 15 vv.),

1) Het kan bevreemding wekken, dat hier Simeon bij het voormalige rijk van de Tien stammen wordt geteld, maar men bedenkt, dat hier van een godsdienstige en niet van een burgerlijke zaak gesproken wordt. En nu, hoewel Simeon burgerlijk tot Juda werd gerekend, had deze stam op godsdienstig gebied, ten opzichte van de afgoderij en de beeldendienst, zich veel meer met het rijk van de Tien stammen verenigd.

7. Brak hij ook de altaren af en de bossen, Ascheren en de gesneden beelden stampte hij, die vergruizend, en al de zonnebeelden hieuw hij af in het ganse land van Israël: daarna keerde hij weer naar Jeruzalem.

8. In het achttiende jaar nu van zijn regering, over dit jaar zullen wij thans inzonderheid spreken, als hij het land en het huis van de Heere ten minste gedeeltelijk gereinigd had, zond hij Safan, de zoon van Azalia, de staatssecretaris, en Maäseja de overste van de stad, en Joha, de zoon van Joahaz, de kanselier, om het huis van de Heere, zijn God, te verbeteren, nadat men reeds veel hiertoe had voorbereid.

9. En zij kwamen tot Hilkia, de hogepriester (1 Kronieken 6: 13), en zij gaven het geld, dat ten huize van God gebracht was op dergelijke wijze opgebracht was als eenmaal bij de herstelling van de tempel onder Joas (Hoofdstuk 24: 6 vv.),dat de Levieten, die de dorpel bewaarden, vergaderd hadden uit de hand van Manasse en Efraïm, en uit het ganse overblijfsel van Israël, en uit gans Juda en Benjamin, en te Jeruzalem wedergekomen waren;

11. Want zij gaven het, zonder dat zij later van ontvangst en uitgaaf rekening hoefden te doen, de werkmeesters en de bouwlieden, om gehouwen stenen te kopen, en hout tot de samenvoegingen, en om de huizen te zolderen, die de koningen van Juda door nalatigheid verdorven hadden.

13. Zij waren ook over de lastdragers en de voortdrijvers van allen, die in enig werk arbeidden: want uit de Levieten waren schrijvers en ambtlieden en portiers 1) (1 Kronieken 26).

1) De bedoeling is ongetwijfeld, dat ook van de schrijvers, ambtlieden en portiers uit de Levieten, evenals van de zangers, bij de verbetering van de Tempel tegenwoordig waren.

II. Vs. 14-33. Terwijl bij gelegenheid van de herstelling van de Tempel, het sedert meer dan 70 jaren verdwenen en vergeten Wetboek van de Heere gevonden en bij de koning gebracht wordt, zendt deze, ontsteld over de daarin uitgesproken dreigingen, die men zich naar zijn eigen bekentenis zo waardig gemaakt had, een boodschap aan de profetes Hulda, met de vraag, hoe men het gericht zou kunnen ontgaan. De profetes geeft nu wel ten antwoord, dat dit niet meer mogelijk is, en dat slechts de vrome koning verschoond zou worden, nochtans doet Josia alles, wat hij tot heil van zijn volk nog doen kan, laat zijn onderdanen in de Tempel verzamelen, hun daar de wet voorlezen en hen weer is het verbond met de Heere treden, waardoor hij toch dit bereikt, dat de gruwelen van de afgoderij uit het land verwijderd worden, en het volk de Heere dient zolang hij leeft (Vergelijk 2 Koningen .22: 8-23: 20).

14. En als zij, de in vs. 8 genoemde beambten van de koning, onder medewerking van de priesters het geld uitnamen uit de lade (Hoofdstuk 24: 8 vv.), dat in het huis van de Heere gebracht was, vond de hogepriester Hilkia het sinds vele jaren reeds verdwenen en in de Tempel te bewaren exemplaar van het wetboek van de Heere, gegeven door de hand van Mozes.

15. En Hilkia antwoordde en zei, terwijl hij het ontdekte en aanstonds voor een belangrijke vondst erkende, tot Safan, de schrijver, staatssecretaris (2 Samuel .8: 17): Ik heb het wetboek gevonden in het huis van de Heere. En Hilkia gaf Safan dat boek, om daarin te lezen en het de koning over te brengen.

17. En zij hebben het geld samen gestort, dat in het huis van de Heere gevonden is, en hebben het gegeven in de hand van de bestelden de opzichters, en in de hand van degenen, die het werk maakten.

18. Voorts gaf Safan, de schrijver, van dit bericht nu overgaande tot de mededeling van de gebeurtenis (vs. 14),de koning te kennen, zeggende: Hilkia, de priester, heeft mij een bijzonder gewichtig boek gegeven, dat hij bij het geld uitschudden gevonden heeft en ook u van groot gewicht zal zijn. En Safan las daarin voor het aangezicht van de koning, met welke zware oordelen de Heere Zijn volk bedreigd had in Lev.26 en Deuteronomium 28, wanneer het van Hem afviel.

19. Het geschiedde nu, toen de koning de woorden van de wet hoorde, dat hij, vol ontzetting, omdat het volk door zijn afgoderij zich al die gerichten in hoge mate waardig gemaakt had, zijn kleren scheurde en weende (vs. 27).

20. En de koning gebood Hilkia, de hogepriester, en Ahikam, de zoon van Safan (Jer.26: 24; 40: 5),en Abdon, juister naar 2 Koningen .22: 12 Achbor, de zoon van Micha (Jer.26: 22; 36: 12), en Safan, de schrijver (vs. 8,15 vv. 34.8,15), en Asaja, de knecht van de koning, welke hooggeplaatste mannen hij schielijk bij zich geroepen had, zeggende:

21. Ga heen tot de profetes Hulda (2Ki 22: 13), vraag de Heere voor mij, en voor het overgeblevene in Israël en in Juda 1), over de woorden van dit boek, dat gevonden is, wat wij ter afwending van de door Hem gedreigde gerichten doen kunnen; want de grimmigheid van de Heere is groot, die over ons uitgegoten is, omdat onze vaders met ons niet hebben gehouden het woord van de Heere, om te doen naar al hetgeen in dat boek geschreven is.

1) Dat is voor degenen, die van de verwoesting van het rijk van de Tien stammen, door de koning van Assyrië zijn overgebleven, en voor degenen, die nog in Juda woonden na de tuchtiging van Manasse of de overwinningen van Sanherib, vóórdat hij door een Engel van de Heere geslagen werd.

22. Toen ging Hilkia heen, en die verder de afgezanten van de koning waren, tot de profetes Hulda, de huisvrouw van Sallum, de zoon van Tokhath, of Thikwa, de zoon van Hasra, of Harhas, de klederbewaarder van de koning. Zij nu woonde te Jeruzalem in het tweede deel, d.i. in de benedenstad: en zij spraken zulks tot haar.

23. En zij zei tot hen: Zo zegt de Heere, de God van Israël: Zeg de man, die jullie tot Mij gezonden hebben:

24. Zo zegt de Heere: Zie, Ik zal kwaad over deze plaats, de stad Jeruzalem, en over haar inwoners brengen; al de vloeken, die geschreven zijn in het boek, dat men voor het aangezicht van de koning van Juda gelezen heeft.

25. Daarom dat zij Mij verlaten, en anderen goden gerookt hebben, opdat zij Mij tot toorn verwekten 1) met alle werken van hun handen, met de afgoden, die zij gediend hebben; zo zal

Mijn grimmigheid uitgegoten worden tegen deze plaats, en niet uitgeblust worden, de straf, die Ik besloten heb, te zenden, kan niet meer worden afgewend.

1) Hieruit kon de koning weten, dat de toorn van de Heere over Juda reeds gekomen was. Het onweer van Gods toorn en grimmigheid had zich reeds boven Juda samengetrokken en niets kon meer de uitbarsting verhoeden.

26. Maar tot de koning van Juda, die jullie gezonden heeft, om de Heere te vragen, tot hem zult u zo zeggen: Zo zegt de Heere, de God van Israël, aangaande de woorden, die u gehoord hebt;

28. Zie, Ik zal, vóórdat het geschiedt, u verzamelen tot uw vaderen, en u zult met vrede, zonder dat u de gruwel van de verwoesting zult aanschouwen, in uw graf verzameld worden, en uw ogen zullen al dat kwaad niet zien, dat Ik over deze plaats en over haar inwoners brengen zal. En zij, de vijf gezanten (vs. 20), brachten de koning dit antwoord van de profetes weer.

29. Toen, om van zijn zijde niets te verzuimen, wat tot een grondige verootmoediging van het volk en tot een matiging van de over hen beslotene gerichten dienen kon, zond de koning henen, en verzamelde alle oudsten van Juda en Jeruzalem.

30. En de koning ging op de voor het werk, dat hij in de zin had, bepaalde dag op in het huis van de Heere, en al de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem, die hij uitgenodigd had (vs. 25), mitsgaders de priesters en de Levieten, en al het volk, dat zich vrijwillig er bij begaf, van de groten tot de kleinen toe; en men las voor hun oren al de woorden van het boek van het verbond, dat in het huis van de Heere gevonden was (2Ki 23: 2).

31. En de koning stond in zijn standplaats, bevond zich gedurende deze handeling op de koningsplaats in de voorhof van de priesters, en a) maakte een verbond voor het aangezicht van de Heere, door allereerst zijnerzijds als zijn plicht te erkennen, om de Heere na te wandelen, en om Zijn geboden, en Zijn getuigenissen, en Zijn inzettingen met zijn ganse hart en met zijn ganse ziel te onderhouden, doende de woorden van het verbond, die in dat boek geschreven zijn.

a) Joz.24: 25

32. En hij deed allen, die te Jeruzalem en in Juda en in Benjamin gevonden werden, staan of treden in dat verbond; en de inwoners van Jeruzalem deden van stonde aan, althans uiterlijk naar het verbond van God, de God van hun vaderen, door aanstonds op deze dag alle overblijfselen van de afgoderij, die ergens in de stad nog voorhanden waren, te vernietigen.

33. Josia dan deed, in de overige jaren van zijn regering, alle gruwelen weg uit alle landen, die van de kinderen van Israël waren, dus niet alleen uit zijn eigen regeringsgebied, maar ook uit dat van het vroegere noordelijke rijk (vs. 6), en maakte onder medewerking van de profeten, vooral van Jeremia, allen, die in Israël gevonden werden, overeenkomstig het

voorbeeld van degenen, die te Jeruzalem en in Benjamin aanwezig waren (vs. 32), te dienen, te dienen de Heere, hun God; al zijn 1), Josia's dagen weken zij niet af van de Heere, de God van hun vaderen, na te volgen, ofschoon zij niet innerlijk bekeerd werden (Hoofdstuk 11).

1) Zolang als Josia leefde, duldde hij geen afgodendienst en het volk gehoorzaamde hem. Het bleef echter bij een uitwendige en werd niet een hartgrondige bekering. Als straks Josia tot zijn vaderen verzameld is en zijn opvolgers zijn wegen verlaten, valt ook het volk weer van de God van de vaderen af en vertreedt het verbond, wat zij nu onder deze koning hebben vernieuwd.

HOOFDSTUK 35

JOSIA HOUDT PASCHA EN KOMT OM IN DE STRIJD

III. Vs. 1-19. Na de viering van het Paasfeest vermeld te hebben, dat in het 18de regeringsjaar van Josia, na de zuivering van het land van alle afgoderij, na de herstelling van de tempel en de vernieuwing van het verbond met de Heere, op last van de koning algemeen en overeenkomstig de voorschriften van de wet nauwkeurig gehouden werd, spreekt de Schrijver, die naar de aard van dit werk het Paasfeest uitvoerig beschrijft, met bijzondere belangstelling over de diensten, die de Priesters en Levieten, naar hun ambt, daarbij moesten verrichten. Zijn beschrijving is des te gewichtiger, omdat zij in vele punten ons een vollediger voorstelling geeft van hetgeen op het Paasfeest voorviel, dan de meer onbepaalde opgaven uit de Boeken van Mozes en de daarop betrekking hebbende voorschriften en mededelingen (Vergelijk 2 Koningen .23: 21-23).

1. Daarna, nadat hij van de steden van het voormalige Rijk van de Tien stammen, waarin hij de afgoderij afgeschaft had, naar Jeruzalem teruggekeerd was (2 Koningen .23: 21), hield Josia, nog in hetzelfde 18de jaar van zijn regering d.i. 624 voor Christus het Pascha van de Heere te Jeruzalem; en zij slachtten het Pascha, naar het voorschrift van de wet (Exod.11: 1 vv.), op de veertiende dag van de eerste maand.

2. En hij stelde de priesters op hun wachten, verdeelde hen in de verschillende ordeningen, zoals zij door David vastgesteld waren (1 Kronieken 24); en hij sterkte hen, moedigde hen op grond van de Goddelijke wet aan tot de dienst van het huis van de Heere (Hoofdstuk 29: 5 vv.).

3. En hij zei tot de Levieten, die gans Israël onderwezen (Hoofdstuk 17: 8 vv. Nehemia 8: 9 en 7),die de Heere heilig waren: Zet de heilige ark in het huis 1), dat Salomo, de zoon van David, de koning van Israël, gebouwd heeft; u heeft nu voortaan geen last meer op de schouders, maar kunt ze eens voor altijd op de voor haar bestemde plaats laten staan, en daarentegen het overige van uw ambt des te ijveriger waarnemen; dien nu de Heere, uw God, en Zijn volk Israël;

1) Niet weinige uitleggers zijn van gevoelen, dat de Ark onder afgodische koningen van haar plaats was genomen en dat nu Josia hier het bevel geeft, om haar weer in het Heilige der heiligen in te brengen. Anderen, dat de Levieten van mening waren, dat zij bij het Pascha de Ark moesten ronddragen, zoals dat vroeger bij bijzondere gelegenheden geschiedde, vóór Salomo’s tempelbouw, en dat nu de koning hen dit wil verhinderen.

Men vergeet dan echter, wat het eerste geval betreft, dat dit bevel dan niet tot de Levieten, maar tot de Priesters had moeten geschieden, omdat de Priesters geroepen waren, de Ark in het Allerheiligste in te brengen.

Voor het tweede is geen enkel bewijs.

Naar ons gevoelen, wil Josia hier aan de Levieten zeggen, om de Ark over te laten aan het Heiligdom, (in Joël 4: 3 hebben wij in de grondtekst dezelfde constructie van het werkwoord met het voorzetsel b) en zich nu, omdat zij niet meer verplicht waren, de Ark, zoals geschreven was in het Wetboek, dat onlangs was teruggevonden, te dragen, van hun ambt te kwijten, door het volk te onderwijzen in de rechten en wetten van de Heere. Daarom wordt ook in het eerste gedeelte van ons vs. er op gewezen, dat de Levieten het volk onderwezen, en aan het slot tot hen het woord gesproken: "Dien nu de Heere, uw God, en Zijn volk Israël." Want wèl moesten de Priesters de Ark inbrengen, maar in de woestijn waren de Levieten geroepen, om op hun tocht de Ark te dragen. De koning wijst hen er daarom op, dat zij nu veel vrije tijd hadden gekregen, die zij nu moesten besteden in het dienen van de Heere en Zijn volk, niet alleen, door bij de offeranden te helpen, en bij dit Paasfeest de behulpzame hand te bieden, maar ook door als leraren van het volk op te treden.

4. En bereid schik u naar de huizen van uw vaderen, naar uwe verdelingen, naar het voorschrift van David, de koning van Israël, en naar de beschrijving van zijn zoon Salomo;

5. En sta, ook nu, nu het de viering van het Paasfeest betreft, in het heiligdom, naar de onderscheiding van de vaderlijke huizen, voor uw broeders, het volk, en naar de afdeling van de vaderlijke huizen van de Levieten, dus op zo’n wijze, dat op ieder vaderlijk huis van het volk of de gewone Israëlieten slechts een deel van een vaderlijk huis van de Levieten komt;

6. En slacht het Pascha, de Paaslammeren, (Hoofdstuk 30: 16 vv.), en heilig u, en bereid dat voor uw broeders, doende naar het woord van de Heere, door de hand van Mozes, zoals verder met deze lammeren geschieden moet.

7. En Josia gaf voor het volk, dat zelf zich geen lam kon aanschaffen, van klein vee, lammeren en jonge geitenbokken, die allen tot Paaschofferen, naar al hetgeen er gevonden werd, in getal dertigduizend; maar van runderen drie duizend: dit, die ganse menigte van 30.000 lammeren en 3.000 runderen was, werd gegeven van de have van de koning 1).

1) Men merke hier op, hoe betamelijk het is, dat zij, die zich met ernst op de godsdienst toeleggen en er anderen toe willen aanzetten, volgens hun plicht, die zo gemakkelijk moet maken als mogelijk is, en met zo weinige moeite die vergezeld moet gaan, als wezen kan, dat God in dit opzicht mild onder hen gezaaid mocht hebben, verwacht Hij ook een volle oogst. Hier zou Israël misschien verre te kort geschoten zijn in de plechtigen dienst en het werk van de Heere ongedaan gelaten hebben, was de koning niet geneigd en in staat geweest, om uit zijn eigen voorraad het algemeen gebrek te vervullen..

8. Ook gaven zijn vorsten de Rijksvorsten tot een vrijwillig offer voor het volk, voor de priesters en voor de Levieten, een aantal van lammeren en runderen, die hier niet nader opgegeven worden (vgl. Hoofdstuk 30: 24). Maar ook de priestervorsten brachten een offergave, namelijk: Hilkia en Zacharia, en Jehiël, de oversten van het huis van God, gaven de priesters tot Paaschofferen, tweeduizend en zeshonderd klein vee (lammeren en geiten vs. 7), en driehonderd runderen.

9. Daartoe Chonanja, en Semaja, en Nethaneël, zijn namelijk Chonanja's geestelijke broeders, mitsgaders Hasabja, en Jeïel en Jozabad, de oversten van de Levieten, gaven de Levieten tot Paaschofferen, vijfduizend klein vee en vijfhonderd runderen.

10. Zo werd de dienst toebereid, en de priester stonden in hun standplaats op hun post, en de Levieten in of, naar hun verdelingen, naar het gebod van de koning.

11. Daarna slachtte men het Pascha, en de priesters sprengden het bloed uit hun handen, en de Levieten trokken de lammeren de huiden af (Hoofdstuk 30: 16 vv.).

12. En zij namen het brandoffer daar af, zonderden daarna van de zo geslachte en gevilde lammeren die delen af, die op het altaar verbrand moesten worden, opdat zij die, naar de verschillende verdelingen van de vaderlijke huizen, waarin de gewone Israëlieten gescheiden waren, aan het volk geven mochten, en deze in plechtigen optocht het brandofferaltaar naderend, het aan de priesters brachten, om de Heere te offeren, zoals geschreven is in het boek van Mozes (Lev.3: 6-17); en zo deden zij ook met de runderen, waarvan insgelijks alleen de bepaalde delen ter verbranding werden afgezonderd, terwijl het overige vlees gebraden en gegeten werd (vs. 13).

13. En zij kookten 1) het Pascha, het vlees van de Paaslammeren, nadat de vetdelen op het brandofferaltaar waren verbrand, bij het vuur, naar het recht, zoals het behoort, d.i. zij braadden het (Exod.12: 7-9); maar de andere geheiligde dingen, het vlees van de runderen, kookten zij in potten, en in ketels, en in pannen, zoals men met het vlees van de dankoffers gewoon was te doen; en zij deelden het haastig onder al het volk.

1) Beter: braadden, omdat dit in de Wet van Mozes was voorgeschreven.

Tegenover de mening van sommigen, dat het braden van de Paaslammeren en het koken van het dankoffervlees gelijktijdig plaats vond aan de avond van de 14de Nisan, de dag van het eigenlijke Paasfeest, merkt Keil volkomen waar aan: "Dit ligt noch in het "alzo deden zij met de runderen" (vs. 12), noch in het bericht (vs. 14), dat de Priesters tot in de nacht met het brandoffer en het vet bezig waren. Volgens vs. 17 hielden de Israëlieten in die tijde niet slechts het eigenlijke Pascha, maar ook het feest van de ongezuurde broden zeven dagen. De beschrijving van het brengen en van de toebereiding van het offer, deels voor het altaar, deels voor de maaltijd in vs. 13-15 meegedeeld, heeft betrekking niet slechts op het Pascha in engere zin, maar tegelijk op het feest van zeven dagen van de ongezuurde broden, zonder dat dit uitdrukkelijk wordt aangegeven, wijl deels uit de Wet, deels uit de gewoonte genoeg bekend was, dat tot de Paasmaaltijd slechts lammeren of bokken gebraden en gegeten werden, op de daarop volgende zeven dagen van de ongezuurde broden echter, behalve de dagelijkse brandoffers (Num.28: 16-25), ook nog dankoffers gebracht en offermaaltijden gehouden werden. Een verbinding, of veel meer een vermenging van de maaltijden, bereid uit het gebraden lam met het eten van het gekookte rundvlees, zou zo'n grote overtreding tegen de wettige voorschriften over het Paasmaal geweest zijn, dat men deze nooit van de koning Josia en de Priesters zou mogen verwachten."

14. Daarna bereidden zij ook voor zichzelf en voor de priesters; want de priesters, de zonen van Aäron, waren tot aan de nacht in het offeren van de brandoffers en het vet 1), zodat zij geen tijd hadden om het Pascha zelf voor zich te bereiden; daarom bereidden de Levieten voor zichzelf en tevens voor de priesters, de zonen van Aäron.

1) Dit vet geldt niet van de dankoffers, maar van het brandoffer. Wat hier gezegd wordt van de eerste dag, geldt ook voor de volgende dagen. Men kan zich voorstellen, dat de Priesters het buitengewoon volhandig hadden, omdat in die dagen niet alleen 37.600 lammeren en bokken, maar ook 3.800 runderen werden geofferd. Dat hier het vet van het brandoffer wordt bedoeld, wordt bevestigd door vs. 16, waar alleen van brandoffers sprake is.

15. En de zangers, de zonen van Asaf, waren in hun standplaats op hun post, waar zij de godsdienstige zangen moesten uitvoeren, naar het gebod van David, en Asaf, en Heman, en Jeduthun, de ziener van de koning (1 Kronieken 26), mitsgaders de portiers aan elke poort; zij hoefden niet te wijken van hun dienst, omdat hun broeders, de Levieten, voor hen het Paaslam bereidden, opdat zij hun ambt ongestoord zouden kunnen uitoefenen.

16. Zo werd de ganse dienst van de Heere op die dag beschikt, om Pascha te houden en van de vetstukken van de Paaslammeren en de brandoffers, brandoffers op het altaar van de Heere te offeren, naar het gebod van de koning Josia.

17. En de kinderen van Israël, behalve de burgers van Jeruzalem en Juda, ook de onderhorigen van het vroegere rijk van de Tien stammen, die er gevonden werden, hielden het Pascha op die tijd, en het feest van de ongezuurde broden zeven dagen.

18. Daar was ook geen Pascha als dat in Israël gehouden, van de dagen van Samuel, de profeet af; en geen koning van Israël hadden zo’n Pascha gehouden, zoals Josia dat hield met de priesters en de Levieten, en gans Juda en Israël, dat er gevonden werd in het gehele land, en de inwoners van Jeruzalem 1) vgl. 2 Koningen .23: 22).

1) Deze mededeling heeft betrekking op de uitgebreidheid van het feest en hierop, dat het nu geheel volgens de Wet werd gehouden. Wel was ook onder Hizkia het Pascha op treffelijk wijze gevierd, maar niet op de veertiende van de eerste maand, zoals nu, en zoals het eigenlijk behoorde, maar op die van de tweede maand.

19. In het achttiende jaar van het koninkrijk van Josia werd dit Pascha gehouden.

IV. Vs. 20-27. Hierop wordt Josia’s laatste tijd verhaald. Als Farao Necho van Egypte naar Circesium trekt, om in de strijd tussen Assyrië en Babylonië het voordeel van zijn land waar te nemen, en zijn weg door het Israëlietisch gebied neemt, stelt Josia met een goede bedoeling, maar uit verkeerde staatkunde, zich tegen hem, wordt in de strijd hij Megiddo zwaar verwond en bezwijkt aan zijn wonden, nog voordat de wagen, die hem wegvoert, Jeruzalem bereikt. Hier wordt zijn lijk onder bijzonder diepe rouw van het volk, en een rouwklacht van de profeet Jeremia, op de berg Zion begraven, en het wordt een gewoonte in

Israël, om over bijzonder geliefde doden rouw te betonen als over Josia (Vergelijk 2 Koningen .23: 24-30).

20. Na dit alles, toen Josia het huis toebereid, de tempel weer tot geregelde godsdienst ingericht had, toog, in het jaar 610 voor Christus, Necho, de IIde van deze naam, de koning van Egypte, uit de 26ste dynastie (1Ki 3: 1) op, om te strijden tegen Karchemis, aan de Frath, om in de juist heden uitbrekende oorlog tussen Assyrië aan de een en Medië en Babylonië aan de andere zijde (2Ki 20: 12" en "2Ki 20.22) bij Circesium aan de Eufraat een vaste stelling aan te nemen, en Josia toog uit hem tegemoet, om zijn voortdringen naar de Eufraat te verhinderen.

21. Toen zond hij, Necho, boden tot hem, zeggende: Wat heb ik met u te doen, koning van Juda? Wat u aangaat, ik ben heden tegen u niet, maar tegen een huis, dat oorlog voert tegen mij, tegen mijn erfvijand, de koning van Assyrië; en God heeft gezegd, dat ik mij haasten zou; houd u af van God, weerstreef niet langer de wil van God, die met mij is, opdat Hij u niet verderft.

Farao Necho II, die 15-16 jaren regeerde (omstreeks 614-598 voor Christus) was een zoon van Psammetichus I; Het was hem, zoals zijn vader, te doen om de herstelling van de Egyptische oppermacht. Met telkens toenemende ijver en moed werkte hij op dit doel aan, maar zeer luttel waren de vruchten, die hij inoogstte. Had zijn vader de havens van de Nijl-Delta voor de buitenlanders opengesteld, Necho trachtte de zeehandel van de Middellandse zee met het verkeer op de Rode zee in onmiddellijke samenhang te brengen en tot dat doel beide zeeën door een kanaal van de Pelusische Nijlarm, tot aan de Arabische zeeboezem, met elkaar te verbinden. Maar nadat 120.000 mensen bij de arbeid omgekomen waren, zonder die te voleinden, verklaarde een orakel aan de koning, dat hij slechts tot voordeel van de buitenlanders werkte, waarop hij het werk liet liggen. Op zijn bevel ondernamen later Fenicische mannen, van de Rode zee, uit de omzeiling van Afrika tot aan de zullen van HERCULES, hetgeen zij in 3 jaren volbrachten. Maar Necho dacht niet enkel aan de werken van de vrede, hij wilde aan zijn land ook grote uitbreiding buiten zijn natuurlijke grenzen bezorgen, opdat het als wereldrijk kon optreden. Daartoe werd een oorlogsvloot gebouwd om Fenicië en Syrië onder de Egyptische heerschappij te brengen, en de steeds toenemende macht van de Babylonische koning Nabopolasser (2Ki 20: 12) te verbreken; met deze vloot landde hij ook met een groot leger noordelijk van de Karmel in de baai van Akko en zond aan Josia, die hem de weg door het Israëlitische gebied wilde beletten, de boven vermelde boodschap af. Als Necho zich daarin op een goddelijke opdracht beroept, die hem gebiedt zich met het bedoelde werk te haasten, en hem de doortocht door Palestina uitdrukkelijk vergunde, is daarbij zeker aan niets anders dan aan een heidens orakel te denken, dat hem in zijn onderneming gesterkt heeft; maar anderzijds kon Josia door de uitspraken van de profeten van zijn tijd ook in deze waarschuwing van een heidense koning een stem van God erkennen, die hem naar de juiste staatkunde wilde heen leiden (2Ki 23: 29). Intussen hoorde hij naar deze stem niet, hield aan zijn eigen wegen vast en bereidde zich daardoor zijn ondergang, zoals de volgende verzen verhalen. Hoe echter ook Necho in het jaar 606 de slag bij Karchemis tegen Nebukadnezar verloor, en uit geheel Azië verdreven werd, hebben wij in "2Ki 23: 37" verhaald. Op hem volgde gedurende 8 jaren Psammetichus

II en later Apriës, in de Bijbel Hofra genoemd (2Ki 24: 20), die de koning Zedekia tot afval van Nebukadnezar verleidde, maar hem daarna toch in niets helpen kon, en die zijn troon aan de opstandeling Amasis II verloor. Deze verhief door verschillende weldadige inrichtingen het land tot een hoge trap van welvaart, stelde zich echter ook in een vijandige verhouding tot het te zijner tijd opkomende Perzische rijk, en bewerkte daardoor de tocht van Kambyses tegen Egypte zonder echter de inval van de laatstgenoemde in zijn land nog te beleven (Het verdere zie bij Ezra 1: 4)..

Wat Dächsel hier zegt, dat we hier aan een heidens orakel hebben te denken, is het gevoelen ook van andere uitleggers. Maar ons inziens ten onrechte. Er is hier sprake van de ware God en niet van een heidens orakel. Uit vs. 22 blijkt dit volkomen duidelijk. De koning van Egypte zegt hier, dat de levende God hem dit gezegd heeft, en dat Josia daarom hem niet moet tegenstaan. Sommige uitleggers nemen dan ook aan, dat hij een droom heeft gehad, of dat een profeet tot hem gezonden is, maar hiervoor is geen bewijs. Wat Necho wilde en van voornemen was te doen, erkende hij als de wil van God. Dit spreekt hij hier uit. In elk geval was de waarschuwing van Necho voor Josia een stem van God (vs. 22), een waarschuwing van Gods zijde.

22. Maar Josia keerde zijn aangezicht niet van hem, maar hij verstelde zich 1), om tegen hem te strijden, en hoorde niet naar de woorden van Necho, uit de mond van God, maar hij kwam om te strijden in het dal Jizreël bij Megiddo.

1) Verstelde zich. Hier wordt van Josia hetzelfde gezegd, als wat van Achab wordt meegedeeld. Hij trok andere kleren aan, opdat hij niet herkend zou worden. Anderen vatten het op in geestelijke zin, en dan in deze, dat, terwijl hij vroeger altijd naar Gods wil had geluisterd, hij in dit geval zich anders gedroeg. Dit komt ons echter zeer gezocht voor, omdat het veel meer voor de hand ligt, dat Josia de koning van Egypte niet vertrouwd heeft, en zijn woorden niet als een openbaring van de Goddelijke wil heeft beschouwd.

"2Ki 23: 29"

23. En de schutters schoten, toen het nu werkelijk bij Megiddo tot een treffen kwam, de koning Josia. Toen zei de koning tot zijn knechten: Voer mij weg, breng mij meteen van de krijgswagen af, want ik ben zeer gewond.

24. En zijn knechten namen hem weg van de krijgswagen, en voerden hem op de tweede wagen, die hij had, zijn gewone reiswagen, die grotere gemakken aanbood, en brachten hem te Jeruzalem; en hij stierf nog onderweg bij Hadad Rimmon, niet ver ten zuiden van Megiddo, en werd begraven in de graven van zijn vaderen, in een kamer bij die graven (1Ki 2: 10); en gans Juda en Jeruzalem bedreven rouw over Josia.

25. En Jeremia, die diep voelde, hoeveel het volk in deze laatste vrome koning verloor, en die door de Geest vooruit zag, dat het nu met alle heerlijkheid van Israël gedaan en het gericht over Juda en Jeruzalem nabij was, maakte een ons niet nader bekend klaaglied over Josia, zoals alle zangers en zangeressen spraken in hun klaagliederen van Josia, tot op deze dag;

want zij gaven ze tot een inzetting in Israël, zodat als men over iemand, die een langer leven waardig geweest was, rouw bedrijven wilde, men gewoon was te zeggen: "Hij is te betreuren als Josia." En zie zij zijn geschreven in de klaagliederen 1).

1) Niet te verwarren met de Klaagliederen van Jeremia, die ons zijn overgeleverd.

26. Het overige nu van de geschiedenissen van Josia, en zijn goeddadigheden aan zijn volk, naar dat geschreven is in de wet van de Heere;

27. Zijn geschiedenissen dan, de eerste en de laatste, zie die zijn geschreven in het boek der koningen van Israël en van Juda (1Ch 29: 30).

HOOFDSTUK 36

VAN JOSIA'S OPVOLGERS EN DE BABYLONISCHE GEVANGENSCHAP

I. Vs. 1-4. De verering van Joahaz die slechts 3 maanden duurde, wordt ons zeer kort beschreven, zonder dat de geest, waarin zij gevoerd werd, ons nader wordt uiteengezet; de Kroniekschrijver gaat meteen over tot Joahaz' afzetting door Farao Necho van Egypte, die in diens plaats zijn oudere broeder Eljakim, onder de naam van Jojakim, op de troon van Juda verheft (Vgl 2 Koningen .23: 31-35).

1. Toen nam het volk van het land (vgl. Hoofdstuk 26: 1) Jehoahaz, de zoon van Josia (1Ch 3: 15), en zij maakten hem koning, in zijn vaders plaats, te Jeruzalem.

2. Drieentwintig jaar was Joahaz oud, dus twee jaar jonger dan zijn broeder Eljakim (vs. 5), toen hij, in het jaar 610 voor Christus koning werd, en hij regeerde drie maanden te Jeruzalem in de geest van de afgodische koningen van Juda.

3. Want de koning van Egypte, die Farao Necho (Hoofdstuk 35: 20), die na de slag bij Megiddo zich in Syrië gevestigd en zijn hoofdkwartier te Riblath opgeslagen had, van waar hij ook Palestina beheerste (2Ki 23: 37), zette hem af te Jeruzalem: en hij leide het land een boete op van honderd talenten zilver en één talent goud (2 Koningen .23: 33).

4. En de koning van Egypte maakte zijn broeder Eljakim koning over Juda en Jeruzalem, en veranderde zijn naam Eljakim in de verwante naam Jehojakim; maar zijn broer Joahaz nam Necho, en bracht hem in Egypte; waar hij later stierf.

II. Vs. 5-8. Ook aangaande Jojakim's elfjarige regering is ons bericht zeer kort; het vermeldt wel Jeruzalem's eerste inneming in het jaar 606, waarbij ook Daniël werd weggevoerd, maar hij slaat de treurige toestand over, waarin Jojakim sinds 602 voor Christus, door zijn afval van Nebukadnezar, het rijk bracht, en evenzeer hoe zijn leven een einde genomen heeft (Vergelijk 2 Koningen .24: 1-7).

5. Vijfentwintig jaar was Jehojakim oud, toen hij, nog in het jaar 610 voor Christus, koning werd, en regeerde elf jaar te Jeruzalem, tot 599, en hij deed dat kwaad was in de ogen van de Heere, zijn God.

6. Nebukadnezar, de koning van Babel, toog, na de slag bij Karchemis, in het jaar 606 voor Christus, nadat hij de koning van Egypte geslagen en uit Azië geworpen had, op zijn tocht naar dit land, tegen hem op, veroverde Jeruzalem, en bond hem, Jojakim, met twee koperen ketenen, om hem te voeren naar Babel, maar liet hem daarna, tegen overgave van gijzelaars en heffing van een jaarlijkse schatting, in het land en in zijn heerschappij (2Ki 23: 37).

7. Nebukadnezar bracht ook reeds toen enige van de vaten van het huis van de Heere naar Babel, en stelde ze in zijn tempel te Babel.

8. Het overige nu van de geschiedenissen van Jehojakim 1), zijn afval van Nebukadnezar sedert het jaar 602 voor Christus, benevens het beklagenswaardig einde, dat hij toen vond (2 Koningen .24: 1 vv.),en zijn gruwelen, die hij deed, en wat aan hem gevonden werd, zie, dat is geschreven in het boek der koningen van Israël en Juda (1Ch 29: 30): en Jehojachin, zijn zoon, werd koning in zijn plaats.

1) Hieruit blijkt voldoende, dat de Schrijver van de Kronieken niet, zoals sommigen willen, heeft willen melden, dat Jojakim naar Babel is weggevoerd. Alleen het voornemen van de koning van Babel. In dit vers laat hij duidelijk genoeg doorschemeren, dat Jojakim in Jeruzalem gebleven is en daar nog een geruime tijd heeft geregeerd.

Vs. 9 en 10. Midden in een tijd, waarin ten gevolge van de verwoestingen van Chaldeeuwse scharen, de verwarring in het land van Juda niet erger kon zijn, wordt Jehojachin koning in de plaats van zijn vader, die in een strijd tegen die krijgsscharen was omgekomen. Hij doet wat kwaad is in de ogen van de Heere, maar raakt reeds, na 100 dagen geregeerd te hebben, in de macht van de koning van Babel, die thans de kastijding van Juda's koningen voor hun afval van hem met grotere nadruk doet voelen. Jehojachin wordt met zijn hofstoet en de voornaamsten van zijn volk gevankelijk naar Babel gevoerd; in zijn plaats treedt zijn oom Zedekia op als laatste koning van Juda (Vergelijk 2 Koningen .24: 8-17).

9. Acht 1), volgens 2 Koningen .24: 8 achttien (Jer 22: 19) jaar was Jehojachin oud, toen hij, in het jaar 599 voor Christus, koning werd, en regeerde drie maanden en tien dagen te Jeruzalem, en deed, zeker door zijn moeder Nehustha tot het kwade opgestookt, dat kwaad was in de ogen van de Heere.

1) Men heeft hier of een fout van de vertaler, of wat ook mogelijk is, dat Jojakim hem reeds op zijn achtste jaar als regent heeft aangewezen, om aldus zijn koninkrijk te bevestigen en er zeker van te zijn, dat zijn zoon hem zou opvolgen. In elk geval, begon zijn eigen regering met zijn achttiende jaar. Zie Ezechiël.19: 5-9, wat wel van iemand van 18 jaren, maar niet van een van 8 jaren gezegd kan worden.

10. a) En met de wederkomst van het jaar, met het eerstvolgende voorjaar, toen na de winterrust de veldtocht heropend werd (2 Samuel .11: 1), zond de koning Nebukadnezar zijn veldheren heen naar Jeruzalem, om de stad in zijn macht te krijgen, hetgeen hem ook gelukte, toen hij zich persoonlijk bij het belegeringsleger bevond, en liet hem, de koning Jojachin, naar Babel halen, met de kostelijkste vaten van het huis van de Heere en de ganse kern van de bevolking, en b) hij maakte zijn broeder Zedekia, d.i. zijn neef of oom (1 Kronieken 3: 15), koning over Juda en Jeruzalem.

a) Dan.1: 1,2

b) 2 Koningen .24: 17 Jer.37: 1

IV. Vs. 11-23. Koning Zedekia valt, ofschoon hij Nebukadnezar met een eed trouw en onderwerping beloofd had, nochtans in het negende jaar van zijn koninkrijk, van de

Babylonische opperheerschappij af, en verhaast daardoor het sinds lang door de Profeet voorzegde gericht over Juda en Jeruzalem. De Schrijver van ons Boek bedoelt minder de voorstelling van de afzonderlijke omstandigheden en gebeurtenissen, dan wel een herinnering aan de zware zonde tegen de Heere, waaraan het volk, zijn vorsten en priesters zich had schuldig gemaakt, en die des te groter was, naarmate zij aanhoudend door Gods profeten tot terugkeer van hun valse wegen waren vermaand, en voor de eindelijke afloop van hun goddeloosheden waren gewaarschuwd, maar zij hadden Gods Woord veracht en hadden aan zijn Profeten hun moedwil betoond. Nochtans zou de tijd van het gericht er ook niet langer duren, de totdat de Goddelijke gerechtigheid bevredigd en de Goddelijke voorspelling vervuld was; en zo grijpt ons Boek met zijn verhaal ook reeds in die tijd in, waarmee later het Boek Ezra opnieuw begint te verhalen, in de tijd van de bevrijding uit de ballingschap in het eerste jaar van Cyrus.

11. Eenentwintig jaar was Zedekia oud, toen hij koning werd, en regeerde elf jaren te Jeruzalem van 598-588 voor Christus.

12. a) En hij deed dat kwaad was in de ogen van de Heere, zijn God; hij verootmoedigde zich niet voor het aangezicht van de profeet Jeremia, sprekend uit de mond van de Heere (2Ki 25: 19).

a) Jer.52: 2,3

13. Daartoe werd hij, in het 9de jaar van zijn koninkrijk, d.i. 590 voor Christus (2Ki 24: 20), ook afvallig tegen de koning Nebukadnezar, die, bij zijn aanstelling tot koning (vs. 10), hem beëdigd had bij God; en verhardde zijn nek en verstokte zijn hart 1), dat hij, ondanks de vermaning van de profeten (zie Jer.22: 26,27,28 enz), zich niet bekeerde tot de Heere, de God van Israël.

1) Zijn nek verharden en zijn hart verstokken zijn twee uitdrukkingen die hetzelfde bedoelen en betekenen, namelijk dat de koning niet alleen ongevoelig bleef voor de vermaningen van de Heere, maar zelfs met alle kracht inging tegen de waarschuwingen van God. Hij verachtte het woord van God en volgde geheel zijn eigen zondige plannen en dwaze wensen.

14. Ook maakten alle oversten van de priester, en het volk, zeer veel overtredingen, naar alle gruwelen van de Heidenen 1), en zij verontreinigden het huis van de Heere, dat Hij geheiligd had te Jeruzalem.

1) Dit ziet niet alleen op vroegere tijden, maar ook op de tegenwoordige. Ook in de dagen van Zedekia, zoals in die van Jojakim gingen de priesters en hun oversten in het dienen van de afgoden en het verontreinigen van de tempel voor. Daardoor werd de zonde zeer groot. Koning en priesterschaar, wereldlijke en geestelijke personen verdierven het voor de Heere. De afval was volkomen geworden, zodat nu de grimmigheid van de Heere (vs. 16) werd uitgestort, dat er geen helen van de breuk meer aan was.

15. En de Heere, de God van hun vaderen, zond tot hen vermaning en waarschuwing, door de hand van zijn boden, vroeg op zijnde1) om die te zenden (Jer.26: 5; 29: 18; 35: 14 vv.); want Hij verschoonde Zijn volk en Zijn woning 2) en wilde de straf niet spoedig zenden, maar het gericht van Juda en Jeruzalem zo mogelijk nog afwenden.

1) Vroeg op zijnde, dat wil zeggen van de vroegen morgen af, een uitdrukking, die veel overeenkomst beeft met die van, dag en nacht. De Schrijver wil ermee zeggen, dat het hun geen ogenblik aan waarachtige vermaningen had ontbroken, maar dat de Heere, door middel van Zijn profeten, hen van de vroege morgen tot de late avond deed vermanen.

Waarom? omdat Zijn barmhartigheid nog roemde tegen het oordeel, omdat Hij taal was van geduld. Opdat Israël het goed zou weten, dat het een eigen schuld en door eigen zonde zich het oordeel van God op de hals haalde.

2) Men let hierop, hoe alle de middelen, die God gebruikt, om zondaren van hun boze weg terug te roepen, door Zijn woord, door Zijn genade, door de inspraak van hun geweten en door Zijn goede Voorzienigheid, allen voorbeelden zijn van Zijn ontferming, genade en mensenliefde, en dat Hij niet wil, dat iemand verloren gaat, maar dat ze allen tot bekering komen..

16. Maar zij spotten met de boden van God, en verachtten Zijn woorden; zij verleidden zichzelf tegen, verachtten (Ezechiël.33: 32) Zijn profeten 1); totdat de grimmigheid van de Heere tegen Zijn volk opging, dat er geen helen aan was (Jer.30: 12).

1) Dit blijkt duidelijk uit de behandeling Jeremia, de getrouwe profeet van de Heere, aangedaan. Helaas, Juda’s volk en Juda’s koning bedachten niet, dat, wat zij tegen Jeremia deden, zij deden tegen de Heere, hun God, en dat de behandeling, de profeet van de Heere aangedaan, het oordeel verhaastte.

Wat hier dan ook gezegd wordt, is niet een verachten en spotten uit onkunde, maar een daad met volle bewustzijn verricht, een zich driest verzetten tegen de waarschuwingen van God. Het was een welbewust handelen tegen al wat God nog deed, om hen voor het verderf te bewaren.

17. Want Hij deed tegen hen opkomen, na die afval van Zedekia (vs. 13), nog in hetzelfde jaar 590 voor Christus, de koning van de Chaldeeën, die toen de stad na een anderhalfjarige belegering was ingenomen (Jer.52: 4 vv.), hun jongelingen met het zwaard in het huis van hun heiligdom doodde, dat zij voorheen zo gruwelijk ontheiligd, maar thans tot hun toevluchtsoord gekozen hadden, in de mening, dat zij daar redding zouden vinden, en hij verschoonde de jongelingen niet, noch de maagden, de ouden noch de stokouden; Hij gaf hen allen in zijn hand (Deuteronomium 32: 22 vv.).

18. En alle vaten van het huis van God, de grote en de kleine, en de schatten van het huis van de Heere, en de schatten van de koning en zijn vorsten, dit alles voerde hij naar Babel, met de

koning zelf, nadat hij hem tot straf voor zijn meineed (vs. 13) had laten verblinden, en vooraf zijn kinderen en alle vorsten van Juda voor zijn aangezicht had laten neerhouwen.

19. En zij, de Chaldeeën, onder aanvoering va Nebuzaradan, de overste van de koninklijke lijfwacht, verbrandden het huis van God, en zij braken de muur van Jeruzalem af, en al de paleizen daarvan verbrandden zij met vuur, verdervende ook alle kostelijke vaten van deze.

20. En wie overgebleven was van het zwaard, voerde hij, de koning van de Chaldeeën (vs. 17), weg naar Babel; en zij, de weggevoerden met de in het land achtergeblevenen, werden, volgens de voorspelling in Jer.37: 6 vv., hem nebukadnezar en zijn zonen en opvolgers (2Ki 25: 27) tot knechten, tot het regeren van het koninkrijk van Perzië, totdat in het jaar 537 voor Christus, het Medisch-Perzische koninkrijk in de plaats van het Chaldeeuws-Babylonische trad
1) (Dan.2: 49).

1) Bij 2 Koningen .25: 27 hebben wij een overzicht gegeven van de opvolging van de Chaldeeuwse-Babylonische heersers, die met de beide Nabonedussen eindigde. De eerste heerser van deze naam was door een samenzwering van de groten tegen Laborosoarchod, de kleinzoon van Nebukadnezar, aan de regering gekomen, maar kon haar slechts, door zich onder Medië te stellen, handhaven, totdat hij later met andere koningen, vooral met Egypte en Lydië zich verbond, om zich de onafhankelijkheid te verwerven. Cyaxares II, die, zoals wij bij 2 Koningen .22: 2 zagen, bij Laborosoarchod's val eerst zijn rechten op de Chaldeeuwse troon had doen gelden, maar zich later naar Medië, in zijn onmiddellijk gebied, had teruggetrokken, zond zijn neef Cyrus (in Jes.44: 28 vv. Kores geheten (1Ki 13: 2), met een Medisch-Perzisch leger op de opstandelingen af, en zijn nu diens daden tegen Nabonedus I en II in Dan.5: 31 kort samengevat; maar wij moeten hier op de geschiedenis van de inneming van Babel nog nader ingaan.

Nadat Cyrus de Babyloniërs in een open veldtocht overwonnen en de, in het noorden van de stad, door Nebukadnezar tot bescherming tegen de Mediërs opgerichte, de Eufraat en Tigris met elkaar verbindende muur, verwoest had, wierp zich Nabonedus II met het overschot van zijn troepen in de vesting Borzippa, die een bijzonder deel van de stad Babel uitmaakte, en de Babyloniërs konden achter hun sterke muren, die zeer grote graanvelden benevens voorraad voor 20 jaren insloten, zonder snoeverij met het Medische belegeringsheir spotten, en hoefden niet eenmaal een uitval te doen. Twee jaren had dan ook reeds de belegering geduurd, en nog was er niet te denken aan een inneming van de stad, die door de, midden door haar heen stromende, Eufraat in twee helften verdeeld en aan haar beide oevers door ontzaglijke muren met koperen poorten beschermd werd. Maar toen besloot Cyrus haar door middel van het water te nemen, evenals Ninevé ook door het water gevallen was. Hij liet een deel van het leger voor Babel met het bevel achter, dat, als men de Eufraat zo ver uitgedroogd zou zien, dat men er doorheen kon waden, men dan door het rivierbed in de stad moest dringen; met het andere deel toog hij naar Sippara, waar zich het grote opstuivings- en waterbekken van de Eufraat bevond, leidde door een kanaal het water van de stroom in dit bekken, van waar het dan zijn afloop naar de Tigris en in het land had, en maakte zo het rivierbed enige tijd droog. in Babel had men het allerminst van de waterzijde een aanval verwacht; toen dus de Medische

troepen gedurende de nacht in alle stilte van daar binnendrongen, vonden zij de waterpoorten open en werden zij spoedig meester van de stad.

Naar gewone opvatting geschiedde dit in het jaar 538 voor Christus Cyrus ontving tot loon voor zijn grote diensten, die hij aan Cyaxares betoonde, diens dochter tot vrouw, en de verzekering van de toekomstige troonopvolging; deze had twee jaren later reeds plaats, en men rekent dus het begin van de Medisch-Perzische monarchie van het jaar 536. Bij de Griekse schrijvers komen omtrent deze belangrijke man echter zeer verschillende opgaven voor, zowel met betrekking tot zijn verwantschap met het Medische koningshuis, als tot het lot, dat hem na zevenjarige alleenheerschappij (van 536-529 voor Christus) trof. In de regel houdt men zich bij de beschrijving van Cyrus' geschiedenis aan het bericht van Herodotus, die nu eenmaal voor de vader van de geschiedenis geldt. Volgens hem had koning Astyages van Medië (2Ki 22: 2:) eenmaal gedroomd, dat zijn dochter Mandane zoveel water verloor, dat geheel Azië daarvan overstroomd werd, en de droomuitleggers hadden het hem aldus uitgelegd, dat zijn dochter een zoon zou hebben, aan wie de heerschappij over geheel Azië te beurt zou vallen. Voor zijn eigen kroon bezorgd, gaf Astyages Mandane aan ene geringe Pers Kambyzes tot vrouw, nam de uit haar geboren zoon Cyrus in beslag en droeg aan zijn vertrouweling Harpagus op om het kind te doden; deze vergenoegde er zich mee om het te vondeling te leggen, het werd door een herder gevonden, wiens vrouw het in de plaats van haar eigen, eerst onlangs gestorven kind opvoedde, en later kwam het aan het hof van de koninklijke grootvader, waar hij ook spoedig door zijn familietrekken herkend werd. De koning, door de droomuitleggers aangaande deze droom gerustgesteld, behield nu wel de knaap bij zich, maar wreekte zich op vreselijke wijze op Harpagus voor het niet-opvolgen van het vroegere bevel; want hij vergastte hem aan zijn tafel met het vlees van zijn eigen zoon. Om zich te wreken probeerde Harpagus zich van Cyrus te bedienen; hij deelde hem mee, wat in zijn jeugd met hem was voorgevallen, en hitste hem tot opstand tegen zijn grootvader op; Astyages viel in de handen van zijn kleinzoon, die hem tot aan zijn dood met achting behandelde, het rijk kwam echter aan de Meden en de Perzen, en het is uit heerszucht, dat Cyrus van het ene koninkrijk tot het andere trekt, om het te veroveren, Croesus van Lydia overwint, Nabonedus van Babylonië van de troon bonst, totdat hij eindelijk van de koningin van de Massageten in handen valt en een schandelijke dood vindt.

Tegenover deze opgaven van Herodotus hebben wij ons te liever aan die van Xenophon gehouden, omdat de laatste niet slechts meer met de Heilige Schrift overeenstemmen, maar ook door een onlangs ontdekte tafel, volgens welker spijkerschrift Cyrus een zoon van Cyaxares geweest is, bevestigd worden. Dit was hij nu volstrekt niet in de eigenlijke, rechtstreekse betekenis, integendeel is hij ook volgens Xenophon een zoon van de Perzische stadhouder Kambyses en van Mandane, de dochter van Astyages; maar in zover Cyaxares II, de broeder en opvolger van laatstgenoemden op de Medische koningstroon hem tot zijn schoonzoon en opvolger in het Medisch Babylonische koninkrijk maakte, kan hij zeer goed diens zoon heten. Xenophon laat de grote koning in vrede en in zijn eigen woning sterven, terwijl hij ook volgens Ktesias, een derde schrijver, die ons van hem verhaalt, zijn dood op het slagveld vindt. Iets naders over Perzië en de koningen van de Medisch-Perzische Dynastie zie bij Ezra 1: 4.

2) Omdat na iedere zes jaren in ieder zevende jaar het land ter ere van de Heere een sabbat moest vieren, zo zouden 70 jaren de sabbatjaren van een tijdruimte van gezamenlijk 490 jaren aanduiden; in deze tijdruimte zouden, als de wet in Lev.25: 1 vv. was opgevolgd, 70 rustjaren in ieder zevende jaar gevierd geworden zijn. Rekenen wij van het begin van de Babylonische ballingschap 606 voor Christus terug, zo komen wij met dat getal op het getal 1096 voor Christus, dus tot in de tijd, dat Samuëls werkzaamheid teneinde liep en spoedig daarna het koningschap ingesteld werd. Wanneer hier de Babylonische ballingschap van de zijde van de goddelijke wedervergelding of van de straffende gerechtigheid van de Heere opgevat wordt, zo had zij toch ook naar Ezechiël.6: 8 vv. 36: 31 een pedagogische of opvoedende zijde, het overgebleven volk moest onder de Heidenen berouw hebben over al hun boosheid en afgoderij. En zo zien wij ook werkelijk in de gevangenschap een gehele verandering van het volkskarakter plaats hebben, die tot de merkwaardigste gebeurtenissen in de geschiedenis van het Godsrijk behoort, wat de wonderbaarste Goddelijke openbaringen, wat een reeks van de grootste Goddelijke gezanten, wat de gehele godsdienst-inrichting met al haar plechtigheden in Kanaän niet had kunnen bewerken, dat bewerkte de Babylonische gevangenis: een volksbekering in de geest van het Oude Testament. Want terwijl nog de laatste Profeten onmiddellijk voor en gedeeltelijk reeds in de ballingschap de overhelling van het volk tot afgoderij als tot waanzin gestegen voorstellen, vinden wij na de ballingschap daarvan niets meer, en de na-exilische profeten onthouden zich zelfs van elke waarschuwing daartegen; ja zelfs zijn de leraars en voorgangers van het volk met goed gevolg werkzaam in de afschaffing van veel geringer misbruiken. Wat de profeten zo dikwijls voorspeld hadden, geschiedde: Israël schaamde zich over zijn boelen, waarmee het in vriendschap geleefd had; en terwijl zij de vervulling van alle door de Heere gedreigde straffen voor ogen zagen, kregen zij een diepe indruk van de waarheid van de levende God en Zijn Profeten..

21. Opdat het woord van de Heere vervuld werd, door de mond van Jeremia, dat het land moest woest liggen 70 jaar (Jer.25: 11 vv.; 29: 10), totdat het land aan zijn sabbatten een welgevallen had 1), totdat de sabbats- of rustjaren waren gekomen, die het volk niet had gehouden in overtreding van de wetten van de Heere; het rustte al de dagen van de van 606-536 voor Christus durende verwoesting 2), het land genoot de rust, die de Heere het had verleend, maar de gehoorzaamheid van het volk het niet had gegund, totdat de zeventig jaren vervuld waren.

1) Een welgevallen hebben is hier in de zin van, genoten hebben. Dit wil nu niet zeggen, zoals sommigen menen, dat voor ieder van de zeventig jaren een sabbatjaar gold, dat wil zeggen dat Israël in 490 jaren (70 x 7) het sabbatjaar niet gehouden had, maar het betekent, dat in het algemeen het land nu rust kreeg, waar het van God afgevallen volk, het die rust had onthouden.

Men weet, dat eens in de zeven jaren het land niet bebouwd mocht worden. Wanneer nu Israël, onder de goddeloze koningen vooral, zich niet aan de ordinantiën van God had gehouden, had het zich ook niet bekommerd om het sabbatjaar. Welnu, en dit wil de heilige Schrijver zeggen, wanneer dit van God afgevallen volk, om zijn overtreding van de wetten van de Heere, naar Babel was gezonden, daar deelde ook het land in de rust, daar ondervond ook het land, dat de van God afgevallen bezitters weg waren.

Zeventig is tien maal zeven. Tien is ook hier het getal van de volkomenheid. Omdat zij zo dikwijls het gebod, omtrent het sabbatjaar hadden overtreden, zou het land nu tienmaal zeven jaren stil liggen.

Men vergelijkt hier Jer.34: 8-11; 6-22.

2) Dat vruchtbaar gewest, dat heerlijke Palestina, de glorie en roem aller landen eertijds, werd nu in een dorre woestijn veranderd, omdat geen eg, geen ploeg meer gebruikt werd. De velden waren nu niet meer als voortijds met kudden, noch de valleien met koren bedekt en versierd, maar schenen allen in een wildernis veranderd.

Dit moet ons doen opmerken, hoe dit een rechtvaardige straf voor Juda was, wegens het misbruik van die grote zegeningen. Zij hadden de Baäls gediend met de vruchten van het veld, met eerstelingen van hun vee, hierom werd de grond omwille van hen vervloekt en bracht niets dan doornen en distels voort, geheel de tijd van de verwoesting, gedurende die lange reeks van zeventig jaren..

22. Maar in het eerste jaar van de alleenheerschappij van Kores, koning van Perzië, d.i. in het jaar 536 voor Christus, opdat volbracht werd het a) woord van de Heere, door de mond van Jeremia, waarbij het einde van de verwoesting bepaald werd (Jer.25: 11 vv.; 29: 10 vv. Dan.9: 1 vv.), verwekte de Heere de geest van Kores, koning van Perzië, die Hij lang te voren door de profeet Jesaja (Jes.44: 28 vv.) als het werktuig ter uitvoering van Zijn raadsbesluiten had aangeduid, dat hij het besluit nam om het Joodse volk weer in vrijheid te stellen, en hun niet slechts verlof te geven tot herbouw van de tempel in Jeruzalem, maar hun ook de nodige middelen daartoe te geven; waarom hij door herauten een stem liet doorgaan door zijn ganse koninkrijk, zelfs ook in geschrift, in een zogenaamd koninklijk edict bekend liet maken, zeggende:

a) Ezra 1: 1

23. Zo zegt Kores, koning van Perzië: De Heere, de God van de hemel, die Israël als zijn God erkent, maar die ook ik voor de Koning aller koningen op aarde erkend heb, heeft mij alle koninkrijken van de aarde gegeven, mij tot bestuurder gemaakt over vele landen: Perzië, Medië, Babylonië, Klein-Azië, Syrië, Fenicië en Palestina; en Hij heeft mij door het mij voorgehouden Woord van zijn profeten en door de inwendige drang van zijn Geest, bevolen hem een huis te bouwen te Jeruzalem 1), hetwelk in het aan mijn heerschappij onderworpen land van Juda is, welk bevel ik dan hiermee wil opvolgen: wie is onder jullie, onder mijn onderdanen, die dit mijn koninklijk edict hoort of leest, van al Zijn volk, een Jood? de Heere, zijn God, zij met hem, zij zijn Gids op de reis, en hij trekt op naar Jeruzalem in Juda, en bouwt het huis van de Heere, de God van Israël (Ezra 1: 1-4).

1) In deze woorden is reeds aangeduid wat Cyrus bewogen heeft om de Joden uit de ballingschap te ontslaan niet, zo als vele nieuwere geleerden de zaak beschouwen, uit staatkundige inzichten om de plaats, die de Joodse volksplanting moest innemen met meer voordeel te gebruiken tot bestorming van andere overwonnen volken en vooral om een

steunpunt te vinden voor de ontworpen verovering van Egypte; de verdere loop van de geschiedenis toont duidelijk genoeg, dat men aan het Perzische hof volstrekt niet gezind was om de Joden weer een staat van politieke betekenis te laten worden. Maar wel was het van de grootste betekenis, dat door de verplaatsing van het profetendom op Heidense grond, vooral in het hoofdgebied van de oude Mantiek (waarzeggingskunst), naar Babel, voor de heiden zelf een licht van het Goddelijke woord was opgericht, en hun waarzeggers en wichelaars gelegenheid werd gegeven, om zich aan de openbaring van de levende God te toetsen. De strijd, die de Heere bij de verlossing van het volk uit de Egyptische slavernij met de afgoden van Egypte gevoerd had (Ex 7: 9" en "Ex 7: 13" en "Ex 7: 22), keer hierop hoger gebied terug; waar werkelijk een weten van de Goddelijke raad, die de weg van de volken leidt, waar voorspelling van toekomstige zaken te vinden is, moet het heidendom proeven, en daaruit moet de realiteit (het werkelijk bestaan en werken) van zijn goden afleiden.

Tot het voeren van deze strijd is bij uitnemendheid Daniël geroepen, en een vrucht van deze strijd is de bevrijding van het volk door Cyrus. Dat Daniël zo'n erkenning van de levende God en zo'n zuivere godsdienstige belangstelling voor de Joden wist te verwekken, wordt ons duidelijk als men bedenkt, welk een stelling Daniël zowel aan het Babylonische (Dan.2: 14 vv.; 4: 31 vv.; 5: 10 vv.), als aan het Medische hof (Dan.6: 1 vv.) innam, en hoe Cyrus de hoogste eerbied voor hem en zijn profetische gave als het ware als erfenis ontving, toen hij Babylon veroverde en daar een koninkrijk van de Perzen oprichtte (Dan.6: 28), waarbij wij nog geheel buiten rekening laten, of niet misschien aan de beide Apocriefe stukken van Bel te Babel en van de Draak te Babel een geschiedkundige gebeurtenis tot grondslag ligt. Dit mag echter als ontwijfelbaar worden beschouwd, dat de mededeling van Josefus aangaande de diepe indruk, die Cyrus ontving toen hem Jesaja's profetie aangaande zijn persoon werd voorgelegd, en het ogenblikkelijk genomen besluit om die profetie ook tot vervulling te brengen, en aldus zich een gedenkteken in de geschiedenis op te richten, op historische waarheid berust, hoe weinig Josefus overigens ook bij dergelijke opgaven een betrouwbare autoriteit is..

Met deze woorden sluit het 2de Boek van de Kronieken en begint het Boek Ezra. Het 2de Boek van de Kronieken sluit ermee, om te doen uitkomen, dat, ofschoon de Heere Zijn volk heeft getuchtigd, Hij het toch niet heeft verlaten. Dat God niet eeuwig zal twisten.

Om daarmee te leren, dat de Kerk wel door God in de smeltkroes van de verdrukking wordt geworpen, maar niet geheel afgesneden, en daarmee te bevestigen, dat de Heere niet eindeloos kastijdt en nooit doet naar de zonden en overtredingen.

INHOUD VAN HET TWEEDE BOEK DER KRONIEKEN

I. De zegen van Salomo's regering voor zijn volk.

1) 2 Kronieken 1: 1-13 Salomo's offerande en gebed te Gibeon.

2) 2 Kronieken 1: 14-17 Salomo's rijkdom.

3) 2 Kronieken 2. Salomo’s toebereidselen voor de tempelbouw.

4) 2 Kronieken 3. en 4. Salomo’s tempelbouw.

5) 2 Kronieken 5: 1-10 De tempelinwijding voorbereid.

6) 2 Kronieken 5: 11-14 De tempel vervuld met Gods tegenwoordigheid.

7) 2 Kronieken 6: 1-11 Salomo’s aanspraak tot het volk.

8) 2 Kronieken 6: 12-42 Salomo’s gebed.

9) 2 Kronieken 7: 1-11 Plechtige feestviering bij de inwijding van de Tempel.

10) 2 Kronieken 7: 12-22 De Heere verschijnt andermaal aan Salomo.

11) 2 Kronieken 8: 1-6 Salomo’s stedenbouw.

12) 2 Kronieken 8: 7-10 Salomo’s regeling van de vroondiensten.

13) 2 Kronieken 8: 11-18 Regeling van de eredienst en Salomo’s scheepvaart.

14) 2 Kronieken 9: 1-12 Het bezoek van de koningin van Scheba bij Salomo.

15) 2 Kronieken 9: 13-31 Salomo’s rijkdom, wijsheid, macht, en dood.

II. De regering van Salomo’s opvolgers over het rijk van de Twee stammen.

1) 2 Kronieken 10 Rehabeam alleen koning over het rijk van de Twee stammen.

2) 2 Kronieken 11 Rehabeam’s koninkrijk versterkt.

3) 2 Kronieken 12 Rehabeams nederlaag tegen Sisak, zijn uitredding en dood.

4) 2 Kronieken 13 Abia’s gelukkige oorlog met Jerobeam.

5) 2 Kronieken 14 Abia’s dood en Asa uit de handen van Zera, de Moor, gered.

6) 2 Kronieken 15 Asa’s hervormingswerk in Juda.

7) 2 Kronieken 16 Asa’s verbond met Benhadad, zijn bestraffing daarover door Hanani, zijn ziekte en zijn dood.

8) 2 Kronieken 17 Josafat’s hervorming, zijn rijkdom en eer.

9) 2 Kronieken 18 Josafat in bondgenootschap met Achab van Israël tegen de Syriërs.

10) 2 Kronieken 19 Josafat zet zijn hervormingswerk voort.

11) 2 Kronieken 20 Josafat, in de strijd met de kinderen van Moab en hun bondgenoten, door de Heere geholpen.

12) 2 Kronieken 21 Josafat's dood en Joram koning.

13) 2 Kronieken 22: 1-9 Ahazia volgt Joram op en zijn dood.

14) 2 Kronieken 22: 10-12 Athalia koningin en redding van Joas.

15) 2 Kronieken 23 Athalia gedood en Joas tot koning uitgeroepen.

16) 2 Kronieken 24 Joas' regering, dood van Jojada, smadelijk uiteinde van Joas.

17) 2 Kronieken 25 Amazia's strijd met Joas van Israël. Zijn vermoording door zijn trawanten.

18) 2 Kronieken 26 Uzzia koning, zijn regering, zijn hoogmoed en straf daarvoor.

19) 2 Kronieken 27 Jotham koning over Israël.

20) 2 Kronieken 28 De regering van de goddeloze koning Achaz.

21) 2 Kronieken 29 Hizkia's hervorming en heiliging van de Tempel.

22) 2 Kronieken 30 Hizkia's Paschaviering.

23) 2 Kronieken 31 Hizkia zet zijn hervorming voort.

24) 2 Kronieken 32 Hizkia's strijd met Sanherib. Zijn uitredding, zijn ziekte en zijn dood.

25) 2 Kronieken 33: 1-19 Manasse's regering, zijn zonden, zijn straf en zijn berouw.

26) 2 Kronieken 33: 20-25 Manasse's dood. Amon's regering en zijn uiteinde.

27) 2 Kronieken 34 Josia vernieuwt het verbond.

28) 2 Kronieken 35 Josia's Paschaviering, zijn strijd met Farao Necho, en zijn dood.

29) 2 Kronieken 36: 1-10. Regering van Joahaz, Jojakim en Jojachin.

30) 2 Kronieken 36: 11-21 Regering van Zedekia, en de verwoesting van Jeruzalem.

31) 2 Kronieken 36: 22 en 23 Edict van Cyrus, Koning van Perzië.

SLOTWOORD

op de Boeken der Kronieken

Buiten alle twijfel moeten de Boeken der Kronieken geschreven zijn na de Babylonische ballingschap, en dan wel kort na de terugkeer van de Joden uit de landen van de ballingschap.

Voor het eerste pleit de vermelding van het Edict van Cyrus, de koning van Perzië, en de vermelding van de geslachtsregister van de nakomelingen van Zerubbabel e.a.; voor het tweede, dat niets anders dan dit edict uit de tijd van de terugkeer van Israël naar Jeruzalem wordt vermeld.

Dit aangenomen en vastgesteld, is het niet moeilijk, om in de Schrijver Ezra te zien, de vervaardiger van het volgende Boek in onze Kanon.

Immers, niet alleen luidt het slot van deze Boeken en het begin van het Boek Ezra schier gelijk, waar vermeld wordt, dat Cyrus, overeenkomstig het Woord van de Heere, gesproken door Jeremia, de profeet, de Joden bevel gaf, de verwoeste tempel weer op te bouwen, maar ook de taal en wijze van uitdrukking hebben zeer grote overeenkomst.

Hebben wij het bij de verklaring van de Boeken opgemerkt, of doen opmerken, dat de Schrijver, geleid door de Heilige Geest, inzonderheid wijst op de eredienst, zoals deze door God, de Heere, is ingesteld: is het zijn oogmerk, om te doen zien, wat Juda’s vrome koningen deden, om de eredienst te herstellen en zuiver te houden, schrijft hij daarom uitvoerig over de heilige muziek en het aandeel van de Levieten daaromtrent: wij vinden hetzelfde terug bij de Schrijver van het Boek Ezra.

Deelde de Schrijver van de Kronieken de geslachtsregister mee tot onderwijs en besturing voor het volk na de Ballingschap, ook bij Ezra treffen we dit aan.

En eindelijk vinden we bij de Schrijver van de Kronieken gedurig een heen wijzing naar de Wet van de Heere, met de bij hem vaststaande formule: "zoals geschreven is in de wet van Mozes, de man van God," ditzelfde treffen we ook gedurig in Ezra aan.

Wij kunnen derhalve met betrouwbare zekerheid aannemen, dat Ezra na of bij de terugkeer uit Babel de Boeken der Kronieken geschreven heeft, om daarmee het nakroost van Israël te wijzen op zijn heerlijke geschiedenis en op de nadrukkelijke voorwaarde, om in het herkregen vaderland gelukkig te zijn, namelijk wanneer het zich als het volk van het Verbond gedroeg en God, de Heere, eerde en diende naar Zijn wetten en ordinantiën, en dat hij later zijn ander Boek heeft vervaardigd.

Doet hij zich in de geschiedenis kennen als een man van een levendig gestel, van een vurig gemoed, die alle zijn krachten en gaven had leren stellen in de dienst van zijn God en tot het

heil van zijn volk, in wie een vurige ijver blaakt voor de aloude instellingen van Israël, door God geopenbaarde Godsdienst: in de Boeken der Kronieken komt dit zo duidelijk en treffend uit.

Levendig en in verheven stijl dikwijls beschrijft hij de toestanden van Juda's volk en Juda's koningen, en bij alles legt hij het richtsnoer aan van Gods Wet en Zijn Getuigenis.

Geïnspireerd als hij is door Gods Geest, beschouwt hij alle daden van koningen en onderdanen in het licht van de Wet van de Heere.

Hij houdt de geschiedenis van het voorgeslacht zijn tijdgenoten voor als een spiegel en daarom tot waarschuwing en vermaning.

Waar Israël's volk weer de heilige erfenis betreedt, daar ontvangt het in deze Boeken een heerlijk Godsgeschenk, een betrouwbare Gids, om voor wankelen en afvallen, voor verdwalen en afdwalen behoed te worden, maar ook, om bij het licht van de onvervalste geschiedenis te weten, dat de God van de vaderen, de God van het Verbond, zowel een heilig en rechtvaardig, als een barmhartig en genadig God is.

Om te weten, dat vloek en zegen in het nauwste verband staan met het houden en onderhouden van het Verbond van de Heere en Zijn ordinantiën.

SLOTWOORD

op de Boeken der Kronieken

Buiten alle twijfel moeten de Boeken der Kronieken geschreven zijn na de Babylonische ballingschap, en dan wel kort na de terugkeer van de Joden uit de landen van de ballingschap.

Voor het eerste pleit de vermelding van het Edict van Cyrus, de koning van Perzië, en de vermelding van de geslachtsregister van de nakomelingen van Zerubbabel e.a.; voor het tweede, dat niets anders dan dit edict uit de tijd van de terugkeer van Israël naar Jeruzalem wordt vermeld.

Dit aangenomen en vastgesteld, is het niet moeilijk, om in de Schrijver Ezra te zien, de vervaardiger van het volgende Boek in onze Kanon.

Immers, niet alleen luidt het slot van deze Boeken en het begin van het Boek Ezra schier gelijk, waar vermeld wordt, dat Cyrus, overeenkomstig het Woord van de Heere, gesproken door Jeremia, de profeet, de Joden bevel gaf, de verwoeste tempel weer op te bouwen, maar ook de taal en wijze van uitdrukking hebben zeer grote overeenkomst.

Hebben wij het bij de verklaring van de Boeken opgemerkt, of doen opmerken, dat de Schrijver, geleid door de Heilige Geest, inzonderheid wijst op de eredienst, zoals deze door

God, de Heere, is ingesteld: is het zijn oogmerk, om te doen zien, wat Juda's vrome koningen deden, om de eredienst te herstellen en zuiver te houden, schrijft hij daarom uitvoerig over de heilige muziek en het aandeel van de Levieten daaromtrent: wij vinden hetzelfde terug bij de

Schrijver van het Boek Ezra.

Deelde de Schrijver van de Kronieken de geslachtsregister mee tot onderwijs en besturing voor het volk na de Ballingschap, ook bij Ezra treffen we dit aan.

En eindelijk vinden we bij de Schrijver van de Kronieken gedurig een heen wijzing naar de Wet van de Heere, met de bij hem vaststaande formule: "zoals geschreven is in de wet van Mozes, de man van God," ditzelfde treffen we ook gedurig in Ezra aan.

Wij kunnen derhalve met betrouwbare zekerheid aannemen, dat Ezra na of bij de terugkeer uit Babel de Boeken der Kronieken geschreven heeft, om daarmee het nakroost van Israël te wijzen op zijn heerlijke geschiedenis en op de nadrukkelijke voorwaarde, om in het herkregen vaderland gelukkig te zijn, namelijk wanneer het zich als het volk van het Verbond gedroeg en God, de Heere, eerde en diende naar Zijn wetten en ordinantiën, en dat hij later zijn ander Boek heeft vervaardigd.

Doet hij zich in de geschiedenis kennen als een man van een levendig gestel, van een vurig gemoed, die alle zijn krachten en gaven had leren stellen in de dienst van zijn God en tot het heil van zijn volk, in wie een vurige ijver blaakt voor de aloude instellingen van Israël, door God geopenbaarde Godsdienst: in de Boeken der Kronieken komt dit zo duidelijk en treffend uit.

Levendig en in verheven stijl dikwijls beschrijft hij de toestanden van Juda’s volk en Juda’s koningen, en bij alles legt hij het richtsnoer aan van Gods Wet en Zijn Getuigenis.

Geïnspireerd als hij is door Gods Geest, beschouwt hij alle daden van koningen en onderdanen in het licht van de Wet van de Heere.

Hij houdt de geschiedenis van het voorgeslacht zijn tijdgenoten voor als een spiegel en daarom tot waarschuwing en vermaning.

Waar Israël’s volk weer de heilige erfenis betreedt, daar ontvangt het in deze Boeken een heerlijk Godsgeschenk, een betrouwbare Gids, om voor wankelen en afvallen, voor verdwalen en afdwalen behoed te worden, maar ook, om bij het licht van de onvervalste geschiedenis te weten, dat de God van de vaderen, de God van het Verbond, zowel een heilig en rechtvaardig, als een barmhartig en genadig God is.

Om te weten, dat vloek en zegen in het nauwste verband staan met het houden en onderhouden van het Verbond van de Heere en Zijn ordinantiën.

2. Zo zegt Kores 1), koning van Perzië: de Heere, de God van de hemel 2), die Israël alleen voor zijn God houdt, en Hem als zodanig vereert, omdat Hij alleen God is en heerst over alle koninkrijken van de aarde (2 Kronieken 2: 12. 2 Koningen .19: 15), heeft mij naar Zijn macht, om de tijden en gelegenheden te veranderen, en koningen aan te stellen en weer af te zetten (Dan.2: 21), alle koninkrijken van de aarde gegeven (Jes.45: 1), en Hij heeft mij bevolen,

door zijn Woord in Jes.44: 28 v. en Zijn Geest, Hem een huis te bouwen te Jeruzalem, dat in Juda is.

1) Het zuidelijk van Medië (2Ki 22: 2) gelegen stamland van de Perzen, die zichzelf Artaërs noemden, en een tak van de Arische stam waren, heet bij de Grieken Parsis; in de Bijbel wordt het in de Boeken, die vóór de ballingschap geschreven zijn, niet genoemd, omdat Elam oorspronkelijk een Semitische bevolking had (Genesis10: 22) en pas later tot het eigenlijke Perzië gerekend werd. Nog heden ten dage draagt het de naam van Fars of Farsistan, en het werd ten noorden van Medië gescheiden door het gebergte Parachoathras, een tak van het Taurus gebergte; het grensde ten oosten aan Carmanië, ten zuiden aan de Perzische golf, en ten westen aan Susiana en Elam. Het noordelijk gedeelte is een woest bergland, vol steile hoogten en diepe kloven; de streek aan de kust is een zandvlakte, onbewoonbaar door de hitte en van de gezondheid schadelijke winden; in het binnenland echter zijn vele uitmuntende dalen en vlakten, mild door beken en stromen besproeid, vooral de vlakte van Persepolis, die door de vruchtbaarheid en het zachte klimaat alle andere vlakten overtreft. De bewoners van deze provincie, ongetwijfeld van dezelfde stam als de Mediërs, werden in verscheidene horden of stammen verdeeld, onder welke drie edele stammen waren, die van de Pasargaden, van de Maraphiërs en van de Maspiërs.

Deze drie stammen werden alleen voor beschaafd gehouden, terwijl die stammen, die het land bebouwden en bijzonder die, welke een nomadisch leven leidden in de gebergten, ruw en onbeschaafd waren. Uit het edelste geslacht van de Parsargaden, Achemeniden geheten, stamde de koninklijke familie af; ook Cyrus behoorde daartoe. De koningen, die graaf de naam van koning van de koningen droegen, en zich hielden voor plaatsvervangers van de almachtige Godheid, onderhielden een hofhouding naar het voorbeeld van het hemelse Ormuzd- of lichtrijk, met zeven hofbeambten. Zij waren ontoegankelijk voor hun onderdanen, en woonden in goed versterkte paleizen, die omringd waren door grote tuinen of lusthoven. Zo’n koninklijk paleis heette "de poort" of de deur (Esther 1: 2,6); maar de tuin, uit parken en diergaarden bestaande, heette "het paradijs." Het paleis dat in de lente door de koningen werd bewoond, was te Ekbatana, het zomerverblijf te Suza, en dat voor de winter te Babylon. Ook verdient nog genoemd te worden: Persepolis, met een prachtige burg van de Perzische koningen, waar de schatten werden bewaard, en waar sinds Cambyses de graven der koningen waren; verder Pasargade, op enige afstand van Persepolis, de oude hoofdstad van Perzië, waar Cyrus begraven is. Zijn grafteken werd nog aan Alexander de grote getoond; het opschrift daarvan was: "O mens, ik ben Cyrus, die de opperheerschappij over Perzië verkreeg, en over Azië het gebied voerde: benijd mij niet om dit graf." Om zijn weldadigheid en rechtvaardigheid werd hij door de Perzen als een vader bemind; en ook bij Jesaja (Hoofdstuk 41: 2 en 45: 13) komt hij voor als: "de rechtvaardige van de opgang" die de Heere verwekt had "in gerechtigheid," dat echter meer doelt op die gerechtigheid van God, waardoor Hij ook vervult, wat Hij heeft beloofd, en op de gunstige uitgang of uitslag, die de rechtvaardige zaak van de verwekte op al zijn schreden zou ontmoeten; maar tevens wordt hier Cyrus aangewezen als een koning, zoals geen heidens rijk vóór of na hem gehad heeft.

Hierbij een korte opgave van de rij van de Perzische koningen, zoals zij elkaar hebben opgevolgd:

1 Cyrus, van 537-529 voor Christus 2 Cambyses, van 529-522. 3 Pseudo-Smerdis, 522. 4 Darius Hystaspes, van 521-486. 5 Xerxes I, van 486-465. 6 Artaxerxes I, (Longimanus) van 465-424. 7 Xerxes II, 424 (45 dagen). 8 Sogdianus, 424 (6...7 maanden). 9 Darius II (Ochus of Nothus) van 423-404 10 Artaxerxes II (Mnemon) van 404-364. 11 Artaxerxes III (Ochus) van 364-338. 12 Arses, van 338-336. 13 Darius III (Kodomannus) van 336-331.

Wij zullen hier een korte voorstelling van de geschiedenis van deze koningen geven, waarop wij bij de volgende verklaring van de Boeken Ezra, Nehemia en Esther kunnen wijzen.

De geschiedenis van Alexander de grote, koning van Macedonië, die na Darius Kodomannus het grote rijk beheerste, heeft meer betrekking op het eerste boek van de Makkabeeën.

Cyrus liet bij zijn dood twee zonen na, waar van de oudste, Cambyses, hem in de regering opvolgde, terwijl de jongste, Smerdis, stadhouder van Baktrië en van de oostelijke provincies werd. Cambyses richtte zijn blikken vooral op Egypte, waar in het jaar 569 vóór Christus Farao Hophra (2Ch 35: 21) in een opstand van zijn volk de troon en het leven verloren had, en opgevolgd was door Amasis, de aanvoerder van het oproer. Nog eer Cambyses met zijn legers in Egypte kwam, was Amasis reeds opgevolgd door zijn zoon Psammenitus. Cambyses verraste hem door de onverwachte inneming van Pelusium, de sleutel van Egypte, sloeg hem bij Memphis, en nadat hij vernomen had, dat Psammenitus een aanslag op zijn leven voor had, liet hij hem ossenbloed drinken, waaraan hij stierf. Andere ondernemingen van de Perzische koning tegen de Carthagers, de Ammoniërs en de Ethiopiërs liepen ongelukkig af. In zijn verstoordheid daarover liet de, om zijn wreedheid, tot spreekwoord geworden Cambyses ook zijn broeder Smerdis om het leven brengen, maar stelde daarna, om zijn schandelijke daad geheim te houden zekere Magiër, Sphendadates, die sprekend op Smerdis geleek, als stadhouder van Suza aan. Toen deze in onmin geraakte met de Magiërs, die de heerschappij weer aan de Mediërs wilden overbrengen, trad hij als de echte Smerdis op, schonk gedurende drie jaren gehele opheffing van belastingen, en werd, ook vooral, omdat het volk de wreedheden van Cambyses moe was, tot koning uitgeroepen. Toen Cambyses tegen hem wilde optrekken, stierf hij in Syrië aan een wond, die hij gekregen had bij het bestijgen van zijn paard. De regering van Pseudo d.i. valse Smerdis was slechts van korte duur (8 maanden). (Cambyses had nog vóór zijn dood aan de groten van zijn rijk bekend gemaakt, dat zijn eigen broeder Smerdis dood was, en dat de gewaande Smerdis niets meer was dan een bedrieger, en nu rustten deze niet vóórdat zij de bedrieger uit de weg hadden geruimd, waarna de samengezworenen, allen stamhoofden van de Pasargaden, besloten, om degene uit hun midden op de troon te plaatsen, wiens paard, toen zij op de volgenden morgen de opgaande zon tegemoet reden, het eerst zou hinniken. Dit viel, ten gevolge van een list van zijn stalmeester, Darius, zoon van Hystaspes, ten deel, een man uit het geslacht van de Achemeniden, die dan ook zijn recht op de troon probeerde te bevestigen door terstond met Atossa, de dochter van Cyrus, te trouwen.

Hij had nog veel moeite eer hij algemeen werd erkend; Babylon stond tegen hem op, en hij kon deze stad pas innemen na een tweejarige belegering, nadat zijn getrouwe Zopyrus, een jong Perziaan (Ezr 6: 18), zich voor hem opofferend, door zijn aangezicht te verminken, zich toegang tot de stad wist te verschaffen en zo aan zijn heer gelegenheid gaf de stad in te

nemen. Nu liet hij de hoge muren van de stad tot een vierde van de hoogte afbreken en de honderd poorten verwoesten. Zijn verdere krijgstochten tegen Egypte, Scythië en Griekenland waren ongelukkig; gelukkiger was de tocht naar Indië, die hij daarna ondernam; maar terwijl hij nieuwe toerustingen gereed maakte, om nog eens tegen Griekenland op te trekken, waar hij vroeger bij Marathon zo geducht was verslagen, stierf hij, nadat hij de eerstgeboren zoon van zijn tweede gemalin Atossa tot opvolger had aangewezen. Deze, Xerxes geheten, zocht terstond Egypte, dat zich gedeeltelijk had vrijgemaakt, weer onder zijn heerschappij terug te brengen, waarna hij in het jaar 480 voor Christus, met een ontzaglijke heirkracht te water en te land tegen Griekenland optrok. Het zou te uitgebreid voor dit werk zijn, om de heldenstrijd van dit kleine volk tegen de grote koning van Perzië in bijzonderheden te behandelen; de slagen bij Salamis, bij Platea, bij Mycale en aan de Eurymedon voerden de krijgsroem van de Grieken tot de hoogste top; Perzië werd tot het diepste vernederd, en Griekenland werd van nu aan een machtig volk. Xerxes moest van zijn veroveringsplannen afzien; maar om zijn vele nederlagen, en zijn gedurig toenemende zwelgerij werd hij door zijn volk veracht, en eindelijk door een bevelhebber van zijn lijfwacht vermoord. De oudste nog in leven zijnde zoon was stadhouder van Bactrië, en daar dit op zo grote afstand van Babylon was, maakte zijn jongere broeder Artaxerxes, die de bijnaam van "Langhand" (Logimanus) droeg, daarvan gebruik, om de troon van zijn vader te bestijgen. Deze was gelukkig in zijn oorlogen tegen Lybië en Egypte, maar moest, om de vrede met de Grieken te herstellen, de steden van Klein-Azië, die door Grieken bewoond zijnde, aan zijn macht waren onderworpen, geheel vrij geven; ook moest hij zich door Megabazus, stadhouder van Syrië, die om een grievende belediging tegen hem was opgestaan, bij de verzoening de wet laten voorschrijven.

Behalve 17 onechte zonen had hij één wettige zoon, Xerxes II, die hem opvolgde in de regering; maar reeds na 45 dagen werd deze vermoord door zijn halfbroeder Sogdianus, die ook de overige zonen van zijn vader dacht om te brengen, maar daarin werd vóórkomen door één van dezen, Ochus van Hyrkanië. Hij werd gevangen genomen en gestikt in een berg van as, en opgevolgd door genoemden Ochus, die de naam aannam van Darius II. Het echte koninklijke zaad was nu uitgestorven, en daarom kreeg Darius II de bijnaam van Nothus (de onechte). Het rijk bevond zich ook in de grootste verwarring; de stadhouders van de verschillende provincies stonden tegen de koning op, en konden alleen door schandelijke middelen in toom worden gehouden. Egypte, dat sedert de verovering door Cambyses als een wingewest was behandeld geworden, wist zich weer onafhankelijk te maken; maar de Grieken konden van hun verkregen overmacht over de Perzen niet dat voordeel trekken, dat men met recht had kunnen verwachten, omdat zij zelf door onderlinge verdeeldheden, vooral door de Peloponnesische oorlog, verzwakt werden. De daarop volgende tijd, onder Artaxerxes 11, Artaxerxes III en Arses was een tijd van nog groter verwarring en van inwendige oplossing van het eertijds zo machtige rijk. Twisten en kuiperijen in de koninklijke familie verzwakten al meer en meer de regering. De laatste koning Darius Kodomannus was een edel en krachtig man; hem zou het gelukt zijn weer de orde en rust te herstellen, maar het Perzische rijk moest naar Gods bestelling vernietigd worden, en reeds na 5 jaren werd Darius vermoord, en aan deze grote wereldheerschappij een einde gemaakt..

2) Waar Cyrus hier in zijn edict de God van hemel en aarde noemt bij Zijn Verbonds-Naam, daar is dit nog geen bewijs, dat hij zelf ook in Hem gelooft als de enige en waarachtige God.

Wel dat hij een diepe indruk van de macht en heerlijkheid van Israël's God had, van Wie hij erkent, dat Deze hem al de koninkrijken van de aarde heeft gegeven, en wiens kracht hij in zich voelt werken om het besluit, omtrent de terugkeer van de Joden, uit te voeren. Cyrus is hier in feitelijke zin knecht van de Heere, instrument in Zijn dienst. In zekere zin zouden we zijn geschrift geïnspireerd kunnen noemen, uitgevaardigd onder de krachtige werking van de Geest.

3. Wie is onder jullie van mijn onderdanen, van al Zijn volk? 1) zijn God zij met hem, zegent hem en maakt zijn reis voorspoedig, en hij trekt op naar Jeruzalem, dat in Juda is, en hij bouwt het huis van de Heere, de God van Israël; Hij, deze God van de hemel, op wiens bevel ik dit doe (vs. 2) is de God, die te Jeruzalem woont, die zich aldaar een plaats ter Zijner verering heeft uitverkoren (Jes.31: 9); om deze reden nodig ik u uit Hem daar een huis te bouwen.

1) Omdat op dit ogenblik ook Assyrië onder zijn macht stond, omdat vroeger dit rijk door Babel was veroverd en hij op zijn beurt dat rijk had overweldigd, geldt dit edict niet alleen de ballingen uit Juda, maar ook die van het rijk van de Tien stammen, hoewel het een feit is, dat verreweg het grootste deel van de teruggekeerden tot Juda behoorde.

4. En al wie van de vroeger naar Babel weggevoerden nog overig is, en lust heeft om naar Juda terug te keren, achterblijven 1)zou in enige plaatsen, waar hij als vreemdeling verkeert, geen enkel deel van mijn koninkrijk uitgezonderd, die zullen de lieden van zijn plaats de niet-Israëlieten in de uitvoering van zijn voornemen bevorderlijk zijn, al belijden zij ook een andere godsdienst, met zilver, en met goud, en met have en met beesten; alles zullen zij ter uwer ondersteuning bijeenbrengen om u te helpen, en benevens dat een vrijwillige gave voor het huis van God, die te Jeruzalem woont (vlg. Exod.3: 21; 12: 35 vv.).

1) In het Hebr. Wekol-hanischar. Beter: En al wie overgebleven is, namelijk van de gevankelijke weggevoerden uit Israël en Juda. Hier krijgen de niet-Israëlieten het bevel, om de terugkerenden op alle mogelijke wijze te ondersteunen. Zoals bij de uittocht uit Egypte de Israëlieten van de Egyptenaren veel goud en zilver ontvingen, zodat zij niet leeg uittogen, zo beschikt God het ook nu, dat de teruggekeerden uit Babel niet met lege handen in Jeruzalem aankomen, om de tempel te herbouwen.

Men let er wel op, dat in dit edict Cyrus wel verlof geeft, om de tempeldienst te herstellen en Israël vergunt, naar hun vaderland te trekken, maar dat hij hun daarmee niet ontheft van zijn opperbestuur. Het land van de belofte blijft een wingewest van de Perzische koning.

5. Toen maakten zich, om aan de uitnodiging van Kores (vs. 2 vv.) gevolg te geven op tot de reis de hoofden van de vaderen van Juda en Benjamin, namelijk de hoofden van de huisgezinnen of de geslachten, en van de verschillende familiegroepen (Exod.6: 14. en "Nu 2: 34), en de priesters en Levieten, met een groot gedeelte van hun onderhorigen, maar toch niet allen zonder uitzondering, ofschoon in het koninklijk bevelschrift allen, die tot het volk van God gerekend konden worden, tot terugkering naar hun vaderland waren uitgenodigd. Die lust had tot de reis naar het land van de vaderen, benevens een ieder, wiens geest God

verwekte 1), dat zij optrokken om te bouwen het huis van de Heere, die te Jeruzalem woont, tezamen 42.360 mannen, en 7.337 dienstknechten en dienstmaagden (Hoofdstuk 2: 64 vv.); vele anderen daarentegen lieten zich door aardse belangen terughouden om naar Juda terug te keren en bleven in Babel.

1) Let er op, dat én het edict van Cyrus én het optrekken van de Joden hier wordt toegeschreven aan dezelfde God. Met andere woorden, dat de Schrijver hier én het middel én het einddoel toeschrijft aan de werking van God, zodat de Heere en Hij alleen de eer ontvangt van de herstelling van de tempel te Jeruzalem. Duidelijk doet de Schrijver het uitkomen, dat een edict van de machtige monarch van Perzië nog niet voldoende was geweest, om naar het vaderland terug te keren. Want er was zoveel, dat hen bond aan het land van de ballingschap. Velen hadden het er zo goed in kunnen vinden, dat alleen een inzicht en overtuiging, dat de Heere alleen in Zijn heilige tempel in waarheid kon worden gediend, kon doen optrekken. Wat dan ook optrok, was het meer geestelijk gezinde deel van het volk, dat voelde wat het betekende om zonder tempel en altaar te moeten leven, God niet te kunnen dienen naar Zijn wetten en ordinantiën.

Josefus tekent aan, dat velen in Babel bleven, omdat zij hun bezittingen niet wilden verlaten.

6. Allen nu, die rondom hen waren, niet alleen van hun eigen volk, maar ook hun heidense naburen, sterkten hun handen met zilveren vaten, met goud, met have, en met beesten, en met kostelijkheden, waarmee zij de terugkerende Joden, ten gevolge van het koninklijk bevel, tot de reis in staat stelden; behalve alles, wat vrijwillig gegeven werd.

Dezelfde God, die de geest van Cyrus verwekte, om vrijheid te geven tot terugkeer naar het vaderland, wekte ook het volk op om daarvan gebruik te maken; het geschiedde niet door kracht of geweld, maar door de Geest van de Heere der heirscharen. De verzoeking om in Babel te blijven was groot voor velen; zij hadden daar bezittingen, en het land van hun vaderen was vreemd voor de meesten. Jeruzalem was een puinhoop, door vijanden omringd, voor wie zij een gemakkelijke prooi zouden zijn. Velen bleven in Babel, maar anderen vreesden niet om terug te keren, en deze waren het, die Gods Geest bewerkte. Waren zij aan zichzelf overgelaten gebleven, zij zouden Babel niet verlaten hebben, maar God bewerkte hen zodanig, dat zij hun aangezichten wendden naar Sion, en dat zij als vreemdelingen vroegen naar de weg daarheen (Jer.50: 5).Zij waren een nieuw geslacht, en trokken uit als hun vader Abraham, uit het land van de Chaldeeën, niet wetend, waar zij heengingen (Hebr.11: 8). Al het goede, dat wij doen, is door Gods genade. Ons hart is van nature geneigd naar deze aarde en naar haar goederen; maar elke neiging naar de dingen, die van boven zijn, wordt door God in het hart gewerkt.

De roeping en het aanbod van het Evangelie zijn gelijk aan het geschrift van Cyrus: "om de gevangenen te prediken loslating" (Luk.4: 19); velen horen wel deze liefelijke roepstem, maar verkiezen stil in Babel te blijven, omdat zij hun zonden lief hebben, en de moeilijkheden van een heilig leven vrezen; anderen verbreken hun aardse banden, wat het hun ook kosten moge. Alzo zal toch het hemelse Kanaän vol worden, ofschoon zo velen in Babel sterven, en het aanbod van het Evangelie zal hun tevergeefs gedaan zijn..

7. Ook bracht de koning Kores uit de afgodstempel van Bel, de vaten 1) die nog over waren van het huis van de Heere, die Nebukadnezar a) vroeger onder de laatste koningen uit Jeruzalem had uitgevoerd, en had gesteld in het huis van zijn God, de Belus-tempel.

a) 2 Koningen .24: 13. 2 Kronieken 36: 7

1) Men lette hier, hoe zorgvuldig de Voorzienigheid zelf, omtrent deze geheiligde dingen geweest is, zodat ze niet verloren, niet gesmolten, noch in dier voege onder andere vaten vermengd zijn, dat men ze niet zou hebben kunnen kennen. Evenzo zorgt God voor de levende vaten van Zijn barmhartigheid, die Hij ter ere heeft geschikt, en waarvan gezegd wordt, dat de Heere de Zijnen kent, en dat niemand uit hen verloren zal gaan. Hoe deze vaten, schoon in een afgodische tempel geplaatst en denkelijk ook tot de afgodische dienst gebruikt, nochtans teruggegeven werden ten gebruike en ten dienste van de ware God. Dus weet de Heere weer te bekomen, wat Hem in eigendom toebehoort, en de door van de sterkgewapende ten nutte van de veroveraar te doen wederkeren..

De verschillende vaten worden hier en ook in vs. 9-11 in het algemeen opgeteld. Het zijn die, welke door Nebukadnezar waren meegevoerd, zowel onder de regering van Jojachin als onder die van Zedekia. De vaten onder de regering van Jojakim meegevoerd, waren vernietigd of verbrijzeld. Al kwamen dus allen niet terug, veel van hetgeen vroeger de luister van de Tempel uitmaakte, werd weer naar Jeruzalem teruggevoerd.

8. En Kores, de koning van Perzië, bracht ze uit niet in persoon, niet eigenhandig, maar door de hand van Mithredath, de schatmeester, die ze aan Zerubbabel (Hoofdstuk 2: 2 2.2), of zoals hij aan het Perzische hof doorgaans genoemd werd (Hoofdstuk 5: 14 en 16 5.14,16), Sesbazar, de uit het koninklijk geslacht gesproten (1 Kronieken 3: 19) vorst van Juda, de aangewezen beschermer van de nieuwe gemeente, toe telde (Hoofdstuk 5: 14).

9. En dit is hun getal, namelijk van de uitgegeven vaten: dertig gouden bekkens, open schalen, die bij het aanbrengen van de drankoffers gebruikt werden, en duizend zilveren bekkens, van dezelfde gedaante en voor hetzelfde gebruik, negenentwintig messen, tot het slachten en verdelen van het offervee; naar een andere verklaring: wierookvaten;

10. Dertig gouden bekers, bussen met deksels (1 Kronieken 28: 17), vierhonderd en tien andere zilveren bekers, bekers van een andere soort of gedaante; andere vaten, die wij niet nader zullen omschrijven, duizend.
1)

1) Anderen, zoals Fremellius vertalen, bij duizendtallen, zodat dan hier niet de juiste som wordt genoemd, en vandaar, dat we in vs. 11 het gehele getal als 4.500 vaten vermeld vinden.

11. Alle vaten van goud en van zilver waren vijfduizend en vierhonderd, naar de vorige opgave slechts 30 + 1000 + 29 + 410 + 1000 = 2499; daarbij moeten nog geteld worden 2901 andere vaten, behalve de aan het slot van het 10de vers genoemde duizend; deze allen voerde

Sesbazar of Zerubbabel op naar het land Juda, met degenen, die naar vs. 5 van de gevangenis opgevoerd worden, van Babel naar Jeruzalem. 1)

1) Ofschoon reeds vóór de ballingschap, ten tijde van de wegvoering van de 10 stammen, de Hebreeërs met de naam van Joden bestempeld werden (Jer.32: 12; 34: 9; 38: 19; 40: 11. 2 Koningen .16: 6; 25: 26), werd deze naam na de terugkering uit de Ballingschap steeds meer gebruikelijk, omdat verreweg het grootste gedeelte van de terugkerende burgers waren van het voormalige koninkrijk Juda. In de Ballingschap zelf was hun uiterlijke toestand niet zo drukkend, als het wel in de eerste opslag zou kunnen schijnen; zij hadden geleerd zich te vernederen onder de krachtige hand van God, en niet te bouwen op ijdele verwachtingen; de meesten hadden zich gevestigd en bezittingen verkregen, en het ging hun voorspoedig; zelfs waren er aan het hof van de koning geroepen, en hadden staatsambten gekregen. Men liet hen naar eigen wetten leven, zodat zij onder opperhoofden uit hun volk stonden, en rechters en oudsten van hun eigen geslacht hadden, die hen naar hun eigen wetten richtten. Zij hadden vrijheid om hun eigen godsdienstoefeningen te houden; maar omdat zij geen tempel hadden, kon de offerdienst niet geschieden, die was alleen geoorloofd bij de tempel te Jeruzalem, zij moesten zich dus bepalen bij godsdienstige vergaderingen met gebed en voorlezing van de Schrift (vergelijk de opmerking bij Nehemia 10: 39). Zo’n gebed voor de gemeente uit de laatsten tijd van de ballingschap, bijna overeenkomende met het gebed van Daniël in Dan.9: 4 vv., ligt in de 106de Psalm voor ons. Alzo in uiterlijke voorspoed levend, voelden niet weinigen in het vreemde land zich ten slotte zo naar hun zin, dat zij het vaderland vergaten, en geen gebruik wilden maken van het verlof van Cyrus om daarheen terug te keren.

Slechts het geestelijk gezinde deel van het volk had een hart vol innig verlangen naar het land van de vaderen, naar de heilige stad, en naar de liefelijke godsdienst van de Heere, vervuld van de aangename zekerheid van eens terug te keren, zoals dit duidelijk blijkt in Psalm 137. Zij begroetten de aanvang van deze verlossing met vrolijk gejubel, dat zo ondubbelzinnig wordt uitgesproken in Psalm 126, hoewel deze twee laatste Psalmen pas enige tijd later zijn opgesteld (Ezr 4: 24" en "Ezr 6: 18). Volgens de Joodse overlevering waren het juist de armsten en geringsten, die terugkeerden, terwijl de rijken en aanzienlijken in Babel bleven, en dat is ook zeer waarschijnlijk (MATTHEUS.19: 23 vv.); maar dat er zich onder de terugkerenden ook welgestelden bevonden, blijkt uit de opgaven van de bijdragen tot de tempelbouw in Hoofdstuk 2: 68 v. en Nehemia 7: 70 v.. In het 3e boek van Ezra, in de Apocrieve boeken, (die achter de Statenbijbel te vinden zijn), en in het 3de boek van de Makkabeeën wordt verhaald, dat de terugkering op de heilige grond van het land van de vaderen in het begin van de maand Nisan op het tweede jaar van Cyrus, aldaar Darius genoemd, volgde, en dat Perzische ruiters de vertrekkenden, die zich in Babel hadden verzameld, en daar met de overblijvenden eerst nog een vreugdedag hielden, geleidden, om hen in het bezit van Jeruzalem te stellen. Daar aangekomen zijnde verstrooiden zij zich weldra en zochten de oude erfbezittingen van hun families weer op. Dit bericht is des te meer geloofwaardig, wanneer men het in verband brengt met Ezra 3: 1, waar gezegd wordt, dat de kinderen van Israël zich verzamelden te Jeruzalem als een enig man. Tot juist begrip van de verdere geschiedenis moet vooral de omstandigheid in aanmerking worden genomen, dat Cyrus alleen verlof had gegeven om de godsdienst weer te herstellen, en niet om de vroegere regering van het land weer in te voeren, en een eigen zelfstandige staatsvorm te grondvesten.

Zerubbabel komt nergens als eigenlijk vorst of koning voor, alleen als stadhouder of landvoogd (Hoofdstuk 2: 63)..

Juda had een vorst, zelfs in de ballingschap in Sesbazar, welke naam betekent "vreugde in verdriet"; hier wordt hij genoemd een vorst van Juda. De Joden noemden hem Zerubbabel (een vreemdeling in Babel), omdat hij een vreemdeling was in zijn tegenwoordige woonplaats, want zijn eigen huis was te Jeruzalem. Hij droeg zorg voor de zaken van de Joden, en had enig gezag over hen, omdat hij uit het huis van David was..

HOOFDSTUK 2

GETAL EN REGISTER VAN DE WEDERKERENDE JODEN EN HUN BIJDRAGE TOT DE HERBOUW

II. Vs. 1-70. Hier volgt een opgave van de hoofden van de geslachten en vaderhuizen, die van Babel naar Jeruzalem trokken, en na hun aankomst daar, zich in de omliggende steden en plaatsen verstrooiden. Eerst worden behalve Jozua en Zerubbabel tien andere mannen genoemd, die als leidslieden of vertegenwoordigers van de gemeente optraden (vs. 1 en 2); daarna wordt het getal van de mannen van het volk van Israël genoemd (vs. 2), waarvan daarna ook de getalsterkte wordt opgegeven (vs. 3-35); hieraan sluiten zich de priesters (vs. 36-39), de Levieten (vs.40-42), de Nethinim en de kinderen van de knechten van Salomo (vs. 43-58); ten slotte volgen enige geslachten en de priesters, die niet konden bewijzen, dat zij uit Israël waren (vs. 59-63), waarop het gehele getal mannen en het aantal paarden enz. (vs. 64-67), en het bedrag van de vrijwillige giften tot de tempel bouwt (vs. 68 vv.) opgegeven wordt (Vergelijk Nehemia 7: 5-73).

1. Dit zijn de kinderen van dat landschap 1), van Judea of de verenigde stammen van Juda en Benjamin (Hoofdstuk 1: 5), die in het jaar 536 voor Christus optogen uit de gevangenis, van de weggevoerden, die Nebukadnezar, koning van Babel, wel niet allen, maar toch in hun stamhoofden en vaderen, weggevoerd had naar Babel, op vier verschillende tijden, als in het vierde jaar van Jojakim (606 voor Christus); onder Jojachin (598 voor Christus); in het elfde jaar van Zedekia (588 voor Christus) en vijf jaar later door Nebuzaradan (2 Koningen .24: 1 en 14; 25: 11 Jer.52: 30), die naar Jeruzalem en Juda zijn wedergekeerd, en na een reis van omtrent vier maanden daar aankwamen (Hoofdstuk 7: 8 v.), in het begin van het jaar 535 voor Christus (Ezr 1: 11), en zij begaven zich een ieder naar zijn stad, waar hij door afkomst behoorde, of die hem tot woonplaats was aangewezen.

1) Judea, of de landstreek, waarvan Jeruzalem de hoofdstad was, wordt hier een landschap genoemd, omdat het een gedeelte van het Perzische rijk uitmaakte en het Perzische rijk in verschillende Satrapieën of landschappen was verdeeld.

2. Die kwamen met de volgende 12 geslachtshoofden, die de oude verdeling in 12 stammen vertegenwoordigden, en als leidslieden voor de nieuwe gemeente moesten dienen: Zerubbabel 1), een nakomeling van koning Jojachin (1 Kronieken 3: 17 vv.), en vorst van de stam van Juda (Ezra 1: 8), Jesua of Jozua, zoon van Jozadak en kleinzoon van de hogepriester Seraja, die Nebukadnezar te Riblath in Syrië had doen neerhouwen (2 Koningen .25: 18 vv. 1 Kronieken 6: 14; Hagg.1: 1), bloedverwant van de Schriftgeleerde Ezra, die echter nu nog niet bij de wederkerenden was, maar pas later een nieuwe volksplanting naar Juda overbracht (Hoofdstuk .7: 1 vv.), Nehemia, niet te verwarren met Nehemia, de zoon van Hachalja, die insgelijks veel later zo’n werkzaam aandeel in de terugkering verkreeg (Nehemia 1: 1), Seraja of Azaria (Nehemia 7: 7 vv.), Reëlaja of Raämja, Mordechai wel te onderscheiden van Mordechai, de voogd van Esther (Esther 2: 5 vv.), ofschoon oude uitleggers hem voor dezelfde persoon houden, Bilsan, Mizparof Mispereth; Bigvai, Rehum (Nu 1: 14), en behalve de tussen Reëlaja en Mordechai ongenoemd gebleven Nahemani, Baëna.Dit is het getal, dat

later nauwkeuriger zal worden opgegeven, van de mannen van het volk van Israël 2), die met de evengenoemde aanvoerders naar Jeruzalem en naar Juda kwamen.

1) Het is meer dan waarschijnlijk, dat Zerubbabel door Cyrus tot hoofd werd aangesteld, vanwege zijn koninklijke afstamming. Ook is het vermoeden niet onjuist, dat hij een betrekking aan het hof van de koning van Perzië heeft bekleed.

2) Deze laatste woorden maken het bijzonder opschrift uit van de eerste afdeling van de volgende lijsten, waarmee de opschriften in vs.36,40,43 en 55 overeenstemmen. Volk van Israël heet het, niet volk van Juda, omdat de terugkerenden het gehele bondsvolk vertegenwoordigen..

3. De kinderen van Paros, tweeduizend honderdtweeenzeventig (2.172), in Nehemia 7: 8 juist zo veel.

4. De kinderen van Sefatja, driehonderd tweeenzeventig (372), in Nehemia 7: 9 even zo veel.

5. De kinderen van Arach, zevenhonderd vijfenzeventig, (775), in Nehemia 7: 10 652.

6. De kinderen van Pahath-Moab, vermoedelijk nakomelingen van een afstammeling van Juda, die een vorst van Moab was (1 Kronieken 4: 22), van de kinderen van Jesua-Joab, tweeduizend achthonderd en twaalf (2.812), in Nehemia 7: 11 2.818.

7. De kinderen van Elam, duizend tweehonderd vierenvijftig (1.254), evenzo in Nehemia 7: 12.

8. De kinderen van Zatthu, negenhonderd vijfenveertig (945), in Nehemia 7: 13 845.

9. De kinderen van Zakkai, zevenhonderd en zestig (760), even zo veel in Nehemia 7: 14.

10. De kinderen van Bani, zeshonderd tweeenveertig (642), in Nehemia 7: 15 648.

11. De kinderen van Bebai, zeshonderd drieentwintig (623), in Nehemia 7: 16 648.

12. De kinderen van Azgad, duizend tweehonderd tweeentwintig (1.222), in Nehemia 7: 17 7.17,2 2.322.

13. De kinderen van Adonikam, zeshonderd zesenzestig (666), in Nehemia 7: 18 667.

14. De kinderen van Bigvai, tweeduizend zesenvijftig (2.056), in Nehemia 7: 19 2.067.

15. De kinderen van Adin, vier honderd vier en vijftig (454), in Nehemia 7: 20. 655.

16. De kinderen van Ater, van Hizkia, een beroemd man, acht en negentig (98), even zo veel in Nehemia 7: 22.

17. De kinderen van Bezai, drie honderd drie en twintig (323)) in Nehemia 7: 23. 324.

18. De kinderen van Jora, of Hariph; de eerste naam betekent "herfstregen," de laatste daarentegen "herfst," honderd en twaalf (112), in Nehemia 7: 24 ook zo veel.

19. De kinderen van Hasum, twee honderd drie en twintig (223), in Nehemia 7: 22. 328.

In deze verzen zijn de namen van de huizen der vaderen of de geslachten opgeteld, tot welke rij ook de namen in vs. 31 en 32 zouden kunnen gerekend worden, ten minste wanneer zij op de rechte plaats staan. In de nu volgende verzen worden bewoners van steden en dorpen opgenoemd, die allen in de onmiddellijke nabijheid van Jeruzalem lagen, en waarschijnlijk de enige plaatsen in het kleine gebied der nieuwe gemeente waren, die terstond na den terugkeer door een groter aantal Israëlieten in bezit werden genomen..

Juda, dat een beroemd koninkrijk was geweest, waaraan andere koninkrijken onderworpen waren, was nu zelf ene provincie van het koninkrijk Perzië geworden. Zie hoe de zonde ene natie doet achteruitgaan en vernedert, die door de gerechtigheid zou verhoogd zijn geworden.

Er is enig verschil tussen de getallen in dit hoofdstuk en in Nehemia 7, waar deze opgave wordt herhaald; dit zal wel zijnen grond vinden in de omstandigheid, dat sommigen, die eerst hun namen hadden opgegeven, later toen het op vertrekken aankwam, terugtrokken, en daarentegen dat anderen, die eerst aarzelden om te vertrekken, later er toe besloten, en alzo het getal vermeerderden..

20. De kinderen van Gibbar, of Gibeon (Jozua 9: 3 vv.), vijf en negentig, even als in Nehemia 7: 25.

21. De kinderen van Bethlehem (Ruth. 1: 22) honderd drie en twintig.

22. De mannen van Netofa, (2 Samuel 23: 28) ten zuidwesten van Bethlehem zes en vijftig. In Nehemia 7: 26 worden de mannen van Bethlehem en van Netofa te zamen 188 opgegeven, terwijl hier het getal voor de twee plaatsen 179 is.

23. De mannen van Anathoth (Jozua 21: 18. Jerem. 1: 1), honderd acht en twintig, Nehemia 7: 21 ook zo veel.

24. De kinderen van Azmaveth, of Beth-Asmaveth komt vroeger niet voor, misschien het tegenwoordige Hizmeh, ten noordoosten van Jeruzalem twee en veertig (Nehemia 7: 28).

25. De kinderen van Kirjath-Arim, of Kireath-Jearim (Jozua 15: 9), Cefira en Beëroth (Jozua 9: 12), zeven honderd drie en veertig (Nehemia 7: 29).

26. De kinderen van Rama en Gaba (Richteren 19: 30 Jozua 18: 24,25), zes honderd een en twintig (Nehemia 7: 30).

27. De mannen van Michmas (1 Samuel 13: 2. (Jes. 10: 28), honderd twee en twintig (Nehemia 7: 30).

28. De mannen van Beth-El (Genesis 28: 11), en Al (Jozua 7: 2 Aanm), tweehonderd drie en twintig. In Nehemia 7: 32. 123 mannen.

29. De kinderen van Nebo, wel te onderscheiden van de in Numeri 32: 3,38, genoemde plaats van dezen naam, daarom het andere Nebo genoemd, misschien het tegenwoordige Beth-Nabah, 1/4 uur ten Noordwesten van Ajalon, twee en vijftig (Nehemia 7: 33).

30. De kinderen van Magbis, honderd zes en vijftig. In Nehemia 7 ontbreekt dit vers geheel; ook is ons gene plaats van dien naam bekend.

31. De kinderen van den anderen, wel te onderscheiden van het in vs. 7 genoemde Elam, duizend twee honderd vier en vijftig (Nehemia 7: 34).

32. De kinderen van Harim, drie honderd en twintig (Nehemia 7: 35).

Dit vers staat zeker niet op de behoorlijke plaats en is oorspronkelijk op vs. 7 gevolgd..

33. De kinderen van Lod, Hadid en Ono (1 Kronieken 8: 12. 1 Makk. 12: 38), zeven honderd vijf en twintig (Nehemia 7: 37 staat 721).

34. De kinderen van Jericho (Jozua 6: 1), drie honderd vijf en veertig (Nehemia 7: 36).

35. De kinderen van Senaä 1), drie duizend zes honderd en dertig. In Nehemia 7: 38 staat 3.930.

1) De oudere uitleggers noemen deze plaats Seëna of Magdalsenna. Hieronymus spreekt van haar als de grens van Juda uitmakende (terminus Judae). Zij zal dicht bij Jeruzalem hebben gelegen. -

2) Overzien wij de namen, zo zijn die in vs. 3-19 zonder enigen twijfel namen van geslachten of vaderhuizen, die in vs. 20-29 en 33-35 evenzo zonder twijfel namen van steden, hier ook bewoners der steden genoemd. Deze opeenvolging is echter door vs. 30-32 onderbroken, dewijl insgelijks Harim en hoogstwaarschijnlijk ook Magbis persoons-, niet plaatsnamen zijn en bij dit tweede Elam bevreemding wekt de gelijkheid van het getal 1254, evenals bij Elam in vs. 7..

Van de namen der geslachten of vaderhuizen (vs. 3-19 treffen wij velen in de andere lijsten uit de tijden van Ezra en Nehemia aan, waaruit wij de gevolgtrekking kunnen maken: a. dat van vele geslachten met Zerubbabel en Jozua slechts een gedeelte is teruggekeerd, en een ander deel eerst onder Ezra volgde; b. dat hoofden van vaderhuizen niet naar hun eigen namen, maar naar de namen van hun voorvaderen zijn genoemd. De namen stammen zonder twijfel grotendeels uit den tijd vóór de Ballingschap, ofschoon wij ze in de Geschiedboeken

van dien tijd niet aantreffen, wijl deze Boeken slechts van de, in de geschiedenis ingrijpende betekenisvolle, mannen geslachtslijsten geven en de Geslachtsregisters der Kronieken niet volledig zijn en hoofdenkelijk slechts de geslachten der oudste tijden optellen. De meesten der geslachten of vaderhuizen, zo niet allen, hebben wij wel voor vroegere bewoners van Jeruzalem te houden..

36. De priesters. De kinderen van Jedaja (1 Kronieken 24: 7), van het huis van Jesua 1) of Jozua, negen honderd drie en zeventig (Nehemia 7: 36).

1) Jedaja is 1 Kronieken 24: 7 de tweede priesterklasse. Indien nu Jedaja hier, de naam van die Priesterklasse is, zo mag men bij het huis van Jesua niet denken aan den in vs. 2 genoemden Hogepriester wijl de tweede Priesterklasse naar alle waarschijnlijkheid behoorde tot de lijn van Ithamar en het hogepriesterlijk geslacht tot de lijn van Eleazar. Dezen naam van Jesua treffen wij ook aan in andere Priestergeslachten, b.v. als naam van de negende Priesterklasse (1 Kronieken 24: 11), zodat hij een bekende naam van een ander priesterlijk geslacht kan zijn. Daar het echter niet waarschijnlijk is, dat van de Priesterklasse, van welke de Hogepriester afstamde, geen priesters zijn teruggekeerd, zo ligt het vermoeden voor de hand, dat Jesua de Hogepriester is en de zonen Jedaja's een afdeling van het vaderhuis is, waartoe Jesua behoorde..

37. De kinderen van Immer, de zestiende Priesterklasse (1 Kronieken 24: 18), duizend twee en vijftig (Nehemia 7: 40).

38. De kinderen van Pashur 1) Jer. 20: 1; 21: 1), duizend twee honderd zeven en veertig (Nehemia 7: 41).

1) Pashur komt in 1 Kronieken 24 niet voor onder de Priesterklassen. Waarschijnlijk is het een priesterlijk geslacht geweest, wat zich later heeft uitgebreid, en nu opgenomen is in de plaats van een uitgestorven geslacht.

39. De kinderen van Harim (1 Kronieken 24: 8),duizend en zeventien (Nehemia 7: 42.

Tot den tijd van Ezra (Hoofdstuk 8: 2) schijnen alleen de vier bovengenoemde afdelingen der priesters den godsdienst van de nieuwe gemeente bezorgd te hebben. Hun getal was zeer aanzienlijk, omtrent het tiende gedeelte van de gehele gemeente..

40. De Levieten in den engeren zin van het woord (1 Kronieken 23: 5 1). De kinderen van Jesua en Kadmiël, van de kinderen van Hodavja, vier en zeventig. (Nehemia 7: 43).

41. De zangers. De kinderen van Asaf, honderd acht en twintig. 1)

1) Bij den eersten terugkeer voegden zich alleen de zonen van Asaf bij degenen, die de tempel zouden herbouwen. Later vinden we alle drie geslachten weer in Jeruzalem. (Nehemia 11: 17 11.17).

42. De kinderen der poortiers. De kinderen van Sallum, de kinderen van Ater, de kinderen van Talmon, de kinderen van Akkub, (1 Kronieken 9: 17) de kinderen van Hatita, de kinderen van Sobai; deze allen waren honderd negen en dertig.

43. De Nethinim (1 Kronieken 9: 2). De kinderen van Ziha, de kinderen van Hasufa, de kinderen van Tabbaoth.

44. De kinderen van Keros, de kinderen van Siaha, de kinderen van Padon.

De Levieten met de zangers en poortiers maakten te zamen nog geen 350 uit. Er was een tijd geweest, dat de Levieten nauwgezetter hun plicht betrachtten, dan de priesters (2 Kronieken 29: 34); maar die tijd was nu voorbij..

45. De kinderen van Lebana, de kinderen van Hagaba, de kinderen van Akkub.

46. De kinderen van Hagab, de kinderen van Samlai, de kinderen van Hanan.

47. De kinderen van Giddel, de kinderen van Gahar, de kinderen van Reaja.

48. De kinderen van Rezin, de kinderen van Nekoda, de kinderen van Gazzam.

49. De kinderen van Uza, de kinderen van Paseah, de kinderen van Bezai.

50. De kinderen van Asna, de kinderen der Mehûnim, de kinderen der Nefûsim.

51. De kinderen van Bakbuk, de kinderen van Hakufa, de kinderen van Harhur.

52. De kinderen van Bazluth, de kinderen van Mehlda, de kinderen van Harsa.

53. De kinderen van Barkos, de kinderen van Sisera, de kinderen van Thamah.

54. De kinderen van Neziah, de kinderen van Hatifa (Nehemia 7: 46-56).

Dit zijn allen namen van de afdelingen der lijfeigenen van het heiligdom, zo als duidelijk blijkt uit Nehemia 11: 21, waar Ziha als een der hoofden genoemd wordt. Onder dezen behoren dan ook de krijgsgevangenen van de Meunieten (2 Kronieken 26: 7), alsook de krijgsgevangenen der Nefusieten, of zonen van Naphis, den zoon van Ismaël (Genesis 25: 15), terwijl de overigen afstammelingen waren van de Gibeonieten (Jozua 9: 27)..

55. De kinderen der knechten van Salomo 1) (2 Kronieken 8: 7 vv.). De kinderen van Sotai, de kinderen van Sofereth, de kinderen van Peruda.

1) De knechten van Salomo zijn niet met de Kanaänietische vroondienstmannen (1 Koningen 9: 20. 2 Kronieken 8: 7) te vereenzelvigen, maar waarschijnlijk krijgsgevangenen van een

ander volk, die Salomo aan den tempel overliet, als onderworpen aan zulke dienstbetoningen, welke de Gibeonieten moesten bewijzen..

Zij worden hier onder de Nethinim gerekend (vs. 58).

57. De kinderen van Sefatja, de kinderen van Hattil, de kinderen van Pochéret-Hazebaïm = hertenjagers, de kinderen van Ami (Nehemia 7: 57-59)

58. Al de Nethinim, en de kinderen der knechten van Salomo, waren drie honderd twee en negentig (Nehemia 7: 60).

59. Dezen, die in vs. 60 nader zijn opgegeven naar de huizen der vaderen en de geslachten togen ook op van Tel-melah (Zoutheuvel), Tel-harsa (Bosheuvel), beide Babylonische provincies, Cherub, Addan en Immer (deze drie namen betekenen waarschijnlijk de drie plaatsen in de genoemde provincies, die aan de geslachten, in vs. 60 genoemd, toebehoorden); doch zij konden hunner vaderen huis en hun zaad niet bewijzen, of zij uit Israël waren.

60. De kinderen van Delaja, de kinderen van Tobia, de kinderen van Nekoda, zes honderd twee en vijftig. (In Nehemia 7: 61 v. staat 642).

Er was een groot aantal onder hen, die beweerden, dat zij van het zaad van Jakob waren, maar zij konden hun geslachtregister niet tonen, en toch wilden zij naar Jeruzalem gaan, daar zij ene sterke begeerte hadden naar het huis en het volk Gods. Zij beschaamden alzo diegenen, die ware, echte Israëlieten waren; al droegen zij dan ook den naam niet; zij werden gerekend als kinderen der belofte, als kinderen Sions. Zij spraken als Ruth: "Uw volk is mijn (ons) volk; uw God is mijn (onze) God.".

61. En van de kinderen der priesteren, de kinderen van Habaja, de kinderen van Koz of, Hakkoz, de kinderen van Barzillaï, die van de dochteren van Barzillaï, den Gileadiet (2 Samuel 17: 27; 19: 32 vv. 1 Koningen 2: 7 vrouw genomen had, en naar hunnen naam genoemd was, en zich, omdat deze ene erfdochter was, gelijktijdig in haar geslacht deed inschrijven, maar ook juist daardoor zijne priesterlijke afkomst verduisterde.

Zij werden uitgesloten door den Tirsatha of landvoogd Zerubbabel (Nehemia 8: 9) totdat er een Hogepriester zou opstaan met de Urim en Tummim, die door ene onmiddellijke openbaring van God de zaak zou beslissen. Maar zulk een Hogepriester was er niet gedurende het bestaan van den tweeden tempel. Zij, die niet kunnen bewijzen, dat zij door wedergeboorte priesters van God zijn door Christus, hebben geen recht op de vertroostingen en voorrechten der ware Christenen..

62. Dezen zochten hun register, waaruit zou moeten blijken, dat zij werkelijk door afkomst tot het priestergeslacht behoorden, onder degenen, die in het geslachtsregister gesteld waren, maar zij werden niet gevonden 1); daarom werden zij als onreinen van het priesterdom geweerd.

1) Het verbod ene priesterlijke ambtsbezigheden te verrichten en deel te hebben aan de daaraan verbondene priesterlijke inkomsten, waarop alleen de priester in werkelijken dienst aanspraak had, verplichtte niet om afstand te doen van de priesterlijke waardigheid in het algemeen, en ontnam hun de overige priesterlijke inkomsten niet, maar stelde hen gelijk met die priesters, die zich als Levieten verontreinigd hadden (Leviticus 22: 1 vv.), waarom er dan ook in vs. 62 staat: "daarom werden zij als onreinen van het priesterdom geweerd," d.i. van den werkelijken priesterdienst. Op dergelijke wijze werd aan de in vs. 59 genoemde geslachten, die, omdat zij hun Israëlitische afkomst niet konden bewijzen, onder het vermoeden lagen van tot de Nethinim te behoren (vergelijk den naam Nekoda vs. 60, die ook in vs. 48 2.48 staat) ook de terugkeer naar Jeruzalem niet geweigerd, ja zij werden als leden der nieuwe gemeente beschouwd. Zij bleven echter uitgesloten van de rechten der vaderhuizen in de gemene vergaderingen, tot nadere regeling..

Van de drie namen komt Hakkoz (1 Kronieken 24: 10) als zevende Priesterklasse voor; maar de naam alleen was niet voldoende tot bewijs van te behoren tot het priesterschap, dewijl ook andere personen dezen naam voerden. (Vergelijk Nehemia 3: 4)..

We kunnen ook vertalen: Deze raadpleegden hun boek der getelden, maar zij werden er niet in gevonden. Het boek, waarin zij zochten, had tot opschrift: De getelden. In Nehemia 7: 5 is van dit zelfde boek sprake en wordt daar genoemd: het geslachtsregister.

63. En Hattirsatha 1), eigenlijk de tirsatha, d.i. stadhouder, namelijk Zerubbabel (Hoofdstuk 1: 11),zei tot hen, dat zij van de heiligste dingen 2) niet zouden eten (Leviticus 21: 2), totdat er een priester stond met Uriem en met Tummim 3) lichten en volmaaktheden, en door middel van deze godsspraak de eindbeslissing kon uitspreken (zie op Exodus 28: 30 en 2 Koningen 25: 17).

1) Het Perzische woord Tirsatha komt altijd alleen met het lidwoord (Hebr. ha) voor, en is een bijzondere titel, bijna hetzelfde betekenende als het tegenwoordige Excellentie of WelEd. Gestrenge. (Nehemia 7: 65 en 70). In Habakuk. 1: 14 staat in plaats van tirsatha, Pechah = Heerser, volgens Luther: Vorst of Landvoogd, hetzelfde betekenende als het woord "Pacha." Beide titels draagt ook Nehemia (Nehemia 8: 10; 10: 1; 4: 14 en 18; 12: 26

Anderen zijn van mening, dat het betekent, prefect, iemand bij wie het bevel is. (Gesenius, Thes. p. 1521).

2) Zij mochten dus niet bij het brandofferaltaar komen, om daarop te offeren en als dienstdoende priesters van de offeranden eten. Van het genot der overige priesterlijke inkomsten waren zij echter niet uitgesloten.

3) Dit betekent niet, dat Jesua geen wettig Hogepriester was. Maar het is bekend, dat de Uriem en Tummim ten nauwste waren verbonden aan de Arke des Verbonds en aan de zichtbare openbaring Gods in het midden van Israël, al gaf God ook antwoorden niet in de onmiddellijke nabijheid van den Tabernakel (1 Samuel 23: 4,6,9). De Heere God, die boven de Arke troonde, gaf op bijzondere wijze Zijn wil door de Uriem en Tummim te kennen. En

nu was er nog geen tempel en ook niet de Arke des Verbonds. Bovendien had God de Heere, zich niet op bijzondere wijze geopenbaard, gelijk bij den Tabernakel en bij den Tempel. Men kon dus nog niet weten, welke de wille Gods was, maar, en dit moet niet worden voorbijgezien, Zerubbabel spreekt hier de hoop uit, dat, als straks de tweede Tempel is herbouwd, de Heere God zich ook weer op bijzondere wijze zou openbaren.

64. Deze ganse gemeente te zamen, als één man staande, was twee en veertig duizend drie honderd en zestig 1) (42.360) Nehemia 7: 66).

1) Telt men de bovengenoemde opgaven te zamen, dan krijgt men een veel kleiner getal:

1) Mannen van het volk (vs. 3-35)...24.144

2) Priesters (vs 36-38).. 4.289

3) Levieten (vs. 40)....74

4) Zangers (vs. 41).....128

5) Poortiers (vs. 42)....139

6) Nethinim en knechten van Salomo (vs. 43-58) 392

7) Personen van onzekere afkomst (vs. 59) 652

Te zamen.. 29.818

In Nehemia echter bedraagt het gehele getal: 31.089 personen. Naar de mening van Michaëlis is bij de opgaven, deels gerekend van personen van 20 jaar en daarboven, en hier bij de totale opgave van 12 jaar en ouder. Anderen en daaronder Prideaux, menen, dat in de telling in vs. 3 vv. (29.818) de personen uit Juda en Benjamin alleen werden bedoeld en de overige ontbrekende 12.542 van het getal 43.360 (vs. 64) personen van de andere stammen waren..

Alting lost het verschil in de opgaven van Ezra en Nehemia aldus op: Indien wij de tekortkomende personen bij Ezra tellen bij het getal van Nehemia, en het overschot van Nehemia bij het getal van Ezra, dan komt er voor beiden 31.533 personen, van de stammen Juda en Benjamin, en voor de overige stammen 10.777.

65. Behalve hun knechten en hun maagden, die waren zeven duizend drie honderd zeven en dertig; en zij hadden twee honderd zangers en zangeressen 1). Zij waren, in tegenstelling der heilige zangers, in vs 4, bestemd om door hun gezang mede te werken tot vermeerdering der vreugde bij wereldlijke vermaken, of der rouw bij de doden door het zingen van klaagliederen.

1) De Israëlieten hadden van oude tijden her zangers en zangeressen, niet alleen tot verhoging der vreugde bij de maaltijden, maar ook tot het zingen van klaagliederen bij treurige gebeurtenissen (Prediker 2: 8. 2 Kronieken 35: 25). Dezen zijn, wijl zij zongen tegen betaling, bij de knechten en dienstmaagden gerekend en van de Levitische zangers en zangeressen te onderscheiden..

66. Hun paarden waren zeven honderd zes en dertig; hun muilen, muildieren, twee honderd vijf en veertig.

67. Hun kamelen, vier honderd vijf en dertig; de ezelen, zes duizend zeven honderd en twintig.

68. En sommigen van de hoofden der vaderen, als zij kwamen ten huize des HEREN, die te Jeruzalem woont, de plaats waar vroeger de tempel had gestaan, en waar nu een nieuw Godshuis zou gebouwd worden, gaven vrijwilliglijk, ten huize Gods, om dat te zetten op zijne vaste, vroegere plaats.

69. Zij gaven naar hun vermogen tot den schat des werks, aan goud, een en zestig duizend drachmen of dariken (een Perzische munt) (823.500 gulden), en aan zilver vijf duizend ponden (360.000) 1), of minen, en honderd priesterrokken.

1) Het zilver werd bij het gewicht berekend.

In dit vers zijn alleen ronde getallen opgegeven; 5.000 in plaats van 4.700 pond zilver, en 100 in plaats van 97 priesterrokken. Bij Nehemia 7: 70 wordt opgegeven 41.000 drachmen goud; een van beiden zal wel foutief zijn opgegeven door het overschrijven..

In Nehemia 7: 70-72 wordt opgegeven, wat de voornaamste hoofden ieder afzonderlijk had gegeven.

70. En de priesters en de Levieten, en sommigen uit het volk 1), zo de zangers als de poortiers, en de Nethinim woonden in hun steden, en gans Israël in zijne steden. 2)

1) Sommigen van het volk of die van het volk, zijn de gewone burgers, in tegenstelling van de Priesters en Levieten. Eerst worden de Priesters en de Levieten vermeld, dan de gewone burgers en eindelijk de andere beambten aan den Tempel, zoals de zangers en de deurwachters en de Nethinim.

2) Zij kwamen naar het huis des Heren te Jeruzalem; dat huis, dat heilige en prachtige huis was een puinhoop. Zij gaven vrijwillig om een ander te bouwen. Laat niemand klagen over de noodzakelijke uitgaven, die men voor den godsdienst moet doen. Zij, die eerst het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid zoeken, hun zullen alle dingen worden toegeworpen. Hun gaven waren niets in vergelijking van de vorsten in David’s tijd; maar omdat zij naar hun vermogen gaven, ware zij Gode aangenaam. Ofschoon hun steden bijna niet konden opgebouwd worden, toch waren zij tevreden er in te wonen, omdat zij zodanig waren, als God ze hun had

gegeven! en zij waren zelfs dankbaar voor de vrijheid en het eigen bezit, al was het dan geheel zonder pracht of overvloed of macht. Hier was plaats genoeg voor hen allen en voor aller onderhoud; er was geen ijverzucht onder hen, maar eensgezindheid; een gezegend voorteken bij hun vestiging, omdat twist en tweedracht vóór de ballingschap de oorzaken waren geweest van den ondergang des Staats. Alzo wil de Heere ons bij alle ondernemingen ondersteunen, die begonnen worden overeenkomstig Zijnen wil, en ter verheerlijking van Zijnen naam, in het vaste vertrouwen op Zijnen bijstand. Zij, die op het geklank van het Evangelie afstand doen van de zonde en tot den Heere wederkeren, zullen bij alle gevaren op den weg beschermd en geleid worden, en eindelijk veilig aankomen in de woningen des lichts, die voor hen bereid zijn in de heilige stad, in het nieuwe Jeruzalem..

HOOFDSTUK 3.

VAN HET BRANDOFFER-ALTAAR, HET FEEST DER LOOFHUTTEN EN DE GRONDVESTING VAN DEN TEMPEL.

III. Vs. 1-13. Nadat de nieuwe gemeente in de eerste zes maanden na hare aankomst, zich naar omstandigheden vrij goed had gevestigd, komt zij op den eersten dag van de maand Tisri in Jeruzalem bijeen, en zet het brandoffer-altaar weer op de vroegere plaats. De dagelijkse morgen- en avond-godsdienst begint weer, en op den bepaalden tijd wordt weer het Loofhuttenfeest gevierd. Nadat het feest is geëindigd, maken de oudsten der gemeente toebereidselen tot den bouw des tempels, bestellen de daartoe vereist wordende werklieden, en verzamelen stenen en hout van den Libanon, waartoe zij met die van Tyrus en Sidon in onderhandeling treden. In de eerste maand van het tweede jaar na de aankomst in het heilige land, is men reeds zoverre gevorderd, dat de grondsteen van den nieuwen tempel kan gelegd worden. Daarbij staan priesters en Levieten met trommelen en cimbalen en snarenspel, en zingen bij beurte om den Heere te danken en te loven, omdat Hij goedertieren is, en Zijne barmhartigheid eeuwig duurt over Israël, en al het volk stemt mede in. Velen echter van de oudsten des volks, die den ouden Tempel nog gezien hadden, wenen luid, bij het zien van den geringen aanvang van dezen nieuwen Tempel.

1. Toen nu de zevende maand aankwam, de maand Tisri, bijna met onze maand Oktober overeenkomende (Exodus 12: 2), van het jaar 535 v. Chr., want de uittocht uit Perzië was aangevangen in de eerste maand Nisan van hetzelfde jaar, en toen de kinderen Israël's in de steden waren, terwijl aan de teruggekeerden gedurende de eerste zes maanden Nisan, Ijar, Sivan, Tammuz, Ab en Elul hun verschillende woonplaatsen waren ten deel gevallen, verzamelde zich het volk, als een enig man 1), te Jeruzalem, bij de Waterpoort, aan de oostzijde van de plaats, waar vroeger de tempel had gestaan (Nehemia 8: 1 vv.), om toebereidselen te maken voor het Loofhuttenfeest, dat in deze maand moest gevierd worden.

1) Als een enig man, wil niet zeggen, dat allen opkwamen. Er zullen velen, wegens omstandigheden, die hen verhinderden, zijn thuis gebleven, maar als één van hart en zin, zodat zij eensgezind kwamen, om bij de inwijding van het altaar te zijn. De reden van deze eensgezindheid wordt nader aangegeven in vs. 3.

2. En Jesua, de in Hoofdstuk 2: 2 genoemde hogepriester, de zoon van Jozadak, maakte zich op, en zijne broederen, de gewone priesters, en de aldaar reeds genoemde stamvorst van Juda Zerubbabel, de zoon van Sealthiël, en zijne broederen, de tien overige aanvoerders der gemeente (Hoofdstuk 2: 2),en zij bouwden het altaar des Gods van Israël, om daarop brandoffers te offeren en terstond het dagelijkse Morgen- en Avondoffer weer in te stellen, gelijk a) geschreven is in de wet van Mozes, den man Gods.

a) Exodus 29: 38 vv. Leviticus 6: 8 vv. Numeri 28: 3 vv.

3. En zij vestigden het altaar op zijne stelling, bouwden dit nieuwe altaar op het fondament van het oude, dat door Nebukadnezar verwoest was (2 Koningen 25: 9), maar met

verschrikking, die over hen was 1), van wege de volken der landen 1), omdat zij de naburige volken vreesden, die wel eens de nieuwe vestiging van hun godsdienstige en burgerlijke inrichtingen konden tegenwerken; daarom zochten zij zich terstond te verzekeren van de bescherming van hunnen God, door zo spoedig mogelijk den dagelijksen godsdienst weer in te voeren; en zij offerden daarop nog op dezelfden dag (vs. 6), brandoffers den HEERE, brandoffers des morgens a) en des avonds.

a) Numeri 28: 3.

1) Of, want verschrikking was over hen. Zij vreesden voor de inwonende volken en zochten daarom in het onderhouden van ‘s Heren geboden bij den Heere beschutting en bescherming, of zoals Michaëlis het uitdrukt: "de vrees voor gevaar dreef hen aan, om tot de heiligheid Gods de toevlucht te nemen."

4. En zij hielden toen, gedurende de dagen van den 15den tot den 21sten der maand Tisri, het feest der Loofhutten, gelijk geschreven is in Leviticus 23: 33 vv.: en zij offerden brandoffers dag bij dag in of naar het getal, naar het recht a) overeenkomstig de voorschriften, van elk dagelijks op zijnen dag, op den 15den van Tisri 13 varren enz.; op den 16den Tisri 12 varren enz., op den 21sten Tisri 7 varren enz., waarbij nog het offer op den 22sten Tisri kan gevoegd worden, als de laatste plechtige viering van het jaarlijkse feest.

a) Leviticus 23: 34. Numeri 39: 12-34.

5. Daarna, toen het Loofhuttenfeest geëindigd was, hielden zij weer den gewonen geregelden godsdienst, in offeranden bestaande; ook offerden zij het gedurig brandoffer, waarvan reeds in vs. 3 gesproken is, en de brandoffers der a) nieuwe maanden (Numeri 28: 8 vv.); het Pascha (Numeri 28: 16 vv.); het Pinksterfeest (Numeri 28: 26 vv.); het feest des geklanks (Numeri 29: 1 vv.), en de Verzoendag (Numeri 28: 7 vv.), ook van een ieder, die ene vrijwillige offerande den HEERE vrijwilliglijk offerde 1).

a) Nehemia 10: 33. Leviticus 23: 17.

1) De Wet vereiste veel, maar zij brachten nog meer. Want schoon zij weinig rijkdoms bezaten, om de kosten hunner offeranden te dragen, zij waren nochtans vol ijvers en zullen het waarschijnlijk uit hun monden gespaard hebben, om des te meer op Gods altaar te brengen. Gelukkig de zodanige, die uit den oven der verdrukking, zulk een heilige hitte als deze met zich brengen..

6. Van den eersten dag af der zevende maand op welken de vergadering (vs. 1) plaats had, en waarop het feest des geklanks gevierd was (Leviticus 23: 23 vv.), begonnen zij den HEERE brandoffers te offeren, omdat op dezen dag het altaar daarvoor in haast was gereed gemaakt (vs. 2 vv.), doch de grond van den tempel des HEREN was niet gelegd, om welke reden ook de godsdienstplechtigheden altijd nog zeer gebrekkig gevierd werden, zodat zelfs de Grote Verzoendag (Leviticus 16: 1 vv. 23: 26 vv. Numeri 28: 7 vv.), in het geheel nog niet kon gehouden worden.

Bij gelegenheid van de eerste offerande op het weer herstelde brandofferaltaar schijnt Psalm 107 te zijn gezongen, die geheel daarop toepasselijk is, zodat daarin duidelijk de eerste vreugde en verrukking der terugkerenden in het oog valt. De gemeente des Heren viert daarin, zoals Hengstenberg zo treffend opmerkt, haar genezingsfeest. Maar deze zelfde gemeente, die zich nog geenszins als geheel hersteld kon beschouwen, die nog zwak was uitwendig, het land slechts ten dele bezittende, en nog zonder tempel, had daarom zo nodig vertroost en opgebeurd te worden. Een voor ons onbekende heilige dichter, misschien dezelfde, die Psalm 107 gemaakt heeft, heeft tot dit doel, uit twee gedeelten van andere, door David vervaardigde Psalmen namelijk van Psalm 57: 8-12 en Psalm 60: 7-14 een nieuwen Psalm samengesteld, en wel Psalm 108. Daarin wordt aan de ene zijde God gedankt voor de genade en de ontfermende liefde, die Hij door het weder brengen uit Babel heeft bewezen, en aan de andere zijde Hem tevens herinnerd aan de vervulling van de gedane beloften, aan Israël toegezegd, dat het land waarin zij nu teruggekomen waren, hun tot ene eeuwige bezitting zou zijn, en dat zij over alle vijanden, die zij bij de naburige volken hadden, gewis zouden zegevieren..

7. Zo gaven zij, de oudsten der gemeente, terwijl zij terstond na het eindigen van den tijd van het Loofhuttenfeest (vs. 4), toebereidselen tot den tempelbouw maakten, evenals Salomo voor het bouwen van den eersten Tempel had gedaan (1 Koningen 5), geld aan de houwers en werkmeesters, en aan al degenen, die het werk moesten verrichtten, ook spijs, en drank, en olie aan de Zidoniërs en aan de Tyriërs (1 Koningen 5: 6), om stenen over land en cederenhout van den Libanon te brengen, aan (over) de zee naar Jaffo of Joppe (1 Koningen 5: 9), naar de vergunning van Kores, koning van Perzië, aan hen, omdat zij na van Cyrus het verlof hadden gekregen om te bouwen, waardoor zij gemachtigd waren om verdragen te sluiten met de Feniciërs, welke onder de opperheerschappij van Perzië stonden.

8. In het tweede jaar nu hunner aankomst, ten huize Gods te Jeruzalem, nadat zij teruggekeerd waren naar de stad des groten Konings, de stad van den verwoesten, maar nu weer opgebouwd wordenden tempel, in het jaar 534 v. Chr., in de tweede maand, d.i. Ijar of Bloeimaand, overeenkomende met onze maand Mei (Exodus 12: 2), begonnen 1) Zerubbabel, de zoon van Sealthiël, en Jesua, de zoon van Jozadak, en de overige hunner broederen (Hoofdstuk 2: 2), of medebestuurders, het werk van den tempelbouw, ook de priesters en de Levieten, en allen, die volgens de telling in Hoofdstuk 2: 3 vv., uit de gevangenissen het vreemde land nu te Jeruzalem gekomen waren, en zij stelden te dien einde de Levieten, van twintig jaren oud en daarboven (1 Kronieken 23: 24), om opzicht te nemen over het werk van des HEREN huis, opdat alles geregeld zou kunnen geschieden (1 Kronieken 23: 4).

1) Begonnen...en stelden, d.i. begonnen aan te stellen. Hiermede wordt het begin van den tempelbouw vermeld. Nadat de voorbereidingen, in het vorige vers vermeld, getroffen waren, begonnen zij met de Levieten van twintig jaren en daarboven aan te stellen, om met den tempelbouw te beginnen en het opzicht daarover waar te nemen.

9. Toen stond of) stonden Jesua, niet de hogepriester van dien naam, maar de voornaamste van ene klasse der Levieten (Hoofdstuk 2: 26), zijne zonen en zijne broederen, en Kadmiël, de voornaamste van ene andere klasse, met zijne zonen1), de Levieten, die tot zijne klasse

behoorden, kinderen van Juda, in Hoofdstuk 2: 40 de kinderen van Hodavja genoemd, als één man, allen zonder uitzondering, om opzicht te hebben over degenen, die het werk deden aan het huis Gods, en bovendien nog met de priesters, die tot ene derde klasse behoorden, de zonen van Henadad 2), Nehemia 10: 9), hun zonen en hun broederen, met al degenen, die zich tot hun geslacht rekenden, de Levieten, aan wie dus de leiding van den tempelbouw was toevertrouwd.

1) Drie klassen worden hier genoemd, waarvan twee in Hoofdstuk 2: 40 reeds vermeld zijn. Dewijl aldaar, na de kinderen van Kadmiël, gesproken wordt van de kinderen van Hodavja, zo is het waarschijnlijk, dat ook hier in plaats van Juda moet gelezen worden Hodavja, dewijl de Levieten niet, zoals bekend is, uit het geslacht van Juda, maar uit dat van Levi waren.

2) Het valt in het oog, dat de zonen van Henadad, de derde klasse, eerst vermeld worden aan het slot van dit vers en niet onmiddellijk na de eerste twee geslachten, die van Jesua en Kadmiël. De reden schuilt ongetwijfeld hierin, dat, kon van de eerste twee gezegd worden, dat zij als een enig man zich verbonden, om het opzicht te hebben, dit niet van de derde klasse kon worden gezegd.

10. Als nu de bouwlieden den grond van des HEREN tempel leiden, het eigenlijke tempelgebouw (1 Koningen 6: 2 vv.); zo stelden zij, Jesua en Zerubbabel, de priesters, daarbij aangekleed zijnde met hun ambtsklederen zoals hun in de wet van Mozes was voorgeschreven, (Exodus 28), met trompetten, naar het model van het voorschrift in Numeri 10: 1 vv., en daarenboven de Levieten, Asafs zonen (Hoofdstuk 2: 41), met cimbalen, om den HEERE te loven, naar de instelling, volgens anderen naar de ordening van David, den koning van Israël (2 Kronieken 23: 18).

11. En zij zongen bij beurten, in twee elkaar afwisselende koren, met den HEERE te loven en te danken, dat Hij goedig is, dat Zijne weldadigheid tot in eeuwigheid is over Israël 1). En al het volk, dat bij het feest tegenwoordig was, juichte met groot gejuich, als men den HEERE loofde over de grondlegging van het huis des HEREN 2).

1) De uitleggers verwijzen hier gewoonlijk naar Psalm 136 als den Psalm, die bij deze gelegenheid werd gezongen, en zonder twijfel was deze Psalm, met zijn 26 maal herhaald refrein: "want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid," zeer gepast. Hoe schoon is de vergelijking van Dachsel (niet te verwarren met Dächsel (G.)), die dit refrein vergelijkt bij de blaadjes van ene bloem, die wel aan elkaar gelijk zijn: maar door hun talrijkheid juist meer geur en aangenaamheid doen genieten. Al het volk nam immers aan dat lofgezang deel. Wij zouden hier echter liever op Psalm 115 wijzen, zo geheel overeenstemmende met de omstandigheden van het uit de ballingschap teruggekeerde volk, bedreigd (vs. 2) door hun heidense tegenstanders. Hoe werden hierin de harten des volks versterkt door het zien op den Heere, hunnen God, die het huis Israël’s zo kennelijk wilde zegenen en schragen, en die Zijne eer waar zij nu zo bedreigd werd, gewis zou willen redden niet alleen, maar daar ook de macht toe had. Wij geloven, dat, toen deze Psalm gezongen werd, al het volk wel geroerd zal geweest zijn, en dat zich bij het gejuich ook wel de toon des geklags zal gevoegd hebben, dat in vs. 10 wordt gemeld..

Anderen zijn van mening, dat de Psalmen 106, 107 of 118 zijn gezongen, dewijl deze beginnen met het bevel, om den Heere te prijzen.

2) Laten alle de stromen van goedheid en liefdadigheid dus altoos tot de eerste Bron en Oorsprong der eindeloze ontferming en genade opwaarts vlieten; en laten wij, in allerhande omstandigheden, en hoe groot onze bekommeringen en machteloosheid ook wezen moge, altijd erkennen, dat God goed is, en dat, wat ons ook ontzakken of begeven mocht, deze Zijne goedertierenheid ons eeuwiglijk zal bijblijven. Laten wij dit met hartelijkheid en ernst zingen, dat Zijne goedheid niet alleen eeuwig dure, maar in het bijzonder Zijn geliefd Erfdeel, Zijn uitverkoren Israël onophoudelijk gadesla, schoon het gevangen ware in een vreemd en afgodisch, en vreemd en bevreesd in zijn eigen land..

12. Maar vele van de oude priesteren, en de Levieten, en hoofden der vaderen, die oud waren, die het eerste ongeveer vier en vijftig jaar geleden verwoeste huis (2 Koningen 25: 8 25.8) gezien hadden, dit huis in zijne grondlegging voor hun ogen zijnde, weenden met luider stem 1), van smart over dat armzalig begin, waaruit reeds zo duidelijk te zien was, hoe nietig deze tempel in vergelijking van den vroegere zou worden (Hagg. 2: 3. Zach. 4: 10 4.10); maar velen onder de jongere priesters en Levieten, en van de hoofden des volks, die minder op het verledene dan op het tegenwoordige zagen, en nu hun hoop op de herstelling van den tempel weldra dachten vervuld te zien, verhieven de stem met gejuich en met vreugde 2), zodat men hun gejubel zeer ver kon horen.

1) Dewijl de Salomonische tempel in het jaar 588 verwoest werd en de grond voor den nieuwen Tempel in het jaar 535 of 534 gelegd werd, zo konden de ouden onder de aanwezigen den vroegeren tempel nog gezien hebben, terwijl ook volgens Hagg. 2: 3 zelfs in het tweede jaar van Darius Hystaspes nog mannen in leven waren, die de heerlijkheid des vorigen tempels hadden gezien..

Er was hiervoor wel enige redenen, want zo zij hun tranen in het juiste kanaal lieten lopen en de zonden beweenden, die de oorzaak van deze treurige standverwisseling en vernedering was, zo deden zij zeer wel. Doch het was voor deze zuchtende en wenende Joden ene verzwaring van moedeloosmaking des volks, daar zij, die Priesters en Levieten waren, veelal anderen eerder behoorden onderwezen en voorgegaan te hebben, in een gelaten en bedaard berusten in de wegen der Hemelse Voorzienigheid en het zien der tegenwoordige zegeningen, niet door het al te treurig herdenken van het vorig leed behoorden besmet te hebben..

2) Men zou uit het bovengenoemde opmaken, dat de nieuwe tempel veel kleiner was aangelegd dan die van Salomo. De plaats in Hoofdstuk 6: 3 vv. weerspreekt dit echter uitdrukkelijk; daar wordt van 60 ellen hoogte en 60 ellen breedte gesproken, terwijl de oude tempel 30 ellen hoog en 20 ellen breed was, beiden gerekend zonder het voorhuis, dat 20 ellen lang was. Het eigenlijke nieuwe tempelgebouw was 40 ellen breed en 40 ellen hoog, en daarbij kwam dan 20 ellen in de hoogte voor de bovenvertrekken en aan weerszijde voor de zijkamers tien ellen; dit maakt dan 60 voor de gehele hoogte en 60 voor de breedte, en de lengte bleef de zelfde als bij den tempel van Salomo. Het kon dus niet om de ruimte zijn, dat er werd geweend, maar wel om de mindere pracht en heerlijkheid. Er was gene arke des

verbonds meer; die was vernietigd bij de verwoesting met al wat er in was; zo als de Shechina, het zichtbare teken van de goddelijke tegenwoordigheid; het heilige vuur voor het brandofferaltaar en de Uriem en de Tummim van den Hogepriester (vergelijk Hoofdstuk 6: 15)..

"In dit ellendige leven zijn altijd vreugde en leed onder elkaar vermengd; de vreugde moge bij den mens nog zo groot zijn; toch is er wat treurigs onder gemengd. maar wanneer wij ons in den Heere verheugen (Fil. 4: 4) dan kan dit de tijdelijke treurigheid niet doen opmerken; zodat men door de vreugde het wenen niet opmerkt. In het eeuwige leven daarentegen zal geen leed meer zijn, noch geschrei (Openbaring 21: 4), maar verzadiging van vreugde (Psalm 16: 11), en liefelijkheden in Gods hand eeuwiglijk."

Deze ondereenmenging van droefheid en vreugde is ene voorstelling van deze wereld; sommigen baden zich in stromen van vreugde en anderen in een vloed van tranen. In den hemel zingen allen, en er is geen geween; doch in de hel is geween en gejammer, maar gene vreugde. Op aarde kunnen wij nauwelijks de vreugdekreten van de jammerklachten onderscheiden. Leren wij ons te verheugen met hen die blijde zijn, en te wenen met de wenenden; leren wij ons te verheugen als ons niet verheugende, en te wenen als niet wenende. De goedertierenheid Gods en de gedachte aan onze onwaardigheid moet ons dankbaar maken voor elk teken van Zijne gunst. Moge de Heere Jezus ons verlossen van den toekomenden toorn, en ons bereiden het heerlijke en eeuwige geluk, om eeuwig te zijn, waar Hij is..

13. Zodat het volk, dat bij het feest tegenwoordig was, niet onderkende de stem van het gejuich der vreugde, van de stem des geweens van het volk 1). Zij konden het ene van het andere niet onderscheiden, want het volk juichte met groot gejuich, dat de stem van verre gehoord werd.

1) Het ligt voor de hand, dat niet alleen in den engeren kring, onmiddellijk bij de plaats, waar de tempel zou gebouwd worden, er een wenen en een juichen was, maar ook in den meer verwijderden kring. De ouden van dagen weenden, de jongeren waren verblijd, maar, en dit wil de Heilige Geest hier zeggen, het lofgezang overstemde het klaaglied. Zeker, er was wel stof tot wenen, om der zonden wil, waardoor die kostelijke tempel verwoest was, maar er was nog veel groter stof tot dankbaarheid en daarom tot juichen, dewijl de Heere "de gevangenen Sions" weer had teruggebracht. In dit juichen was bij het geestelijk Israël merkbaar "een vergeten van wat achter was en een zich uitstrekken naar hetgeen voor is."

HOOFDSTUK 4.

MOEILIJKHEDEN BIJ HET BOUWEN VAN DEN TEMPEL DOOR DE VIJANDEN DER JODEN.

Vs. 1-5. Nauwelijks hadden de Samaritanen, die na het vertrek der Israëlieten naar Babel, ontstaan waren uit de Heidenen, die hun plaats hadden ingenomen, en zich aldaar met de nog achtergeblevene Joden door huwelijken hadden verenigd, gehoord, dat de tempel te Jeruzalem weer werd opgebouwd, of zij boden zich aan om daaraan mede te helpen; de Joden echter gevoelden zich verplicht, deze hulp beslist van de hand te wijzen, Daarover wreken zich de Samaritanen door lasteringen bij den koning van Perzië.

1. Toen nu de wederpartijders 1) van de beide in het land terugkerende stammen Juda en Benjamin, die vreemdelingen, welke omstreeks het jaar 676 vóór Chr. door den Assyrische koning Esar-Haddon naar het voormalige land der 10 stammen waren overgeplaatst, en onder welke de overgeblevene kinderen Israël's waren versmolten, waaruit de Samaritanen waren ontstaan (2 Koningen 17: 24 vv.), hoorden, dat de kinderen der gevangenis, de uit hun ballingschap ontslagene kinderen van Benjamin en Juda, den HEERE, den God Israël's, den tempel bouwden, zo als in het vorige hoofdstuk 3: 9 is vermeld geworden;

1) De Samaritanen worden hier terstond wederpartijders genoemd, hoewel nog niets van hun vijandschap bekend is, ja, hoewel zij zich vriendelijk kwamen aan te bieden als helpers. Zij verdienen echter dezen naam, dewijl zij in het vervolg zich als heftige vijanden van het ware zaad Israël's deden kennen, die op allerlei manier hebben getracht, om den tempelbouw te verhinderen en daarmee de herstelling van den waren en zuiveren Godsdienst. Waarschijnlijk heeft de vrees hen bekropen, dat door Jeruzalem's herstelling en den wederopbouw van den tempel, het uit was met valsen godsdienst, dat toch niet anders was dan ene vermenging van heidendom en Jodendom, of liever van heidendom en kalverdienst. Zij en hun vaderen waren toch onderwezen door een priester uit het rijk der Tien stammen en niet door een Priester uit Juda, door een priester des Heren. Zij doen zich voor als ware aanbidders van den Heere, want letterlijk staat er in vs. 2; "Wij zoeken uwen God. gelijk gijlieden." Als dan ook straks hun aanbod wordt geweigerd, treden zij in hun ware gedaante als van den van Gods volk te voorschijn.

2. Zo kwamen zij aan tot Zerubbabel, en tot de hoofden der vaderen, de andere aanvoerders der gemeente (Hoofdstuk 2: 2),en zeiden tot hen: Laat ons met ulieden bouwen, want wij zullen uwen God, den Heere Zebaoth, zoeken, gelijk gijlieden; ook hebben wij niet geofferd aan de afgoden, maar wij hebben Hem geofferd sinds de dagen van a) Esar-Haddon, den koning van Assur, die ons uit Syrië en de landen van den Eufraat herwaarts heeft doen optrekken 1), en ons zelfs een priester, die de wijze van den God van dit land kende, heeft toegezonden.

a) 2 Koningen 17: 24 vv.

1) In het midden van Palestina lag in den tijd van het nieuwe Testament, zo als wij weten, de provincie Samaria, zich omtrent 12 uren van het noorden naar het zuiden uitstrekkende, terwijl de breedte van het westen naar het oosten 10 uren gaans was. De noordelijke grensplaats was de voormalige Levietenstad, En-Gannim (Jozua 19: 21; 21: 29) aan het zuidelijke einde van de vlakte van Jizreël (2 Koningen 9: 27). De zuidelijke grensplaats was het vlek Silo; in het westen echter behoorde de zeekust tot aan Akko of Ptolemaïs mede aan Judea. Dit landschap bevatte aldus een aanzienlijk deel van het vroegere stamgebied van Efraïm en Issaschar, ja sloot in den tijd, waarvan wij hier spreken, het eerste geheel in, terwijl het zich toen in het zuiden uitstrekte tot aan Bethel, en in het westen tot aan de Middellandse zee. Het oostelijke deel, dat zich tot aan den Jordaan uitstrekte, bestond uit de zuidelijke helft van het stamgebied van Issaschar. In 1 Makk. 10: 30 komt de verdeling van het land ten westen van den Jordaan (Palestina cisjordanica) in de drie districten Judea, Samaria en Galilea reeds als ene uitgemaakte daadzaak voor; wanneer die verdeling plaats had, laat zich niet nauwkeurig bepalen; maar zij was reeds zeer vroeg voorbereid, zo als blijkt uit Jozua 20: 7. De uitdrukking "de steden van Samaria" in 1 Koningen 13: 32, vóór de ballingschap, spreekt nog niet van deze verdeling; daar betekent "Samaria" het ganse rijk der tien stammen of Israël, naar den naam van de hoofdstad. Wij vinden Samaria eerst als provincie genoemd in 2 Koningen 17: 24; daar is het inderdaad niet het gehele rijk der 10 stammen, dat de Assyrische koning met vreemde kolonisten bezet, maar slechts de steden van het zuidelijke deel kregen de heidense bevolking, dat deel namelijk, dat naar het middelpunt van die streek Samaria genoemd werd in de engere betekenis, terwijl het noordelijk deel, het latere Galilea nog door afstammelingen van de oude Israëlieten bewoond werd. Dit zuidelijke deel was door den oorlog, die de verovering van de hoofdstad voorafging, door de wegvoering van het grootste deel der inwoners bijzonder verwoest, en had daarom eerst ene nederzetting van nieuwe kolonisten nodig, die door de latere Joden naar de voornaamste plaats hunner toekomst Cutheërs genoemd werden, naar de stad Cutha (2 Koningen 17: 30), om daardoor hunnen heidensen oorsprong uit te drukken. Het is hier de vraag, of er onder hen nog Israëlieten gebleven waren of niet. Voor het laatste pleit eensdeels hetgeen in 2 Koningen 17: 6 en 32; 18: 11 wordt aangevoerd, dat Salmanasser geheel Israël wegvoerde, en anderdeels, dat de gelaatstrekken van de nu nog bestaande Samaritanen hun Israëlitische afkomst weerspreken.

Zonder twijfel heeft zich die wegvoering echter slechts bepaald tot de bekwaamste en bruikbaarste mannen, en de rijkste en voornaamste families, terwijl de gebrekkigen en de zwakken, benevens de geringe klassen in het land werden gelaten, en waarschijnlijk velen zich door de vlucht aan de gevangenschap zullen hebben onttrokken, en later in het land zijn teruggekeerd. Dit is op te maken uit 2 Kronieken 30: 4 vv. en 34: 6 en 9, waar Hizkia ook naar de overige Israëlieten in het vroegere rijk der 10 stammen zendt, om hen tot het Paasfeest te nodigen, en koning Josia ook in het gebied van het voormalige noordelijke rijk den afgodendienst uitroeit en van daar gelden voor den tempelschat doet inzamelen. Onder deze overgeblevene Israëlieten in het land van Samaria waren er, en wel bijzonder sedert de hervorming door Josia enkelen, die zich wat den godsdienst aangaat aan de Godsverering in Jeruzalem aansloten. In Jer. 41: 7 vv. leest men van 80 mannen van Sichem, van Silo en van Samaria, die over de verwoesting van den tempel treuren en naar de plaats, die hun nog altijd heilig is spijsoffer willen brengen (2 Koningen 25: 26). Anderen daarentegen hielden het met

de grondstellingen van den kalverdienst van Jerobeam (1 Koningen 12: 25 vv.), en waren geheel bevredigd, toen Esar-Haddon door de zending van enen priester den dienst te Bethel weer herstelde (2 Koningen 17: 25 vv.), en verenigden zich des te gemakkelijker met de heidense, uit Assyrië gezondene, mannen tot een gemengd volk, dat nu den naam van Samaritanen droeg, daar de zinnebeeldige dienst van Jehova, die in het noordelijk rijk bestaan had, niet zo scherp tegenover den afgodendienst stond. De begeerte van deze Samaritanen om aan het bouwen van den tempel deel te mogen nemen, schijnt van die eerstgenoemde Israëlieten te zijn uitgegaan, die den Jehovadienst in Jeruzalem voor de enige ware Godsverering hielden, en de herstelling daarvan met blijdschap begroetten. Zij alleen echter deden het verzoek niet aan de nieuwe gemeente der Joden, maar zij deden het in vereniging met de vreemde kolonisten. Het was niet zozeer hun verlangen om aan den tempelbouw zelf deel te nemen, maar zij duldden gene zelfstandige Joodse gemeente, welker ontwikkeling werkelijk aan het bezit van een eigen tempel verbonden was.

Zulk ene gemeente naast zich te hebben, was hun een aanstoot, en daar zij in de steden van Samaria en in andere streken ten westen van den Eufraat geregelde gemeenten tot een geheel verenigd onder eigene bestuurders hadden (vs. 9 van dit Hoofdstuk .), beschouwden zij zich als diegenen, aan wie de leiding van de openbare aangelegenheden in de landen aan deze zijde der rivier was opgedragen. Hieruit laat het zich verklaren, waarom de hoofden der aangekomene Joden niet alleen Het verlangen zo beslist afwezen, maar ook in hun antwoord zich daarop uitdrukkelijk beriepen, dat aan hen en aan hen alleen door den koning van Perzië het verlof tot het bouwen van den tempel gegeven was, want dat verlof sloot tevens in zich de bevoegdheid om de aangelegenheden van de gemeente, die zich om den tempel verzamelde, te leiden. Had men eenmaal de deelneming aan het bouwen toegestaan, dan had men daardoor tevens aan de vreemde kolonisten, die Jehova slechts als den God van het land nevens hun afgoden dienden, enen al te overwegenden invloed op de godsdienstige inrichting van de nieuwe Joodse gemeente gegeven; en de kalverdienaars, die den dienst van Jerobeam volgden, zich daaraan sluitende door hun langdurig samenwonen in het land, nauw met hen verbonden, zouden met de eersten van al te veel betekenis in het ganse land geworden zijn. Die weigering aan de deelneming tot het bouwen strekt zich niet zo ver uit, dat het niet zou geoorloofd zijn geweest voor die enkele Israëlieten, die naar Jeruzalem heentrokken, om daar bij den tempel te wonen, of van tijd tot tijd dat huis Gods te kunnen betreden, als de zichtbare woonplaats van Jehova op aarde, om deel te nemen aan de Godsverering aldaar; in Hoofdstuk 6: 21 wordt die deelneming uitdrukkelijk als toegelaten beschouwd. Hier handelen de hoofden der gemeente voorzeker zeer wijs, daar zij Jehova, die in Bethel onder het beeld van een stier en hier en daar op de hoogten vereerd werd, niet voor dien God wilden erkennen, voor Wie zij te Jeruzalem een huis wilden bouwen; zo behoedden zij zich tegen ene schending van den waren Godsdienst met nadruk, en hielden die zuiver van enen toestand, die half heidens zou geweest zijn. Daarmee bewaarden zij zowel hun nationale als hun godsdienstige zelfstandigheid, hoewel daaruit vele moeilijkheden voortsproten..

3. Maar Zerubbabel, en Jesua, en de overige hoofden der vaderen van Israël zeiden tot hen: Het betaamt niet, dat gijlieden en wij in gemeenschap met elkaar onzen God een huis bouwen, omdat wij uw voorgeven, alsof gij met ons dezelfden God diendet, niet als waar kunnen aannemen; maar wij alleen 1) zullen het den HEERE den God Israël's, bouwen, opdat Zijn

dienst rein zij, en niet vermengd met den dienst der afgoden a); gelijk als gij het wilt, komt het ook niet met het burgerlijke recht overeen, want gij weet immers zeer goed, dat de koning Kores, koning van Perzië, het niet aan u of anderen, maar alleen aan ons geboden heeft 2).

a) Ezra 1: 1-3.

1) Nooit heeft een volk in zijne gevangenschap ondervonden, wat met Israël geschiedde aan de boorden van den Eufraat. Dit volk, dat vroeger zo licht tot de afgoderij overging, en zo gemakkelijk werd verlokt door de plechtigheden van dezen of genen afgodendienst, had in de Ballingschap zulk een afgrijzen gekregen van alle afgoden, dat zij het verlangen der Samaritanen rondweg afsloegen, en liever een vijand in hun onmiddellijke nabijheid hadden, dan een vriend te hebben, die maar in het minste aan het heidendom verbonden was..

Elke poging om den waren godsdienst te herstellen, zal den tegenstand van den Satan opwekken, en van de kinderen der ongehoorzaamheid in welke hij werkt. De Cutheërs en de Samaritanen stonden voornamelijk onder den invloed van de vijandschap van het zaad der slang tegen de ware Kerk van God, voortkomende uit haat tegen de heiligheid van Zijne wet, van Zijne inzettingen, Zijne waarheden en Zijn volk..

2) Met recht konden zij zich beroepen op het edict van Cyrus, dewijl deze alleen aan de stammen van Juda en Benjamin het verlof en het recht had gegeven, om den tempel te herbouwen. Ook de Samaritanen waren toen onder de heerschappij van Perzië gekomen, zodat ook zij het edict van dien koning hadden te eerbiedigen.

4. Evenwel maakte het volk des lands, zich wrekende over de ontvangene weigering, de handen des volks van Juda slap, en verstoorde, hinderde hen in het bouwen;

5. En zij huurden tegen hen raadslieden, zonden zaakwaarnemers aan het Perzische hof, die het moesten voorstellen als gevaarlijk voor de veiligheid van het rijk, als door het bouwen van een tempel te Jeruzalem gelegenheid gegeven werd, dat aldaar een zelfstandig Joods volk zou gevestigd worden; deze deden pogingen, om hunnen, der Joden raad 1) te vernietigen, al de dagen van Kores, den koning van Perzië, tot aan het koninkrijk van Darius Hystaspes, den koning van Perzië 2), in wiens tweede regeringsjaar (520 v. Chr.) de bouw werd voortgezet (vs. 24).

1) Raad, in den zin van voornemen, n.l. om den tempelbouw te voltooien. Hun plannen gelukken in zover, dat de tempelbouw, omtrent 14 jaren, geschorst werd. Dit lag voornamelijk aan de Perzische beambten, die zoals boven reeds is gemeld, de ondersteuning inhielden.

2) Men weet niet, hoe het aan de tegenstanders der Joden gelukt was om Cyrus tot andere gedachten te brengen, hem, die zoveel belang stelde in een tempelbouw, dat hij niet alleen verklaarde, dat hij dien als een werk beschouwde, door God zelfs aan hem opgedragen, waartoe hij al de vaten des tempels weer teruggaf (Hoofdstuk 1: 2 en 11), maar ook de grootte van het heiligdom bepaalde, en de kosten voor het bouwen uit de koninklijke schatkamers aanwees (Hoofdstuk 6: 3 en 4). Volgens Jes. 44: 28 moest hij het echter niet verder brengen

dan tot de grondvesting des tempels, en bovendien staat er niets geschreven van een formeel verbod, zodat ook der Joden eigene achteloosheid, waartoe zij door gebrek aan vertrouwen op God en door traagheid des vlezes vervielen (verg Hoofdstuk 5: 1 vv), voor een groot deel de schuld daarvan droeg..

Met den naam Ahasveros wordt gewoonlijk Cyaxares I, de vader van den Medischen koning Astyages en van zijnen broeder Cyaxares II (Dan. 9: 1), als ook de vijfde Perzische koning Xerxes I (Esther 1: 1) aangeduid; enige uitleggers denken hier dan ook aan dezen laatsten, zodat dan onder genoemden Arthahsasta, zoals in Hoofdstuk 7: 1 en Nehemia 2: 1, de opvolger van Xerxes, Artaxerxes I zou te verstaan zijn (Hoofdstuk 1: 4). Indien deze laatste opvatting waar was, dan zou hetgeen voorkomt in vs. 6-23 van dit Hoofdstuk betrekking hebben op de hinderpalen, die de vijanden van Juda en Benjamin later, toen de tempel onder Darius Hystaspes reeds lang gereed was (Hoofdstuk 6: 15), in den weg legden, bij het verder opbouwen der stad, en hare versterking door muren en poorten, omstreeks het jaar 446 v. Chr. (Nehemia 1: 3).

De vijandige houding der Samaritanen had voor de tempelkolonie zeer nadelige gevolgen. Uit het verwijt, door den profeet Haggai tot het volksgericht, blijkt ten volle, dat het niet volstrekt onmogelijk was geworden, den tempelbouw voort te zeggen, maar dat de ondersteuning, die Cyrus had toegezegd, door de beambten des konings werd onthouden zodat de ijver verslapte, en de arbeid eerst in het 2de jaar van Darius, niet zonder het geroep van velen, dat het "de tijd nog niet was om te bouwen." (Hagg. 1: 2) werd opgevat en in het 6de jaar van Darius, ongeveer 18 jaar na het edict van Cyrus voltooid werd..

Cyrus regeerde van 536-529, n.l. als wereldheerser Cambyses van 529-522, Smerdis, bijgenaamd de valse, enkele maanden, ook in het jaar 522, op wie Darius volgde.

6.

AANKLACHTEN DER SAMARITANEN, BIJ HET PERZISCHE HOF TEGEN DE JODEN INGEBRACHT.

Vs. 6-23. In deze perikoop wordt meegedeeld, hoe de Samaritanen ook in latere jaren tegen de Joden hebben samengespannen, door herhaaldelijk aanklachten naar het Perzische hof te zenden, waardoor wordt bewerkt, dat het herbouwen van de heilige stad enigen tijd wordt gestaakt.

6. En om hier op de geschiedenis reeds iets vooruit te lopen, onder het koninkrijk van Ahasveros 1), d.i. leeuwen- of heldenkoning, of Xerxes, den bekenden vorst uit het Boek Esther, in het begin zijns koninkrijks, dewijl hij toen nog niet, zoals later, den Joden zeer genegen was, schreven zij enen aanklacht tegen de inwoners van Juda en Jeruzalem.

1) Dewijl hier niet kan bedoeld zijn, de vader van den Medischen koning Astyages, moet hier bedoeld zijn de bekende Ahasveros uit de geschiedenis van Esther, en dewijl de Arthahsasta uit vs. 7 niemand anders is dan de opvolger van Ahasveros (Xerxes) (Ezra 7: 1, 11; 8: 1.

7.1,11 8.1 Nehemia 2: 1 vv.), wiens naam in de ongewijde geschiedenis luidt Artaxerxes, zo is het duidelijk, dat wij in vs. 6-23 ene mededeling hebben van hetgeen later heeft plaats gehad onder de regeringen van beide genoemde koningen, om daarmee te doen zien, hoe de Samaritanen niet alleen den tempelbouw, maar ook den herbouw van Jeruzalems muren hebben tegengewerkt. Bij nauwkeurige lezing én van vs 6 én van vs. 7, welke beide beginnen met en in de dagen valt het op, dat de Schrijver hier van twee gebeurtenissen melding maakt, die er later hebben plaats gehad. Dewijl ook door dit tegenwerken de Samaritanen zich als ware tegenpartijen (vs. 1) deden kennen, wordt het nu reeds meegedeeld als bewijs, hoe de ziele des Schrijvers gruwt van zulk een wroeten tegen het volk Gods van de zijde der vijanden, die niet geweigerd waren, omdat zij, zoals zij zeiden, zich van heidenen tot den dienst van God hadden bekeerd, maar dewijl zij nog in al hun doen en laten zich bewezen, geen gemeenschap te kunnen hebben met het echte volk des Heren. De Schrijver doet op hun handelwijze dit licht vallen, dat zij nu precies tonen wie zij zijn, dewijl zij met het volk, van hetwelk zij afstammen, heulen, om het nakroost van Abraham kwalijk te bejegenen. Het is toch duidelijk, dat in deze gehele perikoop niet van een bouwen des tempels maar van een bouwen der muren der stad sprake is.

7. En in de dagen van Arthahsasta, d.i. sterke koning noemde, schreef, schreven, Bislam, Mithredath, Tabeël, en de overigen van zijn gezelschap, die in gemeenschap met de genoemden de openbare gelegenheden der Samaritanen leidden, aan Arthahsasta, koning van Perzië, ene aanklacht van gelijken inhoud als de in vs. 6 genoemde; en de schrift des briefs was in het Syrisch, met Arameïsche letters geschreven, en werd in het Syrisch uitgelegd 1).

1) Het Syrisch of Arameïsch van de Samaritanen was nog weer enigszins anders als het Syrisch of Arameïsch, hetwelk aan het Perzische hof werd gesproken. Vandaar dat er staat, dat de brief in het Syrisch (letterlijk met Arameïsche letters), was geschreven en in het Syrisch werd uitgeleed, of beter, overgezet. Dit laatste geschiedde natuurlijk door hem, die den brief in de Annalen of in de acte-stukken van het Perzische hof inschreef.

De inhoud van den brief wordt ons niet meegedeeld, evenmin als datgene, waarvan in vs. 6 gesproken wordt. Alleen de inhoud van een derden brief, ongetwijfeld geschreven op aanhitsing van de drie hier genoemden, is door den Schrijver meegedeeld, n.l. van dien, welke in vs. 11-17 wordt vermeld.

8. Rehum, de kanselier, woordelijk: de heer der beslissing, d.i. die het ambt van rechter bij de Samaritanen bekleedde, en Simsai, de schrijver, die de officiële stukken moest opstellen en in het net overschrijven, schrijven om hier nog van ene derde aanklacht uit den tijd van Ahasveros en van Arthasasta te gewagen, enen brief tegen Jeruzalem, aan den koning Arthahsasta, op deze manier:

9. Toen is dit geschreven door: Rehum, de kanselier, en Simsai, de schrijver, en de overigen van hun gezelschap, hun medebestuurders, de Dinaïeten, die van Deinaver, de Afarsathchieten, Paraetuker, de Tarpelieten, de Afarsieten (de Perzen), de Archevieten (die van Arach), de Babyloniërs, de Susanchieten (die van Susan), de Dehavieten (de Daër der Grieken), de Elamieten (uit Elam);

1) Hoogstwaarschijnlijk zijn de namen van Rehum en Simsaï en de genoemde volken alleen vermeld, om het verzoek meer kracht bij te zetten.

10. En de overige in 2 Koningen 17: 24 genoemde volkeren, die de grote en vermaarde Asnappar, een hoog staatsbeambte van den Assyrische koning Esar-Haddon, heeft vervoerd en doen wonen in de stad, of steden van Samaria, ook in de overigesteden, aan deze zijde der rivier 1) den Eufraat, en op zulke tijd 2).

1) Vergelijken wij de namen der volken in ons vers met de namen der steden, uit welke volgens 2 Koningen 17: 24 kolonisten naar Samaria werden overgebracht, zo zijn hier onder deze namen van het land Babylon de meeste der in 2 Koningen 17: 24 genoemde steden Babel, Chuta en Avva te samengevat en de beide anderen Hamath en Sefarvaim kunnen gevoeglijk onder de "overigen der volkeren" begrepen zijn, dewijl uit het Syrische Hamath voorzeker slechts enkele kolonisten naar Samaria zullen overgebracht zijn. Het hoofdverschil tussen beide plaatsen zit hierin, dat in ons vers niet alleen de in de steden van Samaria overgebrachte kolonisten, maar alle volken, die in het grote gebied aan deze zijde der rivier waren gevestigd, worden opgeteld. Alle deze volken echter hadden tegen de Joodse gemeente gelijke belangen te verdedigen en wilden door gemeenschappelijk optreden hun aan den Perzischen koning gerichte voorstelling van zaken groter gewicht bijzetten, om de Gemeente te Jeruzalem niet tot macht te laten komen, dat er alleszins grond was voor de bezorgdheid, dat met haar alle overblijfselen der Israëlieten in Palestina en andere streken aan deze zijde van den Eufraat zich mochten verbinden en de zo verenigende Israëlieten sterk genoeg konden worden, om hun heersende wederpartijders een tegenstand te betonen, die grote gevolgen kon hebben..

2) Sommigen menen, dat het Chaldeeuwse woord betekent: enz., en dat er alzo nog meer volken hadden kunnen genoemd worden; de Nederlandse overzetters houden dit echter voor den datum des briefs, dien wij soms boven aan plaatsen, maar ook menigmaal onder aan.

11. Dit is een afschrift des briefs, dien zij, de in vs. 9 genoemde volkeren, door hun ambtenaren aan hem, aan den koning Arthasastha, zonden: Uwe knechten, de mannen, die gij gesteld hebt over uwe landschappen aan deze zijde der rivier, en op zulke tijd1) doen u groeten.

1) In het Chaldeeuws (Ezra 4: 8-6: 18 is niet in het Hebreeuws, maar in het Chaldeeuws geschreven) Ook hier past beter de vertaling van enzovoort, dan die van, op zulk een en tijd, dewijl dit woord de opsomming der verschillende volken vervangt.

12. Den koning zij bekend, dat de Joden, die van u uit het land aan gene zijde van den Eufraat waar zij gevangen geweest zijn in uw rijk, het machtige Babylon, zijn opgetogen 1), naar dit land, dat aan deze zijde der rivier is gelegen, tot ons gekomen zijn, en nu wonen te Jeruzalem, bouwende die rebellerende en die boze stad, waarvan zij de muren voltrekken en de fondamenten samenvoegen en optrekken (vergelijk op vs. 7).

1) De aanklagers zwijgen van het edict van Cyrus, waarbij den Joden niet alleen verlof, maar als het ware bevel was gegeven, om naar Jeruzalem te trekken, wel wetende, dat een wet door den Perzischen monarch uitgevaardigd, niet kon ingetrokken worden. Bovendien had dit edict niet gesproken van den opbouw der muren van Jeruzalem, maar van den tempelbouw. Als dan ook straks de vijanden der Joden voorlopig hun wens vervuld zien, heeft er geen intrekking van enig edict plaats, maar een tijdelijke schorsing van den opbouw der muren.

13. Zo zij nu den koning bekend, indien deze stad zal worden opgebouwd, en de muren voltrokken, dat zij den cijns, belastingen, ouden impost, accijns, en tol, die van de reizigers op de landstreek werd geheven, niet zullen geven, en gij zult door het bouwen toe te laten, aan de inkomsten 1) der koningen, uwe opvolgers, schade aanbrengen; gij zult daardoor voor de toekomst de koninklijke heerschappij benadelen.

1) In het Chaldeeuws Weaphtoom. LXX kai touto. Door de Staten-vert. overgezet met: de inkomsten. Het is echter een woord uit het Perzisch overgenomen, en betekent in die taal voor de toekomst. De vertaling is derhalve beter: En gij zult voor de toekomst den koningen schade toebrengen. Wij zien derhalve hier deze vijanden van het volk des Heren hun toevlucht nemen tot het lage middel, om den hartstocht der geldgierigheid in beweging te brengen. Aan elke hogere inspraak gespeend zoeken ze het in de lagere sferen van hebzucht en gelddorst, wel wetende, dat aan het Perzische hof er grote behoefte bestond aan ruime inkomsten, van wege het weelderig leven der vorsten.

Zij zullen dan ook voor een ogenblik hun doel bereiken, maar straks zal het blijken, dat de Heere met Zijn volk is, dat Zijn Raad bestaat en Hij al Zijn welbehagen zal doen.

14. Nu, omdat wij salaris 1) uit het paleis trekken, en wij ambtenaren des konings zijn, en zijn brood eten, en het ons niet betaamt des konings oneer en schade te zien; daarom hebben wij gezonden, en dit alles aan den koning bekend gemaakt;

1) Salaris uit het paleis trekken. Letterlijk staat er: Zout uit het koninklijke paleis zouten, d.i. zout eten uit het koninklijke paleis, hetwelk een Oosterse uitdrukking is voor: in soldij staan van den koning, door hem bezoldigd worden. Terecht gebruikt dan ook de Staten-vertaling het woord salaris. Salaris toch komt van het Latijnse woord salarium, hetwelk zoutgeld betekent. Iemands zout eten is dus, van iemand het nodige levensonderhoud ontvangen, hoogstwaarschijnlijk ene uitdrukking, ontleend aan het gebruik van zout bij vlees en vis, om de spijzen voor bederf of ondergang te bewaren.

Uit laffe vleierij maken zij nu den koning er opmerkzaam op, dat dewijl zij zijn brood eten, zij ook nu genegen zijn, om voor zijne belangen te waken, alsof niet alles wat zij deden, niet in des konings, maar in hun eigen vermeend belang was. In dit opzicht vertoont de Gode en Zijn Kerk vijandige wereld altijd hetzelfde karakter. Om des keizers wille moest de Heere Christus door Pilatus worden veroordeeld, om de rust van het land moesten de Christenen vervolgd en verdrukt worden. Om de veiligheid van den Staat moet immer nog Christus' Kerk van de publieke markt van het leven worden verdrongen. Met of zonder vernis, altijd toont de wereld hare vijandschap tegen den Christus Gods en Zijne Gemeente.

15. Opdat of, dat men zoeke in het boek der kronieken uwer vaderen 1), uwer voorgangers op den stoel des koninkrijks van Babylon,zo zult gij vinden in het genoemde boek der kronieken, en weten, dat deze stad ene rebelle, ene oproerige stad geweest is, en den koningen en landschappen schade aanbrengende, en dat zij daarbinnen afval gesticht hebben, van oude tijden af; en zij zullen ook andere steden tot afval bewegen, daarom is deze stad onder Nebukadnezar verwoest.

1) Uwer vaderen zijn degenen, die gezeten hebben op den troon van Assyrië, Babylonië en Perzië. De Boeken der Kronieken zijn de gedenkschriften van het Perzische hof, waarvan ook in Esther 6: 1 vv. sprake is.

16. Wij maken dan aan den koning bekend, dat, zo deze stad zal worden opgebouwd, en hare muren voltrokken, gij daardoor geen deel zult hebben {1} aan deze zijde der rivier, want zij zal geheel Palestina weer onder hare heerschappij brengen.

{1} De wederpartijders der Joden weten wel, hoe zij moeten schrijven om het hart des konings naar hun wensen te neigen; want hebben zij in den beginne nog alleen gesproken van het nemen van tol en cijns, nu waarschuwen zij den koning, dat hij de regering over dat gedeelte van zijn rijk geheel zal verliezen, indien hij niet met zijne koninklijke macht tussen beide treedt. Had God dan ook niet getoond, dat Zijn Raad bestaan zou, de muren der stad waren onvoltooid gebleven, maar de vijanden kunnen veel, maar niet alles doen. God, de Heere, regeert en Hij zal ten leste hebben het laatste woord.

17. De koning zond, dit lasterlijk schrijven zonder verder onderzoek gelovende en aannemende, antwoord aan Rehum, den kanselier, en Simsai, den schrijver, en de overigen van hun gezelschappen, die te Samaria woonden; mitsgaders aan de overige bestuurders aan deze zijde der rivier, aldus luidende: Vrede en op zulke tijd (zie vs. 10).

18. De brief, dien gij aan ons geschikt, gezonden hebt, is duidelijk voor mij gelezen.

19. En als van mij bevel gegeven was, hebben zij gezocht en gevonden, dat deze stad zich van oude tijden af tegen de koningen van Assyrië en Babylonië heeft verheven, en dat onophoudelijk rebellie en afval daarin gesticht is.

20. Ook zijn er machtige koningen geweest over Juda en Jeruzalem, David en Salomo, die geheerst hebben overal aan gene zijde der rivier 1), in alle landen ten westen van den Eufraat, bevattende Palestina en Syrië; en hun is cijns, oude impost en tol gegeven.

1) Gerekend van de hoofdstad van Perzië, die aan de oostzijde van den Eufraat was gelegen, en dus Palestina rekende als aan gene zijde der rivier.

21. Geeft dan nu bevel, om diezelve mannen het bouwen te beletten, opdat die stad niet opgebouwd worde, totdat van mij bevel zal worden gegeven 1), om op te houden met het bouwen van de stad, en het optrekken van hare muren.

1) Zo hard en streng is het lot dier vorsten, die zien en horen moeten door eens anders oor en ogen, en hun oordeel vellen over zaken, zoals zij hun voorgesteld worden, hoe nadelig en vals zulk vertrouwen ook wezen moge. Hierom zijn Gods oordelen integendeel altijd rechtvaardig, naardien Hij alles in den grond doorzoekt, gelijk het waarlijk is, en overeenkomstig met de waarheid..

22. Weest gewaarschuwd, van feil in dezen te begaan; waarom zou het verderf tot schade der koningen aanwassen?

23. Toen, van dat stuk het afschrift was gemaakt, en de inhoud des briefs van den koning Arthahsasta voor Rehum, den kanselier, en Simsaï, den schrijver, en hun gezelschappen, de overige leden van de regering der Samaritanen, gelezen was, togen zij in haast naar Jeruzalem tot de Joden, en beletten hen met arm, met kracht, en geweld, gewapenderhand.

24. Toen 1) hield het werk op van het huis Gods, die te Jeruzalem woont, ja het hield op tot in het tweede jaar van het koninkrijk van Darius, Hystaspes, den koning van Perzië 2), die van 521-486 vóór Chr. regeerde, dus tot het jaar 520.

1) Met vs. 24 wordt het verhaal van den tempelbouw voortgezet, hetwelk in vs. 5 was afgebroken, door de inlassing van ene mededeling, omtrent hetgeen later geschiedde.

2) Gedurende den tijd van den opgeschorten tempelbouw en de onenigheden met de Samaritanen werd toch de godsdienst bij het brandofferaltaar en de viering der feesten (Hoofdstuk 3: 2) voortgezet. De gemeenschappelijke bedevaarten naar Jeruzalem, die ten tijde van David en Salomo waren ontstaan, werden zelfs meer opgewekt, en kregen meer betekenis, hetgeen blijkt uit de Psalmen, die in dat tijdvak ontstaan zijn, welke behoren tot de liederen "in het hoge koor", zoals Luther ze noemt, ook trappsalmen genoemd, of naar de mening van anderen tot de bedevaartsliederen behoren. David, die zijne dichterlijke gaven aanwendde om God te verheerlijken, en heilige gezangen aan het volk te geven, had reeds gezorgd voor zulke bedevaartsliederen (Psalm 122,124,131 en 133); en Salomo had hem daarin nagevolgd (Psalm 127 en 132). Nu kwam er nog een derde zanger bij, die zijne dichterlijke voortbrengselen met die van zijne voorgangers tot een aaneengesloten geheel verenigde, waaruit een bedevaartsboekje ontstond (Psalm 120-134). Wij bevelen daarom het lezen van Psalm 120,121,123, 125,126,128-130 en 134 aan, waardoor wij enen diepen blik kunnen slaan in de inwendige gemoedsstemming der nieuwe gemeente, in hun leed en hun smart, maar ook in hun hoop en hun gebeden; maar in Psalm 125 en 128 zien wij tevens, hoe zich ene droeve moedeloosheid van de gemoederen had meester gemaakt, ten gevolge van hun bedrogene verwachting en het langdurig en schijnbaar vergeefse wachten, maar ook dat het verderf in Israël weer dreigde te ontkiemen. Dit laatste moet bijzonder in het oog gehouden worden, om het gezicht van den profeet Zacharia goed te verstaan, terwijl het eerste duidelijk maakt wat in het begin van het volgende 5de hoofdstuk verhaald wordt. De gemeente schijnt namelijk zich eindelijk er aan gewend te hebben geen tempel te bezitten en ook er zich geen te bouwen; zij beproefden in het geheel niet ene ondersteuning te krijgen tot het voortzetten van het afgebroken werk, dat zij toch wel hadden kunnen doen, bij de

afwisselingen van koningen op den Perzischen troon, die toch in meerdere of mindere mate een verandering van regeringsstelsel ten gevolge had.

Na het vermoorden van Pseudo-Smerdis had de Achaemenide Darius I den troon beklommen en van dezen hadden zij mogelijk wel wat goeds voor zich kunnen verwachten. De godsdienstigen onder het volk zelfs twijfelden aan de vervulling der Goddelijke beloften, en de anderen vestigden zich zo gemakkelijk mogelijk, bouwden huizen en herstelden de paleizen, die gedeeltelijk verwoest waren, maar het huis des Heren werd geheel vergeten (Hagg. 1: 4). In het tweede jaar van Darius werden de profeten Haggai en Zacharia verwekt, om door hun profetieën den stadhouder Zerubbabel te ondersteunen en den verflauwden of liever geheel uitgedoofden ijver voor den tempelbouw weer aan te wakkeren, en de hoop op het heil der toekomst weer levendig te maken..

Dit Hoofdstuk toont ons de tegenkanting, die het volk Gods te lijden heeft, zowel van valse vrienden als van openbare vijanden. Zij, die Christus Jezus willen volgen, moeten vervolging ondergaan. Indien Christus het fundament is, dan is Hij de steen des aanstoots en de rots der ergernis voor allen, die het vlees liefhebben. Rust op dat enige fondament, want niemand kan er zulk een leggen. Op Hem rust het ganse gewicht der zaligheid; Hem komt daarvoor de lof toe. En hoe ook het werk schijnbaar moge verhinderd worden, toch bestuurt de Heere Jezus het, en Zijn volk verrijst tot een heiligen tempel in den Heere, tot ene woning Gods door Zijn geest.

HOOFDSTUK 5.

VOORTZETTING VAN DEN TEMPELBOUW.

V. Vs. 1-Hoofdstuk 6: 12. Zo als het in de laatste opmerking in het vorige hoofdstuk reeds is gezegd, wakkeren de profeten Haggai en Zacharia den uitgedoofden ijver der Joden voor den bouw des tempels op nieuw aan, waardoor in het tweede jaar van Darius Hystaspes het werk weer wordt aangevangen. Nu komt echter de Perzische landvoogd Thathnaï, die over het gebied aan de westzijde van den Eufraat het bevel voerde, met zijne beambten naar Jeruzalem, en vraagt aan de oudsten, wier namen hij opschrijft, wie hun de vrijheid tot bouwen gegeven heeft. Hij belet de voortzetting van het werk niet, maar geeft er toch bericht van aan den koning. Deze geeft ene beslissing, die zeer gunstig is voor de Joden; hij staat niet alleen het verdere bouwen toe, maar geeft hun zelfs een deel van de inkomsten des lands, ten behoeve van den offerdienst.

1. Haggaï 1) nu, de profeet, wiens naam betekent: "de Feestelijke," wellicht een der grijsaards, die den ouden Tempel nog in al zijne heerlijkheid gezien hebben (Hoofdstuk 3: 12. Haggai 2: 4), van wie echter gene bijzonderheden meer bekend zijn, en Zacharia, d.i. "de Heere gedenkt (2 Kronieken 24: 20 vv.), de zoon van Berechja en kleinzoon van Iddo, het hoofd van een priestergeslacht, dat met Jesua en Zerubbabel uit de ballingschap was teruggekeerd, profeten, profeteerden in het tweede jaar van Darius (Hoofdstuk 4: 24 op den eersten dag van de zesde maand, d.i. Elul (Exodus 12: 1), omstreeks onze maand September, tot de Joden, die in Juda en te Jeruzalem waren 1), in den naam des Gods van Israël profeteerden zij tot hen 3), en spoorden het volk met groten nadruk aan tot het weder opvatten van het gestaakte opbouwen des tempels.

1) Het Boek van Haggai in ongekunstelde taal, maar niet zonder retorische levendigheid geschreven, bevat waarschijnlijk slechts de hoofdgedachten van zijne mondelijke redevoeringen, en verdeeld in vier afdelingen, waarvan de eerste en de derde, zo ook de tweede en de vierde bij elkaar behoren. In de eerste, op den dag der nieuwe maan van de 6e maand gehoudene redevoering (Hoofdstuk 1), bestraft de Profeet de lauwheid in het bouwen van den tempel, die door den heersenden nood niet kan verontschuldigd worden, daar toch het volk prachtige huizen voor zich zelven bouwde, veeleer was de tegenwoordige nood ene straf voor die onverschilligheid. Deze redevoering maakt indruk; ten gevolge daarvan wordt het bouwen weer ter hand genomen, en de Profeet belooft den zegen en den bijstand des Heren. De tweede redevoering, gehouden op den zevenden dag van het Loofhuttenfeest (Hoofdstuk 2: 1-10), toen het bouwen van den tempel reeds weer vier weken in vollen gang was geweest, spreekt hij over de neerslachtigheid van het volk, toen het den vroegeren tempel vergeleek met dien, waarvan de grondslagen al deden zien, wat hij zou worden. De Profeet troost het volk, zeggende: dat de Heere nog niet van hen is geweken, en belooft in den naam des Heren, dat de heerlijkheid van dezen nieuwen tempel groter zal worden, dan die van den eerste geweest is. De derde, juist drie maanden na het weder opvatten van den tempelbouw gehouden redevoering (Hoofdstuk 2: 11-20), zet de gedachte voort van de eerste, en toont aan, dat de voortdurende nood, daar hemel en aarde hun tegen waren, als ene straf was te beschouwen voor des volks geringachting van den dienst huns Gods, en wijst op den sedert

korten tijd aangevangen overvloedigen vroegen regen, als een bewijs, dat de Heere der natuur Zijne beloofde zegeningen niet onthoudt aan de gemeente, die getrouw is aan ‘t verbond met Hem gesloten. De vierde rede, gehouden op dezelfden dag als de derde (Hoofdstuk 2: 21-24) sluit zich aan de tweede aan, en zegt, dat de hemel en de aarde zullen bewogen worden, en dat er ene geweldige verandering zal plaats hebben in de volkeren der aarde, en belooft dat het koningschap van Israël zal behouden worden in Zerubbabel, als den vertegenwoordiger van het koninkrijk van Israël, in weerwil van alle toekomende stormen en oordelen.

Nadat Haggai in zijne vierde profetische rede den ondergang van alle koninkrijken der volken en de behoudenis van Zerubbabel in deze verwoesting heeft voorzegd, sluit zich de profeet Zacharia twee maanden later daaraan, nadat hij drie maanden te voren zijne roeping heeft ontvangen (Zach. 1: 1-6). Merkwaardig is het gedurig terugkeren van den 24sten der maand, bij de openbaringen, die de Profeten ontvingen (Dan. 10: 4. Hagg. 2: 1,11,21. Zach. 1: 7), en nu volgt bij Zacharia, even als bij Haggai ene nieuwe openbaring insgelijks op den 24sten der derde maand na zijne roeping (Hagg. 2: 11 en 21. Vergelijk Hoofdstuk 1: 1. Zach. 1: 8). Hij zag des nachts zeven gezichten, die hem de toekomstige ontwikkeling van het rijk Gods tot de gehele voleinding daarvan in heerlijkheid, in hoofdpunten onthullen (Zach. 1: 7-6: 8). Hieraan sluit zich ene zinnebeeldige voorstelling, die de voleinding van het rijk Gods door den groten nakomeling van David, die het priesterlijke met de koninklijke waardigheid in zich verenigde aanwijst (Zach. 6: 9-15). Twee jaren later op den vierden dag van de negende maand van het jaar 581 v. Chr. ontvangt de profeet ene nieuwe Goddelijke openbaring, betrekking hebbende op ene vraag van enige mannen van Juda aan de priesters en profeten. Men was namelijk in onzekerheid of die nationale treur- en vastendagen, die vroeger waren ingesteld ter herinnering aan de verwoesting, van Jeruzalem en de verbranding van den tempel, nu, bij den gezegenden bloei van de nieuwe gemeente, nog verder moesten gehouden worden. Het antwoord des Heren luidde, dat Hij het vasten op zich zelven niet beschouwde als ene Hem welgevallige verering, maar dat Hij boven alles gehoorzaamheid aan Zijn woord verlangde. Zo Hij Israël verstrooid had om zijn hardnekkig wederstreven tegen de geboden der gerechtigheid, der waarheid en der liefde, hun door de Profeten voorgehouden, nu wilde Hij in Zijne neerbuigende liefde Zich weer tot Sion en Jeruzalem wenden, en Zijn volk met rijken zegen begenadigen, wanneer zij slechts waarheid gerechtigheid, trouw en liefde jegens elkaar wilden oefenen. In het laatste geval zou hij de vastendagen veranderen in dagen van blijdschap en vreugde, en zich dermate aan Jeruzalem verheerlijken, dat er vele en machtige volken zouden komen, om aldaar den Heere Zebaoth te zoeken en te aanbidden (Zach. 8: 1-8 en 23). Deze Goddelijke openbaring verbindt hetgeen Zacharia in zijne nachtgezichten aanschouwd heeft, met de beide voorzeggingen van bedreigenden aard, die in Hoofdstuk 9 en 10 over het land Chadrach, den zetel der godvergetene wereldheerschappij, en in Zach. 11: 14 over Israël worden uitgesproken. Enerzijds wordt hier aan het volk de voorwaarde op het hart gedrukt, die het te volbrengen heeft, om de heerlijke toekomst in de nachtgezichten voorgesteld te bereiken en anderdeels wordt het voorbereid tot den strijd, die het volk Israël’s, naar Hoofdstuk 9-14 te voeren heeft tot aan de voleinding van het Godsrijk..

2) Die in Juda en te Jeruzalem woonden. Hier worden deze Joden onderscheiden ook wel van degenen, die in de andere stamgebieden woonden, maar inzonderheid van hen, die in Babylon waren terug gebleven.

3) in het Chaldeeuws Beschum èlah Jischraëel alehoon. Beter: in den naam van den God van Israël, die onder hen was. Er is reeds gezegd tot wie de profeten profeteerden, n.l. tot Juda en Jeruzalem. Daarom moet dit laatst tot of over verbonden worden met den Naam. De Naam Gods was over hen gekomen, was onder hen betuigd. Van de valse goden waren zij bekeerd geworden en den enigen en waarachtigen God hadden zij weer leren kennen, om Hem, den Heere, alleen te dienen. Welnu, in diens Naam, Wie zij weer erkenden hun God te zijn, Die hun weer in Kanaän had teruggebracht, profeteerden de profeten, opdat er een gehoorzaamheid zou volgen aan zijn bevel.

2. Toen, gehoorzamende aan het woord der profeten, maakten zich op Zerubbabel, de zoon van Sealthiël, en Jesua, de zoon van Jozadak, de beide hoofden en leidsmannen der gemeente (Hoofdstuk 2: 2),en begonnen opnieuw (Hoofdstuk 3: 8 vv.) te bouwen het huis Gods 1), die te Jeruzalem woont; en met hen, hun ter zijde staande, de beide vroeger genoemde profeten Gods 2), die hen ondersteunden, en hen door hun voorzeggingen moed en opgewektheid inboezemden.

1) Dewijl slechts de grondslagen van den tempel waren gelegd, werd het voortzetten van den bouw een beginnen te bouwen genoemd. Al wat vroeger had plaats gehad, kon als het ware geen bouwen worden genoemd.

2) Deze zijn de vs. 1 genoemde Haggai, en Zacharia, de zoon, d.i. de kleinzoon van Iddo, want zijn vader heette Berechja. Haggai trad op den eersten dag van de zesde maand in het 2de jaar van Darius op, en zijne eerste rede maakte zulk een indruk, dat Zerubbabel en Jozua met het volk den nagelaten bouw des tempels reeds op den 24sten dag van genoemde maand en jaar begonnen (vgl. Hagg. 1: 1 en 14 vv.). Twee maanden later, n.l. in de 8ste maand van genoemd jaar, trad Zacharia op met de vermaning tot het volk, zich oprecht tot den Heere God te bekeren en niet weer te vallen in de zonden der vaderen..

Men heeft het eerste hoofdstuk van Haggai's profetie, welke een goede verklaring van deze twee verzen insluit, maar te lezen, om te zien, welke grote dingen God door Zijn Woord, waaronder Zijn H. Geest werkt, tot vestiging van Zijn Naam wenst uit te voeren..

3. Te dier tijd, toen de Joden den tempelbouw weer ter hand hadden genomen, kwam tot hen Thathnai, de landvoogd, vermoedelijk op ene aanklacht der Samaritanen, over wie hij ook door den koning van Perzië gesteld was, als behorende tot het land, aan deze zijde der rivier den Eufraat, en Sthar Bosnai, de schrijver, en hun gezelschap, de overige hun ter zijde staande koninklijke beambten (vs. 6), en zeiden aldus tot hen: Wie heeft ulieden bevel gegeven dit huis te bouwen, en dezen muur te voltrekken?

4. Toen zeiden wij 1), die bezig waren met bouwen (Hoofdstuk 4: 7), aldus tot hen, nadat wij het in vs. 11-16 medegedeelde antwoord gegeven hadden, en welke de namen waren der mannen, die dit gebouw bouwden, opdat zij verder met hen zouden kunnen spreken.

1) Hieruit blijkt, dat de Schrijver van dit stuk zelf aan den bouw heeft medegewerkt, in elk geval bij deze onderhandeling met Thathnai tegenwoordig was.

5. Doch het oog 1) huns Gods was over de oudsten der Joden, ter hunner bescherming, dat zij hun het verder bouwen niet beletten, waardoor zij intussen nog konden voortgaan met het werk, tot dat de zaak in een bijzonder bericht aan Darius kwam, en zij alsdan daarover enen brief, bevattende de koninklijke beslissing weder brachten.

1) Hiermede wijst de Schrijver er op, dat in den weg van Gods voorzienige zorg, den Joden niet belet werd, voort te bouwen, wat ongetwijfeld in de macht had gestaan van den Perzischen landvoogd, dewijl de Joden nog altijd stonden onder de heerschappij van den Perzischen koning. De Heere echter, die de harten neigt als waterbeken, bewoog het hart van den heiden, om niet met zijn bevel tot staken tussen beide te komen, maar hun vergunning te geven, den arbeid voort te zetten, totdat er een beslissing van den koning Darius was ingekomen. Gods oog, d.i. Zijn toezicht en zorg was hier voor Zijn volk ten goede werkzaam.

6. Afschrift des briefs, dien Thathnai, de landvoogd aan deze zijde der rivier, met Sthar Bosnai, den schrijver, en zijn gezelschap, zijne medegenoten, de Afarsechaïeten, in Hoofdstuk 4: 9 Afarsathchieten genoemd, die aan deze zijde der rivier waren, aan den koning Darius zond.

7. Zij zonden een verhaal aan hem; en daarin was aldus geschreven: Den koning Darius zij alle vrede 1)!

1) Alle vrede, d.i. vrede in alle opzichten.

8. Den koning zij bekend, dat wij, ten gevolge van ene ons gedane aanwijzing (vs. 3), getogen zijn naar het landschap Juda, ten huize des groten Gods, den God van den hemel, zo als Kores, de koning van Perzië, den God der Joden genoemd heeft (Hoofdstuk 1: 2), hetwelk gebouwd wordt met grote stenen, gehouwen stenen en het hout, de balken, wordt worden geleid in de wanden 1) (Hoofdstuk 6: 4), en dat werk wordt ras gedaan, en gaat voorspoediglijk door hun handen voort.

1) Hier is te denken aan die balken, die in de wanden gelegd werden, opdat daarop de vloer zou rusten, dewijl men nog pas met den bouw was aangevangen.

11. En zij hebben ons op die eerste vraag (vs. 9) dusdanig antwoord wedergegeven, zeggende: Wij zijn knechten van den God des hemels en der aarde 1), en bouwen het huis, dat vele jaren vóór dezen, eer het door Nebukadnezar verwoest is, en vóórdat ons volk in de Babylonische gevangenschap werd gebracht, is gebouwd, en gedurende zo vele jaren het sieraad van onze stad Jeruzalem is geweest, en waaraan zo vele kostbaarheden waren van goud en zilver en koper en cederenhout: want een groot koning van Israël, Salomo, had het gebouwd en voltrokken.

1) Hiermede wijzen zij er op, n.l. de Joden, dat zij dien God dienen, die niet aan enige plaats of stad gebonden is, maar die de Heere is der ganse schepping. En dit met nadruk, opdat de Perzische koning niet zou menen, dat het hun te doen was. om een aanhang te zoeken, of zich partij te stellen tegen den koning, aan wie zij waren onderworpen. Bovenal, opdat, waar zij

dien God dienden, die den hemel had tot Zijn troon en de aarde tot een voetbank Zijner voeten, de koning niet zou verhinderen Hem Zijn heiligdom te bouwen en zich niet zou bezondigen, door zich tegen Hem te verheffen.

12. Maar a) nadat onze vaders den God des hemels hadden vertoornd 1), heeft Hij hen gegeven in de hand van Nebukadnezar, den koning van Babel, den Chaldeeër (2 Koningen 25: 1 vv.), welke dat huis heeft vernield, en het volk naar Babel weggevoerd.

a) 2 Kronieken 36: 16,17 vv.

1) Zij geven het op als een straf voor hun zonden, dat zij een tijdlang uit de bezitting van het Huis des Heren gestoten waren, niet omdat de afgoden der volken tegen hunnen God overmocht hadden, waarom Hij hun land en alle des zelfs inwoners met stad en Tempel in de handen des konings van Babel had overgegeven; schoon Hij daarmee niet bedoeld had, een volslagen einde te maken aan hunnen Godsdienst, maar denzelve alleenlijk voor een wijle tijds op te schorten..

13. a) Doch in het eerste jaar van Kores, koning van Babel, heeft de koning Kores bevel gegeven dit huis Gods te bouwen (Hoofdstuk 1: 1 vv.).

a) 2 Kronieken 36: 22 vv. Ezra 1 vv.

14. Ja, de vaten van Gods huis, welke van goud en zilver waren, die Nebukadnezar uit den tempel, die te Jeruzalem was, had weggenomen en deze gebracht in den tempel zijns gods van Babel, die heeft de koning Kores uitgehaald uit den tempel van Babel, en zij zijn a) gegeven aan enen, wiens naam was Sesbazar, de vorst van Juda, ook Zerubbabel genoemd, dien hij tot landvoogd in deze provincie had gesteld.

a) Ezra 1: 8.

15. En hij zei tot hem: Neem deze vaten, ga ze afvoeren, leg ze neer in den tempel, die te Jeruzalem gebouwd zal worden, waartoe door mij bevel gegeven is, en laat het nieuwe huis Gods (vs. 13) gebouwd worden op zijne plaats, daar, waar de verwoeste tempel gestaan heeft (vs. 12).

16. Toen kwam deze Sesbazar, nu omtrent 15 jaren geleden naar deze stad; hij leide de fondamenten van het huis Gods (Hoofdstuk 3: 8 vv.), die te Jeruzalem woont, en er is van toen af tot nu toe gebouwd, doch wegens de tussenbeide komende moeilijkheden niet volbracht, maar op het bevel des Heren, onzes Gods, zijn wij er nu op nieuw mede aangevangen.

17. Op deze wijze beriepen zich de oudsten der Joden op een door Kores ontvangen bevel om te bouwen, en wij briefschrijvers hebben daarom gemeend dit niet te mogen verhinderen, totdat wij de zaak aan u koning Darius, hebben opgedragen (vs. 5). Zo het dan nu den koning goeddunkt, laat er gezocht worden in het schathuis des konings aldaar, dat te Babel is, of het

werkelijk, zo als de oudsten beweren, zij, dat een bevel van den koning Kores gegeven zij, om dit huis Gods te Jeruzalem te bouwen, en dat men des konings believen hiervan tot ons zende 1), opdat wij ons kunnen houden aan zijne beslissing.

1) Men ziet het onderscheid tussen dwarskijkers, zowel tussen goede als slechte mensen. De tempelbouw was hetzelfde, het volk der Joden was hetzelfde, maar ten opzichte van dit volk wordt de zaak anders behandeld door slechte dwarskijkers, anders door goede mannen.

HOOFDSTUK 6.

DE VOLTOOIING EN INWIJDING VAN DEN TEMPEL.

1. Toen gaf de koning Darius, na het ontvangen van dit bericht, dat zo eenvoudig en onopgesmukt was, bevel, om onderzoek te doen naar de zaken, die in dit bericht genoemd waren; en zij zochten in de kanselarij, waar de schatten waren weggelegd want daar werden de archieven of jaarboeken van het koninkrijk bewaard, deze kanselarij was in Babel, ene der residenties der Perzische vorsten (Hoofdstuk 1: 4). Men wilde zich van het gezegde in Hoofdstuk 5: 13 overtuigen.

Men vond echter in het archief te Babel het gezochte stuk niet, maar nadat men naar Achmetha, het latere Hamadan, door de Grieken Ekbatana geheten, de voorjaarsresidentie der koningen, gezonden had, werd daar een stuk gevonden uit den tijd van Cyrus, dat aldaar was heengebracht tot meer zekere bewaring..

2. En te Achmetha 1) (Ekbatana), in den burcht, die in het landschap Medië is (2 Koningen 22: 2), werd ene rol of een boek gevonden; en daarin was aldus geschreven: GEDACHTENIS of, gedenkwaardigheden:

1) In Babel zelf werd het gezochte document niet gevonden; waarschijnlijk vond men daar bij het zoeken de mededeling, dat documenten uit de regeringstijd van Cyrus in den burcht te Achmetha bewaard werden, waar men dan ook de bewuste oorkonde vond. Achmetha is de hoofdstad van Groot-Medië, Ekbatana of, Achbatana, door Dejokos gebouwd, en zomerresidentie van de Perzische en Parthische koningen, in de nabijheid van het tegenwoordige Hamadan. De burcht in Ekbatana bevatte waarschijnlijk ook het koninklijke paleis en de regeringsgebouwen..

3. In het eerste jaar van den koning Kores gaf hij, de koning Kores, dit bevel: Het huis Gods te Jeruzalem, dat huis zal gebouwd worden, ter plaatse, of liever tot ene plaats, waar zij offeranden offeren, en de fondamenten daarvan zullen zwaar zijn 1), zijne hoogte van zestig ellen, en zijne breedte van zestig ellen 2) (Hoofdstuk 3: 13).

1) Dit kan ook vertaald worden: zijne grondslagen zullen opgericht worden. De koning geeft in dit edict aan, de maat van hoogte en breedte. Was de eigenlijke Salomonische tempel 30 ellen hoog en 20 ellen brood, zonder de nevengebouwen, de koning van Perzië eist, dat de nieuwe tempel 60 ellen hoog en evenzo breed zal zijn. Dit bevel is ook opgevolgd. Door Josefus weten we, dat Herodes de Grote, toen hij om het volk te believen, den tempel wenste te verfraaien, zei, dat de tempel van Zerubbabel slechts 60 el hoog was, maar dat hij de hoogte zou verdubbelen en brengen op de maat van den Salomonische, waarvan het voorhuis, volgens 2 Kronieken 3: 4. 120 ellen was. Het is dus duidelijk, dat dit de hoogte van het buitenwerk was en niet van het binnenwerk.

2) De 60 ellen breedte zijn zo te verdelen, dat de zijgebouwen, welke in den Salomonischen tempel slechts 5 ellen breedte van binnen hadden tot 10 ellen werden verbreed, waardoor bij

de 5 ellen bedragende dikte der muren het ganse gebouw van buiten 60 ellen breed werd (5+10+5+20+5+10+5).

4. Met drie rijen, lagen of gedeelten muur, van groten steen, gehouwen stenen, en daarop ene rij, een wand van nieuw hout 1); en de onkosten zullen uit des konings huis, uit het bedrag der belastingen in het land ten westen van den Jordaan, gegeven worden 2).

1) Op de drie van gehouwen stenen, die het onderste deel der buitenmuren van het tempelgebouw tot ene hoogte van 30 ellen vormden moest ook ene rij balken ter hoogte van 30 ellen volgen, zodat de muren niet geheel massief waren. Intussen is het de vraag of hier van het gehele gebouw gesproken wordt of slechts van dat gedeelte, dat door den muur des voorhofs wordt afgesloten (1 Koningen 6: 3 en 36); ook bij den tempel van Salomo was de binnenste voorhof uit 3 rijen gehouwen stenen en ene rij van cederen balken opgericht..

2) In vs. 8 wordt nader aangegeven, hoe en op welke wijze de kosten moesten worden gevonden.

5. Daartoe zal men ook de gouden en zilveren vaten van het huis Gods, die Nebukadnezar uit den tempel, die te Jeruzalem was, heeft weggevoerd en naar Babel gebracht, wedergeven, dat zij gaan naar den tempel, die te Jeruzalem is, of, gebouwd wordt, aan zijne plaats, en men zal ze afvoeren of, neerleggen ten huize Gods 1) (Hoofdstuk 1: 7 vv.).

1) Tot hiertoe zijn het de woorden van het gedenkschrift, dat men in het archief in den burcht te Ekbatana vond. Verder zal verhaald worden, hoe Darius op grond van het gevonden geschrift een edict aan de verslaggevers gaf (Hoofdstuk 5: 6), hun den staat der zaken mededeelde, en op grond van het bevelschrift van Cyrus nu zijn gebod tot voortzetting van den tempelbouw gaf. Alle andere punten slaat het verhaal over, en gaat eenvoudig over tot het laatste punt: het bevel van Darius aan zijne genoemde beambten..

6. Nu, gij Thathnai, landvoogd aan gene zijde, ten westen der rivier, gij Sthar-Boznai, met ulieder gezelschap, gij Afarsechaïeten, die aan gene zijde der rivier zijt, die om mijne beslissing hebt gevraagd (Hoofdstuk 5: 17), weest verre van daar 1), en hindert de Joden niet, die te Jeruzalem bouwen; bemoeit u niet met hetgeen daar plaats heeft!

1) Onder daar is Jeruzalem te verstaan. De koning geeft aan genoemde personen te verstaan, om zich niet te bemoeien met de zaken te Jeruzalem, met den tempelbouw. Die tempelbouw is bevolen, en dit bevel mag niet worden ingetrokken. De Heere God beweegt het harte van Darius ten goede voor Zijn volk.

7. Laat hen aan den arbeid van het huis Gods; dat de landvoogd der Joden, en de oudsten der Joden dit huis Gods bouwen aan zijne plaats, zo als koning Kores hun heeft geboden.

8. Ook wordt van mij bevel gegeven, wat gijlieden doen zult aan de oudsten dezer Joden, om datgene te volvoeren, wat deze koning verder heeft verordend (vs. 4), om dit huis Gods te

bouwen; te weten, dat uit des konings goederen van den cijns aan gene zijde der rivier, de onkosten dezen mannen spoediglijk gegeven worden, opdat men hun niet belette1) te bouwen.

1) In het Chald. Di-la lebatthala. Beter: opdat het niet blijve steken. Darius geeft last, dat het edict van Cyrus geheel en al worde uitgevoerd. Wat derhalve door de vijandige Samaritanen het volk des Heren ten kwade was bedacht, werd door God, den Heere, ten goede beschikt.

9. En wat voor hen nodig is, als jonge runderen, en rammen, en lammeren tot brandoffers, die zij aan den God des hemelswillen brengen, als ook tarwe, zout, wijn en olie, naar het zeggen naar het verlangen der priesters, die te Jeruzalem zijn; zij zullen u bekend maken, wat zij nodig hebben; zorgt, dat het hun dag bij dag, naar de dagelijkse behoefte gegeven worde, dat er gene feil zij in het uitvoeren van mijne bevelen.

10. Opdat zij offeranden van liefelijken reuk aan den God des hemels offeren, en bidden voor het leven des konings en zijner kinderen 1).

1) Wij zien, hoe Darius eerbied toedroeg aan de gebeden, die aan God door zijne onderdanen werd opgedragen. Hij wist toch, dat de Joden in het bijzonder een biddend volk was en hij had zeker wel gehoord, dat God nabij hen in alles was, dat zij Hem hartelijk en vurig smeekten. Hij begreep en gevoelde wel, hoe zeer hij zelf hun gebeden behoefde, ten einde er de gunstige uitwerking van te genieten.

Het is de plicht van Gods volk te bidden voor degenen, die over hen in hoogheid gesteld zijn, niet alleen voor de goeden en rechten, maar ook voor de strengen en harden..

Bij den profeet Jeremia (Hoofdstuk 29: 2) wordt het Israël bevolen, om te bidden voor den vrede der stad, waarheen de Heere hen gevankelijk had weggevoerd, en dit bevel wordt aangedrongen met de verzekering: "want in haren vrede zult gij vrede hebben." Het is daarom dan ook, dat de Joden, naar luid der Makkabese boeken en volgens Josefus, hun gebeden voor de Perzische koningen, den Heere hebben opgedragen, opdat het hun zelf wèl mocht gaan.

11. Voorts wordt bevel van mij gegeven, dat al degenen, die dit woord zal veranderen, die tegen deze bevelen zal handelen, een hout uit zijn huis zal gerukt en opgericht worden, waaraan hij zal worden opgehangen 1); en zijn huis zal om diens wille, om zijne ongehoorzaamheid, aan mijn bevel, tot een drek- of mesthoop gemaakt worden (2 Koningen 10: 27. Dan. 2: 5). Elke verandering of schending van een koninklijk bevel in het Perzische rijk staat gelijk met ene misdaad van gekwetste majesteit (zie Esther 1: 19).

1) Hier wordt de kruisstraf bedoeld, die bij de Assyriërs en Perzen niet vreemd was, al werd zij ook niet zo toegepast als later bij de Romeinen.

Darius dreigt derhalve met een der schrikkelijkste straffen, opdat Israël’s volk ongestoord zou kunnen bouwen aan het Huis Gods. De vijanden zijn beschaamd uitgekomen en God is voor Zijn volk in de bresse getreden.

12. De God nu, die Zijnen naam aldaar heeft doen wonen, werpe ter neer alle koningen en volken, die hun hand zullen uitstrekken, om te veranderen en te verderven dit huis Gods, dat te Jeruzalem is. Ik, Darius, heb het bevel gegeven, dat het spoediglijk gedaan worde.

Het besluit van Cyrus tot het bouwen des tempels wordt hier herhaald, nadat het aan het licht was gekomen. De toorn der vijanden werd door God ten goede gewend; in plaats van hunnen wil te doen en den tempelbouw tegen te werken, beveelt hij hun de Joden te helpen uit zijne eigene inkomsten. Hij gevoelde, dat hij hun gebeden nodig had, en dat zij hem tot zegen zouden kunnen zijn; daarom was hij hun zo goed gezind. De gebeden der rechtvaardigen vermogen veel. Wanneer Gods tijd is gekomen om Zijne genadige voornemens uit te voeren voor Zijne kerk, dan kan Hij zelfs de pogingen der vijanden daartoe doen medewerken. Terwijl onze gedachten op deze gebeurtenissen zijn gevestigd, worden wij door Zacharia op een meer verheven, op een geestelijk gebouw gewezen. Hij wijst ons op den waren Zerubbabel, den bouwer Zijner Kerk, op den Heere Jezus Christus (Zach. 6: 13). Dit gebouw verrijst onder Zijn opzicht en met Zijne hulp, ook in onze dagen; Hij gaat voort den enen steen op den anderen te leggen, en wij moeten toezien dat grote werk niet te willen verhinderen, maar liever onze hulp daartoe lenen. "Hij zal den hoofdsteen voortbrengen met toeroepingen: Genade, genade zij dezelve!" (Zach. 4: 7)..

13.

VI. Vs. 13-22. Het bouwden gaat voorspoedig, en het gebouw is voltooid in de maand Maart van het jaar 515 v. Chr, waarna eerst de inwijding van den nieuwen tempel volgt; daarna wordt in April van hetzelfde jaar, op den vastgestelden tijd, naar de wet van Mozes, het Paasfeest gevierd. Dit werd geheel naar het voorschrift der wet gehouden, en vele Israëlieten, die in het land waren blijven wonen, toen de anderen naar Babel vertrokken, of de daarvan afstammende families, hadden hun verbintenissen met de heidenen afgebroken, en zich bij de nieuwe gemeente gevoegd, met welke zij nu het Paasfeest vierden.

13. Toen deden Thathnaï, de landvoogd aan gene zijde der rivier, Sthar-Boznai en hun gezelschap spoediglijk of, stiptelijk, al zoals het bevel luidde in vs. 6, en handelden naar hetgeen de koning Darius gezonden had.

14. En de oudsten der Joden bouwden en gingen voorspoediglijk voort, in hunnen ijver aangemoedigd, door de profetie van den profeet Haggai en Zacharia, den kleinzoon van Iddo, en zij bouwden en voltrokken het gebouw, naar het bevel van den God Israël's, en naar het bevel van Kores, en Darius, en Arthahsasta 1) Artaxerxes I, koning van Perzië; want ook de laatstgenoemde koning, ofschoon toen niet levende, heeft later grote diensten aan het Joodse volk bewezen (Nehemia 2: 1 vv.).

1) De naam Arthahsasta is hier vermeld, niet dewijl hij aan den eigenlijken tempelbouw heeft medegewerkt, maar wel veel heeft gedaan, om den bloei van den tempel te bevorderen (Hoofdstuk 7: 15,21). Ezra neemt hem op onder de beschermers van Israël's Godsdienst.

15. En dit huis werd volbracht, voltooid, op den derden dag der maand Adar, overeenkomende met onze maand Maart (Exodus 12: 2) in het jaar 515 v. Chr.; dat was het zesde jaar van het koninkrijk van den koning Darius, Hystaspes

Ene meer nauwkeurige beschrijving van den tweeden, door Zerubbabel gebouwden, tempel, zo als van dien van Salomo, kan niet gegeven worden, omdat er gene berichten van te vinden zijn. Slechts zoveel is er van te zeggen, dat volgens 1 Makk. 4: 38 vv. de tempel verscheidene, ten minste twee voorhoven had, met cellen of kamertjes voor de priesters, met zullen en poorten, van welke laatste, volgens Sirach 50: 1 vv. de buitenste later vergroot en waarschijnlijk ook versterkt werd. Volgens 1 Makk. 1: 44 vv. was het brandofferaltaar in den binnensten voorhof niet van koper, maar van steen; en volgens Sirach 50: 3 was het koperen wasvat vervangen door een stenen; maar toen dit later vervallen was, werd op last van den hogepriester Simon een ander wasvat vervaardigd, weer van metaal en van dezelfde grootte als dat in den eersten tempel. Eindelijk kan nog gemeld worden, dat volgens 1 Makk. 1: 29 vv. en 4: 49 in het Heilige zich slechts één gouden kandelaar en ene tafel der toonbroden, aan beide zijden van het reukofferaltaar bevond, terwijl ten opzichte van datgene, wat in 2 Koningen 25: 1 zij vermeld wordt, het Heilige der Heiligen geheel ledig bleef; in plaats van de verbrande arke des verbonds lag daar een platte steen, waarop de hogepriester op den groten verzoendag het wierookvat neerzette. Daar in Haggai 1: 8 aan het Hebr. woord Weïkkabdah = "Ik wil er van verheerlijkt worden," aan het slot (volgens Chetib) de h ontbreekt, en daar deze letter het getalteken voor vijf is, hebben de latere Talmudisten daaruit aanleiding genomen om te beweren, dat er in den tweeden tempel 5 dingen ontbroken hebben: 1. de Arke des verbonds; 2. het heilige vuur 3. de Shechina; 4. de Heilige Geest en 5. de Uriem en Tummim (Exodus 28: 30)..

16. En de kinderen Israël's, namelijk de priesters en Levieten, en de overige kinderen der gevangenis, die nog overig waren van degenen, die vroeger in ballingschap waren geweest, maar nu teruggekeerd naar hun vaderland, deden de inwijding van dit huis Gods met vreugde.

17. En zij offerden, ter inwijding van dit huis Gods, honderd runderen, twee honderd rammen, vier honderd lammeren en twaalf geitenbokken, ten zondoffer voor gans Israël 1), naar het getal der stammen Israël's.

1) Voor gans Israël, dewijl de Tempel en de tempeldienst niet alleen was voor de twee, maar voor al de twaalf stammen Israël's, ook al waren die allen niet of nog niet bij de feestviering aanwezig. Het teruggekeerde Israël rekende niet met de scheuring, maar met het gehele volk. De tijd der scheuring was voorbij.

18. En zij stelden de priesters in hun onderscheidingen ieder bij de klasse, waartoe hij behoorde, en de Levieten in hun verdelingen, ieder bij de afdeling, waar hij zijn ambt te verrichten had, tot den dienst Gods, die te Jeruzalem is a), naar het voorschrift des boeks van Mozes 1).

a) Numeri 3: 6,32; 8: 11. 1 Kronieken 24: 1 vv.

1) Schoon de tempeldienst nu niet kon gedaan worden met zo veel pracht en overvloed van statelijke plechtigheden als weleer, uit hoofde van hun armoede, werd ze nu mogelijk met des te meer zuiverheid en verkleefdheid aan de heilige inzettingen verricht, die er de grootste ere en luister aan gaven; want geen schoonheid of praal is bij deze Heiligheid te vergelijken..

Hier is het zeer geschikt Psalm 118 te lezen, welke waarschijnlijk bij de inwijding van den nu voltooiden tempel in de 2de maand van het 6de jaar van Darius is gezongen, zo als duidelijk is op te maken uit het 19de vers van dezen Psalm. Anderen veronderstellen, maar met minder grond, dat hij gezongen is bij de viering van het Loofhuttenfeest in de zevende maand van het eerste jaar der terugkering, toen er slechts een eenvoudig altaar was opgericht op de heilige plaats (Hoofdstuk 3: 1 vv.), of bij het leggen van den eersten steen, of den grondsteen des tempels in de tweede maand van het tweede jaar (Hoofdstuk 3: 8 vv.). volgens de eerste mening is de Psalm in twee helften verdeeld, Psalm 118: 1-19 bezingt den feestelijken optocht, die door priesters en Levieten wordt begeleid, met zich voerende offerdieren, naar den in te wijden tempel optrekkende, en wel Psalm 118: 1-4 bij het in beweging komen van den tocht, Psalm 118: 5-18 op den weg, en Psalm 118: 19 bij het intreden des tempels. Psalm 118: 20-26 wordt gezongen door de Levieten, die den optrekkenden feestelijken stoet als het ware in ontvangst nemen en verwelkomen; in Psalm 118: 28 volgt het antwoord der aangekomenen, en in Psalm 118: 29 de slotzang van allen gezamenlijk. Delitzsch noemt het lied een Psalm in vlecht- of bloemkransstijl, waarin de ene geduchte aan de andere gevlochten is, als takje bij takje, bloem bij bloem, wanneer men een krans vlecht. De andere Psalmen of voor het inwijdingsfeest van den tempel of voor het daaropvolgende Paasfeest, waarvan in de overige verzen van dit hoofdstuk verhaald wordt, bestemd, zijn de Psalmen 95-100, 135-137. Wij kunnen hier niet in bijzonderheden treden, maar willen toch iets opmerken omtrent den eerst- en den laatstgenoemden dezer Psalmen. Naar de overlevering der Rabbijnen zongen de Levieten juist toen Jeruzalem door de Chaldeeën verwoest werd (2 Koningen 25: 8 vv.) den toen reeds bestaanden 94sten Psalm en waren daarmee gekomen aan de woorden van het 23 vers: "en Hij zal hen in hun boosheid verdelgen," toen de vijanden in den tempel drongen, waardoor zij de slotwoorden: "de Heere, onze God, zal hen verdelgen," niet konden zingen. Hoe is dit vervuld geworden in dit tijdsverloop van de 73 daarop volgende jaren, en hoe schoon sluit de aanvang van Psalm 95: 1 niet alleen uitwendig maar ook inwendig aan dat afgebrokene slotwoord van Psalm 94. Nu zongen zij: "Komt laat ons den Heere vrolijk zingen, laat ons juichen den Rotssteen onzes heils." Niet alleen was intussen het Babylonische rijk gevallen, maar Darius Hystaspes had kort te voren in het zesde jaar zijner heerschappij ook de stad Babel = de verwoestende tot ene verwoeste stad gemaakt (Hoofdstuk 1: 4) en wel door de zelfopofferende list van enen jongeling Zopyrus. Deze had zich zelf oren en neus afgesneden en met geselen zijn vlees vaneen gereten, om bij de Babyloniërs, die sedert anderhalf jaar met de belegering door Darius spotten en hem uittartten, op deze wijze toegang te verkrijgen. De in het aangezicht geschonden jongeling begaf zich naar de belegerden in de stad, en verhaalde daar, dat Darius hem zo wreed mishandeld had, hij bood zich nu aan, om met hen tegen de Perzen ten strijde te trekken en op het gezicht van zijn mismaakt gelaat sloegen zij geloof aan zijne woorden; wie zou kunnen vermoeden, dat iemand zich zo zou schenden en pijnigen, als Zopyrus gedaan had? Hij zei wraak te willen nemen over de hem aan gedane mishandeling en men was dan ook bereid ene kleine bende onder zijne bevelen te stellen. Zo als afgesproken was met Darius, behaalde hij bij ene uitval op de Perzen ene

overwinning, zodat de belegeraars vluchtten, ja hij was in alles zo voorspoedig naar het scheen, dat hem zelfs het opperbevel over de belegerde stad werd toevertrouwd. Nu had hij zijn doel bereikt; toen Darius met zijn gehele leger kwam aanrukken opende Zopyrus de poort, en de stad viel in handen der Perzen. Met betrekking daarop wordt zij in Psalm 137: 8 vv. aldus aangesproken: "O, dochter van Babel, die verwoest zult worden," en werd hij geluk gewenst, die haar de misdaad vergelden zal, aan Israël gedaan..

19. Ook hielden de kinderen der gevangenis (zie vs. 16), het a) Pascha, op den veertienden dag der eerste maand, de maand Nisan (Exodus 12: 2).

a) Exodus 12: 1 vv. Leviticus 23: 5. Numeri 28: 16. Deuteronomium 16: 2.

Justinus, de martelaar, in zijne samenspraak met Trypho, den Jood, haalt ene aanspraak van Ezra aan, die hij gedaan zou hebben vóór de viering van het Pascha, waarin hij de betekenis van die instelling verklaart, als duidelijk betrekking hebbende op Christus. Justinus toont aan, dat dit door de Joden reeds in de vroegste tijden in hun afschriften er was uitgelaten, daar het zo overtuigend het Christendom begunstigde. Whitakker meent, dat deze aanspraak gestaan heeft tussen vs. 20 en 21 van dit hoofdstuk, en dat het dus vertaald kan worden: "En Ezra zei tot het volk: dit Pascha is onze Zaligmaker en onze Toevlucht, en indien gij zult verstaan, en in uw hart overwegen, dat wij Hem zo als dit teken aanduidt, willen vernederen, en wij daarna in Hem zullen geloven, dan zal deze plaats niet voor altijd verwoest worden, zegt de Heere der heirscharen. Maar indien gij niet in Hem wilt geloven, noch Zijne prediking horen, dan zult gij ene bespotting zijn voor de Heidenen." Daar men niet weet, dat deze plaats in het Hebreeuws heeft bestaan, en ook in geen afschrift van de Septuaginta wordt gevonden, veronderstellen de meeste Bijbeluitleggers, dat het oorspronkelijk in enige Griekse Bijbels is ingeslopen naar ene randtekening van een Christen in de eerste eeuwen van het Christendom, liever dan dat het door de Joden werd uitgeschrapt. Anderen echter houden het voor echt, maar willen het overgebracht hebben naar de plechtigheid, die in het laatste hoofdstuk van Ezra wordt verhaald..

20. Zij konden dit intussen geheel op de in de wet voorgeschrevene wijze doen, zo als men dat vroeger gedaan had, toen koning Josia zulk een plechtig Paasfeest had gehouden (2 Kronieken 35); want de priesters en de Levieten hadden zich gereinigd als een enig man; zij waren allenLevietisch rein; en zij 1) slachtten het Pascha voor alle kinderen der gevangenis, en voor hun broederen, de priesteren, en voor zich zelven.

1) Zij, n.l. de Levieten. Sedert de dagen van Josia schijnt het gewoonte geworden te zijn, dat niet de huisvaders, maar de Levieten én voor de gewone Israëlieten én voor de Priesters het Paaslam slachtten. Dit had zijn reden dan hierin, om de wet zo zuiver mogelijk op te volgen, opdat geen enkel onreine het lam toebereidde, en opdat de Priesters niet verhinderd werden ten volle hun ambt waar te nemen.

21. Alzo aten de kinderen Israëls, die uit de gevangenis wedergekomen waren, mitsgaders al degenen, die tot hiertoe met de heidense bewoners des lands hadden te zamen geleefd, maar zich nu van de onreinigheid der Heidenen des lands tot hen afgezonderd hadden 1),

verbrekende hun verzwagering en vroegere verbinding met hen, om den HEERE, den God Israëls, te zoeken, het Paaslam op den 14den van Nisan.

1) In verband met Ezra 9: 1; 10: 2,10. Nehemia 9: 2 en 10: 29 kunnen degenen, van wie hier sprake is, niet Heidenen zijn, maar Israëlieten, die zich met Heidenen verzwagerd hadden, die den dienst Gods met heidense gruwelen hadden vermengd, maar nu met al wat heidens was gebroken hadden, den heidensen zuurdesem hadden uitgezuiverd en door de genade Gods zich verenigd hadden met het volk uit de Ballingschap, om in Jeruzalem's tempel den God Israëls en Hem alleen te dienen.

22. En zij hielden daarna het feest der ongezuurde broden zeven dagen, tot den 27sten van Nisan, met blijdschap: want de HEERE had hen verblijd 1), en het hart des konings van Assur 2) d.i. de koning Darius, als een der latere opvolgers van de koningen van Assyrië, tot hen gewend, om hun handen te sterken in het werk van het huis Gods, des Gods van Israël.

1) Zij, die zich op goede gronden verblijden, hebben hierom redenen van dankbaar te zijn, dewijl het God is die hen verblijdt. Hij is de Fontein, uit welke alle de stromen onzer rechtmatige blijdschap voortvloeien. Hij heeft beloofd, alle degenen, die Zijn verbond houden in Zijn Huis des gebeds te zullen vervrolijken..

2) Het volgende hoofdstuk verplaatst ons terstond in het zevende jaar van den Perzischen koning Arthasasta (Artaxerxes I, zie op Ezra 1: 4 en 4: 6) en laat dus ene tijdruimte van 57 jaren over, zonder ons iets te berichten van den overigen tijd der regering van Darius, noch van den tijd van Xerxes. (Behalve hetgeen Hoofdstuk 4: 6-23 is vermeld. G.) Over het algemeen behelzen de Boeken van Ezra en Nehemia slechts enkele gewichtige gebeurtenissen uit de geschiedenis van de achtereenvolgende regeringen der Perzische koningen. Daarom kan er over dit gedeelte van de geschiedenis der Joden in Palestina niets zekers gezegd worden. In het tijdsgewricht, waarin het Boek Ezra (Hoofdstuk 7: 1 vv.) den draad van het verhaal weer opneemt, dat is in het zevende jaar van de regering van Artaxerxes Longimanus (458 v. Chr.) zo ook het Boek Nehemia in het twintigste jaar van denzelfden vorst (445 v. Chr.), was de Joodse nederzetting in het Heilige land in een kwijnenden toestand. Wel is waar had het Joodse volk zich meer uitgebreid naar het zuiden (Nehemia 11: 25 vv.), maar de toestand van het volk was hoogst treurig. De willekeurige heerschappij der Perzische stadhouders drukte zwaar op hen (Nehemia 5: 15); inwendig was er verwarring, terwijl de theokratische instellingen òf vervallen waren, òf nog niet weer waren in het leven geroepen. De lauwheid van het volk was blijkbaar, daar zij zich door huwelijken verbonden met de Heidenen, die òf rondom hen, òf in hun midden woonden. De 85ste Psalm toont ons aan, hoe bij het volk, dat door allerlei gebrek en ellende gedrukt werd, het verlangen naar ene nieuwe heilsbedeling van den Heere, hunnen God steeds vuriger werd. Zij gevoelden het zo innig, dat de tegenwoordige uit- en inwendige toestand verre verwijderd was van hetgeen zij gehoopt hadden van hun nationale herstelling bij het einde der Ballingschap. Het is onzeker hoe lang Jozua en Zerubbabel geleefd hebben na deze herstelling; ook weet men niet wie den laatste als landvoogd is opgevolgd, of de Joden nog langer een eigen landvoogd gehad hebben, en of zij niet veeleer onder de willekeurige heerschappij der landvoogden of satrapen van Syrië geraakten. Van Jozua weten wij, dat na hem zijn zoon Jojakim, en na dezen weer diens zoon

Eljasib het ambt van hogepriester bekleedde. (Nehemia 12: 11 vv.). Eindelijk is het moeilijk te bepalen in hoeverre de Joden gewikkeld waren in de oorlogen, die de Perzische koningen tegen Griekenland hebben gevoerd; het bericht bij Herodotus (VII. 89) volgens hetwelk "de Feniciërs met de Syriërs, die in Palestina wonen," 300 schepen voor Xerxes uitrustten, is, de nauwkeurigheid van genoemden Schrijver in aanmerking nemende, niet als bewijs daarvan aan te nemen, omdat ook de Joden volstrekt geen zeevarende natie waren.

In den hierboven genoemden tijd, tussen het 6de en 7de hoofdstuk van Ezra valt de gebeurtenis voor, die in het boek Esther verhaald wordt, benevens het ontstaan van een nieuw feest der Joden, dat in den tijd van het Nieuwe Testament algemeen verbreid was: het zogenaamde Purimfeest of het feest van het lot (Esther 9: 24 vv. en 3: 7) in 2 Makk. 15: 36 het Mordechaïfeest geheten. Het Boek Esther is geschreven door enen in Perzië wonenden Jood, die in nauwe betrekking stond tot de daarin verhaalde gebeurtenissen, en is bij het afsluiten van den Kanon van zo hoge waarde gerekend, dat men het op ééne lijn stelde met de Thora of de Wet van Mozes. Uit alle bijzonderheden, die daarin voorkomen, blijkt het ook, dat het geloofwaardig en echt is; de Jodin Esther, die in 478 v. Chr. gemalin van den Perzischen koning Xerxes (Ahasveros) werd, is dezelfde, die Herodotus opgeeft onder den naam van Amestris (Her. IX, 108), als de moeder van de zonen van Xerxes, die hunnen vader konden opvolgen; dit heeft grote betekenis en bevestigt de waarheid van den Bijbel. Wat daar in Suzan plaats had, was de daadwerkelijke verhoring van de gebeden des volks in het heilige land, zo als ons die in Psalm 85 worden voorgesteld. Alzo werd een Joods meisje door de bijzondere leidingen Gods op den Perzischen troon geplaatst, om het werktuig in Gods hand te zijn ter behoudenis van haar volk, en werd de genegenheid voorbereid, die Artaxerxes Longimanus voor het Joodse volk toonde, door mede te werken tot de voltooiing van het huis Gods. Het bovenstaande mag echter niet als zeker opgegeven worden, zodat wij daar vast op zouden kunnen bouwen; zekerder is het, dat de bereidwilligheid, die Ezra van vele Joden ondervond, om mede uit Perzië naar hun vaderland terug te keren, voortkwam uit de omstandigheid, dat het Joodse volk, hetwelk in Perzië woonde, 15 jaren geleden, zoveel benauwdheid had doorgestaan door het gebod, dat Haman, de Agagiet, van den koning had weten te verkrijgen. Door ene gelukkige wending waren zij toen den ondergang ontkomen. Zij begrepen zeer goed, dat er niet altijd Mordechai’s en Esthers zouden zijn, om hen van zulke dreigende gevaren te verlossen, en op hun veiligheid bedacht zijnde, gaven zij ook gehoor aan de uitnodiging van Ezra om naar het land der vaderen terug te keren.

Het Boek Esther is een klaar bewijs, dat het zeer nodig was, om naar het vaderland weer te keren, niet alleen tot uitwendige veiligheid, maar ook om des geloofs wille. Het Boek zelf heeft het bewijs in zich, dat men van God vervreemd was; want gene enkele maal staat er in vermeld, dat men zijn vertrouwen op God stelde, en die vervreemding van Jehova dreigde bij alles door te dringen. Wat er in verhaald wordt toont wel aan dat er grote ijver bestond bij het volk tot instandhouding van de Joodse natie, maar geenszins het diepe bewustzijn van ene theocratie of Godsregering; uiterlijke godsdienstigheid verving de plaats van inwendige gemeenschap met God. Het was ook hoog tijd, dat er nog ene tweede bezending van de kinderen der gevangenis naar het geliefde Kanaän heentrok, anders zou de roeping, die het volk Israëls in de geschiedenis des heils had ontvangen, verloren zijn gegaan, te meer daar de vroeger teruggekeerden, door hun klein getal en hun lauwheid te midden der menigte

vijanden Gods, gevaar zouden gelopen hebben onder de Heidenen te versmelten. In dit opzicht verdiende het Boek van Esther alleen in den Kanon te worden opgenomen. De leidingen van God met Zijn volk kunnen er immers klaar en duidelijk in worden opgemerkt..

HOOFDSTUK 7.

EZRA WORDT NAAR JERUZALEM GEZONDEN OM ORDE OP DEN GODSDIENST TE STELLEN.

I. Vs. 1-28. In het 6de jaar der regering van den Perzischen koning Artaxerxes Longimanus, daardoor door de priesters en Schriftgeleerden opgewekt, krijgt Ezra de uitgebreide volmacht om ene nieuwe kolonie van Israëlieten uit Babel naar Juda en Jeruzalem over te voeren, al de kosten van hetgeen voor den godsdienst nodig was, te bestrijden uit de vrijwillige geschenken en uit het bedrag van ene kollekte, en voor de verdere behoeften uit de koninklijke schatkist zoveel te nemen, als hij meende nodig te hebben, maar altijd tot ene zekere gestelde som. In het land aan Israël moest hij zowel de koninklijke instellingen handhaven als de Goddelijke geboden ten strengste ten uitvoer leggen. Krachtens deze volmacht verzamelt hij nu zo spoedig mogelijk, aan de rivier de Ahava, in het landschap van denzelfden naam, de hoofden zijns volks, dewijl hier alles van hun besluit zou afhangen; want waren dezen bereid om te vertrekken, dan kon men verwachten, dat de geslachten en families, aan welker hoofd zij stonden, zich zonder bedenken aan hen zouden aansluiten.

1. Na deze in Hoofdstuk 1-6 verhaalde geschiedenissen nu, in het koninkrijk, onder de regering van Arthahsasta (Artaxerxes I, met den bijnaam Longimanus 1), koning van Perzië, regerende van 465-424 v. Chr. (Hoofdstuk 1: 4), Ezra = hulp, helper, de zoon van Seraja (vergelijk 1 Kronieken 6: 3-15),den zoon van 2) Azarja, den zoon van Hilkia.

1) In het jaar 465 v. Chr. besloot Artabanus, bevelhebber van de koninklijke lijfwacht, om te trachten zich van de kroon van Perzië meester te maken, en op enen nacht, die hem daarvoor gunstig scheen, vermoordde hij Xerxes, ging daarna naar den jongsten zoon des vermoorden konings, Artaxerxes geheten, terwijl de middelste, Hystapes geheten als stadhouder van Baktrië afwezig was, beschuldigde den oudsten broeder Darius van den beganen moord, en haalde den jongsten broeder over, om den vadermoord aan zijnen oudsten broeder te wreken. Hierna deed hij Artaxerxes den troon beklimmen, in de hoop van dien onbedreven jongeling wel naar zijne hand te kunnen stellen en zich later geheel van de regering meester te maken. Artaxerxes echter bleef niet onbekend met de listen van den moordenaar, en deed hem het loon van zijn verraad ontvangen. Vervolgens wist hij zich staande te houden tegen zijnen broeder en tegenstander Hystaspes, overwon hem in een bloedigen slag en daarna algemeen als koning erkend zijnde, wist hij ene betere orde in het bestuur te brengen, en de inkomsten te doen vermeerderen, terwijl hij zich tevens door zijne zachtheid en edelmoedigheid wist bemind te maken. Hij was de schoonste man van zijnen tijd, en kreeg den bijnaam van "Langhand" wel niet, zo als men beweert, omdat zijne rechterhand buitengewoon lang was, maar omdat zijne macht zich zover uitstrekte..

2) Zo Ezra de zoon is geweest van dien hogepriester Seraja, die bij de verwoesting van Jeruzalem (588 v. Chr.) mede naar Riblath gevoerd, en daarop bevel van Nebukadnezar werd gedood (2 Koningen 25: 18 vv.) dan was hij een oom van den hogepriester Jozua (1 Kronieken 6: 15) onder wien de eerste terugkering vóór omstreeks 78 jaren had plaats gehad (Hoofdstuk 2: 1 vv.), en dan moet hij in den tijd, waarvan hier gesproken wordt, 131 jaar oud

zijn geweest. Deze opvatting der oudere uitleggers zou op zich zelven wel aan te nemen zijn, en komt overeen met de roeping van Ezra als hersteller van de burgerlijke en godsdienstige wetgeving Israël, waarom de Joden hem den tweeden Mozes noemen. Dan zou hij dezelfde Ezra kunnen zijn, die in Nehemia 12: 1 genoemd wordt, waar hij opgegeven wordt, als behorende tot degenen die met de eerste Joodse kolonie naar Jeruzalem kwamen; dan zou bij naar Babel moeten teruggekeerd zijn om daar onder de achtergeblevene Joden te arbeiden. Intussen komt Ezra nog later (Nehemia 8: 1 vv. 12: 26 en 36) voor, als gelijktijdig met Nehemia in het jaar 445 v. Chr. werkzaam, zodat hij toen een ouderdom van 150 jaren bereikt zou hebben, hetgeen nieuwere uitleggers voor bijna ongelofelijk houden. Men beschouwt hem daarom veeleer als een kleinzoon of achterkleinzoon van Seraja, uit ene andere linie, dan die, waarin de hogepriesterlijke waardigheid erfelijk was, en dan was hij een neef van Jozua..

Dit laatste is het meest waarschijnlijk, dewijl tussen den dood van Seraja onder Nebukadnezar in het jaar 588 en den terugkeer van Ezra uit Babel in het jaar 458 een tijdruimte ligt van 130 jaar. Het is dus vrij zeker, dat hij een achterkleinzoon van Seraja is geweest.

2. Den zoon van Sallum, den zoon van Zadok, den zoon van Ahitub,

3. Den zoon van Amarja, den zoon van Azarja den zoon van Johanan, den zoon van Azarja, den zoon van Ahimaäz, den zoon van Zadok, den zoon van Ahitub, den zoon van Amarja (1 Kronieken 6: 6-9), den zoon van Merajoth,

4. Den zoon van Zerahja, den zoon van Uzzi, den zoon van Bukki,

5. Den zoon van Abisua, den zoon van Pinehas, den zoon van Eleazar, den zoon van Aäron, den hogepriester.

6. Deze Ezra toog op uit Babel; omdat bij de eerste terugkering onder Cyrus nog vele Joden achtergebleven waren (Hoofdstuk 1: 11); en hij was een vaardig schriftgeleerde 1) in de wet van Mozes, die de HEERE, de God Israëls, door Mozes gegeven heeft; en de koning gaf hem, naar de hand des HEEREN, zijns Gods 2), over hem, naar Gods genadige besturing, die zijn voornemen zegende en het hart van den koning ten zijnen gunste neigde, al zijn verzoek 3), zo als de brief in vs. 11 vv. nader aanwijst.

1) Het Hebreeuwse woord Sopher betekent eigenlijk schrijver, secretaris (maar kreeg later de betekenis van Schriftgeleerde G.), en dien ten gevolge in zo verre een schriftgeleerde, als zijne voornaamste bezigheid bestond in het woordelijk afschrijven der Heilige Schriften. Ezra bezat ongetwijfeld een eigen, door hem zelven vervaardigd afschrift van de Thorah; maar volgens vs. 10, maakte hij deze wet des Heeren ook tot een voorwerp van ijverig onderzoek, en hij deed zijn best om hare eisen ook op het dagelijkse leven toe te passen, waardoor hij een leraar der wet voor het volk werd, waartoe hem zijne priesterlijke afkomst zowel gerechtigde als verplichtte. Onder de in de Ballingschap blijvende priesters en Levieten vergaderde hij zijne leerlingen om zich heen (Hoofdstuk 8: 10 vv.), en dezen gebruikte hij later, om evenals hij in Jeruzalem gedaan had, leerrijke voordrachten te houden, die dan ook een werkelijk deel der godsdienstige vergaderingen uitmaakten, in de reeds gedurende de Ballingschap ontstane

Synagogen of scholen. Hij was alzo de grondlegger der werkzaamheden, die later onderscheidene Schriftgeleerden bezig hielden. Samuël had profetenscholen gesticht, die later nog bleven bestaan onder sommige koningen, maar nu in onbruik waren geraakt. Ezra was dus weer stichter van een bijzonderen schriftgeleerden stand, die zich meer en meer uitbreidde, maar ongelukkig ook langzamerhand een verkeerde richting aannam, zoals wij later ter geschikter plaats hopen aan te tonen. Wij vinden reeds in den tijd vóór de Babylonische ballingschap sporen van de verbreiding van de kennis der Schriften onder het volk, maar in hoeverre en op welke wijze de priesters in dezen tijd van hun roeping, om aan het volk de Woorden, die de Heere door Mozes gesproken heeft, te leren, beantwoord hebben, lost ons de geschiedenis niet op, behalve in een enkel geval onder koning Josafat in 2 Kronieken 17: 17 vv. De bovengenoemde profetenscholen, die door Samuël in het leven waren geroepen, en ene meer degelijke organisatie verkregen in het rijk der tien stammen door Elia en Eliza (zie op 1 Samuel 7: 6, en 1 Koningen 19: 21), waren eigenlijk gene scholen voor godgeleerden; zij waren verenigingen tot geestelijke vorming, om krachtig te werken op de tijdgenoten door woord en profetie; kweekscholen tot het opwekken en bevorderen van ene levendige theokratische gezindheid bij het volk tegenover de aanlokselen tot den afgodendienst door de heidenen. Eerst na de Ballingschap, toen de profetie begon te verminderen, werd de studie der wet een voorwerp van onderwijs in de Synagogen, het uitleggen der Schrift, om den inhoud aan het volk bekend te maken, verving nu het daarstellen van nieuwe scheppingen op het gebied der Schrift. Zo vermeerderden ook met hetzelfde doel de afschriften, zowel door vertaling der heilige Boeken, eerst de Thorah of de Wet, en later de overige Boeken, als door het nauwkeuriger afschrijven daarvan. De Hebreeuwse tekst werd nu overgebracht in enen onder het volk gebruikten tongval van het Syro-Chaldeeuws. De leervoordrachten waarvan boven gesproken is, verbonden met het voorlezen der wet in de Synagogen, bevorderden ook zeer de kennis der Heilige Schrift..

2) Naar de hand des Heeren, zijns Gods. Deze uitdrukking wordt in vs. 9 afgewisseld met die van, naar de goede hand zijns Gods en heeft de betekenis, dat God, de Heere, met Zijne voorzienige zorg over Ezra werkzaam was, zodat zijne plannen wèl gelukten. Hand Gods is Zijn kracht en macht, die het goede beschikt en het kwade afweert en bestrijdt.

3) "De koning gaf hem al zijn verzoek." Deze uitdrukking wijst aan, dat Ezra een verzoekschrift bij den koning heeft aangeboden, en het in vs. 12 vv. medegedeelde koninklijk besluit heeft ook geheel het karakter van een antwoord op dat verzoekschrift. Volgens dit stuk, alzo merkt Herzfeld, een Rabbijn uit Brunswijk aan, schijnt Ezra niet alleen zijne begeerte te kennen gegeven te hebben tot ene overplaatsing van de Joden op ene grotere schaal dan de eerste, maar ook hierop te hebben aangedrongen, met te kennengeving, dat Judea zich in een slechten toestand bevond, door dat de bewoners uit armoede de openbare Godsverering niet naar behoren konden doen plaats hebben, en de rechtspleging, die de Joden nog hadden behouden, even als de andere volken onder de Perzische heerschappij, meestal in handen van mannen was, die geheel onbekend waren met de Joodse wetten. Ook zal hij wel niet nagelaten hebben te zeggen, hoe hoog de Joden bij Cyrus waren aangeschreven, en hoe edelmoedig Darius hen behandeld had. Maar ook zal hij gewezen hebben op het belang, dat de koning en het rijk er zelven bij hadden, dat de Godsdienst bij de Joden beter werd in stand gehouden, en dat de rechtspleging werd verbeterd. Zulk een verzoekschrift kon des te meer

doen hopen een gunstig verhoor te ontvangen, omdat Artaxerxes een zeer goed vorst was, die gaarne orde in zijn rijk had. Hierbij kwam de omstandigheid, dat juist, toen Ezra dit rekwest indiende, er grote toerustingen gemaakt werden om de Egyptenaren, die met goed gevolg tegen Perzië waren opgestaan, te beoorlogen. In zulk een tijd moest het ook den koning zijn voorgekomen, dat ene goede verstandhouding met het naburige Judea, hoe onbeduidend het ook was, voor Perzië gunstig kon zijn. Het is ook wel mogelijk, dat Artaxerxes, die bij het wingewest Judea meer schade dan voordeel had, op deze wijze de Joden meer aan zich wilde verbinden.

Bijzonder is hier op te merken, dat de goede hand des Heeren over Ezra was, en het daarom den koning in het harte gegeven werd om de Joden te begunstigen. Wanneer God voor is, wie zal dan tegen ons zijn? Deze Hand op te merken in alles wat ons ten deel valt, en het met dankbaarheid te erkennen, wanneer wij die goede hand over ons zien, dat is het voorrecht van hen, die den Heere vrezen met hun ganse hart..

7. Ook sommigen van de kinderen Israëls, mannen uit het volk, en van de priesteren, en de Levieten, en de zangers, en de poortiers, en de Nethinim (1 Kronieken 9: 2) togen, ten gevolge van het door den koning gegeven verlof (vs. 6), uit Babel op naar Jeruzalem, in het zevende jaar van den koning Arthahsasta, d.i. in het jaar 457 v. Chr.

8. En hij kwam met de genoemde menigte in Jeruzalem, in de vijfde maand, Ab = Augustus (zie Exodus 12: 2); dat was het zevende jaar dezes konings, dus ook in 458 v. Chr.

9. Want op den eersten dag der eerste maand Nisan = April, was het begin des optochts uit Babel, maar er waren zoveel toebereidselen voor de reis te maken, dat de eigenlijke tocht eerst aanving op den twaalfden dag derzelfde maand Hoofdstuk 8: 1 en 31),en op den eersten dag der vijfde maand kwam hij met zijne kolonisten, na ene moeilijke reis van 14-15 weken, te Jeruzalem, naar de goede hand zijns Gods over hem; tegen alle gevaren op den weg beschermde hem zijn God.

10. Maar die goede hand zijns Gods was, zo als wij nog menigmaal zullen moeten opmerken (vs. 28; Hoofdstuk 8: 18,22 en 23), op ene bijzondere wijze over hem. Want 1) Ezra had zijn hart voortdurend in vol vertrouwen daarop gericht, om de wet des HEEREN te zoeken, die te doorvorsen, en te doen, die ook in het leven toe te passen, en om, overeenkomstig de roeping eens priesters (Leviticus 10: 11), in Israël te leren de inzettingen en de rechten 2), zo als die in de geschreven wet zijn bepaald.

1) Wij hebben hier volstrekt niet het werkheilige beginsel, gelijk sommigen beweren, maar bevestiging van het woord, hetwelk de Heere God reeds vroeger had uitgesproken: Die Mij eren, zal Ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden. Bij Ezra treffen wij aan een bereidwilligen ijver, om des Heeren wet te onderzoeken, wat den Heere welbehagelijk was, opdat hij Zijn volk zou kunnen onderwijzen in den rechten weg. Het was de vrucht der waarachtige bekering des volks van de afgoden tot den waren, zuiveren dienst Gods, vrucht van de werking des Geestes op dezen leidsman Israëls. Hij stelt al zijn lust er in, om zijn volk te behoeden voor een tweede ballingschap.

2) Men lette er op, op welk een wijze de Schriftgeleerde Ezra in deze handelde. Eerst leerde hij zelf en toen onderwees hij anderen; eerst onderzoekt hij des Heeren wet en leide een goeden schat van nuttige kennis in zijn hart en hersenen op, en toen onderrichtte hij zijne medebroeders, en zoekt dus winst te doen met zijne talenten..

11. Dit is nu het afschrift des briefs, zo als reeds in vs. 6 werd te kennen gegeven, dien de koning Arthahsasta gaf aan Ezra, den priester 1), den schriftgeleerde; den schriftgeleerde van de woorden der geboden des HEEREN, en Zijne inzettingen over Israël:

1) Priester, niet dewijl hij de priesterlijke waardigheid uitoefende, maar dewijl hij van priesterlijke afkomst was.

12. Arthahsasta, koning der koningen (Ezech. 26: 7. Daniël 2: 37), aan Ezra, den priester, den schriftgeleerde der wet van den God des hemels (Hoofdstuk 1: 2), volkomen vrede en op zulken tijd (Hoofdstuk 4: 10).

13. Van mij wordt bevel gegeven, door de volmacht, die ik hierbij geef, dat al wie vrijwillig is in mijn koninkrijk, namelijk van het volk van Israël, en van deszelfs priesteren en Levieten, om te gaan naar Jeruzalem, dat hij met u ga.

14. Dewijl gij van voor den koning en zijne zeven raadsheren1) (Esther 1: 13 vv.) gezonden zijt, in de hoedanigheid van koninklijk commissaris of inspecteur, om onderzoek te doen in Judea en te Jeruzalem, in hoeverre de thans daar bestaande burgerlijke en godsdienstige instellingen, naar de wet uws Gods, die in uwe hand is, zijn ingericht of niet;

1) In de geschiedenis lezen wij, dat zeven prinsen van Perzië door den overweldiger Smerdis zijn gedood, en dat de koningen van Perzië daarna zeven raadsheren hadden, welke grote voorrechten bezaten, en veel gezag uitoefenden in alle publieke aangelegenheden..

15. En om, daartoe gemachtigd zijnde, daarhenen te brengen het zilver {a} en het goud, dat de koning en zijne raadsheren vrijwilliglijk gegeven hebben aan den God Israëls, wiens woning te Jeruzalem is:

{a} Ezra 8: 25

16. Mitsgaders al het zilver en het goud, dat gij vinden zult, door het houden van ene collecte, waartoe ik u hierbij de vrijheid geef, in het ganse landschap van Babel, met de vrijwillige gave des volks en der priesteren, die vrijwillig geven, ten huize 1) huns Gods, dat te Jeruzalem is;

1) Ten huize, beter voor het huis. Van drieërlei gaven voor den tempel is hier sprake. Vooreerst van de schatten, die de koning met zijne raadsheren hadden gegeven; ten tweede van de gaven, die Ezra ontving, bij wijze van collecte,, van de inwoners van Babel, dus van de niet-Israëlieten, en ten derde van de gaven, die Israëls volk zelf afzonderde voor den dienst des Heeren.

17. Opdat gij spoediglijk voor dat geld koopt runderen, rammen, lammeren, met hun spijsofferen, en hun drankofferen, en die offert op het altaar, van het huis van ulieder God, dat te, Jeruzalem is.

18. Daartoe, wat u en uwen broederen, den priesteren en Levieten, of den geestelijken ambtenaren in Jeruzalem, die te beschikken hebben over het geld, dat voor de offeranden en voor den tempel bestemd is, goeddunken zal, met het overige zilver en goud te doen, dat zult gijlieden doen naar het welgevallen uws Gods 1).

1) Naar het welgevallen uws Gods, is ene andere uitdrukking voor, naar de wet Gods. Met het overige geld moest alzo gehandeld als de Heere wilde, en zoals Hij het had verordineerd in Zijne wet. De koning van Perzië staat er dus op, dat de dienst te Jeruzalem niet willekeurig mag worden ingericht, maar geheel in overeenstemming met de eigen wetten van Israëls volk, zoals die door God aan zijn erfdeel zijn gegeven.

19. En geef de vaten 1), die u gegeven zijn tot den dienst van het huis uws Gods, weer, of, over, en plaats die in de woning voor den God van Israël, Wiens woning te Jeruzalem is.

1) In Hoofdstuk 8: 25-27 wordt nader over deze vaten gesproken, als afkomstig van den koning en zijne raadsheren, en Zijne vorsten, en gans Israël. Deze moest hij overgeven voor den dienst des Heeren te Jeruzalem, opdat zij in Zijne heilige woning zouden worden gebracht. Had Cyrus alles wedergegeven, wat rechtens tot den tempel behoorde, maar was er veel gedurende de verwoesting verloren gegaan, hier ontvangt Israël nu weer veel nieuws, opdat de luister van den eersten en den tweeden tempel niet al te veel zou verschillen.

20. Het overige nu, dat behalve het bedrag der medegegeven geschenken en de collecten, van node zal zijn voor het huis uws Gods, dat u voorvallen zal, wat gij verplicht zult zijn uit te geven, zult gij, naar de aanwijzing van de bestuurders, van de openbare inkomsten in het land aan gene zijde van den Eufraat, geven uit het schathuis des konings.

21. (Hier volgt het bevelschrift, zo als het woordelijk luidt:) En van mij, mij koning Arthahsasta, wordt bevel gegeven aan alle schatmeesters, die aan gene zijde der rivier zijt, dat alles, wat Ezra, de priester, de schriftgeleerde der wet van den God des hemels, van u zal begeren, spoediglijk gedaan worde:

22. Tot honderd talenten zilvers toe (Exodus 30: 13), en tot honderd kor tarwe (zie Exodus 16: 36), en tot honderd bath wijns (zie Exodus 29: 40), en tot honderd bath olie, en zout zonder voorschrift, zoveel men nodig heeft.

23. Al wat naar het bevel, overeenkomstig de wet, van den God des hemels is, dat het vlijtiglijk gedaan worde, voor het huis van den God des hemels; want waartoe zou er grote toorn zijn over het koninkrijk des konings en zijner kinderen?

24. Ook laten wij ulieden, n.l. aan de schatmeesters weten, aangaande alle priesteren en Levieten, zangers, poortiers, Nethinim (een van de lijfeigenen des tempels, 1 Kronieken 9: 2)

en dienaars van het huis dezes Gods, dat men den cijns, ouden impost en tol hun niet zal vermogen op te leggen.

25. En gij, Ezra! tot wien nu na de inlassing van vs. 21-24 mijne rede terugkeert, naar de wijsheid uws Gods, die in uwe hand, in uw bezit is, stel regeerders en richters, die al het volk richten, dat aan gene zijde der rivier is, allen, die de wetten uws Gods weten 1), die tot het Israëlietische volk behoren, ook al wonen zij buiten het landschap Judea, en die ze niet weet, omdat zij ten tijde des afvals en der verwarring daarvan vervreemd zijn, zult gijlieden die bekend maken.

1) Die de wetten uws God weten, is nadere bepaling van het vorige, al het volk, dat aan gene zijde der rivier is. Ezra wordt volmacht gegeven, niet over alle volken, maar alleen over het volk Israël's. Hierin wordt aan de Joden de rechtsbedeling over hun volksgenoten, ook in wereldlijke zaken, overgedragen. Dit had Cyrus niet toegestaan. Deze had alleen bevel gegeven tot den tempelbouw, maar Artaxerxes geeft nu ook verlof, ja bevel, om regeerders en rechters aan te stellen, opdat zij naar eigene wetten onder de opperheerschappij van Perzië zouden kunnen richten. Dit blijkt uit het volgende vers zeer duidelijk.

26. En al wie van de Israëlieten de wet uws Gods, en de wet des konings niet zal doen, over dien laat spoediglijk recht 1) worden gedaan, naar den aard van de overtreding, en de straf die daarop gesteld is, hetzij ter dood, of tot uitbanning, uitsluiting van de gemeente, of tot boete van goederen, of tot de banden, d.i. tot de gevangenis.

1) Zonder rechters uit hun midden kon de Joodse gemeente in het eigen land niet recht gedijen, dewijl het burgerlijke en sociale leven in Israël zo innig met den godsdienst verbonden was, dat heidense rechters, hoe welgezind zij ook mochten zijn, niet in staat waren, het welwezen der Joden in waarheid te bevorderen..

Het bovengenoemde staatsstuk was niet zo zeer gewichtig voor de Joden, en de daarin genoemde gunstige beschikkingen, als wel door het ambtelijk karakter, waarmee het Ezra bekleedde (vgl. vs. 14, 25). Hem werd noch de waardigheid van pacha (Hoofdstuk 2: 63) opgedragen, noch enig ander ambt, anders zou dit wel op ene andere plaats, b.v. Nehemia 12: 26 vermeld worden; maar de uitdrukkelijke last des konings, zover het geschieden kon zonder krenking van de Perzische heerschappij, om Judea naar Joodse wetten te besturen, was voor een man als Ezra, die zo ijverig was om het goede voor zijn volk te zoeken, genoegzaam om de richting vast te stellen, die van toen aan het Jodendom genomen heeft..

27. Geloofd zij de HEERE, de God onzer vaderen, ik Ezra, gevoel mij gedrongen dit bij het koninklijk besluit te voegen, de God, die al zulks in het hart des konings gegeven heeft, om te versieren het huis des HEREN 1), dat te Jeruzalem is.

1) Om te versieren het huis des Heren. Ezra spreekt hier niet van bouwen, maar van versieren. Op andere plaatsen is het woord in den grondtekst vertaald door heerlijk maken (Jes. 60: 7,13). In verband met het stamverwante Arabisch kan het ook betekenen: uitmunten, verheffen. Ezra doelt hier niet op het uitwendig Godsgebouw alleen, maar voor zoverre dit in

verband staat met den bloei en vooruitgang van de kerk, zo dat het uitwendige moest inwerken op het inwendige en het inwendige, godsdienstige leven nu meer in wasdom zou kunnen toenemen, als Israël's volk, volgens Gods wetten en Zijne inzettingen geregeerd, bij Zijn Huis en altaar samenkwam, om den Heere God ongestoord te dienen.

28. En heeft tot mij weldadigheid geneigd, voor het aangezicht des konings en zijner raadsheren, en aller geweldige vorsten des konings! Zo heb ik mij gesterkt naar de hand des HEREN, mijns Gods, over mij (vs. 6 en 9), en ik heb de hoofden van vaderhuizen uit Israël vergaderd, in de eerste dagen der maand Abib of Nisan, aan de rivier Ahava (Hoofdstuk 8: 15 en 31), om hen over te halen om met mij op te trekken.

Ezra kan niet nalaten dankbaar te erkennen, dat God goed is voor hem en voor het volk. Voor twee zaken dankt hij zijnen God. 1. voor de opdracht aan hem gedaan door den koning. "Geloofd zij de Heere, die al zulks in het hart des konings gegeven heeft." God kan zaken in het hart der mensen geven, die daar van zelven niet in zouden opkomen: Hij is het die in ons werkt, beide het willen en werken van datgene, wat goed is. 2. Voor de aanmoediging, die hij ontving om te handelen tengevolge van zijne ontvangene opdracht: "Ik heb mij gesterkt naar de hand des Heren, mijns Gods voor mij." Wij mogen veronderstellen, dat de koning acht had geslagen op de verdiensten van Ezra, maar deze schrijft het geheel toe aan Gods Genade, die hem in de gunst van den koning deed delen. Ezra was een man van moed, maar hij schreef dit alleen toe aan de hand van God. Zo God ons Zijne hand toereikt, dan zijn wij moedig en verblijd, maar zo Hij die terugtrekt, zijn wij zwak als water, welken dienst wij ook menen voor God en mensen te kunnen verrichten: God komt er alleen de eer van toe. Alle kracht komt van Hem..

HOOFDSTUK 8.

DE REIS VAN EZRA NAAR JERUZALEM.

I. Vs. 1-33. Eerst werden de hoofden der geslachten, die aan de uitnodiging van Ezra gehoor gaven, met het aantal hunner onderhorigen genoemd. Behalve twee priestergeslachten en een tak van het huis van David, zijn het twaalf hoofden van vaderhuizen met 1496 manspersonen. Onder degenen, die aan de rivier Ahava vergaderd waren, bevonden zich gene Levieten; daarom zond Ezra eerst naar de hoofden der Levietenstad Chasifja om Levieten en Nethnim, die zich aan de gereed staande menigte zouden kunnen aansluiten. Met aanzienlijke giften, die hij bijeen gebracht had, maar zonder koninklijk geleide, dat hij niet raadzaam had geoordeeld te verzoeken, komt hij gelukkig in de maand Ab in het heilige land aan; na ene rust van drie dagen heeft er ene buitengewone offerande plaats, en bracht hij de medegebrachte gaven in de schatkist des tempels.

1. Dit nu zijn de hoofden hunner vaderen, hunner vaderhuizen, met hun geslachtrekening of liever de hoofden der vaderhuizen met hun geslachten, die met mij uit Babel optogen, onder het koninkrijk van den koning Arthahsasta, in het jaar 458 v. Chr. (zie Hoofdstuk 8: 7).

2. Van de kinderen Van Pinchas, Gersom als hoofd van een vaderhuis, plaatsbekleder van dit geslacht met de daartoe behorende priesters; van de kinderen van Ithamar, als hoofd van een vaderhuis, Daniël 1), niet te verwisselen met den profeet van dien naam; van de kinderen van David, als hoofd van een vaderhuis, den bekenden koning van Israël uit den stam van Juda, Hattus. (Nehemia 3: 10).

1) Dit wil niet zeggen, dat slechts twee priesters met Ezra terugkeerden (in vs. 24 wordt van 12 priesters gesproken), maar dat twee vaderhuizen, die van Gersom en Ithamar, zich bij hem voegden.

3. Van de kinderen van Sechanja, 1) van de kinderen van Paros, Zacharja; en met hem werden bij of, op de geslachtregisters gerekend aan manspersonen, honderd en vijftig (150).

1) Deze woorden zijn duister. Ons vermoeden is, dat een overschrijver het oog gehad heeft op vs. 5, dewijl daar vrij zeker heeft gestaan: van de kinderen van Zatthu, Sechanja, de zoon van Jahaziël, zoals ook de Septuaginta heeft en nu "van de kinderen van Sechanja" ook in vs. 3 heeft ingelast. In elk geval heeft in de oorspronkelijke tekst niet gestaan, wat ons hier is overgeleverd, dewijl, indien de woorden behouden blijven, de aanduiding van den persoon ontbreekt, die van de kinderen van Sechanja mede optrok.

4. Van de kinderen van Pahath-Moab (Hoofdstuk 2: 6), Eljehoënai (1 Kronieken 3: 23), de zoon van Zarahja, en met hem tweehonderd manspersonen (200).

5. Van de kinderen van Sechanja, de zoon van Jahaziël; hier zou oorspronkelijk moeten gelezen worden: van de kinderen van Zatthu (Hoofdstuk 2: 8), Sechanja, de zoon van Jahaziël, en met hem driehonderd manspersonen (300).

6. En van de kinderen van Adzin, Ebed, de zoon van Jonathan; en met hem vijftig manspersonen (50).

7. En van de kinderen van Elam (Hoofdstuk 2: 7), Jesaja, de zoon van Athalja; en met hem zeventig manspersonen (70).

8. En van de kinderen van Safatja (Hoofdstuk 2: 4), Zebadja, de zoon van MICHAËL; en met hem tachtig manspersonen (80).

9. Van de kinderen van Joab, een tak van het vaderhuis van Pahath-Moab (vs. 4 vgl. Hoofdstuk 2: 6)Obadja, de zoon van Jehiël; en met hem tweehonderd en achttien manspersonen (218).

10. En van de kinderen van Selomith, de zoon van Josifja; hier zou eigenlijk moeten gelezen worden: van de kinderen van Bani, (Hoofdstuk 2: 10) Selomith, de zoon van Josifja; en met hem honderd en zestig manspersonen (160).

11. En van de kinderen van Bebai (Hoofdstuk , 2: 11) Zecharja, de zoon van Bebai; en met hem acht en twintig manspersonen (28).

12. En van de kinderen van Azgad (Hoofdstuk 2: 12), Johanan, de zoon van Katan, volgens Luther de jongste zoon, en met hem honderd en tien manspersonen (110).

13. En van de laatste kinderen van Adonikam, die zich eerst later, zoals de in Hoofdstuk 2: 13) genoemde, tot een vaderhuis aansloten, welker namen deze waren: Elifeleth, Jehiël en Semaja; en met hen zestig manspersonen (60).

14. En van de kinderen van Bigvai (Hoofdstuk 2: 4) de beide zonen Uthai en Zabbud; en met hen zeventig manspersonen (70).

Overzien wij nu de 12 geslachten, zo treffen wij de namen reeds in de geslachtlijsten der met Zerubbabel uit Babel teruggekeerd geslachten (Hoofdstuk 2: 3-15) aan, met uitzondering van de zonen van Joab (vs. 9), die in Hoofdstuk 2 ontbreken, waar daarentegen nog vele andere geslachten zijn opgenoemd. Het vermoeden is mogelijk, dat van de zonen (nakomelingen) van Joab slechts een deel of een tak van dit geslacht met het geslacht van de zonen Pahat-Moab verenigd was en de overige kinderen Joabs nevens dezelve een bijzonder vaderhuis vormden, van welke geen familie met Zerubbabel was teruggekeerd. Bij de overige geslachten verklaart zich het voorkomen in beide geslachtslijsten (Hoofdstuk 2 en 8) gemakkelijk daaruit, dat van de daartoe behorenden slechts een deel met Zerubbabel, een ander deel met Ezra uit Babel naar Juda optrok..

Het aantal der gewone Israëlieten bedroeg 1496 man; het getal der priesters is niet opgegeven, maar moet niet onbeduidend geweest zijn, daar in vs. 24 twaalf van hun vorsten genoemd worden. Tussen de leken en de priesters worden dan nog bijzonder genoemd de nakomelingen van het koninklijk geslacht van David, onder dezen vindt men echter gene van die, welke in

Matth. 1: 13 vv. en Luk. 3: 23 vv. als van de voorvaderen van Jezus genoemd worden; maar deze waren reeds onder Zerubbabel (Hoofdstuk 2) teruggekeerd..

15. En ik vergaderde hen, nog in de eerste dagen van de maand Nisan, aan de rivier, gaande naar Ahava, ene landstreek zuidwestelijk van Zuza, later Ahwaz geheten, en wij legerden ons aldaar drie dagen; toen lette ik op het volk en de priesters, die op mijne uitnodiging daar bijeen gekomen waren, want ik wilde hen monsteren, en ik vond aldaar gene van de kinderen van Levi 1).

1) In 2 Kronieken 29: 34 staat woordelijk: "Want de Levieten waren rechter van hart, om zich te heiligen dan de priesters." Daaruit is wel op te maken, dat de priesters tot op den tijd van Hizkia meer deel hadden gehad aan den dienst der afgoden, dan de Levieten; daarentegen kan men uit verscheidene plaatsen van den profeet Ezechiël het tegenovergestelde opmaken; de verhouding was in de laatste tijden van het rijk van Juda omgekeerd: de priesters namen den dienst der Levieten waar en de Levieten die der priesters; hoe zou anders Ezechiël. 44: 9 vv. en 48: 10 goed kunnen verklaard worden? Nadat namelijk de Profeet reeds in Ezechiël. 40: 46 en 43: 19 heeft verkondigd, dat onder de Levieten alleen de nakomelingen van Zadok den Heere in priesterlijken dienst mochten naderen, wordt op de bovengenoemde plaatsen aan de Levieten tot straf voor hunnen overgang tot den afgodendienst aangekondigd, dat zij in den nieuwen tempel in het algemeen van alle werkzaamheden van het priesterschap zouden uitgesloten zijn, en slechts zouden gebruikt worden tot geringe dienstbetoningen bij den godsdienst. Er wordt ook later een ongunstig licht op de Levieten geworpen, naar hetgeen in Hoofdstuk 2: 33 vv. over de terugkering uit Babel bericht wordt. Er kwamen namelijk met Zerubbabel met de 4289 priesters zeer weinig Levieten terug; uit de eerste klasse, of van de Levieten in engeren zin 74; uit de klasse der zangers 128; uit die der portiers 189; alzo tezamen 341. Evenzo wordt er ook onder Ezra weinig bereidwilligheid tot de terugkering betoond, dewijl zich geen enkele van hen op de aangewezene verzamelplaats der nieuwe kolonie liet vinden. Men kan om deze in het oog vallende omstandigheid te verklaren, met Herzfeld aannemen, dat de Levieten, die zoals boven gezegd is reeds vóór de Ballingschap meer tot afgoderij waren geneigd dan de priesters, zich daardoor ook meer vermengd hebben met de Heidenen. De oorzaak hiervan zou ook kunnen gezocht worden in de jaloersheid, die reeds van de vroegste tijden af bestaan heeft tegen de voorrechten, die de Levieten uit het geslacht van Aäron steeds genoten (Numeri 16: 1 vv.). Volgens ene Joodse aflevering zou Ezra de Levieten voor hun onverschilligheid en nalatigheid daarmee gestraft hebben, dat hij hun de tienden ontnam, en die aan de priesters gaf. Nehemia 10: 38 en 13: 10 spreekt dit echter bepaald tegen..

16. Zo zond ik, om toch niet zonder de Levieten, waarvan er bovendien zo weinig in Juda waren, aldaar aan te komen, tot Eliëzer, tot Ariël, tot Semaja, en tot Elnathan, en tot Nathan, en tot Zacharja, en tot Mesullam, de hoofden, hoofden uit de rijen van diegenen, die op mijne uitnodiging reeds in Ahava waren verschenen, en tot Jojarib, en tot Elnathan, de leraars, priesters, die de wet kenden en zich daarom bijzonder bezig hielden met het onderwijzen van Gods Woord (Hoofdstuk 7: 6 3).

17. En ik gaf hun bevel mijne zaak op te dragen aan Iddo, het hoofd der genoemde leraars in de plaats Chasifja 1); en ik leide de woorden in hunnen mond, om te zeggen tot Iddo, en tot zijnen broeder, en de Nethinim 2), de lijfeigenen des tempels, die zich met hen tot een genootschap verenigd hadden, en hun verblijf hielden in de plaats Chasifja, dat zij ons brachten dienaars 3) voor het huis onzes Gods.

1) De ligging van de plaats Chasifja zal wel te zoeken zijn aan de rivier Choaspes, noordwaarts van Zuza, nabij de Kaspische zee. Daar schijnt een college of ene stichting geweest te zijn, waarin een groot aantal Levieten gemeenschappelijk bijeen woonden, die zich bezig hielden met het opsporen en navorsen van de oude geschiedenis en de wet van hun volk. Aan het hoofd daarvan stond Iddo, een man, die zeer veel invloed had, om welke reden Ezra zich door zijne gezanten juist tot hem wendde, om zijn doel te bereiken..

2) Of tot Iddo en zijne broederen, de Nethinim. Dan kan Iddo tot de Nethinim behoord hebben, hoewel dit niet noodzakelijk is, ja veeleer alles ervoor pleit, dat Iddo een Leviet was, die met andere Levieten en met sommigen uit de Nethinim in Chasifja vertoefde.

3) Onder dienaars hebben wij te verstaan niet alleen Levieten, maar ook Nethinim. Ezra had niet alleen de eersten, maar ook de tweeden nodig.

Wij zien uit het vervolg, dat de Heere God de poging van Ezra zegende, zodat niet alleen Nethinim, maar ook Levieten zich lieten overreden, om met hem naar Jeruzalem te trekken, om zich aan den dienst van den nieuwen Tempel te verbinden.

18. En ze brachten ons, naar de goede hand onzes Gods over ons, enen man van verstand, van de kinderen van Mahli, den zoon van Merari (Exodus 6: 19. 1 Kronieken 7: 19 6.20 1Ch 7.19), den zoon van Levi, den zoon van Israël; namelijk Serebja, met zijne zonen en broederen, achttien;

19. En Hasabja, en met hem Jesaja, van de kinderen van Merari, met zijne broederen, en hun zonen, twintig 1);

1) Hieruit blijkt, dat ze wel niet afkerig waren, om mede op te trekken, maar traag, vadsig en onbedacht, alleenlijk nodig hebbende, om geroepen en aangemoedigd te worden..

20. En van de Nethinim, die David en de vorsten ter dienste der Levieten gegeven hadden (1 Kronieken 9: 2), twee honderd en twintig Nethinim, die allen bij namen genoemd werden, op ene daarvan gegevene lijst.

21. Toen riep ik aldaar een vasten uit 1) aan de rivier Ahava, opdat wij ons verootmoedigden voor het aangezicht onzes Gods, om van Hem te verzoeken, verzekerd zijnde van Zijne genadige verhoring op onze gebeden en smekingen, enen rechten weg, op welken de reis zonder verhindering gelukkig zou kunnen gedaan worden, voor ons, en voor onze kinderkens, en voor al onze have.

1) Dit hun vasten geschiedde, om hun vernedering uit te drukken; dit verklaart Ezra zijn oogmerk en mening te zijn, te weten: zich te verootmoedigen voor het aangezicht Gods van wege hun zonden, en om dus geschikt te zijn ter vergiffenis van dezen. 2. Om hen tot gebed op te wekken. Het bidden was van ouds met een godsdienstig vasten gepaard. Hun verschijnen voor den troon der genade, was om van God den rechten weg af te smeken, d.i. om zich aan het bestuur der Goddelijke Voorzienigheid te onderwerpen, zich op des Heren bescherming gerustelijk te verlaten en God te kiezen tot hun Leidsman en Wegwijzer op den weg, en om hen veiliglijk over te brengen tot aan het einde hunner loopbaan, en uit genade bekronen met Zijne eeuwige goedertierenheid en liefde. Men merke hier op, hoe wijselijk en plichtmatig het zij, alle onze en onzer huisgezinnen en vrienden belangen, alle onze goederen, handelingen en ondernemingen, al biddende aan God te bevelen, en de zorg deswege aan Hem over te laten..

Zij waren vreemdelingen op den weg, moesten door het land der vijanden heentrekken en hadden gene wolk- en vuurkolom om hen te leiden, zoals hun vaderen; maar zij geloofden dat zij in plaats daarvan op de macht en de gunst van God konden staat maken..

22. Want ik schaamde mij van den koning een heir en ruiters te begeren, om ons te helpen en te beschermen tegen de lagen van den vijand, de roofzuchtige Bedouïnen, op den weg door de Syrisch-Arabische woestijn; omdat wij tot den koning hadden gesproken 1), zeggende: De hand onzes Gods is ten goede over allen, die Hem zoeken, maar Zijne sterkte en Zijn toorn over allen, die Hem verlaten; daarom wilden wij hem ook ons geloof aan dit woord door de daad bewijzen, door de bescherming der mensen te weigeren.

1) Wij zien hieruit, dat de ere Gods Ezra na aan het harte lag. In zijn sterk geloofsvertrouwen had hij den koning gesproken van de trouwe hulpe en de sterke macht des Heren, en ziet, nu de reis zal worden aanvaard, ziet Ezra het gevaarlijke op zich zelve van de reis, het gevaar voor de zijnen en het zijne zeer goed in. Zal hij nu zijn toevlucht nemen tot een sterke ruiterbende des konings. Deze zou hem niet zijn geweigerd. Maar neen, dit mag dit kan niet. Dit zou de ere Gods te na komen, dit zou de hoogheid en almacht Gods in de ogen van den heidensen koning verduisteren. En daarom wordt Ezra van al het aardse afgebracht, om zich te wenden tot den Heere, en tot Hem alleen. Hij verwacht het niet van de bergen en de heuvelen der aarde maar enig en alleen van zijn Verbonds-God. Zijn bidden is een roepen tot den Heere, opdat Hij zich aan hem openbare als de Wachter Israël's, die niet slaapt of sluimert.

23. Alzo vastten wij, om niet nodig te hebben ons op de hulp van mensen te verlaten, en verzochten zulks van onzen God, opdat Zijne hand ten goede over ons zou zijn; en Hij liet Zich van ons verbidden.

In het levende geloof aan Gods bescherming en leiding heeft Ezra zijnen tocht aangevangen, en wil gene hulp bij mensen zoeken; de zaak moest juist voor deze Heidenen die nader bij het rijk Gods waren dan de andere, duidelijk als de zaak voor God voorkomen. Daar hij echter wist dat hij en zijne reisgezellen gezondigd hadden, zocht hij boetvaardig de genade Gods, een bewijs, hoe zuiver de grond was, waarop hij nu opnieuw bouwde..

24. Toen scheidde Ik, vóórdat wij de reis aanvingen, twaalf uit, ik zonderde er twaalf af van de oversten der priesters, en Serebja 1), Hasabja, en tien van hun broederen met hen.

1) Volgens vs. 18 en 19 zijn Serebja en Hasabja Levieten. De namen der twaalf priesters worden hier niet genoemd en van de Levieten slechts twee. Velen voegen dan ook het woordje en er tussen in. Een goede vertaling eist dit.

25. En ik woog hun het a) zilver, en het goud, en de vaten, zijnde de offering besteed tot de inwijding van het huis onzes Gods, die de koning en zijne raadsheren, en zijne vorsten, en gans Israël, die er gevonden werden, geofferd, gegeven hadden.

a) Ezra 7: 14 en 15.

26. Ik woog dan aan hun hand, in hun tegenwoordigheid, zes honderd en vijftig talenten zilvers en honderd zilveren vaten in talenten of, zilveren vaten, honderd aan talenten d.i. van honderd talenten waarde; aan goud, honderd talenten;

27. En twintig gouden bekers, tot duizend drachmen, of dariken, à 13.50 ieder; en twee vaten van blinkend goed koper, begeerlijk als goud, zo goed verguld, dat zij blonken als fijn goud.

28. En ik zei tot hen, de 12 oversten der priesters en der Levieten (vs. 24), terwijl ik hun al deze kostbaarheden ter zorgvuldige bewaring ter hand stelde: Gij zijt heilig den HEERE, en deze vaten zijn heilig; ook dit zilver, en dit goud, de vrijwillige gave, den HEERE, den God uwer vaderen.

29. Waakt en bewaart het 1), totdat gij het opweegt, in tegenwoordigheid van de oversten der priesters en Levieten, en der vorsten, oversten der vaderen van Israël, te Jeruzalem; in de schatkamers van des HEREN huis.

1) De Priesters en Levieten waren heilig den Heere, en daarom hadden zij ook dat, wat Ezra hun gaf, als heilige dingen te beschouwen en te bewaren. Zij hadden er voor te zorgen, dat niets ontbrak, als men te Jeruzalem was aangekomen.

30. Toen ontvingen de priesters en de Levieten, want Ezra had bij de twaalf oversten der priesters 12 oversten der Levieten tot medehelpers gevoegd (vs. 24), het gewicht des zilvers en des gouds, en der vaten 1), om te brengen te Jeruzalem, ten huize onzes Gods.

1) De gezamenlijke waarde van al deze kostbaarheden, de twee zwaar vergulden koperen vaten niet meegerekend, bedroeg naar onze schatting 8.260.009 (Herzfeld schat het op bijna 2 millioen minder). Dit was ene nieuwe vervulling der belofte, die de kinderen Israël's bij hunnen uittocht in Egypte ontvangen hadden (Exodus 3: 21)..

31. Alzo verreisden wij van de rivier Ahava (vs. 15) op den twaalfde 1) der eerste maand om te gaan naar Jeruzalem; en de hand de beschermende macht onzes Gods was over ons, en redde ons van de hand des vijands, die ons lagen leide op den weg.

1) Volgens Hoofdstuk 7: 9 werd de reis aangevangen op den eersten der maand, maar dewijl Ezra gene Levieten en Nethinim aantrof, deed hij, wat hierboven vermeld is, waarmee drie dagen gemoeid waren. Toen echter deden zich nog vele bezwaren op omtrent de reis, zodat hij een vasten uitschreef. Hierop woog hij den Priesters en Levieten de schatten toe, zodat eerst met den twaalfden dag de reis voor goed kon worden ondernomen.

32. En wij kwamen 1) te Jeruzalem op den eersten dag der vijfde maand (Hoofdstuk 7: 9 7.9); en wij bleven 1) aldaar drie dagen, vóórdat wij begonnen aan het werk, dat ons te doen stond (Nehemia 2: 11).

1) Laten zij, die hun aangezichten standvastiglijk naar het nieuwe Jeruzalem henen gericht hebben, maar getrouwelijk voortgaan en tot het einde toe volharden, totdat zij voor God in Zion verschijnen; daar zullen zij bevinden, dat Hij het goede werk, hetwelk Hij in hen begonnen heeft ook volmaken zal..

2) In het Hebr. Wenescheb. Beter: Wij zaten, d.i. wij hielden rust, aleer wij aan den arbeid togen. Van wege de vermoeienis van de reis en het in orde brengen van alles, wat op de reis in het ongerede was geraakt, rustten Ezra en de zijnen drie dagen uit, aleer zij deden, wat in de volgende verzen wordt vermeld.

33. Op den vierden dag nu werd gewogen 1) het zilver, en het goud, en de vaten in of aan het huis onzes Gods, aan of, in de hand, in de tegenwoordigheid van Meremoth, den zoon van Uria, (Nehemia 3: 4,21) den priester, opdat deze het in bewaring zou nemen; en met hem werd het ook overgegeven aan Eleazar, den zoon van Pinchas; en met hem aan Jozabad (Nehemia 10: 10),den zoon van Jezua, en aan Noadja, den zoon van Binnuï, uit de Levieten.

1) In het Hebr. Nischkal, werd gewogen, in den zin van, afgeleverd, toegewogen.

34. Naar het getal en naar het gewicht van die allen 1) werd alles, wat hierboven in vs. 25 vv. opgenoemd is, overgegeven; en het ganse gewicht werd terzelver tijd bij de overgift opgeschreven.

1) Of: In getal, in gewicht naar alles.

35. En de weggevoerden, die uit de gevangenis gekomen waren, offerden terstond na hun aankomst, overeenkomstig het bevel van den koning van Perzië (Hoofdstuk 7: 17), den God Israël's brandoffers: twaalf varren voor gans Israël, zes en negentig rammen, zeven en zeventig lammeren, twaalf bokken ten zondoffer; alles werd geofferd ten brandoffer den HEERE 1), zodat niets daarvan tot offermaaltijd werd gebruikt.

1) Het zondoffer werd eerst gebracht tot verzoening der zonde van gans Israël, daarna het brandoffer, om daarmee gans Israël aan den dienst des Heren te heiligen. Aan de scheuring des rijks werd niet meer gedacht. Als één volk, bestaande uit 12 stammen, plaatst zich hier Abrahams nakroost voor den Heere God in Zijn heiligen tempel.

36. Daarna 1) gaven zij de wetten des konings zoals die in Hoofdstuk 7: 21-24 zijn meegedeeld, aan des konings stadhouders of satrapen, onder welke Palestina stond, en aan de landvoogden, die het burgerlijk recht spraken aan deze zijde der rivier; en zij, de stadhouders zowel als de landvoogden, bevorderende belangen van het volk en van het huis Gods; 2) zij ondersteunden beiden, zover het bevel des konings hen daartoe verplichtte.

1) In vs. 35 hebben de 12 varren en de 12 bokken klaarblijkelijk betrekking op de 12 stammen van het volk. Aan dit getal hechtte men in het algemeen bij de grondvesting der nieuwe gemeente een groot gewicht, zoals dan ook in vs. 3-14 twaalf hoofden van vaderhuizen aan de spits der geslachten werden genoemd, opdat deze als een beeld der gemeente Israël's in 12 stammen erkend zouden worden. De 96 rammen zijn = 12 x 8; de 77 lammeren echter maken een veelvoud uit van zeven, het heilige bondsgetal..

2) Bij vs. 36 merken de "Wurtembergse Summariën het volgende op: De ambtenaren van koning Arthahsasta geven hier een goed voorbeeld aan alle ambtenaren, dat zij belang moeten stellen in het huis Gods en Zijn volk; dat zij den godsdienst moeten bevorderen en het volk des Heren beschermen en ondersteunen. Het zal dezen ambtenaren eenmaal op den jongsten dag verdraaglijker zijn dan velen ambtenaren bij de Christenen, die, ofschoon bewust zijnde, hoe zij zich omtrent God en Zijnen dienst moeten gedragen, hoe zij Zijne dienaren en Zijn volk moeten behandelen, dit zeer slecht in acht nemen, ja veel meer hun best doen om hen te onderdrukken (MATTHEUS. 11: 20 vv.)..

Het bovenstaande doet onze aandacht vestigen op de verlossing van zondaren van de geestelijke slavernij, en hun pelgrimsreis naar het hemelse Jeruzalem, onder de geleide en de bescherming van hunnen God en Zaligmaker. Zij, die lang de zonde en den satan gediend hebben, worden vermaand om hun gevangenschap te verlaten en dezen tocht aan te vangen. Moeilijkheden en gevaren wachten hen, maar de Heere zal met hen zijn op den weg, en hen geleiden en beschermen. Door Hem bewaard zullen de verlosten des Heren, wat hun ook moge tegenkomen, hun reis blijmoedig voortzetten en al juichende Sion binnentreden, waar eeuwige vreugde hun deel zal zijn..

HOOFDSTUK 9.

EZRA BEDRIJFT ROUW EN BIDT TOT GOD.

IV. Vs. 1-15. Enigen tijd na de tot hiertoe verhaalde gebeurtenissen, komen enige oversten des volks tot Ezra met klachten, dat velen der kinderen Israël's, die nu weer in het land zijn komen wonen, en onder hen ook de priesters en Levieten, en wel het meest van de aanzienlijken, zich in het huwelijk begeven hebben met vrouwen uit de Heidenen. Ezra scheurt in hevige smart daarover zijne klederen, rukt zich het haar uit, en zit verbaasd neer tot den tijd des avondoffers. Daarna begeeft hij zich naar den tempel, valt daar voor den Heere op de knieën, breidt zijne handen uit, en doet uit het diepst van zijn hart, in den naam der ganse gemeente, belijdenis van schuld voor God.

1. Als nu deze dingen, die terstond na mijne aankomst in Jeruzalem door mij moesten verricht worden, voleind waren 1), toen het goud met de kostbare vaten was overgegeven, het offer geofferd, en het geschrift des konings aan de landvoogden was ter hand gesteld (Hoofdstuk 8: 33 vv.), traden wel niet terstond, maar eerst 4 à 5 maanden later (Hoofdstuk 10: 9), toen de zomer en de herfst intussen waren voorbijgegaan, en er nog vele andere zaken waren geregeld, de vorsten, de oversten, die met mij uit Babel waren overgekomen (Hoofdstuk 8: 1 vv.), tot mij toe, zeggende, Het volk Israël's, diegenen, die gene ambten bekleden, en de priesters en de Levieten, die wij hier reeds gevonden hebben, en die met Zerubbabel hierheen zijn gekomen, zijn niet afgezonderd van de heidense volken dezer landen die zich immers gedragen naar hun gruwelen (Exodus 34: 15 v. Deuteronomium 7: 3 v.), namelijk van de Kanaänieten, de Hethieten, de Ferezieten, de Jebusieten, de Ammonieten, de Moabieten, de Egyptenaren en de Amorieten 2).

1) Zo spoedig nu Ezra de aanklacht van de met de wet in strijd zijnde huwelijken bereikte, nam hij de zaak terstond ter hand, zodat alles, wat in Hoofdstuk 9: 3-10: 5 verhaald is, nog op dezelfden dag plaats vond; en toch werd de eerste volksvergadering over deze aangelegenheden eerst op den 20sten dag der negende maand gehouden (Hoofdstuk 10: 4), en bij de oproeping ervan vastgesteld, dat men binnen drie dagen moest verschijnen, zodat tussen Hoofdstuk 8 en 9 volle 9 maanden schijnen te liggen. Ezra kan dan de aanklacht over deze huwelijken niet reeds in de maand van zijn aankomst vernomen hebben, maar eerst enige maanden later. Daarbij kan dit ook spoedig of terstond na de beëindiging der in Hoofdstuk 8: 33-36 verhandelde dingen zijn geschied. De overgave van de koninklijke bevelen aan de Satrapen en landvoogden kan weken en maanden in beslag hebben genomen, indien het daarbij niet enkel ging om de toezending der koninklijke bevelen aan de betrokken beambten des konings, maar ook ene inlichting er van bevorderlijk was, om zich hun genegenheid en gewilligheid tot ondersteuning der gemeente en van het huis Gods te verzekeren..

2) In de Wet (Exodus 34: 16. Deuteronomium 7: 3) waren alleen de huwelijken met Kanaänieten, de vroegere inwoners van Kanaän, verboden, niet bepaald die met Ammonieten, Moabieten en Egyptenaren. Ook Salomo had een Egyptische vrouw en dit werd hem niet tot zonde aangerekend.

De toestand was nu echter iets anders. Israël was om zijne afgoderij naar Babel gevoerd. Die volken, die hier, behalve de Kanaänieten genoemd worden, waren afgodendienaars. Hoe licht kon nu het teruggekeerde Israël weer door huwelijksvermenging met die afgodische volken, ook de Ammonieten e.a. tot de zonde van afgoderij vervoerd worden. En het is daarom, dat Ezra in zijn heiligen ijver voor de ere Gods en voor het waarachtig Heil des volks, niet van één gemengd huwelijk wil weten.

Dit was door de verborgen werking des Geestes. Israël ging den tijd tegemoet, dat uit hen de Messias, het ware zond Davids, zou worden geboren. Nu moest Israël niet alleen een volk zijn, dat gereinigd was van allen vreemden godsdienst, maar ook in zijn volksleven een heilig en afgezonderd volk blijven, vrij van alle smet van heidense afgoderij en heidense vermenging.

2. Want zij hebben van hun der Kanaänieten dochters genomen voor zich zelven en voor hun zonen, zodat zich vermengd hebben het heilig zaad (Jes. 6: 13) van het volk Gods met de volken dezer landen; ja de hand der vorsten en der overheden, in de plaats van zich tegen deze ongeregeldheden te verzetten, is veeleer de eerste geweest in deze overtreding; zij zijn juist de anderen ten voorbeeld geweest, en hebben zich het meest door zulke verboden huwelijken met de heidenen verzwagerd.

Waarschijnlijk was het misbruik daardoor ontstaan, dat er in de door de Joodse kolonie bezette streken niet zo vele meisjes van Joodse afkomst waren, dat de mannen, die meer dan ene vrouw wilden hebben, die daaruit konden nemen..

De innerlijke overeenstemming der liefde vordert ook de overeenstemming van het godsdienstige leven; een levend Christen kan de nauwste levensgemeenschap der liefde niet aangaan met dezulken, die Christus niet kennen en Hem niet begeren, en met recht kan men de geloofstrouw van een Christen betwijfelen, die voor zulke echtverbintenissen niet terugdeinst, en niet vreest zich in ene nauwe gemeenschap als het huwelijk is, met een ongelovige te begeven. Zulke zogenaamde gelovigen hebben de wereld meer lief dan Christus, en verkopen hunnen Heer voor klinkende zilverlingen. Gemengde huwelijken tussen personen van werkelijk verschillende belijdenis stellen op zich zelf ene natuurlijke verhouding daar, meestal voortkomende uit onverschilligheid omtrent den godsdienst, en zijn bijna altijd een zedelijk ongeluk. Gelovige Christenen, al zijn zij ook van verschillende kerkgenootschappen, staan wel veel nader tot elkaar dan niet-Christenen en ongelovige wereldlingen; gelukkige huwelijken zijn bij de eersten wel mogelijk, maar toch zeldzaam, want de oorzaken tot onenigheid en vervreemding zijn daar zo menigvuldig, en in het bijzonder is het bij de opvoeding der kinderen zo moeilijk om in ware overeenstemming te blijven, daar het maar zelden gelukt steeds den waren vrede te bewaren, of de ongestoorde eenheid in het godsdienstig huiselijk leven te herstellen. Ene Evangelische vrouw kan slechts met smart aanzien, dat haar echtgenoot of hare kinderen voor beelden der heiligen knielen en van de Evangelische leer als van ketterij spreken. Zulke huwelijken, al heerst er ook een Christelijke geest, zijn veeltijds een bron van onenigheid en diepe smart. Een Christelijk huwelijk moet kracht geven om het aardse leed te dragen, maar het niet vergroten door geestelijk lijden. De verhouding die er door verdraagzaamheid bestaat, heeft in zich zelven

iets ziekelijks; kinderen, ouders en echtgenoten moeten één hart en ene ziel zijn, en niet slechts elkaar kunnen verdragen. Niet alleen de Roomse maar ook de Protestantse kerken zijn in haar recht als zij zulke gemengde huwelijken trachten te weren..

3. Als ik nu deze zaak hoorde, scheurde ik in grote droefheid en in groot misnoegen mijn kleed en mijnen mantel, mijn onder- en mijn overkleed (Exodus 12: 34); en ik trok van het haar mijns hoofds en mijns baards uit 1) (Deuteronomium 14: 2), en zat neer verbaasd, in stille treurigheid voor mij heen starende (vgl. Jozua 7: 6 vv.).

1) Het eerste is teken van diepe droefheid, het tweede teken van hevigen toorn en diepe verontwaardiging. Bij Ezra was, zoals we reeds hebben opgemerkt, een vurige ijver voor Gods eer, maar ook een warme belangstelling voor het heil des volks. De ere Gods acht hij hier aangetast, het heil des volks in gevaar. Bovenal zal hij hierover diep verontwaardigd zijn geweest, dat Israël's volk zo weinig had geleerd uit de verwoesting, die over hen was gekomen, dat het, nauwelijks weer in het vaderland teruggekeerd, zich stelde tegen Gods Wet en Zijn Verbond overtrad.

4. Toen verzamelden zich tot mij, door hetzelfde gevoel aangegrepen en in mijn hartenleed delende, allen, die voor de woorden van den God Israël's beefden 1), die het woord Gods vreesden, en aan het zware oordeel dachten, dat om de overtreding der weggevoerden, over de gemeente komen zou; doch ik bleef eenzaam en verbaasd zitten tot aan het avondoffer, tot op den tijd, dat in den tempel het dagelijkse avondoffer zou toebereid worden (1 Koningen 18: 29).

1) Beven is hier in den zin van, vrezen. Hieruit blijkt wel duidelijk, dat Ezra daarom zeer bedroefd was, omdat hij des Heren heilig ongenoegen vreesde over deze overtreding des volks, dat er weer een nieuwe ballingschap aanstaande was, of dat de Heere op ene andere wijze Zijn toorn zou openbaren en Israël nu gans en al zou verdelgen.

5. En omtrent het avondoffer, des namiddags om drie uren, wanneer er gewoonlijk veel volk in den voorhof des tempels bijeen vergaderd was, stond ik op uit mijne bedruktheid, waarmee ik daar had neergezeten; en als ik nu voor de tweede maal mijn kleed en mijnen mantel gescheurd had, begaf ik mij ook naar den voorhof des tempels. Het volk kon nu duidelijk bemerken, hoe diep mijne droefheid en mijne smart was, en ik boog mij in de tegenwoordigheid van allen, die daar bijeen waren, op mijne knieën, en breidde mijne handen uit tot den HEERE, mijnen God (1 Koningen 8: 22).

6. En ik zei: Mijn God! ik ben beschaamd en schaamrood; al ben ik in deze zaak zonder persoonlijke schuld, toch erken ik dat ik mede een zondaar ben tegenover U, en dat ik ook deel heb aan de zonden des volks (Jozua 7: 1 2); zodat ik vrees om mijn aangezicht tot U op te heffen, mijn God! (Luk. 18: 13) want onze ongerechtigheden zijn a) vermenigvuldigd tot boven ons hoofd, en onze schuld is groot geworden tot aan den hemel 1) b).

a) Psalm 38: 5. b) 2 Kronieken 28: 9.

1) Ezra stelt zich hier weer solidair met de zonde zijns volks. Daarin erkent ge het echte kind van God. Des volk, schuld is zijn schuld. Hij klaagt zijn volk niet aan, zich zelven verschonende, maar hij stelt zich persoonlijk aansprakelijk voor zijn God, en zó drukt hem de zonde, dat hij schier zijn aangezicht niet tot zijn God durft op te heffen.

7. Van de dagen onzer vaderen af zijn wij in grote schuld tot op dezen dag; en wij zijn om onze ongerechtigheden overgegeven, wij, onze koningen en onze priesters, in de hand van de koningen der landen Assyrië, Medië, Babylonië en Perzië (Nehemia 9: 32), in zwaard en gevangenis, en in door, en in schaamte des aangezichts, gelijk het is te dezen dage 1) a), ook terwijl wij hier voor Uw aangezicht staan, gedachtig zijnde aan onze schuld.

a) Dan. 9: 4 vv.

1) Ezra belijdt het, dat die schuld niet nu pas is aangevangen, maar dat zij al is van ouden tijd af, en dat de Heere daarom Zijn volk met de roede der kastijding heeft bezocht. Ja, hij gevoelt het wel, dat de Heere weer Zijn barmhartigheid is gaan uitstorten over Zijn volk, maar toch nog altijd, ook nog op dit ogenblik, voelt Israël de tuchtigende hand Gods, dewijl het wel zijn tempel terugkreeg, maar nog niet zijn burgerlijke vrijheid, in zover dat het land der vaderen nog een wingewest is van den vreemden vorst! Daarom staat er, gelijk het is te dezen dage.

8. En nu is er zo spoedig, als in een klein ogenblik (Jes. 26: 20), in den korten tijd, sedert de bevrijding uit Babel door Cyrus, tot op dezen stond, ene genade geschied van den HEERE, onzen God, om ons, het ganse Israël, als het volk der belofte, ene ontkoming, een klein overblijfsel van het eenmaal zo talrijke volk, over te laten, en ons in de kleine gemeente, die Hij in het land der vader en weer heeft overgeplant, enen nagel te geven 1) in Zijne heilige plaats (Jes. 22: 23 vv.), om onze ogen, die in den nacht des ongeluks dof geworden zijn, te verlichten, door ons het aanbreken van den dag der redding en van de wederkerende genade te doen zien, o onze God! en om ons, die als gestorven waren, een weinig levens te geven, daar wij nog steeds in onze dienstbaarheid aan de koningen der landen verkeren (vs. 7 9.7).

1) Door de uitdrukking "enen nagel in Zijnen heilige plaats" bedoelt Ezra een vorst van hun eigen volk en van hunnen eigen godsdienst, zo als die vergeleken wordt met nagels en pinnen (Jes. 22: 23), of ook ene soort van volksplanting, omdat zij waren uitgetrokken en overgebracht van de ene plaats naar de andere..

Een nagel in Zijne heilige plaats, een vaste en zekere woonplaats. De pinnen of nagels worden in Oosterse huizen zeer vast gemaakt. Het zijn stukken ijzer, die in de muren worden bevestigd onder het bouwen.

Een nagel werd ook gebruikt, om dien diep in den muur in te slaan, om daaraan allerlei gereedschap op te hangen. Welnu, die nagel hier is de heilige tempel, waaraan Israël zich vastklemmen en zich kan laten hangen, om tot bloei en wasdom te komen, opdat in en bij dien tempel, het Abraham’s nakroost zou gegeven zijn, om te groeien, om in heerlijkheid toe te nemen.

Ezra wijst er hier op, hoe God nog is een God des erbarmens, die in den toorn des erbarmen, gedachtig, zijn volk heeft uitgeleid uit het tweede diensthuis, het den tempel en den tempeldienst weer heeft teruggegeven, opdat het als een eigen, maar ook als een heilig volk zich zou openbaren, en dit alles meldt hij, om goed te doen uitkomen, hoe onheilig en zondig het volk heeft gehandeld, door zich te vermengen met de heidense volken.

9. Want wij zijn knechten, sedert onze ballingschap; doch in onze dienstbaarheid heeft ons onze God, ofschoon Hij ons aan het gericht Zijns toorns heeft overgegeven, toch niet voor altijd verlaten; maar Hij heeft weldadigheid tot ons geneigd, Hij heeft ons weer Zijne barmhartigheid bewezen voor het aangezicht der koningen van Perzië, dat Hij ons een weinig levens gave, ons op nieuw als een eigen volk vergunde te bestaan, om het huis onzes Gods te verhogen, en de woestigheden van hetzelve op te richten, en dat deze koningen geneigd werden om ons enen tuin 1) te geven in Juda en te Jeruzalem, ene met muren omringde woonplaats, binnen welke wij, beschut tegen den aandrang van vreemden en de aanvallen den vijanden, naar onze eigene wet ons leven zouden kunnen richten.

1) Het woord "tuin" betekent hier de beschutting van ene schaapskooi, hier figuurlijk genomen voor hun nieuwe vestiging in hun eigen land (Hales). Ene van hout gevlochten omheining wordt ook wel "tuin" genoemd..

Eigenlijk: een muur, als beschutting voor de lusthoven en wordt hier als beeld gebruikt, om de vastigheid van het volk Israël’s aan te duiden, wanneer het door Perzië’s koning naar het land der vaderen was teruggezonden en daar een zeker verblijfplaats was gewaarborgd.

10. En nu, wat zullen wij zeggen, o onze God! na dezen? Daar het alzo is, waarmee zullen wij ons rechtvaardigen? Want wij hebben Uwe geboden verlaten,

11. Die Gij geboden had door den dienst Uwer knechten, de profeten, zeggende 1): Het land, waar gijlieden inkomt, om dat te erven, is een vuil onrein land, door de vuiligheid onreinheid van de volken der landen, om hun gruwelen, waarmee zij dat vervuld hebben, van het ene einde tot het andere einde, met hun oneingheid (Leviticus 18: 20 en 27. Deuteronomium 7: 3).

1) Ene zodanige uitdrukking is er zeker niet in de profeten, maar het komt hier minder aan op den persoon, die de woorden spreekt, noch op de bepaalde woorden van de wet. Ezra spreekt hier in den naam van God, en de zin zijner woorden is te vinden in Deuteronomium 7: 1 vv..

Wat Ezra hier weergeeft is geen letterlijk citaat uit de Wet of de Profeten, maar de zin en mening van de uitspraken van Mozes en van al de knechten Gods, die na hem gesproken hebben. Hij geeft den korten inhoud weer van al de wetten en bedreigingen Gods, die Hij tot Zijn volk heeft doen komen.

In Richteren 3: 6 wordt deze vermenging ook gewraakt.

12. Zo zult gij uwe dochters niet geven aan hun zonen, en hun dochters niet nemen voor uwe zonen, en zult hunnen vrede en hun best niet zoeken (Deuteronomium 23: 6), tot in

eeuwigheid, opdat gij door u met haar te verzwageren hen niet zoudt behouden, en zij zich opnieuw zouden kunnen verheffen; maar opdat gij sterk wordt en het goede des lands eet, en uwen kinderen het doet erven tot in eeuwigheid.

13. En na alles, d.i. naar het zware gericht, wat over ons gekomen is, om onze boze werken, en om onze grote schuld, omdat Gij, o onze God! belet hebt, dat wij niet te onder zijn gegaan van wege onze ongerechtigheid, en hebt ons ene ontkoming, ene uitredding gegeven, als deze is (vgl. vs. 7 en 8);

14. Zullen wij nu wederkeren, om Uwe geboden te vernietigen en ons te verzwageren met de volken dezer gruwelen? Zoudt gij niet tegen ons toornen, zou Uw toorn niet tegen ons uitgestort worden, wanneer wij opnieuw Uwe geboden lieten varen, en zoudt Gij ons niet tot verterens toebezoeken, totdat er geen overblijfsel noch ontkoming 1) zij of meer zou zijn?

1) Overblijfsel en ontkoming. Beide woorden drukken hetzelfde uit en doelen op degenen, die nog weer in het land hebben mogen terugkeren. Ezra doet het hier uitkomen, dat de Heere volstrekt in Zijn recht is, om nu Israël geheel te vernietigen. Daarom roept hij ook in het volgende vers uit: Gij zijt rechtvaardig, juist om Israël er bij te bepalen, dat God volstrekt rechtvaardig zou zijn, indien Hij Zijne straffende hand weer uitbreidde over Zijn volk en erfdeel.

15. O HEERE! God van Israël! Gij zijt rechtvaardig 1), wij zelven zijn er het sprekende bewijs van; want wij zijn, omdat Gij als een rechtvaardig God het vroeger zo grote volk met straffen hebt bezocht, en om hun zonden bijna geheel hebt vernietigd, toch nog overgebleven, en wij zijn overgelaten ter ontkoming 2) als een gering overblijfsel van het beminde volk om der vaderen wil, als een wonderbaar gered hoopje, als het is te dezen dage. Zie, wij zijn voor Uw aangezicht in onze schuld, nog ligt de oude schuld op ons, ja, er is ene nieuwe schuld bijgekomen, waarom wij moeten vrezen, dat Gij ons geheel en al zult verderven; want er is niemand, die voor Uw aangezicht zou kunnen bestaan om zulks 3), om deze zonden tegen Uwe heilige wet; want zo wij ons niet bekeren, en zo Gij met ons in het gerichte treedt, kunnen wij niet bestaan voor Uw aangezicht; wij kunnen het verderf niet ontgaan.

1) Dit heeft Israël ervaren, als het in ballingschap werd weggevoerd en Gods toorn ondervond, van wege zijn schuld en zonde; dit zou Israël weer ervaren, indien het niet leerde breken met de zonde. Juist daarom wijst Ezra er op.

2) Of, een der vernietiging ontkomen overblijfsel, als bewijs van Gods rechtvaardigheid in het straffen der zonde.

3) Ezra spreekt als iemand, die van Gods rechtvaardigheid verzekerd, besloten heeft, in deze te berusten en de zaak aan Hem over te laten, Wiens oordeel naar waarheid is..

Wij hebben niets te zeggen, niets te doen dan onzen Rechter om genade te bidden (Job 9: 15). Ezra wist niet, wat hij vragen zou; hij kon niets zeggen, om het volk te verontschuldigen; hij vreesde de gevolgen, maar hij had alle hoop niet opgegeven. Hij sloot zijne aanspraak tot God

zonder er een verzoek bij te voegen, verzekerd zijnde, dat de rechtvaardige God zou doen, wat recht was in Zijne ogen; hij liet alles aan Hem over..

Ezra stelt zich en zijn volk in de handen van een rechtvaardig God. Om vergeving smeekt hij rechtstreeks niet, opdat het volk met de zonde zou breken Eerst moet het volk de vreemde vrouwen wegdoen; opdat ook aan hen zou worden vervuld, dat niet belijden alleen, maar ook nalaten van de zonde barmhartigheid doet verkrijgen.

HOOFDSTUK 10.

DE VREEMDE VROUWEN WORDEN DOOR DE ISRAËLIETEN WEGGEZONDEN.

V. Vs 1-44. Terwijl Ezra nog wenend neerligt voor het huis Gods, verzamelt zich ene grote menigte om hem heen, die eveneens in tranen uitbarst over den dreigenden toorn Gods. Nu treedt Sechanja toe, en zegt tot Ezra, dat het waar is, wat hij gezegd heeft van de zonde des volks, maar dat de toorn Gods toch nog wel was af te wenden, wanneer men er toe kon besluiten, om de vreemde vrouwen en de kinderen, die bij haar verwekt zijn, weg te zenden. Ezra moest zich maar moedig aan de spits plaatsen, dan twijfelde hij niet aan den goeden uitslag van zijne pogingen. Dit geschiedt dan ook. Ezra verzoekt alle hoofden der priesters, der Levieten en van het volk, die tegenwoordig zijn, zich bij ede te verbinden, om naar den voorslag van Sechanja te handelen; alle mannen des lands worden naar Jeruzalem opgeroepen, en daar wordt ene commissie benoemd, die het werk van de wegzending der vreemde vrouwen op zich neemt, en binnen den tijd van drie maanden werkelijk ten uitvoer brengt.

1. Als Ezra 1) alzo bad, en als hij deze belijdenis van zijne zonden en die des volks deed, wenende en zich voor Gods huisin het voorhof op de knieën met opgeheven handen (Hoofdstuk 9: 5)nederwerpende, verzamelden zich tot hem uit Israël ene zeer grote gemeente van mannen, en vrouwen en kinderen, want het volk weende met groot geween, en nam deel aan zijne smart.

1) Ezra spreekt hier niet van zich zelven in den eersten, maar in den derden persoon, dewijl hij zelf op den achtergrond treedt en het met de zonde brekend volk op den voorgrond doet treden. Hij deelt hier mede, hoe hij geknield in den voorhof van het Huis des Heren lag, biddende en wenende voor het aangezicht zijns Gods, en hoe nu ook een grote menigte, evenzeer ontroerd over de zonde des volks, zich tot hem verzamelde. Waar Ezra de schuld des volks en de heiligheid van Israël een oorzaak van smart en een reden tot smeken wordt, daar geeft de Heere God hem den zegen, dat ook een groot deel des volks inzicht in hun zonde en in hun roeping ontvangt.

2. Toen antwoordde Sechanja, de zoon van Jehiël (niet dezelfde als de in vs. 26 genoemde Jehiël Hoofdstuk 2: 7; 8: 7), een van de zonen van Elam, en zei tot Ezra: Wij hebben overtreden tegen onzen God, en wij hebben vreemde vrouwen van de volken des lands bij ons doen wonen; maar nu, er is hope 1) voor Israël dezen aangaande, en het is nog niet zover gekomen, dat de Heere ons geheel zal verderven (Hoofdstuk 9: 15), wanneer wij met de zonde leren breken.

1) De zaak mocht kwaad zijn, maar ze stond niet wanhopig; de ziekte was zorgelijk en gevaarlijk, maar niet ongeneesbaar. Daar was nog hope, om het volk te herstellen, de schuldigen van hun verkeerdheid terug te roepen, het voortlopend bederf te stuiten, en dus de oordelen, die de zonde gemeenlijk na zich sleept, af te wenden, en alles wel te doen uitvallen. Daar is hope althans, want als de ziekte ontdekt is, is ze half genezen. Nu de alarmklok getrokken is, nu het volk zijn misdrijf beweent, en er bedroefd over begint te worden, en nu

zij allen zich op het diepst voor God verootmoedigen, nu is er hope, dat God het hun vergeven en hun genadig zal zijn..

3. Laat ons dan nu een verbond 1) maken met onzen God, dat wij al die vrouwen, en het zaad, wat van haar geboren is, in zoverre zij nog de moederlijke verpleging nodig hebben, en nog den ouderdom niet bereikt hebben om zelven te beslissen, of zij zich aan de gemeente willen aansluiten, zullen doen uitgaan, naar den raad des Heren 2), volgens anderen des heren, namelijk van Ezra, en dergenen, die beven, vrezen, voor het gebod onzes Gods, en laat er gedaan worden naar de wet.

1) Een verbond maken, wil hier zeggen, plechtig, met een duren eed als in Gods tegenwoordigheid, beloven, om met de genoemde zonde te breken, door verwijdering van de vreemde vrouwen. Sechanja heeft het uitgesproken, dat er hope was op wegneming van de schuld, dewijl er een berouwvol wenen was met Ezra, maar het niet genoeg, de zonde te bewenen, de zonde moet ook gelaten worden. Daarom sprak hij nu het volk aan en stelde hen voor, om zich door een eed te verbinden, de vrouwen en hare kinderen weg te doen.

2) In het Hebr. Beatsath Adonai. LXX. heeft wz an boulh (d.i. zoals hij n.l. Ezra wil). Dit is echter onjuist, want Ezra heeft zijn wil niet te kennen gegeven. Alleen heeft hij voor God schuld beleden. De vertaling moet zijn en blijven, naar den raad van den Heere, d.w.z. naar den wil des Heren. God wordt hier niet genoemd bij Zijn Verbondsnaam Jehova, maar bij den naam van Adonai, d.i. bij dien Naam, welken Hij draagt, als Gebieder, als Machthebbende, die Zijn wil heeft geopenbaard, en die eist, dat alleen volgens dien wil gehandeld wordt.

De Vulgata heeft, en terecht, juxta voluntatem Domini.

4. Sta op 1), want deze zaak is de uwe, het komt u toe die ter hand te nemen, en wij zullen met u zijn; wees sterk en doe het1) met vertrouwen op den Heere, onzen God (Jozua 1: 6; 1 Kronieken 22: 16).

1) Sechanja wekt Ezra op, om niet langer geknield te liggen, maar te gaan opstaan, om als hoofd des volks er zorg voor te dragen, dat het volk nu ook met een eed belooft, de schuld in zake de heidense vrouwen weg te doen. Het is alsof Sechanja wil zeggen, dat wenen goed is, maar hervormen nog beter. Sechanja spreekt hier tot Ezra, gelijk de Heere God eenmaal tot Jozua sprak, na de nederlaag voor Al.

2) Naar het Oud-Testamentische standpunt was deze scheiding van de vreemde vrouwen en het uitdrijven van de bij haar verwekte onmondige kinderen geheel overeenkomstig den wil van God; in de Christelijke huwelijken echter is het anders. Wanneer van twee ongelovige echtgenoten de ene eerst gedurende het huwelijk tot het geloof komt, terwijl de andere nog in het ongeloof volhardt, is het de plicht van den eersten om zijne vrouw getrouw te blijven; hij mag van zijne zijde gene aanleiding geven om ene scheiding te veroorzaken, maar is zedelijk verplicht, om door trouwe liefde voor zijne vrouw en door gehoorzaamheid aan zijnen God den bestaanden echt zelf te heiligen, en moet door gebed en voorbeeld trachten het ongelovige deel voor Christus te winnen. (1 Kor. 7: 12 vv.)..

Ezra geeft den raad, dat men spoedig doortastende maatregelen zal nemen, om van de vreemde vrouwen te scheiden. De zaak is duidelijk; wat verkeerd gedaan is moet zo veel mogelijk hersteld worden, want dat alleen is waar berouw. Voor ons is het ene uitgemaakte zaak, dat de zonde moet weggedaan worden, met het vaste besluit, om er nooit weer iets mede te doen te willen hebben, ofschoon zij u ook zo dierbaar zij als de huisvrouw van uwen schoot, ja als een rechteroor, of ene rechterhand; anders is er gene vergeving, en ook geen vrede. Wat onrechtvaardig genomen is, kan niet met billijkheid behouden worden, maar moet worden teruggegeven. Wat betreft om een ongelijk juk aan te trekken met ongelovigen, ‘t is zeker, zulke huwelijken zijn zondig, en moeten niet gesloten worden. Zijn zij echter gesloten! dan mogen zij niet meer verbroken worden. De scheidsmuur tussen Joden en Heidenen is nu afgebroken. Het Evangelie geeft ons den volgenden regel: "Indien enig broeder ene ongelovige vrouw heeft, en deze tevreden is om bij hem te wonen, dat hij ze niet verlate; en ene vrouw, die enen ongelovigen man heeft, en hij tevreden is bij haar te wonen, dat zij hem niet verlate." (1 Kor. 7: 12 en 13)..

5. Toen stond Ezra op van zijne knielende houding, zonder echter zijne plaats voor het huis Gods te verlaten, en deed de oversten der priesters, en de oversten der Levieten, en de hoofden van gans Israël zweren, te zullen doen naar dit woord, dat Sechanja gesproken had (vs. 3); en zij zwoeren, want Sechanja had naar het hart van het gehele volk gesproken.

6. En Ezra stond op van voor Gods huis (vs. 1), en ging in de kamer van Johanan, den zoon van Eljasib 1), niet dezelfde Eljasib, die ten tijde van Nehemia hogepriester was (Nehemia 12: 10 v.); als hij daar kwam om er te overnachten, at hij geen brood, en dronk geen water, want hij bedreef rouw over de overtreding der weggevoerden 2), die nu uit de ballingschap waren teruggekeerd.

1) Dewijl zowel Johanan als Eljasib dikwijls voorkomende namen zijn (vgl. vs. 24,27,36) en ene der priesterklassen naar Eljasib genoemd was (1 Kronieken 24: 12), zo houden wij den hier genoemden Johanan ben-Eljasib voor een niet verder bekenden man, die in den nieuwen tempel een naar hem genoemde kamer gesticht had..

2) Dewijl het besluit was genomen en ook de bovengenoemde priesters het met ede hadden beloofd, maar de zonde nog niet was weggenomen, daar er nog vele vreemde vrouwen in het land waren, blijft Ezra vasten en rouw bedrijven, opdat het volk goed zou weten dat eerst zijne blijdschap terug keert, als ook werkelijk Israël weer een heilig volk zal zijn.

7. En zij, de oversten der priesters en der Levieten, en de hoofden des volks, lieten ene stem doorgaan door Juda en Jeruzalem, aan al de kinderen der gevangenis, maar nu door God verlost zijnde, dat zij zich te Jeruzalem zouden verzamelen.

8. En al wie niet kwam in drie dagen, naar den raad, volgens het besluit der vorsten en der oudsten, al zijne have zou verbannen zijn 1), ten voordele van den tempel verbeurd verklaard worden; en hij zelf zou afgezonderd wezen van de gemeente der weggevoerden (Hoofdstuk 7: 26. Nehemia 13: 28).

1) Dit verbannen hield niet in, ene vernietiging, zoals dit met de steden, die in den ban waren gedaan, geschiedde, maar een verbeurdverklaring ten behoeve en ten voordele van den tempel.

9. Toen verzamelden zich alle mannen van Juda en Benjamin te Jeruzalem in drie dagen; het was de negende maand Chislev = December (Exodus 12: 2), op den twintigsten dag in de maand; en al het volk zat op de straat, op de voorplaats bij een waterpoort van Gods huis, sidderende om deze zaak, welker ernst en grote betekenis reeds door de strenge straf, die bepaald was op het niet bezoeken van Jeruzalem (vs. 8), hun duidelijk was, en van wege de plasregenen, want het was toen juist in den ergsten regentijd van het jaar.

10. Toen stond Ezra, de priester, op en zei tot hen: Gijlieden hebt overtreden, en vreemde vrouwen bij u doen wonen, om Israël's schuld te vermeerderen 1), die toch al zo groot was (Hoofdstuk 9: 6 vv.).

1) Ezra wijst hier op het feit, dat Israël, om zijne afgoderij naar Babel is gebannen geweest en, hoewel nu weer in het land der vaderen teruggekeerd, toch nog in deze de gevolgen der zonde draagt, door te verkeren onder vreemde macht. Wordt nu dit kwaad niet weggedaan, dan zal de afgoderij weer toenemen en Israël geheel vernietigd worden. Dit gevoelt het volk ook zeer wel en het is daarom, dat het als uit één mond belooft, om naar het bevel des Heren te handelen, wat vervolgens door Ezra nader wordt ontvouwd.

11. Nu dan, doet den HEERE, uwer vaderen God, belijdenis van uwe zonde, en doet Zijn welgevallen, alles wat Hem in dit geval welgevallig is, en scheidt u af van de volken des lands, en van de vreemde vrouwen.

12. En de ganse gemeente antwoordde en zei met luider stem: Naar uwe woorden, alzo komt het ons toe te doen.

13. Maar de menigte des volks, dat hier tegenwoordig is, is veel, en het is een of de tijd van plasregen, zo dat men hier buiten, in de open lucht niet staan kan, zolang totdat de zaak aan een einde is; en het is geen werk van een dag noch van tweedagen, want velen onzer hebben overtreden in deze zaak; er zijn er onder ons velen, die vreemde vrouwen genomen hebben.

14. Laat toch onze vorsten der ganse gemeente hierover staan1), om er over te raadplegen; en allen, die in onze steden zijn, die vreemde vrouwen bij zich hebben doen wonen, op gezette tijden doen komen, en met hen de oudsten van elke stad en dezelve rechters 2), totdat wij, door gehele wegruiming van bestaande misbruiken, van ons afwenden de hittigheid des toorns onzes Gods, om dezer zaken wil.

1) Hierover staan, wil hier niet zeggen, als aanvoerders, of, als beslissers, maar eigenlijk, ten behoeve van hen. Het optreden der Overheid wordt hier juist aangegeven, wel niet om zich tegen het volk te stellen, maar om de belangen des volks te bevorderen, in dit geval, door den toorn Gods af te wenden, waar het de onheiligheden des volks door handhaving der wetten wegnam.

2) De bedoeling was deze: omdat ter beslissing van de vele voorkomende gevallen een zeer langen tijd nodig was, en de talrijke vergadering, vooral wegens het regenachtige jaargetijde, niet zo lang kon bijeenblijven, moest zij vooreerst maar uiteengaan. Daarentegen moesten de oversten of vorsten der ganse gemeente in Jeruzalem blijven. Dan zou men de mannen van elke stad des lands afzonderlijk oproepen om voor de vorsten te verschijnen op enen bepaalden tijd, en te gelijk met hen zouden de oudsten en rechters dezer stad ontboden worden, om de nodige inlichtingen te kunnen geven..

15. Alleenlijk 1) Jonathan, de zoon van Asahel, en Jehazia, de zoon van Tikva, stonden hierover tegen; en Mesullam, en Sabbethai, de Leviet, hielpen hen.

1) Duidelijk komt het in den grondtekst uit, dat deze mannen zich niet met dit voorstel konden verenigen, hoogstwaarschijnlijk, dewijl deze gang van zaken hen te lang duurde. Het eerste woord alleenlijk vormt toch een tegenstelling met het voorgaande. Wat dan ook sommigen willen, dat zij benoemd werden tot commissarissen en bijzitters, is in strijd met het volgende, dewijl in vs. 16 genoemd worden, wie als commissarissen optreden, om deze hoogst belangrijke zaak tot een goed einde te brengen.

Zoals duidelijk blijkt, werd naar hen niet gehoord, zodat het voorstel in vs. 15 vermeld onverlet uitgevoerd werd.

15. Alleenlijk 1) Jonathan, de zoon van Asahel, en Jehazia, de zoon van Tikva, stonden hierover tegen; en Mesullam, en Sabbethai, de Leviet, hielpen hen.

1) Duidelijk komt het in den grondtekst uit, dat deze mannen zich niet met dit voorstel konden verenigen, hoogstwaarschijnlijk, dewijl deze gang van zaken hen te lang duurde. Het eerste woord alleenlijk vormt toch een tegenstelling met het voorgaande. Wat dan ook sommigen willen, dat zij benoemd werden tot commissarissen en bijzitters, is in strijd met het volgende, dewijl in vs. 16 genoemd worden, wie als commissarissen optreden, om deze hoogst belangrijke zaak tot een goed einde te brengen.

Zoals duidelijk blijkt, werd naar hen niet gehoord, zodat het voorstel in vs. 15 vermeld onverlet uitgevoerd werd.

16. En de kinderen der gevangenis, die uit de ballingschap waren wedergekeerd, deden alzo; de mannen uit elke stad begaven zich op den voor elk bepaalden tijd naar Jeruzalem, om voor de commissie te verschijnen; en Ezra, de priester, met de mannen, de hoofden der vaderen, naar het huis hunner vaderen, onder wier geleide zij zich stelden, en zij allen, bij namen genoemd (vs.15), scheidden zich af, en zij, die tot ene commissie benoemd waren, zaten op den eersten dag der tiende maand, Tebeth of Januari, alzo omtrent 8 dagen nadat de vergadering der gehele gemeente, zo als vs. 9 vv. gemeld is, was uiteengegaan, om deze zaak te onderzoeken.

17. En zij voleindden het met alle mannen, die vreemde vrouwen bij zich hadden doen wonen, tot op den eersten dag der eerste maand 1), d.i. Nisan of April in het jaar 457 voor Christus.

1) Derhalve hadden Ezra en de zijnen drie maanden werk, om alles te onderzoeken en de zaak tot een goed einde te brengen.

18. En er werden gevonden van de zonen der priesters, die vreemde vrouwen bij zich hadden doen wonen; van de zonen van Jesua, den zoon van Jozadak, en zijne broederen, alzo onder degenen, die tot het hogepriesterlijk geslacht behoorden (Hoofdstuk 2: 36 vv.),Maäseja, en Eliëzer, en Jarib, en Gedalja.

19. En zij gaven hun hand, dat zij hun vrouwen zouden doen uitgaan, en schuldig zijnde, offerden zij enen ram van de kudde voor hun schuld (Leviticus 5: 14 vv.), dewijl zij tegen den Heere hadden gezondigd.

20. En 1) van de kinderen van Immer: Hanani en Zebadja.

1) Hier wordt nu niet gezegd, wat zij deden, noch dat zij een ram ten schuldoffer brachten, dewijl dit genoegzaam duidelijk is en als van zelf sprak.

21. En van de kinderen van Harim: Maäseja, en Elia, en Semaja, en Jehiël, en Uzia.

22. En van de kinderen van Pashur: Eljoënai, Maäseja, Ismaël, Nethaneël, Jézabad en Elasa.

23. En van de Levieten (Hoofdstuk 2: 40): Jozabad, en Simeï, en Kelaja (deze is Kelita, zo als hij gewoonlijk genoemd werd, Nehemia 8: 7; 10: 10), Pethahja, Juda en Eliëzer.

25. En van Israël, uit het volk (Hoofdstuk 2: 3 vv.): van de kinderen van Paros: Ramja, en Jezia, en Malchia, en Mijamin, en Eleazar, en Malchia, en Benaja.

26. En van de kinderen van Elam: Mattanja, Zacharja, en Jehiël, en Abdi, en Jeremôth, en Elia.

27. En van de kinderen van Zatthu: Eljoënai, Eljasib, Mattanja, en Jeremôth, en Zabad, en Aziza.

28. En van de kinderen van Bebai: Johanan, Hananja, Sabbai, en Athlai.

29. En van de kinderen van Bani: Mesullam, Malluch en Adaja, Jasub, en Seal, Jeramôth.

30. En van de kinderen van Pahath-Moab: Adna, en Chelal, Benaja, Maäseja, Mattanja, Bezaleël, en Binnuï, en Manasse.

31. En van de kinderen van Harim: Eliëzer, Jissia, Malchia, Semaja, Simeon,

34. Van de kinderen van Bani 1): Maädai, Amram, en Uël,

1) Ook in vs. 9 is van de kinderen van Bani gesproken. Ons vermoeden is, dat de daar genoemden in Jeruzalem woonden, en de in vs. 34-42 vermelden in de overige steden van Juda zich metterwoon hadden gevestigd, dewijl wij van geen inwoners van die steden lezen en toch onder hen werden aangetroffen, die vreemde vrouwen hadden (vs. 7).

44. Alle dezen hadden vreemde vrouwen genomen; en sommigen van hen hadden vrouwen, waarbij zij kinderen gekregen hadden.

Velen plaatsen in het twaalfjarig tijdvak, dat tussen onze geschiedenis, en die, welke in Nehemia 1 vermeld wordt, verlopen is, dat gedeelte, dat men leest in Nehemia 8: 1-10: 39, en beweren naar Josefus (Antt. XI, 5,5), dat Ezra nog vóór de komst van Nehemia gestorven zou zijn. Maar als ook dit gedeelte door Ezra geschreven is, zo als wel het geval zal zijn, dan moet men toch om de voorstelling van Josefus te rechtvaardigen, veronderstellen, dat in Nehemia 8: 9 en 10: 1 10.1 het vermelden van den naam Nehemia, slechts ene bijvoeging van lateren tijd is, en heeft nog altijd tegen zich, hetgeen te lezen staat in Nehemia 12: 36, waar Ezra en Nehemia als gelijktijdig levende worden genoemd. Wat echter het getuigenis van Josefus betreft: dit berust alleen op ene uit het 3e boek Ezra, een der Apocriefe boeken, geputte gissing, waar het gedeelte Nehemia 8: 1 vv. terstond, op Ezra 10: 44 volgt, en Nehemia onder den naam Atyarathv voorkomt, met welken naam Josefus op een geheel ander persoon heeft gedoeld..

Ezra bekleedde het gezag te Jeruzalem omstreeks 12 jaren; wij vinden hem in het volgende Boek zijne heilige plichten uitoefenende, ofschoon in het burgerlijk gezag vervangen door Nehemia. Men vermeldt van hem, dat hij met de hulp van andere personen, die ook bedreven waren in de heilige Schriften, al de Boeken, die toen reeds bestonden, verzamelde en den Kanon der Heilige Schrift vaststelde, de verouderde namen van enige plaatsen veranderende, en de fouten, die er door nalatigheid der overschrijvers ingeslopen waren, verbeterde. Onder den invloed van den Heiligen Geest voegde hij er ook bij, wat noodzakelijk was, om die plaatsen toe te lichten of te verbeteren, terwijl hij het geheel in Chaldeeuws schrift overbracht. Aldus leverde hij ene nauwkeurige uitgave van het Oude Testament, die daarna met veel zorg werd nageschreven en gevolgd, en naar deze werden de nu nog bestaande afschriften genomen. Daar Ezra zelf schrijver was van een gedeelte der Heilige Schrift, mag men verzekerd zijn, dat hij in zijn werk door den Heiligen Geest werd bestuurd. Men zegt, dat hij den ouderdom van 120 jaren bereikt heeft. Maleachi, Nehemia, Esther en enige plaatsen in andere boeken, moeten dien ten gevolge in zijnen tijd er bij gevoegd zijn, waarschijnlijk door ene reeks van godvruchtige en geleerde mannen, die voortgingen acht te slaan op den Kanon der Schrift, tot omstreeks den tijd van Simon den Rechtvaardige, die omtrent 28 jaren na den dood van Alexander den Grote, welke 323 voor Christus plaats had, hogepriester werd. Na dat tijdstip werd niets bij den Kanon der heilige boeken van het Oude Testament gevoegd, en in letterkundig opzicht is de grootste juistheid door de Joden in acht genomen om het geheel onveranderd te bewaren. Enigen echter zijn van mening, dat de gehele Kanon door Ezra zelf werd bijeen verzameld, behalve enige bijgevoegde namen en aantekeningen. Dit komt ook overeen met de eenparige overlevering der Joden. Een schoon en uitvoerig verslag van de handelingen van Ezra betreffende de Schriften wordt door Prideaux gegeven..

Als straks Nehemia voor de tweede maal in Juda komt, hebben weer velen huwelijken gesloten met heidense vrouwen (Nehemia 13: 23 vv.). De reden is wel hierin te zoeken, dat bij de teruggekeerden ook later zich aansloten, die nog in het vaderland waren achtergebleven en zich niet vermengd hadden met de Samaritanen. Bovendien had Israël in de Ballingschap, die zo lang geduurd had, ten minste voor hen, die met Nehemia terugkeerden, zich aan deze zaak gewend, of liever het zondige er van niet ingezien. En het is daarom, dat de Godsmannen gedurig tegen dit kwaad te strijden hebben, opdat Israël een afgezonderd volk zou blijven.

INHOUD VAN HET BOEK EZRA.

I. De terugkeer naar Jeruzalem en de herbouw van den tempel.

1) Ezra 1: 1-4. Edict van Cyrus.

2) Ezra 1: 5-11. Terugkeer der Joden naar Jeruzalem.

3) Ezra 2. Beschrijving der teruggekeerden.

4) Ezra 3: 1-6. Opbouw van het altaar en viering van het Loofhuttenfeest.

5) Ezra 3: 7-13. Grondvesting van den Tempel.

6) Ezra 4: 1-5. Tegenstand der Samaritanen bij het bouwen.

7) Ezra 4: 6-23. Tegenstand bij het bouwen der muren van Jeruzalem.

8) Ezra 4: 24 en 5. De tempelbouw afgebroken.

9) Ezra 6: 1-15. De tempelbouw door Darius begunstigd en ten einde gebracht.

10) Ezra 6: 16-22. De Tempel ingewijd en het Paasfeest gevierd.

II. De komst van Ezra te Jeruzalem en de heiliging des volks.

1) Ezra 7: 1-10. Mededeling van Ezra’s komst.

2) Ezra 7: 11-26. Afschrift van het bevel van Arthahsasta (Artaxerxes).

3) Ezra 7: 27 en 28. Ezra’s vreugde vermeld.

4) Ezra 8: 1-20. Lijst der met Ezra teruggekeerden.

5) Ezra 8: 21-31. De reis van Ezra en de zijnen meegedeeld.

6) Ezra 8: 32-36. Aankomst te Jeruzalem.

7) Ezra 9. Ezra’s gebed en belijdenis over de ontheiliging des volks.

8) Ezra 10: 1-8. Het besluit omtrent het wegdoen der vreemde vrouwen genomen.

9) Ezra 10: 9-17. Het besluit doorgevoerd en ten einde gebracht.

10) Ezra 10: 18-44. Lijst van hen, die zich met heidense vrouwen hadden verbonden.

SLOTWOORD

op het Boek Ezra.

Als Schrijver van dit Boek doet zich Ezra, de Schriftgeleerde, kennen, die, onder de regering van Arthahsasta (Artaxerxes), koning van Perzië, naar Jeruzalem vertrok met een menigte van hen, die bij den eersten terugkeer, onder Zerubbabel, nog in het vreemde land waren achtergebleven.

Hij is te houden voor den Schrijver van het gehele Boek, al kunnen we aannemen, dat hij dat gedeelte, hetwelk in het Chaldeeuws (Hoofdstuk 4: 8-6: 18) en niet in het Hebreeuws geschreven is, overgenomen heeft van een tijdgenoot van Zerubbabel en Jozua, dewijl hij dit stuk niet alleen voor volstrekt geloofwaardig heeft gehouden, maar het ook door de bijzondere zorg der Voorzienigheid Gods, in zijn handen is gekomen, zodat hij door den drang des Geestes, het woordelijk heeft overgenomen of in zijn Boek ingelast.

Onder de leiding des Geestes heeft Ezra beschreven, wat in verband stond met den terugkeer van Israël uit het land der Ballingschap, zowel wat den eersten als den tweeden uittocht betreft, dien onder Cyrus en dien onder Arthahsasta, koningen van Perzië.

Wel bestaat het Boek uit twee delen, maar de eerste woorden van het tweede gedeelte: "En na deze gebeurtenissen" geven duidelijk te zien, dat de Schrijver van het eerste gedeelte, ook die van het tweede is.

Israël, door Gods genade voor een groot gedeelte wedergekeerd in het land der vaderen en, hoe ook tegengewerkt, toch in staat gesteld den Tempel te herbouwen; Israël, in het heilige land weer, door Ezra’s heiligen ijver voor de ere Gods, een afgezonderd volk, vrij van de vermenging met heidense volken, ziedaar de korte inhoud van dit heilig Geschrift.

HET BOEK NEHEMIA.

Het Boek Nehemia ontleent zijn naam aan den zoon van Hachalja, den schenken van Arthahsasta, den koning van Perzië.

Het draagt tot opschrift: Dibree Nechemjah, d.i. geschiedenis van Nehemia en deelt ons mede, hoe Nehemia verlof ontvangt van den Perzischen koning, om naar zijn vaderland terug te keren en de muren van Jeruzalem op te bouwen, en van dit verlof gebruikt maakt, om het goede voor zijn volk te zoeken.

Het vermeldt in de eerste plaats de voltooiing van het werk, niettegenstaande den hevigen tegenstand der Samaritanen, vervolgens het stuiten van den woeker onder de Joden, een moordaanslag op zijn leven, de vermeerdering van de bevolking van Jeruzalem en, na zijn tweede komst, het tegengaan der ingeslopen misbruiken.

Voorts bevat het een lijst van de met de Zerubbabel teruggekeerden, benevens van de Priesters en Levieten.

Het Boek laat zich verdelen in drie delen.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1-7) behelst de mededeling van de komst van Nehemia te Jeruzalem, de bevestiging der heilige stad en het vinden van het geslachtsregister der met Zerubbabel teruggekeerden.

Het tweede deel (Hoofdstuk 8-10) beschrijft, hoe Ezra op het Loofhuttenfeest de Wet voorleest en het volk met Nehemia, als landvoogd aan het hoofd, het verbond bezegelt.

Het derde deel (Hoofdstuk 9-13) bevat enige lijsten der Priesters en Levieten, de geschiedenis der inwijding van de stadsmuren en het tegengaan van de ingeslopen misbruiken onder Israël.

Het geheel doet ons zien, hoe de Heere God zijn volk met een oog van trouwe zorg gadeslaat, Zijn Verbond gedenkt en er voor zorgt, dat uit- en inwendig, Israël als het afgezonderd volk in het land der vaderen gevestigd blijft, het beschermt tegen zijne vijanden daarbuiten, maar ook innerlijk het van alle inmenging met andere volken doet bevrijden.

Wordt ons derhalve in Ezra verhaald, hoe Israël zijn Heiligdom terugkreeg, in dit Boek wordt ons meegedeeld, hoe Gods volk weer in het bezit kwam van de heilige stad.

HOOFDSTUK 1.

HET GEBED VAN NEHEMIA VOOR DE KINDEREN ISRAËL'S.

I. Vs. 1-11. Nehemia, een van de schenkers van den Perzischen koning Artaxerxes I, ontvangt, door zijnen broeder Hanani, bericht van den toestand van Jeruzalem, hoe de muren van een gereten en de poorten door vuur verbrand zijn. Hij is daardoor diep ter neer gebogen en stort zijn innig bedroefd hart in gebed en belijdenis van zonden voor den Heere uit. Daar hij echter als ambtenaar van den koning, niet zonder verlof van zijnen aardsen heer naar Jeruzalem mag gaan, en hij niet in staat is iets te doen om den druk van zijn volk te verlichten, bidt hij tot God, dat de Heere hem genade zal doen vinden in de ogen van Artaxerxes, en dat hij de krachtige ondersteuning van dezen koning zal mogen genieten.

1. Wat in de volgende hoofdstukken zal verhaald worden, zijn de geschiedenissen van Nehemia 1) d.i. Troost of Trooster des Heren; hij was de zoon van Hachalja, volgens sommigen uit een priesterlijk geslacht, volgens anderen en met meer waarschijnlijkheid uit den stam van Juda, misschien zelfs van koninklijken bloede. En het geschiedde in de maand Chisleu, d.i. December (Exodus 12: 2), in het twintigste jaar 2) van de regering van den koning Artaxerxes Longimanus (Ezra 1: 4), in het jaar 445 v. Chr., als ik te Susan in het paleis des konings was, waar deze gedurende den zomer gewoon was verblijf te houden.

1) In het Hebr. Dibree Nechemjah. Terecht door de Staten-Vert. overgezet met, de geschiedenissen of nog beter: de geschiedenis van Nehemia. Het eerste woord heeft hier niet de betekenis van, daden of verhalen, maar van geschiedenis. Nehemia beschrijft zelf zijne geschiedenis in betrekking tot Jeruzalem en Juda.

2) Dewijl Ezra optoog in het zevende jaar (Ezra 7: 8) van dezen koning en Nehemia in het twintigste, zo ligt er een tijdsverloop van 13 jaren tussen beide.

2. Zo kwam Hanani, een van mijne broederen naar den vleze (Hoofdstuk 7: 2), hij en sommige mannen uit Juda, met welke hij kort te voren uit Jeruzalem was wedergekeerd; en ik vraagde hen naar de Joden, die ontkomen waren, (die overgebleven waren van de gevangenis) 1) en naar den toestand van Jeruzalem.

1) Die ontkomen waren, die overgebleven waren, zijn de teruggekeerden naar Jeruzalem, en worden hiermede onderscheiden van degenen, die niet naar het land der vaderen waren teruggekeerd, maar in Babel en andere heidense landen waren achtergebleven.

3. En zij zeiden, tot mij: De overgeblevenen die van de gevangenis uit Babel aldaar waren in het landschap Juda zijn overgebleven, die, ontkomen uit de ballingschap, in Juda verkeren, zijn in grote ellende en in versmaadheid; en Jeruzalems muur is verscheurd en hare poorten zijn met vuur verbrand 1) (Ezra 6: 22 Aanm).

1) Bij het lezen van deze woorden komt men van zelf tot de gedachte, dat hier gesproken wordt van gebeurtenissen van den laatsten tijd, en dat ene zware beproeving over het volk, dat

in Juda woonde, gekomen was. Die uitleggers, die hetgeen in Ezra 4: 6-23 beschreven wordt, tot den tijd van Xerxes I en zijn zoon Artaxerxes I brengen (zie 2 op Ezra 4: 6) verklaren dit op de volgende wijze. De Joden hadden beproefd om Jeruzalem te versterken, ene omstandigheid, die zeer gemakkelijk is te verklaren, daar Ezra bij het volk ene begeerte had opgewekt om in strenge afzondering van de Heidense naburen, op grond van de Mozaïsche instellingen te leven. De vriendelijke gezindheid van den koning van Perzië, blijkbaar uit de zending van Ezra, kon hen op den gelukkigen uitslag hunner pogingen doen hopen; maar dit was ook de oorzaak dat de Perzische ambtenaren wantrouwen begonnen op te vatten en den koning overhaalden om te verbieden dat Jeruzalem zou versterkt worden. Terstond maakten de ambtenaren gebruik van dit verbod, zij verwoestten wat er van gebouwd was, en werden daarin door der Joden vijandige naburen geholpen. De 85ste Psalm, die door vele Schriftverklaarders tot dezen tijd gebracht wordt, is door ons bij Ezra 6: 22 aangehaald, wellicht behoort hier ook Psalm 129 genoemd te worden..

Dit ziet kennelijk op hetgeen Ezra 4: 6-23 is medegedeeld. Tengevolge van de samenspanning der vijanden is het bevel door Arthahsasta uitgevaardigd, dat de muren der stad, die door Nebukadnezar verwoest waren, niet mochten worden opgebouwd. De heilige stad lag dus open en bloot voor elke vijandelijken aanval. Er was geen muur en geen poort, om de vijanden te houden buiten Jeruzalem, en alzo den heiligen tempel te beschermen tegen de listen en lagen der Samaritanen.

Israël had zijne vrijheid en zijn tempel terug, maar het had in Juda den strijd tegen de heidenen en Samaritanen, en ook het Perzische hof scheen meer vijandig gezind.

Het is daarom, dat Hanani en de zijnen zich naar Nehemia begeven, opdat deze zijn invloed mocht aanwenden bij den koning, dat het verbod werd opgeheven en deze, dewijl hij een aanzienlijke betrekking bij den koning bekleedde en zeer bij hem in gunst stond, alles mocht aanwenden, opdat ook de heilige stad weer werd opgebouwd en de muur, die nog immer, tengevolge van Nebukadnezar’s verwoesting, verbroken was, weer werd hersteld.

4. En het geschiedde, als ik deze woorden hoorde, zo zat 1) ikdoor smart overweldigd neer en weende, en bedreef rouw, enige dagen, en ik was vastende en biddende voor het aangezicht van den God des hemels2) (Ezra 1: 2; 9: 3).

1) Dit zitten geeft aan, een diep droevige gemoedsgesteldheid en de gestalte van een treurende, gelijk dan ook de profeet Jeremia (Klaagl. 3: 28) den treurende toeroept: "Hij zitte eenzaam, en zwijge stil." Vandaar ook, dat hier terstond er op volgt, dat Nehemia weende en rouw bedreef.

2) In de volgende verzen hebben wij ene korte samenvatting van hetgeen Nehemia dag en nacht (vs. 6) voor des Heeren aangezicht bad. Nehemia doet zich in dit Boek kennen, als een teder godzalig man, die toegerust met macht en rijkdom en wijsheid, juist de man in Gods hand was, die het aangevangen werk van Ezra tot een gewenst einde zou kunnen brengen.

5. En ik zei: a) Och HEERE, God des hemels 1), Gij grote en vreselijke God! b) die het verbond en de goedertierenheid houdt dien, die Hem liefhebben en Zijne geboden houden (Hoofdstuk 4: 14; 9: 32; Deuteronomium 7: 9,21).

a) Dan. 9: 4

b) Exodus 20: 6; 34: 7. Numeri 14: 18. Deuteronomium 5: 10. Psalm 86: 15; 103: 8; 145: 8.

1) Nehemia spreekt hier God aan, in de eerste plaats als de Bestuurder van alles, wat plaats heeft, en daarna als de God des Verbonds, die immer die God blijft, zoals Hij zich geopenbaard heeft als degene, die Zijne goedertierenheid houdt, aan hen, die Hem liefhebben. Hij is bekend met God, dit straalt hierin duidelijk door, zoals Hij zich aan Mozes en in de gangen met Zijn volk heeft bekend gemaakt, en daarom neemt hij vrijmoedigheid, om voor Hem de bedrukte ziele uit te storten.

6. Laat toch Uw oor opmerkende, en Uwe ogen open zijn, die voor onzen nood schijnen gesloten te zijn (Psalm 130: 2),om te horen naar het gebed Uws knechts, dat ik heden in dezen tijd voor Uw aangezicht bid, dag en nacht, voor de kinderen Israëls, Uwe knechten; en ik doe belijdenis of, en hoe ik belijdenis doe over de zonden der kinderen Israëls, die wij 1) tegen U gezondigd hebben: ook ik en mijns vaders huis, wij hebben gezondigd (Ezra 9: 6. Dan. 9: 6,8).

1) Ook hier bij Nehemia, gelijk vroeger bij Ezra, is een zich één gevoelen, wat de zonde en schuld betreft, met Israëls volk. Hij plaatst zich niet buiten de schuld van zijn volk, maar hij erkent het, dat ook hij er aan schuldig staat. Daarom voegt hij er bij: "Ook ik en mijns vaders huis", waarmee hij betuigt, dat dit *wij*niet is een frase, maar overtuiging van het waarlijk verbroken hart.

7. Wij hebben het ganselijk tegen U verdorven, wij zijn door ijdele dingen van den rechten weg afgevoerd, en wij hebben niet gehouden de geboden, noch de inzettingen, noch de rechten, die gij Uwen knecht Mozes geboden hebt 1).

1) In de zondebelijdenis moet men deze twee dingen erkennen, ten aanzien van de snoodheid der zonde, als eerst, dat zij is een bederf van ons zelven, en ten anderen, een belediging van God; want men leeft dan naar de bedorven begeerlijkheden van zijn eigen hart, en ontkent en hoont de Godheid, door het verachten en versmaden van ‘s Heeren Geboden..

8. Gedenk toch des woords 1) a), dat Gij Uwen knecht Mozes geboden hebt, zeggende: Gijlieden zult overtreden, Ik zal u onder de volken verstrooien.

a) Deuteronomium 4: 25-27; 30: 2-4.

1) God had de Israëlieten te voren gewaarschuwd dat, zo zij Zijne geboden overtraden, zij verstrooid zouden worden, maar wanneer zij tot Hem zouden terugkeren, zou Hij hen terugvoeren naar hun eigen land. Indien God Zijner beloften niet meer gedacht, dan wij Zijner

geboden, dan waren wij allen verloren. In het gebed op de beloften van God te pleiten is de beste weg om verhoring te erlangen. Hij leert ons zelf op Zijn woord te hopen..

9. En gij zult u tot Mij bekeren en Mijne geboden houden en die doen; al waren uwe verdrevenen aan het einde des hemels, tot aan de verste streken, waar het uitspansel de aarde schijnt te raken, Ik zal hen van daar verzamelen, en Ik zal ze brengen tot de plaats, die Ik verkoren heb tot Jeruzalem, om Mijnen naam aldaar te doen wonen.

Wat Nehemia hier den Heere voorhoudt, waarop Hij pleit, is niet ene letterlijke aanhaling van een of andere belofte, maar een korte samenvatting van de bedreigingen en beloften des Verbonds, met Zijn volk gesloten. De Heere had Zijn volk gedreigd, dat, indien het Zijn Verbond zou breken, Hij het zou verstrooien onder de volken, maar ook beloofd, dat, indien het zich zou bekeren, Hij het weer naar de erve der vaderen zou terugbrengen, en weer Zijne genade en Zijne genadige tegenwoordigheid zou openbaren. Op dit laatste is wel te letten, ook om deze bede wel te verstaan. Want toch Israël had er niet genoeg aan, dat het al weer in Kanaän was. Zou het zijn en wonen in het vaderland een gezegend, een waarlijk gelukkig wonen zijn, dan moest het ook en bovenal ervaren, dat de Heere God weer in gunste op Zijn volk neerzag, weer in hun midden Zijn Naam deed wonen, d.i. de heerlijkheid en genade van Zijn Wezen deed ervaren.

De gemeenschap Gods moest worden genoten. En dit is het, waarom Nehemia smeekt. Want, ja, Israël was al voor een groot gedeelte teruggekeerd, de tempel was al gebouwd, maar de heilige stad lag nog open en bloot voor den vijand. Het scheen wel, dat de Heere nog niet met Zijn volle gunstbetoning was gekomen, dat er nog een breuke was. En daarom smeekt Nehemia en wijst Hij den Heere er op, dat Hij beloofd heeft, om daar Zijn Naam te doen wonen, d.i. de heerlijkheid van Zijn Wezen te openbaren.

10. Zij, die nu weer in Judea en Jeruzalem wonen, zijn toch, ofschoon thans slechts een zwak overblijfsel van de vroegere theocratische gemeente, Uwe knechten en Uw volk, dat Gij verlost hebt door Uwe grote kracht en door Uwe sterke hand, en daarmee hebt Gij weer het oude Israël hersteld, dat Gij eens uit de Egyptische dienstbaarheid hebt verlost.

11. Och HEERE! laat toch Uw oor opmerkende zijn op het gebed Uws knechts (Nehemia), en op het gebed Uwer knechten (de overige vrome Israëlieten), die lust hebben, die begeren Uwen naam te vrezen; en doe het toch Uwen knecht heden wel gelukken wat hij ten beste van Uw volk zich heeft voorgenomen te doen (Hoofdstuk 2: 1 vv.), en geef hem, Uwen knecht barmhartigheid voor het aangezicht dezes mans1), den koning Artaxerxes 1. Ik nu was des konings schenken 2), een van de schenkers des konings; door hem en met hem alleen kan ik iets doen; daarom bad ik zo als hierboven gezegd is.

1) Hoe aangenaam is het als iemand, dien wij liefhebben, en die ons helpen kan, de oren tot ons neigt, om ons te horen. Nehemia vraagt dit van God. Hoe gemeenzaam. In hoe noemt hij den groten koning van Perzië? Dien man. Ja voor God staande is de grootste monarch maar een man, een mens, die stof en asse is..

Dit laatste dient, om aan te duiden, wie hij met dezen man bedoelt, n.l. den koning van Perzië. Met de laatste woorden van zijn bede legt Nehemia zijne diepe afhankelijkheid voor zijn God neer. Wel heeft de koning een groot vertrouwen in hem, anders had hij hem niet tot schenken benoemd, maar hij gevoelt het ook zeer goed, dat de Heere God zelf ook dezen monarch moet tonen, dat hij een mens is, die onderworpen is aan Hem, den Koning der koningen, opdat zijn hart vermurwd worde en hij volkomen toestemming geeft, om de muren van Jeruzalem te herstellen.

En Nehemia heeft niet te vergeefs gebeden en zijn vertrouwen gesteld op den Heere Heere!

2) Nehemia was schenken of bottelier van den koning en dit gaf hem bijzondere gelegenheid om den koning dikwijls te spreken; om zulk ene plaats te bekleden moest hij wel vertrouwen van den koning bezitten. Geen Oosters vorst zou een schenken bij zich genomen hebben, aan wie hij zijn leven niet kon toevertrouwen; want menigmaal was het reeds gebeurd, dat enen vorst in zijnen drank vergif was ingegeven;

HOOFDSTUK 2.

NEHEMIA ONTVANGT DE MACHT EN BRIEVEN OM JERUZALEM TE BOUWEN.

II. Vs. 1-20. Eerst verscheidene manden later vindt Nehemia gelegenheid, om aan den Perzischen koning zijn doel, om de muren van Jeruzalem weer op te bouwen, bekend te maken en het verlof daartoe te verkrijgen. Met brieven van volmacht aan de pacha's aan deze zijde des Eufraats voorzien, en zelf tot landvoogd van Judea benoemd (Hoofdstuk 5: 14) reist hij nu naar Jeruzalem, verwekt daar echter met zijne plannen terstond de tegenwerking en de bespotting van sommige mannen, die vijanden van de kinderen Israël's waren. Daarom vangt hij zijn werk in alle stilte aan, rijdt in enen nacht, bij helder maanlicht, door enigen vergezeld de stad rond, om alzo zelf in persoon den staat der zaken te onderzoeken, en daaruit te besluiten of de onderneming uitvoerbaar is. Nu roept hij ene volksvergadering van mannen te zamen, waarin hij zijne plannen hun voorlegt. Deze keuren alles goed, en beginnen de nodige toebereidselen te maken, niettegenstaande hun tegenstanders hen bespotten en verdacht zoeken te maken. Moedig stelt zich Nehemia tegen hun spotreden, en beroemt zich op de hulp, die zijn God hem niet zal onthouden.

1. Toen geschiedde het in de maand Nisan 1), in het twintigste jaar van den koning Arthahsasta, alzo 3 à 4 maanden na de gebeurtenis, die in het vorige hoofdstuk verhaald wordt 2), als er wijn voor zijn aangezicht was, en het weer mijne beurt was om het ambt van schenken bij hem waar te nemen, dat ik den beker met wijn opnam, en gaf hem den koning (Genesis 14: 13,21); nu was ik nooit treurig geweest voor zijn aangezicht, wanneer ik hem den wijn aanbood; maar nu, wil hij zeggen, was het geheel anders met mij gesteld.

1) Naar de Hebr. tijdrekening is Nisan de eerste maand van het Kerkelijke jaar (Exodus 12: 2 12.2) en wel hier van het jaar 444 v. Chr. Het twintigste jaar der regering van den koning daarentegen, zo als dit bij de tijdrekening van de regering der Heidense koningen gebruikelijk was, werd reeds van 1 Tisri (Oktober), het begin van het burgerlijke jaar, alzo een halfjaar vroeger, gerekend (Hoofdstuk 1: 1), dewijl het hier niet een heilige, maar een burgerlijke handeling betrof.

2) Waarom Nehemia zich eerst zoveel later tot den koning wendde, wordt daardoor verklaard, dat men bij een vorst het gunstige ogenblik moet afwachten; bovendien verhuisde Artaxerxes eerst op dien tijd naar het slot Suzan (Ezra 1: 4). Nehemia vond wellicht den Perziaansen vorst gedurig omringd van zulke lieden, die den Joden niet gunstig gezind waren en van welke hij weer had te vermoeden, dat ze zijne pogingen zouden dwarsbomen.

Waarschijnlijk moest ook Nehemia wachten met tot den koning te gaan, totdat hij geroepen werd, daar niemand ongeroepen voor den koning mocht verschijnen, en wel op straffe des doods..

Wijn was voor den koning, is ene, het volgende duidelijk makende mededeling. De woorden geven aan, dat er toen een feestmaal werd gehouden, waaraan de koning met de koningin deelnam..

2. Zo zei de koning tot mij: Waarom is uw aangezicht treurig, zo gij toch niet ziek zijt? Uw gelaat en uwe gehele houding dragen gene kentekenen van ziekte; dit is duidelijk niet dan treurigheid des harten: want gij verricht uw ambt evenals gewoonlijk, gij schijnt slechts zwaarmoedig te zijn. Toen vreesde ik gans zeer 1) (Jozua 13: 1), ik was in bange verwachting, hoe deze beslissende ure zou aflopen.

1) Dit vrezen heeft de betekenis van zeer bevreesd te zijn. Niet alleen was voor hem nu het ogenblik gekomen, om op te komen bij den koning voor zijn volk, moest hij dus spreken, maar hij wist ook niet hoe de afloop zou zijn, of hij een gunstig antwoord zou ontvangen. Een Oosters vorst was toch dikwijls zo grillig en leefde met zijn onderdanen, alsof leven en dood van dezelfde betekenis waren. Hij had vroeger bevel gegeven, om den bouw te staken, zou hij nu tot andere gedachten zijn te brengen? Is het te verwonderen, dat Nehemia vreesde, beefde en in angstige verwachting was?

Wij zien echter, dat ook hij in dit beslissend ogenblik zich sterkt in den Heere, zijn God, als straks de koning hem vraagt, wat zijn bede is. Nehemia werd geheel van zich zelven afgebracht, om alleen te hopen op den Heere God. God zou en moest de ere hebben, niet alleen van het bouwen van den Tempel, maar ook van het herbouwen der stad.

3. En ik zei tot den koning: De koning leve in eeuwigheid (Dan. 2: 4; 3: 9)! Hoe zou mijn aangezicht niet treurig zijn; daar de stad, de plaats der begrafenissen mijner vaderen, waar mijne vaderen begraven zijn, woest is, en hare poorten met vuur verteerd zijn 1) (Hoofdstuk 1: 3).

1) Niet nu pas met vuur verteerd zijn, maar reeds vroeger, van af de dagen der verwoesting door Nebukadnezar.

4. En de koning zei tot mij, terwijl hij zich bereid verklaarde om iets voor Jeruzalem te doen: Wat verzoekt gij nu? Toen bad ik1), een ogenblik wachtende, tot den God van den hemel 2), dat Hij het hart van den koning mocht neigen (Spreuken 21: 1).

1) Wat Nehemia hier deed, was niet een bidden, waarbij enige vorm in acht werd genomen, dat kon op dit ogenblik niet, dewijl hij als schenken stond voor het aangezicht des konings, maar dit gebed was een stille verzuchting, een schietgebed, waar achter, zoals Luther op zijne eigenaardige wijze uitdrukt, de duivel geen klauw kan krijgen. Het was het roepen het zuchten der ziele van dezen godvruchtigen dienstknecht Gods tot zijn God en Heere, die de harten in Zijn hand heeft en ze neigt als waterbeken. En nooit heeft het kind van God in zulke omstandigheden te vergeefs zijne ziele uitgestort voor zijn God, want het gold hier de ere Gods en het heil van zijn erfdeel.

2) Nehemia had kort te voren plechtig gebeden, doch nu verzuchtte hij in het heimelijke; zo moet het openbaar en verborgen gebed elkaar verpozen, en wij moeten ijverig en aanhoudende zijn in dezen heiligen plicht, die ons in alle goede werken kan en zal bevestigen..

5. En ik zei daarna tot den koning: Zo het den koning goed dunkt, en zo uw knecht voor uw aangezicht aangenaam is, zo gij uwen knecht daarvoor geschikt oordeelt, dat gij mij dan zendt naar Juda, naar de stad der begrafenissen mijner vaderen, waar onze vaderen begraven liggen, dat ik ze bouwe.

Nehemia was in hoge bediening bij den machtigsten monarch van dien tijd. Hij verkeerde als opperschenker in de onmiddellijke tegenwoordigheid des konings en woonde in zijn paleis. En zulk een paleis was geen gebouw als bij ons, neen, het verblijf, of liever de verblijven van zulk een Oosters Alleenheerser waren gewoonlijk ene stad op zich zelve, vervuld van al de heerlijkheden der aarde, met lusthoven, diergaarden, vijvers, fonteinen en stromende wateren, en van het overige gedeelte des volks geheel afgezonderd. En toch had Nehemia in dat lustverblijf niet opgehouden een zoon van Abraham te zijn, en zijne arme broederen te Jeruzalem niet vergeten. God plaatste hem juist aan het hof en in de nabijheid des konings, om daar te waken en te pleiten voor de belangen van zijn volk; zo dient ook een iegelijk Christen, die in hoogheid is geplaatst, te weten, dat hij daar alleen door God gesteld is, om de gemeenschap open te houden tussen de hoogheden der aarde en de arme gelovigen; terwijl ieder Christen, in welke betrekking God hem ook geplaatst heeft, zich de vraag moet voorleggen: Wat kan ik doen tot heil van Gods kerk? Nehemia wist, dat hij zijne bede van den koning verkrijgen zou, omdat hij deze zaak met God besproken had, en nochtans bad hij wederom in stilte (vs. 4). Dit laatste hapert gewoonlijk bij ons. Als wij iets gebeden hebben, dan rusten wij te spoedig, dan zeggen wij bij ons zelven: Wij hebben er om gebeden, wij zullen nu op de uitkomst wachten, in plaats van te bidden na gebeden te hebben, in plaats van zolang te bidden, totdat wij verkregen hebben, waarom wij bidden. Het is alsof wij op een paal, dien wij in den grond moeten heien, enige slagen laten vallen en dan ophouden, en van de gevallen slagen verwachten, dat de paal nu wel van zelf zakken zal, neen! wij moeten zolang het blok op den paal laten vallen, totdat de paal de diepte bereikt heeft, waarop hij zitten moet..

6. Toen zei de koning tot mij, daar terwijl de koningin nevens hem zat 1), die zich met deze vraag verenigde: Hoe lang zal uwe reis wezen, en wanneer zult gij wederkomen? En het behaagde den koning, zo als ik reeds uit de vriendelijke vraag van hem en zijne gemalin kon vermoeden, dat hij mij zond, zo als ik gevraagd had, en nadat ik hem een zekeren tijd gesteld had, wanneer ik dacht weer terug te kunnen zijn (vergelijk Hoofdstuk 13: 6).

1) Er werd dan een buitengewoon feest gevierd, anders was het aan het Perziaanse hof de gewoonte niet, dat de koningin aan ‘s vorsten tafel at (Esther 1: 11). Mogelijk is de vreugde van dien dag een middel geweest, om ‘s konings hart te neigen, dat hij het verzoek van Nehemia aanstonds toestond. Het kan ook zijn, dat de koningin de Joden niet ongenegen was, en Nehemia daarom te eerder deze gelegenheid waarnam.

7. Voorts zei ik tot den koning: Zo het den koning goed dunkt, dat men mij brieven geve aan de landvoogden aan gene zijde der rivier, dat zij mij overgeleiden, dat zij mij ongehinderd door hun gebied laten trekken (Deuteronomium 2: 30), totdat ik in Juda zal gekomen zijn.

8. Ook enen brief aan Asaf, den bewaarder van den lusthof1), den houtvester des konings, wie het bestuur is opgedragen, welken de koning heeft, dat hij mij hout geve, om te zolderen de poorten van het paleis, dat aan het huis is, tot balken voor den burcht, die tot den tempel behoort 2), en tot den stadsmuur, om daarin de nodige poorten te kunnen plaatsen, en tot het huis, waar ik, in mijne hoedanigheid als landvoogd intrekken zal. En de koning gaf ze mij, ik kreeg de gevraagde brieven en volmachten, naar de goede hand mijns Gods 3) over mij. (Ezra 7: 6).

1) In het Hebr. Haphardees: het Griekse paradeisov, ons, paradijs. Een woord uit het Perzisch overgenomen en in die taal betekenende: lusthof des konings. Het lidwoord staat er voor en daarom is hier te denken aan een bepaalden koninklijken lusthof in Palestina. Al kan het niet met zekerheid worden uitgemaakt, toch ligt het voor de hand, dat hier bedoeld wordt het bekende Sycomorenbos van David en van de koningen van Juda, hetwelk nu vanwege de overheersing van Perzië, Perzisch kroondomein was geworden. Dit bos lag in de laagte (1 Kronieken 27: 28). In de dagen van Nehemia was een zekere Asaf er voogd of bewaarder van. Oudere uitleggers denken aan een lusthof tussen den Libanon en den Anti-Libanon.

2) Dit paleis of deze burcht wordt voor het latere Baris, of de burcht Antonia gehouden, waarvan men in de boeken der Makkabeeën geschreven vindt..

3) Nehemia geeft hiervan niet de eer aan zich zelven, maar aan zijn God. Daarin dat de koning alle zijne begeerten vervuld heeft, erkent hij de macht en goedheid Gods.

9. Toen kwam ik tot de landvoogden aan gene zijde der rivier 1), en gaf hun de brieven des konings. En de koning had oversten des heirs en ruiters met mij gezonden 2), die ik ook tot mijnen dienst in Jeruzalem bij mij hield.

1) Volgens Josefus heette de toenmalige stadhouder van Syrië en Fenicië, Adeos, die echter nog bijzondere onderstadhouders of landvoogden over enkele provincies onder zich had.

2) Er staat niet, dat hij om die ruiterbende verzocht heeft, integendeel blijkt hier genoeg, dat de koning dit uit zich zelven heeft gedaan, uit grote achting voor Nehemia, opdat zijn reis wel zou gelukken. Waar de koning hem deze bescherming aanbood, behoefde hij niet te weigeren.

10. Toen nu Sanballat, de Horoniet, van Beth-Horon 1) (Jozua 10: 10 vv.), en Tobia, de Ammonietische knecht, de bevelhebber van het land der Ammonieten 2), dat hoorden, mishaagde het hun met groot mishagen 3), dat er een mens, die naar hun gedachte zo weinig te beduiden had als ik, gekomen was, om wat goeds te zoeken voor de kinderen Israël's.

1) Velen verstaan de uitdrukking in dezen zin: geboortig van Horonaïm, aan gene zijde van den Jordaan (Jes. 15: 5. Jer. 48: 3). Omtrent dezen Sanballat is nog al verschil van gevoelen. Josefus spreekt van enen man van dezen naam, een Cutheër, Perzisch landvoogd van Samaria, ten tijde van Darius Codomannus. Hij verhaalt (Antt. XI 7,2 en 11,8), dat hij zijne dochter ten huwelijk gaf aan Manasse, den broeder van den hogepriester Jaddua, en dat hij voor hem den Samaritaansen tempeldienst op Gerizim heeft ingericht. Dit schijnt echter gedeeltelijk

betrekking te hebben op enen anderen Sanballat (Vergelijk Hoofdstuk 13: 28). Herzfeld in zijne geschiedenis van het volk Israël's, houdt hem voor afkomstig van Beth-Horon; anderen erkennen in hem den bevelhebber van het land der Moabieten, zo als Tobia die der Ammonieten was..

2) Er is grond voor het vermoeden, dat Tobia vroeger een Ammonietische slaaf geweest is, die zich echter, na zijne vrijheid herkregen te hebben, wist te verheffen tot de waardigheid van ambtenaar van den koning van Perzië in zijn geboorteland. Intussen behoeft men de uitdrukking "knecht" geenszins op deze wijze uit te leggen; dit kan immers ook wel de titel geweest zijn voor de ambtenaren in de kleinere districten, zo als in onzen tijd het "minister" oorspronkelijk een dienaar betekent. Van de kuiperijen van Tobia, die voor de Joden zo gevaarlijk waren, omdat hij zich door een huwelijk verbonden had met voorname families in Jeruzalem, zullen wij later horen (Hoofdstuk 6: 17 vv.; 13: 1)..

3) Bij de twee genoemden behoort nog de Arabische hoofdman Gesem (vs. 19). Het schijnt dat het bijzonder deze drie mannen geweest zijn, die het tegenhouden van den opbouw der muren en der poorten van Jeruzalem, waarvan Hoofdstuk 1: 3 gesproken is hebben bewerkstelligd.

Reeds nu maakt Nehemia melding van deze mannen, dewijl zij later hem en den Joden op alle mogelijke wijze hebben tegengewerkt. Zij noemen den dienstknecht Gods op verachtelijke wijze een mens, d.i. iemand, van wie het niet de moeite waard is, kennis te nemen, wie men niet behoeft te vrezen en van wie men niets heeft te duchten.

Zo redeneert altijd de wereld. De wereld blijft zich immer gelijk, gelijk ook zo duidelijk was in de dagen der Hervorming, toen Rome in haar verwatenheid, het opkomen voor Gods Woord en voor de rechtvaardiging des zondaars, door Luther, armzalige monnikentwisten noemde.

11. En ik kwam omstreeks op het einde van Juni des jaars 444 te Jeruzalem, en was daar drie dagen (vergelijk Ezra 8: 32), om uit te rusten.

12. Daarna maakte ik mij, uit voorzichtigheid, om zo mogelijk den voorgenomen bouw voor de zo even genoemde tegenstanders geheim te houden, des nachts 1) op, ik en weinige mannen, die mij te voet geleidden, met mij; en ik gaf geen mens te kennen, wat mijn God mij in mijn hart gegeven had, om aan Jeruzalem te doen; en er was, omdat mijne geleiders te voet gingen, geen dier met mij, dan het dier, het paard (Hoofdstuk 7: 68. Deuteronomium 17: 16), waarop ik reed.

1) De reden, waarom Nehemia alzo te werk ging, zit hem ongetwijfeld hierin, dat hij wetende de listen en lagen van Sanballat en de zijnen, eerst op de hoogte van den stand van zaken wil wezen, aleer hij met den arbeid begint. Als een wijs bouwmeester neemt hij eerst de zaken goed op en maakt hij zijne plannen, om straks voor een goede uitvoering te kunnen zorgen.

Het vertrouwen op God maakt niet roekeloos en zorgeloos.

13. En ik trok uit bij nacht door de Dalpoort, aan de westzijde der stad, en voorbij de Drakenfontein, in de richting van deze fontein of den benedensten vijver Gihon (1 Koningen 1: 33), en verder naar de Mistpoort, en ik brak, om mij van de waarheid te overtuigen, dat alles in zo slechten toestand was, aan de muren van Jeruzalem, welke verscheurd waren, en ik bemerkte overal tot mijne grote smart, dat men de zaken niet vergroot had, toen men mij die droevige boodschap in Perzië bracht, en ik zag met eigene ogen, dat hare poorten met vuur verteerd waren.

14. En ik ging te paard voort naar de Fonteinpoort, en naar des konings vijver (2 Samuel 17: 17), doch daar was, door de opeengehoopte stenen, die daar waren blijven liggen na de verwoesting, gene plaats voor het dier, waarop ik reed, om onder mij voort te gaan; ik moest dus afstijgen, en te voet mijnen weg vervolgen.

15. Toen ging ik op met grote moeite en inspanning, in de duisternis des nachts, door de beek Kidron, in ene noordelijke richting, en ik brak 1) aan den muur, en zag weer met smart de grote breuken aan de stad, die ik lief had; en ik keerde weer, terwijl ik mij aan den noordoostelijken hoek der stad naar het westen wendde, en kwam daarna in door de Dalpoort, waar ik was uitgegaan ken.13); alzo keerde ik wederom.

1) In het Hebr. Waèhi Schober. Dit betekent: En ik was brekende. Anderen lezen, zoals Aben-Ezra, in plaats van Schober, Sober en dan betekent het: Ik was opnemende. Dit laatste past hier beter dan het eerste, hoewel ook LXX heeft, was brekende. Dan kan het echter alleen deze betekenis hebben, dat Nehemia, door het doen afbrokkelen van de verbroken muren, een juist begrip wil hebben van den werkelijken toestand. -

16. En de overheden in de stad wisten niet, waar ik heengegaan was, en wat ik deed; want ik had tot nog toe den Joden, de gewone burgers, en den priesters, en den edelen, de hoofden der vaderhuizen en geslachten der vaderen, en andere overheden, en den anderen, die later het werk met mij deden, den bouwlieden, niets te kennen gegeven, opdat mijn voornemen niet vóór den tijd ruchtbaar zou worden, en omdat de tegenstanders (vs. 10), met wie verscheidene overheden in de stad het eens waren (Hoofdstuk 6: 17 vv.), de zaak niet zouden kunnen verraden.

17. Toen zei ik, nadat ik mij van de mogelijkheid der uitvoering van mijn plan overtuigd had, en de middelen en de wegen daartoe zorgvuldig bij mij zelven had overlegd, tot hen, die ik in een volksvergadering daartoe opzettelijk had bijeen doen komen, en die ook door hun macht en hun aanzien (vs. 16) veel tot het welslagen konden toebrengen: Gijlieden ziet de ellende, waarin wij zijn, dat Jeruzalem verwoest is, en hare poorten met vuur verbrand zijn; komt, en laat ons Jeruzalems muur opbouwen, opdat wij niet meer ene versmaadheid zijn voor de naburen, die zo vijandig tegen ons gezind zijn (Hoofdstuk 4: 4 vv.).

18. En ik gaf hun te kennen de zichtbare hulp van de hand mijns Gods, die goed over mij geweest was 1), en mijn voornemen tot hiertoe zo klaarblijkelijk had begunstigd, als ook de woorden des konings, die hij tot mij gesproken had, toen hij uitdrukkelijk de wederopbouwing der muren had aanbevolen. Toen zeiden zij, het hun voorgelegde plan

goedkeurende: Laat ons op zijn 2), en het werk aangrijpen, wij verlangen u bij te staan, en willen terstond de handen ineen slaan, en alles gereed maken voor het werk, dat wij hopen te bouwen. Reeds in de maand Juli vingen zij het werk aan; en zij sterkten hun handen ten goede, zodat zij de zaak krachtig en vol ijver aangrepen.

1) Hij wil er zelf dien lof niet van hebben, als ware het zijn eigene vinding en gedachte, maar hij erkent geredelijk, dat God hem zulks in zijn hart gegeven heeft, en dat zij derhalve hem daartoe behulpzaam behoorden te zijn, want alles wat van God is, mag en moet met ernst en ijver bevorderd worden, en dan mag men hopen, dat men er voorspoedig in zal zijn, want waar God den mens toe aanzet, daarin zal Hij hem ook de hand lenen..

2) In het Hebr. Nakoem oebaninoe, d.i. laten wij ons opmaken en bouwen. God greep de verzamelden in het hart, zodat zij als uit één mond het uitriepen, dat zij de muren der stad zouden herbouwen. Overtuigd zijn zij niet alleen van de noodzakelijkheid, maar ook hiervan, dat God het wil, dat het was naar de wille Gods. Deze uitroep is een bewijs, dat zij wensen te buigen voor den wille Gods en geloven, dat God hun genadig zal zijn.

19. Als nu Sanballat, de Horoniet, en Tobia, de Ammonietische knecht, en Gesem, de Arabier, de hoofdman van die Arabieren, die korten tijd te voren de Edomieten uit hun land naar het noordwesten hadden verdrongen en hun woonplaatsen voor zich zelven in bezit genomen, (Genesis 27: 40), dit hoorden, zo bespotten zij ons, en verachtten ons, en zij zeiden: Wat is dit voor een ding, dat gijlieden doet? Gij hebt wel grote ondernemingen in den zin, wilt gijlieden tegen den koning van Perzië rebelleren 1), daar gij de stad zo wilt versterken (Hoofdstuk 6: 6)?

1) Sanballat en de zijnen, in hun betrekkelijk machteloze woede, verwijten hun, Nehemia en den Joden, aan de ene zijde, dat zij geen kracht en macht hebben, om de muren te bouwen, en aan de andere zijde, dat zij dit werk doen, om in opstand te komen tegen den koning, dat zij de stad zó willen versterken, dat zij straks weer met goed gevolg een beleg van het Perzisch leger kan doorstaan. In Hoofdstuk 6: 6 spreekt Sanballat dit onomwonden uit.

20. Toen gaf Ik hun 1) tot antwoord, en zei tot hen: God van den hemel, die zal het ons doen gelukken, wat wij in Zijnen naam denken te ondernemen, en wij, Zijne knechten zullen ons opmaken en bouwen 2); want, daar wij door Hem begunstigd worden, en als Zijne knechten recht hebben om te bouwen, hebben wij de verzekering, dat het werk ons gelukken zal; maar gijlieden, die niet tot het verbondsvolk behoort, hebt geen deel, noch gerechtigheid (= recht), noch gedachtenis 3) in Jeruzalem en in Israël.

1) Sanballat en Tobia waren bepaalde vijanden van het Joodse volk; toen zij een man zagen komen, die ernstig het heil van de kinderen Israël's zocht, klom hun boosheid en spijt ten top. De vijandschap van het zaad der slang tegen de zaak van Christus is aan geen tijd of volk verbonden. Zij willen Nehemia plagen en zijn werk verstoren, maar te vergeefs. Met welke nietige redenen zoeken zij de Joden te ontmoedigen, maar daarentegen, met welke krachtige woorden spreken de kinderen Israël's hun vertrouwen op hunnen God uit. Zij waren dienaren van den Heere des hemels, den enigen, waren en levenden God. Wat zij deden was Zijn werk,

daarom zou Hij hen ondersteunen, en doen voorspoedig zijn, al woedden ook de Heidenen (Psalm 2: 1). De bedreigingen van de vijanden der Kerk kunnen gemakkelijk weerstaan worden door de vrienden van het rijk van God, maar wee hun, die geen lot of geen deel hebben in het nieuwe Jeruzalem, de stad onzes Gods..

2) Tegenover de vijandschap zijner wederpartijders spreekt Nehemia zijn vertrouwen op God uit. Hij acht den tegenstand niet gering, geeft zijnen vijanden geen smalende woorden terug, maar geeft de zaak over in de handen zijns Gods. In het geloof zullen zij de muren van Jeruzalem herbouwen, en zo sterk is hun geloofsvertrouwen, dat zij er ook van overtuigd zijn, dat hun plannen, dewijl het de plannen Gods zijn, wèl zullen gelukken.

3) Gedachtenis, in den zin van, aandenken, herinnering. Sanballat en de zijnen hadden nooit in Jeruzalem gewoond, gelijk de voorvaderen van Nehemia. Het is daarom, dat er ook bij hen geen liefde is voor de heilige stad en voor het herbouwen harer muren. Zij kunnen het zich niet indenken, wat er in het hart van de Joden omging en met welk een ijver en liefde deze zich opmaken, om de stad der vaderen weer in luister te herstellen.

HOOFDSTUK 3.

III. Vs. 1-32. In de eerste dagen van de maand Augustus (Hoofdstuk 6: 15) begint nu de werkelijke bouw der muren en der poorten. In dit Hoofdstuk wordt ons in een kort overzicht bericht gegeven van diegenen, welke de enkele delen van den muur van de ene poort tot de andere herstelden. Dit bericht begint met de priesters, die de Schaapspoort en den muur ten noorden daarvan bouwden, en eindigt met de goudsmeden en de kruideniers, die van het zuiden af tot aan de Schaapspoort werkten. Het punt van uitgang wordt genomen aan de noordoostzijde van den tempel, neemt eerst ene richting naar het noorden, dan naar het westen, hierop naar het zuiden, verder naar het oosten en eindelijk weer noordelijk, waar bij de Schaapspoort het eindpunt zich aan het aanvangspunt aaneensluit.

1. En Eljasib, de hogepriester, de zoon van Jojakim, den zoon van Jozua (Hoofdstuk 12: 10), maakte zich op met zijne broederen, de gewone priesters, en zij bouwden op de fondamenten, die nog waren overgebleven van de verwoesting van Jeruzalem, de Schaapspoort 1), op de plaats van de tegenwoordige Stefanuspoort, door welke nog thans de Bedouïnen hun schapen, die zij te verkopen hebben, in de stad drijven; zij heiligden 2) ze, ze wijdden ze plechtig in, zodra zij met het bouwen gereed waren, en richtten hare deuren op (Hoofdstuk 6: 1); ja zij heiligden ze tot aan den toren Mea (Hoofdstuk 12: 39; Zach. 14: 16) (= honderd), en bouwden van daar nog een goed gedeelte verder in noordelijke richting, tot aan den toren Hananeël, aan den noordoostelijken hoek der stad.

1) De Schaapspoort was het dichtst bij den tempel, aan de zuidzijde der stad en dat gedeelte van het dal, van waar men recht op de stad van David en op den tempel zag. Zij werd de Schaapspoort genaamd, omdat de schapen tot den offerdienst geschikt, door deze poort stadwaarts werden ingevoerd. Hierom kan men ook lichtelijk de reden begrijpen waarom de priesters dit gedeelte van het werk der herbouwing op zich genomen hebben.

2) D.w.z. dat zij, na het bouwen van de Schaapspoort, die voorlopig inwijdden als de eersteling van de verdere poorten en muren. De heiliging of inwijding van den gehelen stadsmuur volgde eerst later, zoals Hoofdstuk 12: 27 vv. vermeld wordt. Hier werd de bouw geheiligd.

2. En aan zijne hand 1), naast Eljasib met zijne broederen, de priesters, bouwden de mannen van Jericho; ook bouwde verder aan zijne hand Zacchur, de zoon van Imri, met de mannen van zijn geslacht, het vierde stuk, dat de voortzetting van het zo even genoemde derde gedeelte uitmaakte.

1) Aan zijne hand is hier en in de volgende verzen betrekkelijk in letterlijken zin op te vatten, in den zin van, aan zijne zijde.

3. De Vispoort aan de noordzijde van Bezetha, dicht bij de vismarkt, nu bouwden de kinderen van Senaä (Ezra 2: 35); zij zolderden die door naast elkaar liggende balken, en richtten hare deuren op, met hare sloten en hare grendelen 1), om de poort te sluiten.

1) Hoewel volgens Hoofdstuk 6: 1 de deuren niet eerder in de poorten werden gezet, dan nadat alle scheuren waren gedicht, zo wordt het toch hier reeds vermeld, om aan te geven, dat zij, die de poorten bouwden, ook de deuren maakten. Dezelfde mannen, die de poorten, dit is de bedoeling, bouwden, zetten straks ook de deuren er in.

4. En aan hun hand, verder naar het westen, verbeterde Meremoth, de zoon van Uria, den zoon van Koz (vergelijk vs. 21),en aan hun hand in de tweede lijn, verbeterde Mesullam, de zoon van Berechja, den zoon van Mesezabeël, uit ene zeer aanzienlijke familie in Jeruzalem (Hoofdstuk 6: 19); en aan hun hand, in de derde lijn, verbeterde Zadok, zoon van Baëna.

5. Voorts aan hun hand, in de vierde lijn, verbeterden de Thekoïeten (2 Samuel 2: 1); maar hun voortreffelijken, de voornamen van de stad, brachten hunnen hals niet 1) tot den dienst huns Heeren 2), waren niet geneigd om zich te schikken naar den wil Gods en van Nehemia en de overige machthebbenden in Jeruzalem, en mede deel te nemen aan den arbeid.

1) Kanttekening: De armen moeten het kruis dragen, de rijken geven niets.

Velen beijverden zich in dit werk, hoewel zij gene inwoners van Jeruzalem waren; zij raadpleegden alleen het algemeen welzijn en gene bijzondere belangen. Elk Israëliet moest ene hand bieden aan het bouwen van Jeruzalem. Zelfs verscheidene hoofden en aanzienlijken, zowel van Jeruzalem als van de andere steden, werkten mede, zich verplicht rekenende om mede hun best te doen voor het goede werk. Met recht wordt het aan de edelen of voortreffelijken van Thekoa verweten, dat zij geen deel wilden nemen aan dezen dienst, alsof hun rang hen van de verplichting onthief, om God te dienen en goed te doen, dat toch inderdaad de hoogste eer en de ware vrijheid is. Edelen, die den waren adeldom bezitten moeten niets te gering voor zich rekenen, wanneer zij daardoor het welzijn van hun land en van hun medeburgers kunnen bevorderen. Waartoe dient de adeldom anders, dan om juist door dien adeldom in hogere mate en in meer verheven kring dat nut aan te brengen, waartoe personen van minderen rang niet in staat zijn..

De spreekwijze is ontleend aan het steken van den hals in of onder een juk (Jer. 27: 11 vv.). Wie zijn hals in of onder een juk steekt, toont daarmee, dat hij dienstbaar wil zijn. Dit willen de edelen en aanzienlijken van Thekoa niet.

2) Huns Heeren heeft hier ongetwijfeld op den Heere God betrekking. In den grondtekst staat niet Javeh, maar Adonim, dewijl hier sprake is van een dienen des Heeren, als Oppergebieder van Jeruzalem en Juda.

6. En de Oude poort 1), tussen de Vispoort en de poort van Efraïm (Hoofdstuk 12: 39), verbeterden Jojada, de zoon van Paseah, en Mesullam, de zoon van Besodja; deze zolderden zij, en richtten hare deuren op, met hare sloten en hare grendelen.

1) De oude poort. Beter: de poort van den ouden, d.i. van den ouden muur. We nemen aan, dat hiermede wordt bedoeld, dat gedeelte van den ouden muur, hetwelk door Joas, in de dagen

van Amazia, was gespaard gelaten, dewijl in vs. 8 van den breden muur wordt gesproken, die door Uzzia was opgebouwd, na de verwoesting er van door Joas (2 Koningen 14: 13).

Volgens vs. 7 bouwden daaraan twee hoofden met hun onderhorigen; hoogstwaarschijnlijk, dewijl het zeer veel werks kostte en daarmee grote onkosten gepaard gingen.

7. En aan hun hand verbeterden Melatja, de Gibeoniet (Jozua 9: 3), en Jadon, de Meronothiet, van Merono in de nabijheid van Mizpa gelegen (1 Samuel 9: 5), de mannen van Gibeon en van Mizpa, het tegenwoordige Nebi Samwil 2 uur van Jeruzalem gelegen, tot aan den stoel, aan den rechterstoel, des landvoogds aan deze zijde der rivier, tot aan de plaats waar de landvoogd rechtsdag placht te houden (Hoofdstuk 2: 9).

8. Aan zijne hand verbeterde Uzziël, de zoon van Harhoja, een der goudsmeden, tot de gemeenschap der goudsmeden behorende; en aan zijne hand verbeterde Hananja, de zoon van een der apothekers, van het gilde of de gemeenschap der apothekers; en zij lieten het gedeelte des muurs, dat nu volgde onaangeroerd, omdat het zich in goeden staat bevond, dewijl het niet met de andere gedeelten was verwoest, toen Jeruzalemdoor de handen der Heidenen was ter nedergeworpen; zij konden dus dit deel, dat zich tot aan den breden muur 1) uitstrekte, laten staan, zonder er iets aan te verbeteren.

1) De "brede muur" is ongetwijfeld dat gedeelte, hetwelk de Israëlitische koning Joas tot ene lengte van 400 ellen had doen ter nederwerpen (2 Koningen 14: 13), waarna het door koning Uzzia breder en sterker werd opgebouwd (2 Kronieken 26: 9)..

Het vermoeden ligt voor de hand, dat de brede muur, die plaats is, waar de Israëlitische koning Joas de muur 400 el van de Efraïm's poort tot de Hoekpoort afbrak, welke later breder en zwaarder werd opgebouwd door Uzzia. Dewijl nu onder de herbouwde poorten, die van Efraïm niet vermeld wordt en deze poort toch volgens Hoofdstuk 8: 16 in Nehemia's tijden aanwezig was, zo kan de niet-vermelding er van in ons Hoofdstuk geen anderen grond hebben als dezen, dat die bij de verwoesting van Jeruzalem's muren is blijven staan..

9. En aan hun hand verbeterde Refaja, de zoon van Hur, overste des halven deels, rechts- of landgebied, van Jeruzalem.

10. Voorts aan hun hand verbeterde Jedaja, de zoon van Harum af, dat deel van den muur, dat nabij en tegenover zijn huis lag; en aan zijne hand verbeterde Hattus, de zoon van Hasabneja.

11. De andere mate of helft verbeterde Malchia, de zoon van Harim, en Hassub, de zoon van Pahath-Moab; daartoe herstelden zij ook den Bakovenstoren 1) tussen den breden muur en de Dalpoort (Nehemia 12: 38) of dat bij de Hoekpoort, of dezelfde.

1) Indien men vaststelt, dat de Bakovenstoren dezelfde is als de Hoekpoort, is ook de reden opgelost, waarom in deze opgave niet van laatstgenoemde poort sprake is, dewijl zij toch, ook na de Ballingschap, bestond. Robinson en Tobler zijn van mening, dat de Goliathstoren, uit den tijd der kruistochten, gebouwd is op de oude fondamenten van dezen toren.

12. En aan zijne hand, in de richting naar het Zuiden, langs de westzijde van de stad, verbeterde Sallum, de zoon van Lohes, overste van het andere halve vierde deel van Jeruzalem, het landgebied dat tot Jeruzalem behoorde, met de in het gebied liggende dorpen en plaatsen, hij en zijne dochters.

13. De Dalpoort aan de westzijde, waar men nu de Jaffapoort vindt, (Hoofdstuk 2: 13), verbeterde Hanum, en de inwoners van Zanoah westelijk van Jeruzalem, nu Zanaâ (Jozua 15: 34); zij bouwden die, en richtten hare deuren op, met hare sloten en hare grendelen; daartoe werden gerekend ongeveer duizend ellen aan den muur, tot aan de Mistpoort 1), welke nog in goeden staat waren, en dus niet behoefden hersteld te worden.

1) De afstand van de tegenwoordige Jaffapoort tot de plaats, waar vroeger de Mistpoort stond, bedraagt ongeveer 750 Ned. el. De Joodse el, na de Ballingschap, is iets groter als die vóór die gebeurtenis en heeft de lengte van ongeveer den afstand van den top van den middelsten vinger tot aan den elleboog of den oksel.

14. De Mistpoort nu verbeterde Malchia, de zoon van Rechab (Jer. 35: 2 vv.), overste van het deel Beth-Cheremof der wijngaardeniers, ook het gebied van Beth-Hakerem genoemd (Jer. 6: 1); hij bouwde ze, en richtte hare deuren op, met hare sloten en hare grendelen.

15. En de Fonteinpoort verbeterde Sallum, de zoon van Kol-Hoze, overste van het deel van Mizpa, namelijk van het land rondom die stad (1 Samuel 9: 5)), want de stad zelf behoorde tot het gebied van den Syrischen landvoogd (vs. 7); hij bouwde ze, en overdekte ze, en richtte hare deuren op, met hare sloten en hare grendelen; daartoe den muur liggende tegenover de uitgestrektheid des vijvers Schelah 1) (2 Samuel 17: 17 en Kon. 7: 26), bij des konings hof, en tot aan de trappen, die afgaan van David’s stad.

1) Schelah herinnert aan Siloah. Door de navorsingen van Robinson en Tobler is uitgemaakt, dat de Siloah zijn water uit een onderaards kanaal ontvangt, hetwelk van af de aan de Oostelijke helling van Ofel liggende bron van de Jonkvrouw (Ain Sitti Miriam) 1750 voet lang door de rots is gegraven. Nevens den vijver Siloah aan de Ooster helling van Sion, waar het Tyropoiöndal in het Kedrondal uitwatert, bevindt zich een nu met aarde opgevuld, met bomen en gras bedekte grote oude vijver (Birket el Hakra), door Tobler de beneden vijver Siloah genoemd, ter onderscheiding van een nu nog voorhanden zijnde, die hij, wijl hij noordwestelijk daarvan is gelegen, als den bovenvijver aanduidt. Een van de Siloahvijvers, waarschijnlijk de beneden grotere, is wel de in Hoofdstuk 2: 14 vermelde koningsvijver, in wiens nabijheid tegen het Oosten en Zuidoosten de koningstuin lag..

16. Na hem verbeterde Nehemia, de zoon van Azbuk, niet te verwarren met den schrijver van dit boek, den zoon van Hachalja (Hoofdstuk 1: 1), overste van het halve deel, het ene halve district van Beth-Zur (Jozua 15: 58), tot tegenover den ingang van David’s graven, aan de oostelijke zijde van Zion, en tot aan den door kunst gemaakten vijver (tot nog toe onbekend), en tot aan het huis der helden op den Zion.

17. Na hem verbeterden de Levieten, aan wier hoofd stond: Rehum, de zoon van Bani; aan zijne hand verbeterde 1) Hasabja, de overste van het halve deel van Kehila (Jozua 15: 44), in zijn deel des lands, met de mannen van zijn district (het andere in vs. 18).

1) Evenmin als in vs. 18 wordt ook hier opgegeven, wat deel des muurs door deze bouwlieden werd verbeterd. Uit de opgave dat Hasabja, de overste van het halve deel van Kehila, in zijn deel, d.i. wat zijn district betreft, verbeterde, terwijl in het volgende vers van de andere helft van Kehila wordt gesproken, blijkt, dat zij, de Kehilieten, niet gezamenlijk, maar van elkaar gescheiden, hebben gearbeid.

Tobler is van mening, dat Kehila het tegenwoordige dorp Kila is, oostelijk gelegen van Beit Dschibrin.

18. Na hem verbeterden hun broederen, met Bavai, de zoon van Henadad, de overste van het andere halve deel van Kehila.

19. Aan zijne hand nevens hem verbeterde Ezer, de zoon van Jesua, de overste van Mizpa ene andere maat of helft, waarvan de eerste helft in vs. 15 of in vs. 7 zal te zoeken zijn; daar wordt ook gesproken van mannen van Mizpa, die gebouwd hebben, tegenover den opgang naar het wapen- of tuighuis, aan den hoek.

Wij moeten bij deze beschrijving de opgaven veeltijds zo laten, als zij daar staan, zonder iets naders omtrent de plaatselijkheid, welke ons vooral in den Tyropoiön, tussen de heuvels Zion en Moria zeer onbekend is, te kunnen bepalen..

20. Na hem verbeterde zeer vuriglijk, met veel ijver, Baruch, de zoon van Zabbai, ene andere maat, een tweede stuk 1), van den hoek tot aan de deur van het huis van Eljasib, den hogepriester (vs. 1).

1) Gerekend vanaf de hoek, waarvan in vs. 19 gesproken is. Waar het huis van Eljasib heelt gestaan, is niet meer aan te geven.

21. Na hem verbeterde Meremoth, de zoon van Uria, den zoon van Koz of Hakkoz, ene andere maat, een tweede stuk-het eerste vindt men in vs. 4, van de huisdeur der woning van Eljasib af, tot aan het einde van Eljasibs huis.

22. En na hem verbeterden de priesters, wonende in de vlakke velden 1).

1) Hiermede worden bedoeld, de priesters, die in de Jordaanvlakte woonden, waarschijnlijk te Jericho. Wat zij verbeterden wordt niet opgegeven.

23. Daarna verbeterden Benjamin, en Hassub, tegen hun huis over; na hem verbeterde Azaria, de zoon van Maäseja, den zoon van Hananja, bij zijn huis; want bij dit deel van den muur, dat zich om de hoogte van Ofel uitstrekte, woonden, wegens de nabijheid van den tempel, meest priesters.

24. Na hem verbeterde Binnuï, de zoon van Henadad, ene andere maat, een tweede gedeelte; het eerste gedeelte is misschien in vs. 18 te zoeken, en de naam Binnui zou dan dezelfde zijn als Bavai, bij beiden wordt Henadad als de vader genoemd; hij bouwde van het huis van Azaria tot aan den hoek en tot aan het punt of het uiterste van den hoek.

25. Palal, de zoon van Uzaï, tegen den hoek, en den hogen toren over, die van des konings huis, het koninklijk paleis van David tegenover den tempel, aan de noordoostzijde van Sion, uitsteekt, zich verheft, en die bij den voorhof der gevangenis is 1) (Hoofdstuk 12: 39); na of nevens hem maakt Pedaja, de zoon van Paros, een gedeelte van dezen hoekmuur.

1) Volgens de gewoonte in het Oosten vormde het gevangenhof een deel van den koninklijken burcht op Zion. Een burcht echter had een hogen toren. Dit blijkt ook uit Hoogl. 4: 4, al is het mogelijk, dat de daar vermelde toren van David, waaraan 1000 schilden hingen, allen wapenen der helden, niet met den toren van het koningshuis te vereenzelvigen is, als ook uit Micha 4: 8. Jes. 32: 14. Deze hoge toren van het koninklijke huis, d.i. de koninklijke burcht stond volgens ons vers in de onmiddellijke nabijheid van den hoek op het uiterste punt, want de hoek, de hoge toren van het koningshuis lag tegenover het gedeelte van den muur, dat tot het uiterste punt reikte. Hier vormde de muur een hoek, wijl hij niet verder van het Zuiden naar het Noorden voortliep, maar in een hoekpunt zich naar het Oosten wendde en naar Ofel, den zuidelijken uitloper van Moria zich uitstrekte..

26. De Nethinim nu (zie 1 Kronieken 9: 2), die in Ofel woonden, tot tegenover de Waterpoort aan het oosten, en den uitstekenden toren, hadden hier hun verblijf.

Hun woningen, die zuidwaarts van het tempelgebouw stonden, strekten zich uit van het zuidoosten van het plein naar het oosten, en waren gedeeltelijk gebouwd op de oostelijke helling van den tempelheuvel, alzo oostwaarts van den Waterpoort..

27. Daarna verbeterden de Thekoïeten (na Pedaja in vs. 25), ene andere maat of gedeelte, het eerste is in vs. 5 genoemd, tegenover den groten uitstekenden toren, en tot aan den muur van Ofel 1).

1) Dit stuk liep over het Tyropoiöndal tot aan den muur van Ofel. Aan de noordzijde was geen muur nodig, van wege den zuidelijken muur van het tempelplein.

28. Van boven de Paardenpoort niet ver van den Tempel en van het paleis verwijderd (de beschrijving gaat hier naar de oostzijde van Zion terug en vervolgt een ander deel van den muur, die over het Tyropoiön naar den Ofel leidde), verbeterden de priesters, een iegelijk tegen zijn huis over.

Hier worden slechts 8 poorten genoemd. Elders lezen wij nog van 4 andere poorten, de poort van Efraïm (Hoofdstuk 12: 39), van Benjamin (Jer.37: 13) de gevangenpoort (Hoofdstuk 12: 39); de Hoekpoort (2 Koningen 14: 13). Deze 4 bij de 8 poorten maken te zamen 12, welke ook aan het nieuwe Jeruzalem worden toegeschreven. (Openbaring 21: 12).

29. Daarna verbeterde Zadok, de zoon van Immer, tegen zijn huis over. En na hem verbeterde Semaja niet te verwarren met Semaja in 1 Kronieken 3: 22 en 26: 6 vermeld, de zoon van Sechanja, de bewaarder van de Oostpoort.

30. Na hem verbeterde Hananja, de zoon van Selemja, en Hanun, de zoon van Zalaf, de zesde zoon, namelijk van Zalaf, ene andere maat; het eerste gedeelte vs. 13. Na hem verbeterde Mesullam, de zoon van Berechja, tegen zijne kamer, de onder zijn beheer staande tempelcel, over.

31. Na hem verbeterde Malchia, de zoon eens goudsmids, behorende tot de klasse der goudsmeden, tot aan het huis der Nethinim en der kruideniers, waar deze hun pakhuis voor de behoeften des tempels hadden, tegenover de poort van Mifkad 1), waar volgens sommigen de raad vergaderde, en tot de opperzaal van het punt, ene hoogte, hoogstwaarschijnlijk te zoeken aan de zuidwestzijde van het tempelplein.

1) In Ezechiël. 43: 21 wordt van een Mifkad habajith gesproken. (Door de Stat.-Vert. overgezet met: in een bestelde plaats van het huis). Het was die plaats, waar het zondoffer verbrand werd, buiten het heiligdom op een afzonderlijke gedeelte. Wellicht dat dit Mifkad daarmee in verband kan worden gebracht.

32. En tussen de opperzaal van het punt tot de Schaapspoort toe1), opwaarts, verbeterden de goudsmeden en de kruideniers.

1) Dit is het gedeelte van den gehelen oostelijken tempelmuur tot de Schaapspoort, van welke de beschrijving (vs. 1) uitging. De oostelijke muur van het tempelplein heeft wellicht bij de verbranding der stad door de Chaldeeërs minder geleden, of het is ook mogelijk, dat bij en na den tempelbouw die deelsgewijze weer hersteld is geworden, zodat er op dit ogenblik weinig aan te doen was..

Zelfs vrouwen hadden aan het werk geholpen: Sallum en zijne dochters (vs. 12). De Apostel Paulus spreekt ook van enige goede vrouwen, die met hem in het Evangelie arbeidden (Fil. 4: 3). Sommigen verbeterden tegenover hun huizen, en anderen zelfs tegenover hun kamer. Wanneer er een werk voor het algemene welzijn moet verricht worden, moet ieder zijn best doen aan dat gedeelte, dat onder zijn bereik is. Als ieder voor zijn eigene deur veegt, zal de straat spoedig schoon zijn. Van Baruch wordt er gezegd, dat hij vuriglijk aan zijn deel verbeterde (vs. 20); niet dat anderen koel of onverschillig waren, maar hij was de ijverigste onder hen, en maakte zich daarom beroemd onder zijne medebouwers. Het is goed aldus ijverig werkzaam te zijn voor ene goede zaak, en het is wel waarschijnlijk, dat de ijver van dezen goeden man, ook anderen opwekte, om hun best te doen. Die het eerst hun werk af hadden, hielpen ook nog hun medegenoten..

Bij nauwkeurige lezing van den bouw der muren, wordt het duidelijk, dat in dit Hoofdstuk sprake is van den gehelen muur, die Jeruzalem omsloot, voor zover dit nodig was. Want juist dat het met de Schaapspoort begint en met die poort eindigt, daaruit blijkt genoegzaam, dat van den gehelen muur sprake is. En al maakt men bezwaar uit de omstandigheid, dat niet van

alle poorten melding gemaakt wordt, die op andere plaatsen wèl vermeld worden, deze zwarigheid is in dier voege gemakkelijk op te lossen, dat deze niet vermelde poorten niets, of niet veel hebben geleden van de verwoesting door de Babyloniërs. Het is toch niet denkbaar, dat Nebukadnezar niet gerust heeft, aleer geen enkele steen meer op den anderen was gelaten, maar dat hij zó is te werk gegaan, dat wat nog bleef staan, geen genoegzame bescherming bood voor de stad, indien zij nog weer eens mocht opstaan. Die gedeelten echter, die verwoest of met den grond gelijk gemaakt waren, werden in den tijd, waarvan dit Hoofdstuk spreekt, weer hersteld.

HOOFDSTUK 4.

OOK ONDER DE TEGENWERKING GAAT HET BOUWEN VOORT.

IV. Vs. 1-23. Nadat reeds bij het begin aan den bouw, Sanballat en de overige tegenstanders daarmee gespot hadden, en de onderneming der Joden hadden belachelijk zoeken te maken, en deze zich eerst daartegen alleen verdedigd hadden met de wapenen des gebeds, gaan de vijanden in hun boosheid verder; en toen zij nu verkonden hadden, dat de muren reeds ter halver hoogte hersteld waren, besloten zij de bouwers onverwachts te overvallen, om hen, te doden, en alzo het werk te doen staken. Nu is de nood op het hoogste, want de last van den arbeid drukt de bouwers zelfs te veel, en hun volksgenoten in het land komen hun berichten brengen omtrent de dreigende gevaren, die hun van wege hun tegenstanders over het hoofd hingen. Nehemia staakt nu voor een korten tijd het bouwen, om zich toe te rusten tot verdediging tegen den aanval der vijanden. Daarna echter, ofschoon nu het ergste gevaar voorbij was, neemt hij alle behoedmiddelen te baat, die slechts te bedenken waren, om gedurende den nu voortgezetten arbeid, ene plotselinge overrompeling der vijanden onmogelijk te maken, en blijft met de mannen van zijn gevolg dag en nacht onder de wapenen.

1. Maar het geschiedde als Sanballat, de in Hoofdstuk 2: 10 genoemde belhamel van onze tegenpartijen, terwijl wij ons weer aan het in Hoofdstuk 3 beschrevene werk van de verbetering van Jeruzalem's muren wilden begeven, gehoord had, dat wij den muur bouwden, zo ontstak hij in gramschap, en werd zeer toornig; en hij, zijne ergernis eerst door smaadredenen willende aan den dag brengen, bespotte de Joden.

2. En sprak in de tegenwoordigheid zijner broederen, die met hem van dezelfde gezindheid waren, en die hij ter onderlinge beraadslaging had bijeengeroepen, en voor de hoofden van het heir van Samaria, en zei: Wat doen deze amechtige, deze verachtelijke Joden, dat zij niet rustig kannen blijven? zal men hen laten geworden, als zij gedurig weer wat nieuws aanvangen? zullen zij offeren, menen zij wellicht door offers en geboden een wonder Gods te doen geschieden, dat hen zal doen zegevieren over alle moeilijkheden? zullen zij het in één dag voleinden, zo als dit toch geschieden moet, wanneer er niet anderen tussen beiden komen? zullen zij, zo als zij toch schijnen te hopen, door een wonder van God, de stenen uit de tot stofhopen geworden muren levend maken, daar zij verbrand zijn 1)?

1) Wat Sanballat hier doet, is niet alleen een spotten met en een bespotten van het volk der Joden, maar bovenal van den Heere God. Niet alleen, dat hij de Joden amechtig noemt en vraagt, of het bouwen hun niet weer belet zal worden, n.l. door de Perzische landvoogden, roept hij ook smalend uit: Zullen zij offeren? Dat is, zullen zij door offeranden God, hun God, smeken om hulp, alsof deze hen kan helpen? Juist in die vraag, op dien toon gedaan, en in dit verband ligt een honen van de Almacht Gods opgesloten. Het is een verachten van het gebed en de offeranden, ongeloof aan en een verachten van de macht en heerlijkheid des Heren. Dit voelt Nehemia dan ook zeer goed, daarom zegt hij straks, dat zij den Heere in de bouwlieden hebben getergd. Maar ook dan is hun schuld gelijk aan die van Goliath tegenover David en het volk.

2) De Joden gebruikten kalksteen, om te bouwen. Deze stenen verliezen hun kracht en zelfstandigheid in het vuur, zodat zij onbruikbaar worden en ongeschikt voor den herbouw. Daarom vraagt Sanballat spottend, of die verbrande stenen, die alle leven als het ware verloren hadden, d.i. die hun kracht hadden verloren, weer levend zouden worden, d.i. als door een wonder weer kracht zouden verkrijgen en bruikbaar worden. Op allerlei wijze tracht hij het teruggekeerde volk te tarten en moedeloos te maken.

3. En Tobia, de Ammoniet (Hoofdstuk 2: 10),was bij hem, en zijne woorden bekrachtigende en met andere smaadredenen vermeerderende, zei: Al is het, dat zij bouwen, wat zij tot stand brengen kunnen toch slechts lichte, zwakke muurtjes zijn, zo er een vos 1) opkwame tegen deze nieuw gebouwde stad, hij zou, wanneer hij slechts even langs deze muren sloop, hunnen stenen muur wel verscheuren, en wat zal het dan zijn, wanneer wij met onze krachtige mannenhanden den muur wilden vernietigen?

1) Het tartende ligt juist in de manier, waarop een vos loopt en zich beweegt. Namelijk, al sluipende, om óf zijn prooi te bemachtigen, óf om naar alle kanten het oog te laten gaan, of er ook een vijand is, die hem belaagt. Stil, sluipend spoedt een vos zich voort. Welnu, wil Tobia zeggen, als nu zulk een sluipend voorttredende vos maar even den muur raakt, zo zal hij reeds vallen. Smalender kan het niet.

4. Wat zouden wij doen, om ons tegen deze spotredenen onzer vijanden te verdedigen, dan ons gebed tot God opzenden, en Hem in stilte onze noden klagen? Hoor, o onze God! ongeveer deze woorden spraken wij (vs. 19); hoor ons gebed, en merk op, dat wij zeer veracht zijn, en keer hun versmaadheid, den hoon, waarmee zij ons bejegenen, weer op hun hoofd, en geef hen over tot enen door in een land der gevangenis, opdat zij even als ons is te beurt gevallen, naar een vreemd land in ballingschap mogen gevoerd worden, en daar bespot en gesmaad worden, tot ene billijke vergelding van hunnen wrevel tegen ons.

5. En dek hun ongerechtigheid niet toe; voor Uwe ogen, dat Gij ze ongestraft zoudt laten: en hun zonde worde niet uitgedelgd van voor Uw aangezicht, maar bewaar ze in Uwe gedachtenis, om ze op Uwen tijd te vergelden; want zij hebben met hun spotredenen en hunnen smaad niet alleen ons gehoond, maar zij hebben U getergd, staande tegenover de bouwlieden 1), d.i. zij hebben U uitgedaagd en gehoond, door het werk te bespotten, dat wij in Uwe kracht en op Uw bevel hebben verricht; en nu kunt Gij immers niet stilzwijgen, want het is Uwe eer, die zij hebben aangerand, Uwen Naam hebben zij te schande willen maken.

1) Toen Nehemia werd geboodschapt, wat Sanballat en Tobia hadden gezegd, wendde hij zich tot den Heere God, om zijne en des volks noden den Heere te klagen en bekend te maken. Hij wreekt zich niet, maar geeft de wraak in de handen zijns Gods. Wat hij hier vraagt is, dat de Heere deze mannen moge vergelden naar hun boosheid, niet omdat zij het volk des Heren hadden aangerand, maar in dit volk den Heere zelven. Nehemia vraagt hier niet, dat de Heere nooit de zonde zal vergeven, maar dat Hij ze niet vergeven zal. Hierop hebben wij wel te letten. Wat hij vraagt is, dat hem en zijn volk door den Heere recht worde gedaan tegenover de vijanden, die het op hun ondergang hebben gemunt. Wat Nehemia voor ogen heeft, is het recht der wedervergelding (jus talionis).

6. Doch wij bouwden, nadat wij ons door het gebed versterkt gevoelden, vrolijk en welgemoed, zonder ons verder aan het spotten van onze tegenstanders te storen, den muur, zodat de ganse muur in zijne gehele lengte om de stad zamengevoegd werd tot zijne helft, ter halver hoogte, toe; want het hart des volks, van de bouwlieden, zoals in Hoofdstuk 3 bij name genoemd zijn, was om te werken, waardoor dan ook het bouwen voorspoedig en goed voortging.

7. En het geschiedde, als Sanballat, en Tobia, en de Arabieren (Hoofdstuk 2: 19), en de Ammonieten, en de Asdodieten, bewoners van de stad Asdod in het kustland der Filistijnen (Jozua 13: 2), hoorden, dat de verbetering aan de muren van Jeruzalem toenam, en wel meer dan zij verwacht hadden in zulk een korten tijd, en dat de scheuren in de muren begonnen gestopt te worden, zo ontstaken zij zeer in toorn; want hun nijdig en boosaardig hart kon het niet verdragen, dat de kinderen van Juda voorspoedig waren in hunnen arbeid.

8. En zij maakten allen tezamen ene verbintenis, zij verbonden zich tegen de gehate Joden en zwoeren, dat zij zouden komen om tegen Jeruzalem te strijden, en door enen plotselingen aanval ene grote verwarring en ene verbijstering daarin te maken, waardoor het verdere bouwen zou gestaakt worden.

9. Maar wij, ik Nehemia en de overige bestuurders bij het bouwen, baden tot onzen God, dat Hij ons zou ondersteunen tegen onze vijanden, en zetten wacht-posten tegen hen 1) op ene plaats, waar de vijanden goed konden worden gadegeslagen; dag en nacht, hield men zich op dien post, en wij rustten ons zo toe, niet alleen met het geestelijke wapen des gebeds, maar ook met de nodige krijgswapenen, om alzo hunnenthalve steeds op onze hoede te zijn tegen elke aanval en ons tegen hen te kunnen verdedigen.

1) Het onderwijs, hetwelk de Heere Christus ons geeft, tot onzen geestelijken strijd, komt met dit voorbeeld overeen (MATTHEUS. 26: 41): Waakt en bidt. Indien wij menen genoeg geheiligd te zijn door het Gebed alleen en er de waakzaamheid niet bijvoegen, zo zijn wij nalatig in onzen plicht en beproeven God. Indien wij alleenlijk waken en niet bidden, zijn wij hoogmoedig en verachten God en verbeuren dus, in beider opzicht, Zijne bescherming en gunst..

10. Toen zei Juda, de Joodse gemeente die met het bouwen bezig was, tot mij en hun vertegenwoordigers, zeggende: De kracht der dragers is vervallen of is vervallende, en des stofs is veel; het aantal werklieden is, nadat zij door het betrekken der wachtposten zo verminderd zijn, te weinig tot wegruiming van het puin, dat door de verwoesting der muren is opeengehoopt, zodat wij, daar ons nu voor het eigenlijke bouwen de krachten geheel ontbreken, aan den muur niet zullen kunnen bouwen, alzo had ik zelfs tegenover mijne eigene volksgenoten met grote zwarigheden te kampen.

11. Hoewel de gegrondheid van de klachten der Joden erkennende, toch kon ik de wachtposten niet intrekken, om daardoor meer arbeiders te hebben, want nu hadden, naar ik vernam, onze vijanden gezegd: Zij, de Joden, zullen het niet weten noch zien, dat wij

voornemens zijn hen te overvallen, totdat wij in het midden van hen komen, en als ons die heimelijke overval gelukt, slaan wij hen dood; alzo zullen wij het werk doen ophouden.

12. En het geschiedde, als de Joden, die bij hen woonden, en niet naar Jeruzalem waren gekomen om mede te bouwen, maar gebleven waren in hun woonplaatsen in de nabijheid onzer vijanden, kwamen, verhaalden zij welk doel, de bovengenoemde wederpartijders hadden, Zij vreesden zozeer voor dien onverhoedsen aanval, dien zij meenden, dat wij niet zouden kunnen weerstaan, dat zij het ons wel tienmaal zeiden, wat zij voor ons vreesden, gedurig hetzelfde herhalende, en niet een of twee, maar uit alle plaatsen, waarin zij woonden en van waar zij tot ons gekomen waren, zeggende; door dewelke beter, dat gij 1) tot ons wederkeert, want wij twijfelen er niet aan, of weldra zult gij den strijd moeten aanvangen tegen de vijanden, die u zo onverwachts denken op het lijf te vallen. Geeft nu het bouwen op, en keert met ons terug om ons te beschermen.

1) In het Hebr. Ascher thaschoeboe aleenoe. Dit betekent hier, dat gij tot ons wederkeert. Het Hebr. woord staat hier voor Ki, gelijk dat meermalen gebeurt, zie 1 Samuel 15: 20. 2 Samuel 1: 4. Esther 1: 19 e.a. Zij wilden de mannen met zich mede hebben naar de verschillende plaatsen, om hen te beschermen, want de vijanden omgaven hen van alle zijden. Sanballat met de Samaritanen tegen het Noorden, de Ammonieten tegen het Oosten, de Arabieren in het Zuiden en de Asdodieten in het Westen.

13. Daarom zette ik in de benedenste plaatsen, achter of aan de buitenzijde van den muur, en op de hoogten 1) Luther zegt: in de kuilen), en ik zette het volk naar de geslachten, met hun zwaarden, hun spiesen en hun bogen.

1) In het Hebr. Batsichim. Eigenlijk een droge, dorre, kale plaats, en daarom hier in den zin van vrije plaats, waar niets in den weg stond, om uit te zien naar den aanrukkenden vijand. Juister vertaling daarom is deze Daarom zette ik in de benedenste plaatsen achter den muur, op vrije plaatsen: daar stelde ik het volk naar de geslachten met hun zwaarden, hun spiesen en hun bogen.

14. En ik zag toe, en maakte mij op 1) de strijders tot dapperen tegenweer aanmoedigende en zei tot de edelen en tot de overheden, die aan de spits stonden, en de verdedigingsmaatregelen bestuurden, en tot het overige des volks, dat onder hun bevelen stond a): Vreest niet voor hun aangezicht, namelijk voor onze wederpartijders; denkt aan dien groten en vreselijken HEERE 2), die voor u strijdt (Deuteronomium 3: 22; 23: 3 vv. 31: 6), en strijdt getroost en onbevreesd voor uwe broederen, uwe zonen en uwe dochteren, uwe vrouwen en uwe huizen, want de vijanden bedoelen niets minder dan de vernietiging van onze gans gemeente.

a) Numeri 14: 9; Deuteronomium 1: 21.

1) En ik zag toe en maakte mij op, is een Oosterse uitdrukking, in de plaats van, en ik ging heen, en wordt vooral gebruikt, om een levendige voorstelling van zaken te geven. Nehemia wil hiermede zeggen, dat op dit ogenblik hij niet alleen vol moed was, maar ook vastbesloten te werk ging, sterk door het vertrouwen op den Heere Heere. Hij wist het, dat het hier den

strijd gold voor de heerlijkheid van Gods Naam en voor het heil van zijn volk, en daarom zal hij den vijand geen duim breed gronds toestaan, maar met alle geoorloofde middelen zich in staat van tegenweer stellen. Door woord en daad wil hij tonen, dat hij in de bres treedt voor de heilige stad en den heiligen tempel zijns Gods.

2) Zij, die met ogen des geloofs, den groten Schutsheer der Kerk, in Zijn vreselijkheid en verschrikkelijkheid beschouwen, zullen dezelve vijanden altoos als verachtingswaardige schepsels, als nietige wormen aanmerken. De overheersende vreze Gods is het beste tegengift tegen de verschrikkende vreze der mensen..

16. En het geschiedde van dien dag af, gedurende het voortzetten van het bouwen aan den muur, die nog maar tot de helft der hoogte gevorderd was, (vs. 6), dat de helft mijner jongens1) tot mijn gevolg behorende (vs. 23; Hoofdstuk 5: 10 en 16), doende waren aan het werk, aan den muur en de andere helft van hen hielden de spiesen, en de schilden, en de bogen, en de pantsiers; zij stonden daar niet alleen om de gevreesde overvallen der tegenpartijders gewapend af te weren, maar zij bewaakten ook de wapenen van de anderen, die bezig waren met bouwen; en de oversten waren achter het ganse huis van Juda, om opzicht te houden en bij enen mogelijken overval aan te vallen tegen den vijand.

1) Mijne jongens zijn degenen, die in Nehemia's dienst als landvoogd waren en hem ter zijde stonden, om de orde in de stad te bewaren, bij wijze van politie.

17. Wat nu betreft degenen die aan den muur bouwden, zo waren zowel degenen die den last droegen, en die oplaadden, alzo deels de lastdragers, tot wegruiming van het puin, en tot het aanbrengen van bouwstenen en verders opladers, zij waren een ieder met zijne ene hand doende aan het werk en de andere hand hield het geweer 1), ene werpspies, daar desnoods ene hand genoegzaam was, om het puin en de stenen in de draagkorven te rapen, en deze, die van hengsels voorzien waren, weg te dragen,

1) De lastdragers hadden maar één hand nodig, om de manden te vullen, of de stenen op te laden, vandaar dat zij de ene hand gebruikten, om de werpspies vast te houden, maar de eigenlijke bouwers (vs. 18) de metselaars, moesten beide handen gebruiken, en daarom hadden zij het zwaard aan de lenden gegord, om, als het nodig was, den troffel met het zwaard te verwisselen.

18. En of, ook de bouwers, waaruit de andere afdeling bestond, die bezig waren het muurwerk op te trekken en te verbeteren, hadden een iegelijk zijn zwaard aan zijne lendenen gegord 1) omdat zij beide handen tot het werk nodig hadden, maar daarentegen niet veel behoefden te bukken, en bouwden alzo; maar die met de bazuin blies, een trompetter, die in geval van nood aan degenen, die met den arbeid bezig waren, het teken tot spoedige vereniging kon geven, was bij mij, en ik stond aan de spits van de afdeling der jongelingen (vs 16), die de volle wapenrusting droegen, en bestemd waren om den eersten aanval te weerstaan.

1) Zij konden het werk niet zo zeker en gerust opvatten, dat zij de wapenen konden neerleggen, wetende hoe rusteloos en onvermoeid hun wederpartijders in hun pogingen waren

en dat zijn nu het ene slinkse doel hun mislukt was, het lichtelijk op een anderen boeg zouden wenden. Evenzo moeten wij in onzen geestelijken strijd altoos op de wacht staan, tegen de vijanden onzer zaligheid, en niet verwachten, dat onze strijd zal eindigen voordat ons werk af is..

19. En ik zei toen ik dezen bazuinblazer bij mij stelde, tot de edelen en tot de overigen des volks (Hoofdstuk 2: 16): Het werk is wegens de uitgestrektheid der muren rondom de gehele stad groot en wijd, en wij zijn op den muur verstrooid, afgezonderd van elkaar bij de verschillende gedeelten werkzaam (Hoofdstuk 3), de een ver van den ander, en wij kunnen op verschillende punten door den vijand worden aangegrepen, zonder dat wij vooraf kunnen berekenen, op welk punt de aanval zal plaats hebben.

20. Ter plaats, waar gij het geluid der bazuin zult horen, om het sein te geven, daarheen zult gij u tot ons, mij en mijne jongens verzamelen {1} {a}; onze God zal voor ons strijden, en maken dat de vijanden hun doel niet zullen bereiken.

{a} Exodus 14: 25; Deuteronomium 1: 30; 28: 7.

{1} Aan den gehelen muur werd tegelijker tijd door de verschillende werklieden gearbeid, maar nu ontvangen zij het bevel, om, wanneer de bazuin zou schallen, en oproepen tot den strijd, zich te verzamelen. Zo behoort het ook in het geestelijke te gaan. God geeft aan al Zijne knechten op verschillende plaatsen arbeid voor Zijn koninkrijk. De een is hier, de andere in een ander gedeelte van den wijngaard geplaatst, werkende een ieder naar zijn eigenaardige roeping, maar tegenover den gemeenschappelijken vijand van het Godsrijk behoren zij allen één te zijn en zich als één man te verzamelen tot den strijd.

21. Alzo waren wij doende aan het werk, ons houdende aan hetgeen afgesproken was, en de helft van hen, van de tot mijn gevolg behorende jongelingen, die als wachtposten gesteld waren, hielden de spiesen, van het opgaan des dageraads, tot den tijd van het voortkomen der sterren toe, van des morgens vroeg tot des avonds laat.

22. Ook zei ik te dier tijd, een nieuwen voorzichtigheids maatregel nemende, tot het volk tot degenen die aan den muur arbeidden: Een iegelijk vernachtte, in plaats van des avonds na den afloop der werkzaamheden zich te verstrooien in de omliggende plaatsen, met zijnen jongen, dien hij als handlanger bij zich heeft, binnen Jeruzalem, opdat zij ons des nachts ter wacht zijn, en des daags aan het werk; wij zijn immers talrijk genoeg, om gedurende den nacht wachtposten uit te zetten, en kunnen dan nog wel bij afwisseling slapen, om nieuwe krachten voor den arbeid te ontvangen.

23. Voorts noch ik, noch mijne broederen, die tot mijne familie en mijn geslacht behoorden noch mijne jongelingen, de joodse knapen van mijn gevolg (vs. 16), noch de mannen van de wacht, die achter mij waren, die door de regering van Perzië ter mijner beschikking gesteld waren, (Hoofdstuk 2: 9), wij trokken gedurende den gansen tijd van den bouw, zelfs des nachts onze klederen niet uit 1); een iegelijk van ons had zijn geweer om terstond ter verdediging gereed te zijn en water, 2) om den dorst te lessen.

1) Hiermede wordt voorgesteld, hoe leraars en predikers aan het huis des Heren in de strijdende Christelijke kerk moeten arbeiden; dat zij met de ene hand de gemeente Gods moeten bouwen en oprichten op het fondament der Profeten en Apostelen (Efeze. 2: 20) maar met de andere hand het zwaard des Geestes houden (Efeze. 6: 6. Tit. 1: 9) om daarmee de vijanden weg te drijven en hen te weerstaan.

De Christenen zijn te gelijk arbeiders en krijgslieden, met de ene hand bouwen zij, en met de andere vechten zij, en zij worden door het geklank des Evangeliums nu eens naar de ene dan weer naar de andere plaats geroepen. Zij zijn allerwegen in de wereld verstrooid, maar zij vormen één leger, en moeten gereed staan als één man tegen den gemeenschappelijken vijand, waar ook de aanval geschiedt..

Nehemia zelf en al zijne mannen, hielden zich bij hunnen arbeid, des daags en des nachts, altijd bereid zijnde om den vijand af te keren. Alzo moeten wij steeds op onze hoede zijn tegen onze geestelijke vijanden, niet alleen terwijl het licht is, maar ook vooral in de duisternis, want zij zijn de beheersers van het rijk der duisternis in deze wereld. Het was een teken, dat hun hart altijd bij hun werk was, wanneer zij ten allen tijde gereed waren voor den dienst. Een goed werk zal ook voorspoedig vorderen, wanneer zij, die er aan arbeiden, er met hun ganse hart bij zijn; en Satan vreest den waakzamen Christen aan te vallen, of, wanneer wij aangevallen worden, strijdt de Heere voor ons. Zo moeten wij tot aan het einde van ons leven op onze hoede zijn, en nooit onze wapenrusting afleggen, vóórdat ons werk en onze strijd is geëindigd; dan zullen wij ontvangen worden in de eeuwige rust en vreugde van onzen God en Heere..

2) In het Hebr. Isch schilcho hamaïm. Letterlijk vertaald: Een ieder zijn zwaard het water. Deze woorden zijn zeer moeilijk te verklaren. Onze Staten-vertalers hebben het woordje *en* er tussen ingevoegd en plaatsen als kanttekening, d.i. voor den dorst, of om zich te baden. Luther zet over: een iegelijk liet het baden na. Anderen, zoals Bötticher en Keil willen lezen in plaats van: Cheminoe, d.i. rechts, aan de rechter zijde, zodat dan een iegelijk zijn zwaard aan zijn rechterzijde had leggen. Wij voor ons houden ons aan de kanttekening van de Staten-Overzetting, in den zin van, water voor den dorst.

HOOFDSTUK 5.

NEHEMIA RUIMT DE BEZWAREN VAN HET VOLK UIT DEN WEG.

Vs. 1-19. Nog gedurende den tijd van het bouwen verheft zich van de zijde der minder gegoeden in de gemeente, die voornamelijk tot den arbeid waren geroepen, en die nu van wege de duurte der levensmiddelen voor zich zelven en de hunnen de nodige levensbehoeften niet konden verkrijgen, ene klacht tegen de aanzienlijken en rijken. Dezen hielpen hen wel met geld en graan, maar alleen als zij hun land verpandden, of hun zonen en dochters als lijfeigenen overgaven; en alzo overtraden zij de wet van God, die in tijden van nood aan de rijken gebood, om hun eigen voordeel te verloochenen, en barmhartigheid jegens de arme broeders te oefenen. Nehemia echter, die door zijn eigen voorbeeld reeds genoeg getoond had, hoe men zich moest gedragen onder de toenmalige omstandigheden, tast de zaak ernstig aan, en heft de bezwaren der armen op, terwijl hij de rijken bij ede verplicht, om zich voortaan te onthouden van alle onderdrukking.

1. Maar het geroep des volks, van de armen en geringen, in de eerste helft van de maand Elul of September (Hoofdstuk 6: 15),en dat hunner vrouwen was groot, tegen hun broederen, de Joden, tegen de voornamen en de rijken. Zij klaagden over de hardheid, waarmee dezen in den duren tijd, nu er gebrek aan voedsel was, terwijl er zo vele handen aan den landbouw en andere beroepen waren ontrukt, hen verdrukten.

De duurte kon ook zonder misgewas daardoor veroorzaakt zijn: 1e. dat de rondom wonende vijandelijke naburen den toevoer van graan naar Jeruzalem verhinderden; 2e. dat van wege het bouwen vele Joden uit den meer verwijderden omtrek naar Jeruzalem waren gekomen, waardoor het getal verbruikers was vermeerderd; 3e. dat velen verhinderd waren hun gewone bezigheden te verrichten, omdat zij moesten deelnemen aan het opbouwen der muren.

In de volgende verzen wordt nu aangegeven, hoe de drie klassen, die onder den druk der tijden leden, zich zochten te helpen en wordt de enige uitweg, dien iedere klasse, naar hare omstandigheid, overbleef, met een "laat ons" ingeleid. Er is echter daarbij op te merken, dat zij niet nu eerst van deze noodmiddelen wilden gebruik maken, maar het reeds hadden gedaan en zo onder de geweldenarijen der rijken en voornamen waren geraakt, die hun nood in hun voordeel hadden gebezigd..

2. Want er waren, onder degenen, die kwamen klagen, die, omdat zij tot het geringe volk behoorden, zeiden: Onze zonen en onze dochters zijn zo talrijk, wij zijn velen, en wij hebben niets om van te leven; daarom hebben wij, om ons voedsel te verschaffen, en niet van honger om te komen, koren van de rijken opgenomen 1), geleend, opdat wij eten voor ons en de onzen zouden hebben, en alzo zouden kunnen blijven leven.

1) Dit kan ook vertaald worden: laat ons opnemen, en de grondtekst eist dit. Zij stellen dan voor, om hun kinderen ten onderpand te geven, opdat zij toch niet van honger behoefden om te komen. Dit was de klacht van de arbeiders, die geen enkel stuk onroerend goed te onderpand konden geven.

3. Ook waren er, die wel iets bezaten, maar dat niet genoeg opbracht om er van te leven, die zeiden: Wij verpanden onze akkers, en onze wijngaarden, en onze huizen, opdat wij van het geld dat wij daarvoor ontvangen, in dezen honger koren tot ons levensonderhoud mogen opnemen. 1).

1) Deze waren degenen, die wel onderpand hadden, maar het reeds hadden uitgegeven en nu van het gebruik hunner akkers waren beroofd, zodat zij ze zelven niets konden bebouwen.

4. Desgelijks waren er, die zeiden: Wij hebben geld ontleend tot des konings cijns, om daarmee de belasting, die wij aan den koning verschuldigd zijn, te kunnen betalen, op onze akkers en onze wijngaarden.

In deze verzen komt drieërlei klacht voor: 1e. de klacht van hen, die gedwongen waren, om hun kinderen tot het verkrijgen van spijs te verkopen (vs. 2); 2e. de klacht van anderen die hun velden verpand hadden om daarvoor levensmiddelen te kopen (vs. 3); 3e. de klacht van zulke personen, die, naar het schijnt wel in staat waren om hun huisgezinnen te onderhouden, maar die de koninklijke schatting niet konden betalen en die van de rijken tegen ongehoorde interesten, geld hadden moeten lenen, en waarvoor zij dan ook hun akkers tot onderpand moesten geven.

Deze zijn degenen, die nog wel in het bezit waren hunner akkers, maar zoveel geld hadden geleend, dat zij den oogst nodig hadden, om daarmee hun schuld te betalen, zodat er voor hen zelf niets overbleef.

5. Het zou toch billijk zijn, dat de rijken onder ons, ons verschaften wat wij nodig hebben, ook zonder er zoveel voor te vergen. Nu is toch ons vlees als het vlees onzer broederen, onze kinderen zijn als hun kinderen1); immers heeft bij ons, die toch al te maal Gods volk en Abrahams kinderen zijn, de een niets voor bij den ander, en ziet, de rijken handelen niet met ons als zodanig; zij willen ons slechts lenen tegen zware pand; wij onderwerpen uit nood onze zonen en onze dochters tot dienstknechten, ja, er zijn enige van onze dochters onderworpen, zodat zij in de macht onzer handen niet zijn2), en wanneer de rijken niet billijker met ons handelen, dan zullen die misbruiken zich nog verder uitstrekken; wij zijn niet meer dan lijfeigenen, en anderen hebben onze akkers en onze wijngaarden.

1) D.i. wij zijn niet van slechter conditie dan de rijken van ons geslacht, en onze armoede komt men, naar de goddelijke wet (Deuteronomium 15: 7: 8), niet te hulpe, dan tegen de hoogste rente (woeker)..

Wat de rijke Joden gedaan hadden, kon met de letter der wet gedekt worden (Deuteronomium 15: 8), maar druiste toch in tegen den geest der wet, dewijl de verkochten niet als slaven mochten behandeld worden en in elk geval in het zevende jaar weer moesten worden vrijgelaten.

2) In het Hebr. Weëen leëel jadeenoe. Letterlijk: niet tot God is onze hand, d.w.z. in onze macht is het niet, om daaraan iets te veranderen en daarom nemen wij de toevlucht tot de

Overheid, in dit geval Nehemia als landvoogd, opdat deze als beschermer der verdrukten zou optreden. -

6. Toen ik nu hun geroep en deze woorden hoorde, ontstak ik zeer, omdat de rijken zich zo weinig aan de wet des Heren hielden.

7. En mijn hart beraadslaagde in mijn na lang met een bekommerd en bedroefd gemoed nagedacht te hebben, besloot ik de rijken niet te verschonen; en daarna twistte ik met de edelen en met de overheden en zei tot hen: wilt gij tegen het uitdrukkelijk verbod in Deuteronomium 23: 20 (vgl. Exodus 22: 25) woeker bedrijven tegen uw eigen volk; gijlieden vordert enen last 1), die niet te dragen is, een iegelijk van zijnen broeder. Voorts beleide ik ene grote vergadering tegen hen; ik riep ene vergadering der gemeente bijeen; om te beraadslagen over het gedrag der rijken, en middelen ter tegemoetkoming der armen te beramen.

1) Een last vorderen, wil hier zeggen, woeker drijven. Wat de aanzienlijken deden was geheel en al tegen Gods wet in, zoals die luidt Exodus 22: 25-27. Uitdrukkelijk had God verboden, om op de armen onder zijn volk woeker te leggen, en zo men van den arme pand had genomen, moest het vóór den avond weer teruggeven zijn. Lenen tegen rente was niet verboden, maar woeker volstrekt ongeoorloofd.

8. En ik zei, tot hen: Wij, ik en andere mannen, die zoals ik gezind zijn, wij, die onlangs uit Babel zijn teruggekeerd, hebben onze broederen, de Joden die aan de heidenen verkocht waren, naar ons vermogen weer gekocht, opdat het hun mogelijk zou zijn, naar het vaderland terug te keren; en zoudt gijlieden ook uwe broederen verkopen, of ze u toeëigenen,of zouden zij ons verkocht worden? Hebben wij daarom geld gegeven en hen van de Heidenen bevrijd, opdat gij hen weer onder elkaar zoudt verkopen en tot lijfeigenen maken? Toen zwegen zij en vonden geen antwoord, ter hunner rechtvaardiging.

9. Voorts zei ik: De zaak is niet goed, die gijlieden doet; zoudt gij niet wandelen in de vreze onzes Gods, om de versmading der Heidenen, onze vijanden 1)? Zullen dan de Heidenen, onze vijanden, gene reden hebben om ons nog meer te smaden, wegens zulk ene onbarmhartigheid jegens onze eigene broederen?

1) Waar Nehemia er op gewezen heeft, dat zij de Joodse slaven in Babel hadden vrijgekocht, opdat deze met hen zouden kunnen optrekken naar Jeruzalem, stelt hij hun hier voor, wat de Heidenen nu wel van hen moesten denken, nu zij, in het eigen land teruggekeerd, hun eigene broeders weer slaven maken en als slaven houden. Hoe moeten de Heidenen, wil hij zeggen, wel van ons denken, hoe moeten zij ons niet van liefdeloosheid en onbarmhartigheid beschuldigen!

10. Ik, mijne broederen, en mijne jongens, vorderen wij ook geld en koren van hen? Lenen wij hen ook op woeker? Laat ons toch dezen last nalaten 1) van hen te vorderen, laat ons geen last op hen leggen, dien zij niet kunnen dragen.

1) Dit kan ook vertaald worden: Ik en mijne broederen, en mijne jongens, lenen ook geld en koren aan hen, doch wij laten het geleende hen, d.w.z. wij vragen het niet terug, of vragen onderpand. Nehemia wijst op zijn eigen gedrag, om hen in vs. 11 te vermanen, evenzo te handelen.

11. Geeft hun toch als heden terstond weer hun akkers, hun wijngaarden, hun olijfgaarden en hun huizen; en ontslaat hen voortaan van die hoge interesten, en van het honderdste 1) deel van het geld, en van het koren, den most en de olie, die gij hun hebt afgevorderd 2), gij hebt tot hiertoe één percent per maand genomen van hetgeen gij hun geleend hebt.

1) In het achtste gebod wordt verboden de woeker, die van de Joodse en Lombardysche Bankhouders getrokken wordt, welke wel door de hedendaagse burgerwetten meer gematigd en dus toegelaten is, maar evenwel in geweten niet kan worden toegestemd, voor zover die van de armen wordt getrokken en de gewone mate van geldrente veel te boven gaat, buiten enig gevaar van verlies, en daarbij panden van noodzakelijk gebruik aan den mensen onthoudt. Welke dingen, de geldrenten makende tot een bijtenden woeker, en uit dien hoofde van de geldrenten zelf afgescheiden zijnde, zo durven wij deze (n.l. de renten) als zover zij bestaan in enig toevoegsel voor het gebruik van zijn geld, boven dit van een ander, volgens zijn toestemming en verbintenis, te ontvangen, niet geheel en al veroordelen, gelijk sommige Paapse schoolleraren (die evenwel zelf verscheidene gevallen uitzonderen), Lutherse en ook onze Godgeleerden, meest onder de Engelse, hebben gedaan, naardien God ze in Israël eertijds met zekere zedelijke en burgerlijke bepalingen verbiedende, voor het overige heeft vrijgelaten. En naardien al verder de natuurlijke billijkheid het meebrengt, dat die geld van een ander ontvangt tot zijn nut, daarvoor zakelijke dankbaarheid door enige mededeling van zijn profijt bewijze, en dat die geld aan een ander leent tot zijn eigen nadeel of gemis, terwijl een ander er profijt van heeft, en die ook gehouden is voor zich en de zijnen te zorgen enige winst daarvan trekke.

2) Dit één percent is als maandelijkse interest te rekenen; dat is dus ene jaarlijkse interest van 12 percent. In dien ouden tijd nam men echter meermalen zo hoge interest, maar het was aan de Israëlieten verboden, vooral als er aan de armen geleend was.

Zie hoe ernstig en toch hoe nederig Nehemia hen overtuigt; hoewel hij de macht had om te bevelen, toch verzoekt hij, om hen door liefde te overtuigen; hoe bijzonder dringt hij er op aan, om liefderijk jegens de armen te zijn; hij bracht hun onder het oog welke hun verplichtingen waren, en kon wijzen op zijn eigen voorbeeld, en op dat zijner vrienden. Als men zelfzuchtige mensen wil overreden, is het goed op anderen te wijzen, die mild en weldadig zijn; maar het beste is te wijzen op het voorbeeld van Hem, die hoewel Hij zelf rijk was, om onzent wil arm wilde worden (2 Kor. 8: 9)..

12. Toen zelden zij: Wij zullen het wedergeven, de akkers, de wijngaarden, de olijfgaarden en de huizen, en van hen in het vervolg niets zoeken 1), dat ons niet met recht toekomt, geen woeker, gene afpersing meer van hen eisen, hun zonen, hun dochters, zullen wij teruggeven; Wij zullen alzo doen, als gij zegt. En ik riep de priesters, opdat zij getuigen zouden zijn van de nu volgende plechtige belofte, die met ede zou bezworen worden, en ik deed hen, de

edelen en de overheden, zwerenin tegenwoordigheid der priesters, dat zij doen zouden naar dit hun eigen woord 2).

1) Dit wil niet zeggen, dat zij de rente ook moesten teruggeven, die zij al hadden ontvangen, maar dat zij voortaan geen woeker meer zouden nemen, zoals zij tot nu toe hadden gedaan.

2) Nehemia deed hen zweren in tegenwoordigheid van de priesters, niet alleen, opdat het op plechtige wijze zou geschieden, maar ook, opdat bij latere moeilijkheden, de priesters er van wisten en deze dan bij het uitspreken van het recht, daarmee zouden kunnen rekenen.

13. Ook schudde ik op ene zinnebeeldige wijze mijnen boezem (Jes. 49: 26) uit, nam mijn gewaad met beide handen, bracht het aan mijne borst, zodat het daar als het ware een zak vormde, en maakte ene beweging alsof ik het uitschudde, en zei, terwijl ik het weer uitgespreide ledige gewaad toonde: Alzo schudde God uit allen man die dit woord niet zal bevestigen, uit zijn huis en uit zijnen arbeid, en hij zij alzo uitgeschud en ledig, zo als dit mijn gewaad nu is. En de ganse gemeente zei, ter bekrachtiging van mijne woorden: Amen! en zij prezen den HEERE voor het gelukkig gevolg, waarmee Hij mijne bemoeiingen, om de armen tegen de onderdrukkingen der rijken te beschermen, bekroond had. En het volk deed naar dit woord; zij, die de belofte (vs. 12) afgelegd hadden, hielden die ook.

Het volk prees den Heere; zij hadden die belofte niet met weerzin gedaan, maar met alle mogelijke uitdrukkingen van vreugde en dankbaarheid. Alzo deed ook David toen hij zich de beloften van God toe-eigende; hij zong en gaf Gode lof (Psalm 56: 12). Maar ook, zij deden, wat zij beloofd hadden. Goede beloften zijn goede zaken, maar het volbrengen daarvan is het voornaamste, is alles..

14. Ook 1) van dien dag af, dat hij, de koning, mij bevolen heeft hun landvoogd te zijn in het land Juda (Nehemia 2: 8), van het twintigste jaar af, tot het twee en dertigste jaar van den koning Arthahsasta, zijnde twaalf jaren (van 445-433 v. Chr.), heb ik, met mijne broederen, het brood des landvoogds, dat mij als zodanig was toegestaan te ontvangen, door ene som, welke de gemeente ten mijnen behoeve moest opbrengen, niet gegeten.

1) Aan de vorige gebeurtenis knoopt Nehemia nu ene korte mededeling, omtrent zijn bestuur en de wijze, waarop hij over het volk heeft geheerst, om daarmee te tonen, hoe hij, zonder zich zelf te verrijken, of voor zijn eigen voordeel te zorgen, het goede voor zijn volk had gezocht. In plaats van de lasten te verzwaren, gelijk zo menig landvoogd had gedaan, had hij getracht de lasten te verlichten. Hij deelt het ook mede, niet om er zich op te verhovaardigen, maar om daarmee te bewijzen, dat hij van de oversten en edelen niet iets had gevraagd, wat hij zelf niet had willen doen, maar hoe hij integendeel door zijn eigen voorbeeld, hun had aangemoedigd, om aan zijne wensen te voldoen. Hij zegt dit evenmin, om de vorige landvoogden een verwijt te maken, maar om te doen uitkomen, dat hij alles wilde doen in deze kommervolle tijden, om zoveel mogelijk zijn volk ter wille te zijn.

15. En de vorige landvoogden, die vóór mij geweest zijn (Ezra 6: 22) hebben het volk bezwaard, en van hen grote inkomsten genomen aan brood en wijn, zoveel als zij voor hun

huishouding nodig hadden; daarna 1) veertig zilveren sikkelen (= 63 gulden, zie Exodus 30: 13) ook heersten hun jongens, de jongelingen van hun gevolg, over het volk, door allerlei afpersingen; maar ik heb alzo niet gedaan, om der vreze Gods wil.

1) In het Hebr. Achar. De Vulgata vertaalt door: quotidie, dagelijks; LXX escaton, ten hoogste. Wat dit woord betekent is moeilijk te zeggen Wij vertalen liefst, naderhand, als bij woord van tijd, zodat de bedoeling is, dat later de som van veertig sikkelen moest worden opgebracht, hoewel dan nog de vraag blijft, of dat dagelijks moest geschieden, hoewel dit het meest voor de hand ligt, dewijl het als een zware last wordt voorgesteld.

16. Daartoe heb ik ook aan het werk dezes muurs verbeterd, want ik nam den zwaarsten arbeid op mij, namelijk, de zorg over het bouwen en het toezien op de arbeiders en hun bescherming, zo als in Hoofdstuk 4 verhaald is, en wij hebben geen land gekocht 1), wat wij tot ons voordeel hadden kunnen doen, wanneer wij in dien moeilijke tijd van gebrek de landerijen tot pand hadden willen nemen; en al mijne jongens zijn aldaar verzameld geweest tot het werk (Hoofdstuk 4: 16).

1) Hiermede wordt het kopen van land op zich zelve niet veroordeeld, maar Nehemia wijst op het feit, dat hij in die tijden heel gemakkelijk voor een kleinen prijs land had kunnen kopen, maar dit niet heeft gedaan. Dat hij geld of koren heeft voorgeschoten, zonder onderpand.

17. Ook zijn van de Joden en van de overheden honderd en vijftig man, en behalve deze hoofden zijn nog andere Joden, die van de Heidenen, die rondom ons zijn, tot ons kwamen, aan mijne tafel geweest; het waren dezulken, die uit de streken kwamen, welke nog in het bezit waren van de Samaritanen, de Filistijnen, de Arabieren en andere heidense volksstammen, van welken zij zich afzonderden en zich aansloten aan de gemeente te Jeruzalem; die allen werden gastvrij in mijn huis opgenomen.

18. En wat voor een dag, voor die menigte gasten, bereid werd, was een os en zes uitgelezene schapen; ook werden mij vogelen bereid, en binnen tien dagen van allen wijn zeer veel, nog heb ik bij dezen het brood des landvoogds, wat mij als landvoogd rechtens toekwam, niet gezocht, omdat de dienstbaarheid zwaar was over dit volk, in den duren tijd, toen men alle krachten inspande om het werk met haast door te zetten.

19. a) Gedenk mijner, mijn God! ten goede, alles, wat ik aan dit volk gedaan heb, want Gij weet het, mijn God, dat ik in alles het goede voor het volk trouw en oprecht heb gezocht, daarom gedenk ook mijner 1) ten goede, en laat mij in Uwe trouwe hoede zijn aanbevolen.

a) Nehemia 13: 14,22 en 31.

Nehemia sprak en handelde in het bewustzijn, dat hij zelf een zondaar was. Hij bedoelde niet, in zijn gebed, dat hem ene beloning toekwam voor hetgeen hij gedaan had, maar op de wijze waarop de Heere een beker koud water, in Zijnen naam, aan enen discipel gegeven, wil belonen. God te vrezen, en Hem lief te hebben is het eerste, maar naar die vreze en liefde zal

God bekwaamheid geven voor elk goed werk, en de in Christus verzoende God zal in liefde op dezulken neerzien, om alles, wat zij voor Zijn volk gedaan hebben..

HOOFDSTUK 6.

NEHEMIA VOORKOMT DOOR ZIJNE VOORZICHTIGHEID DE GEVREESDE MOEILIJKHEDEN.

VI. Vs. 1-19. Daar nu Sanballat en de met hem verbondene vijanden, door openbaar geweld niets tegen ons hadden kunnen uitrichten, maar dat veeleer de muren van Jeruzalem reeds geheel gereed waren, behalve de vleugels der poorten, beproeven zij met list om Nehemia in hun handen te krijgen, met het doel, om als hij uit den weg was geruimd. zich meester te maken van de nog niet geheel versterkte stad. Dan konden zij de nu voltooide muren weer verwoesten, en met goed gevolg de zelfstandige ontwikkeling van de Joodse gemeente tegenwerken. Intussen weigert Nehemia herhaaldelijk ene uitnodiging van Sanballat en Gesem, om ene samenkomst te houden in het dal Ono, omdat hij de geheime raadslagen zijner tegenstanders doorziet, voorgevende, en met recht, dat hij het werk, waarmee hij bezig is, niet kan verlaten. Nu zendt Sanballat zijne knechten met ene openbare aanklacht naar Nehemia; maar ook thans laat deze zich niet in de voor hem gestelde strikken vangen, ofschoon zelfs valse profeten en aanzienlijke familiehoofden in Juda, Sanballat en Tobia in de hand werken. Op den 25sten dag der maand Elul, alzo 52 dagen na het begin van den bouw, is de muur geheel gereed; alzo in hetzelfde jaar 444 v. Chr.

1. Voorts is het geschied, als van Sanballat, en Tobia, en van Gesem, den Arabier (Hoofdstuk 2: 19), en van onze andere vijanden, die van Asdod en de andere bewoners van het land der Filistijnen (Hoofdstuk 4: 7) gehoord was, dat ik den muur gebouwd had, en dat gene scheur daarin was overgelaten, en dat alles gereed was, wat wij voorgenomen hadden te doen, om de stad te versterken, behalve de vleugels der poorten: ook had ik tot dezen tijd toe de deuren niet opgezet in de poorten (vgl. Hoofdstuk 7: 1 vv.);

2. Zo zond Sanballat, en Gesem, nu met list beproevende wat zij met geweld niet hadden kunnen doen, tot mij, om mij te doen zeggen: Kom, en laat ons, om wederkerig tot ene betere verstandhouding met elkaar te geraken, te zamen vergaderen in de dorpen, in het dal Ono 1), thans Kefr Ana, 1 3/4 uur noordwaarts van Lydda (1 Kronieken 8: 12).Maar zij dachten mij kwaad te doen, menende mij op deze wijze in handen te krijgen, om mij alzo uit den weg te ruimen.

1) Waar de vijanden des volks geen openlijken aanval op Jeruzalem meer durfden doen, daar trachtten zij door list den werkzamen landvoogd buiten Jeruzalem te lokken, om alsdan een aanval op de stad te wagen, waarvan nu wel de muren waren hersteld, maar waarin de poorten nog niet in orde waren.

Zij nemen nu tot list hun toevlucht, maar ook die list zal niet gelukkken, dewijl Nehemia hun helse plannen, door Gods Geest voorgelicht, doorziet.

3. En ik, hun plannen doorziende, en tegenover hun list die voorzichtigheid stellende, die aan de kinderen Gods geoorloofd is en ook overeenkomt met hun oprechtheid (MATTHEUS. 10: 16 10.16), zond boden tot hen, om zo als het inderdaad was en niet een bloot voorwendsel, te

zeggen: Ik doe een groot werk, namelijk het bouwen van Jeruzalems muren, zodat ik niet zal kunnen afkomen, waarom zou dit werk ophouden, terwijl ik het zou nalaten en tot ulieden afkomen?

4. Zij zonden nu wel viermaal tot mij, op dezelve wijze, met de in vs. 2 gedane uitnodiging. En ik antwoordde hun op dezelve wijze, dezelfde reden opgevende als in vs. 3.

5. Toen zond Sanballat tot mij op dezelve wijze, ten vijfde maal, zijnen jongen, dien knaap, waarvan hij zich gewoonlijk bediende, wanneer hij ambtsbrieven te bezorgen had, met enen openen brief 1) in zijne hand.

1) Met enen open brief. Nehemia vermeldt dit opzettelijk. Niet om, zoals sommigen beweren, hem een teken van minachting te geven, maar om hem daarmee te zeggen, dat, waarvan zij hem beschuldigen, een publiek geheim is, zodat hij het gerust in een open brief hem durft mededelen.

Alles was er op aangelegd, om hem te verblinden en naar hun redenen te doen luisteren.

6. Daarin was geschreven: Het is onder de naburige volken gehoord, en Gasmu, Gesem, die dan toch om zijne aanzienlijke betrekking een geloofwaardig getuige is, zegt: Gij en de Joden denkt te rebelleren tegen de opperheerschappij der Perzen, daarom alleen bouwt gij den muur, en gij zult hun ten koning zijn; naar dat deze zaken zijn schijnt dit daaruit te blijken; uwe gehele handelwijze is daar het bewijs van.

7. Dat gij ook profeten 1) hebt besteld, om van u te Jeruzalem uit te roepen, zeggende: Hij is koning in Juda. Nu zal het van den koning gehoord worden, naar dat deze zaken zijn 2), en hoe zult gij u dan kunnen verantwoorden? kom dan nu, en laat ons te zamen raadslaan, hoe het u dreigend gevaar van ene aanklacht bij den koning kan afgewend worden 3).

1) De betekenis van het woord profetie in de Schrift beperkt zich niet altijd tot het voorzeggen van toekomstige gebeurtenissen. Soms betekent het, het prediken en uitleggen der Schriften, of het stichten, vertroosten en vermanen van anderen, zo als hier (zie 1 Cor. 14: 3 vv.).

2) of, nu zullen den koning dergelijke dingen ter ore komen. Sanballat doet zich voor als een vriend, die Nehemia nog ter rechter tijd waarschuwt, terwijl hij toch een heimelijke vijand is van den knecht Gods. Door ‘s Heren Geest voorgelicht weet echter Nehemia het ware van het valse te onderscheiden.

3) Zo als bij Hoofdstuk 1: 1 is aangemerkt, stamde Nehemia wellicht van een koninklijk geslacht af. Deze omstandigheid kon hier dienen, om de verdenking tegen hem meer schijn van waarheid te geven. Misschien waren er reeds door enkele profeten uitspraken gedaan, die aan de bewering van Sanballat enigen grond gaven; maar dat waren gene ware, maar valse profeten, die aan de zijde van den vijand stonden, zo als de in vs. 10 genoemde Semaja, en de in vs. 14 vermelde Noadja..

8. Doch ik zond tot hem, tot Sanballat, om te zeggen: Er is van al zulke zaken, als gij zegt, als hadden wij Joden het voornemen om tegen den koning van Perzië op te staan en ons onafhankelijk van hem te maken, niets geschied; maar gij versiert 1), verzint ze uit uw hart.

1) Het woord in den grondtekst heeft, altijd een slechte betekenis, betekent altijd iets slechts verzinnen.

9. Ik had immers grondige redenen, waarom ik de woorden van Sanballat ronduit voor ene listig bedachten leugen verklaarde. Want zij allen zochten ons vreesachtig te maken, zeggende: Hun handen zullen van het werk aflaten, dat het niet zal gedaan worden 1), daarom willen wij hen angstig maken; nu dan, alzo bad ik vurig tot God, sterk mijne handen 2), en laat niet toe, dat onze vijanden ons van het werk aftrekken!

1) Zijne oprechte godsvrucht en kinderlijke eenvoudigheid schenken aan Nehemia een klaar, doorziend oog om alle listige aantijgingen der vijanden terstond te doorzien. "Wat al het verstand der verstandigen niet ziet, dat ziet dikwijls een kinderlijk gemoed in zijne eenvoudigheid.".

In het midden van zijne klacht over de boosaardigheid van zijne vijanden verhief Nehemia zijn hart tot God, in een kort gebed. Het is het voorrecht der ware gelovigen, dat zij in alle angsten en moeilijkheden een goeden God hebben, tot wie zij kunnen gaan, van wie zij door het geloof en het gebed de genade ontvangen, waardoor hun angst wordt gestild, hun handen gesterkt; wanneer hun vijanden trachten hen bevreesd te maken. Door tegenstand wordt de kracht van den Christen vermeerderd. Elke verzoeking om ons van onzen plicht af te trekken, moet ons opwekken om des te getrouwer te zijn..

2) Terwijl Nehemia dit ter neerschrijft en zich verplaatst in dien tijd, is nog zijn ganse ziel in beroering. Het is hem nog, alsof hij de boodschap van Sanballat krijgt. Hij herinnert zich, hoe hij zijn toevlucht nam te midden van het sarren des vijands tot den Heere, zijn God, en daarom schrijft hij niet: en ik bad tot God, sterk mijne handen, maar alleen: sterk mijne handen, waardoor hij ook nu als bij vernieuwing de toevlucht neemt tot de armen der sterkte van zijn God.

10. Als ik nu, kort na het in vs. 1 verhaalde, kwam in het huis van Semaja 1), vermoedelijk een priester van de 23ste ordening (1 Kronieken 24: 18), den zoon van Delaja, den zoon van Mehetabeël, die mij had laten roepen, voorgevende, dat hij mij ene gewichtige mededeling te doen had, bemerkte ik spoedig, dat hij mij valselijk behandelde; (hij was nu besloten), hij had zich wellicht onder voorwendsel van Levitische onreinheid in zijn huis teruggetrokken, en daarom was hij niet tot mij gekomen, maar had hij mij bij zich ontboden. Toen ik gekomen was, zo zei hij: Laat ons samenkomen in het huis Gods, in het midden des tempels, in het heilige, en laat ons de deuren des tempels toesluiten, om op deze wijze uw leven te redden, en u te onttrekken aan de nasporingen uwer vijanden, want zij zullen komen om u te doden, ja bij nacht zullen zij komen, om u te doden.

1) Met de vijanden van buiten had Nehemia afgedaan, nu treedt bij hem een vijand van binnen op. Niet een Samaritaan of Ammoniet, maar een eigen volksgenoot, nl. een zekere Semaja, die zich in alles openbaart als een valsen profeet, door Sanballat en Tobia gehuurd, in de armen genomen, om Nehemia op listige wijze te brengen tot dat, waartoe zij hem niet hadden kunnen krijgen. Hij kondigt zich aan als profeet, dewijl hij het als ene openbaring Gods doet voorkomen, dat hij weet, dat Nehemia dien nacht zal worden omgebracht door de vijanden. Ja, indien men besloten niet opvat in den zin van Levitisch onrein, maar in dien van, zich zelf opgesloten, dan is daaruit af te leiden, dat ook hij zelf zich voorstelt, als door de vijanden vervolgd. De bedoeling is duidelijk. Had Nehemia gehoor gegeven en was hij gaan vluchten in den tempel, op eigen lijfsbehoud bedacht, dan zouden ook de anderen zijn voorbeeld hebben gevolgd, de werktuigen en het zwaard, waarmee zij werkten, of gewapend waren, hebben weggeworpen en in de vlucht hun heil hebben gezocht. Maar dan waren de muren onvoltooid gebleven en hadden de wederpartijders van Israël gewonnen spel gehad. De Heere kent echter den raad der goddelozen en doet ook dezen met schande terugkeren.

Ook kan de zaak nog van deze zijde beschouwd worden, dat Nehemia, was hij met Semaja in het Heilige gevlucht, met recht van overtreding der Wet had kunnen aangeklaagd worden, dewijl geen gewoon Israëliet, hoe voornaam ook (denk aan Uzzia), in het Heilige mocht komen. Men ziet, de zaak was met zeer veel list aangelegd, opdat men in elk geval Nehemia onschadelijk en nutteloos zou maken.

11. Maar ik zei: Zou een man als ik, die zijne bepaalde roeping van God ontvangen en in alle dingen een rein geweten heeft, vlieden (Jes. 28: 10)? en wie is er, zijnde als ik, niet van priesterlijke afkomst, die in den tempel zou gaan, dat hij levend bleve, daar toch geen gewoon Israëliet dien betreden mag (Numeri 18: 7)? Ik zal er niet ingaan 1), om mij, daargelaten de schandelijkheid van te vluchten in het algemeen, niet ook nog tegen den Heere te bezondigen, door het betreden van Zijn heiligdom.

1) Nehemia doorziet alles en wijst daarom met heilige verontwaardiging het voorstel van de hand. Noch wil hij vluchten, noch zich stellen tegen Gods wetten en ordinantiën.

12. Want ik merkte 1), doordat hij mij iets aanraadde, dat tegen het uitdrukkelijk gebod van God was, dat hij mij bedroog, en ziet, God had hem niet gezonden (Deuteronomium 13: 1 vv.); maar hij sprak deze profetie tegen mij; hij gaf voor, dat hij ene Goddelijke openbaring had ontvangen, om mij te moeten waarschuwen, omdat Tobia en Sanballat hem gehuurd hadden; hij had zich laten omkopen, om mij op de ene of andere wijze, zo als hem het meest geschikt voorkwam, ten gronde te richten.

1) Hieruit kan ook worden afgeleid, dat houding en toon van Semaja Nehemia duidelijk maakten, dat deze een valse profeet was.

13. Daarom was hij gehuurd 1), opdat ik zou vrezen, en alzo doen, als hij mij raadde, en zondigen, door in den tempel te gaan, opdat zij iets zouden hebben tot enen kwaden naam, opdat zij mij zouden honen 2). Als ik zijnen raad had gevolgd, dan zouden de vijanden

terstond een groot geroep hebben aangeheven, om mij te lasteren en bij het volk mijn aanzien te doen verliezen.

1) In de Christelijke kerk wordt meer schade en onheil aangericht door eergierigheid, valsheid en nijd van vrienden, die lidmaten van de kerk willen zijn, dan door openlijke vijanden; daarom hoede zich een iegelijk voor zijnen vriend! Jer. 9: 4; 12: 6. Micha 7: 5..

2) Nehemia begreep terstond, dat Semaja dezen raad niet gaf door Gods bestuur, maar met een voornemen tegen hem. De slechtheid van zulke baatzuchtige ellendelingen zal vroeg of laat aan het licht komen. Nehemia vreesde God te beledigen. Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God? De zonde moeten wij meer dan iets vrezen; het is een goed behoedmiddel tegen de zonde, niets anders te vrezen dan de zonde. Zich te moeten schamen; daar zij hem zouden kunnen verwijten. Behalve de zondigheid der zonde, moeten wij ook de schandelijkheid daarvan vrezen. Hij vraagt God ootmoedig om hunner te gedenken om hun slechte voornemens jegens hem. Hij smeekt niet wraakzuchtig enig oordeel over zijne vijanden af, maar laat alles aan God over. Welke beledigingen ons ook aangedaan worden, wij moeten ons zelven niet wreken, maar onze zaak overlaten aan Hem, die rechtvaardig oordeelt..

14. Gedenk, mijn God! aan Tobia en aan Sanballat, naar deze zijne werken, en vergeld hun naar hun boosheid jegens mij; en ook aan de profetes Noadja (overigens nergens genoemd), en aan de andere profeten, die mij gezocht hebben vreesachtig te maken 1), en op dergelijke wijze hun schandelijk spel drijven, zo als de valse profeten ten tijde van Jeremia en Ezechiël.

1) Hieruit zien we, dat ook na de Ballingschap even goed als vóór dat treurig tijdvak in Israël's geschiedenis de valse profeten optraden, naast de profeten Gods, en dat die valse profeten het volk wilden tegenhouden in hun leven naar de ordinantiën Gods. Israël was wel genezen van de afgoderij en beeldendienst, maar de zonde was volstrekt niet onder hen uitgeroeid. Ook nu vindt ge in Israël den strijd tussen het slangenzaad en het vrouwenzaad, opdat zo mogelijk de heilsbelofte niet in vervulling zou treden.

15. De muur nu werd, omdat ik mij door niets van het bouwen liet aftrekken, volbracht op den vijf en twintigsten dag van de maand Elul, = onze maand September (Exodus 12: 2), in twee en vijftig dagen, gerekend van den 3den Augustus van het jaar 444 v. Chr.

Het is terecht door Bertheau opgemerkt, dat deze opgave de rechte is (en niet die van Josefus, volgens wie de bouw 2 jaar en 4 maanden geduurd heeft), wat blijkt uit het volgende. 1) De noodzakelijkheid van de verhaasting van het werk, waarop Nehemia gedurig terugkomt. 2) De ijver en het betrekkelijk groot aantal bouwlieden, want de gehele gemeente, zowel de bewoners van Jeruzalem, als de mannen van Jericho, Thekoa enz. hadden zich tot het gemeenschappelijke werk verenigd. 3) De wijze van bouwen, want zulk een ingespannen arbeid en zulke onophoudelijke wachtdiensten, zo als zij in Hoofdstuk 4 beschreven worden, konden wel 52 dagen worden volgehouden, maar bezwaarlijk gedurende zulk ene lange tijdruimte. 4) De omvang van het werk, dat niet geheel nieuw behoefde gemaakt te worden: er behoefde alleen hersteld te worden, wat hier en daar verwoest was, de scheuren en openingen

moesten slechts gestopt worden. De bouwstoffen lagen overal gereed; men behoefde alleen de stenen uit het stof en puin op te zoeken om de beschadigde plaatsen daarmee aan te vullen..

Zo heeft ook Alexander de Grote de muren van de nieuwe stad Alexandrië, die toch ruim 11.000 meters lang waren, in 17 dagen opgetrokken.

De muren en poorten waren door de Chaldeeën niet geheel omver geworpen; het werk, dat in den bovengenoemden tijd voltooid werd, was herstellen en niet nieuw bouwen..

15. De muur nu werd, omdat ik mij door niets van het bouwen liet aftrekken, volbracht op den vijf en twintigsten dag van de maand Elul, = onze maand September (Exodus 12: 2), in twee en vijftig dagen, gerekend van den 3den Augustus van het jaar 444 v. Chr.

Het is terecht door Bertheau opgemerkt, dat deze opgave de rechte is (en niet die van Josefus, volgens wie de bouw 2 jaar en 4 maanden geduurd heeft), wat blijkt uit het volgende. 1) De noodzakelijkheid van de verhaasting van het werk, waarop Nehemia gedurig terugkomt. 2) De ijver en het betrekkelijk groot aantal bouwlieden, want de gehele gemeente, zowel de bewoners van Jeruzalem, als de mannen van Jericho, Thekoa enz. hadden zich tot het gemeenschappelijke werk verenigd. 3) De wijze van bouwen, want zulk een ingespannen arbeid en zulke onophoudelijke wachtdiensten, zo als zij in Hoofdstuk 4 beschreven worden, konden wel 52 dagen worden volgehouden, maar bezwaarlijk gedurende zulk ene lange tijdruimte. 4) De omvang van het werk, dat niet geheel nieuw behoefde gemaakt te worden: er behoefde alleen hersteld te worden, wat hier en daar verwoest was, de scheuren en openingen moesten slechts gestopt worden. De bouwstoffen lagen overal gereed; men behoefde alleen de stenen uit het stof en puin op te zoeken om de beschadigde plaatsen daarmee aan te vullen..

Zo heeft ook Alexander de Grote de muren van de nieuwe stad Alexandrië, die toch ruim 11.000 meters lang waren, in 17 dagen opgetrokken.

De muren en poorten waren door de Chaldeeën niet geheel omver geworpen; het werk, dat in den bovengenoemden tijd voltooid werd, was herstellen en niet nieuw bouwen..

16. En het geschiedde als al onze vijanden dit hoorden, dat het werk, niettegenstaande alle moeilijkheden, ons door hen berokkend, nu toch tot stand gekomen was, zo vreesden al de Heidenen, die rondom ons waren; dat waren juist de Samaritanen, de Ammonieten en de Filistijnen, die ons zo vijandig behandeld hadden, en zij vervielen zeer tot moedeloosheid; zij waren nu zo nietig in hun eigene ogen; want zij merkten dat dit werk van onzen God gedaan was, en dat wij ons nu, na zo langen tijd van smaad en vernedering, weer mochten verheugen over de genade en de hulp des Heren.

17. Ook schreven in die dagen, toen ik zoveel moeite met de vijanden van buiten had, edelen van Juda, die mij ook moeilijkheden van binnen, in de gemeente zelf, berokkenden, vele brieven, die naar Tobia, den bevelhebber van het land der Edomieten (Hoofdstuk 2: 10

2) gingen, en die van Tobia kwamen tot hen; zij onderhielden met Tobia ene levendige briefwisseling, om ene verstandhouding tussen hem en mij daar te stellen, waarmee zij toch mijne pogingen zeer belemmerden.

18. Want velen in Juda hadden hem gezworen zijne vrienden en bondgenoten te zijn, omdat hij was een schoonzoon van Sechanja, den zoon van Arah 1), van een voornamen Jood uit het geslacht van Arach (Ezra 2: 5); en zijn zoon Johanan had als vrouw genomen de dochter van Mesullam, den zoon van Berechja, vermoedelijk den in Hoofdstuk 3: 4 genoemden priester, of den in Hoofdstuk 3: 30 genoemden Leviet; door deze verzwagering was dus ook Tobia een bloedverwant van den hogepriester Eljasib (Hoofdstuk 13: 4).

1) Tobia was dus met twee Joodse families door bloedverwantschap verbonden. Deze mededeling dient om te verklaren, dat velen hem gezworen hadden, door eden met hem verbonden waren. Zij waren dus niet met hen verbonden door een eed van bondgenootschap.

19. Ook verhaalden zij, de vrienden van Tobia, zijne goeddadigheden voor mijn aangezicht, om mij tot toenadering met hem te bewegen, terwijl zij bij mij zijne goede eigenschappen en loffelijke oogmerken roemden, en mijne woorden brachten zij uit tot hem, en door alzo mijne weigerende uitdrukkingen tot hem over te brengen, verwekte zij des te meer vijandschap van zijne zijde tegen mij. Tobia dan zond brieven aan mij, welke beschuldigingen en voorstellingen van dezelfden aard bevatten, als de brief van Sanballat (vs. 5 vv.), om mij vreesachtig te maken.

Wat Paulus in 2 Cor. 11: 26 van valse broederen schrijft, dat heeft ook Nehemia in ruime mate ondervonden; van al het lijden van trouwe knechten Gods is dit wel in vele opzichten het zwaarste, wanneer zij moeten zien, dat hun geloofsgenoten, ja soms hun ambtgenoten, die met hen aan hetzelfde werk arbeiden, met de vijanden van Christus en Zijne kerk in ene schadelijke verstandhouding staan, en toch willen gehouden worden voor getrouwe medeleden, die voor de eer van God strijden..

HOOFDSTUK 7.

NEHEMIA'S ZORG VOOR DE VEILIGHEID DER STAD. REGISTER DER WEDERGEKEERDEN.

VII. Vs. 1-73. Nadat nu de stad weer van behoorlijke muren is omringd, en de poorten van deuren zijn voorzien, zorgt Nehemia ook voor de bewaking der stad. Daarna roept hij ene volksvergadering bijeen, om hen, die tot de stad behoren, in een register te schrijven, en op deze grondslagen middelen te beramen tot ene meer talrijke bevolking van Jeruzalem. Bij de voorbereiding tot deze vergadering vindt hij de lijst van diegenen, die ten tijde van Jozua en Zerubbabel uit de Ballingschap waren teruggekeerd, en die in overeenstemming met de lijst in Ezra 2 hier meegedeeld wordt.

1. Voorts geschiedde het, als de muur gebouwd was, dat ik de deuren oprichtte, in de hengsels, die in de poorten bevestigd waren, deed hangen, en de poortiers, en de zangers, en de overige Levieten werden besteld, om het huis Gods te bewaken, het openen en sluiten der deuren te bezorgen, en aan den godsdienst meer luister bij te zetten; maar die ook in de tegenwoordige omstandigheden het meest geschikt schenen, om mede voor de bewaking van de stad te zorgen.

2. En ik gaf het opperbevel over de manschappen, die met de verdediging van Jeruzalem belast waren, aan mijnen broeder Hanani (Hoofdstuk 1: 2), en aan Hananja, den overste van den burcht te Jeruzalem, commandant van de ten noorden des tempels liggende vesting (Hoofdstuk 2: 8), want hij was als een man van getrouwigheid, en godvrezende boven velen.

3. En ik zei tot hen: Laat de poorten van Jeruzalem niet geopend worden, totdat de zon heet wordt; en terwijl zij daarbij op hun post staan, laat hen de deuren sluiten, betast gij ze dan of de sloten en grendelen goed verzorgd zijn, en laat de wachten op hunnen post zijn, om het telkens openen en sluiten geregeld te doen plaats hebben; en dat men wachten zette, om gedurende den nacht de stad te bewaren, inwoners van Jeruzalem, een iegelijk op zijne wachtpost; en een iegelijk tegen zijn huis over, de enen op hun wachtposten aan de poorten, de anderen voor hun huizen.

4. De stad nu was wijd van ruimte en groot; doch het volk was weinig daarbinnen, en de huizen waren niet gebouwd 1); de ruimte was slechts gedeeltelijk gebouwd, zodat er vele ledige plaatsen waren, daar nog gene huizen stonden.

1) Men veronderstelt, dat Nehemia, nadat de muur voltooid was, naar het Perzische hof terugkeerde, en daarna weer naar Jeruzalem kwam met ene nieuwe boodschap. Hij stelde zijnen broeder en Hananja aan, om in zijne afwezigheid de stad te besturen. Velen in Jeruzalem vreesden God, maar deze goede man muntte boven allen uit in godsdienstigheid en innige vroomheid. Het Jeruzalem Gods zal zeker bloeien, wanneer zij, die het besturen en de macht in handen hebben, vroom en godzalig leven, en de anderen in ware godsdienstigheid voorgaan. Nehemia gaf bevel om de poorten te sluiten, en de wacht op de muren te honden. De muren omsloten dezelfde oppervlakte gronds als eertijds, maar de huizen waren niet

gebouwd, ten minste weinige in vergelijking met hetgeen geweest was; maar hij ommuurde de stad in het geloof, en met het oog op de belofte in Zach. 3: 3 vv., dat de stad geheel vervuld zou zijn, en dat er ene liefelijke beweging op de straten zou gevonden worden. Reeds bij het bouwen had het volk de hand des Heren kunnen opmerken, anders hadden zij ook te vergeefs gebouwd; en nu de muur gebouwd was, gevoelden zij ook, dat de wachters te vergeefs de wacht zouden houden, zo de Heere de stad niet bewaarde. (Psalm 127: 1 en 2)..

De Perzen hadden ten gevolge van hun nederlaag tegen de Atheners de gehele kust van de Middellandse zee in Azië verloren, en daarom was het in het belang van het Perzische hof om de Joden te vriend te houden, waardoor zij nu ene versterkte stad kregen in de nabijheid van deze zee, die zij nu in Jeruzalem vonden. Zo gebruikte God de twisten der natiën om Zijn volk te herstellen.

Dit wil niet zeggen, dat er geen huizen stonden in de stad, maar dat de stad nog niet vol gebouwd was, zodat er nog veel vrije plaatsen waren, waar men kon bouwen. Er was nu reeds ruim 90 jaren verlopen, sedert den terugkeer onder Zerubbabel en Ezra.

5. Zo gaf mijn God in mijn hart 1), dat ik de edelen en de overheden, en het volk verzamelde, om de geslachten te rekenen, ene lijst te maken van de uit de gevangenis teruggekeerden, om daardoor de grondslagen tot verdere maatregelen ter vermeerdering der bevolking te leggen; en ik vond het geslachtsregister dergenen, die in het eerst waren opgetogen, zo als het in Ezra 2 is opgetekend; en vond daarin geschreven aldus:

1) Alle goede gaven en volmaakte giften niet alleen, maar ook de goede gedachten, voornemens en maatregelen, ten nutte en beste van Gods Kerk en onze naasten en ter bevordering van Gods eer en van onze hoogste belangen, dalen eniglijk af van den Vader der lichten, Wie wij eniglijk daarvan als den oorsprong te erkennen hebben en nederig te danken. Al wat de menselijke voorzorg treffelijk uitvoert, moet aan de bestiering der Goddelijke Voorzienigheid worden toegeschreven. God, die den akkerman zijn wijze van landbouw leert, geeft den Staatsman ook de lessen op, om wel te regeren..

6. a) Dit zijn de kinderen van dat landschap, die optogen uit de gevangenis der weggevoerden, die Nebukadnezar, koning van Babel, weggevoerd had, en die wedergekeerd zijn naar Jeruzalem en naar Juda, een iegelijk tot zijne stad;

a) Ezra 2: 1.

7. Welke kwamen met Zerubbabel, Jezua, Nehemia, Azaria, Raämja, Nahamani, Mordechai, Bilsan, Mispereth, Bigvai, Nehum en Baëna. Dit is het getal der mannen van het volk van Israël.

Tussen dit Hoofdstuk en Ezra 2 is nog al enig verschil; maar hierbij is op te merken, dat de telling in Ezra geschiedde in Chaldea vóórdat de Joden hunnen terugtocht aanvingen, en die in Nehemia na hun aankomst in Jeruzalem. Omdat er sommigen achterbleven, die eerst hadden besloten om te gaan, en anderen onderweg stierven, is bij sommige opgaven der

geslachten het aantal minder bij Nehemia; daar er later nog meer vertrokken, wordt bij andere geslachten het getal weer groter.

8. De kinderen van Parhos waren twee duizend honderd twee en zeventig.

9. De kinderen van Sefatja, drie honderd twee en zeventig.

10. De kinderen van Arach, zes honderd twee en vijftig.

11. De kinderen van Pahath-Moab, van de kinderen van Jesua en Joab, twee duizend acht honderd en achttien.

12. De kinderen van Elam, duizend twee honderd vier en vijftig

13. De kinderen van Zatthu, acht honderd vijf en veertig.

14. De kinderen van Zakkai, zeven honderd en zestig.

15. De kinderen van Binnui, zes honderd acht en veertig.

70. Een deel nu van de hoofden der vaderen gaven tot het werk. Hattirsatha, Zerubbabel, gaf tot den schat, aan goud, duizend drachmen, vijftig sprengbekkens, vijf honderd en dertig priesterrokken.

71. En anderen van de hoofden der vaderen gaven tot den schat des werks, om in de kosten van den bouw te voorzien, aan goud twintig duizend drachmen, en aan zilver, twee duizend en twee honderd ponden.

72. En wat de overigen des volks gaven, was aan goud, twintig duizend drachmen, en aan zilver, twee duizend mijnen, en zeven en zestig priesterrokken.

73. En de priesters, en de Levieten, en de poortiers, en de zangers, en sommigen van het volk, en de Nethinim, en gans Israël, woonden in hun steden.

Na deze registers in bovenstaand hoofdstuk, die uit hetzelfde gedenkschrift genomen zijn, ontbreekt het verdere bericht, welke maatregelen Nehemia tot betere bevolking der stad heeft genomen, hier eensklaps af; de voortzetting volgt eerst in Hoofdstuk 11 zodat Hoofdstuk 8-10 als een tussenverhaal stuk is te beschouwen..

1 Als nu, nadat op den 25sten der maand Elul of September van het jaar 444 v. Chr. de muren voltooid, de deuren in de poorten opgehangen, en de wachters besteld waren (Hoofdstuk 6: 15; 7: 1 vv.),de zevende maand Tisri of Oktober (Exodus 12: 2) aankwam, en de kinderen Israël's in hun steden waren (Hoofdstuk 7: 73),

2.

HOOFDSTUK 8.

EZRA EN NEHEMIA ONDERWIJZEN HET VOLK IN DE WET. VIERING VAN HET LOOFHUTTENFEEST.

I. Vs. 1-19. Enige dagen na het voleinden van het bouwen des muurs, valt met den dag der nieuwe maan, in de zevende maand een plechtig feest in. De feestvierende menigte wil door een plechtig feestoffer dien dag op ene bijzondere wijze vieren. Op het plein voor de Waterpoort, aan de oostzijde van den tempel is het volk vergaderd, en uit die talrijke schaar verheffen zich stemmen, om aan Ezra, den Schriftgeleerde, die nu eensklaps in onze geschiedenis voortreedt, het verzoek te doen, om hun voor te lezen uit het Wetboek des Heren. Dit geschiedt dan ook in tegenwoordigheid van 13 priesters, van enen opzettelijk daartoe gemaakten predikstoel, en 13 Levieten verspreiden zich onder het volk, herhalen de gelezene gedeelten en leggen die voor de menigte uit. Het volk door deze voorlezingen getroffen, wordt bedroefd op het horen door Wet, want hun zonden komen hun klaar voor den geest; in plaats van zich in den Heere hunnen God te verheugen, kunnen zij zich nauwelijks van wenen onthouden. Op den volgenden dag wordt het lezen voortgezet en als hun de instelling, van het Loofhuttenfeest is meegedeeld, zo als God dat in Zijne Wet heeft geboden, verlangen zij dit feest, dat in zo lang niet had kunnen gevierd worden, weer te houden, zo als dit oorspronkelijk is bevolen. Terstond worden er toebereidselen gemaakt, en daarna wordt het gedurende zeven dagen met grote blijdschap gehouden, en op den achtsten dag, naar het voorschrift der Wet, plechtig gesloten.

2. Zo verzamelde zich op den tot feestviering bestemden eersten dag dezer maand, den zogenaamden dag des geklanks (Leviticus 23: 25), al het volk als een enig man op de brede straat, de marktplaats (2 Kronieken 32: 6 Aan.), voor de Waterpoort, aan de oostzijde van den Tempelberg; en zij zeiden, ten gevolge van een besluit, dat zij te zamen genomen hadden, om op dezen dag zich in Gods Woord te willen verheugen, tot Ezra, den schriftgeleerde (Ezra 7: 6 2 en 3), dat hij het boek der wet van Mozes, of liever zijn afschrift daarvan, zou halen, die wet, die de HEERE Israël geboden had, en die naar de verordening in Deuteronomium 31: 9 vv. op het Loofhuttenfeest van elk jubeljaar aan het volk in het openbaar moest worden voorgelezen.

In Ezra 10: 44 wordt het verhaal van Ezra’s werkzaamheid met de geschiedenis van de door hem bewerkte wegzending der vreemde vrouwen voorlopig afgebroken; wij hoorden niets van hem uit den tijd der volgende 12 jaren tot de komst van Nehemia in het heilige land, over wie in het bijzonder wordt gesproken in Hoofdstuk 1-7 van dit boek. Gedurende die twaalf jaren kregen de vijanden van de nieuwe kolonie waarschijnlijk de overhand, deden den ijver van Ezra om ene nieuwe afgeslotene gemeente te stichten verflauwen, en wisten het bouwen der muren van Jeruzalem te doen uitstellen. Hoe minder het onder zulke ongunstige omstandigheden aan Ezra gelukte, om de Mozaïsche wet weer op het praktische leven te doen toepassen, des te meer hield hij zich nu bezig met het afschrijven en verzamelen der heilige Schriften zijns volks. In den tijd vóór de Ballingschap waren de gewichtigste en belangrijke bestanddelen der Heilige Schrift, de eigenlijke oorkonden van het verbond de met Zijn volk,

die Zijne rechten en wetten bevatten, in het Heilige der heiligen van den tempel, naast de Arke des verbonds neergelegd (Deuteronomium 31: 9,26; Jozua 24: 26 vv.; 1 Samuel 10: 25 om ze voor vervalsing of vernietiging te behoeden, maar meer nog, opdat de Heere in geval van overtreding Zijner geboden, straffend tegen het volk zou kunnen optreden. Dat daarbij de 5 boeken van Mozes benevens andere geschriften, die wel niet in den tempel waren neergelegd, maar voor echt werden gehouden, als door Gods Geest ingegeven zijnde, door afschriften onder het volk verspreid en bekend waren, daarvoor levert de omstandigheid, dat alle Profeten en heilige Schrijvers in hun schriften blijken geven van nauwkeurige kennis met de Wet en den geschiedkundigen inhoud van den Pentateuch, en dat zij deze kennis ook bij het volk veronderstellen, het onwraakbaarste bewijs. Insgelijks wijzen de latere Profeten menigmaal op de voorzeggingen van hun voorgangers; ja bij velen van hen blijkt het, dat zij bekend waren met de Psalmen, de Spreuken, het Boek van Job en de historische Schriften. Bijzonder heeft Jeremia in zijne voorzeggingen gebruik gemaakt, niet alleen van de Wet, maar ook van alle vroegere Profeten en heilige Schriften en ook Daniël heeft profetische Schriften gelezen. (Dan. 9: 2). In het tijdvak vóór de Babylonische overvoering wordt echter nergens een spoor van ene aaneengeslotene verzameling of een bepaalden Kanon der heilige Schriften gevonden; want de uitdrukking in Dan. 9: 2 "de Boeken" betekent alleen enige profetische boeken, die Daniël bezat, en wij weten ook niet hoeveel hij er bezat, behalve die voorzegging van Jeremia 25. De uitdrukking in "de boeken" kan dus niet betekenen, de Kanon van het Oude Testament, die na het afsluiten daarvan te biblia (Biblia) of aigrafai (de Schriften: MATTHEUS. 22: 29) heette.

De vroeger aangewezene beginselen van verzameling der heilige Schriften waren toen genoegzaam, zonder een bepaald afgeslotene Kanon te zijn, zolang eensdeels het Heiligdom des Heren nog bestond, waar Jehova zelf in majestueuze heerlijkheid boven de Cherubs troonde, toen niemand zonder gevaar het durfde wagen om het Heilige aan te roeren, of slechts te aanschouwen, en zolang er andersdeels nog Profeten, als wachters Zions, voorhanden waren, wier levend getuigenis genoegzaam was, zowel om het waarachtig Heilige van menselijke zwakheid en onreinheid te onderscheiden, als de door God ingegevene Schriften van die van aardse of menselijke wijsheid. Nu werd echter de toestand anders, omdat sedert de verwoesting van den eersten tempel de Arke des verbonds voor altijd verloren was (2 Koningen 25: 17); want ofschoon ook na de terugkering uit de Ballingschap de tempel weer opgebouwd werd, het gemis van de Arke en de Shechina waren nu de oorzaak, dat dit nieuwe heiligdom niet dien waarborg voor het behoud der Schriften kon geven, dien de vroegere tempel verschafte. Daarenboven, de tijd naderde, waarop naar het Goddelijk raadsbesluit de profetie aan het volk zou ontnomen worden tot aan de verschijning van den Heiland der wereld, opdat het meer en meer tot de erkentenis der behoefte aan verlossing zou komen. (1 Mak. 9: 27). Nu moest in plaats van het levende Woord, dat tot hiertoe de bestendige richtsnoer van geloof en leven voor het volk was geweest, een andere richtsnoer het eerste vervangen en enigermate vergoeden, namelijk een Kanon der heilige Schriften.

Wij twijfelen niet, of het was door den Geest van God, dat Ezra er toe gebracht werd in den tijd, waarvan wij spreken, om er aan te denken een Kanon, d.i. ene van de overige literatuur streng afgezonderde en in zich zelven afgeslotene verzameling der heilige Schriften daar te

stellen. Het is echter slechts ene legende, waar in het vierde boek van Ezra Hoofdstuk 14, dat tot de Apocrieve boeken behoort, verhaald wordt, dat aan Ezra door goddelijke inspiratie (ingeving) behalve andere, enkel voor ingewijden bestemde geschriften, ook de 24 boeken van het Oude Testament zijn meegedeeld, opdat hij die voor het volk zou bewaren. Deze overlevering heeft zijnen grond echter in de geschiedenis. Het was deze Ezra, die de voorhanden zijnde boeken der H. Schriftuur van zijn volk, van den ondergang redde, en daarvan ene verzameling, die voor canoniek doorging, bijeenbracht. Hiertoe was het vooreerst juist nu de rechte tijd, omdat de herstelling van het heiligdom en van den godsdienst van zelf reeds behoefte aan ene volledige verzameling der, bij de wegvoering van het volk, mede verstrooide heilige Schriften der oude godsmannen verwekte. Ten tweede, omdat nu na het met de Ballingschap aanvangende uitsterven der oud Hebreeuwse taal in hare plaats nu hoe langer hoe meer de Arameïsche taal te voorschijn kwam, en dat hierdoor het gevaar groter werd, dat de oude heilige Schriften voor het in de Ballingschap opgegroeide en nu teruggekeerde geslacht eindelijk geheel in vergetelheid zou geraken, wanneer zij niet in het laatste tijdvak, eer het te laat was, door schriftgeleerden bijeen verzameld, en als Kanon zou vastgesteld worden, om daarna ook in overzettingen in de Arameïsche taal voor de natie toegankelijk gemaakt te worden, en daardoor tevens een waarborg te geven voor de onvervalste waarheid van de in een nieuw gewaad aan hen aangebodene heilige Schriften.

Wanneer in 2 Mak. 2: 13 dat werk, dat wij hier aan Ezra hebben toegeschreven, ook aan Nehemia wordt toegekend, dan vindt dit zijne verklaring daarin, dat de eerste de vaststelling van den Kanon nu alleen voorbereidde, maar dat het werk zelf echter eerst later door gemeenschappelijke werkzaamheid tot stand kwam. Tot dezen voorbereidenden arbeid van Ezra rekenen wij, behalve de verzameling en in orde stelling van de tot hiertoe voorhanden zijnde heilige Boeken, ook de voltooiing daarvan, door de beide Boeken, die zij zelven hebben geschreven-de boeken der Kronieken aan de ene, en het boek Ezra aan de andere zijde. Behalve de deels in het heiligdom neergelegde deels daar niet bewaarde maar toch door buitengewonen bijstand van den Geest Gods geschrevene oorkonden waren er, reeds van de oudste tijden af nog andere, die gewichtig waren voor de geschiedenis, die ook moesten behouden blijven, maar eerst na zorgvuldig onderzoek, of nadat zij door ene nieuwe redactie onder een zuiver theocratisch gezichtspunt waren gebracht, zodat Zijne daden, Zijne gerechtigheid, Zijne genade en Zijne trouw zich overal vertoonden.

Zo was er reeds ten tijde van Mozes een "Boek van de oorlogen des Heren"; (Numeri 21: 14) daarna onder Jozua tot op den tijd van David een "Boek des Oprechten" (Jozua 10: 13; 2 Samuel 1: 18), en onder de volgende koningen op algemeen oosterse wijze chronologisch voortgezette rijksjaarboeken (1 Koningen 14: 19 2). Op welke wijze nu dergelijke boeken bij het schrijven der heilige geschiedenis konden aangewend worden, heeft Mozes ons in zijn eigen voorbeeld getoond, en al kon niet het gehele boek als bestanddeel van den Kanon opgenomen worden, dan kon een gedeelte er van gewichtig zijn, of wanneer de lezer ene zaak, die in een der boeken van den Kanon voorkwam verder wilde onderzoeken, dan kon hij tot de boeken, die er niet in opgenomen waren zijne toevlucht nemen. Puttende uit deze andere vroegere oorkonden heeft dan Ezra uit enkele punten, voor zijnen tijd van bijzonder belang, maar in de bestaande heilige schriften niet opgenomen, ene geschiedenis samengesteld van den tijd vóór de Ballingschap, bestaande deels uit geslachtsregisters, deels

uit meer uitvoerige mededeling van de gebeurde zaken. Alzo zijn de beide boeken der Kronieken ontstaan, en deze zijn voortgezet tot op het tijdstip, dat Israël uit het vreemde land weer naar zijn vaderland mocht terugkeren. Beginnende met laatstgenoemd tijdstip, namelijk met het Edict van Cyrus, heeft hij ook de gedenkwaardigheden van den tijd na de Ballingschap tot aan het jaar zijner terugkering naar Palestina in het naar hem genoemde Boek beschreven. Toen daarna Nehemia met zijn eigen Boek, het boek Nehemia, als voortzetter van deze gedenkwaardigheden van het jaar 445 v. Chr. af te voorschijn trad, kwam Ezra, zo als bovenstaand vers vermeldt, weer op het toneel met nieuwe werkzaamheid voor het openbare leven zijns volks. Zijn werkzame ijver als geschiedschrijver, zozeer geschikt tot bewaring en verbreiding van het woord Gods, wekte ook bij het volk de behoefte op tot een nauwkeurig onderzoek. Dit blijkt uit het verlangen, dat het volk aan den dag legde, om het wetboek des Heren, dat de Heere Israël geboden had, te horen lezen..

Op den eersten dag der zevende maand, den dag der trompetten (Leviticus 23: 24; Numeri 29), was bij den eersten terugkeer het altaar opgericht en men kon beginnen brandoffers den Heere te offeren. Op dien dag moest men, volgens de Wet, een heilige bijeenkomst houden, en nu wilde het volk een godsdienstige vergadering houden, om daarbij door Ezra in de Wet onderwezen te worden. Wij zien hieruit, dat bij het volk een dankbare stemming heerste over de weldaden Gods, vooral dat in Zijn gunst de muren weer hersteld waren.

3. En Ezra, de priester (Hoofdstuk 7: 11), aan dit verlangen van het volk gaarne toegevende, bracht de wet, de rol van het Wetboek, waaruit hij wilde voorlezen, voor de gemeente, beide mannen en vrouwen, en allen onder de kinderen, die verstandig genoeg waren om te horen en het gelezene te verstaan, op den eersten dag der zevende maand (Num 29: 1-6).

4. En hij las daarin, op de wijze, zoals in vs. 4 beschreven is, voor de brede straat, die voor de Waterpoort is (vs. 2), van het morgenlicht tot op den middag, alzo omtrent zes uren lang, maar met enige tussenpozen, gedurende welke de Levieten de gelezene gedeelten uitlegden (vs. 8 vv.), voor de mannen en vrouwen, en de verstandigen onder de kinderen; en de oren 1) des gansen volks waren in stille aandacht naar het wetboek gekeerd.

1) In het Hebr. weöznee kol-haäm el sepher hathorah. Beter: En de oren des volks waren gericht op de Wet, d.i. zij zetten hun hart op de wet, zodat zij met oplettendheid toeluisterden. Met ware en warme belangstelling vernamen zij, wat Ezra hen voorlas en de Levieten hen verklaarden.

De verstandigen zijn dezelfden, die in het vorige vers genoemd worden: verstandig om te horen.

5. En Ezra, de Schriftgeleerde, stond, terwijl hij voorlas,op enen hogen houten stoel, als een katheder ingericht, dien zij hem vóór den ingang van den buitensten voorhof des tempels in de richting naar de oostelijk daarover liggende marktplaats tot die zaak gemaakt hadden, en nevens hem stonden Mattithja, en Sema, en Anaja, en Uria, en Hilkia, en Maäseja, allen priesters, (vgl. Hoofd. 3), aan zijne rechterhand; en aan zijne linkerhand Pedaja, en Misaël, en

Malchia, en Hasum, en Hasbaddana, Zacharja en Mesullam, insgelijks priesters; -zij dienden alleen om te bevestigen wat er gesproken was.

6. En Ezra opende, toen het voorlezen beginnen zou, het boek voor de ogen des gansen volks, want hij was door zijne hoge standplaats boven al het volk, verheven; en als hij het boek opende, stond al het volk op, zoals in de Christelijke gemeente bij het gebed.

7. En Ezra, vóórdat hij begon te lezen, loofde in een vurig dankgebed, bijna zo als dat in 1 Kronieken 17: 8 vv. en 29: 10 vv., den HEERE, den groten God; en al het volk antwoordde, Amen, amen! met opheffing hunner handen, en neigden zich, na het Amen uitgesproken te hebben, en aanbaden den HEERE met de aangezichten ter aarde1).

1) Het loven van Ezra was tevens een smeken om Gods gunst en een danken voor de betoonde weldadigheid. Dat het volk de handen opheft, strekt tot bewijs, dat zij van den Heere God alle heil en zegen verwachten, en waar het zich daarop neigt en den Heere aanbidt met het aangezicht ter aarde, daar spreekt het uit, dat het alle gunst en ontferming diep verbeurd heeft-

8. Jesua nu, en Bani, en Serebja, Jamin, Akkub, Sabbethai, Hodia, Maäsaja, Kelita, Azaria, Jozabad, Hanan, Pelaja, en de Levieten 1) onderwezen het volk in de wet; na elk gedeelte, dat gelezen werd, gingen zij tussen het volk heen en weer, en verklaarden het voorgelezene. En het volk stond op zijne standplaats, ook gedurende de verklaring door de Levieten.

1) Dit wil niet zeggen, dat de zo even genoemden geen Levieten waren. Dit blijkt duidelijk genoeg uit Hoofdstuk 9: 4, 5, maar van hen zijn de vorigen alleen genoemd, wellicht omdat zij de meest bedrevenen waren in het onderwijzen in de Wet. Door het voegwoord en hebben sommigen, maar ten onrechte, gemeend, dat Jesua en de anderen priesters waren. Het onderwijzen der Wet was niet aan de Priesters, maar aan de Levieten toevertrouwd (vs. 10).

9. En zij lazen in het boek, in de wet Gods, duidelijk, herhaalden daarna het gelezene met ene duidelijke voordracht, en voegden er dan de uitlegging bij, en den zin verklarende, zo maakten zij, Ezra en de Levieten, dat men van den kant van het volk, het verstond in het lezen 1).

Wij leren uit dit vers de wijze van prediking of uitlegging van het woord Gods in dien tijd. Zij lazen in het boek van Godes wet; zij legden het uit, de belangrijke en ware mening van elk woord aanwijzende; zij maakten, dat zij het gelezene verstonden, en dat zij den wil van God leerden kennen. voor ons is dit nog noodzakelijker..

Het heeft Gode behaagd, in bijna iedere eeuw der kerk niet alleen dezulken te verwekken, die het Evangelie hebben gepredikt, maar ook dezulken die ons hun inzichten omtrent de goddelijke waarheid in geschrifte bekend hebben gemaakt, en ofschoon velen, die getracht hebben de Schrift uit te leggen, inderdaad zeer gedwaald hebben, en den raad hebben verduisterd door woorden zonder wetenschap, toch is daarom alle uitlegging niet verwerpelijk. Al wat wij horen moet op den toetssteen der Schrift gebracht worden.

1) Onze Staten-vertaling is hier zeer juist. Wat de Levieten deden, was het gelezene uiteenzetten en nader verklaren voor het volk, opdat het gelezene werd begrepen. Vitringa merkt zo eigenaardig op: Van de onderwijzers wordt verhaald, dat zij lazen en het deden begrijpen; van de hoorders, dat zij het gelezene begrepen (de doctoribus narratur, quod legerant et dederint intellectum, de auditoribus, quod lectum intellexerint).

10. En Nehemia (deze is Hattirsatha), die toen stadhouder of landvoogd was (Ezra 2: 63), en Ezra, de priester de Schriftgeleerde, en de Levieten, die het volk onderwezen, zeiden tot al het volk, toen dit ten gevolge van de gelezene Schriftuurplaatsen, waarin zware straffen Gods over de overtreders der wet bedreigd werden, begon te wenen en te treuren (Ezra 10: 1 vv): Deze dag1), als de dag der nieuwe maan van de zevende maand (Lev 23: 24 vv.), is den HEERE, uwen God, heilig, en is een vreugde- maar geen treurdag; bedrijft dan genen rouw, en weent niet; want al het volk weende, als zij de woorden der wet hoorden, en hun overtredingen gedachten, waarmee zij tegen de wet gezondigd hadden.

1) Deze dag is de dag der nieuwe maan der zevende maand, die op bijzondere wijze den Heere moest geheiligd worden. Het voorlezen der Wet en de onderwijzing daarin, had het hart van het volk getroffen. Het volk was ontroerd geworden als het vernam, wat de Heere eist in Zijn woord en hoe zij tegenover Hem strafschuldig stonden, dewijl zij niet hadden gedaan, wat de Heere in Zijn Woord had gesproken. Bevreesd was men geworden voor den toorn Gods vanwege de zonde. En het is daarom, dat Ezra en Nehemia en de Levieten (hier is dan ook niet sprake van Priesters) het volk moed inspreken. Zij willen den indruk van het gehoorde niet wegnemen, maar manen het volk, om den dag des Heren heilig te houden en hun zonden af te breken door gerechtigheid.

11. Voorts zei hij, Nehemia, tegelijk met de anderen (vs. 9), tot hen: Gaat, eet, zo als het op een feestdag betaamt, het vette, vette koeken, en drinkt het zoete, zoetgemaakte dranken, en zendt delen degenen, voor welken niets bereid is1), aan de armen onder uwe bekenden, opdat zij zich ook verheugen mogen (Phil. 4: 4 vv.; vgl. Deuteronomium 16: 14), want deze dag is onzen Heere 2) heilig; zo bedroeft u niet, want de blijdschap des HEREN 3), zo als die zich openbaart in de vreugde op Zijnen dag, die is uwe sterkte, daar gij u dan immers in Zijne genade en gemeenschap veilig en geborgen zult gevoelen.

1) Hieruit is af te leiden, dat het een gewoonte in Israël was geworden, om op feestdagen den armen te gedenken, opdat ook zij een feestmaaltijd zouden kunnen houden.

2) Hier wordt God niet bij zijn Verbondsnaam genoemd, maar bij dien van Machthebbende (Adonai), dewijl het niet zozeer een dag was, waarop Israël de grote weldadigheid gedacht, die de Heere hen bewezen had, als wel de dag der nieuwe maan, dien God, als de Heerser over alles, ook over de natuur, had ingesteld.

3) De blijdschap des Heren is een verheugen in Gods goedheid en onder het geleide en bestuur Zijner genade, een vreugde, ontstaande uit het besef van ons belang in de liefde en gunst van God en in de tekenen Zijner onophoudelijke goedheid..

Letterlijk staat er: Want de blijdschap des Heren, die is uwe vaste burcht. Waarom? Omdat zij zich desbewust werden, dat de Heere, de Almachtige God, hun God, hun Verbonds-God was. Wie zich werkelijk in den Heere God mag verheugen, weet ook, dat hij veilig is geborgen onder de schaduw Zijner vleugelen en van Hem niet anders dan heerlijkheid en genade heeft te verwachten. Een heilige vreugde in den Heere is als het ware tevens de olie voor de raderen onzer gehoorzaamheid aan den wil en het Woord Gods.

12. En de Levieten stilden eveneens al het volk, zeggende: Zwijgt, houdt op met wenen, want deze dag is heilig, daarom bedroeft u niet, maar houdt dezen dag voor een vreugdedag.

13. Toen ging al het volk henen, een ieder in zijn huis of in zijne herberg, om te eten, en om te drinken, en om delen van spijs en drank te zenden aan de armen, en om grote blijdschap te maken; want zij hadden de woorden verstaan, die men hun had bekend gemaakt; de uitnodiging van Nehemia, van Ezra en van de Levieten had hun doen begrijpen, dat zij den dag in feestvreugde moesten doorbrengen.

Zij verheugden zich; heilige droefheid brengt heilige vreugde voort; zij, die met tranen zaaien zullen met gejuich maaien; zij, die beven bij de schuldig verklaringen van de Schrift, zullen zegepralen in hare vertroostingen. Hoe beter wij het woord van God verstaan, hoe meer troost wij er in zullen vinden; want de moeite komt voort uit onwetendheid en verkeerd begrip. Toen de woorden eerst verklaard werden weenden zij, maar toen zij ze verstonden, verheugden zij zich, en vonden ten laatste kostbare beloften voor hen, die berouw hadden en zich bekeerden, en daarom was er hoop voor Israël..

14. En des anderen daags, op den tweeden dag der maand Tisri, verzamelden zich de hoofden der vaderen van het ganse volk, de priesters en de Levieten weer, zo als reeds op den eersten dag (vs. 1), tot Ezra, den Schriftgeleerde, en dat wel om onderwezen te worden, en om alzo verstand te bekomen in de woorden der wet.

15. En zij vonden, daar op dezen dag ook de plaatsen Leviticus 23: 33 vv. en Deuteronomium 16: 13 vv. 16.13 gelezen werden, in de wet a) geschreven, dat de HEERE door de hand van Mozes geboden had, dat de kinderen Israël's in loofhutten zouden wonen, op het feest in de zevende maand, d.i. op het Loofhuttenfeest, dat van den 15den dag van de maand Tisri tot den 21sten zou gevierd worden (Leviticus 23: 43);

a) Exodus 23: 16. Leviticus 23: 43. Numeri 29: 12 vv. en Deuteronomium 16: 13-15.

16. En dat zij het, opdat reeds van nu af aan de nodige voorbereidingen tot ene viering van het feest, zo als de wet dit voorschreef, reeds zouden gemaakt worden, zouden luidbaar maken, opdat ieder het weten zou, en ene stem laten doorgaan door al hun steden, en te Jeruzalem, zeggende: Gaat uit op het gebergte, en haalt takken van olijfbomen, van den wezenlijken of veredelden olijfboom, en takken van andere olieachtige bomen, die balsem in zich bevatten, of wilde olijfbomen (1 Koningen 6: 31 1), en takken van mirtebomen, en takken van palmbomen, en takken van andere dichte bomen, b.v. beekwilgen (Leviticus 23: 40), om loofhutten te maken, opdat gij het feest viert zo als er geschreven is.

17. Alzo ging het volk uit, en haalde ze, en maakten zich loofhutten, een iegelijk op zijn dak, op het platte dak van zijn huis, en in hun voorhoven, en in de voorhoven van Gods huis, en op de brede straat, de marktplaats der Waterpoort (vs. 1), en op de brede straat van Efraïms poort.

18. En de ganse gemeente dergenen, die uit de gevangenis waren wedergekomen, maakten loofhutten, en woonden in die loofhutten gedurende de dagen van het feest; want de kinderen Israël's hadden alzo niet gedaan sinds de dagen van Jesua, den zoon van Hun, die hen, in het aan hun vaderen beloofde land, had ingebracht (Jozua 1: 1 vv.), tot op dezen dag toe 1); het feest werd met algemene deelneming van het ganse volk, en met luide vreugde gehouden, zodat men werkelijk gedurende de dagen van het feest in hutten woonde; het was nu ene nieuwe zaak, al vierde men het ook in vroegere dagen algemeen (1 Koningen 8: 65 vv. 2 Kronieken 7: 8 vv. Ezra 3: 4); en er was zeer grote blijdschap.

1) Dit wil niet zeggen, dat er sinds de dagen van Jozua geen loofhuttenfeest was gevierd. Dit had toch ook plaats gehad, kort na den terugkeer uit Babel. Maar dat men het niet alzo had gevierd, dat men niet in zijn eigen huis, maar in hutten van loof woonden, n.l. allen, die aan het feest deelnamen. Dit laatste is wel op te merken, dewijl in vroegere tijden de feestgangers, die naar Jeruzalem kwamen, alleen offeranden brachten en offermaaltijden hielden.

19. En men las, overeenkomstig het voorschrift in Deuteronomium 31: 10 vv., dat eigenlijk alleen betrekking had op het loofhuttenfeest van het jaar der vrijlating, dat ten einde van elke zeven jaren inviel, op de in vs. 4 vv. beschrevene wijze, in het wetboek Gods dag bij dag, van den eersten dag van het feest, d.i. den 15den der maand Tisri, tot den laatsten dag, den 21sten dezer maand. En zij hielden het feest zeven dagen en op den achtsten dag, den 22sten Tisri, het feest der samenroeping, den verbodsdag, waarop het verboden was enig werk te doen, naar het recht zoals het in Leviticus 23: 36 vv. en Numeri 29: 35 vv. uitdrukkelijk was geboden.

Het is opmerkelijk, dat hier gene melding gemaakt wordt van den op den 10den dag van Tisri invallenden groten Verzoendag (Leviticus 16: 1 vv. 23: 26 vv.; Deuteronomium 29: 7 vv.) zoals er ook geen blijk van de viering van dezen dag in de geschiedkundige boeken des O. Testaments gevonden wordt, ook niet in 1 Koningen 8: 65 vv. 2 Kronieken 7: 8 vv. en Ezra 3: 4; eerst later leest men er van in de Apocrieve boeken (Sirach 50: 6 vv. 3 Mak. 1: 11). Dit komt zeker omdat deze dag zo stil werd gevierd, en behalve het vasten van dien dag, had alles in het heiligdom plaats, waarom er niets van gemeld werd. In dien tijd waarvan in Ezra 3, het Apocrieve boek, gesproken wordt, kon het niet geschieden, omdat de tempel nog niet weer was opgebouwd, en het hogepriesterlijk zoenoffer kon dus niet geschieden op de voorgeschrevene wijze. In den tijd waarvan wij nu spreken heeft waarschijnlijk de omstandigheid, dat de tweede tempel geen Arke des Verbonds in zich bevatte, de herstelling van dit feest verhinderd..

HOOFDSTUK 9.

PLECHTIGE VEROOTMOEDIGING EN GEBED DER JODEN.

II. Vs. 1-37. De dag, volgende op den verbodsdag, den 23sten Tisri, wordt als een gewone dag doorgebracht; op den 24sten van dezelfde maand komt de vastende en treurende gemeente weer bijeen, om gemeenschappelijk belijdenis te doen voor hun zonden, en om nu, dewijl zij op den dag der nieuwe maan (Hoofdstuk 8: 1 vv.) om de vreugde van dien blijden feestdag niet te storen, de uiting hunner smart hadden moeten inhouden, nu rouw te bedrijven en boete te doen voor de overtreding der hun voorgelezene wet. Drie uren lang duurt nu op dezen dag de voorlezing der wet; daarna doen zij in de daarop volgende drie uren belijdenis van hun zonden, waarbij de Levieten van hun standplaatsen voorgaan in het zingen en uitspreken van boet- en bede-psalmen, om den Heere te smeken zich te erbarmen over de gemeente, die om genade bidt; waarna zij in lof- en dank-psalmen Gods heerlijken naam verhogen in een uitgebreider lied, dat met ene belijdenis van zonden eindigt, en de bereidwilligheid der gemeente uitdrukt, om het verbond met God te vernieuwen en zich opnieuw aan Zijnen dienst te verbinden.

1. Voorts op den vier en twintigsten dag dezer maand Tisri, nadat de 23ste dag zonder heilige vergadering was voorbij gegaan, verzamelden zich de kinderen Israël's weer op de heilige plaats en wel deze keer om de boetedoening, die door de toespraak van Nehemia, Ezra en de Levieten was afgebroken, (Hoofdstuk 8: 9), weer op te nemen, met vasten en met zakken haren boetegewaad, en aarde was op hen (Deuteronomium 14: 2).

2. En het zaad Israël's scheidde zich, omdat de gemeente alleen met haren God wilde verkeren, en hare aangelegenheden met Hem wilde vereffenen, af van alle vreemden 1); zij namen de nauwkeurigste voorzorgen, dat alleen zuivere leden van het verbondsvolk in de vergadering tegenwoordig waren. En zij stonden en deden belijdenis van hun zonden en hunner vaderen ongerechtigheden 2), schaarden zich bij elkaar om plechtig den Heere te bekennen, dat zij en hun vaderen gezondigd hebben.

1) Zij, die door gebeden en verbondmakingen zich met God verenigen, moeten zich van de zonde en zondaren afscheiden, want wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis?.

2) Vasten zonder bidden is een lichaam zonder ziel. Het vasten moet dienen ter voorbereiding van een waar en waarachtig schuld belijden. Zulk een vastendag als hier plaats had, was niet in de Wet Gods voorgeschreven, maar is vrij zeker door Nehemia ingesteld, opdat de heiligheid des volks bevorderd zou worden en Israël zich zou kennen, als een afgezonderd, den Heere geheiligd, volk.

3. Want als zij opgestaan waren op hun standplaats, zonder hun plaats op de markt voor de Waterpoort (Hoofdstuk 8: 1 en 7) te verlaten, zo lazen zij de in het vorige Hoofdstuk genoemden, voor de gemeente (Hoofdstuk 8: 4 vv.) in het wetboek des HEREN, huns Gods, een vierendeel van den dag d.i. drie uren lang (Exodus 12: 2), en op een of, het ander

vierendeel, nadat de voorlezingen geëindigd waren deden zij belijdenis, en aanbaden den HEERE, hunnen God 1), op de wijze zoals in vs. 4 wordt opgegeven.

1) Eerst werden drie uren besteed aan het lezen en behandelen van Gods Woord en Wet en daarna verenigde men zich, bij monde van de in vs. 4 genoemden, in gemeenschappelijk gebed en dankzegging tot den Heere God. Want wat ons in de volgende verzen wordt meegedeeld en wat de genoemde Levieten uitriepen, was aan de ene zijde een roemen in de goedheid en genade Gods, en aan de andere zijde een belijden van schuld en een tot den Heere vlieden met belijdenis van zonde. Zagen zij op den Heere, dan was er ruime stof, om des Heren Naam te danken, zagen zij op zich zelven, dan was er overvloedige reden tot schuldbelijdenis. Zo behoort het altijd, bij het naderen tot den Heere, te zijn. Een juist inzicht in de genade Gods houdt den biddende klein en doet hem met schaamte tot zich zelven inkeren.

4. Jesua nu, en Bani, Kadmiël, Sebanja, Bunni 1), of Binnui zoals die naam in Hoofdstuk 10: 9 wordt opgegeven, Serebja, Bani en Chenani, de hoofden der verschillende afdelingen der Levieten, stonden toen de openbare belijdenis van zonden, in het tweede vierendeel des daags zou aanvangen, op het hoge gestoelte der Levieten, vermoedelijk niet allen op één gestoelte, dit zou slechts verwarring hebben veroorzaakt, maar ieder zal op ene verhevene plaats hebben gestaan en riepen 2), in een door hen aangeheven gezang van boet- en bedepsalmen met luider stem tot den HEERE, hunnen God, voor de ganse gemeente.

1) Sommigen menen, dat deze naam, die voor de tweede maal voorkomt, bij vergissing hier is opgegeven, anderen geven hier den naam van Banni op.

2) Anderen, zoals Rambach, zijn van gevoelen, dat de Levieten elkaar hebben afgewisseld, zodat elk op zijn beurt tot den Heere riep. Het is duidelijk, dat wat in vs. 4 en in vs. 5 wordt vermeld, wel is te onderscheiden, en wel zo, dat eerst een roepen tot den Heere heeft plaats gehad, en dat daarna (vs. 6) er een loven van den Heere heeft plaats gehad in een boet- en bedepsalm.

5. En de Levieten, de hoofden der afdelingen Jesua, en Kadmiël, Bani, Hasabneja, Serebja, Hodia, Sebanja, Petahja, hoewel andere mannen als in vs. 4 genoemd zijn, toch komen enkele overeen; zij zeiden, Staat op, looft nu, enigszins doelende op de genadige verhoring van de zo-even opgezondene gebeden, den HEERE, uwen God, van eeuwigheid tot in eeuwigheid; en men love den naam Uwer heerlijkheid, o Heere, die verhoogd is boven allen lof en prijs 1) veel te hoog, dan dat Hij naar waarde zou kunnen geloofd en geprezen worden!

1) Eerst richtten de Levieten het woord tot het volk, maar ook terstond daarop breidden zij hun handen uit voor den Heere God, opdat Hij Zijne Goddelijke goedkeuring en zegen mocht schenken op wat nu zou plaats hebben.

Volgens de Septuaginta heeft het volk bij monde van Ezra gesproken, wat nu verder vermeld wordt.

6. 1) Daarop begon het lof- en prijsgezang: Gij zijt die HEERE alleen, die den naam van Heere verdient a); Gij hebt gemaakt den hemel, den hemel der hemelen (Deuteronomium 10: 14), en al hun heir, zon, maan en sterren aan den zichtbaren, de engelen echter in den onzichtbaren hemel, de aarde en al wat daarop is, de zeeën, en al wat daarin is (Hand. 4: 24), en Gij maakt die allen levend, wat op aarde en in de zee leeft; en het heir der hemelen, de heilige engelen, aanbidt U, (Psalm 103: 21; 148: 2).

a) Genesis 1 vv. Psalm 14: 6. Hand. 14: 16; 17: 24. Openbaring 14: 7.

1) Met vs. 6 heft het lofgezang aan met de bekentenis, dat Jehova de Schepper en Onderhouder is van hemel en aarde, Abraham verkozen heeft en een verbond met hem heeft gesloten, om zijn zaad het land Kanaän te geven, en dit woord heeft vervuld (6-8). Deze verzen vormen het thema van dit lofgezang ter ere der heerlijkheid Gods, hetwelk dan in vier afdelingen met feiten uit Israël's geschiedenis wordt opgehelderd. a. Als God de ellende van zijn volk in Egypte zag, heeft Hij door tekenen en wonderen het uit het geweld van Farao verlost, bij Sinaï het Zijn recht en Zijne wetten gegeven, in de woestijn het wonderbaar met brood en water verzorgd en hun geboden het beloofde land in te nemen (9-15). b. Ofschoon nu de vaderen reeds in de woestijn zich tegen Hem hadden gekeerd, heeft God desniettegenstaande Zijne genade hun niet onttrokken, maar ze 40 jaren lang in de woestijn met alle nooddruft verzorgd, en koningen voor hun aangezicht verslagen, opdat zij het land veroveren en in bezit konden nemen (vs. 16-25). c. Ook daarna in het vaderland stonden zij weer tegen Hem op, zodat God hen in de handen hunner verdrukkers moest geven, maar zo dikwijls zij weer tot Hem riepen, hielp Hij hen ook weer, totdat Hij hen eindelijk wegens hun voortdurend wederstreven in het geweld der volken der landen moest geven, echter zonder hen naar Zijne barmhartigheid geheel te verwerpen (vs. 26-31). d. Zo moge Hij dan ook nu de ellende van Zijn volk aanzien, als die God, die het Verbond en de Genade bewaart, ofschoon zij de moeilijkheid, die zij ondervinden, door hun zonden hebben verdiend..

7. Gij zijt die HEERE, de God, die Abram hebt verkoren, en hem a) uit Ur der Chaldeeën uitgevoerd; en Gij hebt zijnen b) naam gesteld Abraham.

a) Genesis 11: 31,32 12: 1. b) Genesis 17: 5.

8. a) En gij hebt zijn hart getrouw, gelovig gevonden voor Uw aangezicht en hebt een verbond met hem gemaakt b) a dat Gij zoudt geven het land der Kanaänieten, der Hethieten, der Amorieten, en der Ferezieten, en der Jebusieten, en der Girgasieten, dat Gij het zijnen zade zoudt geven; en Gij hebt Uwe woorden bevestigd, omdat Gij rechtvaardig 1) zijt, en getrouw in de vervulling Uwer eenmaal gedane beloften.

a) Genesis 15: 6. b) Genesis 12: 7; 13: 15; 15: 18; 17: 8; 8: 5.

1) God wordt hier rechtvaardig genoemd, omdat Hij vervult, wat Hij belooft, omdat Zijne woorden en Zijne daden volstrekt met elkaar in overeenstemming zijn.

9. a) En Gij hebt aangezien onzer vaderen ellende in Egypte (Exodus 1: 11), en Gij hebt hun geroep gehoord aan de Schelfzee (Exod 15: 4);

a) Exodus 3: 7; 14: 10.

10. a) En Gij hebt tekenen en wonderen gedaan aan Farao, en aan al zijne knechten, en aan al het volk zijns lands (Deuteronomium 6: 22); want Gij wist, dat zij, de Egyptenaren, trotselijk tegen hen handelden, hen in overmoed onderdrukten; en Gij hebt U enen naam gemaakt, als het is te dezen dage 1), want nu nog wordt Gij als de God geprezen, die tekenen en wonderen doet.

a) Exodus 7: 8-14.

1) Dit wil niet alleen zeggen, dat nu nog aan de wonderen en tekenen gedacht wordt. Ook dit, maar ook, dat de Heere zich nog altijd als diezelfde God openbaart, die Zijne wonderen groot maakt. De Onveranderlijkheid God wordt hier door het volk Israël's groot gemaakt. De Naam Gods was ook hierdoor groot gemaakt, dat Israël weer op eigen erve was gesteld.

11. a) En Gij hebt de zee voor hun aangezicht gekliefd, dat zij in het midden der zee op het droge zijn doorgegaan; en hun vervolgers hebt Gij in de diepte geworpen, als enen steen in sterke wateren.

a) Exodus 14: 21 vv.; 15: 5,10,19.

12. a) En Gij hebt hen des daags geleid met ene wolkkolom, en des nachts met ene vuurkolom, om hen te lichten op den weg, waarin zij zouden wandelen (Numeri 14: 14. 14.14 Psalm 78: 14,53).

a) Exodus 13: 21; 14: 19; 40: 38; Psalm 105: 39.

13. a) En Gij zijt nedergedaald op den berg Sinaï, en hebt met hen gesproken uit den hemel; en Gij hebt hen gegeven rechtmatige rechten, en getrouwe wetten, goede inzettingen en geboden.

a) Exodus 19: 20; 20: 1 vv. Deuteronomium 4: 36.

14. En Gij hebt hun Uwen heiligen sabbat bekend gemaakt 1); en Gij hebt hun geboden, en inzettingen en ene wet bevolen, door de hand van Uwen knecht Mozes (Exodus 16: 23).

1) De instelling, of liever de handhaving van den Sabbat wordt nog eens opzettelijk vermeld, hoewel deze ook behoorde tot de rechten en wetten, in het vorige vers genoemd. Waarom? omdat zij een bijzondere blijk was van Gods goedheid, hen onderscheidende van alle de heidense volken en bovenal dienstig was, om de gemeenschap met God te onderhouden, om den Heere op dien dag inzonderheid te dienen. Op de geestelijke zijde van den Sabbat wordt

hier vooral gewezen, op het grote doel, het opzettelijk en op bijzondere wijze dienen van den Heere God.

15. a) En Gij hebt hun brood uit den hemel gegeven voor hunnen honger, en hun b) water uit de steenrots voortgebracht voor hunnen dorst (Exodus 17: 4. Psalm 105: 40; 78: 24 vv.), en Gij hebt tot hen gezegd, dat zij zouden ingaan om te erven het land, waarover Gij Uwe hand ophieft (Numeri 14: 30), wat Gij met ede beloofd hebt, dat gij het hen zoudt geven.

a) Exodus 16: 4. b) Exodus 17: 6. Num 20: 9.

16. Maar zij en onze vaders hebben trotselijk gehandeld, en zij hebben hunnen nek verhard, en niet gehoord naar Uwe geboden (Jer. 7: 26; 17: 23).

17. En zij hebben geweigerd te horen 1), en niet gedacht aan Uwe wonderen, die Gij bij hen gedaan hebt, en hebben hunnen nek verhard, en in hun weerspannigheid een a) hoofd, een leidsman, gesteld, die hen zou aanvoeren om weer te keren tot hun dienstbaarheid, die toch hun vroeger zo ondraaglijk geweest was. Doch Gij b), een God van vergevingen, genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van weldadigheid, hebt hen evenwel niet verlaten.

a) Numeri 14: 4. b) Exodus 34: 7. Numeri 14: 18 Psalm 86: 5.

1) Trotsheid en hoogmoed is de grond van ‘s mensen hardnekkigheid en ongehoorzaamheid. Zij achtten het beneden zich den nek te buigen onder het juk van Gods geboden, en hielden het voor een groot meesterstuk hun eigen wil dien van God te doen wederstreven. Twee dingen zijn er, op welken zij niet genoeg letten, anders hadden zij geenszins zo verkeerdelijk en tegen hun eigen belang aan te werk gegaan. Zij hoorden het Woord van God wel lezen en verklaren, maar luisterden geenszins naar Gods wetten en bevelen. Zij zagen ten anderen wel Gods wetten, maar letten er niet op en erkenden ze in geen geval voor wonderdaden; want hadden zij ze in dit licht beschouwd en geloofd, zij zouden den Heere dan ook wel, uit een beginsel van ware vreze en een heilig geloof, gehoorzaamd hebben en hadden zij op zijne goedertierenheid gelet, zo zouden zij Gods geboden uit een beginsel van zuivere dankbaarheid en heilige liefde opgevolgd en waargenomen hebben..

Het is dikwijls even moeilijk om de gebrokenen van harte te doen hopen, als het vroeger was ze te doen vrezen. Is het ook zo met u? Beschouw deze heerlijke belofte-een God gereed om te vergeven. Dit is bemoedigend voor hen, die door genade geleerd hebben te geloven. De gelovigen zijn vijanden van de zonde, maar toch zijn in hun lichamen hun plichten bezoedeld, en zij moeten uitroepen: "Zo Gij, Heere, onze ongerechtigheden aanziet, o Heere, wie zal bestaan? Maar in plaats van ons terug te trekken van God door het gevoel van onze onwaardigheid, waartoe de vijand onzer zielen ons aanzet, laat ons met vrijmoedigheid toegaan tot dan troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden, om ter bekwamer tijd geholpen te worden. Hij is een God, die gaarne vergeeft..

18. a) Zelfs 1), als zij zich een gegoten kalf gemaakt hadden, en gezegd: Dit is uw God, die u uit Egypte heeft opgevoerd, en grote lasteren, smaadheden tegen God, gedaan hadden;

a) Exodus 32: 1 vv.

1) Of: Ja, een gegoten kalf hebben zij zich gemaakt, en gezegd:

Op burgerlijk en godsdienstig gebied hebben zij tegen den Heere gezondigd, dewijl zij niet een theocratisch volk wilden zijn.

19. Hebt Gij of, Gij echter hebt hen nochtans door Uwe grote barmhartigheid niet verlaten in de woestijn: de a) wolkkolom week niet van hen des daags, om hen op den weg te leiden, noch de vuurkolom 1) des nachts, om hen te lichten, en dat op den weg, waarin zij zouden wandelen.

a) Exodus 13: 22; 40: 38. Numeri 14: 14.

1) Daarin, dat de wolk- en vuurkolom bij hen bleef, erkent de dichter het feit, dat de Heere God Zijn volk niet verliet. Waarom? Omdat de Heere in die wolk- en vuurkolom was. Die wolk was het symbool van des Heren tegenwoordigheid, zodat wij dan ook lezen, dat de Heere uit die wolk tot Israël sprak.

20. a) En Gij hebt hun Uwen goeden Geest (Psalm 143: 10) gegeven in de woorden, die Mozes ook daar tot hen sprak en waar Gij aan de zeventig oudsten den Geest der profetie gaaft, om hen te onderwijzen; en Uw Man b) hebt Gij niet geweerd van hunnen mond, en water hebt Gij hun gegeven voor hunnen dorst (Numeri 20: 8).

a) Numeri 11: 17. b) Jozua 5: 12.

21. a) Alzo hebt Gij hen veertig jaar onderhouden in de woestijn: zij hebben geen gebrek gehad: hun klederen zijn niet veroud, en hun voeten zijn niet gezwollen.

a) Deuteronomium 2: 7; 8: 4; 29: 5.

22. Voorts hebt Gij hun koninkrijken en volken gegeven, en hebt hen verdeeld in hoeken, naar bepaalde grenzen in het oosten, het zuiden, het westen en het noorden. Alzo hebben zij erfelijk bezeten het land van a) Sihon, te weten, het land des konings van Hesbon, en het land van Og, koning van Basan (Numeri 21: 24,35).

a) Numeri 21: 21,33.

23. Gij hebt ook hun kinderen a) vermenigvuldigd, nadat er zeer velen in de woestijn waren gevallen van wege ongeloof, als de sterren des hemels; en Gij hebt hen gebracht in het land, waarvan Gij tot hun vaderen hebt gezegd, dat zij zouden ingaan om het erfelijk te bezitten. (Deuteronomium 1: 10: 7: 12 vv. Jozua 1: 11).

a) Genesis 22: 17.

24. Alzo zijn de kinderen a) daarin gekomen, dewijl de vaderen in de woestijn waren omgekomen, behalve Jozua en Hun, en hebben dat land erfelijk ingenomen; en Gij hebt de inwoners des lands, de Kanaänieten, voor het aangezicht te ondergebracht, en hebt hen in hun hand gegeven, mitsgaders hun koningen en de volken des lands, om daarmee te doen naar hun welgevallen, naar hun welgevallen.

a) Jozua 1,2,3 vv. Deuteronomium 9.

25. En zij hebben vaste steden, zoals Jericho en Al, en een vet land (Numeri 13: 20) ingenomen, en erfelijk bezeten, huizen vol van alle goed (Deuteronomium 6: 11),uitgehouwene bornputten, wijngaarden, olijfgaarden en bomen van spijze, in menigte; en zij hebben gegeten, en zijn zat en vet geworden (Deuteronomium 32: 15. Jer. 5: 28), en hebben in wellust geleefd, door Uwe grote goedigheid.

26. Maar zij zijn weerspannig geworden, en hebben tegen U gerebelleerd, en Uwe wet achter hunnen rug geworpen, en a) Uwe profeten gedood, die tegen hen getuigden, om hen te doen wederkeren tot U; alzo hebben zij grote lasteren, ondeugden, gedaan 1).

a) 1 Koningen 18: 4; 19: 10. 2 Kronieken 24: 20.

1) De dichter geeft hier een overzicht over den gehelen tijd, van af de inneming van Kanaän tot aan de Ballingschap. Het verlossers geven (vs. 27) ziet wel op de tijden der richters, maar het doden der profeten op de latere tijden der koningen. In de volgende verzen wordt er meer op bijzonderheden gewezen, zodat wat in vs. 27 wordt meegedeeld, op den tijd der Richteren slaat en in vs. 29 en 30 op de dagen der koningen.

27. a) Daarom hebt Gij hen gegeven in de hand hunner benauwers, die hen benauwd hebben (Richteren 2: 6 vv.); maar als zij in den tijd hunner benauwdheid tot U riepen, hebt Gij van den hemel gehoord, en hun naar Uwe grote barmhartigheden verlossers gegeven, die hen uit de hand hunner benauwers verlosten.

a) Richteren 2: 14. vv.

28. Maar als zij rust hadden, keerden zij weer om kwaad te doen, voor Uw aangezicht, zo verliet Gij hen in de hand hunner vijanden, dat zij over hen heersten; als zij zich dan bekeerden, en U aanriepen, zo hebt Gij hen van den hemel gehoord, en hebt hen naar Uwe barmhartigheden tot vele tijden tot vele malen uitgerukt uit hun benauwdheden.

29. En gij hebt tegen hen betuigd, door den mond der vele profeten in den tijd der koningen om hen te doen wederkeren tot Uwe wet; maar zij hebben niet geluisterd maar trotselijk gehandeld, en niet gehoord naar Uwe geboden, en tegen Uwe rechten, tegen deze hebben zij gezondigd a), door welke een mens, die ze doet, leven (Leviticus 18: 5),zal; en zij hebben hunnen schouder teruggetogen, als ene onbandige koe, die het juk niet dragen wil (Hosea 4: 16) zo hebben zij de geboden Gods niet willen aannemen en hunnen nek verhard en niet gehoord.

a) Leviticus 18: 5. Ezechiël. 20: 11. Rom. 10: 5. Gal. 3: 12.

30. Doch Gij vertoogt het vele jaren over hen Gij hebt Uwe oordelen langen tijd opgeschort, en a) betuigdet tegen hen door Uwen Geest, door den dienst Uwer profeten (2 Kronieken 24: 19 v. 36: 15. Jer. 35: 15), maar zij neigden het oor niet, daarom hebt Gij hen gegeven in de hand van de volken der landen van de Assyriërs en de Babyloniërs (Psalm 106: 40 vv.).

a) 2 Koningen 17: 13. 2 Kronieken 36: 15.

32. Nu dan, o onze God, Gij grote, Gij machtige en Gij vreselijke God, die het verbond der weldadigheid houdt (Hoofdstuk 1: 5. Deuteronomium 7: 21)! laat voor Uw aangezicht niet gering zijn wil niet gering achten, maar merkt het aan als iets zwaars, als een zware tuchtroede al de moeite, die ons getroffen heeft, onze koningen, onze vorsten, en onze priesters, en onze profeten en onze vaderen, en Uw ganse volk, van de dagen der koningen van Assur, waarmee de heerschappij der Heidense koningen begonnen is, af, tot op dezen dag.

33. Doch Gij zijt a) rechtvaardig, in of, bij alles, wat ons overkomen is want Gij hebt trouwelijk gehandeld, maar wij hebben goddelooslijk gehandeld.

a) Deuteronomium 32: 4. Dan. 9: 14.

34. En onze koningen, onze vorsten, onze priesters en onze vaders 1) hebben Uwe wet niet gedaan: zij hebben niet geluisterd naar Uwe geboden, en naar Uwe getuigenissen, die Gij door middel van de Profeten tegen hen betuigdet.

1) Bij de opsomming van de verschillende standen, missen we dien der profeten, dewijl zij wel hebben geleden om de zonde des volks, maar tegen de zonde en overtreding hebben getuigd en gesproken.

35. Want zij hebben U niet gediend in hun zelfstandig koninkrijk, en in Uw menigvuldig goed onder de bewijzen uwer vele zegeningen, dat die Gij hun gaaft, en in dat wijde en dat vette land, dat Gij voor hun aangezicht gegeven had; en zij hebben zich niet bekeerd van hun boze werken 1).

1) Tegenover over de vele en velerlei zegeningen Gods, wordt hier niets verzwegen van de zonde des volks. Er spreekt zich hier een diep gevoel van schuld en zonde uit, en in dit ootmoedig schuld belijden ontvangt God, de Heere, de ere van al Zijn werk. Wanneer dan ook in de volgende verzen gewezen wordt op de ellende, waarin men verkeert, schrijft men God niet voor, wat Hij doen moet, om Zijn volk te zegenen, maar geeft men zich geheel aan het vrij en vrijmachtig welbehagen Gods over, opdat Hij in vrije gunst met het teruggekeerde Israël moge handelen naar Zijn welbehagen.

36. Zie, wij zijn heden knechten, ja het land, dat Gij onzen vaderen gegeven hebt, om de vrucht daarvan, en het goede daarvan te eten, zie, daarin zijn wij knechten, want wij hangen geheel af van de macht der Perzische koningen.

37. En het vermenigvuldigt zijne inkomsten, zijne voortbrengselen niet voor ons, de rechtmatige bezitters van het land, maar voor de koningen, die Gij over ons gesteld hebt, om onzer zonden wil; en zij heersen over onze lichamen, want wij zijn genoodzaakt in hun legers te dienen, en over onze beesten, want zij bedienen zich van onze trekdieren om hun werk te verrichten, naar hun welgevallen, naar hun goeddunken; alzo zijn wij in grote benauwdheid; help ons dan, zo het U behaagt, uit onzen nood, en laat ons op nieuw een zelfstandig volk worden.

Hier zou, tegen de gewone indeling in, het 10de hoofdstuk moeten aanvangen, omdat vs. 38 zich geheel daaraan aansluit. De lofzang eindigt met vs. 37, en met vs 38 begint de geschiedenis van het verzegelde verbond van de kinderen Israël's. Wij vangen dus hier ene nieuwe afdeling aan..

In den Hebr. Bijbel begint met vs. 38 dan ook Hoofdstuk 10.

38.

III. Vs. 38-Hoofdstuk 10: 31. Hierop wordt ene formele verbintenis opgesteld en door Nehemia en de hoofden des volks getekend, en in orde gebracht; daarin verplicht zich de gehele gemeente in het algemeen, om in Gods wet te wandelen, maar belooft ook in het bijzonder, om die geboden streng te houden, welker volbrenging in dien tijd zeer moeilijk, maar ook in den hoogsten graad gewichtig was, namelijk het gebod van zich te onthouden van de vreemde vrouwen, het houden van den Sabbat en het vieren van het jubeljaar-enkel zaken, die toen op den voorgrond van het theocratische leven der gemeente stonden.

38. En in op den grondslag van dit alles, wat wij op den 24sten dag der zevende maand (vs. 1 vv.) hadden verricht als gevolg van den boet- en bededag, maken (maakten) wij een vast 1) verbond, verplichtten ons in ene formele wederkerige verbintenis tot ene trouwe opvolging der Goddelijke wet, en schrijven schreven het, ondertekenden de schriftelijk ontworpen verbintenis; en onze vorsten, onze Levieten, en onze priesters zullen het verzegelen, of, verzegelden het.

1) In het Hebr. Amanah. Dit betekent niet alleen vast, maar hier: een vast verbond, een vast verdrag, gelijk het stamverwante Arabisch ook aanduidt. In Nehemia 11: 23 betekent het een decreet.

2) Zij kwamen ten laatste tot het besluit-dat zij wilden terugkeren tot God en tot hunnen plicht, en zij wilden beloven, om steeds de wet des Heren te blijven gehoorzamen. Deze verbintenis geschiedde na ernstige beraadslaging; zij werd beschreven, opdat zij een gedenkteken voor alle eeuwen mocht zijn; zij werd verzegeld, en als een gedenkstuk neergelegd, opdat het tegen hen zou getuigen, indien zij het verbond verbraken. Er werden

enige vorsten, priesters en Levieten verkozen, als vertegenwoordigers van de gemeente, om in den naam der gemeente te ondertekenen en te verzegelen. Nu wordt de belofte vervuld aan de Joden, dat, wanneer zij uit hun gevangenschap zonden teruggekeerd zijn, zij zich aan den Heere zouden overgeven in een eeuwig verbond (Jer. 50: 5 en Jes. 44: 5) "Zij zullen komen, en den Heere toegevoegd worden, met een eeuwig verbond, dat niet zal worden vergeten," en "gene zal met zijn hand schrijven: Ik ben des Heren!".

HOOFDSTUK 10.

VERZEGELING VAN HET NIEUWE VERBOND.

1. Tot de verzegelingen 1), tot de mannen, die het bewijsstuk van het verbond ondertekenden, en in den naam van de ganse gemeente bekrachtigden, behoorden de voornaamsten onder het volk. Hun namen nu waren: Nehemia Hattirsatha, de stadhouder of landvoogd, zoon van Hachalja (Hoofdstuk 1: 1), en Zidkia, vermoedelijk een hoog beambte, die den stadhouder ter zijde stond, misschien zijn schrijver (vergelijk Ezra 4: 9),

1) Letterlijk luidt het: Aan het hoofd der verzegelenden, d.i. aan het hoofd dergenen, die het verbond ondertekend hadden.

2. Seraja (Hoofdstuk 11: 11), Azaria, Jeremia,

8. Maäzia, Bilgaï, Semaja. Dat waren de priesters, de toenmalige oversten der priesterorden.

Dat Ezra niet mede genoemd wordt, verklaart zich van zelf, daar hij niet tot de hoofden behoorde, die in den naam van de door hen vertegenwoordigde geslachten of afdelingen met hun namen ondertekenden. Opmerkelijk echter is het, dat de toenmalige hogepriester Eljasib (Hoofdstuk 3: 1) ontbreekt; vermoedelijk was hij en een deel der priesters niet ingenomen met de strenge maatregelen van Ezra en Nehemia (vgl. vs. 30 met Hoofdstuk 13: 28); van daar ook, dat er slechts 21 in plaats van 24 priesterorden waren vertegenwoordigd..

Klinkenberg meent, dat Eljasib om zijn wangedrag (Hoofdstuk 13: 4-7 van de naamlijst zal afgelaten zijn.

Ook is het mogelijk, dat Seraja het stuk ondertekende als vorst van het huis des Heren in naam van de Hogepriesters.

9. En de Levieten of de hoofden, om hen in het verbond te vertegenwoordigen, namelijk: Jesua, zoon van Azanja, Binnui; van de zonen van Henadad, Kadmiël;

14. De hoofden des volks waren (vergelijk Hoofdstuk 7 en Ezra 2): Paros, Pahath-Moab, Elam, Zatthu, Bani,

28. En het overige des volks, alle leden der gemeente, behalve de hoofden der priester- en Levietenorden, en de hoofden der vaderhuizen, de priesters, de Levieten, de poortiers, de zangers, de Nethinim (1 Kronieken 9: 2), en al wie zich van de volken der landen had afgescheiden tot Gods wet, de nakomelingen van de Israëlieten, die niet in ballingschap waren weggevoerd, en zich aan de nieuwe gemeente hadden aangesloten (Ezra 6: 21), hun vrouwen, hun zonen en hun dochters, al wie wetenschap en verstand had, alzo van de zonen en dochters dergenen, die reeds een rijperen ouderdom bereikt hadden (Hoofdstuk 8: 3);

29. Die hielden zich aan hun broederen, hun voortreffelijken, zij sloten zich aan de voornaamsten, verklaarden in te stemmen met de door de hoofden aangegane verbintenis, waartoe zij zich ook verplichtten, en kwamen in den vloek en in den eed, dat zij gezamenlijk zouden wandelen in de wet Gods, die gegeven is door de hand van den knecht Gods Mozes; en dat zij zouden houden, en dat zij zouden doen al de geboden des HEREN, onzes Heren, onzen Gebieder, en Zijne rechten en Zijne inzettingen.

30. a) En daarbij inzonderheid, dat wij onze dochters niet zouden geven aan de volken des lands, noch hun dochters nemen voor onze zonen (Ezra 9: 2).

a) Exodus 34: 16. Deuteronomium 7: 3.

31. a) Ook als de volken des lands koopwaren en alle koren op den Sabbatdag in de stad te verkoop brengen, dat wij het, om de Sabbatswet (Exodus 20: 9 vv.) niet te schenden, op den Sabbat, of op enen anderen heiligen dag, waarop naar Numeri 28 en 29 ene feestvergadering moest plaats hebben, en geen arbeid mocht verricht worden, van hen niet zouden nemen of kopen b); en dat wij, volgens de voorschriften in Leviticus 25: 7 en Deuteronomium 25: 2 vv. het zevende jaar zouden vrijlaten, mitsgaders allerhande bezwaarnis 1) opheffen, de vruchten aan de armen laten, niet om schuld manen, de knechten weer vrij geven, enz.

a) Exodus 20: 10; 34: 21. Leviticus 23: 2 vv. Deuteronomium 5: 12 vv. b) Exodus 23: 10. Leviticus 25: 2. Deuteronomium 15: 1 vv.

1) Door den algemenen zin van dit verbond legden zij zich zelven genen anderen last op, dan waartoe zij reeds verplicht waren door alle andere banden van plicht, belang en dankbaarheid-in Gods wet te wandelen, en al Zijne geboden te onderhouden..

De inhoud van dit verbond was dan vooreerst, dat zij niet ten huwelijk zouden geven, of nemen van of aan de heidense volken, die in het land woonden; ten tweede, dat zij den Sabbat stiptelijk zouden houden en dien dag niet in een marktdag veranderen, dat ook op de overige heilige dagen zij niet zouden kopen van de heidenen, en eindelijk, dat zij het jubeljaar weer plechtig zouden vieren en aan de verplichtingen van dat jaar voldoen.

In de tweede plaats beloven zij niet alleen de geboden niet ongehoorzaam te zijn, ook verplichten zij zich, om den dienst des Heren te onderhouden en er voor te zorgen, dat die dienst geregeld kon worden waargenomen.

Ezra en Nehemia weten het wel, dat het onderhouden van den dienst des Heren boven alles gaat en dat, wanneer die dienst met blijdschap wordt waargenomen, er ook een strijd tegen de zonde zal zijn. Een ingaan tegen de geboden Gods staat in het nauwste verband met de verwaarlozing van den dienst des Heren.

32.

IV. Vs. 32-39. Daarna worden nog enige bepalingen behandeld, die ten doel hebben om de orde en den onafgebroken voortgang van den godsdienst, zo als hij nu weer naar de voorschriften der wet is ingericht, te verzekeren.

32. Voorts zetten wij ons geboden, namen wij de verplichting op ons, ons opleggende een derde deel van enen sikkel= ½ gulden in het jaar, tot den dienst van het huis onzes Gods, hetzij, van wege de armoede der gemeente, in plaats van den in Exodus 30: 13 vv. bepaalden halven sikkel, hetzij als toevoegsel tot deze bepaalde belasting.

33. Tot het brood der toerichting, de toonbroden, en het gedurig spijsoffer, en tot het gedurig brandoffer, ook tot de brandofferen,der {a} sabbatten, der nieuwe maanden, tot de gezette hoogtijden, de grote feesten, en tot de heilige dingen {1}, en tot de zondofferen, om verzoening te doen over Israël, en tot alle werk van het huis onzes Gods2), wat den dienst des Heren kon bevorderen.

{a} Numeri 28 en 29.

{1} Onder de heilige dingen heeft men hier te verstaan, dewijl zij geplaatst worden tussen de feesttijden en de zondoffers, de dankoffers. Deze werden door het volk gebracht, o.a. op het Paasfeest (Leviticus 23: 9) en bij andere feestelijke gelegenheden (Exodus 24: 5. Ezra 6: 17).

2) De vaststelling van zulk een bedrag voor de behoeften van den eredienst geeft geen recht tot de mening, dat de van Artaxerxes in zijn edict (Ezra 7: 20) toegezegde bijdragen voor den eredienst reeds toen hadden opgehouden en de Gemeente de kosten van den eredienst uit eigen middelen moest bestrijden. Het is toch licht denkbaar, dat bij de van den koning ontvangen ondersteuning de Gemeente nog voor de vermeerderde behoeften van den eredienst een bijdrage nodig achtte te geven, om het inkomen des tempels te vermeerderen, dewijl de koninklijke bijdrage slechts tot een zeker bedrag was toegezegd (Ezra 7: 22)..

34. Ook wierpen wij de loten, onder de priesters, de Levieten en het volk, over het offer van het hout, dat men brengen zou ten huize onzes Gods; er werd door het lot vastgesteld, wie beurtelings het benodigde hout zou aanbrengen, naar het huis onzer vaderen, op bestemde tijden, jaar op jaar, namelijk het benodigde hout, om te branden op het altaar des HEREN, onzes Gods, gelijk het in de wet geschreven is 1) (Leviticus 6: 12).

1) Van het hout brengen op zich zelf is in de Wet van Mozes geen sprake, wel dat het vuur niet mocht uitgaan. Opdat nu dit laatste niet geschiedde, n.l. het uitgaan van het vuur, wordt er nu voor gezorgd, wie het hout zou brengen en wanneer dit zou geschieden.

Waarschijnlijk was dit al een oude gewoonte, die nu nader geregeld werd.

35. Dat wij ook de a) eerstelingen onzes lands (Exodus 34: 26; Deuteronomium 26: 2 vv.), en de eerstelingen van alle vrucht van al het geboomte (Numeri 18: 13), jaar op jaar, zouden brengen ten huize des HEREN;

a) Exodus 23: 19. Leviticus 19: 23.

36. En de eerstgeborenen onzer zonen en onzer beesten a), gelijk het in de wet geschreven is (Numeri 18: 16 vv.),en dat wij de eerstgeborenen onzer runderen en onzer schapen zouden brengen ten huize onzes Gods, tot de priesters, die in het huis onzes Gods dienen.

a) Exodus 13: 2. Numeri 3: 13 en 8: 17.

37. a) En dat wij de eerstelingen onzes deegs, en onze hefofferen, en de vrucht aller bomen, most en olie, zouden brengen tot de priesters, in de kamers van het huis onzes Gods, en de b) tienden onzes lands tot de Levieten; en dat dezelve Levieten de tienden zouden hebben in alle steden onzer landbouwerij (Numeri 18: 21 vv.);

a) Leviticus 23: 17. Numeri 15: 18; 18: 12. Deuteronomium 18: 4. b) Numeri 18: 24,25.

38. En dat er een priester, een zoon van Aäron, bij de Levieten zou zijn, als de Levieten ook hun aandeel van de tienden ontvangen, opdat de priesters niet benadeeld zouden worden; en dat de Levieten de a) tienden der tienden zouden opbrengen ten huize onzes Gods, voor de priesters, in de kamers, de cellen van het schathuis 1) (2 Kronieken 31: 11 31.11).

a) Numeri 18: 26.

1) In werken van Godsvrucht en liefdadigheid moeten wij alles doen, wat wij kunnen, niettegenstaande den last en taks, die wij in het burgerlijke betalen moeten, en God vooral onze plichten betalen, welke de beste en veiligste weg is, om gemak en vrijheid te verkrijgen, en om dezelve in Godes gunst te blijven genieten..

39. Want de kinderen Israël's, en de kinderen van Levi moeten hefoffer van koren, most en olie in die kamers brengen, omdat aldaar in die kamers de vaten des heiligdoms zijn en aldaar zijn de priesters, die dienen, en de poortiers, en de zangers, voor wier onderhoud al die vruchten en gaven, die in de kamers afgeleverd worden, bestemd zijn; en nu willen wij ook behoorlijk en trouw de opbrengsten, die tot de instandhouding van den godsdienst, en tot het onderhoud van hen, die in het heiligdom dienen, bestemd zijn, daarheen brengen, opdat wij alzo het huis onzes Gods niet zouden verlaten; want zonder dit zou de gehele tempeldienst weldra in verval geraken.

De reeds vóór de Ballingschap bestaande en gedurende deze meer uitgebreide gewoonte (2 Koningen 4: 22; Ezra 1: 11) om op Sabbatten en feestdagen, tot onderlinge opbouwing door Gods woord, te vergaderen, hoewel in het eerst alleen in ruime kamers en particuliere huizen, werd door de in Hoofdstuk 8 genoemde plechtige voorlezingen uit de wet, die door Ezra waren in het leven geroepen, en door zijne bemoeiingen om het volk te onderwijzen, al meer en meer uitgebreid. Daaruit ontstonden dan ook later de synagogen, waarvan wij in het N. Testament lezen (Luk 4: 16); daar werd uit de Schrift voorgelezen door een daartoe bestemden uitlegger (vgl. Hoofdstuk 8: 8). Dat er ook des Maandags en Donderdags godsdienst werd gehouden, had men ook aan Ezra, als eerste oorzaak, toegeschreven. De

eigenlijke inrichting der synagogen of scholen voor de Joden heeft eerst plaats gehad ten tijde der Makkabeeën, toen de goddeloze koning Antiochus Epifanes het voornemen had om den Mozaïschen godsdienst geheel uit te roeien, en dit wekte onder het Joodse volk een buitengewonen ijver voor de wet. Maar die regelmatige vergaderingen tot het gebed, en tot het lezen der Heilige Schrift, op bepaalde plaatsen van het land, en in daarvoor ingerichte lokalen werden veel minder gerekend dan de eigenlijke tempeldienst; het is om die reden, dat men in de boeken der Makkabeeën er gene melding van heeft gemaakt..

Ezra, Nehemia en die met hen waren zorgden, dat alles, wat de wet van God had voorgeschreven tot het onderhoud van priesters en Levieten behoorlijk betaald werd. Deze verplichte opbrengsten waren ingehouden geworden; en daarom zegt God van het Joodse volk in Maleachi 3: 8-9, dat zij Hem beroofden, omdat Zijne dienaren, de priesters en Levieten, het hun verschuldigde deel niet ontvingen; terzelfder tijd moedigt Hij hen aan meer billijk te zijn tegenover hem en zijne ontvangers. Hiertoe besluiten zij nu, hoewel zij grote belastingen aan de koningen van Perzië betaalden; en al moesten zij nu reeds zoveel opbrengen, dat wilden zij niet tot verschoning rekenen; zij wilden Gode geven wat Hem behoorde, maar ook den keizer wat des keizers was. Wij moeten doen, wat wij kunnen, voor de uitoefening van den godsdienst, en om onze arme medebroeders te ondersteunen, niettegenstaande de belastingen, die wij betalen. In welken stand wij ook geplaatst zijn, wij moeten gewillig en met vreugde onze verplichtingen tegenover God en mensen volbrengen; dat is de zekerste weg om voorspoedig en gelukkig te zijn. Het volbrengen van Gods bevelen verschaft het beste voordeel aan onze zielen. De meesten echter geven hun zielen over aan den hongerdood!.

HOOFDSTUK 11.

VERDELING DER NIEUWE BEWONERS IN DE STAD EN OP HET LAND.

I. Vs. 1-36. Na het eindigen van het Loofhuttenfeest en den algemenen boet- en bededag der gemeente, waarvan het verhaal meegedeeld wordt in Hoofdstuk 8-10, neemt Nehemia zijn werk tot vermeerdering der inwoners van Jeruzalem weer op (Nehemia 7: 4 vv.). Zijne mededeling daarvan (vs. 1 en 2) is tamelijk kort, en daardoor moeilijk in zijn geheel te begrijpen. Voor zoverre men daaruit kan opmaken, waren de oversten van het volk, dat op het land woonde, het eerste bereid, om hun woonplaats naar Jeruzalem over te brengen; bij het overige volk daarentegen moest eerst door het lot bepaald worden, wie naar Jeruzalem zou trekken; van de tien werd er één door het lot genomen, die nu ook gewillig gingen en daardoor bijzonder in achting stegen bij de anderen. Op deze mededeling volgen registers van de gezamenlijke gemeente, zo als die bestond in den tijd van Nehemia (vs. 3) en wel vooreerst (vs. 4-21 11.4-21) een register van de in Jeruzalem wonende hoofden, daarna (vs. 25-36) een register van de verschillende districten van het landgebied. Met opzicht tot dit laatste blijkt van zelf, dat er in ieder district toch een hoofd was; maar de namen van dezen worden niet genoemd.

1. Voorts woonden de oversten des volks, die tot hiertoe op het land gewoond hadden, maar zich ten gevolge van de door mij gedane aansporing (Hoofdstuk 7: 4 vv.) bereid verklaarden, om naar de stad te verhuizen, te Jeruzalem; maar het overige des volks, die minder genegen waren om daarheen te verhuizen, omdat zij dachten op het land beter te kunnen vooruitkomen, wierpen loten, om daardoor, zonder zelven daarover te beslissen, uitgemaakt te zien, wie van hen verplicht zou zijn, om naar de hoofdstad te gaan; men had bepaald, dat het lot zou aanwijzen, om uit tien huisvaders (Jozua 7: 18), een uit het land te brengen, die in de heilige stad 1) Jeruzalem zou wonen, en negen delen zouden in de andere steden op het land achterblijven;

1) Wij vinden hier Jeruzalem voor het eerst met dien naam genoemd en dezen naam ontvangt deze stad, dewijl de tempel Gods, het heiligdom des Heren, zich in haar midden bevond.

2. En het volk zegende al de mannen, al de hoofden en families, die met vrouwen en kinderen en dienstboden wel door het lot aangewezen, maar dan toch ook zich vrijwillig 1) aanboden te Jeruzalem te wonen 2), wegens hun gehoorzaamheid, dat zulk ene zelfverloochening en liefde tot de offeranden bij hen verraadde, daar toch de stad, om de aanslagen der vijanden af te weren, zulk ene talrijke en krachtige burgerij nodig had.

1) Vrijwillig, dewijl men zich aan de beslissing van het lot, als uitspraak Gods, gewillig onderwierp. Men heeft hier niet twee categorieën van personen, n.l. dezulken, die door het lot werden aangewezen en die vrijwillig gingen, maar slechts ene, n.l. die zich gewilliglijk voor het lot bogen, en daarom aan Gods wil zich onderwierpen.

2) Het was voor de meeste Joden gemakkelijker zich in de woest liggende velden hier en daar verspreid te vestigen; alleen voor de rijken was het mogelijk, in Jeruzalem wonende, de veraf

liggende akkers te doen bebouwen; zij offerden dus veel op, die zich in de hoofdstad nederzetten. Maar het was nodig, want anders zou die stad geheel van inwoners zijn beroofd geworden. (v. GERLACH).

Jeruzalem was, in dien tijd niet de plaats om rijk te worden Weinig huizen stonden er; de vijanden der Joden hadden het bijzonder op die stad gemunt. De andere plaatsen van het land gaven betere hoop om in vrede te kunnen leven, en rijk te worden. Vrees voor vervolging en verwijtingen van hun volk, en dat zij in moeite zouden komen, deed velen van de heilige stad verwijderd blijven, en zij waren dus niet in de gelegenheid om in Jeruzalem te gaan aanbidden en feest te vieren; maar zij bedachten niet, dat, ofschoon Jeruzalem allerboosaardigst bedreigd en beledigd werd door hare vijanden, de stad toch met bijzondere zorg door haren God werd beschermd, en tot ene rustige woonplaats gemaakt. (Psalm 46: 4,5 46.3,4)..

3. En dit zijn de hoofden met regeling van de geslachten en vaderhuizen van het landschap, van het Perzisch district Juda, die te Jeruzalem woonden (vs. 4-24); (maar of, en in de steden van Juda woonden, een iegelijk op zijne bezitting, in hun steden, Israël (het volk), de priesters, en de Levieten, en de Nethinimtempelknechten (1 Kronieken 9: 2), en de kinderen der knechten van Salomo) (vs. 25-30; 2 Kronieken 8: 2 vv.).

4. Te Jeruzalem dan woonden behalve enigen der kinderen van Efraïm en Manasse (1 Kronieken 9: 2), sommigen van de kinderen van Juda, en van de kinderen van Benjamin, waarop het hier het meeste aankomt. Van de kinderen van Juda hebben wij twee hoofden te noemen: Athaja, (in 1 Kronieken 9: 4, welk hoofdstuk hier vooral te vergelijken is, Uthai geheten), de zoon van Uzzia, den zoon van Zacharja, den zoon van Amarja, den zoon van Sefatja, den zoon van Mahalaleël, van de kinderen van Perez (Genesis 46: 12; Numeri 26: 20).

5. En Maäseja (in 1 Kronieken 9: 5 Asaja genoemd), de zoon van Baruch, den zoon van Kolhose, den zoon van Hazaja, den zoon van Adaja, den zoon van Jojarib, den zoon van Zacharja, den zoon van Siloni, een nakomeling van Sela; het derde geslacht in Juda, Zerah, komt hier niet in aanmerking (zie 1 Kronieken 9: 6).

6. Alle kinderen van Perez, die te Jeruzalem woonden, waren vier honderd acht en zestig, dappere mannen.

7. En dit zijn de kinderen van Benjamin: Twee geslachtshoofden, Sallu, de zoon van Mesullam, den zoon van Joëd, den zoon van Pedaja, den zoon van Kolaja, den zoon van Maäseja, den zoon van Ithiël, den zoon van Jesaja;

8. En na hem Gabbai, vermoedelijk de in 1 Kronieken 9: 8 genoemde Jibne-Sallai; deze twee geslachten tot één geheel verbonden, onder den naam van Gabbai-Sallai, negen honderd acht en twintig.

9. En Joël, de zoon van Zichri, was opziener over hen: opziener van de bewoners uit de twee stammen Juda en Benjamin: en Juda, de zoon van Senua, was de tweede bevelhebber over de stad, volgens Luther: was over het andere deel der stad, de in 2 Koningen 22: 14 genoemde benedenstad.

10. Van de priesters woonden te Jeruzalem: drie geslachten, Jedaja, de zoon van Jojarib 1); vermoedelijk kan men de woorden "de zoon van" wel weglaten, en alleen Jojarib lezen (vgl. 1 Kronieken 9: 10) Jachin.

1) In elk geval behoort zoon van Jojarib, niet bij Jedaja.

11. Seraja, in 1 Kronieken 9: 11 Azarja genoemd, de zoon van Hilkia, den zoon van Mesullam, den zoon van Zadok, den zoon van Merajoth, den zoon van Ahitub, was voorganger van Gods huis, het hoofd van ene priesterafdeling;

12. En hun broederen, die het werk in het huis deden, waren acht honderd twee en twintig. En Adaja, de zoon van Jeroham, den zoon van Pelalja, den zoon van Amzi, den zoon van Zacharja, den zoon van Pashur, den zoon van Malchia; behoorden dus tot het vaderhuis van Malchia.

13. En zijne broederen, hoofden der vaderen, waren twee honderd twee en veertig. En Amassai, (in 1 Kronieken 9: 12 Massai genoemd) de zoon van Azareël, den zoon van Achzai, den zoon van Mesillemoth, den zoon van Immer; behoorden tot het vaderhuis van Immer.

14. En hun broederen, dappere helden, waren honderd acht en twintig (vergelijk 1 Kronieken 9: 13); en opziener over hen, over de van vs. 10 af genoemde zes priesterklassen, was Zabdiël, de zoon van Gedolim.

15. En van de Levieten: Semaja, de zoon van Hassub, den zoon van Azriam, den zoon van Hasabja, den zoon van Buni.

16. En Sabbethai, en Jozabad, van de hoofden der Levieten, waren over het buitenwerk van het huis Gods (1 Kronieken 26: 29).

17. En Mattanja, de zoon van Micha, den zoon van Zabdi, den zoon van Asaf, was het hoofd, die de dankzegging begon in het gebed, als zangmeester, voorzanger der Psalmen en lofzangen, en Bakbukja was de voorzanger van het tweede koor van zijne broederen, en Abda, de zoon van Sammua, den zoon van Galal, den zoon van Jeduthun (1 Kronieken 23: 5 1).

19. En de poortiers: Akkub, en Talmon, met hun broederen, die wacht hielden in de poorten, waren honderd twee en zeventig (1 Kronieken 26: 1 vv.).

22. En der Levieten opziener te Jeruzalem was Uzzi, de zoon van Bani, den zoon van Hasabja, den zoon van Mattanja, den zoon van Micha; van de kinderen van Asaf waren de

zangers tegenover het werk van Gods huis, dezen moesten in den tempel tegenwoordig zijn bij de dagelijkse behoeften van den godsdienst, in tegenoverstelling van de Levieten in vs. 16 genoemd, die het opzicht over het buitenwerk hadden.

23. Want er was een gebod een decreet des konings, Artaxerxes van Perzië (Ezra 6: 8 vv.), ten behoeve van hen, van de Levieten, te weten, een zeker onderhoud 1) voor de zangers, van elk dagelijks op zijnen dag, opdat deze trouw hun ambt waarnamen.

1) Dit onderhoud is niet te verstaan van het onderhouden van eten en drinken, maar van hetgeen zij dagelijks moesten doen ter onderhouding van den dienst des tempels.

Het bevel of decreet was niet uitgegaan van koning David, maar van den Perzischen vorst.

24. En Petahja, de zoon van Mesezabeël, van de kinderen van Zerah, den zoon van Juda, was bevelhebber aan des konings hand, van wege den koning in alle zaken tot het volk, betrekking hebbende, of commissaris van den Perzischen koning voor al de aangelegenheden der gemeente, die even als de landvoogd zijn zetel te Jeruzalem had.

25. 1) In de dorpen nu op hun akkers woonden sommigen van de kinderen van Juda, namelijk in Kirjath-Arba of Hebron (Genesis 23: 2), en hare onderhorige plaatsen, Hebr. dochters, en in Dibon of Dimona (Jozua 15: 22), en hare onderhorige plaatsen, en in Jekabzeël of Kabzeël Jozua 15: 21), en hare dorpen;

1) In vs. 25-36 worden niet meer opgeteld de namen van personen, maar de dorpen en steden, waar in men woonde.

26. En te Jesua, alleen hier voorkomende, en te Molada (Jozua 15: 26), en te Beth-Pelet of Beth-Pales (Jozua 15: 27);

27. En te Hazar-Sual (Jozua 15: 28),en in Ber-séba (Genesis 21: 1) en hare onderhorige plaatsen.

28. En te Ziklag (Jozua 15: 31), en in Mechona, alleen hier voorkomende, en hare onderhorige plaatsen.

29. En te En-Rimmon, en te Zora, en te Jarmuth (Jozua 15: 32-35).

30. Zanoah, Adullam en hare dorpen, Lachis en hare akkers, Azéka en hare onderhorige plaatsen (Jozua 15: 36-39),en zij legerden zich van Ber-séba in het uiterste zuiden af tot aan het dal Hinnom, ten zuiden van Jeruzalem (1 Koningen 1: 33).

Ten tijde van den hogepriester Jozua en van Zerubbabel behoorde alleen de omtrek van Jeruzalem tot de nieuwe gemeente (Ezra 2: 19); in Hoofdstuk 3 van ons Boek strekte zich haar gebied reeds meer naar het zuiden uit, en hier bereikt zij reeds weer de zuidelijke grenzen.

31. De kinderen van Benjamin nu van Geba, ten noorden van Jeruzalem (Richteren 19: 13 2), woonden in Michmas (1 Samuel 13: 2), en Aja (Jozua 7: 2 genoemd Al), en Beth-El (Genesis 12: 8; 28: 11), en hare onderhorige plaatsen.

32. Anathot (Jozua 21: 18), Nob (1 Samuel 22: 19), Ananja, wellicht het tegenwoordige Beit-Hannan,

33. Hazor (2 Samuel 13: 23), Rama (Jozua 18: 25), Gitthaïm (2 Samuel 4: 3),

34. Hadid, Zeboim, Neballat,

35. Lod, en Ono (Ezra 2: 33. 1 Kronieken 8: 12), in het dal der werkmeesters, of der timmerlieden (1 Kronieken 4: 14), aan de noordzijde van Jeruzalem.

36. Van de Levieten nu woonden sommigen in de verdelingen van Juda en van Benjamin, naar ene vroegere verdeling hadden zij tot Juda behoord, maar nu woonden zij ook in den stam van Benjamin.

Hier is ene opgave van de dorpen of plattelands steden, die door het overblijfsel van Israël bewoond werden. In beiden, Juda en Benjamin woonden een deel der Levieten. Wij kunnen veronderstellen, dat zij veilig en gerust waren, maar in gering aantal en arm. Door Gods zegen hadden zij in rijkdom en macht kunnen toenemen, en dat zou ook geschied zijn, indien niet de goddeloosheid en lauwheid in den godsdienst, die Maleachi hun ten laste legt, bij hen hadden geheerst. Die profeet toch profeteerde omtrent dezen tijd, en de profetie hield nu voor verscheidene eeuwen op, totdat zij weer herleefde in den groten Profeet, den Messias, en in Zijn voorloper, Johannes den Doper..

HOOFDSTUK 12.

NAMEN DER PRIESTERS EN LEVIETEN, INWIJDING DER STAD. VERORDENINGEN OMTRENT DE PRIESTERLIJKE INKOMSTEN.

II. Vs. 1-26. Aan de registers in het vorige hoofdstuk sluiten zich nog andere registers aan, namelijk vooreerst die der klassen van de priesters en Levieten ten tijde des hogepriesters Jozua, met opgaven over de hogepriesterlijke familie (vs. 1-11) kim (vs. 12-21). Daarop volgen toelichtingen op de registers van de hoofden der Levieten en der priesters (vs. 22 vv.) en ene korte opnoeming van de hoofden der Levieten (vs. 24 vv.), ten slotte een onderschrift bepalende den tijd, gedurende welken deze zaken voorwielen.

1. Dit nu zijn de priesters en de Levieten, die met Zerubbabel, den zoon van Sealthiël, en Jesua optogen 1) uit Babel (Hoofdstuk 7: 7 vv.; Ezra 2: 1 vv.): Seraja, Jeremia, Ezra (vergelijk Hoofdstuk 10: 2-8).

1) In vs. 1-9 worden ons genoemd, de priesters en Levieten, die met Zerubbabel en Jozua optogen uit Babel naar Jeruzalem.

In vs. 1-7 worden ons gemeld, de namen van hen, die leefden in de dagen van Zerubbabel en Jozua, en straks in vs. 12-21 van hen, die leefden in de dagen van Jojakim, den zoon van Jozua. Vandaar het verschil tussen deze beide opgaven, terwijl het verschil tussen de lijst in dit hoofdstuk en die in Hoofdstuk 10 is te zoeken in het feit, dat de namen der ondertekenaars van het verbond, waren die der hoofden van vaderhuizen en niet namen van de verschillende Priesterklassen.

2. Amarja, Malluch, Hattus.

3. Sechanja, Rehum, juister Harim (vs. 15; verg Ezra 2: 39), Meremoth,

7. Sallu, Amok, Hilkia, Jedaja, misschien de in Hoofdstuk 11: 12 genoemde Adaja; dat waren de hoofden der priesters, en hun broederen, in de dagen van Jesua, te zamen twee en twintig.

Onder Jozua keerden, volgens Ezra 2: 36-39 slechts vier priesterklassen terug; deze worden echter toen waarschijnlijk in verschillende klassen verdeeld, en nu worden hier die klassen opgegeven, die reeds ten tijde van Jozua en Zerubbabel bestonden.

8. En de Levieten waren (vergelijk Ezra 2: 40-42): Jesua, Binnui, de zoon van Hanadad (Hoofdstuk 3: 24), Kadmiël, Serebja (Hoofdstuk 8: 7; 9: 4; 10: 12), Juda, wellicht dezelfde als Hodia (Hoofdstuk 8: 7; 10: 13), Mattanja (Hoofdstuk 11: 17); hij en zijne broederen waren over de dankzeggingen, zangmeesters in ‘t zingen van dank- en lofpsalmen (Hoofdstuk 11: 17).

9. En Bakbukja (Hoofdstuk 11: 17), en Unni (vergelijk 1 Kronieken 15: 20), hun broederen, waren tegen hen over in de wachten, waren bij den dienst van het koor, dat tegenover hen stond.

10. Jesua, de hogepriester, tot wiens vader Jozadak (vergelijk Ezra 3: 2), de rij der hogepriesters in 1 Kronieken 7: 14 werd voortgezet, nu gewon Jojakim (vs. 12 en 26), en Jojakim gewon Eljasib, hogepriester ten tijde van Nehemia (Hoofdstuk 3: 1; 13: 4), en Eljasib gewon Jojada, door Josefus Juda genoemd (vgl. Hoofdstuk 13: 28).

11. En Jodaja gewon Jonathan, in vs. 22 Johanan genoemd, en Jonathan gewon Jaddua, hogepriester ten tijde van Alexander den Grote.

Jaddua wordt gezegd hogepriester geweest te zijn in de dagen van Alexander den Grote, van wie Josefus bericht, dat hij den veroveraar tegemoet ging, toen deze voorttrok om Jeruzalem te verwoesten. Alexander was zo getroffen over deze verschijning, en de berichten, die Jaddua gaf, namelijk dat van Alexander in de boeken der profeten van Israël gesproken was, als den overwinnaar der wereld, dat hij de stad spaarde, en aan de Joden grote voorrechten schonk.

12. En in de dagen van Jojakim waren onder de priesters (hoofden der verschillende priesterklassen), de volgende hoofden der vaderen, namelijk (vergelijk vs. 1 vv.): van Seraja was Meraja, van Jeremia, Hananja.

13. Van Ezra, in Hoofdstuk 10: 2 Azaria genoemd, (vgl. 2 op Ezra 7: 1). Mesullam; van Amarja, Johanan.

14. Van Melichu, Jonathan, de in vs. 2 genoemde Hattus wordt in dit vers overgeslagen; van Sebanja (in vs. 3 Zechanja genoemd), Jozef.

15. Van Harim (in vs. 3 Rehum), Adna; van Merajoth (in vs. 3 Meremoth); Helkai.

16. Van Iddo, Zacharia; een dezelfde persoon met den profeet van dezen naam (Ezra 5: 1. Zach. 1: 1); van Ginnethon (vs. 4 Ginnethoi), Mesullam.

20. Van Sallai (vs. 7 Sallu), Kallai; van Amok, Heber.

21. Van Hilkia, Hasabja; van Jedaja, Nethaneël.

Er is een verschil tussen bovenstaande opnoeming en die in het boek der Kronieken; deze bevat niet slechts degenen, die eerst met Zerubbabel kwamen, maar ook die met Ezra en Nehemia gekomen zijn.

22. Van de Levieten werden in de dagen van Eljasib, Jodaja, en Johanan, en Jaddua (zie vs. 10 vv.), de hoofden der vaderen beschreven; mitsgaders de priesters; de laatsten van deze onder de verschillende hogepriesters opgestelde registers hadden betrekking op de hoofden

der priesterklassen, tot onder het koninkrijk van Darius, den Perziaan, Darius II, met den bijnaam Nothus (424-404 v. Chr.).

23. De kinderen van Levi, de hoofden der vaderen, werden beschreven in het boek der a) kronieken, een kroniek of jaarboek, dat tot de dagen van Johanan, den zoon van Eljasib, toe, doorgaat, maar in den Kanon der Heilige Schrift niet is opgenomen.

a) 1 Kronieken 9: 10 vv.

24. De hoofden dan der Levieten, om hier bij het register in vs. 8 vv. ene bijlage toe te voegen, waren Hasabja, Serebja, en Jesua, de zoon van Kadmiël, en hun broederen tegen hen over, om te prijzen en te danken, naar het gebod van David, den man Gods, wacht tegen wacht, bij beurten, zo als David had ingesteld (1 Kronieken 25: 1 vv. 2 Kronieken 29: 25).

25. Mattanja en Bakbukja, Obadja, hoofden der drie grote, ook na de Ballingschap bestaande zangfamilies Asaf, Heman en Jeduthun (Hoofdstuk 11: 17), daarentegen Mesullam, Talmonen Akkub, waren poortiers, de wacht waarnemende bij de schatkamers der poorten (1 Kronieken 9: 17. Ezra 2: 42. Nehemia 11: 19).

26. Deze, de in vs. 12-21 en vs. 24 vv. genoemde hoofden der priester- en Levieten-klassen, waren in de dagen van Jojakim, den zoon van Jesua, den zoon van Jozadak, en in de dagen van Nehemia, den landvoogd, en van den priester Ezra, den Schriftgeleerde.

27.

III. Vs. 27-43. Aan het bericht, wat er naar beide voorgaande afdelingen geschiedde, ter vermeerdering van de bevolking van Jeruzalem, sluit zich dat van de inwijding der stadsmuren aan, die terstond na deze maatregelen, misschien in het begin van het jaar 443 v. Chr., plaats had. Nehemia geeft bevel, dat twee grote dankkoren de muren zullen beklimmen, die beide van hetzelfde punt aan de westzijde der stad hunnen tocht beginnende, het ene noordwaarts, het andere zuidwaarts trekkende in het oosten bij den tempel elkaar ontmoeten, en alzo de heilige plechtigheid onder talrijke offeranden en luid klinkend jubelgezang vieren. Hierbij is op te merken, dat achter het ene dankkoor, aan het hoofd van den achter hem aan voorttrekkenden trein zich Ezra de Schriftgeleerde bevindt, en achter het andere dankkoor, aan de spits van den anderen trein Nehemia, de landvoogd. Beide mannen doen zich hier duidelijk kennen als gemeenschappelijke arbeiders aan het werk der nieuwe inrichting en de zuivering der gemeente, aan het werk, op welks voleindiging en verzekering nu door de plechtige wijding der muren de kroon wordt gezet.

27. In de inwijding nu van Jeruzalems muur, toen de tot de inwijding bepaalde dag gekomen was, zochten zij, die met de uitvoering belast waren. door het zenden van boden, de Levieten uit al hun plaatsen, waar zij hun woonplaatsen hadden gevestigd, omdat er in Jeruzalem slechts een klein gedeelte woonde (Hoofdstuk 11: 15 vv.), opdat zij hen te Jeruzalem brachten, om de inwijding te doen met vreugde, en met dankzeggingen, en met gezang, cimbalen, luiten en met harpen (1 Kronieken 13: 8; 15: 16; 25: 1. 2 Kronieken 23: 18 23.18).

28. Alzo werden de kinderen der zangers verzameld de Levieten, die tot de 3 zangers-afdelingen behoorden, zo uit het vlakke veld rondom Jeruzalem, als uit de dorpen van de Netofathieten, de opene plaatsen bij Netofa, drie mijlen ten zuidwesten van Jeruzalem.

30. En de priesters en de Levieten reinigden zich zelven (Ezra 6: 20); daarna reinigden zij het volk, en de poorten en den muur 1), die daarna ook ingewijd moest worden.

1) Hoe dit reinigen van het volk en de poorten en den muur plaats had, wordt ons niet gemeld. wellicht door het brengen van zond- en brandoffers, gelijk dit in 2 Kronieken 29: 20 wordt vermeld.

31. Toen nu het uur der inwijding gekomen was, deed ik de vorsten van Juda 1) bij de verzamelplaats van de Dalpoort (Hoofdstuk 2: 13), opgaan op den muur en ik stelde twee grote dank-koren, en daarachter twee omgangen, een ter rechterhand (van de andere zal in vs. 38 vv. gesproken worden); deze gingen op den muur, zuidwaarts naar beneden naar de Mistpoort toe, om dan oostelijk te wenden, en vervolgens opwaarts naar het tempelplein.

1) De vorsten van Juda zijn de vorsten van het gehele volk. Deze deed Nehemia den muur bestijgen, waarop hij twee grote dankkoren opstelde, die van twee tegenovergestelde zijden den muur omtrokken, totdat zij bij den Tempel elkaar ontmoetten.

32. En achter hen, de mannen, die het dankkoor uitmaakten, ging Hosaja, wellicht het opperhoofd, en de helft der vorsten van Juda.

33. En 1) Azaria, Ezra en Mesullam.

1) Beter: namelijk. De namen die nu volgen, zijn namen van zeven vorsten van Jeruzalem. Hieronder kunnen ook priesters geweest zijn, dewijl wereldlijke en geestelijke hoofden bij Israël zo moeilijk te onderscheiden zijn.

34. Juda, en Benjamin 1), en Semaja, en Jeremia.

1) Juda en Benjamin zijn hier niet namen van de twee stammen, dit kan hier niet in verband met vs. 32 maar persoonsnamen. Ook in vs. 36 wordt een Juda genoemd.

35. En nu enige volgens vs. 41 wel zeven, van de priesterkinderen of zonen, met trompetten, die zich aan de Levitische zangers aansloten, verder Zacharja 1), de zoon van Jonathan, den zoon van Semaja, den zoon van Mattanja, den zoon van Michaja, den zoon van Zakkur, den zoon van Asaf.

1) Deze Zacharja was, zoals duidelijk blijkt, het hoofd van de speellieden der Levieten, die het gezang begeleidden met hun muziekinstrumenten. In vs. 36 worden zijne ondergeschikten aangegeven.

36. En zijne broeders Semaja, en Azareël, Milalai, Gilalai, Maäi, Nethaneël, en Juda, Hanani, met muziekinstrumenten van David, den man Gods; en Ezra, de Schriftgeleerde, ging vóór hun, de van vs. 32 af genoemden, aangezicht heen, gaande onmiddellijk achter het dankkoor (vs. 31), aan de spits van den daar achter gaanden optocht.

37. Voorts naar de Fonteinpoort, en tegen hen over gingen zij op bij de trappen van David's stad, langs den daarnaast lopenden weg, door den opgang des muurs, boven David's huis 1), tot aan de Waterpoort, tegen het oosten.

1) Bij de Fonteinpoort verliet alzo de optocht den buitenmuur, wendde zich toen naar de trappen, op welken men aan den oostelijken helling van den Zion naar de stad David's opklom, toen ging men deze trappen op tot aan den noordelijken muur tussen Zion en Moria en van hier om het plein van het oude paleis der koningen, over den brug die van den Zion naar den Tempelberg voerde, voorbij het tempelgebouw trekkende, tot aan de Waterpoort. Wat men te verstaan heeft onder "het huis David's" of de plaats waar het paleis van David had gestaan en waar nog puinhopen daarvan voorhanden waren, of naar ene minder nauwkeurige uitdrukking:, de plaats van het voormalige paleis van Salomo, blijft onzeker, zoveel echter blijkt uit dit vs. dat niet, zoals Thenius aan geeft (2 Samuel 5: 11), David's Paleis aan den lagen oostelijken rand van den Zion naar het zuiden heen, gestaan heeft, maar aan de noordwestzijde van den berg, niet ver van den burcht der Jebusieten, waarheen ons ook de overlevering verwijst..

38. Het tweede dankkoor nu ging tegenover, in ene richting tegenover die van het eerste koor (vs. 31), alzo ter linkerhand of naar het noorden opwaarts, en ik, Nehemia, de landvoogd (vs. 26), achter hetzelve, met de helft des volks, op den muur, van boven den Bakovenstoren, tot aan den breden muur;

39. En van boven de poort van Efraïm, en boven de Oude poort, en boven de Vispoort, en den toren Hananeël, en den toren Mea, tot aan de Schaapspoort, en zij bleven staan in de Gevangenpoort 1).

1) Waar de Gevangenpoort gestaan heeft is door de geleerden niet uitgemaakt. Enigen plaatsen die aan de noordzijde van het Tempelplein, en scheiden ze van het in Hoofdstuk 3: 25 genoemde Voorhof der gevangenis, dat men of in de nabijheid van het voormalig paleis op Zion, of aan de zuidoostzijde van het Tempelplein zocht; anderen nemen voor beiden de laatstgenoemde plaats aan, en stellen, zich den optocht der twee dank-koren zo voor, dat beiden op den oostelijken muur van den tempel elkaar ontmoetten, hier elkaar voorbijgingen, en zich toen tegenover elkaar plaatsten, de eerste op het vrije plein van de Waterpoort, de tweede bij de Gevangenpoort. Op deze wijze zou ook de gehele oostzijde van het Tempelplein mede omgetrokken, en de zich daar bevindende muren ook ingewijd zijn geworden, iets, dat bij de eerste opvatting, wanneer de Gevangenpoort ten noorden van het Tempelplein gesteld werd, niet het geval zou geweest zijn..

Dat de beide koren elkaar voorbij trokken, laat zich niet denken, en hiervan wordt in onze verzen ook niets vermeld. Veeleer is het te denken, dat zij beiden, beginnende bij de

Jaffapoort, ieder een gedeelte van den muur hebben afgelopen, totdat zij bij de Waterpoort elkaar hebben ontmoet, waar een vrije plaats was, in de richting van den tempel.

40. Daarna stonden de beide dank-koren, ieder met den daarachter volgenden stoet in of bij Gods huis, op het open plein ten oosten van het tempelgebouw; ook ik en de helft der overheden der gemeente, namelijk de andere helft in vergelijking met de in vs. 32 genoemden, met mij;

41. En de priesters, namelijk: Eljakim, Maäseja, Minjamin, Michaja, Eljoënai, Zacharja, Hananja, met trompetten (vs. 35);

42. Voorts de acht afdelingen der Levitische zangers, zo als bij het eerste koor (vs. 36), namelijk: Maäseja, en Semaja, en Eleazar, en Uzzi, en Johanan, en Malchia, en Elam, en Ezer; ook lieten zich de zangers luid horen, met Jizrahja, den opziener, zo als Zacharja opziener was der acht afdelingen van het eerste koor (vs. 35).

43. En zij offerden des zelven daags grote slachtofferen 1) (Ezra 6: 17), en waren vrolijk (Ezra 6: 22; 2 Kronieken 20: 27), want God had hen vrolijk gemaakt met grote vrolijkheid; en ook waren de vrouwen en de kinderen, die de vergadering op het open plein voor den tempel bijwoonden, vrolijk; zodat de vrolijkheid van Jeruzalem, het zingen en spelen en jubelen der in Jeruzalem verzamelde gemeente, tot van verre gehoord werd 2) (Ezra 3: 13).

1) De slachtofferanden waren wel hoofdzakelijk dankoffers, die in offermaaltijden uitliepen, en deze maaltijden, waaraan ook de vrouwen en kinderen deelnamen, droegen veel bij tot verhoging der feestvreugde, tot de vreugde, die hun God, door het laten gelukken van het werk, d.i. van den muurbouw, bereid had..

2) Wij maken hier opmerkzaam op de vijf Hallelujahpsalmen, die de rij der Psalmen sluiten, en die in de Liturgie van den tweeden tempel een bijzonder Halleluja en een deel van het dagelijks morgengebed uitmaakten, geheel onderscheiden van het op het Pascha en andere feesten te herhalen grote Hallel. (Psalm 113-118). Wij menen Psalm 146-150. Mogelijk is Psalm 146 ouder, waarom de Septuaginta deze en de beide volgende Psalmen aan de profeten Haggai en Zacharia toeschrijft. Maar Psalm 147-150 drukken ontegenzeglijk de stemming uit van de Ezra-Nehemiaanse herstelling. In Psalm 147 wordt God gedankt voor de herstelling van Jeruzalem, dat nu weer ene stad met muren en poorten is; in Psalm 148 voor de herstelling der nationale zelfstandigheid; in Psalm 149 dankt de Psalmist, dat het volk, dat zolang weerloos was, en schandelijk onder de slavernij zuchtte, hersteld was, en zich zelf tegen de vijanden kon verdedigen. In Psalm 150 eindigt het boek der Psalmen met een volklinkend finaal; het "welzalig hij" van Psalm 1: 1 is nu tot een Halleluja geworden, waarin al het zuchtend smeken heeft opgehouden. -God geve ons allen zulk een uitgang! Hij, de driemaal Heilige, doe al ons klagen en bidden door een gelovig Amen overgaan in een eeuwig Halleluja!.

Allen, die delen in openbare zegeningen, moeten zich ook verenigen tot openbare dankzegging: Gods voorzienigheid heeft hun veiligheid en rust geschonken, en dan zal Zijne

genade hen ook vrolijk en dankbaar maken. De verijdelde tegenstand hunner vijanden verhoogde ongetwijfeld hun vreugde. Grote zegeningen geven de ruimste stof tot plechtige herhaling van lof- en dankzegging in de voorhoven van het huis des Heren, in het midden van u, o Jeruzalem!.

44.

IV. Vs. 44-Hoofdstuk 13: 3. Ten besluite van de met Hoofdstuk 11 beginnende afdeling, volgt hier nog ene korte mededeling over het aanstellen van opzieners, bij het inzamelen van de inkomsten der priesters en Levieten, waartoe het volk nu weer rijkelijk bijdroeg; verder over de in de Wet gebodene uitsluiting van vreemden uit de theocratische gemeente.

44. Ook werden ten zelven dage mannen tot opzieners gesteld over de kamers, de schathuizen of cellen, dienstig tot het verzamelen en bewaren van de schatten, tot de hefofferen, tot de eerstelingen, en tot de tienden, om daarin uit de akkers der steden te verzamelen de delen der wet, voor de priesters en voor de Levieten; daarin zouden de wettige aandelen voor de priesters en Levieten (vgl. Numeri 18), van de akkers rondom de stad, of van de vlekken en dorpen, opgelegd worden. Zulk ene inrichting was echter des te meer nodig, daar de inkomsten tot onderhoud van priesters en Levieten nu weer rijkelijker begonnen te vloeien; want Juda was vrolijk over de priesters, en over de Levieten, die daar stonden 1),

1) D.w.z. had er een vreugde in, dat de Priesters en de Levieten weer het heiligdom bedienden, weer den zuiveren dienst Gods bevorderden; daarom gaven zij gewillig al wat in de Wet was voorgeschreven, omtrent de tienden en de andere heilige dingen.

45. En de wacht huns Gods waarnamen 1), in de bezorging van den godsdienst, en de wacht der reiniging, het verrichten van al die dienstbetoningen, die betrekking hadden op de reinheid en de reiniging; ook de zangers, en de poortiers waren nu weer werkzaam als bedienaren van den godsdienst en van den tempel, waarvoor zij dan ook moesten bezoldigd worden, naar het a) gebod van David en zijnen zoon Salomo (2 Kronieken 8: 14 vv.)

a) 1 Kronieken 25.

1) Bij het: de wacht waarnemen, hebben we volstrekt niet te doen met een bloot figuurlijke of overdrachtlijke manier van spreken. Het is niet maar een beeldspraak, een wijze van uitdrukking, maar van zeer wezenlijke betekenis. En die betekenis is, dat in den stam van Levi en zijn heiligen strijd een wacht voorgetekend of afgeschaduwd lag, die andere strijd en die andere wacht, die straks, als de Kerk wereldkerk zou geworden zijn, door de Kerk van Christus zou zijn waar te nemen in de worsteling tussen Christus en de wereld..

46. Want in de dagen van David en Asaf 1), van ouds, waren er hoofden der zangers, en des lofgezangs, en der dankzeggingen tot God 2) (1 Kronieken 25: 1 vv.).

1) Of: was Asaf van ouds hoofd der zangers. Het is den Schrijver er om te doen, om aan te duiden, dat van ouds, van de dagen van David af, er hoofden van zangers waren geweest.

2) Op al onze steden, op al onze huizen moest geschreven zijn: Heiligheid des Heren; deze stad echter was, zo als nooit enige andere, de stad des groten Konings (Psalm 48: 2. MATTHEUS. 5: 35); zij was het altijd geweest, sedert het den Heere behaagde Zijnen naam aldaar te doen wonen; en als zodanig werd zij weer aan God gewijd, door de bouwers en bewoners van de nieuwe stad. Zij stellen hier de stad en hare muren onder de Goddelijke bescherming, erkennende, dat, zo de Heere de stad niet bewaart, de muren te vergeefs gebouwd zijn. De gelovige moet niets ondernemen, dat hij niet aan den Heere toewijdt..

47. Daarom gaf gans Israël, in de dagen van Zerubbabel, en in de dagen van Nehemia, de delen der zangers en der poortiers, van elk dagelijks op zijnen dag; en zij heiligden, zij schonken hun geheiligde gaven voor de Levieten, de eerste klasse der Levieten, de priesterdienaars (1 Kronieken 23: 5), en de Levieten heiligden, zonderden hun gaven af voor de kinderen van Aäron, de Priesters (Numeri 18: 26 vv.).

Wanneer het vieren van dankdagen zulk een indruk achterlaat bij dienaren des Woords en bij het volk, dat beiden zorgvuldiger en blijmoediger zijn in het volbrengen van hunnen plicht, dan zijn zij inderdaad aangenaam bij God, en leveren voordeel op. Zo was het hier. De dienaren van den godsdienst waren zorgvuldiger in hun werk dan vroeger; het volk was zorgvuldiger, dan het geweest was, in het onderhouden van de dienaren des Woords..

HOOFDSTUK 13.

NEHEMIA HERSTELT DE ZAKEN VAN HET BURGERLIJKE BESTUUR, VAN DE KERK, EN VAN DE HUISGEZINNEN.

1. Te 1) dien dage werd er, zo als reeds in Hoofdstuk 8: 1 vv. geschied was, gelezen in het boek van Mozes, voor de oren des volks; en daarin werd a) geschreven gevonden, dat de Ammonieten en Moabieten niet zouden komen In de gemeente Gods, tot in eeuwigheid;

a) Deuteronomium 23: 3-6

1) Even als er na Ezra 6: 22 ene gehele tijdruimte van 57 jaren werd overgesprongen, zo vernemen wij hier ook niets naders van den tijd van 444-433 v. Chr.; tot het laatstgenoemde jaar duurde het eerste verblijf van Nehemia in Judea (Hoofdstuk 5: 14), toen keerde hij naar Perzië terug naar den koning Artaxerxes, en deed hem het in Hoofdstuk 2: 6 bevolen verslag. In de volgende afdeling zien wij, dat hij ten tweede male in Judea was, maar nu werkte hij alleen, want Ezra was in het tijdvak van 444-433 gestorven. Het doet ons leed, dat wij uit dezen tijd gene nadere berichten van de werkzaamheden der beide mannen kunnen opgeven betrekkelijk de vaststelling van den Kanon (Hoofdstuk 8: 1), namelijk over de grote Synagoge. Velen hebben, juist om dat volslagen gemis aan Bijbelse berichten daarover, de gehele zaak tot het gebied der fabelen gebracht; van ene andere zijde echter wordt met het volste recht erkend, dat er bij de Rabbijnse getuigenissen iets geschiedkundigs ten grondslag ligt, al bevatten dan ook de uitspraken vele ongerijmdheden, die eerst in lateren tijd zijn uitgevonden. De gewichtigste plaatsen, waarin melding wordt gemaakt van de grote Synagoge, zijn de volgende. Vooreerst leest men: "Mozes kreeg de wet van Sinaï; hij gaf die aan Jozua, Jozua aan de oudsten, de oudsten aan de profeten de profeten aan de mannen van de grote Synagoge." De laatsten vormden derhalve een College, ene gemeenschap van vrome en met de Schrift bekende mannen, die zich de getrouwe en nauwgezette instandhouding van den voorvaderlijken godsdienst tot hun levenstaak hadden gesteld; en wanneer nu als hun voornaamste grondstelling het woord wordt meegedeeld: "omringt de Thora met ene omheining," dan betekent deze op Exodus 19: 12 vv. zinspelende uitspraak de nauwkeurige vaststelling van den tekst, en de verzameling van den tekst, en de verzameling van de overleveringen daaromtrent, waardoor er juist een tuin daarom wordt gemaakt. Op ene andere plaats lezen wij: "De wijzen hebben ons de Thora nagelaten, de Profeten en de Hagiographen tot een geheel verenigd: en dan verder: "wie heeft deze, in de Heilige van het Oude Testament vervatte boeken geschreven? Antwoord: Mozes heeft den Pentateuch en het Boek Job geschreven; Jozua zijn Boek en acht verzen van Deuteronomium (Deuteronomium 34: 5-12) Samuel de Boeken van Samuel, het Boek der Richteren en het Boek Ruth: David met medehulp van enige anderen (Heman, Jeduthun, Asaf en de kinderen van Korah) de Psalmen; Jeremia zijn Boek, de Klaagliederen en de Boeken der Koningen; Hizkia en zijn college (Spreuken 25: 1) Jesaja, de Spreuken, het Hooglied en den Prediker; de mannen der grote Synagoge Ezechiël, de twaalf kleine Profeten, Daniël en het Boek Esther; Ezra zijn Boek en de geslachtsregister in de Kronieken, en Nehemia voltooide de Kronieken.

Duidelijk is in dezen volzin het woord "schrijven" niet enkel in den zin van "opstellen", maar tegelijk in de verdere betekenis: redigeren, "voor den druk gereed maken," en hier voor "het opnemen in den Kanon" bedoeld. Hierdoor leert men het gevoelen der Talmudisten over het ontstaan van den Kanon kennen, dat ook de oudere godgeleerden aankleefden, in tegenstelling met de later zo algemeen aangenomen meningen daaromtrent. Terwijl namelijk de laatsten aannemen, dat de heilige Schriften tot op den tijd van Ezra afzonderlijk in de handen van bijzondere personen waren, en eerst toen werden verzameld en canoniek gezag verkregen, geven de Talmudisten bepaald als hun gevoelen te kennen, dat, even als Mozes de Thora naast de Arke des verbonds neerlegde, ook de volgende profetische schriften, deels door de profeten zelven, deels door andere theocratische autoriteiten terstond na hun in orde brengen tot canoniek gezag werden verheven, waardoor met de redactie der laatste Boeken de Kanon van zelf voltooid en gesloten was. Het werk van de grote Synagoge bestond hierbij naar een zeer juist oordeel van den Joodsen taalgeleerde Elias Levita (geb. 1468, gest. 1549 n. Chr.) in het samenvoegen der Heilige Schriften tot één geheel, en in de verdeling van het geheel in de drie reeds bij Deuteronomium 18: 22 aangegeven delen.

Terwijl men de enkele Boeken noch naar tijdsorde, noch naar gelijksoortigheid van inhoud rangschikte, maar naar de betrekking in welke zij stonden tot God en de Theocratie, en die zij zelven naar den geest en den inhoud tot de Goddelijke openbaring innamen, liet men de Thora (de 5 Boeken van Mozes) als de grondoorkonde der oud-Testamentische openbaring den eersten rang innemen, dan in den tweeden rang de Schriften der Profeten (Nebiim), die deels als geschiedkundige Schriften de verdere openbaring van de geschiedenis van Gods volk uitmaken (de vóór-profeten: Jozua, Richteren, de Boeken van Samuel en de Boeken der Koningen), deels de voorzegging, of de voortgaande ontwikkeling van het Goddelijk raadsbesluit in betrekking tot de grote daden Gods, bevatten (de latere profeten, Jesaja, Jeremia, Ezechiël, Hosea, Joël, Amos enz.); in den derden rang, eindelijk stelde men de overige Schriften (Chetubim), welke of door de niet-profeten, of ten minste niet in profetischen geest en roeping waren opgesteld, deels de uit de feiten der openbaring en de voorzeggingen geputte waarheden en lessen in lierzangen of beschouwingen uitspreken (dichterlijke hagiographen: Psalmen, Spreuken, Job, Hooglied, Klaagliederen, Prediker), deels hun voor de theocratie belangrijke levensgeschiedenis, met de hun geschonkene openbaringen (Daniël), deels de geschiedenis van den vóórtijd of van den tijd, waarin de Schrijvers leefden, beschrijven (geschiedkundige Hagiographen, Ruth, de Boeken der Kronieken, Ezra, Nehemia en Esther). Het gemeenschappelijk kenmerk der Hagiographen (Schriften bij uitnemendheid, heilige Schriften), dat hen samenbindt tot ene derde klasse van Kanonieke geschriften, in onderscheiding van de Thora enerzijds, en aan den anderen kant de profetisch-geschiedkundige en profetisch-voorspellende boeken is alzo ligt te omschrijven: zij hebben voor de theocratie niet de grondleggende waarde van Mozes' geschriften, die als 't ware voorbeeld-schriften zijn; evenmin zijn het onmiddellijke voortbrengselen van de onderhoudende en opbouwende werkzaamheid der profeten; maar zij zijn opgegroeid uit den geestelijken bodem des Ouden Verbonds, vooraf bereid en geheiligd door bovennatuurlijke Goddelijke openbaring.

Na het tot hiertoe gezegde hebben wij onder de grote Synagoge te verstaan, de vereniging van schriftkundige mannen, die na de Ballingschap aan het hoofd der nieuwe kolonie stonden, om

voor haar en in haar de vertegenwoordigers en dragers van traditie (overlevering) der wet te zijn, en hare kerkelijke en burgerlijke verhoudingen op nieuw te regelen. Volgens den Talmud en andere rabbijnse schriften is Ezra, zo niet de stichter, toch in elk geval in zijnen tijd voorzitter van dat college geweest; vóór hem hebben Jozua en Zerubbabel met hun, in Ezra 2: 2 genoemde tien medeleden, als ook de profeten Haggai en Zacharia daartoe behoord; met en na hem ook nog Nehemia, Maleachi, Mordechai (Esther 2: 5 vv.?) e.a. m., en als het laatste lid van deze overleveringsketen wordt Simeon de Rechtvaardige genoemd, de zoon en opvolger van den Hogepriester Onias I, omstreeks het jaar 300 v. Chr. Dit lichaam, dat op ene meer onafhankelijke wijze ene soort van theologisch-juridische faculteit vormde, had zijn voortdurend bestaan te danken aan de aansluiting van nieuwe wetlievende mannen, bestaande meest uit personen van priesterlijke, Levitische en Davidische afkomst, die Ezra in zijnen ijver aan de tot hiertoe weinig georganiseerde, en weer tot misbruiken vervallende gemeente toezond. Een opmerkelijk verschijnsel is het, dat de schriftgeleerden van dezen tijd bij hun uitgebreide en veelsoortige werkzaamheden toch zo weinig bekend zijn. Immers zij moesten de Liturgische regels herstellen, den Kanon en den tekst des Bijbels vaststellen, de Schriften uitleggen en in het praktische leven invoeren en in moeilijke vragen over de Wet beslissen; toch hebben zij niet alleen gene schriftelijke gedenktekenen nagelaten, maar ook slechts enkele namen van hen zijn bekend. Hierover zegt de geleerde Jost in zijne geschiedenis van het Jodendom: Het is niet zeer gewaagd aan te nemen, dat de mannen van de grote Synagoge tot een regel hadden aangenomen, om niets van hun verklaringen op te schrijven, om aan de H. Schrift gene andere schrift toe te voegen (Prediker 12: 12), en om geen persoonlijken invloed te doen gelden of schoolse twisten te veroorzaken..

2. Omdat zij den kinderen Israël's niet waren tegengekomen met brood en met water a), ja Bileam tegen hen gehuurd hadden, om hen te vloeken, hoewel onze God den vloek omkeerde in enen zegen.

a) Numeri 22: 5. Jozua 24: 9.

3. Zo geschiedde het, als zij deze wet hoorden, en ze op de gestrengste wijze uitvoerden, dat zij alle vermenging 1) van Israël, dat niet zuiver tot de gemeente behoorde, afscheidden, zo als zij reeds waren aangevangen te doen op den algemenen boet- en bededag in Hoofdstuk 9: 1 vv.

1) In het Hebr. bre (Ereb), een woord overgenomen uit Exodus 12: 38 en alleen gebruikt van degenen, die niet tot Israël behoorden en toch met Israël uit Egypte waren opgetrokken. Ook nu woonde onder Israël veel vermengd volk, en het is daarom, dat men tot een zuivering overgaat, opdat Israël het afgezonderd volk zou blijven.

4.

I. Vs. 4-9. Terwijl ons Boek nu tot die voorvallen overgaan, die plaats had en gedurende het tweede verblijf van Nehemia in Judea, deelt het vervolgens mede, hoe gedurende zijne afwezigheid van Jeruzalem, de hogepriester Eljasib aan den Ammoniet Tobia ene kamer in den voorhof van het huis Gods tot woning had ingeruimd, welke deze, als hij om bezigheden,

of om zijne bloedverwanten te bezoeken in Jeruzalem was, als woning gebruikte. Terstond nadat Nehemia in de stad was teruggekomen, liet hij het huisraad van Tobia uit de kamer werpen, waardoor zij aan hare eigelijke bestemming werd teruggegeven,

4. Eljasib nu de hogepriester, de zoon van Jojakim, en de kleinzoon van Jozua (Hoofdstuk 12: 10), die gesteld was over de kamer van het huis onzes Gods, die als hogepriester het oppertoezicht had over de nevengebouwen van den tempel, was vóór dezen nabestaande van Tobia geworden; hij had zich op de ene of andere wijze door een huwelijk verzwagerd aan Tobia, den bevelhebber van het land der Ammonieten (Hoofdstuk 2: 10 2).

5. En hij had hem ene grote kamer gemaakt, zeker door het samentrekken van enige kleinere kamers of cellen, alwaar zij te voren heenleiden het spijsoffer, den wierook en de vaten, en de tienden van koren, van most en van olie, die bevolen waren als inkomsten voor de Levieten, en de zangers, en de poortiers (1 Kronieken 23: 5), mitsgaders het hefoffer der priesters (Hoofdstuk 12: 47).

De Hogepriester Eljasib, ofschoon hij zich niet had onttrokken aan de werken tot herstelling der muren (Hoofdstuk 3: 1), was echter niet ingenomen met de pogingen, door Ezra en Nehemia aangewend, tot strenge afscheiding der Joodse gemeente van de vreemden (vs. 1 vv.); hij stond aan de zijde van diegenen, die zich bij hen wilden bemind maken (Hoofdstuk 6: 17 vv.). Hierom vinden wij zijn naam wellicht ook niet onder hen, die op den genoemden boet- en bededag (Hoofdstuk 9) het verdrag (9: 38) hadden ondertekend (Hoofdstuk 10: 1 vv.). Op welke wijze hij zich met Tobia had verzwagerd, kan men niet nauwkeurig bepalen, wellicht was hij met dien priester of Leviet Mesullam (Hoofdstuk 3: 4, 30) verwant, wiens dochter gehuwd was met Johanan, den zoon van Tobia (Nehemia 6: 18)..

6. Doch in dit alles, terwijl het boven vermelde voorviel, was ik niet te Jeruzalem 1): want in het twee en dertigste jaar van Arthahsasta, koning van Babel, die als bezitter van Perzischen troon ook over Babel het gebied voerde, d.i. in het jaar 433 v. Chr. (Ezra 1: 4 1.4), kwam ik tot den koning, om hem het mij in Hoofdstuk 2: 7 belaste bericht ter hand te stellen; maar ten einde vansommige dagen 2) verkreeg ik weer verlof van den koning om mij naar Jeruzalem te begeven 3).

1) Gedurende den tijd dat Nehemia van Jeruzalem afwezig was, dat wij naar 2 op 28 jaren berekenen, was naar alle waarschijnlijkheid de profeet Maleachi onder de Joden werkzaam. In het Boek van dezen profeet vinden wij juist dezelfde misbruiken, die in de volgende verzen van ons hoofdstuk worden bestreden: de huwelijken met Heidense vrouwen, de nalatigheid in het 1) betalen der tienden, de verwaarlozing van den godsdienst (vgl. Mal. 2: 10 vv. met Nehemia 13: 23 vv. Mal. 2: 8 met Nehemia 13: 15 vv. Mal. 3: 7 vv. met Nehemia 13: 10 v.). Vooral bestreed hij dien geest van moedeloosheid, die zich van het volk had meester gemaakt. Toen Juda terugkeerde uit de gevangenschap, toen de tempel gebouwd, en zelfs de muur van de stad weer hersteld was, toen meende ieder, dat de beloofde heerlijkheid van den Messiaansen tijd op handen was, en dat het rijk Gods nu met kracht moest komen. Toen er echter van dat alles niets geschiedde en alles bij het oude bleef; toen Juda nog steeds door zijne naburen werd geminacht en nog altijd een ellendig en machteloos rijk bleef, toen maakte

zich een geest van murmurering en ontevredenheid van het volk meester. Tot dit mismoedige en ontevredene volk heeft de Profeet nu een ernstig woord te spreken; hij had hun den dag des Heren te verkondigen, die voorzeker komen zou, maar als een dag des toorns over alles, wat den Heere mishaagde. Daarbij vermaant hij echter tevens om vast te houden aan het ene nodige, en te volharden in het geloof aan de beloften des Heren, die op Zijnen tijd nog zeker zouden vervuld worden. Met Maleachi werd de rij der profeten uit het Oude Testament gesloten. Met de belofte van den Goddelijken gezant, die in de kracht van Elia den tot Zijnen tempel komenden Heere den weg zal bereiden (Mal. 3: 1,2,3), verstomt de voorzegging, totdat 400 jaren later in dien gezant (Johannes den Doper) de profetie nog eens te voorschijn komt, om dan, wijzende op de reeds verrezene Zon des Heils (Joh. 3: 30) den tijd des Ouden Verbonds te sluiten..

2) Gewoonlijk vat men de uitdrukking "ten einde van sommige dagen" zodanig op, dat men er omstreeks een jaar door verstaat, en laat dan Nehemia reeds in het jaar 432 vóór Chr. naar Jeruzalem terugkeren. Intussen moet hier opgemerkt worden, dat in een enkel jaar niet zo vele en zulke ingrijpende misbruiken konden ontstaan, als waarmee Nehemia bij zijne tweede terugkering naar Judea te strijden had; en bovendien voert in Dan. 9: 25 het einde van de eerste zeven van de daar voorzegde 70 jaarweken, wanneer wij de laatste met het jaar der terugkering van Ezra (457 v. Chr. Ezra 7: 7) beginnen, tot op het jaar 408. Daarom houden wij ons bij die berekening, die de tweede aankomst van Nehemia in Judea stelt op 410 v. Chr.; intussen was de hogepriester Eljasib gestorven, en zijn zoon Jodaja bekleedde het ambt (vgl. vs. 28)..

3) In Perzië was 424 v. Chr. Artaxerxes I, na ene regering van meer dan 40 jaren gestorven; na hem regeerde Xerxes II slechts 45 dagen, en Sogdianus 6-7 maanden, totdat Darius II, Ochus of Nothus bijgenaamd, zich van de regering meester maakte (Ezra 1: 4). Deze, die van 423-404 v. Chr. regeerde, was alzo, na de in 2 opgegevene berekening in het jaar, dat Nehemia voor de tweede maal in Judea kwam, de hier bedoelde koning..

7. En ik kwam voor de tweede maal (Hoofdstuk 2: 8) te Jeruzalem, en ik verstond, hetgeen men mij verhaalde van het kwaad, dat Eljasib had veroorzaakt, door hetgeen hij voor Tobia gedaan had, makende voor hem ene kamer gereed in de voorhoven van Gods huis.

8. En het mishaagde mij zeer, dat er zulk ene onbetamelijkheid geschied was, zo wierp ik al het huisraad van Tobianaar buiten, uit de kamer, die hij bewoonde, wanneer hij te Jeruzalem vertoefde.

9. Voorts gaf ik bevel aan de priesters, dat zij de verschillende vertrekken, die ten behoeve van Tobia tot ene woning verenigd waren, op de gebruikelijke wijze met de Levitische ceremoniën van de ontwijding zouden zuiveren, en zij reinigden de kamers; en ik bracht daar weer in de vaten van Gods huis, met het spijsoffer en den wierook, hetgeen alles in die kamers moest bewaard worden.

Tobia was een Ammoniet, hij was den Israëlieten even vijandig als zijne voorvaderen; maar Eljasib, de hogepriester, was aan Tobia door huwelijk en vriendschap verbonden. Het was ene

slechte zaak, dat Tobia, de Ammoniet, in Israël met eerbied behandeld werd, dat de hogepriester, tegen de wet, hem ondersteuning gaf en hem huisvestte in de voorhoven van het huis Gods, en dat de benodigdheden van den tempel werden uitgeworpen, om plaats voor hem te maken. Alzo verdierf hij het verbond van Levi, en onthield hem zijn deel, zoals Maleachi klaagde. Nehemia voegt er bij: "maar in al dien tijd was ik niet te Jeruzalem." De boze, die onkruid in Gods akker zaait, weet de gelegenheid waar te nemen, om dit te doen, wanneer de dienaars slapen of afwezig zijn (MATTHEUS. 13: 25). Nehemia wierp Tobia en al wat hem toebehoorde uit, en gaf de kamers weer aan haar doel terug. Alzo reinigde onze Zaligmaker den tempel, opdat het huis des Heren geen moordenaarshol zou worden. Zij, die de zonde uit hun harten willen drijven, uit die levende tempels, moeten ook het zondige huisraad uitwerpen, en al den voorraad, die haar moet onderhouden; zij moeten alle dingen wegnemen, die tot voedsel en brandstof voor de begeerlijkheden kunnen dienen; op deze wijze kunnen zij onderhouden worden. De benodigdheden des tempels zullen dan weer binnen worden gebracht, en de vaten van het huis Gods op hun plaatsen gesteld. De kamers moeten echter eerst worden besprenkeld met het water der reiniging, en op deze wijze worden schoongemaakt, omdat zij ontheiligd waren. Wanneer dus de zonde door het berouw uit het hart geworpen is, laat dan het bloed van Christus door het geloof worden aangewend, en vervolgens gestoffeerd met de hulp van Gods Geest tot elk goed werk..

10.

II. Vs. 10-14. Terwijl Nehemia zolang afwezig was, had de gemeente de gaven, die voor de Levieten bestemd waren, niet meer meegedeeld, en daardoor was er ene stoornis in den heiligen dienst veroorzaakt. Hier herstelde hij ook weer de verstoorde orde.

10. Ook vernam ik, dat der Levieten 1) deel hun niet gegeven was, ofschoon het bij mijn vroeger verblijf aldaar aan de gemeente was bevolen (Hoofdstuk 10: 35 vv.), zodat de Levieten en de zangers, die het werk deden, om in hun eigen levensonderhoud te voorzien, gevloden waren, een iegelijk naar zijnen akker, om dien te bearbeiden, waardoor natuurlijk de godsdienst in verval was geraakt.

1) De Levieten en de zangers en de portiers ontvingen, als zij den dienst deden, hun dagelijks deel van de tienden der eerstelingen. Dewijl dezen echter niet inkwamen, waren zij wel genoodzaakt naar hun dorpen te vertrekken, om de landerijen te bebouwen, opdat zij zo doende zelf in hun levensonderhoud voorzagen. Dien ten gevolge konden zij niet in den Tempel dienen, en het is daarom, dat Nehemia zich opmaakt, om in dezen toestand verandering te brengen.

11. En ik twistte met de overheden, die voor de regelmatige invordering van de gaven der gemeente hadden moeten zorgen, en zei tot hen, daar zij door hun nalatigheid de schuld droegen aan het verval van den godsdienst: Waarom is het huis Gods verlaten? 1) Doch ik vergaderde hen, de Levieten, en herstelde ze in hunnen stand, terwijl ik tegelijk de gemeente opwekte tot de vervulling harer verplichtingen.

1) Nehemia vraagt niet waar de Levieten nu zijn, maar naar de reden, waarom het huis Gods verlaten is. En dat, om de Overheden, d.w.z. niet de burgerlijke Overheid, maar degenen, die belast waren met de invordering der gaven, te wijzen op hun zonde en nalatigheid in het behartigen van de belangen van den godsdienst. Nehemia is met een heiligen ijver vervuld voor den getrouwen en geregelden dienst des Heren.

En met een gewenst gevolg heeft dit plaats, zodat de eerstelingen der tienden weer geregeld inkomen en dientengevolge de Levieten weer op hun plaats verschijnen.

12. Toen bracht gans Juda de tienden van het koren, en van den most, en van de olie, in de schatten, in de cellen of kamers van het huis Gods.

13. En ik stelde tot schatmeesters over de schatten, Selemja, den priester, en Zadok, den schrijver, die het register van de ingeleverde gaven moest houden, en Pedaja, uit de Levieten, en aan hun hand Hanan, den zoon van Zakkur, den zoon van Mattanja; want zij werden getrouw geacht, en hun werd opgelegd aan hun broederen, de priesters en Levieten, uit te delen.

14. Gedenk mijner, mijn God! in dezen; en delg mijne weldadigheden niet uit, die ik aan het huis mijns Gods en aan zijne wachtenvoor den daar te verrichten dienst, door de herstelling der wettelijke orde gedaan heb 1).

1) Nehemia zegt niet: "beloon mij," maar hij bidt slechts: "gedenk mijner," hij zegt niet: "maak mijne daden openbaar, of verbreid ze," maar "delg mijne weldadigheden niet uit," En toch werd hij beloond, toch werden zijne goede daden verbreid. God doet meer, dan wij in staat zijn te vragen. Wat gedaan wordt voor het huis Gods en Zijnen dienst, voor de ondersteuning en de aanmoediging daarvan, zijn goede daden; dat is recht, dat is vroomheid. God zal ze zeker in gedachtenis houden, en ze niet uitdelgen; zij zullen geenszins hun loon missen..

15.

III. Vs. 15-22. Terwijl Nehemia in de stad en hare omstreken rondzag, vond bij gedurig gelegenheid om waar te nemen, dat de ontheiliging van den Sabbat gedurende zijne afwezigheid, zelfs tot gewoonte geworden was. Ook dit kwaad tastte hij aan, zowel door vermaningen en waarschuwingen, als door gepaste maatregelen tot afschaffing van deze verkeerdheid.

15. In dezelve dagen, terwijl ik eens ene reis deed, om in de omstreken van de stad en op het land alles in ogenschouw te nemen, zag ik in Juda velen, die persen traden (Richteren 6: 11 2) op den Sabbat, en elders anderen, die garven (graan) inbrachten, die zij op ezels laadden; als ook wijn, druiven en vijgen, en allen last van koopwaren, die zij te Jeruzalem inbrachten op den Sabbatdag 1), en ik betuigde tegen hen ten dage, als zij eetwaren verkochten, en hun waren te koop aanboden, dat zij zich niet weer aan schending van den Sabbat zouden schuldig maken.

1) Dit betekent niet, dat zij alle die koopwaren reeds op den Sabbat inbrachten, om ze den volgenden dag te verkopen, dit strijdt én met het volgende vers én met de waarschuwingen van Nehemia in vs. 17 en 18. Er werd op den Sabbat markt gehouden en men zondigde dus openlijk tegen het vierde gebod. Men ontheiligde den rustdag, in plaats van dien te heiligen, en hiertegen komt Nehemia in heilige verontwaardiging op. Hij wijst er de edelen van Juda op, dat door de ontheiliging van den Sabbat des Heren toorn verwekt is over hun voorvaderen, dat zij daarom naar Babel zijn gevoerd en de gramschap Gods hebben gedragen. En ziet, nu treedt het nageslacht niet alleen in de voetstappen der vaderen, maar doet nog erger en ontheiligt den Sabbat nog meer. Daarom zal hij zulke maatregelen nemen, dat dit niet meer plaats heeft. Maatregelen, die in de volgende verzen nader worden vermeld.

16. Daar woonden ook Tyriërs binnen de stad. die vis aanbrachten, en alle koopwaren, die zij op den Sabbat verkochten aan de kinderen van Juda, en te Jeruzalem, welke zij daardoor ook tot sabbat schenden verleidden.

17. Zo twistte ik met de edelen van Juda, en zei tot hen: Wat voor een boos ding is dit, dat gijlieden doet, en dat gij toelaat, zonder u daartegen te verzetten, en waartoe a) ontheiligt gij den sabbatdag?

a) Exodus 20: 8. Leviticus 19: 30.

18. Deden niet uwe vaders alzo, zo als te lezen is in Jer. 17: 19 vv., en onze God bracht al dit kwaad, waardoor wij sedert de dagen der Chaldeeërs zijn bezocht geweest, over ons en over deze stad? En gijlieden maakt de hittige gramschap nog meer over Israël, ontheiligende den Sabbat. (Ezra 10: 11,15).

19. Het geschiedde nu, als de poorten van Jeruzalem schaduw gaven, nog openstonden, nadat de zon was ondergegaan, want dat was het teken voor het aanvangen van den Sabbat, dat ik bevel gaf om ze te sluiten, en de deuren werden gesloten; en ik beval, dat zij ze niet zouden opendoen tot na den Sabbat, tot na zonsondergang op den volgenden dag; en ik stelde van mijne jongens, mijne knechten (Hoofdstuk 4: 17; 5: 10,16), er enigen aan de poorten, opdat er geen last, koopwaren of levensmiddelen, zou inkomen, zou ingebracht worden op den sabbatdag; want de poorten waren niet met sloten of grendels gesloten, zij stonden maar aan, en konden alzo gemakkelijk geopend worden.

20. Toen vernachtten de kramers, en de verkopers van alle koopwaren, buiten voor Jeruzalem, eens of tweemaal, maar veroorzaakten echter daardoor velerlei onrust en stoornis.

21. Zo betuigde ik tegen hen, en zei tot hen: Waarom vernacht gijlieden tegenover den muur? Zo gij het weer doet (Richteren 16: 28) zal ik de hand aan u slaan. Van dien tijd af kwamen zij niet op den Sabbat 1).

1) Nehemia had de poorten laten sluiten, als de Sabbat inging. Daardoor werd er geen markt in Jeruzalem meer op dien dag gehouden. maar de rust in de stad, de heilige rust, nodig voor

een godgewijde stemming, was er nog niet, dewijl de kramers vóór den muur vertoefden, om, na het eindigen van den Sabbat, zo spoedig mogelijk in Jeruzalem te zijn.

Maar ook dit wordt door Nehemia verboden en hun wordt aangezegd, dat hij, ingeval van niet gehoorzamen, de hand aan hen zou slaan, d.w.z. hen door zijne knechten zou laten wegdrijven van de poorten van Jeruzalem. Hiermede was ook aan dezen misstand een einde gekomen, maar opdat de hand aan dezen maatregel werd gehouden, beveelt hij de Levieten de wacht te houden bij de poorten.

22. Voorts zei ik tot de Levieten, dat zij zich, nadat ik hen had bevolen naar de poorten te gaan, vooraf zouden reinigen, en bij de poorten komen wachten 1), de wacht komen houden, om op deze wijze den sabbatdag te heiligen. Gedenk mijner, ook in dezen, mijn God! en verschoon mij naar de veelheid Uwer goedertierenheid 2).

1) Beter: Komen en wacht houden bij de poorten. De Levieten moesten zich bij de poortwachters voegen, om er voor te zorgen, dat de poorten des Sabbats voor de marskramers gesloten bleef, opdat aldus die dag geheiligd werd, afgezonderd van al de andere dagen. Wat sommigen stellen, dat de Levieten zekere plechtigheden moesten verrichten, is niet te verdedigen.

2) Dit zei Nehemia niet met de verwaande zelfvoldoening van een Farizeeër, alsof hij om zijne verdiensten iets van God kon eisen, of dat hij daarop steunde, en daardoor dacht aangezien en geholpen te worden. Hij gevoelde immers, en bekende het, dat hij zelf een zondaar was, die niets van God kon vragen als ene beloning van zijne eigene gerechtigheid; hij riep alleen tot God om gunst en genade te ontvangen..

23.

IV. Vs. 23-31. Ongeveer in diezelfden tijd, dat Nehemia, volgens de vorige afdeling, voor ene strengere viering van den Sabbat had gezorgd, bezocht hij de Joden, die met vrouwen uit Asdod, Ammon en Moab gehuwd waren, hield hun het kwaad, waaraan zij schuldig waren, voor ogen, bestrafte degenen, die in dit opzicht het meest schuldig waren, en bezwoer hen voortaan hun zonen en dochters niet met vreemden te doen huwen; hierbij herinnerde hij aan het voorbeeld van Salomo, en wees op den gevaarlijken invloed, dien de vreemde vrouwen uitoefenden. Een der zonen van den hogepriester Jojada, die met den Horoniet Sanballat verzwagerd was, en die deze verbintenis niet wilde verbreken, stiet hij uit de gemeente. Hierop volgt het slot van het Boek in enige aaneensluitende gezegden.

23. Ook zag ik in die dagen, bij gelegenheid van mijne onderzoekingsreis, die ik in het Joodse gebied door het land deed (vs. 15) de Joden, die tegen hunnen eed en het verbond in (Hoofdstuk 10: 29 vv.), Asdodische, van Asdod, ene stad der Filistijnen (Jozua 13: 2 vv.), Ammonietische en Moabietische vrouwen bij zich hadden doen wonen.

24. En hun kinderen, zo velen namelijk onder hen, die uitlandse vrouwen tot moeders hadden, spraken half Asdodisch 1) of Ammonietisch of Moabietisch, en zij konden geen Joods spreken: maar zij spraken naar de taal eens iegelijk volks, waartoe hun moeders behoorden.

1) Asdodisch is de taal der inwoners van Asdod, en behoort, volgens Hitzig, tot de Indo-Germaanse talen. De Ammonietische en Moabietische talen behoren tot de Semietische, maar dewijl zij een ander dialect vormen, zijn zij niet wel te verstaan door den Hebreeër.

25. Zo twistte ik met hen, met de mannen, die alzo gezondigd hadden, en vloekte hen, bedreigde hen met Gods toorn en gericht, als zij deze verbintenis met de vreemde vrouwen niet verbraken, en sloeg sommige mannen van hen, en plukte hun het haar uit 1), en ik deed hen zweren bij God: Indien gij uwe dochters hun zonen zult geven, en indien gij van hun dochters voor uwe zonen of voor u zult nemen (Hoofdstuk 7: 3)!

1) Hier, evenals bij Ezra (9: 3), een teken van diepe verontwaardiging. Het is niet een afscheren van het hoofdhaar als teken van rouw, maar een uitplukken van enige haren als teken van heftige verontwaardiging. Dat Nehemia hen voor den rechter daagde staat hier niet en is ook niet te bewijzen. Evenmin dat hij ze liet geselen, zoals sommigen menen. Er staat enkel, dat hij sommigen van hen sloeg en de haren uitplukte.

Vervolgens gaat hij niet zo ver als Ezra. Drong deze laatste er op aan, dat zij de vreemde vrouwen wegdeden, Nehemia bezweert hen, om zich niet verder in te laten met zulke huwelijken, zonder dat hij eist, dat zij de eenmaal gesloten huwelijken zullen verbreken. Hij heeft hier niet te doen met bedienaars van het heiligdom, maar met gewone Israëlieten:

Tegenover de Priesters handelt hij straks veel gestrenger.

26. a) Heeft niet Salomo, de koning van Israël, daarin gezondigd, dat hij vele uitlandse vrouwen lief had (1 Koningen 11: 1 vv.)? b) hoewel er onder de vele heidenen geen koning was gelijk hij (1 Koningen 3: 12 vv.), en hij zijnen God lief was (2 Samuel 12: 24 vv.) en God hem ten koning over gans Israël gesteld had (1 Koningen 4: 1); ook hem deden de vreemde vrouwen zondigen (1 Koningen 11: 3).

1) 1 Koningen 11: 4. b) 1 Koningen .3: 13. 2 Kronieken 1: 12.

27. Zouden wij dan naar ulieden horen 1), dat gij al dit grote kwaad zoudt doen, overtredende tegen onzen God, doende vreemde vrouwen bij u wonen?

1) In het Hebr. Welakem hanischma laäsoth. In verband met Deuteronomium 4: 32 aldus te vertalen: Is het niet ongehoord van U om te doen? In het vorige vers heeft Nehemia gewezen op Salomo, den lieveling Gods, die in zeer nauwe betrekking stond tot Gods den Heere. Welnu wil Nehemia zeggen, indien Salomo, hoewel hij de lieveling Gods was, en in zulk een nauwe betrekking tot God stond, niet is staande kunnen blijven voor de verleiding der vreemde vrouwen, is het dan niet ongehoord van U, die lang niet in die innige betrekking

staat tot God, om U vreemde vrouwen te nemen? Zoudt gij dan staande kunnen blijven? Ligt er dan voor U niet een zeer groot gevaar in, om evenzeer tot afgoderij verleid te worden?

28. Ook was er één van de kinderen 1) van Jojada, den zoon van Eljasib, den hogepriester (Hoofdstuk 3: 1)), schoonzoon geworden van Sanballat, den Horoniet (Hoofdstuk 2: 10; 4: 1,7; 6: 1); daarom jaagde ik hem, daar hij zijne vrouw niet wilde wegzenden, van mij weg 2), buiten Jeruzalem.

1) Niet de opvolger van Jojada als Hogepriester, maar een van zijne andere zonen, een van de gewone priesters.

Een priester mocht niet met een onreine, welke dan ook, in het huwelijk treden, laat staan dan met een heiden. Een Hogepriester mocht zelfs niemand anders dan een maagd trouwen. Daaruit blijkt, dat het huwelijk van dezen priester ene grote zonde was, gans en al in strijd met de wetten, omtrent het Priesterschap.

2) De Joodse geschiedschrijver Josefus (Arch. 11: 8,2 vv.) plaatst deze gebeurtenis in den tijd van laatsten Perzischen koning en van den hogepriester Jaddua (Hoofdstuk 12: 10), d.i. 75 jaren later dan wij die voorstellen. Behalve deze chronologische dwaling, die zeker daardoor veroorzaakt wordt, dat Josefus Jaddua verwisselt met zijn zoon Jonathan of Johanan (Hoofdstuk 12: 1,22), en dien ten gevolge ook Darius Nothus met Darius Codomannus, bevat zijne mededeling nog verscheidene andere verklaringen. Volgens Josefus heette die zoon van Jojada, en kleinzoon van Eljasib, Manasse; hij was gehuwd met de dochter van Sanballat, Nikasa geheten, grondvestte na zijne verdrijving uit de Joodse gemeente, geholpen door zijnen schoonvader, den tempel op den berg Gerizim, en verkreeg het erfelijke hogepriesterschap in de gemeente der Samaritanen, waar ook vele andere priesters, die zich ook niet van hun uitlandse vrouwen hadden willen scheiden, met hem gemene zaak maakten. De tempel werd verwoest door Johannes Hyrkanus omstreeks 129 v. Chr., echter bleef deze berg de plaats der aanbidding voor de Samaritanen tot in den tijd van het N. Testament (Joh. 4: 20), ofschoon aldaar nimmer een eigenlijke tempel gestaan heeft..

29. Gedenk aan hen, naar Uwe straffende gerechtigheid, mijn God! omdat zij het priesterdom hebben verontreinigd, bevlekt en ontwijd, ja, zich hebben schuldig gemaakt aan ene verbreking van het verbond 1) des priesterdoms en der Levieten, dat Gij met Aäron en het zaad van Levi hebt gemaakt (vgl. Mal. 2: 1 vv.).

1) D.i. niet het verbond met het eeuwig Priesterschap, hetwelk de Heere met Pinchas van wege zijn ijver sloot (Numeri 25: 13), maar het verbond, hetwelk Maleachi (Hoofdstuk 2: 8 2.8) het verbond van Levi noemt, n.l. het verbond. hetwelk God met den stam Levi en daarom met het Priesterdom en de Levieten had gesloten; dat Hij den stam Levi en daaruit Aäron met zijne nakomelingen verkoren had, om Hem priesters te zijn (Exodus 28: 1)..

Hoe hoger degene in achting staat, die zondigt, des te groter zal ook zijne zonde geschat worden, en des te meer ergernis geeft hij..

30. Alzo reinigde ik 1) hen, de in de nieuwe gemeente overgeblevene kinderen Israël's van alle vreemden, inzonderheid van de vreemde vrouwen (vs. 23 vv.), en ik bestelde de wachten de dienstposten der priesters en der Levieten, elk, die tot de wachten behoorde, op zijn werk (Hoofdstuk 12: 44 vv.; 13: 13).

1) Dit ziet niet alleen op het onmiddellijk voorgaande, maar is een korte samenvatting van al wat Nehemia had gedaan, om Israël van de ingeslagen misbruiken te reinigen, opdat het een geheiligd volk zou zijn en blijven. Onder vreemden hebben wij dan ook niet alleen te verstaan, de vreemde heidense vrouwen, maar alles, wat met het heidendom in verband stond, uit het heidendom in Israël was ingeslopen.

31. Ook bestelde ik mannen tot het offer, voor het aanbrengen des houts, op bestemde tijden (Hoofdstuk 10: 34), en tot de eerstelingen 1) (Hoofdstuk 10: 35 vv.), alzo mannen, die voor de behoorlijke aflevering der gaven en eerstelingen hadden te zorgen. Gedenk mijner, mijn God! ten goede 2) (vgl. vs. 14,22; Hoofdstuk 5: 19).

1) Het is duidelijk, dat hier eerstelingen staat voor alle heilige dingen, voor de eerstelingen, de tienden en voor al wat tot het heiligdom voor den Heere God en voor de Priesters en Levieten moest worden gebracht, volgens de wet van Mozes.

2) Het hoofddoel van al onze daden moet zijn, dat de Heere ons ten goede gedenke en ons tot de Zijnen rekene.

Van Nehemia spreken de Joden als van een der grootste mannen van zijn volk. Zijn ijver voor zijn vaderland, blijkbaar uit zulke ondubbelzinnige bewijzen, geeft hem aanspraak op het kenmerk van den grootsten patriot (vaderlander), die ooit heeft bestaan. Door de beschikking der Goddelijke Voorzienigheid kwam hij te Babylon; maar aldaar gaf hij zulke blijken van voortreffelijkheid, dat hij door den koning van Perzië gekozen werd, om een van de voornaamste ambten te bekleden, en het meest van alle hovelingen in het vertrouwen des konings deelde. Daar leefde hij geëerd en in overvloed, het ontbrak hem aan niets, en daar kon hij blijven wonen, dezelfden overvloed en hetzelfde vertrouwen genietende; maar wat baatte hem dat, zolang hij wist, dat zijn volk in nood was, dat de graven zijner vaderen met voeten werden getreden, dat de altaren van zijnen God waren verwoest, en dat de godsdienst geheel nagelaten of bedorven was. Hij zocht den vrede van Jeruzalem, hij bad God om dien vrede, en was bereid, om rijkdom, gemak, veiligheid, ja zelfs zijn leven daarvoor op te offeren, als hij maar het werktuig zijn mocht, om de ellende van zijn volk af te wenden. En God, die de begeerte zijns harten zag, en de voortreffelijkheid kende, waarmee Hij hem begaafd had, stond zijne bede toe, en schonk hem de hoge eer om de verwoeste stad zijner vaderen en de zuivere aanbidding van hunnen God te herstellen. In dit opzicht is hij door velen beschouwd als ene uitdrukkelijke type (= afschaduwing) van Jezus Christus; vele overeenkomsten heeft men aangewezen in hun leven en hun handelingen. Nehemia zal altijd aangetekend staan onder de grote mannen van zijne natie om zijne belangeloosheid, zijne menslievendheid en elke deugd, die ene grote ziel kenschetst, ene ziel die in innige gemeenschap met God leeft; hij is een voorbeeld, waardig om nagevolgd te worden door de beste patriotten van elke natie, die onder den hemel is..

Omtrent Nehemia's einde is niets naders bekend; echter weet men, dat hij niet lang na het jaar 408 v. Chr. heeft geleefd. Met dit jaar beginnen na de 49 jaren van kommer en tegenspoed, in welke de muren en straten van Jeruzalem weer gebouwd werden, het lange tijdvak zonder openbaring, de 62 jaarweken, waarvan Daniël in Dan. 9: 25 spreekt, en dat reikt tot op Christus, den Vorst, van 408 vóór tot 26 na Christus. Uit dit tijdvak zijn de zogenaamde Apocrieve boeken, ene benaming, die in hare tegenwoordige betekenis eerst door Hieronymus is ingevoerd. terwijl men daardoor oorspronkelijk verstond geheimschriften, zo als de ketters of dwaalleraars die hadden en geheim hielden, of onechte, ondergeschovene boeken, waarvan men de schrijvers niet kende, en waarvan de inhoud niet met de Bijbelse waarheid overeenstemde. Uit die apocrieve boeken nu, (zo als ze als een aanhangsel achter onzen Statenbijbel geplaatst zijn) (G.), zien wij, wat de Joodse godsdienstigheid na het ophouden van den profetischen geest en na het afsluiten van den Kanon uit de Heilige Schriften op menselijke wijze geleerd heeft: zij zijn, als de beekjes, die hier uit het woord van God zijn uitgestroomd, niet geheel te verachten, integendeel zo menige spreuk daarvan is overgegaan in het praktische leven der kerk, in hare liederen en predikatiën. Aan de andere zijde echter kleven ook aan deze boeken vele dwalingen en schadelijke dingen, om welke reden de Dordtse Synode van het jaar 1618-19 bepaalde, dat zij, om ze te onderscheiden van de Kanonieke boeken, van enen bijzonderen titel en ene voorrede zonden voorzien, als ook met kleinere letters gedrukt en met randaanmerkingen zouden uitgegeven worden, waarin zou worden opgegeven, in welke opzichten zij van de Heilige Schriften afweken. Luther heeft nog de meeste achting voor het eerste boek der Makkabeeën en voor het boek der Wijsheid en dat van Jezus Sirach, maar heeft daarentegen zich sterk verklaard tegen het boek Baruch en het tweede boek der Makkabeeën. Wat betreft de geschiedenis van Israël gedurende het bovengenoemde tijdvak, dat zonder bijzondere openbaring was, verwijzen wij naar de verklaring der laatste twee Hoofdstukken bij Daniël (Hoofdstuk 11 en 12); zij maakt het noodzakelijk, dat het eerste boek der Makkabeeën hier wordt nagelezen, dat wij als ene brug zullen beschouwen, om uit den tijd van het Oude Testament in dien van het Nieuwe Testament over te leiden..

Door alle deze daden heeft Nehemia zich niet alleen verdienstelijk gemaakt, maar heeft Israël in de gunst Gods en onder zijn bestel veel aan hem te danken. Hij was een der groten onder Israël, die zijn leven er aan gewijd heeft, om het goede voor zijn volk te zoeken, die zijn eigen leven aan vele doodsgevaren heeft blootgesteld, opdat Israël zou bloeien en groeien en den Heere God dienen naar Zijne inzettingen en Zijne wetten. Hij heeft zich zelven niet geacht, maar zijn ijver gold de ere van Gods Naam en de heilige bestemming van zijn volk.

INHOUD VAN HET BOEK NEHEMIA.

I. De komst van Nehemia te Jeruzalem; de bevestiging der heilige stad; en het vinden van het geslachtsregister van Zerubbabel's tochtgenoten.

1) Nehem. 1. Nehemia aangezocht ene naar Jeruzalem te komen, en zijn gebed.

2) Nehem. 2: 1-11. Nehemia's vertrek naar Jeruzalem.

3) Nehem. 2: 12-20. Zijn onderzoek naar den toestand der muren.

4) Nehem. 3. Herstelling der vervallen muren van Jeruzalem.

5) Nehem. 4. De tegenstand van Sanballat en zijne bondgenoten gefnuikt.

6) Nehem. 5. Nehemia's ijver tegen den woeker.

7) Nehem. 6. Nehemia's leven bedreigd, maar bewaard.

8) Nehem. 7. geslachtsregister van Zerubbabel's tochtgenoten.

II. Ezra's voorlezing der wet, en de verzegeling van het verbond door het volk.

1) Nehem. 8: 1-14. Ezra leest de Wet voor aan het verzamelde volk.

2) Nehem. 8: 15-19. Viering van het Loofhuttenfeest.

3) Nehem. 9: 1-4. Israël doet belijdenis voor God.

4) Nehem. 9: 5-38. Israël's boet- en bedezang.

5) Nehem. 10: 1-28. Namen dergenen, die het Verbond verzegelden.

6) Nehem. 10: 29-39. Inhoud van het Verbond.

III. Lijsten van Priesters en Levieten; de stadsmuren ingewijd, en ingeslopen misbruiken tegengestaan.

1) Nehem. 11. Lijsten van Priesters en Levieten, die in Jeruzalem en Juda woonden.

2) Nehem. 12: 1-9. Namen der Priesters en Levieten in de dagen van Zerubbabel.

3) Nehem. 12: 10-26. Lijst van Priesters in later dagen.

4) Nehem. 12: 27-47. Inwijding der stadsmuren.

5) Nehem. 13: 1-6. Tobia in Jeruzalem wonende.

6) Nehem. 13: 7-9. Tobia's huisraad verwijderd uit den Tempel.

7) Nehem. 13: 10-14. wederinvoering van de tienden.

8) Nehem. 13: 15-22. Heiliging van den Sabbat.

9) Nehem. 13: 23-29. Heiliging van het volk en de Priesters.

10) Nehem. 13: 30 en 31. Regeling van den eredienst.

SLOTWOORD

op het Boek Nehemia.

Niet alleen dat dit Boek zijn naam aan Nehemia, den zoon van Hachalja, ontleent, maar deze heeft het ook, onder de leiding des Geestes, geschreven en samengesteld. Niet alleen een groot gedeelte, maar het gehele Boek is door hem opgesteld.

Het behelst zijne geschiedenis in betrekking tot het volk, hetwelk, teruggekeerd uit Babel, nog zoveel ontbrak, wat het noodwendig moest bezitten, om een afgezonderd volk te zijn.

De mening van sommigen, dat Hoofdstuk 8-10 van de hand van Ezra is, is niet te verdedigen, maar geheel te verwerpen, dewijl o.a. in Hoofdstuk 10: 31 in den eersten persoon wordt gesproken, het welk wèl door Nehemia, maar niet door Ezra kon worden geschreven, dewijl wèl de eerste, maar niet de laatste de oorkonde heeft getekend, ja, Ezra deze niet ondertekenen kon, dewijl hij stond als tussen God en het volk.

Nehemia, 13 jaren na Ezra in Jeruzalem komende, beschrijft den toestand, zoals hij dien daar vond, maar ook wat hij, door Gods genade, ten goede voor zijn volk mocht doen.

Onder zijne leiding worden de muren der heilige stad hersteld, door zijne bemoeiingen worden vele misbruiken, die ingeslopen waren, opgeheven, en het mag hem gelukken het volk der beloften niet alleen te beschermen tegen de uitwendige vijanden, maar ook den vijand, die binnen de heilige erve zich gevestigd had, te verdrijven, en aldus ervaren, dat de Heere zich wendde tot het gebed des ellendigen.

En als hij, bij zijn tweede komst in Jeruzalem, ontdekt, dat, gedurende zijne afwezigheid, de oude geest van verzet tegen de ordinantiën Gods zich weer openbaarde, tast hij met voorzichtigheid, maar ook met kracht door, om de ordinantiën Gods te handhaven, en het volk te doen leven naar de instellingen des Heren, zodat hij aan het slot van zijne geschiedenis kon schrijven, dat hij het volk gereinigd had van alle vreemden, van alle vermenging met het heidendom.

In Ezra en Nehemia vinden we terug den geest van Mozes en David, om het volk te leiden in de rechten en inzettingen Gods, en om den dienst van het Heiligdom in alles bevorderlijk te doen zijn tot de ere en heiliging van Godes hoogverheven Naam.

Hiermede sluit dan ook de geschiedenis van het Oude Testament.

Israël is weer uit Babel teruggekeerd.

Israël is weer op eigen erve gesteld.

Israël is weer bevrijd van zijne banden en een afgezonderd volk geworden, en wacht aldus op de komst van Hem, die, afgescheiden van de zondaren, hoger dan de hemelen is geworden.

HET BOEK ESTHER.

Het Boek Esther ontleent niet zijn naam aan den Schrijver, maar aan ene der hoofdpersonen van de belangrijke geschiedenis, die ons in dit Boek wordt gemeld, aan een Joodse vrouw, die, in den weg van Gods Voorzienigheid, koningin van Perzië werd.

Het verplaatst ons in het tijdvak, tussen den terugkeer van Ezra en van Nehemia naar Palestina, en geeft ons een blik op den toestand der Joden, die nog in het vreemde land waren achtergebleven.

Toestanden, die ons zo duidelijk mogelijk doen zien, van hoe grote noodzakelijkheid het was, dat het nakroost van Abraham weer naar het land der vaderen optoog, om bevestigd te blijven in den dienst en in het geloof aan den God van Abraham, Izaak en Jakob; maar ook, hoe gevaarlijk het was, om, nu God, de Heere, weer de slavenketen had verbroken en het oordeel der ballingschap had opgeheven, in het vreemde land achter te blijven, en eindelijk en bovenal, hoe God, de Heere, trots de zonde van zijn volk, er op bijzondere wijze voor zorgt, dat de vijand, die het op den ondergang van Israël en daarom op den ondergang van de kerk had toegelegd, wordt beschaamd, ja, hoe op diens eigen hoofd terugkeert, wat hij ten verderve van het volk der beloften had beraamd.

Het laat zich moeilijk verdelen, dewijl het één aaneengeschakeld verhaal bevat, omtrent de redding van Israël.

Al vinden we in dit Boek den naam van God met zichtbare letteren niet geschreven, toch vindt men dien Naam als onzichtbaar schier op iedere bladzijde uitgedrukt.

HOOFDSTUK 1.

VASTHI WORDT VERSTOTEN, OMDAT ZIJ WEIGERT TOT AHASVEROS' MAALTIJD TE KOMEN.

1. Vs. 1-9. Ahasveros, de koning van Perzië, vertoont aan zijne groten zijn macht en heerlijkheid en beraadslaagt in het derde jaar zijner regering, in zijn residentie Susan over zaken, die het aanzien van zijn koninkrijk betreffen; dit duurt 180 dagen. Hierop geeft hij een feest van 7 dagen voor de bewoners der residentie, welke op ene omtuinde plaats van het koninklijk park op het overvloedigst onthaald worden. Tegelijkertijd geeft ook de koningin Vasthi in het paleis, aan de vrouwen van het hof een maaltijd.

1. Het geschiedde nu in de dagen van Ahasveros (hij is die Ahasveros 1) of Xerxes, die van 486-465 v. Chr. regeerde (Ezra 1: 4 en 4: 6) van Indië af, waar zijn vader Darius Hystaspes doorgedrongen was, tot aan Morenland toe, tot aan het zuidelijk van Egypte gelegene Ethiopië, welke beide landen reeds de opvolger van Cyrus, Kambyses aangegrepen had en Xerxes opnieuw aan zich onderwierp, honderd zeven en twintig landschappen of satrapieën, zodat Daniël's voorzegging (Dan. 8: 3 vv.) nu geheel tot vervulling was gekomen).

1) De naam Ahasveros is een Perziaans woord, hetwelk enen groten vorst, enen zeer machtigen Alleenheerser betekent. Dan. 9: 2 lezen wij ook van enen Medischen Koning, die mede onder dien naam voorkomt. Het schijnt een gewone naam der koningen van de Meden en Perzen geweest te zijn, op soortgelijke wijze, als de koningen van Egypte den naam van Farao droegen.

Scaliger (geb. 1540 te Agen in 't zuiden van Frankrijk, -bij zijn verblijf in Parijs, was hij gedurende de schriktonelen van de Parijse bloedbruiloft zo verdiept in zijne studiën, dat hij van het woest geschreeuw der gewapenden, noch van het geschrei van vrouwen en kinderen en het kermen van gewonden en stervenden iets vernam-tot de Protestantse kerk overgegaan, later Hoogleraar aan de hogeschool te Leiden, beroemd als vervaardiger van een doorwrocht chronologisch systeem, heeft het eerste beweerd dat onder dezen Ahasveros Xerxes I moest worden verstaan. Deze mening wordt nu door de geschiedkundigen, zowel als door de Schriftverklaarders als de alleen ware bijna algemeen erkend. Slechts een enkele maal (bv. in Flüge's leerboek der Bijbelse geschiedenis) komt nog de mening van Nickes voor, dat onder Ahasveros de Medische koning Cyaxares, zoon van Phraortes (2 Koningen 22: 2) moet verstaan worden (Dan. 9: 1). Die mening rust op ene opvatting van Hoofdstuk 2: 5 vv., die voor de hand ligt, maar toch verkeerd is. Voor de eerste opvatting spreekt niet alleen de boven opgegevene uitbreiding van het Perzische rijk (Herod. 7: 9), benevens andere geschiedkundige omstandigheden, maar vooral ook de gelijkheid in karakter van Ahasveros in ons Boek met den gruwzamen, luimachtigen, onmatigen en tot onzinnige dingen geneigden despoot Xerxes (Herod. 7: 35,37; 9: 107. lust. hist. 2: 12. Strabo 14: 634)..

2. In die dagen, als de koning Ahasveros, na den gelukkig volbrachten oorlog tegen Egypte en Ethiopië, op den troon zijns koninkrijks zat, die op den burcht Susan was, waar hij gewoonlijk een gedeelte van het jaar, en wel den zomer doorbracht (Nehemia 1: 1);

3. In het derde jaar zijner regering, d.i. in het jaar 483 v. Chr., toen hij juist den veldtocht tegen Griekenland wilde ondernemen, maakte hij enen maaltijd, een schitterend feest, te Susan al zijnen vorsten en zijnen knechten: de macht van Perzië en Medië, de gehele lijfwacht van ongeveer 14.000 man, de grootste heren, de stadhouders der provincies, en de oversten der landschappen, de vorsten over 127 landschappen waren voor zijn aangezicht.

4. Als hij vertoonde den rijkdom der heerlijkheid zijns rijks, en de kostelijkheid des sieraads zijner grootheid, vele dagen lang, honderd en tachtig dagen 1).

1) Na het eindigen van den veldtocht tegen Egypte riep Xerxes in het derde jaar zijner regering alle groten van zijn rijk naar Susan, om met hen over den veldtocht naar Griekenland te beraadslagen Herod. 8: 8)..

Dit betekent niet, dat het feestmaal 180 dagen geduurd heeft, zoals sommigen menen, maar dat er 180 dagen verliepen met het vertonen van den rijkdom en heerlijkheid van Perzië en het beraadslagen over den veldtocht tegen Griekenland. In het volgende vs. wordt ook eerst van een gastmaal gesproken en daarvan gezegd, dat dit gegeven werd toen de 180 dagen vervuld (letterlijk: vol) waren.

5. Toen nu die 180 dagen vervuld, ten einde waren, maakte de koning, uit vreugde over het gelukkig tot stand gekomen besluit, om den veldtocht tegen Griekenland weer te ondernemen, en omdat hem zijne hoogdravende plannen reeds zo goed als volbracht schenen, enen maaltijd al den volke, dat gevonden werd op den burcht Susan, van den grootste tot den kleinste, van den voornaamste tot den geringste, zeven dagen lang, in het voorhof van den hof van het koninklijke paleis.

De parken en diergaarden (paradijzen), die de koninklijke paleizen in Perzië omgeven, worden door de Ouden zeer geprezen. Zo verhaalt Xenophon, dat Cyrus te Sardes enen tuin had, dien hij eigenhandig bebouwd en met allerlei bomen beplant had. Toen hij dien eens aan Lysander toonde en deze de schoonheid, orde en grootte der bomen, de vruchtbaarheid van den grond en de liefelijkheid van der bloemengeur bewonderde, verzekerde Cyrus, dat hij alles bestuurd en geregeld had; nooit zette hij zich aan den maaltijd, zonder vooraf in den tuin gearbeid te hebben..

Klinkenberg en anderen houden dezen hof voor gaanderijen (zie Hoofdstuk 5: 1)

6. Er waren in dien hof aan de omheining witte, groene en hemelsblauwe behangselen in een kring uitgespannen, gevat aan fijn linnen en purperen banden, die in zilveren ringen en aan marmeren pilaren vast gemaakt waren, zodat elke twee pilaren een wit of blauw behangsel insloten; de bedsteden, de lage rustbanken, op welke men volgens Aziatische wijze zich bij den maaltijd neervleide, waren van goud en zilver1), en stonden op enen vloer van porfier-steen en van marmer, en albast, en kostelijke stenen.

1) Ook in den veldtocht tegen Griekenland gebruikte Xerxes, om zijnen rijkdom te tonen, rustbanken van stoffen, die met goud- en zilverdraad gewerkt waren. Deze voerden hij en zijne veldheren met zich, en werden later de buit der Grieken (Herod. 9: 81)..

7. En men gaf te drinken in vaten van goud (Dan. 5: 3), en het ene vat was anders dan het andere vat, de drinkvaten werden telkens met andere afgewisseld, zo als de Perzen zeer gezet zijn op het bezitten van zeer vele drinkvaten; en er was veel koninklijke wijn, wijn, zo als de koning die gewoon was zelf te drinken, naar des konings vermogen.

8. En het drinken geschiedde naar de wet, die de koning gesteld had, dat niemand dwong, terwijl anders het drinken op aandrang des hofdienaars geschiedde; en er was volkomen vrijheid, want alzo had de koning vastelijk bevolen aan alle groten zijns huizes, dat zij bij de bediening der gasten doen zouden naar den wil van een iegelijk, zodat het een iegelijk vrijstond zoveel te eten of te drinken, als hij wilde.

9. De koningin Vasthi, de lievelingsgemalin van Ahasveros en hoofdsultane (Nehemia 2: 6), maakte ook enen maaltijd voor de vrouwen van Susan, in het koninklijke huis, hetwelk de koning Ahasveros had; deze maaltijd werd gehouden afgezonderd van de mannen.

10.

II. Vs. 10-22. Op den laatsten dag, als de uitgelatenheid haar toppunt bereikt heeft, beveelt Ahasveros aan zijne 7 gesnedenen, de koningin Vasthi voor hem te brengen, om den volken en oversten hare schoonheid te tonen. De koningin weigert aan dat bevel te gehoorzamen. Ahasveros, die daarin ene van die onbeschaamdheden ziet, waaraan de geschiedenis der Perzische koninginnen zo rijk is, legt de zaak aan zijnen met de wet bekenden staatsraad voor, volgens de gewoonte en instelling. Een der leden spreekt als resultaat der gemeenschappelijke beraadslaging uit, dat Vasthi niet alleen tegen den koning, maar ook tegen alle vorsten en onderdanen misdreven had, daar het voorbeeld der koningin alle andere vrouwen zou verleiden tot verachting van hare mannen, en veel onheil zou te weegbrengen. Er moest dus een onverbreekbare wet uitgevaardigd, en in het gehele rijk bekend gemaakt worden, waar hij Vasthi’s verstoting werd bepaald. Zulk ene koninklijke bekendmaking zou de vrouwen in het gehele uitgestrekte koninkrijk dwingen hare mannen te eren, Dienovereenkomstig handelt de koning; hij vaardigt bovendien nog een bijzonder schrijven uit met de bepaling, dat ieder man in zijn huis het bestuur zou hebben.

10. Op den zevenden dag van het volksfeest, waarbij de oversten en satrapen nog mede tegenwoordig waren, toen des konings harten dat zijner gasten, zo als dit steeds en bijzonder tegen het einde, bij de Perzische drinkgelagen het geval is, vrolijk was van den wijn, als hij dronken en daardoor overmoedig en wellustig geworden was, zei hij tot Mehuman, Biztha, Charbona (vgl. Hoofdstuk 7: 9), Bigtha en Abachtha, Zethar en Charchas, de zeven kamerlingen, eunuchen of gesnedenen, dienende voor het aangezicht van den koning Ahasveros,

Het getal zeven, zegt Heeren, komt bij de Perzen bijna in alle hun openlijke instituten voor, waar een groter getal nodig was; het was daarom ook bij hen waarschijnlijk een heilig getal (vs. 14). De bovengenoemde kamerlingen zijn gesnedenen, die het ambt hadden, aan de vrouwen de koninklijke bevelen over te brengen, gelijk den koning gesnedenen ten dienste stonden, zo had ook de koningin hare eigene Eunuchen (Hoofdstuk 4: 4 vv.).

Het zevental der Eunuchen hangt met de voorstelling van de 7 Amscha's pands zamen.

11. Dat zij Vasthi, de koningin, zouden brengen voor het aangezicht des konings, in hare koninklijke versiering, in 't bijzonder met de koninklijke kroon, ene soort van tulband, die van boven spits toeliep en in de hoogte stond, om den volken en den vorsten hare schoonheid te tonen, want zij was schoon van aangezicht 1).

1) Bij gewone maaltijden zat de koningin naast den koning, maar bij zulke feestmalen niet. Dit streed met de hofetiquette in het Oosten. Indien de koning dan ook niet door den wijn was verhit geweest, zou hij zulk een opdracht niet hebben gegeven aan zijne kamerlingen; maar ook hier zou blijken, dat menselijke dwaasheid niet zelden dienen moet, om Gods Raad te volvoeren.

12. Doch de koningin Vasthi weigerde te komen op het woord des konings, hetwelk door den dienst der kamerlingen haar aangezegd was, hoewel zij zeer goed wist, dat het des konings eigen bevel was, hetwelk tot haar was gekomen 1). Toen werd de koning zeer verbolgen, en zijne grimmigheid ontstak in hem, want het was voor hem onverdraaglijk, dat al zijne pracht met de versmading van de zijde ener vrouw zou eindigen 2).

1) Het was ene Perzische gewoonte, de wettige gemalinnen aan de tafel te laten komen en met haar gemeenschappelijk te eten; zodra echter de zucht tot drinken ontwaakte en de overhand verkreeg, verwijderden zij zich en lieten aan de bijwijven hare plaats. Daarom ziet Vasthi met recht als ene belediging aan, wat de koning van haar eist: zij wordt daardoor in de klasse der bijwijven geplaatst en wil nu hare waardigheid als koningin en vrouw des te minder op het spel zetten, als haar dergelijke voorbeelden van de schaamteloosheid van dronken Perzen tegenover hun vrouwen, gelijk Herodotus (5: 18 vv.) vertelt, zeker bekend waren..

2) Zo eindigt het grote, wereldse feest met al zijne wereldse heerlijkheid en vreugde in ene diepe en onheelbare scheuring in het eigenlijke midden van het rijk, in het koninklijk huis..

13. Toen zei de koning tot de wijzen, de zeven staatsraden (vs. 14), de Magiërs en sterrekundigen (Dan. 1: 20), die de tijden verstonden, die wisten, wat volgens tijden en zeden gevoegelijk was, (want alzo moest des konings zaak geschieden, op die wijze moest naar de staatsinstelling ene zaak, die des konings huis aanging, behandeld worden, in de tegenwoordigheid van al degenen, die de wet en het recht wisten en de kennis hadden om die uit te leggen.

14. De naasten nu onder die wetgeleerden bij hem waren Carsena, Sethar, Admatha, Tarsis, Meres, Marsena, Memuchan, zeven vorsten der Perzen en der Meden (Ezra 7: 14. Jer. 52: 25),

die het aangezicht des konings zagen, die steeds vrijen toegang tot hem hadden, terwijl het anders moeilijk was toegang tot den koning te verkrijgen, die vooraan zaten in het koninkrijk 1), die grootwaardigheidsbekleders waren):

1) Hieruit blijkt, dat deze zeven vorsten ook tot de rechtskundigen behoorden, ja, onder hen ene voorname plaats bekleedden.

15. Wat men naar de wet met de koningin Vasthi doen zou, omdat zij niet gedaan had het woord van den koning Ahasveros, door den dienst der kamerlingen (vs. 12)?

16. Toen zei Memuchan, na vooraf met de wijzen in ene plechtige vergadering geraadpleegd te hebben, voor het aangezicht des konings en der vorsten: De koningin Vasthi heeft niet alleen tegen den koning misdaan, maar ook tegen al de vorsten en tegen al de volken, al de onderdanen, die in al de landschappen van den koning Ahasveros zijn.

17. Want deze daad der koningin zal uitkomen tot alle vrouwen, zodat zij, door haar voorbeeld verleid, hare mannen verachten zullen in hare ogen, als men zeggen zal: De koning Ahasveros zei: dat men de koningin Vasthi voor zijn aangezicht brengen zou; maar zij kwam niet; hoe zouden wij dan nog dit juk verdragen?

18. Te dezen zelven dage, van dezen dag af, dat dit bekend zal worden, zullen de vorstinnen van Perzië en Medië, die in de nabijheid van het hof leven, en het eerst van die weigering zullen horen, ookalzo zeggen tot al de vorsten des konings, als zij deze daad der koningin zullen horen, en er zal, van de zijde der vrouwen, verachtens, en van de zijde der mannen toorns genoeg wezen.

19. Indien het den koning goeddunkt, dat een koninklijk gebod van hem uitga, hetwelk geschreven worde in de wetten der Perzen en Meden, en dat men het niet overtrede 1): dat Vasthi niet inga voor het aangezicht van den koning Ahasveros, maar voor altijd verstoten zij; en de koning geve haar koninkrijk, hare koninklijke waardigheid, aan hare naaste, die beter is dan zij, en die hij gemakkelijk zal vinden.

1) Een koninklijk edict mocht niet worden ingetrokken. Daarom stellen de vorsten den koning voor zulk een edict uit te vaardigen, opdat Vasthi nooit weer in gunste bij den koning zou komen. Zij vermoeden toch wel, dat de koning straks, als de wijn van hem zal zijn gegaan, spijt van zijn drift zal hebben en dan hebben zij de wraak van Vasthi te vrezen. Om deze te voorkomen, drijven zij door, dat bij koninklijk besluit Vasthi voor goed onttroond worde.

Zij schijnen dus meer de wraak van Vasthi, dan ene mogelijke opwelling van toorn van Ahasveros te vrezen.

Bij de Oosterse hoven was dan ook de invloed van de koningin niet gering.

20. Als het bevel des konings, hetwelk hij doen, uitvaardigenzal in zijn ganse koninkrijk (want het is groot 1) en bezit dus vele vrouwen), gehoord zal worden, zo zal de koning in aller

ogen voldoening verkregen hebben, en de kwade invloed van deze daad der koningin zal weggenomen worden; Zo zullen alle vrouwen aan hare mannen eer geven, van de grootste tot de kleinste toe 2), oude en jonge.

1) Deze uitweiding over de grootheid van het rijk moest dienen, om den koning te behagen en in een goede luim te brengen. Zeer vele dagen had hij besteed, om hun de macht van het rijk te tonen, welnu zij zullen nu ook zijn hoogmoed strelen.

2) in plaatst van bescheiden, iets dat toorn opwekt, ten beste te verklaren, richt zich deze vleier naar de begeerte van zijnen heer, brengt hem uit de dwaasheid in de onzinnigheid, en giet olie in het vuur. Maar de regering Gods, die uit alles iets goeds weet voort te brengen, is ook hierin in zoverre te erkennen, dat zij dezen raad tot een goed doel weet aan te wenden.

21. Dit woord nu was goed in de ogen des konings en der vorsten; en de koning deed naar het woord van Memuchan.

22. En hij zond brieven, edicten aan al de landschappen des konings, aan een iegelijk landschap naar zijn schrift geschreven, en aan elk volk naar zijne spraak overgezet: dat elk man overheer in zijn huis wezen zou en spreken naar de spraak zijns volks 1), en niet naar die zijner vrouw, wanneer die ene buitenlandse mocht zijn, gelijk dit de overmoed en heerszucht der vrouwen tot gewoonte in het rijk gemaakt had. (Nehemia 13: 24).

1) Volgens een andere interpunctie kunnen deze woorden zo worden overgezet, en dat een ieder spreken, zijne vrouw bevelen zou, wat hem goed mocht voorkomen, haar dus altijd zou kunnen bevelen om te komen, en zij geroepen zijnde daaraan gevolg te moeten geven..

Deze verandering van interpunctie deugt niet. De vertaling der Staten-Overzetters is zeer juist. De koning wil, dat ieder man in zijn eigen huis heer zal zijn, en dat daarom in een Perzisch huis Perzisch, in een Joods huis Joods zou worden gesproken.

HOOFDSTUK 2.

ESTHER WORDT TOT KONINKLIJKE EER VERHEVEN.

I. Vs. 1-18. Toen na enigen tijd Ahasveros' toorn bedaard was, en hij met smart over de jegens Vasthi betoonde hardheid nadacht, zonder dat ene weder-vereniging met haar mogelijk was, slaan de hovelingen voor, uit alle landen van zijn koninkrijk de schoonste meisjes uit te zoeken, en in den koninklijken harem te Susan te laten brengen; opdat daar de groot-kamerheer haar tooie en één van haar tot koningin in Vasthi's plaats vergeven worde. De voorslag vindt bijval en komt tot uitvoering; de jonge dochter, die tot deze waardigheid verheven wordt is Esther, oorspronkelijk Hadassa genoemd, de pleegdochter van den Jood Mordechai. Op den dag van hare verheffing geeft de koning een groot vreugdefeest in het gehele rijk.

1. Na deze geschiedenissen, toen de grimmigheid van den koning Ahasveros tegen zijne vorige gemalin Vasthi gestild was, en hij tot nadenken over hetgeen hij gedaan had gekomen was, gedacht hij aan Vasthi, en wat zij gedaan had, hoe hare daad haar tot misdaad aangerekend, voor hare kiesheid en voor de kracht van haar karakter pleitte, en wat harde zaak door deze onveranderlijke wet over haar besloten was.

Er is tussen het verhaalde in het vorige en in dit hoofdstuk een afstand van vier jaren; de feesten werden gehouden in het derde (Hoofdstuk 1: 3) en Esther werd tot koningin gekozen in het zevende jaar van Ahasveros' regering (Hoofdstuk 2: 16). Indien Ahasveros Xerxes is, heeft dit nog groter waarschijnlijkheid, vermits de geschiedenis meldt, dat juist tussen het derde en zevende jaar zijner regering, zijn beruchte krijgstocht in Griekenland heeft plaats gehad..

2. Toen zeiden 1) de jongelingen des konings, zijne hofjonkers (wel te onderscheiden van de kamerdienaars en staatsraden), die hem dienden: Men zoeke voor den koning schone dochteren, maagden 2), schoon van aangezicht.

1) het spreekt van zelf, dat de koning niet voor zijn hofhouding verzweeg, zijn spijt over hetgeen gebeurd was. En het is daarom, dat zijn hof tot hem komt met het volgende voorstel, om zijn toorn of wrevel over het gebeurde te stillen en zich te hoeden voor zijn wraak.

2) Onder jonge dochters zijn te verstaan, huwbare maagden. Onder maagden, jonkvrouwen, die in aanmerking zouden kunnen komen voor gemalin des konings.

3. En de koning bestelle toezieners, beambten, in al de landschappen zijns koninkrijks dat zij vergaderen alle jongedochteren, maagden, schoon van aangezicht, tot den burcht Susan, tot het huis der vrouwen, in den harem, onder de hand, onder het toezicht van Hege, des konings (vs. 14) kamerling (zie Hoofdstuk 1: 10), bewaarder der vrouwen; en men geve haar hare versierselen, de kostbare zalving en andere middelen tot hare reiniging en versiering, gelijk die de koninklijke vrouwen betamen (vs. 12).

4. En de jonge dochter, die in de ogen des konings schoon wezen zal, worde koningin in stede van Vasthi. Deze zaak nu was goed in de ogen des konings en hij of, men deed alzo.

5. En er was een Joodse man op den burcht Susan, wiens naam was Mordechai (= bittere droefheid), niet te verwarren met dien, die volgens Ezra 2: 2. Nehemia 7: 7 met Zerubbabel naar Jeruzalem teruggekeerd was, een zoon van Jaïr (= hij zal verlichten), den zoon van Simeï, den zoon van Kis, een man van Jemini1), een Benjaminiet.

1) Jaïr, Simeï en Kis zijn bezwaarlijk vader, grootvader en overgrootvader van Mordechai; maar al is Jaïr wellicht ook de vader, zo zijn toch wel Simeï en Kis namen van vroeger vermaarde voorvaderen. Simeï is waarschijnlijk de uit de geschiedenis van David bekende Simeï, en Kis de vader van Saul, want in de geslachtslijsten worden hoofdzakelijk slechts enige beroemde voorvaderen opgesomd. Op grond van deze verklaring der namen laat Josefus Esther uit koninklijken bloede, nl. van koning Saul afstammen en de Targum houdt Simeï voor den Benjaminiet, die David vloekte..

6. Die 1) (wiens familie) weggevoerd was van Jeruzalem a), met de weggevoerden, die weggevoerd waren met Jechonia of Jojachin, den koning van Juda, in het jaar 599 v. Chr., welken Nebukadnezar, de koning van Babel, had weggevoerd.

a) 2 Koningen 24: 14 vv.

1) Al schijnt dit die op Mordechai te slaan toch behoeft dit niet, dewijl niet zelden in de H. Schrift (Genesis 46: 8 e.a.) van iemand gezegd wordt, dat hij ergens vertoefd heeft, al had dit door zijne voorvaderen plaats. De Schrijver heeft o.i. alleen willen zeggen, dat deze Mordechai wel degelijk van Joodse afkomst was, wiens voorvaderen in de dagen van Jechonia met anderen naar Babel waren weggevoerd. Zo hij het zelf was geweest, zou hij nu den leeftijd hebben bereikt van 120 jaren, wat natuurlijk wel mogelijk is, maar niet waarschijnlijk, dewijl Esther zijn nicht was, de dochter van zijn vaders broeder (vs. 15) De Joodse afkomst, de afkomst uit iemand, die in Juda had gewoond, ziedaar waarop hier al de nadruk valt.

7. En hij was het, die opvoedde Hadassa (= mirtenstruik), (deze is Esther, welken oud Perzischen naam, gelijk aan het Griekse woord asthr, ster, zij later bij hare opname in het huis der vrouwen in plaats van haren oorspronkelijken verkreeg, de dochter zijns ooms, van den broeder zijns vaders, van Abichaïl (vs. 15)) -want zij had geen vader noch moeder; en zij was ene jonge dochter, schoon van gedaante en schoon van aangezicht; en als haar vader en hare moeder stierven, had Mordechaï ze zich tot ene dochter aangenomen.

8. Het geschiedde nu, toen het woord des konings en zijne wet ruchtbaar was, en toen vele jonge dochters zamenvergaderd werden op den burcht Susan, onder de hand van Hegai (vs. 3), werd Esther ook genomen in des konings huis, onder de hand van Hegai, den bewaarder der vrouwen 1).

1) Deze opname geschiedde waarschijnlijk niet tegen Mordechai's wil; misschien bood hij zelf haar aan, om naar zijn overleg zijn volk tot nut te kunnen zijn. Nu kunnen Mordechai en Esther geenszins in deze zaak van alle zonde worden vrijgesproken. De veelwijverij was nooit geoorloofd, en geschiedde niet, zonder dat ook het vrouwelijk geslacht zich bezondigde. De echt met afgodische en heidense personen was altijd door God afgekeurd. De voorafgegane onrechtmatige verstoting van Vasthi had bovendien bij de door Esther gegevene toestemming wel in aanmerking mogen komen..

Hier hebben wij weer een merkwaardig voorbeeld, hoe wèl de Raad Gods in betrekking tot de bewaring van het volk wordt uitgevoerd, zonder dat Hij aan Mordechai of Esther het bevel geeft, om de plaats van de verstotene Vasthi in te nemen.

De koningskroon voor haar zo begeerlijk, zal dan ook aan de andere zijde, haar veel zorg, ja, doodsgevaren baren.

9. En die jonge dochter was schoon in zijne, in Hegai's ogen, en zij verkreeg gunst voor zijn aangezicht; daarom haastte hij zich met de voorbereiding van twaalf maanden te beginnen (vs. 12 vv.), en met hare versierselen en met hare delen, van bijzondere spijzen (Dan. 1: 5) haar te geven, gelijk het de gewoonte was, dat zulke jonge dochters, afgezonderd van de overige, andere en betere spijzen ontvingen, en zeven aanzienlijke jonge dochters haar tot hare bediening en haar gezelschap als eredames te geven uit het huis des konings; en hij verplaatste haar en hare jonge dochters naar het beste, naar de prachtkamers, van het huis der vrouwen, waar zij zich moesten bevinden, die bestemd waren om tot den koning te komen.

10. Esther had haar volk en hare maagschap niet te kennen gegeven; want Mordechai had haar geboden 1), dat zij het niet zou te kennen geven, dat zij ene Jodin en zijne bloedverwant was.

1) Hij gelast haar niet, om haar volk te verloochenen, of om een leugen te vertellen, ten einde hare maagschap te verbergen, en zo hij dit gewild zou hebben, mocht zij hem in dezen niet ter wille zijn. Maar hij beval haar, om niet te openbaren, wie zij was, en om er niet op te roemen. Alle waarheden willen niet ten allen tijde gezegd zijn; doch ene onwaarheid mag nooit gesproken worden. Zij was gekomen te Susan en hare ouders waren al voor lang gestorven, dat elk haar aanmerkte voor een dochter van Perzische afkomst, en zij was geenszins verplicht, om de lieden deswege uit den droom te helpen, of beter te onderrichten..

Ongetwijfeld zag Mordechai in Esther's verhoging, iets goeds voor het volk Gods. Het is daarom, dat hij haar opdraagt, niet om de waarheid te ontkennen, maar indien zij er niet naar gevraagd wordt, te verzwijgen, nl. dat zij behoort tot het volk der Ballingschap.

11. Mordechai nu wandelde in trouwe zorg voor zijne pleegdochter en om op te merken wat voor de toekomst en voor het welzijn van zijn volk van groot gewicht kon worden, allen dag voor het voorhof van het huis der vrouwen, dat met muren omgeven en voor mannen niet betreedbaar was, om, waarschijnlijk door een met hem bevriend kamerdienaar, te vernemen

naar den welstand van Esther, en wat met haar geschieden zou, of misschien des konings keuze op haar vallen mocht.

12. Als nu de beurt van elke jonge dochter naakte, om tot den koning Ahasveros te komen, nadat haar, gelijk het geschied was, twaalf maanden lang naar de wet der vrouwen geschied was, wat betreft lichaamsreiniging en verzorging; want alzo werden vervuld de dagen harer versieringen, zes maanden, tot verhoging der lenigheid en schoonheid van het lichaam, met mirreolie, ene kostbare, welriekende, krachtgevende olie tot zalving der huid, en zes maanden met welriekende specerijen; tot verwijdering van elken kwaden reuk en tot verfrissing der huid in de hete luchtstreek, en met andere versierselen of reinigingszalven der vrouwen.

13. Daarmee, met al dien tooi kwam dan, wanneer aan haar de beurt kwam, de jonge dochter tot den koning; want al wat zij zei werd haar gegeven, dat zij daarmee ging uit het huis der vrouwen tot het huis des konings; zij mocht zich versieren op de wijze, die zij voor zich zelf het meest geschikt achtte, om hare bevalligheden te doen uitkomen.

14. Des avonds ging zij daarin tot den koning en des morgens ging zij weer naar het tweede huis der vrouwen, in een ander paleis, waarin de strenger bewaakte bijwijven van den koning woonden, en dat gescheiden was van het paleis der maagden, onder de hand van Saäsgaz, den tweeden (vgl. vs. 3) kamerling des konings, bewaarder der bijwijven; zij kwam niet weer tot den koning, ten ware de koning lust tot haar had en zij bij name geroepen wierd.

15. Als de beurt van Esther, de dochter van Abichaïl, den oom van Mordechai, (die hij zich ter dochter genomen had), naakte, dat zij tot den koning komen zou, begeerde zij niet met al van de kostbaarheden, dan wat Hegai, des konings kamerling, de bewaarder der vrouwen, zei, zij liet het aan hem over, waarmee hij haar wilde versieren; en Esther verkreeg, om hare eenvoudigheid en schoonheid, genade in de ogen van allen, die haar zagen.

Het hart dat alzo gezind is, draagt het tooisel zonder gevaar, want het draagt het en draagt het niet, danst en danst niet, geniet van het leven en geniet het niet. Dat zijn de hemelse zielen, de verborgene bruiden van Christus, maar zij zijn zeldzaam. Het is moeilijk geen lust te hebben in groten tooi en in pracht..

16. Alzo werd Esther genomen tot den koning Ahasveros, tot zijn koninklijk huis, in de tiende maand van het Joodse jaar, welke, volgens de Hebreën, genaamd is de tiende maand, de maand Thebeth, van de nieuwe maan van Januari tot dien van Februari, in het zevende jaar zijns rijks, in het jaar 478 v. Chr.

17. En de koning beminde Esther al spoedig boven alleandere vrouwen, en zij verkreeg genade en gunst voor zijn aangezicht, boven alle maagden, die uit zijn rijk verzameld waren; en hij zette de koninklijke kroon (zie Hoofdstuk 1: 11) op haar hoofd, en hij maakte haar koningin in de plaats van Vasthi 1).

1) Hieruit blijkt zo duidelijk mogelijk, dat Esther reeds bij de eerste ontmoeting genade vond in de ogen van den koning, en zij onmiddellijk tot koningin verklaard werd in de plaats van

Vasthi. Voor de eerste maal en niet voor de tweede maal, zoals sommigen menen, werd zij tot den koning gebracht in de maand Thebeth van het zevende jaar, en deze eerste maal was de koning reeds dadelijk besloten.

18. Toen maakte de koning enen groten maaltijd al zijnen vorsten en zijnen knechten, den maaltijd ter viering ter verheffing van Esther tot koningin, en hij gaf den landschappen rust, verlichting van belastingen, of misschien beter: verordende enen rustdag door zijn gehele rijk, en hij gaf geschenken aan al de feestvierenden in spijs en drank, naar des konings vermogen 1).

1) Uit de geschiedenis van dien tijd is het volkomen te verklaren, waarom tussen de verstoting van Vasthi en de verheffing van Esther tot koningin ongeveer 4 jaren verlopen zijn. Niet alleen verliep er enigen tijd, vóórdat de toorn van Xerxes tegen Vasthi bedaard was en hij schreden deed tot verkiezing ener nieuwe koningin, maar er volgde ook, vóórdat hij van de in het vrouwenhuis opgenomen maagden de ene na de andere tot zich liet komen, in het jaar 480 v. Chr. de tegen Griekenland besloten krijg met zijne gebeurtenissen bij Thermopylae, Artemisium en den beslissenden zeeslag bij Salamis, waarop Xerxes, met achterlating van Mardonius, naar Azië terugspoedde, en te Sardes de herinnering aan den ondervonden smaad in wellust en brasserijen zocht te vergeten. Toen later het bericht van het lot zijner landstroepen bij Platea en van den op dienzelfden dag verloren zeeslag bij Mykale tot hem kwam, begeeft hij zich tegen het einde van het jaar 479 naar Sardes, en in het begin van het volgende jaar, waarvan het begin nog in den kring van zijn zevende regeringsjaar valt, volgde dan het huwelijk met Esther. In deze Esther hebben niet weinige Uitlegers die Amestris willen zien, van welke Herodotus (9,109) ons verhaalt, en die als moeder van de drie zonen van Xerxes: Darius, Hystaspes en Artaxerxes bekend is. Dit wordt door velerlei omstandigheden weerlegd. Amestris was reeds vele jaren vroeger Xerxes' gemalin en liet (volgens Herod. 7: 114) in haren ouderdom ter ere van den god der onderwereld tweemalen zeven kinderen levend begraven. Intussen houden wij het voor meer dan waarschijnlijk, dat de Griekse geschiedschrijvers (behalve Herodotus ook Ktesias) veel van deze Amestris verhaald hebben, wat geschiedkundig onder de 2 of 3 gemalinnen verdeeld is, en dat wij bij haar even zo goed aan Vasthi als aan Esther, en ook nog aan ene derde, niet verder bekende vrouw te denken hebben. Darius en Hystaspes kunnen zonen van Vasthi geweest zijn, terwijl Artaxerxes zoon van Esther was. Wil men daartegen aanvoeren, dat volgens Herodotus (3: 84) die koninginnen, wier zonen in de regering mochten opvolgen, slechts uit de zeven eerste Perzische geslachten mochten gekozen worden, zo antwoorden wij, dat juist daarom Mordechai zijne nicht zo nadrukkelijk inscherpte, hare Joodse afkomst niet te verraden, en dat later Artaxerxes I slechts ten gevolge van listige aanslagen van Artabanus, den aanvoerder der koninklijke lijfwacht, aan de regering kwam (Ezra 7: 1)..

Zij verwierf al spoedig de gunst van Hegai en daaruit mag men afleiden, dat zij een der eersten is geweest, die tot den koning werd geleid. -

19.

II. Vs. 19-23. Als Esther reeds koningin is en Mordechai daardoor vrijen toegang tot het koninklijk paleis heeft verkregen, bestuurt God het zo, dat hij een zamenzwering ontdekt tegen des konings leven. Hij deelt dit aan de bevoegde macht mede, en na onderzoek wordt zijne mededeling waarheid bevonden.

19. Toen ter andere maal maagden vergaderd werden 1), zo zat (woonde) Mordechai als een hofdienaar in de poort des konings. Dat was de poort bij uitnemendheid, waar de gerechtszittingen gehouden werden.

1) Dit ziet niet op het vergaderen van maagden, ten tijde toen Esther tot koningin werd verheven (vs. 22), maar op ene latere gebeurtenis. Immers Mordechai zit in de poort des konings, d.i. hij woonde er als een hofdienaar; en uit vs. 20 blijkt, dat er correspondentie kon zijn tussen Esther en hem, wat niet geschieden kon, dan door tussenkomst van derden, toen zij nog in het vrouwenverblijf opgesloten met niemand anders dan de kamerlingen mocht spreken.

Alle andere verklaringen stuiten op onoplosbare bezwaren.

Dit feit wordt meegedeeld, dewijl het in het nauwste verband staat met de verhoging van Mordechai, de vernedering van Haman en de redding des volks.

Daarom deelt de heilige Schrijver het mede.

Een te andermaal vergaderen van maagden is niet te verwerpen, dewijl de veelwijverij aan de Oosterse hoven zeer sterk was.

20. Esther nu had hare maagschap en haar volk nog niet te kennen gegeven 1), ook niet, nadat zij tot koningin verheven was, gelijk als Mordechai haar geboden had, daar hij den tijd van voorzichtigheid en waakzaamheid voor hen beiden nog niet voorbij achtte, en wel wist, dat de gunst der wereld gemakkelijk in haat kan overgaan; want Esther deed het bevel van Mordechai ook nu nog, in kinderlijke gehoorzaamheid, gelijk als toen zij bij hem opgevoed werd.

1) Dat Esther niet alleen tot hiertoe, maar, gelijk het schijnt ook tot de eigenlijke Katastrophe (Hoofdst 7: 4 vv) hare Joodse afkomst onmogelijk voor den koning en voor Haman heeft kunnen verbergen, wordt door hen, die de waarheid van ons verhaal betwijfelen, gewoonlijk op den voorgrond gesteld. Ten onrechte, daar Esther in het geheel gene aanleiding had, om hare afkomst vroeger openbaar te maken, omdat Xerxes daarnaar zeker even zomin vraagde als andere Sultans naar de afkomst hunner gunstelingen, en Haman als grootvizier met den koninklijken harem niets te maken had..

Dat gene verandering in toestand ons een voorwendsel zij om onze plichten te vergeten, die wij jegens onze ouders of vrienden, die in de plaats van ouders stonden, hebben! Esther, hoewel ene koningin, betoonde denzelfden eerbied jegens Mordechai alsof zij van hem afhankelijk was. Onze Heere Jezus Christus was oneindig hoog boven zijne moeder verheven,

want Hij was de zoon van God; toch was hij onderworpen aan Zijne ouders, omdat Hij met hen leefde. Toen Hij aan het kruis hing gaf Hij aan zijne moeder enen anderen zoon, om haar te verzorgen, wanneer Hij de wereld zou verlaten hebben.

21. In die dagen, als Mordechai in de poort des konings zat (zie vs. 19), werden Bichthan en Theres, twee kamerlingen, of eunuchen (zie Hoofdstuk 1: 10),des konings, van de dorpelwachters, de bewaarders van des konings paleis, zeer toornig, waarschijnlijk omdat zij diep gekrenkt waren, en zij zochten de hand te slaan aan den koning Ahasveros.

22. En deze zaak werd Mordechai bekend gemaakt, volgens Josefus door een Joodsen slaaf van een der zaamgezworenen, met name Barnabasus,en hij gaf ze de koningin Esther te kennen; en Esther zei het den koning in Mordechai's naam 1).

1) Ook Hieruit blijkt het zo duidelijk mogelijk, dat, toen deze geschiedenis plaats greep, Esther reeds koningin was.

23. Als men de zaak onderzocht, is het alzo bevonden, als Mordechai gezegd had, en zij beiden werden aan ene galg gehangen; en het werd in de kronieken geschreven voor het aangezicht des konings, tot een eeuwig aandenken aan 's konings redding.

Herodotus (8,85) bevestigt, dat de namen van de weldoeners des konings in ene rijkskroniek zijn opgetekend. Zo verhaalt hij ook, dat Xerxes op den tocht naar Griekenland steeds schrijvers om zich gehad heeft, die de daden der Perzen aanstonds in ene kroniek hadden moeten optekenen..

Het was ene wijze instelling in Perzië, dat elke meldenswaardige daad van den koning en elke gebeurtenis onder zijn bestuur moest opgetekend worden. Ondersteld, wij wisten dat een zeker onzichtbaar schrijver alles, wat wij denken en spreken en doen, ter nederschreef, hoe zouden wij ons toeleggen op de beoefening van elke deugd! Weet dan, dat gene onzer daden kan vergeten worden, dat zelfs onze meest geheime gedachten geschreven zijn in boeken, die nooit te niet gaan (Openb. 20: 12).

HOOFDSTUK 3.

HAMAN'S EERGIERIGHED EN BLOEDDORST.

I. Vs. 1-15. Nadat in alle stilte een band tussen de hoogste plaats der wereld en het volk Gods geknoopt was, blijkt het plotseling, hoe Mordechai den stand van zaken beoordeeld heeft. Haman, de Agagiet, wordt de lieveling des konings, en als zodanig met de hoogste waardigheid des rijks bekleed. Ieder moet hem, als den plaatsbekleder des konings, goddelijke eer bewijzen. Mordechai weigert dit uit vreze voor God. Vol toorn besluit nu Haman, niet alleen Mordechai, maar zijn gehele volk te verdelgen. Door het lot doet hij onderzoek naar het gunstige tijdstip voor het bloedbad. Vervolgens stelt hij met huichelachtige gebaren de schadelijkheid van het gehate volk den koning voor, en zoekt hij hem, door de belofte zijnen schat daardoor aanzienlijk te vergroten, tot instemming te bewegen. Deze schenkt zijnen gunsteling niet alleen de aangebodene som, maar geeft hem ook volle macht over zijne onderdanen. Spoedig wordt het bevel, om alle Joden op den 13den Adar van het jaar 473 om te brengen, door staatsboden in alle provincies gebracht.

1. Een onbepaalden tijd, zeker enkele jaren, na deze geschiedenissen maakte de koning Ahasveros Haman (= alleen) groot 1), den zoon van Hammedatha (= een van een tweeling), den Agagiet 2), en hij verhoogde hem, en hij zette zijnen stoel boven al de zeven vorsten, dieals hoogste staatsraden bij hem waren, zo dat Haman als grootvizier de onmiddellijke plaatsbekleder des konings werd.

1) De ontstemming, die Xerxes gevoelde over den mislukten veldtocht tegen de Grieken, doet ons begrijpen, dat hij na zijn terugkeer de regeringswerkzaamheden aan anderen, zo als aan enen Haman overliet, en tot zulke onzinnige en goddeloze daden zijne toestemming kon geven. Maar gelijk altijd zo heeft ook nu de Heere reeds het redmiddel gereed, vóórdat Hij den Zijnen enig leed laat wedervaren..

2) Even als zorgvuldig opgemerkt is, dat Mordechai door Simeï uit het huis van Kis afstamde, en dus met het huis van koning Saul verwant was, zo wordt aan de andere zijde gedurig herhaald, dat Haman, de grote vijand der Joden, een Agagiet was (zie vs. 10. Hoofdstuk 8: 3,5; 9: 24), zonder twijfel opdat wij in hem enen nakomeling van dien Amalekietischen koning, dien Saul moest bestrijden, maar dien hij verschoond had (1 Samuel 15: 20,32), zouden zien. Haman behoorde dus tot een volk, aan hetwelk Jehova enen eeuwigen krijg had aangekondigd (Exodus 17: 15,10. Numeri 24: 20); hij was een Edomiet (Genesis 36: 12,16) dus een aartsvijand van den Israëlietischen naam. De geschiedenis van ons Boek is alzo zowel ene vernieuwing van de oude vijandschap van Amalek tegen Israël als ene vervulling van de belofte Gods (Exodus 17: 8 vv.), ook aan Zijn volk in de verbanning. Deze betekenis, welke dit Boek voor het Godsrijk heeft, springt nog te meer in het oog, wanneer wij in Mordechai enen nakomeling van Israëls eersten koning zien en daarbij achtgeven op Numeri 24: 7..

2. En al de knechten des konings, die in de poort des konings waren, alle regerings- en hofbeambten, neigden en bogen zich neer voor Haman, als voor den plaatsbekleder des konings, die Ormuzd, den god van het licht en leven openbaarde, want de koning had alzo van

hem bevolen, dat het niet slechts de gewone, Oosterse, eerbiedige groet moest zijn, maar ene betoning der aan den koning toekomende aanbidding; maar Mordechai, die wel wist, dat Gode alleen de ere toekwam en die van allen afgodendienst een afkeer had (Deuteronomium 27: 15), neigde zich niet, en boog zich niet neer 1).

1) Niet slechts het gewone, Oosterse eerbewijs door het buigen op ene knie, zo als wij dit door het gehele Oude Testament vinden en ook door de vroomste mannen verricht wordt, wordt voor Haman en den koning gevraagd, maar eigenlijke afgodische verering, als voor enen zichtbaren god, zo als het dan ook door vele getuigenissen der oudheid voldoende bewezen is, dat de oude Perzen den koning als god vereerden. Niet alleen de christenen der eerste eeuwen weigerden, als het van hen geëist werd, de beeldtenissen des keizers goddelijk te vereren en voor hen wierook te offeren, en gingen daarvoor met vreugde in den dood; niet alleen Daniëls vrienden in Babel weigerden de afgodische verering van het gouden beeld en lieten zich in den oven werpen (Dan. 3: 5 vv.), maar zelfs ook Heidenen meenden, de voor den koning van Perzië gevraagde aanbidding niet te mogen geven. Zo is het bekend, dat de Atheners eens over Timagoras het doodvonnis uitspraken, omdat hij aan Darius ene zo diepe betuiging van eer bewezen had: dat de Spartanen weigerden zich voor den Perzischen koning neer te werpen, omdat het niet bij de Grieken in gebruik was, mensen alzo te eren, en dat, toen Alexander de Grote, later van zijne Macedoniërs dezelfde goddelijke verering vroeg, als de Perzen aan de vorige koningen bewezen hadden, zich deze met de grootste beslistheid daartegen stelden. Dat Mordechai, ook op gevaar af van zelf in ‘t verderf te storten, zonder mensenvrees zijnen God belijdt, en de zware verzoeking, om de vleespotten van Egypte en de gunst van enen machtigen grote en van enen sterken beheerser boven de smaadheid van het volk Gods te stellen, is iets groots en bewonderingswaardigs. Daaruit blijkt, dat de tijd der Goddelijke strafoefeningen over Zijn volk ware godsvrucht heeft gewerkt en waar geloof, dat de wereld overwint. Waar zulk ene trouw is, daar is ook de Almachtige hulp van God zeker. In het weigeren van de afgodische aanbidding ligt daarom, gelijk von Gerlach terecht zegt, het middelpunt van onze gehele geschiedenis..

3. Toen zeiden de knechten des konings, die in de poort des konings waren, tot Mordechai: Waarom overtreedt gij des konings gebod?

4. Het geschiedde nu, toen zij dit van dag tot dag tot hem zeiden, en hij naar hen niet hoorde, maar aan zijn plicht getrouw bleef, zo gaven zij het, half uit vleierij, half uit afgodischen ijver en duivelsen haat tegen de belijdenis van den waren God, Haman te kennen, opdat zij zagen, of de woorden van Mordechai bestaan zouden, of de hun door Mordechai gegevene rechtvaardiging zijner handelwijze voor Haman en den koning van kracht zou zijn en het ongestraft zou blijven; want hij, Mordechai, had hun te kennen gegeven, dat hij een Jood was 1), die voor de afgoden niet vreesde, maar God alleen eerde en liefhad.

1) Tot nog toe had Mordechai dit verzwegen, om Esther’s wille. De tijd om zich te openbaren was tot nog toe niet gekomen. Nu brak echter de tijd aan, waarop hij niet langer zwijgen mocht. Nu moest hij zich verklaren, om te doen verstaan, waarom hij de afgodische verering van Haman en in Haman van den koning moest weigeren.

Zo werd zijn bekendmaken van zijne nationaliteit tevens een belijden van zijn, door de ballingschap, geoefend geloof.

5. Toen Haman na die mededeling er bepaald op lette en zag, dat Mordechai zich niet neigde, noch zich voor hem nederboog, noch knielde, noch zich ter aarde nederwierp, zo werd Haman vervuld met grimmigheid 1).

1) Tot nog toe scheen Haman er niet op gelet te hebben, of het zich niet hebben aangetrokken. Mordechai was hem er wellicht te gering voor. Hij hield hem voor een Pers. Maar nu hij hoort, dat hij behoort tot het verachte volk der Joden, nu wordt zijn toorn in hevige mate opgewekt. Van een Pers zou hij het geduld hebben, van den balling Mordechai, den overwonneling van zijn vorst, duldt hij de in zijne ogen grote belediging niet. En in Mordechai zal hij geheel het volk der Joden treffen.

De strijd tussen het vrouwen- en slangenzaad openbaart zich nu in hevige mate.

6. Doch hij, de hoogmoedige, verachtte in zijne ogen, achtte het te gering dat hij aan Mordechai, dien hij als overtreder van het koninklijk gebod had kunnen laten ombrengen, alleen de hand zou slaan; (want men had hem het volk van Mordechai aangewezen, zodat hij wist, dat hetgeen persoonlijke haat en verachting tegen hem was); maar Haman zocht al de Joden, die in het ganse koninkrijk van Ahasveros waren, namelijk het volk van Mordechai, dat verstrooid was, en ook dat in Palestina woonde, te verdelgen 1), daar zijn toorn was tegen den gehelen geest, dien Mordechai geopenbaard had.

1) Eén offer was voor dezen bloedhond niet genoeg; er moest een bloedbad voor hem zijn, zo als er in Frankrijk onder de Protestanten werd aangericht. Hoe is het mogelijk? zegt gij, dat Haman aan zulk ene zaak zulk een gewicht kon hechten; het was toch maar een vorm? Ja, maar de wereld hangt van vormen aan elkaar, en zonder deze valt zij ook in elkaar. De vorm is ene zeer grote macht bij de wereld, voor welke zij gaarne het wezen achterstelt. Haman wil geëerbiedigd zijn op de eenmaal vastgestelde wijze en eerbiedigt gene gewetensbezwaren bij anderen; trouwens hoe zal een geweten bij anderen erkennen, die zelf geen geweten heeft? De wraakgierige begeert wraak, enkel wraak, de hoogst mogelijke wraak. Haman, de Amalekiet, wil het vonnis Gods aan Israël tegen zijn volk gegeven, omkeren tegen Israël zelf; maar het zal hem niet gelukken. De tegenpartijder der Joden is de tegenpartijder van God. Dat zal hij ondervinden. Frederik de Grote zelfs, die toch anders God niet vreesde, heeft het moeten verklaren: "Ik heb nooit gezien, dat het hun, die de Joden kwaad gedaan hebben, goed gegaan is..

Wij moeten aannemen, dat dit ingegeven was door dien geest, die een moordenaar was van den beginne, wiens vijandschap tegen het zaad der vrouw, tegen Christus en Zijne kerk gemeen is aan al Zijne kinderen..

7. In de eerste maand, en wel in de eerste dagen der maand (zie vs. 12), (deze is de maand Nisan, van de nieuwe maand in April, tot die in Mei), in het twaalfde jaar van den koning Ahasveros (473 v. Chr.), wierp men het Pur, dat is het lot 1), waarnaar ook later het feest, dat

de Joden, wegens de wonderbare redding vierden, Purim genoemd is (vgl. Hoofdstuk 9: 26. 2 Makk. 15: 36). Dit deden de Magiërs voor Hamans aangezicht, om van de afgoden te vernemen, welke het gunstigste tijdstip was ter uitvoering van het moordplan, van dag tot dag, en van maand tot maand, totdat het lot eindelijk viel op de twaalfde maand, en wel op den dertienden dag; deze is de maand Adar 2), van Maart tot April.

1) Het gebruik van het lot was in de oudheid zeer algemeen en hooggeschat. (Over het lot bij Israël en onder Christenen zie Jozua 7: 18). Bij de Heidense volken der Oudheid, zo als ook nog heden, werd het lot, meestal door dobbelstenen, bijna bij elke gewichtige onderneming geworpen, als bijv. bij de keus tot een gewichtig ambt, in ‘t bijzonder echter bij gevaarvolle dingen, als middelen ter openbaring van den wil der goden. Hier bij Haman werd duidelijk de waarheid bewezen van het woord in Spreuken 16: 33: "het lot wordt in den schoot geworpen, maar het gehele beleid daarvan is van den Heere." "Werd niet de ellendige knecht van den duivel door zijn eigen lot ontzettend bedrogen, omdat God het zo wilde hebben?" In de eerste maand wordt het lot geworpen en het valt op de laatste. Door dit uitstel van ene zo onmenselijke executie verkreeg het gehele volk uitstel en daardoor ene geschikte gelegenheid, om zich zoveel mogelijk daartegen te stellen en gezantschappen in de verte te zenden tot Zijnen Protector en Bondgenoot in de Hoogte.

Moeilijk is het te geloven, dat Haman zonder het lot dit lang uitstel aan de Joden vrijwillig zou gegeven hebben, daar hun nu tijd over bleef, om hun personen en eigendommen, door naar ‘t buitenland te vluchten, te verzekeren..

Onder alle bijgelovigheden der Heidenen was ook dit, dat zij sommige dagen als gelukkig, andere als ongelukkig beschouwden. Hetgeen op de eerstgenoemde ondernomen werd was, volgens het bijgeloof, van een goeden uitslag, en hetgeen men deed op de andere dagen was van een slecht gevolg. Zo hadden de Grieken en Romeinen hun gelukkige en ongelukkige dagen. Dat dit bijgeloof ook oudtijds bij de Perzen bestond, blijkt genoegzaam uit hetgeen men nog ten huidigen dage bij dit volk waarneemt. Als de koning op reis is doen zij hem soms des nachts opstaan en zijne reis in het slechtste weer en langs ongebaande wegen voortzetten, om de kwade sterren, gelijk zij het noemen, en de ongelukkige uren te ontwijken. Volgens deze bijgelovige begrippen was het geenszins om het even, wanneer Haman zijn ontwerp tegen de Joden ter uitvoering bracht. Met de daartoe gebruikelijke plechtigheden deed men onderzoek naar den tijd, welken men daartoe moest waarnemen; om gelukkig te slagen. Op welk ene wijze werd het lot oudtijds bij de Perzen geworpen? Sommigen menen, dat dit geschied is door middel van kruiken, in welke de loten geworpen werden. Deze leiden de benaming Pur af van het Hebreeuwse woord hetwelk een pot of kruik betekent. Anderen denken, dat het gemelde woord Perziaans is en "stoel" betekent, zodat de loten zou geschied van stalen staven of pijlen, op welke men de namen van personen of iets anders stelde, in den pijlkoker omschudde, en zo den enen na den anderen uittrok. Wat de latere Perzen aangaat, bij deze is niet alleen de sterrenwichelarij zeer in zwang, maar ook het waarzeggen. Zij geloven, dat de invloed der sterren de oorzaak is van elk voorval, en dat de godheid hun hetgeen gebeuren zal, door het lot, het werpen van den teerling, het opgooien van een stuk geld, of iets dergelijks wil bekend maken, wanneer dit met de behoorlijke plechtigheid en ene godsdienstige zedigheid geschiedt. Ook bedienen zij zich van den Alkoran tot het lot. Zo

iemand begerig is te weten, of ene zekere onderneming wèl of kwalijk slagen zal, begeeft hij zich naar enen priester, die, na zich gewassen, verschoond en gebeden te hebben, den Alkoran in zijne hand neemt en laat openvallen. Zo nu de plaats, waar het oog van den priester het eerst op valt, een gebod behelst, is het een gelukkig voorteken, maar behelst zij een verbod, zo zou de zaak zeer slecht uitvallen. Op soortgelijke wijze bedienden zich ook de Romeinen ten zelfde einde van de schriften van Virgilius, en deze loterij noemden zij Sortes Virgilianae, in navolging der Grieken, die daartoe de schriften van Homerus gebruikten. Welk ene wijze van loten in geval van Haman heeft plaats gehad, kunnen wij niet bepalen. Dit loten geschiedde van dag tot dag en van maand tot maand. Dit moet naar onze mening zo begrepen worden, dat de waarzeggers het lot geworpen hebben over alle dagen der achtereenvolgende maanden. Het lot, hetwelk de waarzeggers in de maand Nisan over de onderscheidene dagen der bijzondere maanden wierpen, wees hun den 13den van de laatste maand aan als enen gelukkigen dag, op welken men de uitroeiing der Joden met goed gevolg kon ondernemen..

2) D.w.z. Men wierp op den eersten der maand voor alle dagen van het jaar het lot, om den voor dezen moord gunstigen dag te vernemen. Het lot wees nu aan de twaalfde maand. De dag wordt hier niet gemeld.

8. Want Haman had, toen het gehele plan op de toestemming des konings na gereed was, tot den koning Ahasveros gezegd, daar hij huichelachtig het belang van den staat voorgaf, sluw de leugen met waarheid vermengde en op de ijdelheid en eergierigheid des konings listig rekende: Er is een volk, zo nietswaardig, dat ik zijn naam niet noemen wil, verstrooid en verdeeld onder de volken in al de landschappen uws koninkrijks, en hun wetten, die zij voor alleen geldend houden, en gestreng waarnemen, zijn verscheiden, verschillende van de wetten aller volken; zij zijn dus een vreemdsoortig bestanddeel in het rijk, dat de orde verstoort; ook doen zij des konings wetten niet, zij zijn rebellen; daarom is het den koning niet oorbaar, niet overeenkomstig zijne waardigheid, hen te laten blijven.

9. Indien het den koning goeddunkt, laat er geschreven worden, een koninklijk edict worden uitgevaardigd, dat men hen verdoe, hen ombrenge, zo zal ik, ter vergoeding van het van belastingen uit het eigendom van dat volk, tien duizend talenten zilvers, opwegen in de handen dergenen, die het werk doen, om in des konings schatten te brengen 1).

1) Wat Haman tegen het Joodse volk aanvoert is grotendeels waar, maar bevat zijne bijzondere roeping, zijne voorrechten, waardoor het het ware volk van God was. Haman haat als een echt werktuig des duivels in hen het goddelijke, hij haat hen als kinderen van God. Daarom is het natuurlijk, dat zijne verwijten en lasteringen evenzo ten tijde tegen de gelovigen verheven zijn. Het is der wereld een doorn in het oog, dat de gelovigen, hoewel heinde en ver verstrooid, toch ene nauw samenhangende gemeente van heiligen zijn, werkelijk een volk; dat zij zich van haar willen onderscheiden door hun gehele denken, spreken en handelen, dat zij, zo als de wereld zegt, beter willen zijn, dan andere mensen. "Dat de gelovigen niet naar des konings wetten doen, is steeds de hoofdaanklacht geweest bij de anti-christelijke menigte, waarvan Haman een afbeeldsel is; de kinderen Gods moeten zijn oproermakers, vrede-verstoorders, die zich aan gene orde onderwerpen, waardoor het gemene volk slechts opgezet wordt. Daarvoor moesten ook Christus en Zijne Apostelen zich laten

houden (Luk. 23: 2,5). Het is echter ene onwaarheid boven alle onwaarheden. Want het voornaamste in zulke zielen is de gehoorzaamheid en de onderwerping onder de geboden Gods, waardoor zij alles, zowel het goede als het kwade, dat hun overkomt, gewillig aannemen. Hun gelatenheid onder den gehelen wil van God is het grootste teken van hun gehoorzaamheid. En toch beschuldigt men hen van ongehoorzaamheid. Want de mensen willen, dat zij hun gehoorzaam zijn in dingen, waarin men onmogelijk iemand anders dan God gehoorzaam kan zijn.

Nevens den diabolischen haat tegen God en Zijn volk en zijn moordlust, openbaart zich hier ene nederige grootspraak in Haman. Hij belooft ene zo enorme som te geven, om den koning te bewegen, wiens schatkist ten gevolge der Griekse oorlogen uitgeput is (zie Hoofdstuk 10: 1). Zeker niet in de mening, de som uit eigen zak te betalen; en toch van waar meende hij, zoveel als buit te zamen te zullen brengen, vooral bij de roofzucht der Satrapen? Hij rekende er wel aanstonds op, dat de koning de aanbieding niet zou aannemen, en wilde hem slechts aanleiding geven, om den gehelen buit aan hem over te laten..

10. Toen trok de koning zijnen ring 1), door welks zegel Haman deze en andere bevelen als onherroepelijke wetten kon uitvaardigen, van zijne hand, en hij gaf hem aan Haman, den zoon van Hammedatha, den Agagiet, der Joden tegenpartij.

1) Zulke zegelringen behoorden ook tot de sieraden der koningen van Egypte en van Israël (Genesis 41: 42. 1 Koningen 21: 8). De Perzische koningen hadden ze ook. Thueydides spreekt van Xerxes' zegel, dat Artabasus aan Pausanias moest vertonen. Op dien ring meent men, dat het beeld van Xerxes gesneden was, of van Cyrus, den eersten koning van Perzië, of het paard van Darius Hystaspes. Volgens Curtius gebruikte Alexander de Grote ook het zegel van Darius Codomannus..

11. En de koning zei tot Haman: Dat zilver zij u geschonken van wege uwe verdienste voor de rust en veiligheid van den Staat, ook dat volk, om daarmee te doen, naar dat het goed is in uwe ogen 1).

1) Wie zulk een bloedbad of zulk een moordplan onmogelijk voorkomt, die denke slechts aan de bloedbruiloft te Parijs.

Ook Lodewijk XIV gaf door terugroeping van het edict van Nantes zijne toestemming tot verdelging van ene bijna evenzo grote menigte van mensen, die wel zijne beste onderdanen waren..

Degenen, die de geloofwaardigheid van dit Boek ontkennen en er op wijzen, dat zulk een daad van een vorst ongerijmd is, die zonder nader onderzoek een deel zijner onderdanen, ja, een geheel volk ten dode overgeeft, vergeten, dat ook ongewijde Schrijvers, zoals Herodotus, ons dezen Perzischen monarch schetsen als een man, die hoegenaamd niets gaf om het leven zijner onderdanen en geheel handelde naar zijne luimen en driften. (Herod. L. VII. C. 35. 37. Lib. VIII C. 109).

12. Toen werden de schrijvers des konings (Ezra 7: 6) geroepen in de eerste maand, op den dertienden dag van deze, en er werd geschreven naar alles, wat Haman beval, aan de stadhouders, de satrapen des konings (Dan. 6: 1), en aan de landvoogden, die, onder de satrapen staande over elk landschap waren, vooral om de belastingen te innen (Nehemia 2: 8), en aan de vorsten, de krijgsoversten van elk volk, elk landschap naar zijn schrift, en elk volk naar zijne spraak (Hoofdstuk 1: 22); er werd geschreven in den naam van den koning Ahasveros, en het werd met des konings ring verzegeld.

Het Boek van Esther was wegens zijn inhoud bijzonder aantrekkelijk voor de fantasie en zifterij der Egyptische Joden; deze hebben daarom vele omwerkingen en versieringen ondernomen, zodat er nu ene menigte van apocriefe bijvoegsels is, die de vermeende leemte van het Boek aanvullen en de daad vermelden, maar niet medegedeelde actenstukken willen geven, die echter met de opgaven meermalen in tegenspraak komen, en ook onder elkaar in geen juisten samenhang staan. Onder den titel: Aanhangsel van Esther, zijn zij met recht onder de Apocriefen gerangschikt. Het eerste uit vier verzen bestaande Hoofdstuk van dit aanhangsel, dat wij hier ter lezing aanbevelen, deelt in enigermate opgeblazen stijl het bevel van den koning (hier, even als in de Septuaginta, Vulgata en dien ten gevolge ook in de Katholieke kerk, voor Artaxerxes Longimanus gehouden) aan de 127 Satrapen van zijn rijk mede. Dat bevel houdt in, het onder de volken vermengd levende en met zijne eigenaardige meningen voor het land nadelig geworden volk der Joden op den 14den dag der 12de maand (volgens het canonieke Boek Esther, Hoofdstuk 3: 12; 8: 12; 9: 1,17 was de 13de dag daartoe bestemd) zonder erbarmen met het zwaard om te brengen. Deze brief is in tegenspraak met de gehele voorstelling in onze afdeling, volgens welke niet de koning onmiddellijk, maar Haman in ‘s konings naam het edict uitvaardigde..

13. De brieven nu werden gezonden door de hand der lopers 1) tot al de landschappen des konings, dat men zou verdelgen, doden en verdoen al de Joden, van den jonge tot den oude toe, de kleine kinderen en de vrouwen, op een dag, op den dertienden der twaalfde maand (deze is de maand Adar), en dat men hunnen buit hun have zou roven.

1) Herodotus (V: 14; VIII: 98) zegt van deze lopers of Aggaren: "onder de mensen is niets vlugger dan deze boden, welke door sneeuw, door regen, door hitte, noch door nacht belet kunnen worden in het spoedig volbrengen van hunnen tocht."

14. De inhoud 1) van het vs. 12 genoemde en aan alle beambten gezondene schrift was, dat er door de beambten ene wet zou gegeven worden in alle landschappen, openbaar aan alle volken 2), dat zij tegen dien dag, den 13den Adar, zouden gereed zijn tot een algemeen neder houwen der Joden.

1) De bijzondere inhoud wordt ons niet nader gemeld. Alleen de algemene inhoud en deze behelsde het besluit, dat alle Joden op den dertienden van Adar, van de twaalfde maand, moesten worden gedood.

2) Het afschrift werd open verzonden, opdat ieder het kon lezen en alle volken tegen den vastgestelden dag gereed zouden zijn.

15. De lopers gingen uit, voortgedrongen 1) zijnde door het woord des konings, en de wet werd of was uitgegeven in den burcht Susan 2). En de koning en Haman zaten intussen en dronken 3); doch de stad Susan, in welke bijzonder veel Joden woonden (zie Hoofdstuk 4: 16), was verward 4), op het bericht ontsteld, omdat men met recht voor den uitersten tegenstand der Joden en dien ten gevolge voor een algemeen bloedbad bevreesd was.

1) In het Hebr. Dechoefim bidbar hamèlek. Beter: ijlend, snel op het woord des konings. Dewijl het een woord, een bevel was van den koning zelven, met zijn zegel voorzien, liepen de boden zo snel mogelijk, opdat wel zo spoedig als het kon het bevel bekend zou zijn.

2) Dit wil niet zeggen, dat een gelijk gebod in den burcht Susan was gegeven, dit spreekt van zelf, maar is slechts ophelderend er bijgevoegd, om nogmaals de aandacht er op te vestigen, dat het koninklijke kracht bezat.

3) Welk een tegenstelling! maar is die enkele mededeling niet genoeg, om Ahasveros te doen kennen als iemand, die speelt met het leven zijner onderdanen. Terwijl het bevel onrust en vrees verwekt, doodsangst en rouw, zit hij met zijn gunsteling te eten en te dranken, zich om niets bekommerende, dan om zijn leven in wellust door te brengen. Dit is niet zwakheid, dit is niet toegeven aan den luim van een enkel ogenblik, dit is de openbaring van een wellustig en bloeddorstig karakter, dat, als het moet, tot de grootste gruwelen in staat is.

4) Laat uwen moed niet zakken, o gij gelovige, die als vreemdeling, hier en ginds verstrooid zijt. Er is ene hope op weg, die weinigen kennen. Maar gij moet eerst daarom nog strijden met gebed, hopen, geloven en onder alle beproevingen vlijtig en zonder ophouden het aangezicht van den Heere zoeken.

Wellicht heeft Haman den koning onthaald, om hem te danken voor de grote gunst, hem in het vergunnen van dit verzoek bewezen..

Zo Haman zijn wens had verkregen en de Joodse natie uitgeroeid ware geworden, wat zou er gekomen zijn van al de beloften? Hoe zouden de profetieën ten opzichte van den groten Verlosser der wereld vervuld zijn geworden? Eerder zou dus het eeuwig Besluit hebben moeten falen, vóórdat dit duivels voornemen had kunnen volbracht worden..

Waartoe deze lange tijdruimte? Had hij voor de uitvoering zo lange voorbereiding nodig? Zeker niet. Even zo min kon de bedoeling zijn, om de Joden nu eens lang in angst te doen verkeren, maar veel meer de Joden gelegenheid te geven, met achterlating van al hun goederen, naar andere landen te vlieden, om hun leven te redden. Daarmee had Haman zijn doel bereikt. De Joden waren verdwenen uit zijn aangezicht en hij kon door het riskeren van hun goederen zich verrijken.

Aan de andere zijde echter laat zich, door dat Haman met de zaak zulk een spoed maakte, de zorg der Goddelijke Voorzienigheid over het Joodse volk niet ontkennen. Juist daardoor, dat er zo lange tijdruimte tussen de openbaarmaking van het bevel en den door het lot bestemden

dag der uitvoering lag, werd het den Joden mogelijk gemaakt, middelen te beramen tot afwending van den gedreigden ondergang..

Op het laatste moet o.i. al de nadruk vallen. Door de verborgen gangen der Goddelijke Voorzienigheid komt Haman er toe, om zo vroeg het vonnis openbaar te maken. Het kan zijn, dat hij het deed, om de Joden weg te krijgen, maar het komt ons voor, dat daardoor veel meer zijn verregaande hoogmoed openbaar wordt. Nu hij eenmaal dit besluit zo gemakkelijk heeft verkregen, gunt hij zich geen tijd van bedaard overleg, maar ijlings moet ook de gehele wereld weten, welk een macht hij ten toon kan spreiden, welk een ongeschokt vertrouwen hij bij Ahasveros heeft. Maar daardoor zal hij zijn eigen graf delven en de verlossing der Joden tot stand brengen.

HOOFDSTUK 4.

TREUREN EN VASTEN VAN MORDECHAI EN VAN DE JODEN.

II. Vs. 1-8. In diepe treurigheid en met luide klachten over dit bevel tot moord, komt Mordechai door de stad, tot in de nabijheid van het koninklijk paleis. De klederen, die Esther hem zendt, em hem in staat te stellen tot haar in het paleis te kunnen komen, en haar de oorzaak zijner klachten mede te delen neemt hij niet aan. Door enen kamerdienaar deelt hij haar alles mede, wat geschied is, en eist dringend aan haar, dat zij bij den koning voor haar volk om ontferming smeke.

1. Als Mordechai, die zich dagelijks in de poort des konings ophield, en daar gemakkelijk gelegenheid vond om kennis te verkrijgen van hetgeen in het paleis voorviel (Hoofdstuk 2: 19,21),wist al wat er geschied was, niet alleen wat openlijk bekend gemaakt, maar ook wat tussen den koning en Haman voorgevallen was (Hoofdstuk 3: 8 vv.), zo verscheurde Mordechai zijne klederen, voor aan de borst, en hij trok enen zak, een grof, haren boetgewaad, aan, terwijl hij zijn hoofd met as bestrooide (Genesis 37: 34. Deuteronomium 14: 2), en hij ging uit door het midden der stad, en hij riep net een groot en bitter geroep 1).

1) Het was ene grootmoedige daad, dus openlijk uit te komen voor ene zaak, welke hij wist rechtvaardig en de zaak van God zelf te zijn, schoon ze nu naar den mens in een hopelozen toestand scheen. Mordechai nam het gevaar zijner medegeloofsgenoten meer ter harte, dan iemand anders buiten hem, omdat hij wist, dat de spijt en de gramschap van den nijdigen en trotsen Haman hem zelven in de eerste plaats en voornamelijk bedoelde, en dat het daarom om zijnent wille was, dat alle de overige Joden in het lijden zouden geraken. Weshalve dat hij zich zeer bedroefde, dat zijn volk, om de nauwgezetheid van zijn geweten zo grotelijks stond gedrukt, vervolgd en gedood te worden, hetgeen hem bij sommigen der zijnen zelfs, als al te nauwgezet en stipt deed aanzien, ofschoon hij met dit alles in zijn stijfheid en nauwgezetheid, uit kracht van Gods Wet en zijn eigen gemoed onveranderlijk bleef voortgaan, gelijk blijkt uit Hoofdstuk 5: 9. Hij wist toch dat hij wél deed en zijn roeping betrachtte en meer God dan den mens zocht te behagen. Zodat hij, ter zijner inwendige vertroosting en bemoediging, zijn zaak en die zijns volks gerustelijk bevelen kon aan Hem, die vaardig oordeelt..

2. In deze allerdiepste droefheid was hij niet zonder hoop; hij zag nu des Heren hand in de verhoging van Esther tot koningin, en hij kwam tot voor de poort des konings; hij verwachtte daar opgemerkt te worden, en verder durfde hij niet gaan, want niemand mocht in des konings poort inkomen, bekleed met enen zak, daar volgens de mening der Perzen, van den heiligen persoon des konings, die ene openbaring van den hoogsten god was, elke droefheid als een teken van den verontreinigenden dood verre moest gehouden worden (Leviticus 10: 6; 21: 1 vv.).

3. En in alle en een ieder landschap en plaats, waar het woord des konings en zijne wet aankwam, was een grote rouw onder de Joden, met vasten, en geween, en misbaar: velen lagen, zaten, in zakken gekleed en met as op het hoofd, op den grond.

4. Toen kwamen Esthers jonge dochters (Hoofdstuk 2: 9), en hare kamerlingen, en zij gaven het haar te kennen, daar zij, zo ze al niet bekend waren met de Joodse afkomst der koningin, toch wisten, dat zij met Mordechai in betrekking stond; en het deed de koningin zeer wee; want zij begreep, dat hier een groot ongeluk moest geschied zijn,en zij zond klederen om die Mordechai aan te doen, en zijnen zak van hem af te doen, om in het paleis te komen en haar nadere mededelingen te doen; maar hij wilde zijn treurgewaad niet afleggen, zolang het verderf, dat zijn volk dreigde, niet afgewend was, en nam ze niet aan.

5. Toen riep Esther Hatach, een van de kamerlingen des konings, welke hij voor haar gesteld had, om haar te bedienen, en zij gaf hem bevel aan Mordechai, om te weten, te onderzoeken, wat dit zijn treuren betekende, en waarom dit ware?

6. Als Hatach uitging tot Mordechai, op de straat der stad, op de vrije plaats, die voor de poort des konings was.

7. Zo gaf Mordechai hem te kennen al wat hem wedervaren was, waarom hij die tekenen van treurigheid droeg, en de verklaring van het zilver, hetwelk Haman gezegd had te zullen wegen in de schatten des konings, voor de Joden, om deze om te brengen 1), hij gaf een nauwkeurig verslag van de grote som gelds, welke Haman beloofd had als een koopprijs voor de koninklijke toestemming, om de Joden uit te roeien, hetgeen de krenkendste en schandelijkste zijde van de gehele zaak was.

1) Mordechai deelt dit niet mede, om den toorn van Esther tegen Haman op te wekken, maar èn om haar te doen zien, dat het een complot was tussen den koning en zijn groot-vizier, of liever, dat de koning door Haman is opgezet, èn om haar daarom reeds nu een zijdelingsen wenk te geven, bij den koning al haar invloed te gebruiken, om deze schrikkelijke zaak te voorkomen.

Daarom doet hij haar ook een afschrift van de wet toekomen met het bevel, om tot den koning te gaan, om ten behoeve van haar volk ten gunste werkzaam te zijn.

8. En hij gaf hem het afschrift der geschrevene wet, die te Susan gegeven was, om hen te verdelgen, dat hij het Esther liet zien, en haar te kennen gaf, en haar gebood, dat zij, zich niet bekommerende of iemand haar mocht afwijzen, tot den koning ging, om hem te smeken, en van hem te verzoeken voor ten behoeve van haar volk; want dat het nu de tijd was, dat zij niet langer haar volk en hare maagschap mocht verborgen houden (Hoofdstuk 2: 10).

De Griekse overzetting voegt er de volgende woorden bij, die Mordechai aan Esther zou hebben laten zeggen: "Denk aan den dag van uwe geringheid, hoe gij toen door mijne hand zijt opgevoed; want Haman, de naaste aan den koning heeft tegen ons gesproken om ons te doden. Roep den Heere aan en spreek bij den koning voor ons; red ons van den dood!"

9.

II. Vs. 9-17. Esther weigert eerst haar leven bij den koning op het spel te zetten, daar op straffe des doods iedereen verboden is hem opgeroepen te naderen. Zij wordt echter overwonnen door de nadrukkelijke bewering van Mordechai, dat, wanneer zij zweeg, Gods volk van ene andere zijde redding zou verkrijgen, maar over haar er haar huis de straf Gods zou komen; nu besluit zij, na een voorafgegaan vasten van drie dagen, den koning te gaan smeken.

9. Hatach nu kwam, en gaf Esther de woorden van Mordechai te kennen.

10. Toen zei Esther, terugschrikkende bij de gedachte, dat zij hare Joodse afkomst den koning zou moeten openbaren, en bevangen door mensenvrees, tot Hatach, en gaf hem bevel die woorden aan Mordechai over te brengen:

11. Alle knechten, beambten des konings, en het volk der landschappen des konings, weten wel, dat al wie tot den koning ingaat in het binnenste voorhof, waar de koning op den troon zit en gewoon is met zijne hoogste staatsdienaars, raad te houden (zie Hoofdstuk 5: 1),die niet geroepen is door den koning, of te voren bij hem is aangediend,hij zij man of vrouw, ook zijne eigene gemalin, zijn enig vonnis zij, volgens de bestaande wet, dat men hem dode 1), tenzij dat de koning den gouden scepter, het teken zijner macht over leven en dood, hem toereike, opdat hij levend blijve: ik nu ben deze dertig dagen niet geroepen, om tot den koning in te komen, en heb dus ook geen uitzicht, dat de koning aan mij denkt, en ik in den eersten tijd tot hem zal geroepen worden;

1) Zulk ene wet was er, volgens het bericht van Herodotus, reeds onder de Meden geweest, sedert de regering van Dejoces. Het oogmerk dezer wet was niet zozeer om ‘s konings hogen persoon te beveiligen als wel om des te meer eerbied voor den vorst bij de onderdanen te veroorzaken, en hem te doen beschouwen als een meer dan menselijk wezen, dat zelden of ooit door andere mensen mocht gezien worden. Deze wet was zeer zwaar. Zo bleef de koning onkundig van de wezenlijke belangen zijner onderdanen en hing alles van de staatsdienaars af..

Die wet maakte het koninklijk paleis weinig beter dan ene koninklijke gevangenis, en de koningen tot een schrik voor anderen en een last voor zich zelven. Zo is het niet bij het hof van den Koning der koningen. Tot den voetbank van Zijnen genadetroon mogen wij ten allen tijde vrijmoedig komen; wij kunnen zeker zijn een antwoord des vrede te verkrijgen op het gebed des geloofs. Wij zijn welkom, zelfs in het heilige der heiligen, door het bloed van Jezus. Wij kunnen nooit ongeroepen in Gods tegenwoordigheid komen, wanneer wij pleiten in den naam des Verlossers; ons gevaar bestaat daarin, dat wij te groten afstand nemen, niet dat wij te nabij komen. Het is onze eigene schuld, indien wij geen dagelijksen toegang tot Hem, gene dagelijkse gemeenschap met Hem hebben..

Het was voor Esther gene geringe beproeving van geloof en van belijdenis harer betrekking op het volk van God en op den God der belofte, juist op dit ogenblik den koning te openbaren, dat ook zij tot het verachte, gehate volk behoorde, hetwelk hij aan enen gehelen ondergang had overgegeven, en van hem de intrekking of verhindering van de uitgevaardigde

onverbreekbare wet te verlangen; daarmee stond zijne koninklijke eer en de val van zijnen grootvizier en gunsteling in verband. Het is daarom niet te verwonderen, wanneer het vrouwelijk gemoed een geweldigen schrik verkrijgt over zulk een eis, en vreest voor zulk ene onderneming. Esthers bede zou ook alleen Haman niet hebben doen vallen; integendeel moest God de eer ontvangen, als die voor Zijn volk waakte, dat de koning moest herinnerd worden aan Mordechai's verdienste ten opzichte van zijn leven (Hoofdstuk 6: 1 vv.)..

Het spreekt van zelf, dat Esther zich had kunnen laten aandienen en audiëntie had kunnen aanvragen. Waarom spreekt zij hier niet van? De reden daarvan ligt voor de hand. Zij was in geen dertig dagen bij den koning geroepen, wellicht ook al door invloed van Haman, en vermoedt, dat de genegenheid des konings voor haar aan het verkoelen is. Immers, het klinkt als een klacht als zij daarop wijst. Daarom heeft zij er geen hoop op, dat een audiëntie bij den koning enig gunstig gevolg zal hebben, en nog minder dat zij zal teweeg brengen, dat een besluit van de Perzen en Meden zal herroepen worden.

12. En zij gaven de woorden van Esther aan Mordechai te kennen.

13. Zo zei de Mordechai den kamerdienaar Hatach, dat men Esther wederom zeggen zou: Beeld u niet in in uwe ziel bij u zelf, dat gij alleen zult ontkomen in het huis des konings, meer dan al de andere Joden; ook uwe koninklijke waardigheid zal u gene zekere bescherming tegen den haat van Haman verstrekken, wie uwe Joodse afkomst tijdig genoeg zal worden bekend gemaakt, noch tegen het bevel, dat inhoudt alle Joden om te brengen.

14. Want indien gij enigszins zwijgen zult te dezer tijd, nu 's Heren volk in de ballingschap met een algemenen ondergang bedreigd wordt, zo zal den Joden verkwikking en verlossing uit ene anders plaats, van een anderen kant, al zie ik ook nog geen uitzicht, ontstaan 1); want de Heere zal Zijne belofte niet vergeten, maar Zijn volk van den dood redden; ondanks al de vijandschap der wereld zal een heilig zaad door het bloedbad heen gered worden; maar gij en uws vaders huis zult omkomen, daar gij uit ongeloof en mensenvrees geweigerd hebt uw leven voor uw volk te wagen en ter rechter tijd te spreken: en wie weet, -ik houd het er zeker voor-of gij niet om zulke tijd als deze is, nu de vijandschap der wereld tegen Godsvolk zo hoog gestegen is, tot dit koninkrijk tot deze koninklijke eer geraakt 2) zijt, en dus van God verhoogd zijt, om de redster der uwen te worden?

1) Hoe wondervol en sterk was dit geloof van Mordechai, dat door alle donkere wolken heen zag en midden in het hevigste onweder een vrolijken straal der verlossing zag. Hij zag den dag van hunnen algemenen ondergang bestemd, hij wist, dat de geboden der Perzen onherroepelijk waren, maar hij wist ook dat er een Messias moest komen, en hij was zo bekend met de samenhangende beloften, die Hij aan Zijne kerk gedaan had, dat hij in vast vertrouwen daarop, zonder de dreigingen der mensen te vrezen, midden door al deze wrede aanslagen heen, reeds Israël's redding zag. De overwinning, die alle vrees en al het woeden der wereld overwint, is ons geloof..

Ieder moet weten wat op zijn post te doen valt voor den Heere, en niemand weet, waartoe hij soms juist op die plaats staat, alvorens God hem dit door de gelegenheden, die Hij tot Zijnen

dienst opent, laat zien. Zo was Obadja, Achab's hofmeester, om de profeten des Heren te spijzigen. Verzuimen wij dan niet, om vooral van de buitengewone gelegenheden, die God ons tot Zijne dienst geeft, gebruik te maken; zij zijn voorbijgaande, en voorbij gegaan keren zij misschien nimmer terug.

Hier hebben wij het uitblinkende en volkomen heroïsch geloof van een Mordechai, waardoor hij in het zeer nabij zijnde en zeer gevaarlijke onheil de bevrijding ziet als zullen de plaats hebben.

Al staat hier de naam des Heren niet uitgedrukt, toch wordt hier de Verbondstrouw Gods door Mordechai groot gemaakt. Hij spreekt het hier uit, dat de Heere Zijne beloften niet zal verbreken. Het voortbestaan van het Joodse volk is, dat gelooft hij met al de kracht zijner ziel, gewaarborgd door de trouwe Gods. Als dan niet van de zijde van Esther, door middel van haar, verlossing wordt teweeg gebracht, zal God Almachtig op een andere wijze redding beschikken.

2) Hiermede wijst Mordechai op de mogelijkheid, dat Esther juist nu tot koningin zou verheven zijn in den weg der aanbiddelijke Voorzienigheid Gods, opdat zij daardoor de redding des volks zou bevorderen.

15. Dit sterke woord van Mordechai werkte krachtig. Toen zei Esther, dat men Mordechai weer aanzeggen zou:

16. Ga, vergader al de Joden, die te Susan gevonden worden, en vast voor mij, en eet of drinkt niet, in drie dagen 1), nacht noch dag; verootmoedigt u en heft heilige handen in onafgebroken gebed op tot den driemaal heiligen God voor mij en voor het ganse volk, opdat Hij ons redde, zonder Wie noch mijne voorspraak, noch de gunst van den hoogste der vorsten iets baat; ik en mijne jonge dochters (zie Hoofdstuk 2: 9), zullen ook alzo vasten 2); en alzo, met gelovig gebed en met heiligen moed toegerust, zal ik, in vertrouwen op mijnen hemelsen Koning, tot den koning ingaan, hetwelk niet naar de wet is. Wanneer ik dan omkome, zo kom ik om 3); ik wil mijn leven ten dienste van mijnen God en van Zijn volk geven.

1) Drie dagen, dit wil niet zeggen, volle drie dagen, want in Hoofdstuk 5: 1 wordt ons gemeld, dat Esther op den derden dag tot den koning ging. Maar dit wil zeggen, dat het vasten moest gehouden worden tot op den derden dag, tot de derde dag was ingegaan. De Oosterse tijdrekening brengt mede, dat ook een gedeelte van 24 uren voor een vollen dag gerekend wordt.

Al staat ook hier weer niet de naam van God, toch was het Esthers bedoeling, om door vasten en bidden de toevlucht tot Israël's Verbonds-God te nemen en te pleiten op Zijne Verbonds-belofte.

2) De Griekse overzetting, de Septuaginta voegt hier twee zeer goede gebeden in, die Mordechai en Esther gedurende de drie grote boete-, bede- en vasten-dagen tot den Heere

opgezonden hebben. Men deze die in het Apocrieve "aanhangsel van Esther," Hoofdstuk 2 en 3..

Zij die de gebeden van anderen begeren en bezitten moeten niet denken, dat dit hen zelven van bidden vrijstelt..

Op zulk een koninklijk bevel van Esther hebben de Joden in Susan in de maand Nisan, de feestmaand van het Pascha, drie dagen gevast, even als eens Daniël in diezelfde maand, de maand der heilige vreugde drie weken lang in Babel gevast heeft (Dan. 10: 1-4). Daniël nu ondervond het, dat zijn godzoekend vasten in den hemel was aangezien (Dan. 10: 12 vv.), en de Joden in Susan, Mordechai en Esther ervoeren dat hun vasten, voortgekomen uit het gevoel van nood en gevaar, ene heilzame omkering ten gevolge had..

3) De bevende zondaar is dikwijls evenzo bevreesd, om zich zelven zonder voorbehoud op ‘s Heren vrije genade te werpen, als Esther het was om voor den koning te komen. Laat het hem wagen, zo als zij deed, met ernstige gebeden en smekingen..

Dit was gene uitdrukking van vertwijfeling, maar van een zich aan God overgeven en van een zich in Zijne hand stellen. Zij spreekt het daarmee uit, dat zij op dit ogenblik zich geroepen gevoelt, om haar leven te stellen ten behoeve van haar volk, om haar leven feil te hebben, opdat zo mogelijk haar volk zou kunnen behouden worden.

Zij weet, dat een aardse wet het haar verbiedt, wat zij gaat doen, maar zij gevoelt het ook, dat de wet, om haar leven voor dat der broeders te stellen boven de wetten staat der Perzische koningen.

Esther sprak en handelde hier als ene koningin, zij handelde koninklijk.

17. Toen ging Mordechai henen, van de vrije plaats voor het paleis, en hij deed naar alles, wat Esther aan hem geboden had: hij vastte met de Joden in Susan den bestemden tijd.

Weinigen zouden zo langen tijd geheel zonder spijzen kunnen blijven. Hierom is de mening geweest, dat in de huisgezinnen gene gezette maaltijden moesten worden bereid, noch des middags, noch des avonds, maar dat men slechts zo veel zou nemen als nodig was, om gesterkt te worden in het gebed tot God (vgl. Hand. 27: 33). Drusius wil, dat die tijd slechts geduurd heeft een dag en twee gehele nachten, op dezelfde wijze als de Zaligmaker drie dagen en drie nachten in het graf heeft gelegen..

Deze laatste mening is juist. Zie vs. 16 1.

HOOFDSTUK 5.

ESTHER GAAT NAAR DEN KONING. HAMAN ZOEKT MORDECHAI OM TE BRENGEN.

I. Vs. 1-8. Als Esther op den derden dag bij den koning komt, wordt zij door hem vriendelijk aangenomen; hij verzekert haar reeds, dat hij haar hare bede zal geven, vóórdat hij hare begeerte weet. Zij verzoekt nu den koning, dat hij met Haman kome tot den maaltijd, dient zij bereid heeft. Als de koning op dien maaltijd naar haren wens vraagt, belooft zij, wanneer hij en Haman den volgenden dag weer bij haar het middagmaal wilden gebruiken, dien mede te delen.

1. Het geschiedde nu aan den derden dag 1) waarop het vasten eindigde, dat Esther haar treurgewaad aflegde en een koninklijk kleed aantrok, en stond of ging, in het binnenste voorhof (vgl. Hoofdstuk 4: 11), van des konings huis 2), tegenover het huis des konings, om daar te wachten totdat de koning haar zou opmerken: de koning nu zat op zijnen koninklijken troon, in het koninklijk huis, tegenover de deur van het huis, in een voorportaal, waar de koning haar moest opmerken (zie Hoofdstuk 2: 19).

1) Den derden dag is van den dag der onderhandeling van Mordechai met de koningin (4: 14) af te tellen. De eerste dag is die, op welken Esther met Mordechai onderhandelde. Het vasten werd alzo eerst aan den namiddag begonnen; op den derden dag ging Esther tot den koning, om hem uit te nodigen, bij haar op dien dag ter maaltijd te komen, alzo zeker aan den voormiddag. Daarmee gerekend duurde het derde daags vasten van den namiddag van den eersten tot den voormiddag van den derden dag, ongeveer 40-45 uren..

2) Om dit wel te verstaan moet men een recht begrip hebben omtrent de gesteldheid van het koninklijk paleis. Ahasveros had, naar de wijze der Oosterse koningen, een paleis, hetwelk bestond uit voorhoven, de verblijfplaats van den koning en zijne vrouwen, en enen hof. Van den hof lezen wij in Esther 7: 7. De verblijfplaats des konings was dat gedeelte van het paleis, waar de koning woonde en zijnen troon had. Dit gedeelte wordt het huis des konings genoemd, Hoofdstuk 2: 13. Hiervan waren twee andere gebouwen onderscheiden, het huis der maagden, onder het opzicht van Hege hetwelk een eigen voorhof had (Hoofdstuk 2: 13,14) en het huis der bijwijven, die bij den koning overnacht hadden, onder het opzicht van Saäsgaz (Hoofdstuk 2: 14). Evenwel hadden deze twee gebouwen gemeenschap met het koninklijk verblijf (Hoofdstuk 2: 13,14). Voorts had het koninklijk paleis onderscheidene voorhoven of opene plaats, zo vóór als om het paleis, met muren omgeven. Langs deze ringmuren waren gaanderijen, steunende op marmeren pilaren. In deze gaanderijen van het buitenvoorhof had de koning den zevendaagsen maaltijd gegeven (Hoofdstuk 1: 5). Van dit buitenvoorhof was het binnenvoorhof onderscheiden en daarvan afgesloten, onmiddellijk palende aan het verblijf des konings (Hoofdstuk 6: 4). Hiermede stemt de beschrijving van Diodorus Syculus overeen, die het paleis van Cyrus in Persepolis aftekent als een slot, met drie ringmuren voorzien, hoog en uitgebreid, met opene plaatsen tussenbeide. Ook berichten ons de latere schrijvers over het Perzische rijk, dat het koninklijk paleis te Ispahan, de tegenwoordige hofplaats, met zijne gebouwen en tuinen, wel een uur gaans in het rond beslaat. Men heeft eerst het koninklijk

voorplein; daaruit komt men door ene poort langs vertrekken, waar het gerecht zit. Van daar gaat men door ene fraaie wandelplaats naar de zaal, waar de koning gehoor verleent. Bij de latere Perzen is deze gehoorzaam van den koning onderscheiden in drie delen. Het ene is hoger dan het andere, waarop de hovelingen naar hunnen rang staan. Op de derde hoogte staat de troon, zijnde omtrent acht voeten vierkant, en een voet of anderhalf boven den gewonen vloer, die met een kostbaar tapijt bedekt is. Hieruit zal men nu lichtelijk begrijpen, dat Esther zich zal begeven hebben in de wandelplaats of het binnenste voorhof..

2. En het geschiedde, toen de koning de koningin Esther zag, staande of binnentredende in het voorhof, verkreeg zij genade in zijne ogen, zodat de koning den gouden scepter (Hoofdstuk 4: 11),die in zijne hand was, Esther toereikte; en Esther naderde, en roerde de spits des scepters aan, misschien door, gelijk de Latijnse overzetting daarbij voegt, dien eerbiedig te kussen.

In plaats van deze eenvoudige mededeling tooit de Septuaginta het verschijnen van Esther voor den koning met allerlei onwaarschijnlijkheden, om het gevaarlijke van hare onderneming nog beter te laten uitkomen. Zie deze in het "aanhangsel"..

3. Toen zei de koning tot haar: Wat is u, koningin Esther! of wat is uw verzoek? want alleen ene dringende begeerte, een zaak van grote betekenis, heeft u bewogen tegen het gebod in tot mij te komen, het zal u gegeven worden, wat gij wenst, ook tot de helft des koninkrijks 1) (Mark. 6: 23).

1) God kan de harten der grootste monarchen, al regeren zij nog zo volstrekt en willekeurig, neigen en buigen naar Zijn welbehagen. -en ten goede der onderdanen zelf. Esther vreesde, dat zij zou omkomen, maar verkrijgt nu integendeel de belofte van alles te zullen verkrijgen, wat ze maar gelieft te vragen, al was het de helft van het koninkrijk. Men merke hier op, dat God in Zijne Voorzienigheid dikwijls de vreze Zijns volks voorkomt en hen boven hope begunstigt, wanneer het bestaat iets ten zijnen behoeve te wagen..

Hoort wat deze trotse koning zegt: "Wat is u, of wat is uw verzoek? Het zal u gegeven worden" en zeg: zal God dan niet horen en niet antwoorden op de gebeden van Zijne uitverkorenen (Luk. 18: 6-8), die dag en nacht tot Hem roepen? Esther kwam tot een trots, heerszuchtig man, wij komen tot den God van liefde en van genade. Zij was niet geroepen, wij zijn het; de Geest zegt: Kom, en de bruid zegt: Kom. Zij had ene wet tegen zich, wij hebben ene belofte, menigte beloften ten onzen gunste-bidt en u zal gegeven worden. Zij had geen vriend om haar in te leiden of voor haar tussen beide te treden; integendeel hij, die ‘s konings gunsteling was, was haar vijand: maar wij hebben een Voorspraak bij den Vader, in wie Hij Zijn welbehagen heeft. Laat ons daarom vrijmoedig toegaan tot den troon der genade..

4. Esther nu, uit ervaring overtuigd, dat de tijd van het middageten de gunstigste tijd was, om den koning iets zo groots te vragen, als zij op het hart had, zei: Indien het den koning goeddunkt, zo kome de koning met Haman heden tot den maaltijd, dien ik hem bereid heb, zo zal ik hem dan mijne bede voordragen.

5. Toen zei de koning tot zijne dienaren: Doet Haman spoeden, dat hij kome en het bevel (het woord) van Esther doe! Als nu de koning met Haman tot den maaltijd, dien Esther bereid had, gekomen was,

6. Zo zei de koning tot Esther op den maaltijd des wijns 1): Wat is uwe bede? en zij zal u gegeven worden, en wat is uw verzoek? het zal geschieden, ook tot de helft des koninkrijks.

1) Om deze spreekwijze wel te verstaan, moet men weten, dat een Oosters koninklijk gastmaal doorgaans uit drie of vier maaltijden bestaat, waarvan de tafels in onderscheidene vertrekken worden aangericht, Niet eer, dan op den derden maaltijd gaat de wijn in bekers rond en deze wordt daarom de maaltijd des wijns genoemd..

7. Toen antwoordde Esther, die intussen had opgemerkt, dat het nog de geschikte tijd voor hare bede niet was 1), en zei: Mijn bede en verzoek is:

1) Door Gods bijzondere leiding merkt Esther op, dat het nog de rechte tijd niet is. Haar geloof ziet duidelijk, dat de hulp nabij is, maar overtuigt haar, dat zij met het beslissend woord nog moet wachten. En juist in den nacht tussen de twee maaltijden komt, door het herinnerd worden van den koning aan Mordechai, de eigenlijke wending in den toestand. Dat was de vinger Gods, die voor Zijn volk waakte. -Dat Esther beide keren Haman mede nodigt, is ene daad van grote schranderheid. Zij verhindert daardoor, dat Haman verdenkingen opvatte en tegenmiddelen berame; tevens wordt deze vijand van het rijk van God door deze dubbele hoge eerbetuiging van de zijde der koningin zo volkomen in zijnen hoogmoed en in zijne gerustheid ingewiegd, dat hij, geheel blind, zich zelven in de galg zijn verderf opbouwt..

8. Indien ik genade gevonden heb in de ogen des konings, en indien het den koning goeddunkt, mij te geven mijne bede en mijn verzoek te doen, zo kome de koning met Haman morgen weer tot den maaltijd, dien ik hem bereiden zal; zo zal ik morgen doen naar het bevel des konings, en mijne begeerte uitspreken.

9.

II. Vs. 9-14. Haman, van den maaltijd der koningin komende, heeft de ergernis, dat hij Mordechai ziet, die niet eens voor hem opstaat. Daarop klaagt hij aan zijne vrouw en aan zijne vrienden, dat de gunst van den koning en van de koningin hem niet voldoen, zolang hij Mordechai nog moet zien. Deze raden hem reeds voorlopig ene hoge galg op te richten, en aanstonds, den volgenden morgen vroeg, ‘s konings toestemming te gaan vragen, om Mordechai daaraan te hangen, en dan, vrij van alle zorgen, tot den maaltijd der koningin te gaan.

9. Toen ging Haman ten zelven dage, op welken hij bij de koningin ter maaltijd geweest was, uit het paleis, vrolijk en goeds moedsover zulk een hoog eerbewijs van de koningin; maar toen Haman Mordechai zag, die sedert de toezegging van Esther weer zijne treurklederen had afgelegd en in de poort des konings zijn ambt waarnam (Hoofdstuk 4: 2 vv.),en Haman zag,

dat hij niet opstond, noch zich voor hem bewoog 1), geen den minsten eerbied betoonde, zo werd Haman vervuld met grimmigheid op Mordechai.

1) Mordechai gedroeg zich zo, omdat Haman door den bloeddorstigen toeleg ter verdediging der Joden alle menselijke achting en eerbewijzen verbeurd had; tevens bleek hieruit, hoe weinig hij Haman vreesde, terwijl zijn vertrouwen was gevestigd op God, dat die hem en zijn volk uit dezen groten nood verlossen zou..

10. Doch Haman bedwong zich, van terstond zijne wraak uit te oefenen aan enen van dat volk, dat hem geheel gegeven was, en hij kwam tot zijn huis, en hij zond henen, en liet zijne vrienden komen, en Zeres, (= ster der aanbidding) zijne huisvrouw, om zijne ergernis aan hen te openbaren en met hen te raadplegen.

11. En Haman vertelde hun de heerlijkheid zijns rijkdoms, en de veelheid zijner zonen 1), (Hoofdstuk 9: 6 vv.), en alles, waarin de koning hem groot gemaakt had, en waarin hij hem verheven had boven de vorsten en knechten des konings.

Herodotus bericht, dat de Perzen naast den oorlogsroem niets voor begerenswaardiger hielden, dan het bezit van een groot aantal zonen. Haman had tien zonen, dat den Joodse uitleggers niet genoeg scheen, waarom zij er 208 van gemaakt hebben..

12. Verder zei Haman: Ook heeft de koningin Esther niemand met den koning doen komen tot den maaltijd, dien zij bereid heeft, dan mij; en ik ben ook tegen morgen van haar met den koning wederom genodigd.

13. Doch dit alles baat mij niet 1), zo langen tijd als ik den Jood Mordechai zie zitten in de poort des konings, dien Jood, die in trotsheid mij elk eerbewijs weigert.

1) Welk ene geringe zaak kan al het genoegen vergallen van hen, die tot het toppunt van aards geluk verheven zijn! Onmetelijke rijkdommen, gepaard met ere en heerlijkheid, gaven Haman zoveel vermaak niet, als hij smart gevoelde over het weigeren van eerbewijs door een man. Hij kon zich voldoen door slechts één woord bij den koning te spreken, met verzoek, dat Mordechai mocht afgezet of gedood worden, maar zijn hoogmoed en zijne wraakzucht wilden zich niet laten tevreden stellen, tenzij een geheel volk werd uitgedelgd..

Leer hieruit, dat God alleen onze begeerten bevredigen kan, terwijl de gehele schepping onze zielen niet kan vervullen noch tevreden stellen, maar altijd een pijnlijk ledig achterlaat. Menigeen roemt den rijke gelukkig, die luister en grootheid ontvouwt; dat is echter ene verkeerde mening. Menig arm hutbewoner ondervindt veel minder ongeluk, dan de rijke met zijne heerlijke voorrechten rondom zich..

Habakuk, Paulus en andere godvrezende mensen konden gelukkig zijn bij gemis van aardse vreugde, want God was het deel hunner erfenis; zij hadden in Hem, wat duizenden werelden niet konden geven. Maar zij, die God den Vader niet kennen, noch den Zoon Jezus Christus, in wie het licht en het leven der mensen is, weten den weg des vrede niet. Wat zij ook hebben,

zij missen het ene nodige, zonder hetwelk alles ijdelheid en kwelling des geestes is. De gelovige in Christus moet rijk zijn te midden van armoede, want hij bezit goud, beproefd in het vuur. De mens, die Christus niet kent, is arm, hoewel hij rijk is, omdat hij ontbloot is van datgene, dat alleen waarlijk rijk maakt..

Al had gij, kind der wereld! zo vele akkers als Achab, nog zou er een Naboth's wijngaard zijn, die, u ontzegd, u verdrietig deed weigeren te eten en te drinken. Al had hij ere, gelijk Haman, iets zou u ergeren, al was het ook maar een Jood, die in de poort zat, en dat iets zo machtig, dat het al het andere tot niets voor u maakt. Een ding is nodig.

14. Toen zei zijne huisvrouw Zeres, als woordvoerdster namens de overigen, tot hem, mitsgaders al zijne vrienden: Men make nu spoedig ene galg, vijftig ellen hoog, en zeg gij, Haman! morgenvóór den maaltijd aan den koning, dat men Mordechai openlijk voor aller ogen ter hoogste beschimping daaraan hange. Zonder twijfel zult gij daartoe 's konings toestemming verkrijgen; ga dan vrolijk met den koning tot dien maaltijd. Deze raad nu dacht Haman goed, daar hij gelijk alle vijanden Gods, door eerzucht bezeten, geheel verblind was, en hij deed nog diezelfden avond de galg maken.

Wanneer der goddelozen geluk tijdelijk geheel en al vast en onbeweeglijk schijnt te zijn, en wanneer zij de onschuldigen het meest onderdrukken, dan is hun val en ondergang het meest nabij, en zij maken door hun onvoorzichtigheid en boosheid, dat het ongeluk slechts des te sneller over hen moet komen..

HOOFDSTUK 6.

MORDECHAI WORDT TOT HOGE EER VERHEVEN.

II. Vs. 1-14. In diezelfden nacht wordt de koning door slapeloosheid geplaagd; hij laat zich uit het boek der kronieken voorlezen en wordt daardoor aan Mordechai's verdiensten herinnerd. Als Haman den volgenden morgen bij den koning komt, om zijn plan tegen Mordechai ten uitvoer te brengen, legt de koning hem de vraag voor, wat men den man moet doen, dien de koning gaarne wilde eren. Haman meende in zijne trotsheid, dat de koning geen ander dan hem kon bedoelen; hij noemt nu de uitgezochtste koninklijke onderscheidingen op, die hij nu aanstonds aan den Jood Mordechai zelf ten uitvoer moet brengen. Mismoedig en met een bedekt hoofd keert Haman naar zijn huis terug. Ook hier vindt hij geen troost, integendeel zijne vertrouwden spreken als hun vermoeden uit, dat hij nu spoedig zal vallen. Geheel ontstemd vergeet Haman de hoge eer van den maaltijd bij de koningin, en moet door de koninklijke kamerdienaars daarheen gehaald worden.

1. In dien nacht tussen den eersten en tweeden maaltijd der koningin waakte Israël's Wachter, die niet slaapt noch sluimert, over het leven der Zijnen (MATTHEUS. 10: 29 vv.), en door Zijne wijze besturing, was de slaap van den koning geweken, en hij zei, dat men het boek der gedachtenissen, de kronieken brengen zou, de gedenkboeken der dagelijkse gebeurtenissen, waarin alle bijzondere voorvallen werden opgetekend (Hoofdstuk 2: 23), en zij werden in de tegenwoordigheid des konings gelezen.

Als David niet kon slapen, dacht hij aan God en peinsde hij over Hem (Psalm 63: 6) en indien hij enig boek had willen hebben, het zou zijn Bijbel geweest zijn, want over die Wet dacht hij dag en nacht..

Onder de Perzen waren de kronieken in verzen geschreven; zij waren gewoonlijk het werk der uitstekendste dichters. Zowel in Engeland als in andere landen hadden onze voorouders Kronieken in poëzie.

Wat is natuurlijker dan dit, dat een koning niet kan slapen en zich daarom iets laat voorlezen? Deze geheel natuurlijke, maar toch wonderbare leiding is het, die het hart van hen, die zulke dingen ervaren, zozeer verheugd; zij is voor alle andere zielen verborgen. Deze wijze Goddelijke voorzienigheid is aan alle diegenen, die nog zich zelven leven, onbekend.

2. En men vond door Gods wonderbare leiding, nevens verscheidene andere zaken, die voorgelezen werden, geschreven, dat Mordechai had te kennen gegeven van Bichthana en Theres, twee kamerlingen des konings, uit de dorpelwachters, die de hand zochten te leggen aan den koning Ahasveros (Hoofdstuk 2: 23).

3. Toen zei de koning: Wat eer en verhoging is Mordechai hierover gedaan, overeenkomstig onze gewoonte, om onze weldoeners koninklijk te belonen? En de jongelingen des konings, zijne dienaars, zeiden: Aan hem is niets gedaan 1).

1) Er was een bijzonder bestuur der Voorzienigheid in, dat hij toen onbeloond gelaten was, en alzo deze beloning tot nu toe moest verschoven worden, nu zowel hij als zijn gehele volk ten verderve bestemd was, en de eer hem zó bewezen werd, dat zij tot een dodelijk verdriet verstrekte voor hem, die den ondergang der Joden bedoelde.

Men vraagt, waarom onder de goddelijke boeken een boek gevonden wordt, waarin de naam van God zelfs niet ene enkele maal voorkomt? Vraagt, waarom naast den wijnstok de braamstruik, naast den diamant de keisteen gevonden wordt? Alles is door God geschapen; de sterren aan den hemel, de zandkorrels aan den oever der zee. Ook in de Schrift zijn de diamanten en paarlen het zeldzaamst, zo als de profeet Jesaja, de Evangeliën, de brieven van Paulus, de Openbaring van Johannes zijn. Het kenmerk der werken Gods bestaat niet zozeer in het schone, als wel in het onnabootsbare, in hetgeen niet na te doen is. Het goddelijke is in het boek Esther, gelijk de lucht in de kamer is. Gij ziet haar niet en tast haar niet, maar gij ademt er in, en indien zij er niet was, wij zouden allen stikken. Een van beide: of in dit Boek is het toeval alles of God is alles; doch nu is daarin niets toevalligs, maar bij alles is God. De ongelovige Uitleggers klagen wel eens, dat de heiligen in het Oude Testament alles rechtstreeks aan God toeschrijven. Welnu hier wordt niets aan God toegeschreven en toch doet alles. Al was dat nu maar geschied, om de eenvormigheid weg te nemen en te verhoeden, dat de mensen zich aan klanken gewennen, dan zou dit reeds ene genoegzame reden voor deze zaak zijn. Neen, God wordt in dit Boek niet genoemd, maar Hij regeert er in. Ja het is een dichtstuk op de goddelijke Voorzienigheid. Spreken niet de bloemen, de sterren van God? Doch zij doen dit zonder stem-omdat zij sterren en bloemen zijn. De hemelen verkondigen Gods eer, maar hoe? Op hemelse wijze. God is een verborgen God. Men moet zich gewennen, om daar, waar Zijn naam niet staat, Zijne hand op te merken. Wij moeten God leren kennen niet alleen uit zijne daden, maar ook uit Zijne wijze van doen. Wij moeten, zonder God genoemd te vinden, God zelf leren onderkennen. Het boek Esther schijnt geschreven te zijn, om Jehova uit te roepen voor al de volken, gelijk Haman Mordechai uitroepen moest voor de inwoners van Susan.

Al wat in de Heilige Schrift opgenomen is, wordt hierdoor door den Heiligen Geest voor het Zijne verklaard. Het is hiermede als met ene notariële acte. Al wat de notaris hierin, hetzij uit den mond van getuigen of van elders opneemt, wordt hiermede door hem als bevoegden persoon, notarieel en authentiek, dat is op wettige wijze geldend verklaard.

Het behaagde God meermalen de Joden aan het hoofd der zaken te stellen, doch het was altijd maar voor een tijd. God leidde ze wel soms uit de verdrukking, maar om ze tot nieuwe verdrukkingen voor te bereiden, en dit zal niet veranderen, totdat zij komen tot de kennis van hunnen Messias, en in Hem zich weer gevoelen te zijn "het volk van God.".

4. Toen zei de koning, die opmerkte, dat reeds zo vroeg iemand gekomen was: Wie is in het voorhof? (Haman nu was reeds in den vroegen morgen gekomen in het buitenvoorhof van het huis des konings, in ene wachtkamer, waar de raadsheren misschien bij afwisseling den gehelen dag moesten aanwezig zijn, om steeds op ‘s konings wenk tegenwoordig te kunnen zijn; hij was na met een bepaald doel zo vroeg gekomen, namelijk: om den koning te zeggen, dat men Mordechai zou hangen aan de galg, die hij hem had doen bereiden).

5. En des konings jongelingen zeiden tot hem: Zie, Haman staat in het voorhof. Toen zei de koning: Dat hij inkome, of hij kome in 1).

1) Beter: Hij kome in, want des konings woord was des konings bevel. Met zijn vraag had de koning bedoeld, of er niet een hoog beambte in het voorhof was, om met hem te kunnen spreken over de manier, waarop men Mordechai ere zou bewijzen, en ziet, nu bestuurde God het zo, dat juist Haman, Mordechai's doodsvijand, in den voorhof was. Zo blijkt het ook hier weer, dat de mens wel wikt, maar dat het de Heere God is die beschikt.

6. Als Haman ingekomen was 1), vol moed, dat hij nu zijn doel bereiken zou, zo zei de koning tot hem: Wat zal men met dien man doen, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft 2)? Toen zei Haman in zijnijdel, hoogmoedig hart: Tot wie heeft de koning een welbehagen, om hem eer te doen, meer dan tot mij 3)?

1) In 's konings tegenwoordigheid mag de dienaar niet spreken, alvorens door den koning aangesproken te zijn; juist dit gaf den koning gelegenheid om Haman te voorkomen..

2) Het mag wel als een beschikking Gods worden aangemerkt, dat de koning den naam van Mordechai verzwijgt, en het schijnt wel, dat de koning zelf met die vraag Haman in de mening wil brengen, dat de eer voor niemand anders is, als voor zijn groot-vizier. God, de Heere, beschikte het alzo, om Haman, den groten vijand van Israël, en daarom ook den vijand Gods, reeds nu te verootmoedigen en om Mordechai een blijde tijding te geven, dat de dag der bevrijding naderde.

3) Zie eens, hoe de hoogmoed den mens misleiden kan. Haman had groter en beter gedachten van zijne verdiensten, dan hij met reden hebben mocht. Hoe dwaas is het intussen van den mens, te denken, dat hij de enige verdienstelijke persoon onder de zijnen zij, of dat hij meer ere en verdienste bezitte dan allen nevens hem. De bedrieglijkheid van ons eigen hart blijkt nergens meer in, dan een al te gunstige verbeelding te hebben van ons zelven en van onze eigene verrichtingen, waarom wij tegen zulke dwaze eigenliefde gedurig en zorgvuldig behoren te waken en te bidden..

7. Daarom zei Haman, wie het niet twijfelachtig was, of het geluk was hem gunstig en wilde hem nog hoger verheffen, tot den koning: Den man, tot wiens ere de koning een welbehagen heeft,

8. Zal men het koninklijke kleed brengen, dat de koning pleegt aan te trekken 1), en het paard, waarop de koning pleegt te rijden, en dat de koninklijke kroon op zijn hoofd (namelijk van het paard) 2) gezet worde.

1) Haman kan niet spoedig genoeg al de eerbewijzen optellen, die hij wenst. Hij heeft den mond zeer vol, maar toch wenst hij niets, wat niet in Perzië soms in gebruik was. De koning moest hem nu door ene openlijke daad volkomen voor zijnen plaatsbekleder proclameren. Verwonderlijk is het, hoe ook de waarheid van ons verhaal door de Griekse schrijvers, zowel als door pas ontdekte Perzische en Assyrische gedenktekenen bevestigd wordt. Even als de

Perzische koningen, volgens de eersten hunnen eigen koninklijken wijn (Hoofdstuk 1: 7), ja zelfs hun eigen voor hun gebruik alleen bestemd water hadden, zo waren bovendien alle dingen van het dagelijks gebruik des konings van al het profane en gewone als heilig afgezonderd. (Een hofbediende noemde zelfs den dis, van welken Darius Codomannus gegeten had, heilig, en weende, toen hij Alexander den Grote zijne voeten daarop zag leggen). In 't bijzonder echter werd het gewaad, als ook de kroon in den vorm van een tulband, dien de koning droeg, als met de goddelijke waardigheid des konings nauw verenigd geacht, zodat de jongere Cyrus zijnen broeder Artaxerxes niet durfde aangrijpen, omdat deze het heilige koninklijke gewaad aan had. Het is nu hier niet te doen, om met het gewone Medische eergewaad bekleed te worden, hetwelk, volgens de afspraak der zeven saamgezworenen tegen het leven van den Magiër Smerdis, de moordenaar jaarlijks van den koning zou verkrijgen (Herod. III, 84), ook niet om toezending van enig kostbaar kleed, zo als het nog heden bij Oosterse vorsten gewoonte is, maar het Haman te doen, om eens bekleed te worden met het kostbare kleed van den koning zelven, het symbool der goddelijke konings-waardigheid, als hoogste eerbewijs..

Nevens het koninklijk gewaad en het rijpaard met de kroon vordert Haman voor den te eren persoon enen vorstelijken leidsman en heraut. Ook dit bevestigt Xenophon. Volgens hem hadden de Perzische koningen de gewoonte, zich door enen hogen vorst of satraap op het paard te laten heffen. Dat het eerbewijs, om door enen heraut als hooggeëerde des konings uitgeroepen te worden, iets gewoons in het Oosten was, bewijst de geschiedenis van Jozef in Egypte (Genesis 41: 43)..

2) Op zijn hoofd heeft betrekking, niet op den te versieren persoon, maar op het paard. Wel is waar vindt men bij de klassieken gene getuigenis, omtrent zulk een versiering van het koninklijk rijpaard, maar de zaak zelf is geheel niet onwaarschijnlijk, en schijnt door de monumenten bevestigd te worden, daar men op Assyrische en Oud-Perzische beeldwerken paarden des konings, en zo het schijnt ook der vorsten ziet, op wiens koppen zich een in drie punten uitlopend tooisel bevond, dat men wel gevoeglijk voor een diadeem of kroon kan houden..

9. En men zal dat kleed des konings en dat paard des konings geven in de hand van een van iemand uit de vorsten des konings, van de grootste heren, en men of hij zal het dien man aantrekken, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft; en men of hij zal hem op dat paard doen rijden door de straten der stad, en men 1) of hij zal voor hem roepen: Alzo zal men dien man doen, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft 2)!

1) De grondtekst eist dit bepaald, dat de voornaamste van des konings vorsten dit alles zelf zal doen en hem het kleed omhangen, en hem op het paard zetten en voor hem uitroepen. De grootste eer, die Haman maar bedenken kan, stelt hij voor, altijd in de verwachting, dat het niemand anders dan zijn eigen persoon geldt.

2) Zo stapelt deze verwaten mens eerbewijzen op eerbewijzen, tot zelfs boven des konings eer. Zo maakt de hoogmoed zich zelven altijd belachelijk; de hoogmoedige zelf ziet het niet, maar zij, die hem zijne kunsten zien maken, lachen over hem. Gij gevoelt, dat de koning

terstond begreep, dat Haman zich zelven bedoelde, en dat de koning bij zich zelven hartelijk lachte, dat Haman het zo heel mooi maakte, en juist daardoor de dupe van zich zelven werd; en nu, ziende welk een eerzuchtig mens hij tot zich had opgeheven, begint hij met zijn gunsteling te spelen. Hoe geheel uit het leven en wel uit het hofleven! Er zijn ogenblikken, waarin een koning zich zelven gevoelt, en zijnen gunsteling doet gevoelen, dat hij eigenlijk maar een speelpop in zijne hand is, waarmee hij doen kan wat hij wil, maar die op zich zelven niets is..

10. Toen zei de koning tot Haman: Haast u, neem dat kleed, en dat zo versierde paard, gelijk als gij gesproken hebt, en doe alzo aan Mordechai, den Jood, die aan de poort des konings zit; en laat niet één woord vallen van alles, wat gij gesproken hebt 1).

1) Men zou uit dit laatste kunnen opmaken, dat Haman reeds in ongenade begon te vallen. In elk geval ligt er in dit ganse bevel, ook door het bijvoegen van, den Jood, iets spottends. De koning begreep heel goed, dat Haman die eer voor zich zelven had uitgedacht, en nu heeft hij er een vermaak in, om zijn hoogmoed te vernederen. Iets wat geheel paste bij het karakter van Ahasveros.

Hoe de koning wist, dat Mordechai een Jood was, is licht te begrijpen. Zijne kamerlingen, met wie hij over den vóórgekomen moord sprak, zullen hem dit hebben meegedeeld.

11. En Haman nam dat kleed en dat paard en trok het kleed Mordechai aan, en deed hem rijden door de straten der stad, en hij riep voor hem: Alzo zal men dien man doen, tot wiens eer de koning een welbehagen heef!

Even als God de vijanden van Zijnen Zoon tot ene voetbank Zijner voeten maakt, waardoor Hij nog meer verheven wordt, zo maakt Hij het ook ten opzichte van al Zijne vrienden. Degenen, die hen een tijd lang onder het gewicht van hunnen haat en van hun vervolgingen onderdrukten, worden eindelijk zelf onder den last van hun heerlijkheid gebogen en moeten hun tot zegetekenen dienen.

12. Daarna keerde Mordechai, dien deze eer niet hoogmoedig of zorgeloos maakte, wederom tot de poort des konings, om daar als vroeger zijn ambt waar te nemen; maar Haman, van zijne hoogte neergestort, werd voortgedreven naar zijn huis, treurig en met bedekten hoofde 1), vol beschaamdheid en treurigheid.

1) Met bedekten hoofde, d.w.z. met omhuld aangezicht, is teken van schaamte.

Waarom was Haman zo beschaamd en diep treurig? Niet alleen, omdat hij aldus met Mordechai had moeten handelen, maar ook, omdat hij gewis wel de veranderde gezindheid van den koning had gemerkt. Hij had het stekelige wel opgemerkt in dit: doe gij alzo aan Mordechai, den Jood. Een bang voorgevoel overvalt hem, dat hij op het punt staat in ongenade te vallen en dat het met al zijn grootheid en aanzien uit is. Bovendien het bevel, om alle Joden om te brengen, is reeds overal bekend, en wat moet nu wel het volk denken, nu het gezien heeft, welke eer Mordechai, den Jood, is te beurt gevallen!

13. En Haman vertelde aan zijne huisvrouw Zeres, en al zijne vrienden al wat hem wedervaren was 1). Toen zeiden hem zijne vrienden, namelijk de wijzen, de Magiërs, die onder hen waren, en die veel uit de wonderbare geschiedenis van Gods volk, bijzonder uit Daniël's tijd wisten, en Zeres, zijne huisvrouw: Indien Mordechai, voor wiens aangezicht gij hebt begonnen te vallen, van het zaad der Joden is 2) zo zult gij tegen hem niet vermogen, hij staat onder Hogere bescherming, maar gij zult gewis voor zijn aangezicht vallen 3).

1) Hoe snel volgt toch bij de goddeloze wereld op de hoogste vreugde, die haar toeschijnt eeuwig te zullen duren, het diepste leed, dat toch als kiem reeds in hare vreugde verborgen lag, zo als ook hier bij Haman (vgl. Hoofdstuk 5: 10-13, met vs. 13).

2) Hoewel Haman ook reeds bij het eerste gesprek (Hoofdstuk 5: 13) Mordechai enen Jood genoemd heeft, zo komt het toch nu eerst, ten gevolge van de buitengewone wending der zaken den vrienden in de gedachte, dat Mordechai tot het merkwaardige, wel gehate, maar wegens zijnen onzichtbaren Beschermer ook gevreesde volk der Joden behoorde..

3) Zo troosten u uwe vleiers, gij machtigen der aarde en verdrukkers der armen en onschuldigen; zodra het u tegenloopt, zijn zij buiten raad en doen u het ergste vrezen..

Zij komen tot de slotsom, al spraken zij het niet zo uit, dat Mordechai en zijn volk onder Hogere bescherming staan en dat derhalve dit feit een teken is, dat Haman voor het aangezicht van Mordechai zal vallen. Vroeger was Mordechai voor hen een onbeduidend man, met wie men niet had te rekenen, die men eenvoudig aan een boom kon ophangen, maar nu treedt hij voor hen in een geheel ander licht. Hij is nu eensklaps een groot gunsteling van den koning geworden en zij voorspellen het, dat Haman zal vallen en Mordechai tot eer en aanzien zal verheven worden.

14. Toen zij nog met hem spraken 1), zo kwamen des konings kamerlingen nabij, en zij haastten Haman, die in zijne smart die hoogste eer, op welke hij den dag te voren nog zo geroemd had, geheel vergeten had, tot den maaltijd te brengen, dien Esther bereid had.

1) Over verder beraad wordt geen tijd gelaten. Geen plannen, om het gedreigde onheil af te keren kunnen worden gemaakt of overwogen. Dit is de beschikking Gods. Haman's val is nabij. Wie heeft zien tegen God verhard en vrede gehad?

HOOFDSTUK 7.

HAMAN WORDT AAN ENE GALG GEHANGEN.

IV. Vs. 1-10. Als de koning en Haman wederom bij Esther eten, en de eerste weer naar hare begeerte vraagt, openbaart zij hem hare Joodse afkomst en verzoekt hem, zich zelf met het gehele volk samenvattende, dat hij haar en haar volk het leven wilde schenken, dat Haman besloten had te verderven. Terwijl de koning, die over dit plan van Haman op 't hevigst in toorn ontstoken is, in den tuin gaat, werpt zich Haman aan de voeten der koningin en smeekt hij om zijn leven. De koning, die daarbij komt, ziet hierin boze bedoelingen, en beveelt dadelijk hem te vonnissen; waarop hij volgens het voorstel van enen kamerdienaar, aan de galg gehangen wordt, die hij voor Mordechai had opgericht.

1. Toen de koning met Haman gekomen was, om te drinken met de koningin Esther;

2. Zo zei de koning tot Esther ook op den tweeden dag, op den maaltijd des wijns (Hoofdstuk 5: 6): Wat is uwe bede, koningin Esther! en zij zal u gegeven worden; en wat is uw verzoek? het zal geschieden, ook tot de helft des koninkrijks.

Even als Mordechai ook na de hem wedervarene koninklijke onderscheiding bescheiden naar zijne plaats terugtreedt, zo is ook aan Esther niets op te merken van ene verheffing wegens het tot hiertoe gelukken van haar plan; zij weet dat zij nog altijd voor de hoofdbeslissing staat..

3. Toen antwoordde 1) de koningin Esther, en zei, op dit tijdstip hare afkomst aan den koning openbarende (Hoofdstuk 2: 20): Indien ik, o koning! genade in uwe ogen gevonden heb, en indien het den koning goeddunkt, men geve mij mijn leven om mijner bede wil, en het leven van mijn volk, om mijns verzoeks wil.

1) Den vorigen dag had Esther niet durven vragen, wat haar op het harte lag. Dat was de beschikking Gods. Een slapeloze nacht moest eerst nog komen, de herinnering aan Mordechai's daad gewekt worden, maar ook reeds een aanvankelijk vallen in ongenade van Haman, in elk geval een minder gunstig gestemd worden van den koning voor zijn groot-vizier.

Niet Esther moest de eer hebben, maar God en God alleen, al wil Hij Esther ook gebruiken tot redding des volks.

Esther moest het na deze goed gevoelen, dat het de Heere was, die alles zó had geleid, dat haar verzoek en haar bede een gunstig onthaal vond.

Wij mogen ook veronderstellen, dat zij dien nacht als ene vrouwelijke Jakob met God zal geworsteld hebben, om verhoring harer bede.

4. Tot zulk ene bede ben ik door een groot levensgevaar gedwongen; want wij zijn voor ene som gelds (Hoofdstuk 3: 9) verkocht 1), ik en mijn volk, dat men ons verdelge, dode en

ombrenge. Indien wij nog tot knechten en tot dienstmaagden waren verkocht geweest, ik zou gezwegen hebben, ofschoon de onderdrukker de schade des konings, die hij door gemis van opbrengsten lijden zou, geenszins zou kunnen vergoeden 2).

1) Het neemt de waarheid van Esther's gezegde niet weg, dat de som door den koning aan Haman geschonken was, want nevens den haat tegen het volk van God was de begerigheid naar het geld der Joden in Haman de hoofddrijfveer..

2) In het Hebr. Ki een hatsar schowèh benezek hamèlek. Beter: Want niet is de vijand het waard, om den koning te verontrusten. Zij wil dus zeggen, indien het niet het leven van mij en mijn volk gold, indien wij nog tot slaven en slavinnen waren verkocht, ik zou gezwegen hebben, ik zou den koning niet lastig hebben gevallen, niet in onrust en moeilijkheid hebben gebracht, maar nu de vijand het op ons leven toelegt, nu ons leven er mee gemoeid is, nu moet, nu kan, nu mag ik niet anders handelen. Juist dit is in alle eenvoudigheid er op berekend, om alle gedachten des konings bij die ene zaak te bepalen, om hem te doen begrijpen, dat het niet een lichte zaak was. En door Gods gunst vermag zij het hart des konings te treffen en wel zo, dat hij in zijn ziele diep verontwaardigd wordt over zulk een snode daad en hij terstond vraagt naar den persoon, naar den vijand.

5. Toen sprak de koning Ahasveros, en zei, hevig vertoornd,tot de koningin Esther: Wie is die? en waar is diezelve, die zijn hart vervuld heeft 1), om alzo te doen, die het durfde wagen het leven mijner geliefde te bedreigen?

1) De boze gedachten komen uit het hart van den mens en vervullen het zo, dat het ten slotte komt tot boze daden. Een echt Oosterse uitdrukking hebben wij hier, om oorsprong en voleindiging van boze handelingen aan te geven.

De koning heeft het niet geweten, dat Esther ene Jodin was. Hij heeft het pas gehoord, dat de redder van zijn leven een Jood was. Dit doet zijn toorn klimmen.

6. En Esther zei: De man, de onderdrukker en vijand van mijn volk, die dat moordplan heeft verzonnen, is deze boze Haman! Toen verschrikte Haman voor het aangezicht des konings en der koningin.

De koning moet er wel iets van geweten hebben, dat het volk, hetwelk hij door een koninklijk edict ter uitroeiing had overgegeven, het Joodse was; evenzo moest de herinnering aan de redding zijns levens door enen Jood hem vertoornd doen worden tegen dien, die zulk een misbruik van zijne koninklijke gunst en van zijne zwakheid gemaakt had. Wat hem nu bekend werd, dat niet alleen de redder van zijn leven, maar zelfs zijne liefste gemalin tot dat volk behoorde, hetwelk hij op overreding van Haman aan het verderf had prijsgegeven, moest natuurlijk zijnen vollen toorn tegen dezen listigen en boosaardigen raadgever doen losbarsten. Hoe minder een Xerxes geneigd was, de schuld aan het bevel tot moord boven alles in zich zelven te zoeken, des te meer moest hij nu het gehele plan aanzien, als bijzonder tegen de koningin gericht, die hij zeker zó zeer beminde, dat daardoor zijn afkeer tegen het Joodse volk geheel verdween..

7. En de koning stond op in zijn grimmigheid van den maaltijd des wijns (Hoofdstuk 5: 6), en ging naar den hof van het paleis 1) (Hoofdstuk 1: 5), om in de vrije lucht zich zelven weer meester te worden. En Haman bleef staan, om van de koningin Esther, aangaande zijn leven, verzoek te doen, want hij zag, dat het kwaad, de doodstraf, van den koning over hem ten volle besloten was, en er dus buiten Esther's voorspraak voor hem niets te wachten was.

1) In zijn grimmigheid stond hij op. Hij was zich zelven niet meer meester en voelde dat hij behoefte had aan beweging in de vrije lucht. Wellicht ook, om daar zich te beraden over wat hij zou doen. Spoedig keert hij weer en nu is Haman's lot beslist. Mocht de koning nog geweifeld hebben in den hof, nu hij meent, dat Haman Esther geweld wil aandoen, nu is er voor zijn vorigen gunsteling geen genade meer. In een enkel ogenblik wordt het doodvonnis over hem uitgesproken.

Hier hebt ge geheel den Xerxes der ongewijde geschiedenis.

8. Toen de koning wederkwam uit den hof van het paleis in het huis van den maaltijd des wijns, zo was Haman gevallen op zijne knieën voor het bed 1), waarop Esther was en hief zo zijne armen smekend naar haar uit. Toen zei de koning in den hoogsten toorn, die blind is ook voor het duidelijkste, en zonder de koningin zelfs tijd te laten om Haman te verontschuldigen: zou hij ook wel bij zijne misdadige onderneming nog die misdaad toevoegen en de koningin verkrachten of, geweld aan doen, bij mij in het huis? Het woord 2) het bevel, om Haman te doden ging uit des konings mond, en zij, de dienaars, bedekten Hamans aangezicht, volgens de gewoonte in oude tijden, als enen ter dood veroordeelde.

1) In het Oosten zat men, of liever lag men op bedden, om te eten en te drinken..

V.d.Palm tekent hierbij aan: "Niet: was gevallen, maar viel hij. Den koning namelijk terug ziende komen, en gene genade nog bij Esther hebbende kunnen verwerven, viel hij in zijnen angst neer op het bed, waarop Esther lag, 't geen, strijdig tegen alle betamelijkheid, den koning nog woedender maakte en hem de straks volgende bittere, doch niet in den eigenlijken zin gemeende woorden deed uitspreken."

2) Het woord moet hier opgevat worden in den zin van, het doodvonnis. Dit blijkt uit het volgende. Want wie in het Oosten ter dood veroordeeld werd, diens hoofd werd terstond omhuld, als teken, dat hij niet meer waardig was het licht te aanschouwen noch den aanblik der rechters.

9. En a) Charbona (= oorlogszuchtig), een van de kamerlingen, voor het aanschijn des konings staande, die pas medegezonden was naar Hamans huis, om hem tot den maaltijd te brengen, en daar die galg gezien had, zei: Ook 1) zie, de galg, welke Haman gemaakt heeft voor Mordechai, die goed voor den koning gesproken heeft, hem het leven heeft gered, staat bij Hamans huis, vijftig ellen hoog. Toen zei de koning: Hang hem daaraan 2).

a) Esther 7: 10.

1) Uit dit ook blijkt, dat andere kamerlingen ook al kwaad van Haman tot den koning spraken. Nu zij van hem niets meer hadden te vrezen, wil de een den ander voorkomen, om zijne boze stukken den koning mede te delen, en nadat de anderen zijn uitgesproken, deelt Charbona mede, dat hij reeds een galg voor Mordechai heeft opgericht.

2) De kamerlingen mogen wel veel van den overmoed van Haman te lijden hebben gehad, zodat zij bij deze gelegenheid gaarne hun aanklacht tegen hem inbrachten, en als voorbeeld van zijn zelf bedistelenden overmoed de van het kruis aan zijn huis meldden..

10. Alzo 1) hingen zij Haman aan de galg, die hij voor Mordechai had doen bereiden; en de grimmigheid des konings werd gestild 2) (Psalm 7: 15 vv.; 9: 16; 34: 22; 37: 12 vv.; 35: 26. 5: 22; 11: 8,28; 15: 25; 24: 16; 26: 27

1) Esther werpt zich niet op als voorspraak voor Haman. Dit kon zij niet, dewijl het hier niet een persoonlijke zaak gold, maar de zaak des volks en daarom de zaak Gods.

Haman had er niet tegen opgezien, om den moord te vragen op al de Joden. Hij had zich dus in beginsel gesteld tegen de Wet Gods. Ware hij in het leven gelaten, dan zou hij spoedig op wraak hebben gezonnen en het rijk Gods onberekenbare schade hebben aangedaan.

Verre was zij van wraak, maar zij liet het recht zijn loop, opdat deze goddeloze vervolger en hardnekkige tegenstander van Gods volk viel in den kuil, dien hij voor anderen had gegraven.

2) De vijanden van Gods kerk zijn dikwijls hun eigene strikken gevallen. De Heere is bekend door zodanige oordelen; zie Spreuken 11: 8; 21: 18..

Toen was de koning tevreden gesteld, en niet voordat dit geschied was. God zegt van de goddelozen (Ezechiël. 5: 15): "Ik zal Mijne grimmigheid op hen doen rusten en Mij troosten." Op den dag des oordeels, als de gehele goddeloosheid dergenen, die den Heere niet dienden, zal openbaar worden, en de rechtvaardigheid Gods zal voldaan worden door hun eeuwige straf, dan zullen alle rechtvaardigen vol vreugde uitroepen: "Alzo moeten omkomen al Uwe vijanden o Heere! Die Hem daarentegen liefhebben moeten zijn als wanneer de zon opgaat in haar kracht." Wie heeft er medelijden mede, dat Haman aan zijne eigene galg is gehangen? Wie verheugt zich niet liever in de Goddelijke rechtvaardigheid, die voldaan is door den ondergang, welke zijne eigene list op hem gebracht heeft. Laten de werkers der onrechtvaardigheid beven, tot den Heere zich keren en vergeving zoeken door het bloed van Jezus. Saulus van Tarsen was een vervolger, die den gehelen ondergang van het Israël van God zocht; maar hij ontving genade en onze Heere was overvloedig in genade voor hem. Maar de Heere zal het hoofd van den goddeloze wonden, den harigen schedel van hen, die voortgaat in het zondigen..

HOOFDSTUK 8.

DE JODEN HEBBEN VERLOF, ZICH OP HUN VIJANDEN TE WREKEN.

I. Vs. 1-17. De koning schenkt aan Esther het huis van Haman, en verheft haren neef Mordechai tot zijnen minister. Als daarna Esther den koning smeekt, het bevel om de Joden te doden, hetwelk Haman had uitgevaardigd, weer in te trekken, zo kan hij haar hare bede niet toestaan, maar hij staat Mordechai toe naar zijn goeddunken eveneens ene wet uit te vaardigen ter bescherming van zijn volk. Nu wordt door ene koninklijke wet in alle provincies bekend gemaakt, dat de Joden op den 13den Adar gereed mochten zijn, om zich tegen allen, die hen zonden aanvallen te verdedigen, met de toestemming om hun vijanden uit te roeien en hun vermogen te roven. Over dat bevel ontstaat bij de Joden zulk ene vreugde, dat zij den dag, op welken zij het vernemen, met groot gejuich vieren; en op de heidenen heeft het zoveel invloed, dat velen Joden worden.

1. Te dienzelven dage (Hoofdstuk 7), gaf de koning Ahasveros, wie volgens Perzische wetten het vermogen der omgebrachten toekwam, aan de koningin Esther het huis van Haman, den vijand der Joden, met zijn geheel groot vermogen (zie 2 Samuel 16: 4); en Mordechai kwam voor het aangezicht des konings, werd tot staatsraad aangesteld (Hoofdstuk 1: 14) want Esther had te kennen gegeven, wat hij voor haar was, hoe hij haar als een pleegvader dierbaar was.

2. En de koning deed zijnen ring 1) met het koninklijke staatszegel af, dien hij van Haman genomen had (Hoofdstuk 3: 10), en gaf hem aan Mordechai, waardoor hij hem tot zijnen eersten minister maakte; en Esther stelde Mordechai tot bestuurder over het huis en het vermogen van Haman, zodat hij niet alleen grote eer, maar ook een rijk inkomen ontving.

1) De ring was de zegelring, waarmee alle staatsstukken werden gezegeld, in plaats dat zij, zoals bij ons, werden ondertekend. Het zegel had dezelfde kracht als bij ons de naamtekening van de Overheid. Daaruit blijkt, dat nu Mordechai tot eerste Minister of Groot-vizier werd benoemd in de plaats van zijn doodsvijand Haman. Zo vernedert den Heere den een en verhoogt den ander.

3. En Esther sprak verder voor het aangezicht des konings, want het was haar niet genoeg, dat zij en Mordechai met aardse eer overladen en voor ieder levensgevaar beveiligd waren, en zij viel voor zijne voeten, en zij weende, en zij smeekte hem, dat hij de boosheid van Haman, den Agagiet, en zijne gedachte, die hij tegen de Joden gedacht had, zou wegnemen.

De ziel der gehele geschiedenis van ons Boek is de vaste en sterke liefde, met welke beide, Mordechai en Esther, van het begin tot het einde, zowel in de beslissende ogenblikken, als in de rust van hun vorstelijke eer en macht hun volk aanhangen..

4. De koning nu reikte den gouden scepter (Hoofdstuk 4: 11; 5: 2) Esther toe, als zij weer in den voorhof gekomen was met die bede. Toen rees Esther op, en zij stond voor het aangezicht des konings.

5. En zij zei, omdat het om iets groots, het intrekken van een koninklijk gebod te doen was, vrezende en dikwijls op nieuw beginnende: Indien het den koning goeddunkt, en indien ik genade voor zijn aangezicht gevonden heb, en deze zaak voor den koning recht is, en ik in zijne ogen aangenaam ben, dat er geschreven worde in alle provincies, dat de brieven en de gedachte van Haman, den zoon van Hammedatha, den Agagiet, die brieven, die toch niet anders zijn dan een werk van den vijand der Joden, teruggenomen en daarmee de bevelen tot moord wederroepen worden, welke hij geschreven heeft, om de Joden om te brengen, die in al de landschappen des konings zijn.

6. Want hoe zal Ik vermogen, dat ik aanzie het kwaad, dat mijn volk treffen zal? hoe zal ik die smart kunnen dragen? en hoe zal ik vermogen, dat ik aanzie het verderf van mijn geslacht 1), mijn vlees en bloed?

1) Esther pleit hier niet voor haar eigen leven, maar voor dat van haar volk. Zich zelve ziet zij op dit ogenblik voorbij en al haar smeken geldt haar volk en geslacht. In de hand Gods, als instrument in Zijnen dienst, treedt zij op voor het behoud van dat volk, waaruit, zoveel het vlees aangaat, de Messias zou voortkomen, en daarom was haar pleiten tevens een smeken om het behoud der Kerk.

Van wraakzucht of bloeddorst, zoals haar wel eens verweten is, is bij haar geen spoor te ontdekken. Wat zij straks, of liever Mordechai in naam des konings, schrijft, is geen wraak nemen, maar een vrijheid geven tot zelfverdediging.

7. Toen zei de koning Ahasveros, niet in staat de bede toe te staan, tot de koningin Esther en tot Mordechai den Jood, die ontboden was om des konings antwoord te vernemen: Ziet, ik heb u getoond, hoe wel gezind ik uw volk ben; want het huis van Haman met al zijn goed heb ik Esther gegeven, en hem heeft men aan de galg gehangen, omdat hij zijne hand aan de Joden geslagen had; gij kunt er dus niet aan denken, dat ik het verderf van dat volk zou willen.

8. Ik wil u dezelfde volmacht geven, die ik eens aan Haman gaf. Schrijft dan gijlieden voor de Joden, zo als het goed is in uwe ogen 1), ene onveranderlijke wet, in des konings naam, en verzegelt het geschrift met des konings ring; maar de brieven van Haman in te trekken is onmogelijk, want het schrift, dat in des konings naam geschreven en met des konings ring verzegeld is, is niet te wederroepen.

1) De wet, die Haman uitgevaardigd had in ‘s konings naam, kon niet worden herroepen, maar nu geeft de koning verlof, om een andere wet uit te vaardigen, -dat ligt toch in dit: zoals het goed is in uwe ogen, welke die van Haman onschadelijk maakt.

9. Toen werden des konings schrijvers door Mordechai geroepen ter zelver tijd, in de derde maand (zij is volgens de Hebreeën, de maand Sivan) op den drie en twintigsten daarvan, dus 70 dagen nadat het eerste bevel was uitgegaan (Hoofdstuk 3: 12 vv.), en er werd geschreven naar alles, wat Mordechai gebood, aan de Joden in ‘t bijzonder, opdat geen vijandig beambte hen onkundig zou kunnen houden, en aan de stadhouders, en landvoogden, en oversten

(Hoofdstuk 3: 12),der landschappen, die van Indië af tot aan Morenland strekken, honderd zeven en twintig landschappen, een ieder landschap naar zijn schrift, een ieder volk naar zijne spraak: ook aan de Joden, die in het gehele land verstrooid waren, naar hun schrift en naar hun spraak (Hoofdstuk 1: 1,22).

10. En men schreef in den naam van den koning Ahasveros en men verzegelde het met des konings ring, zodat het een wet was, die niet mocht herroepen worden, en men zond de brieven door de hand der lopers te paard, rijdende op snelle kamelen, op muilen, van merries geteeld 1)

1) Rijdende op snelle kamelen, op muilen, van merries geteeld. Zo heeft de Staten-Vertaling in navolging van de Vulgata. Beter is de vertaling, dewijl hier alleen van paarden sprake is: rijdende op renners, op edele zonen der stoeterij. In ‘t Hebreeuws staat er toch: Rokebee harèkesch haächaschteranim benee haramakim. woord, hier door snelle kamelen vertaald, is in Micha 1: 13 overgezet door, snelle dieren. Er worden paarden mede bedoeld, die zeer snel kunnen lopen en daarom geschikt zijn, om spoedige boodschappen over te brengen. Het andere woord, hier door muilezels overgezet, is van oorsprong een Arabisch woord en betekent, koninklijk, terwijl eindelijk de laatste woorden letterlijk betekenen, zonen der stoeterij, in verband met het Arabisch en Syrisch. De bedoeling is derhalve dit, dat er, opdat de boodschap spoedig naar alle plaatsen bekend zou zijn, gebruik gemaakt werd van de snelst lopende paarden uit de koninklijke stoeterij.

11. Dat de koning den Joden toeliet, die in elke stad waren, zich te vergaderen, en voor hun leven te staan te strijden, om, wanneer zij volgens het eerste bevel door de aanhangers van Haman werden aangevallen, te verdelgen, om te doden en om om te brengen alle macht des volks en des landschaps, die hen benauwen zou, de kleine kinderen en de vrouwen, en hunnen buit, hun have, te roven, even als van hen, die volgens koninklijk bevel waren omgebracht.

12. Op een dag in al de landschappen van den koning Ahasveros, op den dertienden der twaalfde maand, deze is de maand Adar 1), den dag, op welken het vermoorden der Joden bevolen was.

1) Het koninklijk gebod is dikwijls misverstaan, alsof de Joden plotseling toestemming verkregen hadden, om zo vele Perzen, als zij wilden, te doden. Men heeft zich zeer gestoten aan de onwaarschijnlijkheid, dat een koning van Perzië aan een toch altijd gehaat en vreemd volk dit zou hebben toegestaan. Terwijl echter het vroegere edict van Haman de Joden geheel en al aan het goedvinden hunner haters overgaf, moest dit hun slechts de wapenen ter verdediging in de hand geven..

Mordechai kon niets anders tot behoud der Joden uitdenken, dan de toestemming om zich te verdedigen, daar het edict, door hetwelk den volkeren, die aan Ahasveros gehoorzaamden, bevolen werd hen aan te vallen, niet kon herroepen worden. Toch was dit middel, om zijn volk te beschermen, een zeer gevaarlijk middel; want het was tegen de andere volkeren, onder welke het leefde, geenszins opgewassen, en zeer gemakkelijk konden de Joden bezwijken voor de zo veel talrijkere vijanden. Maar wel konden deze volken, wanneer zij vernamen, dat

het den Joden door den koning was toegestaan zich en het hun met het zwaard te beschermen, hieruit gemakkelijk besluiten, dat de koning geenszins behagen had in het vermoorden der Joden, hoewel hij het hun vroeger geboden had. Zo was het zo goed als waarschijnlijk, dat er geen hevigen aanval op de Joden zou geschieden. Zonder twijfel is onder de Joden ook bekend geworden, wat aan ‘t koninklijke hof ten hunnen gunste geschied was, en allen was het duidelijk, dat Ahasveros, wanneer het hem volgens de gewoonte ware geoorloofd geweest, hij het eerste edict zou herroepen hebben; nu dit echter niet kon geschieden, was voor de Joden ten minste zo veel mogelijk gezorgd. Zo is het niet te verwonderen, dat de andere volken zich niet met alle krachten op de Joden stortten, terwijl zij hen anders gemakkelijk zouden neergeworpen hebben.

God verschuift dikwijls de hulp, niet omdat Hij die niet betonen wil, maar om het geloof te oefenen en des te meer op te wekken om Hem aan te roepen; vervolgens ook, opdat Hij ons de redding des te aangenamer make en na groten nood ook grote vreugde schenke.

Het onveranderlijk stellen van een uitgevaardigd gebod is als ene oude vermetelheid, die ons allen ten ondergang bracht: "Wij willen als God zijn." Het komt Gode alleen toe geen berouw te hebben en te zeggen, wat nooit kan veranderd of herroepen worden..

13. De inhoud van dit zo even genoemde schrift was: dat ene wet door de beambten zou gegeven worden in alle landschappen, openbaar aan alle volken; en dat de Joden gereed zouden zijn tegen dien dag, om zich te wreken aan hun vijanden, die hen mochten aanvallen (Hoofdstuk 3: 14).

Ook hier, even als Hoofdstuk 3 voegt de Griekse overzetting het zogenaamde afschrift van dit koninklijk bevel in, een apocrief stuk van zeer gezwollen stijl en met velerlei onnauwkeurigheden, (vgl. Aanhangsel op Esther Hoofdstuk 6)..

14. De lopers, die op snelle kamelen reden en op muilen 1), togen snellijk uit, aangedreven zijnde door het woord, het bevel des konings. Deze wet nu werd gegeven op den burcht Susan (zie Hoofdstuk 3: 15).

1) Zie vs. 10

15. En Mordechai ging na zo gunstigen uitslag uit van voor het aangezicht des konings, gekleed in een hemelsblauw en wit koninklijk kleed 1), overeenkomstig zijnen stand als eerste minister, en met ene grote gouden kroon, gelijk die de Perzische vorsten droegen, onderscheiden van de koninklijke, en met een opperkleed van fijn linnen en purper; en de stad Susan, waar vele tegenstanders van Haman en vrienden van de Joden leefden, juichte en was vrolijk 2) over de voor de Joden zo gelukkige wending.

1) Dit was niet een feestkleed, zoals sommigen menen, maar de gewone kleding van den grootvizier van Perzië, en de mededeling dient ongetwijfeld, om te doen uitkomen, dat de boodschap, die door de snelle lopers werd gebracht, van kracht was, dewijl Mordechai zich ook in het openbaar als eerste Minister van den koning deed kennen door zijne kleding.

2) Het was Gods wil, dat Mordechai zo verhoogd werd, opdat de gevangene en verbannene Joden, gelijk eens in Jozef en onlangs in Daniël, nu ook in Mordechai ene vertroosting zouden hebben, wanneer zij zagen, dat een uit hun volk nu eens over de Egyptenaren, dan over de Chaldeeën, dan over de Perzen heerser was.

16. Bij de Joden in Susan was, na lange duisternis en zwaren druk, licht, en blijdschap, en vreugde, en eer 1), want men haastte zich ‘s konings gunstelingen eer te bewijzen.

1) De Joden nog kort geleden onder een duistere wolk van veroordeling, als geringe en verachte schepselen, van elk versmaad, te zuchten, te kermen liggende, worden nu met licht en vreugde, met eer en blijdschap omschenen, en hebben reden, om elkaar vrolijk te begroeten, te onthalen en onderling feest te houden. Laat Gods volk meermalen in tranen moeten zaaien, de tijd zal wel eens komen, dat ze in des te groter en bestendiger vreugde zullen maaien. De schielijkheid, de bijzonderheid en het vreemd beloop van zaken in dezen onvoorzienen en onverwachten omzwaai van dezelve ten hunnen voordele, maakte hun vreugd des te sterker en te luidruchtiger. Zij waren als degenen, die droomden, daarom was hun mond met lachen, hun tong met gejuich vervuld (Psalm 126: 1 en 2)..

17. Ook in alle en een ieder landschap, en in alle en ene ieders stad, ter plaatse, waar des konings woord en zijne wet aankwam, daar was bij de Joden blijdschap en vreugde, maaltijden en vrolijke dagen over zulk een wonderbaar bewijs van de zorg des Almachtigen Gods voor Zijn volk; en velen uit de volken des lands werden Joden 1), daar zij hierin duidelijk de hand van den levenden God erkenden; want de vreze der Joden was op hen gevallen 2).

1) Dit betekent niet, dat zij enkel de zijde der Joden kozen dit komt niet overeen met het volgende. Maar dat zij den dienst der afgoden vaarwel zegden en den dienst des Heren leerden kiezen, den dienst van Hem, die op zo zichtbare wijze de Joden had beschermd, terwijl omgekeerd de ijdelheid van de afgoden was gebleken in den val van Haman.

Zo werd ook hier het woord vervuld van den profeet Zacharia. (Hoofdstuk .8: 23).

2) Niets is begrijpelijker dan deze vrees voor de Joden. Niet slechts de grote macht en het hoge aanzien, welke Mordechai bij den koning had, hield zelfs de sterkste vijanden der Joden in toom, maar alles, wat over de geschiedenis en de zegeningen der Joden van oude tijden af van mond tot mond ging, werd door de hoge eerbewijzen, die Esther en Mordechai ondervonden, zonder twijfel vernieuwd, en begon het gemoed van alle Perzen met vrees te vervullen..

Zo als toen in een voorbeeld, zo zullen in den laatsten tijd, wanneer Israël van den Antichrist gered, en door groten strijd tot zijnen Jehova Christus bekeerd zal zijn, scharen van heidense volken zich tot het Christusgeloof van het ware Israël wenden (Rom. 11)..

HOOFDSTUK 9.

DER JODEN VERDEDIGING EN HET DAAROP INGESTELDE VREUGDEFEEST.

II. Vs 1-19. Op den bepaalden dag ontbrandt de lang voorbereide strijd. De Joden, ondersteund door de koninklijke beambten, richten een groot bloedbad onder hun vijanden, de aanhangers van Haman's gezindheid, aan; zij raken echter het vermogen der vermoorden niet aan. De koning brengt aan Esther het bericht van het getal der in Susan vermoorden en vraagt haar naar hare verdere wensen. Nu verzoekt zij, dat ook de 14de Adar toegestaan worde tot vermoording van de nog overige vijanden in Susan, en dat Haman's vermoorde zonen openlijk aan de galg opgehangen worden. Van daar kwam het, dat de Joden in de steden den 15den Adar, de Joden op het land den 14den als vreugdefeest vierden.

1. In de twaalfde maand nu (dezelve is de maand Adar) op den dertienden dag van deze (in den loop der maand Maart), toen des konings woord en zijne wet nabij gekomen was, dat men het doen zou, toen de bepaalde tijd gekomen was, waarop de Joden zouden omgebracht worden, ten dage, als de vijanden der Joden, degenen, die van ene even Gode vijandige gezindheid waren als Haman, en het recht om de Joden om te brengen niet wilden opgeven, hoopten over hen te heersen 1), hen te overweldigen, zo is het omgekeerd, door Gods wonderbare hulp, want de Joden heersten zelven over hun haters.

1) Hieruit blijkt het zo duidelijk, dat de vijandschap niet van de zijde der Joden kwam, maar van de aanhangers en bondgenoten van Haman.

Hadden de vijanden zich stil gehouden, niet aan het bevel van Haman voldaan, zo waren ook zij niet gedood geworden. En er bestond voor hen alle reden, om zich stil te houden, dewijl zij wisten, dat niet meer Haman, maar Mordechai eerste Minister was en de wet, door laatstgenoemde uitgevaardigd, in naam des konings, in alle landschappen was bekend geworden.

Wat de Joden deden was een kampen voor eigen leven en dat der hunnen.

2. Want de Joden vergaderden zich op den 13den Adar tot gezamenlijke verdediging in hun steden, in al de landschappen van den koning Ahasveros, om de hand te slaan aan degenen, die hun verderf zochten, en hen in dodelijken haat aanvielen; en niemand bestond voor hen 1), want hunlieder schrik was op al die volken gevallen, zodat zij verschrikt waren en spoedig bezweken (Hoofdstuk 8: 17).

1) Laat ons uit hun voorbeeld leren vast te staan in een geest, en met één gemoed, te zamen worstelende tegen de vijanden onzer zielen, die het er op toeleggen om ons te beroven van ons geloof, dat dierbaarder dan ons leven is. De kerk is ontzaglijk, gelijk een leger met banieren, wanneer hare bestuurders en leden nauw aan elkaar verbonden zijn, onder den Heere der verlossing, om de vijanden te weerstaan..

3. En ook nog ene uitwendige omstandigheid droeg tot deze wonderbare overwinning bij, al de oversten der landschappen, en de stadhouders, en landvoogden, en die het werk des konings deden, die een koninklijk ambt hadden, verhieven 1) de Joden, ondersteunden hen, hetzij door soldaten, hetzij door allerlei voordelen in wapenen en gunstige plaatsen: want de vreze van Mordechai, den machtigsten eersten minister des rijks, was op hen gevallen.

1) In het Hebr. Menasch'im. Beter: Ondersteunden (letterlijk: waren ondersteunende). De reden waarom, wordt onmiddellijk opgegeven, n.l. omdat de vrees voor Mordechai op hen was gevallen. Mordechai had zulk een groten invloed bij het Perzische hof bekomen, dat de Oversten en de stadhouders en de landvoogden niets tegen zijn wil durfden doen, ja, om bij hem in het gevlei te komen, nu ook zijne volksgenoten ondersteunden tegen hun vijanden.

Zo wist God de zaken geheel om te keren, zodat niet de Joden, maar de vijandige heidenen ten onder werden gebracht.

4. Want Mordechai was groot in het huis des konings, en zijn gerucht ging uit door alle landschappen; want die man, Mordechai, werd doorgaans groter.

5. De Joden nu sloegen op al hun vijanden, met den slag des zwaards, en der doding, en der verderving; die gene zwaarden hadden, sloegen hun vijanden met stokken en knotsen neer, en zij deden met hun haters naar hun welbehagen.

6. En in den burcht Susan hebben de Joden gedood en omgebracht vijf honderd mannen, als rond getal genomen.

7. En Parsandatha, en Dalfon, en Asfata,

8. En Poratha, en Adalia, en Aridatha,

10. De tien zonen van Haman, den zoon van Hammedatha, den vijand der Joden, deze, die de gezindheid huns vaders geërfd hadden, en den overigen vijanden van Mordechai en van de Joden tot leidslieden gediend hadden,doodden zij: maar zij sloegen hun handen niet aan den door 1), aan de goederen der gedoden, hoewel zij daartoe de koninklijke toestemming hadden.

1) Niet zonder een bepaald doel wordt het driemalen (vgl. vs. 15 en 16) meegedeeld, dat de Joden in de gestrengste tegenstelling tegen de gezindheid van Haman, die zich den te verwachten buit vooruit liet geven, hun handen aan de goederen der verslagenen niet gelegd hebben.

Want hun doel was niet zich te verrijken met de bezittingen der heidenen, maar enkel en alleen hun leven te beschermen. De heidenen moesten later niet kunnen zeggen, dat zij hen beroofd hadden, maar het moest voor vriend en vijand zo duidelijk mogelijk uitkomen, dat het alles ging, om de gevolgen van den haat en de gramschap van Haman te voorkomen.

Ook valt het op, dat wij nergens lezen, dat de vrouwen en kinderen werden gedood

Had Haman gezegevierd, dan was er van de Joden niemand overgebleven, geen kunne of geslacht was gespaard.

Het volk der belofte handelt geheel anders. Het voerde den strijd Gods en de vijanden ondervinden, dat nooit God, de Heere, ongestraft laat, wat ten kwade tegen Zijn volk wordt begonnen.

11. Ten zelven dage, in den loop van den 13den Adar, kwam voor den koning werd hem meegedeeld het getal der gedoden op den burcht Susan.

12. En de koning zei tot de koningin Esther: Te Susan op den burcht hebben de Joden gedood en omgebracht vijf honderd mannen en de tien zonen van Haman, wat hebben zij al in de andere landschappen des konings gedaan! Hoe groot zal wel het getal van al de gedoden zijn! Wat is nu uwe bede? en het zal u gegeven worden; of wat is verder uw verzoek? het zal geschieden 1), zo gij nog iets te verzoeken hebt, het zal u niet geweigerd worden.

1) Men heeft er zich over verwonderd, dat Ahasveros zo zorgeloos was bij het neervellen van zo vele Perzen. Maar hoeveel van de sterkst bevestigde gebeurtenissen, welke uit de geschiedenis van enen ouderen of lateren tiran verhaald worden, zouden in twijfel kunnen getrokken worden, wanneer men niets wilde geloven, waarover men zich met recht zou moeten verwonderen? Men bedenke slechts, dat Ahasveros juist op dezen tijd tegen Haman en alles, wat met hem in verband stond, enen dodelijken haat had opgevat, daarentegen Esther en Mordechai zeer genegen was. Zulk ene hartstochtelijkheid en zinsverbijstering, als waarvoor een tiran, een lichtvaardig mens van de soort van Ahasveros vatbaar was, zou wel niemand kunnen schilderen. Bovendien kon hij zich gemakkelijk met de gedachte tevreden stellen, dat de Perzen, die door de Joden gedood werden uit eigen beweging in het gevaar gelopen waren.

13. Toen zei Esther, die door Mordechai wel vernomen had, dat er nog vele bittere vijanden der Joden en aanhangers van Haman waren, die slechts ene gelegenheid zochten om het volk Gods leed aan te doen: Dunkt het den koning goed, men late het woord ook morgen doorgaan en den Joden, die te Susan zijn, toe, te doen naar het gebod van heden, zoals het heden geschied is, en men hange de tien zonen van Haman aan de galg, ten teken voor de vijanden, die nog niet verootmoedigd zijn, en opdat het openlijk bekend worde, dat de koning zelf hen heeft laten ombrengen.

Volgens de getuigenissen van Herodotus was het in Perzië gewoonte, de lichamen der ter dood gebrachten nog aan het hout te nagelen.

14. Toen zei de koning, dat men alzo doen zou; en er werd een gebod gegeven te Susan 1), voor den strijd op den 14den, even als op den 13den Adar, en men hing de tien zonen van Haman op aan ene galg, opdat hun eerloosheid te meer zou uitkomen.

1) Dit gebod zag niet op het hangen aan het hout van Hamans zonen, maar op het feit, dat ook op den veertienden de Joden vrijheid kregen, zich tegen hun vijanden te verzetten. In verband

met het verzoek, om Hamans zonen aan het hout te hangen, oordelen we, dat wat Esther nu verzoekt, niet is een zich verdedigen tegen de vijanden, maar een opsporen en onschadelijk maken van hen, die in Susan het met Haman hadden gehouden. Geen wraakzucht bezielde haar, maar zij deed dit, opdat er geen tweede Haman weer zou opstaan en opdat al zijne handlangers en vrienden werden gedood.

Wellicht dat er reeds weer plannen waren beraamd, om Mordechai in ongenade bij den koning te brengen. En voor goed moest elk pogen, om Mordechai en zijn volk leed aan te doen, worden voorkomen.

16. De overige Joden nu, die in de landschappen des konings waren, vergaderden, opdat zij stonden voor hun leven, en rust hadden van hun vijanden, en zij doodden onder hun haters, onder degenen, die hen van hun leven wilden beroven, vijf en zeventig duizend, maar zij sloegen hun hand niet aan den door.

17. Dit geschiedde op den dertienden dag der maand Adar; en op den veertienden daarvan rustten zij, de overige Joden, en zij maakten reeds dezelve dag tot enen dag der gemeenschappelijke maaltijden en der vreugde.

18. En de Joden, die te Susan waren, vergaderden op den dertienden daarvan, der maand Adar, en op den veertienden daarvan, van die maand, om hun vijanden tegen te staan, en zij rustten op den vijftienden daarvan, en zij maakten dezelve tot enen dag der maaltijden en der vreugde.

19. Daarom maakten en maken de Joden van de dorpen, en die in de dorpsteden, in de vlekken woonden en wonen, enen anderen dag dan die in de grotere steden, dan in Susan, Jeruzalem, enz., namelijk den veertienden dag der maand Adar ter vreugde en maaltijden, en enen vrolijken dag, en der zending van delen aan elkaar, een dag waarop men elkaar geschenken zond, vooral van de rijkeren aan de armen, opdat ieder zich zou kunnen verheugen (vgl. Nehemia 8: 10,12).

20.

III. Vs. 20-28. Nadat de geschiedenis van de redding des volks ten einde is, wordt nu verklaard, hoe het gedenkfeest van deze grote gebeurtenis, ten gevolge van een schrijven van Mordechai aan alle Joden, als een nieuw feest voor alle volgende geslachten is ingevoerd en algemeen erkend.

20. En Mordechai beschreef deze geschiedenissen, de gebeurtenissen der laatste dagen, en hij zond brieven met deze beschrijving aan al de Joden 1), die in al de landschappen van den koning Ahasveros waren, dien, die nabij, en dien, die verre waren.

1) Dit betekent dus niet, dat hij dit Boek heeft beschreven, maar alleen de geschiedenis, hier vermeld, schreef hij aan de verschillende Joden in de verschillende landschappen met het

doel, dat van nu voortaan elk jaar op den veertienden en vijftienden van de maand Adar het Purimfeest zou worden gevierd.

21. Met het doel, om over hen te bevestigen 1), om het tot ene vaste bepaling te maken, dat zij zouden onderhouden den veertienden dag der maand Adar en den vijftiende dag daarvan in alle en ieder jaar.

1) In het Hebr. Lekajeem aleehem. Beter: om op hen als verplichting te leggen, d.i. om als verplichting voor hen vast te stellen. Als eerste Minister van den Perzischen koning achtte Mordechai zich gerechtigd, om den Joden, als onderdanen van Perzië, te verplichten, den dag der verlossing als feestdag te vieren. Bij koninklijk besluit werd dus deze dag als feestdag vastgesteld. In vs. 23 lezen we, dat de Joden gehoorzaamheid beloven.

22. Naar de dagen, in welke de Joden tot rust gekomen waren van hun vijanden, en de maand, die hun veranderd was van droefenis in blijdschap, en van rouw in een vrolijken dag, dat zij die dagen maken zouden tot dagen der maaltijden, en der vreugde, en der zending van delen, van geschenken aan elkaar, en in ‘t bijzonder der gaven aan de armen.

Hun gemeenschappelijk gevaar en de gemeenschappelijke redding opende hun harten voor wederkerige vriendelijkheid. Hoe veel te meer betaamt het, dat onze gemeenschappelijke redding door Christus van onze algemene ellende de harten der Christenen aan elkaar verbindt! Wij waren allen ingewikkeld in de schuld en het verderf door de zonde, en dezelfde zonde was de bron van ellende voor ons allen. Wij Christenen zijn allen gekocht door hetzelfde dierbaar bloed; wij allen zijn behouden door dezelfden Almachtigen arm. Dat onze gemeenschappelijke vreugde in de redding door Christus ons overvloedig make in wederkeerde liefde. Indien wij doordrongen zijn van de liefde van Christus, zullen wij dan niet allen liefhebben, die de voorwerpen zijn van dezelfde buitengewone rijkdommen van genade? Elke uitdrukking van goddelijke goedheid jegens ons is ene nieuwe verplichting, die op ons gelegd is om goed te doen, vooral aan hen, die het meest onze hulp behoeven. De verlossing door Christus verplicht ons om milddadig te zijn (2 Kor. 8: 9)..

23. En de Joden namen aan om voortaan te doen, wat zij begonnen hadden op den 14den en 15den Adar, en dat Mordechai aan hen geschreven had 1), en waarvan het volgende de korte inhoud is:

1) Dus werden de eerste en de laatste maanden van het jaar gevierd, om gedachtenis te houden, wegens de verleden maanden en dagen, waarin God Zijn volk verlost en bewaard had. Men stelde hier twee dankdagen en oordeelde dezelve niet te veel, om God, wegens zo groot een heil, te loven en te verheerlijken.

Merk hier op, dat niet de dagen, op welke de Joden tegen hun vijanden streden, maar die, op welke zij na de behaalde zege rustten, tot dank- en feestdagen geheiligd werden. Dus werd ook de Sabbat niet ingesteld op dien dag, wanneer God Zijn werk voltooid had, maar op dien, dien Hij ter Zijner rust had geschikt..

24. Omdat Haman, de zoon van Hammedatha, den Agagiet, aller Joden vijand, tegen de Joden boze plannen gedacht had, namelijk hen om te brengen; en dat hij het Pur, dat is, het lot, had geworpen, om te weten den tijd geschikt om hen te verslaan en om hen om te brengen.

25. Maar als zij 1), de zaak van Haman, voor den koning gekomen was, heeft hij a) door brieven bevolen, dat zijne Haman's boze gedachte, die hij gedacht had over de Joden, op zijn eigen hoofd zou wederkeren, en men heeft hem en zijne zonen aan de galg gehangen tot een eeuwige schande.

a) Esther 8: 8.

1) Zij. Velen menen, dat onder zij Esther moet worden verstaan, doch geheel ten onrechte. Van Esther is hier geen sprake. Onder zij is de gehele zaak te verstaan, n.l. de boze plannen van Haman, waarvan in vs. 24 sprake is. Toen deze zaak, dat is de bedoeling van den Schrijver, voor den koning gekomen was. De grondtekst geeft dit ook duidelijk aan.

26. Daarom noemt men die dagen Purim, van den Perzischen naam van dat Pur, hetwelk Haman tot verdelging van het volk Gods geworpen had. Hierom, van wege al de woorden van dien brief (vs. 20), en hetgeen zij zelven daarvan, van die zaak gezien hadden, en wat tot hen overgekomen was 1), wat hen onmiddellijk getroffen had;

1) Om twee redenen werd nu het feest voorgesteld, én omdat Mordechai hen zulks bevolen had, én omdat zij de zaak zelf mee doorleefd hadden. Daarom waren zij te gewilliger, hoewel niet een Goddelijk bevel in deze tot hen gekomen was, om die dagen als feestdagen, als dagen der vreugde voortaan te houden.

27. Bevestigden de Joden, stelden zij vast, en namen, als ene vaste wet, op zich en op hun zaad, en op allen, die zich als proselieten uit de Heidenen tot hen vervoegen zouden, dat men het gebod van het Purimfeest niet overtrade, nooit in onbruik zou laten komen, namelijk de wet, dat zij deze twee dagen den veertienden en den vijftienden van de twaalfde maand zouden houden, naar het voorschrift daarvan en naar den bestemden tijd daarvan, in alle en ieder jaar.

1) Naar het voorschrift daarvan betekent hier, volgens het daarover geschrevene, n.l. door Mordechai. Zo ook het andere, naar den bestemden tijd, wil zeggen, zoals Mordechai den tijd bestemd had.

29.

IV. Vs. 29-32. Mordechai en Esther richtten nog een tweede schrijven aan alle Joden omtrent de viering van de Purim-dagen.

29. Daarna schreef de koningin Esther, de dochter van Abichaïl, en Mordechai, de Jood, met alle macht, met allen nadruk, opdat ieder die ernstige voorschriften bereidwillig zou

opvolgen, om dezen brief van Purim ten tweeden maal te bevestigen, en niemand de viering zou nalaten.

30. En hij, Mordechai, zond de brieven, in welke het door hem en door Esther uitgevaardigde schrijven bekend gemaakt werd, aan alle Joden in de honderd zeven en twintig landschappen 1) van het koninkrijk van Ahasveros, terwijl hij hen met woorden van vrede en trouw 1) daarin toesprak.

1) Bij gevolg ook naar Jeruzalem, want Syrië en Judea waren onder de landschappen van Ahasveros, en de Joden zouden daar, zowel als in de andere delen van zijn rijk zijn gedood geworden, waarom zij verplicht waren in alle tijden te danken voor hun behoudenis, wijl zij anders geen volk zouden geweest zijn..

2) "Met woorden van vrede" of waarheid, dat is, vol van oprechte liefde en hartelijke begeerte naar hun geluk, verbis amicis et sinceris. Of, gelijk anderen willen, heeft Mordechai den Joden voorspoed gewenst en hen vermaand, dat zij moesten leven in liefde en vrede, en getrouw zijn aan hunnen godsdienst, in ‘t bijzonder in het nakomen van hun belofte, dat zij deze dagen zouden vieren. Mij komt voor, dat Conradus Pellikanus het best gegist heeft naar de bedoeling dezer woorden "vrede en trouw" of waarheid, namelijk dat zij geweest zijn de groetenis aan het hoofd van den brief..

31. Dat zij deze dagen van Purim bevestigen zouden, zouden vaststellen, op hun bestemde tijden, gelijk als Mordechai, de Jood, over hen bevestigd had, hen had opgelegd, en Esther, de koningin, en gelijk als zij het bevestigd hadden, vastgesteld, voor zich zelven en voor hun zaad: de zaken van het vasten en hunlieder geroep 1), alzo moesten ook de Joden het alles voor zich en hun nakomelingen vaststellen.

1) Men kan dan dit laatste verklaren, dat het Purimfeest moest gevierd worden door, vóór de vreugde aanving, te vasten, zo als de Joden nog heden op den 13den Adar de zogenaamde Esther-vasten hebben..

De zin van vs. 29-31 is deze: De Joden hadden voor zich en hun nakomelingen, in overeenstemming met de verordening van Esther en Mordechai voor de Purimdagen, ook tijden voor vasten en weeklagen vastgesteld. Om deze bepaling nu tot ene blijvende verordening voor alle Joden in alle provincies van het Perzische Rijk te maken, laten Esther en Mordechai een tweede schrijven volgen, hetwelk Mordechai aan alle Joden in het ganse koninkrijk van Ahasveros zond..

32. En het bevel van Esther en van Mordechai, dat in dezen laatsten brief gegeven was, bevestigde, stelde vast, de geschiedenissen, de zaken, dat is, de voorschriften of de viering van deze Purim, en het werd, even als de gehele geschiedenis van Mordechai en van Esther, in een boek 1) geschreven.

1) Uit dit boek heeft de vervaardiger van ons Boek Esther waarschijnlijk als uit een geloofwaardig en gelijktijdig geschrift geput..

Het aandenken aan deze merkwaardige gebeurtenis zou onder de Joden, vooral zolang zij in dezelfde afhankelijkheid van dat rijk der wereld bleven, voortgeplant zijn; ook zou ene feestelijke herinnering aan de vreugdevolle wending van deze geschiedenis zeker wel niet achtergebleven zijn, doch dit wordt door de uitdrukkelijke bepalingen van Mordechai en Esther meer bevestigd. Wel is waar hebben beide tegenover de Joden slechts volmacht over aangelegenheden van het wereldrijk, wat zij daarom ten opzichte van de instelling van het feest beperken, verzegelen zij ook niet met des konings ring (vgl. Hoofdstuk 8: 8), maar zij schrijven het als de zodanige, die in hunnen hogen rang aan hun volk zijn blijven denken, en daarom bij hun volksgenoten wel op enig gezag mochten aanspraak maken. Daarom wordt ook in het bericht omtrent de instelling van het feest voor de gehele toekomst der Joden evenzeer de gepastheid en noodzakelijkheid der zaak, als het gewicht der autoriteit van die beide personen op den voorgrond geplaatst (zie Hoofdstuk 9: 14-32); en juist daarop berust het wijdlopige van dit gedeelte, dat sommigen ten onrechte vreemd en aanstotelijk is voorgekomen..

HOOFDSTUK 10.

V. Vs. 1-3. Ten slotte volgt, na ene korte aanwijzing over het overige der regering van koning Ahasveros, welke in de kronieken der Medisch-Perzische koningen uitvoeriger beschreven is, nog ene opmerking over Mordechai's hoge plaats, uitstekenden roem en verdere verdiensten, ten behoeve van zijn volk.

1. Daarna, na deze tijden, leide de koning Ahasveros, daar zijn staatskas door den groten oorlog tegen de Grieken uitgeput was, schatting op het vaste land en op de kleine Aziatische eilanden der Egeïsche en Middellandse zee, want zo uitgebreid was zijn rijk, dat het zich van het verre Oosten tot aan het vaste land van Europa uitstrekte.

2. Het zou ons te vervoeren, zo wij nog meer van Ahasveros en zijn groot rijk wilden zeggen. Al de werken nu zijner macht en zijns gewelds, en de verklaring (de tentoonspreiding) der grootheid van Mordechai, welken de koning groot gemaakt heeft, zijn die niet geschreven in het boek der kronieken 1), in de Rijksannalen der koningen van Medië en Perzië (Hoofdstuk 2: 23; 6: 1)?

1) Daar deze rijksannalen niet tot ons gekomen zijn, en Xerxes zeer spoedig na de gebeurtenissen van dit boek door Artabanus vermoord werd (zie Ezra 7: 1), zo is het gemakkelijk te verklaren, waarom ons de heidense schrijvers niets van Mordechai en van Esther berichten..

3. Maar het is ook niet te verwonderen, dat zelfs de Rijkskronieken van de grootheid van Mordechai berichten; want de Jood Mordechai was de tweede bij den koning Ahasveros 1); hij was zijn eerste minister en plaatsbekleder; en hij was even zo groot bij de Joden, en aangenaam, hoog geëerd en bemind bij de menigte zijner broederen, zoekende het beste voor zijn volk en sprekende voor den welstand van zijn ganse zaad 2), zijn gehele volk in het Perzische rijk, zodat het gedurende zijn leven rust en vrede had, en zijnen God in alle godzaligheid kon dienen.

1) Een gevolg van den groten invloed van Esther en van Mordechai is het zeker geweest, dat Artaxerxes Longimanus, de opvolger en zoon van Xerxes, ook wanneer hij niet de zoon van Esther geweest is, den Joden zo gunstig was, dat onder hem Ezra en Nehemia hun hervorming in Jeruzalem konden volbrengen.

Van deze geschiedenis voor ons mogen wij onderricht en bemoediging afleiden voor alle oprechte leden van Gods kerk. Indien gij tot haar behoort, verwonder u niet, dat er zijn, die uwen ondergang zoeken. Wacht in geloof en biddende, en de einduitslag zal heerlijk zijn, onze behoudenis is zeker door onzen Heere Jezus Christus. Welke dan ook uwe tegenwoordige moeiten zijn, verblijdt u in de verwachting van de toekomstige zegepraal. Zeg: in alle deze dingen zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die heeft liefgehad (Rom. 8: 37)..

In de Septuaginta volgen nu nog enige Apocrieve bijvoegsels: a) het bericht hoe het Boek Esther het eerst naar Egypte gekomen is, vgl. Aanhangsel op Esther (Hoofdstuk 5). b) Het verhaal van een droomgezicht, dat Mordechai in het 2e jaar van Artaxerxes (liever Ahasveros) gehad zou hebben, en dat hem het groot gevaar der Joden en hun zegenrijke redding reeds vooruit liet zien. c) De voorstelling, hoe die droom vervuld is..

2) Deze laatste woorden herinneren aan Nehemia, die ook het goede voor zijn volk zocht. De Schrijver wil hiermede zeggen, dat Mordechai, niettegenstaande hij opklom tot de hoogste ereambten, zijn verdrukt volk niet vergat, maar integendeel door woord en daad, door daad en woord het goede voor hen zocht.

Hij is als een andere Jozef, die in Egypte ook ten goede voor zijn geslacht werkzaam was.

Hij zorgde er voor, dat de Joden onder zijne regering een gerust en vreedzaam leven hadden.

Hij en Esther, de koningin, zijn voor het volk, dat nog immer onderworpen was aan de heerschappij van den Perzischen vorst, geweest de vriendelijke beschermers, door God verwekt, opdat, te midden van zoveel dat nog neerdrukte, er overvloedige stof tot blijdschap en vreugde in den Heere zou kunnen zijn.

INHOUD VAN HET BOEK ESTHER

1) Esther 1. Verstoting van de koningin Vasthi.

2) Esther 2: 1-18. Esther tot koningin verheven.

3) Esther 2: 19-23. Ontdekking door Mordechai van een aanslag op des konings leven.

4) Esther 3: 1 en 2. Verheffing van Haman tot eersten Minister.

5) Esther 3: 3-7. Haman’s moordplannen tegen de Joden bedacht.

6) Esther 3: 8-15. Haman’s plannen door den koning begunstigd.

7) Esther 4. Esther door Mordechai van Haman’s plannen verwittigd.

8) Esther 5. Esther’s eerste komst bij den koning.

9) Esther 6: 1-3 Ahasveros, slapeloze nacht.

10) Esther 6: 4-11. Mordechai’s eer.

11) Esther 6: 12-14. Haman gekrenkt.

12) Esther 7: 1-4. Esther’s tweede bede tot den koning.

13) Esther 7: 5-10. Haman's val.

14) Esther 8: 1 en 2. Mordechai's verheffing.

15) Esther 8: 3-8. De boze aanslagen van Haman tegengestaan.

16) Esther 8: 9-17. Ahasveros' vergunning aan de Joden, om zich te verdedigen.

17) Esther 9: 1-12. De dertiende dag van de maand Adar.

18) Esther 9: 13-15. De veertiende dag der maand Adar.

19) Esther 9: 16-28. Vaststelling van het Purimfeest.

20) Esther 9: 29-32. Vaststelling van den vastendag en den dag der weeklagen.

21) Esther 10. Vermelding van de grootheid van Mordechai, en van de liefde voor zijn volk.

SLOTWOORD

op het Boek Esther.

Wie de Schrijver van dit Boek is geweest kan niet met zekerheid worden opgegeven.

Hebben sommigen gemeend, dat het Mordechai zelf geweest is, anderen, dat de mannen van de grote Synagoge het hebben opgesteld, verreweg de meesten zijn van gevoelen, dat het iemand is geweest, die tijdens of kort na de gebeurtenissen, hier vermeld, heeft geleefd, in elk geval in den tijd, toen het Perzische rijk nog bestond, dewijl Hij verwijst naar de Rijksannalen van Perzië.

Het grote doel van den Schrijver was, om te beschrijven, op welk een wonderbare wijze het oude Bondsvolk is gered uit de handen van Haman, en hoe er dus voor Israël alle reden is, om te voldoen aan de verplichting, door Mordechai hun opgelegd, om jaarlijks, ter bestemder tijd, het Purimfeest te vieren.

Onder de leiding des Geestes is ons daardoor bericht, hoe de Heere God er op bijzondere wijze voor gezorgd heeft, dat het volk bewaard bleef, waaruit de Messias zou voortkomen, maar ook hoe uit deze geschiedenis blijkt, dat Gods Raad volvoerd wordt, zodat wel de heidenen list op list kunnen beramen, om het volk des Heren uit te roeien, maar dat de Heere hun raad belacht en op Zijn tijd heerlijke verlossing schenkt.

Wat de opmerking aangaat, dat in dit Boek de Naam van God in het geheel niet voorkomt, deze is natuurlijk zeer juist, maar in geen geval blijkt daaruit, dat het niet door een Israëliet is geschreven, of dat het minder vertrouwbaar is.

Aan de ene zijde is dit te verklaren uit het feit, dat de Schrijver gebruikt en geraadpleegd heeft de jaarboeken der Perzische koningen, waarin natuurlijk niet de naam van Jehova voorkwam; anderdeels uit het feit, dat de Schrijver enkel de feiten als zodanig heeft weergegeven, zonder in te dalen in de verborgene leidingen Gods, dewijl het verhaal voor zich zelf sprak, dat in deze wonderbare redding van Israël de hand Gods overal was op te merken, zodat ieder, die in een Almachtigen God geloofde en vasthield aan de Voorzienige zorg van Israël's Verbonds-God, tot de slotsom moest komen, dat dit alleen van den Heere was geschied.

HET BOEK JOB.

Het Boek Job draagt zijn naam naar den hoofdpersoon, die hierin voorkomt, wiens vroomheid, wiens voorspoed, maar wiens lijden en miskenning evenzeer als zijn zondigen wordt meegedeeld.

Van wie het bericht wordt, hoe hij door zijne vrienden wordt miskend, maar ten slotte door God, den Heere, wordt gerechtvaardigd.

Van wie het wordt meegedeeld, hoe hij door een weg van lijden, van diep ziels- en lichaamslijden, weer tot heerlijkheid kwam.

Niet ten onrechte is hij genoemd de grote lijder des O. Verbonds en in zoverre een type van Hem, die door lijden tot heerlijkheid is ingegaan.

Het Boek behoort niet tot de geschiedkundige boeken, hoewel Job zelf een historisch persoon is geweest, maar tot de dichterlijke.

Het behandelt het grote vraagstuk, of den godvrezende de rampen en ellenden treffen alleen om hem te straffen, of ook om hem te heiligen? Dit vraagstuk wordt door de vrienden van Job niet begrepen, maar door God zelven op heerlijke wijze opgelost.

En al keurt God af, dat Job in zijn lijden niet zó geweest is als hij had moeten zijn, toch beslist God, de Heere, eens vooral, dat Hij de Zijnen ten hunnen nutte kastijdt, ook al is er geen bijzondere reden, van wege de ene of andere zonde, voorhanden.

Het Boek laat zich verdelen in vier delen.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1-3) deelt ons mede, de bijzondere godsvrucht van Job, zijn voorspoed, zijne beproevingen en den gemoedstoestand van den lijder onder die beproevingen.

Het tweede deel (Hoofdstuk 4-31) bevat aan de ene zijde de redevoeringen van zijne drie vrienden Elifaz, Bildad en Zofar, die hoe langer hoe sterker het vermoeden, ja de zekere overtuiging uitspreken, dat Job deze rampspoeden ondervindt, ten gevolge van door hem begane zonden, dewijl zij het niet met de rechtvaardigheid Gods kunnen rijmen, dat hij, in betrekkelijken zin onschuldig, zo zwaar zou lijden; aan de andere zijde worden ons in dit deel de redevoeringen van Job of liever zijne tegenredenen vermeld, waarin hij alle hun beschuldigingen van zich afwijst, overtuigd als hij is van zijne onschuld; tegenredenen, die zulk een indruk maken op zijne vrienden, dat zij ten slotte zwijgen.

Het derde deel (Hoofdstuk 32-37) bevat de redevoeringen van Elihu, die op menselijk standpunt een oorzaak zoekt voor al het lijden, de drie andere vrienden berispt, om hun verkeerde oordeelvellingen, maar ook Job er op wijst, dat hij de gerechtigheid Gods heeft

aangetast, en de stelling uitspreekt, dat de Heere God ter Zijner tijd Job's lijden zal wegnemen.

Het vierde deel (Hoofdstuk 38-42) eindelijk deelt ons mede, hoe God, de Heere, zelf in een onweder optreedt, Job's vrienden in het ongelijk stelt, wijst op Zijn Soeverein gezag in zake de Schepping en besturing en onderhouding der wereld, aan Job opdraagt een offer voor zijne vrienden en voor zich zelven te brengen, en hem daarna in den buitengewonen voorspoed het bewijs geeft, dat hij nu met Hem verzoend is.

Het geheel is een machtig pleidooi voor de Soevereiniteit Gods aan de ene zijde en voor de verantwoordelijkheid van den mens aan de andere zijde.

Op heerlijke wijze wordt God, de Heere, gerechtvaardigd in al Zijne handelingen met Zijne schepselen in het algemeen en met Zijne kinderen en gunstgenoten in het bijzonder.

HOOFDSTUK 1.

JOBS VOORSPOED, TEGENSPOEDEN EN GEDULD.

I. Vs. 1-5. Job, een stamvorst der Uzieten, is door zijne grote godsvrucht en door zijnen rijkdom in groot aanzien. In zijne gezegende familie, die in gemeenschappelijke maaltijden hare onderlinge liefde en eensgezindheid betoont, regeert hij met allen ernst als patriarch en priester.

1. Er was een man 1) in het land Uz 2), zijn naam was Job 3), en deze man was oprecht, en vroom, hij ging met een eenvoudig hart den rechten weg, dien God hem aanwees, zonder zijwegen te zoeken; hij was jegens anderen vreedzaam, welwillend en billijk (Psalm 25: 21. Spreuken 1: 3. Jes. 26: 7), en godvrezende, de vreze des Heren, het beginsel der wijsheid, bestuurde hem in al zijn handelen, en wijkende van het kwaad 4), zodat zijn leven met zijn geloof overeenstemde.

1) Reeds uit de eerste woorden blijkt, dat het den Schrijver er niet om te doen is, een stuk van Israël's geschiedenis mede te delen, maar alleen de geschiedenis van een enkel persoon, die in overouden tijd geleefd had.

In den grondtekst komt dit nog meer uit dan in de vertaling.

2) Het is zeer moeilijk de ligging van het land Uz te bepalen, omdat deze naam voor dat land reeds vroeg in onbruik kwam, of het ten minste nog andere namen droeg, die later alleen in gebruik bleven. Twee opvattingen hebben waarschijnlijkheid: 1e. Men plaatst het land Uz aan de Oostelijke helling van het Edomieten-gebergte Seïr of in Petreïsch-Arabië wegens de plaatsen Hoofdstuk 1: 5,17. Jer. 25: 20. Klaagt. 4: 21. Waarom de Sabeërs geen volksstam kunnen zijn, die in de dadelijke nabijheid van het land Uz woonden, zie Hoofdstuk 1: 15 Jer. 25: 20 wordt daarentegen het land Uz streng van het land van Edom (vs. 21) onderscheiden; in Klaagt. 4: 21 eindelijk, waar van de dochter Edoms, die in het land Uz woont, sprake is, moet deze bijvoeging te kennen geven, dat men hier niet aan het volk der Edomieten, dat op het gebergte Seïr woont, te denken heeft. Enige stammen der Edomieten waren gaan wonen in het land Uz, dat door de Assyriërs ten tijde van de verwoesting des rijks ontvolkt was. Deze worden nu ter onderscheiding van de eigenlijke Edomieten met die uitdrukking aangewezen. 2e. Het waarschijnlijkste is het gevoelen, dat onder "het land Uz" bedoeld wordt Haran (Numeri 32: 33), dat tussen het Meer van Gennesareth en het Oostelijk basalt-gebergte (Dschebel Haran) gelegen is. Daarheen wijst ons de traditie uit zeer oude tijden. In het midden van ons landschap, zuidoostelijk van Damascus, een uur ten zuiden van de stad Nawa ligt het grafteken van Job en in zijne nabijheid het Jobs klooster, in het begin der 3e eeuw gesticht. Daar toont men den reizigers met diepen eerbied de rots, tegen welke Job zal geleund hebben, en het waterbekken, waarin hij zich na zijne genezing zal gebaad hebben. In den gehelen omtrek van deze heiligdommen, die door vele pelgrims bezocht en hoog geëerd worden, is Job een zeer bekende, hoog verhevene heilige, wiens geschiedenis met vele legenden opgesierd is. Men kan aannemen, dat ook vóór het bouwen van het klooster die heilige plaatsen reeds vele eeuwen voorwerpen van verering geweest zijn, waarheen men

pelgrimstochten hield. De overlevering, welke in deze landstreek Jobs woonplaats stelt, is uit een tijd, toen men nog goed kon weten, waar men het land Uz moest zoeken. Ene tweede bevestiging van deze mening ligt in den naam Uz. Driemalen komt in het Oude Testament die naam voor als de naam van een persoon: Genesis 10: 23; 22: 21; 36: 28. 22.21 36.28 Waarschijnlijk is de eerstgenoemde, de zoon van Aram, den stamvader van de in Syrië en Mesopotamië wonende Arameërs, de stamvader van de Uzieten en ook van Job. Alsdan stamt de Godskennis van Job af uit de eerste openbaring, uit het huis van Noach, diens zoon Sem en zijne nakomelingen, onder welke ook Aram, Uz en Job behoorden, die deze het zuiverst bewaarden. Even als Melchizedek, koning van Salem, ten tijde van Abraham, een man was, die de openbaring Gods als traditie uit het huis van Noach rein en zuiver bewaard had (Genesis 14: 20) zo ook Job, die waarschijnlijk gelijktijdig met hem leefde. Naar dezen oudsten patriarchalen tijd verwijzen ons ook alle omstandigheden, in welke hij leefde..

3) De naam Job zal volgens sommigen "vervolgde" of "verdrager" betekenen, zodat in zijnen naam reeds ene profetie van de hoofdgebeurtenis zijns levens vervat is; zo vinden wij ook bij anderen, die door God bijzonder tot dragers van Zijne openbaring geroepen waren in het Oude Testament, dat hun vaders, door Gods Geest geleid, ene voorspelling in den naam van hun kinderen uitspraken. Volgens anderen heeft de naam Job gene betekenis, die met de geschiedenis van den man in betrekking staat. De vraag, of Job en zijne vrienden als geschiedkundige personen, en het gehele verhaal van Jobs ondervindingen en van zijne familie als werkelijk geschied, aan te merken zijn is van veel gewicht voor de gehele beschouwing van het boek. De opvatting, dat Job en zijne vrienden en hun gehele geschiedenis ene dichterlijke vinding zijn, wordt weersproken door de eenvoudige beschouwing van Ezechiël. 14: 14,20, waar Job naast Daniël en Noach als een bijzonder schitterend voorbeeld van godzaligheid wordt voorgesteld, en zijn persoon en zijne geschiedenis evenmin als ene dichterlijke vinding aangezien als Daniël en Noach en hun geschiedenis. Hetzelfde is het geval Jak. 5: 20. Het strijdt verder tegen den aard der oude volken, om personen te verdichten..

Het verdichten van ene geschiedenis van den beginne af, het voortbrengen van een persoon, dien men als geschiedkundig voorstelt, uit het hoofd van den verdichter, is, daar dit zeer gedwongen is, aan de oudheid van alle volken zo geheel vreemd, dat dit eerst allengs in de laatste eeuwen der oude literatuur ontstond, en als gehele verdichting niet vroeger dan in den nieuwsten tijd voorkomt.

In Jobs geschiedenis ene dichterlijke vinding te zien zou dus zijn, de oude tijden naar onze tegenwoordige toestanden af te meten en te beweren, dat het in alle tijden geweest is, zo als het nu is. Job was integendeel werkelijk een Nomadenvorst van enen Semietischen stam, door welken de oude Semietische godsdienstige overleveringen werden vastgehouden, en wel voornamelijk door Job zelven als een der stamhoofden. Deze stamvorst maakt met zijne vrienden ene ervaring, die te voren aan zijn volk vreemd was, namelijk, dat tegenover God geen mensenrecht of aanspraak bestaat, dat God integendeel daar, waar neiging is, om met Hem te twisten, in plaats van aan te nemen, wat Hij toezendt, in Zijn recht is, om ook met de zwaarste straffen te kastijden; dat de mens dus in het aannemen van elke straf zich een dienstknecht Gods betonen moet. Deze nieuwe, grote ervaring deelde zich aan het gehele volk

van die hoofden mede en werd overgeplant van geslacht op geslacht; zij kwamen eindelijk ook van de Uzietische Arameërs (Syriërs) tot het volk van Israël, onder hetwelk een door den Geest Gods bezield, hoog begenadigd zanger, het geschiedkundig, heilig verhaal tot dit zo wonderbaar, kunstvol gedicht uitgewerkt heeft. Het ontstaan der stof van het Boek Job hebben wij ons dus eveneens te denken, als het ontstaan van zo vele oude verhalen, waarvan de kern steeds ene geschiedkundige gebeurtenis, ene ervaring van een volk of van een vorst is. "Job heeft wel niet zo gesproken als het in dit Boek geschreven staat, maar heeft gedacht; want men spreekt zo niet in de verzoeking, toch is het zo geschied in de daad. Daarenboven is zulk ene geschiedenis van Job oud en zeer gewoon, en aan ieder ten tijde van Salomo wel bekend geweest. -Ik houd zijn boek voor ene ware historie.".

Ook de hoofdbestanddelen van de in de Dialogen (samenspraken) bewerkte gedachten, over de oorzaak van het vreselijk lijden van dezen hooggeëerden, vromen patriarch zijn ene oude overlevering..

4) Uit de samenvoeging van oprecht en vroom en godvrezend en wijkende van het kwaad blijkt, dat Job voor God en mensen een zuivere consciëntie wenste te behouden, in den zin van des Apostels verklaring. Geven de eerste twee woorden aan, dat hij in alles rechtvaardig wenste te wandelen voor het aangezicht Gods en jegens de mensen; het derde, dat de woorden Gods in zijn hart waren geplant en het laatste, dat hij met alle kracht streed tegen al wat van den Heere God aftrok: met alles te zamen wordt Job aangeduid als de man, die in waarheid straks tegen zijne vrienden zijn onschuld kon verdedigen en volhouden.

Reeds vooraf, voordat hem de verschillende plagen overkomen, rechtvaardigt God, de Heere, hem en geeft van hem het schoonste getuigenis.

2. En hem werden zeven zonen en drie dochters geboren 1), zodat hij den huwelijkszegen wel ondervond, dien God den vromen beloofd heeft (Psalm 127 en 128).

1) Een zo groot aantal van volwassene zonen en overige bloedverwanten (Hoofdstuk 19: 17) verhoogde Jobs aanzien bij zijne stamgenoten. Iemand, die alleen staat, die gene bloedverwanten heeft, kan nog heden bij de Arabieren en Syriërs tot geen aanzien komen, zelfs niets groots ondernemen..

3. Daartoe was zijn vee zeven duizend schapen, en drie duizend kamelen (Richteren 6: 5 6.5), en vijf honderd juk ossen, en vijf honderd ezelinnen 1); ook was zijn dienstvolk zeer veel 2), alleen aan ploegers 500, voor ieder juk één (vs. 15), zodat deze man groter was dan al die van het Oosten, een patriarch door wijsheid en godzaligheid in hoog aanzien onder de Syriërs en Arabieren, die ten oosten van Palestina, noordelijk tot aan het midden van den Eufraat, zuidelijk tot aan Gelukkig Arabië wonen 3).

1) Hier blijkt Job een man te zijn van vorstelijken rijkdom, bij wie de belofte: 1 Tim. 4: 8 vervuld is. In de oudheid, bij de Oosterlingen, berekende men den rijkdom van iemand naar het getal van zijn trek- en lastvee; wat ten dezen opzichte van Job verhaald wordt, wijst ons evenzeer naar de landstreek, die door de traditie genoemd is, naar het vruchtbare gedeelte van

Haran, in de zogenoemde Nukra. In ene onvruchtbare woestijn of op een gebergte gelijk Edom, had hij met zulk een buitengewoon getal van vee niet kunnen leven. Zijne bezitting moet uit vele vierkante mijlen bouwland bestaan hebben; daar oefende hij den landbouw uit volgens de kunsteloze manier, die nog heden in Syrië en Palestina de gewoonte is. Het bouwland werd in vier delen verdeeld, hiervan jaarlijks slechts een deel bebouwd, terwijl de overige delen braak lagen. Wat de ezelinnen aangaat, zo is de ezelin, gelijk Wetstein bericht, wel driemaal duurder dan de ezel, en om de veulens ook nuttiger; zij wordt daarom door de rijken in Haran uitsluitend gehouden. Zonder ezels kan men daar het land in het geheel niet bebouwen, daar de velden dikwijls ver van elkaar verwijderd liggen, de stieren de ploegen trekken, en men dus de ezels tot vervoer van den oogst nodig heeft, gelijk zij ook het koren naar den molen voeren en tot dragen van gras, hout enz. gebruikt worden. De kamelen daarentegen brengen de zwaardere lasten van den oogst naar huis of dienen tot transport naar de grotere, meer verwijderde steden in het binnenland en aan de kust..

2) Bij het talrijk gezin van Job hebben wij niet aan bezoldigde dagloners, ook niet aan slaven te denken, maar aan dezulken, die zich aan een aanzienlijk man aansloten en voor hunnen arbeid een vierde van den oogst verkregen, terwijl zij aan den heer van het dorp, die voor hun woning en voeding en verder voor al het nodige tot den landbouw moest zorgen, de andere drie vierden moesten afstaan. Job leverde hun dus zowel ploeg-stieren als transportdieren en akkergereedschap. De betrekking van deze tot den heer was zeer nauw; zij behoorden tot de kinderen des huizes.

3) Job was rijk en toch godvruchtig. Hoewel het moeilijk en zeldzaam is, is het voor een rijke niet onmogelijk het Koninkrijk der hemelen in te gaan. Met God is dit mogelijk; door Zijne genade kan men de verzoekingen van de schatten der wereld te boven komen. Hij was godvrezend, en zijne vroomheid was ene vriendin van de welvaart; want de godzaligheid heeft de beloften van het tegenwoordige en van het toekomende leven. Hij was rijk, en zijn rijkdom zette luister aan zijne vroomheid bij en gaf hem meer gelegenheid om wel te doen. De mededeling van Job’s vroomheid en rijkdom gaat vóór de geschiedenis van zijne grote ellende, om aan te tonen, dat geen van beide voor de onheilen van het menselijk leven bewaart..

4. En zijne zonen, als zij met hun zusters waren opgewassen, gingen en maakten, naar de Oosterse zeden, maaltijden in ieders huis op zijnen dag; tot broederlijken omgang hield elk op zijne beurt een dag een maaltijd, waarop de anderen genodigd werden, en zij zonden henen, en nodigden ook hun drie zusteren, die in het huis der moeder meer in stilte leefden, om met hen te eten en te drinken.

5. Het geschiedde dan, als de dagen der maaltijden omgegaan waren, als zij bij elk der zeven zonen gehouden waren, dat Job tot hen heenzond, en hen heiligde, hen door uitwendige reiniging, als wassingen enz. (Exodus 19: 10), en inwendige voorbereiding voor de plechtigheid van den volgenden dag liet heiligen; en het geschiedde, dat hij des morgens vroeg opstond, en brandoffers offerde (Leviticus 1: 2) naar hun aller getal 1). Voor ieder bracht hij een bijzonder offer; want hoezeer Job zich verheugde over de onderlinge liefde zijner kinderen, zei hij bij zich zelven, de zwakheid van den mens kennende, die bij de

vrolijkheid van den maaltijd zo licht de palen te buiten gaat en zijnen God vergeet: Misschien hebben mijne kinderen, zonder het zelf te weten, gezondigd, en God in hun hart gezegend 2), vaarwel gezegd; Hem verlaten; daarom wil ik hen verzoenen, eer hun schuld groter wordt. Alzo deed Job al die dagen, zo dikwijls de rij der maaltijden weer beginnen zou.

1) Dit komt overeen met den tijd vóór de wet, den patriarchalen tijd. Toen verzoende het stamhoofd en de huisvader, als de van God gestelde priester, de zonden der zijnen, ook de hem niet bekende zonden van lichtzinnigheid. Zo moet in ieder huis de eenheid van den huisvader met de zijnen zich daarin openbaren, dat hij voor hen ene vergeving bidt. Gij huisvader, doe desgelijks voor uwe kinderen, die de wereld met hare dwaasheden lief hebben.

Dat de familieplechtigheid op den Zondagmorgen valt, is een opmerkelijk voorspel van de Nieuw-Testamentische Zondagsviering in den tijd vóór de wet, welke het voorbeeld is van den tijd na de wet, den N. Testamentische..

Het is echter waarschijnlijker, dat die maaltijden niet week aan week gevierd zijn, maar op bijzondere tijden in het jaar, daar de broeders wel niet altijd bij elkaar zullen geweest zijn, maar verspreid over de velden en bij het vee huns vaders. Door sommigen is "zijn dag, in vs. 4 verklaard, voor "geboortedag"; men kan dit echter ook nemen voor: "elk op zijne beurt."

Alzo gevoelde Job, dat juist de verborgene zonden des harten veroordeling verdienden, en alleen door bloedstorting konden verzoend worden, door ene offerande te brengen in ootmoedig geloof. Wij zien zijne zorg voor de zielen zijner kinderen, zijne kennis van des mensen zondigen toestand, zijn gevoel van afhankelijkheid van Gods genade en Zijn geloof in den beloofden Verlosser. Zeker vermaande hij zijne kinderen daarbij op het offer te letten, met hem in het gebed te smeken, dat het aanzien van den dood des offerdier, hen wegens hun zonden mocht verootmoedigen, en het aanzien van het offeren hen leiden mocht tot den Middelaar.

2) In het Hebr. Beerkoe. Dit betekent wel zegenen, maar ook, gelijk het stamverwante Arabische woord, vervloeken, of, met God verbonden, den dienst van God verloochenen. In deze laatsten zin moet het hier worden opgevat.

Ook hieruit blijkt Job’s vroomheid, dat hij niet alleen zelf den Heere wenst te zoeken en te vereren, maar ook zijne kinderen in het spoor der godsvrucht tracht te doen wandelen, hen bij den dienst Gods tracht te houden en in de vreze des Heren op te voeden.

6.

II. Vs. 6-12. Satan klaagt Job hij God aan, dat de grond van zijne vroomheid niets anders dan baat- en loonzucht is. Hij ontvangt van den Heere toestemming, om hem door allerlei lijden te verzoeken.

6. Er was nu een dag van samenkomst der hemelingen, vóór den vs. 13 vv. genoemden dag, als de kinderen Gods1), de heilige engelen, kwamen, om zich voor den HEERE te stellen, om

rekenschap af te leggen van hun daden en nieuwe bevelen te ontvangen, dat de Satan 2), die wederpartijder van God en mensen (1 Kronieken 21: 1) en aanklager der gelovigen (Openbaring 12: 10), de duivel, ook in het midden van hen kwam.

1) Nergens in de Heilige Schrift wordt ons een bijzonder onderricht over de natuur en de werkzaamheid der Engelen gegeven; ook hier wordt van hen, even als van den Satan, als van ene reeds bekende zaak gesproken. De kennis van ene talrijke geestenwereld, die den Heere des hemels en der aarde omgeeft, om Zijne bevelen tot schepping, onderhouding en regering der wereld te volbrengen, als ook om Zijn rijk op te bouwen, stamt uit het paradijs af, toen de mens nog een volkomen helder oog voor de Goddelijke dingen had; evenzo is het bewustzijn van ene aan God vijandige macht uit de ervaring van den zondeval voortgekomen. Deze oorspronkelijke kennis werd door de zonde steeds meer verduisterd, zodat die volken, die uit Noach afstammen, welke wij heidenen noemen, slechts ene zeer duistere herinnering behielden, dat achter de bijzondere verschijningen in de wereld der natuur en der mensen persoonlijke geestelijke wezens stonden; deze rukten zij echter los van den over alles heersenden God en maakten zij tot zelfstandige goden (1 Kor. 8: 5; 10: 20). Aan elk der Griekse, Romeinse, Oud Germaanse goden bijv. wordt door de oude heidenen een bijzonder gebied van werkzaamheid toegeschreven, bij de Grieken aan Poseidon de zee, aan Apollo het licht, aan Ceres de landbouw, bij de Germanen aan Thonar de bliksem en donder, aan Zin de oorlog, aan Frya het familieleven, om van de vele mindere godheden, als Elven, Nymphen, dwergen enz., die zij zich dachten als over afzonderlijke bomen, rivieren, bossen enz. gesteld, te zwijgen. In de door God verkorene familie werd die oorspronkelijke kennis door ondervinding van engelenverschijningen versterkt, gereinigd, ontwikkeld. Deze geesten treden dan het duidelijkst te voorschijn, gelijk van zelf spreekt, wanneer de volvoering van het goddelijk Raadsbesluit ene aanmerkelijke schrede voorwaarts doet. Zij worden in de Heilige Schrift met verschillende namen genoemd; nu eens heten zij kinderen Gods (behalve op onze plaats nog Job 2: 1; 38: 7. Psalm 29: 1; 89: 7) wegens hun door heiligheid en macht aan God verwante natuur en hun nauwe gemeenschap met God; dan weer Geesten, daar zij aan geen aards menselijk lichaam gebonden zijn (MATTHEUS. 22: 30. Mark. 12: 25), maar de macht hebben naar het hun opgedragen werk ene gedaante aan te nemen (Psalm 104: 4. Hebr. 1: 7,14); (zo ook de duivel en zijne engelen (Mark. 1: 26; 7: 25. MATTHEUS. 10: 1; 12: 43. Efeze. 2: 2; 6: 12 enz.)); dan weer heiligen, omdat zij vrij zijn van zonde en dood (Job 5: 1. Psalm 89: 6,8. Zach. 14: 5); meestal boden of engelen (aggeloi), omdat zij Gods bevelen in de natuur en bij de mensen volbrengen (MATTHEUS. 8: 9). Dikwijls verklaart men ook de uitdrukking goden (Exodus 15: 11. Psalm 97: 9) van de engelen, omdat hetgeen zij doen en spreken als van God gedaan en gesproken kan beschouwd worden en zij Zijne organen zijn tot volbrenging van Zijn eeuwig Raadsbesluit. Uit Jes. 24: 23. Dan. 4: 14; 7: 9,10. Openbaring 4: 4. Psalm 89: 8 en onze plaats moet men besluiten, dat de menigte van goede geesten in den bijzonderen raad der Engelen-gemeente (Gabriël, MICHAËL enz.) en de veel duizend maal duizenden van hen, die de in dezen goddelijken raad genomene besluiten ten uitvoer brengen, te onderscheiden zijn. (Zie onze vs.12. (G.)). Deze laatste nu, aan welke in de Heilige Schrift zowel het bestuur over de afzonderlijke zaken in de natuur (Joh. 5: 4. Hebr. 1: 7. Openbaring 14: 18), als den dienst tot opbouwing van het Godsrijk in het algemeen (Joh. 1: 51) en in ‘t bijzonder (Luk. 16: 22. Psalm 34: 8) toegeschreven wordt, zien wij hier (vs. 6) in ene heilige vergadering rondom hunnen Heere en God staan, die daarom Heere Zebaoth (d.i. der hemelse

heirscharen 1 Samuel 1: 3) genoemd wordt. Deze leer der Heilige Schrift heeft de grote betekenis, dat ons daardoor duidelijk wordt, hoe ons leven zich in een middelpunt van ene grote geestenwereld beweegt; dat onze strijd tegen de zonde niet een strijd van een, maar een strijd in de gehele geestenwereld is, die over de gehele aarde zich uitstrekt. De zonde van een is dus gene overwinning der zonde voor dat ene individu, maar tevens ene overwinning van den boze in de gehele schepping, en omgekeerd, met onze overwinning over de zonde, overwinnen niet slechts wij, maar onze overwinning is ene overwinning in de gehele geestenwereld, -deze brengt een overwinningsfeest in den hemel teweeg (Luk. 15: 10). Daardoor wordt ons ene vrijere, hogere plaats in het geheel der schepping ontsloten, en elke droevige gedachte van alleen te staan, wordt den gelovige ontnomen. In ‘t bijzonder werpt deze leer een licht op de leer van het wonder. De natuurwereld heeft twee zijden, de ene, door welke zij op onveranderlijke wijze te zamen verenigd is, de ander door welke zij open is voor het vrije, Goddelijke welbehagen, zodat achter de schijnbaar ijzeren natuurwetten, heilige engelenmachten staan, die Gods welbehagen volbrengen (MATTHEUS. 8: 9..

Met de talloze werkingen in de wereld, komen ook de ontelbare scharen van geschapene geesten overeen (Openbaring 5: 11). -Op de vraag, waarom wij in den tegenwoordigen toestand der kerk zo weinig ondervinding van engelenverschijningen en van het zichtbaar bestuur der goede geesten hebben, moet het antwoord zijn, dat de voortdurende, levendige tegenwoordigheid des Heiligen Geestes in Zijne kerk ons alle engelenverschijningen volkomen vergoeden; dat verder de geschiedenis der zending in de heidenwereld, van geloofwaardige engelenverschijningen bericht; dat eindelijk aan het einde der dagen, volgens de Openbaring van Johannes, het zichtbaar werken der heilige Engelen weer als ten tijde van Christus duidelijk moet te voorschijn treden..

2) Ook Satan verschijnt onder de kinderen Gods voor den Heere, eensdeels omdat al zijn tegen God vijandig werken onder Gods heiligen wil en Zijne toelating staat, en hij, hoewel ook tegen zijnen wil, van zijne daden rekenschap moet afleggen; ten anderen omdat Satan en zijne engelen zo lang recht hebben voor den Heere de gelovigen aan te klagen, als nog ene onvergevene zonde in de gemeente Gods aanwezig is (Openbaring 12: 10). Eens, wanneer de tijd gekomen is, dat de gemeente geheel rein en heilig, en de verlossing, die ook hij moet dienen, geheel geëindigd is, zal er gene ruimte meer voor hem in den hemel gevonden worden, waar hij tot hiertoe, om zo te spreken, nog een recht heeft om te zijn (Efeze. 6: 12); dan zal hij neergeworpen worden op de aarde (Openbaring 12: 7-12), om ook van daar spoedig in den poel des vuurs geslingerd te worden. -De erkenning van enen tegen God strijdenden wil en van enen persoonlijken, machtigen geest, die, zelf niet dan zondig, alles, wat God en Godes is, haat, moest volgens de eerste ervaring in den val naar die mate bij de gelovigen toenemen, als het rijk van God in zijne ontwikkeling voortging. Waar en wanneer dit rijk in de geschiedenis der mensheid aanmerkelijk veld wint, waar en wanneer ene ziel de zonde waarlijk vaarwel zegt en Gode de ere geeft, daar treedt Satan zelfs met vervolgingen en verzoekingen ook duidelijker te voorschijn, en laat het werken niet meer over aan de hem onderworpene, mindere boze geesten, over wier werkzaamheid bij Deuteronomium 32: 17 en 1 Samuel 16: 14 gehandeld is. Zulk een gewichtige tijd in de geschiedenis van het Godsrijk was de tijd van David en van Salomo, toen in het volk de wet van God waarlijk tot leven geworden en de heidense afgodendienst geheel uitgeroeid was. In dien tijd zien wij (2 Samuel

24: 1 vgl. 1 Kronieken 20: 1), dat de Satan David tot de volkstelling verleidt. Vervolgens vinden wij den naam Satan weer als een bekende in Zach. 3: 1 vv.; want ook de tijd van het terugkeren des volks uit de Babylonische ballingschap en de opbouw van den tempel was een tijd van groot gewicht in de geschiedenis van het Godsrijk. Satan wil daar het hogepriesterschap, op welks bestaan het gehele leven van Gods volk rust, vernietigen, daar dit juist het meest zijne heerschappij in gevaar brengt. Ook de grote verzoendag, op welken de hogepriester het volk van alle zijne zonden reinigt, en dus aan de heerschappij des satans ontrukt, brengt den bozen geest in herinnering: vgl. Leviticus 16: 10 -Toen echter Hij verscheen, in wie het grote Raadsbesluit van God vervuld werd, Jezus Christus, die gekomen is, om de werken des duivels te verbreken, toen moest de vorst der duisternis dit Hoofd der gemeente Gods zo duidelijk en zichtbaar tegemoet gaan, als de eeuwige God zelf een zichtbaar en tastbaar mens geworden was, en met te grotere kracht, naar mate zijne heerschappij in gevaar was. In de drie grote verzoekingen: in de woestijn, in den hof van Gethsemané en aan het kruis, zocht Satan Hem te vellen, wiens gehele werk in strijden tegen het rijk der zonde en des duivels bestond. Even zo duidelijk openbaart zich ten tijde van het leven des Heren Christus het werken der demonen. Wanneer nu door den dood en de opstanding des Heren de macht van den satan en van zijne engelen gebroken is, zo is zij toch zo lang niet vernietigd, als het verlossingswerk nog niet ten einde gebracht is, zo lang er nog zonde in de gemeente Gods is, en zal, aan het einde der dagen als het Godsrijk volmaakt wordt, evenzo zichtbaar weer te voorschijn treden als ten tijde van Christus. Het artikel van den Satan en zijn rijk is niet een artikel van geloof en van troost, maar van verschrikking en vrees..

Hoever de invloed des satans zich uitstrekt, kunnen wij niet bepalen, maar zeker moet veel van de onstandvastigheid en van het ongeluk der Christenen aan zijn werk worden toegeschreven..

Dat Satan hier in den hemel verschijnt is niet, omdat hij in den hemel thuis behoort, maar dewijl hij negatief zich nog tot de dienstknechten Gods rekent, niet omdat hij ten goede het werk des Heren wil en zal verrichten, maar dewijl hij tracht te verderven en afbreuk te doen, wat God ten goede wil doen gedijen. In zekeren zin voert hij ook nog Gods Raad uit, niet om God daarmee ter wille te zijn, maar omdat God de Soevereine God is, Wiens Raad volvoerd wordt, hoewel Satan juist het omgekeerde tracht te bewerken, van wat de Heere God heeft besloten.

Satan kan niets doen, dan wat God, de Heere, hem toelaat. Ook hij is, als ieder schepsel, aan God Almachtig onderworpen. En al is zijn strijd, al de eeuwen door, een strijd tegen God. Nu Christus Jezus hem eens voorgoed overwonnen heeft, kan hij nog wel veel doen, om de kerk, om de gelovigen te kwellen, maar als eenmaal de dag der toekomst van Christus daar is, zal hij voor eeuwig gebonden worden en niet weer iets vermogen tegen de Gemeente des levenden Gods.

7. Toen zei de HEERE tot den Satan, en vraagde hem: Van waar komt gij?, niet alsof de Heere het niet zou geweten hebben, maar om door deze vraag hem op Job te brengen, over wie Hij, om hem te beproeven en te louteren, een besluit had genomen. En de Satan

antwoordde den HEERE, en zei: Van om te trekken a) op de aarde, en van die te doorwandelen 1), te onderzoeken, waar bij de gelovigen zonden aanwezig zijn, om die voor U te brengen en of U iets kan vinden, wat ik voor mijn doel kan gebruiken.

a) 1 Petrus 5: 8.

1) In de vraag des Heren, vanwaar kamt gij, ligt ene aanduiding, dat Satans wegens niet Gods wegen zijn, dat hij gewoonlijk rusteloos, listig en zwervende op het benedenrond rondsluipt, zodat God, anders als bij Zijn getrouwe kinderen, de Engelen, oorzaak heeft, naar zijne kromme en sluwe wegen te vragen en hem daardoor tot het afleggen van rekenschap over zijn onheiligheden en eigenmachtige drijfveren uit te nodigen.

8. En de HEERE zei tot den Satan: Hebt gij ook acht geslagen op Mijnen knecht Job? 1) Hebt gij ook op hem uwe scherpe ogen gevestigd? want niemand is op de aarde gelijk hij, een man oprecht en vroom, godvrezende en wijkende van het kwaad 2) (vs. 1

1) Dus Satan- dit is onze troost-kan de vromen zelfs niet zelfstandig aanklagen, maar slechts op bevel van God, die hem sedert zijnen val bestemd heeft, om ook de meest verborgene zonden der gelovigen aan het licht te brengen. Zo moet hij tegen zijnen wil, die is om de gelovigen volkomen te verdelgen, den heiligen wil Gods, dienen om de gelovigen tot belijdenis hunner zonden te brengen en hen daarvan te reinigen..

2) Men lette er wel op, dat de Heere God dit schone getuigenis van Job geeft aan Satan. Want Satan verenigt in zich alles, wat niet oprecht, niet vroom, niet godvrezende, niet wijkende is van het kwaad. De Heere God stelt hier de godsvrucht van een Job tegenover het goddeloos zijn, het zonder God zijn van Satan.

En waar nu Satan zich er over verheugt, dat er ook op de aarde zo velen zijn, die in zijne voetstappen wandelen, zich aan hem onderwerpen, daar wijst de Heere hem er op, dat er ook onder de mensen zijn, die nog toonbeelden van genade mogen heten en voorbeelden van godsvrucht zijn.

9. Toen antwoordde de Satan, geheel ongeschikt om ware vroomheid op aarde te erkennen, den HEERE, en zei: Is het om niet, uit enkel liefde, is het zonder loonzucht, dat Job God vreest? 1)

1) Den duivel is het volkomen zeker, dat geen schepsel God om Zijns zelfs wil beminnen kan. Schepsel te zijn schijnt hem reden genoeg om aan te nemen, dat men God haat en slechts Zijne gaven wil ontvangen. Dat is ook de gezindheid van alle wereldse mensen, namelijk dat zij hen het meeste haten, van welke zij het meest ontvingen, omdat zij gene verplichting willen hebben. Nooit iets verplicht te zijn, dat noemen zij vrijheid. Ja, dat is des duivels vrijheid met wenen en tanden knersen in de buitenste duisternis. Wens voor u zulk ene vrijheid niet, maar leer de zaligheid gevoelen, aan alle heiligen schuldig te zijn, en Gode het allermeest en het hoogst door Jezus Christus..

Satan schrijft hier Jobs vroomheid toe aan het beginsel der zelfzucht. Om het goed te hebben, zo stelt Satan het voor, dient Job God. Satan beoordeelt hem naar zich zelven. Zijne zonde was, zijn eigen ik op den troon plaatsen en daarom zich niet willen onderwerpen aan den wil en de regering Gods. En nu wil Job-zo stelt hij het voor-zich nog wel aan God onderwerpen, mits God hem geeft, wat zijn hart verlangt, wat zijn eigen ik kan strelen.

Hij spreekt dan ook op een verachtelijken toon van dezen knecht Gods. Want dit kan hij niet in Job dulden dat deze zich nog om des voordeels wille, zoals hij meent, aan God onderwerpt.

Job is in zijn ogen een laffe figuur. Helden zijn in Satans ogen, die ten koste van alles, zich tegen God en Zijne ordinantiën verzetten. Het is daarom, dat hij de weldaden, die God Job verleende, zo breed uitmeet en er op wijst, dat indien de Heere hem alles ontneemt, het ook met Jobs vroomheid zou zijn gedaan.

Zo weinig kent Satan God en de kinderen Gods.

10. Hebt Gij niet ene betuining gemaakt voor hem, en voor zijn huis, en voor al wat hij heeft, rondom; bewaart Gij niet hem en al het zijne door de machtige bescherming van Uwe engelen? Het werk zijner handen hebt Gij gezegend, en zijn vee is in menigte uitgebroken, op ontelbare wijze vermeerderd, in den lande. Is het niet duidelijk dat hij U daarom eert?

Zo staat Gods bijzonder volk en allen, die er toe behoren en van afhangen, onder Zijn bijzonder Vaderlijk toezicht Zijne genade beschermt hun geestelijk leven, Zijne Voorzienigheid zorgt voor hun tijdelijk bestaan en dus zijn ze van alle kanten verzekerd en beveiligd..

11. Maar toch strek nu Uwe straffende hand uit, en tast aan alles, wat hij heeft, vernietig het door mij, zijn loonzucht zal aanstonds openbaar worden; hij zal U verlaten, zo hij U niet 1) in Uw aangezicht zal zegenen 2), U vaarwel zal zeggen!

1) In het Hebr. Im-lo. LXX, Indien niet. Het is ene bekende formule van eedzwering en staat voor: mij moge geschieden, nl. alle kwaad, indien niet.

Satan wil hier zeggen, Gij moogt mij voor een leugenaar houden, indien Job U niet in Uw aangezicht zal zegenen, d.i. verlaten. Onthoud hem Uwe zegeningen, trek Uwe zegenende hand van hem af en Gij zult zien, dat hij juist het omgekeerde wordt van wat hij nu is, of liever, dat dan zijn eigenlijk wezen te voorschijn komt en hij zich in zijn innerlijk van U afkerig bestaan openbaart.

2) De zegen des Heren maakt rijk, dat erkent zelfs satan..

Zie Vs. 5 2.

12. En de HEERE, zei tot den Satan: Zie, al wat hij heeft, zij in uwe hand: alleen aan hem, aan zijn lichaam en leven, strek uwe hand niet uit. En de Satan ging vol vreugde, dat hij zou

kunnen verderven, en in de hoop te overwinnen, aanstonds uit van het aangezicht des HEREN.

Is het lijden van Job, dat nu volgt, ene verzoeking of ene beproeving? Ter oplossing van deze vraag, die tot recht begrip van het gehele Boek zo gewichtig is, moeten wij beide begrippen in ‘t kort verklaren. Even als de loutering van edel metaal eensdeels het schuim moet afscheiden, maar ook de edele kern te voorschijn moet brengen (Psalm 66: 10), zo kan hetzelfde lijden nu eens verzoeking dan eens ene beproeving zijn. Voor den aard van de beproeving is in het Oude Testament Abraham een hoofdvoorbeeld. Het moet dienen, den gelovige tot een hogeren trap van heiliging te verheffen, zijn geloof, zijne liefde, zijn geduld te versterken en aan het licht te doen treden. Aan hem, die in het lijden der beproeving is, is daarom God en Zijne genade geheel nabij, en midden in den angst heeft hij inwendigen, onverstoorbaren vrede; zijn gebed wordt kennelijk verhoord, zijn lof van God houdt niet op, gelijk bijv. Psalm 42 en 66 kunnen bewijzen. Zulk een lijden van beproeving is het lijden en de dood der martelaars, die daardoor geheiligd werden. De verzoeking bestaat echter daarin, dat onder Gods toelating de mensenmoordenaar beproeft, om den mens van God af en op zijne zijde te lokken en te dwingen. Voor den mens na den val is tevens de aanvechting als ene straffende daad Gods aan te zien, door welke de mens moet leren, dat in zijn hart aanknopingspunten voor het lokken en dringen van den vijand zijn; door de verzoeking moet de verborgene zonde openbaar worden, tot belijdenis komen en eindelijk overwonnen worden. God en de duivel willen wel in dit opzicht hetzelfde, namelijk de verzoeking; in de uitkomst echter juist het tegenovergestelde. God wil door de verzoeking het vrij worden van de zonde bij den mens bewerken, de duivel wil den ondergang van den mens in de zonde, gelijk dit in den dood van den Mensenzoon volkomen gebleken is. Daar nu God in de verzoeking tijdelijk de hand aftrekt van den gelovige en Zijn aangezicht voor hem verbergt, zo schijnt aan hem, die de verzoeking ondergaat, God als een ver afzijnd, een vreemd God, die zwijgt en het gebed niet schijnt te verhoren. Onder de Psalmen, die zulke ervaringen schilderen, is vooral Psalm 88 te noemen, die zelfs in bijzondere uitdrukkingen zo nauwkeurig met de voorstelling in het boek Job overeen komt, dat men daaruit besloten heeft, dat de dichter van dien Psalm, ook het boek Job zal geschreven hebben (1 Koningen 4: 31). Bovendien is de geschiedenis van David en het woord des Heren over de Apostelen (Luk. 22: 31), in betrekking tot den aard der verzoeking, zeer leerrijk. Geheel bijzonder echter moet het Boek van Job "dezen strijd van God met satan, en van satan met God om ene mensenziel, die Godes is, den strijd van ene gelovige mensenziel met God, met den satan en met zich zelven" voor alle tijden voorstellen als een voorbeeld van den zielenstrijd van alle waarachtig gelovige Christenen, die alleen daarom enen zo zwaren zielenstrijd als Job niet ondervinden, omdat voor ons de verzoeking door Christus, die in alles verzocht is geweest (Hebr. 2: 18; 4: 15), reeds overwonnen en in hare kracht gebroken is, zodra wij den lijdenden Heer door het geloof aannemen. Men heeft gemeend, dat het tegen ware vroomheid strijdt en afbreuk doet aan de eer der Godsmannen, dat zij nog in verzoeking moesten komen (Johannes de Doper in de gevangenis). Deze gedachte rust echter op miskenning van den aard der verzoeking, die alleen waarlijk gelovigen treft, niet de wereld, die niets te verliezen heeft. Hoe sterker het geloof is, des te groter verzoeking..

Er is een lijden der rechtvaardigen, welke noch een straf, noch een tuchtiging, om der zonden wille is, welke niet van Gods toorn, maar van Gods liefde bewerkt wordt, en hetwelk het doel heeft, de vroomheid der rechtvaardigen te beproeven, door loutering te voleindigen en de beproefden te belonen..

Er kan geen enkele tekst in de Heilige Schrift gevonden worden, die, juist verstaan, recht geeft tot de mening dat de engelen deelgenootschap hebben in Gods wereldbestuur. Het hoogste, dat wij den engelen kunnen toekennen, is, dat zij dienaars zijn, door den hogen God gezonden, om Zijne bevelen voor de uitverkorenen te volbrengen.

Het is daarom ook minder juist van een Engelen-gemeente te spreken, of van een bijzonderen raad der Engelen, waarin besluiten zouden worden genomen, die door anderen werden uitgevoerd.

Zoveel is zeker, dat dit hemelse toneel ons daarenboven wil leren, hoe de aardse lotgevallen der mensen hare laatste wortelen en draden in den hemel hebben, en hoe Satan, die hier wordt voorgesteld, alsmede de hand er in te hebben, trots alle vijandschap ons slechts in zoverre kan benadelen, als de Almachtige God in Zijne Wijsheid en Liefde het hem toelaat.

13.

III. Vs. 13-22. Job wordt door den satan van al zijn vee en van alle zijne kinderen beroofd; ook in de diepste smart prijst hij den Heere.

13. Er was nu een dag, als zijne zonen en zijne dochters aten, en wijn dronken, in het huis van hunnen broeder, den eerstgeborene, met wie de rij op nieuw begonnen was,

14. Dat een bode tot Job kwam, en zei: De vijf honderd juk runderen waren ploegende, en de vijf honderd ezelinnen weidende aan hun zijden,

15. Doch de Sabeërs, een Semitisch Nomadenvolk uit de nakomelingen van Joktan (Genesis 10: 29) en van Abraham uit Ketura (Genesis 25: 3), uit Petreïsch Arabië, oostelijk van het gebergte Seïr, deden enen inval, en namen ze, al de runderen en ezels, en sloegen de gewapende en strijdende jongeren met de scherpte des zwaards, en ik ben maar alleen ontkomen, om het u aan te zeggen.

Een rijk landbouwer in Haran moest in ouden tijd evenals nog tegenwoordig, wegens gebrek aan bescherming van het bestuur des lands, met alle naburige Nomadenstammen, wier roofzucht hij te vrezen had, verdragen sluiten, d.i. zich tot ene jaarlijkse schatting verbinden. Daarom overvallen hier zeer verwijderde stammen, de Sabeërs uit het verre zuiden, en de Chaldeeërs uit het verre Oosten, met welke Job natuurlijk geen verdrag had kunnen sluiten, zijne bezitting. Slechts zo ver verwijderde stammen, die noch vroeger noch later iets met Job en zijne landlieden te doen hadden, konden het wagen, zulke ongewone wreedheden, als den door der ploegende runderen en den moord der jongeren te volvoeren. Zit de Bedouïn eens op zijn paard, dan is het hem onverschillig, of ene reis tien dagen langer of korter duurt, wanneer

hij maar water voor zich en zijn dier vindt. Dit vonden beide roversbenden in den winter, in Januari en Februari, wanneer de winterregens in Haran vijvers vormden. In deze maanden is men ook gewoon het door den regen week geworden braakland te ploegen. Tot overweldiging van 500 ploegers, die gewapend waren, anders waren zij niet allen gevallen, -behoorde toch wel een getal van 2000 ruiters, een getal, dat slechts in den winter zulk een tocht kon ondernemen. Elke landelijke bezigheid wordt steeds om de orde door een vierde gedeelte verricht, terwijl de heer van het goed of van het dorp elke avond van het dak van het huis de gemeenschappelijke taak van den volgenden dag laat bekend maken. Zo is het te verklaren, hoe de 500 ploegers gelijktijdig op een en dezelfden akkergrond te zamen konden zijn en met elkaar verslagen worden..

16. Als deze nog sprak, zo kwam een ander, en zei: Het vuur Gods 1), een vuur- en zwavelregen, dier door de van God toegelatene macht des satans (2 Thessalonicenzen. 2: 9. Openbaring 13: 13), als bij Sodom en Gomorra (2 Koningen 1: 10,11. Luk. 9: 54. Openbaring 20: 9), door almacht van God, viel uit den hemel 2) en ontstak onder de 7000 schapen en onder de jongeren, die ze weidden, en verteerde ze; en ik ben maar alleen ontkomen, om het u aan te zeggen

1) Dewijl de boodschapper niet weet, dat dit door Satan bewerkt was, noemt hij den verdervenden gloed het vuur Gods. Satan gebruikt juist dit middel, om Job's schapen te verteren, de gebruikelijke offerdieren, opdat Job zou denken, dat God hem in een vijand was verkeerd en om alzo hem er toe te brengen, God en Zijn dienst vaarwel te zeggen.

Onder het vuur Gods hebben we te denken aan een hevigen vuur- en zwavelregen, als waardoor ook de steden Sodom en Gomorra zijn verwoest. Heeft Job in die tijden geleefd, wat vrij zeker is, dan valt deze bezoeking nog meer op, en kon zij er te meer toe bijdragen, om naar Satans wens, het geloof te ondermijnen aan een rechtvaardig God, dewijl, zo het scheen, goddelozen en rechtvaardigen op een en dezelfde wijze werden getroffen.

2) De hemel is genomen voor de lucht, waar Satan grote macht heeft (Efeze. 2: 2).

17. Als deze nog sprak, zo kwam een ander, en zei: De Chaldeënuit Mesopotamië, afstammelingen van Chesed (Genesis 22: 23), den zoon van Nachor, stelden drie hopen (Genesis 14: 15. Richteren 7: 16,20), en vielen op de 3000 kamelen aan, en namen ze, en sloegen de jongeren, die ze hoedden, met de scherpte des zwaards, en Ik ben maar alleen ontkomen, om het U aan te zeggen.

18. Als deze nog sprak, zo kwam een ander, en zei: Uwe zonen en uwe dochters aten, en dronken wijn, in het huis van hunnen broeder, den eerstgeborene (vs. 13);

19. En zie, een grote stormwind kwam van over de woestijn van Syrië, en stiet aan de vier hoeken van het huis, en het viel op de jongelingen 1), op uwe tien kinderen, dat ze stierven 2); en ik ben maar alleen ontkomen, om het u aan te zeggen.

1) In het Hebr. Al-hanaärim. Hieronder worden zowel de zonen als de dochters verstaan, maar door dit woord in den grondtekst wordt tevens aangeduid, dat zij nog jong van jaren waren.

2) Dit was het grootste, het geduchtste van Job's verliezen, en niets kon hem meer treffen, of nader aan het harte gaan, waarom de Satan dit tot op het laatst bewaarde, opdat als de vorige tergingen mochten mislukken, dit hem tot het vloeken van God vervoeren mocht. Onze kinderen zijn gedeelten van ons zelven, en het valt zeer hard van dezelve te moeten scheiden, zodat het een goed man tot in de ziele treft, dezen te verliezen. Maar hen allen in eenmaal en op een zelfde ogenblik schielijk te verliezen, nadat zij vele jaren lang onze hope, zorg en troost hebben uitgemaakt, moet het ingewand en de ziele tevens doorgrieven..

Satan weet wel, hoe smartelijk het voor ouders is, wanneer het hun kinderen kwalijk gaat, daarom heeft hij er zijne vreugde in, wanneer kinderen van vrome ouders in ongeluk komen.

Op één dag is Job van alles beroofd, wat hij voor ene gave Gods hield, van zijne kudden met de knechten, die hij niet alleen als ene bezitting aanziet, maar voor welke hij ook een gevoelig hart heeft (vgl. Hoofdstuk 31), eindelijk ook van het liefste, dat hij heeft, van zijne kinderen. De Satan heeft elementen en mensen ontboden, om de gehele bezitting van Job, het een na het andere te vernietigen. Dat mensen en volkeren door satan tot vijandige ondernemingen kunnen gedreven worden, bewijst Openbaring 20: 8..

De duivel verwekt twist, moord, oproer, oorlog, zo ook onweder, hagel enz., om koren en vee te verderven, de lucht te vergiftigen enz..

Hadden wij het hier op de hoofden van Jobs kinderen zien vallen, wij zouden dit misschien hebben toegeschreven aan de natuurlijke kracht van een hevigen wind, terwijl wij nu weten, dat het het werk van een geest was. De menselijke rede is geneigd deze dingen aan den gewonen loop van natuurlijke oorzaken toe te schrijven, terwijl de God der natuur deze door bovennatuurlijke dienaars doet..

Voor het oog van den mens scheen het wel, alsof alles door de kracht der natuur geschiedde, door een geweldigen storm, maar voor de ingeleiden is dit alles werk des Satans, die zich van de natuurkrachten bedient, onder de toelating Gods, om Job te plagen.

Men moet niet vergoten, dat al is Satan een gevallen engel, die zijn beginsel verlaten heeft, God, de Heere, hem een grote macht geeft of laat, opdat ten slotte Zijn, d.i. Gods Raad zal worden volvoerd.

Ook in zijn gevallen staat is hij nog het van God diep afhankelijk wezen en deze wetenschap zet hem aan, om zo mogelijk alles ten kwade aan te wenden.

Wanneer hij, naar onze overtuiging, aan God gelijk heeft willen zijn, aan God de gehoorzaamheid heeft opgezegd, en daarom door God voor eeuwig is verworpen, dan is het zijn grootste lust, om zo mogelijk Gods wetten tegen te staan, en waar hem de macht gegeven

wordt, om te kwellen, daar doet hij wat hij kan, om die kwellingen zo bitter mogelijk te maken.

Daarom berooft hij Job ook op één dag van alles, en niet, wat ook had kunnen geschieden, bij tussenpozen.

20. Toen hij ook dit vernomen had, stond 1) Job op, niet langer in staat zijne smart te onderdrukken (Jon. 3: 6),en scheurde zijnen mantel, als uitdrukking van zijn verscheurd hart (Genesis 37: 34), van de borst tot aan den gordel (Jozua 7: 6), en schoor zijn hoofdhaar af, ten teken, dat hij het dierbaarste verloren had (vgl. Jer. 41: 5. Micha 1: 16), en viel op de aarde, zich verootmoedigende onder de machtige hand Gods, en boog zich neer 2), aanbad dien God, wiens genadig welbehagen zich ook in deze zware slagen openbaarde (2 Petrus 3: 9).

1) Stond op. Dit wijst aan, dat Job tot nog toe had gezeten in droef gepeins en overdenking. Dat hem alle zijne bezittingen werden ontnomen, had hem ongetwijfeld diep getroffen, maar ziet, nu hij verneemt, dat God ook zijne kinderen wegneemt, nu kan hij niet langer blijven zitten. Hij staat op. Het wordt hem te eng om het harte. Alles spant zich tegen hem samen. Wat zal hij doen?

Morrend heengaan, op en neer wandelen al zuchtende en klagende?

Niets van dit alles. Wel is hij getroffen en beroerd tot in het diepst zijner ziele, maar hij ontvangt kracht, om zich te buigen en te verootmoedigen. Hij verscheurt zijn kleed als teken, dat zijn hart vaneen gereten is, hij scheert zijn hoofdhaar als teken van rouw, dat hij alles verloren heeft, en...hij valt op de aarde, de gewone houding van den smekeling voor Gods troon, als teken, dat hij tot zijn God zich wendt, Hem aanbidt, Zijne wegen goedkeurt, ook dan, wanneer hij zo diep wordt bedroefd en spreekt uit, wat het volgende vs. ons meldt.

In den strijd van Satan tegen hem, behaalt bij Job het geloof de overwinning, het geloof in zijn God.

2) De uiting van diepe, hartverscheurende smart is door God gewild, wanneer de smart maar waarlijk diep, dat is smart over de zonde is, en in gebed uit de diepte voor God neergelegd wordt. Stoïsche resignatie (onderdrukking van alle openbaring van het gevoel naar de wijze der Stoïcijnen) is heidens en ene verloochening van de zonde en van de noodzakelijkheid van berouw..

21. En hij (Job) zei, nadat hij al zijne smart voor God had uitgestort, den Heere op geheel andere wijze zegenende, dan Satan gehoopt had: Naakt, zonder iets te bezitten, arm ben ik uit mijner moeders buik gekomen, waar zich de wonderbare vorming van den eersten mens uit den schoot der aarde herhaalt (Psalm 139: 14), en naakt, zonder iets mede te nemen, zal ik daarhenen, zal ik in den moederlijken schoot der aarde, overeenkomstig den vloek (Genesis 3: 9), wederkeren (Prediker 5: 14, 1 Tim. 6: 7).De HEERE heeft alles, wat ik had, gegeven, en de HEERE, niet het blinde toeval, ook niet de duivel op zich zelven, heeft genomen, Hij weet,

waarom Hij het gedaan heeft, hoewel ik de reden niet doorzie; de naam des HEREN zij geloofd
1) in alles, wat Hij doet en doen zal; want ik begeer niets, dan dat Zijn wil aan mij volkomen geschiede. Deze Goddelijke wil is mij liever dan alles, wat ik ook bezitten moge.

1) Heilige en rechtvaardige God! wapen ons met geduld en geloof tegen het uur der verzoeking, opdat, wanneer gij kruis en lijden over ons laat komen, wij iedere tuchtroede kunnen, met geduld het kruis dragen, tegen Uwe kastijding niet morren, het verlies van het tijdelijke gaarne verdragen en Uwen naam loven en prijzen. Amen!

Voorwaar, ‘t moet een sterke geest zijn, die voor zodanig lijden danken kan. "Er is toch niet aan te veranderen, we moeten er maar in berusten; " tot zoverre kunnen velen verdragen. Ook het getal dergenen, die zeggen: "God geeft kracht naar kruis, met Zijne hulpe kunnen wij dragen," is nog betrekkelijk groot. Maar waar worden zij gevonden, die gewillig lijden, die de slaande hand des Heren zegenen, die roemen niet alleen in de hope der heerlijkheid, maar ook in de verdrukkingen? Slechts bij de laatsten heeft de lijdzaamheid een volmaakt werk..

Satan had gezegd, dat Job God diende, om hetgeen hij van God ontvangen had, om de vele bezittingen, om de vele kinderen, want het was in het Oosten de grootste bezitting veel kinderen te hebben. Hier echter blijkt het, dat Job ook, beroofd van alles, den Heere nog looft, Hem looft voor hetgeen Hij geschonken had, Hem prijst, dat Hij het naar Zijn Vrijmacht weer terugneemt.

Wat Job hier prijst is de Vrijmacht Zijner Soevereine heerschappij.

Wat Satan in de volheid zijner glorie had gering geacht, was de Soevereine heerschappij Gods.

Wat Job hier eert, in de diepte zijner ellende, in de armoede zijner beroving, is juist diezelfde heerschappij.

Zo ontvangt Satan de nederlaag en blijft God, de Heere, ook Overwinnaar in en door Zijn knecht.

22. In dit alles, wat hem tot hiertoe trof, zondigde Job niet, en schreef Gode niets ongerijmds toe, daar hij niet, gelijk later, Gode onrechtvaardigheid toeschreef, en verlangde, dat de Heere hem zijne vroomheid ook hier reeds belonen zou, maar hij veeleer nu eerst zich recht bewust werd, dat zijn God zijn hoogste goed was.

Zo doorstond Job tot nu toe de verzoeking volkomen, en maakte hij Satan in diens hoop beschaamd. Het geduld en de lijdzaamheid, welke Jak. 5: 1 van hem roemt en ten voorbeeld stelt, kan niet hoofdzakelijk op dit woord van Job alleen, maar moet op zijne gehele geschiedenis betrekking hebben. Job toont zijn geduld (upomonh) daardoor, dat hij ook in morren en twisten aan zijnen God vasthoudt en zich gaarne voor Hem verootmoedigt, als hij hem verschijnt..

HOOFDSTUK 2.

JOB WORDT AAN ZIJN LICHAAM GEPLAAGD; HIJ WORDT VERACHT EN DOOR ZIJNE VRIENDEN BEZOCHT.

IV. Vs. 1-6. Satan vernieuwt zijne aanklacht tegen Job en ontvangt van den Heere verlof ook Zijn persoon aan te tasten.

1. Wederom naar hetgeen in het vorige hoofdstuk vermeld wordt, was er een dag, als de kinderen Gods kwamen, om zich voor den HEERE te stellen, dat de Satan ook in het midden van hen kwam, om zich voor den HEERE te stellen, om rekenschap van hun daden te geven en nieuwe bevelen te ontvangen (Hoofdstuk 1: 6-12).

2. Toen zei de HEERE tot den Satan: Van waar komt gij? En de Satan antwoordde den HEERE en zei: Van om te trekken op de aarde, en van die te doorwandelen.

3. En de HEERE zei tot den Satan: Hebt gij ook acht geslagen op Mijnen knecht Job? want niemand is op de aarde gelijk hij, een man oprecht, en vroom, godvrezende en wijkende van het kwaad; en hij houdt, ondanks de vele en grote droefenissen, nog vast aan zijne oprechtheid1), onveranderlijk blijft hij aan Mij gehecht, en richt hij zijn hart tot Mijne wegen, hoewel gij Mij tegen hem opgehitst 2) hebt, om hem te verslinden zonder oorzaak; Ik heb er in bewilligd, dat zijne vroomheid beproefd zou worden, en nu is het bewezen, dat al het lijden slechts tot bevestiging van zijn geloof geweest is.

1) Tot nu toe, en ook vervolgens tot aan de aankomst der drie vrienden, is het lijden van Job ene beproeving van zijne vroomheid, die hij volkomen doorstaat (vgl. Hoofdstuk 1: 21; 2: 10), niet ene aanleiding tot afval, gelijk Satan verwacht had, maar tot verheerlijking van God in Zijnen knecht. Wij hebben dus de laatste uitdrukking: "hoewel gij Mij," enz. niet, gelijk de meeste Uitleggers menen, op te vatten, als ene sterk menselijke spreekwijze, alsof de Heere zich van den Satan had laten misleiden, maar integendeel als ene uitspraak, die den Satan veroordeelt en hem rechterlijk bestraft, ene uitdrukking, die ons reeds aanwijst, dat niet alleen deze beproeving, daar ook de volgende verzoeking (Hoofdstuk 3) zal eindigen met de verheerlijking Gods en den smaad des Satans..

Satan verliest in het Boek van Job een proces, dat een voorspel van het allergrootste proces zal zijn, wanneer het gericht over de wereld geschied en de vorst der duisternis uitgestoten is.

2) Opgehitst, in den zin van: aangezet, er toe bewogen. Er wordt mede aangegeven, hoe de Heere God door Satans verdachtmaking er toe gedreven werd, om Job te laten beroven van zijne goederen, opdat zijne diepe vroomheid en hartelijke godsvrucht zou openbaar worden.

4. Toen antwoordde de Satan vol hoon den HEERE en zei: De mens geeft, gelijk het spreekwoord zegt, huid voor huid; bij is tevreden en draagt zijn leed nog, zo hij slechts voor

groter leed bewaard wordt, en al, wat iemand heeft, zelfs het liefste, gezin, vee, kinderen,zal hij geven voor zijn leven 1), indien hij dit slechts behouden mag.

1) Zo lang een mens niet door het doorstaan van lichaamslijden, ja zelfs door gewillige overgave van zijn leven in den dood bewezen heeft, dat ware liefde in zijn hart woont (Fil. 2: 7. 1 Joh. 3: 16; 4: 9 lang is hij niet veilig voor de zelfzucht, die in den diepsten grond van het hart ingeworteld is, en zich ook in het zwaarste verlies van goederen nog verheugt, dat het lichaam ten minste bewaard is gebleven, en zich, ook bij grote uitwendige treurigheid en schijnbare overgave, juist daarom gemakkelijker tevreden stelt. Daarom is stille overgave bij zware ziekte en hevig lichaamslijden een veel beter bewijs voor ware liefde Gods, dan het stille verdragen van ieder ander verlies. Daarin wordt vooral die ontzettende verdorvenheid van het menselijk hart openbaar, dat ook de smartelijkste dood van den naaste voor den mens nog iets bevredigends heeft, omdat hij zich in het diepste zijner ziel nog met zijn eigen leven troost..

De bedoeling van Satans woorden is ongetwijfeld deze, dat het leven den mens het dierbaarst is, dierbaarder dan alles wat hij bezit, ja dat hij zelfs een gedeelte van zijn lichaam nog wil prijs geven, om zijn leven te redden. Zo ook nu wil hij zeggen, staat het met Job. Hij is nog fris en gezond; maar als Gij zijn leven aantast, dan zult Gij zien, dat het met zijn godsvrucht gedaan is.

5. Doch beproef hem ook verder en strek nu uwe hand uit, en tast zijn gebeente en zijn vlees aan door ziekte of smart, of den dood; ik ben er zeker van, dat niet ik, maar Gij zult verloren hebben, Ontwijfelbaar is het, zo hij U niet in Uw aangezicht, zonder vrees, zal zegenen1) (Hoofdstuk 1: 11).

1) Satan zoekt in de diepste diepte van Jobs hart, dat fijne egoïsme, dat dikwijls zelfs in de meest aan God overgegevene harten verborgen ligt.

Satan meent het te kunnen winnen in zijn vijandschap tegen God en Zijn volk. Brengt hij Job tot een afzweren van God en Zijn dienst, dan denkt hij, heeft hij God overwonnen, den mens beter gekend, dan God den mens kent en tevens heeft hij het kind van God diep, diep ongelukkig gemaakt.

5. Doch beproef hem ook verder en strek nu uwe hand uit, en tast zijn gebeente en zijn vlees aan door ziekte of smart, of den dood; ik ben er zeker van, dat niet ik, maar Gij zult verloren hebben, Ontwijfelbaar is het, zo hij U niet in Uw aangezicht, zonder vrees, zal zegenen1) (Hoofdstuk 1: 11).

1) Satan zoekt in de diepste diepte van Jobs hart, dat fijne egoïsme, dat dikwijls zelfs in de meest aan God overgegevene harten verborgen ligt.

Satan meent het te kunnen winnen in zijn vijandschap tegen God en Zijn volk. Brengt hij Job tot een afzweren van God en Zijn dienst, dan denkt hij, heeft hij God overwonnen, den mens

beter gekend, dan God den mens kent en tevens heeft hij het kind van God diep, diep ongelukkig gemaakt.

6. En de HEERE, een beter hartenkenner dan Satan, zei tot den Satan, wel wetende, dat ook deze beproeving Job niet er toe zou brengen om God af te zweren: Zie, hij zij in uwe hand; Ik wil de Mijne een tijdlang van hem terugtrekken; doch verschoon zijn leven 1).

1) Dat satan ook macht over het aardse leven van enen mens kon verkrijgen, heeft zich in den dood van den Heere Jezus geopenbaard. Maar juist deze hoogste mate van zijne vijandschap gaf hem zelven den doodsteek. Van vs. 6 af komt Satan in het gehele Boek niet weer voor. Juist omdat Jobs verzoeking door zijn vasthouden aan zijnen God en door Gods genadige redding met de overwinning van den Satan en de heiliging van Job eindigt.

Satan voer in het hart van Judas, die Christus verried en had toestemming om Zijn been en Zijn vlees aan te tasten, zonder uitzondering van Zijn leven, omdat door het doden van Christus verricht moest worden, wat met Job onmogelijk was-namelijk hem, die het geweld des doods had, den duivel te verdelgen..

Verschoon zijn leven. Satan krijgt hier de waarschuwing, om met het leven van Job te rekenen, om dit te sparen. Hij mag hem slaan met boze zweren, met ernstige ziekten, maar aan zijn leven, wat hij van God ontving, mag hij niet komen. Hij mag het leven niet zo kwellen, dat het in den dood uitgestort wordt. Er staat dan ook in den grondtekst niet Chajim (leven), maar nèfesch, het leven, hetwelk met de ziel in verband staat.

7.

V. Vs. 7-10. Satan brengt verder twee zware ellenden over Job, de melaatsheid en den spot zijner vrouw.

7. Toen ging de Satan uit van het aangezicht, van de plaats der openbaring der heerlijkheid en eeuwige kracht en Godheid des HEREN, en hij sloeg Job met boze zweren, met de zwarte melaatsheid, de vreselijkste soort van deze ziekte (Leviticus 13: 3. Deuteronomium 28: 27), van zijne voetzool af tot zijnen schedel toe, zodat het gehele lichaam als met een korst overtrokken was.

8. En hij, Job, nam zich een potscherf, daar zijne vingers, zijne nagels, dien dienst weigerden om zich daarmee te schrappen, en het onverdraaglijke jeuken dier huid te verzachten en om de etter te verwijderen; en hij zat, als een onreine buiten het dorp neer in het midden der as 1). Hij begaf zich met zijne onreinheid naar de plaats, waar men de onreinheden neerwierp, en treurde daar over het verlies zijner kinderen (Jon. 3: 6).

1) De ware goddelijke treurigheid ondergaat al het smartelijke als straf voor de zonde, welker laatste bezoldiging, de dood, het terugkeren tot stof, tot asse is; daarom pleegden in de oudheid de treurenden zich in as, het beeld des doods, neer te zetten of het hoofd daarmee te bestrooien (zie vs. 12). In het zeer vruchtbare landschap Haran was men gewoon de mest als

voor den landbouw onnuttig, op ene vaste plaats te brengen en daar te verbranden; op zulk een ashoop kan Job wel gezeten hebben..

Job zat neer in de as, in de houding van een boeteling, die ten teken van den afkeer van zich zelven in stof en as lag (vgl. Hoofdstuk 42: 6. Jes. 58: 5). Zo vernederde zich Job onder de machtige hand Gods..

9. Toen zei zijne huisvrouw (Hoofdstuk 19: 7), die door hare goddeloosheid een gewillig werktuig van den Satan was, tot hem: Houdt gij nog vast, ook nu nog, nadat gij zulk een loon voor uwe godsvrucht verkregen hebt, aan uwe oprechtheid? 1) Hoe meer gij schreeuwt en roept, hoe groter uwe ellende wordt. Waar is nu die God, van wiens roem gij zoveel verhaaldet? Zegen dien God, laat Hem varen (Job 1: 5. Tob. 2: 15,22), en sterf 1), beneem u zelven het leven, de dood alleen kan u rust geven!

1) Dat zijn de ware moordsteken des duivels, wanneer hij ons bij ons lijden nog hoon doet ondervinden en ons bespot, en daartoe gene vreemden gebruikt, maar onze liefste beste vrienden, aan welke wij lichaam en leven toevertrouwd hebben, die ons moesten troosten en ons het lieve kruis door hunnen troost en hun medelijden moesten helpen dragen. Dat treft, dat gaat door merg en been, door alle aderen en bloeddroppels in het lichaam.

Waarom liet de duivel hem deze vrouw? Omdat hij haar voor een goede zweep hield, om hem gevoeliger door haar dan door iets anders te plagen..

Zij roemt, even als haar heer, de duivel, het goede leven der goddelozen (Hoofdstuk 21: 7. 21.7 Psalm 73: 12) en stelt God voor als een demon, die nijdig is op ‘s mensen geluk. (Genesis 3: 5). Welk een vijandschap tegen God, welk een onbarmhartigheid tegen haren man ligt in hare duivels-sarcastische woorden, die, wanneer zij meer als bespotting zijn, hem tot zelfmoord aanzetten!.

2) Job’s huisvrouw zoekt nu Job daartoe te brengen, waartoe Satan niet kon. Zij is nu als het ware in dienst van Satan, zij wordt nu door hem gebruikt, opdat de mensenmoorder van den beginne het toch ten slotte zou winnen.

Maar ook nu zijn alle zijne pogingen vruchteloos. Ook nu moet hij het tegen God afleggen.

10. Maar hij, deze zware bestraffing als ene beproeving doorstaande, zei tot haar, vol vertrouwen op God: Gij spreekt als ene der zottinnen {1} spreekt, die niets van God weten, Zijne wegen niet willen verstaan en daarom dwaas en roekeloos handelen. Ja, zouden wij alleen het goede van God ontvangen, en het kwade, de wederwaardigheden, die Hij ons toezendt, niet ontvangen, niet gewillig aannemen, Is Hij niet altijd dezelfde in al Zijn doen (Jak. 1: 16. Rom. 8: 28)! In dit alles zondigde Job met zijne lippen niet, gelijk hij later deed; al dit lijden was hem ene beproeving, waardoor zijne oprechte godsvrucht en zijne overgave aan God zich openbaarden.

{1} Job nochtans weerstond en overwon de bezoeking als een kloek en moedig lijder en gaf haar zulk een antwoord, hetwelk toonde, dat hij een onwrikbaar besluit genomen had, om God te blijven aankleven, om goede gedachten te blijven houden van Hem en Zijne voorzienigheid, en om zijne eigene oprechtheid als zijn grootste schat zorgvuldig te bewaren. De Satan mag zijn tong gespaard en hem het vrij gebruik daarvan gelaten hebben, ten einde hij God vloeken mocht, hij zou er zich niet toe laten verleiden, maar veeleer de hand zegenen, die hem dus kastijdde..

In Jobs antwoord merken we op, vooreerst een tedere liefde nog voor zijn huisvrouw, daar hij haar geen zottin noemt, maar tot haar zegt dat zij spreekt als een der zotten, die niets van God weten of willen weten. En vervolgens een kussen van de roede, een goedkeuren van de beproevingen, een gelovig onderwerpen aan het lijden. Hij erkent de vrijmacht Gods, om met het heir des hemels en de inwoners der aarde te doen naar Zijn welbehagen, om goed en kwaad, kwaad en goed toe te zenden. En als wij aan het einde van dit vers lezen, dat Job met zijne lippen, d.i. met woorden niet zondigde, dan wil dit niet zeggen, dat in zijn hart er wel een stille murmureringe werd gehoord, maar dan wordt dit gezegd in tegenstelling van hetgeen later plaats had.

11.

VI. Vs. 11-13. Drie vrienden van Job, eveneens vorsten van Uzietische stammen, komen tot hem en maken, terwijl zij eveneens onwetend den Satan tot werktuigen dienen, door hun stom medelijden, dat de ondervondene onheilen voor Job van beproeving verzoeking worden.

11. Als nu de drie vrienden van Job gehoord hadden 1) al dit kwaad, dat over hem gekomen was, kwamen zij, ieder uit zijne plaats, Elifaz (= God de sterke), de Themaniet 2), en Bildad (= twister), de Suhiet 3), en Zofar (= onbeschaamdheid), de Naämathiet 4); en zij waren het eens geworden, dat zij kwamen om hem te beklagen en om hem te vertroosten5); daartoe kwamen zij op ene bepaalde plaats te zamen en reisden naar Job heen.

1) Geruchten verspreiden zich onder de rijdende Arabische stammen der woestijn met de snelheid van telegrafische depêches..

2) Wij kennen drie plaatsen, die den naam van Theman (= zuideroord) dragen. 1. Theman in Edom, beroemd door de wijze zinspreuken van zijne bewoners (Numeri 21: 10) 2. Theman, ene Ismaëlitische stad aan de grote Karavanen-straat uit Jemen in West-Arabië naar Syrië (Hoofdstuk 6: 19). 3. Theman, aan de oostelijke helling van het Haurangebergte, twee mijlen noordelijk van Busan (Hoofdstuk 32: 2), nog heden ene bekende plaats, 8-9 mijlen oostelijk van het Jobs-klooster verwijderd. Wanneer nu ook 1 Kronieken 1: 26, Elifaz, de Edomiet, vader van Theman genoemd wordt, zo kan ons dit, daar de naam Elifaz, even als die van Heman, meermalen zal voorgekomen zijn, niet noodzaken, het land van den vriend van Job naar het Edomietische Theman te verplaatsen, daar het Hauranische met onze mening, omtrent de uitging van het land Uz zo goed overeenstemt, en ook de namen der andere vrienden in Haran gevonden worden..

3) Suah (= veegsel) is thans niet meer de naam ener stad, maar duidt ene landstreek aan, de vlakte Suwet, ten zuidwesten van de Nukra. Hier ligt aan een bekoorlijk meer, het zogenaamde bronnenmeer (waardoor ene nevenrivier van de Jarmuk vloeit) door ene schone vlakte omgeven, het kasteel Muzerib, waar reeds in de vroegste oudheid, gelijk nog heden, door de Arabieren en andere Oosterlingen tweemalen ieder jaar ene grote markt gehouden werd. Deze vruchtbare streek ongeveer 5 uren ten zuiden van het Jobs-klooster, is volgens oude getuigenissen het land van Bildad..

4) Naëma (= de liefelijke) komt als de naam van ene stad in Syrië en Palestina wel een dozijn malen voor..

Ook ten noorden van het bronnenmeer, niet ver van Edreï, waar Og van Basan geslagen werd, ligt een Naëma, hetwelk hier goed passen zou..

5) Alle drie de vrienden zijn bewoners van steden, waaruit te verklaren is, dat zij, als meer overgegeven aan wereldsen omgang, de overleveringen van den godsdienst uit den ouden tijd niet zo getrouw bewaard hebben als Job..

12. En toen zij hun ogen van verre ophieven, kenden zij hem niet, daar zijne gelaatstrekken door de melaatsheid geheel misvormd waren, enzij hieven hun stem op, en weenden; daartoe scheurden zij een iegelijk zijnen mantel, zijn opperkleed, en strooiden stof op hun hoofden naar den hemel; zij wierpen in ten hemel schreiende smart stof in de hoogte, lieten dit op hun hoofden terugvallen en het gehele lichaam daarmee verontreinigd worden. (Deuteronomium 14: 2 1 Samuel 4: 12).

13. Alzo zaten zij met hem onder den bloten hemel op de aarde, op een tamelijken afstand, om zijne onreinheid, zeven dagen en zeven nachten 1), zolang als men gewoonlijk om enen dode treurde (Genesis 50: 10. 1 Samuel 31: 13); en niemand sprak tot hem één woord 2), een liefderijk troostwoord, waardoor zij het wanhopig uitbreken der smart (Hoofdstuk 3) zouden hebben kunnen voorkomen. Zij waren overweldigd door den vreselijken indruk en vol diepe, zwijgende verwondering, want zij zagen, dat de smart, de lichaams- en zielensmart van Job, zeer groot was.

1) Het is gemakkelijk Christus te volgen naar een feest of ene volle tafel, maar met Hem te blijven in verzoeking, dat wijst den waren discipel aan. Menigeen ziet het bezoeken van vrienden, die in nood zijn, alleen als een compliment aan; wij moeten het als een plicht beschouwen; Christus dringt daarop aan, als op ene van die zichtbare plichtsbetrachtingen, die Hij wil zegenen (MATTHEUS. 25: 36). Christus is niet ziek in Zijn persoon. Hij is in den hemel, waar gene zonde is, daarom zal Hem gene ziekte naderen. Hij bedoelt ziekte bij Zijne leden, vriendelijkheid en hulp aan deze, ziet Hij aan als Hem zelven aangedaan. Het is een punt van den godsdienst, dat de waarheid der godsvrucht aanwijst-indien godsvrucht in het hart leeft, zal deze vrucht in het leven gezien worden.

Hun visite was niet, volgens de hedendaagse mode, zeer kort en om maar even eens te zien of te horen, hoe de zieke of ellendige lijder te moede was, en dan maar weer heen te gaan; neen,

zij toonden, dat ze geen rust nog duur zouden hebben, indien ze naar huis keerden, terwijl hun vriend in zulk een deerniswaardigen toestand was, daarom besluiten ze te blijven, om het uiteinde of de beterschap van hun vriend tegemoet te zien, nemende hun intrek dicht bij hem, op hun eigene kosten, naardien hij nu niet in staat was, om hen gelijk misschien dikwijls te voren, te herbergen..

Ziet deze mannen hoe liefelijk zij verschijnen op de plaats der ellende! Zijn niet zij, die zulk een geest van liefde voor hunnen vriend betonen, een recht voorbeeld ter navolging? En toch, wij hebben een schoner voorbeeld dan hen, in onzen Heere Jezus Christus zelven die, toen Hij onzen gevallen staat zag, van den hemel neerkwam, om ons te zoeken en zalig te maken. Ja, "Hij die rijk was, is om onzentwil arm geworden, opdat wij door Zijne armoede zouden rijk worden." Welke ene wondervolle genade was hier; en bovendien heeft Hij, als onze grote Hogepriester, medelijden met onze zwakheden, daar Hij in alles verzocht is geweest als wij, opdat Hij ons zou te hulpe komen in onze verzoekingen. Indien dan het voorbeeld van Jobs vrienden niet genoegzaam is om ons medelijden voor anderen in te storten, laat ons de vriendelijkheid, die in Christus was, zoeken. Laat in ons het beginsel van liefde zijn gelijk ene bron, altijd gereed het ogenblik aan te grijpen, dat tot het verrichten van ene goede daad is gegeven..

Dan vooral, als wij tot lijdenden gaan, is wijsheid nodig, die God den biddenden geeft. Beklaagd te worden door zijns gelijken maakt ongeduldig, en te meer was het voor Job een des te scherper prikkel, daar hij tegenover hen gestaan had als een man van ene uitblinkende gerechtigheid, terwijl hij als een melaatse zich nu als ver beneden hen staande moet aanzien. Job gevoelt zijn ongeluk nu eerst in de volste mate en gevoelt tegenover zijne vrienden niets dan zijn ongeluk. Dit en niets meer is de inhoud van Hoofdstuk 3. Dan eerst komen zijne vrienden met hun verwijtingen, en dan eerst ten gevolge dezer verwijtingen komt de verzoeking in volle mate. De verzoeking van Job wordt door zijne vrienden bewerkt; zij brengen door hun tegenwoordigheid te weeg, dat de ziel van Job uitsluitend op zijne ellende gericht wordt en door hun verwijtingen, dat hij zijne onschuld hoe langer hoe sterker beweert, over het misverstand van zijne vrienden klaagt, en met hen en eindelijk zelfs met God wil rechten. Hoe dikwijls maken wij dergelijke ervaringen in het klein! Hoe dikwijls treffen wij aan God overgegevene, geduldig lijdende zieken aan, die zo lang zij onaangesproken, onbeklaagd blijven, ook geduldig en op God vertrouwende blijven; zodra echter ongepast, werelds bespreken van hun toestand, ondoeltreffend, werelds troosten, verkeerd, hoe goed overigens ook gemeend, vragen naar oorzaak en aanleiding van het kwaad, kortzichtig vermoeden, van waar het zou komen enz. begint, zo worden zij ongeduldig, ja verbitterd en verstoord. Eenzaam te lijden is voor ene sterke ziel veel gemakkelijker, ook zedelijk veel voordeliger, dan te lijden onder de slechte vertroosters. Wel is waar bij Job weegt het zedelijk voordeel, dat hij tot erkentenis en berouw komt over de door de vrienden aan het licht gebrachte zonde, over die fijne eigengerechtigheid, zeer tegen het zedelijk nadeel, dat deze zonde door hen opgewekt werd, op..

Tegenover de ontzettende ondervindingen van Job, die bij het onveranderlijk bewustzijn van zijne onschuld in de redenen van zijne vrienden noch troost, noch enige nieuwe lering over de Goddelijke regering en de verborgene oorzaken van zijn vreselijk lijden vinden kan,

openbaren de vrienden allengs meer duidelijk het onvoldoende van hun bewijsvoering, terwijl hun redenen telken reize lediger van inhoud en korter worden; de tweede weet in den derden strijd alleen nog maar ene algemene stelling te herhalen, de derde weet niets meer voor te brengen..

Wij menen eindelijk nog daaraan te moeten herinneren, dat de redenen van Job het met zonde verbondene, ja het uit de zonde voortkomende worstelen van ene gelovige ziel in de aanvechting des geloofs voorstellen; dat de drie vrienden van hun vals standpunt over de oorzaken van het lijden in deze wereld schermutselen, en alzo die uitspraken elk in ‘t bijzonder uit het verband gerukt, niet als openbaring van eeuwige, Goddelijke waarheid mogen opgelost worden.

Men moet dit niet zo opvatten, alsof deze drie mannen gedurende al dien tijd sprakeloos bij Job neder zaten zonder te bewegen; maar dat zij dien tijd meren deels doorbrachten met rouwklagen zonder met Job te spreken over hetgeen, waartoe zij eigenlijk gekomen waren. Daarenboven kunnen de smarten van Job gedurende deze zeven dagen wel zo hooggaande geweest zijn, dat hij niet in staat was om geregeld te spreken, noch met enige opmerkzaamheid naar hun voorstellen te horen..

2) Ook dit was een zware beproeving voor den lijder. Zij kwamen om hem te troosten, maar spraken geen enkel troostwoord. Alles verliest Job nu, zijn goed, zijne kinderen, de deelneming van zijne huisvrouw en die van zijne vrienden.

Hoog stijgt de nood en ellende. En ziet, waar hij tot nog toe Gode de eer moest geven, daar wordt nu uit zijn mond een woord vernomen, waardoor hij tot zondigen kwam, niet tot de daad, die Satan bedoeld had, maar wel tot een zondigen.

HOOFDSTUK 3.

JOB'S WEEKLACHT EN ONGEDULD.

Nadat het Satan gelukt is, door de vrienden van Job, die daar stom zonder troost en verwijtende voor hem zitten, vol van medelijden, hem uit zijne onderwerping te rukken, en den lof en den dank uit zijn hart en van zijnen mond weg te nemen, ziet Job niets meer dan zijne grote ellende. Hij heeft het gevoel alsof hij geheel van God verlaten is. Hij gevoelt alzo, dat het aardse leven niets waard is. Zijne ziel, angstig geworden te midden van de verzoeking, breekt in zulke hevige, smartelijke klachten tegen God uit, die hem nog slechts als de ontzettend Almachtige, als een van hem verwijderde God vol toorn is, dat het zondige verwensen van zijn leven hem op den rand van het gehele God-verlaten brengt.

I. Vs. 1-10. Vervloekt is de nacht, in welken ik ontvangen, de dag op welken ik geboren werd!

1. Daarna, na dit zwijgen der vrienden gedurende zeven dagen, opende Job op den achtsten dag zijnen mond, en a) vervloekte, wenste voor eeuwig vernietigd, zijnen dag, den dag zijner geboorte.

a) Jer. 15: 10; 20: 14.

Hoewel Job in het volgende God geenszins in het aangezicht zegent (Hoofdstuk 2: 9), maar veeleer door dezen met onzichtbare draden vastgehouden wordt, zo zondigt hij toch zwaar. -Hij wenst voor zich den vreselijken vloek van volkomen vernietiging, die de Heere Christus aan hem toewenst, door welken des mensen Zoon verraden werd (MATTHEUS. 26: 14). Maar ook over deze zonde heeft Job berouw, zodra de Heere hem verschijnt, en zij wordt hem na zijn berouw vergeven..

3. De dag verga, ga te niet, waarin ik geboren ben, en de nacht, waarin men zei (liever: "die zei" 1), die als enige getuige God en mensen vermeldde): Een knechtje is ontvangen;

1) Om deze en de volgende verzen wel te verstaan, moet men zich gemeenzaam gemaakt hebben met de levendige en gloeiende verbeelding der Oosterse dichters. Nacht en dag worden hier als personen voorgesteld, vatbaar voor gevoel, voor vreugde en droefheid, en dus ook vatbaar voor verwensing en vervloeking. Zij verheugen zich als het jaar is omgewenteld en de beurt weer aan hen komt, om in de rij der dagen en nachten te verschijnen (vs. 4 en 6). De dag bemint het licht, en beeft voor de dodelijke middagdampen (vs. 5). De nacht bemint het sterrengeflonker, haat de al te treurige duisternis, en heeft gene aangenamer ogenblikken dan de avond- en morgenschemering (vs. 6 en 9). De nacht bemint de vreugde der liefde omhelzingen, en het gejuich der ouderlijke blijdschap, en is er hoogmoedig op, dat zij de moeder der vruchtbaarheid is (vs. 7)..

Men moet er wel op letten, wat Job hier doet. Hij vervloekt niet zozeer den dag zijner geboorte, d.w.z. den dag, waarop hij voor het eerst het levenslicht aanschouwde, maar den telkens terugkerenden geboortedag. Dit blijkt vooral uit de volgende verzen.

4. Diezelve dag zij duisternis, worde tot duisternis; dat God, die, verheven boven de afwisseling van dag en nacht, van licht en duisternis, in den hemel troont, naar hem niet vrage van boven, hem niet meer te voorschijn brengen, en dat geen glans der opgaande zon over hem schijne.

5. Dat de duisternis en des doods schaduw, de doodsnacht, hem verontreinigen 1), hem "overweldigen" en als hun eigendom wegnemen; dat wolken over hem wonen, zodat hij geen licht zie; dat hem verschrikken de zwarte dampen des daags 2), de dodelijke dampen, die de pestwind aanvoert (of: "alles wat dien dag donker maken kan," bijv. zonsverduistering).

1) In het Hebr. Jig'aluhoe choschek wetsalmaweth. Beter: De duisternis en schaduw des doods mogen hem inlossen. De duisternis en doodsschaduwe worden hier als verwanten voorgesteld van den nacht zijner geboorte. Job wenst nu, dat deze als verwanten den nacht inlossen, zoals onder de mensen bloedverwanten een erfland inlossen. Job geeft hier als het ware dien nacht prijs, doet er afstand van.

2) Iets van dezen wens gevoelen velen op rouwdagen. "Op de sterfdagen onzer meest geliefden hindert ons alle glans in de natuur en alle vreugde van anderen; wij willen liever overeenkomstig onze stemming de gehele wereld in rouwfloers gehuld zien; want in zulk een omhulsel schijnt zij ons dan "waar" te zijn..

6. Diezelve nacht mijner ontvangenis, donkerheid neme hem in 1), zodat geen dag uit hem kan geboren worden, en zo er een dag uit voortkomt, dat hij zich niet verheuge onder de dagen des jaars in het liefelijke licht der zon, dat hij in het getal van de dagen der maanden niet kome!

1) De bedoeling is, dat die nacht zo door de donkerheid beschaduwd worde, dat hij niet kan overgaan in den dag, dat in de worsteling tegen de donkerheid, de donkerheid overwint. Onwaardig noemt hij hem, om in den dag te veranderen.

7. Ziet, die nacht zij eenzaam en onvruchtbaar, zodat nooit weer ene onsterfelijke ziel in dien ontvangen worde; dat geen vrolijk gezangover een geborene daarin kome;

8. Dat hem vervloeken de vervloekers des dags 1), opdat hij tot een nacht van bijzonder ongeluk worde, en degenen, die bereid zijn, die bekwaam zijn hunnen rouw te verwekken 2) (Hebr.: "den Leviathan" "te verwekken" of "op te hitsen) 3).

1) Uit de geschiedenis van Bileam (Numeri 22: 2 vv.) weten wij, dat de ouden aan enen tovenaar de macht toekenden, om een geheel volk te vervloeken. Op gelijke wijze waren er ook tovenaars, wie de macht toegeschreven werd, dagen tot bijzondere ongeluksdagen te maken, zodat men op deze niets gewichtigs ondernam. Zo lezen wij in de zendingsberichten

van het geloof der Betschuanen-negers in Zuid-Afrika, dat hun tovenaars bijzondere eigenschappen of ongelukstijden door hun toverspreuken zouden kunnen teweeg brengen. En zeker hebben de met satanische krachten werkende, in het heidendom bijzonder machtige tovenaars schade kunnen aanbrengen (vgl. de tovenaars in Egypte ten tijde van Mozes)..

2) In het Hebr. Haäthidim oreer liwejathan. Beter: die bij machte zijn den Leviathan op te hitsen. De tovenaars verspreiden de mening, dat zij in staat waren, om een schrikkelijk monster, hier onder den naam van Leviathan voorkomende, zodanig aan te hitsen, dat de zon verduisterd werd. Zo maken nog de Chinezen heden ten dage bij ene zonsverduistering een vreselijk geraas, om den draak te dwingen, zoals zij menen, de zon los te laten.

3) Hier is niet zozeer de krokodil (Job 41: 20 vv.) als wel enig monster, ene slang of een draak te verstaan, die, gelijk men oudtijds meende, door de tovenaars opgehitst, het licht van zon en maan verslonden en zo ene zons- of maansverduistering veroorzaakten. "Bij alle volken zijn verhalen van grote, geschubde en gevleugelde draken met grote vurige ogen, een langen, zich kronkelenden staart, hagedissenpoten, en een groten, met tanden bezetten muil, waaruit ene tong steekt, puntig als een pijl, en die vuur spuwt, met twee of drie koppen, enz. Zo b.v. de Fafnir in de Oud-Noordse Mythologie; zijn huilen klinkt ver, hij huist in holen, waar hij op goud en andere schatten ligt en die bewaart; hij is den mensen vijandig en doodt hen met zijnen vuuradem. De Griekse naam voor dit monster is drakwn = draak.

De draak is het licht zeer vijandig. Zo staan onder anderen in het portaal van de Jakobskerk te Regensburg twee draken, die in snellen loop zon en maan vervolgen, waarmee de verduistering van lichtende sterren wordt aangeduid. Dergelijke voorstellingen over den oorsprong der duisternis door draken of Demonen hebben ook de Indiërs en Chinezen. Zo maken de inboorlingen van Algerië nog heden bij ene zons- of maansverduistering een woest geraas met trommele en koperen bekkens; opdat de draak zijn buit late varen. Deze heidense verhalen van den draak berusten niet op "willekeurige fantasie," zij hebben een dieperen grond; de draken zijn demonische wezens; zij doen ons denken aan dien bozen geest, die in de gedaante ener slang onze eerste ouders door zijn bedrog hun heerlijkheid ontnam, die aan het licht, even als aan den God des lichts vijandig is, en daarom ook gaarne de sterren verwoestte (Openbaring 12: 3), en die in de Heilige Schrift dikwijls slang of draak genoemd wordt..

9. Dat de sterren van zijne schemertijd, de sterren, die het naderen van dezen dag aankondigen, verduisterd worden; hij, die dag,wachte naar het licht, en het worde niet; en hij zie niet of, lave zich niet aan de oogleden des dageraads, de leden (Hoofdstuk 41: 10) van het gouden oog der zon, die eerst enkel gouden stralen uitschiet en dan zich verheft!

10. Omdat hij niet toegesloten heeft de deuren mijns buiks, van den schoot mijner moeder, den schoot, die mij baarde, niet toesloot, zodat ik niet ontvangen kon worden, noch of, en zo verborgen heeft de moeite van of, voor mijne ogen 1), zo ik niet ware voortgebracht, had ik al deze ellende niet gezien.

1) De uitstorting van de bitterste en onstuimigste smart, wanneer die eenmaal ligt op den bodem des harten, zonder dat men zich door valse troostgronden kan laten tevreden stellen, is

den Heere aangenaam, aangezien waarheid de eerste en onmisbare voorwaarde is van alle gemeenschap met Hem. Zulk ene uitstormende smart is Hem meer welgevallig, dan stompe onverschilligheid, of geveinsde berusting.

Vergelijk Hoofdstuk 1: 20

Het was tevens ondankbaarheid van Job, dat hij Gods goedheid, dat hij het leven en het bestaan durfde versmaden en deze gift gering achtte, enkel omdat zij met enige last vergezeld ging, die hem niet eer trof, dan nadat hij vele jaren achtereen alle tijdelijke welstand en voorspoed genoten had. Hoe dwaas is het, te wensen, dat zijne ogen nimmer het licht hadden gezien, opdat ze dus nooit de droefheid mochten aanschouwen, welke hij echter liever had mogen hopen door te zien, en na welke hem gewis wel een ogenblik van vreugde zou voorgekomen zijn. Gods wapen behoede ons, door Zijne genade, tegen zulke dwaze en schandelijke driften van ongeduld en redeloze verwensingen..

11.

II. Vs. 11-19. Wanneer ik echter toch moest geboren worden, waarom ben ik niet dadelijk na mijne geboorte gestorven en voor alle ellende bewaard?

11. Waarom ben ik niet gestorven van de baarmoeder af, toen ik daarin nog verborgen lag? en waarom heb ik niet den geest gegeven, als ik uit den buik voortkwam?

12. Waarom zijn mij de knieën mijns vaders voorgekomen, op welke men mij plaatste, opdat hij mij vol vreugde als zijn kind begroeten zou? en waartoe de borsten mijner moeder, opdat ik zuigen zou 1)?

1) Wat Job hier als wens uitspreekt is, óf dat hij als ongeboren vracht ware gestorven, óf bij zijne geboorte, óf dat hij nooit op de knie van zijn vader ware gezet, of zich nooit gelaafd had aan de borsten zijner moeder. Men gevoelt het, hier heeft een opklimming plaats. In zijn grote droefheid ziet Job alles voorbij, wat God hem in Zijne grote barmhartigheid had geschonken, niet alleen het leven, maar ook bij zijn intrede in het leven de zorgen des vaders en de liefde der moeder, waardoor dit leven kon worden gekoesterd.

13. Want nu zou ik neerliggen in het graf en stil zijn; ik zou slapen, dan zou voor mij rust wezen;

14. Ik zou neerliggen, of met de koningen en de raadsheren der aarde, die der koningen het naaste zijn, die voor zich nog bij hun leven tegen den tijd huns doods woeste, niet tot wonen bestemde plaatsen, namelijk trotse grafgevaarten, piramiden 1) bebouwden of bouwden.

1) De piramiden zijn die oorspronkelijk 800 nu nog tot 450 voeten hoge steenbergen, aan den linker oever van den Nijl in Midden-Egypte. De Egyptische koningen bouwden deze voor grafplaatsen.

15. Of met de vorsten, die goud in overvloed hadden, die hun huizen, gebouwd tot bewaring der schatten, met zilver vervulden.

16. Of als ene in de aarde verborgene, weggeworpene misdracht zou ik niet zijn; als de kinderkens, die het licht niet gezien hebben, daar zij vóór hun geboorte gestorven zijn.

Die zich piramiden bouwden, de millionairs, de misdrachten en doodgeborenen; zij zijn allen aan het lijden van dit leven ontrukt en in de rust van het graf, of hun graf ene ruïne is, die de nawereld met verwondering zal aanstaren, dan of het een gat in de aarde zij, weer met den grond gelijk gemaakt..

17. Daar, in de diepe stilte van graf en dood, houden de bozen, wier gedachten als de golven der onstuimige zee slijk en modder opwerpen, en die geen vrede hebben (Jes. 57: 20), op van beroering, en daar rusten de vermoeiden van kracht;

18. Daar zijn de gebondenen, de gevangenen, te zamen, even als alle anderen in rust, en zij horen de stem des drijvers niet, die hen tot harden arbeid drijft.

19. De kleine en de grote is daar geheel gelijk, en de knecht, de slaaf vrij van zijnen heer.

Hij vraagt wel, waarom God den ellendige het licht en den bitterlijk bedroefden het leven geeft. Hij laat wel na, zoals vroeger, God te prijzen. Hij laat, voor zoverre hij in allen ernst zijne geboorte en ontvangenis vervloekt, een niet te ontkennen zondigen van zijne lippen horen, in plaats van zich kinderlijk uit te drukken, zoals vroeger. Maar geheel op de lijn van Satan, den Gode vijandigen aanlegger van zijne aanvechtingen, treedt hij volstrekt niet. Tot het schrikkelijke, God in het aangezicht zegenen, waarop Satan het bij hem heeft toegelegd, komt het niet. Hij vervloekt wel de goddelijke Scheppingsdaad, waardoor hij het aanzijn verkreeg, maar niet den Schepper zelf. Zijne woorden zijn woorden van klagen en treuren, van twijfel en vragen, maar niet woorden van godslastering en van vertwijfelend opgeven van het geloof.

Wat Job hier uitspreekt is vrucht van zijn verdorven natuur. Hij heeft alleen een oog voor de ellende, voor de rampen, maar mist op dit ogenblik den troost van het geloof, dat God ook boven alle rampen en ongeneugten troont. Daardoor wordt hij onredelijk.

20.

III. Vs. 20-26. Job keert met zijne klacht tot zijn tegenwoordigen nood terug en vraagt, vol verwijt, waartoe het leven gegeven is aan hen, voor wie het slechts ellende en ongeluk aanbrengt.

20. Waarom geeft Hij 1) den ellendigen, hun, die niets dan ellende ondervinden, het licht, en het leven den bitterlijk bedroefden van gemoed 2)?

1) Hier hebt ge weer zulk een heerlijk bewijs, dat het Satan niet gelukt is, Job van zijn God af te trekken, want hier gaat hij het weer belijden, dat wat hem overkomt, hem van Gods wege ten deel valt. En al kan hij het niet rijmen, nu hij zich zo van God verlaten gevoelt en onder Zijn kastijdende hand het leed hem zo zwaar drukt, toch moet hij op het diepst van zijne ziel nog aan zijn God vasthouden.

2) Job spreekt van God, zonder Hem te noemen, even als iemand met donker, afgewend oog van zijnen vijand spreekt, of van enen machtige, van wie hij niet weet, hoe hij het met dien heeft.

21. Die verlangen naar den dood, maar hij is er niet, en graven daarnaar meer dan naar verborgene schatten.

Job denkt, dat allen, die in zwaar lijden zijn, zich in eenzelfde gevoel van verlatenheid van God moeten bevinden als hij.

22. Die blijde zijn tot opspringens toe, en zich verheugen, als zij het graf, en daarmee rust en vrede vinden?

23. Waarom is het leven gegeven aan den man, wiens levensweg verborgen is, onbegrijpelijk voor hem zelven en van God vergeten, en dien God overdekt heeft, zó van alle zijden omgeven heeft met ongeluk, dat hij niet zien kan, waarheen zijn raadselachtige levensweg leidt, noch ook de liefdevolle hand Gods kan opmerken (vgl. Hoofdstuk 19: 8. Klaagt. 3: 1,5,7,9)?

24. Hoe groot is toch mijne ellende! Want voor mijn brood komt mijne verzuchting (Psalm 42: 4), en mijne brullingen worden uitgestort als water, zodat ik niets geniet, maar wenen en klagen over mijne smarten, en mijne verlatenheid van God mijn dagelijkse spijs en mijn drank is.

25. Want ik vreesde steeds ene vreze en zij is mij spoedig aangekomen, en wat ik dikwijls schroomde, is mij overgekomen.

Wat is het den Satan gelukt, door de verzoeking, zelfs de bevinding van Job aan zijn vroeger geduldig aannemen van alle smarten uit de hand zijns Gods te verduisteren! Maar dit is de ervaring van alle verzochte kinderen Gods, dat zij in de aanvechting, om zich zelven te rechtvaardigen, niet meer denken aan de vroeger ontvangene genade, waardoor zij alles aan Gods wil overgaven..

26. Ik was niet gerust en was niet stil, en rustte niet; en de beroering is gekomen van altijd nieuwe smart en altijd nieuwe verzoeking. Onafgebroken duurt de ellende, de smart, het lijden voort; er is geen ogenblik verademing. Waartoe dan dit leven, het is erger dan de dood!

De in dit hoofdstuk op elkaar volgende trappen van het zondige twisten met God in de verzoeking, het verwensen der geboorte, het verlangend uitzien naar den dood, en de

vergelijking van het leven met den dood komen nog altijd in het leven van zwaar verzochten voor..

HOOFDSTUK 4.

ELIFAZ BEGINT JOB TE BESTRAFFEN.

Bewogen door Job's wanhopige klacht, begint Elifaz, de oudste van de vrienden, die gekomen zijn om te troosten, maar er geheel onbekwaam toe zijn, te spreken. Hij stelt zijne verkeerde beschouwing van de oorzaken van zwaar lijden voor, er wijst er Job eerst nog zacht op, dat bij hem wel hetzelfde geval zou zijn, als hij steeds gezien had. Alleen degenen, begeert hij, die uit moedwil gezondigd hadden, werden zo hard gestraft. Zonder zijne mening openlijk uit te spreken, stelt hij "met den vast verzekerden pathos des ouderdoms en de houding van een profeet," trots, stijf en koud-verstandig, zonder één warm woord van waren troost en van warm medelijden, ene reeks van stellingen uit zijne ervaring en van zedenlessen voor, waarvan hij de toepassing aan Job zelven overlaat. Hij herinnert hem aan de algemene zondigheid der mensen en de vergankelijkheid van zijn leven als gevolg daarvan, om Job uit te lokken, dat hij de begane en bedekte zonde belijde. Alleen verwaten dwazen kwamen in het ongeluk om, wie echter den Heere zijne zonde beleed, verhoogt Hij weer te Zijner tijd.

I. Vs. 1-11. Nadat Elifaz Job er op gewezen heeft, hoe zijn zo even geopenbaard ongeduld en zijne wanhoop in strijd was met den troost, dien hij vroeger zo dikwijls den lijdenden had toegesproken, laat hij de verdenking doorschemeren, alsof zijne vroeger betoonde godzaligheid een gevoeligen stoot zou verkregen hebben, omdat steeds alleen de grote zondaars, door Gods toorn getroffen, vernietigd werden.

1. Toen antwoordde Elifaz, de Themaniet (Hoofdstuk 2: 11), op deze klachten van Job (Hoofdstuk 3), en zei, met veel gevoel van zijne wijsheid, maar met weinig ervaring van kruis en droefheid:

2. Zo wij een woord opnemen tegen u, zult gij verdrietig zijn?Misschien maakt het u nog ongeduldiger als wij spreken, nochtans wie zal zich van woorden kunnen onthouden 1)? Wie kan tegenover uwe onrechtvaardige klachten zwijgen, wanneer men een beter inzien in het lijden heeft?

1) Wel begint Elifaz zeer voorzichtig, maar in die voorzichtige inleiding is zijn eigengerechtig standpunt duidelijk te onderkennen. Hij plaatst zich op een hoogte tegenover Job, die den lijder nog smarten tot zijn smarte moet bereiden. De trooster rijt de wonden zijner ziele nog meer open. in plaats zo te bedekken met den helenden balsem, die dan wordt uitgereikt, wanneer men toont den diep droeven toestand enigszins te peilen en te verstaan.

Elifaz verstaat het niet, dat ook den godvrezende rampen overkomen, om hem te heiligen. Hij kent slechts beproevingen tot straf en niet uit liefde.

3. Zie gij hebt vroeger, toen gij nog als een rijk en geëerd patriarch vele onderdanen hadt, wier zielen op uwe ziel gebonden waren, velen onderwezen over een door hen gepleegd onrecht, of over den rechten weg tot vrede met God, en gij hebt slappe, vele moedeloos neerhangende handen gesterkt (Jes. 35: 3).

4. Uwe troostrijke woorden hebben den struikelendein de verzoeking opgericht, en de voor Gods toorn over de zonde krommende, bevende knieën hebt gij vastgesteld, hebt gij door uwe troostredenen opgericht.

Zo roepen ook de Joden den Heere aan het kruis toe: "Anderen heeft Hij verlost, Zichzelven kan Hij niet verlossen" (Mark. 15: 31). De onbekwaamheid van den trooster, om Jobs grote smart te begrijpen, openbaart zich ook daarin, dat hij het lijden verkleint en Jobs vroegere verliezen, bijzonder van zijne kinderen, geheel uit het oog verliest. Wie vertroosten wil, moet in de ziel van een ander ingaan, dezelfde smart kunnen gevoelen en met anderen wenen..

5. Maar nu komt het lijden aan u, en gij zijt verdrietig1), gij wilt het niet verdragen; het raakt tot u, het heeft u slechts even aangeroerd, en gij wordt beroerd 2), gij komt buiten uzelven.

1) Zo doen nog heden die verstandigen, die gene ervaring hebben en onverbroken zijn van hart; zij hebben zulke tedere oren, dat zij zich aanstonds aan het zuchten en weeklagen, aan het ongeduld der bedroefden, die in de verzoeking zijn, ergeren.

Het is ene bijzonder zware verzoeking in grote droefheid door de naaste vrienden niet verstaan te worden, maar eenzaam en alleen te staan.

Het is gemakkelijker te troosten dan zelf getroost te zijn, en wij allen bevinden, dat onze eigene redeneringen tot anderen onvoldoende zijn om onze eigene zielen in het uur van droefheid tot rust te brengen. Wij hebben nodig te waken en te bidden, dat wij niet door ons eigen gedrag de uitwerking van onze onderwijzingen te niet doen, en ons zelven en de waarheid Gods blootstellen aan verwijt en verachting..

Leren wij van deze slechte vertroosters voorzichtig te zijn, dat wij niet in een ijver voor God en Zijne eer, de droefheid vermeerderen, maar dat wij het gemoed van den lijder aftrekken van het peinzen over de smart, en leiden, dat hij den God der genade in zijn lijden zie- dat hij de roede horen en wie ze besteld heeft (Micha 6: 9). En hoe kan dit met zoveel zegen geschieden, als door te zien op Christus Jezus, in wiens ongeëvenaarde smarten ieder kind van God het spoedigst leert zijne eigene te vergeten..

2) Gij wordt beroerd. Dit moet worden opgevat in den zin van: Gij raakt buiten uwe zinnen. Job’s klachten merkt hij aan als die van een waanzinnige, die geen verstand meer heeft, die niet weet wat hij zegt, die gans en al vernietigd is onder de slaande hand Gods.

6. Was of is niet uwe vreze Gods, uwe vroomheid, uwe hoop? en de oprechtigheid uwer wegen uwe verwachting? Hebt gij het zelf niet beleden, dat de vreze Gods in uw binnenste woont en oprechtheid er altijd heeft bestaan? Van waar dan deze ellende over u?

7. Gedenk toch, roep uwe ervaring ter lering in, wie is de onschuldige, waar is de man, die zich voor moedwillige zonden gewacht heeft, die vergaan zij door zo grote Goddelijke gerichten, als u nu getroffen hebben; en waar zijn de oprechten, die den weg Gods, zonder in zware zonden te vervallen, bewandelen, verdelgd 1), ooit door zulke zware rampen gedrukt?

1) Den vromen en rechtvaardigen moet het wel gaan, maar gij zijt tot over het hoofd in ellende. Daaruit volgt, dat gij een goddeloze zijt.

Wij zien, dat de vrienden van Job uitgaan van de waarheid die in de gehele oudheid sedert den val vaststaat, dat alle smarten op aarde Goddelijke straffen voor de zonden zijn. Maar zij delen daarbij in de dwaling, die evenzeer in de hoge oudheid zeer verbreid was, en aan welke Job nog gedeeltelijk kleeft, dat in ieder bijzonder geval, wanneer zwaar lijden, bijzonder de melaatsheid, of ene dergelijke ziekte ontstond, die de verwoestende macht der zonde duidelijk openbaarde, aan deze noodzakelijk kwade misslagen en zonden, wier onmiddellijke goddelijke straffen de rampen waren, moesten ten grondslag liggen. Dat het lijden van dezen tijd ook beproeving tot versterking van het leven in God of verzoeking tot reiniging van verborgene zonden des harten kon zijn, was hun verborgen..

Deze dwaling berust op een gebrekkig inzicht in de zwaarte en de grootte der zonde, is ene eenzijdige d.i. ene menselijke toepassing van het recht der wedervergelding, en rekent er niet mede, dat vele rechtvaardigen lichamelijk zijn omgekomen, terwijl de goddelozen dikwijls in voorspoed bleven leven. Elifaz vergeet, dat Abel omkwam en Kaïn bleef leven, dat ook Lot deelt in de beroving van have en goed, evengoed als de goddeloze inwoners van Sodom.

In de volgende verzen tracht hij zijn gevoelen, zijn grondbeginsel te verdedigen en te bevestigen.

8. Maar gelijk als ik dikwijls in mijn leven gezien heb a), die ondeugd ploegen en moeite, kwelling zaaien, maaien ze 1), ondervinden reeds op aarde de toekomende straf.

a) Job 15: 35. Psalm 7: 15. Spreuken 22: 8. Jes. 59: 4. Hos. 10: 13. Gal. 6: 7,8.

1) Het beeld van ploegen, zaaien, oogsten moet aantonen, hoe zeker op de zonde de straf volgt.

9. Van den adem Gods, die dood en verderf over den zondaar bracht, vergaan zij, en van het geblaas van Zijnen neus worden zij verdaan. God heeft daartoe gene grote inspanning nodig, alleen Zijn besluit is genoeg, om alle vijandige macht te vernietigen.

a) Jes. 11: 4.

Gelooft gij niet, dat deze vergiftige moordsteken den lieven vromen Job meer gekrenkt en gekweld hebben, dan de ziekte zelf? Wanneer David gekomen was, Paulus of Luther, die hadden anders met hem gesproken. Dit had hij kunnen bewaren voor de goddeloze en roekeloze kinderen der wereld, die zich veilig achten.

10. De brulling des leeuws en de stem des fellen leeuws, des Schachals, waarschijnlijk ene soort van leeuw zonder manen, zijn tot zwijgen gebracht, en de tanden der jonge leeuwen worden verbroken 1).

1) Ontleende de spreker in de vorige verzen zijn beeld aan het plantenrijk, hier en in het volgende vers doet hij dit aan het dierenrijk, om daardoor te kennen te geven, dat God zowel den minderen sterveling als den zeer machtige vernietigt, die tegen Hem zich verheft.

11. De oude leeuw vergaat of dwaalt om van honger, omdat er geen door is, en de jongen eens oudachtigen leeuws 1), het gehele roofzuchtige gebroedsel, worden verstrooid 1).

1) Beter: der leeuwin. Menigmaal komt het voor, dat onze Staten-vertalers het woord in den grondtekst door, oude- of oudachtige leeuwen hebben overgezet, waar de vertaling van leeuwin geëist wordt.

2) De verschillende soorten van leeuwen, die in de oudheid in Azië veel talrijker en veel uitgebreider waren dan tegenwoordig, zijn hier het beeld der goddelozen; hun begeerte naar geld en goed, leven en bloed van den naaste, hun bandeloosheid en trotsheid op hun natuurlijke kracht vinden in leeuwen hun beeld (evenzo hun heer, de duivel, zie 1 Petrus 5: 8). Maar zo zeker als de leeuw met zijn gebroed omkomt, zo zeker komt ook over den goddeloze met al de zijnen de straf reeds hier op aarde; deze is de zin der beide verzen..

12.

II. Vs. 12-21. Met de woorden ener Goddelijke openbaring, die hem in de stilte van den nacht ten deel geworden zijn, houdt Elifaz Job voor, dat geen schepsel, zelfs geen engel, voor den Heere bestaan kan; maar de mens, die van stof is voortgekomen en weer tot stof keert, komt om zijne zonde om, omdat gene wijsheid bij hem is. Ook in Job, zo is zijn besluit, heeft de wijsheid opgehouden, daarom vergaat hij eveneens.

12. Voorts is tot mij over het ongeluk op de aarde, een woord, ene openbaring (vs. 17-21), heimelijk gebracht, mij toegefluisterd, en mijn oor heeft een weinigje, heeft een gefluister daarvan gevat, daarvan opgevangen.

13. Onder de gedachten van de gezichten des nachts, in de verwarde denkbeelden, ontstaan uit nachtgezichten, als diepe slaap valt op de mensen, toen ik in een diepen, van God verwekten, slaap neerlag.

14. Toen kwam mij schrik en beving over, en verschrikte de veelheid mijner beenderen, deed al mijn gebeente rillen, gelijk het is bij den zondigen mens, wanneer hij een gezicht van het Goddelijke Wezen heeft
1) (Dan. 7: 15):

1) Wat men te denken heeft van deze in den patriarchalen tijd meermalen voorkomende wijze van Godsopenbaring (Theophanie) door dromen, in onderscheiding van hoger staande eigenlijke gezichten (visiones) gelijk Mozes, Jesaja enz. die ontvingen, zie 1 Koningen 22: 22 22.22

15. Toen ging voorbij mijn aangezicht een geest 1) van God, in de gedaante van het ruisen ener wind (1 Koningen 19: 12. Hand. 2: 2); hij deed het haar mijns vlezes te berge rijzen; een heilige schrik doortrok mij.

1) In het Hebr. Roeach. Grieks pneuma. Beide woorden betekenen, én wind én geest. Gelijk de Heere verscheen aan Elia na het ruisen van een zachte koelte, en de Geest op den Pinksterdag zich kenbaar maakte in een geweldig gedreven wind, zo ook openbaart de Geest des Heren zich hier aan Elifaz in den wind. Wat hij ontving was werkelijk ene openbaring des Heren, echter niet zulk een duidelijke en heldere als later aan het einde van ons Boek wordt meegedeeld en aan Job ten deel viel.

16. Wat ik eerst gevoelde begon ik te zien. Hij stond, doch ik kende zijne gedaante niet, daar ik die bij gene menselijke of aardse verschijning vergelijken kon; alleen kan ik zeggen: ene beeltenis was over mijne ogen; er was stilte en slechts zacht kwamen geluiden tot mijn oor, die niet uitwendig hoorbaar waren, maar alleen mijnen geest aanroerden, en ik hoorde ene stem 1), zeggende:

1) Nopens het gezicht, hetwelk Elifaz hier ten deel viel, merken we aan, dat het wezenlijk en in geen droom of verbeelding bestond; hij zag een beeld voor zijne ogen, hij zag het klaarlijk heen en weer gaan, en zich voor hem op en neer bewegen, terwijl het ten leste stil hield en hem toesprak..

17. Zou een mens rechtvaardiger zijn dan God? Zou een man reiner zijn dan zijn Maken?

Volgens den grondtekst kan hier zowel ene vergelijking tussen de gerechtigheid en reinheid van enen mens en die van God, gelijk de Vulgata, de Staten-overzetting, Luther, v.d. Palm enz. menen, als ook de algemene zondigheid van alle stervelingen uitgesproken zijn, gelijk de meeste nieuwe uitleggers het hebben opgevat, daar zij vertalen: "Is er een sterfelijk mens, die voor God rechtvaardig zou zijn, of een man, die voor zijnen Maken rein zou zijn? Voor deze opvatting pleit de gehele samenhang van het hoofdstuk, waarin Elifaz Job nog niet verwijten wil, dat hij zich rechtvaardiger dan God acht, maar wel aanwijzen, hoe op de zonde steeds straf volgt; vervolgens ook het overige van de hier door Elifaz medegedeelde openbaring. in welke de algemene zondigheid van alle mensen en het daarmee overeenkomend doodsverderf voorgesteld moet worden. De spreker wil dus zeggen: "Niemand is tegenover God zonder zonde, dus ook gij niet.".

18. Zie a), op Zijne hemelse knechten, die gehoorzaam Zijne bevelen volbrengen (Psalm 103: 20), zou Hij niet vertrouwen 1), alsof zij zonder enig gebrek tegenover den heiligen, alwetenden God waren; want hoewel zij zonder zonde zijn, zo zijn zij toch slechts schepselen, hoewel Hij in Zijne engelen (Psalm 104: 4) klaarheid 2) Hebr. "dwaling) gesteld heeft, opgemerkt heeft, onvolkomenheid, in vergelijking van Zich zelven.

a) Job 15: 15. 2 Petrus 2: 4.

1) Slechts daardoor, dat zij deel hebben ontvangen aan het Goddelijk wezen, niet daardoor, dat zij zich met God vergelijken, kunnen de hemelse geesten als rechtvaardigen verschijnen..

Bedenk, lezer, hoe rein en heilig de Heere Jezus Christus was, wanneer, hoewel engelen met dwaasheid beladen waren, ene stem van den hemel Hem verklaarde te zijn Gods eniggeboren Zoon, in Wie Hij had en heeft Zijn welbehagen. En herinner u de volmaaktheid en heiligheid van Jezus was die heiligheid, welke Hem betaamde als Verlosser en Middelaar was die volmaaktheid van het werk, dat de Vader Hem te doen gegeven had, en door hetwelk Hij beide in leven en sterven ene volmaakte redding te weeg gebracht heeft. En waar Hij zonde voor ons gemaakt is, hoewel Hij gene zonde kende, zo was dit, om Zijn volk te maken de rijkdom Gods in Hem..

2) In het Hebr. oebemal'akaw jasim thòhalah. Beter: En aan zijne engelen, of, boden, rekent Hij onvolmaaktheid toe. De Engelse Vertaling heeft: En Zijne Engelen beschuldigt Hij van dwaling.

Wil men deze woorden goed verstaan, dan heeft men ze bij wijze van tegenstelling op te vatten. In tegenstelling van den Heere God, die absoluut volmaakt en heilig is in Zich zelven, zijn de Engelen en Zijne dienaren dit niet. Zoals het ook elders luidt, dat zij in Zijne ogen niet vlekkeloos zijn. Er is hier een tegenstelling tussen het absoluut volmaakte Wezen en de relatief volmaakte wezens, de Engelen. En deze tegenstelling dient, om het volgende in te leiden, om de diepe onvolmaaktheden van den mens voor ogen te stellen, het onderscheid tussen de bewoners des hemels en die der lemen hutten.

19. Wanneer nu reeds de heilige, zondeloze geesten zover van den heiligen God afstaan, hoeveel te min is er te vertrouwen op degenen, die lemen huizen bewonen, gebrekkige hutten, dat is sterfelijke lichamen (Genesis 2: 7; 3: 19. 2 Kor. 5: 1 welker grondslag in het stof is 1), die uit het stof zijn genomen, van het stof leven en tot het stof, waaruit zij genomen zijn? moeten terugkeren? Zij, de lichamen van deze zondige, met den vloek beladene mensen, worden verbrijzeld voor of, gelijk de motten, zo gemakkelijk als de motten vernietigd worden.

1) Des mensen ziel huist in een lemen hut. Zijn lichaam is uit de aarde genomen, uit het stof. Uit het stof is hij voortgekomen en daarom zullen die lemen hutten zo gemakkelijk vernietigd worden, als men een met den vinger verdoet. Zo weinig is er toe nodig, om den mens tot stof te doen wederkeren. De nietigheid en kleinheid van den mens wordt hier geschilderd.

Het is beter te vertalen, als de motten, dan voor de motten, dewijl in het volgende vers weer over het vermorzelen wordt gesproken, niet in het graf, maar boven de aarde.

20. Van den morgen tot den avond tussen deze in, zo kort is het leven, worden zij vermorzeld 1), dikwijls plotseling neergeveld, zonder dat men er acht op slaat, vóórdat men er aan denkt (Psalm 90: 7), vergaan zij in eeuwigheid, zijn zij voor altijd weg.

1) Wij hebben hier hetzelfde denkbeeld als in Psalm 103. Want van den morgen tot den avond geeft niet aan, een voortdurende werking, maar den duur. Tussen den morgen en den avond, meer tijd is er niet nodig, om de lemen hutbewoners te vermorzelen.

21. Verrijst 1) niet hun uitnemendheid met hen; gaat niet al wat de mens heerlijk en begeerlijk acht, met hen in den dood? Zij sterven maar niet in wijsheid, zij, die het aardse goed het hun achten, sterven zonder de vreze Gods, die het beginsel der wijsheid is 2).

1) In het Hebr. Halonissa jithram bâm jamoethoe. Beter: Is het niet zo? wordt de zeel in hen los gemaakt, dan sterven zij. Het beeld is ontleend aan de gewoonte in het Oosten, om de tent met een zeel te bevestigen. Wordt de zeel weggenomen, dan valt de tent ineen. Hier is het de bedoeling, dat indien de band tussen ziel en lichaam verbroken wordt, de lemen hut ineen valt, zodat de mens sterft. Er volgt dan en niet in wijsheid, zonder dat hij gewoekerd heeft met hetgeen God hem heeft laten zeggen, als een dwaas, die op de roepstem Gods geen acht heeft geslagen. Er wordt dan ook gezegd, in hen, dewijl de ziel in het lichaam huist en aan het lichaam zijne werkzaamheden mededeelt.

2) Hier is het einde van de openbaring, die aan Elifaz ten deel werd. Hij heeft die met grote plechtigheid en uitvoerigheid voorgedragen, vooreerst, om zijn eigen persoon daardoor op de hoogte te plaatsen, ten anderen om Job des te meer te dringen, die op zich zelven toe te passen. Hoewel die openbaring eeuwige waarheid uitspreekt, bevat zij toch inderdaad niets, wat Job zelf niet kon weten, ook niets, wat hem troost kon geven. Van de ene zijde moest zij Job zeggen: "Wanneer alle mensen voor God onrein zijn, betaamt het hun dan niet in de eerste plaats in deze hun zonden de reden hunner onheilen te zoeken?" ene ook door God erkende wijsheid (vgl. Hoofdstuk 11: 2,3; 14: 1 vv.), aan de andere zijde echter doelt Elifaz met de laatste woorden: "maar niet in wijsheid" op de bijzondere grove, onboetvaardige zondaars, die plotseling verdwijnen, en dit past in het geheel niet op Job, maar moest hem veeleer diep treffen..

HOOFDSTUK 5.

ELIFAZ GAAT MET ZIJNE BESTRAFFING VOORT.

III. Vs. 1-7. Loutere waarheid is het, zo gaat Elifaz voort, wat deze Godsopenbaring uitspreekt. Wie daarom doet gelijk gij, en den alleen Rechtvaardige en Verhevene wederstaat, die moet een Godvergeten dwaas zijn. Dezulken gaat het alzo, dat zij, hoewel zich verheffende op het geluk, met al hun kinderen en hun goed te gronde gaan. Toevallig komt nooit zulk een ongeluk.

1. Roep nu tot enen onder de mensen, dien gij als uwen pleitbezorger kunt roepen; zal er iemand zijn, die u antwoordde 1), die u op uw hulpgeschreeuw iets anders zal zeggen dan deze openbaring Gods (Hoofdstuk 4: 17-21) en u tegen den alleen rechtvaardigen God zal bijstaan? en tot wie van de heiligen, engelen (Hoofdstuk 1: 6 Zach. 14: 5. Psalm 89), of wie ook, zult gij u keren? Ook zij zullen u niet helpen, wanneer gij u niet als een zondaar den alleen Rechtvaardige onderwerpt.

1) Elifaz is zo wel verzekerd van de goedheid en het recht zijner zaak, dat hij Job zelven aanzet, om scheidsmannen te kiezen (Henry spreekt hier van scheidsmannen, niet van pleit bezorgers. G.). Kunt gij een voorbeeld bijbrengen van een wezenlijk heilig of vroom man, die zulk lijden ondergaan en zo veel smart en plagen ondervonden heeft als gij. Welaan, toon het nu. Maar dat kunt gij niet doen, want God heeft niet met iemand zijner lievelingen zo gehandeld, als Hij thans met u handelt..

Zie, hoe listig de Papisten dit woord verklaard hebben, dat men de heiligen moet aanroepen; alles is hun hetzelfde, maar wat zij denken, moet in de Schrift geleerd zijn..

Elifaz wil zeggen, dat, indien Job niet voor God in de schuld komt te vallen, hij die zijn geboortedag had gevloekt, mens noch engel hem kon helpen. God alleen is rechtvaardig en tegen den Rechtvaardige zondigt men niet straffeloos. Ja, hij voorspelt hem, dat, indien hij niet tot schuld belijden komt, hij gans en al zal vergaan. Dit wordt in de volgende verzen uitgesproken.

2. Want den dwaze, den roekelozen mens, die zich niet om God bekommert, brengt de toornigheid om, brengt het verdriet over kruis en lijden in het verderf, en de ijver, de mismoedigheid over zijn lot, waardoor hij God nog meer tart, doodt en maakt geheel te schande den slechte, die omtrent Gods wil en het heil zijner ziel onverschillig is (Spreuken 14: 15; 22: 3). Zo hebt ook gij, o Job! gedaan, en gij zult uzelven geheel in het verderf werpen.

3. a) Ik zelf heb gezien enen dwaas (vs. 2) wortelende, vast en vertrouwend op zijn geluk, en daarom God verachtende; doch terstond vervloekte 1) ik zijne woning; ik voorspelde hem een plotselingen ondergang door Goddelijke straf, en kon spoedig genoeg zien, hoe de Goddelijke vloek over hem gekomen was; toen werd in mijn hart de vloek Gods bevestigd.

a) Psalm 37: 36.

1) Dit betekent niet, dat hij als profeet optrad en in den naam des Heren die woning vervloekte, maar dat hij hem zei, dat de vloek Gods niet kon uitblijven, hem vernietigen zou.

Wij hebben hier weer hetzelfde denkbeeld als bij Asaf in den 73sten Psalm.

In vers 4 en 5 wordt gemeld, hoe die vloek ook werkelijk was gekomen en hoe deze zich openbaarde.

4. Verre waren zijne zonen van heil, deze, mede van den vloek getroffen, waren hulpeloos aan geweldenaars overgegeven, en zij werden verbrijzeld in de poort (Genesis 19: 1 Deuteronomium 21: 19 vv.), door ongerechtige mannen, en er was geen verlosser, die zich over de verlatene wezen ontfermde tegenover hun belagers.

5. Wiens oogst de hongerige verteerde, daar de bezitting van dien dwaze (vs. 3) door God vogelvrij verklaard was, dien (oogst) hij (de hongerige) ook tot uit de doornen gehaald had, zodat er zelfs tussen deze niets overbleef; de struikrover slokte hun vermogen, de aan de kinderen overgelaten erfenis, in 1).

1) Vs. 4 en 5 zijn nog het verhaal van de vervulling van den vloek vs. 4. Dat zulke gerichten soms over enen misdadiger en zijn huis komen, zodat de Heere aan hen Zijnen sterken arm openbaart en Zijne onboetvaardige schepselen in armoede en schande laat verzinken, betuigt Gods woord en de ervaring van alle tijden. Elifaz maakt echter uit hetgeen hij eens beleefde het valse besluit, dat ieder, die door grote droefenissen als bijv. Job, getroffen werd, ook een bijzonder zwaar misdadiger moet zijn, en het schijnt alsof hij Job zelfs wilde overtuigen, dat de over zijn huis gekomene gerichten Gods de werking van enen bijzonderen Goddelijken vloek zouden zijn..

Gewis zegt de Heere in Exodus 21: 24: "Oog om oog en tand om tand" en spreekt daarom voor den zondigen mens zijn streng rijksgebod uit, dat de zonde straks hare overeenstemmende straf zal vinden; maar wanneer Hij die straf over de zonde zal brengen, zegt hij niet. Wanneer derhalve een mens goddelijke straffen treffen, zo zijn dit steeds wel gevolgen van de in hem wonende zonde, maar niet altijd een straf voor een zeker aangewezen en begane zware misdaad, die de getroffene zou hebben begaan (vgl. Luk. 13: 24. Joh. 9: 1 vv.). En zo had Elifaz geen recht, dit op Job toe te passen, al spreekt hij het niet duidelijk uit..

6. En dit verderf van den dwaze en van zijne kinderen kwam overeen met Gods heilige bestemming; want uit het stof, uit de aarde komt het verdriet niet voort, het komt niet zonder reden, en de moeite, het ongeluk, spruit niet, even als het onkruid, van zelf uit de aarde.Het ongeluk is veelmeer in de goddelijke wereldorde gegrond, zoals het in het wezen der vonken gegrond is, in de hoogte te vliegen.

7. Maar de mens wordt in zonde, en ten gevolge daarvan tot moeite geboren, zo zeker volgt het ongeluk op de zonde, gelijk de spranken der vurige kolen (eigenlijk: de zonen der vlam),

zich verheffen tot vliegen 1), even zeker is dit als dat de vonken naar de wet der natuur in de hoogte stijgen.

1) Elifaz wil zeggen, dat waar er gevolgen zijn er ook een oorzaak moet wezen. De ongevallen en moeiten, wil hij zeggen, komen ons niet om niet over. Zij staan in verband met de zonden en de overtredingen. Hoewel het van hem goed gezien is, dat moeite en verdriet met de zonde in het nauwste verband staan, zo maakt hij toch geen genoegzaam onderscheid tussen onze zondige, onze gebrokene natuur en de zonden, die daaruit voortvloeien. Wat hij voorbij ziet, waar hij geen oog voor heeft, is de Soevereiniteit Gods, die met Zijn schepsel kan doen naar Zijn welbehagen.

8.

IV. Vs. 8-16. Daar het nu zo is, dat straf steeds zonde veronderstelt, zo raad ik ook u, u weer tot God te wenden, voor Hem uw hart uit te storten en uwe zonden te belijden; dan zal Hij, de grote Wonderdoener, ook u weer tot het vroegere en tot nog groter geluk verheffen. Acht gij u echter rechtvaardiger, dan Hij is, zo zal nu u geheel laten wegzinken, want slechts den ootmoedige helpt Hij uit den nood.

8. Gij zijt verstoord over uw lijden, doch ik, als het mij aanging, zou naar God zoeken, wanneer ik in uwe plaats ware, ik zou mij met berouw tot God wenden, en tot God mijne aanspraak 1) richten, Hem al mijne zonde en smart voorleggen.

1) In het Hebr. Dibrathi. Dit kan wel betekenen, reden of aanspraak, maar hier eist de grondtekst de vertaling van, mijne zaak, in rechterlijken zin. Job ontvangt hier den raad, eerst om God, de Machtige, te zoeken, die alles vermag, Wie niets te wonderlijk is, en dan, om zijn zaak voor Gods aangezicht te brengen, voor dien God, die zich in de volheid van Zijn Wezen openbaart en openbaren wil. In het eerste gedeelte staat er in den grondtekst El, in het tweede Elohiem. En dit niet zonder oorzaak.

9. Hem beleed ik mijne schuld a), Die grote dingen doet, die men niet doorzoeken kan, daar zij ondoorgrondelijk diep van betekenis zijn; wonderen, die men niet tellen kan, zowel in de natuur (Hoofdstuk 9: 10), als in de mensenwereld (Psalm 71: 19); zou Hij niet in staat zijn u na uwe bekering weer gelukkig te maken?

a) Psalm 72: 18. Rom. 11: 33.

10. Die den verkwikkenden regen geeft op de dorre aarde, en water zendt op de straten 1), op het vlakke veld, zodat het weer groen wordt (Psalm 104: 13 vv.; 147: 8. Jer. 5: 24).

1) Droogte is beeld van lijden, water beeld van redding en verkwikking. Welnu, die God, die het droge aardrijk uit zijn lijden verlost, door de wateren neer te zenden, die God is ook machtig, om leed en kommer weg te nemen. In het volgende vers wordt dit nader uitgedrukt.

11. a) Om de vernederden, die hun zonden beleden en zich verootmoedigden, uit hun droefheid te stellen in het hoge, dat de rouwdragenden, de bedroefden over hun schuld, zodat zij zich in enen zak kleden; door heil verheven worden 1) en tot nieuwe welvaart komen (Hoofdstuk 30: 28. Psalm 35: 14. MATTHEUS. 5: 4).

a) 1 Samuel 2: 7. Psalm 113: 7,8.

1) Alle gelijkenissen en beelden in de H. Schrift stellen vast, dat hetgeen in de natuur geschiedt, nauwkeurig overeenkomt met hetgeen onder mensen voorvalt. De gehele schepping buiten den mens als de laagste trap, is een beeld van de mensenwereld als de hogere trap. God, de Heere, toch heeft Zijne eeuwige Goddelijke gedachten op Zijne schepping en op hare schijnbaar geringste voorvallen afgedrukt, zo komt het bedroefde, naar de genade Gods schreiende mensenhart met het dorre, door de zon verbrandde akkerland of de weide overeen. Gods genade en troost, waarvan de Heilige Geest in het hart getuigenis geeft, waardoor het verzorgd en met zegen overladen wordt, komt overeen met den regen, die gras en bloesem op nieuw te voorschijn brengt. Zulke beelden in hun diepten opgevat, geven niet alleen een blik in het gehele organismus van Gods werkzaamheid, in de wereld der zaligheid en in de wereld der natuur, maar zij ontsluiten ook het verstaan van de hogere dingen door voorstelling van de daarmee overeenkomende, meer bekende, mindere dingen..

12. a) Hij maakt te niet de gedachten en verwachtingen der arglistigen, die op hun eigene wijsheid vertrouwen en Gode de ere niet geven (Jes. 44: 25), dat hun handen niet een ding, dat waarlijk zegen aanbrengt, uitrichten 1) kunnen.

a) Nehemia 4: 15. Psalm 33: 10. Jes. 8: 10).

1) Daar is een opperste Macht, welke voornamelijk heerst over degenen, die zich vrij en ongenaakbaar achten en als volstrekte meesters over anderen regeren willen, en welke hoge Macht hare oogmerken zonder moeite, ondanks al hun ontwerpen, weet te bereiken. Men lette hier, hoe die weerbarstigen en trotsen, die wandelen in tegenkanting tegen God en de belangen van Zijn Koninkrijk, dikwijls zeer listig zijn, als zijnde het zaad der oude slang, die om hare arglistigheid zozeer beroemd is; denkende dat zij zeer wijs zijn, daar toch hun einde op dwaasheid uitloopt..

13. Hij, de Heere, vangt de wijzen, die in hun eigengerechtigheid zonder God wijs willen zijn (Jes. 5: 21. 1 Kor. 1: 19) in hun arglistigheid, hoewel zij hun plannen zeer listig hebben gemaakt en menen, dat het bereiken van hun doel niet missen kan. Die alles regeert en geen mensenraad nodig heeft, doorkruist spoedig hun listig gesponnen plannen, en laat hun het tegendeel overkomen van hetgeen zij verwachten. Hij brengt te weeg, dat de raad der verdraaiden, der verkeerden, die op heimelijke wegen gaan en menen, dat hun doel niet missen kan, gestort wordt.

14. Des daags, als het hun zonneklaar voor ogen ligt, welken weg zij moeten ingaan, ontmoeten zij, die zo verstandige mensen, de duisternis, zij slaan de meest verkeerde wegen in, en bewijzen alzo, dat wie in Gods wegen niet wil gaan, ten laatste, wanneer God Zijne

plannen te schande maakt, ook het gezond mensenverstand de geschiktheid tot natuurlijke beschouwing der zaken verliest, en gelijk des nachts, tasten zij, door God met blindheid geslagen, in den middag 1), juist dan, wanneer het het duidelijkst is, wat zij te doen hebben; zij weten dan niet meer waarheen (Deuteronomium 28: 29. Jes. 59: 10).

1) Dat is Gods wijsheid, dat Hem niemand te verstandig en te wijs kan zijn. Alle aanslagen, die tegen God, Zijn Woord en de dienaars des Woords en alle lieve Christenen worden beraamd, daarvoor moeten de stichters en aanleggers te gronde..

Welk een troost is het, dat alle vijandschap, hoe fijn die ook handele, dienen moet, om het rijk van God op te bouwen.

15. Maar of, daarentegen Hij, de Almachtige, verlost den behoeftige, wie zijne zonden leed doen en met een verbroken hart zijne ellende aan God opdraagt, van het zwaard des vijands, van hunnen mond, waarmee zij bedriegen, bespotten en lasteren, en die alzo een scherp wapen is, en van de hand des sterken, van alle openbaar geweld.

16. a) Zo is van den almachtigen Helper nog altijd voor den arme 1) verwachting; en, gewis! als God uit dien nood helpt, de boosheid of, roekeloosheid stopt haren mond toe; zij moet verstommen.

a) Psalm 107: 42.

1) De arme heeft anders niets waarmee hij zich kan troosten, en waaraan hij kan vasthouden, dan Gods woord, beloften en toezeggingen, gelijk de Heere in het eerste gebod spreekt: "Ik ben de Heere, uw God." Daaruit schept een bedroefd hart moed, en het gelukt, om wonderlijk door alle lijden en gevaar heen te komen..

Want zij, die Gods volk weleer overheersten, op den nek traden, verschrikten, dreigden en vals beschuldigden, zullen geen woord meer te zeggen hebben als God zich Zijn volk aanneemt en hen met stomheid en schaamte te neer slaat..

De arme is hier de geringe, tegenover den hoge van ogen en den geweldige, die veel te lijden heeft van den overmoed der machtigen. God zal hem echter zo recht doen en te hulpe snellen, zijn eer zo vergroten, dat de overmoedigen, de roekelozen ten leste moeten stilzwijgen en verstommen.

17.

V. Vs. 17-27. Indien gij nu de straf van God als rechtvaardig kent, en Hem uwe zonde belijdt, zal Hij u ook weer genezen en uit allen tegenwoordigen en toekomenden nood redden. Ja nog meer: de gehele zegen, die op de gerechtigheid rust, zal weer over u komen en zal over u blijven tot aan uw einde in eeuwigheid.

17. a) Zie, gelukzalig is de mens, dien God voor bedrevene zonden straft of, terecht wijst, om hem tot bekentenis, belijdenis en bekering te brengen (Psalm 94: 12. Spreuken 3: 11 vv.): daarom verwerp ook gij de kastijding des Almachtigen niet; houd de straf niet voor onverdiend door uwe zonde te loochenen (Spreuken 3: 11,12. Jes. 26: 16).

a) Hebr. 12: 5. Jak. 1: 12. Openbaring 3: 19.

Allerlei goeds is onder het kruis verborgen. En van daar komt het, dat God Zijne lieve kinderen in dit leven met zo velerlei kruis bezoekt, en hoe liever Hij iemand heeft, des te meer legt Hij hem in deze wereld op..

Elifaz is van het beginsel uitgegaan, dat God den hoge in eigen oren vernedert en daarentegen den nederige verhoogt. Wil Job nu weer tot eer komen, dan heeft hij de straffende hand Gods te erkennen, opdat hij alzo weer uit het stof en de ellende moge verhoogd worden; terwijl, zo meent hij, wat Job nu gedaan heeft en doet, een zich verzetten is tegen de roede des Almachtigen. Zo weinig verstaat hij Job.

18. Want Hij doet door grote en zware straffen over de zonde smart aan, en Hij verbindt ook weer, wanneer men berouw heeft, als de ware Geneesheer door vertroosting der ziel en door uitwendige, machtige hulp; Hij doorwondt menigmaal ons hart, en Zijne handen helen 1), boven alles door de zonden te vergeven (Deuteronomium 32: 39. 1 Samuel 2: 6. Psalm 68: 20; 118: 19. Hos. 6: 1).

1) God maakt nooit ene wond zo groot, dat Hij ze niet zou kunnen genezen. En niet alleen heelt Hij de wonden, die Hij zelf maakt, maar ook die, welke mensen te weeg brengen, ja alle de wonden, die de grootste macht en boosheid van mensen veroorzaken kunnen..

19. a) In zes benauwdheden, die tot uwe straf over u kwamen, zal Hij u, na oprecht berouw, verlossen, en in de zevende, al ware er nog een zevende onheil gekomen (werkelijk worden vs. 20 vv. zeven onheilen genoemd), zal u het kwaad niet aanroeren 1), het gewicht des verderfs u niet treffen.

a) Psalm 91: 3.

1) Er zal u geen groot kruis of hartenleed overkomen, waaruit God u niet helpen en vaderlijk redden zal, totdat gij uwen loop met vreugde ten einde brengt. Dan zal God u een zacht en zalig uurtje geven, waarin gij zoet en liefelijk in den Heere Christus inslaapt..

Deze liefelijke en op zich zelve schone woorden (vs. 17-19) hebben door de betrekking op het voorafgaande (vs. 12 vv.) enen zin, door welken de harde verhouding van Elifaz tot den lijdenden vriend het scherpst uitkomt. Ook hier loert op den achtergrond de met zich zelve tevredene hardheid van Elifaz.

Schoon er toen nog geen geschreven woord van God was, voor zoveel wij weten, zo was Elifaz daarvan genoeg overtuigd, door de algemene ontdekkingen, welke God van Zijn wil

aan Zijn volk in dien tijd had gedaan. En schoon alles, wat Job's vrienden zeiden, niet door Gods Geest was ingegeven, gaven echter hun algemene leringen genoeg de godvruchtige begrippen te kennen, die in de patriarchale eeuwen plaats hadden..

Elifaz spreekt hier van de bevindingen van Gods kinderen, die op den Heere hebben leren vertrouwen en Zijn Naam vreesden. Maar bij al het vertroostende, dat zij hebben, moeten zijne redenen voor Job dienen als een toetssteen der beproeving, ja, er ligt in zijn woorden iets, wat Job zou doen twijfelen aan zijn staat. Want Job is in grote benauwdheid en de Heere redt hem niet, maar zendt de ene beproeving na de andere.

Hij spreekt kostelijke waarheden uit, maar zij zijn hier niet bij Job's toestand op hun plaats-

20. In den honger zal Hij u verlossen 1) van den dood, en in den oorlog van het geweld des zwaards 2), (vgl. Psalm 33: 19; 34: 10; 37: 19,25. Spreuken 10: 3).

1) Verlossen staat hier in de betekenis van: loskopen. Door hongersnood velt de dood vele offers. De dood maakt door hongersnood vele slachtoffers. Hier wordt het beloofd, want wat Elifaz hier spreekt, klinkt profetisch, dat de Heere God de godvrezenden zou loskopen, zodat de dood hen niet kon medenemen en in zijn macht bekomen. Hetzelfde geldt ook van het tweede gedeelte, waar van het geweld des zwaards gesproken wordt. De vrome is het eigendom Gods, die onder bijzondere hoede en bescherming des Heren staat.

2) Zegt gij: Er komen toch veel vrome lieden dikwijls jammerlijk om? Antwoord: Dat geschiedt dan, als zij hunnen loop geëindigd en het doel huns levens, gelijk God dit bepaald heeft, bereikt hebben. Dan worden zij naar Gods bijzonderen raad en gedachte uit het jammerdal gerukt, opdat zij veel kwaad ontkomen en de ellende niet zien..

21. Tegen den gesel der tong, de zo smartelijke lastertaal, hoon en spot (Psalm 31: 21) zult gij verborgen wezen, zodat hij u niet vinde en uwen naam niet wegrove, en gij zult niet vrezen voor de verwoesting des oorlogs, als zij komt.

22. Tegen de verwoesting van uwe landen en dorsvloeren door de vijanden, en tegen den daaruit voortkomenden honger zult gij lachen, en voor het gedierte 1) der aarde zult gij niet vrezen 2), gij zult met alle gevaren onder de bescherming van uwen God spotten (Psalm 91: 13).

1) In het Hebr. Mechajath haärets. Van het gedierte, d.i. hiervan het wilde gedierte der aarde. In het Arabisch betekent het stamverwante woord, een slang.

Elifaz spreekt het hier uit, dat ook op het terrein van het natuurlijke leven, wat het nodige voedsel betreft, de gelovige niet zou behoeven bezorgd te zijn. In het volgende vers wordt dit nog nader bevestigd. -

2) Wij hebben dit niet op te nemen alsof God al Zijn volk voor pest, honger, zwaard enz. wilde bevrijden. Menig edel dienaar van Hem is door deze onheilen gevallen, maar de Heere

weet hen te onderscheiden, wanneer zwaard en honger het niet doen. Indien Christus' dienaren van deze onheilen niet verlost zijn, zijn zij verlost door Hem..

23. Want met de stenen des velds zal uw verbond zijn, daar Gij met den Schepper aller dingen in vrede zijt, zodat gene onvruchtbaarheid meer op uwe velden rusten zal, en het wild gedierte des velds zal met u bevredigd zijn, zodat het u geen schade aandoet.

Deze woorden bevatten als het ware ene voorzegging van den door de profeten (Jes. 11: 6; 65: 25 vv. Ezechiël. 34: 25. Hos. 2: 20 vv. Rom. 8: 20 vv. Openbaring 6: 11 6.11) veelvuldig geprofeteerden terugkeer van Edens toestand in de natuur aan het einde der tijden, als zonde en ongerechtigheid zullen overwonnen zijn, uit welke toch ook de onvruchtbaarheid der aarde (Genesis 3: 18) en al het schadelijke in de oorspronkelijke zeer goede schepping als vloek van God gevolgd is.

Anderen verklaren dit vers als zinspelende op Jakob's nachtleger te Bethel. Zo zal de vrome vrede hebben en rustig slapen op den steen des velds, zonder dat het wild gedierte hem aanraakt..

24. En gij zult bevinden, dat uwe tent in vrede is, daar in uw hart steeds de vrede Gods woont; en gij zult uwe woning verzorgen 1), uwe have en uw goed beschouwen, en zult niet feilen, geen gebrek vinden, omdat Gods rijkste zegen op u rust.

1) Verzorgen Beter: beschouwen, onderzoeken monsteren. De Spreker wil zeggen, dat hij zijn weg, zijn huisgezin en al wat er toe behoort onderzoekende, geen feil, geen gebrek, niet iets dat ontbreekt, zou vinden. In al zijn nooddruft zou zijn voorzien. Voorspoed wordt hier toegezegd en verzekerd, voorzover dit met hun waar geluk in overeenstemming zou zijn.

25. Ook zult gij bevinden, dat uw zaad, hetwelk de Heere u op nieuw schenkt, menigvuldig wezen zal, en uwe spruiten als het kruid der aarde 1), zodat de zegen, bij de schepping uitgesproken (Genesis 1: 28), rijkelijk aan u vervuld wordt.

1) God heeft zegeningen in voorraad genoeg voor het zaad der gelovigen, als het maar zijn eigen licht niet betimmert en dit door eigen dwaasheid verbeurt. Troostelijk en aangenaam is het in den hoogsten graad voor ouders, hun kinderen, voornamelijk naar de ziel, met hemelse zegeningen begenadigd te zien. Deze, als zij waarlijk goed zijn, zijn ook inderdaad groot, hoe gering en onaanzienlijk zij ook naar de wereld mogen zijn..

26. Gij zult in ouderdom, na volkomen volbracht werk en in volle rijpheid ten grave komen, gelijk de korenhoop te zijner tijd tot de schuur opgevoerd wordt.

Een vroegtijdige dood is een bijzondere vloek der zonde (vgl. Psalm 102: 25. Spreuken 10: 27); een hoge, rustige ouderdom ene bijzondere genade en zegen des Heren (Exodus 20: 12). Deze gehele, liefelijke voorstelling van de bescherming en van den zegen Gods (vs. 19-26) lijdt aan de dwaling, die bij Elifaz in het algemeen kleeft aan zijn begrip van de verhouding tussen zonde en straf, gerechtigheid en welvaart; ook hier stelt hij, daar hem ene diepere

erkentenis van zonde en bovendien de rechte geestelijke ervaring ontbreekt, op den voorgrond, dat het bij enen rechtvaardige, bij iemand, die met God verzoend is, niet anders zou kunnen zijn. Als er in het geheel gene zonde meer op aarde zal zijn, dan zal het ook zo zijn, maar tot dien tijd moeten alle kinderen Gods door grote angsten heen gered worden. (Rom. 8: 28)..

Onze tijden zijn in Gods hand; dit is goed, want Hij zal zorgen, dat de Zijnen op den meest geschikten tijd sterven. Hoewel hun dood ons ontijdig moge toeschijnen, het zal niet ontijdig bevonden worden. Wij mogen niet verwachten grote gezondheid, lang leven, ene bloeiende familie, of ontheffing van moeilijkheden; maar wij zijn verzekerd, dat voor den gelovige alles ten beste zal beschikt worden..

27. Zie dit, wij, de drie vrienden, hebben het doorzocht, het is uit onze ervaring gesproken, het is alzo, gelijk ik u Hoofdstuk 4 en 5 gezegd heb, dat overal, waar ene grote straf is, ook grote zonde verborgen moet zijn, en de straf alleen door berouwvol belijden kan weggenomen worden; hoor het, en bemerk gij het voor u, beproef uzelven, of dit niet bij u het geval is.

Hier spreekt zich ten laatste de duistere wijsheid van Elifaz nog eens in het kort uit.

Merken wij op, wat reeds in Job's geschiedenis gezien is, dat ene rechte gezondheid des harten te midden van beproeving het hoogste is, dat het geloof bereikt. Er is weinig of gene geloofsoefening als alle dingen wel gaan. Wanneer de Heere in Zijne Voorzienigheid noch door ons te laten lijden onze verlangens kruisigt, noch onze wensen dwarsboomt, dan is het zacht zeilen den stroom des levens af. Maar als God een storm doet opstaan, den vijand toelaat, om golf op golf tot ons te zenden, en Hij onze gebeden schijnt gehoor te ontzeggen, dan nog aan God vast te houden en op Hem te vertrouwen, wanneer wij Hem niet kunnen vinden, dat is de lijdzaamheid der heiligen. Gezegende Redder, hoe zoet is het in zulke ogenblikken te zien op U, den Bewerker en Voleinder des geloofs. Als wij op U zien, welk ene kracht schenkt dat; wanneer wij U uit het oog verliezen, welke arme schepsels zijn de beste Uwer dienaren! Heren geef ons te geloven; kom ons ongeloof te hulpe!.

Aan het einde van de eerste redevoering van Elifaz merken we op, dat hij wel een oog heeft voor Job's toestand, vóór en in zijn ziekte, maar niet voor het feit, dat hij de eerste beproevingen als een held des geloofs heeft doorstaan.

Vervolgens, dat hij Job als het ware op één lijn stelt met de goddelozen, die God kastijdt voor hun zonden en straft voor hun ongerechtigheden, en dat hem daarom de rechte blik mist op hetgeen Job heeft gezegd, wat volstrekt niet op één lijn mag gesteld worden met het morren en klagen van den ongelovige. Ook in zijn klagen is er ene diepe kloof tussen den vromen Job en de goddelozen en ongelovigen.

HOOFDSTUK 6.

JOB'S VERANTWOORDING TEGENOVER ELIFAZ.

Op het verwijt van Elifaz, dat Job in buitengewone klachten en ongerechtvaardigden opstand over zijn lijden heeft gesproken (Hoofdstuk 4: 5; 5: 2) schildert Job nogmaals de diepte van zijne ellende en de zwaarte van Gods toorn, die op hem drukt. Hij wenst voor zich een spoedigen dood, daar zijne kracht toch reeds weggenomen is en hij nergens troost heeft. Vervolgens wendt hij zich, daar Elifaz tevens in den naam der anderen gesproken heelt (Hoofdstuk 5: 27), tegen de hardheid en slechte vertroosting zijner vrienden, van welke hij niet ene ware stelling gehoord heeft. In het tweede deel zijner rede (Hoofdstuk 7) komt hij weer op het ontzettende van zijnen treurigen toestand als een onophoudelijk doodmartelen zonder hoop. Hij wendt zich vervolgens tot den Heere in een gebed vol verwijten, waarin hij redding door den dood eist. Het wordt hierbij openbaar, hoe Elifaz, die vooral de diepte van Job's smart had moeten bedenken, door zijne harde, onbillijke rede en door zijne opwekking tot berouw over niet bedreven zonden, voor Job de verzoeking sterker gemaakt heeft, en hem van berouw over werkelijk bedrevene zonde nog verder verwijderd heeft.

I. Vs. 1-13. Kon gij de grootte mijner ellende begrijpen, zo zoudt gij ook mijne klaagredenen verstaan. Ik heb die niet uitgesproken zonder voldoende reden. Mijn lijden is zo ontzettend, dat God mij voor mijne godsvrucht niet beter belonen kon, dan door mij spoedig en op eens te vernietigen. Wat zou ik leven, daar al mijne kracht verdwenen is en God mij verlaten heeft?

1. Maar Job antwoordde in nog grotere gemoedsbeweging en zei:

2. Och of mijn verdriet 1) recht gewogen werd door u, die mij met zoveel hevigheid over mijne klachten berispt, en men mijne ellende zamen, al mijne smarten op eens, in ene weegschaal ophief.

1) Verdriet moet hier worden opgevat in den zin van mismoedigheid (Hoofdstuk 5: 2), verdrietigen toestand, de gevolgen van het lijden, dat over hem was gekomen en niet in den zin van, het lijden zelf. Job klaagt, en daarvoor bestond reden, dat zijne vrienden zijn zielenlijden niet peilen en zijn mismoedigen toestand niet in het rechte licht beschouwen. Daarom spreekt hij ook in het tweede gedeelte er van, dat dit zijn lijden in de weegschaal worde opgewogen, zo dat men precies zou weten hoe diep het ging.

3. Want het zou nu zwaarder zijn dan a) het zand der zeeën 1); daarom worden mijne woorden opgezwolgen 2), is het zo onbedacht wat ik spreek.

a) Spreuken 27: 3.

1) Met dit gezegde beklaagt hij het als een nieuwe ramp, dat zijne vrienden hem een geestelijk geneesmiddel aanboden, zonder zijn geval, of het slimste en ergste er van, in den grond te kennen. Zelden zoeken zij, die het welgaat, behoorlijk de tegenspoeden der verdrukten, en bedenken, elk voelt het meest en best zijn eigen last, weinigen voelen dien van anderen..

2) Job stemt hier enigermate toe, dat hij in zijne klacht (Hoofdstuk 3) bijzonder in de vervloeking van zijn leven gezondigd heeft; maar hij acht zich verontschuldigd daardoor, dat God hem zo bovenmate groot lijden beschikt en hem verlaten had. Zulk ene verontschuldiging der zonde door den toestand en de omstandigheden geeft de mens gaarne, bijzonder wanneer hij door ziekte beproefd wordt..

In het Hebr. Al-keen debarai laoe. Beter: Daarom zijn mijne woorden roekeloos of, onbezonnen. Het laatste woord betekent toch in verband met het stamverwante Arabisch, roekeloos, onbezonnen, haastig, woorden van iemand, die zijn verstand niet kan regelen.

4. Want de pijlen des Almachtigen 1), Zijne zware gerichten (vgl. Hoofdstuk 34: 6. Deuteronomium 32: 23. Psalm 7: 13; 18: 15; 38: 3. Ezechiël. 5: 16), zijn in mij 2) en hebben mijn leven verwoest, welker vurig venijn mijn geest uitdrinkt (Psalm 88: 16). In mijn lijden openbaart zich de toorn van God, die mij verlaten heeft, en dit is mij een brandend vergif, dat mijn vrede verwoest, mijn hart verbrandt. De verschrikkingen Gods rusten zich tegen mij 3), zijn tegen mij gericht als een krijgsleger tegen een vijand, die onbekwaam is om tegenstand te bieden.

1) De boogschutters der oudheid waren gewoon, gelijk nog heden de Indianen, hun pijlen gloeiend te maken en te vergiftigen. Met zulke boogschutters, van hun doel zeker, wordt de Heere in Zijne gerichten over den zondaar dikwijls vergeleken, maar ook satan en zijne verzoekingen, die verderf bedoelen (Efeze. 6: 6). Voor Job zijn het in waarheid meer vergiftige, vurige pijlen des satans, die hem zo ver gebracht hebben, en slechts in zo verre van God, als deze het satan toegelaten heeft en voor een tijd Zijne hand van Zijnen geliefde heeft teruggetrokken. Dat is echter wel het hoogste lijden, wanneer wij aangevochten worden met het: "Ziet God is op mij vertoornd." Dan sidderen vlees en bloed, en de duivel stookt dat vuur in het hart aan, dat het hoe langer hoe groter wordt..

2) In mij, letterlijk: bij mij, in den zin, dat zij niet alleen zijn lichaam gevoelig hebben aangedaan, maar ook storend op zijn zielenleven hebben gewerkt, zodat hij zich als van God verlaten gevoelt. In het volgende wordt dit nog nader aangeduid. Het was Job gegaan als Asaf later, die het ook niet rijmen kon, dat hij met zoveel tegenspoed had te worstelen; als zo vele gelovige kinderen Gods na hen, die in de smarten des levens dikwijls blijken zoeken, dat hun staat niet echt is, dat zij het ongenoegen in plaats van de bestraling van de gunst ervaren; maar zij vergeten niet zelden, dat God hen door de vele aanvechtingen op den bodem van hun eigen ik wil doen zien, opdat zij ten leste het steeds meer leren verstaan, dat zij enkel en alleen door de vrije gunst den hemel zullen binnengaan.

3) Wat Job hier uitspreekt is niet een aanklagen van God, maar een klacht over zich zelven, over het leed, dat hem is wedervaren. Hij verkeert in de valse mening, dat God niet alleen hem losgelaten heeft, maar dat God zijn vijand is geworden. Echter ook tussen de regels door kunt ge nog lezen, wat hij later uitspreekt, dat God verre is van onrecht.

5. Zoudt gij menen, dat ik zonder oorzaak klaagde? Ruchelt, balkt, ook de woudezel (Hoofdstuk 39: 5), bij het jonge gras? loeit de os bij zijn voeder? 1). Wanneer het dier zijne

smart en zijn nood in klachten openbaart, zou dan de mens niet klagen, die verlaten is door Zijnen Schepper? Waarlijk, wanneer het welgaat hoort en die klachten niet.

1) De bedoeling is zonder twijfel, om met deze woorden aan te geven, dat men niet klaagt, wanneer het al voor de wind gaat, wanneer men gelukkig is, dat is, wanneer behoefte en toestand met elkaar in overstemming zijn. Indien hij derhalve zucht en klaagt, wil hij zeggen, is het niet zonder reden. Ja, hij moet minder zijn dan een ezel, of een os, indien hij zijne klachten terug hield, nu het hem zo bange was.

6. Wordt ook het onsmakelijke, het laffe gegeten zonder zout? is er smaak in het witte des dooiers 1)? Bij zulk een lijden te eisen, dat men zwijgt en alles geduldig draagt ware even onzinnig als dit.

1) Beide beelden drukken hetzelfde uit en Job gebruikt ze, niet zo als sommigen menen, om daarmee de rede van Elifaz te vergelijken met laffe spijs, maar om zijn toestand aan te geven en het rechtvaardige zijner klachten en zuchten te betuigen. Gelijk men ten opzichte van het voedsel niet zegt, dat het smakelijk is, wanneer het werkelijk laf is en onsmakelijk, alzo is het van hem, wil hij zeggen, niet te vergen, om de rampen, die hem treffen, nog te verheerlijken, of een blij gelaat te tonen, als de ziel bitterlijk bedroefd is. Vroeger had hij een innerlijke afschuw van de ziekte, die hem nu kwelt, hoe zou hij nu een Psalm des lofs zingen! Hoe zou hij bij een treurig hart een lofzang zingen!

7. Wat mijne ziel weigert namelijk, wat door uwe woorden nog verergerd is of, weigerde aan te roeren, die zijn nu als mijne laffe spijze 1) (vs. 6).

1) Gelijk later de dichter zijne tranen zijn spijze noemt, alzo vergelijkt Job hier zijn lijden, zijn lichaamskwaal bij ene spijs. Had hij vroeger er een walg van, nu is hij genoodzaakt die te eten, nu is hij met die ontzettende ziekte bezocht. Job verdedigt hiermede zijn treuren en de woorden, die zijne lippen hebben geuit, en als hij die geuit heeft en nu weer als het ware door zich zelven bij zijne ellende bepaald wordt, klimt nogmaals de begeerte bij hem op, om maar uit dit lijden weggerukt te worden. Ook hier komt het weer zo treffend uit, dat Job zich gans en al verlaten gevoelt.

Uwe woorden is een bijvoeging van de Staten-vertalers en staat niet in den grondtekst.

8. Och of mijne begeerte (vs. 3) kwam, en dat God mij den dood, mijne verwachting gave 1), want ik verlang naar mijn levenseinde.

1) Job draagt zijne begeerte naar den dood aan God op, onder den vorm van een gebed, en dit maakt zijn wens niet beter, maar erger, want wij behoeven niets van God te bidden, dan hetgeen wij in den geloven van Hem afsmeken en men kan niets in den geloven van Hem begeren, dan hetgeen met Zijn heiligen wil overeenkomstig is. Driftige gebeden zijn veeleer erger en meer verfoeiingswaardig, dan driftige en hatelijke uitdrukkingen, want wij moeten altoos zeer vele en heilige, bedachtzame en geen toornige of ongeduldige harten en handen tot God opheffen..

9. En dat het Gode beliefde, mij mijnen wens te geven, dat Hij mij verbrijzelde, Zijne hand losliet, en een einde met mij maakte 1), dat Hij gelijk een wever mijnen levensdraad afsneed (Jes. 38: 12 vgl. Hoofdstuk 3: 19 3: 21).

1) Het is natuurlijk, dat men het behoud des levens zoekt, want de natuur ontvlucht nood en dood, omdat zij tot leven geschapen is. Wanneer echter grote zielsangst en zwaar lijden door Gods hand komen, zo wordt begeerd, dat God niet langer late leven, dat Hij door den dood wegneme, en dat er een einde kome aan den jammer en aan de ellende.

Met dergelijke gedachten worden alle godvruchtigen aangevochten ten dage der verzoeking, alsof zij nooit zouden gered worden, daar zij middelen en wegen niet kunnen zien, noch met het verstand vatten, hoe God de Zijnen uit den oven der ellende voert..

Godvruchtigen zullen in tijden van groten druk bijzondere neiging tot zulke gedachten hebben; de invloed van een hoger beginsel sluit deze niet uit, maar geeft overwinning in dezen pijnlijken strijd..

10. 1) Dat zou nog mijn troost zijn, en zou mij verkwikken in den weedom, zo Hij niet spaarde. Gij hebt bij gevraagd of mijne godsvrucht mij niet doet vertrouwen, ik antwoord, dat ik wens naar den dood, hoewel ik God gediend heb, maar dit is mijn troost, want of, dat ik heb de redenen des Heiligen niet verborgen gehouden 2), ik heb de openbaringen des Heren niet geloochend.

1) Wij vertalen liever: Dat zou nog mijn troost zijn-en ik zou vrolijk zijn te midden van de pijn, die niet verschoont, -dat ik de redenen des Heren niet heb verloochend.

Dit zou dan Job’s troost zijn, te midden van al zijn ellende en pijn, dat hij zich in zijne goede dagen aan des Heren Woord had gehouden, dat de inzettingen des Heren hem lief en dierbaar waren geweest. Hij spreekt hier dus hetzelfde uit, wat de dichter in Psalm 119 zegt: "Dit is mijn troost in mijne ellende, want, of, dat Uwe toezegging heeft mij levend gemaakt (Ps 119: 50).

Echter ook dan als men de Staten-Vertaling handhaaft, moet zo Hij niet spaarde als een tussenzin worden beschouwd en de troost van Job in het laatste worden gezocht.

2) Job vestigt zijn troost op het getuigenis van zijn geweten en dat hij zich getrouwelijk en standvastig in de belijdenis van zijnen Godsdienst gedragen hebben en enige malen nuttig en bevorderlijk voor de ere van God in zijn geslacht. Men lette hier, dat de Heilige, de Allerhoogste ook tot Job zelven te voren reeds gesproken en hem met een bijzondere hemelse Openbaring gezegend had; ten anderen, dat Job zelf deze genade Gods niet te vergeefs had ontvangen, maar zijne talenten in dezen naar eis op woeker gelegd en ook aan anderen besteed en er van meegedeeld had. Hij had "de waarheid niet in ongerechtigheid verkeerd," maar hij had haar licht ook anderen doen bespeuren, opdat ze, evenals hij, in dezelve wandelen en naar dien regel getrouwelijk leven zouden..

Zo strijden in Joh twee zielen, de ene, die in zware verzoeking zich verre van God en verlaten gevoelt, en den dood als het einde van allen jammer verlangt, en ene, die aan God vasthoudt, en voor wie de eeuwige woorden Gods nog tot ene kracht zijn. Zo lang deze ziel nog strijdt, zal Satan niet overwinnen..

11. Hoe zou ik anders kunnen, dan verlangen naar het einde, want wat is mijn kracht, dat ik hopen zou? mijne kwaal is tot ene hoogte gekomen, dat zij ongeneeslijk is; of welk is mijn einde, mijn uitzicht, dat ik mijn leven verlengen zou, indien mij dit mogelijk ware?

Vlees en bloed zijn in den nood als een hangende wand en een gescheurde muur, die door krachtige stoten gemakkelijk neergeworpen wordt.

12. Is mijne kracht stenen kracht? is mijn vlees staal, dat ik die ontzettende plagen zou kunnen verduren? Hoe kan ik anders dan klagen, daar ik geen steen of koper ben, maar gevoel heb?

13. Is dan mijne hulp niet in mij? Ben ik niet gans en al hulpeloos, en is de wijsheid niet uit mij verdreven? Zou ik nog zo dwaas zijn, daar ik geen helper overhield, nog enige hoop op herstel te koesteren?

1) In het Hebr. Thoeschejah. Dit betekent wel, wijsheid, zoals Job 11: 6, maar hier het gelijkluidend met hulp in het eerste gedeelte van dit vers en betekent hier kracht, innerlijke kracht, die het lichaam in stand houdt. Job wil zeggen, dat ten gevolge zijner schrikkelijke melaatsheid zijn kracht gebroken en zo gebroken is, dat er van genezing geen sprake kan zijn, zodat de dood hem verkieslijker is dan het leven. Hij is als levend dood, wil hij zeggen, een ruïne gelijk.

14.

II. Vs. 14-30. Maar gij, die mij vroeger lieve vrienden en broeders waart, betoont u nu ook ontrouw en zonder waarde voor mij, gelijk de beekjes, die in den winter wel gezwollen zijn, maar door de zon uitdrogen, en ieder, die op hen rekent, teleurstellen. Ik heb van u troost en opbeuring verwacht. In plaats daarvan hebt gij slechts liefdeloze verwijten. Beproeft het toch op andere wijze mij aan te spreken, en gelooft niet, dat ik goddeloos geworden ben.

14. Aan hem, die versmolten is, die bezweken is van verdriet, zou van zijnen vriend weldadigheid geschieden 1), zou medelijden vinden, of hij, die beroofd is van rust, zou de vreze des Almachtigen verlaten 2).

1) Job wijst hier op het recht van den verdrukte, dat men met hem medelijden zou hebben, om hem voor moedeloosheid en wanhoop te behoeden. Anders zou het kunnen gebeuren, dat die bitterlijk bedroefde gans en al in wanhoop zou wegzinken. Deze woorden gebruikt hij, om het verwijt in te leiden, hetwelk hij nu tot zijne vrienden gaat richten, waardoor hij het doet uitkomen, hoe hij zich in zijne vrienden bedrogen heeft.

2) Laat ons derhalve niet op zwakke, broze en veeltijds geknakte of gebroken rotsstenen, maar op den Rotssteen der eeuwen steunen en ons wenden tot de Bron des levens, die altoos overvloeit van ontferming en liefde, niet tot de gebroken bakken, die geen water van ware vertroosting houden..

15. Maar mijne broeders, de door mij geliefde vrienden en stamgenoten hebben trouwelooslijk gehandeld, zij hebben mijne hoop, om bij hen troost te vinden, teleurgesteld, als ene beek, bergstroom, als de storting der beken gaan of, als de beken der dalen gaan zij door; zij zijn gelijk aan die beken, die door het water, dat in den winter van de bergen afvloeit, de dalen of Wady's overstromen.

16. Die verdonkerd, die "zwart" zijn van het ijs, dat begint te smelten, en in dewelke de sneeuw zich verbergt, zodat zij hoog gezwollen buiten de oevers treden, en men dit ziende wel zou kunnen verwachten, dat zij water zouden geven in den zomer, wanneer men dit behoeft. Maar zij stellen deerlijk teleur.

17. Ter tijd, als zij, die hooggezwollen beken, van de hitte des zomers vervlieten, verdrogen worden zij uitgedelgd, worden zij tot niets; als zij warm worden, verdwijnen zij uit hare plaats.

18. De gangen haars wegs wenden zich ter zijden af, en slingeren door de vlakten heen; zij lopen op in het woeste, en vergaan1) (beter: zij stijgen op in het ledige in de lucht, en verdwijnen).

1) Job vergelijkt hier zijne vrienden bij de beken der valleien, waaraan Haran zo rijk was. Deze bruisten wel voor een ogenblik daarheen, zodat het scheen of zij immer voor de dorstende en versmachtende karavanen water zouden hebben, maar door de hitte der zon drogen zij spoedig uit, en wie smachtend naar hare wateren had uitgezien, om zich daaraan te verkwikken en zijn dorst te lessen, werd bitterlijk teleurgesteld. Zo ook, wil Job zeggen, zijt gij voor mij geweest. Gij zijt tot mij gekomen, ik heb U niet verzocht, maar vrijwillig kwaamt gij tot mij en ik hoopte, dat ik bij en door U troost of vertroosting zou vinden, maar gij hebt mij beschaamd gemaakt. Ja, gelijk het lijden der karavanen groter en zwaarder is, waar de hoop op water niet vervuld wordt, zo ook hebt gij mijn lijden verzwaard, door niet te geven, wat ik met recht van U kon verwachten.

Haran is bijzonder rijk aan zulke diepe dalen, zodat deze buitengewoon schone vergelijking van Job zeer voor de hand lag.

19. De reizigers van Thema 1) (= woestijn) zien ze, zien naar haar uit, de wandelaars van Scheba (= mens) wachten, hopen, op haar, om mensen en dieren weer door haar water te verkwikken.

1) Thema (Hoofdstuk 2: 11) aan de zeer oude Karavanenstraat uit Zuid-Arabië naar Haran en Damascus, ten Oosten van het gebergte Gilead, was met zijne wijd en zijn beroemde bron (Jes. 21: 14), in de oudheid een kruisweg voor de van Zuid naar Noord en van Oost naar West

gaande karavanen. In ‘t bijzonder ging ene grotere karavaan op bepaalde tijden uit Zuid-Arabië (Saba) naar Haran tot de grote zomermarkt in Muzerib (Hoofdstuk 2: 11) of naar Bozra, aan welke karavaan ook Job hier waarschijnlijk denkt..

20. Maar zij, de karavanen, die naar verkwikking in de zonnehitte uitzagen, worden beschaamd, omdat elk een vertrouwde, en rekende hier water te zullen vinden; als zij daartoe, tot de uitgedroogde Wady’s komen, zo worden zij schaamrood.

Deze vergelijking gebruikt hij niet zonder oorzaak. Want wij hebben gezien, dat de vrienden, die Job kwamen vertroosten, niet gewone of alledaagse mensen waren. En het is niet twijfelachtig, of zij waren uitstekende in wijsheid en verstand, en ook waren zij niet uit de heffe des volks, maar begaafd met voortreffelijke gaven. Maar Job zegt, dat al hun wijsheid niets anders is geweest dan windmakerij. Waarom? Maar immers van den mens wordt geëist, dat hij zich immer door gelijk blijft en weet wat hij wil en niet dat hij slechts voor een ogenblik de dingen, die zeer helder zijn, aanneemt; zoals er zijn, die wel het ene ogenblik wat helder en vast is toestemmen, maar daarop weer veranderen en tot een ander gevoelen zich laten verleiden. Zodat men het ene ogenblik zou zeggen, dat zij als engelen zijn en toch het volgende ogenblik als de wateren vervloeien, zodat men niet op hen aan kan. Derhalve is het nuttig deze les hieruit te putten, dat het genoeg is, dat we voor ene kleine bron worden gehouden, die wel weinig, maar toch altijd water geeft, beter dan gelijk te zijn aan die grote beken, die spoedig opdrogen..

Uwe liefde was vroeger groot in woorden, gelijk die overstromende wateren, maar ook evenzo onrein als die, slechts aangenomen en gehuicheld, gelijk dat opgenomen sneeuwwater. Maar nu het ongeluk over mij gekomen is, en uwe liefde zich zou moeten betonen, in het hevige van mijn lijden, door verkwikkenden troost en door toespraak, wordt zij als huichelares en leugen openbaar, gelijk aan die beken, die ook, als de zon op haar brandt, hare geleende wateren verliezen en verdrogen.

21. Zulk een reiziger ben ik ook, ik smacht naar troost van vrienden, maar sta beschaamd. Voorwaar alzo zijt gijlieden mij nu een niets geworden, er is bij u gene vertroosting te vinden; gij hebt gezien de ontzetting, het vreselijke mijner ellende, en gij hebt gevreesd; gij schrikt terug en hebt geen moed, om nog mijne vrienden te zijn en als zodanige te handelen.

Het verwijt, dat Job zijne vrienden doet, is gerechtvaardigd. Het is toch aan het natuurlijke, zelfzuchtige mensenhart eigen, bij groot ongeluk, dat anderen, ook beminden, treft, terug te schrikken, en boven alles te zorgen, dat men zelf onbeschadigd blijft; aan de andere zijde waren de verwijten, welke de vrienden tegenover den zo zwaar getroffene hadden, eigenlijk niets anders dan verheerlijking van hun eigene personen. Job ervaart hier hetzelfde omtrent zijne vrienden, waarvan Satan hem bij God belasterd heeft (Hoofdstuk 2: 4)..

22. Heb ik dan iets van u verlangd? Heb ik gezegd: Brengt mij of, geeft mij, en geeft geschenken voor mij van uw vermogen 1), om mij te helpen uit mijne armoede?

1) Waar Job hier zegt, dat hij niets voor zich van zijne vrienden heeft gevraagd, noch geld ter verlossing voor hem te betalen, daar voegt hij tot hun eigen nut een vergelijking er bij alsof hij zeggen wil: Wanneer ik van U gevraagd had, dat gij van uw vermogen nog zo weinig, mij zoudt geven, indien ik dit had gedaan, zou het U geoorloofd zijn, mij in den steek te laten, dan zouden uwe wateren rechtvaardig voor mij mogen opdrogen, en zou het recht zijn, den loop naar uw bron mij af te snijden, indien ik U had uitgenodigd, mij te helpen. Maar niets heb ik van u geëist en toch hebt gij mij, alleen bij den aanblik van mijne ellende, doorwond. Zo is het duidelijk en helder, dat gij slechte beken zijt..

Van de mensen verkrijgen we dikwijls, al verwachten wij maar weinig van hen, nog minder dan wij hoopten, maar God geeft meer, dan men biddende wensen of verwachten kan..

23. Of heb ik u gebeden en gezegd: Bevrijdt mij van de hand des verdrukkers, haalt mijne kudden uit de hand der Chaldeeën en Sabeërs weer, en verlost mij van de hand der tirannen, die mij nu nog zoeken te kwellen? Niets heb ik van u gevraagd, alleen verwachtte ik vertroosting.

24. In plaats van deze hebt gij slechts beschuldiging en aanklacht. Wanneer er dan werkelijk ene zware zonde bij mij is, leert mij, wijst mij die aan, en ik zal zwijgen, en geeft mij te verstaan, waarin ik gedwaald heb!

25. O hoe krachtig zijn de rechte redenen! deze treffen de plaats, waar het hart gewond is en geven troost en heling; maar wat bestraft het bestraffen, dat van ulieden is? dat verbittert slechts omdat gij straft zonder eigene ervaring, zonder mijn lijden te verstaan.

Troost, opbeuring, opwekking of straf en berisping, die niet geboren zijn uit de ervaring van zonde en genade, en daarom niet concreet en bevattelijk in het hart van den hoorder dringen, maar slechts algemene, abstracte, aangeleerde frasen zijn, richten niet alleen niet uit, wat zij moeten, maar verbitteren ook nog. Het baat niets, dat een prediker of biechtvader vele spreuken op elkaar stapelt; hij moet zien, hoe hij de gedachten van den zieke en bedroefde kan treffen en hem door Gods woord de vurige pijlen uit het hart trekken. Er behoort ene geleerde tong toe, om te weten, den vermoeide, met Gods woord te vertroosten, en de verbrokenen van hart met verstand te verbinden..

Job wijst hen er op, dat hij niet ongenegen is, om te leren, om bepaald te worden bij wat zonde is, ook niet ongenegen, om bestraffing te horen, maar met al de kracht, die in hem is, komt hij op tegen de onbillijke verwijten en de eigengerechtige uitspraken van Elifaz. Het zijn geen redenen van een vriend, die de wonde tracht te helen, maar eer van den vijand, die den reeds zo hevig geteisterden lijder nog dieper ter neer drukt.

26. Zult gij, om te bestraffen alleenlijk woorden bedenken 1)? Is het u slechts te doen om het leed te verzwaren, bedenkt gij slechts woorden om mij aan te klagen, om mij nog dieper te kwellen, en zullen de redenen des mismoedigen voor wind zijn 2)?

1) Met deze woorden beschuldigt Job hen van de grootste slechtheid, daar zij zo met hem handelen. Wat wel mag opgemerkt worden. Want het is niet twijfelachtig, of de Heilige Geest leert hier wat wij moeten ontvluchten, zo wij niet tegen God willen strijden. Want deze ondeugd wordt bij God afgekeurd, wanneer wij er ons op toeleggen, rechte redenen door scherpzinnigheden te verdraaien. Voornamelijk wanneer wij op de neergebogenen aanstormen en hen zo aanmatigend behandelen, dat wij beproeven hen tot wanhoop te brengen, welke ondeugd echter meer dan genoeg verbreid en algemeen is..

2) In het Hebr. Oelroesch omree noäsch. Letterlijk: En voor wind zijn de woorden der mismoedigen. De bedoeling is, dat wel door den wind de woorden van den moedeloze worden voort gedragen, maar dat men ze beoordelen moet naar de omstandigheden, waaronder ze geuit zijn. Job wijst er hen op, dat zij onrechtvaardige rechters zijn, die alleen afgaan op de klanken en die hoegenaamd niet beoordelen naar de omstandigheden en niet een enkele verdediging toelaten.

27. Ook werpt gij u in uwe liefdeloosheid, waarin gij voor ‘t ergste niet terug beeft, op enen wees 1); gij valt een weerloze, enen van alles en allen verlatene aan; en gij graaft tegen uwen vriend 2), gij bereidt hem nog meer lijden (Psalm 57: 7, Jer. 18: 20).

1) Zo noemt zich ook de kerk een wees (Klaagt. 5: 3).

2) Het graven heeft hier den zin van, een verschansing graven, om hem gans en al te vernietigen. Anderen vertalen het woord door: kopen, als koopwaar behandelen waarmede men kan doen, wat men wil. In elk geval beschuldigde Job hier zijne vrienden, dat zij met hem zonder enige menselijkheid handelden.

28. Maar nu, ik wil gaarne die liefdeloze redenen vergeten,belieft het u, ik bid het u, wendt u tot mij, zie mij goed in de ogen, beproef mij maar, en het zal voor ulieder aangezicht zijn, het zal u duidelijk blijken, of ik liege 1).

1) Job dringt er hier bij Elifaz op aan, dat deze hem eens goed in de ogen zie, om zich te overtuigen, of hij de waarheid spreekt of niet. Zo is hij er van overtuigd dat zij in zijne ogen of op zijn gelaat geen valsheid zullen ontdekken. Zij kunnen er van overtuigd zijn, dat hij hun de waarheid zegt en zijn lijden recht verklaart.

29. Keert toch weer 1), komt terug van uwe verkeerde vermoedens, laat er geen onrecht wezen, gelijk gij tot heden met uwe beschuldigingen onrecht tegen mij gedaan hebt; ja keert weer, beproeft het, nog zal mijne gerechtigheid daarin zijn; indien gij afstand doet van uwe vermoedens en naar mij horen wilt, zo zal het blijken, dat ik rechtvaardig ben nog heden, in mijn lijden.

1) Laten uwe ogen U overtuigen, dat mijn toestand zeer ellendig en treurig is, en dat ik geenszins met God twiste, door mijne ellende erger te vertonen, of uit te weiden, dan dit inderdaad is..

Door deze vermaning toont Job aan, met welk een ijver wij het kwade moeten tegenstaan en veroordelen, n.l. om den mens op den rechten weg te brengen, wanneer dit mogelijk is. Laten wij ook dit ter harte nemen, opdat wij niet, daar wij nog vatbaar zijn voor vermaning, in hun ondeugden doorgaan, maar liever beschaamd worden en berouw gevoelen, omdat wij God hebben beledigd, en tot Hem terugkeren..

30. Zou onrecht op mijne tong wezen? Zou ik u leugens willen voorhouden? Zou mijn gehemelte niet de ellende 1) te verstaan geven?

1) In het Hebr. Haoewoth. Dit woord betekent wel ellende, maar ook, iets misdadigs. Zo o.a. Psalm 52: 4,9; 55: 12 en Spreuken 11: 6.

Deze vertaling moeten we ook hier hebben in verband met het eerste gedeelte van ons vers. Het is een woord, gelijkluidend met, onrecht. De vertaling is dan beter: Zou mijn gehemelte niet het misdadige merken?

HOOFDSTUK 7.

JOB'S KLACHT OVER DE ELLENDE DER MENSEN.

III. Vs. 1-6. Gij beweert, dat het menselijk leven vervuld is van ene overal zichtbare, helpende en reddende werkzaamheid van Gods genade; het is er zo ver af, dat het integendeel niets dan moeite en verdriet is. Mijn leven is dubbel met ellende verzadigd. Daarom zal ik niet, gelijk gij verlangt, ootmoedig zwijgen, maar ik zal aan mijne verbittering in klachten tegen God lucht geven.

1. Heeft niet de mens, even als een krijgsman, voortdurend enen strijd
1) met velerlei aanvechtingen, ellenden en noden, op de aarde 2) (zie Hoofdstuk 14: 1),en zijn zijne levensdagen niet vol moeite, als de dagen des dagloners, die zijn brood door zuren arbeid zoekt (vgl. 1 Kor. 15: 19)?

1) Het woord hier door strijd vertaald, betekent eigenlijk den dienst van den soldaat in het veld, waardoor hij te worstelen heeft met den vijand, of rusteloos door hem wordt vervolgd en geplaagd.

Zo, wil Job zeggen, gaat het ook met den mens. Zolang hij leeft, heeft hij onophoudelijk strijd. Strijd van buiten en strijd van binnen, strijd tegen uit- en inwendige vijanden, en waar de ene vijand verslagen is, doemt de ander weer op.

2) Deze vraag grijpt de fijnste snaren van het lijdend mensenhart aan, en ontlokt haar een diepklinkenden toon. Die toon levert het antwoord op de raadselachtige vraag: wat is het leven? en den weerklank op de eeuwenoude klacht: het uitnemendste onzer dagen is moeite en verdriet. Zalig wij, zo wij in den strijd dezer aarde de verdraagzaamheid volgen van den lijdenden Job, en met hem het einde des Heren mogen zien, "dat de Heere barmhartig is en een Ontfermer." Ik verbeeld mij, dat zo een bewoner des hemels, die nimmer deze aarde bezocht, haar slechts eens kwam betreden, en de tranen zag van één enkelen dag, en de zuchten van één enkelen nacht, hij huiverend zou wegvluchten, en aan zijne broeders daar boven zou boodschappen: "daar beneden is een stipje in de schepping, waar een bange strijd wordt gestreden!" En echter, hier heeft Gods Zoon eens gesproken: "Vrede geef Ik u!"

2. Gelijk de dienstknecht hijgt naar de schaduw van den avond, en gelijk de dagloner verwacht zijn werkloon, opdat hij rust geniete;

Zo, wil Job zeggen, is het beste van het moeitevolle leven der mensen, dat het een einde heeft. Ook het arbeidsloon als het einde van den arbeid komt bij Job slechts in aanmerking..

3. Alzo zijn mij, die in volle mate ondervond, dat strijd der mensen deel is, maanden der ijdelheid 1), van rampspoed ten erve geworden, en nachten der moeite zijn mij voorbereid 2).

1) Iedere dag was nu een last voor hem, omdat hij er geen goed in kon doen, of hem tot iets nuttigs besteden. Hij kon zijn tijd niet aanwenden tot iets, wat voor hem of anderen enig

voordeel aanbracht, dit noemt hij, maanden der ijdelheid. Het verzwakt den ramp van werkzame zieke mensen, dat ze tot allen nuttigen arbeid onbekwaam gemaakt zijn. Hij klaagt er niet om, dat het dagen zijn, waarin hij geen vermaak had, maar waarin hij geen goed kon doen, maar al kan men niet werken in den dienst, men kan toch berusten in den wil Gods, en dit is Gode even aangenaam en welgevallig..

Eigenlijk staat er, maanden van teleurstelling. In zijne goede dagen had hij zich wellicht voorgesteld nog veel te zullen doen en nu doemde zijne ziekte hem tot stilzitten, tot nietsdoen. Daarmee wil hij zich zelven verschonen en de reden aangegeven van zijn klacht.

2) Vervolgens spreekt hij over de nachten. Vroeger kon hij rusten na volbrachten arbeid, was de nacht hem aangenaam, de slaap hem zoet, maar nu, ook de nacht brengt geen rust aan. Afgemat wordt hij van het zich heen en weer wenden op zijn legerstede. Hij verlangt naar den dag, hij wordt moede van al het rusteloos tobben en verlangt naar het eerste morgenrood. Dit wordt nader in het volgende vers aangeduid.

4. Als ik te slapen lig, en een ogenblik verademing van mijne ellende hoop, dan zeg ik spoedig weer in mijn hart: Wanneer zal ik opstaan, en Hij den avond afgemeten hebben 1), de avond geëindigd zijn, wanneer zal de duisternis weer weg vlieden? en ik word zat, afgetobd van woelingen, van ‘t onrustig keren en wenden, tot aan den schemertijd2), tot het morgenlicht.

1) In het Hebr. Oemdad-èreb. Dit kan ook vertaald worden en o.i. is het beter, en wanneer neemt de avond de vlucht. De avond is hier dan dichterlijk genomen voor den nacht, dewijl de nacht met den avond begint. Wie ziek geweest is, weet hoe heerlijk de slaap is, maar weet er ook van te spreken, hoe hij in den slapelozen nacht met vurig verlangen uitzag naar het krieken van den dageraad.

2) Door deze klacht wijst Job aan, dat zijne ellende alles overtreft, dat het niet iets is, wat alle dagen voorkomt, opdat niemand tot hem zou zeggen: Gij ziet, dat de mensen, terwijl zij hier beneden vertoeven, aan zeer vele ellenden zijn blootgesteld, dat zelve ondervindt gij nu ook, en gij weet hoe God gewoon is de stervelingen te behandelen. Maar bij mij, zegt hij, heeft Hij al Zijn kracht aangewend, zozeer dat het wel schijnt, dat Hij mij geheel wil verdoen, en indien ik anderen door de ellende getroffen met mij vergelijk, dan zie ik, dat ik tot de diepste diepte der hel ben neergeploft, terwijl anderen niet geheel van hoop op heil en redding zijn beroofd. Maar wij moeten ons wel herinneren, dat Job niet alleen door de kwaal des lichaams was bezocht, maar voornamelijk door dit denkbeeld, dat God hem tot een vijand en tegenstander was geworden..

Hier hebt gij het hart, de gezindheid, gedachten en woorden van allen, die in grote en langdurige ziels- en lichaamsnoden zijn; hun zijn tijd en uren lang, en even als hun jammer ene eeuwigheid in het verschiet schijnt te zijn, zo komt ook de tijd zo lang voor. Des daags wensen zij naar den nacht, des nachts weer begeren zij den dag, en zij hebben gene rust van wege den onuitsprekelijken angst en de smarten. De ervaring van zulke beproevingen is een gevoel van den eeuwigen dood en een spiegel, hoe het in de hel zal zijn, wanneer het geweld

der goddelozen jammerlijk knagen zal en de toorn Gods over hen zal blijven. Dat zal een leed boven alle leed zijn en veel meer branden dan het helse vuur, wanneer eens iegelijks hart sidderen zal en hij overtuigd wordt, dat hem geen onrecht geschiedt..

5. Mijn vlees is met het gewormte en met het gruis des stofs, met stofgewemel als bekleed, met ene menigte van ongedierte, dat in de opene etterbuilen huisvest (vgl. Hoofdstuk 17: 14; 21: 26; 24: 20 huid is gekliefd van wege het openbreken der zweren, en verachtelijk, afzichtelijk door de etterbuilen geworden (Deuteronomium 28: 22).

6. Mijne levensdagen zijn lichter geweest en sneller vervlogen dan ene weversspoel bij het weven heen en weer gaat (vgl. 1 Samuel 17: 7), en zij zijn vergaan of, zij vliegen daar heen zonder verwachting 1); zonder hoop.

1) Met deze woorden spreekt Job het uit, dat wat hij nu leeft of nog leven zal, hij niet rekent. Hij had toch uit kracht van zijn gezond en sterk lichaam op een langen levensduur gerekend, en ziet, nu is het leven, wat hij leven kan noemen, zo kort geweest. Het is voorbij gevlogen, gelijk een weversspoel heen en weer vliegt. Hopeloos gaat hij henen, dewijl hij geen andere verwachting heeft dan den dood.

7.

IV. Vs. 7-21. Daarom wend ik mij tot U, o God, verzacht toch mijn lijden; gedenk toch, dat er geen tweede (aards) leven na den dood is, en dat ik spoedig voor altijd weg ben, daarom juist wil ik mijne ellende geheel uitspreken. Wat heb ik U gedaan, dat Gij mij met verschrikkingen overlaadt, zodat ik niet langer leven kan? Wat kan een sterveling U doen, dat Gij zonder ophouden hem bezoekt? Heb ik gezondigd-waarom vergeeft Gij mij niet de schuld en laat af van mij, voor ik in het stof neerzinkt?

7. Gedenk toch, o mijn God! dat mijn leven a) een wind is 1), een ademtocht, een ogenblik (vgl. Psalm 78: 39; 90: 10. Jak. 4: 14); mijn oog zal, wanneer het eens gesloten is, niet wederkomen tot dit leven, om nog eens het goede te zien en te genieten, dat op aarde Uwe goddelijke barmhartigheid geeft, of om Uwe zalige nabijheid te ondervinden en U met gebed en offer te loven en te danken (vgl. Psalm 6: 6).

a) Job 8: 9; 14: 1-3; 16: 22. 102: 12; 103: 15; 144: 4.

1) De H. Schrift leert ons hier, dat God zich onzer ontfermt, wanneer Hij onze ellende aanschouwt. Het is nu niet, wanneer wij zouden menen, dat Hij bewogen wordt, om enige waardigheid, die in ons is, dewijl er zulk ene niet is. Indien dan God ons spaart en goedertieren behandelt, wordt Hij veeleer geleid door onze ellende, die Hij wel kent, dan door enige andere oorzaak, zoals ons hier gezegd wordt: Gedenk dat wij stof zijn en de dagen des mensen als het kruid en als een bloem des velds, die vergaat, wanneer zelfs de geringste windstoot hen aanroert. De mensen zijn niets dan vlees, dat is verdorvenheid, en wanneer de adem is heengegaan, keert die niet terug. Wanneer derhalve de H. Schrift dit hier getuigt, moeten we ons dit wel in onze gebeden herinneren, want tot dat doel spreekt hier de H. Geest.

Vervolgens moeten wij opmerken, dat indien wij willen, dat God zich in genade tot ons zal neigen, wij niets als iets verdienstelijks moeten voorbrengen, of enige waardigheid, die aan ons of aan onze natuur als hangt. Deze valse mening moeten wij uit onze gemoederen verdrijven. Ja, zelfs dit ene hebben wij te erkennen: O Heere, wat ik ben is niets dan verrotting. Terstond vloeie ik daarheen, in mij is gene kracht, mijn leven is zo waar een schaduw..

8. Het oog desgenen, die mij nu ziet, zal mij, als ik in het graf zal nedergedaald zijn, niet wederzien op aarde. Ja zelfs,Uwe ogen zullen op mij zijn, maar ik zal niet meer zijn; zelfs wanneer Gij Uwe ogen in genade naar mij wildet richten, om mij uit mijne ellende te redden, dan zou ik reeds in den dood zijn, waar ik Uwe goedheid en barmhartigheid niet meer genieten kan.

9. Ene wolk vergaat en vaart henen, alzo die in het graf1), den Scheool, of het dodenrijk daalt, zal niet wederopkomen tot dit leven, om U hier te prijzen en te danken.

1) Het woord scheool, hier "graf" elders "hel" vertaald, betekent in het O.T. niet de plaats der verworpenen maar der afgestorvene zielen. Het woord "hel" komt van de Noordse godin Hela, die de oude Germanen als de beheerseres van het dodenrijk dachten. De toestand, dien de gelovigen in het dodenrijk verwachtten, wordt behalve op deze plaats nog beschreven in Hoofdstuk 3: 11-19; 8: 18; 10: 21 vv. 6: 6; 30: 10; 88: 12 vv.; 115: 17. Jes. 38: 18, enz., als een toestand van stilte, en van rust van arbeid en moeite en de ellende dezes levens; maar ook als een schaduwachtig, een halfleven, een leven zonder lof en dank voor God. Zulke uitspraken van het Oude Testament zijn gene bewijzen van een gebrekkig begrip van het leven der ziel na den dood, of van hare onsterfelijkheid. Gene leer omtrent het Godsrijk, die wij in het Oude Testament vinden, is ene vrucht van menselijk denken, maar die gehele leer is uit de daden en openbaringen Gods voortgegaan. Zo lang de wet heerste, die den mens vloek en dood verkondigde, zolang de Heere Christus door Zijnen dood nog de macht niet ontnomen had aan dien, die het geweld des doods heeft, kon de toestand der zielen in den dood slechts ene zodanig zijn, gelijk bovengenoemde plaatsen dien voorstellen. Ook het geloof aan de belofte bracht daaraan gene grote verandering te weeg; want de belofte wees den gelovige op deze aarde als op de plaats, waar zij vervuld zou worden; hier op aarde was daarom voor allen de plaats der gemeenschap met Hem, die onder Zijn volk boven de Cherubs troonde; hier was de plaats der verzoening door offeranden, de plaats van lof, van dank en van de verwachte verlossing. Zo leefde de ziel van den gelovige ook wel in den dood voort; want de Heere, die Zich God van Abraham, Izaak en Jakob noemde (Exodus 3: 6; 4: 5) is geen God der doden; maar der levenden (MATTHEUS. 22: 31 vv.) en Abraham werd tot zijn volk in den dood verzameld (Genesis 20: 18) hoewel hij niet in zijn graf met zijne voorvaderen gelegd werd (vgl. Genesis 49: 33. Numeri 20: 24 vv. Prediker 12: 7). Ook was er een onderscheid tussen het leven der rechtvaardigen en dat der goddelozen in den dood (Numeri 23: 10); maar toch was de toestand van de ziel ook der rechtvaardigen geen zalige, bevredigende toestand, gelijk die het nu is voor hem, die bij Christus is, den opgestanen Overwinnaar van dood en scheool, hoewel ook diens zaligheid eerst in de opstanding des vlezes volkomen wordt; zijn toestand was veeleer die van de onafgebroken heerschappij des doods. Wij Christenen kunnen dienvolgens heden, nu door den dood en het varen van den

Heer ter helle ene gehele verandering in het leven der doden gekomen is, zodat de goddelozen een voorsmaak van de eeuwige pijn, de gelovigen ene, hoewel nog niet volkomen, zaligheid bezitten, -die plaatsen van het Gode Testament niet meer op onzen dood toepassen, daar die voor ons de deur tot het leven, niet tot ene troosteloze stilte des doods is. Maar ook in het Oude Testament was van den beginne af, op grond der belofte van den slangenvertreder, de vaste hoop bij de gelovigen, dat er een tijd zou komen, wanneer de heerschappij des doods en van dezen treurigen toestand in het dodenrijk zou ophouden. Abraham zou niet met zulk een vertrouwen zijnen zoon Izaak, aan wie de vervulling van alle beloften verbonden was, in den dood hebben kunnen willen overgeven, wanneer niet zijn geloof een geloof aan de overwinning des doods en aan de opstanding der doden, ook van Izaak geweest ware (vgl Hebr. 11: 17-19). Jakob betuigt den koning van Egypte, dat zijn eigenlijk leven niet in zijne aardse levensjaren gelegen was, ook niet met den dood eindigde, maar dat hij aan gene zijde van dit leven der vreemdelingschap een leven in het vaderland tegemoet zag, dat komen zou, wanneer de dood en zijn rijk vernietigd en alle beloften, aan Abraham gedaan, zouden vervuld zijn. Dit nieuwe leven na de opstanding der doden prijst David (Psalm 17: 15 vgl. Psalm 73: 24 vv.; 139: 18; 49: 16; 16: 10 tijd werd met steeds meer helderheid tegemoet gezien (Hoofdstuk 19: 25 vv. Hosea 13: 14. Jes. 26: 19. Ezechiël. 37: 1-14. Dan. 12: 2 12.2). Dat Job het meest slechts de treurige zijde van het leven na den dood beschouwt en zich eerst niet getroost heeft met de overwinning des doods, die eenmaal zijn zou, heeft zijne oorzaak in den aard der zware verzoeking, waarin hij was, onderscheiden van ene beproeving. Het verlaten zijn van God, door hem ondervonden, was te zeer een voorsmaak van eeuwigen angst en van pijn, dan dat hij voortdurend in staat zou geweest zijn, die grote, op vaste beloften Gods gevestigde hoop, met zijn hart aan te grijpen en zich daarmee waarlijk te troosten..

De vromen des Ouden Verbonds werden door niets zozeer aangegrepen, als door de gedachte, dat zij na hun sterven en tot aan de wederopstanding tot deze luidkeelse lof onbekwaam zouden zijn. Zij wisten, dat zij in hun sterven hun lichaam zouden afleggen, dat ze hun stem zouden verliezen, en dat daar in het graf niemand den Heere loven kan. Wel geestelijk inwendig zou de afgestorven ziel in den staat der gescheidenheid van het lichaam van de vreugde voor God kunnen trillen. Maar dit was hun niet genoeg. Ze wilden meer. God had hun ziel en lichaam geschapen. En daarom verlangden ze en hijgden ze naar dien dag der heerlijkheid, waarop ze lichaam en stem zouden terugkrijgen, om weer met volle stem en op zuiveren, heiligen toon den lof des Heren te kunnen uitgalmen..

11. Omdat het leven op aarde mij ras zal ontvlieden, zo zal ik ook mijnen mond niet weerhouden; ik zal spreken in benauwdheid mijns geestes; ik zal klagen in bitterheid mijner ziel.

12. Ben ik dan ene zee 1), ben ik dan misschien gelijk aan den Nijl, aan wiens oevers men wachters zet, om op zijn wassen acht te geven en zijn overvloeiend water aanstonds in kanalen af te leiden? Of ben ik een walvis 2), enig zeemonster, gelijk de krokodil, dien men gadeslaat, om hem straks met vereende krachten aan te grijpen? Kan dan een arm, gebrekkig, nietig mens voor U gevaarlijk zijn, dat Gij om mij wachten zet, mij met lijden omgeeft, mij als een misdadiger in deze gevangenis zet, en mij met ontzetting overlaadt, zodra ik mij bewege en nieuwen moed nemen wil?

1) Meermalen wordt de Nijl in de Heilige Schrift en door heidense schrijvers ene zee of een oceaan genoemd, vgl. Hoofdstuk 41: 22. "De beelden van ons Boek zijn meestal van Egyptischen oorsprong."

2) In het Hebr. Thanin. Dit woord duidt aan een watermonster, en wordt nu eens vertaald door grote vis, dan door krokodil. Het laatste moeten we hier hebben, dewijl men in Egypte wacht op het ogenblik, dat een krokodil zich buiten het water zal begeven, om hem alsdan te doden. Zo ook moet bij zee gedacht worden aan den Nijl, die o.a. door Homerus de oceaan wordt genoemd. Het beeld zelf is duidelijk. Job wil zeggen, of hij dan zo te vrezen, zo gevaarlijk is, dat er wachten bij hem moeten geplaatst worden. Met die wachten heeft hij dan zijn lijden op het oog.

13. Wanneer ik zeg, of, dan dacht ik: Mijne bedstede zal mij vertroosten, en mij mijne smart doen vergeten, mijn leger zal van mijne klacht wat wegnemen, en mij door een ogenblik slaap verkwikken.

14. Dan ontzet Gij mij met dromen, en door gezichten verschrikt Gij mij 1), door vreselijke nachtgezichten, gelijk die gewoonlijk aan de melaatsheid verbonden zijn;

1) Ach hoe bang wordt het den mens, wanneer hij Gods eeuwig gericht gevoelt; dat is hem onverdraaglijk, en hij zoekt of hij het ontvlieden mocht..

Roerend schetst Job hier zijn lijden. Slapen, heeft hij al vroeger gezegd, kon hij haast niet, afgetobd werd hij van het zich heen en weer wenden, en nu, zegt hij, dat als hij dan eindelijk in slaap wegdommelt en de hoop bij hem levendig wordt, dat hij op zijn legerstede, in den slaap, zijne ellende zal vergeten, ach, dan ontzetten hem angstige dromen en nare gezichten, zodat ook de slaap hem teleurstelt en ook hij in die hope bedrogen wordt.

15. Zodat mijne ziel de verworging kiest, en ik wens door een plotselingen dood van alle ellende bevrijd te worden; zo dat zij den dood lief heeft, meer dan mijne beenderen, den dood liever dan dit rif, dit geraamte zou.

16. Ik versmaad ze, ik walg er van langer dit geraamte mee te slepen, ik zal toch in der eeuwigheid niet leven; de dood is over mij beschikt, waarom vergunt Gij mij dan niet, dat die wat vroeger kome; houd op van mij, want mijne a) levensdagen zijn immers slechts ijdelheid, zij zijn als een damp, die vervliegt.

a) Psalm 62: 10; 144: 4

De zozeer bedroefde zielen, welke als Job (vgl. 3: 19; 9: 21), Elia en Jona, in den zwaren strijd zijn, dat zij hun leven haten, raadt Dr. M.Luther: Zulk een moet 1) zijne gedachten niet vertrouwen en volgen, maar anderen horen, die in het geloof en zonder aanvechting zijn. 2) bedenken, dat God het leven gegeven heeft, en hij boven alles aan den wil van God gehoorzaam moet zijn. 3) den dienaar des Goddelijken woords roepen en voor Hem het hart uitstorten. 4) niet alleen met zijne gedachten blijven, maar de gemeenschap der heiligen

opzoeken. 5) door liefelijke geestelijke liederen den duivel verdrijven. Geheel verschillend van deze verzoeking, die ook gelovigen treft, is de walging van de wereld, die uit den afval van den levenden God en de verwoesting van lichaams- en geesteskrachten door de zonde en de wereldse genoegens voortkomt, en dikwijls met zelfmoord eindigt..

17. a) Wat is de nietige mens, dat Gij hem groot acht, en dat Gij Uw hart op hem (tegen hem) zet, dat Gij hem als Uwen vijand behandelt,

a) Psalm 8: 5; 144: 3. Hebr. 2: 6.

18. En dat gij hem bezoekt, met nieuwe ellenden in elke morgenstond? dat Gij hem in elke ogenblik beproeft 1), de proef neemt, hoeveel hij lijden kan zonder te bezwijken?

1) Hoezeer dit woord gelijkt op Psalm 8: 5, zo is de zin toch zeer verschillend. Daar wordt gezegd, dat God den nietigen mens goddelijk en koninklijk hoog onder de schepselen gesteld heeft en door steeds nieuwe bewijzen Zijner genade verhoogt: hier, dat Hij in plaats van hem voorbij te gaan, zich te veel met hem bemoeit, daar Hij hem, den nietige, aan allerlei lijden overgeeft..

Indien wij de eigenlijke betekenis van deze plaats goed nagaan, dan bevinden we, dat Job dit heeft willen zeggen: Och Heere, waarom toornt Gij op den mens? Hebt Gij hem dan zo veelbetekenend gemaakt? Hij spreekt dus niet als over de weldaden Gods, maar veeleer wijst hij er op dat het niet met de waardigheid Gods overeenkomt, indien Hij op den mens toornt. Bijvoorbeeld, indien een vorst zich boos maakt op een landbouwer, zou hem dat weinig tot eer verstrekken. Men zou toch zeggen: Waarom strijdt hij niet met zijns gelijken? Hij zou zichzelf vernederen, omdat hij niet zijne waardigheid in acht had genomen. Ook dit hebben trotse mensen in de mond: Indien hij zich met mij zou gelijk stellen, zou hij weten wie ik ben..

Job komt hier tot de ontboezeming, dat het Gode niet past, tegen den nietigen mens zo Zijn toorn te verheffen, dat het met de waardigheid Gods in strijd is. Hieruit blijkt wel, dat Job een zeer diep ontzag heeft voor Zijn God, maar in zijn ellendigen toestand, nu alle moeiten zich opeen hopen, kan hij het niet met de Hoogheid Gods rijmen, dat Hij zich zo tegen hem stelt.

19. Hoe lang keert Gij u niet af van mij 1), houdt Gij niet op in toorn op mij te zien, en laat niet van mij af, met angsten en pijnen totdat ik mijn speeksel inzwelge 2), zelfs zo lang laat Gij mij gene rust, dat ik adem hale (vgl. Hoofdstuk 14: 6. Psalm 39: 14).

1) Hier toont Job wel de beroeringe zijns geesten, waarmee hij bezocht werd. Ondertussen laten wij ons herinneren, dat hij altijd nog enige troost heeft gevoeld bij de gedachte, dat hij niet geheel van God verlaten werd. Hij verklaart nu derhalve, dat hij van wege de aandoeningen des vlezes zo werd beroerd, dewijl zijne vrienden meenden, dat hij niet zonder oorzaak zo hevig werd gekweld. En opdat hij derhalve beter zijne beroeringen zou te kennen geven, wendt hij zich tot God, wanneer hij ziet, dat hij tegen de mensen te vergeefs zijne rede opheft..

2) Nog heden is dit een spreekwoord der Arabieren.

Met de laatste woorden duidt hij aan, dat hij schier geen ondenkbaar ogenblik verademing heeft, dat hij niet zóveel tijd vrij is van ellende, als hij nodig heeft, om zijn speeksel naar binnen te slikken.

Men bemerkt, dat zijne ziele gans en al verslagen is en ineen krimpt onder de ellende, die hij ondervindt.

20. Heb ik werkelijk gezondigd, hoewel ik mij van gene zware overtreding bewust ben, wat zal ik, arm, nietig mens, U doen, wanneer zal ik dan mijne zonde kunnen verzoenen, waarmee zal ik U tegenstaan, O Mensenhoeder 1)? waarom hebt Gij mij alzo U tot een tegenloop, een aanstoot en ergernis gesteld, dat ik mij zelven tot een last zij 2), dien ik door den dood zou kunnen afleggen.

1) Dit woord "hoeder" wordt daarom gebruikt, om daarmee aan te geven, dat Hij is de behoeder der mensen, die Hij onder Zijne bescherming houdt. Job wil voorzeker daarmee aanwijzen, dat God ons bewaart, voortdurend op ons neerziet, zodat alle iemands woorden en daden nauwkeurig worden nagegaan. Waar is het nu, dat wij door God bewaard worden, door Zijne hand beschermd, dat ons leven in Hem bestaat. Maar niets verhindert daarom, om Hem Behoeder te noemen, dewijl Hij alles ziet en gadeslaat en wij Hem niets kunnen verbergen, zoals de Schrift zegt, dat Hij de harten doorziet en de gedachten kent, kortom, dat alles voor Hem naakt is en dat niet enige zijde van ons leven voor Hem verborgen is. Zo heeft Job het ook begrepen.

Job nu zegt hier: Waarom laat Gij niet van mij af? Ofschoon Gij ziet, dat ik, een diep ellendig schepsel, geheel ter neergeworpen, van alle kracht en sterkte beroofd, U smeek, toch vernielt Gij mij met Uwe kracht..

Met dit Mensenhoeder spreekt Job het duidelijk uit, dat hij God kent als den Alwetende, die ziet tot in de diepste schuilhoeken van het hart. Hij beroept zich hier dus op Gods Alwetendheid, dat hij nooit het boze stuk heeft begaan, wat zijne vrienden hem hebben aangewreven. Maar ook ligt er iets verwijtends in, iets waaruit blijkt, dat zijne ziel in opstand verkeert, tengevolge van alles, wat hij moet doorstaan.

Er is bij Job een mengeling van begeerte, om God te erkennen zoals Hij is en om tegen diezelfden God in opstand te komen.

2) De Masorethen lezen U (in plaats van mij) en de LXX hebben ook: Ik ben U tot een last, alsof Job zei en zich beklaagde, dat hij God met zijne ongeduldige en onbedachtzame woorden en uitdrukkingen wel moest beledigen.

Eigenlijk staat hier: "Dat ik U tot een last zij," van welken gij U door aanhoudend slaan ontdoen wilt. Zo vertaalt ook de Griekse overzetting, en dit past zonder twijfel beter in den

samenhang; het werd echter door de oude Joodse geleerden veranderd, daar zij de oorspronkelijke woorden voor lasterlijk hielden..

21. En, wanneer werkelijk ene door mij bedrevene zonde de oorzaak van mijn bitter lijden is, waarom vergeeft Gij niet mijne overtreding, daar dit toch in Uwe macht is, en waarom doetGij mijne ongerechtigheid niet weg, en met haar ook de straffen? Want nu zal ik, door de roede Uws toorns spoedig in het stof liggen; ik moet daaronder bezwijken, en Gij zult mij vroeg zoeken, om mij opnieuw te tuchtigen, maar ik zal niet zijn.

"Job gaat steeds verder en spreekt steeds harder tegen God; " hij is er verre van zijne eigenlijke zonde recht te erkennen en te belijden; hij houdt zijne zonde voor ene van kleine betekenis en beschuldigt God van grote onrechtvaardigheid, omdat Hij iets zo hard straft, dat Hem toch gene schade doet. "Hij vermoedt niet, dat juist deze lichtzinnige troost ene grote zonde is.".

Dit is niet Job’s eigenlijke zonde, dat hij meent, dat God zich in een vijand heeft veranderd, dat is het gevolg van zijn door aanvechting verduisterd oog. Zijne zonde bestaat ook niet in de vragen: Hoe lang en waarom? De Psalmen zouden dan van zonde overlopen. Maar dit is zijne zonde, dat hij in deze vragen des twijfels blijft hangen, en zo den schijn van onbarmhartigheid en ongerechtigheid op God laat rusten. En in deze zonde metselen de vrienden hem te vaster in, hoe meer zij zijn lijden uit zijn eigen ongerechtigheid afleiden..

HOOFDSTUK 8.

JOB WORDT DOOR BILDAD VAN HUICHELARIJ BESCHULDIGD.

De vrienden van Job hadden gemeend, dat Job zich op de uitspraken van Elifaz (Hoofdstuk 4 en 6), aanstonds voor overwonnen zou verklaren (Hoofdstuk 5: 27). Hierin zien zij zich bedrogen. Nu treedt Bildad op, die onder hen meer voorzichtig, maar ook de armste aan woorden is. Hij zoekt de gerechtigheid Gods, die door Job in zijne laatste woorden (Hoofdstuk 7: 17-2) aangerand is, de gerechtigheid Gods, die steeds den goddeloze straft en den rechtvaardige beschermt, te verdedigen; hij zoekt dit te doen deels met zijne eigene schijnbaar verschonende, maar in waarheid diep krenkende woorden, deels en hoofdzakelijk met wijze uitspraken uit den vorigen tijd. In het algemeen ontwikkelt hij de gedachten van Elifaz verder, en doelt er meer openlijk op, dat Job ene zware zonde zou hebben begaan, waarvoor hij nu de straf ondervindt.

I. Vs. 1-7. Hoe lang wilt gij in zo hevige en toch onbezonnene woorden God van ongerechtigheid beschuldigen? Toch hebt gij in den dood uwer kinderen voor ogen, hoe rechtvaardig Hij recht. Dat moest u veeleer een waarschuwend voorbeeld zijn. opdat gij u nog bij tijds tot Hem bekeert, eer het ook voor u te laat is. Zo gij u echter met een hart vol berouw en ootmoed weer tot God wendt, zo zult gij ook zeker weer tot geluk, zelfs tot veel groter geluk komen.

1. Toen antwoordde, op zulk ene vermetele aanklacht Gods door Job, Bildad, de Suhiet (Hoofdstuk 2: 11), en zei, vol vermeende wijsheid:

2. Hoe lang zult gij deze godslasterlijke dingen spreken, en hoe lang zullen de redenen uws monds een geweldige wind zijn1), woorden hevig klinkende als de storm en toch slechts winderig en nietig?

1) Dat Bildad Job tegenkomt is op zich zelve goed. Ook God komt straks Job tegen. Maar waar God, de Heere, een zuivere maatstaf aanlegt, niet alzo Bildad. Ook hem ontbreekt een juist inzicht in de heilgeheimen Gods, een inzicht in het verband tussen straf en beproeving. Hij begrijpt Job evenmin. En daarom op zich zelve spreekt ook hij uitnemende waarheden uit, maar ten opzichte van Job, om hem tot kalmte brengen, missen zij geheel hun doel.

3. a) Zou dan, gelijk gij niet onduidelijk te kennen gegeven hebt, God het recht verkeren, zodat Hij ooit enen godvrezende met zo zware straffen bezoekt, of enen goddeloze lang ongestraft laat? En zou de Almachtige wat voor Hem de gerechtigheid is verkeren (vgl. Hoofdstuk 34: 10 vv. Genesis 18: 25. Dan. 9: 14. Rom. 2: 6)?

a) Deuteronomium 32: 4. 2 Kronieken 19: 7. Dan. 9: 14.

Deze woorden van Bildad, gelijk zij daar staan, te willen tegenspreken, ware gruwelijke godslastering. Het is ontwijfelbaar zeker, dat God, die zelf heilig en rechtvaardig is, slechts rechtvaardig op aarde richt. Maar de zin, dien Bildad met zijne woorden verbindt, is verkeerd,

en berust weer op de valse gedachte der drie vrienden over de oorzaken van het lijden op aarde (Hoofdstuk 4). Voor hen is de gerechtigheid Gods de bloot uiterlijke en boven alles op aarde vergeldende. Deze mening rust op gebrek aan kennis van het eigen hart en aan ware ervaring. Gods gerechtigheid staat in het nauwste verband met Zijne heiligheid en Zijne liefde, en openbaart zich juist daarin, dat Hij den goddeloze, die Gods genade, liefde en leven versmaadt, reeds hier op aarde, maar zeker na den dood aan ongeluk, verderf en den eeuwigen dood prijs geeft, als ook daarin, dat Hij den zondaar door allerlei straffen tot bekering roept en den gelovige door velerlei verzoekings- en beproevings-lijden heiligt, eindelijk dat Hij den getrouwe met het genadeloon des eeuwigen levens begiftigt. Dat Gods liefde en rechtvaardigheid zo innig verenigd zijn, heeft wel is waar de dood van het Lam Gods geheel bekend gemaakt, maar zal eerst in het einde der tijden volkomen duidelijk gezien worden. Ook het O. T. is verre van de uitwendige vergeldings-theorie der drie vrienden, door welke "het geheim der Goddelijke leidingen niet opgelost, maar geheel vernietigd wordt". Zo dringen daarin alle in zich zelfs geruste, onverbrokene geesten, die nooit de zonde gevoeld hebben, noch Gods oordeel gesmaakt hebben. Maar de H. Schrift getuigt daartegen: Dien God lief heeft, dien kastijdt Hij. En indien zij alleen enen genadigen God hadden, die in dit leven goede geruste dagen hebben, zo zou daaruit volgen, dat de heilige patriarchen, profeten, apostelen en martelaars allen van God verstoten waren..

4. God vonnist nooit onrechtvaardig. Indien uwe kinderen gezondigd hebben tegen Hem, den Heilige, en dit hebben zij zeker gedaan, hoewel ik niet weet wat, Hij heeft hen ook in de hand hunner overtreding geworpen, de noodzakelijke gevolgen van hun misdaad over hen gebracht (vgl. Joh. 9: 2 vv. Luk. 13: 2-5).

Zo oordeelt de wereld nog altijd uit de uitkomst over het recht of het onrecht ener zaak. De mate van schuld naar de mate van het lijden af te meten, heeft slechts dan een grond, wanneer de samenhang tussen bijzondere zonden en bijzondere straffen duidelijk en onweersprekelijk gebleken is.

Is het mogelijk, dat tot iemand iets gezegd kan worden, dat meer zijn hart doorboort, dan dat zijn vader, zijne moeder, zijne kinderen gestorven zijn ten straf hunner zonde! Mag men zo iets niet zeggen, zelfs wanneer het ene handtastelijke daadzaak schijnt te zijn, ten minste niet aan enen bovendien reeds tot den dood bedroefden, zwaar beproefden vader, Bildad steunt echter niet op daadzaken; hij weet niet, dat Jobs kinderen goddeloos geweest zijn; zijn oordeel rust alleen op berekening; wie een plotselingen, verschrikkelijken dood sterft, moet een groot zondaar zijn; God heeft Jobs kinderen zulk enen dood laten sterven, dus enz..

5. Ook u kon God slechts in dit lijden laten komen, wanneer gij tegen Hem zondigde; maar indien gij naar God vroeg zoekt, vóórdat Hij u geheel verstoot, en tot den Almachtige, met belijdenis van schuld om genade bidt (vgl. Hoofdstuk 5: 8; 22: 23. Jes. 55: 6. 1 Koningen 8: 33 vv. 2 Kor. 6: 2

6. Zo gij in deze uwe bekering zuiver en recht zijt, zonder valsheid en huichelarij (Psalm 32: 2); gewis zal Hij uw gebed verhoren en nu opwaken, opstaan om uwentwil 1), om een getrouw herder en bewaker voor u te zijn (Psalm 121: 4),en Hij zal de woning uwer

gerechtigheid, haar huis, waarin alsdan niets dan gerechtigheid, geluk en zaligheid wonen, volmaken herstellen 2); Hij zal die woning weer tot den vroegeren, gezegenden toestand brengen (vgl. Hoofdstuk 5: 19 vv.).

1) Er wordt hier geleerd, dat indien God ons op deze wereld bezoekt en in moeite ter neer ligt, en zozeer ons drukt, dat duizend doden ons gewenster voorkomen dan dit ene, laten we ons dan herinneren, dat Hij ons nog tijd geeft tot berouw, opdat, indien we ons spoedig tot Hem wenden, wij Hem zeer bereid vinden, om ons te ontvangen.

2) Die gelukkig en voorspoedig zijn menen, dat zij de vroomste en liefste kinderen Gods zijn, en willen daarom leraars en onderwijzers van anderen zijn. Hoe velen weten zeer schoon van bekering, godzaligheid en deugd te spreken, zelfs gehele boeken daarover te schrijven, en toch zijn zij verre van de ervaring, en verstaan zij niets van de heilzame oefening en beproeving der vromen.

God is gewoon de zielen Zijns volks niet in eens, maar bij trappen te vertroosten. Al zijn hier de beginselen klein, de voortgang is echter tot de volmaaktheid toe. De ochtendschemering groeit aan tot de middag, en uit een klein mosterdzaadje schiet een grote heester op. Laat ons dus den dag der kleine dingen niet verachten, maar op den dag der grote zaken blijven hopen.

7. Uw beginsel zal wel gering zijn, was in den aanvang nietig, maar of, daarna zal door den zegen Gods uw vermogen toenemen, en uw laatste zal zeer vermeerderd worden, in het einde bezit gij dan een groten overvloed.

Zo is juist de loop van zaken met betrekking tot Jobs lotgevallen (Hoofdstuk 42: 10 vv.). In Gods gemeenschap is de latere dag altijd heerlijker dan de vroegere. De stroom, die van het heiligdom uitgaat, wordt steeds breder en dieper (Ezechiël. 49); den goeden wijn geeft de Heere het laatst (Joh. 2: 10). Ook hier blijkt het weer, en hoe deze slechts door de verkeerde en harde toepassing, die zij er van maken, den schijn van onwaarheid verkrijgen.

Is deze profetie van Bildad bewaarheid, zij is het langs een geheel anderen weg, dan hij verwachtte. In het Godsrijk is het altijd ‘t omgekeerde van de wereld, Daar volgt vreugde op leed, de kroon op het kruis..

8.

II. Vs. 8-19. Hoor toch naar de stem der vaderen, die uit den rijken schat van hun levenservaring verkondigen, dat der goddelozen levensgeluk zo vergankelijk is als de biezen en het rietgras, waaronder de slijk uitdroogt, of als de slingerplant, die snel verdort. (Vergelijk Hoofdstuk 4: 12-21.)

8. Te voren (Hoofdstuk 7: 6,7,9) hebt gij geklaagd, dat het leven zo snel voorbijgaat; wij willen u niet leren (Hoofdstuk 6: 24), maar onze voorvaderen zullen het u zeggen, hoe het den goddeloze gaat. Want vraag toch naar het vorige geslacht, welks levenservaringen ons tot een richtsnoer zijn overgeleverd, en bereid uweer tot de onderzoeking van de leer hunner vaderen,

hoor wat onze vaderen van de opmerkingen hunner wijze en vrome vaderen hebben gehoord en ons meegedeeld (Deuteronomium 4: 32; 32: 7).

9. a) Want wij met onze ervaring zijn, in vergelijking van de tijden onzer vaderen, van gisteren, als pas geborene kinderen, en weten niet, maar moeten ons door hen laten leren en leiden; dewijl onze dagen, bij de lengte van hun leven op de aarde (Hoofdstuk 4: 21), ene schaduw b) zijn (vgl. Hoofdstuk 14: 2. Psalm 144: 4. 1 Kronieken 28: 15. 6: 12; 8: 13).

a) Genesis 47: 9. Job 7: 5,6,7. Psalm 39: 13. b) Psalm 102: 12.

Het tegenovergestelde van deze waarheid beweert de tijd der revolutie, ook onze tijd, die zich op groten vooruitgang en de hoogste ontwikkeling beroemt, en met verachting op het bijgelovige en duistere van den ouden tijd neerziet. Maar wie, gelijk onze tijd, met het verledene breekt en in eigen ogen wijs is, met dien zal ook weer het volgende geslacht breken. Men moet, wil men het wezen der dingen verstaan, de wijsheid in zich opnemen, die door de worstelingen van den geest in den loop der eeuwen verkregen is en van geslacht tot geslacht is voortgeplant.

Zo mag de gelovige Christen de ervaringen, die de kerk van Christus gedurende de vele eeuwen van haren strijd met de zonde en de dwaling gestreden en in hare belijdenisgeschriften uitgedrukt heeft, niet gering achten; hij moet deze aanwenden om zo tot de zekerheid des geloofs en de ware wijsheid te komen. Aan de andere zijde bestaat de wijsheid ook niet in het napraten der ouden..

Bildad houdt er zich mede bezig om overgeleverde gezegden der ouden aan te halen, en wij zullen zien dat de volgende redenen dezer vrienden, met welke zij Job kwelden, voor een groot deel opgevuld zijn met gezegden, spreuken of gelijkenissen der oudheid.

10. Zullen die vorige geslachten u niet leren, beter dan wij het vermogen; zullen zij niet tot u spreken en uit hun hart redenen voortbrengen 1)? Den wijzen vaderen ontzegt gij toch wel gehoor en opmerking niet?

1) Zo ziet de gelovige Christen de ervaringen, welke de Kerk van Christus gedurende vele eeuwen in den strijd met de zonde en dwang gemaakt en in haar geloofsbelijdenis heeft neergelegd naar believen, om zo tot een recht zoeken des geloofs en de ware wijsheid te geraken. Volstrekt op eigen voeten kan niemand staan..

Raadpleeg, wil hij zeggen, niet alleen de nu levenden, maar ook de vroeger gestorvenen. Ondervraag alle eeuwen en zie dan, dat God nooit heeft verworpen, wie tot Hem de toevlucht namen, noch dat hun verwachting ijdel en nutteloos is geweest, indien slechts de veinzerij verre van hen was..

Elifaz heeft over het tegenwoordige gesproken, wat men dagelijks kon zien. Bildad roept de verledene tijden op, om tot dezelfde slotsom te komen, n.l. dat God de bozen straft, den

zondaar kastijdt van wege zijne boosheid, maar den vrome weldoet. Hij gebruikt nu een beeld, waarvan de kracht alle tijden openbaar is geworden.

11. Verheft zich, zo spreekt de wijsheid uit oude tijden, verheft zich de bieze, de papierstruik (Exodus 2: 3 Jes. 18: 2; 35: 7), zonder slijk, zonder vocht; immers wanneer het slijk, dat de Nijl over de akkers wierp, in den zomer verdroogd is, sterft het? Groeit het rietgras (Genesis 41: 2)zonder water 1)?

1) Hij gebruikt hier een zeer geschikte vergelijking voor het feit, dat God de hypocrieten en zondaren verdelgt.

Want, zegt hij, kunnen het riet en de moerasplanten groeien op ene andere dan vochtige plaats? Zijn er wel biezen, die zonder water kunnen groeien, op de bergen, ja, op de naakte rotsen? Maar dit hebben zij uit hun natuur. De bieze nu en soortgelijke kruiden groeien allen op drassige plaatsen, want door het water worden zij gevoed en anders verdrogen ze. Zoals nu de bieze of de moerasplant niet anders kan groeien, dan op ene vochtige plaats, zo ook moet, wie zijn voedsel niet put uit God, hoe sterk hij ook schijnt, verdrogen en vergaan. Deze gelijkenis wordt niet hier alleen gebruikt, maar wordt, zoals algemeen bekend is, in de H. Schrift dikwijls herhaald..

12. Als het nog in zijne groenigheid is, nog in zijne volle kracht is, maar de vochtigheid ontbreekt, hoewel het niet afgesneden wordt, nochthans verdort het vóór alle gras, veel eerder dan andere grassoorten (vgl. Psalm 129: 6 vv. Jer. 17: 6).

13. Alzo zijn de paden 1) van allen, die God vergeten; want zij hebben, als de papyrusplant, gene diepe wortelen geslagen in de genade Gods; zij vallen van Hem af (vgl. Hoofdstuk 21: 14), daarom zendt Hij hun den gloed der ongelukken en onttrekt Hij hun de levenskracht; dan gaan zij reddeloos verloren; en de a) verwachting des huichelaars zal vergaan.

a) Job 11: 20; 18: 14. Psalm 112: 10. Spreuken 10: 28.

1) Bildad heeft op het oog den bodem, waarin het riet en de bieze tiert. Bij dien straks uitdrogenden bodem vergelijkt hij den bedriegelijken grond, waarop de geveinsde en de zondaar verkeert. Hij heeft inzonderheid de papyrusplant op het oog. Als straks de bodem verdroogt, verdort de plant aleer zij rijp is en geplukt kan worden. Zo ook, wil hij zeggen, vergaat de geveinsde, zonder waarlijk nuttig geweest te zijn, zonder zijne bestemming bereikt te hebben. Hetzelfde beeld wordt ook door den gewijden dichter in Psalm 1 gebruikt.

14. Van welken zijne hoop walgen zal, (liever: wiens hoop zal afgesneden worden, zie Statenoverz. Kantt.); des huichelaars hoop zal te niet gaan, en zijn vertrouwen zal zijn een huis der spinnekop, als een spinneweb, dat bij de eerste aanraking in elkaar valt (vgl. Jes. 59: 5).

15. Hij, die God vergeet, zal op zijn huis lenen, gelijk de spin zich op haar web verlaat, alleen rekenende op het zwakke web, en niet op den stormwind; maar het zal niet bestaan; hij zal

zich daaraan vasthouden, maar het zal niet staande blijven, als de Goddelijke wrake komt zinkt alles ineen (vgl. Matth. 7: 26 vv. Psalm 37: 35 vv.).

16. Hij is wel sappig vóórdat de zon opgaat en hare warmte groot wordt, en zijne scheuten, de ranken van de slingerplant, gaanwel over zijnen hof, den hof, waarin hij staat, en over het omliggende land, uit.

Zo breidt zich ook de misdadige eerst wel uit, zijne familie wordt groot, zijn rijkdom, zijne eer, zijn invloed nemen toe.

17. Zijne wortelen worden bij de springader 1), ingevlochten, hij ziet ene stenige plaats of een huis van stenen, en meent, door zich daarin te wortelen en zich daaraan vast te klemmen, zeker te zijn tegen den val.

1) Het sappig kruid schiet woekerend zelfs uit steenhopen op; het slingert zich langs de muren naar boven en ziet van de hoogte, waarop het zich verheft, met trotsheid neer op den steenhoop, waaruit het zijn oorsprong nam. Zo schijnt de goddeloze in eigen kracht een tijd lang aan de ongunstigste omstandigheden het hoofd te kunnen bieden.

In het Hebreeuws Al-gal. Beter: Over den steenhoop. Zodat de vertaling moet zijn: Over den steenhoop vlechten zijne wortelen zich heen; hij ziet een huis van stenen. De bedoeling is, dat de goddeloze meent alles te kunnen, dat zelfs geen steenhoop hem verhindert, om zijne wortelen er in te slaan, zodat hij alle tegenheden meent te kunnen overwinnen. Alles schijnt hem wél te gelukken. Naar alle zijden dijt hij uit, totdat, zoals het volgende vers aangeeft, God, de Heere, hem tegenkomt.

18. Maar als God in Zijnen toorn hem verslindt uit zijne plaats, even als wanneer de brandende zon voor de plant al zijne levenskracht, het water wegneemt, zo zal zij, de plaats, die wegens de pracht der goddelozen zo hoog geëerd werd, niet eens medelijden met hem hebben, maar zal zij den van God verlaten zondaar iedere hulp ontzeggen en hem loochenen, zeggende Ik heb u niet gezien (vgl. Spreuken 24: 16).

19. Zie, o Job! en merk op, of het ook op u van toepassing is, dat is de vergankelijke vreugde zijns wegs, dat het einde van zijn geluk; er blijft niet eens een herdenken met medelijden over; ennoch de sappige slingerplanten, noch de misdadigen sterven daarom uit, uit het stof van degenen, die vergaan zijn, zullen anderen voortspruiten, die hopen gelukkiger te zullen zijn, maar geen beter lot zullen hebben (Psalm 73: 12,18,19).

Hier eindigen de uitspraken der wijze vaderen; onder deze uit Egypte’s en Arabië’s natuur genomene beelden is het laatste moeilijk te begrijpen, omdat de slingerplant en de misdadige, beeld en voorwerp, voortdurend verwisseld worden. Dat Bildad deze op zich zelve zo ware spreuk Job voorhoudt, moet dezen diep treffen en hem nog meer in de verzoeking brengen; want met recht kan zich Job tegenover zijne vrienden op zijnen godzaligen wandel en op zijne onschuld beroemen, terwijl zij, alleen uit voorliefde voor hun eenmaal opgevatte mening van Gods gerechtigheid, zonder iets van bepaalde zonden bij Job te weten, hem huichelachtig van

huichelarij beschuldigen. Toch schijnt Bildad nog zelf te gevoelen, dat hij te ver gegaan is, want hij past de spreuken niet gestreng op Job toe, maar stelt ze met verschoning voor..

20.

III. Vs. 20-22. Zie. God is steeds rechtvaardig; zo moogt gij ook vertrouwen, dat Hij u, wanneer gij u berouwvol onder Zijne straffen buigt, weer gelukkig maken zal. Doet gij dit echter niet, zo zult gij het lot van alle boosdoeners delen.

20. Zie 1), en neem het ter harte, God zal den oprechte, dien, die Hem met een oprecht hart zoekt, niet in onrechtmatigen willekeur (vgl. Hoofdstuk 7: 12 vv.) verwerpen; maar Hij vat ook de boosdoeners, degenen, die zich niet tot Hem bekeren,niet bij de hand om hen te helpen redden.

1) In de laatste verzen tracht Bildad samen te vatten, wat hij als de leer der wijzen van vroegere dagen heeft medegedeeld.

Hij heeft het hier over den zegen en den vloek, en verkondigt de onomstotelijke waarheid, dat het den rechtvaardige wel zal gaan maar den goddeloze kwalijk; ene waarheid, die overal in de H. Schrift wordt verkondigd, maar die hier in den mond van Bildad verkeerd wordt toegepast, dewijl er zo duidelijk uit blijkt, dat hij Job eigenlijk voor een goddeloze houdt, dien de vloek Gods treft.

21. Wanneer gij u tot den Heere wendt, Hij zal u niet afwijzen, noch ophouden te zegenen, totdat Hij uwen mond, die nu zo vol van klachten is, met gelach vervulle, en uwe lippen met gejuich, over den rijken zegen, dien Hij u op nieuw geeft (Psalm 126: 2).

22. Uwe haters 1), die zich nu over uw ongeluk verheugen, zullen met schaamte bekleed worden (Psalm 35: 26; 109: 29; 132: 18), wanneer zij uwen zegen zien; volg daarom onzen raad; wend u tot God, opdat het niet nog erger worde; want de verstokte zondaars slaat Hij geheel ter neer en de tent der goddelozen zal niet meer zijn.

1) Bildad geeft zich schijnbaar ernstig moeite, om te geloven, dat Job geen misdadiger is, en hem te tonen dat hij hem niet haatte, gelijk Job te kennen gegeven had (Hoofdstuk 6: 15 vv.)..

Men lere niet voor den tijd, niet te haastig en liefdeloos te oordelen, maar den tijd af te wachten, waarin alle harten voor God zullen opengelegd, alle de moeilijkheden der Voorzienigheid ontknoopt, en Gods verborgenheden tot een algemene en eeuwigdurende gevolgen van alles ontdekt zullen worden..

HOOFDSTUK 9.

JOB VERDEDIGT ZICH TEGEN BILDAD.

Elifaz had (Hoofdstuk 4 en 5) in vele voorbeelden aangewezen, dat Gods handelen op aarde steeds getuigde van gerechtigheid, daar Hij den goddeloze neerstiet en den vrome beschermde. Bildad had deze zo kwalijk begrepene gerechtigheid Gods nog sterker tegenover Job beweerd (Hoofdstuk 8: 3,20) en bijzonder hard voor Job, hem op zijne kinderen gewezen; beiden hadden hieruit het besluit getrokken, dat Job zich daarom verootmoedigen moest, zijne verborgene zonden belijden en tot godsvrucht wederkeren. Ook Job kent tot hiertoe gene andere gerechtigheid Gods, dan die zijner vrienden, maar terwijl hun het raadsel van Jobs lijden geheel schijnt opgelost te zijn, wordt het voor Job nog ingewikkelder; want inderdaad is hij geen zondaar in den zin der vrienden, en met deze veronderstelling valt ook al hun wijsheid over de gerechtigheid Gods. Dat echter de lijdenswegen ook wegen van beproevingen en verzoekingen zijn, en dit bij de vromen alleen, is hun, zowel als Job, verborgen. De fijne eigengerechtigheid en loonzucht, de grondstellingen voor zulk een begrip, van Gods gerechtigheid, verhinderen Job verder te zien. In zich zelven kan hij, door zijne eigene schuld en die zijner vrienden, de oorzaak van zijn lijden niet vinden; hij kent zich zelven als onschuldig; zo moet die oorzaak dan noodzakelijk in God alleen liggen. Reeds in zijne vorige rede (Hoofdstuk 7: 17 vv.) had hij beproefd zijn lijden zo te verklaren, nu gaat hij (Hoofdstuk 9 vv.) open en consequent over tot de uitwerking van de stelling: God moet en kan slechts in dien zin rechtvaardig zijn, dat geen mens, ook de onschuldige niet, bij Hem recht verkrijgen kan. Zijne gerechtigheid moet de blinde willekeur van het onbillijke noodlot zijn. Zo trekt hij uit de beweringen der vrienden het tegenovergestelde besluit, en slaat hen met hun eigene wapenen. Maar ook in deze diep ingrijpende, eerst trotse (Hoofdstuk 9), dan weer bevende (Hoofdstuk 10) klacht en aanklacht van God, in welke hij zelfs zo ver gaat, dat hij de mogelijkheid voorstelt, alsof God er vermaak in zou hebben, om den mens te pijnigen, komt hij er toch niet toe, om, gelijk de duivel wenst, God te laten varen. Juist dat God zich tegenover hem als een vijand stelt en hem verlaten heeft, dat zijn gebed niet door de dichte nevelen der duivelse verzoeking heendringen kan, is hem het onverdragelijkste. Hij wil niet ophouden te vragen, waarom God hem verstoten heeft; totdat Hij zich weer tot hem kere en hem zegene, al zou ook een verrukte heup, ja, de lichamelijke dood daarvan het gevolg zijn. Hij smeekt slechts, dat God hem weer genadig zij, vóórdat hij in de duistere plaats nederdaalt. -Deze rede van Job vormt het midden van het eerste deel zijns lijdens en is in menig opzicht het toppunt zijner verzoeking, het is toch den duivel gelukt, God aan Job zo voor te schilderen, gelijk hij zelf God acht: een nijdig willekeurig demon, vol list en geweld, maar zonder liefde en gerechtigheid. Den Heere echter is het gelukt Jobs eigenlijke zonde, de fijne eigengerechtigheid en het rechten met God, die hem zijne vroomheid niet vergeldt, gelijk hij verwacht, aan het licht te brengen.

I. Vs. 8-10. Met bittere ironie neemt Job de bewering der vrienden, van de onvoorwaardelijke gerechtigheid Gods in al zijne werken op aarde op, en leidt daaruit juist het tegendeel af. Ja, God is steeds en overal in zijn recht; want Hij is een God, die alles in macht en verstand overtreft, daarom kan een ellendig, onmachtig schepsel nooit enig recht tegen Hem doen gelden, al is het ook nog zo schuldeloos. Om dit aan te tonen, schildert hij de ontzettende

Almacht Gods op aarde en in den hemel, daarbij wedijverende met Elifaz (Hoofdstuk 5: 9-16).

1. Maar Job antwoordde en zei:

2. Waarlijk, gij hebt recht; ik weet, dat het zo is; gelijk gij van Gods gerechtigheid spreekt, (Hoofdstuk 8: 3,20); want hoe zou a) de mens rechtvaardig zijn bij God? hoe zou een sterveling in een strijd om recht bij den Almachtige recht kunnen verkrijgen?

a) Psalm 143: 2.

Geen mens heeft enig recht bij God, om ene geheel andere reden echter, dan Job in zijne grote droefheid meent; niet omdat de afstand tussen Schepper en schepsel te groot is, maar omdat wij allen zonder onderscheid verloren en doemwaardige zondaars zijn, en omdat het de volmaakte liefde is, uit wier hand wij alles, ook den laatsten ademtocht, als geschenk en genadegift met dankzegging moeten ontvangen. Wanneer Job de goddelijke Almacht van Zijne Rechtvaardigheid en Goedheid losmaakt, en deze tot ene blote natuurkracht verlaagt, begaat hij ene even grote fout als de vrienden, wanneer zij de almacht en de rechtvaardigheid verwisselen. Omdat Gods almacht boven alle wezens staat, is zij ook rechtvaardig tegenover allen en laat zij een ieder overkomen, wat hem toekomt (vgl. Hoofdstuk 34: 10). Zo lang echter een mens de ware oorzaak van ene grote smart, die hem overweldigt, nog niet erkent, blijft hem niets anders over, dan zijn lijden alleen als ene openbaring van Gods almacht op te vatten..

Men kan dit tweezins opvatten: hoe zou een mens, indien hij zich verongelijkt achtte, zijn recht bij God kunnen doen gelden? Of: hoe zou een mens, hoe vroom hij dan ook was, geheel onschuldig voor God kunnen heten? Zou deze dubbelzinnigheid niet bedoeld zijn, opdat men geen der beide denkbeelden zou uitsluiten?.

God kan duizenden van misdrijven aan ons ten laste leggen en duizenden artikelen van beschuldiging tegen ons inbrengen, welke wij allen stilzwijgende belijden moeten waar te zijn, zonder een enig van dezelve van ons te kunnen afwenden, of er ons over te verontschuldigen. Niemand onzer kan zich in dezen verdedigen, of van schuld vrijspreken, maar elk moet de hand op den mond leggen..

Ofschoon de mensen gedwongen worden te bekennen, dat God rechtvaardig is, en volstrekt niet te beschuldigen zou zijn, zijn zij soms zo in de war, dat zij niet slechts tegen God murmureren, maar ook met open mond, wanneer de smart een weinig heviger is, Hem lasteren. Want ofschoon zij het daardoor niet lichter maken, wanneer zij door de hevige pijn worden gekweld, toch menen zij, dat zij zich enigszins op Hem mogen wreken, wanneer Hij zulke ellende over hen heeft gebracht. Des te meer moeten wij een welvoeglijk begrip van Gods Rechtvaardigheid hebben, opdat, wanneer Hij ons kastijdt, wij Hem altijd nederig als zodanig erkennen, als Hij in waarheid is, n l. dat Hij rechtvaardig is en wars van enige buiging van het recht..

Job erkent, dat God rechtvaardig is, maar hij ziet in God alleen een Rechter en Heerser, die in het schepsel niet de minste onheiligheid door de vingers ziet en de macht bezit, om al wat onheilig is, te vernietigen.

Wat Job hier en in de volgende verzen zegt is niet gesproken door den Geest. Marck zegt dan ook terecht "dat Job en zijne vrienden nauwelijks te tellen zijn onder degenen, die door Gods Geest zijn ingegeven, als van wien gene goddelijke ingeving wordt gemeld en die om hun redenen van God bestraft worden."

Zijn gemoed is zo beroerd geworden door de plagen, maar bovenal door de redenen van zijne vrienden, dat hij soms wel schone woorden uitspreekt, maar ze verkeerd toepast of uitwerkt.

3. Zo Hij, de almachtige en vreselijke God, lust heeft om met hem, den nietigen mens, te twisten, in een rechtsgeding met hem te treden, niet één uit duizend vragen, die zijn goddelijke Rechter hem omtrent Zijne schuld of onschuld met overleg zou voorstellen, zal hij Hem beantwoorden; de grote verschrikking van Gods macht en grootheid zal hem den mond stoppen.

4. Hij is zo wijs van hart, dat Hij vraag op vraag kan voorstellen en steeds nog zonde in ons ontdekken kan, en zo sterk van kracht, dat Hij elke beproeving van een sterveling, om een recht te doen gelden, den bodem kan inslaan. Wie heeft zich tegen Hem verhard, in een vijandelijken tegenstand, en vrede gehad, wie is ongestraft gebleven?

5. Hij is die God, die de bergen verzet door aardbevingen of watervloeden, zodat zij in elkaar zinken en tot dalen worden, en dit met zulk ene kracht, dat zij het niet gewaar worden 1); Hij is die machtige God, die ze omkeert in Zijnen toorn (vgl. Psalm 97: 5. Openbaring 6: 14; 16: 20. Job 14: 18).

1) Dit is overeenkomstig aan de over ‘t algemeen verhevene en dichterlijke spraak van het gehele Boek, dat de bergen hier als persoonlijke wezens gedacht zijn, die door hun eigen omstorten onvoorziens verrast worden..

6. Die de aarde beweegt, door ontzettende aardbevingen doet sidderen, uit hare plaats, die haar in de ruimte aangewezen is (Hoofdstuk 26: 7), dat hare inwendige pilaren, waarop het geheel rust, (Hoofdstuk 38: 6. Psalm 104: 5) schudden, (vgl. Openbaring 20: 11. Jes. 13: 13).

De oudere uitleggers verklaarden "de bergen" en "de aarde" van grote wereldrijken, als het Medo-Perzische, het Macedonische, het Romeinse rijk, wier hoogmoed door Gods macht plotseling ten val kwam (vgl. Zach. 4: 7. Jes. 40: 4; 24: 20), gelijk ook de Heere Jezus grote hindernissen van het rijk Gods als bergen voorstelt (MATTHEUS. 17: 20; 21: 21. 1 Kor. 13: 2).

7. Die de zon door Zijn almachtig woord gebiedt, en zij gaat niet op 1), zodat de aarde in duisternis blijft, en door menigten van wolken verzegelt Hij de sterren, zodat zij bij nacht geen licht kunnen geven (Amos 4: 13).

1) Men kan hierbij zowel aan gewone door de natuurwetten geregelde zonsverduisteringen denken, als aan de wonderen, die ons uit de geschiedenis van het rijk Gods bekend zijn, als de Egyptische duisternis, het wonder in het dal van Ajalon en op den Goeden Vrijdag; want beide zijn door dezelfden wonderbaren God, hoewel met verschillende bedoelingen teweeg gebracht en evenzeer te bewonderen..

7. Die de zon door Zijn almachtig woord gebiedt, en zij gaat niet op 1), zodat de aarde in duisternis blijft, en door menigten van wolken verzegelt Hij de sterren, zodat zij bij nacht geen licht kunnen geven (Amos 4: 13).

1) Men kan hierbij zowel aan gewone door de natuurwetten geregelde zonsverduisteringen denken, als aan de wonderen, die ons uit de geschiedenis van het rijk Gods bekend zijn, als de Egyptische duisternis, het wonder in het dal van Ajalon en op den Goeden Vrijdag; want beide zijn door dezelfden wonderbaren God, hoewel met verschillende bedoelingen teweeg gebracht en evenzeer te bewonderen..

8. Die, gelijk in den beginne bij het scheppingswerk, alleen de hemelen uitbreidt 1), (vgl. Jes. 44: 24; 40: 22. Psalm 104: 2), en treedt op de hoogten der zee, op de baren, die ten hemel stijgen (Psalm 107: 26), als op een vasten grond; zelfs het den mensen vijandigste en machtigste element buigt zich neer onder zijnen Heer (Joh. 6: 19).

1) De tegenwoordige tijd (vs. 5-10) betekent, dat al deze dingen, die Gods ontzaglijke Majesteit aanwijzen, hoewel ten tijde der schepping of daarna geschied, toch eeuwig tegenwoordige, gedurig wederkerende daden Gods zijn..

9. Die den wagen 1), den groten Beer aan den noordelijken hemel maakt, den Orion 2), of Jakobsstaf aan den zuidelijken rand van het noordelijk halfrond, en de klok, het Zevengesternte, de Plejaden aan het Oosten des hemels, en de binnenkamers, de in onafzienbare ruimten zich verliezende en verborgene sterren van het Zuiden, aan het zuidelijk halfrond (vgl. Hoofdstuk 38: 31 vv.).

1) Het heerlijke, nooit ondergaande sterrenbeeld in de nabijheid van de Poolster, dat uit 7 grote sterren bestaat, en daarom ook Zevengesternte of Septentrio genoemd wordt, heet bij Romeinen en Grieken, de Wagen, naar zijnen vorm, die op een wagen gelijkt, bij de Arabieren en Joden As, dat is, dodenbaar, om dezelfde reden..

2) Orion, Hebr. Cesil d.i.poort, omdat het verhaal bestond, dat een dwaas koning (misschien Nimrod), die zich tegen God stelde, tot zijne straf aan den hemel geplaatst was, gelijk ook aan den naam Orion een dergelijk verhaal ten grondslag ligt..

10. a) Die grote dingen doet, welke Zijne Almacht ons duidelijk voor den geest roept, dingen, die men niet doorzoeken kan met zijn menselijk verstand, en wonderen die zo menigvuldig zijn in de natuur en onder de mensen, dat men ze niet tellen kan.

a) Job 5: 9. Psalm 72: 18; 77: 15; 86: 10. Rom. 11: 33.

Nederstortingen van bergen, aardbevingen, zonsverduisteringen, onweders, de door den storm gezweepte zee, de oneindige ruimte des hemels, de glinsterende sterrenbeelden zijn zaken, die recht geschikt zijn, den mens zijne onmacht tegenover God te doen gevoelen. Niet zonder doel voert Job tegenover Elifaz, die Gods almacht meer in liefelijke beelden had voorgesteld, juist zodanige aan, om dan uit de alzo voorgestelde almacht Gods een tegenovergesteld gevolg als de vrienden te trekken. Wie niet gelooft, dat de Heere, die in deze natuurkrachten Zich openbaart, dezelfde is, als die uit liefde tot den mens alles schiep, die ook over de zondaars zich in liefde erbarmt en mens werd, toen wij nog vijanden waren, die kan inderdaad uit deze gebeurtenissen der natuur, God slechts als ene duistere vreselijke natuurwet leren kennen.

In plaats van God te vervloeken, gelijk satan verwachtte, verheerlijkt Job Gods volmaaktheden en wondervolle werken. Hoe Job ook door zijne eigene ellenden vervuld wordt, wanneer hij gelegenheid heeft om Gods wijsheid en macht te vermelden, vergeet hij zijne klachten en vertoeft hij met vreugde en met welsprekendheid bij dit heerlijk en gezegend onderwerp..

In vs. 5-10 wordt over God gesproken als over den Machthebbende in het rijk der onbezielde schepping, in de nu volgende verzen wordt het uitgesproken, dat God ook met almachtige kracht heerst over de bezielde schepping, over de mensenwereld.

11.

I. Vs. 11-24 Ook mij kan Hij daarom, ondanks mijn recht, gemakkelijk overweldigen, zonder dat iemand Hem daarom verwijtingen kan doen. Kunnen toch de machtigste schepselen voor Hem niet bestaan, zo mag ik, ellendige, wel zwijgen. Wilde Hij zich ook met mij in een twistgeding inlaten, Hij zou mij toch het horen. Ja door Zijne overmacht zou mijne verdediging, zelfs wanneer ik recht had, tot ene aanklacht van mij zelven worden Toch ben ik in waarheid onschuldig; maar dat is hetzelfde-rechtvaardigen en goddelozen verdelgt Hij op gelijke wijze. Ja, dikwijls genoeg geeft Hij den goddelozen de overmacht.

11. Zie, Hij zal voor of, over mij in het geloei van den storm heengaan en mij met onzichtbare macht de slagen toebrengen, en ik zal Hem niet zien; en Hij zal voorbijgaan, mij plotseling verschrikkende, en ik zal Hem niet merken. Overal is Hij onzichtbaar tegenwoordig, en zou die God dan niet te vrezen zijn?

12. Zie, Hij zal al uw geluk roven 1), wie zal het Hem doen wedergeven? wie zal tot Hem zeggen: Wat doet Gij 2)? Die Opperheerser is aan niemand verantwoording Zijner daden schuldig (vgl. Jes. 45: 9. 1 Samuel 2: 10. Rom. 9: 20).

1) In het Hebr. Jachtoof. Eigenlijk betekent dit werkwoord wegslepen, en wordt gebruikt van den leeuw, die zijn prooi bemachtigt en voortsleurt. Het woord in den grondtekst in ons vers door, doen wedergeven vertaald, betekent ook beletten, verhinderen, en die betekenis moeten we hier hebben.

2) Het schijnt wel, dat Job hier aan God een absolute macht toekent, die echter niet in overeenstemming is met Zijn Rechtvaardigheid en billijkheid. Maar laten wij wel opmerken, dat hij niet afwijkt van zijn betuiging van vroeger, n.l. dat de rechtvaardigheid Gods niet slechts optreedt in het straffen der goddelozen, wanneer hun ongerechtigheden duidelijk en openbaar zijn. Waarin dan ook? Hierin, dat, wanneer God op buitengewone wijze handelt, en wel zo, dat Hij blindelings en onbillijk schijnt te handelen, waardoor de ongelovigen de gelegenheid aangrijpen, om te murmureren, we nochtans Zijne rechtvaardigheid moeten erkennen..

13. God, de almachtige, zal Zijnen toorn niet afkeren, wanneer eenmaal zijn verdervende loop begonnen is; eerst wanneer Zijn voornemen volvoerd is, trekt Hij Zijne hand terug (Psalm 78: 38). Hij laat zich door niemand terughouden, en zo iemand het mocht willen beproeven, onder Hem worden gebogen de hovaardige helpers 1), niemand kan te hulpe komen, want dit wordt als trotsheid diep vernederd.

1) Hebr. de helpers van Rahab d.i. Rahab en zijne helpers. Onder Rahab wordt in Psalm 37: 4. Jes. 30: 7 Egypte, Psalm 89: 11. Jes. 51: 9 een zeemonster, als de Leviathan verstaan. Zo verklaart de Septuaginta het woord ook op onze plaats, en Hoofdstuk 26: 12 vv. Eigenlijk betekent het woord: "trotsheid", "overmoed" en het is openbaar, dat Egypte dezen naam als een beeld van de aan God en Zijn rijk vijandige wereldmachten draagt. Jablonskius (Opusc. I 228) meent, dat Egypte alzo genoemd wordt naar het koptische rh-onab = land aan de zon gewijd..

Hier kan echter noch een zeemonster, noch Egypte gemeend zijn, maar het moet op ene in de geschiedenis der openbaring allerbekendste gebeurtenis van een groten ontzaglijken opstand tegen God doelen. Wellicht heeft Job hier op het oog het oproer van satan en zijne demonen, wier afbeeldsels de H. Schrift in Egypte en in de zeemonsters ziet..

Ongetwijfeld wordt hier niet op Egypte gedoeld, maar op ene indrukwekkende gebeurtenis, waardoor het zo treffend is uitgekomen, dat God de Almachtige is, die heerst en regeert in hemel en op aarde, dat ook de vereende macht van alle hovaardigen niet in staat is, om iets tegen Gods Almacht te vermogen.

14. Hoe veel te min zal ik, machteloos mens, in staat zijn Hem te antwoorden, zo Hij mij al wilde horen, en hoe zou ik mijne woorden uitkiezen tegen Hem 1); waar zou ik de rechte woorden vinden?

1) Hiermede wil Job zeggen, dat hij, de onmachtige, dan wel niets tegen God kan doen. Als de vereende macht van alle sterken niets vermag tegen God, wat zal hij, de onmachtige, dan kunnen? Hoe zal hij dan woorden vinden, om met God te twisten? Wel erkent Job hiermede zijne geringheid, maar toch valt een ontevreden toon niet te miskennen; toch is hij ook hier van opstand niet vrij te pleiten.

15. Dien ik, zo ik rechtvaardig ware 1), niet zou kunnen, niet zou durven antwoorden, wanneer Hij zich in strijd over het recht met mij begaf, mijnen Rechter zal (zou) ik om genade bidden.

1) Zo ik rechtvaardig ware, is genomen in den zin van, zo ik het recht voor had. Hij wil zeggen, al had ik het recht voor, zodat hoegenaamd niets op mij was aan te merken, zo is God toch zo hoog en verheven, zo is hij toch zo absoluut Rechtvaardig, dat ik tot Hem, als mijn Rechter, om genade moet bidden. Rechter is hier in den zin van, aanklager en rechter beiden, niet alleen in den zin van rechter.

16. Zelfs indien ik tot Hem roep, en Hij mij antwoordt, Hij mij verschijnt, ik zal niet geloven, dat Hij mijne stem ter oren genomen heeft, om mijne verantwoording te horen en aan te nemen; Zijne oneindige grootheid laat zulk ene vernedering niet toe.

Job zegt, dat ofschoon hij genade van God ontvangt, waarom hij gevraagd heeft, hij echter niet zou geloven, dat zijne gebeden zouden verhoord zijn, Hoe moeten we dit opvatten? Er is geen twijfel aan, of Job drukt hiermede uit, hoedanige beproevingen hij wel ondervindt, terwijl hij zich van God verlaten en door God tegengestaan gevoelt, zoals wij dezen zelfde Job ook vroeger hebben horen spreken..

Zo wonderlijk gaan die twee, hoop en wanhoop, bij de aangevochtenen door elkaar, dat zij, hoewel zij God aanroepen en verhoord worden, het toch niet gevoelen, zodat zij nog menen, dat hun stem niet verhoord is. Dat is een grote troost, dat ook bij de heiligen onder het kruis, kleinmoedigheid en vrees des harten gezien is. (M.LUTHER).

17. Want Hij vermorzelt mij tot straf omdat ik mijn recht geëist heb, door een onweder; in plaats van naar mij te horen, zou Hij mij geheel vernietigen, en Hij vermenigvuldigt mijne wonden, die Zijn toorn mij sloeg zonder oorzaak, daar ik toch onschuldig ben.

18. Hij laat mij niet toe (zou mij niet toelaten), wanneer het tot een strijd om recht kwam, mijnen adem te verhalen; maar Hij verzadigt mij met bitterheden, zou mij een overmaat van ellende doen ondervinden.

19. Zo het aan de kracht komt, komt het op macht aan, zie, Hij is sterk. Wie zal tegen Hem bestaan? en zo het aan het recht komt, wie zal Mij dagvaarden, zegt de Heere?

20. Zo ik mij rechtvaardig in dien strijd, mijn mond zal mij verdoemen, daar ik tegenover den Almachtige niets met juistheid tot verdediging van mijn recht zou kunnen voortbrengen; ben ik oprecht, Hij zal mij toch verkeerd verklaren 1), ook zelfs, wanneer ik in menselijken zin onschuldig ware, zou Hij mij zoveel schuld voorstellen, dat ik als een misdadiger voor Hem stond.

1) Eer dat Job in doodsangst komt, looft hij God over den door zijner goederen en den dood zijner kinderen, maar nu hem de dood onder de ogen treedt en God zich onbetuigd laat, tonen zijne woorden, wat voor gedachten een mens heeft (hij zij zo heilig als het kan) tegen God;

hoe het hem dunkt, dat God niet God, maar een ijdel rechter en toornig tiran is, die met geweld te werk gaat en vraagt naar niemand. Dit is het hoogste stuk in dit Boek. Dit verstaan slechts zij alleen, die er ook van weten, wat het zij, Gods toorn en oordeel te dragen en Zijne genade te missen..

Wat Job hier voorbij ziet is, dat het Recht Gods tegenover het schepsel altijd het ware objectieve Recht is. In zijn bitterlijk bedroefden toestand komt hij er toe, om wel het recht Gods breed uit te meten, maar dit recht verschilt in zijn mond och zo weinig van onrecht. Daarom zondigde hij, zoals de Heere ook later zegt, zwaar, terwijl aan de andere zijde Job daardoor aan het zondig bestaan van zijn eigen ik ontdekt wordt.

21. Ben ik oprecht, en in waarheid ben ik onschuldig, ik heb gene zonde gedaan, overeenkomstig de zware straf, die ik draag, zo acht ik toch mijne ziel niet, zo zal ik toch mijn leven verbeurd moeten verklaren. Daarom herhaal ik, wat ik reeds zei (Hoofdstuk 7: 16); ik versmaad mijn leven.

Zo is het dan den Heere gelukt duidelijk uit het met zich zelven en met God worstelende hart van Job de eigenlijke boezemzonde aan het licht te brengen, namelijk zijne eigengerechtigheid, zijne trotsheid op vroomheid en het verlangen, dat ook God die erkenne (Hoofdstuk 10: 15). Voordat zulk ene zweer van ene inwendige, verborgene zonde geheel rijp geworden en hare schandelijkheid en boosaardigheid geheel aan den dag gekomen is, kan zij ook niet door den hemelsen heelmeester geheeld worden. Maar dan reinigt de Goddelijke wijngaardenier zijne takken, opdat zij meer vrucht geven..

21. Ben ik oprecht, en in waarheid ben ik onschuldig, ik heb gene zonde gedaan, overeenkomstig de zware straf, die ik draag, zo acht ik toch mijne ziel niet, zo zal ik toch mijn leven verbeurd moeten verklaren. Daarom herhaal ik, wat ik reeds zei (Hoofdstuk 7: 16); ik versmaad mijn leven.

Zo is het dan den Heere gelukt duidelijk uit het met zich zelven en met God worstelende hart van Job de eigenlijke boezemzonde aan het licht te brengen, namelijk zijne eigengerechtigheid, zijne trotsheid op vroomheid en het verlangen, dat ook God die erkenne (Hoofdstuk 10: 15). Voordat zulk ene zweer van ene inwendige, verborgene zonde geheel rijp geworden en hare schandelijkheid en boosaardigheid geheel aan den dag gekomen is, kan zij ook niet door den hemelsen heelmeester geheeld worden. Maar dan reinigt de Goddelijke wijngaardenier zijne takken, opdat zij meer vrucht geven..

22. Dat is één ding 1), dat ik niet verdragen kan, daarom zeg ik: a) Den oprechte en den goddeloze verdoet Hij door dezelfde straffen 2) (vgl. Prediker 9: 2 met Psalm 73: 2-16).

a) Mal. 3: 14.

1) Hebr.: "Dat is enig," v.d.Palm vertaalt: "Dat is hard."

2) Tegen deze bewering van Job, waarmee hij zijne vrienden direct tegenspreekt, treedt naderhand Elihu het scherpste op (vgl. Hoofdstuk 34: 9; 35: 3). Wel is het waar, dat dikwijls gelijke gerichten over vroom en onvroom gaan. "Maar de vraag is: is dan God over beiden toornig? Den Christen wordt de lichamelijke tijdelijke straf tot een zegen, maar den goddeloze ten verderve. Voor de godzaligen is het geen teken van den Goddelijken toorn, maar alleen voor de goddelozen. De Christenen wanhopen daarom ook niet, al moet het lichaam zich hier kwellen en beangstigen; want zij weten, dat zij uit dit jammerdal weggerukt worden, opdat zij de toekomstige ellende niet zien en tot rust in het paradijs komen.".

22. Dat is één ding 1), dat ik niet verdragen kan, daarom zeg ik: a) Den oprechte en den goddeloze verdoet Hij door dezelfde straffen 2) (vgl. Prediker 9: 2 met Psalm 73: 2-16).

a) Mal. 3: 14.

1) Hebr.: "Dat is enig," v.d.Palm vertaalt: "Dat is hard."

2) Tegen deze bewering van Job, waarmee hij zijne vrienden direct tegenspreekt, treedt naderhand Elihu het scherpste op (vgl. Hoofdstuk 34: 9; 35: 3). Wel is het waar, dat dikwijls gelijke gerichten over vroom en onvroom gaan. "Maar de vraag is: is dan God over beiden toornig? Den Christen wordt de lichamelijke tijdelijke straf tot een zegen, maar den goddeloze ten verderve. Voor de godzaligen is het geen teken van den Goddelijken toorn, maar alleen voor de goddelozen. De Christenen wanhopen daarom ook niet, al moet het lichaam zich hier kwellen en beangstigen; want zij weten, dat zij uit dit jammerdal weggerukt worden, opdat zij de toekomstige ellende niet zien en tot rust in het paradijs komen.".

23. Als de gesel Zijner oordelen haastelijk doodt, bespot Hij nog bovendien de verzoeking, de bezoeking, de wanhoop der onschuldigen, die Hij medetreft. Daaruit ziet gij, dat het Hem hetzelfde is, of iemand oprecht is of goddeloos.

Dit is wel het hardste, dat Job in het gehele Boek zegt. Zie daarentegen: Psalm 118: 18. Jona. 4: 2. Klaagt. 3: 31-33. 2 Samuel 24: 14.

Wij zien hier, dat Job nog veel verder gaat dan Asaf, dat hij God van onbarmhartigheid beschuldigt. Wel was dan deze man Gods ver heen. Wel was hij aan het zinken, maar zijn God zou hem voor verzinken behoeden.

24. Nog meer: de aarde, of, het land wordt gegeven in de hand en in de macht des goddelozen, van enen misdadigen vorst; Hij overdekt het aangezicht harer rechteren, zodat ook zij geen recht of onrecht meer onderscheiden, maar met den grootsten willekeur handelen en vonnissen; zo het niet God is, die dit doet, wie is Hij dan, die dit alles zo bestuurt? Wie anders dan God is de oorzaak van al die ellende?

"Wat is Gods Wezen voor Job misvormd. Niets dan de almacht van den despoot is overgebleven. Hoe koud en vreemd is hem God geworden!"

Wanneer wij warm geworden zijn, hetzij door disputeren of door ontevredenheid, moeten wij een wachter voor de deur onzer lippen zetten, voornamelijk, wanneer wij over goddelijke zaken spreken..

25.

III. Vs. 25-35. Zo zijn ook mijne dagen van geluk spoedig weggevlogen, en laat Gods toorn geen ogenblik van mij af, dat ik een ogenblik adem hale. Ik moet een misdadiger zijn, daarom moeten al mijne bemoeiingen om mij te rechtvaardigen te vergeefs zijn. God is toch mijn gelijke niet, dat ik enen hogeren scheidsrechter tegen Hem zou kunnen inroepen. Wilde hij slechts voor een korten tijd Zijnen toorn van mij afkeren en mij rust gunnen, zo zou ik mij rechtvaardigen.

25. Zo moet ook ik, gelijk de meeste onschuldigen, onder de blinde macht van God lijden, en mijne dagen, mijne vroegere gelukkige dagen zijn lichter geweest dan een loper (vgl. 1 Samuel 22: 17); Zij zijn weggevloden, zij hebben het goede niet gezien.

Als iemand in nood is en hij aan de vorige jaren denkt, is het hem, alsof hij gedroomd had. Want ons leven is van dien aard, dat, wat voorbij is, wij daarvan niets meer hebben; wat komen zal, weten wij ook niet. Alleen het tegenwoordige ogenblik gevoelen wij, hetzij; het goed of kwaad is. Is het goed, zo denkt de mens, zo zal hij in eeuwigheid geen nood hebben; is er echter angst en droefheid, zo nemen de treurige gedachten het hart zodanig in (vooral wanneer bovendien nog Gods toorn gevoeld wordt), dat wij al het goede vergeten..

26. Zij zijn voorbijgevaren met 1) of, als jachtschepen, zij varen zo snel voorbij als "de papyrusschepen," de lichtste en snelste schepen van den Nijl; het geluk verdween snel, gelijk een arenduit de hoogte neervalt en naar het aas toevliegt.

1) Met, beter als, dewijl het hier een vergelijking betreft. Ziet Job op de vroegere dagen van geluk en voorspoed terug, dan is het hem, alsof zij zo snel mogelijk zijn voorbij gesneld, terwijl de dagen, die hij nu doorleeft al kruipende voorbijgaan.

Job ontleent zijn beelden aan de aarde, aan het water, en aan de lucht, om het snel voorbijgaan zijner gelukkige dagen aan te geven.

27. Indien soms mijn zeggen is: Ik zal mijne klacht vergeten, en ik zal mijn treurig gebaar laten varen; ik zal goeden moed vatten en mij verkwikken.

28. Zo schroom, zo ontzet ik aanstonds weer voor al mijne smarten; met angst vervuld schrik ik voor mijn ongeluk terug, en hetgeen mij het minst te verdragen is, is dat ik weet, dat Gij, o Heere!, mij niet onschuldig zult houden.

Hier blijkt het weer, dat Job zijnen God niet kan noch wil loslaten, al heeft hij Hem ook verlaten. Hij spreekt niet van God, zonder tot God op te zien, hoewel hij zich door God afgestoten gevoelt, blijft hij toch aan God hangen..

29. Mij helpt gene verdediging; ik zal toch in Zijne ogen goddeloos zijn, en dit is mij het zwaarste in mijne smart: waarom dan zal ik ijdel arbeiden 1), mij vermoeien om mij te rechtvaardigen of om redding te vragen?

1) Zo wisselen in die arme, aangevochtene ziel ebbe en vloed, versaagdheid en overmoed elkaar af: Hij is er van overtuigd, dat hij bij God niets is, maar kan het toch ook niet rijmen, dat hij zo tot in de diepste diepte der ellende wordt ter neer gestort. Het is nu niet zoals vroeger en zoals straks een moedeloos wegzinken, veeleer dragen deze woorden de kentekenen van een worstelende ziele, al is hij van overmoed niet vrij te pleiten.

30. Indien ik mij wasse met sneeuwwater, en mijne handen zuivere met zeep, met loog (vgl. Jer. 2: 22);

31. Dan zult Gij, o Heere! mij in de gracht induiken 1), en mijne klederen zullen van mij gruwen 2), vrezen door mij bezoedeld te worden. Zo zou mij de volkomenste rechtvaardiging niet baten, want Gij zoudt het door Uwe almacht daartoe brengen, dat mijne onschuld onreinheid werd.

1) Deze uitdrukking schijnt hard en zeer verkeerd. God toch is niet degene, die ons onbillijk behandelt. Wij weten, dat Hij is de fontein van alle heiligheid, ja, dat Hij ons reinigt, indien wij tot Hem de toevlucht nemen, met onreinheid en onvolmaaktheid bezoedeld. Waarom zegt dan Job, dat God hem in de kracht wil induiken? Het betekent, dat God het vuil in hem zou ontdekken, wat te voren nog verborgen was. Hoe dan? Niet alleen uit kracht van de wet. Want wel is waar, dat de wet Gods voldoende is, om ons te veroordelen, zoals wij reeds hebben gezegd. Daarom wordt zij genoemd de bediening des doods, dewijl indien zij alleen zou zijn, zonder Evangelie, wij noodzakelijk zouden moeten verloren gaan. God derhalve naar de wet met ons handelende, ontdekt vele verborgen bezoedelingen in ons. Maar Job schrijdt verder voort, n.l. ofschoon wij de wettische zuiverheid Gods zouden kunnen aanbieden, d.i. indien wij zouden kunnen volbrengen, wat God bevolen heeft (wat echter niet kan) zo zouden wij toch niet voor Zijn aangezicht kunnen bestaan.

Laten wij zeggen, dat Job met een reinheid als der Engelen begaafd was, dat hij kon staan voor Gods aangezicht met ene rechtvaardigheid volgens de wet, toch volgens de openbare en verborgene rechtvaardigheid in God zou hij niet onschuldig kunnen zijn. Want ook de Engelen zelfs kunnen niet gezegd worden, volmaakt rechtvaardig te zijn. Job zegt dan ook in deze plaats, ofschoon er zekere rechtvaardigheid zou zijn, zelfs volgens den eis der wet, hij echter naar het oordeel Gods onvolmaakt en bezoedeld zou zijn..

2) De klederen worden hier voorgesteld als een afkeer te hebben van de onreinheid van hem, dien zij moeten dekken. Zo diep ellendig en onrein voelt hij zich, zo nietig in zijn eigen ogen.

32. Al mijne pogingen om mijne onschuld te bewijzen, moeten te vergeefs zijn a); want Hij is niet een man, maar de hoogste en almachtige Rechter, niet een man als ik, dien ik antwoorden zou, zo wij te zamen in het gericht kwamen.

a) Prediker 6: 10. Jer. 49: 19.

33. Er is geen scheidsman tussen ons, die onzer beider zaak onderzoeken kan en beslissen, wie recht, wie onrecht heeft; noch een hoger rechter, die zijne hand op ons beiden leggen mocht 1), om naar zijne hoge rechterlijke macht den vrede tussen ons te bevelen.

1) Onze Heere Jezus Christus is de gezegende Middelaar, als aan wie de Vader alle oordeel aanbevolen en overgegeven heeft, waaraan wij ons moeten onderwerpen. Doch Job beleefde zulke klare en heldere tijden niet, in welke geen reden voor diergelijke klachten als de zijne meer overig is..

34. a) Dat Hij van op mij Zijne roede wegdoe, de smarten en de ziekten, met welke Hij onophoudelijk slaat, wegneme, en dat Zijne verschrikking, Zijne verpletterende Majesteit, mij niet verbaasd make, opdat ik tot mij zelven kome uit de bedwelming, waarin mij Zijne Almacht gebracht heeft;

a) Job 13: 20; 33: 7

35. Zo zal ik vrijmoedig spreken en mij van alle smart zuiveren, en Hem niet in Zijne ontzettende almacht vrezen, want zodanig ben ik niet bij mij, zodanig een met schuld beladene ben ik niet volgens mijne geweten, dat ik, zo Hij zich op een trap met mij wilde plaatsen, zou moeten vrezen en verstommen.

Zijn zelfbewustzijn laat hem wensen, dat hem de mogelijkheid der zelfverantwoording vergund zij, en dewijl hij nu eenmaal des levens zat is en geen hoop meer op levensverlenging heeft, zo wil hij tenminste aan zijn klacht den vrijen loop laten en den Bewerker van zijn lijden smeken, dat Hij hem toch niet tegen het getuigenis van zijn geweten in, den dood laat sterven van een met schuld beladene..

Laat ons uit dit alles gelegenheid nemen, om medelijden te tonen, omtrent degene die een gewonden geest heeft, en om ernstig voor hem tot God te bidden, dewijl zij alsdan niet weten, hoe zij zelf God bidden zullen of moeten; om God te danken, dat we niet in zulk een troostelozen toestand zijn als de arme Job hier voorkomt, opdat wij, wandelende in het licht des Heren, ons met vreze en beving in hetzelve gedurig moge verblijden..

HOOFDSTUK 10.

JOB KLAAGT OVER ZIJNE ELLENDE.

IV. Vs. 1-17. Ik heb verdriet over mijn leven, daarom wil ik ook aan mijne klachten tegen God den vrijen loop laten. Waarom zijt Gij ons een vijand geworden? Is het, omdat Gij er behagen inschept, Uwe eigene schepselen te kwellen, of zijt Gij een kortzichtige gelijk, die de waarheid niet doorziet? Neen! Gij moet het toch weten, dat ik geen misdadiger ben. Of hebt Gij daarom mij zo wonderbaar geschapen en zo genadig onderhouden, om mij nu Uwe macht des te meer te laten gevoelen, en mij te verdrukken en mij, zodra ik het mocht wagen mijn hoofd op te heffen, mij des te vreselijker te treffen.

1. Mijne ziel is verdrietig over mijn kommervol leven, ik heb er een walg van (Hoofdstuk 7: 16), want mijne hoop is verdwenen dat God mij weer genadig zou zijn; ik zal mijne klachtover mijn lijden, en mijne grootste smart, dat God zo zonder oorzaak toornig op mij is, op mij laten 1), den teugel vieren, wat er ook van worde; ik zal spreken in bitterheid mijner ziel (vgl. Hoofdstuk 7: 11).

1) In het Hebr. Eëzbah alai sichi. Beter: Ik zal vrijlaten in mij mijne klacht. Job spreekt hier uit, dat hij zijn ik niet zal bedwingen, maar den vrijen teugel geven, om de klachten, die zich in zijn bewustzijn hebben opeen gehoopt, uit te storten. Wel wordt hier bij hem de kracht der inwonende zonde openbaar. Hier is zijn gemoed wèl wrevelig, hoewel hij toch aan de andere zijde weer behoefte toont, om zich aan de Vrijmacht Gods over te geven, opdat die God hem niet verdoeme. Job is een wedergeboren zondaar, maar de scheuten van den ouden wortel der zonde schieten zo hoog op, dat zij schier den nieuwen boom der gerechtigheid onzichtbaar maken.

2. Ik zal vrijmoedig tot God zeggen: Verdoem mij niet, en laat uwen toorn niet altijd over mij, als op enen goddeloze blijven; doe mij weten, waarover Gij met mij twist, waardoor ik U zozeer beledigd heb, dat Gij mij zo hard straft.

3. Is het U goed, hebt Gij er vermaak in, dat Gij verdrukt, dat Gij enen arme, onschuldige zoveel doet lijden? dat Gij verwerpt den arbeid Uwer handen 1), den mens, in wie Gij een geestelijk werk aangevangen hebt (Psalm 139: 15), en of, terwijl Gij over den raad der goddelozen schijnsel geeft, hun voorspoed schenkt (Psalm 73: 4)? Is het Uw lust Uwe dienaren te straffen en de goddelozen te verheffen?

1) Te midden van al de diepten der ellende, waarin Job terneder zit, doemt toch voor een ogenblik het geloof weer op, dat God hem bestraald heeft met het licht der genade, dat Hij het werk Gods aan zijne ziele heeft ervaren. Hij kent zich als een werk van Gods hand. Maar daarom is het hem te meer duister, dat God hem zo kastijdt en de goddelozen in het licht doet wandelen.

4. Hebt Gij vleselijke ogen, zodat Gij U door den schijn laat verblinden? Ziet Gij, gelijk een mens ziet, die zich door liefde of haat in zijn oordeel laat leiden?

5. Zijn Uwe dagen zo kort als de dagen van een mens, zodat Gij niet wachten kunt, totdat mijne schuld openlijk en ondubbelzinnig gebleken is, zodat Gij mij zodra mogelijk ene belijdenis afpersen wilt? Zijn Uwe Jaren als de dagen eens mans (Psalm 102: 28)?

6. Dat Gij onderzoekt naar mijne ongerechtigheid en naar mijne zonde verneemt 1), door een zo pijnlijk verhoor, door plagen en smarten?

1) In vs. 3-7 treedt Job aan de ene zijde als aanklager tegen God op, terwijl aan de andere zijde hij God de ere geeft, dat Hij niet is als een mens. Een vonkje geloof openbaart zich nu en dan nog eens.

7. Maar neen! U kan niets verborgen zijn! Het is Uwe wetenschap, Gij moet het weten, dat ik niet goddeloos ben, dat ik geen misdrijf pleegde, dat zulk ene straf rechtvaardigt; nochtans is er niemand op aarde, of in den hemel (Psalm 139: 7 vv.), die uit Uwe hand verlosse 1), nochtans is er uit Uwe hand geen ontkomen.

1) Hij weet, dat God zich aan hem openbaart, maar hij opent de ogen niet. Hij klaagt, dat hij al te veel gekweld en gepijnigd wordt. Hem ontbrak wel geen geduld, maar zijn geduld was niet zo volkomen als het wel behoorde..

8. Uwe handen doen mij smart aan 1), hoewel zij mij gemaakt hebben; te zamen rondom mij zijn zij, alles wat ik ben is Uw werk; Gij formeerde mij en omringt mij overal, en nu Gij verslindt mij; Uw eigen kunstwerk vernietigt Gij weer en stort Gij in ‘t verderf (vgl. vs. 3. Psalm 119: 73; 139: 14).

1) In het Hebr. Jadèka Itsboeni. Het werkwoord heeft ook wel de betekenis van, smart aandoen, maar ook van formeren, en die betekenis moeten we hier hebben. Het volgende moet dan luiden: en gemaakt of, uitgewerkt. Job bepaalt God er bij, dat hij Zijn handenwerk is, en dat het nu onbegrijpelijk is, dat Hij dit Zijn handenwerk zo weer vernietigt, zonder oorzaak. Op dit laatste is wel te letten. Dit is voor Job het smartelijkste, dat hij van oordeel is, dat God hem, hoewel hij geen bepaalde zonde gedaan heeft, zo tuchtigt en straft.

Het tweede woord is uitwerken, n.l. datgene, wat geformeerd, geschapen is. Ook kan men het vertalen door volmaken.

9. Gedenk toch, dat Gij mij, uit enkel liefde, voordat ik nog van U of van mij zelven wist, zonder mijn toedoen, als leem bereid hebt, even als den eersten mens, wiens schepping Gij bij iedere mens in den moederschoot herhaalt (vgl. Hoofdstuk 1: 21; 33: 6. Psalm 139: 15), en dat mijn aan zijn slechts kort kan duren, daar Gij mij, gelijk alle mensen, tot stof zult doen wederkeren (vgl. Genesis 3: 19). Waarom dan moet dit korte leven van Uw eigen schepsel zo smartvol zijn?

De lijder, wie het nog ontbreekt aan diepe inwendige kennis van zonde, en die het geloof aan Gods genade meer door eigen schuld, deels door misleiding van anderen verloren heeft, is bestendig in verzoeking. om God voor een Wezen vol van wangunst en van lust tot vernieling

te beschouwen. Vandaar het heidens denkbeeld van den nijd der goden, van der onschuldigen val zelfs van de lievelingen der Godheid, wanneer zij een trap van geluk te hoog voor deze wereld bereikten (maar als nu ook deze bij al de goden gehaat werd, dwaalde hij eenzaam daarheen op het Aleïsche veld" Hom. Elias VI: 200 vv. "Hier keert zich de vreemdeling af met ontzetting.) Alleen het gelovig vasthouden aan Gods onverdiende genade en anders niets kan ons in staat stellen overal de sporen te ontwaren van die liefde, die alles onderhoudt, die in alles voorziet.

De duivel is ons mensen, in het bijzonder den waren Christen, zulk een doodsvijand, dat hij hem gaarne elk uur, ja ieder ogenblik zou willen ombrengen. Dat dit niet geschiedt bewerkt de Voorzienigheid van God, die Zijne engelen beveelt, dat zij ons bewaren op alle onze wegen, zodat hij ons gene schade kan doen, ook geen haartje kan krenken, tenzij God het hem toelaat. God toch ziet vele duizenden malen nauwlettender op de Zijnen, dan ene moeder op haar enig kind kan zien, ja zo opmerkzaam slaat Hij ons gade, dat Hij zelfs al de haren van ons hoofd telt. Zulk een waken Gods is over ons dag en nacht, ieder uur en elk ogenblik..

10. Hebt 1) Gij mij niet bij mijne wondervolle wording als melk gegoten in het vat van den moederlijken schoot, en mij als een kaas doen runnen; geven dus niet de eerste beginselen mijns levens getuigenis van Uwe goedheid en barmhartigheid (Psalm 139: 16)?

1) Deze beelden schilderen de onzichtbare, maar daarom des te geheimnisvoller en Gods Almacht meer verheerlijkende wijze van ons ontstaan. Het sperma gelijkt op de melk. Het uit het sperma zich vormende Embryo lijkt op de kaas. Job ziet hier terug op den aanvang van zijn leven..

11. Met vel en vlees hebt Gij mij in den moederschoot bekleed, aan mijne ziel als het ware een kleed aangetrokken, met beenderen ook en zenuwen hebt Gij mij samengevlochten, zo hebt Gij van dat eerste ongevormde begin in goddelijke wijsheid een mens geformeerd.

12. Benevens het leven, dat Gij mij gegeven hebt, hebt Gij weldadigheid genade aan mij gedaan 1) gedurende mijn gehele leven, en Uw opzicht 2), Uwe zorg, heeft van den moederschoot af mijnen geest bewaard (vgl. Psalm 139: 13. Hand. 17: 28).

1) Job ziet hier terug op wat God gedaan heeft. Hij vergelijkt het verledene met het tegenwoordige. Hij gedenkt, hoe God hem lichamelijk en geestelijk heeft welgedaan en met Zijn trouwe zorg omringd. Maar ziet, wanneer hij zich verdiept in het verleden en dien toestand vergelijkt bij den tegenwoordige, dan komt zijn ziele weer meer in opstand, en de gedachte schiet wortel in zijn hart, dat God hem zó heeft beweldadigd, om hem des te meer met smart en ellende te omringen, zoals uit vs. 13-17 zo duidelijk blijkt.

2) De wijsgeren zeggen wel, dat wij door God geschapen en uitgewerkt zijn, en door Hem het leven hebben, maar ondertussen menen zij, dat wij wel door Hem leven, maar dat het aan ons ligt, om wél te leven. Zo verdonkeren zij die goedheid en kracht Gods, tot welke ondeugd de mensen maar al te zeer geneigd zijn. Des te nauwkeuriger hebben wij op dit woord opzicht te letten, wat betekent, dat God, na ons op de wereld gesteld te hebben, ons niet in den steek

laat, alsof wij door ons zelf worden bewaard. Maar dat Hij altijd bij ons blijft en Zijne hand tot ons uitstrekt, om ons met Zijne kracht te begiftigen, opdat wij niet te gronde gaan..

13. Maar deze dingen, die ik nu lijd, deze rampen en ellenden, hebt Gij verborgen in Uw hart; ik weet nu, dat dit bij U geweest is, dat mij te kwellen Uw voornemen was.

14. Indien ik gedurende mijn voorbijgegaan leven zondigde1), gelijk dit noodzakelijk voorkomt (Psalm 19: 13), Zo zult Gij mij waarnemen, Gij beloerdet mij, opdat geen misstap U ontging, en van mijne misdaad zult Gij mij niet onschuldig houden; integendeel alle zonden wilde Gij opeenstapelen en op eens van mij zoeken.

1) Terwijl zijne rampen bleven aanhouden, kon hij den troost van zondevergiffenis niet smaken, noch de stem dier hemelse vreugde en blijdschap horen. Zo moeilijk is het Gods liefde te ontdekken, als wij Zijn liefelijk Aangezicht gefronst en de roede in Zijn hand zien opgeheven..

15. Zo ik goddeloos ben en ene zo zware misdaad op mij geladen heb, wee mij! dan ware naar recht mij zoveel lijden overkomen, en ben ik rechtvaardig, ik zal mijn hoofd toch niet opheffen, om geluk in dit leven te genieten, maar zal ondanks dat toch als een goddeloze geplaagd worden; ik ben zat van schande, maar aanzie mijne ellende. Hebr. Word eindelijk zat van te vernederen, en zie toch mijne ellende aan.

16. Maar in plaats van mijne ellende aan te zien, verheft Gij U tegen mij, want zij, mijne smart, verheft 1) zich; gelijk een felle leeuw, begerig naar buit, jaagt Gij mij; Gij keert weer en stelt U wonderlijk tegen mij; Gij wilt in uitgezochte kwellingen Uwe wonderbare almacht aan mij, den zwakke, bewijzen (vgl. Jes. 38: 13. Jer. 25: 37 vv. Hos. 5: 14; 13: 7 vv. Klaagt. 3: 10).

1) Anderen vertalen: Verheft het zich, n.l. het hoofd. Ons komt die vertaling, of liever die verklaring, beter voor. Vs. 16 vormt dan een tegenstelling met vs. 15, waar hij zegt, dat hij het hoofd niet opheft en wanneer hij dit niet doet, hij zat van schande is.

17. Gij vernieuwt Uwe getuigen tegenover mij, Gij maakt de smarten groter, die tegen mijne onschuld getuigenis afleggen en mij als zondaar voorstellen, en vermenigvuldigt Uwen toorn tegen mij, verwisselingensteeds nieuwe aanvallen ja, een heirleger van rampen zijn tegen mij, terwijl het hoofdleger, Uw toorn, blijft, zijn er altijd verse legerscharen van smarten, die elkaar aflossen, om op mij aan te stormen.

Dat de vader en vriend zich naar het uiterlijke als een leeuw en een tiran gedraagt, die jaagt en plaagt en slaat en het ene vonnis na het andere laat komen, dat is met ene heilzame bedoeling. Hij neemt een vreemd werk ter hand, dat hij verbreekt, aan stuk slaat, verscheurt, opdat Hij tot Zijn eigen werk kome, d.i. bouwe, verbetere, hele. En hier vraagt God niet, wat ons vlees wel of wee doet, maar wat Hem te stade komt. Hij jaagt, als een leeuw, opdat Hij het vlees onderdrukke en het met Zijne begeerlijkheden kruisige, Hij valt hard aan, opdat Hij

verootmoedige; Hij herhaalt Zijne slagen, verzwaart Zijnen toorn, zodat Hij de ene plaag na de andere toezendt, opdat de mens zich zelven en der wereld afsterve..

18.

V. Vs. 18-22. Was dit reeds bij mijne wording Uw voornemen, waarom schonk Gij mij dan het leven, waarom liet Gij mij geboren worden? O, dat Gij mij toch ten minste ene korte rust gunde, voordat ik in de duisternis des doods nederdaal.

18. En waarom, wanneer Gij zulk ene ellende over mij wilde laten komen, en dit van den beginne besloten hebt, waarom hebt Gij mij uit de baarmoeder voortgebracht? Och, dat ik nog in den moederschoot den geest gegeven had en geen oog mij gezien had (vgl. Hoofdstuk 3: 13)!

1) Hier zinkt Job weer in. Nu wordt zijn klacht weer meer moedeloos. In roerenden angst, terwijl het daarbinnen vreselijk stormt, smeekt hij God, om Zijn aangezicht van hem af te wenden (vs. 20). Het is hem, alsof hij immer Gods oog in toorne op zich voelt drukken. Uit dit Goddelijk oog, meent hij, straalt geen liefde, maar vijandschap en toorn. Verademend zal het voor hem zijn, indien hij een enkel ogenblik dat Oog niet meer ziet. Daarom smeekt hij dan ook straks.

19. Ik zou zijn alsof ik niet geweest ware; van moeders buik zou ik tot het graf gebracht zijn geweest, zonder het licht gezien te hebben (vgl. Hoofdstuk 3: 16).

Hier leert ons Jobs voorbeeld, dat ook grote heilige mannen licht vallen en gruwelijk zondigen kunnen, wanneer God, de Heere, Zijne hand een weinig van hen begint af te trekken..

20. Zijn mijne nog overige dagen niet weinig? houd daarom met die smarten op, zet uw aangezicht van mij af, dat ik mij een weinig verkwikke.

21. Eer ik heenga (en niet wederkom) in een land der duisternis en der schaduw des doods.

22. Een stikdonker land, als de middernachtelijke duisternis zelf, waar de zielen buitengesloten zijn, verre van het licht der genade en des levens, de schaduw des doods, en zonder ordeningen, dewijl er geen licht is om te onderscheiden, en het geeft schijnsel als de duisternis1), de dageraad is daar als de donkerste nacht (vgl. Hoofdstuk 3: 17 vv.; 7: 9 vv. 3.17 7.9).

1) Job spreekt hier als iemand, die geen hoop heeft op de onsterfelijkheid der ziel of op de beloofde opstanding. Hoe is hij hier toe gebracht? Laten we er op letten, dat hij hier uitdrukt de verwarringen van den ellendigen zondaar, die enkel een oog heeft voor den toorn Gods. Job wordt alzo door deze hel zodanig gekweld, dat hij God als zijn rechter en zichzelf als een verworpene beschouwt, en dat er geen hoop op vergiffenis overblijft..

De onwaardige gedachten van Job over God gaan in deze rede nergens zo ver, dat Job den Heere, dien hij zich als een vertoornd vijand voorstelt, als een vijand lastert. Hij keert God den rug niet toe, maar wendt zich tot Hem in den gebede. Hij is vol aanbidding Gods, vol eerbied voor Zijne macht en majesteit; zijn oog is geopend voor Gods grote, wonderbare daden in de natuur en onder de mensen, voor de macht van den Schepper en de goedheid der Voorzienigheid, die hij zelf ondervonden heeft. Overal openbaart zich nog het vonkje van geloof, tot welker uitblussing het ook niet komt. De verzoeking heeft voor hem alleen Gods aangezicht met ene zwarte wolk bedekt, zodat alleen de zijde van Gods macht naar hem gekeerd blijft..

2. Zou de veelheidstroom der woorden 1), die gij geuit hebt, niet beantwoord worden? en zou een klapachtig man recht hebben? 2) Meent gij daardoor het recht te hebben, dat gij steeds het laatste woord zoekt te behouden?

1) Het is niet moeilijk te verklaren, waarom de redenen der vrienden tegenover die van Job betrekkelijk zo kort zijn. Die ene zeer algemene leerstelling van de rechtvaardigheid Gods is het enige thema, dat zij met altijd nieuwe variaties herhalen, terwijl Job in zijn hart, hetwelk, door hetgeen hij beleeft, in den opgewekten toestand gebracht is, ene onuitputtelijke bron van gedachten heeft..

2) Ene op zich zelf ware stelling: maar dat Zofar in Job slechts iemand ziet, die gelijk wil hebben, dat komt uit de meest liefdeloze, de meest ongeestelijke miskenning van den lijdenden vriend voort. De uitbarstingen van een zeer benauwd hart zijn voor hem een woorden-kraam! Hoe geheel ongeschikt is toch Zofar om den gemoedstoestand van enen aangevochtene te verstaan, en hem terecht te helpen..

Een klapachtig man, in den zin van, een held in den mond. Job wordt hier door Zofar beschouwd als iemand, die een stroom van woorden uit zijn mond laat vloeien en die een held in woorden is. Zofar verstaat Job het allerminst en daarom is hij ook het heftigst in zijne beschuldigingen en verwijtingen.

22. Een stikdonker land, als de middernachtelijke duisternis zelf, waar de zielen buitengesloten zijn, verre van het licht der genade en des levens, de schaduw des doods, en zonder ordeningen, dewijl er geen licht is om te onderscheiden, en het geeft schijnsel als de duisternis1), de dageraad is daar als de donkerste nacht (vgl. Hoofdstuk 3: 17 vv.; 7: 9 vv. 3.17 7.9).

1) Job spreekt hier als iemand, die geen hoop heeft op de onsterfelijkheid der ziel of op de beloofde opstanding. Hoe is hij hier toe gebracht? Laten we er op letten, dat hij hier uitdrukt de verwarringen van den ellendigen zondaar, die enkel een oog heeft voor den toorn Gods. Job wordt alzo door deze hel zodanig gekweld, dat hij God als zijn rechter en zichzelf als een verworpene beschouwt, en dat er geen hoop op vergiffenis overblijft..

De onwaardige gedachten van Job over God gaan in deze rede nergens zo ver, dat Job den Heere, dien hij zich als een vertoornd vijand voorstelt, als een vijand lastert. Hij keert God

den rug niet toe, maar wendt zich tot Hem in den gebede. Hij is vol aanbidding Gods, vol eerbied voor Zijne macht en majesteit; zijn oog is geopend voor Gods grote, wonderbare daden in de natuur en onder de mensen, voor de macht van den Schepper en de goedheid der Voorzienigheid, die hij zelf ondervonden heeft. Overal openbaart zich nog het vonkje van geloof, tot welker uitblussing het ook niet komt. De verzoeking heeft voor hem alleen Gods aangezicht met ene zwarte wolk bedekt, zodat alleen de zijde van Gods macht naar hem gekeerd blijft..

HOOFDSTUK 11.

JOB WORDT DOOR ZOFAR VAN HUICHELARIJ BESCHULDIGD.

Verdrietig over de lange rede van Job, waagt het de jongste vriend, de driftige hartstochtelijke Zofar, zonder dat hij op ene openbaring van God als Elifaz zich beroepen kan, zonder wijze spreuken der oudheid als Bildad te kunnen aanhalen, slechts op eigen inzicht, tegen den armen beproefde op te treden. Hij grijpt den wens van Job, dat God zich met hem in een twistgeding mocht inlaten, aan, en staat hem tegen met de bewering, dat dan openbaar zou worden, hoe Gods almacht en heerlijkheid, die Job aan de andere vrienden als een steunpunt ontnomen heeft, op Zijne alwetendheid rust; deze zou hem spoedig van dwaasheid en zonde overtuigen; ja tonen, dat Jobs zonde nog veel groter was dan zijne straf. Openlijker dan Elifaz en Bildad wijst Zofar er op, dat Job een groot, heimelijk zondaar moest zijn, zonder toch zijne werkelijke zonde te kunnen noemen. Ook hij belooft aan Job, ingeval hij zijne zonde van zich doet, nieuw geluk; maar reeds met veel grotere dubbelzinnigheid en beperking. Terwijl Elifaz (Hoofdstuk 5: 27) nauwelijks ene geringe waarschuwing gaf, Bildad het tegendeel met weinige woorden inlaste (Hoofdstuk 8: 20,22), voegt Zofar in vs. 20 reeds een hevige woord van bedreiging daarbij, dat op nog hevigere in Hoofdstuk 15: 18 en 20 voorbereidt.

I. Vs. 1-6. Zal dan al uw geklap gene weerlegging vinden? Meent gij misschien daardoor, dat gij niemand aan het woord laat komen, uw recht tegenover God te kunnen bewijzen? O, dat toch God, overeenkomstig uwen wens, zelf u antwoordde, zo zoudt gij spoedig uwe schuld en de rechtvaardigheid uwer straf moeten bekennen.

1. Toen antwoordde de jongste, onervarenste en hevigste onder de vrienden, Zofar, de Naämathiet (vgl. 2: 11), en zei:

2. Zou de veelheidstroom der woorden 1), die gij geuit hebt, niet beantwoord worden? en zou een klapachtig man recht hebben? 2) Meent gij daardoor het recht te hebben, dat gij steeds het laatste woord zoekt te behouden?

1) Het is niet moeilijk te verklaren, waarom de redenen der vrienden tegenover die van Job betrekkelijk zo kort zijn. Die ene zeer algemene leerstelling van de rechtvaardigheid Gods is het enige thema, dat zij met altijd nieuwe variaties herhalen, terwijl Job in zijn hart, hetwelk, door hetgeen hij beleeft, in den opgewekten toestand gebracht is, ene onuitputtelijke bron van gedachten heeft..

2) Ene op zich zelf ware stelling: maar dat Zofar in Job slechts iemand ziet, die gelijk wil hebben, dat komt uit de meest liefdeloze, de meest ongeestelijke miskenning van den lijdenden vriend voort. De uitbarstingen van een zeer benauwd hart zijn voor hem een woorden-kraam! Hoe geheel ongeschikt is toch Zofar om den gemoedstoestand van enen aangevochtene te verstaan, en hem terecht te helpen..

Een klapachtig man, in den zin van, een held in den mond. Job wordt hier door Zofar beschouwd als iemand, die een stroom van woorden uit zijn mond laat vloeien en die een held

in woorden is. Zofar verstaat Job het allerminst en daarom is hij ook het heftigst in zijne beschuldigingen en verwijtingen.

3. Zouden uwe leugens 1), de lieden doen zwijgen; zoudt gij menen hen te kunnen doodspreken? en zoudt gij spotten of, honen, door uwe onschuld tegenover God en ons te beweren, en of, terwijl niemand door een bewijs uwer onzinnigheid te geven, u beschamen of, beschaamt?

1) In het Hebr. Badèka. Uwe leugens, in den zin van, uwe grote woorden, uw gezwets. Zofar toont door alles geen achting voor Job te hebben. Hij verstaat er niets van, wat er in het binnenste van dezen lijder omgaat. Hoe zou hij hem dan kunnen troosten! Juist door hetgeen Zofar zegt wordt zijn lijden nog zwaarder.

4. Want gij hebt gezegd: Mijne leer, mijne bewering, dat God niet overal naar rechtvaardigheid, maar veelmeer naar Zijne almacht handelt, is zuiver, is waar en onweerlegbaar, en ik ben rein, ben onschuldig, o Heere, in Uwe ogen; Gij weet het zelf, dat Gij zonder oorzaak lijden over mij brengt (Hoofdstuk 10: 7,16).

5. Maar gewis, och of God, gelijk gij zelf gewenst hebt (Hoofdstuk 9: 34 vv.), sprak, en Zijne lippen zich tegen U opende:

6. En U bekend maakte de verborgenheden der goddelijke wijsheiden Zijne kennis van der mensen daden en harten, omdat zij dubbel zijn in wezen, in vergelijking met uwen schijnwijsheid! Daarom weet, dat God voor u vergeet van uwe ongerechtigheid 1), dat Hij niet eens al uwe zonden gedenkt, maar u slechts voor een gedeelte de straf laat ondervinden.

1) Zulke troosters, als deze Zofar is, zijn die allen, die niets weten van geestelijke aanvechtingen. Deze is ene der voornaamste redenen, waarom God, de Heere, hoge voortreffelijke, godvruchtige kerkleraars met zo velerlei aanvechtingen in dit leven laat slaan en plagen, opdat zij de arme en aangevochtene harten te hulp kunnen komen, de kranken bezoeken, de ellendigen troosten. Wie dat kan en deze gave heeft, heeft grotere gaven, dan die de geesten onderscheidt en de vijanden der waarheid grondig weerlegt. Want wanneer men een aangevochten hart door het Evangelie wint, troost en terecht brengt, is het toch een even groot wonder, als wanneer men het weer van den doden had opgewekt..

Zofar zegt hier tot Job, dat wat deze ondervindt, nog niet is, wat hij vanwege zijne ongestalten wel verdiende.

Op zichzelf is het volkomen waar, dat God nooit doet naar de zonden en niet vergeldt naar de ongerechtigheden, wanneer Hij Zijne straffende hand over Zijne mensenkinderen uitstrekt, maar de toon, waarop Zofar sprak en het doel, waartoe hij dit in herinnering brengt, waren volstrekt niet geschikt, om Job neer te zetten. Het was het woord van den man, die bij zich zelven zeer hoog stond en niet kon indalen tot de diepte van het lijden van zijn vriend.

7.

II. Vs. 7-12. Meent gij dan waarlijk, u met God te kunnen meten, en zo diep te hunnen zien als hij, in Zijne onmetelijke wijsheid? Wie zal Hem berispen, wanneer hij de goddelozen voor zijn gericht brengt? Maar het is moeilijk enen dwaas tot nadenken te brengen.

7. Zult gij de onderzoeking het Wezen Gods vinden? Waant gij Gods Wezen te zullen doorgronden? zult gij tot de volmaaktheid toe den Almachtige vinden 1)? Meent gij, dat gij het diepe, verborgene Wezen Gods zoudt kunnen begrijpen en weten zoudt, uit welk beginsel Hij steeds handelt.

1) De eeuwen Zijner eeuwigheid zijn niet te tellen, de ruimte Zijner onafmetelijkheid niet af te meten, de diepte Zijner wijsheid niet te peilen, de grenzen Zijner macht niet te beperken, de luister Zijner heerlijkheid niet te omschrijven, en de schatten Zijner Godheid niet uit te vinden, niet te bepalen..

8. Zij, de volmaaktheid Gods, is als de hoogten der hemelen, wat kunt gij doen tegen haar? wat is tegenover deze uw vermogen? zij is dieper dan de hel, wat kunt gij weten 1)? God doorgrondt zelfs die diepten, wat is uwe kennis daarbij?

1) Zie hier het mysterie aan ons geopenbaard, opdat de mens zedigheid lere, want het is wijs van ons, naar God te luisteren, opdat wij des te kinderlijker Zijn Woord gehoorzamen en niet daartegen ingaan. Er zijn er twee dingen, waarin de menselijke wijsheid bestaat, n.l. dat wij naar God horen als Hij tot ons spreekt, en vervolgens zonder tegenspreken volgen, wat in Zijn Woord wordt voorgehouden, waardoor wij er toe geleid worden, om God te vrezen en ons aan Hem te onderwerpen..

9. Langer dan de aarde is hare maat, en breder dan de zee. Wie zou het dan wagen, zich in de kennis der dingen van den mens, van zijn eigen hart, met Hem te willen meten?

Op gelijke wijze beschrijft Paulus (Efeze. 3: 18) de grootheid der liefde van God, die zich over den zondaar ontfermde en het raadsbesluit der verlossing nam, naar de vier richtingen van hoogte, diepte, lengte en breedte. Ook Johannes zegt ons (1 Joh. 4: 9,16) dat het eigenlijk Wezen, van God liefde is. In haar vloeien dus alle eigenschappen Gods te zamen. Ook Zijne verborgene wijsheid en alwetendheid, gelijk zij zich in het lijden van Job openbaarde, is door Zijne verlossende liefde, die ons van zonden reinigt en heiligt, geleid. Deze diepte van het Wezen Gods, die in Christus voor ons geopenbaard ligt, is natuurlijk voor Zofar nog verborgen. Doch in plaats van de onbegrijpelijkheid Gods, gelijk hij deze hier zo schoon voorstelt, ernstig op te vatten en die op den voorgrond te plaatsen, meent hij in trots zelfbedrog, dat Job slechts nodig had, hieraan te denken en zich ootmoedig voor Gods alwetendheid te buigen, en hij doet, alsof hij zelf Gods wijsheid doorzien had, en daarom oordelen mag, dat allen, die God kastijdt, daarom bijzonder grote zondaars zijn..

10. Niemand kan daarom beweren, wanneer hij in lijden is, dat hij door God onrechtvaardig behandeld wordt. Indien Hij, die overal tegenwoordig is en almachtig en rechtvaardig handelt, voorbij gaat en schuldigen aantreft, en hen aangrijpt, opdat Hij hen overlevere of vergadere voor Zijnen rechterstoel, wie zal dan Hem afkeren en beweren, dat Hij onrecht doet?

Zofar zinspeelt in dit vers op Jobs woorden (Hoofdstuk 9: 11,12), toen deze de verdrukkende, willekeurige almacht Gods met gelijke woorden schilderde. Terwijl nu Zofar de alwetende rechtvaardigheid Gods ten straffe voorstelt, wil hij Job met zijne eigene woorden slaan. Daarbij ligt het beeld van een wereldlijk rechten ten grondslag, wanneer de schuldige uit de plaats van het onderzoek voor de verzamelde gemeente gevoerd wordt en van haar zijn vonnis ontving. Volgens Zofars mening is Job ook zulk een, die door den alwetenden God in zijne zonde betrapt is, en de drie vrienden houden zich, gelijk het schijnt, voor de rechterlijke vergadering, door welke God Job verhoort. Wie zou nu, menen zij, hem onschuldig verklaren, daar God hem door Zijne plagen schuldig verklaard heeft?.

11. a) Want Hij, de Heere, kent de ijdele, de huichelachtige, de gewetenloze lieden, en Hij ziet de ondeugd, ook wanneer zij, gelijk bij u, nog zozeer onder den schijn van godzaligheid verborgen is; zou Hij dan niet aanmerken 1)?

a) Psalm 10: 11,14; 35: 22.

1) In het Hebr. Welo jithbonân. Dit kan ook vertaald worden: Zonder dat Hij er acht op slaat, d.i. zonder dat Hij moeite behoeft te doen, om het te onderzoeken, zodat het behoort tot Zijn Wezen, om ook het meest verborgene in een oogwenk te zien en te aanschouwen. O.i. moeten wij deze vertaling hier hebben. De Heere is Degene, die de harten kent en de nieren proeft. Elke zonde is met het weten Gods gelijktijdig.

12. Dan, omdat God alle dingen openbaar doet worden door Zijne oordelen, zal een verstandeloos man kloekzinnig worden, door zulke openbaringen, zulke zware straffen, zal hij alle dwaze huichelarij laten varen, en voor verborgene zonden leren vrezen; hoewel de mens als het veulen eens woudezels geboren is 1), en van gene banden wil weten, hoewel zijne eigenlijke natuur van gene onderwijzing horen wil. Zulk harde middelen, als Uwe straffen, zijn er nodig om enen dwaze, enen loszinnige, tot nadenken te brengen.

1) Dit vers is op verschillende wijze overgezet. O.i. is de beste vertaling die van Oehler: Eer een verstandeloos mens een hart krijgt, wordt een woudezel tot een mens ongeboren. Zofar wil dan zeggen, dat het schier onmogelijk is, dat een mens, die ontbloot is van wijsheid, woorden spreekt of spreken zal, die van wijsheid blijken geven. Hij wil daarmee Job treffen, maar zijne verwijtingen vallen op hem zelven terug. Job lijdt hier hetzelfde, wat Gods kinderen van alle tijden hebben moeten lijden, die door de wereld met de aller verachtelijkste namen zijn aangeduid. In dit opzicht verleert de wereld niets.

13.

III. Vs. 13-20. Wanneer gij u echter oprecht tot God wendt en van uwe verkeerdheden afstand doet, zult gij uw aangezicht getroost kunnen opheffen, bij zegen het geledene vergeten en zonder vrees gelukkig kunnen zijn. Goddelozen echter moeten bezwijken en hun verwachting is een hopeloze dood.

13. Indien gij echter uw hart tot oprecht berouw bereid hebt, en u tot God richt, zo breid uwe handen tot Hem uit, en smeek Hem om vergeving (vgl. Psalm 51: 12; 78: 8. 1 Samuel 7: 3.

14. Indien er ondeugd in uwe hand is, doe die verre weg door herstelling en verzoening; en laat het onrecht in uwe tenten niet wonen.

15. Want dan zult gij vrij en ongehinderd (vgl. Hoofdstuk 10: 6) uw aangezicht opheffen uit de gebreken of, zonder gebreken, zonder de verborgene zonden, die door deze straffen openbaar geworden zijn, en gij zult vast wezen in uwe gerechtigheid, en niet voor nieuwe straffen behoeven te vrezen (vgl. Hoofdstuk 9: 35).

16. Want dan gij zult de tegenwoordige moeite en uw zwaar lijden vergeten en harer gedenken als der wateren, die voorbij gegaan zijn, en waarvan niets overgebleven is.

17. Ja, uw tijd, uw levenspad, waarvan gij het einde nabij stelde en dat gij meende, dat in zwarte duisternis zou eindigen (Hoofdstuk 10: 20 vv.), zal dan klaarder dan de middag oprijzen; gij zult uitvliegen, uit uw kruis en uw lijden verlost worden, als a) de morgenstond zult gij zijn 1) (Hoofdstuk 10: 21).

a) Psalm 37: 6; 112: 4.

1) Anders: "Zijt gij duister, als de morgenstond zult gij zijn."

Deze laatste vertaling moeten we hier hebben. Zofar wil zeggen, dat als Job naar zijn raad luistert en de vermeende zonde wegdoet, het licht en helder voor hem zal wezen, en al is het dan nog donker om hem heen, in hem zal het licht zijn en zijn pad zal eveneens verhelderd worden.

18. En gij zult vertrouwen, omdat er alsdan verwachting zijn zal op een bestendig geluk; en gij zult graven 1), gerustelijk zult gij slapen, omdat gij weer hersteld zijt in uwe eer.

1) In het Hebr. Wechafarta. Dit woord kan graven betekenen, maar ook beschaamd, teleurgesteld zijn. En die laatste betekenis moeten we hier hebben. Zofar geeft Job het uitzicht, dat hij, als hij doet, wat deze hem zegt, hij straks weer gerust zal slapen. Ook al voelt hij zich nog niet in alles op zijn gemak, ook al voelt hij zich soms nog teleurgesteld.

19. a) En gij zult, gelijk de kudde, die zich vreedzaam legert (Leviticus 26: 1; Zef. 3: 13), nederliggen, vol vertrouwen op de bescherming van uwen God, in wien gij rust gevonden hebt, en niemand zal u verschrikken door vijandelijke aanvallen, en velen zullen uw aangezicht smeken of strelen, zullen tot u komen om u hun hulde te brengen (Psalm 45: 13).

a) Psalm 3: 6; 4: 9. Spreuken 3: 24.

20. Maar weet, dat u dit alles slechts zal wedervaren, wanneer gij u oprecht tot God bekeert; want de ogen der goddelozen zullen bezwijken, zonder hulp of zegen gezien te hebben, en de

toevlucht zal van hen vergaan, elk redmiddel zal verdwijnen, en hun verwachting zal zijn de uitblazing der ziel 1), een ellendige jammervolle dood is hun enig erfdeel. Ook gij, o Job, hebt alleen gewenst te sterven, en hebt u daardoor als een goddeloze doen kennen. Den dood hebt gij ook alleen te verwachten, indien gij uwe zonden niet van u wegdoet.

1) Als een ijdele damp en wind, die vergaat en niet weer terug geroepen kan worden, zo zal ook al hun hope vernietigd worden en hen met schade en schaamte overladen.

Het ware middel, om zonder vrees te kunnen zijn, is niet, dat men zich door zijne eigene gerechtigheid moet verheffen en bevestigen, maar dat men zich zo aan God overgeeft, zodat Hij zelf onze gerechtigheid kan zijn. Het middel om niet te vallen is, dat men zo nederig zij en klein, dat men niet meer naar beneden kan vallen.

De grote beloften, die Zofar geeft, kunnen, ook afgezien van het slotwoord en van de gestelde voorwaarden, Job genen troost geven, omdat zij zo hoog zijn, dat zij op aarde nooit vervuld worden..

Zofar heeft hier de toekomst geschilderd van hem, die zijn zonde belijdt en wegdoet, en het lot van den goddeloze, die in zijne zonde volhardt. Waarom? Om Job nog dieper te wonden. Job moet nu deze toepassing maken, dat hij is als de goddeloze, die geen ander lot heeft te wachten, dan te zullen vergaan.

HOOFDSTUK 12.

JOB BEGINT ZICH TEGEN ZOFAR EN DE ANDERE VRIENDEN TE VERDEDIGEN.

Door den overmoed en de aanmatiging, met welke Zofar den lijder behandeld heeft (Hoofdstuk 11: 2 vv. 12) wordt Job gedrongen, in de nu volgende uitvoerige beantwoording van alle drie de vrienden (Hoofdstuk 12: 13 en 14), ene grote schrede voorwaarts te doen. Nadat hij duidelijk erkend heeft, dat hij van de vrienden in het geheel geen troost te wachten heeft, begint hij het oordeel der vrienden van het oordeel Gods over hem te onderscheiden, en zich van hen, als nutteloze medicijnmeesters en leugen-advocaten Gods, af- en tot God heen te wenden, van Wie hij nog met vertrouwen recht verwacht, hoewel hij Hem als zijnen vijand beschouwt. Terwijl hij zo als van een verderen afstand tot meer in de nabijheid van God komt, schittert in hem een straal van hoop, ene duistere herinnering uit het geloofslicht van vroegere, gelukkige dagen, dat er toch misschien na den dood nog genade voor hem te wachten is. Maar nog is de nacht des doods, waarin hij zich gevoelt, te groot, dan dat dit licht door dien nacht zou komen heendringen; nog is hij ver van de oplossing van het raadsel zijns lijdens, omdat hij nog niet in staat is, zijne onschuld tegenover zijne vrienden aan zijne onschuld tegenover God te scheiden. Vooreerst maakt hij (Hoofdstuk 12) met bitteren hoon de vermeende wijsheid der vrienden te schande. Vervolgens (Hoofdstuk 13) stelt hij hun onbekwaamheid, om Gods verdedigers te zijn, met scherpe, bestraffende woorden bloot, en eindelijk (Hoofdstuk 14) wendt hij zich tot God, en begint eerst daarna meer bedeesd zijn twistgeding met Hem.

I. Vs. 1-10. Gij verbeeldt u alleen in ‘t bezit der wijsheid te zijn, maar alles, wat gij mij van de rechtvaardigheid, almacht en alwetendheid Gods, onder welke ik mij moet buigen, leren wilt weet ik wel en nog beter dan gij. Gij handelt, gelijk alle bozen, die gerust zijn in hun geluk, en veracht mij, die onschuldig ongelukkig werd, toch wil ik u tonen hoe armzalig uw wijsheid is. Ziet slechts op de schepselen rondom u: zij leren ieder, dat een machtig en wijs God alles geschapen heeft, dat alles afhankelijk is van Hem.

1. Maar Job antwoordde de drie vrienden, in ‘t bijzonder Zofar, nadat ieder eenmaal gesproken had, en zei met bittere smart en scherpen spot:

2. Trouwens, omdat gijlieden het volk 1) bij uitnemendheid zijt, groot in verstand boven allen (vgl. Hoofdstuk 8: 9),zo zal, wanneer gij sterft, de wijsheid met ulieden uitsterven!

1) Het volk, in den zin van, het volk, dat het weet, waarbij alleen de wetenschap is. Job spreekt hier op ironische wijze. Daarom volgt er ook, zo zal de wijsheid met ulieden sterven. Elifaz en zijne vrienden hebben zich voorgedaan, alsof zij alleen de wijsheid in pacht hadden, hetzij zij de ervaring lieten spreken, of het voorgeslacht opriepen. Job komt hen echter tegen en bepaalt hen er bij in vs. 3, dat hij evengoed een hart heeft, d.w.z. dat hij evenzeer met wijsheid is begaafd, en geen leeghoofd is, want hart staat daar in de plaats van, verstand, doorzicht.

3. Ik heb ook een verstandig hart even als gijlieden (vgl. Hoofdstuk 11: 12); ik zwicht niet voor u1) in inzicht, en bij wie zijn niet dergelijke dingen; wie is er op de wereld, die alles, wat gij tot verdediging van God voortgebracht hebt, niet weet?

1) D.i. ik doe niet onder voor u, ik sta niet bij u op den achtergrond.

Zijne vrienden hebben zich op ene hoogte tegenover hem geplaatst, maar, wil hij zeggen, wat gij hebt gezegd is volstrekt niet iets nieuws, ik ben daarvan evengoed bewust als gij.

4. a) Ik ben het, die onschuldig zijnen vriend een spot is, maar die roepende is om hulp en troost tot God, die hem verhoort, gelijk Hij nooit het geschrei der ellendigen versmaadt b); de rechtvaardige, die Gods wil in alles tot zijn richtsnoer stelt, en de oprechte, in wiens hart ware godzaligheid woont, is een spot 1).

a) Job 16: 10; 17: 2; 21: 3; 30: 1. 14: 2.

1) Dat zien wij op het hoogst in Christus, als Hij, op het toppunt van gehoorzaamheid en gerechtigheid, aan het kruis hangt. Wie is ooit zo bitter bespot geweest, gelijk Hij in Zijn grootste leed? Daarvan moeten alle Zijne afbeeldsels ook iets dragen; want zij zijn voor de wereld een raadsel, en zij denkt over dezulken gemakkelijk te kunnen triomferen, ja, zij verheugt zich in hare deugd tegenover de ellendigen..

Door dit voorbeeld van Job leren wij, dat God toelaat, dat wij tot een bespotting der wereld zijn en dat onze toestand zo ellendig is, dat wij schijnen te vergaan. En toch behoren wij niet minder geduldig te zijn. Of zijn wij meer waard? Waar zulk een knecht Gods zo uitmuntende, toch geheel en al werd bespot en veracht als een boze en misdadiger, indien God insgelijks met ons handelt, laten we dan niet den moed hebben tegen Hem te murmureren, of ook Hem van wreedheid beschuldigen, maar laten we erkennen, dat het goed voor ons is, dat wij zo laag gehouden worden..

5. Hij, de rechtvaardige, die in ellende is, is ene verachte fakkel 1), een uitgebrande fakkel, tot niets nut, dan om weggeworpen te worden, naar de mening desgenen, die gerust is, die onbezorgd in voorspoed leeft; hij is gereed met den voet te struikelen, en alzo nabij den val.

1) In het Hebr. Laphid. Dit kan ook samen gesteld zijn uit ongeluk en l, het teken van den dativus (derden naamval). Dan is de vertaling: Verachting is het deel der ongelukkigen. De bedoeling blijft dan toch hetzelfde. Job spreekt hier uit, dat hij, evenals vele ongelukkigen, verachting moet ondervinden van hen, die daar gerust voortleven en, trots op hun voorspoed, van mening zijn, dat, wie ongelukkig is, het ook verdiend heeft.

Men merkt, dat hij in deze periode meer tegen zijne vrienden optreedt dan in de eerste, en hun redenen tracht te ontzenuwen.

6. De tenten der verwoesters a), der geweldigen en roofzuchtigen hebben rust en overvloed; en die God tergen door hun gruweldaden hebben verzekerdheden 1), daar zij wel geborgen

zijn, om hetgeen God met Zijne hand toebrengt 2), die in plaats van op den waren levenden God te steunen, Hem verachten (Habakuk. 1: 11). Dezulken zijn dikwijls de gelukkigsten op deze wereld, tot welke gij ook misschien behoort.

a) Job 21: 7. Psalm 73: 11,12. Jer. 12: 1. Habakuk. 1: 3 en 4.

1) Wat niet betekent, dat God de goddelozen begunstigt en hen bemint, maar dat wij naar ons gevoelen zo oordelen, indien wij zeggen, dat zij, die voorspoedig zijn, wel door God bemind moeten worden. Maar echter al die voorspoed wordt tot verderf en ondergang der goddelozen aangewend, dewijl God niet aan hun zijde staat. Zelfs indien het schijnt, dat God hen begunstigt en hun vriend is, zo zien wij, dat ten slotte alles tot hun ondergang dient. En laten wij hieruit leren, dat, ofschoon God van ons schijnt te wijken en we van Hem menen, dat Hij ons haat, laten wij leren, zeg ik, om ons onder Zijne machtige hand te vernederen, Zijn goeden wil te volgen, naar Zijne woorden te horen, en verwachten, dat Hij ons altijd nabij is, totdat Hij ons de zaken in het rechte licht stelt. En ondertussen in ware standvastigheid volhouden en er geen berouw over hebben, dat wij Hem hebben geëerd, maar onzen loop vervolgen, totdat Hij ons uit al die moeilijkheden en beproevingen in het eeuwige leven overzet..

2) In het Hebr. Laäscher hebi Eloah bejadi. Beter: die God in Zijn hand heeft, d.w.z. diegenen, die God menen niet nodig te hebben, maar die van mening zijn, dat zij alles zelf kunnen en hoegenaamd geen hulp van Boven nodig hebben. Deze laatste zin is dus nadere verklaring van den middenzin in dit vers.

Job wil hier zeggen, gij hebt uitgemaakt, dat, wie het kwalijk gaat ook goddeloos is, want den rechtvaardige gaat het wel, en daarom wijst hij op de goddelozen, dien het ook wel gaat, om zijne vrienden voor te houden, wat zij daarvan wel denken moeten. In de volgende verzen beroept hij zich op de ervaring in de dierenwereld en het plantenrijk en verheerlijkt hij God, als den Schepper en Onderhouder van alles, ook in de dierenwereld. En daarmee heeft hij het oog op wat Bildad (Hoofdstuk 8: 8-10) en Zofar (Hoofdstuk 11: 7-9) gezegd hebben.

7. Gij meent in wijsheid zo hoog verheven te zijn, en waarlijk, zij is zeer alledaags; vraag toch de beesten, en elkeen van die zal het u leren; en het gevogelte des hemels, dat zal het u te kennen geven,

8. Of spreek tot de aarde, beschouw haar en al wat zij voortbrengt nauwkeurig, en zij zal het u leren; ook zullen het u de vissen der zee vertellen. Alle schepselen toch prediken luide en verstaanbaar, dat de wijsheid en de almacht van den Schepper al het menselijke weten en vermogen overtreft (vlg. Hoofdstuk 11: 7-9).

9. Wie weet niet uit alle dezen, welk verstandig mens heeft het niet uit alle deze schepselen leren kennen, dat de hand des HEREN dit doet, alles, wat ons omgeeft, gemaakt heeft, onderhoudt en regeert (vgl. Hebr. 11: 3 Jes. 41: 20; 66: 2)?

10. In wiens hand de ziel is van al wat leeft, al het mindere leven der dieren, en de geest van alle vlees des mensen, al het hogere leven. Van Hem heeft alles zijnen oorsprong, van Hem is daarom alles volstrekt afhankelijk.

Ziet, wil Job zeggen, dit alles erken ik wel; ik wil Gods grootheid en verhevenheid boven de wereld nog heerlijker schilderen dan gij. Maar zulke beschouwingen van de natuur en van de daarin geopenbaarde scheppende macht Gods kunnen een mensenhart niet tot rust en voldoening brengen. Ieder erkent, dat boven het schepselenheir een machtig, hoogverheven Wezen tronen moet, maar zulk ene erkentenis kan mij, armen man, niet baten. Het gevoel van onze gehele afhankelijkheid van enen machtigen Schepper op zichzelf, drukt ons meer ter neer, dan dat het ons opheft en vertroost. Hoe weinig verstaan toch zij de diepe behoefte van het menselijk hart, die met Schleiermacher het geloof voor het gevoel van volstrekte afhankelijkheid houden! Daarbij toch blijft het onverschillig, of men zich van het blinde noodlot en het Turkse Fatum, of van den waren God, den Vader van onzen Heere Jezus Christus, afhankelijk weet. Hoe weinig ook weten zij van de diepe behoefte van het menselijk hart aan persoonlijke liefde Gods, die menen, dat ene aanbidding van den Schepper in de natuur reeds ene voldoende godsdienst is! Alleen de openbaring van God in Christus leert de openbaring Gods in de schepping weer recht verstaan. De heerlijkheid van den persoonlijken, alleen waren God, vindt slechts hij in de natuur, die verlost is uit den natuurlijken afval van zijn hart en de door ondankbaarheid ontstane verduistering van den geest; slechts hij, die opnieuw met God in gemeenschap getreden is en de rechte Godskennis reeds weer vooraf verkregen heeft.

11.

II. Vs. 11-25. Ook uwe spreuken van de oude vaderen omtrent de werkzaamheid Gods in de natuur en onder de mensen kunnen mij geen licht, geen troost geven. Men mag ze niet aanwenden, zonder ze eerst te beproeven. Zeker is bij de ouden wijsheid, maar de volmaakte wijsheid is alleen bij God. Hoort toch, hoe ik zelf uit eigene ervaring en volgens de overlevering van den vroegen tijd Hem als den ondoorgrondelijk Wijze en onweerstaanbaar Machtige u schilderen wil.

11. a) Zal niet het geestelijk oor de woorden, de wijze spreuken van den ouden tijd, proeven, gelijk het gehemelte voor zich de spijze smaakt, welke aangenaam is, en welke niet?

a) Job 6: 30; 34: 3.

12. In de stokouden is voorzeker de wijsheid, en in de langheid der dagen, in degenen, die hogen ouderdom bereikten, het verstand 1),

1) Bildad heeft zich ook beroepen op de wijsheid der eeuwen en der grijsaards. Job geeft dit hier toe, maar waar hij zo-even Gods kracht heeft groot gemaakt, zo stelt hij nu de wijsheid der mensen, ook die der grijsaards, tegenover de wijsheid Gods, bij Wie de hoogste Wijsheid is.

13. Bij Hem is de hoogste wijsheid en de ondoorgrondelijke macht; Hij heeft raad en verstand.

Door Zijne wijsheid erkent God de dingen in den grond van hun wezen en in de werkelijkheid van hun bestaan; van wege Zijnen raad is Hij nooit om de beste wegen tot bereiking van Zijn doel verlegen; door Zijn verstand weet Hij het ware en valse, het heilzame en verderfelijke grondig te doorzien en te onderscheiden, door Zijne macht kan Hij de plannen, raadsbesluiten en beslissingen Zijner Alwijsheid ongehinderd en onveranderlijk doorzetten..

Alle menselijke wijsheid is hoogstens een uitvloeisel, ene schaduw der Goddelijke wijsheid. Deze is ons echter in Zijn heilig, dierbaar Woord gegeven, waardoor de mens recht verstandig kan worden. (Psalm 19: 8).

14. Ziet 1), Hij breekt menselijke werken steden en rijken af, en wat Hij vallen doet, het zal niet herbouwd worden a). Hij besluit iemand in den kerker, en er zal niet opengedaan worden tegen Zijnen wil.

a) Job 9: 12; 11: 10. Openbaring 3: 7.

1) In dit vers en in de volgende schildert Job de Almacht Gods op bijzondere wijze, met de levendigste kleuren, en de korte inhoud van zijn rede is deze, dat de Raad Gods bestaat en dat Hij al Zijn welbehagen zal doen. Hij is het, die machtiger is dan de machtigste op aarde, dan raadsheren en koningen, dan priesters en oversten.

15. Ziet, Hij houdt tot straf over een land, de wateren op, dat het niet regent, en zij, alle velden, drogen uit (vgl. 1 Koningen 17: 1,7. Jes. 44: 27); ook laat Hij ze, de wateren, uit, en zij keren de aarde om en brengen door hun overstroming verwoesting te weeg.

16. Bij Hem is kracht en wijsheid. Zijns, in Zijne almachtige hand is de dwalende, en die doet dwalen, de verleider. Zo staat ook de zonde in elke gedaante onder Hem en moet zij Zijne plannen en bedoelingen dienen.

17. a) Hij voert de raadsheren, de wijze raadgevers van het volk beroofd weg, zonder dat hun macht en wijsheid hen kan beschermen, en de rechters maakt Hij uitzinnig; Hij ontneemt hun al hun verstand, zodat hun vermeende wijsheid, met welke zij de staten meenden te beheersen, te schande wordt en hun heerschappij een einde heeft.

a) 2 Samuel 15: 31; 17: 14,23. Jes. 19: 11 vv.; 29: 14; 40: 23; 44: 25. 1 Kor.1: 19.

18. Den band der koningen, hun heerschappij en macht maakt Hij los, daar Hij ze van hun tronen stoot, en Hij bindt den gordel aan hun lenden; Hij voert hen geboeid in gevangenschap.

Wanneer de Heere God een land en volk wil straffen van wege de ondankbaarheid ten opzichte van Zijn dierbaar woord of om andere gruwelijke zonden, zo neemt Hij van hen

vrome en godvruchtige Regenten weg, zodat zij of gevangen worden weggevoerd, of in vrede en rust van deze wereld afscheid nemen..

19. Hij voert de oversten 1), beroofd van al hun eer weg, en de machtigen 2), vorsten, die schijnen onoverwinnelijk te zijn en onwankelbaar op den troon te zitten, keert Hij om, brengt Hij ten val.

1) In het Hebr. kohanim. Beter: Priesters, in den zin van priestervorsten.

2) Machtigen, in den zin van, vastgewortelden, die onwrikbaar vast schijnen te staan.

20. a) Hij beneemt den getrouwen 1) raadgevers de spraak, zodat zij geen raad of hulp meer kunnen geven, en der ouden oordeel, hun goeden raad neemt Hij weg.

a) Job 32: 9. Jes. 3: 2,3; 44: 25.

1) Eigenlijk dengenen, die immer kunnen spreken, die uitnemend hun woord kunnen doen, die er geen moeite van hebben, om een rede te houden.

2) Het staat in Gods macht te verhogen en neer te werpen. Laten we dat ijverig ter harte nemen, wat wij hier gezegd hebben, dat opgemerkt moet worden. Indien vorsten en groten op hun sterkten, bogen, troepen, voorraad en macht vertrouwen, laten zij dan weten, dat God de kracht kan doen wegzinken, de macht doen weg vlieden, den gordel losmaken. Zo worden ook de vorsten bedrogen, die menen, dat zij er altijd zullen zijn, omdat zij door alle dingen bevestigd zijn, zoals zij menen. Als God nu tegen hen optreedt, zal er niets van hen over blijven. Indien de vorsten op hun verstand vertrouwen, zal hetzelfde hun te beurt vallen. En wij zien ook, hoe de profeten die ijdele aanmatigingen berispt hebben, die er waren bij de ongelovigen en de vijanden Gods..

21. a) Hij giet verachting over de prinsen, over de geliefde en geëerde vorsten uit (Psalm 107: 40 vv.),en Hij verslapt den riem, den gordel der geweldigen, der helden, zodat hun gewaad los om de knieën slingert en zij krachteloos zijn en onbekwaam tot den strijd, wanneer die daar is (Jes. 5: 27. 2 Koningen 1: 8).

a) Psalm 107: 40.

Alzo komt alle uitwendige macht en eer en alle inwendige begaafdheid en sterkte van den Heere. Hij geeft en neemt ze weer volgens Zijnen alleen geldenden, alleen besturenden, heiligen wil. Wanneer daarom koningen zich noemen: "koningen bij de gratie Gods," zo is dit de uitdrukking van Christelijken ootmoed voor den God des ontfermens, aan wie de heersers, zowel als de onderdanen, op geheel gelijke wijze gebonden zijn, en niet ene uitdrukking van hoogmoed, gelijk de verwaande en naar heerschappij verlangende hoofden van onze tegenwoordige Revolutiehelden waren. "De macht der Regenten en beheersers hangt niet af van hun geboorte, niet van hun bezitting, ook niet van de constitutie’s en van de macht der volkeren, maar enkel en alleen van God", en wanneer een vorst begint het: "bij de gratie

Gods" weg te laten, of het "door den wil des volks," bij te voegen, zo is dit het tegendeel van Christelijken ootmoed, want hij wil dus zijne macht niet als een geschenk uit genade ontvangen hebben. Voordat de heersers zich heersers gevoelen, moeten zij zich dienaars gevoelen, namelijk dienaars van God, die hun hun macht gegeven heeft, om die liefdevol en krachtig te gebruiken, als een vrij geschenk, zonder hun persoonlijke verdienste en, tegenover God, zonder hun persoonlijk recht, en die het hun evenzeer weer ontnemen kan..

22. Hij openbaart de diepten uit de duisternis, de meest geheime en verborgene plannen en gruweldaden brengt Hij aan ‘t licht, opdat zij bestraft worden, en des doods schaduw, wat in de diepste duisternis geschiedde, brengt a) Hij voort in het licht 1), er is geen draad zo fijn gesponnen, die niet eindelijk gezien wordt.

a) MATTHEUS. 10: 26. 1 Kor. 4: 5.

1) Hier spreekt Job over Gods Alwetendheid in verband met Zijn Almacht, zodat Hij in staat is, om de diepst geheime zonden aan het licht te brengen en de meest verborgen misdaden te brengen voor Zijn rechtbank. Niets is Hem, den Almachtige, te wonderlijk, want Hij ziet tot in de verborgenste schuilhoeken. En het is daarom ook, dat Hij aan de ene zijde volkeren verheft en aan de andere zijde verderft, de natiën een uitgestrekten bodem geeft, om ze wel te doen gedijen, maar ze ook weer in de engte brengt, zodat zij in dienstbaarheid worden weggeleid.

23. a) Hij vermenigvuldigt, Hij verheft de volken, en hij verderft ze; Hij stort ze weer van hun hoogten neer; Hij breidt de volken uit, maakt ze zeer talrijk, en leidt ze in gevangenschap weg.

a) Psalm 107: 38.

24. Hij neemt het hart 1), het recht inzicht en den moed van de hoofden des volks der aarde of, des lands weg, daar Hij ze om hunner zonden wil verdwaast en verblindt, en doet hen a) dwalen in het woeste, waar geen weg is 2), waar gene hulp, geen uitweg voor hen en hun volk te vinden is.

a) Psalm 107: 4,40.

1) Hart, ook hierin den zin van, verstand. Wat Job hier zegt is hetzelfde, wat ook wel aldus wordt uitgesproken: Dien God verderven wil, verblindt Hij vooraf. Gods absolute heerschappij over alles wat bestaat, wordt hier in het brede uitgemeten. Wat Elifaz naar zijne wijsheid heeft uitgesproken, daar komt Job hem door deze redenen overtuigen, dat hij volstrekt niet minder in Gods absolute heerschappij over alles gelooft.

Aan God staan alle wegen open, wil Job zeggen, om te openbaren, wie Hij is, en dat Hij is de machtige van daad.

2) Laten wij dan de toevlucht tot Zijne bescherming nemen, niet twijfelende of, indien Hij alles onder Zijne macht heeft, tot zelfs de musjes toe, die schier van geen waarde zijn, Hij ons altijd zal gedenken, niet slechts in zoverre wij Zijne schepselen zijn, naar Zijn beeld geformeerd, maar ook, omdat wij Zijne kinderen zijn, om Christus Jezus, onzen Heere, aangenomen. Doch laten wij ons voor het aangezicht van den goeden God neerwerpen, erkennende onze zonden, en Hem smekende, dat Hij geve, dat beter door ons worde gekend, wat wij hebben te verafschuwen en dat wij onze luiheid en onze dwaasheid veroordelen en Hij ons door Zijn Heiligen Geest verlichte, dewijl wij anders zelfs in het volle licht blind zijn. Hij opene ons derhalve zo de ogen, dat wij mogen zien het zo grote mysterie van Zijne hemelse regering en ook Zijne Majesteit, in zoverre dit tot onze zaligheid bevorderlijk is (zoals Hij zich in Jezus Christus, onzen Heere, geopenbaard heeft), totdat wij eindelijk tot die volle en volkomen openbaring mogen voortschrijden, die Hij ten uiterste dage zal schenken, wanneer wij Hem zullen zien, tot Zijnen roem volkomen hervormd..

25. Zij tasten radeloos in de duisternis, waar geen licht is (vgl. Hoofdstuk 5: 14 Hij doet hen dwalen, als enen dronkaard, die waggelt totdat Hij valt, want Hij maakt die vorsten dronken uit den kelk Zijns toorns (vgl. Jes. 19: 14; 24: 20).

Deze beide uitdrukkingen zijn van grote betekenis. Door de eerste "tasten" wordt die toestand aangetoond, waarin iemand is, die den rechten weg verloren heeft en zich nu eens naar de ene dan naar de andere zijde begeeft om zijn doel te bereiken. Door de tweede wordt aangewezen, wanneer men overal uitwegen zoekt, om zijn onheil te ontkomen. Door het beeld van den dronkaard wordt bedoeld, wanneer men van alle hulp ontbloot en daardoor in zulk een doolhof en in zulk een verwarring geraakt is, zodat niets anders dan gehele verderving en onvermijdelijke ondergang volgen kan. Want gelijk het enen dronkenen gaat, die zich nu eens hier dan daar tegen stoot, en ten laatste toch neergestoten wordt, zo gaat het ook diegenen, die God willen doen vallen. Alles moet tegen hen zijn. Ja zij geraken in wanhoop, twijfelen aan zich zelven en geven alles op. Hierin blijkt zo duidelijk de rechterlijke rechtvaardigheid Gods, volgens welke Hij Zijne genade onttrekt, den mens in zijne dwaasheid overgeeft, en hem van zijn verstand berooft..

Deze schildering in vs. 14-25 is over ‘t algemeen ene nachtelijke schilderij van catastrofen, die God over de machten van de natuur en van de mensenwereld aanvaardt, overeenkomende met den nachtelijken gemoedstoestand, waarin Job zich bevindt, en de catastrofe, die hij zelf ondergaan heeft. Evenmin als de vrienden hem door hun schilderingen konden vertroosten, zo is ook zijne eigene schildering volslagen troosteloos. De wijsheid Gods, van welke hij spreekt, is niet die wijsheid, die de wereld bestuurt, op welke men vertrouwen kan stellen, en in welke men den waarborg heeft, om alle levens-raadselen vroeger of later heerlijk opgelost te zien, maar deze wijsheid is eerder iets, dat afschrikt, dan dat aantrekt; het is het abstracte verheven zijn boven al de wijsheid der schepselen, dat daaruit volgt, dat Hij de wijsheid der wijzen te schande maakt. Van de rechtvaardigheid Gods echter spreekt hij in het geheel niet; want in dien volstrekten zin van de vrienden kan hij haar in het bestuur niet erkennen, en van de liefde Gods spreekt hij even zo weinig als de vrienden; want gelijk aan deze de blik op de goddelijke liefde door de eenzijdigheid van hun leerstelling ontnomen is, zó hem door het gevoel van Gods toorn, dat hem nu geheel vervult. Noch de Gods-idee der vrienden, noch die

van Job is de reine, zuivere Gods-idee van het Oude Verbond. De vrienden denken zich God als den Absolute, die slechts naar gerechtigheid, en Job denkt zich Hem, als den Absolute, die naar de willekeur van Zijne macht handelt..

Laat ons opmerken, welke schone beschrijvingen en bewijzen er in Gods woord zijn, om Zijn albestuur te bewijzen en Zijne wijsheid in dat albestuur; maar het hoogste en oneindige, het meest betekenende is, dat de Heere Jezus door de boosheid der Joden gekruisigd wordt; -wie dan de Heere, kon geweten hebben, dat het gevolg hiervan weg de redding der wereld?

Die zich tegen Gods gezag verzetten, zullen met verontwaardiging afgewezen worden, maar zij, die zich aan Zijn gezag onderwerpen en op Zijne genade vertrouwen, zullen gezegend worden en ten laatste liefderijk ontvangen met een: "wel gij goede en getrouwe dienstknecht, ga in in de vreugde uws Heren." Dit zij onze keus, onze zegen!.

HOOFDSTUK 13.

JOB GAAT MET ZIJN VERANTWOORDING VOORT.

III. Vs. 1-11. Uwe wijsheid is, gelijk gij ziet, ene zeer gewone; gij zegt niets nieuwe voor mij. Daar gij ook geheel onbekwaam blijkt te zijn, om mij ellendige te helpen, zo wil ik mij geheel van u afwenden, en aan God alleen mijn recht en mijne klacht voordragen. Gij zult echter meten, dat God uwe zonde niet ongestraft zal laten, daar gij tegen beter weten in, u zelven beliegt, en Gods zaak met onrechtvaardige middelen drijft.

1. Ziet, dat alles, wat ik zo even meegedeeld heb (Job 12: 14-25), heeft mijn oog gedurende mijn leven gezien, mijn oor gehoord en verstaan; al die aangevoerde wijze spreuken der vaderen heb ik door de ondervinding van mijn eigen leven bevestigd gezien.

2. Gelijk gijlieden het weet, weet ik het ook, ik zwicht niet voor u 1) in de kennis van het Godsbestuur op aarde (Hoofdstuk 12: 3).

1) In Hoofdstuk 12 heeft Job reeds gezegd, dat hij in niets onder deed voor zijne vrienden, wat de kennis van God en Goddelijke zaken betreft. In Hoofdstuk 13 heeft hij dit bewezen, waarin hij in korte trekken zijne kennis van God mededeelt, zodat hij nu, als door de daad bewezen, het kan zeggen: gelijk gijlieden het weet, weet ik het ook, ik zwicht niet voor u. En daarop spreekt hij het uit, dat hij zich tot den Almachtige zal wenden, dewijl zijne vrienden leugenstoffeerders zijn en stumpers van geneesmeesters. Job wordt nu zeer scherp tegen zijne vrienden.

3. Maar het verdriet mij langer met u te strijden over de oorzaak van mijne ellende, ik zal mij daarom tot den Almachtige wenden en tot Hem spreken, en ik ben belust, verlang er des te meer naar mij te verdedigen voor God; hoe meer gij mij afstoot, des te sterker verlang ik mijne zaak Hem voor te leggen.

4. Want gewis gij zijt leugenstoffeerders 1), gij verklaart het vals, alsof ik een van God verworpen misdadiger ben; gij allen zijt nietige medicijnmeesters 2), die mij geen medicijn voor de wonden mijns harten geven kunt.

1) Leugenstoffeerders, in den zin van, leugens als lappen aan elkaar naaiende. Zo wil hij zeggen, doet ook gij. Gelijk men lappen aan elkaar naait, zo gereinigd gij de ene leugen met de andere, en al uw spreken is niet anders dan één leugen. In het tweede deel noemt hij hen nietige. d.i. bedrieglijke medicijnmeesters, stumpers, die niet weten, hoe zij een zieke moeten behandelen.

2) Even als een geneesheer des mensen lichaam verzorgt en tegen alle krankheden enen voorraad van artsenijen heeft, zo is ieder getrouw leraar de arts der zielen. Een geneesheer moet een vriendelijk en wijs man zijn, hij moet de eigenschap, natuur, levenswijze en wandel van elke patiënt weten; dat hij geheel anders moet omgaan met iemand, die groot en sterk opgegroeid is, dan met iemand van ene zwakke complexie (lichaamsgesteldheid). Zo moet

ieder waar leraar, iedere arts der zielen, bekwaam zijn om te weten, hoe hij met wilde, roekeloze en geruste mensen moet omgaan, om hen te winnen, maar ook, hoe hij de bedroefde en verslagene harten vriendelijk met liefelijke en troostrijke spreuken ontmoeten zal, gelijk de Heere Jezus deed (MATTHEUS. 9: 12. Joh. 20: 17. Luk. 7: 50)..

5. a) Och of gij gans stilzweeg, daar gij mijne zaak toch niet kunt begrijpen, dat gij stil nagedacht had over Gods wonderbaar, onbegrijpelijk handelen, dat zou ulieden voor wijsheid wezen, zo werd gij wijs, dat zou voor u ten minste een begin zijn, om wijs te worden.

a) Spreuken 17: 28.

Verwant hiermede is de spreuk: "Si tacuisses, philosophus mansisses" (had gij gezwegen, gij waart wijs gebleven) en het Rabbijnse gezegde: "Zich afmatten om te begrijpen is begrijpen."

6. Hoort toch mijne verdediging, en merkt op de twistingen, de tegenredenen, de antwoorden mijner lippen tegen u.

7. a) Zult gij voor God, om Gods gerechtigheid te redden, onrecht spreken, daar gij wel weet, dat ik geen verhard zondaar ben, en zult gij voor Hem, om Hem te vleien, bedriegerij spreken 1), u het bedrog veroorloven Gods rechtvaardigheid te steunen?

a) Job 17: 5; 32: 21; 36: 4.

1) Wat gij gesproken hebt, hebt gij gesproken, wil Job zeggen, om Gods handelingen met mij een schonen glimp te geven, maar gij hebt er Gode geen dienst mee gedaan. Gij hebt een voorstelling van God gegeven, waarvoor God U zeker zal straffen en tegenkomen.

8. Zult gij, als onrechtvaardige rechters, u door Zijne grootheid en macht laten omkopen, en Zijn aangezicht aannemen? Zult gij voor God twisten, als een leugenadvocaat tegenover mij?

Altijd is ene miskenning der waarheid, wanneer zij ook schijnbaar tot de meest oprechte overtuiging wordt (als bij sectarissen en valse profeten) met ene inwendige onwaarheid verbonden. Men sluit met geweld de ogen tegenover al datgene, wat de geliefde mening tegenspreekt; men misleidt het geweten met enen bijzonderen ijver voor Gods eer (gelijk sommige Jezuïeten "in majorem Der gloriam" zelfs ontucht niet voor strafbaar houden), terwijl toch het doel de middelen niet heiligen kan.

9. Zal het goed zijn, als Hij, die de harten proeft, u zal onderzoeken 1), als uw Rechter? Zult gij met Hem, die niet alleen wat voor ogen is, maar het hart aanziet, spotten, gelijk men met een mens spot? Hij laat zich niet bespotten (Gal. 6: 7).

1) God richt ons wanneer Hij onze harten met den hamer der wet verplettert, en den satan toelaat, dat hij onze zonde, die wij gedaan hebben, ons voor ogen stelt, en de ontzettende voorbeelden van den goddelijken toorn ons voorhoudt, wanneer ons God recht laat gevoelen Zijnen toorn en den helleangst, zodat ons daardoor de gehele wijde wereld te eng wordt..

Zoudt gij, zo zegt hij hier, kunnen verdragen, dat de grondbeginselen zelf, op welke gij uwe gestrenge bestraffingen vestigt, in dezelve binnenste bezien werden? En dat uwe zaak eens tot in den grond onderzocht werd? Merkt hier, dat het ons allen betaamt, om in goeden ernst te overwegen, of het al of niet tot ons voordeel en best zou strekken, indien God onze harten onderzocht..

10. Hij zal u gewis voor aller ogen bestraffen, zo gij in het verborgene het aangezicht aanneemt 1), zo gij om Hem te eren, iets beweert, terwijl uw hart van het tegendeel overtuigd is.

1) Dit wil zeggen, indien gij in het geheim partijdig zijt, niet eerlijk, niet rechtvaardig, zodat gij met den mond anders spreekt, dan gij in uw hart overtuigd zijt. Job komt hier op tegen hun eigengerechtig drijven, het drijven van den Farizeeër, die van buiten wel schoon schijnt, maar van binnen vuil, huichelachtig en misleidend is.

11. Zal u niet Zijne hoogheid verschrikken, zodat gij sidderend en bevend daar staat, wanneer Hij Zijne heerlijkheid openbaart, die tot rechtvaardiging van haar handelen gene omkering der waarheid nodig heeft, en zal Zijne vreze, de verschrikking voor de openbaring Zijner heilige Majesteit niet over u vallen, zodat gij bedwelmd wordt en ongeschikt om u te verantwoorden.

12.

IV. Vs. 12-19. Uwe bewijsgronden houden geen steek, laat mij daarom met vrede, zo zal ik alleen God mijn recht voorstellen, al moet ik er ook den dood voor lijden. Wat helpt het mij, mijn leven te sparen, zo ik toch spoedig sterven moet? Wanneer Hij mij toestaat mij voor Hem te rechtvaardigen, zo is mij dit reeds dadelijk overwinning. Dan zal ik zeker recht verkrijgen.

12. Uwe gedachtenissen, de menigte uwer spreuken, die gij u herinnert, en waarmee gij mij waarschuwt en vermaant, zijn gelijk as, die in den wind gestrooid wordt, uwe hoogten, achter welke gij de waarheid en gerechtigheid Gods verdedigen wilt, zijn als hoogten van leem, zij zullen voor het gericht Gods blijken zo nietig te wezen als schansen van leem.

13. Valt mij dan niet langer lastig; houdt stil van (voor) mij, opdat ik spreke, en mijne zaak voor God verdedige, er ga over mij, wat het zij; er kome van, wat het wil.

14. Waarom zou ik mijn vlees, gelijk een roofdier zijn buit, in mijne tanden nemen 1). Waarom zou ik mijn leven zoeken te redden, door voor God niet uit te spreken, waartoe mijn hart mij dringt, en mijne ziel in mijne hand stellen 2) en met vreze bewaren?

1) Vs. 14 sluit zich onmiddellijk aan aan het vorige. Job ontleent zijn beeld aan het roofdier, dat zijn buit tussen zijn tanden houdt, om het te bewaren. Job wil zeggen, waarom zou ik zo angstvallig voor mijn leven vrezen! Hij stelt zijne rechtvaardiging hoger dan zijn leven. Dit is hem het smartelijkste en het schrikkelijkste, dat hij als een veroordeelde, als een van God

vervreemde beschouwd wordt. En liever wil hij desnoods sterven, dan in zulk een toestand verder voortleven.

2) Volgens ene andere verklaring luidt de tweede helft van het vers: "Neen! ik neem mijne ziel in mijne handen; " ik zet zonder vreze des doods mijn leven op het spel. (vgl. Richteren 12: 3).

15. Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen? 1) Het is er zo ver aan af, dat ik zou wanhopen, dat ik niet zal nalaten op Hem te vertrouwen, hoewel Hij mij door dit verdriet uit het leven wegnam; evenwel, of, nochtans zal ik mijne wegen voor Zijn aangezicht verdedigen, ik zal mijn voorbijgegaan leven rechtvaardigen, als naar Gods wil doorgebracht.

1) Alzo vertalen (met onze Staten-overzetters), de Vulgata en de Engels overzetting (Psalm 23: 4. Spreuken 14: 32). Menige gelovige ziel heeft uit deze woorden troost en sterkte op zijn doodsbed geput. De godzalige dichteres Louise Henriette van Brandenburg, gemalin van den groten Keurvorst, koos bij haren dood (18 Juni 1667) dit woord voor haren lijktekst..

Deze is een verheven uitdrukking van een welgevestigd geloof, tot welken trap wij allen moeten trachten op te klimmen, dat is, wij behoren wel te vreden te zijn, dat we God tot onzen vriend hebben, ofschoon wij denken mogen, dat Hij zich als een vijand jegens ons gedraagt. Wij moeten God blijven aankleven en ons in Hem verblijden, als wij niets meer rondom ons hebben, hetgeen ons vermaken kan; ja, al konden wij zelfs op dien tijd geen reden van blijdschap of troost altoos zien..

In hoofdsom zegt Job, dat, ofschoon hij, door zijne vernedering en de hevigheid zijner smarten, als is ten ondergegaan, hij nochtans alle hoop niet heeft laten varen, niet omdat hij met God zou willen twisten, of zich van Hem afwenden, of door een zekere vete Zijn vriendschap vaarwel zeggen. Waarom? Hij verzekert daarentegen, dat hij zou hopen, hoe het ook mocht gaan. Ofschoon Hij mij doodde en verdierf, zegt hij, zou ik daarom nog niet aflaten op Hem te hopen. Maar echter zal ik de wegen, die Hij met mij houdt, bezien en wederleggen. Ziedaar, dat hij zijne hevigheid, welke men aanschouwd heeft, verenigt met hoop op God. Doch hier hebben wij een klare en duidelijke spiegel van Gods werken. Hij laat den gelovige vallen, opdat het geloof des te meer zou openbaar worden. Wel schijnt in die dingen enige strijd tussen elkaar te bestaan, maar God brengt het met elkaar overeen..

16. Ook zal Hij mij tot zaligheid zijn 1), reeds zou het mij tot heil en overwinning zijn, wanneer ik slechts van Hem aangenomen en aangehoord werd; maar een huichelaar, die door zijn eigen hart reeds veroordeeld wordt, zal of, kan voor Zijn aangezicht niet komen, zo ook ik niet, indien ik ben, waarvoor gij mij houdt.

1) In het Hebr. Gam-hoe-li lischoeah ki. Dit kan ook vertaald worden: Ook dit zou mij tot heil zijn, dat. Job wil dus zeggen, dat dit hem nog tot heil zou zijn, dat een huichelaar voor Gods aangezicht niet zou kunnen of mogen komen. Indien God hem dus toelaat voor Zijn aangezicht te verschijnen, om zijne wegen bloot te leggen, dan heeft hij daarin het duidelijk bewijs, dat hij geen huichelaar is, waarvoor zijne vrienden hem uitmaken.

17. Hoort naarstiglijk mijne rede, waarin ik voor den Heere mijn leven bloot wil leggen, en mijne aanwijzing, het bewijs mijner onschuld, met uwe oren.

18. Ziet nu. Ik heb het recht ordentelijk gesteld, "ik heb mijn rechtsgeding in orde gebracht," mijn pleit is opgemaakt; ik weet, dat ik rechtvaardig verklaard zal worden.

19. Ik ben van mijne onschuld zozeer overtuigd, en van mijn recht zo zeker, dat ik betuig: Wie is hij, die met mij twist, en de bewijzen mijner onschuld zou wederleggen? Wanneer ik nu zweeg, zo zou ik den geest geven, indien ik mij niet mocht verdedigen, ik zou van droefheid en benauwdheid sterven; " ik moet spreken of barsten.

20.

V. Vs. 20-28. Wanneer Gij, o Heere! nu mijne bede verhoort en mij rust van mijne smart geeft en vrijheid, zo wil ik U vrijmoedig antwoorden en U vragen. Zo zeg mij, om welke grote misdaad Gij mij zo vervolgt en U voor mij verbergt? Hebt Gij er vreugde in, enen door ziekte en smart reeds geheel uitgeputte, zo te bestraffen? Zijn het misschien de zonden mijner jeugd, om wier wil Gij mij als enen gevangene foltert, hoewel ik reeds bijna een door der verrotting ben geworden?

20. Alleenlijk a) twee dingen doe niet met mij, o Heere! dan zal ik het wagen mijn pleitgeding U voor te leggen, en ik mij van Uw aangezicht niet verbergen, maar getroost rekenschap afleggen.

a) Job 9: 34; 33: 7.

21. Doe Uwe straffende hand (Psalm 32: 4) verre van op mij, geef mij ene korte rust van mijne smart, opdat ik mijne gedachten verzamele, en Uwe verschrikking, Uwe Majesteit en heerlijkheid, die ieder schepsel met vreze vervult, maak mij niet verbaasd, om daardoor een einde aan den strijd te maken (vgl. Hoofdstuk 9: 34).

22. Staat Gij mij deze bede toe, roep mij dan op, begin Gij den strijd, en ik zal antwoorden, of neen! ik zal beginnen te spreken, en geef Gij mij antwoord.

Job verplaatst zich zo levendig in de vervulling van zijnen wens, dat God persoonlijk zich tegenover hem mocht stellen, dat hij de gehele handeling met God zo voorstelt, alsof Hij hem reeds verschenen ware en hem had overgelaten om te beginnen. Zo worden zijne woorden een aanklagen van God..

23. Hoe vele misdaden en zonden heb ik? Zijn ze zo vele, dat ik waardig ben zo zwaar gestraft te worden? maak mijne overtreding en mijne zonde mij bekend 1).

3) In dit vers wordt gesproken van zonde, van misdaad en van overtreding. Hiertussen is een groot verschil. Onder zonde is te verstaan, het afwijken uit zwakheid; onder misdaad, het handelen uit een verkeerd hart, en onder overtreding, de zonde uit welbewuste boosheid.

24. Waarom verbergt Gij Uw aangezicht 1), onttrekt Gij mij Uwe genade en Uwe hulp, en verhoort Gij mijn gebed niet meer, en waarom houdt Gij mij a) voor Uwen vijand, dien Gij met woede vervolgt (Psalm 13: 2 vv.; 10: 1)?

a) Job 16: 9; 19: 11; 33: 10.

1) Gods aangezicht is Zijne tegenwoordigheid, Zijne hulp, raad en troost, Zijne goedheid en vriendelijkheid; want daarin wordt God gezien. Wanneer nu God dit aangezicht verbergt, Zijne genade en liefde niet te erkennen geeft, dan weet de gelovige ziel niet, hoe zij voor God staat, dan is het haar angstig en bang; want uit het heldere liefelijke aangezicht van God put zij troost en vreugde..

26. En toch dit doet Gij; want Gij schrijft tegen mij als rechter bittere dingen, zonder dat ik ze verdiend heb; en Gij doet mij erven de misdaden mijner jonkheid, waarvoor ik reeds zo dikwijls om vergeving heb gebeden (Psalm 25: 7), en die Gij in Uwe rechtvaardigheid mij toch niet meer toerekenen zult.

Elke tijd onzes levens, elke ouderdom heeft zijne bijzondere verleidingen en listige aanslagen des duivels. De jeugd vecht de boze aan met boosheid, listigheid en ongehoorzaamheid jegens de ouders; de jongelingen met vloeken, godslastering, spelen, drinken, ontucht, grootsheid enz. Die nu tot hun jaren gekomen zijn, leidt hij op den berg en wijst hun de koninkrijken der wereld en hun heerlijkheid; "dit alles zal ik u geven." spreekt hij, "indien gij neervallende mij zult aanbidden. De ouden en afgeleefden willen gaarne verhongeren, en hoe minder voedsel zij nodig hebben, des te vlijtiger zoeken zij de schotels..

27. Gij legt ook mijne voeten, gelijk men enen misdadiger doet, in den stok (Hand. 16: 24), zodat ik van smart nog voor- noch achterwaarts kan, en Gij neemt waar, bewaakt al mijne paden; Gij drukt U in de wortelen mijner voeten 1). Gij vervolgt mij op de hielen, graaft een kring om mijne voetzolen, zodat zij niet verder dan die nauwe grenzen zich kunnen bewegen.

1) Of, om de zolen mijner voeten tekent Gij een kring. De bedoeling is dan, dat hij niet verder kan gaan dan de kring, dien God om hem heen heeft getrokken. Men merkt, dat de toon van vs. 21 en vlg. aanmerkelijk gezakt is. Riep Job in de vorige verzen God op, om hem te verschijnen in de twee laatste verzen is Job weer een klager geworden, neemt hij een klaagtoon aan, dien hij in het volgende hoofdstuk behoudt. Hij klaagt en komt als iemand, die onder de machtige hand Gods allengs verkwijnt en verwelkt en te niet gaat. Zo moest Job leren, dat de Heere geheel de Vrijmachtige is, Wiens Almacht ook Vrijmacht is.

28. En hij, dien Gij zo vervolgt als enen misdadiger, veroudert als ene verrotting, als een vuil aas, als een kleed, dat de mot opeet; Gij neemt het al te zwaar op met een wezen, dat nietig en vergankelijk is.

HOOFDSTUK 14.

OVER DE NIETIGHEID VAN DES MENSEN LEVEN.

VI. Vs. 1-12. Zelfs indien ik toestemde een groot zondaar te zijn, zo ware het mij toch onbegrijpelijk, hoe Gij aan den mens, wiens leven zo kort en zo vol zorgen is, en die, tot een zondig geslacht behorende, onmogelijk rein van zonden kan zijn, een zo gestreng vonnis ten uitvoer leggen kunt, zonder hem midden in zijn lijden, ook slechts de geringe rust van enen dagloner te gunnen, aan den mens, voor wie gij een levenseinde vast bepaald hebt, en die, eenmaal gestorven, in der eeuwigheid niet in het leven terugkeert.

1. De mens, van ene zwakke vrouw in zonde ontvangen (Psalm 51: 7) en met smarten geboren, is reeds van zijne geboorte krachteloos, tot smarten bestemd en onrein; hij a) is kort van dagen; 70 jaren en wanneer het veel is 80 jaren is zijn leeftijd; en dat korte leven is zat van onrust, vol van wederwaardigheden.

a) Genesis 47: 9. Psalm 90: 5,6,9; 102: 12; 103: 15; 144: 4.

2. Hij komt voort als ene bloem (Psalm 103: 15. Jes. 40: 6. 1 Petrus 1: 24), die na een korten bloeitijd verwelkt, en wordt afgesneden (Psalm 90: 5 vv.); ook vlucht hij als ene schaduw, die aanstonds verdwenen is (Hoofdstuk 8: 9; 9: 25. Psalm 102: 12; 144: 4. Prediker 7: 1), en bestaat niet1), houdt geen stand.

1) Job schildert hier den brozen, zwakken mens in al zijne nietigheid, om daarmee tot God eigenlijk met het verwijt te komen, dat Hij zulk enen nog ieder ogenblik gadeslaat, zijne zonden beschouwt, om met hem in het gericht te treden. Hij wil daarmee weer zeggen, dat het schier te nietig voor God, den Heere, is om zich zo met zulk een nietig schepsel in te laten, dat Hij dezen voor elke zonde, ook de geringste, in het gericht betrekt, en in zulk een gericht (want dit is toch de betekenis van vs. 3b), waarin geen enkel schepsel, hoe rechtvaardig hij ook zijn moge, bestaan kan. Het is er Job om te doen, om van God gedaan te krijgen, dat Hij Zijne straffende hand van hem opheft. Dit beproeft hij op allerlei manier.

3. a) Nog doet, houdt Gij Uwe ogen, die alles doorzien, over zulk enen, die reeds zo ellendig is, open 1), om zijne zonden op te merken en te straffen; en aan mij, die zo ellendig ben, doet Gij meer dan aan alle anderen, Gij betrekt mij in het gericht met U; Gij veroordeelt als een gestreng Rechter mij nog tot bijzondere verschrikkelijke straffen, zonder mij toe te laten, mijne onschuld voor U te bewijzen.

a) Job 7: 17,18; 10: 20.

1) Wij zien dus, hoe kort het menselijke leven is. Het is als een bloem, die verdort, of gelijk de schaduw, die voorbij vliegt. Waarbij komt, dat het is, zegt hij, vol drukkende zorgen en vervuld met beroering en onrust, en in dit korte leven, worden wij onophoudelijk door smart en ellende gekweld. Niemand is er, die niet ziet, hoe ellendig onze toestand is. Het is daarom, dat wij aanhoudend tot God moeten bidden, dat, terwijl ons leven kort is en tevens onrustig en

vervuld met beroeringen, Hij niet al te streng met ons handele, maar dat Hij ons drage en opheffe, opdat wij niet boven onze krachten worden verdrukt. Dit te doen staat ons vrij. Job echter gaat verder, waarom hij gewis, dewijl hij de maat te buiten gaat, te berispen is. Wij zien toch, dat Job, onder voorwendsel van zijne zwakheid, niet door God wil getuchtigd worden..

De hemelbestormende trotsheid, met welke Job in het vorig hoofdstuk tegen God, die hem als een willekeurig heerser voorkomt, zijne onschuld beproefde te verklaren, is hier, even als hij door God in het gevoel van zijne bittere smart teruggeslingerd ware, in klagende moedeloosheid veranderd..

Ook het oude heidendom en de ongelovige wereld weet te klagen over de vergankelijkheid en wisselvalligheid en de menigvuldige plagen van het menselijk leven. Maar het is geheel iets anders, wanneer het geloof daarvan spreekt, dan wanneer het ongeloof of het half-geloof het doet. In den mond van het laatste wordt elke zodanige klacht ene aanklacht tegen God, die den mens en al de schepselen alzo geschapen heeft; de mens echter wordt daardoor tot een bloot natuurwezen vernederd, dat zonder verantwoording daarvoor is, dat het zo snel uitbloeit, afgesneden wordt en verwelkt. Waar daarentegen het geloof, dat enigszins God en het eigen hart kent, over het korte, ellendige leven en over den dood klaagt, daar klaagt het tevens over de zonde van het eigen hart, de aangeborene en persoonlijke zonde, die dezen jammervollen toestand des levens, de gevolgen van den toorn en van den vloek Gods, teweeggebracht heeft, en het weet, dat de zonde, die het met berouw en leedwezen betreurt, en de dood, dien het in eigen hart gewaar werd, opgeheven, verzoend en vernietigd is in Hem, die door Zijnen dood onzen dood gedood heeft, en alles eens weer nieuw en onvergankelijk zal maken. Daarom ziet het geloof op de ellende van zijn eigen leven en op het door de zonde teweeggebrachte "Wee" in de schepping met diepe smart over de zonde, maar tevens ziet het ook met hartelijke vreugde naar de toekomstige wereld. Job nu spreekt bovenstaande woorden, die het ongeloof en het rationalismus zo gaarne bezigt als uitdrukking van zijne hopeloosheid; hij spreekt, die in een toestand van verzoening, en zo al niet zonder erkentenis van zonde, toch meer als ene klacht tegen God, "niet uit haat en tegenzin tegen God, maar uit zwakheid des geloofs en nedergeslagenheid des harten; onder een zo langdurig kruis is hij zo vol klachten en jammer." Zijne woorden mogen dus niet zonder meer en alleen onder bijvoeging van Psalm 90: 7,8 gebruikt worden tot aanwijzing van de wisselvalligheid van het menselijk leven..

Job kan het niet ellendig genoeg beschrijven en allen jammer, die bij hem is, blootleggen, hij neemt de ene gelijkenis na de andere, en dat alles doet hij daarom, opdat hij God bewege, en van den rechterstoel tot den troon der genade bij Hem appellere..

4. Wie zal enen reine van zonde geven (Psalm 51: 7. Joh. 3: 6. Rom. 5: 12. Efeze. 2: 3) uit den onreine? niet een1). Hoe kunt Gij dan mij, die toch gene grotere schuld op zich geladen heeft dan alle andere onreinen, toch met grotere straffen en bijzondere kwellingen bezoeken! Zouden wij niet veeleer, daar volkomen reinheid voor een Adamskind onmogelijk is, Uwe lankmoedigheid en zachtheid verdienen?

1) Hier erkent Job de volstrekte zondigheid van het menselijk geslacht, dat de ganse mensheid in zonde voor God verloren ligt, maar wil ook God op dit feit wijzen, opdat Hij Zijne barmhartigheid over zijne schepselen late gaan. Hij wil zeggen, dat hij erkent onrein te zijn, maar dit heeft hij gemeen met alle mensen, uit een vrouw geboren. En wederom, dewijl hij zich niet schuldig kent aan een bepaalde zonde, wil hij God vragen, om Zijne straffende hand van hem op te heffen. Wat uit vlees is geboren is vlees, is zijn grond, om mededogen in te roepen.

5. Waarom hem zo hard bezocht, dewijl toch zijne dagen bestemd zijn, die hij niet vermeerderen kan, het getal zijner maanden bij U is, en niet bij den mens zelven, en Gij zijne bepalingen gemaakt hebt, die hij niet overgaan zal.

Ons leven en sterven is in Gods genadige almachtige hand (Psalm 31: 16). Het is der Christenen troost, dat hun stervensuurtje niet is in de handen van enen tiran of van enig schepsel, zodat zij niet te zeer voor den dood vrezen, maar van deze wereld scheiden als kinderen, wanneer het Gode welgevallig is..

Met deze woorden komt Job met een andere reden, om God te bewegen van hem af te laten en wijst daarom zowel op de kortheid van het leven, als ook op het bepaald zijn van iemands bestaan. Hij wil zeggen, als God de dagen bestemd heeft, als God Zijne bepalingen heeft gemaakt, laat God dan van hem afhouden met Zijnen toorn. Hij vergelijkt als het ware het korte leven bij den bepaalden, aangewezen tijd van een dagloner. Maar die dagloner heeft dan toch geen buitengewoon zwaar werk. Alzo vraagt Job ook, om het korte leven zonder al te grote en zware moeilijkheden door te brengen.

6. Wend U dan van hem af, dat hij toch ten minste in dit leven rust hebbe, wend Uwen gestrengen straffenden blik van hem af (Hoofdstuk 7: 19), totdat hij als een dagloner aan zijnen dag een welgevallen hebbe 1), (of: totdat hij, gelijk een dagloner verlangt naar het einde des daags, met vreugde den dood tegemoet ziet).

1) Laat het genoeg zijn, dat ik een dag van lastig werk en droevigen arbeid heb doorgestaan, ik ben wel te vinden, om dien te verduren, en zal mij getroosten, om de gewone rampen van den dag, van dit korte leven te verdragen, maar neem deze bittere smarten, deze buitengewone pijnigingen van mij weg, en laat mijn leven niet zijn als de dag van een kwaaddoener, als een ganse executiedag..

7. Want voor enen palmboom, als hij afgehouwen wordt, en wiens wortelen nog in den grond blijven, is er verwachting, dat hij zich nog zal veranderen, nog in nieuwe spruiten uit den wortel zal herleven, en zijne scheut zal niet ophouden, hij zal niet ophouden nieuwe scheuten te maken.

8. Indien zelfs zijn wortel in de aarde veroudert, en zijn stam in het stof versterft 1);

1) Het beeld van een weer uitspruitenden boom lag voor Job in zijne woonplaats Haran zeer voor de hand. Het afhouwen van bomen, om te meer voordeel van deze te verkrijgen, is in het

land ten Oosten van den Jordaan een belangrijk gedeelte van den landbouw. Wanneer de wijnstok na 60 of 80 jaren zijne vruchtbaarheid verliest, zo wordt hij in Januari vlak boven de aarde afgehouwen. Het eerste jaar draagt hij dan weinig of niet, maar hij verkrijgt nieuwe ranken en wortels. De volgende jaren draagt hij rijkelijk, want de wijnstok heeft zich verjongd. Desgelijks geschiedt met den vijgenboom en den granaat. De walnotenboom draagt na 100 jaren niet noemenswaardig meer, hij wordt hol en verrot. Dan wordt hij 3 of 5 ellen boven de aarde afgehouwen. De nieuwe scheuten groeien bij goede bewatering van den boom in één jaar met buitengewone weelderigheid en dragen reeds in het tweede vruchten. Evenzo bij de citroenen, moerbeziën enz. Maar steeds is de "reuk der wateren" ene hoofdzaak..

Waarschijnlijk heeft Job hier aan den palmboom gedacht. Shaw (Reizen door het Oosten, I. 218) zegt van de palmbomen: "Zij worden voornamelijk uit jonge scheuten, welke uit de wortels van volwassen bomen genomen worden, geplant, en indien zij wél verplant en bezorgd worden, geven zij binnen zes of zeven jaren vrucht. Deze wijze van de palmbomen te kweken en hetgeen men verder heeft opgemerkt, dat, wanneer de oude stam sterft, het nooit mist, dat niet de een of ander der scheuten hem opvolgen, kan gelegenheid gegeven hebben tot de fabel van den vogel Phoenix, van welken men zei, dat als hij stierf, een ander uit zijn as verrees."

De dadelpalm heeft veel water nodig. In het Arabisch betekent hetzelfde woord (Sakan), zowel een wolk, die veel water geeft, als een dadelpalm.

9. Zo kan hij toch nog weer nieuwe levenskracht verkrijgen. Hij zal dan van den reuk der wateren, die in zijne nabijheid zijn, weer uitspruiten, en zal enen nieuwen tak maken, gelijk ene plant, gelijk jong plantsoen.

10. Maar hoeveel troostelozer is daarentegen het einde van des mensen leven! Een man sterft als hij verzwakt is, en de mens geeft den geest, waar is hij dan?

11. Hij is hopeloos verdwenen. De wateren verlopen uit een meer, en keren nooit daarin weer terug, en ene rivier droogt uit en verdort (vgl. 2 Samuel 14: 14. Jes. 19: 5).

Welke veranderingen er ook in de natuur voorvallen, al worden zeeën droog land, al veranderde de hemel boven ons, het zou niet in staat zijn, om den mens uit zijnen diepen doodsslaap op te wekken..

12. Alzo ligt ook de mens neer, als hij gestorven is, en hij staat niet meer op; totdat de hemelen niet meer zijn 1), in eeuwigheid niet (vgl. Psalm 72: 7,17; 89: 30. Jer. 31: 35 vv.), zullen zij niet opwaken, noch uit hunnen slaap, den doodsslaap, opgewekt worden tot een nieuw leven op deze aarde (vgl. Hoofdstuk 7: 10).

1) Job kan wel niet beschuldigd worden, dat hij tot de slotsom komt, dat God, door den mens uit dit leven weg te nemen, hem geheel en al vernietigt Niets van dit alles, zeg ik, heeft Job willen vaststellen Maar laten wij er wel op letten, dat hij door zijn beroeringen zo verward is, dat het toen ter tijde niet bij hem opkwam, dat de mens na zijn dood in God blijft bestaan, een

eeuwig verborgen leven hem overblijft, waarin het zaad levend blijft, waardoor hij volkomen wordt hersteld tot die volmaaktheid, waarvan wij nu verre af zijn, n.l. tot de hemelse en onsterfelijke heerlijkheid. Job let nu voor dit ogenblik hierop niet met een vasten blik, maar zijne beroeringen hielden zijne ogen enigszins daarvan af..

Het uitzicht op een toekomstig leven gaat hier voor Job onder. Hoe kon dit ook anders zijn, dewijl Gods Wezen, op Wie deze hope rust, Gods gerechtigheid en barmhartigheid hem in de ondervinding en ervaring zich zo geheel niet aan hem openbaart? Onder deze omstandigheden moest het geloof aan een eeuwig leven, aan hetwelk eerst in de latere tijden van het O. Verbond een vast Gods Woord gegeven werd, waaraan het zich kon vastklemmen, en hetwelk nu nog meer in den vorm van verlangen, verwachting, en hoop voorhanden was, noodwendig in hem versterven. Later gewint het bij hem weer kracht..

De leer der Schrift is niet, dat deze wereld vernietigd zal worden, wel dat zij zal worden veranderd. Wat Job hier uitspreekt, in het bange zijner verzoeking en van zijn lijden, is, dat hij niet geloven kan, dat de mens niet alleen geestelijk, maar ook lichamelijk eeuwig zou leven. In zijn bang lijden is zijn oog beneveld voor de barmhartigheid Gods.

13.

VII. Vs. 13-22. O, dat Gij mij toch in het dodenrijk verborgen en op Uwen tijd weer daaruit te voorschijn roepen wilde, hoe gaarne zou ik dan ook nu geduldig wachten! Maar Gij straft mij zonder ontferming boven mijne schuld, en vernietigt voor mij alle hoop. Gij gebruikt Uwe overmacht tegen mij en stoot mij af in een eeuwigen dood.

13. Och, of Gij mij in het graf, in het dodenrijk (Hoofdstuk 7:9) verstaakt, mij verbergdet (Psalm 27: 5), totdat Uw toorn, die nu zo zwaar op mij drukt, zich afkeerde; dat Gij mij ene bepaling stelde, een tijd noemde, wanneer ik weer genade bij U kon vinden, en Gij mijner gedachtig waart!

Wat hier ondersteld wordt, is ene ongerijmdheid, maar wordt ook als zodanig door Job voorgedragen. Men moet daarbij wederom den staat van zaken zich juist voor den geest brengen: Job wist, dat zijn onheil hem niet om zijne zonden kon overkomen zijn, maar hij kon zijne vrienden daarvan niet overtuigen; hij beriep zich op God, maar God antwoordde niet! Hij kon dus zijn lot niet anders verklaren, dan dat God tegen hem iets opgevat had, ‘t geen Hem bewoog dus streng met Zijnen vriend en vereerder te handelen. Dit kon dus niet altijd duren, en zou eens ophouden, maar intussen zou hij gestorven zijn met den blaam der ondeugd, want zijn kwaal was ongeneeslijk! Dit was het, wat hem zo ongeduldig maakte en nog meer griefde dan al zijne smarten. Was het mogelijk, dat hij zolang in het dodenrijk verborgen werd, totdat Gods gramschap, nu hem onverklaarbaar, over was, en God hem weer beminde als tevoren, dan zou zijn lot hem niet langer beklagenswaardig voorkomen; maar dit, helaas! was onmogelijk..

14. Als een man gestorven is, zal hij weer tot het leven opstaan? O, wanneer dit zo ware, ik zou al de dagen mijns strijds hopen, en met geduld wachten, totdat mijne verandering, mijne verlossing uit den dood komen zou 1):

1) Wat Job hier wenst is dit, dat de Heere God hem een tijdlang in het dodenrijk nederlegt, totdat Zijn gramschap zou zijn overgegaan, en dat Hij hem dan weer opwekte en deed leven. Duidelijk spreekt hij het hier en in het volgende vers uit, dat hij het hier namaals niet beschouwt als een geheel vernietigd zijn, maar als een leven. Want niet de vernietigde kan horen naar de stem Gods en antwoorden, maar de levende. Midden in zijn wens spreekt hij echter het ongegronde van zijn verwachting, het ongerijmde van zijn wens uit, om nogmaals weer op aarde te verschijnen, want zegt hij: als een man gestorven is, zal hij weer leven? Zo diep terneergeslagen is hij. Wel breekt voor een ogenblik de hoop op een verlossing uit het dodenrijk bij hem op; te midden van den donkeren nacht zijner verzoeking straalt er wel een lichtstraal der hope, maar ach, het wordt spoedig weer nacht om hem heen, totdat in Hoofdstuk 19 de hope zekerheid wordt, dat er verlossing zal komen.

15. Ik zou geduldig wachten naar den tijd, dat Gij zoudt roepens mij weer genadig uit het graf zodat doen opstaan, en ik U zou antwoorden, dat Gij tot het werk Uwer handen zoudt begerig zijn, Gij in Uwe goddelijke liefde, die ik zo dikwijls ondervond, weer naar mij zoudt verlangen, mij Uwe rechterhand reiken en mij weer tot U trekken zoudt (vgl. Jes. 54: 7 en 8).

Het woord, dat hier het verlangen van den hemelsen Vader uitdrukt, is het sterkst mogelijke. Zulke begrippen had Job van de grote liefde van God, met welke Hij ons bemind heeft, en welke, wanneer de belofte van verlossing volkomen vervuld zou zijn in de vergiffenis van onze zonden, en de volmaking van hetgeen Hem geheiligd is, door de verlossing van het vlees, liefelijk rusten zou op de verheerlijkte voorwerpen van Zijne genade.

16. Welk ene zalige hoop zou dat zijn! a) Maar nu telt Gij mijne treden; zo nauwkeurig geeft Gij daar acht op, dat Gij ze telt; Gij bewaart mij niet, om mijner zonden wil; Gij draagt gene zorg voor mij, maar zoekt mij te verdrukken, en stelt tot dat einde al mijne zonden voor.

a) Job 31: 4; 34: 21. Psalm 56: 9; 139: 2,3,4. Spreuken 5: 21. Jer. 32: 19.

17. Mijne overtreding, die ik van mijne jeugd af bedreven heb (Job 13: 26), is in een bundeltje opgezameld, alsof mijne zonden kleinodiën waren, en daarin bewaard (Hos. 13: 12. Deuteronomium 32: 34) en verzegeld, om mij nu, in plaats van alles te vergeven, voor alles loon te doen vinden, en Gij doet niet alleen dit, maar pakt mijne ongerechtigheid opeen 1).

1) In het Hebr. Thitphool al-awoni. Beter: Hij verwekt nog boven mijne zonde. Dit wil zeggen: Gij doet nog tot mijne zonde toe. Velen hebben dit opgevat, alsof Job wil zeggen, dat God hem ook nog zonde vergeldt, die hij niet begaan heeft. Anderen, zoals Calvijn, dat God niet een enkele zonde vergeet, bekende of onbekende, zodat Hij geen enkele kwijtscheldt, hoewel ook deze er bij voegt, dat Job ook hier niet de maat heeft gehouden in zijn klagen.

18. Waart Gij toch zachter jegens mij, want ook het duurzaamste kan den ondergang niet weerstaan. En voorwaar een berg vallende, wanneer eens de bergstortingen begonnen zijn, vergaat eindelijk geheel, en ene rots wordt versteld uit hare plaats, zelfs deze staat niet onwankelbaar vast.

Anders: "Indien zelfs grote vaste wereld lichamen geschokt van hun plaats geworpen worden en vergaan, hoe veel te meer de arme nietige mens!" Hoe zou hij ene verwachting koesteren, die de eeuwigheid omvat..

Zo is de lichtstraal der opstanding weer bij Job uitgedoofd. Wat nu volgt tot en met vs. 22 spreekt hij uit, om de nietigheid en ellendigheid van den mens breed uit te meten, om aan de ene zijde God er op te wijzen, dat Hij met zulk een schepsel toch niet zo straf moet te werk gaan en aan de andere zijde, om Gods mededogen voor zulk een erbarmelijk schepsel op te wekken. Hoewel dus Job de strenge rechtvaardigheid Gods misprijst en schier geen oog heeft anders dan voor die rechtvaardigheid, zo leeft er in zijne ziel toch ook nog een gedachte aan de eeuwige barmhartigheid Gods.

19. De wateren vermalen eindelijk de stenen, zij hollen die uit, wanneer zij er gestadig op druppelen, het stof der aarde overstelpt het gewas, dat van zelf daaruit voortkomt, zodat er niets meer van gezien wordt; alzo verderft Gij de verwachting des mensen, wanneer Gij hem met straffen overlaadt.

20. Gij wendt Uwe overmacht aan, Gij overweldigt hem in eeuwigheid, stoot hem voor altijd uit het leven in den dood, en hij gaat heen; veranderende zijn gelaat, daar Gij hem door doodstrijd en verrotting onkenbaar maakt, zo zendt Gij hem weg, stoot Gij hem met geweld van U.

21. Zijne vroeger door hem beminde kinderen komen tot eer op de aarde, en hij weet het daar, in het land der duisternis, niet; of zij worden klein in leven en kommer, en hij let niet op hen, en doet den doden geen leed (Prediker 9: 5,6).

22. Zulk een kort leven mocht dan wel een blij leven zijn; maar zijn vlees, nog aan hem zijnde, heeft smart, en zijne ziel, in hem zijnde heeft rouw, zolang het leven duurt, is het integendeel ellende.

De angst des harten en de grote nood heeft Job zozeer vervuld, dat hij van den dood spreekt, gelijk de kinderen der wereld gewoon zijn, gelijk het wel meermalen is, dat iemand in groten nood en angst een woord ontvalt, dat niet overeenkomstig de H. Schrift en het geloof is..

Het rechten van Job met God in Hoofdstuk 13 en 14 is evenzo afschrik- als droefheid-wekkend. Afschrikwekkend, omdat zijn persoon op de wijze van een Tiran zich tegenover God stelt, en droefheid opwekkend, omdat die God, tegen wie hij strijdt, niet de rechtgekende, maar de miskende God is, het spooksel, dat de aanvechting voor zijn beneveld oog geplaatst heeft..

HOOFDSTUK 15.

ELIFAZ WIL VAN JOB ENEN HUICHELAAR MAKEN.

In het nu volgende tweede gedeelte van den strijd tussen Job en de vrienden, treden de laatsten (Elifaz weer in alles vooraan) heviger en duidelijker met hun verwijten en beschuldigingen tegen Job op, en stellen hem nog slechts de ene zijde van hun vroegere beweringen, over Gods gerechtigheid, namelijk den ondergang der goddelozen, voor ogen, opdat hij in dezen spiegel zich zelven erkenne. Zij menen daartoe gerechtigd en verplicht te zijn, omdat Job al hun terechtwijzingen en vertroostingen afgewezen heeft, en des te stouter zijne onschuld ook tegenover God vastgehouden heeft, ja Hem zelfs, ondanks hun waarschuwingen, tot een twistgeding uitgedaagd heeft. In dezen zijnen inderdaad zondigen hoogmoed en twist met God, zien zij het duidelijk bewijs daarvoor, dat hij inderdaad een goddeloze is, en de stoutheid van de bewering zijner onschuld slechts huichelt en als list gebruikt, om hen tot zwijgen te brengen. Daardoor wordt de strijd nog ingewikkelder. De vrienden, die het zich zelven steeds meer onmogelijk maken, om Job's gemoedstoestand te verstaan, worden heviger en bitterder; zij brengen gene enkele wezenlijke nieuwe gedachte voort, maar bewegen zich steeds in den nu veel nauwer geworden kring van hun vergeldings-leer. Des te verder breiden zij hun weinige gedachten uit. Job, die reeds in Hoofdstuk 14 kleiner geworden is, omdat God zich met zijne uitdaging niet ingelaten heeft, moet het zich laten welgevallen, in plaats van God, de vrienden weer aan te horen, van welke hij zich reeds geheel afgewend had.

I. Vs. 1-16. Hoe kan een wijze zo winderig en stormachtig spreken en allen eerbied uit het oog verliezen? Uwe eigene redenen bewijzen, dat gij een goddeloze huichelaar zijt. En waarop rust dan uwe trotse verheffing boven ons? Zijt gij misschien de eerste mens en daarom vol hoge wijsheid, zodat ook onze troostgronden u niet kunnen voldoen? En wie geeft u het recht, tegen den Allerhoogste zo in toorn op te staan? Zijt gij misschien rein en heilig, en niet integendeel een, voor wie de zonde dagelijks brood is?

1. Toen antwoordde Elifaz, de Themaniet, de aanzienlijkste en waarschijnlijk de oudste der vrienden, voor de tweede maal, en zei:

Elifaz voert wel zeer vele schone, heerlijke spreuken aan, maar hij gebruikt die niet recht, want Job behoorde niet tot die menigte, op welke zulke dreigingen en bliksemen toepasselijk zijn.

2. Zal een wijs man, gelijk gij toch wilt zijn (Hoofdstuk 12: 3; 13: 2), zulke winderige, opgeblazene wetenschap voor antwoord geven, en zal hij zijnen buik 1) vullen met oostenwind 2), met stormachtige redenen zonder betekenis (vgl. Hoofdstuk 8: 2)?

1) Onder buik verstaat het Boek Job (zie Hoofdstuk 32: 18 vv.) en de Spreuken van Salomo meermalen het inwendige, het centrum van den mens, waar alle krachten der ziel, des lichaams en des geestes verenigd zijn, van waar zij uitstromen, de plaats van geboorte en

uitgang der gedachte en gewaarwordingen, der woorden en der werken, zowel der goede als der boze. Overigens bezigt de Heilige Schrift hiervoor het woord "hart" (vgl. Joh. 7: 38)..

Vandaar dat het ook beter is het Hebr. woord Bèten, door het innerlijke te vertalen, gelijk dan ook het stamverwant Arabisch, batin, betekent, het innerlijke van ‘s mensen bestaan.

2) De Oostenwind is in Edom de hete, verzengende wind, die alles doet verdorren, waarom in dat beeld, gelijk het vervolg toont, zowel op het ledige en ijdele als op het verdervende wordt gedoeld..

3. Gij zijt onze bestraffende, en uzelven verantwoordende door woorden, die niet baten en door redenen, met welke hij, die ze uitspreekt of hoort, geen voordeel doet.

4. Ja nog meer, gij vernietigt in uwe redenen de vreze Gods, de hoogste geopenbaarde waarheid (zie Psalm 19: 10), daar gij (Hoofdstuk 9: 22-24; 12: 6), de gerechtigheid en heiligheid Gods, de grondstellingen van allen waren godsdienst verdenkt, en gij neemt het gebed, de uitstorting des harten voor het aangezicht Gods weg 1).

1) Hier wil Elifaz wijzen op het zondige van zijne gebeden. Gij hebt, wil hij zeggen, dikwijls gesproken in den vorm van een gebed, maar zulk een gebed is geen bidden, is veeleer ene bespotting van het gebed te noemen.

Het is ook hier duidelijk, en dit wordt het hoe langer hoe meer, dat Elifaz en zijne vrienden Job niet verstaan en niet verstaan kunnen.

5. Gij veroordeelt uzelven, want uw mond, die deze trotse woorden uitsprak, leert 1) uwe ongerechtigheid; deze dwaze en goddeloze woorden bewijzen, hoe slecht het met u is, en gij hebt, om uwe zonden te verbergen, de tong der arglistigen verkoren, de huichelachtige wijze van spreken, daar gij, om de schuld van u af te werpen, ons, uwe vrienden, zelfs als leugenaars en valse aanklagers, ja zelfs God als onrechtvaardig zoekt voor te stellen.

1) Leert, in den zin van, onderwijst. Hij wil zeggen: Men behoeft niet meer te vragen, wie gij zijt en welk een diepgezonken schepsel gij zijt. Iemand, die zulke redenen van zijne lippen kan doen horen, bewijst genoeg, hoe verdorven hij is. Bewijzen hebben wij niet langer nodig. Uw eigen mond heeft U veroordeeld, uw eigen lippen klagen U luide genoeg aan.

Het is te begrijpen, dat een gemoed als dat van Job, daardoor nog te sterker van zulke vrienden wordt afgetrokken.

6. Daarom behoef ik de moeite niet te nemen, u te wederleggen en uwe zonden te bewijzen, want uw eigen mond verdoemt u, en niet ik, uwe misdadige redenen spreken als rechter het "schuldig" over u uit; en uwe lippen getuigen tegen u 1), klagen u luide aan, wat zijn er nog andere getuigenissen nodig?

1) Laten wij uit dit voorbeeld leren, om niet in verwarring te geraken, zoals het met velen het geval is, als we zien, dat het Woord Gods niet slechts door de grootste hoop der mensen niet wordt ontvangen, maar zelfs verworpen. Wat hebben we dan te doen? Waar alle eeuwen door de mensen zich als opstandelingen tegen God hebben getoond, zodat Hij niet ten gunste van hen kan voortgaan, opdat zij zouden ontvangen wat goed was, laten we ons dan er niet over verwonderen, indien heden ook hetzelfde gebeurt, noch door ons enigszins worden getornd aan het gezag Gods en van Zijn Woord, vanwege de boosheid en stoutmoedigheid der mensen, wanneer hun hart verkeerd is, zodat wat goed is, zij niet kunnen omhelzen. Doch ook zij, die zijn geroepen, om Gods Woord te verkondigen, indien zij zien, dat zij verworpen worden, moeten desniettemin volharden, en niet van hun roeping zich laten aftrekken..

Wanneer Elifaz Job beschuldigt van berekende sluwheid en zijne bevestiging van zijne onschuld slechts voor een advocatenstreek aanziet, dan is dit zo onrechtvaardig als mogelijk is, en moet dit Jobs hart ten zeerste van hem vervreemden. -De knoop van den strijd wordt daardoor nog ingewikkelder, dat Job de vrienden meer en meer in hun verkeerde gedachte versterkt door zijne alleszins gedeeltelijk (als Hoofdstuk 9: 22) zondige redenen..

7. Gij matigt u aan alleen recht te hebben, en spot met onze wijsheid; wilt gij wijzer zijn dan wij; van waar kwaamt gij aan die hoge wijsheid? Zijt gij misschien de eerste een mens geboren, die onmiddellijk uit Gods hand voortkwaamt, en daarom de hoogste menselijke wijsheid en het diepste inzicht in de geheimen der wereld bezit (Genesis 2: 20)? of zijt gij misschien een hogere geest, gelijk de engelen en vóór de heuvelen voortgebracht 1) (zie Hoofdstuk 38: 4 vv.)?

1) Met deze vragen komt Elifaz, om Job te doen verstaan, dat hij niet wijzer is dan zij, hij en zijne vrienden. Was hij de eerste mens, of was hij voortgebracht vóór de schepping, had hij gezeten in den verborgen Raad Gods en was hij op onmiddellijke wijze de wijsheid Gods deelachtig geworden, dan zou Elifaz zwijgen, maar nu Job een gewoon mensenkind was, nu ook zij hadden de leer en vermaningen, de ondervindingen en ervaringen der ouden, niet minder dan Job zelf, misschien nog wel meer, nu heeft of neemt hij het recht, om Job te vermanen en te bestraffen.

Men hoort het ook nu weer, dat Elifaz niets gevat heeft van Job’s toestand en zijn lijden.

8. a) Hebt gij misschien vóór de schepping den verborgen raad Gods gehoord, en hebt gij de wijsheid (zie Spreuken 8: 25,30), naar u getrokken, zodat gij nu weten kunt, hoe de Allerhoogste besloten heeft Zijne schepping in te richten, en alles met wijsheid en gerechtigheid in Zijnen raad te regeren (vgl. Jer. 23: 18)? Met zulk ene verzekerdheid toch spreekt gij, alsof gij zulk een hoger wezen waart.

a) Rom. 11: 34.

9. Wat weet gij, dat wij niet weten? wat verstaat gij, dat bij ons niet is? Het is niets dan aanmatiging, wanneer gij u in uwe wijsheid boven ons stelt (Hoofdstuk 13: 2).

10. Wanneer gij u op de onderwijzingen van uwen vader en van de oudvaders beroepen wilt (Hoofdstuk 13: 1), zo weet: Onder ons is ook een grijze met een rijken schat van ervaringen, ja, een stokoude, meerder van dagen dan uw vader, en deze deelde ons mede, wat wij u voorhielden. Hebben wij dan geen recht daarop, dat gij ons hoort?

Men zegt: Verstand komt niet voor de jaren. Welaan, het zij zo in zaken der wereld, dat de ouden verstandiger en slimmer zijn dan de jongen. Maar in de zaken Gods is het ver daarvan; daar ligt het niet aan ouderdom, een vlug hoofd, kunst, wijsheid, maar daartoe behoort de genade Gods, om de geesten te beproeven, of zij uit God zijn, en dat Gods woord bij ieder, jong of oud, recht ernst zij enz. Dit is waar, wanneer bij de gave, om de geesten te beproeven, de ervaring ook komt, zo worden daarvan voortreffelijke Theoloen..

11. Zijn de vertroostingen Gods, Zijne troostvolle beloften, die wij u gegeven hebben, onder voorwaarde dat gij u bekeert, u te klein, en is het recht van u, die zo overmoedig af te wijzen? en schuilt er enige zaak bij u 1), is er enige snode reden, waarom gij naar ons niet wilt horen?

Hij neemt het kwalijk in Job, dat hij alle de gedane scherpe berispingen niet voor zoete troostredenen opnam en alle loffelijke gezegden niet aanmerkt als Evangelische waarheden. Het is wel waar, men had hem enige goede zaken voorgesteld, maar in de toepassing daarvan waren ze ellendige troosters, nietige medicijnmeesters..

Elifaz twijfelt er niet aan, of zijne en zijner vrienden woorden, woorden Gods zijn. Dikwijls wordt ook echter dat, wat Goddelijk klinkt, toch door de valse toepassingen weer ongoddelijk, zodat de Heere het niet bevestigen kan..

1) In het Hebr. Wedebar laät immak. Beter: En een woord, op zachte wijze met u. Want wel kan het tweede woord, schuilen betekenen, maar dit geeft geen zin. Het moet hier, gelijk Jes. 8: 6 en 2 Samuel 18: 5 opgevat worden in den zin van, zacht. Het tweede gedeelte heeft dezelfde strekking als het eerste. Elifaz wil vragen, of door de redenen, die hij uitgesproken heeft en het woord, dat hij, naar zijne mening, op zachte wijze tot hem heeft gesproken, voor Job te klein, te gering was, of hij zich er boven verheven achtte, zodat hij van de troost, die er in gelegen was, niets aannam.

12. Waarom rukt uw hart u weg? Hoe wordt gij bij het horen dezer woorden zo door hartstocht overmeesterd? en waarom wenken uwe ogen? Men ziet het aan uwe rollende ogen, hoe hevig uw gemoed bewogen is, hoe gij door ene nieuwe vlaag van woede en gramschap wordt aangegrepen.

13. Wat vermeet gij u, dat gij uwen geest in toorn keert tegen God, en zulke redenen vol woestheid uit uwen mond laat uitgaan? 1).

1) Door dus over Job en zijn gezegde te oordelen. Ontbreekt het Elifaz aan liefde en inschikkelijkheid. anders zou hij zulk een strengen zin niet gegeven hebben aan de uitdrukkingen van een man van bekende en beproefde godsvrucht en thans in zo deerlijk ellende gedompeld. Dus te oordelen en te spreken, was zoveel als Satan gewonnen spel te

geven en te erkennen, dat Job juist hetzelfde gedaan had, hetgeen deze wederpartijder van hem getuigt en voorspeld had, n.l. dat hij God in Zijn aangezicht had gevloekt..

Uwen geest is hier op te vatten in de betekenis van, uwe snoevende, uwe opgeblazen woorden. Al wat Job heeft gesproken wordt door Elifaz op zijn ongunstigst uitgelegd en opgevat. Het is ook daarom, dat hij in vs. 14-16 er op wijst, dat een goddeloos man, en zulk een man is Job in zijn ogen, niets dan goddeloosheid kan voortbrengen.

14. Hoeveel beter ware het, wanneer gij de oorzaak van uw lijden, in plaats van in God, in uzelven zocht; want a) wat is de mens, dat hij zuiver van zonde zou zijn? en die geboren is van ene vrouw, vlees van vlees, dat hij rechtvaardig zou zijn? (Vergelijk Hoofdstuk 4: 17; 14: 4).

a) 1 Koningen 8: 46. 2 Kronieken 6: 36. Psalm 14: 3. Spreuken 20: 9. Prediker 7: 20. 1 Joh.1: 8,10.

15. Zie, reeds eenmaal heb ik het u gezegd (Hoofdstuk 4: 18), op Zijne heiligen, de reine geesten in het hemelse heiligdom (Hoofdstuk 5: 1) zou Hij niet vertrouwen, en de hemelen, waar die reine geesten wonen (Hoofdstuk 38: 7),zijn niet zuiver in Zijne ogen, want beide, engelen en hemel, zijn niet-eeuwige schepselen, en daarom niet boven de moeilijkheid van zonde en bevlekking volstrekt verheven; ook zij bezitten al hun kracht en deugd slechts in en door Hem (vgl. Hoofdstuk 25: 5).

16. Hoeveel te meer is een man, die dagelijks Gods heilige geboden voor God en mensen overtreedt, gruwelijk en stinkende voor God, en hoeveel te meer degene, die het onrecht indrinkt als water, die zo bedorven is, dat hij met onverzadelijke begeerte en lust naar de zonde tracht, wie het zondigen tot ene tweede natuur geworden is, zodat hij zo min zonder de zonde als de dorstige zonder water leven kan?

Job heeft de erfzonde niet geloochend (zie Hoofdstuk 14: 4), maar had juist daarop zijne mening gebouwd, dat God den mens niet nog in ‘t bijzonder straffen moest; dit gaf Elifaz aanleiding, om de menselijke zonde nog eens, maar met sterkere kleuren, Job voor te schilderen. Het is echter onmogelijk, dat zijne woorden Job tot boete brengen, omdat achter deze de gedachte verborgen is, dat Job slechts daarom zo zwaar gestraft is, omdat hij een bijzonder gruwelijke en snode zondaar was..

De zonde is hatelijk en maakt ons hatelijk. Het lichaam der zonde wordt derhalve terecht een dood en walgelijk ding geheten. De zondaar is als de verloren zoon, zich mestende met den draf der zwijnen, zich met de zwijnen in het slijk wentelende en het onrecht indrinkende als modderig water, of zo gretig en graag, gelijk een dorstige het vuilste water zelfs doorzwelgt. Het onrecht is den zondaar natuurlijk en eigen..

16. Hoeveel te meer is een man, die dagelijks Gods heilige geboden voor God en mensen overtreedt, gruwelijk en stinkende voor God, en hoeveel te meer degene, die het onrecht indrinkt als water, die zo bedorven is, dat hij met onverzadelijke begeerte en lust naar de

zonde tracht, wie het zondigen tot ene tweede natuur geworden is, zodat hij zo min zonder de zonde als de dorstige zonder water leven kan?

Job heeft de erfzonde niet geloochend (zie Hoofdstuk 14: 4), maar had juist daarop zijne mening gebouwd, dat God den mens niet nog in ‘t bijzonder straffen moest; dit gaf Elifaz aanleiding, om de menselijke zonde nog eens, maar met sterkere kleuren, Job voor te schilderen. Het is echter onmogelijk, dat zijne woorden Job tot boete brengen, omdat achter deze de gedachte verborgen is, dat Job slechts daarom zo zwaar gestraft is, omdat hij een bijzonder gruwelijke en snode zondaar was..

De zonde is hatelijk en maakt ons hatelijk. Het lichaam der zonde wordt derhalve terecht een dood en walgelijk ding geheten. De zondaar is als de verloren zoon, zich mestende met den draf der zwijnen, zich met de zwijnen in het slijk wentelende en het onrecht indrinkende als modderig water, of zo gretig en graag, gelijk een dorstige het vuilste water zelfs doorzwelgt. Het onrecht is den zondaar natuurlijk en eigen..

17.

II. Vs. 17-35. Hoor toch, ik wil u het leven van een goddeloze schilderen, uit mijne eigene ervaring en volgens de eerwaardige overlevering mijner vaderen, die nog van vreemden, schadelijken invloed bevrijd waren; het zal u niet moeilijk vallen, in de handelingen en lotgevallen van dien goddeloze uw eigen beeld te erkennen. Midden in den bloei van zijn geluk wordt hij door de verschrikkingen van zijn boos geweten vervolgd, en door den angst voor de straf over zijne misdaden gekweld; eindelijk valt hij met zijnen rijkdom, zijne kinderen, allen die tot zijn huis behoren, onder Gods toorn en zijne rechtvaardige gerichten.

17. Ik zal u wijzen, dat het geenszins is, gelijk gij beweerde (Hoofdstuk 9: 22), dat God vromen en goddelozen op gelijke wijze doet vallen; hoor mij aan, en hetgeen ik gezienen dikwijls beleefd heb, dat zal ik vertellen.

18. En deze mijne ervaring stemt overeen met datgene, hetwelk de wijzen onder ons verkondigd hebben, en men voor hun vaderen niet verborgen heeft, reeds door hun vaderen van de voorvaders was vernomen (liever: en als de leer hunner vaderen niet verborgen hebben).

19. Onze wijzen hebben dat reeds vernomen van de vaderen, welken alleen het land gegeven was, waarin wij nu, vermengd met andere stammen, wonen, en door welker midden niemand vreemds doorging 1). Hun gedachten waren dus niet door vreemden invloed besmet, maar berustten op zelfstandige ervaring en verdienen te meer gehoord te worden.

1) Elifaz spreekt hier een onbetwistbare stelling uit, dat, hoe zelfstandiger en onvermengder een volk is, des te gezonder en degelijker zijne geestelijke ontwikkeling is, des te reiner zijne overlevering van de ervaringen van den ouden tijd. "Zelfs Europese volken, voornamelijk de Scandinaviërs bieden in zeden, spraak, legenden, enz. bewijzen daarvoor aan. -Nog meer betekende van ouds af onder de Oosterlingen onvermengdheid van den stam als zijn hoogste

adel. Juist het land Haran verloor dezen voorrang vroeg; want, zoals Wetstein zegt, "als de meest gezegende provincie van Syrië is het van de oudste tijden af tot op den tegenwoordigen tijd, altijd de twistappel der hebzucht geweest, en is niet slechts van beheersers maar zelfs van bevolking dikwijls verwisseld.".

Anderen vatten deze woorden op, alsof Elifaz hier doelt op het vreedzaam en onbetwist bezit van het land, als bewijs, dat zij in de vreze Gods hadden gewandeld en door den Heere God op bijzondere wijze daarvoor gezegend werden. Beide verklaringen kunnen op goede gronden verdedigd worden.

De vertaling is zuiverder aldus: En geen vreemden waren in het land ingedrongen. -Theman, waarin Elifaz geboren was, was een land, wat voor veroveraars niets aantrekkelijks heeft, dewijl het er heet is en het land onvruchtbaar arm aan water. De inwoners hebben nog dit spreekwoord: Dood de liefde voor het vaderland niet, want dan zal het slechte land spoedig onbewoond zijn.

20. Dit is het beeld van den misdadiger: Te allen dage doet de goddeloze zich zelven weedom aan, gelijk aan de smart ener barende vrouw, daar zijn met schuld beladen geweten hem beangstigt (Genesis 4: 14. Deuteronomium 28: 65. Jes. 48: 22; 57: 20 vv.), en weinige jaren in getal 1) zijn voor den tiran, die God noch mensen vreest, weggelegd; dan valt hij onder het oordeel Gods.

1) Letterl. toegetelde jaren zijn weggelegd voor den tiran. Met andere woorden, een leven, dat niet op verlenging behoeft te rekenen, dewijl hij zich tegen God verzet en Zijne ordinantiën verwerpt.

21. Het geluid der verschrikkingen van overrompelende gevaren is in zijne oren; zelfs wanneer het ruisen van een vallend blad (Leviticus 26: 26) gehoord wordt, vreest hij van een vijand overvallen te worden a); in den vrede zelven, wanneer er volstrekt geen gevaar is, komt de verwoester, die de straf van God ten uitvoer brengt, hem over 1), zo meent hij in zijnen angst.

a) 1 Thessalonicenzen. 5: 3.

1) Hier hebben wij, wat elders met andere woorden wordt uitgedrukt, dat de goddelozen geen vrede hebben. Elifaz schildert hier den angst van het geweten, het bange voorgevoel, wat soms den goddeloze overvalt en waardoor hij vreest voor zijne zonden te zullen gestraft worden.

22. Hij gelooft niet uit de duisternis, uit den ondergang, die hem als zeker voor ogen staat, weer te keren, maar dat hij beloerd wordt ten zwaarde; hij meent, dat men hem omringt en slechts op een gunstig tijdstip wacht om hem te treffen.

23. Midden in den overvloed kwelt hem de gedachte, dat hij nog eens aan den bedelstaf komen zal; hij zwerft in gedachte reeds heen en weer om brood, waar het zijn mag 1); hij

weet, dat a) bij zijne hand gereed is de dag der duisternis, daarom verwacht hij vol vrees ieder ogenblik den doodslag.

a) Job 18: 12. Psalm 109: 10.

1) Waar het zijn mag is hetzelfde, als bij ons de vraag: ach waar? M.a.w. de vraag, waar zal ik het vinden En bij zijne hand gereed betekent, dicht bij hem, zodat die dag der duisternis staat te komen. Ieder ogenblik, zo vreest hij, zal de dag der wrake komen.

24. Angst en benauwdheid verschrikken hem, de angst groeit aan; Zij overweldigt hem, gelijk een koning, bereid ten strijde, zo omringt hem de benauwdheid als met een leger van verschrikkingen.

Vergelijk bij deze voorstelling van de gewetenskwellingen der goddelozen de meesterlijke schildering in de alleenspraak van Richard III van Engeland bij Shakespeare (Richard-V. 3)..

Zeer waar tekent Elifaz den gemoedstoestand van den goddeloze, die in de zonde leeft en wiens consciëntie nog niet als met een brandijzer is toegeschroeid. Waarin hij echter ook nu weer faalt is, dat hij dit alles toepast op Job.

25. En geen wonder, want 1) of, wijl hij strekt tegen God als een opstandeling, zijne hand uit, en tegen den Almachtige stelt hij zich geweldelijk aan 2), gelijk een gewapende stormt hij op Hem aan.

1) Want, beter wijl, omdat Elifaz hier en in de volgende verzen den grond aangeeft, waarom de goddeloze in zulk een treurigen toestand verkeert, (Wie heeft zich tegen God verzet en vrede gehad?) maar ook wijl we in vs. 25-28 een voorzin hebben, die door den nazin in vs. 29 en 30 gevolgd wordt.

2) Zodanig is de vermetele gedachte en de nog ondeugender taal van sommige goddelozen, die inderdaad stoute haters van God zijn, wier bedenken des vlezes vijandschap is tegen God. Maar ach, alle des zondaars boosaardigheid is zo onmachtig, als ze schaamteloos is. Want wat toch kan hij uitwerken? Hij maakt zich wel sterk, of hij wilde wel, gelijk sommigen hier lezen, dat hij sterk was, om zich tegen den Almachtige te verzetten, en hij weet, door zijn buitensporige, willekeurige macht de tijden, of wetten, of instellingen te veranderen en zijn leven in alle boosheid en onrecht te slijten, zonder door enige roep van zijn geweten ontrust te worden..

26. Hij loopt tegen Hem aan 1) met den hals 2), als om tegen Hem storm te lopen; zonder zich te bekommeren om Gods heilige wet, neemt hij slechts zijne eigene lusten tot richtsnoer van zijn handelen; hij loopt tegen Hem in met zijne dikke, hoog verhevene schilden, hij verschanst zich achter trotsheid, en maakt zich onbereikbaar voor enige waarschuwende stem van God, van zijn geweten of van zijne vrienden.

2) In het Hebr. Betsawar. Beter: Met stijven hals, gelijk Psalm 75: 6. Letterlijk: met uitgerekten hals. De diepzondige eigenzinnigheid en trotsheid van den van God afgevallen zondaar wordt hier aangegeven, die zich verhardt tegen alle oordelen en bemoeienissen Gods in. Vandaar dat er ook onmiddellijk volgt met zijn dikke, hoogverheven schilden, of liever, met het dikke van den rug zijner schilden, zodat hij zich onkwetsbaar maakt, of wil maken voor de pijlen des Almachtigen.

2) Zondaars in het algemeen lopen van God, maar de vermetele zondaar, die zondigt met een opgehevene hand, loopt op Hem aan, trotseert Hem, en het is genoeg om den uitslag te voorzeggen..

27. Omdat hij zijn aangezicht met zijn vet bedekt heeft, zodat het een ruwe, geesteloze klomp vlees werd, waarop niets, geen nog zo ernstig woord, gene waarschuwende straf, meer indruk maakt, en rimpelen gemaakt om de weekdarmen 1), zijne lendenen door kussens van vet omtogen heeft. De voorspoed heeft hem vet, trots en verwaten gemaakt, zodat hij nu tegen God opstaat (vgl. Deuteronomium 32: 15. Psalm 73: 7; 78: 31. Jer. 46: 21).

1) In het Hebr. Wajaäs phima alee-kasel Letterlijk en beter: En verwekt smeer op zijne lenden. De bedoeling van het gehele vers is, dat hij den buik tot zijn god maakt, alleen leeft voor de spijze, een slaaf is van zijne lusten, en zo één vetklomp zich vertoont, aan wie men het kan zien, dat hij alleen er op bedacht is, om lekker te leven op de aarde.

28. En hij heeft bewoond verdelgde steden, over welke God om hun ten hemel schreiende zonden den banvloek heeft gesproken, dat zij nooit weer opgebouwd en bewoond zouden worden, en hij heeft zich nedergezet in huizen, die men niet bewoonde, omdat Gods vonnis daarop lag, die gereed, van God bestemd waren tot steenhopen te worden (Jozua 6: 26. 1 Koningen 16: 34). Hij echter stoorde zich aan dien vloek Gods niet.

Juist in het weder opbouwen van verbannen plaatsen openbaarde zich het meest de gezindheid der misdadigers, als goddeloos en Gods heiligheid en gerechtigheid verachtende. -Zulke verwoeste dorpen en steden, die volgens de overlevering door een Goddelijk gericht ten onder gingen, zijn er verscheidene aan den rand van de woestijn van Arabië. Er zijn dorpen, in welke, gelijk men verhaalt, de grondwetten van Abrahams godsdienst misdadig overtreden zijn geworden. Zo zal de stad Babylon nooit door enen Semietischen stam gekoloniseerd worden, omdat men gelooft, dat zij wegens Nimrod’s afval van God en geweld tegen Gods lieveling, tegen Abraham gepleegd, verwoest is. Het door de stammen van Petreïsch Arabië ook in den Islam overgenomen verhaal van de verwoesting der stad Higr, wegens weerspannigheid tegen God, zal ieder afhouden om te wonen in die merkwaardige stad, die uit duizenden, gedeeltelijk kunstvolle rotswoningen bestaat: zonder om te zien en gebeden fluisterende ijlen de Nomaden, even als de grote optocht van pelgrims naar Mekka, haar door, uit vrees door het geringste oponthoud in de vervloekte stad zich de goddelijke straf op den hals te halen..

29. Hij zal, daar hij zich zo overmoedig tegen God verzet en zijne welvaart zoekt op de door God vervloekte puinhopen van anderer geluk, niet rijk worden, en zijn vermogen, door

ongerechtigheid en tegen Gods gebod verworven, zal niet bestaan; en hun volmaaktheid, zijn geluk, zijn rijkdom, zal zich niet uitbreiden op de aarde 1), zal niet neerzakken op de aarde, het gelijkt niet aan een boom, wiens, met vruchten beladen, takken van zwaarte op den grond hangen.

1) Het beeld is hier ontleend aan het koren, dat rijp geworden en volgeladen, naar de aarde neigt, of aan den boom, wiens takken vanwege de volheid en de zwaarte der vruchten, naar beneden hangen. Dit zal niet geschieden, zegt Elifaz, met den goddeloze. Hierop heeft hij niet te hopen.

30. Hij zal van de duisternis niet ontwijken, het verderf niet ontvluchten; de vlam, de verzengende zonnehitte, of de bliksemstraal zal zijnen scheut verdrogen; hij zal wijken door het geblaas Zijns monds (Hoofdstuk 4: 9. Jes. 11: 4; 40: 7. 2 Thessalonicenzen. 2: 8 den stormwind zal hij neerzinken.

31. Hij betrouwe niet op ijdelheid, verwachte geen geluk van zijne zonden, waardoor hij verleid wordt, want ijdelheid, verderf en ondergang zal zijne vergelding wezen, het loon, dat de zonde hem brengt (vgl. Spreuken 22: 8. Jer. 12: 13. Hos. 10: 13. Gal. 6: 7 vv.).

32. a) Als zijn dag nog niet is, als hij nog in zijn vollen tooi staat, zal hij vervuld worden, zal het zijn dag gemaakt worden, zal hij ten gronde gaan; want of, en zijn tak zal niet groenen; die is ijlings verdord, zodra het bliksemvuur neervalt.

a) Job 22: 16. Psalm 55: 24.

33. Men zal zijne vruchten, de familie van den goddeloze, als onrijpe druiven afrukken, als van enen wijnstok, en zijn bloeisel afwerpen, als van enen olijfboom (1 Koningen 6: 31). Nog vóórdat zij vruchten gezet hebben, reeds de kleine kinderen der goddelozen zal God neerwerpen, zodat zij met het hoofd der familie omkomen.

De Syrische olijfboom draagt het 1e, 3e en 5e jaar overvloedig vruchten, maar rust het 2e, 4e en 6e jaar uit. Wel bloeit hij ook in die jaren, maar alle bloesems vallen af, zonder vruchten te zetten. De olijvenoogst is daarom in zulke jaren zeer gering. Wat den wijnstok aangaat, zo wordt in Syrië jaarlijks ene buitengewone menigte druiven in onrijpen toestand gebruikt. Zodra de bessen maar de grootte van een erwt verkregen hebben, worden in de huishouding bijna alle soorten van spijzen met het zuur van deze bereid..

34. Want de vergadering, de huisgenoten der huichelaren, zijne familie wordt eenzaam, zal uitsterven, en het vuur van Gods toorn verteert de tenten der geschenken, die gegeven zijn om om te kopen, van hen, die voor goud zelfs tot de grootste gruwelen veil zijn.

35. Zij, die huichelaars, ontvangen moeite, zij gaan zwanger van ongeluk, en baren ijdelheid, allerlei door elkaar gaande gedachten en gevoelens (vgl. vs. 2), en hun buik, hun innerlijk wezen richt bedrog aan; wat hun schoot voortbrengt is niets dan bedrog, waarmee zij anderen, en voor alles zich zelven bedriegen (vgl. Psalm 7: 15. Jes. 33: 11; 59: 4. Hos. 10: 13).

Zelfbedrog is het laatste woord van dit met zo sterke kleuren uitgevoerd beeld, dat voor Job een spiegel van hem zelven en van zijn deels reeds geleden, deels nog te wachten lot zijn zal. Job moet weten, dat hetgeen zijn binnenste vervult, ene grote leugen is..

Zeker deze scherpe en bittere verwijten moesten Jobs ellende vergroten. Wij zien natuurlijk in onze zorgen uit naar medelijden, omdat de bedroefde lijder niets dan smaad ontmoet. Maar laat ons over mensen heen zien, die niets dan instrumenten zijn, en vasthouden, dat de Heere goed uit het kwade werkt. Hoewel gene kastijding, als die tegenwoordig is, ene zaak van vreugde schijnt te zijn, maar van droefheid, zo laat zij daarna ene vreedzame vrucht der gerechtigheid achter, degenen, die door haar geoefend zijn. Gene ellende, gene zorg hoe groot, hoe zwaar ook, kan een volgeling des Heren van Zijne gunst beroven. Wat zal ons scheiden van de liefde van Christus? Noch dood, noch leven, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen. Hem bezittende, bezitten wij in Hem alle dingen (Rom. 8: 38,39)..

Met deze rede van Elifaz, den overste onder de vrienden, en degene, die den toon aangeeft, treedt de strijd in een tweede stadium. Job heeft in zijne vorige reden zich van de vrienden afgewend en ze gelast te zwijgen. Hij wendt zich tot God en toont daarin een zeker vertrouwen, maar tegelijk in de wijze, waarop hij tot God met eisen komt, een zondige overmoed. God laat zich niet in met den rechtsstrijd, welken Job wenst, en het gevolg daarvan is, dat het opflikkerend vertrouwen weer verdwijnt en de overmoed in zuchten en klagen wordt veranderd. In plaats van de stem Gods te vernemen, moet Job zich nu weer die der vrienden laten welgevallen, want deze geloven, dat zij én aan zich zelven én aan Job verplicht zijn, den strijd voort te zetten..

HOOFDSTUK 16.

Ook in de nu volgende rede van Job blijkt het, dat het tweede gedeelte van den strijd ingewikkelder geworden is, en meer en meer tot beslissing dringt. Hoe onrechtvaardiger en liefdelozer de vrienden jegens Job worden, des te groter en verschrikkelijker schijnt dezen zijn lijden toe. Hij mat zich af in de ontzettendste beelden, om de plotselinge afwisseling te schilderen, die de over hem losgebrokene rampen ten gevolge gehad hebben. Wij weten uit de inleiding van het Boek, dat Job niet onschuldig in dit lijden gekomen is, maar dat juist de reiniging van nog ongekende verkeerdheid, den genadigen God drong, hem aan Satan over te laten. Maar wij weten ook, dat Job tegenover zijne vrienden en zijne gehele ongelovige omgeving, die geen verstand heeft van de hogere gerechtigheid voor God, alleszins onschuldig in deze ellende is, dat het voor hem gene straf voor grote misdaden, maar ene verzoeking is. Wanneer daarom het ongeloof en de geestelijke blindheid over hem, het rechtvaardige kind Gods, dat steeds reine handen tot Zijnen God ophief, het hoofd schudt, het bespot en hoont, den mond openspert en hem, als enen van God gestrafte en gemartelde, kinnebakslagen geeft; wanneer Job zich prijs gegeven aan de handen der zondaren en met de misdadigers gerekend ziet, zo ondervindt hij dit alles, even als de overige heiligen des Ouden Verbonds, als voorbeeld van den alleen Rechtvaardige, van het Lam Gods; hoewel hij niet in die mate een type (voorbeeld) is van den Heere Jezus Christus, gelijk de eigenlijke dragers des heils. Daarom stemmen zo vele plaatsen van zijne rede, wanneer hij zijn lijden beschrijft, met de lijdenspsalmen 22, 35, 109, met Jes. 53 en met de verhalen van het lijden des Heren in de Evangeliën overeen. Dit is het ene, waarop wij in ‘t bijzonder in de volgende rede opmerkzaam moeten zijn. Ten anderen breekt juist nu, in het diepste zielenlijden, nu hij zich zowel van de mensen afgesloten, als van God verstoten gevoelt, de zwakke glimmende geloofsvonk in Jobs hart de donkere wolken door, welke voor hem het genaderijk aangezicht van God verbergen, en dringt hij door tot het barmhartige hart van God, zodat hij zich van den God des toorns en der grimmigheid, die hem als een vijand aangevallen is, en hem aan den duivel en aan de ongelovige, zowel als aan de halfgelovige menigte prijs gegeven heeft, op den God der rechtvaardigende genade beroept. Hij ziet dezen zijnen Verlosser die hem als onschuldig aan grote misdaad rechtvaardigen zal, reeds in de hoogte, hij smeekt hem, dat Hij voor hem Borg blijve bij God, die hem als een zondaar behandelt, en begeert het, dat alle smarten, hoon en spot, ja zelfs de dood hem slechts daartoe dienen mochten, dat hij zich des te vaster aan God houde, en geduldig op Hem hope. Hierin echter is Job een schitterend voorbeeld voor elke gelovige en voor de ware gemeente Gods, die ook in de diepste vernedering en kruisgestalte, te midden van hoon en vervolging, van God, die over hare zonden toornt en ze kastijdt, tot haren barmhartigen Hogepriester, die ook in alles verzocht is geweest, de toevlucht neemt, en zich door het zwaarste lijden niet van haren God laat wegdrijven; maar zich des te vaster aan Hem vasthoudt

I. Vs. 1-17. Genoeg dergelijke redenen heb ik nu van u gehoord. Waart gij in mijne plaats, zou ik dan ook voor u zo onmeedogend den vertrooster spelen? Hoezeer heb ik waren troost nodig! Want of ik zelf spreek of zwijg, het vertroost mij niet. Toch wil ik, hoe afgemat ook, klagen, hoe Zijn toorn mij midden in mijn geluk overvallen en verpletterd heeft, hoewel ik geen onrecht begaan heb, en mijn gebed tot Hem uit een rein geweten kwam, hoe Hij mij aan

den spot der ongelovigen en aan den hoon der valse vrienden heeft overgegeven, zodat ik in de diepste treurigheid verzonken ben.

1. Maar Job, die nu wel zag, dat alle verzekeringen van zijne onschuld zijne vrienden niet konden overtuigen, maar hen slechts in hun verkeerde mening versterkten, antwoordde en zei:

2. Ik heb vele dergelijke dingen gehoord, als gij mij voorpredikt, opdat ik zonden zou belijden, die ik nooit bedreven heb; gij allen zijt zowel de een als de ander, moeilijke, lastige vertroosters1), die mij mijn zwaar lijden niet alleen niet helpt dragen, maar het door aanklachten en verwijtingen zelfs vermeerdert.

1) Zijne vrienden waren gekomen met een oogmerk, om hem te vertroosten, maar gingen daar zeer ruw en wreed mede te werk, en als zij Job's geval aanroerden, namen zij de zaken doorgaans verkeerd op en toonden, dat zij ellendige vertroosters waren, die in plaats van zijn smart te verzachten, zijne wonden als open krabden en er zout en peper in strooiden, in plaats van lenig te maken met fijne helende balsem. De titel van moeilijke vertroosters, door Job hier aan zijne vrienden gegeven, kan op alle schepselen, buiten God, met recht worden toegepast, als men hen vergelijkt bij den alvermogenden Trooster zelf. Wanneer wij onder de overtuigingen van zonde, onder de verschrikkingen van het geweld en in de banden des doods liggen, is het de Heilige Geest alleen, die ons met nadruk en kracht vertroosten kan..

Uwe wijze van zielen verzorgen is wel gestreng naar uwe leer ingericht, en door menselijk verstand ingegeven, maar zonder geestelijke ervaring, zonder verstand van kruis, van verzoeking, van smart over de zonde en over den toorn Gods. Want slechts een waarlijk verbroken, verootmoedigd en verslagen hart kan recht met een ander in zijne aanvechting omgaan. Wie iets ervaren heeft, die kan ook enen anderen bedroefde begrijpen en heeft ene tong, die geleerd is, om de vermoeiden op de rechte wijze te vertroosten..

3. Zal er een einde zijn aan de winderige woorden, die zonder enigen troost of enig nut zijn, gelijk ik uwe redenen met meer recht, dan gij de mijne (Hoofdstuk 15: 2), noemen kan? of wat stijft u 1), wat in mijne ellende beweegt u, dat gij alzo antwoordt, alzo ten tweedenmale spreekt, om mij armen, tot den dood toe bedroefden, man te krenken?

1) In het Hebr. Mah-jamrsitseka. Beter: Wat zet U op, alsof hij zeggen wil, wat doet U toch zo tegen mij opvliegen? Hij stelt het hier voor en verwijt het hen, dat zij op onmenselijke wijze tegen hem losstormen, gelijk een wild dier zijn prooi tracht te vermeesteren. Hij doet hun verstaan, dat zij van zijn geestelijken toestand hoegenaamd geen verstand hebben.

4. Zou ik ook, zo zonder gevoel, als gijlieden, spreken, indien uwe ziel ware in mijner ziele plaats? Zou ik woorden tegen u zamenhopen1), ene menigte schone woorden, maar zonder zin en zonder warm medelijden u toevoegen? en zou ik over u met mijn hoofd schudden, gelijk gij doet, denkende: welk een groot zondaar moet hij zijn, dien God met zo zware straffen bezoekt (Vergelijk Psalm 22: 8; 109: 25. Jer. 18: 16. Klaagt. 2: 15. MATTHEUS. 27: 39. Mark. 15: 29)?

1) Samenhopen, in den zin van samenflansen, om daarmee te kennen te geven, dat hun woorden niet uit het hart waren voortgekomen, maar meer uit hun hoofd, zodat zij niet het karakter vertoonden van ware vertroosting, maar van kunstige aaneenhechting. Eigenlijk geeft hij hun te verstaan, dat hij ze enig als komedianten aanmerkt, die slechts een rol vervullen, waarbij het hart niets gevoelt. Daarom noemde hij ze zo-even ook moeilijke, lastige, ellendige vertroosters. Maar daarom spreekt hij ook in het volgende van, het hoofdschudden, wat de betekenis heeft niet van betoning van medelijden, maar van leedvermaak te hebben, van hoon en smaad. Job vat hen hier in hun arglistigheid tegenover hem.

5. Neen! Ik zou u integendeel versterken met mijnen mond, met mijne toespraak u vertroosten, en de beweging 1) mijner lippen zou zich inhouden, om niet zoveel ijdele, wat meer is, bijtende woorden voort te brengen; ik zou mij zorgvuldig wachten van ieder woord, dat uwe droefheid zou kunnen vermeerderen.

1) In het Hebr. Troost, vertroosting. Job zegt hier, dat de vertroosting, het beklag zijner lippen zich matigen zou. Inhouden heeft hier de betekenis van, matigen, verzachten. Vandaar dan ook, dat we liever de woorden als vragende vertalen, alsof hij zeggen wil: Zou ik U versterken met mijn mond? d.i. met woorden, die alleen aan mijne lippen ontvloeiden, waaraan het hart geen deel heeft, en zou de vertroosting mijner lippen zich matigen? d.i. zou ik iets terughouden van wat waarlijk tot troost in uwen ellendigen toestand zou kunnen dienen? Dit is niet een zich hoger stellen dan zijne vrienden, maar een hen voorhouden, wat hun roeping was geweest tegenover hem, een veroordelen van hun liefdeloze handelwijze tegenover al zijne ellende.

Zij hadden hem willen versterken met hun mond. Hun praat was niets anders dan mondpraat geweest.

6. Hoe gaarne zou ik zulk enen vertrooster horen, want nu ontbreekt mij alle steun. Zo ik spreek, en aan mijn hart door klachten lucht geef, mijne smart wordt niet ingehouden, wordt niet verzacht, en houd ik op met klagen en draag ik zwijgend mijn leed (Psalm 39: 3), wat gaat er van mij weg 1)? niet het minste van mijne droefheid; ik heb geen ogenblik verlichting.

1) Hier verwijt hij hen, dat als hij zich verdedigt, aan zijn oprechtheid vasthoudt, men het niet gelooft, maar die verdediging hem tot misdaad aanrekent, en zweeg hij, gaf hij geen antwoord, dat men dan zijn zwijgen voor een schuldbekentenis aanzag, Zo jammerlijk schetst hij zijn schrikkelijk lijden.

7. Gewis, Hij heeft mij nu vermoeid, Hij heeft door Zijne oordelen mij zo uitgeput, dat ik machteloos neerlig, en gene enkele ziel, die mij lief is, is bij mij om te troosten, want Gij hebt mijne ganse vergadering, mijn gehele huisgezin verwoest 1).

1) De enige, die hem in zijne vreselijke eenzaamheid had kunnen en moeten bijstaan, zijne vrouw, was geestelijk dood voor hem; zij had zich aan de zijde van de vijanden zijner ziel geplaatst (vgl. Hoofdstuk 2: 9; 19: 13 vv.)..

8. Dat Gij mij rimpelachtig over mijn gehele lichaam gemaakt hebt, is tot een getuige, zodat allen, die mij zien, mij voor een zondaar houden, die zijne straf ondergaat (vgl. Hoofdstuk 10: 17); en mijne magerheid staat tegen mij op, zij getuigt in mijn aangezicht, openlijk, dat ik een door Gods oordeel getroffen misdadiger ben.

9. Zijn toorn verscheurt of, verscheurde mij als een briesende leeuw (vgl. Hoofdstuk 10: 16. Hos. 6: 1), en Hij haat mij of, valt mij aan, Hij knerst vol toorn over mij met Zijne tanden (Psalm 35: 6; 112: 10. Klaagt. 2: 16); als mijn wederpartijder scherpt Hij zijne ogen tegen mij 1), het is of Hij mij met zijne blikken wil doorboren.

1) Wel is Job hier in diepgaand lijden, wel is hij door de pijn en smarte van het lichaam diep vervoerd, zodat hij in ongebreidelde drift er toe komt, om er over te klagen, dat God als een vijand met hem handelt. Wel is hij in een diep moedelozen toestand verkerende, dat hij tot zulke uitingen komt. In meer of mindere mate is dit wel door alle Bijbelheiligen getoond; Ezechiël zegt o.a., dat God hem als een leeuw is, maar tot deze diepte van lijden en van moedeloosheid is alleen Job vervallen. Hij heeft iets ondervonden van de hellepijn, die de Meerdere dan Job ten uiterste heeft doorgestaan.

10. Zij, die mij vroeger om den goddelijken zegen benijdden, gapen nu met hunnen mond tegen mij, om mij te honen en te bespotten (Psalm 22: 8; 35: 21); zij slaan met smaadheid op mijn kinnebakken (Jes. 50: 6; Joh. 18: 22; 19: 3); zij vervullen zich te zamen aan mij, te zamen gerot koelen zij nu aan mij hun woede (zie MATTHEUS. 27: 27).

11. En niet genoeg, dat ik Zijnen toorn tegen het getuigenis van mijn geweten op mij voel drukken; God heeft mij ook nog den verkeerden overgegeven, en heeft mij afgewend, heeft mij laten komen in de handen der goddelozen, zodat zij nu over mij triomferen (vgl. Jes. 53: 12).

12. Ik had rust; ik leefde gelukkig en tevreden, rijk gezegend door God en hoog geëerd door de mensen; maar Hij heeft mij verbroken, mij te midden mijner vreugde overvallende, en Hij heeft mij bij mijnen nek gegrepen en in de hoogte geheven, en mij verpletterd; en Hij heeft mij zich tot een doelwit opgericht, naar hetwelk hij al Zijne pijlen, ziekte, smart, vijandschap, hoon en spot, alle ellende, afschiet (Klaagt. 3: 12).

13. Zijne schutters hebben mij omringd; het zijn mijne vrienden, die gesteld zijn om meedogenloos op mij als op een wit te schieten; Hij heeft mijne nieren doorspleten; mijn meest verborgen leven heeft Hij dodelijke wonden toegebracht, en mij niet gespaard; Hij heeft mijne gal door die wonden op de aarde uitgegoten 1), zodat mijn einde zeker is (Psalm 32: 4. Klaagt. 2: 12).

1) Het breken van de galblaas doodt den gewonde (Hoofdstuk 20: 25). Job meende dus, dat deze plaag hem zeker zou doden.

14. Hij heeft mij gebroken met breuk op breuk, zonder tussenpozen is de ene ellende op de andere gevolgd; Hij is tegen mij aangelopen als een geweldige 1), gelijk een gewapend held enen muur bestormt en bres op bres schiet.

1) Job vertoont dezen zijnen Tuchtheer, alsof hij wreed en zo onverzoenlijk van gramschap als onweerstaanbaar van macht ware, alsof Hij hem in het tederste en gevaarlijkste deel zijns lichaams getroffen had, doende zijne nieren spijten van pijn, hem teisterende en afmartelende, zonder enige rust of verpozing; en doende hem, alsof hij den wreedsten dood bezuren moest, in het midden der hevigste smarten zijn gal op de aarde uitgieten, even zo gelijk men een wild beest doodt, opensnijdt en van zijn gal berooft. Eindelijk vertoont hij, door de bitterheid zijner beklemde ziele, zijner Schepper als een onredelijk en onverzadelijk Wezen in de uitvoering Zijner strafgerichten..

15. Ik heb daarom in diepe smart enen zak 1) over mijne met een harden korst bedekte en misvormde huid genaaid; ik heb mijn hoofd met as bedekt, mijnen hoorn 2), alles, wat ik tot hiertoe aan macht en ere bezat, in het stof gedaan 3) en bezoedeld.

1) Een treurgewaad waarschijnlijk van zwarte geitenharen (vgl. Genesis 37: 34).

2) De "hoorn" is ontleend aan den stier, die zo ontmoedigd is, dat hij zelf het teken zijner kracht en het sieraad van zijn hoofd in het stof legt..

3) Hiermede wil hij zeggen, dat hij van alle eer en aanzien had afgezien. Wij kunnen ook vertalen: ik heb mijn hoorn met stof bezoedeld. Niet alleen het hoofd, als teken van boete en berouw, maar alle eer had hij verre weg gedaan. Hij had met de wereld afgerekend en zich zelven als een diep ellendige behandeld.

16. Mijn aangezicht is gans bemodderd 1), is opgezwollen van wenen, en over mijne oogleden is des doods schaduw, ik ben bijna verblind en in donkerheid des doods (vgl. Psalm 6: 8; 38: 10. Klaagt. 5: 17).

1) In het Hebr. Chamarmarach. Beter: hevig rood. Hij klaagt hier, dat zijn aangezicht gans en al rood ziet van wenen; en van dat wenen is ook het gevolg, dat zijn gezicht zeer verzwakt is, zodat het licht schier duisternis, doodsschaduw voor hem is geworden. En dat alles, hoewel hij zich bewust is, dat geen onrecht door hem is bedreven, en zijn smeken tot God vrij is van huichelarij. Hij weet het, dat wat hij tot God riep, kwam van uit het diepste van zijn binnenste, dat hij in zijn roepen tot zijn Heere wars van alle onoprechtheid was.

17. Daar of, hoewel toch geen wrevel onrecht in mijne handen is, daar ik mij toch rein weet van snode ongerechtigheid, en mijn gebed zuiver, ongehuicheld is, zonder huichelarij uit een gelovig hart voortgekomen, zodat ik niet nodig had, als over ene zware misdaad berouw te hebben en leed te dragen (vgl. Hoofdstuk 12: 4. Jes. 53: 9)

18.

II. Vs. 18-22. Als ik nu den dood zal lijden, dan moet mijn onschuldig vergoten bloed steeds om wraak en om betoning mijner onschuld omhoog schreien tot God, dien reeds nu mijn betraand oog bereid ziet, om voor mijne onschuld te getuigen en tussenbeide te treden, terwijl mijne vrienden met mijn ongeluk spotten. O, dat Hij het doe, voordat mijn kort leven afloopt.

18. O aarde 1)! gij getuigt van alle ongerechtigheid en boosheid, die op u geschiedt, bedek mijn onschuldig vergoten bloed niet, wanneer ik sterf, maar laat het onophoudelijk roepen om wraak (Ezechiël. 24: 7 vv.) en om ontdekking mijner onschuld, tot Hem, in wiens ogen de dood Zijner heiligen kostelijk is (Psalm 116: 15), en voor mijn geroep, dat van mijne ziel in het vergoten bloed uitgaat, zij, gelijk het bloed van Abel (Genesis 4: 10) en van alle gedode rechtvaardigen (Luk. 11: 50 vv. Openbaring 6: 8 vv.) en van Christus (Hebr. 12: 24) tot den troon opstijgt van Hem, die rechtvaardig richt, gene plaats 2) der rust, waar het ongehoord en alzo mijne ellende ongewroken zou blijven.

1) Roerend schoon is het slot van dit hoofdstuk. Duldeloos heeft hij geleden. Als een gebrandmerkt zondaar staat hij voor zijne vrienden, en dat, terwijl zijn geweten hem van grove zonde vrijspreekt. En het is daarom, dat hij door dien drang der ziele de aarde aanroept, om zijn bloed niet te bedekken. Onbedekt bloed, dit weet hij, roept om wraak. Welnu, als hij zal heengegaan zijn, moge ook zijn bloed om wraak blijven roepen.

Maar ziet, hoger leert hij nu opzien. Zijn rood geweend oog, zijn door zielenangst verduisterde blik wordt naar omhoog geleid, en.....in den hemel ziet hij zijn Getuige, zijn Pleitbeslechter. Dit geeft hem een ogenblik leniging en troost. Zijne vrienden mogen hem bespotten, zijn oog traant tot God, zijne tranen laat hij God zien. En nu roept hij God tegen God op, beroept hij zich op de strikte rechtvaardigheid Gods, om hem recht te doen. Hij appelleert van God op God, opdat ten leste Zijne liefde en barmhartigheid zich jegens hem, den groten lijder, mocht openbaren.

Niet ten onrechte mogen wij hier enigszins Job een type noemen van hem, van Wie ook het Ecce Homo werd uitgesproken en die ook het zieldoorborend woord deed horen: Eloi, Eloi, Lama Sabachthani.

Job spreekt hier de bede uit, wijl het geloof weer veerkrachtiger wordt, en daardoor de hope levendiger, dat hij door God tegenover zijne vrienden zal gerechtvaardigd worden.

En hij heeft niet te vergeefs gehoopt.

2) Het bloed, waarin de ziel is (Leviticus 17: 11) is Gods bijzonder eigendom. Hij wil het, waar het onschuldig vergoten wordt, zoeken, en de aarde zal het niet opzuigen, voordat het door God gewroken is. Onbedekt en steeds om wraak schreiende ligt het daar; zo ook het bloed van den alleen Rechtvaardige, van het onschuldig Lam van God. Zijn bloed schreit plaatsbekledend tot den Vader: "Barmhartigheid! barmhartigheid! voor hen, die door den duivel geslagen, gaarne zouden leven," maar het roept: "Wraak! wraak! tegen hen, die Hem verwerpen en ten tweeden male kruisigen." Van zijn bloed, dat het sterkste roept, is dat van de rechtvaardigen, die van Abel af onschuldig gedood zijn geworden, een voorbeeld. Ook hun

schreiend bloed zal gehoord worden, al is dan ook eerst aan het einde der dagen. -Maar tot wie zal Job's bloed om wraak schreien, en tegen wie? Tot dien God, die naar zijne mening als een bloeddorstig vijand hem vervolgt en op het punt is hem te doden? Welk een stout geloof worstelt zich uit de van doodsnacht omgevene ziel op. Ja, zeker, God zelf zal zijn bloedwreker zijn (Hoofdstuk 19: 25); maar niet die God, die zijne verzoeking hem voor ogen geschilderd heeft, maar de ware, barmhartige God, die hem niet uit onrechtvaardige willekeur, maar uit liefde in dit vuur van droefheid geleid heeft en dien het geloofslicht van Job nu duidelijker begint te zien. Die God, die Job als enen schuldige aan den dood prijsgeeft en die God, die hem (al ware het ook eerst na den dood) niet ongerechtvaardigd kan laten, treden uit elkaar, zij scheiden van elkaar, gelijk duisternis en licht, uit den chaos der aanvechting..

19. Ook nu, terwijl ik nog leef, zie, in den hemel is mijn getuige, de grote, heerlijke God, hij kan mijn onschuld openbaren, en mijn getuige, mijn Ooggetuige, die mijn ganse leven gadesloeg en mijn hart kent, is in de hoogten (Hoofdstuk 19: 25).

20. Moge mijne vrienden, die het meest onder de mensen mijne onschuld betuigen moesten, zijn mijne bespotters; doch mijn oog druipt tot God, het stort tranen uit voor Hem; Hem zoek ik met tranen en gebeden.

21. Och, mocht men a) rechten voor een man met tegen God, gelijk of, en voor een kind des mensen voor of, tegen zijnen vriend.

a) Job 31: 35. Prediker 6: 10. Jes. 45: 9. Rom. 9: 20.

Deze woorden luiden naar den grondtekst: Tot Hem smeekt mijn geloofsoog, dat Hij, mijn rechtvaardige en barmhartige voorspraak en bloedwreker voor mij, den onschuldig vervolgden man beslisse en mijne onschuld aanwijze tegenover dien God, die mij met zijne oordelen overgoten heeft, en voor mij, het door allen verachte mensenkind tegenover zijnen vriend, d.i. de drie vrienden, die mij voor enen gestraften zondaar aanzien, en mij de bekering van enen gevallene prediken. Dat is een hoge en geestelijke wens uit Job, die hem door den Heiligen Geest is ingegeven. Hij belijdt, dat God het zelf is, die hem zo in het stof heeft geworpen; nu wenst hij, dat God zelf hem tegenover God aanneemt en hem voor Hem rechtvaardige. Dat is een goede wens, want die is in Christus vervuld, en het geheim van onze rechtvaardiging voor God tegenover God gaat door de gehele ware openbaring heen. vgl. 2 Kor. 5: 18,19.

22. Ach, dat Hij dit smeken spoedig verhoorde, want weinige jaren in getal zullen er nog aankomen; Hebr. mijne bestemde jaren zullen haast gekomen zijn, zodat mijn stervensuur nabij is, en ik zal het pad heengaan, naar het rijk des doods, het pad, waardoor ik niet zal wederkeren (vgl. Hoofdstuk 10: 20,21).

De kracht van het getuigenis des H. Geestes in zijn hart van zijne voortdurende kinderlijke gemeenschap met God, toont zich overwegend en zegevierend, niet alleen over het lijden, dat voor ogen is, maar ook over de wezenlijke openbaringen van Gods toorn. Zijn vertrouwen

wankelt niet, maar blijft daaraan vasthouden, dat ondanks al zijn lijden de schijnbare tegenstrijdigheid in zijn lot en in zijnen wandel toch ten laatste door niemand anders dan door God zou worden opgelost. Maar deze heldere blikken in onzen tekst en in het vervolg, zijn als een bliksemsnel opstijgend, maar evenzo ras weer in den nacht wegzinkend licht (vgl. Hoofdstuk 14: 13 vv.), en de schielijk weer terugkerende klachten getuigen van een even moedeloos staren in den nacht der wanhoop. En toch komen zodanige heldere ogenblikken steeds met toenemende kracht weer, en tonen ons het aanvankelijk gewin, hetwelk voor Job uit zijn lijden voortsproot, en bereiden ons als ‘t ware voor op de oplossing, die ten laatste van het raadsel te wachten is..

HOOFDSTUK 17.

JOB VERHAALT NOG VERDER VAN ZIJNE ONSCHULD EN VAN ZIJNE ELLENDE.

II. vs. 1-5. Dood en verrotting wachten mij: mijne vrienden honen mij; daarom, o God! word Gij mijn Borg bij U zelven! van wie anders, dan van U, zou ik rechtvaardiging kunnen verwachten? Want mijne vrienden zijn verblind: daarom zult Gij hen niet over mij laten triomferen, maar veeleer hen rechtvaardig bestraffen.

1. 1) Mijn geest is verdorven, heeft reeds den stank der verrotting aangenomen, of: "mijn adem is zwak" en wijst het naderen van mijn einde aan (zie Hoofdstuk 7: 15; 19: 17), mijne dagen worden uitgeblust, gelijk ene lamp, de graven zijn voor mij, nog slechts ene enkele schrede scheidt mij van deze (Psalm 88: 4).

1) Wat nu volgt is uitbreiding van hetgeen hij in het laatste vers van het vorige Hoofdstuk heeft gezegd. Wist ten onrechte, zegt Oetinger, zingt Job hier van zich zelven een dodenlied, terwijl hij nog leeft.

2. Zijn niet bespotters bij mij, want wat is het anders dan spot, wanneer men mij, den stervende, nog van lang leven en geluk spreekt, en overnacht verwijlt niet mijn oog in op hunlieder verbittering, plagen, mijn oog toch aanschouwt al hun sarren. Daarom wend ik mij van hen af tot U, o God en ik smeek U.

3. Zet toch bij, stel mij een borg bij U 1) (Hoofdstuk 16: 21. Psalm 119: 122. Jes. 38: 14) wie zal hij anders zijn, dat in mijne hand geklapt worde 2), die door handslag zich verbinden zal mijn borg te wezen, indien Gij het niet zijt, o God?

1) God is in twee personen gedacht, aan de ene zijde als Rechter, die Job als enen strafwaardige behandelt, en aan de andere zijde als Borg, als genadige Voorspraak en Ontfermer, die zich Borg stelt voor den lijder. Ene wonderbaar duidelijke voorstelling van Het Middelaarschap van den Heere Jezus Christus: "de genoegdoening door God voor God (vgl. 2 Kor. 5: 18 vv. 1 Joh. 2: 1)..

2) Beter: Wie zal hij zijn, die bij handslag het borgschap zal geven? Zoals boven reeds is aangeduid, Job ziet in God den Rechter en den Borg, die de onschuld zal bewijzen van den aangeklaagde. Hier nu roept hij God op, smeekt hij van zijn God, dat Hij voor hem tot een Borg zal wezen, die zijne onschuld aan het licht zal brengen. Maar daarom vraagt hij ook, indien God het niet is, of wordt, wie zal het dan zijn. Want zijne vrienden (vs. 4) begrijpen hem niet, konden zijne onschuld niet begrijpen, of aannemen, dewijl God hun hart had toegesloten, hun het ware inzicht in zijn lijden en ellende niet had gegeven. -

4. Van mensen, zelfs van mijne vrienden kan ik dat niet meer verwachten, want hun hart hebt Gij van kloek verstand verborgen, tot straf voor hun eigengerechtigheid hebt gij hun den toestand van mijn hart en van de verzoeking als door een voorhangsel verborgen; daarom zult

Gij hen niet verhogen, hen niet over mij laten triomferen, dat Gij ten laatste hun waan van mijne schuld zoudt bevestigen.

5. Die met vleiing den vrienden wat aanzegt 1) en prijs geeft (Hoofdstuk 6: 27), die zal voor zulk ene trouweloze verloochening der liefde de Goddelijke vergelding niet ontgaan, God zal hen in hetgeen het liefste is, straffen, ook zijner kinderen ogen zullen versmachten, te vergeefs omzien naar liefde en erbarmen (vgl. Hoofdstuk 11: 20. Exodus 20: 5).

1) In ‘t Hebr. Lechelek jagid reïm. Beter: Wie tot een buit de vrienden aanbiedt. Job wil hier zeggen, wie zijne vrienden prijs geeft in plaats van voor hen en hun ellende op te komen, ze aan de ellende prijs geeft, ze zonder redding en troost laat zitten, diens kinderen zullen eveneens ervaren, wat het betekent om te zien naar liefde en erbarming, zonder die te vinden. Hiermede zegt hij zijne vrienden precies, hoe hij hun handelwijze beschouwt en hoe hij over hen denkt.

Vs. 5 is dus nadere uiteenzetting van vs. 4b, terwijl in de volgende verzen hij het uitdrukt, dat ook dit verlaten worden door zijne vrienden een beschikking Gods is.

6.

IV. Vs. 6-16. God heeft mij tot een smaad der wereld gemaakt; daarom verteer ik van verdriet, en de vromen zijn verbaasd. Maar ik houd vast aan mijne rechtvaardigheid en word des te sterker in mijnen God. Begint slechts opnieuw met uwe boetpredikaties, vol van beloften, gij blijft toch dwazen. Het tegendeel van ‘t geen gij hoopt is reeds begonnen en wordt steeds meer tot werkelijkheid; mijne enige hoop is de dood, en dat is gene hoop.

6. Doch Hij heeft mij en mijnen naam tot een spreekwoord der volken, der mensen in mijn land gesteld, om enen door God gestraften huichelaar aan te wijzen (vgl. Hoofdstuk 12: 4. 12.4 Psalm 44: 15; 69: 12), zodat ik een trommelslag, beter: iets om uit te spuwen, ben voor ieders aangezicht (MATTHEUS. 27: 29,30).

7. Daarom is mijn oog door verdriet verdonkerd (Hoofdstuk 16: 16), en al mijne ledematen zijn vlees- en krachteloos, gelijk ene schaduw, die slechts een schijn is en geen blijvend wezen heeft (vgl. Psalm 6: 8; 31: 10).

8. De oprechten zullen, wanneer zij mijnen ellendigen toestand zien, hierover verbaasd zijn, zich verwonderen, hoe zulk een raadsel op te lossen zij, dat een godvrezende zo door God geplaagd wordt (vgl. Psalm 73: 16. Jes. 52: 14), en de onschuldige, die zich onbesmet van de wereld bewaard heeft, zal zich tegen den huichelaar opmaken, en zich inwendig verstoord gevoelen, dat het hem, ondanks zijne goddeloosheid, zo wel gaat (Psalm 73: 12 vv. 73.12).

9. En de rechtvaardige, hoewel hij Gods toorn ondervindt en aan lichaam en ziel beeft onder de slagen van den alleen Heilige, zal nochtans zijnen weg vasthouden, den weg der godzaligheid en der waarheid, en die rein van handen is, al hoort Hij hoe ik onschuldig veel

geleden heb, zal in sterkte toenemen of, zich versterken, daar hij liever onschuldig zal willen lijden, dan goddeloos zich in vreugde baden.

Met deze woorden betoont Job, gelijk allen, die door dergelijke verzoekingen geheiligd worden, het goddelijk geduld, hetwelk Jakobus (Jak. 5: 11) zalig prijst; daardoor slaat hij de hoop van Satan, dat niemand uit ware liefde tot God Hem vrezen zou en door lijden spoedig tot afval zou gebracht worden (Hoofdstuk 2: 5), den bodem in; zo bestraft hij het verwijt van satans werktuigen, de halfgelovige schijnvrienden; alsof hij de ware godsvrucht vernietigde (Hoofdstuk 15: 4) als een leugen (vgl. Psalm 73: 23-26)..

Wanneer de rechtvaardigen den weg, dien zij betreden, met doornen en distels bezaaid, door rotsen en groeven versperd zien, zullen zij toch in den dienst van God volharden. Wanneer dat niet zo ware, welke bevestiging van ons geloof zou er bestaan? Wanneer onze weg door een liefelijken tuin voerde, wanneer wij niets dan het aangename in het gehele leven ondervonden, wie zou dan kunnen beweren, dat hij God van harte diende? Wanneer ons echter God het tegendeel van hetgeen wij wensen toezendt, zodat wij nu eens door het slijk, dan weer over bergen en rotsen, nu door doornen, dan door kuilen heen moeten en toch geen einde van onze moeiten verkrijgen, dat is ene zware verzoeking voor diegenen, welke God met allen ijver dienen. En waarom is het zo zwaar? Omdat wij nog niet geleerd hebben, ons zelven geheel te verloochenen. Wie zich echter nog niet gewend heeft al zijn gevoel en zijnen gansen wil aan den dienst van God geheel te onderwerpen (hoe zwaar het hem valle), die weet nog niet ten volle, wat rechtvaardig en gelovig leven betekent.

Job komt in het licht des Nieuwen Testaments voor als een beeld van Hem, die eveneens leed, opdat Satan zijn recht zou verkrijgen, waaraan hij te schande zou worden, die ook een lijden te dragen had, dat wezen en gedaante had van den toorn Gods en toch in Gods liefde zijn beweegreden en zijn doel had; die eveneens door de mensen miskend en gehoond werd, om ten laatste verhoogd te worden en zich als Voorbidder voor diegenen te stellen, die Hem hoonden en miskenden, waarbij echter de oneindige afstand tussen voorbeeld en tegenbeeld niet te vergeten is..

10. Maar toch, ik wil ook vaststaan in mijnen God; gij allen, die mij enen gouden toekomst van aardse welvaart belooft, in geval ik uwen raad en uwen wil volg, keert weer tot mij en komt nu met uwe boetpredikaties; want ik vinde onder u geen wijze, die Gods heilig recht kent en de diepe betekenis van het lijden voor de gelovigen uit ervaring verstaat.

11. Gij belooft mij een lang leven, in geval ik mijne vermeende zonden belijd en mij bekeer; maar ziet gij dan niet, mijne dagen zijn voorbijgegaan, uitgerukt, vernietigd zijn mijne gedachten, mijne plannen, die mij alleen, nadat mij alles ontnomen was, als de bezittingen de pleegkinderen mijns harten, overgebleven waren, zelfs is al mijn hoop verdwenen.

12. Den nacht van ongeluk, die mij omgeeft, verstellen zij in, maken zij in hun dwaze redeneringen tot den dag; het licht is nabij den ondergang van wege de duisternis 1), de vrienden zijn zo dwaas om van den nacht den dag te maken, daar zij mij nog levensgeluk kunnen voorspiegelen.

1) De bedoeling van deze woorden kan niet anders wezen dan deze, dat zijne vrienden hem met een valse hoop trachten op te vrolijken, hem dingen in het verschiet stellen, die niet verwezenlijkt zullen worden. De laatste woorden kunnen ook zo verstaan worden, het licht is nabij, zeggen ze, terwijl de duisternis aanstaande is. In de volgende verzen werkt hij dit nader uit.

13. Zo ik wacht, zo er nog enige hoop in mijn hart is, zo is het deze: het graf (Hoofdstuk 7: 10) zal mijn huis wezen, waarin ik alleen rust van ziels- en lichaamssmart vinden zal; in de duisternis, in het rijk des doods, zal ik mij reeds in mijne gedachten mijn bed spreiden.

14. Tot de groeve roep ik: Gij zijt mijn vader! tot het gewormte: Mijne moeder en mijne zuster! Mijn ellendige toestand heeft mij met groeve en gewormte reeds zo vertrouwd gemaakt, dat zij niets verschrikkelijks meer voor mij hebben: ik ben met deze reeds verzoend en zal spoedig hun buit zijn.

15. Waar zou dan nu mijne verwachting wezen, waar ter wereld nog iets voor mij te hopen zijn? Ja, mijne verwachting, wie zal ze aanschouwen? wie van u kan er ernstig aan geloven, de door u voorgespiegelde hoop nog vervuld te zien?

16. Zij, mijne verwachtinge, zullen ondervaren met de handbomen 1), "in de grendelen," "de sterkten," in het diepste des grafs, als er rust te zamen a) voor mij en mijne wensen in het stof wezen zal 2).

a) Job 3: 17,18,19; 30: 23,24.

1) In het Hebr. Bedee scheool theeradnah. Tot de sluitbomen van het graf strekken zij zich uit. Een dichterlijke uitdrukking voor de gedachte, dat hij zijn hoop op het graf heeft gevestigd, om van dit vreselijk lijden te rusten.

2) Juist in deze hopeloosheid openbaart zich Jobs geloof in zijne ware grootheid. Hij gaat den dood tegemoet en hij ondergaat dien naar allen schijn als een zondaar, terwijl hij toch weet, dat hij een rechtvaardige is. Is dat nu geen geloof en getrouwheid aan God, dat het hem, zonder dat hij om genezing bidt, genoeg is, dat God zijnen naam belijdt? Die beloften der vrienden hadden op enen anderen grond moeten rusten, wanneer hij de vreugde hebben zou, om zich deze toe te eigenen. Hij gevoelt zich onveranderlijk aan den dood prijs gegeven, en als uit de diepte van den Hades, in welken hij neerzinkt, strekt hij zijne handen naar God uit, niet opdat Hij hem in het leven behouden maar opdat Hij hem voor de wereld voor den Zijne verklare. Moet hij sterven, hij wil slechts den dood van enen veroordeelde niet sterven. En zou het hem daarbij te doen zijn om de redding zijner eer? Neen, om de ere Gods, die degene onmogelijk als een misdadiger verdelgen kan, die in alle getrouwheid zich tot Hem wendt..

HOOFDSTUK 18.

BILDAD PLAATST JOB ONDER DE GODDELOZEN.

Omtrent Bildad's tweede rede geldt hetzelfde, als van de tweede rede van Elifaz (Hoofdstuk 15); ook zijn het wezenlijk Elifaz gedachten, die Bildad onder andere vormen uitspreekt. De schildering van den gehelen ondergang des misdadigers, die ook hij, zonder bijvoeging van ene belofte, voor het geval van Jobs bekering (vgl. Hoofdstuk 8: 22) geeft, is ontzettend scherp, plechtig hartstochtelijk, als van enen gestrengen boetprediker met strenge trotse gebaren en Farizees gevoel van eigenwaarde. Desniettemin is zij schoon, en op zich zelf beschouwd, waar; onwaar wordt zij slechts door de toepassing op Job, die Bildad zelf maakt door bedekte maar toch gemakkelijk te onderkennen trekken, die hij uit het lot van Job en Zijne kinderen invlecht?

I. Vs. 1-11. Hoe lang wilt gij ons als dwaas verachten en tegen de goddelijke wereldorde hartstochtelijk aanstormen? De goddeloze komt om, daarop is alles in de wereld aangelegd.

1. Toen antwoordde Bildad, de Suhiet (Hoofdstuk 2: 11), verdrietig over Jobs lange rede en verstoord over het verwijt van verblinding, en zei:

2. Hoe lang is het, dat gijlieden 1), gij en uws gelijken, die u te zamen voor rechtvaardigen en vromen uitgeeft en alle anderen voor goddeloos en verstandeloos houdt (vgl. Hoofdstuk 12: 2) een einde 2) van woorden zult maken? merkt op, word eerst verstandig, gelijk wij, die in ons oordeel geheel overeenstemmen, en daarna zullen wij met elkaar spreken, en wij zullen elkaar verstaan.

1) Bildad spreekt Job in het meervoud aan, wijl hij, omtrent deze strijdvragen zich een partij tegen zich denkt. Zijne tegenstanders zijn de verkeerde mensen, die in hun goddeloosheid door aanklagen van God zich zoeken te beschermen..

2) In het Hebr. Kentsee. Dit wordt door velen door einde vertaald. Anderen brengen het in verband met het stamverwante Arabisch en vertalen het door jacht. O.i. beter. De vertaling moet dan zijn: jacht op woorden. Bildad stelt het dan ook hier weer voor, dat Job niets anders dan woorden gebruikt, die slot noch zin hebben, geen nut doen. Het is een beeld ontleend aan het vermaak, hetwelk de jacht oplevert, ook dan nog, wanneer er weinig is verkregen.

3. Waarom worden wij, de drie vrienden, geacht als beesten in domheid, als onverstandig vee, en zijn onrein, niets betekend, stomp in ulieder ogen, in de ogen van u en van alle degenen, die het met u eens mochten zijn? onze hoogste wijsheid toch houdt gij voor dwaasheid (Hoofdstuk 17: 4,10).

4. O 1) gij, die zijne ziel, zich zelven verscheurt door of, in zijnen toorn, die van toorn barst; gij doet uzelven grote schade aan, want uwe boosheid teert uw vlees weg. Zal om uwentwil de aarde verlaten worden, zal God, die naar Zijne onveranderlijke zedenwet de goddelozen laat omkomen, die wet om uwentwil verbreken? Dat ware zoveel als dat Hij, de Bestuurder,

de aarde verliet. En zal ene rots versteld worden uit hare plaats 2)? Gods wereldorde staat zo vast als ene rots; Hij verandert die voor u niet.

1) Ware Bildad's mening de ware geweest, zo zou Noach de genade Gods in Christus geopenbaard zijn geworden. Gods rechtvaardigheid is ter wille der uitverkorenen Gods tot genade geworden. Wanneer nu de duivel en zijne dienaars een kind Gods, dat in ellende is, met de wet dreigen, zo kan hij antwoorden: Mijn Heere Christus, mijn Verlosser en Heiland heeft mij met Zijn bloed van alle mijne zonden rein gewassen, mij Zijne onschuld en gerechtigheid uit genade geschonken en mij tot een mede-erfgenaam van Zijne hemelse goederen gemaakt. Dat mijn God mij zo hard aanvalt, dat doet Hij niet als vijand maar als Vader, want zo heeft Hij altijd met Zijne heiligen van den beginne afgehandeld. Want hoewel Hij Zijne kinderen om der zonde wil kastijdt, zo wil Hij toch Vader blijven en Zijn vaderlijk hart niet van hen afkeren. Tegenover de tijdelijke roede laat Hij hun veel heerlijker geestelijke weldaden ondervinden..

2) Naar Bildad's mening wenst Job, de loochenaar van zijn schuld, niets minder, dan dat de wereld uit hare voegen wordt ontwricht. Zijn hartstochtelijke, immer herhaalde betuiging zijner onschuld, doelt op de oplossing der gehele heilige wereldorde Gods, zoals zij zich in het bijzonder in de beloning van de goeden en in de bestraffing van de bozen openbaart.

Wat Bildad in vs. 4-7 wil zeggen is dit, dat Job niet moet denken, dat hij door zijne woorden, door zijne betuigingen van onschuld, door zijn aanroepen van God, iets zal veranderen aan dit feit, dat de goddelozen gestraft zullen worden en de rechtvaardigen gezegend. Bijgevolg, Job, als goddeloze, zal bij God, den Schepper van hemel en aarde, niet gelijk krijgen.

Al doet gij nog zo uw best, om de wereld om te keren, wil Bildad zeggen, het licht van de goddelozen zal duister zijn en zijn tent zal niet liefelijk verlicht worden door het licht.

Een beeld, om den ondergang van de goddelozen te schilderen, wat verder in vs. 6 wordt uitgewerkt.

5. Ja, al woedt gij nog zozeer en al wilt gij de goddelijke wereldorde omkeren, het zal blijven gelijk het was; het licht der goddelozen zal uitgeblust worden, hun geluk, waarvan de brandende lamp een beeld is, neigt ten ondergang, en de vonk zijns vuurs 1) zal niet glinsteren, niet glimmen.

1) In het Oosten houdt men het voor een staat van grote ellende geen gast te kunnen ontvangen. Om dien in den donkeren avond of nacht tot zijne tent te lokken, houdt men het licht daarin brandende en ontsteekt ook vuur op de omliggende hoogten, die ten teken strekken, dat men den reiziger wenst te herbergen. Kan men nu geen enkelen vonk vuur meer ontsteken, en zelfs de lamp niet brandend houden in de tent, dan betekent dit, dat men tot armoede en ellende is vervallen..

6. Het licht zal verduisteren in zijne tent, en zijne lamp zal over hem uitgeblust worden, zijne lamp, die boven aan zijne tent hangt (vgl. Hoofdstuk 21: 17; 29: 3. Psalm 18: 29).

7. De treden zijner macht zullen benauwd 1) worden; trad hij vroeger fier en trots daarheen tot zijne boosheid, nu zal hij in gedurige vrees, steeds enger begrensd daarheen gaan, en zijn eigen raad, dien hij in overmoed, zonder God, beraadslaagde, en waardoor hij zijne macht zocht te vergroten, en de rechtvaardigen te onderdrukken, zal hem neerwerpen; hij zal vallen in den kuil, dien hij voor anderen groef.

1) Benauwen is hier in den zin van, nauw maken. Den kring, dien hij zich zo breed had genomen, verkleinen.

8. Want met zijne voeten zal hij in het net der goddelijke vergelding geworpen worden, en zal in het wargaren wandelen; waar hij gaat, hij loopt in zijn eigen verderf, zodat zijn val nabij is.

9. De strik zal hem plotseling bij de verzenen vatten, en de struikrover zal hem overweldigen, de jager, die de strikken legde, zal zodra hij hem in deze verward ziet, aangrijpen, zodat ontkomen onmogelijk is.

10. Zijn touw is in de aarde verborgen, en zijn val op het pad, dat, wat hij ook beginne, op het verderf uitlopen moet.

11. a) De beroeringen, gedachten vol schrik, als een voorgevoel van ‘t geen komen zal, zullen hem rondom verschrikken, en hem verstrooien op zijne voeten 1), omdat hem zulke tekenen van zijnen val, als spoken op den voet volgen (vgl. Leviticus 26: 36).

a) Job 15: 21. Jer. 6: 25; 46: 5; 49: 29.

1) In deze verzen schildert Bildad verder het lot van den goddeloze, die in zijne eigene strikken valt. De beelden zijn ontleend aan de slingers en de strikken, waarmee de jager het wild tracht te bemachtigen. Vandaar dat in vs. 9 de vertaling van struikrover is te vervangen door valstrikken.

Met alles doelt ook Bildad hier op Job.

12.

II. Vs. 12-21. De verschrikkelijkste dood treft den goddeloze; zelfs zijne woning wordt verwoest; ook zijn geslacht en zijne gedachtenis wordt uitgeroeid. Al zijne tijdgenoten verschrikken voor zijn lot.

12. Zijne macht 1), zijn ondergang zal hongerig wezen, zal hem snel overvallen, en het verderf is bereid aan zijne zijde, staat naast hem, staat gereed hem ten val te brengen.

1) In het Hebr. Ono. Dit kan betekenen, macht, maar ook overgezet worden door smart, onheil, en die betekenis moeten wij hier hebben. Bildad schildert hier en in de volgende verzen met scherpe kleuren den ellendigen toestand van den goddeloze.

13. De eerstgeborene des doods {1}, de hevigste ziekte, zal de grendelen 1. zijner huid verteren, zijne grendelen zal hij verteren, lid voor lid zal hij te niet doen.

{1} Bildad verstaat onder eerstgeborene des doods, de zwarte melaatsheid, waardoor Job was aangegrepen en kon deze schrikkelijke ziekte niet meer passend tekenen. Haar eigenlijken naam schuwen nog de Arabieren in het dagelijks leven uit te spreken, om niet met haar besmet te worden. Het is duidelijk, hoe Bildad in de ganse schildering Job voor ogen heeft en hem zijn ongeval wil schetsen..

"De eerstgeborene des doods is de vreselijkste en wreedste dood."

2. Grendelen of "takken der huid" de aderen en zenuwen, die zich, zowel door de huid als door andere delen taksgewijze verspreiden..

14. a) Zijn vertrouwen 1), alles wat hem gelukkig maakte, zal uit zijne tent uitgerukt worden, zulks zal hem doen treden tot den koning der verschrikkingen 2); van de vreselijke ziekte verzwakt, en neigende tot den dood zal zijn overig lijden, het wegvlieden der zijnen voor de afschuwelijke ziekte, al die verdere smart, die hij ondervindt, zijnen dood verhaasten.

a) Job 8: 13,14; 11: 20. Spreuken 10: 28.

1) Zijn vertrouwen is hier, dat waar hij zijn vertrouwen op zette, nl. zijne bezittingen en schatten, alles wat het vertrouwen uitmaakt van hem die God niet tot zijn deel heeft, maar vlees tot zijn arm stelt.

2) De dood wordt hier als een persoonlijk wezen voorgesteld, zoals bijv. ook in Jes. 28: 15 Psalm 49: 15, doch niet alsof hij een bijzondere god der onderwereld, gelijk Pluto bij de Grieken, ware, God heeft overal de heerschappij; Hij heeft echter Zijne geschapene geesten, goede en kwade engelen, en aan deze heeft Hij een werkkring gegeven, waarin zij Zijne bevelen volbrengen. Zo heeft de hoogste kwade engel, satan, van God de macht des doods verkregen, en hij wordt daarom in Hebr. 2: 14 genoemd: "degene, die het geweld des doods had" en Openbaring 9: 11: "Abadban" (= verderver) genoemd. "Koning der verschrikkingen" kon daarom de dood zowel in tegenstelling tot de kinderen in ‘t bijzonder tot de "eerstgeborenen" (vs. 13) gelijk hier, als ook satan "de vorst des doods" genoemd worden..

De dood is verschrikkelijk voor de natuur, maar voor de goddelozen is hij op bijzondere wijze de koning der verschrikkingen, niet alleen als het einde van dat leven, waarin zij hun geluk gesteld hadden, maar ook als de overgang tot dat leven, waarin zij eindeloze ellende zullen vinden. Hoe gelukkig zijn dan de heiligen; hoe veel zijn zij den Heere Jezus verschuldigd, bij wie de dood zo geheel is vernietigd en zijne eigenaardigheid is veranderd, dat deze koning der verschrikkingen een vriend geworden is. Maar de goddeloze is dan verdreven van het licht dezer wereld, en van zijnen voorspoedigen toestand in deze, in duisternis, de duisternis van het graf, de duisternis der hel, in volstrekte duisternis, om nooit meer licht te zien (Psalm 49: 16), noch de minste flikkering, noch enige verwachting daarna. Te vergeefs zou hij hier

willen blijven, hij wil niet heengaan, maar hij moet; de gehele wereld is hem moede en jaagt hem daarom weg. Dat is de dood van den goddeloze..

15. Zij, de verschrikking, zal wonen in zijne tent, waar zij de zijne niet is, zijne tent ledig geworden van mensen, zal ene verblijfplaats zijn van sjakals en allerlei ongedierte (vgl. Jes. 13: 20 vv.; 27: 10; 34: 11 vv. Zef. 2: 9),zijne woning zal als Sodom en Gomorra (Genesis 19: 24 vv.),met vuur en zwavel overstrooid worden 1), om haar eeuwig te doen kennen als ene door God vervloekte, onbewoonbare plaats (Hoofdstuk 15: 28, Deuteronomium 29: 22 vv.). Dit hebt gij, o Job! reeds aan uwe knechten en aan uw vee ondervonden (Hoofdstuk 1: 16).

1) Het verschrikkelijkste voor den Semiet is de verwoesting van zijn huis, d.i. wanneer allen, die er toe behoren, aan den dood of de ellende overgegeven worden, zijne woonplaats verwoest, en de puinhopen daarvan een spreekwoord voor volgende geslachten worden. Voornamelijk voor den Bedouïn, hoewel zijne haren hut gene sporen achterlaat, is de gedachte aan de verwoesting van zijn huis, het uitblussen van zijn gastvrijen haard iets ontzettends..

16. Van onder zullen aan den voorheen zo trotsen boom (vgl. Hoofdstuk 8: 16; 15: 30,32 vv.), zijne wortelen verdorren, de wortelen, door welke de goddeloze met al de zijnen voedsel ontvangt, en van boven zal zijn tak afgesneden worden, zijne kinderen en kindskinderen, die hij zelf moet overleven, zullen gedood worden. Ook dit, o Job! is reeds aan u vervuld (Hoofdstuk 1: 19).

17. a) Niet alleen zal des goddelozen familie met wortel en tak worden uitgeroeid, maar zijne gedachtenis zal vergaan van de aarde, van het land, waarin hij woont, en hij zal geen naam hebben, door welken zijne gedachtenis zou kunnen voortleven, op de straten 1) buiten zijn land.

a) Psalm 109: 13. Spreuken 10: 7.

1) In het Hebr. Al-phenee choets. Beter: over het land heen, d.w.z. buiten zijn land, buiten de grenzen van zijn land. Bildad bedoelt, dat zijne gedachtenis gans en al zal weggaan, zowel in zijn land, als daarbuiten, zodat niemand hem meer zal gedenken en hij geen naam zal achterlaten.

18. Men zal hem, ten gevolg van den Goddelijken wil, die den goddeloze vergeldt, stoten van het licht der levenden, des geluks in de duisternis des doods, en men zal hem van de wereld, van de bewoonde aarde verjagen, zodat hij, de eens beroemde geheel onbekend wordt.

19. a) Hij zal genen zoon, noch neef (kleinzoon zie Genesis 21: 23, even als het Lat. nepos) hebben onder zijn volk, want hij wordt met wortel en tak uitgeroeid; en niemand zal in zijne woningen overig zijn, niemand zal den algemenen ondergang zijner familie ontkomen, en zich weer in het vaderlijk erfgoed kunnen nederzetten.

a) Jes. 14: 22. Jer. 22: 30.

20. Over zijnen dag, den dag van zijn verderf, zullen de nakomelingen
1) verbaasd zijn, en de ouden {1} met schrik bevangen worden {2}.

{1} In het Hebr. Acharonim wekadmonim. Dit kan wel vertaald worden door, nakomelingen en ouden (in den zin van voorouders), maar dit geeft hier geen zin, want de voorouders zullen zich niet meer kunnen verwonderen Beter is de vertaling van westelijken, en oostelijken. De bedoeling is dan, zowel die oostwaarts als die westwaarts wonen, d.w.z. al zijne tijdgenoten.

{2} Waarmee hij bevestigt wat hij gezegd heeft, dat allen zich zullen verbazen bij het gezicht van hun toestand, zo ellendig zal die zijn. Deze uitspraak is zeer waar en diep in het geheugen te prenten, opdat wij ons die benuttigen. Laten wij slechts Bildad niet volgen, die in dezen vloek én Job én alle beproefden begispt. Waarom? Beproevingen toch zijn zowel den vrome als den goddeloze gemeen. Hiervan is de besturing aan God allen overgelaten, Wie het ook alleen toekomt. Indien we nu, naar het oordeel der mensen, arm, beproefd en ellendig zijn, laten we daarom niet ophouden te steunen op de goedheid van onzen God, totdat Hij ons, als geheel van Hem afhangende, geheel van alle ellende en beproevingen zal bevrijd hebben..

21. Gewis, zodanige zijn de woningen des verkeerden, alzo worden zij der verwoesting overgegeven, en dit is de plaats desgenen, die God niet kent. Zie nu, o Job! hieruit, wie gij zijt.

Vergelijk Hoofdstuk 5: 5 Zo is de duivel gewoon ons ongeluk te beoordelen: Ziet gij niet, dat God toornig op u is? anders zou het u veel beter gaan, wij moeten dit zwaard tegenover hem in de hand nemen: God valt mij aan volgens het woord van Paulus: "Als wij geoordeeld worden, zo worden wij van den Heere getuchtigd, opdat wij met de wereld niet zouden veroordeeld worden (1 Kor. 11: 32)..

HOOFDSTUK 19.

JOB SPREEKT VAN ZIJNE ELLENDE EN VAN ZIJNE HOOP OP DE OPSTANDING.

Jobs klachten en antwoorden worden steeds weemoediger, maar hoe meer hem alle menselijke steunsels ontvallen, hoe meer de drie vrienden het zuiver menselijke gevoel met den zo zwaar verdrukten lijder verloochenen, des te meer wordt zijn hart open voor den waren, Goddelijken troost, en bevestigt zich het woord aan hem: "Zalig zijn de armen van geest" (MATTHEUS 5: 3). Job ziet zich van allen verlaten, alleen aan dien God overgegeven, die hem, zoals hij meent, als een vijand behandelt, en in den dood des misdadigers neerstoot. Nu gevoelt hij zich sterk gedrongen, om weer tot God te vluchten, dien hij vroeger als genadig en barmhartig heeft leren kennen, en juist op het ogenblik, dat hij het diepste gevoelt van God verlaten te zijn, dringt hij tot God door, die wel aan den dood overgeeft, maar ook van den dood redt, en beloofd heeft, dood en hel te overwinnen. Zo wordt tenslotte verkregen in het midden van dit wonderboek, wat Job van Hoofdstuk 14: 13 vv. af steeds duidelijker gezien en gehoopt heeft. "Deze hoog-tragische rede verenigt de diepste vernedering en verootmoediging met de hoogste verheffing, de uiterste hopeloosheid met te meest verhevene hoop en de zaligste zekerheid. Zij staat niet slechts in het midden van den menselijken strijd, maar bewerkt ook diens meest volledige beslissing ten gunste van Job, omdat in haar de beide toppunten in het binnenste van Job, (of beter, het bestreden, oude geloof) en het ontkiemend hoger geloof het sterkst met elkaar in aanraking komen, zoals dit laatste, hoewel zich zelven nog niet opkomen helder, met kracht, onweerstaanbaar te voorschijn treedt en stand houdt, hoeveel er zich ook nog tegen verzet.

I. Vs. 1-6. Uwe beschuldigingen en hevige aanvallen zijn mij tot marteling der ziel. Heb ik mij werkelijk bezondigd, zo is het mij alleen bekend, en gij hebt geen recht, u tot rechters over mij om te werpen. Wanneer gij er echter bij blijft, dat ik om gruwelijke zonden lijd, hoewel gij ze mij niet kunt aanwijzen, zo moet ik daar tegenover beweren, dat het niet het net mijner zonden is, waarin ik gevangen lig, maar dat het Gods onrechtvaardig geweld is, dat zijn net over mij geworpen heeft.

1. Maar Job antwoordde, in het gevoel der grootste verlegenheid, en zei:

2. Hoe lang zult gijlieden mijne ziel bedroeven, die buitendien reeds genoeg gekweld wordt, en mij met woorden verbrijzelen, met liefdeloze redenen ter dood toe pijnigen?

3. Gij hebt nu tienmaal 1), voldoende mij schande aangedaan, zodat uw werk volkomen is; gij schaamt u niet, gij verhardt u tegen mij, ondanks al mijne verdedigingen houdt gij uwe beschuldigingen tegen mij vast.

1) Tienmaal is wegens het getal onzer vingers, het getal van hetgeen den mens mogelijk is, en het getal der voleinding.. (Vergelijk Genesis 37: 7 1 Samuel 1: 8. Openbaring 2: 10).

4. Maar ook het zij waarlijk, dat er ene zonde bij mij is, dat ik gedwaald heb, mijne dwaling is dan aan niemand bekend, zij zal bij mij vernachten, ik zal haar aan niemand openbaren, en gij, die van gene zonde in mij weet, hebt geen recht mijne rechters te zijn.

5. Indien gijlieden waarlijk u verheft tegen mij, en over mij ten gerichte wilt zitten, en mijnen smaad tegen mij drijft, mijne ellende tegen mij aanvoert om mij te beschuldigen;

6. Zo weet nu, dat het niet mijne zonden zijn, die mij in deze ellende gestort hebben, maar, dat God ondanks mijne onschuld mij als een misdadiger heeft behandeld, en mij heeft omgekeerd, mij onrecht heeft aangedaan, en mij met Zijn net omsingeld 1), zonder dat het een net ter vergelding was (Hoofdstuk 18: 8 vv.).

1) Hier spreekt niet het geloof, maar vlees en bloed. Als de ellende hand over hand toeneemt en God toeft te redden, dan mort vlees en bloed tegen God, en geeft Hem de schuld, dat Hij onrechtvaardig is en Zijne belofte niet houdt. God heeft toch beloofd, dat Hij de onschuld zal redden, en als dit niet spoedig geschiedt, gelijk wij angstig begeren, dan mort en raast de oude Adam tegen Hem, als hield Hij Zijne toezegging niet, en ging het geheel anders met ons, dan Zijn Woord zegt. Zulke gedachten kloppen ook bij de heiligen aan, wanneer het met hen zeer hoog gaat..

Hij wilde, dat zij drie dingen in overweging namen. 1e. Dat zijn ramp en smart zeer zwaar waren. Hij was overhoop geworpen, in een net gewikkeld en buiten staat, om zich overeind te helpen en er zich uit te ontwarren; 2e. dat God daarvan de Auteur was, dat hij door des Heren hand dus zwaar bezocht was, en dat hij derhalve geen andere hand meer behoefde, om ter neer gesmeten te worden; want hij had nu genoeg met zich zelven te doen, en het viel hem meer dan te lastig, onder het Goddelijk ongenoegen te zuchten; 3e. dat hij geen hope kon opvatten van enige vermeestering of afwending dezer rampen. Hij klaagde wel over Zijn smart, maar kreeg geen de minste verzachting, hij bad dikwijls, om de oorzaak zijner zware plagen te mogen weten, maar kon dezelve niet ontdekken, hij beriep zich op Gods rechterstoel, meer dan eens, om aldaar zijne onschuld te mogen doen blijken en zich te zuiveren, maar kon op Zijn Appél geen gehoor, veel minder nog enig vonnis krijgen.

God kan soms voor een tijd Zijn oor afwenden van de smekingen Zijns volks, zich vertoornen over hun gebeden en hun beroepen op Hem, en Zijne rechtbank verre van de hand wijzen; en in zulk een geval kan men een bekommerd gelovige inderdaad lichtelijk verschonen, al klaagt hij dan onophoudelijk en bitter. Want wee ons, indien God tegen ons is.

7.

II. Vs. 7-20. Kunt gij ontkennen, dat God het is, die mij, den onschuldige overweldigt, wanneer gij ziet, hoe Hij mij mijne eer en mijne hoop ontnomen heeft, hoe hij mij menigten van onheilen laat overkomen, mijne naaste bloedverwanten, vrienden, knechten en dienstmaagden, zelfs mijne vrouw van mij vervreemd; ja mijne vertrouwdste vrienden ten gevolge dezer ellende heeft omgekeerd?

7. Ziet, ik roep, geweld 1)! ik schreeuw over het lijden, mij tegen het recht aangedaan, doch word niet verhoord, noch van God noch van mensen; ik schreeuw om hulp, doch er is geen recht, er is geen onpartijdig onderzoeken en beslissen in mijne zaak.

1) Hij wil zeggen, hij heeft het luide uitgeroepen, dat hem geweld is aangedaan, maar hij heeft geen weerklank gevonden op zijn schreeuwen om recht, noch bij God, noch bij mensen. God heeft hem nog niet geantwoord en de mensen beschouwen hem als een groot zondaar, die niets anders ontvangt, dan hij verdiend heeft. En nu gaat hij verder klagen over zijn ellendigen toestand, dien hij in de volgende verzen beschrijft.

8. Hij heeft mijnen weg, gelijk dien van enen gevangene, met ellenden toegemuurd (vgl. Hoofdstuk 3: 23; 13: 27. Klaagt. 3: 7-9), dat ik niet doorgaan kan, mij niet vrij bewegen kan, en over mijne paden heeft Hij duisternis gesteld, zodat ik geen uitweg kan vinden.

9. Mijne eer, voornamelijk mijne gerechtigheid, die mijn erekleed, mijn roem voor God en mensen was (vgl. Hoofdstuk 29: 14), heeft Hij van mij afgetrokken, door deze straffen, en de kroon van deugd en godsvrucht, de kroon mijns hoofds heeft Hij weggenomen, zodat ik nu aan den smaad van allen, die mij omringen, prijsgegeven ben.

10. Hij heeft mij, den tabernakel mijns lichaams (vgl. 2 Kor. 5: 1), rondom afgebroken, gelijk men een huis van alle zijden nederrukt, zodat ik heenga, en Hij heeft mijne verwachting naar redding uit mijne ellende als enen boom met al zijne wortelen weggerukt 1), zodat zijne groene bladeren moeten verwelken (vgl. Hoofdstuk 14: 19).

1) Hier wijst Job op twee dingen. Het ene is, dat hij zo hard door God behandeld en beproefd wordt, dat, indien hij met alle anderen zich vergelijkt, hij bevindt, dat hij veel zwaarder dingen heeft te lijden. Het andere is, want hij zegt n.l., dat zijn toestand niet gelijk is aan die van anderen, die lijden, daarom dat zij, ofschoon zij veel rampen en ellende uitstaan, gelijk zijn aan een boom, die zo wordt ontworteld, dat hij nog met de wortelen en vezelen aan de aarde verbonden blijft en daardoor in hun rampen enige troost hebben, maar ik, zegt hij, wordt zo uitgerukt en vernietigd, dat er geen kracht in mij overblijft en God mij geheel en al schijnt verdorven te hebben. Want ofschoon hij nog niet geheel en al uit de wereld was weggerukt, zo verschilde zijn leven toch niet veel van sterven. En zo vele tegenspoeden en ellenden hem waren overkomen, zo vele wonden had God hem geslagen..

11. Daartoe heeft Hij Zijnen toorn, als een verterend vuur tegen mij ontstoken, en mij bij a) Zich geacht als al Zijne vijanden;).

a) Job 13: 24; 16: 9; 33: 10.

1) In het bange zijner beproeving schildert Job zijn lijden met de schrilste kleuren. Vooral in deze laatste woorden komt dit zo treffend uit. Want toch niets minder drukt hij hier uit, dan dat God al Zijn toorn tegen hem heeft verenigd, ja, dat Hij met hem handelt, met hem den enkele, als Hij handelt met de gehele schare Zijner vijanden. Job vereenzelvigt zich hier met

de gehele schare van Gods vijanden. Hij ontvangt zoveel openbaring van Gods toorn, als alle Gods vijanden te zamen.

12. Zijne benden, scharen van uit- en inwendig lijden (vgl. Hoofdstuk 10: 17) zijn te zamen, met elkaar verenigd, aangekomen 1) als tegen ene oproerige stad, om die aan te vallen, en zij hebben tegen mij haren weg gebaand, alles wat maar tegenstond, omverhouwende en verwoestende, en hebben zich gelegerd rondom mijne tent 2), om mij aan te vallen.

1) De ellende wordt hier voorgesteld onder het beeld van krijgsscharen, die door God gezonden worden en op hem afkomen, om hem gans en al te vernietigen. Gelijk de legerscharen des konings tegen een stad oprukken, om die te benauwen en te vernietigen, alzo, wil hij zeggen, heeft God al Zijne moeiten en ellenden tegen mij doen aankomen, om mij te verpletteren.

2) Wie zou meer van zijn lijden kunnen zeggen, dan Job hier zegt? Wanneer dus ons lijden gelijk aan dat van Job ware, zo konden wij aan dit toch niet meer wanhopen, daar Job geholpen en zijn lijden tot ene hoge eer geworden is..

13. a) Mijne lichamelijke broeders heeft Hij, door mij als enen misdadiger te straffen, verre van mij gedaan, zodat zij van mij vluchten, als van enen door God geslagene, en die mij kennen, zeker zij zijn van mij vervreemd 1).

a) Psalm 31: 12; 38: 12; 69: 9; 88: 9.

1) Wij zien derhalve, hoe Job aan God de macht toekent, om zijne schepselen te gebruiken, naardat Hij wil, ook om ons te beproeven. Indien Hij ziekten toezendt, is het buiten tegenspraak, dat dit door Hem geschiedt. Indien ons andere ellenden overkomen, zodat wij van alle goederen en gemakken beroofd worden, is dit alleen door God. Want ofschoon hij door rovers van al zijn macht was beroofd, zo zegt hij toch: De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de Naam des Heren zij geloofd. Laten wij derhalve ons ijverig ten nutte maken, wat ons in deze plaats door Job wordt aangetoond..

14. Mijne nabestaanden houden op bloedverwanten voor mij te zijn, en mijne bekenden, mijne vrienden, vergeten mij.

15. Mijne huisgenoten, die ik in de bescherming van mijn huis opnam, en die mij dank en gehoorzaamheid verschuldigd waren (Exodus 3: 22), en mijne dienstmaagden, die in mijn huis geboren zijn en mij te voren eerden en lief hadden, achten mij voor enen vreemde, die in het huis niet behoort; een uitlander, een vreemdeling ben ik in hun ogen.

16. Ik riep mijnen knecht, die anders mij naar de ogen zag en mij op mijne wenken gehoorzaamde, dien ik ook mijn vol vertrouwen schonk (Genesis 15: 2), en hij antwoordde niet, hij weigerde mij zijne hulp, die ik zozeer behoef; ik smeekte of, ik moet wenen met mijnen mond tot hem, luid en dringend, waar ik gewoon was te bevelen, moet ik nu als een smekeling tot hem naderen.

De zwarte melaatsheid is nog heden in Arabië de gevreesde ziekte, waarbij alle menselijk medelijden ophoudt. In de steppen wordt zelfs de grootste gebieder, die met deze ziekte besmet is, ten minste een half uur ver van het leger der tenten verwijderd, waar hem ene kleine zwarte harige tent wordt opgericht, en ene oude vrouw, die gene bloedverwanten meer heeft, ter bediening gegeven wordt, totdat hij sterft. Niemand bezoekt hem, zelfs zijne naaste bloedverwanten niet. Hij is verworpen, als een, die door Gods toorn getroffen is..

17. Mijn adem is mijne huisvrouw vreemd, tot een afschuw geworden, ten gevolge van de stinkende zweren in den mond (vgl. Hoofdstuk 7: 15; 17: 1); en ik smeek om de kinderen mijns buiks wil 1), om de kinderen, die mijne moeder baarde, om mijne broeders; ook zij schrikken voor den reuk mijner verrottende leden.

1) In het Hebr. Wechanothi libnee bitni. D.i. Mijn smeken aan de kinderen mijns buiks. Anderen, zoals Delitzsch vertalen, mijn stank, maar o.i. ten onrechte. Wel past deze vertaling beter in verband met het eerste gedeelte van ons vers, maar de tekst, ook in verband met het stamverwant Arabisch, eist de vertaling van smeken. Wat de kinderen mijns buiks betreft, deze zijn die, welke uit dezelfden moederschoot zijn voortgekomen, derhalve zijne vleselijke broeders. Zijn eigen kinderen waren hem ontnomen.

18. Ook versmaden mij de jonge kinderen, van andere huisgezinnen van mijnen stam, die vroeger vol eerbied tot mij opzagen; sta ik op, om hen voor hunnen spot te straffen, zo spreken zij mij tegen, zij honen en sarren mij.

19. a) Alle mensen, die te voren deelgenoten mijns heimelijken raads waren, hebben enen gruwel aan mij; zij verfoeien mij, en die ik lief had, gelijk deze mijne drie vrienden, zijn tegen mij gekeerd, zonder medelijden te gevoelen, ja als mijne vijanden staan zij voor mij.

a) Ps 41: 10; 55: 14,15.

Ook daarin moeten de liefste kinderen van God meermalen hun Opperhoofd, Christus, gelijk worden, als die in Zijn lijden ook door alle mensen, zelfs door Zijne liefste jongeren en naaste vrienden is verlaten geworden, opdat zij leren op geen mens te bouwen, maar alleen op den levenden God, die trouwe houdt tot in eeuwigheid (Luk. 21: 16).

20. Mijn gebeente kleeft aan mijne huid en aan mijn vlees, ik ben zo vermagerd, dat men door het vel en het weinige vlees de beenderen voelen en zien kan (vgl. Hoofdstuk 7: 15. Psalm 22: 18; 102: 6. Klaagt. 3: 4; 4: 8); en ik ben slechts ontkomen met de huid mijner tanden 1).

1) Terwijl aan de ene zijde menig lichaamsdeel bovenmate gezwollen is (door hypertrophie van het cellenweefsel) is het overige van het lichaam vermagerd, bijzonder het tandvlees, en van de tanden verdwenen, alleen nog is de periost (de fijne huid, die zich om de blootgelegde wortels der tanden bevindt) overgebleven, als het enig omkleedsel der los gewordene en vooruitstaande tanden..

21.

III. Vs. 21-29. Ontfermt u toch ten minste over mij in mijne ellende en laat af van uwe onrechtvaardige beschuldigingen. O, dat mijn luid getuigenis van mijn onschuldig lijden tot mijne rechtvaardiging bij het nageslacht met onuitwisbaar schrift in rotsen werd gegraveerd! Maar ik weet, dat er Eén leeft, die mij nog beter rechtvaardigen zal. Deze zal mij, ook wanneer ik zal gestorven zijn, uit het graf opwekken, en door Zijne wedergeschonkene genade en rechtvaardiging, voor de gehele wereld Met zalige vreugde vervullen. Daarom wil ik wachten. Vreest gijlieden echter, dat u in het gericht, dat zeker nabij is, gene zware straf voor uwe valse aanklacht treffe!

21. Ontfermt u mijner, ontfermt u mijner, o gij mijne vrienden!Gij zijt immers tot mij gekomen. om mij te troosten; gij hebt het ten minste nog tot hiertoe bij mij uitgehouden, terwijl al de mijnen mij verloochenen en mij verlaten hebben. Ontfermt u, want de hand Gods heeft mij aangeraakt, en mij met zware plagen bezocht; maakt mij dan door liefdeloosheid dien last niet nog zwaarder.

Zo heeft hij tot heden nog niet tot zijne vrienden gesproken; wij zien daarin een teken, dat zijn trots, zijne ongoddelijke kracht ook tegenover de vrienden begint te breken. Hij weet, dat hij onschuldig is; doch hij grondt op deze onschuld geen recht meer, maar smeekt zijne vrienden om medelijden en ontferming. Zijne verzoeking begint vruchten te dragen..

22. Waarom vervolgt gij mij als God, waarom matigt gij u rechten aan, die God alléén, den waarachtigen, eeuwigen Rechter toekomen, in plaats van medelijden met mij te hebben, en waarom wordt gij niet verzadigd van mijn vlees 1), gij voedt u daarmee en blijft met dezelfde begerigheid op mij aanvallen; gij ontvleest mij door uwe verdenkingen.

1) De laster wordt hier voorgesteld als een wild dier, dat onverzadiglijk begerig is naar vlees; zo, wil Job zeggen, doet ook gij. Uwe laster, uwe schimptaal, doet mij wegteren, zodat ik nog meer lijd onder en door uwe verdachtmakingen, dan onder de plagen, mij toegezonden. Hij heeft dan ook reeds gezegd, gevraagd, waarom zij hem als een God vervolgden, waarom zij op den rechterstoel zich zetten, om over hem het vonnis uit te spreken, en hem op één lijn te plaatsen met de goddelozen!

23. Och of nu mijne woorden, met welke ik voor u mijne onschuld zo dikwijls te vergeefs betuigd heb, toch opgeschreven wierden! Och of zij in een boek ook wierden ingetekend! (vgl. Hoofdstuk 31: 35).

24. Dat aan deze nog meer onvergankelijkheid werd gegeven! Dat zij met ene ijzeren griffie en aangevuld met lood 1), voor eeuwig in ene rots gehouwen wierden! om ene getuigenis voor de nageslachten te zijn, die zeker rechtvaardiger dan gij zullen oordelen!

1) Het was gebruikelijk de letters met ene ijzeren griffie in steen te graveren en dan de holligheid der letters met gesmolten lood vol te gieten..

Wat Job hier wenst is dat, wat hij spreekt, niet voor het nageslacht verloren ga. Dat dus zijne woorden niet op papier of perkament werden geschreven, maar in steen gegraveerd. Job

bedoelt die woorden, waardoor hij zijn onschuld heeft betuigd. En waarom? dewijl het geloof zich bij hem weer begint te openbaren, dewijl er weer besef kost, niet alleen van de strikte d.i. van de goddelijke rechtvaardigheid, maar ook van de eeuwige barmhartigheid Gods. Er brak, door Gods genade, weer het geloof door, dat de Heere zijn Verlosser is, zijn God, en waar hij dit weer begint te geloven, daar spreekt hij den wens uit, dat zijne woorden vereeuwigd mogen worden, voor de nakomelingschap niet verloren gaan. Dit was geen hoogmoed, maar ontluiking van hope en geloof.

25. Doch al word ik ook door mensen niet gerechtvaardigd, toch zal mijne onschuld openbaar worden; want ik weet, mijn Goël, mijn Verlosser
1) (Numeri 35: 12) leeft. Nu moge God mij in Zijnen toorn overgeven en doen lijden, mijn Goël zal mijne gerechtigheid aan het licht brengen en mij voldoening verschaffen (Spreuken 23: 11), en Hij zal ten laatste, Hij, die vóór alles geweest is en na alles zijn zal (Jes. 44: 6; 48: 12; 41: 4), wiens woord in eeuwigheid niet voorbijgaat, Hij zal over het stof opstaan. Als ik nu spoedig aan de vertering ten prooi ben geworden (Hoofdstuk 17: 16; 20: 11; 21: 26 Hij als redder mijner onschuld opstaan, en mij de kroon der overwinning op het hoofd zetten.

1) Wij hebben gezien, dat Job vroeger het reeds heeft uitgesproken, dat hij bij den troon der genade zou appelleren. Ook dat hij van den God des gerichts op den God der genade zich zou beroepen. Dit spreekt hij hier nu helderder en met meer zekerheid uit. Zijn God is Hij, die zijn zaak zou beslechten. Hij, die straks hoe langer hoe helderder zou geopenbaard worden aan de vromen van den ouden dag, dien wij belijden te zijn, de Heere Jezus Christus. Er is bij Job een levendig besef, dat de God des gerichts ook is de God der genade, maar ook, dat Zijn recht is het strikst onpartijdige, het volstrekt goddelijk recht. En al zal het straks nog wel donker voor zijn geestesoog worden, aan deze waarheid zal hij zich toch blijven verkwikken. Ja, al zal de strijd straks nog weer hevig woelen, het bange, vertwijfelende zal zijne ziel niet meer in zulk een mate als vroeger beroeren.

26. En als zij, deze smarten en ellenden, na mijne huid dit, wat dan nog van mij zal overig zijn, doorknaagd zullen hebben en verteerd, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen 1). Ik zal Hem zien gelijk Hij is en Hem gelijk zijn, wanneer Hij naar Zijne belofte dood en hel door Zijnen dood en Zijne opstanding zal overwonnen hebben (Hoofdstuk 7: 10).

1) Wel is het waar, dat hij over de opstanding expres en absoluut niet spreekt, nochtans kunnen deze woorden niet uitgelegd worden, indien wij niet erkennen, dat Job aan God de macht heeft willen toekennen, die heden volgens de gemene orde der natuur niet wordt aanvaard. Het is derhalve, alsof hij zei, dat God niet wil door ons erkend worden, zolang hij ons het goede beschikt, ons verzorgt en voedt, maar ook indien Hij ogenschijnlijk van ons aflaat en in onze ogen niets dan den dood ons beschikt; dat dit echter bij ons vast moet staan, dat desniettemin God onze beschermer is en ons, indien wij de Zijnen zijn, zal beschermen. Maar opdat wij des te meer het nut uit deze plaats, ten onzen behoeve daar ingelegd, mogen behartigen, laten wij vlijtig opletten, wat Job zegt, dat, indien al wat overig is, na zijn huid, zal weggeteerd zijn, hij zijn God zal zien. Dit is niet zo in God te geloven, indien men in God gelooft, in zoverre hij bewaart, zoals de aarde den wijn en het koren voortbrengt, zoals gij ziet, dat vele onnozelen en dommen doen, die niet kunnen proeven en gevoelen, dat God in

den hemel is, tenzij Hij hun overdaad geeft en hun den buik vult. Indien gij vraagt aan hen, wie is God. Dan zeggen zij: Hij is het, die ons voedt. Maar wel is het de goedheid Gods en Zijne macht in alle goederen, die Hij ons geeft te erkennen. Daarbij moet men echter niet blijven. Want ons geloof moet, zoals reeds gezegd is, staan boven, wat in de wereld gezien wordt. Wij moeten niet zeggen, ik geloof aan God, dewijl Hij mij begunstigt enz., maar ook, ik geloof aan God alleen, dewijl Hij mij naar den hemel roept, mij niet geschapen heeft als een rund of ezel, om hier enigen tijd te leven, maar Hij heeft mij geschapen naar Zijn beeld, om te hopen op de hemelse erfenis, om deel uit te maken van de glorie van Zijn Zoon..

27. Welken mijnen God en Verlosser ik, die nu bespot en veracht ben, en die den dood als een misdadiger tegemoet ga, voor mij, tot mijn eeuwig heil en mijne zaligheid aanschouwen zal, en dien mijne ogen zien zullen 1), als zij onsterfelijk zullen geworden zijn, en niet een vreemde, niemand van hen, die de waarheid verdraaien en vervolgen. Mijne nieren verlangen zeer in mijnen schoot; mijn hart versmacht van verlangen naar zulk een aanschouwen van God.

1) Gelijk God het allerschoonste, liefelijkste en verblijdendste Goed is, zo zal ook het aanschouwen van Hem ons op het heerlijkst verkwikken. God zal Zich in het oog, dat Hem zonder ophouden aanstaart, krachtig uitstorten en het verheugen met al de vreugde van Zijn aangezicht, want Hij wil zich zelf geheel zonder mate en zonder middel mededelen; Hij wil alles in allen, en voor ieder van Zijne heiligen alles zijn..

Sedert Chrisostomus verstaan vele Christelijke en Joodse verklaarders (deze laatste echter slechts uit vijandschap tegen het geloof in Christus gelijk David Kimchi zelf, naïef bekent), deze woorden zo, alsof Job daarin de hoop uitsprak, dat God, de Heere, hem nog gedurende zijn leven op aarde verschijnen, hem voor de vrienden rechtvaardigen, weer helen en in den vorigen gelukkigen toestand plaatsen zou, gelijk het later ook werkelijk geschiedde. Tegen deze verklaring strijdt de uitdrukking Al-aphar, welke in het Boek Job steeds betekent "over het stof" en nooit "op de aarde," en vooral, dat Job in al zijne redenen de zekerheid van zijnen dood, en nergens de hoop op herstel uitspreekt. Wat Job ten laatste ondervond was boven bidden en denken. De oudste verklaring van ons vers is in de overzetting der zeventig (Septuaginta) opgenomen, door de Vulgata, Luther en anderen gevolgd. Volgens deze zag Job de opstanding van den Heere Jezus Christus, als de voorwaarde en het middel zijner eigene opstanding..

Onze Staten-Overzetters en andere uitleggers oordelen, dat hier de hoop, welke Job (Hoofdstuk 14: 13-15 en 16: 18-21) nog duister uitsprak, tot volle helderheid gekomen is, dat God, die hem nu nog aan den duivel, aan de vrienden, aan de bespotting van het ongeloof, ja aan den dood eens vervloekten, volgens Zijn onbegrijpelijk Raadsbesluit, prijs gaf, eens weer zou doen opstaan en voor de gehele wereld zou rechtvaardigen. Hiermede is tevens uitgesproken de hoop, die reeds sedert de belofte van den slangenvertreder door de rechtvaardigen, van den eersten tijd af, vastgehouden is, de hoop, dat eenmaal de dood zou overwonnen worden; terwijl daarmee tevens uitgesproken is de verwachting van ene gerechtigheid, van verheerlijking des lichaams en van ene eeuwige vereniging met God. Het heeft zeer de aandacht getrokken, dat Job na de allersomberste schilderingen van zijn lijden,

en nadat hij (bijv. Hoofdstuk 14: 14) gevraagd heeft: "Als een man gestorven is, zal hij weer leven?" ja, juist op het ogenblik, dat hij zich geheel van God en de mensen verlaten gevoelt en dat uitgesproken heeft, nu de hoop uitspreekt op ene rechtvaardiging na den dood met zoveel zekerheid en verheuging. Juist deze schijnbare tegenspraak, deze afwisseling in den strijd der ziel (vgl. Hoofdstuk 6: 10) behoort tot het wezen der verzoeking. Het gaat met de ervaringen der gelovigen even als met die der gehele kerk in haren strijd tegen heidendom en jodendom. Eerst dan wordt door haar ene dwaalleer volkomen overwonnen en de van de Apostelen overgeleverde waarheid met volle bewustheid duidelijk begrepen en in ene voor alle tijden geldende belijdenis van de nieuw gemaakte ervaring uitgesproken, wanneer de leugen en de vijandschap tegen Gods waarheid al het mogelijke heeft uitgeput en zich in al zijne schadelijkheid geopenbaard heeft, en tevens ook het rechte begrip in de kerk duidelijk is geworden. Evenzo kan eerst dan bij den gelovige, die verzocht wordt, het in zijn hart wonend geloof tot ene nieuwe overwinning en tot nieuwe helderheid komen, wanneer de zonde, die onbekend in het hart sluimert, door den strijd der verzoeking te voorschijn gedreven is, al hare schade en dwaling openbaart en zich evenzo gescherpt heeft, als het geloof, dat zich te midden van den strijd versterkt. Hoe het geloof, hoewel het schijnt onder te liggen, bij Job groeit, blijkt uit de opklimming van Hoofdstuk 14: 13-15; 16: 18-21; 19: 25-27. Dat zijn de vruchten van het reinigings-proces der verzoeking en zij laten ons vermoeden, dat Job, nadat hij weer genade gevonden heeft, niet weer dezelfde zal zijn, die hij bij het begin der verzoeking was; dat integendeel zijn van de vaderen geërfd geloof aan den levenden God, de zwaarte der zonde en de toekomstige overwinning des doods, in den strijd gelouterd, gereinigd en verhelderd zal zijn; in ‘t bijzonder zal hem het geloof aan de opstanding ene onomstotelijke zekerheid zijn, nadat hij zelf geestelijk, en om zo te zeggen, ook lichamelijk opgestaan is. Maar nog is hij voor de overwinning niet rijp; hij moet nog ootmoediger, nog meer niets worden. Daarom slaan de golven van strijd ook weer over de eilanden van het sterker wordend geloof, die boven komen, te zamen, en die heldere sterren, die een nieuwen morgen van geestelijke opstanding voorspellen, worden spoedig weer in de golven van den strijd ondergedompeld.

28. Voorwaar, als gij zoudt blijven zeggen: Waarom vervolgen wij hem, nademaal de wortel der zaak in mij gevonden wordt 1), als de oorzaak van mijn lijden ontdekt zal zijn.

1) Of verstaat door den wortel der zaak den vasten grond des geschils, vervattende de bondige redenen, die het dispuut behoorden te eindigen. Men kan ook door dezen wortel verstaan de schone belijdenis des geloofs, die Job gedaan had aan zijne vrienden behoorde te voldoen.

De wortel der zaak kan ook betekenen, de oorzaak van geheel deze droevige geschiedenis. Job plaatst zich dus op hun standpunt. Zijne vrienden hebben gezegd, dat het bij Job alleen lag, dat hij zo zwaar zou lijden, welnu, wil hij zeggen, als gij dit blijft volhouden, vreest dan het zwaard van Gods gericht. Want mijn God zal er voor zorgen, dat mijne zaak open en klaar zal worden aan het licht gebracht, dat het niet was om de een of andere buitengewone zware zonde.

29. Schroomt u dan, vreest dan van wege het zwaardder wrake Gods: want de grimmigheid des Heeren is over de misdaden des zwaards, de misdaden, die het zwaard verdienen, gelijk

uwe verdraaiing der waarheid en laster tegen mij; opdat gij weet en bedenkt, dat er een gericht zij, waarin alles openbaar wordt en vergelding vindt.

HOOFDSTUK 20.

ZOFAR'S REDE OVER HET ONBESTENDIGE VAN HET GELUK DER GODDELOZEN.

Het treffend smeken en het vrolijk geloofsvertrouwen van Job heeft op het hart van Zofar, den derden vriend, in het geheel geen indruk gemaakt, maar hem in tegendeel nog meer verstoord, omdat hij zich gekrenkt gevoelt door Jobs verwijten en zijn dreigen met Gods gericht, terwijl hem Jobs vertrouwen op de overwinning juist een bewijs voor dien schuld is. Ook hij houdt niet meer vol, nog de mogelijkheid van bekering bij Job te veronderstellen, en hem troostvolle beloften voor te houden. Den, gelijk hij meent, verharden misdadiger, houdt ook hij met welbespraakte tong, een ontzettend schrikbeeld voor van den zekeren en plotselingen ondergang des goddelozen, waarbij hij Job op het oog heeft, om hem daardoor evenzeer schrik aan te jagen, gelijk Job dit bij de vrienden scheen te beproeven. Hoewel er veel schoons en waars in zijne rede is, zo rust toch alles op een valsen grond en wordt het in toepassing op Job tot leugen, en dient daarom ook slechts daartoe, om het hart, zowel van Job, als van den lezer nog meer van de vrienden afkerig te maken. Zofar is de vriend, die de jongste, onervarenste en heftigste is; hij spreekt gene eigene gedachten uit, maar wat hij van anderen gehoord heeft, en dit overdrijft hij om des te meer indruk te maken. Het is zijne laatste proef, om tegen Job iets uit te richten: zijne wijsheid is het eerst aan het einde, zijn zo snel opvlammend vuur blust het eerst uit tegenover Job, die onuitputtelijk is en steeds meer verheugd wordt.

I. Vs. 1-6. Wat men van zulke smadelijke dreigingen te denken heeft, daarop geeft mij mijn geest het rechte antwoord: "Het bevestigt mij de overoude waarheid, dat misdadigers ondanks al hun gejubel, spoedig te gronde gaan."

1. Toen antwoordde voor de tweede en laatste maal Zofar, de Naämathiet (vgl. Hoofdstuk 2: 11 Hoofdstuk 11), en zei met hevigheid en grote gedachten van zijn eigen verstand en doorzicht;

2. Daarom, omdat gij ons met het gericht bedreigt, doen mijne gedachten mij antwoorden, dringen zij mij te spreken, zodat ik niet zwijgen kan, en over zulks is mijn verhaasten in mij 1), daarom bezielt mij die haastige drift.

2) In het Hebr. Oebaäboer choeschi bi. En uit kracht van de aandrift in mij. Zofar wil dan zeggen, dat hij zich niet lang behoeft te bedenken, om Job te antwoorden. De rede van Job, vooral de laatste woorden hebben hem zo aangegrepen, dat hij niet naar woorden behoeft te zoeken, maar de aandrift in zijn gemoed dringt hem terstond om zijn rede tegen Job op te heffen.

3. Ik heb aangehoord ene bestraffing, die mij schande aandoet, maar de door Goddelijk licht verhelderde geest zal uit mijn verstand, uit den voorraad mijner kennis voor mij antwoorden, wat er van uwe beledigende redenen aan te nemen is.

Hoewel Zofar zulk een groot gewicht hecht aan zijn inzicht en aan zijn instinctmatig gevoel voor recht en waarheid, zo zegt hij toch slechts hetzelfde wat zijne vrienden reeds dikwijls te voorschijn gebracht hebben, zonder ook in het minst te tonen, dat hij iets begrijpt van de wegen, die God met Job houdt. "De wereld is onuitputtelijk in het herhalen van hare wijsheid, ook wanneer zij zeer afgezaagd is." Tevens hebben wij in Zofar een voorbeeld, "dat de mens nooit welsprekender is, dan wanneer hij zijne gekrenkte eer te verdedigen heeft, maar dat hij ook nergens meer gevaar loopt, om de overspannen voortbrengselen van natuurlijke opwelling voor hogere ingevingen te houden, of ten minste toch voor gewichtige uitspraken van hoger verstand. Zofar is een van die heethoofden, die voorgeven voor den bedreigden godsdienst te strijden, terwijl zij alleen voor hun gekrenkte ijdelheid vechten.".

4. Hoe, weet gij dit niet? van altoos af, is het geweest, van dat God den mens op de wereld gezet heeft.

5. a) Dat het gejuich der goddelozen van nabij 1) geweest is, van korten duur is, en de vreugde des huichelaars, hoe veel hij ook van zijne vroomheid spreke, slechts voor een ogenblik 2) is. Door uw gejuich, dat gij over ons (Hoofdstuk 19: 28 vv.), aangeheven hebt, bewijst gij duidelijk, dat gij tot deze soort van mensen behoort.

a) Psalm 37: 35,36.

1) In het Hebr. Mikkaroob. Dit betekent wel letterlijk, van nabij, maar dan ook in den zin van, van korten duur. Vandaar ook, dat in het tweede gedeelte gesproken wordt, dat de vreugde der huichelaars voor een ogenblik is. Dit is kennelijk een tegenstelling op Job’s laatste woorden, van blijdschap en verheuging des harten.

2) Niet zozeer de op ervaring gegronde daadzaak, dat de goddeloze steeds reeds op aarde gestraft wordt, maar het geloof daaraan stond en staat nog heden onder de niet Israëlitische Semietische stammen van de woestijn vast. Deze stelling is ook de enige, die Zofar vasthoudt en uit elkaar zet. Deze is ook onder het volk van Israël verre verbreid geweest en nog heden overal, waar men het eigen hart en de wegen Gods tot ons heil erkent of erkennen wil. Dezen verderfelijken waan weg te nemen, is ook het doel van het Boek van Job..

6.

II. Vs. 6-16. De goddeloze valt en verdwijnt spoorloos, al staat hij ook nog zo hoog. Hij komt met zijne kinderen in ongeluk en sterft in de kracht zijner jeugd. Al houdt hij ook zijne boosheid en hare vruchten als ene lievelingspijs in den mond, zo wordt zij hem toch in zijnen mond tot een vergif, en zijn lichaam kan haar niet behouden; ja, het vergif doodt hem.

6. Wanneer zelfs zijne hoogheid, zijne macht en zijn aanzien, tot den hemel toe opklomme, en zijn hoofd tot aan de wolken raakte (Jes. 14: 13 vv.);

7. Zo zal hij, gelijk zijn drek 1), gelijk de hopen van mesthoeken, die men verbrandt en die alzo tot as worden, in eeuwigheid vergaan; die hem gezien hadden in zijne hoogheid zullen, verwonderd over zijnen snellen ondergang, zeggen: Waar is hij? (2 Koningen 9: 37).

1) In Haran en in Arabië is het nog heden, gelijk in oude tijden, gewoonte, om de uitgedroogde mest van de op het veld weidende koeien, met water en strohaksel te vermengen, en daarvan ronde koeken te vormen, om die even als wij onze turf als brandstof gebruiken. De vlam van deze is geheel zonder reuk, en de as zo zuiver als van hout, zodat in den gloed allerlei gebraden wordt. Men noemt deze koeken "Gellen" en stapelt ze, nadat ze in den zomer gedroogd zijn, in het begin van den regentijd in een kring van 10-12 voet hoogte op, om ze dan van tijd tot tijd te verbranden. Dit licht aan ons beeld ten grondslag. "Even als de torenhoge gellenhoop spoorloos verdwijnt, zo ook de hoog verhevene goddeloze" (Vergelijk 1 Koningen 14: 10. Ezechiël. 4: 15. Zef. 1: 17).

8. Hij zal wegvliegen snel en spoorloos als een droom, dat men hem niet vinden zal, en hij zal verjaagd worden als een gezicht des nachts, gelijk ene inbeelding.

9. Het oog, dat hem in zijne grootheid eens zag, zal het niet meer doen, en zijne plaats zal hem niet meer aanschouwen (Hoofdstuk 7: 10).

10. Zijne kinderen zullen, wanneer de hebzuchtige vader gestorven is, zoeken den arme, dien hij verdrukte, te behagen, en zijne handen zullen zijn, door geweld en bedrog verkregen vermogen moeten weder uitkeren aan hen, die hij ten bedelstaf bracht.

11. Zijne beenderen zullen vol van zijne verborgene zonden zijn; zelfs in zijn gebeente zal hij de gevolgen omdragen van de zonden zijner jeugd,van welke elk een met hem op het stof neerliggen zal, elk dier zonden op zich zelf is reeds genoegzaam hem ten grave te brengen.

12. Indien het kwaad in zijnen mond zoet is, wanneer het hem is als ene lekkernij, en hij dat verbergt onder zijne tong, om het recht goed te kunnen genieten,

13. Indien hij dat spaart 1), en het niet verlaat, niet laat varen, maar dat in het midden van zijn gehemelte inhoudt, om al het genot tot het laatst toe te hebben;

1) In het Hebr. Jachmool alèha. Indien hij het spaarzaam gebruikte, d.i. om er lang genot van te hebben. Zofar ontleent hier zijn beeld aan iemand, die iets lekkers eet en nu, om er lang genot van te hebben, het een geruimen tijd op zijn tong houdt, om al het genot er van tot het laatste toe te hebben.

14. Zo zal de straf hem spoedig treffen. Zijne spijze, de boosheid, die hij als ene lekkernij genoot, zal in zijn ingewand, waar zij hare vruchten baart (Jak. 1: 15), veranderd worden; gal der adderen 1) zal zij in het binnenste van hem zijn, vergif en gene vreugde, plotseling verderf en geen voordeel zal zijn loon zijn.

1) Gal is bitter, en nu zijn in het Oosten bitter en vergift woorden van gelijkluidende betekenis. Ook de giftplant is bitter, gelijk het vergif der adderen en slangen. Vandaar dat hier sprake is van gal der adderen, in den zin van, vergift der adderen.

15. Hij heeft goed, rijkdom, ingeslokt, in menigte ingezwolgen, maar hij zal het moeten uitspuwen; God zal hem met Zijne straffen overvallen, en het uit zijnen buik uitdrijven, zodat hij het met benauwdheid wedergeven moet.

16. Het vergif der adderen zal hij zuigen, liever: heeft hij ingezogen; de tong der slang zal hem doden 1). Dat is het beklagenswaardig einde des goddelozen; van alles beroofd sterft hij en vaart ter helle.

1) Dit wil zeggen, waarmee hij zondigde, daarmee zal hij ook gestraft worden. Het kwaad der zonde is zijn straf en volgt den zondaar, die in zijne zonde volhardt.

17.

III. Vs. 17-29. hij blijft niet alleen uitgesloten van de zegeningen, die den vrome ten deel worden, maar moet ook wedergeven, wat hij door verdrukking van anderen verkregen heeft. Hem, den onverzadelijke zal niets overblijven. Midden in den overvloed treft hem de nood, en valt het vuur der Goddelijke straffen op Hem. Uit het ene gevaar geraakt hij in het andere. Alles schijnt tegen hem samen te zweren, hemel en aarde treden vijandig tegen hem op. Het gehele verlies van zijne have is het deel, dat van God den roekeloze bescheiden is.

17. De stromen, rivieren, beken van honing en boter 1) (eigenlijk: "dikke melk), het goede dezer aarde zal hij niet zien, hij zal op geen toppunt komen van bestendig geluk.

1) De Heilige Schrift noemt met melk en honing alle tijdelijke zegeningen, die wij in dit leven behoeven, welke goederen God de Heere, aan Zijn volk toegezegd heeft, zo zij in Zijne geboden wandelen. Den goddelozen en overtreders echter dreigt Hij, dat Hij hun al dezen zegen ontnemen zal..

18. Den arbeid, het met moeite verworvene, zal hij wedergeven en niet inslokken; hij zal daarvan niet genieten, naar het vermogen zijner verandering 1), zo zal hij van vreugde over het zekere bezit daarvan niet opspringen.

1) In het Hebr. Cecheel themoeratho. Beter: Wat het vermogen betreft, wat hij door ruilhandel heeft verkregen (hier in den ongunstigen zin), daarin zal hij zich ook niet verheugen. De beide delen van het vers vormen dan én een tegenstelling én een aanvulling. Zofar wil zeggen, dat hij van zijn goed veel zal verliezen, en zelfs van datgene, wat hij nog behouden heeft, zal hij geen genoegen hebben.

19. Omdat hij onderdrukt heeft, de armen verlaten heeft, hulplozen heeft laten liggen, een huis geroofd heeft, dat hij niet opgebouwd, had 1), en daarom ook geen winst van zijnen door hebben, evenmin als Achab van Naboth’s wijngaard (1 Koningen 21).

1) Het tweede gedeelte is nazin, en niet voortzetting van den voorzin, zodat de vertaling moet zijn: Omdat hij onderdrukt heeft, den arme hulpeloos heeft laten liggen, zal hij, zo hij een huis geroofd heeft, het niet verder uitbreiden.

20. Omdat hij gene rust in zijnen buik gekend heeft, zijne onverzadelijke begeerte hem gene rust liet, zo zal hij van zijn gewenst goed niet uitbehouden, niets zal hij uit het verderf redden (Zef. 1: 18).

21. Er zal niets overig zijn, dat hij ete, beter: er bleef niets voor zijne wraakzucht over, daarom zal hij niet wachten naar zijn goed, kon zijn geluk niet bestendig zijn.

22. Als zijne genoegzaamheid zal vol zijn, zal hem bang zijn; midden in den overvloed, wanneer zijn geluk het hoogste toppunt schijnt bereikt te hebben, zal hij plotseling in armoede en ellende vervallen; alle hand des ellendigen zal over hem komen, om hem, den onbarmhartigen rijke, de eigen armoede en nood te vergelden.

23. Er zij wat, het zal geschieden: om zijnen buik te vullen, zal hij verzadigd worden van ellende in plaats van den overvloed, want God zal over of, in hem de hitte Zijns toorns zenden 1) Klaagt. 1: 13), en over hem regenen, het vuur van Zijne gramschap, gelijk, o Job! reeds over uwe kudde geschied is, op Zijne spijze 2) (Psalm 11: 6).

1) Het Hebr. woord schijnt de bijzondere betekenis te hebben, van iemand een gerecht van zijne tafel te zenden..

1) Er zij, in den zin van: Dit zal geschieden. Wat dan geschieden zal, wordt nader uiteengezet. Gods toorn en gramschap worden hier voorgesteld bij spijzen, die in plaats van zegenend, verdervend werken.

2) In het Hebr. Bilchoemo. Dit kan betekenen spijs, maar ook, zoals Zef. 1: 17, vlees, lichaam. En die laatste betekenis moeten we hier hebben. Niet, op zijn spijze, maar in zijn lichaam.

24. Als hij zij gevloden van de ijzeren wapenen, die in de nabijheid wonden, toch is hij het verderf niet ontvloden, de pijl van den stalen boog zal hem doorschieten.

25. Men zal het zwaard of den pijl uittrekken bij den gewonden misdadiger, of hij nog het gericht Gods mocht ontgaan, maar het blijkt, dat hij dodelijk gewond is, het zal uit het lijf uitgaan, en glinsterende uit zijne gal voortkomen (zie Hoofdstuk 16: 13), de galblaas is doorschoten, zodat de dood onmiddellijk volgen moet; verschrikkingen zullen over hem zijn, de benauwdheden des stervens zullen hem overvallen.

Zofar vergelijkt ziekten met wapenen en pijlen, door welke de mensen gewond en gedood worden. De eigenlijke, gewone ziekten grijpen den mens in de nabijheid aan; indien de goddeloze door de kunst der geneesheren deze ontkwam, zo zou hij de pest en besmettelijke

ziekten niet ontlopen, omdat hij, door de zinnelijke lusten verzwakt en ontzenuwd, dien aanval niet kan doorstaan..

26. Alle duisternis, al wat donker, wat ellende is, zal verborgen zijn, in zijne schuilplaatsen, zal als een schat voor hem bewaard worden, een vuur, dat niet opgeblazen is door mensen, maar door God zelven is aangestoken, zal hem verteren, den overigen van hem, die nog in zijne tente zijn overgebleven, ontkomen aan de oordelen des Heren, dien zal het kwalijk gaan, want het vuur des Heren zal alles verteren.

27. De hemel zal zijne ongerechtigheid openbaren, zal door deze gerichten van God, die van boven afkomen, als vuur en wind, een getuige tegen hem zijn, en de aarde zal zich in hare ziekten, in hare bewoners, die het goed weg roven, tegen hem opmaken. Gij hoopte, dat hemel en aarde uwe onschuld zouden betuigen (Hoofdstuk 16,18,19); zij zullen integendeel zich verenigen, om te tonen, dat gij niet waard zijt door de aarde gedragen, of door het licht des hemels beschenen te worden.

28. De inkomsten van zijn huis, de voorraad, die verzameld is, zal weggevoerd worden; het zal al henenvloeien, alsof het water ware, in den dag Zijns toorns, als God, de Heere, de misdaden der goddelozen bezoekt.

28. De inkomsten van zijn huis, de voorraad, die verzameld is, zal weggevoerd worden; het zal al henenvloeien, alsof het water ware, in den dag Zijns toorns, als God, de Heere, de misdaden der goddelozen bezoekt.

29. Ziet! Dit is het deel des goddelozen mensen dat hem van God zal toekomen, en de erve zijner redenen, het verdiende loon voor zijne goddeloze woorden, van God (of: Zijner reden, het door Gods woord hem toegewezene).

Het is duidelijk, dat Zofar bij deze gehele schildering altijd Job op het oog heeft; want de voorstelling der goddelijke straffen laat zich meestal op Jobs ziekte en zijne vroegere grote onheilen toepassen. Volgens deze woorden schijnt het, dat Zofar heeft willen antwoorden op Jobs herhaalde aandringen om ene bepaalde zonde van hem aan te wijzen; nu spreekt hij de verdenking uit, dat Job zijne rijkdommen door verdrukking der armen en door allerlei bedrog en ongerechtigheid saamgebracht heeft. "Zo zoekt Zofar het vertrouwen, dat Job op zijnen God verkrijgt, te verstikken en het geloof, dat onder de as der aanvechting schuilt en aanwakkert, te dempen. De methode van Zofar is zielen vermoorden; in plaats van het leven, dat uit het gevoel des doods ontkiemt, te versterken, zoekt hij het te doden.".

Hoe onrechtvaardig en hard zijn Zofars redenen. Hoe veel liever is dat korte maar veel betekende woord van God, dat Hij door den profeet spreekt (Jes. 3: 10,11). "Zegt den rechtvaardige, dat het hem welgaan zal, dat zij de vrucht hunner werken zullen eten. Wee den goddeloze, het zal hem kwalijk gaan! want de vergelding zijner handen zal hem geschieden." Laat ons leren deze dingen behoorlijk te achten. Wanneer zondige twijfelingen in ons oprijzen bij ene van de kleine beproevingen, waartoe wij geroepen zijn, laat ons zien op de heilige mannen, die ons zijn voorgegaan, maar bijzonder op den Heere Jezus Christus. Een blik van

Jezus, geleid door den Heiligen Geest, en door Hem recht op onze zielen gedrukt, zal een duizendtal vleselijke redeneringen over het voorwerp der beproevingen van den gelovige onderdrukken. Even als de Apostel moeten wij in staat zijn, het er voor te houden, dat het lijden van den tegenwoordigen tijd niet is te waarderen tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden. (Rom. 8: 18)..

HOOFDSTUK 21.

JOB WEERLEGT ZOFARS REDE OVER HET GELUK EN DE STRAF DER GODDELOZEN.

De volgende ontboezeming van Job heeft in het algemeen op alle vrienden betrekking, maar bijzonder op Zofar. De meerdere kalmte, die reeds in Hoofdstuk 19 ene inwendige verandering in Job aankondigde, beheerst in het verborgen ook deze rede. Job doet daarin ene schrede voorwaarts tot den waren gemoedstoestand, om de oplossing van het raadsel zijns lijdens uit den mond van Elihu, en van den Heere te vernemen. Hij is geperst geworden door de steeds stouter en heviger wordende aanklachten der vrienden, door de voorstellingen van hun vergeldingsleer, die steeds eenzijdiger en vreselijker, en daardoor steeds meer onwaar werden. Zij maakten hem, ondanks het vrolijk opflikkeren van het vonkje geloof in Job (Hoofdstuk 19: 23 vv.) tot enen onbarmhartigen, onverbeterlijken misdadiger. Nu rukt Job zich los van hun ongeestelijke vergeldings-theorie, die op eigengerechtigheid rust, en door welke hij ook tot hiertoe nog gevangen gehouden was. Hij spreekt nu, wel verschrikt, maar toch helder en duidelijk uit, wat reeds lang zijn binnenste bewogen heeft, en hier en daar (Hoofdstuk 9: 23 vv. 12: 6) reeds op het punt geweest was om door te breken, namelijk het voor hem vreselijk duistere, bovenmenselijke raadsel van de gedurige tegenspraak tussen de gezindheid en wandel, en het lot der mensen op aarde. Dit is ene schrede voorwaarts bij Job, want de dikke duisternis, die hem drukt, wordt voor de eerste maal meer vloeibaar en bewegelijker, als wilde zij door hogere verwachting en door het gevoel van hare eigene ongenoegzaamheid doorbreken. En wanneer Job door verzoeking, die door de vrienden weer sterker geworden is, wat overdrijft en zich tegen God en Zijne gerechtigheid bezondigt, zo bevat toch zijne schildering veel meer uitwendige en inwendige waarheid, dan die der vrienden en zijn hart is vol haat tegen de goddeloosheid, die zoveel ongeluk teweeg brengt.

I. Vs. 1-6. Hoort mij nog eens met bedaardheid aan: ik wil iets tot u zeggen, dat al uwen hoon tegen mij en al uw tegenspreken verstommen zal. Mijn hart beeft over het ontzettende, dat ik u zeggen zal

1. Maar Job antwoordde, weer overweldigd door het raadsel van zijn lijden, en zei:

2. Hoort aandachtelijk mijne rede, en laat dit luisteren naar mij van u zijn uwe vertroostingen 1); uwe woorden kwellen mij, maar het aanhoren van de klacht is troost.

1) Wijl Job's vrienden het raadsel van zijn lijden en smart niet hebben opgelost en zij voor hem moeilijke vertroosters zijn geweest, hun redenen hem nog meer pijn en smart hebben toegebracht, zo smeekt hij hen nu aandachtelijk naar hem te luisteren. Dit zal hem goed doen. Willen zij hem aanhoren, zonder hem in de rede te vallen, dan zal hem dit aangenamer en troostvoller zijn dan hun redenen, dan zal dit hun gedrag door hem als in de plaats van hun vertroostingen worden aangemerkt. Het is daarom, dat hij in vs. 3 ook zegt, verdraagt mij, in den zin van, valt mij niet in de rede. Inzonderheid richt hij zich tot Zofar (dewijl het woord spot (vs. 3) in het enkelvoud staat en niet in het meervoud), wiens bittere rede hem nog het meest heeft gegriefd.

3. Verdraagt mij, valt mij niet in de rede, en ik zal spreken, en nadat ik gesproken zal hebben, spot dan, indien gij het nog durft ondernemen met mij als met enen door God gestraften booswicht, in ‘t bijzonder gij, o Zofar! wiens hevige aanklacht (Hoofdstuk 20) een openbaar spotten is met mijne verwachting van ene gelukkige uitkomst (Hoofdstuk 19: 23 vv.).

4. Is (mij aangaande), mijne klacht tot den mens 1)? Zij is het immers tot God, daar ik reeds lang de hoop heb opgegeven bij mensen medelijden te zullen vinden. Doch of het zo ware, waarom zou mijn geest niet verdrietig zijn? Is het niet te verklaren bij zulk een lijden, dat ik klage? Of zoudt gij willen, dat ik ongevoelig ware?

1) Job leert hier aan alle kinderen Gods, hoe zij moeten spreken. Ook vroeger heeft hij dit van zich zelven beleden, maar niet zonder oorzaak herhaalt hij hier hetzelfde, dewijl het zeker is, dat, hoe lang wij ook hier beneden zullen omzwerven, onze klachten niet in veel omhaal van woorden of omslag moeten gehuld zijn, en ook niet met die eenvoudigheid, die gelijk staat met onverschilligheid, voor den dag gebracht worden. Wat is toch de oorzaak, dat zoals gewoonlijk, wij onze gesprekken zo inwikkelen en verwikkelen, dat de zuivere waarheid der zaak niet uit ons kan ontdekt worden? Dewijl wij al te veel de mensen in aanmerking nemen. Want naar mate de mensen door nevelen omhuld worden, en niet over de zaken, zoals het werkelijk moet, oordelen, zijn wij al te zeer van nature geneigd, op hun oordeel af te gaan, terwijl de duivel zich er inmengt, om alles in verwarring te brengen. Nooit derhalve zullen onze gesprekken duidelijk, waar en klaar zijn, indien wij niet God voor ogen houden en als in Zijne tegenwoordigheid spreken..

5. Ziet mij nu opmerkzaam aan, en wordt verbaasd, wanneer ik u ga voorstellen, wat mijn hart in opstand brengt, en legt de hand op den mond, laat uwe beweringen en verwijten varen.

6. Ja wanneer ik daaraan, aan het in de wereld heersende duistere raadsel gedenk, zo word ik beroerd, en mijn vlees heeft een gruwen gevat 1), het siddert.

1) Job dringt bij hen er op, dat zij hem laten uitspreken, dat zij zullen luisteren naar het in zijne ogen wondere raadsel, wat hij in de volgende verzen gaat uiteenzetten, dat de goddelozen vrede hebben. En als zij hem dan dit hebben horen ontvouwen, laten zij dan stilzwijgen niet alleen, maar de hand op den mond leggen, wat eigenlijk dezelfde kracht heeft als verstommen. Zó schokt het hem reeds nu, dat hij benauwd wordt en dat zijn vlees er door wordt ontzet.

7.

II. Vs. 7-28. Hoe geheel anders, dan men naar uwe mening verwachten zou, is het lot van de goddelozen, hoewel zij van den Heere niets willen weten en met Zijnen dienst spotten! Toch heeft mijn hart een afschuw van hun gezindheid. Maar hoe zelden treft hen de verdiende straf! Wijst gij mij op het lot hunner kinderen, welk ene gerechtigheid is dat, die degene de straf niet laat gevoelen, die ze verdiend heeft? Gij schrijft God voor, hoe Hij de wereld moet regeren. Maar in werkelijkheid handelt hij geheel anders.

7. a) Waarom 1) blijven leven de goddelozen in vreugde (Hoofdstuk 20: 5), worden oud, ja worden geweldig in vermogen 2)?

a) Psalm 17: 10; 73: 12. Jer. 12: 1 vv. Habakuk. 1: 16. Mal. 3: 13 vv.

1) In vs. 7 en vlg. spreekt Job hetzelfde uit, wat Asaf in Psalm 73 zegt en dient tevens als tegenspraak van hetgeen Zofar heeft gezegd. Zofar heeft gezegd, dat de goddelijke wereldorde meebracht, dat den goddeloze het kwalijk ging en het den rechtvaardige wél; hier zegt Job, dat het dikwijls andersom is. Ook de goddeloze heeft vrede en voorspoed. Had Job al zijne kinderen moeten derven, der goddelozen zaad is bestendig voor hun aangezicht.

2) Het is geenszins, omdat God de aarde verzaakt heeft, of alles hier beneden laat drijven, of omdat Hij de goddeloosheid niet ziet, niet kent, of niet zou kunnen en willen straffen; maar het is, omdat de maat hunner ongerechtigheid nog niet vol is.

Het is, omdat de dag van Gods verdraagzaamheid nog duurt, en omdat er nog het een of ander gebruik van hunnen voorspoed, of van hun zelven ter bevordering van des Heren wijze raadslagen en wegen te maken is, terwijl zij allengs rijp worden voor het verderf; doch de voornaamste reden is, omdat God wil doen zien, dat er een andere wereld is, buiten deze, alwaar elk, naar zijn werk, loon of straf te wachten heeft, en zeker verkrijgen zal..

8. Hun zaad is bestendig met hen voor hun aangezicht, de kinderen worden hun niet door den dood weggenomen, en hun spruiten, hun nakomelingen, zijn voor hun ogen; ik daarentegen ben door den Heere van al mijne kinderen beroofd.

9. Hun huizen hebben vrede zonder vreze voor grote onheilen, en de roede Gods (Klaagt. 3: 1) is op hen niet, gelijk zij mijn huis geheel verwoest hebben.

10. Zijn stier bespringt de koeien, en mist niet ze te bevruchten; zijne koe kalft, en misdraagt niet, brengt gene misgeboorte voort.

11. Hun jonge kinderen zenden zij, die goddelozen, uit, talrijk in menigte als ene kudde, en hun kinderen huppelen en springen vrolijk rond; ik echter ben een verlaten vader.

12. Zij heffen op, heffen gezangen aan, met den trommel en de harp met de pauk en de citer, en zij verblijden zich op het geluid des orgels (liever: "der vedelpijp," "der herdersfluit).

13. Zij worden geenszins vóór den tijd weggenomen, gelijk Elifaz beweerde (Hoofdstuk 15: 32), maar in het goede verslijten zij hunnen dagen, den beker van vreugde en geluk ledigen zij tot den laatsten druppel; en wanneer hun uur komt, in een ogenblik, zonder lange ziekte of langen doodstrijd, dalen zij in het graf.

14. Nochtans zeggen spraken zij, sommigen met den mond, allen door hun daden, tot God, hunnen Weldoener: Wijk van ons! want aan de kennis Uwer wegen, aan Uwe geboden, die

Gij den mensen gegeven hebt, hebben wij genen lust 1), wij kennen enen weg, die veel aangenamer is.

1) Waar is het, dat de goddelozen zelden zulk een lastering uitspuwen, zodat zij met hun woorden zouden bekennen, dat zij God verwerpen, maar door de daad zelven tonen zij het genoeg, dat zij niet anders begeren, dan voor zich zelven te zorgen en Zijne heerschappij te verwerpen. En wanneer zij het niet door de daad zelf kunnen bewerken, beproeven zij, hoever zij het kunnen brengen, om zich zo ver mogelijk van Hem te verwijderen..

15. a) Wat is de Almachtige, dat wij Hem zouden dienen, zo veel vreugde zouden opgeven, om in Zijne moeilijke wegen te gaan, daar wij niet weten wat loon Hij geeft (Psalm 10: 4), en wat baat zullen wij hebben, wat voordeel zullen wij er van hebben, dat wij Hem met onze gebeden, met lof en dank aanlopen zouden?

a) Exodus 5: 2. Mal. 3: 14.

Deze woorden bevatten de grondtrekken van de gezindheid der afgevallenen van alle tijden, bijzonder ook van onze dagen, in welke de grote afval van den laatsten tijd begonnen is. Tracht men niet de gedachten aan God en goddelijke dingen als vreugdeverstoorders, die slechts melancholiek maken, uit het hart te verjagen? Schaamt men zich niet in gezelschappen van aanzienlijken en van geringen, van God en Christus te spreken? Dan zou het immers heten: "Wijk van ons! Aan zulke gesprekken over geestelijke dingen, die al te vervelend en te ernstig zijn, hebben wij geen behagen! Dat behoort in de kloosters en in de kerk te huis. Kan niet een voordeel of verlies van een cent meer bij de mensen teweeg brengen, dan wanneer hun een bevel van den levenden God uit de Schrift wordt voorgehouden? O ontzettende boosheid van het menselijk hart, wie zal u doorgronden, dan uw Schepper, die u goed gemaakt heeft, en uw Rechter, die u oordelen zal, dat gij zo boos zijt geworden. O ondankbaar schepsel, waarmee heeft God dat aan u verdiend!

Kan dan niet anders "winst", worden genoemd, dan de rijkdom en eer dezer wereld? Indien wij de gunst van God verkrijgen, en geestelijke en eeuwige zegeningen, zo hebben wij gene reden om te klagen over het nadeel van onzen godsdienst. Indien wij geen voordeel hebben van onze gebeden, is dit onze eigene schuld (Jes. 58: 3,4); wij bidden kwalijk (Luk. 4: 4)..

16. Doch ziet, hun goed, hun zorgeloos geluk is niet in hun eigene hand, alsof zij het door zich zelven verkregen hadden en het naar willekeur konden vasthouden; maar God is het, die het hun gegeven heeft en die het hun ook ontnemen kan. Maar al is het, dat het geluk schijnt aan te brengen, om God in het aangezicht te zegenen, ik haat die gezindheid; de raad der goddelozen is verre van mij en zal het zijn.

17. En hoe is het nu met de door u zozeer geroemde rechtvaardige bestraffing van de ondankbaarheid der goddelozen tegen hunnen hemelsen Weldoener? Hoe dikwijls hetzelfde geschiedt het, dat de lamp der goddelozen, gelijk gij, o Bildad! meent (Hoofdstuk 14: 5 vv.),uitgeblust wordt? Immers zeldzaam. En hoe dikwijls is het, dat hun verderf hun overkomt, gelijk wederom Bildad beweerde (Hoofdstuk 18: 12)? Niet meer dan aan anderen

is het, dat God hun a) smarten (Hoofdstuk 18: 8 vv.), als een erfdeel (Hoofdstuk 20: 29) uitdeelt in Zijnen toorn!

a) Psalm 11: 6,7.

18. Hoe zelden wordt het gezien, dat zij reeds hier op aarde gelijk stro worden voor den wind, en gelijk kaf, dat de wervelwind wegsteelt, dat zij zo als in een ogenblik door Gods oordelen worden getroffen, dat er geen spoor van hen overblijft!

Gedrongen door de overdrevene schilderingen der vrienden, gaat Job hier te ver en weerspreekt hij de werkelijke ervaring die Psalm 1: 4; 35: 5 ons leren..

19. Gij zult mij tegenwerpen, dat God zijn geweld 1), de straf voor zijne misdaad, weglegt voor zijne des goddelozen kinderen, en deze om des vaders misdaad bezoekt. Maar is het recht, dat de onschuldige de straf voor den schuldige draagt; zo God hem vergeldt, moest Hij het alzo doen, dat hij, de goddeloze het gewaar wordt, dat hij zelf ondervindt, hoe God een rechtvaardig Rechter is.

1) In het Hebr. Ono. Beter: onheil. Job vlecht hier een tegenwerping zijner vrienden in. Die tegenwerping luidt, dat God, straft Hij de vaderen niet, dan toch de kinderen bezoekt met Zijne roede der verbolgenheid; waartegen Job inbrengt, dat God niet de kinderen, die onschuldig zijn, maar den goddeloze zelf het zo moge vergelden, dat hij het gewaar wordt, dat hij het voelt. Wat de vrienden zeggen, druist in tegen het juiste begrip van Gods Rechtvaardigheid, wat Job zegt, is daarmee volkomen in overeenstemming. Want wel is het waar, dat God de ongerechtigheid der vaderen bezoekt aan de kinderen, maar dan, als de kinderen in de voetstappen der goddeloze vaderen wandelen.

Job bestrijdt de leer der vergelding niet, evenmin als Ezechiël (Hoofdstuk 18), maar de verkeerde, de ruwe opvatting er van.

20. Dat zijne eigene ogen zijnen ondergang zien, en hij drinkt (liever: "drinke) uit den beker van de grimmigheid des Almachtigen! (Jes. 51: 17,22. Jer. 25: 15. Openbaring 14: 10).

21. Want wat lust welk belang zou hij na zich aan zijn huis hebben, als het getal zijner maanden afgesneden is? 1) als hij gestorven is (Hoofdstuk 6: 9; 27: 8) en in het graf ligt, wat weet hij dan nog van zijn huis, wat genot zou het hem dan ook nog kunnen geven, wanneer daar geluk was; wat leed zou hij er van dragen, als zijne kinderen voor zijne misdaad boetten? (vgl. Hoofdstuk 14: 21. Prediker 3: 22).

1) Job geeft te kennen, dat die straf, den kinderen aangedaan, aan Gods gerechtigheid niet voldoet, welke ook de ouders zelf moet straffen. Want dat de ouders deze andere straf aan de kinderen niet voelen, daar er echter gezegd wordt, dat de goddeloze gevoelen en leren zal, wat het zij, tegen God weerspannig geweest te zijn. Dat zij zelven de ellende van hun geslacht niet ziende, daardoor ook niet aangedaan worden, en dat ze na den dood zich om hun geslacht niet

bekreunen, hetwelk zij hier in bloei en welstand gelaten hebben, gelijk zij dan ook geen aandoening hebben van het leed, hetwelk hun kinderen moet treffen..

22. Wie zal het wagen den Regeerder en Rechter der mensen voor te schrijven, hoe Hij handelen moet, dat Hij de vroomheid moet belonen en de goddeloosheid moet straffen, reeds hier op aarde a)? Zal men God wetenschap leren, daar Hij de hogen, de boven al het aardse verhevene geesten (vgl. Hoofdstuk 4: 18; 15: 15; 25: 2) richt1)? Onder Zijn bestuur moeten wij onmachtige schepselen ons buigen, ook wanneer het ons onbegrijpelijk en volstrekt raadselachtig toeschijnt.

a) Jes. 40: 13. Rom. 11: 34. 1 Kor. 2: 16.

1) Job gaat hier voort, om te zeggen, dat, ofschoon het volgens onze mening en ons oordeel verwonderlijk schijnt, dat door God de mensen verkeerd en zonder orde (confuse) behandeld worden, het niet aan ons toekomt, Hem te beschimpen en tegen Gods rechtvaardigheid in te gaan. Hem tegen te spreken, alsof Hij iets verkeerds deed, maar veel liever ons aan Zijne Majesteit te onderwerpen, wetende dat Zijne Voorzienige zorg en bescherming hoger en dieper wijsheid is, dan dat zij door ons zou kunnen begrepen worden..

23. Het besturen Gods is geheel anders, dan wij meent. Deze1) mens, de goddeloze, sterft in de kracht zijner volkomenheid, in de kracht van zijn geluk, daar hij gans stil en gerust was, nog geen lijden op aarde ondervond.

1) In vs. 23-26; wordt een tegenstelling uitgesproken. Onder deze hebben wij den goddeloze te verstaan en onder de ander (vs. 25) den rechtvaardige. Job wijst hier op de vrijmacht Gods, die met het heir des hemels en de inwoners der aarde kan doen naar Zijn welbehagen. Hij wijst er op, dat het soms vlak het tegenovergestelde is, als zijne vrienden het hebben voorgesteld, n.l. dat het den goddeloze wél gaat en de rechtvaardige met veel ellende te worstelen heeft.

24. Zijne melkvaten "de melkplaatsen," waar het vee gemolken wordt, waren vol melk, er was overvloed, en het merg zijner beenderen was bevochtigd, zodat zijn lichaam nog vol frisheid en kracht was.

25. De ander daarentegen, de dienaar des Heren, sterft met ene bittere ziel, met ene ziel, die het lijden waarlijk gesmaakt heeft (vgl. Hoofdstuk 7: 11; 10: 1), en hij heeft van het goede niet gegeten, geen geluk gekend (vgl. Hoofdstuk 9: 25).

26. Zij liggen te zamen neer in het stof der aarde, wanneer zij gestorven zijn, de goddeloze zowel als de vrome, en het gewormte overdekt ze beide, waar is dan de vergelding, van welke wij onophoudelijk predikt? (vgl. Psalm 49: 15).

27.

III. Vs. 27-34. Ik versta wel, wat gij met al uwe schilderingen mij op boze wijze wilt doen verstaan. Maar gij behoeft u slechts tot wie dan ook te wenden, om te horen, dat er overal goddelozen zijn, die in voorspoed leven. Zelfs in het graf zijn zij nog geëerd! Zo zijn dus al uwe vertroostingen bedrog en onrecht.

27. Ziet, ik weet, ik doorzie ulieder gedachten, bij uwe steeds terugkerende schilderingen van de straf der goddelozen, en de boze verdichtselen, waarmee gij tegen mij geweld doet; gij wilt mij tot enen misdadiger maken, die hier zijn verdiende loon ontvangt.

28. Want gij zult zeggen: Waar is het huis van den prins1), van een boze, die nog een vorst is? en waar is de tent van de woningen 2) der goddelozen? Wijs mij degenen aan, die boos zijn en toch nog in geluk en vrede leven.

1) In het Hebr. Beth-nadib. Beter: Het huis van den tiran. Want wel kan het woord in den goeden zin, vorst, prins betekenen, maar ook in den kwaden zin tiran en die betekenis moeten wij hier hebben. In het tweede lid wordt toch van den goddeloze gesproken en het tweede lid is gelijkluidend met het eerste. Het is Job's doel, om een tegenreden van zijne vrienden te beantwoorden, die hier op willen wijzen, dat het huis van den tiran niet bestendig is.

In de volgende verzen gaat hij hun wijzen op de vele voorbeelden, dat ook het huis van een goddeloze, van een tiran bloeit.

2) In het Hebr. Ohel mischkenoth. Wel letterlijk tent der woningen, maar hier dan in den zin van, een tent bij uitnemendheid, d.i. een prachttent.

29. De voorbeelden zijn er in menigte. Hebt gijlieden dit nimmer gehoord, hebt gij niet gevraagd de voorbijgaanden, degenen die verre tochten hebben gemaakt, op den weg? Vraagt het den eersten den besten, dien gij ontmoet. En kent gij hun tekenen, mededelingen niet?of wilt gij die merkwaardige mededelingen niet erkennen?

30. Er zijn genoeg voorbeelden, dat de boze onttrokken, verschoond wordt ten dage des verderfs, ten dage, dat God Zijne straffen over stad of land laat komen; dat zij ten dage der verbolgenheden ontvoerd worden, aan het gevaar worden onttrokken, terwijl soms de rechtvaardige omkomt.

31. Wie zal bij dat alles wagen den machtigen zondaar aan te spreken en hem in het aangezicht zijnen weg te vertonen, hem te zeggen, wat hij verdient? Als hij wat doet naar zijne boze lusten, wie zal hem vergelden? Noch God noch mens doet hem naar recht, want God spaart, en ieder huichelt en vleit, zo lang hij in geluk en aanzien is, niemand waagt het hem te bestraffen. Wie zal het doen, als God het niet doet?

32. Eindelijk wordt hij nog in den dood hoog geëerd en met pracht naar de graven gebracht, en hij is gedurig in den aardhoop1); hoewel hij dood is verkondigt nog zijn graf aan de volgende geslachten, hoe rijk, hoe machtig, hoe geëerd hij was. Hoe geheel anders is het, dan gij, o Bildad (Hoofdstuk 18: 17)! beschrijft.

1) In het Hebr. Weal-gadisch jischkod. Beter: En over den grafheuvel houdt hij wacht, of houdt men wacht. De eerste vertaling duidt dan aan, dat ook na zijn dood zijn graf nog zijn eer verkondigt; de tweede, dat men bij zijn graf nog wachten stelt, om de verstoring er van te voorkomen. In elk geval, wil Job er mee zeggen, dat hij niet alleen gedurende zijn leven, maar ook na zijn dood nog geëerd en geacht wordt. De gedenktekenen op zijn graf verkondigen aan het nageslacht zijn eer en bij de gedachte daaraan, verzoent hij zich met den dood (vs. 33a).

In deze zijn rede zondigt Job door overdrijving, of liever, doordat hij vervalt in het euvel van te ver naar de andere zijde uit te wijken. Hij ontkent niet de leer der wedervergelding als zodanig. Hij treedt terecht op tegen de leer, dat God de zonde der vaderen in elk geval aan de kinderen bezoekt, maar hij grijpt ook in het recht Gods in, om den zondaar niet hier, maar hier namaals te straffen, en spreekt dus op onbetamelijke wijze van God. -

33. De kluiten des dals zijn hem zoet 1); zacht rust hij in de aarde, en hij trekt na zich alle mensen; dat hij sterven moest is niets buitengewoons, iedereen moet hem in den dood volgen, en allen, die vóór hem leefden, stierven ook; dergenen, die voor hem geweest zijn, is geen getal 2).

1) Vergelijk het Latijnse: "Sit ei terra levis" (de aarde zij hem zacht).

2) Het is ene arme vertroosting bij den dood, dat anderen vóór ons gestorven zijn. Wat iemand waarlijk met moed kan doen sterven en met heilige vreugde in het graf doen gaan, is de gelovige herinnering, dat Jezus Christus stierf en in het graf lag, niet alleen vóór ons, maar voor (ten behoeve van) ons, dat Hij den koning der verschrikkingen op zijn eigen grondgebied-het graf, heeft overwonnen. Het is genoeg om blijde in den dood te zijn, te weten, dat deze Eéne vóór ons gegaan is. Die leefden vóórdat Christus in het vlees stierf, konden zich vertroosten tegen de vreze des doods door de heilige profetieën te geloven, dat Hij voor hen zou sterven; veel meer mogen wij het, door te geloven de heilige geschiedenis van Zijnen dood. Dat Hij gegaan is voor ons en gestorven is voor ons. Hij, die is opgestaan en voor ons leeft, is waarlijk troost in de ure des doods..

34. Ziet dan nu, hoe vertroost gij mij in al uwe redenen over Gods gerechtigheid, dan met ijdelheid, met nietsbetekenende woorden, die in plaats van te troosten slechts bittere smarten veroorzaken dewijl in uwe antwoorden op al mijn betuigen van mijne onschuld overtreding overig is; niets van al uwe wijsheid houdt steek, want de ervaring weerspreekt haar; zo bezondigt gij u tegen mij, den bedroefden man, en tegen God, wiens waarheid gij onder den schijn van verdediging en rechtvaardiging verdraait.

Troost komt alleen van de waarheid voort; wie de waarheid van Gods woord uitspreekt, spreekt tot troost en opbouwing, maar hij, die dwaling en leugen brengt, kan nooit een middel of instrument van het ware zijn, om iemand waarlijk te troosten..

HOOFDSTUK 22.

ELIFAZ TREKT JOB'S VROOMHEID WEER IN TWIJFEL.

De onloochenbare daadzaken, die Job in zijne laatste rede uit de ervaring aangehaald heeft, leiden nu tot het derde gesprek; zij hebben de vleselijke theorie der vrienden over ene vergelding der boosheid op aarde te schande gemaakt. Nu blijft hun niets over, dan of te zwijgen en aan Job de overwinning te laten, of het uiterste te wagen. Dat uiterste is: te bewijzen, dat toch in Job hun leer van vergelding een bewijs had. Zij moeten eindelijk alles duidelijk en naakt uitspreken, wat zij tot hiertoe zich nog schaamden openlijk en uitvoerig uit te spreken; zij moeten hem bepaalde grote zonden verwijten, die hij naar hun mening vóór zijn lijden zal gepleegd hebben, gelijk zij als zeker veronderstellen, maar niet kunnen bewijzen. Wel is waar, geeft naar het uiterlijke Job's laatste rede daartoe recht, waar hij zelf Gods gerechtigheid miskend heeft; in zoverre drijft Job zelf hem tot dat uiterste, maar zij laten zich zo tot beweringen verleiden, die, niet bewezen, hun de smadelijkste nederlaag moeten bereiden.

Hoe meer nu Elifaz, die weer begint, gevoelt dat zij afgemat worden en voor het grote raadsel, dat zij vergeefs zochten te doorzien, even als voor de macht van Job moeten verstommen, des te meer gevoelt hij zich gedrongen van dat sluipachtig betreden van hunnen weg af te zien, en in tegenoverstelling van het tweede gedeelte van hun gesprek, weer verzoenende vermaningen en glinsterende beloften daarbij te voegen. Deze zijn echter slechts herhalingen van hetgeen in het eerste en tweede gesprek reeds gezegd is. "Zo put zich hier Elifaz uit, het laatste middel beproevende, en de laatste nieuwe gedachte voor den dag brengende, terwijl hij tevens alle vroegere gedachten en middelen in zijnen laatsten aanval vernieuwt, en al wat kon gezegd worden, samenvat. Zo keert hij langzamerhand tot het begin terug en openbaart alzo, dat de vrienden hun gebied doorlopen hebben, en afgemat naar rust moeten wensen.".

I. Vs. 1-11. God oordeelt niet naar eigen belang; de straf moet dus om uwe eigene schuld getroffen hebben; gij hebt uwen armen broeder hard behandeld, en, als een machtige, in 't bijzonder weduwen en wezen verdrukt. Daarom heeft u dit lijden getroffen, dat gij echter nog steeds niet met heldere ogen schijnt in te zien.

1. Toen antwoordde Elifaz, de Themaniet (Hoofdstuk 2: 11; 4: 1; 15: 1), verbitterd door Jobs stoutheid, en zei met ene hartstochtelijke opgewondenheid, die ene spoedige nederlaag laat vermoeden.

2. Zal ook een man door zijne vroomheid Gode voordelig zijn, of Hem schade aandoen door zijne goddeloosheid? Neen, maar voor zich zelven zal de verstandige, die ootmoedig in godsvrucht leeft, voordelig zijn.

3. Is het voor den Almachtige nuttigheid, dat gij rechtvaardig zijt? of gewin, dat gij uwe wegen volmaakt, dat gij onberispelijk van wegen zijt? Dat is toch zonder twijfel het geval niet; toch spreekt gij, alsof God den mensen niet naar hun doen vergelden zou.

Hierin openbaart zich de verhevene kunst van den groten vervaardiger van dit Boek, dat hij de vrienden menigvuldig stellingen laat uitspreken, die op zich zelven, en buiten den samenhang met Jobs lot, de heerlijkste waarheden zijn, maar in dezen samenhang verkeerd en vals..

Op zich zelve beschouwd is het een uitnemende waarheid, welke Elifaz hier uitspreekt. Hij komt hier op tegen de mening en valse stelling, dat de mens, de vrome God iets vergelden kan, en spreekt het uit, dat God te dienen, wel den godvrezende ten goede komt, in den zin van, dat de godzaligheid tot alle dingen nut is, maar dat Gode er geen voordeel mede kan worden toegebracht. God is de Algenoegzame in Zich zelven, die wèl Zich verlustigt in de aanbidding Zijner schepselen, maar hen niet nodig heeft.

4. Indien gij vroom zijt, is het dan om uwe vreze des Heeren, dat Hij u bestraft, dat Hij met u in het gericht komt 1)? Wilt gij zo den Almachtige beschuldigen?

1) Dit is een scherpe en bittere verwijting van een kribbigen en gemelijken beschuldiger, die heimelijk verdrietig is, omdat hij zich overwonnen gevoelt, en daarom tracht te tonen, dat het belachelijk zij, met God over de maat en de wijze Zijner kastijding te twisten en over Zijn recht, hetwelk men hield van God geschonden te zijn, zo te schreeuwen en te klagen, alsof men hemel en aarde wilde beroeren.

5. Ligt niet integendeel de schuld bij u? Is niet uwe boosheid groot, en uwer ongerechtigheden geen einde 1). Zo zeker als het is, dat God rechtvaardig is en den mens naar zijne werken vergeldt, zo zeker heb ik ook recht om uit de grootheid van uw lijden tot de grootheid uwer zonden te besluiten.

1) Zonder enig deugdelijk bewijs begint nu Elifaz het openlijk uit te spreken, dat Job een groot, een openbaar zondaar is. Tot nog toe hebben de vrienden van Job er terzijde op gezinspeeld, maar nu begint Elifaz op te sommen, van welke zonden hij Job verdenkt, waardoor God op zo vreselijke en smartelijke wijze met hem handelt.

Hierdoor vervalt hij zelf in de grote overtreding, dat hij zich op den rechterstoel Gods plaatst, en vervolgens valse getuigenis tegen den naaste geeft.

6. Want, gij zult nu duidelijk horen wat onze mening van u is, gij hebt uwen broederen, uwen vrienden en naasten, die u iets schuldig waren, terwijl het geleende nauwelijks waard was om te noemen, zonder oorzaak (vgl. Hoofdstuk 24: 3,8. Exodus 22: 25 vv. Deuteronomium 24: 6,17. Ezechiël. 18: 7,16), pand afgenomen {1} en de klederen der naakten hebt gij uitgetogen {2}, om zekerheid te hebben, dat het geleende zou worden wedergegeven.

{1} Het pand nemen op zich zelven strijdt niet tegen het bezit en recht der natuur, noch tegen de Wet van God, maar het moet op de gerechtigheid steunen en vrij van alle onrecht en trouweloosheid zijn. Dewijl het nu integendeel zeer lichtelijk gebeurt, dat iemand zijns naasten goed toe-eigent, of iets, welke hij van hem ter zijner gebruik en dienst ontvangen heeft, verontachtzame, of moedwillig verwaarloze, of verlieze, en het dus óf niet kan, óf niet wil wedergeven, zo eist de gerechtigheid, dat men door een gegeven onderpand voor de

wedergeving van het geleende of geborgde zekerheid geve. In hierom zijn de hypotheken ingesteld. Doch zulke dingen, die niemand ontberen kan, moet men weer teruggeven. En dit gebiedt ook de Wet Gods..

{2} Onder naakten hebben wij te verstaan, degenen, die van klederen ontbloot waren, om ze te pand te kunnen geven. Het is de handelwijze van den man zonder hart. Van den meedogelozen woekeraar, die hoegenaamd geen medelijden kent met den ellendige.

7. Den moede, die van dorst bijna versmachtte, hebt gij geen water te drinken gegeven, en van den hongerige, die u smeekte, hebt gij het brood onthouden (MATTHEUS. 25: 42).

8. Maar was er een man van geweld 1), van macht (Beter: maar de man van geweld), voor dien was het land, en een aanzienlijk persoon woonde daarin, gij de machtige, de aanzienlijke hebt het land met geweld in bezit genomen, dat het uwe niet was en daarin met weelde geleefd.

1) In het Hebr. Weïsch zeroa'. Beter: Maar de man van geweld. Letterlijk: de man des arms, van de vuist. Kennelijk is hier Job zelf bedoeld. In het tweede gedeelte moeten we dan lezen: de man van aanzien. Job wordt hier beschuldigd, dat hij ten koste van armen en ellendigen rijkelijk en willekeurig had geleefd, den ellendige den voet op den nek had gezet, om zelf in eer en aanzien te leven. Met hetgeen verder volgt, worden hier als het ware de roepende zonden opgesomd, die tot God om wraak roepen.

9. De weduwen, die bij u, den invloedrijkste, hulp kwamen smeken, hebt gij ledig weggezonden, van uwe woning gejaagd, en de armen, de laatste krachten en steunsels, der wezen zijn verbrijzeld (Hoofdstuk 29: 13; 24: 3. Exodus 22: 21 vv. Deuteronomium 24: 17,19. Psalm 94: 6).

10. Door zulk ene onmenselijke onbarmhartigheid hebt gij God tot straffen genoodzaakt. Daarom zijn strikken rondom U, gelijk u Bildad zei (Hoofdstuk 18: 8 vv.), zodat gij nergens meer uitkomst ziet, en vervaardheid, verschrikking, die uwen ondergang aanzegt, heeft u daarom haastelijk beroerd, als voorsmaak van uw verschrikkelijk einde.

11. Of gij ziet de duisternis niet; merkt gij niet op, dat des zondaars dood de rechtvaardige vergelding voor zijne misdaden is? en des waters overvloed bedekt u, een overvloed van uitgezochte plagen is uw deel (Psalm 32: 6; 69: 2).

Job toont wel in al zijne redenen, dat hij volkomen de grootheid van zijne ellende erkent, maar niet in den zin van Elifaz, namelijk als straf voor grote misdaden. -Is het niet gruwelijke huichelarij en ongerechtigheid tegen beter weten in aan enen broeder de schandelijkste zonden, als schraapzucht, onbarmhartigheid en Mammondienst, te verwijten, en deze als ontwijfelbare daadzaken uit te spreken, zonder die met een woord te kunnen bewijzen, en dat alles ter ere van God, om diens gerechtigheid, die in gevaar is, te redden? "Dat toont hoe na theoretische dwaling en praktische leugen aan elkaar grenzen!".

Deze woorden moeten vragende worden opgevat. Elifaz vraagt Job, of hij de duisternis niet ziet en den vloed van water, die hem bedekt. Hiermede wil hij Job zelf doen toestemmen, dat al die plagen hem om al die zonden zijn overkomen.

12.

II. Vs. 12-20. Gij ziet wel Gods verhevenheid, maar gij schijnt daaruit het valse besluit te trekken, dat Hij Zich om de mensen niet bekommert. Denkt gij niet aan de harde straf, welke zich de zondaars van den vroegeren tijd, ten gevolge van zulke gedachten berokkend hebben? Gods goedheid brengt de vromen op andere gedachten, en zij verheugen zich wanneer zij den ondergang der bozen zien.

12. Is niet God in de hoogte der hemelen, en ziet Hij niet van Zijnen verheven zetel alles, wat in Zijne schepping voorvalt? zie toch het opperste der sterren, de hoogste sterren aan, dat zij verheven zijn, en hoe ver boven die heeft de Heere Zijnen troon!

13. Welk bedrieglijk besluit maakt gij hieruit? Daarom zegt Gij: Wat weet er God van? In Zijne oneindige hoogte bekommert Hij er Zich niet over, wat goeds of kwaads op aarde geschiedt. Zal Hij door de donkerheid der wolken heen zien, en oordelen, wat hier beneden is? (vgl. Psalm 10: 11; 73: 11; 94: 7. Jes. 29: 15. Ezechiël. 8: 12).

14. De wolken zijn Hem ene verberging, dat Hij niet ziet wat de mensenkinderen hier doen; en Hij bewandelt den omgang der hemelen1); de hemelen alleen regeert Hij, Hij komt niet van daar, daalt niet op de aarde neer.

1) Omdat Job in de lotgevallen der mensen die rechtvaardige vergelding van geluk en ongeluk, welke de vrienden zien, niet kan waarnemen, trekt Elifaz daaruit het besluit, dat Job de Goddelijke voorzienigheid loochent, en legt hij hem de mening in den mond, alsof God na de schepping der wereld Zich in de ruimte van den zaligen hemel zou teruggetrokken hebben, en de wereld als een opgewonden uurwerk den loop liet voleindigen, zonder zich meer om bijzondere zaken en schepselen te bekommeren. Deze onwaardige beschouwing van God is reeds sedert den tijd van den zondvloed als een kussen voor het hen aanklagend geweten uitgevonden, werd door de Profeten van het Oude Testament dikwijls bestraft, vervolgens door de heidense Philosophenschool der Epicureërs tot een stelsel gemaakt en was in den grond ook de leer van het vulgaire Rationalismus, gelijk ook allen, die van hunnen buik hun God gemaakt hebben, het gaarne huldigen. Job was er echter verre van, om de zorg van God voor alles in ‘t bijzonder, wat Hij schiep te loochenen; hij had slechts het raadsel, dat hij in de wereldregering zag, openlijk uitgesproken. Veeleer hadden de vrienden naar hun gezindheid tot deze gedachte moeten neigen..

Elifaz beschuldigt zijn vrienden van Godsverachting, ongeloof en grote goddeloosheid, houdende hij dit voor den grond en de beweegoorzaak zijner onrechtvaardigheid in vele verdrukkingen; want hij, die God niet vreest, ontziet nog veel minder de mensen. Hij zoekt Job voor een Epicurist verdacht te doen houden, die wel inderdaad het Wezen en bestaan der Godheid erkende, maar Zijn Voorzienigheid ontkende en zich verbeeldde, dat deze zich

bepaalde tot het onderhouden en het beschermen der bovenwereld alleen, zonder zich te bemoeien met de inwoners en zaken van deze benedenwereld..

15. Hebt gij het pad der eeuw 1), der vorige tijden, waargenomen, dat de ongerechtige lieden, de mensen vóór den zondvloed, betreden hebben? Zij meenden ook, dat er bij God gene vergelding was en Hij Zijne straf niet volbrengen zou (Genesis 6: 12. 1 Petrus 3: 20).

1) In het Hebr. Haörach olâm. Hier te vertalen door: Het pad der voorwereld, der vorige eeuwen. Uit wat onmiddellijk volgt blijkt, dat hij de goddelozen, die vóór hem geleefd hebben, op het oog heeft. Hij vraagt Job, of hij zich met hen gelijk stelt, dezelfden weg wil bewandelen, dien zij in goddeloosheid bewandeld hebben.

In de volgende verzen geeft hij een schildering van hetgeen zij bedacht, gesproken en gedaan hebben.

16. Die rimpelachtig gemaakt zijn (liever: "uitgeroeid zijn), als het de tijd niet was, als in een ogenblik zijn waargenomen, dus geheel anders dan gij (Hoofdstuk 21: 13) beweerd hebt; een vloed is over hunnen grond uitgestort, waarop zij hun huizen hadden gebouwd, die zij meenden, dat voor eeuwig daarop vaststonden.

17. Juist deze, die door dien zondvloed weggeraapt zijn, die zeiden en de woorden tot God spraken, welke gij in den mond van hen legde, welke in de wereld voorspoed genieten (Hoofdstuk 21: 13 vv.): Wijk van ons! en wat had de Almachtige hun gedaan?Immers nooit iets anders dan goed?

18. Welk een snode ondank was het. Zij deden het hun. Hij had immers hun huizen uit enkel genade met goed gevuld (Rom. 2: 4)? Wee over zulk ene snode ondankbaarheid! Ik wil gene gemeenschap hebben met dezulken, noch met hen, die het Godsbestuur loochenen; daarom is of, zij de raad der goddelozen verre van mij 1) (Hoofdstuk 21: 16).

1) Deze laatste woorden bevatten een uitroep van afgrijzen van Elifaz. Hij wil zeggen: dat hij gruwt van zulke mensen, van zulke goddelozen, die den hemel tarten, die, hoewel God hen weldoet, toch tot Hem door woord en daad zeggen: wijk van ons.

Daar niet alleen wijst hij alle bondgenootschap met die voorwereld af, met die vroegere goddelozen, maar, en dit ligt hier duidelijk in, ook met Job, die zich door zijne zonde met die goddelozen op één lijn heeft gesteld.

19. De rechtvaardigen zagen het, dat de Goddelijke wraak de roekelozen vervolgt (Psalm 107: 42), en zij waren blijde over de lang verwachte, maar des te heerlijker openbaring Zijner gerechtigheid (Psalm 58: 11), en de onschuldige, die zo lang door hen gekweld en vervolgd werd, bespotte hen, die meenden voor altijd vast te staan.

20. Zij hieven dit spotlied over hen aan (Psalm 2: 3 vv.): Dewijl onze stand niet verdelgd is 1), die ons zo lang in overmoed vervolgde, maar het vuur 2) van den Goddelijken toorn hun overblijfsel, "hun heerlijkheid," rijkdom en overvloed, verteerd heeft.

1) in het Hebr. Imlo- nikchad kimanoe. Dit moet hier vertaald worden: Voorzeker of, voorwaar, onze tegenpartij is verdelgd. De twee eerste woorden betekenen wel, dewijl of, indien niet, maar hier gelijk op meerdere plaatsen in ons Boek. Voorzeker; en het laatste woord betekent, tegenstander. Dit past ook beter in het verband van den zin. Het is toch een lied van verheuging en blijdschap over de vernietiging van den verdrukker.

2) Elifaz wijst hier Job op het vuur, dat zijne bezittingen verteerde, en noemt dit dezelfde straf, die in het water van den zondvloed kwam..

21.

III. Vs. 21 30. Verzoen u toch met God, zo zal het u welgaan. Veracht de aardse schatten, zo zult gij God zelven als den hoogsten schat verkrijgen, zo zult gij verheugd uw aangezicht verheffen, en uw gebed voor u en zelfs voor anderen zal verhoord worden.

21. Gewen 1) u toch aan Hem, stel u toch weer in gemeenschap met God door oprecht berouw over uwe zonde, en heb vrede, zo zal de rust en vrede in huis en hart terugkeren; daardoor zal u het goede overkomen, geluk en welvaart zullen weer bij u zijn.

1) Het Hebr. woord "haskeen" komt in deze tijdvoeging nog slechts tweemalen in de Schrift voor. Psalm 139: 3, waar het zekere kennen en Numeri 22: 30, waar het het gewoon verkeer met iemand betekent; Zo maant hij Job aan naar meerdere kennis van God te trachten en nauwkeuriger op Zijne wegen te wandelen.

Wanneer hij Job vermaant, om zich nauwer met God te verenigen, dan maakt hij hem er opmerkzaam op, dat hij vroeger van Hem was afgeweken. Insgelijks, wanneer hij hem vermaant, om met Hem vrede te maken, dan duidt hij hem aan, dat hij door zijn slecht leven als het ware zich als een vijand Gods heeft gedragen. Dat hij dit geheel verkeerd op Job toepast is duidelijk, toch op zich zelven is die waarheid zuiver en van het hoogste nut. Wanneer wij toch aan onze zonden zijn overgegeven, staan wij tegen God op en beletten Hem, om ons nabij te zijn. Het is er mede, alsof wij Hem vaarwel zeggen, of zonder verlof, ons als vluchtelingen van Zijn aangezicht en tegenwoordigheid zo ver mogelijk verwijderen..

Het woord gewennen heeft hier de betekenis van, met God vrede sluiten. Zich aan Hem onderwerpen. Zijne wegen goedkeuren en in alles Hem erkennen als dien God, wiens wegen recht en gerechtigheid zijn.

22. Ontvang toch met een geopend oor de wet uit Zijnen mond, en leg Zijne redenen, die Hij door mij tot u laat komen, in uw hart 1). Overdenk ze en volg ze op!

1) Wij weten, dat de Heere ons door Zijn Woord tot zich roept en wanneer Hij ziet, dat wij dwalen en buiten den weg gaan, zegt hij: Keert terug. God derhalve, wanneer Hij er zorg voor draagt, dat Zijn Woord ons wordt gepredikt, heeft geen ander doel op het oog, dan dat Hij ons tam maakt, in plaats dat wij ons als wilden zouden gedragen, d.i. opdat Hij ons buigzaam maakt en terstond aan Zich onderwerpt. Indien wij dit recht hebben gevat, zullen wij er in ons gehele leven veel voordeel van hebben..

23. zo gij u waarlijk bekeert tot den Almachtige, gij zult gebouwd worden, gij zult hersteld worden in uw vorig geluk; doe het onrecht verre van uwe tenten, want eerst door de zonde te laten wordt het waarachtige der bekering bewezen.

24. Dan zult gij het goud op of, in het stof leggen, dan zult gij het goud, waarop gij vroeger zo veel vertrouwen stelde als stof achten, en het goud van Ofir bij den rotssteen der beken, gij zult het achten als stenen der beek.

25. Ja, dan zult gij betere schatten kennen; de Almachtige zal uw overvloedig goud zijn, en uw krachtig zilver, zilver van den hoogsten glans wezen 1) (Psalm 73: 25).

1) Vs. 24 en 25 vormen een tegen stelling. Elifaz gaat van de veronderstelling uit, dat Job om de aardse dingen, God den rug heeft toegekeerd, dat hij alle vertrouwen op het goud en zilver der aarde heeft gesteld. Welnu, wil hij zeggen, wanneer gij u nu betert en het goud en zilver als stof acht, dan zult gij een onsterfelijken schat verwerven, want dan zal God uw goud en zilver zijn. Op zichzelf volkomen waar, gelijk de Heere gezegd heeft: Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en alle andere dingen zullen U worden toegeworpen, maar in den mond van Elifaz hebben deze woorden een Farizese bijsmaak.

26. Want, wanneer gij u van harte zult bekeerd hebben, dan zult gij u over den Almachtige verlustigen, in plaats van dat gij al uw genot in het aardse goed hebt, en gij zult tot God uw aangezicht opheffen; terwijl gij in het bewustzijn uwer schuld thans uw aangezicht voor Hem moet verbergen, zult gij dan, van de verzoening zeker, weer met blijdschap Hem zoeken (Hoofdstuk 27: 10. Psalm 37: 4. Jes. 58: 14).

27. Gij zult tot Hem met kinderlijk vertrouwen ernstelijk bidden, en Hij zal u verhoren (Jes. 65: 24. Psalm 91: 15), nu moet gij klagen, dat gij die verhoring niet vindt (Hoofdstuk 19: 7); en gij zult uwe geloften, die gij den Heere geeft, voor het geval, dat gij verhoord wordt, betalen, want Hij zal al uwe billijke wensen vervullen (vgl. Psalm 50: 14; 56: 13; 116: 14

28. Als gij ene zaak besluit, zo zal zij u bestendig zijn; zo zal zij tot stand komen, en op uwe wegen zal het licht schijnen, zodat gij uw doel nimmer missen kunt (Jes. 58: 8,10. Psalm 112: 4. Spreuken 4: 18).

29. Als men iemand vernederen zal, en gij zeggen zult: Het zij verhoging, dan zal God den nederige voor ogen a) behouden, dien, wiens ogen naar beneden gericht waren, verkwikken, zodat het oog weer blijmoedig omhoog geslagen wordt. Gij zult alzo niet alleen zelf gezegend

zijn, maar ook, als vertrooster der nedergeslagenen, als helper der ellendigen, ten zegen wezen.

a) Spreuken 29: 23.

30. Ja, Hij zal zelfs dien bevrijden, die niet 1) onschuldig is, maar om zijne zonde in ongeluk gekomen is, want hij wordt bevrijd door de zuiverheid uwer handen. Wanneer gij u bekeert, zal God en uwe voorbede, daarom omdat gij bij Hem in gunst en genadestaat, ook anderen vergeven en genadig zijn.

1) Hoe weinig vermoedt het Elifaz, dat hij de eerste zal zijn, voor wie Job als voorbidder bij den Heere zal moeten tussen beiden treden (Hoofdstuk 42: 8). Even als de vroegere beloften rusten ook deze op den valsen grond, dat Job van den beginne af alle troost wordt ontroofd, door de schandelijke beschuldiging van misdaden, van welke Job weet, dat hij vrij is, zo als van eigengerechtigheid en huichelarij. -Zo verliezen ook de heiligste en waarachtigste woorden hun waarde, wanneer zij niet ter rechter tijd gesproken zijn en de schitterendste boetpredikatie blijft zonder uitwerking, wanneer zij door Farizese liefdeloosheid gedicteerd was..

HOOFDSTUK 23.

JOB BEROEPT ZICH OM ZIJN ZUIVER GEWETEN OP DEN RECHTERSTOEL GODS.

Tegenover de onbezonnene, hartstochtelijke aanklachten van Elifaz. bewaart Job in zijn antwoord (Hoofdstuk 23 en 24) zijne eenmaal verkregene inwendige rust. Hij heeft het sedert lang opgegeven, om de vrienden tot medelijden te bewegen, of hen van zijne onschuld te overtuigen: hij weet, dat elke betuiging zijner onschuld hen nog meer in de mening bevestigt, dat hij een reeds geheel verstokte zondaar is. Daarom beproeft hij in het geheel niet Elifaz onmiddellijk te wederleggen, hij spreekt hem zelfs nauwelijks aan. Maar toch heeft de liefdeloosheid van dezen den strijd der verzoeking in de ziel van Job weer zozeer opgewekt, dat de gelovig wachtende ziel in hem bijna bezwijkt. Wel is het een gevolg van zijn weer aanwassend vertrouwen op God, dat hij op de hevige aanklachten op nieuw wenst voor God te mogen treden en zijne onschuld van te wijzen. Ook is hij overtuigd, dat zijn God hem zeker aanhoren en rechtvaardigen zal, maar bij dit verlangen openbaart zich toch ook ene eigengerechtigheid en loonzucht, de in hem aanwezige, maar nog niet erkende boezemzonde, om wier wil de Heere hem den satan heeft overgegeven, weer dubbel sterk, en juist deze zijn de boeien, aan welke satan zijne ziel gebonden houdt; zodra deze uit zijn hart zullen verdwijnen, zal ook de verzoeking ophouden. Door deze ziet hij in het verder beloop zijner rede (Hoofdstuk 24) in God weer den machtigen Regeerder en op aarde ene ontzettende verwarring, zonder een schijn van rechtvaardige wereldregering. Ook in deze schilderingen, hoezeer zij van eigengerechtige ontevredenheid doortrokken zijn, ligt veel waarheid en oprechtheid. Het is recht, dat hij deze waarnemingen, die hem zo doen sidderen. openlijk uitspreekt hij stelt daadzaken, die niet te loochenen zijn, tegenover het voorbeeld van den zondvloed, dat Elifaz aanhaalde. Ook heeft hij meer recht, op deze schijnbare tegenspraak te wijzen, dan Elifaz, om aan Job het grote wereldgericht van den zondvloed als een spiegel voor te houden. Vandaar ook het zegerijke gevolg van deze schilderingen. Wanneer reeds de in Hoofdstuk 21 gegevene voorbeelden van ongestrafte gruwelen in de wereld, de vrienden bijna geheel in verwarring brachten, zo slaat de door Job in Hoofdstuk 24 ijverig vervolgde voortzetting van die voorstellingen deze geheel den bodem in.

I. Vs 1-9. Ook nu nog trotseer ik u met bittere klacht. Och, dat ik voor Zijnen troon kon verschijnen, hoe zou ik Hem mijn recht voorleggen! Zeker, Hij zou niet naar Zijne overmacht met mij handelen, maar mij recht geven. Nu echter kan ik Hem nergens vinden, noch Hem bereiken.

1. Maar Job, hij toeneming aangevochten, antwoordde en zei:

2. Ook heden is mijne klacht, hoe ernstiglijk mij ook tot bekering vermaand hebt, weerspannigheid, onverminderd in hevigheid, want uwe beschuldigingen zijn onrechtvaardig en uwe boetpredikaties zonder reden, mijne plage 1) is zwaar boven mijn zuchten, ik laat mij door niets terughouden, mijn hart moet door zuchten lucht verkrijgen.

1) In het Hebr. Jadi. Mijne hand. Job wil hiermede zeggen, dat hij niet kan toegeven aan de valse voorstellingen zijner vrienden. Hij is door de woorden van Elifaz en de anderen niet

overreed van zijn ongelijk. Hij moet voortgaan met klagen. Hij wordt door hen gedrongen verder zijne klachten uit te storten.

3. Och 1) of ik wist, dat ik Hem, den God, die alleen mij rechtvaardigen en mij uit deze duisternis helpen kan, vinden zou! ik zou tot Zijnen rechterstoel komen:

1) Uit dit en uit de volgende verzen blijkt duidelijk genoeg, dat Job's tegenstand tijdelijk gebroken is. Wel zal zijn vertrouwen weer geschokt worden, en hij allerlei argwanende gedachten uitspreken; maar dat God zijn vijand is, zoals hij vroeger wel heeft uitgesproken, dit horen wij niet meer in die mate. Er komt hij Job veeleer een klagen en zuchten en roepen om dien God, die in waarheid rechtvaardig is, en die, dewijl Hij rechtvaardig is, ook genade en gunst bewijzen kan.

4. Ik zou het recht voor Zijn aangezicht ordentelijk voorstellen; ik zou de rechtszaak, die ik tegen u, mijne onrechtvaardige aanklagers, en tegen Hem, die mij onschuldig zo hard slaat, voor Hem neerleggen, en mijnen mond zou ik met verdedigingen, met bewijzen van mijn recht, en van mijne onschuld vervullen.

5. Ik zou de redenen weten, die Hij mij op mijne verdediging antwoorden zou, en verstaan, wat Hij mij, op al mijne klachten zeggen zou.

6. Zou Hij naar de grootheid Zijner macht met mij twisten (Hoofdstuk 9: 34)? neen; maar Hij zou acht op mij slaan en gewillig mijne verdediging aanhoren.

7. Daar zou de oprechte met Hem pleiten; Waar Hij zich genadig van mij liet vinden, zou het blijken, dat ik Zijnen weg getrouw bewaard had; en ik zou mij in eeuwigheid van mijnen Rechter vrijmaken en geheel van de onverdiende straf bevrijd worden 1).

1) Als het eindvonnis eens zal uitgesproken zijn, dan, zegt Job, zal ik in eeuwigheid van mijn Rechter verlost en vrijgemaakt wezen, en dan zal ik van de goddelijke uitspraak, welke mij nu tot een schrik is, voor altoos ontheven zijn. Zij, die zich aan God, als hunnen eigenaar en bestuurder, hebben overgegeven, zullen tot in eeuwigheid van Hem, als hunnen Rechter en Wreker verlost en vrijgemaakt zijn, want daar is geen ontvlieding van Zijne rechtvaardigheid, dan door de toevlucht tot Zijne ontfermende goedheid en barmhartigheid te nemen..

Wanneer men de uitdrukking van dezelfden wens in Hoofdstuk 9: 34 vv; 13: 21 vv., met de verzen 3-7 vergelijkt, wordt het recht duidelijk, hoe de tegenstand van Job tegen God intussen verminderd is en zijn geloofsvertrouwen, ten gevolge van het missen van allen menselijken troost, toegenomen is..

8. Maar zie, dat is mij juist het zwaarste, dat God zich voor mij verborgen houdt, en mijn smeken Hem nergens vindt; ga ik voorwaartsnaar het Oosten, zo is Hij er niet, of achterwaarts naar het Westen, zo verneem ik Hem niet, waar ik Hem ook zoeke, den gansen hemel door, ik vind Hem niet.

9. Als Hij ter linkerhand, in het Noorden, werkt, Zijn Goddelijk bestuur volbrengt, zo aanschouw ik Hem niet, ik kan Hem met mijnen blik niet bereiken; bedekt Hij Zich ter rechterhand, in het Zuiden, zo zie ik Hem niet 1).

1) Dit betekent, dat de oordelen Gods voor hem onbegrijpelijk zijn. Wat zeer waar is. Sommigen leggen dit uit, omtrent de vier delen der wereld, wat op hetzelfde uitkomt want dit is hetzelfde, wat in de Psalmen gezegd wordt: "Zou ik opvaren ten hemel enz. (Psalm 139: 8 vv.). Hetzelfde wordt hier op deze plaats gezegd. Job wijst er hen op, dat de mens te vergeefs lange redeneringen kan op touw zetten; ja, wanneer zij zelfs de gehele wereld zouden ronddolen, zouden ze toch nooit de geheimenissen Gods kunnen uitvinden. Want deze gaan al hun macht en kracht te boven..

Ook de Heere Christus ondervond dit hoogste toppunt der duivelse verzoeking, Hij zonder zonde, voor ons, toen Hij aan het kruis riep en bad: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten!"

Die zich overgegeven hebben aan God, als hunnen Bezitter en Bestuurder, zullen voor eeuwig van Hem bevrijd zijn als den Rechter en Wreker; men kan Zijne rechtvaardigheid niet ontvluchten, dan door tot Zijne genade te vluchten..

De woorden in vs. 8 en 9 van voorwaarts enz. kunnen ook overgezet worden door, Oostwaarts en Westwaarts, in het Noorden en in het Zuiden. Job wil er mede zeggen, dat naar welke zijde hij zich ook wendt, hij nergens het lieflijk en vriendelijk aangezicht Gods aanschouwt.

Maar al ziet Job den Heere niet, hij weet dat God er is, en dat die God hem kent, dat alle zijne wegen en zijn gehele wandel voor Hem open en bloot ligt. Des ondanks de donkerheid, waarin hij wandelt, ja, terwijl het licht voor hem verborgen is, toch schept hij moed, om zich te beroepen op Gods Alwetendheid.

10.

II. Vs. 10-17. Liet Hij mij voor Zich verschijnen, ik zou zeker getrouw en gehoorzaam door Hem bevonden worden. Nu echter vernietigt Hij mij naar Zijn onbegrijpelijk, onweerstaanbaar Raadsbesluit. En juist daarom, omdat hij Zijn aangezicht verbergt, niet om mijne ellende op zich zelve, sidder en verschrik ik.

10. Doch hij, hoewel Hij zich steeds verbergt voor mijne blikken, opdat Hij mij niet zou moeten horen en de straffende hand van mij aftrekken, toch kent Hij den weg, die bij mij is, mijn handel en wandel, mijn denken zelfs; Hij beproeve mij, als goud zal ik uitkomen, beproefd zou ik bevonden worden.

11. Aan Zijnen gang heeft mijn voet vastgehouden; ik heb Zijne voetstappen gedrukt; Zijnen weg heb ik bewaard en ben niet afgeweken (Deuteronomium 17: 11).

12. Het gebod Zijner lippen heb Ik ook niet weggedaan; de redenen Zijns monds heb ik meer dan mijn bescheiden deel, met groter zorg dan het mij nodige voedsel weggelegd 1).

1) Hier zegt Job, dat God van veel betere conditie is dan hij. Want hij kan God niet kennen en toch kent Hij hem. Ik zelf ken mijne werken niet, maar Hij brengt het oordeel uit over de mijne, niet alleen over mijne werken ook over mijne gedachten. Kortom, Hij beproeft mij, zegt hij, als goud in den smeltkroes, zodat er niet zo weinig schuim of onwaardigs in mij is, welke God niet ziet of beoordeelt. En zo heb ik dan niets dan recht en billijkheid van Hem te wachten, wanneer ik mijne zaak voor Hem zou willen in het gericht brengen. Ziedaar de conclusie, welke hij neemt. Deze uitspraak is nu wel waar, dat God onze wegen kennende, ons onderzoekt en keurt, als het goud in den smeltkroes, maar ondertussen, wanneer we beneden Hem staan, hebben wij dan wel reden, om te klagen? Mag het schepsel het recht nemen, om zich God als een tegenstander aan te merken, met wie Hij als het ware gaat richten? Indien Hij ons niet hetzelfde, wat Hij zich als privilegie heeft voorbehouden, toestaat, mogen we dan daarom maar zeggen, dat Hij ons onrecht aandoet?.

13. Maar is Hij tegen iemand, wil Hij hem als een misdadiger straffen, wie zal dan Hem, den Almachtige, afkeren (vgl. Hoofdstuk 9: 12; 11: 10)? a) Wat Zijne ziel begeert, dat zal Hij, de onbewerkte Gebieder, ook doen 1).

a) Psalm 115: 3.

1) Jobs vertrouwen is hier weer door allerlei gedachten vol argwaan overvleugeld. De Heere staat voor zijnen geest als een God van absolute willekeur, die straft, waar gene reden tot straffen is..

Met de laatste woorden, om het zo eens uit te drukken, bederft Job weer alles, wat hij zo even heeft uitgesproken. Oproerige gedachten, murmurerende opwellingen banen zich weer een weg naar buiten. Het stormt weer in zijne ziele. God staat weer voor hem als zijn tegenstander.

Zo ziet men, dat licht en duisternis zich onophoudelijk afwisselen, hoop en moedeloosheid, geloof en ongeloof.

Als Job aan eigen gedachten en eigen overleggingen wordt overgelaten, zinkt hij weer weg in den poel van ongeloof en moedeloosheid, maar als de Geest des Heren zich weer baan breekt, dan breekt ook het licht weer door, en doemt de hope weer op.

14. Want Hij zal volbrengen, dat over mij door Hem bescheiden is; en diergelijke dingen zijn er vele bij Hem, nog grotere kwellingen zal Hij wellicht over mij brengen, voordat Hij mij geheel vernietigt.

15. Hierom, dat Hij zich in toorn tegen mij wendt en zich voor mij verbergt, word ik voor Zijn aangezicht beroerd (Psalm 30: 8; 104: 29), aanmerke het, en vreze voor hem; wanneer ik dat recht indenk? dat God niet meer naar mij hoort, zo is het mij benauwd en bang (Jes. 33: 14).

16. Want God zelf heeft mijn hart week gemaakt 1) en de Almachtige heeft mij beroerd, door mij te verlaten en Zijnen toorn over mij uit te storten.

1) God maakt het hart op drie wijzen week. Er is een week hart ten gevolge van onze constitutie-dus maakt Hij een hart week als de God der natuur. Er is een week hart, dat het door droefheid geworden is- dus maakt Hij het hart week, als de Voorzienigheid. Hierop ziet Job thans. Er is een week hart ten gevolge der wedergeboorte-dus maakt Hij het hart week, als de God der genade.

17. Omdat ik niet uitgedelgd ben vóór de duisternis, niet gestorven ben voor de ellende, en dat Hij van mijn aangezicht, van mijn jammerlijk gelaat, de donkerheid bedekt heeft 1), zodat ik wanhopig sta; dat God mij niet wegnam vóór de plaag en mij niet wil laten sterven, dat is mijne smart, bovenal dat God vijandig tegen mij over staat, wat mij het lijden schier onverdraaglijk maakt.

1) Het laatste vers is niet gemakkelijk te vertalen. Men kan ook overzetten: Want niet vernietigd, sta ik voor de duisternis, en voor den eigen blik welken de duisternis dekt. Bedoeling is in elk geval, dat hij klaagt over zijn jammerlijken toestand, over de duisternis, die hem drukt, en die hierin bestaat, dat hij niet kan geloven, dat God nog zijn vriend is.

HOOFDSTUK 24.

VAN GODS VERBORGENE DOCH RECHTVAARDIGE REGERING, MET BETREKKING TOT DER VROMEN ELLENDE EN DER GODDELOZEN GELUK.

III. Vs. 1-12. Waarom zien de dienaren Gods niet de openbaringen Zijner gerechtigheid? Voor de overmacht der goddelozen moeten de lijdenden uit het land vluchten. De een moet in de woestijn, de ander wegens slecht beloonden veld-arbeid met kommer zijn leven voortzetten. Op het hardst oefenen de machtigen hun verdrukking uit; op het land en in de steden, overal bemerkt men de door hen te weeg gebrachte ellende.

1. Waarom zouden van den Almachtige de tijden niet verborgen zijn 1), "voorbehouden, bepaald zijn," de vaste tijden, om de goddelozen te vergelden? dewijl (terwijl) zij, die Hem kennen, Zijne dagen, de openbaring van Mijn rechtvaardig gericht over de goddelozen niet zien?
2) (Ezechiël. 30: 3. Jes. 2: 12).

1) De raadselachtige beschikking, welke over hem zonder zichtbare schuld gekomen is, voert Job weer tot de beschouwing van het raadsel, dat namelijk de bozen op aarde zo ongestoord voortleven en misdaden plegen, en dat God daarop geen acht schijnt te slaan. Thans volgt de beschrijving van de zedelijke gruwelen, die, terwijl de vrienden ene overal zichtbare Goddelijke vergelding beweren (Hoofdstuk 22: 19,20) het integendeel onbegrijpelijk maken, waarom God, de Heere, gene gerichtsdagen houdt tot afrekening met de goddelozen..

Job vraagt hier, waarom door den Heere God geen bepaalde tijd wordt vastgesteld, waarop hij aan de goddelozen hun zonde en gruwelen vergeldt, om als op nieuw zijne vrienden te overtuigen, dat hun redeneringen niet opgaan, waarmee zij trachten te bewijzen, dat het enkel den rechtvaardige wel gaat.

2) Boven hebben wij gezien, dat Elifaz wilde, dat God zo de rechter der wereld was, dat ieder kon zien, hoe Hij dacht over hen, die Hem dienen, dat Hij op hen Zijn ogen gericht hield, altijd Zijn hand ten goede over hen uitstrekte; dat de goddelozen daarentegen door Zijne hand werden gestraft. Het tegenovergestelde wordt gezien, zegt Job, zodat het alzo schijnt te zijn, dat alles vol is van schurkerij, en de machtigen en krachtigen met geweld overwinnen; dat zij, die werken niet eten van den arbeid hunner handen, maar dat hun vermogen geplunderd wordt. Wanneer alzo de goeden onderdrukt worden en geplaagd, de goddelozen geduld worden en niet gestraft, schijnt het wel, alsof God zich om de menselijke aangelegenheden niet bekommert; wat gezegd kan worden, indien Hij niet Zich zelf verbergt, of als Rechter zich niet wil openbaren, totdat de geschikte tijd is gekomen..

Het is er Job hier niet om te doen, om de wegen Gods te bedillen. Dit mag en mag hem niet worden aangewreven. Maar hij wil, zoals we boven reeds aanmerkten, zijne vrienden van hun dwalingen, van hun eenzijdige voorstelling van Gods rechtvaardigheid afmanen.

Wat nu volgt is een schets geven van den uiterlijken voorspoed der goddelozen.

2. Zij, de goddelozen, tasten de landpalen aan en vergroten met geweld hun bezitting (vgl. Deuteronomium 19: 14; 27: 17. Hos. 5: 10. Spreuken 22: 28; 23: 10), de kudde roven zij en zij weiden ze openlijk, zonder zich er voor te schamen.

3. Den enigen ezel der wezen drijven zij weg, gelijk Gij dat mij toedichtet (Hoofdstuk 22: 9); den os ener weduwe, met welken zij voor den groten nood haar akker gereed maakte, nemen zij te pand (Deuteronomium 24: 6,10).

4. Zij doen de nooddruftigen wijken van den weg, zij durven zich niet op den weg vertonen uit vrees voor de verdrukkers; te zamen a) versteken zich de ellendigen des lands voor hun geweld.

a) Spreuken 28: 28.

5. 1) Ziet, zij zijn woudezels in de woestijn, die de woeste streken met gehele scharen doorkruisen; zij gaan uit tot hun werk, makende zich vroeg op ten door; het vlakke veld met zijne kruiden en wortelen is hem, den verdrevene en verdrukte, ten spijs en den jongeren, hun kinderen.

1) Vs. 5-8 is uitwerking van vs. 4b. Job stelt in deze verzen voor, wat het gevolg is van het gewelddadig drijven van den goddeloze. De ellendigen versteken zich, als woudezels in de woestijn moeten zij hun voedsel zoeken. Naakt overnachten zij zonder kleding en voor de koude hebben zij geen bedekking (vs. 7). Zij worden nat van de wateren, die van de bergen vlieten, en in hun ellende, zonder dak zijnde, omklemmen zij de rotsen.

Ieder nauwkeurig lezer zal het moeten toestemmen, dat dit niet kan gezegd worden van verdrukkers, maar van verdrukten.

2) Job spreekt hier van vs. 4 af, even als Hoofdstuk 30: 1-8, hoogstwaarschijnlijk van de oudste bewoners in Haurun, die later door vreemdelingen met geweld verdrongen zijn, in het gebergte van Haran en de daaraan grenzende woestijn als Troglodyten (holbewoners) een ellendig leven leidden en door de tegenwoordige meesters van het land als slaven en onreinen behandeld werden. Een gelijk lot trof vele andere oorspronkelijke inwoners der oudheid (vgl. Plinius. hist. nat. V. 8 XXXVII. 8 Strabo XV. Herod. IV 183) gelijk bijvoorbeeld den Horieten, die vóór de Edomieten in het gebergte Seïr woonden, er door hen onderworpen werden, verder den eersten inwoners van Indië, de Parias, wier nakomelingen, de Zigeuners in hun leven en handelen met de ongelukkigen, die vs. 5-8 geschilderd worden, veel overeenkomst hebben, verder ook den Britten in Wales, enz..

6. Op het veld maaien zij, de volwassenen onder hen, in den dienst van enen rijken heer, zijn voeder; en den wijnberg des goddelozen, bij wie zij brood moeten zoeken lezen zij voor hem af.

Zowel de oogst van het voeder voor het vee, als de nalezing der druiven, die laat rijp worden, is een geringe arbeid, bij welken de rijken ene grote schade konden lijden van de vagebonden,

die zij met wantrouwende ogen beschouwden. Bij dezen arbeid konden deze armen nauwelijks het leven houden en hun naaktheid bedekken..

7. Den naakte laten zij, die onderdrukkers, vernachten zonder kleding; die geen deksel heeft tegen de koude 1).

1) Duidelijker vertaling is: naakt, zonder kleding, overnachten zij, en voor de koude hebben zij geen bedeksel. Zo wreed en goddeloos gaan de goddelozen te werk, over wie Job hier spreekt.

8. Van den stroom der bergen worden zij nat, daar het water loopt in de holen, die zij bewonen, en zonder toevlucht zijnde omhelzen zij de steenrotsen, daar zoeken zij voor zich ene plaats, om zich te verbergen.

9. Zij, die goddelozen, rukken onbarmhartig het weesje, het hulpeloos kind, van de borst 1), om het tot slaaf te maken en daardoor betaling te verkrijgen, en dat over den arme is, het enige deksel, nemen zij te pand 2).

1) Waar de vader gestorven en de moeder het schuldige niet kan betalen, daar nemen zij met geweld het hulpeloos kind van de borst der moeder weg, om het tot slaaf te maken. Geen erbarmen, geen medelijden kennen zij.

2) In het Hebr. Jachbaloe. Dit kan vertaald worden: nemen zij te pand. De bedoeling is dan, dat zij het enige kleed van den arme nog te pand nemen. Het kan echter ook vertaald worden, schandelijk handelen. De vertaling is dan: en tegen den arme handelen zij schandelijk. Wij houden het met de Staten-Vertaling, dewijl ook in het eerste gedeelte van het vers van pand nemen sprake is.

10. a) Den naakte, dien zij tot lijfeigene maakten en die door zwaren arbeid de schuld moet betalen, doen zij weggaan zonder kleed, en hongerig, die garven dragen; zo maken die goddelozen met ten hemel schreiende hardheid gebruik van hun recht op den arbeid der armen, die de schuld niet betalen kunnen, en geven hun bij dien harden arbeid niet eens, wat zelfs het vee niet onthouden wordt (Deuteronomium 25: 4).

a) Leviticus 19: 13.

11. Tussen hun muren, die hun olijftuinen en wijnbergen insluiten en waar de armen onder voortdurend opzicht staan, persen zij, die harde rijken, olie uit, treden de wijnpersen door middel van die armen, en deze zijn a) dorstig, hun wordt niet toegelaten hunnen dorst te lessen.

a) Jak. 5: 4.

12. Even als op het land ten hemel schreiende verdrukking der hulpelozen heerst, zo in de steden de gruwel der tirannie. Uit de stad zuchten de lieden, het gekerm der gedoden wordt

buiten de stad gehoord, en de ziel der verwonden schreeuwt uit, roept te vergeefs om hulp. Al deze daden, die ten hemel schreien, geschieden; de Heere ziet ze alle, nochtans beschikt, ziet God niets ongerijmds, laat Hij gene verdelgende straffen komen.

13.

IV. Vs. 11-25. Andere goddelozen zijn vijanden des lichts, daarom bedrijven zij hun schelmstukken in den nacht; zij zijn den dag vijandig, maar met den schrik des nachts vertrouwd. Zijn zij eindelijk een zachten, snellen dood gestorven, zo vervloekt men hun erfenis en men vergeet hen en hun daden; maar ene straf voor hun zonde komt niet over hen; integendeel God schenkt hun een lang leven, redt hen uit doodsgevaar en geeft hun ten laatste een spoedig einde. Wie waagt het, dit alles te loochenen?

13. Zij 1) zijn onder de wederstrevers des lichts, het beeld van het hogere, hemelse licht (Joh. 3: 20), dat zij met hun gehele hart haten, omdat hun werken werken der duisternis zijn (Rom. 13: 12); zij kennen Zijne wegen niet, de wegen des lichts, die de rechtvaardigen bewandelen, en zij blijven niet op Zijne paden, de paden van waarheid en deugd, want zij zijn daar niet te huis.

1) Met vers 13 beschrijft Job ene andere categorie van goddelozen, die hij noemt met den naam van Bemordee-oor, eig. de lichtschuwen. De Staten-Overzetters vertalen door, wederstrevers des lichts. De bedoeling is hetzelfde. Het zijn zij, die het licht schuwen, dewijl hun werken werken der duisternis zijn.

In vs. 14 en vlg. worden dan de lichtschuwen vermeld.

14. Met het licht 1), als het nauwelijks aanbreekt, staat de moorder op; hij loert in de schemering uit zijn schuilhoek, doodt den arme, en den nooddruftige (den weerloze), die over de wegen gaat (Psalm 10: 8 vs.); en des nachts, als niemand op den weg is, die hem bespieden kan, is hij als een dief, speelt hij de rol van een dief.

1) Het mag verwondering wekken, dat Job hier zegt, dat de moordenaar met het licht opstaat en hem toch beschrijft als een lichtschuwe. Het is, dewijl het schuw zijn voor het licht, ook beeld is van het haten van het geestelijk licht. De moordenaar, die des daags doodt en rooft, is evenzeer een lichtschuwe als de struikrover, die des nachts zijn slag slaat. Van beiden zijn hun werken werken der duisternis.

15. a) Ook neemt het oog des overspelers de schemering waar (Spreuken 7: 9), zeggende in zijn hart: Geen oog zal mij zien (Jes. 29: 15); en hij legt een deksel op het aangezicht 1), opdat men hem niet herkenne.

a) Spreuken 10: 11.

1) Een deksel op het aangezicht, is eigenlijk de zogenaamde vrouwensluier, die in het Oosten door de vrouwen gedragen wordt, om haar aangezicht voor de mannen te verbergen. Dit

wordt ook gedaan door den echtbreker en overspeler, om zijne zonden in het geheim te kunnen botvieren. Als vrouw gekleed sluipt hij in de huizen, opdat hij niet zal ontdekt worden.

16. In de duisternis doorgraaft hij 1), de dief, de huizen, die zij zich des daags afgetekend hadden 2), die zij nauwkeurig opgenomen hadden; zij kennen het licht niet a) en willen er gene gemeenschap mede hebben.

a) Job 38: 15. Job. 3: 20.

1) Of: "De overspeler, die bij dag met de overspeelster spreekt, en zeker huis bestemt om des nachts bijeen te komen. De overspeler draagt zorg voor een heimelijken toegang.

2) Of: des daags verbergen zij, de dieven, zich met elkaar-

17. Want de morgenstond is hun tezamen de schaduw des doods, voor dezen vluchten zij als voor den dood; als men hen kent, als zij ontdekt worden, zijn zij in de strikken van des doods schaduw 1), besterven zij van schrik. Maar noch die bij dag, noch die bij nacht hun misdaden plegen, worden daarin verhinderd.

1) Of: De donkerheid is hun morgenstond, gemeenzaam zijn zij met de verschrikkingen der duisternis.

18. Hij, die openbare of nachtelijke misdadiger, is licht op het vlakke der wateren 1), gelijk een schip snelt hij heen, als het gevaar dreigt; vervloekt is hun deel, hun goed op de aarde, zodat niemand zijn nagelaten grond bewoont of bebouwt, om de ten hemelschreiende zonde, die daaraan kleeft (vgl. Hoofdstuk 15: 28); doch hij zelf wordt van dien vloek niet getroffen, hij wendt zich niet meer tot den weg der wijngaarden, om als vroeger zijne bezitting te overzien en zijne slaven te bewaken. Het helpt niet, dat men nu om wraak roept, die niemand bij zijn leven durfde volvoeren; hij is reeds gestorven en gevoelt van al dien vloek niets.

1) Of: In de vlucht is hij als op het vlakke der wateren. Gelijk de golven snel iets wegvoeren, alzo is hij in zijn vlucht voor achterlating, haastende om weg te komen. Wat verder volgt tot vs. 20 drukt uit, zijn deel na zijn dood.

19. De droogte van den snel opzuigenden zandgrond, mitsgaders de hitte der zon nemen de sneeuwwateren weg, alzo het graf degenen, die gezondigd hebben, zo snel en ongemerkt na een lichten strijd (vgl. Hoofdstuk 21: 13).

20. De baarmoeder, zijne moeder zelfs, die hem gebaard heeft, vergeet hem 1), het gewormte van het graf is hem zoet, wormen doen zich aan hem te goed; zijns wordt niet meer gedacht, en het onrecht wordt gebroken, als een hout 2), beter, als een boom, die omvalt, wanneer hij oud geworden is.

1) De bedoeling is, dat na zijn dood men niet meer om hem denkt, hoewel hij nog een rustig graf heeft, zodat zijn stoffelijk overschot onverhinderd door het gewormte verteerd wordt.

2) Een hoge ouderdom wordt in den Bijbel genoemd: "de ouderdom van een boom." (Jes. 65: 22). Zo, wit Job zeggen, wordt ook het onrecht, de lust tot zonde verbroken van den zondaar, van wie nog in vs. 21 wordt gezegd, dat hij de onvruchtbare, de kinderloze mishandelt, uitplundert, en aan de weduwe niets dan onheil toebracht.

21. En dit is dan zijn deel, terwijl hij zoveel in zijn leven misdeed. Dit zal het loon zijn van hem, die heden in zonde leeft. De onvruchtbare, die niet baart, de eenzame, die gene kinderen heeft, om tegen geweld te beschermen, teert hij af, mishandelt hij, en aan de weduwe doet hij niets goeds, niets dan dat hij haar onheil aanbrengt.

23. Stelt hem God in gerustigheid, ondervindt hij geen, onheil, zo steunt hij daarop, dat hem voortaan gene straf overkomen zal; nochtans zijn Zijne ogen, de ogen Gods, op hun wegen, de wegen der goddelozen. Waarom komt Hij, de Alwetende, dan ook niet als Rechter Zijne Almacht en heerlijkheid tonen?

24. Zij zijn een weinig tijds verheven, worden spoedig rijk en machtig bij al hun misdaden, daarna is er ene korte ziekte en doodstrijd (Hoofdstuk 21: 3), en niemand van hen is meer overig; zij worden neergedrukt, gelijk alle anderen worden zij besloten, gelijk alle andere mensen dalen zij in het graf, men ziet geen onderscheid. De dood overkomt hun ook niet in den bloei des levens, gelijk Elifaz (Hoofdstuk 22: 16) beweerde, maar zij sterven in ouderdom, en gelijk de top 1) ener aar worden zij afgesneden, wanneer die rijp is (Hoofdstuk 21: 17).

1) In Syrië is men gewoon het rijp geworden koren niet van onder af te maaien, maar alleen de aren af te snijden. Het stro laat men staan om het tot bemesting van den akker te verbranden.

Duidelijk doet Job hiermede uitkomen, dat ook de goddeloze dikwijls oud wordt, en niets zoals men dit noemt, voor zijn tijd wordt afgesneden. Zelfs tot hogen ouderdom brengt hij het, en als een volstrekt rijpe voor het verderf wordt hij eindelijk afgesneden.

Zo heeft hij al de drogredenen van zijne vrienden te schande gemaakt en kan, daarom in het laatste vers vrijmoedig vragen: Wie zal mij leugenachtig maken, voor een leugenaar houden en mijne rede als een ijdele rede kunnen brandmerken? Tegenover zijne vrienden staat Job als overwinnaar. Zijne vrienden zijn tot zwijgen gebracht; want wat Bildad nog in het volgende Hoofdstuk zegt, dient alleen om op fatsoenlijke wijze hun aftocht te dekken.

25. Indien het nu zo niet is (liever: Is het niet alzo?), wie zal mij leugenachtig maken, en mijne rede over het geluk der goddelozen tot niet brengen?

HOOFDSTUK 25.

VOOR GOD ZIJN ALLE MENSEN ZONDAARS.

Door deze uitvoerige voorstelling van onloochenbare daadzaken, van misdaden, die dagelijks voor hun ogen geschieden en toch ongestraft blijven, zijn de vrienden geheel en al in de war geraakt, en Job staat tegenover hen als overwinnaar. Al bekennen zij niet, dat in de schansen, die zij tegen hem opgeworpen hebben, sterke bressen geschoten zijn (vgl. Hoofdstuk 13: 12), zo kan toch Bildad, even zo min als Elifaz, de aangevoerde bewijzen wederleggen, of nog iets nieuws zeggen. Zofar vindt het beter geheel te zwijgen, en zo verklaren zij zich met der daad voor onbekwaam, om tot oplossing van het raadsel van der vromen leed iets bij te dragen, of Job ook maar eeuwigen troost te geven. Wat Bildad in deze weinige, op zich zelf schone en ware woorden zegt, die meer aan een terugtocht dan aan een aanval doen denken, is slechts herhaling van gedachten, die Elifaz (Hoofdstuk 4: 17-21; 15: 14-16) reeds meermalen geuit heeft, en die Job over ‘t algemeen niet loochent. Bildad schaamt zich, de onbewijsbare, lichtvaardige aanklachten van Elifaz tegen Job nog voort te zetten, en wil Job slechts nog eens waarschuwen, bij zijnen eis, om met God in ‘t gericht te treden, den oneindige afstand tussen het schepsel en den Schepper niet in zondigen hoogmoed voorbij te zien. Daarom zijn zijne woorden hier op hun plaats.

I. Vs. 1-6. Onder God, den Almachtige, moeten zich alle hemelse geesten buigen, hoe zou de ellendige mens zijn vermeend recht doorzetten, God, de alleen Heilige, gaat in reinheid zelfs de schitterendste schepselen van den hemel te boven. Hoe zou de zondige, de verderfelijke mens zich aan Zijne zijde durven plaatsen?

1. Toen antwoordde Bildad, de Suhiet (Hoofdstuk 2: 11; 8: 18), en zei met vreze:

2. Heerschappij en macht, die vreze verwekt zijn bij Hem; die vrede zij bij den aanvang der schepping verstoord door de zonde, Hij maakt door Zijne gerichten weer vrede in Zijne hoogten, onder de machtige geesten des hemels (vgl. Hoofdstuk 3: 8 ; 9: 13 ; 26: 12,13).

Het ligt in het doel van ons Boek, meermalen op den eersten opstand des Satans en van zijne met hem verbondene engelen tegen God te wijzen, of het mislukken van hun bedoeling en het over hen gekomen gericht. in Job’s geschiedenis zal aangetoond worden, dat Gods bestuur in de wereld een regeren van liefde en wijsheid is, zodat elk beproeven van opstand tegen Hem niets dan goddeloze en nutteloze dwaasheid is..

Niet alleen zien wij Zijne regering over Zijne hemelse creaturen, maar zo heeft hij, van boven af, de gehele orde der wereld ingericht, dat, ofschoon de dingen hier verward en zeer in beroering zijn, en er vele beroeringen en verwarringen zijn, God echter desalniettemin alles tot dat doel leidt, hetwelk Hij bij Zich zelven heeft vastgesteld en voorgesteld. Waar is het, dat, indien wij onze ogen laten vallen op hetgeen hier beneden is, wij niet kunnen zien, dat die regering zo vredig is, als hier wordt voorgesteld, maar indien wij op de Voorzienigheid Gods acht geven, dan is het zeker, dat wij te midden van de verwarringen en verwikkelingen der wereld moeten bekennen, dat God alles bestuurt, zoals het Hem goeddunkt..

3. Is er een getal Zijner benden, van Zijne hemelse legerscharen; en over wie van al deze talloze geesten staat Zijn licht, dat alles in heiligen en reinen glans overtreft, niet op? Ook de reine geesten, die toch de natuur des lichts deelachtig zijn, moeten zich buigen voor dit alleen reine wezen.

4. Hoe zou dan een zwak, sterfelijk mens a) rechtvaardig zijn bij God, op enig recht bij God kunnen aanspraak maken? En b) hoe zou hij bij dezen, boven de reinste schepselen zelfs hoog verhevenen God, zuiver zijn, hij, die van ene vrouw geboren is, hij, die vlees uit vlees, die in zonde ontvangen en geboren is? Hoe kunt gij dan, o Job, u voor rein en onschuldig houden, dat gij het durft wagen, u in een strijd in te laten met Hem, wiens vonnis voor de hoogste geesten zelfs onveranderlijk is?

a) Job 4: 17,18,19; 14: 15,16. b) Job 15: 14.

5. Zie, tot de maan toe 1) zal bij des Heren licht niets zijn, en zij zal geen schijnsel geven, want de zon is Zijn beeld, waarbij het maanlicht verdwijnt, en de ver glinsterende sterren zijn in haar licht niet zuiver in Zijne ogen (vgl. Hoofdstuk 15: 15).

1) In het Hebr. Heen adjareach welo jaähil. Beter: Zie, zelfs de maan, zij schijnt niet helder, n.l. voor de ogen des Lichts des Heren. Het is Bildad's bedoeling, om Gods volstrekte heiligheid en zuiverheid aan het licht te brengen; vandaar dat ook in het tweede gedeelte gezegd wordt, dat de sterren niet zuiver zijn in Zijne ogen, om daardoor de nietigheid van het schepsel te meer te doen uitkomen. Op zichzelf volkomen waar, maar dat heeft Job niet geloochend, en daarom dienen ook deze woorden niet, om Job te overtuigen van zijn ongelijk.

6. a) Hoeveel te min de machteloze mens, die ene made is, een beeld der vergankelijkheid, en des mensen kind, die, in het stof der aarde levende, een worm is (Hoofdstuk 4: 19; 15: 16)?

a) Spreuken 22: 7.

Slechts de algemene menselijke zondigheid brengt Bildad nog eenmaal Job in herinnering, zonder hem nu openlijk te berispen, opdat Job daaruit de vermaning tot ootmoed zou afleiden voor zich zelven, en deze vermaning had Job werkelijk nodig. Want zijne reden gaan veelvoudig tegen den ootmoed in, welke ook hij het zekerste bewustzijn van een Gode welgevallige gezindheid en handelingen tegenover den zaligen God de plicht van den zondigen mens blijft..

HOOFDSTUK 26.

JOB PRIJST GODS MAJESTEIT VEEL HEERLIJKER DAN BILDAD.

In zijne uitgebreide slotrede (Hoofdstuk 26-31) betoont zich Job in allen dele een overwinnaar over de onwaarheid, ongerechtigheid en liefdeloosheid in de vrienden, maar toont tevens zijne eigene radeloosheid en onbekwaamheid, om het door hem erkende en openlijk uitgesproken raadsel op te lossen, daar hij nog zijne wezenlijke boezemzonde het kan erkennen, maar zijne onschuld tegenover de verwijten der vrienden tevens als een recht tegenover God neemt. Ondanks dit, looft en verheerlijkt hij (in Hoofdstuk 26, het antwoord op Bildad's rede) de almacht van God, terwijl zijn geloof over de voor zijn verstand onoplosbare en verschrikkelijke raadsels heengaat. Hierdoor geeft hij het bewijs, dat hij veel beter Gods verhevenheid erkent, en zich den groten afstand van den Schepper veel meer bewust is, dan Bildad.

I. Vs. 1-4. Nutteloos zijn uwe woorden, die gij bovendien nog van anderen overgenomen hebt.

1. Maar Job antwoordde, verstoord, dat Bildad in plaats van zijne nederlaag en die zijner beide vrienden eerlijk te bekennen, gedachten herhaalt, die hij reeds meermalen uitsprak, en door Job niet alleen niet geloochend, maar veel dieper en beter erkend en voorgesteld waren, en hij zei:

2. Hoe hebt gij geholpen dien, die zonder kracht is, daarvoor toch houdt gij mij, en behouden, ondersteund, den arm, die zonder sterkte is, dien gij krachteloos acht?

3. Hoe verstandig hebt gij hem geraden, gij, die in eigene ogen zo verstandig zijt, hem, die gene wijsheid heeft, geen inzien in de vereniging van Gods gerechtigheid met het lijden der vromen, of met het geluk der goddelozen, en hoe hebt gij de zaak, alzo zij is, ten volle bekend gemaakt, welk ene diepe wetenschap hebt gij aan het licht gebracht omtrent dit punt!

4. Aan wie hebt gij die woorden (liever; "Wiens woorden hebt gij) verhaald? Hoe kwaamt gij toch aan al die wijsheid? en wiens geest is van u uitgegaan? welke wonderbaar wijze geest heeft u al deze woorden ingegeven?

Alle deze woorden zijn ironisch gesproken. Job voelt dat zijne vrienden verslagen zijn, dat de laatste woorden van Bildad hebben moeten dienen, om hun onmacht te verbergen, en daarom houdt hij hen voor, inzonderheid Bildad, die het laatst heeft gesproken, hoe zij in alles zijn te kort geschoten, om hem te troosten; ja, hoe uit hun woorden volstrekt geen diepe wijsheid ademde, aan de ene zijde deze niet opgingen en aan de andere zijde zij slechts algemene waarheden hadden bevat.

Wat hij nu verder spreekt, dient om aan te tonen, dat hij een dieper indruk heeft van Gods Almacht, en Verhevenheid en Majesteit.

5.

II. Vs. 5-14. Zie, ik wil u tonen, dat ook ik even zo goed als gij en nog wel beter, Gods verhevene, eerbiedwekkende Majesteit ken en prijzen kan. (Hoofdstuk 9: 4-10; 12: 13-25). Zijne macht gebiedt over het rijk der doden, zowel als over de gehele aarde, over de wateren in de hoogte, zowel als over alle vijandige machten in de hoogte en in de diepte. Van de oneindige grootheid Gods kunnen wij zelfs geen besef hebben.

5. Niet alleen de reine geesten in de hemelse hoogten, die den Heere omgeven (vgl. Hoofdstuk 25: 2,3), maar ook de doden zullen geboren worden 1) (liever: "zullen in angst zijn) van onder de wateren (Efez. 4: 9), en hun inwoners, de inwoners der wateren, de monsters der zee. Ook de menigte der wateren kan van de werkingen Zijner macht niets afsluiten.

1) Het woord "holel" betekent: "voldragen schepsels baren," en ten tweede: "in angst zijn," als ene barende vrouw. Die de eerste betekenis willen vasthouden denken bij het woord: "doden" aan levenloze dingen, bijv. edelgesteenten, parelen, die van den bodem der zee gehaald worden..

In het Hebr. Harephaïm jeholeloe. De doden (schimmen) zullen in angst zijn. Onder harphaïm worden verstaan de geesten der afgestorvenen. En van dezen zegt Job hier, dat zij in angst zullen zijn, vanwege de hoge Majesteit en verhevenheid Gods. Heeft Bildad gewezen op des Heren Majesteit in de hemelen, Job zegt hier, dat zijne beschouwing van die Majesteit nog verder gaat. Deze strekt zich ook uit tot de verblijfplaats der afgestorvenen, ook tot de zee en hare bewoners. Gods Almacht en Majesteit wordt gevreesd door de doden, en in het dodenrijk (vs. 6) is er niets verborgen voor Hem. Men weet, dat de Ouden het dodenrijk dachten onder de aarde, dus ook onder de wateren.

6. Het dodenrijk, de hel (Hoofdstuk 7: 10) is naakt voor Hem, Hij aanschouwt die met Zijnen alles doordringenden blik (Hebr. 4: 13), en geen deksel is er voor den afgrond, waar het verderf woont (Hoofdstuk 28: 22. Spreuken 27: 20. Psalm 88: 12); Hij kent ook deze even nauwkeurig als het overige Zijner schepping (vgl. Hoofdstuk 38: 17. Psalm 139: 8. Spreuken 15: 11).

7. a) Hij breidt door Zijne macht het Noorden uit, den Noorder hemel, die van de Poolster over de aarde welft, aan welken de Grote Beer, de Pleijaden en de Orion (Hoofdstuk 9: 9) schitteren; Hij breidt die uit over het woeste, over de ledige ruimte, zonder enig steunsel hangt het in de ruimte; Hij hangt evenzo de aarde aan een niet 1), zij wordt alleen door de Almachtige hand van den Schepper gedragen.

a) Psalm 104: 2.

1) Of, over het niet, gelijkluidend met het over het woeste, in het eerste lid van het vers. De bedoeling is, dat hemel en aarde in het wereldruim zweven, zonder enigen steun, alleen gedragen door de Almachtige kracht Gods.

Welk een juiste kennis van Gods Schepping straalt hier door, iets wat alleen door ingeving van Gods Geest kan verklaard worden.

8. Hij bindt de wateren in Zijne wolken; nochtans scheurt de wolk daaronder door die grote zwaarte niet. Hij maakt, dat de wateren niet op eens neerstorten, maar laat ze in Zijne wijsheid en goedheid als regen nederdalen (Spreuken 30: 4).

9. a) Hij houdt het vlakke Zijns troons vast 1), Hij maakt dat men Zijnen troon, waarvan het blauw des hemels de glans is (Jes. 66: 1), niet ziet; Hij spreidt Zijne wolk daarover.

a) Psalm 104: 2,3.

1) In het Hebr. Meacheez phenee-kisseh. Beter: Hij omwolkt den aanblik van Zijn troon. Want wel betekent het eerste woord, vasthouden, maar ook toesluiten, om wolken. En die laatste betekenis moeten we hier hebben. In het tweede gedeelte wordt dan ook gezegd, hoe de Heere Zijn troon verbergt, of omwolkt, als er gezegd wordt: Hij spreidt er Zijne wolk over heen. Joh spreekt hier over de wateren, zowel die zich in den wolkenhemel bevinden, als die op de aarde zijn.

10. a) Hij heeft een gezet perk, een vaste grens, over het vlakke der wateren rondom afgetekend b), tot aan de voleinding toe des lichts met de duisternis, waar licht en duisternis van elkaar scheiden, in elkaar smelten.

a) Job 38: 8. Psalm 33: 7; 104: 9. Jer. 5: 22. b) Spreuken 8: 29.

Job spreekt hier van den horizon, een cirkel over de oppervlakte der wateren getrokken. "Hieraan schijnt ten grondslag te liggen de gedachte der oudheid, dat de aarde een schijf is, door den oceaan omstroomd, en dat aan gene zijde daarvan het rijk der duisternis begint.".

11. De pilaren des hemels, de ten hemel reikende bergen, die het hemelgewelf schijnen te dragen, sidderen, en ontzetten zich voor Zijn schelden; zij sidderen, als de Almachtige in donder en bliksem Zijne Goddelijke bevelen geeft (Nehemia 1: 5).

12. Door Zijne kracht klieft Hij, beroert Hij, de zee (Jes. 51: 15. Jer. 31: 35), en door Zijn verstand verslaat Hij hare verheffing, haren trots, en breidelt Hij hare golven.

13. a) Door Zijnen Geest, Zijn machtwoord, heeft Hij de hemelen versierd met het purper van den dageraad, en de sterren bij nacht; Zijne hand heeft de langwemelende slang geschapen (Hebr.: "doorboord), dat zij de zon weer vrijlate, en de aarde zich weer in het licht verheuge.

a) Psalm 33: 6.

Ook hier, even als Hoofdstuk 3: 8 en 9: 3, wijst Job op ene duistere natuurkracht, die, afgevallen van God, bovenal het Goddelijk licht en het afbeeldsel daarvan, het aardse zonlicht haat en vervolgt. De slang, die snel naar de zon schiet, om haar te verslinden, is hetzelfde

wezen, als de Leviathan (Hoofdstuk 3: 8), die door de tovenaars tegen het licht wordt opgehitst. Het volk zag een afbeeldsel van deze in het sterrebeeld, de slang, dat uit vele kleine en grote sterren bestaande, zich tussen den kleinen en den groten Beer bijna om den gehelen poolkring van den hemel wendt. Gods macht openbaart zich dus op gelijke wijze in de onstuimigheid der verbolgene zee, en in de verheldering van den met wolken bedekten hemel, als daarin, dat Hij den trots van de Hem vijandige macht der duisternis breekt en de door haar veroorzaakte verduistering der zon doet ophouden..

14. Ziet, dit zijn maar uiterste einden Zijner wegen, dit zijn slechts trekken van Zijne grootheid en Zijn bestuur; en wat een klein stukje der zaak hebben wij van Hem gehoord? Wij mensen vernamen slechts als een gefluister in de verte, dat ons van Hem meldde, en dit is ons reeds zo groot. Wie zou dan den donder Zijner mogendheden verstaan? Wie van ons mensen met zo klein verstand zou het dan kunnen verdragen, als al de majesteit Gods uitgesproken werd (Psalm 92: 6; 104: 24; 139: 17)?

Met geen meer verheven woord kon Job zijn diep gevoel uitdrukken van Gods heerlijkheid, die al het menselijk weten overtreft. Hier wordt in waarheid een nagalm gehoord van dien veraf zijnden goddelijken donder zelf.

Hoe waardiger het slot van deze schildering is, van des te groter gewicht is zij zelf; want onze beschouwing van Gods werken is ons van geen nut, wanneer wij niet aan het einde een besluit daaruit trekken, dat zij boven onze bevatting en ons gevoel verheven zijn, en zo groot en heerlijk, dat wij door hen als het ware zouden verblind worden..

HOOFDSTUK 27.

JOB STELT, OM ZIJNE ONSCHULD TE REDDEN, DEN VROME EN DEN HUICHELAAR TEGEN OVER ELKAAR.

Nu de vrienden te zamen verstomd zijn, verkrijgt Job tegenover hen zijne volle rust weer, en houdt nu tot hen allen ene leerrijke en vermanende slotrede, van bijzondere schoonheid en diepte (Hoofdstuk 27 en 28). Vooreerst herhaalt hij ter bevestiging van zijne overwinning nog eens de bewering zijner volkomene onschuld. Als hij zijne zalige gemeenschap met God vervolgens gedenkt gevoelt hij zich gedrongen, om zijne uitspraken over het geluk der goddelozen tot het rechte punt terug te brengen, daar hij door de eenzijdige beweringen zijner vrienden gedwongen, in de hitte van den strijd te ver gegaan was. Hij wil het nu niet meer ontkennen, dat het gewone lot en het uiteinde der goddelozen ongelukkig is, maar wijst hun ook aan, hoe dwaas het van hen is, uit deze beschouwing het besluit te trekken, dat ieder, die zich in ongeluk bevindt, daarom ook een goddeloze moet zijn, daar de oorzaak van het ongeluk toch deze is, dat zij de goddelijke wijsheid niet bezitten, die alleen door godsvrucht te vinden is. Wilde men daarom over het lot van enen mens oordelen, zo is het voor alle dingen nodig, te onderzoeken of hij de godsvrucht kent. -Hoewel Job in deze rede nog den sleutel niet vindt tot de betekenis van het lijden eens vromen, dus ook niet tot die van het zijne, zo komt hij toch weer in ene rechte verhouding tot de vrienden, betoont zich zacht jegens de overwonnenen en biedt hun de hand, om met hen verstandig onderzoek te doen naar de oplossing van het raadsel, dat hen allen bezig houdt. Hij zelf komt nader tot de oplossing, door den verhevenen lof op de "Wijsheid" (Hoofdstuk 28) waardoor hij op nieuw daarvan zeker wordt, dat hij die door godsvrucht de bron der wijsheid kent, ook zeker voor het lot der goddelozen bewaard zal blijven, en door God, de persoonlijke Wijsheid, zelven de openbaring van het doel zijns lijdens ontvangen zal.

I. Vs. 1-10. Zo waar God leeft, het is zuivere waarheid, wanneer ik u zeg, dat ik geen boosdoener ben, maar in deze ellende nog een goed geweten heb. Wie mij desniettemin tot enen goddeloze wil maken, die bewijst, dat hij zelf zodanig een is. Kan wel ooit een zondaar, zo vol hoop op de rechtvaardiging Gods zijn, terwijl hij den ellendigsten dood tegemoet gaat; zal hij in ellenden zo vasthouden aan dien God, die hem slaat, gelijk gij bij mij ziet?

1. En Job ging voort tot alle drie de vrienden te zamen te spreken en zijne spreuk 1) op te heffen, en zei:

2) Niet zonder reden wordt deze en de volgende rede van Job (Hoofdstuk 29 vv.) maschal (spreuk vol wijsheid) genoemd. Het is even als nog heden de Arabieren en ook wel wij gewoon zijn, aan het slot van ene rede of van ene bewijsvoering, ene kernachtige, bijzondere uitspraak uit de ervaring van het eigen hart, of ook van enen bekenden wijze tot samenvatting van al het vroeger gezegde en laatste bevestiging en bezegeling der uitgesprokene waarheid te gebruiken. Zo neemt Job nu, dewijl de oppositie der vrienden tot stilzwijgen is gebracht, na korte pauze het woord, om met hoger recht en duidelijkheid de overtuigingen uit te spreken, welke als gevolgtrekkingen der tot dusver gevoerde redenen in zijn binnenste zich gevormd hebben en zo deze te sluiten..

2. Zo waarachtig als God leeft 1), die mijn recht, het mij volgens mijne vroomheid toekomende deel, weggenomen heeft, daar Hij mij als enen misdadiger behandelt, en de Almachtige, die mijner ziele bitterheid heeft aangedaan (vgl. Hoofdstuk 3: 20; 7: 11).

1) Hier komt het weer zo treffend uit, dat Job een kind van God is. Want toch, hoewel hij God aan de ene zijde beschuldigt als zijn Vervolger, zo klemt hij zich toch aan de andere zijde aan God, als den Rechtvaardige, vast en zweert hij Hem. Job weet, dat die God hem nog eens genadig zal zijn, Zich aan hem openbaren in Zijn Trouw. Wanneer hij God als zijn vervolger beschouwt, dan geschiedt dit tengevolge van de aanvechtingen der ziele.

3. Het is waarheid, wat ik u met ede bevestigd heb. Ik zal de leugen haten, zolang als mijn adem in mij zal zijn, en het geblaas Gods, de van God mij ingeblazen geest des levens, in mijnen neus.

4. De Heere straffe mij, indien mijne lippen onrecht zullen spreken, en indien mijne tong bedrog zal uitspreken. Het is gene huichelarij, maar zuivere waarheid, wat ik gesproken heb en nogmaals herhalen zal.

5. Het zij verre van mij, dat ik mij door uwe verwijten en mijne grote ellenden in schrik en verwarring zou laten brengen, dat ik ulieden rechtvaardigen zou, ulieden ten opzichte uwer beschuldigingen gelijk zou geven; totdat ik den geest zal gegeven hebben, zal ik mijne oprechtigheid van mij niet wegdoen, nooit en nimmer zal ik toegeven, dat ik mij aan ene bijzondere, grote zonde, de oorzaak van mijn lijden, zou overgegeven hebben.

6. Aan mijne gerechtigheid zal ik vasthouden, en zal ze niet laten varen; mijn hart 1) zal die niet versmaden 2) mij niet beschuldigen enen van mijne dagen, die ik geleefd heb, men zal mij tot zulk ene belijdenis niet brengen, als gij van mij wilt.

1) Neen, wil Job zeggen, ik zal niet alleen, veeleer het leven, dan mijne oprechtheid verliezen, maar ik wil deze zelf, als mijn doodskleed mede in het graf nemen, en met dezelve, als met mijn mantel van gerechtigheid, met welke ik in mijn Verlosser roemen mag, eens ten genen dage voor Zijn aangezicht verschijnen, om door hem dan ten volle vrijgesproken en gerechtvaardigd te worden..

Zijn geweten en den troost van zijne oprechtheid zou hij tot zijn uiterste blijven vasthouden en verdedigen. God weet, dat hij het altoos wel had gemeend, en zijn eigen hart verweet hem geen verzuim of overtreding van enigen bekenden plicht. Dit was zijn blijdschap en deze kon niemand hem ontroven. Het was dikwijls het lot van oprechte mensen, dat zij bij de huichelaars gerekend en even als dezulken veroordeeld worden, maar het betaamt hem, om zich kloek en stoutelijk tegen zulke beschuldigingen te verzetten, en er niet verlegen of moedeloos onder te worden, of daarom te slechter van hun zelven te denken, maar met den Apostel te zeggen: Wij hebben altoos goeden moed, en een goed geweten in alles, als die in alle dingen eerlijk trachten te wandelen (Hebr. 13: 18)..

2) In het Hebr. Lo-jèchèraf. Niet versmaden, in den zin van, niet van slechtheid beschuldigen. Job ontkent hier niet, dat hij zich in woorden en gedachten onzondig weet, Maar zegt dat zijn geweten hem vrijspreekt van grove zonden, die zijne vrienden als oorzaak van zijne ellende aannemen.

Job weet zeer goed, dat hij een zondaar is, dat hij dagelijks zijne zonden voor zijn God heeft te belijden, maar hij weet ook, dat Hij altijd hier na heeft gestaan, om voor God en mensen ene onergelijke consciëntie te behouden.

7. Niet ik, maar wel mijn vijand, die mij mijne eer en mijne kroon (Hoofdstuk 29: 14) wil roven, zij als de goddeloze, en die zich tegen mij opmaakt, die mij belastert en beliegt, als de verkeerde, de ondeugende, die ook een vijand Gods is.

Dit is een woord, dat voor alle tijden van het Godsrijk geldende is. Degenen, welke den Heere Jezus Christus tot enen zondaar en godslasteraar maakten of maken, diegenen, die zijne gelovigen om Zijns Naams wil vervolgen, geven daardoor het bewijs, dat zij onbekwaam zijn, om ware gerechtigheid en goddelijke waarheid van de duisternis te onderscheiden, dat zij het licht haten, waarmee zij het goddelijk gericht over zich inroepen..

8. Nooit kan iemand, die niet zelf van God is afgeweken, mij voor enen goddeloze houden; a) want wat is de verwachting des huichelaars 1), des zondaars, als hij zal gierig geweest zijn 2) en schatten zal opgelegd hebben, wanneer God zijne ziel zal uittrekken, hem in het uur des doods brengt? Kan zulk een zich aan God vasthouden, dien hij reeds lang verliet? Immers neen! En ziet gij dan niet, dat ik ook bij het dreigen des doods de hoop op God niet laat varen (Hoofdstuk 19: 25 vv.)?

a) Matth. 16: 26. Luk. 12: 20.

1) Job stelt zich hier tegenover de goddelozen. Hij, de van God geplaagde, de zwaar beproefde heeft zijn verwachting op den Heere nog niet losgelaten. Hij heeft nog zijn vertrouwen op den Heere leren stellen. Hij houdt nog vast aan zijn God. Hij heeft het uitgesproken, dat hij zijn God na zijn verscheiden nog zal ontmoeten, dat zijn Verlosser leeft. Hij heeft nog de stellige verwachting van Gods genade te zullen ontvangen na zijn dood; maar wat is de verwachting des huichelaars, als God hem afsnijdt, als God zijn ziel zal uittrekken uit het lichaam. Hij heeft geen verwachting, dat God hem horen zal.

2) In het Hebr. Ki jibsa. Hier vertaald door, als hij zal gierig geweest zijn. Beter is het als we vertalen, als Hij, n.l. God afsnijdt, gelijkluidende met het volgende: wanneer God zijne ziel zal uittrekken. De laatste uitdrukking is ontleend aan het uittrekken van het zwaard uit de schede. Het lichaam wordt hier dan als de schede voorgesteld, waaruit de ziel als het wezenlijke bestanddeel van het leven wordt getrokken. Job stelt hier voor, den zondaar, die uit dit leven wordt weggerukt, en vraagt, welke diens verwachting zal zijn.

9. a) Zal God zijn geroep horen, als benauwdheid des doods over hem komt en alle hoop en hulp verdwijnt?

a) Job 35: 12. Psalm 18: 42; 109: 7. Spreuken 1: 28; 28: 9. Jes. 1: 15. Jer. 14: 12. Ezechiël. 8: 18. Micha 3: 4. Joh. 9: 31. Jak. 4: 3.

10. Zal hij, die zich van God losgerukt heeft, zichte midden van zo grote ellenden als de mijne zijn, verlustigen in den Almachtige, en zich met Zijne redding kunnen troosten? zal hij God kunnen en durven aanroepen te aller tijd. Zulk een bidt niet en kan niet bidden, terwijl gij hoort, hoe ik onafgebroken mijn angstvol, mijn gekweld hart voor mijnen God uitstort, en mij door Hem inwendig tot steeds nieuwen hoop gesterkt gevoel. Wie nu, reeds aan den rand van het graf staande, nog zo onwrikbaar aan God, zijnen Verlosser, vasthoudt, is geen van God verlaten misdadiger.

Job noemt vier kenmerken, vier voorrechten, die geen huichelaar bezit, 1e. de levendige hoop, 2e. de genadige gebedsverhoring, 3e. het welgevallen, de vreugde in God, 4e. het aanhoudend gebed of de gelovige omgang met God.

Hier wordt het Joh duidelijk, terwijl hij zijnen toestand met dien eens huichelaars vergelijkt, welk een troost, welk ene kracht om te dragen, ja, welk ene geestelijke vreugde te midden van het lijden hij uit de gemeenschap met God putten kan. Terwijl hij zo het onderscheid van den godvruchtige en den goddeloze bij den wortel aantast, wordt ook zijne gedachte van beider uitwendig lot veel gewijzigd.

Dat hij zegt, dat de huichelaar niet tot God roept al den tijd, dit heeft betrekking op het zonder ophouden te bidden (1 Thessalonicenzen. 5: 11). Want waar geloof is, daar wordt het gebed niet nagelaten, al slaapt iemand, of voert iets anders uit. Het ongeloof nu bidt nooit, tenzij slechts met den mond, welk gebed niet door de wolken heendringt.

11.

II. Vs. 11-23. Ik wil u onderwijzen omtrent Gods wereldorde: gij zelf hebt ze terecht beschouwd; maar welke verkeerde gevolgtrekkingen hebt gij daaruit op mijn lot gemaakt! het geslacht der verkeerden gaat geheel te niet, zijne schatten vallen den rechtvaardigen toe; zijn huis gaat te niet; ook hij zelf valt neer, God zelf vervolgt hem, en de spot van allen treft hem.

11. Ik zal ulieden leren van de handelwijze Gods, opdat gij ziet hoe mijn lot van dat eens misdadigers verschilt; Wat bij den Almachtige is, wat het richtsnoer Zijner daden is, zal ik nu nietmeer verhelen, nu gij mij rustig aanhoort.

12. Ziet, het is waar, gij zelven allen hebt het gezien; en waarom wordt gij ondanks dit door ijdelheid verijdeld, verblind ten opzichte van mij, die toch geen enkel kenteken van enen goddeloze draag?

De wapenen, welke de vrienden zo dikwijls tegen hem gebruikt hebben, de schildering van het lot der goddelozen, in welken spiegel hij zich zelven moest erkennen, wendt Job nu tegen hen aan en ten zijnen behoeve, omdat zij daaruit zien, dat hij geen goddeloze is. Hij loochent daarmee niet; wat hij in Hoofdstuk 21 en 24 heeft voorgesteld, dat misdadigers dikwijls lang

gelukkig, vromen ongelukkig zijn, maar de pas gewonnen rust en zekerheid van de oneindige zaligheid in de inwendige gemeenschap met God dringt hem ook de andere zijde in het lot van kwaaddoeners te erkennen, die hij vroeger verzweeg, namelijk het eindelijk over hen losbarstend verderf.

Onwillekeurig geeft hij hun zo toe, en wordt de waarheid in hare beweringen gerechtvaardigd, tevens ontneemt hij hun echter elk voorwendsel tot verkeerde vermoedens en beschuldigingen..

13. Zeker, dit is, gelijk Zofar (Hoofdstuk 20: 29) terecht gezegd heeft, het deel des goddelozen mensen bij God, het deel dat hem ten laatste toch door God wordt toegedeeld, en de erve der tirannen, der onrechtvaardige onderdrukkers, die zij van den Almachtige ontvangen zullen.

14. Indien zijne kinderen vermenigvuldigen a), het is ten zwaarde; en zijne spruiten, zijne in goddeloosheid zich verhardende kindskinderen, zullen van brood niet verzadigd worden (vgl. Psalm 37: 25).

a) Deuteronomium 28: 41. Hos. 9: 13.

15. Zijne overgeblevene nakomelingen zullen in den dood begraven worden; aan ene pestziekte 1) gestorven, zullen zij zo spoedig mogelijk begraven worden, en a) zijne weduwen, die door die gerichten Gods gade en kinderen verloren, zullen niet wenen, zullen uit vrees voor den Goddelijken toorn, geen rouw dragen.

a) Psalm 78: 64.

1) Zwaard, honger en pest zijn volgens de Heilige Schrift de drie grote machten, die God, de Heere tot straf voor den afval en de goddeloosheid bewaard heeft. De dood is hier de pestziekte. In vs. 14 en 15 komen de drie machten te zamen, opdat zij des Heren oordeel zullen uitvoeren. (Deuteronomium 32: 24 vv. Jer. 14: 12; 24: 10. Ezechiël. 5: 12. Openbaring 6: 4-8).

16. Zo hij in zijne hebzucht zilver opgehoopt zal hebben in ene menigste als stof, en in zijne prachtliefde zich kleding1) zal bereid hebben, als leem, als het slijk der straten (Zach. 9: 3);

1) Kleding en zilver zijn genomen, om uit te drukken de pracht, waarin hij leefde en waarvoor hij arbeidde; om aan te duiden, dat hij het alleen in de wereld had gezocht en zich van God had losgemaakt. Maar al had hij gemeend, los van God zich in dit alles te kunnen verheugen, en dit alles te kunnen behouden, toch zou God hem tonen, dat Hij de Opperheerser van alles is, want de rechtvaardige en de onschuldige zouden er genot van hebben.

Het is opgemerkt en volkomen waar, dat het losgemaakt zijn van God zich vooral openbaart door klederdracht en de heerschappij der mode.

Wie de rede van Job met die der vrienden vergelijkt, omtrent het lot van den goddeloze merkt terstond het grote verschil. Bij de vrienden alles een heenleiden naar Job, een vingerwijzen op Job, bij hem treft ge alleen een vergelijken van zijn lijden met den ondergang der goddelozen, gedurende het leven en na den dood.

17. Hij zal ze wel met moeite bereiden, maar hij zal er geen genot van hebben; de rechtvaardige, door wiens verdrukking hij alles verkreeg, zal ze aantrekken, en de onschuldige, die ten laatste toch overwinnaar blijft, zal het zilver, als een den rechtvaardige toekomende buit, delen 1) (vgl. Psalm 39: 7. Spreuken 13: 22; 28: 8. Prediker 2: 26. 2.26 MATTHEUS. 5: 5).

1) Als God de vromen verrijkt, moeten zij denken, dat zij slechts stedehouders en rentmeesters van Zijne goederen zijn, van welke hun eenmaal rekenschap zal worden afgevraagd. Wanneer de kwaden en goddelozen een vloek over hun huizen brengen, door kwalijk gewonnen en slecht aangelegde rijkdommen, dan brengen de goeden een zegen over zich en hun geslachten, door dezelve wel te besteden..

18. Hij bouwt wel zijn huis als een paleis, en toch is het voor God zo nietig als hetgeen ene motte 1) bouwde; hare woning is het uitgeknaagde in een kleed, en terwijl zij voortknaagt, verwoest zij hare eigene woning (vgl. Hoofdstuk 8: 14), en als een hoeder in de wijngaarden de hutte maakt, die slechts voor den korten tijd van het rijpen der druiven wordt opgeslagen.

1) Gelijk de mot zich, ten nadele van anderen, een woning bereidt, in welke echter niets dan vernieling en verderf plaats heeft, zo bouwen de goddelozen zich ook wel paleizen, maar zij brengen er even als de motten het verderf met zich in, zodat hun trotse gebouwen binnen kort ter neer storten..

19. a) Rijk ligt hij, de goddeloze, neer op zijne legerstede, en wordt niet weggenomen, nog niets is hem ontnomen, er dreigt nog geen gevaar; doet hij zijne ogen open, zo is hij er nietmeer. God heeft hem reeds verdelgd.

a) Psalm 49: 18.

Zo na aan elkaar als avond en morgen zijn, zijn bij den kwaaddoener de rijkste bezitting en gehele vernietiging; des avonds legt hij zich neer nog in het volle bezit van zijne rijkdommen, niet vermoedende, dat het de laatste maal zal zijn; op enen morgen slaat hij de ogen op, er niet aan denkende, dat hij ze opent, om ze nog dezelfden dag voor altijd te sluiten..

20. Verschrikkingen des doods zullen hem als wateren, die plotseling alles overstromen en wegrukken (Psalm 18: 5; 32: 6. Jes. 8: 7), aangrijpen; des nachts zal hem een wervelwind wegstelen; zo zal hij als in een ogenblik weggerukt zijn.

21. De oostenwind, die uit de woestijn komt en alles verwoest en verschroeit (Hoofdstuk 1: 19. Jes. 27: 8. Ezechiël. 17: 10), zal hem wegvoeren, dat hij heengaat in de hel, en zal hem wegstormen uit zijne plaats, van de aarde weg.

22. En God, de rechtvaardige, zal dit over hem werpen en niet sparen; van Zijne hand zal hij wel snellijk trachten te vlieden, maar het te vergeefs zijn.

23. Bij al die ellende zal hem niet eens het medelijden zijner medeburgers ten deel zijn; integendeel, een ieder zal over hem met zijne handen klappen, en over hem fluiten uit zijne plaats; dat zal de treurzang zijn van hen, die hem ten grave geleiden (vgl. Jer. 49: 17. Klaagt. 2: 15. Zef. 2: 15).

HOOFDSTUK 28.

LOF DER WIJSHEID BIJ GOD EN MENSEN.

III. Vs. 1-11 Alle edele metalen weet de mens door eigen inspanning te vinden en in de donkere diepten op te sporen. Verre van de woningen der mensen, daalt hij in den schoot der aarde neer, die hem boven koren voortbrengt, die hij van onderen als met vuur doorwoelt, ter plaatse van den kostbaren steen, op een pad, dat geen vogel bereikt, geen roofdier waagt te betreden. Daaronder woelt hij de bergen om, dringt in de gespletene gangen tot het edelgesteente, en brengt het aan het daglicht.

1. Dit ongelukkig einde van de rijke goddelozen (Hoofdstuk 27: 13-23) is wel verdiend; "want" 1) gewis er is voor het zilver, dat de boosdoener zo liefheeft en dat hij bij elkaar schraapt, een uitgang, een plaats waar het vandaan komt, er is in de bergwerken een ader van zilver, en ene plaats voor het goud, dat zij smelten2), om het te louteren.

1) De samenhang tussen dit en het vorig Hoofdstuk is door de uitleggers zeer verschillend opgevat. Volgens den grondtekst begint ons Hoofdstuk met "want; " daarom is het het natuurlijkste om aan te nemen, dat nu zal aangewezen worden waarom het gericht, dat in het vorige Hoofdstuk geschilderd is, over den goddeloze moet komen. Deze, zegt Job, die in zijn leven goud en zilver, aards geluk en voorspoed voor het hoogste goed hield, moet eindelijk noodzakelijk te gronde gaan, omdat het den mens wel mogelijk is, alle verborgene heerlijkheid der aarde door eigen inspanningen en door moed te verkrijgen, maar nooit kan hij zonder God de Wijsheid verkrijgen, die alleen voor eeuwig bij het leven behoudt, en daarom alle schatten der wereld overtreft. Zij kan slechts door Hem gegeven worden, die ze van den beginne bezat, en van wie zich de kwaaddoener toch heeft losgerukt; zij kan slechts ontvangen worden door Gods kracht. -Middellijk dient echter dit woord, om te bewijzen, dat iemand, die, als Job, ondanks het allergrootste lijden aan de godsvrucht vasthoudt, en de bron der ware Wijsheid kent, nooit een goddeloze kan zijn; dat zijn lijden dus werkelijk anders beoordeeld moet worden, dan dat van den goddeloze.

Het 28ste hoofdstuk kan ook als een zelfstandig geheel beschouwd worden, waarin Job ene heerlijke belijdenis van het beginsel en den drijfveer van zijn gehele leven, van de gezindheid zijns harten aflegt en met een triomfzang vol geestdrift op de Wijsheid (wij zouden kunnen zeggen, op het zaligmakend geloof) het geheel besluit. Het geheel is de beste uitlegging van het woord des Heren: "wat baat het den mens, zo hij de gehele wereld wint en schade lijdt aan zijne ziel.".

Niet alleen in Egypte, maar ook in Haran en in Idumea vindt men én koper- én goud- én zilvermijnen. In Funon tussen Petra en Zoar waren tot op Mozes’ tijd overvloedige kopermijnen en op het Edomietisch gebergte vindt men zilver- en goudmijnen.

Het is bekend, dat zelfs gedurende de vervolgingen der Christenen onder de Heidense keizers, de Christenen naar de kopergroeven werden gezonden, om daar den dood tengevolge van den

dodelijken arbeid te vinden. Volgens Edrisi worden op den Libanon nog sporen van vroegere koperwerken gevonden.

De Schrijver was zeer goed met dit werk in de mijnen bekend, zoals uit de beschrijving in dit Hoofdstuk blijkt.

Volgens Wetstein heeft hij op het oog gehad de mijnen in het ijzergebergte.

Job wil er op wijzen, dat het goud en zilver, waarnaar de goddeloze zeer begerig is, toch ook van aardse natuur is.

Hij begint met de edelste metalen.

2) Deze arbeid, welke aan de hoge waarde van het gelouterde goud moet doen denken, wordt door den beroemden Siciliaanschen geschiedschrijver Diodorus (ten tijde van keizer Augustus) op de volgende wijze beschreven: "De kunstenaars nemen den vermaalden steen en leggen dien op ene brede tafel, die een weinig schuin is; zij gieten er water op, dat de aarddelen uitspoelt en doet wegstromen, terwijl het goud op het blad blijft liggen. Dit werk wordt meermalen herhaald, waarbij in den beginne de massa met de handen zacht gestreken wordt. Dan drukt men met dunne sponsen zacht er op en trekt zo alle vuil tot zich, zodat het stofgoud geheel rein overblijft. Eindelijk, nemen andere kunstwerkers het naar bepaalde maat en gewicht te zamen, schudden het in smeltkroezen van potaarde, en doen ene bepaalde maat van lood, zoutkorrels, een weinig tin en wat zemelen van gerst er bij, leggen er een nauw sluitenden deksel op, strijken dien zorgvuldig met leem, en laten het zo vijf dagen en vijf nachten onophoudelijk in een oven koken. Hierop laten zij het afkoelen; zij vinden dan van het bijgevoegde niets in den pot, maar nemen het reine goud met weinig afval er uit."

2. Het ijzer wordt uit stof genomen, men haalt het uit den grond, en uit steen wordt koper gegoten; het koper in het erts verborgen, komt door smelting aan het licht.

3. Het einde, dat God gesteld heeft voor de duisternis, en al het uiterste onderzoekt hij; daar waar het in ‘t hart der aarde duisternis is, graaft hij door; hij zoekt daar het gesteente der donkerheid en der schaduw des doods, het gesteente, dat in de diepste duisternis verborgen ligt.

4. Daar is menig gevaar, en menige tegenstand moeten overwonnen worden; soms breekt er ene beek 1) door bij degene, die daar woont, bij den mijnwerker, de wateren vergeten zijnde van den voet, in wier nabijheid nooit een voet zich neerzette, worden dan van den mens uitgeput en gaan weg, zij worden weer drooggemaakt.

1) Anderen vertalen door, schacht en laten dan vergeten zijnde van den voet slaan op de bergwerkers, die van de mensen schier vergeven zijn aan wie niet gedacht wordt door degenen, die op de aarde met hun voeten treden. De Schrijver wil in elk geval op het moeilijke en hoogstgevaarlijke, maar ook op het zelfverloochenende van den arbeid wijzen.

5. Uit de aarde boven hem, die de mens bebouwt, komt het brood voort, en onder zich wordt zij veranderd door den arbeid der bergwerkers, alsof zij vuur ware 1).

1) Sommigen verstaan dat van gouden edelgesteenten, die als vuur glinsteren, anderen van de lampen der mijnwerkers, die de aarde doen voorkomen als in vlam staande; nog anderen van zwavel of kolen, waarin brandstof zit, en enigen van het verbrand raken der mijnen, hetwelk soms gebeurt.

Ook kan men vertalen: Van onderen wordt zij doorwoeld als door vuur. De bedoeling is, dat alles in des aardrijks ingewand wordt omgekeerd en dooreen gewoeld.

6. Maar zulk een doorzoeken van de aarde beloont rijkelijk, waar hare stenen, de stenen in de diepte der aarde zijn, daar is de plaats van den saffier, dat hemelsblauw edelgesteente (Exodus 24: 10. Ezechiël. 1: 26), en zij, de aarde, heeft stofjes van goud; de arbeider vindt die in hare kluiten.

7. De roofvogel heeft met zijn scherpen blik het padtot deze geheime werkplaatsen der natuur niet gekend, en het oog der kraai, "van den havik," hoe nauwkeurig dat oog ontdekt, heeft het niet gezien.

8. De jonge hoogmoedige dieren, die anders, zonder gevaar te vrezen, de geheimste schuilhoeken naspeuren, hebben het niet betreden, de felle leeuw, hoewel hij anders de overige dieren in moed overtreft, is daarover niet heengegaan, "geen leeuw heeft er zijne trotse stappen gezet."

9. Hij, die de schatten der aarde naspeurt, legt zijne hand aan de keiachtige rots, en ruimt die weg, om het edelgesteente te verkrijgen; hij keert de bergen van den wortel om 1), woelt ze door zijn graven om.

1) Menigmaal gebeurt het, dat de bergen, door de mijnwerkers uitgehold, eensklaps instorten.

10. In de rotsstenen houwt hij stromen, kanalen, uit, om het water, dat hier en daar uit aderen te voorschijn springt, af te leiden, en zijn oog ziet al het kostelijke, dat daar aan stenen en erts is.

11. Hij bindt de rivieren toe, stopt de aderen, die door hun water zijn werk zouden verhinderen, dat niet een traan uitkomt 1), en het verborgene goud en edelgesteente brengt hij uit in het licht, tot de oppervlakte der aarde.

1) Beter: Opdat zij niet sijpelen, damt hij de vloeden af. De bedoeling is, dat om geen last te hebben van het onderaardse water, de bergwerker dammen opwerpt, die zelfs het doorsijpelen beletten.

12.

IV. Vs. 12-22. Maar hoewel de mens het meest verborgene en het kostbaarste der aarde weet op te zoeken en te vinden, zo kan hij toch de Wijsheid, noch in het land der levenden, noch in de diepte der zee vinden, en voor al zijne schatten niet kopen. Geen levend wezen ziet haar en de benedenwereld heeft slechts een gerucht van haar vernomen.

12. Maar de Wijsheid 1), die alles in waarde overtreft, de kennis van Gods wegen, van waar zal zij gevonden worden? en waar is de plaats des verstands 2), de erkentenis van hetgeen goed of kwaad, waarheid of leugen is?

1) Uit deze vraag blijkt duidelijk, wat Job met het voorgaande bedoeld heeft. Hij wil zeggen, dat de mens in staat is te ontdekken, vanwaar het goud en zilver, het koper en de edelgesteenten komen, maar hoe zal de mens aan de ware Wijsheid komen? Waar zal hij die vinden? Een vraag, die genoegzaam insluit, dat de mens die Wijsheid niet bij zich zelven heeft, niet op de aarde had vinden.

Hiermede doet Job het aan zijne vrienden gevoelen, dat al hun ingevingen van gene betekenis waren. Zij hadden het wel voorgesteld, dat zij ware wijsheid hadden, maar een wijsheid uit de aarde, want zij hadden zich beroepen op de ervaringen der ouden en op hun eigene ervaringen, op wat de vaders hadden gezegd en wat zij zelf gezien hadden. Job zal nu aantonen, dat de ware wijsheid niet op aarde is te vinden.

2) Bedenkt men, dat het gehele 28ste Hoofdstuk tot zijn hoofddoel heeft, aan te wijzen, dat de goddeloze moet verloren gaan, omdat hij de wijsheid niet bezit, om de Goddelijke wijsheid aan te tonen, die in het onnaspeurlijk Godsbestuur is, zo is het duidelijk, dat onder "Wijsheid" hier niet alleen aan ene eigenschap van God kan gedacht zijn, maar ook ene door God zelven in den mens gelegde gezindheid, door welke deze recht erkent, wat Gods wil van hem is, wie hij zelf is, en hoe hij met zijnen God verzoend kan worden. Vers 24-28 toont dan, hoe zulk ene wijsheid van den mens slechts het uitvloeisel en de schaduw der eeuwige, Goddelijke wijsheid zelf is, volgens welke God alle schepselen geschapen heeft, door welke Hij ze steeds ouderhoudt en tot het van eeuwigheid bepaalde doel leidt (vgl. Spreuken 3: 19,20; 8: 22-31). Deze wijsheid van den mens is geen theoretisch, onvruchtbaar weten, maar ene gesteldheid des harten, die uit liefde en eerbied tot God voortkomt, die zich steeds in een godzalig leven openbaart. God zelf geeft ze, de mens ontvangt ze op aanhoudend, waarachtig gebed, door gelovig onderzoek van Gods woord en door volharden in den strijd (oratio, meditatio, teutatio). Dan stemt hij overeen niet het heilig ideaal, naar hetwelk en tot hetwelk God hem ook geschapen heeft, en heeft deel aan de Goddelijke wijsheid. Deze wijsheid, die in zijn hart woning maakt, is dan echter in haren diepsten grond van de wereldse wijsheid verschillend. Die is, volgens Jakobus (3: 15 vv.) aards; zij heeft haren oorsprong, hare geboorteplaats op de aarde, zij kruipt slechts over de aarde heen, zonder hoger en dieper te zien, bevat slechts bestanddelen der aarde, vergankelijke elementen, en een menigte vuil. Zij kan wel op een zeer noodzakelijk en nuttig gebied der aarde betrekking hebben, haar kan een zeer rijk en scherp oordeel eigen zijn; zij kan juiste voorstellingen geven en ware meningen hebben; zij kan zich uitstrekken over het gehele gebied van de kennis der aarde, zich dus als grote kennis der natuur openbaren, of, als poëtische genialiteit, als kennis van politiek, als de grondigste geleerdheid, zo als die zeldzaam ook op niet Christelijken bodem gevonden wordt: zij kan er

echter geen aanspraak op maken de wijsheid en het verstand in den volkomensten zin te zijn-haar karakter is en blijft aards. Ten tweede is deze wijsheid natuurlijk (psychisch) d.i. zij heeft niet in den geest, maar in de psyche haren oorsprong, in het leven, dat zich openbaart in gewaarwordingen, aandoeningen, prikkelingen, affecten, als lust en begeerte naar hetgeen onder het bereik der zinnen valt en de dingen, die bekoren, als spijs, drank, geslachtslust, haat, nijd enz: maar ook met betrekking tot het karakter, als op wil en besluit, weten en erkennen, verbeelden en begeren. De wijsheid, die uit deze ontstaat en daarop betrekking heeft is, hoewel zij in vele harer openbaringen een natuurlijk recht heeft, toch altijd aan materialistischen aard en vertoont zich als een uitvloeisel van een door de zonde besmet leven. Ten derde is deze wijsheid duivels; zij staat in verband met het rijk en de macht der demonen. Deze echter zoeken, juist als geesten, die in de lucht heersen, de van hen uitgaande overweldiging, verdrukking, verwoesting en vernieling als de wijsheid dezer wereld in de harten der mensen te planten en in te prenten, en zich daardoor hun eigen bestaan en bezit te verzekeren. De duivel en de demonen bezitten ene veel omvattende wetenschap, welke echter de bron wordt van al wat afschuwelijk en verschrikkelijk is, daar de wijze van het bezit en het gebruik er van ze niet adelt Daarom verwoest deze demonische wijsheid het inwendig en uitwendig levensbestaan van den mens. -De ware wijsheid echter komt niet van beneden, maar van Boven; zij daalt uit de hemelse gewesten tot den mensen neer; zij wordt niet door vlees en bloed geopenbaard. Zij is, volgens Jakobus: 1. zuiver; want zij stamt af van het door gene zonde aangeraakte leven en den lichtglans van God. 2. Zij is onvermengd, want zij moet reine, heilige, gewijde, priesterlijke harten maken. Uit deze hare zuiverheid komen alle andere eigenschappen voort. 3. Zij is vreedzaam, want God, uit welke zij is, is geen God van wanorde, maar van vrede, en roept tot vrede. Waar zij ingaat, daar maakt zij de mensen vreedzaam, stelt den hoogsten, volkomensten staat van geluk, de integriteit van den gehelen mens als voleindigd gebouw des vrede voor. Daarom openbaart zij zich ook 4. als bescheidenheid, zachtmoedigheid, goedheid, als ene gezindheid tot lijden en verdragen, als gelatenheid in het bewustzijn, dat beperking, vernedering en ontbering tot zegen zijn. Zo is zij dan ook 5. gezeggelijk; zij verneemt gaarne de gedachten en de wegen van anderen en hoort wat deze opmerkten met belangstelling. Daarenboven is zij 6. vol van barmhartigheid en van goede vruchten in werkzame uitoefening van barmhartigheid, die men zelf ondervonden heeft. Eindelijk 7. sluit zij buiten alle onpartijdig oordeel, al wat dubbelzinnig is en verdeeld, alle afzondering, allen sektegeest en alle geveinsdheid. Al deze eigenschappen, die de ware wijsheid bezit, werken een hemelsen vrede, welke gene wijsheid der mensen bezit of, geven kan, zij maken waarlijk vreedzame harten.

Alles wat tot het natuurlijke gebied behoort, hoe verborgen ook, kan door den menselijken arbeid en vlijt ontdekt en verkregen worden. De Wijsheid Gods echter is niet door menselijken ijver en volharding te ontdekken, noch te verkrijgen. Want ofschoon zij zelf er goed verborgen zijn, in de diepste plaatsen der bergen kunnen echter de schatten als prikkelende tot misdadigheid met veel moeite gevonden en uitgegraven worden. Evenzo kan het ijzer, hoe diep het ook verborgen is in de benedenste delen der aarde gevonden worden, maar niemand onder ons verkrijgt de Wijsheid Gods door menselijken ijver.

Laten we toch duidelijk er op acht geven, wanneer hier gezegd wordt, dat de Wijsheid niet onder de mensen wordt gevonden, dat Job in hoofdsom (of liever de Heilige Geest door zijn

mond), de onze ingeboren verhevenheid ons heeft willen ontnemen, omdat wij menen met zulk een scherp en schrander oordeel begaafd te zijn, dat wij van oordeel zijn, alles met ons verstand te kunnen omvatten. Hier nu kondigt de H. Geest den mensen aan, dat, wie zich dit inbeeldt, zich bedriegt, want dat hun de Wijsheid ontbreekt.

Welke wijsheid nu? Den Raad Gods te kennen. Want wij kunnen wel enige kennis van de dingen hier beneden voorbrengen, en, ofschoon die duister zijn, toch heeft God ons iets er van geopenbaard. En die kennis wordt genoemd de natuurlijke, dewijl wij allen, ofschoon niet allen in dezelfde mate, er iets van hebben. Maar wanneer men zou moeten weten, wat God is, of Zijne oordelen, dan behoren de menselijke gevoelens ingebonden te worden, en hoe meer zij zich willen verheffen, des te meer behoren zij onderdrukt en naar binnen gedrongen te worden..

13. De mens weet, doorziet hare hoge waarde niet, hij kan niet berekenen hoeveel zij waard is, en zij wordt niet gevonden in het land der levenden, al wilde men de gehele zichtbare wereld doorreizen, toch zou men daardoor de ware kennis van het wezen aller dingen niet verkrijgen.

14. De afgrond, de oceaan, zegt: Zij is in mij niet, en de zee zegt tot hem, die de hemelse Wijsheid zou willen doorzoeken: Zij is niet bij mij.

15. a) Het gesloten, het fijnste goud kan voor haar niet gegeven worden, en met zilver kan haar prijs niet worden opgewogen.

a) Spreuken 3: 14; 8: 11,19; 16: 16.

Noch geleerdheid noch rijkdom geven het recht op de hemelse wijsheid, integendeel ook de ongeletterde en de armste kan haar verkrijgen.

16. Zij kan niet geschat worden tegen fijn goud van Ofir (vgl. 1 Koningen 9: 28), tegen den kostelijken Schoham, den Onyx, een edelgesteente van bleke kleur, als de nagel van den vinger, door welke het vlees heenschemert (Genesis 2: 12. Exodus 28: 9). of den Beryl van zeegroene kleur, overhellende nu eens naar het waterblauwe, dan naar het gele (Openbaring 21: 21) of den Saffier (zie vs. 6).

17. Ja, deze Wijsheid is boven alles verheven, ook boven de kostbaarste schatten. Men kan het goud of het kristal, "glas 1) met goud versierd" haar niet gelijk waarderen, ook is zij niet te verwisselen voor een kleinood van dicht goud.

1) Het glas werd reeds vroeg door de Feniciërs uit kiezelzand gemaakt. De ouden stelden drinkbekers, schalen en schotels, uit dit product vervaardigd, zo hoog, dat zij die nevens het goed stelden en noch vensters, noch spiegels in het Oosten uit glas vervaardigd waren. (Hoofdstuk 37: 18)..

18. De Ramoth en Gabisch 1) zal niet gedacht, want de trek, het bezit

2) der Wijsheid is meerder, is van veel hoger waarde, dan der Robijnen (Spreuken 3: 14,15).

1) Onder de Ramoth hebben wij te verstaan de paarlen en onder Gabisch het kristal, terwijl onder Robijnen hier waarschijnlijk de koralen moeten worden verstaan.

2) Dit kan men ook vertalen: "de aantrekking," "uittrekking" of "ophaling." Job gebruikt hier een kunstwoord van de parelvisserij. Deze uitdrukking is gevoeglijk gebezigd aangaande deze Wijsheid, welke zeer diep en buiten het bereik der gewone mensen liggende, niet kan verkregen worden zonder vlijtig onderzoek en opmerken..

19. Men kan den Topaas, de bleekgroene Chrysoliet (Exodus 28: 17) van Morenland, het ten zuiden van Egypte gelegene Ethiopië, waar het Topaseneiland in de Rode Zee dien oplevert, haar niet gelijk waarderen, en bij het fijn louter goud kan zij niet geschat worden1), zodat men dit tegen haar zou kunnen opwegen.

1) Alles wat veel waarde heeft somt Job op, om daardoor de waarde der Wijsheid te verheffen. Er is niets, wil hij zeggen, zo kostelijk, wat met haar kan worden vergeleken, en er is op aarde gene plaats, waar zij kan worden gevonden.

20. a) Die Wijsheid dan, van waar komt zij, wanneer zij op al die genoemde plaatsen niet te vinden is, en voor al die hoogstgeprezene kostbaarheden niet te verkrijgen is? en waar is de plaats des verstands? Waarheen moet zich dan de mens wenden, om haar te verkrijgen, daar hij zonder haar noch in dit, noch in het volgend leven gelukkig en zalig kan zijn?

a) Job 28: 12.

21. Want zij is verholen voor de ogen aller levenden, van alle geschapene wezens; geen onder allen, ook de mens niet, kan van zich zelven de vraag, vs. 20, beantwoorden, en door zich zelven ware wijsheid verkrijgen, en voor het gevogelte des hemels is zij verborgen; hoewel dit scherper en verder dan het mensenoog ziet, heeft het nergens den zetel der wijsheid ontdekt.

22. Hier op aarde, in de schepping Gods, kan men overal de sporen zien van haar leven en van haren zegen, maar het verderf en de dood, het land des verderfs en des doods zeggen: Haar gerucht hebben wij met onze orenslechts gehoord.

Wat Job hier wil zeggen is dit, dat geen enkel schepsel de Wijsheid Gods zou kunnen uitvinden, noch op de aarde, noch in de lucht, noch onder de aarde. Dat het dus ijdele moeite is van den mens, om door te dringen tot den Raad Gods en tot de diepe verborgenheden der Godsregering in de wegen zijner Voorzienigheid. En hiermede plaatst hij zich en zijne vrienden op het rechte standpunt.

23.

V. Vs. 23-28. Slechts één, God, de Alwetende, de Alomtegenwoordige, kent de bron der wijsheid. Toen Hij eens der machten der natuur hare wet voorschreef, toen openbaar des Hij Zijne wijsheid in de schepping en toonde den mensen in de godsvrucht den weg tot wijsheid.

23. God alleen verstaat haren weg, de weg, langs welken de mens tot het bezit der wijsheid komt, en Hij, Hij weet hare plaats.

24. Want Hij schouwt in Zijne werkzame Alomtegenwoordigheid tot aan de einden der aarde; Hij ziet onder al de hemelen. Hoe zou hij niet ook weg en plaats der Wijsheid kennen?

25. De Wijsheid is de maatstaf, naar welke, en het doel, waarnaar Hij alle schepselen schiep: Als Hij den wind het gewicht maakte, de wet hoe sterk hij zou waaien, en a) de wateren opwoog in mate, aan de wateren in de wolken, op de aarde en in de zee de grenzen stelde, die zij niet mochten overschrijden.

a) Spreuken 8: 29.

26. Als Hij den regen ene gezette orde maakte, wanneer hij neervallen zou, en enen weg voor het weerlicht der donderen, ene wet voor het ontstaan, de plaats den tijd en de kracht.

27. Toen zag Hij haar, toen verkoos Hij de Wijsheid als het ideaal en het voorbeeld, waardoor Hij alles in orde stelde, en vertelde ze, openbaarde ze in de werken Zijner schepping, daar Hij op alle het zegel der wijsheid drukte (Rom. 1: 19,20); Hij schikte ze, stelde haar, om naar en door haar de wereld en in ‘t bijzonder de mensheid te scheppen en te leiden, en ook doorzocht Hij ze, en bevond, dat zij het middel was, waardoor Hij de wereld zo volkomen gevormd had, en door welke Hij haar ook zeker tot het eeuwig doel brengen zou.

28. Maar tot den mens heeft Hij toen gezegd: Zie 1), de vreze des HEREN, de ware bekering, zelfverloochening, ootmoed en geloof, is de wijsheid, door deze maakt de Goddelijke wijsheid woning in u, zodat gij deel aan haar verkrijgt, en van het kwade te wijken, de uit deze vreze Gods voortvloeiende heilige wandel, is het verstand 2); dit geeft het rechte inzicht, hoe men van den eeuwigen dood kan gered worden (Spreuken 3: 7; 16: 6; 1: 7. 16.6 1.7 Psalm 111: 10).

1) Duidelijk wordt het hier uitgesproken, dat er een verborgen Raad en een geopenbaarde Wil is. In den verborgen Raad en Wil in te dringen is vruchteloze moeite. Daarnaar heeft den mens niet te staan. Maar wat hij wel heeft te betrachten is het opvolgen van den geopenbaarden Wil. Waar God den verborgen Raad voor Zich heeft gehouden, daar heeft Hij geopenbaard, wat tot waarachtig heil van het schepsel kan dienen, den weg aangewezen, waarop de mens alleen vrede vinden kan; en daarom zegt Job hier ook aan het slot van dit Hoofdstuk, wat de geopenbaarde Wil is, welken op te volgen, ware wijsheid verraadt.

2) In het geloof aan den Zoon Gods, in Wie alle schatten der wijsheid lichamelijk wonen, is deze godsvrucht vervuld. Met deze klare en diepe erkentenis is Job dicht voor de deur van de oplossing van het raadsel zijns lijdens gekomen; hij heeft bevestigd wat in Hoofdstuk 1: 1 1.1

van hem gezegd is. Al is het, dat hij nogmaals in het duister der verzoeking neerzinkt, zo is het nooit mogelijk, dat satan overwint, omdat Job alle voorwaarden bezit, om door het woord van Elihu en van God, dat dit raadsel verlicht, het gebrek aan wijsheid te overwinnen en in zich zelven volkomen te ervaren, wat hij in Hoofdstuk 28 zo vol geestdrift geprezen heeft. Job spreekt hier "de meest verhevene wonden, welke de tegenstanders evenzeer moeten overmeesteren, gelijk zij hem zelven als den niet slechts machtigen, maar ook bijzonderen overwinnaar voorstellen, die hier eerst daardoor, dat hij in de uitwendige overwinning zich zelven overwinnende tot hogere klaarheid komt, de kroon der ware overwinning wegdraagt."

Job spreekt hier van de wijsheid als van een persoon. Sommigen menen, dat hier even als door Salomo (Spreuken 8) bedoeld is, het eeuwig Woord, dat bij den Vader was, voordat de wereld was, en door Wie Hij alle dingen gemaakt heeft (Job. 1: 1 v.)..

Hier hebben wij de beschrijving van den waren, zuiveren, onbevlekten godsdienst; zij is den Heere te vrezen en te wijken van het kwade. De vreze des Heren is de bron en de hoofdzaak van allen godsdienst. Er is ene slaafse vrees voor God, die voortkomt uit harde gedachten van Hem (MATTHEUS. 25: 24). Er is ene zelfzuchtige vrees voor God, voortkomende uit ontzagwekkende gedachten van Hem (Hand. 9: 5). Maar er is ook ene kinderlijke vrees voor God, voortkomende uit grote en hoge gedachten van Hem; deze is het lichaam en de ziel van allen godsdienst. Waar deze ook in de harten heerse, daar zal het blijken uit ene standvastige zorg om van het kwade te wijken (Spreuken 16: 6). Waar wordt deze wijsheid gevonden? Hare schatten zijn verborgen in Christus, worden ontdekt door het Woord, aangenomen door het geloof, onder de werking van den Heiligen Geest. Die wijsheid is niet gegeven om hoogmoed of ijdelheid te voeden, of om onze nieuwsgierigheid te bevredigen. Zij onderwijst zondaars en wekt hen op om den Heere te vrezen en te wijken van het kwade, in de oefening van boetedoening en geloof. Laat ons dan vlieden van het kwaad, onze toevlucht nemen in de hoop van het Evangelie, het goede des levens dankbaar ontvangen, de lasten des levens met vreugde dragen, zonder dat wij verlangen al de moeilijkheden daaromtrent op te lossen..

HOOFDSTUK 29.

JOB VERHAALT VAN ZIJN VROEGER GELUK.

In ene slotrede welke uit drie deden bestaat (Hoofdstuk 29,30, 31), stelt Job, al wat hij nu en dan gezegd had samenvattende, de gehele ellende van zijnen toestand met welsprekendheid voor, zijn vroeger geluk (Hoofdstuk 29), zijn groot ongeluk voor het tegenwoordige (Hoofdstuk 30), en zijne volkomen onschuld aan deze ontzettende omkering (Hoofdstuk 31). Niet meer uitdagend en hartstochtelijk roepende, maar in diepen, stillen weemoed en in het bewustzijn van zijne volkomen rechtvaardigheid, stelt hij zich nog eens de gehele grootte van het hem onoplosbare raadsel voor den geest. Hoe dieper hij zelf in zijn hart erkend heeft, wat en waar de ware wijsheid is, hoe meer hij zich bewust is, die in het leven betoond te hebben, des te vreselijker gevoelt hij de tegenspraak, om zich in het ongeluk van zulk enen te bevinden, die uit gebrek aan wijsheid verloren gaat. In dit zijn uitvoerig uit elkaar zetten van het tot hiertoe ondervonden lijden, openbaart zich echter, naast de hoge en voor mensen niet te berispen gerechtigheid, ook de grote fout van zijn hart, de eigengerechtigheid, en het aanspraak maken bij God, om steeds een loon te genieten overeenkomstig aan zijne vroomheid, en waarom God hem in de macht van Satans verzoeking moest overgeven. Job is nu naar twee zijden rijp geworden voor de oplossing van het raadsel; hij is zich opnieuw bewust geworden, hoe zalig het is, ook in de grootste ellende, aan God vast te houden, waardoor het onmogelijk geworden is, dat Satan nog overwint; maar ook is zijn loonzucht rijp geworden en nu openlijk voor den dag getreden. Zo is deze rede het slot van het gehele twistgeding, en leidt zij tot oplossing van het raadsel.

I. Vs. 1-11. O, dat ik nog als vroeger ware, toen ik door Gods bescherming zelfs in gevaar veilig kon wandelen, toen ik door Gods vriendschap in het midden der mijnen enen gezegenden rijkdom genoot, toen ik, wanneer ik in de poort verscheen, door jong en oud geëerd werd, ja, toen daar zelfs de allervoornaamsten voor mij met spreken ophielden en allen mij gelukkig prezen.

1. En Job ging in diepen weemoed voort zijne spreuk, zijne plechtige aanspraak (vgl. Hoofdstuk 27: 1) op te heffen en zei, om zijn vroeger geluk en zijne tegenwoordige ellende tegenover elkaar te stellen;

2. Och of ik weer zo gelukkig ware, gelijk in de vorige maanden, gelijk in de dagen, toen God mij zo kennelijk bewaarde of, beschermde!

3. Toen Hij Zijne lamp deed schijnen over mijn hoofd, toen Zijne gunst en Zijne vreugde mij omgaven en ik bij Zijn licht de duisternis, het dreigend gevaar, veilig doorwandelde (Jes. 60: 1. Psalm 23: 4).

4. Gelijk als ik was in de dagen mijner jonkheid 1), mijner vreugde, toen ik den rijksten zegen Gods in gezondheid, kinderen, eer en goederen inoogste (Sir. 33: 17), toen Gods a) verborgenheid 2), Zijn vertrouwde vriendschap en zalige omgang over mijne tent was, als ene genadige bescherming en bewaking.

a) Psalm 55: 15. Spreuken 3: 32. Psalm 25: 14.

1) Hebr.: "herfst," of liever "de tijd, waarin men rijpe vruchten plukt; " deze "herfst des levens werd, bij de Oosterlingen en Grieken, geacht te beginnen bij den mannelijken, bij de vrouwen, met den huwbaren ouderdom..

2) Verborgenheid heeft hier de betekenis van, verborgene, liefelijke, zalige omgang. Hij denkt aan den tijd terug, toen hij als een rijk gezegend huisvader, niet alleen in tijdelijken, maar ook in geestelijken voorspoed deelde, toen hij des Heren liefelijken omgang mocht ondervinden, met God gemeenschap mocht oefenen en Zijne hand op heerlijke wijze ervaren. Er komt bij hem de herinnering, weer op, wat God hem gedaan en voor hem geweest is, en dit is teken, dat er weer een opklimmen plaats heeft uit het moeras van twijfel, een ontworstelen aan de macht van het zelfpijnigend ongeloof.

5. Toen de Almachtige nog met mij was en mijne jongens, mijne kinderen, rondom mij.

6. Toen ik mijne gangen wies in boter, mij in melk baadde, en zelfs de rots bij mij oliebeken uitgoot, toen mij ongezocht in groten overvloed alle zegeningen Gods toevloeiden (vgl. Deuteronomium 32: 13).

7. Toen ik uit mijn huis uitging, naar de poort door de stad 1); om daar gericht te houden, toen ik mijnen stoel op de straat liet bereiden, een tapijt voor mij liet uitspreiden op de marktplaats, het plein in de poort, waar het volk ten gerichte kwam (Deuteronomium 16: 18. Job 5: 4).

1) Wij moeten over Job denken als wonende buiten, maar toch bij de stad, op ene hoogte

De slaafse hulde, om zich op den grond neer te werpen voor vorsten en grote mannen, welke in het Oosten algemeen was, was in Arabië in dien tijd nog onbekend. Hoewel Job een van de grootsten van het gehele Oosten was, werd hem zulk ene hulde niet bewezen.

8. De jongens, de jongelieden, zagen mij, wanneer ik zo neerzat in de raadsvergadering der oudsten, en zij verstaken zich, zij trokken zich terug uit eerbiedige vrees voor mij, en de stokouden, die onder de leden der vergadering reeds hun plaatsen hadden ingenomen, rezen op, wanneer ik kwam en stonden, bleven staan, totdat ik mij nedergezet had.

9. De oversten, de voornaamste stamvorsten, hielden zelfs, wanneer ik kwam, als de verhandelingen reeds begonnen waren, de woorden in, om aan mij het woord te laten, en leiden de hand op hunnen mond, volhardden in hun zwijgen, om mijnen raad te horen.

10. De stem der vorsten verstak zich, liet zich niet horen tegenover rede, en hun tong kleefde aan hun gehemelte, want, wanneer ik gesproken had, waagden zij het niet enen anderen raad te geven, overtuigd van de waarheid.

11. Als een oor mij hoorde, zo hield het mij gelukzalig1), bewonderende mijne wijsheid; als mij een oog zag, zo getuigde het van mij 2).

1) Zijne vrienden hebben hem een groot zondaar genoemd, die zich aan vele ergelijke zonden had schuldig gemaakt. Hier geeft Job een verhaal van zijn vroeger leven, en laat dan uitkomen, hoe gelukkig en geëerd hij was, hoe hij deelde niet alleen in de liefde Gods, maar ook in de liefde van het volk. Bewijs genoeg, dat zijn lijden hem niet overkwam van wege zijne openbare zonde of verdrukking van de ellendigen.

2) Al het volk was blijde als Job op den stoel zat, om recht te spreken. Zij, die zijne vonnissen hoorden, zegenden hem en zij, die zijnen rechtmatigen handel zagen, gaven hem daarvan overvloedig getuigenis.

12.

II. Vs. 12-20. Ik redde en verheugde alle verdrukten en betoonde hun mijne gerechtigheid. Ik werd daarom ook door noodlijdenden als de naaste steun erkend, terwijl ik den misdadiger vernietigde. Daarom meende ik ook het voortduren van mijn geluk te mogen verwachten.

12. Met zo groten zegen overlaadde mij God; want ik bevrijdde door mijne grote macht en door mijnen rijkdom den ellendige, degene, die in verdrukking en armoede was, degene, die riep om ontferming, en den wees, die geen helper op aarde had (Psalm 72: 12. Spreuken 21: 13 21.13).

13. De zegen desgenen, die verloren ging, die reeds aan den rand van het verderf stond en nog door mij gered werd, kwam op mij, en het hart der weduwe deed ik vrolijk zingen, want van de hulp van haren man beroofd, vond zij in mij een steun,

14. a) Ik bekleedde mij met gerechtigheid, zij was de hoofdgezindheid van mijn hart, en zij bekleedde mij, ik legde haar geen ogenblik af, maar openbaarde haar in al mijn handel en wandel; mijn oordeel, mijne beslissing, steeds naar recht en billijkheid, was als een mantel, als een opperkleed, een prachtgewaad, en als een vorstelijke hoed, als de tulband, dien priesters, vorsten, en koningen dragen.

a) Jes. 59: 17. Efeze. 6: 14 enz. 1 Thessalonicenzen. 5: 8.

Niet het kleed der rechters, maar de gerechtigheid zelf was bij hem, zijne uitspraak was zo vol recht en waarheid, dat zij hem ene ere was, gelijk den koning zijne kroon.

Liefde en nauwgezetheid in ‘t volbrengen van onze verplichtingen zijn een kleed voor ons, om in te verschijnen voor de mensen, en moeten bij ons gezien worden met zachtmoedigheid en wijsheid (Col. 3: 12,13).

De gerechtigheid was in hem tot een troostelijk en bevestigend deksel in en tegen alle gevaren des levens, zowel als tot een zwaard, welke hem bij God en mens gunst deed erlangen, Hij stelde er vermaak in, en zij gaf hem straffe als het ware tot een heiligen ootmoed en roem. Hij hield het voor zijn grootste eer recht aan allen te doen, en niemand met onrecht of leed te bejegenen..

Wat Job hier wil gezien is, dat zijn gehele verschijning ene verschijning van recht en gerechtigheid was, en een levend protest tegen alle onrecht en alle onbillijkheid. Maakt niet zelden het kleed den man, tekent het kleed den persoon, zo ook tekende zijn gehele persoon een opkomen voor het recht, een in de bres springen voor den onbillijk behandelde, een zich kanten tegen al wat van het recht afweek. Het recht sprak door hem.

15. Den blinden was ik tot ogen, en den kreupelen was ik tot voeten; door mijne helpende liefde vergoedde ik allen hulpelozen hun gebrek.

16. Ik was den nooddruftigen een vader (Psalm 68: 6). en het geschil, dat ik niet wist, dat onderzocht ik 1) nauwkeurig, om geen overhaast vonnis te vellen, of even zo nauwkeurig als de zaken der vrienden en bekenden.

1) In het Hebr. Wereblo jada'thi echkerehoe. Dit kan ook vertaald worden: De rechtszaken der onbekenden beslechtte ik. De bedoeling is dan, dat hij niet alleen voor zijne vrienden rechtsprak. maar ook voor degenen, die hem geheel onbekend waren.

M.a.w. dat hij immer een rechtvaardig vonnis velde.

17. En ik verbrak de baktanden des verkeerden en maakte ze onschadelijk, en wierp den door des armen, dien hij reeds in veiligheid achtte, weer uit zijne tanden 1) (vgl. Psalm 3: 8; 58: 7).

1) Laten wij er wel op letten, dat, waar God de Overheid heeft ingesteld. dat is, wanneer Hij sommigen tot dit ambt roept, die Hij wapent met het zwaard der gerechtigheid, hij hen daarom er mede omgordt, om den goeden en onschuldigen te beschermen: de rechtszaak niet anders, dan als de Zijne en Zijn eigene met den grootsten ijver te beschouwen: en zich te stellen tegen alle onrechtvaardigheid, misdaden en wreedheden. Want indien de rechter zou zeggen: Ik weet niet bij wie het recht of het onrecht is, wie zal er dan over oordelen? Want vooreerst God heeft nog nooit de wijsheid geweigerd aan hen, die er Hem om vroegen. Vervolgens zegent Hij hun moeite, indien zij getrouw er naar streven, om het ware uit te vinden en het recht te kennen..

18. En ik zei daarom ook met recht: Ik zal eens in mijn nest, in den kring mijner geliefden, den geest geven, zij zullen mij den laatsten dienst bewijzen en de laatste ere aandoen; en ik zal de dagen vermenigvuldigen als het zand 1) aan den oever der zee.

1) Het Hebr. woord door zand overgezet, heeft hier de betekenis van den vogel Fenix. Deze wondervogel, van welken de oude Egyptische en Arabische verhalen veel weten mede te delen, zou zich na een leven van 500 jaren in zijn nest, dat hij uit wierook, mirre en specerijen gebouwd had, laten verbranden en dan uit zijne eigene as weer verjongd opstaan. Vergelijk Herodotus II: 73. Tacitus ann. VI: 28. Clemens epist. I ad Cor. 25. Tertullianus de resurr.c 13. De beide laatsten zien in den vogel Fenix een voorbeeld van de opstanding ten eeuwigen leven; de heidense oudheid zag in hem een zinnebeeld van den zich steeds vernieuwenden tijd. Er is niet aan te twijfelen, of de Schrijver van ons Boek is met dit oude verhaal bekend geweest, terwijl ene melding daarvan in den gehelen samenhang voortreffelijk past. Job

wenste dan, dat hij in steeds vernieuwde kracht tot in den hoogsten ouderdom mocht voortleven, gelijk de Fenix, op zijn nest sterven en in zijne kinderen ook nog na zijnen dood bestaan mocht, gelijk hij dezen wens vs. 19 vv. verder uitwerkt (Jes 40: 31). Het is ene zwakheid, die ook den heiligsten steeds gemeen geweest is, dat zij ene verkeerde gedachte opvatten van het tijdelijk geluk. Dit is echter veel minder te verwonderen bij de gelovigen, die ten tijde van het Oude Testament geleefd hebben, omdat zij vóór en onder de wet vele beloften hadden van tijdelijk en lichamelijk geluk, dat een voorbeeld zijn moest van het geestelijk en eeuwig goed (Hebr. 9: 11).

19. Ik hoopte: mijn wortel was even als de palmboom uitgebreid aan het water, om dit in te zuigen tot steeds heerlijker groei; en de verfrissende dauw vernachtte op mijnen tak, viel des nachts over mijne takken neer en bleef er op liggen. Ik hoopte met mijn gehele huis altijd den boom te gelijken, wie van alle zijden, van hemel en aarde, rijkelijk levenssappen toestromen, zodat hij op ‘t liefelijkst groeit (vgl. Hoofdstuk 18: 16).

20. Mijne heerlijkheid, mijne eer en mijn roem voor God en mensen, was immer nieuw bij mij, zou steeds weer jong worden en niet met mijne jaren verwelken, en mijn boog, het zinnebeeld van mannelijke kracht, veranderde zich, vernieuwde zich in mijne hand, zodat die door ouderdom zijne taaiheid niet verloor.

In vs. 18-20 spreekt Job uit, wat hij hoopte in de dagen van zijn voorspoed, wat zijn stilzwijgende verwachting was. Niet dewijl hij God om loon diende, zoals Zofar het had voorgesteld, maar voor de toekomst uit het heden een besluit nemende, en in verband met de beloften Gods, ten opzichte van een leven van recht en gerechtigheid. Ook die wens, die hoop behoorde tot zijn geluk. In plaats van vreze voor de toekomst, gelijk zijne vrienden het lot van de goddelozen hadden geschilderd, zegt hij hier, dat geen vreze voor naderend onheil hem kwelde, maar een hoop op een gezegenden ouderdom hem vervulde, dewijl zijn hart hem van grove zonde vrijsprak.

Op positieve wijze, zonder polemiek te voeren, beschaamt Job de valse beschuldigingen zijner vrienden.

Dewijl ook deze hoop tot zijne gelukkige dagen behoorde, gaat hij nu in de volgende verzen vervolgen, waarbij hij in vs. 17 bleef.

21.

III. Vs. 21-25. Men hoorde begerig naar mijne rede en naar mijnen raad. Was men hopeloos, ik lachte hun moed toe, en liet mij niet ontmoedigen; ik was als een algemeen geëerd koning, aan ieder raad en troost gevende.

21. Zij hoorden mij aan met opmerkzaamheid en wachtten wat ik zeggen zou, en zwegen op mijnen raad, daar zij dien voor den besten erkenden.

22. Na mijn woord spraken zij niet weer, niemand durfde tegenspreken, niemand had iets daarbij te voegen, en mijne rede drupte op hen. Gelijk een zachte regen de dorre, dorstige aarde verkwikt, zo versterkte en bevredigde mijne rede hun verlangende harten (Deuteronomium 32: 2).

23. Want zij wachtten naar mij en mijn woord, dat in hun hart drong, gelijk het dorre land naar den regen, en sperden hunnen mond open, stonden met open mond naar mij te luisteren, even als het rijpend koren wacht naar den spaden regen (Leviticus 26: 5).

24. Lachte ik hun toe, wanneer zij in ongeluk waren, zij geloofden het niet 1), zij durfden het niet geloven, omdat het hun te groot en te eervol toescheen, en het licht mijns aangezichts deden zij niet neervallen, mijnen blik lieten zij niet onopgemerkt voorbijgaan. Hoe wanhopig ook hun toestand ware, ik wist hun moed en troost te geven, ik wist nog raad te schenken.

1) Dit kan ook, en o.i. beter, vertaald worden door Ik lachte hun toe, in hun hopeloze toestanden. Job wil dan daarmee zeggen, dat, als zij hem hun toestand, hoe hopeloos die ook scheen, bekend maakten, hij er nog raad voor wist, hij er hen nog uit kon helpen, zodat hij hun in plaats van met een bedenkelijk gelaat, met een lachenden blik kon aanzien.

25. Verkoos ik voor het volk hunnen weg, wees ik hun welken weg zij moesten inslaan, zo zat ik bovenaan 1) aan mijne leiding vertrouwde men zich gaarne toe, en ik woonde als een koning onder de benden, onder de krijgslieden, die op iedere wenk en op ieder woord van hen gereed staan, als een, die treurigen vertroost 2).

1) Zulk een man als Job, die alle zijne naburen in wijsheid en oprechtheid overtrof, moest wel een opperhoofd over hen allen zijn. De dwazen zullen gemeenlijk in hun hart aan de wijzen dienstbaar zijn; en als de wijsheid maar een weinig in het bloed, of de nakomelingschap wordt voortgezet, dan zal eer en macht hetzelve zeker vergezellen, en dus worden deze allengs erfelijk in zodanig een geslacht..

In den, zo men het noemt, edelen trots van den vorst Gods ligt wel waarheid; maar deze wordt niettemin ontsierd door de miskenning ener dieper liggende zondigheid, die de aanklager met scherpen blik ontwaard heeft. De kennis van deze is het, die Job nog ontbrak, ondanks zijn lijden, waarom het juist voor hem nodig was, en hij ook nu nog meer moet worden verootmoediging.

Onze Heere Jezus is de Koning, gelijk Job zich zelven beschrijft, de Koning der armen; die waarheid liefheeft en onrecht haat. Laat ons op Hem zien als onzen Koning, Hij heeft den weg voor ons gekozen, zowel dien van zorgen, als van eer. Hij troost Zijne bedroefde volgelingen, en leidt het gehele leger van Zijne heiligen tot overwinning en roem, door moeite en lijden en dood heen. Zijn gunst verfrist meer dan de late regen..

2) In deze laatste woorden vat Job als het ware alles nog eens samen, wat hij was en wat hij deed. Want als iemand arm en ellendig was, onbillijk behandeld, of verdrukt werd, die vond in hem zijn redder en beschermer. Hij verstond het, om den moedeloze op te beuren, om het

zwakke te sterken. Wie tot hem kwam, ging niet, hoe hopeloos zijn toestand ook was, ongetroost heen. Hier was hij ongetwijfeld een voorbeeld van Hem, die op aarde was gekomen, om de treurigen te troosten.

LXX vertaalt terecht: on tropon payeinouv parakalwn

HOOFDSTUK 30.

JOB KLAAGT OVER ZIJNE ELLENDE EN AANVECHTING.

V. Vs. 1-8. maar nu bespot mij jong, ellendig gespuis van de allerminste soort, uitgehongerd volk, dat zich met de armzaligste planten der woestijn voedt, lieden, die uitgestoten uit de maatschappij, in holen wonen, en onder de struiken der woestijn als het vee schreeuwen.

1. Maar nu, welk ene ontzettende verandering! nu lachen over mij met hoon minderen dan ik van dagen, jongeren, welker vaderen ik versmaad zou hebben, te gering en onbekwaam zou geacht hebben, om bij de honden mijner kudde te stellen, om de geringste diensten te verrichten, als herdershonden te zijn.

Even als in Hoofdstuk 24: 4-8, zo wordt ook hier (vs. 1-15) het laaggezonken geslacht der eerste inwoners van Haran, die door de ingedrongen Uzieten onderworpen waren, geschilderd. Terwijl Jobs doel was een voorbeeld van de moeilijk op te lossen raadselen in Gods wereldbestuur hun voor te stellen, zo moet nu de volgende schildering van het ellendig leven van dit soort van Zigeuners (vs. 1-8) dienen, om de ruwe aanvallen, die Job van deze aller verachtelijksten te lijden heeft (vs. 9-15) in de gehele grootte der krenking in ‘t licht te stellen. Want hoe minder Job tot die onbarmhartigen behoort, die het ongeluk van deze ellendigen, in plaats van het zoveel mogelijk te verzachten, slechts tot eigen voordeel zoeken aan te wenden, des te onverantwoordelijker is de snode behandeling, die hij thans van hen ondervindt, terwijl zij, die de rijken steeds haten omdat zij rijk zijn, zich nu over het te niet gaan van zijn geluk verheugen..

2. Waartoe zou mij ook geweest zijn de kracht hunner handen. Zij was door ouderdom in hen vergaan 1): reeds in hun jeugd uitgeput, is er geen kracht meer in hen.

1) In het Hebr. Aleemo abad kalach. LXX: en autouv apwleto sunteleia. Wel kan het laatste woord ouderdom betekenen, maar ook volmaaktheid, volheid. En dewijl hier niet van onder maar van jongeren sprake is, moeten we die laatste betekenis hier hebben. Betere vertaling is: Bij wie de volheid van kracht is verloren. M.a.w. die, hoewel zij nog jong zijn, geen kracht hebben, om iets goeds tot stand te brengen, uitgeput en krachteloos als zij zijn door hun ellendig leven.

Had Job vroeger gezegd, dat hij geëerd en gevierd was door de rijken en aanzienlijken des lands, nu klaagt hij juist over het tegenovergestelde. Niet de rijken, maar zelfs de vagebonden en hun kinderen bespotten hem.

3. Die door gebrek en honger eenzaam 1) waren, vliedende naar dorre plaatsen in de woestijn, in het donkere, woeste en verwoeste: er is niets goeds te wachten van hen, die zo ellendig opgevoed, zo slecht gevoed, zo treurig gehuisvest zijn.

1) In het Hebr. Galmoed. Dit woord heeft hier de betekenis van, uitgeput, onbekwaam tot den arbeid, uitgedroogd. Door honger en dorst, d.w.z. door gebrek en kommer waren zij zo uitgeput, dat zij onbekwaam tot den arbeid waren.

4. Die in hun woeste woonplaatsen, om het leven te onderhouden, ziltige kruiden plukten bij de struiken, tot bittere kruiden toe, die rondom de sih-struiken groeien (Numeri 32: 33), en welker spijze was de wortel der jenevers (vgl. Numeri 33: 18), der gensters (een soort van brem).

5. Zij werden uit het midden der mensen uitgedreven, men verlaagt hen, zodra zij uit de schuilhoeken van het gebergte komen en zich in de plaatsen van het platteland, of in de steden vertonen; (men jouwde over hen als over enen dief), zo algemeen veracht men hen.

6. Opdat zij wonen zouden in de akelige kloven der dalen, de holen 1) des stofs of, van aarde, en der steenrotsen.

1) Het Hebr. woord voor holen (chorim) heeft de uitleggers er toe gebracht, onder de hier en in Hoofdstuk 24: 5 vv. geschilderde mensen-klasse de Horieten te verstaan, de door de Edomieten onderworpen eerste bewoners van het gebergte Seïr, en het gehele toneel van Jobs geschiedenis naar deze streek te verplaatsen; toch past het woord chorim, "holen" even zo goed bij Haran, dat is, holen-landschap, en het blijft dus het waarschijnlijkste, dat aan het geslacht der Trachonieten, dat nog in overblijfsels zwak, klein en onaanzienlijk voort bestaat, ook stammen der kloven genoemd, in Haran moet gedacht worden. Volgens de beschrijving, die Wetstein van deze geeft, past de schildering van Job juist op hen..

7. Zij schreeuwden als wilde ezels (zie Hoofdstuk 24: 5), met dierlijke, door den honger hun afgeperste tonen, tussen de Sih-struiken, dat gewas der woestijn, dat hun wat voedsel, schaduw en leger geeft: onder de netelen vergaderden zij zich, ordeloos als het vee daar gelegerd.

8. Wat was er ook van hen te wachten, de vaderen waren reeds zo; zij waren kinderen der dwazen, en kinderen van geen naam 1), de geringsten uit het land: zij waren geslagen uit den lande, een verworpen en eerloos geslacht, dat men weggeeft uit het land.

1) Kinderen van geen naam, d.i. die hun ere hebben ingeboet Gelijk in oude tijden de slaaf als het ware geen naam had, niet als mens, maar als een stuk goed werd gerekend, gelijk nog altijd de gevangene zijn naam inboet en een nummer wordt, zo ook worden deze allen daarmee als eerlozen aangeduid.

9.

V. Vs. 9-15. Maar nu-ik ben hun tot een spot geworden. Van alle banden los, behandelen zij mij op de smadelijkste wijze. Ja, als ene vijandelijke legerbende vallen zij op mij aan en bestormen zij mij. Mijn eer en mijn geluk zijn verloren.

9. Maar nu ben ik, die vroeger zoveel zorg voor hen droeg, in mijne grote ellende hun snarenspel geworden, het voorwerp van de spotliederen (Psalm 69: 13. Klaagt. 3: 14) dier naar lichaam en ziel verdorvene mensen, en ik ben hun tot een klapwoord, iemand, van wie zij met veel hoon en onophoudelijk spreken.

Het moet ons niet verwonderlijk toeschijnen, indien eerloze mensen, die geen eergevoel in zich hebben, geen deugd, geen humaniteit kennen, geneigd zijn om te vloeken. Want dit zien wij dagelijks gebeuren. Wat nu zo is te gebruiken, dat het ons niets nieuws toeschijne, opdat wij er aan gewoon behoren te geraken. Maar behalve deze natuurlijke reden, laten wij erkennen, dat onze God des te meer ons geduld wil beproeven, wanneer wij niet zozeer door den smaad van hen, die in ere zijn, gescholden worden, maar van nietswaardige en verachte stervelingen worden getroffen, zodat zij meer als beesten, dan als mensen op ons een aanval wagen.

Men heeft zonder twijfel gezegd: ziet gij, dat God den tiran straft, den onderdrukker van alle vrijheid, den groten baas, die zich zo groot ene macht aanmatigde, den fijnen! -want zo zijn losse mensen gewoon van vrome mannen en leraars, ook van godzalige Overheden te spreken, bijzonder wanneer zij vallen. Zodra iemand neerligt, wil alles op hem aanvallen.

10. Zij, die zelf zo ellendig zijn, komen op hun strooptochten tot mij, en hebben enen gruwel aan mij, zij maken zich verre van mij, blijven vol afkeer in de verte staan, ja zij onthouden het speeksel niet van mijn aangezicht 1) Hoofdstuk 17: 6. Jes. 50: 6).

1) Had Job in het vorige vers gezegd, dat zij, waarover hij sprak, eerlozen waren, mannen zonder naam, nu klaagt hij er over, dat hij zelfs door zulke eerlozen, als een eerloze werd behandeld. Want iemand in het aangezicht te spuwen, is, onder mannen, die wel een naam hebben, een teken, dat men hem als een eerloze behandelt, tot een eerloze verklaart. Iemand in het aangezicht spuwen staat gelijk met iemand dodelijk beledigen.

En dit ondervond Job. Gold het van Emmanuel in profetische taal: "Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen." Job vertoont ons hier het beeld van den Christus Gods.

11. Want Hij, de Almachtige, heeft mijn 1) zeel, het touw, dat mijne levenstent uitgespannen hield (zie Hoofdstuk 4: 21), losgemaakt, en mij bedrukt, gebogen, mij aan het onheil en den dood prijsgeven; daarom hebben zij, die misdadige landlopers, den breidel voor mijn aangezicht afgeworpen. Hadden zij vroeger eerbied voor mij, nu hebben zij dien weggeworpen, en ben ik ten wit van hunnen teugellozen overmoed.

1) Ene andere lezing (Jithro volgens den Chetib in plaats van de Keri Jithri) zou voor het eerste gedeelte van het vers de lezing geven: "Hij heeft Zijn zeel (de pezen van Zijnen boog) losgemaakt." d.i. de pijlen van Zijnen toorn op mij afgeschoten. Van beide overzettingen is de zin deze: "het is Gods hand, die mij ook deze zwaarste verootmoediging heeft opgelegd, dat deze mensen alle schaamte hebben afgelegd en als de wilde dieren op mij losgaan.".

12. Ter rechterhand, als de aanklagers van enen misdadiger (Psalm 109: 6. Zach. 3: 1) staat de jeugd 1) op, die boze nakomelingen der zedeloze vaders (vs. 1), zij stoten mijne voeten uit, zij dringen mij voet voor voet terug, mij honende en kwellende, en banen tegen mij hun verderfelijke wegen 2), werpen als een dam der belegering tegen mij op (vgl. Hoofdstuk 19: 12), om mijne ellende ten top te voeren.

1) Onder jeugd hebben we hier te verstaan, de nakomelingschap, niet in den zin van later geborenen, maar in dien van, welke nu nog leven. Wij zouden kunnen vertalen: het gebroedsel. Job noemt hier op verachtelijke wijze de ganse menigte van eerlozen, die tegen hem samenspannen.

2) Job vergelijkt zich in vs. 12-14 hij ene vesting, die onbekwaam is, den vijandelijken aanval weerstand te bieden en bestormd wordt. Wij hebben ons daarbij steeds voor den geest te plaatsen, dat Job op een ashoop in het vrije veld buiten de bewoonde plaatsen ligt. Deze hopen ontstaan in Haran, volgens de beschrijving van Wetstein, door de opeenhoping van droge, niet met stro vermengde mest, die meestal elke maand eens verbrand wordt, daar de vruchtbare vulkanische aarde gene bemesting nodig heeft. De zo ontstane ashopen worden door de regens tot vaste aardheuvels (mezbele genoemd), die langzamerhand zo groot worden, dat zij den bewoners van de plaatsen tot ene luchtige verzamelplaats en zoele avonden dienen. "Daar spelen de kinderen, daar ligt de verlatene, die door ene ontzettende ziekte aangetast, niet in de woningen der mensen gelaten wordt, van de bescherming zijner kinderen en knechten beroofd, zijner vrouw tot een afkeer, zijner broeders en zusters een afschuw, van alle verzorging en bescherming der trouwe liefde verlaten, prijs gegeven aan den wreden spot en de mishandeling van die rondzwervende Zigeunerhorden..

13. Zij breken mijn pad af; den weg langs welken ik hen zou kunnen ontvluchten, versperren zij; zij bevorderen mijne ellende; zij hebben genen helper 1) van doen, die zelven als hulpelozen voortleven.

1) Ook hier weer doet Job het uitkomen, hoe diep zijn lijden is. Zij, die zeer hulpeloos zijn, die als ellendigen en die geen helper hebben, hun kommervol bestaan moeten voortslepen, doen alles om hem, den groten lijder, het lijden zou zwaar mogelijk te maken. Had hij vroeger geklaagd, dat zijne vrienden hem niet verstonden, dat God Zijn vijand is, nu zet hij de schildering voort, door te gewagen van den smaad en het lijden, dat hij ondervindt van de onderste lagen der maatschappij.

14. Zij komen met geweld op mij aan, als door ene wijde breuk, ene bres, die zij in den muur hebben geschoten (Hoofdstuk 16: 14); onder de verwoesting rollen zij zich aan, onder het kraken als van een vestingmuur, die met gekraak nederstort, vallen zij op mij aan, om hun lust aan mij te bevredigen.

15. Zo is de maat van mijn lijden vol. Men is met verschrikkingen tegen mij gekeerd; elk een vervolgt als een stormwind mijne edele ziel, mijn hoogheid, en mijn heil is als ene wolk voorbijgegaan.

1) Dit laatste ziet op de snelheid, waarmee alles geschied is. Gelijk een wolk spoedig, snel voorbij trekt aan het firmament, alzo is zijn ongeluk en zijn lijden spoedig opgekomen, zodat hij plotseling van een zeer gelukkige een ongelukkige en ellendige lijder is geworden. Mijne edele, heeft de betekenis van, mijne hoogheid, mijn eer en aanzien.

Men kan ook vertalen: Mijn heil trekt als een wolk voorbij. Het is de ontboezeming van den lijder, die het raadsel niet kan oplossen, en geen hoop heeft op aardse herstelling in eer en aanzien en geluk.

16.

VI. Vs. 16-23. Maar nu verga ik van nooit eindigende smart. Slap hangt mijn gewaad om het steeds meer uitterende lichaam; ik ben door God in het slijk geworpen. Te vergeefs roep ik tot U, o God! Gij blijft hard tegen mij. Ja, Gij voert mij weg als in een stormwind, en het einde is het dodenrijk.

16. Daarom stort zich nu mijne ziele in mij uit 1), verteer ik van eindeloze smart (Psalm 42: 5); de dagen des druks grijpen mij aan en houden mij zonder ophouden vast.

1) Met deze woorden bedoelt Job uit te drukken dat hij, tengevolge van zijne uiterlijke en innerlijke ellende verteerd wordt, zodat zijn zieleleven ondergaat in eindelozen jammer. Zo smartelijk is zijne ziele aangedaan, dat zijn leven zich oplost en vervloeit in zuchten en klagen.

In het tweede gedeelte van het vers is het beter in plaats van, grijpen mij aan, te vertalen door, houden mij vast, waarmee hij wil zeggen, dat aan zijn lijden en ellende geen einde komt.

17. Des nachts, daar alle smarten door rusteloosheid toenemen, doorboort Hij mijne beenderen in mij 1), woelt de ziekte in deze, om ze van het lichaam te doen afvallen, en mijne polsaderen 2), Hebr.: die mij knagen, de wormen in de zweren, rusten niet.

1) Of, Des nachts worden mijne beenderen in mij doorboord. De bedoeling is in beide vertalingen, dat des nachts de ziekte zo aangrijpt, dat de ledematen van het lichaam vallen. De melaatsheid brengt dit mede, dat het ene lichaamsdeel voor en het andere na afvalt.

2) In de zweren van de Elephantiasis-zieken komen meermalen wormen; ook het Syrische verhaal van Job’s lijden maakt gewag van wormen, voor welke Job tot ene weide was, en bij het graf van Job in Hauran worden ook nu nog van die versteende wormen getoond en door de pelgrims hoog vereerd. Wetstein verhaalt van zijn bezoek, daar gebracht: terwijl mijne bedienden aan deze plaats (bij de rots, tegen welke Job gedurende zijne ziekte zou geleund hebben), hun namiddaggebed verrichtten, bracht mij de Sheik Saïd een handvol langwerpig ronde steentjes en vuil, welke het verhaal als de versteende wormen aanwees, die uit de zweren van Job op de aarde gevallen waren. Neem ze voor u, zei hij tot een aandenken aan deze plaats mede; dat zij u leren in het geluk God niet te vergeten en in ongeluk niet met God te twisten..

18. Door de veelheid der kracht, de overmacht van God, is mijn kleed veranderd, ten gevolge van de gehele vermagering van mijn lichaam (zie Hoofdstuk 7: 15; 19: 20)) hangt mijn opperkleed niet meer als vroeger met schone plooien om gezonde en krachtige leden, maar glad langs het ingevallen lichaam neer; Hij omgordt mij als de kraag mijns roks, gelijk die nauwe kraag, die om mijn hals sluit, daaraan vastkleeft, zo kleeft mij mijn opperkleed aan ‘t gehele lichaam.

19. Hij 1), de Almachtige, heeft mij in het slijk geworpen, en ik ben gelijk geworden als stof en as 2).

1) Het is zeer karakteristiek, doch natuurlijk, dat Job dikwijls van God spreekt, zonder Hem te noemen, omdat voor den zwaar beproefde de verschrikkelijkste gedachte is, dat God zijn vijand en vervolger geworden is; daarom vermijdt hij den anders zo geliefden Naam van God in zulk een smartelijk verband te noemen..

Het doorsneed hem het harte, meer dan iets anders, dat God zich niet aan hem vertoonde. Hij vervoegde zich tot hem, en bad hem, maar kon geen gehoor verwerven; hij beriep zich op Hen, en ging voor Zijn stoel, maar er was geen vonnis te erlangen..

2) de huid van de Elephantiasis-zieken wordt eerst sterk rood gekleurd, vervolgens neemt zij ene zwarte kleur aan, er komen dan schubben als van vissen op, en de gekloofde, donkerkleurige oppervlakte des lichaams gelijkt aan de korst der aarde..

Hiermede wil Job zeggen, dat hij als een nietswaardige door God wordt behandeld, niet meer als een schepsel Zijner handen, maar als een iets, dat men, dewijl het geen waarde heeft, wegwerpt in de lucht, gelijk men met stof en as doet.

20. Ik schreie tot U, o God! om hulp, maar Gij antwoordt mij niet; ik sta en wacht op verhoring, maar Gij acht niet 1) op mij; Gij staart als vijand aan.

1) Liever dan het woord "niet" uit het eerste gedeelte van den zin hier in te voegen, vertale men: Gij ziet mij aan. Job wil dan zeggen, dat het hem is, alsof God in bedenking staat, of Hij hem wil helpen of niet. De uitdrukking is ontleend aan iemand, die om hulpe gevraagd, wel den smekeling aanziet, maar op wiens gelaat is te lezen, dat de ellendige van hem geen hulp heeft te wachten. Job laat zich hier weer geheel en al door zijne ellende overheersen, en door zijn gevoel zó overwinnen, dat het hem weer is, alsof God niets meer met hem te doen wil hebben. Vandaar dat hij in het volgende vers ook tot die harde uitdrukking komt, welke hij in zijn overstelping van smart doet horen.

21. Gij zijt, in plaats van mij door verhoring des gebeds te vertroosten en mij bij te staan, veranderd van enen jegens mij zo goeden God, in enen wrede tegen mij; door de sterkte Uwer hand 1) wederstaat Gij mij hatelijk, Gij haat mij bitterlijk en toont dat in Uwe grote kracht.

1) O neen, mijn lieve Job! Dit zou nog veel zwaarder vallen! Geen schepsel, maar slechts een God kan de zwaarte van den Goddelijken arm verdragen. Gij, o gekruisigde Heere Jezus Christus! hebt alleen de sterkte van dezen arm kunnen dragen.

Gij zijt, zegt hij tegen den Allerhoogste (en dit is een wreed en ondankbaar gezegde), in enen wrede tegen mij veranderd. Vreemd is 't toch en zal het altoos blijven van den God der genade en den Vader aller ontferming en vertroosting, om ooit wreed te zijn jegens een enig zijner schepselen. Zijne barmhartigheden hebben geen einde, en houden nimmer op, vooral niet voor degenen, die hij als Zijne eigene kinderen en gunstgenoten aangenomen heeft. Job sprak hier derhalve zeer onredelijk en onbezonnen, zowel als ondankbaar. Doch het voeden van harde en strenge gedachten omtrent God, was de zonde, welke hem te dien tijde het lichtst omringde..

22. Gij heft mij op als een stoppel in den wind, Gij doet mij daarop rijden, voert mij door den stormwind weg, en Gij versmelt mij het wezen 1).

1) Het beeld is ontleend aan het rijden op den wind, gelijk dit op dichterlijke wijze van God en van machtigen onder de mensenkinderen wordt gezegd. Hier echter niet in gunstigen, maar in ongunstigen zin. De wind is hier niet het voertuig tot ere en overwinning, maar tot vernietiging. Daarom hebben ook onze Staten-Overzetters zo juist de laatste woorden overgezet, als gevolg van het doen rijden op den stormwind. Gevolg toch is, dat Job aan den dood wordt overgegeven, bezwijkt onder den machtigen arm Gods. Gij vernielt mij het wezen, wil hier zeggen, Gij vernietigt mij gans en al, zodat er niets van mij overblijft. Zijn gehele lichamelijke substantie zou verdwijnen.

23. Want ik weet, welk doel Gij daarmee hebt, dat Gij mij zo heen en weer slingert; dit zoekt Gij a), dat Gij mij ter dood brengen zult, en tot het huis der samenkomst aller levenden, het dodenrijk, de laatste woonplaats van alles wat leeft.

a) Hebr. 9: 27

Hier zien wij, dat Job in die wijze, waarop hij vroeger tot God gesproken heeft, nog geenszins zonde ziet, daar toch integendeel die vroegere toon, hoewel minder sterk. toch nog altijd verstaanbaar streng klinkt.

Volgens sommigen Coccejus e.a., wil Job hier uitspreken, dat God hem wel zou doen sterven, maar toch ook weer uit den dood zou verlossen. Anderen, zoals Calvijn, zijn van gevoelen, dat Job hier den dood voorstelt als het einde der plagen, zodat hij geen hoop meer heeft, om nog eenmaal hersteld te worden in zijnen vroegeren geluksstaat. Wij voor ons verenigen ons volkomen met het laatste gevoelen. Job spreekt het hier zo stellig mogelijk uit, dat die smartelijke ziekte hem overkomt, opdat hij straks den dood zal sterven en verzameld worden tot de plaats, waar alle levenden zouden komen.

24.

VII. Vs. 24-31. Deze troost is mij alleen overgebleven, dat er in het graf toch rust van het lijden zal zijn, vooral, wanneer men zelf medelijden met ongelukkigen gevoeld heeft. Mij trof het leed zo onverwacht, dat ik mijne weeklacht open moest uitspreken, en nu gelijk de dieren der woestijn klaagtonen uit, Mijn gehele lichaam verteert van koortshitte en al mijne vreugde is in klachten veranderd.

24. Ik weet het, een ellendige dood wacht mij; die kome spoedig. Hier is het lijden, maar Hij, de Almachtige, zal tot den aardhoop, den grafheuvel, de hand niet uitsteken 1); is hier bij henlieden geschrei in zijne verdrukking? Klaagt iemand in het graf over enige pijn door God hem aangedaan?

1) Dit vers heeft van oude tijden af zeer vele moeilijkheden aan de Uitleggers opgeleverd. Onze Statenvertaling heeft, wat het eerste gedeelte betreft, de Vulgata gevolgd. Anderen zetten over door: Geen gebed helpt, wanneer hij Zijn hand uitsteekt. Nog anderen: Maar in het neerstorten strekt men de hand nog uit (n.l. om hulp), en dan het tweede gedeelte: en heft in zijn ondergang nog daarom hulpgeschrei aan. De laatste vertaling komt het meest overeen met het volgende. Job wil dan zeggen, dat iemand, al is hij bewust, dat de dood er mee gemoeid is, al zal de dood hem het einde brengen van zijn plagen, hij toch nog niet zo van het leven vervreemd is, dat hij nog als ter letster ure niet uitziet naar redding.

Calvijn tekent bij deze woorden aan: "Maar de eenvoudige zin (sensa naturalis) is deze. Ook indien velen mij beklagen, zal niemand zijn hand kunnen uitstrekken, om mij hulpe te brengen, wanneer ik door den dood ben verdorven, nergens zal een reddende hand openbaar worden, alle menselijke hulp zal mij ontbreken."

25. Ik ten minste mag rust in het graf verwachten. a) Weende ik niet over hem, die harde dagen had? was mijne ziel niet beangst over den nooddruftige, 1).

a) Psalm 35: 13,14. Rom. 12: 15.

1) Hierdoor wil Job wijzen op hetgeen hij zelf vroeger had gedaan, hoe hij met de wenenden geweend had en beangst was geweest over de nooddruftigen. Hoe hij derhalve in plaats van hard tegen andere ellendigen geweest te zijn, juist medelijden met hen had gevoeld. En nu hij zelf in ellende verkeerde, waar vond hij zelf nu medelijden, En hoe meer hij hier in komt, hoe diep weemoediger zijn klagen is.

26. Nochtans toen ik het goede verwachtte, en met recht, omdat ik vroom was, zo kwam het kwade; toen ik hoopte naar het licht, dat Zijn licht onafgebroken over mijne tent zou schijnen, zo kwam de donkerheid.

27. Mijn ingewand ziedt van zielsangst en koortsgloed, en is niet stil, heeft gene rust; de dagen der verdrukking zijn mij voorgekomen als een overweldigend vijand.

28. Ik ga zwart, in rouwklederen, daarheen, ik word niet van de zon beschenen, de zon mijns heils heeft zich voor mij verborgen (zie Hoofdstuk 29: 3); opstaande schreeuw ik in de

gemeente 1), zelfs midden onder vele mensen kan ik niet blijven zitten, ik moet opstaan en het uitschreeuwen van smart.

1) Job geeft hier een overzicht over wat hem is geschied, en waar hij zegt, dat hij opstaande zijn klaaglied doet horen te midden van zijn omgeving, van allen, die hem kunnen horen, daar heeft hij niet de bedoeling, om recht te verkrijgen, gelijk sommigen menen, maar om de diepte van zijn lijden bekend te maken, en in dat bekend maken enige lafenis te vinden.

29. a) Ik ben in mijn klagelijk gehuil den draken, den sjakals (Richteren 15: 5) een broeder geworden, en een metgezel der jonge struisen (Hoofdstuk 39: 13 vv. Micha 1: 8. Jes. 43: 20).

a) Psalm 102: 7.

30. a) Mijne huid is zwart geworden over mij, en mijn gebeente is ontstoken van dorrigheid, is in het binnenste merg verdroogd van de koortshitte.

a) Psalm 119: 83. Klaagl. 4: 8; 5: 10.

Over de klaagtonen van den struis deelt een Engels reiziger (Shaw) mede: Wanneer de struisen in den aanval tot een strijd zijn, maken zij een wild, woest en sissend geluid met hun opgeblazene kelen en snavels; wanneer de tegenstand gering is, hebben zij ene klokkende en kakelende stem, even als ons pluimgedierte; zij schijnen zich te verheugen over de vrees van hun tegenstanders en te lachen. Gedurende de eenzaamheid van den nacht is het, of hun stemorganen een geheel anderen toon verkregen hebben, zij verheffen dan dikwijls een klagend en afschuwelijk gedreun, dat somwijlen iets van het gebrul van een leeuw heeft en soms meer aan de hese stemmen van andere viervoetige dieren, bijzonder van het rund gelijkt. Ik heb ze dikwijls horen steunen, of zij de pijnlijkste smarten leden..

31. Hierom is mijne harp, cither, tot een rouwklage geworden, en mijn orgel, veldpijp of harp, tot een stem der wenenden. Waar anderen zich verheugen en zingen, is mij klagen en wenen verlichting geworden (Psalm 137: 2).

Het is fijn en juist van den dichter, dat hij deze laatste en diepste klacht van Job in zulk ene weemoedige treurmuziek laat wegsterven..

HOOFDSTUK 31.

JOB'S ZUIVERE WANDEL.

VIII. Vs. 1-12. En toch heb ik deze plotselinge omkering van mijn lot geenszins verdiend. Met het oog op het vreselijk gericht van den al wetenden God had ik het mij tot ene onverbreekbare wet gemaakt alle boze lusten te onderdrukken, en heb ik mij nooit een onrecht veroorloofd, in 't bijzonder mij nooit aan echtbreuk schuldig gemaakt.

1. Ik heb reeds voor langen tijd een verbond gemaakt met mijne ogen, en deze aan ene strenge wet onderworpen, hoe zou ik dan, met boze begeerlijkheid acht gegeven hebben op ene maagd? (Matth. 5: 27 vv. Genesis 39: 9).

De vrienden hadden Job in 't bijzonder twee dingen verweten, de liefdeloosheid jegens armen en zwakkeren (zie Hoofdstuk 22: 6-9) en den trots en het overmoedig vertrouwen op eigene kracht en eigen rijkdom (vgl. Hoofdstuk 15: 25-28). Tegenover de eerste beschuldiging staat in dit Hoofdstuk vs. 13-23, tegenover de tweede vs. 24-40. Terwijl Job vroeger op de gezochte onrechtvaardige beschuldigingen niet verder lette, stelt hij hier voor God en mensen zijn gehele leven in hoge reinheid en heiligheid in die beide opzichten voor. De eerste strofe (vs. 1-12) gaat nog dieper; daar toont hij, hoe zelfs de boze lust door hem als verdoemelijk is erkend en bestreden. De ogen zijn daarbij als het hoofdwerktuig van den bozen lust in plaats van alle andere zintuigen genoemd, zonder dat daarmee de andere zouden moeten beschouwd worden als van dit verbond uitgesloten. De door de zonde verdonkerde ogen nemen slechts de uitwendige gedaante der dingen waar, zonder er aan te denken, waartoe ze bestemd zijn door God, of het inwendige gade te slaan; deze lust der ogen, die alle schepselen volgens hun uitwendige verschijning in den dienst der zonde zoekt te lokken, wordt naardat zij op het andere geslacht, of op leven, goed en eer van den naaste zich richt, tot vleselijken lust en hovaardij. Onder alle soorten van lust der ogen, noemt hij in 't bijzonder den onreinen geslachtslust, als die het meest tot vergoding van het schepsel leidt; van de daad dier zonde is eerst in vs. 9 vv. sprake. Wanneer men zich nu moet verwonderen, dat zich midden in het Oude Testament, zelfs buiten de van God verkorene familie zulk ene reinheid des harten, zulk ene heiligheid van wandel gevonden wordt, als Job hier met eden bevestigt, zo mag men toch nooit vergeten, dat het hoofddoel van dit Hoofdstuk niet daarin ligt, het hoge Ideaal van Jobs leven als een enigzins navolgenswaardig voorbeeld voor de ogen van den lezer neer te leggen, maar integendeel daarin, dat hij aantone, hoe, ondanks de bijna onbereikbare hoogte van heiligheid in dezen knecht Gods, Jobs hart toch aan ene zware zonde lijdende was; dat hij zich namelijk steeds in zijne gerechtigheid wilde verheugen, die in een gelukkig leven genieten en door God formeel erkend wilde zijn en hoe het daarop straffende, louterende liefde geweest is, die hem in de handen van satan ter verzoeking gaf. Dit blijkt reeds in de vreselijke vloeken, die hij over zich inroept voor het geval, dat hij mocht liegen. Elk van deze vloeken is ene aanklacht tegen God. Ook hieruit blijkt echter, dat er een hoofdstuk, in deze grote belijdenis van Job ontbreekt, namelijk, dat hij ook altijd aan den wil van zijnen God zich recht hebbe overgegeven..

2. Want wat is voor hem, die deze zonde bedrijft, het deel Gods van boven, het loon? of wat zou voor mij geweest zijn de erve des Almachtigen uit de hoogten, hetgeen de Heere mij zou toegedeeld hebben, indien ik hierin misdadig ware geworden.

3. Is niet het verderf voor den verkeerde, ja, wat vreemds1), de ondergang voor de werkers der ongerechtigheid?

1) Wat vreemds, in den zin van, ongeval, ondergang. Waarvan Job zich hier vrij weet is niet nog de ontuchtige daad, -dit spreekt hij uit in vs. 9- maar van de onkuise gedachte, van het zondigen door ontuchtige gedachten. Ook deze zonde beschouwt Job in het licht van Gods Rechtvaardigheid en Wet, en vraagt daarom, of niet het verderf daarvoor is voor den werker; wat vreemds, d.i. wat onfortuinlijk is; wat het tegenovergestelde is van geluk-voor de werkers der ongerechtigheid.

4. a) Ziet Hij, God, niet mijne wegen, ook de verborgenste, zondige begeerte van het hart, en telt Hij niet al mijne treden 1), ook waar geen mens mij ziet. Omdat ik alzo van Zijne rechtvaardige straf, die alle onkuisen treft, en van Zijne alwetendheid wel overtuigd was, bestreed ik elken zondigen lust.

a) 2 Kronieken 16: 9. Job 34: 21. Spreuken 5: 21; 15: 3. Jer. 32: 19.

1) Gods opmerkzaamheid strekt hem tot een teugel. God nam overal kennis van, en telde zelfs alle Job's treden, niet slechts de valse stappen, in den weg van zijn plicht, maar ook alle de bijtreden op het pad der zonde. Hij ziet niet alleen onze wegen in het algemeen, maar neemt ook kennis van bijzondere daden, van alle onze werken. Ja, van iedere beweging, welke wij maken, en Hij houdt er rekenschap van, omdat Hij ze ons alle zal doen verantwoorden te Zijner tijd. Dit moet ons derhalve zeer bedachtzaam en omzichtig doen wandelen..

5. Zo ik met ijdelheid omgegaan heb, vals gehandeld heb, en mijn voet gesneld heeft tot bedriegerij 1);

1) Niet alleen, dat hij tegen onkuise gedachten den strijd had aangebonden, ook tegen zondige daden en wegen. Dit vermeldt hij in dit en in de volgende verzen. En zo is hij er overtuigd van, dat hij zijn pad zuiver, naar Gods Wet en instellingen, heeft gehouden, dat hij zonder schroom het oordeel Gods en Zijne vergeldende straffen durft inroepen en inwachten. Het is duidelijk, dat hij dit alles bedoelt in den zin van, oprecht wandelen voor zijn God en voor de mensen.

6. Hij, de Heere, wege mij op, in ene rechte weegschaal, ene weegschaal der strengste rechtvaardigheid, en God zal mijne oprechtigheid weten, mijnen onberispelijken wandel zien.

7. Zo mijn gang uit den smallen, rechten weg geweken is, en mijn hart mijne ogen nagevolgd is, ik begeerd heb wat mijne ogen zagen als de bezitting van een ander, en aan mijne handen iets 1), enige schandvlek, aankleeft;

1) In het Hebr. Mwam (Meoem), d.i. hier, gelijk Dan. 1: 4: gebrek, vlek. Er staat niet Meoemah = iets, maar meoem.

Dit alles staat ook in het nauwste verband met het een verbond maken met de ogen. Want dit zag niet alleen op de zonde der onkuise gedachten, die tot ontucht verleidt, maar ook op die der begeerte, die tot diefstal of roverij vervoert. Dewijl hij een verbond met zijne ogen gemaakt had, wist hij zich vrij van alle openbare zonden, die hem zijne vrienden hadden verweten.

8. Zo moet ik zaaien, maar een ander zal eten van hetgeen ik zaaide en plantte en uitspruit; en mijne spruiten 1) moeten, gelijk het spreekwoord zegt (zie Joh. 4: 37), uitgeworteld worden. Naar het recht der gestrengste wedervergelding worde mij dan alles ontroofd (vgl. Hoofdstuk 27: 16 vv. Leviticus 26: 16 Deuteronomium 28: 30).

1) Spruiten is hier niet bedoeld ten opzichte van nakomelingen, hoewel het ook niet zelden in dien zin voorkomt, maar van hetgeen gezaaid was en opkwam, uit de aarde voortsproot. Job wil zeggen, dat, zo hij zijne handen had uitgestrekt naar de bezittingen van anderen, anderen van hetgeen hij had verworven, van hetgeen hij gezaaid had en was uitgesproten mochten genieten. Zo zeker is hij van zijn zaak, zo vast staat hij in zijne overtuiging-

9. Zo mijn hart verlokt is geweest tot ene vrouw, om met haar te echtbreken, of ik aan mijns naasten deur geloerd heb, totdat hij zou uitgegaan zijn (Spreuken 7: 8 vv.; Hoofdstuk 24: 15);

10. Zo moet mijne huisvrouw met een ander malen, als slavin bij een ander achter den molen staan, zich tot alles laten gebruiken (Exodus 11: 5), en anderen zich over haar krommen, haar schenden.

Job leefde in Monogamie (huwelijk met ééne vrouw), gelijk er ook nog heden Arabische stammen in Syrië zijn, die gene belijders zijn van den Islam en zijne schandelijke polygamie (veelwijverij), maar zich aan den "godsdienst van Abraham" (Din Abraham) vasthouden.

Beide uitdrukkingen betekenen hetzelfde, zowel die in het eerste gedeelte als in het tweede gedeelte van het vers. Job roept hier in als straf over zich zelven, indien hij zich aan overspel heeft schuldig gemaakt, dat dan ook zijne vrouw door anderen geschonden worde. Want met een ander malen is een zedig gezegde van de zonde van overspel.

11. Want dat, die echtbreuk, is ene schandelijke daad, en het is ene misdaad bij de rechters, die voor hen moet komen en door hen zwaar gestraft moet worden (Deuteronomium 22: 22).

12. Want dat, zulk ene daad van echtbreuk, is een vuur, hetwelk tot de verderving toe verteert, tot den afgrond voert, en al mijn inkomen uitgeworteld zou hebben. Zo hij al de straf des rechters ontging, zijne misdaad zelf is een vuur, dat niet ophoudt te verteren tot in het al verslindend graf toe (vgl. Spreuken 2: 18; 6: 27-35; 7: 26 vv.; 9: 18

Ziedaar derhalve, hoe Job zich in zuiverheid van zeden had in toom gehouden en zich niet aan de schanddaad van echtbreuk had overgegeven, welke hij zonder twijfel erkende van zich te moeten afwerpen, dewijl God haar op generlei wijze kon verdragen. Wat nu de straf betreft, die hier wordt voorgesteld, dit is het rechtvaardig loon voor hoereerders en echtbrekers, zodat zij zonder twijfel, wat zij anderen hebben aangedaan, zelven moeten lijden. Niet alleen wordt dit op deze plaats gezegd, maar onder anderen is er een bijzonder voorbeeld van getoond in den persoon van David. Want ofschoon hij een heilig Profeet was, en een koning uit het gehele menselijke geslacht uitverkoren, die dit getuigenis had, dat God in hem een man naar Zijn hart had gevonden, dewijl hij echter van den weg was afgeweken en eens anders vrouw had geschonden, zien wij, dat God hem tot die straf heeft overgegeven, en de vloek Gods werd hem door den profeet Nathan aangezegd: Gij hebt het in het verborgen gedaan maar het zal U in het openbaar vergolden worden. De zon, zegt hij, zal getuige zijn..

Die zonde is een vuur in de ziel, die daaraan zich overgeven worden gezegd te branden. Het verteert al wat goed is van de ziel en verstompt het geweten. Het ontsteekt het vuur van Gods toorn, dat, indien het niet door het bloed van Christus wordt uitgedelgd, tot eeuwige vernietiging verteren zal. Brandende lusten brengen tot brandende oordelen..

13.

IX. Vs. 13-22. Wanneer ik tegen mijne dienaren hard geweest ben, wanneer ik jegens armen en verlatenen liefdeloos gehandeld heb, wanneer ik door mijne macht het recht onderdrukt heb, zo moge mij de verdiende straf treffen!

13. Zo ik versmaad heb het recht mijns knechts, of mijner dienstmaagd, als zij geschil hadden met mij;

14. (Want wat zou ik doen a), als God opstond, om mij voor Zijn gericht te trekken? en als Hij bezoeking deed, mijne zonde onderzocht, wat zou ik Hem antwoorden?

a) Psalm 44: 22.

15. a) Heeft Hij niet, die mij in den buik maakte, hem, mijn knecht en mijne dienstmaagd, ook gemaakt; wij hebben één en denzelfden Schepper, en één en dezelfde God heeft ons in de baarmoeder bereid? God heeft getoond door ons een gelijk ontstaan te geven, dat wij gelijke rechten hebben voor Hem.

a) Job 34: 19. Spreuken 14: 31; 17: 5.

De Heidenen kenden enen slaaf geen recht toe tegenover zijnen heer. Deze had macht over leven en dood. Maar Job begaf zich om zijnentwil vrijwillig tot de rechters uit liefde tot gerechtigheid, zodat hij of door andere rechters of scheidsrechters enen strijd liet beslissen, of door eigen gematigdheid recht gaf..

Dit kan zo opgevat worden, dat wij allen in één baarmoeder zijn gecreëerd, d.i. allen van Adam afstammen en van dezelfde natuur zijn.

Maar ook nog in ruimer zin is het op te vatten. Job heeft derhalve twee dingen overwogen, waar hij zijne knechten of maagden heeft verdragen. De eerste was, omdat wij hebben een gemeenschappelijken Schepper, allen door God zijn geschapen, vervolgens omdat wij dezelfde en gelijke natuur hebben, zodat men heeft te besluiten, dat alle mensen, ofschoon zij van verschillende conditie zijn en volgens de mensen worden onderscheiden, echter door het begrip van broederschap met elkaar verbonden zijn. Wie nu zich niet verwaardigt een mens voor zijn broeder te erkennen, verandert zich in een os, of leeuw, of zwijn, of enig onredelijk beest, en vergrijpt zich aan het beeld Gods, hetwelk Hij ons heeft ingedrukt. Ziedaar derhalve, welke reden Job hier wel bijbrengt..

Ook beschouwde Job zijne dienaars niet, gelijk de tegenwoordige naamchristenen, als enkel "arbeidskrachten," maar als persoonlijke wezens, die ook een wil en ene onsterfelijke ziel bezitten (Efeze. 6: 9)..

16. Zo ik den armen hun begeerte onthouden heb, of de ogen der weduwen laten versmachten, door den verlangden bijstand haar niet te geven (Hoofdstuk 29: 13

Vs. 16-21 moeten als de voorin worden aangemerkt, terwijl vs. 22 vv. de nazin is. Zij bevatten de voorwaarden, onder welke Job zulke straffen inroept.

17. En mijne bete alleen gegeten heb, zodat de wees daarvan niet gegeten heeft; zonder dat ik den verweesde mede liet eten:

18. (Want van mijne jonkheid af is hij, die ouderloze, bij mij opgetogen, als bij een vader, en van mijns moeders buik af heb ik haar, de weduwe, die geen steun had, geleid, gelijk men zijne zieke, grijze moeder hij de hand neemt, zulk ene medelijdende liefde was mij aangeboren (Jak. 1: 27) en heb ik beoefend, van het eerste ogenblik af, dat ik dit kon;

19. Zo ik iemand heb zien omkomen, iemand ellendige zag, omdat hij zonder kleding was, en dat de nooddruftige geen deksel had (Jes. 58: 7);

20. Zo zijne lenden, omdat ik ze gedekt had, mij niet gezegend hebben, toen hij van de vellen mijner lammeren verwarmd werd;

21. Zo ik mijne hand tegen den weerlozen wees bewogen heb, door hem te beroven, omdat ik in de poort, de plaats waar het recht werd uitgesproken, mijne hulp zag 1), door mijn aanzien er op rekenen kon tegenover mijnen hulpelozen aanklager voor het gericht vrijgesproken te zullen worden;

1) Dit is, ofschoon hij ongestraft bij de mensen dat onrecht kon plegen. Want in die dezen werd het recht uitgesproken in de poorten der steden, als de plaatsen, waar de meeste mensen samenkwamen.

Job zegt derhalve, dat het waar is, dat ik dezen vreze, genen schrik had kunnen inboezemen, en als de bliksem nu eens dezen, dan genen had kunnen overvallen, terwijl dan niemand het waagde tegen mij den mond open te doen. Waarom niet? Als man met gezag begaafd, werd hij geduld, niemand durfde over hem klagen en ook, indien iemand klaagde over hem, durfde niemand der rechters toch tegen hem recht eisen. Ofschoon ik aldus in aanzien was, en wat ik als magistraat ook zelf had durven doen, zou het geduld en verdragen zijn, toch heb ik mijn gezag niet misbruikt, heb ik den arme niet met de voeten verschopt. Wanneer een wees mij verscheen, heb ik niet bezocht, door diens veroordeling en verdrukking mijne zaken te vermeerderen-wij weten nu, dat de wezen meermalen als buit zijn behandeld. -Job toont derhalve aan, dat hij met die eerlijkheid is versierd geweest, dat, wanneer hij de bezittingen van anderen had kunnen wegroven, hij dit nooit heeft beproefd, noch door een vonnis en vernietiging van een ander zijn voordeel heeft gezocht, ook dan niet, indien het door de mensen was geoorloofd of toegestaan..

22. Indien dat zo is, mijn schouder valle van het schouderbeen, en mijn arm, met welken ik zo schandelijk zondigde, breke van zijne pijp af!

23. Ik heb die zonden niet bedreven, want het verderf Gods was bij mij een schrik en hield mij van die ongerechtigheden af, en ik vermocht niet het kwade te doen, van Zijne hoogheid 1), die mij onophoudelijk voor den geest stond.

1) Job legt hier zijne grondbeginselen bloot, waardoor hij teruggehouden werd van onbillijkheid en onrecht. Hij wist, dat God zelf de hoge Beschermer was der ellendigen, dat een wees hij God ontfermd was, en dat God de zonde der onbarmhartigheid en van onrecht zeker zou straffen. Maar ook had hij een diep besef van Gods Hoogheid en Majesteit, zodat hij bij de ondervinding daarvan zeer voorzichtiglijk en bedachtzaam wandelde. Hij was rechter, hij was in zijn land en bij zijn volk een hoge Overheidspersoon, maar, en dit drukt vooral het laatste uit, hij kende zich Overheidspersoon onder de Hoge Majesteit, aan Wie hij rekenschap van alle zijne daden verschuldigd was. Hij sprak het recht uit als in Diens tegenwoordigheid en daarom was het zijn streven, om ook waarlijk recht te doen.

Hij wist zich dienaar van dien God, van Wie alle Overheidsgezag afdaalt, en die wetenschap hield hem terug van het plegen van onrecht en onbarmhartigheid.

24.

X. Vs. 24-40. Nooit heb ik op mijne schatten een goddeloos vertrouwen gesteld, noch mij heimelijk tot verering van zon en van maan gewend. Over het ongeluk van mijnen vijand heb ik mij nooit hoogmoedig verheugd, integendeel aan alle mensen heb ik vriendelijkheid en gastvrijheid bewezen. Mijn geweten is niet bezwaard met geheime zonden, die ik vrezen zou, dat openbaar zouden worden. O dat toch God zelf tussen mij en mijne tegenstanders wilde beslissen! Vrijmoedig en vol vertrouwen zou ik mijn gehele leven hen voorleggen en mij zuiveren! Wanneer echter, gelijk zij zeggen, gewelddadige onderdrukking aan mij kleeft, nu dan mogen ook hun verwensingen mij treffen.

24. Zo ik het goud a) tot mijne hope gezet heb, of tot het fijn goud (Hoofdstuk 27: 16,19), gezegd heb: Gij zijt mijn vertrouwen (Psalm 52: 9).

a) Mark. 10: 24. 1 Tim. 6: 17;

25. a) Zo ik blijde ben geweest, omdat mijn vermogen groot was, en omdat mijne huid geweldig veel, schatten in overvloed, verkregen had1) Dat toch ware ook (vs. 26) afgoderij geweest (Col. 3: 5).

a) Psalm 62: 11.

1) Hier spreekt Job het uit, dat hij nooit zijn hart heeft gezet op de schatten der wereld, dat hij nooit zijn geluk heeft gezocht in de vergankelijke dingen der aarde. Wel had hij zich verheugd in de gunst zijns Gods, die hem met eer en aanzien, met veelheid Zijner goederen had begenadigd, maar, en dit drukt hij vooral uit, hij had van zijn goud en goed gene afgoden gemaakt, waarop hij zijn vertrouwen had gesteld. Hij had noch wat van de wereld was, noch van de zon en de maan (vs. 26 en 27) zijne afgoden gemaakt. Hij kende zich vrij van alle afgoderij.

26. a) Zo ik de zon, het grote licht der wereld (Hoofdstuk 37: 21) met afgodische verering aangezien heb, wanneer het scheen, of de maan, heerlijk voortgaande, wanneer zij in volle majesteit den nacht statig doorwandelde;

a) Deuteronomium 4: 19.

27. En mijn hart door zulk een gezicht verlokt is geweest in het verborgen, dat mijne hand mijnen mond gekust heeft 1), om dien het gesternte toe werpen ter verering:

1) De aanbidding van de sterren des hemels is overal de oudste en betrekkelijk nog zuiverste vorm van het heidendom, deze had in Syrië, Voor-Azië en Griekenland plaats door het toewerpen van handkussen (vgl. Tacitus hist. III. 24). In Job's omgeving is wellicht openlijke en verborgene afval tot den afgodendienst reeds tamelijk ver verbreid geweest; tegenover deze stond hij onbeweeglijk vast in het overgeleverde geloof der vaderen aan den een waren God, den Schepper van hemel en aarde. Wellicht maakten velen zijner stamgenoten zich zelven wijs, dat de verering der sterren wel met het oude geloof kon bestaan; gelijk heden velen menen, dat de aanbidding van des mensen geest (genie), van den roem van zijn eigen volk, of van het natuurwonder zich wel verdragen kan met het geloof van den enigen Meester, Christus. Gelijk het nu voor den bekeerden Christen een zware strijd is, zich geheel rein te houden van dezen afgodischen tijdgeest en niet medegesleept te worden met den afval, die zich steeds uitbreidt, zo is zeker Job's strijd in dezen ook gene geringe zaak geweest..

De eerste afwijking der mensen van de verering van den onzichtbaren God is geweest de verering van de hemellichten, het is een bewijs voor de hoge oudheid van het Boek van Job, dat hij hier gene melding maakt van enig ander soort van afgodendienst, hoewel zijn onderwerp hem er toe zou geleid hebben die te noemen, zo zij hem bekend geweest waren.

In het Hebr. Wathissak jadi lefi. Beter: En een kushand toewierp. Bij de heidense volken begroette men de opgaande zon, door haar een kushand te geven, door een kus op de hand te geven en die hand haar toe te werpen. Dit bedoelt Job hier ook, en spreekt zich vrij van elke afgodische verering van de hemellichamen, gelijk de heidense volken deden.

Was Job beroofd van zijne goederen, het was niet, omdat hij er op had vertrouwd; was hij getroffen door het vuur des hemels, het was niet, omdat hij een aanbidder van zon en maan was geweest. Het recht der wedervergelding was hier niet van kracht.

Evenmin was hij door de vijandige volken vervolgd, dewijl hij verblijd was geweest over de verdrukking der haters en van vreugde was opgesprongen als het kwaad hen vond. Hij was geen wraakzuchtige geweest en had niet het gebod overtreden, om ook zijne vijanden lief te hebben.

28. Dat ware ook ene misdaad bij den rechter (zie vs. 11); want ik zou den God van boven, des hemels, verzaakt, verloochend hebben, indien ik mij tot de aanbidding der sterren begeven had (vgl. Deuteronomium 4: 19; 17: 2-7).

29. a) Zo ik verblijd ben geweest in de verdrukking mijns haters, en mij opgewekt heb, mijn hart opgesprongen is van vreugde, als het kwaad hem vond (MATTHEUS. 5: 43);

a) Spreuken 17: 5.

30. (Ook heb ik mijn gehemelte, mijn mond, niet toegelaten te zondigen, mits door enen vloek zijne ziel, zijn leven, te begeren), door iemand een vroegen en kwaden dood toe te wensen (Exodus 23: 4. Spreuken 24: 17; 25: 21 vv. MATTHEUS. 5: 44. Rom. 12: 14).

31. Zo de lieden mijner tent, die mij dienden en ooggetuigen mijner handelingen waren, niet hebben gezegd: Och, of wij van zijn vlees hadden, wij zouden niet verzadigd worden 1);

1) Beter: Wie is er, die van zijn vlees heeft gegeten, en niet verzadigd is geworden. Hiermede wil Job dan zeggen, dat hij zijne onderhorigen niet van honger en gebrek had laten omkomen, dat hij den arbeider ook zijn spijzen, waarop hij aanspraak had, niet had onthouden.

Ja, zo zorgde hij voor de zijnen, dat er ook nog plaats was en voedsel voor den vreemdeling, voor den doortrekkenden man, dat hij ook gastvrijheid aan niet onderhorigen kon bewijzen.

32. a) De vreemdeling overnachtte niet op de straat: mijne deuren opende ik naar den weg, zodat ieder kon binnentreden en herberg vinden;

a) Hebr. 13: 2. 1 Petrus 4: 9.

Nog heden stellen de Arabieren, bijzonder de Bedouïnen, hun grootsten roem in de deugd der gastvriendschap. Vele Arabische verhalen berichten van goddelijke oordelen, die den verachters der gastvrijheid getroffen hebben (vgl. Hebr. 13: 2. 1 Petrus 4: 9.

33. Zo ik, gelijk Adam, verontschuldigingen zocht voor te geven (Genesis 3: 12. Rom. 5: 14. Hos. 6: 9), mijne overtredingen bedekt heb 1), die naar de mening van mijne vrienden als oorzaken, van mijn lijden zouden bestaan,door eigenliefde 2) in mijn boezem mijne misdaad verbergende 3) (Psalm 32: 3,5. Joh. 3: 20);

1) Job komt hier op tegen de zonde van huichelarij en geveinsdheid, waarvan hem Zofar beschuldigd heeft (Hoofdstuk 20: 12). Hij zegt, dat hij zijn zonde niet als Adam heeft bedekt en verborgen. Waar sommige uitleggers vertalen, als de mens, daar handhaven wij met anderen de vertaling van als Adam. De vertaling, als de mens, is mat. Hij spreekt het hier uit, dat hij gene grote zonde had gepleegd, geen verborgene zonde had gekoesterd en getroeteld, die hij voor de mensen had moeten ontveinzen. Zijn oprechtheid houdt hij vast.

2) In het Hebr. Bechubbi. Beter: in mijn boezem. Calvijn vertaalt in mijn binnenste (in meo abdito).

3) Op deze plaats wil Job aanwijzen, dat er weinigen gevonden worden, die zo door het gevoel hunner zonde worden aangegrepen, dat zij deze erkennen, maar veel liever naar ijdele verontschuldigingen zoeken, om haar te verbergen. Ofschoon alzo die ondeugd in de wereld heerst, Job belijdt, dat hij van haar zuiver en rein is. Waar is het, dat Adam het eerst die kunst heeft beoefend en haar alle zijne nakomelingen heeft geleerd, we zien toch, dat hij getracht heeft met bladeren zich te bedekken. Daarom, toen hij voor God werd geroepen en gedwongen werd zich te tonen, verzon hij nog een ijdele verontschuldiging en wilde zich op die wijze er uit redden. En nu wordt ditzelfde niet bij twee of drie gevonden, maar is het allen van nature eigen..

34. Zeker ben ik van deze zonden niet vrij, omdat mij de gelegenheid ontbrak die te bedrijven; ik kon wel ene grote menigte geweldiglijk onderdrukt hebben, maar indien ik het had beproefd, de verachtste der huisgezinnen zou mij afgeschrikt hebben, ik ware terug geschrikt, zelfs wanneer ik begon bij degenen, die door ieder veracht waren. Nooit heb ik ene misdaad begaan zodat ik uit schaamte gezwegen zou hebben, en ter deure niet zou uitgegaan zijn 1). Neen! vrij kon ik ieder onder de ogen komen. En toch hebben mijne vrienden niet opgehouden mij ene verborgene misdaad ten laste te leggen.

1) Wanneer Job geroepen werd om zich van zijn ambt en plicht te kwijten, bekommerde hij zich weinig om de hinderpalen, welke hij op zijn weg ontmoeten mocht. Hij gaf alsdan geen acht op het gevaar en geschreeuw van het gepeupel, hij vreesde de menigte niet, en zette geen waardij altoos bij aan de bedreigingen der groten, noch liet zich door de verachting van enige huisgezinnen afschrikken. Hij vreesde den groten God, en niet de grote menigte, en hij had ontzag voor den vloek des hemels, maar geenszins voor de versmading en veroordeling van een deel huisgezinnen..

Anderen vertalen: Wijl de vrees voor de grote menigte en de achting der familie mij terughield, zodat ik heimelijk te werk ging en niet uit de deur uitging.

Anderen: Dan moet ik, door de menigte des volks verschrikt, aan den smaad der goddelozen blootgesteld en tot stilzwijgen en verberging van mij zelven genoodzaakt worden.

In elk geval is het Job's bedoeling aan te duiden, dat hij niet tot de zonde was vervoerd, zodat hij ze niet behoeft te bedekken en ieder vrij in de ogen kan zien.

35. Och of ik enen had, die mij met gewillig oor aanhoorde! Zie daar, mijn oogmerk 1), mijne ondertekening onder alles wat ik gezegd heb is, dat de Almachtige mij antwoordde, en nu beslisse tussen mij, die mij zelven onschuldig ken en mijne vrienden, die mij een gestraften misdadiger noemen, en dat mijne tegenpartij een boek schrijve 2), hare aanklachten op schrift indiene bij den hoogsten Rechter!

1) Het Hebr. thau, hier oogmerk vertaald, betekent eigenlijk het kruisvormig teken X, hetwelk de oorspronkelijke gedaante van den laatsten letter in het Fenicisch-Hebreeuwse Alfabet was.

Vandaar is de eerste betekenis teken en verder ondertekening, dewijl een X de plaats der ondertekening verving. En die laatste betekenis moeten wij hier hebben. Job heeft hier zijn acte van verdediging opgemaakt, welnu hij vraagt nu een aandachtig hoorder, en hij dringt er op aan, dat God hem moge antwoorden, dat, God hem recht doe tegenover zijne beschuldigers. Het laatste gedeelte is aldus over te zetten, en het schrift, geschreven door mijn tegenpartij. Wat de vrienden gesproken hebben wordt dan als een boek of afschrift voorgesteld, hetwelk de aanklacht tegen hem behelst. Job geeft hier zijn zaak in handen van een rechtvaardig God, die zeker recht zal doen, en zo zeker is hij van zijn zaak, dat hij zonder vrees het oordeel Gods durft af te wachten.

2) Daar wij overal elders opmerken, hoe nauwkeurig de vervaardiger van het Boek van Job de zeden en gebruiken van den patriarchalen tijd voorstelt, zonder ene enkele maal de gebruiken van zijnen tijd op den tijd van Job over te dragen, zo is er niet aan te twijfelen of hij beweert hiermede, dat reeds in Job's tijd het schrijven van boeken bekend geweest is (vgl. Hoofdstuk 19: 23 vv.). De wijze van uitdrukking in dit vers is ontleend aan de Oosterse en bijzonder aan de Egyptische rechtspraken, waar de aanklager ene aanklacht en de aangeklaagde ene verdediging opstelde en met zijn naam ondertekend den rechter moest overgeven..

36. Indien de Almachtige wilde neerkomen om te richten, zou ik het boek der aanklacht mijner vijanden niet op mijnen schouder dragen? ik zou het mij waarlijk niet schamen, maar het op mij binden als ene kroon, als een teken mijner eer.

37. Het getal mijner treden zou ik Hem aanwijzen, van elke schrede in mijn leven zou ik den Kennen der harten rekenschap) willen afleggen,als een vorst; in het besef van mijne onschuld en van mijne overwinning, vol vrijmoedigheid zou ik tot Hem naderen.

38. Zo 1) mijn land, gelijk mijne vrienden beweren, tegen mij roept, en zijne voren te zamen wenen over mij, als over enen gewelddadigen tiran, die deze aan hunnen rechtmatigen heer ontrukte;

1) Met deze woorden komt Job tot het besluit, dat ofschoon hij zeer door de hand Gods is aangeroerd, men hem echter niet moet veroordelen, alsof hij misdadiger was, dan degenen, die God had geduld. Want God gebruikt niet een gelijke maat, wanneer Hij de mensen kastijdt, maar Hij behoudt zich de bepaling der beproevingen voor, wanneer Hij de Zijnen met de uiterste gestrengheid wil bezoeken. Want ofschoon zij Hem hadden geëerd, en beproefd zich te schikken naar den regel zijner rechtvaardigheid, en zo nauwkeurig mogelijk, toch laat Hij daarom niet af, om hen grote beproevingen toe te zenden. Nu weten wij niet, wat we omtrent dergelijke beproevingen moeten vaststellen, totdat God ten laatste dage, wat nu nog verborgen is, zal openbaren. Job toont derhalve, dat zijn leven niet is te beschouwen naar den staat, waarin hij toen verkeerde. Want ofschoon hij voor ieders blik zeer ellendig was, toch was het zijn streven geweest, om God te dienen. Waarmee bewijst hij dit? Wij hebben gezien, dat hij veel van de zuiverheid zijner zeden aan het licht heeft gebracht, nu belijdt hij ten laatste, dat zijn land niet tegen hem roept.

Waar is het, dat de aarde geen mond heeft, geen tong heeft om te klagen, noch ook met gevoel begaafd is, om enig onrecht van onze zijde aangedaan te lijden. Evenmin schijnt het ons toe, dat wij een onrecht plegen, zodat ook, indien zij sprak, zij geen reden heeft, om te klagen of te wenen, of enige klacht tegen ons op te heffen. Hoe nu verklaart Job het, dat zijn land niet geklaagd heeft en zijne voren niet geweend hebben? Dit is niet zo op te vatten, alsof de aarde op zich zelf reden heeft, om te wenen, maar de Heilige Schriftuur gebruikt dergelijke uitdrukkingen, om ons tot het hogere op te leiden en dieper te doorgronden, dat indien wij jegens God hebben gezondigd, de schepselen ons vijandig zijn en tegen ons getuigenis geven. Zo b.v.: Indien we de arme boeren verdrukt hebben, die het land bebouwen, opdat het ons vrucht voortbrenge, waarvan wij eten; geweld en afpersing jegens hen gebruikt hebben, hun bestaan vernietigen, zijn zij niet alleen getuigen tegen ons, maar de aarde, door hen bebouwd, brengt tegen ons getuigenis voort. Waarom? Dewijl wij hun zweet, wat gelijk staat met hun bloed, hebben laten vallen..

Job wil zeggen, indien ik door het plagen en onderdrukken der ellendigen, of zijn land in bezit genomen, of ooit geploegd en er vruchten van getrokken heb, zodat het met zijne vruchten als tegen mij huilen en kermen zou. Zodat hij hier de pleging van het openbaar geweld even sterk van zich afkeert, als die van enige private onderdrukkingen..

Job verstout zich hier zich vrij te verklaren van de roepende zonde, dat hij het loon zijner werklieden verkort heeft.

De woorden, hier gebezigd, zijn van ingrijpende betekenis Want toch niet wordt hier van de arbeiders gesproken, -die gingen heen, of stierven, of werden weggezonden, -maar van het land, en...het land blijft. Dit land roept elke dag den onrechtvaardigen bezitter toe, dit land is een roepende getuige van het onrecht, dat gepleegd werd, indien men de zielen zijner akkerlieden had doen hijgen.

39. Zo ik zijn des lands vermogen gegeten heb zonder geld, zonder het loon te geven aan den bewerker, en de ziel zijner akkerlieden heb doen hijgen, "den arbeidslieden de ziel heb uitgeperst."

40. Dat dan de vloek Gods over mijn land kome en het volmaakt onvruchtbaar make, dat dan voor tarwe distels voortkomen, en voor gerst stinkkruid, onkruid, vergiftig kruid.

Hoe vol vertrouwen Job ook was, wij zullen zien, dat hij zich zelven misleidde (Hoofdstuk 40: 4,5. 1 Joh.1: 8.

Laat ons onze rechtvaardiging voor God zoeken in dat bloed, dat van alle zonden reinigt. De rijkdom van Christus, onzen verheven Middelaar en Borg, zij de altijd durende troost, het vertrouwen en de vreugde van onze harten; dan zullen wij kunnen staan tegen al de beschuldigingen van Satan, van valse vrienden en openbare vijanden, en met den Apostel uitroepen: "God is het, die rechtvaardigt, en wie is hij, die verdoemen zou?".

Laten wij dan ijverig bedenken, dat naar mate wij Gods schepselen hebben misbruikt, deze in den laatsten dag tegen ons het recht zullen inroepen. Waardoor wij dus vermaand worden met zulk een geweten te wandelen, opdat wij dien dag met opgerichten hoofde kunnen afwachten. Niet omdat wij voor Gods aangezicht, naar de maatstaf van zijn oordeel en recht volmaakt zullen bevonden worden, maar verder moge het Hem lusten, ons door Zijne onbegrensde Goedheid te ondersteunen, en zo ons door Zijn H. Geest te besturen, dat wij al onzen ijver aanwenden, om in ene reine consciëntie, voor de genade ons bewezen, Hem te dienen..

(Vs.40) De woorden van Job, waarmee hij voor zijne vrienden en voor God zijne onschuld zocht te bewijzen, hebben een einde 1).

1) Hiermede hebben de woorden van Job een einde. Hij heeft God opgeroepen, om met Hem een twistgesprek te beginnen, met hem te strijden. Dit zal echter niet geschieden, dit komt de waardigheid van den Heere God te na. Toch is uit alles duidelijk gezien, dat het Satan niet gelukt is zijn doel te bereiken. Niettegenstaande al zijn soms vermetele uitdrukkingen, al zijne oproerige gedachten heeft Satan Job niet van zijn God kunnen losrukken. Ook in zijn diepste ellende is het bewustzijn bij Job niet uitgeroeid, dat hij knecht Gods is. In zijne schrikkelijke verlating van zijne vrienden, terwijl alles donker was boven en voor hem, heeft hij toch nog de ogenblikken gekend, dat hij door Gods woord gesteund aan zijn God zich mocht vasthouden.

Straks zal God hem ook in het openbaar als Zijn knecht belijden, maar eerst moet de man Gods tot hem spreken, eerst moet het hij Job komen tot boete en berouw. De boetgezant zal ook aan hem verschijnen, opdat de woorden Gods straks zullen worden verstaan, en die boetgezant, die man Gods is Elihu. -

HOOFDSTUK 32.

ELIHU VERTOORNT ZICH OVER HET STILZWIJGEN VAN JOB'S VRIENDEN.

Nadat de drie vrienden door Job overwonnen zijn, maar hij toch zelf niet in staat geweest is de ware betekenis van zijn lijden te vinden, treedt een onbekende uit den kring der toehoorders, die zich om Job en zijne vrienden verzameld hebben; deze erkent beter het verderf van het menselijk hart en den Goddelijken weg des heils, en heeft daarvan meer ervaring dan Job en zijne vrienden. Het is reeds boven (Hoofdstuk 1: 12) gezegd, dat het doel van het gehele Boek is, aan te tonen hoe het lijden van de rechtvaardigen dikwijls verzoekingen zijn, die ten doel hebben om van verborgene verkeerdheden des harten te reinigen, en in Jobs geschiedenis voor alle tijden een voorbeeld voor den aard der verzoeking te geven. Job was door den satan om zulke door hem opgemerkte verkeerdheden bij God aangeklaagd, en door dezen aan den bozen geest overgegeven, opdat dit kwaad te midden van het lijden der verzoeking krachtig zou te voorschijn treden, door Job zou erkend en overwonnen worden. Om Job tot belijdenis van zijne inwendige zonde te brengen, hem tot belijdenis en daardoor tot recht begrip van zijn lijden te brengen, is nu het doel van de drie redenen van Elihu. Zij vormen het tweede deel van het gehele Boek en zijn ene voorbereiding voor de verschijning des Heren zelven, daar zij Job tot zwijgen en tot erkenning van zijne zonde brengen. Als een Johannes de Doper bereidt Elihu het hart van Job voor, opdat hij bij de verschijning en de woorden des Heren tot volle bekering en weer tot genade kome. Jobs eigengerechtigheid was in zijne redenen in ene drievoudige verzondiging openbaar geworden, vooreerst, daar hij tot het laatste toe op hevige wijze Gods verschijning inroept, eerst zo, dat hij de volkomen openbaring der goddelijke gerechtigheid in het wereldbeloop niet zonder vermetelheid loochent, later dat hij meent tussen de Goddelijke macht en goedheid een tweespalt te moeten aannemen. Nu toont Elihu in zijne eerste rede (Hoofdstuk 32 en 33) aan, hoe God zich in gezichten, maar ook in bedelingen van lijden aan de mensen openbaart, zeker niet, om hen in hun vermetelheid te versterken, maar om hen van hoogmoed te verlossen.

I. Vs. 1-14. Elihu, die tot hiertoe vol ontevredenheid gezwegen had, begint nu aldus: Van wege mijne jeugd heb ik u, de grijsaards, van wie ik dacht de hoogste wijsheid te vernemen, laten spreken; maar ik zie, dat niet de ouderdom, maar de Geest van God wijsheid en juist oordeel verleent; daarom besloot ook ik te spreken. Ik heb vol verwachting uwe bewijsvoeringen aangehoord, totdat ik zag, dat gij Job niet kon weerleggen. Denkt niet, dat alleen God hem kan overwinnen, gij zult integendeel zien, dat nog andere dingen tegen hem aan te voeren zijn, dan gij tot hiertoe voortgebracht hebt.

1. Toen hielden die drie mannen op van Job te antwoorden, dewijl hij in zijne ogen rechtvaardig was; zij achtten, dat bij zulk een vasthouden aan eigene onschuld verder spreken overbodig zou zijn.

2. Zo ontstak de toorn van Elihu (= Hij is mijn God), den zoon van Baracheël (= zegen o God!), den Buziet 1), een uit dien Aramees Arabischen volksstam, waarvan Buz, de zoon van Nachor, Abrahams broeder, stamvader was 2) (Genesis 22: 21. Jer. 25: 23)) van het geslacht van Ram (= hoog); tegen Job werd zijn toorn ontstoken, omdat hij zijne ziel meer

rechtvaardigde dan God; door elk verband tussen zijn lijden en zijne zonden te loochenen, beschuldigde Job den Heere, die hem het lijden oplegde van onrechtvaardigheid 3) (Hoofdstuk 40: 8).

1) De stad Busan, die aan de oostelijke helling van het gebergte Haran, 2 ½ uur ten zuiden van Theman ligt, herinnert door haar naam duidelijk aan Buz, waardoor zowel zijne afkomst kan aangeduid zijn, als de woonplaats. Is Busan de woonplaats van Elihu geweest, zo past hare ligging voortreffelijk bij het land van Job en van zijne drie vrienden (vgl. Hoofdstuk 2: 11)..

2) Wanneer het waar is, dat de naam Uz op den zoon van Aram, den zoon van Sem (Genesis 10: 22 vv.) en niet op den oudsten zoon van Nachor (Genesis 22: 22) toe te passen is, gelijk wij in Hoofdstuk 1: 1 beproefden aan te tonen, en dat de naam Buz op den tweeden zoon van Nachor terugslaat, dan is Elihu na aan Abraham en aan de uitverkorene familie vermaagschapt; hierdoor wordt verklaard van waar het komt, dat Elihu de overlevering der goddelijke waarheid beter bewaard heeft, dan Job en zijne vrienden, de stamhoofden der Uzieten. Elihu kent de wegen van zijnen God, hij kent den zondigen toestand van het menselijk hart en den nauwen samenhang tussen zonde en lijden. Daarom telden de oude Joden hem met recht onder de 7 profeten, die, vóórdat Israël de Wet ontving, aan de volkeren der wereld Gods wil bekend maakten..

3) De eigengerechtigheid meent al hare verplichtingen jegens God vervuld te hebben. En daar zij in het lijden, dat God om den zondigen toestand beschikt, en dat slechts uit die zonde gerechtvaardigd kan worden, slechts onrechtvaardige willekeur kan zien, zo laat zij God in zijne betrekking tot den mens als onrechtvaardig voorkomen; zo keert de eigengerechtigheid de natuurlijke betrekking van den Schepper tot zijne schepselen geheel en al om. Daardoor is de toegang tot den boom van allen troost afgesneden en voor het terugkeren ten leven de weg versperd..

Letterlijk: Omdat hij zijn ziel rechtvaardigde ten koste van God. Dit zal Elihu straks Job onder de ogen brengen, opdat Job zijne schuld voor God lere belijden.

3. Zijn toorn ontstak ook tegen zijne drie vrienden, omdat zij, geen antwoord vindende, nochtans Job verdoemden, toch zijne schuld bleven vasthouden, zonder enig bewijs te kunnen leveren, hoewel hij zijne oprechtheid verzekerde.

4. Doch Elihu had bescheiden gezwegen en gewacht op Job in het spreken, totdat zij het spreken met Job geëindigd hadden, omdat zij alle vier ouder van dagen waren dan hij.

5. Als dan, na het eindigen van Jobs laatste rede (Hoofdstuk 28-31), Elihu zag, dat Job niets meer te zeggen had, en er geen antwoord was in den mond van die drie mannen, daar zij gene oplossing van het raadsel wisten te geven, ontstak zijn toorn.

6. Hierom antwoordde Elihu, de zoon van Barecheël, den Buziet, nadat hij meende voldaan te hebben aan zijne verplichting als jongeling, en zei: Ik ben minder van dagen, ik ben jong,

maar gijlieden zijt stokouden; daarom heb ik geschroomd en gevreesd ulieden mijn gevoelen te vertonen, mede te delen welk begrip ik heb van den weg Gods.

7. Ik zei: Laat de ouden van dagen, die beter oordeel en meer ondervinding hebben, spreken, en de veelheid der jaren wijsheid te kennen geven.

8. a) Zeker het is geen ouderdom of rang, die mensen verstand geeft, maar de Geest Gods, die in den mens is, en de van God verleende inblazing des Almachtigen, maakt hen lieden verstandig.

a) Job 12: 13; 38: 36. Spreuken 2: 6. Prediker 2: 26. Dan. 1: 17; 2: 21.

Elihu zegt te spreken door inblazing van den Heiligen Geest. Hij verbetert hetgeen beide partijen zeiden, en de Almachtige, als Hij nederdaalt om uit de onweerswolk te spreken (Hoofdstuk 38) bevestigt zijne woorden.

De zin der woorden: "de Geest, die in den mens is," is deze: het behaagt aan God Zijnen Geest aan mensen te geven, aan mensen van elke leeftijd en stand, waar het Hem behaagt, en alzo Hij dien in enige mate aan mij gegeven heeft, mag ik de vrijheid nemen mijne gedachten uit te spreken..

9. De groten 1), de hoogbejaarden zijn niet altijd wijs, en de ouden verstaan het recht niet altijd, gelijk nu weer gebleken is.

1) Door anderen wordt hier het Hebreeuwse woord (rabim): "de velen," "de grote menigte" vertaald. Ook dat zou een juisten zin geven; want in geestelijke dingen is nog minder dan bij politieke vraagstukken het woord waarheid: "de stem des volks is de stem van God." De meerderheid is in de kerk zonder betekenis, zelfs de ouderdom legt op geestelijk gebied het gewicht niet in de schaal, dat hem in dingen van het dagelijks leven wordt toegekend. Een onervaren jongeling met den Geest van God is verstandiger dan grote hopen en grijze hoofden, die bovendien coryfeeën van wijsheid zijn, zonder dien Geest..

Wij hebben Gods wijze leiding daarin op te merken, dat Hij den aan trotsheid lijdenden Job, en de hoogmoedige en op hunnen ouderdom (Hoofdstuk 15: 10) pochende vrienden door enen jongeling laat terechtwijzen.

10. Daarom, omdat het niet op ouderdom, maar op wijsheid van boven aankomt, zeg ik: hoor naar mij, o Job! ik zal mijn gevoelen ook vertonen, mijne gedachte, waarom God ook lijden over vromen brengt, openbaren.

11. Ziet, ik heb gewacht op ulieder woorden, Elifaz, Bildad en Zofar! ik heb het oor gewend tot ulieder aanmerkingen, totdat gij redenen uitgezocht had; ik heb geluisterd of gij Job zoudt wederleggen en een rechte verklaring van het raadsel geven zoudt, woorden die Job’s onrecht en Gods gerechtigheid in het licht konden stellen.

12. Als ik nu acht op u gegeven heb, zodat geen woord mij ontging, ziet, er is niemand, die Job overreedde, die hem terecht wees, niemand, die uit ulieden zijne redenen, zijne beweringen met juistheid beantwoordde.

13. Ik zal mijne woorden laten horen, opdat gij niet misschien zegt: Wij hebben de wijsheid gevonden 1), wij hebben alles gezegd, wat gezegd kan worden, en er is gene wijsheid boven de onze; nochtans heeft hij zich niet laten overtuigen, derhalve moeten wij tot dit besluit komen: God heeft hem neergestoten 1), geen mens, God alleen kan hem overwinnen.

1) In het Hebr. Jidphennoe. Eig.: Verjaagd. Het welk woord wordt gebruikt van den wind, die het stof wegjaagt. Zo ook wil Elihu zeggen, dat God alleen machtig is, om Job te overwinnen, om Job tot die overtuiging te brengen, waartoe hij komen moet, n.l. dat God is de vrijmachtige, die met het heir des hemels en met de bewoners der aarde kan doen naar Zijn welbehagen. Vandaar ook, dat hij het volgende vers zegt, dat hij op geheel andere wijze tot Job zal spreken, als de drie vrienden hebben gedaan.

14. Nu heeft hij tegen mij gene woorden gericht, zodat ik mij ongeroepen in deze zaak meng; vergun mij echter het spreken, want ik heb andere gedachten dan reeds voorgesteld zijn, en met ulieder woorden, die gij reeds zo dikwijls herhaald hebt, zal ik hem niet beantwoorden; ik sla een geheel anderen weg in om hem te overtuigen.

Het is niet zonder reden, dat Elihu de drie vrienden in deze eerste strofe direct aanspreekt, terwijl hij in de volgende (vs. 15-22) in den derden persoon van hen spreekt, om zich dan geheel van hen af en tot Job te wenden.

15.

II. Vs. 15-22. Ook nadat de vrienden verstomd waren heb ik nog een geruimen tijd gezwegen: nu echter dringt mij den Geest om te antwoorden. Mijn hart maakt zich lucht, gelijk jonge wijn in de zakken. Zo wil ik dan spreken zonder te vrezen voor mensen of te zoeken hen te behagen.

15. Ach, zij (de vrienden van Job) zijn ontzet door Jobs beweringen van zijne onschuld, zij antwoorden niet meer, zij hebben de woorden van zich verzet, de spraak is van hen geweken.

16. Ik heb dan gewacht, ook nog een tijd lang na Jobs lange slotrede, maar te vergeefs, zij spreken niet; want zij staan stil, zij antwoorden niet meer.

17. Ik zal voor mijn deel, ik zal voor zoveel mij gegeven is, ook antwoorden, ik zal mijn gevoelen ook vertonen, uitspreken wat ik er van denk.

18. Want ik ben der woorden vol, die tot weerlegging van Job en tot rechtvaardiging van God moeten dienen; de Geest mijns buiks, van mijn binnenste, de Geest, waarmee God mij verlicht en leert wat ik verkondigen zal, en die in mijn binnenste is, benauwt mij, dringt mij ook tegen mijn wil om te spreken.

19. Ziet, mijn buik, mijn binnenste is als de wijn, die niet geopend is, en op het hevigst in den zak werkt om zich lucht te verschaffen, gelijk nieuwe lederen zakken, zou hij bersten, zelfs nieuwe lederen zakken zou de wijn doen bersten (vgl. MATTHEUS. 9: 17), zo vol is ook mijn binnenste.

Daarmee duidt hij aan, dat hij door de noodzakelijkheid geperst wordt, om zijne rede voor te dragen, opdat de slecht behandelde zaak nu op redelijke wijze en met oordeel zou worden behandeld. Dewijl nu Elihu hier in grote beroering des gemoeds spreekt, sommigen de oorzaak, waarom hij zo spreekt, niet kennende, hebben gemeend, dat hij een man was van een trots en pocherig gemoed. Maar vooreerst zien wij, dat hij door God niet is veroordeeld. Job veroordeelt hij wel en ook zijne vrienden, en toont aan, dat zij allen op hun wijze hebben gezondigd. Elihu integendeel wordt gerechtvaardigd. Waar God nu hem niet veroordeelt, welk sterfelijk mens zal er zijn, die zich dit gezag aanmatigt, om boven God te gaan staan en Hem te veroordelen? Die dwaasheid zou al te groot zijn. Overigens moet ons dit niet zo verwonderen. Want Elihu was niet als een der latere profeten in de Kerke Gods. Elihu woonde in het midden van hen, die noch de Wet, noch de Beloften Gods hadden. Hij had met dit volk niet het Verbond opgericht. Wanneer derhalve Elihu door God is verordineerd, op die wijze te kunnen spreken, zoals wij dit zien, was dit iets buitengewoons, waarom wij ons niet moeten verwonderen, dat hij zo in grote beroeringe kwam, en God heeft hier een buitengewonen weg bewandeld; kortom Elihu voelde zelf, dat hij in vervoering kwam..

Vele oudere en nieuwere uitleggers hebben aan Elihu jeugdige zelfverheffing verweten. Dit verwijt berust op een geheel misverstand van zijn persoon en van zijn doel, en op het streven om van Job een volmaakt heilige te maken, alzo op misverstand van het gehele Boek. Zo men Elihu met zijne redenen wegnam uit dit Boek, dan ontbrak er juist het hart aan. Het zalig geheim van de rechtvaardiging des armen zondaars uit louter genade, die hij zelf ervaren heeft, de kwintessens van al de woorden van Elihu, vervult zijn hart; hij kan niet anders, hij moet daarvan spreken (Hand. 4: 20) Nu het er hier op aankomt een aangevochten, gekweld kind van God uit zijne verzoeking te helpen en troost en vrede weer te geven, gevoelt hij zich door den Heiligen Geest op het sterkst gedrongen, om openlijk uit te spreken, wat de Heere hem uit genade heeft laten ervaren en hem zo rijken troost gegeven heeft. Hij kan zich aan den drang des Geestes niet onttrekken, al wilde hij het ook (vgl. Jer. 20: 9). De Heilige Geest is in hem als gistende most, zodat zijn hart zou bersten, wanneer hij niet voor Gods waarheid en gerechtigheid in de bres sprong. Geen verwijt kan hem treffen, daar hij toch alle ouden volkomen heeft laten uitspreken en bovendien nog gewacht heeft, of zij iets meer zouden te zeggen hebben, voordat hij begint de diepe, zaligmakende wijsheid te openen. Met de grootheid dezer wijsheid komt de lengte der inleiding overeen..

20. Ik zal spreken, opdat ik voor mij lucht krijge; ik zal mijne lippen openen en zal antwoorden.

21. Och, dat ik niemand aangezicht aanneme in deze zaak, gene partij neme, maar openlijk waarheid spreke, en tot den mens om hem te behagen, gene bijnamen gebruike 1), ten koste der waarheid gene zachte woorden zoeke!

1) Elihu zegt, dat hij den persoon niet zal aanzien, of vleierij gebruiken, dewijl, indien hij den mens wil rechtvaardigen, hij niet weet, of zijn Schepper hem niet zal verdoen. In hoofdsom wil Elihu zeggen, dat hij door enig menselijk gezag zich niet zal laten binden, opdat hij, wanneer de waarheid Gods hem beschermt, vrijmoedig en stoutmoedig zou kunnen spreken..

In het Hebr. Accanah. In het stamverwant Arabisch heeft dit werkwoord de betekenis van, iemand een eretitel geven, met een erenaam noemen. Vandaar dat het de betekenis heeft verkregen van, vleien, in den meer ongunstigen zin

Elihu veroordeelt niet hiermede, om ere te geven, wie ere toekomt, dat zou tegen de ordinantiën Gods zijn, maar hij zegt er mede, dat hij niet zal vleien, dat hij niet iemand zal eren, die op dit punt geen eer toekomt, integendeel te bestraffen is.

Waarop Elihu voorbereidt is, dat hij de waarheid Gods niet door een leugen, niet door laffe vleierij zal zoeken te onderhouden. Wie te berispen is, zal hij berispen, al staat deze ook nog zo ver in stand en betrekking boven hem. Elihu wenst waar te zijn.

22. Want ik weet gene bijnamen te gebruiken, ik kan niet spreken zonder iemand te treffen, daar de waarheid scherp is; het vleien versta ik niet; in kort zou mijn Maken mij wegnemen, om zulk een zonde te straffen, indien ik haar bedreef en alzo zondigde tegen den Geest Gods, die mij tot spreken dringt.

Komt onzen God lof en dankzegging toe wegens Zijne goedertierenheid en milddadigheid in ouden tijd betoond aan mensen, die gene nakomelingen van Abraham waren, maar slechts aan hem vermaagschapt, wat eer, prijs en dank zijn wij Hem niet schuldig, die zulk ene volheid, zulk een schat van genadegiften, zulk ene mate van geestelijke gaven geschonken heeft in latere tijden. Dat zien wij op het Pinksterfeest, waar wij den Apostel Petrus horen, als hij de vervulling der belofte aantoont, door den profeet Joël van ‘s Heren wege gedaan. Daar zag men hen, die wel werden uitgescholden, dat zij vol zoeten wijns waren, maar in waarheid vol waren van den wijn des Geestes, niet van den geest des wijns. Zij verkondigden de grote werken Gods in vreemde talen. "Zij waren der woorden vol, de geest huns buiks benauwde hen, hun buik was als de wijn, enz." Zo deden de Apostelen onzes Heren Jezus Christus. Lof en dank zij ook den Heere God, die in latere tijden mannen van verstand en vrijmoedigheid verwekt heeft, als Luther, Zwingli, Calvijn, Beza, die vol waren van woorden en zaken, en het hart hebben gehad om uit te spreken, gelijk zij het in hun hart besloten hadden, die gene doorluchtige personen, noch paus, noch kerkvoogden, noch keizer, koning en vorsten, noch ban of bliksem gevreesd hebben, doch slechts de ere van hun Maken, Zijn woord en waarheid bevorderd hebben.

Schoon hij nog jong was en op zijne bevordering hoopte, wil hij echter, om de gunst der groten te winnen, de waarheid niet ontveinzen, en hij scheen er zelfs onbekwaam toe te zijn, want hij betuigt, dat hij geen bijnaam kan gebruiken, dit is, dat hij geen vleiende titels had uit te geven aan enig mens. De vreze voor Gods oordelen hield hem terug. Hij haat alle geveinsdheid en vleierij..

HOOFDSTUK 33.

ELIHU VERDEDIGT GODS GERECHTIGHEID.

III. Vs 1-7. Job, hoor mij aan, want ik zal oprecht en duidelijk spreken. Ook ik ben een schepsel Gods; wanneer gij dus kunt, antwoord mij. Bij mij kan niet, als bij God, de van nu uitgaande schrik u in ‘t antwoorden hinderen.

1. En, gewis o Job 1)! hoor toch mijne redenen, en neem al mijne woorden ter ore, want ik zal niets spreken, wat niet tot de zaak behoort.

1) Elihu spreekt Job bij zijn naam aan, wat de andere drie vrienden niet gedaan hebben. Het is, opdat de lijder met open oren de rede van dezen knecht Gods zou aanhoren, geheel zou aanhoren, en alzo tot verootmoediging komen.

2. Zie nu, ik heb mijnen mond opengedaan; mijne tong spreekt onder mijn gehemelte, reeds heb ik mijne rede begonnen in het gevoel van de grote verantwoordelijkheid.

3. Gij hebt met recht andere woorden van uwe vrienden verlangd (Hoofdstuk 6: 25); mijne redenen zullen de oprechtigheid mijns harten, en de wetenschap mijner lippen, wat zuiver is, uitspreken 1), oprecht en duidelijk zal ik uitspreken, wat mijne gedachte over dat moeilijke raadsel van uw leven is.

1) Elihu is vrij van de inwendige onoprechtheid, waardoor de vrienden zondigden en onbekwaam waren om den lijder waren troost aan te brengen. Juist datgene, waarin Jobs sterkte tegenover de drie bestond, de oprechtheid en zuiverheid des harten, maakt Elihu tot enen tegenstander, die wel in staat is Job te overwinnen, en bij wie het geschieden zal, wat Job zelf (Hoofdstuk 6: 24,25) tot de vrienden gezegd heeft, dat hij gaarne wilde zwijgen, wanneer zij hem zouden aantonen, waarin hij gedwaald had (vgl. Hoofdstuk 13: 8)..

Of, mijne lippen, de wetenschap, wat zuiver is, uitspreken. Elihu maakt hier een tegenstelling tussen wat hij zal spreken en wat de vrienden hebben gesproken. Job heeft zijne vrienden moeilijke vertroosters genoemd. Met een verkeerd hart, met valse beschuldigingen zijn zij hem tegengekomen, maar hij, Elihu, meent het oprecht met Job. Wanneer hij hem zal tegenkomen, dan komt dit niet voort uit een begeerte, om hem vals te beschuldigen, veeleer, om hem weer op het rechte pad terug te leiden. Elihu plaatst zich niet boven hem, maar naast hem. En wanneer Elihu dat doet, dan heeft Job hem in dezen te beschouwen, als iemand, die recht heeft, om waar hij den broeder ziet dwalen, een poging te doen uit ware liefde hem te recht te brengen.

4. De Geest Gods heeft mij even als u gemaakt, en de adem des Almachtigen heeft mij levend gemaakt 1) (Genesis 2: 4). Ik ben een mens gelijk gij, op dezelfde wijze geformeerd.

1) Hier wil Elihu zeggen, dat wat hij is als mens, als menselijke persoonlijkheid, hij dat is geworden door den Heiligen Geest, maar ook, dat hij er zich van bewust was als mens, als

persoon, zowel wat zijn wording uit Adam betreft, als zijn persoonlijk aanzijn aan God te danken te hebben.

Elihu kent hier dus aan den H. Geest, als den derden Persoon van het Goddelijk Wezen, een eigen werk toe.

Hij zinspeelt tevens op de schepping van Adam en spreekt het dan ook uit, dat hij evenals Job, wat de stof betreft, uit de aarde is genomen, maar dat de Heere God, door Zijn Geest, hem tot een persoon heeft gemaakt.

5. Zo gij kunt, antwoord mij; schik u voor mijn aangezicht tot den strijd, stel u in gereedheid.

6. Zie ik ben Godes schepsel gelijk gij, Zijn eigendom en van Hem afhankelijk; uit het leem ben ik ook door den hemelsen pottenbakker afgesneden 1) (vgl. Hoofdstuk 4: 19; 10: 9).

1) Het is zeer nuttig voor ons allen te overdenken, dat wij uit broze klei, uit stof en leem gemaakt zijn, en het is ook goed voor ons, dat zij, die in Godes naam en stede tot ons spreken, eveneens zwak en gebrekkig geschapen zijn, om ons niet door Zijne vreselijke Majesteit te verschrikken, als Hij door een Engel of nog onmiddelijker tot ons wil spreken. God heeft wijselijk Zijne schatten in aarden vaten gelegd, gelijk wij zelven zijn..

7. Zie, gij hebt niet nodig voor mij als voor God bezorgd zijn, dat mijne en majesteit uwe woorden zouden verhinderen; mijne verschrikking zal u niet beroeren, en mijne hand zal over u niet zwaar zijn.

Bewonderenswaardig is de kunst, waarmee de redenen van Elihu aan de verborgenste draden van het gehele gedicht geknoopt zijn. Job heeft er zich herhaalde malen (vgl. Hoofdstuk 9: 34; 13: 24) over beklaagd, dat hij zijn recht aan den Almachtige niet kon voorstellen omdat hij voor dezen, al ware het mogelijk Zijn aangezicht te zien, als een zwak sterveling zou moeten verstommen. In Elihu heeft hij nu een mens tegenover zich, gelijk hij zelf is; niets verhindert hem zich te verantwoorden tegen de voorstelling, die zonder haat uitgesproken is..

8.

IV. Vs. 8-18. Gij, o Job! hebt gezegd, dat gij onschuldig zijt, dat God u onrecht deed. Daartoe is God te groot. Gij hebt ook ongelijk, wanneer gij beweert, dat hij niet tot den mens spreekt. God spreekt dikwijls tot hem, in de eerste plaats in nachtelijke gezichten. Zijn doel daarmee is, den mens van allerlei kwaad, in ‘t bijzonder van hoogmoed te reinigen en daardoor van den ondergang te redden.

8. Zeker, gij hebt gezegd voor mijne oren, en ik heb de stem der woorden gehoord:

9. Ik ben rein, zonder overtreding; ik ben zuiver en heb gene misdaad, zodat God mij daarom zou moeten straffen (zie Hoofdstuk 9: 21; 16: 17; 12: 4; 10: 7; 13: 18; 23: 10 vv.; 27: 5 vv.

10. Zie, Hij vindt oorzaken tegen mij, Hij ziet scherp toe om iets te vinden; Hij houdt mij voor Zijnen vijand, en ik kan de hand des Almachtigen niet afslaan (vgl. Hoofdstuk 10: 13-17; 13: 24; 19: 11; 30: 21

11. Hij legt mijne voeten in den stok, Hij neemt al mijne paden waar (Hoofdstuk 13: 27).

Elihu houdt zich gestreng aan hetgeen hij gehoord heeft, en neemt daaruit of woordelijk of naar den zin, wat Jobs hoofdzonde, de eigengerechtigheid, den trots op zijn heilig leven 't meest openbaart. Hoe geheel anders handelden de vrienden, die uit Jobs lijden allerlei bedrieglijke sluitredenen trokken, en hem zonden toedichten, die hem inderdaad vreemd waren..

12. Zie, over uwen vorigen wandel heb ik niet te oordelen, maar hierin zijt gij niet rechtvaardig, dat gij u op uwe gerechtigheid ten koste van Gods rechtvaardigheid verheft; hierop antwoord ik u 1) met tegenspraak; daaruit komen al uwe valse beweringen voort; want God is meerder dan enen mens 2), Hij is te groot, dan dat niet iedere daad recht en wijsheid zijn zou.

1) Elihu zoekt de zonde niet in deze of gene afzonderlijke misdaad, maar in de verborgene zelfverheffing van elk menselijk hart. Job heeft dus zonde bedreven, maar eerst nadat hem het lijden getroffen had. Het ongeluk kan dus niet de kwaliteit (het karakter) van ene bestraffing gehad hebben. Het ongeluk ging het uitbreken der zonde vooraf; maar de zonde zelf als habituele (toestand van het hart) was reeds vroeger in Job. Het lijden dient dus, om haar te doen uitbreken, om haar openbaar te maken, opdat Job ze erkennen en betreuren en overwinnen zou..

Hier wil Elihu zeggen, dat God oneindig verre boven den mens verheven is en het derhalve de grootste dwaasheid is, ja, zinneloosheid, om met Hem te willen twisten. Elihu tracht Job's ogen te openen voor de Heerlijkheid en Majesteit Gods, voor Zijne Vrijmacht. Hij is de Heiligheid, maar ook de rechtvaardigheid, maar ook de Goedheid zelf, zodat alle zijne wegen, ook die van druk en tegenspoed, voor Gods kinderen wegen van wijsheid en rechtvaardigheid en goedheid zijn.

13. Waarom hebt gij tegen Hem getwist? had gij daartoe recht? Want Hij antwoordt niet van al Zijne daden. Hij acht zich niet verplicht aan ieder mens, die Hem rekenschap vraagt van Zijne daden, die te geven (Hoofdstuk 23: 5).

14. Maar God spreekt eens of tweemaal 1); doch men let niet daarop; God spreekt wel met den mens, maar niet op zulk een eis; het ligt aan u, indien gij Zijne spraak niet hoort.

1) Elihu spreekt hier op dichterlijke wijze van een of tweemaal, in den zin van, op verschillende wijzen Die verschillende wijzen beschrijft hij in de volgende verzen. God spreekt door dromen en gezichten. Het was toen nog de tijd vóór de Wet, d.w.z. voor Mozes, en dus ook vóór Christus. Want nu spreekt de Heere tot ons door en in Zijn Woord, in het

geschreven Woord, zoals ons dit door Zijn wondere genade, als gewrocht van den H. Geest, die in al de waarheid leidt, is overgeleverd.

Vóór Christus openbaarde de Heere Zich ook door dromen, en wel door dromen, die het geweten raakten, of door openbaringsdromen, waarin God, de Heere, van de toekomstige dingen sprak.

15. Vooreerst spreekt Hij tot de mensen in den droom, door het gezicht des nachts, zowel bij slapenden als bij wakenden toestand in den nacht (Hoofdstuk 4: 13), als een diepe slaap op de lieden valt, in de sluimering op het leger:

16. Dan openbaart Hij het voor het oor der lieden, en Hij verzegelt, geeft hun inzien in hun kastijding 1).

1) In het Hebr. Oebemosaram jachtoom. LXX exefobhsen autouv. Beter: Hij zet het zegel op hun waarschuwingen, d.i. op de waarschuwingen tot hen gekomen. De waarschuwing wordt daardoor bevestigd. De Engelse vertaling heeft: Verzegelt Hij hun onderwijs. In den diepen slaap doet Hij uit het geweten een droom voortkomen, opdat aldus de mens gedrongen worde van zijn zonde, of van de een of andere zondige daad afstand te doen. Dan werkt God door den droom zulke diepe indruksels in de ziele, opdat de mens de voorschriften van Gods Woord en Wet zou opvolgen.

De meeste dromen komen uit de verbeelding voort, maar hier worden we er nadrukkelijk op gewezen dat er ook dromen uit het geweten voortkomen.

17. Zo spreekt de Heere niet om ‘s mensen nieuwsgierigheid te bevredigens of om zich met hem in een rechtsstrijd in te laten, maar opdat Hij den mens afwende van zijn zondig werk, en van den man de hovaardij verberge, afscheide, Hem reinige van hoogmoedig zelfverheffen.

18. Dat Hij, de Heere, zijne ziel, die wegens onbeledene eigengerechtigheid in gevaar is, van het verderf afhoude, van een vroeg graf en een eeuwigen dood, en zijn leven beware, dat het door het zwaard 1) van het goddelijk gericht niet doorga. Hebt gij misschien dergelijk waarschuwende stemmen niet op uw leger gehoord? (Zie Hoofdstuk 7: 13).

1) Terwijl de zondaars hun kwade oogmerken voortzetten en hun trotsheid involgen, haasten hun zielen tot het zwaard, het verderf en den ondergang, zo in deze, als in de toekomende wereld.

Maar als God hen, door de vermaningen en ontroeringen van het geweten, van de zonde terughoudt. zo beveiligt Hij tevens hun zielen voor het zwaard Zijner wrekende gerechtigheid, opdat hun zonde en onrecht niet eindige in, en strekke tot hun verderf..

19.

V. Vs. 19-33. God spreekt verder tot den mens door zware ziekten, zodat de dood nabij komt. Wanneer dan echter de hemelse Gezant zich zijner aanneemt, zo verkrijgt hij weer genade, wordt verjongd en God verhoort zijn gebed. Vrolijk kan hij dan aan de mensen Gods genade bekend maken. Dat alles doet God verscheidene malen, om den mens van het verderf te redden. Kunt gij hiertegen iets aanvoeren, zo spreek; zo niet laat mij verder spreken en verneem wijsheid van mij.

19. Ook wordt hij, en hierdoor spreekt de Heere weer op ene andere wijze tot hem, gestraft 1) met smart op zijn leger, en de sterke menigte zijner beenderen 1).

1) Elihu stemt daarin met de vrienden overeen, dat hij in elk lijden straf ziet, maar hij wijkt daarin van hen af, dat hij nog ene andere zijne erkent. Er is een lijden, dat niet alleen in de Goddelijke gerechtigheid zijn oorsprong heeft, maar tevens uit liefde geschiedt, en dat daarom ook den rechtvaardige overkomt, is, dat hij ondervinden moet, opdat hij de zonde, die hem aankleeft, erkenne en hij van haar gereinigd tot groter heil gebracht worde. Tegenover het begrip van straf staat bij Elihu dat der kastijding, waarin zich de nieuwere tijd maar al te weinig vinden kon. Deze weet gewoonlijk slechts van beproeving, meestal zonder zich maar hij iets bepaalds te denken..

Indien God alleen daarom Job lijden toegezonden had, om den satan te bewijzen, dat vroomheid ook in dagen van lijden blijft; indien alzo dit lijden slechts het karakter had ener beproeving en geen bepaald doel voor Job zelven, zo bleef er iets aanstotelijks en raadselachtigs over; men zou ten minste niet begrijpen, waarom het lijden niet aanstonds na de tweemaal glinsterend doorgestane beproeving (Hoofdstuk 1: 21; 2: 10) van Joh weggenomen ware.

De Heilige Schrift kent echter onderscheid tussen lijden ter beproeving en reiniging, of ter verzoeking.

Elihu voert twee middelen in de hand van God tot reiniging bij wijze van voorbeelden aan: dromen, als voorbeeld voor inwendige vermaningen, en ziekte, als voorbeeld van smartelijke bezoeking. "De inwendige vermaningen zijn slechts het voorspel der bezoekingen en moeten voor deze den bodem bereiden. Wie oprecht in des Heren wegen wandelt, zal het hebben ervaren, dat, een zwaar kruis ons zeldzaam onvoorbereid treft, dat het gewoonlijk in een tijd komt, dat het hart zich bijzonder naar boven getrokken gevoelt, en dat het ook zeldzaam uitblijft, wanneer men zulk een krachtige trekking van Gods genade bespeuren kan..

De bijzondere trekken tot het beeld van zware ziekte, neemt Elihu opzettelijk uit Jobs ziekte, om hem daardoor te doen bedenken, dat God bij zijne verschrikkelijke ziekte niets anders wil, dan zijne ziel redden..

2) Wanneer in de wederkerige betrekkingen der krachten van lichaam, ziel en geest vrede heerst, zo is de mens gezond, hetgeen, sedert de zonde zich van de mensheid heeft meester gemaakt, nooit absoluut, maar altijd slechts relatief plaats heeft. Ziekte is oplossing van deze relatieve harmonie. Zij is geen parasitische levensvorm, die zich indringt nevens die, welke

het leven van den mens constitueert, zij is ene partiële of totale, meerdere of mindere tweespalt dezer krachten onder elkaar..

In het Hebr. Weroeh atsamaw ethan. Beter: En met een voortdurenden strijd der beenderen. Elihu wil er mede zeggen, dat God straft met ziekte en krankheden, zodat er een oplossing van kracht plaats heeft, dat alle harmonie tussen de verschillende delen van het lichaam verbroken wordt.

20. a) Zodat zijn leven het brood zelf, het nodige tot zijn bestaan, verfoeit, en zijne ziel de begeerlijke spijze, de lievelingsspijze veracht.

a) Psalm 107: 18.

21. Dat zijn vlees verdwijnt uit het gezicht, wegteert, en zijne beenderen, die niet gezien worden, uitsteken 1) van wege de vermagering.

1) Of, En zijne beenderen naakt worden (d.i. van vlees ontbloot), zodat zij niet te zien zijn. De bedoeling is duidelijk. Van wege den voortgang der ziekte wordt niet alleen zijn gezicht mager, maar worden dit ook zijne beenderen, zodat zij hun volle gestalte, die aangenaam aandeed, hebben verloren. Letterlijk staat er: Vervallen zijn zijne beenderen, zij worden niet gezien.

22. En zijne ziel nadert ten verderve, en zijn leven tot de dingen, die doden, tot de doodsengelen (Psalm 78: 49. 2 Samuel 24: 16), de engelen, wie God opdraagt den mens te doden, zo hij niet tot bekering komt.

23. Is er dan bij hem een gezant 1) een bode, een uitlegger, Middelaar, Een uit duizend, een onder alle hemelse wezens, enig in heerlijkheid, die als Middelaar en Plaatsbekleder Zich stelt om den mens zijnen rechten plicht te verkondigen 2), hoe hij op den weg van belijdenis en geloof kan bevrijd worden van zonde en dood.

1) Als de Verlosser heeft zich God eerst volkomen in het Nieuwe Verbond geopenbaard door de menswording van God in Christus; afschaduwend echter ook reeds in het Oude Verbond, wanneer Hij aan de mensen verschijnt in mensen-gedaante, in de gedaante van een Engel (Genesis 17: 8 18: 1, Exodus 3: 2. Richteren 6: 12 enz.). Elihu denkt hier aan dezen Engel des Heren, die zeker niet alleen den patriarchen, maar aan alle Semietische geslachten bekend was. Job moet naar ene verzoening voor zijne zonde zoeken. En deze verzoening, door welke God, moet verzoend worden, heeft hij niet te geven-zijne zonde zelf te willen verzoenen, te willen goed maken, hetzij door berouw, hetzij door goede werken is de allerfijnste en gevaarlijkste en verkeerdste trots-God zelf heeft den mens den rechten verzoener en plaatsbekleder en voorspraak geschonken. Hij, die Job recht verschaft, leeft (vgl. Hoofdstuk 19: 25) -doch op geheel andere wijze dan Job gedacht heeft. Het is de Engel des Heren, het is God zelf, die in liefde tot de mensen zich neder buigt, God, die den vaderen de belofte van de toekomstige verlossing gaf, dezelfde die in het Nieuwe Verbond de vervulling gaf, daar Hij niet slecht voor een ogenblik in Engelen gedaante verscheen, maar in Jezus Christus mens

werd, zondeloos onder mensen leefde en schuldeloos voor ons den dood geleden heeft. Het is diegene, die alles geleden heeft, wat Job leed en nog veel meer-namelijk niet een lijden tot loutering, maar den absoluut onverdienden dood, en wel den marteldood aan het kruis: het is diegene, die zich gedragen heeft, zo als Job zich niet gedroeg, die, toen de gehele wereld Hem voor een misdadiger, godslasteraar, sabbatschender, oproermaker, dweper, dwaas aanzag-Hem aanzag als een, die van God geslagen en bedroefd was (Jes.53: 4) -niet in klaagtonen uitbrak en den dag Zijner geboorte niet vervloekte en Zijnen Vader niet van onrecht aanklaagde en niet degenen, die Hem miskenden, oordelen toewenste. Hij heeft integendeel Zijnen mond niet opengedaan, "gelijk een lam, dat ter slachting geleid wordt," en bij elke smart en pijn gesproken: "dat is voor Mij," en bij elke weldaad en iedere zegen: "dat is voor u." -Elihu heeft de gedaante van dezen Jezus Emmanuel nog niet gekend, gelijk wij haar kennen; hij heeft slechts gekend het schemerend morgenrood van die trouwe, ontfermende, verlossende liefde Gods, waarvan de volle dag eerst in Christus verschenen is. Maar heerlijk en vol zalig voorgevoel moet zij toch ook reeds geweest zijn, die verschijning van den "Engel des Heren," gelijk zij den patriarchen ten deel werd, en in zalig, profetisch voorgevoel ziet daarom Elihu den Engel, den Enige uit duizenden, als enen ontfermenden Plaatsbekleder over Job zweven, ziet hoe deze bereid is den man, die in dwaling gebonden is, die zozeer de gerechtigheid voor God mist, gerechtigheid te geven, daar Hij voor hem ene verzoening gevonden heeft. Welke verzoening? Waarin bestaat zij? Elihu weet dat nog niet. Door Gods Geest geleid, heeft hij er slechts een voorgevoel van, dat de neerbuigende Ontfermer in de volheid Zijner genade, dat middel wel zal gevonden hebben, om wat de mens aan gerechtigheid mist, door Zijne gerechtigheid te vergoeden. Wij weten, welk ene verzoening Hij gevonden heeft.

.

Christus is een gezant, een boodschapper van het vredesverdrag, Hij is een uitlegger, de grote uitlegger van den raad van Gods liefde tot zondaars, Eén uit duizend en tevens het hoofd onder tienduizenden.

De aankondiging doet hij, dat God den zondaar rechtvaardigt, dat Hij hem in gunst en mededogen aanneemt. Ziedaar derhalve, hoe wij, nadat wij halfdood waren, worden hersteld. Ziedaar nu een in het oog vallende plaats, waaruit wij leren. dat, indien God enig bericht ons van Zijne goedheid toezendt en Zijne beloften ons worden verklaard, dit zo is, alsof hij Zijne hand maar ons uitstrekt, om ons als uit het graf uit te voren. Wat willen we dan meer! Laten wij dus opmerken, dat dit, wat hier gezegd wordt, dient opdat de mens nieuwen moed verzamele, wanneer hij het getuigenis van Gods goedheid heeft..

In de vorige verzen wordt de mens als reddeloos aangeduid. Hij staat reeds met zijn ene voet in het graf. Bij den mens is het een afgesneden zaak. Wie zal hem redden? Vs. 23 en 24 33.23,24 zeggen het duidelijk, dat God het doen zal in den weg van bekering en boete, van schuld belijden en van geloof.

Heeft Elihu in vs. 15-18 gesproken over dromen, die den zondaar waarschuwden voor de zonde, hier gaat hij een stap verder en spreekt van redding uit den dood, tengevolge dor zonde.

Door wie? Door een Engel, door een Bode. Want toch, het woord in den grondtekst is juist en meer in overeenstemming met geheel de H. Schrift, wanneer men het vertaalt door Engel, of Bode. En wie is de Engel, de Bode, die hier als Middelaar optreedt? Niemand anders dan de Engel des Verbonds, de Engel des Aangezichts. Hij, die onder het N.T. als het vlees geworden Woord optreedt. Van Wie dan ook gezegd wordt, dat Hij is, Een uit Duizend, d.w.z. Degene, die het Hoofd is van alle Engelenscharen, Wie de Engelen aanbidden als hun Heer, die den mens aankondigt, welke de weg is tot herstelling.

Het Hebr. woord Malitz is dan ook beter te vertalen door Middelaar, dan door Uitlegger, dewijl het immer de betekenis van onderhandelaar heeft.

Elihu wijst hier ongetwijfeld op Hem, die straks als de Middelaar Gods en der mensen zou geopenbaard worden.

2) Jezus Christus, de Verbonds-Engel, is van God gezonden, om den mens, nu gereed staande in het verderf te storten, den rechten weg ter behoudenis aan te wijzen, dien namelijk van bekering en vertrouwen op Gods goedertierenheid, in- en door den Middelaar, dien Godsgezant, die ons onderricht en die zijne bevelen geeft ter onzer redding uit het verderf, verklarende, dat Hij daartoe het rantsoen of de losprijs heeft uitgemeten, om ons, namelijk door zijn algenoegzame verdiensten tot God en Zijne Genade den weg te banen..

24. Zo zal Hij, de God der zich ontfermende liefde, hem genadig zijn, zo hij deze boodschap uit des Middelaars mond aanneemt en de hand des geloofs naar Hem uitstrekt, en Hij zal zeggen als de hemelse Middelaar: Vader! verlos hem uit deze zware verzoeking, dat hij in het verderf niet nederdale; Ik heb verzoening gevonden, waardoor zijne zonde uitgedelgd is. (Hebr. 9: 12).

25. De alzo gerechtvaardigde, de door vergeving gereinigde, wordt dan uit zijn lijden bevrijd. Zijn vlees, dat nu door zweren en wormen wordt weggevreten, zal frisser worden dan het was in de jeugd; hij zal tot de dagen zijner jonkheid wederkeren, 1) want God geeft hem dubbel weer, wat Hij uit liefde genomen had (Psalm 103: 5).

1) De werking van het Middelaarsambt des Zaligmakers brengt ons de Genade Gods aan! welke ons alleen door Jezus Christus is geworden. De verlossing van het tijdelijk en eeuwig verderf. De mededeling van alle tijdelijke en geestelijke goederen. De vrijmoedigheid, de blijdschap en de vrolijke toegang tot den Vader en de gerechtigheid in Christus, die ons door Zijne kennis rechtvaardig maakt, ja, die onze gerechtigheid zelf is, zijn alleen genadegaven, die ons in Jezus Christus alleen en buiten Hem nooit kunnen geworden..

26. Hij, de wederbegenadigde, zal tot God ernstelijk bidden, met dankzegging om hetgeen hij begeert, tot den Heere, die hem niet meer verstoten zal, maar a) die in hem een welbehagen nemen zal, hem genade zal bewijzen, en Zijn aangezicht, dat vroeger voor hem verborgen was, zal hij met gejuich aanzien; Want Hij, de God van ontferming, zal den mens zijne gerechtigheid 1) wedergeven, de ware gerechtigheid, die voor hem is verworven, en die hij met berouw en tranen zocht.

a) Psalm 50: 15. Jes. 58: 9.

1) Zijne gerechtigheid is Gods gerechtigheid, is de gehoorzaamheid van den Gezant en Voorspraak, die "Gods gerechtigheid" genaamd wordt (Jer. 23: 6), omdat. zij Gode den Vader aangenaam is en in Zijne vierschaar kan bestaan, omdat God, de Zoon, haar teweeg brengt, en God de Heilige Geest haar toepast, omdat zij Gode betamelijk is. Deze geeft God weer, als Hij na enige verberging van Zijn aangezicht den mens verzekert door het geloof, dat Gods gerechtigheid Zijne ere is. Hij geeft ze weer in plaats van de verdrukking; Hij doet den mens ondervinden, dat Hij rechtvaardig is voor God. De gerechtigheid was niet weggenomen in de verdrukking, maar werd niet zo levendig gevoeld; dat doet nu de Heere God wederom ondervinden door den Heiligen Geest, die met zijnen geest getuigt, dat hij een kind Gods is.

27. Hij, die nu eerst recht in God zijne rust heeft gevonden, zal niet kunnen zwijgen van hetgeen God aan zijne ziel gedaan heeft, hij zal de mensen aanschouwen 1) en zeggen: Ik heb gezondigd en het recht, hetgeen voor God recht en waar is, verkeerd, hetwelk mij niet heeft gebaat, 2) de Heere kastijdde, maar deed niet met mij naar mijne zonden (Psalm 103: 10).

1) In het Hebr. Jaschoor al-anaschim. Beter: En hij zal zingen in tegenwoordigheid der mensen. Want wel kan het eerste woord aanschouwen betekenen, maar dan wordt het nooit verbonden met het woordje al, zoals hier, Hier heeft het de betekenis van, zingen. Elihu zegt het hier, hoe de begenadigde zondaar zich niet kan inhouden, om te roemen de deugden des Heren, en een lied te zingen ter ere van zijn God, in de tegenwoordigheid der mensen. Niet alleen toch, dat de Heere God zijn leven uit den dood heeft opgevoerd, maar ook heeft hij de ziele met een vrede en een vreugde vervuld, met het bewustzijn der verzoening. En daarom moet zijn tong des Heren grote daden verkondigen.

2) In het Hebr. Welo schawah li. Beter: En het werd mij niet vergolden. Het woord in den grondtekst betekent eigenlijk, gelijk zijn, vandaar de betekenis van, vergelden. Wij hebben hier hetzelfde denkbeeld als in Psalm 103: 10. De geredde erkent en belijdt voor de mensen, dat de Heere God hem niet doet naar de zonden, en niet vergeldt naar de ongerechtigheden.

28. Maar God heeft mijne ziele verlost, dat zij niet voere in het verderf, zodat mijn leven het licht aanziet, zodat ik, gered en begenadigd, mij weer in de tegenwoordigheid Gods, in het zalig licht des Heren mag verheugen.

Deze wonderbare diepe, kostelijke woorden (vs. 23-28) maken met Hoofdstuk 17: 3 en 19: 25 vv. een drietal Messiaanse voorzeggingen van ons Boek uit, zij bevatten tevens de bekerings-verlossings-geschiedenis van iedere armen zondaar voor God. Wat hier Elihu van den Middelaar zegt, dat doet nu de H. Geest aan ieder boetvaardig zondaarshart: deze onderwijst hem omtrent den weg der bekering en des geloofs, en bidt voor hem met onuitsprekelijke zuchten. Maar de Hogepriesterlijke voorbede van den Heere Christus is het, die onze rechtvaardiging teweeg brengt. Om Zijns bloeds wil rekent God, de Vader ons de zonden niet toe, en bekleedt Hij ons met den mantel der gerechtigheid. Zulk ene levendige ervaring van rechtvaardiging, als Elihu voorstelt, heeft echter als eerste, als noodzakelijke vrucht den lof

van God, en de verkondiging van Gods gerechtigheid en barmhartigheid onder de zondaars (vgl. Psalm 51: 15,17; Psalm 32: 8 vv.)..

De belofte is algemeen. Indien iemand zich waarlijk verootmoedigt, wie hij ook zij, hij zal behouden worden van den toekomenden toorn. Hij zal gelukkig zijn in eeuwig leven en in eeuwige vreugde. Indien de profeet ons grote dingen als voorwaarde tot dezen zegen gesteld had, zouden wij ze niet gedaan hebben? Hoe veel te meer, nu hij zegt: "Was u en wees rein: " "Belijd en de zonde is vergeven; " "erken schuld en gij zijt gered.".

29. Zie, dit alles, dat Hij door een droomgezicht waarschuwt, en met zulk een aandrang door zwaar lijden tot ons komt, doet de Heere niet dagelijks; dit werkt God twee a) of driemaal, meermalen met een man 1), want dergelijke zaak Gods werkt spoedig het leven of den dood; werkt voor in eerste maal deze genade de bekering niet uit, zo komt Hij wellicht nog ten tweeden of ten derden male in genade, maar dan als alle arbeid vruchteloos is, zeker met Zijn oordeel.

a) Psalm 62: 12.

1) Wanneer nu Elihu hier stelt van driemalen, dan verstaat hij daaronder van meermalen, naar de spreekwijze der H. Schrift, niet om een zeker getal te bepalen, maar om ons te tonen, dat het nuttig is, dat God ons zo bezoekt. Want wij zijn veranderlijk en onstandvastig. Hij moet derhalve tot ons gedurig komen en wederkeren, anders werkt in ons geen vrucht, wat Hij in ons heeft gewerkt..

30. a) Opdat hij zijne ziele afkere van het verderf, en hij verlicht worde met het licht der levenden (of des Levens, dat uit God is), zodat hij zelf licht, rein, heilig en zalig worde.

a) Psalm 56: 14.

Zie hier den sleutel tot het gehele Boek, den sleutel tot het raadsel der aanvechtingen van alle rechtvaardigen, tot het geheim van het lieve kruis. Allen, die ware jongeren, vrienden en navolgers van Christus willen zijn, moeten hun kruis dragen in dezen tijd, van welken aard het ook moge zijn: want ontvlucht men het ene, men vervalt in het andere. Vlied, waarheen gij wilt, en doe wat zij wilt, het lijden moet geleden worden. Wanneer God de hand er onder legt en den last aan het zwaarste gedeelte draagt, dan wordt de mens zo vrolijk en het kruis wordt hem zo licht, dat het hem is, alsof hij nooit iets geleden had; zodra echter God onder de zwaarte weggaat, dan blijft de last des lijdens in hare gehele bitterheid. Daarom heeft de Zone Gods, Christus Jezus, het zwaarste juk gedragen op de allerzwaarste wijze, en hebben allen het Hem nagedragen, die zijne liefste vrienden geweest zijn. Niemand kan het met woorden uitspreken, welk een onuitsprekelijk goed in het lijden verborgen is; God legt uit enkel liefde en trouw het kruis op, om daardoor Zijne vrienden tot Zich te trekken, aan Christus zich gelijkvormig te maken, en opdat zij niet van hun zaligheid beroofd worden (Rom. 8: 29). Niets, hoe gering ook, overkomt ons, of het is door God te voren voorzien, dat het zo en niet anders zijn moest, en daarvoor moet men God danken. God beschikt het allergrootste en zwaarste lijden over degenen, die Hem dierbaar zijn: de boze vijand legt den mens ook vele

heimelijke en verborgene strikken, om hem in goede dagen te doen vallen. Daarom wil onze lieve God Zijne uitverkorenen uit grote liefde en ontferming in dezen tijd zonder ophouden kruisigen, op menige verborgene, vreemde wijze, die ons dikwijls onbekend is. Hij wil hun in deze wereld niets te dierbaar laten worden, opdat de boze geesten gene macht over hen zouden hebben, om hen te bedriegen en van God af te leiden. Indien wij het wisten, hoe het kruis, ons tot God leidt, en welk ene grote eer er op volgen zal, en hoe goed het de boze geesten van ons verdrijft, wij liepen het kruis vier mijlen afstand tegemoet. Lijden en kruis dragen is zo edel en nuttig, dat onze lieve God niet een van Zijne vrienden zonder deze laten wil.

31. Merk op, o Job! hoor naar mij, zwijg, dit alles overwegende in uw hart, en ik zal verder spreken.

32. Zo er redenen zijn, zo er iets gewichtigs tegen te zeggen is, antwoord mij, spreek, want ik heb lust, het is mijn begeerte,u te rechtvaardigen 1); en geenszins onverhoord te veroordelen, gelijk de drie vrienden hebben gedaan.

1) Niets anders begeer ik, zegt hij, dan om u vrij te spreken, indien gij rechtvaardige en afdoende verdedigingen kunt bijbrengen. Openbaar ze, en zo niet, zwijg dan. Hier nu wordt ons weer in den persoon van Job voor ogen gesteld, dat, wanneer ons de waarheid Gods wordt voorgesteld, wij niets tegen dezelve kunnen inbrengen. En deze vermaning is zeer nuttig, dewijl den mensen hardheid en trotsheid is aangeboren; en het meer dan moeilijk is, zich aan God te onderwerpen. Wij zien altijd, dat er in ons een verzet is, om ons verstand, wat ons past, in nederigheid aan God te onderwerpen..

33. Zo niet, zo gij echter niets hebt om mij tegen te spreken, hoor naar mij; zwijg en ik zal u wijsheid leren, u tonen, welke wegen God Zijne kinderen oplegt, en hoe wij, zo wij door godsvrucht wijs geworden zijn, die donkere wegen Gods wel kunnen verstaan.

Job zwijgt en bekent daarmee, dat Elihu recht en hijzelf onrecht heeft: dit is het begin zijner schuldbelijdenis.

HOOFDSTUK 34.

ELIHU BERISPT JOB'S REDENEN, EN GAAT VOORT GODS GERECHTIGHEID TE VERDEDIGEN.

De tweede hoofdzonde, waaraan Job zich in zijn spreken schuldig gemaakt heeft, en waarin zijne verborgene eigengerechtigheid openbaar geworden was, bestond daarin, dat hij in zijn eigen leven en in het wereldbestuur Gods gerechtigheid geloochend, en God daardoor tot ene blinde natuurkracht vernederd heeft, dat hij verder in den samenhang daarmee de bewering voorgesteld heeft, dat den mens zijne godzaligheid geen nut deed, daar hij toch als een goddeloze behandeld werd. Daartegen is Elihu's tweede rede gericht (Hoofdstuk 34 en 35). Geheel anders dan de vrienden verdedigt Elihu Gods gerechtigheid, die door Job in de beide bovengenoemde aan elkaar vastsluitende beweringen aangevallen is; hij beproeft niet, de vele raadsels in de geschiedenis der mensen verstandelijk op te lossen, als door onrechtvaardige beschuldigingen tegen hen, wie zij aangaan, maar hij bewijst Gods gerechtigheid uit Zijn eeuwig goddelijk Wezen, uit Zijne wereldschepping en onderhouding, uit zijn onpartijdig wereldgericht. De kern ook van deze in tweeën verdeelde rede is de herhaalde heen wijzing daarop, dat slechts ware inwendige verootmoediging den mens voor zulke misdadige gedachten bewaart en daarvan reinigt.

I. Vs. 1-9. Hoort mij aan, gij allen, die verstand hebt! Oordeelt met mij over hetgeen Job beweerd heeft, namelijk dat God onrechtvaardig in zijne wereldregering handelt, en dat den mens zijne vroomheid niets helpt.

1. Verder antwoordde Elihu 1), hief hij op nieuw aan, en zei:

1) Na een weinig gerust te hebben, begint Elihu op nieuw te spreken, dewijl Job blijft zwijgen. De wijzen en de verstandigen (vs. 2) zijn zij, die langzamerhand een kring hebben gevormd om Job en zijne vrienden.

2. Hoort gij, die waarlijk wijzen zijn onder degenen, die zich rondom ons verzamelden, hoort mijne woorden en, gij verstandigen! neigt de oren naar mij,

3. Want het oor proeft de woorden en onderscheidt ze, gelijk het gehemelte de spijze smaakt; oordeelt dus met verenigde krachten over hetgeen ik nu wil zeggen (zie Hoofdstuk 12: 11).

4. Laat ons kiezen, beproeven, voor ons wat recht is (1 Thessalonicenzen. 5: 21), laat ons kennen onder ons, gemeenschappelijk oordelen wat goed is.

5. Want Job heeft gezegd (Hoofdstuk 13: 18; 23: 10; 27: 2 ben rechtvaardig, zonder schuld, en God heeft mijn recht weggenomen. Hij weigert mij recht te doen en behandelt mij als een goddeloze.

6. Ik moet liegen in mijn recht, Gods toorn en straf verklaren mij schuldig, hoewel ik onschuldig ben (zie Hoofdstuk 9: 20); mijn pijl is smartelijk zonder overtreding, zonder iets

misdaan te hebben, waardig om daarom van Gods genade verstoken te zijn (Hoofdstuk 13: 23 vv.), wonden mij de pijlen van Gods toorn (zie Hoofdstuk 6: 4; 16: 9; 19: 11

7. Wat man is er in de gehele wereld zo vermetel, gelijk Job? hij drinkt de bespotting 1), de lastering van God in als water, zij is hem ene verkwikking.

1) In het Hebr. Laäg. Bespotting. in den zin van, spottende, lasterende, onvrome taal. Elihu wil zeggen, dat hij nog nooit iemand op zo buitensporige, op zo onvrome wijze had horen spreken, zodat zijne rede veel meer den schijn had van uit de school der spotters te komen, dan uit die van de vrienden en liefhebbers Gods. Vandaar dat in het volgende vers wordt gezegd, dat hij als het ware zich bevond in het gezelschap van de werkers der ongerechtigheid. Elihu zegt hier niet, dat Job zulk een man is, maar dat hij zich aldus vertoont. Ongetwijfeld spreekt hij zo, om Job's consciëntie wakker te schudden en hem tot boete en berouw te brengen.

8. En hij is als een, die in zijne redenen tegen God gaat over weg, in gezelschap met de werkers der ongerechtigheid, en wandelt vol ontevredenheid tegen God met goddeloze lieden.

Niemand kan van de gemeenschap met de zonde der goddelozen vrijgesproken worden, die in woorden en daden zich met de misdadigers gelijk stelt, al spreekt hij ook in anderen zin en niet een ander doel..

9. Want hij, Job, heeft gezegd (Hoofdstuk 9: 22,29; 21: 7 vv.; 24: 1 vv. baat een man niet als hij welbehagen heeft aan God, als hij godzalig is (Hoofdstuk 22: 2).

10.

II. Vs. 10-20. God kan niet onrechtvaardig handelen. Hij alleen is het toch, die uit vrije liefde alle wetten in de wereld gesteld heeft en onderhoudt. Des te groter vermetelheid is het, zulk enen Heerser door valse verwijten te lasteren; Hij toch oefent over hogen en nederigen een gelijk, een onpartijdig gericht.

10. Daarom 1), gij lieden van verstand! die een hart hebt, hoort naar mij; verre a) zij God van goddeloosheid, ondenkbaar is onrechtvaardigheid van Hem, en verre zij de Almachtige van onrecht2), gelijk Job Hem toeschrijft.

a) Deuteronomium 32: 4. 2 Kronieken 19: 7. Job 8: 3; 36: 23. Psalm 92: 16. Rom. 9: 14.

1) Heeft hij in het vorige Hoofdstuk Job er bij willen bepalen, dat God hem niet had willen plagen, maar dat dit lijden tot zijn geestelijk nut was gezonden, in dit Hoofdstuk toont hij aan, dat God geen onrecht doet, ook al kastijdt Hij hem nog zo hevig.

2) Ziedaar de hoofdsom van dit Hoofdstuk. Doch dit schijnt al te algemeen en gewoon te zijn, en niet nodig, dat daarover enige woorden worden gesproken, dewijl op het eerste gezicht niemand zou durven stellen, dat God niet rechtvaardig is. Maar toch wordt er nauwelijks één

op de honderd gevonden, die de rechtvaardigheid Gods, zoals zij werkelijk is, erkent, en zij, die daaromtrent hun plicht doen, zondigen nog. Ik meen de zeer rechtvaardigen, wie het nog gebeurt, dat zij door twijfelingen daaromtrent geschokt worden. Wat moet men dan niet stellen, ten opzichte van de gewone en goddeloze mensen, die met opgewekt worden, om God te verheerlijken, noch zich daarop met ijver toeleggen?.

Hij kan niet willens iets kwaads doen, of de mensen strengelijk bestraffen. Hij wil nooit straffen, dan daar de zonde het eist, en niet dan naar dezelve mate is, want dan zou Hij onrecht plegen en het recht verkeren. In Zijn beslissend vonnis vellen, heeft hij altijd een oog op de verdiensten derzulken, en ziet geen persoon aan; maar doet elkeen zonder onderscheid recht en de hemelen zullen binnen kort Zijn gerechtigheid openbaren. Omdat Hij een oneindig volmaakt en heilig God is, kan Hij zelf geen kwaad doen, noch het in anderen dulden. Schoon Hij de Almachtige is, gebruikt Hij nooit Zijn vermogen, gelijk de machtigen dezer aarde veeltijds doen, om het onrecht te ondersteunen..

Elihu noemt hier God met opzet den Almachtige, om daardoor aan te duiden, dat Hij is de Algenoegzame God, die met het kwaad niet kan verzocht worden, om iets te doen, wat met het Recht strijdt. Hij is de Almachtige, Wie loon en straf ten dienste staan, om deze in den weg van het striktste Recht uit te delen en toe te passen.

Over Zijn Almacht wordt vanaf vs. 13 gesproken, waar dan ook de bewijsvoering begint, dat de Almachtige verre is van onrecht.

11. a) Want het tegendeel is waar, naar het werk des mensen vergeldt Hij hem, en naar eens ieders weg doet Hij het hem vinden, ieder ondervindt naar zijne verdiensten.

a) Psalm 62: 13. Spreuken 24: 12. Jer. 17: 10; 42: 19. Ezechiël. 7: 27; 33: 20. MATTHEUS. 16: 27. Rom. 2: 6. 1 Kor. 3: 8. 2 Kor. 5: 10. 3: 25. 1 Petrus 1: 17. Openbaring 22: 12.

12. Ook waarlijk, God handelt niet goddelooslijk, Hij spreekt geen onrechtvaardig vonnis uit, en de Almachtige verkeert het recht niet.

De stelling, die Elihu hier nog eens nauwkeurig positief en negatief uitspreekt en aan de volgende bewijsvoering laat voorgaan, is in ‘t algemeen dezelfde als die, welke de vrienden Job zo dikwijls voorhielden; maar hun bewijsvoering is geheel van die van die van Elihu verschillend. Zij meenden, dat het bewijs zo gemakkelijk was als een rekenkunstig voorbeeld, maar werkten met hun oppervlakkig begrip van Gods gerechtigheid Job in de hand, die, even als zij, deze eigenschap Gods van de andere losrukte en als geheel één met de als willekeur opgevatte Almacht voorstelde. Elihu daarentegen toont vooreerst, hoe de recht opgevatte almacht Gods één is met de goddelijke gerechtigheid. Reeds op aarde is het zo, dat de allerhoogste aardse macht ook de meest onpartijdige en rechtvaardige is, die ieder geeft, wat hem toekomt, terwijl die in macht gelijk staan, ook meestal jegens elkaar het onrechtvaardigst zijn. In de allerhoogste mate moet Gods Almacht, omdat zij boven alle geschapene wezens staat, ook volkomen onpartijdig en rechtvaardig jegens alle wezens zijn en ieder laten ondervinden, wat hem toekomt. Terwijl alzo Gods Almacht en Gerechtigheid verwisselde,

toont Elihu de wonderbare harmonie van deze en van alle eigenschappen Gods, die als vele stralen van een en hetzelfde middelpunt uitgaan. Waar Zijne Almacht is, daar is ook Zijne Goedheid en Zijne Rechtvaardigheid..

13. Wie heeft Hem als Regeerder en Verzorger gesteld over de aarde? en wie heeft de ganse wereld geschikt, wie heeft haar in het aanzijn geroepen?

14. a) Indien Hij Zijn hart tegen, tot hem zette, Zijnen geest en Zijnen adem zou Hij tot Zich vergaderen 1), of, tot Zich zelven vergaderen.

a) Psalm 104: 28; Prediker 12: 7.

1) Vs. 14 is geheel een voorzin, waarvan de nazin in vs. 15 vervat is.

Elihu wil zeggen, indien de Almachtige Zijn hart op Zich zelven richtte, en Zijn geest en adem tot Zich zelven deed terugkeren, als Hij weer als vóór de Schepping, enkel algenoegzaam in Zich zelven werd, in den zin, dat Hij zijn hand van den mens en van alle vlees aftrok, dan zou alles weer tot het niet terugkeren.

Aan de ene zijde wordt hier Gods Almacht, aan de andere zijde Zijn Vrijmacht en Genade verheerlijkt. Al deed God allen sterven, gelijk nu Job's lot scheen te zijn, dan mocht en kon men toch niet zeggen, dat bij God onrecht is. Want uit Zich zelven is Hij er toe bewogen, om aarde en hemel te scheppen, om Zichzelfs wille houdt Hij nog alles in stand. De wereld, de mens is geschapen, en wordt behouden, niet om des mensen wille, maar om Gods wille.

Zou God dan ook het striktst recht doen gelden, en niet genade bewijzen, niemand zou in het leven kunnen blijven. Dit komt hier alles zo treffend uit.

15. Alle vlees zou te gelijk den geest geven en de mens zou a) tot stof wederkeren; het is alzo Gods liefde en goedheid alleen, die allen het leven en den adem heeft gegeven en in stand houdt. Zou hij niet de Rechtvaardige zijn?

a) Genesis 3: 19. Prediker 12: 7.

16. Zo er dan verstand bij u is, om waarheid en leugen te onderscheiden, hoor dit, wat ik nu spreken zal; neig de oren tot de stem mijner woorden.

17. a) Zou Hij ook, die het recht haat, den gewonde b) verbinden1)? Ware die Almachtige een willekeurig Heerser, zou dan bij de zonde der mensen niet geschieden wat ik zei, dat alle vlees te gelijk den geest gaf, zou er dan van regeren Gods sprake kunnen zijn, en zoudt gij den zeer Rechtvaardige verdoemen? Hoe misdadig en onzinnig ware dit!

a) Genesis 18: 25. Job 8: 3; 21: 22. Rom. 3: 5. b) Job 5: 18.

1) Verbinden, beter, regeren. Want toch Elihu wijst hier op de Gods regering. En nu is het een feit, dat regeren met recht doen in het allernauwste verband staat. Waar het recht opzij wordt gezet, mag men voor een wijle tijds heersen als tiran, maar van regeren is geen sprake. Wanneer het recht opzij wordt gezet en losgelaten, valt alle ware regiment los uit elkaar. En als dan de gehele schepping één regering Gods aanduidt, is het dan mogelijk God te verdenken van het onrecht te begunstigen? Dit kan niet.

Het woord in den grondtekst beduidt in de eerste plaats, beteugelen. Het onrecht beteugelen. De Engelse Vertaling heeft, regeren. Het woord gewonde staat niet in den grondtekst.

18. Zou men het ondernemen, om tot enen koning te zeggen: Gij Belial, gij nietswaardig man! tot de prinsen, de boven vele verhevenen: gij goddelozen 1)! Hoe veel te min moogt gij dan de ere aantasten van den Vorst des hemels, en den Koning der koningen van ongerechtigheid en partijdigheid beschuldigen!

1) Opdat wij te beter deze plaats leren kennen, laten we er dan op letten, dat, ofschoon vorsten en bestuurders niet zo zijn als zij behoren te zijn, God niet te min wil, dat wij hen eren. En ofschoon zij op zich zelve de ere onwaardig zijn, God heeft echter hen Zijn teken ingedrukt en wil, dat deze eer hun worde bewezen, opdat wij zeggen: Deze, o Heere, regeren en besturen ons in Uwen Naam, wij behoren ons derhalve aan hen te onderwerpen..

19. Hoe dan tot Dien, die het aangezicht der vorsten a) niet aanneemt, hen niet voortrekt, en den rijke voor den arme niet kent, geen voorkeur geeft? want zij zijn allen, koning zowel als bedelaar, Zijner handen werk 1).

a) Deuteronomium 10: 17. 2 Kronieken 19: 7. Job 37: 24. Hand. 10: 34. Rom. 2: 11. Gal. 2: 6. Efez. 6: 9. Col. 3: 25. 1 Petrus 1: 17.

1) Allen zijn we Gods kinderen en worden door Hem op gelijke wijze aangezien, hetzij dat wij rijk of arm zijn. Job zou, schoon arm, evenveel eer en gunst genieten, als toen hij rijk was, want God heeft den arme en den rijke uit hetzelfde stof bereid en in een zelfde vorm gegoten..

20. Ik zal u het bewijs geven, dat zij gelijk behandeld worden. In een ogenblik sterven zij, ook de machtigste beheersers, zelfs ter middernacht wordt een volk geschud, dat het doorga, dat het sterft of vergaat, in den diepsten slaap neemt het gericht hen weg, en de machtige wordt weggenomen zonder mensenhand, alleen door de onzichtbare hand Gods.

21.

III. Vs. 21-28. Ook als de Alwetende oefent God rechtvaardig gericht uit. Niemand kan zich voor Zijne ogen verbergen; Hij kent ieder geheel en al vóór alle onderzoek en stort ook de machtigsten plotseling neer. Alzo kent Hij de werken der mensen, en Hij betoont dat door Zijn openbaar gericht. Maar dikwijls leggen de machtigen het er op toe, om Zijn gericht over zich te doen komen.

21. Ook Zijne Alwetendheid sluit alle partijdigheid uit; want a) Zijne ogen zijn op ieders wegen, en Hij ziet al zijne treden, alle wegen der mensen, hoe verborgen zij ook zijn.

a) 2 Kronieken 16: 9. Job 31: 4. Psalm 34: 16. Spreuken 5: 21; 15: 3. Jer. 16: 17; 32: 19.

22. a) Er is gene duisternis, en er is gene schaduw des doods, dat aldaar daarvan de werkers der ongerechtigheid zich voor Zijne heilige ogen verbergen mochten.

a) Psalm 139: 12. Amos 9: 2,3. Hebr. 4: 13.

23. Gewis, Hij legt den mens niet te veel op 1), Hij legt hem geen onrecht op, dat hij tegen God in het gericht zou mogen treden.

1) Of: Hij behoeft niet lang op den mens te zien, dat Hij zich als God stelle in het gericht. Elihu wil dan zeggen, dat Hij, de Alwetende, geen onderzoek, gelijk de aardse rechters, bedoelt in te stellen, niet het vóór en tegen behoeft te overwegen, aleer Hij op den Rechterstoel plaats neemt. Neen, Hij kent den mens, Hij weet alles van hem, Hij ziet tot in de verborgenste schuilhoeken van het hart. En daarom is Hij machtig, om als in één ogenblik op de zonde de straf te doen volgen. Vandaar dat de grondtekst in vs. 24 de vertaling eist: Zonder bepaald onderzoek, waar onze Staten-Overzetters hebben vertaald: dat men het niet doorzoeken kan.

24. Hij vermorzelt de geweldigen, dat men het niet doorzoeken kan, zonder hun zaken te behoeven te doorzoeken, en stelt anderen in hun plaats; Hij geeft geen antwoord van Zijne daden, maar eist, dat wij aan Zijne rechtvaardigheid zullen geloven.

25. Daarom, dat Hij hun werken kent, houdt Hij niet eerst een gerichtsdag met oproeping van getuigen, omdat Hij de Alwetende is, zo keert Hij hen des nachts om, en zij worden verbrijzeld, die goddeloos zijn, in een ogenblik, in den nacht, als zij zich het veiligste achten.

26. Hij klopt hen zamen als goddelozen, Hij stoot hen neer,in ene plaats, waar aanschouwers zijn 1), voor aller oog.

1) Zeer juist hebben onze Staten-Overzetters vertaald door, in een plaats, waar aanschouwers zijn, dit wil niet zeggen, op de plaats, waar de gerichtshandel plaats heeft, maar liever op ene opene plaats, waar veler oog kan zien, hoe God Zijne oordelen voltrekt.

27. Daarom, dat zij van achter Hem, hunnen Schepper, afgeweken zijn a), en geen Zijner wegen verstaan hebben, noch bewandelen.

a) Psalm 28: 5. Jes. 5: 12.

28. God laat hem omkomen, opdat Hij op hem het geroep, het geschreeuw des door hem gekwelden armen brengen, en het geroep der ellendigen verhore, de ongerechtigheid, die ten hemel schreide, bezocht.

IV. Vs. 29-37. Onbereikbaar voor menselijke aanklacht en trots voert God het bestuur over volken en bijzondere personen, en niets wendt Zijne rechtvaardige straffen af, dan ootmoedige belijdenis met bede om ontdekking der verborgene zonden. Zou Zich nu God in Zijn vergeldend besturen misschien naar het ontevreden bedillen van mensen vol aanmatiging en zonder verstand richten? Moet God u nog zwaarder beproeven, opdat gij de grote zonde van zulke lasterlijke redenen inzaagt?

29. Als Hij, op zulk een noodgeschrei der ellendigen met Zijn gericht komt, en het stilt, door de tirannen te verdelgen, wie zal dan beroeren, wie zou het onrecht durven noemen; als Hij het aangezicht voor zulke verdrukkers, en voor alle verachters van Zijne ongerechtigheid in toorn verbergt, Zijne genade van hen wegneemt en hen straft (Psalm 13: 2; 10: 1), wie zal Hem dan aanschouwen, wie zal Hem dan ten gerichte durven roepen, gelijk gij, o Job, gedaan hebt, het is hetzelfde zowel voor een volk als voor enen mens alleen1)?

1) V.d.Palm verklaart dit tweede gedeelte: "Als dit gebeurt is het dan betameljk God te verdenken, als ware Hij niet de rechtvaardige Rechter? Kan, mag Hij dan Zijn aangezicht niet verbergen? en is ‘t niet om ‘t even of dit volken of bijzondere personen aangaat".

30. Dit doet God met dat doel, opdat de huichelachtige mens niet meer regere, en gene strikken des volks, geen valstrikken voor het volk zijn. Zo heeft dan geen verborgen booswicht reden om te verwachten, dat hij straffeloos zal kunnen voortgaan anderen ten valstrik te zijn.

31. Zeker is die straf rechtvaardig, of heeft hij, die zo geslagen werd, zich tot den Heere bekeerd, en tot God gezegd 1): Ik heb uwe straf verdragen, die Gij in rechtmatigen toorn op mij legdet; ik zal het niet verderven door opstaan of klagen, maar mij gewillig onderwerpen.

1) Dit vers is op verschillende wijze vertaald. Delitzsch zet over: Want tot God zegt daar wel een: Ik heb mij zelf te hoog geschat, ik zal geen kwaad meer doen. Ewald: Want zegt men zo tot God: Ik boet, wat ik niet misdreven heb.

In elk geval, vooral in verband met het volgende vers, geeft Elihu de gestalte aan van een berouwhebbende, van iemand, die zijn hart uitstort voor zijn God. Hij wijst den weg aan, waarop vrede en zaligheid, geluk en voorspoed weer kan verkregen worden.

32. Behalve wat ik zie van mijne zonden, zijn er nog zo vele verborgene zonden, leer Gij mij o God! die kennen (Psalm 19: 13; 90: 8); heb ik onrecht gewrocht, ik zal het niet meer doen. Door zulk ene belijdenis had men tot vergeving kunnen komen. God is dus rechtvaardig, wanneer Hij hen, die zich niet wilden verootmoedigen, om hunnen hoogmoed straft.

33. Zal het van u zijn, hoe Hij iets vergelden zal? zult gij den Heere de regelen der vergelding voorschrijven? ik moet u dit vragen, dewijl gij Hem versmaadt, dewijl gij des Heren wegen

bedild hebt. Zoudt gij dan verkiezen des Heren wegen te bepalen? gij wilt het zo, en niet ik?ik voor mij zou verre daarvan zijn! wat weet gij dan, wat hebt gij tegen dit alles? Spreek 1)!

1) Job heeft wel niet de vergeldingsleer Gods verworpen, maar wel berispt de wijze, waarop God met hem had gehandeld. Daarom vraagt Elihu hem hier, of Job hem de zuivere lijnen van Gods wedervergelding wil aanduiden. Hij weet echter, dat de lieden van verstand (letterlijk, van hart) het met hem eens zijn, en de wijzen hem gelijk geven, wanneer hij de rechtvaardigheid Gods verdedigt.

34. De lieden van verstand van hart zullen met of, tot mij zeggen, zullen mij toestemmen, en een wijs man zal naar mij horen, die aandachtig toehoorde zal mij in het gelijk stellen.

35. Hij zal mede zeggen, dat Job niet met wetenschap gesproken heeft, toen Hij God van onrecht beschuldigde, en dat zijne woorden niet met kloek verstand geweest zijn, zonder recht inzicht in de diepte van zijne eigene zonde en van den vaderlijken wil van God.

36. Mijn Vader 1)! laat toch Job beproefd worden tot het einde toe, totdat hij geheel gereinigd zij van deze verkeerdheid des harten, om zijner antwoorden wil, door welke hij zich onder de gerechtige lieden stelt.

1) Het woord in den grondtekst betekent wel, mijn vader, maar kan ook in verband met het stamverwant Arabisch overgezet worden door: Och. Volgens Wetstein wordt in Haran nog immer dit woord gebruikt in den zin van: Ik bid U. De Engelse Vertaling heeft: Mijne begeerte is het.

37. Want tot zijne zonde van eigengerechtigen hoogmoed zou hij nog overtreding bijvoegen of, voegt hij nog toe door lasterlijke redenen tegen God; hij zou, zo hij thans genezen werd, onder ons in de handen klappen, over ons zich in triomf verheffen, en hij zou zijne redenen vermenigvuldigen tegen God 1), nog te meer tegen den Heere opstaan, als die hem met onrecht zou bejegend hebben.

1) Of, hij klapt onder ons in de handen en vermenigvuldigt vele redenen tegen God.

HOOFDSTUK 35.

ELIHU'S VERDERE REDE OVER GODS GERECHTIGHEID.

V. Vs. 1-8. Ziet gij daarin uw recht en uwe gerechtigheid, dat gij het vruchteloze van de godzaligheid der mensen beweert? Zie slechts op naar den hogen hemel, zo moet gij u immers overtuigen, dat de mens met zijne vroomheid en met zijne zonden niet God, maar slechts zich zelven bevoordelen of schaden kan.

1. Elihu wendt zich nu naar een tweede punt in Jobs aanval op Gods gerechtigheid en Zijne wereldregering; hij antwoordde verder, en zei:

2. Houdt gij dat voor recht, dat gij gezegd hebt: Mijne gerechtigheid is meerder dan Gods. Bestaat daarin uwe vroomheid, dat gij deze lasterlijke redenen voortbrengt?

3. Deze bewering toch hebt gij met andere woorden uitgesproken; want gij hebt gezegd (Hoofdstuk 9: 22,29; 21: 7 vv.; 24: 1 vv.; vgl. 34: 9 zij, de gerechtigheid, u, uw persoon, baten? Wat meer voordeel zal ik daarmee, dat ik vroom ben, doen, dan met mijne zonde 1)? Ik toch vreesde den Heere en mij trof een lot, alsof ik een groot misdadiger ware geweest.

1) Wat Elihu Job hier verwijt, was niet woordelijk door Job uitgesproken, maar hij had het als het gevoelen der goddelozen voorgesteld. Echter uit wat hij in Hoofdstuk 9: 22-29 had gezegd, neemt Elihu aanleiding, om aldus tot hem te spreken, om hem tot boete te brengen, opdat hij zich niet met de goddelozen als op één lijn stelle. De vrienden (vs. 4) zijn hier niet, Elifaz en de anderen, maar de goddelozen. Beter vertaling is dan ook, medegenoten.

4. Ik zal u antwoord geven op die bewering en uwen vrienden met u 1), den goddelozen, met wie gij u door die redenen hebt gelijk gesteld (Hoofdstuk 34: 8,36), uwen geestverwanten.

1) Hij had iets te zeggen, hetwelk Job en al zijne vrienden, allen, die eveneens dachten, gelijk hij, in deze kon doen stilzwijgen, omdat God namelijk meer was dan een mens, een waarheid van grote nuttigheid, vooral om te doen zien, dat God aan niemand iets verplicht was. De grootste mensen kunnen schuldenaars van de geringsten zijn, maar daar is ene oneindige ongelijkheid tussen God en de mensen, en de Allerhoogste kan onmogelijk enig nut of voordeel van enig schepsel ontvangen. En daarom kan men niet onderstellen, dat Hij omtrent iemand iets verplicht zij. En zo hij door Zijne genaderijke inzichten en beloften ergens toe gehouden is, is Hij zulks eeuwiglijk aan Zijne trouw en waarheid en aan Zich zelven verplicht..

5. Bemerk 1) den hemel en zie op naar den verheven troon des Almachtigen; en aanschouw de bovenste wolken! zij zijn hoger dan gij.Welk een afstand tussen ons en dien troon! (Jes. 57: 15).

1) Elihu leidt Job op tot de hoogheid Gods, dat God verheven is boven al wat op de aarde plaats heeft. In dit en in de volgende verzen spreekt hij het uit, dat God voor Zich zelven geen

nut heeft van het wandelen op Zijne wegen en de bozen niet behoeft te straffen, om Zichzelf te verdedigen tegenover de goddelozen.

Hij is de Hoge en Verhevene, die daar troont boven lucht en wolken. Zijn eer en aanzien wordt er niet door verhoogd, als het nietig mensenkind Hem prijst. Zijn eer en aanzien wordt niet in het minst verduisterd als de goddelozen Hem de eer van Zijn Naam roven.

Dit wil Elihu Job doen verstaan, opdat hij zwijge, opdat hij in de schuld valle, al zijn nietigheid erkenne tegenover zulk een hogen God.

6. Indien gij zondigt, wat bedrijft gij tegen Hem? wat kwaads kunt gij daardoor dien verhevenen God aandoen? indien uwe overtredingen menigvuldig zijn, wat doet gij Hem 1), den eeuwig zaligen God? wat schade is het voor Zijne volzaligheid? (Hand. 17: 15).

1) Laten wij derhalve wel weten, dat God ons niet wil straffen wegens onze zonde, uit eeuwigen nijd tegen ons, of, om Zich te wreken, zoals de mens doet, die beledigd is. De mens nu, wanneer hij beledigd is, wanneer hij smaad heeft verduurd, wanneer hem alles ontroofd is, zoekt naar redenen, waarom hij zich zou kunnen wreken. God, zeg ik, wordt niet door dergelijke overwegingen bewogen. Waarom dreigt Hij ons dan? Dewijl hij niet wil, dat wij verloren gaan, toont Hij de zorg, welke Hij voor ons heil koestert. Ondertussen, indien hij ons straft, openbaart Hij daarmee Zijne rechtvaardigheid..

7. a) Indien gij rechtvaardig zijt, wat geeft gij Hem, den Algenoegzame in Zich zelven, of wat voordeel ontvangt Hij, die alles bezit, uit uwe hand?

a) Job 22: 2. Psalm 16: 2. Rom. 11: 35.

8. Uwe goddeloosheid, indien gij goddeloos waart, zou zijn tegen uzelven en tegen enen man, gelijk gij zijt, maar God kunt gij er gene genade mede doen, en uwe gerechtigheid moet voor u, een mensenkind, ten zegen zijn. Dwaas is dus uwe bewering, dat het voor den mens gelijk is, of hij rechtvaardige is, dan of hij goddeloos is (vgl. Hoofdstuk 7: 20; 22: 2 vv.).

In Hoofdstuk 7: 20 heeft Job ene dergelijke gedachte uitgesproken maar morrend en om zijne eigene zonde te verkleinen. Elifaz heeft er het besluit uit getrokken, dat ieder, die lijdt, om verborgene zware zonden gestraft wordt. Elihu neemt ditzelfde weer op, en toont aan, welk ene diepe waarheid, welk een grote troost er in gelegen is. (Si duo idem dicunt, non est idem)..

9.

VI. Vs. 9-16. Dat echter vele arme verdrukten te vergeefs om redding roepen heeft daarin zijne oorzaak, dat zij wel over het onrecht klagen, maar niet ernstig naar God vragen, en met hartelijk gebed tot Hem smeken. Ook gij, Job, klaagt ten onrechte over het niet verhoord worden van uw gebed. Uwe zaak is den Heere wel bekend, en Hij zal u redden, zodra gij geduldig hem verbeidt. In plaats daarvan stapelt gij nutteloze redenen op elkaar.

9. Van waar is het dan, dat menigeen klaagt over onderdrukking? Van wege hun grootheid, van wege de grootheid der verdrukkingen doen zij de onderdrukten roepen 1); zij, de ellendigen, schreeuwen van wege den arm der groten. Ik betwijfel het niet, dat er veel ellende is ook van godvrezenden en veel geroep tot God;

1) Of, van wege de menigte der verdrukkingen roept men. Elihu erkent, dat er veel ellende heerst, dat de bozen en goddelozen veel onrecht plegen, dat er veel tranen worden vergoten van wege de macht der tirannen. Maar dat God niet verlost, is niet, omdat Hij een ledig toeschouwer is van de ellende, niet straffen wil, wie onrecht pleegt, maar het komt, dewijl de ellendigen zich niet wenden tot God, Hem erkennen als hun Schepper en Onderhouder en Bestuurder.

Ook hier wordt het ons geleerd, dat God wel weet, welke onze behoeften en noden zijn, maar eveneens, dat Hij gevraagd wil zijn om vervulling er van. En eveneens, dat hij eist een verbroken en verslagen hart.

10. Maar Hij kan hen niet verhoren, want niemand verootmoedigt zich in waarheid voor Hem, en zegt: Waar is God, mijn Maker?Indien ik Hem slechts bezit, Zijne nabijheid geniet, dan is alle lijden niets, want Hij is het, die de psalmen geeft in den nacht, die ook te midden van diepe smart een vrolijk hart maakt, en lofliederen ter ere Zijns naams in den mond legt: Zijne genade alleen, Zijne nabijheid weegt tegen al het lijden op.

11. Wie bidt alzo tot Hem, die ons toch geleerder maakt dan de beesten der aarde, die tot Hem, den enigen Helper, roepen (Psalm 104: 21. Joël 1: 20) en ons wijzer maakt dan het gevogelte des hemels 1), dat Hem aanroept (Psalm 147: 9)? Voor den mens, die een redelijk verstand ontvangen heeft, is het dan ene ontzettende zonde Hem niet te dienen en lief te hebben.

1) Elihu treft hier een vergelijking tussen den mens en het dier. Zowel de mens als het dier is door God geschapen, maar de mens met een redelijk verstand en een sprekende tong. Indien nu de jonge raven roepen tot den Heere, hun Schepper, indien nu het wild gedierte zijn stem verheft tot God, die het gemaakt heeft, hoeveel te meer is het dan van den mens te eisen, dat hij in zijne noden zich wendt tot Hem, die hem geschapen heeft. Maar helaas, dat is niet het bestaan van den natuurlijken mens, hij verwacht het niet van den Heere en zo hij nog roept, het is niet een gebed uit de diepte, maar een prevelen der lippen. En zulk een roepen wordt niet door God Almachtig verhoord.

12. Daar of, dan roepen zij, wier hart verre van God is, in den nood tot Hem a); maar Hij antwoordt niet, van wege den hoogmoed der bozen; de Almachtige hoort niet, omdat er geen verbroken hart is.

a) Job 27: 9. Spreuken 1: 28; 15: 29. Jes. 1: 15. Jer. 11: 11. Joh. 9: 31.

13. Gewis zal God de ijdelheid 1) niet verhoren, en de Almachtige zal die niet aanschouwen, in overweging nemen, Hij zal gene bede verhoren van hem, wiens hart zonder berouw en geloof is.

1) In het Hebr. ak-schaw. Beter: Slechts ledige schijn. De bedoeling is, dat God geen gebed verhoort, waaraan het wezen ontbreekt, wat slechts schijn is, ledige schijn. Het woord in den grondtekst geeft aan, iets, waaraan alle wezenlijkheid ontbreekt. Een waar gebed komt voort uit een gebroken hart, uit een hart, wat zichzelf als niets heeft leren achten en God zeer hoog. Een ijdel en schijngebed gaat geheel buiten het hart om; en daarom komt het niet tot de oren van dien Heilige en Rechtvaardige, voor en bij Wie alles werkelijkheid is.

14. Ook gij, o Job, klaagt dat gij niet verhoord wordt. Ik herinner mij, dat gij ook gezegd hebt: Gij zult Hem niet aanschouwen, dat de Heere Zich niet aan u zou openbaren, hoe gij ook tot Hem riept. Er is nochtans gericht voor Zijn aangezicht; uwe zaak, waarover gij meent, dat Hij zich niet bekommert, ligt voor Hem; wacht gij dan op Hem; wacht met geduld en vertrouwen en ootmoedig gebed; Hij toont eens, wie Zijne kinderen zijn.

15. Maar nu, dewijl het niets is, tot niets niet tot berouw en bekering geleid heeft, dat Hij in zijn toorn Job bezocht, gestraft, heeft 1), en Hij hem niet zeer in overvloed 2) doorkend heeft, God niet gekend heeft als degene, die hem ene verborgene zonde wilde leren kennen en bezocht;

1) Dit was de reden, waarom Job het einde zijner ellende niet zag, omdat hij niet derwijze op God vertrouwde. Daarom had nu deze bezoeking, die hij eerst met genoegen en bedaardheid ontving, als een blijk van Gods liefde, ten leste te veel bitterheid en ongenoegen in hem verkregen. En nu bezoekt God hem ook in Zijnen toorn, omdat hij zulke snode en verkeerde gedachten van Hem gemaakt had. Indien er enig mengsel van Gods toorn zich in onze ellenden vertoont, zo is zulks, omdat wij zelven ons, onder de verdrukkingen niet betamelijk gedragen met God twisten, ongeduldig zijn en Zijne Voorzienigheid wantrouwen. Dit was het geval met Job..

Schoon Job nu klaagde, dat hij zijne verlossing niet zag voortkomen, moest hij echter niet besluiten, dat God onrechtvaardig ware, en geen acht gave op de ondermaanse zaken; maar hij behoorde veel liever met geduld den tijd van des Heren oordeel af te wachten.

2) In het Hebr. Bafasch. Het woord komt slechts eenmaal voor. De Staten-Overzetters hebben de vertaling der Joodse geleerden gevolgd. Maar deze geeft hier geen zin. In verband met het stamverwant Arabisch betekent het, overmoed, trotsheid, zelfverheffing. En die betekenis moeten we hier hebben. Betere vertaling van het laatste gedeelte is dan ook: Zou Hij niet zeer goed weten de zelfverheffing. n.l. van Job? Elihu wil zeggen, dat, ofschoon de toorn van Job ongestraft is gebleven, God toch zijn zelfverheffing heeft gezien, als, zoals het volgende vers het uitdrukt, Job in ijdelheid ijdele dingen, die voor Gods rechtbank niet bestaan kunnen, heeft gesproken.

Schultens leest dus: Nu echter, omdat het niet is, dat God het onrecht van Job bezoekt, en dat hij, al te opgeblazen, dit niet erkennen wil, daarom heeft hij zijn mond in ijdelheid opengedaan.

16. Zo heeft Job in ijdelheid zijnen mond geopend, als hij de rechtvaardigheid Gods berispte, en zonder wetenschap woorden vermenigvuldigd 1), daar hij noch zijn eigen hart, noch Gods grootheid en volmaaktheid begreep.

1) Hij veroordeelde hem niet, gelijk het andere drietal gedaan had, als een geveinsde, als een huichelaar, maar beschuldigde hem alleen met de zonde van Mozes, dat hij namelijk onbedachtelijk met zijne lippen gesproken had, wanneer zijn geest verbitterd was. En als wij te eniger tijd zo handelen. dan is het een gunst, dat men ons zulks onder het oog brengt, en dan moeten wij, evenals Job hier ter plaatse doet, zulks met een lijdzaamheid en vriendelijkheid verdragen en niet herhalen, maar weer intrekken, wat verkeerdelijk of kwalijk gezegd mocht wezen..

HOOFDSTUK 36.

VERDER BEWIJS VAN GODS RECHTVAARDIGHEID, ALMACHT EN WIJSHEID.

In zijne bewonderingswaardige derde rede (Hoofdstuk 36 en 37), stijgt Elihu tot den hoogsten trap in hetgeen hij aan Job tot zijne bestraffing en wederoprichting te zeggen heeft. Hij wendt zich daarin tot de derde voorname zonde van Job, dat hij tussen de Goddelijke Almacht en Goedheid een tweespalt gesteld heeft en de eerste heeft voorgesteld als willekeur, die doet, wat in de gedachten komt. Uit de geschiedenis der mensen, zowel als uit de uitgestrekte natuur, brengt hij overeenstemmende voorbeelden bij van de eenheid der almacht, liefde en rechtvaardigheid Gods, Nog eens stelt hij het lijden der verzoeking voor als een werk van de ontfermende, reddende zondaarsliefde van God, dat ten doel heeft de rechtvaardigen van hun verborgene boezemzonden te reinigen. Hij dringt Job zulk een genadig welbehagen Gods gewillig te dragen en zich niet door de hitte van het louterende vuur te laten drijven tot hoon tegen den heiligen God, en tot afval van Hem. Terwijl hij de eenheid van almacht en liefde prijst, vertonen zich aan den horizon de eerste sporen van een naderend onweder. Nu schildert hij "door heilige vreze en eerbied voor den naderenden, verheven God vervuld in grootse, verhevene, afgebrokenen beelden, met ene stem, die onder de macht der verwondering voor de heerlijkheid van den groten God, die zich steeds meer ontvouwt, steeds meer blijft steken," de grootheid van den almachtigen en toch ontfermenden God: hij vermaant Job nog eens tot ernstige verootmoediging en zwijgt, om aan God de daadwerkelijke beslissing over te laten.

I. Vs 1-12. nog verder moet ik God tegenover u rechtvaardigen. Ik zal daartoe de middelen uit de wijde wereld nemen en gij zult zuivere waarheid van mij horen. De machtige God versmaadt den armen mens niet; Hij trekt zich de vromen tegenover de goddelozen aan en brengt hen tot geluk. Wanneer zij echter door den nood getroffen worden, zo wil God hen daardoor van overmoed reinigen.

1. Nadat Elihu een tijdlang gezwegen, doch te vergeefs op ene beantwoording van Job gewacht had, ging hij nog voort, en zei:

2. Verbeid mij een weinig, schenk mij nog een ogenblik gehoor en ik zal u aanwijzen, dat er nog redenen voor God zijn, dat er nog meer te zeggen is ter verdediging van God, tegenover uwe dwaze redeneringen omtrent Zijn bestuur.

3. Ik zal mijn gevoelen van verre, van den grond af ophalen1) u den gansen aard en samenhang van Gods handelwijze met de mensen ontvouwen en ik zal mijnen Schepper gerechtigheid toewijzen, ik zal niet dulden, dat ene enkele smet op mijnen God geworpen worde, ik zal mijn Schepper recht verschaffen.

1) Hier wil hij zeggen, dat hij niet bij de oppervlakte der dingen zal blijven, maar diep zal indringen in den aard en samenhang van Gods handelingen met de mensen. Het is Elihu om de ere Gods te doen. De glorie van Gods heerlijk Wezen gaat hem zeer na ter harte, en daarom zal hij zijn uiterste krachten inspannen, al zijne gaven besteden, die hij van zijn God ontving, om het recht Gods te verdedigen en de eer van zijn Schepper te verheerlijken. Hij

verzekert dan ook, dat hij oprecht is, in den zin, dat, wat hij zal spreken, geheel in overeenstemming is met de waarheid, ja niets dan waarheid is. Calvijn tekent hierbij aan: Het is alsof hij zeggen wil: Gij zult merken, dat ik een Doctor ben, waarop gij u verlaten kunt. (Senties me esse Doctorem fidelem).

4. Want voorwaar mijne woorden zullen gene valsheid, leugen zijn, gelijk die der drie vrienden (Hoofdstuk 3: 7,8); een, die oprecht is van gevoelen, is bij u; ik haat het bedrog en mijne kennis van God is door ervaring beproefd en gereinigd.

5. a) Zie, God is geweldig, nochtans versmaadt Hij niet het geringste onder Zijne schepselen: geweldig is Hij in kracht des harten, in wijsheid, die de harten en nieren proeft, zodat Hij recht en onrecht grondig doorziet, en in liefde ook het recht van den zwakke aanneemt.

a) Job 9: 4; 12: 13,16; 37: 23; 38: 26.

Elihu wil zeggen: Het is wel waar, dat God almachtig is en de volmaakte Beheerser der wereld, daar Hij doen kan, wat Hij wil. Maar deze Almacht is er verre van, slechts fysische overmacht over den zwakken, machtelozen mens te zijn, gelijk gij meent, zodat Hij handelen zou uit enkel willekeur, alleen daarom, omdat Hij er de macht toe heeft. Neen! Hij verwerpt niemands recht, maar aan Zijne macht paart zich tevens volmaakte, neerbuigende liefde, genade, barmhartigheid, wijsheid en gerechtigheid. Daar nu alle Goddelijke eigenschappen slechts de stralen van dezelfde zon zijn, zo kunnen zij elkaar niet tegenspreken. Als de Almachtige is Hij ook steeds de Algoede en de Rechtvaardige, en als de God der goedertierenheid is Hij tevens de Almachtige. -Deze diepe waarheid is het thema voor de gehele volgende rede, hetwelk Elihu nu naar alle zijden heen bewijst, en met vermaning op Job en diens lijden toepast..

Wat Elihu hier wil doen uitkomen is, dat God, de Heere, handelt als een rechtvaardig Bestuurder, die het niet beneden zich acht, om zich ook met de geringsten zijner mensenkinderen in te laten, en Zijn gunst te doen komen over de ellendigen des lands. Meende Job, dat God zich hem niet aantrok, geen kennis nam van zijne ellende, Elihu zegt het hem hier, dat, hoewel Hij de Machtige is, Hij toch gunstig neerziet op de ellendigen en kranken, ook op zulke als Job.

6. Hij laat de goddelozen niet leven 1), Hij geeft hun geen voorspoed en geluk, en het recht der ellendigen 2), dergenen, die door den nood gedreven zich tot Hem om hulpe wenden, beschikt Hij, daar Hij hun de zonde vergeeft, en hen uit de handen hunner onderdrukkers redt (Psalm 33: 18; 113: 7 vv.).

1) De waarheden, welke Elihu hier leert, zijn algemeen, en ook wij moeten tot de slotsom komen, dat God rechtvaardig is, wanneer wij enig teken waarnemen van Zijne rechtvaardigheid. Wij hebben ons daaraan streng vast te houden. Zodat, wanneer wij zien, dat de dingen nog niet in dien toestand en in dien staat zijn gebracht, welken wij wel zouden wensen, dit ons moet herinneren, dat God eenmaal de wereld zal oordelen, in den Persoon van

Zijn Zoon, ook volgens het artikel van ons geloof, dat Jezus Christus komen zal, om te oordelen de levenden en de doden.

Indien wij derhalve zien, dat God hier niet alle Zijne oordelen laat gaan, maar enigen terughoudt, laat ons dit bevestigen in de hope op den laatsten dag, en op de toekomst van onzen Heere Jezus Christus, aan Wie alle macht is gegeven door God, den Vader, opdat Hij in Zijne Majesteit zal verschijnen, om te oordelen en op Zijn plaats te brengen, dat wat nu verward schijnt. Maar wanneer wij zien, dat God enige zonden straft, de Zijnen bevrijdt, hetzij ons of anderen, laat dit ons voldoende zijn, om Zijne Voorzienigheid goed te keuren..

Job heeft gezegd, tegenover de redenen zijner vrienden, dat het ook den goddelozen wèl gaat. Welnu, Elihu komt hem tegen, door te zeggen, dat het niet is in Gods gunst, dat het den goddelozen zo goed gaat. Dat het onder Gods toelating is, dat de goddeloze nog voorspoed en geluk heeft. En eveneens, al schijnt het zo, dat Hij zich aan den vrome, die in een ellendigen toestand verkeert, onttrekt, het is toch niet zo. Des Heren hand is in den grond der zaak tegen de goddelozen en met de vromen en godvrezenden.

2) Ellendig is hier, die zich zelven verloochent, die hongert en dorst naar de gerechtigheid, die God als zijn burcht aangrijpt, het lijden niet wederstaat, maar zich onder Gods machtige hand buigt..

7. Hij onttrekt Zijne vriendelijke ogen niet één ogenblik van den rechtvaardige 1), van hem, die, ook voor het uitwendige, zich aan Zijne wetten vasthoudt, maar met de koningen zijn zij in den troon; daar zet Hij hen voor altoos, en zij worden verheven.

1) Wij hebben hier onder rechtvaardigen niet te verstaan alleen de Godvrezenden, die in waarheid kinderen Gods genaamd worden, maar rechtvaardigen tegenover de Wet, in dezen zin, dat zij zich van openbare zonden, van grove overtredingen hebben vrijgehouden. Onder dezen bevinden zich zowel ware kinderen Gods, als degenen, die slechts uitwendig meelopen. Hierop hebben wij wel te letten, dewijl in de volgende verzen (vs. 11 en 12) wordt gesproken van een horen en een niet horen. Het horen heeft alleen plaats door de ware godvrezenden, de ware rechtvaardigen, het niet horen, door hen, die slechts vormelijk de wet volbrachten.

De verklaring, dat God, de rechtvaardigen, met de koningen op den troon zit, behoeft geen bezwaar te maken, dewijl de Heere ook een uiterlijk eren van Zijne wetten en ordinantiën zegent. Die Mij eren, zal Ik eren, geldt ook op uitvoerig gebied. Waar Israël des Heren geboden onderhoudt, ondervindt het de zegenende hand Gods; waar het den Heere verlaat, Zijne tuchtigende.

De kastijdingen hebben dan ook tweeërlei uitwerking, gelijk zij ten opzichte van tweeërlei personen plaats hebben. De waarlijk godvrezende wordt er door gelouterd, leert zich zelven er meer door kennen. De andere, die niet van harte God vreest, wordt er dikwijls door verhard, dewijl hij meent, dat hem onrecht geschiedt. Die tweeërlei uitwerking vinden we in vs. 11 en 12.

Wel verre dus hier een verzinken van Gods kinderen geleerd te zien, wordt juist de stelling hier bevestigd, dat Gods kinderen en gunstgenoten wel kunnen vallen, maar niet uitvallen uit hun genadestaat.

Waarom Elihu dit Job voor ogen stelt is duidelijk. Het is om hem tot zelfbeproeving te dringen. Om hem te behoeden voor algehelen afval. Om hem tot boete en berouw te brengen, tot een kussen van de roede en van Hem, die haar besteld had.

8. En zo zij, die rechtvaardigen, gebonden zijnde in boeien, verdrukt door de goddelozen, vastgehouden worden met banden der ellende, door zware ziekte van lichaam of van ziel (Psalm 107: 10),

9. Dan geeft Hij hun hun werk te kennen 1), dan wil Hij hen door dat lijden tot berouw brengen over de zonde en Hij maakt hun overtredingen hun bekend, omdat zij de overhand genomen hebben 2).

1) God bedoelt voornamelijk drie dingen, als Hij ons met Zijne kastijdingen bezoekt en beproeft: 1e. Om ons de voorleden zonde te doen gedenken, en ons te kennen te geven hoe verkeerd onze werken en hoe groot onze overtredingen tot hiertoe geweest zijn. Hij ontdekt en toont ons onze snode bedrijven, opdat wij zien mogen, wat kwaad wij al door onze zonde begaan of veroorzaakt hebben. Ware boetvaardigen verzwaren gemeenlijk hun eigene zonden, in plaats van ze te verkleinen en belijden gaarne, dat zij in dezelve zich zeer te buiten gegaan hebben. De beproeving strekt de zonde somwijlen tot verantwoording, hoewel ze de consciëntie wakker maakt, en den mens tot bedachtzaamheid brengt. 2e. Dient ze, om onze harten te schikken tot het ontvangen van goed onderwijs. Zijne roede maakt de Zijnen gewillig, om te leren. 3e. Strekt zij, om ons voor het toekomende van alle onrecht en boosheid af te trekken. Dit is het voorname doel, waarom zij ons toekomt. Wij krijgen er bevel door, om van het onrecht ons af te wenden, niets met de zonde meer te doen te hebben, er een volslagen af keer van te tonen, en te besluiten, om er nooit weer toe terug te keren..

2) In het Hebr. Ki jithgabbaroe. Duidelijker: Omdat zij zich overmoedig hebben gedragen. Elihu ziet hier op de zonde van hoogmoed en zelfverheffing. Ene zonde, die de Heere niet kan verdragen, dewijl alsdan de mens niet Hem, maar zich zelven de ere geeft. Wanneer de mens in trotse zelfverheffing, in overmoed des harten zijn weg bewandelt, komt de Heere God hem tegen, opdat hij het zal leren erkennen, dat alles wat hij is, hij is door Gods genade, en dat alles, wat hij bezit, verbeurde gave is uit Gods hand.

10. En Hij openbaart het voor hunlieder oor 1) ter gewillige aanneming van Zijne vaderlijke, heilzame tucht, en zegt, dat zij zich van de ongerechtigheid, van de zonde, die hen aankleeft, bekeren zouden (Hoofdstuk 33: 16).

1) Dit woord heeft tweeërlei betekenis in de H. Schrift. Nu eens, die van spreken, dan van het hart aanraken, zodat wat ons wordt voorgesteld, wij ook horen. God derhalve opent ons de oren, wanneer Hij ons Zijn Woord zendt, en zorgt, dat het ons wordt voorgesteld. Daarna opent Hij ons het oor, of openbaart het er voor, wanneer Hij niet duldt, dat wij er doof voor

zijn, maar het tot ons toegang verleent, zodat het door ons wordt ontvangen, wij er door worden bewogen en aangedaan, zodat het zijn kracht in ons openbaart. Zie hier tweeërlei manier van het openen der oren, welke wij bespeuren, dat God dagelijks gebruikt. Ook opent Hij de oren van hen, die Hij kastijdt, dewijl Hij hen enig teken van Zijn gramschap geeft, opdat zij leren beter acht te geven..

11. Indien zij horen, zich ootmoedig onder Zijne machtige hand leren buigen, en Hem dienen, zich reinigen van de verborgene zonde, zo zullen zij, gered uit den nood, hun dagen eindigen in het goede, en hun jaren in liefelijkheden; zij zullen zich ten laatste nog zeer gelukkig gevoelen in Gods vernieuwde genade en Zijnen weder verkregen zegen.

12. Maar zo zij niet horen, zo zij in hun zonde volharden, zo gaan zij door het zwaard door; de roede der liefdevolle kastijding verandert in ene roede van den Goddelijken toorn, het lijden ter loutering in een lijden tot straf, en zij geven den geest zonder tot kennis hunner zonde gekomen te zijn.

Het verschil van toepassing tussen Elihu en Job's vrienden is duidelijk. Hij deelde aan Job de ware reden mede van het lijden, dat hem trof. Hij meende, dat God in genade jegens hem had gehandeld, opdat hij een geestelijken zegen zou ontvangen. Hij herstelde alzo de misvatting van de vrienden en toonde aan, dat Job's ongelukken gene straf waren voor onzedelijkheden, die hij zou bedreven hebben, gelijk zij veronderstelden, maar dat deze ellenden waren om hem voor te bereiden voor verdere openbaringen van Gods barmhartigheid, en om zijn hoogste belang te bevorderen.

13.

II. Vs. 13-21. Alleen die roekelozen laten zich door Gods kastijding tot opstand voeren en komen om; maar de vromen redt Hij door lijden. Zo wil Hij ook u door het lijden tot hoger geluk brengen, wanneer gij dat niet door uw vermetel oordelen verwerpt. Laat u niet tot lastering verleiden en meen niet, dat uwe moedeloze klacht u redden zal. Stort u zelven niet moedwillig in het verderf.

13. En die met het hart huichelachtig 1) zijn, die in verstoktheid des harten zich nog nooit van de zonde tot God gewend hebben, leggen toorn op, worden steeds toorniger tegen God; zij roepen niet met gebeden om redding en vergeving, als Hij hen gebonden heeft, hen met tegenspoeden bezoekt.

1) Deze zijn dezelfde personen, die in vs. 12 bedoeld zijn en dus, dewijl zij zich niet bekeren en verootmoedigen onder de tuchtigende hand Gods, tonen, dat zij niet ware rechtvaardigen, maar hypocrieten, schijngelovigen zijn. Als er dan gezegd wordt, dat zij toorn opleggen, heeft dit geen betrekking op Gods toorn, hoewel zij ook dien ondervinden, maar van eigen toorn, in den zin van, dat zij in toorne ingaan tegen de beproevingen Gods, zich er tegen in verharden, zodat zij het onbillijk en onredelijk vinden, dat zij op die wijze beproefd worden. In plaats van te roepen tot den Heere God, wenden zij zich hoe langer hoe meer van Hem af.

14. Hun ziel, die de genadige bedoeling Gods verijdeld heeft, zal in de jonkheid sterven en hun leven onder de schandjongens; zij zullen sterven als schandvlekken, even als zij, die de gruwelen der heidenen doen en vóór den tijd door Gods gericht worden weggenomen (vgl. Deuteronomium 23: 17,18. 1 Koningen 3: 16 ; 1 Koningen .14: 24; 15: 12; 22: 47. 2 Koningen 23: 7).

15. Hij zal daarentegen den ellendige 1), die zich ootmoedig onder de tucht des Almachtigen buigt, in zijne ellende vrijmaken, dewijl Hij Zijnen wil in hem bereikt, en in de onderdrukking zal Hij het voor hunlieder oor openbaren; Hij zal hen tot erkentenis van Zijne heilige wegen en tot gewillige aanneming Zijner tucht dringen, zodat het ondervonden lijden zelf het middel wordt tot reiniging des harten en tot redding.

1) Ellendige, in den zin van, degene, die zich buigt onder de kastijdende hand Gods, bij wie de kastijdende hand Gods het doel bereikt, en die in waarheid God recht laat wedervaren, om met hem te kunnen doen naar Zijn welbehagen.

16. Alzo 1) zou Hij ook u afgekeerd hebben van den mond des angstes uit de kaken der beroering, die als een wild dier met opgesperden muil op u aanviel, en Hij zou u gebracht hebben tot de ruimte, tot rust en vrijheid, onder welke gene benauwing zou geweest zijn; en het gerecht uwer tafel zou vol vettigheid geweest zijn, overvloed ware weer in uwe woning teruggekeerd (Psalm 23: 5). Juist door de stem der smart, die Hij tot u liet komen, lokte Hij u tot zulk een geluk.

1) In vs. 16 gaat Elihu nu op Job persoonlijk toepassen, wat hij in de vorige verzen in het algemeen heeft uitgesproken. Het is dan ook beter de woorden hier vertaald door, zou Hij ook u afgekeerd hebben, te vertalen door, lokt Hij U. Hij wil toch zeggen, dat God aldus bezig is geweest, om Job uit de ellende weer te verlossen, indien het maar bij hem komen mag tot een voor God in de schuld vallen. Indien dit de vrucht is, dan zal Job ook weer uit de kaken van ellende verlost worden, en zijne voeten zullen in de ruimte worden gesteld.

17. Maar tot hiertoe is zulk een gunstig einde van uw lijden nog niet gewrocht, want gij hebt het gericht des goddelozen vervuld, gij zijt vol geworden van misdadig rechten; het gericht en het recht 1) houden u vast, (liever: houden elkaar vast), zij reiken elkaar de hand; hebt gij een twistgeding der zonde gevoerd, gij hebt ook het vonnis over de zonde te wachten.

1) Alsof hij wil zeggen, dat de mensen te vergeefs zinneloos handelen; dat God toch Zijn staat ongeschonden zal behouden en tot het uiterste toe Rechter der Zijnen zal zijn..

18. Omdat er grimmigheid is 1), een hartstochtelijk woeden tegen de Goddelijke tuchtroede, wacht u, dat Hij u misschien niet met enen klop wegstote, met een stoot van de aarde wegdoe, zodat u een groot rantsoen, een grote losprijs, zelfs niet de gehele wereld, zo gij die bezat, er niet zou afbrengen, u die straf niet zou doen ontgaan.

1) Of: Want uwe toorn, dat die u niet verlokke tot honen, en de grootte van het rantsoen, laat die U niet verleiden. Elihu wil dan Job afmanen, om in zijn toorn, naar aanleiding van de

handelingen Gods met hem, niet God als een wrede te noemen, of aan te merken, en om niet met God te rechten.

Schultens verklaart dit vers aldus: dewijl de toorn tegen God bij U plaats heeft, zo wees op uw hoede, dat deze heftige ontsteking van uw haat U niet in het verderf storte, of dat gij door de vele verzoeningen, uwe goede werken, waarop gij zo grote roem draagt, of ook door de rijke verzoening van den Messias zelf niet afgetrokken worde; en dat dit U niet afkerig make van die ware boetvaardigheid en nederige onderwerping, welke noodzakelijk vooraf gaan moet, als gij den troost, in vs. 15 beloofd, deelachtig worden wilt.

19. Wat voordeel zou u zulk een rechten met God aanbrengen? Zou Hij uwen rijkdom achten, dat gij niet in benauwdheid zoudt zijn, of enige versterkingen van kracht? Er is niets op de ganse wereld, dat den Heere zou kunnen afweren; met geen geld koopt ge Hem af, met gene macht houdt gij Hem tegen.

20. O wacht u! Haak niet naar dien nacht des verderfs, gelijk gij gedaan hebt (Hoofdstuk 3: 3 vv.; 7: 15,16 enz.), als de volken van hun plaats opgenomen worden, de een na den ander van zijne plaats wordt weggenomen, zodat gehele volken te niet gaan.

21. Wacht u, wend u niet tot ongerechtigheid, tot de misdaad om God tot gerichten op te roepen; ik stel u deze waarschuwing voor, overmits gij ze (die ongerechtigheid, om met God te twisten) in dezen verkoren hebt; ik ken echter de oorzaak, die ligt in het ontzettend lijden; gij waart tot wanhoop gekomen, uit oorzake van de ellende 1).

1) Gij had het kruis gaarne willen afschudden en liever willen zondigen, dan het kruis gewillig dragen. Elihu berispt dus Jobs vorig leven niet, gelijk de andere vrienden gedaan hadden; maar hij toont hem slechts aan, hoe hij uit ongeduld onder het lijden zich tegen God verzondigd had; ook dit beschouwt hij slechts als ene zwakheid, maar waarschuwt hem, om te waken, dat dit begin van afwijkingen Gods niet de overhand neme, zodat hij geheel van God zou afvallen. Zo betoont zich Elihu een medelijdend en verstandig geneesheer te zijn.

22.

III. Vs. 22-33 Enen zo onvergelijkelijken Leraar moet de mens ootmoedig prijzen, in ‘t bijzonder met het oog op Zijne wonderbare werken in de natuur, wiens onnaspeurlijke Heerlijkheid, gelijk die in ‘t bijzonder heerlijk in de wording van het onweder openbaar wordt, op den zegen voor de vromen en eveneens op de straf voor de goddelozen wijst.

22. Zie, God verhoogt door Zijne kracht, God is te hoog gezien, dan dat de mens Zijne wegen zou kunnen beoordelen, veel minder Hem onrecht zou kunnen verwijten; wie is een Leraar 1), zo liefdevol, zo wijs, gelijk Hij (Psalm 25: 9; 94: 12).

1) Nadat in het voorgaande de Goddelijke liefde in ‘t bijzonder als de dragende en opvoedende Liefde is voorgesteld, zo wordt het daaruit ontstane beeld treffend in de benaming van God als den groten Leraar der mensen samengevat..

23. a) Wie heeft Hem gesteld over Zijnen weg, Hem voorgeschreven, welken weg Hij moet bewandelen? of wie heeft gezegd, wie heeft het gewaagd tot Hem te zeggen b): Gij hebt onrecht gedaan. Neen, niemand heeft aan Hem de regering der wereld opgedragen, dus is Hij ook aan niemand verantwoordelijk.

a) Job 34: 13. b) Deuteronomium 32: 4. 2 Kronieken 19: 7. Job 8: 3; 34: 10. Rom. 9: 14.

24. In plaats van Hem, wiens gedachten en wegen zo verre boven mensen gedachten en wegen zijn, te berispen, gedenk, dat gij Zijn werk groot maakt, ten hoogste prijst, hetwelk de lieden aanschouwen of bezingen. Ook gij, zelfs in uw lijden, behoorde in te stemmen in dien lof.

25. Alle mensen, die Zijnen naam vrezen, zien het werk Gods aan, met eerbiedig bewonderen en met welbehagen; de mens schouwt het van verre, hij ziet slechts de omtrekken, en kan slechts iets van de wonderbare Majesteit van Zijn Wezen en Zijne werken denken. Reeds dit wekt zijn loflied op, hoe heerlijk zal dan Zijn werk zijn, wanneer het volkomen gezien en begrepen wordt (Hoofdstuk 26: 4).

26. Zie, welk ene heerlijkheid openbaart Hij in de werken Zijner schepping; hoe dringen zij ons, om Zijnen lof uit te spreken. God is groot in al Zijn werk, en wij, nietige mensen, begrijpen het niet1), het is voor ons te hoog, te verheven a); er is ook gene onderzoeking van het getal Zijner jaren; Hij is van eeuwigheid tot eeuwigheid dezelfde almachtige, goedertierene en rechtvaardige God.

a) Psalm 90: 2; 92: 9; 93: 2; 102: 13. Dan. 6: 27. Hebr. 1: 12.

1) God is oneindig groot in macht, want Hij is Almachtig en onafhankelijk; groot in goedheid, want Hij is rechtvaardig en algenoegzaam in Zichzelven. Hij is groot in alle Zijne werken en daarom hooglijk te prijzen, groot in doen, kennen wij Hem niet. Wij weten, dat Hij is, maar niet wat Hij is. Wij weten, wat Hij niet is, maar niet wat Hij al is. Wij kennen Hem hier ten dele en niet volmaaktelijk. Wij kennen de duurzaamheid van Zijn bestaan niet, want Hij is oneindig; het getal Zijner jaren is ondoorgrondelijk, want Hij is eeuwig. Hij is een Wezen zonder begin en zonder einde en zonder opvolging van tijd, altoos dezelfde, de grote IK BEN..

27. Want, om een voorbeeld te noemen, Hij trekt de druppelen der wateren, de dampen, die later waterdroppels worden, op, die den regen na zijnen damp, nadat de dampen van beneden opgetrokken zijn,uitgieten 1).

1) Hebr. Hij trekt de waterdroppen, die den regen doorzijgen, tot een dichten damp zamen. Een schoon natuurbeeld, hoe de vochten worden opgetrokken, verdikt, en in die samengepakte wolk de regen, als door een zeef, wordt doorgezegen..

28. Welken regen de wolken uitgieten, en over den mens overvloedig afdruipen.

Als een bewijs van Gods onnaspeurlijke heerlijkheid in de natuur, dat vooral den mens kan opwekken Zijne macht te verheffen, schildert Elihu het onweder. Daartoe schijnt hem aanleiding te geven, dat hij in de verte de beginselen daarvan aanschouwt. In het Oosten verkondigt de nevel, die als in rookzuilen over de bergen opstijgt, gewoonlijk het naderend onweder. Tevens is hem het onweder een bijzonder aangrijpend beeld in de natuur van de aanvechtingen, verschrikkingen, verzoekingen, louteringen Gods, die beiden, straf en zegen, bevatten. Daarom zegt Luther: Wanneer men de aanvechtingen eerst aanziet, schijnen zij zeer treurig en verschrikkelijk en alsof zij geheel ongelijk aan de beloften waren. Maar de uitkomst rijmt toch eindelijk met Gods woord, dat vast en onbeweeglijk blijft. Even als het pleegt te gaan, wanneer zich plotseling een onweder verheft; dan ziet men, dat de donder en de bliksem hemel en aarde, mensen en vee bedreigt; dan is het, of alles zal ten ondergaan. Maar het gaat zonder hinder voorbij en maakt het land vochtig en vruchtbaar..

29. Kan men ook verstaan de uitbreidingen der wolken, kan men begrijpen, hoe, waar gij eerst slechts een kleine onweerswolk aanschouwt, zo spoedig de hemel bedekt is met wolken (1 Koningen 18: 44), en wat de krakingen zijner hutte zijn, hoe van achter die dichte wolkenmassa, achter welke Gods majesteit zich als in ene tent verbergt, de rollende donder klinkt (Psalm 18: 12).

30. Zie, Hij breidt over hem, over de wolk, Zijn licht uit, Hij doet het ruime gewelf des hemels door onophoudelijk weerlichten schitteren, en de wortelen der zee 1), de oorsprongen, de diepten der zee, bedekt Hij met Zijn licht, daar Hij haar tot in de diepten met Zijne bliksemen verlicht.

1) De bliksemen, die bij een onweder, voornamelijk in den nacht, in de diepte der zee ter neerschieten, veranderen, gelijk de aan de zee wonen den getuigen, de zee van water voor een ogenblik als in ene zee van vuur..

31. In zulk een onweder, dat Zijne macht openbaart, betoont Hij Zijne goedheid en rechtvaardigheid tevens; want daardoor richt Hij de volken, Hij doet ze voor zich beven, en toch Hij geeft ook weer door datzelfde onweder zegen, Hij maakt de velden vruchtbaar, zodat zij spijze ten overvloede opbrengen en zuivert den dampkring tot des mensen welvaart.

32. Met handen bedekt Hij het licht, en Hij doet daaraan verbod door degene, die tussen doorkomt.

Dit vers wordt verschillend vertaald en toegelicht. De mening onzer Staten-overzetters is deze: "met handen, dat is met wolken, bedekt Hij het licht, verbergt Hij de zon, en Hij doet daaraan, aan de zon, verbod, door degene, namelijk door de wolk, die tussen de zon en de aarde doorkomt." Anderen (v.d.Palm) vertalen: "Beide handen bekleedt Hij met den bliksem, en geeft hem bevel, wie hij treffen moet; " anderen (Delitzsch): Hij bedekt beide handen met licht, vult ze met bliksemstralen, en gebiedt daarover, wijst die weg en doel naar Zijnen heiligen wil aan, als een zeker treffende schutter. De meeste moeilijkheid geeft in dit vers het woord Bemafgia’ treffen. Dezen nemen dit op als: "die maakt dat iets treft" genen als: "die vijandig treft," wederpartijders, en vertalen: "Hij gebiedt den bliksem tegen den

wederpartijder." De zuiverste vertaling komt ons voor die van Delitzsch te zijn. God wordt hier dan voorgesteld als Degene, die Zijne handen vult met den bliksem en nooit mis treft, maar altijd zeker. Wie het nooit aan macht ontbreekt, om dien te treffen, dien Hij wil. De Engelse vertaling heeft: Hij beveelt, dat deze (n.l. de bliksem) treffe.

Schultens deelt mede, dat in zijn tijd er reeds 28 onderscheidene vertalingen en verklaringen waren gegeven.

Het is Elihu's bedoeling, om Job te doen zien, dat dezelfde zaak, al naarmate God het zo bestuurt, tot een zegen of tot een vloek kan zijn. Job heeft niet begrepen, dat het de goddelozen schijnbaar wel kan gaan en ook de vromen. Hij wilde het anders. Hij verwachtte het anders. Maar nu wijst Elihu hem op het onweder. Het onweder is tot zegen als het verfrist, als het door den verzellenden regen de landen weer groeikracht schenkt, en ditzelfde onweder is tot een vloek als het treft en zijne verwoestingen aanricht. De voorspoed is voor den vrome een zegen, en diezelfde voorspoed is voor den goddeloze een vloek, dewijl hij hem niet tot God brengt, maar van Hem afvoert.

33. Daarvan, van het naderen des onweders verkondigt Zijn geklater, rollen, en het vee, daar het angstig te zamen loopt en op elkaar dringt, kondigt ook aan; ook van den opgaanden damp 1) geeft het vee, even als van het naderen des onweders, tekenen.

1) "Het vee heeft niet slechts een voorgevoel van naderenden regen, maar zegt ook, voordat de wolken nog opgekomen zijn, dat zij opkomen zullen." -Over deze en andere natuurbeschrijvingen van ons Boek, zegt de geestvolle Katholieke theoloog Gügler: De natuur staat hier overal nog in hare vreselijke oorspronkelijke gedaante, gelijk zij pas uit den chaos voortkwam, voor de ziel; het zijn de reuzengebergten, de bruisende wateren, de uitgespannen hemel, de zon, de sterrenbeelden, die als wonderen zonder getal op het gemoed aanvallen; het zijn de ontblote afgronden, de uitgebreide nacht, de aan niets hangende aardbol, het in wolken verzamelde water, de bevende zuilen des hemels, de donder en de aan alle zuilen der aarde schitterende bliksemen, het zijn ontelbare dingen, onnaspeurlijke wonderen, die het opgewekt denkvermogen bezig houden, de natuur ligt in hare oorspronkelijke grootte, in hare oorspronkelijke diepte voor het verwonderd, voor het worstelend gemoed..

Indien er geen licht is, is er zeker ene wolk, die het onderschept. Het licht van Gods gunst, het licht van Zijn aangezicht, het meest licht gevende van alles. Juist dat licht heeft menigmaal ene wolk. De wolken onzer zonden dwingen den Heere, om Zijn aangezicht te bedekken met toorn en smart; zij verhinderen dat licht van Zijne gunst en Zijne dierbare goedheid om in onze zielen te schijnen.

(Intussen is het onweder naderbij gekomen, de bliksem licht, de donder rolt).

HOOFDSTUK 37.

GODS MAJESTEIT WORDT UIT HET BOEK DER NATUUR GEKEND.

Vs. 1-13. Mijn ganse hart beeft over den majestueuzen klank van den rollenden donder en de snel elkaar opvolgende bliksemen. Daarin openbaart de heerlijke God zijne onnaspeurlijke wondermacht. Evenzo in de overige werken der natuur, in vroegen en spaden regen, in den winter, wiens macht mensen en dieren ondervinden, in storm, in koude, in ijs. Alles bestuurt Hij naar Zijne wijsheid tot straf of ten zegen van Zijne schepselen.

1. Ook 1) beeft hierover, over die vreselijke majesteit Gods, die ons in den naderenden donder tegentreedt, mijn hart, en springt op uit van zijne plaats 2).

1) Of: Ja, hierover beeft mijn hart. De grondtekst geeft duidelijk aan, dat het onweder, wat straks losbreekt en waarin God zich openbaart aan Job, reeds nu zich doet horen, of naderbij komt. Het woordje hierover geeft dit juist aan. Ook vs. 2 zegt ons dit.

2) De inwendige angst, die bijna alle mensen, even als ook de dieren, bij een onweder overvalt, meer dan bij enig ander natuurverschijnsel, is alleen reeds genoegzaam ten bewijze, dat de H. Schrift recht heeft, wanneer zij op vele plaatsen (vgl. Psalm 18) het onweder als ene geheel bijzondere en duidelijke openbaring der heerlijkheid en majesteit van God, als den Schepper en Rechter der wereld, voorstelt..

2. Gevoelt gij hierbij niet hetzelfde als ik? Hoort toch met aandacht
a) de beweging, het daveren Zijner stem, en het geluid, het gedreun, dat uit Zijnen mond uitgaat!

a) Psalm 29: 3.

1) Letterlijk: Hoort, o hoort!

3. Dat onweder, den donder zendt Hij recht uit onder den gansen hemel laat Hij het los, en Zijn licht, den bliksem, over de einden der aarde.

4. Daarna, na den bliksem, brult Hij met de stem; Hij dondert met de stem Zijner hoogheid, en Hij vertrekt die dingen niet1), houdt met Zijne bliksemen niet op, als Zijne stem zal gehoord worden, zonder tussenpozen laat Hij het aan den hemel lichten.

1) In het Hebr. Welo jeakbeem. Letterlijk: Hij houdt ze niet terug, n.l. de bliksemen.

Dr. Kuyper c.s. hebben in hun uitgave van den Staten-Bijbel het woord vertrekt vervangen door stelt uit. Elihu wijst er hierop, dat God, de Heere, niet ophoudt met Zijn stem te doen horen, Zijne bliksems niet terug houdt.

5. God dondert met Zijne stem zeer wonderlijk, zodat men over Zijne verhevenheid zich verbazen moet; Hij doet grote dingen aan al Zijne schepselen, op velerlei wijze, en wij begrijpen ze niet in hun oorzaak en bedoelingen. Dwaasheid ware het dan te menen, dat wij al Zijne verborgene wegen, die Hij met de Zijnen houdt, zouden kunnen verstaan. Zij zijn allen wonderbaar, maar toch zalig.

Elihu spreekt voortdurend over de overmeesterende indrukken van het prachtig naderend onweder, dat zich reeds begint te ontlasten, en waaruit de Heere Zichzelven wil openbaren. Daarbij is hem dit duidelijk een zinnebeeld van den dikwijls zo donkeren heilsweg van God in droefenissen en aanvechtingen, Ook in Jobs leven was bliksemstraal op bliksemstraal, donder op donder gevolgd; maar daarvan zou hij zeker zijn, dat geen slag bij toeval kwam, maar de Heere zelf, gelijk in het onweder, zo ook bij zijne aanvechtingen tegenwoordig was, en zelf de slagen richtte naar hun doel. Toorn en genade zijn ook in de aanvechting, even als in het onweder, bij elkaar. De Heere wil Job in het onweder, dat hem getroffen heeft, zegenen en op nieuw begenadigen; maar Job ziet in den over hem gekomen angst alleen den ook gereed staanden toorn. Het onweder, dat thans gezien wordt, herinnert Elihu ook aan vele andere wonderen Gods in de natuur; tot deze gaat hij reeds in de tweede helft van vs. 5 over. Maar de indrukken van het onweder op zijn gemoed zijn te machtig; daarom keert hij onwillekeurig altijd weer daarnaar terug (zie vs. 11 en 14)..

6. Wij begrijpen Hem niet a); want Hij zegt tot de sneeuw: Wees, val op de aarde; en tot den plasregen des regens: Val neer op de aarde! dan is er de plasregen Zijner sterke regenen. Zijn almachtig woord is genoeg, om het winter te doen worden.

a) Psalm 147: 16.

7. Dan, in zulk een wintertijd, zegelt Hij de hand van ieder mens toe, zo hij van den gewonen arbeid rusten moet en zich in zijne woning voor de koude winden en den regen moet terugtrekken, opdat Hij kenne alle lieden Zijns volks 1), opdat allen, die Hij schiep, weten dat het de Heere is, die al deze dingen doet.

1) Beter: Opdat tot zijne erkentenis komen al de lieden van Zijn werk, d.i. al degenen, die Hij geschapen heeft.

8. En zelfs het gedierte, het wild gedierte van het woud, gaat in loerplaatsen, in schuilhoeken en blijft in zijne holen, zonder arbeid even als de mens, zelfs dikwijls in een winterslaap (Psalm 104: 22).

9. Uit de binnenkamer, uit de verborgene verte van de grote Arabische woestijn, in het Zuidoosten van Hauran (Hoofdstuk 9: 9)komt ten tijde des winters de wervelwind, de hevige, verwoestende wind (vgl. Hoofdstuk 1: 19. Hos. 13: 15),en van de verstrooiende winden, van de winden, die de wolken verstrooien en den hemel helder maken, de koude.

De Oostenwind is in Syrië en Arabië het meest in den winter en in het begin van de lente, wanneer hij bij lang aanhouden het jonge groen verzengt en een jaar van honger veroorzaakt,

waarom hij ook Samum (de verwoestende) heet. Hij is droog, brengt het bloed in beweging, benauwt de borst, veroorzaakt onrust en angst, slapeloze nachten of verontrustende dromen. Mens en dier gevoelt zich bij zijn waaien zwak en ziek. Stormen zijn bij den Oostenwind zeldzaam: wordt hij echter tot een storm, zo veroorzaakt hij door zijne geweldige stoten grote schade. Hij ontwortelt de grootste bomen..

10. Denkt verder aan den Noordenwind, dien God over de wateren zendt (vgl. Hoofdstuk 4: 15). a) Door zijn geblaas geeft God de vorst, zodat de brede wateren verstijfd worden tot een vasten vloer.

a) Job 38: 29,30. Psalm 147: 17 en 18.

11. Ook vermoeit, belaadt Hij de dikke wolken in den zomertijd, gelijk wij het thans voor ons zien, door klaarheid 1), door ene menigte van water; Hij verstrooit, breidt de wolk Zijns lichts, de van bliksem zwangere wolken uit.

1) In het Hebr. beri. Hier te vertalen door, veelheid van water. Na een ogenblik vertoefd te hebben bij Gods Almacht in den winter, wordt zijn oog en zijn gemoed onweerstaanbaar aangetrokken door het onweder, dat zich ontlast. Hij wijst hier op een uitstorting van water, die veel heeft van een wolkbreuk.

12. Die onweerswolk keert zich dan naar Zijnen wijzen raad door ommegangen; wendt zich nu hier dan daar heen, naar Gods beschikking, dat zij doen al wat Hij ze gebiedt, op het vlakke der wereld, op de aarde; al wat die onweerswolk uitwerkt is onder hogere leiding.

1) Welsprekend zegt hij hier, dat Hij zendt én de wolk én de stormen en alles, opdat zij doen, wat Hij voor de gehele wereld heeft voorgesteld. Alsof hij tot ons wil zeggen, dat men altijd de macht en heerschappij Gods in alles wat wij zien, moeten beschouwen, dat waar Hij zeker ons straft, wij mogen leren onze zonde te gevoelen, daartegen ook, dat wij Zijne goedheid proeven, wanneer wij door haar verkwikt worden, wanneer het Hem lust ons liefderijk te behandelen. Opdat wij derhalve dit erkennen, dat wij weten, dat wij schepselen niet ons zelven regeren, maar dat God, omtrent ons, naarmate het hem goeddunkt, beschikt. Derhalve gebruikt Hij hen, tot dat wat Hij bevolen heeft, om over de ganse aarde te doen. Daarom kunnen wij hier een goede kennis verzamelen. Want waarom vrezen wij zozeer voor den donder en andere dingen? Immers, omdat wij God niet vrezen. En dat is ene rechtvaardige straf voor ons ongeloof. De mensen willen God niet vrezen. Waarom nu zendt Hij dit alles? Tot ongevoelige schepselen. Maar opdat Hij daardoor hen des te groter schrik inboezeme. Ziedaar een verachter Gods, die allen godsdienst met de voeten heeft verschopt! Een duivelse razernij heeft hem gans en al veranderd. Alle onderscheid tussen goed en kwaad veracht hij. Ondertussen verschrikt Hij hem door den donder, brengt Hem in verwarring; ja ontrust hem geheel. Ziedaar het loon, hetwelk zij bekomen, die God de verschuldigde eer niet bewijzen en weigeren Gode als hun Heere te erkennen..

13. Het zij dat Hij die tot a) ene roede, tot ene straf voor de zonden bezigt, of tot zegen voor Zijn land, voor het land der rechtvaardigen, of tot weldadigheid beschikt.

a) Exodus 9: 18,23. 1 Samuel 12: 18,19. Ezra 10: 9. Job 36: 31.

Wat Elihu hier van het onweder zegt, dat het door den Almachtigen, Rechtvaardigen en goedertieren God naar Zijnen wil geleid wordt, en het niet van het toeval afhankelijk is, waar het treft, is van alle andere natuurverschijnselen waar, zowel van het grootste als van het kleinste. Alle krachten der natuur, volgens de leer der Heilige Schrift, zijn in de hand van haren Schepper, en Hij leidt ze alle tot vervulling van Zijnen heiligen wil, die niets anders bedoelt, dan de wereld te verlossen en in den mens Zijn evenbeeld te herstellen. Daarin bestaat Zijne Voorzienigheid. Ook de kleinste gebeurtenis in de natuur is niet van toevalligen aard, maar dient Hem tot opbouwing van Zijn rijk, tot zaligheid van den mens, als het centrum der gehele natuur. De natuur heeft niet, gelijk de ongelovige wereld en door hare wijsheid dronken filosofie en natuurwetenschap troost, hare van God losgemaakte, onveranderlijke wetten, wier volvoering in gene verbintenis zou staan met de menselijke gerechtigheid en godzaligheid. De naar ons heen gekeerde zijde der natuur met hare schijnbaar onverbreekbare wetten der noodzakelijkheid is nooit te denken zonder de zijde, die naar den almachtigen en barmhartigen God, den Schepper, Verlosser en Heiligmaker des mensen gekeerd is met al de wetten van Goddelijke vrijheid, die dienen om der mensen zaligheid te weeg te brengen. -De wereld der natuur heeft, em zo te spreken, talloze open plaatsen, juist daar, waar zij voor ons verschijnt, als in onafscheidelijken samenhang staande; waar het rijk der zaligheid met zijne eigene wetten voor onze kortzichtige ogen slechts van tijd tot tijd, maar in waarheid steeds en overal doorschittert. Zulk ene steeds open plaats is de mens; iedere verhoring van zijn gebed, elke werking van God in en aan hem is zulk een doorschijnen van de wet der vrijheid, ja de gehele natuur-wereld is steeds en geheel open voor het gebied der zaligheid; de wetten van beide zijden staan met elkaar in verband als cirkels met één middelpunt. Alle zogenaamde wonderen zijn daarom geenszins een ogenblikkelijk ingrijpen in het ijzeren natuurmechanisme, waarop steeds ene herstelling zou moeten volgen, maar een voor onze blindheid bijzonder zichtbaar geworden doorschemeren van de veel hogere wetten der natuur, aan welke de mindere, vaststaande, dierbaar zijn..

Alle zaken en gebeurtenissen van de natuurlijke wereld zijn alzo gene gevolgen van een blind mechanismus, maar van een rechtvaardig, goedertieren en barmhartig Welbehagen, dat ons wil zalig maken..

Het is derhalve volstrekt nodig, dat wij van God blijven afhangen, omdat wij van Zijne goedheid alles mogen en moeten hopen, en aan Zijne wijsheid de mate onzer genietingen en behoeften met reden mag toevertrouwen, gelijk Zijne macht in staat is, alles naar behoren, op Zijn tijd te schenken, en ons in het midden zelfs Zijner oordelen over de volken, kan en zal bewaren ter Zijner ere..

14.

V. Vs. 14-24. Zo min gij de wonderdaden Gods in de natuur kunt begrijpen, zo min zult gij u ongestraft vermeten, Hem over Zijne wereldregering te bedillen. Al is het dat gij nu in het donkere zweeft, zo is het toch iets gerings, dat Gods zon u spoedig weer beschijnt. Hij is onbegrijpelijk en almachtig, maar nooit onrechtvaardig. Waarlijk wijzen vrezen Hem daarom.

14. Neem dit, o Job! ter ore; sta stil, en aanmerk de wonderen Gods in de natuur, die u omringt, zo zal het u niet moeilijk zijn van de wijsheid en gerechtigheid in Gods bestuur op u en uw lijdens-raadsel ene toepassing te maken.

15. Weet 1) gij wanneer, op welke tijden en om welke redenen God over deze natuurwonderen, die ik u voorstelde (vs. 6-13), orde stelt, ze voorneemt, en in ‘t bijzonder, wanneer Hij het licht Zijner wolk, den bliksemstraal, laat schijnen? Kunt gij van deze en van alle wonderdaden Gods meer begrijpen, dan dat zij geschieden en zijn?

1) Ongetwijfeld is het Elihu er om te doen, om Job klein en nederig te maken in eigen ogen. Job heeft zich niet weinig laten voorstaan op zijn kennis en toch heeft hij het raadsel van zijn lijden niet kunnen oplossen. Elihu wil Job er nu toe brengen, om in te zien, dat de Heere den nederige in eigen ogen aanziet en de hogen in eigen schatting vernedert. Wij zijn van gisteren en weten niets. En daarom stelt hij Job allerlei vragen. Of hij de raadselen in de natuur heeft kunnen oplossen. Of hij kan verklaren, hoe eensklaps de warmte komt, of het onweder tot bedaren komt. Of hij kan verklaren, hoe God de hemelen heeft uitgespannen. Hij weet het, dat Job op alle deze vragen het stilzwijgen moet bewaren. En daarom, als Job niet eens kan verklaren wat hij ziet, wat hij met eigen ogen aanschouwt, hoe zou hij dan kunnen oplossen de vele raadselen der Voorzienigheid en der Godsregering ook ten opzichte van het lijden der Zijnen?

16. Hebt gij wetenschap van de opwegingen der dikke wolken, hoe de zware wolken in evenwicht gehouden worden? Het zijn de wonderheden, de wondervolle beschikkingen desgenen, die volmaakt is in wetenschappen?

17. Begrijpt gij het, hoe het komt, dat uwe klederen warm worden, gelijk gij op dit ogenblik ondervindt, als Hij de aarde stil maakt uit het zuiden, den zachten zuidenwind laat waaien, die het onweder voorafgaat (Luk. 12: 55)?

18. Hebt gij met Hem de hemelen uitgespannen, men zou het menen aan uwe stoute taal, waarmee gij Hem bedilt en tot een twist gedurig oproept, de hemelen, die vast zijn, als een gegoten spiegel?

In de gehele oudheid had men slechts spiegels van gepolijst metaal (Exodus 38: 8); glazen spiegels komen eerst in de 13de eeuw voor.

Alexander von Humboldt, de grote meester der natuurschildering, zegt omtrent de natuurbeschouwingen in ons Hoofdstuk: "De meteorologische processen, welke in de wolken plaats hebben, de vorming en oplossing der dampen bij verschillende richting van wind, hun kleurenspel, het ontstaan van den hagel en van den vallenden donder worden hier met individuele aanschouwelijkheid beschreven; ook worden vele vragen voorgelegd, die onze tegenwoordige fysica in meer wetenschappelijke uitdrukkingen kan formuleren, maar niet bevredigend kan oplossen. Waar de natuur karig hare gaven uitdeelt, scherpt zij de zintuigen van den mens, dat hij op iedere afwisseling in de bewogen lucht zowel als in de wolken let, dat hij in de eenzaamheid der dorre woestijn, zowel als in die van den golven slaanden

Oceaan elke afwisseling van verschijningen nagaat, of zij ook voorboden konden wezen. Het klimaat is bijzonder in het dorre en rotsachtige gedeelte van Palestina geschikt om zulke opmerkingen te maken.".

19. Onderricht ons toch, wat wij, nietige mensen, Hem zeggen zullen, den zo wonderbaar heerlijken God, die in dat onweder nadert. Gij zult het toestemmen, dat het ons betaamt te zwijgen, want wij zullen niets ordentelijk voorstellen kunnen, niets dat ons recht geeft ons naast Hem te stellen, van wege de duisternis van ons verstand.

Hier (vs. 18 en 19) klinkt reeds de toon van verhevene ironie, die later nog sterker in de redenen van Jehova terugkeert; maar de ironie verstomt voor den schrik van den eerbied, die bij de gedachte aan de Goddelijke majesteit den sprekende zelven vervult..

Moeten wij dan niet meer dan zinneloos zijn, indien wij ons aanmatigen Hem te weerstaan, en naar een gelegenheid zoeken, om met Hem te twisten. Ziedaar, waarom hier gesproken wordt van duisternis. Laten wij derhalve onze conditie erkennen en insgelijks die van God. Dan zullen wij onzen mond sluiten en wij zullen ons niet meer aanmatigen verlof te vragen, zoals wij gewoon zijn, met om Hem te twisten. Maar bij ons zal de nederigheid zijn, om alles goed te keuren, wat God doet, en men zal bekennen, dat er niets in Hem is, dan wijsheid, goedheid, billijkheid en rechtvaardigheid, zodat er niets voor ons overblijft, dan Hem in alles de ere te geven..

20. Zal het Hem 1)? die niet met Zich laat spotten verteld worden, als ik, een mens, met een verduisterd, kortzichtig verstand zo morrend en bedillend over Hem en Zijne wereldregering zou spreken? En dat hebt Hij gedaan. De schrik grijpt mij aan bij de gedachte, dat ik tegen Zijn bestuur zou morren, en nog zou wensen, dat mijne woorden voor Hem kwamen, gelijk gij dikwijls gedaan hebt. Denkt iemand 2) dat, zou iemand wensen, om met God te twisten, gewis hij zal verslonden worden.

1) Elihu stelt zich in het levendige van zijne weerlegging in Jobs plaats, en stelt zich voor den geest, hoe vreselijk het voor hem zou zijn, zo hij gedaan had als Job. Dit moet op Job een diepen indruk maken. -Elihu is nu op de hoogte zijner weerlegging gekomen. Van nu af komt hij zacht vermanende en vertroostende tot het slot en neemt nog eens al het vorige te zamen..

Indien een mens zijn zaak wil bepleiten voor God, moet hij zeker te kort schieten, hoeveel meer zou hij dan als wegzinken, indien hij durfde tegen God pleiten, en met zijn Meester twisten! Zo Gods toorn hem niet als een vermetele in dit geval verteren mocht, zou Zijn heerlijke glorie en luister hem toch ten uiterste verschrikken, van verbaasdheid doen sidderen, of hem met blindheid en doofheid treffen, en stok stijf doen worden van schrik..

2) Of, of zal iemand wensen vernietigd te worden? Elihu spreekt het hier uit, dat iemand, die zou wensen, dat zijn twisten met God, Hem zou worden bekend gemaakt, gevaar liep, om vernietigd te worden. Job heeft gewild, dat zijne verdediging, gelijk als de aanklacht zijner vrienden, zou bekend gemaakt worden aan den Hemelsen Rechter, gelijk men dit gewoon was voor den aardsen rechtbank te doen. Maar gewis, indien dit werkelijk plaats had, indien God

zich enkel als de Heilige en Rechtvaardige openbaarde en niet ook als de Barmhartige en Genadige, indien God dus deed naar het striktste recht, er zou van den met God twistende niets overblijven. Hij zou omkomen en vergaan.

21. En nu dikke zwarte onweerswolken den hemel bedekken ziet men het licht der zon niet, als het helder is in den hemel, hoewel de zon boven die wolken helder schijnt; als echter de wind doorgaat en dien hemel zuivert, dan zien wij weer het licht, en verheugen allen zich in Zijne heerlijkheid;

Ziet, zo heeft ook voor u de heldere zon van Gods genade een tijd lang achter de wolken der verwachting zich verborgen, zonder dat toch daarom Gods liefde jegens u verminderd was; maar ieder ogenblik kan zij zich weer voor u openbaren en des te heerlijker u beschijnen, wanneer gij slechts stil wilt zijn en ootmoedig wachten..

Licht is er altijd, maar het wordt niet altijd gezien. Wanneer er wolken tussen komen wordt het zelfs op den helderen middag duister. Het licht van Gods gunst schijnt altijd op Zijne gelovige dienaren, hoewel zij het niet altijd zien. Zonden zijn de wolken en dikwijls verhinderen zij ons het schitterend licht, dat in het aangezicht van God is, te zien. Zo zijn er ook wolken van zorg, die dikwijls onze zielen verduisteren; wanneer deze inwendige wolken als het ware op de ziel zich nestelen, heeft de Heere een wind, die over haar gaat en haar reinigt. Wat is die wind? Het is Zijn Heilige Geest. Het woord in den tekst betekent beide. Gelijk de wind de wolken verstrooit en verdrijft, die in de lucht vergaderd zijn, zo zuivert Gods Geest onze zielen van de wolken en nevelen van onkunde en ongeloof, van zonde en lust, die in onze harten vergaderd waren en anders eeuwig zouden gebleven zijn. Van al deze wolken reinigt de Heilige Geest ons in het werk der wedergeboorte. En van al de wolken, welke onze gewetens verontrusten, reinigt ons de Heilige Geest in het werk der vertroosting..

Op dit ogenblik is het zonlicht verscholen achter dikke wolken. Maar, zegt Elihu, één enkele windvlaag is voldoende, om het licht weer te voorschijn te roepen en de zon helder aan den hemel te doen staan. Zo is het ook met den Heere God. Achter de geestelijke wolken mag Hij zich verbergen, zodat ge uitroepen moet: Rondom Gods troon Zijn wolken en donkerheid, maar als de wind van Gods gunst en genade ze weer verdrijft, als God Zich weer openbaart en in Zijn Aangezicht Zich laat zien, dan breekt het licht ook weer in de ziele door, de bange vrees verdwijnt, en menig raadsel wordt U ontdekt.

22. Wie kan het begrijpen, als van het noorden het goud komt1), dat de mens uit de geheimvolle schatkamers aan het licht brengt; maar bij God is een vreselijke majesteit, wat zal ik nog meer optellen van Zijne wonderen, voor Hem is het grootste zelfs niet groot; Zijne macht en majesteit is nog oneindig ver boven al die openbaringen.

1) Volgens de gedachten der ouden is het Noorden de eigenlijke landstreek van het goud; daar bewaken grijpvogels de goudmijnen van het Arimaspische gebergte, gelijk Herodotus (lib. III 11 fl) vertelt, daar, van den bergpas van den Kaukasus tot aan de Gordyeïsche bergen, wordt door ongetemde volksstammen goud gegraven (Plinius hist. nat. VI 11); bij de Scyten wordt

het door mieren aan het licht gebracht (Plinius XXXIII: 4), maar voor de meest fabelachtige hoofdplaats van het goud werd het Noordelijk Azië met het Altaigebergte gehouden..

Het vinden van het edele goud in het afgelegen Noorden staat in tegenstelling tegen de onmogelijkheid van het naspeuren van dien God, die in Zijne regering der wereld raadselachtig, maar heerlijk is. Dezelfde gedachte had ook Job (Hoofdstuk 28) uitgesproken, zonder die echter toe te passen.

Met deze verklaring sluit het vers zich aan het volgende aan.

Het goud kunt gij nog ontdekken, maar Gods Majesteit te doorgronden kunnen we niet.

Anders vatten, zoals Schultens e.a., het op, wanneer zij de zon, uit het verborgene als goud, in een gulden gestalte, laten voorkomen, evenzo, zeggen zij, is er bij God een onmogelijk te beschouwen, en met allen eerbied en vreze hoog te waarderen Majesteit en heerlijk blinkende Grootheid en Luister. -

23. Den Almachtige, Dien kunnen wij, door duisternis omgeven, in al Zijne werken, niet uitvinden, niet nagaan en begrijpen; Hij is daartoe te a) groot van kracht en majesteit; doch hoe groot ook Zijn vermogen zij en hoe ontzaglijk Zijne majesteit, door gericht en grote gerechtigheid verdrukt Hij niet 1); Hij doet niemand leed en schade in het gericht, of door al te grote gerechtigheid, door nietig kleingeestig verzoeken.

a) Job 9: 4; 12: 13,16; 36: 5.

Elihu keert hier aan het slot zijner rede terug tot het thema, van hetwelk hij uitgegaan is. "God buigt het recht niet en verdrukt niemand." dat is toch eigenlijk de hoofdgedachte, welke Elihu in Jobs hart wil overstorten, en die aanstonds in de verschijning des Heren hare daadzakelijke bevestiging vindt..

1) Of recht en gerechtigheid buigt Hij niet. Zo heeft Job het wel uitgesproken, wanneer hij meende, dat God zijn vijand was, maar zo is het niet, wil Elihu zeggen. Hij is en blijft de onkreukbaar Rechtvaardige, bij Wie er geen onrecht is.

24. Daarom, omdat in Hem ene zo volmaakte harmonie tussen almacht, gerechtigheid en goedertierenheid is, vrezen, eren Hem de lieden; allen, die dit erkennen, buigen zich gaarne onder Zijn rechtvaardig regeren: en Hij ziet gene wijzen van harte aan, gene, die wijs zijn in eigene ogen. Menselijke duisternis en hoogmoedig bedillen kan Hem niet aan het wankelen brengen, maar roept Hem slechts op om te vonnissen.

Nog eens wijst Elihu, ernstig waarschuwende, de eigenlijke boezemzonde van Job aan, die hem verhindert, zich onder Gods Wil te buigen. Wanneer wij bekwaam zijn geworden, om uit de wereld der natuur den Heere te volgen in het rijk der genade, en wanneer wij van de algemene zegeningen Zijner voorzienigheid in de schepping geleid zijn om de bijzondere zegeningen Zijner liefde in de verlossing te zien, welk een groot en onbegrensd veld is er ter

beschouwing geopend voor het oog van een arm zondaar! Wij kunnen niet verhalen, gelijk Elihu zo schoon uitdrukt, hoe onze klederen ons warm maken, wanneer de Heere de aarde door een Zuidenwind verkwikt. En kan het dan wonder zijn, dat wij niet bekwaam zijn om te verklaren, hoe het kleed van Christus' gerechtigheid wordt tot een volmaakt rechtvaardig gewaad, om de ziel te kleden, en hem, die onrein is in zich zelven, in Christus rein, gezegend en geheiligd te maken? Treurig is het inderdaad, dat mensen ongelovig zijn ten opzichte van zo grote genade, daar hun dagelijkse ondervinding in de gewone zaken van Gods voorzienigheid hen dwingt volkomen toe te stemmen, zoveel dat zij niet kunnen verklaren..

Met een zekeren haast, met ene heilige vreze heeft hij de laatste woorden uitgesproken; hij breekt plotseling af, verstomt nu voor het onweder, dat steeds nader komt. Nu God zich opmaakt om te spreken, moet Zijn dienaar zwijgen.

HOOFDSTUK 38.

GOD ROEMT ZELF ZIJNE ALMACHT EN WIJSHEID.

Elihu's redenen hebben in twee opzichten de verschijning des Heren voorbereid, vooreerst door kastijding daar zij Job zijn hoofdzonde van zijn hart ontdekten, en het Goddelijk doel van zijn lijden, namelijk de reiniging van verborgene zonden, aan het licht brachten: ten tweede door onderwijzing, daar zij de volle harmonie tussen Gods almacht, gerechtigheid en goedertierenheid bewezen. Nu treedt de Heere zelf, die zo dikwijls door Job tot een twistgeding is uitgedaagd (het laatst Hoofdstuk 31: 35 vv), uit de onweerswolken te voorschijn, en geeft, geheel anders dan Job het vroeger verwachtte, de oplossing van het gehele vraagstuk, en wel weer in drie duidelijk van elkaar afgescheiden redenen (Hoofdstuk 38: 1-31; 38: 39-39: 30; 40: 7-41: 26). Deze oplossing geschiedt echter van den Heere niet door ene verdediging van zijn handelen. Deze ware in Gods mond ongepast geweest; gelijk aan enen Koning, die aan Zijne onderdanen gene rekenschap geeft, laat Hij Zich niet in met ophelderingen over Zijne raadselachtige leiding. Daartoe was vooraf Elihu als een waarachtig getuige Gods opgetreden. Ook wil de Hier met Zijne redenen niet slechts bevestigen, wat Elihu gezegd heeft, slechts middelijk drukt Hij op het ware, dat Elihu gesproken heeft en ook op hetgeen in Jobs woorden waar was, het zegel der bevestiging. De verschijning des Heren zelven als daadzaak, is het, wat den gehelen strijd beslist; dus, niet het lerende in deze redenen, is hoofdzaak. De redenen, die de verschijning vergezellen, hebben slechts het doel, haar zelf te verklaren in wonderbaar heerlijke beelden aan te tonen, dat Hij diegene is, dien Elihu geschilderd heeft, namelijk de vereniging van de hoogste macht en wijsheid, met barmhartige liefde, die er zo ver van verwijderd is; Zich om haar schepsel niet te bekommeren, dat zij zelfs in het geringste schepseltje, voor alles in het bijzonder gezorgd heeft; als degene, die Zich den vermetelen berisper niet als een verpletterend Rechter wil openbaren, maar in neerbuigende liefde. Door zulk een onmiddellijke indruk van het diepste van Gods Wezen wordt met der daad het duistere verwijderd, dat nog op de ziel van Job drukt, en hij zelf geleid tot hartelijk berouw over de nu door hem erkende boezemzonden, waarmee hij toch reeds door zijn zwijgen op Elihu's strafpredikatie begonnen is. Eerst nu, nu Job den Heere, Zijnen Heiland, gezien heeft, verkrijgt hij ook ten volle bevrediging; ja een hogeren vrede dan hij vroeger bezeten heeft. De taal in de redenen Gods is zo schoon, verheven en diep aangrijpend, dat datgene, wat Job (Hoofdstuk 9: 12 en 26) en Elihu (Hoofdstuk 36 en 37) vroeger tot verheerlijking van de openbaring Gods in de natuur gezegd hebben, verdwijnt, even als een verwijderd ruisen voor den vollen donder, gelijk Job zelf (Hoofdstuk 26: 14) zegt. Het bewonderenswaardige in deze redenen is het frisse, stoute spel met alle beelden der schepping. Vooreerst wordt de gehele schepping met alle krachten, die sedert haar ontstaan in haar werken, overzien; vervolgens de menigvuldige gedaanten der dieren, met hun bonte afwisseling en hun, onder den schijn van willekeur verborgene doelmatigheid; eindelijk worden nog in het bijzonder twee dier-monsters geschilderd, die vooral geschikt zijn, om den mens tot gevoel van zijne onmacht en onwetendheid te brengen.

Ia. Vs. 1-15. Welaan, gord u aan, om Mij, dien gij berispt hebt, te antwoorden. Kunt gij verklaring over de schepping en het grondvesten der aarde geven? Over de schepping en de begrenzing der zee, over het opgaan van het morgenlicht over de aarde?

1. Daarna antwoordde de HEERE, Jehova 1), Job, uit een onweder 1), een onweersstorm (zie Hoofdstuk 36: 30; 37: 2), en zei, nadat er stilte in de natuur gekomen was.

1) Het heeft ene diepe betekenis, dat in den geschiedkundigen proloog (Hoofdstuk 1 en 2) en van nu af bij de beslissing van het geheel slechts de naam Gods "Jehova" gebruikt wordt, terwijl in den strijd der mensen (Hoofdstuk 3-37) slechts El, Eloah, Shaddai (God, de Almachtige) voorkomen. De laatste namen, even als Elohiem, noemen het Goddelijk Wezen als de volheid en bron van alle leven, van alle macht en kracht, van alle zaligheid en heiligheid, van alle heerlijkheid en majesteit, "Jehova" daarentegen noemt Hem als den Barmhartige en Genadige, als den Verlosser en Heiland, die, om den gevallen mens uit zijn verderf te redden en weer tot zich te trekken, Zich van Zijne heerlijkheid ontledigt, en tot de mensen nederdaalt. Daarom wordt daar, waar God voor Job in zijn zielenstrijd der verzoeking werkelijk een verwijderd God, een almachtig Redder en Rechter is, de eerste naam gebruikt; waar echter van dien God sprake is, die Job in het lijden brengt, om hem van zijne zonde te verlossen, die Zich genadig neder buigt, om hem tot den zegen van volle belijdenis en herstel der genade te brengen, daar staat de naam Jehova in zijne plaats..

Als hier gezegd wordt, dat de Heere aan Job verschijnt, dan hebben wij hier niet te denken aan ene lichamelijke verschijning, ook niet aan een openbaring door den Engel des Verbonds, maar aan een onzichtbare, hoewel hoorbare openbaring in het onweder, op dezelfde wijze, als de Heere God aan Israël op Horeb verscheen, onder tekenen van vuur, gelijk Hij aan Elia verscheen, na het ruisen van een zachte koelte.

Het onweder, de storm is hier het voertuig, waarvan de Heere God Zich bedient.

2) Waarom de Heere in een onweder verschijnt, blijkt reeds gedeeltelijk uit het gezegde bij Hoofdstuk 36: 28. Het onweder en de storm, die de lucht reinigt, is vooral in Palestina en Syrië een natuurverschijnsel, dat, in zijne verwoestende en tevens reinigende en rijkelijk zegenende werking, overeenkomt met het straffend en verlossend besturen van God in de mensenwereld. Het is daarom ook bijzonder geschikt. om een middel ter openbaring te zijn van dien God, die vol majesteit en heerlijkheid is, maar ook vol barmhartigheid en genade. Aan Job verschijnt de Heere als Rechter, die den overmoedigen bediller moet verootmoedigen en binnen zijne grenzen brengen, maar ook als Verlosser, die den boetvaardigen zondaar wil rechtvaardigen en weer in den staat der genade wil plaatsen (vgl. Exodus 19: 16-19. 1 Koningen 19: 11. Ezechiël. 1: 4)..

2. Wie is hij toch 1), die voor zich en anderen den raad der Goddelijke liefde, die den zondaar door droefheid en lijden van de zonde wil verlossen, verduistert, in een vals licht stelt, met woorden zonder ware wetenschap 2), die het licht geheel wegneemt, door er van te spreken, zonder er iets van te begrijpen?

1) God, opdat Hij ons tot beneden niets verlage en tot het diepst vernedere, gebruikt dit woord: Wie zijt gij, gij mensen? Wanneer Hij dit doet horen, bedoelt Hij daarmee, om ons alle gelegenheid tot roemen te ontnemen. Want alsdan erkennen wij, dat in ons zelfs geen

smaak voor enig goed aanwezig is, en alsdan hebben wij geen gelegenheid meer, om ons iets aan te matigen..

2) De bedoeling van deze uitdrukking is Job te overtuigen, dat hij heeft gesproken op een wijze, die niet getuigt van doorzicht in de zaken, zonder een waar en duidelijk inzicht, waardoor hij de daden Gods in betrekking tot de mensen, ook wat de onheilen betreft, in een vals licht heeft geplaatst.

3. Gord nu, als een krijgsman, uwe lenden, schort uwe lange klederen met een gordel op, en treed met Mij in den strijd, wat gij lang gewenst hebt te kunnen doen (Hoofdstuk 9: 35; 13: 22; 14: 15; 31: 37 zo zal Ik u vragen 1) over de zaken Mijner wereldregering, die gij berispt hebt, en onderricht gij Mij2), opdat Ik weet of gij zo wijs zijt, dat gij over Mijne werken kunt oordelen.

1) Terwijl de Heere zich met Job inlaat in een gesprek, doet Hij toch geenszins wat Job gewenst heeft, maar iets anders, waaraan Job in het geheel niet gedacht heeft. Hij overlaadt hem met vragen, die hem moeten leren, hoe onrechtvaardig en dwaas hij handelde met dit optreden te willen..

Op heilige ironische wijze spreekt God hier, opdat Job reeds terstond een diepen indruk zou verkrijgen van de grote dwaasheid, die hij heeft uitgesproken, om met God een twistgeding te willen aanvangen. Job moet het terstond weten, dat hij een vermetel waagstuk heeft ondernomen. Want toch, als een arme, machteloze, door de wormen schier verteerd, ligt hij daar ter neer. Zijn kracht is vergaan, zijne macht is uitgeput. Ter nauwernood kan hij zich oprichten, en nu roept God hem op, om zich als een krijgsman, als iemand, want dit staat er eigenlijk letterlijk, die over reuzenkrachten te beschikken heeft, te openbaren. Om met God te kunnen strijden, moet men meer dan reuzenkracht bezitten, en och arme, Job is een geheel krachteloos mens geworden. Hoe zult gij dan, en dit wil de Heere hem doen gevoelen, kunnen bestaan voor Mijn aangezicht? Als met één slag rukt God hem weg van het verheven voetstuk, waarop hij zich zelven heeft geplaatst.

2) Hier gaat God voort, om de dwaze en ijdele aanmatigingen der mensen in een belachelijk daglicht te stellen, wanneer zij menen, zoveel scherpzinnigheid te bezitten, dat zij met God willen twisten en strijden. Hij zegt, waar is het, dat gij schijnt begaafd te zijn met een vlug verstand, wanneer ik U toesta te spreken, maar op mijn beurt zal Ik mij ook aangorden en zal Ik ook een weinig spreken, wat dienstig is; gij nu antwoordt Mij, en gij zult terstond uwe krachteloosheid erkennen..

4. Waar waart gij a) toen Ik 1) de aarde grondde, grondvestte? Waart gij daarbij tegenwoordig of werkzaam? geef het te kennen, wat gij toen gezien hebt, indien gij kloek van verstand, vol inzicht in het plan van het Goddelijk wereldbestuur zijt (Psalm 102: 26).

a) Spreuken 8: 29.

1) Gij, die U voor een orakel wilt doen houden, en voorwendt een kennen van Gods raadsbesluiten te zijn, en die U vermeet dezelve te beoordelen, waar waart gij, toen de Almachtige de aarde grondde? Gij waart zeker gelijk alle anderen, voor en na U levende, niet alleen niet tegenwoordig bij dat werk, noch had er het minste zeggen in, maar zelfs had gij geen bestaan althans, gij laagt nog in diepe vergetelheid begraven.

Hij heeft ons niet geraadpleegd, toen Hij de wereld schiep, welke volmaakt wèl is geschapen, zou Hij ons dan om raad vragen, ten aanzien der maatregelen, welke Hij, in het besturen er van, ter hand neemt?.

5. Wie heeft hare maten, de evenredigheden der aarde gezet? Zeg het, want gij weet het immers? Of wie heeft over haar een richtsnoer getrokken, tot het bewerken van hare kunstvolle orde en bewonderenswaardige evenredigheid?

6. Waarop zijn hare grondvesten, de pilaren of grondstenen, over welke het gehele wondergebouw zweeft, neergezonken, zodat het in eeuwigheid niet wankelt (Hoofdstuk 26: 7. Psalm 104: 5 vv.)? Of wie heeft haren hoeksteen, die alle delen van het grote huis samenhoudt, gelegd?

De schepping der aarde wordt vergeleken met de grondvesting en optrekking van een gebouw, ‘t welk zijne fondamenten heeft, wijselijk naar het meetsnoer wordt afgedeeld, van enen hoeksteen voorzien, en ten dele op zuilen en kolommen rust..

7. Toen bij het aanbreken van den groten scheppingsmorgen de morgensterren 1), de Engelen, te zamen vrolijk zongen, en al de kinderen Gods juichten 1), het gehele koor van zalige geesten, van Engelen (Hoofdstuk 1: 6). Zij allen verheugden zich in de wording dier aarde zo vol wijsheid, en zongen bij de volmaking ter ere Mijner almacht en wijsheid het: "driemaal heilig," en gij wilt Mij bedillen?

1) De morgensterren en de kinderen Gods zijn beide uitdrukkingen, benamingen voor de Engelen. De sterren waren er niet vóór dat God de aarde grondvestte, maar zijn op den vierden dag door God te voorschijn geroepen. Morgenster is daarom dichterlijke uitdrukking voor Engel. Dewijl de morgenster den nieuwen dag aankondigt, alzo was ook de Engel de voorbode van den dag der wereldschepping. En gelijk de morgenster schittert in heerlijken, zuiveren glans, zo schitterden ook de Engelen als heerlijke, zuivere wezens, om de ere Gods te verkondigen.

2) Uit het bij elkaar plaatsen van de morgensterren en de kinderen Gods hebben vele oudere en nieuwere uitleggers het besluit getrokken, dat onder de morgensterren gene eigenlijke sterren, maar de hemelse geesten zullen bedoeld zijn, die om hun bijzondere natuurlijke en geestelijke gaven met de altijd schitterende sterren vergeleken werden..

De Engelen worden Gods zonen geheten, omdat zij veel van Zijn beeld dragen, met God in Zijn huis, hierboven in den hemel verkerende, Hem dienen, gelijk een zoon zijn vader doet. Merkt hier, dat Gods ere en heerlijkheid als van den Schepper der wereld met blijdschap en

gejuich van alle zijne redelijke schepselen geprezen en groot gemaakt moet worden. Want zij zijn bevoegd en gesteld, om de verzamelaars van de lofzeggingen der lagere schepselen te zijn, die God alleen voorwerpelijk kunnen prijzen. Ook is het prijzen van God een voornaam werk der Engelen, en hoe overvloediger wij in heilige, nederige, dankbare en blijde lofgalmen zijn, hoe meer wij dan den wil van God zelf op hun wijze betrachten..

8. Of wie a) heeft in den beginne de zee met deuren toegesloten 1), door oevers als dammen van alle zijden begrensd, toen zij uitbrak uit den binnensten schoot der aarde en uit de baarmoeder als een pasgeboren kind voortkwam 2)?

a) Genesis 1: 9. Job 26: 10. Psalm 33: 7; 104: 9. Spreuken 8: 29. Jer. 5: 22.

1) Dat de zee, trots het vlakke van hare oevers, zich niet over het vaste land uitstortte, is een werk der Almacht, welke over haar, d.i. haar bedwingend, een bestemde grens stelde..

God zwijgt hier van den toestand van "woest en ledig" en gaat terstond over tot het scheppingswerk der zes dagen. Op hoge, dichterlijke wijze wordt hier de Schepping beschreven, en daarmee op het heerlijkst de Almacht Gods verheerlijkt en de diepe, zeer diepe afhankelijkheid van het schepsel voorgesteld. De zee is voor den mens, als de stormwind giert en hare golven bruisen, het beeld van het alles verwoestend element, de schrik voor den nietigen aardbewoner, een oorzaak van veel jammer en ellende. Maar Gods Almacht zet haar paal en perk. Gods Almacht overwint haar en met één woord, met een daad van Zijn wil houdt Hij haar binnen de bepaalde grenzen. Hij heeft in den beginne haar de oevers tot grenzen gesteld, die zij niet overschrijdt, tenzij God het wil.

2) Welke nu zijn die grenzen? Gelijk Hij melding gemaakt heeft van de maat der aarde, zo spreekt Hij nu ook van de grenzen der zee. Maar welke zijn nu deze? Om zich beter te doen verstaan, wat Hij heeft gezegd, stelt Hij het voor, dat de zee in Zijne hand niets anders is, dan de vrucht in de baarmoeder, zodat het kind zich niet rustiger houdt in de baarmoeder, dan de zee zich houdt binnen hare grenzen. Waar is het, dat zij nu en dan groot gevaar kan geven, voornamelijk, wanneer zij door winden en onweder zich verheft. Dan schijnt de gehele wereld weldra door haar verwoest te zullen worden. Maar toch kan zij hare grenzen niet overgaan. Wie houdt haar tegen? Gelijk wij een wonder zien, wanneer wij zien, dat het kindje zich houdt in de baarmoeder niet anders dan als in een graf ingesloten, en ofschoon het zich beweegt, het er niet uit voortkomt, dan op den bepaalden tijd en dag, naar de order der natuur, dat zelfde geldt ook voor de zee..

9. Toen Ik de wolk, die uit haar oprees en boven haar bleef bangen, tot hare kleding stelde, en de donkerheid tot haren windeldoek1) (vgl. Genesis 1: 2);

1) Ik geloof niet, dat ooit grootser beeld van dit element gegeven is, dan nu het hier kind wordt en de Schepper der wereld het met windelen kleedt. Het breekt uit de kloven der aarde als uit den moederschoot te voorschijn; de Beschikker aller dingen spreekt het als een levend wezen aan (vs. 10 en 11), als een verheven bedwinger der aarde met weinige woorden, en de zee zwijgt en gehoorzaamt Hem..

Voor Gods verbazende grootheid is het losbarsten van het woedend element niet meer dan de geboorte van een kind! In het oog van Gods almachtige vaderzorg is ook de zee Zijn kind, dat Hij ter wereld helpt komen..

10. Toen ik voor haar, de overmoedige, steeds verder voort dringende, jeugdige zee met Mijn besluit, mijn grenzen stelde, de aarde doorbrak
1) en zette grendel en deuren, zodat zij het vaste land niet kan overstromen;

1) In het Hebr. Weëschbor alaw chukki. Beter: Toen ik haar mijne grenzen vaststelde. Want wel kan het laatste woord besluit betekenen, maar ook grenzen, of perken, gelijk Spreuken 8: 29, waar insgelijks van de zee sprake is. En die betekenis moeten we ook hier hebben. In het tweede gedeelte is dan ook sprake van grendel en deuren, waaronder de oevers en de duinen zijn te verstaan.

11. En zei tot dat element, dat zich ongaarne die kluisters liet aandoen: Tot hiertoe zult gij komen en niet verder! en hier zal hij (de oever) zich stellen tegen den hoogmoed uwer golven.

Wanneer deze woorden dikwijls tegen den overmoed der mensen gebruikt worden, dan geschiedt dit met recht. De zee is in de natuur het beeld van onstuimigheid, van toorn, van gewelddadigheid en vernielingszucht der mensen. Ja, zij komt in de Heilige Schrift dikwijls voor als iets, wat in de macht van enen tegen God strijdenden geest staat (vgl. Openbaring 21: 1) Het bronwater daarentegen is de voorstelling van Gods genade, van vrede, van Gods woord, van Christus zelven..

Dat God dien ruimen omvang der trotse wateren in Zijn bedwang heeft, geeft een ontegensprekelijk bewijs te kennen van Zijne eindeloze macht, en kan Hij dit doen, zo kan Hij ook, naar Zijne keuze en welgevallen, de oproeren en het voelen der volken stuiten..

12. Hebt gij van sedert uwe dagen den morgenstond geboden? Hebt gij den dageraad zijne plaats gewezen? Is de morgen ooit op uw bevel aangebroken en hebt gij de plaats beschikt voor het morgenrood?

12. Hebt gij van sedert uwe dagen den morgenstond geboden? Hebt gij den dageraad zijne plaats gewezen? Is de morgen ooit op uw bevel aangebroken en hebt gij de plaats beschikt voor het morgenrood?

13. Opdat hij, de dageraad, de einden der aarde vatten zou, gelijk een kleed, dat gereinigd moet worden, en of, zodat de goddelozen, die bij nacht daarop legerden, uit haar uitgeschud zouden worden 1)?

1) Kennelijk slaan deze en de volgende woorden terug op hetgeen Job heeft uitgesproken in Hoofdstuk 24: 15 vv., en God wil hem er door te verstaan geven, dat ook reeds, volgens de eigen scheppingsordinantiën God, er een grens is gesteld aan het onrecht en de daden der goddelozen.

Het gehele aardrijk wordt hier bij een tapijt vergeleken, waarvan alle einden tegelijk door het licht worden omvat, om het te zuiveren en te reinigen van al wat verkeerd en zondig is, dewijl het licht schrik en angst voor de goddelozen baart.

14. Dat zij, de aarde, ten gevolge van den aanbrekenden morgen, veranderd zou worden gelijk zegelleem 1), eerst ene massa zonder vorm, daarna door het drukken van den zegelring een bepaalden vorm en betekenis verkrijgt, en zij, de vormen en voorwerpen der aarde, die in donkerheid gehuld waren, gesteld worden als een feestkleed, zich duidelijk vertonen, gelijk de bonte menigvuldige figuren van een schoon bewerkt gewaad.

1) Hier wordt de aarde vergeleken bij het was, waarin het zegel wordt afgedrukt. Als het nog donker is, kunt ge de vormen niet onderscheiden en schijnt alles vormloos, maar het stempel of de ring drukt in het was bepaalde vormen af, zo ook geeft het licht aan de aarde weer bepaalde vormen.

15. En dat door het opgaan der zon van de goddelozen hun licht geweerd worde, namelijk het nachtelijk donker, dat voor hen, de vijanden van het ware licht, bij hun werken der duisternis hetzelfde is, als voor andere mensen het daglicht (Hoofdstuk 24: 17. Joh. 3: 20), zodat zij genoodzaakt zijn zich te verbergen, en de hoge arm van den misdadiger worde gebroken, onschadelijk gemaakt door het licht, dat alles openbaar maakt?

Het natuurlijke licht wordt hier als ene zedelijke macht voorgesteld, die in strijd is met de duisternis en hare werken. Het natuurlijke licht is niet slechts een afbeeldsel, maar ook een werktuig en drager van het eeuwige, Goddelijke licht, waar door ons goddelijk leven, gerechtigheid en zaligheid ten deel wordt, waardoor in ons en buiten ons de strijd tegen de macht van het rijk der duisternis gevoerd wordt -Wat alzo op elken morgen door het natuurlijke licht wordt te weeg gebracht, dat zal op den jongsten dag in den hoogsten zin geschieden. Dan zal de aarde geheel en al van alle goddelozen bevrijd worden en in ene nieuwe verheerlijkte gedaante verschijnen door de macht van het Goddelijk licht..

16.

Vs 16-30. Kent gij den weg tot de bronnen der zee en de poorten der onderwereld, tot de woning van het licht en van de duisternis, tot de voorraadkamers van sneeuw en van hagel, tot den oorsprong van den bliksem en van den stormwind? Kent gij de banen, langs welke de regen de gehele aarde, ook hare woeste delen bereikt? Kent Gij den oorsprong van den regen, van den dauw, van ijs en van rijm?

16. Zijt 1) gij gekomen tot aan de oorsprongen der zee, tot daar, waar haar water uit de bronnen te voorschijn komt? en hebt gij in het onderste des afgronds gewandeld?

1) Tot nu toe had God hem bepaald bij Zijn macht in hemel en aarde, nu komt Hij hem wijzen op de diepte der zee, om Job ook hierdoor te bepalen bij zijn eigen kortzichtigheid, bij zijn beperkte kennis. Daarna gaat de Heere over tot hetgeen onder de aarde is, tot de poorten des doods en de schaduwen van het dodenrijk, om daarna terug te keren tot de oppervlakte der

aarde. En dit alles, om Job te doen inzien, dat hij, die zo boud heeft gesproken, ook zo weinig weet, en daarom volstrekt niet bij machte is, om de raadselen Gods te ontsluieren. Op het diepst wordt Job hier vernederd, opdat hij straks als een ootmoedig, verbrijzeld en verootmoedigd zondaar voor zijn God in het stof zou bukken.

17. Zijn U de poorten des doods ontdekt, de diepste diepten der zee (Hoofdstuk 26: 5 vv. 26.5)? en hebt gij gezien de poorten van de schaduw des doods, van het dodenrijk, zodat gij zeggen kunt, welke samenhang tussen dood en leven, onderwereld en bovenwereld bestaat?

18. Zijt gij met Uw verstand gekomen, doorgedrongen tot aan de breedte der aarde; hebt gij de gehele uitgestrektheid der aarde nagegaan en overzien, zodat gij weet in welk verband de dingen op de oppervlakte met de diepte staan? Geef het te kennen, indien gij dit alles (vs. 16-18) weet. Misschien had gij dan recht, met Mij te spreken over het regeren der wereld (vgl. Hoofdstuk 37: 18).

19. Waar is de weg, daar het licht woont, welke is zijn geheime wondervolle oorsprong? en de duisternis, waar is hare plaats?

Licht en duisternis worden hier wederom bij persoonsverbeelding voorgesteld als vorsten, die beurtelings het gebied over de aarde voeren; elk heeft zijne plaats, zijn paleis, waar hij zich ophoudt, terwijl de andere op aarde het bevel voert. Waar is het licht, wanneer het donker is? Waar is de duisternis, wanneer het helder dag is? In oude tijden waren dergelijke vragen onoplosbare raadsels. Men denke niet, dat er thans zulke vragen niet meer kunnen gedaan worden, zij zouden slechts in andere bewoordingen moeten begrepen zijn. Weet gij het, hoe de aarde met ene altijd gelijke helling om hare as draait? Welke is die zwaartekracht, waardoor alles op elkaar weegt en zich in evenwicht houdt?.

God vraagt niet, of Job op een verwarde wijze en bij gissing, naar den trant der beschrijvers van het aardrijk, maar of hij een onderscheidene, duidelijke, klare en voldingende kennis van de Goddelijke huishouding over alles, en in het bijzonder over de aarde bezit, want hij, die met God wil twisten, behoort de Alwetendheid te bezitten..

20. Dat gij dat, deze beide machten der natuur, brengen zoudt tot zijne pale, tot zijn gebied, en dat gij merken zoudt de paden zijns huizes, de wegen naar zijn paleis.

Het licht wordt hier, even als in Genesis1, beschouwd als ene natuurmacht, die zelfstandig is, en onafhankelijk van zijne dragers, de hemellichamen. Hierin komen, gelijk bekend is, de onderzoekingen van den laatsten tijd met die van de eerste tijden overeen..

22. Zijt gij gekomen tot de schat-, de voorraadkamers der sneeuw? en hebt gij de schatkamers des hagels gezien? Weet gij, van waar en met welk doel deze bestaan?

23. Dien Ik ophoude tot den tijd der benauwdheid, tot den tijd, dat Ik verdrukking over de mensen wil laten komen, tot straf voor hun zonden, tot den dag des strijds en des oorlogs, wanneer Ik Mijne tegenstanders openlijk wil aanvallen en kastijden? Moet gij niet in deze en

in alle natuurmachten eveneens de Almacht zowel als de Gerechtigheid Mijner wereldregering erkennen (vgl. vs. 13,15).

In het Oosten, bijzonder in Palestina en in Syrië, is een sterke sneeuw of hagel veel zeldzamer dan bij ons; komen zij echter, zo geschiedt dit meestal met zulk ene hevigheid en heeft het zulke verderfelijke gevolgen, dat zij, en vooral de sneeuw, veel duidelijker als ene goddelijke straf zijn aan te zien, dan bij ons. Zo bericht men bijv. van een vreselijk sneeuwen in Haran in 't jaar 1860, waardoor ontelbare kudden van schapen en geiten en kamelen en ook vele mensen zijn omgekomen (vgl. Exodus 9: 22. Jozua 10: 11. Jes. 28: 17; 30: 30. Ezechiël. 13: 13. Hag. 2: 17. Psalm 18: 13 vv.; 78: 47 vv.)..

24. Waar is de weg, waar, en welke is de wijze, daar het licht verdeeld wordt, over zo vele delen der aarde verspreid wordt, en hoe komt het, dat de oostenwind 1) zich verstrooit op de aarde? Kunt gij de wetten van verdeling van deze beide op hun wegen berekenen, gelijk Ik ze almachtig, rechtvaardig en wijs bestuur?

1) Werd vroeger over de uitgangen van het licht gesproken, hier over de verdelingen. En daarom wordt hier de Oostenwind genoemd, dewijl deze aldaar veel woei en bovendien gevreesd was, vanwege zijn verwoestende kracht (Ezechiël. 17: 18; 19: 12; Jozua 4: 8 vv.).

25. Wie 1) deelt voor den stortregen enen waterloop uit, die als door een kanaal van den hemel afstort, en wie heeft enen weg voor het weerlicht der donderen aangewezen, zo dat het nu hier, dan daar naar Mijn welgevallen nederdaalt?

1) Had de Heere Job tot nu toe bij zijn onkunde en kortzichtigheid bepaald, nu doet Hij hem zijn onmacht gevoelen. Want toch, regen en dauw, ijs en rijm, zij kunnen niet door het mensenkind, niet door de vereende macht van alle mensen samen voortgebracht worden. De dorre woestijn, het droge aardrijk te doen uitspruiten door den vruchtbaarmakenden regen en door den verkwikkenden dauw staat niet in de macht van een mensenkind. En dat God het doet, het is niet om Zich zelfs wil, maar uit Vaderlijke zorg voor hetgeen Hij geschapen heeft, voor mens en dier. Dit moet Job goed gevoelen, opdat hij zich dieper bukke in het stof, vanwege zijne vermetele gedachten en woorden.

26. Om naar Mijne vaderlijke zorg niet slechts ten nutte van den trotsen mens te regenen op het bebouwde land, maar ook daar, waar niemand is, op de woestijn, waarin geen mens is;

27. a) Om door dien regen het woeste en het verwoeste te verzadigen, en om het uitspruitsel der grasscheutjes te doen wassen, opdat ook de dieren in de woeste plaatsen zouden ondervinden, dat Mijne liefde geen enkel schepsel vergeet.

a) Psalm 107: 35.

28. Heeft de regen enen vader, behalve Mij? Kan enig mens dien regen, die onmisbaar is voor ieder schepsel, voortbrengen? Of wie baart de druppelen des dauws? Staat het in de macht van enig mens dien te laten neervallen?

29. Uit wiens buik komt het ijs voort? wie brengt dat bewonderenswaardige voort? en wie baart den rijm des hemels 1), den rijm, die van den hemel nederdaalt?

1) Regen en dauw hebben evenmin een schepsel tot vader als ijs en rijm een schepsel tot moeder.

Schultens merkt aan: "In het Oosten wil de vader van iets zoveel zeggen, als de oorsprong van het ding en de moeder de stof, of eerste oorzaak van hetzelve; dus wordt de regen de moeder der vruchtbaarheid geheten, voorzover zij de aarde bevochtigt en vruchtbaar maakt, en zij zelf wordt, omdat zij voor het naast uit de wolken schijnt geboren te worden, de dochter der wolken genoemd."

Daarom juist is deze vraag van zoveel betekenis voor Job.

30. Als met enen steen verbergen 1) zich de wateren, zij bedekken zich met een ijskorst, en het vlakke des afgronds, de oppervlakte der diepe zee wordt omvat, kunt gij de laatste oorzaken van al deze wonderen navorsen? Is het niet mijne almacht, gerechtigheid en goedheid, die dat alles voortbracht, bestuurt en regelt?

1) In het Hebr. Jithchabaoe. Verbergen zich, dewijl zij als vloeistof verdwijnen. Van daar dat verbergen zich hier de betekenis krijgt van, hard worden.

31.

Vs. 31-38. Verstaat gij de schepping en leiding der sterren en den invloed des hemels op de aarde? Kunt Gij gebied voeren over de wolken en over het onweder? Kunt gij den regen op de aarde brengen?

31. Kunt gij de lieflijkheden a) van het Zevengesternte (het liefelijk Zevengesternte) of der Pleiaden (Hoofdstuk 9: 9)binden? Hebt gij het teweeggebracht, dat dit hoopje van sterren op zulk ene wijze, in zulk ene vaste orde elke avond bij elkaar wordt gevonden? Of kunt gij de strengen des Orions, de gouden nagelen, waarmee dit gesternte aan den hemel gebonden is, elke morgen losmaken, wanneer hij weer van den hemel verdwijnt?

a) Job 9: 9. Amos 5: 8.

32. Kunt gij de Mazzarôth, de twaalf sterrenbeelden van den Zodiak of dierenriem (zie 2 Samuel 23: 5), voortbrengen op haren tijd, zodat zij des avonds na den ondergang der zon en des morgens vóór den opgang der zon zichtbaar wordt? en kunt gij den Wagen1), Arcturus, den groten Beer (zie Hoofdstuk 9: 9),met zijne kinderen, de drie sterren en zijnen staart aan den hemel langs zijne baan leiden?

1) Het sterrenbeeld de Grote Beer wordt door de Arabieren en Hebreeën beschouwd als de moeder van de sterren, die haar omgeven, in ‘t bijzonder van de drie sterren in den staart.

33. Weet gij de verordeningen des hemels, kent gij de wijze wetten, aan welke de hemel onderworpen is, ten opzichte van opgang en ondergang der zon, de banen der sterren, waarvan vs. 31 en 32 spreekt, de maan, het komen en verdwijnen der wolken enz.? Of kunt gij zijne heerschappij, zijnen invloed op de aarde bestellen, bepalen, hoe dag en nacht, zomer en winter, regen en zonneschijn ontstaan (Genesis 1: 16. Jer. 31: 35. Psalm 136: 7-9)? Predikt die hemel niet luide, dat een almachtig en goedertieren God hem schiep?

Dit vers wijst tevens aan, welk doel de verzen 31 en 32 hebben. De sterrenhemel en de beschouwing der wijsheid en heerlijkheid Gods, welke deze predikt, moet enen niet krankzinnigen mens evenzeer verootmoedigen, als tot lof voor den wonderbaren God sternen. Een la Lande vond in alle hemelstreken geen God. Wie Hem echter tevoren vond, die vindt de trekken Zijner hand in het schitterend sterrenschrift weer, en de grote ontdekkingen der wetenschap, die tot bedwelmende bewondering brengen, zullen bij alle bewondering van het menselijk geslacht, waaraan zulk ene macht gegeven is, toch ook weer in het stof buigen voor Hem, die het heir der sterren te voorschijn brengt en ze allen bij name noemt.

Maar zouden wij dan, wij niet-weters, wij van raad en wijsheid ontblote schepselen, den Raad van den Schepper kunnen of durven voorwenden te kennen en te bedillen! Hoe zouden wij ons mogen vermeten, om God te willen leren, op welk een wijze Hij de wereld regeren zou?.

Ook van de Astronomie is waar, wat v.Humboldt van onze tegenwoordige Physica zegt, dat zij "de vragen Gods in wetenschappelijke uitdrukkingen weet te formuleren, maar niet bevredigend kan oplossen."

34. Kunt gij uwe stem tot de wolken opheffen, om de bevelen te geven, opdat een overvloed van water u bedekke? Immers trekt gij geen enkelen droppel naar de aarde?

35. Kunt gij de bliksemen uitlaten, dat zij henen varen, waarheen gij ze gebiedt? en tot u zeggen: Zie hier zijn wij; zend ons, waarheen gij wilt.

35. Kunt gij de bliksemen uitlaten, dat zij henen varen, waarheen gij ze gebiedt? en tot u zeggen: Zie hier zijn wij; zend ons, waarheen gij wilt.

36. a) Wie heeft u de wijsheid in het binnenste 1) (in de nieren) gezet, om uit de hemeltekenen af te leiden, welk weer komen zal? of wie heeft den zin 2) het verstand gegeven? gij kunt niet zeggen, van waar de gedachte ontstaat.

a) Job 32: 8. Prediker 2: 26. Dan. 1: 17.

1) Terwijl wij ons gewend hebben alle werkzaamheid van den geest in de hersenen te plaatsen, stelt de oudheid de verschillende aandoeningen der ziel in inwendige lichaamsorganen, als het medelijden in de ingewanden (zie Jer. 4: 19. Klaagt. 1: 20. Jes. 6: 11. Jer. 31: 20); nijd en toorn in de lever (in Jecore) en in de gal (Hand. 8: 23); de tederste en innigste gewaarwordingen daarentegen in de meren, zo ook hier de diepe smart (Psalm 73: 26. Job 16: 13), sterk verlangen (Hoofdstuk 19: 27), het vermogen om iets vooraf te gevoelen,

waar zowel het paralellismus als de samenhang, waarin van den invloed van krachten des hemels op den mens sprake is, het nabij ligt, aan de in Psalm 51: 8 voorhanden liggende betekenis van nieren, vast te honden. Deze ons vreemde beschouwingswijze der Heilige Schrift wordt evenwel bevestigd door onze ervaring van den invloed der werkzaamheid van den geest en van de uitwerking op de lichaamsorganen en ook "door de medische wetenschap niet geloochend, hoewel zij hare onbekwaamheid erkent om deze ervaringen te verklaren..

Volgens de H. Schrift is juist: "het hart, dat centrum, van waar de ziel alom tegenwoordig het lichaam doorgaat op ene wijze, die zich binnen de ruimte openbaart en toch zonder begrenzing is.".

2) In het Hebr. Sekwi. De Talmudici vertalen het "haan." De Vulgata is deze gevolgd en zet het over door "gallus." Bij de Joden was deze uitlegging (quis dedit gallo intelligentiam) algemeen, zo ook het Rabbijnse morgengebed: "Gelooft zijt Gij, Heere onze God, Gij, Koning der wereld, die den haan het verstand gegeven hebt, om dag en nacht te onderscheiden." Saubertus heeft deze betekenis van het woord (Oper.Posthum 18,19) verdedigd. Men doet dit op grond, dat alle volkeren den haan voor een weerprofeet hielden, dat de Grieken hanen-waarzeggingen uitoefenden, zodat men graankorrels op de letters van het Alfabet legde en die door een haan liet wegpikken; dat ook de Romeinen iets goddelijks in hem zagen en Mohammed gebood hem te eren. V.d.Palm vertaalt het door: "luchtverschijnselen," "meteoren." Vaihinger (in Herzog’s Real-encyclopedie), Bochart en anderen ontkennen, dat dit woord de betekenis kan hebben, boven genoemd.

De vertaling van luchtverschijnsel is ongerijmd. Beter was het dan nog, om het op te vatten in den zin van oog, wij houden ons aan die van zin, in den zin van hart. De Heere vraagt hier dan, wie in het binnenste van den mens, in hart en nieren, wijsheid en verstand heeft neergelegd, gedeponeerd als een rijke schat. Hart en nieren worden vele malen in de H. SCHRIFT met elkaar als in één adem genoemd.

37. Wie kan de wolken met wijsheid tellen, zodat er noch te veel noch te weinig zijn? en wie kan de flessen 1) des hemels neerleggen, omleggen, dat zij zich ontledigen en rijkelijk regen geven van den hemel?

1) Letterlijk, de lederen zakken. In het Oosten werden water, wijn en andere vloeibare stoffen in lederen zakken bewaard en gedragen. Dit wordt hier op de wolken des hemels overgedragen. Gelijk men een lederen zak ontsluit, zo ook wordt hier gevraagd, wie de wolken ontsluit, zodat zij het water laten vallen.

38. Zo lang houden zij aan water te geven, als het stof van den verschroeiden aardbodem doorgoten is tot vastigheid, en de kluiten samenkleven. Openbaart zich dan ook hierin niet Mijne almacht, goedheid en wijsheid, dat Ik den regen geef naar de behoeften der aarde?

HOOFDSTUK 39.

IN DE DIEREN OPENBAART ZICH GODS ONDOORGRONDELIJKE WIJSHEID. JOB BEKENT ZIJNEN MISSLAG.

Ib. Vs. 1-7. Mijne almacht, wijsheid en goedheid brengt ook teweeg, dat de sterkste dieren, en evenzo de zwakste, de leeuw en de raaf hun onderhoud vinden, dat ook de meest schuchtere dieren; als steengeiten en hinden ter rechter tijd baren.

Nadat de Heere Job Zijne wonderen in den hemel, op aarde en in de zee heeft voorgesteld, voert Hij hem in het tweede gedeelte Zijner rede, van de levenloze schepselen tot de levende, tot het dierenrijk. De Heere stelt hem eerst enige dieren naar zekere betrekkingen voor, nevens elkaar, volgens hun voeding en voortteling, volgens tamheid en wildheid; vervolgens schildert Hij drie bijzonder eigenaardige diersoorten. Met bewonderingswaardige kortheid en levendigheid wordt hier de macht en wijsheid Gods, gelijk zij zich in de schepping van de dierenwereld openbaart, voor ons oog ontvouwd. Zeer bijzonder karakteristieke dieren worden gekozen en met hun eigenaardigheid zo geschilderd, dat men meent ze voor de ogen te zien. In dit alles echter zal niets anders worden voorgesteld, dan de wijsheid, die te aanschouwen is in het door God geschapene, de rijkdom dier wijsheid in de verschillende gedaanten der oneindige heerlijkheid van God zelven..

1. Zult gij voor den ouden leeuw (beter: voor de leeuwin), het sterkste van alle dieren, door jagen a)? Of de graagheid der jonge leeuwen vervullen, wanneer zij zelf op buit uitgaan?

a) Psalm 104: 21.

2. Als zij nederbukken in de holen, en in den kuil zitten, ter loering op een van Mij hun bescheiden buit, om dien zo met list in hun macht te krijgen.

3. Wie bereidt de zwakke en schijnbaar niets betekenende raaf 1) haren kost, met dezelfde liefde en zorg als voor den koning der dieren, den machtigen leeuw? Wie hoort haar als hare jongen tot God schreeuwen (Hoofdstuk 35: 11. Psalm 147: 9), als zij dwalen, in het rond vliegen, omdat er geen eten is 2) (MATTHEUS. 6: 26)? Ben ik het niet, wiens Vaderlijke goedheid alle begeerten en klachten Mijner schepselen hoor, én grote én sterke maar ook kleine en zwakke met gelijke liefde omvat? Hoe zou ik dan wat naar Zijn beeld geschapen werd, vergeten of verwaarlozen?

1) Naast den leeuw de raaf, naast den koning onder de dieren, de verachtelijke roofachtige vogel, vooral in het Oosten veracht. Het is om Job aan te tonen, dat God zowel voor het aanzienlijke als voor het geringe zorgt. Den leeuw zou Job vrezen, voor een raaf verachting over hebben, maar God zorgt voor beiden. Ook hier betoont Hij Zijne wonderbare wijsheid en trouw.

2) Wij weten hoeveel spijze er nodig is voor den leeuw en de overige wilde dieren. Niet slechts nodig is twee of drie mondvollen, om dus die te vullen, maar overvloedig voedsel

vragen zij, naarmate zij zich willen versterken. Wie is het nu, die hun de noodzakelijke spijze, en wel zoveel als voldoende is, geeft en er in voorziet? Waar is het, dat een vorst een leeuw of enig wild beest in zijn gevangenschap kan voeden, maar wie is de vorst, die alle beesten der Wereld het noodzakelijkste en voldoende eten kan geven? Laten wij dan God groot maken, dat het Hem behaagt, voedsel te geven aan de wilde beesten, opdat zij kunnen leven in de wereld, en het goede, wat Hij ons toestaat, genieten, en laten wij de les er uit trekken, dat Hij zo veel te meer altijd de Zijnen voedt..

4. Weet gij den tijd van het baren der steengeiten a)? Hebt gij waargenomen den arbeid, de barensweeën der hinden? Is u niet Mijne wijsheid en vaderlijke tederheid voor den geest gekomen, wanneer gij ziet, dat deze dieren, die in de grootste eenzaamheid leven, die het meest den mens ontvluchten, en wier arbeid geen mens aanschouwt, ondanks alle gevaren, daaraan verbonden, jongen werpen?

a) Psalm 29: 9.

5. Zult gij de maanden tellen, die zij vervullen, die zij tot aan de geboorte moeten doorbrengen? en weet gij den tijd van haar baren? Hebt gij den tijd der dracht vastgesteld, en is het uw werk! dat het gene misgeboorten worden?

6. Als zij zich in de weeën krommen, hare jongen met versplijting voortbrengen 1), hun jongen laten doorbreken, hare kinderen der smarten uitwerpen?

1) Of, hun jongen latten doorbreken. Het woord in den grondtekst betekent in verband met Het Arabisch, laten doorbreken, in vrijheid laten gaan.

7. Hare jongen worden kloek, hoewel zij onder zo vele gevaren en met moeite geboren worden; zij worden groot door het koren 1), zonder enige menselijke zorg in het vrije veld; zij gaan spoedig uit, even als de oude, en keren niet weer tot hen, daar zij zelf hun voedsel kunnen vinden.

1) In het Hebr. Babar. Wel betekent dit woord, koren, graan, maar het kan ook betekenen, een land, waar geen bomen zich bevinden en daarom het vrije veld, en die betekenis moeten we hier hebben. In Dan. 2: 38 hebben we hetzelfde woord in het Chaldeeuws. Insgelijks Dan. 2: 21,32.

Job wordt hier gewezen op de bijzondere zorg Gods voor deze dieren, en wordt er naar gevraagd, hoe het komt, dat deze schepselen Gods op zulk een bijzondere wijze door God worden verzorgd. Job heeft er niet de hand in, maar zijn God wel.

8.

Vs. 8-15. Wie heeft den woudezel de vrijheid gegeven, dat hij met het drijven en schreeuwen in de stad kan spotten? Wie heeft den eenhoorn zo bandeloos en vrijheidlievend geschapen, dat hij niet, gelijk de stier, tot den arbeid op den akker te dwingen is.

8. Wie heeft den snelvoetigen woudezel (Hoofdstuk 11: 12; 24: 5. Genesis 16: 12),vrij heengezonden? Van waar is hij zo ontembaar? en wie heeft de banden des wilden ezels 1) gelost, dat hij zich niet als de tamme ezel, die toch van dezelfde diersoort is, temmen laat?

1) De wilde ezel (Onager, asinus ferus) wordt ook nu nog in de Syrisch-Arabische woestijn gevonden, ook in de vlakke woeste steppen van Voor-Azië en Tartarije; zij zijn met gehele kudden te zamen. Om dit hun vaderland, dat gene bossen heeft, is ook de naam "woudezel" minder passend. Hij is vuilachtig geel met een witten buik, ongespleten van hoeven en met lange oren; zijn ongehoornde kop gelijkt aan dien der gazellen, maar is veel groter. -De haren hebben het ruwe van het veehaar, en het dier vormt den overgang van het herten- en reeëngeslacht tot den ezel. In schoonheid van vorm, evenredigheid der leden, maar vooral in snelheid, welke geheel buitengewoon is en die van het snelste paard overtreffen moet, laat hij den tammen ezel ver achter zich. -"Ondanks het moeilijke en gevaarlijke zijn de Nomaden toch op de jacht der wilde ezels verzot. Daar het naderen van een koppel, hetwelk steeds uit verscheidene honderden bestaat en altijd door een mannelijk aanvoerder geleid wordt, op verscheidene uren afstand reeds opgemerkt wordt aan de stofwolk, zo komen er van alle kanten zo vele vervolgende ruiters aan, dat de dieren gewoonlijk verstrooid en enkelen door de honden en kogels bereikt worden..

9. a) Dien Ik de wildernis tot zijn huis besteld heb, en het ziltige 1) de zoutachtige woestijn, tot zijne woningen.

a) Job 24: 5. Jer. 2: 24.

1) Zoutachtig land d.i. zo onvruchtbaar en onbebouwd als de omgeving van de Palestijnse Zoutzee. Dat de wilde ezel zelf gaarne zout of potas lekt, wordt ons bericht en laat zich veronderstellen dewijl zoutlikken een liefhebberij van alle plantenetende wilde dieren is..

10. Hij belacht, vol vreugde over de hem door God geschonkene vrijheid, het gewoel der stad, het menigerlei getier des drijvers hoort hij niet, dat den tammen ezel tot den arbeid dwingt.

11. Dat hij uitspeurt op de bergen, is zijne weide en hij zoekt allerlei groensel na; met wat groen van de bergen moet hij tevreden zijn. Erkent gij ook niet daarin Mijne wijsheid, dat Ik zo geheel gelijk-schijnende dieren zulk ene tegenovergestelde natuur gegeven heb 1)?

1) Door deze tegenoverstellingen bij de dieren wil God Job daartoe brengen, dat hij aan dergelijks raadselachtige verschijningen door God met wijsheid beschikt, denken zal. -Het is onmogelijk, dat een mens Gods raadsbesluiten doorzoeke, waarom Hij het ene zo, het andere anders doet, of waarom Hij den een mens met ene zachtere, buigzamere natuur begaafd heeft, den anderen daarentegen bandeloos, wild en ruw laat zijn. Met den enen handelt Hij zachter, dezen slaat en kastijdt Hij. Dit hangt alles van Zijnen wil, van Zijne ondoorgrondelijke Voorzienigheid af.

12. Zal de bandeloze eenhoorn 1) u willen dienen? zal hij, gelijk de trekos, vernachten aan uwe kribbe?

1) Bij hetgeen wij reeds (Deuteronomium 33: 17) over den eenhoorn zeiden, voegen wij nog slechts het volgende: Noch de Rinoceros, noch de wilde os (bos urus) kan hiermede bedoeld zijn; want deze dieren waren den bewoners van Palestina, Arabië en Syrië geheel onbekend. Evenmin de buffel, die tembaar is, en van Oost-Indië tot in Hongarije en Italië als huisdier gebruikt wordt, en ook eerst in lateren tijd uit Indië naar West-Azië en Europa moet gekomen zijn, terwijl op onze plaats een bekend en ontembaar dier bedoeld wordt. Nog heden bedoelt men in Syrië met het woord réem ene soort van Antilope, zodat sommige uitleggers menen, dat hier óf de antilope leucoryx bedoeld is, die grotendeels wit is met een gelen rug en gele strepen over den kop, óf de antilope oryx, met witte voeten en in langwerpige vlekken zwartgestreepte benen, of de antilope bubalis. Van deze zegt Dr. Vogel, de reiziger in Afrika, dat zij in de uitgestrekte woestijnen van Noord-Afrika leeft, in grootte een hert overtreft, en de vorming van kop en de gehele gedaante naar een rund gelijkt, hoewel de bouw enigszins slanker is. Zij kan zich zeer snel bewegen en kan, in het nauw gebracht, met hare achterover gebogen hoornen zich zeer goed verdedigen, daar zij even als de os, haren vijand in de hoogte zoekt te slingeren. In haar gezelschap vindt men ook ene andere grote, sterke antilope de Wadan of Audad (oryx gazella). Beide trekken zich het liefst in den bergachtigen omtrek van de woestijn terug, in welke hun beschutte dalen met groen en weinig bezochte bronnen onderhoud verschaffen. Ene van deze antilopen- of oryx-soorten hebben de oude overzetters met dezen eenhoorn bedoeld. Misschien hebben zij werkelijk ene soort met één hoorn gekend en op het oog gehad..

De Uzziter, namelijk verwachtte dat alles zo wezen moest, als hij het hebben wilde. Nu zegt God, naardien gij dan meent, dat alles voor u bukken moet, begin dan eens met den eenhoorn voor u zich te doen vernederen, en beproef alle uwe handigheid en schranderheid eens aan hem. Zie eens, of hij u, in stede van uwe ossen en ezelen, in den landarbeid zal willen ten dienste staan..

Een hoorn van dit dier werd naar Calcutta gezonden. Hij was 60 centimeter lang en 11 in omvang. Van den wortel liep hij in een spits vernauwd toe. Hodgson had als Engels resident van Nepal, het geluk een eenhoorn te bemachtigen. Het is een soort Antilope die in zuidelijk Tibet, hetwelk aan Nepal grenst, Tschiru genaamd wordt. Hodgson zond huid en hoorn naar Calcutta. Zij kwamen van een eenhoorn, die in de menagerie van den Radja van Nepal stierf.

13. Zult gij den eenhoorn met zijn touw, zijn leidsel, zijn gareel aan de voren binden, gelijk de trekos met den ploeg de voren maakt? zal hij de laagten, de dalen achter u eggen?

14. Zult gij op hem vertrouwen, omdat zijne kracht groot is? Durft gij zijne grote kracht u te nutte maken? en zult gij uwen arbeid op hem laten; uwen veldarbeid hem overgeven?

15. Zult gij van hem geloven, dat hij uw zaad, uw rijpen oogst zal weder brengen, zal inbrengen in uwe schuur, en vergaderen tot uwen dorsvloer? Wilt gij misschien, omdat gij het raadsel van zo groot verschil bij zo gelijke dieren als oryx en stier, niet begrijpt, het berispen.

Hier nu moeten wij eerst er op letten, dat, wanneer de dieren ons dienen, dat plaats heeft, omdat God ze beheerst, en ons als het ware in de hand en in de macht geeft, opdat wij ze

zouden kunnen gebruiken. Dat dit zo is, is duidelijk. Waarom laat het paard toe zich te laten besturen door den mens, waarom trekt hij den ploeg of draagt de lasten? Waarom gebruiken wij de krachtige ossen, de ezelen en de muildieren? Want het paard is sterk genoeg, om den mens te weerstaan. Wij zien dat het een dier is, moedig en vlug, hoe kan het derhalve beheerst worden? Wat nu de os betreft, wanneer wij zijne hoornen zien, indien wij niet er aan gewend waren hem te regeren, zeker is het, dat hij voor ons een onnoemelijk krachtig en vreselijk dier zou zijn, ja, zo hij maar de kop in beweging brengt, zou hij den mens op de vlucht jagen. Grote ogen en een fieren nek heeft hij. Bovendien indien hij zijne hoornen gebruikt, voorwaar den mens, indien deze hem nabij kwam, zou hij midden door kunnen boren. Men lette ook bij hem op zijn buitengewoon zwaar lichaam. Hoe nu zouden wij hem kunnen gebruiken, indien het niet was, omdat het den Heere heeft goed gedacht, om ons over hem heerschappij toe te delen..

16.

III. Vs. 16-21. Zie onder de vogelen nieuwe bewijzen Mijner wijsheid.

16. Zijn van u de verheugelijke, vleugelen der pauwen? of de vederen des ooievaars, en des struisvogels 1), gebruikt hij ook zijn vleugel, die zozeer op den ooievaar gelijkt, ter verzorging zijner jongen?

1) Het woord, hier door pauw, vertaald, betekent eigenlijk "geschreeuw," en is hier een poëtische naam voor de struisen, die zo genoemd wordt wegens haar krassend geschreeuw. Zij heeft met den ooievaar veel gelijkheid. Terwijl echter de laatste om zijne zorgvuldigheid voor de jongen den naam chasida "de vrome" (pia avis) draagt (waarom zij ook als de lievelingsvogel van Hulda, de Germaanse godin van het huwelijksgeluk voorkomt), toont zich de struisvogel geheel zorgeloos en hard tegen over zijne jongen, zodat hij tot een spreekwoord geworden is (Klaagt. 4: 3). In de onvruchtbaarste, eenzaamste woestijn is hij te huis. Hier krabben zij in den heten grond hun nesten, en elk legt ongeveer 30 eieren. Is het nest vol, zo leggen zij ze zonder orde rondom het nest. De hen is zeer angstig, en vlucht licht van de eieren; het mannetje broedt des nachts alleen, om de aanvallen van sjakals en wilde katten, die naar de eieren begerig zijn, af te weren. Als de wreedheid van den struisvogel kan genoemd worden, dat hij de rondom gelegde eieren aan de roofdieren en mensen overlaat, of als voedsel voor zich en de jongen gebruikt. Wanneer zij bemerken, dat hun nest ontdekt is, verwoesten zij het, treden de eieren aan stukken en leggen op ene andere plaats hun nest aan. Een bewijs van de domheid van den struisvogel is, dat de hen, wanneer zij van hare eieren verjaagd is, met luid geschreeuw den haan opzoekt, die haar dan met geweld naar het nest terug brengt. De jager die zich intussen in het zand verstopt heeft, doodt dan dikwijls beide met één gelukkig schot; verder dat de struisvogel bij windstilte tegenover rijdende jagers, in plaats van te vluchten, zich gaarne achter heuvels en in diepten van den grond zoekt te verbergen. Onwaar is het, dat hij, als hij niet meer kan ontvluchten, den kop in het zand steekt. Ondersteunt hem bij zijne vlucht de trekking in de lucht, dan spreidt hij de vederen van den staart als een zeil uit, en ontkomt onder bestendig roeien met de uitgebreide vleugels zijne vervolgers gemakkelijk..

Beter: De vleugel van de struisen beweegt zich lustig, is het de slagveder van den schonen ooievaar of diens veder? In het Oosten stond de ooievaar als een zogenaamde vrome vogel bekend, die innig zorgde voor zijne jongen, de eieren met zorg uitbroedde en zijne jongen van al het nodige voorzag. Vandaar dat hij bij de Heidenen als een goddelijke vogel werd vereerd.

Welnu de struisen heeft, wat haar lichaamsbouw betreft, wat de kleur van hare vederen aangaat en wat belangt het gezellig leven in troepen, veel overeenkomst met den ooievaar, maar in haar gedrag tegenover de eieren en tegenover hare jongen is er een zeer groot onderscheid. En op dit onderscheid wil God Job hier doen letten. De Heere wil Job ook hier leren, dat Hij aan het dier het verstand en de wijsheid geeft en dat, waar het geen verstand heeft, om zijne jongen op te voeden, het toch wel is ingeschapen, om zich te verdedigen, of wanneer het moet, zich door een snelle vlucht te redden.

17. Hoezeer onderscheidt hij zich van den ooievaar, die voor zijne eieren zo bezorgd is! Hebt gij het wel opgemerkt, dat zij hare eieren in de aarde laat, en in het stof, in het hete woestijnzand, die verwarmten uitbroedt?

18. En dat de struisvogel vergeet, dat de voet des mensen die drukken en vertreden kan, en de dieren des velds, als de hyena, de sjakal of de wilde kat, die vertrappen kunnen.

19. Zij, de hen, verhardt zich tegen hare jongen, alsof zij de hare niet waren; haar arbeid is dikwijls te vergeefs, die zij met leggen en broeden der eieren had, daar zij ze voor een groot deel weer vertreden of roven laat, omdat zij zonder vreze, zonder zorg is of: "maar het gaat haar niet aan."

20. Want God heeft haar van wijsheid ontbloot, haar deze niet gegeven, en heeft haar des verstands niets meegedeeld.

De domheid van den struisvogel is bij de Arabieren tot een spreekwoord geworden..

Bij dag verlaat de hen dikwijls de eieren uit schuwheid en om hare kost te zoeken, wanneer zij ook door de zon genoegzaam verwarmd worden. Tegen den nacht komt zij weer, om er op te broeden, maar dan is zij meestal vergeten, waar zij ze te zoeken heeft, dan vindt ze andere struiseieren en broedt ze, alsof het de hare waren..

21. Heeft de Heere haar echter dat verstand onthouden, zo heeft Hij haar toch in Zijne Voorzienigheid ene andere wonderbare eigenschap toegedeeld. Als het tijd is, als het er op aankomt om zich te redden, verheft zij zich in de hoogte; zij belacht dan in haren pijlsnellen, half vliegenden loop het paard en zijnen rijder; zij zullen hem niet inhalen.

22.

IV. Vs. 22-28. Zie verder de heldhaftige schoonheid en de ontembare krijgslust van het strijdpaard aan, welk een heerlijk toonbeeld van macht, wijsheid en heerlijkheid van Zijnen Schepper is het!

Dat de dwaze, maar in grootte met den kameel (daarom Struthio camelus), in snelheid met het paard wedijverende struisvogel door het slimme, moedige Arabische paard vervolgd wordt, leidt tot ene schildering van dit dier, die alle beschrijvingen daarvan in verheven eenvoud en edele schoonheid overtreft. Den Israëlieten moest het paard des te bewonderingswaardiger en edeler voorkomen, daar zij het slechts als strijdros nooit als trekdier kenden, als waartoe het bij ons vernederd is.

22. Zult gij het paard sterkte geven, gelijk ik het hem gaf? Kunt gij zijnen hals met donder 1) bekleden?

1) In het Hebr. Ra'emah. Dit betekent eigenlijk, beweging (niet donder = Mer), maar wordt ook poëtisch gebruikt voor de manen, dewijl deze bij een strijdros in beweging zijn.

23. Zult gij het beroeren, doen huppelen en voortrennen, nu rechts, dan links als enen sprinkhaan (Joël 2: 4 vv.),de pracht het geraas van zijn gesnuif is ene verschrikking voor den mens.

24. Het graaft in den grond, ongeduldig wachtende stampt het gaten in den grond, en het is vrolijk in zijne kracht, het huppelt in het gevoel zijner kracht met vreugde voort, en trekt uit vol van moed ter overwinning, den geharnaste tegemoet.

25. Het belacht de vreze, die het nog bij zijnen berijder waarneemt, en wordt niet ontsteld, en keert niet wederom van wege het zwaard des vijands, dat hem tegenschittert.

26. Tegen hem ratelt de pijlkoker, het vlammig ijzer der spies en der lans van zijnen ruiter; toch jaagt het zonder vrees trots en snel voort.

27. Met schudding ongeduld en beroering, door den moed des toorns slokt het de aarde op, jaagt het zo snel voort, dat gehele streken plotseling verdwijnen, alsof ze verslonden waren, en gelooft niet 1), dat het is het geluid der bazuin, de ruiter kan het niet meer inhouden, zo verlangt het naar den strijd, als het het teken verneemt om zich te verenigen of den aanval te ondernemen.

1) In het Hebr. Welo jaämin. Dit kan wel betekenen, en gelooft het niet, maar ook, blijft niet staan, en die betekenis moeten we hier hebben. Het woordje dat (ki) is dan te vertalen door, wanneer. Als het, dit wil de Heere hier zeggen, het geluid der bazuin hoort, is het niet tegen te houden, om zich in het slaggewoel te begeven.

Virgilius. (Georg III. 33. v.) bijna woordelijk hetzelfde: Tum si qua sonum procul arma dedere, Stare loco nescit, micat auribus et tremit artus.

28. In het volle geklank der bazuin 1), zo dikwijls de trompetten de strijders tot een nieuwen aanval opwekken zegt het: Heah!, briest het van vreugde en strijdlust, en riekt den krijg van verre, het heeft er een voorgevoel van, nog voordat er een treffen heeft plaats gehad; het ruikt van verre den donder der vorsten, het donderend commando der veldheren, en het gejuich 2),

het oorlogsgeschreeuw, dat het teken tot den aanval geeft. Dan stort het zich begerig in den strijd.

1) Of, bij iedere toon van de bazuin, van de krijgstrompet. Wij hebben hier een onovertrefbaar schone beschrijving van het strijdros, van het krijgspaard, waarbij die der ongewijde dichters verbleekt, als het licht der maan voor dat der zon. Wij zien hier als het ware elke beweging, wij horen het roepen en het stampen met de voeten, wij zien het zich met wellust werpen in het midden van het strijdgewoel.

En dit alles om Job zijn nietigheid, zijn kleinheid te doen erkennen tegenover Hem, die zulk een edel dier schiep, en het met die edele hoedanigheden begiftigde.

2) Hoewel het Arabische paard zacht is als een lam en geen anderen teugel nodig heeft dan den halster, zo schieten toch zijne ogen vuur, zodra het den oorlogskreet van zijnen stam verneemt en de trillende speer van zijnen ruiter ziet, de bloedrode neusgaten openen zich wijd, de hals kromt zich, en staart en manen heffen zich in de hoogte en breiden zich in den wind uit..

Want het voornaamste in dit voorbeeld is dit. n.l. dat het kan strekken, om den ons ingewortelden hoogmoed te onderdrukken. Wanneer wij derhalve worden aangezet, om tegen God te murmureren, of Hem in enige zaak willen tegenstaan of bestrijden, dan hebben wij onze ogen op de beesten te vestigen, want die kunnen ons leren, en ook die school en die leermeesters zijn wij waardig, wanneer wij niet willen verstaan, om God eenvoudig op Zijn woord te gehoorzamen..

29.

Vb. Vs. 29-33. Hoe wonderbaar is het, dat de roofvogels naar het Zuiden trekken; hoe stout bouwen zij hun nesten op de hoogste klippen; hoe dringt hun blik in de diepste vlakten door!

29. Vliegt de sperwer 1) of havik door uw verstand, door uwe wijze beschikking zo hoog op, nu met krachtigen vleugelslag, dan eens rustig zwevende, en breidt hij door uw bestuur elke herfst zijne vleugelen uit naar het Zuiden, om naar warmere landen te trekken?

1) De sperwer, of liever de havik, want die vogel wordt hier bedoeld, overtreft alle andere vogelen door de kracht en snelheid van zijne vlucht. Bij oude volken, zoals de Egyptenaren, maakte men hem tot een zinnebeeld van de winden.

De Heere wil nu Job vragen of hij, n.l. Job, het is, die aan den havik die kracht in zijn vlucht heeft gegeven. Wederom om Job te beschamen en zijn kleinheid te doen gevoelen.

Bij den adelaar wijst God op den scherpen blik vooral, dien deze vogel heeft, om uit de verte zijn prooi te speuren.

30. Is het naar uw bevel, dat de arend 1) zich omhoog verheft a), en dat hij zijn nest in de hoogte maakt?

a) Jer 49: 16. Obadja 1: 4.

1) Het Hebr. woord nesher betekent alle soorten van arenden, ook den gier. Overigens is het niet alleen van gieren waar, maar ook van arenden, bijv. van den krachtigen goud- of steenarend, dat zij daar zijn, waar aas is; alleen van reeds verrotte lijken hebben zij een afkeer. Zij trekken achter de karavanen en storten zich op ieder gevallen kameel of ander stervend wezen, dat door de karavanen wordt achtergelaten..

De adelaar-in zijne hoog opstijgende vlucht, met zijnen koninklijken blik, in zijnen koninklijken burg, in zijnen bloeddorst en zijn roofzuchtig zoeken-sluit deze rij; een koning van het gevederde rijk, gelijk de leeuw, als koning van de dieren der aarde, begon..

31. Hij, de adelaar, woont en vernacht, heeft zijn nest in de steenrots, op de scherpte, op den stellen top der steenrots en der vaste plaats; die ontoegankelijke rotsen zijn hem een overwinnelijk kasteel.

32. Van daar speurt hij met zijnen scherpen blik de spijze op, in de diep onder hem liggende dalen; zijne ogen zien van verre af op den grootsten afstand.

33. Ook zuipen zijne jongen bloed, hoewel zij op ontoegankelijke rotsen hoog in de lucht hun nest hebben, want pijlsnel schieten de ouden uit die hoogte, en verheffen zich met hunnen buit tot in de wolken, en dragen dien naar hun jongen, en waar verslagenen zijn, daar is hij (Habakuk. 1: 8. MATTHEUS. 24: 28. Luk. 17: 37).

34.

VI. Vs. 34-38. Des Heren verder woord ter bestraffing, en Jobs antwoord.

De Hebr. Bijbel begint met dit vers het 40ste Hoofdstuk. De oude overzettingen, de Septuaginta en Vulgata, welke onze Staten-overzetters volgen, hebben echter gelijk, wanneer zij vs. 31-35 voor een slotwoord op deze rede des Heren (Hoofdstuk 39) houden.

34. En de HEERE, nadat Hij Zijn wonderbaar, dikwijls schijnbaar wedersprekend, maar toch zo wijs beschikken in de natuur voor Job had uitgesproken, antwoordde Job, die, gevoelende niet ene van al deze wonderbare verschijningen te kunnen verklaren, verstomd was en zweeg, en hij zei:

35. Is het twisten met den Almachtige onderrichten 1)? Wie God bestraft, die meent Hem te kunnen terechtwijzen, alsof hij alles beter wist, die antwoordde daarop 2), op hetgeen Ik zo even gevraagd heb. En zo hij dit beantwoordt, dan wil Ik erkennen, dat hij recht heeft om een oordeel over Mijne daden te vellen.

1) Beter: Zal de berisper nu met den Almachtige twisten? Dat is: O, gij Job, die God berispt hebt, omtrent Zijne handelingen en leidingen, zult gij nu nog langer twisten met den Almachtige? Hebt gij nog meer lust, om met Hem, die U op Zijn Almacht en Alwetendheid en Wijsheid heeft gewezen, een twistgeding te beginnen, of voort te zetten?

In het tweede gedeelte vraagt de Heere, of hij, die God bestraft, terechtwijst, het beter weet dan Hij, Hem nu zal beantwoorden.

2) Reeds daarin lag voor Job ene diepe beschaming, dat God met hem over geheel andere dingen begon te spreken, dan over zijn recht of onrecht; nog meer daarom, dat God aanstonds het A.B.C. boek der natuur opslaat en den bediller van Zijn bestuur daarin te schande laat worden. Dat God de Almachtige en wijze Schepper en Regeerder der wereld is, dat de natuur boven menselijk kennen en vermogen verheven, en vol van bewonderenswaardige scheppingen en inrichtingen, vol van geheimen en onbegrijpelijkheden voor den onwetende en onmachtige is, dat weet Job ook vóórdat God spreekt, en toch moet hij het horen, omdat hij het niet recht weet; want de natuur, die hij kent als ene predikster van de scheppende en beheersende macht Gods, die is ook ene predikster van ootmoed. Zo verheven als God, de Schepper en Heere der natuur, is boven Jobs bedillen, zo verheven is ook daarboven de bewerker van zijn lijden. Het nieuwe in Jehova's rede is de betrekking, in welke Job genoodzaakt wordt, hem niet geheel vreemde opmerkingen tot het geheim van Zijn lijden en zijn gedrag jegens God in dit Zijn lijden te plaatsen. Hij, die gene enkele van die vragen uit het gebied van het natuurlijke weet te beantwoorden, maar bovenal Gods macht en wijsheid moet aanbidden en bewonderen, die moet zich zelven een opgeblazen dwaas toeschijnen, wanneer hij daarvan de toepassing maakt op zijn vermetel oordelen over den Bewerker van zijn lijden..

Wij zijn onkundigen en kortzichtigen, maar voor God zijn alle dingen naakt en geopend. Wij zijn dwazen, maar Zijne wijsheid is oneindig. Wij Zijn afhankelijke schepselen, maar Hij is de Soevereine Schepper, en zouden wij voorwenden, Hem te willen onderwijzen?.

Het zou vreemd kunnen schijnen, dat God, willende Zijne rechtvaardigheid in bescherming nemen en den mond der mensen stoppen, opdat zij Hem niet gering achten, spreekt over de sterren, over de landbouw, over de scheepvaart, en de natuur der dieren uitlegt.

God schijnt hier Zijn argumenten ontleend te hebben, aan wat vreemd was aan het onderwerp en niet aan die, welke op de zaak passende waren. Maar indien wij het doel beschouwen, zullen wij bevinden, dat zij zo meer dienstig zijn geworden, om zo Zijne rechtvaardigheid in bescherming te nemen, dan indien Hij over haar had uitgeweid, en de schepselen niet had laten optreden. Waarom? Dewijl wij tot dit besluit moeten komen, dat Hij, indien het Hem toeschijnt, ons te moeten laten zwetsen, en echter wij er niets door verder komen, dewijl we toch niet zo luid kunnen schreeuwen, dat door ons geroep Zijne oren doof gemaakt worden, Hij ons vele hinderpalen, vele sluitbomen in den weg stelt, dat zo vele schepselen er zijn in den hemel en op aarde en in de zee, zo vele getuigen wij tegen ons hebben, dat wij niet God kunnen nabijkomen. Wij zien derhalve, dat deze wijze van handelen, welke God gevolgd heeft, om Job te treffen en in Zijn persoon alle ongeduldigen, of wie zich al te zeer willen

vervoeren, zo geschikt en doeltreffend is, dat niets deze te boven gaat, en dat Hij, een betere manier van onderwijzen, dan die, welke boven is voor ogen gesteld, niet had kunnen volgen..

God verdedigt Zijne rechtvaardigheid en Zijn wijs beleid, omtrent de wegen, die Hij met Zijn mensenkinderen houdt, niet rechtstreeks. maar de grondtoon van Zijne rede tot Job is deze: Als uw weten, als uw doorgronden van de Goddelijke zorg in het rijk der natuur zo weinig is en zo eng, dat gij op de vragen, die Ik U gesteld heb, geen antwoord kunt geven, is het dan te verwonderen, dat gij ten minste niet doorgronden kunt de verborgen wegen en Mijne verborgene gedachten omtrent het lot en den levensloop van mensenkinderen? En indien alles, wat zich in de dierenwereld openbaart, bewijs is van Mijne Wijsheid en Majesteit en Goedheid, zou het dan ook niet kunnen zijn, dat die wegen, die gij veroordeelt, ten leste wegen van wijsheid en van goedheid blijken te zijn? Die God, die Zijne Vaderzorg aanwendt voor het redeloos schepsel, is Hij niet die zelfde God, die hem nu wel laat lijden, maar niet om hem te plagen, maar om hem te louteren, in elk geval, om hem ten goede nabij te zijn?

36. Toen antwoordde Job, in ‘t diepste gevoel zijner geringheid den HEERE, en zei:

37. Zie, ik hen te gering en onbekwaam tegenover zulk ene diepe wijsheid en heerlijkheid. Wat zou ik U antwoorden op Uwe vragen? Het ware dwaasheid a). Ik leg mijne hand, vol beschaamdheid en eerbied op mijnen mond (Hoofdstuk 21: 5; 29: 9).

a) Psalm 39: 10.

Zowel in de natuur als in de zedelijke wereld zijn raadselen, waarvan God-Almachtig de oplossing aan Zich heeft behouden, hoogten en diepten, waarin zich ons verstand verliest, en die tot de verootmoedigende overtuiging brengen, dat al ons kennen slechts gedeeltelijk is, een stukske der zaak, niet noemenswaardig, indien wij het vergelijken bij hetgeen ons verborgen blijft. Welk ene dwaasheid dan, indien wij ons aanstellen, alsof wij het geheel overzagen, en hetgeen wij niet begrijpen naar het weinige beoordelen, dat door ons begrepen wordt; welk ene vermetelheid, Gods doen te willen bedillen, of Hem als wetten voor te schrijven, wat wij als meer of min bestendige verschijnselen hebben opgemerkt. Ach, hoe licht komt de hoogmoedige mens tot hetgeen genoemd wordt: "Gods raad verduisteren met woorden zonder wetenschap; " het is ene betere wijsheid "de hand op den mond te leggen" en zijne "geringheid" te belijden..

38. Eénmaal heb ik mij onderwonden, en heb morrend tegen den Heere en Zijne regering gesproken, maar ik zal het nietwagen te antwoorden; of tweemaal, eens en andermaal, sprak ik dwaze redenen, maar ik zal niet voortvaren. Ik erken nu Uwe macht en wijsheid en buig mij daaronder.

O wonder der liefde en lankmoedigheid Gods! -Hoe lang hoort Hij Jobs vermetele, uitdagende redenen aan en zwijgt! En als Hij dan begint te spreken, slaat Hij Job niet door machtspreuken neer, maar handelt met hem als met een kind; Hij examineert hem uit den Catechismus der natuur en laat hem zelven zeggen, dat hij bij dit examen valt.

Gemeenschap met God overwint en verootmoedigt een heilige, en maakt dat hij met vreugde afstand doet van zijne geliefdste zonde. Wij moeten overwonnen en vernederd worden, en hebben ook verder verootmoediging nodig.

HOOFDSTUK 40.

SPIEGEL VAN GODS ALMACHT IN DEN BEHEMOTH.

De belijdenis, die Job op de beide eerste gedeelten van Gods redenen aflegde, was nog gene volkomen; zij kon nog meer een buigen zijn onder de grote macht en wijsheid Gods, gelijk hem deze uit de wonderen in de natuur op nieuw levendig voor den geest getreden was, maar waarbij de overtuiging van eigen onschuld in zijn lijden en het gemis aan gerechtigheid in de wereldregering van God toch nog wil vasthouden. Bovenal kwam het er op aan, dat Job zijne vermetelheid, aan welke hij zich door twijfel aan Gods gerechtigheid in de wereld schuldig gemaakt had, in al hare grootte erkende, en daarmee tevens de in zijn hart ingewortelde eigengerechtigheid en loonzucht; over deze moest hij berouw gevoelen, deze voor den Heere belijden. Dit dieper schuldgevoel te bewerken, is het doel van het nu volgende derde gedeelte van Gods redenen. Ook hier weer gaat de Heere den weg, die alleen met Zijne eer en waardigheid overeenkomstig is. Hij laat Zich niet in een richten met Job in, maar toont hem in de beide grootste monsters uit de dierenwereld, het rivierpaard en den krokodil, dat de mens, die het eens in staat is zulke schepselen te beteugelen, nog veel minder in staat zou zijn de bozen te straffen en op aarde gerechtigheid te oefenen; dat integendeel slechts Hij, die de hoogste macht bezit, Wiens scheppende kracht zich in zo overvloedige volheid, in zulke reusachtige dieren openbaart, ook noodzakelijk de allerhoogste gerechtigheid bezitten en uitoefenen kan. Wie echter met zijne ingebeelde gerechtigheid de kracht niet verbindt, om het boze te vernietigen, die wage het niet, zijne gerechtigheid nevens die van den alleen machtigen en rechtvaardigen God te stellen, maar behoort zich zonder tegenspraak te verootmoedigen. Eerst deze rede van God brengt in Job de volle en diepe erkentenis van de volkomen vereniging van wijsheid, macht en rechtvaardigheid in God, te weeg, en doet daarmee de oprechte boete en de belijdenis zonder enig voorbehoud van zijne zonde van onverstandige verduistering van Gods raadsbesluit tot rijpheid komen.

Vs. 1-19. Welaan-gord u tot den strijd tegen Mij! Wilt gij het wagen, Mijne rechtvaardigheid in het vergelden van goed en kwaad in twijfel te trekken; zo toon Mij aan, dat gij in staat zijt, met gelijke macht als Ik, de wereld te regeren. Wapen u toch nu met uwe hoogheid en vernietig alle misdadigen en trotsen in de wereld, zo zal Ik u prijzen. Doch zie slecht, den behemoth (het nijlpaard) aan, dat meesterstuk onder het geschapene, en beproef het met openlijke macht te vangen, zo zult gij van uwe onmacht overtuigd worden, en ook de bestraffing van het kwade gaarne aan Mij overlaten.

1. En de HEERE, Jehova (zie Hoofdstuk 38: 1) antwoordde Job op zijne nog onvoldoende belijdenis, om zijn berouw te louteren, en alle eigengerechtigheid in hem te beschamen, uit een of, het nog altijd boven zijn hoofd hangend onweder uit den onweersstorm (Hoofdstuk 37: 2) en zei 1)

1) Job was wel grotelijks vernederd, door hetgeen God reeds had gezegd, maar nog niet genoeg en ten volle tot schuldbekentenis en zelfveroordeling gebracht. Hij was enigszins vernederd, maar nog niet genoeg verlaagd, en daarom vervolgt God alhier met op dezelfde wijze, niet minder nadrukkelijk, als te voren tegen hem te redeneren. Zij, die behoorlijk

overtuigd zijn van zonde, en die er berouw over tonen en boete voor willen doen, zullen nodig hebben, ten volle van hun eigen onmacht en ellende overreed te worden, ten einde zich in zak en as, voor God op het boetvaardigst te mogen verootmoedigen..

Gelijk in de eerste, zo ook in deze tweede rede blijkt het zo duidelijk, dat God, de Heere, Job niet dwingt Hem te eren als den volstrekt Rechtvaardige, maar hem door Zijne woorden overreedt. De vrienden hebben hem willen dwingen, en toen hij niet wilde, hebben zij hem verdoemd. Maar God werkt met de onweerstaanbare kracht van Zijn Woord en overreedt door de bewijzen Zijner liefde en gunst. De Heere overtuigt Job, en wel zo, dat hij straks diep voor Hem in het stof zal bukken.

God verdoemt Job niet, gelijk de vrienden gedaan hebben, maar wil hem zijne zonde doen inzien, zijne vermetelheid diep doen verfoeien. Wanneer Hij spreekt, getuigt het van Zijne hoge Majesteit, maar ook van Zijne neerbuigende Goedheid.

2. Gord nu als een man uwe lenden (zie Hoofdstuk 38: 3); Ik zal u vragen, hoe gij in Mijne plaats het kwade zoudt bestraffen en te niet doen, en onderricht Mij, of gij de macht bezit beter gerechtigheid over de aarde uit te oefenen.

3. Zult gij het ongestraft wagen, niet alleen tegen Mij te morren, maar ook mijn oordeel, dat Ik over het kwade in de wereld uitspreek en over het vonnis, dat ik ten uitvoer leg en alzo Mijne gerechtigheid in ‘t besturen der wereld te niet maken? Zult gij Mij verdoemen 1), opdat gij rechtvaardig zijt, en daar staat als een, wie door Mij zwaar onrecht is aangedaan?

1) De eigengerechtigheid is steeds een meer of minder bewuste aanval op de volkomen rechtvaardigheid Gods. "Wie zich zelven zoekt te verdedigen tegen Gods kastijdingen, zoekt het oordeel te vernietigen van Degene, die hem slaat. Wanneer hij ontkent, dat hij om eigene schuld geslagen wordt, wat doet hij anders, dan de rechtvaardigheid van Dien, die hem slaat, aanklagen? Zo ook de vrome Job, daar hij zijne schuld bij de kastijdingen niet kon vinden, en ook niet begreep, dat juist deze kastijdingen hem tot bevestiging in de heiligmaking konden zijn, meende hij dat hij ten onrechte geslagen werd.

Alleen oprecht en diep berouw over, en belijdenis van de zonde erkent Gods rechtvaardigheid in Zijne wereldregering volkomen. (Psalm 51: 6. Rom. 3: 4.).

4. Hebt gij dan enen arm gelijk God, een arm met Goddelijke almacht toegerust, dat gij in Mijne plaats en rechtvaardiger dan Ik de wereld zoudt kunnen regeren? en kunt gij, gelijk Hij, met de stem donderen1), aan uwe bevelen zulk een nadruk geven? Wie rechtvaardiger wil zijn dan God, die moet ook gene mindere macht hebben. De hoogste gerechtigheid en wijsheid en de hoogste majesteit en macht zijn steeds in de nauwste vereniging.

1) Dat is: Zijt gij misschien ook het een of ander onafhankelijk wezen? Of hebt gij een machtigen arm als een God? En kunt gij ene even gelijke donderende stem, vol van Majesteit, doen horen? Strenge, zeker, en klemmende vragen, Gode ten hoogste betamende, en die

tevens insluiten, dat hij, die Gode verwijt, dat Hij hem onrecht aandoet, zich enigermate tot een God verheft, en zich de hoogste heerlijkheid en Majesteit toe-eigent..

5. Versier u nu met Goddelijke voortreffelijkheid en met rechterlijke hoogheid, en bekleed u met majesteit en heerlijkheid, gelijk Ik, de Regeerder en Rechter der wereld, met Majesteit bekleed ben, zo wil Ik zien, of gij in staat zijt, de wereld beter te regeren en te richten, dan Ik.

6. Strooi de verbolgenheden uws toorns uit over deze wereld, zo vol van gruwelen, gelijk gij van Mij verlangt; en zie allen hoogmoedige aan met het vernietigend oog van een hemelsen rechter, en verneder hem1)!

1) Job had zich beklaagd over de hoogmoedigen en goddelozen, en beschuldigde God als het ware, dat Deze niet rechtvaardig hen verwierp. Welnu, hier roept God Job op, om te tonen wat hij kan tegen de hoogmoedigen. Hij heeft met God een twistgeding willen beginnen, zich daarom feitelijk met God op één lijn geplaatst, hier wordt hij uitgenodigd, om dan ook al zijn kracht te beproeven, om de goddelozen tegen te houden. Kennelijk wil God er mee zeggen, dat Hij alleen de macht bezit, om hen te dwingen, maar ook de wijsheid, om op zijn tijd het oordeel over de goddelozen uit te voeren.

7. Ja, zie allen hoogmoedige, en breng hem te onder, dat toch hebt ge gemist in Mijn bestuur en het onrechtvaardig genoemd; en verpletter de goddelozen in hun plaats, overal waar gij ze vindt!

8. Verberg hen te zamen in het stof der aarde opdat zij nooit weer te voorschijn komen, verbind hun aangezichten in het verborgen van den dood, opdat zij geheel verdwenen zijn.

9. Dan zal Ik, die u thans berispen moet, ook u loven, dat gij niet alleen sterk zijt in het berispen Mijner regering, maar ook, omdat uwe rechterhand u zal verlost hebben 1), dat gij werkelijke grote dingen kunt volbrengen, gelijk Ik, en daarom een zeker recht hebt, Mijne wereldorde te bedillen, en uwe onschuld en gerechtigheid boven de Mijne te verheffen.

1) Hier wil God zeggen, als gij doet of zult doen, wat Ik u zo-even genoemd heb, dan zal Ik belijden, dat gij een Goddelijken arm hebt en dat gij recht hebt, om met Mij te twisten. Een verzekering, wel geschikt, om Job ten diepste te doen buigen. Want hij moet het bij zich zelven erkennen, dat hij daartoe niet in staat is, zich zelf niet kan verlossen en het onrecht niet volkomen stuiten.

En om nu deze woorden kracht bij te zetten, gaat de Heere over, om hem te wijzen op die twee machtige dieren, den Behémoth en Leviathan.

10. In twee dieren wil Ik u aanwijzen, hoe krachteloos gij zijt. Zie nu Behémoth 1), het Nijlpaard, hippopotamus amphibius, welken Ik gemaakt heb nevens u, eveneens, als Ik u gemaakt heb; hij eet hooi en gras, gelijk een rund, zodat men denken zou, dat het een zwak dier was.

1) De kerkvaders hielden den Behémoth, zowel als den Leviathan (vs. 20 vv.) voor zinnebeelden van den satan. Zo zegt ook Luther: Onder deze beelden beschrijft Hij de kracht en het geweld van den duivel en van zijn aanhang, de goddeloze menigte in de wereld. Wanneer nu gene directe betrekking op den satan voor de hand ligt, zo ligt die toch in den samenhang, in welke sprake is van Jobs onbekwaamheid om het kwade beter te overwinnen en te beheersen dan de Heere. Zonder twijfel zijn hier dieren uit Egypte bedoeld, gelijk wij reeds meermalen in het Boek van Job Egyptische beelden aantroffen, die zeker uit den kring, waarin de dichter leefde, genomen zijn. -De naam Behémoth is hoogst waarschijnlijk uit de Oud-Egyptische taal genomen, in welke het p-ehe-mau (p = de, ehe = os, mau = van het water) zou klinken. Dit Egyptische woord is in het Hebreeuws een meervoudig woord geworden, zodat het "al wat groot is in het dierenrijk" betekent. Zeker is hier het Nijlpaard bedoeld. Dien laatsten naam heeft het, omdat het den Nijl tot in zijne monden toe bewoonde. De Romeinen lieten dit geweldige dier in hun schouwspelen tegen den krokodil strijden; tengevolge van het onophoudelijk jagen verdween het uit den Beneden-Nijl zodat men die tonelen moest laten ophouden. Tegenwoordig vindt men het nog in den witten en den blauwen Nijl en in bijna alle andere Afrikaanse rivieren en meren. Het Nijlpaard heeft een lompen lichaamsbouw, is dikwijls 14-17 voet lang, 7 voet hoog, heeft een ronden romp van bijzonder groten omvang en een zwaarte van 15-20 centenaars. De zeer grote kop zit dadelijk aan den romp, zonder hals, de oren zijn klein en spits, de ogen even zeer klein, dom starende, de bek zeer groot en breed, de muil buitengewoon ver geopend. Het bezit een ontzettende sterkte, zodat het rivierschepen van middelmatige grootte met manschappen en lading kan omverwerpen of met zijne tanden vernietigen. Toch eet het planten, is over ‘t algemeen bevreesd en valt slechts zelden dieren of mensen aan. Dan zijn hem echter de 4 geweldige hoektanden van de kakebenen van welke de ondersten bij volwassene dieren minstens ene lengte van meer dan twee voet bereiken, een vreselijk wapen. Het deze verbrijzelt het zelfs runderen tot brij. Een reiziger bericht, dat een Nijlpaard 4 trekossen verbrijzelde, welke rustig aan een scheprad stonden. "Wordt er in het water voedsel genoeg gevonden, gelijk bv. in de plantenrijke meerachtige platen van den Bahr el Abiad (den witten Nijl), zo verlaat het ook des nachts de bedding van den stroom niet, of slechts hoogst zeldzaam. Het eet dan hij dag en nacht van de planten, die in den stroom wassen, wanneer het hongerig is. Bijzonder dient hem tot voedsel de loto (niet te verwisselen met den lotoboom), die geheiligd en als een beeld der Godheid beschouwd werd der volken, welke door de zinnelijkheid te niet gegaan en reeds bijna vergeten zijn; deze lotus is de heerlijke, koninklijke broeder van onze liefelijke waterroos. Een etend Nijlpaard is een waarlijk lelijk gezicht. Op een afstand van een tiende mijl kan men het opengaan van den muil met het blote oog zien, op een afstand van ongeveer honderd schreden neemt men alle bewegingen bij het eten waar. De lelijke kop verdwijnt in de diepte en woelt onder de planten rond; het zich oplossend schuim maakt het water op verren afstand vuil, dan komt het weer boven met een muil vol van een betrekkelijk groten, dikken bos afgerukte planten; hij legt dien op de oppervlakte van het water en kauwt en verteert dien nu langzaam. Aan beide zijden van den muil hangen de ranken en stengels der gewassen lang uit, en groenachtig plantensap loopt, met speeksel vermengd, bestendig over de gezwollen lippen. Enkele half gekauwde ballen gras worden uitgeworpen, en op nieuw verslonden; de flauwe ogen loeren bewegingloos in de verte en de voetenlange slag- en hoektanden vertonen zich in hun gehele grootte. In rivieren daarentegen, die steile oevers hebben en die wegens haar snelleren loop geen plantengroei toelaten, zo als de Bahr el

Asrakh (de blauwe Nijl) is het dier genoodzaakt aan land te gaan, om te weiden. "Ongeveer een uur na zonsondergang, op welken in de tropische gewesten, gelijk bekend is, bijna toverachtig snel de lichte, schone nacht volgt, verlaat het, met grote voorzichtigheid luisterende en rond kijkende den stroom, en kruipt, hoe lomp het ook is, tegen de steilste oeverwanden op. In bossen ziet men de sporen van het Nijlpaard overal, waar de rijkdom van de plantenwereld goede weiden belooft; in de nabijheid van bewoonde plaatsen richten zich de paden naar de vruchtvelden. Hier valt het verwoestend in; hier wordt het, hoewel het slechts planten vreet, tot het schadelijkste en gevaarlijkste dier..

11. Zie toch, zijne kracht is, ondanks dat, reusachtig in zijne lenden, en zijne buitengewone macht in den navel (liever: in de spieren) zijns buiks.

12. Als het hem lust, zijn staart is als een ceder; de zenuwen zijner schaamte 1) zijn doorvlochten, de ballen hangen niet neer, maar zijn in den buik besloten met zeer sterke spieren.

1) Of, zijne schenkelen, of, dijen. De Staten-Vertalers hebben de Vulgata gevolgd.

13. Zijne beenderen, hoewel dun, gelijk bij alle waterdieren, zijn als vast koper; zijne gebeenten, het gehele, den vleesberg dragende, beenderengestel, zijn als ijzeren handbomen, ijzeren staven.

14. Hij is een hoofdstuk 1) der wegen Gods, een meesterstuk onder de werken van Gods schepping; die hem gemaakt heeft liet hem niet zonder verdedigingsmiddelen, maar heeft hem zijn zwaard 2) aangehecht, heeft hem toegerust met een reusachtig gebit van over elkaar staande snijtanden, met welke het de velden, als met enen sikkel afmaait.

1) Het nijlpaard is inderdaad het grootste onder alle bekende dieren, in doorsnede zelfs groter dan de olifant. (Zo niet wat de hoogte betreft, dan wel wat de lengte en de dikte aangaat), zo te zeggen, een overblijfsel van de dieren uit de tijden der wereld vóór den zondvloed, in wie zich de kracht des Scheppers op zulk een majestueuze wijze openbaarde..

Letterlijk, eersteling, niet omdat hij het eerste geschapene dier is, maar dewijl hij wel het grootste mag worden genoemd. Wanneer hier gesproken wordt van, de wegen Gods, dan moeten hieronder Zijne daden, als Schepper der wereld worden verstaan.

Bochart merkt hier dan ook op, un chef d’oeuvre de Dieu.

2) Een hoektand van het nijlpaard, in gedaante en scherpte aan het Egyptisch kromzwaard gelijk, bereikt dikwijls de lengte van ruim twee voet en de zwaarte van 15 ponden. Het uit deze tanden gewonnen elpenbeen is zeer hoog geschat en wordt duur betaald..

15. Omdat de bergen hem voeder voortbrengen beklimt hij deze en hij doet het, ondanks zijn lompen lichaamsbouw (vs. 11) gemakkelijk, daarom spelen al de dieren des velds aldaar bij

het zo machtige en toch zo onschuldige dier, dat niet gevaarlijk is, zolang het niet gesard wordt.

16. Onder schaduwachtige Lotus-bomen 1) ligt hij neer, wanneer hij zijnen honger gestild heeft, in ene schuilplaats des riets en des slijks 2).

1) De Lotus-boom groeit in Palestina, Syrië en Egypte in hete en vochtige laagten en bereikt ene aanzienlijke hoogte en sterkte. Hij draagt kleine, gele, goed smakende appelen..

2) Bij dag verlaten de nijlpaarden slechts op eenzame plaatsen het water, om in de nabijheid van den oever, deels in het ondiepe water, deels op het land zelf, zich aan een dromerige sluimering over te geven. Daarbij knorren de mannelijke dieren van tijd tot tijd als onze zwijnen, ten teken van bijzonder genot. Tegen den avond wordt het knorren tot een gebrul, en de gehele kudde duikt spelend op en neer in den stroom..

17. De schaduwachtige, de Lotus-bomen bedekken hem, elk een met zijne schaduw; de beekwilgen omringen hem.

18. Zie, hij doet de rivier geweld aan 1) hij verhaast zich niet om heen te gaan; hij vertrouwt, dat hij den Jordaan in zijnen mond zou kunnen intrekken 2).

1) De nijlpaarden zwemmen met verwonderlijk gemak, duiken op en neer, bewegen zich met rukken en stoten, wenden zich naar alle zijden heen, en zwemmen in rechte richting met de beste roeiboot in wedstrijd. Ik heb bij rustig zwemmen van dit dier nooit ene hevige beweging van roeien kunnen waarnemen; het water om het zwemmend nijlpaard blijft integendeel glad en onbewogen.

De Jordaan wordt hier gebruikt om ene soort aan te wijzen, om ene geweldige, soms hoog opzwellende rivier, te noemen..

In het Hebreeuws Heen jaäschook nahar. Beter: Zo de rivier zich verheft, en dan het volgende, hij verhaast of siddert niet. De betekenis is, dat het Nijlpaard er niet door verschrikt wordt, als de golven wild en woest beginnen te bruisen. Hij blijft er even kalm onder, al loeit de storm nog zo.

2) In het Hebreeuws Jibtach ki-jagiach jardeen el phihoe. Beter: Hij blijft kalm, wanneer een Jordaan voor zijn mond zou te voorschijn komen.

19. Zou men hem voor zijne ogen, terwijl hij het ziet, kunnen vangen? zou men hem met strikken den neus doorboren kunnen, zou men hem openlijk of met list kunnen vangen, gelijk men anders zelfs wel grote dieren vangt?

Over de moeilijkheid, om het nijlpaard te doden, zijn het alle andere en latere reizigers eens; zonder vuurwapenen, welke zeer zware kogels schieten, en wel op kleinen afstand, heeft de jacht op dit monster in ‘t geheel geen gevolg. Elke bukskogel doorboort het pantser van den

krokodil; maar zij is veel te zwak, om de een duim dikke huid en ruim zo dikke schedel van het nijlpaard te kunnen doorboren. Van 25 snaphaankogels, verhaalt Rupell, een reiziger in Afrika, op een afstand van ongeveer vijf voeten op den kop van het monster, had slechts één de huid en het been bij den neus doorboord; bij elk snuiven sproeide nu het dier rijke bloedstromen op onze schuit; al de andere kogels waren in de dikte van de huid blijven zitten. Wij bedienden ons eindelijk van een draaibas; maar eerst, nadat 5 kogels, op een afstand van weinige voeten gevuurd, de verschrikkelijkste verwoesting in den kop en in het lichaam teweeg gebracht hadden, gaf de kolossus den geest. Gewoonlijk echter hebben de inboorlingen slechts harpoenen en werpspiesen, met welke hun de jacht ook slechts door grote krachtsinspanning, list en gewoonte gelukt. Andere inboorlingen bezigen ook wel de list, om spitse palen op een bergweg van het nijlpaard in den grond te slaan, welke het niet bemerkt, als het opstijgt, maar nadat het zich rijkelijk met voedsel gevuld heeft en zich bij het nederdalen door het gewicht van zijne zwaarte laat neerzakken, het open rijt..

20.

BESCHRIJVING VAN DE GROOTTE, MACHT EN STERKTE VAN DEN LEVIATHAN.

Vs. 20-Hoofdstuk 41: 2. Of vermoogt gij misschien den leviathan (den krokodil) te vangen? Noch met goedheid, noch met geweld zult gij hem in handen krijgen. Wanneer niemand dit schepsel aandurft, wie wil dan met God den strijd wagen, of tegenover Hem ene aanspraak op recht maken?

20. Zult gij den Leviathan 1), de krokodil (Hoofdstuk 3: 8) met den angel uit het water trekken, of zijne tong 2) met een koord, dat gij laat neerzinken en waaraan de haak bevestigd is?

1) Leviathan kan zowel ene slang (Hoofdstuk 3: 8), als den walvis (Psalm 104: 26) als ook den krokodil (gelijk Psalm 74: 13. Jes. 27, waar zij een zinnebeeld van Egypte is) betekenen. Een eigen naam voor den krokodil heeft de Hebr. taal niet; de Egyptenaren noemden hem Temsach, op welken naam de heilige dichter volgens den grondtekst zinspeelt (Ksmt)..

2) De krokodil heeft ene betrekkelijk zeer lange tong, die hij echter niet uitsteken kan.

21. Zult gij hem ene bieze 1) in den neus leggen? of met een doorn, een ringvormigen haak, zijne kaak doorboren?

1) Nog heden is het bij de vissers op den Nijl gewoonte, de gevangene vissen aan het land te trekken, hun een ijzeren ring door de kaken te steken, daaraan een touw te binden, dat aan den oever vast te maken, en daarop de vissen weer in het water te werpen om ze levend te houden..

In het Hebr. Agmoon. Dit woord kan wel een bieze betekenen, maar ook een metalen ring, en die betekenis moeten we hier hebben. Evenzo betekent het woord, wat vertaald is door doorn, ook haak, en zo moet het hier vertaald worden. De vraag bedoelt, of Job met den krokodil kan

doen, gelijk men met gewone vissen doet, en hem daarmee opnemen in de rij der geketende dieren. Dit wordt door de volgende verzen, vooral door vs. 23, bevestigd.

22. Zal hij aan U vele smekingen maken? zal hij zachtjes tot U spreken, u vleien, om hem toch zijne vrijheid niet te ontnemen?

23. Zal hij een verbond met U maken? zult gij hem, gelijk een huisdier, aannemen tot enen eeuwigen slaaf, zodat hij voor u arbeidt, gelijk de os?

24. Zult gij hem africhten en met hem spelen, gelijk met een vogeltje, of zult gij hem binden voor uwe jonge dochters, dat zij met hem spelen?

25. Zullen de metgezellen, de vissersgezelschappen, over hem een maaltijd bereiden 1)? Zullen zij hem delen onder de kooplieden, als een handelsartikel?

1) In het Hebr. Jikroe. Dit is door de Staten-Overzetters vertaald door, een maaltijd houden, in navolging van LXX (ensitountai), maar beter is de vertaling van, handeldrijven. Anderen vertalen door, hinderlagen leggen. Met het tweede gedeelte van het vers komt de vertaling van, handeldrijven het best overeen.

De kooplieden zijn de Phoeniciërs, dewijl zij hier met den naam van Kananeërs worden genoemd.

26. Zult gij zijne met ondoordringbare schubben bedekte huid met haken vullen, of met een vissers krauwel, met harpoenen zijn hoofd? Immers ware het te vergeefs die op hem af te werpen, niet één drong in zijn vlees in.

27. Leg uwe hand op hem, gedenk des strijds; waag het eens de hand aan hem te slaan ten strijde, doe het niet meer, of, gij doet het niet meer, gij zult het ten tweeden male niet ondernemen, de lust zal u wel geheel vergaan zijn.

28. Zie, zijne hoop, de hoop van ieder, die het waagt, zal feilen, hij zal spoedig de hoop om hem ooit meester te worden, moeten opgeven. Zal hij niet ook voor zijn aangezicht nedergeslagen worden, zal hij niet bij den eersten aanblik reeds verslagen zijn?

Onder de vele soorten van krokodillen, welke de oude Egyptenaren kenden (nu kent men nog vijf soorten), is bij deze schildering aan de grootste te denken. Het ondoordringbare van de gepantserde huid, de vreselijke muil, die tot achter ogen en oren zich opent, met de lange spitse tanden de bijzondere behendigheid van zijne bewegingen en wendingen in het water, ook in poel en moeras, de ontzaglijke sterkte, die het in den staart bezit, welke het lichaam in lengte overtreft (een slag van dezen is genoeg, om een hert alle vier de benen tegelijk te verpletteren), het fijne gehoor, de scherpe reuk, eindelijk de grote levenstaaiheid en kracht van het dier-dat alles maakte reeds in de oudheid en nog heden de krokodillenjacht zeer gevaarlijk en moeilijk. Met gewone angels en harpoenen is het onmogelijk het dier meester te worden. De stoutste manier van krokodillenjacht in onze dagen hebben enkele negerstammen,

die met niets dan een dolk gewapend, onder het dier in het water duiken en het den buik doorboren, die slechts met zachte geelachtige schubben bedekt is. In geval zij missteken, is er nog slechts één middel om zich te redden, namelijk dat zij het woedend dier het uiterst gevoelige oog uitstoten.

HOOFDSTUK 41.

1. Niemand is zo koen, dat hij hem, den krokodil, opwekken zou 1); wie is dan hij, die zich voor Mijn aangezicht stellen zou 2), als een aanklager?

1) De bedoeling dezer woorden is duidelijk. Als zelfs het schepsel Gods, wat uit Zijne hand voortkwam, zo vreselijk is, dat het mensenkind het niet durft aangrijpen, hoeveel te meer moet dan de mens er tegen opzien, om zich tegen zijn Schepper te stellen, om Hem aan te klagen en Zijn toorn af te wachten. Hiermede wordt dan Job's drieste vermetelheid in al haar naaktheid ten toon gesteld en wordt hij vermaand, om zich voor den hogen God te verootmoedigen.

2) Indien we nu voor het aangezicht der wilde beesten vrezen, betaamt het dan, dat wij voor Gods aangezicht stoutmoediger zijn, zodat wij met Hem, die ons kastijdt, willen twisten en verontwaardigd worden, wanneer Hij ons wil vernederen? Past het, dat wij zo dwaas zijn, dat wij tegen Zijne rechtvaardigheid murmureren, tegen Hem in enige zaak strijden, en Zijn heerschappij willen afwerpen, of versmaden? Laten derhalve de mensen hun razernij bekennen, wanneer zij tegen God opvliegen, terwijl de wilde dieren hen doen sidderen..

2. a) Wie onder al Mijne schepselen heeft Mij voorgekomen, Mij ene weldaad bewezen, dat Ik hem zou vergelden 1), dat hij enige rechtmatige aanspraak op Mij, dat Ik enige verplichting aan hem zou hebben? b) Wat onder den gansen hemel is, is het Mijne; Ik heb het alles door Mijne almacht geschapen; Ik ben over alles alleen Meester, en niemand heeft enig recht over Mij.

a) Rom. 11: 35 b) Exodus 19: 5. Deuteronomium 10: 14. Psalm 24: 1; 50: 12. 1 Kor. 10: 26,28.

1) Alsof hij zeggen wil: Indien wij met Hem willen twisten, behoort het, dat Hij onze schuldenaar is, tot iets verbonden is, in elk geval, wij enig recht tegen Hem hebben. Waar nu wordt de mens gevonden, die enig recht tegen God kan voorbrengen, waardoor hij zou kunnen bewijzen, dat Hij jegens hem verbonden is? Wij zien echter daartegenover, dat wij alles van Hem hebben, dat Hij juist niets aan ons verschuldigd is. En echter zijn wij zo verwaand, dat wij tegen Hem willen twisten. Dat dit in het algemeen wordt voorgebracht is om ons te leren, dat wij verschuldigd zijn, ons onder de macht Gods te buigen en wel door te bekennen, dat, wat Hij ook doet, Hij is de Schepper, de Rechtvaardige en de Machtige, zoals de Apostel Paulus aantoont (Rom. 2)..

Hier is de sleutel tot recht verstand van het doel, waarmee deze beide dieren geschilderd zijn. Job wil de aanklager en de Heere zou de aangeklaagde zijn, en Job hoopte het van God, zijne tegenpartij, te winnen. Evenzo denken allen, die tegen God morren. Welk ene dwaasheid! Wie den moed laat zakken voor een groten worm, dien God geschapen heeft, hoe zou hij tegenover den Schepper iets kunnen winnen, wiens gerechtigheid zo groot is als Zijne kracht? En wie zal de rechten des Heren kunnen nagaan? Mensen geven elkaar iets, waarvoor zij vergelding kunnen eisen, en de geringste slaaf, die zijnen heer iets geeft mag denken: hij is

door zijn geweten verbonden, goed met mij om te gaan, en wanneer hij het niet doet, zo is het onbillijk; bij God is dit niet zo. Hem heeft niemand te voren iets gegeven, dat Hij het zou moeten vergelden. Zijne rechten zijn dus niet nauwer beperkt, dan Zijn vrij welbehagen. Wie iets van Hem wil eisen, heeft geen anderen grond dan Zijnen wil, en mag het niet anders, dan door bidden begeren. Al wat onder den hemel is, is het Zijne, en wel is het het Zijne in den volsten Zin des woords. Hierdoor wordt dan den mens allen grond, om met God te rechten, ontnomen, want wie met anderen wil rechten, moet den aangeklaagde in ene verplichting gebracht hebben, en hem op grond daarvan van onbillijkheid overtuigen, of hij moet een eigendomsrecht tot grond hebben, en daaruit zijne klachten afleiden. Maar-alles is des Heren, wat blijft er voor den mens over? Alle grond om te rechten verdwijnt. Hij geve zich dan aan den wil van God over en zij verheugd, dat God, aan wiens wil niemand perk en paal kan zetten, liefde is, en alzo naar zijne natuur gaarne weldoet, gaarne helpt en in barmhartigheid een welbehagen heeft..

O hoe diep is hierin de boosheid en trotsheid van het menselijk hart! Men neemt alle weldaden Gods slechts zó aan en verteert ze in eigen lust en trotsheid, alsof men ze nooit van God had geleend of ontvangen, maar geroofd. Bijna niemand toch dankt Hem, gelijk het betaamt, voor al het goede, maar de meesten menen uit blindheid, dat het zo zijn moet en God het hun schuldig is.

Hier doet God op heerlijke wijze Zijne Vrijmacht schitteren en tevens Zijne Soevereine heerschappij. De ganse aarde is de Zijne, met mens en dier en plant en al wat er op gevonden wordt. Hij is de Eigenaar van alles, maar die daarom met het Zijne kan doen in Zijne wijsheid naar Zijn welbehagen, die kan doen al wat Hem in Zijn wijsheid behaagt.

Maar ook wordt door dit enkel woord voor eens en voor altijd de mening verworpen, dat wij den Heere iets zonden kunnen vergelden, om, door Hem iets te geven, voor hetgeen Hij ons heeft geschonken. Als alles wat de gelovige ontvangt, zowel geestelijk als tijdelijk, tijdelijk als geestelijk; gave en genade is van Jen Heere God, als al wat hij ontvangt, hij geniet als verbeurde gave, hoe zal hij dan God iets kunnen geven, waarmee hij zich, zoals men dit noemt, van zijn plicht kwijt?

Het ware vergelden is dan ook niet anders dan met de gaven en goedertierenheden in den Heere God te eindigen.

3.

Vs. 3-12. Doch hoor verder van de sterkte en schoonheid van den Leviathan! Welk een vreselijk gebit! Hoe regelmatig en vast is zijn pantser! Bewonder de verschijningen aan zijn kop, die op licht, vuur en rook gelijken!

3. 1) Ik zal u verder op den Leviathan wijzen. Ik zal zijne leden niet verzwijgen, noch het verhaal zijner sterkte, noch de bevalligheid zijner gestaltenis, van zijn lichaamsbouw, opdat gij nog beter de onbegrijpelijke volheid Mijner heerlijkheid erkent.

1) Was tot nu gewezen op het onbedwingbare van dit vreselijk gewrocht van Gods Schepping, de Heere God gaat het nu verder beschrijven, hoe het gewrocht is als een nevenbeeld van den Behémoth.

4. Wie zou het opperste zijns kleeds, de voorzijde van zijn schubbenpantser ontdekken? Wie zou met zijnen dubbelen breidel, zijn dubbel gebit hem aankomen, tot zijne geweldige twee rijen tanden durven naderen?

5. Wie zou de deuren zijns aangezichts 1) open doen, zijnen muil durven openspalken? Rondom zijne tanden is verschrikking, ieder schrikt er voor.

1) De deuren zijns aangezichts zijn zijne kinnebakken, en dewijl zijne tanden niet door lippen bedekt zijn, zo wordt hier gezegd, dat rondom zijne tanden verschrikking is, dewijl de indruk, dien zijne tanden geven, vreselijk is voor den toeschouwer.

6. Zeer uitnemend 1) zijn zijne sterke schilden, de vier nekschilden, en zijne in zes rijen staande, vierkante schone groene rugschubben, zij zijn sterk, zodat geen kogel licht er doorheen dringt, elk een is aan de andere gesloten als met een nauwdrukkend zegel.

1) De krokodil niest met zulk een geweld, alsof er vuurvonken uit zijn neus voortkwamen. Ook zijn zijne ogen zeer vurig en brandend.

In het Hebr. Gaäwah. Beter: een pracht, een sieraad, wat het dier tot sieraad verstrekt. -

Het is duidelijk, dat de Heere God dit alles vermeldt, om niet alleen het ontembare, maar ook het vreselijke en majestueuze van zulk een dier te kennen te geven. En indien nu zulk een schepsel daardoor den mens tot vreze kan dwingen, hoe groot en vreselijk is dan de macht van den Schepper, indien Hij Zijnen toorn uitstort over den mens, die Zijn hoog gezag durft aanranden! -

7. Het ene is zo na aan het andere, dat de wind daar niet kan tussen komen.

8. Zij kleven aan elkaar, zij vatten zich zamen, zij vatten in elkaar, dat ze zich niet scheiden, dat zij niet te scheiden zijn.

9. Elk een zijner niezingen, wanneer hij zich op het land koestert en den opgesperden muil naar de zon wendt, doet een licht schijnen1), als de zon in den slijmregen schijnt; en zijne kleine, dicht bij elkaar staande ogen zijn als de oogleden des dageraads 2), zelfs door het water heen fonkelen zij met een roodachtigen gloed.

1) Zeer dikwijls zagen wij het dier in het zand liggen, den muil ver opengesperd en naar de warme zonnestralen gekeerd, terwijl kleine vogels rustig in den donkeren afgrond des doods omsprongen, om uit den watermuil enige wormen uit te pikken..

2) Ook onder de Egyptische hieroglyphen betekenen twee krokodillen-ogen den dageraad..

10. Uit zijnen mond gaan, wanneer hij lang onder water gelegen heeft en sterk ademhalende boven komt, fakkelen, vurige vonken raken er uit.

11. Uit zijne neusgaten komt dan met een groot geruis rook voort, als uit enen ziedenden pot en ruimen ketel, alsof deze in den muil van het dier op een hevig rokend vuur stonden.

12. Zijn adem zou kolen doen vlammen, zo zou men menen, als men de hitte daarvan gewaar wordt, en ene vlam, als ene schitterende vlam komt uit zijnen mond voort.

13.

Vs. 13-25. De grote sterkte van den krokodil doet zelfs helden sidderen, geen enkel soort van wapenen brengt iets tegen hem te weeg. Hij laat zelfs sporen van zijne sterkte in het water en in het slijk achter; hij is de koning onder de roofdieren.

13. In zijnen hals herbergt vernacht de sterkte, in zijnen hals is grote kracht; voor hem springt zelfs de droefheid, de schrik, van vreugde op 1), de smart gaat als het ware voor hem uit, vol van vreugde, van wege de ellende, die hij overal te weeg brengt.

1) Dit is ene echt dichterlijke Oosterse persoonsverbeelding; de droefheid is een heraut voor hem, die met vrolijkheid voor hem uitstapt. -Anderen vertalen: "Voor hem verandert de droefheid in vreugde," het naderen van een vijand verwekt bij anderen schroom, hem is de strijd een lust..

In het Hebr. Lephanaw thadoets deabah. Beter: Voor hem uit danst de schrik. Dat is, hij verbreidt zulk een schrik, dat het hart van den machtigste er door verslagen wordt.

14. De stukken van zijn vlees, die bij andere dieren slap neerhangen aan hals en buik, kleven bij hem samen, elk een is vast in hem als metaal gesoldeerd, het wordt niet bewogen. Zelfs de vleesdelen van zijn lichaam zijn hard en met schubben bedekt.

15. Zijn hart is onbeweegbaar als gegoten koper, vast gelijk een steen; ja vast gelijk een deel van den ondersten molensteen, die de wrijving en drukking verdraagt.

De krokodil heeft een onbuigzamen moed en zulk ene levenstaaiheid, dat zelfs dodelijke wonden zijn hart niet zo spoedig tot stilstand kunnen brengen. Pückler, die gedurende vele jaren in Noord-Afrika reisde, en zijne reizen in een groot werk beschreven heeft, verhaalt, dat aan een door hem gedoden krokodil reeds het grootste gedeelte van de huid afgestroopt was en de ingewanden uitgenomen waren, dat men juist bezig was de beenderen uit de poten weg te nemen, toen het dier nog een laatsten galvanischen zweepslag gaf, die den dichten kring van omstanders als kaf uit elkaar deed stuiven, en zelfs iemand op den grond wierp..

16. Van zijn verheffen, wanneer hij uit zijne rust van den oever opspringt, schromen, sidderen zelfs de sterken; om zijner doorbrekingen wille ontzondigen zij zich 1).

1) In het Hebr. Mischbarim jithchataoe Beter: Van schrik ontzondigen zij zich, in den zin, dat zij afzien van het doel, om zich met het monster te meten. Zij komen tot het inzicht, dat hun kracht te zwak is, om het te overwinnen. Ontzondigen is dan in den zin van, hun zonde inzien, of liever in dit geval, hun dwaasheid, om het te wagen. En hiermede wil de Heere God Job er op wijzen, waartoe hij geroepen is. Indien de mens van het doel afziet, bevangen door den schrik en de vreze voor zulk een machtig schepsel, van hoe grote noodzakelijkheid is het dan, dat Job aflaat van zijne plannen, om met den Almachtigen Schepper te twisten, van hoe grote behoefte, om zondaar voor God te worden, en zijn schuld en dwaasheid voor zijn God te belijden. Heerlijk en schoon wordt dit doel hier met deze enkele woorden gezegd.

17. Raakt hem iemand met het zwaard, dat zal niet bestaan, elke slag zal terugkaatsen, geen wapen kan dienst doen, spies, schicht noch pantsier (waarschijnlijk beter naar het Arabisch: harpoen).

18. Hij acht het ijzer voor stro en het staal voor verrot hout, even zo nietig is het als wapen tegen hem in den strijd.

19. De pijl zal hem niet doen vlieden, de slingerstenen worden hem in stoppelen veranderd, in kaf.

20. De werpstenen, de knotsen, worden van hem geacht als stoppelen, als een strohalm, en hij belacht de drilling der lans (Hoofdstuk 40: 28).

21. Onder hem, aan het onderste gedeelte van den staart, zijn scherpe klauwen als scherven; hij spreidt zich op het puntachtige als op slijk.

1) In het Hebr. Jirfud charoet alee-tit. Beter: Hij breidt een dorsslede uit over het slijk. Want wel betekent het tweede woord puntachtig, maar in dichterlijke boeken, wordt het ook gebruikt in plaats van, Morag charoets, zoals behalve hier, Jes. 28: 7. De volledig uitdrukking vindt men, Jes. 41: 25. Dit ziet op den staart van den krokodil, en er wordt mede gezegd, dat als hij over het slijk zich heeft voortbewogen; het is, alsof er een dorsslede over heengegaan is.

22. Hij doet, bij zijn pijlsnel heen schieten over de watervlakte, de diepte zieden gelijk een pot, het water borrelen; hij stelt de zee 1) als ene apothekers kokerij 2), als een pot kokende zalf.

1) Nog tegenwoordig wordt de Nijl door de Bedouïnen ene zee (bahr) genoemd, en hij gelijkt daar ook op, wanneer hij buiten de oevers getreden is (vgl. Hoofdstuk 7: 12)..

2) Niet slechts maakt de krokodil het water troebel, maar hij laat ook uit zijne twee klieren aan den staart een sterken muskusreuk achter..

22. Hij doet, bij zijn pijlsnel heen schieten over de watervlakte, de diepte zieden gelijk een pot, het water borrelen; hij stelt de zee 1) als ene apothekers kokerij 2), als een pot kokende zalf.

1) Nog tegenwoordig wordt de Nijl door de Bedouïnen ene zee (bahr) genoemd, en hij gelijkt daar ook op, wanneer hij buiten de oevers getreden is (vgl. Hoofdstuk 7: 12)..

2) Niet slechts maakt de krokodil het water troebel, maar hij laat ook uit zijne twee klieren aan den staart een sterken muskusreuk achter..

23. Achter zich verlicht hij het pad, dat hij zich door het water getrokken heeft met ene witte streep; men zou den afgrond voor grijzigheid houden, de wateren van den Nijl zien er uit als zilvergrijs haar.

25. Hij aanziet met verachting alles, wat hoog is; hij is een koning over alle jonge hoogmoedige dieren; hij is de hoogmoedigste van alle roofdieren.

Het heeft ene diepe betekenis, dat de Heere juist den Behémoth en den Leviathan, die anders in de H. Schrift, hij de Profeten, de zinnebeelden van het hoogmoedige Egypte zijn, dat vijandig tegen God en Zijn rijk overstaat, kiest, om Job zijne machteloosheid te doen erkennen. Zo Job zelf de daarachter liggende gedachten niet verstaan heeft, zo kunnen wij, die de geschiedenis van het rijk van God en de Profeten voor ons hebben, toch daaruit afleiden, dat de Heere tegelijk wil zeggen hoe tot overwinning van het rijk der duisternis en van de macht der wereld geheel andere macht en wijsheid nodig is dan de kortzichtige mens droomt, die over de tijdelijke macht van den boze en de hem vreselijk geworden heerschappij van het rijk der duisternis mort..

2. Ik weet nu uit Uwe heerlijke openbaring in nooit gedachte helderheid, dat Gij alles vermoogt, en dat gene van Uwe gedachten kan afgesneden worden 1), geen Uwer raadsbesluiten onuitgevoerd blijft, geen Uwer werken, hoe schijnbaar raadselachtig ook, geen weg, hoe duister en moeilijk ook, dien Gij met ons houdt, willekeurig is; alles is enkel wijsheid en goedheid.

1) Job ondertekent en erkent dan hier de waarheid van Gods onbepaalde macht, kennis en opperheerschappij, om welke te staven Gods aldus tot hiertoe uit een wervelwind of onweder tot hem gesproken had. Bedorven driften en handelingen ontstaan óf uit enige beginselen, óf uit onbedachtzaamheid en ongeloof in de grondstellingen der waarheid, en daarom begint ook de ware boetvaardigheid met de erkentenis en belijdenis der waarheid. Job erkent hier, dat zijn oordeel van de grootheid, heerlijkheid en volmaaktheid Gods overtuigd ware, waaruit volgen moest de overtuiging van zijn eigen geweten nopens zijne grote dwaasheid, in oneerbiedigheid van God te spreken..

Deze manier van spreken komt bij de Hebreeën meermalen voor in den zin, zoals wij zeggen: Geen gedachte zal U verhinderd worden, om uit te voeren. Dat is, wat Gij bepaald hebt en voorgenomen, ja ook, wat Gij bedacht hebt, dat wordt werkelijk uitgevoerd, zodat Gij niet

nodig hebt er enige moeite voor te doen, alsof de zaak U te moeilijk was, iets U ontbrak, of iets U kon verhinderen.

Laten wij hier opmerken, dat hier gesproken wordt over de welgeordende macht Gods, en deze twee uitdrukkingen op een en dezelfde zaak betrekking hebben. Op welke wijze? Wat God nu in Zijn Raad heeft besloten wordt werkelijk uitgevoerd en niets kan Hem daarin verhinderen. Doch het schijnt, dat Job hier niet alles, wat hij schuldig is, bekent, want vroeger heeft hij openlijk bekend, dat Gods wil regeert, en desniettegenstaande had hij toch tegen Hem gemurmureerd. Weinig schijnt hij derhalve nog gevorderd te zijn, en hierop immer te vallen en te struikelen, dat God, ofschoon Hij alles kan, desniettemin nu en dan te veel strengheid gebruikt, zodat Zijne ellendige schepselen te veel lijden en boven de maat gekastijd worden. Maar wij moeten er wel op letten, dat Job hier de macht Gods van een andere zijde erkent, dan hij dat vroeger gedaan heeft, n.l. dat hij onder de machtige hand Gods zich vernedert, erkennende, dat geen enkel sterveling Hem kan weerstaan of trotseren..

3. Met recht bestraftet Gij mij (Hoofdstuk 38: 2).Wie is hij, zegt Gij, die den raad verbergt zonder wetenschap 1)? zo heb ik dan verhaald, geoordeeld, hetgeen ik niet verstond a), dingen, die voor mij te wonderbaar waren, die ik niet wist 2); ik erken het met schaamte en berouw, ik heb dwaas gedaan; ik doorzag niet de verborgene wijsheid, waarmee Gij alles deed, en ik berispte U.

a) Psalm 40: 6; 131: 1; 139: 6.

1) Deze woorden heeft God vroeger tot Job gezegd, om hem daarmee zijne dwaasheid en zijne zonde bekend te maken. En waar Job nu deze woorden herhaalt, daar bekent hij daarmee, dat hij vroeger dwaselijk en diep zondig heeft gehandeld, dat waar hij zo heeft gesproken, hij als een man zonder kennis en zonder verstand zich heeft geopenbaard. Het is schier dezelfde belijdenis, die wij in Psalm 73 van Asaf horen, waar deze zegt: "Ik was onvernuftig en wist niets." (Psalm 73: 22).

2) Hier nu is op te merken, dat Job zegt, dat hij onvernuftig en onervaren was geweest, namelijk ten opzichte van de verborgenheden der hemelse dingen, waarover hij had willen spreken. De hand Gods had hij gevoeld, maar hij had niet begrepen, waarom hij zo moest getroffen worden, waarom hij in de diepste en zwaarste beproevingen was geworpen. Laten wij derhalve opmerken, dat, wanneer wij tot God komen en over Zijne werken hebben te spreken, wij moeten weten, dat zij hemelse dingen zijn en te hoog naar de zwakheid van ons menselijk verstand..

Met deze enkele woorden herroept Job niet alleen al wat hij in overmoed des harten heeft gesproken, maar zij behelzen tevens een ootmoedige belijdenis van zijne zonde. Met deze woorden belijdt Job het, dat God groot is en hij een nietig schepsel. Ja, hoe hoger God wordt in zijn ogen, des te nietiger wordt hij zelf in eigen schatting. Dit is de ware aard van een ootmoedige schuldbelijdenis.

4. Hoor toch, en ik zal spreken, nu op geheel anderen toon en met andere woorden dan vroeger; ik zal U voortaan vragen, gelijk een leerling, die niets weet, zijnen meester, en onderricht Gij mij1) omtrent de geheimen Uwer almacht, wijsheid en rechtvaardigheid.

1) Hiermede toont hij, dat hij zich wil vernederen, dewijl, toen hij zich niet binnen de grenzen had gehouden, als een wild paard, en dat zijne touwen verscheurde, was voortgeijld. Derhalve bekent hij volstrekt niet zijne zonde, zoals velen dat doen, die menen, dat zij vergeving ontvangen hebben en verzoend zijn, wanneer zij slechts het woord, ik heb gezondigd; hebben uitgesproken, maar daarna terstond in dezelfde zonde terugvallen en altijd weer zondigen. Neen, zeg ik, zo handelde Job niet. Maar hij zegt: Heere, dewijl de zaken zo staan en zoveel dwaasheid en onbezonnenheid in mij wordt gevonden en ik zo driftig en onstandvastig heb gehandeld, ondervraag mij nu, en nadat ik in uwe school ben onderwezen, zal ik spreken, zoals gij wilt, dat ik zou leren..

Job neemt deze woorden uit des Heren mond, gelijk ook die in vs. 3, en spreekt daarmee zijn berouw uit, als wilde hij zeggen: Ik heb in mijne smart vele dwaze en zondige vragen gedaan en twijfelingen uitgesproken. Gij hebt mij met diep beschamende vragen gestraft. Nu wil ik echter in ootmoed en heilig verlangen naar diepere kennis van Uw Wezen vragen, leid mij nog verder in de diepten Uwer geheimen in..

Had Job te voren zich geopenbaard als een klager over of als een verdediger van zich zelven, als iemand, die zich niet kon vinden in de wegen des Heren, nu is hij geheel veranderd. Inderdaad is hij tot bekering gekomen. En waar hij tot bekering kwam, is hij van een klager over een aanklager van zich zelven, een smekeling geworden van een eigenzinnig onderwijzer een ootmoedig discipel. Ja, hij smeekt nu, om meer onderrichting, om dieper ingeleid te worden in de heilgeheimen van Gods Verbond. Door God is hij in het heiligdom ingeleid, welnu, hij heeft nog gretiger leren dorsten naar de kennis der waarheid, naar steeds dieper teugen uit de bron der waarheid. Hij is hier enigszins de Mariagestalte geworden, die aan de voeten des Heren neergezeten, den weg der waarheid hoorde verklaren en die daar op haar beste plaats was.

5. Met het gehoor des oors heb ik U slechts tot hiertoe gehoord; ik kende U uit de voorgaande openbaring, en zo geloofde ik aan U zonder diepere ervaring van Uw wezen in mijn hart te hebben; maar nu ziet U mijn oog1), eerst nu, door Uwe onmiddellijke openbaring, heb ik zelf levendig erkend en geloofd, dat Gij een rechtvaardig, goedertieren en wijs God zijt.

1) Job maakt hier een vergelijk tussen de kennis, welke hij vroeger had ontvangen en de openbaring, waarmee God Zich nu aan hem had geopenbaard, zodat hij ontsteld was en aangegrepen werd door die vreze Gods, dat er niets anders voor hem overbleef, dan Gode de ere te geven, wat wij zien, dat hij doet. Het is waar, dat het ons voldoende moet zijn, wanneer wij Gods Woord horen, want ook daaruit vloeit onze kennis voort. Het geloof is uit het gehoor, zegt de Apostel Paulus. Het geloof nu uit het gehoor voortspruitende, voert ons tot de ware volmaaktheid der wijsheid. En zo moet het ons voldoende zijn, wanneer wij God horen spreken. Maar hier wil Job aanduiden, dat die kennis, welke hij had ontvangen, was als toen

wij hoorden spreken over een zaak, welke wij niet zagen, maar indien wij haar naderhand zien, worden wij veel beter van haar overtuigd.

Laten wij derhalve de bedoeling van Job opmerken, welke dan niet betekent, dat hij de kennis wil verwerpen, wanneer wij onderwezen worden, wanneer ons het woord Gods wordt gepredikt, maar hij wil aanduiden, dat de kennis, wanneer slechts onze oren voor haar zijn opengegaan, een dode zaak is, totdat God Zich zo aan ons openbaart, dat wij Hem schier met onze ogen als tegenwoordig zien. Hoe geschiedt dit? Dagelijks, wanneer het Evangelie gepredikt wordt. Want op tweeërlei wijze moet God tot ons spreken. Hij spreekt tot ons door den mond van een mens, dien hij als dienaar heeft verordend, om ons te leren, bovendien spreekt Hij tot ons door de kracht van den H. Geest, wanneer wij innerlijk worden aangeroerd, de kennis ons ten voordeel wordt, en tot in het binnenste van ons hart indringt. Want zonder deze ontvloeit ons de kennis en is niets anders voor ons dan een nutteloze klank..

Hij zegt: "Ik heb, toen ik jong was en later, van U gehoord, van Uwe grootheid en macht, van Uw albestuur. Al die kennis had geen invloed op mijn hart, maar nu Gij U zelven door onmiddellijke openbaring aan mij bekend hebt gemaakt, "nu zien mijne ogen U," nu gevoel ik de macht van deze waarheden, en ik belijd daarom, dat ik sprak als een dwaas." Het is ene grote genade de daden Gods te kennen door de onderwijzingen van Zijn woord en van Zijne dienaren; het geloof is door het gehoor, en het ontstaat vooral dan het meest, wanneer wij oplettend luisteren. Wanneer die kennis verlicht is door den Geest der genade, overtreft onze kennis van de zaken Gods zo verre wat wij te voren hadden, als het zien met de ogen een gerucht en ene algemene mededeling overtreft. Door het onderwijzen der mensen openbaart God Zijnen Zoon aan ons, maar door het onderwijzen des Heiligen Geestes openbaart Hij Zijnen Zoon in ons (Gal. 1: 16), en zo verandert Hij ons naar hetzelfde beeld (2 Kor. 3: 18)..

Wat hier tegenover elkaar staat, is niet aan de ene zijde de openbaring Gods en aan de andere zijde de ervaring, het opnemen er van. Het laatste is wel gevolg van het tweede, maar daarom het tweede niet. Wat hier wel tegenover elkaar, of liever naast elkaar wordt gesteld, is het onderwijs door het Woord, in dit geval de openbaring, die Job vroeger had ontvangen en de openbaring door Gods Geest, in dit geval de verschijning van den Heere op onmiddellijke wijze, o wil men, de openbaring tot ons en de openbaring in ons. Door de openbaring tot ons verstaan wij den weg der zaligheid; door de openbaring in ons krijgen wij er persoonlijk deel aan.

6. Daarom verfoei ik mij, over mijne onrechtvaardigheid en dwaze vermetelheid, ik verafschuw mij over mijne bedrevene zonde, en ik heb berouw in stof en as 1); ik zet mij daarin neer, ten teken, dat ik mij zelven daarvoor houd, en mij waardig acht, daartoe door U gemaakt te worden (vgl. Hoofdstuk 2: 8).

1) Opmerkelijk is de kortheid van Jobs rede in tegenstelling tegen Zijnen vroegeren stroom van woorden. De diepte van het gevoel en bijzonder het hartelijke berouw is in de uitspraken eenvoudig, en het woord is in zulk een toestand gelijk aan een nauw en eng gewaad..

Job wil zeggen: Ik wil, ik zal niet langer mij over mijne wonden, zweren en builen beklagen, ik gevoel veeleer, dat ik zulk een onwaardig schepsel ben, dat ik niet verdien te leven en veeleer waardig ben, dat ik sterve, dewijl ik zo bits en bitter, zo kribbig en hardnekkig daarover gekermd en gemurmureerd heb. Het behage U dan, o God, mijn Vader, Wiens hoge Majesteit, en Wiens eindeloze ontferming ik derwijze beledigd heb, dat Gij mij dus uitgeteerd late vergaan, en dat ik dus naar mijn verdienste mijnen laatsten adem in stof en as uitblaas, opdat ik niet als een weerspannige en als een murmurerend schepsel, maar als een onder Uwe krachtige hand vernederde en aan U onderworpen gelovige, dit ellendig leven verlaten moge..

Ware boetvaardigen treuren al zo haastelijk over hun zonden, als over hun rampen, zij beschreien de eerste, alsof zij over een eerstgeborene en enigen zoon weenden, en zien er meer kwaad in dan in hun ellende..

God heeft tot Job met zo veel woorden gezegd: Neem zelf de regering der wereld in handen, als gij dat kunt. En het antwoord van den verootmoedigden Job is: Ik verfoei mij en heb berouw in stof en as. Dieper tegenstelling is niet denkbaar, als tussen Hem, die de ganse wereld regeert, en den man, die daar zichzelf verafschuwt en neerzit in stof en as, het nietswaardige der wereld.

Hiermede is dan ook het doel bereikt van het lijden: Job af te brengen van alles, wat zich nog plaatste tussen zijn God en hem, Job te reinigen van de fijne eigengerechtigheid, die nog in zijn hart schuilde.

De diepte der zelfverfoeiing is doorwaad. God zal hem nu weer stellen op de hoogte des heils, op de hoogte, die hij vroeger niet heeft gekend.

Hij heeft het in een ogenblik van geloofsverheldering uitgesproken, dat hij zijn God zou aanschouwen. Welnu, hem zal dit te beurt vallen, en op ongedachte en op onverwachte wijze. Niet alleen na dit leven, maar ook nog gedurende hetzelve.

Daarop wijst het slot van het Boek.

7.

II. Vs. 7-9. Jobs rechtvaardiging en de bestraffing en verzoening der vrienden.

7. Het geschiedde nu, nadat de HEERE die woorden tot Job gesproken had, en Hij zijne berouwvolle woorden had aangenomen, dat de HEERE, om nu ook Job voor Zijne vrienden te rechtvaardigen, tot Elifaz, den Themaniet, als den oudste, die steeds was voorgegaan, zei: mijn toorn is ontstoken tegen u, en tegen uwe twee vrienden, want gijlieden hebt niet recht van Mij gesproken (Hoofdstuk 13: 7 ; 33: 3), gelijk als Mijn knecht Job. Dien erenaam geef Ik hem na zijne belijdenis weer, maar gij hebt, om Mijne rechtvaardigheid te redden, de waarheid prijsgegeven en Job tegen beter weten in veroordeeld. Uwe verdediging van Mij was leugenachtig en daarom door Mij gehaat.

De Hebr. dichtmaat, die met Hoofdstuk 3: 1 begonnen was, eindigt met dit 7de vers; het is met het vervolg in onrijm geschreven. Het historisch gedeelte van dit Boek is in onrijm en de samenspraken zijn in verzen geschreven; het is waarschijnlijker, dat de Schrijver die slechts in poëzie heeft neergesteld, dan dat de sprekers voor de vuist in verzen zouden gesproken hebben.

8. Daarom zal hij, nu zelf begenadigd, voor u een priesterlijk middelaar worden, opdat gij weer genade deelachtig wordt, neemt 1) nu voor ulieden ene bijzonder plechtige, Mij welgevallige offergave (Exodus 35: 26), namelijk zeven varren en zeven rammen, en gaat henen tot mijnen knecht Job en offert brandoffer tot verzoening voor ulieden (Hoofdstuk 1: 5), en laat Mijnen knecht Job voor ulieden bidden, dat Ik uwe offers genadig aanneme en u uwe zonden vergeve. Want zeker 2) Ik zal zijn aangezicht aannemen, en hem verhoren, dien gij voor enen gestraften misdadiger hield, en niet u, die uzelven tot Mijne verdedigers stelde. Vraagt daarom Job; opdat Ik aan ulieden niet doe naar uwe dwaasheid: want gijlieden hebt niet recht van Mij gesproken, gelijk mijn knecht Job.

1) Nadat Job boetvaardig zijne dwaling beleden heeft, treedt God nu, in overeenstemming met zijn vroeger smekend uitgesproken wens (Hoofdstuk 16: 21), tussen hem en zijne vrienden als scheidsman op. De hemelse Getuige laat Zich op aarde vernemen en noemt Job met den zoeten naam van: Zijn knecht. En de knecht van Jehova wordt niet alleen zelf begenadigd, hij wordt ook een werktuig der genade voor de zondaren. Gelijk hij, toen zijn geloof opflikkerde, profeet der toekomst voor zich zelf en voor de vrienden geworden is, zo wordt hij nu tussen de vrienden en God priesterlijk middelaar..

2) In den grondtekst staat letterlijk: Want zijn aangezicht alleen zal Ik aannemen om daarmee hen te leren, dat hij, dien zij voor een gevloekte Gods, voor een gestraften misdadiger hielden, waarlijk een kind van God was. Om de drie vrienden te beschamen en ook hen tot het inzicht te brengen van hun dwaling. Want beschamend, diep beschamend was het, dat juist de door hen vals beschuldigde voor hen als middelaar moest optreden.

Het Messiaanse valt hier niet te ontkennen.

9. Toen gingen Elifaz, de Themaniet, en Bilad, de Suhiet, en Zofar, de Naämathiet henen, want hoewel zij gezondigd hadden, was hun Gods genade alles waard, en zij deden, gelijk als de HEERE tot hen gesproken had; en de HEERE nam het aangezicht van Job, het zoenoffer op zijne voorbede aan.

Aan Elihu wordt niet verder gedacht. De spreker over God treedt terug, daar God zelf in woord en daad spreekt. Lof komt hem niet toe. Hij heeft slechts gesproken, wat God hem te spreken gaf. Hij heeft gene verdienste, dat God hem verwaardigd heeft, de drager Zijner openbaringen te zijn en zijne dwalende broeders van de dwaling huns wegs te kunnen terugbrengen: "Wanneer gij alles gedaan hebt," zo zegt: "Wij zijn onnutte dienstknechten; " de vervulling van dezen eis maakt God voor Zijne dienaren daardoor gemakkelijker, dat Hij zelf hen werkelijk als onnutte dienstknechten behandelt..

10.

III. Vs. 10-17. De herstelling van Jobs uitwendig geluk en zijn einde.

10. En de HEERE wendde de gevangenis van Job, het lijden, waarin hij geboeid lag, toen hij gebeden had voor zijne vrienden, die toch zijne vijanden geweest waren; daardoor had hij het voldoende bewijs zijner bekering geven; en de HEERE vermeerderde al hetgeen Job gehad had tot dubbel zo veel (vgl. Jes. 61: 7).

Wanneer hier de vergevende liefde jegens de beledigers juist als de voorwaarde van Jobs herstelling verschijnt, zo hebben wij den Oud-Testamentische grond voor de uitspraak des Heren: "Zo gij den mensen hun misdaden niet vergeeft, zo zal ook uw hemelse Vader u niet vergeven (MATTHEUS. 6: 14 vv.; 18: 35; 5: 44. Luk. 6: 37)..

God ontbloot ene ziel, om die naakt te laten, maar om haar het eigen ik, dat zich in de dingen, waarvan God beroofd heeft, ingemengd had, te ontnemen. Daarna geeft Hij haar Zijne genade en gaven dubbel weer, daar Hij Zich zelven aan haar geeft.

Bij de gevangenis wordt het lijden vergeleken, dewijl de melaatsheid Job buiten de maatschappij had geplaatst. Een volk dat gevankelijk was weggevoerd, had opgehouden een volk te zijn. Een volk dat terugkeerde, werd weer een volk.

11. Ook kwamen 1), toen hij genezen en dubbel gezegend was,tot hem al zijne broeders en al zijne zusters, en allen, die hem te voren, in vroeger geluk, gekend hadden, en hem in zijne ellende zo schandelijk hadden verlaten, en aten brood met hem in zijn huis, want hij vergaf ook deze gaarne, nadat hem zelven zoveel vergeven en hem zo grote liefde Gods ten dele geworden was, en zij beklaagden hem, en vertroostten hem (zeker laat genoeg) over al het kwaad, dat de HEERE over hem gebracht had. Zij hielden een vrolijken maaltijd ter zijne ere en wensten hem geluk met zijn herstel; en zij gaven hem een iegelijk een stuk gelds, ene Kesita (Genesis 33: 19); een iegelijk ook een gouden voorhoofdsiersel, een gouden ring voor neus of oor (Exodus 32: 2).

1) Nu Job weer genezen was en in eer hersteld, komen ook de vroegere vrienden en bloedverwanten weer, ja bewijzen hem allerlei eer. En Job stoot ze niet terug. Hij weet, dat God de laatste en hoogste Rechter is over de inwendige beweegredenen van den mens, en daarom, waar hem liefde bewezen wordt, neemt hij die dankbaar aan.

Ook dit was een zegen, die van den Heere kwam, dat hem weer alles ere moest bewijzen.

13. Daartoe had hij weer gelijk vroeger zeven zonen en drie dochters 1), zodat zijne kinderen in het geheel twintig in getal waren, want de vroeger ontslapenen waren voor hem niet verloren, maar slechts te veiliger bewaard (2 Samuel 12: 23).

1) Zijne bezittingen werden verdubbeld, het getal zijner kinderen na zijn lijden is even groot als vóór zijne ellende. Goed dat weg is, is voor goed weg, maar de mens is wel voor dit leven

weg, maar niet voor de eeuwigheid. Ook de kinderen, die gestorven waren, bleven zijne kinderen.

Van zijn vrouw, die hem tot zonde had aangezet, lezen wij niets meer. Wellicht dat zij gestorven was en hij nu ene andere vrouw had genomen. Noodzakelijk echter om te verklaren, dat hij weer 10 kinderen verwekte, is dit niet.

14. En hij noemde den naam der eerste dochter Jemima (= duif), om de schoonheid harer ogen, en den naam der tweede Kezia 1) of Kassia (d.i. de geurige), en den naam der derde Keren-happûch 2) (= blanket-hoorn = hoogste schoonheid).

1) Kezia is oorspronkelijk de naam van ene aromatische schors, die in de welriekende zalven gemengd werd, en van een boom of ene struik, die in Indië en Arabië groeit, afkomstig is. De naam geeft te kennen, dat zij zeer bekoorlijk was..

2) Keren-Happûch is eigenlijk het doosje met blanketsel voor de ogen, een doosje dat van hoorn was en het zwarte blanketsel bevatte, waarmee de Oosterse vrouwen den rand der oogleden en de wenkbrauwen pleegden te beschilderen..

15. En er werden zo schone vrouwen niet gevonden in het ganse land, als de dochters van Job; en haar vader gaf haar erfdeel onder hare broederen, een erfdeel gelijk aan dat harer broeders.

Dit was een buitengewoon voorrecht (Leviticus 27: 8 vv.). Ook hierin is Job ene type van Hem, in wie niet meer is man of vrouw (Gal. 3: 28)..

Uit hoofde van Jobs ongewone rijkdommen kon dit geschieden. Men mag ook denken, dat Jobs huisvrouw tot betere gedachten zal gekomen zijn, dan zij bij zijne bezoeking toonde te hebben..

De Mozaïsche wet kende gene erfdochters, dan in het geval als er geen broeders waren, of deze reeds waren gestorven. Dat Job zijne dochters ook een erfdeel heeft gegeven, bewijst dat hij in den vóór-Mozaïschen tijd leefde.

16. En Job leefde na dezen honderd en veertig jaren, dat hij zag zijne kinderen, en de kinderen zijner kinderen, tot in vier geslachten.

16. En Job leefde na dezen honderd en veertig jaren, dat hij zag zijne kinderen, en de kinderen zijner kinderen, tot in vier geslachten.

17. En Job stierf, oud en der dagen zat (Genesis 25: 8; 35: 29).

Het wenen des geloofs, het gekerm van het kruis, de praktijk van de rechte zielenzorg, dit en veel andere dingen leert de Kerk uit dit niet uit te leren Boek..

Er is over gestreden, of Job een voorbeeld of type van den Heere Jezus Christus mocht genoemd worden, daar hij toch zo menigvuldig gewankeld heeft, zelfs ten dele in de verzoeking, die hem trof, bezweken is. Maar ook de andere voorbeelden des Ouden Verbonds, als Abraham, Izaak, Jakob, Jozef, David, Salomo, waren onvolkomene, zondige mensen, welke de lijdenswegen, vervolgingen en de vernedering, die hen mede tot typen maken, niet zonder menigvuldige struikelingen doorleefd hebben. Dat Job, tegenover de hevige, bittere aanvallen van den satan en van zijne werktuigen, bij al zijn wankelen, geduld en volharding getoond heeft (Jak. 5: 11), en God, die hem sloeg, niet in het aangezicht zegende, maar met zijne ganse ziel steeds aan Hem vasthield, zodat ook zeer dikwijls het geloof in heldere vlammen uit de as opsteeg en zich tot profetische blikken verhief; dat hij juist ten gevolge van satans aanvallen in zulk ene diepte nederdaalde en door den Heere tot de hoogste heerlijkheid verheven werd; dat hij voor zijne vijanden bad en het hun om den wille van zijn middelaarschap vergeven werd-dat alles zijn trekken, die Job wel als ene type van den Heilige Gods voorstellen, bij wiens ganse lijden de satan steeds op den achtergrond was, van de Edomietische vervolging van enen Herodes af tot op den tijd, dat Hij aan het kruis van God verlaten was, van Hem, die in alles verzocht is geweest als wij, doch zonder zonde. Terwijl het ene voorbeeld buiten Israël, Melchizedek, voorspellend op de in Christus verenigde ambten wijst, is het andere, Job, door zijn gaan uit grote heerlijkheid door zeer diep lijden tot ene nieuwe grotere heerlijkheid, ene persoonlijke voorzegging van het leven van den enigen knecht Gods in de drie toestanden (Zijne heerlijkheid vóór Zijne menswording, Zijne vernedering en Zijne verhoging; toen Hij een naam ontving, die boven allen naam is.

Deze is tevens de goddelijke zijde aan ons Boek, die, welke tot de geschiedenis van zijn rijk behoort; de andere zijde blijft die, dat het den weg der opbouwing van elke gelovige en van de gehele Kerk, als een weg van verzoekingen met het doel om te heiligen en tot heerlijkheid te brengen voorstelt: "God kastijdt de Kerk, maar Hij geeft haar niet over aan den dood; Hij zendt haar, nadat Hij haar door Zijne bezoekingen voorbereid heeft, dan Geest van bekering en opwekking en dan keert Hij in liefde en genade Zich tot hare gevangenis. Dit geschiedde bijv. toen Juda in de ballingschap naar Babel gevoerd en vervolgens in vreugde naar het vaderland teruggeleid werd. Dat zal op het heerlijkst geschieden, wanneer in de plaats der strijdende kerk ten laatste de triomferende treedt. De herstelling in het tijdelijke is in het Boek van Job, beeld, voorspel en onderpand van de eeuwige.

Bedroefde en beproefde kinderen Gods, schept moed! Leert uit deze geschiedenis, met welk ene zachtmoedigheid en onderwerping gij uwe beproevingen moet dragen. Wacht, vertrouwt en verheugt u, en gij zult niet teleurgesteld worden. Laat in den tijd van droefheid het vooruitzicht uwe zielen verlevendigen en opwekken, dat u het Koninkrijk bereid is. Maar dat ook de zorgeloze zondaar gewaarschuwd zij voor den naderen een ondergang. Gij moogt niet in beproevingen geweest zijn, het is niet zeker, dat gij de droefheid ontgaan zult, en wanneer uwe vreugde van u genomen is, hebt gij dus enige bron, uit welke gij hulp en troost kunt putten? Hoe vreselijk-beide hier en hiernamaals te lijden. Schrik op uit dat gevaar! Haast u en geloof het Evangelie..

Het Boek Job is handelende of dramatische poëzie in den hogen, heiligen zin des woords. De oudste vorm der poëzie is, die der samenspraken. Het Boek Job heeft dan ook veel

overeenkomst met de oude Griekse Tragedie Prometheus van Aeschylus. Nochtans het karakter der Oosterse poëzie is verhevenheid en dat der Griekse poëzie schoonheid. De Oosterse poëzie is ene poëzie der wolken, der bergen, der natuur, die der Grieken ene poëzie der kunst, der schoonheid van bouw, van samenstelling van alles, wat door mensen wordt gemaakt. De Griekse poëzie kan dan ook wel op ons werken, maar zich niet bij ons voortplanten, want zij is te plaatselijk en te veel aan eigen volk en grond gebonden. Dat kan de Hebreeuwse poëzie wel, want de natuur is voor allen en de volken op Israël geënt, zijn daarmee veel van hetgeen Israël eigen was, deelachtig geworden. De taal van Jobs Boek is de moeder van het Hebreeuws-Arabisch, en schittert van schoonheid. Trouwens het is geen menselijk maar een Goddelijk Boek. De inhoud bewijst het. De loop en afloop van Job's geschiedenis zijn niet menselijk maar goddelijk, en kunnen niet gesteld worden als te vallen binnen het vermogen der menselijke vinding. Zij zijn enig, nooit overtroffen en volstrekt onovertrefbaar. Het grote raadsel dezes tijds van het lijden der rechtvaardigen, wordt hier besproken op ene wijze, welke ene verlichting van den Geest van God noodzakelijk onderstelt. Een vluchtige blik op het geheel (want de bijzondere delen zijn te veelvuldig om ze hier te behandelen) moge ons hiervan overtuigen. De Schrift geeft den mens zo als hij is, de Griekse poëzie zou alles geïdealiseerd hebben, De heerlijkheid ligt in de waarheid, niet in de idealisering. Ook brengt de Schrift het lijden altijd in verband met de lijdzaamheid, en geeft hiermede aan het lijden zijne vrucht, terwijl de heidenen de smart op zich zelve en tegenover den mens stellen. Lijdzaamheid zonder lijden is onzin, en lijden zonder lijdzaamheid is zonde. Job was geen bovenmenselijk wezen, zoals de Prometheus van Aeschylus, neen, hij was een arm zondaar en toch een rechtvaardig man. En dat hij het zijnen vrienden niet toegaf, dat God hem tuchtigde, omdat hij een goddeloos man was, en toch in God geloofde en bleef geloven als dien, die geven en nemen kan, en in beide te prijzen en te verheerlijken is, -dit was het pand, dat hem in dat ogenblik toebetrouwd was.

Hij ging uit van de erkentenis van Gods Soevereiniteit en keerde er toe terug, nadat de verkeerdheid zijner vrienden zijn hooggaand lijden, nog hoger opgedreven, en hen tot ergernis en toorn en zonde opgewekt had. Christus alleen is de Volmaakte in alles, ook in de lijdzaamheid. Job is daarom geen toonbeeld ener volstrekte lijdzaamheid, zo ver de menselijke natuur het kan uithouden. Toen dat uiterste punt bereikt was, hield zijne lijdzaamheid op, en hij vervloekte zijnen dag, doch het geloof aan zijnen God behield hij. Wat toch waren hem zijne vrienden? Wachten wij ons, dat wij ons door hen zouden laten verleiden, want omdat zij zo fraai spreken, zijn zij inderdaad verleidelijk. Wij worden in de twee eerste hoofdstukken genoeg gewaarschuwd, Job niet te miskennen. Het getuigenis, dat God hem geeft, is voldoende om Job reeds vóór alle besprekingen, in het gelijk te stellen. Niet dat de vrienden van Job huichelaars waren, neen, wie anderen onder een schonen schijn verleidt, is een huichelaar; doch men kan zonder huichelaar te zijn zich zelven wel misleiden. Nu wij weten wat er in den hemel gebeurd is, is het gehele Boek vol heilige ironie. Hoe tasten de wijze en vrome vrienden van Job gedurig mis, hoe weinig weten zij van de eigenlijke waarheid der zaak! Er zijn vele waarheden zonder waarheid. Men kan ene menigte van waarheden zodanig naast elkaar plaatsen, dat er ten laatste gene waarheid overblijft. Plaats het uitnemendste schilderstuk het onderste boven, en gij hebt de aanschouwing er van volkomen bedorven. De redeneringen der vrienden van Job waren heerlijk maar eenzijdig en ontijdig, dat is het kunstig geheim van dat Goddelijk Boek. Hun wetenschap was als veler wetenschap,

welke de gehele waarheid heeft noch geeft, maar een gedeelte er van, of ene waarheid, welke niet overeenkomt met de behoefte. Geef iemand zout water voor zijnen dorst, zal hij er zijn dorst mede lessen? De mens wachte zich voor ene waarheid afgezonderd van al de andere waarheden; onder bedekking en geleide van zulk ene waarheid worden de onwaarheden binnengebracht. Wat de vrienden van Job zeiden is waarheid, maar die daar te plaatse niet behoort. Een bruiloftsgedicht kan uitnemend schoon zijn, maar opgezegd in een huis, waar men weent over een dierbaren dode, is het wanklank. Het kan schoon zijn, maar niet op deze plaats.

En nu is er niets pijnlijker voor een mens in ellende, zo als Job was, dan te gevoelen dat de waarheid, die men voordraagt en opdraagt, ja opdringt, gene waarheid is voor hem. En uit de ene verkeerde houding komt de andere voort. Worden de troostredenen niet beaamd maar tegengesproken, dan wordt men aanmatigend, meesterachtig, ja verbitterd en hard. Ten laatste wilden de vrienden van Job hem de les lezen, en niets is belachelijker voor een wijs man, zo als Job was, dan ingebeelde wijsheid. Zijne vrienden brachten wel redenen voort om God te rechtvaardigen, doch hun redenen waren vals, omdat zij niet waren uit Gods woord, maar uit hun eigen mening. Zij stellen God voor als te doen, zo als zij doen zouden als zij God waren. Nu is het schoon en heerlijk als de lijder zelf zegt: "God is goed, God is volkomen!" maar zijn naaste moet dit niet zeggen, zonder vooraf met hem mede te lijden, of althans medelijden met hem te hebben. De vrienden van Job wilden redenen van de zaak geven, en meenden God het best te rechtvaardigen, door Job te beschuldigen en als een onrechtvaardige voor te stellen, die, zo gene openbare, dan toch zeker verborgene zonden moest gekoesterd hebben. Nu, er is ook niets lichter voor den mens dan tot den ellendige te zeggen: "het is uwe schuld!" dan is hij er af. Er zijn nog heden mensen, die het voor den Heere opnemen, die gereed zijn, als God slaat, in de handen te klappen. Doch hebben de vrienden van Job, het Job voorgedaan, om na het verlies van tien kinderen en van alles wat hij had te zeggen: "De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de naam des Heren zij geloofd!" Ach, de ongelukkigen hebben altijd ongelijk. Het is altijd: "Gij zijt in de gevangenis, Jozef! daarom hebt gij zeker gestolen." Zij komen om te vertroosten en worden beschuldigers, rechters, scherprechters. En wat geven zij er anders mede te kennen dan: wij lijden niet, omdat wij geen kwaad gedaan hebben.

Weten zij dan niet, dat de smart niet overwonnen wordt dan door een positieven (bepaalden) troost, en dat een negatieve (onbepaalde) troost niets baat? Zij hadden van het paard, dat zo schoon in dit Boek geschilderd wordt, kunnen leren, hoe men de ene aandoening door de andere moet te boven komen. Is het paard niet moedig tot overmoedigheid toe, en toch het heeft iets schrikachtigs; het is niet Stoïcijns, maar gevoelig; het schrikt voor ene schaduw, springt op bij het klappen van de zweep, en beeft bij den minsten slag er van, doch met al zijne vrees is er ene kracht in hem om haar te boven te komen. Komt hij met een held op het slagveld, dan wordt hij ook een held en strijdt mede, maar hij moet er aan gewoon en hij moet er in geoefend worden. Zo ook bij den mens; het is groot de smart geheel te gevoelen en er dan ene kracht tegen te zetten, die haar overwint; en kunnen wij zelf dit niet of moeilijk, dat onze vrienden ons dan daarin helpen: "Welgelukzalig is de mens, die zich verstandig gedraagt jegens een ellendige: de Heere zal hem bevrijden ten dage des kwaads, de Heere zal hem ondersteunen op het ziekbed," Psalm 41: 2,4. Daarom, wilt gij vertroosten, gevoel en redeneer niet en poëtiseer niet Een treurende wil dat gij met hem mede bedroefd zijt en met hem mede

weent, dat is troosten. De vrienden van Job vragen niet: Hoe is het met uwe zweren? Neen, daar denken zij niet aan, laat die maar zijn zo als zij willen; zij hebben alleen schone troostredenen voor hem, zij redeneren door, om hem van hun theorie op te offeren. Nog eens, er is ene begoocheling, waardoor men de vrienden van Job gelijk zou geven, omdat zij zo fraai spreken, maar Job, die alleen met God te doen heeft, laat zich niet medeslepen. Wat hij niet durft voor God, dat durft hij toch wel voor de mensen, zich zelven rechtvaardigen. En dat is gene zelfverheffing, maar geloof. Job heeft tegen mensen recht en gelijk.

Zij hadden hem moeten beklagen en Job had moeten berusten naar nu berusten de vrienden en Job gaat zich beklagen. Hij rechtvaardigde zich voor de mensen en hij mocht het, maar nu vergat hij ook al het goede, weleer van God ontvangen, en wenste niet alleen niet meer te leven, maar ook nooit geleefd te hebben. Hiermede zondigde hij, en was hij zijne lijdzaamheid, zijne kracht kwijt. En nu verscheen hem de Heere, en toonde hem de werken Zijner almacht en vrijmacht, en geheel het antwoord Gods is ene commentaar van het woord des Apostels: "Maar toch, o mens! wie zijt gij, die tegen God antwoordt?" God spreekt, maar lost niets op; Hij heeft de zaak in den hemel opgelost, maar voor mensen op aarde doet Hij dat niet; God geeft niet de reden der bestaande dingen op, maar wijst enkel hunnen oorsprong aan. Deze zaak is van Mij geschied, liet God ook aan Rehabeam bij den afval der tien stammen zeggen: "De zaak is van God." Dit moet den mens genoeg zijn, want het is genoeg; God zelf is de enige algenoegzame reden van alles wat Hij laat geschieden. God leidt den mens historisch. Hij lost niets op, maar geeft hem de geschiedenis Zijner regering en zegt: zo zijn de dingen ontstaan, zó heb Ik ze gemaakt, en laat Ik ze voortduren, geloof nu, wat gij niet kunt begrijpen. Hiermede handhaaft God Zijne soevereiniteit. Daarom is de leer der verkiezing niet een stelsel a priori. Neen, God lost niets op; wij hebben geen verantwoordelijk God. Ene verantwoording is Gode onwaardig. God zelf acht het beneden Zich, om Zich te verantwoorden, en omdat de vrienden van Job gepoogd hadden God bij Job te verantwoorden, feilden zij; het was hun zonde. God wil zulke voorsprekers niet hebben. "Gij hebt mij beoordeeld naar uwen maatstaf," zei God tot hen, door hen te bestraffen.

Voorts, God spreekt met Job, maar doet hem geen verwijt over zijne zonde; alleen doet Hij hem gevoelen dat hij niet meer is dan een mens en prijst hem daarna, dat hij de rechtvaardigheid van Hem, den Heere, tegenover zijne vrienden heeft gehandhaafd. Ja God spreekt hem vrij, door hem te stellen tot een priester voor zijne vrienden, tot verzoening hunner zonden. Trouwens God onderhandelt nooit met den mens, Hij heeft gene weegschalen, waarin Hij aan de ene zijde het kwade en aan de andere zijde het goede weegt; en daarna het oordeel uitspreekt. Neen, God genade betonende, stelt alleen ene volmaakte vergeving tegenover de zonde. En nu, als de rede van den Almachtige geëindigd is, blijkt zijne uitwerking. Deze uitwerking is de toepassing Gods. God maakt gene toepassing maar Job doet het. Zie, ik ben te gering, (zei hij) wat zou ik U antwoorden? Ik leg mijne hand op mijnen mond. Eenmaal heb ik gesproken, maar zal niet antwoorden, of tweemaal en zal niet voortvaren, en wederom: Ik weet dat Gij alles vermoogt, en dat gene van uwe gedachten kan afgesneden worden. Wie is Hij (zegt Gij) die den raad verbergt zonder wetenschap? Zo heb ik dan verhaald hetgeen ik niet verstond, dingen, die voor mij te wonderbaar waren, die ik niet wist. Hoor toch, en ik zal spreken. Ik zal U vragen, en onderricht Gij mij. Met het gehoor des

oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en heb berouw in stof en as. Zo antwoordde Job. Waarom doen wij niet hetzelfde?

Wij houden zo veel van toepassingen; doch de beste toepassingen zijn die, welke wij zelven maken. Is het niet genoeg, dat het eten ons toebereiden toegediend wordt, welnu dat wij dan ten minste de moeite doen, om toe te tasten en te eten. Nog eens zó deed Job, hij nu maakte de gevolgtrekking uit Gods rede tot hem, en al wat Job deed, deed hij in volheid; niets is bij hem ten halve. Alles is bij hem een geheel, zowel in lof als in klacht. Zo lang zijne vrienden spreken, werd zijn gemoed altijd onstuimiger, en zodra spreekt God niet of zijn hart breekt. Trouwens hier sprak de Wijsheid, en daar de niet-wijsheid, en wie zinkt niet neer voor de majesteit van God? Het geloof redeneert niet met God, maar aanbidt Hem; het neemt Gods getuigenissen als waarheid aan; het is het amen van den mens op de prediking Gods. Dat wij dan niet met God redeneren, maar zien wij op de uitkomst. God liet Job vernederd worden, maar om hem op ene nog hogere hoogte te plaatsen, en daarop staande te houden al zijne dagen. En zo eindigde alles daarin, waarin alle wereldbeschouwing eindigen moest, in de erkentenis, dat wij de heerlijkheid Gods nu niet begrijpen, maar dat wij die daarna zullen begrijpen. Wij leven in ene schijnbare verwarring: wet en vrijheid, geloof en werken, en wat niet al meer, zijn tegenstrijdigheden, maar waarvan wij de orde eenmaal zullen verstaan. Door het geloof in God moeten wij in deze tegenstrijdigheden reeds nu ene Goddelijke orde zien. Als een wijs man iets verkeerds doet, dan ergert het ons, maar als hij het morgen weer doet, dan beginnen wij al te denken: "hij heeft er zeker een bijzonder doel mede, ja er zit zeker iets achter," en zo bevredigt men zich allengs met de disharmonie om de vermoedelijke harmonie. En zouden wij hetzelfde niet met de Alwijsheid doen? God verijdelt soms onze goede plannen, en niet onze slechte plannen? Waarom? Omdat Hij betere plannen met ons voor heeft, en onze goede plannen Hem daartoe in den weg staan. Geloven, berusten en harmonie zien in alles wat God doet. Ziedaar wat ons het meest betaamt en het meeste licht geeft. Immers het geloof is een zich inwerpen in de diepten, in de volheid Gods, en dat is een ruime kring, ruim als de hemelen, terwijl ons verstand is als ene bedompte kamer, waarin gij stikt; en daarom zo gij ademen wilt, "de ramen open!" De mensen hebben altijd Gods raadsels willen ontwarren, en bij gebreke aan ene goede ontknoping de zaak willen plooien, en daartoe de zaligmaking aller mensen gesteld; doch dit is de oplossing niet, dat is de knoop doorhakken met het zwaard, niet ontwarren met de hand of het verstand; er is nog iets hogers, maar dat wij niet begrijpen. "Het kost den mens veel (zegt Luther), dat hij God God laat," en dat werkelijk te doen is voor ons, in onzen tegenwoordigen staat, de enig ware Theodice (verdediging Gods)..

Zo eindigt ook de geschiedenis der Patriarchen. Onder het O.V. inzonderheid was het een grote zegen tot in hogen ouderdom hier op aarde te mogen verkeren. Niet omdat onder de Oude Bediening niet geopenbaard was de heerlijkheid van de eeuwigheid, maar het ontbrak nog aan de volle openbaring van hetgeen hier namaals zal zijn. Het leven en de onsterfelijkheid is door Jezus Christus aan het licht gebracht, naar des Apostels getuigenis.

INHOUD VAN HET BOEK JOB.

I. Job’s voorspoed en zijn tegenspoed.

1) Job 1: 1-5. Job's rijkdom en godsvrucht.

2) Job 1: 6-12. Job door Satan bij God valselijk beschuldigd.

3) Job 1: 13-22. Job's godsvrucht beproefd door de beroving van al het zijne en van zijne kinderen.

4) Job 2: 1-6. Job andermaal door Satan bij God beschuldigd.

5) Job 2: 7 en 8. Job beproefd aan zijn lichaam.

6) Job 2: 9-13. Job tot Godverzaking aangezocht door zijne huisvrouw, en tot zondige murmureringe gebracht door het stilzwijgen der vrienden.

7) Job 3. Job vervloekt zijn geboortedag en wenst te sterven.

II. De redenen van Elifaz, Bildad, en Zofar en de tegenredenen van Job.

1) Job 4 en 5. Elifaz tracht te bewijzen, dat wie in grote zonden zijn vervallen, ook op in het oog vallende wijze worden gestraft.

2) Job 6. Job schildert de diepte zijner ellende en wenst zich een spoedigen dood.

3) Job 7. Job wijst op zijn ontzettenden toestand, en smeekt den Heere om een spoedigen dood.

4) Job 8. Bildad beschuldigt Job van huichelarij, en spreekt het vermoeden reeds uit, dat deze zich aan een bijzondere zonde heeft schuldig gemaakt.

5) Job 9. Job verdedigt zich tegen Bildad en tast daarin de gerechtigheid Gods aan.

6) Job 10. Zijn aanklagen van God gaat in een klagen over.

7) Job 11. Ook Zofar beschuldigt Job van huichelarij.

8) Job 12. Job maakt de schijn-wijsheid van zijne vrienden te schande.

9) Job 13. Job toont hun hun onbekwaamheid om te troosten aan.

10) Job 14. Job wendt zich tot God en wil met den Heere een rechtsstrijd beginnen.

11) Job 15. Elifaz tweede rede, waarin ook hij Job tot een huichelaar wil maken.

12) Job 16 en 17. Job betuigt zijn onschuld.

13) Job 18. Bildad telt Job onder de goddelozen.

14) Job 19. Job's klagen over zijne ellende, en zijn inzicht in de verlossing.

15) Job 20. Zofar schetst den toestand der goddelozen in betrekking op Job.

16) Job 21. Job weerlegt de rede van Zofar.

17) Job 22. Elifaz betwijfelt Job's vroomheid.

18) Job 23 en 24. Job beroept zich op den rechterstoel Gods.

19) Job 25. Bildad's verklaring, dat alle mensen zondaars zijn.

20) Job 26. Job prijst meer dan Bildad de Majesteit Gods.

21) Job 27. Job's vergelijking tussen godvrezenden en huichelaars.

22) Job 28. Lof der wijsheid.

23) Job 29. Job deelt zijn vroegeren staat van geluk mede.

24) Job 30. Job schetst zijn tegenwoordigen treurigen toestand.

25) Job 31. Job herinnert aan zijn vroeger leven in de vreze Gods.

III. De rede van Elihu.

1) Job 32. Elihu deelt zijne verontwaardiging mede over het verder stilzwijgen van de drie vrienden.

2) Job 33. Elihu verdedigt de gerechtigheid Gods.

3) Job 34. Elihu bestraft Job over diens zonde tegen God, en verdedigt verder de gerechtigheid Gods.

4) Job 35. Elihu verdedigt verder de gerechtigheid Gods.

5) Job 36. Elihu geeft verder bewijs van Gods Gerechtigheid, Almacht en Wijsheid.

6) Job 37. Elihu wijst op het Boek der natuur, waaruit Gods Wijsheid gekend wordt.

IV. Job door den Heere terechtgewezen, en weer in voorspoed hersteld.

1) Job 38. De Heere prijst Zijn Almacht en Wijsheid.

2) Job 39: 1-35. De Heere wijst Job op het gedierte des velds.

3) Job 39: 36,37 en 38. Job's aanvankelijke belijdenis van zijne zonde.

4) Job 40. De Heere roept Job andermaal op, om met Hem te strijden, en stelt hem den Behémoth voor.

5) Job 41. Beschrijving van grootte, macht en sterkte van den Leviathan.

6) Job 42: 1-6. Na oprechte boete wordt Job door God uit zijne ellende verlost.

7) Job 42: 7-9. Job's rechtvaardiging, en de bestraffing van zijne vrienden door den Heere.

8) Job 42: 10-17. Job's herstelling en zijn dood.

SLOTWOORD OP HET BOEK JOB.

Op zijn eigenaardige wijze schrijft Luther omtrent dit Boek: "De Hebreeuwse dichter en vervaardiger van dit Boek moge geweest zijn, wie hij wil, hij heeft zulke verzoekingen en aanvechtingen gehad, gezien, ervaren en alzo beschreven. Het schijnt, dat hij een groot, voortreffelijk theoloog moet geweest zijn, die dit Boek gemaakt en geschreven heeft, wie hij dan ook was."

Hiermede belijdt de grote Hervormer zijne onkunde, omtrent de zekerheid van den vervaardiger van dit schoon gewrocht des Israëlitische dichters, van den man, die, onder de inwerking des H. Geestes, een Boek vervaardigde, hetwelk in onzen tijd zelfs de aandacht trekt van het overigens alles verwerpend ongeloof.

En nog immer geldt het, dat wij niet met zekerheid kunnen aangeven, door wie en wanneer dit kostelijk Boek is geschreven.

Hebben de Talmudisten en de Kerkvaders gemeend, dat het door Mozes was vervaardigd, stellen anderen de herkomst nog vroeger, velen zijn van gedachte, dat het uit den tijd van Salomo dagtekent, en anderen, dat het bewerkt is in de dagen der Ballingschap.

Noemt een enkele Heman, den dichter van Psalm 88, als den man, wie het gegeven werd, het te vervaardigen, wij voor ons zouden het liefst vasthouden, dat het uit de dagen van Ezechiël is, ja, wellicht wel door dien groten Profeet Israël's, aan den oever van den Chebar, is vervaardigd.

Hoe het echter ook zij, dit staat voor ons vast, dat de man, die hier als hoofdpersoon voorkomt, Job een historisch persoon is geweest, wiens bittere lijdensgeschiedenis, wiens miskenning door zijne vrienden, wiens overgegevenheid aan God aan de ene zijde en wiens harde verwijten tegen God aan de andere zijde, den Dichter is overgeleverd, maar van wie Hij ook wist, dat de Heere, de Verbonds-God, na eerst den boetprediker tot hem gezonden te

hebben, hem had overtuigd van zijne zonde, hem tot schuldbelijdenis en boete had bewerkt, en daarna weer op bijzondere wijze had gezegend.

Welnu door de bijzondere drijving des Geestes er toe bewerkt, geïnspireerd, heeft Hij in dit Boek een heerlijk pleidooi geleverd voor de Vrijmacht van den Soevereinen God, een Vrijmacht, die niets gemeens heeft met de willekeur van een aardsen tiran, maar Wiens Vrijmacht schittert in en gepaard gaat met Zijne Wijsheid en Rechtvaardigheid, Zijne Liefde en Ontferming.

Waar dan ook door de drie vrienden van Job de Rechtvaardigheid Gods in een vals daglicht wordt geplaatst, wanneer zij voor Job, in de moedeloze ogenblikken van zijn lijden, schuilt achter de wolken, waar deze zich alsdan wel ene Rechtvaardigheid voorstelt, maar zonder Goddelijke wijsheid, daar zendt de Heere eerst Elihu, die op menselijke wijze, (niet op verstandelijke, zoals sommigen het voorstellen), d.i. als mens sprekende tot mensen, Job toespreekt, om bij hem boete en berouw te wekken, en treedt Hij zelf daarna in een onweder op, niet om Zich zelven te verdedigen, maar om den lijder, uit Zijne Almacht en Wijsheid, te doen verstaan wie Hij is, en om hem aldus tot ware schuldbekentenis te brengen.

Een schuldbekentenis, die dan ook ten leste zo volledig volgt, dat de Heere de gevangenis van Zijn knecht wendt, en hem uitermate zegent met Zijne weldaden en goedertierenheden.

Men heeft het Boek van Job wel eens een tragedie genoemd. Maar dan is het een heilige tragedie, geheel verschillend van die der ongewijde schrijvers.

Want toch, waar de Griekse tragedie-dichters hun helden laten ten ondergaan, tengevolge van de grillige speling van het dusgenaamde noodlot: daar wordt hier door den gewijden Dichter zo heerlijk voor ogen gesteld, dat het heil, wat Job na zijn lijden ervaart, alle gedachte aan een noodlot doet verdwijnen.

De held gaat niet onder, maar wordt door Gods genade en ontferming weer opgehaald uit den ruisenden kuil der ellende, en staat daar voor ons oog als een door God zelven van dwaling en zonde gered kind van God, als een gereinigde van die fijne eigengerechtigheid, welke in het hart van alle Gods kinderen nog zo overvloedig wordt gevonden.

Het is dan ook zo volkomen waar, dat de weg, dien Job moest gaan, om tot vrede te komen, dezelfde is, die ieder kind van God moet gaan, n.l. dat het trotse hart gebroken moet worden.

En daarom is dit een Boek, wat op bijzondere wijze doorleefd wil wezen, maar nooit wordt uitgeleerd.

HET BOEK DER PSALMEN.

Het Boek der Psalmen is gelijk bekend is, ene verzameling van heilige Liederen, uit den tijd der Oude Bedeling, inzonderheid ten behoeve van den eredienst onder Israël vervaardigd, en gedicht door de heilige mannen, door den Heiligen Geest gedreven.

Zij omvatten het gehele terrein van de Openbaring Gods onder het Oude Verbond, zowel wat haar leerstellingen als zedenkundigen en geschiedkundigen inhoud betreft.

Bevat het overige der H. Schriftuur, wat God, de Heere, aan Zijne dienaren bevolen heeft ter kennis van den mens in het algemeen en van de Kerk in het bijzonder te brengen: in de Psalmen horen wij Gods kinderen met God spreken, Hem hun binnenste gedachten bekendmaken, tot Hem hun toevlucht nemen, of Hem loven voor Zijne heerlijke zegeningen.

Niet ten onrechte is dan ook gezegd, dat wij in de Psalmen de kinderen Gods in het hart kunnen zien.

Gelijk de Thora (de vijf Boeken van Mozes) in vijf Boeken wordt verdeeld, zo verdeelt men ook dit Boek der Psalmen in vijf onderdelen, die door doxologieën, (lofverheffingen) aan het slot van ieder Boek, van elkaar zijn gescheiden.

Het eerste Boek loopt van Psalm 1-41.

Het tweede Boek van Psalm 42-72.

Het derde Boek van Psalm 72-89.

Het vierde Boek van Psalm 90-106.

Het vijfde Boek van Psalm 107-150.

De laatste Psalm kan en mag één lofverheffing ter ere Gods op den gevoelen gewijden Bundel worden beschouwd.

Wat de Vervaardigers betreft, zo is het volgende aan te merken: Volgens de opschriften zijn:

Van Mozes Psalm 90.

Van David 73 Psalmen, n.l. Psalm 3-9; 11-22; 34-41; 51-65; 68-70; 86; 101; 103; 108-110; 122; 124; 131-133; 138-145.

Van Salomo Psalm 72 en 127.

Van Asaf, den tijdgenoot van David-Salomo, Psalm 50; 73; 77-78; 80-82.

Van diens nakomelingen, maar daarom op zijn naam vermeld, Psalm 74-75; 76; 79 en 83.

Van de zonen van Korach, een familie van zangers, uit het geslacht van Korach: Psalm 42; 44-49; 84; 85; 87 en 88.

Van Heman, den aanvoerder van het Korachietische tempelkoor, Psalm 88.

Van Ethan, den zangmeester van David, Psalm 89.

De overige 50 Psalmen dragen geen opschrift, zodat men niet met zekerheid kan zeggen door wie deze vervaardigd zijn, hoewel het niet moeilijk valt in velen den man naar Gods harte te herkennen, terwijl zoals Psalm 137; 147-150, en andere ongetwijfeld na de ballingschap, maar vóór den tijd der Makkabeeën zijn vervaardigd.

Alle Psalmen zijn gedicht in den tijd, toen op meer of mindere wijze de Geest der Profetie levendig was over de mannen Gods, en het is wel eigenaardig dat juist toen de Profetie zweeg er ook geen Psalmen zijn vervaardigd.

Dezelfde Geest, die den Profeet bezielde om zijne Profetieën uit te spreken, dreef ook den Psalmist, om in den vorm van het heilige gedicht, uit te spreken, wat Hij ingaf.

Ja, de Psalmist is niet zelden Profeet, wanneer Hij een vergezicht geeft in de Kerk der toekomst, of de heerlijkheid van den toekomstigen groten Davidszoon en Priesterkoning Zijner Kerk bezingt.

PSALM 1.

OVER HET GELUK DER VROMEN EN DE STRAF DER GODDELOZEN.

Als een soort van voorwoord op de Psalmen, wier gezamenlijke leer en vermaning deze in ene korte somma is samen gevat, leert ons de eerste Psalm het onderscheid tussen den rechtvaardige en den goddeloze, tussen dien, die God dient, en dien, die Hem niet dient (Mal. 3: 18), opdat den lezer aanstonds aan den drempel voor ogen gesteld worde, op welk doel de menselijke handelingen als pijlen moeten gericht worden.

Vs. 1 en 2. De rechtvaardige is inwendig van den goddeloze onderscheiden door zijn gehele denk- en handelwijze, hij vermijdt ook uiterlijk de gemeenschap met hun werken en hun gezelschappen, en heeft daarentegen zijn levensgrond in de wet des Heren.

1. Welgelukzalig is de man a), die niet 1) wandelt in den raad der goddelozen, die zich niet inlaat met degenen die, niets wetende van God, zich door hun hartstochten en vleselijke begeerlijkheden laten regeren! noch staat op den weg der zondaren, de handelwijze van de verachters en overtreders der Goddelijke geboden niet navolgt, noch zit 2), zich neerzet in het gestoelte der spotters 3), niet zit in het gezelschap dergenen, die met Gods woord en gericht spotten, zich daar niet te huis gevoelt.

a) Psalm 26: 4. Spreuken 1: 10, 15; 4: 14, 15. 1 Kor. 15: 33.

1) Eerst wordt gezegd wat de man, die welgelukzalig genoemd wordt, niet doet, n.l. zich niet voegen bij zondaars en spotters, en daarna wat hij wel doet, n.l. zich houden aan het geopenbaarde Woord des Heren.

2) Eerst spreekt de dichter van wandelen, dan van staan of heengaan, en eindelijk van zitten. Het eerste geeft aan de gesteldheid van het harte, het tweede de daad van den wil en het derde het gevolg van de gezindheid des harten en van de daad van den wil. Het zitten toch geeft aan, een zich thuis gevoelen in het gezelschap der zondaars.

3) Er wordt hier gesproken eerst van goddelozen. Deze zijn degenen, die leven zonder God, bij wie het duidelijk is, dat de band verbroken is tussen God en hen. Daarna van zondaren. Deze zijn zij, die in openlijke zonden leven. Vervolgens van spotters. Deze zijn zij, die er openlijk voor uitkomen, dat de zonde hun lust is, en die spotten met het heilige.

2. a) Maar zijn lust is in des HEREN wet 1), de begeerte zijne harten gaat naar de rechten des Heren uit, die hem begeerlijker zijn dan goud, ja, dan veel fijn goud, en zoeter dan honing en honingzeem (Psalm 19: 11; 119: 72), en hij overdenkt 2) Zijne wet dag en nacht; bij dag staat zij hem voor en richt zij zijne handelingen; bij nacht bepeinst hij haar, opdat zij steeds dieper in zijn harte zij (Psalm 119: 97-102. Jozua 1: 8).

a) Deuteronomium 6: 6 vv.; 17: 19. Psalm 119: 1 vv.

1) Zijn lust te hebben in des Heren wet, het is niet slechts een zekeren smaak te hebben in den vorm, ene zekere kennis van de letter, een zekeren eerbied voor den inhoud van het woord des Heren; het is met den heiligsten ernst en het innigst zielsgenoegen bij dien inhoud de voldoening zoeken van de diepste behoefte des harten; het is daarin den troost en de kracht des levens zoeken, vinden en hebben. Des Heren wet dag en nacht te overdenken, is niet Zijn heilig Woord tot voorwerp van studie of van liefhebberij, als verstandelijke doorvorsing er van, tot de taak en de bezigheid zijns levens te stellen; het is er bij te leven. Het is dag en nacht het voor ogen te houden; bij alle doen en laten, lijden en genieten. Het is alle wegen er naar te richten, elke voetstap er naar te zetten, het te hebben en te gebruiken als ene lamp voor den voet, een licht op het pad. Het is: het godvruchtige leven..

Hij is niet onder de wet als onder iets, dat hem vloekt en veroordeelt, maar hij is in haar, en hij verheugt zich in haar als in een regel des levens; hij heeft er daarenboven verheuging in, om te denken over haar, om haar te lezen bij dag en te bepeinzen bij nacht. Wij neemt een tekst en gaat daarmee den gansen dag, en in de nachtwaken, wanneer de slaap zijne oogleden ontwijkt, peinst hij over het woord van God. In den dag van voorspoed zing hij Psalmen uit Gods woord, en in den nacht van droefheid troost hij zich met de beloften uit datzelfde Boek. De wet des Heren is het dagelijks brood van den waren gelovige..

Men moet als een vijgen- en palmboom eerder de vrucht laten zien dan de bladeren..

2) In het Hebr. Jèhègèh. Het werkwoord betekent in de eerste plaats, een dof geluid maken, en de afgeleide betekenis is, overdenken, dewijl hij, die overdenkt dikwijls bij zich zelf spreekt op stille, gedempte wijze.

De grondtekst geeft duidelijk aan, dat dit zijn lust immer zal wezen.

3.

II. Vs. 3-5. Bij dezen zijnen in den grond geheel verschillenden toestand des harten, staat de rechtvaardige geheel anders in de wereld dan de goddeloze; namelijk als een wel gevoede, vruchtdragende, altijd groene boom, terwijl de goddelozen ten opzichte van hun leven, slechts kaf zijn, dat de wind wegwaait, en zij eindelijk geheel en al uit de gemeente der rechtvaardigen worden weggedaan.

3. Want het welgelukzalige bestaat hierin, dat hij zal zijn, hij gelijk is als een boom, geplant aan waterbeken 1), die, daar het hem nooit aan voeding ontbreekt en hij door de stormen niet ontworteld wordt zijne vrucht geeft op zijnen tijd, die niet vóór den tijd laat vallen, maar tot rijpheid brengt, en welks blad niet afvalt 2), wanneer het in den zomer rondom dor wordt, daar zijne wortelen aan waterbeken liggen; en al wat hij, de rechtvaardige, die aan zulk een boom gelijkt, doet, zal wel gelukken; want des Heren zegen is met hem, omdat des Heren welgevallen kan zijn met al wat hij onderneemt.

1) Het altijd zacht vloeiende water, dat den rechtvaardige vruchtbaar maakt, is Gods woord; de vruchten die hij brengt, zijn de goede werken, die in God gedaan zijn. Het levend water,

dat hem vruchtbaar maakt, houdt hem ook in- en uitwendig fris in de hitte der aanvechting. (Jer. 17: 7 vv. Psalm 92: 13 vv.).

Er is niet gezegd, dat over dezen boom geen ruwe stormen zullen komen waaien, dat geen verzengende zonnebrand hem immer bereiken zal; maar, daar hij zijne wortelen heeft uitgeslagen aan den levenden waterstroom, daar hem geen voedsel, geen sap, gene kracht, geen inwendig leven ontbreekt, zal hij vruchten voortbrengen op zijn tijd, en zijn blad niet verdorren vóór zijn tijd. Woedt de storm door zijne takken, zijne wortels begeven hem niet. Brandt de zon op zijn kruin, zijn overvloedig sap en merg houdt twijgen en bladeren fris en glanzig; het wintert, het zomert, zomer en winter zijn hem oorbaar, hij; voldoet aan zijne bestemming in elk seizoen, en derft tier noch schoonheid..

2) Niets anders heeft de dichter gewild, dan te verklaren, dat de kinderen Gods eeuwig zullen bloeien en altijd door de hemelse genade Gods zullen bevochtigd worden, zodat wat hun wedervaart, dienen moet tot hun heil. Daarentegen vaagt de storm de goddelozen plotseling weg, of vernietigt hen door buitengewone hitte. Want toch als hij zegt, dat de vromen vrucht voortbrengen op hun tijd hiermede wil hij een juiste rijpheid aangeven, dewijl de goddelozen, ofschoon zij vroegrijpe vruchten tonen, toch niets anders dan misdrachten voortbrengen..

4. Alzo, als een boom bij ene waterbeek, zijn de goddelozen niet, maar juist het tegendeel, als het kaf, dat de wind henen drijft a) 1), zonder wortel naar beneden, zonder vrucht naar boven, zonder inwendige levenskracht en levensfrisheid, licht opvliegende op den dorsvloer van dit leven, en zodra de windvlaag der aanvechting onder hen komt, als kaf in de hoogte vliegende en weggedreven (Job 21: 18. Psalm 35: 5. Jes. 17: 13; 29: 5. Hos. 13: 3).

1) De zin is derhalve deze: Ofschoon de goddelozen het nu nog gelukkig hebben, toch zullen zij weldra aan het kaf gelijk zijn, dewijl, wanneer de Heere hen tot hulpeloosheid gebracht heeft, Hij hen door de openbaring van Zijn toorn her- en derwaarts verspreidt. Verder leert ons de H. Geest door deze manier van spreken, dat met de ogen des geloofs gezien wordt, wat overigens ongelooflijk zou kunnen schijnen. Want ofschoon de goddeloze, als een hoog opgeschoten boom gelijk, zich voordoet, staat het vast, dat hij een schil of bast zal zijn, zodra God zijne hoogte door Zijn geblaas wil omverwerpen..

Men vergelijke over de wijze, waarop de ouden dorsten, wat bij Deuteronomium 25: 4 en Ruth 3: 3 3.3 opgemerkt is.

5. Daarom, van wege deze inwendige nietswaardigheid en uitwendige onstandvastigheid, zullen de goddelozen niet bestaan in het gericht, noch de zondaars in de vergadering der rechtvaardigen, hoewel zij een tijd lang, als het stil is, hun plaats weten vast te houden en zolang Gods lankmoedigheid hen duldt, de zegeningen van Gods volk mede genieten, zo is toch hun bestaan voorbij, als het gericht Gods begint; het laatste gericht zal hen eindelijk uit de gemeente der rechtvaardigen afzonderen en als kaf met onuitblusselijk vuur verbranden (MATTHEUS. 25: 32; 3: 12).

Wel mogen de heiligen verlangen naar den hemel, want geen goddeloze zal daar wonen, noch de zondaars in de vergadering der rechtvaardigen. Al onze verenigingen op aarde zijn vermengd. Elke kerk heeft een duivel in zich. Het onkruid groeit in dezelfde voren als de tarwe. Er is geen bodem die volkomen gezuiverd is van stof. Zondaars zijn verspreid onder de heiligen, als schuim vermengd is met goud. Gods kostelijke diamanten liggen nog in hetzelfde veld met de keistenen. Rechtvaardige Lots worden aan deze zijde van den hemel voortdurend gekweld van de mannen van Sodom. Dat wij ons verheugen, dat in de algemene vergadering en in de gemeente der eerstgeborenen niet ene onwedergeborene ziel zal worden toegelaten. Zondaars kunnen in den hemel niet leven; zij zouden uit hun element zijn. Eerder zou een vis kunnen leven op een boom dan de goddeloze in het paradijs. De hemel zou ene onverdraaglijke hel zijn, indien het kon toegestaan worden dien in te gaan, maar zulk een voorrecht zal nooit worden geschonken aan den man, die in zijne goddeloosheid volhardt. Moge God vergunnen, dat wij een naam en ene plaats hebben in Zijne haven daar boven..

6.

III Vs. 6. Aan beide, den rechtvaardige zowel als den goddeloze, verheerlijkt zich het rechtvaardig bestuur des Heren, maar op tegenovergestelde wijze, overeenkomstig hunnen tegenovergestelden aard en verschillende gezindheid.

6. Zulk een gericht kan niet uitblijven, want de HEERE kent1), is bekend met den weg der rechtvaardigen, en weet, dat deze weg Hem ten doel heeft; daarom laat Hij hen hun doel bereiken, maar de weg der goddelozen, die volgens zijne gehele richting naar beneden, naar diepte en duisternis afdaalt, kan naar zijne natuur geen ander einde hebben, die zal vergaan 1), gaat ten verderve, in den nacht en de ellende loopt die uit, zonder dat het voorgestelde doel bereikt wordt.

1) Dit kennen is niet een bloot bekend zijn met den rechtvaardige maar zulk een kennen, dat tot het voorwerp staat in een bijzondere betrekking, de betrekking des Verbonds, en het daarom in liefde en genade, goedertierenheid en ontferming gadeslaat. Het is dat kennen, dat zijn grond heeft in het eeuwig Welbehagen en zich openbaart in de bijzondere zorg voor Zijne gunstgenoten.

2) Niet alleen zullen de goddelozen vergaan, maar zelfs hun wegen. De rechtvaardige graveert zijn naam op den rotssteen maar de goddeloze schrijft zijne gedachtenis in het zand. De rechtvaardige ploegt de voren der aarde en strooit hier een zaad waarvan de vrucht nooit ten einde toe zal ingeoogst worden, voordat hij de vreugde der eeuwigheid is ingegaan; maar de goddeloze ploegt de zee, en hoewel het moge schijnen, dat er een spoor achter zijn vaartuig blijft, de baren gaan er over heen en de plaats zal hem in eeuwigheid niet meer kennen..

Of zalig of verloren, zo predikt Gods woord, zo waarschuwt Gods gericht.

Gezegend zij God van wege het Verbond der genade, en onze Heere Jezus Christus. Door Zijne volmaakte gehoorzaamheid tot den dood is Hij het einde der wet geworden tot rechtvaardigheid een iegelijk, die gelooft. Wanneer de zondaar zijne schuld en ellende begint

te gevoelen, kan hij door Christus, den levenden weg, in de gemeenschap der rechtvaardigen worden toegelaten. Wanneer hij de ijdelheid der wereld en het vreselijke der zonde heeft leren kennen, begint hij vermaak te scheppen in Gods Woord, dat hem de dierbaarheid van Christus en het schone der heiligheid aantoont. Desgelijks de Heilige Schriften lezende en overdenkende wordt hij een nieuw schepsel. Hij heeft nieuwe verlangens, nieuwe genoegens hoop, vrees, zorgen, metgezellen en bezigheden. Zijne gedachten, woorden en daden zijn veranderd. Hij is in een nieuwen toestand ingegaan en draagt een nieuw karakter. Alle dingen zijn nieuw geworden. Zijne gedachten, woorden en daden zijn veranderd. Alle dingen zijn nieuw geworden. Zijn godsdienst bestaat niet in vormen en woorden, hij wil vruchten der rechtvaardigheid voortbrengen, want hij is geplant en geworteld in goeden grond; door het Woord ontvangt hij van Christus mededelingen der Goddelijke genade, welke zijne ziel langzamerhand veranderen naar het beeld van zijnen Verlosser. Hoe verschillend is het in- en uitwendig bij hem, en hoe geheel anders zijn einde dan bij de goddelozen..

Aan het einde van dezen Psalm wil ik vermanen, gelijk ook vele heilige vaders als Athanasius en Augustinus deden, dat wij de Psalmen niet maar zingen of lezen, als gingen zij ons niet aan, maar wij moeten ze zo lezen en zingen, dat wij daardoor verbeterd worden, dat ons geloof en in allerlei noden ons geweten gesterkt worde. Het Boek der Psalmen is toch niets anders dan ene school en plaats der beproeving van ons hart en ons gemoed, hoe het gezind of geneigd is of zijn moet. Daarom leest hij het Boek der Psalmen zonder geest, die het zonder verstand en geloof leest..

Daar niemand behalve Jezus Christus een volmaakt rechtvaardige is, hebben de meeste andere uitleggers in dadelijk Messiaansen zin de eerste strofe, als van Hem, den eeuwigen groenen boom des levens opgenomen. En daar niemand door vervulling der wet in eigen kracht maar door het geloof in Jezus Christus gerechtvaardigd wordt, zo hebben vele, vooral Evangelische uitleggers op het nauwe verband tussen Psalm 1 de Summa legis en Psalm 2 de Summa Evangelie gewezen..

PSALM 2.

VOORZEGGINGEN VAN CHRISTUS, DEN EEUWIGEN KONING, VAN ZIJN RIJK EN VAN ZIJNE VIJANDEN.

Na den inleidenden Psalm, die van enkel lerenden inhoud is, volgt nu een geheel en al profetische Psalm, een triomflied ter ere van Christus, den Gezalfde des Heren. Alle hoogmoedige tegenstand, al het woest verzet, moet tegen Zijne onwrikbare, van God gestichte heerschappij ten laatste zich verpletteren, zodat Zijnen vijanden geraden wordt, zich liever vrijwillig en tot hun eigen welzijn onder Zijn bestuur te buigen.

I. Vs. 1-3. Met den geest der profetie vervuld, ziet de heilige zanger (o.a. David) de volken de aarde, met hun koningen en vorsten als aanvoerders aan het hoofd, in een algemenen opstand tegen den Heere en Zijnen Gezalfde. Hij drukt de gevoelens van verwondering en afkeer, die hij zulk een gezicht zijn hart bewegen, met de levendigheid uit. Hij verplaatst ons midden in dien toestand daar hij ons het beeld voorstelt van de oproerige wereld, gelijk hij die in den

geest aanschouwt, en de woorden ons laat horen, die hij uit den mond van hunnen toongever verneemt.

1. Waarom a) 1) woeden de heidenen, waarom rotten zij met zo groot geschreeuw te zamen, en waarom bedenken de volken ijdelheid, vergeefse raadslagen?

a) Hand. 4: 25.

1) In dit waarom spreekt de heilige dichter het al dadelijk uit, dat het razen en woeden der Heidenen tot niets zal leiden. Het is niet het waarom der onzekerheid, maar dat der ontzetting en verwondering. De lichter weet het, dat het meer dan dwaasheid is, zich tegen den Heere en zijn Gezalfde te verheffen.

2. De koningen der aarde stellen zich op, verheffen zich in vijandschap, en de vorsten, die den opstand regelen en besturen, beraadslagen te zamen tegen den HEERE en tegen Zijnen Gezalfde, tegen dien, die tot koning der gehele wereld verordend is, en daarin tegen den levenden, den eeuwigen God zelven, zeggende:

3. Op! Laat ons hun banden, de banden van den Heere en Zijnen Gezalfde, waarmee zij ons aan hun bestuur en hunnen wil verbonden hebben, verscheuren, en hun touwen, ook de laatste sporen hunner heerschappij van ons werpen; zij zijn lastig, en smadelijk; wij willen daarom niet, dat deze, de Gezalfde des Heren, over ons regere (Luk. 19: 14).

Zij waren losgemaakt om uit te spatten, teugelloos en zonder enig gezag, en daarom beschimpen zij de zoete wetten van Christus' koninkrijk als banden en touwen, die tekenen zijn van slavernij (Jer. 27: 2,6,7). Maar wat zegt onze Verlosser? "Mijn juk is zacht en Mijn laat is licht." Den wedergeborene is geen grotere last opgelegd, dan die der vleugelen aan een vogel. De wet van Christus is niet als boeien en touwen, maar als gordels en banden, welke zijne lendenen opschorten en zijnen loop bevorderen.

De heerschappij van Christus is den gelovigen een zacht juk, den ongelovigen een knellende keten; daarom is het gehoorzamen den eersten een liefelijke lust, den laatsten een ondraaglijke last, maar het afschudden gelukt niet, de zegenende scepter wordt tot een ijzeren staf..

Dat werkelijk van niemand anders dan van den groten Koning, die uit David naar het vlees zou voortkomen, en die niet alleen over Israël, maar ook over alle geslachten des aardbodems heersen zou (2 Samuel 7: 12-16) in dezen Psalm sprake is, erkenden reeds de Joden. (Volgens de getuigenissen Jarchi en van Kimchi volgden de Joodse uitleggers allen de Messiaanse verklaring van dezen Psalm). De beide gewone namen, waarmee ten tijde van Jezus de Verwachte werd aangeduid: Messias (= Gezalfde) en Zoon van God (Joh. 1: 41,49. MATTHEUS. 26: 63) zijn ontleend aan vs. 2,7 en Dan. 9: 25. De Psalm wordt ook in het nieuwe Testament van Christus verklaard en beschouwd als in Hem vervuld te zijn (Hand. 4: 2.5 vv.; 13: 33. Hebr. 1: 5; 5: 5). Deze is dus een eigenlijk Messiaanse of profetische Psalm. Het is de belofte, die aan David (2 Samuel 7) gegeven werd, welke hier uitgewerkt en naar

dieper ontvouwd wordt. De voorzegging heeft zeker, nadat David ze ontvangen had, meermalen zijn hart bewogen. Als hij nu eens weer in nadenken daarover verdiept was-waarschijnlijk ten tijde, toen Hanun, de koning der Ammonieten, door de groten des rijks misleid, zijne gezanten zo beschimpt, en de Syriërs, die hij vroeger aan zijne heerschappij onderworpen had (2 Samuel 8: 3 vv.), ten krijg had opgeruid (2 Samuel 10: 1-6), maar Joab de beide verbondene machten uit elkaar gejaagd, en hij zelf in eigen persoon de Syriërs weer onder zijn juk gebracht had, zodat hij het nu nog alleen te doen had met de Ammonieten, en met hun hoofdstad in een veldtocht in ‘t volgende jaar (2 Samuel 10: 1 vv. 10.1) -kwamen hem de ontzettende strijden levendig voor den geest, welke zijn huis en voornamelijk den groten Nakomeling, van wie God de Vader en die Gods Zoon zijn zou, wachtten, om de heerschappij des Heren tot aan het einde der wereld uit te breiden. Hij zag, aangegrepen en verlicht door den Geest Gods, vooruit, hoe de volkeren der aarde het steeds op nieuw zouden beproeven, zich van deze heerschappij los te maken; toen ontving hij vervolgens een profetisch inzicht in den uitslag van al die oorlogen en in de triomferende macht van het Christus-rijk (vgl. 2 Samuel 12: 31). Dat de Psalm hier van banden en touwen spreekt, is ene gelijkenis, genomen van de wereldse ordeningen en wetten, aan welke zich de onderdanen niet willen onderwerpen, maar die zij verscheuren met boosheid. Alzo heeft Christus, onze Koning, ook Zijne wetten en instellingen in Zijn rijk, welke niets anders zijn, dan zich als arm zondaar te leren kennen, en Christus te geloven, voortdurende bekering en doding des vlezes te oefenen, en het lieve kruis Christus na te dragen met geduld, ootmoed en zachtmoedigheid (MATTHEUS. 11: 29. Luk 14: 27. Joh. 13: 34). Dit wil de wereld niet doen, zij verscheurt de banden; zij wil liever des duivels juk dulden, hoewel dat de zwaarste slavernij is.

De meest tastbare en zichtbare vervulling hiervan had plaats ten tijde toen de discipelen baden: "In der waarheid zijn vergaderd tegen Uw heilig Kind Jezus welken Gij gezalfd hebt, beide Herodes en Pontius Pilatus met de heidenen en de volken Israël’s," zeggende: "Laat ons hun banden verscheuren en hun touwen van ons werpen." Het is de begeerte om vrij te zijn van God, welke altijd in praktijk is geweest, maar thans tot theorie verheven is. De macht en het recht zijn volgens velen niet meer uit God; de koningen niet meer door Gods genade, maar door den wil des volks. Dat is de algemene kreet, bijzonder van dezen tijd. Duidelijker kan de afwerping van de teugels van Gods bewind niet uitgedrukt worden. Het is in de Schrift het kenmerk van den groten afval in de laatste tijden..

4.

II. Vs. 4-6. Reeds spoedig verheft de dichter van het toneel van woest geraas en hoogdravenden hoogmoed, onzen blik naar den hemel; daar toont hij ons den Heere, hoe die in rust ene poos zwijgend op de dreigende beweging neerziet, en vervolgens met de donderende stem Zijns toorns, den nietigen opstandelingen zijn onveranderlijk besluit ten opzichte van den Koning, tegen wie zij opstaan, bekend maakt.

4. Die in den hemel woont 1), verheven boven al dat aardse woeden, zal lachen, de HEERE zal hen bespotten, hen, die nietige wormen der aarde, die tegen den Almachtige denken te strijden.

1) Nadat hij én het geraas, de plannen en de trotsheid, de toerusting, én het leger, én de strijdkrachten, én den ijver der vergaderden heeft verhaald, stelt hij nu daartegenover de macht Gods, welke Hij samentrekt tegenover hen, dewijl zij zijn Besluit aantasten. Evenals hij zo-even hen koningen der aarde noemt, om daarmee hun zwakheid en nietigheid aan te geven, zo noemt hij hier God den bewoner des hemels, om hiermede zijn macht aan te geven, alsof hij wil zeggen, dat zij ongebroken en ongeschonden blijft, wat ook de mensen er tegen in beweging stellen. Want ofschoon zij zich nog zo uitrekken, tot den hemel zullen zij nooit doordringen, ja, terwijl zij den hemel met de aarde trachten te verenigen, als sprinkhanen springen, de Heere ziet rustig ondertussen uit de hoogte neer op hun onzinnige bewegingen..

Onder menselijke bewoordingen wordt hier Gods aanschouwing van deze menselijke vermetelheid voorgesteld. Een bovenmenselijke vorm van het goddelijke zou boven den mens zijn. Het lachen is ene heilige zelfverblijding in de ijdelheid en onmacht van de pogingen der tegenstanders..

Wij willen dus vasthouden, dat wanneer God de goddelozen niet dadelijk straft, het Zijn tijd van lachen is, en wanneer wij ook soms moeten wenen, zo moge deze gedachte het hevige van de smart temperen, ja zelfs de tranen afwissen, dat God zich niet langzaam en zwak gedraagt, maar een tijd lang door stil verachten den moedwil der vijanden wil breken..

De uitdrukking "die in den hemel woont" vestigt aanstonds onze gedachte op Enen, die oneindig verheven is boven den mens, die uit de aarde aards is. En als er gezegd wordt: "Hij zal lachen," dan moet dat woord in onze harten de gedachte opwekken, dat de grootste samenspanningen onder koningen en volken en hun meest uitgebreide en krachtigste voorbereidingen, om Zijne voornemens te verijdelen, of Zijne dienaren te beledigen, in Zijne ogen, alle te zamen zonder betekenis en waarde zijn. Hij ziet op hun armzalige en strafbare pogingen niet alleen zonder bezorgdheid en vrees, maar Hij lacht met hun dwaasheid. Hij behandelt hun machteloosheid met spot. Hij weet hoe Hij hen vernietigen kan als een mot, wanneer het Hem behaagt, of verteren in een ogenblik met den adem Zijns monds. Hoe nuttig is het voor ons waarheden als deze ons te herinneren! Ja, het is inderdaad ene ijdele zaak voor de scherven dezer aarde te worstelen met de ontzaglijke Majesteit des Hemels.

5. Dan zal Hij, wanneer Hij niet meer alleen lachen en rustig toezien wil, tot hen spreken 1) in Zijnen toorn, en in Zijne grimmigheid zal Hij hen verschrikken 2), en wat Hij spreekt en waarmee Hij hen verschrikt zal dit antwoord (vs. 3) op hun vermetele rede zijn:

1) Waar in het eerste lid van spreken sprake is daar leest men in het tweede van verschrikken. Het spreken des Heren is een spreken met macht, het is het spreken van den Soevereinen Koning van geheel de aarde, dat voor Zijne liefhebbers woorden heeft van vrede en troost, maar voor Zijne haters woorden van schrik en ontzetting. Wat Hij spreken zal en waarmee Hij zal verschrikken, wordt in het volgende vers gemeld. Hij zal hen doen gevoelen, wat het betekent, tegen Hem in den hemel een strijd te voeren. Alle macht der wereld kan en zal niet verhoeden, dat het Rijk van den groten Koning ongehinderd op zijn grondvesten blijft bestaan.

2) Vs. 5a is als een rollende donder. vs. 5b als een inslaande bliksemstraal..

6. Te vergeefs verzet gij u tegen Mijn Gezalfde en Zijne heerschappij. Ik 1), de Koning des hemels en der aarde, toch heb Mijnen Koning gezalfd over of, op Zion, den berg Mijner heiligheid2). Ik heb Hem tot Mijnen Koning gemaakt, en heb Hem den berg Zion, de plaats Mijner Goddelijke tegenwoordigheid (2 Samuel 6), ten troon aangewezen, dat Hij van daar den scepter voere over de gehele wereld (Jozua 2: 3). Wat zal uw tegenstand baten?

1) Met dit Ik plaatst zich de Heere niet alleen tegenover de koningen der aarde, maar scheidt er Zich mede van hen af Met dit Ik zegt Hij, dat Hij machtiger is dan alle machtigen der wereld.

2) Een berg is lieflijk om aan te zien, is wel bedauwd en van boven bevochtigd en vast gegrondvest; alzo is de kerk Gods ook liefelijk, met den dauw des hemels, den Heiligen Geest, bevochtigd en onwankelbaar.

Hij is gezeten op Zion, den berg van Gods heiligheid, type van de Evangelische kerk. De troon van Christus is in deze kerk opgericht, dat is in de harten van alle gelovigen..

Met deze woorden wordt ons het onveranderlijke Besluit voor ogen gesteld, hetwelk ons geloof onder de meest hevige beroerten der wereld in stand houdt, dewijl het als het ware het Rijk van Zijn Zoon, waarvan Hij zelf de Auteur is, zonder enigen twijfel zal beschermen tot het einde toe. Daarom, wat de mens ook berame, dit ene zij ons genoeg, dat de zalving Gods door hem niet kan vernietigd worden..

Beter is het te vertalen: Ik heb gewijd. Voor zalven wordt een ander woord in het Hebreeuws gebruikt. Het heeft hier de betekenis van, vastzetten. LXX vertalen dan ook terecht katestayhn. Zion is de residentie van den theocratischen koning, waar hij gezeteld is, van waar uit bij tot regeren is geroepen. Daar wordt de Goddelijke tegenwoordigheid genoten en daarom gaat die plaats alle hoogten der aarde te boven.

7.

III. Vs. 7-9. De Gezalfde des Heren neemt thans de rede des Vaders over, welke, overeenkomstig zijnen toorn en Zijne hoogheid, kort en bondig was. Hij openbaart verder voor de opstandelingen wie Hij is, en wat Hij volgens het Goddelijk Raadsbesluit, over hen vermocht.

7. Ik 1), de Koning, van wie de Heere des hemels en der aarde zo even als van Zijnen Koning gesproken heeft, zal u, die u zo vermetel tegenover Mij stelt, van het besluit verhalen, mededelen wat God onveranderlijk heeft vastgesteld; het is dit: de HEERE heeft tot Mij gezegd, op den dag toen Hij Mij tot Koning stelde: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd 2), heb Ik U voortgebracht.

1) De Zanger is niet alleen Ziener, maar wat meer zegt, de Christus spreekt hier door den Dichter. Tegenover het woelen en het werken der vijanden, ontrolt Hij hun de oorkonde (want dit betekent eigenlijk het woord in den grondtekst), omtrent Zijn ambt en wijst daarom op het onbetwistbaar feit, dat Hij van eeuwigheid tot Koning is gewijd over Zion.

2) Welke dag dit is, bepaalt Paulus in Hand. 13: 33. Rom. 1: 4 uit de vervulling van hetgeen David hier in den Geest voorzien heeft: het is de dag der opstanding van Jezus Christus. Deze oneigenlijke generatie des Zoons door den Vader moet, daar zij een Zoonschap in den vollen zin des woords ten gevolge heeft, de eigenlijke en eeuwige wording veronderstellen. Daarom kan ook dit woord met volle recht op de eeuwige generatie des Zoons uit het wezen des Vaders worden toegepast, gelijk daartoe ook de Heilige Schrift aanleiding geeft (Hebr. 1: 5; 5: 5)..

Het heden Gods is altijd, is de eeuwigheid. Hier wordt wel zeer bepaald de eeuwige geboorte des Zoons uit den Vader geleerd, doch omdat de zaak en het bewijs der zaak dikwijls als eenzelvig wordt genomen, worden deze woorden in het Nieuwe Testament (Hand. 13: 33 13.33) toegepast op Zijne opstanding, als wordende Christus door Zijne opstanding bewezen, of liever verklaard, afgekondigd en uitgeroepen als te zijn: de van eeuwigheid gegenereerde Zoon van God (Rom. 1: 4). Heden, van eeuwigheid heb Ik U gegenereerd. Het is onbevattelijk voor de engelen, en tegelijk het doopformulier voor onze kinderen. Zo oneindig hoog en zo nederig en eenvoudig tegelijk is de waarheid van God! Gij vraagt: hoe! zou God genereren? God keert de vraag om en zegt: Zou Ik de baarmoeder openbreken en niet genereren? (Jes. 66: 9a). God zegt het in onzen tekst, dat Hij Zich enen Zoon heeft gegenereerd van eeuwigheid af. Ja Hij zegt ons verder in Zijn Woord op verschillende tijden, plaatsen en wijzen, dat er in Zijn enig Goddelijk Wezen drie levens zijn, die Zich onderscheiden als de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. De zoon nu van een mens is mens, en de Zoon van God is God hoe kan het anders? Is de Zoon het uitgedrukte beeld der Goddelijke zelfstandigheid, zo heeft Hij noodzakelijk alles wat in God is, even als een zegel alles heeft, wat het cachet heeft. Geen enkel graveerseltje is er in het cachet of het zegel heeft het ook. Het enig onderscheid tussen beide is, dat hetgeen in het cachet hol (verborgen) is, in het zegel bol (openbaar) is. Zo is er ook geen onderscheid tussen den Vader en den Zoon, dan dat in den Zoon niet het Vaderschap, en in den Vader niet het Zoonschap is. -Voorts zijn wij ons zelven een geheim, en God zou ons geen geheim zijn? Laat ons toch geloven, anders weten wij niets..

Bij den eeuwigen God is geen gisteren of morgen. Hij bestaat in de eeuwigheid als in een ondeelbaar ogenblik; het was, het is, het blijft bij God alles heden. In dit eeuwig en onveranderlijk heden heeft God Zijnen Zoon gegenereerd. Eigenaardig is de aanmerking van den groten Luther over deze plaats: "De Heere zei niet: "Ik zal u genereren," om het verledene en tegenwoordige niet uit te sluiten, noch alleen: "Ik heb U gegenereerd," om het toekomende en tegenwoordige niet uit te sluiten, maar Hij zegt: "Ik heb U gegenereerd," en Hij voegt er heden bij, om bij het verledene tevens het tegenwoordige in het onafgebrokene van deze generatie aan te duiden.".

8. Eis van Mij, gelijk Uwe betrekking als Zoon U daartoe recht geeft a), en Ik zal de heidenen gegeven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uwe bezitting 1); dit gebied alleen is overeenkomstig Uwe waardigheid.

a) Psalm 22: 28; 72: 8.

1) Jehova heeft de heerschappij der wereld voor Zijn Zoon bestemd en deze behoeft slechts te verlangen, om in het bezit er van gesteld te worden. Hij heeft slechts te willen, en dat Hij wil blijkt daaruit, dat hij zich tegenover de oproerigen beroept op de door Jehova gegeven Volmacht..

Ofschoon de ondankbaarheid van den mens belet, dat het Rijk van Christus niet meer bloeit, doet dit de kracht van het profetisch woord niet te niet, terwijl Christus het verspreide overblijfsel van alle kanten verzamelt, en in de ellendige woestijn de Zijnen verenigd houdt door den heiligen band des geloofs, zodat niet slechts één engel, maar de gehele aarde aan Zijne heerschappij; is onderworpen..

9. Gij zult, daartoe geef Ik U de volmacht, wanneer men U niet als Koning wil gehoorzamen, Gij zult hen verpletteren met enen ijzeren scepter; Gij zult hen in stukken slaan als een pottenbakkers vat; Gij zult hen Uwe gestrengheid en macht laten gevoelen in ene mate, dat des noods met hunnen volledigen ondergang eindigt, wanneer zij in hun tegenstreven volharden (Openbaring 2: 27; 19: 15).

"Eis van Mij." Het was ene gewoonte bij grote koningen, om aan sommige gunstelingen te geven, wat zij zouden mogen vragen (zie Esther 5: 6. MATTHEUS. 14: 7). Zo heeft de Heere Jezus slechts te vragen om te hebben. Hier verklaart Hij, dat Zijne vijanden Zijne erfenis zijn. Voor hun aangezicht verhaalt Hij Zijn besluit, en "Zie hier," roept de enige Gezalfde als Hij den scepter zijner macht in ene Zijner doorboorde handen houdt. "Hij heeft mij gegeven niet alleen het recht ene Koning te zijn, maar ook de macht om te strijden" Ja, Jehova heeft aan dezen Gezalfde ene roede der wraak gegeven, met welke hij oproerige volken in stukken zal slaan en hun sterkte zal verachten; zij zullen gebroken worden als pottenbakkers vaten, die gemakkelijk in stukken worden geslagen, wanneer de roede der wraak in de hand van den al machtigen Zoon van God is..

Even als het Evangelie een scepter der rechtmatigheid is (Psalm 45: 7) voor allen, die zich bij het ware geloof houden, zo is het ook een ijzeren scepter die de ongelovigen verplettert, richt en tot het helse vuur verdoemd met al hun eer, macht, heerlijkheid en wijsheid. Want wie niet gelooft, die wordt verdoemd. Met deze onoverwinnelijke kracht van Gods Woord zullen wij ons vertroosten tegen alle vijanden van het Woord, tegen de gehele wereld en hare macht; zij zullen zeker dezen ijzeren scepter gevoelen. Wanneer de vijanden tegen Christus ten strijde uittrekken, zo is het even zo veel, alsof een hoop zich opmaakt, om te strijden tegen een ijzeren hamer, zou niet de hamer ze verpletteren, dat er zelfs geen scherf overbleef, waarin men vuur van den haard zou halen, of water putten uit ene bron? (Jes. 30: 14).

De scepter, de herdersstaf wordt voor degenen, die niet buigen willen voor Hem als Koning, gelijk een ijzeren staf, die hen vermorzelt en in stukken slaat. Het heilige heeft altijd tweeërlei uitwerking. Het vertedert of verhardt. Het Evangelie is óf een reuke des levens ten leven, óf een reuke des doods ten dode.

10.

VI. Vs. 10-12. Op grond van hetgeen zij, uit den mond des Gezalfden vernomen hebben, vermaant de heilige zanger ten slotte de oproerigen, zich aan dezen, over hen gestelden Koning, in gehoorzaamheid te onderwerpen, opdat zijn toorn niet ontbrande en prijst hij gelukzalig, die Hem in geloof aanhangen.

10. Nu dan 1), gij koningen, die u verzet tegen des Heren Gezalfde handelt verstandiglijk, daar Zijne heerschappij vaststaat en straf en verderf degenen treft, die zich tegen Hem verzetten; laat u tuchtigen 2), waarschuwen, gij rechters der aarde, die te zamen aan ijdele dingen denkt en daarover beraadslaagt! (vs. 1 vv.)

1) Nadat David als een Prediker van Zijn oordeel de wrake Gods heeft voor ogen gesteld, nu de rol van profeet en onderwijzer weer opnemende, vermaant hij de ongelovigen tot berouw, opdat zij niet gedwongen worden te ondervinden dat de bedreigingen niet ijdel of ongemeend waren. Bij name spreekt hij de koningen en rechters toe, die niet zo gemakkelijk tam worden..

2) In het Hebr. Huwasroe. Dit betekent wel, tuchtigen, maar ook de bestraffende vermaning, de waarschuwing ter harte nemen. En die betekenis moeten we hier hebben. De dichter treedt hier op als raadgever, als gezant Gods, opdat de volken zich nog zouden bekeren, en zich onderwerpen aan de heerschappij van den groten Koning, want in bekering tot den Heere is alleen redding en zaligheid.

In het volgende vers wordt gemeld, waarin dit zich laten waarschuwen, zichtbaar kan worden.

11. Dient den HEERE, in plaats van de banden te verscheuren en de touwen af te werpen (vs. 3), dient Hem met vreze 1) van wege Zijne hoge en verhevene Majesteit, die toch met de weerspannigen slechts lacht (vs. 4) en verheugt u met beving, met heilige vreze, dat zulk een heerlijk Koning over u gesteld werd, opdat gij bewaard moogt blijven, ooit weer Zijnen toorn (vs. 5 vv.) op te wekken (Fillip. 2: 12. Hebr. 12: 28).

1) Hij bepaalt de wijze van verstandiglijk handelen, n.l. dat zij den Heere zouden dienen in vreze. Want dewijl zij op de hoogte, waarop zij stonden, vertrouwende, er van droomden, dat zij niet aan het algemene recht waren gebonden, ontdekt Hij hen ten zeerste hun trotsheid, dat zij zelfs zich niet verwaardigden zich onder God te stellen. Derhalve, totdat zij hadden geleerd, Hem te vrezen, waarschuwt Hij hen, dat zij het rechte verstand misten. En zeker, dewijl hun zorgeloosheid hen verhardde, zodat zij Gode weigerden gehoorzaam te zijn, moeten zij het eerst tot vreze gedwongen worden, opdat zij hun opstand zouden laten varen..

Door hun daden van opstand hadden zij getoond, dat er geen vreze Gods bij hen werd gevonden. Zij hadden zich zelven gediend, welnu, hier vermaant de dichter hen, om van het dienen van zich zelven af te zien, om de gedachten van opstand te laten varen, en zich in ware en ootmoedige vreze Gode te onderwerpen, en Hem alzo in vreze te dienen.

Van daar dat ook in het tweede lid van beving wordt gesproken, opdat zij als smekelingen tot God zich zouden wenden, en diep bewust zouden zijn van Zijne hoogheid en verhevenheid, van hun eigen kleinheid en nietigheid.

12. Kust 1), ten teken uwer huldiging (1 Samuel 10: 1), den Zoon, opdat Hij bij verder verzet van uwe zijde niet toorne, en gij op den weg vergaat, dien gij ingeslagen zijt, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden 2), daar Hij de weerspannigen met een ijzeren scepter verplettert en als een pottenbakkersvat in stukken slaat (vs. 9) a). Welgelukzalig 3) zijn daarentegen allen, die op Hem betrouwen, want dezen zegent Hij.

a) Psalm 34: 9. Spreuken 16: 20. Jes. 30: 18. Jer. 17: 7. Rom. 9: 33; 10: 11. 1 Petrus 2: 6.

1) Van den Heere wordt gezegd (vs. 11): "Dient Hem met vreze; " van den Zoon: "Kust Hem.". De Zoon stelt zich tot ons in de nauwste betrekking. Hij nadert ons zo van nabij, dat wij Hem kunnen kussen..

"Kussen", is een teken van liefde jegens gelijken Genesis 33: 4. 1 Samuel 20: 41. Rom. 16: 10. 1 Kor. 16: 20), van neerbuiging tot minderen (1 Samuel 10: 1), van godsdienstige verering (1 Koningen 19: 18. Job 21: 27).

Kussen is hier teken van onderwerping, van een zich stellen onder Zijn gezag. Samuel kust Saul als teken van onderwerping aan hem als koning.

2) Of "want straks ontbrandt Zijn toorn." De dichter vermaant hier tot onderwerping aan den Zoon en voegt er bij, "opdat Hij niet toorne." Wie is die Hij? Is het Jehova of is het de Zoon des Welbehagens? Ongetwijfeld de Heere zelf, de Vader. Het is daarom, dat de Heere Christus zegt (Joh. 5: 23): Wie den Zoon niet eert, eert ook den Vader niet, die Hem gezonden heeft. Want wel zal eenmaal de toorn des Lams uitgaan tegen alle degenen, die niet gewild hebben, dat Hij Koning over hen zou zijn, maar hier wordt toch telkens van den Vader, van Jehova gesproken. Wanneer men tegen Zijn eeuwig Besluit ingaat, dat verwerpt en bespot, wanneer men weigert zich te buigen voor het gezag van den Zoon van Zijn Welbehagen, dan zullen de volken Zijn toorn ondervinden, op den weg vergaan, wanneer Zijn toorn ook maar een weinig zou ontbranden. Calvijn tekent dan ook aan: "Dewijl Christus niet versmaad wordt, zonder dat men den Vader versmaadt, die Hem met Zijn glorie heeft versierd, zal de Vader zelf zulk een heiligschennis niet ongewroken laten."

3) Welgelukzalig! want wanneer der mensen roem zal verdwijnen gelijk de bloem des velds, die voor een ogenblik is, en wanneer alles, wat groot en eervol in vorsten genoemd is in ‘t stof zal gelegd zijn, zal Hij aan Zijne gelovige dienaren ene kroon zonder zorgen geven en een koninkrijk, dat niet kan bewogen worden.

In elke tijd van druk kan de gemeente des Heren van dezen Psalm het troostrijk gebruik maken, dat daarvan de eerste Christenen maakten bij de ervaring van den eersten vijandigen tegenstand (Hand. 16: 23-29). Ook onze tijd ziet in dit keurdicht zijn beeld getekend, zijne roeping gepredikt, zijne toekomst ten dele ontsluierd..

Het een "Welgelukzalig" begon de eerste Psalm, met een "Welgelukzalig" eindigt de tweede; ook overigens staan beide Psalmen in nauw verband tot elkaar, terwijl de tweede in bijzondere toepassing op den Gezalfde en Zijne vijanden datgene nader uitwerkt, wat de eerste in ‘t algemeen van de inwendige tegenstelling tussen rechtvaardigen en goddelozen, van den eeuwig vasten stand der eersten en den zekeren ondergang der laatsten, aangeduid heeft. Toch vormen beide Psalmen, gelijk, volgens de oud-Joodse mening, ook nieuwere verklaarders beweren, één geheel, dat in twee delen verdeeld is, zodat daarom in Hand. 13: 33 volgens ene andere en betere lezing dan de gewone tekst, deze Psalm de eerste zou genoemd worden. De 1ste Psalm zou dan als ene inleiding op de Psalmen niet worden meegeteld, maar de telling eerst met den 2den beginnen. Zulk een voorwoord is die Psalm dan ook in de daad. Even als de Thora (de Wet) in vijf boeken verdeeld is, zo ook het Boek der Psalmen, dat het "Ja en Amen in liederen op het Gods woord van de Thora bevat; " daarom begint het met een Psalm, waarin hij het tegenwoordige en de toekomst van den vriend der Thora tegenover het tegenwoordige en de toekomst van den goddeloze stelt, met ene Echo van die vermaning (Jozua 1: 8), in welke Jehova na den dood van Mozes diens opvolger Jozua het Boek dezer wet op het hart drukt. Even als nu de nieuwe Testamentische bergrede als ene prediking van de wet, die op de tafelen des harten geschreven is, met zaligsprekingen begint (MATTHEUS. 5: 3 vv.) zo ook het Oud-Testamentische Psalmboek, dat geheel en al gericht is op de wet, die in het harte leeft.".

Overigens zou het algemeen, voor ene inleiding passend karakter van Psalm 1 nauwelijks den verzamelaar van het Psalmboek vrijheid hebben kunnen geven dezen en den met dien nauw verbonden 2den Psalm, aan het hoofd van ene lange rij Davidische Psalmen te plaatsen, wanneer hij niet tevens de overtuiging gehad had, dat zij door David vervaardigd waren..

In enkele handschriften (2 Codd. de Rossi) is de eerste Psalm niet geteld, in andere (4 Codd. de Bennie en 3 de Ross) met den tweeden verbonden. Basilius noemde den eersten Psalm Prooimion bracu.

PSALM 3.

GEBED EN TROOST VAN DAVID TEGEN ZIJNE VERVOLGERS.

1. Een psalm (Hebr.: mismar, d.i. een lied, dat begeleid door muziek moet gezongen worden (1 Kronieken 25: 31) van David, door hem gedicht ter herinnering aan den avond van dien dag, als hij vlood voor het aangezicht van zijnen zoon Absalom, en in het noordelijk gedeelte van de woestijn van Juda, dat aan den Jordaan grenst, zijn nachtelijk leger betrok (2 Samuel 15: 13-16: 14).

2.

Hield de vorige Psalm zich bezig met den opstand der volkeren en van hun koningen tegen den Heere en zijnen Gezalfde, deze en de volgende leiden ons in dien toestand van David in, toen hij den smartelijken indruk, dien oproer en opstand op het hart maken van enen koning, die het wel met zijn volk meent maar tevens ook de zekerheid en het vertrouwen, die het bewustzijn van Goddelijke verkiezing verleent, het sterkst bij zich zelven ervoer. Met welke gedachten en gewaarwording en David op den eersten dag van zijne vlucht voor Absalom des avond ingeslapen is en in welk een stemming hij ontwaakt, verhaalt ons de derde Psalm in welken hij het toen hem geschonken goud van troost en vertrouwen, later, toen hij weer tot rust gekomen was, en de geheimen van zijn leven en van zijne geschiedenis had leren verstaan, voor de gemeente, tot munt geslagen heeft.

I. Vs. 2-7. De zanger klaagt, dat zich vele vijanden tegen hem verheven hebben en met hem spotten, als met enen, die van God voor altijd verlaten is; toch weet hij, wat hij aan zijnen God heeft, en wat hij van Hem verwachten mag; daarom legt hij zich, zonder vrezen en beven, in het vast vertrouwen op een vrolijk ontwaken, ter rust neer,

2. O HEERE 1)! hoe zijn mijne tegenpartijen vermenigvuldigd! velen staan tegen mij op; want van mijn gehele volk staan niet meer dan deze 600 getrouwen, die ik hier bij mij heb, nog aan mijne zijde; de overigen hebben zich allen aan de zijde van mijnen afvalligen zoon geplaatst (2 Samuel 15: 13,18 vv.).

1) De heilige historie leert ons, dat David niet slechts van zijn koninklijke macht was beroofd, maar bijna van allen was verlaten, zodat hij schier evenveel rijkdom had als zijne onderworpenen. Want ofschoon er wel enige weinige getrouwe vrienden hem op zijne vlucht vergezelden was hij niet meer door hun bewaking veilig als door de duisternis van de woestijn. Waarom het niet te verwonderen was, dat hij verschrikt was geworden door die menigte, die zich tegen hem gesteld had, dewijl hij niets anders kon verwachten, dan een zo spoedig mogelijke nederlaag. Maar het was een teken van een zeldzaam geloof, dat hij door zoveel vrees gekweld, zijn klacht aan het harte Gods durfde neerleggen. En zeker, dit is het enige middel, om onze angsten te doen wijken, welke zorgen ons ook kwellen, ze op Hem te werpen..

3. Velen, deels openbare tegenstanders, als die lasterende Simeï (2 Samuel 16: 5 vv.), deels misleide vrienden, zeggen of openlijk of in hun hart van mijne ziel, daar zij zich tot rechters over mijne betrekking tot U, o God, den Kennen mijns harten, opwerpen: Hij heeft geen heil bij God 1); hij is ene zware zonden uit Gods genade vervallen. Sela 2).

1) Onder heil bij God is te verstaan, al wat den gelovige, niet alleen op geestelijk, maar ook op tijdelijk gebied tot zegen kan gedijen. God is hier, gelijk overal, de Fontein en Oorsprong van alle genadegaven, van allen voorspoed en alle hulp. Geen heil bij God te hebben, was dan ook het schrikkelijkste, wat een gelovige kon overkomen, terwijl omgekeerd de ervaring er van hem over alle bezwaren deed henenzien.

Geen schrikkelijker toestand dus voor David, dan niets meer van God te kunnen verwachten, voor al wat hij nodig had. En daarom is de bede in een andere Psalm van diepe betekenis: "Zeg tot mijne ziele: Ik ben uw Heil." (Psalm 35: 3).

2) Het woord komt 71 malen in de Psalmen voor en 3 malen bij den profeet Habakuk (Hoofdstuk 3: 3,9,13) en is zonder twijfel een muziekteken. Volgens Luther, Statenoverzetters, enz. betekent het: "pauze," volgens andere verklaringen daarentegen zoveel als ons "forte', of "de Capo" (vgl. 1 Kronieken 25: 31)

4. Doch 1) Gij, HEERE! zijt in zulk een toestand van grote verlatenheid, een schild voor mij. Gij zijt het, die mij mijne koninklijke eer gegeven hebt, en al waren er dan nog zo vele vijanden, zij zullen mij haar niet ontroven. Bij alle smaadredenen, alsof mijne ziel gene hulp meer bij U had, zijt Gij het, die mijn hoofd opheft 2), zodat ik mijne smaders vrij in het aangezicht durf zien, want mijne zonden, om welke Gij mij verwerpen kon, hebt Gij mij vergeven (2 Samuel 11: 1-12: 14).

1) In dit woord klemt David zich aan zijn God vast. Zeker, het scheen wel zo, dat de Heere David had verlaten. Absaloms opstand scheen dit wel te melden. Zijn zonde met Bathséba droeg wel wrange vruchten. Maar die velen wisten niet, dat hij na diep berouw en ernstige boete weer met zijn God was verzoend. En daarom, die verzoende betrekking gaf hem moed, om tegenover de lastertaal en de spotternij der wereld het doch uit te spreken, het: doch Heere, Gij zijt een schild voor mij.

2) Waar David op dit ogenblik behoefte aan heeft is, dat de Heere, zijn God, aan hem zijn heil doet zien, dat Hij voor hem een schild is, dat is, dat Hij hem beschermt tegen de lagen en listen, de pijlen zijner vijanden, maar ook, dat Hij hem het hoofd doet opheffen, zodat hij aan vriend en vijand mag verzekeren, dat zijne zonde van hem is weggenomen.

5. Zo weinig is het waar, dat mijne ziele geen heil bij God heeft, dat ik integendeel den vrijen toegang tot den troon Zijner genade heb. Ik riep met mijne stem tot den HEERE, en Hij verhoorde mij, ondanks mijne verwijdering van de plaats Zijner tegenwoordigheid (2 Samuel 15: 24-29) van den berg Zijner heiligheid 1). Zodra mijne stem tot Hem doordringt, klinkt Zijn verhorend antwoord tot mij in deze woestijn. Sela.

1) Ook daaruit blijkt, dat de Heere zijn heil is. Want toch niet alleen, dat de Heere hem weer vrijmoedigheid had gegeven, om tot Hem te roepen, maar Hij had hem ook verhoord en wel van den berg Zijner heiligheid. Dit laatste wil zeggen, van den hemel. Want toch, waar David was gevlucht, was de arke, de zichtbare vertegenwoordiging van den Heere God, op Sion, den berg Gods, gebleven. Maar ziet, waar hij nu op dien aardsen berg niet kan vertoeven, waar hij aldaar niet des Heren gunstrijk aangezicht kan zien, daar ervaart hij, dat de Heere aan geen plaats gebonden is, en dat Hij hem verhoort van den berg Zijner heerlijkheid en heiligheid.

6. a) Ik lag neer en sliep; in het bewustzijn van den Goddelijken bijstand, die mij omgeeft, legde ik mij even gerust neer als vroeger in vreedzame tijden; ik sliep vrolijk in, zonder mij eerst lang vol bange zorg op mijn leger om te keren; ik ontwaakte zonder dat enig kwaad mij

getroffen had; want de HEERE ondersteunde mij, daar Hij Zijne liefderijke, almachtige hand als een hoofdkussen onder mijn hoofd legde (Hoogl. 2: 6).

a) Psalm 4: 9.

Die weet, dat hij God tot Zijn beschermheer heeft, mag zo gerust en vertrouwend naar Zijne legerstede gaan, zonder kwaad te vrezen van de macht des vuurs, van de scherpte des zwaards, van de ontwerpen der boze mensen of van den invloed van boze geesten.

Zie David in het midden des gevaars slapende zonder vrees, door de Goddelijke bescherming, bevrijd van het waken ter bestrijding en overwinning zijner vijanden. Ziet den Zoon van David Zich zelven ter ruste leggende op het kruis, dat bed van zorgen, Zijnen Geest in ‘s vaders handen aanbevelende vol vertrouwen op ene vreugdevolle opstanding, naar de belofte op den bepaalden tijd. Zie dit, o Christen, laat het geloof u leren te slapen, te sterven; dezelfde God waakt over u in uw bed en uw graf.

Vele oude en beroemde schrijvers beschouwden dit vers als ene voorafschaduwing van den dood en de opstanding van den Heere Jezus. Hiervan echter mogen vrij zeker zijn, dat het ons een liefelijk bewijs geeft van de onderhoudende en rust gevende kracht van levendige godsvrucht in den tijd van overstelpend onheil..

Xerxes, de Persiaan, toen hij alle tempels in Griekenland verwoestte, veroorzaakte, dat de tempel van Diana bewaard bleef wegens zijne schone bouworde. De ziel, welke de schoonheid van heiligheid in zich schitterende bezit, zal bewaard worden wegens de heerlijkheid van hare inrichting. God zal niet toelaten dat Zijn eigen tempel verwoest wordt. Wilt gij veilig zijn in kwade tijden? Zoek genade en versterk deze bezetting; een goed geweten is des Christens sterk fort. David’s vijanden lagen rondom hem en hij zei "ik lag neer en sliep." Een goed geweten kan slapen in den loop van een kanon; genade is des Christens pantsier, dat geen pijlen of kogels vreest. Er kan tegen ware genade aan geschoten worden, maar zij kan niet doorschoten worden; genade verbergt de ziel in Christus en daar is zij veilig als de bij in de korf, als de duif in de ark. Er is gene verdoemenis voor hen, die in Christus Jezus zijn (Rom. 8: 1)..

"De Heere ondersteunde mij." Het ware niet ondienstig na te gaan de onderhoudende macht in ons betoond, wanneer wij slapen, in den omloop van het bloed, het ademen der long, enz. en de bewaring van de vermogens onzer ziel, terwijl de beeltenis des doods op ons is..

Persoonlijke ervaringen van genade schenken een blijvenden zegen, want zij beschutten tegen den spot der ongelovigen in tijden van moeite, zij versterken de zekerheid van gebedsverhoring in uren van zware aanvechting, zij leiden tot levendige overgave aan God in dagen, wanneer alle menselijke hoogheid, kunst en kracht blijkt niets te zijn..

7. a) Ik zal niet vrezen voor tien duizenden des volks, die zich rondom tegen mij zetten, en hun aanslagen gemaakt hebben om mij te verderven (2 Samuel 17: 1 vv.).

a) Psalm 27: 3.

Het is hetzelfde hoedanig onze vijanden zijn, in getal legioenen, in kracht de voornaamsten, in listigheid slangen, in wreedheid draken, in voordeel van stelling een vorst der lucht, in slechtheid een geestelijke boosheid. Hij, die met ons is, is meer dan die tegen ons zijn; niets is in staat ons te scheiden van de liefde Gods. In Christus Jezus zijn wij meer dan overwinnaars.

Hoeveel was op dezen dag den verootmoedigden koning overkomen. Den troon had hij verloren, het heiligdom had hij verloren, het heiligdom had hij achter gelaten, een geliefde zoon was zijn vervolger, een hooggeëerde en vertrouwde vriend zijn verrader; door trouweloze onderdanen was hij gelasterd en zelfs met stenen geworpen. Moede en afgemat van zulk enen dag was hij in zijn nachtkwartier gekomen, en toch kon hij zich met deze diepe zielenrust neerleggen midden onder een oproerig volk. Wie onder ons christenen doet dat David na? Hem geschiedde ook naar zijn geloof: Achitofel vond met zijnen raad tot een overval bij nacht geen ingang, en David trok voor het aanbreken van den dag over den Jordaan (2 Samuel 17: 5-22). Lees hier Spreuken 3: 11-26..

In dit vers verheft David de onschatbare kracht van zijn geloof, welke alle vromen uit de bescherming Gods putten. Want zo onmetelijk de macht Gods is, zo ook stellen zij vast, dat zij onwrikbaar is tegen welk aanvallen, beroeringen, toerustingen en legers van geheel de wereld ook. En voorzeker, indien wij niet deze ere aan God toerekenen, wij zouden den moed verliezen. Waarom wij in gevaren moge leren, niet op menselijke wijze de hulpe Gods af te meten, maar welke schrik ons ook wordt aangejaagd, dezen daarom te verachten, dewijl het bespottelijk is, al wat de mensen tegen God durven bestaan..

Juist, omdat God zijn heil is, ligt hij gerust ter neer, en al telt Absalom zijn aanhangers bij duizenden en tienduizenden, hij zal niet vrezen. In zijn hart is er een stil geloofsvertrouwen op de machtige hulp van zijn Bonds-God.

8.

II. Vs. 8 en 9. Terwijl David den uitslag van zijne zwak den Heere ten slotte aanbeveelt, dat hij hem verder helpe tegen zijne vijanden, gedenkt hij tevens het trouweloos van hem afgevallen volk, dat echter desniettemin het volk van God is, en smeekt hij daarover den zegen van Boven af.

8. Sta op, HEERE! Gij, die met wijze en goede bedoelingen den vijand tot hiertoe hebt laten geworden, maar naar uwe gerechtigheid niet voortdurend bij zulk een handelen stil kunt zijn! Verlos mij, mijn God1), en weerleg de spotrede mijner vijanden, alsof ik geen heil bij U had (vs. 3). Ik vertrouw op U, die steeds mijn Redder waart; want Gij hebt in vroegere dagen al mijne vijanden Op het kinnebakken geslagen, de tanden der goddelozen hebt Gij verbroken; als de bozen tot mij naderden om mijn vlees te eten (Psalm 27: 2), zo hebt Gij met Uwe machtige vuist hun kinnebakken in stukken geslagen; zo hebt Gij gedaan en zult Gij ook nu weer doen.

1) Hoewel David in stil, ootmoedig geloofsvertrouwen heeft neergelegen, zo is hij zich toch bewust van het omringend gevaar. Genade maakt niet zorgeloos. De gelovige schept wel moed bij dreigende gevaren, of te midden van drukkende tijdsomstandigheden uit hetgeen hij vroeger en later heeft ondervonden, maar hij weet het ook, dat hij elke dag en elk ogenblik bij vernieuwing de genadevolle hand van zijn God moet ervaren. En daarom roept David uit de diepte der ziele tot den Heere, terwijl hij Hem bepaalt bij wat Hij vroeger heeft verricht. Want toch wat nu volgt, is mededeling van vroegere en heerlijk geschonken ervaringen.

9. a) Het heil is des HEREN; God geeft redding, ook wanneer de wereld de mogelijkheid loochent. Deze hulp verleent mij thans de Heere, ook om zijns uitverkoren volks wille, dat zo jammerlijk is misleid. Gij zult toch op het hoofd van het volk de schuld van enen verleider niet brengen; Uw zegen is, zij over Uw volk. Sela.

a) Spreuken 21: 31. Jes. 43: 11. Jer. 3: 23. Hos. 13: 4. Openbaring 7: 10; 19: 1.

Dit slotwoord werpt een helder licht in het diepst van David’s edele ziele; het heeft zijn tegenbeeld in het "Vader! vergeef het hun" uit den mond van den tweeden David, dien Zijn trouweloos volk niet slechts verworpen maar ook gekruisigd heeft..

David had een koninklijk herderlijk hart, en daarom, hoewel dat volk zich op dit ogenblik van hem afkeert, toch gevoelt hij behoefte, om den zegen van zijn God over hen af te smeken.

PSALM 4.

TROOSTVOL GEBED TEGEN DE IJDELHEID VAN DE KINDEREN DER WERELD.

1. Een psalm (Psalm 3: 1) van David voor den opperzangmeester, om dien over te geven, opdat hij dien met zijne zangers lere, op de Neginoth "met snarenspel" en niet met andere instrumenten te begeleiden.

2.

Aan het morgenlied sluit zich een avondlied van David aan, eveneens tijdens Absaloms opstand gedicht, doch later dan de vorige toen zijne wederpartijders reeds enigen tijd zich verzet hadden en onder zijne hem trouw geblevene vrienden radeloosheid en moedeloosheid de overhand dreigden te nemen. (2 Samuel 17: 21)

I. Vs. 2-6. Door vijanden omgeven en verdrukt, wendt zich de heilige zanger tot den Heere, zijnen rechtvaardigen God, met een kort aanroepen van hem om hulp (vs. 2); daarop richt hij zich tot de tegenpartijen. Hij vermaant hen afstand te doen van hun onderneming, om hem zijne waardigheid te willen ontroven, die hem toch van God gegeven is, en die de Heere zeker voor hem bewaren zal; hij raadt hun het vruchteloos en leugenachtig drijven, dat de kiem des verderfs in zich omdraagt, na te laten (vs. 3,4). Hij dringt hen, niet verder door hartstochtelijke opwinding zich te bezondigen, maar de hand in den boezem te steken, wanneer de stem des gewetens hun zeggen zal wat zij doen moeten, ook niet langer te wanen,

dat zij door huichelachtige offeranden Gods gunst winnen, en op den voorrang van menselijke hulpmiddelen zich niet te verlaten, maar integendeel in des Heren heiligdom rechtvaardige offers te brengen en op den Heere zelven en onmiddellijk hun vertrouwen te stelen. (vs. 5 en 6).

2. Als ik roep, in mijnen ellendigen toestand U om bijstand smeek, verhoor mij, o God mijner gerechtigheid! 1) in benauwdheid hebt Gij mij reeds zo dikwijls ruimte gemaakt, reeds zo dikwijls redding gegeven; wees mij ook thans genadig, Gij, dien ik ken als degene die de miskenden en vervolgden rechtvaardigt en redt, en hoor mijn gebed.

1) David geeft te kennen, dat hij de hulp niet van ene partijdige voorliefde van zijnen God voor hem, maar van zijnen God als den rechtvaardige verwacht, die aan zijne rechtvaardige zaak bijstand moet verlenen. Hij geeft daardoor een regel voor ieder gebed in gelijken nood. Om hulp bidden, zonder dat men God alzo kan noemen, staat met ene godslastering gelijk, want in plaats van te verlangen, dat hij overeenkomstig Zijn Wezen zou handelen, verlangt men daarmee, dat Hij Zijn Wezen zou verloochenen..

De naam, met welken de Heere hier genoemd wordt: God mijner gerechtigheid, heeft verklaring nodig, te meer daar die in geen ander gedeelte der Schrift gebruikt wordt. Hij bedoelt: Gij zijt de oorzaak, de openbaarder, de onderhouder, de kennen en de beloner van mijne gerechtigheid; op U beroep ik mij van de lasteringen en harde veroordelingen der mensen..

Jehova is eigenaar der gerechtigheid, oorsprong der gerechtigheid, handhaver der miskende en vervolgde gerechtigen. Dezen God der gerechtigheid noemt David vol vertrouwen den Zijne, want de gerechtigheid, die hij bezit, bezit hij in Hem, en de gerechtigheid, die hij verwacht, verwacht hij van Hem..

3. Gij mannen, die u zelven voor de edelsten en voornaamsten van het volk houdt! hoe lang zal mijne eer, mijne koninklijke waardigheid die gij geroofd hebt, tot schande zijn, door u geschandvlekt worden? hoe lang zult gij de ijdelheid, den laster beminnen, de leugen zoeken? want al het recht, dat gij voor den opstand voorgeeft, is niets dan schijn en het middel niets dan een leugenachtig voorwendsel (2 Samuel 11: 1 vv.). Sela zie Psalm 3: 3

In tegenoverstelling tot Benee-Adam "de grote menigte" betekent Benee-isch, mannen die boven haar uitsteken (vgl. Psalm 49: 3; 62: 10. Spreuken 8: 4. Jes. 2: 9; 5: 15). Van zijn ontaarden zoon spreekt David in dezen en in den vorigen Psalm zo weinig als in de Psalmen uit den tijd der vervolging door Saul van dien verblinden koning; hij richt het woord tot de Aristocratische partij, wier werktuig Absalom geworden was..

De uitdrukking is ironisch; zij hielden zich voor edel en verstandig, terwijl slechts ene blinde woede hen tot hun schandelijke ondernemingen dreef..

4. Weet toch, dat de voorspoed, dien gij tot hiertoe genoot, geen bewijs is, dat gij recht hebt en God met u is, weet, dat de HEERE Zich enen gunstgenoot heeft afgezonderd, mij, dien Hij

als Zijnen dienaar kende (1 Samuel 13: 14; 15: 28), tot deze waardigheid van koning over Israël verkoren heeft (1 Samuel 16: 7), en gij dus tegen God strijdt. De uitkomst zal tegen uwe verwachting zijn, want de HEERE zal horen, als ik tot Hem roep, op dezen nacht volgt een morgen van licht, op deze vernedering verhoging.

Wie zich van zijne verkiezing en begenadiging voor God recht bewust is, verliest alle mensenvrees. Maar hij moet ook in den hem geschonken toestand leven, hij moet zich niet alleen tegen aanvallen verdedigen, maar zich in de genade door overgave aan God bevestigen, en anderen, zelfs de tegenstanders, aan hunnen plicht herinneren en door waarschuwing, vermaning en aansporing tot het volbrengen van hun schuld dringen..

Er is tweeërlei gerustheid, ene vleselijke, die doemwaardig is; ene geestelijke, die te prijzen is en uit het geloof voortkomt.

5. Zijt beroerd, gevoelt gij u ontroerd, toornig, is er iets dat uwe ontevredenheid over mijn bestuur opwekt, (ik weet toch, dat ik een zondig mens ben, die dwalen kan) zo maakt geen opstand en zondigt niet (Efeziers 4: 26); spreekt liever in ulieder hart 1) op uw leger, overdenkt die in de afzondering, waar de betere stem des harten zich kan laten horen, en zijt stil 2), geeft op die stem acht, totdat uw hart volkomen rustig geworden is. Sela 3).

1) Het hart is de plaats des gewetens en de Geest Gods verbergt zich, gelijk bij deze plaats Haman opmerkt in onze eigene stem, zodat wij zijne toespraak, Zijnen raad, Zijne wijsheid uit ons eigen stenen hart zien voortkomen..

2) De vermaning heeft ene bijzondere betekenis door de opmerking, dat het een avondlied is. David vermaant zijne vijanden, datgene te doen, wat hijzelf doet en waarvan hij zelf den rijken zegen ondervond. In de stilte van den nacht onderhoudt hij zich in zijn kamertje en op zijn leger met God; daar wordt hem alles zo helder, alles zo licht. Mocht toch zijnen vijanden dezelfde zegen ten deel zijn! Wat zij op deze wijze konden winnen, toont onze Psalm, de vrucht van David's nachtelijk nadenken; de toon is zo rustig zo zacht, geen toorn tegen de stoute oproermakers, maar liefdevol leedgevoel, teder medelijden met hen, dat zij hun eigene ziel zo verwoesten, vervult hem..

Opent den mond niet, om de zonde te verontschuldigen..

3) Het eerste vers der beide strofen in vs. 3 vv. en vs. 5 vv. bevat de afmaning; het tweede de aanmaning; in het midden beide keren ene pauze als om hun tijd tot nadenken te geven, hen pensief te maken. Men denke zich in plaats aan Sela een streep, die tot overpeinzing dringt..

6. Offert, in plaats van de huichelachtige offers, waarmee gij in 't heiligdom uwe slechte zaak zoekt te wijden en God tot u te trekken a)offeranden der gerechtigheid 1), Hem in de rechte, Gode welgevallige, stemming gebracht, en vertrouwt 2) op den HEERE, in plaats van op de menselijke hulpmiddelen, op welke gij u verlaat; dit kunt gij zeker niet doen zonder u van uwe eigene zaak, die zondig is, af te keren.

a) Deuteronomium 33: 19.

1) Offert offeranden der gerechtigheid, zodat gij van zonde en toorn aflaat en uwen plicht volbrengt, want anders zal uw geloof ijdel en uwe gehelen dienst te vergeefs zijn, al offerde gij nog zo veel. Het is niet genoeg offers te brengen, maar zij moeten ook een goeden grond hebben. Die zijnen broeder haat, kan gene aangename gave op het altaar brengen; zijn gebed zelfs zou zonde zijn. De Heere haat den godsdienst, die met ongerechtigheid, vijandschap, belediging van den naaste en nalaten der verschuldigde gehoorzaamheid verbonden is; er behoort een boetvaardig en gebroken hart tot een waar offer en een ootmoedig en dankbaar geloof, dat men zich zelven Gode tot een levendig offer stelt, en zijne leden tot wapenen der gerechtigheid (Psalm 51: 19; 50: 14,23. Rom. 6: 13; 12: 1).

2) In het Hebr. Bitchoe el-Jahweh). Het eerste woord betekent wel vertrouwen, maar dan in een zeer uitgebreiden zin. Het betekent vertrouwen met de bijbetekenis van aanhangen. Vertrouwen op den Heere wil dan zoveel zeggen: Op Hem niet alleen zijn vertrouwen zetten, maar ook Hem aanhangen, zich vol vertrouwen aan God in waarheid overgeven. Hun zonde was niet alleen, dat zij den koning hadden verworpen, maar daardoor ook, dat zij in blind zelfvertrouwen God de gehoorzaamheid hadden opgezegd die David tot koning had verkozen. En zo zij het ijdele zelfvertrouwen zouden laten varen en weer zich aan God onderwerpen, dan zouden zij ook zelf hun daden van ontevredenheid en opstand afkeuren, ja, dan zouden die daden en gedachten vaarwel worden gezegd, en in plaats van de wrevelige stemming zou er weer een opgeruimde stemming komen.

Het stamverwante woord in het Arabisch geeft juist aan, dat de vrucht van zulk een vertrouwen een opgeruimde stemming is.

7.

II. Vs. 7-9. Terugziende van de wederpartijders daarbuiten op het eigene, kleine leger van vrienden, dat hij bij zich heeft, denkt hij hoe men wel spotten moet met het vertrouwen, dat hem nog vervult. Hij weet echter wie zijn Helper is, en bidt den Heere, het licht van Zijn aangezicht over hem en de zijnen te verheffen. Terwijl hij nu in de gemeenschap met God zich rijker en gelukkiger gevoelt dan zijne tegenstanders, middenin den overvloed, legt hij zich getroost en blijmoedig ter ruste, wetende dat hij ook voortaan in rust en vrede zal inslapen.

7. Velen 1) dergenen, die hier in de vesting Mahanaïm bij mij zijn, terwijl de vijanden daarbuiten zich ten strijde verzamelen (2 Samuel 17: 24 vv.), zeggen: Wie zal ons het goede doen zien? van waar zal ons hulpe komen; het ontbreekt ons zelfs aan de nodige levensmiddelen? Nochtans vrees ik niet; ik weet van waar mijne hulpe komen zal en bid: verhef Gij over ons, gelijk Gij in den zegen van Aäron beloofd hebt (Numeri 6: 24) voor Uw volk te zullen doen, het licht Uws aanschijns, o HEERE! 2) want zodra, Uw aangezicht Zich in genade tot ons wendt, is de duisternis verdreven, gelijk de aardse zon den nacht verjaagt.

1) Velen. Dezen zijn te zoeken in de omgeving van David. Zij hadden al lang verwacht een omkering van zaken en nu scheen het wel, dat niet David, maar Absalom de overwinnende partij zou zijn. David heeft dan hier niet alleen den strijd tegen vijanden daarbuiten, maar ook tegen twijfel en moedeloosheid daarbinnen, in zijne omgeving. En daarom van alle mensen afgebracht, is het zijne ootmoedige bede, dat de Heere, en Hij alleen, zijn helper en redder zou zijn, dat de Heere Zijn goedgunstig Aangezicht over hem en zijne vrienden zou doen lichten. Want alleen het licht Gods in de ziele zou den donkeren nevel van twijfelzucht en ongeloof kunnen wegvagen.

2) Waar deze bede het hart vervult, daar wordt aan vele dwaze verwachtingen, nutteloze bekommeringen, zondige klachten een einde gemaakt; waar deze bede verhoord wordt, daar smaakt men ene vreugde boven alle vreugde, daar blijft men kalm en gerust bij elke nood, daar gevoelt men in zich kracht en moed tot de grote taak des levens..

Het is beter, zei iemand: Gods gunst in onze verslagene harten te gevoelen, dan het gehele leven te zitten in den warmsten zonneschijn, die deze wereld oplevert. Christus in het hart is beter dan koren in de schuur of wijn in het vat. Koren en wijn zijn slechts vruchten der wereld, maar het licht van Gods aangezicht is de rijpe vrucht des hemels. "Gij zijt met mij" is een veel meer gezegend woord dan "een oogstlied!" Laat mijn korenschuur ledig zijn, ik ben vol van zegeningen, indien Jezus Christus mij toelacht, maar indien ik de gehele wereld heb, zonder Hem ben ik arm..

8. Gij, Heere, op wiens genadige leiding ik met vrolijk vertrouwen steun, hebt reeds nu, ondanks al het gevaarvolle van den tegenwoordigen tijd, vreugde in mijn hart gegeven 1), zo dat ik gene reden heb om mijne vijanden te benijden, meer vreugde dan ter tijd, als hun koren en hun most vermenigvuldigd zijn; hoewel ons hier alles ontbreekt, en wij als ene bende van bedelaars dwalen (2 Samuel 17: 27), ruil ik met mijne tegenstanders in al hunnen overvloed niet.

1) Nooit derhalve vervult ons een zoete vrede en een liefelijke vreugde, dan wanneer Gods gunst ons bestraalt. Ofschoon de gelovigen hun inkomsten ook voor zich zelven begeren, toch worden ze er niet zó door vervoerd, of zij laten er zich geduldig van beroven, indien zij het slechts vatten, dat God hun verzorger is..

9. Ik zal in vrede te zamen (straks) neerliggen en slapen, in plaats van mij door zorgen te laten kwellen; want Gij, o HEERE! alleen zult mij doen zeker wonen; hoewel gene menselijke wachters mij omgeven, als toen ik nog den koningstroon bezat, toch zal ik gerust zijn, ja nu nog meer, daar mijn vertrouwen op gene menselijke bescherming berust, maar alleen op Gods trouw.

De gelovigen vinden bij Jezus rust voor hun zielen in dit leven, rust voor hun lichaam in den dood, en rust voor lichaam en ziel in de eeuwigheid (MATTHEUS. 11: 29. Jes. 57: 2. Hebr. 4: 1).

In de laatste regels gaat het avondlied zelf ter rust; de Jamben, met welke het sluit, zijn als de laatste klanken van een wiegelied, welke zachtkens dommelend klinken. Dante zegt in zijn convito terecht, dat de lieflijkheid en de harmonie van den Hebr. Psalm in de Griekse en Latijnse overzetting verloren gegaan is..

Welk een kinderlijk geloofsvertrouwen. Hoe blijkt het hier, dat David weet, dat zijn God een verzoend God is, die zelf het wolkgordijn heeft verscheurd en Zich nu weer door Zijn kind in het lieflijk Aangezicht laat zien.

PSALM 5.

GEBED VOOR DE KERK, TEGEN DE VALSE LERAARS.

1. Een psalm (Psalm 3: 1) van David voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), naar den inhoud een gebed, op de Nechiloth (waarschijnlijk: "blaas instrumenten).

Op de avondbede (Psalm 4) komt hier een tweede morgenlied gelijk het schijnt uit dien tijd van David's leven toen hij zich nog aan Sauls hof bevond en daar door ene georganiseerde partij van zelfzuchtige, belasterende en bloedgierige vijanden omringd was die den argwanenden koning voortdurend tegen hem ophitsten en het op zijnen ondergang toelegden (1 Samuel 19: 7). Wat hij nu In zulk een toestand voor zich zelven smeekt, dat smeekt hij tevens voor het gehele geslacht van vromen en rechtvaardigen, dat in hem zijnen plaatsbekleder had, en dat van zijne regering, wanneer de tijd daartoe gekomen was ene betere toekomst voor den bloei der Kerk verwachtte.

I. Vs. 2-8. Nadat de zanger eerst voor zijn gemoed de ware stemming van een biddende gezocht heeft (vs. 2 en 8), verheft bij zijne ziel door de gedachte, dat hij tot God bidt, die In een oprecht en waar hart een welbehagen, maar van de goddelozen een af keer heeft. (vs. 4-8).

2. O HEERE! neem mijne redenen ter ore, versta, merk op mijne overdenking 1).

1) Onder overdenking hebben wij hier te verstaan, het innig gebed, het gebed, waarin men gans en al weggezonken ligt voor zijn God. De eerste betekenis is peinzend spreken, en daarom, op het gebed overgebracht, zich geheel alleen met zijn God gevoelen.

3. Merk op de stem mijns geroeps 1), o mijn Koning en mijn God 2)! want tot U zal ik bidden 3).

1) De heilige dichter klimt hier trapsgewijze op, eerst in de beschrijving van zijn gebed, dat hij hier 1e. in 't algemeen: redenen, 2e. overdenking en 3e. een geroep noemt; vervolgens ook bij de gewenste verhoring, daar hij 1e. een ter ore nemen, 2e. een verstaan en 3e. een nauwkeurig opmerken van zijn gebed begeert.

2) Als Israël's Koning kan God niet toegeven, dat in Zijn rijk de boosheid triomfeert, en als degene, dien de rechtvaardige zijnen Koning noemen kan, moet Hij hem beschermen. Deze aanspraken bevatten alzo ene uit het geloof voortkomende, vrijmoedige herinnering Gods aan Zijne verplichting om te helpen, die tevens ene vermaning voor den zanger zelven is, om op Zijne hulp te vertrouwen..

3) David gaat van de algemene grondstelling uit, dat zij, die God in hunnen nood aanroepen, nooit door Hem worden teruggestoten. Hij stelt zich tegenover de ongelovigen, die in het ongeluk God ter zijde stellen en of hun smart opeten, of zich bij mensen beklagen, en daardoor onwaardig zijn, dat God op hen zie..

4. Des morgens 1), HEREN zult Gij mijne stem horen, Gij zult niet uitstellen mij te horen, zo min als ik talmen wil, om aanstonds met het begin van den dag mijn gebed voor U te brengen; des morgens zal ik mij tot U schikken 1), mijn hart tot U wenden, en wacht houden a), uitzien, vertrouwende, dat Gij ter hulpe zult komen.

1) De morgen is de geschiktste tijd om met God te spreken. Een uur in den morgen is zoveel als twee in den avond. Terwijl de dauw op het gras is, moge de genade op de ziel druppelen. Laat ons aan God geven de morgens van onze dagen en den morgen van ons leven. Gebed moet de sleutel van den dag zijn en de bengel van den nacht. Godsdienstoefening moet beide de morgenster en de avondster zijn..

Men kan den morgen niet beter doorbrengen dan met gebed en godsdienst, den dag niet beter heiligen dan door wandelen op den weg der gerechtigheid, den avond niet kostelijker genieten, dan door den naam Gods te prijzen en door vernieuwde dankbare overgave aan Zijne bescherming..

Wanneer kinderen der wereld in nood en ellende zijn, zo lopen zij rond, zoeken hier en daar middelen en laten God in den hemel. Daarentegen laat een waar kind van God al het andere varen en het gaat in zijnen nood tot zijnen Vader.

In den morgen zal ik U alles voorleggen; ik zal mijn lot voor U neerleggen, ik wil de verborgenste gevoelens van mijn hart voor U uitspreken, ik wil al mijne vrees en al mijn leed, mijne behoeften, maar ook al mijne berouwvolle belijdenissen voor den Heere uitspreiden..

2) In het Hebr. E'ërok-lak, of, zal ik mijne gebeden U voorleggen. Het werkwoord wordt gebruikt van het schikken van het offerhout en van de offers zelven (Leviticus 1: 7,8) en wordt hier nu door den dichter gebruikt, om daarmee aan te duiden, dat hij des morgens zijne offeranden der gebeden zal neerleggen voor Gods aangezicht.

3) Wacht houden, in den zin van, uitzien; uitzien naar verhoring, naar genadige aanneming van de offeranden der gebeden. Calvijn tekent bij deze plaats aan: "Het woord (in den grondtekst) geeft zowel aan, hoop en geduld. als bekommernis. Ik twijfel niet, of David heeft willen zeggen, dat, nadat hij zijne zorgen aan Gods hart had neergelegd, hij nog wachtte en nog in het onzekere verkeerde totdat God hem duidelijk had geopenbaard, dat zijn gebed was

verhoord. Ofschoon dus altijd het verlangen nog met enige onrust vermengd is, wacht echter hij, die uitziet naar de genade Gods, geduldig op dezelve. Deze plaats leert ons, dat die gebeden ijdel zijn, die niet met hope gepaard gaan, welke de gemoederen zet als in een wachttoren."

Uit het volgende vers blijkt duidelijk, dat David de verhoring van zijn gebed grondt op de heiligheid Gods.

5. Van die verhoring en van mijne redding ben ik reeds vooraf zeker, noch vóórdat ik die zie; want 1) Gij zijt geen God die lust heeft aan goddeloosheid, en deze treedt toch zo duidelijk bij mijne tegenpartijders aan het licht, de boze zal bij U niet verkeren; Gij verbant hem uit Uw heilig land.

1) Hij redeneert hier uit de natuur van God zelven, want waar het Hem behaagt recht en gerechtigheid te doen, daaruit leidt hij af, dat Hij omtrent de goddelozen en alle bozen straf zal uitoefenen. Hoe toch is het mogelijk, dat zij ongestraft Zijne hand ontvlieden, wanneer Hij rechter der wereld is? Een plaats wel der opmerking waardig. Wij weten toch, hoe de teugelloze overmoed der goddelozen ons vrees aanjaagt, want dewijl God haar niet terstond bedwingt, zijn we er of door geschokt en beangst, of geven we ons, tengevolge er van, aan wanhoop over. Maar David put er hier liever stof uit voor zijn geloofsvertrouwen. Want hoe groter vrijheid aan de vijanden wordt gegeven om te woeden, hoe vuriger hij God als rechter inroept, Wiens ambt het is, alle goddelozen te verdoen, dewijl Hij alle ongerechtigheid haat. Laten de harten der vromen, zo dikwijls zij te strijden hebben met geweld, bedrog en onrechtvaardigheid, tot God de toevlucht nemen, opdat zij met een zekere hoop op bevrijding zich bemoedigen..

6. De onzinnigen, de trotsen, die zich misdadig zoeken te verheffen, zullen voor uwe ogen niet bestaan 1); zij kunnen geen stand houden, wanneer zij voor u openbaar worden; Gij haat alle werkers der ongerechtigheid.

1) Juist dewijl David de verhoring van zijn gebed grondt op de heiligheid Gods, zegt hij hier, wie die bozen zijn. Het zijn de onzinnigen, de dolzinnige snoevers, die, als God, de Heere, Zijn heiligheid laat schitteren, voor Hem geen stand zullen houden. Zijn liefde is een heilige liefde, die zich niet verenigen laat met de zonde en de ongerechtigheid. Hij is voor de goddelozen een verterend vuur, hetwelk niet kan verdragen worden door hem, die een werktuig der ongerechtigheid mag worden genoemd.

7. Gij zult de leugensprekers verdoen, ombrengen; van den man des bloeds en bedrogs heeft de HEERE, overeenkomstig Zijne heiligheid, enen gruwel; dat zal Hij ook tonen.

Laat ons hier de grote betekenis van waarheid en oprechtheid leren in elke omstandigheid des levens; zo velen zijn er, die willen omgaan als vrienden en de rechterhand der broederschap willen geven, terwijl zij u in de donkerheid doorsteken en het een en ander in de oren van hun vrienden fluisteren, om uwe achting bij iedereen te verkleinen.

8. Maar ik zal, terwijl die vijanden reeds aan den rand van den afgrond des verderfs staan, zodra ik gereed ben, door de grootheid Uwer goedertierenheid in Uw huis te Nob (1 Samuel 21: 1) ingaan; ik zal mij buigen naar het paleis Uwer heiligheid; ik zal neerknielen, met mijn aangezicht naar het Allerheilige, Uwe woonplaats gekeerd, in Uwe vreze, in een eerbied, door de betoningen Uwer liefde te groter geworden (Genesis 28: 17).

In plaats van door de stoutheid der goddelozen zich te laten verschrikken, bidt David met des te meer vertrouwen tot God, want hem is het zeker, dat hoe driester en vermeteler de goddelozen het maken, Hij, die naar Zijn Wezen alle goddeloze wezens haten moet, ook binnen korter of langer tijd moet openbaren, wat Hij in Zijn woord beloofd heeft..

Wel duurde het hierna nog 10 jaren, vóórdat David de vervulling van zijne hoop zag (1 Samuel 18: 30); maar even als voor den Heere duizend jaren zijn als één dag (2 Petrus 3: 8 3.8), zo verdwijnt ook op het standpunt des geloofs, wanneer zich dit op het heerlijke einde van Gods wegen verplaatst, het lijden van jaren in ene handbreedte tijds (2 Kor. 4: 18 vv.)..

Zie hier het goed gebruik, dat David van de boosheid van zijne vijanden maakt; hij was te waakzamer om zonden en allen schijn van zonde te vermijden, en te meer biddende (vs. 9 5.8), om altijd in den goeden weg Gods gevonden te worden. Door wijsheid en genade wordt zo het goede uit het kwade geboren..

9.

II. Vs. 9-13. Op hetgeen de dichter aan Gods heiligheid gezegd heeft, bouwt hij nu de bede, dat deze God Zijnen afkeer aan de ongerechtigheid met der daad moge bewijzen (vs. 9-11 5.8-10), opdat in eeuwigheid Zijn lof van de lippen van al Zijne knechten klinke (vs. 12 en 13).

9. HEERE! leid mij in Uwe gerechtigheid 1); leid mijne schreden door het leven overeenkomstig Uwen wil; maak mij standvastig in het houden van Uwe geboden, om mijner verspieders wil; want deze loeren op mij, of zij enige zonde in mij zouden kunnen vinden, die ze zo gaarne zouden verbreiden; richt Uwen weg voor mijn aangezicht 2), maak dien open, dat ik dien duidelijk zie, maak dien effen, dat niets mij verhindere dien te bewandelen!

1) Sommigen leggen wel uit op deze manier: Toon mij, wat recht is en maak dat ik geheel en al ben overgegeven aan Uwe gerechtigheid, en dit om mijne tegenstanders, dewijl er gevaar is, dat de heiligen door de boze en bedrieglijke kunsten der goddelozen verleid, van den rechten weg afdwalen. Wel een vrome en nuttige verklaring. Maar de andere uitlegging is geschikter, dat God zijn knecht midden door de lagen der vijanden behouden leiden moge en waar hij ziet, dat hij van alle kanten wordt belegerd en omzet, een uitweg openbare. De gerechtigheid Gods wordt op deze plaats, zoals op de meeste genomen, voor Zijne trouw en goedertierenheid, welke Hij in het beschermen van zijne gelovige openbaart. Het voorzetsel in heeft daarom hier dezelfde kracht als vanwege, of volgens. David toch wensende, dat God hem tot een leidsman op den weg mocht wezen, wekt uit Zijne rechtvaardigheid bij zich de

hoop op, om staande te blijven, alsof hij wil zeggen: o Heere, dewijl Gij rechtvaardig zijt, bescherm mij met Uwe hulp, opdat ik ontkome aan de boze listen mijner vijanden..

"Leid mij, o Heere!" als een klein kind geleid wordt door zijn vader, als een blinde wordt geleid door zijn vriend. Het is veilig en verblijdend wandelen, wanneer God ons leidt. "In uwe gerechtigheid," niet in mijne gerechtigheid, want die is onvolkomen, maar in de Uwe, want Gij zijt de gerechtigheid zelf. "Richt Uwen weg," niet mijnen weg "voor mijn aangezicht." Broeders, wanneer wij geleerd hebben onzen eigenen weg op te geven en te wandelen in Gods weg, is het een gelukkig teken van genade, en het is gene kleine genade den weg Gods helder voor ons oog recht gemaakt te zien. Dwalingen omtrent den plicht leiden ons in ene zee van zonden, vóórdat wij weten waar wij zijn..

2) Hier vraagt David, dat de Heere Zijn weg voor hem effen make. Zijn weg is de weg, dien David moet gaan, naar Gods bestel. Van dien weg vraagt hij, dat hij zou worden gericht, opdat hij voor dwalen en afdwalen werd behoed. David vraagt dit, op grond van God gerechtigheid. Want die gerechtigheid wordt openbaar, zowel in het beschermen der zijnen in den weg der vergevende genade, als in het straffen der goddelozen.

Dat zijne tegenstanders goddelozen zijn, zegt de dichter in het volgende vers.

10. Uwe eer staat inderdaad in mij op het spel; want in hunnen mond is niets rechts, niets dan bedrog en leugen; hun binnenste is enkel verderving; zij peinzen op niets, dan om mij leed aan te doen a); hun keel is een open graf, want hun redenen bereiden den dood. Zij zijn te gevaarlijker, omdat zij geveinsden zijn; want met hun tong vleien zij1); op de lippen hebben zij liefde voor God en mensen, en trekken alzo onvoorzichtigen in ‘t verderf.

a) Psalm 34: 17; 94: 20. Rom. 3: 13.

1) Letterlijk: Hun tongen maken zij glad, en van daar de betekenis van, vleien. De keel is hier het werktuig van de spraak. De dichter wil zeggen, dat zijne vijanden geheel anders zijn, dan zij zich voordoen, dat in hun binnenste, in hun hart niets anders schuilt, dan onrecht en verderving. Het zijn de mannen van bedrog, tegen wie hij zo dikwijls in zijn leven heeft te kampen.

11. Verklaar hen schuldig, o God 1), volvoer Uwe gerichten aan hen, opdat blijke wie zij zijn! laat hen vervallen van hun raadslagen, treed tussenbeide, dat zij die niet volbrengen! drijf hen henen 2), stoot hen uit voor Uw aangezicht in het verderf, om de veelheid hunner overtredingen, want zij zijn weerspannig tegen U, zij zijn in een satanischen opstand tegen Uwen heiligen raad en wil.

1) De dichter roept hier den Heere aan met den naam van God, dewijl hij Hem als rechter oproept, om Zijne vijanden schuldig te verklaren. Want toch, hun zonde is niet een zonde tegen den mens, maar een zonde tegen God. Zij zijn weerspannig tegen U, zegt David. Hun zonde is als het ware een duivelse, en daarom een onvergeeflijke zonde.

David’s vijanden zijn de vijanden der verdrukte Kerk.

2) De profeet spreekt als een wens uit, waarvan hij zeker is, dat het geschieden zal, niets anders, gelijk het mij toeschijnt, aantonende, dan: ons mag het besluit Gods niet mishagen, dat Hij vast en onveranderlijk gesteld heeft.

12. Maar laat, terwijl Gij zo de verdrukte Kerk van hare verdrukkers vrij maakt, verblijd zijn allen, die op U betrouwen, tot in eeuwigheid; laat hen juichen over het heil, dat zij in Uwe gemeenschap genieten, omdat Gij hen overdekt 1), hen beschermt; en laat in U van vreugde opspringen, die Uwen naam liefhebben 2).

1) Beter: En overdekt ze, opdat in U van vreugde opspringen, die Uwen Naam liefhebben.

2) Aan dezen Naam waren de liefelijkste herinneringen verbonden. Door Zijn Naam had David’s God Zich geopenbaard als de Verlosser en Redder. als een Onderhouder van Zijn volk. Die Naam is HEERE, de Getrouwe, die van geen wankelen of bezwijken weet. En waar nu die Heere Zich als op nieuw aan Zijn verdrukt volk zou openbaren, daar zouden de liefhebbers van Zijn Naam weer vernieuwde reden hebben om zich in Hem te verheugen.

13. Want Gij, HEERE! zult den rechtvaardige 1), die op U vertrouwt en Uwen naam liefheeft, zegenen; Gij zult hem met goedgunstigheid kronen, omringen als met ene rondas, een schild van de grootste soort, zodat geen aanval van den vijand te machtig, geen gevaar te groot is, waartegen hij niet veilig zou zijn.

1) De naam van rechtvaardige wordt hier niet tot een mens beperkt, maar onbepaald worden alle dienaren Gods er mede bedoeld. Overigens noemt de Schrift rechtvaardigen, niet wie zulks menen te zijn vanwege hun verdiensten, maar die naar de rechtvaardigheid staan. Dewijl, nadat de Heere hen met Zijne gunst heeft omstraald, door hen de zonde niet toe te rekenen, Hij hen een juisten ijver heeft gegeven, om te staan naar de volmaakte rechtvaardigheid. Hetzelfde geldt ook van hetgeen volgt: Gij zult hem met goedgunstigheid kronen, als met een schild. Want Hij zegt daarmee, dat de gelovigen van alle kanten wel beschermd zijn, dewijl op generlei wijze het aan genade ontbreekt, die en een onverwinbare beschutting en een zekere redding met zich meebrengt. Doch, of schoon het woord kronen, hetwelk hier wordt gebruikt, dikwijls bij de Hebreeërs voor sieraad gebruikt wordt, dewijl het hier echter gevoegd wordt bij schild, twijfel ik niet, of het wordt hier voor beschermen of omringen genomen. De zin is dan deze, dat, ofschoon de rechtvaardigen aan grote en verschillende gevaren zijn blootgesteld, zij veilig zijn, dewijl God hun genegen is..

De Wurtembergse staatsman Joh. Jak. Moser, die door zijnen vorst vijf jaren lang te Hohentwiel onrechtvaardig en onschuldig in de gevangenis gehouden werd, in welke hem behalve Bijbel en gezangboek alle overige geschriften, zelfs schrijfmaterialen onthouden waren, zegt in zijn boek "Doctor Leidemit": Wie nooit in groten en aanhoudenden lichaams- en zielennood geweest is, die verstaat de Psalmen niet, en weet niet, wat hij eigenlijk daarmee moet doen; zo was het mij vele jaren lang. Ik meende wel de woorden te verstaan; maar zij bleven mij toch een gesloten boek. Ik wilde ze zelfs een langen tijd in het geheel niet meer

lezen. Het schreien uit de diepte, de hemelhoge klachten hield ik niet slechts voor enkel poëzie, maar voor overspannen, hypochondrische gevoelens, en het roepen om wraak over de vijanden hinderde mij geweldig. Welk een schat van ervaringen, welk ene verhevene wijsheid, welk ene diepe, innige, uitgebreide kennis van ‘t menselijk hart daarin ligt, dit heb ik eerst ondervonden, en God voor de Psalmen leren danken, toen ik zelf in zwaren in- en uitwendigen nood, lijden en aanvechtingen kwam. O hoe kostbaar, hoe dierbaar werden mij de Psalmen! Welk een troost, licht en lafenis deelden zij mij mede! De weg was niet alleen dikwijls voor mij verdwenen, maar zelfs de sporen van den weg; ik zat als vast gemuurd, als versteend; een woord uit dit gezangboek was mij als een zonnestraal; ik plaatste mij als een leeuwerik op de vleugels van dezen adelaar, en vloog, door dien gedragen op den Rotssteen, en zag van daar de wereld met al haren en mijnen nood beneden mij; ik leerde in David’s geest denken, besluiten, treuren, wachten, hopen. De Psalmen zijn mij nu, na de Schriften des N.Testaments, mijn liefste, gewichtigste Boek, mijn gouden spiegel en de encyclopedie van de zaligste, vruchtbaarste kennis en ervaring van mijn leven; ze volkomen te verstaan is een werk der eeuwigheid, en ons tweede leven zal dan de commentaar daarop zijn.".

PSALM 6.

GEBED OM GEZONDHEID NAAR LICHAAM EN ZIELE MET BELIJDENIS VAN SCHULD.

1. Een psalm (Psalm 3: 1) van David voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), op de Neginoth, op de Scheminith, op acht snaren, begeleid door een instrument, dat all’ ottava bassa gestemd, voor basstemmen berekend is.

De snaren-instrumenten der oude Hebreeën waren waarschijnlijk, even als die van de Grieken, naar zekere geslachten van klanken en naar toonsoorten gestemd en daarvoor geschikt. De toonkunstenaars waren niet in staat op hetzelfde instrument in verschillende toonsoorten te spelen, maar hadden voor elk een bijzonder instrument nodig. Liederen van klagenden, treurenden inhoud werden op den Kinnor (1 Kronieken 25: 31) in de lagere octaaf (alhascheminith Psalm 12: 1), vrolijke en juichende liederen daarentegen op den Nebel in de hogere octaaf (al-alamoth Psalm 46: 1) begeleid, de eerste door bas- de tweede door sopraanstemmen gezongen.

2.

Na het morgenlied van den vorigen psalm volgt nu een klaaglied, dat aan het hart van den dichter ontvloeid is na een nacht vol tranen, in slapeloosheid doorgebracht; volgens allen schijn ten tijde, toen David, ten gevolge van Sauls vervolgingen van de ene plaats naar de andere werd gejaagd, en elke nieuwe morgen hem nieuwe gevaren bracht, toen de bestendige, jaren lange nasporingen der vijanden zijne krachten reeds zo uitgeput hadden, dat hij nu vreesde te zullen bezwijken, wanneer de Heere niet spoedig ter verlossing kwam (1 Samuel 27: 1 vv.); maar, hij gevoelt het, deze verlossing is werkelijk nabij.

I. Vs. 2-4. Uit den afgrond der diepste vrees begint David met de jammervolle klacht, dat de ellenden tot op ‘t hoogste gestegen zijn, en zijne kracht nu geheel gebroken is.

2. O HEERE a)! straf mij niet in Uwen toorn, gelijk Gij thans doet, en kastijd mij niet in Uwe grimmigheid, zodat ik onder de kastijding bijna bezwijk!

a) Psalm 38: 2).

3. Ik belijd het wel, dat ik waardig ben, door U vernietigd te worden, maar zover zult Gij het naar Uwe mij bekende liefde niet laten komen. Wees mij dan genadig, HEERE 1)! laat in plaats van toorn zich Uwe genade openbaren,want ik ben verzwakt naar lichaam en ziel, en kan Uwen toorn niet langer dragen; genees mij, HEERE! van die zwakheid, opdat ik niet geheel en al nedervalle, want mijne beenderen zijn verschrikt 2), zodat ik machteloos neerlig.

1) Den toorn Gods te ontvluchten daartoe zag David geen middel in hemel of op aarde, en daarom keert hij zich tot God zelven, opdat Hij, die hem wondde, ook mocht genezen. Hij vluchtte niet, gelijk Adam in de struiken, noch met Saul tot de tovenares, noch met Jona naar Tarsis, maar hij beroept zich van een toornig en rechtvaardig God op een genadig God en van Hem zelven op Hem zelven. David beroept zich van de ene deugd, de rechtvaardigheid, op ene andere, de genade. Er moge een beroep zijn van den rechterstoel der mensen op den troon der rechtvaardigheid Gods, waarheen of tot wie zult gij gaan dan tot Hem zelven en Zijn genadetroon, welke de hoogste en laatste plaats is van hoger beroep?.

2) David’s ziekte bracht hem zijn zonde in gedachte, en hij zag op dezelve, als een teken van Gods mishagen tegen hem, en hierover kwelde zich nu zijne verlegene en boetvaardige ziele. Het is zeer treurig, wanneer iemand, wiens lichaam tot in het gebeente toe, smart lijdt, tevens met verdriet en angst der ziele zich omzet gevoelt. Doch dit is somwijlen het lot van Gods eigen volk, gelijk David met dit dubbele kruis te worstelen had, en dat niet slechts voor een poos, maar langen tijd achtereen, zoals af te leiden is uit de verzuchting, hoe lange..

4. Ja mijne ziel is zeer verschrikt, zodat ook zij gene kracht meer heeft, om Uwe slagen langer uit te houden en Uwe hulp te verwachten; en Gij, HEERE! die toch niemand laat verzocht worden boven zijn vermogen, maar ook de uitkomst geeft, opdat de verzochte ze kan verdragen (1 Kor. 10: 13), hoe lange laat Gij mij nog op het wederkeren Uwer genade wachten?

Calvijn’s geliefkoosde uitroep was: "Domine usquequo?" O Heere! hoe lang? De hevigste pijnen gedurende een leven van smart konden hem geen ander woord ontpersen. Dat is het geroep der heiligen onder het altaar: "O Heere! hoe lang?" En dit zal het geroep zijn van de heiligen, die wachten op de duizendjarige heerlijkheid: waarom vertoeven Zijne wagens zo lang te komen?" "Heere, hoe lang?" Zij onder ons, die eenmaal aan hun zonden ontdekt worden, weten wat het was de minuten als uren te rekenen en onze uren als jaren, omdat genade vertoeft te komen. Wij wachtten naar het dagen der genade, als diegenen, die wachten op den morgen. Ernstig vroeg onze beangstigde ziel: "O Heere! hoe lang?".

II. Vs. 5-8. Na zulk ene klacht gevoelt de heilige zanger zich iets rustiger, en belooft hij zijnen God dankliederen voor de afgebedene redding, gelijk ze hem aangenaam zijn: daarop verzinkt hij aanstond op nieuw in de gedachten aan zijn leed, dat hij nu reeds zo lang gedragen heeft.

5. Keer weer, HEERE! die reeds zo lang Uw aangezicht van mij hebt afgewend, red mijne ziel, red mijn leven uit het doodsgevaar, waarin het nu verkeert, verlos mij, om Uwer goedertierenheid wil; Uwe genade toch is de enige pleitgrond, er is geen andere.

Elke bladzijde der Schrift roept het uit, dat de verlossing alleen des Heren is. De mens is een zondaar, zijn lot kan alleen door genade gelukkig zijn, nergens is genade heerlijker dan in het terechtbrengen van afgedwaalden..

6. Want in den dood, wanneer Gij mij daarin geheel wilt laten neerzinken, is Uwer gene gedachtenis (Psalm 88: 11,13. Job 3: 13 vv.; 14: 20 vv.); wie zal U loven in het graf (Psalm 30: 10; 115: vv. Job 7: 9 vv. Jes. 38: 18 vv.)?

Volgens de gewone opvatting laat de dichter dit in zoverre gelden als een grond voor de redding, als God zelven, wie de lof der rechtvaardigen het liefelijkste offer is, er aan gelegen ligt hen in het leven te behouden; gelijk de levende God de mensen tot Zijne eigene eer geschapen heeft, zo verheugt Hij Zich, wanneer het doel Zijner schepping bereikt, wanneer de vrucht aangeboden wordt. (Hebr. 13: 15). Ook kan ene andere opvatting aangenomen worden: de bede om redding kan in zoverre op de daadzaak, dat men in den dood God niet prijst, gegrond worden, als de lof van God des zangers zaligste bezigheid was, en daarvan beroofd te worden, voor hem het zwaarste verlies is; het zou toch tegen Gods liefde strijden, de Zijnen van hun hoogste geluk te beroven, hen onuitsprekelijk ellendig te maken, terwijl hij voor den tijd, dat het algemene menselijke lot dit vordert hunnen mond voor Zijnen lof sluit. Zo opgevat laten de woorden enen diepen en voor ons beschamenden blik in het hart van de vromen des Ouden Verbonds slaan: den lof van God voor het hoogste geluk, voor het eigenlijk waarachtige des levens te houden, dit slechts lief te hebben, omdat het daartoe gelegenheid geeft, is het zekerste bewijs van innige vereniging met God.

Wij vinden hier wederom de voorstelling van het rijk der afgestorvenen, die in het O.T. heersende is (vgl. Job. 3: 19). Ofschoon door de zekerheid der gemeenschap met God vele gelovigen in uren van opgewektheid zich daarboven verhieven, gelijk de ontwikkeling van denkbeelden bij Job zulks bewijst, zo kon toch, voordat de verlossing tot stand was gebracht, deze zekerheid noch bestendig zijn, noch zich duurzaam gelijk blijven, waarom ook het uitzicht in het toekomstig leven niet helder of blijmoedig kon zijn. -Wat evenwel op een lageren trap van geloofsleven zijne waarheid heeft, wijst op soortgelijke toestanden, die ook op enen hogeren voorkomen. Verliet ons de Heere in de vervolging, gaf Hij ons over om in de macht der verzoeking te worden overwonnen en geveld, wie zou in den staat der verworpenheid, waarin de ziel is verloren gegaan. Hem nog prijzen? Doch deze vraag is ene tedere en kinderlijke. Zij onderstelt, dat God naar Zijne grote liefde behoefte heeft, om door

Zijne schepselen, die Hij naar Zijn beeld, tot Zijne kennis, tot liefde voor Hem geschapen en geroepen heeft, te worden verheerlijkt en geprezen, zozeer dat Hij juist daarom hen redt en bewaart. Ene grote heerlijke waarheid, die volkomen in de verlossing door Christus is bewaarheid, maar die alleen hij in vol vertrouwen op zich zelven mag toepassen, die in vrezen en beven voor God zijn verderf en zijne ellende heeft leren erkennen..

Ook de Christen mag David deze woorden, in rechten zin opgevat, nazeggen, en kan het zonder in de Lutherse opvatting van het dodenrijk te delen. Het oog op onze smarten en onze zonden, die wij dagelijks meerder maken, heeft het leven zeker weinig aanlokkelijks; met het oog op de zaligheid, die weggelegd is voor alle dienaars des Heren is het zeker verreweg het beste, om ontbonden te worden en bij Christus te wezen; maar zou het goed zijn, indien de Heere Zijne gemeente uit dezen strijd nu eensklaps tot Zijne heerlijkheid opnam? Zijn wij, die geloven, dan bereid, of is er integendeel niet nog veel te leren en veel aan ons te heiligen? En wie dan op aarde het Evangelie verkondigen? Of wilde gij al die duizenden in den nacht des doods laten, om voor u zelven ene moeite te ontvluchten? De Hogepriester bad niet voor Zijne discipelen, dat zij uit de wereld mochten genomen worden, en wij willen het, o Heere! ook voor ons zelven niet bidden. Indien Gij ons wilt laten leven, om hier Uwe deugden te verkondigen, en daardoor zielen voor Christus te winnen, al is dan de strijd zwaar, of duurt het leven nog lang, wij bidden U, laat ons leven, want gestorven kunnen wij gene zielen meer redden van den dood.

Heen te gaan en met Christus te wezen is voor de heiligen zelf het gelukkigst, maar in het vlees te blijven is nuttiger voor de Kerk..

Het was David's bede, om den Heere nog in dit leven te loven voor de verlossing Zijns aangezichts. Wel ontbrak hem niet een gezicht over dood en graf heen, maar toch in de kracht van zijn leven, met de belofte van eenmaal over Israël koning te zijn, is het hem behoefte van den Heere verlenging van het leven te smeken, opdat hij hier beneden nog de ere van zijn God mocht groot maken. En bovendien is het zo volkomen waar, dat de vrees van David voor den dood als voor iets onzaligs, in haar laatsten grond, niet anders is, dan de vrees voor een onzaligen dood.

7. Ik ben moede, geheel afgemat van mijn zuchten; ik doe mijn bed 1) den gansen nacht (iedere nacht) zwemmen; ik doornat mijne bedstede met mijne tranen, zo groot is de angst en droefheid mijner ziel.

1) De plaats van zijne zonde was de plaats van zijn berouw. Adam zondigde in den hof, en van Christus liep het bloedig zweet in den hof..

8. Mijn oog, waarin zich 's mensen ziel afspiegelt, is doorknaagd, vervallen van verdriet, is verouderd als van een afgeleefden grijsaard, van wege al mijne tegenpartijen 1).

1) Ofschoon dit alle overdrachtelijke spreekwijzen zijn, spreekt David toch niet op dichterlijke wijze van zijn smart, maar op ware en eenvoudige wijze verhaalt hij, hoe hevig en bitter deze was. Want altijd moet men dit vasthouden, dat hij niet zo zwaar gewond is door de

lichamelijke kwaal, maar dewijl hij van God dacht, dat Deze Zich tegen hem gekeerd had, zag hij als het ware de hel geopend, welk verdriet al het andere overtrof. Maar naarmate iemand zich meer aan God verbonden heeft gevoeld, des te harder drukt hem Zijn toorn. Waardoor het gebeurd is, dat heiligen, overigens met een zeldzame kracht begaafd, in dit geval een zeer wekelijke aandoenlijkheid hebben getoond. Ons belet niet anders, dan de gevoelloosheid van ons vlees, om bij ons zelf te ervaren, wat David ten opzichte van zich zelven beschrijft. Wie slechts op middelmatige wijze hebben ervaren, wat het betekent te strijden met de vrees voor den eeuwigen dood, vinden hier in deze woorden geen overdrijving..

9.

III. Vs. 9-11. Plotseling komt uit de diepte van des bidders hart het Goddelijk Amen voort, en die nog zo even in den diepsten afgrond vreesde, doet overwinnings-liederen ten hemel klinken.

9. a). Wijkt van mij, al gij werkers der ongerechtigheid!die door God een tijdlang tot mijne kastijding gebruikt zijt, maar toch slechts Zijne vijanden zijt; want de HEERE hoeft de stem mijns geweens gehoord, waarmee ik om genade riep.

a) MATTHEUS. 7: 23; 25: 41. Luk. 13: 27.

"De stem mijns geweens." Is er dan ene stem in het wenen? Spreekt het geween? In welks taal drukt het zijne bedoeling uit? In die algemene taal, die gekend en verstaan wordt op de gehele aarde, en zo ook in den hemel boven. Wanneer een man weent hetzij hij Jood of Heiden, Barbaar of Scyth, dienstbare of vrije zij, het heeft dezelfde bedoeling. Wenen is de welsprekendheid van smart. Het is een redenaar, die niet stamelt, die geen verklaarder behoeft, maar verstaan wordt door allen. Is het niet liefelijk te geloven, dat onze tranen verstaan worden, ook wanneer woorden ontbreken. Laat ons leren de tranen te houden voor vloeiende gebeden en het wenen voor een voortdurend druppen van dringende tussenkomst, welke zeker zijnen weg zal vinden in het waarachtig hart van genade in weerwil der beletselen, die den weg versperren. Mijn God! Ik wil wenen, wanneer ik niet kan pleiten, want Gij hoort de stem van wenen..

Toen David verzonken was in de diepte der ellende, vreesde hij, dat hij gelijk zou gesteld worden met de goddelozen, met de werkers der ongerechtigheid, dat zijn deel zou zijn met de vijanden Gods, maar de Heere heeft Zich weer aan hem geopenbaard als een Verhoorder des gebeds, en nu ziet hij, dat er een grote kloof is tussen hem en de vijanden Gods, dat hij, niettegenstaande zijne zonde, toch nog een kind van God is. En wanneer de Heere hem dit toont bij het licht des Geestes, roept hij uit als in de kracht des Allerhoogsten: Wijkt van mij. Zal er hier namaals een grote kloof zijn tussen hem en de vijanden Gods, dan zal hij hier op aarde zich ook met hen vermengen, dan zullen de vijanden Gods ook zijne vijanden zijn.

10. De HEERE heeft mijne smeking gehoord, dat getuigt Zijn Geest in mij; de HEERE zal mijn gebed aannemen, en daarmee is uw tijd, dat aan de duisternis over mij macht gegeven was, ten einde (Luk. 22: 53).

De Heilige Geest heeft in het gemoed van den Psalmist het vertrouwen gelegd, dat zijn gebed verhoord is. Dit is meermalen een voorrecht der heiligen. Wanneer zij in ‘t geloof baden is hun dikwijls onbedrieglijk verzekerd, dat zij den Heere overwonnen hadden. Wij lezen van Luther, dat hij bij ene gelegenheid ernstig met God in het gebed geworsteld had en hij huppelende uit Zijn binnenvertrek kwam, uitroepende: "Vicimus, Vicimus!" dat is "Wij hebben overwonnen, wij hebben God overmocht.".

Onder het aanhoudend klaaggebed is Gods licht en troost hem spoedig in ‘t harte gekomen.

Waar God niet slechts ene gedachte is, die buiten en boven den mens zweeft, maar waarlijk in het hart woont, is dit de zegen, dat de volhardende bidder, nog terwijl hij bidt, in zijn hart het goddelijk Amen ontvangt..

11. Al mijne vijanden, die mij te schande wilden maken, zullen door rechtvaardige goddelijke vergelding nu zelf zeer beschaamd en verbaasd worden 1), verschrikken, tot loon van den schrik, dien zij mij bereid hebben (vs. 3 vv.); zij zullen, ten gevolge van het wederkeren der Goddelijke genade tot mij (vs. 5), terugkeren
2) van hun vervolgen; zij zullen in een ogenblik beschaamd worden.

1) Hier spreekt David zijn vast geloof uit. Hij ziet zijne vijanden, alle zijne vijanden beschaamd. Hij ziet zichzelven veilig in de handen van zijn Bonds-God. En daarom, omdat de Heere hem verhoort en zijn gebed aanneemt, weet hij, dat zijne vijanden in een ogenblik plotseling zullen beschaamd worden.

Uit de diepte is hij op de hoogte geleid en op die hoogte verkondigt hij de grote daden van zijn God.

2) In het Hebr. is dit wvby (beschaamd worden) naar letter en klank het omgekeerde van wbvy (terugkeren). Hoeveel muziek bevatten de Psalmen, indien de componisten die maar verstonden..

Deze Psalm wordt onder de zeven (waarschijnlijk met betrekking tot de zeven dagen der week) boetpsalmen gerekend; de andere zijn: Psalm 32, 38, 51, 102, 130 en 143.

PSALM 7.

GEBED OM REDDING DER RECHTVAARDIGEN ZAAK.

1. Davids Schiggajôn, klaagzang, een in zeer hevige beweging, met snelle afwisseling der sterkste aandoeningen gesproken en ook zo voorgedragen lied 1) (Dithyrambus), dat hij den HEERE gezongen heeft over (van wege) de lasterlijke woorden van Cusch 2), den zoon van Jemini, den Benjaminiet.

1) Alzo wordt het woord verklaard door Geier, Delitzsch, Staten-Overz., enz. Het stamwoord Schagah betekent "dwalen", de uitdrukking komt ook in het opschrift Habakuk 3: 1 voor,

welke Schmieder in v. Gerlach's Bijbel terecht omschrijft, op de wijze van een storm-, strijd- en triomflied. Anderen nemen het woord op, als aanduidende den inhoud en vertalen het "dwaling", zodat daarmee een lied zou bedoeld zijn, dat betrekking heeft op de dwalingen en misstappen der goddelozen; in Hab. 3: 1 echter het gebed van den profeet, dat op de zonden en misstappen, hetzij van de Judeërs of van de Chaldeërs, betrekking heeft..

2) Een zekere, in de geschiedboeken van het O.Testament niet verder vermelde, Benjaminiet, die in het hart van Saul door zijn lasteren, haat en argwaan tegen David strooide, ook nadat de koning reeds een bewijs van zijne onschuld ontvangen had (1 Samuel 24). Anderen nemen het op als een volksnaam = Ethiopiër, maar ten onrechte.

Luther vertaalt het "Moor" en wil er een mens met een zwart, onverbeterlijk hart onder verstaan. Dat hiermede Saul bedoeld zou zijn, met zinspeling op den naam van diens vader Kis, en deze Cuschiet zwarte zou genoemd worden, komt niet met Davids gewoonte overeen, die nooit den Gezalfde des Heeren beschimpt, maar hem steeds geëerd heeft. Anderen denken, dat hier Simeï bedoeld is, van wien wij in 2 Samuel 16: 5-13 lezen.

Dit is echter ook onzeker. Meer waarschijnlijk is het noch Saul, noch Simeï geweest, maar een vriend van Saul, Kus geheten.

Den tijd der vervaardiging stellen wij in de 1 Samuel 24 en 26 vv. beschrevene periode van Davids leven.

In dezen Psalm wisselen angstig en onrust weerstandbiedend zelfvertrouwen, zegevierend verheffen, getroost vertrouwen en profetische verzekerdheid elkaar af.

2.

Aan den vorigen Psalm, die met een diepe klacht begint en met een vrolijk zegelied eindigt, sluit zich een nieuwe klaagzang van David aan, uit den tijd, toen Sauls vervolgingen tegen hem op nieuw begonnen, hoewel hij zijn leven had gespaard en Saul met ede beloofd had, hem niet meer te zullen vervolgen. (1 Samuel 24). Ook bij deze nieuwe vervolging betoonde hij zijne edelmoedigheid jegens den vervolger, en bracht hij zijn hart voor een ogenblik in ontroering (1 Samuel 26); toch wist hij, dat hiermede de macht der duisternis geenszins in Sauls hart overwonnen was, en dat voor hem van den Heere alleen hulp hen komen. Hij dacht er daarom ook niet aan, naar Sauls huis terug te keren, maar verwijderde zich spoedig met zijne 600 mannen uit het Joodse land. Dit laatste was een misstap, die uit kleinmoedigheid voortsproot, voor welke hij herstelling in het gebed van den vorigen Psalm zoekt; het eerste was daarentegen verstandig en wijs gehandeld, en vindt zijne rechtvaardiging in hetgeen de voor ons liggende Psalm uitspreekt, dat namelijk alleen door het gericht Gods, die aan de boosheid der goddelozen een einde maakt, de rechtvaardige mag worden verheven.

I. Vs. 2-6. Van de mensen, zijne vervolgers, wendt zich de zanger tot den Almachtigen God, en terwijl hij des Heeren hulp vraagt, betuigt hij een rein geweten te hebben.

2. HEERE, mijn God, niet op menselijke gevoelens en beloften (1 Samuel 26: 21), op U betrouw ik; verlos mij, help mij van al mijne vervolgers 1) en red mij.

1) David spreekt hier van vervolgers in het meervoud, en in vs. 3 van hij in het enkelvoud. Maar immers, in den koning trad het gehele volk tegen hem op. Met zijn heirleger van soldaten trad Saul op tegen den man naar Gods hart. En daarom, waar hij in het eerste vers zijne vervolgers als voor zich ziet, daar zijn die allen in het tweede vers in Saul als het ware verenigd.

3. Opdat hij Saul, mijne ziel, mijn leven mij niet ontneme, waarnaar hij zo bloeddorstig jaagt, en het niet roven, vaneen rijte als een leeuw, verscheurende, terwijl er geen verlosser is; Gij toch zijt de enige.

Wanneer wij Gode ere geven en gene steunsels nevens Hem zoeken, waarop wij ons zouden verlaten, zo toont Hij ons en laat Hij ons ondervinden, dat wij ook niets anders behoeven, maar dat Hij ons genoegzaam is.

4. HEERE, mijn God! indien ik dat gedaan heb; gelijk ik beschuldigd wordt door de raadgevers van Saul, die met zijne duizenden mij als enen verrader vervolgt, indien er enig ander onrecht van dien aard in mijne handen is 1), gelijk men van mij zegt (1 Samuel 26: 18);

1) David spreekt niet van zijne edelmoedigheid jegens Saul, om iets verdienstelijks voor God te brengen, maar wel, omdat het vertrouwen in het gebed noodzakelijk toeneemt, als men weet, dat men in ene rechtvaardige zaak en met een onbevlekt geweten voor den heiligen God treedt; daarom roept hij God en tevens zichzelven de rechtvaardigheid van zijne zaak voor den geest..

5. Indien ik, in dien tijd, toen ik nog aan des konings hof was, kwaad vergolden heb dien, die vrede met mij had 1), aan mijne vrienden; (ja ik heb daarna, toen men mij ten dode vervolgde, dien gered, die mij zonder oorzaak benauwde 2)!

1) David doelt hier op zijne verhouding tegenover Saul als de beste weerlegging van de tegen hem uitgestrooide verwijtingen; terwijl hij echter de betuiging zijner onschuld geheel algemeen uitspreekt, bewijst hij dat zijn gedrag tegenover Saul niet iets was dat alleen stond, maar dat in zijne handelwijze geworteld was..

2) In het Hebr. Waächaltsah tsoreri rekam. Beter: en mijn wederpartijders zonder reden heb beroofd. De zin gaat toch in het tweede gedeelte door. En daarop volgt dan in vs. 6: Zo vervolge enz. David is er van overtuigd, en daarom kan hij zo spreken, dat hij aan het hof van Saul niet onbillijk, niet onrechtvaardig heeft gehandeld tegenover hen, die zich nu als zijne tegenpartijen openbaren.

6. Zo vervolge de vijand mijne ziel 1) ten allen tijde, gelijk hij het heden doet, en ik zal erkennen, dat het verdiend is, en hij achterhale ze, en vertrede mijn leven ter aarde; dan zal ik niet meer om redding bidden (vs. 2 vv.), en hij doe mijne eer, mijne ziel, die als hetgeen hem

boven de dieren verheft, zijn sieraad is (Psalm 16: 9; 30: 13; 57: 9; 108: 2 stof des doods (Psalm 22: 16) wonen. Sela. (Psalm 3: 3).

1) Ziel is hier in den zin van, leven, het natuurlijke leven, niet het geestelijk leven. David wil zeggen, dat, indien het waar is, dat hij kwaad met goed had vergolden, hij zich er niet tegen zal verzetten, dat de vijand zijn leven neme. Maar zo zeker is hij ervan, dat dit niet het geval is, dat hij in het volgende vers den Heere oproept, om hem van zijn benauwers te verlossen.

7.

II. Vs. 7-10. Door den schrik over het onrecht en de boosheid aangegrepen, welke vrij op deze aarde woelen mogen, terwijl toch een heilig God over haar heerst, wien geen goddeloze welgevallig is, roept David met een hartroerend hulpgeschrei de Goddelijke gerechtigheid op, om haar ambt op aarde te vervullen.

7. Sta op, HEERE! bestijg Uw rechterstoel in Uwen toornen laat de vijanden niet langer zo ongehinderd voortgaan, verhef U om de verbolgendheden mijner benauwers, en ontwaak tot mij; hebt Gij tot hiertoe u gehouden, alsof Gij sliept, sta op; Gij hebt het gericht bevolen, Gij hebt zelf de handhaving van het recht bevorderd, hoe zoudt Gij dan het recht met voeten kunnen laten treden?

8. Zo zal de vergadering der volken U omsingelen 1); keer dan boven haar weer in de hoogte 2).

1) De dichter stelt hier de schare der volken voor als omringende den troon, den rechterstoel Gods. Beter is het dan ook te vertalen: De vergadering der volken omringen U. Het tweede gedeelte duidt aan, dat de rechtshandel is afgelopen en de Heere als overwinnaar weer naar Boven stijgt.

2) Daar de bijzondere, richtende werkzaamheid Gods slechts een uitvloeisel der algemene is, zo bidt de zanger vooreerst, dat de laatste zich ontvouwe. "Gij hebt het gericht bevolen: zo kom dan tot het wereldgericht, en richt ook tussen mij en mijne vijanden." De inkleding van deze is ontleend aan de in het Oosten heersende wijze van recht spreken, waar de koning, omgeven door de menigte van strijdende partijen, den troon bestijgt en dan recht spreekt. De Heere zal dan van Zijnen hogen zetel in den hemel nederdalen en rondom zich alle volken der aarde verzamelen; na het gerecht gehouden te hebben keert hij echter naar den hemel terug (Genesis 17: 22)..

9. De HEERE zal den volken recht doen 1): richt mij HEERE! naar mijne gerechtigheid; en naar mijne oprechtheid, die bij mij is 2).

1) De dichter wordt hier Profeet. Hij voorspelt het hier, dat de Heere de volken recht zal doen en richten. Hij had gebeden, dat de Heere Zich als Rechter mocht openbaren, hier vraagt hij, dat het waarlijk zo zal geschieden. God is niet alleen de bestuurder der wereld, maar ook de rechter der wereld, en als zodanig is het volkomen waar, dat de geschiedenis der wereld, het

gericht der wereld is. God spreekt en God openbaart Zich in de geschiedenis, zowel in die van het enkele mensenleven, als in die van het leven der volken. De toekomst des Heeren is dan ook niet anders dan de eindstrofe van Zijn rechten der wereld al de eeuwen door.

2) Wanneer iemand vrede met God gemaakt heeft ten opzichte van alle zijne zonden en dit op grond van vrije genade, door het offer van den Middelaar, dan kan hij met betrekking tot zijne vijanden, in een bijzonder geval, zich op Gods rechtvaardigheid ter beslissing beroepen.

10. Laat toch de boosheid der goddelozen, die in Saul hunnen vertegenwoordiger hebben, een einde nemen, maar bevestig den rechtvaardige, mij met al degenen, die zich rondom mij verzameld hebben (1 Samuel 27: 7), Gij, die a) harten en nieren beproeft, o rechtvaardige God! 1) Gij alleen, die het binnenste doorziet, zijt in staat om naar eis U rechtvaardig in den toorn of rechtvaardig in genade te bewijzen.

a) 1 Kronieken 28: 9. Jer. 11: 20; 17: 10; 20: 12.

1) Voor zover wij een onbevoordeeld geweten voor ons hebben, wanneer wij onrechtvaardig benadeeld of belasterd worden, zo mogen wij onder het lezen of zingen van deze verzen, ons beroepen op den rechtvaardigen God, en wél verzekerd zijn, dat Hij onze rechtvaardige zaak, als de Zijne zal aannemen en vertrouwen, en eens ten zekere dage, vooral op den laatsten dag des oordeels, ons recht zal doen voortschijnen, als het licht op den middag..

11.

III. Vs. 11-14. Met een rustiger geworden gemoed, zegt hierop David zelf, dat, hoewel menselijke kleinmoedigheid het ook anders mene, toch de gerichten Gods iederen dag nieuw zijn, en wanneer Hij met deze toeft, dit slechts geschiedt, om te wachten, of de mens zich bekere.

11. Mijn schild is bij God 1); Hij heeft het op Zich genomen, mij als een schild te bedekken, Hij, die de oprechten van hart 1) behoudt, die allen, welke zich aan Hem met een oprecht hart hebben toegewijd, een getrouw Heiland is.

1) Het is niet te verwonderen, dat David met zijne gebeden zijne overdenkingen vermengt, waardoor hij zich met vertrouwen bezielt. Want hoe snel zij ook tot God opstijgen, terstond zinkt onze levendigheid in, of neigt zij tot slapheid, indien zij niet nieuwe krachten verzamelt..

Hiermede wil de man naar Gods hart zeggen, dat hij gedragen wordt door de almachtige bescherming van zijn Verbonds-God. En van daar, dat hij niet alleen veilig is onder de hoede van zijn God, maar ook zeker, dat de Heere zijne vijanden zal verdelgen.

2) Zo even heeft David in het vorige vers gezegd, dat de Heere de harten en nieren proeft, dat Hij dus let op de innerlijke gesteldheid van den mens, op zijne aandoeningen en zijne begeerten. Welnu, David schroomt dit onderzoek en beproeven niet, want hij is zichzelven

bewust, dat de uitgangen van zijn hart, dat de begeerten zijner ziele uitgaan naar den Heere, en naar Zijn Met, naar Zijn dienst.

Oprechten van harte is een andere uitdrukking voor, rechtvaardigen.

13. Indien hij, tegen wien des Heeren toorn zich openbaart,zich niet bekeert, tegen Gods wens en bedoeling met dat sparen en openbaren van Zijnen toorn handelt, zo zal Hij Zijn zwaard wetten, zich gereed maken om plotseling ten verderve te komen, Hij heeft zijn boog gespannen en dien bereid, dien reeds aangelegd.

14. En heeft dodelijke wapenen voor hem gereed gemaakt 1); Hij zal Zijne pijlen tegen de hittige vervolgers te werk stellen 2), met ontbrandbare stoffen omwikkeld, gelijk de belegeraars doen, om wat de pijlen treffen in vlammen te zetten.

1) De profeet neemt uit ene grof menselijke gelijkenis lering, opdat de goddelozen verschrikt worden; want hij spreekt tegen onverstandige en verstokte mensen, die den ernst van het Goddelijk gericht, waarvan hij te voren gesproken heeft, niet willen verstaan, tenzij het hun onder de gelijkenis van menselijken ernst aangetoond worde..

Het is opmerkelijk, dat bij Sauls dood werkelijk de boog en het zwaard te zamen hun aandeel hadden (1 Samuel 31: 3 vv.).

2) In het Hebr. Chitsaw ledolekim jifâl. Beter: Hij maakt Zijne pijlen brandend. Zwaard en boog zijn de wapenen van de Oosterlingen, en hier zijn ze beelden van oorlog en pestilentie. De hoog, waarmee de pijlen worden afgeschoten, is hier niet de handboog, maar die, welke met de voeten wordt getreden en opgetrokken, waardoor de pijlen sneller en met meer kracht worden voortgedreven.

15.

IV. Vs. 15-18 Heeft de Psalmist in het vorig gedeelte zijnen persoonlijken geest geopenbaard, in den wens naar bekering van al zijne vijanden. zo heeft hij toch tevens reeds te kennen gegeven, dat de hoop daarop ene vergeefse is. Zo ziet nu tenslotte zijn oog in de toekomst, daar merkt hij op, hoe de verharde booswicht, die zich niet wil bekeren, zijn eigen rechter en beul zal zijn.

15. Ziet a), hij, die mij nu nog vervolgt, is in arbeid van ongerechtigheid, heeft boosheid in den zin, en is zwanger van moeite, van ellende, die hij over mij wil brengen; hij zal leugen baren 1), hij zal zich jammerlijk bedriegen en het slachtoffer zijner eigene boosheid worden.

a) Job 15: 35. Jes. 59: 4.

1) David beschrijft den goddeloze als iemand, die zijn eigen val, zijn eigen schande en zijn eigen straf uitwerkt. Als iemand, die meer arbeid doet, om zijn ondergang te berokkenen, dan het hem kosten moest en zou als hij zijne behoudenis, welstand en zaligheid wilde

bevorderen. Eerst bezigt hij het heel d van een barende vrouw, die een misdracht ter wereld brengt, daarna dat van een werkman, die een harden arbeid doet, om een put te graven, in welken hij zelf neervalt en omkomt. Dit geldt voornamelijk hen, die tegen Gods, volk alle kwaad berokkenen, en zich aan hun of in het leed van hun naaste zich verlustigen..

16. a) Hij heeft enen kuil gedolven, en dien uitgegraven1), dien zeer diep gemaakt, maar hij is gevallen in de groeve, die hij gemaakt heeft.

a) Joh 4: 8. Psalm 9: 16; 10: 2; 35: 7 vv.; 57: 7.

Zie, hoe juist hij den woedenden toorn uitdrukt, dat hij niet slechts zegt: "hij heeft enen kuil gedolven," maar er bijvoegt: "en die uitgegraven." Zo leggen zij er zich op toe, om dien kuil te graven en het gat te maken; alles beproeven zij, alles zoeken zij om den onschuldige te verderven en maken het zo zij kunnen; zo deden de Joden: hoewel zij zich haastten Christus te doden en al hun streven daarheen gericht was toch waren zij niet tevreden, dat Hij een gewonen dood stierf, maar brachten zij te weeg, dat Hij door den allerschandelijksten dood omkwam..

17. Zijne moeite, die hij gedaan heeft om anderen te doen omkomen, zal op zijn eigen hoofd wederkeren, gelijk een steen, op het hoofd nedervalt van dien, die hem in de hoogte geworpen heeft, en zijn geweld, dat hij tegen zijnen naaste bedreven heeft, zal op zijnen schedel nederdalen, zodat het hem verplettert 1).

1) In ontelbare gevallen vlechten zich de goddelozen hun eigene gesels en komen zij door hun eigenen misdaden om, gelijk Luther zegt: "Van waar zou ook God zo vele strikken krijgen, om alle dieven te hangen, wanneer zij het zich zelven niet deden, en gelijk de profeet (Jes. 1: 31) zegt: "De sterke zal wezen tot grof vlas en zijn werkmeester tot ene vonk, en zij zullen beiden te zamen branden en er zal geen uitblusser wezen.".

18. Ik zal reeds nu, hoewel zulk ene openbaring van God als den Almachtigen en genadigen Rechter nog in de toekomst is, den HEERE loven naar Zijne gerechtigheid, waarmee Hij de aarde bestuurt, en ik zal den naam des HEEREN, des Allerhoogsten psalmzingen; ik zal de grote deugden Gods met snarenspel verheffen.

Dewijl tot dat doel God de zijnen bevrijdt, opdat zij Hem hun beste offeranden des lofs zouden toebrengen, verzekert David hier, dat Hij voor de ontvangene bevrijding dezen dank zal toebrengen, en tegelijk bevestigt hij, dat het volstrekt niet twijfelachtig is of duister, dat het een werk Gods is, dat hij van den dood is verlost. Hij zou toch niet in waarheid en van harte aan God den lof van zijn redding toeschrijven, indien hij niet werkelijk er van overtuigd was geweest, dat hij op aarde op bovenmenselijke wijze was bewaard. Waarom hij niet slechte verzekert, dat hij aan zijn Bevrijder dankbaarheid verschuldigd is, maar in hoofdzaak verzekert hij, wat hij in den gehelen Psalm heeft uitgesproken, dat hij het leven aan Gods genade is verschuldigd, dewijl Hij niet had toegelaten, dat hij door Saul was vernietigd. De rechtvaardigheid Gods wordt op deze plaats voor Zijn trouw genomen, welke Hij toont aan Zijne dienstknechten in het beschermen van hun leven. God houdt niet Zijne rechtvaardigheid

innerlijk verborgen, maar doet die te voorschijn komen tot ons nut, wanneer Hij ons tegen alle onrechtvaardig geweld verdedigt en van onderdrukking bevrijdt. Ja, ofschoon wij door de goddelozen worden bestreden, toch bewaart Hij ons ongeschonden..

Hier ziet men, dat hij in het begin waarheid gesproken heeft, toen hij zei: "Heere, mijn God! op U betrouw ik," want terwijl wij aan anderen ontelbare malen den dank schuldig blijven, nadat wij ontvangen hebben, brengt David den dank, nog voordat hij ontvangen heeft, en zingt hij des Allerhoogsten lof, terwijl zijn tegenwoordige toestand nog eigenlijk die der klaagliederen is..

Gezegende Heiland! in vervolging, in lijden, in lastering hebt Gij altijd nog den voorrang. O! welk ene genade, op den weg der beproeving U te zien, die Uwe Kerk en Uw volk voorgaat en den weg door uw eigen vlekkeloos voorbeeld tekent. Door welk ene zachtmoedigheid was Uw weg gekenmerkt. Laat onder alle vervolgingen, welke in onze kleinere beproevingen onzen weg kenmerken, een oog op Jezus ons bemoedigen en onze harten vertroosten..

PSALM 8.

GODS VADERLIJKE ZORG VOOR DEN MENS.

1. Een psalm (Psalm 3: 1) van David, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1) op de Gitthith, een snareninstrument, of ene zangwijze, die van de Filistijnse stad Gath haren naam had (1 Kronieken 25: 31).

Wat nu de Psalm zelf betreft en waarop hij doelt is voornamelijk te bezien. David stelt zich wel voor ogen, de verwonderlijke deugd en ere Gods in het scheppen en besturen van de gehele wereld, maar deze zijde slechts even aanroerende, verwijlt hij bij de beschouwing van de hoogste Goedheid jegens ons. En zeker, ofschoon er zeer overvloedige stof is in de gehele ordening der natuur, om God te verheerlijken, dewijl wij echter door eigen ondervinding meer worden opgewekt, vermeldt David niet zonder oorzaak met opzet zijne bijzondere gunst jegens het menselijk geslacht. Dewijl dit toch de meest in het oog vallende spiegel is, waarin wij Zijn glorie kunnen beschouwen. Het is echter verwonderlijk, waarom hij met een uitroep begint, waar de zaak zelf eerder pleegt verhaald te worden, dan dat men terstond hare grootheid verhef. Maar indien wij vasthouden, wat ook elders gezegd wordt, dat hij niet met woorden kan uitdrukken de grootheid der werken Gods, dan zal het ons volstrekt niet verwonderlijk toeschijnen, dat David met dezen vorm van spreken bekent, dat hij tot het verhalen er van onbekwaam is. Dewijl dus David de onschatbare genade, waarmee God het menselijk geslacht verwaardigd heeft, bij zichzelven overweegt, gevoelt hij, dat alle zijne gedachten wegzinken en overstelpt worden, en roept uit, dat het een zaak is, der bewondering waardig, dewijl zij met woorden niet kan worden uitgedrukt..

2.

Deze Psalm is niet, gelijk velen aannemen, uit den tijd toen David nog op Bethlehems velden de kudden van zijnen vader Isaï weidde (1 Samuel 18: 13). Uit veel latere jaren, toen hij een

beproefd man was, en de Geest der profetie zijne woorden steeds meer tot woorden der voorzegging maakte van Hem, die na hem op zijnen troon zitten en Israël tot de beloofde heerlijkheid voeren zou, hebben wij hier een lofpsalm. Hij is in den nacht gedicht, en maakt tot een voorwerp van dank en lof datgene, wat in Genesis 1 gemeld wordt van de waardigheid van den mens, dien God tot Zijnen vertegenwoordiger op aarde geschapen had. Terwijl de heilige zanger daarbij alleen op de genade Gods ziet, die den mens zo hoog geplaatst heeft, zonder er op te letten, hoeveel de mens door de zonde daarvan verloren heeft, past de in den Psalm vervatte schildering, slechts op het begin en het einde van de geschiedenis der mensheid op het midden echter, waarin wij sedert den val tot aan de eindelijke herstelling leven, past zij ten opzichte van den mens zelven slechts zeer onvolkomen, en heeft hare ideale waarheid slechts reëel in datgene, waarin de menselijke natuur de waardigheid, die in den eersten Adam verloren werd, weer bezit in den tweeden Adam. Dit maakt den Psalm tot enen middellijk Messiaansen, gelijk ook in Matth. 21: 16. Hebr. 2: 6 vv. en 1 Kor. 15: 27 op dezen gewezen wordt.

Vs. 2 en 3. Gods heerlijkheid openbaart zich op aarde door de pracht des hemels en op zo indrukwekkende wijze, dat zelfs kinderen die waarnemen, en door de bewonderende vreugde, die zij gevoelen, door den lof, dien zij stamelen, de dwaasheid van zijne verblinde lasteraars beschamen.

2. O HEERE, onze Heere! hoe heerlijk is Uw Naam 1) Op de ganse aarde! Gij, die Uwe majesteit gesteld hebt boven de hemelen 2); boven aan den hemel staan de bewijzen Uwer heerlijkheid.

1) De Naam is naar het spraakgebruik der oude wereld in ‘t algemeen en van de Hebreeën in ‘t bijzonder het beeld en afdruksel van het Wezen, de echo Zijner openbaring. De in Zichzelven verborgen God is zonder naam; openbaring daarentegen en naam zijn van elkaar onafscheidbaar, de naam komt uit de openbaring geheel van zelf voort, en hoe heerlijker de openbaring is, des te heerlijker de naam, des te voller en rijker van betekenis wordt hij..

Hoe heerlijk is de naam van Jezus in de wereld. Zijne vlees wording, Zijne geboorte, Zijn nederig en verborgen leven, Zijne prediking, Zijne wonderen, Zijn lijden en sterven, opstanding en hemelvaart worden door de gehele wereld verheerlijkt. Van Zijnen godsdienst, van de giften en genadegaven des Geestes, van Zijn volk, Zijn Evangelie en van de predikers daarvan wordt overal gesproken. Geen naam is zo algemeen, gene macht of invloed zo alom ervaren, als die van den Redder der mensen..

2) De blik van den zanger rust ten tijde van den nacht op den sterrenhemel, en hoe meer hij in het aanschouwen van deze heerlijkheid zich verdiept, hoe meer het hem is. of zij in zulk ene majesteit daar is uitgegoten, dat er nauwelijks voor de aarde iets zou kunnen gebleven zijn, des te wondervoller is het hem, wanneer hij den blik naar beneden slaat, diezelfde openbaring van Goddelijke majesteit ook op aarde te ontmoeten..

3. Uit den mond der kinderkens, der jonge kinderen, en der zuigelingen hebt Gij sterkte 1), ene legermacht tot verdediging Uwer heerlijkheid en eer gegrondvest, om Uwer tegenpartijen

wil, welke U die eer willen ontroven, om den vijand, die tegen U woedt en den wraakgierige, die door U gekastijd in machteloze wraakzucht tegen U ontstoken is, te doen ophouden.

1) De bedoeling is, dat God, om Zijne Voorzienigheid groot te maken, niet nodig heeft de grote welsprekendheid der rethoren en zelfs geen geregelden vorm van taal, dewijl hij de stomme tongen der kinderen heeft, om haar juist en welsprekend genoeg te verheerlijken. Men kan echter vragen, in welken zin hij de kinderen maakt tot verkondigers van Gods ere. Dwaas redeneren zij, naar mijn oordeel, die menen, dat dit geschiedt, wanneer de kinderen gearticuleerd beginnen te spreken, dewijl als dan ook de intellectuele kracht der ziel zich openbaart, want toegegeven, dat de kinderen tot het zevende jaar aldus genaamd worden, hoe stellen zij het dan zich voor van hen, die aan de borst hangen, hoe die reeds welsprekend spreken. Niet minder past het, om de kleine kinderen en de zuigelingen allegorisch te houden voor gelovigen, die door Gods Geest worden geboren, geen smaak meer hebben in het vroegere. En waarom nu de woorden van David geweld aangedaan, wanneer de eigenlijke zin zo gemakkelijk kan worden verstaan? Kleine kinderen en zuigelingen nu noemt hij verdedigers, krachtig genoeg, om de Voorzienigheid Gods te verheerlijken. Waarom deelt hij die rol niet toe aan mannen, dan juist om ons te tonen, dat de kinderlijke tongen, vóórdat zij één woord kunnen uitbrengen, eerst door klanken spreken, hoe goedertieren God is jegens het menselijk geslacht. Want vanwaar is er voor hen, die zo pas uit de baarmoeder zijn voortgekomen. terstond voedsel hij de hand, zo God niet op bijzondere wijze het bloed in melk omzette? Van waar ook de takt om te zuigen, indien niet diezelfde God, door een hoger instinct, hun tongen daarvoor passend maakte?

Derhalve verkondigt David hier, om een zeer goede reden, dat ofschoon alle mannelijke tongen het zouden verzuimen, de sprakeloze mond der zuigelingen geschikt genoeg is, om Gods lof te verkondigen..

In de uitdrukking "sterkte" ligt ene sterke ironie; tegenover de hevige aanvallen der godloochenaars vormt het stamelen der kinderen als het ware een verdedigingsburg, die volkomen voldoende is.

Bij het woord zuigelingen hebben wij te denken, dat de kinderen der Hebreeën drie jaren lang gezoogd werden. Onze Staten-overzetters tekenen hierbij aan: "Aan welke God Zijne wonderlijke macht, goedheid en voorzichtigheid alzo bewijst, dat zij daarvan een krachtig en onwedersprekelijk bewijs zijn.

Niet dat de kinderkens en zuigelingen spraken, maar zij verheerlijken God objectief, voorwerpelijk, dat is, zij geven aan de volwassenen stof om God in Zijne werken te verheerlijken, gelijk de hemelen, ‘t uitspansel, dag en nacht het doen (Psalm 19: 2,9).

De mond van zuigelingen en kleine kinderen wordt hier gesteld tegenover de macht der vijanden Gods. De heerlijkheid en ere Gods wordt door die monden verhoogd. Die monden maken de tegenstanders beschaamd. Wij hebben hier hetzelfde danklied, wat ook de Apostel uitspreekt dat de Heere het kleine, zwakke en geringe heeft uitverkoren, om het sterke te beschamen.

Dat we hier werkelijk met natuurlijke kinderen en niet met geestelijke kinderen Gods te doen hebben, blijkt duidelijk uit de eigen uitspraak des Heeren Jezus Christus op Zijn tocht naar Jeruzalem.

4.

II. Vs. 4-9. Wanneer men deze heerlijkheid en grootheid Gods die zich aan den hemel openbaart, bedenkt, hoe moet het daar met aanbiddende bewondering, met innigen dank vervullen, dat God Zich zo ontfermd heeft over den zwakken mens, die geen blik van Hem waardig is, hem met heerlijkheid begenadigt, tot Zijnen stadhouder op aarde stelt, en hem de heerschappij over de aarde overgegeven heeft.

4. Als Ik Uwen hemel aanzie, het werk, het borduursel Uwer vingeren, de maan en de sterren, die Gij bereid hebt:

5. Zo moet ik uitroepen a): Wat is de mens dat Gij zijner gedenkt 1), aan hem Uwe bijzondere opmerkzaamheid wijdt? en wat is de zoon des mensen 2), dat Gij hem bezoekt, hem Uwe bijzondere zorg doet ondervinden?

a) Job 7: 17. Psalm 144: 3. Hebr. 2: 6).

1) De profeet wil zeggen: Gods wonderbare goedheid komt daardoor nog te helderder aan den dag, dat Hij, de grote Schepper, wiens almacht aan den hemel glinstert, een zo ellendig en onwaardig schepsel met den hoogsten roem versieren en met ontelbare schatten verrijken wilde..

Wellicht ligt op den achtergrond van Davids voorstelling ook de grootste aller genadegiften Gods, welke in het Nieuwe Verbond geopenbaard is (Hebr. 2: 6); want in Christus heeft ons bezocht de Opgang uit de hoogte, in Hem stijgt de mens tot de oorspronkelijke waarde en heerlijkheid, door welke hij over de wereld zal heersen.

Veel minder wondervol is het, dat God zulk ene wereld als deze gemaakt heeft, dan dat hij, die zulk ene wereld maakte, op den mens kan letten in diens gevallen toestand, en de menselijke natuur met Zijne redding bezoeken.

2) Onder Zoon des mensen hebben we hier niet in de eerste plaats den Zoon des mensen te verstaan, maar den mens, zoals hij uit de hand Gods, naar Zijn beeld geschapen, is voortgekomen. Calvijn tekent dan ook zeer juist hier aan: "Eerst zegt hij, dat Hij hem met zo veel heerlijkheid heeft versierd, dat zijn toestand niet verre beneden de Goddelijke en hemelse ere is. Vervolgens vermeldt hij de uitgestrekte heerschappij en macht over alle creaturen, waaruit blijkt, tot hoe hogen graad van waardigheid God hem heeft verheven. Ik voor mij twijfel niet, of hij vermeldt al de uitstekende genadegaven, welke verklaren, dat de mensen naar het beeld Gods geformeerd zijn en geschapen, in de hope op een gelukkig en onsterfelijk leven."

Want wel beroept men zich op Hebr. 2: 7, maar wat hier de dichter van den mens zegt, zoals hij uit Gods hand voortkwam, dat past de Apostel toe in zijn hoogste volkomenheid op den Zone Gods en des mensen, dewijl Christus Jezus de tweede Adam is.

6. En hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen 1) (Hebr. "Elohim" = God), Gij hebt hem ene bijna goddelijke waarde toegedeeld, door hem tot heer der aarde te stellen (Genesis 1: 26 vv.; 9: 2), en hebt hem met eer en heerlijkheid gekroond 1), tot enen onderkoning gemaakt?

1) Breng dit loflied terug tot het verhaal der schepping, waaruit het genomen is, dan zult gij gevoelen, met welk ene majesteit de mens voor ‘t eerst ver schijnt.

In Hebr. 2: 6-9 worden vs. 5 en 6 van onzen Psalm op de heerlijkheid van Christus toegepast en van Zijne heerschappij over al het geschapene verklaard. Daarom hebben ook de oudere uitleggers dezen Psalm van den Christus verklaard. Het is echter duidelijk, dat David hier van het menselijk geslacht in het algemeen spreekt. Deze heerlijkheid was echter in het paradijs, en de mens bezit haar alleen in den Heere Jezus Christus, voor zo ver hij met Hem gemeenschap heeft..

2) De Psalmist noemt niet zozeer de oorspronkelijke rechtvaardigheid, als wel de heerschappij der mensen over de aardse schepselen ere en heerlijkheid..

Ook hieruit is het duidelijk, dat David in de eerste plaats denkt aan den mens in zijn rechtstaat vóór den val, want wat wij hier lezen is kennelijk terugslag op het Scheppingsverhaal in Genesis l. De dichter beschouwt den mens in het licht zijner oorspronkelijke bestemming. En vandaar, dat hij in de volgende verzen aangeeft, waarover zijn heerschappij gaat, én over de dieren des velds, én over het gevogelte des hemels, én over de dieren der zee.

Het is waar, de dichter weet het, dat door den val die macht is verdonkerd en verduisterd, maar de dichter is een profeet en voor den profeet bestaat er geen afstand of tijd. In den geest ziet hij eenmaal weer, dien tijd aanbreken, dat in Zijn Zoon, naar het vlees, weer hersteld zal worden, wat in het Paradijs was verloren.

7. Gij doet hem heersen over de werken Uwer handen, de aardse schepping a); Gij hebt alles onder zijne voeten gezet, alles aan hem onderworpen:

a) 1 Kor. 15: 27.

8. Schapen en ossen, allen die; ook mede de dieren des velds,

9. Het gevogelte des hemels, en de vissen der zee; hetgeen de paden der zeeën doorwandelt, benevens de vissen al de overige bewoners van het water. (Genesis 1: 21).

Terwijl de Psalm enkel en alleen Gods gave en instelling op het oog heeft, beschouwt hij niet, wat de mens daarvan verwoest en vernietigd heeft. Dat echter, hetgeen den mens hier wordt,

in ene zekere mate ook na den val hem nog eigen is, blijkt, behalve uit het woord in Genesis 9: 2, uit de dagelijkse ervaring. Geen schepsel is zo sterk, zo verwoed, zo slim, dat niet de mens, die betrekkelijk een der zwakkere schepselen is, op den duur zijn meester wordt (Jak. 3: 7). Desniettemin is er in dit opzicht een groot verschil tussen den toestand vóór en dien na den val. Vóór dien was de gehoorzaamheid jegens den door God gestelden plaatsvervanger een vrijwillige, na dien stonden der mensen onderdanen tegen hem op, als hij tegen zijnen Beheerser. Hij moet tegen hen, even als tegen de weerstrevende aarde, een zwaren strijd ondernemen, moet allerlei listen en kunsten aanwenden, en zo hij al over het algemeen overwinnaar blijft, lijdt hij toch in bijzondere gevallen menige nederlaag..

Van die soort van heerschappij, van welke het heet: "Hij spreekt en het is er; Hij gebiedt en het staat er," is weer enig denkbeeld ontstaan, sedert wij het ware en volkomene evenbeeld Gods op aarde gezien hebben; hoe het door Zijnen heiligen wil alleen de ziekte wegneemt, en over den dood den scepter zwaait, over den storm gebied voert en over de golven der zee wandelt. Door den Zoon, die alleen vrij maakt, kunnen ook wij vrij worden (Joh. 8: 36) en dit is dan de oorzaak, waarom dit woord van den Psalm, dat alles aan zijne voeten onderworpen is in het N.Testament (1 Kor. 15: 27) voornamelijk op Dien toegepast wordt, in Wien de mensheid en Godheid in volkomene eenheid verschenen is..

Het is goed, dat de mens niet vergeet, dat hij tot mens geschapen werd en enen voortreffelijken aanleg en schone vermogens boven het redeloze vee ontving, opdat hij zich niet aan het onvernuftige dier gelijk stelle of daar beneden verlage, en alleen beseffe, dat God hem tot mens gemaakt, en voor de onsterfelijkheid het aanzijn gegeven heeft; maar niet minder goed en noodzakelijk is het, dat hij niet vergete, dat hij een ellendig stof bewoner en schuldig kind van Adam is, opdat hij het wete en gevoele, dat hij al zijne mensenwaarde door de zonde heeft verloren, en hij zich vernedere en verootmoedige voor God; goed zal het bovenal daarom zijn, dat hij zijne herstelling in Christus zoeke, in Hem, die een weinig minder geworden is dan de engelen van wege het lijden des doods, maar die daarom ook de Redder, de Hersteller van Zijne broederen werd.

10.

III. Vs. 10. Met dezelfden jubeltoon, waarmee de Psalm begint eindigt hij ook; het thema, Gods grootheid en des mensen grootheid wordt scherp en bepaald op den voorgrond gesteld: Ja, groot is God niet minder dan in de heerlijkheid des hemels in de waarde, die Hij in de volheid Zijner liefde en neerbuigende genade den mensen gegeven heeft.

10. O HEERE, onze Heere! hoe heerlijk is Uw naam op de ganse aarde (vs. 2)!

PSALM 9.

DANKLIED VOOR ENE OVERWINNING OP DE VIJANDEN BEHAALD.

1. Een psalm (Psalm 3: 1) van David, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), Op Mûth-Labben 1), begeleid door een muziekinstrument van dien naam, of op ene door dat woord aangegevene wijs te zingen.

1) Het woord wordt op verschillende wijzen overgezet. Sommigen vertalen het "over den dood desgenen, die tussenbeide stond," waarmee dan Goliath zou bedoeld zijn, die Israël beschimpte, als hij tussen de beide legers stond. Anderen "over den dood des zoons" namelijk van Absalom. (vgl. 1 Kronieken 25: 31). Weer anderen houden het voor één woord (vgl. Psalm 48: 15; 46: 1), hetwelk Luther met het volgende Nbl (wit) vertaalt: "van de schone jeugd," terwijl hij meent, dat deze Psalm moet gezongen worden op de wijze van een lied, dat met die woorden zou aanvangen. De Wette vertaalt het eerste woord door "met meisjesstem" en het tweede: "voor Ben," welke 1 Kronieken 15: 18 onder de muzikale Levieten genoemd wordt. Doch ten onrechte. Hoogstwaarschijnlijk geeft het aan de wijze van een volkslied: de dood is bleek, of de bleke dood. Luther’s vertaling is geheel verkeerd.

2.

Toen David zijne oorlogen met de Filistijnen gelukkig ten einde gebracht had, zo zeiden wij bij 2 Samuel 21: 22, zong bij den Heere dit danklied, dat op dezelfde wijze begint (vs. 2 en 3) als Psalm 7 (in vs. 18) eindigt. Die beide volgen niet op elkaar, omdat het Boek een voorbeeld wil geven van de verheerlijking van Gods naam op aarde, daarom moest Psalm 8 voorafgaan. In den grondtekst is de Psalm naar de orde der letters in het Hebr. Alfabet gedicht 1); toch is dit niet streng doorgevoerd, omdat altijd de vorm aan de gedachte, die de ziel des dichters beweegt ondergeschikt moet blijven en eerder de vorm dan het wezen lijden moet; de volgende 10de Psalm neemt dan weer enkele letters op, die hier ontbreken, terwijl die in het midden van het Alfabet begint, dit is reeds een uitwendig bewijs, dat de beide Psalmen bij elkaar behoren.

1) De alfabetische vorm is niet slechts een toegift voor het oog, een uitwendig sieraad, maar de lierdichter (vgl. het alfabetische lied ter ere van ene deugdzame huisvrouw in Spreuken 31: 10 vs.) beschouwt de rei der spraakelementen als den trap, op welken hij den leerling tot het heiligdom der wijsheid opvoert, of als ene kast met vele afdelingen, in welke hij de proeven van zijne wijsheids-lessen neerlegt de lierdichter (dichter van liederen des gevoels, vgl. Psalm 9, 10, 25, 34, 37, 111, 112, 119, 145) acht het al de klavier, waarop hij alle toetsen aanraakt, om zijn gevoel geheel en al uit te drukken; ook de Profeet versmaadt het niet, gelijk uit Nah. 1: 3-7 te zien is, om aan de opvolging der letters invloed toe te staan op de reeks der gedachten..

I. Vs. 2-7. De Psalmist prijst vooreerst die ervaring van den zegerijken bijstand des Allerhoogsten, welken hij onlangs in den strijd met zijne vijanden ondervonden heeft. Vooreerst wekt hij zich zelven op tot een vrolijk prijzen van den Heere (vs. 2 en 3) zet vervolgens dit danken voort door er reden van te geven (vs. 4 en 5), en breidt dit uit, door de zo even beleefde gerichtsdaad van God, in verband met vele andere, die voorafgegaan zijn, te beschouwen (vs. 6 en 7). De hier aangegevene afdelingen omvatten de vijf eerste letters van het Hebr. alfabet, op deze wijze, dat, terwijl het eerste gedeelte den Alfabetische vorm streng

vasthoudt, door viermalen de Alfa te gebruiken, de tweede afdeling slechts met de Beth begint, en de derde zich tussen Gimel en He verdeelt, terwijl de daar tussen liggende Daleth geheel wordt overgeslagen.

2. Ik zal den HEERE loven, de huichelaars doen het slechts met den mond of met een half hart; ik zal het doen met mijn ganse hart1); ik zal al uwe wonderen vertellen, de betoningen van Uwe genade en hulp, die Gij mij hebt laten ondervinden, en die boven menselijk bidden en denken zijn.

1) De uitdrukking, met mijn ganse hart, wil hier en overal zeggen, met al de kracht en vermogens der ziele, die zich in zijn hart verenigen. Wanneer de man naar Gods hart hier een nationaal zegelied bij zijn harp zal zingen, dan is het zijne begeerte, om in dat lied al de kracht en vermogens zijner ziele te verenigen, opdat de naam des Heren enigszins naar waarde worde verheerlijkt.

3. In U zal ik mij verblijden, en van vreugde opspringen in U, die de geestelijke vreugde welke ik gevoel, zelf in mijn hart gewerkt hebt (Rom. 14: 17), ik zal Uwen naam, dien Gij opnieuw zo aan mij verheerlijkt hebt, psalmzingen, o Allerhoogste!

4. Omdat mijne vijanden, die Filistijnen, die met herhaalde aanvallen tegen mij streden (2 Samuel 8: 1), achterwaarts gekeerd, tot terugkeren gedwongen, gevallen en vergaan zijn, en dit niet door mijne kracht, die niets is, maar door den toornigen blik van Uw aangezicht 1) (Psalm 21: 10. Exodus 14: 24 vv.).

1) Uit den grondtekst blijkt duidelijk, dat dit lied gezongen is onmiddellijk na de overwinning, die de Heere David over zijne vijanden had gegeven. Hij ziet ze nog achterwaarts keren, gevallen en vergaan door Gods toorn en gramschap. Want neen, David schrijft zich zelven, zijne kunde, zijn krijgsmansdoorzicht de zege niet toe, maar aan den Heere en Hem alleen.

5. Want Gij hebt mijn recht gehandhaafd, en mijne rechtszaak afgedaan, haar verdedigd tegen allen, die haar bestreden (2 Samuel 5: 17 vv.): Gij hebt gezeten op den troon, o Rechter der gerechtigheid, en de overwinning gegeven, daar waar het recht was!

1) Wij zijn verzekerd, dat het oordeel Gods naar waarheid is, en dat geen onrecht in hem plaats heeft. Het zij verre van God, dat hij het recht verkeren zou. En al schijnen er thans enige ongeregeldheden in de bedelingen der voorspoed, deze en andere moeten ons geloof in Gods rechtvaardigheid niet verzwakken, maar hetzelve te meer sterken, omdat Hij alleen ter Zijner tijd en in het laatste oordeel wel zal weten, recht te maken, want Hij zal nooit dulden, dat iemands onschuld straffeloos verdrukt of vertreden worde..

God en mijn recht zijn verenigd door het geloof, dewijl God leeft, zal mijn recht nooit van mij worden genomen. Indien wij de zaak en de eer van onzen God zoeken te handhaven, mogen wij aan verwijten en laster blootstaan, maar het is een rijke troost zich te herinneren, dat Hij,

die op den troon zit onze harten kent, en ons niet zal overgeven aan de onwetende en onedele beoordelingen van dwalende mensen..

Dat is het rechte vertrouwen, dat aan legers en aan hun veldheren moed in de harten kan storten, wanneer zij zich daarvan bewust mogen zijn, dat zij voor ene rechtvaardige zaak strijden en het slagveld niets anders is dan de plaats, waar de Wereldbestuurder rechtspreekt en doet. Want al is het, dat God het dikwijls toelaat, dat op het slagveld de onrechtvaardige overwint, zo is toch zulk ene overwinning altijd slechts een voorbijgaande, die, zo in de harten der overwonnenen de heilige vlam niet wordt uitgeblust, welke het bewustzijn van ene rechtvaardige zaak doet ontbranden, met het bezwijken der onrechtvaardige machten moet eindigen; ja zulke voorbijgaande nederlagen van hen, die in enen rechtvaardigen strijd staan, moeten volgens den aard der zaak zelf tot een middel worden, om hun stoutheid en hunnen moed tot des te helderder vlam aan te blazen en zo ten laatste de overwinning te weeg te brengen..

6. Gij hebt, gelijk Gij vroeger menigmaal deed, zo ook nu weer de Heidenen gescholden, den goddeloze, die Uw Rijk zocht te vernietigen, door het woord Uwer almacht verdaan; want gelijk er een woord der Almacht is, dat schept (Genesis 1: 3), zo is er ook een woord der Almacht dat vernietigt. Gij hebt hunnen naam uitgedelgd, tot in eeuwigheid en altoos, zo geheel dat met hen ook hun naam vergaat.

De inhoud van vs. 6 en 7 past het best, zonder dat het tot deze moet beperkt worden, op de Amalekieten die na de overwinningen van Saul en van David over hen bijna geheel van het toneel der geschiedenis verdwenen. Dat de overwinnaar voornamelijk aan hen gedacht heeft, aan hun lot de sterke kleuren ontleent, met welke hij de nederlagen der vijanden van Gods volk schildert, wordt ook waarschijnlijk door het verband, waarin het "Gij hebt hunnen naam uitgedelgd," "hunlieder gedachtenis is met hen vergaan," (vs. 7) tot Exodus 14: 7 en Deuteronomium 25: 19 staat, vgl. ook Numeri 25: 2. "Amalek is de eersteling der heidenen, maar zijn uiterste is ten verderve." De schildering paste ook op de nederlaag der Kanaänieten en in David’s overwinningen over de Moabieten, Edomieten en andere vijanden..

7. O vijand! zijn de verwoestingen voleind in eeuwigheid{1} door uwen ondergang? en hebt Gij, o Heren de steden der tegenpartijen uitgeroeid, den vijand met al zijne wortels uit den grond gerukt? Ja geheel heeft de Heere hen verdelgd; hunlieder gedachtenis is met hen vergaan.

{1} Of: De vijanden uitgeroeid tot eeuwige puinhopen. In dit vers werd dan ook door hetgeen volgt: het vergaan en voor eeuwig vergaan van de vijanden Gods voorgesteld. Als God recht en gerechtigheid doet, het recht der Zijnen handhaaft, dan kan het niet anders, of de vijanden worden voor eeuwig vernietigd. Maar wanneer de vijanden worden vernietigd, dan blijft Hij dezelfde tot in alle eeuwigheid. Dit laatste wordt in het volgende vers uitgedrukt.

Vs. 7 en 8 vormen in zekeren zin een tegenstelling.

8.

II. Vs. 8-15. Uit hetgeen de Heere aan hem gedaan heeft, leidt de heilige zanger voor zich en anderen af, wat Hij is, namelijk rechtvaardig en een Helper der verdrukten. Terwijl alzo ons gedeelte uit de geschiedenis de leer vormt, wordt God vervolgens als de eeuwige Beheerser en rechtvaardige Rechter der wereld voorgesteld, tegen Wie al het woeden der goddelozen niets vermag (vs. 8 en 9), en daarna voor den Beschermer en de hulp der Zijnen verklaard, bij Wie de bedrukten toevlucht vinden, en op Wie zij vast mogen vertrouwen (vs. 10 en 11). Deze God nu-het is de God, die op Zion Zijnen troon heeft gevestigd, is te loven en te prijzen. Toch Zijn de grenzen van Israël voor zijnen lof en voor de verheerlijking van Zijnen Naam veel te eng; Zijn heil moet nog doordringen in de gehele wereld (vs.12 en 13). De vier eerste verzen van ons gedeelte beginnen met de zesde letter van het alfabet, de Wau, het volgende met de Zain, de zevende letter en de laatste met de Cheth.

8. Alles wat tegen God is zal een einde nemen; maar de HEERE zal in eeuwigheid zitten op Zijn verheven zetel, waarvan geen macht der wereld Hem zal afstoten; Hij heeft Zijnen troon bereid ten gerichte 1), zodat, hoe ook menselijke toestanden wankelen en de vromen dikwijls lang onderdrukt worden, ten laatste toch alle wegens Gods op de openbaring Zijner rechtvaardigheid uitlopen.

1) Vooreerst zegt hij, dat God altijd zal zitten, waaronder hij verstaat, dat ofschoon het woest geweld der mensen zich hoog verheft en hun woede zonder mate te voorschijn treedt, God echter nooit van Zijn zetel kan verdreven worden. Evenmin is het mogelijk, dat Hij van Zijn ambt en macht als Rechter afstand doet, wat in het tweede lid duidelijker wordt uitgedrukt. Hij zegt toch, dat Hij niet slechts regeert, opdat Zijne majesteit en ere op verheven wijze schittere, maar opdat Hij de wereld in rechtmatigheid besture..

9. a) En Hij zelf zal, gelijk Hij in dit geval gedaan heeft, de wereld richten in gerechtigheid, en de volken oordelen in rechtmatigheden (Genesis 18: 25).

a) Psalm 96: 13; 98: 9.

10. a) En de HEERE zal een hoog vertrek 1), een toevluchtsoord, waar geen gevaar meer genaken kan (1 Samuel 23: 25 vv.; 26: 5 vv.), zijn voor den verdrukte, een hoog vertrek, ene voor den vijand ontoegankelijke plaats in tijden van benauwdheid, in zulke tijden, wanneer men den nood en de ellende diep gevoelt.

a) Psalm 37: 39; 46: 2; 91: 2.

1) Een hoog vertrek zinspeelt op dat vertrek in een vaste burcht, waar men, menselijker wijze, volkomen veilig was voor de pijlen en de werpspiesen der vijanden. Als de toren niet meer te verdedigen was, trok men zich terug in het hoog vertrek, om daar rustig te zijn voor de woede des vijands. Zo had David den Heere leren kennen. Dit gelooft hij van Hem voor de toekomst. Men kan ook vertalen: zijt daar een hoog vertrek, een bede, gegrond op de genoten ervaring van het ogenblik.

11. En die Uwen naam kennen 1) zullen op U vertrouwen, nadat zij deze zelfde ondervinding hebben opgedaan als ik (vs. 4-7), omdat Gij, HEERE! niet hebt verlaten degenen, die U zoeken, maar U voor hen de machtige en genadige betoont te zijn.

1) Er valt hier op te merken, dat hij aan de gelovigen toekent de kennis van God, dewijl hieruit de religie geboren wordt, welke door de onwetendheid en dwaasheid der mensen is uitgeblust. Verder ofschoon velen den naam Gods eenvoudig in plaats van God opvatten, zo meen ik toch, dat hier iets meer wordt uitgedrukt. Want dewijl Zijn Wezen verborgen en onbegrijpelijk is, voor zover Hij Zich ons openbaart, wordt Zijn Majesteit in den Naam gesteld..

1) Onder zoeken hebben wij hier te verstaan, een door het geloof tot Hem de toevlucht nemen. Wie in waarheid, door Zijne machtige genade, tot Hem met een kinderlijk geloof de toevlucht neemt, zal het ervaren, dat Hij hem niet verlaat. Het geloof is de band tussen God en de ziele, het instrument, waardoor hij alles uit de hand van Gods barmhartigheid ontvangt.

12. Psalmzingt daarom gij allen, die Hem als den beschermer Zijner gemeente leerdet kennen, den HEERE, die te Zion woont 1); verkondigt onder de volken, die nog buiten Zijn verbond staan en niets van Hem weten, Zijne daden 2), waarmee Hij Zich aan Zijn verbondsvolk verheerlijkt heeft, opdat zij zich bekeren van hun valse goden.

1) Zo heet Hij, sinds zijn aardse troon, de Arke des Verbonds, op den berg te Jeruzalem ene plaats heeft ontvangen. Het is zijn bijnaam in het tijdperk van het koningschap, dat op het toekomende der belofte wees..

2) David niet tevreden met de bijzondere daad van dankbetuiging, wekt de gelovigen op, om gemeenschappelijke Gods Naam te prijzen. Niet alleen, omdat het de plicht is der vroomheid, dat de een den ander opwekt, maar dewijl de verlossingen, waarover gehandeld wordt, waardig zijn, om in het openbaar en op volkomen wijze verkondigd te worden; wat ook in het tweede lid helder wordt uitgedrukt, waar hij beveelt, dat zij onder de volken worden groot gemaakt. De zin is toch deze, dat zij niet genoeg naar waarde kunnen verheerlijkt worden, tenzij het gericht er van de gehele wereld vervult..

Als hier van daden sprake is, dan wordt in den grondtekst een woord gebruikt, dat het eerst in het lied van Hanna voorkomt, en later ook door de Profeten gebruikt wordt, om inzonderheid de grote en heerlijke daden Gods uit te drukken, het zijn de in het oog vallende daden Gods, die aan vriend en vijand bewijzen, dat Hij regeert en dat Hij Zijn Almacht op heerlijke wijze openbaart.

13. Want 1) Hij zoekt de bloedstortingen, Hij gedenkt die, opdat Hij ze wreke, en dat bloed op het hoofd der goddelozen geve; Hij vergeet het geroep der ellendigen niet 2), maar, laat Hij hen ook lang wachten, Hij snelt ter hunner redding toe.

1) Of: Dat Hij zoekt. Het woordje kie (ki) betekent toch èn wat èn dat. Maar dewijl hier in Vs 13 wordt aangeduid, wat verheerlijkt moet worden, moeten we hier vertalen. Dat Hij zoekt of

gezocht d.i. gewroken heeft. Letterlijk staat er: Dat Hij zoekende de bloedstortingen, ze gedenkt, dat Hij niet vergeet het geroep der ellendigen. Met andere woorden, dat Gods heerlijke daden hierin bestaan, Zijne grote daden deze Zijn, dat Hij wreekt en redt de ten bloede toe vervolgde gemeente. Het is derhalve voor het einde van den strijd, op geestelijk gebied, weer het lied der overwinning. Het is het woord, dat in alle tijden en in alle eeuwen Gods kinderen een hart onder den riem heeft gestoken, wat de kerk van Christus zich, wat hare zaken betreft, die Godes zijn, zo gerust aan den Heere, haar God, kon toevertrouwen-

In vs. 14 en 15 wordt het geroep der ellendigen vermeld. Want wel verklaren sommigen, dat David deze bede er tussen insluit, wetende dat hij nog niet van alle vijanden verlost is, maar ten onrechte. Het gehele lied is een overwinningslied. David staat hier voor dit ogenblik op de hoogte des heils, maar op die hoogte staande, vergeet hij niet, in welk oen diepte hij heeft verkeerd, hoe de Heere God hem uit de diepte heeft opgevoerd. Op de hoogte des heils staande, herinnert David het zich nog wel, hoe hij als een smekeling voor zijn God heeft gebogen. En daarom, opdat hij zich niet verheffe, maar al de eer aan zijn God geve, daarom geeft hij hier melding van de bede uit de diepte in dit lied op de hoogte.

2) Het geroep is van velerlei aard: de zuchten roepen, de tranen roepen, het bloed roept, de angst der schepselen roept. Wanneer iemand dit geroep één uur zou horen, het hart zou hem breken. Ene moeder, een vader kunnen het roepen en wenen van hun kind niet vergeten, het dringt door het hart, het beweegt het hart ten gevolge der nauwe verwantschap. En hoe zou dan God het geroep Zijner kinderen vergeten, die uit Hem geboren, die uit Christus, die uit den Heiligen Geest geboren zijn, wier troost en toevlucht God alleen is, die gene hulp in de wereld hebben, hun roepen kan Hij niet vergeten.

14. Wees mij genadig, HEERE! in den nood, in welken ik verkeer; zie mijne ellende aan, van mijne haters mij aangedaan, die aanhoudend mij benauwen, Gij, die mij verhoogt uit de poorten des doods, ook dan nog redt, als het gevaar op het hoogst gestegen is, zodat ik aan den rand des doods sta.

15. Wees mij genadig, opdat ik hierna, wanneer Uwe wonderen aan mij verheerlijkt zijn, Uwen gansen lof (al Uwen lof) in de poorten 1) der dochter van Zion 2), d.i. voor al Uw volk (Psalm 116: 14) vertelle, dat ik mij verheuge in Uw heil; want een hart, dat zich in die van God ondervondene genade verheugt, is U een niet minder aangenaam offer, dan het om Uwe genade nog biddende hart (Psalm 50: 14 vv.).

1) Ene dichterlijke tegenoverstelling tegen "de poorten des doods" (vs. 14)..

2) De dochter van Zion betekent niet hetzelfde als Zion, maar Jeruzalem, waarvan de burcht Zion als ‘t ware de moeder was..

16.

III. Vs. 16-21. Na de vermelding van het gebed uit de diepte gaat de dichter in dit laatste gedeelte voort, om ons te vermelden, dat er alleszins reden is, om de lof des Heren te

vermelden in die poorten van Zion. Hij wijst op de grote macht des Heren, terwijl hij eindigt met een gebed, waarin zijn groot en onwankelbaar geloofsvertrouwen zo helder schittert.

Vs. 16 begint met de Theth, vs. 18 met de Jod en Vs. 19 met de Caph.

16. Dit is nu de inhoud van mijn prijzen en roemen: de Heidenen zijn gezonken in de groeve, die zij voor mij en voor de leden van Uw volk gemaakt hadden, om ons te verderven (Psalm 7: 16); hun lieder voet is gevangen in het net, dat zij in ‘t verborgen gesteld hadden, om ons ten val te brengen, gelijk men een stuk wild vangt.

17. De HEERE is bekend geworden, zo zal ik zingen: Hij heeft recht gedaan degenen, die door de goddelozen onderdrukt worden (Psalm 26: 1); de goddeloze is verstrikt in het werk zijner eigene handen. Higgajon 1), Sela (Psalm 3: 3).

1) Dit woord, door Luther vertaald "door het woord," betekent: "nadenken," en geeft aan: "de muziek moet zwijgen, om gelegenheid voor stil nadenken te geven," of: "Ene zaak, die der overweging waard is! Daarom verheffing van de muziek der begeleidende snaren-instrumenten..

Naar den eis van Selah klimt hier de muziek, en wel zoals de verbinding Higgajon, Selah aanwijst, de muziek der snareninstrumenten, of, zij klimt naar de solo door deze uitgevoerd. Het loflied verheft zich hier tot de hoogte van een zegezang..

18. De goddelozen zullen terugkeren naar de hel 1) toe; alle God vergetende heidenen 2), alle heidenen, die moedwillig den Heere vergeten.

1) Er is betrekking tussen dit vers en vs. 14, dezelfde God, die den rechtvaardige uit de poorten des doods verhoogt, drijft den goddeloze daarin af als naar de hem toekomende plaats (Hand. 1: 25)..

Alle goddeloosheid kwam oorspronkelijk met dien een boze van de hel, daarheen zal hij weer gewezen worden, en zij, die zijne zijden houden, moeten hem vergezellen op zijn terugtocht naar de plaats der pijniging, om daar voor eeuwig in besloten te worden. De ware toestand der volken en van bijzondere personen kan juist beoordeeld worden naar ene enkele omstandigheid, namelijk of zij in hun handelen aan God gedenken, of God vergeten.

2) Dit is niet in den algemenen zin te nemen, in welken het van de heidenen heet, dat zij zonder God zijn in de wereld (Efeziers 2: 12), maar in den bijzonderen zin, dat zij alle recht met voeten treden en tonen, dat zij met God, den Rechter der wereld en Wreker der misdaden zich in ‘t geheel niet bemoeien, daar zij alle gedachten en begrippen van God, die ook in het natuurlijk geweten zijn neergelegd, uitgeblust en uitgebannen hebben..

19. Dat zal zeker geschieden, al toeft ook die tijd te komen; want de nooddruftige zal niet voor altoos van den Heere vergeten worden, zodat hij steeds onder de verdrukking der goddelozen zou moeten zuchten, noch zal de verwachting des ellendigen, de hoop, die hij op

redding en bevrijding heeft (Psalm 74: 19), in eeuwigheid verloren zijn, is het niet voor goed uit.

De arm des Heren stoot in een rechtvaardig gericht de Godvergetenden ter helle, en heft van de Poorten des doods tot het leven in Zijne gemeenschap diegenen uit genade op, die vol geloof hun toevlucht tot Hem nemen..

20. Sta op HEERE 1)! voor Uwe gemeente, die nog altijd te midden der heidenen bedreigd en verdrukt wordt; laat den mens zich niet versterken, opdat hij niet mene iets tegen U en Uw volk te vermogen; laat de Heidenen voor Uw aangezicht geoordeeld, gevonnist worden, daar gij toch de Rechter der gehele aarde zijt.

1) David heeft aanschouwd, hoe machtig de Heere is tegen zijne vijanden, hoe het niet voor altijd uit is met de verwachting van den arme en ellendige, welnu, dit geeft hem geloofsmoed en geloofskracht, om van den Heere te vragen, te smeken, dat Hij Zich openbare als degene, die met vaste hand ingrijpt in de geschiedenis der volken, die tevens toont, dat Hij gezeten is op den troon van gerechtigheid, en dat Hij daarom alle Heidenen ten leste zal vernietigen, om Zijn Geest te doen zegevieren over alle ongoddelijke en Hem vijandige machten.

21. O HEERE! jaag hun vreze aan 1); laat 2) de Heidenen bij ervaring weten, dat zij mensen, d.i. onmachtige wezens van een ogenblik zijn, gelijk hun naam aanduidt (Genesis 5: 2). Sela.

1) De bedoeling is, noch dat God hen van schrik laat omkomen, noch dat Hij schrik over hen uitstort, maar dat Hij hen een voorwerp van ontzetting zal maken, waarin zij, zoals vs. 21b verder meldt, tot hun schrik zullen bemerken, dat zij sterfelijke mensen zijn..

Dat de mens, wiens naam Hebr. zwak zijn, reeds "zwakheid" is zich op zijne kracht laat voorstaan, is een zo onverdraaglijk Quidproquo, dat God zich noodzakelijk moet verheffen, om dat te niet te doen..

Inderdaad, niet alleen de heidenen, maar wij allen hebben het nodig (daar wij, die toch knechten zijn, ons zo licht in den waan laten brengen, of wij heren waren), dat nu en dan de arm Gods zich krachtig openbare, om, als wij ons door Zijne liefde niet laten vertederen, door Zijne verschrikkingen verootmoedigd te worden..

Men zou denken, dat een mens niet zo ijdel zou kunnen worden, om te loochenen van hem zelven, dat hij slechts een mens is; maar het blijkt ene eer te zijn, welke alleen een goddelijk meester aan sommige verhevene geesten leren kan. Kronen laten degenen, die ze dragen "mensen," graden van uitstekende geleerdheid maken hun bezitters niet meer dan "mensen," macht en overwinning kunnen niet verheffen boven den nederigen maatstaf van "slechts mensen" en al de rijkdom van Croesus, de wijsheid van Salomo, de macht van Alexander, de welsprekendheid van Demosthenes, en dat alles bijeengevoegd laat den bezitter "een mens." Dat wij ons dit altijd herinneren. Voordat wij dezen Psalm verlaten, zal het nuttig zijn, indien de lezer dezen nog eens wil beschouwen als de hymne des triomfs van den Zaligmaker, als

Hij den roem Zijner overwinning en ootmoedig brengt en neerlegt aan de voeten Zijns Vaders. Dat wij ons verheugen in Zijne vreugde, en onze blijdschap zal vervuld zijn..

2) David bidt hier, dat de Heidenen, als zwakke mensen de broosheid van hun menselijke positie recht leren kennen. Dat zij het merken, dat een wenk van den Almachtige genoegzaam is, om hen te verbrijzelen en tot stof te doen wederkeren. Dat zij staan onder de Soevereine heerschappij van den Almachtigen God.

PSALM 10.

GEBED TEGEN DE VIJANDEN DER KERK.

Heeft de vorige, alfabetische gerangschikte Psalm, aan de 13 laatste letters van het Hebreeuwse alfabet slechts twee verzen gewijd, zo neemt de voor ons liggende Psalm uit die letters, de Lamed (vs. 1-11), de Koph (vs. 12 en 13), de Resch (vs. 14). de Schin (vs. 15 en 16) en de Thau (vs. 17 en 18), en sluit zich ook daardoor ten nauwste aan den voorgaanden aan, dat hij geen opschrift heeft. Duidelijk behoort hij met Psalm 9 tot dezelfden maken en dezelfde tijdsomstandigheden, en vormt met dezen een deelbaar en ook werkelijk verdeeld geheel; toch mag men hem daarom niet met Psalm 9 voor een Psalm rekenen, zoals de Septuaginta en Vulgata doen, die dan weer Psalm 147 in twee Psalmen (Psalm 147: 1-11 en Psalm 147: 12-20) verdelen, maar men heeft dezen op de bij 2 Samuel 21: 22 aangegevene wijze van dien Psalm gescheiden te lezen.

I. Vs. 1-11. De Psalmist begint met ene klacht en met ene vraag: Waarom toch de Heere slechts toeschouwer is, wanneer Zijne kinderen door goddeloze en wrede vijanden verdrukt worden? Vervolgens legt hij den toestand, welke hem tot die klacht aanleiding gaf, nader bloot, doordat hij eerst de vijanden naar den gehelen aard van hun optreden schildert, vervolgens hun gewelddadigheden in woorden en werken beschrijft, en ten slotte ook daarop wijst, hoe hun ongestraft blijven hun slechts een middel tot gehele verharding en tot grotere goddeloosheid geworden is.

1. O HEERE! Waarom staat Gij, in dezen tijd zo vol gevaren en ellenden, slechts als een toeschouwer van verre? Waarom verbergt Gij U, (Jes. 1: 15. Klaagt. 3: 56),in tijden van benauwdheid, alsof Gij den nood der Uwen niet wilde zien, noch hun smeken horen?

Het "waarom" is in gevallen als dit een getuigenis van levendig geloof; alleen hij, die dit en daarbij ene vaste overtuiging van Gods almacht en rechtvaardigheid bezit, zal het als ene abnormiteit (iets onnatuurlijks) beschouwen, die op den duur onmogelijk kan bestaan, dat God de Zijnen in hun lijden niet helpt..

2. De goddeloze vervolgt hittiglijk in hoogmoed den ellendige1) met boze redenen en schandelijke daden a), laat hen gegrepen worden in de aanslagen, die zij bedacht hebben, laat hen vallen in hun eigene strikken.

a) Psalm 7: 16; 9: 16. Spreuken 5: 22.

Voordat hij zijne verwensing tegen de goddelozen uitspreekt, vat hij kort hun misdaad te zamen, dat zij namelijk de ellendigen, zonder oorzaak, wredelijk kwellen, behalve dat zij hen trots verachten. Hun wreedheid vergroot niet weinig deze omstandigheid, dat zij, de menselijkheid vergetende de armen en ellendigen smadelijk kwellen. Wel is de wreedheid altijd trots, ja, de wreedheid is de moeder van alle beledigingen, dewijl, tenzij men in trotsheid zich verheft boven zijne naaste en meer dan billijk is zich aanmatigende hen veracht. de wet der zedelijkheid ons de algemene menslievendheid voorschrijft, maar hier wil David uitdrukken. dat bij de goddelozen, welke hij beschuldigt, de schuld ligt in hun hoog verheven en woesten geest, waarom zij bandeloos tegen de ellendigen en armen woeden..

Of, Voor den hoogmoed van de goddelozen siddert de ellendige. Beide vertalingen bedoelen hetzelfde, n.l. dat de ellendige veel te lijden heeft van den goddeloze en het is daarom, dat David in het tweede gedeelte hen waarschuwt, dat de goddelozen, in hun eigen aanslagen, te gronde zullen gaan. Dat in het eerste gedeelte van den goddeloze in het enkelvoud wordt gesproken en in het tweede in het meervoud, heeft zijn reden hierin, dat eerst gesproken wordt in het bijzonder van den goddeloze en dan in het algemeen.

Anderen vertalen, werden zij gevangen in de aanslagen, die zij smeden, en brengen dit over op de ellendigen. Onzes inziens ten onrechte. In het volgende vers toch geeft de dichter verder de reden aan, waarom hij deze waarschuwing over hen uitspreekt.

3. Want de zaak is tot ene ontzettende hoogte gestegen (2 Samuel 21: 22), de goddeloze roemt over, beroemt zich op den wens, de begeerte zijner ziel 1), en verleidt daardoor anderen, in plaats van schaamte en schrik te gevoelen hij zegent den gierigaard 9), wenst zich zelven geluk, dat zijn boos opzet gelijk te; hij lastert den HEERE daardoor, want wie nog slechts enig zedelijk gevoel heeft, zal zich alleen dan verblijden, als hij op rechtmatige wijze iets verwierf, anders moet hij voor Gods toorn vrezen.

1) Dat is; hij verbergt de begeerte niet, maar roemt er luide over, want hij zegent den gierigaard, den rover, en waant zich verheven boven alle goddelijke en menselijke macht. Daarom lastert hij Jehova, zegt hem vaarwel, verloochent hem. David schildert hier den goddeloze in zijn droevig bestaan, zodat hij zich voor aller oog openbaart als een verzaker van God en Zijn dienst.

2) Liever: "de gierigaard zegent zich zelven," of: "de dief heeft voorspoed."

4. De goddeloze, gelijk hij zijn neus omhoog steekt, gelijk hij in zijnen overmoed en hoogmoed zich zelven verheft, onderzoekt niet1), hij hoort de stem van ‘t geweten niet meer, dat hij toeschroeide, nog vraagt naar iemand meer (Luk. 18: 2,4) a); al zijne gedachten zijn, dat er geen God is 2) (vs. 13); hij gelooft het niet dat de Heere vergelding zal doen.

a) Ps 14: 1; 53: 2.

1) In het Hebr. Rascha’ kegobah affo bal-jidrosch. Beter: De goddeloze zegt, in zijn hoogmoed: Hij wreekt niet. Want wel betekent het tweede woord, hoogheid en het derde,

neus maar verenigd betekenen zij, hoogmoed. In het Arabisch komt deze verbinding veel voor. En het laatste woord betekent wel onderzoeken, zoeken, maar ook wreken, tuchtigen, straffen, als gevolg van het onderzoek van den rechter. En niet wordt dit gezegd van de goddelozen, maar van den Heere God, van Wie ook in het tweede gedeelte in dit vers sprake is.

2) Onder deze woorden versta ik, in heiligschennende stoutmoedigheid alle recht en plicht om te keren, alsof er geen God in den hemel gevestigd is. Want indien zij overtuigd zouden worden, dat er een God is, zou de vrees voor een toekomend oordeel hen terughouden..

De Engelse vertaling heeft: "God is niet in al deze gedachten," waarbij Spurgeon aantekent: "Zie de uitwerking van den hoogmoed, zij houdt den mens af van het zoeken van God. Het is moeilijk te bidden met een stijven hals en ongebogen knieën. "God is niet in al deze gedachten; " hij dacht veel, maar hij had gene gedachten voor God. Te midden van hopen kaf was er geen korrel tarwe. Dit is ene zware beschuldiging, want waar de God des hemels niet is, daar is de vorst der hel regerende en woedende, en indien God niet in onze gedachten is zullen onze gedachten ons ten verderve voeren."

5. Zijne wegen maken ten allen tijde smarte 1) gelukkig ten allen tijde; Uwe oordelen, o Heere, zijn hem ene hoogte die hem niet ontzet, omdat hij gelooft, dat die zo verre van hem zijn, verontrusten zij zijn geweten niet; al zijne tegenpartijen, die blaast hij aan, blaast hij tegen zijn overmoed, allen, die het wagen zich tegen over hem te stellen, behandelt hij met hoon en verachting.

1) Omtrent het eerste gedeelte van het vers verschillen de uitleggers niet weinig. De Griekse vertaling zet over door, zijne wegen zijn schandelijke. Maar velen vatten het op in actieven zin en nemen het voor, schrik aanbrengen, smart aandoen, alsof gezegd was: de wegen der goddelozen zijn te vrezen voor de goeden. en doen hun smart aan. Anderen brengen het op God terug, omdat zijne wegen uitkomen d.i. altijd welgelukken. Waar dewijl op andere plaatsen der H. Schrift dit woord dezelfde kracht heeft als voorspoedig zijn, verwonder ik er mij over, dat omtrent deze plaats onder de geleerden zoveel verschil is, dewijl toch in het tweede lid de Profeet helder aantoont, dat hij over den voorspoedigen toestand der goddelozen spreekt en over den voortdurenden toestand van vrolijkheid die hen dronken maakt. Verder niet slechts klaagt de Profeet over hun geluk, maar hun misdaad legt hij daarin bloot dat zij door de goedertierenheid Gods tot boosheid zich laten verharden. Daarom kom ik tot deze oplossing. Deze voortdurende voorspoed hen te beurt vallende, snoeven zij, dat God aan hen verbonden is, zodat zij Zijn oordeel verre van zich afwerpen. En wanneer iemand tegenstand zou bieden, dan vertrouwen zij, dat zij hem terstond door hun geblaas zouden kunnen verdrijven. Laten wij derhalve de eenvoudige bedoeling van den Profeet vasthouden, dat, namelijk de goddelozen met God spelen onder het voorwendsel Zijner verdraagzaamheid..

In het Hebr. Jachiloe derakaw bekol-eeth. Beter: Zijne wegen zijn ten allen tijde vast, d.i. voorspoedig. Want wel betekent het eerste woord kwellen iemand zijn overmacht doen

gevoelen. maar ook krachtig, vast zijn en daarom, voorspoedig. Wij hebben hier hetzelfde denkbeeld, dat ook in Jer. 12: 1 wordt uitgesproken.

6. Hij Zegt in zijn hart, terwijl hij vol goddeloos zelfvertrouwen op zijne veiligheid roemt: Ik zal niet wankelen; want ik zal van geslacht tot geslacht in geen kwaad, in geen ongeluk zijn 1); door den overvloed, dien ik bezit. zijn mijne kinderen en kindskinderen beveiligd.

1) De goddeloze spreekt hier uit in zijn overmoed, maar zonder grond, wat de verwachting van den gelovige mag wezen op grond van Gods belofte.

7. Zijn mond is, ten gevolge van dat zelfvertrouwen en godloochenen, vol van vloek, en bedriegerijen of, geweld, en listtegen den naaste; onder zijne tong, al wat hij spreekt, is moeite, kwelling, die hij anderen veroorzaakt en ongerechtigheid (Rom. 3: 14).

8. Hij zit, gelijk een straatschender (Hos. 6: 9), in de achterlage der hoeven; hij loert in de nabijheid der bewoonde plaatsen, in verborgene plaatsen doodt hij den onschuldige, daar hij dien uit zijn schuilhoek overvalt; zijne ogen verbergen zich 1) tegen den arme, den ongelukkige, om hem geheel ten onder te brengen.

1) In het Hebr. Jitsphonoe. Dit woord betekent wel verbergen, maar heeft van daar ook de betekenis van, bespieden, in het verborgen loeren. En die vertaling past hier beter. De dichter schildert hier den goddeloze als een struikrover, die op heimelijke wijze doodt en rooft.

9. Hij legt lagen, loert in ene verborgene plaats; gelijk een leeuw in zijn hol 1), om daar op door te loeren; hij legt lagen, om den ellendige te roven, gelijk een jager naar het wild speurt; hij rooft den ellendige, daar hij bij geweld ook list voegt, als hij hem trekt in zijn net, dat hij voor hem gesteld heeft.

1) In zijn hol, dat is niet in zijn nachtleger, of waarin hij des daags vertoeft om te rusten, maar in het struikgewas, waar hij zich verbergt, om den argelozen reiziger te overvallen. De goddeloze wordt hier voorgesteld in het eerste gedeelte bij een leeuw, in het tweede gedeelte bij een jager.

10. Hij duikt neer om niet gezien te worden en met een onverwachten sprong te overvallen; hij buigt zich, kromt zich; en de arme hoop van weerlozen en onmachtigen valt in zijne sterke poten (Job 38: 40).

11. a) Hij zegt in zijn hart, wanneer hij zo de vromen slacht: God heeft het vergeten, Hij bekommert zich om zulke ellendige schepselen niet; Hij heeft zijn aangezicht verborgen voor hetgeen ik gedaan heb; Hij ziet niet in eeuwigheid; dat ik er dan nog voor gestraft zou worden.

a) Psalm 94: 7.

Een persoonlijk God zou den goddeloze in zijn werk hinderlijk zijn, daarom loochent hij Hem liever en denkt: "er is slechts een noodlot en dat is blind.".

Vreselijke verblinding! te denken dat de heilige, wijze en goede bestuurder van het heelal onbekend zou zijn met hetgeen op deze wereld voorvalt, of onverschillig daaromtrent. Maar dat is de dwaasheid en dolheid van atheïsme, hetwelk, omdat niet spoedig het vonnis tegen eens kwade zaak wordt ten uitvoer gebracht zich er geheel op toelegt om kwaad te doen..

Met zulke goddelozen hadden de Israëlieten in David's dagen te strijden, maar het waren woeste heidenen en wat had men dan anders van deze te verwachten? Maar als de Kerk van Jezus Christus niet slechts van buiten af, maar dikwijls zelfs binnen in haar, onder hare eigene belijders zulke mensen en zulke vijanden kent, wie kan nog twijfelen aan de grootheid in het alles verwoestende van het zedelijk bederf? Wie kan dan nog met zo veel ophef van den adel van ons geslacht gewagen? Leren wij er veel liever uit, tot welk ene laagte van verbastering en goddeloosheid wij zinken kunnen en gewis zinken zullen, wanneer wij God vergeten en door den Heere eindelijk aan ons zelven overgelaten worden.

12.

II. Vs. 12-18. In tegenoverstelling tot degenen, die geen God of slecht enen doden God hebben, roept thans de Psalmist tot zijnen God, den levenden God, dat Hij den schijn te niet doe, alsof hij niet zou zien en horen, zich om de wereld niet zou bekommeren noch de goddelozen bestraffen, hij bidt dat God niet langer zijne hulp onthoude aan degenen, die onschuldig lijden, maar Zich wreke aan deze, die Hem verachten en de onschuldigen verdrukken. Hij is zeker van de verhoring zijner bede en ziet met het oog des geloofs de vijanden reeds vernietigd zich uit ellende verlost, en alzo wilt hem het "Waarom" ontlokte (vs. 1) volkomen opgelost.

12. Sta op, HEERE God! van Uwen zetel in den hemel; hef Uwe hand, die Gij schijnbaar in den schoot gelegd hebt; vergeet de ellendigen niet, opdat het misdadig woord der goddelozen (vs. 11) tot schande worde gemaakt.

13. Waarom, daar Gij toch naar Uwe heiligheid niet dulden kunt, dat Uwe eer geschonden wordt, waarom lastert de goddeloze God? zou hij God mogen lasteren? Waarom duldt Gij het, dat hij zegt in zijn hart: gij zult het niet zoeken, niet wreken. God laat alles op aarde ongestraft.

1) Zoeken, is hier in de betekenis van, bezoeken, wreken. De goddeloze stelt den dag des oordeels altijd verre van zich, en zou zich desnoods met den dood kunnen verzoenen, indien hij er nu ook zeker op aan kon, dat die dag niet zou komen. Maar al stelt de goddeloze den dag des oordeels verre, toch indien zijn consciëntie niet gans en al als met een brandijzer is toegeschroeid, overvalt hem nog wel eens de vrees, dat hij zich kan bedriegen.

Echter in zijn leven handelt hij, alsof er geen rechtvaardig en heilig God is, die de zonde geenszins ongestraft laat.

14. Gij ziet het immers, alles wat op aarde geschiedt en in ‘t bijzonder deze verdrukking? Zeker: want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet door mensen aan mensen bereid, opdat men het in Uwe hand geve1), en Gij het op Uwen tijd wreekt; op U verlaat zich de arme in al het onrecht, dat hem wordt aangedaan; Gij zijt geweest een helper van den wees, van elk, die onder mensen geen bijstand, geen verzorger heeft.

1) Niets is gemakkelijker, dan in het algemeen te erkennen, dat de wereld en de menselijke aangelegenheden door God verzorgd worden, maar deze kennis in beoefening te hebben en er een dagelijks gebruik van te maken, is zeer moeilijk. En echter laat ons koud, wat de Schrift over de macht en rechtvaardigheid Gods predikt, indien niet ieder voor zich, naarmate de nood het vordert, dit op zich zelven toepast. Laten wij derhalve leren, door dit voorbeeld van David, het besluit te nemen, dat, waar het geldt van God, dat Hij er kennis van neemt, welke schade den goeden en eenvoudigen wordt aangedaan, door Hem onze moeiten en smarten worden gezien, ook dan, wanneer Hij er tijdelijk de ogen voor schijnt te sluiten..

Van een God, die zich niet bemoeit met wat op deze wereld voorvalt in het algemeen, en met wat den gelovige overkomt in het bijzonder, wil David niets weten. Integendeel, Gods Voorzienige zorg, Zijne alwetendheid, Zijn aanschouwen van alles wat gebeurt, is voor den knecht Gods ene heerlijke troostbron. En waar hij dan tevens weet, dat die God is een rechtvaardig God, daar durft hij gerust zijne zaak in Zijne handen stellen. Hoeveel kinderen Gods hebben uit deze woorden troost en kracht, moed en lijdzaamheid geput, als het hun bange was op tijdelijk en geestelijk gebied. Het zich geven in de hand zijns Gods blijft immer een heerlijk rustpunt voor de benauwde en aangevochtene ziele.

15. Breek dan, om met der daad te bewijzen, wat het geloof van U betuigd heeft, den arm des goddelozen en bozen, dien hij tegen den rechtvaardige opheft om hem te verderven; zoek zijne goddeloosheid, vonnis en straf die, totdat Gij haar niet vindt 1), totdat zij geheel is geboet, en daardoor uitgewist (Psalm 37: 10, 36).

1) Sterker kan het niet, want als Gods alwetendheid en Zijne alziende ogen geen goddeloosheid meer zien en ontdekken, dan is zij ook niet meer, dan is zij geheel en al verdwenen van de aarde. De dichter ziet hier niet alleen op het tegenwoordige, maar ook op de toekomst. Hij spreekt hier het geloof uit, dat Gods alvermogende en koninklijke heerschappij alle vijanden en de goddelozen eenmaal voor eeuwig vernietigen zal. Vandaar dat hij in het volgende vers van dit koningschap Gods spreekt en het aanschouwt, hoe Hij alle Heidenen of zoals het ook vertaald kan worden, alle volkeren, zowel Israël als de Heidenen, die niet naar Hem willen luisteren, zich niet onder Zijne koninklijke heerschappij willen buigen, zal vernietigen. (Zie Jes.52: 1. MATTHEUS. 21: 33).

16. a) De HEERE is Koning eeuwiglijk en altoos (Exodus 15: 18), daarom zal de afgebedene overwinning der bozen niet uitblijven; de heidenen, de onbesnedenen van harte (Ezechiël. 16: 3), zowel als de onbesnedenen naar ‘t vlees, zulk ene heerlijke toekomst aanschouw ik reeds voor mijnen geest, zijn vergaan uit Zijn land, dat Hij zich tot Zijn gebied in ‘t bijzonder verkoren heeft.

a) Psalm 29: 10; 145: 13; 146: 10. Jer. 10: 10. Klaagt. 5: 19. Dan. 4: 3; 6: 27. 1 Tim. 1: 17.

Laat de arme, bedroefde, vervolgde of aangevochtene gelovige zich herinneren, dat de satan zich zelven aangematigd heeft, de vorst van deze wereld te zijn, en dat hij de vader is van alle goddelozen. De kinderen Gods kunnen niet meer vriendelijkheid, getrouwheid of rechtvaardigheid van zulke personen verwachten dan de gekruisigde Heere der heerlijkheid. Maar deze Jezus, die eenmaal geleden heeft, regeert nu als Koning over de gehele aarde ten zegen Zijner Kerk en Zijn rijk zal geen einde nemen. Laat ons dan ons zelven aan Hem overgeven, nederig vertrouwende op Zijne genade. Hij zal de Zijnen uit elke beproeving redden en den arm van elke goddelozen onderdrukker verbreken, en satan binnen kort onder Zijne voeten vertrappen. Maar van den hemel alleen zal alle zonde en verzoeking uitgesloten zijn. Geen Kanaäniet zal daar binnen gevonden worden, gene begeerte zal in het hart van enig bewoner blijven, gene onvolkomenheid zal bekend zijn in liefde, heiligheid en vreugde..

17. Zo roep ik uit, als ware die heerlijke tijd reeds aanwezig: HEERE! Gij hebt den wens der zachtmoedigen gehoord. Gij zult, doordien Gij door Uwen geest hen daarvan verzekert, hun hart sterken, Uw oor zal opmerken, welke zuchten van de lippen Uwer kinderen gaan.

PSALM 11.

TROOST TEGENOVER DE VIJANDEN BESTAAT IN WAAR VERTROUWEN OP GOD.

1. Een psalm (Psalm 3: 1), van David voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

Wat in Psalm 10: 8 vv. van de vervolgingen der goddelozen, waarmee zij de rechtvaardigen bedreigen, gezegd was, neemt de nu volgende Psalm (vgl. vs. 2) met bijzondere betrekking tot ene bepaalde omstandigheid in David's leven weder op. Hij toont aan, hoe tegen dergelijke gevaren, ook wanneer hun dreigende aard zich tot ene hoogte verheft, dat de omstandigheden wanhopig schijnen, toch het vertrouwen op den Heere, waarbij men niet eerder van zijne plaats wijkt, voordat de Heere het teken tot wijken geeft, ene veel betere zekerheid verschaft, dan de menselijke wijsheid denkt. Die toestand in David's leven was die, welke in 2 Samuel 15: 6 nader beschreven is, toen de later uitgesproken opstand van Absalom zich ene poos in stilte had voorbereid, zodat men reeds kon vermoeden, wat den koning van zijnen afvalligen zoon en diens helpers voor de deur stond, zonder evenwel nog te berekenen, volgens welk plan het ten uitvoer zou komen. Zulke tijden, wanneer men iets vol onheil zich ziet ontwikkelen en toch niet weet, wat het zijn zal en hoe het komen zal, vervullen gewoonlijk de ziel met bijzonderen angst en hevige onrust; slechts de reeds gevorderden in de school des geloofs verstaan het van den beginne af, het oog helder en het hart vast te bewaren. Zulk een ver gevorderd gelovige zal die edele kunst ons hier leren, terwijl hij ons in den angst van zijnen toestand verplaatst en ons de sterkte van zijn geloof doet gevoelen.

I. Vs 1-2. Kort en bondig verklaart David, dat zijn vertrouwen op den Heere is tegenover degenen, die hem raden zijn leven door ene spoedige vlucht te redden, omdat de toestand-en zij hadden daarin recht-zó was, dat hij alles moest overgeven; God is hem bescherming genoeg, ook tegenover de grote macht van den boze.

Ik betrouw op den HEERE en ben onder de schaduw Zijner vleugelen veilig geborgen (Psalm 16: 11; 36: 8); hoe zegt gij lieden, die zegt het goed met mij te menen, maar slechts menselijke en gene goddelijke gedachten hebt (MATTHEUS. 16: 23), tot mijne ziel: Zwerft, vlucht gij, David, met de schaar van uwe getrouwen (2 Samuel 15: 18), henen naar ulieder gebergte, de bergen, die vroeger ten tijde van Sauls vervolgingen zo dikwijls uwe toevlucht waren (1 Samuel 23: 19 vv.; 26: 1 vv.), vlucht daarheen zo snel als een vogel, die in de vlakte vervolgd, naar de bergen vlucht.

De heiligen van vroegeren tijd wilden gene bevrijding aannemen op lage voorwaarden. Zij verachtten het te vluchten om de rust te genieten, tenzij het ware met de vleugelen van ene duive, bedekt met zilveren onschuld. Even gewillig waren vele van de martelaars om te sterven als om ten middagmaal te gaan. De pijnigers waren vermoeid van het pijnigen van Blandina. "Wij zijn beschaamd, o keizer! De Christenen lachen over uwe wreedheid en worden te meer beslist," zei een van de edelen van Julianus. Dit achtten de heidenen halsstarrigheid, maar zij kenden de macht des Geestes niet, noch de verborgene wapenrusting, die de heiligen op hun harten dragen.

David voert zijne vrienden ook overigens sprekende in in de Psalmen uit den tijd der vervolging van Absalom (Psalm 3: 3; 4: 7); hun moedeloosheid, die hij later had te berispen en weg te nemen, openbaarde zich reeds, gelijk wij hier zien, toen het onweder opkwam..

Deze personen zouden ook de personificaties kunnen zijn van de twijfelende gedachten, die in het gemoed van den zanger ontstonden, zo dat het: "vlucht" de stem van het vlees ware, die zich tegenover de stem des Geestes: "Ik betrouw op den Heere" verheft. Niemand, ook de verst gevorderde niet, heeft nodig, degenen, die het "vlucht" spreken, buiten zich te zoeken..

Om welke reden David toch later zelf tot zijne getrouwen sprak: "Maakt u op; laat ons vlieden," zie daarover 2 Samuel 15: 16

2. Voor het menselijk oog is het zeker, gelijk gij voorstelt, buiten hoop, zonder enig middel van uitkomst dan ene haastige vlucht; want, ziet, de goddelozen spannen den boog, zij schikken hun pijlen op de pees, om in het donkere te schieten naar de oprechten van harte; zij maken zich gereed tot den strijd, om degenen, die den Heere vrezen, heimelijk ten onder te brengen.

3. De toestand is ene van gehele omverwerping van alle recht in den staat; zeker de fundamenten worden omgestoten, de grondslagen, waarop het recht en het welzijn des volks rusten, worden ondermijnd. Wat heeft de rechtvaardige bedreven 1)? Wat zou de rechtvaardige dan kunnen doen?

1) Hier worden de moedelozen sprekende ingevoerd, die geen heil meer verwachten, dewijl de grondvesten van den staat, waarop recht en gerechtigheid rust, zijn omver gestoten. Moedeloos vragen zij dan ook: Wat zal de rechtvaardige doen? Waarop zij geen ander antwoord verwachten dan, niets.

4.

II. Vs. 4-7. De heilige zanger rechtvaardigt, wat hij in het vorig gedeelte gezegd heeft, daarmee, dat de Heere gezeten is boven alles, wat op aarde geschiedt, en dat zo dikwijls er geheel op toegelegd is, om het klein geloof te ontmoedigen. God weet den val der boosheid, die almachtig schijnt, als in een ogenblik te bewerken en daarentegen aan den rechtvaardige de overwinning te geven.

4. De aarde biedt hulp noch hoop meer aan, maar ons oog richt zich naar boven 1). De HEERE is in het paleis Zijner heiligheid, dat Hij boven de aarde, boven het oproerige Jeruzalem, heeft (Psalm 18: 7; 29: 9); des HEREN troon is in den hemel (Psalm 9: 8; 103: 19 9.7 103.19), en van daar gaat de beslissing over alle aardse zaken uit (Micha 1: 2. Habakuk. 2: 20); Zijne ogen aanschouwen al wat hier beneden geschiedt, hoe verborgen het ook zij; Zijne oogleden, gelijk wij mensen, als wij iets nauwkeurig willen opmerken, de wenkbrauwen samentrekken, proeven de mensenkinderen, beide de rechtvaardigen en de goddelozen.

1) Het is ene grote betoning des geloofs, wanneer wij in de wereld rondom door duisternis omgeven zijn, licht van den hemel te zoeken, dat ons tot hoop op redding leidt: want hoewel allen aanstonds belijden, dat de wereld door God geregeerd wordt, zo zijn er, wanneer ene treurige verwarring der zaken ons met duisternis omgeeft, slechts weinigen, bij welke deze overtuiging in het binnenste van het gemoed bevestigd is.

Het ware met de gelovigen gedaan indien, zij geen God hadden, tot wie zij hun toevlucht konden nemen, geen God om op te vertrouwen geen toekomstigen zegen, om te verwachten..

5. De HEERE proeft, beproeft den rechtvaardige, Hij merkt in de diepte zijner ziel het waarachtige op, en beschermt hem met liefde, gelijk hij den Heere met liefde aanhangt (Psalm 17: 3. Job 23: 10); maar den goddeloze, en dien, die geweld lief heeft, met lust de zwakkeren verdrukt, haat Zijne ziel met al de kracht Zijner heiligheid.

6. Hij zal op de goddelozen regenen strikken, in welke zij, die zich veilig voor Zijne oordeelden waanden, plotseling en zeker gewikkeld worden (Job 21: 17), vuur en zwavel; gelijk eens Sodom en Gomorra (Genesis 19: 24), zullen zij vergaan; en een geweldige stormwind, een adem Gods, die als een stroom van toorn neervalt (Jes. 30: 33), zal het deel huns bekers zijn, zal de inhoud zijn van een kelk, dien zij tot den laatsten druppel zullen moeten uitdrinken.

Verharde zondaar! lees dezen Psalm en zie uwe verdoemenis. De Rechter staat voor de deur; de laatste roepstem tot bekering wordt tot u gericht, het vonnis is nabij, en door de donkere schaduw des doods zult gij gaan in het rijk van den eeuwigen toorn. Haast u dan, o zondaar! naar het kruis van Christus..

7. Dat vonnis komt zeker, want de HEERE is rechtvaardig, Hij heeft gerechtigheden 1) in de kinderen der mensen lief, omdat zij met Zijn wezen overeenstemmen (Psalm 33: 5; 45: 8);

Zijn aangezicht aanschouwt den oprechte 2) met welgevallen (Psalm 34: 16), in vreugde en liefde tot in eeuwigheid (Psalm 17: 15; 140: 13).

1) Hoe lang ook dikwijls Gods genade en heil zich verbergen, zo is de vrome toch zeker, die toch eindelijk weer te zullen genieten: krachtige tegenstelling tegen het in vs. 6 beschreven gericht!

Hoe gezegend is het een God in Christus te hebben, om tot dien te vluchten, en op Hem al ons vertrouwen te stellen. Het is alleen het gegronde vertrouwen op de redding door Christus Jezus, dat een waar gelovige in elke droefheid een genoegzamen steun vindt. Wezenlijke, vaste en ware troost zal elke wedergeboren gelovige vinden, die den Redder tot zijne hoop, zijnen rijkdom, zijne verlossing heeft. Hoe staat de zaak tussen God en onze zielen? Is Christus onze hoop, onze troost, onze zekerheid? Zo en niet anders, zal de ziel door al die mogelijkheden en al dien strijd heen komen..

2) Of: De oprechten zien Zijn aangezicht. Beide vertalingen geven bij de uitkomst hetzelfde weer. Want indien de Heere ziet op de oprechten in welgevallen en genade, zien ook zij Zijn aangezicht en ervaren de liefelijke blijken er van. De Heere verbergt Zijn aangezicht voor den goddeloze, maar voor den rechtvaardige is Hij een goedertieren God.

PSALM 12.

GEBED OM BEWARING DER WEINIGE GETROUWEN DOOR GODS WOORD.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1) voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), op de Scheminith (Psalm 6: 1).

2.

Was ook David’s tijd verreweg de beste in Israël’s geschiedenis, zo was hij toch, gelijk bij 2 Samuel 21: 22 werd opgemerkt, in het licht van den Geest der heiligheid beschouwd, aan de andere zijde ene zo in den grond bedorvene, dat even goed als op elke anderen tijd, het zuchten naar de toekomst des Heren, tot het karakter der ware gemeente behoorde. David, de mond van deze gemeente, moest zulk een zuchten tot ene bepaalde uitdrukking brengen. Nu heeft hij de klacht der Kerk, die aan alle tijden gemeen is, over het in haar eigen midden heersend verderf in de wereld, gedeeltelijk reeds onder woorden gebracht in de beide voorafgaande Psalmen; hier wordt echter de klacht ook naar den vorm tot een werkelijk klaaglied

I. Vs. 2-5. De zanger klaagt over het verderf, dat in zijnen tijd heerst, bijzonder over de zo ver verbreide trouweloosheid en huichelarij en den overmoed van diegenen, die vaardig met de tong, zich de heerschappij op aarde aanmatigen, Hij bidt, dat de Heere de zijnen, die onderdrukt worden, te hulp kome en aan dat geslacht van goddelozen een einde make.

2. Behoud, o HEERE! help bij dezen heillozen, zo diep verdorven toestand dezer gemeente; want de goedertierene, de vrome, die volgens de beide tafelen der wet liefde jegens God en den naaste gevoelt (Psalm 4: 4; 30: 5; 31: 24; 37: 28 wordt niet meer gevonden; want de getrouwen, degenen, op wier trouw men zich verlaten kan, zijn weinig geworden onder de mensen-kinderen (Jes. 57: 1. Jer. 7: 28. Micha 7: 2).

1) Sommigen menen, dat dit een klacht is over een onrechtvaardige moord op de vromen, alsof hij had gezegd, dat wie nog billijkheid en trouw najaagde, onredelijk door Saul was gedood. Ik nu vat de bedoeling eenvoudiger op, dat er geen weldadigheid of waarheid meer was overgebleven onder de mensen..

Dat de profeet hier zulk ene spreekwijze gebruikt, welke de zaak groter maakt dan zij inderdaad is, daartoe geeft hem de heftige ijver aanleiding; want er zijn altijd nog heiligen op aarde. Volgens deze spreekwijze klagen nog heden allen, dat er volstrekt gene trouw onder de mensen is, dat men in alles bedrieglijk handelt..

Geloof en zaligheid zijn als de boom en de vruchten; in den grondtekst staat een woord, ‘t welk enigen, als Luther, verstaan: een gelovigen, (voor goedertierenen) en niet ten onrechte, want het komt af van heaemim, ‘t welk betekent die gelatenheid, die een zuigeling betoont in den schoot zijner moeder, alwaar hij zich in volle zekerheid acht te zijn; zo zijn ook de gelovigen rechte schootkinderen Gods, welke, van Zijne wijsheid, waarheid en andere roemwaardige deugden en eigenschappen overtuigd, een hartelijk vertrouwen in Christus tot God als hunnen Verbonds-God hebben. Getrouwen of heiligen zijn zulke mensen, die een gelovig hart hebben, waarlijk God vrezen en zich benaarstigen, om zoveel hun in deze onvolmaaktheid door Gods genade mogelijk is, zo te leven, dat zij boven zich een genadig God en in zich een genadig God en in zich een gerust geweten hebben mogen, die God boven alles en de naasten liefhebben, hun geloof door de werken bewijzen en een teer gemoed hebben, die met Abraham voor God wandelen en oprecht zijn, zich benaarstigen om hun roeping en verkiezing vast te maken. Daar bestaat de ware heiligheid niet in stuurse gebaren, een hangend hoofd, zuchten en klagen, niet in zelfverkorene nederigheid en slechte kleding.

3. Zij spreken valsheid, dingen, die slechts op leugen en bedrog berusten, geheel tegen de geest van het 8ste gebod (Efeziers 4: 25), een ieder met zijnen naaste, met vleiende lippen, zij spreken met een dubbel hart, terwijl de gezindheid des harten juist tegenovergesteld is aan de gladde veinzende redenen der tong.

4. De HEERE snijde af alle vleiende lippen, (Gal. 5: 12), de grootsprekende tong 1), de tongen die zo uit de hoogte spreken.

1) Vleiende lippen en ene grootsprekende tong zijn in zoverre verenigbaar als de grootspreker, waar het in zijn eigen belang is, tot een vleier wordt..

5. De Heere roeie uit, die daar zeggen: Wij zullen de overhand hebben met onze tong, wij bewerken door onze welbespraaktheid wat wij willen, onze lippen zijn onze, zijn in onze

macht zodat wij spreken kunnen wat wij willen en voor alles raad weten en in alles onze begeerte verkrijgen! Wie is heer over ons 1)?

1) Luther past deze verzen op de valse leraars toe, en in de eerste plaats op die der Roomse Kerk. Op die verklaring past het woord van Joh. Arndt: "De valse geestelijkheid wil geen Opperheer erkennen, keizer, koning en de gehele Overheid moet onder den paus zijn, den paus de voeten kussen zich zelf door den paus met den voet op den hals laten treden. Waar deze anti-christelijke tirannie is, daar is de grond omgehaald, wat kan daar de rechtvaardige te weeg brengen! en er kan gene groter tirannie zijn, dan die, welke over de zielen en over het geweten heerst. Daar zuchten de armen; spreekt iemand een woord tegen, het is steeds: "naar het vuur met hem." Daar moeten de arme zielen in benauwdheid zijn, en er wordt zo op hen geloerd, als een leeuw in zijn hol loert, daar hangt het adderengebroedsel zo aan elkaar, dat men zich daarvoor niet genoeg kan wachten."

Met deze woorden verklaren zij, dat zij geen gezag over zich weten of dulden. Zij menen, dat zij alles kunnen doen, alles in hun handen hebben, zodat geen macht ter wereld hen kan beletten, wat zij bedacht hebben, of uitspreken. In het volgende vers wordt nu de Heere sprekende ingevoerd, waarin Hij verklaart, dat Hij de ellendigen en verdrukten zal helpen en uithelpen.

6.

II. Vs. 6-9. Als antwoord op zijn gebed verneemt de heilige zanger spoedig ene Godsspraak, die het naderen des Heren verkondigt; want juist door de zelfvergoding dergenen, die in den mond zo grote helden zijn, is de Heere daartoe opgewekt, want Hij kan Zich de heerschappij op aarde niet laten ontnemen, noch de Zijnen altijd knechten laten blijen. Op dat woord stelt dan David zijn vertrouwen, daar hij weet, hoe volkomen een woord van God te vertrouwen is. Hij brengt zijne ziel tot rust, in het zeker uitzicht op des Heren genadige bewaring in deze wereld vol verzoeking, een uitzicht, dat hem te zekerder is, hoe groter het gevaar is van het altijd verder om zich heen grijpen van de heerschappij der boze mensen.

6. Om de verwoesting der ellendigen, het lijden der ongelukkigen, om het kermen der nooddruftigen, dat tot mij opgeklommen is, zal Ik, die tot hiertoe slechts stilzwijgend toezag, nu opstaan (Jes. 33: 10), zegt de HEERE: Ik zal in behoudenis, in heil zetten, dien hij aanblaast 1), tegen wie men leugens blaast.

1) In het Hebr. Aschitha bejescha’ jafiach lo. Beter: Ik zal in heil zetten, hem, die daarnaar hijgt. De Heere belooft hier toch, dat waar Hij schijnbaar tot nu onverschillig heeft aangezien het lijden van Zijn knecht, Hij nu zal opstaan en in een toestand van heil of geluk stellen, die er reeds zo lang naar heeft uitgezien.

7. Op het woord dezer belofte klinke dan uit mijnen mond een lied van lof als antwoord en dit luidt: a) De redenen des HEREN, elke en zo ook die, welke zo even als belofte van hulp ontvangen werd, zijn reine, zuivere redenen, zij zijn niet gelijk aan het onreine erts, waarvan

eerst het vuil moet afgescheiden worden, maar aan het zilver, dat gelouterdis in een aarden smeltkroes, gezuiverd zeven maal 1), zodat niets onreins achtergebleven is.

a) 2 Samuel 22: 31. Psalm 18: 31; 119: 140. Spreuken 30: 5.

1) Zeven is het getal der goddelijke Doxa (heerlijkheid). Gelijk in deze al het donkere overwonnen is en het tot een vlekkeloos licht geworden is, zulk een reine en getrouwe glans en uitdrukking van het Goddelijke wezen is ook op zijne wijze Gods woord. Dat is in de eerste plaats waar van het zo even vernomen woord van Jehova over Zijne heilaanbrengende toekomst; dit is echter slechts een van Gods beloftevolle woorden, en wat van één geldt, geldt van alle..

Welk een onderscheid tussen de ijdele woorden der mensen en de zuivere woorden van Jehova. Der mensen woorden zijn ja en neen, maar des Heren beloften zijn Ja en zijn Amen. Wat waarheid, zekerheid, heiligheid, geloofwaardigheid aangaat, de woorden des Heren zijn als gezuiverd zilver. In het oorspronkelijke is hier ene toespeling op de meest gestrenge zuivering, die aan de ouden bekend was, door welke het zilver de grootst mogelijke zuiverheid verkreeg; het vuil was geheel vernietigd en alleen het kostelijk metaal achtergebleven, zo zuiver en vrij van elk in mengsel van dwaling of ontrouw is het Boek der woorden des Heren. De Bijbel is gegaan door den oven der vervolging, letterkundige kritiek, wijsgerigen twijfel en wetenschappelijk onderzoek, en heeft niets verloren dan die menselijke verklaringen, die er aan kleefden als schuim aan het kostbare metaal. De ervaring der heiligen heeft het op elke denkbare wijze beproefd, maar gene enkele lering of belofte is in de meest buitengewone hitte bezweken. Wat Gods woorden zijn, moeten ook de woorden Zijner kinderen zijn. Indien wij in de maatschappij Gode gelijkvormig willen wezen, moeten wij de wacht houden over onze woorden en de nauwgezetste reinheid en heiligheid in onzen omgang bewaren..

Men zou afzonderlijke gedeelten van het Boek kunnen inzien en zich zelven kunnen voldoen met sommige dingen, die op het eerste gezicht den schijn hebben van verkeerd te zijn. Maar laat men het lezen, het in zijn geheel lezen, laat men in aanmerking nemen het karakter der personen, aan wie de verschillende gedeelten worden toegeschreven, den tijd en de omstandigheden, onder welke die verschillende delen geschreven zijn en de bijzondere voorwerpen welke juist die gedeelten op het oog hebben, welke een ontrouw gemoed het meest bijzonder toeschijnen, en men zal overtuigd worden, dat, in plaats van dat zij hun oorsprong hebben in het hart van een bedrieger, het een werk is van mensen, die geleerd werden door den Heiligen Geest. Laat hen onderzoeken met zoveel gestrengheid als hun behaagt, alleenlijk dat hun onderzoek juist, wijselijk bestuurd en met een oprecht en onbevooroordeeld gemoed geschiede, en wij vrezen niet voor het gevolg. Er zijn gedeelten, die onwetendheid en dwaling beschouwd heeft als gedwongen en welke onreine harten gezien hebben, beschouwing de schaduwen van hun eigene onreinheid. Montesquieu zei van Voltaire: "Lorsque Voltaire lit un livre, il de fait, puis il écrit contre ce qu’il a fait. (Wanneer Voltaire een boek leest, maakt hij er van wat hem behaagt, en dan schrijft hij tegen hetgeen hij er van gemaakt heeft). Het is geen moeite om de bladzijden te besmeren en te bevlekken, en dan de vuile vlekken, die mensen van bedorven gemoederen er op geworpen hebben, aan

den schrijver te wijten. Maar indien wij het werkelijk zien gelijk het is, zullen wij bevinden, dat zijn schrijven is zonder vlek en rimpel.

Gods Woord is zo kostelijk en dierbaar, dat het zuiverst zilver tot den hoogsten trap gelouterd, daarbij slechts een zeer flauwe vergelijking maakt. Daar zijn vele proeven en blijken van zijn kracht en waarheid, van ouds her gegeven, dewijl het zeer dikwijls beproefd en menigmaal de steun en troost der Heiligen is geweest, welker verwachting op en uit hetzelve nooit teleurgesteld is. Zo mogen en moeten dan in het bijzonder ook de armen en onderdrukten, als hun alle aardse en menselijke troost ontvalt, vastelijk blijven steunen op de woorden en beloften van God in Zijn H.Woord gedaan, als welke zij altoos ja en amen zullen bevinden..

8. Gij HEREN zult hen bewaren; Gij zult hen, die naar Uw heil smachten, behoeden voor dit geslacht, dat de drager van den tegenwoordigen tijdgeest is (vs. 3-5); Gij zult de Uwen beschermen tot in eeuwigheid 1).

1) David kondigt hiermede aan, dat zolang de wereld staat, er altijd een strijd, bittere strijd zal zijn tussen de goddelozen en de vromen, dat de goddelozen hen zeker zullen trachten te verleiden, en wanneer zij dit niet kunnen, hen zullen verdrukken, maar hij spreekt hier ook de stellinge verwachting uit, dat God, de Heere, voor Zijn volk zal zorgen, hun belangen zal behartigen en niet toelaten, dat zij van de aarde verdwijnen.

9. De goddelozen draven rondom, hun goddeloosheid wordt hoe langer hoe groter, wanneer de snoodsten van des mensen-kinderen verhoogd worden, de boventoon hebben (Spreuken 28: 12). Haast U dan, o Heere, om recht te doen!

Het voorbeeld van zulke slechte mensen is zeer verleidelijk, en zo keert het einde tot het begin terug. Daarvan is juist de bewaring (vs. 8) zo nodig..

PSALM 13.

GEBED IN TREURIGHEID EN ANGST DES HARTEN.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1), van David, voor den opperzangmeester (1 Kronieken 25: 31).

2.

De toestand van den dichter is die van zodanig enen, die door langdurige vervolgingen en lang uitblijven der Goddelijke hulp tot aan de grenzen van de wanhoop gevoerd, en in dodelijke droefheid gekomen is, daarom zijn wij het met die uitleggers eens, die het ontstaan van den Psalm in de laatste jaren van den tijd der vervolging door Saul stellen, toen David in bijzondere mate Gods versterking nodig had, om niet ten laatste nog in de aanvechting te bezwijken. (1 Samuel 24: 20) Was de vorige Psalm het klaaglied der Kerk van alle tijden over de slechtheid der mensen, die zich in haar midden verheft, hier hebben wij David’s

persoonlijke klacht over de boosheid van zijnen vijand, die zich tegen hem verheft. (Vgl Psalm 12: 9 met Psalm 13: 3).

I. Vs. 2-3. Vooraf gaat een lange, diepe zucht van den Psalmist hij klaagt er over, welk ene grote smart hij op aarde te lijden heeft, en hoe hij in den hemel geheel vergeten is.

2. Hoe lang, HEERE! zult Gij mij steeds geheel en al, en voor altijd, vergeten? hoe lang zult Gij Uw aangezicht voor mij verbergen (Psalm 44: 25; 77: 8 vv.; 88: 15

De opmerkzame lezer zal opmerken, dat de vraag: "hoe lang?" op vier wijzen gedaan is. De smart van den Schrijver is gezien zo als die schijnt te zijn zo als die is, zo als zij hem zelven aandoet, en bovendien ook zijne vijanden. Wij zijn allen gereed het meest de treurigste zijde op te merken. Wij plaatsen gedenktekenen op de graven van onze vreugde, maar wie denkt om gedenktekenen van lof op te richten voor ontvangene weldaden? Wij schrijven vier boeken van klachten en slechts een van gezangen, en zijn veel meer te huis om ene Miserere te klagen dan een Te Deum te zingen..

Ook een vroom mens kan in zulk ene stemming van groten zielenangst geraken, inzonderheid wanneer hij onder de aardse tegenspoeden gedachtig wordt aan de bedrevene zonden, en in de hem dreigende gevaren het naderen van Goddelijke strafgerichten ondervindt, in zijne aanvechtingen de tuchtigende hand van den rechtvaardigen God gevoelt, en in de stemmingen van zijn verkeer met God de gevolgen van zijn overtreden van Goddelijke geboden erkent..

De gecompliceerde vraag: "tot wanneer, hoe lang..." (Psalm 74: 10; 79: 4; 89: 47 is de uitdrukking van een gecompliceerden zielstoestand, dien Luther kort en juist beschrijft: "de hoop zelf wanhoopt, en de wanhoop hoopt nog." De tegenspraak der vraag is uit den inwendigen strijd van geest en vlees te verklaren. Het vrezende hart denkt: "God heeft mij voor eeuwig vergeten", maar de Geest, die deze gedachte wegstoot, verandert die in ene vraagt die het tot een bloten schijn maakt: hoe lang zal het schijnen, dat Gij mij voor eeuwig vergeet? Het ligt in het wezen van den Goddelijken toorn, dat de ondervinding daarvan steeds van een indruk der eeuwigheid en dus van een voorsmaak der hel vergezeld is; het geloof houdt echter de liefde achter den toorn vast, ziet in het openbaren van den toorn slechts ene verberging van het liefelijk aangezicht van den God der liefde en verlangt, dat dit aangezicht zich weer ontdekke..

PSALM 13.

GEBED IN TREURIGHEID EN ANGST DES HARTEN.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1), van David, voor den opperzangmeester (1 Kronieken 25: 31).

2.

De toestand van den dichter is die van zodanig enen, die door langdurige vervolgingen en lang uitblijven der Goddelijke hulp tot aan de grenzen van de wanhoop gevoerd, en in

dodelijke droefheid gekomen is, daarom zijn wij het met die uitleggers eens, die het ontstaan van den Psalm in de laatste jaren van den tijd der vervolging door Saul stellen, toen David in bijzondere mate Gods versterking nodig had, om niet ten laatste nog in de aanvechting te bezwijken. (1 Samuel 24: 20) Was de vorige Psalm het klaaglied der Kerk van alle tijden over de slechtheid der mensen, die zich in haar midden verheft, hier hebben wij David's persoonlijke klacht over de boosheid van zijnen vijand, die zich tegen hem verheft. (Vgl Psalm 12: 9 met Psalm 13: 3).

I. Vs. 2-3. Vooraf gaat een lange, diepe zucht van den Psalmist hij klaagt er over, welk ene grote smart hij op aarde te lijden heeft, en hoe hij in den hemel geheel vergeten is.

2. Hoe lang, HEERE! zult Gij mij steeds geheel en al, en voor altijd, vergeten? hoe lang zult Gij Uw aangezicht voor mij verbergen (Psalm 44: 25; 77: 8 vv.; 88: 15

De opmerkzame lezer zal opmerken, dat de vraag: "hoe lang?" op vier wijzen gedaan is. De smart van den Schrijver is gezien zo als die schijnt te zijn zo als die is, zo als zij hem zelven aandoet, en bovendien ook zijne vijanden. Wij zijn allen gereed het meest de treurigste zijde op te merken. Wij plaatsen gedenktekenen op de graven van onze vreugde, maar wie denkt om gedenktekenen van lof op te richten voor ontvangene weldaden? Wij schrijven vier boeken van klachten en slechts een van gezangen, en zijn veel meer te huis om ene Miserere te klagen dan een Te Deum te zingen..

Ook een vroom mens kan in zulk ene stemming van groten zielenangst geraken, inzonderheid wanneer hij onder de aardse tegenspoeden gedachtig wordt aan de bedrevene zonden, en in de hem dreigende gevaren het naderen van Goddelijke strafgerichten ondervindt, in zijne aanvechtingen de tuchtigende hand van den rechtvaardigen God gevoelt, en in de stemmingen van zijn verkeer met God de gevolgen van zijn overtreden van Goddelijke geboden erkent..

De gecompliceerde vraag: "tot wanneer, hoe lang..." (Psalm 74: 10; 79: 4; 89: 47 is de uitdrukking van een gecompliceerden zielstoestand, dien Luther kort en juist beschrijft: "de hoop zelf wanhoopt, en de wanhoop hoopt nog." De tegenspraak der vraag is uit den inwendigen strijd van geest en vlees te verklaren. Het vrezende hart denkt: "God heeft mij voor eeuwig vergeten", maar de Geest, die deze gedachte wegstoot, verandert die in ene vraagt die het tot een bloten schijn maakt: hoe lang zal het schijnen, dat Gij mij voor eeuwig vergeet? Het ligt in het wezen van den Goddelijken toorn, dat de ondervinding daarvan steeds van een indruk der eeuwigheid en dus van een voorsmaak der hel vergezeld is; het geloof houdt echter de liefde achter den toorn vast, ziet in het openbaren van den toorn slechts ene verberging van het liefelijk aangezicht van den God der liefde en verlangt, dat dit aangezicht zich weer ontdekke..

3. Hoe lang zal ik raadslagen voornemen, vreze koesteren in mijne ziel gedurende den nacht, wanneer de mens met zijn lijden alleen is en hij het dubbel gevoelt? hoe lang zal ik mij dan nog vermoeien met plannen te maken, om uit mijne ellende uit te komen? Droefenis is in mijn hart bij dag1); hoelang dan zal ook des daags mijn hart met kommer kwellen? Hoe lang zal mijn vijand over mij verhoogd zijn 2)?

1) De zin is: Hoe lang zult Gij mij aan mij zelven overlaten, hoe lang zal ik mij zelven vermoeien om een uitweg uit deze ellende en dezen nood te vinden, uit welke Gij mij zo gemakkelijk kunt bevrijden? Hierdoor wordt zeer de gemoedstoestand van een mens aangeduid, die in radeloosheid en verlegenheid zich afmat, om raad te vinden, nu eens een plan opvat en het dan weer in volslagene moedeloosheid opgeeft, omdat hij ziet, dat geen zijner plannen tot het doel kan leiden. Deze onrust, die in ons ontstaat, zodra de Heere in den nood Zijn aangezicht van ons afwendt, beschouwt de lijdende als zijne grootste kwelling..

2) Viermalen wordt het "hoe lange" herhaald, en daardoor de hevige gemoedsbeweging van den dichter uitgedrukt.

In de lengte van het lijden ligt ene veel hardere beproeving, dan in hare sterkte..

4.

II. Vs. 4-5. Op den langen, diepen zucht volgt als uit een hart, dat lucht gekregen heeft, de bede, waar reeds enige rust in op te merken is, de Psalmist roept tot den Heere zijnen God, terwijl hij tegenover elk der voorgaande stukken iets overstelt, en gelijk hij vroeger over vier kwade dingen geklaagd heeft, zo bidt hij nu om vierderlei goed.

4. Aanschouw toch, in plaats van Uw aangezicht nog langer van mij te verbergen, alsof Gij mijnen nood niet ziet, dezen ongelukkige, verhoor mij, HEERE, mijn God, die mij nu voor eeuwig vergeten hebt (vs. 2)! verlicht mijne ogen 1), schenk mij nieuwe levenskracht door den aanblik Uwer genade (1 Samuel 14: 27), opdat ik in den dood niet ontslape (Psalm 76: 6. 76.5 Jer. 51: 39, 57).

1) Zodra Gods aangezicht van ons afgewend wordt, volgt ontroering, bezwijken, verduistering des verstands, radeloosheid, zodat wij in ‘t donkere rondtasten en overal zoeken of wij zouden kunnen ontvluchten. Wanneer dus de Heere het licht van Zijn aangezicht naar ons wendt, zodat Hij ons verhoort, zo worden onze ogen weer verlicht en is overal overvloedig raad te vinden..

Wie in ellende ter neer zit, wiens levenskrachten vervliegen, diens oog is ingezonken en dof, maar als weer nieuwe levenskracht wordt geschonken, wordt ook het oog weer helder. Welnu, hierom bidt David hier. Tengevolge van zijn moedelozen toestand vergaat zijn kracht, staat zijn oog dof en vreest hij algehele inzinking en eindelijk den dood. En het is daarom, dat hij zo uit den diepsten grond des harten tot zijn God de toevlucht neemt. Want o, David weet het ook, dat Gods eer er mede gemoeid is, dewijl de Heere hem tot koning heeft gezalfd.

Uit de diepte roept hij dan tot den Heere, en waar hij aan de ene zijde het beeld van den gelovige vertoont in zijne moedeloze ogenblikken, zo toch ook weer dat van den gelovige, bij wie het toevluchtnemend geloof zich in al zijn kracht openbaart.

5. Opdat niet mijn vijand, die zich boven mij verheft (vs. 3), wanneer hij mij geheel en al ten onder gebracht zal hebben, zegge: Ik heb hem overmocht, opdat niet mijne tegenpartijen zich

verheugen, wanneer ik zou wankelen, zou bezwijken, want Uwe eer zou schade lijden, wanneer Gij Uwen knecht, die zich op U verlaat, aan zulk een hoon der goddelozen zoudt willen blootstellen 1).

1) Had het hier slechts zijne eigene zaak aangegaan, deze gedachte ware hem wel niet zo bijtend geweest, waar echter, gelijk hier bij David, die reeds vooraf de zalving tot Koning van Israël ontvangen had, en op wie in dit opzicht het hoopje der vromen van dien tijd hoopvol zag (Psalm 5, inleiding), Gods waarachtigheid zelf op het spel staat en het hoongelach der goddelozen over den knecht Gods minder henzelve dan den Heere geldt, daar snijdt dit onverdraaglijk in de borst der vromen..

6.

III. Vs. 6. Op de bede volgt de vreugde des geloofs over de zekere verhoring; de Psalmist weet, dat boven alle schouwspelen van onzen strijd hier beneden, een genadig en gaarne helpend God als toeschouwer zit, en dezen God zingt hij lofliederen, terwijl het nog om hem dondert en bliksemt.

6. Maar 1) ik vertrouw, hoe zeker het ook mijne vijanden reeds menen, dat ik bezwijken zal (vs. 5), op Uwe goedertierenheid; zeker Gij zult mijne smart wegnemen; mijn hart zal zich verheugen in uw heil; als ware de redding, die ik verwacht, reeds aanwezig; ik zal den HEERE zingen, omdat Hij aan mij welgedaan heeft.

Dat is het voorrecht van den godvruchtige boven den wereldling: wanneer de laatste door den druk en de bezwaren des levens wordt geplaagd, vervalt hij ras tot moedeloosheid en zinkt hij al dieper in vertwijfeling, omdat hij geen God voor zijn hart kent, en hij slaat over tot enen weg van verstrooiing of wanhoop; maar het kind van God weet zich tot zijnen Vader te wenden, op zijnen getrouwen Verbonds-God zich te verlaten, en vindt altoos licht en troost, raad en uitkomst in elke zelfs in den grootsten nood; ja, zelfs doet ons de moedeloosheid wel eens onze machteloosheid erkennen, van alle poging ten enenmale afzien en op den Heere alleen en geheel ons vertrouwen vestigen. Gelukkig, wanneer onder Gods zegen, dit kwade alzo ten goede medewerkt. Langs dien weg wordt het hart gevormd en geheiligd en gewent het zich aan den Heere en Zijnen weg..

In de stormachtig bewogene ziel van den bidder is het nu stil geworden; het moge daar buiten nog gelijk te voren woeden, in den grond van zijn hart is vrede..

Het plotselinge, heerlijke in het Boek der Psalmen is een van de meest opmerkelijke trekken. Als in een ogenblik komen wij van de diepte van moedeloosheid tot de hoogte van godsdienstig vertrouwen en van vreugde..

Wilt gij verhoord worden, vergeet de drie g’s niet: geloof, geduld, gebed.

Op het geloofsgebed volgt nu de geloofsroem David weet te spreken van moedeloze ogenblikken, maar ook van te verkeren op de hoogten des heils. Ja, zo heerlijk openbaart zich

dit geloofsvertrouwen, dat hij de redding als aanwezig ziet. In het geloof was hij zo verzekerd van hulpe en redding, dat hij God er nu reeds voor moet danken ja, hij stelt het zich voor ogen en daarom haast hij zich, om er van te zingen.

PSALM 14.

OVER HET VERDERF VAN HET MENSELIJK LICHAAM EN ZIJNE VERLOSSING.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1), van David, voor den opperzangmeester (1 Kronieken 25: 31).

Weer volgt een Psalm vol van Klachten over de vreselijke macht en grootheid aan het in de wereld heersend verderf, gelijk wij reeds in Psalm 12 zulk ene gehoord hebben (2 Samuel 21: 22); toch sluit hij zich niet onmiddellijk aan Psalm 12 aan. Psalm 13 is niet zonder reden er tussen gevoegd, omdat elke persoonlijke klacht der vromen evenzeer door de algemene klacht der Kerk moet ingesloten zijn, als het "Onze Vader" aan beide zijden door de beden om de eeuwige goederen omringd ja, Psalm 131 wijst ook op Psalm 14, en Psalm 14 op Psalm 13 terug want beide Psalmen hebben na de klacht in het begin, de vreugde tot hun slot, In Psalm 13: 6: "mijn hart zal zich verheugen in Uw heil; " en Psalm 14: 7: "Jakob zal zich verheugen en Israël zal verblijd zijn." Overigens komt met onzen Psalm, Psalm 53, uitgezonderd kleine afwijkingen woordelijk overeen, vooral met dit onderscheid dat daar overal de naam "God," hier de naam "Heere" staat. (Vergelijk het overige bij Psalm 53 zelf).

I. Vs. 1-3. De dichter begint met Zijne eigene klacht over het godloochend gedrag onder de mensen, dat hoe langer hoe erger wordt; vervolgens beroept hij zich op het oordeel Gods. De Heere laat de mensheid voor zijne alziende en alles doordringende ogen voorbijgaan; de uitkomst van deze Goddelijke beproeving is geheel en al troosteloos.

a) De dwaas 1) zegt in zijn hart: Er is geen God 2). Zij, de mensen in ‘t algemeen, bij welke zulk ene dwaasheid is, verderven het, ten gevolge van deze verkeerdheid des harten, door hun gehele handelwijze; zij maken het gruwelijk met hun werk; b) er is niemand, die goed doet 3).

a) Psalm 10: 4; 53: 2. b) Rom. 3: 10.

1) In benamingen van den onverstandige is de Oud Testamentische taal bijzonder rijk. De onderste sporten van deze ladder vormen de onnozele (Spreuken 7: 7; 14: 15; 22: 3; 27: 12. Psalm 116: 6) en de dwaze (Spreuken 1: 32; 10: 1, 18; 13: 19 vv.; 14: 8, 24, 33; 15: 2, 7 de bovenste de gek (Spreuken 1: 7, 10, 14, 21; 12: 15 vv.) en de dolle (Psalm 5: 6; 73: 3; 75: 5); in het midden ligt het begrip van den dwaas (zo veel als de sap-, de krachteloze, Jes. 32: 6). Het is degene, die de ootmoedige wijsheid, welke van boven is, wier grondstelling de godsvrucht is, voor eigenwijsheid ter zijde stelt. Al was zulk een mens een tiran, een hemelbestormende reus, de H. Schrift stelt hem onder de dwazen..

Van den dwaas, hier bedoeld, zegt de Profeet Jesaja: "Want een dwaas spreekt dwaasheid, en zijn hart doet ongerechtigheid, om huichelarij te plegen en om dwaselijk te spreken tegen den

Heere." Hij is dus een waanwijze, die niet rekent met de ware wijsheid, waarvan het beginsel de vreze Gods is. Vandaar dat hij komt tot de slotsom, dat er geen God is.

2) Hier is geen sprake van het Atheïsmus des verstands, maar van het Atheïsmus van het hart, waarvan het gebied oneindig groter is dan van de eersten, waaraan de wereld bijna geheel is overgegeven, hoewel het getal der theoretische godloochenaars in haar gering is..

3) Wat de Psalmist zegt bedoelt hij van de mensheid als "wereld." even als in het Goddelijk woord Genesis 6: 5, 12, zodat op hetgeen genade aan het verderf ontrukte niet gelet wordt. Men zou ook kunnen zeggen, daar alleen genade aan het algemeen verderf ontrukt, dat de mens beschreven wordt, gelijk hij van nature is, niet naar den toestand der erfzonde, maar naar den werkelijken toestand, gelijk die daaruit opwast, wanneer genade niet ingrijpt..

3. Hoe nauwkeurig hij ook navorst, al kan niets Zijn alles doordringend oog ontgaan, Hij vindt niemand. Dat is de uitslag van ‘t Goddelijk onderzoek. Zij zijn allen van Hem en van zijne wegen afgeweken, te zamen zijn zij stinkende geworden; er is niemand, die goed doet, ook niet een1).

1) In Rom. 3: 10 vv. voegt de Apostel bij onze verzen zonder meer nog andere getuigenissen van het Oude Testament, die op hetzelfde betrekking hebben; zij zijn als een mozaïek uit verscheidene plaatsen samengevoegd, zonder een eigenlijk citaat te zijn, zijn echter reeds in het Vaticaans handschrift van de Septuaginta bij den tekst gevoegd..

Achter dit vers voegen de Vaticaanse, Griekse, Septuaginta en Latijnse Vulgata vier of vijf zinnen welke Paulus, als hij dit vers aanhaalt, er bijvoegt, als genomen uit andere Psalmen of uit andere plaatsen der Schrift. Sommigen menen, dat de gehele tekst, Rom. 3: 13-15 door Paulus geciteerd is en hier moet gevonden worden. Maar de Alexandrijnse Septuaginta heeft deze toevoeging niet, en het blijkt, dat zij niet in de Griekse Hexapla van Origenes was.

De dichter klaagt hier niet alleen over het verderf, wat hij onder het volk zag, maar over het algemeen verderf, over den algemenen afval van het menselijk geslacht, over den diep bedorven toestand van wege Adam’s diepen val. Dit verderf is zo algemeen, en zo uitgestrekt, dat allen afgeweken zijn, ja samen één verrotting zijn geworden op zedelijk gebied.

2. De HEERE heeft uit den hemel neergezien op de mensenkinderen (Genesis 11: 5; 18: 21. Psalm 33: 13), om te zien, of iemand onder hen verstandig ware, in denken en handelen verstand betoonde, of er iemand was, die God zocht, 1) die naar God vraagt, die de gemeenschap met God tot het hoogste doel van zijn streven maakte (Psalm 22: 27. Klaagt. 3: 25).

1) Dit is meer met nadruk gezegd. dat God sprekende wordt ingevoerd, dan dat David in zijn persoon deze uitspraak had gedaan. Want wanneer God op Zijn troon als rechter Zich plaatst, zijn wij op buitengewone wijze dom, indien Zijne Majesteit geen schrik inboezemt. Want de gewoonte om te zondigen maakt, dat de mensen zich in hun zonden verharden, en als het ware in een duisteren nevel niets onderscheiden. David derhalve, opdat hij leerde, dat zij met zulke

waanwijze woorden niets vooruitkomen, terwijl de misdaden ongestraft in de wereld heerschappij voeren, getuigt dat God uit den hemel aanschouwt en onderzoekt, zodat Hem niet voorbijga, wat onder de mensen gebeurt. Doch ofschoon er geen onderzoek nodig was bij God, neemt Hij niet zonder bedoeling den vorm van een aardsen rechter aan, opdat wij, naar ons model van Zijne hemelse Voorzienigheid zouden verstaan, wat niet terstond door ons verstand kan begrepen worden..

Dit is gesproken tegen het onverstand van den dwaas, die zegt: "Er is geen God; " als wilde de Psalmist zeggen: "er is niet alleen een God, maar ook een God, die ziet, die alles ziet" d.i.: Hij doordringt alles met zijn zien, niets is Hem te ver verwijderd of te diep verborgen, dat Hij niet zou bereiken. Bovendien, opdat niet iemand mene, dat deze dwazen en die hun wegen verderven slechts een hoop volk zou zijn, breidt hij zijne mening uit, zodat wij, allen zonder onderscheid, duidelijk aangewezen worden, wanneer hij zegt: "de Heere heeft uit den hemel neergezien," enz. En zie met hoeveel woorden hij dit in vs. 3 aan wijst, dat alle mensen bedoeld zijn. vooreerst zegt hij "allen," daarna "te zamen" en ten derde "er is niemand, ook niet één.".

3. Hoe nauwkeurig hij ook navorst, al kan niets Zijn alles doordringend oog ontgaan, Hij vindt niemand. Dat is de uitslag van ‘t Goddelijk onderzoek. Zij zijn allen van Hem en van zijne wegen afgeweken, te zamen zijn zij stinkende geworden; er is niemand, die goed doet, ook niet een1).

1) In Rom. 3: 10 vv. voegt de Apostel bij onze verzen zonder meer nog andere getuigenissen van het Oude Testament, die op hetzelfde betrekking hebben; zij zijn als een mozaïek uit verscheidene plaatsen samengevoegd, zonder een eigenlijk citaat te zijn, zijn echter reeds in het Vaticaans handschrift van de Septuaginta bij den tekst gevoegd..

Achter dit vers voegen de Vaticaanse, Griekse, Septuaginta en Latijnse Vulgata vier of vijf zinnen welke Paulus, als hij dit vers aanhaalt, er bijvoegt, als genomen uit andere Psalmen of uit andere plaatsen der Schrift. Sommigen menen, dat de gehele tekst, Rom. 3: 13-15 door Paulus geciteerd is en hier moet gevonden worden. Maar de Alexandrijnse Septuaginta heeft deze toevoeging niet, en het blijkt, dat zij niet in de Griekse Hexapla van Origenes was.

De dichter klaagt hier niet alleen over het verderf, wat hij onder het volk zag, maar over het algemeen verderf, over den algemenen afval van het menselijk geslacht, over den diep bedorven toestand van wege Adam’s diepen val. Dit verderf is zo algemeen, en zo uitgestrekt, dat allen afgeweken zijn, ja samen één verrotting zijn geworden op zedelijk gebied.

4.

II. Vs. 4-6 De dichter verheft zich nu als een Profeet en verkondigt in den Naam des Heren in het bijzonder aan die boosdoeners die Gods volk schenden en plagen en den gehelen raad van den arme belasteren en verijdelen, den zekeren ondergang; hij heeft dus in het vorige gedeelte alleen daarom aan het verderf der wereld op zich zelf gesproken om vervolgens nader het lijden te bespreken dat daaruit voor het geslacht der rechtvaardigen voortkomt; hij denkt

slechts in zoverre aan het gericht van God over deze boze wereld, als het dient tot heil van den onderdrukten rechtvaardige en het dien uit de klauwen der boosheid verlost.

4. Hebben dan, zo hoor ik den Heere in heilige verontwaardiging uitroepen, alle werkers der ongerechtigheid gene kennis; weten zij, die Mijn volk opeten (Jes. 3: 13 vv. Micha 3: 1 vv.), met evenveel onverschilligheid en onnadenkendheid, alsof zij brood aten 1), weten zij niet, dat Ik, de Heere, hun streven en arbeiden zie, en dat niet altijd rustig kan aanzien? Zij roepen den HEERE niet aan 2), zij leven als het vee en handelen als bloeddorstige roofdieren.

1) De Schrift zegt ons, dat de goddelozen Gods volk als brood opeten, hetwelk de grote begeerte van hen aanwijst om de heiligen te verslinden, dat zij daarin een groot vermaak hebben, even als hongerige mensen in het eten, en dat het hun natuur is hun dat te veroorzaken. De Schrift vergelijkt hen, wegens hun hatelijke hoedanigheden, bij leeuwen en beren, bij vossen in geslepenheid, bij wilde stieren, bij hongerige zwijnen, bij schorpioenen, bij dorens en distels. De Schrift stelt hen voor als ijverig en onvermoeid in hun bloedige ondernemingen, zij kunnen niet slapen zonder nadeel gedaan te hebben. Herodias had liever het bloed van een heilige dan een half koninkrijk. Haman wilde ene grote som aan den koning betalen, om de Joden in de ballingschap om te brengen. Goddeloze mensen willen liever hun eigene zielen op het spel zetten, dan dat zij geen dolk zouden werpen naar den appel van Gods oog.

2) Op het einde van het vers, waar Hij zegt, dat zij God niet aanroepen, wijst hij aan de bron en oorzaak van zulk een ongebreidelde ongerechtigheid, dewijl zij namelijk niet doordrongen zijn van de vreze Gods. Want de godsdienst is onder ons de beste bewerker voor een wederkerige rechtvaardigheid; waar nu de ijver daarvoor is uitgeblust daar gaat ook het respect voor alle rechtvaardigheid te gronde. Overigens de aanroeping Gods dewijl zij is de voornaamste oefening van de vroomheid; omvat niet alleen hier, maar op al eerdere plaatsen der H.Schriftuur den gehelen dienst van God, waar een gedeelte voor het geheel wordt genomen..

5. Maar de Heere zal Zijnen toorn laten ondervinden en Zijne gerichten over hen doen komen. Aldaar (alsdan" "straks) zijn zij met vervaardheid vervaard, worden zij door den hevigsten schrik aangetast; want God is bij het geslacht der rechtvaardigen 1), welks vijanden en onderdrukkers Hij vernielt, en dat Hij op den rechten tijd weet te redden.

1) Hier klimt de dichter weer op tot de hoogte des geloofs. Hij weet het, dat zijn God met hem is en waar hij dit weet, kan hij ook gerust zijn zaak zijn God toevertrouwen, wetende dat ten leste nooit de goddelozen, maar de Heere zal zegevieren over alle Zijne vijanden.

6. Gijlieden beschaamt nu nog, gedurende den tijd van Gods lankmoedigheid, den raad des ellendigen, daar gij te niet doet, wat de vrome tot eer van zijnen God wil doen. Gij hoont hem, omdat de HEERE zijne toevlucht is, en alzo is het vijandschap tegen God en niet tegen een mens (of: maar de Heere is zijne toevlucht, daarom zal, wat gij ook tegen hem doet, ten laatste aan zijne zijde de overwinning zijn).

Het doel van dezen Psalm is hetzelfde als van den twaalfden: des Heren Kerk moed in te storten, al is ook de gehele wereld tegen haar saamgespannen, zij mag getroost zijn, want haar God overwint de wereld..

Dit strekt zo zeer tot hun beveiliging. als tot de verschrikking van hun vijanden, die met deze hun bescherming mogen spotten, doch ze niet kunnen wegnemen, noch er hun het betrouwen op ontroven..

7.

III. Vs. 7. De Psalm wordt besloten, met de uitdrukking van verlangen naar de hulp van God, door vernietiging van de onderdrukkers Zijner gemeente, van welke vroeger gesproken is.

7. Och dat Israël's verlossing uit Zion kwam, waar de Heere als Koning van Zijn volk in Zijn heiligdom gezeten is. Als de HEERE de gevangenen Zijns volks, dat zich midden onder de kinderen dezer wereld in ellende en verdrukking bevindt (Job 42: 10), zal doen wederkeren, dan zal zich Jakob verheugen, Israël zal verblijd zijn.

Het vers klinkt als ene liturgische bijvoeging uit den tijd der ballingschap, want elders in gelijk verband (bijv. 124: 3) betekent de uitdrukking: "de gevangenen Zijns volks doen wederkeren," de gevangenschap van het volk afwenden, de gevangenen terugvoeren; dat ook de verbannenen van niets anders dan van Zion verlossing verwachtten. toont bijv. Jes. 38: 6. Niet alsof men zou gemeend hebben, dat Jehova ook nog de puinhopen Zijner woning bewoonde; deze was veeleer daardoor tot een puinhoop geworden, omdat Hij haar verlaten had; de tijd van zijn wederkeren tot Zijn volk, is ook het begin van Zijn weer in bezit nemen van Zijn heiligdom, en dit, door Jehova, ook vóórdat het uit 't slijk weer opgericht is, reeds weer in bezit genomen, wordt zowel het brandpunt van het Goddelijk gericht over de vijanden van Israël, als het lichtpunt van de keerzijde van dit gericht, van de verlossing die komen zal; daarom is ook in de ballingschap Jeruzalem het punt, waarheen het oog der biddenden gericht is (Dan. 6: 11). Het bevreemdt ons trouwens niet, als een Psalmdichter uit den tijd der ballingschap zijn verlangen naar verlossing in deze woorden uitspreekt. Aangezien echter gevangenis wenden in overdrachtelijken zin ook betekent, een ongeluk afwenden, zo kan men op dezen grond geen bezwaar inbrengen tegen het opschrift: "Van David." De toestand van het ware volk Gods was in den tijd van Absalom inderdaad een gevangenschap..

Hoe het echter zij, het lied vind eerst zijne gehele vervulling in Christus; en ook hier behoort de hoogste trap der vervulling tot de toekomst wanneer de strijdende kerk de triomferende geworden is. Tot dien tijd hebben ook wij nog aanleiding genoeg, om den wens van den vromen zanger tot den onzen te maken; in de vreugde over elke geringere vervulling kan echter nooit het verlangen naar de laatste en hoogste te niet gaan. "Wanneer de verwachte tijd zal komen, dat de Joden zullen teruggekeerd zijn in de Kerk, dan zal zich Jakob inderdaad verheugen en Israël zal verblijd zijn, en het zal blijken te zijn het leven uit den doden voor het gehele geslacht der mensen (Rom. 11: 14). Maar in den hemel alleen zal de gehele vereniging van gekochten zich verheugen zonder enige bitterheid of tussenpoos, voor altijd. De wereld is verdorven. Och dat de Messias wilde komen en verandering geven. Er is een algemeen

bederf. O, dat de tijd der hervorming kwam! Die tijd zal zo vreugdevol zijn als deze treurig is. Dan zal God weer de gevangenis van zijn volk wenden; want de Verlosser zal de gevangenis gevankelijk wegvoeren en Jakob zal zich dan verblijden. De zegepraal van Zions Koning zal de vreugde van Zions kinderen zijn. De tweede komst van Christus, om de heerschappij van zonde en satan geheel te vernietigen, zal zijn het volmaken van deze redding; deze is het verlangen en zal inderdaad zijn de vreugde van elke Israëliet. Met de zekerheid daarvan zullen wij ons zelven en elkaar vertroosten, ten opzichte van de tegenwoordige zonden der goddelozen en het lijden der heiligen.

Wanneer wij in rust zijn bidden wij of in het geheel niet tot God, of zeer koud, maar in tegenspoed en druk is onze geest bewogen en ontstoken tot het gebed, waarvan wij overal in de Psalmen van David voorbeelden vinden, zodat droefheid als het ware de saus is van het gebed, even als honger het is voor den maaltijd. Voorwaar het gebed is gewoonlijk reukeloos van hen, die zonder bekommeringen zijn, en menigeen van hen bidt niet in waarheid, maar bootst slechts een gebed na, of bidt uit gewoonte.

Zion, de Kerk, is geen verlosser, en wij mogen geen vertrouwen stellen op hare dienaren en instellingen, en toch komt den mens redding door haar toe. De hongerige menigten worden gevoed door de handen der discipelen, die er zich in verheugen te handelen als de dienaars van het feest des Evangelies. Zion is de plaats van de fontein van genezend water, dat naar Oost en West zal vloeien. opdat alle volken daarvan drinken. Welk ene reden om getrouw en ijverig te zijn in alle werken van de Kerk des levenden Gods!.

PSALM 15.

DE WANDEL DER GELOVIGEN.

1. Een Psalm van David, gezongen door het koor van Levitische zangers, toen de ark van Kirjath-Jearim werd afgehaald, om haar naar den berg Zion over te brengen (vgl. 2 Samuel 6: 5)

Deze Psalm volgt op den vorigen in de schoonste orde, want gelijk in den vorigen een toonbeeld van den goddeloze beschreven is, zo is in dezen een toonbeeld van den vrome..

Bovendien is nog het volgende in aanmerking te nemen. De vorige Psalm onderscheidde van de massa van het algemene verderf een geslacht van rechtvaardigen, en sloot met de uitdrukking van verlangen naar het heil uit Zion; de nu volgende Psalm beantwoordt de vraag: wie behoort tot dat geslacht van rechtvaardigen, en voor wie is het toekomstige heil?.

HEERE! wie zal verkeren in Uwe tent, dat hij daar zij als een gast, dien een Machtige in zijn huis heeft opgenomen? wie zal wonen op den berg Uwer heiligheid 1), als in een toevluchtsoord, waar hij voor altijd geborgen is (Psalm 23: 6; 27: 5; 61: 5)? Wie mag hier op aarde leven in Uwen omgang, in de nauwste, de innigste gemeenschap met God?

1) Wel heeft David in de eerste plaats op het oog de heilige tent op Zion, maar hij ziet ook hoger op. Die tent, die berg der heiligheid Gods is voor hem het symbool van de gemeenschap Gods, van het wonen in Gods nabijheid hier op aarde in aanvang, en in den hemel volkomen.

2.

II. Vs. 2-5. In het hart van God als in een opengeslagen boek, leest hierop David het antwoord op zijne vraag, in het volle en blijde vertrouw en, dat hij naar den wil van God spreekt. Terwijl hij het ware wezen der vroomheid eerst in twee verzen (vs. 2 en 4) positief, daarna (vs. 3 en 5) negatief beschrijft, keert hij ten laatste tot het begin terug; wie alzo doet, gelijk hier gezegd is, mag vertrouwen, dat hij bestendig bij God zal blijven.

2. a) Die oprecht (Genesis 6: 9; Deuteronomium 18: 13) wandelt, waar in zijn gehele leven is, en die gerechtigheid werkt, in al zijnen handel rechtvaardig is, en die met zijn hart de waarheid spreekt, een afkeer heeft van alle leugen, zodat er geen bedrog in zijnen mond is.

a) Psalm 24: 4. Jes. 33: 15.

Op te merken valt de stilzwijgende tegenstelling tussen het ijdel pochen op een naam, of de blote belijdenis, die aan de ceremonie genoeg heeft en dat ware getuigenis van vroomheid, wat David hier geeft. Men zou echter kunnen vragen, waarom, dewijl de dienst van God de plichten der liefde in rang overtreft, hier geen melding gemaakt wordt van geloof en gebed, want toch door de kenmerken moeten de wettige kinderen Gods van de schijngelovigen onderscheiden worden. De oplossing is, dat het geloof, de aanroeping Gods, de geestelijke offerande volstrekt niet door David worden uitgesloten, maar dewijl de schijngelovigen zich meestal door vele ceremoniën zo opvijzelen, (van wie echter het uitwendige leven de onvroomheid duidelijk bewijst. dewijl zij vol zijn van woestheid, wreedheid, geweld, bedrog en schelmerij), opdat zij nu voor het licht worden getrokken, om te tonen wie zij zijn, zoekt hij het bewijs van het ware en zuivere geloof bij de tweede tafel der Wet. Want naarmate iemand gerechtigheid en billijkheid aan zijne naasten beoefent, daarmee toont hij, dat hij God vreest. David is dus niet met een burgerlijke gerechtigheid tevreden, alsof het genoeg is, ieder te geven, wat het zijne is, maar geoorloofd, krachtens zijn persoonlijk recht, God te bedriegen, maar de ware vereerders Gods wijst hij ook aan als te kennen uit de vruchten der gerechtigheid..

De heilige zanger stelt het beeld van een vroom volk in het algemeen voor, zonder aan te tonen, van waar dat komt of te verkrijgen is. Van daar komt het, dat een onwijze hetgeen in dezen Psalm gezegd wordt, alles aan zedelijke deugden en den vrijen wil kon toeschrijven, wat toch enig en alleen een werk is van de genade Gods, die in ons werkt..

3. Die met zijn tong niet achterklapt, niet rondloopt om iets kwaads van den naaste te vernemen en rond te dragen (Leviticus 19: 16); zijnen metgezellen, zijnen medemensen, geen kwaad doet, en gene smaadrede opneemt tegen zijnen naaste, zich den smaad van anderen niet laat aanleunen.

Hoewel het aan ontelbare Christenen gering zal schijnen, slechts aan geboden als deze de oprechtheid der godsvrucht te willen beproeven, zo is het toch onloochenbaar, dat honderden en duizenden elke Zondag tot den tempel Gods en tot de plaats der aanbidding heengaan, welke, zo zij zich aan deze eisen Gods wilden beproeven, door hun eigen geweten zouden veroordeeld worden..

4. In wiens ogen de verworpene, de goddeloze veracht is, al was hij ook nog zo hoog geplaatst en nog zo algemeen geëerd in de wereld, al was zijn invloed en zijn rijkdom ook nog zo groot; maar hij eert degenen, die den HEERE vrezen 1), al zijn ze ook nog zo arm en veracht, daar zij zijne broeders zijn; heeft hij gezworen tot zijne schade, evenwel verandert hij niet 2); ziet hij in, dat ene vroeger gegevene belofte hem nadeel berokkent, toch houdt hij die met nauwgezetheid.

1) Het is gene gewone deugd, de vrome en rechtvaardige mensen te eren; want omdat zij dikwijls het uitwerpsel der wereld zijn, zo moeten hun vrienden niet zelden hunnen haat met hen delen. Daarom wil het grootste gedeelte hun vriendschap niet en laat ze veracht liggen, wat niet geschieden kan zonder zware en vreselijke belediging van God..

2) Gezworen moet hier in den heiligen zin van het woord worden opgevat, n.l. een heiligen eed doen. Een heilige eed staat tegenover een lichtvaardige eed. De dichter bedoelt, dat indien iemand van het doen van een eed schade krijgt, dat zulk een eed hem nadeel berokkent, hij er niet op terug mag komen, hij moet staan voor zijn woord, wat hij onder ede bevestigd heeft. Met deze Schriftuur echter kan niet verdedigd worden, wat Herodes heeft gedaan ten opzichte van Johannes den Doper. Want toch het bracht dezen geen tijdelijke schade aan, indien hij zijn eed had verbroken, en over het leven van Johannes had hij geen recht, dewijl deze zich niet aan een halsmisdaad had schuldig gemaakt.

5. Die zijn geld niet geeft op woeker 1) (Exodus 22: 25. Leviticus 25: 37 vv. Deuteronomium 23: 20) en geen geschenk neemt, wanneer hij in ene rechtszaak te beslissen heeft, van een rijke en onrechtvaardige tegen den onschuldige, om dien te veroordelen (Exodus 23: 6. Deut 16: 19; 27: 25). Die deze dingen doet, zal niet wankelen in eeuwigheid 2) (Jes. 33: 14-16).

1) Bij al deze bepalingen wordt verondersteld, dat alleen de arme geld zou lenen, ene veronderstelling, die zijn grond heeft in de eenvoudige toestanden van den Mozaïschen tijd, in welken lenen, om daarmee ondernemingen te doen en winst na te jagen, nog niet voorkwamen. Zulk lenen nu moest een werk van liefde tot den naaste zijn en het is ene grote overtreding, wanneer iemand, in plaats van den naaste te helpen, van diens verlegenheid gebruik maakt, om hem in nog groteren nood te brengen. De Mozaïsche geboden ten dezen opzichte hebben diensvolgens ook hun betekenis voor de tijden van het Nieuwe Verbond. Op het nemen van renten voor kapitalen, die geleend worden tot speculeren, heeft dit gene betrekking; dit behoort tot een geheel ander gebied..

Wordt in het eerste vers de vraag voorgesteld, wie van alle de leden der Kerk zijn woonplaats in den Hemel zal hebben, in het 3e, 4e en 5e vers worden zeer duidelijke en gevoelige tekenen gegeven der ongeveinsdheid, gerechtigheid en waarheid. 1e. In redenen, niet op te nemen of

te verbreiden valse geruchten en lasteringen. 2e. In onze handelingen, onze naasten niet meer ongelijk te doen als ons zelven. 3e. In ons gezelschap de boze lieden te verachten, die waardig zijn veracht te worden. 4e. In onze achting, die wij voor anderen hebben, en dat is, eren, die God vrezen. 5e. Is in onze woorden, te zweren en niet te veranderen. Dat is consciëntie te maken van ons woord en belofte, inzonderheid, wanneer deze met ede bevestigd is. 6e. In het nemen van gewin, geen geld te geven op woeker, dat is, geen rente te nemen op blote lening en om niet den armen te lenen. 7e. Het laatste is getuigenis te geven zonder geschenkneming, of zonder partij te kiezen.

2) Geen storm zal hem van zijne grondslagen afstoten, geen van zijn anker rukken, of van zijne plaats uitroeien gelijk de Heere Jezus, wiens Rijk eeuwig is, zo zal de ware Christen nooit zijne kroon verliezen. Hij zal niet alleen zijn te Zion, maar ook gelijk Zion, vast en sterk. Hij zal wonen in den tabernakel van den Allerhoogste en noch dood, noch oordeel zullen hem afrukken van zijn plaats van geluk en zegen..

God lof! ik weet, waar ik heenga: uit de tent Gods op aarde tot den hogen berg Gods ten eeuwigen leven.

Ziet hier, dat het, om een waar lidmaat van de Kerk te zijn, niet genoeg is daarin geboren te zijn, daarin uiterlijk te leven, aandeel aan enige uitwendige privileges te hebben, gedoopt te zijn, enige uitwendige godsdienstplichten waar te nemen, ten Avondmaal te gaan, waartoe velen hun geheel Christendom bepalen. Neen, er is op de vraag: Wie zal verkeren in Uwe tente? een geheel ander antwoord: Hij alleen, die oprecht wandelt en gerechtigheid werkt, enz.

PSALM 16.

VOORZEGGING VAN CHRISTUS’ LIJDEN EN OPSTANDING.

1. Een gouden kleinood van David, Hebr. michtam 1), d.i. geheim, een lied vol van diepen inhoud, die voor de grote menigte niet te verstaan is (1 Kronieken 25: 31).

1) In de overzetting "gouden kleinood," is men Aben Esra (een der Joodse geleerden uit de Middeleeuwen, te Toledo geboren, gestorven 1167 of 1168 na Christus), gevolgd. Deze leidt het woord af van goud, en zegt: "de Psalmen, die dit opschrift dragen (behalve de onze ook Psalm 56-60) zijn dus genoemd, omdat zij voortreffelijk zijn als het beste goud; inderdaad komt de uitdrukking: "gouden verzen," "gulden spreuken," meermalen voor bij Grieken zowel als bij Arabieren. Intussen moet het woord afgeleid worden van: Mtk (= verbergen) en in den bovengenoemden zin verstaan worden, zodat de liederen met dit opschrift als de zodanige zijn aangewezen, die ons in de geheime diepten van het leven in God inleiden en den lezer herinneren, dat alleen Gods Geest de geheimen Gods verklaren kan..

Als een straal van het inwendige licht van zijnen tijd, komt deze Psalm van David ons tegemoet (1 Koningen 2: 9), als een bewijs tevens van het onwankelbaar geloofsvertrouwen van enen huisgenoot Gods, over welken de vorige psalm aan het einde sprak. De koninklijke

zanger is nu weer, gelijk zo dikwijls in zijn leven, in doodsgevaar, en nu wel in dat gevaar, hetwelk geen gevaar meer is, want hij ligt op zijn sterfbed; het roepen om hulp zwijgt voor het sterkere bewustzijn en de heldere hoop het is slechts een roepen om bewaring in het laatste, bittere uurtje, dat geen sterveling kan bespaard worden, en door dat roepen heen horen wij reeds ene bevestiging van het Nieuw Testamentische: Ik ben de Opstanding en het Leven.

I. Vs. 1-5. Aan het einde van Zijne loopbaan, terwijl hij zich ook nog voor de laatste schrede, die hij te doen heeft, aanbeveelt aan de bewaring van God, op Wien hij zijn gehele vertrouwd heeft, spreekt David nog eens uit, in welke betrekking hij tot den Heere en tot de heiligen staat; gelijk hij deze bemint, zo verafschuwt hij daarentegen de kinderen der wereld, die voor den Heere, die hen gekocht heeft, zich afgoden inruilen. Aan den Heere in den hemel heeft hij een goed en een erfdeel, dat hem alles geeft, wat hij nodig heeft, en dat hij nooit zal verliezen.

Bewaar mij, o God! Gij, die als de alleen ware, alvermogende God alleen bewaren kunt, en ook dan het vermoogt. wanneer de ziel in den dood nederdaalt en het lichaam tot stof en as moet worden (vgl. vs. 10); bewaar mij; want Ik betrouw op U.

David begint met de aandoening van enen, die zijnen ondergang voor ogen ziet, van allen verlaten is en nu sterven moet. Deze zou ongeveer alzo spreken "Zie, ik moet sterven, mijne kracht is van mij geweken, engelen en mensen hebben mij verlaten, ja de duivel en de mensen zoeken mij te verderven. Ik kan niet ontvluchten, niemand ontfermt zich over mijne ziel; ieder houdt mij reeds voor verloren en beweent mij als een dode. Daarom, Heere! Gij alleen zijt nog mijn bewaarder en mijn redder, Gij die redt, wie men verloren waande, de doden levend maakt en de onderdrukten verhoogt. Heere! red mij; laat mij niet te schande worden!" Zo spreekt de Psalmist ook elders (Psalm 31: 6): in Uwe handen beveel ik mijnen geest..

David begint zijn Psalm met een bede des geloofs en vertrouwen. Waar hij nergens uitkomst ziet, geen enkel toevluchtsoord ontdekt, waarin hij zich verbergen kan, waar alles hem bij de handen is afgebroken, daar richt hij zijn blik naar den hemel, ziet op naar den Hoge, naar Hem, die een veilige en zekere Rotssteen is voor al Zijn volk. Bij God, zijnen Heere, dat weet hij, is hij veilig en zeker. Ja, hij weet met een God te doen te hebben, die een zeker toevlucht is voor alle Zijne kinderen.

2. O mijne ziel! gij hebt tot den HEERE gezegd: Gij zijt de HEERE, die alle macht bezit in hemel en op aarde; a) mijne goedheid raakt niet tot U 1), Gij zijt te groot, dat ik U enige weldadigheid zou kunnen bewijzen;

1) In het Hebr. Adonai atthah tobathi bal-alèka. LXX: kurio mou ei su, oti twn agaywn mou ou creian ecei Hiëronymus: Dominus meus es tu, bene mihi non est sinete. De Staten-overzetters zetten over door: Gij zijt de Heere, mijne goedheid raakt niet tot U, terwijl zij aantekenen of, mijn Heere. Anderen vertalen, zoals Hengstenberg en Delitzsch: Gij zijt mijn Heere, nevens U is er geen goed terwijl eerstgenoemde er bij voegt: het is de verklaring der ziele, dat het moeten tot zijn is geworden. Volgens de vertaling der Staten-Overzetters, wil de dichter zeggen, dat hij voor zijne goederen den Heere niet kan vergelden, en volgens de vertaling der anderen, dat er bij den Heere niets kan vergeleken worden, dat de Heere God

hem dus boven alles gaat. De laatste vertaling heeft veel voor. Wij hebben hier dan de betuiging, dat David zich volkomen aan God onderwerpt. In vs. 5 noemt hij dan ook den Heere het deel zijner erve, terwijl hij in vs. 6 verzekert, dat de snoeren hem in liefelijke plaatsen zijn gevallen.

3. Maar tot, wat betreft de heiligen, de kinderen Gods, die op de aarde zijn, en aan de heerlijken in godsvrucht, aan Uwe kinderen, in welke al mijn lust is 1), die ik met mijn ganse hart liefheb.

1) Deze plaats leert ons alzo, dat geen offer Gode aangenamer is, dan wanneer wij met allen aandrang zoeken de gemeenschap der gelovigen, opdat we verbonden door den veiligen band der godsvrucht de broederlijke welwillendheid beoefenen..

Het is groter, heerlijker voor ons, dat wij zijn verwaardigd om God te dienen, dan het voor Hem is, dat wij Hem onzen dienst aanbieden. Hij is niet gelukkig gemaakt door ons, maar wij zijn gelukkig gemaakt door Hem Hij kan het doen zonder zulke aardse dienaars, maar wij kunnen niet zonder zulk een Hemelsen Meester.

Er is niets aan God toe te voegen; Hij is zo volmaakt, dat gene zonde Hem nadeel kan doen en zo rechtvaardig, dat gene gerechtigheid Hem kan te stade komen.

Beter: in hen is al mijn lust. De dichter spreekt het dan in vs. 1 en vs. 2 uit, dat zijne liefde zich uitstrekt tot God en zijn volk. Wanneer hij God als het hoogste Goed, nevens Wie hem niets lust in hemel en op aarde, heeft leren kennen, ja, wanneer hij zich kind van God heeft leren gevoelen, dan gevoelt hij ook de gemeenschap der heiligen, den liefdeband, die hem verbindt met alle godvruchtigen.

4. De smarten dergenen, die enen anderen God begiftigen 1), in plaats van den enigen waarachtigen aan te hangen, zullen vermenigvuldigd worden, niet alleen dat zij in hun verwachting zullen teleurgesteld worden, maar ook wacht hun het gericht en de ijver Gods, die de weerspannigen zal verteren Hebr. 10: 23. Psalm 32: 10. 1 Tim. 6: 10); ik zal hun drankoffers van bloed niet offeren2), met hunnen afgodendienst mij niet mengen; want hetgeen zij plengen is enkel bloed, daar hun hangen met bloed bevlekt zijn en hun geweten met bloed beladen is (Jes. 1: 11, 15), en ik zal hun namen, de namen dier afgoden, die zij dienen, op mijne lippen niet nemen 3) (Exodus 23: 13).

1) Eigenlijk kopen. Kopen is de verklaring van de in het Oosten bestaande gewoonte, om de dochter van haren vader zich als vrouw te kopen. Het beeld is des te gepaster, daar ook dikwijls van enen echt tussen God en Zijn volk gesproken wordt. God koopt Zijn volk, Hij komt hen tegemoet met gaven Zijner liefde, Hij geeft en Hij eist; Zijne liefde verwekt hun wederliefde. Afgoden daarentegen moeten gekocht worden, zij geven niets maar eisen gedurig. Hun dienst is ene zaak van zelfverloochening en een oogst van smarten. (Hos. 3: 2, 8: 9. Ezechiël. 16: 33,24).

2) Dit wil niet zeggen, dat die offeranden uit bloed bestonden in plaats van uit wijn, maar dat zij met bloed bevlekte handen werden gebracht door mensen, door mensen, die met een bloedschuld waren beladen.

3) Zo grote afkeer en verachting was er bij hem, zegt hij, omtrent de afgoden, dat hij zich zou wachten, om hun namen te noemen, evenals van het plegen van heiligschennis, niet omdat het niet geoorloofd was, hun namen op de lippen te nemen, wat we wel bij de Profeten ontmoeten, maar dewijl David niet anders zijn hoogste verachting wist uit te drukken, waarmee de gelovigen de valse goden moeten vervolgen..

5. a) De HEERE is het deel mijner erve, en mijns bekers, want de priesters, die van ‘s Heren tafel eten, stellen slechts in ‘t uiterlijke voor (Numeri 18: 20), wat in zijne geestelijke diepte van ieder gelovige waar is; Gij, Heere! onderhoudt mijn lot, evenzeer als ik, wat ik wensen kan, in U heb, zo blijft mij ook, wat ik thans in U heb, door U mij gewaarborgd.

a) Klaagt. 3: 24.

Laat mij de liefde en gunst van God bezitten; laat mij voldoening hebben in de gemeenschap Zijner genade en Zijner vertroostingen, laat mij deel hebben aan Zijne beloften en ene aanspraak op het eeuwige leven en ‘t geluk in de toekomst; en ik heb genoeg, ik behoef niets meer, ik verlang niets meer om zalig te zijn. Wilden wij wel en vrijer handelen voor ons zelven, wij moesten God en Christus aannemen tot onze erfenis in de andere wereld, de hemel is ene erfenis; God zelf is de erfenis Zijner heiligen daar, wier eeuwige zegen is, zich in Hem te verblijden. Daarom moeten wij Hem op deze wereld nemen voor ons huis, onze rust, ons eeuwig goed..

Voor anderen vloeie het land Kanaän over van melk en honing als een beker; mijn beker, die van den hoogsten zegen overvloeit, is mijn God.

Merkt op, niet alleen de zegeningen van God, maar God in de zegeningen. Zegeningen zijn nooit van zo veel betekenis, als wanneer zij getuigen van den Redder..

Deel mijner erve, is het deel, dat iemand toekomt van een stuk lands, en deel mijns bekers, dat gedeelte, wat de huisvader als zijn deel aan een iegelijk aanwijst. Nu weet men, dat de stam Levi geen eigen stuk land had, en geen eigen beker, dat is, geen eigen inkomsten. Hij moest leven van de bediening van het heiligdom. De Heere God was zijn deel. Hierop zinspeelt de dichter. In geestelijken zin is de Heere nu zijn erve en zijn beker. Hij leeft en zal leven uit de hand des Heren, en ontvangen naar de mate, die zijn God voor hem bepaalt.

6.

II. Vs. 6-11. Terwijl hij zich gelukkig gevoelt van wege het lot, dat hij in de gemeenschap des Heren heeft, prijst David in dankbare zegening degene, die hem tot erkentenis van het ene nodige gebracht heeft, en houdt Hem stonds in het oog; daarom is hij zeker, dat hij nooit bezwijken of afvallen zal. Deze zekerheid verschaft hem dan ook nu, nu hij gaat sterven, het

zaligst uitzicht over dood en graf in een eeuwig leven, wanneer de vreugde volkomen wordt en de heerlijkheid geen einde neemt. De Psalmist wordt hier tot een Profeet, en de Psalm tot profetie; wat hij uitspreekt is zo heerlijk en buitengewoon, dat met betrekking tot David, afgezien van Christus, ene dweepachtige hoop zou geweest zijn, die door de uitkomst beschaamd zou geworden zijn, maar in Christus zijne volle waarheid en ook voor David in Christus zijne betekenis heeft.

6. De snoeren zijn mij in lieflijke plaatsen gevallen, mij is een heerlijk deel, een schoon land, een paradijs met het meetsnoer toegemeten, toegedeeld, ja ene schone erfenis is mij geworden 1), daar de Heere zelf mijn deel is geworden, en Zijn hemel mijn vaderland.

1) Met een rustig en stil gemoed rust hij in den eeuwigen God, ja, zo hoog is zijn roem, dat hij ten zeerste veracht, wat de wereld buiten Hem aan hem als werkelijk aanbiedt. Want in een heerlijke lofzang zijn God verheffende, zegt hij, dat hij niets meer verlangt..

David beschrijft hier den aangenamen toestand, wolken hij doorleeft, of waarin God hem gezet heeft. Gods rijk en heerlijk gezelschap is hem ten deel gevallen, en daarom heeft hij schier geen woorden genoeg, om dit onuitsprekelijk voorrecht te bezingen. Des daags is hij er van vervuld, ja zelfs des nachts (vs. 7) onderwijzen hem zijn nieren, waakt zijn hart en heeft hij behoefte, om den naam des Heren groot te maken, om te vermelden het onbeschrijfelijk groot verschil tussen den eeuwigen en waarachtigen God, zijn God, en de afgoden.

7. Ik zal den HEERE loven, die mij raad heeft gegeven 1), om het goede deel te verkiezen, daar toch een mens in het midden van zeer vele goederen gesteld, niet uit zich zelven weet, waar hij met zijn hart heen moet en zo licht verkeerde wegen gaat; zelfs bij nacht onderwijzen mij mijne nieren1), wanneer ik, terwijl alles om mij slaapt, zo recht in mijne ziel gevoel, welk ene hoge, onuitsprekelijke zalige bezitting ik aan den Heere heb (vgl. 1 Koningen 1: 1 Aanm), dan leer ik den Heere steeds meer kennen en het verlangen wordt steeds groter om bij Hem te zijn.

1) Dit betekent, dat God, die steeds bij Hem was, hem enige aanwijzing in zijne dromen had gegeven of ten minste gedachten, als hij in den nacht waakte, waarvan hij ene grote zekerheid van zijne herstelling had ontvangen; misschien was hem enig middel aangewezen.

Voor David schijnt de nacht dikwijls tot groten zegen en tot grote vreugde geweest te zijn. Soms had hij er behagen in, over God te denken, als hij op zijn bed lag, en het is niet te verwonderen, dat, als hij over ‘s Heren goedheid peinsde en over den weg, dien Hij hem geleid had, dat hij als het ware genoodzaakt was, zelfs te middernacht om op te staan en te bidden. Daarom houden wij het er voor, dat het peluw een goed raadsman is; laat ons met David hier erkennen, dat het de Heere is, die raad geef en de onderwijzing in den nacht ons toezendt.

8. a) Ik stel den HEERE geduriglijk voor mij, Hij is het, op wie ik geduriglijk staar, en wiens beeld hoe langer hoe meer zich in mijne ziel afdrukt; omdat Hij aan mijne rechterhand is, als

een vriend en helper, zal ik niet wankelen; maar in mij zelven is gene kracht om mij te bewaren; mijn vertrouwen is op Hem alleen.

a) Hand. 2: 35.

De Apostel vertaalt dit: "Ik zag den Heere ten allen tijde voor mij," (Hand. 2: 25). Ik zet het oog mijns geloofs op hem en duld niet, dat het zich op andere dingen vestige. Ik zie Hem in het gezicht oculo irretorto, gelijk de arend ziet naar de zon, en oculo adamantino, met eed oog van een zeilsteen, dat zich steeds naar een punt keert. En dit was ene der lessen, welke zijne nieren hem geleerd hadden, die de Heilige Geest hem had voorgelegd.

Evenals de wijzer van een kompas steeds naar de noordster wijst, ook als het is gesloten en verborgen in een koffer van goud, zilver of hout, en nooit zijne natuur verliest, zo is een gelovig Christen, hetzij hij van hogen of lagen staat in deze wereld zij, verplicht, voortdurend zijn geloof en zijne hoop vast te bouwen op Christus, en zijn hart en gemoed vast gevestigd te hebben op Hem, en Hem te volgen door vuur en water, door oorlog en vrede, door honger en koude, door vrienden en vijanden, door duizend gevaren, door de golven en baren van nijd, boosaardigheid, haat, kwade geruchten, schimpende veroordelingen, verachting van wereld, vlees en duivel, en zelfs in den dood, zij het nog zo bitter, wreed en tirannisch, nooit Christus uit het gezicht te verliezen nooit over te geven het geloof, de hoop en het vertrouwen op Hem.

Wanneer men God steeds voor ogen heeft, dan is er moed en onverschrokkenheid, dan is het dat gewillig en verheugd, wanneer het ongeluk, kruis en lijden moet verdragen. Voorwaar, zulk een geloof kan door geen kruis en ongeluk overwonnen en overweldigd worden..

9. Daarom, omdat de Heere aan mijne rechterhand is ter mijner bewaking (vs. 8), is mijn hart verblijd, zelfs in het aangezicht des doods, en mijne eer, mijne ziel (Psalm 7: 6), verheugt zich, breekt in gejubel en gezangen uit; ook zal mijn vlees zeker wonen, in veiligheid rusten (Deuteronomium 33: 12, 28; vgl. 1 Thessalonicenzen. 5: 23).

Een gelovige werpt het gehele gewicht van al zijne zaken en aangelegenheden, tijdelijke, geestelijke en eeuwige op de beloften van God, gelijk een mens besloten is, met Hem te staan of te vallen. Hij waagt zich zelven en al wat hem toekomt, geheel aan deze kiel toe, dat is inderdaad zeggen: indien het mij niet overdraagt, ben ik tevreden om te zinken. Ik weet, dat volbracht zal worden, wat mij van den Heere gezegd is, en daarom zal ik onafgebroken op Hem zien.

Deze Psalm is terecht onder de Messiaanse Psalmen gerekend, want zeker, wat David hier zegt, is ook aan hem vervuld geworden in den zin, dat hij tot het eeuwige leven is geroepen, dat zijn leven zijn geestelijk leven, hetwelk uit God is, onvernietigbaar was, maar toch David wordt hier Profeet van de heerlijkheid van Christus Jezus, ja, Christus Jezus spreekt hier als het ware door hem, door zijn lippen, en voorspelt hier zelf, dat na zijn diepgaand lijden, zijn glorierijke opstanding zou volgen, zodat Hij geen verderving zou zien.

David’s hoop op Christus is tot volle werkelijkheid geworden, zijn hoop wordt in Christus voor Hem persoonlijke waarheid.

10. a) Want Gij, die mijn enig goed zijt (vs. 2) mijn deel en mijne erve (vs. 5), zult mijne ziel in de hel 1) niet verlaten, niet aan de hel overlaten, als een buit prijsgeven; Gij zult niet toelaten, dat Uw Heilige de verderving 2) zie. Gij o Vader! zult Uwen Zoon niet aan de verrotting van het graf overlaten.

a) Hand. 2: 31; 13: 35.

1) Het Hebr. kan worden afgeleid 1e. van (verderven) en betekent dan verderving, verrotting (Job 17: 14) waarom de Septuaginta op onze plaats diafyora vertaalt. 2e. van nederzinken, afdalen, wanneer het de betekenis van graf aanneemt..

Het Hebr. woord Scheôl en het Griekse Hades betekent gewoonlijk a. de plaats der verdoemden, b. het graf, c. de gemeen ontvang- of verblijfplaats en den staat van alle afgestorvenen, zo goeden als kwaden, d. een allerbedruksten, allerbenauwsten, allerergsten staat. Op deze plaats past allermeest en eigenlijkst de laatste betekenis, nademaal de ziel van Christus in de plaats der verdoemden nooit geweest is..

2) Dat is; Gij zult niet toelaten, dat Ik, uw Heilige, dien Gij geheiligd hebt, om als den Messias gezonden te worden in de wereld, verblijve in den kuil, onder de macht en de heerschappij des doods, maar gij zult hem opwekken. Dewijl ‘t derhalve ontwijfelbaar zeker is uit Hand. 2: 24-33 en 13: 35-36, dat de Messias in onzen tekst profeteert van Zijne opstanding, welke zijn dood, begrafenis en den staat en heerschappij des doods tot aan de opstanding toe veronderstelt; dewijl Hij insgelijks door de opstanding een zeker goed verwacht: a. voor zijn lichaam, n.l. dat dit in het graf gerust en zeker zou wonen, zonder vrees voor verrotting; b voor de ziele, dat die in de hel niet zou verlaten worden; c. voor den gehelen Persoon (den Heilige), dat die den kuil niet zien zou, of niet blijven in den kuil, of onder de heerschappij en staat des doods, zo blijkt, dat in den gehelen tekst te kennen gegeven wordt, de begraving des lichaams, de nederdaling der ziele en de heerschappij des doods over den gehelen mens..

11. Gij zult mij integendeel het pad des levens bekend maken 1), mij den weg doen bewandelen, die uit het leven in U tot het leven bij U leidt, en dat leven is wonder vreugdevol en eeuwig zalig: verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht 2); het aanschouwen Uwer heerlijkheid is een hemel; lieflijkheden zijn in Uwe rechterhand 1), eeuwiglijk; daarmee reikt Gij de Uwen altoos de heerlijkste en lieflijkste gaven toe.

1) De verrukking heeft hier David machtig aangegrepen en hem zich zelven als buiten het gezicht gevoerd, zodat hij nu, volgens Petrus woorden (Hand. 2: 30-31) "als profeet voorziende ‘t geen gebeuren zou, dit gesproken heeft van de opstanding onzes Heren," en zijne eigene uitzichten afwisselt met die des groten Verlossers. Op deze wijze kunnen wij David van onbestaanbaarheid met zich zelven vrij spreken, daar het anders ongerijmd schijnt hem te horen zeggen, dat zijn vlees in veiligheid zou rusten, en op hetzelfde ogenblik, dat hij

de verrotting niet zien zou, dat hij, nauwelijks in het dodenrijk gekomen, reeds weer het pad des levens zou aanschouwen. Mij dunkt, dat wij hier den sprong, de vlucht der profetische verrukking niet slechts zien, maar bijkans tasten. Langs dezen weg alleen vinden wij samenhang in de gedachten des lieds en gepastheid, ja genoegzame klaarheid in al zijne uitdrukkingen..

Door dezen Uwen geliefden Zoon, onzen dierbaren Verlosser, zult Gij, o Heere, ons het pad des levens wijzen, Gij zult onze zielen nu rechtvaardigen en onze lichamen opwekken ten laatsten dage, wanneer aardse zorg eindigen zal in hemelse vreugde, tijdelijk leed in eeuwig geluk.

De Psalmist spreekt, menen wij, hier niet minder in den Geest, dan in den 40sten Psalm, en door dien Geest geleid, voelt hij in zich ene verwachting ontwaken, die zich ver boven het gewone standpunt onder de Oude bedeling verhief, en drukt, gelijk van achteren blijkt, wederom onder hoger leiding die verwachting uit in den vorm, waarin zowel de onwrikbare hoop als de schone triomf van den verrezen Christus op de treffendste wijze zich afspiegelt. Het is in zeker opzicht David zelf niet meer, die spreekt. Schoon toch in een ander opzicht David wederom op het hoogste toppunt der ontwikkeling van zijn eigen innerlijk leven -maar de Geest des Heren, die in hem spreekt (1 Petrus 1: 11). Die Geest legt hem den roem ener hoop op de lippen, die ongetwijfeld ijdel geweest zou zijn zonder de door hem vooruit geziene opstanding van Zijn groten Zoon uit de doden. Maar zo mag dan ook de Messias met het hoogste recht worden geacht ene betuiging te kunnen overnemen, die in David, buiten betrekking tot Christus beschouwd, hare waarheid heeft, maar geenszins volle waarheid heeft, zou mogen heten. Wat meer is, zo mag in gemeenschap met Christus ieder gelovige de betuiging ener hope herhalen, die in Hem het middelpunt harer vervulling aanschouwt.

2) Op Christus, die het hoofd des lichaams is, hebben deze woorden de eerste toepassing, maar in Hem op alle Christenen, die vervuld zijn met Zijnen Geest, en wij mogen hieruit leren, dat het onze wijsheid en plicht is den Heere ons steeds voor ogen te stellen, dat, indien onze ogen op den Heere zijn, onze harten en tongen in Hem zich mogen verblijden dat stervende Christenen hun lichaam mogen afleggen in de gelovige verwachting ener vreugdevolle opstanding. Onze lichamen hebben in deze wereld weinig rust, maar in het Graf zullen zij rusten (Jes. 57: 2). De dood vernietigt de hoop der mensen (Job 14: 19), maar niet de hoop van een waar Christen (Spreuken 14: 32). Hij heeft hoop in den dood, levende hoop op het ogenblik van het sterven. Christus, opstanding is een onderpand onzer opstanding, zo wij tot Hem behoren..

Wij treden aan het sterfbed van den koninklijken profeet. Hoe ziet hij wel op den naderenden dood? Hoe blikt hij wel in en over het graf? Reeds in het lied zijner jonkheid (Psalm 17) vinden wij dit veelbetekenend en duidelijk slotwoord....Maar ik, ik zal Uw aangezicht aanschouwen in gerechtigheid, en als ik ontwaak zal ik mij verzadigen aan Uw beeld, En uit geheel den Psalm zijns ouderdoms (Psalm 16) ademt ons een vrede van boven toe in ‘t geloof van een godsman, voor wie de dood niet het besluit is des levens, het graf niet de jongste woning, maar die achter en boven deze een leven verwacht en in hope begroet met God en onverderfelijk als Hij. Hij weet het en betuigt het, dat er voor Gods aangezicht volle

verzadiging is van vreugde en liefelijkheden aan Zijne rechterhand eeuwiglijk. Heeft hij gebeden om een wijs hart, opdat hij zijne dagen tellen mocht, zeker! stervende dankt hij God, dat ook zijn leven niet verlaten, niet van God afgesneden zal zijn, die het eeuwige leven is. De zon van zijn leven is hem in een vriendelijk avondrood ondergegaan, waarin zijn geest den naderenden morgen van een eindelozen dag verwacht en in ‘t geloof aanschouwt. Het geldt ongetwijfeld ook van hem wat Jezus van Abraham gezegd heeft: Hij heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijne dag zou zien, en hij heeft Hem gezien en is verblijd geweest."

3) Lieflijkheden zijn in Uwe rechterhand, d.w.z. dat Gods rechterhand altijd gevuld is met lieflijkheid en altijd vol is. En als we dan weten, dat Gods rechterhand teken is van Zijn Almacht, dan krijgt deze uitdrukking een dubbele heerlijke betekenis. Want dan bezingt de dichter God niet alleen als de Bereidwillige en Genadige, die voor Zijn volk nimmer een dorre woestijn of een land der wildernis is, maar ook als de Almachtige, die in staat is, volkomen in staat is Zijne lieflijkheid en genadebewijzen ten volle aan Zijn gunstvolk te betonen.

PSALM 17.

GEBED OM KENNIS DER WARE LEER EN OM EEN LEVEN.

1. Een gebed (tephillah 1 Kronieken 25: 31) van David.

Deze Psalm is wel uit dien tijd van David’s leven, toen Saul en zijne manschappen hem en de zijnen in de woestijn Maon op de hielen zaten, dat hij alleen door ene bijzondere tussenkomst des Heren ontkwam (1 Samuel 23: 20 vv.). Het opschrift in de Arabische vertaling is: Een gebed in den persoon vaneen volmaakt man en van Christus zelven, en van ieder, die door Hem verlost is.".

Gelijk de vorige Psalm met de hoop op het zalige, genotvolle aanschouwen Gods eindigt, zo op geheel dezelfde wijze de voor om liggende (vgl. vs. 15 met Psalm 16: 11); bovendien hebben beide Psalmen meerdere punten van overeenkomst, zodat men ze meermalen aangezien heeft voor bij elkaar behorende. Intussen is er verband tussen de rots der scheiding in de woestijn Maon (Sela Machlekoth) in 1 Samuel 23: 28 tot het uur van scheiding op het sterfbed (1 Koningen 2: 9) als het aanbreken tot het doorbreken, als de eerste opwekking der hoop op een toekomstig, eeuwig en zalig leven tot het duidelijk en helder worden; wij willen daarom uit elkaar houden wat naast elkaar en niet in elkaar bestaat.

I. Vs. 1-5. De Psalmist weet zich voor God rechtvaardig in dien zin, dat bij hem het oprechte zedelijke streven aanwezig is, om Gods wil te volbrengen, en dat, waarvan men hem beschuldigt op enkel laster en miskenning berust. Hij begint daarom met de meer algemene bede om uitwendige, rechterlijke rechtvaardiging van de zijde des Heren (vs. 1 en 2 en beroept zich vervolgens ten opzichte der gerechtigheid, die hij beweerd heeft te bezitten, op Goddelijk onderzoek en de inspraak van Gods Geest in zijn binnenste, die hij ervaren heeft. De Heere heeft gene huichelarij bij hem waargenomen, maar ene volle overeenstemming tussen hetgeen zijn mond spreekt en zijn hart denkt en meent (vs. 3-6).

HEERE! hoor de gerechtigheid 1), die in mijnen persoon vervolgd wordt en U om hulp smeekt; merk op mijn geschrei, neem ter ore mijn gebed, met onbedriegelijke, oprechte lippen gesproken, niet uit een valsen mond voortgekomen.

1) Het is gene eigen gerechtigheid wanneer David aldus spreekt, want aan de ene zijde weet hij zich in zijne persoonlijke betrekking tot Saul vrij van allen ondank, in welke hij de kroon zou zoeken te roven, aan de andere zijde is zijne persoonlijke betrekking tot God van zelfverbinding en huichelachtige gezindheid vrij..

Wie bidt zonder een gerechtvaardigde te zijn of rechtvaardiging te begeven, is een huichelaar van de ergste soort, die, niet tevreden met mensen te bedriegen, ook God, den Alwetend, bedriegen wil, in dwaze verblinding menende, dat deze slechts zijn aangezicht en niet zijn hart zou zien..

2. Laat mijn recht van voor Uw aangezicht uitgaan, mijn vonnis door Uwen mond gesproken worden, omdat mijne onschuld aan het licht kome; laat Uwe ogen de billijkheden aanschouwen 1).

1) Of, Uwe ogen zien in juistheid, d.i. zien in overeenstemming met recht en billijkheid, geheel overeenkomstig de waarheid, en zonder enige partijdigheid. David beroept zich hier op vierschaar, op het oordeel Gods. Hij weet met een God te doen te hebben, die handelt zonder aanzien des persoons, naar het strikte recht. Hij weet het, dat zijn hart hem niet veroordeelt, dat zijn rechtszaak een rechtvaardige zaak is, en daarom kan en durft hij zich zo volkomen aan den rechtvaardigen God toevertrouwen, ja, tot die trouwe bescherming de toevlucht nemen.

3. Gij hebt mijn hart geproefd, des nachts bezocht, om het te doorzoeken, als gene uitwendige omgeving of bezigheid de vrije gedachten der ziel belemmeren, en het sterkst zich openbaart, wat in den mens is; Gij hebt mij getoetst, mij beproeft, gelijk men goud en zilver in het vuur beproeft, om het van alle onreinheid te louteren; Gij vindt niets, wat bewijst, dat ik een huichelaar ben, uitwendig schoon, van binnen vol door en ongerechtigheid; hetgeen ik gedacht heb, overtreedt mijn mond niet, hart en mond stemmen met elkaar overeen, Gij vindt in mij de begeerte, om mij zelfs met geen woord te bezondigen, geen wrake te nemen, niet weer te schelden, als ik gescholden word en niet te dreigen als ik lijd (Psalm 39: 2).

De bedoeling van David is niet twijfelachtig, dewijl hij bezwaard door verterenden valsen nijd, geen billijkheid bij de mensen kon verwerven, God tot rechter oproept. Maar opdat hij dit niet blindelings zou doen, legt hij zich zelven een ernstig onderzoek op, dewijl God niet door den uiterlijken schijn wordt bedrogen, Wie het toekomt de verborgen overleggingen des harten te onderzoeken. Den tijd van den nacht geeft hij aan voor het onderzoek Gods, dewijl, wanneer iemand verborgen is voor de ogen der mensen, Hij duidelijk ziet, welke ondeugden ergens nog schuilen, zoals aan de andere zijde onze ondeugden het gezicht der mensen met schaamte bedekken. Alsof hij heeft willen zeggen: o Heere, wanneer de duisternis van den nacht de consciëntie meer ontslaat van de trotse verhevene bedekselen, en de aandoeningen zich vrijer openbaren zonder getuigen en scheidsrechters, indien Gij mij op dit ogenblik

onderzoekt, zoudt Gij in mijn hart niets ontdekken, dat naar trouweloosheid zweemt. Hieruit kunnen we opmaken, hoe groot de oprechtheid van David was, die zich zelven inwendig onderzoekende, zo onbevreesd zich aan het oordeel Gods durfde onderwerpen. Want niet alleen van uitwendige ongerechtigheid wist hij zich vrij, maar ook van alle verborgen ondeugden..

Voor het Nieuw Testamentische bewustzijn zou, bij zijn dieperen en als het ware macroscopisch gescherpten blik, in den afgrond der zonde zulk ene belijdenis moeilijker zijn dan voor het Oud Testamentische; want voor het eerste is door de Nieuw Testamentische daden en werkingen der genade om aan het Oude Testament in gelijken graad vreemde onderscheiding en afscheiding van geest en vlees teweeg gebracht, hoewel ook het Oude Testamentische bewustzijn zich in zulke belijdenissen niet van zonden, maar slechts van bewuste liefde tot zonde en goddeloze zelfzucht vrij spreekt..

4. Aangaande de handelingen des mensen, die hij verricht naar het zoeken van zijn boos hart (Gen 6: 5; 8: 21),ik heb mij, waar ik die boze daden aanschouwde, naar het woord 1) Uwer lippen, dat mijne wet en mijn richtsnoer is, gewacht voor de paden des inbrekers, der goddeloze, dergenen, die zich door geweld willen meester maken van hetgeen eens anderen is; nimmer was ik zijn metgezel;

1) Onder God, bestiering en volgens het geleide van Zijn Woord, had hij zich gewacht voor de paden der inbrekers, hetzij dan dat hij zelf geen verderver of moordenaar geweest was ten aanzien van Saul en niet had toegelaten, dat anderen hem ombrachten, of wel in het algemener te nemen, hetzij dat hij zich van alle kwaad zorgvuldiglijk, van alle boosheid had gereinigd en onthouden en zich alleen naar het voorschrift van zijn plicht had gedragen en anderen ook van het kwade had afgehouden en tot de betrachting der deugden aangezet..

Woord uwer lippen. Gods Woord was voor David het richtsnoer geweest bij zijne daden. Want dat Woord maande aan de ene zijde af van de zonde en dreigde tegen de overtreders zijner straffen, maar beloofde ook de heerlijke zegeningen en de vervulling van al zijne toezeggingen. David weet, dat God Zijne belofte zou vervullen en daarom zich aan dat Woord vasthoudende, had hij zijn pad in dezen zuiver gehouden.

5. Houdende mijne gangen in Uwe sporen, opdat mijne voetstappen niet zouden wankelen (vgl. 1 Petrus 2: 21).

Onder droefheid is het niet gemakkelijk zich zelven in de hoogte te houden: een kaars vat niet licht vlam, wanneer vele benijdende monden er tegen blazen. In kwade tijden is het vooral nodig en die verstandig is neemt daartoe zijne toevlucht. Plato zei tot een van zijne leerlingen: "Wanneer de mensen kwaad van u spreken, leef dan zo, dat niemand hem gelooft." De raad is goed genoeg, maar hij heeft ons niet gezegd, hoe wij daartoe zullen komen. Wij hebben hier een voorschrift in een voorbeeld belichaamd; indien wij willen behoed worden, moeten wij roepen tot den Bewaarder en Goddelijke hulp op onze zijde zoeken te verkrijgen. "Houd mijne gangen op," gelijk een zorgvuldig voerman zijn paard ophoudt, wanneer het den heuvel afgaat. Wij hebben alle soorten van gangen, snel en langzaam, en de reis is nooit lang van ene

soort, maar zo God onze gangen ophoudt, kan niets ons neerwerpen. Die in droefheid is en noodzakelijk dit gebed verdubbelen, en wij allen, sedert wij in onze benen zo zwak zijn geworden door Adams val, hebben behoefte het elk uur van dag doet te bidden. Indien een volkomen vader viel, hoe zal een onvolkomen zoon kunnen roemen?.

6.

II. Vs. 6-12. Nadat zo de bidder zijn inwendig denken en bedoelen, en zijne gehele uitwendige levensrichting voor de ogen des Heren heeft blootgelegd, en daarmee het rechte fondament gelegd heeft tot een gebed, dat verhoring kan vinden (Joh. 9: 31), verheft hij zich met des te meer vertrouwen tot de bijzondere bede, om buitengewone betoning der Goddelijke hulp, overeenkomstig aan de buitengewone gevaren, waarin hij zich bevindt (vs. 6-9) Die begeerte grondt hij door ene welsprekende schildering van het in boosheid verharde en door moordlust vervulde karakter van hen, die hem verstoren en vervolgen (vs. 10-12).

6. Ik, die mij door Uwe bewaring rechtvaardig mag rekenen, roep U aan, met vast vertrouwen, omdat Gij mij verhoort. O God! neig Uw oor tot mij (Jes. 37: 17), hoor mijne rede.

7. Maak Uwe weldadigheden wonderbaar; het gevaar, waarin in verkeer, is zo groot dat alleen een wonderwerk van Uwe almacht mij redden kan; maar zulk ene genade wilt Gij ook aan Uwe kinderen bewijzen; Gij, die verlost degenen, die op U betrouwen, van degenen, die tegen Uwe rechterhand 1), tegen Uwe koninklijke verordeningen, tegen Uw wereldbestuur opstaan, die tegen die weldoende hand zich verzetten. die niet willen dat Gij hen zegent met Uwe genade.

1) Opstaan tegen Uwe rechterhand is opstaan tegen de macht Gods. David weet het, zijne vijanden zijn Gods vijanden. Die tegen hem zich verzetten, hem belagen, staan op tegen den Almachtigen God. En daarom, waar hij weet, dat hij zijn pad naar Gods Woord zuiver heeft mogen houden, God zijn God is, zal Hij hem ook redden van al zijne vijanden. David geeft zich met volkomen vertrouwen over aan de almachtige genade van zijn Verbonds-God.

Anderen vertalen: Betoon Uwe wondervolle genade, o Helper van degenen, die aan uwe rechterhand toevlucht zoeken tegen hen, die zich vijandig verheffen.

8. Bewaar mij als het zwart des oogappels 1), die door U in ‘t menselijk lichaam met zoveel wijze zorg geplaatst is, om dien te bewaren; verberg mij onder de schaduw Uwer vleugelen, gelijk een adelaar 2) zijne vlerken over zijne jongen uitstrekt (Deuteronomium 32: 11).

1) In het Hebr. Schamarni keïschon bath-ajin. Zuiver en letterlijk is dit niet in onze taal weer te geven. Het eerste woord Ischon, verbonden met Ajin betekent letterlijk, het mannetje van het oog, en het tweede, Bath met Ajin verbonden, het dochtertje van het oog. Beide betekenen dan de van de Iris omringende oogappel. Deze heet Ischon, omdat in het oog het beeld van een ander zich in het klein afspiegelt, en bath, omdat het beeld een dochtertje van het oog is. (In het Latijn: pupilla, in het Grieks: korh) Als het zwart des oogappels is daarom minder juist. Als de oogappel is te zwak. Het best doet men dan over te zetten: Als de oogappel, als

het licht der ogen. En nu weet men, dat niets den mens zo dierbaar is als juist de oogappel, als het licht der ogen. Als een pijl vliegt, of een stofwolk wordt opgejaagd, of een steen u wil treffen, dan houdt ge de hand of den arm voor de ogen, opdat dit kostbaar lichaamsdeel niet gekwetst worde. Zo ook smeekt David hier op bijzondere wijze, op geheel enige wijze door zijn God in bescherming te worden genomen.

2) Het beeld der hen (MATTHEUS. 23: 37), dat vele uitleggers ook hier vinden, is waarschijnlijk aan het Oude Testament nog vreemd: wij vinden ten minste eerst ten tijde van Salomo enige aanwijzingen (1 Koningen 4: 23; Job 38: 36) dat men in Palestina hoenderen had, die zeker even als het paard uit Egypte overgebracht waren (Leviticus 1: 14)..

9. Verberg mij voor het aangezicht der goddelozen, die mij verwoesten, mijner doodsvijanden, die mij van alle zijden insluiten en omringen.

Christenen mogen het niet vergeten, dat zij een vijand hebben van dezelfden aard en van gelijk karakter, die ieder zoekt, en rondgaat wie hij zou mogen verslinden.

10. Met hun vet besluiten zij zich; op hun grootheid, rijkdom en macht bouwen zij, zodat zij gevoelloos zijn in hunnen hoogmoed voor elke indruk en zich verharden in het gebrek aan medegevoel; met hunnen mond spreken zij hovaardiglijk; de hoogmoed is reeds zo groot geworden, dat zij openlijk spreken alsof niets missen kon, wat zij zich eenmaal voornamen.

11. In onzen gang, waarheen ik mij nu ook met de mijnen wende (1 Samuel 23: 26), hebben zij ons nu omsingeld, zij hebben elke uitweg versperd; zij zetten hun ogen, zij loeren op ons, ter aarde nederbukkende, gelijk de leeuw loert op zijne prooi, en zich bukt, om dadelijk den verpletterenden sprong te doen, of om mij ter aarde te vellen 1).

1) Beter: Of om mij ter aarde te vellen. Daar hadden zij hem omsingeld, daar loerden zij op hem. Hij deelt in deze verzen mede met welk soort vijanden hij te doen heeft, met ongevoelige, hoogmoedige mensen, die geen medelijden, geen erbarmen kenden. Is het dan te verwonderen, dat hij smeekt: Bewaar mij, o God, heb zo veel zorg voor mij, als iemand heeft voor zijn oogappel, voor het licht zijner ogen? Immers neen, want indien zijn God hem niet bewaart, heeft hij ook niet anders als den dood te verwachten.

12. Hij is gelijk als een leeuw, die begeert te roven, alzo is hij, die hoofd van deze mijne vijanden en vervolgers is, begerig om mij te verscheuren, en als een jonge leeuw, zittende In verborgene plaatsen, en loerende op zijnen buit, alzo loert de koning Saul op mij (Psalm 10: 9).

13.

III. Vs. 13-15. Daar de bidder den vijand, aan enen vraatzuchtigen leeuw gelijk, woedende op zich ziet losspringen, bidt bij den Heere, om Zich tussen beiden te plaatsen, den vijand den Weg te versperren en bovendien de ziel van Zijnen Hem oprecht overgegeven dienaar te redden van degenen, die hun deel in hun leven hebben. Tegenover deze verheft hij, die zijn

deel in den Heere heeft, zich tot de hoop van een zalig aanschouwen van God, zelfs voor het geval, dat hij in het tegenwoordige gevaar zou omkomen, -zo krachtig is in dit ogenblik van gebed het bewustzijn van gemeenschap met den Heere in zijn hart, dat daarin het uitzicht op weder opwekken uit den doodsslaap hem vervult.

13. Sta op, HEERE! van Uwen troon (Psalm 12: 6), tegenover dezen leeuw; kom zijn aangezicht voor, reeds is hij tot den sprong gereed, maar nog kunt Gij mij redden; vel hem neer, dat bij ter aarde valle, bevrijd mijne ziel met Uw zwaard van den goddeloze; geef Gij zelf hem den doodsteek.

14. Red mij met Uwe hand van de lieden, die mij vervolgen, o HEERE! van de lieden, die van de wereld zijn, die geen ander vaderland kennen dan deze wereld, die met al hare begeerlijkheden vergaat (1 Joh. 2: 17 vv.), van hen, welker deel in dit leven is (Luk. 16: 25), daar zij geen ander genot, geen anderen schat kennen dan het aardse, welker buik Gij vervult met Uwen verborgen schat, dien Gij wereldse goederen en genietingen geeft, om hun begeerte te bevredigen, maar daarbij alle aanspraken op hogere goederen afsnijdt; de kinderen zelfs van die goddelozen worden verzadigd van die wereldse genietingen, en zij laten hun overschot, hunnen rijkdom en overvloed bij hun sterven weer hunnen kinderkens achter 1). Zij hebben alles wat de wereld kan geven, alleen U, den hoogsten, den enig waren schat, kennen zij niet.

1) In dit vers leert David niet, dat god de goddelozen overvloed geeft, om ze tot bekering te brengen, maar geeft hij het verschil aan tussen hem en hen. Hij heeft aan zijn God genoeg. Ook te midden van bekrompene omstandigheden kent hij nog een onbeschrijfelijken rijkdom en vreugde in zijn God, maar deze mensen, zij zoeken alleen hun heil in het stoffelijke, in de dingen der wereld. Om God en Zijn Woord bekommeren zij zich niet. Als ze het maar goed hebben in deze wereld, menen zij tevreden te kunnen zijn. Hoe geheel anders is zijn lot en lotsbestemming. Want hij zal den Heere zien (vs 15). Zien, niet in genieten van de gave der genade, van de uitredding uit de gevaren, maar zien met onsterfelijke ogen, zien in gerechtigheid, als hij eenmaal zal opwaken, opgewekt worden.

15. Maar ik, wiens gerechtigheid zo miskend en wiens lot zo zwaar is, heb ene andere spijze, een anderen schat, ene andere verwachting. Terwijl de werelddienaar onder Uwe gerichten omkomt, zal ik Uw aangezicht in gerechtigheid als een gerechtvaardige, wiens onschuld aan den dag treedt, aanschouwen; ik zal verzadigd worden, met Uw beeld, ik zal naar hartelust Uwe heerlijkheid aanschouwen, als ik zal opwaken 1) uit den slaap des doods.

1) Anders: "Als ik zal ontwaken naar uw beeld" of maar uwe gelijkenis."

De lichamen der rechtvaardigen slapen nog, maar om verzadigd te worden op den morgen der opstanding, wanneer zij ontwaken. Wanneer een Romeins overwinnaar in den oorlog geweest was en grote Overwinningen behaalde, keerde hij naar Rome terug met zijne krijgslieden. Hij ging alleen in zijn huis om zich daar te verblijden tot den volgenden dag, wanneer hij de stad verliet, om dien weer binnen te treden in het openbaar en in triomf. Zo gaan ook de heiligen als het ware zonder hun lichamen in den hemel, maar op den laatsten dag, wanneer hun

lichamen ontwaken, zullen ze ingaan in hun triomfwagens. Mij dunkt, ik zie dien groten optocht, wanneer de Heere Jezus het eerst van allen met vele kronen op het hoofd, met zijn heerlijk, onsterfelijk lichaam den weg zal wijzen. Achter Hem komen de heiligen, ieder van hen met de handen klappende of ene zoete melodie aan hun gouden harpen onttokkelende, allen ingaande in triomf. En wanneer zij komen aan de poorten des hemels en de deuren wijd geopend zijn om den koning der ere binnen te laten, hoe zullen de engelen, opeengedrongen, bij de vensters en aan den gevel, gelijk de inwoners bij de Romeinse triomftochten, den schitterenden optocht afwachten en hemelse rozen en lelies op hen strooiende, roepen: "Halleluja! halleluja! halleluja! de Heere God, de Almachtige regeert!" "Ik zal verzadigd zijn" in dien heerlijken dag, wanneer alle Engelen van God zullen komen om de triomfen van Jezus te zien en wanneer Zijn volk met Hem zal triomferen..

De wereld moge zich verzadigen, waaraan zij wil, ik verzadig mij aan God.

Wat is een wereldling? Die zijnen hemel op aarde heeft en zijn deel hier.

Daar is geen waar genoegen, geen verzadigde lust van een gelovige ziel dan alleen in God en in de beschouwing van Zijn vriendelijk Aangezicht, en in de deelneming aan Zijn Beeld, als ook in Zijn goeden wil ten onswaarts, en aan het goede, hetwelk Hij door Zijn Geest in ons werkt. En zelfs zal al dat genoegen en de verlustiging daarin niet eerder volkomen en onbevlekt zijn, dan totdat wij in den hemel zelven met Zijn Beeld verzadigd mogen worden..

Zonder twijfel spreekt David de hoop uit op een aanschouwen van God, waarmee hij eens als rechtvaardig voor God verwaardigd zal worden. Ja, wanneer hij in het tegenwoordig doodsgevaar bezwijkt, nooit zou hij het genieten als een uit den doodsslaap ontwaakte, en derhalve (ofschoon dit niet geheel hetzelfde is) als een opgestane..

PSALM 18.

DANKLIED VOOR GODS WELDADEN.

1. Voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1),een Psalm van David, den knecht des HEREN 1), die de woorden dezes lieds tot den HEERE gesproken heeft, ten dage, als hem de HEERE gered had uit de hand van al zijne vijanden, en uit de hand van Saul.

1) Knecht des Heren wordt in algemenen zin ieder vrome genoemd. (Job 1: 8; 2: 3. 19: 12,14). Ook in dezen algemenen zin wordt niet slechts op het subjectieve moment der gehoorzaamheid gezien, maar de uitdrukking wijst tevens op de waardigheid van den alzo genoemde: het is ene eer door God onder het getal van Zijne knechten opgenomen te worden, die zich verheugen in de bescherming en de zorg van hunnen machtigen en rijken Heere. Gewoonlijk wordt echter de uitdrukking in bijzonderen zin gebezigd van diegenen, van welke God zich bedient tot volvoering Zijner raadsbesluiten, aan wie Hij de bezorging Zijner aangelegenheden overgeeft en die hij tot bevordering van Zijne eer roept. David, die volgens Hand. 13: 36, "in zijnen tijd den raad Gods diende," is, na Mozes en Jozua, de eerste, die in

dezen zin knecht Gods genoemd wordt, hier, in het opschrift van Psalm 36, en in zijne eigene woorden (2 Samuel 7: 18 vv.)..

David, in wie het koninkrijk der belofte begon, diende het werk van God op niet minder duidelijke en heerlijke wijze dan Mozes, door wiens bemiddeling Israël de wet, en dan Jozua, door wie het ‘t land der belofte ontving..

2. Hij zei dan: (vgl. 2 Samuel 22: 1 vv. waar de Psalm met het opschrift en ongeveer dezelfde woorden voorkwam).

Op enen Psalm, die op het duidelijkst het kenmerk van den tijd der vervolging door Saul draagt, volgt nu die, in welken zich alle daar vernomene en alle vroegere klachten in een heerlijk lofgezang oplossen; want wat David vroeger bewogen heeft om te klagen, is nu veranderd en geëindigd; hij staat aan het einde van zijne aardse loopbaan, en heeft nog slechts zijn lied te zingen ter ere van Hem, die alles zo heerlijk bestuurd en hem op vleugelen der arenden veilig geleid heeft.

David, een type van Christus en een deelgenoot van het lijden van Christus in Zijne leden en van de bevrijdingen en overwinningen over Zijn een hun vijanden, nu gezeten in zijn koninkrijk, prijst God voor Zijne wonderbare genade; als een type van Christus voorspelt hij van de uitbreiding en de vastheid van zijn eigen koninkrijk en van het Koninkrijk van Christus onder de volken, dat daardoor vertegenwoordigd is.

2.

I. Vs. 2-4. Vooreerst een preludium of voorspel; even zo innig als krachtig spreekt zich aanstonds bij het begin het hoofdgevoel uit, dat den bejaarden koning bij het terugzien op zijn levenslot vervult; in ene menigte namen der liefde zoekt hij aan te wijzen, wat hij in zijn lang leven aan zijnen God gehad heeft, en welke uitwerking deze ervaringen teweeg gebracht hebben.

2. Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijne sterkte! die mij zowel innerlijk sterk maakt door de kracht uit de hoogte, als uiterlijk mij door uwen machtigen bijstand bekwaam maakt, om allen nood en alle gevaar te overwinnen.

3. De HEERE is mijne Steenrots en mijn Burcht en mijn Uithelper; mijn God, mijne Rots, mijn beschutting, op welken ik betrouw, mijn Schild en de Hoorn mijns heils 1), mijn hoog Vertrek (zie 2 Samuel 22: 3).

1) "Hoorn mijns heils" is hetgeen mij in mijn onvermogen tegemoet komt, het overwint en mij uitkomst geeft. Alle deze namen, aan God gegeven, zijn vruchten van het leed, dat David dit lied deed zingen, n.l. de vervolging door Saul, hoe hij in het aan holen rijke, aan bossen arme land vluchten moest op de rotsen, en de bergen hem tot vestingen moesten dienen. In de toevlucht, door hem in de bergen gevonden, en in al die gelukkige toevalligheden, die hem soms in den hoogsten nood uitkomst brachten, ziet David slechts even zo vele bijzondere

openbaringen, van hetgeen Jehova zelf voor hem was. Het getuigenis aangaande een zo menigmaal trouw bevonden God, gaat in vs. 4 over in ene beschrijving van zijne ondervinding dienaangaande..

4. Ik riep den HEERE aan, als degene, die te prijzen is, zo dikwijls mij gevaar bedreigde, en werd verlost -dit is mijne ondervinding in mijn ganse leven vol gevaren en uitreddingen-van mijne vijanden.

5.

II. Vs.5-20. Hierop houdt zich de zanger bezig met het eerste gedeelte der gevaren en uitreddingen in zijn leven, die aan het einde van het opschrift in ‘t bijzonder op den voorgrond gesteld zijn; het zijn die uit den tijd wier vervolging door Saul. Hij neemt ze in één beeld te zamen: dood en verderf hebben tegen hem gestreden als tegen weinig anderen: maar hij heeft het ook duizendvoudig ervaren dat er een God is, die de gebeden verhoort. Terwijl hem dit opnieuw voor den geest komt wordt het onzichtbare als het ware zichtbaar voor hem; de aarde beefde, de hemel neigde zich, in bliksem en onweder daalde de Heere bijna zichtbaar af, en redde hem, den bijna weggezonkene, uit grote wateren.

5. Banden des doods hadden mij in dien tijd, toen Saul mij zo hevig vervolgde, omvangen, en beken Belials verschrikten mij.

6. Banden der hel omringden mij, strikken des doods bejegenden mij (zie 2 Samuel 22: 5,6).

7. Als mij bange was, riep ik den HEERE aan, en riep tot mijnen God 1); Hij hoorde mijne stem uit Zijn paleis en mijn geroep voor Zijn aangezicht kwam in Zijne oren 2).

1) Dat David, reeds bijna verzonken in de kaken des doods, toch zijn hart in gebeden ophief naar den hemel, is een helder bewijs van zijn zeldzaam geloof. Laten wij derhalve weten, dat zodanig een spiegel ons voor ogen wordt gesteld, opdat nooit de hevigheid der rampen ons van het bidden afschrikke..

Het gebed is gene welsprekendheid, maar ernst, niet het uitspreken van hulpbehoevendheid, maar het gevoel daarvan; het is het roepen des geloofs tot het oor van genade.

2) De Aediles bij de Romeinen hadden altijd hun deuren openstaan, zodat er voor ieder gelegenheid was om te naderen, wanneer hij klachten had. De deuren tot Gods genade staan altijd wijd open voor de gebeden van Zijn gelovig volk. De Perzische koningen hielden het voor een stuk van hun ellendigen roem om enen gemakkelijken toegang, zelfs voor hun groten, te weigeren. De doodstraf was bedreigd aan degene, die ongeroepen naderde. Esther was zelfs bevreesd. Maar de Koning des hemels openbaarde Zich zelven aan Zijn volk, Hij roept tot Zijne bruid: "Laat Mij uw gelaat zien, laat Mij uwe stem horen," en wijst het verzuimen daarvan aan als de oorzaak van hare zielsziekten. De deur van den tabernakel was niet van enige harde of afsluitende stof, maar een gordijn, dat gemakkelijk kon doordrongen worden. En wanneer niemand in den tempel kwam om te dienen dan alleen de Hogepriester,

en de overigen in den voorhof stonden, zo is nu Gods volk een koninkrijk van priesters, en zijn zij geroepen om te dienen in den tempel en bij het altaar. (Openbaring 11: 1). "Zo laat ons toegaan met een waarachtig hart in volle verzekerdheid des geloofs; laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd. (Hebr. 10: 22a; 4: 6).

8. Toen de Heere zich opmaakte om mij te helpen, daverde en beefde de aarde, en de gronden, grondslagen der bergen beroerden zich en daverden, omdat Hij ontstoken was.

9. Rook ging op van Zijnen neus, en een vuur uit Zijnen mond verteerde; kolen werden daarvan aangestoken.

10. En Hij boog den hemel, en daalde neer, en donkerheid, duisternis der wolken was onder Zijne voeten.

11. En Hij voer op enen Cherub 1) en vloog; ja Hij vloog snellijk op de vleugelen des winds.

1) De Cherubs komen voor als bewakers van het Paradijs. Elders komen zij voor als de levende, sterke beschutting en het voertuig van Gods ongenaakbare Majesteit; door hen is God niet alleen in de wereld alomtegenwoordig, maar zij vertegenwoordigen in het bijzonder de heerlijkheid Gods, als deze in haar verhevene kracht zich aan de wereld openbaart..

12. Duisternis zette Hij tot Zijne verberging, tot Zijn omhulsel; rondom Hem was Zijne tent 1), duisternis der wateren, wolken des hemels of, bergen van nevelsluiers.

1) Of, rondom Zich tot een tent, zodat Hij onzichtbaar was niet alleen, maar als een onzichtbare Zijn toorn openbaarde.

13. Van uit den glans, die voor Hem was, dreven door Zijne wolken daarhenen, hagel en vurige kolen.

16. En de diepe kolken, beddingen der wateren werden gezien, en de gronden, de grondslagen der wereld werden ontdekt, van Uw schelden, o HEERE! van het geblaas des winds van Uwen neus.

17. Hij zond van de hoogte, Hij nam mij, Hij trok mij op uit grote wateren 1).

1) Op dichterlijke wijze bezingt David het hier, hoe de Heere hem redde. Hij zegt toch, dat de Heere de beddingen der rivier ontblootte, om hem, Zijn knecht, te redden uit hooggaande noden. Door zijne vijanden schier geheel overweldigd, weet de Heere hem nog door zijn macht, hier vergeleken bij stormwind en donder, te redden.

Bij vs. 17 tekent Luther aan, dat David wil zeggen: "Hij heeft een Mozes van mij gemaakt." Gelijk Mozes uit de wateren van den Nijl werd gevonden, alzo redde hier de Heere David uit de grote wateren van vervolgers, door zijne vijanden.

20. En Hij voerde mij uit in de ruimte; Hij rukte mij uit, want Hij had lust aan mij 1); uit genade had Hij mij tot Zijnen geliefde verkoren, dien hij niet wilde laten omkomen.

1) Dit geschiedde, omdat de Heere lust aan hem had, niet om iets dat in hem was, of om enige zijner verdiensten, maar alleen uit vrije genade en enkel goedheid en liefde. Wij zijn onze zaligheid en grote zielsverlossing schuldig aan het welbehagen en den lust, die God stelde in David's zoon, gelijk Hij bij herhaling, zo bij den Doop als bij Zijne verheerlijking op den berg, te kennen gaf..

Hij schrijft de oorzaak aan niets anders toe dan louter aan het welbehagen Gods, zodat de lof enig alleen en geheel Hen toekomt. Hij maakt nu melding van het welbehagen, met het oog op zijne roeping..

21.

III. Vs. 21-28. Dit deel zijns levens is ene schouwplaats voor de openbaring der vergeldende gerechtigheid Gods geweest, daar is duidelijk geworden, dat God Zich in dezelfde betrekking tot den mens stelt, als deze tot Hem staat. Dit is het besluit, dat de dichter aan het einde van dit gedeelte van zijn lied uit het voorgaande trekt.

21. De HEERE, die mij, den machteloze en hulpeloze, van de hand mijner vijanden redde, vergold mij naar mijne gerechtigheid; Hij gaf mij weer, vergold mij naar de reinigheid mijner handen 1)

1) Het heeft den schijn bij het eerste gezicht, dat hij met zich zelven in strijd komt, want waar hij onlangs alles wat hij ontvangen had terug bracht tot het welbehagen Gods, beroemt hij zich er nu op, dat hem een rechtvaardig loon is vergolden. Maar indien wij vatten, met welk doel hij deze vermelding van zijn reinheid verbindt met het welbehagen Gods, zal men gemakkelijk beide uitdrukkingen kunnen verenigen. Vroeger heeft hij getuigd, dat indien God hem niet had geleid, hij geen hoop op regeren had gehad, en noch door de stemmen des mensen was gekozen, noch eigener beweging er op was losgestormd, maar dewijl het Gode alzo behaagd had; nu voegt hij er in de tweede plaats bij, dat hij gelovig Gode gehoorzaam was geweest, zodat hij nooit van Zijn bevel was afgeweken. Beide nu was noodzakelijk, dat God David niet alleen met Zijn gunst voorkwam en hem tot koning verkoos, doch ook David moest op zijn beurt in gehoorzaamheid en met een zuivere consciëntie het rijk als van God hem gegeven, ontvangen. Vervolgens, wat ook de goddelozen hadden beproefd, om zijn geloof schipbreuk te doen lijden, volstandig had hij den rechten loop van zijn roeping gehouden. Wij zien nu, dat er geen verschil is in beide uitspraken, maar dat zij zeer goed met elkaar in overeenstemming zijn..

22. Want 1) ik heb des HEREN wegen gehouden, acht genomen op Zijne wegen en ben van mijnen God niet goddelooslijk afgegaan, afgeweken.

1) In deze verzen werkt David nader uit, waarin de reinheid zijner handen bestaat. Hierin, dat hij had gewandeld in de rechten en inzettingen des Heren, dat hij zich wachtte voor

ongerechtigheid, om zelf in te grijpen in de wegen Gods. David heeft gelovig gewacht op het ogenblik, dat God voor hem had uitverkoren. Daarom heeft hij zijn hand niet uitgestoken naar den Gezalfde des Heren, toen deze in zijn macht was, maar de verzoeking weerstaan. En al mocht hij voor een ogenblik in diepe moedeloosheid een weg inslaan, die van klein geloof getuigde, dit was ook slechts een ogenblik geweest en werd opgevolgd door dat andere, waarin wij van hem lezen, dat hij zich sterkte in den Heere, zijnen God.

23. Want al Zijne rechten waren voor mij, waren het doel mijner ogen, en Zijne inzettingen deed ik niet van mij weg, als iets, waarvan ik niets wilde weten (Jes. 38: 17 38.17).

24. Maar ik was oprecht bij Hem, daar ik mij met geheel mijn hart aan Hem overgegeven had, en ik wachtte mij voor mijne ongerechtigheid.

Hij wachtte zich zelven. Wie is zijn eigen bewaker? Het is de Heere, die zijn beschermer is, Hij is de behoeder van Israël en de bewaarder der mensen. Indien een mens zich niet kan bewaren voor droefheid, hoe is hij bekwaam zich zelven te wachten voor de zonde? God werkt in onze eerste bekering op ons, zo als Hij deed op de aarde, of op Adams lichaam in het paradijs, toen Hij ene ziel daarin blies, en hem tot een levend wezen maakte; zulk ene macht wendt Hij aan als Christus aan Lazarus in zijn graf; want wij zijn "dood door zonden en misdaden," maar als wij levend gemaakt zijn moeten wij wandelen en zelf handelen; de Heere wil hebben, dat wij met Hem te zamen arbeiden, want wij zijn dan op Christus gebouwd niet als dode, maar als levende stenen (1 Petrus 2: 5). De genade, waardoor wij levend zijn gemaakt, is de Zijne en de macht is de Zijne. Hij is het, die in ons werkt beide het willen en het volbrengen, wanneer wij iets doen, en alzo doen wij het door Zijne genade; ille facit, ut nos faciamus.

Helaas! wij zijn niet bekwaam om ons zelven te helpen, zelfs niet om ene goede gedachte te denken, of om boze inblazing, of om beproeving te weerstaan, maar onze bekwaamheid is uit God. "Het is God," zegt de Psalmist (18: 33), "die mij met kracht omgordt; en Hij heeft mijnen weg volkomen gemaakt."

25. Zo gaf mij de HEERE weer naar mijne gerechtigheid, naar de reinigheid mijner handen, die openbaar is voor Zijne ogen.

Hij zegt niet om, maar naar mijne gerechtigheid. Er is ene gerechtigheid des persoons door zijne volmaaktheid en heiligheid in gestalte en daden; zo zal niemand, die leeft, voor Zijn aangezicht rechtvaardig zijn (Psalm 143: 1). En er is ene rechtvaardigheid der zaken, en zo kan iemand volkomen onschuldig zijn in ene zaak waarmee hij beschuldigd wordt. Deze plaats en andere (Psalm 7: 9. Psalm 17: 1) spreken van ‘t laatste en niet van ‘t eerste..

De reinigheid mijner handen staat hier niet in den zin van, volmaaktheid, maar staat hier tegenover veinzerij, onoprechtheid. Vandaar dat de dichter ook in de volgende verzen het uitspreekt, dat de Heere bij de goedertierenen en de oprechten en de reinen een God van nabij is. Hij eist, Hij vraagt waarheid en oprechtheid in het binnenste.

26. En gelijk Gij voor mij geweest zijt, zo zijt Gij voor allen; het is de vraag, hoe de mens gezind is tegenover U. Bij den goedertierene houdt Gij U goedertieren, bij den oprechten man houdt Gij U oprecht.

27. Bij den reine houdt Gij U rein, maar bij den verkeerde bewijst Gij U enen worstelaar.

28. Want, zo heb ik het gezien, dat Gij handelt ten opzichte der beide soorten van mensen in Uwe gemeente, in Israël, Gij verlost het bedrukte volk; maar de hoge ogen vernedert Gij 1).

1) Hieruit ontleent nu de dichter gelegenheid tot vertroosting der nederigen en om het bedrukte en verdrukte volk Gods op te beuren. De trotsen mogen schrikken, en moeten beven, want God zal hun hoge ogen vernederen, hoe groots hun harten, hoe vermetel hun bedoelingen, en hoe versmalende en honende hun houdingen en handelingen jegens de godvruchtige werken zijn mogen, maar de arme vernederde en van alle zijden geplaagde vromen en gelovigen mogen en moeten zich opbeuren en bemoedigen, dat God alle hun duisternis als die van David zal doen opklaren..

29.

IV. Vs. 29-46. Had David zo even zijne redding uit de hand van Saul aangewezen, als staande in verband tot zijne gerechtigheid, en daarom aan het bijzondere tot het algemene overgaande, de stelling uitgesproken, dat de gerechtigheid steeds het fondament des heils is, nu daalt hij weer tot het bijzondere af, en bevestigt de algemene stelling uit de ervaring, die hij ook in het tweede gedeelte van zijn leven gemaakt heeft. Hij prijst daar de genade van God en den bijstand, die hem tegen de buitenlandse vijanden, de tegenstanders van zijn koninkrijk deels reeds geworden is, deels nog toekomen zal, en niet alleen hem persoonlijk, maar ook hem in zijne nakomelingen.

29. Wat ik gezegd heb, heb ik ook verder zelf ervaren; want Gij doet mijne lamp lichten; Gij laat het licht, dat Gij in mij onder Uw volk aangestoken hebt, niet uitgeblust worden; de HEERE, mijn God, doet mijne duisternis opklaren; wat door mijne schuld bedorven is, maakt Hij door Zijne genade weer goed.

30. Want, zo heb ik werkelijk ondervonden in de oorlogen, die ik te strijden had, met U loop ik door om bende en met mijnen God spring ik over enen muur 1).

1) Dit wil niet alleen zeggen, dat hij het nu doet, maar dat hij het ook vroeger gedaan heeft. Het verleden is voor hem heden, en uit het heden besluit hij voor de toekomst. Alle zijne overwinningen, dit wil hij zeggen, heeft hij door zijn God behaald. Zijn God komt alleen de ere toe van wat hij vermocht. Waar God, de Opperste Leidsman was, zijn Veldheer en Behoeder, daar kan geen muur hem verhinderen, daar kan een machtige bende van vijanden hem niet weerstaan. David heeft ondervonden en ondervindt, wat een Paulus ondervond: Als ik zwak ben, dan ben ik machtig.

31. Gods weg is volmaakt; de rede des HEREN 1), Zijn Woord is doorlouterd als het fijnste goud (Psalm 12: 7); Hij is een schild allen, die op Hem betrouwen.

1) David zegt het hier, dat de Heere nooit te vergeefs door Zijne kinderen wordt te hulpe geroepen, maar ook dat Zijne beloften zijn als goud, onvervalst goud, waarop men aan kan. En dewijl dit zo is, is Hij in Zijn Persoon een schild voor, allen, die op dit Woord bouwen.

Met vs. 31 eindigt de eerste helft van dezen zegezang, als met een heerlijken juichtoon.

Met vs. 32 begint de lofzang een nieuwe vlucht en wordt vs. 31 nader toegelicht.

32. Want wie 1) is God, behalve de HEERE alleen? en wie is een Rotssteen, dan alleen onze God (Jes. 43: 11; 44: 6,8), buiten onzen God.

1) Als antwoord verwacht de dichter niet anders dan dit, dat de Heere de enige God is, de enige Rotssteen; want ja, in de steenrotsen der aarde had ook David een veilige wijkplaats dikwijls gevonden, maar hij had het ook ontdekt, dat diezelfde steenrotsen ook voor de vijanden te bereiken waren. Ja, hij had het ervaren, dat rotsstenen hem nog geen veiligheid hadden geboden, indien niet te Heere, de enige en eeuwige Rotssteen, hem met Zijne genade had bedekt. En daarom moet en zal hij vragen, wie is een Rotssteen, dan alleen onze God?

33. Het is God, die mij met kracht omgordt; en Hij heeft mijnen weg volkomen zonder aanstoot gemaakt.

34. Hij maakt mijne voeten gelijk als der hinden, en Hij stelt, stelde mij op Mijne hoogten.

Snelheid van beweging werd steeds beschouwd als ene van de eigenschappen van een ouden held. Achilles is bekwaam als zijnde podav wkuv. Nisus bij Virgillius is hyperbolisch beschreven: "et ventis et fulminis ocior alis, en de mannen Gods, die tot David kwamen, kloeke helden, krijgslieden ten oorlog, toegerust met rondas en schild, worden mannen genoemd met "aangezichten der leeuwen," en "als de reeën op de bergen in snelheid" (1 Kronieken 12: 8). Asahel wordt beschreven als "licht op zijne voeten als ene der reeën" (2 Samuel 2: 18), en Saul schijnt genoemd te zijn "de ree (sieraad) van Israël" (2 Samuel 1: 19). Men heeft gezegd, dat de voeten der hinden sterker zijn dan die des herten, en dat zij vlugger is dan hij; daarvoor is echter gene genoegzame zekerheid. Gataker geeft de ware reden op, als hij zegt: "De vrouwelijke vorm wordt dikwijls gebezigd voor de species (het soort)" Dit is niets ongewoons bij de Hebreeën. De ezelin staat dikwijls voor de gehele soort van ezels. (Genesis 12: 16. Job 1: 3; 42: 10). Sommigen (aan wier hoofd Bochart staat, Hierozoikon P. L. 2) hebben ondersteld, dat gedoeld wordt op de bijzondere hardheid van de hoeven der reeën, welke haar in staat stellen vast voort te gaan, zonder gevaar van vallen, op de ruwste en rotsachtigste plaatsen. Virgilius noemt de hinde "aeri-pedem". Anderen denken dat hier op de vlugheid en snelheid gedoeld wordt. Er is niets dat ons hindert aan te nemen, dat gedoeld wordt op deze beide eigenschappen van de voeten der hinde.

35. Hij leert, oefent mijne handen ten strijde, zodat een stalen boog met mijne armen verbroken 1) is, gespannen werd.

1) In het Hebr. Nichatah. Beter gespannen werd. Eig. betekent het werkwoord, neerdrukken. En daarom met boog verbonden, gespannen. Het was werkelijk een heldenwerk, om een stalen boog, welks ene einde op den grond stond, met de hand te spannen. Ook bij de ongewijde dichters, zoals bij Homerus komt dit voor. Maar dewijl de Heere hem kracht gaf, met hem was, kon hij ook dit heldenstuk verrichten.

36. Ook hebt Gij mij het schild Uws heils gegeven, en Uwe rechterhand heeft mij ondersteund, en Uwe zachtmoedigheid, Uw neerbuigen heeft mij groot gemaakt in welke Gij naar hetgeen beneden was zaagt (2 Samuel 22: 36).

1) Echter niet zijne handen, niet zijne stalen boog hebben David uitgered, maar het schild des heils van God, d.w.z. het heil des Heren. Het heil des Heren was zijn schild, dat hem bedekte voor de pijlen der vijanden, dat hem ongedeerd uit den strijd deed te voorschijn komen. Waarbij kwam des Heren rechterhand, die machtige hand, die almacht Zijner kracht, die voor de vijanden onweerstaanbaar was, terwijl eindelijk het zich telkens neerbuigen tot Hem hem heeft behouden, hem groot gemaakt heeft. Aan die neerbuigende genade Gods had David alles te danken.

37. Gij hebt mijnen voetstap ruim gemaakt, Gij geeft ruimte voor mijne schreden, onder mij, en mijne enkelen hebben niet gewankeld1).

1) De zin is deze; dat waar hij tot de uiterste beproeving was gebracht, hij door God was uitgeleid. En deze herinnering is zeer nuttig, om ons ongeloof te verbeteren, want indien de vlakte voor onze ogen ons niet aangenaam zij, waarin ons vlees vrijelijk kan rondspringen, beven wij, alsof de aarde ons zou vernietigen. Laten wij derhalve vasthouden, dat niet te vergeefs aan God die macht wordt toegeschreven, om onze wegen te verwijden en effen te maken..

39. Ik doorstak hen, dat zij niet weer konden opstaan; zij vielen onder mijne voeten 1).

1) Ofschoon aan de goddelozen en zondaren God soms voorspoed toestaat, toch tonen zij door hun einde, dat Hij voor hen een tegenstander en vijand is geweest. Doch de tekenen van Zijn gunst, zodanig als Hij die jegens David openbaart, doen hem als alleen Zijn knecht kennen, opdat Hij op die wijze het getuigenis gaf, dat Hij hem goed en genadig was. Doch ofschoon hij hier al te krijgshaftig schijnt te spreken, als hij verkondigt, dat hij geen einde had gemaakt aan de slachting, totdat hij alle vijanden had overwonnen. Ja, ofschoon hij schijnt de zachtmoedigheid te vergeten, die bij alle gelovigen moet schitteren, opdat zij het evenbeeld van den hemelsen Vader zijn, dewijl hij echter niets onderneemt, dan wat met het bevel Gods in overeenstemming is, en Zijn Geest zijne hartstochten bestuurt, laten wij daaruit verstaan, dat deze woorden niet zijn geweest, die van een bloeddorstig en wraakgierig mens, maar van een, die getrouwelijk volgt het oordeel, hem door God gegeven. Want zeker, wij weten, dat

hij met zo grote zachtzinnigheid des gemoeds was begaafd, dat hij er zelfs voor terugschrikte, een droppel bloeds te vergieten, tenzij plicht en noodzakelijkheid hem gebood..

40. Want Gij omgorddet mij met kracht ten strijde; Gij deed onder mij nederbukken, die tegen mij opstonden 1).

Wel gegord te zijn was, zowel volgens het eigenaardige van het Grieks en het Latijn als van het Hebreeuws, wel gewapend te zijn.

Waar David zijne vijanden mocht verslaan, daar schrijft hij ook hier al de eer aan God toe, maar doet hij het ook uitkomen, dat zijn strijd, de strijd Gods was. Hij had niet om eigen eer, maar op het bevel Gods de vijanden tegengestaan. En dat hij overwinnaar was, het was opdat de Raad Gods zou worden volvoerd, opdat het Besluit in betrekking tot David en zijn zaad zou worden uitgevoerd.

41. En Gij gaaft mij den nek mijner vijanden, en mijne haters, die vernielde ik, roeide ze uit.

42. Zij riepen, maar er was geen verlosser; tot den HEERE, maar Hij antwoordde hun, verhoorde hen niet.

43. Toen vergruisde ik hen als stof voor den wind; ik ruimde hen, greep hen weg als slijk der straten.

44. Gij hebt mij uitgeholpen van de twisten des volks, Gij hebt mij gesteld tot een hoofd der Heidenen; het volk, dat ik niet kende, heeft mij gediend.

45. Zo haast als hun oor van mij hoorde, hebben zij mij gehoorzaamd; vreemden hebben zich mij geveinsdelijk onderworpen.

Indien deze woorden (vs. 44 en 45) letterlijk kunnen verklaard worden van David, passen zij toch meer op Jezus Christus.

46. Vreemden zijn vervallen, zonken weg, en hebben gesidderd uit hun sloten, uit hun vestingen.

47.

V. Vs. 47-51. Ten slotte van het lofgezang een postludium of naspel, dat aan God dankbare lof brengt voor de gehele volheid van de zo even genoemde goddelijke grote daden; de lof van zulk een God, die aan David doet, gelijk Hij hem beloofd heeft, zal echter niet tot de enge ruimte van Israël beperkt blijven, maar wordt tot ene wereldomvattende gelofte der dankbaarheid.

47. De HEERE leeft, en geloofd zij mijn Rotssteen, en verhoogd zij de God mijns heils.

50. Daarom zal ik U, o HEERE! 1) loven onder de Heidenen, onder de volken; en Uwen naam zal ik psalmzingen (Rom. 15: 9).

1) Hier reikt Paulus (Rom 15: 9) David de hand en gelijken zij elkaar beiden. Beiden, Paulus zowel als David, zijn koningen, die in en door Christus strijden, lijden en overwinnen. Beiden zijn even zwak en onmachtig in zich zelven, beiden vermogen zij alle dingen door Christus, die hun kracht geeft en triomferen zij in Hem. Beiden, elk naar de roeping Gods hun opgedragen, heersen zij over Israël en de Heidenen..

51. Die de verlossingen Zijns konings groot maakt en goedertierenheid doet, genade geeft aan Zijnen gezalfde, aan David en aan zijn zaad tot in eeuwigheid.

Ik bewonder koning David meer, wanneer ik hem zie in het koor, dan wanneer ik hem zie in het veld, wanneer ik hem zie zingen als de lieflijke zanger van Israël, dan wanneer ik hem zie vechten als de grote krijgsheld van Israël; want vechtende met anderen overtrof hij alle anderen, maar zingende en zich verheugende overtrof hij zich zelven..

Tegenover de Joden beroept zich Theodoretus, op het slot tot in eeuwigheid. Want David's troon is vervallen, maar de Troon van den groten Davidszoon staat nog en staat tot in eeuwigheid. Als David hier den Heere looft, dan looft hij Hem, die hem een Zoon zou geven, voor zoveel het vlees aangaat, en Wiens heerschappij de eeuwen verduren zou.

PSALM 19.

GODS HEERLIJKHEID IN DE NATUUR EN IN DE WET.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1), van David, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

Heeft de vorige psalm de openbaring Gods in David's levensgeschiedenis verheerlijkt, deze, die eveneens tot de laatste levensjaren van den zanger behoort, heeft het met de openbaring van God in natuur en wet te doen. Gelijk wij in Psalm 8 een lied van den bejaarden koning hebben, bij nacht gezongen, waarin de scheppingsgeschiedenis tot een gebed wordt, zo hebben wij in onzen Psalm een lied, dat gezongen is bij dag, bij den aanblik des hemels. Het is morgen; de zanger, die zich verheugt in het aanbrekend licht, stelt zich het werk van den begonnen dag in het licht der Goddelijke wet voor; want de hemelen, hoewel zij de ere Gods verkondigen, openbaren toch niet den wil van God, en toch is het David's hoogste verlangen naar dezen zijn werk te richten en door dezen geheiligd te worden.

2.

I. Vs. 2-7. De zanger begint met de heerlijkheid van God als Schepper te prijzen. In ene stemming, in welke hij van de zegeningen der vroomheid en der Goddelijke wet diep doordrongen is, ziet hij in de natuur naar den hemel en merkt op, welk een schoon verheven getuigenis van God van daar den opmerkzamen beschouwer tegenklinkt; daar wordt een prediking van God gehouden, die nacht noch dag ophoudt, ja, die zo ver gaat als de hemel

zelf (vs. 2-5); vooral predikt daar de zon met hare stralen, voor welke niets op aarde verborgen blijft.

2. De hemelen, de bovenaardse sferen, die zich voor de menselijke beschouwing in het oneindige verliezen, vertellen aan hem, die ze met verhelderde ogen aanziet, Gods eer, welk een machtig en wijs Wezen van oneindige Majesteit Hij zijn moet, die ze gemaakt heeft, en het uitspansel, dat deel van den hemel waaraan als aan een gewelf zon, maan en sterren staan (Genesis 1: 6 vv.), verkondigt Zijner handen werk; daar zij ene daadzakelijke verkondiging is van hetgeen God gemaakt heeft, zegt zij duidelijk, dat er in Gods handen een meesterschap is, waarvoor alles mogelijk is.

De Psalmist kon niet naar den hemel opzien zonder uit te roepen: "De hemelen vertellen Gods eer." Wanneer hij zijne ogen op aarde sloeg, riep zijn vol hart uit: "O, Heere, hoe menigvuldig Zijn Uwe werken! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt, de aarde is vol van Uwe goederen." In zijn oog was alles vervuld met God. Het was God, "die de fonteinen uitzendt door de dalen, dat zij tussen de gebergten henen wandelen." (Psalm 97: 3 en 4): "Een vuur gaat voor Zijn aangezicht heen; Zijne bliksemen verlichten de wereld." "De stem des Heren is op de wateren." (Psalm 29: 3). Wanneer hij het geloei hoorde en den rook zag van den vulkaan, zo was het (Psalm 104: 32): "Als Hij de aarde aanschouwt, zo beeft zij, als Hij de bergen aanroert, zo roken zij."

In ‘t bijzonder is de beschouwing van den hemel in het Oosten geschikt, om ons een diepen indruk te geven van de grootheid des Scheppers. Toen Carsten Niebuhr (gestorven 30 April 1815) vele jaren na zijn terugkeer uit het Oosten in zijne blindheid en uitputting van wege zijnen hogen ouderdom in bed lag, zo stond hem in de uren van stilte de van sterren wemelende nachtelijke hemel van Azië, dien hij zo dikwijls beschouwd had, of zijne hoge welving en het blauw van den dag voor ogen en dit was zijn zoetste genot..

De gewijde dichter heeft het in dezen Psalm over het Boek der natuur en daarna over het Boek der Schriftuur. Want ja, uit het Boek der natuur wordt veel van de heerlijkheid van den Schepper meegedeeld en gekend, maar het Woord maakt ons eerst recht hem bekend en openbaart ons Zijnen wil, de heerlijkheid van Zijn Wezen.

3. De dag aan den dag stort overvloedig spraak uit; de ene dag zegt het aan den anderen, wat hij de hemelen heeft horen verkondigen, en wat de aarde vertelden, opdat zijn opvolger het weer aan de zijnen mededeelt, en de nacht aan den nacht toont wetenschap; de ene nacht openbaart de schatten van wetenschap aan den anderen, zodat dagen en nachten schakels zijn in een keten van overlevering, door welke de prediking van lof en dank voortgaat.

Waar de hemel bij helderen avond zich over ons welft, wordt dat azuren muziekblad met die vurige noten, ons een zangstuk op de wetenschap Gods. (L. DE GEER).

4. Gene spraak, en gene woorden zijn er, waar hun stem niet wordt gehoord 1). Er is geen volk, wat taal het ook spreke, of die taal der hemelen wordt er verstaan.

1) Ieder mens kan de stem der sterren horen. Vele zijn de talen der stervelingen, er is maar ene hemelse, en deze ene kan verstaan worden door elk gemoed, dat wil. De minste heidenen zijn zonder verontschuldiging, indien zij de onzienlijke dingen Gods niet ontdekken in de werken, die Hij gemaakt heeft. Zon, maan en sterren zijn Gods reizende predikers; zij zijn Apostelen, die op hun reis degenen, die den Heere zien, versterken, en rechters die bij hun rondgaan veroordelen degenen, die aanbidden..

Men kan ook vertalen: Het is geen spraak en het zijn geen woorden, waarin de stemmen onverstaanbaar zijn. Ook aan de blinde Heidenen prediken de hemellichten een God, die ze allen geschapen heeft, zodat zij niet te verontschuldigen zijn, indien zij niet letten op de stem, die van deze uitgaat.

5. Hun richtsnoer gaat uit over de ganse aarde; de woorden, die de hemelen spreken, om den mensen tot een richtsnoer te zijn, over de gehele aarde 1), en hun redenen, hun uitspraken komen tot aan het einde der wereld 2), daar zij alles met hun getuigenis van Gods macht en heerlijkheid vervullen. Hij, de Heere heeft in deze, in de hemelen ene tent gesteld voor de zon; in de onmetelijke ruimte van den groten heraut Zijns roems heeft Hij aan de zon ene plaats aangewezen (Genesis 1: 14 vv.).

1) Anders: hun gebouw is uitermate schoon alsof ‘t met een richtsnoer afgemeten en daarnaar gemaakt ware (zie Zach. 1: 16. Job 38: 5) of linie, regel, voorschrift, d.i. ‘t is of ze ons met grove linies en letteren schreven en leerden van hunnen Schepper (Jes. 28: 10. Rom. 10: 18).

2) In Rom. 10: 18 bedient zich Paulus van deze beide eerste delen van het vers om met die woorden het uitgaan van de Apostolische prediking over de gehele aarde aan te wijzen; de ouden meenden daarom, dat zij de eerste helft van den Psalm als ene allegorische profetie, den hemel als een beeld van de kerk en de zon als een beeld van het Evangelie moesten opvatten. De Apostel citeert daar echter niet naar de letter; hij geeft aan Oud-Testamentische woorden slechts ene Nieuw-Testamentische wending, daar hij de alles doordringende prediking der hemelen als beeld van de alles doordringende prediking van het Evangelie neemt, waartoe hij gerechtigd was door de paralellen, in welke de Psalmist zelf natuur en schriftelijke openbaring (vs. 8. vv.) stelt..

De aanhaling van deze plaats door den Apostel heeft een diepen grond. De algemeenheid van Gods openbaring in de natuur is ene profetie van de algemeenheid van de verkondiging van het Evangelie; is de eerste niet toevallig, heeft zij haren grond in het goddelijk Wezen, zo moet uit hetzelfde goddelijk Wezen ook deze voortvloeien. De openbaring Gods in de natuur is voor al Zijne schepselen, aan welke zij als zodanig ten deel wordt, een onderpand, dat zij ook eens de hogere en heerlijke openbaring moeten deelachtig zijn, zij was voor de heidenen een onderpand dat de tijdelijke beperking des heils niet was, om de ontvouwing daarvan tegen te houden, maar juist een middel om die teweeg te brengen..

In haar opgang gelijkt zij op een bruidegom, in haar voortgaan als een held, die volbrengt wat hem bevolen is en alle zwarigheden overwint. Geen dampen of nevels kunnen haar ten leste weerhouden, om te verschijnen.

6. En die zon, nu zelf tot een heraut wordende, elke morgen als zij in ‘t Oosten opgaat, is als een bruidegom 1), uitgaande uit zijne slaapkamer, in welke hij zich den vorigen avond vermoeid neerlegde, maar wiens aangezicht nu straalt van liefelijk licht, als hij iemand, die zijne dierbaarste wensen bereikt en in volle frisheid der jeugd prijkt (Jes. 61: 10); zij, de zon a) is vrolijk als een held, die zich bewust is van zijne kracht en snelheid (Psalm 18: 33 vv.),om het pad te lopen, dat dien dag moet worden afgelegd.

a) Prediker 1: 5.

1) In ‘t Hebreeuws en Aramees is het woord "de zon" van het mannelijk geslacht; de vergelijking in vs. 6 en 7 verliest in onze taal daardoor, dat het bij ons van het vrouwelijk geslacht is..

7. Haar uitgang is van het einde des hemels, en haar omloop tot aan de einden van dezen; "van ‘s hemels einden gaat zij uit en loopt tot ‘s hemels einden om; " zij doorloopt het ganse hemelrond, en niets is verborgen voor, niets kan zich onttrekken aan hare hitte, haar gloed dringt overal door, zodat zij als het oog van den alwetenden God, als een afbeeldsel van Zijne alles besturende macht verschijnt.

Ziet daar, hare pracht, hare rusteloosheid en hare macht, in welke zij tot een prediker voor de mensheid gesteld is! Waren wij niet bovenmate stompzinnig en hard van harte, zou nu ons hart niet eens van vreugde tintelen, dan weer van diepen eerbied beven, zo dikwijls wij onzen blik op de zon en op den hemel vestigen, daar die zo kwistig uitgestrooide heerlijkheid der zichtbare schepping de heerlijkheid van Gods onzichtbaar Wezen predikt? Maar hoe ontelbaar velen worden niet moede de schoonheid der schepping te prijzen en uit te roepen, dat zij zon waardig is de liefde en de belangstelling van den mens, en die er toch in de verte zelfs niet aan denken, dat Hij, van wie dit alles uitgegaan is, nog veel schoner moet en nog veel meer de overgave van den mens moet waardig zijn. Ja, die zich zelfs schamen zouden met evenveel warmte van de liefde tot God te spreken! Anderen, die met geestdrift van de openbaringen Gods in het rijk der natuur spreken, kunnen diezelfden God in de openbaringen der heilige Schrift niet weder vinden. En toch prediken ook hemel en aarde van Gods almacht, wijsheid, liefde en majesteit-van Zijne heiligheid predikt slechts de Bijbel en het geweten. Zal nu de mens door de almacht, wijsheid, liefde en majesteit der wetten dezer zedelijke wereldorde niet minder aangegrepen worden dan door de natuur; zullen de grote zedelijke feiten, welke de Bijbel verkondigt, hem niet minder wegslepen, dan de verschijningen aan den hemel en op aarde, zo veronderstelt dit een gemoed, waarin de zin voor het heilige niet minder krachtig en levendig is dan voor het schone en verhevene. Hoewel het heilige ook het schone mag genoemd worden, daar het toch in niets anders bestaat, dan in de harmonie der ziel in zich en met God, en ene heilige ziel dus ene "schone" ziel is, zo blijft toch bij velen, die door de schoonheid der natuur in geestdrift worden gebracht, of zelfs voor een kunstwerk van mensenhand in verrukking verloren blijven staan, het hart geheel gesloten voor het kunstwerk van ene met zich zelf en God harmonische ziel, dat zich in stilte inwendige beelden vormt. De Psalmist nu is zulk een, die door de zedelijke schoonheid der Goddelijke wet en der ziel, die zich Hem overgeeft, niet minder geroerd wordt, dan door de grootheid en

schoonheid der natuur, en die daarom ook in de spraak van hemel en van aarde dezelfde Gods stem erkent, die in de wet spreekt. (vgl. het volgende gedeelte)..

Wij zien, hoe verschillend de werking dier zon is; zij maakt de klei hard; zij doet de was smelten; zij koestert het een, zij verzengt het andere-en dat wel geenszins door wijziging van haar invloed, maar alleen door de verschillende geaardheid der voorwerpen, die aan hare hitte zijn blootgesteld. Merken wij nu op, hoe die zon ons in dezen het beeld van Gods alomtegenwoordigheid vertoont en van Zijne heiligheid tevens, die ons verheft of verplettert, naarmate wij haar delen of tegen haar over staan. (L. DE GEER).

8.

II. Vs. 8-11. Zonder enige uitwendige aanleiding gaat de dichter tot het tweede deel, den lof der genade Gods als wetgever over; maar hij gevoelde zich te voren door de pracht der schepping zo medegesleept, omdat de heerlijkheid der wet hem in het hart lag, en hij heeft daarom slechts van dezen als de voornaamste getuige van Gods majesteit aan den hemel gesproken, om des te sterker de geestelijke zon te doen uitkomen, die het licht voor den inwendigen mens is. Terwijl hij nu God niet meer als (gelijk in vs. 2 en 5) God, den Sterke, maar den Heere, den Verbondsgod Zijner gemeente (Genesis 6: 3) noemt, laat hij twaalf lofspraken over de wet of in uitgebreideren zin over het Woord Gods volgen, welke in zes paren zich verdelen, zó, dat telkens de tweede spreuk tot de eerste staat als gevolg tot oorzaak; ten slotte (vs. 11) trekt hij dan het besluit dezer lofspraken, en prijst nog in het algemeen de heerlijkheid en lieflijkheid dezer wet.

8. a) De wet des HEREN 1), zowel van priesterlijk en profetisch als van koninklijk karakter, zowel vol van beloften als van eisen en bedreigingen, is volmaakt 2), is ene volkomen uitdrukking van Gods wil, is gelijk Paulus (Rom. 8: 12,14) zegt, heilig en geestelijk, rechtvaardig en goed, bekerende de ziel 3), haar verkwikkende, daar zij de kwellende onzekerheid omtrent Zijnen wil wegneemt; de getuigenis des HEREN 4), deze wet, gelijk zij in de twee tafelen der getuigenis (Exodus 31: 18) is uitgedrukt, is gewis, is ontwijfelbaar in tegenoverstelling van de onzekere en wankelende uitspraken des verstands, den slechten, den eenvoudige en onervarenen, die zich van hun geestelijke armoede bewust was, en daarom aan goddelijke onderwijzing behoefte hebben, wijsheid gevende.

a) 2 Samuel 22: 31. Psalm 18: 31.

1) In den grondtekst verandert van hieraf de rythmus; "men gevoelt het, hoe het hart van den dichter van dubbele vreugde begint te kloppen, nu hij begint te spreken van de openbaring der genade, van welke de naam "Jehova" het kenteken is.".

2) Als volmaakt gaat de wet op in de liefde, en is liefde haar einde en hare vervulling. Als volmaakt komt zij neer op dat woord van Jehova: "Zijt heilig, want Ik ben heilig." Als volmaakt vordert zij niets minder van den mens dan volmaaktheid. Zij grijpt tot in de diepste bewegingen, tot in de geheimste roerselen van uw hart, en hoe meer gij daarin wroet, hoe dieper gij bij haar licht daarin delft, te meer ontdekt gij het verschil van uwe beginselen en

bestaan met wat die behoorden te wezen. Een onbereikbaar ideaal rijst er op voor uwen geest, waarbij een mens wanhopig zou worden en bij zijn pogen altijd zou geworden zijn, ware het niet, dat er nu een Volmaakte gekomen en er te voren van Zijne komst al voorspeld ware. In dien Volmaakte is alleen ons heil en onze redding. Hij, die haar hield, vertoont ons de volmaaktheid der wet in de heiligheid van Zijn persoon. Hij volbracht haar als onze plaatsbekleder en ons Hoofd. Zo werd de mens in Hem voor God weer hersteld in heerlijkheid en eer.

Dit vers en de twee naast volgende, welke over Gods wet handelen, zijn in ‘t Hebreeuws geschreven, elk met tien woorden, overeenkomende met het getal van de tien geboden, die (Exodus 34: 28) de tien woorden genoemd worden.

De verkwikkingen zijn de vrucht van het "voor-Evangelie," of de beloften Gods in de wet.

De profeet stelt zich diegenen voor, die door het woord des geloofs den Geest ontvangen hebben en daarover vrolijk geworden zijnde en ene liefde verkregen hebben, om datgene te doen wat der wet is. Daarop leert hij nu, hoe heilig, hoe rechtvaardig en hoe goed de wet is, welke aan hen, die den Geest niet hebben, bitter, onrechtvaardig en hard schijnt te zijn, daar toch de schuld niet aan de wet, maar aan de neiging ligt..

3) Liever: "verkwikkende de ziel," zo verklaren het ook de Staten-Overzetters in de kanttekening: In Psalm 23: 3 en Spreuken 25: 18 wordt dit zelfde woord in den grondtekst gebruikt en betekent ook daar van een droeven in een blijden toestand brengen, iemand verkwikken en vertroosten. Dit zelfde wordt ook hier van de Wet gezegd, van de wille Gods. Bekeren in den gewonen zin van het woord, doet de Wet niet, bekeren, in waarheid tot God brengen, kan zij alleen in verband met het Evangelie, door de machtige werking des Geestes. Wie echter in waarheid gehoorzaam is aan den wil van God, wie recht ter harte neemt, wat God verordineerd heeft, diens ziele wordt verkwikt, met nieuw leven bezield, die ervaart het, dat de godzaligheid tot alle dingen nut is, hebbende de beloften des tegenwoordigen en des toekomenden levens. In vs. 9 wordt er dan ook van gezegd, dat de bevelen des Heren het hart verblijden.

4) Ook de twee tafelen der Wet worden aldus genoemd, dewijl niet alleen alles door de Wet, de Wet Gods, bevestigd wordt, maar ook omdat in die Wet een getuigende kracht ligt opgesloten, en het is daarom, dat zij den onkundige, den in eigen ogen waren eenvoudige, wijsheid geeft. Niet den waanwijze, den wijze in eigen ogen, maar degene, die het erkent en erkennen moet bij zich zelven, dat hij niets weet.

9. De bevelen des HEREN, die ons zeggen, wat wij doen en wat wij laten moeten, zijn recht, zijn billijk, verblijdende het hart, want, zo wij ons aan deze overgeven, wekken zij het zalig bewustzijn, dat wij ons op den waren weg bevinden. Het gebod des HEREN is zuiver, het draagt de reine natuur van het licht in zich (Spreuken 6: 23),verlichtende de ogen 1) van hem, die het in zijn hart opneemt, en het maakt hem gezond en vrolijk.

1) Het gebod is een lamp en de wet is een licht. De Wet, de openbaring Gods is te midden van de duisternis van onkunde, dwaling en zonde het enig ware licht van kennis, waarheid, gerechtigheid en blijdschap..

10. De vreze des HEREN 1), de in Zijne wet geopenbaarde wijze, hoe men Hem vrezen moet (Psalm 34: 12. Spreuken 15: 33. Deuteronomium 17: 19), is rein, als gelouterd goud even als Zijn woord (Psalm 12: 7), waardoor zij geleerd wordt, bestaande tot in eeuwigheid (MATTHEUS. 5: 17 vv.), in tegenstelling van den valsen dienst der afgoden, die bestemd is om te vergaan; de rechten des HEREN, Zijne geboden, waarbij Hij bepaald heeft, wat recht is, zijn waarheid zijn waarlijk rechten en geboden van God, zamen zijn zij rechtvaardig, zonder enige uitzondering zijn ze recht en zal hun recht gehandhaafd worden, omdat van den rechtvaardigen God slechts het recht kan uitgaan.

1) Hier moet onder vreze des Heren verstaan worden de wijze van Hem te dienen en alzo actief genomen worden voor de wijze, welke Hij ons voorschrijft, hoe men God behoort te vrezen. Want zo vrezen meestal de mensen God, dat zij door een valsen en bedorven dienst uit te denken meer Zijn toorn over zich inroepen..

11. a) Zij zijn, om nu de slotsom te trekken van alles, wat tot hiertoe van de rechten des Heren gezegd is, begeerlijker voor hem, die er de waarde van heeft leren kennen, dan goud, ja dan veel fijn, met bijzondere zorgvuldigheid gereinigd (Exodus 25: 11) goud; en niet alleen zijn zij naar het uitwendige schoon, maar heerlijk tevens voor hem, die ze in zich opneemt; zij zijn b) Zoeter dan honing, en dan de zoetste soort van honing, die van zelf uit de cellen der bijen uitvloeit namelijk honingzeem (1 Samuel 14: 27).

a) Psalm 119: 72,127. Spreuken 8: 11. b) Psalm 119: 103.

Oude volken zijn allen voor voordeel, de jongere voor genot; hier is goud voor den een ja, het fijnste goud in groten overvloed; hier is honing voor den ander, ja honing druppende van den honiggraat.

Bemin het geschreven Woord (Psalm 119: 97). "Hoe lief heb ik Uwe wet, Heere!" zei Augustinus: "laat de Heilige Schrift mijn zoet vermaak zijn." Chrysostomus vergelijkt de Schrift bij een tuin, elke waarheid is ene geurige bloem, die wij moeten dragen niet op onzen boezem, maar in ons hart. Er is in de Schrift vreugde. Zij wijst ons den weg tot rijkdommen (Deuteronomium 28: 5. Spreuken 3: 10), tot een lang leven, (Psalm 34: 12) tot een koninkrijk, (Hebr. 12: 28). Dan mogen wij ook die uren voor de aangenaamste houden die doorgebracht worden met het lezen der Heilige schriften, en wel mogen wij met den Profeet (Jer. 15: 16) zeggen: "Als Uwe woorden gevonden zijn, heb ik ze opgegeten en Uw woord is mij geweest tot vreugde en tot blijdschap mijns harten.

Hoe verkeerd is het van sommigen, die de Heilige Schriften verwaarlozen. Hoe menig kostbaar uur wordt doorgebracht niet alleen op werk-, maar ook op rustdagen in dwaze romans, fabelachtige geschiedenissen en wulpse liederen. Helaas! dat gij in die hoeken uw genot vindt, is verderfelijk...Er zijn er, die meer bij de moraal van Plutarchus, de brieven van

Seneca en dergelijke boeken zitten dan bij de Heilige Schriften. Het is waar, er zijn uitnemende waarheden in die geschriften der heidenen, maar zij zijn verre verwijderd van die geheiligde Boeken. Maar waarlijk, zo God u een geestelijk oor gegeven heeft om de zaken recht te beoordelen, dan zult gij erkennen, er zijn gene schellen, Als die van Aäron, gene harpen Als die van David, gene trompetten Als die van Jesaja, gene fluiten Als die der Apostelen, en Gij zult bekennen met Petrus Damianus, dat die geschriften van heidense redenaars, wijsgeren, dichters, die voorheen zo aangenaam waren, nu onaangenaam en vervelend zijn in vergelijking van den troost der Schriften.

Het is een groot wonder van den Heiligen Geest en van Gods rechterhand, die alles verandert, dat datgene, wat ons vroeger het meest mishaagde, nu boven alles dierbaar geworden is. Wat toch zoeken de mensen met meer ijver, dan rijkdom en wellustigheden? En toch heeft de Geest in de wet des Heren veel groter behagen, dan de begeerte des vlezes naar rijkdommen en zingenot wezen kan..

12.

III. Vs. 12-15. De zanger stelt hierop zich zelven in het licht der Wet; wat hij zo even van hare heerlijkheid gezegd heeft, heeft hij uit eigene ervaring gesproken, want hij laat zich door Gods onderwijzing leren en leiden, en is in het genot van het loon, dat den getrouwen beschouwers der Goddelijke voorschriften beloofd is. Maar, Als had hij daarmee te veel gezegd, bidt hij aanstonds om vergeving der vele, daarenboven meest onbekende zonden van zwakheid, waaraan ook een begenadigde schuldig is, en daar hij zich in zich zelven niet veilig weet voor zware en moedwillige zonden, die zijnen staat Als knecht Gods zouden te niet doen, bidt bij om bewaring daarvan en sluit, daar bij zich bewust is, dat God zijn Bewaarder en Verlosser is, zijn lied met de vaste verwachting, dat het door den Heere met welgevallen zal aangenomen worden.

12. Ook wordt Uw knecht (vgl. Psalm 18: 1), door deze klaarlijk vermaand duidelijk geleerd, hoe hij zijn leven moet inrichten, zodat het hem nooit aan het licht der ware kennis ontbreekt; in het houden van die is grote loon (Psalm 106: 3), wie leeft overeenkomstig die geboden, zich met ernst er op toelegt (Psalm 18: 21 vv.), zal een rijken zegen genieten.

Worden wij verwaardigd om werktuigen te wezen, waarin zich God openbaart, wanneer onze zelfzuchtige eigen wil gebogen en gebroken is, en Gods wil de plaats van dien heeft ingenomen, wordt het leven in God Als van zelf een meegenieten Zijns eeuwigen zaligen levens, voorzeker wij mogen dan wel van een groot loon der godzaligheid spreken. (L. DE GEER).

Dat God de goede werken beloont, is zeker en dat wij de beloning in het oog moeten hebben en mede daardoor moeten bewogen worden tot het doen van goede werken, blijkt niet alleen uit alle plaatsen, in welke God de beloften van beloning doet, maar ook uit het exempel van Christus (Hebr. 12: 2) en van Mozes (Hebr. 11: 26). Maar dat wij door de goede werken loon verdienen, dat ontkennen wij. Het woord loon geeft gene verdiensten te kennen, want er is niet alleen loon naar verdiensten en schuld, maar er is ook een loon, dat uit genade en

goedgunstigheid gegeven wordt. Ziet Rom. 4: 4: "degene, die werkt, wordt het loon niet toegerekend naar genade, maar naar schuld." Zo is er dan een loon naar genade. Ziet ook MATTHEUS. 20: 8. Geeft hun het loon, beginnende van den laatste tot den eerste. Die maar één uur gearbeid hadden, ontvingen het loon zowel Als die den gehelen dag gearbeid hadden. Dat loon nu werd hun niet gegeven naar verdiensten.

13. Maar hoe bezwaarlijk is het voor een zwak zondig mensenkind, om Uwe rechten te onderhouden, daar de zonde zich bemantelt en onder schonen schijn zich voordoet. Wie zou de afdwalingen verstaan? Wie zou zo nauwkeurig kunnen waken, en zo juist en snel kunnen doorzien al wat zich tegen Uwen Geest aankant? reinig mij van de verborgene afdwalingen; vergeef mij mijne zonden, ook die ik zelf niet opmerkte.

David wil hier eenvoudig mee zeggen, dat wij zo door de bedriegerijen van Satan zijn vervoerd, dat men het honderdste gedeelte van zijne zonde niet gevoelt. Want ja, de heiligen zondigen wel door dwaling en onbedachtzaamheid, maar het gebeurt ook, dat zij in de strikken van Satan verward, niet hun grove zonden zien..

Onmogelijk is het ook voor de allerheiligsten de Wet volkomen te houden. Slechts een klein beginsel der gehoorzaamheid hebben zij, maar toch is het de lust en de keuze van hun hart om naar alle de geboden Gods te leven. En uit die innige begeerte vloeit deze bede van David voort.

14. Houd Uwen knecht, die niet alleen vergevende maar ook bewarende genade nodig heeft, ook terug van trotsheden, laat ze niet over mij heersen 1), want wanneer men eens den hoogmoed toegeeft, wordt hij een tiran, die den mens geheel en al tot een slaaf maakt; bewaar Gij mij van de hovaardij, die Adam deed vallen, die Kaïn tot een broedermoordenaar maakte, die de oorzaak is van alle ongeloof en alle zonde, dan zal ik oprecht zijn (Genesis 6: 9. Job 1: 1,8. 1 Thessalonicenzen. 2: 10 rein van grote overtreding, waardoor ik zou ophouden mij Als Uw knecht te openbaren.

1) De kerkelijke geloofs- en zedenleer onderscheidt, ten opzichte van de schuld, de zonden in peccata involuntaria, welke niet met opzet en overleg gepleegd zijn en a) of pecc. ignorantiae (zonden der onwetendheid) b) of pecc. praecipitantiae (zonden van overijling) c) of pecc. infirmitatis (zonden van zwakheid en van karakter) zijn; 2) peccata voluntaria of proacretica, welke moedwillig en met overleg begaan worden en tot een peccatum regnans (heersende zonde) aangroeit.

Bedwing en weerhoud mijne natuurlijke begeerlijkheden naar zonden met kennis en met overleg gedaan!

Elke openbaring der zonde door de wet moet ons naar den troon der genade drijven, om daar te bidden gelijk David hier doet, om oprecht en onschuldig bewaard te worden voor de grote zonde van afgoderij of afval, en dat de woorden van zijnen mond en de overdenking van zijn hart door Gods genade aangenaam mogen zijn in het oog van Hem, die zijn sterkte en zijn Verlosser is. Deze afhankelijkheid is dezelfde, die ieder Christen gevoelt, welke zegt: "Zeker

in den Heere Jezus heb ik rechtvaardigheid en kracht." Geen gebed kan voor God aangenaam zijn, dat niet gebeden wordt in de kracht van onzen Verlosser, in den naam van Hem, die onze natuur heeft aangenomen, opdat Hij ons zou verzoenen met God en de lang verlorene erfenis zou wedergeven..

15. Laat de redenen mijns monds, waarmee ik U prijs, en de overdenking mijns harten, waarmee ik Uwe vergevende en bewarende genade afbid, welbehaaglijk zijn voor Uw aangezicht, en verhoor Gij ze, O HEERE, mijn Rotssteen, op wiens trouw ik mij verlaat, en mijn Verlosser, die mij vergeving toegezegd hebt en mijne bewaring in Uwe macht hebt.

David kon het niet verdragen, dat een woord of ene gedachte Gode onaangenaam zou zijn. Het was hem niet genoeg, dat zijne daden wel goedgekeurd werden onder mensen op aarde, indien niet zijne gedachten aan den Heere in den hemel welbehaaglijk waren.

Wanneer gij bidt, spreekt gij met God, wanneer gij de Schrift leest, spreekt God met u.

Het derde gedeelte van onzen Psalm geeft in nuce (in een kort uittreksel) ene scherp afgetekende soteriologie (leer der verlossing); neemt men hierbij Psalm 32, zo heeft men het geheel van den weg der zaligheid, om zo te zeggen in Paulinische duidelijkheid en bepaaldheid. Paulus citeert ook beide Psalmen; zij waren zeker zijne lievelingen..

PSALM 20.

GEBED VAN ONDERDANEN VOOR HUN OVERHEID.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

David, op het punt in den strijd te trekken ter belegering der Ammonietische koningsstad Rabba (2 Samuel 12: 26 vv. Vergelijk 2 Samuel 12: 31) brengt vooraf offerande aan den Heere in de tent op Zion, gelijk dit vóór het begin van een veldtocht gebruikelijk was. (1 Samuel 13: 9). Wat hij bij deze gelegenheid afsmeekt, namelijk Gods genadigen bijstand tot een gelukkig einde der onderneming, dat moet ook de gemeente, die bij de godsdienstige plechtigheid verzameld is, hem helpen afbidden; daarom legt hij haar dit lied in den mond, dat door de Levitische zangers moet worden uitgevoerd, hij sluit zich daarom met haar tot één lichaam te zamen, waarvan hij het hoofd is.

2.

I. Vs. 2-6. Terwijl het offer gebracht wordt begint het eerste gedeelte des lieds. Israël roept zijnen koning, die ten strijde trekt, zijne geluk- en zegenwensen toe, dat de Heere met hem trekke en aan zijne wapenen de overwinning verlene.

Ofschoon het opschrift aantoont, dat de Psalm door David is gedicht, is echter toch niets zo ongewoons, dan dat hij over zich zelven in den persoon van een ander spreekt. Maar waar hem het ambt van profeet was opgelegd, daar heeft hij aan de gelovigen een vorm van een

gebed voorgeschreven, niet zozeer door een koninklijk bevel of uitspraak zich zelven aanbevelende, als wel uit het ambt van onderwijzer reden nemende, om acht te nemen met ijver en zorg op de gehele Kerk, opdat het rijk, hetwelk God had opgericht, behouden bleve. Dat nu vele uitleggers dit op een bepaalden tijd laten staan, komt mij niet goed voor. Het is wel mogelijk, dat hij aanleiding genomen heeft uit de ene of andere reden, b.v. uit den oorlog tegen de Ammonieten of dien tegen andere vijanden, maar doel des Heiligen Geestes is, naar mijn oordeel, geweest, een gewonen vorm van een gebed aan de Kerk te geven, hetwelk wij moeten gebruiken met die woorden, zo dikwijls er enige strijd ontstaat. Overigens, ofschoon God aan Zijne kinderen in het algemeen voorschrijft voor de koningen te bidden, geldt dit bijzonder deze regering, die van alle andere onderscheiden is, dewijl God Zijn volk niet anders dan door David en door zijn zaad besloten had te besturen en te beschermen. Maar voornamelijk is hier op te merken, dat onder het type van zijn tijdelijke regering een regiment is voorgesteld van veel uitgebreider stelling, waaraan het volle geluk en de blijdschap der Kerk hangt. En alzo heeft David hierop gewezen, om alle kinderen Gods te vermanen om vromelijk bekommerd te zijn voor het Rijk van Christus, wat ons tot aanhoudende gebeden moet opwekken..

2. De HEERE verhore u, o David! in den dag der benauwdheid, in welken gij nu uwe toevlucht tot Hem neemt; de naam van den God Jakob’s, dien God, die, gelijk de geschiedenis van onzen voorvader Jakob toont, in den tijd der droefheid gebeden verhoort Genesis 35: 3 () en ook aan diens nakomelingen Zijnen naam verder in een overvloed van betoningen van genade verheerlijkt heeft; die God zette u in een hoog vertrek, bescherme u, en geve dat gij ongedeerd en als overwinnaar uit den strijd wederkeert.

3. Hij zende uwe hulp uit het heiligdom, Hij geve u van het heiligdom, waar gij in dit uur voor hem aanbidt, Zijne legerscharen (Genesis 32: 1 vv.) als hulptroepen mede in den strijd, en ondersteune u uit Zion; Hij late u ook verdere ondersteuning toekomen van de plaats, aan welke Hij zich met Zijne genadige tegenwoordigheid en zegeningen verbonden heeft.

4. Hij gedenke al uwer spijsofferen, zodat gij zelf, gelijk het op het altaar verbrande deel van het offer aanwijzen moet, een voorwerp van bestendige genadige herinnering zijt (Leviticus 2: 2; 16: 13),en Hij make uw brandoffer tot as, ten teken dat het Hem aangenaam is (woordelijk: "Hij make uw brandoffer vet." Hij beschouwe het als zodanig, d.i. Hij neme het welgevallig aan (Leviticus 1: 9). Sela
1) (Psalm 3: 3)

1) Tot hiertoe diende het gezang om het offeren in te leiden, nu geschiedde dit werkelijk; het Sela wijst het begin aan, nu is er pauze van het gezang en ene des te sterkere muziek. De beide volgende verzen zetten het gezang voort, dat nu het brengen van het offer begeleidt..

Dit woord is soms vox optantis, de stem van enen, die wenst, overeenkomende met "amen," of vox admirantis, van enen die zich verwondert, als hij iets bijzonders ziet, of vox affirmantis, van iemand, die bevestigt, wat gezegd is, of vox meditantis, van een, die onderzoekt hetgeen gezegd is. In elk geval is het ene rust in de muziek. Jerome zegt, het is commutatio metri of vicissitudo canendi.

5. Hij, de Heere geve u naar uw hart, ene volkomen overwinning, en vervulle al uwen raad, de insluiting der vijanden, die gij in den tegenwoordigen krijg voorgenomen hebt.

6. Wij zullen, als de Heere u de overwinning geeft, juichen over Uw heil met blijdschap, en de vaandelen 1) opsteken in den naam onzes Gods, de zegevanen verheffen ter Zijner ere. De HEERE vervulle al uwe begeerten, waarmee gij thans biddende voor Hem staat.

1) Wilt gij den stok, de kleuren en den wimpel kennen van dit vaandel? De staf is Zijn kruis, de kleuren zijn bloed en water, en de wimpel is het Evangelie of de prediking van Hem in de wereld. (M. FRANK).

Het komt mij voor, alsof David dezen Psalm vervaardigd had, opdat hij tot een heilig veldgeschrei zou dienen, waarmee het volk elkaar opwekte en tot bidden drong..

Wij zien reeds hier de rechte verhouding tussen koning en volk uitgedrukt, wanneer een volk over het heil van zijnen koning kan jubelen als over zijn eigen geluk, daar toch het leven van een volk in zijnen koning, en het heil en het leven eens konings in zijn volk moet zijn..

7.

II. Vs. 7-9. Nadat het offer geëindigd is, verheft zich eerst (vs. 7) ene solo-stem, die van David, en spreekt het vertrouwen uit dat de Heere het offer heeft aangenomen en de bede verhoord, daarop heffen de hoofden der krijgslieden aan met een vreugde geschrei, met een triomflied in de zekerheid der overwinning.

7. Alsnu, daar mij heden het vast vertrouwen op de verhoring van al deze beden in het hart ten deel wordt (1 Kronieken 17: 21), weet ik 1), dat de HEERE Zijnen Gezalfde behouden in ‘t bijzonder in dezen strijd zal nabij zijn; Hij zal hem verhoren uit den hemel Zijner heiligheid, waar Hij eigenlijk troont, daar Zijne woonplaats op aarde (vs. 3) slechts een voorportaal van het hemelse paleis is (Psalm 11: 4); het heil Zijner rechterhand zal zijn met mogendheden, Hij zal helpen met macht en zich door grote daden verheerlijken.

1) Het geloof weet, wat het gelooft, zo zeker alsof het reeds geschied ware..

8. Deze vermelden van strijd-wagens, en die vankrijgs-paarden; maar wij zullen vermelden van den naam des HEREN, onzes Gods. Wij Israël’s krijgslieden, hoewel wij met paarden en wagens uittrekken, hebben op deze geen vertrouwen gesteld; de overwinning is des Heren, Hij is ons wapen en onze kracht (Deuteronomium 17: 16. 1 Samuel 17: 45

Wagens en paarden maakten zulk een indrukwekkend gezicht met hun geratel en de stofwolken, dat velen er door konden verschrikt worden, maar het geloofsoog ziet meer in den onzichtbaren God dan in alle deze. De meest gevreesde oorlogswerktuigen van David’s dagen waren de strijdwagens, gewapend met zeisen, die de mensen als gras nederhieuwen; dezen waren de roem van de naburige volken, maar de heiligen beschouwden den naam van Jehova als ene betere verdediging. Daar de Israëlieten gene paarden mochten houden, moest

natuurlijk de cavalerie der vijanden met meer dan gewone vrees worden aangezien. Het is daarom een te groter bewijs aan geloof, dat de moedige zanger hier de paarden van Egypte kan verachten in vergelijking van den Heere der heirscharen. Helaas! hoe menigeen in onze dagen, die belijdt des Heren te zijn, stelt zijn vertrouwen op zijnen mens, of op een vlezen arm van de ene of, andere soort, alsof hij nooit den naam van Jehova had leren kennen. Heere Jezus! wees Gij alleen onze rots en toevlucht, dat wij nooit de eenvoudigheid van ons geloof bederven: "Wij zullen vermelden van den naam onzes Gods." Onze Verbonds-God, die ons heeft gekozen en dien wij gekozen hebben, deze is onze God. De naam van onzen God is Jehova, en deze zal nooit worden vergeten, de algenoegzame onafhankelijke, onveranderlijke alomtegenwoordige, alles vervullende "Ik ben." Laat ons dien vlekkelozen naam aanbidden en dien nooit onteren door wantrouwen of vertrouwen op schepselen. Lezer! men moet eerst "leren kennen" zal men kunnen "herinneren." Moge de gezegende Geest het genadig aan uwe ziel openbaren..

9. Zij, onze vijanden, de met de Syriërs verbondene Ammonieten (2 Samuel 10: 6), hebben zich, gelijk wij zien met het oog des geloofs, gekromd, en zijn gevallen, om nooit weer op te staan; maar wij, die eerst schenen te bezwijken, zijn gerezen en staande gebleven.

Bij den aanvang van den slag met de vijanden schijnen wel de goddelozen te staan, daar zij zich op hun wagens en paarden verlaten; daarentegen de vromen, die op den naam des Heren vertrouwen, schijnen niet tegen hen opgewassen te zijn. Maar het geloof roemt aldus: hoewel zij staan en wij zwak zijn en schijnen te vallen, zo zijn wij toch zeker, dat de zaak in korten tijd geheel omkeren zal, en zij zullen vallen, waar wij waarlijk in de hoogste mate zullen opgericht worden en blijven staan, ja wij zijn reeds opgestaan en staan met opgeheven hoofden. O, welk een schoon toonbeeld des geloofs is dit!.

Dit was in ‘t bijzonder het geval, toen de hoogmoed en de macht van Joods ongeloof, en heidensen afgodendienst vielen voor de woorden en het leven van de nederige belijders van Jezus. Dit is het geval in iedere strijd met onze geestelijke vijanden, wanneer wij hen bestrijden in den naam des Geestes en de kracht van Christus, en dit zal het geval zijn op den laatsten dag, wanneer de wereld met haren vorst zal ten onder gebracht worden, maar de gelovigen, verrezen uit den dood door de opstanding des Heren, zullen staan en Zijnen lof in de hemelen zullen zingen.

10.

III. Vs. 10. Ten slotte valt weer het gehele koor der Levitische zangers in. en herhaalt de bede, die de gemeente aan ‘t begin van den Psalm uitsprak, maar versterkt en als in aansluiting aan vs. 7, welke het af gebedene als reeds verkregen beschouwde.

10. O HEERE! behoud; die Koning 1) verhore ons ten dage van ons roepen 2).

1) Dit vers wordt op verschillende wijze vertaald. De Septuaginta en de Vulgata trekken het woord koning bij behoud. O Heer e, behoud den koning. Anderen, zoals onze Staten-Overzetters, sluiten koning bij het tweede lid in O.i. eist de grondtekst en ook geheel

het verband van den zin, de overzetting van: behoud den koning, en is het tweede gedeelte te vertalen: Hij, nl. de Heere, verhore ons ten dage als wij roepen. Het spreekt van zelf, dat de betekenis dezelfde is. Het is hier het gezang, het gebed, het smeken van de Gemeente, van het volk, voor zijn koning.

2) David zal uittrekken ten strijde; hij heeft al zijn moedig volk gewapend en toegerust, ter bestemder plaatse vergaderd. Het is de dag zijner heirkracht (Psalm 110). Nu werd het statig offer verricht waarmee men afscheid nam van den vaderlijken grond, en den zegen van Jehova op Israël's wapenen afsmeekte. Op het ogenblik zal men den aftocht des legers blazen. het vooruitzicht van den hachelijken oorlogskans, het verlaten van den vaderlandsen bodem, de werking van het heldenvuur, de gevoelens van godsdienst en betrekking op Jehova, het afscheid van vrienden en bloedverwanten, alles heeft den diepsten indruk gemaakt, elk hart dobbert nu als in ene zee van gemengde aandoeningen; dit ogenblik is een der allerplechtigste, waarin de ziel de ganse uitgebreidheid van haar aanwezen gevoelt, wijd open staat voor alle edele gewaarwordingen en ze met wellust als inademt. Nog zwijgt de veldtrompet en in plaats van die, hoort men de cimbalen en luiten der Levieten klinken, en de opperpriester met zijn gevolg stort dien schonen, gevalligen, rijken, godvruchtigen zegen uit, dien wij vs. 2-6 lezen. David beantwoordt dien niet minder roerend en godvruchtig (vs. 7). Hij wordt door de hoofden van zijne oorlogshelden vervangen in hunnen toon met waardige, recht Israëlitische gevoelens en met enen moed, die hun betaamde, vs. 8 en 9. Nog eens verheffen de priesters hun stemmen, en trekken hun gebeden in een galm zamen. vs. 10a. Het volk vangt dien op en beantwoordt hen vs. 10b. Nu steekt men de krijgsklaroen, en met deze heilige aandoeningen gaat Israël's leger zijnen vijand opzoeken..

PSALM 21.

DE OVERWINNING VAN CHRISTUS OVER ZIJNE VIJANDEN.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

Had in den vorigen Psalm (vs. 5) de gemeente, voor haren koning biddende, hem biddende toegeroepen: "Hij geve u naar uw hart en vervulle al uwen raad," zo kan zij in dezen Psalm vs. 3) dankende van hem tot den Heere zeggen: "Gij hebt hem zijns harten wens gegeven, en de uitspraak zijner lippen hebt Gij niet geweerd." De vorige Psalm was ene bede van het volk voor zijnen koning, toen hij in den strijd tegen de Ammonieten uittrok, deze is een danklied voor de overwinning, dat de Heere den koning verleende, toen deze de Ammonietische hoofdstad Rabba genomen en de Ammonietische koningskroon op zijn hoofd gezet had. "2 Samuel 12: 31). Dit is echter slechts een voorlopig feestvieren, dat wij voor ons hebben, waarschijnlijk nog in Ammon voor de Israëlitische krijgstroepen gehouden; de eigenlijke feestviering, die in 't land Israël gehouden is, dat bij het terugkeren van de arke des verbonds op Zion, treffen wij in Psalm 68, den Delitzsch enen Psalm in Deborah-stijl (Richteren 5) noemt, opdat wij in dezen het toppunt vinden van hymnisch gevoel en hymnische voorstelling.

2.

I. Vs. 2-8. Even als bij den vorigen Psalm zich in het tweede deel ene solo-stem liet horen, die van den koning, of tenminste van enen die in zijne plaats trad, zo hier aanstonds bij het begin. David verkondigt met lof en dank, hoe de Heere hem in de geschonkene overwinning gezegend had, en hoe heerlijk het vertrouwen, dat hij op God, zijne Helper, gesteld had, beloond was.

2. O HEERE! de koning is verblijd over Uwe sterkte, die zich in hem als het werktuig Uwer macht, geopenbaard heeft; en hoezeer is Hij verheugd over Uw heil, dat Gij hem in den gelukkig geëindigden krijg ten dele laat worden.

Gelukkig het volk, welks koning Gods macht tot zijn vertrouwen stelt, en Gods heerlijkheid tot zijne vreugde; die zich verblijdt in elke voortgang van het koninkrijk Gods en op Hem vertrouwt, dat Hij schragen zal in alles, wat ten dienste daarvan gedaan wordt..

David had God in het bijzonder kunnen danken voor de overwinningen en de andere in het oog vallende gaven, waarmee hij begiftigd was, maar hij had zich voorgesteld er getuigenis van af te leggen, niet slechts, dat hij onder de bewaring Gods regeerde, maar ook dat wat God over hem had gebracht, was om ten algemenen nutte te strekken. En bij den aanvang stellen de gelovigen het vast, dat David onder het bestuur Gods tot koning is verkozen, zodat God zelf op Zich genomen heeft, om hem te beschermen. Alzo schijnt ook deze Psalm tot dat doel gedicht te zijn, om zich te verzekeren, dat die genade standvastig en altijd durend zou zijn, zodat het noodzakelijk was, dat zij stonden in het vast vertrouwen, omtrent den koning het goede te hopen, wiens aanblik een spiegel was van Gods nabijheid en gunst. De zin van deze woorden is: O Heere, die Uw knecht, den koning, behoedde, bewerk, dat hij door U, behouden blijft en alzo zijn redding toeschrijvende aan Uw macht, moge hij zich op niet alledaagse wijze in u verheugen..

3. Gij hebt hem, gelijk nu na de vervulling der in Psalm 20 uitgesprokene beden duidelijk blijkt, zijns harten wens gegeven, en de uitspraak zijner lippen hebt Gij hem niet geweerd; Gij geeft hem integendeel boven bidden en denken. Sela (1 Kronieken 25: 31).

Die wens heeft de Heere Jezus ernstig nagejaagd, toen Hij op aarde was, beide door Zijn gebed, Zijne daden en Zijn lijden. Hij toonde, dat Zijn hart verlangde, om Zijn volk te verlossen, en nu in den hemel heeft Hij deze begeerte vervuld gezien, want Hij ziet Zijne geliefden komende, waar Hij is. De wensen van den Heere Jezus waren hartenwensen, en de Heere hoorde Hem; indien onze harten oprecht zijn met God, wil Hij ook in ons geval de begeerte vervullen dergenen, die Hem vrezen..

4. Want, om nu nader te verklaren, welke die wens des harten was: Gij komt hem voor met zegeningen van ‘t goede 1); Gij hebt hem zegeningen van allerlei aard, waar en blijvend geluk toegedeeld; op zijn hoofd zet Gij ene kroon van fijn goud, ten teken, hoe Gij op de onderhouding en vermeerdering van de eer Zijns koninkrijks bedacht zijt.

1) Of, ten goede, dat zijn die zegeningen, die een waarachtig geluk tot inhoud hebben. Dit geldt wel van David, maar gelijk de gehele Psalm Messiaans is, zo zien ook deze woorden

inzonderheid op den Christus Gods, die met ere en heerlijkheid is gekroond, op Wiens hoofd is gezet de kroon van het fijnste goud, n.l. die van Koning der koningen en Heere der Heren, om te allen tijde al de Zijnen waarachtig geluk, zegen en genade te schenken.

5. Het leven heeft hij van U begeerd, om bewaring des levens heeft hij U gebeden; Gij hebt het hem gegeven, lengte van dagen eeuwiglijk en altoos 1); Gij hebt hem bewaard.

1) Na de verwoesting van de Ammonietische hoofdstad Rabba, zette David zich de Ammonietische koningskroon op het hoofd, die geroemd wordt als zwaar van het goud en met kostbare stenen versierd. David was toen reeds bejaard en ten gevolge van grote overtredingen, waaruit hij echter met boetvaardigheid en vertrouwen op Gods genade zich had opgericht, aan den rand van het graf gekomen. Hij, die niet anders dan den dood had verdiend, bleef in het leven, en de overwinning op de macht der Ammonieten en Syriërs was hem een onderpand van Gods getrouwheid in het vervullen van Zijne belofte. Dat vs. 5b niet lengte van dagen, maar opvolging in het koningschap zou bedoelen, is in strijd met het woord zelf. Iemand toe te wensen, dat hij leve, vooral een koning, is zeer gewoon (1 Koningen 1: 31 en meerm.). De bedoeling is, dat het leven van den koning onbepaald verlengd mag worden. Wat het volk echter verwacht, betuigt het hier, dat reeds aan den koning verleend is..

6. Groot is zijne eer door Uw heil, ten gevolge van Uwen zegen; majesteit en heerlijkheid hebt Gij hem toegevoegd.

David is ook in dezen Psalm het beeld van zijnen groten Zoon, zodat wij deze woorden ook kunnen lezen, als doelende op Christus. "Gelukkig hij, die een arm of hand heeft, om de kroon op het hoofd te zetten van dezen groten Koning, van wiens troon liefde de grondslag is. Al waren er tienduizend millioenen hemelen geschapen boven deze hoogste hemelen, en weer zovele boven dien, zo vele, dat de engelen ze van vermoeidheid niet meer konden tellen, zo was die ene nog te lage plaats om den vorstelijken troon van den Heere Jezus te stellen.

7. Want Gij zet hem, gelijk Gij eens met Abraham gedaan hebt (Genesis 12: 2 v.), tot zegeningen in eeuwigheid; Gij vervrolijkt hem door vreugde met Uw aangezicht, daar "hij nu als overwinnaar Uw heiligdom mag binnentreden om U daar te danken, en bij den maaltijd des heils zich te verlustigen in de vreugde van Uwen statelijken dienst."

8. Dit is de zegen, dien Uwe genade geeft, allen die op U betrouwen; want de koning vertrouwt op den HEERE, gelijk hij duidelijk en ondubbelzinnig in het lied vóór den slag heeft te kennen gegeven (Psalm 20: 8), en door de goedertierenheid des Allerhoogsten zal hij ook nu, nadat vervuld is, wat hij reeds vooraf in vast geloof hoopte (Psalm 20: 9), en in de toekomst niet wankelen, zodat hij in eeuwigheid niet zal bewogen worden. (Spreuken 10: 30).

Hoewel de wereld ronddraait als een rad, zodat het geschiedt, dat degenen, die op den hoogsten top verheven waren, plotseling naar beneden vallen, zo maakt toch het rijk van Juda en op dit voorbeeld het rijk van Christus ene uitzondering..

9.

II. Vs. 9-13. Thans valt het gehele koor der Levitische zangers als representant der Israëlitische gemeente in: "het lied wordt nu verheven en vol gevoel, men gevoelt het, dat ook des konings vijanden die van het volk zijn." (1 Kronieken 1: 53). Het volk zegt profeteerde tot Zijnen koning, wat het voor hem hoopt, namelijk dat hij met God al zijne vijanden evenzo overwinnen en ombrengen zal, als hij het de Ammonieten gedaan heeft; daarbij heeft hij wel op het oog, wat in 2 Samuel 12: 31 verhaald wordt.

9. Uwe hand, o David! zal al uwe vijanden vinden, in hare macht krijgen en straffen; uwe rechterhand zal uwe haters vinden, want de Heere is met u (1 Kor. 6: 17. Deuteronomium 11: 14 11.14).

1) In zekeren zin vormt vs. 9 met het vorige een tegenstelling. In vs. 8 is gezegd, dat door de gunste van zijn God de koning niet zal wankelen. Dit is echter veel te zwak uitgedrukt. En daarom wordt in vs. 9 gezegd, dat hij niet alleen niet zal wankelen, maar al zijne vijanden vinden en al zijne haters straffen zal. In de volgende verzen wordt dit nader uitgewerkt. Het is dus duidelijk, dat hier in den persoon van David bovenal gesproken wordt van Hem, tot Wien de Vader gezegd heeft: Zit aan mijne rechterhand, totdat Ik uwe vijanden zal gezet hebben tot een voetbank uwer voeten. Want zeker het volk profeteert hier er van, hoe David al zijne vijanden overwinnen zal, maar dit geldt in de hoogste mate van den groten Davidszoon, onzen Heere Jezus Christus.

10. Gij zult hen, al die vijanden, zetten als een vurigen oven ter tijd uws toornigen aangezichts 1), zodra gij nadert zullen steden en sterkten aan de vlammen ten prooi gegeven worden; en dit is niet zozeer uw werk, maar de HEERE, die met u is en u als Zijn werktuig gebruikt, zal hen in Zijnen toorn verslinden, en het vuur zal hen verteren.2)

1) Kennelijk ziet dit op het feit, dat de val van Rabba Ammons beslist werd, toen David persoonlijk in het leger kwam, en de vijanden deels onder de dorssleden verpletterd werden, of in de tichelovens werden geworpen. (2 Samuel 12: 26 vv.). -

2) In het eerste lid wordt de koning als wreker genoemd, vervolgens wordt zijn ambt overgebracht op den persoon van God, eindelijk wordt de uitvoering van de wraak aan het vuur toebedeeld, welke drie zeer goed met elkaar overeen te brengen zijn. Wij weten toch, dat aan Christus het oordeel is gegeven, om Zijne vijanden in het eeuwige vuur te werpen, maar het is de moeite waard op te merken, dat het duidelijk is uitgedrukt, dat het niet een oordeel is van een mens, maar van God zelven. Niet minder is het nuttig, dat de uiterste en schrikkelijkste vorm van straf wordt uitgedrukt, waarmee de onprikkelbaarheid wordt aangetast van hen, die overigens zonder zorg de bedreigingen Gods verachten. Maar ditzelfde dient ook niet weinig tot troost van de gelovigen. Want we weten, hoe verschrikkelijk de wreedheid der goddeloosheid is, waarom ons geloof gemakkelijk zou bezwijken, indien het zich niet vastklemde aan het oordeel Gods. De tijd van den toorn vermaant, om het kruis geduldig te dragen, zolang het Gode behaagt, ons te oefenen en laag te houden. Laten wij derhalve leren, dat, indien Hij niet terstond Zijne macht uitzendt, om de goddelozen te verdoen, Hij onze hoop op dien tijd wil vestigen, welken de hemelse Vader voor Zijn oordeel

heeft vastgesteld, en onze koning, gewapend met verschrikkelijke kracht, heeft vastgesteld om wraak te nemen. Want hoelang Hij ook wacht, Hij vergeet niet het Zijne, noch het onze..

11. Gij zult hun vrucht, hun nakomelingschap, van de aarde verdoen, en hun zaad, uit het midden van de kinderen der mensen, gelijk de Heere met Zijne haters doet (Psalm 9: 6 v.).

12. Zulk een lot is niets dan ene welverdiende verijdeling van hun boos voornemen; want zij hebben kwaad tegen U aangelegd, daar zij de hoge waardigheid van Uw Koningschap aanrandden (2 Samuel 10: 1 vv.); zij hebben ene schandelijke daad bedacht doch zullen niets vermogen; zij zullen, wat zij in hunnen ouden nationalen haat tegen Israël bedacht hadden, niet volvoeren.

13. Even als hun plannen, zo zullen die van alle andere tegenstanders tot schande worden; want Gij zult hen zetten tot een wit 1), met Uwe pezen zult Gij het op hun aangezicht toeleggen; merkte op hun aangezicht zodat zij U den rug als vluchtelingen toekeerden.

1) In het Hebr. Ki theschithemo schèkem. Letterlijk: Want Gij zult hen tot een rug maken. Dat is, Gij zult hen veranderen in vluchtelingen. Want toch, wie in den strijd zijn rug laat zien, toont daarmee, dat hij een vluchteling is. Een volkomen overwinning wordt hiermede aangekondigd, en David hier uitgeroepen, als de volkomen overwinnaar van al zijne vijanden, die zijn volk verlost en het tot eer en roem brengt. Heerlijke profetie tevens van den groten Koning van Zijn geestelijk Israël, die heersen zal van de zee tot aan de zee en van de rivier tot aan de einden der aarde.

14.

III. Vs. 14. Nadat de Psalm in het begin tot God gericht was, en in zijn midden tot den aardsen koning, keert hij aan het einde tot de Heere terug, met een kort maar des te ingrijpender gebed, dat de Heere Zijne macht en sterkte tot heerlijkheid van Zijn volk steeds meer openbaar late worden.

14. Verhoog U, HEERE! in Uwe sterkte, in Uwe oppermacht om tot werkelijkheid te brengen, wat wij als onze verwachting omtrent onzen Koning uitgesproken hebben; zo zullen wij zingen, en Uwe macht, waarvoor alles bukken moet, met psalmen van blijde dankbaarheid loven.

De Joodse Theoloog Raschi merkt aan: "Onze oude leraars verklaarden dezen Psalm van Koning Messias; maar om de scheurmakers (de Christenen) tegen te staan, verstaat men dien beter van David zelven." Inderdaad verheffen zich de verwachtingen en beloften van den Psalm boven het leven van David en daardoor wordt hij Messiaans, want in Jezus Christus zijn alle beloften, die aan David’s huis gegeven zijn, Ja en Amen..

Voor een tijd mogen de gelovigen treuren, maar de heerlijke openbaring van hun goddelijken Helper doet hun vreugde ontwaken. Blijdschap zal allerwegen vloeien in de kanalen van lof. Alle Gods eigenschappen zijn gepaste voorwerpen, om door de muziek onzer harten en onzer

stemmen geprezen te worden, en wanneer wij ene openbaring zien van Zijne macht, moeten wij die verheffen. Hij bewerkte onze redding alleen, en Hij alleen zal den roem ontvangen..

PSALM 22.

VOORZEGGING VAN CHRISTUS LIJDEN EN HEERLIJKHEID.

1. Een Psalm van David voor den opperzangmeester (Psalm 3: 1; 4: 1), op Aijéeleth hasschachar 1).

1) Luther vertaalt om den tekst van de Septuaginta uper thv antilhqewv thv ewyinhv en der Vulgata (pro suscepttione matutina) te verbeteren, van de hinde, die vroeg gejaagd wordt. Door velen worden deze woorden opgevat als ene zinnebeeldige voorstelling van den inhoud; de hinde als symbool van de tot den dood vervolgde onschuld, of nader van den lijdenden Christus, terwijl het morgenrood daarop wijst, dat Jezus in den nacht gevangen en des morgens naar den Romeinsen landvoogd gevoerd is, dus vroeg gejaagd werd. Hengstenberg daarentegen, die "de hinde" eveneens verklaart van den lijdenden en vervolgden Rechtvaardige, laat "de dageraad" slaan op het geluk, dat op den lijdensnacht volgt (Jes. 58: 8), daar Christus' opstanding juist ten tijde van den dageraad plaats had, en alzo de vervolgde Rechtvaardige vroeg verheerlijkt werd. Andere uitleggers denken ook hier, even als bij andere dergelijke uitdrukkingen in de opschriften boven de Psalmen (1 Kronieken 25: 31), aan de melodie of zangwijze, waarop de Psalm moest gezongen worden, zodat men zou moeten vertalen: op de wijs van het lied de hinde des dageraads, van het lied, dat onder dien naam bekend is. Daarbij is het zeer wel mogelijk, dat de keuze van de zo even genoemde zangwijze moet wijzen op de heerlijkheid, die in den lijdensnacht zich begon te openbaren, terwijl in het lied zelf: "de hinde van den dageraad" niets anders betekende, dan de lichtglans, die den dageraad voorafgaat, welks eerste stralen gewoonlijk met de hoornen ener hinde vergeleken werden, gelijk ook in den Talmud de uitdrukking gevonden wordt..

In het sterkste contrast tegen de vrolijke stemming in den vorigen Psalm, staan de diepe klachten in dezen. Toen Dr. Luther dezen Psalm wilde verklaren, nam hij zout en brood, sloot zich drie gehele dagen in zijne studeerkamer op, en gaf geen antwoord, toen de zijnen hem zochten, ondanks al hun kloppen en roepen. Toen men door den slotenmaker de deur liet openbreken, was hij in hoge mate ontevreden, dat men hem gestoord had, en zei hij: "Denkt gij dan, dat het iets gerings is, dat ik te doen heb?" Niet alleen het lijden van Jezus Christus, den gekruisigde, maar ook het heil, dat voor de wereld uit Zijne opstanding voortkomt, en de toe-eigening daarvan in het sacrament, stelt ons de Psalm zo duidelijk voor ogen, dat, gelijk reeds bij 2 Samuel 17: 26 opgemerkt is, het bijna ophoudt profetie te zijn, en geschiedenis van het tegenwoordige schijnt te wezen, dat het lied als een programma of overzicht in grondtrekken van het lijden van onzen Heere en Heiland wordt. Duidelijk spreekt hier Christus door David, doch niet gelijk de ouden zich voorstellen, geheel afziende van David en diens toestanden (Dan. 1: 21), maar Hij maakt den toestand, waarin deze, Zijn voorvader en voorbeeld, des avonds vóór den slag in het bos van Efraïm zich bevond, tot een middel om de geschiedenis van Zijn eigen lijden en van Zijne eigene heerlijkheid voor te stellen, Hij moet dan natuurlijk David in den Geest meer laten zeggen, dan deze in betrekking tot zich zelven

zeggen kon. De Psalm is diensvolgens, een typisch profetische, typisch in zoverre, als een toestand in het leven van David daaraan als voorbeeld ten grondslag ligt en als het spiegelbeeld vormt, waarin zich het toekomstig lijden van Christus afschaduwt; profetisch in zoverre David's woorden zich verre verheffen boven zijne werkelijke persoonlijke levens-ervaring, en dan eerst recht en eigenlijk kunnen verstaan worden, wanneer wij niet meer David horen spreken, maar Christus, wiens Geest David boven zich zelven verheven heeft, en hem de woorden in den mond gelegd heeft, om hem in den tegenwoordigen tijd de toekomst te laten bevatten.

2.

I. Vs 2-22. Onder het beven van den diepsten angst in de dagen van de vervolging door Saul, schildert David eerst zijn ellende, waarin hij is neergezonken, als in een onvermijdelijk verderf, zodat het met hem bijna gedaan is, en zijn toestand een geheel wanhopige is, welke luide schijnt te roepen, dat zijn God hem verlaten heeft, (vs. 2-11). Terwijl nu door dezen nood, der ten toppunt gestegen verzoeking, de bede om hulp wil doordringen (vs. 12), verliet zij zich toch spoedig op nieuw in hartroerende weeklachten over den ontzettenden toestand (vs. 13-19) totdat zij eindelijk des te sterker doorbreekt. (vs. 20-22). Aanstonds wordt in dit eerste gedeelte van den Psalm het typische element zo geheel door het profetische verslonden, dat de woorden nog nauwelijks ene verklaring van David als voorbeeld toelaten, maar eerst begrepen kunnen worden, zo zij opgevat worden als gesproken van den gekruisigden Christus.

2. Mijn God, Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten 1)? (Hebr. Eli, Eli, asabthani MATTHEUS. 27: 46. Mark. 15: 34) verre zijnde van Mijne verlossing, van de woorden Mijns brullens 1), hoe luide Ik roep en hoe ontzettend de smart is, Gij hoort niet, Ik ben van U verlaten; 't blijft in mijne ziel even duister,

1) De klagende vraag, waarom hebt Gij mij verlaten? is ook elders in de Psalmen niet zonder voorbeeld (88: 15. vgl. Jes. 49: 14). Het verlaten zijn door God van den gekruisigde is enig, en mag niet naar den maatstaf van David en van anderen in den toestand van aanvechting van nog zo klagende lijders afgemeten worden. Wat zij met elkaar gemeen hebben, is dat achter den toorn, die ondervonden wordt, de liefde Gods zich verschuilt, aan welke het geloof zich vastklemt, en dat hij, die zo klaagt, reeds daarom, op zich zelven beschouwd, geen voorwerp van den toorn is, omdat hij midden in het gevoel van den toorn zijne gemeenschap met God behoudt. De Gekruisigde is tot den laatsten ademtocht de Heilige Gods, en de verzoening, die Hij op zich genomen heeft, om die te bewerken, is Gods eigen, eeuwig welbehagen, dat nu in de volheid der tijden tot werkelijkheid wordt. Maar terwijl Hij Zich met de zonde van zijn volk onder Gods gericht buigt, kan het Hem niet bespaard worden, dat Hij als een die zelf schuldig is, Gods toorn over de zondige mensheid ondervindt. En uit de diepte van Zijn hart gebogen onder het gewicht van Gods toorn, welt de klacht op, die te midden van dezen lijdensweg tot Gods liefde smeekt. Hij zegt niet asabtani, maar sebaktani, hetwelk het woord van den Targum (Aramese overzetting) voor het eerste is. De Heere zegt het in 't Aramees, niet om door allen verstaan te worden, want zulk ene reflectie was Hem daar vreemd, maar omdat het Aramees Zijne moedertaal was, in welke Hij biddende God Abba noemde..

Door het op het kruis te herhalen, zei Jezus: "Dat is Mijn Psalm." De gelovigen hebben ook soms een gevoel, alsof, zij nimmer iets van God genoten hadden en van Hem verlaten zijn. Ja alle heiligen ondervonden iets van zodanige verlating. Abraham werd verschrikt; Job was op de grens der wanhoop; David was meermalen zo diep in de diepte, dat alle Gods baren en golven over hem heengingen; en wie uwer, die gelooft, weet niet ook, wat het is in zielsbenauwdheid te zijn, zodat het in ons is, als was het niet waar, dat God met ons is, om ons zalig te maken, maar tegen ons, om ons te verderven van wege onze zonden? Trouwens alles wat in Christus verzoenend was, dat is in den gelovige bevindelijk, of ene ondervinding; want het is betamelijk, dat wij iets gevoelen van hetgeen Christus ten volle heeft doorgestaan. Doch het is ook niet meer dan een gevoel; want daar Christus werkelijk verlaten was, zo kunnen de gelovigen onmogelijk verlaten worden. De Vader beschouwt ons in Christus als Zijne kinderen, die hij wel hard kastijdt, maar niet ter dood overgeeft; wie door het verbond met Hem verbonden zijn, die laat God nooit weer los; want Zijne verkiezing is van eeuwigheid en Zijne roeping onberouwelijk..

Deze woorden bevatten ene schijnbare tegenstrijdigheid, naardien men tot dien God gaat, van wie men meent verlaten te zijn. Dit is de worsteling tussen geloof en gevoel, het geloof houdt staande: mijn God, terwijl het overstelpte gevoel vermeent van dien God te zijn verlaten. Christus aan het kruis was verlaten van Zijn volk, verlaten van een groot deel Zijner discipelen, verlaten inderdaad van allen, in zoverre geen hunner Hem helpen kon, ja verlaten van Zijnen God. Hij is verlaten, omdat wij een God hebben verlaten, en terwijl Adam, van God niet verlaten, God verlaten heeft, heeft Jezus, ofschoon van God zich verlaten gevoelende, van Zijnen God niet afgelaten. Christus is verlaten, opdat wij niet in het lijden, in de ure des doods, in de eeuwigheid verlaten mochten zijn. Niemand was ooit verlaten als Christus, omdat niemand gelijk Hij met God was verenigd. Niemand kan van God verlaten zijn zonder zonde, want deze is het, die scheiding maakt tussen den mens en God. Indien nu Christus, de Rechtvaardige, van God verlaten is, dan kan dit niet om Zijnent, maar moet het om onzentwil geschied zijn.

Dit vers behelst twee denkbeelden, die, hoe zij ook elkaar schijnen te weerspreken, zich toch dagelijks gelijktijdig in het gemoed der gelovigen zoeken in te dringen. Dat hij zich van God verworpen en verlaten noemt, schijnt de klacht te zijn van een, die wanhoopt, want waar is nog een vonkje van geloof overgebleven, waar men van de zijde Gods gene hulp meer ontwaart? En toch, dat hij God tot tweemalen zijnen God noemt en dat hij zijne klachten in den schoot Gods uitstort, dat is ene duidelijke belijdenis van geloof. In dezen inwendigen strijd des gemoeds moeten de gelovigen worden geoefend, zo dikwijls God hun de tekenen Zijner genade onttrekt, zodat zij, waarheen zij het oog richten, niets dan nachtelijke duisternis ontwaren. Den gelovigen, zeg ik, wedervaart dit, opdat zij bij zich zelven even zozeer de zwakheid huns vlezes leren kennen, als zij getuigenis van hun geloof leren afleggen. De goddelozen daarentegen, dewijl zij zich overgeven aan hun ongeloof, overweldigt de angst, dat zij het door het geloot niet tot de genade Gods zullen brengen. Terwijl daarom de hevigheid der smart en de zwakheid des vlezes den gelovige den kreet wil afpersen: "waarom hebt Gij mij verlaten?" voegt het geloof er als ter verbetering de aanroeping Gods, van dien God, die hem zou hebben verlaten, als van zijnen God bij, ja, het geloof streeft zelfs vooruit,

zodat het reeds, voordat het zich veroorlooft zijne klacht uit te storten, zijne toevlucht neemt tot zijnen God..

Hier is een troost voor verlaten zielen. Christus zelf was verlaten, daarom, indien gij verlaten zijt, zo deelt God u niet anders toe, dan Hij Christus deed. Gij kunt bij God bemind zijn en het niet gevoelen. Christus was bemind bij den Vader, en toch gevoelde Hij nu Zijne nabijheid niet. Dit zij een troost voor gelovige zielen bij het gemis van deze vertroostingen en de openbaringen, die zij soms gevoeld hebben. Christus had zulk een twijfel, daarom kan zulk een twijfel bestaan bij Gods liefde. Gij zult misschien menen: "Ik ben een huichelaar, daarom heeft God mij verlaten." Dat is soms de klacht van twijfelende Christenen, maar gij hebt gene reden tot dat besluit; er was in Christus' gehoorzaamheid gene vlek, en toch was Christus verlaten op het punt van vertroosting. Daarom verlatenheid, wat vertroosting betreft, kan bestaan bij werkelijke genade, ja bij den hoogsten trap van genade; zo was het bij onzen Verlosser.

2) Het brullen is het roepen van den leeuw. Het is hier gebezigd, om de alles te boven gaande smarten van den lijdenden Christus uit te drukken. Men zegt wel eens van een vreselijk gekwetste: "hij brult van pijn." En het is gene overdrevene uitdrukking. Wie ooit het geluid van zulk een lijder gehoord heeft, zal geen juister naam daarvoor kunnen vinden. Het was bij den Heere aan het kruis natuurlijk geen uitwendig, maar een inwendig uitschreeuwen Zijner smart. Opmerkelijk is het echter, dat Christus aan het kruis de klacht Zijner verlating en Zijne verdere woorden uitriep met ene grote stem (MATTHEUS. 27: 46,50. Luk. 23: 46)..

3. Mijn God 1)! ik roep des daags 2), maar Gij antwoordt niet 3), en des nachts, en ik heb gene stilte 4), maar moet voortgaan met roepen, daar ik gene hulp noch rust vind.

1) Staat er vs. 2 in den grondtekst Eli, hier Elohi. Het verschil is, dat onder El te voortaan is de Almachtige God, en onder Eloah, de God, die te vrezen is. Hoewel David in de diepste ellende verkeerde, toch kon Satan het niet gedaan krijgen, dat dit mijn op zijn lippen bestierf, dat het vertrouwen, dat uit dit mijn zich uitsprak, geheel werd vernietigd. Toch nog mijn God, hoewel alles donker voor hem was, en het licht der hope schier geheel was weggescholen achter de wolken van diepe aanvechtingen en bange verlating.

2) Hoe licht vragen wij: Wat deed Christus in de ogenblikken toen geen mens meer sprak, toen alles stil word, toen ieder zweeg, toen Hij zelf ook zweeg, drie uren lang? Wat ging er toch tussen God en Zijne ziel om? Toen riep hij tot God, toen bad Hij, en nu horen wij uit den Psalm wat Hij bad..

3) Welk een troost voor kinderen Gods, wanneer zij bidden en niet ontvangen. Dan worden de zwakken twijfelmoedig, doch zij moeten sterk worden en zich oprichten in den Heere die, alles en ook dit ondervonden heeft; doch Hij bleef in de verborgene verbondsbetrekking, en zij moesten er ook in blijven door Hem. Christus heeft echter ook dien afmattenden en uitputtenden toestand van gene rust te hebben ondervonden. Hij leed dien gehelen nacht en dag zonder ophouden en zonder tussenpoos. De stilte, de kalmte, de rust, die Hem zo eigen waren, ontweken reeds in Gethsémané tot zo ver, dat Hij tot Simon zei: "Kunt gij niet een uur

met Mij waken!" Er is een lijden zonder angst der ziel, maar Christus leed met groten zielsangst. "Hij was verbaasd en zeer beangst, en Zijne ziele geheel bedroefd tot den dood toe." Bij ons komt dit voort uit de gedachten aan onze zonden. Maar van waar ontstond dit alles bij Jezus? Door Zich in de plaats te stellen voor ons, door overneming van onze schuld. Alleen op deze wijze kan er onrust zijn in ene heilige ziel. Zij kan niet lijden voor haar zelf; zo zij lijdt, lijdt zij noodzakelijk voor anderen..

4) Misschien zou iemand denken, dat het ene grote dwaasheid is, wanneer iemand schreeuwt en roept tot Hem, die Zijne oren stopt en niet schijnt te horen. Geenszins, deze dwaasheid der gelovigen is wijzer dan al de wijsheid van de wereld. Want wij weten wel genoeg, dat, hoewel God in ‘t eerst niet schijnt te horen, toch de Heere ene toevlucht is in tijden van benauwdheid (Psalm 9: 10).

4. Doch Gij zijt heilig 1), volmaakt rein, ook in het opleggen van dit lijden, wonende onder tronende boven de lofzangen Israël’s 2); Uw volk heft in Uw huis lofliederen ter Uwer ere aan? en zij komen U toe.

1) Als wij lijden, moeten wij zeggen: "God is heilig!" omdat wij de straf door onze zonden verdiend hebben. Doch hoe kan de heilige Christus dit zeggen, indien Hij het niet zei als Borg der zondaren, als drager der zonden, zonder zelf gezondigd te hebben? Waarlijk! zonder de plaatsbekleding aan te nemen, is alles ene vertoning van genade, maar met haar is het lijden van Christus ene betoning van Gods genade in den weg van Gods heiligheid en recht..

Het schijnt vreemd, dat het hart bij duisternis en zorgen, in deze eigenschap Gods troost zou kunnen vinden. Doch Gods heiligheid is slechts ene andere openbaring van Zijne getrouwheid en genade. In dien opmerkelijken Naam "de Heilige Israël’s" worden wij onderwezen, dat Hij, die de heilige God is, ook die God is, die een verbond gemaakt heeft met Zijne uitverkorenen. Het zou voor een Israëliet onmogelijk zijn zich Gods heiligheid te denken zonder aan die Verbonds betrekking te denken. "Zijt heilig, want Ik ben heilig, waren de woorden waarmee Israël herinnerd werd aan zijne betrekking op God (Leviticus 19: 1). Wij zien iets van dit gevoel in woorden als Psalm 89: 16-19; 99: 5-9. Hos. 8: 9. Jes. 41: 14; 47: 4.

Al zijn de beproevingen ook nog zo zwaar, het geloof zal niet luisteren naar enig woord, tegen God gesproken, maar zal altijd God rechtvaardigen.

2) Hoe treffend, onder de zielsbenauwdheden van het vreselijk lijden, het denkbeeld van lofzangen aan te treffen! Doch de lofzangen Israëls zijn onderscheiden van de lofzangen der volken. Zij luiden: : Ik dank u, o God! dat Gij toornig op mij geweest zijt." Ja, God woont onder de lofzangen der verlosten onder de lofzangen, die uitvloeien uit het lijden en sterven van Hem, den Zone Gods. God is in het midden dier juichende schare. Ook de Heere aan het kruis woonde lijdend en stervend onder de lofzangen Israël’s zijne laatste kruis woorden waren Psalmwoorden..

De lofzangen waren gedicht, inzonderheid ten behoeve van het heiligdom. Daar woonde en troonde Jehova, en daar werden gezien de vleugelen van de Cherubs, waarboven de Heere in

het heiligdom zweefde. Die lofzangen vermelden de grote daden Gods, Zijne heerlijke verlossingen en daar hij wil de grote Lijder nu ook zijn God en Vader bepalen.

5. Op U hebben onze vaders vertrouwd; zij hebben vertrouwd, en Gij hebt hen uitgeholpen.

6. Tot U hebben zij geroepen en zijn uitgered; a) op U hebben zij vertrouwd, en zijn niet beschaamd geworden, gelijk de gehele geschiedenis van hun redding uit Egypte, van hun inleiding in Kanaän bewijst.

a) Psalm 25: 3; 81: 2. Jes. 49: 23. Rom. 9: 33.

Gelijk in vers 2 en 3 tot driemaal toe mijn God, wordt in vs. 3 en 6 driemaal het woordje vertrouwd herhaald, en naast het vertrouwen wordt de hulpe geplaatst, daar een iegelijk, die den Heere verbeidt, door Hem nooit zal beschaamd gemaakt worden (Psalm 44: 2. Jes. 63: 7,15-17)..

7. Maar ik, in tegenstelling tot de hulp, die zij op hun beden verkregen, ben in mijnen tegenwoordigen toestand, ondanks al mijn smeken, een worm, geheel weerloos aan het smadelijkste lijden overgegeven, als een worm, dien men met voeten treedt (Jes. 41: 14), en geen man 1), zo misvormd van het lijden, dat ik bijna aan geen mens meer gelijk (Jes. 52: 14; 53: 2 vv.),een smaad van mensen en veracht van het volk, een voorwerp van spot bij enkelen, en van verachting van de zijde van ‘t algemeen (Jes. 49: 7; 50: 6), bij Israël en bij de Heidenen beide.

1) Zo zien wij Hem in Gethsémané. Eerst biddende, staande, en als met het oog op de heerlijkheid, die Hij zou ingaan, en vroeger in groter heerlijkheid dan die van Mozes, brood uitdelende, kranken genezende, doden opwekkende, en daarna in de grootste zielsontsteltenis op den grond liggende, met het aangezicht ter aarde-neen, in zulk enen toestand troffen wij Christus nog niet aan; zoiets was nog nooit gebeurd..

8. Allen, die Mij zien, a) bespotten Mij; zij steken de lip uit 1); Zij schudden het hoofd, 2) om hun smaad door honende woorden en door verachtelijke gebaren (2 Koningen 19: 21) uit te drukken, zeggende:

a) MATTHEUS. 27: 39.

1) Letterlijk: zij maken een spleet met den mond, als teken der ergste bespotting. Want de lippen openen is om de tong te kunnen uitsteken, om den lijder de diepste verachting te doen gevoelen. Daarop volgt, schudden met het hoofd, om daarmee hun bevreemding en ontzetting te kennen geven, dat hij in zulk een diepte van lijden door God is gebracht.

2) Er zijn personen in onze eigene dagen geweest, wier misdaden zulk ene verontwaardiging hebben opgewekt, dat het volk hen waarschijnlijk in stukken zou gescheurd hebben vóór en zelfs na hun verhoor, indien het hen in de macht hadden kunnen krijgen. Wanneer die schadelijke personen volgens hun vonnis werden gestraft, was er misschien niet één

toeschouwer, die ze wenste te verlossen; maar nooit is er één gevonden, voor wie men zo alle gevoel verloren had, dat men hem in het ogenblik van sterven bespotte. Maar toen Jezus leed, bespotte men Hem, zij staken de lip uit; zij schudden het hoofd.

9. a) Hij heeft het op den HEERE gewenteld gelijk Hij zo dikwijls geroemd heeft Zijn zoon te zijn, dat Hij hem nu uithelpe, dat Hij hem redde, dewijl Hij lust aan hem heeft, gelijk Hij altijd zich inbeeldde (Psalm 18: 20).

a) MATTHEUS. 27: 43.

Zonder het te willen, geven de spotters hier aan den Rechtvaardige getuigenis, en wel onder alle getuigenissen de schoonste, dat Hij zich met de genade van God getroost, zich met Zijn gehele "zijn" op God gewenteld heeft. Juist daarom is het spottende: "Hij helpe uit, Hij redde," hoewel dit naar den toestand der zaak geheel onmogelijk schijnt, onbewust ene voorzegging. God leide het alzo, dat de spotters bij het kruis van Christus (MATTHEUS. 27: 43) door ene onbewuste herinnering, juist deze woorden gebruikten en alzo openbaarden, dat zij de goddelozen tegenover den Rechtvaardige waren..

Ook het woord "bespotten," "beschimpen," in vs. 8 gebruikt Luk. 23: 35 in de lijdensgeschiedenis. Vervulling en profetie slaan op elkaar zo volkomen en juist, dat de Evangelische geschiedschrijver gene juistere uitdrukkingen kan vinden, dan die de profetie gebezigd heeft..

Er zijn geen dodelijker schichten, die Satan op onze zielen kan richten, dan wanneer hij ons onze hoop daarmee ontrooft, dat hij met Gods beloften den spot drijft. Niet alleen verklaren zij hier zijne gebeden voor vruchteloos, maar schilderen hem hier ook als een huichelaar, die zich in geveinsdheid op God beroept, van wie hij vreemd is. Doch dat is het geneesmiddel tegen deze hem geslagene wonde, dat hij het toch waagt zijne klacht aan God voor te dragen en zijne gerechtigheid met der daad te betuigen..

Zo spreekt Satan door zijne dienaren tot den Lijder. Satan wil hem doen twijfelen aan het welbehagen Gods in hem. Den troost van zijn kindschap zoekt hij hem te ontroven, en tracht hem schipbreuk te doen lijden op de zandbank van twijfel en ongeloof. Maar ziet, in den diepsten grond der zaak heeft het geen vat op hem. Want met die helse wartaal gaat hij tot zijn Heere en zijn God en toont daarin, dat het geloof hem nooit heeft verlaten, dat de wortel in hem was, en dat zijn geloof niet een zelf gegeven, maar een waarlijk ingeplant geloof was.

Ook hierin is David type van den Christus Gods, die in dit bange Eloi, Eloi het heeft uitgesproken, dat zijn geloof in zijn God hem niet verliet, ook al voelde hij al den last van Gods toorn tegen de zonde. De tweede Adam, de Middelaar bezwijkt niet onder des vijands geweldenarij.

10. Doch hoe zij ook spotten, het is toch zo, dat Gij lust in mij hebt, en zeker zult Gij mij uitkomst geven. Gij zijt het immers, die mij uit den buik hebt uitgetogen; die mij hebt doen vertrouwen, zijnde aan mijner moeders borsten.

Was Hij een van die jonge kinderen en zuigelingen, uit wier monden Hij zich sterkte gegrondvest heeft? Zo schijnt het, en indien het zo is, welk een grond voor hulp! Vroege godsvrucht schenkt een bijzonderen troost in onze latere droefenissen, want zeker, Hij, die ons beminde, toen wij kinderen waren, is te getrouw, om ons in rijper jaren te verwerpen. Sommigen verklaren den tekst in den zin van: "Geef Mij reden om te vertrouwen door Mij te bewaren," en zeker, er was ene bijzondere Voorzienigheid, die onzen Heere in Zijne kindse dagen bewaarde voor de woede van Herodes, de gevaren der reis en de ellende der armoede..

11. Op U, als in Uwen vaderschoot, die gereed was tot mijne opname, ben ik geworpen van de baarmoeder af (Ruth 4: 16); van den buik mijner moeder aan zijt Gij mijn God.

Dit wonder wordt door het gedurig wederkeren iets gewoons; maar wanneer niet de ondankbaarheid onze ogen met blindheid sloeg, zo zou elke geboorte ons met bewondering vervullen en evenzo de onderhouding van elk kind in zijne tedere jeugd, dat aanstonds bij zijn eerste intreden in de wereld op duizenderlei wijzen met den dood bedreigd wordt..

Dat een pasgeboren, nog zuigend kind op God vertrouwt, schijnt ene hyperbool (ene voorstelling met zeer sterke kleuren); de H. Schrift gaat overal daarvan uit, dat er in het pasgeboren, ja zelfs in het nog ongeboren, het zich nog in het moederlijk lichaam bevindend kind, een uit de eerste diepten van den onbewusten toestand ontwakend bewustzijn is. Overigens is opmerkelijk, dat de lijder twee malen zijne moeder noemt, waarbij men zich herinnere, dat in het O. Testament nooit van enen menselijken vader van den Messias, maar altijd van Zijne moeder sprake is" (zelfs wordt in dit vers: "op U ben ik geworpen" de Heere bepaald als de Vader voorgesteld). "Ook zeggen de woorden onmiskenbaar, dat het levensbegin, op de uitwendige omstandigheden gezien, armoedig was..

12. Zo wees dan, om den wille mijner gemeenschap met U, niet verre van mij, want benauwdheid is nabij, de nood dringt tot spoedige hulp,want er is bij dezen ontzettenden nood geen helper. 1)

1) Om nog een andere reden roept hij hier het mededogen Gods in, wat in zijne hoogste noden geëist werd. Het is nu voor mij niet twijfelachtig, of hij heeft zich voor ogen gesteld, wat overal de Schrift als een ambt aan God toeschrijft, om de ellendigen tegemoet te komen, en dat Hij te meer bereid is, om te helpen, hoe moeilijker onze zaken zijn. Derhalve was de wanhopige toestand als een ladder, welke zijn hart optrok, om het gebed uit te storten. Zo moet nu het gevoel van onze rampen ons onder Gods vleugelen leiden, opdat Hij door de openbaring van Zijne hulp tone, dat Hij over ons heil bezorgd is..

Hij moest de pers alleen treden. Ook de Vader had hem verlaten. Hij moest het werk alleen doen, en hoe zou Hij het alleen kunnen doen, indien Hij niet de Godmens ware geweest. Ook het borgtochtelijke is hier wederom duidelijk. Hij is zonder hulp geweest, opdat degenen, die zonder hulp zijn, bij Hem hulp zouden vinden..

Ook dit is een vooruit doorleven van den Christus, van wat Hij eenmaal zo schrikkelijk bang zou lijden in Gethsémané, op Gabbatha en Golgotha. David is hier het instrument, waardoor

Hij zelf onder het Oude Verbond van Zijn diepgaand lijden, om der zonden wil, spreekt, ja het als het ware doorleeft.

David draagt hier dan ook als vooruit de littekens van het lijden des Heren.

13. Vele varren, stieren, die nog in al de kracht der jeugd zijn (Leviticus 4: 3) hebben mij omsingeld, sterke stieren van Basan, welgevoede en bandeloze stieren, gelijk ze in Basan, aan gene zijde van den. Jordaan, op bergen en in bossen, in de wildernis rondzworven (Numeri 21: 30), hebben mij omringd.

Het is alsof Hij zich zelven hier voorstelt als het Lam, rondom hetwelk het gedierte des velds en het gedierte des wouds, ja der straat en der stad (de honden vs. 17) zich verenigen, om het te vertrappen, te verscheuren, te verslinden. De varren en stieren van Basan, beroemd wegens hun vetheid en sterkte, zijn een gevoeglijk beeld van de Overpriesters, Schriftgeleerden en Farizeeën, die ongetwijfeld welgevoede lieden waren, zoals zulk soort van mensen gewoonlijk zijn. Door Christus woorden en werken ontstoken, verzamelden zij zich in massa, en gedroegen zij zich jegens Hem als wilde dieren..

14. Zij hebben hunnen mond tegen mij opgesperd, om mij te verslinden, als een verscheurende en brullende leeuw 1), als een leeuw, die wanneer hij zijnen buit ziet en op dien vallen wil, luide brult (Psalm 104: 21. Amos 3: 4).

1) De vijanden, die zich om Hem samenrotten, zijn gelijk een hoop varren, sterke en woeste stieren van Basan. Als een verscheurende en brullende leeuw sperren zij hun mond tegen Hem op. Het is Satan en zijne trawanten, die op Golgotha rondgaat, om den Heiland te verslinden..

15. Ik ben inwendig als het ware opgelost, ik ben uitgestort als water, hoewel nog niet gestorven, toch reeds zo goed als dood (2 Samuel 14: 14), en al mijne beenderen hebben zich, geheel machteloos en uitgeput, vaneen gescheiden; mijn hart is als was, het is, ten gevolge van mijnen angst, gesmolten in het midden mijns ingewands.

Het gedurig wegvloeien van Zijn bloed uit Zijne wonden, aan handen en voeten, deed Hem zich altijd zwakker en matter gevoelen; door de zwaarte van het lichaam, waarvan de handen en voeten alleen aan het hout geklonken waren, rekten de leden elkaar uit; door de brandende hitte van buiten, en de niet minder brandende hitte in het bloed zelf, smolt Zijn hart, Zijn leven weg, gelijk voor de hitte des vuurs..

16. Mijne kracht is verdroogd als een potscherf, uit welke de lucht, aan welke men dien heeft blootgesteld, alle vochtigheid uitgezogen heeft, en mijne tong kleeft aan mijn gehemelte, zodat ik nauwelijks een woord kan spreken (Job 29: 10); en Gij legt, om in weinige woorden te zeggen, hoever het met mij gekomen is, mij in het stof des doods, zodat de dood, dien ik nu voor ogen zie, wanneer hij komt, weinig meer te doen hoeft-ik ben reeds meer dood dan levend.

Vraagt gij, waar is de Nieuw-Testamentische tekst van dit Oud-Testamentische woord? Het is des Heren uitroep op het kruis: Mij dorst! Het laatste, dat Christus noemt, is die brandende dorst, waarvan wij Westerlingen ons geen denkbeeld kunnen maken, maar die alleen te kennen is in het Oosten, in de onmetelijke zandwoestijnen. De Heere ondervond dien dorst aan het kruis, onder ene brandende zon, bij aanhoudend bloedverlies uit een doorwond, maar overigens gezond lichaam. Voorts moeten wij hier, gelijk overal, op het borgtochtelijke van ‘s Heren lijden zien, want dat is de enige sleutel van al Zijn lijden en van geheel Zijn lijden. Hij moest dorsten, opdat wij den eeuwigen dorst der hel niet zouden lijden, maar integendeel zouden dorsten naar God, gelijk het hert schreeuwt naar de waterstromen. De dorst en de dood volgen ook in het Evangelie onmiddellijk op elkaar..

17. Want honden, vijanden, die in onbeschaamdheid en vervolgingswoede aan honden gelijken (Luk. 16: 21), hebben mij omsingeld, ene vergadering der boosdoeners heeft mij omgeven; a) zij hebben mijne handen en mijne voeten doorgraven 1).

a) MATTHEUS. 27: 35. Mark. 15: 24. Luk. 23: 33. Joh. 19: 23,37; 20: 25.

1) Dit wijst duidelijk op het nagelen aan het kruis, en de vervulling in Christus is des te verrassender, omdat steniging de straf was, door Mozes’ wet tegen godslastering vastgesteld..

Het doorgraven is geheel iets anders dan het doorsteken; het is het doorwroeten tussen de beenderen en het vlees zonder de beenderen te breken. De enige dood, waarbij het doorboren der handen en voeten plaats had, was de kruisiging, waarmee het lichaam aan het kruis werd gehecht, door middel van spijkers of nagels, die door het vlees der handen en voeten werden gedreven. En dit werd gezegd duizend jaren vóór de vervulling, toen deze straf nog geheel onbekend was, toen de Romeinen, door welk wreed volk deze wrede straf voor de slaven het eerst is uitgevonden, nog niet als volk bestonden..

Houd op, mijn lezer! en zie de wonden van uw Redder!.

Hiermede is door den Geest der Profetie duidelijk het kruislijden van Emmanuel voorspeld. En ook hier komt het zo duidelijk uit, dat David instrument is, waardoor de Christus zelf onder den Ouden dag spreekt. Want kruisigen was bij de Joden onbekend en is later als straf ingevoerd.

Want wij weten het wel, dat men ook vertalen kan, als een leeuw, wat grammatisch er op door kan. maar wij houden ons aan de vertaling van, doorboren, die evenzeer met alle recht te verdedigen is.

18. Al mijne beenderen zou ik kunnen tellen aan het naakte, met geweld uitgerekte lichaam; zij schouwen het aan, terwijl het zo uitgerekte en misvormde gebeente ieders opmerkzaamheid trekt; zij zien op mij, in plaats dat het menselijk gevoel hen dwingt den blik van dit schouwspel af te wenden.

Waar is ene straf, waarbij ene uitrekking des lichaams voorkomt, waar hij het vlees zich terugtrekt en de beenderen naar buiten uitsteken? Op het kruis werd de lijder tot een schouwspel gemaakt. Dit was ene grote vermeerdering van het lijden, want niemand, ook de ruwste mens, wil tot een schouwspel zijn van ene menigte volks, dat hem aangaapt of aangrijnst. Christus werd op het kruis tegelijk aangestaard door aanbiddende engelen en godlasterende mensen.

O hoe verschillend is dit zien van dat, hetwelk den ontwaakten zondaar naar Calvarie richt, wanneer hij het oog opent voor Hem, die streed en bloedde en stierf voor de schuld; en welk ene dankbaarheid moet de ziele gevoelen dergenen, die zich verloren gevoelen, wanneer zij van het vloekhout horen: "Ziet op Mij en wordt behouden, alle gij einden der aarde, want Ik ben God en niemand meer."

19. a) Zij delen mijne klederen onder zich, ten teken dat het met mij gedaan is, en werpen het lot over mijn gewaad, het hoofdkledingstuk, den rok.

a) MATTHEUS. 27: 35. Luk. 23: 34. Joh. 19: 24.

Bij gene andere straf dan die der kruisiging werd de lijder geheel ontkleed. De klederverdeling onderstelt insgelijks een geheel anderen toestand van zaken, dan waarin David leefde; want de wet bestaat nog en is van veel lateren tijd, waarbij de krijgsknechten gerechtigd werden tot de erfenis van de klederen der kruiselingen; want de Romeinen hadden geen beul of scherprechter, maar de krijgsknechten voerden het vonnis uit, en ontvingen daarvoor de klederen der kruiselingen tot beloning. -Het werpen van het lot over het gewaad was ene toevallige bijzonderheid, die nooit of hoogst zeldzaam kon voorkomen, maar die bij de verdeling van ‘s Heren klederen plaats had. Het onderste kledingstuk (de tunica, de lijfrok, het hemd bij ons) was uit een stuk geweven. Door het in stukken te scheuren, zou niemand er iets aan gehad hebben. De soldaten, die gewoonlijk veel van dobbelen houden, en, zo als blijkt, de dobbelstenen in den zak, of althans dicht bij de hand hadden, werpen over dat kledingstuk het lot, om te beslissen wie het hebben zou. Wie zou zo vele eeuwen te voren gezegd hebben, dat de vervulling van zodanig ene profetie mogelijk was? En toch is zij vervuld. En hoe? Door een wonder? Neen! op de allernatuurlijkste wijze. En gaat het ons niet dikwijls evenzo? Dikwijls denken wij: hoe zal dit en hoe zal dat terecht komen, of hoe zullen wij daar door komen? en ziet, God effent voor ons den weg op ene onmerkbare wijze. De bergen vallen in en worden tot dalen, zodra wij er voor komen, doch ook eerder niet..

Ik houd het daarvoor, dat de krijgsknechten niet uit win- of hebzucht de klederen onder elkaar hebben gedeeld, maar dat zij daarmee hebben willen schertsen, spotten en een drinkgelag aanrichten, ten bewijze, dat het met dezen Christus nu geheel uit was, als met enen, die nu verslagen, verloren en verdelgd, en voor eeuwig vergeten was. Opdat wij des te zekerder zouden zijn, dat in dezen Psalm Christus ons door den Geest der profetie geschilderd wordt, wilde de Hemelse Vader een zichtbaar teken aan Zijnen Zoon laten geschieden. Zo ook wanneer Mattheus verhaalt van de kreupelen, lammen en blinden, die door Christus werden genezen, en daarin ziet ene vervulling der profetie van Jesaja, dat Hij onze krankheden heeft genezen (Jes. 53: 4. MATTHEUS. 8: 17), terwijl toch de profeet daar Christus. als den

geneesmeester onzer ziele voorstelt. Maar dewijl wij traag en moeilijker tot het geloof te brengen zijn, zo is het geen wonder, dat ons, om onzer stompheid wil, ere handtastelijke vervulling gegeven is, sterk genoeg, om ons uit onzen slaap op te wekken..

Reeds eeuwen lang, eer het er aan toekwam, heeft Jezus den smaad in al zijn bitterheid vooruit geproefd, die met het afnemen van de klederen van zijn lichaam Hem, den Heere der heerlijkheid, overkomen zou.

Zijne klederen zich met geweld door anderen te zien uittrekken, de klederen publiek op straat te worden uitgetrokken; niet alleen uw bovenkleed, maar al uwe klederen, tot eindelijk het naakte lijf te voorschijn komt en ieder woest oog zich aan het verborgenste van uw teder leven vergapen kan, o, het is in alle eeuwen de smaad van vervloekte misdadigers geweest, maar nooit een boosdoener heeft zo ontzettend als de heilige Jezus onder dien smaad van het naakt tentoongesteld worden, geleden.

Dat klagen: Zij delen mijne klederen, was reeds in den Psalm de bitterste angstkreet van het hart, als smeekte de Emmanuel, dat het toch tot dit uiterste niet mocht komen..

20. Maar Gij HEERE! wees niet verre; mijne Sterkte, mijn God, die, gelijk Uw naam reeds zegt, de Sterke, de Almachtige zijt! haast U tot mijne hulp (Psalm 38: 23; 40: 14).

Christus was niet lijdelijk in Zijn lijden. Hij bad met sterke roeping en tranen tot Hem, die Hem uit den dood kon verlossen, en werd verhoord uit de vreze..

21. Red mijne ziel van het zwaard, dat over mij opgeheven is (2 Samuel 12: 10. Job 19: 29. Zach. 13: 7. Mark. 14: 27), mijne eenzame, verlatene ziel van het geweld des honds, van de boosaardige mensen (vs. 17).

Hij wil zeggen, dat zijne ziel alleen is en van ieder verlaten, dat er niemand is, die hem zoekt of hem troost (vgl. 142: 5).

Anderen vertalen: mijne enige, en verstaan daaronder de ene ziel, buiten welke de mens gene tweede heeft, het ene leven, buiten hetwelk de mens geen tweede te verliezen heeft..

Onder mijne eenzame hebben wij de ziele des Middelaars te verstaan. Zijn ziele is de gans verlatene van binnen.

Dit wil nog meer zeggen, dan dat Hij de eenzame was. In die bange worsteling, om het heil van Zijne kinderen, is Hij van Zijn God verlaten en weet Zijne ziele het, dat zij eenzaam, zonder ergens een woord van medelijden, van deelneming te horen, besprongen door de helse machten, lijden moet. Al de diepte van het lijden spreekt zich hier dan ook uit. Hier wordt het enigszins gevoeld, wat het betekent voor Hem, de pers alleen te moeten treden.

Het Evangelie der verzoening verkondigt het ons, dat hij gered is. Calvijn tekent dan ook zo schoon aan: "Hij is op heerlijker wijze gered, dan wanneer Hij uit het gevaar was bevrijd, zo

veel groter namelijk als het is van den dood weer op te staan, als van een ziekte genezen te worden."

22. Verlos mij uit des leeuwen muil (vs. 4); en verhoor mij van de hoornen der eenhoornen (vgl. Deuteronomium 33: 17. Job 39: 9).

Wanneer iemand vraagt, hoe dit op Christus past, dien toch de Vader niet van den dood redde, zo antwoord ik: Hij is op heerlijker wijze gered, dan wanneer Hij uit het gevaar ware bevrijd, zoveel groter namelijk als het is van den dood weer op te staan, dan van ene ziekte genezen te worden. Daarom verhinderde de dood niet, dat de opstanding betuigde, dat Christus gered geworden is..

Dit schijnt te doelen op den satan, dien ouden vijand, die de verzenen van het zaad der vrouw vermorzelde, op den vorst van deze wereld. (Joh. 14: 30)..

De bede om verlossing, die wij hier hebben, kan in den mond van den Messias gene andere betekenis hebben dan: red Mij door een spoedigen dood uit dit angstig en smadelijk lijden..

23.

II. Vs. 22-32. Op eens verheft zich het lied uit de ontzaglijke diepte, waaruit het geroep om hulp geklonken heeft, tot ene wonderbare hoogte. De Lijder, bewust van de grote betekenis van zijn lijden voor het rijk der genade, wil het daarin Hem wedervaren heil, door het woord der verkondiging, tot aan algemeen goed voor alle mensen in de gehele wereld maken. Vooreerst zijn het die, welke Hij Zijne broeders noemt, die van het volk Israëls, aan welke Hij zijne boodschap van heil en de deelneming aan Zijn offermaal toegedacht heeft (vs. 23-27); maar de boodschap moet ook tot alle volken der aarde, tot de heidenen, die van God niets weten, doordringen; rijken en armen, gelukkigen en ellendigen moeten gelijkelijk aan den maaltijd verzadigd worden; het Godsrijk moet de gehele wereld omvatten, en zelfs het laatste nageslacht moet de tijding ontvangen, dat Hij het gedaan heeft, dat de Heere Zijn raadsbesluit ter redding heeft volvoerd; het moet in dat geloof zalig worden. In dit tweede gedeelte verliest de Psalm ten laatste geheel en al zijn typisch karakter, en wordt van het eerste tot het laatste woord een profetie.

23. Wanneer Gij, o Heere, mijn God mij gered hebt, zo a) zal ik Uwen naam mijnen broederen, mijnen volksgenoten, die aan mij verbonden zijn door banden van natuur en geest, vertellen; in het midden der gemeentevan Israël (Leviticus 16: 17. Deuteronomium 31: 30)zal ik U prijzen.

a) Hebr. 2: 12.

David vermeldende, dat wanneer hij bevrijd zou zijn, hij niet ondankbaar zou wezen, bevestigt, wat ik vroeger heb gezegd, dat hij nooit door enige beproeving zo terneer geworpen is geweest, of hij vatte weer moed, dat hij nog eens zou opstaan. Want hoe zou hij zich tot het brengen van offeranden verbinden, indien het niet was vanwege het vertrouwen, dat hij

koesterde. Want om zo te zeggen deze Psalm is wel gedicht, nadat David reeds door de daad had verricht, wat hij wenste, maar niet te twijfelen is er aan, of de overdenkingen, die hij in dien tijd heeft gehad, heeft hij naderhand in het gedicht weergegeven..

De Naam Gods is de samenvatting van Zijne Volmaaktheden. En de Gemeente zijn de gelovigen, zowel uit Israël als uit de heidenwereld. Eigenaardig, dat de Heere Zijne discipelen, na Zijne opstanding, Zijne broeders noemt. Tot hen komt door dezen Psalm ene opwekking, om des Heeren naam te loven en te verheerlijken.

24. En wel zal dit de verkondiging zijn die ik aan hen doe: Gij, die den HEERE vreest, prijst Hem; al gij zaad van Jakob, vereert Hem, van wege de nu gegevene, nieuwe en veel heerlijker openbaring, en ontziet u voor Hem, eerbiedigt Hem, die nu in de hoogste mate Zijne genade en waarheid heeft bekend gemaakt, al gij zaad van Israël.

Dat niet een iegelijk, die naar den vlese uit Israël is, daarom een Israëliet is in waarheid, blijkt uit de verklaring: "Gij die den Heere vreest!" Het is alsof alle werkers der ongerechtigheid hier in gene aanmerking kwamen, en de gemeente van Israël beschouwd werd als slechts bestaande uit godvrezenden, die opgewekt worden den Heere te prijzen, en Hem van wege Zijne heilige Majesteit te vereren en te ontzien..

Alle onze lof moet zich bepalen in het werk der verlossing. Want wij hebben grote reden om God te danken, dat God Zijn Zoon in de zwaarwichtige ordinering gesterkt heeft, hoewel Jezus zelf somwijlen vreesde van Hem verlaten te zijn. Want Hij heeft het lijden des Verlossers genadiglijk aangenomen, als een volkomene voldoening voor de zonden, en als een waardeerbare grond, om er de belofte van het eeuwige leven van alle de gelovigen op vast te zetten. Schoon dit voor ons, arme zondaars, alleen werd aangeboden, verachtte noch versmaadde Hij die aanbieding niet, naardien Zijn Zoon Hem alles waard was en is. Dit is en blijft dan voor ons ene stoffe, zowel van dankzegging als van blijdschap..

25. Want Hij heeft niet veracht, noch verfoeid de verdrukking des verdrukten, van hem die in vs. 2-22 uit het diepste lijden klaagden en tot Hem riep, noch Zijn aangezicht voor hem verborgen, dat Hij hem zou hebben willen doen blijven in zijne verlatenheid (vs. 2), maar Hij heeft gehoord, als die tot Hem riep, zodat Hij hem, die te voren de meest verachte was (vs.7), daarna des te vriendelijker heeft aangezien, en aan hem gedaan heeft naar zijne bede (vs. 21 en 22).

Wat verachtelijk en verfoeielijk was bij de mensen, en ook werkelijk door hen veracht en verfoeid werd, het kruislijden van Christus-werd door God als de hoogste gehoorzaamheid aangenomen en met de uitnemendste gebedsverhoring bekroond, met de opstanding uit de doden. Welk ene tegenstelling! Eerst verhoorde God niet; nu heeft Hij verhoord. Zo is het ook bij ons. Er zijn ogenblikken, dat men niet verhoord wordt, en naderhand blijkt, dat men verhoord is. Doch merkt op: de Verlosser is zelf een verloste. Hij is een Verlosser geworden, niet in zijn alvermogen, maar in Zijne zwakheid en onmacht. Hij hief niet met ene almachtige hand de zondaren op uit de diepte, maar Hij daalde tot hen af, en plaatste zich naast hen, in hunnen toestand, waaruit Hij zelf eerst verlost moest worden, eer Hij anderen verlossen kon..

In dit vers wordt de grond der lofverheffing aangegeven. Want Hij is een geredde, die door God is aangenomen. Ja, hoewel Hij geslagen, veracht en geplaagd is geweest, toch heeft God hem ten derden dage weer opgewekt, en daarmee verklaard, dat Hij waarlijk Zijn Zoon was, in Wien Hij Zijn welbehagen had. Dit is de verborgenheid der Godzaligheid, dit is het geheim van Gods eeuwig en vrije Welbehagen.

26. Van U, o Heere! zal mijn lof zijn in ene grote gemeente, "de gemeente der gelovigen, die groter wordt met elken dag; " ik zal mijne geloften betalen, die ik in den doodsnood U heb toegezegd (Leviticus 3: 2), in tegenwoordigheid dergenen, die Hem vrezen (vs. 24).

27. De zachtmoedigen (liever: "de armen) zullentot dezen offermaaltijd (Exodus 29: 14. Leviticus 3: 17) genodigd worden, en eten en verzadigd worden; zij zullen den HEERE prijzen, allen, die Hem zoeken, omdat zij nu gevonden hebben dien zij zochten, en ik, die hun den maaltijd bereid heb, zal in des Heeren naam hen zegenend toeroepen: ulieder hart zal in eeuwigheid leven, deze maaltijd schenke u ene eeuwigdurende verkwikking (Openb. 19: 9).

28. a) Alle einden der aarde, alle volken in de gehele wereld buiten Israël, zullen bij deze verkondiging van mijn heil en bij deze uitnodiging tot mijn offermaal het gedenken, wat zij vergeten hadden (Psalm 9: 18. Hand. 7: 22 vv. Rom. 1: 19 vv.), en zich tot den HEERE bekeren; en alle geslachten der Heidenen zullen voor Uw aangezicht, o Vader! aanbidden.

a) Psalm 2: 8; 72: 11; 86: 9.

29. Want het koninkrijk, dat zich niet slechts over Israël, het te voren uitverkoren volk, maar over de gehele wereld uitstrekt (Psalm 96: 10; 97: 1), is des HEEREN, en Hij heerst onder de Heidenen 1), daarom moeten ook deze Hem als hunnen enigen rechtmatigen Koning leren kennen en belijden.

1) Ofschoon dus de Voorzienigheid Gods zo wonderschoon over den gehelen aardbodem openbaar wordt, zo moeten we toch weten, dat zij daar in waarheid heerst, waar, na de duisternis verdreven te hebben en het licht van Zijn woord te hebben ontstoken, Hij zichtbaar zich openbaart. Zodanig is toch de beschrijving van Zijn rijk bij Jesaja: Hij zal rechten onder de heidenen en vele volken bestraffen (Jes. 2: 4). Verder, wanneer God den aardbodem niet voor Zich onderwerpt, dan doordat, door de prediking des Evangeliums, zich ook vrijwillig aan Hem onderwerpen, die vroeger ontembaar waren, kunnen wij daaruit opmaken, dat deze verandering niet tot stand komt, dan op bevel en onder besturing van Christus. Indien men in het midden werpt, dat nooit de gehele aarde wordt bekeerd, dan is de oplossing gemakkelijk, dat de tijd, waarin God door het Evangelie Zich eerstdaags wijd en zijn bekend zou maken, vergeleken wordt met den ouden toestand toen Zijne kennis nog besloten was binnen de grenzen van Judéa. Wij weten nu, dat als het weerlicht Christus is binnengedrongen van het Oosten tot het Westen, zodat Hij van alle kanten de volken tot de Kerk heeft toegevoegd..

30. Even als het onderscheid tussen Joden en Heidenen door het heil van Hem, die hier spreekt, wordt opgeheven, zo ook dat tussen rijken en armen, hogen en geringen (Rom. 10: 12. 1 Kor. 12: 13. Gal. 3: 28). Alle vetten op aarde 1), de rijken, die in overvloed kunnen

leven, zullen eten van het maal, dat bereid is (vs. 27. Jes. 25: 6. MATTHEUS. 22: 1 vv.), en in dankbare erkenning van de genade en heerlijkheid, welke deze maaltijd geeft, aanbidden; allen, die in het stof nederdalen, die door kommer en ellende neergebogen zijn, zullen voor Zijn aangezicht neder bukken, voor Hem buigen, voor den groten Gastheer, wiens heil zij deelachtig geworden zijn; en die zijne ziel bij het leven niet kan houden, die van gebrek en ontbering zijn leven nauwelijks behouden kan.

1) Men kan ook de uitdrukkingen in dit vers in geestelijken zin verklaren: de vetten op aarde, door degenen, die reeds gevoed zijn van de geestelijke spijze, maar dagelijks vernieuwing behoeven; de nederdalenden in ‘t stof voor de gebrokenen van hart en verslagenen van geest, terwijl de Costa van het laatste aantekent: "Dat zijn dezulken, die geen raad meer met zich zelven weten, de wanhopigen. Voor dezulken, die zich zelven niet meer kunnen behouden, is Christus gestorven. Hoe verblijdend voor arme zondaren! Doch er zijn zo velen, die zich zelven menen te kunnen behouden, of die verwachten, dat zij van zelf, zonder naar Jezus vragen, behouden worden-die mogen uit dezen Psalm leren, dat zij niet behouden worden.

31. Eveneens wordt opgeheven het onderscheid van tijden en geslachten. Het zaad, het geslacht der bekeerden, zal Hem dienen; het zal den HEERE aangeschreven worden tot in geslachten, het zal onder het volk en de kerk van Christus gerekend worden (of: "het zal van den Heere den volgenden geslachten vermelden).

God wil ook bij menigten, bij stammen, bij families behouden. De Schrift erkent al de betrekkingen des menselijken levens, de enkele personen, de huisgezinnen, de volken. Ieder heeft ook ene afzonderlijke rekening bij God als persoon, als hoofd of lid des huisgezins, als burger. Ook de volken staan als zodanig in afzonderlijke rekening met God..

32. Zij, de kindskinderen, tot welke de boodschap der vorige geslachten gekomen is (vs. 31), zullen aankomen op hunnen tijd tot het wereldtoneel (Psalm 71: 18),en Zijne gerechtigheid verkondigen den volke, dat geboren wordt 1) (Psalm 102: 19); zij zullen prediken, opdat ook de nageslachten het weten en weer verbreiden, omdat Hij het gedaan heeft2), dat Hij Zijn werk volbracht heeft.

1) Welk een toekomst schouwt hier de Messias! Zijn Rijk is niet van deze wereld en toch heerst Hij over al de werelddelen, alle plaatsen, tijden en geslachten in Zijn verworven heil..

2) Op dit: "Hij heeft het gedaan" heeft het laatste woord van des Heren kruis: "het is volbracht," betrekking, gelijk het eerste woord aan het kruis uit het begin van den Psalm genomen werd, onder alle bewijzen voor de verhevene betekenis van het alzo omsloten geheel de zekerste, en tevens ene vingerwijzing voor de verklaring van het veelal verkeerd verklaarde woord van Christus. Het werk van God is met betrekking tot dit woord als het volbrachte te denken; het laatste moment van het lijden is tevens het eerste des heils, en dat dit nu gekomen is, dat nu werkelijk het antwoord op het: "Waarom hebt Gij Mij verlaten?" gegeven wordt, nu ook op dien duisteren nacht het morgenrood volgt, verklaart hier de stervende Heiland..

Alles, zowel in de herschepping als in de schepping, eindigt in het woord van Gods Zoon: "Het is volbracht!" Ja, omdat Hij dit alles gedaan en geleden heeft, worden wij gezaligd..

Israël en de heidenen, de rijken en de armen, zij worden tot Zijnen maaltijd genodigd. Niemand is zo rijk, dat bij Zijne gaven zou kunnen ontberen of kopen; niemand is zo arm, zo gering of zo diep gezonken, dat hij de rijke zegeningen, door Hem aangeboden, zou moeten derven. Het ene geslacht verkondigt het aan het andere, het ene volk vermeldt Zijne gerechtigheid aan een volk, dat nog geboren moes worden-en wat verkondigen zij? Dat Hij volbracht heeft. Dat Hij gedaan heeft het werk des Vaders, dat Hij volbracht heeft het werk der verlossing. Hij heeft volbracht. Ziedaar den inhoud van alle Christelijke prediking. Hij heeft in Zijn lijden den Vader verheerlijkt, en in het geloof door den Heiligen Geest, in de Zijnen gewrocht, worden èn Vader èn Zoon beide verheerlijkt..

Aan het slot van dezen Psalm ontvangt de Heere alleen de eer van Zijn werk. Alle heil en zaligheid wordt aan Hem toegeschreven en aan Hem, van Wie de zaligen zingen: Het Lam is waardig te ontvangen de eer en de heerlijkheid, maar aan Wie dan ook alle gelovigen hier op aarde, nevens den Vader en den H. Geest, toebrengen de lof en ere van hun verlossing en zaligheid.

PSALM 23.

CHRISTUS ONZE GOEDE HERDER.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1).

De drie-en-twintigste Psalm is de nachtegaal onder de Psalmen. Hij is klein zonder vederpracht, niet dan schuw te voorschijn tredende uit de verborgenheid; maar hij heeft de lucht dezer aarde met blijde welluidendheid vervuld, liefelijker dan de tong kan vermelden. Gezegend zij de dag toen deze Psalm gedicht werd! Wat zoudt gij zeggen, wanneer God een wandelaar had uitgezonden, die de aarde rondging, ene wonderschone melodie zingende, die elk, wie haar beluistert, alle kommer deed vergeten? En wanneer deze zingende Engel dan van land tot land ging en in de taal van ieder volk door de tonen van zijn lied, die met hemelse kracht zijn borst ontstroomden, elke droefheid suste? Ziet dezen Psalm is zulk een Engel. God heeft hem uitgezonden om iedere mensentaal te spreken. Hij heeft meer pijn en angst gestild dan alle wijsgeren zamen. Hij heeft ontelbare boze gedachten, sombere twijfelingen, nijpende zorgen, in hare schuilhoeken teruggedreven. Hij heeft de schare der edele armen getroost, Hij heeft het heirleger der bedrukten moed in het hart gezongen. Hij heeft balsem gestort in der kranken borst, de brandende smart der weduwen verkoeld, de verlatenheid der wezen getemperd. Stervende helden zijn blijmoedig gestorven als zij dezen Psalm hoorden. Doodsbleke aangezichten heeft hij doen gloeien van den blos der hoop. Gevangenen heeft hij bezocht in de treurcel, hun banden slakende en, zo als de Engel, die tot Petrus kwam, hem in den geest uitleidende uit den kerker, elk hunner terug zingende in zijn eigen huis. Zieltogende slaven heeft hij vrijer gemaakt dan hun levende meesters ooit waren. De achterblijvenden heeft hij vertroost, die minder klaagden, omdat de stervende hen verliet, dan wel omdat zij hem niet vergezellen konden. En nog is zijn werk niet voleindigd. Zingende zal hij gaan tot

uwe kinderen en tot de mijne, tot onze kleinkinderen en tot alle geslachten, alle eeuwen door. Hij zal zijne wieken niet zamen vouwen, eer alle pelgrims thuis zijn. Dan zal hij tot het hart van God terugkeren, van waar hij nederdaalde, en zal blijven klinken in het koor der eeuwige vreugde, dat onophoudelijk den hemel vervullen zal.

"De volgorde kon niet juister zijn, dan dat nu op den Psalm, die spreekt van een groten maaltijd der genade voor mensen aangericht, (22: 27,30) een Psalm volgt, die Jehova prijst als Herder en Gastheer der Zijnen!" Nadat wij den vorigen Psalm in verband gebracht hebben met de geschiedenis in 2 Samuel 17: 26, bieden ons de drie volgende verzen de geschiedkundige aanleiding aan voor dezen Psalm (Vergelijk 2 Samuel 17: 29); gelijk echter, zo menen wij, Psalm 22 Christus in Zijn kruislijden profetisch voorafschaduwt, zo schaduwt wederom Psalm 23 tot op ene zekere hoogte den Heiland af bij het laatste Paasmaal, toen Hij Zijn Sacrament instelde, en door dat genademiddel de Zijnen in staat stelde, de woorden in vs. 5 nog in een dieperen dan enkel figuurlijken zin te bidden, wanneer zij in den Strijd trekken tegen den laatsten vijand, die te niet gedaan wordt. Tegenover de door velen aangenomene mening daarentegen, dat onze Psalm tot den tijd van David's jeugd behoort, (Vergelijk 1 Samuel 16: 13) is het hier uit te spreken vertrouwen niet van enen die de smarten des levens, welke hij nog niet ervaren heeft, tegemoet gaat met de vreugde, die uit het bewustzijn van gemeenschap met God voortspruit, het is integendeel dat van een ervaren strijder, van zulk ene, die uit vele droefenissen komt, die weet, wat zij betekenen, en in rijke mate ondervond, hoe de Heere in deze vertroost en uit deze helpt.

I. Vs. 1-3. David, die door vele moeilijke ervaringen heen worstelde, en altijd in deze door God gesterkt, onderhouden en tot ene goede uitkomst geleid werd, heeft zo even weer in zijnen treurigen toestand van gemis en ronddwalen, de vriendelijke zorg des Heren ondervonden. Nu prijst hij Hem als zijnen herder bij wie het hem aan niets, dat hij nodig had, ontbrak, en die in ieder opzicht Zijn welzijn ter harte nam.

a) De HEERE, die alles bezit en den Zijnen alles geeft, wat goed is, is mijn herder, heeft ook mij onder Zijne verzorging en leiding genomen; mij zal daarom niets ontbreken (Deuteronomium 2: 7; 8: 9. Psalm 34: 10 v. Luk. 22: 35).

a) Jes. 40: 11. Jer. 23: 4. Ezechiël. 34: 23. Joh. 10: 11. 1 Petrus 2: 25. Openbaring 7: 17.

De andere namen, welke de Schrift aan God geeft. luiden eensdeels enigszins te heerlijk en te majestueus, en brengen tevens ene vrees aan, wanneer men ze hoort noemen; als wanneer de Schrift God noemt onzen Heer, Koning, Schepper, enz. Van dien aard is dit woordje: "Herder" niet, maar het klinkt zeer vriendelijk en geeft den godzaligen, wanneer zij het horen of lezen, aanstonds vertrouwen, troost en zekerheid, even als het woord: "Vader" en anderen, wanneer ze van God gebezigd worden. Men kan echter dit liefelijke en troostvolle beeld niet beter verstaan, dan dat men in de schepping ga, en daar vlijtig naga wat de aard en eigenschap van een natuurlijk schaap en het ambt, de arbeid en de zorg van enen goeden herder is. Een schaap moet geheel en al van de hulp, bescherming en zorg van zijnen herder leven; zodra het dezen verliest, is het van allerlei gevaar omringd en moet omkomen, want het kan zich zelven niet helpen. De reden daarvan is, dat het een arm, zwak, onnozel diertje is, dat zich noch

voeden noch besturen kan, noch zich op den rechten weg houden, noch zich tegen enig gevaar of ongeluk beschermen. Bovendien is het van nature schuchter, vreesachtig en dwaalziek, en wanneer het slechts een weinig ter zijde afgaat en den herder verliest, is het onmogelijk, dat het zelf hem wedervinde; het loopt integendeel slechts verder weg. Doch even als het een zwak diertje is, zo heeft het tevens den aard, dat het zich met alle vlijt bij den herder houdt, op diens hulp en bescherming vertrouwt; en hoe of waar hij het heenleidt, zo volgt het, en wanneer het slechts bij hem kan zijn, is het voor niets bezorgd, vreest het voor niemand, is gerust en vrolijk, want het heeft aan niets gebrek..

Wij allen, alzo getuigt de Profeet Jesaja-dwaalden als schapen en keerden ons tot onzen eigen weg. Wij allen.

Het schaap zoekt den herder niet maar omgekeerd laat de goede Herder de negen-en-negentig schapen in de woestijn en zoekt met liefde en onvermoeide getrouwheid het honderdste, het afgedwaalde schaap, en wanneer hij het gevonden heeft, legt hij het op zijne schouderen en zelf verblijd zijnde, roept hij al zijne vrienden en geburen zamen, zeggende tot hen: Weest blijde met mij, want ik heb mijn schaap gevonden, dat verloren was. Alzo zoekt de goede Herder zondaars, die van den weg des levens zijn afgedwaald, alzo lokt Hij hen door ernstige en zachte roepstemmen, achtervolgt Hij hen op hun dwaalwegen, wordt Hij niet moede hen te waarschuwen en te trekken door de koorden Zijner vrijmachtige genade. En wanneer een zondaar, die verloren was, gevonden werd, wanneer hij, die dood was, de stem van den Zoon des mensen gehoord heeft, en leeft, dan is er blijdschap in de hemelen over enen zondaar, die zich bekeert. Niemand echter kan in Christus den Herder erkennen, die niet begonnen is met Hem als het ter slachtbank geleide Lam te belijden. aan niemand dergenen, die zich aan zijn kruis ergeren, heeft de verrezen Christus zich geopenbaard; want hij, die den Koning in Zijne schoonheid zien wil, moet beginnen met in Hem te geloven, die in de gedaante van den dienstknecht, gehoorzaam geworden is aan de Wet, en die zich tot in den dood van het kruis vernietigd heeft. Niemand weet, dat de genade overvloedig was ten leven, dan hij, die uit eigen smartelijke ervaring besefte, dat de zonde machtig was ten dode, zodat alleen in den rechtvaardigen knecht, die tot zonde gemaakt werd, wij rechtvaardigheid Gods worden. Ja, niemand kan in waarheid bekennen: de Heere is mijn herder, die niet begonnen is met zijne afdwaling, schuld en hulpeloosheid te belijden, die niet uit een verbroken hart bekende: "Indien Gij de zonde gadeslaat, wie kan dan bestaan?" want uit dien angstkreet alleen wordt de vertroosting geboren: "Doch bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.".

Het is opmerkelijk, dat de beiden, die zich het eerst van het beeld van den herder bedienden, Jakob (Genesis 48: 15) en David door hun persoonlijke betrekkingen daartoe geleid werden. Door deze verkreeg die naam een burgerrecht, en werd vervolgens ook van anderen gebruikt, die niet in hun levensomstandigheden ene aanleiding daartoe hadden; zo in ‘t bijzonder door Jesaja in Jes. 40: 11 en door Ezechiël in Ezechiël. 34: 9 vv., later door Micha in Hoofdstuk 7: 14, ook in Psalm 80: 2; 95: 7. In onloochenbare betrekking op deze Oud-Testamentische uitdrukkingen noemt in Joh. 10 Christus Zich den goeden Herder en wordt Hij ook zo door de Apostelen beschouwd (1 Petrus 2: 25; 5: 4. Hebr. 13: 20). Alles wat Jehova onder het Oude Verbond aan de Zijnen deed, deed Hij door Zijnen Engel en Middelaar; deze is Zijn naar de gemeente toegekeerd aangezicht. Hij, de Logos (het Woord, dat in den beginne was Joh. 1: 1

vv.) verscheen in Christus in het Vlees; daarom wordt in het Nieuwe Testament dat alles aan Christus toegeschreven, wat in het Oude Testament van Jehova en Zijnen Engel gezegd is..

De Heere Jezus noemt Zich zelven den goeden Herder. Wat wordt er dan van den triomfkreet der ongelovigen, die bij de betuiging van den rijken jongeling: goede Meester; en het antwoord van Jezus: "Wat noemt gij Mij goed, niemand is goed dan een, namelijk God," uitroepen: "Hoort gij, Jezus zegt het zelf, dat Hij niet God is!" Wij antwoorden: "Zegt de Heere zelf, dat niemand goed is dan God, hoe kan Hij Zich zelven dan den goeden Herder noemen, zonder God te zijn? -Jezus is de goede Herder, en Hij wordt er door al Zijne schapen voor erkend. "Mijne schapen horen hun stem." Zo ook herkende Maria Magdalena den Heere na Zijne opstanding niet aan Zijn gelaat, maar door het horen van Zijne stem, en -"het geloof is uit het gehoor.".

David zegt dit niet alleen, dewijl Hij hem als zodanig heeft ervaren, in liefelijke omhelzingen en in innige gemeenschap met zijn God. Ook dan als Hij met hem zou handelen in den weg van verdrukkingen en tegenspoeden zou deze man Gods hem alzo noemen, want David kent dien Heere als den Engel des Verbonds. David weet het, dat Hij Zijn volk, trots diens vele afdolingen en murmureringen heeft geleid, en altijd Zich geopenbaard heeft als Degene, Wiens trouw door de trouweloosheid Zijner kinderen niet werd teniet gedaan.

2. Hij doet mij, te midden van de woestijn dezes levens neerliggen in grazige weiden; Hij voert mij zachtjes aan zeer stille wateren (liever: "wateren der rust), waar ik van mijne vermoeidheid kan uitrusten en mijnen brandenden dorst kan lessen.

"Ik ben gekomen, opdat zij het leven en den overvloed hebben," zegt de Heere Jezus. Hij deed de schare neerzitten aan ene grasrijke plaats (Joh. 6: 10), welke oase in de woestijn door nabij zijnde bronnen of beken veroorzaakt werd-dus op grasrijke weiden en aan wateren der rust. Doch met hoeveel meer zorgvuldigheid en tederheid reikte Hij hun het brood des eeuwigen levens toe, en leidde Hij hen tot de fonteinen des levenden waters. Want de spijs van den geestelijken mens is het woord Gods, en wij hebben niet enkel spijs nodig, om de vaste delen onzes lichaams te voeden, maar ook drank, om onze altijd vervloeiende sappen aan te vullen en te verversen. En het water des levens is de Heilige Geest, en het brood des levens is Christus, door den Vader gegeven. Beide behoeven wij evenzeer, waarom zouden wij ze dan scheiden?.

Grazige weiden zijn ene liefelijke rustplaats voor de vermoeide kudde, om aldaar in de hitte des middags te vertoeven. (Hoogl. 1: 7). Alzo maakte Jakob hutten voor zijn door den langen weg vermoeid vee (Genesis 33: 17) en verleent de hemelse Herder aan Zijne schapen, die door den strijd des levens in de hitte des lijdens en der aanvechting vermoeid zijn, liefelijke rust en verkwikking. Hij zendt hun tijden van verademing en van verruiming, opdat zij nieuwe krachten zouden kunnen vergaderen voor den stellen weg des levens en ten einde toe volharden, totdat zij eindelijk ingeleid worden in de eeuwige rust, waarvan ieder ogenblik van stilte een voorsmaak, een onderpand, ene profetie is voor de gehele gemeente en voor ieder lid in het bijzonder. Wat de weide is voor het door arbeid afgetobde lichaam wat het zachte groen is voor het door verdriet verzwakte oog, dat is de grazige weide der stille nabijheid des

Heren in Zijn woord, door Zijnen Geest, in de bestieringen des levens, en de lotgevallen van het Koninkrijk. Hij alleen wordt bekeerd, Zijne goedheid wordt gesmaakt, de ziel heeft behoefte om met Hem alleen gelaten te worden, want ook de getrouwste en de meest bevriende stoort in zulke ogenblikken het innig teder verkeer met God, in wie de ziel rust en berust. Wij hebben behoefte aan rust, aan het neerliggen bij zeer stille wateren. En waarom? Omdat het leven der vromen vol moeilijkheden en beproevingen is, omdat de hitte der aanvechting dikwijls hen bijna verteert, zodat de rust ene bijzondere weldaad is, die naarmate zij langer ontbeerd, naar die mate ook hoger geschat wordt. "Zo wie gedronken zal hebben van het water," zegt de Herder, "dat Ik hem geven zal, die zal in eeuwigheid niet dorsten." Gelukzalig de ziel, die uit deze fontein der verse wateren gedronken heeft, springende tot in het eeuwige leven. De naam van Hem, die dit zei: is Vrede, en van vrede spreekt Hij tot en ruste geeft Hij aan de bedroefden en onrustigen; en allen, die door Hem geleid worden, bekennen tot eer van Zijnen naam, dat hun harten en zinnen in Christus Jezus bewaard worden ten eeuwigen leven..

Bijzonder versta ik door deze grazige weiden hier het Woord van God, en in ‘t bijzonder het liefelijk Evangelie. Dat is immers de geestelijke weide van des Heren volk, waar zij het voedsel voor hun ziel vinden. Dat is ene grazige weide, omdat er alles zo overvloedig is, omdat er zoveel geestelijk vermaak en verlustiging in te vinden is. Wat zijn er niet al zielverkwikkende beloften, honigzoete vertroostingen, noodzakelijke besturingen, waar de ziel in grazen kan tot zalige verlustiging.

3. Hij verkwikt mijne ziel, geeft haar in de hitte der aanvechting levenskracht, nieuwe versterking; Hij leidt mij in het spoor der gerechtigheid, opdat ik zonder te dwalen en zonder gewaar tot het rechte doel kome, om zijns Naams wil 1), om Zich ook aan mij in Zijne genade en waarheid te verheerlijken, gelijk Hij dit steeds aan hen gedaan heeft, die zich aan Zijne leiding overgaven.

1) Met deze ene trek wordt wederom de vaste grond der verkiezing gelegd en Gode de eer gegeven. Meent niet, dat wij of iemand de redenen van Gods vrijmacht kunnen aanwijzen. Dit te pogen ware even goed als Gods vrijmacht te willen opheffen. God is vrij, en God is heilig. Dit moet ons genoeg zijn en kan ook genoeg zijn. Het is met dit leerstuk als met de zon; wie bij haar licht wil zien, dien verlicht zij alles; maar wie in haar licht wil zien, dien verblindt zij..

Daar de naam van God niets anders is dan de uitdrukking van Zijn Wezen, zo kan. wanneer wij lezen, dat Hij iets om Zijns naams wil doet, dit niet anders betekenen dan dat uit de diepte van de genade van Zijn eigen wezen die genadige besluiten voortvloeien..

Hoe lichtelijk dwaalt een schaap. Er wordt voorwaar veel wijsheid en veel geduld vereist, om het op den effen weg te bewaren en zijne veiligheid te verzekeren. Verwondert het u dan, zo ook de lammeren der kudde de trouwe leiding van Jezus, den Herder bij voortduring nodig hebben? Het spoor, dat Hij voor hen heeft afgebakend, is dat der gerechtigheid, die Hij voor hen verworven en aan hen verzekerd heeft. Zij waren, even als alle zondaren, op den breden weg, die zo licht te vinden is en zo zeker ten verderve leidt, maar nu zijn zij door Hem, die de

weg en de waarheid is, van het pad der leugen en des doods verlost en Zijne gerechtigheid deelachtig geworden. Want Hij is hun door den Vader geworden wijsheid en rechtvaardigmaking, en in Hem zijn zij rechtvaardigheid. Hoe dat? Kent gij den wonderbaren ruil niet, dien de Heilige Geest door Paulus ons heeft aangeboden en verzekerd? Hij die gene zonde kende, werd tot zonde; wij daarentegen, die gene gerechtigheid kenden, werden in Hem rechtvaardigheid. Alzo heeft Hij Zich met ons verenigd en vereenzelvigd, zijn wij in Hem ingeënt, worden wij in Hem door den Vader als volkomen gerechtvaardigden beschouwd en behandeld. Op dien weg der genade, der gerechtigheid, des geloofs, in tegenstelling bij dien der wet en der werken leidt Hij ons. Hij heeft ons, door uit den hemel tot ons te komen, bereid en bekwaam gemaakt, om tot Hem te komen. Hij heeft ons overgebracht van den breden op den nauwen weg, en nu blijft Hij ons leiden op dien weg der gerechtigheid en der zaligheid. Zijne vrijmachtige genade bracht ons, Zijne grondeloze getrouwheid houdt ons vast op dat spoor der gerechtigheid. Zijne wijsheid toont hun de klippen, die zij zorgvuldig moeten vermijden, Zijne liefde komt hun zwakheid tegemoet, en Zijne almacht houdt hen wonderbaarlijk staande. Hij gaat hen in lijden en strijden voor; op Hem ziende, weten zij wat hun te doen en te laten staat; Hem aanschouwende, worden zij in Zijn beeld veranderd en met ene kracht, die zij nooit gekend en ene getrouwheid, die zij nimmer verwacht hadden, worden zij door Hem vervuld, die als de overste Leidsman hen leidt in het spoor der gerechtigheid. En dit alles doet Hij om Zijns naams wil. Zo is er dan niets voor en na onze bekering in ons, dat Hem bewegen kan, om ons tot Hem te doen komen en bij Hem te doen blijven, tenzij onze ellende buiten Hem en onze voortdurende behoefte aan Hem. Ons aanziende, verstrikt in zonde en overgeleverd aan hare bezoldiging, gedenkt Hij Zijn naam: "Ontfermer der ellendigen," en erbarmt Zich over ons in vrijmachtige genade. Elk recht, iedere aanspraak op Gods liefdevolle leiding wordt ons hiermede ontnomen; en dit, ik stem het u toe, verootmoedigt ons diep. Doch van de andere zijde geeft het ons een vasten grond voor onze hope, een onwrikbaar fondament voor onze gebeden, een onwankelbaar anker voor onze behoudenis. Indien onze zaligheid van iets in ons afhankelijk ware, wij zouden nooit enig vast fondament voor onze hope, noch enige zekerheid voor onze behoudenis hebben; maar nu de enige oorzaak der zaligheid blijft de naam van Hem, die geen mens is, dat Hij zou liegen, noch eens mensen zoon, dat Hem iets zou berouwen, staat onze hope vast, onwrikbaar vast..

Waarom zouden zij vrezen, die zulk een vriend hebben? Hoe kunnen zij nog iets begeren, die zulk een Herder hebben. Bewaar ons, Heere Jezus, dat wij in ons zelven hongerig en dorstig en zwak, ziek, weerloos en verloren zijn. 0, voed ons, verkwik ons, genees ons en bescherm ons, draag ons en versterk ons.

4.

II. Vs. 4-6. Als David hierop denkt aan het dal der schaduwen des doods, door hetwelk zijn levensweg leidde, verdubbelt zich voor hem de staf, dien de Herder opheft, waarmee Hij de kudde leidt en op welken gesteund Hij de kudde beschouwt. Deze staf en stok in Gods hand vertroosten hem, zodat hij geen kwaad vreest. Als hij echter verder aan zijne vijanden denkt, die hem ter dood toe vervolgen, weet hij van een maaltijd te spreken welken zijn Herder hem voor het aangezicht Zijner vijanden bereid heeft, en die Zijn gast geworden is, dien behoudt

Hij eeuwig aan Zijne tafel en in Zijn huis; enkel geluk en genade zal zulk een zijn leven lang ondervinden en hij zal zijne vervolgers verslaan.

4. a) Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, in de diepe en donkere dalen der woestijnen, waar van alle zijden ellende en dood dreigt, ik zou geen kwaad vrezen; want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij, geven mij het gevoel van volkomen veiligheid.

a) Ps 3: 6; 118: 6.

Treffend, niet waar, dat terwijl de mens zozeer jaagt naar genot, en terwijl de pracht en heerlijkheid der wereld zo groot is, toch alles eindigen moet in het vreselijkste wat er is, in de schaduw des doods. Geen beter tegenmiddel tegen de vreze des doods dan de liefde, de ware liefde van Christus: deze drijft de vrees buiten. De gelovige vraagt dan niet zozeer naar den moeilijke weg, als wel: of de Heere bij hem en met Hem is? En hiermede doet hij juist het tegendeel van hetgeen de wereld doet; deze vraagt altijd naar het aangename van den weg en niet naar God..

De betrachtende kracht en uitwerking van Gods onmetelijkheid en overal tegenwoordigheid bestaat in vertroosting in allerlei gevaren en ongemakken, hetzij zij nog boven het hoofd hangen, hetzij ze reeds drukten, dat God bij de Zijnen tegenwoordig niet alleen met Zijn Wezen, maar ook met Zijne genade. Al gaan zij dan ook in een dal der schaduwen des doods, zij behoeven geen kwaad te vrezen. Want Gij, zeggen zij, zijt met mij, Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij..

Stok en staf zijn ook hier, gelijk gewoonlijk als het werktuig der leiding te beschouwen. In den donkeren nacht des lijdens komt in de ziel troost door de gedachte, dat wij onder de leiding des Heren staan, dat Hij den nacht heeft doen komen tot ons heil, dat Hij ons daarin behoedt, en ons op Zijnen tijd daaruit leiden zal..

Dit onvergelijkelijk liefelijk vers is gezongen op menig sterfbed en heeft de donkere vallei mede helpen maken tot tijden van vreugde. Ieder woord heeft een schat van gedachten. "Al ging ik," alsof de gelovige de schreden niet verhaast, wanneer hij sterft, maar rustig wandelt met God. Het "gaan," "wandelen" geeft te kennen het voortgaan ener ziel, die haren weg kent, haar einde weet, en besloten is het pad te volgen, die zich veilig weet en daarom volkomen kalm en gerust is. De stervende heilige is niet in hevige beweging; hij rent niet, alsof ene alarmklok geluid had, en staat niet stil alsof hij niet verder wilde gaan. Hij is niet verward noch verlegen, maar behoudt zijne oude rust. Merk op, dat hij niet gaat in de vallei, maar door de vallei. Wij gaan door den donkeren gang des doods en rijzen op in het licht der onsterfelijkheid. Wij sterven niet, maar wij slapen om in de heerlijkheid te ontwaken. De dood is niet het huis, maar het portaal; niet het doel maar de doortocht. Het sterven wordt genoemd een dal. De storm breekt los op de bergen, maar de vallei is de plaats van rust, en zo zijn dikwijls de laatste dagen des Christens het meest vol van vrede uit zijn gehele loopbaan. Het is vervolgens geen "dal des doods," maar een dal der schaduw des doods, want de dood als dood is weggenomen, en alleen de schaduw is achtergebleven. Men heeft gezegd, als er

schaduw is, moet er ook een licht zijn, en zo is het in dezen. De dood staat ter zijde van den hogen weg, dien wij hebben te bewandelen, en het licht des hemels op hem schijnende, veroorzaakt ene schaduw op zijn pad. Laat ons dan verheugd zijn, dat er een licht aan gene zijde is. Niemand is bevreesd voor ene schaduw. De schaduw van een hond kan niet bijten, de schaduw van een zwaard kan niet doden, de schaduw van den dood kan ons niet vernietigen. Laat ons alzo onbevreesd zijn..

5. Gij richt de met voortreffelijke spijzen voorziene tafel toe voor mijn aangezicht tegenover mijne tegenpartijen, zodat ik voordat de strijd aanvangt in het gezicht mijner vijanden mij eerst verkwikken en sterken kan (vgl. Luk. 22: 15 vv.); Gij maakt mijn hoofd vet met olie (Joh. 12: 1 vv.), zodat ik gezalfd word als een gast, die aan enen dis genodigd is, en dien men bijzonder wil eren (Luk. 7: 46); mijn beker, die aan mijne plaats gesteld is bij den maaltijd, is overvloeiende (Genesis 43: 34. vgl. Joh. 14-17) van wijn der vreugde.

Hiermede is niet noodzakelijk enkel geestelijke zegen bedoeld. De koning, die voor Absalom vluchtte en door de menigte des volks verlaten was, was met zijne schare ook uitwendig in gevaar, om van gebrek om te komen. Er is dus ook een overvloed van dagelijks toestromend brood (vgl. 2 Samuel 17: 27 vv.) bedoeld, maar ook dit, geestelijk aangezien, als hemelse gave, en zo, dat de lichamelijke verzadiging en verfrissing en verkwikking slechts de buitenzijde van gelijktijdige inwendige ervaring is. In den mond van den Nieuw-Testamentische bidder is het de tafel van ‘s Heren avondmaal, zo als ook Apollinaris (Bisschop van Laodicea in Syrië gestorven 390 na Chr.) aanduidt.

Op deze wijze heb ik mij door Gods genade, deze 18 jaren gedragen. Ik heb mijne vijanden steeds laten toornig zijn, dreigen, lasteren en verdoemen, zonder ophouden beraadslagen, vele boze praktijken uitdenken, velerlei slechte streken uitvoeren. Ik heb ze met angst bezorgd laten zijn, hoe zij mij zouden kunnen ombrengen, mijne, ja, Gods leer uitdelgen; daarbij ben ik vrolijk en goedsmoeds geweest (den enen dag beter dan den anderen); ik heb mij aan hun woeden en dreigen niet veel gestoord, maar ik heb mij aan den staf des troosters vast gehouden, en mij aan des Heren tafel begeven, d.i. ik heb aan onzen Heere God de zaak aanbevolen, in welke Hij mij zonder mijnen wil of raad gevoerd heeft, en voor Hem een "Onze Vader" of een Psalm uitgesproken. Dat is mijn harnas, waarmee ik mij tot hiertoe niet alleen tegen mijne vijanden verdedigd heb, maar ook door Gods genade zoveel heb te weeg gebracht, dat, wanneer ik achter mij zie en denk, hoe het met het Pausdom gesteld is, ik mij van harte moet verwonderen, dat het zo ver gekomen is..

Deze Psalm kan een Avondmaalspsalm heten; want in het Avondmaal richt de Heere in vollen zin de tafel toe voor ons aangezicht, tegenover onze wederpartijders, de geestelijke vijanden, waarvan Satan het hoofd is. De olie en de wijn der vreugde, waarvan de beker overvloeit, zijn zinnebeelden van den Heiligen Geest, die op de gelovigen wordt uitgestort, en de mededeler is van alle blijdschap in God..

Zalven met olie is bij alle Oosterse maaltijden een onmisbaar vereiste en strekt tot verhoging der vreugde. Wie onzer weet niet, dat de olie een beeld van den Heiligen Geest is, en alle gaven des lichaams en der ziel hun liefelijkheid ontlenen aan de versierende kracht van den

Heiligen Geest? Die Geest daalt als een Goddelijke balsem in de gewonde harten neer, en Hij heiligt ene vreugde, die voor het aangezicht des Heren gesmaakt wordt. Niet kariglijk, maar koninklijk geeft de Heere. De beker is overvloeiende, want het is Zijn lust te geven boven bidden en denken. De hongerige onderdanen van den rijken Herodes werden door den armen Jezus gespijzigd en er bleven nog vele brokken over, alzo dat er twaalf manden door gevuld werden. De draf der zwijnen werd geweigerd door de burgers van het land, waarin de verloren zoon de zonde had gediend; doch zijn vader doet het gemeste kalf slachten. En zij, die dood waren en door de levenwekkende kracht des Geestes levend gemaakt zijn, bekennen: "De Heere is het deel mijner erve en mijns bekers. Gij onderhoudt mijn lot. De snoeren zijn mij in lieflijke plaatsen gevallen.".

6. Immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen al de dagen mijns levens, terwijl ik vroeger door vijanden vervolgd werd; en ik zal, in plaats van verre van het heiligdom te moeten zijn, in het huis des HEREN blijven in lengte van dagen, in ene onmetelijke toekomst.

Goedheid en weldadigheid zijn twee schone tafeldienaressen die op de gasten van God wachten en ze vergezellen; want ene gelovige ziel zit altijd aan Gods dis en eet met Hem, dat is, geniet Zijner goedheid en weldadigheid. En al zat de mens in den diepsten kerker, en al ware hij in de grootste ellende, zo zit toch de ziel aan Gods dis en heeft deze om hem te ontvangen en te verzorgen, het goede en de weldadigheid. Wanneer de mens in de uitwendige bezigheden van zijn beroep is en zijn uitwendig ambt waarneemt, zit toch Zijne ziel geestelijk aan des Heren dis en wordt zijn ambt, werk en beroep begeleid en bewaard door de goedheid en weldadigheid Gods, opdat het verlicht worde tot ere van God en ten nutte van den naaste. Laat dan onze Heere God Zijn lieve gasten uit Zijn huis gaan, gelijk anderen doen en goede vrienden, die hun gasten van zich naar hun huizen laten gaan? Neen, dat doet onze Heere God niet; want Hij is een zonderlinge Gastheer; Hij houdt Zijne gasten altijd bij zich in huis. De reden is: deze maaltijd duurt eeuwig, voor tijd en eeuwigheid, en de gelovige ziel eet onophoudelijk van Gods tafel, daarom moet ik ook altijd in ‘s Heren huis blijven.

Gelukkige zanger, die zulk een goeden Herder en rijken Gastheer hebt! Wel mocht gij getuigen: "mij zal niets ontbreken." Al waart Gij de armste gij zoudt de rijkste van allen wezen, al heette ook de ganse wereld u den ellendigste van alle mensen, gij zoudt toch de gelukkigste zijn. En tot die gelukkigen behoren allen, die Jezus als hun goeden Herder en rijken en vriendelijken Gastheer kennen. Is hun geloof niet altijd zo helder, dat zij Psalm 23 kunnen zingen, komen er tijden van twijfelingen en vrezen, dwalen zij voort van hun Herder af, dit is en blijft de vaste troost, hun Herder en Gastheer is onveranderlijk in Zijne liefde en trouw. Hij zoekt hen op en brengt hen weer, om onder smeking en geween weer te erkennen: Gij, Heere Jezus, zijt toch mijn goede Herder, mij zal niets ontbreken..

Het zal ons volgen, gelijk het water aan den rotssteen het leger van Israël volgde door de woestijn; het zal volgen op alle plaatsen en onder alle omstandigheden; het zal altijd gereed zijn. Het zal volgen ons gehele leven door, want dien God bemint, bemint Hij tot het einde toe. Wij dienen een goeden Meester..

Dunkt het u niet vreemd, wanneer David belijdt: "Enkel goeds en weldadigs volgen mij." Wie heeft meer teleurstellingen ondervonden dan de als Isaï's kleinste zoon gezalfde herdersknaap? Wie heeft de wisselvalligheden des levens meer ervaren dan de man, die als ene hinde gejaagd werd en als een vogel over het gebergte zweefde? Wie heeft meer geklaagd en gekermd, wie luider dan hij verklaard' dat hij als afgesneden was voor het aangezicht des Heren? Nochtans is het waar, dat hem enkel het goede en de weldadigheid volgden, met dien verstande echter, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen ten goede moeten medewerken. -Hopen wij in dit leven alleen op Christus heeft een Apostel ergens gezegd, dan zijn wij de ellendigste der mensen. Een Christen heeft thans niet alleen veel lijden gemeen met de goddelozen; ofschoon ook het lijden voor Hem is ene kastijding van een Vader, die den zoon, dien Hij lief heeft, bezoekt; maar hij moet meer bijzonder om des Evangelies wil veel verdrukking ondergaan. Hij wordt getroost onder het lijden, maar hij lijdt. Hij wordt gesterkt onder het strijden, maar hij is gedurig door vijanden omringd. Hij verheft zich in het geloof boven hetgeen voor ogen is, doch al wat hij ziet, bedroeft, benauwt hem telkens. De zonde in en rondom hem berokkent hem veel verdriet en vaak rijst de zucht in zijne ziel op: "Wachter, hoe lang?" Ja niet zelden geschiedt het, dat hij zelfs op nieuw bekennen moet: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van dit lichaam des doods?" Zou zodanig een toestand hem voor altijd kunnen bevredigen? De Heere, die een rijke Koning is, geeft meer, oneindig meer. Laat mij het u met één woord zeggen: "Wat geen oog heeft gezien, wat in geen 's mensen hart is opgekomen, dat heeft de Heere bewaard en bereid degenen, die Hem vrezen en vertrouwen." Voor eeuwig gezegend, voor eeuwig zalig, voor eeuwig zonder smart, zonder strijd, zonder zonde, voor eeuwig gered, beveiligd, onberispelijk bewaard, voor eeuwig met Hem, die de bron is van alle genade, de fontein van alle ware vreugd, voor eeuwig met Christus. Zwijg voor de heerlijkheden des Heren, val aanbiddend het Lam uit Juda's stam te voet, zingt het nieuwe lied van Mozes en het Lam, zeggende: "Groot en wonderlijk zijn Uwe werken, Heere! Gij almachtige God! Rechtvaardig en waarachtig Zijn Uwe wegen, Gij Koning der heiligen! Wie zou U niet vrezen, Heere! en Uwen naam niet verheerlijken!.

PSALM 24.

VAN CHRISTUS, DEN KONING DER ERE.

1. Een psalm (Psalm 3: 1) van David.

De Septuaginta heeft bij dit opschrift de bij voeging dat het een Sabbathspsalm is, en zeker werd hij ook bij den tempeldienst op den Sabbath tot het besluiten van het morgenoffer gebruikt (Numeri 28: 8.).

Hoorden wij aan het slot van den vorigen Psalm, dat David geen rust had, voordat bij weer tot des Heren huis kwam om daar eeuwig te blijven, zo zien wij hem hier, gelijk hij in zijne cederen huis te Zion gene rust had voordat hij aan de arke des Heren ene tent naast zijn huis bereid heeft. Nadat daarom de eerste proef mislukt is, om dit heiligdom van Kirjath-Jearim te halen, doet hij nu ene tweede, en even als voor de eerste feestviering Psalm 15 gemaakt is, zo is deze bestemd voor de feestelijkheid, om de ark uit het huis van Obed-Edom verder te voeren tot op den Zionsberg (2 Samuel 8: 15 Aanm).

I. Vs. 1-6. Wij hebben hier een Psalm der optochten voor ons gezongen gedurende den tocht tot aan den voet van den Zion. Het koor van den feesttrein begint met de gedachte, dat Jehova, Wiens zetel thans op Zion geplaatst wordt, met, gelijk de afgoden der heidenen, volgens de mening dergenen, die hen dienen over een begrensd en slechts tot één rijk beperkt gebied regeert. Het recht Zijner majesteit omvat integendeel de gehele aarde en alles wat op haar is; want de gehele aarde heeft hij geschapen en gevormd. (vs. 1 en 2). Daarop verheft zich ene stem met dezelfde vraag, waarmee Psalm 15 begon (vs. 3), en ene andere geeft een kort antwoord, met een klein verschil hetzelfde als reeds in dien Psalm gegeven was (vs. 4), Vervolgens valt weer het gehele koor in, en breidt het korte slotwoord van Psalm 15 uit en leert ons wie de ware vereerders van God, wie het ware Israël zijn, in tegenoverstelling tot de enkel vleselijke nakomelingen aan Jacob (vs. 5 en 6).

(Gehele koor) a) De aarde is des HEREN, mitsgaders hare volheid 1), met al wat zich daarop en in bevindt, de wereld, en die daarin wonen zijn Zijn eigendom.

a) Exodus 19: 5. Deuteronomium 10: 14. Job 41: 2.

1) Paulus leidt hieruit af (1 Kor. 10: 26 vgl. Psalm 50: 12), dat een Christen alles mag eten, wat in het vleeshuis verkocht wordt, zonder te vragen of het in een afgoden tempel geweest is of niet. Een talmudisch leraar leidt daaruit de plicht af van het tafelgebed; wie zonder dankzegging geniet, is als een die zich aan Gods eigendom vergrijpt: eerst het gebed schenkt het recht van genot..

Wij zien, dat op verscheidene plaatsen, de kinderen van Abraham met de overige wereld vergeleken worden, opdat daardoor te beter de gunst Gods blijke, dat Hij hen uit alle volken met Zijn gunst heeft omvat. Het begin van dezen Psalm heeft echter dit doel, dat de Joden niets hebben van zich zelven waar zij nader tot God of in meer vriendschappelijke betrekking tot Hem staan, dan de volken. Want waar God door Zijne Voorzienigheid de wereld in stand houdt, daar strekt ook Zijn heerschappij zich tot allen uit, opdat Hij overal gediend worde, zodat Hij aan allen zeer uitvoerig Zijne vaderlijke zorg openbaart..

2. Want Hij heeft ze gegrond op de zeeën, daar Hij de aarde door het Woord Zijner almacht uit de wateren deed opstijgen, anders ware zij nog door deze bedekt (Genesis 1: 2,9 v.), en Hij heeft ze gevestigd op de rivieren 1), zodat zij ook niet weer in de wateren terugzinken (Job 38: 8 vv.).

1) Het is alleen door Gods grote kracht, dat de steden en landen aan zeeën en stromen gelegen, door het water niet verdorven worden.

Dat er wateren onder de aarde zijn blijkt genoegzaam uit Exodus 20: 4.

Hoe verschillend van de onwetende Joodse mening is hetgeen geopenbaard is ten tijde des Verlossers. De Joden zeiden: Het heilige land is Godes en Abrahams zaad is Zijn volk; maar de grote Meester had hen lang te voren geleerd: "De aarde is des Heren, mitsgaders hare volheid." Nu wordt de reden gegeven waarom de wereld Gode toebehoort, namelijk omdat

Hij ze geschapen heeft. Maar ziet op welke onvertrouwbare fondamenten Hij alle aardse zaken gefundeerd heeft: Gegrond op de zeeën, gevestigd op de rivieren! Geloofd zij God, de Christen heeft ene andere wereld voor zich, en zijne hoop rust op een steviger grondslag dan deze arme wereld oplevert. Zij, die op wereldse zaken vertrouwen, bouwen op de zee; maar wij hebben door Gods genade onze hoop gesteld op de Rots der eeuwen; wij rusten op de beloften van een onveranderlijk God, wij vertrouwen op de standvastigheid van enen getrouwen Verlosser. O! gij wereldlingen, die uwe kastelen van vertrouwen, uwe paleizen van rijkdom en uwe woningen van genot op de zeeën gegrond hebt en gevestigd op de rivieren, hoe ras zullen uwe gebouwen, die gene fondamenten hebben, vergaan als schuim op de wateren. Zand is veranderlijk genoeg, maar wat moet er gezegd worden van de nog meer onstandvastige zeeën?.

3. (Eerste stem) a) Wie zal, daar de Heere een zo groot, albeheersend God is (vs. 1 v.), klimmen op den berg des HEREN, dien Hij tot Zijn bijzonder eigendom verkoren heeft? en wie zal, nadat hij dien zo beklommen heeft, staan in de plaats Zijner heiligheid, om bestendig in Zijne nabijheid te blijven-niet naar het uiterlijke, maar zo, dat hij den zegen daarvan geniet (vs. 5)?

a) Ps 15: 1. Jes. 33: 14,15.

Ene ziel, die hare eigene natuur beschouwt, haar oorsprong en onsterfelijkheid, wanneer zij de aarde en hare volheid heeft beschouwd, zal onvoldaan neerzitten; zij zal denken om tot God, tot den hemel op te stijgen, zal vragen: wat zal ik doen om tot die hoge plaats op te klimmen, waar de Heere Zich zelven openbaart, opdat ik moge vertoeven in die gelukkige, heilige plaats, waar Hij Zijn volk vergadert, en het heilig en gelukkig maakt? Wat zal ik doen, opdat ik onder degenen moge zijn, die God voor Zijn bijzonder volk erkent?.

Laat ons met ernstige zelf beproeving vragen: Heere ben ik het?.

4. (Tweede stem:) Die rein van handen, en zuiver van hart is, die zijne ziel niet opheft tot ijdelheid 1), die naar geen list of bedrog begeerte heeft, en die niet bedrieglijk zweert 2) (Exodus 20: 7), maar van leugen en bedrog een afkeer heeft.

1) Dikwijls wordt in de H. Schrift dit woord gebruikt van de afgoden, die geen wezen hebben, die de verpersoonlijkte leugen zijn. Zo moet het ook hier opgevat worden. Ook hier komt het voor in den zin van iets, waarin geen wezen en wat daarom de leugen is. Vandaar ook, dat er onmiddellijk opvolgt, en die niet bedrieglijk zweert, zich niet schuldig maakt aan een meineed.

2) Gelijk de zanger in het eerste lid van de daad tot het hart opstijgt, zo daalt hij in het tweede lid van het hart tot de tong af, en zegt ongeveer: wie de zonde mijdt in gedachten, woorden en werken. Het hart is hier in het middelpunt gesteld, om er op te wijzen, dat daarop eindelijk alles aankomt, dat de reinheid van handen en tong in de reinheid des harten haar oorsprong heeft, en slechts in zo verre betekenis heeft, als zij daaruit voortkomt..

5. (Gehele koor:) Die, en niet ieder, die door den hogepriester of den koning in ‘s Heren naam bij het heiligdom gezegend wordt (Numeri 6: 24 vv. 2 Samuel 6: 18), zal den zegen ontvangen van den HEERE, en gerechtigheid van den God zijns heils; de God der genade beloont zijne godsvrucht.

Niemand inderdaad kan opklimmen in den hemel door zijne eigene gerechtigheid dan Hij, die van den hemel kwam en ene volmaakte gehoorzaamheid aan den wil van God betoond heeft. Van ouds werden zondaars gereinigd door het geloof in Hem, die komen zou, door offeranden, die Hem voorafschaduwden en door wassingen, voordat zij het heiligdom naderden. Wij kunnen alleen gezuiverd worden van onze zonden en vernieuwd worden tot heiligheid door het bloed van Christus en de wassingen des Heiligen Geestes. Alzo worden wij Zijn volk, alzo ontvangen wij zegeningen van den Heere en rechtvaardigheid van den God onzes heils.

6. Dat gehele getal dergenen, die alzo gezind zijn (vs. 4) en alzo in Gods gunst staan (vs. 5), is in waarheid het geslacht dergenen, die naar Hem vragen; niet iedereen daarentegen, die Zijnen naam noemt, heeft daarom reeds een recht zich tot dit geslacht te rekenen. Ter verzekering worde het hier herhaald: dat is het geslacht dergenen, die Uw aangezicht, o Heere! zoeken, dat is Jakob1), het ware Israël, in onderscheiding van het enkel vleselijke (Rom. 9: 6 v. Gal. 6: 16). Sela 2).

1) Christenen moeten vragers, zoekers zijn. Het is een geslacht van zoekenden. ieder, indien hij in den hemel wil komen, moet tot dit soort behoren. Hemellingen zijn vinders, bezitters, maar hier zijn wij in een toestand van vragen en zoeken.

In den grondtekst komt het zo treffend uit, dat in dit Jakob zich alles verenigt, dat Jakob het doel is van alles. Kennelijk heeft de dichter Jakob voor de aandacht, waar deze naar God vraagt en Zijn aangezicht vuriglijk zoekt, ja, worstelt met zijn God. En hoe Deze, na dit worstelen, als teken van de verhoring des gebeds, maar ook als bewijs van Zijne vrijmachtige en soevereine genade, hem den heerlijken naam van Israël geeft. De ware geestelijke nakomelingen van den worstelenden Jakob zullen Gods vriendelijk aangezicht in den weg van rechtvaardigende genade zien.

2) Hier klimt de muziek. Het eerste deel van dezen dubbelen Psalm wordt overstemd door het spel der instrumenten van de Priesters en de Levieten, want de Arke des Verbonds wordt ingebracht..

7.

II. Vs. 7-10. Nu volgt het lied van het ingaan, gezongen bij de invoering der ark door de deur van den Zionsburg. Aangekomen aan de poorten van dezen burg, die reeds in de grijze oudheid, in den tijd der Jebusieten, zelfs van enen Melchizedek aanwezig was (2 Samuel 5: 6-9. Genesis 14: 17 vv.), laat het koor van den feesttrein den eis horen, dat zij zich zeer wijd en hoog openen, om den Koning der ere, die door haar Zijn intocht wil houden, op ene aan zijne verhevene waardigheid overeenkomstige wijze binnen te laten (vs. 7). Ene stem uit den

mond van een koor Levieten, dat binnen de poort de wacht houdt en onder leiding van Obed-Edom en van Jesiël (1 Kronieken 16: 18 vv.) verheft zich: "Wie daar?" daar zij vraagt, wie Hij dan is, die daar den intocht begeert. Net koor aan den feesttrein antwoordt aanstonds. (vs. 8.) Nog eens en dringender laat vervolgens hetzelfde koor zijn eis klinken (vs. 9), de stem voor de deur roept nogmaals: Wie daar is? en het koor herhaalt ten slotte Zijn vorig antwoord. (vs. 10).

7. (Koor:) Heft uwe hoofden op, gij poorten! en verheft u, gij eeuwige deuren 1)! overoude deuren, opdat de Koning der ere inga, de Koning, door wiens komen op u ene grote ere u wordt gegeven.

1) De poorten der oude steden hadden gene andere deuren dan valdeuren..

Met de arke des verbonds kwam ook de Heere in de gehele volheid Zijner heerlijkheid, met den gehelen rijkdom Zijner genade en gerichten. (Numeri 10: 35 v.) Het was dus hier niet slechts een enkele plaats verwisseling van het Symbool, maar er kwam een nieuw tijdpunt in de verhouding van den Heere tot Zijn volk; daarom vermaant de zanger het volk dezen tijd niet gering te achten. Lang had de arke als in een graf gerust (1 Kronieken 13: 3); nu stond zij weer daaruit op, en wilde de Heere weer woning bij Zijn volk maken. Dit mocht den komenden daarom waardig ontvangen, opdat Zijn komen niet tot een vloek, maar tot een zegen mocht worden..

De Kerk Gods, door alle eeuwen, heeft niet gissend, maar wetend, vast, beslist en stellig uitgeroepen: Dat zong David in het beeld der Arke, van de eigene Hemelvaart van Jezus.

In Jeruzalem dorst men naar den levenden God, maar de Heere woont op Zion, en nu die muur en die eeuwige deuren, die maar niet weggaan. Altoos de scheiding! Hem daar zien, dien tempel; ze daarin weten, die arke; weten: daar, daar is ze, de tegenwoordigheid des Heren; en dan toch die zware muren, die benauwende poorten, die eeuwige deuren!

Maar nu, leef op, o mijne ziele, leef op, o verkwijnend Jeruzalem! Daar breekt het door! Daar vloeit het heil! Daar komt de Koning der ere! En nu wijken ze, die muren, nu heffen die drukkende poorten zich omhoog. Nu dan, rijst, rijst, eeuwige deuren, opdat Hij inga, die Vorst van ‘s hemels legermacht, en gij, die naar Uw God bleeft dorsten, zingt en jubelt van victorie!.

Het is meer dan waarschijnlijk, dat men voor deze gelegenheid de valdeuren had neergelaten, opdat straks de plechtige handeling des te aanschouwelijker zou zijn. Opdat Israël er goed van overtuigd zou wezen, dat de Heere op Zion Zijn zetel vestigde en daar kwam wonen met de rijkdom Zijner zegeningen en in de volheid Zijner genade. Een nieuw tijdperk van opgewekt Godsdienstig leven zou nu weer kunnen aanbreken.

8. (Ene stem:) Wie is de Koning der ere? 1) dien wij door de poorten zullen laten binnentrekken, voor wie wij ze zullen openen? (Koor:) De HEERE, sterk en geweldig, de HEERE geweldig in den strijd, die dezen Zionsburg den Jebusieten eens met het zwaard

ontrukte, opdat deze de plaats van de openbaring Zijner genade en waarheid zou worden; het is de Heere, die steeds aan Zijn volk de overwinning gaf, en nu bereid is verder te helpen en Zijne hand tot bescherming en heil uit te strekken.

1) De vrager doet deze vraag niet, omdat hij niet weet, wie daar boven de Arke des Verbonds troonde, maar om het volk, en hier het koor der zangers gelegenheid te geven, zich uit te spreken, om te vermelden de grote daden van Israël's Verbonds-God.

9. Heft daarom, wij roepen het nog eens en nu dringender u toe, uwe hoofden op, gij poorten (vs. 7), Ja heft op, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga.

10. (Ene stem:) Wie is Hij, deze Koning der ere? 1) Gij hebt het ons gezegd en wij wensen Hem met vreugde te ontvangen, maar 't is ons ene blijdschap steeds weer van Hem, van Zijne heerlijkheid te horen verhalen. (Koor:) De HEERE der heirscharen; 2) de Heere die niet alleen op aarde sterk en in den strijd machtig is, maar die ook in den hemel Zijne legerscharen heeft, zowel in de sterke helden (Psalm 103: 20 vv.) als in de schitterende sterren, die op de hemelbaan als in slagorde schijnen gesteld te zijn (Jes. 40: 26), die gebiedt over die talloze machten, en ze stelt in den dienst van Zijn volk, die is de Koning der ere, die begeert binnengelaten te worden. Sela.

De poorten zwijgen en openen zich; onder sterke muziek trekt Jehova, op de arke als op een troon tussen de Cherubs gezeten, in Zion. (2 Samuel 6: 16).

In Israël's gezangboek opgenonen werd deze Psalm met afzien van zijne oorspronkelijke aanleiding en doel, een oud-Testamentisch adventslied ter ere van den tot Zijnen tempel komenden Heere (Mal. 3: 1), en de roepstem: "Heft uwe hoofden op, gij poorten!" verkreeg werkelijk gelijke betekenis als de stem van hem, die bij Jes. 40: 6 roept: "Bereidt den weg des Heren, maakt recht in de wildernis ene baan voor onzen God." Voor het Nieuw-Testamentisch bewustzijn komt in de plaats der eerste verschijning de tweede, de nog verwachte komst van den Heere der heerlijkheid tot Zijne gemeente, die Zijn geestelijke tempel is, en in dezen Psalm wordt opgeroepen, om Hem ene waardige ontvangst te bereiden..

Wat eigenlijk hier slechts dichterlijke figuur is moet op geestelijk gebied werkelijk geschieden; wat de uitwendige deuren zouden doen, wanneer zij met verstand begaafd waren, dat moet door de harten, die bekwaam zijn, de grootheid en heerlijkheid van den naderenden Koning te bevatten, werkelijk gegeven worden. Hier moeten zich de deuren en poorten werkelijk verwijden; hier moet al de ruimte, die vroeger voor wereld en zonde tot ingang diende, ingeruimd worden..

Zonder twijfel ziet dit op Christus, van wie de ark, met den verzoendeksel (genadetroon) ene type ras. Wij kunnen dit toepassen op de hemelvaart van Christus en het "welkom" Hem daar gegeven. De poorten des Hemels mogen in waarheid eeuwige deuren genoemd worden. Onze Verlosser vond die gesloten, maar door Zijn bloed de verzoening teweeg gebracht hebbende vraagde Hij, als recht en gezaghebbende, opening (Hand. 3: 21), als de Voorganger is Hij voor ons ingegaan en heeft Hij het Koninkrijk der hemelen voor alle gelovigen geopend. De

Engelen waren om Hem te ontvangen (Hebr. 1: 6), en nu vragen zij met verwondering: "Wie is Hij, die daar met besprenkelde klederen van Bozra komt?" (Jes. 63: 1-3). Het antwoord is, dat Hij de sterke en geweldige is, sterk in den strijd om Zijn volk te behouden en Zijne en hun vijanden te onderwerpen. -Wij kunnen dit toepassen op Christus' ingang in de zielen der mensen door Zijn woord en Zijnen Geest, opdat zij Zijne tempelen zijn. Christus tegenwoordigheid is gelijk aan de ark in den tempel; het heiligt dezen. Hij staat aan de deur en Hij klopt. (Openbaring 3: 20). Er wordt gevraagd dat de poorten en deuren van het hart voor Hem geopend worden, niet alleen om toegang te geven aan een gast, maar als bezitting over te geven aan den waren eigenaar. Dit is het Evangelie: te roepen en te vragen, dat wij Jezus Christus, den koning der ere in onze zielen laten komen, en Hem met Hosanna's verwelkomen. Wij vragen met belangstelling: "Wie is die Koning der ere?" om bekend te worden met Hem, in wie wij moeten te geloven en dien wij boven alles moeten liefhebben. Het antwoord is gereed. Hij is Jehova en Hij wil Jehova, onze Gerechtigheid zijn, onze algenoegzame Zaligmaker. Hij is sterk en geweldig en de Heere der heirscharen; het is gevaarlijk Hem toegang te weigeren. Heere! open de eeuwige deuren van onze onsterfelijke zielen door Uwe genade, opdat wij U mogen ontvangen, en gewillig en geheel de Uwen zijn, en dat wij ten laatste mogen gerekend worden onder Uwe heiligen, in de eeuwige heerlijkheid..

Zag Israël, immers zover het geestelijk dacht en werkzaam was, in die ark en die Shechina de schaduwbeelden van Hem, die als Vertegenwoordiger van Jehova onder hen woonde, in wiens binnenste de naam van Jehova was, en die eens als de Silo komen zou, dan verblijdde men zich bij het vooruitzicht van de nog heerlijker en uitgebreider overwinningen, welke vorst Messias behalen zou in de heerlijkheid en zegepraal van dien Koning der ere; dan zag men in het verschiet de gehele de aarde aan den rijksscepter onderworpen, en de Kerk, als een waar en gezegend Jakob's kroost, in haren geestelijken en weldadigen stand. Geen wonder, dat zulk een gezag tot blijdschap stemde, het oog des geloofs deed fonkelen van vreugde, en het hart vervulde met de zalige verrukking in God.

2) Dat tot tweemaal toe wij hier schier dezelfde ontboezemingen, dezelfde vragen horen, is én om te tonen, dat de Heere een recht heeft, om op Zion te wonen, én om al de deugden Gods te verkondigen. Werd toch in het eerste antwoord (vs. 8) er aan herinnerd, dat de Heere op aarde Zijne Almacht en genade toont, hier wordt Hij geopenbaard als de God, de Heere der hemelse heirscharen. Beide antwoorden verkondigen God dus als den Almachtige, als Degene, die in den hemel Zijn troon heeft gevestigd, maar nu ook in neerbuigende genade op Zion tronen wil.

PSALM 25.

GEBED OM GODS BESTURING, GENADE EN BESCHERMING.

1. Een Psalm van David, waarschijnlijk uit den tijd, toen hij voor Absalom vluchtte, en deze in het genot zijner goederen zwelgde (2 Samuel 16: 23).

Ook deze Psalm is in den grondtekst alfabetisch begonnen (vgl. Psalm 9 en 10), toch is dit vrij voortgezet, en niet volledig doorgevoerd. De dichter deelt met betrekking tot het onderwerp, dat hij behandelt, uit zijne rijke levenservaring een schat van spreuken mede, die in verschillende wendingen en met steeds nieuwe toepassing op het hoofdthema terugkomen, zonder enen regelmatige gedachtegang op het oog te hebben..

Er is ongetwijfeld geen Psalm meer bekend, ja laten we liever zeggen, meer geliefd, dan deze Psalm. Gods volk vindt in dezen Psalm zijne ervaringen neergelegd, zijne beden, zijne verzuchtingen, maar ook zijn hope op den God des Verbonds.

Onze Psalm staat in zoverre in samenhang met den vorigen, als daar (vs. 3) de vraag werd gedaan: Wie zal klimmen op den berg des Heren ‘t Wie zal staan op de plaats zijner heiligheid?" en nadat de vraag beantwoord was, ene belofte van zegen werd vernomen; hier echter (vs. 12) klinkt de vraag: "Wie is de man, die den Heere vreest?" en zulk enen wordt nu zegen en heil verkondigd. De oude Kerk had dezen Psalm bijzonder lief en haren introïtus (woord tot opening van den godsdienst) niet alleen op de beide Zondagen der vasten Reminiscere (gedenk vs. 6) en Oculi (mijne ogen: vs. 15) maar ook op den 1 sten Advent (vs. 1- 4) en op den derden Zondag na Trinitatis (vs. 16, 18, 1 en 2) daaraan ontleend.

I. Vs. 1-11. Uitgaande van den nood, waarin zijne vijanden hem gebracht hebben, zoekt David zijnen troost daarin, dat hij niet tot degenen behoort, die trouweloos handelen, en wier einde zal zijn met schrik; maar integendeel tot degenen, die den Heere liefhebben en op Hem hopen, van welke nog nooit iemand tot schande geworden is. Terwijl hij dit van zich zegt denkt hij er aanstonds aan hoeveel nog ontbreekt aan de volkomenheid, en bidt hij, om verder in de wegen der gerechtigheid voort te gaan, om leiding van boven; tevens gedenkt hij, hoeveel zonden als ene zware schuld op hem liggen, zonden der jeugd en zonden van den rijperen leeftijd, en bidt tot verlossing van dezen drukkende last om Gods genadige vergeving.

Aleph. Tot U, o HEERE! hef ik mijne ziele op, verhef ik de innerlijke begeerten mijns harten, Gij alleen kunt dat verlangen bevredigen.

Het kind Gods behoeft soms een kruis, om zijne ziel tot God op te heffen. Mijne ziel, waarheen doet de droefheid u uitgaan? Zijt gij gelijk aan die in het stof wroetende dieren, welke bij het naderend geritsel in de aarde wegkruipen, en zich in hun holen verbergen? Of zijt gij gelijk aan den vogel, die de lucht doorklievende en naar boven vliegende, de vlucht pleegt te nemen, terwijl hij, hoe hoger hij vliegt, zich des te meer onaantastbaar weet en met minachting kan neerzien op hen, die hem daar niet kunnen bereiken? O mijne ziel! dat het vuur der beproeving u steeds als een welriekende wierook los en licht van de aarde en het aardse naar boven doe stijgen, dat het met kracht u doe oprijzen, even als den vuurpijl, die, door vuur aangestoken, wordt opgejaagd uit de laagte om hoger te schitteren. Naar men zegt, is op sommige bergen in Zwitserland de lucht zo licht, het landschap zo lachend, dat men zijns ondanks alle zorgen vergeet en het zwakste schepsel zijne kracht daar terugvindt en tot den arbeid weer afdaalt in de vlakte. Welk een beeld van de verkwikking en versterking, die men verkrijgt, waar men de ziel tot den Heere verheft? De ziel bestijgt dan een Thabor van heerlijkheid.

2. *Beth*. Mijn God a)! op U vertrouw ik 1), laat mij niet beschaamd worden; laat mijne vijanden 2), die het op mijnen ondergang toeleggen, niet van vreugde opspringen over mij, gelijk zij zouden doen, indien ik werkelijk te gronde ging.

a) Psalm 22: 6; 31: 2; 34: 6.

1) David legt hier bij het begin van zijn eigenlijk gebed terstond den vasten grondslag, waarop elk waar gebed rusten, waarvan elk waar gebed uitgaan moet. (L. DE GEER).

2) Hij is zich zijn vertrouwen op den Heere bewust, hij gevoelt en erkent, op een steenrots te staan, en nergens buiten zijn God hulp te zoeken, Daarom bidt hij, dat de Heere dit vertrouwen bekronen mag, dat Hij hem niet beschaamt, maar hem uitredde, opdat zijne vijanden niet van vreugde over hem opspringen..

3. *Gimel*. Met zulk ene bede begeer ik niets buitengewoons, maar alleen datgene, wat de troost van alle gelovigen is. Ja, allen, die U verwachten, zullen niet a) beschaamd worden (Jes. 49: 23); zij zullen beschaamd worden 1), die trouwelooslijk handelen zonder oorzaak.

a) Jes. 28: 16. Rom. 10: 11.

1) Het is een kenmerk van David's Psalmen uit zijne vlucht voor Absalom, dat hij zijnen vijanden geen groter kwaad toewenst, dan dat zij beschaamd worden en tot inkeer komen..

4. *Daleth*. HEERE! a) maak mij Uwe wegen 1) bekend, dat ik ze lere kennen in het licht des Heiligen Geestes; leer mij Uwe paden, dat ik die in Uwe kracht bewandele.

a) Psalm 27: 11; 86: 11; 119: 35.

1) Onder wegen des Heren verstaat David soms een blijde en gelukkige uitredding, meermalen verstaat hij er ook onder den regel, om heilig en rechtvaardig te leven. Hier, dewijl hij straks de waarheid er bij voegt, is het de samentrekking van het gebed, volgens zijne mening, dat God Zijn knecht bij het geloof op zijne beloften houde, dat niet toelate, dat hij her- en derwaarts afdwale..

Zijn hart uitstortende voor den Heere, uitkomst vragende van den Heere, wenst David niets anders, dan in des Heren wegen geleid en daarop voortgeleid te worden. Ja begeert hij niet anders te bidden, dan wat met dien weg overeenkomt. Hoe licht bidden wij om hulp van den Heere op onzen weg, die naar onzen wil bewandeld en afgelegd wordt.

David weet, dat de wegen Gods waarheid zijn, dat hij alleen op die wegen vrede en zaligheid heeft te wachten, en terwijl Hij zich zelven troost met de heerlijke belofte, die God hem gegeven heeft, vraagt, smeekt hij, om vernieuwde openbaring van Gods genade omtrent hem, opdat hij niet van het pad der waarheid moge afdwalen.

5. *He. Van*. Leid mij in Uwe waarheid, in de ware, U welgevallige godzaligheid, en leer mij, laat mij Uwe waarheid bij ervaring leren kennen, want Gij zijt de God mijns heils; U verwacht 1) ik den gansen dag.

1) Het verwachten van God, van de waarheid, van den Heere Jezus Christus, die de waarheid is, is niet het tijdelijk wachten van hen, die gedurig antwoorden: "de Heere komt op Zijnen tijd." Vooreerst hebben wij op te merken, dat waar David nog de menswording van Gods Zoon verwachtte, dit door ons reeds gezien is. De Christus is gegeven, en wij behoeven dus niet te wachten, totdat Hij gegeven wordt. Wij behoeven niet meer te hongeren, waar wij aan een welvoorzienen dis genodigd zijn. Voor ons is er echter ook nog in meer dan één opzicht een verwachten nodig. Denken wij aan de belofte dadelijk na de hemelvaart gegeven, zo verwachten wij met Paulus God Zoon uit de hemelen (1 Kor. 1: 7. Fil.3: 20. 1 Thessalonicenzen. 1: 10 enz.) Het Christelijk wachten is gelijk het met belangstelling wachten van een gast, naar wie wij onophoudelijk uitzien, het is een biddend, een smekend wachten.

Dit begerig wachten sluit nog twee zaken in 1) een gedurig overleggen en overdenken van de zaak. waar men met zulk ene begeerte naar wacht. Iets dat men verwacht stelt men zich als gedurig tegenwoordig in zijne gedachten, even als David van den Heere zegt: "Ik stel den Heere gedurig voor mij (Psalm 16: 8), en van Zijne geboden, dat die altijd voor hem waren (Psalm 119), zo deed David ook in dit verwachten van den Heere; Zijn verstand en zijne gedachten waren er gedurig vol van. 2) Ten anderen sluit het in een vurig en ijverig zoeken van de zaak zelf door bidden en arbeiden; een verwachter mag wel geen bepaalder van God zijn, maar evenwel moet hij een bidder tot God zijn om de verkrijging van die zaak, die hij verwacht; want dit is gene ledige verwachting, als van een luiaard, die neer gaat liggen op den weg, waar Salomo van zegt: de begeerte des luiaards zal hem doden, want zijne handen weigeren te werken (Spreuken 21: 25), maar een verwachten, dat met een dadelijk zoeken en ter hand nemen van alle nodige middelen vergezeld is..

Het kleine kind, dat is beginnen te lopen, vraagt om nog verder geleid te worden door ‘s vaders hand en om verder onderwezen te worden in het alfabet der waarheid..

6. *Zain*. Gedenk, HEERE! Uwer barmhartigheden 1), dat Gij mij ook deze laat deelachtig worden, en Uwer goedertierenheden; want a) die zijn Van eeuwigheid, zo oud als de zonde en de machteloosheid der mensen is.

a) Psalm 103: 17; 106: 1; 107: 1; 117: 2; 136.

1) Het kan gebeuren, dat God, de Heere soms bij Zijne kinderen de bedekkende hand op Zijn eigen werk legt, dat het is alsof de Heere al Zijne goedertierenheden van Zijne kinderen heeft weggenomen. Dit zijn de benauwende ogenblikken voor Gods kinderen. Dan is het hun soms zo vreselijk bange. Maar hoe zalig, als de ziele weer lucht krijgt in de ontboezeming, in de klacht, in het roepen uit de diepte: Gedenk Heere! Zo was het ook bij David. David werd door het inzicht zijner zonde fel aangegrepen. Hij gedacht aan de zonden zijner jeugd, maar ziet, hij zag ook een geopenden genadetroon, en daarom nam hij de toevlucht tot de goedertierenheid des Heren, onder en door de machtige werking der genade Gods.

7. *Cheth*. Gedenk niet der zonden mijner jongheid, want, helaas! het beste van mijn leven, mijne jeugdige kracht gaf ik der wereld, toen gedacht ik Uwer niet; noch gedenk mijner overtredingen, die ik op lateren leeftijd bedreef; gedenk mijner naar Uwe goedertierenheid, om Uwer goedheid wil, in welke Gij U liever ontfermt, dan dat Gij de zonden zoudt vergelden, o HEERE!

Wanneer God Zijne barmhartigheden gedenkt, vergeet Hij onze zonden, en wanneer Hij onze zonden vergeet, gedenkt Hij Zijne barmhartigheid. Wat anders is Zijne barmhartigheid, dan de vergeving, de uitwissing, de niet toerekening der zonde? Wie die een tijd lang in de wereld leefde kan den vervlogen tijd voorbijzien zonder deze bede te uiten: Gedenk niet de zonden van mijne jeugd, er bijvoegende, de vele overtredingen van rijper jaren.

Hoe grenzenloos is die genade, die de zonden en de dwaasheden voor altijd bedekt van ene jeugd zonder God en zonder hope doorgebracht. Gezegend zij Zijn Naam; het bloed van het grote offer kan elke vlek wegwassen, het geweten van den gelovigen en gerechtvaardigden zondaar tot kalmte brengen bij de herinnering van het verleden ernstig maken, en vol hoop in den voorsmaak van de toekomst..

Onder zonden hebben we te verstaan, meer die van lichtvaardigheid en ijdelheid en zinnelijkheid der jeugd eigen; onder overtredingen de zware zonden, meer van den mannelijken leeftijd. David gaat hier zijn gehele leven langs en ziet zijne zonden en overtredingen, betreurt en beweent ze, maar neemt er ook mede de toevlucht tot de barmhartigheid en de vergevende genade Gods.

8. *Theth*. De HEERE is goed en recht (Deuteronomium 32: 4); daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in den weg, hun Leidsman op den weg des levens zijn.

Vóór omstreeks 6000 jaren wees de Heere zon, maan en sterren hun loopbanen aan, en sedert dien tijd hebben zij altoos die aangewezene wegen gehoorzaam gehouden. Maar de zondaars bieden altoos tegenstand. Zij maken God meer arbeids dan de ganse schepping. God te volgen, schijnt den onbekeerden ene lastige zaak, maar als de Heere zondaars onderwijst in den weg, dan komt Hij hen op hun wegen en paden tegen, even als Hij Bileam deed op het enge pad, om hem den weg te versperren. Wee hunner, die als de dwaze zoon van Beor doen. Zalig zo de lichtstraal des Heiligen Geestes in ‘t donkere hart ter nederschiet.

9. *Jod*. Hij zal de zachtmoedigen leiden in hetgeen rechtis, en Hij zal den zachtmoedigen zijnen weg leren, terwijl Hij de eigengerechtigen hun eigene wegen laat gaan.

De Heere zal hun het meest volstrekt rechtmatige met zelfbewustheid doen kennen, zal hun dit eigen maken. Geen werktuigelijk geleid worden dus op den goeden weg, veel min nog een geleid worden daarop tegen hun zin, wordt hier door David genoemd en geroemd, maar geleid wordende in wat recht is, zo zullen Gods kinderen, Gods weg gelijk deze loopt, ook leren, wat tot het bewandelen daarvan behoort, zal hun geschonken worden, zodat zij het verstaan, in zich opnemen en dien weg zelfstandig bewandelen. Zo wordt het kind in zijn wankelenden en waggelenden gang geleid, maar al geleid wordende, leert het allengs staan en gaan. Zo wordt

de vreemdeling geleid door den gids, maar al geleid wordende, leert hij allengs den weg kennen. (vgl. Jer. 31: 33) (L. DE GEER).

10. *Caph*. Alle paden des HEREN, langs welke Hij de mensen leidt, zijn goedertierenheid en waarheid, degenen, die Zijn verbond en Zijne getuigenissen bewaren; want met elke schrede wordt hun op nieuw bevestigd de trouw en de heerlijkheid van God in al Zijne beloften.

1) Die uitleggers bedriegen zich, die menen, dat in dit vers gesproken wordt van de ware en zachte onderwijzing der Wet, en dat deze door de daad zelf, door zijne vereerders gekend wordt, alsof deze plaats overeenkomst heeft met het gezegde van Christus: Mijn juk is zacht en mijn last is licht (MATTHEUS. 11: 30). Want niet alleen is die uitlegging gedwongen, maar zij kan gemakkelijk uit vele gelijkluidende plaatsen weerlegd worden, waar de wegen des Heren in passieven zin worden genomen voor Zijn vaderlijke wijze van handelen, die Hij toont in het beschermen en koesteren van al de Zijnen. De hoofdzaak nu is deze, dat God zo handelt met Zijne gelovigen, dat zij op alle mogelijke manier gevoelen, dat Hij hun genegen en waarachtig is. Want hier verhaalt David niet, hoe dat God Zich openbaart jegens het ganse menselijke geslacht, zonder onderscheid, maar zoals Zijne kinderen het van Hem ervaren..

11. *Lamed*. Om Uws naams wil, HEREN, volgens welken Gij niet anders kunt, dan voor de Uwen de bron van alle heil en zegen te openen, Zo vergeef mijne ongerechtigheid, want die is groot, en zou mij in ‘t verderf storten, wanneer Gij met mij naar verdiensten wilde handelen.

David lijdt verdrukking en smaad van zijne vijanden, daar hij echter weet, dat deze eigenlijk roeden in Gods hand zijn, zo roept hij Gods hand in, dat die hem redding geve. Hoezeer dient overal, waar mensen ons vijandig zijn, deze gedachte om ons tot rust te brengen, dat het slechts roeden zijn, die Gods hand houdt, en die daarom moeten en zullen ophouden te slaan, zodra Hij Zijn doel met ons bereikt heeft..

Noch ons berouw, noch onze gebeden zijn een grond voor ons vertrouwen op vergeving. God vergeeft alleen om Zijns naams wil. Is de Zoon niet het Woord, de Openbaarder van den Naam Gods?

Dat want, hier zo vreemd, zo ongerijmd! Neen! de grootheid der misdaad, strekt zij niet inderdaad van ene en andere zijde tot aandrang van het gebed om vergiffenis? De grote misdaad toch heeft temeer behoefte aan vergeving, en hare vergiffenis strekt aan de liefde Gods tot des te hoger roem..

"Neem weg," zei Farao: "die vuile kikvorsen, die ontzettende bliksemen." Maar wat zegt David: "Heere! neem de ongerechtigheid van Uwen knecht weg!" De een wilde bevrijd zijn van de straf, het gevolg der zonde; de ander van zonde, de oorzaak van straf. En het is zo; een waar Christen is meer bedroefd over de zonde, dan over kikvorsen of donderslagen; hij ziet meer onreins in zonde dan in vorsen en padden, meer ontzettends dan in donderslagen en bliksemen.

12.

II. Vs. 12-21. Hierop spreekt David uit eigene ervaring van hart en leven het uit, dat de vreze des Heren ene steeds dieper leidende verlichting, en met deze ook al het andere het lichamelijk en geestelijk en eeuwig goed ten gevolge heeft. Daar hij nu zijne ogen steeds op den Heere gevestigd houdt, en dus in bestendig gebed volhardt, zo kan dit niet zonder beantwoording van ‘s Heren zijde blijven; de Heere zal ook op hem Zijne ogen richten en zijnen nood en zijne verlatenheid aanzien, dat hij, hem zijne zonde vergevende, uithelpe. En gelijk hij reeds nu zeggen kan, dat zijne wederpartijders hem zonder oorzaak haten, zo bidt hij, dat God hem de twee deugden, die de ware grondslagen van ware vroomheid en rechtschapenheid zijn, ook verder geve, om hem op den levensweg te behoeden; want zij zijn als goede engelen, die van Hem uitgaan.

12. *Mem*. Wie is de man, die den HEERE vreest? 1) Hij zal hem onderwijzen in den weg, dien hij zal hebben te verkiezen, en die hem tot geluk leidt (Psalm 32: 8. Jes. 48: 17).

1) Het antwoord op die vraag vinden wij Psalm 119: 30. Volzalig antwoord! Gaaft gij het reeds, o mijne ziel! Alsdan onderwijst de Heere u steeds meer en het zal aan u bevestigd worden: "Een iegelijk, die heeft, dien zal gegeven worden. (MATTHEUS. 20: 29a)..

13. *Hun*. Zijne ziel, de godvruchtige voor zijn persoon, zal vernachten in het goede, zal zich over inwendige en uitwendige welvaart verheugen, en zijn zaad zal de aarde beërven, zodat aan hem vervuld wordt, wat den aartsvaderen na de uitleiding uit Egypte beloofd is (Psalm 37: 9,11,22).

De heilige vreze Gods zal alle zondige vrees voor mensen wegnemen even als de slang van Mozes al de slangen der tovenaars verslond.

Het bezit van Kanaän, het land den vaderen geschonken, het bezit der enige heerschappij daarin, was voor den Israëliet bovenal van belang. Met de vreze Gods bij de ouders wordt de zegen der kinderen verbonden, omdat, zo de ouders God vreesden, zij ook de kinderen in de vreze Gods zouden opleiden. De eenheid des mensdoms, waarvan al de leden als door ene onverbreekbaar vast aaneengeschakelde keten verbonden zijn, wordt in de gehele Schrift nergens uit het oog verloren, en mag nimmer voorbijgezien, veel minder vergeten worden.

14. *Samech*. De verborgenheid, het heilgeheim des HEREN is voor degenen, die Hem vrezen; 1) als enen vriend deelt Hij hun alles mede (Genesis 18: 17. Spreuken 3: 32) en de Geest Gods onderzoekt ook de diepten Gods (1 Kor. 2: 10); en Zijn verbond met degenen, die Hem liefhebben, is, om hun die geheimen bekend te maken; God heeft zelfs Zijn woord gegeven, dat Hij den diepen en rijken inhoud Zijner openbaring hun zal ontsluiten.

1) Hij bevestigt met andere woorden, wat hij pas heeft gezegd, dat God voor alle gelovigen een leermeester en onderwijzer is, en naar zijne manier herhaalt hij dit tweemaal in hetzelfde vers. Want het Verbond Gods is niet anders dan Zijn geheim en Zijn plan, maar onder den naam van verborgenheid, stelt hij voor, die uitstekende kennis, welke ons in de Wet Gods is voorgesteld..

De grote dwalingen van alle tijden, de verkeerde gevolgtrekkingen en toepassingen der wetenschap, elke dusgenaamde wetenschap zelf hebben haren diepsten grond in gemis van de vreze Gods; want taalkennis, uitlegkunde, oordeelkunde, geschiedkunde, wijsbegeerte zijn, hoe nuttig en nodig in menig opzicht, niet het eerste vereiste om God te kennen. Dat eerste vereiste is een vroom gemoed, een gemoed, dat God heeft lief gekregen en nu uit kracht der liefde, in Gods geheimen wordt ingeleid, en Gods spreken en doen leert verstaan. (L. DE GEER).

15. *Ain*. Mijne ogen zijn geduriglijk op den HEERE1), en gelijk ik bestendig mijn hart tot Hem wend, zo zal Hij Zich ook tot mij wenden, om mij te verlossen; Want Hij zal mijne voeten Uit het net uitvoeren, dat mijne vijanden gespannen hebben, om mij te doen vallen, en waarin reeds mijne voeten verward zijn.

1) Hier spreekt David zijn groot geloofsvertrouwen uit. Zijn ogen zijn op den Heere, om van Hem zijne wegen te leren, maar ook, om van Hem al het goede te verwachten, om van Hem te verwachten, dat Hij hem uit al zijne noden redt. Zijn gebed is in waarheid een vurig en hoopvol geloofsgebed.

16. *Pe*. Wend U tot mij, en wees mij genadig, want ik ben eenzaam en ellendig, buiten U heb ik niemand, aan wien ik mijnen nood klagen kan.

Hebt gij ooit den zieke, den doodsbenauwde gezien, die naar verlichting smacht en de komst van zijnen geneesheer met steeds klimmend verlangen tegemoet ziet? Hebt gij ooit dat zo betekenisvol naar den hemel opgeslagen oog aandachtig beschouwd, waarmee een beroemd schilder de uitdrukking des geloofs heeft afgemaald? Zo ja, gij kunt u dan de stemming en den blik van een David in dezen ogen blik enigszins voorstellen.

17. *Tsade*. De benauwdheden mijns harten hebben zich wijd uitgestrekt 1), want allen hebben tegen mij saamgezworen; Voer mij uit mijne noden.

1) Hij werd hoe langer, hoe naargeestiger, treuriger en meer ontroerd van ziele. Het besef zijner zonde kwelde hem meer dan iets anders. Dit verbrak zijn gewonden geest, en maakte, dat zijne uitwendige droefenissen zeer zwaar op hem lagen..

18. *Resch*. Aanzie mijne ellende, en mijne moeite, en neem weg al mijne zonden 1).

1) Dus noemt David niet alleen zijne uitwendige vijanden, meer hun schuld niet maar uit, zonder ook zich zelven schuldig te houden, maar hij noemt de grondoorzaak van alle ellende en moeite. Leren wij hier van David, dat, als ons doornen en distels prikken en schaden, de planten zelf, waaraan het kwade groeit, uitgeroeid moeten worden. (L. DE GEER).

19. *Resch*. Aanzie mijne vijanden, want Zij vermenigvuldigen (Psalm 3: 2), en zij haten mij; met enen wreveligen haat, zonder enige reden, uit enkel boosheid des harten (Psalm 35: 19; 69: 5).

20. *Shin*. Bewaar mijne ziel en red mij; laat mij niet beschaamd worden, want ik betrouw op U, en het is immers de belofte Uwer genade, dat Gij Uwe gelovigen niet alleen zult laten?

21. *Thau*. Laat oprechtheid en vroomheid (Job 1: 1) mij behoeden op al mijne wegen, die niet alleen van wege uitwendige vijanden, maar ook van wege mijne zonde zo gevaarlijk zijn. Ik mag dat met vertrouwen vragen, want ik verwacht U.

22.

III. Vs. 22. Ten slotte een gebed voor Gods volk, dat God het van alle noden bevrijde want de nood van de bijzondere personen zal nooit geheel ophouden, voordat de nood van allen de hoogste en volkomenste hulp verkregen heeft.

22. O God! verlos Israël, dat door vijanden van buiten, maar ook door vijanden uit zijn eigen midden verdrukt wordt, uit al zijne benauwdheden (Psalm 103: 7 v.).

Hoe meer ons welzijn met dat der Kerk verbonden is, des te zekerder kunnen wij er op hopen; want Gode ligt Zijne Kerk bijzonder aan het hart.

Gezegende Verlosser, Gij hebt ons genadig geleerd, dat wij zonder U niets kunnen doen. Leer Gij ons hoe wij moeten bidden, hoe wij voor U zullen verschijnen in den weg, dien Gij verkiezen zult, en hoe wij onze harten geheel, onze begeerten, onze verlangens tot U zullen opheffen, want Gij zijt de Heere, onze gerechtigheid..

David, schoon zelf in angst en kommer, bidt nu ook voor de verzachting van het algemene leed welbewust, dat lijden en droefenis meestal het lot zijn van Gods volk. En waarom zou een enkel lid het beter hebben, dan het gehele lichaam. David's, ellende was wijd uitgestrekt en hij bidt ernstig om er uit verlost te worden, doch vergeet ook de rampen niet van Gods Kerk op aarde; en dit voorbeeld stemt om te volgen, want welk een genoegen kan de vrome hebben in zijn eigen veiligheid, terwijl de Kerk in gevaar en ellende is. Deze bede van David is als een voorzegging aan te merken, dat God aan David ten leste ruste en aan geheel Israël Zijn vrede zal geven van rondom..

PSALM 26.

GEBED OM REDDING DER ONSCHULD.

1. Een Psalm van David.

Bij Psalm 25 komt 26 als ene soort van aanvulling: terwijl David daar zijne toevlucht neemt tot de Goddelijke barmhartigheid, die den lijdenden rechtvaardige zijne zonden vergeeft, nadat hij door de kastijding tot erkenning van deze en tot waarachtige afkeer van haar zich heeft laten leiden, en nu ook de straf der zonde wegneemt, verheft hij zich hier tot de vaste hoop op ene spoediger redding van den tegenwoordigen nood door de beschouwing der Goddelijke rechtvaardigheid. Deze moet de rechtvaardigen, die innerlijk van de goddelozen

gescheiden zijn, ook uiterlijk van hen afzonderen, en kan hen niet door dezelfde oordelen wegnemen, als gene treffen. Gelijk beide Psalmen ten opzichte van den inhoud aan elkaar verwant zijn, zo hebben zij ook in de uitdrukkingen veel overeenkomst, in ‘t bijzonder is op te merken, dat, terwijl Psalm 25 met ene betuiging van vroomheid en oprechtheid eindigt, Psalm 26 met ene dergelijke betuiging begint.

I. Vs. 1-8. Door zijne vijanden verdrukt en vervolgd, roept David den Heere aan, dat Hij hem recht doe tegenover deze. Terwijl hij deze bede grondt op zijn oprechten wandel en zijn vertrouwen op God, betuigt hij, dat hij in beiderlei opzicht de strenge beproeving van ‘s Heren zijde niet behoeft te vrezen; hij heeft Gods goedheid steeds voor ogen en wandelt in Zijne waarheid; daarentegen mijdt hij gestreng de gemeenschap der goddelozen en hun wegen; hij wast zijne handen in onschuld, naar het heiligdom op Zion is de begeerte zijns harten en zijn sterk verlangen.

a) Doe mij recht, HEERE! verdedig mijn recht, dat door goddeloze tegenstanders zo diep gekrenkt wordt, want ik wandel in mijne oprechtheid, ik gedraag mij tegenover mijne naasten zo als het betaamt; en ik vertrouw op den HEERE, ik zal niet wankelen, ik mag hopen en verwachten, dat mijn God mij recht zal doen tegenover de mensen.

a) Psalm 7: 9.

2. Proef mij, HEERE! Gij, die in ‘t hart des mensen ziet en voor wiens oog niets verborgen is (Psalm 11: 5; 17: 3)en verzoek mij, onderzoek, beproef, of het bij mij is, gelijk ik zo even gezegd heb; toets mijne nieren 1) en mijn hart, en maak het mij duidelijk, wanneer iets niet is naar Uw welbehagen (Psalm 139: 23 vv.).

1) Nieren betekent het allerinnerlijkste van den mens, en soms, gelijk ook hier, zijne geheimste begeerten en verlangens..

Wij weten, dat de Hebreeërs onder den naam van nieren aanduiden, wat het meest bij de mensen verborgen is. David derhalve zich zelf wel kennende, biedt aan, dat God hem geheel moge onderzoeken, niet zoals een zorgeloze, of liever als de dwaze mens, die zich zelven bedriegende, meent dat hij God door zijne beuzelachtigheden kan bedriegen. Want er is geen twijfel aan, of hij had zich goed en geheel getoetst, voordat hij zich zo vertrouwelijk stelde voor Gods aangezicht..

3. Ik weet het, dat Uwe beproeving niet ten mijnen nadele zal uitvallen, want Uwe goedertierenheid, Uwe Goddelijke liefde, die onverdiende zegeningen aan de zondige mensenkinderen schenkt, is voor mijne ogen; daarop heb ik steeds mijn oog gevestigd, en ik wandel in Uwe waarheid, Uw heilig woord met zijne geboden en beloften is mijn levensgrond, daardoor wordt al mijn denken en handelen bepaald.

Uwe liefde en trouw staan bij mij op zo hogen prijs, dat ik in al mijnen wandel niets bedoel, dan deze te behouden, en niets meer tracht te ontgaan, dan mij deze onwaardig te maken..

4. Met mijnen wandel is het zo gesteld, dat ik zeggen mag: a) Ik zit niet bij ijdele lieden, die vervreemd zijn van het leven Gods, en met bedekte lieden 1), die hun zedelijke verdorvenheid huichelachtig weten te bedekken, ga ik niet om; ik heb met hen gene gemeenschap.

a) Job 31: 5. Psalm 1: 1.

1) Bedekte lieden, in den zin van veinsaards, die vriendschap huichelen niet alleen, maar zich ook voordoen als gelovigen en toch in hun hart zich stellen tegen de kinderen Gods; die onder den schijn van vriendschap, den onder gang van Gods volk zoeken.

5. Ik haat de vergadering der boosdoeners, waar snode plannen worden beraamd, en bij de goddelozen zit ik niet, die, omdat zij los van God zijn, door de zonde hartstochtelijk worden rondgevoerd.

De vromen hebben ene plaats aan ene andere tafel en willen niet des Konings lekkernijen verlaten voor de schillen van den zwijnen-bak. Beter is het te zitten met de blinden en kreupelen en lammen aan de tafel van de genade, dan met de bozen in hun feesten van goddeloosheid; ja het is beter te zitten op Jobs mesthoop, dan op Farao's troon. Dat ieder lezer wel toezie met wie hij verkeert, want zulk gezelschap als wij in deze wereld nemen, zodanig zullen wij hebben in de volgende..

In de Apokalypse (Openbaring van Johannes) wordt de gemeente van Efeze zeer geprezen, omdat zij beproefde degenen, die zeiden Apostelen te zijn en het niet waren, en daarom met hen in gene gemeenschap wilden treden. Verder-God beval Zijn volk, door den mond van den profeet Amos, dat zij Bethel niet zouden zoeken, noch Gilgal zouden ingaan, waar beeldendienst bedreven werd.

Wie niet wil delen in het lot der goddelozen, moet zich niet alleen van hen in gezindheid onderscheiden; hij moet ook niet alleen vreemd blijven van hun misdaden, hij mag ook hun gezelschap niet delen..

6. Ik was, ik wil ene mijne betrekking tot den naaste uit te drukken, mijne handen in onschuld wassen, ik betuig, dat ik mij voor onrechtvaardigheid jegens hem gewacht heb, en ik wil gaan rondom Uw altaar 1), het middelpunt van den Oud-Testamentische godsdienst, o HEERE!

1) Het eerste is elders ene zinnebeeldige handeling, hier slechts een spreekwijze, waar in het bewustzijn van onschuld wordt uitgesproken, die dezen vorm aanneemt, omdat aan de voorstelling van het altaar, die van den Priester zich paart, die vóór den dienst zich wast. In het algemeen ontleent deze uitdrukking in vs. 6 vv. haar kracht aan het priesterlijk bewustzijn, dat ook aan den Israëlitischen leek toelaat (Exodus 19: 6), als een priester zich te gedragen, met in achtneming echter van het rituele, dat een eigenlijken priester voorbehouden was. Vergelijk Deuteronomium 21: 6.

Met het oog van ootmoed ziet hij zich zelven en zijne eigene ellende, dan met het oog des geloofs tot God en Zijne genade, en van deze beide komt hij tot het: "Ik was mijne handen in onschuld."

7. Om te doen horen de stem des lofs, om te danken in geestelijke liederen, gelijk de Levitische zangkoren (1 Kronieken 25: 31), en om in Psalmen en lofzangen te vertellen al Uwe wonderen 1), die Gij aan Uw volk Israël en aan elk lid van dat volk in ‘t bijzonder doet.

1) David zit nog in ellende en toch spreekt Hij alrede er van, om Gods wonderdaden te vertellen. Niet die wonderdaden, die de Heere vroeger heeft verricht, maar die Hij ook nu weer zal tot stand brengen, door hem uit de rukken uit den ellendigen toestand, waarin hij verkeert.

David toont hier weer het wondere geheim van het ootmoedig, kinderlijk, maar ook vast verzekerd geloof.

8. HEERE! ik heb lief de woning van Uw huis, waar Gij midden onder Uw volk tegenwoordig zijt, en de plaats des tabernakels Uwer eer (Exodus 40: 35). Ik verlang na deze mijne ballingschap daarheen weer te keren (2 Samuel 15: 25).

Gelijk wij onder het Nieuwe Verbond slechts in Christus God waarlijk kunnen liefhebben, zo was onder het Oude Verbond de liefde tot God in de liefde tot Zijn huis opgesloten..

9.

II. Vs. 9-12. Heeft David in vs. 2-8 den grond zijner bede, die hij in vs. 1 uitsprak, nader neergelegd, zo breidt hij nu de bede zelf verder uit. De Heere moge hem niet door gemeenschap van lot met diegenen verbinden, van welke hij inwendig zo geheel en al afgescheiden is, en hem niet als de goddelozen aan den dood prijs geven. Spoedig wordt hij ook van de verhoring zijner bede verzekerd, en verheugt hij zich als een, wiens voet reeds op ene vrije, uitgestrekte vlakte geplaatst is en spreekt het voornemen uit, den Heere openlijk in de gemeente zijnen dank voor de ondervondene hulp aan te bieden.

9. Raap 1) mijne ziel niet weg met de zondaren, met welke ik toch in gezindheid en handelwijze gene gemeenschap onderhouden heb (vs. 4 v.), noch mijn leven met de mannen des bloeds. Stel mij niet, als een doodschuldigen goddeloze, op gelijken trap met hen, wier denken en begeren dodelijke haat is, en wier handelen en doen reeds zo menigmaal met bloed bevlekt is.

1) Nadat hij van zijne onschuld getuigenis heeft gegeven, keert hij terug tot het gebed, God als Verlosser aanroepende. Bij den eersten aanblik zou het ons een ongerijmde bede kunnen schijnen, dat God een rechtvaardige niet wegrape met de goddelozen, maar God, naar Zijne Vaderlijke liefde, staat de Zijnen zulke vreemden eis toe, opdat zij door te bidden hun angsten verdrijven. David nu dit gebed uitsprekende, stelt zich het rechtvaardig oordeel Gods voor

ogen, opdat hij zich zelve bevrijde van den angst en kommer, dewijl Gode niets meer vreemd is, dan de goeden op één lijn te stellen met de goddelozen..

Bind mij niet in dezelfden bussel met hen, gelijk het onkruid voor het vuur. (MATTHEUS. 13: 30).

10. In welker handen schandelijk bedrijf is, schanddaden hebben zij tot hun werk en dagelijks bedrijf gemaakt, en welker rechterhand vol geschenken is, waarmee zij zich tot veroordeling der onschuldigen op vloekwaardige wijze laten omkopen (Deuteronomium 27: 25).

11. Maar ik wandel in mijne oprechtheid 1), en mag daarom ook bidden, dat Gij als Rechter ten mijnen gunste wilt tussen beiden treden (vs. 1); verlos mij dan uit de grote ellende, waarin mij mijne vijanden gestort hebben, en wees mij genadig, dat Gij mij weer in het ambt stelt, dat Gij mij bevolen hebt (Psalm 7: 7).

1) Gelijk een levende vis zwemt hij tegen den stroom op..

Dit wandelen in mijne oprechtheid is een tegenstelling met wat hij zegt van de goddelozen, die zich neigen tot hun kromme wegen, die slechte wegen gebruiken, om tot eer en rijkdom en aanzien en macht te komen. Die wegen verafschuwt David, en wentelt zijn weg op den Heere. Hij zoekt het, dit wil hij zeggen, in den rechten weg.

12. Voor mijn geloofsoog is reeds de redding aanwezig. Mijn voet staat op effen baan, zodat alle klippen en afgronden, die ik nog voorbij moet, reeds weggenomen zijn; ik zal daarom ook in dankbare erkenning der genade, mij op nieuw bewezen, den HEERE loven in de vergaderingen, in de gemeente, bij den openbaren godsdienst op Zion.

De zang begon in den minor, maar hij heeft nu den major-sleutel bereikt. De godzaligen zingen zich zelven dikwijls gelukkig. De effen baan, op welke onze voeten staan, is het zekere vaste Verbond, de eeuwige belofte en onveranderlijke eed van den Heere der heirscharen; er is gene vrees, dat deze van zijn vasten grondslag zal vallen, of van onder ons zal bewogen worden. Gebouwd op Christus Jezus, levendig met Hem verenigd, hebben wij onze gedachten met niets bezig te houden dan met den lof van onzen God..

Laat ons opmerken hoe vertroostend het is, onder vervolging en lastering een vrij geweten te hebben. Die op God vertrouwen worden door Gods almacht bewaard, door het vertrouwen op redding; het geloof in, het gevoel van Jezus liefde, het behoorlijk acht geven op Zijn Woord zal ons krachtdadig afhouden van zonde. Maar juist zij, die in hun oprechtheid wandelen, moeten voor God staan op het fondament van Jezus betalend bloed en van Zijne oneindige genade; al hun vastheid in Christus of Zijnen weg moet dankbaar aan hun God worden toegeschreven.

PSALM 27.

TROOST EN BLIJDSCHAP IN GOD EN ZIJN WOORD.

1. Een Psalm van David, uit dezelfden tijd als de beide vorige (2. Sam. 16: 23).

Hetzelfde verlangen naar het heiligdom des Heren, dat in Psalm 26 werd uitgesproken, vernemen wij ook hier uit des dichters mond. Hij is rondom door vijanden omgeven, die zijn verderf bedoelen, van alle menselijke hulp verlaten, en door enen oorlog bedreigd, gevaarlijk gelijk er nog geen voor hem geweest is. Toch is hij vrolijk en bemoedigd in den Heere, zijnen God, nu reeds aanvankelijke hulp is opgedaagd, en, gelijk zijne bede was levenslang in des Heren huis te mogen blijven, zo is zijn vertrouwen, dat hij nog, gered van zijne vijanden, den Heere daar offeranden van lof zal mogen brengen.

I. Vs. 1-6. Op de vleugelen van het geloof verheft zich David boven allen nood en het gevaar, dat hem omringt. Hij ziet, geborgen aan Gods hart, de aarde met haar lijden en strijden verre beneden zich en kan met alles, wat hem met dood en verderf bedreigt, spotten, in het vast vertrouwen, dat hij over al zijne vijanden zal triomferen door ‘s Heren kracht, en nog liederen, rijk in lof, in ‘s Heren huis zingen zal. Dit vast vertrouwen is bij hem opgewekt door reeds ondervonden zegen.

a) De HEERE is in deze duisternis mijn Licht en in dezen nood mijn Heil b); voor wie zou ik vrezen? De HEERE is in dezen hoogst gevaarvollen toestand mijns levens kracht, mijn burg (Psalm 31: 3); voor wie zou ik vervaard zijn?

a) Jes. 10: 17; 60: 19,20. Micha 7: 8. Luk. 1: 79. Joh. 1: 4; 8: 12. Openbaring 21: 23. b) Psalm 118: 6.

Het licht maakt alle dingen zichtbaar, het was het eerst van alle zichtbare dingen gemaakt, en of God dit voor ons ten voorbeeld deed of niet, weet ik niet, maar dit is zeker, dat wij deze handelwijze Gods moeten navolgen en bij alles wat wij begeren het eerst moeten zoeken naar licht. (R. BAKER).

Men kan alles verliezen en is toch niet verloren, zo men God slechts behoudt..

David legt hier op de weegschaal al de macht, die wereld en hel zou kunnen bezitten, en houdt dit alles voor lichter dan ene veer, omdat God alleen oneindig meer gewicht in de schaal legt..

Hoger kan het niet David is op de vleugelen des geloofs, de zon in het aangezicht, opgestegen, maar zonder gevaar, dat de gloed en de warmte van die zon zijne vleugelen zal doen smelten, want de Heere is zijn licht. Het licht, de aanvang van alles, ook in de aardse Schepping, is de bron en het beeld van leven en blijdschap, machtig, om alle duisternis van gevaar en droefenis te verdrijven. Daarom verklaart hij het door de bijvoeging: mijn heil, mijne hulpe en redding..

Neen, sterker uitdrukking van geloofskracht en geloofskennis is er niet. Hij zegt hier toch niet minder, dan dat de Heere, de Verbonds-God, in al Zijne volmaaktheid, zijn licht en zijn heil is, Die al de donkerheden en duisternissen verdrijft, zijne voet zet op een effen pad, maar hem

ook boven alle gevaren verheft, zodat ook de sterkste vijand ten slotte niets tegen hem vermag. Redding, zaligheid, alles bezit hij in Hem, die de Heere is. Het gevolg is dan ook, dat zijne tegenstanders zelf vallen (vs. 2).

2. Alzo is de Heere voor mijn leven, wat de muren van een burg zijn voor degenen, die daarachter geborgen zijn. Als de bozen, mijne tegenpartijen, en mijne vijanden tegen mij, tot mij naderden als verscheurende dieren, om mijn vlees te eten, gelijk ik mij nu in een toestand bevind, dat men het op mijn volkomen verderf toegelegd heeft (2 Samuel 17: 7-14 17.7-14), stieten zij zelf aan, struikelden zij, en vielen.

De goddeloze haat den godzalige; er is vijandschap tussen het zaad der vrouw en der slang. (Genesis 3: 15). Gelijk er van nature ene antipathie bestaat tussen den wijnstok en den laurierboom, den olifant en den draak. Gieren hebben antipathie tegen zoete geuren; alzo is er in den goddeloze ene antipathie tegen Gods volk; zij haten de zoete geuren van hun genade. Het is waar de vromen hebben hun zwakheden, maar de goddelozen haten hen niet om deze, maar om hun leven met God, en van dezen haat komt openbare benadeling voort; de dief haat het licht, daarom zou hij het willen uitblazen.

Er was ene grote wijsheid in het gebed van J. Wesley: "Heere, indien ik strijden moet, laat het niet zijn met Uw volk." Wanneer wij tot onze vijanden hebben die de gelovigen haten, blijft ons de troost, dat God aan hun zijde niet is, en het is daarom wezenlijk licht.

3. Ofschoon mij een leger belegerde, en dit geschiedt thans werkelijk (2 Samuel 17: 24-26), mijn hart zou niet vrezen (Psalm 3: 7); ofschoon een oorlog tegen mij opstond, zich tegen mij verhief en ik zal zeker spoedig enen beslissenden strijd te strijden hebben (2 Samuel 18: 1 vv.), zo vertrouw ik hierop, zo ben ik vol vertrouwen.

4. Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat is het doel mijner wensen, terwijl ik voor al het andere, dat mocht komen, mij niet bezorgd maak, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEREN, in een innig verkeer met dien God, die in de heilige tent op Zion Zijne woning heeft, om de liefelijkheid des HEREN te aanschouwen, en te onderzoeken 1) in Zijnen tempel.

1) De ware Israëlieten, ook van David's tijd vooral, die in de profeten-scholen verkeerd hadden, wisten, dat de plechtigheden van den Mozaïschen eredienst ook hare verborgene beduidenis hadden..

Wij moeten de vergaderingen der heiligen niet ingaan met het doel om te zien en gezien te worden, of alleen om den dienaar des Woords te horen, wij moeten in de verenigingen der rechtvaardigen zijn om meer te leren kennen van den geliefden Vader, van den verheerlijkten Zoon, van de verborgene werkingen des Heiligen Geestes, opdat wij Hem met meer liefde bewonderen en onzen groten God met dieperen eerbied verheerlijken..

Wat David hier uitspreekt is de wens, de bede van zijn hart, dat hij levenslang een gemeenzaam, innig verkeer met dien God mocht hebben, die in Zion's tent woont. Waarom?

Opdat hij zich zijn leven lang mocht verlustigen in de genadige openbaring van zijn Verbonds-God, die daar bovenal met geestesogen bij Geesteslicht wordt aanschouwd.

5. Want Hij versteekt, verbergt mij in Zijne hut als in een veilig toevluchtsoord, ten dage des kwaads; Hij verbergt mij in het verborgene Zijner tent, waar geen vijand of vervolger mij kan vinden; Hij verhoogt mij op enen rotssteen, plaatst mij daar, waar ik alle gevaren ver beneden mij heb.

De gunsteling van den vorst wordt groot door vele gunsten, giften, juwelen, posten, die deze hem geeft. De Christen wordt rijk in ervaringen, die hij als armbanden draagt en voor zijne rijkste juwelen houdt. Hij noemt de ene Eben Haëzer! -tot hiertoe heeft God mij geholpen," een ander "Naphtali" -ik heb geworsteld met God en overmocht; een ander "Gersom" -ik was een vreemdeling; een ander "Jozef" God zal er nog meer aan toevoegen; en een ander "Pniël" ik heb Gods aangezicht gezien. (1 Samuel 7: 12. Genesis 30: 8. Exodus 2: 22. Genesis 30: 24 en 32: 30). Ik ben bevrijd van den leeuw, daarom zal ik ook vrij zijn van den beer; van leeuw en beer, daarom ook van den Filistijn; van den Filistijn daarom ook van Saul; van Saul daarom God zal mij behoeden van elk kwaad en mij bewaren voor Zijn hemels koninkrijk.

6. In het tegenwoordig gevaar vertrouw ik naar Gods woord, naar de ervaring der vaderen en naar mijne eigene, dat ik gered zal worden. Ook nu zal mijn hoofd verhoogd worden boven mijne vijanden, die rondom mij zijn, zodat de overwinning voor mij zeker is (Psalm 18: 48 18.47), en ik zal, wanneer geschied zal zijn wat ik verwacht, in Zijne tent offeranden des geklanks 1) offeren, offeranden, begeleid door gejubel over de verkregene hulp (Numeri 10: 10); ik zaldankliederen zingen, ja psalmzingen den HEERE.

1) Onder offeranden des geklank hebben wij geen offers te verstaan, bij welke de priesters op de trompet blazen, want dit geschiedde niet bij offers van een enkel persoon, maar bij offers, die de gehele vergadering brachten. Maar het zijn offers van jubelende dankbaarheid. Offers wil hij brengen, waarin zijn dankbaarheid zich openbaart, en voor zijn Redder, die zich zo heerlijk te aanschouwen gaf, wil hij dankliederen zingen met begeleiding van snarenspel..

David voorspelt hier, door het geloof alleen, dat hij straks de lieflijkheden van het huis des Heren zal aanschouwen, dat hij uit alle zwarigheden gered, den Heere de ere van Zijn naam in Zijne tent geven en brengen zal.

7.

II. Vs. 7-12. David gevoelt het wel bij deze vlucht, die zijn geloof neemt, en hij heeft het ook aan het slot van het vorig gedeelte zich wel uitdrukkelijk voor den geest gesteld, dat hij naar het lichaam nog op aarde is, en daar te midden van grote noden en zwaren druk. De geest in hem is gewillig, zich van alle angsten en zorgen te ontslaan, maar het vlees is zwak en de gevaren, door welke hij bedreigd is, moeten hem ter harte gaan, anders ware zijn geloof vermetelheid. "Wij zouden ons in hem niet kunnen vinden, zo hij in dezelfden triomferenden toon, in welken hij begonnen was, ware voortgegaan tot het einde." Daarom volgt nu een tweede gedeelte, waarin de zanger wel hartelijk en vertrouwend, maar toch weemoedig en

met klachten God bidt, dat hij Zich Zijner ontferme en hem uit de handen rukke dergenen die met list en geweld zijn verderf zoeken.

7. Hoor, HEERE! mijne stem, als ik roep, nu de werkelijkheid, die ik in het geloof voorbijzag, met alle gevaren en verschrikkingen weer voor mijnen geest treedt, en wees mij genadig, en antwoord mij.

8. Mijn hart zegt tot U: Gij zegt tot Uwe gelovigen door den gehelen geest en inhoud Uwer Goddelijke openbaring (Deuteronomium 4: 29): "Zoek Mijn aangezicht 1); " Ik zoek Uw aangezicht, o HEERE! gehoorzamende aan Uw bevel en vertrouwende op de daarin gegevene belofte (Psalm 24: 6. Jes. 45: 19).

1) Wij zien hier dus dat God met ons moet beginnen vóórdat wij Hem kunnen aannemen. God moet Ons zoeken, vóórdat wij Hem kunnen zoeken. God moet eerst begeren, dat wij tot Hem zullen gaan, vóórdat wij voor ons in ‘t bijzonder onzen God kunnen nader komen. Gij zei: "Zoek Mij," en toen en niet vóór dien tijd zei mijn hart: "Ik zoek Uw aangezicht.".

De getrouwe kan niet spreken "Zoek Mij" en dan den biddenden teleurstellen. (Jes. 45: 19). Ik heb tot het zaad van Jakob niet gezegd: Zoekt Mij te vergeefs; Ik ben de Heere, die gerechtigheid spreekt; die rechtmatige dingen verkondigt. Indien Ahasveros zijne vrouw verzocht om te begeren, zou hij zeker niet nalaten haren wens te volbrengen. (Esther 7: 2); zo ook hier. Wanneer Christus den blinde roept om tot Hem te komen, Hem zijn leed te verhalen dan kan er met waarheid tot hem gezegd worden: "Heb goeden moed, sta op, Hij roept u." (Mark. 10: 49).

9. Verberg Uw aangezicht niet voor mij, want Gij wilt het tonen aan degenen, die het zoeken; keer Uwen knecht niet af, stoot hem niet af in toorn, gelijk Gij doet met degenen, die tegen U opstaan; Gij zijt mijne hulp van ouds af geweest, begeef mij dan ook thans niet, en verlaat mij niets o God mijns heils!

Het is een gezegende zaak Gods ware knechten te zijn. Bedenk wat de koningin van Scheba zei van Salomo’s dienaars (1 Koningen 10: 8)."Gezegend zijn deze uwe knechten." Welnu Christus Jezus is groter dan Salomo (MATTHEUS. 12: 42), en dus een zoveel beter meester. Goede aardse meesters zullen goede knechten eren gelijk geschreven staat Spreuken 27: 18: "die zijnen heer waarneemt zal geëerd worden," en Spreuken 17: 2: "een verstandig knecht zal in het midden der broederen erfenis delen." Maar al zijn sommige meesters Labans en Nabal’s God zal zo niet zijn; Joh. 12: 26: "Waar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn." "Indien iemand Mij dient, de Vader zal hem eren." (zie Luk. 12: 31). De waakzame dienstknechten zijn gezegend; hun Meester zal hen doen zitten aan den maaltijd en zal komen en hen dienen (MATTHEUS. 25: 21, 23): "Wel gij goede en getrouwe dienstknecht, ga in de vreugde uws Heren."

10. Want mijn vader en mijne moeder hebben mij verlaten, maar de HEERE zal mij aannemen, Hij zal den ronddwalenden in bescherming nemen (Jozua 20: 4. Richteren 19: 15 vv.).

Hiermede moet dezelfde gedachte, die wij in Jes. 63: 16 ontmoeten, op individualiserende wijze worden uitgedrukt. Als David naar hulp uitziet, is hem zijn God de eerste en de laatste, en staat hij aldus tegenover de ongelovige wereld, voor welke God, wanneer zij aan Hem denkt, slechts een aanvulsel tot alle andere helpers is..

In iedere zware beproeving ondervindt de lijder het wel in meerdere of mindere mate, dat hij van mensen verlaten wordt, dat zij hem "slechte vertroosters" zijn; en is zulks in waarheid het geval niet, dan schijnt het hem toch zo voor zijn gevoel, en juist dit verhoogt zijnen kommer. (Job. 19: 13-19)..

10. Want mijn vader en mijne moeder hebben mij verlaten, maar de HEERE zal mij aannemen, Hij zal den ronddwalenden in bescherming nemen (Jozua 20: 4. Richteren 19: 15 vv.).

Hiermede moet dezelfde gedachte, die wij in Jes. 63: 16 ontmoeten, op individualiserende wijze worden uitgedrukt. Als David naar hulp uitziet, is hem zijn God de eerste en de laatste, en staat hij aldus tegenover de ongelovige wereld, voor welke God, wanneer zij aan Hem denkt, slechts een aanvulsel tot alle andere helpers is..

In iedere zware beproeving ondervindt de lijder het wel in meerdere of mindere mate, dat hij van mensen verlaten wordt, dat zij hem "slechte vertroosters" zijn; en is zulks in waarheid het geval niet, dan schijnt het hem toch zo voor zijn gevoel, en juist dit verhoogt zijnen kommer. (Job. 19: 13-19)..

10. Want mijn vader en mijne moeder hebben mij verlaten, maar de HEERE zal mij aannemen, Hij zal den ronddwalenden in bescherming nemen (Jozua 20: 4. Richteren 19: 15 vv.).

Hiermede moet dezelfde gedachte, die wij in Jes. 63: 16 ontmoeten, op individualiserende wijze worden uitgedrukt. Als David naar hulp uitziet, is hem zijn God de eerste en de laatste, en staat hij aldus tegenover de ongelovige wereld, voor welke God, wanneer zij aan Hem denkt, slechts een aanvulsel tot alle andere helpers is..

In iedere zware beproeving ondervindt de lijder het wel in meerdere of mindere mate, dat hij van mensen verlaten wordt, dat zij hem "slechte vertroosters" zijn; en is zulks in waarheid het geval niet, dan schijnt het hem toch zo voor zijn gevoel, en juist dit verhoogt zijnen kommer. (Job. 19: 13-19)..

11. Boven alles bid ik U: HEERE! a) leer mij Uwen weg, en leid mij in het rechte pad, en doe dit in ‘t bijzonder om mijner verspieders wil, die opmerkzaam al mijne schreden vervolgen en zo gaarne verwerkelijkt zagen, wat zij mij toelichten en toewensen.

a) Psalm 25: 4; 81: 11; 119: 33, enz.

12. Geef mij niet over in de begeerte mijner tegenpartijen, die het op mijnen ondergang toeleggen; want valse getuigen zijn tegen mij opgestaan (2 Samuel 15: 3 v.; 16: 8), mitsgaders die wrevel uitblaast, die met de kunsten van bedrog en leugen ook openlijk geweld verbindt.

David mocht aan zijne vele vijanden, die al zijne schreden met opmerkzaamheid beloerden, gene aanleiding geven, dat zij hem zagen struikelen en vallen, daar zij anders uit het gevolg zouden besluiten, dat hij schuldigen van God verlaten was..

13.

III. Vs. 13 en 14. O, hoe ongelukkig en verloren-zo gevoelt David nog ten laatste op het levendigst-ware hij in zijnen hoogst gevaarlijken toestand, wanneer hij niet in het geloof stond! Maar hij heeft het geloof, dat alles nog gelukkig zal en wekt zich zelven op, ook onder moeilijke omstandigheden geduldig te wachten en op ‘s Heren hulp te hopen.

13. Naar den mens beschouwd is mijn toestand wanhopig. Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede, de zegeningen en weldaden (volgens ene andere verklaring: "de goedertierenheid) des HEREN zou zien in het land der levenden 1), ik ware vergaan 2).

1) Helaas! welk een land van levenden is dit, waarin meer doden dan levenden zijn, meer onder den grond dan daarboven, waar de aarde voller is van graven dan van huizen; waar het leven bevende ligt onder de hand des doods, en waar de dood macht heeft om over het leven te heersen! Neen, mijne ziel! daar alleen is het land der levenden, waar gene andere dan levenden zijn, waar gene Kerk is die strijdt, maar ene die triomfeert; inderdaad ene Kerk, maar geen kerkhof, omdat er geen dood is, noch iemand, die zou kunnen sterven; waar het leven niet passief is, noch de dood actief; waar het leven gekroond is en waar de dood is verslonden tot overwinning. (R. BAKER).

2) Het bijvoegende in onze vertaling: "ik ware vergaan" staat niet in den grondtekst; "dit fatale woord kwam over des zangers lippen niet: voordat hij het uitgesproken heeft, verheft zich de stem in zijn binnenste, die hem vermaant in het vertrouwen op den Heere dien hij als den enigen grond zijner hoop genoemd heeft, steeds vaster te worden." Ene gelijke aposiopesis (verzwijging van den nazin) vindt men Genesis 50: 15. De Masorethen (Joodse tekstverklaarders) hebben zich in deze aposiopese niet kunnen vinden, en boven het eerste woord van dit vers de zogenaamde puncta extraordinaria geplaatst, ten teken, dat zij niet verstonden, wat het woord moest betekenen..

14. a) Wacht dan, o mijne ziel! 1) op den HEERE: zijt sterk, en Hij zal uw hart versterken, Ja wacht op den HEERE; Hij zal het niet tot het uiterste laten komen.

a) Jes. 25: 9; 33: 2. Habakuk. 2: 3.

1) De dichter spreekt zich zelven aan, alsof het gelovige deel der ziel het vreesachtige en zwakkere opwekt..

Er kan aan getwijfeld worden, of David de rede van zich zelven overbrengt op anderen en door zijn voorbeeld hen opwekt tot sterkte en tot standvastig geduld, zoals op het einde van Psalm 31: 19, nadat hij over zich in het bijzonder heeft gesproken, het overbrengt op alle vromen. Maar dewijl hier in het enkelvoud wordt gesproken, geeft hij geen enkel bewijs aan, waarom het geoorloofd is, de rede op anderen over te brengen en komt het mij waarschijnlijk voor, dat hij zich zelven prikkelt tot geloofsvertrouwen, opdat hij nooit in zijn gemoed zou wankelen..

PSALM 28.

GEBED TEGEN VALSE MENSEN.

1. Een Psalm van David, eveneens uit den tijd van Absaloms opstand, als de dag van den beslissenden slag in het bos van Efraïm nader kwam (2 Samuel 16: 23).

In den nauwsten samenhang met de beide vorige Psalmen, staat de voor ons liggende. Was aan het slot van Psalm 27 David's toestand vol van zo grote gevaren, dat hij zich reddeloos verloren moest achten, zo hij niet op den Heere gehoopt had, zo roept hij hier aanstonds bij het begin uit zulk een toestand ten hemel. Was in Psalm 26 de hoofdgedachte, dat God wat innerlijk gescheiden is, niet door gelijkheid van lot met elkaar kon verbinden, niet der bozen en der rechtvaardigen lot kon vermengen, zo is dezelfde gedachte hier degene, die David met vertrouwen doet bidden. Hierbij komt iets nieuws: David erkent zich zelven niet slechts voor enen verdrukten rechtvaardige maar voor den verdrukten koning van Israël; zijn ondergang zou die van Israël zijn even als zijne redding die van zijn volk. Dat maakt dus zijne bede tot voorbede, en geeft aan zijn gebed bijzonderen nadruk bij Hen, tot Wie hij het richt.

I. Vs. 1-5. David laat ene bede ene genadige verhoring voorafgaan, daar hij zonder deze aan een reddeloos verderf zou prijs gegeven zijn. Hij strekt daarop zijne biddende handen naar het Allerheilige op Zion, want daar is de Heere gezeten op de arke des verbonds tussen de Cherubs; van daar heeft hij beloofd, Zijn volk te zegenen en het antwoord te geven. Wat hij nu bidt en smeekt is dit, dat de Heere hem, den rechtvaardige, niet van dat lot zou willen blootstellen, dat den bozen bestemd is; veeleer mocht Hij de verdiende straf van ondergang over hen laten komen, die boosaardig handelen en des Heren werk trachten te vernietigen.

Tot U roep ik in dezen bijna wanhopigen toestand, HEREN! mijn rotssteen 1), onbeweeglijke grond mijner hope en mijn Beschermer (Psalm 18: 3; 32: 47),houd U niet als doof van mij af, dat Gij mijne bede om redding met geen antwoord zoudt verwaardigen; a) opdat ik niet, zo Gij U van mij stil houdt, vergeleken worde met b) degenen, die in den kuil, den Scheool (Job 7: 9) nederdalen.

a) Psalm 143: 7. b) Psalm 30: 4.

1) Het is duidelijk, dat David hier zijne bede, zijn smeken grondt op de onwankelbare trouw van God, terwijl hij het gevaar, waarin hij verkeert, Gode voorhoudt, om hem ter hulpe te snellen. De Trouw Gods, die onveranderlijk is als de rotssteen, ja, nog onveranderlijker, is de

grond, waarin hij door genade het anker van zijn hoop en van zijn ootmoedig geloofsvertrouwen uitwerpt.

2. Hoor de stem mijner smekingen, als ik tot U roep, als ik mijne handen biddende ophef, naar de aanspraakplaats Uwer heiligheid, in de richting van het Allerheilige, waar Gij Uzelven voor Uw volk toegankelijk gesteld hebt (Dan. 6: 10. Exodus 25: 22. 1 Koningen 6: 16).

Dat de zanger de handen niet ten hemel opheft, maar naar het Allerheilige, waar de arke des Heren is, is niet anders te beschouwen, dan wanneer wij God in Christus aanroepen. God had in neerbuigen de liefde om de zwakheid van Zijn volk, dat zich slechts door middel van het zichtbare tot het onzichtbare kon verheffen, in het midden van hen als het ware ene gedaante aangenomen, ten voorbeeld van de menswording Zijns Zoons, door welke de behoefte, die diep in het wezen der menselijke natuur ligt, op oneindig meer reële wijze bevredigd werd..

3. Dit is de stem van mijn smeken, die Gij moogt verhoren van den troon Uwer genade: Trek mij niet weg met de goddelozen en met de werkers der ongerechtigheid, breng niet over mij het verderf, dat naar Uw heilig woord slechts de bozen treft; behandel mij niet als hen, a) die van vrede spreken met hun naasten, maar kwaad is in hun hart, gelijk mijne vijanden mensen van die soort zijn (2 Samuel 15: 6,12).

a) Psalm 12: 3. Jer. 9: 8.

4. Geef hun integendeel, terwijl Gij mij afzondert van hun lot, gelijk Gij mij innerlijk van hen afgescheiden hebt (Psalm 26: 4 vv.), naar hun doen, en naar de boosheid hunner handelingen; geef hun naar hunner handen werk, doe hun vergelding tot hen wederkeren (vgl. 1 Koningen 2: 9).

Die waken om niet met de zondaars in hun zonden te delen hebben reden om te hopen, dat zij niet in hun plagen zullen delen. (Openbaring 18: 4)..

David spreekt dit uit in de vaste en zekere overtuiging, dat zijn zaak een rechtvaardige zaak is, en die zijner vijanden een onrechtvaardige. Dat zij vroeger wel vriendschap voor hem hebben gehuicheld, maar nu in al hun valsheid openbaar worden. David vraagt nu, dat de Heere God, die valsaards moge bezoeken, door te tonen, dat Hij met hem is en hem doet zegevieren over alle zijne vijanden. Vandaar dat de bede om vergelding niet voortkomt uit persoonlijken haat, maar uit ijver en liefde voor Gods rechtvaardigheid.

4. Geef hun integendeel, terwijl Gij mij afzondert van hun lot, gelijk Gij mij innerlijk van hen afgescheiden hebt (Psalm 26: 4 vv.), naar hun doen, en naar de boosheid hunner handelingen; geef hun naar hunner handen werk, doe hun vergelding tot hen wederkeren (vgl. 1 Koningen 2: 9).

Die waken om niet met de zondaars in hun zonden te delen hebben reden om te hopen, dat zij niet in hun plagen zullen delen. (Openbaring 18: 4)..

David spreekt dit uit in de vaste en zekere overtuiging, dat zijn zaak een rechtvaardige zaak is, en die zijner vijanden een onrechtvaardige. Dat zij vroeger wel vriendschap voor hem hebben gehuicheld, maar nu in al hun valsheid openbaar worden. David vraagt nu, dat de Heere God, die valsaards moge bezoeken, door te tonen, dat Hij met hem is en hem doet zegevieren over alle zijne vijanden. Vandaar dat de bede om vergelding niet voortkomt uit persoonlijken haat, maar uit ijver en liefde voor Gods rechtvaardigheid.

5. Niet zonder reden, daarvan ben ik mij bewust, richt ik zulk ene bede tot den Heere; omdat zij niet letten op de daden des HEREN, noch op het werk Zijner handen (Jes. 6: 12; 22: 11), zo zal Hij hen afbreken en zal hen niet bouwen.

Zonder twijfel denkt David voornamelijk daaraan, dat zij smadelijk miskennen, hoe heerlijk en genadig God op nieuw hem voor Zijnen uitverkorene verklaard heeft. Hij heeft 2 Samuel 7 de belofte ontvangen, dat God hem een huis zou bouwen, d.i. zijn koninkrijk eeuwig bevestigen zou. De Absalomieten zijn in opstand tegen het Goddelijk besluit, daarom zullen zij het tegenovergestelde van de aan David gegevene belofte ondervinden. Jehova zal hen afbreken en zal hen niet bouwen; de Heere zal deze Dynastie, die tegenover God is opgericht, in haar ontstaan vernietigen..

Op Zijn werk moet gij schouwen, zal uw werk ooit bestaan.

6.

II. Vs. 6-8. Wat voor David aan het slot zijner bede in het vorige gedeelte duidelijk geworden is, dat God degenen, die in de plaats van het koninkrijk der belofte een koninkrijk van geweld in Israël willen oprichten, afbreken moet en hen nimmer zal bouwen, maakte hem zo zeker van de verhoring van zijn hulpgeschrei, dat hij nu reeds den Heere als zijnen Heiland en dien zijns volks in een lof- en danklied prijst, als ware het oproer reeds gedempt en de koningstroon weer in zijn bezit.

6. Geloofd 1) zij de HEERE, want Hij heeft de stem mijner smekingen gehoord, zodat ik heb, waarom ik Hem (vs. 2 vv.) gebeden heb.

1) Hierom spreekt David het weer uit, dat hij het bewustzijn van de verhoring des gebeds heeft ontvangen. Ja, midden in de benauwdheid kan hij zingen van Gods macht en kracht, en ziet hij al zijne vijanden hem weer onderworpen. Dit is Gods werk en daarom moet hij nu reeds het, "geloofd zij de Heere" doen horen.

7. De HEERE is, daarvan ben ik mij op nieuw bewust geworden, mijne sterkte en mijn schild; op Hem heeft mijn hart vertrouwd en ik ben geholpen; dies springt mijn hart van vreugde, en ik zal Hem met mijn gezang loven.

Uit het leed komt het lied voort, en uit het lied de lof van Hem, die het leed afwendde..

8. Dit nu is de inhoud van mijn lied: De HEERE is hunlieder 1) Sterkte, de sterkte van mijn volk; want Hij heeft het bewaard van het verderf waarin zij zouden gestort zijn, en Hij is de Sterkheid der verlossingen Zijns Gezalfden, den koning Zijns volks (Psalm 18: 51).

1) Zie hier weer de ware koning en herder van zijn volk. Eigen geluk vergeet hij als het ware, om het geluk van zijn volk. Zijn persoon staat op den achtergrond, zijn koningschap op den voorgrond, en in dat koningschap het volk, waarover hij koning is. David ziet in zijn redding, de redding van zijn dierbaar volk.

9.

III. Vs. 9. Ten slotte volgt nog ene bede voor de toekomst na de redding. Gelijk de Heere in deze redding gedaan heeft, zo doet hij ook verder ten alle tijde en tot in eeuwigheid, namelijk dat hij Zich betone te zijn, de Helper en Zegenaar, de Herder en Regeerder van Zijn volk, dat Hij; Zich ten erve verkoren heeft,

9. Verlos, o Heere! Uw volk, dat Gij op nieuw wilde redden, en zegen Uwe erve, dit volk, dat Gij U verkoren hebt uit alle volken der aarde (1 Koningen 8: 51, 53), en weid henzelf, o opperste Herder! en geef Uwe schapen niet in handen van huurlingen, en verhef hen tot in eeuwigheid, draag ze gelijk Gij steeds deed (Deuteronomium 5: 31), op Vaderarmen door alle verderf heen tot de eeuwige hoogte, hun door U toegedacht (Psalm 3: 9).

Dit vers is overgegaan in het Ambrosiaanse loflied, of in het: Te Deum laudamus. Israël's heil en zegen stonden op het spel, maar Israël is Gods volk en erfdeel; -moge dan de Heere Zijn volk te allen tijde zegenen en gelukkig maken. Afvallig geworden van David, was het als een weerloze kudde, in de handen van huurlingen gevallen, -moge Hij voortaan Zich steeds als een Herder betonen, het in Zijn armen dragen en beschermen..

PSALM 29.

DE PSALM DER ZEVEN DONDERSLAGEN.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1) van David.

"De Heere is hunlieder sterkte," zo heette het in Psalm 28: 8 en: "de Heere zal Zijn volk sterkte geven," zo horen wij aan het slot van dezen 29sten Psalm. Beide Psalmen staan alzo, gelijk zij op elkaar volgen, ook in ene zekere inwendige betrekking tot elkaar. Volgens den verderen inhoud en naar den tijd van 't ontstaan behoort echter Psalm 29 veelmeer tot Psalm 8 en 19 aan de ene zijde en tot Psalm 33 aan de andere (1 Koningen 1: 1) en neemt met reden de derde plaats onder deze vier bij elkaar behorende Psalmen in. Hadden wij; in Psalm 8 een nacht-lied van den hoogbejaarden koning voor ons, dat de scheppingsgeschiedenis uit Genesis 1 tot een gebed maakt, en in Psalm 19 een lied, dat bij het zien van den hemel bij dag gemaakt is, waarin de zanger, die zich in het aanbrekend zonlicht verheugt, zich voor het dagwerk, dat hem wacht, in het licht der Goddelijke wet stelt; zo heeft het Psalm 29 met een ander natuurverschijnsel te doen, met een onweder, dat geweldig opkomt, en zich vreselijk ontlast.

Gelijk nu Psalm 19 naast den God der openbaring in de natuur den God der bijzondere openbaring stelt, zo blijkt ook Psalm 29 niet bij het uitwendige majestueuze natuurverschijnsel staan, maar verneemt daarin ene betuiging van Jehova, den God der bijzondere openbaring, die, gelijk in den hemel, ook op aarde Zijne gemeente heeft. Zij, deze gemeente des Heren, een tegenbeeld der ark ten tijde van den zondvloed, is ene plaats des vredes, en geen voorwerp van het vonnis des Goddelijken toorns, terwijl het daarbuiten dondert en bliksemt.

I. Vs. 1 en 2. De zanger, verdiept in de beschouwing van het opstijgend onweder, richt zijne oproeping om God te loven het eerst tot de hemelse gemeente, tot de gehele ontelbare menigte van hogere geesten, want zij, die den troon Gods omringen en zich onmiddellijk op de plaats bevinden, van waar de donder als woorden der Goddelijke macht klinkt, en waar alle Goddelijke beslissingen worden voorbereid, zien des Heren werk als in zijnen oorsprong, en verstaan het naar zijn werkelijk doel.

Geeft den HEERE, gij kinderen der machtigen! gij godenzonen 1), die als het ware het hemelse huisgezin van God vormt, gij engelen (Psalm 89: 7; 103: 20 v.); a) geeft den HEERE eer en sterkte, geeft Zijne heerlijkheid en macht, die zich in de geschapene wereld openbaart, in lof en prijs als ene blijde echo weer.

a) Psalm 96: 7,8.

1) Of: de voornaamste der priesters, zie vs. 2.

2. Geeft den HEERE de ere Zijns naams, looft Hem, die zich door de openbaring Zijner heerlijkheid en macht enen naam gegeven heeft, aanbidt den HEERE in de heerlijkheid des heiligdoms (liever: "in heilig feestgewaad," Exodus 28: 23. 2 Kronieken 20: 21, of "priesterlijk gewaad),

Vergelijk het gebruik, dat van deze woorden in betrekking tot de volkeren in het algemeen of op het volk Gods in ‘t bijzonder in Psalm 96: 7 vv. en 110: 3 gemaakt wordt. Om de diepe gevoelens te verstaan waarmee het afkomend onweder David’s hart vervult, moet men zich een onweder voorstellen, gelijk dit in het Oosten, voornamelijk in ‘t bergachtige Palestina, veel grootser en ontzettender dan bij ons plaats heeft. De reiziger Wilson beschrijft ook zulk een uit de landstreek van Baälbek: "Ik werd door een onweder overvallen, alsof zich de sluizen des hemels geopend hadden; in een ogenblik kwam het op en woedde het met een geweld, dat aan het einde aller dingen deed denken. Over het gehele land was ene plechtige duisternis verbreid; de regen werd als in stromen naar beneden gegoten, en van de bergen afstortende werd hij door de ontzettende macht van den storm in dikke nevelwolken veranderd.".

3.

II. Vs. 3-9. Nu volgt de schildering van de openbaring der Goddelijke macht in het zich ontlastend onweder zelf, gelijk dit zich eerst boven in de lucht vertoont (vs. 3 en 4), dan de

hoogten en bergen in het noorden van het land aangrijpt (vs. 5-7) en ten slotte in de zuidelijk aan Palestina grenzende woestijn gezien wordt (vs. 3 en 9); dan doen de machtigen in den hemel gelijk zij aan het begin van den Psalm daartoe opgewekt waren en verkondigen Gods eer.

3. De stem des HEREN in het daar rollend onweder is op de wateren, op de in donkere, zware onweerswolken verzamelde watermassa 1) (Psalm 18: 12); a) de God der ere dondert; de HEERE is op de grote wateren.

a) Ex 9: 23.

1) Of: "op de zee, op den oceaan." Het onweder wordt hier juist beschreven, gelijk het doorgaans in Palestina zich vertoont; het komt op uit het Westen, over de Middellandse zee; het valt zwaar neer op den Libanon, en trekt van daar naar de Arabische woestijn..

Hij zegt niet, dat de zon dagelijks opgaat en door zijne stralen het levendmakende licht verspreidt; hij zegt niet, dat de regen zachtkens vliet, welke door haar sappen de aarde vaak groeizaam maakt, maar hij noemt den donder, de hevige winden en wat door hun schrikwekkende beweging de gemoederen der mensen in beweging brengt. God spreekt gewis in al Zijne schepselen, maar die stemmen vermeldt de Profeet, die door hun rumoer onze slaperigheid, of liever onze loomheid verbeteren. Want voornamelijk op hen heeft deze rede betrekking, die door hun onbuigzame hardheid alle kennis Gods, voor zover die in hen is, uitschudden. En de spreekfiguren drukken genoeg uit, dat David zich voorstelde, de hardnekkigheid door schrik ten onder te brengen, die anders niet vrijwillig wijkt. Driemalen toch drukt hij er op, dat de stem Gods in de grote en geweldige wateren gehoord wordt, en in het volgende vers voegt hij er bij, dat zij vol is van kracht en grote heerlijkheid..

De wateren zijn niet, die beneden op aarde zijn; aan welke toch zou men dan moeten denken? Waren die van de Middellandse zee bedoeld, zij zouden zeker in een zo aanschouwelijke tekening nader zijn aangeduid. Maar passend bij het begin des lieds is het te denken aan de watermassa in de dikke, donkere onweerswolken verzameld. Het dreunen van Jehova is, gelijk de dichter vs. 3b verklaart, de daarboven veroorzaakte donder, die voortrolt op de boven de aarde in het luchtruim zwevende zee.

4. De stem des HEREN 1) is met kracht; de stem des HEREN is met heerlijkheid, daar zij een krachtige, prachtige echo geeft, die ene openbaring, is van Zijne eigene kracht en majesteit.

1) Dit ontzagwekkend herhalen gelijkt op een rij van donderslagen; men meent het vreselijk geschut te horen van het hemelse vuren, salvo na salvo; terwijl de echo het gedruis op elke donderslag doet volgen..

Stem des Heren is ook het suizen der zachte koelte; de gehele natuur predikt Zijne heerlijkheid; door alles spreekt God tot den mens; maar omdat onze oren te doof zijn, wordt vooral dat als Zijne stem aangegeven waardoor Hij ook het duidelijkst toeroept, ook tegen ‘s mensenwil Zijne almacht en majesteit ons predikt..

5. De stem des HEREN breekt door het geweld van den nevensgaanden onweersstorm de cederen, die prachtigste en verhevenste onder de bomen; ja de HEERE verbreekt met zijne almacht, die in een ogenblik kan vernietigen al wat Hem in den weg staat, de cederen van Libanon, die de statelijkste onder alle cederbomen zijn.

Deze grote bomen Gods, die eeuwen lang de kracht van den storm doorstonden, die hun kolossale groene takken in het rijk van eeuwige sneeuw verheffen, zijn de eerste voorwerpen van de kracht der bliksemen, die gelijk men weet, het eerst de hoogste voorwerpen bezoeken.

6. En Hij doet ze, de bergen, van welke aanstonds nader zal gesproken worden, huppelen als een kalf; door de macht van het gekraak des donders springen zij als het ware in de hoogte (Jes. 35: 6). Hij doet den Libanon en Sirjon, den Anti-Libanon, hier genoemd naar zijn zuidelijk voorgebergte, den groten Hermon (Deuteronomium 3: 8 v), springen als een jongen eenhoorn 1) (Deuteronomium 33: 17).

1) In vs. 3 wordt de donder het eerst gehoord, terwijl in vs. 4 vermeld wordt, dat deze nader komt en in vs. 5 de losbarsting beschreven wordt, waarna de uitwerking in vs. 6-9 29.6-9 wordt gemeld. Wanneer hier van een huppelen van de bergen gesproken wordt, van den Libanon en Sirjon, dan wil de dichter daarmee zeggen, dat de toppen met bossen bedekt, schudden. Wij weten, dat als de donder gehoord wordt, het is alsof de aarde wordt bewogen.

7. De stem des HEREN houwt er vlammen vuurs uit, daar op elke bliksemstraal een donderslag volgt.

De kortheid van het vers is overeenkomstig aan het plotseling schitteren en ras verdwijnen van den bliksem..

8. De stem des HEREN, wanneer het onweder van het noordelijk gebergte naar het zuiden is afgedreven, doet de zich daar bevindende Arabische woestijn beven; zij, zo groot en vreselijk, dat zij niets dan schrik verwekt (Deuteronomium 1: 19; 8: 15; 32: 10), siddert nu zelf van schrik; de HEERE doet de woestijn Kades, door welke eens de kinderen Israël's trokken (Numeri 13: 1) beven1).

1) Van het noordelijk gebergte drijft het onweder naar het zuiden van Palestina, in de woestijn van Arabië, n.l. zoals 8b gezegd wordt, de woestijn bij Kades (K. Barnea), die wat men ook omtrent hare ligging moge bepalen, toch zeker bij de steile, westelijke helling van het Edomietische gebergte moet gelegen hebben. Deze woestijn brengt Jehova's dreunen, d.i. de onweersstorm aan het kronkelen, terwijl het zand dwarrelend voortgejaagd wordt en in het gebergte doet het, n.l. het hevig donderen en weerlichten, de hinden zich krommen, zodat ze in den angst ontijdig baren..

9. De stem des HEREN doet de hinden jongen werpen 1) in het naburige Edomietengebergte ten gevolge van den schrik, en ontbloot de wouden, daar hun tooi, bladeren en takken, door den onweersstorm worden afgerukt. Maar in Zijnen tempel, waar zich Zijn volk verzameld

heeft 2), zegt Hem een iegelijk eer 3), roept alles, terwijl deze heerlijke dingen en betoningen van Gods macht geschieden: "Ere, Majesteit."

1) Het kan niet verwonderen, dat een zo vreesachtig schepsel als de hinde, zozeer ontroerd is door dat ontzagverwekkende natuurtoneel, wanneer zelfs de stoutste man, die er bestaan heeft, beefde. Augustus, de keizer van Rome, was volgens Suetonius zo verschrikt als het donderde, dat hij zich in het vel van een zeekalf wikkelde, menende zich voor het licht te zullen beveiligen, en zich in ene verborgene kamer opsloot, totdat de storm was voorbijgegaan. De dwingeland Caligula, die soms den schijn aannam, alsof hij Jupiter zelven bedreigde, bedekte zijn hoofd of verborg zich onder een bed, en Horatius bekent, dat hij van het atheïsme teruggekomen was door den schrik voor donder en bliksem, welks uitwerkselen hij als altijd met schone woorden beschrijft. (Od. I, 1. 34).

2) Men kan dit verstaan van het hemelse heiligdom, waar de Engelen Hem lofzingen, of van de priesters, die in hun feestgewaad God loven. Zie vs. 1 en 2.

De tegenstelling van hinden en bossen leidt, gelijk het schijnt, tot de gedachte hoe de Heere bij het onweder Zijne macht over al het geschapene betoont, van het grootste tot het kleinste, zodat het grote Hem niet door zijne grootheid, het kleine niet door zijne kleinheid onbereikbaar is..

De uitdrukking "stem des Heren" keert zevenmaal weer; in Openbaring 10: 3 v. lezen wij van zeven donderslagen.

God sprak tot de kinderen Israël’s van den Sinaï met begeleiding van donder, bliksem en dikke duisternis; de donder werd daarna bij de Hebreeën steeds beschouwd als de stem van Jehova..

Het aardse heiligdom is hier symbool van het hemelse. Gelijk de Engelen in den hemel bij het zien van de Majesteits Gods, Hem de ere van Zijn Naam geven, zo zegt hier David ook, dat Gods volk onder den indruk van de Majesteit Gods bij het vernemen van den donder en bij het aanschouwen van het weerlicht in het aards heiligdom Hem de ere geven. De goddeloze verbergt zich, maar de godvrezende buigt zich neer voor dien majestueuzen God.

3) Er is veel meer koninklijke macht in den donder van het woord dan in het woord van den donder; dit verschrikt tot overtuiging, maar het eerste tot behoudenis.

10.

III. Vs. 10 en 11. Ten slotte wordt de zo even geschilderde openbaring van Goddelijke macht op Zijn rijk toegepast en alzo onder het gezichtspunt der bijzondere openbaring geplaatst.

10. De HEERE heeft gezeten over den watervloed 1). "Hij, die als gebieder der natuur den zondvloed de aarde deed overstelpen, Hij vertoont Zich nog als dezelfde Machtige en

Hooggeduchte; " ja de HEERE zit op Zijnen troon, gelijk toen; Hij is a) Koning in eeuwigheid, door gerichten en door zegeningen Zijne macht op aarde bekend makende.

a) Psalm 10: 16.

1) Ongetwijfeld heeft de dichter hier het oog gehad op den zondvloed in de dagen van Noach, al is het waar wat Calvijn hierbij aantekent: "dat deze woorden ene verdere strekking hebben. Want naar zijn oordeel gast David verder, er aan herinnerende, dat ook de overstromingen, die de aarde met ondergang bedreigen, zo door de Voorzienigheid Gods getemperd worden, dat het blijkt, dat Hij zelf het bestuur altijd in handen houdt." David wijst dan hier op den God des heelals die tot in eeuwigheid als Koning heerst over alles wat bestaat, en die nooit het Verbond zal vergeten, wat hij in Noach met de ganse mensheid heeft opgericht.

11. De HEERE zal Zijnen volke, waaraan Hij beloofd heeft Zijne genade te zullen verheerlijken, sterkte geven; de HEERE zal Zijn volk zegenen met vrede, waarvan zinnebeeld en onderpand is de regenboog, die na het onweder zich in de wolken vertoont (Genesis 9: 8 vv.).

Er is drievoudige vrede, externa, interna, aeterna, tijdelijke, geestelijke en eeuwige vrede. Er is uitwendige vrede, de zegen; inwendige vrede, de genade; en eeuwige vrede, de heerlijkheid.

Het begin van den Psalm toont ons een geopenden hemel en den troon Gods in het midden van der Engelen lofgezang; het slot wijst ons op de aarde, te midden van de stem van Jehova, die alles doet beven. Zijn over innend en met vrede gezegend volk. Gloria in excelsis, (Ere zij God in de hoogte) is het begin, pax in terris, (vrede op aarde) het einde..

Van Jehova, Wiens macht en majesteit met zoveel verhevenheid in dezen Psalm ontvouwd worden, moeten wij met gelovig gebed sterkte verwachten om onze vijanden, zo wel de geestelijke als de vleselijke, te overwinnen, en alzo de zegeningen des vredes, die de vruchten van de overwinning zijn. Gij, o Christus! zijt de machtige God, en daarom de Vorst des vredes.

Oude kerkvaders verklaren onzen Psalm van het Evangelie, of van Gods Woord in ‘t algemeen, dat zij onder de stem des Heren in het middelste gedeelte verstaan; de zondvloed in het derde deel past men dan toe op het waterbad van den heiligen Doop (1 Petrus 3: 20 v.); van deze wijze van verklaring geldt hetzelfde, als wanneer men in Psalm 19, onder den hemel den hemel van de kerk en hare leraren en dienaren verstaat, dat dit toepassing en niet verklaring is..

PSALM 30.

DANKZEGGING VOOR GODS GOEDHEID IN KRUIS IN DROEFHEID.

1. Een Psalm, een lied der inwijding van David's huis, gezongen tot inwijding van de plaats op Moria, waar de tempel zou gebouw worden, welke reeds voorlopig in zoverre tot David's huis of offerplaats bestemd werd, dat hij voortaan daar zijnen godsdienst verrichtte (2 Samuel 24: 25).

Even als in den vorigen Psalm de kinderen der machtigen werden opgewekt, om God te loven, zo in dezen 's Heren gunstgenoten; beide Psalmen behoren bovendien in zoverre bij elkaar, als in Psalm 29: 10 v. op het volk gewezen wordt, dat de Heere door gerichten heen, Zijne genade deelachtig maakt, en in Psalm 30: 6 uitdrukkelijk op den voorgrond gesteld wordt, hoe spoedig de liefde Gods jegens de Zijnen weer den toorn wegneemt, dien zij verdiend hadden.

2.

I. Vs. 2-4. De zanger geeft vooreerst in enige korte bondige zinnen, de aanleiding tot Zijn lof- en danklied te kennen, de Heere heeft hem genadig uit een groot gevaar gered. Het is het gevaar, om met zijn gehele volk en zijn rijk te gronde te gaan, dat hij zich en de zijnen berokkend heeft door de volkstelling, waartoe Satan hem aanporde, maar die hij afgewend had door het gebed, dat Gods Geest uit hem voortbracht. (2 Samuel 24: 1 vv. 1 Kronieken 21: 1 vv.).

2. Ik zal U verhogen, HEERE! in mijn lied, want Gij hebt mij opgetrokken uit de diepte, waarin ik verzonken was, Uwe hand heeft mij weer verhoogd, en Gij hebt alzo mijne vijanden over mij niet verblijd
1) (Psalm 35: 19, 24 vv. Deuteronomium 26: 11); zij hadden het gaarne gezien, dat ik onder Uwen toorn ware bezweken.

1) Wat sommigen beweren, dat David, toen hij het paleis wilde inwijden, door een zware ziekte werd getroffen, steunt niet op een deugdelijken grond. Zelfs is het eerder uit de Heilige historie af te leiden, dat zodra hij zijn huis bewoonde, hij stil en zeer aangenaam heeft voortgeleefd..

Het is duidelijk, dat toen de Engel des verderfs duizenden wegraapte, ook David bevreesd was voor zijn leven. Ja, wij weten dat hij zelfs den Heere heeft gebeden, om Hem te treffen, daar niet zijn volk, niet zijne schapen, maar hij, de koning en herder de oorzaak was, dewijl hij tot de telling had bevel gegeven.

En nu, de Heere had zijn offer aangenomen en den Engel bevel gegeven, om zijn zwaard in de schede te steken. David zelf was gespaard gebleven. En daarom kan en zal hij er van getuigen, dat de Heere hem had opgetrokken, en niet toegelaten, dat zijne vijanden zich over hem hadden verblijd.

3. HEERE, mijn God! 1) ik heb in mijnen nood tot U geroepen, en Gij hebt mij genezen 2) Gij hebt mij geholpen en verheugd (vs. 12).

1) Merk op, welken naam het geloof kiest. -"Mijn God!" driewerf gelukkig hij, die den Heere zijn deel kan noemen. Zie hoe David's geloof zich verheft. Hij zong in vs. 2: "Heere!" in het derde is het: "Heere mijn God!" De hemelse muziek des harten is steeds klimmende, gelijk de rook pilaren, die van het reukaltaar oprijzen..

2) Dat zware lijden verschijnt onder het beeld van ene ziekte, de Heere, die het wegneemt onder het beeld van den geneesheer Jes. 6: 10. 2 Kronieken 36: 16..

4. HEERE! Gij hebt mijne ziel uit het graf, waarin ik zo goed als neergezonken was (2 Samuel 24: 1 vv.) opgevoerd; Gij hebt mij bij het leven behouden, dat ik in den kuil niet ben nedergedaald; met den enen voet stond ik reeds in het graf, maar Gij hebt mij tot het leven teruggeroepen.

David meende de grootheid der genade met gene andere woorden te kunnen uitdrukken, dan wanneer hij de duisternis van dien tijd met het graf en met de groeve vergeleek..

5.

II. Vs. 5-11. Terwijl David hierop, tot alle vromen, voor welke hij zingt, de opwekking laat horen, om zulk enen, God als hij Hem bevonden heeft, enen God, die na kort toornen op verrassende wijze, weer genade bewijst, met hem te prijzen, verhaalt hij uitvoeriger, wat hij beleefd heeft; hij denkt vooreerst aan de oorzaak, waarom de zware kastijding over hem gekomen is, daarna het gebed, dat hij uit de diepte zijner ellende tot God opgezonden heeft.

5. Psalmzingt met mij den HEERE, gij, Zijne gunstgenoten, tot wie mijn hart zich getrokken gevoelt (Psalm 16: 3), en die nu deelt in alles, wat mij wedervaart, en a) zegt lof ter gedachtenis Zijner heiligheid, die zich op nieuw aan mij verheerlijkt heeft.

a) Psalm 97: 12.

6. Want een ogenblik is er in Zijnen toorn; Zijne liefde is jegens de Zijnen zo groot, dat de openbaring Zijner gramschap slechts een ogenblik duurt (2 Samuel 24: 16), maar er is een leven in Zijne goedgunstigheid 1), die duurt zo lang men leeft; des avonds vernacht het geween, dan komt het bij ons en blijft den nacht, maar des morgens is er gejuich, bij het ontwaken komt plotseling een andere gast, namelijk de vreugde (2 Samuel 24: 15 vgl. Jes. 17: 14; 54: 7 v.).

1) Dat het leven hier tegenover een ogenblik wordt gesteld is buiten geschil; en wordt daarom genomen voor een langen duur, of voor een voortduring van een langen tijd. David bekent echter, dat, indien God de Zijnen kastijdt, Hij niet slechts het harde der straffen matigt, maar ook terstond verzoend wordt en aan Zijn toorn een perk stelt. Zijne goedertierenheid en gunst nu verlengt Hij tot in lengte van dagen..

7. Ik, om hier, in tegenstelling van mijn door dit lijden op nieuw verkregen vertrouwen op God, op mijn vroeger zelfvertrouwen, de oorzaak der kastijding (2 Samuel 24: 2), te komen,

ik zei wel in mijnen voorspoed 1), die mij overmoedig gemaakt had (Deuteronomium 8: 11 vv.; 32: 15): Ik zal niet wankelen in eeuwigheid (2 Samuel .24: 1).

Voorspoed is meer aangenaam dan voordelig. Hij schijnt een liefelijke zomer, maar is inderdaad een verwoestende winter, die al de vruchten verteert, welke wij in den herfst der geheiligde droefheid geoogst hebben. Wij zijn nooit in groter gevaar dan in den zonneschijn van voorspoed. Wanneer alles naar onze wensen gaat en nooit de smart ons treft, is dit eerder een teken, dat God ons vergeet, dan een teken van Zijne tedere liefde.

1) Deze oprechte zelfbekentenis en ootmoedige zelf aanklacht van David is de sleutel tot verklaring van dit merkwaardige en bij alle geestverwanten van David zo geliefde lied. Wij horen eruit, dat de man naar Gods harte, die door den Heere hoog is opgericht, zich heeft schuldig gemaakt aan zelfverheffing en ijdel vertrouwen op zijn grootheid en macht. De Heere heeft zijne eer verhoogd, zijne macht uitgebreid, zijne rijkdommen vermeerderd. Hij deelt in buitengewonen voorspoed; de Heere heeft Zijn berg door Zijne goedgunstigheid vastgezet. David zinspeelt met die uitdrukking mijn berg op den berg Zion, waarop Jeruzalem, de hoofdstad des rijks en ‘s konings residentie lag. Zijne heerschappij en macht is daar verzekerd, zij staat wast, zij zal niet wankelen..

8. Want, HEERE! Gij had mijnen berg 1) door Uwe goedgunstigheid, Uwe vrije genade vastgezet, Gij had mijn rijk bekrachtigd en mijne heerschappij bevestigd (2 Samuel 5: 12; 24: 9); maar ik wilde het in mijne dwaasheid niet erkennen, dat alles door U alleen was, en toen gij Uw aangezicht verbergdet en in plaats van genade mij toorn liet ondervinden, zodat in korten tijd 70.000 man uit Israël vielen (2 Samuel 24: 15), toen werd Ik verschrikt, verplet.

1) De berg is de Zion, die door natuur en kunst sterk is, en deze is als slotberg emblema (zinnebeeld) van het Davidische rijk, zo als hij als tempelberg emblema van de kerk of de gemeente is..

8. Want, HEERE! Gij had mijnen berg 1) door Uwe goedgunstigheid, Uwe vrije genade vastgezet, Gij had mijn rijk bekrachtigd en mijne heerschappij bevestigd (2 Samuel 5: 12; 24: 9); maar ik wilde het in mijne dwaasheid niet erkennen, dat alles door U alleen was, en toen gij Uw aangezicht verbergdet en in plaats van genade mij toorn liet ondervinden, zodat in korten tijd 70.000 man uit Israël vielen (2 Samuel 24: 15), toen werd Ik verschrikt, verplet.

1) De berg is de Zion, die door natuur en kunst sterk is, en deze is als slotberg emblema (zinnebeeld) van het Davidische rijk, zo als hij als tempelberg emblema van de kerk of de gemeente is..

9. Tot U, HEERE! riep ik, in mijn gebed, dat mij de gewetensangst en de zware kastijding ontpersten, en ik smeekte tot den HEERE.

David, vroeger op beide oren slapende, begint, plotseling opgewekt, tot den Heere te roepen; even als het ijzer, wanneer het door lange rust roestig geworden is, niet eerder weer gebruikt kan worden, voordat het op nieuw in ‘t vuur gloeiend gemaakt en met den hamer geslagen is,

zo zal, wanneer eenmaal ene vleselijke gerustheid zich van den mens heeft meester gemaakt, niemand zich spoedig tot het gebed begeven, wanneer hij niet te voren door het kruis geslagen en gekastijd wordt..

10. Wat ik smeekte, was dit: Wat gewin is er in mijn bloed, in mijn nederdalen tot de groeve? Wat baat het U, wanneer Gij in Uwen toorn mij laat omkomen? Zal U het stof loven? Zal het Uwe waarheid verkondigen? (Psalm 6: 5 v. Jes. 38: 18 vv.).

In dit vers leren wij den vorm en de wijze van David's gebed. Het was een worstelen met God, een aandringen van redenen, een bepleiten van zijne zaak. Het was gene opeenhoping van leerstellingen, noch een verhaal van ervaringen, veel minder een slagen geven aan anderen, onder voorwendsel van tot God te bidden alhoewel al deze dingen voor heilige oefening worden gehouden bij sommige bijeenkomsten tot gebed. Hij worstelde met den Engel des Verbonds met sterk aanhouden, en daarom overwon hij. Hoofd en hart, oordeel en begeerte, geheugen en begrip waren alle in het werk om de zaak voor den God der liefde neer te leggen..

Zijne bede om levensverlenging was dus niet om aards bezit en genot, maar om Gods eer; hij vreesde den dood als het einde van den lof van God, want aan gindse zijde des grafs worden gene Psalmen meer gezongen. De Hades was in het Oude Testament nog onoverwonnen, de hemel nog niet geopend; in den hemel zijn de godenzonen Psalm 29: 1), maar toch niet zalige mensenkinderen..

11.

Vs. 11-13. Gelijk de angst van het geweten en de zwaarte der kastijding, David tot God gedrongen heeft, zo blijft bij nu ook aan het slot van den psalm bij God, deelt in ene aanspraak aan Hem de verhoring mede, welke zijn gebed gevonden heeft en maakt tevens zijn besluit bekend. om voor het ontvangen heil eeuwig dankbaar te zijn.

11. Hoor, HEERE! en wees mij genadig, HEERE! wees mij een Helper.

12. Gij, o Heere, mijn God, hebt genadig mijn gebed (vs. 13 v.) gehoord en mij mijne weeklage veranderd in ene rei, een vreugdedans (Exodus 32: 10. Richteren 11: 34); Gij hebt mijnen zak, waarin ik in boete en treurigheid mij even als de oudsten gekleed had (1 Kronieken 21: 16) ontbonden, en mij met blijdschap omgord 1), mij de vreugde als een gordel om de lendenen gedaan.

1) Is het te verwonderen, dat David zijne ziele uitstort in dezen lofzang, nadat hij op Arauna's dorsvloer weer heeft mogen aanschouwen, dat God verzoend was, toen de Engel des verderfs weer was weggetrokken en hij zijn huis den Heere mocht opdragen. Immers neen. De boeteling had mogen plaats maken voor den blijden zanger. De wolk, die hem verschrikt had, had Gods Almacht zelf door den adem Zijner liefde weggevaagd. -

13. Opdat mijne eer 1), mijne ziel (Psalm 7: 6)U psalmzinge, en niet zwijge, niet ophoude met loven en prijzen. Inderdaad zal zij ook nooit ophouden. HEERE, mijn God! in eeuwigheid zal ik U loven.

1) In het Hebr. Kavod. Dit betekent in proza wel eer, maar in poëzie ook hart, ziel, als het edelste van den mens (Psalm 16: 9; 57: 9; 108: 2. Genesis 49: 6). Betere vertaling is dan ook: Op dat mijne ziele U psalmzinge.

PSALM 31.

DE HOOP LAAT ONS IN GENEN NOOD BESCHAAMD WORDEN.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1) van David, voor den opperzangmeester (1 Kronieken 25: 31).

De Septuaginta voegt bij dit opschrift ene heen wijzing naar 1 Samuel 23, 26 en 27. Zij heeft den bijzonderen toestand, waarin David zich toen bevond, in den hier bedoelden nood gevonden, toen hij in den woestijn van Maon door Saul omsingeld werd en daardoor gered, dat zijn vervolger door een inval der Filistijnen spoedig geroepen werd (vgl. Psalm 17). Wij kunnen ook gene meer gepaste aanleiding tot het ontstaan van dezen Psalm denken. Wanneer deze echter door zijne taal en elegische (klagende) weekheid herhaaldelijk aan Jeremia doet denken, zo is dit daaruit te verklaren, dat er hierin gene meer verwante natuurlijke en geestelijke karakters kunnen zijn, dan van David en Jeremia, de beide knechten van Jehova, wier edele, tedere zielen zo diep gevoelden, zo sterk in liefde verlangden en zo vele smarten ondervonden..

Gelijk in Psalm 30: 5, de zanger Gods gunstgenoten opwekt om met hem den Heere te loven, zo dringt hij hen hier in Vs. 24 om met Hem den Heere lief te hebben; en gelijk hij daar in Vs. 7 sprak: "Ik zei wel in mijnen voorspoed," zo heeft hij hierin Vs. 23: "Ik zei wel in mijn haasten". Dit was waarschijnlijk de reden, waarom deze beide Psalmen, die, wat den tijd en de omstandigheden van hun ontstaan betreft, zo verre van elkaar verwijderd zijn, naast elkaar zijn geplaatst.

2.

I. Vs. 2-9. Terwijl David vooraf zijne bede om redding uit de aanwezige noden met weinige woorden uitspreekt, en haar grondt op het vertrouwen, dat hij op den Heere heeft (vs. 2), beschouwt hij dit vertrouwen nader, om van de verhoring zijner bede te zekerder te zijn. Omdat de Heere zijn God is, wie zich met onvoorwaardelijk vertrouwen overgeeft, zal en moet de Heere hem ook helpen, want hij kan het in Hem gestelde vertrouwen niet beschamen, gelijk dit de ijdelheden der leugen doen; zo verheugt David zich reeds in ‘t vooruitzicht van de redding, die hij zonder te twijfelen verwacht.

2. Op U, o HEERE! a) betrouw ik, laat mij niet beschaamd worden in eeuwigheid 1); help mij uit door Uwe gerechtigheid, volgens welke Gij, die op U vertrouwen, niet kunt laten omkomen, gelijk de verachters van Uwen naam (Psalm 17: 1; 26: 9 vv.).

a) Psalm 22: 6; 25: 2,3; 71: 1,2. Jes.49: 23.

1) Eeuwig beschaamd te worden komt den dienaren Gods, ondanks al hun zonden van zwakheid, niet toe. Voorbijgaand lijden kan, ja moet God den Zijnen doen toekomen, maar Hij moest geen God zijn, wanneer Hij hen aan den ondergang wilde prijsgeven; deze komt slechts den bozen toe, niet degenen, die hun vertrouwen op God stellen..

3. Neig, o Heere! Uw oor (Jes. 37: 17) tot mij, red mij haastelijk, want het is reeds tot het uiterste gekomen, vs. 10 vv. Wees mij tot enen sterken rotssteen, tot een zeer vast huis, ene vesting, om mij te behouden.

Kehila was ene vaste stad, (zie vs. 22 1) en wordt beschreven als poorten en grendels hebbende (1 Samuel 23: 7). David was binnen haar verraden. Nu David de enige vaste stad, die zijne toevlucht kon zijn, had moeten ontvluchten, ging hij sterven. God moest nu alleen zijne sterkte, zijn burcht en vesting wezen, hem leiden en voeren, waar hij veilig zou wezen, hem uit alle strikken zijner vijanden verlossen, en aan God alleen kon hij zijn leven aanbevelen..

Hier leren wij, hoe de kinderen Gods met hunnen lieven Vader plegen te spreken, namelijk gelijk de ene vriend met den anderen; als een kind met zijnen vader: "mijn lieve Vader, neig Uwe oren tot mij!" Ziet, dat doet het geloof, het kinderlijk vertrouwen en de liefde, deze omvat den Heere en valt Hem om den hals: "O lieve God, Gij weet en kent alleen mijnen nood, U wil ik het alleen klagen en als in het oor fluisteren."

Het behoort tot den aard van een hartelijk gebed, dat God daarbij op het levendigst vertegenwoordigd wordt, zodat Hij in de gebeden der vromen van het Oude Testament reeds vóór de menswording van het Woord (Joh. 1: 1 vv.), als het ware vlees en bloed aannam. Hieruit is het te verklaren, dat wij juist in de Psalmen de sterkste zogenaamde Anthropomorphismen en Anthropopathismen (uitdrukkingen, in welke aan God menselijke leden of menselijke gewaarwordingen toegekend worden) vinden. Worden er gene anthropomorphismen van het gevoel gevonden, zo is dit even zo verwerpelijk, ja nog meer te verwerpen, dan de dogmatische anthropomorphismen; deze ontmoeten aan den drempel des Ouden Testaments het verbod om beelden te maken, dat op het absolute Geest zijn van God rust. De vermijding van Anthropomorphismen des gevoels, de onbekwaamheid, om zich van deze met innerlijke waarheid te bedienen, heeft zijn oorsprong in praktisch Atheïsmus..

Latijn: "Esto mihi" Daarvan heeft de Zondag vóór de vasten (ook Quinquagesima genoemd) zijnen naam, terwijl op dezen Zondag de verzen 3 en 4 van onzen Psalm in verbinding met vs. 2 tot introïtus gebruikt werden..

4. Want ik heb gene andere toevlucht dan U; Gij Zijt mijne Steenrots en mijn Burg in alle toestanden en omstandigheden mijns levens, daarom moet Gij het ook in den tegenwoordigen, geheel buitengewoon zwaren toestand voor mij zijn; leid mij dan, en voer mij, om Uws naams wil (Psalm 23: 3).

Leid mij om Uws naam wil, overeenkomstig den roem van Uwe macht, waarheid en goedheid. Leid mij als een herder een dwalend schaap, als een opperhoofd de krijgsscharen, of gelijk een gids den onwetenden den weg wijst (Genesis 24: 27. Nehemia 9: 12, 13. Psalm 23: 3; 73: 24). Bestuur mijne beraadslagingen mijne neigingen en mijne gedachten.

Onze belijdenis zegt, wat wij van God weten en leren, ons gebed wat wij van God geloven en hopen, ons leven, hoe wij God liefhebben en eren..

Hoe vele gebeden, niet minder vol vertrouwen dan dit, zullen reeds ten hemel gestegen zijn, zonder het einde van het lijden bewerkt te hebben? Des te meer moet men het vertrouwen bewonderen, dat zich met elke nieuwen dag van smart onverzwakt verheft, hoewel, duizendmaal afgewezen, het minder zwaar zou zijn, duizendmaal tot dezelfde deur terug te keren, zodra men met die zekerheid, welke David hier uitspreekt, wist, dat er gene andere deur des heils was..

5. Doe mij uitgaan uit het net, dat zij, mijne vijanden, voor mij verborgen hebben, om mij heimelijk te vangen (vgl. 1 Samuel 23: 21-23), want Gij zijt mijne Sterkte, en kunt alleen alle listige pogingen verijdelen.

6. In Uwe beschermende en bewarende hand beveel ik mijnen geest, dat deel van mijn wezen, dat onmiddellijk uit U zijnen oorsprong nam en waardoor ik uit U en in U mijn leven bezit, en met mijnen geest ook ziel en lichaam; gij hebt mij verlost, ik weet het, dat Gij reeds mijn gebed verhoord hebt en het even goed is, als ware reeds de redding aanwezig, HEERE, Gij God der waarheid! (Hebr. 11: 1).

Dit is het woord des gebeds, waarmee de stervende Christus Zijn leven uitblies (Luk. 23: 46). David beveelt zijnen geest aan God om niet te sterven, de andere David daarentegen, om stervende niet te sterven, maar Zijn in Gods hand geborgen leven van ‘t verheerlijkte, ‘t geestelijke lichaam in onvergankelijke kracht en helderheid weer te ontvangen. Met dezelfde woorden des gebeds hebben niet alleen vóór den dood, maar ook midden in den dood Polycarpus, Bernhard, Husz, Luther, Melanchton en andere gelovigen hun vertrouwen uitgesproken. "Zalig diegenen," zegt Luther, "die sterven niet alleen voor een Heere, als de martelaars, niet alleen in den Heere, gelijk alle gelovigen, maar ook met den Heere, gelijk diegenen, die met het woord: "In Uwe handen beveel ik mijnen geest," den adem uitblazen..

Wederom geeft David zijn geloof aan God aan en getuigt, dat hij zoveel eer toekent aan de Voorzienigheid Gods, dat hij alle zijne zorgen daarbij neerlegt. Want wie zich overgeeft in de hand en bescherming Gods, stelt Hem niet alleen tot een gebieder over leven en dood, maar neemt ook onder alle gevaren tot Zijne bescherming de toevlucht..

Waar David zo spreekt is hij in zijn lijden en doodsgevaren het voorbeeld ven den Messias. De lijdende Christus beveelt stervende op Golgotha, met die woorden Zijnen geest in ‘s Vaders handen. Dit woord van David, omdat het in Christus als Hoofd der gemeente zijne vervulling heeft gekregen, heeft reeds vele heiligen midden in den dood tot een sterke vertroosting verstrekt, als zij er hun vertrouwen op den Heere mede uitspraken..

7. Ik haat degenen, die op valse ijdelheden 1) (Hebr. "ijdelheden der nietigheid), op nietige leugens acht nemen (Jona 2: 9), en ik betrouw op den HEERE; ik houd mij vast aan den getrouwen God 2) (vs. 6).

1) Welke verwachtingen wij ook mogen koesteren, verwachtingen, die ons vertrouwen op God wegnemen, David noemt ze ijdelheden, en wel ijdelheden der nietigheid of der leugen, omdat zij ons toch ten laatste misleiden of bedriegen, hoewel zij ons een tijd lang door hun pralen behagen.

2) De ziel blijft bij datgene, waaraan zij hangt, waarop zij hare hoop vestigt, waarbij zij troost en rust zoekt, waarmee zij verenigd is. Is uwe ziel met het aardse verenigd, heeft zij dat lief gekregen, hangt zij daaraan, weet, uwe arme ziel zal ook daar blijven, waar hare verwachting geweest is. Zie daarom wel voor u toe, waaraan uwe ziel hangt.

8. Ik zal mij verheugen over de redding, die ik afsmeek en in ‘t geloof reeds als tegenwoordig zie, en ik zal mij verblijden in Uwe goedertierenheid, die Gij mij hebt laten ondervinden 1), omdat Gij mijne ellende hebt aangezien, en mijne ziele in benauwdheden gekend, en daaruit geholpen hebt;

1) De geest des geloof; spreekt als de geest der profeten van het toekomstige met historische zekerheid..

9. En mij niet hebt overgeleverd in de hand des vijands; Gij hebt integendeel mijne voeten doen staan in de ruimte 1), zodat ik mijne vervolgers kan ontkomen (1 Samuel 23: 19; 24: 1).

1) Dit vat alleen het geloof en niet het verstand. In den Psalm wisselen licht en duisternis, duisternis en licht elkaar gedurig af. Nu eens verheft de dichter zich tot de hoogte der redding en dan weer is zijn roepen een roepen uit de diepte. Hier een loven van den Heere, dat Hij zijn volk in de ruimte gezet heeft, en daar een wensen en smeken om betoning van de gunste Gods. Het is nu, alsof plotseling de wolken, de duistere wolken zijn voorbijgetrokken en hij zijn God weer in het lieflijk aangezicht ziet. Waar David roemt, spreekt zijn geloof en doemt het geloof op waar hij klaagt, lijdt hij onder de aandoeningen van het vlees.

10.

II. Vs. 10-19. Nadat de zanger zich zo in vertrouwen op God en op de verhoring van zijn gebed versterkt heeft, ziet hij in de diepte zijner ellende in, die hem zo lang gedrukt en zijne kracht bijna verslonden heeft; hij verheft zich weer uit deze diepte door gelovig tot God op te zien, zijnen Redder en Wreker, die hem niet te schande zal laten worden, maar wel zijne lasteraars en vervolgers tot zwijgen zal brengen, zodat hun woeden en schreeuwen voor altijd geëindigd is.

10. Wees mij genadig, HEERE! want mij is bange; ik bevind mij in groten nood (Psalm 69: 18); van verdriet is doorknaagd mijn oog (Psalm 6: 8), mijne ziel en mijn buik (Job 15: 2 15.2).

11. Want mijn leven is verteerd van droefenis (Jes. 3: 24), en mijne jaren van zuchten; mijne kracht is vervallen door mijne ongerechtigheid 1), ten gevolge waarvan zulk een lang en zwaar lijden over mij gekomen is, en mijne beenderen; in welke anders kracht en stevigheid waren, zijn doorknaagd 2).

1) Ik bevind, dat als de vromen in droefheid zijn en in vernedering, weinig zonden groot geschreeuw in ons maken, maar in voorspoed is het geweten een paus, die veel dispensatie geeft en grote vrijheid aan onze harten. Het kruis is daarom even zo noodzakelijk als de kroon heerlijk is.

2) Dat David zijne zonde noemt, als die zijne fysische kracht wegnam, kan ook in een Psalm uit den tijd, toen Saul hem vervolgde, ons niet bevreemden. Hoe langer de vervolging duurde, des te dieper moest hij gevoelen, dat zijne gerechtigheid niet onbevlekt was; bovendien ziet hij in dezen Psalm ook op tijden van inwendige aanvechting terug, te midden van welke hij niet zonder zonde gebleven is..

Alles te zamen is één klacht. Hij spreekt daarmee uit zijne verzwakking van levenskracht. Zijne kracht is vervallen, zijne beenderen, de vertegenwoordigers der kracht, zijn doorknaagd. Van zijne naburen en vrienden heeft hij niets goeds te wachten, zelfs vlieden zij van hem, die hem op de straat zien. En dit alles tengevolge van de bange en langdurige vervolging van Saul. Waarlijk David staat hier op één lijn met Godsmannen als Job en Jeremia. Echter ook hier heeft te midden van alles, ook van het diepst gaand lijden, het geloof en vertrouwen op zijn Verbonds-God hem niet verlaten.

12. Van wege al mijne wederpartijders, omdat zo velen mij haten en vervolgen, ben ik a) ook mijnen naburen, grotelijks tot enen smaad geworden, en mijnen bekenden, mijnen verwanten, tot enen schrik; die mij op de straten zien, vlieden van mij weg, zo weinig wil iemand weten van mij, die door den koning vogelvrij verklaard ben en vervolgd word.

a) Job 19: 13. Psalm 38: 12.

Het kan voor iemand niet erger worden, dan wanneer men met leugen en laster zo bezwaard is, dat men daardoor in de sterkste verachting is gekomen, zodat de mensen zich voor hem schamen, en het ook voor enen smaad en ene oneer achten, wanneer zij met hem moeten omgaan, dat men zelfs van zijne liefste vrienden verlaten wordt, gelijk in de lijdensgeschiedenis staat: "alle zijne bekenden stonden van verre," want wanneer zij naderbij waren gekomen, zou men hen voor zijne vrienden erkend hebben.

13. Ik ben bij mijne bloedverwanten uit het hart vergeten als een dode, dien men grafwaarts gebracht heeft, en hoe langer hoe meer uit het hart verliest; ik ben geworden als een bedorven vat, als onnut huisraad, dat men niet meer gebruiken kan en daarom wegwerpt (Hos. 8: 8).

14. Want ik hoorde de naspraak 1), ‘t gemompel, van velen, die mij als enen misdadiger brandmerkten; vreze is van rondom, ik word van alle zijden door gevaren omringd, dewijl zij

te zamen tegen mij raadslaan; en zich gereed maken tot een beslissenden slag; zij denken mijne ziel te nemen, mij van het leven te beroven.

1) Wij zien, dat de goddelozen met zulke bedrieglijke plannen onder elkaar samenspannen, om David te verderven, dat zij liever een algemenen haat tegen hem aanblazen, alsof hij een misdadig en snood mens was..

Het is goed te verstaan, dat dit David het meest krenkte, dewijl hij immer zich vrij gekend had van zelf te willen ingrijpen in den raad Gods in betrekking tot zijn koningschap, en Saul tot tweemaal toe ondervonden had, dat David niet naar zijn leven stond.

15. Maar ik, hoewel ik een vloek voor de wereld, een voetwis voor alle mensen geworden ben, vertrouw op U, o HEERE! ik zeg, hoewel het schijnt, alsof Gij mij in Uwen toorn verworpen hebt: Gij zijt mijn God.

16. Mijne tijden met hetgeen zij brengen, lief of leed (1 Kronieken 29: 30), zijn in Uwe hand 1), zodat slechts één wenk van U nodig is en alle leed verwisselt in vreugde; red mij van de hand mijner vijanden, en van mijne vervolgers.

1) Daar hebt gij het rustig, kinderlijk en eenvoudig geloofsvertrouwen. De worstelaar, de klager, de lijder komt tot rust, en rust op de vaste en zekere wetenschap, dat niet hij, maar zijn God zijn leven regeert en bestuurt, dat het dus van Hem afhangt, wanneer zijn lijden in verblijden zal overgaan.

Hoe kalm, hoe vertrouwend klinkt dit woord. Het is alsof hij na de hevige stormen het suizen van een zachte koelte verneemt en hoort. Het uitgeweende kind legt zich gerust neer aan de vaderborst van Zijn getrouwen God.

17. Laat, o Heere, gelijk Gij in den Aäronitischen zegen beloofd hebt aan degenen, die tot Uw volk behoren (Numeri 6: 20),Uw aangezicht over Uwen knecht lichten (Psalm 4: 7),verlos mij door Uwe goedertierenheid.

18. HEERE! laat mij, gelijk ik U reeds gebeden heb (vs. 2), niet beschaamd worden, want ik roep U aan, en alzo zouden Uwe beloften en toezeggingen zelf te schande worden, wilde Gij mij den ondergang prijs geven: laat integendeel de goddelozen, die U niet aanroepen willen of kunnen, beschaamd worden, laat hen zwijgen in het graf, laat de dood hun den mond stoppen, zodat zij niet meer kunnen smaden en lasteren.

19. Laat, doordat Gij als rechter tussen beide treedt, en den goddeloze zijn verderen loon geeft, de valse lippen stom worden, die hard verwaten spreken tegen den rechtvaardige in hoogmoed en verachtingin weemoed en hoon.

20.

III. Vs. 20-25. De ervaring van Gods goedheid, die hij genieten zal naar den rijkdom van Gods genade jegens de zijnen, zich levendig voor den gevest stellende, als ware zij reeds ene volbrachte daadzaak, staat David in aanbiddende bewondering voor deze goedheid stil, en roemt haar als een schat, die voor den tijd, dat de vromen in nood zijn, bespaard is, die niet altijd verborgen blijft, maar ter rechter ure ook voor de ogen der mensen geopend wordt; vervolgens richt hij tot alle heiligen de vermaning om den Heere te beminnen, Zijne wegen te erkennen en getroost op Hem te wachten.

20. a) O hoe groot, zo moet ik vol aanbiddende bewondering uitroepen, nu ik het einde Uwer wegen met mij, o Heere! reeds in het geloof aanschouw, hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt, als een schat, tot voortdurend, steeds rijker vruchtgebruik (Joh. 1: 16)voor degenen, die U vrezen, dat gij gewrocht hebt voor degenen, die op U betrouwen, in de tegenwoordigheid der mensen-kinderen 1), zodat ieder vriend en vijand moet bekennen, dat het Gods werk is, wat aan mij geschiedt.

a) Jes. 64: 4. 1 Kor. 2: 9.

1) Vermits God niet alleen goed in Zich zelven is, maar ook de vruchten van Zijne oneindige goedheid uit kracht van het Testament der Genade in Christus aan den uitverkoren zondaar wil mededelen en hem uit de schatkamers Zijner algenoegzaamheid alles geven, wat hij in den tijd en eeuwigheid tot zijn heil en zaligheid van node heeft, ziet men dikwijls, dat de ganse erfenis van dat eeuwig Testament of alle de weldaden van het Verbond der genade, die daaruit voortvloeien, ik meen de rechtvaardiging, heiligmaking, de aanneming tot kinderen, de vrede des gemoeds, de blijdschap, vertroosting en verzegeling des H. Geestes, gevolgen van het eeuwige leven, met den naam van Goed of het Goede beschreven, en met nadruk het goede van Gods huis, het heilige van Zijn paleis, het goede van Zijnen uitverkorene genaamd worden..

21. Gij verbergt hen in het verborgene Uws aangezichts, niet alleen in Uwe tent (Psalm 27: 5) of onder Uwe vleugelen (Psalm 61: 5) en in Uwe schaduw (Psalm 91: 1), maar in den schuilhoek van Uw aangezicht, in het onbereikbaar licht, dat van Uw aangezicht uitgaat (vs. 17), voor de hoogmoedigheden des mans; Gij versteekt hen in ene hut, voor den twist der tongen 1), die U steken en U lasteren.

1) Dat doet onze lieve God in ‘t geheim, zodat gene mensenogen het kunnen zien en de goddelozen weten niet, dat een gelovige in God en in de tegenwoordigheid Gods zo wel bewaard is, dat hem geen hoon en spot, gene twistende tong kan schaden.

In deze laatste verzen hoopt David niet alleen; maar weet hij. Zijn geloofsverzekerdheid spreekt hij hier met de meest forse woorden uit. Hij weet zich geborgen in het ongenaakbaar licht van Gods lieflijk aangezicht, en waar hij spreekt van een hut, daar is deze de bescherming des Almachtigen. Gelijk een loofhut zich beschermend uitspreidt over den reiziger, om hem te beschermen voor de brandende stralen der zon, zo spreidt des Almachtigen bescherming zich uit over hem, zodat hij niets geen leed zal ervaren van het twisten der tong.

22. Geloofd zij de HEERE, want Hij heeft op mijne bede, dat Hij mij ene sterke rots en een burg zou zijn, Zijne goedertierenheid aan mij wonderlijk gemaakt, Hij heeft Zijnen schat (vs. 20) mij geopend, mij voerende als in ene vaste stad 1), want dit wil Hij zelf voor mij zijn (Jes. 33: 21 vv.), mij bescherming en hulp gevende.

1) Vele uitleggers denken hier aan een bepaalde stad; zo bijv. wijst Delitzsch op Ziklag (zie vs. 3), -waar David na lange en kommervolle dagen ene vaste plaats vond; deze stad zou hij reeds te voren en onbewust profeterende als een wonderbaar bewijs van Gods genade noemen. Volgens de opmerkingen echter bij 1 Samuel 27: 2, was het een ontvluchten van het kruis, gene onmiddellijk goddelijke leiding, wat David naar Ziklag dreef; en dat deze stad later werkelijk voor hem het keerpunt van geringheid tot hoogheid geworden is, wordt verklaard door het bij 1 Samuel 27: 12 gezegde. Wil men de mening van Delitzsch vasthouden, zo moet men eveneens het volgende, het 23ste vers voor ene onbewuste profetie van David houden, hij spreekt daar dan te voren reeds het oordeel der verwerping uit over die kleinmoedigheid van hem, en erkent reeds van verre Gods wonderbare goedheid daarin, dat zij weer goed maakt, wat wij bederven. Ene zo ver zich uitstrekkende profetie aan te nemen heeft veel bedenkelijks; bovendien herinnere men zich, dat David wel in betrekking tot zijn toestand in 1 Samuel 23: 25 vv., doch eerst later, nadat hij tot rust gekomen was en de geheimen van zijn leven had leren verstaan, dezen Psalm gedicht heeft. (Zie Psalm 3 inleiding).

23. Ik zei wel in mijn haasten, in moedeloosheid, toen ik meende, dat mijne zaak verloren was, en ik sidderend en in haast mij uit de voeten maakte: Ik ben afgesneden van voor Uwe ogen, ik ben reddeloos aan ‘t verderf prijsgegeven; dan nog, hoewel ik zelf aan de mogelijkheid van verhoring twijfelde, hoewel ik daarom niet ophield te roepen en te zuchten, hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep.

Hij verzwijgt het niet, dat ook hij zijne zwakke uren gehad heeft, integendeel legt hij zulk ene ootmoedige belijdenis des te liever af, hoe meer daardoor Gods lankmoedigheid in ‘t licht gesteld wordt, die wel weet, dat ook Zijne heiligen nog vlees en bloed omdragen, en hoe meer daardoor kleinmoedige zielen opgericht worden..

24. Hebt den HEERE lief, gij al Zijne gunstgenoten! dit is de roepstem, die uit het toneel, dat ik uit mijn leven U heb voorgesteld, tot U komt. En de lering? Zij ligt nabij genoeg, want duidelijk blijkt hieruit: de HEERE behoedt de gelovigen; degenen, die op Hem vertrouwen worden uit alle gevaren gered, en Hij vergeldt vervloediglijk degene, die hoogmoed die zonde aller zonden bedrijft 1).

1) De Psalm besluit met een opwekking tot alle Gods kinderen, om den Heere lief te hebben. David heeft zelf op zulk een klare en ondubbelzinnige wijze de trouwe liefde Gods ervaren, dat hij allen, die na hem komen moet toeroepen, om nooit den Heere door enige blijk van wantrouwen te bedroeven, maar Hem den gehelen schat hunner hartelijke liefde te tonen.

25. Uit deze lering komt weer een andere eis voort, gelijk ik in (Psalm 27: 14) mij zelven toegeroepen heb: Zijt sterk, en Hij zal ulieder hart versterken, allen gij, die op den HEERE hoopt, die op Hem wacht 1)!

1) Het geloof was in ‘t Oude Testament nog meer dan in het Nieuwe een wachten van het toekomstige. Het op God gerichte oog der hoop is het wezen van het Oud Testamentische geloof; in het N. Testament is het de immanente (inwonende) bezitting, en nog slechts de openbaring daarvan is voorwerp der hoop. De wezenlijke eenheid echter van den Oud-Testamentische genadeweg met den Nieuw-Testamentische stelt ons de volgende 32ste Psalm voor, in zijn Nieuw- Testamentisch-Paulinisch karakter de pendant van Psalm 19..

Zal ik enige der zware plichten vermelden, die ons zijn opgelegd? Het werk van kastijding, de ogen uit te trekken, de handen af te houwen, de voeten af te slaan, denkt gij, dat een lafaard, een man, die geen man van een krachtigen geest is, dit doen zal? Vleselijke lusten te doden is voor een mens alsof het ware zijn eigen lichaam te misvormen! het is een pijnlijk en zwaar werk, gelijk het is hand en voet af te houwen, en ogen uit te steken, zo als Christus en de Apostel Paulus dit noemen. Bovendien, er zijn in der Christenen harten vestingen te beschieten en versterkingen te vernietigen; er zijn hoge heuvels en bergen, die tot den grond moeten geslecht worden; er moeten grachten gemaakt en dalen gevuld worden. Ik maak gene melding van heuvels, die voor ons liggen op den weg ten hemel, welke wij moeten beklimmen, en hobbelige rotsen, die wij over moeten gaan, en zonder moed zal zeker het werk, dat op onze handen gelegd is, niet gelukken. Er moeten wallen van Jeruzalem worden hersteld en de tempel moet worden herbouwd. Indien Nehemia geen man ware geweest van een dapperen geest, zou hij nooit dat werk aan den tempel hebben volbracht, noch die zware diensten, die hij ondernomen had. Hoe is dit na toepasselijk op den tegenwoordigen tijd, den tijd der begonnen hervorming. Ik spreek dit niet uit maar laat het aan eigen overdenking over en beveel ter lezing aan Nehemia 4: 17, 18: "die aan den muur bouwden en die den last droegen en die oplaadden waren een ieder met zijne ene hand doende aan het werk en de andere hield het geweer. En de bouwers hadden een iegelijk zijn zwaard aan zijne lenden gegord, en bouwden; maar die met de bazuin blies was bij mij."

PSALM 32.

VAN DE RECHTVAARDIGING.

1. Ene onderwijzing d.i. een leerdicht van David (1 Kronieken 25: 31)

Onze Psalm heeft zijne geschiedkundige aanleiding in dezelfde ervaring des harten van David, waaraan ook Psalm 51 zijn ontstaan te danken heeft, met dit onderscheid slechts, dat Psalm 51 vroeger, nog in den strijd, Psalm 32 eerst na den wederverkregen vrede vervaardigd is (2 Samuel 12: 15). Augustinus heeft dezen, gelijk Selneker verhaalt, dikwijls met wenend hart en oog gelezen, en voor zijne in de dien aan den muur tegenover zijn ziekbed laten schrijven, terwijl hij zich in zijne ziekte daarin geoefend en troost gezocht heeft..

Deze Psalm is de blijde boodschap des N.T. in het O.T., de boodschap van genade aan doodschuldigen. David spreekt over zonde, en wie nog niet over zonde geklaagd heeft, die heeft nog niet als mens geklaagd. Wij allen zijn zondaren, en behoeven dezelfden troost. De zondaar is als iemand, die aan den enen kant bedreigd wordt door het water, en aan den anderen kant door het vuur; maar de Schrift draagt ons door vuur en water heen. In dezen Psalm vinden wij ene belijdenis van zonde, vervolgens de belofte Gods en eindelijk de vreugde ener begenadigde ziel. De Psalmist stort zich uit in de diepte der bevinding. Mochten wij hetzelfde gevoel in onze harten hebben! De man naar Gods hart had gene andere sterkte, dan dat hij een zondaar, en God zijne toevlucht was. O, laat ons dan met David en met den tollenaar komen voor Gods aangezicht. Paulus was geen overspeler en moordenaar gelijk David, en toch stelde hij zich met David gelijk; hij wilde op gene andere wijze behouden worden dan als de voornaamste der zondaren. Dat is het rechte Evangelische standpunt der gelovigen. Zo moest dan David niet verhinderd worden te vallen, opdat deze heerlijke vrucht der genade voor ons allen daaruit groeien zou. Zo staan ook in de natuur de kostbaarste vruchten op uwe tafel, en van waar zijn ze gekomen? uit de door mest verontreinigde aarde. -En nu er zijn vele wegen, om spoedig tot bepaalde plaatsen te komen; er zijn spoorwegen en andere wegen, die soms onder de aarde en door donkere bergholen heenlopen; zo is er ook een weg, om uit de allerdiepste hellesmart op te stijgen tot in de hoogste hemelblijdschap. En wilt gij dien weg kennen? David heeft hem in dezen Psalm beschreven. In slechts elf minuten (verzen) leggen wij dezen schijnbaar eindelozen weg af..

Met een: "Ik zei, (Psalm 31: 23) zag David in den vorigen Psalm op een troostelozen toestand van zijn inwendig leven terug, uit welken Gods alvermogende genade hem uitgerukt had, en met een: "Ik zei, (32: 6) laat hij ons in dezen Psalm op een godzalig besluit van zijn hart terugzien, dat op eens den ban, die op zijn hart lag, heeft opgeheven. Geluk bij nu den vorigen Psalm sloot met ene opwekking aan allen, die den Heere wachten, om, ook als de toestand wanhopig schijnt, toch niet te wanhopen, zo sluit hij dezen met ene opwekking aan de vromen en rechtvaardigen, om zich te verheugen in hunnen God, wiens goedheid hen omringt. Deze Psalm is de tweede in de rij der zeven boetpsalmen (Psalm 6: 11); zijn thema is de kostelijke schat, die uit den afgrond van inwendigen nood is te voorschijn gebracht, de leer, hoe zalig de vergeving der zonden is, hoe gemakkelijk, om op den weg van oprechte, volkomen schuldbelijdenis daartoe te komen, en hoe heilig en vrolijk hij is, die in het bezit daarvan zich in Gods gemeenschap weet.

I. Vs. 1-5. Uit ene ontzettende beklemdheid zijner ziel, als het ware op nieuw adem scheppende, begint de heilige zanger met ene zaligprijzing van hem, die vergeving zijner zonden ontvangen heeft, nadat hij Gode de eer heeft gegeven, en in oprechtheid, zonder verberging zijne schuld beleden heeft; daarop, daar hij dit uit ervaring van zijn eigen inwendig leven spreekt, laat hij ons een blik slaan in de diepte der kwellingen, die hij geleden heeft, zo lang hij nog beproefde zijne misdaad te loochenen; aan deze kwellingen was op eens een einde gekomen, toen de onoprechtheid eindigde en hij zijn hart ontsloot om den Heere zijne overtreding te belijden.

a) Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven weggenomen, wiens zonde bedekt is 1) (Leviticus 1: 4).

a) Rom. 4: 6, 7.

1) Er is een bedekken der zonde door ontkenning en een bedekken door zich zelven te rechtvaardigen. Ik deed het niet, of: ik deed daar geen kwaad aan. Al deze bedekselen zijn verkeerd; hij, die zijne zonde zo bedekt, zal niet voorspoedig zijn. Maar er is een zalig bedekken der zonde; in vergeving van zonde ligt alleen de zaligheid.

De grondtekst drukt duidelijk uit, dat de dichter hier in de eerste plaats op het oog heeft, de losrukking van God, dan de afdwaling van hetgeen Gode behaagt en eindelijk in vs. 2 de overtreding, de misdaad. Verder, eerst wordt er gesproken van opheffing of wegneming, dan van bedekking, zodat de heilige God de zonde niet meer ziet, en eindelijk van een niet toerekenen. Dit is zeker, als God de zonde, de misdaad niet meer ziet, rekent Hij ook niet meer toe. En daarom wordt hier niet gesproken van een rechtvaardigheid uit de wet, maar van een rechtvaardigheid, zonder de werken der wet.

Een bedekte van zonde, is iemand, over wiens zonde voor Gods heilige ogen het deksel der verzoening ligt..

2. Welgelukzalig is de mens, dien de HEERE de ongerechtigheid, waarin hij het recht verkeerd heeft, de schuld niet toerekent 1), daar Hij haar als ene afgedane zaak wil aanzien, en in wiens geest geen bedrog is2), niet meer die leugen en het bedrog van het natuurlijke hart, dat zo gaarne de zonde loochent, verkleint, verschoont, verontschuldigt en in bescherming neemt (Rom. 4: 6 vv. Jes. 38: 17), want alleen bij oprechtheid des harten kan er vergeving zijn.

1) De Psalmist noemt den mens gelukzalig, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is, wiens ongerechtigheid niet toegerekend wordt. Dit is ene drie-eenheid van uitdrukking, welke veelvuldig in de Schrift voorkomt, als de afdruk van het drievuldige in Gods Wezen. Het woord vergeving is onbepaald. De vraag blijft over: waardoor geschiedt zij? Vergeeft de heilige God maar zo van zelven de zonde, zonder meer, wanneer en aan wie Hij wil, met opheffing van Zijn eigen vonnis over de overtreding? Neen, in God is geen willekeur, Hij kan Zich zelven niet verloochenen. Hij kan Zijn eigen vonnis over de overtreding en over den overtreder (en beiden zijn niet te scheiden) niet opheffen zonder ene algenoegzame reden, en deze is de bedekking, d.i. de verzoening der zonde. Men bedekt iets, dat niet gezien mag worden, door iets, dat wel gezien mag worden, en dat is het bloed van Jezus Christus. Dat bedekt, dat verzoent onze zonde. En hoe is nu het bloed van Jezus Christus zonde verzoenend geworden? Door toerekening onzer zonde aan Hem, den Christus. Omdat de zonde Christus toegerekend is geworden, wordt zij aan degenen die in Christus geloven, niet toegerekend. Of zoudt gij menen, dat in het grootboek Gods de debetcijfers doorgehaald of uitgeschrapt mogen worden? Neen, de som, waarvoor wij debet staan, moet op behoorlijke wijze vereffend worden door haar op een ander hoofd over te brengen, en dat hoofd is Christus, wiens creditkapitaal oneindig is, omdat Hij zo waarachtig God is, als Hij mens is. Daarmee is de rekening voldaan, en wordt de schuld niet meer aan den oorspronkelijken schuldenaar toegerekend..

Even als de kinderen zich verbeelden, dat men ze niet ziet, wanneer zij zelf de hand op de ogen leggen en die zo bedekken, dat zij zelf niemand zien, zo meent men ook op dwaze wijze, wanneer men zijne zonde en schande slechts voor zich zelven verbergt, dat men ook voor Gods alziende ogen verborgen zal zijn.

De wortelen van dit bedrog, dat wij reeds aanstonds na den val (Genesis 3: 8 vv.) ontmoeten, zijn de hoogmoed, het gebrek aan vertrouwen op God en de liefde tot zonde. Velen worden daardoor van elke erkentenis van hun zonden afgehouden; zij vervallen in Pelagiaanse zelfverblinding, in ellende, en houden zich zelven voor zeer voortreffelijk. Bij anderen openbaren zich wel de eerste beginselen van ware zondenkennis, maar zij komen niet aan het verlangde doel, omdat de onoprechtheid hen niet tot de erkenning van de gehele grootte van hun zonde laat komen. Ook diegenen, die werkelijk in den staat der genade gekomen zijn, ontroven door hun onoprechtheid zich zelven dikwijls het heil van de vergeving der zonde, in welker bezit zij door oprechtheid kwamen. Wat hen aan deze verzoeking blootstelt, is hun strenge opvatting van de zonde en van hare verdoemelijkheid voor God, en het bewustzijn van de van God verkregene genade en haren stand; de natuur verzet zich met kracht tegen de diepe verootmoediging, welke juist de kennis en het bewustzijn der zonde met zich voert. Daarom is het wel noodzakelijk, dat men het: "welgelukzalig is hij," dat David hier toeroept uit eigen smartelijke ervaring van de ellende, die de ten gevolge van onoprechtheid onvergevene zonde met zich brengt, recht ter harte neemt..

2) Ziet gij, de vergeving gaat niet buiten ons om. Niet ieder mens heeft deel aan Christus, maar alleen zij, die in Hem geloven, en dat zijn de oprechten Zó noemde Christus Nathanaël. De kern van alle kenmerken, of wij den Heere toebehoren, is dan ook: of wij oprecht zijn in ons hart en in ons geloof voor God en mensen, zonder bedrieglijkheid en bedrog. Niet dat wij ons hart van alle arglistigheid en bedrieglijkheid kunnen of moeten zuiveren, alvorens God ons begenadigt; indien wij tot zolang op de genade moesten wachten, wij zouden heel ons leven moeten wachten. Neen, maar wij moeten oprecht en zonder bedrog zijn in onze begeerte, om vergeving van zonden te ontvangen, zullen wij die werkelijk verkrijgen. Wie het niet waarlijk te doen is, om begenadigd te worden, die wordt niet begenadigd. "Wilt gij gezond worden?" ziedaar de vraag van Christus aan ons, welke vraag wij even eenvoudigen oprecht moeten beantwoorden met ons: "Ja Heere! van ganser harte!" als de van dorstversmachtende onze vraag: "Wilt gij drinken hebben?" beantwoorden zou met een: "ja gaarne!".

3. Hoezeer daarentegen, wie zijne schuld niet wil belijden, zich zelven martelt en kwelt, dat heb ik aan mij zelven ervaren. Toen ik dien langen tijd, die er verliep tussen mijnen val en des Profeten woord (2 Samuel 12: 1), zweeg 1), noch mij zelven noch God wilde bekennen, wat kwaad ik deed, toen werden mijne beenderen verouderd, toen werd mijne lichaamskracht verbroken (Psalm 31: 11), in mijn brullen den gansen dag 2), daar mijne ziel onnoembaar veel moest lijden onder de gewetenskwellingen, die zich onophoudelijk verhieven en zich door niets wilden laten smoren.

1) Met den naam van zwijgen wijst hij niet aan de onaandoenlijkheid of de stompheid, maar de gemoedsbeweging, die het midden houdt tussen dulden en niet te willen buigen, een gemoedsbeweging, die zowel aan deugd als aan ondeugd verwant is..

David wijst hier dus den toestand aan van een gelovige, die bewust van zijn zonde, de zonde niet wil belijden voor zijn God, dewijl hij haar vergoelijkende niet met haar wil breken. Hij heeft er geen vrede mede, maar ook gaat hij er niet mede naar zijn God, om van haar verlost te worden. En dit verwekt een onrust, die zelfs het lichaam aantast, dewijl de vrede des harten gemist wordt.

2) Het is niet altijd goed, dat mensen veel met elkaar spreken over hun zonden, want dat wordt licht ene gewoonte, een roem, ene huichelarij, maar met God moeten wij veel spreken over onze zonden. David zweeg in het eerst. Zijn geweten had wel gene rust; zijn gebeente verouderde of dorde uit; hij vermagerde wel, ja hij brulde, hij schreeuwde zijn jammer uit den gansen dag; maar toch hij verzweeg wat hij had moeten zeggen; hij beleed zijne zonden niet. Het gaat hiermede als met ene ziekte, die benauwdheid veroorzaakt. Als deze niet behoorlijk naar buiten komt, zodat men lucht krijgt, dan hoopt zich de ziektestof op, en werpt zich met kracht op een of ander edel levensdeel. In het lichamelijke is men in zulk een geval ziek, of men heeft zware pijn; men heeft gene rust dag of nacht; men roept, men kermt het uit; doch komt men nu aan het zweten (in het geestelijke: komt men aan het spreken) dan komt het kwade naar buiten, en men krijgt lucht, de pijnen gaan weg en men wordt weer gezond. Men houde dan de poriën van het hart open, en zorg, dat het hart gedurig zijne ziektestof naar buiten werpe door veel met God te spreken over onze zonden, door ze voor Hem te belijden..

4. Want Uwe hand o Heere! die mij in die stem des gewetens deed gevoelen, hoezeer ik Uwen toorn en Uwe ongenade verdiend had, hoezeer ik mij daartegen verzette, Uwe hand was dag en nacht zwaar op mij, ik zag U niet anders dan alsof gij voor mij stondt met een knots gewapend, ieder ogenblik gereed de vreselijke dreigingen van Uw gericht (Deuteronomium 28: 15 vv.) aan mij ten uitvoer te leggen; ik kon mij niet meer verheugen in Uwe genadige belofte (2 Samuel 7: 12 vv.), maar moest altijd aan den ondergang van Saul en van zijn huis denken, alsof die ene profetie van mijn lot ware geworden; dan brandde mij een vuur van angst in het binnenste, mijn sap werd veranderd in zomerdroogten, wanneer de zonnestralen verzengend heet op de aarde branden 1). Sela 2).

1) Het is ene waarheid, vergeving is ontwijfelbaar verbonden aan belijdenis. Tantum valent tres syllabae: Pec-ca-vi zei Augustinus: "van zo groot ene kracht zijn deze drie lettergrepen" in het Latijn, bij ons drie woorden, als met een gebroken hart wordt geuit: "Ik heb gezondigd."

Indien God degenen, die Hij begenadigd heeft, zo zwaar kastijdt, hoe gestreng zal Hij degenen niet straffen, die Hij niet begenadigde?

Zijt gij met David en alle heiligen een arm zondaar, zo doe ook met hen ware boete.

Alles is niets, als de communicatie tussen God en ons maar open blijft.

2) Het gezang zwijgt, daarentegen verheft zich de muziek en doet het hare, om de helse pijn van het ontwaakte geweten bij een nog niet verbroken hart te schilderen..

5. Mijne zonde maakte ik U bekend, en mijne ongerechtigheid bedekte ik niet, gelijk de huichelaars doen (Job 31: 33), en ook ik gedaan had. Ik zei, ik nam eindelijk het besluit: Ik zal a) belijdenis van mijne overtredingen 1) doen voor den HEERE, gelijk ik aanstonds deed, toen Nathan mij mijne zonden voorhield 2) (2 Samuel 12: 13); en Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde 3) (2 Samuel 12: 13). Sela 4).

a) Spreuken 28: 13. 1 Joh. 1: 9.

1) Dezelfde uitdrukkingen, die in vs. 1 en 2 voorkwamen, vinden wij weer in dit vers: overtreding, zonde, ongerechtigheid. De maat der zonden vergeving richt zich nauwkeurig naar de mate der zondenbelijdenis; slechts voor dien wordt de zonde bedekt, die ze zelf niet meer verheelt.

God spreekt tot ons in de ordeningen der natuur, in alle gangen der geschiedenis. In dit alles spreekt Hij tot ons van Zijne heiligheid en van onze onheiligheid, onze zonde. Dit is het onwillekeurig gevoel, dat elk oorspronkelijk, nog niet door valse beschaving afgestompt menselijk hart bevangt. Bij voorbeeld, de Griekse wereldbeschouwing spreekt zeer sterk dit besef in hare edelste woordvoerders uit. Bij hun oude treurspeldichters en wijsgeren vindt men uitspraken omtrent de zonde, omtrent den vloek des noodlots, die ten gevolge der zonde over de wereld en de mensen ligt, uitspraken zo sterk en somber, dat de oppervlakkigheid dergenen, die heden ten dage de grens tussen goed en kwaad pogen uit te wissen, in de verte hare diepe waarheid niet vat. Aan dat knellend besef kan de mens op twee wijzen trachten te ontkomen. Hij kan het trachten te loochenen, en hij kan er van verlost worden. De eerste weg is de gemakkelijkste. Daarom kiezen hem de meesten. Zij verklaren, dat in deze sombere raadselen der natuur en der mensenwereld zich niet de heiligheid, maar slechts de nog niet van ons doorschouwde grootheid, de onbegrijpelijkheid Gods openbaart. Maar, zeggen zij, hadden wij volkomen kennis, het zou opgehelderd zijn. Het kwaad, de zonde, is slechts onvolmaaktheid, het is slechts betrekkelijk. Deze wereldbeschouwing geeft een sterk sprekend gevoel van vrede (?). De strijd is verdwenen, althans van zijn scherpsten prikkel beroofd. Hoor hen, die na ene opgelegde orthodoxie, welke geen leven in hen geworden is, te hebben aangekleefd, nu tot de "moderne" beschouwing gekomen zijn. Hoe opgeheven is hun stemming. Hoe gaan zij daar heen in het volle besef van nu hunner natuur geen geweld meer aan te doen, van nu geheel vrij en natuurlijk te zijn! Hoe veel edele (?) vruchten van zelfverloochenende (?), ja ons, die den Christus der Schriften belijden, maar al te dikwijls beschamende liefde (?), bloeien op dezen grond. Ja! gevoel van vrede hebt gij, maar de werkelijkheid van den vrede niet. Gij gevoelt u gelukkig, maar gij zijt het niet, gelijk in Bulwer’s "laatste dagen van Pompeji" de man, die daags vóór de uitbarsting van den Vesuvius, de aansporing om te vluchten met een glimlach der kalme gerustheid beantwoordde, zich uiterst gelukkig op zijne schone villa gevoelde, doch enige uren later was hij verzengd. Deze beschouwing maakt God tot een leugenaar in dezen zin: het gehele bestuur Gods in natuur en mensenwereld loopt uit op Christus, kruis. Het spreekt van heiligheid Gods en verdoemelijkheid der mensen. Wie nu de zonde ontkent (hetzij hij het woord late staan,

hetzij niet), hij maakt God tot een leugenaar. Hij laat toch als onverklaard niet alleen, maar als onverklaarbaar het "zuchten der creatuur" en het offer van Christus staan. God roept met al Zijne leidingen in de wereld: O mens, Gij zijt onrein en hebt verzoening, vernieuwing nodig-deze mens zegt: niet alzo, alleenlijk opheldering en verbetering behoeven wij. Dit is een spot met de werkelijkheid..

2) David belijdt zijne zonden vrijwillig aan God, omdat hij de overtuiging heeft, dat deze hem helpen kan en zal, terwijl de afgeperste bekentenis van den goddeloze met wanhoop en met morren tegen God verbonden is (1 Samuel 15: 30. MATTHEUS. 27: 3 vv.). Tot zulk een vertrouwen zich te verheffen moest onder het Oude Verbond oneindig moeilijker zijn, dan onder het Nieuwe Verbond, waar wij in de barmhartigheid Gods in Christus en in Zijne verdienste de oorzaak onzer rechtvaardiging aanschouwen. Wanneer wij daar om toeven tot de vergevende genade Gods onze toevlucht te nemen, zo is onze schuld veel groter dan die van David..

3) Nauwelijks is het woord op de tong, of de wonde in het hart wordt geheeld.

Christen! acht de reis naar den hemel niet te ver; de gehele weg daarheen is gene schrede breed (Luk. 23: 42 vv.). Kurie eleison.

4) Het Sela hier is een tegenspel van het vorige vs.4; daar droevige klachten over den zondaar, die zich te vergeefs afmartelt, hier een blij vreugdegeklank over de zalige ervaring van hem, die zijn hart voor God uitstort-een muzikaal Ja en Amen op de grote waarheid der rechtvaardigende genade..

6.

II. Vs. 6-10. David spreekt hierop de verwachting uit, dat ieder vrome, door de hier uitgesprokene ervaring geleerd, zich ter rechter tijd tot God zou wenden en alzo het dreigend gericht ontvluchten. Hij beschrijft de heerlijkheid van den tegenwoordigen staat der genade, waarin hij zich verheugt in goddelijke bescherming, hulp en leiding. Hij richt, zijne belofte vervullende, dat hij de overtreders Gods wegen zou leren, tot deze de eerste vermaning, om toch niet in dwaasheid en verblinding God te wederstreven, maar gewillig het trekken Zijner genade te volgen, daar zij zich anders vele smarten zouden veroorzaken, terwijl hij, die zich den Heere toevertrouwt, Hem zijne zonde beleidt en zijne genade zoekt, ook door Zijne goedheid omringd wordt.

6. Hierom, als tot vergelding, dat Gij naar Uwe tegemoet komende genade op mijne schuldbelijdenis aanstonds de vergeving der zonde hebt laten volgen, zal U ieder heilige aanbidden, om vergeving smeken in vindenstijd 1), ter rechter tijd en niet eerst lang in stilzwijgen over de misdaad voortleven; ja, daar zij zolang Gij nog te vinden zijt, U ook werkelijk zoeken en, vóórdat de dag des toorns aanbreekt, de reddende genade aangrijpen, in enen overloop van grote wateren, zullen zij, die alles overstromende gerichten Gods, hem niet aanraken (Joh. 5: 24); wanneer alles op ons aanstroomt om ons te overweldigen, zullen wij er nochtans gene schade door lijden.

1) "Ieder heilige" -en hier wordt van zondaars gesproken? Wie een rechte, een oprechte zondaar is, is een heilige: zijne zonden zijn hem vergeven. Hij is bekleed met de gerechtigheid van Christus. Deze is de welaangename tijd; de tijd, waarin de genade van het Evangelie ons wordt aangeboden. Zo was de komst van Jezus te Jericho de vindenstijd voor de twee blinden, en zij maakten er gebruik van, en werden behouden..

7. Over zulk ene zalige zekerheid verheug ik mij dan ook in mijnen wederverkregen staat der genade, daar ik tot U mag spreken: a) Gij zijt mij ene Verberging, en, daar ik tegen alle gevaren mij met het gebed kan wapenen, Gij behoedt mij voor benauwdheid, Gij omringt mij met vrolijke gezangen van bevrijding; aan alle zijden, waarheen ik mij ook wende, zie ik mij van enkel gejubel omgeven. Sela.

a) Psalm 27: 5; 31: 21.

8. Wederom spreekt de Heere tot mij in deze gemeenschap der genade, die tussen hem en mij bestaat: Ik zal u onderwijzen, en u leren van den weg, dien gij gaan zult. Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn, de zorgvuldigste leiding zal Ik u schenken.

Na gerechtvaardigd te zijn, wordt men geleid, onderwezen, geoefend, opgevoed, en dat is het werk van den Heiligen Geest, want de Vader openbaart Zich in den Zoon, en de Zoon openbaart Zich door den Heiligen Geest, en de Heilige Geest openbaart Zich in de gelovigen, en zo is alles uit Eén en tot Eén. Doch deze dingen moeten ondervonden worden. Zo lang de waarheden Gods voor ons enkel in letter op het papier staan, of in woorden, die een ander uitspreekt, bestaan, hebben wij er niets aan. Ons hart zelf moet er ondervinding van hebben. Ieder, die bekeerd is, heeft het ondervonden en ondervindt het onophoudelijk, dat Vader, Zoon en Heilige Geest één enig God is, die leeft en regeert, in eeuwigheid; die het ontkent levert daarmee enkel het bewijs, dat hij den Geest van God niet heeft (1 Joh. 4: 13-15). -Wij zien het, met de kwijtschelding der oude schuld geeft God nieuwe kapitalen van belofte. Is God niet meer dan koninklijk mild? Als de koning gratie verleent, dan bestaat deze in de verandering van ene doodstraf in ene andere, die het naast aan den dood is, en dit kan niet anders. Een koning kan een misdadiger niet aan de maatschappij teruggeven, maar God, die den zondaar, met kwijtschelding zijner schuld, tegelijk weet te bekeren, vergeeft volkomen en herstelt niet alleen den schuldige in zijnen vorigen staat, maar plaatst hem nog hoger dan hij te voren stond..

Treffend wordt hiermede aangeduid, hoe het geweten in Gods gemeenschap steeds fijner gevoelt, de levenswandel voorzichtiger wordt geleid, des Heren Woord getrouwer wordt geraadpleegd, en naar de stem Zijns Geestes meer opmerkzaam wordt geluisterd..

Die drievoudige herhaling: "Ik zal onderwijzen, Ik zal leren, Ik zal raadgeven" leert ons de drie werkzaamheden van een goed leraar: ten eerste moet hij het volk den weg des behouds leren kennen, ten tweede hen voorgaan, ten derde over hen en hun wegen waken..

9. En nu, o mensenkinderen, heb ik ook, gelijk het opschrift van den Psalm zegt (vs. 1), ene onderwijzing voor u, met welke ik aan mijne belofte (Psalm 51: 15) voldoe. Weest niet gelijk

een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand heeft, dieren, die ver beneden u staan. Onderscheidt u van het dier a), welks muil men breidelt met toom en gebit, opdat het tot u niet genake, (liever: wanneer het tot u niet wil komen, niet naar uwe stem wil luisteren). Gij zoudt aan die redeloze dieren gelijk zijn, wanneer gij op middelen van geweld wildet wachten, voordat gij u tot den Heere wildet laten geleiden.

a) Spreuken 26: 3. Jak. 3: 3.

Ik meen toch, dat God Nebukadnézar gebit en toom in den muil legde en alzo het trotse dier temde (Dan. 4). Ik meende, dat God Manasse gebit en toom in den muil legde, toen hij in ijzeren ketenen gevangen lag en gaarne de knieën voor God gebogen had, om van de ijzeren boeien los te komen (2 Kronieken 33: 9 vv.). Den hoogmoedigen koning Faraö dwong onze lieve God door verachtelijke schepselen, door kikvorsen, luizen, sprinkhanen en legde alzo het trotse paard een wonderlijk gebit in den muil..

Wanneer wij er ons niet in voegen, om God gewillig te dienen, zo moeten wij toch eindelijk, of wij willen of niet. Degene, die uit Gods gewilligen dienst loopt, valt in Zijnen gedwongen dienst; daarom bad die nauwgezette man: "Leid mij, o God! den weg, dien Gij verkozen hebt; wanneer ik echter niet wil, dan is niets beters, dan dat ik gedwongen werd".

David gebruikt dit beeld, om daarmee te doen uitkomen, dat alzo de zondaar ook niet tot God wil komen, ofschoon de Heere er recht op heeft, tenzij hij door innerlijke smart overmand, door de genade Gods tot waarachtige bekering komt, en alsdan nadert tot de voetbank van Zijn troon.

10. Daarmee zoudt gij uzelven slechts grote smarten veroorzaken, want de goddeloze, die den Heere en Zijne genade veracht, heeft vele smarten, maar die op den HEERE vertrouwt, dien zal, gelijk mijn voorbeeld bewijst, de goedertierenheid omringen.

De goddelozen willen wel gaarne van alles een kruis maken, wat hun door God ter straffe wordt toegezonden, maar het is dien naam niet waard, het is niets dan ene ezelsroede.

Het kruis der gelovigen is ene vaderlijke roede ten goede, tot tucht en onderwijzing en heeft een vrolijk einde..

Hij zal omringd zijn van genade, gelijk iemand omringd is van de lucht, van het zonlicht. Hij zal genade en goedertierenheid vinden overal, te huis en daar buiten, bij dag en bij nacht, in gezelschap en in eenzaamheid, in ziekte en gezondheid, in leven en dood, in tijd en eeuwigheid. Hij zal wandelen te midden van genade, hij zal sterven te midden van genade; hij zal leven in ene betere wereld te midden van eeuwige goedertierenheid.

10. Daarmee zoudt gij uzelven slechts grote smarten veroorzaken, want de goddeloze, die den Heere en Zijne genade veracht, heeft vele smarten, maar die op den HEERE vertrouwt, dien zal, gelijk mijn voorbeeld bewijst, de goedertierenheid omringen.

De goddelozen willen wel gaarne van alles een kruis maken, wat hun door God ter straffe wordt toegezonden, maar het is dien naam niet waard, het is niets dan ene ezelsroede.

Het kruis der gelovigen is ene vaderlijke roede ten goede, tot tucht en onderwijzing en heeft een vrolijk einde..

Hij zal omringd zijn van genade, gelijk iemand omringd is van de lucht, van het zonlicht. Hij zal genade en goedertierenheid vinden overal, te huis en daar buiten, bij dag en bij nacht, in gezelschap en in eenzaamheid, in ziekte en gezondheid, in leven en dood, in tijd en eeuwigheid. Hij zal wandelen te midden van genade, hij zal sterven te midden van genade; hij zal leven in ene betere wereld te midden van eeuwige goedertierenheid.

11.

III. Vs. 11. Ten slotte roept de heilige zanger degenen, die hij in ‘t begin van den Psalm zalig geprezen heeft, tot vreugde in den Heere en tot luide jubelliederen op.

11. Verblijdt u in den HEERE, met wien gij in gemeenschap staat, en verheugt u over al den zegen, welke uit die gemeenschap voortvloeit, gij rechtvaardigen! en zingt vrolijk, van Zijne genade en heerlijkheid, die gij dagelijks ondervindt, alle gij oprechten van harte!

O mens! waar zijt gij? Verbergt gij u nog in de holen der zonde en maakt gij daarbij het ontkennen en verzwijgen tot uwe bescherming en uwe toevlucht? Of zijt gij bij ware erkenning en verkregene vergeving der zonden onder Gods bescherming (vs. 7) gekomen?

In het begin van dezen Psalm heeft de boeteling, gebogen onder het gevoel van zijne ellende ten gevolge van zijne zonde, den zegen des rechtvaardigen verheven. Hij doet weer hetzelfde op het einde door een blij gevoel van zijn vergeving en herstelling tot dezen gelukkigen toestand. Laat ons, o Heere Jezus! in U en in Uwe redding ons verblijden, zo zullen wij ons inderdaad verheugen.

2. Looft den HEERE met de harp, de cither; psalmzingt Hem met de luit en het tiensnarig Instrument, op de tiensnarige harp. (1 Kronieken 25: 31).

PSALM 33.

DE VREUGDE VAN ONS HART BESTAAT IN HET PRIJZEN VAN GOD WELDADEN.

Amyraldus (eigenlijk Moyse Amyrat overl. 1664 als prediker en professor te Saumur) merkt bij onzen Psalm aan: "De schrijfwijze is liefelijk, vloeiend, gematigd, zonder dichterlijke uitweidingen en bijna zonder enige figuur, ten minste zonder de zodanige die enige moeilijkheden veroorzaken." Dit verschil van karakter met de overige Davidische Psalmen, verbonden met de omstandigheid, dat in vs. 10 vv. schijnt bedoeld te zijn op het terugkeren uit de Babylonische gevangenschap, heeft niet weinige uitleggers tot het vermoeden geleid, dat wij hier een psalm hebben niet van David, maar uit den eersten tijd van het terugkeren uit

de ballingschap. Intussen is het toch aan de andere zijde zeer onwaarschijnlijk, dat bij de Davidische liederen van het eerste Psalmboek een lied van zo laten oorsprong zou gevoegd zijn; de verzamelaars hebben den Psalm zonder twijfel voor Davidisch gehouden; van deze opvatting gaan wij dan ook bij onze verklaring uit.

Met het slotwoord in Psalm 32: 11 heeft David zich den overgang tot en thema voor een nieuwen Psalm gemaakt, dien hij bijna met dezelfde woorden begint. De aansporing, die hier tot het geslacht der rechtvaardigen en der vromen gericht is, dus tot de gemeente op aarde, staat weer in betrekking tot de aansporing aan de gemeente in den hemel (Psalm 29: 1 v.), en opent een gedachtegang verwant aan dien in genen Psalm.

I. Vs. 1-11. Zij, de gemeente op aarde, heeft dezen stand in het rijk der genade door hetgeen de Heere gedaan heeft, door Zijne openbaring in Zijn woord, wordt haar hart ontbrand tot lof van God; eerst daardoor wordt zij bekwaam zijne heerlijkheid te prijzen, ook in het rijk der natuur, en Zijne gedachten en oordelen ten opzichte der wereldgeschiedenis te verstaan.

1. Gij rechtvaardigen 1)! leden van Gods uitverkoren volk, die werkelijk in gemeenschap des geloofs met Hem leeft en bij ervaring weet, wat gij aan Hem hebt, zingt vrolijk in den HEERE a); lof betaamt den oprechten (Psalm 32: 2).

a) Psalm 64: 11; 97: 12; 147: 1.

1) David zegt niet tot alle mensen, dat zij zich moeten verheugen. Neen, de Schrift weet niets van die algemeenheid, waarvan men thans alleen wil weten. Zij begrenst al het goede der ziel en der toekomst tot de rechtvaardigen, dat is tot de gerechtvaardigden; want andere rechtvaardigen kent de Schrift onder de kinderen der mensen niet. Alleen de Godmens is de Rechtvaardige, uit kracht Zijner eigene heiligheid..

2. Looft den HEERE met de harp, de citer; psalmzingt Hem met de luit en het tiensnarig Instrument, op de tiensnarige harp. (1 Kronieken 25: 31).

3. a) Zingt Hem een nieuw lied, dat uit een met dank vervuld hart komt en alle vorige liederen tracht te overtreffen (Psalm 40: 4; 96: 1; 98: 1. Openbaring 5: 9 speellieden (1 Samuel 16: 17) tot Zijnen dienst, met vrolijk geschal, bij het geluid der bazuinen en trompetten.

a) Psalm 40: 4; 96: 1; 98: 1; 144: 9. 5: 9; 14: 3.

Een nieuw lied is zulk een, dat dadelijk het hart ontwelt. Gods heerlijkheid is elke morgen nieuw; wij kennen haar niet slechts van horen zeggen en uit de geschiedenissen van den ouden tijd; zo mogen wij alzo ook niet maar het oude lied herhalen. Het is een treurig teken van het verval der kerk, wanneer zij aan den eis: Zingt Hem een nieuw lied, niet meer kan voldoen; des te zorgvuldiger moet zij dan zijn in ‘t bewaren van hare oude liederen..

Tot een nieuw lied behoort ook een nieuw hart..

Nu begint het hoofdgedeelte, of om zo te zeggen, de romp van het lied. De opwekking tot lof van God wordt aangedrongen door de voorstelling van Zijne lofwaardigheid. a) als van den God der openbaring in het rijk der genade, vs. 4 en 5; b) als van den wereldschepper in het rijk der natuur, vs. 6-9; c) als van den onweerstaanbaren gebieder in de geschiedenis, vs. 10 en 11..

4. Want des HEREN woord, dat zo vele heerlijke beloften bevat, is recht, is zeker, is waarlijk gemeend, zodat Hij niets toezegt, wat Hij niet houden wil, en al Zijn werk al Zijn doen getrouw (Numeri 23: 19).

5. Hij heeft a) gerechtigheid en gericht lief; Hij richt al Zijn werk naar des mensen gedrag en stelt een perk aan alle onrechtvaardige verdrukking; de aarde die Hij tot ene "goedhartige moeder" gemaakt heeft, welke ons dagelijks voedt en allerlei rijkelijk te genieten geeft (1 Tim. 6: 7), is vol van de goedertierenheid des HEREN 1), (Psalm 119: 64).

a) Psalm 45: 8. Hebr. 1: 9.

1) Ofschoon Gods gerechtigheid, om Zijn Naam groot te maken, prikkel genoeg moest zijn, is echter Zijne goedheid een nog scherper prikkel, dewijl naarmate iemand Hem ervaart als den Algoede en Barmhartige, hij meer wordt aangezet om Hem te vrezen. Verder over alle goedertierenheid Gods spreekt hij, welke Hij verspreidt over het gehele menselijk geslacht. Daarom zegt de Profeet, dat waarheen wij onze ogen ook wenden, wij die wijd en zijn ontmoeten..

1) Hij had, indien het Hem behaagd had, elke zaak, die wij proefden, bitter, alles wat wij zagen, walgelijk, alles wat wij aanraakten, een angel, elke reuk een stank, elke toon een wanklank kunnen maken.

6. En gelijk Zijne goedheid de aarde voornamelijk tot plaats harer openbaring heeft, zo openbaart zich weer Zijne almacht op het heerlijkst aan den hemel en op de aarde bijzonder aan de zee. Door het woord des HEREN zijn de hemelen gemaakt 1), in die heerlijke gedaante en volledige schoonheid (Genesis 1: 1), en door den Geest Zijns monds, die aan de dode stof leven en adem inblaast, al hun heir 2), dat zowel in zichtbare als onzichtbare machten bestaat (Psalm 24: 10. 1 Samuel 1: 3).

1) Reinh. Bakius (de standvastige en verstandige leraar van Maagdenburg en Grimma in den dertigjarigen oorlog) maakt bij ons vers de opmerking: "De grote schilders en beeldhouwers der ouden waren gewoon op hun meesterstukken den bescheiden titel te plaatsen: "Apelles, Polycletus maakte het" om door dit imperfectum (onvolmaakt verleden tijd) uit te drukken, dat het ten allen tijde geoorloofd was, het te verbeteren, wanneer aan hun werk iets ontbrak; daar echter aan Gods werk niets ontbreken kan wordt hier gezegd: "de hemelen zijn gemaakt.".

Laat iemand ene wereld maken, zei Augustinus, en hij zal een God zijn; daarom heeft ook de Kerk tot haar eerste geloofsartikel gemaakt: Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde.

2) De verhevenheid van dit woord van den Psalmist heeft ook de heidense dichter Longinus (een Platonist uit Athene, geb. 213 na Chr.) in zijn geschrift peri ufouv (over het verhevene) erkend..

7. Hij, de Heere, vergadert de wateren der zee als op enen hoop, zodat zij zich niet meer over de gehele aarde kunnen uitstorten, gelijk dit in den beginne was (Genesis 1: 2, 9 v. Psalm 104: 9); Hij stelt den afgronden, de diepe stromen, den bruisenden watermassa's schatkameren 1), diepten waar zij als in kameren bewaard en ingesloten zijn.

1) De dichter verheerlijkt hier den Heere als den Schepper der wereld en daarom wijst hij op die grote wonderen, den hemel boven ons en de zee beneden. Gelijk de korenhoop uitsteekt boven de aarde, alzo steken ook de golven, vast te zamen gehouden, boven het vaste land uit. Het is duidelijk, dat hier onder schatkameren verstaan moeten worden, de bedding der zee.

8. Laat de ganse aarde zulk ene almacht erkennen en voor den HEERE vrezen; laat alle inwoners van de wereld, die niet tot het ware volk van God behoren, voor Hem schrikken 1).

1) Alle kinderen der mensen moeten hierdoor tot Gods ere en dienst genoopt worden. Deze macht vervulle hen met ontzag, gelijk het eeuwig Evangelie, dat als een reden opgeeft, waarom men God dienen en aanbidden moet, omdat Hij, n.l. hemel, aarde en zee geschapen heeft..

9. Want, gelijk de geschiedenis der wereldschepping in Genesis 1 zo duidelijk toont, en het wonder van het onderhouden der wereld nog dagelijks bekend maakt, Hij spreekt en het is er, wat Zijn mond gesproken heeft; Hij gebiedt en het staat er, wat Hij met Zijn bevel in wezen roept, gelijk een gehoorzame dienaar, dien zijn heer roept (Psalm 119: 91).

Wat kan ene macht niet doen, die door een woord de wereld gemaakt heeft? (Rom. 4: 17)..

Geen geschapen macht, hoe groot en hoe hardnekkig, om hem tegen te staan, kan hem in genendeel of opzicht, in de uitvoering van Zijn werk verhinderen. Gene omwentelingen van tijden kunnen Hem van maatregelen doen veranderen, en in allerlei geval, zelfs hoe verbaasd het ons mag voorkomen, wordt Zijn eeuwige Raad vervuld en niets kan dit ooit voorkomen. Welk een vermaak moet dan de godvruchtige ziele bevangen, als zij deswege God de ere en den lof toebrengt, hoe gerust en vergenoegd moet dit Opperbestier der Godheid vervullen, haar doen zijn, in alle hare omstandigheid, als wetende, dat Zijne oneindige Wijsheid zorge voor hen draagt!.

10. Welke macht Hij over de kinderen der mensen heeft, bewijst Hij door de wijze, waarop Hij de wereld regeert a). De HEERE vernietigt den raad der heidenen, wanneer de vijanden der Kerk menen, dat zij tonnen vol schranderheid in hun beraadslagingen hebben, dan boort

Hij een gat in den bodem, of Hij slaat dien in elkaar; Hij breekt de gedachten der volken, zodat zij in hare uitkomst blijken gedachten der onmacht te zijn.

a) Jes. 19: 3.

11. Maar a) de raad des HEEREN bestaat in eeuwigheid, de gedachten Zijns harten, die het heil van Zijn volk en daarin het heil der wereld bedoelen, bestaan van geslacht tot geslacht. Wie toch zou Zijne hand kunnen afwenden?

a) Spreuken 19: 21; 21: 30. Jes. 14: 24; 46: 10.

Al wilden alle duivels tegenstand bieden, zo zal toch zonder twijfel God nooit teruggaan; wat Hij Zich voorgenomen heeft en wat Hij wil hebben, dat moet toch eindelijk tot zijn doel komen..

12.

II. Vs. 12-22. Hier is niet alleen de heerlijkheid des Heeren op zich zelf, welke de gemeente moet dringen en bewegen tot Zijnen lof; zij is toch Zijn volk, het volken Hem, onder wiens bijzondere Voorzienigheid alles op aarde staat; zij heeft aan Hem ene sterkere bescherming, dan de grootste wereldse macht zijn zou. Zij is zijn oogmerk en het doel van al Zijne wegen, en daarom onder Zijne regering zo veilig en geborgen, dat geen doodsgevaar haar mag verschrikken; zij heeft slechts nodig Hem als hare hulp en haar schild te erkennen, en ook in Hem de bron harer vreugde te bezitten, haar geloof en Zijne genade komen elkaar tegemoet.

12. a) Welgelukzalig is het volk, diens God de HEERE is; het volk, dat Hij zich ten erve verkoren heeft.

a) Deuteronomium 33: 29. Psalm 65: 5; 144: 15.

Dit is de hoofdzin, die voorop gesteld is, op welken het volgende betrekking heeft. "Volk van God-wil David zeggen-laat u toch niet door de wereld overreden, als ware de troon, op welken uw Koning hoog boven de aarde troont, een leuningstoel! Neen het is een troon, een rechterstoel, van welken met verheven blik de lotgevallen der wereld geregeerd worden. Geloof slechts vast, volk van God! dat alles onder den openbaren of verborgen invloed van Zijne macht staat; niet slechts de werken der mensen, van welke het duidelijk is, dat de uitkomst nooit in hun handen licht, maar zelfs de opwellingen van hun harten, die Hij met blindheid kan slaan; het verstand der verstandigen kan Hij dwaas en de harten der onmondigen wijs maken. Volk van God! geloof den schijn niet, volgens welken de koningen veldslagen winnen door hun macht en de krijgslieden door hun paarden, dat alles is slechts schijn. Want daar alles, wat op aarde kracht en macht heeft, deze slechts ter leen heeft van Hem, die de wereld regeert, zo kan Hij die terugnemen, wanneer Hij wil en geven aan wien Hij wil; zo werden alle overwinningen op aarde slechts door Zijne kracht behaald.".

1) Passend volgt dit vers op het voorgaande, dewijl er weinig voordeel aan was, wat hij over de eeuwigdurendheid van den Raad Gods had gezegd, indien dit niet op ons betrekking had. Derhalve de Profeet uitroepende, dat zij gelukkig zijn, die God in Zijn bescherming heeft genomen, Wiens Raad hij zo even in herinnering heeft gebracht, zegt ons nu, dat deze niet verborgen is, maar van kracht is en gezien wordt tot het heil der Kerk. En zo zien wij, dat niet zij, die koud de macht Gods in beschouwing nemen, maar die er hun gebruik van maken voor het tegenwoordige, eerst in waarheid erkennen, dat Hij is de Bestierder der wereld..

12.

II. Vs. 12-22. Hier is niet alleen de heerlijkheid des Heeren op zich zelf, welke de gemeente moet dringen en bewegen tot Zijnen lof; zij is toch Zijn volk, het volken Hem, onder wiens bijzondere Voorzienigheid alles op aarde staat; zij heeft aan Hem ene sterkere bescherming, dan de grootste wereldse macht zijn zou. Zij is zijn oogmerk en het doel van al Zijne wegen, en daarom onder Zijne regering zo veilig en geborgen, dat geen doodsgevaar haar mag verschrikken; zij heeft slechts nodig Hem als hare hulp en haar schild te erkennen, en ook in Hem de bron harer vreugde te bezitten, haar geloof en Zijne genade komen elkaar tegemoet.

12. a) Welgelukzalig is het volk, diens God de HEERE is; het volk, dat Hij zich ten erve verkoren heeft.

a) Deuteronomium 33: 29. Psalm 65: 5; 144: 15.

Dit is de hoofdzin, die voorop gesteld is, op welken het volgende betrekking heeft. "Volk van God-wil David zeggen-laat u toch niet door de wereld overreden, als ware de troon, op welken uw Koning hoog boven de aarde troont, een leuningstoel! Neen het is een troon, een rechterstoel, van welken met verheven blik de lotgevallen der wereld geregeerd worden. Geloof slechts vast, volk van God! dat alles onder den openbaren of verborgen invloed van Zijne macht staat; niet slechts de werken der mensen, van welke het duidelijk is, dat de uitkomst nooit in hun handen licht, maar zelfs de opwellingen van hun harten, die Hij met blindheid kan slaan; het verstand der verstandigen kan Hij dwaas en de harten der onmondigen wijs maken. Volk van God! geloof den schijn niet, volgens welken de koningen veldslagen winnen door hun macht en de krijgslieden door hun paarden, dat alles is slechts schijn. Want daar alles, wat op aarde kracht en macht heeft, deze slechts ter leen heeft van Hem, die de wereld regeert, zo kan Hij die terugnemen, wanneer Hij wil en geven aan wien Hij wil; zo werden alle overwinningen op aarde slechts door Zijne kracht behaald.".

1) Passend volgt dit vers op het voorgaande, dewijl er weinig voordeel aan was, wat hij over de eeuwigdurendheid van den Raad Gods had gezegd, indien dit niet op ons betrekking had. Derhalve de Profeet uitroepende, dat zij gelukkig zijn, die God in Zijn bescherming heeft genomen, Wiens Raad hij zo even in herinnering heeft gebracht, zegt ons nu, dat deze niet verborgen is, maar van kracht is en gezien wordt tot het heil der Kerk. En zo zien wij, dat niet zij, die koud de macht Gods in beschouwing nemen, maar die er hun gebruik van maken voor het tegenwoordige, eerst in waarheid erkennen, dat Hij is de Bestierder der wereld..

13. De HEERE, de alwetende Regeerder der wereld, schouwt uit den hemel (Psalm 14: 2), en ziet alle mensenkinderen in hun werken en bedoelen.

14. Hij ziet uit van Zijne vaste woonplaats, van den hemel, Zijne troonzaal, op alle inwoners der aarde, dat Hij ze bewake en in Zijne macht behoude.

14. Hij ziet uit van Zijne vaste woonplaats, van den hemel, Zijne troonzaal, op alle inwoners der aarde, dat Hij ze bewake en in Zijne macht behoude.

15. Hij formeert hun aller hart 1) (Zach. 12: 1. Spreuken 21: 1), Hij bestuurt het zelfs bij de boze gedachten, die daarin opstijgen (2 Samuel 24: 1); Hij let op al hun werken, en richt wat zij ondernemen zo in, dat het Zijn wereldplan, dat voor Zijn volk een plan des heils is, moet dienen.

1) Ziet daar onzen troost als ouders. Kunnen wij het hart onzer kinderen formeren? Neen, dat is het werk van God. Zo moeten wij hen dan Gode opdragen en bidden: "O God, formeer Gij hun hart!" Het onophoudelijk verbieden der kinderen, om dat niet te smaken, en dit niet aan te raken, baat op zich zelven niet. Al trekken wij hen nog zulk een stijf keurslijf aan, het helpt niet tot hunnen groei, maar knelt hen alleen. Maar hen in de tegenwoordigheid Gods te stellen, en te zeggen: "God ziet het, en zal er u eenmaal rekenschap van vragen" dat heeft klem..

De Formeerder van alle menschenharten heet Jehova, gelijk Zach. 12: 1, vergel. Spreuken 24: 12, als hun Schepper. Als zodanig is Hij het ook, die op alle wenken der mensen acht geeft, wat Hij vormt voor hun ontstaan in de door Hem gevormde werkplaats der Kerk. Op gehoorvolle wijze wordt ieder mens bij den aanvang des levens bezield met den geest. God is de Vader des Geestes. Daarom juist is al wat bestaat besloten in Zijne alwetendheid en almacht. Hij houdt toezicht over alles, en maakt alles dienstbaar aan de oogmerken van zijn wereldplan, het plan tot heil des volks. Zonder Hem geschiedt niets, alles door Hem. De zegen des konings, het behoud van den held, zijn niet hun eigen werk. Hun grote legermacht of lichaamskracht vermag niets zonder God, die ook in de zwakken machtig zijn kan. Ook het strijdpaard is voor de overwinning een veelbelovend, maar niets uitvoerend ding; niet zijn grote kracht is het, die den ruiter kan redden, van Jehova is de zegen, Hij verleent ze aan wien Hij wil..

16. Een koning wordt niet behouden in den strijd, verkrijgt de overwinning niet door een groot heir, dit is slechts tweede oorzaak, de eerste en laatste is integendeel God, die ook in de zwakken machtig kan zijn, als Hij het wil; een held, wanneer hij grote dingen doet (2 Samuel 21: 15 vv.), wordt niet gered door grote kracht, alsof het zijn eigen werk ware, wat hij verricht; maar gelijk God hem de kracht gegeven heeft, zo moet Hij ook in elk bijzonder geval de uitwerking en het gevolg verlenen.

In den strijd bij Arbela werd het getal der Perzen gerekend tussen de vijf honderd duizend en een millioen mensen, maar zij werden geheel geslagen door Alexanders leger van vijftig duizend, en de vroeger zo machtige Darius was spoedig overwonnen. Napoleon voerde meer

dan een half millioen mensen in Rusland, maar de ontzaglijke winter maakte het leger tot een wrak, en de bevelhebber was spoedig een gevangene op de eenzame rots van St. Helena. Dit vers is door de geschiedenis bewaarheid. De sterkste legers smelten als sneeuwvlokken, wanneer God tegen hen is..

16. Een koning wordt niet behouden in den strijd, verkrijgt de overwinning niet door een groot heir, dit is slechts tweede oorzaak, de eerste en laatste is integendeel God, die ook in de zwakken machtig kan zijn, als Hij het wil; een held, wanneer hij grote dingen doet (2 Samuel 21: 15 vv.), wordt niet gered door grote kracht, alsof het zijn eigen werk ware, wat hij verricht; maar gelijk God hem de kracht gegeven heeft, zo moet Hij ook in elk bijzonder geval de uitwerking en het gevolg verlenen.

In den strijd bij Arbela werd het getal der Perzen gerekend tussen de vijf honderd duizend en een millioen mensen, maar zij werden geheel geslagen door Alexanders leger van vijftig duizend, en de vroeger zo machtige Darius was spoedig overwonnen. Napoleon voerde meer dan een half millioen mensen in Rusland, maar de ontzaglijke winter maakte het leger tot een wrak, en de bevelhebber was spoedig een gevangene op de eenzame rots van St. Helena. Dit vers is door de geschiedenis bewaarheid. De sterkste legers smelten als sneeuwvlokken, wanneer God tegen hen is..

17. Het paard, het strijdros feilt ter overwinning; naar het uiterlijke vermag het veel, in waarheid echter niets, en het bevrijdt niet door zijne grote sterkte, (Spreuken 21. 31).

Wanneer nu zulk ene almacht dengenen, die God niet vrezen, slechts verschrikkelijk kan zijn, hoe troostrijk is zij daarentegen voor hen, die op Zijne goedheid mogen hopen, vs. 18 en 19. Zo vertrouwt zich Gods volk den Heere toe; het verheugt zich in zulk enen God en vertrouwt op Zijnen naam. (vs. 20-22)..

De inhoud van dezen Psalm is voornamelijk de verkondiging van Gods oppermacht en vrijmacht. Al de kracht is in God, en komt van God. Tegen alles nu is niets te doen. En dit is niet enkel waar op het gebied der natuur, maar ook op het gebied der genade. Tegenover dat alles van God en Christus staat het niets van den mens. En toch maakt deze godsdienst, hoe ongelofelijk het voor de ongelovigen ook zij, gene zorgeloze mensen, maar juist de meest ijverige arbeiders in Gods wijngaard. Is het gene wonderbare godsdienst? Wat verstand zou haar hebben kunnen uitvinden, dan het verstand van God alleen? Zij weet niets van eigen kracht; alles doet de Heere alleen, en toch weet zij ook niets van lijdelijkheid, maar spreekt gedurig van geloven, bidden, worstelen en volharden tot den einde toe. Men bestudere slechts het evenwichtstelsel der Schrift, en men zal zich verwonderen. Gelijk in de natuur altijd twee krachten tegen elkaar overstaan, die elkaar in evenwicht houden, zo ook de Schrift. Het blijft een strijd om in te gaan, een worstelstrijd tot den bloede, en toch, de zaligheid is niet uit de werken, maar uit den Roepende. Ja, hoe meer een mens gevoelt, dat hij niets kan doen, des te meer gevoelt hij, wat God in hem kan doen en doet. Doch dit moet bij ondervinding gekend worden. Er zijn tegenstrijdigheden in de leer, die zich in de praktijk harmonisch oplossen. De leer van Gods vrijmacht en van ‘s mensen vrijen wil leveren ene menigte zulke tegenstrijdigheden op, maar in de praktijk bestaan zij niet..

18. Ziet, des HEREN a) oog is over degenen, die Hem vrezen, op degenen, die (Jes. 29: 7), op Zijne goedertierenheid hopen

a) Job 36: 7. Psalm 34: 16. 1 Petrus 3: 12.

De zwakste der gelovigen, de minste der heiligen heeft reden om te hopen. Het Evangelie is zo ingericht, het verbond zo geregeld. God heeft zulk een ruimen maatregel genomen, dat ieder van hen "goede hoop in genade" (2 Thessalonicenzen. 2: 16) mag hebben. Allen, die van die soort zijn, hebben de toestemming worden opgewekt, ja bevolen te hopen. Hun hopen verheugt God, gelijk het een troost voor hen zelven is.

19. Om hun ziel van den dood te redden (Psalm 7: 6), niet alleen in oorlogstijd maar uit elk gevaar, en om hen bij het leven te houden in den honger.

20. Onze ziel, zo zeggen dan wij, die tot het volk in vs. 12 behoren, verbeidt den HEERE, (Genesis 49: 18), Hij is onze hulp en ons schild (Deuteronomium 33: 26, 29).

Antigonus, koning van Syrië, was gereed om slag te leveren tegen het eiland Andros; hij zond een smaldeel uit, om de bewegingen van zijne vijanden gade te slaan en hun sterkte op te nemen. Toen dit terugkeerde berichtte het, dat zij meer schepen hadden, en die beter bemand waren dan de zijne. "Wat," zei Antigonus, "dat kan niet zijn, quam multis meipsum opponis, voor hoe velen rekent gij mij?" bedoelende, dat de waardigheid van een aanvoerder tegen velen opwoog, voornamelijk wanneer die met kracht en ervaring was toegerust. En waar is macht, waar is kennis als bij God? Hij is Heer der heirscharen, bij Hem alleen is macht om Israël te bevrijden uit al zijne benauwdheden. Hij kan het doen, Hij wil het doen, Hij zal het doen. Hij is wijs van hart, en machtig van arm; buiten Hem is er geen redder, geen bevrijder; Hij is een schild voor de rechtvaardigen, een sterkte voor de zwakken, ene toevlucht voor de verdrukten. Hij is instar omnium, alles in allen, en wie is Hem gelijk in de gehele wereld?

21. Hij is bovendien ons Eén en ons Alles; want ons hart is in Hem verblijd, die de enige bron onzer vreugde is, omdat wij op den naam Zijner heiligheid 1) vertrouwen, in welken al onze hulpe is.

1) Of, Zijn heiligen Naam. Die Naam is voor Gods volk de steun en sterkte, het voorwerp van geloof en hoop, maar ook van liefde. Dewijl God Zijn Naam heeft geopenbaard en in Zijn Naam Zijn Wezen, daarom kan de Kerk van alle eeuwen van dien Naam zo zeker en vast alles verwachten; wat zij nodig heeft, ook in donkere lotsbedelingen. Daarom bidt de dichter ook in vs. 22: "Uwe goedertierenheid, Heere! zij over ons, gelijk als wij op U hopen."

22. Uwe goedertierenheid; HEERE! zij over ons. Gij hebt ons doen vertrouwen op dien zegen; zal dat vertrouwen, o God der waarheid! niet beschaamd worden? Sterk den zegen, gelijk als wij op U hopen.

De rechtvaardige verklaart hier zijn vast besluit, om in geloof en geduld te volharden, wachtende op de komst van zijn Heer en Redder, de hoop der Kerk was altijd op den Messias.

Van ouds bad zij om de genade van Zijne eerste komst, nu verwacht zij Zijne tweede. Vergun ons, o Heere, te hopen op hetgeen, waarin wij nooit teleurgesteld zullen worden.

Gods genade is op ons, naar de mate, dat wij op Hem hopen.

3. *Beth*. Mijne ziel zal zich beroemen in den HEERE, als in hem, die mijne hulp en mijn God is (Psalm 42: 12); de zachtmoedigen, die gebogen gaan onder harte-leed, zullen het horen, wat ik tot Zijne eer te zingen en te zeggen heb, en zullen verblijd zijn, wanneer zij hetgeen aan mij geschiedt als ene voorzegging van eigen heil erkennen.

1) Onder zij, zachtmoedigen hebben wij hier te verstaan, de verootmoedigden, die gebogen gaan onder den druk der ellende en neergebogen zijn onder de kastijdende hand Gods.

Zie Kantt. Psalm 10: 17.

4. *Gimel*. Maakt daarom, alle gij vromen! den HEERE met mij groot, en laat ons, daar wij toch één zijn als kinderen van een God, en één leed en ene vreugde gevoelen, zijnen naam samen verhogen.

Even als onze schoonste, geestelijke liederen, hoewel bijzondere omstandigheden tot het ontstaan aanleiding gaven, toch niet over deze handelen, maar tot ene algemene klacht, of algemenen lof Gods opklimmen, zo prijst ook deze Psalm niet de bijzondere redding, maar spreekt den lof uit van God, die de ellendigen hoort..

Deze Psalm was in de oude kerk de communiepsalm, waartoe het woord vs. 9 hem bijzonder geschikt maakte.

5. *Daleth*. Ik heb den HEERE gezocht in het gebed, dat men in Psalm 56 lezen kan, en Hij heeft mij geantwoord, door verhoring met de daad, en mij Uit al mijn vrezen gered, daar ik bij mijne wegvoering naar Achis (1 Samuel 21: 11 vv.) geen ander lot voorzag, dan dat ik of door der Filistijnen wraak zou bezwijken, of aan Saul, mijnen dood-vijand zou overgeleverd worden.

6. *He. Van*. Zij hebben op Hem gezien, gelijk een kind in groten nood naar vader of moeder om hulp uitzien, ja Hem als een waterstroom aangelopen, in gebeden en smekingen met Hem worstelende, en hun aangezichten zijn niet schaamrood geworden, zodat de vervolgers beschaamd moesten heengaan.

Liever: "Die op Hem gezien hebben en Hem als een waterstroom hebben aangelopen, zijn niet schaamrood geworden." Het kan ook overgezet worden (de Wette): "Die op Hem zien, worden verhelderd en hun aangezicht mag niet schaamrood worden.".

Dat is Christus of Gods heerlijkheid in Hem; die daarop ziet zal niet verstoten worden. Het is hun geloof, dat uitgedrukt wordt door hun zien op Hem, dat ene daad van vertrouwen is, voortkomende uit een kennen van wie en wat Hij is. Het gevolg is, dat zij verhelderd zijn, dat

zij nieuwe gemeenschap van geestelijk, reddend, verfrissend licht van Hem ontvangen en bijgevolg van alle andere genadegiften; alzo is hun geloof niet beschaamd. Wij moeten niet vertragen geestelijke vereniging te zoeken in de oefening van hetzelfde geloof. Van dit zien naar Christus, van dit aanschouwen Zijner heerlijkheid hangt onze gehele redding af, en daarom is voor alles nodig, alzo te doen. Dit is de leiding door den Heiligen Geest gegeven, om Hem te bereiken.

7. *Zain*. Het is zo geweest, gelijk in vs. 5 gezegd is. Ik heb bevonden, dat het in vs. 6 gezegde waar is. Deze ellendige, ik David, de rechtvaardig ellendige, de buitengewoon ellendige, de diep ellendige riep, en de HEERE hoorde 1); en Hij verloste hem uit al zijne benauwdheden.

1) Hij was een gering man, naar wie niemand zag, toch was hij welkom bij den troon der genade; de Heere hoorde hem, nam kennis van zijn lot en zijne gebeden, en redde hem uit alle benauwdheden. God wil acht slaan op het gebed van den ellendige. (Psalm 102: 17 zie Jes. 57: 15)..

8. *Cheth*. Ik heb het bovendien dikwijls genoeg in mijn leven ondervonden, dat waar de nood het hoogste is, Gods hulp het meest nabij is. De Engel des HEREN, niet enig engel, maar het Woord, de grote openbaarder Gods (Genesis 16: 7 vv., 18: 2 vv., 21: 17 vv., 22: 11 vv.; 31: 11; 48: 16. 3: 2 vv., 14: 19; 23: 20 vv., 33: 14.), legert zich met het hemelheer, welks bevelhebber Hij is (Jozua 5: 14), rondom degenen, die Hem vrezen; en rukt hen uit 1), uit hunnen nood en hun ellende (Genesis 32: 1 vv. 2 Koningen 6: 17. Psalm 91: 11 vv.).

1) Hier is van toepassing, dat de gelovigen hiervan zeker overtuigd zijn, dat, ofschoon zij aan vele ellenden onderworpen zijn, God echter hun getrouwe Bewaker is van hun leven. Maar opdat hij te meer hen in hun hoop bevestige, voegt hij er niet te vergeefs bij, dat zij door de hand en zorg der Engelen beschermd worden, die Hij wil behouden. Het zou wel voldoende zijn, om aan God enig en alleen die macht toe te schrijven, maar om onze zwakheden te hulpe te komen, verwaardigt Hij zich, om Zijne Engelen als dienaren te gebruiken. En niet weinig zet dit kracht bij, om ons geloof te bevestigen, dewijl de ontelbaar velen Gode gehoorzaam zijn, zo dikwijls Hij ons hulp wil verschaffen. Ja, de Engelen, die genoemd worden hemelse vorsten en krachten, altijd er op aangelegen om ons leven te beschermen, dewijl zij weten, dat dit ambt hun is opgedragen. En God wordt naar waarde wel genoemd een muur voor Zijn Kerk en een vaste burg, maar de aanwezigheid van Zijne hulp drukt Hij uit in Zijne Engelen, om zich te schikken naar ons onverstand. Overigens, wat Hij omtrent een Engel in het enkelvoud zegt, geldt voor allen, dewijl zij allen genoemd worden gedienstige Geesten, om onze zaligheid te bevorderen. De slotsom nu is deze, dat, ofschoon vele vijanden ons bestrijden en vele ongevallen ons belagen, de Engelen Gods echter met een onoverwinnelijke kracht Gods gewapend, zich om ons legeren en van alle zijden hun hulp opstellen, om ons van alle rampen te bevrijden..

De Engel des Verbonds, de Heere Jezus, aan het hoofd van alle hemelse legerscharen, omringt met Zijne wapenen de woningen der heiligen. Even als legerscharen zijn de dienende geesten geschaard rondom de uitverkorenen des Heren, om te dienen, te verdedigen en te vertroosten..

De Engel des Heren is in dit Psalmenpaar (Psalm 34 en 35) in zijn tweevoudigen aard voorgesteld als een Engel van genade en een Engel des gerichts (Psalm 35: 6). Deze Psalmen kunnen in dit opzicht vergeleken worden bij het twaalfde hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen, waar de Engel des Heren zich openbaart in de verlossing van Petrus en in het doden van den vervolger Herodes Agrippa.

Hier is door den Engel van Jehova de tegenwoordigheid van Christus in de kerk bedoeld, even als van ouds in het leger van Israël, en de dienst der geschapen geesten voor degenen, die de zaligheid beërven, als in het geval van Eliza (2 Koningen 6: 17).

Engel des Heren was voor den vromen Israëliet, dus ook voor den man naar Gods harte, een liefelijke naam. Die naam wekte een lieflijke herinnering bij hem op. Want de Engel des Heren had Israël geleid door de woestijn naar het Kanaän der ruste hier beneden. En hoe dit volk ook afweek en murmureerde, ja diep zondigde tegen den Heere, toch in de vuur- en wolkkolom had Israël het bewijs, dat de Heere hen niet deed naar de zonde en niet vergold naar de overtredingen. De Engel des Heren bleef onder allerlei omstandigheden aan de spitse van het volk.

9. *Teth*. Ondervindt dan ook, gij anderen, wat ik ervaren heb, opdat gij leert kennen, wat ik leerde kennen. Smaakt en ziet, dat de HEERE goed is voor dien, die op Hem wacht, en voor de ziel, die naar Hem vraagt (Klaagt. 3: 25); welgelukzalig is de man, die op Hem betrouwt, want zulk een zal nooit tot schande worden (Psalm 31: 2; 71: 1).

Het "smaakt en ziet" nodigt als het ware tot een kostelijk maal, dat reeds lang gereed stond. De imperatieven hebben ene niet paraenetische (vermanende) maar belovende betekenis..

Het smaken (Hebr. 6: 4 vv. 1 Petrus 2: 3 vóór het zien; want geestelijke ervaring leidt tot geestelijke kennis en omgekeerd..

Hij leert als David kennen, die als David lijdt.

10. *Jod*. Vreest den HEERE, gij Zijne heiligen! die u van de wereld afgezonderd hebt, en als volk van Zijn eigendom geroepen zijt, om Hem te dienen (1 Petrus 2: 9); want die Hem vrezen, hebben geen gebrek 1) (Psalm 33: 18 vv., 37: 19).

1) Hier vermaant hij de gelovigen, opdat zij den deur van Gods genade mogen openen tot heiligheid en het beoefenen van de gerechtigheid. Wij weten hoe de mensen in het algemeen zich laten zien, dat men óf tot bedrog, óf tot schurkerij, óf tot onrechtvaardige wreedheid geneigd is. Er kan hun niet iets geschieden of de begeerte prikkelt de gelovigen, om met de wolven te huilen in het bos. Maar opdat zij zich nu vrijhouden van alle onrecht en echter de publieke manier om te leven hen als een stormwind voortsleurt, menen zij, dat zij door de noodzakelijkheid genoeg verontschuldigd worden.

Deze beproevingen legt David nu een teugel aan..

11. *Caph*. De jonge leeuwen, de machtigen en rijken (Job 4: 10 vv.), lijden armoede, en hongeren, ondanks den groten voorraad, dien zij op onrechtvaardige wijze zamen brengen (Psalm 37: 20), maar die den HEERE zoeken hebben geen gebrek aan enig goed, hoewel zij dikwijls veel moeten lijden (vs. 20; Psalm 23: 1,4, Luk. 22: 35 vv.).

Dikwijls is het niet goed voor iemand om van aardse zegeningen omringd te zijn, gelijk sterke drank niet goed is voor zwakke hersenen. Ja, indien een, die God zoekt aan iets gebrek meent te hebben, kan hij er zeker van zijn, dat het niet goed voor hem is, en dan is het beter dat hij het mist dan dat hij het bezit. Welk verstandig mens zal klagen over het gemis van datgene, dat hem, zo hij het bezat, in plaats van voordelig, nadelig zou zijn? Het is gelijk een zwaard voor razenden, of een mes voor een kind. Gemis, als het geheiligd wordt, is een krachtig middel om in ons levensverbetering te wekken; het dringt tot gebed, het wendt van de wereldliefde af, het houdt ons steeds bereid tot den geestelijken strijd, het ontdekt of wij ware gelovigen of huichelaars zijn, het voorkomt, dat groter kwaad van zonde en straf tot ons komen, het maakt nederig, gelijkvormig aan Christus, ons hoofd, vermeerdert ons geloof, onze dankbaarheid, onze geestelijke wijsheid en desgelijks ons geduld.

Macht hebben en sterk zijn is niet genoegzaam om verzadigd te worden en welvaart te genieten. De leeuw, al staan hem muil en klauwen ten dienste, moet dikwijls gebrek hebben, terwijl de machteloze en ellendige, die gene andere toevlucht heeft dan bij den Heere, zich kan verzadigen..

12.

II. Vs. 12-23. Op het loflied volgt ene onderwijzing: David wendt zich tot de gelovigen, spreekt die aan, en zegt, dat hij hun de kunst ook wil leren, hoe zij een rustig leven kunnen hebben en voor vijanden kunnen veilig zijn. Deze kunst bestaat in godsvrucht, en dat men zijnen mond wel beware, niets kwaads doe en den vrede najage; daarop zal volgen verhoring des gebeds, redding uit elk gevaar, de genadige tegenwoordigheid, bijwoning en troost Gods, den Beschermer van lichaam en van leven..

12. *Lamed*. Komt, gij kinderen! hoort naar mij 1); ik zal U des HEREN vreze leren, en u niet alleen tonen, wat zij is, maar voornamelijk ook de krachtigste gronden aanvoeren, die u daartoe moeten bewegen en opwekken.

1) Dit is de tedere aanspraak van den in Gods wegen ervaren meester aan allen en een iegelijk. Vergelijk Spreuken 1: 8; 10: 15.

De Psalmist onderneemt de vreze des Heren te leren; deze sluit alle deugden van den godsdienst in. Wij moeten naarstig zijn, om deze bede aan ons en aan onze kinderen te leren. Laten de jeugdigen beginnen de vreze des Heren te leren, indien zij den waren troost en hierna het eeuwige leven begeren, zij zullen het gelukkigst zijn, die het vroegst beginnen zulk enen goeden meester te dienen..

Gij kent uwe aardse ouders, ja maar zorgt, dat gij uwe hemelse kent; Gij kent de vaders naar het vlees, maar zoekt den Vader der geest te kennen. Gij zijt ervaren, waarin ook, in de Odon van Horatius, de eclogae van Virgilius, de Oratie's van Cicero; maar o, zoek verstand te krijgen in David's Psalmen, in Salomo's Spreuken en de overige boeken der Heilige Schrift. Het Manna moest in den morgen verzameld worden. Aurora musis amica, de morgen is de vriend der Muzen. O ken uwen Schepper in uwe kindsheid. Die mij vroeg zoeken zullen mij vinden. (Spreuken 8: 17).

13. *Mem*. a) Wie is de man, die lust heeft ten leven, die dagen lief heeft, om het goede te zien? Wie verlangt waarachtig gelukkig te zijn?

a) 1 Petrus 3: 10.

De zegen van het leven ligt niet in de lengte, maar in het gebruik. Hij leeft soms het langst, die het kortst leeft.

14. *Hun*. Zeker wil ieder dezen zegen. Ik zal u dan het enige middel noemen, om dat geluk te verkrijgen. Bewaar uwe tong 1) van het kwaad, en uwe lippen van bedrog te spreken (Jak. 1: 26).

1) De tong staat in gemeenschap met het hart; zij openbaart naar buiten, wat er binnen in ons is. Bewaar uwe tong, wil dus zeggen: "Bewaar uw hart.".

15. *Samech*. Wijk af van het kwaad 1), en doe het goede (Psalm 37: 27); zoek den vrede, en a) jaag dien na2).

a) Rom. 12: 18. 2 Kor. 13: 11. Hebr. 12: 14.

1) Ga van het kwade weg. Houd er niet alleen uwe handen af, maar uzelven geheel en al. Leef niet naast het pesthuis, vermijd het hol van den leeuw, ontwijk het hol van den ander, Plaats een afstand tussen u en de verzoeking..

2) Daar het "Vreest God" geïndividualiseerd (in bijzonderheden verklaard) moet worden, worden de plichten jegens den naaste naar David's gewoonte in 't bijzonder op den voorgrond gesteld, omdat hier de huichelarij, die zo gaarne de belofte, welke haar niet toebehoort, zich toe-eigent, minder speelruimte vinde..

Vrede zoeken en dien najagen is meer dan dien niet verstoren en over tweedracht treuren en klagen, men moet zich op 't herstellen van den vrede toeleggen, er jacht op maken als op 't edelst wild..

16. *Ain*. a) De ogen des HEREN zijn op de rechtvaardigen, en Zijne oren (Psalm 10: 17, 17: 1; 130: 2) tot hun geroep. Hij ziet op hen en verhoort hun gebeden.

a) Job 36: 7. Psalm 33: 18. 1 Petrus 3: 12.

Hij slaat Zijn oog op de rechtvaardigen met de grootste tederheid, zij zijn Hem zo dierbaar, dat Hij Zijne ogen niet van hen kan aftrekken; Hij bewaakt ieder van hen zo zorgvuldig en ijverig, alsof het ‘t enige schepsel in ‘t heelal ware. Ogen en oren zijn beide bij den Heere naar Zijne heiligen gekeerd; Zijn gehele hart is bij hen; zij zijn door anderen veracht, zij worden niet door Hem vergeten. Hun geroep hoort Hij aanstonds, even als ene moeder zonder twijfel haar ziek kindje hoort; het geschreeuw moge gebroken, klagend, ongelukkig, zwak, ongelovig zijn, het Vader-oor vangt aanstonds elk bewijs van klacht of geroep op, en Hij is niet traag in het beantwoorden van de stem Zijner kinderen..

17. *Pe*. Het aangezicht des HEREN is daarentegen tegen degenen, die kwaad doen (vgl. 1 Petrus 3: 10-12), in toorn, om hun gedachtenis van de aarde uit te roeien (Job 18: 17 vv.)

18. *Tsade*. Zij 1), de rechtvaardigen, roepenuit de diepte van de aan zich zelf wanhopende ziel, en de HEERE hoort, en Hij redt hen uit al hun benauwdheden (vs. 5 en 7).

1) Dit woord slaat terug op vs. 16, gelijk de dichter in ‘t algemeen vooral de rechtvaardigen in zijne gedachte heeft, en wat hij van de goddelozen zegt slechts als schaduw in aanmerking komt, die het licht te meer moet doen uitkomen..

19. *Koph*. a) De HEERE is gelijk een geneesheer de kranken, gelijk een herder de schapen, gelijk de leermeester de discipelen, als een vader de kinderen, als een verlosser de gevangenen, als een redder de bestredenen nabij de gebrokenen van harte, nabij hen, die door uit- en inwendige levenservaringen hun onmacht, ellende en zonde recht hebben leren kennen, en Hij behoudt de verslagenen van geest, de verslagenen ten opzichte van hun gemoed, waarin dus al het harde, al wat genade tegenstreeft, geweken is, en dat tot een zachteren grond geworden is, geschikt om het zaad te ontvangen.

a) 2 Tim. 3: 11.

Gebroken harten menen, dat God verre van hen is, wanneer Hij juist het meest nabij is; hun ogen worden gehouden, dat zij Hem, hun besten vriend, niet zien. Inderdaad Hij is met hen en in hen, maar zij weten het niet. Zij lopen heen en weer, zoekende vrede in hun eigene werken, of in bevindingen, of in gesprekken en sluitredenen, terwijl de Heere nevens hen is en de eenvoudige daad des geloofs Hem zal openbaren..

Waren wij meer hopeloos, hulpeloos, meer wezen (Hos. 14: 4), wij zouden meer genade vinden van des Heren Jezus hand. O dat God ons wilde doen ontwaken en dezen dag in de zonde slapende zielen wilde komen wakker schudden. O dat Zijn Woord mocht zijn als een bliksem, die de binnenzijde van uzelven liet zien. O arme zondaar! gij hebt een ondragelijken last van zonde en schuld op uwe ziel liggen, gereed om u neer te drukken in de hel, en toch gij gevoelt het niet, gij hebt den toorn Gods boven uw hoofd hangen wegens de kortheid van uw leven, zodat gij misschien geen jaar, misschien zelfs niet ene maand meer vrij blijft, maar gij ziet het niet, indien gij het zaagt, dan zoudt gij schreeuwen als eens in het veld van Borworth geroepen werd: "Een paard, een paard! een koninkrijk voor een paard!" Zo zoudt gij uitroepen: "Niemand dan Christus, niets dan Christus, tien duizend werelden voor Christus!"

De vromen worden ten opzichte van hunnen gemoedstoestand nader beschreven: Zij komen in hun moeite niet met trotsheid, maar verlost van zelfvertrouwen tot Jehova..

O hoe veel beter is het toch van een verbroken hart en een verslagen geest te zijn, maar daarbij het opzicht en de bewaring des Heren ook over zijne beenderen te genieten, zodat er niet een verbroken wordt (vs. 21), dan wanneer iemand hals en benen moeten verbroken worden, omdat hij niet wil, dat zijn hart gebogen worde.

20. *Resch*. a) Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen 1), daar hij te zamen leeft met de goddelozen, die hem haten en vervolgen, en hij voor zich zelven nog de loutering en beproeving zozeer nodig heeft; maar uit alle die redt hem de HEERE, onder wiens bijzondere zorg hij staat.

a) 2 Tim. 3: 12.

1) Mogen onze smarten vele in getal, hard van aard, lang van duur zijn, Gods genadegiften zijn talrijker, Zijne wijsheid is wondervoller, Zijne macht groter; Hij zal ons uit die alle bevrijden.

Wel onzer, dat het zo is! Want waren de vromen van elk bezwaar en van elke nood voor altijd vrij, hoe zouden de onreine begeerten ons van God aftrekken, hoe zou het geloof verflauwen, de aanroeping Gods ophouden en vleselijke gerustheid de overhand nemen..

Gods kinderen treft vaak nog meer kwaad dan de goddelozen, dan hen, die van God vervreemd, zijn vijanden zijn. Immers, zij delen niet slechts in het gemeen leed der aarde, zoals de zonde in de wereld inkwam, maar zij hebben bovendien de verdrukking en het lijden om Christus wil te verduren, en geen van Gods kinderen ontkomt aan de Vaderlijke roede der beproeving en kastijding tot hun heiliging. Daarom zijn hun tegenspoeden velen, meer dan der goddelozen..

21. *Schin*. Hij, de Heere, bewaart al zijne beenderen a); niet één van die wordt zonder Gods uitdrukkelijken wil en Zijne wijze beschikking gebroken 1).

a) MATTHEUS. 10: 30. Joh. 19: 36.

1) De Christelijke lezer herinnert zich hierbij den Gekruisigde; inderdaad kan het profetische woord des O. Testaments, dat in Joh. 19: 33 vv. aangehaald wordt, evenzo goed beschouwd worden uit onzen Psalm, als uit Exodus 12: 46 genomen. Niet alleen het paaslam, maar enigermate ook al het lijden der rechtvaardigen is ene type (voorbeeld); niet alleen het wezen der godsdienstige symboliek (beeldspraak) wordt in Christus vervuld gezien; niet alleen de geschiedenis van Israël en van David recapituleert (herhaalt in ‘t kor
1) zich in Hem, niet alleen het menselijk lijden wordt bij Hem verdiept tot het diepste punt, maar ook alle den rechtvaardige gegevene beloften worden in Hem, in bijzondere mate vervuld, omdat Hij de Rechtvaardige is in den absoluutsten (volkomensten), de Heilige Gods in een enigen zin..

Het paaslam, waarvan geen been gebroken werd, schaduwde Christus af, van wiens lichaam geen been zou gebroken worden, en op dezelfden tijd schaduwde het vooraf de volkomen bewaring en veiligheid van Christus lichaam, de kerk.

Dit woord is volkomen vervuld in den Christus Gods, maar in zekeren zin ervaren alle gelovigen het. Het is ten slotte ene heerlijke gedachte, dat de vijand niet verder kan gaan en zal gaan, dan de Heere God het toelaat. Een zeker schrijver zegt dan ook terecht: "Er is altijd een uiterst punt, tot waar de vijand komen kan en verder niet. Het vlees van de gelovigen mag gewond, doorboord, ja verscheurd worden, maar tot het innerlijk beendergestel mag de vijand niet doordringen."

22. *Thau*. De boosheid zal de goddelozen doden; in de strikken voor anderen gespannen zullen zij zelf vallen, de natuurlijke gevolgen der zonde zullen hen de bezoldiging doen vinden, al worden zij ook lang gespaard, en die den rechtvaardige haten, zullen schuldig verklaard worden, en zelf in ‘t verderf vallen (Psalm 5: 11).

23. De HEERE verlost daarentegen de ziel Zijner knechten, wanneer zij in ongeluk geraken, dat hen met den dood dreigt, en allen, die op Hem betrouwen, zullen niet schuldig verklaard worden, maar blijken onschuldigen te zijn, en als zodanig zullen zij verschoond blijven.

Wellicht is dit vers evenzeer ene liturgische bijvoeging, als Psalm 14: 7; 25: 22; ten minste komt hier, nadat de rij van de letters van ‘t Hebreeuwse Alfabet doorlopen is de Pe nog eens voor, terwijl het vers den inhoud van den Psalm nog eens in ene korte somma samenvat..

PSALM 35.

GEBED OM REDDING VAN DE WREEDHEID DER VIJANDEN.

1. Een Psalm van David.

Om de bij 2 Samuel 15: 16 opgegevene redenen beschouwen wij dezen Psalm uit den tijd van Absaloms opstand. De meeste uitleggers plaatsen hem in den tijd van de vervolging door Saul, waarvoor hoofdzakelijk de omstandigheid spreekt, dat de gehele Psalm een lyrische uitvoering schijnt te zijn van hetgeen David in 1 Samuel 24: 16 tegen Saul zegt. Intussen heerst aan de andere zijde door den gehelen Psalm ene zo diepe moedeloosheid tegenover de vijanden en vervolgers, en ene zo sterke opgewektheid van gevoel, dat het gebed om de Goddelijke gerichten bij David slechts laat verklaren en rechtvaardigen, wanneer hij in zijne lasteraars en vervolgers niet slechts de tegenpartijen ziet van het hem gegeven Israëlitisch, maar ook van het met hem gegrondveste Messiaanse koningschap. In opstand tegen het eerste personifieerde zich steeds nog de zonde, die niet tot den dood is, en hij kon nog voor hen bidden; in verzet tegen het tweede daarentegen openbaarde zich de zonde tot den dood, bij welke het Anathema op zijne plaats is. (1 Joh. 5: 16). De verwensingen van David zijn, gelijk Delitzsch zegt, ontdaan van hare subjectiviteit, voorspellingen van het einde der verharde vijanden van Jezus Christus en van Zijne gemeente! In dezen zin bidt de Christen die Psalmen mede.

Onze psalm is benevens den vorigen, de enige uit het Psalmboek, waarin "de Engel des Heren" in den bij Psalm 34: 8 genoemden zin voorkomt (zie vs. 5 en 6); de verbintenis van beide Psalmen door op elkaar volging, is dus ene geheel correcte, deze stemt op inwendige verwantschap.

I. Vs. 1-10. Door onrechtvaardigen haat vervolgd, door arglistige belagingen omgeven, en door valse beschuldigingen gekrenkt, roept David den Heere aan, dat die nederzie en Zijne zaak volvoere tegen zijne vijanden, en, door hen in de welverdiende gerichten van Zijnen toorn over te geven, hem vreugde en blijdschap geve, en den triomf na de zware nederlaag. Zijn gebed in dit eerste deel van het lied wordt tot zware verwensingen ten opzichte der tegenpartijen.

Twist HEERE!, als mijn zaakwaarnemer, met mijne twisters, strijd met mijne bestrijders (Jes. 49: 25).

De somma is, dat hij, met leugen overhoopt, door geweld onderdrukt, en gene hulp in de wereld vindende, zijn goeden naam in Gods hand aanbeveelt..

Duidelijk zit David hier in groten angst en kommer. De Psalm begint met een noodkreet uit de diepte der ziele. Overal ziet hij koperen muren, waar hij niet doorheen kan. Sympathie mist hij, door geweld wordt hij onderdrukt. En o, kon hij op dit ogenblik zich maar verzekerd houden van Gods gunst en hulp. Maar het is zo duidelijk mogelijk. Bij de bestrijdingen daarbuiten voegt zich het ongeloof daarbinnen. Het is uit op dit ogenblik met den geloofsroem, dat hij met zijn God springt over een muur. Maar ziet, door Gods genade worden de barensweeën weer gevoeld van een verlevendigd geloof, en het schreien der verbrijzelde ziele laat zich horen in deze woorden: Twist Heere! maar bovenal in die van vs. 3: Zeg tot mijne ziele: Ik ben Uw heil. Ja, David heeft er zo grote behoefte aan, dat God zelf hem als op nieuw komt verzekeren, dat Hij zijn heil is. Want indien hij dit weer gevoelen mag, al staat hij dan ook alleen, al mist hij dan veler sympathie, hij heeft dan toch genoeg. Want God hebbende, bezit hij Alles.

2. Grijp, als mijn krijgsheld, het schild en de rondas1) (Deut 20: 9. 1 Koningen 10: 16), en sta op tot mijne hulp 2).

1) Onder schild hebben wij te verstaan, het kleine armschild, dat gebruikt werd, om elke aanval af te weren. Onder rondas, het schild der zwaar gewapenden, hetwelk het gehele lichaam bedekte en beschutte. Met de spies (vs. 3) ging men tegen den vijand in. David bidt hier, dat de Heere niet alleen hem beschutte, maar ook zijne vijanden voor hem overwinne, ja hun den pas afsnijdde, om hem te overwinnen. Hij smeekt dus, dat de Heere voor hem zij, al wat hem uit de hem omringende gevaren kan bevrijden.

2) Daar de gevaren ons zichtbaar en duidelijk omgeven, zo is Gods verborgene en onzichtbare kracht op zich zelve niet geschikt, om ons van alle vrees en angst te bevrijden, zij moet als het ware vlees en bloed aannemen. Haar gewaad ontleent zij gewoonlijk aan het dan dreigend gevaar. Tegenover de kunsten van leugen en laster wordt God als zaakwaarnemer of patroon

gesteld, die de zaken der Zijnen bestuurt; dreigt het gevaar door ruw geweld, zo verschijnt Hij als krijgsman, naar het voorbeeld van Deuteronomium 32: 41 v., die tot bescherming der Zijnen naar de wapenen grijpt..

3. En breng de spies voort, en sluit den weg toe, mijnen vervolgers tegemoet; versper hun den toegang tot mij; zeg tot mijne ziele 1): Ik ben uw heil.

1) Sommigen verklaren: Openbaar het mij door kennelijke inblazing. Doch anderen: Maak, dat ik door de daad zelf gevoel, dat mijn heil in Uwe hand is. Ik voor mij twijfel niet, dat David den wens uitspreekt, dat hij diep in zijn gemoed overtuigd en verzekerd zij, wat bij den tegenwoordigen stand van zaken hij niet kon vaststellen, dat God de Auteur van zijn heil was..

De dichter wenst naar ene geheime inwendige toespraak uit Gods mond, zoals de Heere het ook in de uren van nood aan zulke toespraken niet laat ontbreken..

Deze stellige verzekering was het, die David thans nodig had, die hem tot geruststelling voor zijn hart in den nood en voor geheel zijn leven strekken kon, en deze zelfde getuigenis der genade begeert en behoeft elke ziele, die naar den Heere zoekt en vraagt, elk hart, dat bij vernieuwing in donkerheid en bezwaar is ingewikkeld, en ieder stervende, wiens lot voor eeuwig staat beslist te worden. Gelukkig, dat zulk ene begeerte bijbels is en dus gene dweperij, ja ook, dat, er een Apostel onzes Heren van spreekt (Rom. 8: 16), zeggende, dat Gods Geest met onzen geest getuigt, dat wij kinderen Gods zijn. Niet genoeg is het voor ons, dat wij ons vleien met de goedheid Gods noch ook met de verklaringen des Evangelies, ja zelfs niet met beloften, die op ene levendige en krachtige wijze ons herinnerd worden, de Heere moet Zijne genade alzo op ons toepassen, dat het geloof verhelderd, vervrijmoedigd en krachtig wordt, om er in te staan, dat Jehova ons deel, de God van ons hart en van ons leven is..

De Heere geeft soms Zions vijanden een ander werk te doen en zo geeft Hij rust aan Zijne kerk. Welk ene heerlijke gedachte is dit: Jehova sluit den weg voor de vervolgers, hen houdende voor het einde van de spies en alzo aan de nagejaagde heiligen tijd gevende om hun vervolging te ontkomen. Behalve door het terughouden der vijanden kan de Heere het hart van Zijnen dienaar gerust maken door ene bijzondere verzekering van Zijn eigen mond, dat hij veilig is en zijn zal onder de vleugelen des Almachtigen. Ene inwendige verzekering van veiligheid in God is van alle dingen het kostelijkste in de hitte der vervolging. Een woord van den Heere neemt alle vrees weg..

4. a) Laat hen beschaamd en te schande worden, met smaad en hoon overladen, die mijne ziel zoeken, mij het leven zoeken te benemen (1 Samuel 23: 15; 2 Samuel 17: 1 vv. laat hen achterwaarts gedreven, tot wijken gedwongen (Jes. 42: 17)en schaamrood worden, die kwaad tegen mij bedenken.

a) Psalm 40: 15; 70: 3.

5. a) Laat hen worden als kaf voor den wind (Psalm 83: 14), en de Engel des HEREN, gelijk Hij eens bij de Egyptenaren de raderen der wagens tegen elkaar stoten liet (Exodus 14: 25), drijve hen weg, en stote hen neer, zodat zij nimmermeer opstaan (Psalm 36: 13).

a) Job 21: 18. Psalm 1: 4. Jes. 29: 5. Hos 13: 3.

6. Hun weg, op welken zij vluchten (vs. 4),zij duister en gans slibberig, zodat zij niet voort kunnen komen, en de Engel des HEREN vervolge hen als eens het geslagen leger van Sisera (Richteren 5: 23).

7. Want zij hebben zonder oorzaak de groeve van hun net voor mij verborgen; zij hebben ene diepe, van onderen van een net voorziene, maar van boven overdekte groeve gemaakt, waarin ik zou moeten vallen en met mijne voeten in het net verwarren, om zeker in hun handen te vallen; zij hebben zonder oorzaak gegraven voor mijne ziel.

Reeds verwondert het, dat vs. 5 in verbintenis met vs. 6 geen voortgang van gedachte geeft; men verwacht aan het slot van vs. 5 te lezen: "vervolge hen," en aan ‘t einde van vs. 7: "drijve hen weg." Evenmin geeft in ons vers de tweede zin ene nieuwe gedachte bij den eersten. Er wordt niet bij gezegd wat zij gegraven hebben. Men meent daarom, dat uit de eerste helft van het vers het woord moet uitgelaten worden, en dit in de tweede helft behoort..

8. De verwoesting overkome hem, den vijand, die mij vervolgt, dat hij het niet weet, onverwacht; en zijn net, dat hij verborgen heeft, in ‘t verborgen geplaatst heeft, om mij te vangen, vange hem zelven; hij valle daarin met verwoesting, zodat hij omkomt.

Volgens de wet der vergelding verlangt hij, dat degenen, die gesmaad hebben, met smaad wordt vergolden; dat zij, die alles voor zich heen bliezen in hoogmoed, zelf verstuiven als kaf voor den wind; dat hun, die in overmoed als bergen meenden geworteld te zijn, de grond onder hun voeten worde geschud; en dat zij, die voor anderen groeven graafden, in hun eigene groeven het verderf vinden. Zo hebben wij het ook zeer dikwijls in het leven gezien, al is het, dat, zolang er nog hoop is, dat het onkruid goede tarwe worde, de hand der gerechtigheid door de lankmoedigheid wordt tegengehouden..

Er is ene lex talionis, waarmee God dikwijls wonderlijk werkt. Men zet vallen en vangt zijne eigene vingers. Men werpt stenen en zij vallen op hun eigene hoofden; hoe dikwijls bedroog satan zich zelven en brandde hij zijne vingers aan zijne eigene kolen. Dit zal zeker ene der verschrikkingen van de hel zijn, dat zij zich zelven zullen pijnigen met hetgeen eens de dwaze voornemens waren van hun oproerige gemoederen; zij slaan de prikkels en wonden zich zelven, zij brengen stromen vuurs voort en het brandt hen aan alle zijden..

9. Wanneer het verderf den vijand overvalt, zo zal mijne ziel zich verheugen in den HEERE, daar zij door de daad ondervindt, dat zij niet te vergeefs op Hem vertrouwd heeft; zij zal vrolijk zijn in Zijn heil, in dankbaarheid voor het goede, dat Hij mij bereid heeft.

10. Al mijne beenderen 1), in deze vreugde der ziele delende, zullen zeggen: HEERE, wie is U gelijk (Exodus 15: 11)! U, die den ellendige, die zich ootmoedig onder Uwe tucht buigt en gewillig draagt, wat Gij hem oplegt (Job 36: 15),redt van dien, die sterker is dan hij en den ellendige en nooddruftige van Zijnen berover, die hem nog het weinige, dat hij heeft, wil ontnemen 2).

1) De beenderen des lichaams, die anders slechts voorkomen alsmede dan angst der ziel lijdende (Psalm 6: 3; 31: 11; 32: 3; 51: 10. hier even als in Psalm 51: 10 mede deel aan de vreugde, waarin de merg en been doordringende angst overgaat: de vreugde van het Ik moet alle leden des lichaams doordringen en zich als tot een koor van lofprijzende stemmen vermenigvuldigen..

2) Het is gemakkelijk om uit zulk een Psalm ene klacht, ene zucht uit te nemen en over zijne vijanden uit te spreken; het is echter de vraag, of men het geduld bewezen heeft, dat David overigens betoond heeft, of men ook de gelegenheden, om zich zelven te wreken zo heeft laten voorbijgaan, als hij gedaan heeft, in het geloof, dat God het wel zou maken, of men ook overigens zulk een toegang tot God heeft, zo voor Zijne ogen handelt en spreekt, wat men voornemens is, of men Gods gerechtigheid zo lief heeft, als David, die ze tot niets gebruikt, dan dat door haar het goede bij hem en anderen worde geholpen, maar de zonde en de ergernissen worden te niet gedaan? David’s woorden moeten ook met David’s geest gebruikt worden.

Duidelijk spreekt David hier zijn vreugde over het heil Gods uit, namelijk dat hij enig en alleen aan God het heil toeschrijft, hetwelk hij zal verkrijgen. Want God wordt onder de mensen in den regel zo geprezen, dat Hij het tiende deel van Zijn recht ontvangt. Doch David, hier zich afzonderende van hen allen, zegt met nadruk, dat de gehele eer van zijn bevrijding aan Hem alleen toekomt. En zeker, zo wordt Gode gegeven wat het Zijne is, wanneer Hij versierd met Zijn kracht, alle onze hoop aan Zich verbonden houdt. Want wat houdt het in den naam Gods in onze mond te nemen, indien wij Zijne macht en goedheid naar ons oordeel opvatten..

10. Al mijne beenderen 1), in deze vreugde der ziele delende, zullen zeggen: HEERE, wie is U gelijk (Exodus 15: 11)! U, die den ellendige, die zich ootmoedig onder Uwe tucht buigt en gewillig draagt, wat Gij hem oplegt (Job 36: 15),redt van dien, die sterker is dan hij en den ellendige en nooddruftige van Zijnen berover, die hem nog het weinige, dat hij heeft, wil ontnemen 2).

1) De beenderen des lichaams, die anders slechts voorkomen alsmede dan angst der ziel lijdende (Psalm 6: 3; 31: 11; 32: 3; 51: 10. hier even als in Psalm 51: 10 mede deel aan de vreugde, waarin de merg en been doordringende angst overgaat: de vreugde van het Ik moet alle leden des lichaams doordringen en zich als tot een koor van lofprijzende stemmen vermenigvuldigen..

2) Het is gemakkelijk om uit zulk een Psalm ene klacht, ene zucht uit te nemen en over zijne vijanden uit te spreken; het is echter de vraag, of men het geduld bewezen heeft, dat David

overigens betoond heeft, of men ook de gelegenheden, om zich zelven te wreken zo heeft laten voorbijgaan, als hij gedaan heeft, in het geloof, dat God het wel zou maken, of men ook overigens zulk een toegang tot God heeft, zo voor Zijne ogen handelt en spreekt, wat men voornemens is, of men Gods gerechtigheid zo lief heeft, als David, die ze tot niets gebruikt, dan dat door haar het goede bij hem en anderen worde geholpen, maar de zonde en de ergernissen worden te niet gedaan? David's woorden moeten ook met David's geest gebruikt worden..

Duidelijk spreekt David hier zijn vreugde over het heil Gods uit, namelijk dat hij enig en alleen aan God het heil toeschrijft, hetwelk hij zal verkrijgen. Want God wordt onder de mensen in den regel zo geprezen, dat Hij het tiende deel van Zijn recht ontvangt. Doch David, hier zich afzonderende van hen allen, zegt met nadruk, dat de gehele eer van zijn bevrijding aan Hem alleen toekomt. En zeker, zo wordt Gode gegeven wat het Zijne is, wanneer Hij versierd met Zijn kracht, alle onze hoop aan Zich verbonden houdt. Want wat houdt het in den naam Gods in onze mond te nemen, indien wij Zijne macht en goedheid naar ons oordeel opvatten..

11.

II. Vs. 11-18. Van de vreselijke verwensingen in het vorig gedeelte gaat David in het voor ons liggende tweede gedeelte van het lied tot klagen over, en schildert hij de boosheid der vijanden, met welke hij te doen heelt, nader; terwijl hij daar van het goede spreekt, dat hij hun te voren deed en dat zij hem met den zwaarsten ondank vergelden, verdwijnt voor hem zo geheel zijn eigen persoonlijk "ik", en spreekt hij zo geheel uit de ziel van Hem, die in hem moest vooraf geschaduwd worden, dat zijne woorden ons geheel en al in de lijdensgeschiedenis verplaatsen, van het ogenblik af, dat Christus voor den hogen raad staat, tot hetgeen onder het kruis op Golgotha voorvalt. Eindelijk gaat de klacht in ene bede en ene gelofte van dank over.

11. Wrevelige, boze getuigen staan er op tegen mij; hetgeen ik niet weet, eisen zij van mij, zij willen mij bekentenis ontpersen van boze daden, waarvan ik geheel onbewust ben.

Dit vers is, zo schrijft Hengstenberg, noch historisch te verklaren, noch als een beeld op te vatten, maar het bevat een individualiserenden trek, gelijk die in de Psalmen, die uit den persoon des rechtvaardigen gezongen worden, zo menigvuldig voorkomt. Wij voegen er bij: niet alleen uit den persoon des rechtvaardigen in 't algemeen, maar uit dien van den Christus in hem, spreekt hier David, en zijne woorden nemen een profetisch karakter aan, gelijk zij op 't nauwkeurigst in MATTHEUS. 26: 59 vv. vervuld zijn. Hetzelfde geldt van de volgende verzen, waar het typische element steeds meer beslist achter het profetische wegvalt, gelijk dit ook in Psalm 22 het geval was; op David's eigen persoon toegepast, zouden de woorden, die hij spreekt, slechts den indruk van overdrijving en gemaaktheid opwekken..

12. Zij vergelden mij kwaad voor goed (Psalm 38: 21; 109: 5), de beroving mijner ziel, mijne ziel is van alles verlaten, die mij vroeger liefde bewezen, zijn voor mij als gestorven (MATTHEUS. 26: 56).

13. Mij aangaande daarentegen, ik deed hun niets dan goed; als zij ziek waren, was een zak, een treurgewaad, mijn kleed, daar ik hun leed als mijn eigen gevoelde (Rom. 12: 15 12.15), en hun schuld boette, alsof zij mijne eigene ware (Jes. 53: 4. MATTHEUS. 8: 16.), ik kwelde mijne ziel met vasten1), en kastijding (Jes. 58: 3 vv. MATTHEUS. 4: 1 vv., 8: 20), en mijn gebed keerde weer in mijnen boezem2), ik bad met een diep op de borst gezonken hoofd (1 Koningen 18: 42).

1) Het was, merkt Delitzsch op, geen treuren in schijn, dat zich wilde laten zien en horen, hij trok zich in de eenzaamheid terug en maakte daar hun klacht met voorbede tot de zijne; dit aannemende wijzen wij op Jezus, hoe Hij, wanneer Hij veel met de zieken en ellendigen van Zijn volk te doen had, zich altijd weer naar de stilte terugtrok en bad (MATTHEUS. 14: 23. Luk. 5: 16. Mark. 1: 35). Bij het volgende vers herinnere men zich, dat van Hem wel meermalen bericht wordt, dat Hij weende (Luk. 19: 41. Joh. 11: 3 vv.), maar nooit, dat Hij gelachen heeft..

2) Deze woorden worden verschillend uitgelegd. Beweren sommigen, vooral de Joodse uitleggers, dat de betekenis is, dat zijn gebed zo waar was, dat hij wensen kon, dat het aan hem zelven vervuld werd; anderen verklaren, of van het aanhoudende gebed (Luther), of van het ernstige, werkelijk gemeend gebed, terwijl nog anderen het in de houding zoeken, en dat die houding uitdrukking is van het oprecht smeken. Met dit laatste verenigen wij ons. Ook Calvijn ontkent dit niet. Hij zegt toch: "Ofschoon ik niet ontken, dat met deze uitdrukking de gebaren van den biddende worden aangegeven, alsof hij zeggen wil, met gebogen hoofd en saamgevouwen handen, zoals de treurenden plegen te doen, het lichaam gekromd, om te bidden, maar voornamelijk was zijn doel er mede te zeggen, dat er in zijne smekingen niets vals was."

14. Ik ging steeds zo plechtig langzaam, overeenkomstig mijne smart, alsof het ene vriend, alsof het mij een broeder geweest ware (Joh. 11: 36), wiens lijden mij ter harte ging; ik ging gebukt in het zwart, met donkere klederen, met beweend en ongewassen gezicht, met ongeschoren baard (Deuteronomium 14: 2). als een, die over zijne moeder treurt, wanneer zij gestorven is (MATTHEUS. 12: 48 vv.).

15. Maar als ik hinkte, als ik begon te wankelen, waren zij, juist het tegendeel voor die deelnemende liefde vergeldende, verblijd, en verzamelden zich, om elkaar wederkerig hun vreugde mede te delen, en mij gezamenlijk met hun lasterlijke en bespottende redenen te overvallen; zij verzamelden zich tot mij als geslagenen 1), en ik merkte niets; zij scheurden in hun huichelarij hun klederen, en zwegen niet stil, maar weenden.

1) Onze Staten-Overzetters tekenen bij deze woorden aan: d.i. zich houdende alsof zij lam waren en van rouw over mijn ongeluk hinkten. Anderen, zoals Delitzsch, vertalen: "En nu bij mijnen val zijn zij vrolijk en komen zij zamen. Onbeschoft volk komt tegen mij te zamen; lieden, die ik niet ken, beschimpen mij en laten niet af". In elk geval wil David hier op hun valse, gehuichelde vriendschap, op hun diepen haat tegen hem het oog vestigen.

16. Onder de huichelende, spotachtige tafelbroeders, met de huichelaars, wie het te doen is om bij meer vermogenden gunst te winnen, opdat zij aan hun maaltijden deelnemen, knersten zij, mijne tegenstanders, over mij met hun tanden 1), daar zij met geweld de woede opwekten en die dan met allerlei lasterlijke uitdrukkingen openbaar maakten (zie Luk. 23: 35 v. 39).

1) Het is duidelijk, dat ook hier weer de Christus Gods spreekt, door den mond van David. Want toch, wie zal het ontkennen, dat die huichelachtige tafelbroeders zien op Israël's Overpriesters en Schriftgeleerden? O zeker, gelijk als in Psalm 22, zo smeekt de Man van smarte ook hier in het volgende vers: Red mijne eenzame. Gij doorleeft als het ware zijn lijden, dat op Hem zou komen. Hij ziet zijne vijanden tegen Zich samenspannen. Hij voelt zijne ziele verlaten.

17. HEERE! hoe lang zult Gij bij dat misdadig handelen toezien? Breng mijne ziel weer van hunlieder verwoestingen; red haar, opdat zij niet geheel bezwijke; red mijne eenzame, van de gehele wereld verlatene ziel (Psalm 22: 21), van de jonge leeuwen (in figuurlijken zin Psalm 34: 11, 57: 5), onder welke zij geraakt is.

19.

III. Vs. 19-28. In het derde deel van het lied wordt de bede die aan het slot van het vorig gedeelte met enkele woorden uitgesproken was, nader aangedrongen door ene vernieuwde schildering van de goddeloosheid der vijanden, David wijst op de heilzame gevolgen, welke de afgebedene redding voor de vromen en rechtvaardigen in de gemeente hebben zal, en legt daarmee de zaak te ernstiger den Heere aan het hart. Terwijl nu de zanger van de verhoring van zijn gebed zeker is, keert ook de gelofte van dank terug, die aan het einde van het tweede deel uitgesproken was.

19. Laat hen zich niet verblijden over mij, die mij om valse oorzaken, om leugenachtige redenen vijand zijn, daar zij, om hunnen haat als rechtvaardig voor te stellen, allerlei leugenachtige beschuldigingen tegen mij inbrengen; noch laat hen wenken met de ogen, laat hen niet toe, dat zij door met de ogen te wenken elkaar hun vreugde te kennen geven over mijn ongeluk, zij a), die mij zonder oorzaak haten.

a) Psalm 69: 5. Joh. 15: 25.

21. En zij sperren met trotsen hoon hunnen mond wijd op tegen mij; zij zeggen, verheugd over mijne smart: Ha, ha, ons oog heeft hetgeen wij zo lang gewenst hebben eindelijk gezien!

22. HEERE! Gij hebt het gezien, mijn ongeluk aanschouwd, maar met andere ogen en met een ander hart. Gij hebt gezien hunnen haat; zwijg niet, maar beantwoord hun rede met een machtig woord van den heiligen Rechter. HEERE! wees niet verre van mij, dien zij tot een geheel verlatene gemaakt hebben (vs. 12).

23. Ontwaak en word wakker uit Uwe rust, die tot hiertoe duurde (Psalm 44: 24), tot mijn recht, treed met de daad tussen beide, mijn God en Heere! tot beslissing van mijne twistzaak. Verdedig mij, Gij, aan wie ik mijne gehele zaak heb opgedragen en toevertrouwd.

23. Ontwaak en word wakker uit Uwe rust, die tot hiertoe duurde (Psalm 44: 24), tot mijn recht, treed met de daad tussen beide, mijn God en Heere! tot beslissing van mijne twistzaak. Verdedig mij, Gij, aan wie ik mijne gehele zaak heb opgedragen en toevertrouwd.

24. Doe mij recht naar Uwe gerechtigheid, die volmaakt is tegenover mijne vijanden (Psalm 7: 9), HEERE, mijn God! en laat hen zich over mij niet verblijden.

25. Laat hen niet langer zeggen in hun hart: Heah 1), onze ziel! dat is naar het verlangen van ons hart. Laat hen niet zeggen: Wij hebben hem verslonden!

1) Heah is een uitroep van vreugde en spot (Job 39: 25. Psalm 40: 16, enz.). De Staten-Overzetters tekenen daarbij aan: "alsof zij zeiden: Couragie! Weest nu vrolijk, o onze ziel! want wij zien onzen lust aan hem."

26. Laat hen, want dit is de eis Uwer gerechtigheid, gelijk reeds in vs. 4 gezegd werd, beschaamd en te zamen schaamrood worden, die zich in mijn kwaad, mijn ongeluk, verblijden, laat hen met schaamte en schande bekleed worden, als met een uiterlijk gewaad, dat met den toestand van hun binnenste overeenkomt; dat zij het lot van allen, die zich tegen mij groot maken (Psalm 109: 29).

27. Laat hen daarentegen vrolijk zingen en verblijd zijn, die, daar zij zien op hetgeen recht is (Psalm 11: 7),lust hebben tot mijne gerechtigheid, en laat hen door de rechtvaardiging, die mij nu ook werkelijk ten deel wordt, gelegenheid verkrijgen om geduriglijk te zeggen: Groot gemaakt zij de HEERE, die lust heeft tot den vrede Zijns knechts.

28. Wat mij zelven betreft, zo zal de openbaring Uwer gerechtigheid niet zonder indruk blijken op mijn hart, en waarvan dat hart vol is, daarvan zal de mond overvloeien (Luk. 6: 45), mijne tong zal vermelden Uwe gerechtigheid, en Uwen lof den gansen dag.

Laat ons bedenken, dat de Heere vreugde heeft in het geluk van al Zijne knechten, en dat zij mogen spreken van Zijne gerechtigheid en Hem dagelijks prijzen; het is een onderwerp, dat nooit zal uitgeput worden: zelfs niet door den eeuwigen lof van heiligen.

PSALM 36.

KLACHT OVER DE GODDELOZE HUICHELAARS.

1. Een Psalm, een leerdicht van David, den knecht des HEREN (Psalm 18: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), behandelende hetzelfde onderwerp als Psalm 12 en 14 (vgl. 2 Samuel 21: 22).

Werd David tegen het einde van den vorigen Psalm (35: 7) knecht des Heren genoemd, dien de Heere wèl wil doen, op dezelfde wijze wordt hij in het opschrift van den voor ons liggenden Psalm genoemd, en geeft hij in den verderen voortgang te kennen, hoe ook hij van zijne zijde een welgevallen heeft in des Heren wil, dat is in de ere zijns naams en de bevordering van Zijn rijk; want tegenover het gehele wezen en werken der goddelozen, die zich gedragen, of God op aarde niets ware, weet hij heerlijk te zingen en te zeggen, dat God integendeel alles in allen is

2.

I. Vs. 2-5. Op de grootheid en diepte van het menselijk verderf, tot welk ene verharding in de boosheid mensen het brengen kunnen, is vooreerst de blik van den dichter gericht, daar ziet hij goddelozen voor zich, die door de ingevingen van den boze op dezelfde wijze geleid worden, als de vromen onder de tucht en de leiding van Gods Geest staan, die, zonder enige godsvrucht, elke gedachte aan de straffende Goddelijke gerechtigheid in zich verstikt hebben, en in wier mond nu niets dan woorden van boosheid en van bedrog zijn; ten opzichte van hun handelingen veroorloven zij zich alles; geen slechtheid is hun te slecht.

2. De overtreding des goddelozen spreekt in het binnenste van mijn hart, als ik den goddeloze in zijn leven en werken beschouw, dan zegt ene stem in mijn binnenste, hoe vroom en heilig hij ook schijne: Er is gene vreze Gods voor zijne ogen (Genesis 20: 11).

De woorden van den grondtekst zijn, zo als zij daar staan, zeer moeilijk en worden op verschillende wijzen verklaard, waarvan echter gene geheel voldoet. Gemakkelijker zou alles worden, wanneer wij in plaats van van mijn hart van zijn hart lezen, naar welke lezing ook de Septuaginta en Vulgata vertalen: De zin zou dan zijn: "Ingeving der zonde woont bij den goddeloze, in het binnenste van zijn hart; gene godsvrucht is voor zijne ogen." Daarmee wordt dan gezegd, dat, even als Gods knechten zich door de uitspraken van Zijn Woord en door de ingevingen van Zijnen Geest zich laten regeren, zij geheel en al beheerst en met onweerstaanbare macht gedreven worden tot hetgeen misdadig en boos is. Niet eens houdt hen ene slaafse vrees voor Zijne straffen af, zij leven gerust in hun zonden voort, de ondeugd zelf is hun tot een orakel geworden, dat steeds op nieuw boze plannen en gedachten tot hen brengt.

Onze Staten-Overzetters tekenen aan: D.i. als ik te boos en zorgeloos werd en daarom der goddelozen aanmerk en overweeg, zo word ik gedrongen bij mij zelven zo zeker te geloven, dat zij geen vreze noch schrik voor God hebben, alsof de goddelozen zulks met ronde woorden ook zeiden: "zo klaar blijkt de goddeloosheid uit hun werken, hetwelk mij zeer doet in het binnenste van mijn hart."

Ook ons komt het voor, dat we niet met de Septuaginta mijn in zijn hebben te veranderen. Moeilijkheden biedt dan de verklaring van het woord spreekt, dewijl dit op andere plaatsen in de H. Schrift gebruikt wordt (Numeri 34: 3. 2 Samuel 23: 1. Psalm 110: 1), van spreken bij ingeving. Wij vatten het dan ook in dezen zin op, dat de dichter hier zegt, hoe alles, wat hij

van den goddeloze ziet, hem doet zeggen, en dit zeggen is zo zeker als een godsspraak, dat er geen vreze Gods is voor zijne ogen.

3. Want hij vleit zich zelven in zijne ogen, hij beeldt zich zelven allerlei deugden in, en misleidt zich ten opzichte zijner overtredingen, waarvoor hij allerlei vijgenbladeren heeft (Jes. 28: 15), zelfs dan nog gaat hij daarin voort, als men zijne ongerechtigheid bevindt, die te haten is, als het voor ieder duidelijk geworden is, welk ene zonde hij pleegde.

Ook hier is de vertaling moeilijk. Letterlijk staat er: Zij, namelijk de ondeugd, vleit hem met hare ogen, om misdaad en haat te vinden, dat is: "de zonde verlokt hem tot daden van geweld en haat.".

4. De woorden zijns monds, al wat hij spreekt, zijn onrecht en bedrog; hij laat na te verstaan tot weldoen, verstandig te handelen door goed te doen.

5. Hij bedenkt onrecht op zijn leger, hoewel de plechtige stilte van den nacht den mens wel tot nadenken en ernst roept (Psalm 4: 5); hij stelt zich op enen weg, die niet goed is, zonder bedenken slaat hij den bozen weg in en veracht hij den weg der waarheid; het kwaad verwerpt hij niet, het geweten is zo toegeschroeid, dat er geen afkeer van enig kwaad meer is.

Wie bij het licht van Gods Woord zich zelven leert kennen, en wiens geweten door het Woord van God dagelijks helderder en reiner wordt, zodat hij behagen in gerechtigheid verkrijgt, gelijk dit bij David het geval was, die wordt ook in staat gesteld anderen, die door de ongerechtigheid gevangen zijn, zo in hun listen te ontdekken en te beoordelen, dat zij zich zelven dikwijls niet zo goed kennen, als een kind des lichts het hun zeggen kan..

6.

II. Vs. 6-10. Van het onaangename gezicht der goddelozen wendt zich David tot een ander punt, dat hem aangenaam en vertroostend is. Hij beschouwt nu met grote bewondering den Heere, zijnen God, in de oneindige volheid van Zijne goedheid, trouw en rechtvaardigheid, en legt uit ervaring van zijn eigen hart een welsprekend getuigenis als van het heil en de vreugde, van het leven en het licht, die van Hem uitgaan.

6. O HEERE! a) Uwe goedertierenheid, gelijk zij zich op aarde openbaart, is tot in de hemelen, wij zien haar, zo ver ons oog kan reiken, Uwe waarheid, Uwe trouw in ‘t vervullen Uwer beloften tot de bovenste wolken toe 1), die ons de diepten des hemels verbergen.

a) Psalm 57: 11; 108: 5.

1) De Uitleggers menen, dat David, nadat hij uiteengezet heeft, hoe het bederf en de vijandschap wijd en zijn in de wereld is verspreid, nu de gelegenheid aangrijpt, om in bewondering het ongelooflijk geduld Gods groot te maken, dat Hij niet ophoudt dit menselijk geslacht, met zulk een stroom van ongerechtigheid bedekt, met Zijn gunst en genade te bezoeken. Ik nu vat dit eigenlijk anders op. Namelijk dat de Profeet, wanneer hij over de

gruwelijkste goddeloosheid der mensen heeft uitgeweid, opdat hij nu zelf niet, meegesleurd door een aanval van dit verderf, zou ten gronde gaan, weer tot zich zelven komt..

7. Uwe gerechtigheid, die naar de ene zijde rechtvaardigende in genade, naar de andere zijde wrekende in toorn gezien wordt, die een iegelijk vergeldt naar zijne werken, is als de bergen Gods; zij zijn als die bergen, die van Uwe majesteit en heerlijkheid getuigen, als die kolossen, die gene menselijke macht bewegen kan. Uwe oordelen, wanneer Gij ze ten uitvoer legt, ter vernietiging der bozen, ter redding der rechtvaardigen, zijn een grote afgrond, zijn ene onpeilbare diepte (Rom. 11: 33), ondoordringbaar, zijn als de diepte der wateren onder de aarde, die in zeeën en stromen gezien wordt (Genesis 7: 11, 8: 2); HEERE! Gij behoudt (Jes. 27: 1), mensen en beesten, gelijk Gij dat op ‘t sprekendst bij den zondvloed getoond hebt (Genesis 6: 18 vv.).

Er is geen mysterie (geheim) in de Christelijke leer, dat moeilijker is om te geloven, dan de eenvoudige waarheid, dat door den chaos van overtreding en ongerechtigheid, van jammer en ellende, waarvan de wereld vervuld is, de geheime draad van gerechtigheid, waarheid en goedheid heengaat. Wat in ‘t bijzonder de waarheid betreft, van welke de zanger spreekt, zo wordt daaronder verstaan de trouw van God in ‘t houden Zijner beloften, en wat is meer geschikt, om door den natuurlijken mens als louter dwaasheid uitgelachen te worden, dan juist dit standvastig vasthouden der vromen aan Gods waarachtigheid te midden van ondervindingen, waarin Gods Woord duizendmaal tot schande schijnt te worden, en te midden van een wereldloop, die toch waarlijk eerder door alle andere machten schijnt geregeerd te worden dan door de tranen en gebeden van een hoopje rampzalige "fijnen." Wie dan nu toch, gelijk David, terwijl hij vlucht en verbanning, nood en ellende en dood te verwachten heeft, nog van Gods beloften kan zingen: "Uwe goedertierenheid is tot in de hemelen," die heeft de geloofsproef doorstaan. Wil iemand het bewijs hebben, dat dit geloof met David niet uitgestorven is, die leze het lied van staal en ijzer, dat Johan de Grootmoedige in een niet minder wanhopigen toestand dan dien van David, na den slag bij Mühlberg (1547) gezongen heeft: "Wat God behaagt, behaagt ook mij.".

8. Hoe dierbaar is Uwe goedertierenheid, o God! dierbaar boven alle schatten, want zij vult de kloof, die tussen U en den mens bestaat; dies de mensen-kinderen, die niets dan stof en asse zijn (Genesis 18: 27), onder de schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen tegen alle aanvechting en vervolging.

De Heere biedt allen, tot wie Hij het Evangelie zendt, verzoening aan door Jezus Christus, aan ieder, die vlucht tot den genadetroon, welke is opgericht in Jezus Christus, welke is God geopenbaard in het vlees..

9. Zij, die deze gemeenschap genieten en alzo tot Uwe Kerk behoren, worden dronken van de vettigheid Uws huizes, zij verkrijgen de gaven en krachten, de goederen en zegeningen, waarmee Gij in het huis Uwer genade de Uwen ontvangt, en die ze daar ontvangen, genieten bijna boven hun kracht om ze te dragen; en Gij drenkt hen uit de beek Uwer wellusten, zodat zij zijn als de bomen van Eden, die door vier uit ene bron ontspringende wateren bevochtigd werden (Genesis 2: 10 vv.).

Delitzsch haalt hier uit ene Joodse Psalmverklaring het voortreffelijke woord aan: "leder rechtvaardige in ‘t bijzonder heeft ene wereld voor zich en een paradijs voor zich."

Zij hebben de vruchten van Eden ten spijze en de rivier van Eden om uit te drinken. De Heere brengt niet alleen tot deze rivier, maar doet ons drinken; hierin zien wij Gods neerbuigende liefde..

10. Want bij U, den alleen Zalige, den alleen Machtige (1 Tim. 6: 15), is de fontein des levens, uit U stroomt alle leven voort (Jer. 2: 13; 17: 13); in Uw licht zien wij het licht, in de zee van Uw licht verdiept, daar Gij de Vader des lichts zijt (Jak. 1: 17 1.17), worden wij eerst gewaar wat licht is, worden wij door Goddelijke kennis verlicht en van geestelijke vreugde doortrokken; buiten U hebben wij niets dan troosteloosheid en duisternis voor ons.

Nicole Malebranche, een leerling Descartes, beroemd als Methaphysicus (geb. 1638 te Parijs, gest. 1715) had deze Spreuk tot de Zijne gekozen.

"Als Gij ons door Uwen Heiligen Geest verlicht en Uw Vaderlijk aanschijn in den Messias vertoont, dan verkrijgen wij het rechte verstand van Uwe genadewerken en genieten een levendigen troost en hartelijke blijdschap, vgl. Job 29: 3. Psalm 4: 6, 7 en 27: 1 met Jes. 9: 1. Jak. 1: 17, ook voor zoveel dit de heerlijkheid des levens aangaat Psalm 16: 11; 17: 15. Zach. 14: 6, 7. Kol. 1: 12. Openbaring 21: 11, 23; 22: 5.

Licht is de heerlijkheid des levens. Leven in de donkerheid is ellende en meer dood dan leven. De Heere alleen kan natuurlijk, verstandelijk en geestelijk leven schenken; Hij alleen kan het leven helder en heerlijk maken. In geestelijke zaken doet de kennis van God een licht schijnen over alle andere voorwerpen. Wij hebben geen kandelaar nodig om de zon te zien, Wij zien haar door hare eigene stralen en dan zien wij al het andere door hetzelfde schijnsel. Wij zien Jezus niet bij het licht van ons zelven, maar ons zelven in het licht van Jezus. Geen bijzonder verstand van ons leidt tot het ontvangen van het licht des Geestes, integendeel het is dienstig om den geheiligden boom te vernietigen; geheel en alleen door Zijne eigene verlichting, verlicht de Heilige Geest de donkere schuilhoeken van de goddeloosheid onzer harten. IJdel zijn zij, die uitzien naar wetenschap en menselijk verstand; één straal van Gods troon is beter dan de middag-luister van menselijke wijsheid..

Ene fontein staat nooit stil, maar vloeit bij zomer en winter, zo zijn ook de genaden van Christus steeds vloeiende wateren ener levende fontein. Dit water verkwikte de dorstige Israëlieten in de woestijn, want de rotssteen was Christus. Dit water werd gevonden bij den put te Samaria en trok er meer tot zich, dan ene nieuwe wel, die eerst ontsprongen is. Ene wel maakt de landouwen en lusthoven vruchtbaar, waarover zij vloeit; de mensen, in hunnen natuurstaat gezien, zijn gelijk ene dorre aarde, verstorven ten goede en onbekwaam om vruchten te dragen. Maar als de genadewel van boven hen nat maakt, dan schiet de wijnstok edele ranken, dan bloeien de lelies der oprechtheid (Hoogl. 4: 2). Ene wel heeft soms ene genezende kracht in zich, zo is Christus de rechte wel tegen alle krankheden der ziel; Hij is de ware heelmeester, Exodus 15: 26. MATTHEUS. 9: 25. Psalm 103: 3. Het bronwater is zeer klaar, bekwaam om te reinigen, zo is Christus de rechte, reine wel, die nooit door de

vuiligheid der zonde verontreinigd is; daarom meent dit water alle onreinheid van zonden weg, en maakt den gewassene sneeuwwit, schoon de zonden bloedrood zijn. (Jes. 1: 8). Ene wel borrelt een verversend en verkoelend water op, dat allen dorst wegneemt; zo schept ook de pelgrim Gods in de dorre woestijn dezer wereld uit de fontein des levens, Jezus, zulke wateren, die zijne matte ziel verkwikken.

Als God, de Heere eerst recht Zijn licht in de ziele laat vallen en de ontdekte en bekommerde ziele bij het licht Gods ziet, dat alles vergeven is, dan komt ook zij eerst tot rust, tot blijde dankzegging voor de genotene weldaden. David weet het, dat eerst door het zuivere licht Gods de wolken van donkerheid en duisternis worden verdreven en hij God in Zijn vriendelijk Aangezicht kon zien.

11.

III. Vs. 11-13. Op den lof in het tweede en de klacht in het eerste gedeelte, volgt nu gebed en vertrouwen; de zanger brengt de beide zijden der tegenstelling, die bij tot hiertoe slechts eenvoudig tegenover elkaar gesteld heeft, met elkaar in aanraking; hij bidden Heere, dat die zijne goedheid en gerechtigheid aan de Zijnen, en dus ook aan hem late openbaar worden, hem van den trotse en goddeloze redde; reeds ziet hij in den Geest deze bede vervuld en de misdadigers vernietigd.

11. Strek Uwe goedertierenheid, als enen bedekkenden, beschermenden vleugel (vs. 8 Ruth 3: 9)uit over degenen, die op grond van een leven in Uwe gemeenschap (Jer. 22: 16. 1 Joh. 2: 3; 4: 8 en Uwe gerechtigheid, volgens welke Gij een ieder geeft, wat hem toe komt (vs. 6), over de oprechten van hart 1), over hen, wier hart naar U gekeerd is (Psalm 33: 1).

1) Nu wendt David zich tot het gebed. Vooreerst wel eist hij in het algemeen, dat God jegens allen Zijne goedertierenheid uitstrekt. Vervolgens behandelt hij zijne zaak in het bijzonder, de hulpe Gods tegenover zijne vijanden inroepende. Hier wenst hij niet anders, dan dat God Zijn mededogen jegens de vromen ten einde toe voortzet. Hieraan hecht hij de gerechtigheid vast als het gevolg van zaak. Doch wij hebben elders gezegd, dat de gerechtigheid Gods daarin uitblinkt, dat Hij het voor de Zijnen opneemt, hun onschuld in bescherming neemt, hun beledigingen wreekt en onderdrukt, en Zich openbaart als den Getrouwe in het bewerken van hun heil..

Ook hier blijkt het zo duidelijk mogelijk, dat de dichter het alles van den Heere verwacht, dat het licht en de genade Gods alleen tot waarachtige godsvrucht opleidt en dat er alleen, wanneer de genade overheerst, een wandelen is in de wegen des Heren.

12. De voet der hovaardigen, die in hun goddeloosheid van niets, dan van hoogmoed en onderdrukking weten, kome niet over mij, die mij door Uwe genade, onder Uwe kinderen mag rekenen, en de hand der goddelozen, waarmee zij al te gaarne de vromen en rechtvaardigen aangrijpen, doe mij niet omzwerven, make niet dat ik voor hen moet wijken.

13. Laat het tegendeel waar zijn; laat van die plaats, waar zij mij onder den voet zoeken te treden, gezegd worden: aldaar zijn de werkers der ongerechtigheid gevallen; zij zijn neergestoten, en kunnen niet weer opstaan.

David voorziet reeds in den geest, waartoe het bij de macht van den boze, die ook onder zijne rechtvaardige regering in Israël zich openbaarde, nog met hem zou komen; het is, alsof de gehele opstand van Absalom met al zijne heilloze gevolgen reeds voor zijne ogen staat, hoewel hij, toen hij dezen Psalm dichtte nog in de toekomst was. Maar met het oog op den Heere (vs. 7) ziet hij ook reeds het einde en den afloop dezer gehele toekomstige geschiedenis..

PSALM 37.

DE ERGERNIS OVER DER GODDELOZEN GELUK TE MIJDEN.

1. Een Psalm van David, weer even als reeds Psalm 9, 10, 25 en 34, een alfabetische.

In dezen Psalm van David is bijna gene orde in ‘t oog gehouden, geen samenhang der delen, behalve dat ene en dezelfde zaak onder de meest verschillende wendingen en in de menigvuldigste variaties daarin behandeld wordt, hoewel elke van deze eigenaardige schoonheden bezit, zodat zij niet anders onder elkaar samenhangen dan als verscheidene edelgesteenten of paarlen, die aan enen draad geregen een halsband vormen.
Luther noemt den Psalm "der vromen kleed, hetwelk ten opschrift draagt: "hier is de lijdzaamheid der heiligen." (Openbaring 14: 12).

De toestand, dien David aan het slot van den vorigen Psalm voorzag, dat de trotsen hem zouden vertreden, en de goddelozen hem zouden trachten ten onder te brengen, is nu gekomen door Absaloms opstand. Hij is uit Jeruzalem verdreven, van den troon gestoten en vertoeft als vluchteling en onder veel ontbering, aan gene zijde van den Jordaan, terwijl de oproerige zoon met zijnen goddelozen aanhang in het genot van zijne goederen zwelgt. Thans toont hij, dat hij de verzoeking, die in zulk een toestand ontstaat, om aan Gods goedheid, waarheid en gerechtigheid, waarvan hij in den vorigen Psalm zo schoon gezongen beeft, te twijfelen, reeds meester is; dit hij zich het geloof niet laat ontnemen, waarmee bij daar eindigde, dat de boosdoeners daar zullen vallen, waar zij nu schijnen te staan, en dat zij zullen neergestoten worden, om nooit weer op te staan. (2 Samuel 16: 23).

I. Vs. 1-7. Ene rij van zeven spreuken, die een bepaald paraenetisch karakter hebben, vormt het begin. Bovenaan wordt de hoofdgedachte geplaatst, die den gehelen Psalm doorgaat, terwijl zich daaraan aanstonds de vermaningen aansluiten, die daarbij behoren. (vs. 3-7).

Aleph. a) Ontsteek u niet over de boosdoeners, dat gij in woesten ijver vuur uit den hemel op hetzelfde ogenblik zoudt willen laten komen (Luk. 9: 54); benijd hen niet, die onrecht doen, wanneer het hun een tijdlang wel gaat, terwijl u, die God vreest, leed op leed treft (Spreuken 24: 19, Prediker 10: 4).

a) Spreuken 23: 17; 24: 1.

2. Want als gras zullen zij haast worden afgesneden, zodat het algemene menselijke lot (Psalm 90: 5 vv. Jes. 40: 6 vv.) hen nog in bijzonderen zin op in het oog vallende wijze treft, en als de groene grasscheutjes zullen zij afvallen (Psalm 1: 3).

Aanstonds grijpt en treft de profeet de hoofdzaak in deze aanvechting, en neemt hij alle reden daartoe weg. Hij spreekt aanstonds: O mens gij zijt toornig gij hebt er reden toe, gelijk gij meent, want er zijn boze mensen en deze doen onrecht en veel kwaad, en toch gaat het hun wel, zodat de natuur meent, dat hier werkelijk reden is om toornig te zijn. Niet alzo, lief kind! laat hier genade en niet natuur regeren; leg den toorn af en wacht nog een kleinen tijd; laat hen kwaad doen, laat het hun welgaan-geloof mij het zal u gene schade doen. Dan zegt de mens: Ja, maar wanneer zal het ophouden? Wie kan het zo lang uithouden? Hij antwoordt: "want als gras, enz." Een schone gelijkenis, verschrikkelijk voor de geveinsden en troostrijk voor de lijdenden..

Als het gras zijn tijd gehad heeft, zo wordt het afgemaaid; alzo, wanneer de goddelozen met hun geluk hun doel bereikt hebben, zendt God iemand over hen, die hen afhouwt, gelijk wij aan Saul en Achab zien- als zij rijp waren zond God vijanden, die hen afhieuwen. Wanneer de bloemen en het groene, kruid hunnen tijd gestaan en gebloeid hebben, vallen zij van zelf af en verwelken: alzo zijn alle goddelozen met hun groot tijdelijk geluk. Er zijn echter zulke bloemen-wanneer zij eens zijn afgevallen, komen zij niet weer, maar zullen eeuwig verdorren en verwelken en nooit weer bloeien. Och wat zou men zich dan over hen toornig maken en hun het tijdelijk geluk misgunnen, men mocht zich wel over hun blindheid ontfermen..

Toorn en nijd tegen de bozen komen uit een verkeerden grond voort, uit twijfel aan de goddelijke Voorzienigheid, en hebben de treurigste gevolgen. Uit den toorn komt de wraak voort, uit den nijd het streven, om zich door eigene middelen tot een gelijk geluk te verheffen. Zo wordt uit hem, die over de bozen zich vertoornd maakt, en die hen benijdt, zelf een booswicht; hij plaatst tegenover geweld geweld, tegenover boosheid boosheid..

3. *Beth*. Vertrouw op den HEERE, in plaats van toornig te worden, en wacht met geduld wat Hij doen zal, en doe het goede, laat u door niets van het pad der gerechtigheid afleiden; bewoon de aarde of het land 1), het land, dat de Heere, uw God, u tot ene woonplaats gegeven heeft, en dat ene in beloften zo rijke toekomst als glorierijk verleden heeft, en voed u met getrouwigheid; laat die kostelijke deugd, de trouw, uwe spijze zijn, bemin die en beoefen ze met alle vlijt.

1) Het "land" is in den Psalm het beloofde heilige, nl. het oord van Jehova’s tegenwoordigheid, het land, dat niet enkel een roemvol verleden, maar ook een veelbelovende toekomst heeft, en eindelijk op volkomen wijze daar onder Jozua, het erfdeel van het ware Israël..

Met deze woorden kondigt hij een voortdurenden staat aan, dewijl, ofschoon zij vreemdelingen en bijwoners zijn in de wereld, de Heere echter hen met Zijn hand beschermt, opdat zij zeker wonen..

4. En verlustig u in den HEERE 1), terwijl gij in Zijne gemeenschap leeft en door Zijne genade gezegend wordt, zo zal Hij u geven de begeerten uws harten, want iets tegen God kunt gij in zulk ene levensgemeenschap niet wensen, en iets wat de in liefde tot God geheiligde wil begeert en zoekt, kan de Heere niet weigeren (Psalm 20: 6; 21: 3).

1) Deze verlustiging wordt gesteld tegen de ijdele en valse vermaken der wereld, welke de ijdele mensen zo druk maken, dat zij, terwijl zij de weldaden Gods verachten, van geen ander genot dromen, dan dat wat voor het ogenblik hun ogen bekoort. Maar deze tegenstelling tussen de valse en ijdele vreugde, waarmee de wereld zich bedriegt, en de ware rust, waarin de gelovigen zich verheugen, is wel degelijk op te merken, dewijl hetzij alles ons tegenlacht, hetzij de Heere ons door onheilen oefent, dit beginsel vast te houden is: Dewijl God ons deel is, zijn de snoeren ons in lieflijke plaatsen gevallen.

De begeerten Gods en de begeerten der rechtvaardigen stemmen overeen, zij zijn van één gemoed in hun begeerten.

5. *Gimel*. a). Wentel 1) uwen weg op den HEERE, wentel den zorgenlast van uwen levensweg met zijnen voortgang en de uitkomst op des Heren schouders, daar de uwe voor dezen last nog niet berekend zijn; en vertrouw op Hem, laat Hem de besturing van uw leven over, zonder zelf daarin te willen grijpen; Hij zal het maken, het tot een goed einde brengen.

a) Psalm 22: 9; 55: 23. Spreuken 16: 3. MATTHEUS. 6: 25. Luk. 12: 22. 1 Petrus 5: 7.

1) Als Gods kinderen zelf hun lasten moesten dragen, zou den deze te zwaar voor hen zijn; maar hier vermaant de dichter alle gelovigen, om al hun zorgen en moeite op den Heere over te dragen, opdat Hij Zijn schouder en onder zou zetten. Velerlei kruis legt de Heere Zijne geliefde kinderen op, maar wanneer in beoefening wordt gebracht, om het zwaarste eind den Heere te laten dragen, dan zal ook het zwaarste hun ten leste niet te zwaar te dragen zijn. Gode zij dank, de gelovige mag bij enen geopenden, genadetroon alle zijne lasten neerleggen.

6. En de Heere zal Uwe gerechtigheid, al wordt die nu ook nog zo belasterd, doen voortkomen als het licht der zon, wanneer het ‘s morgens doorbreekt, en uw recht, dat vertreden is, als den middag, wanneer de zon het helderst schijnt en gene wolk voor haar bestaan kan (Job 37: 21).

7. *Daleth*. Zwijg, daar Hij alzo doen zal, den HEERE; zie op Hem, in plaats van u zelven uwe gerechtigheid met woord of daad te willen verschaffen, en verbeid Hem, wacht geduldig, totdat Hij, die wonderbaar van raad en daad is, het werk heeft volbracht, waarover gij u bekommert; ontsteek u niet, ik herhaal wat ik reeds zei (vs. 1), over degene, wiens weg voorspoedig is, over enen man, die listige aanslagen uitvoert, die de verkeerde dingen, die hij bedacht heeft, ook ten uitvoer kan leggen.

8.

II. Vs. 8-33. Nu volgt het hoofddoel van het lied, waarin de toon van bedaarde voorstelling en diepe beschouwing heerst; ook hier, even als in den gehelen Psalm, blijkt ene grote verwantschap met de Salomonische spreukendichting, die zonder twijfel reeds in David haren grondlegger heeft,

8. *He*. Laat af van toorn, bedwing dien, wanneer hij zich in u wil verheffen, en verlaat de grimmigheid; ontsteek u niet, immers niet 1), om kwaad te doen.

1) Het woord "niet" staat niet in den grondtekst. De zin is: ontsteek u niet, want dit zou immers ten gevolge hebben, dat gij kwaad deed. Bij den nijd ligt de zonde aan de deur.

9. Er is dan ook gene reden tot toornig worden, alsof gij de straffende gerechtigheid Gods te hulp moest komen. De Heere zal ter rechter tijd weten, wat Hij doen moet; want de boosdoeners zullen uitgeroeid worden; maar die den HEERE verwachten, die zullen de aarde erfelijk bezitten (Psalm 25: 13); dat gij dan tot deze behoort, daaraan alleen is alles gelegen.

10. *Van*. En nog een weinig, en de goddeloze zal er niet zijn; en gij zult acht nemen op zijne plaats, maar hij zal er niet wezen.

11. De zachtmoedigen daarentegen zullen de aarde erfelijk bezitten 1), en zich verlustigen over groten vrede 2) (Psalm 119: 165).

1) De Septuaginta vertaalt: of de praeiv klh-ronomhsousi ghn Vergelijk MATTHEUS. 5: 5.

2) Daar zij vrede bewaard hebben, wordt hun na verdelging der bozen de vrede ten deel (vs. 37).

Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen het aardrijk beërven (MATTHEUS. 5: 5). Deze zaligspreking is de bevestiging en verklaring van de uitspraak van den Psalmist. De aarde, het land Kanaän, Israël’s erfdeel als volk Gods, was het voorbeeld en onderpand hunner eeuwige erve in den Messias. De dichter ziet hier dan op die eeuwige erve, hij, die als een zachtmoedige hier Kanaän uit de hand van God in het geloof ten erve had, hem wachtte een eeuwige bezitting, waar hij zich eeuwig in het heil des Heren verlustigen zou. Die belofte was en is de grond der hope voor de ware godvruchtigen van alle tijden, als het hun helder is voor het oog der ziele, zien zij er naar uit, en in droevige en bange dagen en nachten leren zij dan Gode zwijgen en verbeiden, want hun heil komt..

12. *Zain*. De goddeloze bedenkt listige aanslagen tegen den rechtvaardige, en hij knerst over hem met zijne tanden in woede (Job 16: 9).

13. De HEERE belacht hem (Psalm 2: 4) want Hij ziet, dat zijn dag komt, wanneer het op eens met al zijne boze plannen en ondernemingen een einde neemt.

Deze goddelijke wijze van beschouwen moeten ook de rechtvaardigen tot de hun maken, zo zal in plaats van het wenen het lachen komen, reeds voordat de Goddelijke hulp verschijnt..

14. *Cheth*. De goddelozen hebben het zwaard uitgetrokken, en hunnen boog gespannen, om den ellendige en nooddruftige neer te vellen, om te slachten, die oprecht van weg zijn.

15. Maar hun zwaard zal in hunlieder hart gaan, en hun bogen zullen verbroken worden (Psalm 7: 16 v.; 9: 16 v.; 57: 7. Spreuken 26: 27).

16. *Teth*. Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed veler goddelozen (Spreuken 15: 16; 16: 8).

17. Want de armen der goddelozen zullen verbroken worden; zodat zij noch anderen schade noch zich zelven meer nut kunnen doen (Psalm 10: 15. 1 Samuel 2: 31); maar de HEERE ondersteunt de rechtvaardigen, en vergoedt door Zijnen bijstand alles, wat het gebrek aan tijdelijk goed en aan eigene kracht hen doet ontberen.

18. *Jod*. De HEERE kent de dagen der oprechten, hun leven met al zijne wisselingen slaat Hij nauwlettend gade, met vaderlijke zorg (Psalm 1: 6; 31: 8); en hun erfenis zal in eeuwigheid blijven 1), de late nakomelingen zullen nog erven, wat zij met God en in ere bezitten.

1) Niet zonder oorzaak komt David er zo dikwijls op terug, dat daarom de rechtvaardigen gelukkig zijn, dewijl God in hun nooddruft voorziet. Wij zien toch hoe gaarne het verstand der mensen geneigd is tot twijfelen, en hoe een overbodige zorg hen kwelt, waaraan zij geen grens of maat kunnen stellen. Ondertussen bekruipt hen een andere ondeugd, dat zij boven hetgeen geoorloofd is willen vooruit zorgen. En echter, hoe sterk zij zijn in vlijt en ijver, herhaaldelijk falen zij in het nemen van plannen, en komen niet zelden bedrogen uit wat de uitkomst betreft. Waarom niets nuttiger is, dan bij voortduring ons de Voorzichtigheid Gods voor ogen te stellen, welke alleen het best voor ons kan zorgen. Hier nu zegt David, dat de dagen der rechtvaardigen Gode bekend zijn, dat is, dat Hem geenszins verbolgen is, in welke gevaren zij gewikkeld zin en welke ondersteuning zij van node hebben..

19. Zij zullen niet beschaamd worden in den kwaden tijd, en in de dagen des hongers zullen zij verzadigd worden (Psalm 33: 19).

20. *Caph*. Dit neemt niet weg, dat de rechtvaardigen dikwijls door de goddelozen bedreigd en benadeeld worden; maar de goddelozen zullen vergaan en de vijanden des HEREN zullen verdwijnen, als het kostelijkste der lammeren 1), als het gemeste slachtvee; een tijdlang hebben zij het wel en puilen de ogen uit van vet (Psalm 73: 7), maar zij gaan daarheen als een os ter slachting en worden in een ogenblik gedood; met den rook zullen zij verdwijnen, wanneer het gras aangestoken en verbrand wordt.

1) Of: "als het vet der rammen," zodat de dichter op de offerande doelt, die verbrand wordt. Het punt van vergelijking ligt dan niet in de voortreffelijkheid der offerande, maar alleen in het verdwijnen in rook; " zulk ene figuur noemt men oxumoren.".

21. *Lamed*. De goddeloze ontleent en geeft niet weer; hij gaat steeds achteruit, zodat bij het geldende niet weer betalen kan; maar de rechtvaardige komt, naar de belofte (Deuteronomium 15: 6), in zulk een gezegenden stand, dat hij de middelen bezit om weldadigheid te bewijzen (Psalm 112: 5); hij ontfermt zich, en geeft.

22. Want Zijne (des Heren) gezegenden zullen de aarde erfelijk bezitten, maar Zijne vervloekten zullen uitgeroeid worden; dat is het, waarop Gods regering uitloopt, daarom moet het ook weer daartoe komen, dat de rijken gebrek en honger lijden, maar die den Heere zoeken, hebben geen gebrek aan enige goed (Psalm 34: 11).

Wanneer men vraagt, van wie meer milddadigheid en barmhartigheid uitgaat, van het arme volk der vromen of van de rijke schaar der godvergetenen, zou dan niet blijken, dat het zakje van de eersten, hoewel het bestendig geledigd wordt, toch door geheimen invloed van Boven, even als het oliekruikje van de weduwe van Sarfat (1 Koningen 17: 8 v.), altijd op nieuw gevuld wordt? Zou niet reeds daarin zijn waar te nemen, dat zij mensen zijn, voor wie Gods schatkamer ten gebruike staat?.

23. *Mem*. De gangen des zelven mans van dien rechtvaardige worden van den HEERE bevestigd, en Hij, de Heere, heeft lust aan zijnen weg, heeft daarin een welbehagen, en daarom zegent hij hem.

24. Als hij valt, door ongeluk of door een mistred, zo wordt hij niet weggeworpen, dat hij voor altijd zou moeten blijven liggen, want de HEERE ondersteunt zijne hand grijpt hem bij de hand en richt hem weer op (Psalm 145: 14).

De Psalmist spreekt in dezen Psalm van het oefenen van godzaligheid, en dat de Heere hun gerechtigheid zal doen voortkomen als het licht (vs. 3-6), en verklaart hier, dat ze nog onvolmaakt zijn en wel struikelen en vallen, maar evenwel niet zullen weggeworpen worden, omdat de Heere hen ondersteunt.

25. *Hun*. Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden, maar ik heb in dezen langen leeftijd niet gezien den rechtvaardige verlaten, hoewel het voor een korten tijd scheen te zijn, noch zijn zaad zoekende brood, zodat hem zou getroffen hebben, wat den overtreders Uwer wet gedreigd is (Deuteronomium 14: 4 v.; 28: 28, 38 vv.).

Gesteld, het kwam onder geheel bijzondere gebeurtenissen daartoe, dat zulk een, naar den schijn van God en mensen verlaten, voor het ogenblik bedelen moest; -een bedelaar kan hij nooit worden! Het zou voorzeker bijzonder moeten toegaan, zo een voor God en mensen beproefd leven gene beproefde vrienden in den nood verwekt had, vreemd moeten toegaan, wanneer hij, die voor velen in den nood een vriend was, niet zelf in den nood een vriend kon vinden..

Hier hebben wij het zelfde als wat de Apostel uitspreekt, dat de godzaligheid de beloften hoeft des tegenwoordigen en des toekomende levens. Het is waar, er zijn uitzonderingen, maar toch, het is ook zeker, dat de Heere God nooit Zijn volk onthoudt, wat zij nodig hebben.

Voor het oog van den mens mag God schijnbaar Zijn volk verlaten, maar straks blijkt het weer zo duidelijk mogelijk, dat dit schijnbaar was, want dat God nooit verlaat, wie Hem in geest en waarheid aanbidden.

26. Den gansen dag, ten allen tijde, als hij behoefte ziet,ontfermt hij zich, en leent, en zijn zaad is tot zegening, zelf gezegend van den Heere is het ook weer anderen tot zegen.

Wanneer de kinderen van den rechtvaardige niet godvrezend zijn, daarvoor moet enige reden zijn in het verwaarlozen der ouders, of enig, andere schuldige oorzaak. De vriend van den vader is de vriend der familie. De God van Abraham is de God van Izaak en van Jakob..

27. *Samech*. Wijk, gelijk in vs. 3 gezegd werd, af van het kwade en doe het goede, en woon in eeuwigheid; gij zult dan een vreedzaam en veilig verblijf in het land der belofte hebben (Deuteronomium 4: 40; 5: 16, 33).

28. Want de HEERE: heeft het recht lief 1), en zal Zijne gunstgenoten niet verlaten: in eeuwigheid worden zij bewaard; maar het zaad der goddelozen wordt uitgeroeid.

1) Het beginsel der ware Godzaligheid, niet der wet, maar des geloofs, moet zich openbaren en bewijzen in een afwijken van het kwade, in een haten en vlieden van alle zonden, en in een najagen en betrachten van het goede, van alle gerechtigheid. Wij behoeven tot een leven in ware godzaligheid de kennis niet van vele en velerlei voorschriften en geboden, maar alleen een vernieuwd hart en een geheiligd geweten, om te beproeven, wat den Heere welbehaaglijk is..

God verlustigt Zich in het recht te handhaven en Hij heeft een vermaak in degene, die recht en gerechtigheid oefenen. En daarom zal Hij Zijne heiligen, Zijne gunstgenoten in hun verdrukkingen niet verlaten, zelfs niet, als zij verflauwen in hun liefde voor Hem, of zich beginnen vreemd en afkerig van Hem, of van deze Zijne kastijdingen te gedragen. Hij blijft echter de handen aan hen houden en zal hen tot in eeuwigheid bewaren, dat is, Hij zal ze heiligen, voor alle tijden en eeuwen in Zijne hoede en bescherming nemen, opdat zijn overblijfsel beveiligd blijft tot aan het einde der eeuwen..

29. De rechtvaardigen zullen de aarde erfelijk bezitten, en in eeuwigheid, voor altijd daarop, wonen (vs. 22).

30. *Pe*. Opdat echter gij, die deze den rechtvaardige gegevene beloften leest, ze niet ten onrechte op u zelven toepast, wil ik nader verklaren, wie ik rechtvaardigen noem. De mond des rechtvaardigen vermeldt wijsheid, en zijne tong spreekt het recht, zo maakt hun spraak hen openbaar.

31. a) Wij hebben bovendien op het hart te letten en op de werken.De wet zijns Gods is in zijn hart; zijne gangen zuilen niet slibberen1), maar hij gaat met vasten tred op de wegen des Heren.

a) Psalm 40: 9. Jes. 51: 7.

1) Niet slibberen in den zin van, niet wankelen, niet ter rechter of linker zijde uitwijken, en zo dit al geschiedt, zal hij door Zijn God weer op den rechten weg worden gebracht.

32. Nu kan het wel zijn, dat de belofte, die den rechtvaardige gegeven is, een tijdlang uitblijft, voordat zij vervuld wordt (Habakuk. 2: 3), gelijk aan mij in mijn tegenwoordigen toestand te zien is. De goddeloze loert op den rechtvaardige om hem te benadelen, en zoekt hem te doden (Psalm 10: 9).

33. Maar de HEERE laat hem, den rechtvaardige, niet, geeft hem niet over in zijne, in des goddelozen hand, en Hij verdoemt hem niet, zodat Hij Zich voor altijd van hem zou afwenden, als hij door zijne wederpartijders, omdat hij eenmaal tot een val kwam. als een verworden zondaar geoordeeld wordt (2 Samuel 15: 16); God neemt hem weer in genade aan (2 Samuel 16: 12).

34.

III. Vs. 34-40. Even als aan het hoofddeel een begin van paraenetischen inhoud voorafging, die in het volgende gedeelte nader werd verklaard, zo vinden wij hier een slot eveneens hoofdzakelijk van paraenetischen aard.

34. *Koph*. Wacht, zie moedig op den HEERE, en houd Zijnen weg, dien Hij in Zijn Woord u heeft voorgeschreven, zonder u daarvan door vervolging of veroordeling af te laten brengen, en Hij zal u uit alle geringheid, waarin gij een tijdlang moet zijn, verhogen, om de aarde erfelijk te bezitten; gij zult zien, dat de goddelozen worden uitgeroeid, om voor u plaats te maken.

35. *Resch*. Ik heb gezien enen gewelddrijvenden goddeloze, -denk aan koning Saul! -die zich uitbreidde als een groene inlandse boom, als een boom, die in die luchtstreek te huis behoort, en dus welig groeit.

36. Maar hoe lang heeft het met hem geduurd? hij ging door, hij verdween als ene doorgaande wolk (anders: men ging er voorbij), en zie, hij was er niet meer, en ik zocht hem, daar ik Zijn verdwijnen nauwelijks kon geloven, maar hij werd niet gevonden.

God doet op merkwaardige wijze de ontwerpen van voorspoedige goddelozen te niet gaan, vooral wanneer zij Zijne dienstknechten vervolgen..

37. *Schin*. Let op den vrome en ziet naar den oprechte; diens lot is zo geheel anders, want het einde van dien man zal vrede zijn, de uitkomst zal gezegend wezen, hem wacht ene toekomst vol vrede (vgl. 2 Samuel 22: 36).

Deze tekst kan in twee delen verdeeld worden. 1. De eigenschap van een godzalig man. 2. Het voorrecht van een godzalig man. Zijne eigenschap is vroomheid, zijn weg is vrede. Hier is het

karakter der heiligen en de kroon der heiligen. Hij wordt aangeduid door oprechtheid en gekroond met vrede. Hier is des Christus weg en zijn einde, zijn streven en zijne rust. Zijn weg is heiligmaking, zijn einde geluk; zijn streven is naar volmaaktheid. Zijne rust is vrede aan het einde zijner dagen.

Ik had nooit kunnen geloven, zei ene stervende vrome, dat het ene zo liefelijke zaak was te sterven, of dat het mogelijk was zulke gezichten in de hemelse wereld te hebben als ik nu geniet. Melanchton zong in zijnen slaap juist vóór zijn dood: "Ik zal niets meer eten totdat het volmaakt zal zijn in het koninkrijk van God." Hij scheen rusteloos, en gevraagd zijnde door iemand, of hij nog iets verlangde, antwoordde hij: "Aliud nihil nisi coelum" niets dan den hemel alleen.

Wij moeten niet denken Lazarus dood te kunnen hebben en het leven van dan rijken man, gelijk die bij Plutarchus, die met Croesus wilde leven, maar met Socrates sterven. Neen! de wensen van Bileam zijn dwaas en vruchteloos. Indien gij wel wilt sterven, Christenen! moet gij zorgen wél te leven: qualis vita, finis illa: indien gij gerust wilt sterven, moet gij nauwgezet leven; indien gij getroost wilt sterven, moet gij gehoorzaam leven; indien gij gelukkig wilt sterven, moet gij heilig leven.

38. Maar de overtreders worden te zamen verdelgd; het einde der goddelozen wordt uitgeroeid, zodat zij gene toekomst hebben.

39. *Thau*. Doch, en dit is de somma van ‘t geen ik in dezen Psalm wille leren: het heil der rechtvaardigen is van den HEERE; Hij is hun Sterkte ter tijd van benauwdheid.

40. En de HEERE zal hen helpen en zal hen bevrijden; Hij zal ze bevrijden van de goddelozen, en zal ze behouden, want zij betrouwen op Hem.

O, welk ene schandelijke ontrouw, welk een wantrouwen, welk een doemwaardig ongeloof, dat wij zulke rijke, machtige, troostvolle toezeggingen Gods niet geloven, dat wij zo licht als in nood worstelen bij geringen ergernissen, als wij maar boze woorden van de goddelozen horen. Help ons. o Heere! dat wij ware gelovigen worden..

PSALM 38.

BELIJDENIS VAN SCHULD, EN BEDE OM ONTHEFFING VAN DIEN ZWAREN LAST.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), om te doen gedenken, een klaagpsalm en gebed, die ten doel heeft, de gemeente in gedachtenis voor God te brengen, dat Hij Zich harer ontferme (1 Kronieken 16: 4).

De uitdrukking: "om te doen gedenken," hangt daarmee zamen, dat bij het brengen van spijsoffers een handvol met olie gemengd meel benevens den wierook in het altaarvuur geworpen werd, en dit deel van het offer de askara (herinnering) genoemd werd, want de

opstijgende geur moest den offeraar in herinnering bij God brengen, dat de Heere zijner in genade gedacht (Leviticus 2: 2, 9, 16; 5: 12; 6: 15; 24: 7. Deze bedoeling der uitwendige offergaven nemen de beide Psalmen, die het bovengenoemde opschrift dragen (behalve deze ook Psalm 70) in het bijzonder op en willen den opstijgenden geur als het ware vergeestelijken, of liever het zinnebeeld doen vergezeld gaan van hetgeen er door bedoeld wordt, met gebed en smeken; zonder twijfel werden zij onder het verbranden der askara zelf door het koor van Levitische zangers in den tempel gezongen.

In Psalm 37 wordt des mensen toorn gestild, en in den 38sten des Heren toorn afgebeden, zegt Rieger; daarmee is de inwendige samenhang, die er tussen de beide Psalmen bestaat, kort en bondig uitgesproken. Bovendien is het de in Psalm 37: 32 v. uitgesprokene stelling: "De goddeloze loert op den rechtvaardige en zoekt hem te doden, maar de Heere laat hem niet in zijne Zijne hand, en Hij verdoemt hem niet als geoordeeld wordt," welke hier David's hart in beweging stelt. Hij is in zulk een toestand (Vergelijk 2 Samuel 15: 6), dat de goddeloze op hem loert en hem zoekt te doden; hij weet, hoe hij om zijne zonde met Bathseba en Uria door de tegenpartijen als een zodanige veroordeeld wordt, dien men met recht haten, vervolgen en in 't verderf storten mag. Nu worstelt hij, om tot zekerheid te komen, dat de Heere hem niet veroordeelt. Het is hem ene geringe zaak, wanneer hij van mensen geoordeeld wordt. (1 Kor. 4: 3). Hij worstelt opdat, nadat den mens ook de kleinste letter en de laatste titel van recht om hem te veroordelen, ontnomen is, bij zich met des te meer vertrouwen zou kunnen vertroosten, dat de Heere hem niet in de handen der goddelozen zal laten komen. (Rom. 8: 13 vv.). Tot godsdienstig gebruik voor de gemeente kwam de Psalm, die in de rij der zeven boetpsalmen (Psalm 6: 11) als de derde geteld wordt, natuurlijk eerst later, toen David's bidden en hopen reeds lang vervuld was.

Psalm 6, 38, 51 en 32 vormen ene chronologisch viertal.

2.

I. Vs. 2-9. Ongeveer met dezelfden uitroep, waarmee Psalm 6 begon, heft David ook hier zijn hulpgeschrei aan, en bidt den Heere, de slagen van Zijnen toorn, onder welke hij lijdt, in de houden, opdat hij daaronder niet bezwijke (vs. 2 en 3): daarop stelt hij, nader zijne bede verklarende, in bijzonderheden voor, hoever het reeds met hem gekomen was, hoe vreselijk hij den toorn Gods ook in zijn lichaam ondervond, hoe daar ene gehele vernieling van alle levenskrachten begonnen was, en er niets gezonds meer aan zijne vlees was. Dat alles is slechts ene schemering en weerklank van de macht des doods, waaronder de ziel gebukt gaat.

2. a) o HEERE! straf mij niet in Uwen groten toorn, en kastijd mij niet steeds zwaarder in Uwe grimmigheid, gelijk Gij nu doet; ik zou onder dien last van lijden bezwijken.

a) Psalm 6: 2.

3. Want dat is mijn tegenwoordige toestand, die reeds zo zwaar is geworden, dat het lijden de kracht van mijn lichaam en van mijne ziel overtreft; Uwe pijlen zijn in mij gedaald onder allerlei gerichten van schrik, die mij getroffen hebben (Deuteronomium 32: 23. Job 6: 4), en

Uwe hand, die over mij gekomen is, is op mij nedergedaald, en drukt mij door hare zwaarte ter neer (Psalm 32: 4; 39: 11).

Volgens vele uitleggers zou de toestand, waarin David zich bij het vervaardigen van dezen Psalm bevonden heeft, die van ene ontzettende ziekte geweest zijn, zij denken, daar hun de plaats Job 19: 13 vv. voor ogen zweeft, voornamelijk aan melaatsheid, gelijk bijv. Hieronymus in vs. 12 vertaalt: "amici contra lepram meam steterunt," (de vrienden blijven tegenover mijne plaag staan en willen met den melaatsen niets te doen hebben). Intussen is ons nergens gemeld, dat David zich ooit in zulk enen toestand heeft; integendeel geeft de dichter daardoor dat hij juist van vs. 12 af steeds meer in dezelfde klachten vervalt, die wij in Psalm 22 vernamen, duidelijk genoeg te kennen, dat hij ook hier spreekt uit de ziel van den aan het kruis lijdenden Christus, en door zijn tegenwoordigen nood ene voorzegging wordt van Hem, over wie Jesaja's (Jes. 53: 4) schrijft: Waarlijk Hij heeft onze krankheden op Zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen; doch wij achten, dat Hij geplaagd, van God geslagen, en verdrukt was..

4. Er is niets geheels, niets gaafs, gezonds in mijn vlees, van wege Uwe gramschap, die Gij tegen mij openbaart; er is geen vrede in, niets geheels aan mijne beenderen, van wege mijne zonde, die Gij met straffen aan mij zoekt.

5. Want mijne ongerechtigheden gaan over mijn hoofd, mijne zonden hebben gevolgen, die als waterstromen mij dreigen te verzwelgen (Psalm 124: 4); als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden 1).

1) De zonde is oorzaak, dat hij den toorn ondervindt, en de toorn is oorzaak van het lichamelijke lijden; de zonde, die den toorn opwekt, betoont zich altijd ook aan het lichaam als ene macht ten dode. In Vs. 5a wordt de zonde vergeleken met overstromende wateren, en 5b met een neerdrukkenden last; zij zijn zwaarder dan ik, d.i. te zwaar voor mijne kracht..

De Harpenaar klaagt dan met recht over zijne zonde; en noemt ze billijk een last, een voor hem al te zwaren last. Mijne ongerechtigheden gaan over mijn hoofd, gelijk de stromende wateren over het hoofd lopen van een verzinkenden drenkeling. Zij drukken zijn hoofd en lichaam, als met elkaar een zware last uitmakende, geheel ter neer, zodat hij het niet langer boven kon houden. De macht der in ons inwonende zonde is een last, een zwaar gewicht, waaronder wij allen gebukt gaan, welke den Geest belemmert in zijne verheffingen naar boven en de voet om op het pad van Gods getuigenissen, zich met lust voort te zetten, waarom ieder heilige met reden klaagt, over het lichaam des doods, met hetwelk zij zich maar al te zeer beslommerd vinden (Rom. 7: 25)..

6. Mijne etterbuilen stinken; zij zijn vervuild, zij etteren van wege mijne dwaasheid, die de hoofdoorzaak van al mijn lijden is; want zij heeft de zonde en deze de straf teweeg gebracht, en weer door verdriet over de laatste ben ik ook lichamelijk zo ellendig geworden, dat al mijne krachten en levenssappen als in ene oplossing gekomen zijn.

8. Want mijne darmen, mijne ingewanden, zijn vol van ene verachtelijke {1} plage, vol van brand, die zich van daar over het gehele lichaam verbreidt, en er is niets geheels niets goeds in mijn vlees{2} (vs. 4).

{1} In het Hebr. Ki kesalai maloe niklèh. Mijne ingewanden zijn vol van ontsteking. Eigenlijk betekent het eerste woord, de lendenspieren, en van daar de ingewanden. David geeft daarmee aan, dat alle zijne levensgeesten kwijnen, zodat hij bijna levenloos is geworden. Het is zo duidelijk mogelijk, dat zijn lichaamslijden zijn grond heeft in de kwaal, in de plage zijner ziele. De toorn Gods doet zich gevoelen, waar zijne ingewanden als door brand verteerd werden, maar laat het ons niet vergeten, dat de pijn in de pijn en de smart in de smart is zijne zonde. David voelt het, dat God een rechtvaardig God is en dat dit hem alles overkomt van wege de zonde. En daarom, ja, hij klaagt, maar niet uit ongeduld, maar zijn klagen is een erkennen van Gods recht, terwijl aan de andere zijne in dezen Psalm tevens een pleiten is op de genade van een verzoenend God. Zijn pijn zou wel te dragen zijn, indien hij hier maar weer van overtuigd was, dat de toorn Gods was gestild, dat de rechtvaardige God ook voor hem weer was een genadig en goedertieren vader.

Die bede klinkt ons tegen in vs. 2, wie verzuchting horen we in hetgeen volgt.

{2} Indien David's kwaal ene lichaamskwaal was, was misschien de zetel daarvan in de ingewanden, en openbaarde zij zich naar buiten in gezwellen en verzweringen..

9. Ik ben verzwakt, alle levensgeesten zijn van mij geweken, en uitermate zeer verbrijzeld, van binnen zeer verbrijzeld, alsof ik ten dode toe geslagen was; ik brul (Psalm 22: 2) van het geruis mijns harten, ten gevolge van de smart in mijn binnenste.

10.

II. Vs. 10-21. Nadat David zo zijn lijden voor God geklaagd heeft, herinnert hij zich, dat hij eigenlijk den Heere niets voorlegt, wat dezen niet sedert lang en beter dan hem zelven bekend is: opdat Hij echter weet, dat hij niet overdrijft, maar dat, wat hij over zijne ellende zei, eerder beneden de waarheid gebleven was, heeft hij moed gevat, den treurigen toestand, waarin hij zich bevindt, nog eens voor te stellen.

10. HEERE! voor U is al mijne begeerte, al mijn nood; Gij weet het beste, hoe zwaar mijn lijden is, dat mij zulk een verlangen naar hulp ontperst (vs. 2); en mijn zuchten, dat, wat mij tot zuchten drong, is voor U niet verborgen; Gij weet, dat ik mijne ellende niet groter maak dan zij is, maar eerder te weinig zeg.

Dit vers heeft voor alle lijdenden de betekenis van ene nadrukkelijke vermaning, dat zij niet voor nietig of ingebeeld lijden hulp bij God zoeken en in hun klagen de maat niet overschrijden, welke door de zaak gegeven is. De hulp van God, den Alwetende, richt zich niet naar de grootte van de klacht, maar naar de grootte van het lijden..

De vrees, dat God hem in Zijn groten toorn strafte en in Zijne grote grimmigheid kastijdde, is wijkende en de lieflijke Geest van het kindschap Gods, van ‘s Heren gunst begint weer in zijne ziele te ruisen, de vrijmoedigheid en vertrouwelijkheid des geloofs herstelt zich weer. Hij heeft niet geklaagd, alsof hij meende. dat de Heere, zijn God, het niet zou weten, of dat zijn getrouwe Ontfermer hem vergeten zou. Integendeel, al mijne begeerte, zo spreekt hij, Heere is voor U, en mijn zuchten is voor U niet verborgen..

David spreekt het hier uit, ja, het is de betuiging van het weer doorbrekend geloof, in de gunste Gods, dat hoe schuldig hij ook is, hoe diep en zwaar hij ook gezondigd heeft, zijn noden en behoeften bij God bekend zijn, en dat de begeerte van zijn hart er zich naar uitstrekt, dat hij weer delen mag in de kinderlijke betrekking tegenover zijn God.

11. Mijn hart keert om en om, het slaat in koortsachtige beweging; mijne kracht heeft mij verlaten, zodat ik mijn last nauwelijks dragen kan, en het licht mijner ogen, ook zij zelf zijn niet bij mij, ik weet in mijnen nood niet, wat ik aanvallen zal (Psalm 13: 4).

12. Mijne liefhebbers en mijne vrienden, in plaats van mij met raad en daad, met troost en opwekking bij te staan, staan van tegenover mijne plage, als vreesden zij door aanraking verontreinigd te worden, en mijne nabestaanden staan van verre, en laten mij aan mijne ellende over (Mark. 15: 40 v. Luk. 23: 49).

13. En die mijne ziel zoeken leggen mij strikken, want terwijl mijne vrienden terugtreden, zijn daarentegen de vijanden des te meer bezig, om mij te achtervolgen, en die mijn kwaad zoeken, beraadslagen onder elkaar en spreken verdervingen, en zij overdenken den gansen dag listen, hoe zij mij zullen doen vallen.

14. Ik daarentegen ben tegenover hun smaadredenen en beschuldigingen als een dove, ik hoor niet, en als een stomme, die zijnen mond niet opendoet; ik ben wezenloos van smart.

15. Ja ik ben als een man die niet hoort, en in wiens mond gene tegenredenen zijn 1). Niemand zou naar mij horen (Luk. 22: 67 v.), en al ware het mij vergund mij te verdedigen, ik ware daartoe al te diep terneder geslagen.

1) Al had David dan ook tegenredenen tegenover de mensen, al had hij zich nog kunnen verdedigen, voor den Heere kon hij dit niet, dewijl zijne consciëntie hem mede getuigenis gaf, dat hij tegen den Heere bovenal had gezondigd. En dit maakt zijn lijden zo dubbel zwaar. Maar, waar hij zich niet kan verdedigen, daar kan hij toch nog hopen.

16. Want (maar) op U, HEERE, hoop ik, dat gij mij vergeven zult, daar Gij mij kent; Gij zult verhoren, HEERE, mijn God!, wat ik, terwijl mijn mond voor mensen zwijgt, met stille zuchten des harten voor U bid.

17. Want ik zei, ik heb tot U gebeden: Dat zij, mijne vijanden, zich toch over mij niet verblijden! Wanneer mijn voet zou wankelen en ik ganselijk begon ter neer te storten, zo zouden zij zich tegen mij groot maken 1); er zou een gejuich van hun zijde opgaan.

1) Dit is voor David de smartelijkste zaak, dat zijne vijanden zich over hem zouden verblijden. En waarover? dat ook God hem liet varen. Want tegen die vijanden heeft David het altijd gezegd, dat hij Gods gunstgenoot was, heeft het hun verzekerd, dat zijn betrouwen was op den HEERE Heere. En indien het eens nu gebeurde, dat God hem liet staan in al zijn ellende, dat God hem liet varen, dan konden zijne vijanden zich over hem verblijden. En dit is het juist, wat hij zo vurig van zijn God afbidt.

18. Tot zulk een geheel en val zou het komen, wanneer de hand Uwer genade mij niet hielp, want ik ben tot hinken gereed, den ondergang nabij, en mijne smart is steeds voor mij, het lijden is onafgebroken mijn metgezel.

18. Tot zulk een geheel en val zou het komen, wanneer de hand Uwer genade mij niet hielp, want ik ben tot hinken gereed, den ondergang nabij, en mijne smart is steeds voor mij, het lijden is onafgebroken mijn metgezel.

19. a) Want (liever: daarom) ik maak U mijne ongerechtigheid bekend; ik wil voor U mijne schuld belijden; ik ben bekommerd van wege mijne zonde
1) en draag er diep leedwezen over.

a) Psalm 32: 5.

1) David doet zich hier als een recht bekommerde kennen. Hij schreit tot God, maakt hem zijne zonde bekend, maar het bewustzijn van vergeving heeft hij nog niet. Wel is de Geest des Heren bezig hem te overtuigen van zonde, maar de overtuiging van gerechtigheid, dat God zijn zonde heeft vergeven, mist hij nog. En toch is hij daarmee op weg, om weer een begenadigde te worden, want zonder zonde belijden is er geen zondevergeving.

20. Maar mijne vijanden zijn levende; in tegenoverstelling tegen mijnen ellendigen toestand zijn zij vol leven en blijdschap, zij worden machtig door de hulpmiddelen, die hun ten dienste staan, en die mij om valse oorzaken, haten worden groot, worden velen in getal, hun getal neemt dagelijks toe.

21. En die kwaad voor goed vergelden (Psalm 35: 12) staan mij tegen, omdat ik het goede najaag, het met ernst en ijver zoek (2 Samuel 15: 16).

In de Griekse en Latijnse teksten, even als in de Ethiopische en Arabische overzettingen wordt hier ene bijvoeging gevonden, die met de Messiaanse verklaring van den Psalm in samenhang staat, en aan de woorden van David ene veel sterkere Messiaanse kleur geeft, dan de grondtekst uitdrukt. Deze luidt: "Zij hebben Mij verworpen, den Geliefde (Jes. 42: 1), als enen dode, dien men veracht (Jes. 53: 3 v.; vgl. 14: 19), en mijn lichaam aan het kruis gehecht.".

22.

III. Vs. 22 en 23. Ten slotte vat David de gehele somma zijner wensen en gebeden in ‘t kort zamen-namelijk, dat God hem, die van mensen verlaten en op alle wijzen op ‘t zwaarste geplaagd is, mocht aannemen en oprichten. Gelijk het begin van dan Psalm bijna gelijkluidend is met Psalm 6: 2, zo het einde met Psalm 22: 29.

22. Verlaat mij niet, o HEERE, mijn God! wees niet verre van mij.

23. Haast U tot mijne hulp (Psalm 40: 14),HEERE, mijn heil! (Psalm 35: 3).

In deze slotwoorden vat hij de hoofdsom van zijnen wens en de hoofdinhoud van zijn geheel geloof kortelijk samen, opdat God hem, van de mensen verlaten en ellendig, op allerlei wijze getrokken, uitredde en te hulpe snelle. Doch hij gebruikt drieërlei vorm om te spreken. Dat Hij hem niet verlate, of God Zijn zorg hem onttrekke, dat Hij niet verre van Hem zij, maar haaste tot zijn hulp. Want David was wel er van overtuigd, dat God altijd Zijne knechten nabij is en niet één ogenblik langer wacht dan nodig is, maar zoals we elders gezien hebben, het is niet te verwonderen, indien de heiligen, wanneer zij hun zorgen en moeiten neerleggen in den schoot Gods, hun gebeden uitspreken van uit de gevoelige aandoeningen van hun vlees. Onder tussen, ofschoon het vertoeven voor David naar het vlees bezwaarlijk was, door één woord toont hij duidelijk, dat hij niet al twijfelende bidt, waar hij God zijn heil noemt, of den Beschikker van zijn heil..

Deze Psalm kan toegepast worden op David’s droefheid en den voorspoed zijner vijanden; op het lijden van Christus en den triomf der Joden; op de droefenissen der kerk en de ijdele vreugde der wereld: op de zwakheid van het geloof en de kracht van de natuur. Het einde van alles is, dat de redding alleen van God komt en bij Hem moet gezocht worden..

Niets gaat den gelovige in zijne droefheid meer ter harte, dan wanneer hij in vreze is, dat God hem in toorn verlaten heeft; daarom kan ook niets met meer gevoel uit zijn hart komen, dan deze bede. God geeft ons toestemming om, als wij in droefheid zijn, niet alleen tot Hem te roepen, maar ook tot spoed te dringen. David smeekt: Gij zijt mijn God, dien ik dien, en op wie ik mij verlaat, dat Gij mij verdedigen zult; Gij zijt mijne verlossing, die alleen in staat zijt mij te behoeden; die Uzelven verbonden hebt bij belofte om mij te bewaren, en van wie ik ook alleen redding verwacht. Laat ons voortvaren in het gebed, dat de Heere vergeve en onze snode begeerlijkheden onderdrukke, dat Hij ons nooit verlate of verre van ons zij, want Hij zal zich zeker haasten om diegenen te helpen, die op Hem als hun heil vertrouwen..

PSALM 39.

GEBED MET HET OOG OP DEN DOOD.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), voor Jedúthun, het hoofd van een der Levitische zangkoren, naar wie het gehele koor genoemd werd (1 Kronieken 25: 1,31).

Bij de reeks van Psalmen, aan welke wij bij 2 Samuel 16: 23 dachten (Psalm 25-28 en 37), komt hier nog een zesde, met welken als zevende Psalm 62 in hoge mate verwant is. Deze kon echter, daar wij hier enkel met Jehova-psalmen te doen hebben (vgl. Psalm 41: 14), als een Elohiem-psalm hier gene plaats vinden. Van den 37sten Psalm daarentegen onderscheidt zich de onze zo, dat de laatste in hevige vervolging en zware aanvechting gedicht is, de eerste in en tijd geschreven is, toen David met een rustig gemoed de zaak, gelijk zij was, in ogenschouw nam..

Kon David volgens den vorigen Psalm tegenover zijne vijanden, die hem lasterden en vervolgden, als een stomme en dove zijn, als een, die gene tegenrede kon voortbrengen (Psalm 38: 14 v.) in dezen toont hij ons, op welken weg hij tot deze buitengewoon heerlijke en kostelijke deugd gekomen is.

2.

I. Vs. 2-7. David is door goddelozen in diep ongeluk gestort, en ziet hen in vol geluk en in ‘t genot van al zijne goederen. Eerst heeft hij in eigen kracht beproefd te zwijgen; het is hem echter op die wijze niet gelukt, de rechte stilte en overgave te verkrijgen. Het zich zelven opgelegde zwijgen deed slechts de met geweld teruggedrongen smart groter worden, en hij verzondigde zich toch met zijne tong door allerlei uitbarstingen van moedeloosheid. Van het voornemen in eigen kracht, dat gebleken was onuitvoerbaar te zijn, wendt hij zich vervolgens tot den Heere, en bidt dien, dat Hij hem stille vergeving lere, terwijl hij zich troost met de beschouwing van de kortheid des aardsen levens.

2. Ik zei, toen het ongeluk mij overkwam en de goddelozen mij meester werden (2 Samuel 15: 13 vv.): Ik zal mijne wegen bewaren, ik zal mij wachten, dat ik niet door morren en klagen over mijne ellende bij het zien van het geluk der goddelozen (Psalm 37: 1), zondige met mijne tong; ik zal mijnen mond met enen breidel bewaren, enen toom aandoen, die het spreken verhindert, terwijl, zolang als de goddeloze nog tegenover mij is, en bij alle misdaden, die hij begaat, nog zo in het volle genot van geluk en levenskracht is, alsof er geen God van gerechtigheid ware en geen gericht over de boosdoeners.

David wist hoeveel listen satan gewoon is aan te wenden; hij zag daarom hierheen en daarheen en stelde overal ene wacht, opdat niet de verzoeking ter rechter of linkerhand insluipende, in zijne ziel zou dringen; van alle zijden werden de toegangen gesloten..

3. Ik deed dan ook in den beginne naar dit voornemen, ik was verstomd door stilzwijgen 1); ik wist op stoïsche wijze mij zelven geweld aan te doen, ik zweeg van het goede, dat ik den goddeloze zag genieten, zonder mij daarover te uiten; maar mijne smart werd verzwaard, het mij zelven opgelegde zwijgen was gene van God gewerkte overgave, maar diende slechts om de in het hart onderdrukte smart des te heviger te doen losbarsten. (Jer. 20: 9).

1) In ziekten der ziel niet minder dan in die des lichaams dient, wat de noodzakelijke crisis verhindert, slechts daartoe, dat het kwaad vermeerdert. Bij den gemoedstoestand, in welken zich de zanger bevond, was het zondigen met de tong voor hem beter dan het toch slechts

afgedwongen en wettische zwijgen; hij kon slechts door den val tot opstaan, slechts door het zondige spreken tot een waardig Evangelisch zwijgen komen..

4. Mijn hart werd heet in mijn binnenste, een vuur ontbrandde in mijne overdenking; zo dikwijls ik dacht over der goddelozen voorspoed, werd het als een brandend vuur, dat een ogenblik bedwongen maar niet uitgeblust, met alle kracht uitbreekt. Toen sprak ik met mijne tong:

Wanneer in ons hevige hartstochten bruisen, moeten wij ons den strijd van David in het geheugen terugroepen, opdat wij den moet niet opgeven, of onze zwakheid ons niet tot wanhoop vervoere..

Indien de Heilige Geest ons onzen plicht niet leert, kunnen wij ons nooit overtuigen van de tegenwoordigheid en den haast des doods, en daarbij gerust zijn. Laat ons daarom bidden, dat God onze harten met Zijne genade vervulle, opdat wij recht over den dood leren denken en iedere dag en ieder uur waarderen, alsof het de dag en het uur onzes stervens ware.

5. HEERE! maak mij bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij; dat ik weet, hoe vergankelijk ik zij; leer Gij het mij meer bedenken, dat het leven zo kort is, aan welks einde mij rust wacht, dan zal ik meer leren berusten in alle leed en gewillig den opgelegden last kunnen dragen.

Indien er gene hoop na dit leven ware, met welk doel zou hier de arme ellendige mens al zijne dagen geslingerd zijn op de golven der ijdelheid, en dan neerliggen in het graf, om nooit meer van hem te horen? Maar dat is zo niet: hij is geschapen voor een heerlijk, gezegend leven na dit, en ons vergeten daarvan is de oorzaak van al onze ellende en ijdelheid hier..

David zei, dat hij overdacht (vs. 4), en de naastvolgende woorden zijn een gebed. Ik peins over het werk Uwer handen, ik strek mijne handen naar U uit in het gebed. Als Christus op den berg was bad Hij, zo is ook de ziel, als zij op den berg van nadenken is, in de juiste stemming voor gebed. Gebed is het kind van overpeinzing.

6. Zie, Gij hebt mijne dagen een handbreed gesteld 1), ik heb nog maar weinig tijd om te leven, en mijn leeftijd is als niets voor U, die van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt (Psalm 90: 2); immers a) is een ieder mens, hoe vast hij staat, al schijnt hij ook nog zo sterk te zijn, enkel ijdelheid. Sela of pauze; terwijl de muziek zich verheft, wordt den hoorder tijd gegeven over deze diep weemoedige zaak verder na te denken.

a) Psalm 62: 10; 144: 4

1) Alsof hij wil zeggen, dat het leven des mensen spoedig voorbij vliegt en het einde bijzonder aan het begin verbonden is. Waaruit hij besluit dat alle stervelingen voor Gods aangezicht ijdelheid zijn. Wat nu de woorden betreft, David eist niet, dat hem de kortheid des levens als iets dat hem onbekend is, worde aangetoond, maar het is ene ironische vorm van

spreken, alsof hij wilde zeggen: Laten wij het getal der jaren berekenen, die mij nog overig zijn, of zij tot vergoeding van de rampen, die ik doorsta, voldoende zijn..

6. Zie, Gij hebt mijne dagen een handbreed gesteld 1), ik heb nog maar weinig tijd om te leven, en mijn leeftijd is als niets voor U, die van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt (Psalm 90: 2); immers a) is een ieder mens, hoe vast hij staat, al schijnt hij ook nog zo sterk te zijn, enkel ijdelheid. Sela of pauze; terwijl de muziek zich verheft, wordt den hoorder tijd gegeven over deze diep weemoedige zaak verder na te denken.

a) Psalm 62: 10; 144: 4

1) Alsof hij wil zeggen, dat het leven des mensen spoedig voorbij vliegt en het einde bijzonder aan het begin verbonden is. Waaruit hij besluit dat alle stervelingen voor Gods aangezicht ijdelheid zijn. Wat nu de woorden betreft, David eist niet, dat hem de kortheid des levens als iets dat hem onbekend is, worde aangetoond, maar het is ene ironische vorm van spreken, alsof hij wilde zeggen: Laten wij het getal der jaren berekenen, die mij nog overig zijn, of zij tot vergoeding van de rampen, die ik doorsta, voldoende zijn..

7. Immers wandelt de mens, van een zo nietig en vluchtig leven, als in een beeld, ene schaduw, die slechts den schijn van leven heeft, daarheen; immers woelen zij ijdelijk, spannen zij zich zeer in, vermoeien en bekommeren zij zich om vele dingen, die eigenlijk nietige dingen zijn van wege de kortheid dezes levens; men brengt in onverzadelijke begeerte de schatten dezer wereld bijeen (Luk. 12: 18 v.),en men weet niet, wie het met veel onrust en veel moeite samengebrachte goed naar zich nemen zal 1) (Prediker 2: 18, 21). Wat baat het dan den goddeloze, zo het hem hier uiterlijk wel gaat!

1) Is die bittere klacht des dichters af te keuren, toch zeggen wij: beter zo geklaagd, dan te verstommen door gewelddadig zwijgen. Een kind van God is in zulk een toestand der ziel te vergelijken, bij een die aan een gevaarlijke ziekte lijdt, en voor wie geen herstelling te wachten is, zolang de ziekte niet op zijn hoogst is gekomen, de crisis, zoals men dit noemt, is er nog niet, er is nog niets van te zegen. Evenzo moet de ziele in hare ziekte het ziekteproces doorlopen, het moet tot zijn hoogte komen, en dan is het niet, zoals bij lichamelijke ziekte, nog onzeker of de ziele zal behouden worden, neen, dan is die genezing zeker..

David had willen zwijgen, had zijn tong en lippen willen bewaren, maar ziet, in zijn hart begon het nu heviger te bruisen, en dit maakte zijn toestand niet beter, maar erger. Eerst toen hij zijn klacht voor zijn God ging uitstorten, toen kwam er ruimte, eerst toen begon hij weer iets te gevoelen van het rusten in God.

8.

II. Vs. 8-14. In dit tweede gedeelte van den Psalm zien wij in David enen gelovige voor ons, in wiens hart een keerpunt gekomen is, die in zijn lijden Gods hand erkent en weet, dat hij niets beters verdiend heeft, die niet meer tegen God mort, en zijn oog niet meer in jaloersheid over der goddelozen voorspoed laat gaan, maar alleen op den Heere en diens genade zijne

hoop vestigt. De Heere moge dan zijn hart losmaken van den zo zwaren last en hem van alle zonden vrijmaken, die verhore zijn bidden en roepen, die late Zich bewegen door zijne tranen, die redde hem, voordat het te laat is.

8. En nu, wat verwacht ik, wat zal ik wensen? O HEERE! mijne hoop, die is op U (Psalm 25: 2).

Het zou kunnen bevreemden, dat de zanger in vs. 5-7 de kortheid van het menselijk leven een grond van rust en troost wil laten zijn; hier hebben wij de verklaring. Hoewel van een zalig leven aan gindse zijde des grafs nog niet nadrukkelijk verzekerd, grijpt zijn geloof midden in het sterven Jehova als den Levende en den God der levenden aan. Dat is juist het heroïsche van het oud-Testamentische geloof, dat het midden in de raadsels van dezen tijd en in het gezicht van de toekomst, die zich in een duisteren nacht verliest, zich onvoorwaardelijk Gode in de armen werpt..

Uit vers is ten hoogste karakteristiek. David zag gene uitkomst in zijn tegenwoordigen nood, te zegepralen over zijn eigen volk en over zijn eigen zoon (Absalom) was hem bijkans zo akelig als overwonnen te worden. hij weet derhalve niet wat hij hopen moet, en laat de uitkomst aan den God zijner verwachting over..

8.

II. Vs. 8-14. In dit tweede gedeelte van den Psalm zien wij in David enen gelovige voor ons, in wiens hart een keerpunt gekomen is, die in zijn lijden Gods hand erkent en weet, dat hij niets beters verdiend heeft, die niet meer tegen God mort, en zijn oog niet meer in jaloersheid over der goddelozen voorspoed laat gaan, maar alleen op den Heere en diens genade zijne hoop vestigt. De Heere moge dan zijn hart losmaken van den zo zwaren last en hem van alle zonden vrijmaken, die verhore zijn bidden en roepen, die late Zich bewegen door zijne tranen, die redde hem, voordat het te laat is.

8. En nu, wat verwacht ik, wat zal ik wensen? O HEERE! mijne hoop, die is op U (Psalm 25: 2).

Het zou kunnen bevreemden, dat de zanger in vs. 5-7 de kortheid van het menselijk leven een grond van rust en troost wil laten zijn; hier hebben wij de verklaring. Hoewel van een zalig leven aan gindse zijde des grafs nog niet nadrukkelijk verzekerd, grijpt zijn geloof midden in het sterven Jehova als den Levende en den God der levenden aan. Dat is juist het heroïsche van het oud-Testamentische geloof, dat het midden in de raadsels van dezen tijd en in het gezicht van de toekomst, die zich in een duisteren nacht verliest, zich onvoorwaardelijk Gode in de armen werpt..

Uit vers is ten hoogste karakteristiek. David zag gene uitkomst in zijn tegenwoordigen nood, te zegepralen over zijn eigen volk en over zijn eigen zoon (Absalom) was hem bijkans zo akelig als overwonnen te worden. hij weet derhalve niet wat hij hopen moet, en laat de uitkomst aan den God zijner verwachting over..

9. Verlos mij van al mijne overtredingen 1), die de oorzaak zijn van al mijn lijden en van al die straffen over mijne zonde, Gij neemt toch met de reden ook het gevolg weg; en stel mij niet tot enen smaad der dwazen, die niet aan U, noch aan Uw woord geloven (Psalm 14: 1 vv.), doordat Gij mij laat omkomen, dat zou tevens Uwen naam onteren.

1) De dichter belijdt hiermee, dat de oorzaak van zijn lijden niet bij of in God ligt; maar in hem zelven, d.i. in zijne zonden en overtredingen. Hij weet het, die overtredingen maken een scheiding tussen God en zijne ziele, trekken wolken voor het licht van de zon der gerechtigheid. En daarom heeft hij ook nu zulk een grote behoefte, dat God zelf dit wolkgordijn verscheurt en Zich zelven weer aan hem openbaart als een gaarne vergevend God.

10. Ik ben verstomd, en nu niet meer, omdat ik mijzelven dwing (vs. 2 v.), maar omdat ik vluchtende onder Uwe vleugelen, daar werkelijk rust vond; ik zal mijnen mond niet opendoen, alsof ik met U zou willen richten tot mijn ongeluk; want Gij hebt het gedaan 1), Gij hebt mij dit leed opgelegd, en Gij zult het in alles met mij wel maken.

1) Dit zwijgen is een geheel ander zwijgen als dat, waarvan hij in het begin van den Psalm spreekt, toen stond hij nog in eigen kracht, toen was het eigen werk, maar nu is het een stilzwijgen des geloofs, een wachten op het heil des Heeren, een stil berusten in den weg, dien de Heere voortaan met hem houden wil.

11. Neem, daar Gij mij genade voor recht laat ondervinden, Uwe plage van op mij weg, want het is toch Uw toorn over mijne zonde, die in de vijandschap der bozen door mij ondervonden wordt; ik ben naar lichaam en ziel bezweken van de bestrijding Uwer hand, en zou bij zulk een voortgang moeten omkomen.

11. Neem, daar Gij mij genade voor recht laat ondervinden, Uwe plage van op mij weg, want het is toch Uw toorn over mijne zonde, die in de vijandschap der bozen door mij ondervonden wordt; ik ben naar lichaam en ziel bezweken van de bestrijding Uwer hand, en zou bij zulk een voortgang moeten omkomen.

12. Kastijdt Gij iemand, dat zie en gevoel ik, met straffingen om de ongerechtigheid, die hij misdreven heeft, Zo doet Gij zijne bevalligheid, zijne schoonheid en kracht, zijn rijkdom en zijne eer smelten, vergaan als ene mot als een kleed, dat door de mot verteerd wordt (Job 33: 19 vv.); immers is een ieder mens ijdelheidniets meer dan een nietig, zondig wezen. Sela (vs. 6).

Gelijk de motten een wollen kleed doorvreten, zelfs het allerschoonste kleed verderven, hoe schoon het ook te voren was, zo is het ook met des mensen schone gedaante. Wanneer de hand des Almachtigen iemand drukt, en God iemand een weinig verlaat, zo wordt een mens door zielenangst en treurigheid in weinige dagen zo veranderd, dat niemand hem kent, gelijk wij aan Jobs voorbeeld zien (Job 2: 12 v.); toen zijne vrienden hen in zijn kruis kwamen bezoeken, kenden zij hem niet, begonnen zij te wenen en konden zij in zeven dagen niet met hem spreken, want zij zagen dat zijne smart zeer groot was..

De motten van het Oosten zijn zeer groot en schoon, maar kort levende. Na een weinig regen kunnen deze schitterende insecten gezien worden, zich bewegende in elke koelte, maar het droge weer en hun talloze vijanden bestemmen hen spoedig tot het algemene lot. Alzo gaat de schoonheid van een mens voorbij, gelijk die van lezen vrolijken zwerver, gekleed in zijne klederen van purper en scharlaken.

13. Hoor, HEERE! mijn gebed om afwending mijner plaag (vs. 11), en neem mijn geroep om wederaanneming in genade ter oren; zwijg niet tot mijne tranen, die voor mensen ene veel dringender sprake zijn, dan de woorden des monds (Genesis 27: 38. Luk. 7: 13. Joh. 11: 33), terwijl bij U de tranen der Uwen het allerminst te vergeefs zouden zijn en verloren zouden gaan (Psalm 56: 9); want a) ik ben een vreemdeling bij U, ik ben een zwerveling geworden, die Uwe bescherming en gastvriendschap behoeft, een bijwoner, gelijk al mijne vaders slechts gasten geweest zijn in het land, waarin zij leefden (Genesis 23: 4; 35: 27).

a) Leviticus 25: 23. 1 Kronieken 29: 15. Psalm 119: 19. Hebr. 11: 13. 1 Petrus 2: 11.

13. Hoor, HEERE! mijn gebed om afwending mijner plaag (vs. 11), en neem mijn geroep om wederaanneming in genade ter oren; zwijg niet tot mijne tranen, die voor mensen ene veel dringender sprake zijn, dan de woorden des monds (Genesis 27: 38. Luk. 7: 13. Joh. 11: 33), terwijl bij U de tranen der Uwen het allerminst te vergeefs zouden zijn en verloren zouden gaan (Psalm 56: 9); want a) ik ben een vreemdeling bij U, ik ben een zwerveling geworden, die Uwe bescherming en gastvriendschap behoeft, een bijwoner, gelijk al mijne vaders slechts gasten geweest zijn in het land, waarin zij leefden (Genesis 23: 4; 35: 27).

a) Leviticus 25: 23. 1 Kronieken 29: 15. Psalm 119: 19. Hebr. 11: 13. 1 Petrus 2: 11.

14. Wend U van mij af, als de vertoornde God, en laat mij Uwe genade ervaren, dat ik mij ook nog hier verkwikke, eer dat ik heenga, en ik niet meer zij 1) (vgl. Job 10: 20 vv.).

1) Welke vorm van spreken bijna die der wanhopig nabij komt, niet omdat David meende, dat hij den dood zou ondergaan, of dewijl de hoop op hulp was verdwenen, en hij aan het verderf zich zag overgegeven, maar dewijl hij door droefheid overmand, zijn gemoed niet zo snel als het moest naar boven kon opheffen..

Hebt ook gij het reeds ervaren, dat het uitwendige bedwingen van den mond niet de rechte uitwerking heeft, zolang de inwendige smart en uwe gevoeligheid niet door gehele verloochening gedood is, ga dan ook met David in de goede school, en leer onder alle lijden uwe schuld te erkennen, en uzelven te versmaden, zo zult gij ook spoedig ondervinden, hoe groot de rust is, die uit een stillen geest voortkomt..

Hoe gezegend is het los te zijn van de dingen dezer aarde, zodat wij onze gemeenschap in den hemel hebben, dat, daar wij naar ‘s Vaders huis gaan, wij de wereld mogen gebruiken als niet misbruikende, wetende, dat hare begeerlijkheid voorbijgaat. Dat wij steeds als de aartsvaders zien op de stad, die fondamenten heeft, welker kunstenaar en bouwmeester God is..

PSALM 40.

VOORZEGGING VAN CHRISTUS, ZIJN LIJDEN, EN ZIJN PROFETISCH AMBT.

1. David's Psalm (Psalm 3: 1) voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

"En nu, wat verwacht ik, o Heere! mijne hoop, die is op U. Verlos mij van al mijne overtredingen, en stel mij niet tot enen smaad der dwazen." Zo hoorden wij in Psalm 39: 8 vv. David op zijne voor Absalom zeggen, nu kan hij nadat hij met het aanbreken van den volgenden morgen den anderen oever van den Jordaan met zijne getrouwen gelukkig bereikt heeft (2 Samuel 17: 22) in dezen Psalm tot ere van zijnen God bekennen: "Ik heb den Heere lang gewacht en hij heeft Zich tot mij geneigd, en mijn geroep gehoord." Toch wacht hem nog, zonder dat hij weet hoe lang en hoe zwaar, de tijd van zijn eigenlijk lijden, waarvan hij om zo te zeggen nog slechts het voorportaal achter zich heeft; daarom komt bij het eerste gedeelte van den Psalm dat over de ondervondene hulp handelt, nog een tweede, dat van Gods verdere redding spreekt, en het danken wordt tot bidden.

I. Vs. 2-11. Beginnende met de heerlijke redding, welke de Heere hem tot versterking des geloofs ook voor anderen heeft laten ondervinden, prijst David eerst degene gelukkig, die zijn vertrouwen op den Heere stelt, en zich noch tot de hovaardigen wendt, die op hun eigene kracht, nog tot den gewekenen, die op vreemde goden vertrouwen. Terwijl hij zich dan in de talloze wonderen verdiept, waardoor de Heere Zich reeds bij Israël verheerlijkt heeft, ontwaakt bij hem het brandend verlangen, zijnen God op waardige wijze te danken, maar ook het levendige bewustzijn, dat offeranden op zich zelve niet genoegzaam zijn. Hij belooft daarom zijnen God het volkomen offer van zich zelven, het offer zijner gehoorzaamheid aan de eisen der wet en bovendien een vrolijk getuigenis van Gods gerechtigheid, goedheid en trouw voor de ganse gemeente.

2. Ik heb, toen de poort des lijdens zich voor mij opende, alle vertrouwen op mij zelven afleggende (2 Samuel 15: 16), den HEERE lang verwacht 1), en Hij heeft Zich tot mij geneigd in de diepte, waarin ik mij bevond, en Hij heeft mijn geroep, dat ik van daar tot Hem richtte (Psalm 18: 7), gehoord.

1) Nauwkeuriger: "Wachtende wachtte ik den Heere." Deze sterke uitdrukking heeft ene paraenetische betekenis; zij wijst den lijder daarop, dat alles op wachten aankomt..

Men behoeft God slechts in geduld te wachten, zo zal Hij zich openbaren.

Te kunnen wachten is de grootste en ware Christelijke kunst, te leren wachten is de oefening van het gehele leven des Christens, want het is geenszins iets lijdelijks, iets passiefs, maar de grootste betoning van geloofskracht, wanneer alles schijnt tegen te staan en God vertoeft te komen..

3. En Hij heeft mij uit enen ruisenden kuil, waarin mij een gewis verderf dreigde (2 Samuel 17: 1 vv.), uit modderig slijk, waarin ik had moeten wegzinken, zo Hij Zich niet mijner

ontfermd had, opgehaald 1), en heeft mijne voeten op enen rotssteen gesteld; Hij heeft mijne gangen vastgemaakt, mij vasten grond onder de voeten gegeven.

1) Men heeft gemeend dezen Psalm, even als den met dezen verwanten 69sten Psalm, om deze uitdrukkingen aan den profeet Jeremia te moeten toeschrijven. Deze was werkelijk in een kuil vol modderig slijk geworpen (Jer. 38: 1 vv. Klaagt. 3: 53 vv.), Jeremia is wel in ene zekere mate een voorbeeld van Christus, even als aan de eerste verwachting van Jeruzalem de tweede beantwoordt, zo aan den profeet van de eerste verwoesting, die van de tweede (MATTHEUS. 23: 29 vv. Luk. 13: 34 vv.; 19: 41 vv.; 23: 27 vv.); de Joden, ten tijde van Jezus, daar zij niet erkenden, wat tot hunnen vrede diende, maar den Heere haatten, vervolgden en kruisigden, hebben de mate hunner vaderen vervuld (MATTHEUS. 23: 32), en de profetenhaat hunner vaderen bereikte zijn toppunt in hetgeen aan Jeremia geschied is. Intussen hebben de gronden, waarop men de vervaardiging van die beide en van enige andere Psalmen (Psalm 22 en 31), aan Jeremia heeft toegeschreven, te weinig bewijskracht, dan dat wij daarom de juistheid der opschriften, die alle deze Psalmen aan David toeschrijven, zonden betwijfelen; die uitdrukkingen zijn integendeel als beelden op te vatten..

David wijst hier op een schijnbaar hopeloos doodsgevaar, waarin hij verkeerd heeft, en waaruit zijn God hem heeft gered, op bijzondere wijze heeft gered. Dat zijn toestand ongewoon en de redding evenzeer in het oog lopend was geweest, blijkt wel duidelijk uit het volgende vers, waarin hij zegt, dat de Heere hem een nieuw lied in zijn mond gegeven heeft. Want dit nieuw staat in de plaats van iets buitengewoons, van iets bijzonders een bijzonder lied, hetwelk past bij een bijzondere uitredding uit bijzondere gevaren.

4. En Hij heeft een nieuw lied (Psalm 33: 3)in mijnen mond gegeven, enen lofzang onzen Gode, die zich aan Israël's koning tot welzijn van Zijn volk op nieuw verheerlijkt heeft. Velen, die in dezen tijd van algemene verwarring zich laten verleiden, zullen het zien, hoe ik gered ben, en vrezen en zich weer tot hunnen rechtmatigen koning wenden, en op den HEERE vertrouwen (2 Samuel 17: 27 vv.; 18: 3).

5. Welgelukzalig, zo roep ik uit op grond der ervaring (vs. 2 v.), is de man, die den HEERE tot zijn vertrouwen stelt, en niet, gelijk velen nu doen, die zich aan Absaloms zijde geplaatst hebben, omziet naar de hovaardigen, die in hoogmoed in de plaats van den eeuwigen God de grote werken van hun eigene gedachten en handen plaatsten, en die tot leugen afwijken, die in plaats van op God te vertrouwen, zich keren tot de afgoden (Jer. 16: 19).

Men moge zo arm zijn als Lazarus, zo gehaat als Mordechai, zo ziek als Hizkia, zo alleen als Elia maar wanneer de hand des geloofs zich aan God kan vasthouden, kunnen gene uitwendige droefenissen verhinderen, en dat men onder de gezegenden geteld wordt. De rijkste en voorspoedigste man daarentegen is vervloekt, waar hij ook zij..

6. Gij, o HEERE! zo moet ik nog verder uitroepen, en ik geef daarmee de reden aan, waarom ik welgelukzalig prees dien, die op U Zijne hoop stelt, Gij, mijn God, hebt Uwe wonderen en Uwe gedachten aan ons vele gemaakt; wonderbaar rijk en heerlijk zijn de daden en de plannen van genade, die Gij voor Uw volk hebt gemaakt, en die Gij door de redding van den

Koning, aan wie Gij Uwe belofte gaaft (2 Samuel 7: 12 vv.) op nieuw nader tot het doel hebt gebracht; men kan ze niet in orde bij U verhalen, niet naar waarde vermelden; zal ik ze verkondigen en uitspreken, gelijk ik zo gaarne wilde doen, zo word ik te midden daarvan verlegen over de oneindige volheid, zo zijn zij menigvuldiger dan dat ik ze zou kunnen vertellen 1); neen, zij zijn veel te rijk, dan dat een mens de proef zou mogen wagen om ze op te sommen.

1) De dichter spreekt het hier uit, dat wat hem overkwam, dat de uitredding, die hij genoot alle aardse macht verre te boven ging, dat het een wonder was van Gods Alvermogen, en dat dit wonder in verband stond, ja, uitvloeisel was van de gedachten Gods, die uit Zijn Wezen voortvloeiden. En daarom nu, David kan ze niet in orde verhalen, hij kan ze niet tellen. Hij zinkt weg bij het gevoel en het besef van alle Gods goedertierenheden en weldaden.

7. En hoe zal ik nu voor de nieuwe bevestiging Uwer genade mijne dankbaarheid betonen? a) Gij hebt genen lust gehad aan slachtoffer, offeranden van dieren en spijsoffer, offeranden van meel, die ik U in deze woestijn ook niet zou kunnen brengen, en ik weet hoe een Saul te vergeefs door offeranden U ten Zijnen gunste zocht over te halen. ‘t Is alleen Uwe genade, die mij aan U verbond, waarop ik bouw en die ik aanschouwen en roemen kan. Gij hebt mij de oren doorboord 1); brandoffer en zondoffer hebt Gij niet geëist 1) om hun zelfs wil, maar alleen in zoverre zij uitdrukking en zinnebeeld zijn van ene in oprechte vroomheid en in getrouwe gehoorzaamheid U overgeblevene gezindheid des harten (1 Samuel 15: 22).

a) Hebr. 10: 8.

1) De gevoelens over deze plaats zijn niet eensluidend. Menen sommigen, dat hier gedoeld wordt op het voorschrift van Mozes (Exodus 2: 6 en Deuteronomium 15: 17), wat bepaalde, dat een slaaf, die vrijwillig verkoos te blijven in het huis, met een priem het oor doorboord werd, waardoor hij voor altijd in de macht zijns meesters kwam; anderen menen, dat hier gedoeld wordt op het gehoorzaam maken, dewijl van nature de oren zwaar zijn om te horen. Met het laatste gevoelen verenigen we ons het liefst, dewijl het voor ons uitgemaakt is dat hier door David de Christus Gods spreekt, die niet slaaf maar wel dienstknecht des Vaders was, vrijwillig Zich gesteld heeft onder de gehoorzaamheid der Wet hoewel wij ook toegeven, dat beide verklaringen éénzelfden zin hebben, dezen zin: Gij hebt mij gewillig gemaakt, om Uwen wil te doen, o God!

2) Dit is gene verachting van de offeranden, evenmin als in Jer. 7: 22, of Amos 5: 21-23 5.21-23 gelijk sommigen willen, maar een betuigen, dat de offeranden op zich zelf niet voldoende zijn, zo zij niet in het geloof worden gebracht.

Alle de offeranden hadden voor God geen waarde, indien zij niet gebracht werden in gehoorzaamheid des geloofs, met een hart vol schuldgevoel, of in het geloof in den Messias, die komen zou.

8. Toen ik dit verstond, dat Gij geen offer wilde maar gehoorzaamheid. zei ik, mij U, mijnen Heer, ten dienaar stellende: Zie, ik kom op Uw bevel; ik behoef niet eerst te vragen, wat Uw

wil omtrent mij is; in de rol des boeks 1), in de wet (Jozua 1: 8), die Uwen geopenbaarden wil duidelijk bevat, is van mij geschreven, is ook voor Israël's Koning de weg aangewezen, dien hij te bewandelen heeft (Deuteronomium 17: 14 vv.).

1) De rol des Boeks is de Wet, de vijf Boeken van Mozes, beschreven op perkamenten bladen en samengerold. Het is duidelijk, dat hier gewezen wordt op de belofte, omtrent den Messias, zoals nader gestand wordt uit Hebr. 10: 5-10.

David treedt hier op als type en als profeet van den Christus Gods en het is volkomen waar, dat we hier hebben "die wonderbare samenvloeiing, ineensmelting van het voor- en het tegenbeeld van den Messias waarbij het van God gegeven voorbeeld alzo in het tegenbeeld opgaat, dat het een enkelvoudig "Ik" wordt, onderscheiden, maar niet te scheiden."

David is hier slechts een zwak schaduwbeeld, maar de Messias spreekt door Zijn Geest in hem.

9. Ik heb lust, o mijn God! om Uw welbehagen te doen; wat Gij aan Israël's koning voorschreef wil ik als mijn, vade mecumm, mijn bestendigen leidsman bij mij behouden (Deuteronomium 17: 18 v.); en Uwe wet is niet slechts in mijne hand maar ook in mijn hart, in het midden mijns ingewands (Deut 6: 6. Psalm 37: 31. Spreuken 3: 3; 7: 3. Jes. 51: 7 51.7), ik geef mij aan U als een levend offer (Rom. 12: 1).

Deze Psalmwoorden, hoe duidelijk men ze ook maakt, behouden een geheimvol karakter; zij herinneren, ook afgezien van de plaats Hebr. 10: 5 vv. aan woorden van Christus, als Joh. 8: 29; 17: 6 enz., terwijl David's woorden door Gods Geest zo zijn gesproken, dat zij tevens als woorden van den tweeden David klinken, wiens offer van zich zelven het einde van de offeranden, en wiens persoon en werk de hoofdinhoud, de kern van de rol der wet is. In de Septuaginta, die toch ook een Oud Testamentisch gedenkteken is en ook niet zonder God ontstaan is (ene overtuiging, van welke de Nieuw Testamentische schrijvers zonde; twijfel doordrongen waren) is dat profetisch karakter van deze onvergelijkelijke plaats nog sterker geworden, want 1) daar is wat vertaald is door "gij hebt mij de oren doorboord," vertaal door Gij hebt mij het lichaam toebereid, 2) de overzetting en in de rol des boeks, is van mij geschreven, begunstigde vooral de opvatting, dat hier diegene spreekt, van wie Mozes en de Profeten getuigd hebben en op wiens komst naar Gods Raadsbesluit het Oude Testament voorbereidt. David stelt zich God voor, volbrengende Zijnen wil in zoverre die op Hem, den Koning van Israël, betrekking heeft, en hij doet dit, omdat hij zich en pneumati (in den geest, (MATTHEUS. 22: 43) bevindt, in typisch samengevoegde woorden, welke uit de ziel van zijn verheven tegenbeeld, den toekomstigen Christus, die niet slechts Koning van Israël, maar gever der zaligheid aan Israël en aan de ganse mensheid is, gesproken zijn in woorden, die Zijne zelfovergave in ene zo uitsluitende tegenstelling tegenover alle soorten van offers naar de wet stellen, als hij eerst in de zelfovergave van Christus als de vervulling en het einde van alle offers, zijne volle waarheid gevonden heeft. Het is niet alleen zo, alsof Christus en niet David sprak, maar de Eéne, die van Zich kon zeggen: "Ik doe altijd wat Hem behaagt (Joh. 8: 29), de alleen volmaakte Rechtvaardige, in wiens vrij zedelijk werken en lijden alle offers eindigen, deze Ene, die het doel der wet en der profetie is, kondigt zich hier werkelijk als den

komende aan, dewijl in David niet alleen het bloed van dien Verwachte stroomde, maar ook Zijn Geest woonde..

10. Met zulk ene dankzegging door de daad, moet ook het woord, het lofoffer der lippen, die Uwen naam belijden (Hebr. 13: 15) verbonden zijn. Ik boodschap de gerechtigheid, die Gij aan mij reeds bewezen hebt in de tot hiertoe ondervonden hulp, in de a) grote gemeente, wanneer ik weer in mijn ambt als Israël's koning zal geplaatst zijn; zie, mijne lippen bedwing ik niet, gene valse schaamte en vleselijke traagheid of mensenvrees zullen mij terughouden. HEERE! Gij weet het, ik ben bereid Uwe gerechtigheid te verkondigen.

a) Psalm 3: 18; 111: 1.

11. Uwe gerechtigheid, die zich den enen als wrekende, den anderen als helpende openbaart, bedek ik niet als een dood, onvruchtbaar weten in het midden mijns harten; Uwe waarheid en Uw heil, dat Gij mij gegeven hebt, spreek ik uit, het in Psalmen en lofzangen luide erkennende en openlijk prijzende; Uwe weldadigheden en Uwe trouw, die Gij aan mij steeds door nieuwe bewijzen bevestigt (Psalm 57: 4)verheel ik niet in de grote gemeente (Psalm 35: 18).

Volgens ene oppervlakkige beschouwing zou het kunnen schijnen, dat David hier te vele woorden bezigde; geheel anders zal hij oordelen, die de natuurlijke koudheid van het menselijk hart, zijne lauwheid in het loven van God, zijn vergeten en de ondankbaarheid, de geneigdheid van den tragen mond tot zwijgen, heeft leren kennen. Zulk enen zal ieder woord als enen scherpe pijl in het hart dringen..

Het nieuwe lied, dat Jehova hem in den mond gaf (vs. 4), heeft David ook werkelijk gezongen; zijne Psalmen tonen, dat zijne ervaringen van het koninkrijk der hemelen ten zegen van geheel Israël tot ene openlijke belijdenis geworden zijn; hij heeft het ontvangene talent niet in een zweetdoek gewikkeld, niet in de aarde begraven..

Hier spreekt de Messias als de Profeet en verkondigt de grote zaligheid, die Hij verwerven zal. Al de dingen Gods noemt Hij op, omdat deze zijn het begin en het einde der zaligheid. De gerechtigheid verbindt Hij met de waarheid, het heil met de weldadigheid. Onder gerechtigheid hebben we te verstaan, de voortdurende bescherming, onder weldadigheid de zorg, die de Heere God de Zijnen bewijst, terwijl onder waarheid we hebben te verstaan, dat God immer dezelfde is, en onder heil, het gevolg van Zijne gerechtigheid.

12.

II. Vs. 12-18. Overgaande tot het zware lijden en de ontelbare gevaren, in welke hij zich nog voor 't ogenblik en voor de naaste toekomst bevindt, wendt David zich met ernstige gebeden tot den Heere, dat deze hem helpe uit de ellende, die Hem ten gevolge zijner zonden getroffen heeft, dat Hij zijne vijanden beschame, en met hem zijne vrienden, de vromen, verheuge; hij spreekt het vertrouwen uit, dat zijne bede zal vervuld worden, en herhaalt die ten slotte nog eens met sterken aandrang.

12. Gij, o HEERE! wiens gerechtigheid ik niet zal ophouden te prediken (vs. 10), zult Uwe barmhartigheden van mij niet onthouden, daar ik eigenlijk nog meer een man in gevaren dan een geredde kan genoemd worden; laat Uwe weldadigheid en Uwe trouw, die ik voor zover zij zich aan mij verheerlijkt hebben, niet verheel voor de grote gemeente (vs. 11), mij geduriglijk behoeden, mij beschermen bij het onweder, dat zich boven mij ontlast.

13. Want kwaden (rampen), tot zonder getal toe, hebben mij omgeven; mijne ongerechtigheden 1) hebben mij in het harde lijden tot beproeving en kastijding, dat ter vervulling van het woord (2 Samuel 12: 11) over mij gekomen is, aangegrepen, dat ik niet heb kunnen zien, zodat de grote smart mij het oog verduistert (Job 16: 16); zij zijn menigvuldiger dan de haren mijns hoofds (vgl. Psalm 69: 5), en mijn hart heeft mij verlaten, ik ben geheel ontroerd en verslagen (Psalm 38: 11).

1) Dat de zanger hier van zijne ongerechtigheden spreekt, en het lijden als ene rechtvaardige straf daarvan beschouwt, vormt een onweerlegbaar bewijs tegen de direct Messiaanse verklaring van den Psalm, die in den ouderen tijd door de meesten werd aangenomen. Men mag zich niet op Jes. 53 beroepen; want hier wordt met geen woord gezegd, dat de ongerechtigheden, die de lijder als de zijne beschouwt, slechts die van anderen zijn, welke hem toegerekend worden. Aan de zodanige kan hier des te minder gedacht worden, om de vele bijna woordelijk overeenstemmende parallel-plaatsen in de Psalmen, waar slechts aan eigene zonden kan gedacht worden..

In dit laatste gedeelte spreekt weer de dichter David zelf, niet de Messias. Dit spreekt van zelf, waar hij spreekt van zijne ongerechtigheden. En zo hevig hebben die ongerechtigheden hem aangegrepen, dat het licht zijner ogen verduisterd is, ja, zo ontroerd is hij, zo ontbreekt hem alle kracht en moed, zo is zijn hart omgekeerd, dat hij moet uitroepen: Mijn hart heeft mij verlaten, en daarop, dat het den Heere moge behagen, om hem te verlossen.

14. Het behage U, HEERE! mij te verlossen, daar het toch mijne vreugde is te doen, wat U welbehaaglijk is; HEERE! haast U tot mijne hulp 1) (Psalm 22: 20; 38: 23).

1) Van hier af vinden wij onzen Psalm in den 70sten als ene bijzondere bede van David weer.

15. a) Laat hen te zamen beschaamd en schaamrood worden, die mijne ziel zoeken om die te vernielen; laat hen achterwaarts gedreven worden, en te schande worden, die lust hebben aan mijn kwaad.

1) Psalm 35: 4,26; 70: 3; 71: 13.

16. Laat hen verwoest worden tot loon hunner beschaming (vgl. Psalm 70: 4), die van mij zeggen: Ha, ha!1) (Psalm 35: 21,25).

1) Deze woorden zijn een uitroep van sarcastische vreugde, die in het ongeluk van anderen zich bevredigd gevoelt..

17. Laat daarentegen in U vrolijk en verblijd zijn allen, die U zoeken, daar zij hunnen wens verkrijgen, namelijk dat mij recht wordt gedaan (Psalm 35: 27); laat de liefhebbers Uws heils geduriglijk zeggen, daar zij mijne redding zien: De HEERE zij groot gemaakt!

Alle woorden, even als alle daden Gods, geven de dubbele vrucht, dat de goddelozen, de weerspannige vijanden tot schande worden, degenen, die God beminnen, daarentegen opgericht en rijkelijk getroost worden; de eersten beginnen met honende vreugde en houden met schaamte op; deze beginnen met treurigheid, en eindigen met vreugde en lofzangen..

Het is duidelijk, dat David in vs. 14-17 de vijanden Gods tegenover de gelovigen stelt. Zijne vijanden zijn de vijanden Gods, en daarom smeekt hij, dat zij achterwaarts gedreven zullen worden, maar de vrienden Gods zijn ook zijne vrienden en voor dezen smeekt hij de vriendelijke bestraling van Gods aangezicht. Wij hebben hier das de algemene tegenstelling tussen gelovigen en ongelovigen. Dat David hier dit van God vraagt ten opzichte van zijne vijanden, is niet, dewijl hij hen persoonlijk haat, daar dewijl hij is de Gezalfde Gods, en dewijl zij, wanneer zij hem vervolgen, eigenlijk God vervolgen, die hem tot koning gezalfd heeft. Deze bede staat dus in het nauwste verband met de ere Gods.

18. Wel is waar schijnt het nu nog verre te zijn van de zo even uitgesproken wensen, maar God zal middelen en wegen vinden, om aan zulk ene ellende een einde te maken. Ik ben wel ellendig en nooddruftig, maar de HEERE denkt aan mij; Gij zijt mijne Hulp en mijn Bevrijder; o mijn God! vertoef niet.

Mag men dan den Heere zo den tijd tot ene haastige hulp voorschrijven? Het is bij het gebed zo als in Rom. 8: 27 geschreven gaat: : die de harten doorzoekt, weet, welke de mening des Geestes zij." Er is dikwijls bij het bidden om spoedige hulp toch in den grond des harten ene waarachtige opoffering aan God en Zijnen wil, en zo kan dikwijls omgekeerd de bede naar de woorden zeer onderworpen schijnen, terwijl toch eigenzinnigheid en verwerpelijke twijfelmoedigheid daarachter verborgen zijn..

PSALM 41.

OVER WELDADIGHEID EN ONTROUW.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

Klonk ons reeds in Psalm 40: 5 een "welgelukzalig" tegen, dat aan het "welgelukzalig," waarmee het Boek der Psalmen begint, (Psalm 1: 1) herinnert, zo vinden wij dezelfde zaligprijzing aanstonds boven aan dezen Psalm; het einde van het eerste Psalmboek (zie bij vs. 14) sluit zich alzo aan het begin aan. In welken tijd van David’s leven de Psalm ons verplaatst, is bij 2 Samuel 15: 6 nader uiteengezet. David weet wel op welk ene gevaarvolle wijze men tegen hem handelt, hoe Absalom meesterlijk gebruik maakt van den tijd, dat David zelf ziek op het bed ligt, en niet krachtig kan tussenbeide treden, ons het hart van de mannen Israël’s te stelen, en hoe Achitofel, op wie hij tot hiertoe zo groot vertrouwen gesteld heeft, den opstandeling door vlijtige verbreiding van de geschiedenis met Bathseba in zijne

ondernemingen tegen den vader ondersteunt. Hij weet echter ook, dat zijne regering juist het tegendeel geweest is van hetgeen de boosheid hem toedicht, dat hij zich-zelven het getuigenis mag geven, voor zijn volk een even barmhartig en weldadig, als vroom en rechtvaardig koning geweest te zijn. Alzo heeft hij het recht, den Heere voor zijnen bondgenoot te houden. In dit vertrouwen ziet hij achter de naaste zo donkere toekomst, enen voor hem hoogst gelukkigen uitslag van het tegen hem veroorzaakt oproer.

2.

I. Vs. 2-4. David stelt als stellig voorop: Wie aan ellendigen deelneming betoont en hun helper wil zijn, die heeft ook in den Heere een vergelder, die hem niet in zijnen nood laat omkomen, maar Zich zijner ontfermt, in ziekte hem steunt en hem geneest, hem voor den ondergang bewaart en nieuwe welvaart schenkt.

2. Welgelukzalig is hij, die zich verstandig, edel, gelijk het betamelijk is, gedraagt jegens enen ellendige, hetzij die door gebrek (Exodus 30: 15) of door ziekte (Genesis 41: 19) lichamelijk of geestelijk (2 Samuel 13: 14) lijdt; die in deelnemende werkdadige liefde zich zijner aantrekt. De HEERE zal (MATTHEUS. 5: 7) hem bevrijden ten dage des kwaads, wanneer hem zelven onheil treft.

3. De HEERE zal hem, den barmhartige, voor gehelen ondergang bewaren, en zal hem bij het leven behouden, dat hij niet sterft voordat de bepaalde tijd daartoe daar is; hij zal op aarde gelukzalig gemaakt worden. Geef hem ook niet over in zijner vijanden begeerte, welke zijn verderf is.

Deze overgang tot gebed is daaruit te verklaren, dat ook al het tot hiertoe gezegde gevolg is van een biddend opzien tot God..

4. De HEERE zal hem, gelijk hij te voren anderen in hun ziekte bezocht en aan hun lijden deelgenomen heeft (Psalm 35: 13 v.), ondersteunen op het ziekbed 1), óf dat hij niet in dood en graf nederzinke, óf dat Hij hem als een getrouw ziekenverpleger steune (Hoogl. 2: 6); in zijne ziekte verandert Gij zijn ganse leger 2).

1) Hebr.: "Zult Gij zijn bed voor hem omkeren," hetgeen sommigen verklaren van de verandering van den zieken in aan gezonden staat, doch veel sierlijker en, schoner wordt uitgelegd van de verkwikking, die het den zieke geeft, als zijn bed, zijn matras in het Oosten, door ene liefderijke hand wordt geschud en omgekeerd..

Een goedaardig hart wenst en wil, dat het allen mensen wel ging, gelijk God zelf ons zulks van harte gunt. Daarom beloont de Heere ook alle goedige mensen weer met zulk enen zegen, dat het hun ook welgaat; want wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien, en wat hij zoekt, dat zal hij ook vinden. Zoek en jaag na de barmhartigheid, zo zult gij ze vinden; zaait gij daarentegen onbarmhartigheid, zo zult gij ze zeker oogsten. Zo ervaart het ook de inwendige mens in het hart; hebt gij goedheid en barmhartigheid geoefend in geloof, zo is het hart rustig en stil in God, en met God verenigd..

Wij moeten niet vergeten, dat Oosterse bedden niet op dezelfde wijze als de onze gemaakt zijn. Zij waren nooit meer dan matrassen of dikke dekens. Zij werden omgekeerd als zij hard werden..

Toen ik eens mijn geliefden vriend Benjamin Parsons bezocht, als hij stervende was, zei ik: "Hoe gaat het?" Hij antwoordde: "Mijn hoofd rust zeer zacht op drie peluws-oneindige macht, oneindige liefde en oneindige wijsheid.

Het geloof is altijd waar; het bedekt en verbergt zijn jammer en nood niet, maar belijdt ze vrijmoedig en open voor God. Zie het in David, hij bekent ellendig, jammerlijk, nooddruftig, arm te zijn, beide naar ziel en lichaam. Het is dan ook geen moedeloze en wanhopige klacht des ongeloofs, integendeel het geloof doet hem zo spreken, want hij voegt er in één adem bij: maar de Heere denkt aan mij. Hij weet, hij is, hoe ellendig en nooddruftig, bij den Heere niet vergeten. De Heere gedenkt hem in genade, omdat Hij hem niet in zich zelven aanschouwt..

Saul en Judas zeiden beide: "Ik heb gezondigd; " maar David zei: "Ik heb gezondigd tegen U.

2) Het beeld is ontleend aan het leggen van de hand onder het hoofd, hier van den zieke. Wij hebben hier de vervulling van de bede des gelovigen in Hoogl. 2: 6; Zijn linkerhand zij onder mijn hoofd en Zijne rechterhand ondersteune mij!

5.

II. Vs. 5-10. Was de vroeger gestelde uitdrukking des geloofs zó, dat zij op David’s eigen toestand paste, zo maakt deze nu ook de toepassing daarvan op zich zelven. Geluk hij vroeger jegens noodlijdenden steeds een hart vol medelijden had gehad, zo heeft hij nu ook in zijnen tegenwoordigen toestand, nu boze vijanden hem omgeven, terwijl hij in zware ziekten is, vijanden, die zijnen ondergang wensen, en dien met alle krachten zoeken te bewerken, een recht op het genadeloon, dat aan de barmhartige liefde beloofd is.

5. Ik nu ben zulk een, die te voren mij over behoeftigen ontfermde, en die nu zelf in nood ben. Ik heb daarom aanspraak gemaakt op de belofte voor de barmhartigen, en zei 1): O HEERE! wees mij genadig, laat mij barmhartigheid bij U vinden, laat mij in plaats van de genade, die zich achter toorn verbergt, openlijk genade vinden (Psalm 6: 3); genees voor alle dingen, opdat ook mijn lichaam gezond worde, mijne ziel van het leed, dat haar drukt, want ik heb tegen U gezondigd, en gevoel wel, dat het ongeluk, hetwelk mij treft, dat kwaad is, dat uit mijn huis zou voortkomen (2 Samuel 12: 11).

1) In dit vers toont hij aan, dat in zijne rampen hij volstrekt niet had gejaagd naar vleierij, zoals het grootste gedeelte zich vleit, en zijne smart door ijdele vertroostingen begeert te verzachten. En zeker, wie door den H. Geest bestuurd wordt, erkent door de straffen daartoe opgewekt, gaarne zijne zonden en neemt de berispingen des broeders verstandig op, ja, hij voorkomt die door de vrijwillige belijdenis. Verder, hierdoor onderscheidt David zich van de slechten en wanhopigen, dat hij smekende zijn schuld belijdt en zich begeeft tot het

mededogen Gods. Hij bidt wel, dat de straf gematigd wordt, maar hoger zet hij het op, n.l. dat hij vergiffenis ontvange en met God verzoend worde..

6. Mijne vijanden, zich verheugende over mijne ziekte, spreken kwaad van mij, daar zij onder elkaar openlijk zeggen, welk een einde zij mij toewensen, zeggende: Wanneer zal hij sterven en zijn naam vergaan, opdat zo spoedig mogelijk een ander de plaats op zijnen troon inneme?

7. En zo iemand van hen komt, om mij, alsof het een belangstellende vriend ware, te zien en naar mijnen toestand vraagt (2 Samuel 13: 5 v. 2 Koningen 8: 29), hij spreekt valsheid, wanneer hij zijne deelneming en zijnen wens voor mijne spoedige genezing uitspreekt; zijn hart vergadert zich onrecht, verzamelt stof om te lasteren; gaat hij uit naar buiten, hij spreekt er van 1), hij strooit het op gevangene met lastertaal uit.

David's vijanden namen uit zijne ziekte aanleiding, om hem in het algemeen gevoelen te benadelen, bijv. wanneer David in zijne openhartigheid zijne zonde de oorzaak van zijne bezoeking had genoemd, dan strooiden zij uit, dat een gruwelstuk hem aankleefde en er dus geen herstel voor hem te hopen was..

9. Een Belials stuk, ene misdaad kleeft hem aan; en hij, die neerligt, zal niet weer opstaan. De zonde met Bathseba wordt nu aan hem bezocht, en het vonnis voltrokken, dat hij niet meer ontvluchten kan.

9. Een Belials stuk, ene misdaad kleeft hem aan; en hij, die neerligt, zal niet weer opstaan. De zonde met Bathseba wordt nu aan hem bezocht, en het vonnis voltrokken, dat hij niet meer ontvluchten kan.

10. Zelfs de man mans vredes 1), op welken ik vertrouwde, de zo hoog door mij geëerde Achitofel (2 Samuel 16: 23), die mijn brood at, dien ik aan mijne tafel spijzigde (2 Samuel 9: 11. 1 Koningen 18: 19) en ook overigens met liefdebewijzen overlaadde, heeft de verzenen tegen mij grotelijks verheven, heeft zich tegenover mij als een vijand gesteld, en zoekt mij onder den voet te vertreden.

1) "Die mij altijd met den kus der liefde en der verering en met het woord "vrede zij u!" pleegde te groeten..

In hoeverre Achitofel het voorbeeld van Judas, den verrader (MATTHEUS. 26: 49), is, op wie ook het woord van ons vers toegepast wordt (Joh. 13: 18), hebben wij bij 2 Samuel 15: 32 aangewezen, en tevens daarop opmerkzaam gemaakt, hoe juist door dezen man het gerucht van David's schand- en misdaad kon verbreid worden; hij was toch naar alle waarschijnlijkheid Bathseba's grootvader. Hier zij nog opgemerkt, dat bij de aanhaling van ons Psalmwoord door den Heere, de woorden: "op welken Ik vertrouwde" wegvallen; de reden daarvoor ligt niet alleen in Joh. 2: 24 v., maar ook daarin, dat de vertrouwelijke betrekking van David tot Achitofel eigenlijk een zeer verkeerd begin had..

Christus deze plaats aanhalende (Joh. 13: 18) laat deze slaan op den persoon van Judas. En zeker, men moet weten, dat ofschoon David over zich zelven in den Psalm spreekt, hij niet spreekt als een privaat persoon, maar als iemand, die in verband staat met den persoon van Christus, dewijl hij is het algemeen voorbeeld van de Kerk. En dit is waardig om te weten, opdat ieder onzer zich voorbereide, om hetzelfde lot te ondergaan. Want zoals het volkomen in Christus moest vervuld worden, wat in David werd afgebeeld, zo is het noodzakelijk, dat het dagelijks zijne leden overkomt..

David vergelijkt hier de houding van den man des verraads, van Achitofel, bij het dier, dat zijn heer en meester in plaats van dient, bestrijdt, hem wondt en tracht te vernietigen. Eigenlijk betekent het woord in den grondtekst, een schop, en wel een groten schop geven.

11.

III. Vs. 11-13. Vervolgens van zijn recht gebruikmakende, wendt David zich met de bede om hulp tot den Heere; hij begeert weer van zijn ziekbed opgericht te worden, opdat hij hun vergelde naar verdienste, bij ontvangt ook in zijn hart de verzekering, dat hij voor zijne vijanden niet bezwijken zal, maar integendeel Gods uitverkorene zijn en blijven zal, aan wie alle geschonkene beloften zullen vervuld worden.

11. Maar Gij, o HEERE! wees mij genadig, terwijl mijne tegenpartijen menen: dat Gij mij onherroepelijk in de oordelen van Uwen toorn overgegeven hebt (vs. 9), en richt mij op van mijn ziekbed naar Uwe gerechtigheid (vs. 2 vv.), en ik zal het hun vergelden 1), wat zij verdiend hebben.

1) Het voornemen om zijnen vijanden te vergelden, dat hier de zanger uitspreekt, schijnt te strijden tegen MATTHEUS. 5: 39 v., tegen David's grondstellingen (Psalm 7: 5), en zijne daden (2 Samuel 19: 24), tegen Spreuken 20: 22 en zo vele andere uitspraken van Oud en Nieuw Testament. De plaats komt echter aanstonds in overeenstemming met die, welke schijnbaar in tegenspraak zijn, zodra onderscheiden wordt tussen vergelding uit wraakzucht, d.i. zulk ene, welke het gekrenkte individu als zodanig zoekt en uitoefent, en vergelding in den dienst van God, in verdediging der door Hem ons toevertrouwde goederen en rechten. Alleen de eerste wordt in Oud en Nieuw Testament verworpen, de laatste overal aanbevolen. Zij betaamt hem, aan wiens persoon God een hoog ambt heeft gegeven, gelijk David Simeï, dien hij om buiten deze zaak liggende redenen voorlopig ongestraft gelaten heeft, aan zijnen opvolger ter bestraffing overgeeft (1 Koningen 2: 9), gelijk de Heere in de gelijkenis Luk. 19: 27 zegt, hoe Hij Zijnen vijanden straffen zal, en deze vergelding ook volbracht heeft. Zij komt ook den bijzonderen persoon toe in vele betrekkingen, waarin hij niet alleen het recht, maar ook den heiligen plicht heeft om te vergelden. Tegenover den vader, die zijnen ontaarden zoon kastijdt, die zich misdadig tegen hem vergrepen heeft, zal niemand zo onverstandig zijn de woorden MATTHEUS. 5: 39 v. aan te halen, wanneer hij niet door persoonlijke opgewondenheid uit het gebied van zijn recht treedt, even zomin tegenover dien, die den misdadigen schender zijner eer, welke ieder verplicht is te bewaren, omdat hij zonder deze zijn levensdoel niet bereiken kan, voor het gericht trekt, en hem in de gevangenis brengt, des te minder, omdat zulk ene handelwijze den belediger de ware daad der liefde is. Hem, die ons

een slag op de rechter wang geeft, ook de andere wang aan te bieden, kan, zodra het niet slechts met het hart, maar ook uiterlijk geschiedt, ouder zekere omstandigheden de meest liefdeloze hardheid zijn..

12. Hierbij weet ik, dat Gij, nadat Gij al mijne zonden, om welke mijne tegenpartijen mij verdoemen, mij uit genade vergeven hebt, lust aan mij hebt; Gij verzekert mij op ditzelfde ogenblik door Uwen Geest, dat mijn vijand over mij niet zal juichen, als een, die de overwinning behaalt; integendeel hij zal omkomen.

Wie het kruis niet van God scheidt, maar tot God drijft, die behoeft aan zijne redding niet te twijfelen, in hoeveel ellenden hij ook moge neerliggen..

Na de lijdensweken komt de Paasdag..

Vrome mensen zien in alle lijden ene straf voor de zonde en zoeken daarom bovenal de vergeving.

God belooft niet, dat wij geheel en al zonder kruis zullen zijn, maar Hij belooft, dat Hij ons daaruit zal verlossing.

13. Want mij aangaande, in tegenoverstelling tegen den vijand, die voor den ondergang bestemd is, Gij onderhoudt mij in mijne oprechtigheid 1), (Psalm 18: 21), en Gij stelt mij, Uwen uitverkorene, overeenkomstig Uwe belofte, die voor de onbegrensde toekomst gegeven is (2 Samuel 7: 12 vv.), voor Uw aangezicht in eeuwigheid 2), als een voorwerp van Uwe bescherming en zorg (Psalm 17: 15).

1) David is zich van zijne oprechtheid voor zijn God bewust. Hij kent zich diep schuldig aan de ene zijde, maar hij is er ook van overtuigd, dat hij in zijne oprechtheid aan zijn God vasthoudt. En nu zal Zijn God, die dit alles in hem werkt, hem ook niet verlaten, maar in Hem, die uit hem, zoveel het vlees aangaat, zou voortkomen, d.i. in den Messias, zou Zijn troon bestendig blijven.

2) Met het "in eeuwigheid," dat de Messiaanse belofte bezegelt, eindigt het eerste Psalmboek; het slot verenigt zich met het begin, ook aanzien van het "welgelukzalig" in Psalm 1 en 41. Want in Psalm 1 wordt de man geprezen, die dag en nacht zijn welgevallen in ‘s Heren wetten heeft, en in Psalm 40 stelt zich David God met de rol des boeks voor en kan hij van zich zelven zeggen, dat hij de wet in zijn binnenste draagt; en in Psalm 41 als in Psalm 2, zien wij den Gezalfde Gods, omgeven door opstandelingen naar van Zijne verkiezing zeker, daar vergelding dreigende, hier vergelding biddende. Wij hebben aangewezen, dat de Psalmen, die tussen deze beide paren geplaatst zijn, hoewel van elkaar zeer verschillende, niet maar door een spel van het toeval door elkaar geworpen zijn..

14.

IV. Vs. 14. Slot van het eerste Psalmboek,

14. Geloofd zij de HEERE, de God Israël's (Luk. 1: 68), van eeuwigheid en tot in eeuwigheid! Amen, ja Amen (1 Kronieken 16: 36).

Het woord "Amen" betekent eenheid van geloof en Geest. Het omvat beide, een wens, dat iets zo zij en ene geloofsovertuiging, dat het zo zal zijn. In dezen zin wordt het gebruikt aan het einde van zegeningen en gebeden.

Het wordt gebruikt aan het einde van gebeden om te kennen te geven het verlangen en de hoop om gehoord te worden en antwoord te ontvangen.

Deze lof aan 't slot behoort niet tot Psalm 41 als zodanig maar heeft bedekking op alle voorgaande Psalmen, terwijl het deze tot een geheel, tot het eerste gedeelte van het boek der Psalmen afsluit. Gelijk toch reeds de Joodse uitleggers bij Psalm 1 opmerken, gaf David den Israëlieten, even als Mozes hun de 5 boeken der Thora gaf, het uit vijf boeken bestaande boek der Psalmen. Het boek der Psalmen is dus: "ook een Pentateuch, de echo van de Mozaïsche uit het hart van Israël; het is het vijfvoudige boek der gemeente aan Jehova, gelijk de Thora het vijfvoudige boek van Jehova aan de gemeente is." Even als na in de Thora Elohitische en Jehovistische stukken elkaar afwisselen, zo hebben wij in Psalm 42-84 ene groep van Elohitische Psalmen, in welke voornamelijk de naam: God (Genesis 2: 4) voorkomt; aan beide zijden van voren door de Psalm 1-41 en van achteren door de Psalm 58-150, wordt zij door Jehovistische Psalmen omsloten, in welke de naam Heere staat. Hierdoor wordt aangeduid, dat "Jehova de hoofdnaam en overal de onzichtbare begeleider van den Elohimnaam is, welk laatste woord slechts een bijzonder punt in het wezen van Jehova plaatst.".

PSALM 42.

ELLENDE EN TROOST DER VERVOLGDEN.

1. Ene onderwijzing, een leerdicht (1 Kronieken 25: 31), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), vervaardigd door enen onder de Levitische familie, onder de kinderen van Korach. (Numeri 16: 40).

Hoezeer David gedurende zijne ballingschap, nadat hij voor Absalom gevlucht was, terwijl hij in de woestijn van Juda en te Mahanaïm, aan gene zijde van den Jordaan vertoefde, naar het heiligdom terug verlangde, weten wij uit zijne eigene Psalmen; die omtrent dezen tijd ontstaan zijn (Psalm 23, 26, 61, 63). Dat ook de Levitische zangers in zijne omgeving, in 't bijzonder de kinderen van Korach, die ook niet van zijne zijde geweken waren, toen hij de arke des verbonds naar Jeruzalem liet terugbrengen (2 Samuel 15: 24 vv.), hetzelfde verlangen met hem deelden, en, in zijn lijden zich verplaatsende, als uit zijne ziel een gebed om spoedig naar de plaats des Heren terug de keren uitspraken bewijst Psalm 84. Hetzelfde vindt hier plaats. Een Korachietisch Leviet, zich geheel verplaatsende in den toestand van den koning, die ver van het heiligdom te Mahanaïm vertoeft (2 Samuel 17: 27 vv.) drukt het brandende verlangen uit, dat de toegang tot het huis des Heren, en daarmee tot Gods genade zelf hem spoedig moge geopend worden.

2.

I. Vs. 2-6. Het verlangen aan den koning, die van het heiligdom van zijnen God verdreven is, om daarheen terug te keren is zo sterk, als de dorst van ene hijgende hinde. Zijne tranen vloeien onophoudelijk, dat men over hem met zo schijnbaar recht kan spotten, alsof het gedaan ware met zijne gemeenschap met God. Tegenover zulk een spot heeft hij niets dan de herinnering aan de vroegere zo heerlijke tijden, en de hoop op latere, betere dagen; deze hoop zal hem staande houden, dat hij niet onder den druk van het tegenwoordig ogenblik bezwijke.

2. Gelijk een hert 1), wanneer het lang gejaagd is geworden door zijne vervolgers, of in tijden van lange droogte (Joël 1: 20), schreeuwt, met hoorbaar steunen smacht naar de waterstromen, alzo schreeuwt hier in een droog en dor land (Psalm 63: 2), mijne ziel tot U, o God! die haar levensbron zijt (Psalm 36: 10).

1) De gewone opvatting is, dat David hier een hert zich voorstelt, gejaagd, getroffen door de pijlen des jagers. Zo hebben ook de Psalmberijmers het opgevat, maar noodzakelijk is die opvatting niet. In den tekst staat er niets van. De kracht van de beeldspraak zit o.i. niet in het hert, maar meer in de waterstromen. David stelt hier een hert voor, hetwelk door dorst geplaagd, in het droge jaargetijde overal zoekt naar water, maar het ervaart, dat de gewone beken zijn opgedroogd door de kracht der Oosterse zon, en nu niet eerder rust, aleer het een waterhoudende beek, levend water, heeft gevonden, een beek, niet afhankelijk van de sneeuw en regen der bergen. Zo ook zoekt David het niet bij wat wegvloeit en opdroogt, dus bij al wat van deze wereld is, maar bij den enigen, waren levensstroom, bij den levenden God. Hij verlangt weer in Jeruzalem te zijn, bij het heilige altaar, hoe zijn God in al zijn noden en behoeften, en hoe God alleen er in kan voorzien. Calvijn tekent dan ook aan: "Dat sommigen verklaren, dat de stromen door de herten gezocht worden, om zich van hun afmatting te herstellen, komt mij al te gewrongen voor. Ik beken wel, dat indien de jager het hert wondt en de honden het bespringen, het bij den oever der rivier nieuwe krachten verzamelt, maar wij weten ook, dat de herten op zekere tijden van het jaar, door een ongelooflijke brand verteerd, dorstende naar water zoeken."

3. Mijne ziel, die thans versmacht en vergaat, dorst naar God, naar den levenden God, en kan niet eerder tot rust komen, voordat zij weer met Hem verenigd is. Wanneer zal dit zijn? Wanneer zal ik ingaan in de plaats Zijner genadige tegenwoordigheid en openbaring, en voor Gods aangezicht verschijnen?

Dorsten, wie weet wat dorsten is? Geheel de mensheid heeft dit gemeen. En wie gevoelt nu niet, dat deze aarde, dat de wereld ons slechts moerassige stromen en gebrokene bakken, die geen water houden kunnen, aanbieden kan. Wie gevoelt het niet, en moet, zijns ondanks wellicht, het niet erkennen, in ogenblikken van diep en ernstig nadenken over de raadselen van ons bestaan en van onze bestemming, dat de wereld slechts tijdelijke, broze en vergankelijke bloemen oplevert en niet dezulke, wier geuren en kleuren voor geen verwelken vatbaar zijn. Kom dan verlatene en bedroefde, die daar als een eenzame boom op het veld zijt achtergebleven, terwijl de bijl des houthakkers alles rondom u heeft geveld. Kom-gij kind des tegenspoeds, die onder de zorgen dezes tijds gebukt gaat, wijl armoede en gebrek dreigen,

oliekruik en broodmand ledig werden. -Kom, gij rouwdragende en treurende, zijn de pilaren van het gebouw uwer vreugde vermolmd, gaat gij met het hoofd ter aarde gebogen en met ene bloedende wonde in het hart; gevoelt gij diep, dat al moge de zon van aardbodem voorspoed u weer eens beschijnen, hij niet dat ineengestorte marmer weer oprichten, noch de ledige plaatsen in het binnenste heiligdom van uw hart weer vervullen kan. Kom! -En gij afgedwaalde, en van God vervreemde, van de palen des vredes afgewekene, die op de duistere wegen der zonden rondwaart, en uzelven al verder en verder voelt wegzinken in het verderf, waar zij heenvoeren-heeft een scherpe pijl der wanhoop, door God of door mensen op u afgezonden, uw hart getroffen, en zijt gij door smartgevoel overmeesterd, zoekende naar rust zonder die te vinden, zodat gij een knagend gevoel van onvoldaanheid met alles rondom u en een onbestemd verlangen naar iets beters met u omdraagt? Ook voor u, ja voor u-voor die gapende en schrijnende wonde is balsem, is een heelmeester te vinden. Nogmaals dan: kom! ook nu nog staat de Heere Jezus bij den stroom des heils, die Hij voor u geopend heeft en roept: "Indien iemand wordt, hij kome tot mij en drinke!"

Het was onder het oude Verbond van grote betekenis, dat men den toegang bezat tot die plaats, waar God beloofd had als Israël's God tegenwoordig te zijn. De uitwendige nabijheid was een middel voor de inwendige; bovendien concentreerde zich daar het Israëlitische kerkelijke leven, het godsdienstig gevoel werd bij elk in 't bijzonder krachtig opgewekten bevorderd door de gemeenschap. Is nu, daar God voor de Zijnen een God des heils is, in elke beroving van dat heil, in elk zwaar lijden een getuigenis tegen onze zonden, ene werkelijke verklaring van God, dat Hij ons van Zijn aangezicht verstoten heeft, opgesloten, dan is het onmogelijk, zo lang zulk een lijden voortduurt tot het volle bewustzijn van de gemeenschap met God en Zijne genade te komen. Even zeker als het onder het Oude Verbond het zwaarste onheil was, om van het heiligdom gescheiden te worden, evenzeer moest zulk ene door God teweeg gebrachte scheiding meer dan elk ander onheil de betekenis van ene werkelijke excommunicatie (uitstoting) hebben. Wanneer zelfs in zulk een toestand de vertroostingen Gods inwendig de ziel verkwikten, zo zouden toch het terugkeren tot den vollen vrede en tot volle vreugde eerst volgen bij het terugkeren tot het heiligdom. Uit het opgemerkte blijkt, dat de aanvechting, waarin zich de zanger bevindt, alleen wat den vorm betreft, hem eigenaardig is, dat wij in elk zwaar lijden wat de hoofdzaak aangaat, ons in een gelijken toestand bevinden. Het meest overeenkomstig zijn die toestanden, in welke de Heere Zijne voelbare nabijheid ons onttrekt, de toestanden van inwendige dorheid en duisterheid, in welke Zijne gedaante in onze ziel verbleekt..

Men heeft deze woorden niet enkel van een verlangen naar God in het algemeen te verstaan, maar men heeft daarbij tevens te denken aan de middelen der genade, waardoor de Heere ons tot zich trekt. David, uitgesloten van het heiligdom, gevoelt zich beangst, als ware hij van God zelven uitgesloten. Wel verzuimde hij niet zich biddend naar het heiligdom te wenden (Psalm 3: 5), maar hij gevoelt het niettemin pijnlijk, hoe de weg, waar langs de gelovigen tot God gaan. versperd was. Daarmee bestraft hij de vermetelheid dergenen, die zorgeloos, ja euvelmoedig deze middelen der goddelijke genade verachten, als stond het in hun macht en aan hun welgevallen in ene ogenblikkelijke verheffing ten hemel te stijgen. De profeet bleef ook niet stilstaan bij de aardse beginselen, maar omdat hij wist, dat hij gene vleugelen had om naar den hemel te vliegen, bediende hij zich van den ladder, om tot God te komen.

God is van tweeërlei aard. Soms is Hij een verborgen en bedekt God: wanneer het geweten in een tijd van aanvechting gevoelt de zonde of ander leed, hetzij geestelijk of lichamelijk, waaraan het met hart en gedachten vastkleeft, en zich met Gods genade en goedheid niet kan troosten. Die nu naar zulk een verborgen beeld van God oordelen, vervallen zonder enige redding in wanhoop en verdoemenis. Er is echter nog een ander, meer duidelijk beeld van God, namelijk het rechte beeld van den goedertieren, genadigen, barmhartigen, verzoenden God. Gelijk ook de zon van tweeërlei aard is. Ene andere kan zij genoemd worden, wanneer zij duister schijnt en met wolken bedekt is, en weer ene andere, wanneer zij schoon en helder aan den onbewolkten hemel schijnt. En indien nu iemand volgens het duistere beeld der zon, wanneer zij met wolken bedekt is, wilde oordelen, zo moest hij het daarvoor houden, als zou het nooit meer een heldere dag worden en er een eeuwige nacht zou komen. Nu is dit echter ene kunst, en wel in waarheid ene gouden kunst, dat men het er voor houden kan, dat, als de zon met wolken en nevelen bedekt, geen helder schijnsel van zich kan geven, zij toch door de wolken en nevelen kan heen breken, en weer helder en klaar voor de wereld kan schijnen. Zo doet hier de profeet, die in aanvechting is en zich opricht en de zon begeert te zien, wanneer zij door de wolken is heen gebroken; hij denkt in zijn hart aan een ander beeld, dan hem nu voor ogen staat. Hoewel zijn geweten hem verschrikt, allerlei kwaad hem dreigt en hij van twijfeling bijna neervallen zou, zo richt hij zich toch in het geloof op, houdt hij zich vast aan de hoop en vertroost hij zich zelven, dat God hem weer helpen zal en hem geven zal, dat Hij den godsdienst mag zien op de plaats, die God nis de enige op den gehelen aardbodem gesteld heeft..

Ook de Christen kent ene gemeenschap met God. Naar dien gaat zijn hart uit, in Hem vindt hij zijn hoogsten lust, zijn grootsten schat, in Hem heeft hij vervulling van al zijne geestelijke behoeften, het is hem goed, nabij God te zijn. Kan het anders? In Christus is hij tot God gebracht, is zijn van God vervreemd hart met God verzoend; in Christus levende, heeft het zijn leven, zijn rustpunt, zijne vreugd, zijne zaligheid in God. Door Christus van de zonde verlost en gereinigd, naar Gods beeld vernieuwd, vindt hij in dien God een vergevend, genadig Vader, die in gunst op Zijn kind neerziet, en vindt dus ook als kind in de liefde, in den gemeenzamen omgang met dien Vader, in het wederkerig vertrouwelijk met Hem verkeren zijn grootste geluk. In die gemeenschap gevoelt de arme zich rijk, de lijdende en bedrukte zich opgebeurd en getroost. En waar hij die gemeenschap mist, geef hem wat gij wilt, niets is in staat om hen dat gemis te vergoeden. Die gemeenschap, die op het gebied van het hart omgaat, want welk oog heeft den Onzienlijke hier beneden ooit aanschouwd-is dus ene geestelijke, en als zodanig onafhankelijk van tijd of plaats, als zodanig dus ook niet onafscheidelijk verbonden aan het verkeren in Gods woning, het huis des gebeds. Nochtans ook de Christen kan en moet getuigen: "Hoe liefelijk zijn Uwe woningen, o Heere der heirscharen!" In dat huis der aanbidding, onder prediking, gebed en loflied was de Heere hem niet zelden meer nabij dan elders, openbaarde Hij Zich aan Zijne dienaren in den rijkdom Zijner grootheid, genade en trouw, Zijner vergevende, heiligende, vertroostende liefde in Jezus Christus. Ook de Christen heeft ogenblikken, maar al te veelvuldige ogenblikken, waarin hij voor zijn besef, zijne innerlijke ervaring de gemeenschap met God mist, en uitroept: "Gelijk het hert schreeuwt, enz." Weet gij wanneer? Als de tranen des lijdens, der verdrukking, des tegenspoeds hun ook dag en nacht tot spijze zijn; " als hij in zijn leden om zijne godsvrucht het voorwerp der bespotting is van hen, die God niet kennen; als het woord

der verzoeking tot hem komt: wat baat het hem nu, dat hij God heeft gevreesd?" Smartelijke ogenblikken dan vooral, wanneer hij zich te binnen brengt, hoeveel genot hij vroeger in de gemeenschap met God heeft gesmaakt, hoe goed het hem weleer was, met de schare der aanbidders op te gaan naar het huis des Heren, met ene stem van vreugde en lof in zijn binnenste. Maar dubbel smartelijke ogenblikken; wanneer hij dit gemis in betrekking brengt tot zijne zonde en schuld, zijne afwijkingen van Gods wegen. Deze, de zonde, toch is het in den grond alleen, die het besef van Gods nabijheid voor den Christen verstoort, die scheiding maakt tussen zijn hart en den heiligen God, welke zelfs in Zijne dienaren de zonde niet duldt, niet onbezocht laat. En als zij dan in het lijden, den tegenspoed, den smaad, die hen treffen, in den onvrede, die aan hun hart knaagt, de bittere vruchten plukken van hun dwaasheid en ontrouw, is het dan te verwonderen, dat droefenis hen aangrijpt, dat hun ziel zich in hen neder buigt, en door onrust geslingerd, de verlorene rust weer begeert.

4. Die tijd van scheiding wordt nu als ene eeuwigheid. Mijne tranen zijn mij tot spijs dag en nacht 1), ik kan noch eten, noch slapen, nacht en dag moet ik wenen; omdat zij uit mijne verbanning van het heiligdom het besluit trekken, dat ik van God verstoten ben, en den gansen dag tot mij zeggen: Waar is uw God, wiens genade en gemeenschap gij te voren zo hoog hebt geprezen, en van wie gij meende, dat Hij uwe zaak tot de Zijne gemaakt had (Psalm 71: 10 v.)?

1) Als men in grote treurigheid is, laat deze ons niet toe te eten, dan worden als het ware de tranen onze spijze; men eet en drinkt als het ware meer tranen, dan brood of andere spijze, gelijk David in Psalm 80: 6 zegt: "Gij spijst hen met tranenbrood en drenkt hen met tranen uit een drieling.".

Werden ook zulke spottende en honende redenen in David’s onmiddellijke omgeving niet luide uitgesproken, zo dromen zij toch uit het leger der vijanden (2 Samuel 17: 26) tot hem door en weerklonken uit hetgeen men hem bij zijn vluchten nageschreeuwd had (2 Samuel 16: 5 vv.) den gansen dag in zijne ziel voort; hij kon ze niet kwijt raken, zij hadden hem te diep in het hart gesneden.

Kent iemand uwer dezen toestand bij ervaring, die vreselijkste aller menselijke gewaarwordingen van den menselijken geest, den ontzettenden strijd der ziel, die ogenblikken, waarin de hechtste grondvesten des geloofs door den storm van twijfelingen geschud, schijnen te zullen wankelen en de ziel als in een kerker verkeert, waar volslagen duisternis heerst, waar het ongeloof met den uitgestrekten vinger naar de binnenkamers des harten gericht, de oude schimptaal doet horen: "waar is uw God, in wie gij roemde in de dagen uws voorspoeds? Waar is nu het bewijs, dat een enkele uwer gebeden werd gehoords één afgesmeekte zegen waarlijk werd beschonken? O gij, die van zodanige zielenstrijd weet, hebt gij te midden dezer afgrijselijke inblazingen van den boze wel aan dien Enige gedacht, die even als gij werd verzocht? Herinner u die ontzettende uitdaging, die eenmaal de vlekkeloos heilige ziel van den Zoon des mensen doorvlijmde in het bangste uur van Zijnen vreselijken zielsangst: "Hij heeft het op den Heere gewenteld, dat Hij Hem nu uithelpe dat Hij Hem redde, dewijl Hij lust aan Hem heeft." (Psalm 22: 9.).

5. Ik gedenk daaraan, hoe men in het leger der vijanden met mij spotte, en stort mijne ziele uit in mij, bij de herinnering aan mijne vroegere vriendschap en gemeenschap met God, op welke men mij met honende woorden wijst, omdat ik placht heen te gaan onder de schare, de in machtigen optocht voortgaande menigte naar Uw heiligdom, en gewoon was met hen te treden naar Gods huis, met ene stem van vreugdezang en lof hen geleidende (2 Samuel 6: 4 vv. 14), onder de feest houdende menigte 1), de menigte die op gaat (Jes. 30: 29) om den Heere feest te houden (Leviticus 19: 30).

1) Hieruit blijkt wel David's oprecht en diep innerlijke vroomheid. Want zeker het was hem tot een diepe smart, dat zijn zoon Absalom hem van den troon had gestoten, dat een Achitofel hem verraden had en hij aldus op listige wijze van kroon en scepter was beroofd, maar hij lijdt dit geduldig, dewijl hij weet, dat God rechtvaardig is, en hij dit om zijner zonden wille heeft verdiend, maar dit is hem de grootste smart, dat hij van het opgaan naar Sions tente is verstoken, en dit een bewijs voor hem moest zijn van Gods toorn. Zeker, bij klemt zich aan zijn God vast; op hope tegen hope, maar het zichtbare bewijs is het aannemen van offer op Zions berg, mist hij. Een heilig heimwee verteert zijne ziele, een heilig heimwee om weer op te gaan naar het heiligdom, om daar den Heere te zien en daar van Hem te vernemen, dat zijne zonde is verzoend en zijn schuld is vergeven.

6. Maar wat buigt gij u neer, o mijne ziel! en zijt onrustig in mij? alsof die zegen u voor altijd ontnomen ware? hoop, vertrouw op God, want ik zal hierna, al weet ik ook nu nog niet wanneer, Hem nog weer loven voor de verlossingen Zijns aangezichts, wanneer Hij zich weer in genade tot mij keren zal.

Hier schijnt David krachtig met de smart te worstelen, om niet onder de beproeving te bezwijken. Maar laten wij wel opmerken, dat de strijd hevig en hard geweest is, voordat hij als overwinnaar te voorschijn trad, ja, dat hij niet slechts één aanval of strijd heeft moeten doen, maar dat hij meermalen tot nieuwen strijd is gedwongen. Het is niet te verwonderen, dat hij zo hevig beroerd werd, waar hij geen enkel bewijs van Gods gunst ontving. Verder, David stelt zich hier aan ons voor als in twee delen verdeeld. Voorzover hij nu door het geloof op de belofte Gods zich liet neerzinken, verheft hij zich tegen de aandoeningen van zijn vlees, gewapend door den Geest met onverwinnelijke kracht, zodat hij ze onderdrukt en tegelijk zijne weekheid kastijdt. Doch ofschoon hij den strijd voert met Satan en de wereld, strijdt hij toch niet recht of open met hen, maar kiest eerder zich zelven als een tegenpartij uit. En zeker, dit is de beste manier van Satan, om te overwinnen. dat hij ons niet van buiten aanvalt, maar met ons eigene aandoeningen van binnen den strijd aanbindt. En wel op te merken is het, wat David hier belijdt, dat zijne ziele zich terneder buigt. Want wanneer onze zwakheden ons als een vloed overstelpen, dewijl we reeds menen, dat het met ons geloof gedaan is, overwonnen door de vrees alleen, durven we den strijd niet beginnen. Zo dikwijls deze ongestalte ons bekruipt, moge het ons in de gedachte komen, dat het de gewone kracht der vromen is, dat de eigen aandoeningen de overhand hebben en voornamelijk er toe bijdragen, dat de strijd met wantrouwen gevoerd wordt.

Als ik mij zelven afvraag: Waarom zijt gij verslagen, o mijne ziel! dan schaam ik mij over hetgeen ik zou willen antwoorden; want al ontviel u alles, o mijne ziel, gezondheid, goederen,

invloed, vrienden; betrekkingen, hebt gij dan niet een Vader, een Vriend, een Voorspraak, een Trooster, een woonstede in den hemel?

Alle beweging streeft naar rust. Het is haar doel en haar einde. David zoekt zijne rust in God, doen wij dit ook! Wij zien, hoe in hem al de beraadslagingen, die in de binnenkamers der ziel worden gevoerd, eindigen met de ziel tot rust te brengen, zodra maar het geloof aan al de tegenwerpingen, die zich opdoen, het zwijgen kan opleggen, dan zijn wij zeker, wat ons ook wedervare, van een toevluchtsoord en ene veilige verberging in elke nood en in elk bezwaar.

Merk op, dat men hebben moet, wanneer ons in de ure van den nood gegeven zal worden en onze ziel zal worden gesterkt. Hoe meer wij in goede dagen ons welbehagen hebben in ‘s Heren huis en in de volheid Zijner genade, des te moediger zal zich in den nacht van ellende Zijn aangezicht aan ons vertonen; want er is geloof aanwezig en uit het geloof komt de dorst, en uit den dorst het noodgeschrei, en daaruit geduld en hoop..

In het huis Gods is het onafgebroken feest; daar wordt niets eindigs gevierd; het bestendig feest is het koor der Engelen; Gods aangezicht, door allen aanschouwd, is de vreugde, waaraan niets ontbreekt. Van deze eeuwige en onafgebroken feestviering ruist een welluidende en liefelijke klank tot in de oren onzer harten over, wanneer de wereld zo niet overstemt. Terwijl wij wonen in deze hutte, en Gods wonderen beschouwen in de verlossing der gelovigen, wordt het oor getroffen door een klank dezer feestviering en het hart heen gelokt naar de waterbeken. Maar dewijl hier beneden de ziel bezwaard is met het sterfelijke lichaam, en de aardse hutte het verstrooid gemoed belemmert, zo lang wij nog uitwonen van den Heere (2 Kor. 5: 6), zo vinden wij daar eerst vreugde en hebben hier nog veel te zuchten. Reeds hadden wij ons verkwikt aan deze inwendige zoetheid, reeds hadden wij met het oog des geestes, ofschoon slechts tijdelijk, iets onvergankelijks aanschouwd; waarom bedroeft gij u en zijt onrustig? Omdat ik nog daar niet ben, waar deze zoetheid is, die ik als in het voorbijgaan heb geproefd...kan ik dan daar ongestoord drinken uit de bron? Heb ik dan daar gene ergernis te vrezen, Ben ik daar veilig tegen alle begeerlijkheden, die reeds overwonnen zijn? Maar hij beantwoordt zich zelven: Hoop op God; sla uwe woning op in hope, want de hope, die men ziet, is gene hoop, maar wanneer wij hopen, wat wij niet zien, wachten wij op Hem met geduld.

7.

II. Vs. 7-12. Maar nog is de kracht der aanvechting door zulk ene toespraak in David’s ziel niet gebroken, zijne smart verheft zich integendeel op nieuw. Daar hij een leven rijk in ervaring achter zich heeft, zo is er voor hem ene hoogte, waarop hij kan stijgen, om van daar een vrolijken blik te slaan in hetgeen hem wacht. Door steeds vernieuwd gebed en openen des harten voor God waarden ten tweeden male de stormachtige golven van zijne borst tot rust gebracht.

7. O mijn God! hoewel ik zo even tot vertrouwend opzien tot U mijn hart tot rust zocht te brengen, mijne ziele buigt zich neer in mij, en blijft bedroefd; daarom gedenk ik, daar ik van de hoop op de toekomst mij tot de herinnering aan het verledene wend, Uwer en bepaal al

mijne aandacht tot de genade en barmhartigheid, van welke Gij mij zo vele bewijzen gegeven hebt, of het mij mocht gelukken door het denken aan U en de genadige ondervindingen, die ik in Uwe gemeenschap gemaakt heb, de smart te overwinnen, die ik ondervind wegens hetgeen ik nu gevoel. Ik gedenk Uwer uit het land van gene zijde van den Jordaan, en Hermon, uit het klein gebergte in Gilead, maar ik mij thans bevind en dat, ondanks zijne romantische schoonheid (Numeri 21: 30), niets betekent bij Uwen heiligen berg Zion.

"Mijn God!" Wie zal het durven zeggen tot den Schepper van de einden der aarde, de Majesteit des hemels? Een balling, een pelgrim, een verworpene; een man versmaad, veracht, beschimpt; ene ziel nedergeslagen en verontrust. Hij durft het. Met wat recht? Van het verbond.

8. Ja bedroefd is mijne ziel in mij. De afgrond der ellende, die Gij over mij uitstort, roept tot den afgrond, bij het gedruis Uwer watergoten 1); het gaat in mijne ziel als in dit wild romantisch, door vele afgronden en watervallen doorsneden land; al Uwe baren 2) en Uwe golven zijn over mij heengegaan, als over het geslacht, dat Gij in den zondvloed verdelgde (Genesis 7: 11).

1) Er is in de bergen van Gilead, aan gene zijde van den Jordaan, een land met vele wonderen der natuur. Doch-wat zijn de schoonste heerlijkheden der natuur voor ene ziel, die weet, dat hij van ‘t heiligdom Gods verdreven is? De heerlijke natuur rondom haar, met de waterbeken, waar woedende de ene stroom den anderen schijnt ter hulp te roepen, wordt voor haar slechts een beek van ongeluksbronnen, die over haar losgebarsten zijn. Wanneer een hart zeer treurig is, trekt ook de schoonste natuur een rouwkleed aan, en wederom, wanneer een hart zeer verheugd is, kan het eenvoudigste veld tot vreugde en gejuich stemmen..

2) Het is duidelijk, dat de dichter hier weer optreedt als de type van den Christus Gods. Want ja, David had op machtige wijze ervaren, dat de Heere zijn ziele kastijdde, dat des Heren hand aan de ene zijde zwaar op hem drukte, maar kon David zeggen, dat al de golven en baren van Gods toorn over hem waren heen gegaan? Neen, wat David ondervonden had, was nog slechts een enkele golf, een enkele baar en door die enkele golf reeds al dat treuren en zuchten. Als David al de baren over zich had voelen heengaan, dan was hij weg geweest. Dit had hij niet kunnen doorstaan. Slechts Eén, de Christus Gods, kon al de golven en baren van Gods toorn op Zich doen aankomen. En Hij heeft dit gedaan. Hij heeft het ervaren, wat het betekent, dat al die golven over zijn tot zonde gemaakt hoofd zijn gegaan. Zij hebben zich een ogenblik boven Zijn hoofd gesloten, maar Gode zij dank, zij hebben Hem niet voor eeuwig kunnen omsluiten. Op den derden dag, na den bangen Vrijdag, is Hij heerlijk te voorschijn getreden als een Held, die overwonnen heeft.

9. Maar te midden van zulk een lijden gedenk ik Uwer, en ik gevoel dan Uwe vertroostingen en de opgewektheid tot gebed. De HEERE zal des daags Zijne goedertierenheid gebieden, zal zorgen, dat zij den gansen dag mij staande houden en des nachts zal Zijn lied bij mij zijn, zal ik mij, door hetgeen ik op nieuw van Zijne goedheid ondervind, mij tot Zijnen lof opgewekt gevoelen. Het gebed zal in mij zijn tot den God mijns levens, tot God, wie mijn leven

toebehoort, die het beschermt en bewaart, en die het uit den dood, waarin ik schijn overgegeven te zijn, kan opwekken.

Onmiskenbaar wordt hier gedoeld op het "dag en nacht" in vs. 4; tegenover de voortdurende smarten van den zanger daar worden hier gesteld de vertroostingen Gods, die dag en nacht voortduren. Dienvolgens is het slechts een merismos (verdeling op de verschillende leden van het vers), wanneer de goedheid aan den dag, gezang en gebed aan den nacht worden toegewezen; de zin is: bij dag en bij nacht zendt de Heere Zijne goedheid en geeft Hij mij aanleiding Hem ter ere te zingen en tot Hem te bidden (vgl Psalm 92: 3). De diepte roept hier wel tot de diepte, doch het geloof zinkt er in weg; gij ziet, hoe het telkens het hoofd boven water steekt.

9. Maar te midden van zulk een lijden gedenk ik Uwer, en ik gevoel dan Uwe vertroostingen en de opgewektheid tot gebed. De HEERE zal des daags Zijne goedertierenheid gebieden, zal zorgen, dat zij den gansen dag mij staande houden en des nachts zal Zijn lied bij mij zijn, zal ik mij, door hetgeen ik op nieuw van Zijne goedheid ondervind, mij tot Zijnen lof opgewekt gevoelen. Het gebed zal in mij zijn tot den God mijns levens, tot God, wie mijn leven toebehoort, die het beschermt en bewaart, en die het uit den dood, waarin ik schijn overgegeven te zijn, kan opwekken.

Onmiskenbaar wordt hier gedoeld op het "dag en nacht" in vs. 4; tegenover de voortdurende smarten van den zanger daar worden hier gesteld de vertroostingen Gods, die dag en nacht voortduren. Dienvolgens is het slechts een merismos (verdeling op de verschillende leden van het vers), wanneer de goedheid aan den dag, gezang en gebed aan den nacht worden toegewezen; de zin is: bij dag en bij nacht zendt de Heere Zijne goedheid en geeft Hij mij aanleiding Hem ter ere te zingen en tot Hem te bidden (vgl Psalm 92: 3). De diepte roept hier wel tot de diepte, doch het geloof zinkt er in weg; gij ziet, hoe het telkens het hoofd boven water steekt.

10. Ik zal in zulk een gebed, waarin ik Hem mijnen nood klaag,zeggen tot God: Mijne steenrots, onwankelbare grond, waarop ik sta! Waarom vergeet Gij mij? waarom ga ik a) in het zwart, in rouwgewaad, van wege des vijands onderdrukking?

a) Psalm 35: 14; 38: 7; 43: 2.

"Ziet, hij bidt," dat is voldoende om in een ogenblik de kansen van den krijg te doen verkeren en een loeiende storm in ene grote stilte te doen overgaan..

10. Ik zal in zulk een gebed, waarin ik Hem mijnen nood klaag, zeggen tot God: Mijne steenrots, onwankelbare grond, waarop ik sta! Waarom vergeet Gij mij? waarom ga ik a) in het zwart, in rouwgewaad, van wege des vijands onderdrukking?

a) Psalm 35: 14; 38: 7; 43: 2.

"Ziet, hij bidt," dat is voldoende om in een ogenblik de kansen van den krijg te doen verkeren en een loeiende storm in ene grote stilte te doen overgaan..

11. Onmogelijk toch is het in zulk een toestand te blijven, ik zou moeten omkomen. Met enen doodsteek in mijne beenderen honen mij mijne wederpartijders; deze smart, die ik lijd, is als een zwaard, dat door mijne ziel gaat en haar ten dode toe wondt (Luk. 2: 35), als zij den gansen dag tot mij zeggen: Waar is uw God? (vs. 4)

De menselijke ziel wordt door den Boze als het ware tot ene werkplaats gebezigd, om duizenderlei soorten van wanhoop voort te brengen. En het is niet zonder reden daarom, dat David na een hevigen strijd met zich zelven tot een gebed de toevlucht neemt en God als een getuige zijner smart aanroept..

12. En wel zouden zij recht hebben, wanneer het alzo bleef; maar neen er zal redding komen. Wat buigt gij u neer, o mijne ziele! en wat zijt gij onrustig in mij, alsof het steeds zo moest blijven? Hoop op God, verwacht Zijn tijd, want ik zal Hem nog loven, als ik uit al mijne noden gered ben; Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, dat nu nog van schaamte rood en van treurigheid gebogen is, en Hij is mijn God; dit weet, dit gevoel ik, Hij heeft mij niet verstoten, het geloof verheldert zich, en getuigt dat ik nog altijd zijn kind ben, al slaat ook de Vaderhand.

In vs. 6 sprak David van de verlossingen van Zijn aangezicht, dat over hem lichten zou (Numeri 6: 24 vv.), hier zegt hij: verlossing mijns aangezichts, -d.i.: Hij zal mij zo helpen, dat ik het zien en mijn nu treurig aangezicht er vrolijk door worden zal.

Laat ons leren buitengewonen twijfel en vrees te beteugelen. Wend de belofte eerst op u zelven, en dan op God. Bedenk, dat Hij eeuwig leven aan Zijne gelovigen beloofd heeft en zeg dan: Hoewel ik Zijne hand opgeheven zag, als het ware om mij te vernietigen, toch zal ik van die zelfde hand redding wachten "want ik heb Zijn woord, waardoor Hij zich verbonden heeft, mij te redden, wanneer ik geloof." Dat is een gaan leunen of een overplaatsen van de ziel op vrije genade. Wij willen de orde Gods dikwijls omkeren, maar David geloofde eerst Gods goedheid en zag die daarna (Psalm 27: 13)..

De hoop is gelijk aan de zon, welke, als wij naar haar toegaan, de schaduw van onzen last achter ons werpt.

Deze Psalm is een der lievelingspsalmen van de Frans-Gereformeerde kerk geworden en was het lievelingslied van koning Hendrik II van Frankrijk.

De Psalm levert het bewijs, hoe men met God tegen God moet worstelen, met Zijne genade tegen de wet, die het vonnis velt, hoe men de onrust onder den vloek der wet voor den Heere moet uitstorten, zich schuldig voor God belijden en toch vasthouden aan de hope, dat God onzen God blijven, en Zijnen zegen ons schenken zal..

David beschouwt zijn God als zijn hoogste goed, op Hem bad bij zijn hart gezet en besloten Hem te kiezen tot zijn deel in leven en sterven. Hij had zijn anker in de rots der eeuwen vastgeklonken en kon elke storm trotseren..

"Mijn God!" Zo lang maar dat woord het "amen" is van elke geloofsbeproeving, behoeven wij voor gene voorbijtrekkende wolk, hoe duister ook op het ogenblik zelf, bedacht te zijn. Het "mijn God" toont aan, dat de twee hulpmiddelen. die David heeft aangegrepen, niet te vergeefs zijn beproefd-het geloof en het gebed hebben de wolk, die over hem hing, in rijken, overvloedigen zegen zich doen ontlasten..

Leg millioenen gouds, onberekenbare inkomsten, uitgebreide goederen, tronen en kronen in de weegschaal, en een arm, nietig mensenkind legt er met winst zijnen God tegenover.
PSALM 43.

AANROEPING VAN GOD, DEN HOOGSTEN RECHTER.

De voor ons liggende Psalm, naar welks eerste woord (Judica, = Richt) de vijfde Zondag in den vastentijd zijnen naam heeft, staat in zo nauw verband tot den vorigen, dat hij minstens als een korter lied van dezelfden toon, van dezelfden dichter en uit dezelfden tijd te beschouwen is, wellicht zelfs moet gehouden worden als een gedeelte, dat tot den vorigen behoort of ene overzetting er van is. Nemen wij hem, daar eerst hier des zangers klacht, overgave en hoop door bijgevoegde vertrouwende bede volkomen worden, in den laatsten zin, dus als een gedeelte, dat tot den vorigen Psalm behoort, zo is de gang der gedachten de volgende:

III. Vs. 1-5. Nog eens wordt in David’s ziel de smart levendig, die zich in een sterk hulpgeschreeuw openbaart: hij bidt, dat de God Zijner sterkte hem tegenover zijne boze vijanden bijsta en hem terugvoere tot het zo innig door hem beminde heiligdom; nog eens onderdrukt hij de onrust in zijn hart, met zich hetzelfde toe te roepen, dat reeds tweemalen zijne kracht betoond heeft.

1. Doe mij recht, o God! want nu lijd ik onrecht, en twist Gij mijne twistzaak; bevrijd mij van het ongoedertieren volk, dat in het geheel geen piëteit ten opzichte van Zijnen wettigen koning kent, van den man des bedrogs en des onrechts.

Men zou daaronder den met Absalom verbondenen Achitofel kunnen verstaan, voor wiens listigheid David in ‘t bijzonder vreesde, en wiens trouweloosheid hem boven alles smartte (2 Samuel 15: 12, 31; 16: 20 vv. Psalm 41: 10); deze had echter zeker ten tijde van het ontstaan van dezen Psalm zijn einde wel reeds gevonden (2 Samuel 17: 23); het zou dan moeten zijn, dat men in David’s leger van zijn einde nog niets geweten heeft..

2. Tot U neem ik mijne toevlucht; want Gij zijt de God mijner sterkte; Gij alleen kunt mij uit dezen mijnen nood redden. Deze is zo groot, dat ik wenend moet klagen: waarom verstoot Ga mij dan? 1) waarom ga ik steeds a) in het zwart, van wege des vijands onderdrukking?

a) Psalm 35: 14; 38: 7; 42: 10.

1) Dat was ene misvatting, want God heeft nooit een dergenen verstoten, die op Hem vertrouwden wat treurige gedachten zij ook mogen gehad hebben van hun eigen toestand. He is onmogelijk om de kracht van de vijanden der Kerk te rijmen met de almacht van den God der Kerk; maar die dag zal het raadsel oplossen, wanneer al Zijne vijanden zullen gesteld worden tot ene voetbank Zijner voeten..

3. Zend dan, nadat Gij mij zo diep verootmoedigd hebt, als enen enkel om mij te geleiden, Uw licht en Uwe waarheid 1) neer, Uwe liefde en trouw, die zich aan mij vernieuwt (57: 4), dat die mij leiden; dat zij mij als bij de hand nemen en uit mijn treurigen en verlaten toestand uitvoeren, en brengen tot den berg Uwer heiligheid, tot Zion (Psalm 15: 1, 24: 3) en tot Uwe woningen, die zich daar bevinden; want daarheen verlang ik meer, dan naar het op dien berg gelegen koninklijk paleis.

1) Geen beteren leidsman kunnen wij hebben dan God, Zijn licht, Zijne waarheid, Zijn dierbaar en kostbaar woord. Maar wie leidt u, o ziel? Uwe vleselijke gezindheid, uwe lusten? maar die leiden ten verderve.

David was verstoken van het opgaan naar de tente op Zion. Daardoor ook van het den Heere vragen om raad door middel van de Uriem en Tummim, die verborgen was in den Efod van den Hogepriester. Toen hij eenmaal na de verwoesting van Ziklag niet wist, wat hij doen moest, riep hij Abjathar, om met den Efod te komen, en daarom met de Uriem en Tummim. En door middel daarvan wist hij, dat hij de Amalekieten mocht vervolgen.

Maar nu mist hij ook die Goddelijke uitspraak, en daarom is het hem behoefte, dat de Heere zelf hem den weg bekend make, Zijn wil openbare en smeekt hij: "Zend Uw licht en Uwe waarheid neer!"

4. En maak Gij het mij alzo mogelijk, dat ik weer als vroeger inga tot Gods altaar, waar men U dagelijks offeranden brengt (Leviticus 6: 12), tot den God der blijdschap mijner verheuging, den God die mijne zaligheid, maar hier in mijne ballingschap zo verre van mij is (Psalm 42: 2), en U met de harp love, o God, mijn God 1), voor al het goede, dat Gij ooit mij bewezen hebt, en door zulk een terugvoeren op nieuw mij bewijzen zult.

1) Welke zoetere klanken kan de muziek voortbrengen, dan deze vier woorden: "O God, mijn God!" God door het geloof te kennen, te bezitten, is de hemel der harten. Daarin ligt ene volheid van zegeningen..

5. Wederom (Psalm 42: 6, 12) moet ik mij zelven toeroepen: wat buigt gij u neer, o mijne ziel! Van waar dat gij nog zo weinig vertrouwen hebt op de vervulling van uwen ernstigen wens, en wat zijt gij onrustig in mij, als zou de verhoring der bede voor altijd uitblijven? hoop op God, wacht op Hem, die Zijnen tijd en Zijn uur kent; want ik zal Hem zeker nog eens loven, omdat Hij mijne bede heeft gehoord; Hij is de menigvuldige verlossing mijns

aangezichts, en mijn God. Ik wacht Zijne hulp en die zal zeker komen, al moet ik nog een tijd naar dien zegen wachten.

De juichende vreugde, welke de zanger gevoelt in de hoop op het wederzien van het heiligdom, is en blijft een heerlijk voorbeeld voor elk feest der nieuw Testamentische gemeente en voor de voorbereiding om eeuwig in Zijn huis te blijven..

Door Christus, ons altaar en onze offerande, kunnen wij hier vreugde in God vinden, waarvoor wij Zijnen naam zullen zegenen en prijzen; evenwel zien wij naar dien tijd uit, wanneer God, onze hoogste vreugde, aan onze zorgen een einde en ons geluk zal volkomen maken..

Het hoogste verlangen van den Christen is, als dat van den profeet in droefheid, zowel van zonde als van zorg verlost te worden, om in den weg der gerechtigheid onderwezen te worden door het licht der hemelse wijsheid, dat van het aangezicht van Jezus Christus schijnt, om de volheid der beloften te zien in Hem, die de waarheid is, en door dit licht en door die waarheid geleid te worden van het land dezer vreemdelingschap tot den heiligen heuvel, en tot de woningen van het recht in het Nieuwe Jeruzalem..

PSALM 44.

TREURIGE TOESTAND EN GEBED DER HEILIGEN.

1. Ene onderwijzing, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1. 1 Kronieken 25: 31), onder (van) de kinderen van Korach (Psalm 42: 1).

Evenals het is met Psalm 42 en 43 ten opzichte van Psalm 63, dat daar een Korachietisch zanger zich met zijnen koning verenigt, en één hart en ene ziel met hem blijkt te zijn, zo is het ook met Psalm 44, ten opzichte van Psalm 60; door dien wordt het duidelijk, onder welke omstandigheden deze ontstaan is. Er bestaat alleen onderscheid in de wederkerige betrekking in zo verre, dat, terwijl Psalm 42 en 43 een nagalm van Psalm 63 is, en alzo wat den tijd aangaat, later, de Korachietische Psalm 44 daarentegen den Davidsen Psalm 60 voorafgaat, de eerste te midden der ellende gehoord wordt, terwijl de tweede dadelijk bij het aanbreken van den morgen na de diepe duisternis van den middernacht klinkt. (2 Samuel 8: 13 Aanm).

Toen David ongeveer in het tweede tiental jaren zijner regering (1055-1045 v.C.) hoog in het noorden van zijn rijk tegen de Syriërs streed, waren de Edomieten, die van een punt des tijds, dat hun gunstig scheen, gebruik maakten, van het zuiden af in Juda gevallen; zij hadden een groot bloedbad in het van troepen ontblote land te weeg gebracht, vele gevangenen gemaakt en waren reeds op het punt om tot aan Jeruzalem door te dringen. Alle tot hiertoe door David verkregene gunstige gevolgen, die aan het rijk die uitbreiding moesten geven, welke daarvoor door Gods beloften bepaald was (Genesis 15: 18. Deuteronomium 1: 7; 11: 24) waren hierdoor weer twijfelachtig gemaakt. In dezen tijd van nood, brengt in de plaats van den koning, die van zijne hoofdstad afwezig is, een Korachiet, die de gave der Psalmdichting bezit, het klaag- en hulpgeschrei des volks voor de oren des Heren, en houdt Hem in

trapsgewijzen voortgang der gedachten, de volgende stukken voor: Gij hebt ons te voren geholpen (vs. 2-4); gij kunt ons ook nu helpen (vs. 5-9); Gij helpt ons echter niet, maar geeft ons aan de macht onzer vijanden over (vs. 10-17); en toch is het niet de schuld van onzen afval van U, waarom wij bezocht worden (vs. 18-23), spoed U daarom en trek U onzen nood aan (vs. 24-27).

2.

I. Vs. 2-4 De zanger begint met ene herinnering, hoe God te voren aan Zijn volk genade bewees; eenmaal verdreef Hij onder Mozes en Jozua de Kanaänietische volken uit het beloofde land, en heeft Hij de kinderen Israël's in hun erve gesteld.

2. O God! wij hebben het met onze oren gehoord 1), wat Gij ten tijde van Mozes en Jozua gedaan hebt (Psalm 90: 16), onze vaders hebben het ons verteld 2), door de overlevering, die zich van geslacht tot geslacht voortplantte (Exodus 10: 2. Richteren 6: 13); Gij hebt een werk, wonderbaar groot, gewrocht in hun dagen, in de dagen van ouds.

1) Dit vormt de tegenstelling tegen hetgeen zij nu met hun ogen zagen (Psalm 48: 9).

Dit is geen pleonasmus, maar ene emphasis.

2) Dat was de schone bezigheid der grijsaards in Israël, Gods daden onsterfelijk te maken onder hun volk, dat als in een onafgebrokene keten de herinnering daarvan voortging van eeuw tot eeuw (Psalm 78: 3 vv.)..

De levendige verkondiging der door de vaderen in vroegeren tijd ondervondene uitreddingen door God, wekt in aanwezig zijnde smarten het geloof op aan het steeds gelijke Godsbestuur, de hoop op Zijne ook nu nabij zijnde komst ter redding, en de bede, om spoedige hulp uit den drukkenden nood en tegen het dreigend gevaar. (Vergelijk Habakuk. 3: 2. 2 Kronieken 20: 7

3. Gij hebt de heidenen met Uwe hand uit dit land, dat wij thans bewonen, uit de bezitting verdreven, maar hen lieden, onze vaderen a) geplant; Gij hebt de volken geplaagd, verbrijzeld, hen lieden daarentegen doen voortschieten.

a) Exodus 15: 17. Psalm 80: 9. 2 Kronieken 20: 7.

4. Want zij hebben het land niet geërfd door hun zwaard, en hun arm heeft hun geen heil gegeven; maar Uwe rechterhand 1), en Uw arm, en het licht Uws aangezichts 2) (Jozua 24: 11 vv. Deuteronomium 9: 4 vv.), omdat Gij een welbehagen in hen hadt3); het was dus alleen Uw heilige raad en Uwe goddelijke genade.

1) De rechterhand is het beeld van het dadelijk met kracht ingrijpen, de bepaald doorzettende kracht, even als het "licht des aangezichts" beeld is van Zijne genade, die al het donkere verlicht..

2) Zo lang de natuur nog ene opening ziet, zoekt zij daardoor te worstelen en Gode te ontroven wat Godes is. En toch is God zo lang bezig met ons te leren, totdat men zijn alles als schoolgeld geeft, en Hem in alle dingen alleen in de ere geeft; want al deelt Hij ook alles met ons, Zijne wijsheid, Zijne kracht, Zijne liefde, zo behoudt Hij toch dit ene, Zijne eer voor Zich, en heeft Hij niet eerder een welbehagen in ons, voordat wij belijden: "Uw rechterhand, Uw arm en het licht van Uw aangezicht hebben het gedaan..

3) De profeet stelt hier in den persoon van Abraham niet enige waardigheid, of enige verdienste bij zijne nakomelingen, waarom God zo goedertieren met hen heeft gehandeld, maar alles schrijft hij toe aan het welbehagen Gods, hetwelk genomen schijnt uit het medegetuigenis van Mozes: Niet dewijl gij meer zijt dan andere volken of voortreffelijker heeft God u uitverkoren, maar dewijl Hij uwe vaderen heeft verkoren (Deuteronomium 4: 3). Doch ofschoon hier nu in het bijzonder melding gemaakt wordt van het land Kanaän, heeft toch de Profeet in het algemeen het beginsel aangegeven, waar om God zich heeft verwaardigd dit volk als Zijne kudde aan te nemen. En zeker, hier is de bron en oorsprong der Kerk, namelijk de genadige liefde Gods; en met welke weldaden God Zijn Kerk ook begunstigt, zij vloeien allen uit dezelfde bron. Daarom, dat we verzameld zijn tot de Kerk, dat wij begunstigd en beschermd worden door de hand Gods, de oorzaak moet niet anders dan bij God gezocht worden. En nu wordt hier niet over de gemene goedertierenheid Gods gehandeld, die zich uitstrekt tot het ganse menselijk geslacht, maar het uitverkoren volk wordt van de overige wereld onderscheiden en om misverstand te voorkomen, alles tot het louter welbehagen Gods teruggebracht..

5.

II. Vs. 5-9. Hierop houdt de heilige zanger zich zelven en de Israëlitische gemeente, tot opwekking van geloofsvertrouwen, de waarheid voor, dat de God der vaderen ook hun God en Koning was, en hen, als zij hun vertrouwen op Hem en niet op hun eigene kracht stellen, even goed als de vaderen de overwinning over hun vijanden schenken zou. In dit vertrouwen begint hij dan ook reeds nu zijn triomflied.

5. Gij zelf zijt ook in deze tegenwoordige dagen mijn Koning, o God! gebied de verlossingen Jakob’s 1), laat diezelfde daden der redding weer aanschouwd worden (Habakuk. 3: 2).

1) De dichter heeft den Heere gewezen op Zijn welbehagen, waardoor Israël op eigen erve gesteld is, en het land verlost is uit de hand der Heidenen. Maar ziet, nu dreigt weer de vijand, nu loopt Israël ogenschijnlijk weer gevaar, om uit zijn land verdreven te worden. En het is daarom, dat hij God zijn Koning, zijn theocratisch Koning noemt, die een Opperbevelhebber is over Zijn volk, opdat Hij ook nu uit kracht van Zijn welbehagen de reddende en verlossende hand over Zijn volk uitstrekke.

6. Door U zullen wij, wanneer Gij U weer genadig tot Uw volk keert, onze wederpartijders met hoornen stoten (Deuteronomium 33: 17. 1 Koningen 22: 11); in Uwen naam 1) zullen wij vertreden, die tegen ons opstaan.

1) Door U en in Uwen naam hebben dezelfde kracht, en de dichter wil er mede zeggen, dat dan alleen het volk en hij met zijn volk als overwinnaars zullen zegevieren, als God, de Heere, mede optrekt, ja, de Heere God aan de spits treedt van Israël's legerscharen. De dichter vertrouwt niet op zijn kracht, niet op spies en rondas, maar enkel en alleen op den Heere, op de mogendheden van zijn God.

7. Want de geschiedenis van vroegeren tijd leert genoeg, waar alleen kracht ter overwinning te vinden is-ik vertrouw niet op mijnen boog, en mijn zwaard zal mij niet verlossen, mij geen heil verschaffen.

8. Maar Gij, Gij de almachtig God, verlost ons van onze wederpartijders, en Gij maakt onze haters beschaamd (Psalm 20: 8), te schande.

9. In God roemen wij den gansen dag, dat Hij onze hulp en sterkte is, en Uwen naam zullen wij loven in eeuwigheid, als aan welken alleen de ere toekomt voor al het heerlijke, dat door en bij ons geschiedt. Sela (Psalm 3: 3).

Ieder lid der kerk zoekt hulpe bij God als den koning. Zij weigeren alle zelfvertrouwen; zij hebben niets om in te roemen, dan in hun betrekking op God..

De Psalm zweeft hier op de liefelijke hoogte en lof en roem, van welke hij nu tot bittere klachten afdaalt..

Dit is het oprecht geloof der kinderen Gods en dat een uitnemenden zegen met zich voert. Zulk een door God gewerkt vertrouwen verrukt in bange tijden het hart, het stort moed en kracht in de ziele uit, het verdrijft de vrees, en doet het hart in het gebed aanhouden bij den troon van God..

10.

III. Vs. 10-17. Maar in welk een schreeuwende tegenspraak met die hier neergelegde waarheid des geloofs. en dit geopenbaard geloofsvertrouwen, is de werkelijkheid, gelijk die nu is! Israël is geslagen door zijnen aartsvijand, het gehate en wraakzuchtige Edom, alsof God niet meer in ons midden ware; velen zijn verslagen, anderen voor een spotprijs in gevangenschap verkocht: de naburen spotten en honen, de heidenen zelfs in de verte maken een spreekwoord van het uitverkoren volk; niets dan ellende en smaad overal?

10. Maar, hoewel wij alleen op Uwen naam vertrouwen en U alle eer geven, nu hebt Gij ons a) verstoten en te schande gemaakt, dewijl Gij met onzen krijgsheiren niet uittrekt b) 1) om die als Koning der overwinning tot de zege te leiden.

a) Psalm 60: 3; 74: 1; 89: 39; 108: 12. 5: 24. Psalm 60: 12.

1) De dichter beschrijft hier de nederlaag door de Edomieten zijn volk toegebracht. Hij schrijft dit niet toe aan iets, dat bij het volk moet gezocht worden, maar hieraan, dat de Heere

niet met Zijn volk is opgetrokken. Hij schetst dit alles in vs. 10-17 met de levendigste kleuren. Waarom was de Heere niet met Zijn volk opgetrokken? Had het gezondigd, had het den Heere vergeten? In vs. 18 zegt hij juist het tegendeel. Neen, het was een beproeving van den Heere het was om het te beproeven, of het ook in zijn tegenspoed nog aan zijn God zou vasthouden.

11. Gij doet ons achterwaarts keren van den wederpartijder, en onze haters beroven ons voor zich naar den wens hunner harten, zonder tegenstand te vinden.

12. Gij geeft ons over als schapen ter spijze, maakt ons aan ene kudde slachtschapen gelijk, waar de een den anderen in den dood volgt (1 Koningen 11: 15), en Gij verstrooit ons onder de heidenen. Als gevangenen worden wij weggevoerd en als slaven verkocht.

Uit Amos 1: 6, 9 blijkt, hoe de Edomieten er naar begeerden, Israëlitische slaven te hebben, omdat het bezit van deze hun een daadzakelijk bewijs was tegenover het profetische woord (Genesis 25: 23): "de meerdere zal den mindere dienen.".

13. Gij verkoopt Uw volk om gene waardij, als een, die een bij hen verachtelijk geworden goed tot elke prijs overgeeft, om er van verlost te zijn, en Gij verhoogt hunnen prijs niet, Gij stelt hen op den allerlaagsten prijs, alsof wij in Uwe ogen niets meer waardig waren.

14. Gij stelt ons onzen naburen a) smaad, tot spot en schimp degenen, die rondom ons zijn.

a) Psalm 79: 4; 80: 7. Jer. 24: 9.

15. Gij stelt ons tot een spreekwoord (Deuteronomium 28: 37) onder de heidenen, tot ene hoofdschudding onder de volken, tot voorwerpen van vernederende bespotting (Psalm 22: 8).

16. Mijne schande, want Israël’s smaad is de mijne, is den gansen dag voor mij, zodat ik onafgebroken mij daarover schamen en bedroeven moet (Psalm 38: 18), en de schaamte mijns aangezichts bedekt mij, mijne schande en wat ik daaronder lijd, ligt op mijn aangezicht getekend.

17. Ik verga van smart, om de stem des honers en des lasteraars, van Uw uitverkoren volk, van wege den vijand en den wraakgierige, den zo gehaten en steeds naar wraak zoekenden Edomiet.

Onder Israël werd elk verlies in den strijd met de heidenen naar enen anderen maatstaf dan den gewonen gemeten. Het volk was zo levendig doordrongen van het bewustzijn zijner Goddelijke verkiezing en van de noodzakelijkheid hiervan voor het rijk Gods, dat reeds elk verlies op zichzelf het zeer ter harte ging en tot ene vraag en bede vol bekommering aanleiding gaf. Hoe klein was bijv. het verlies voor Al, en toch werd bij het zo strijdbare volk het hart verslagen en tot water; Jozua verscheurde zijne klederen en viel op het aangezicht ter aarde voor de arke des Heren tot aan den avond, te zamen met de oudsten van Israël, en zij wierpen stof op hun hoofden. (Jozua 7: 5 vv.).

IV. Vs. 18-23. De reden van zulk ene zware kastijding van Israël kan niet in ene buitengewone zonde liggen, het volk is niet afgevallen van God, heeft Zijnen naam niet vergeten en Zijn verbond niet verbroken integendeel, juist omdat het met den Heere in gemeenschap staat, lijdt het zoveel verdrukking. Maar daarom kan ook deze toestand geen blijvende zijn.

18. Dit alles is ons overgekomen als waren wij een volk rijp voor het gericht, waaraan de bedreigingen (Deuteronomium 28: 15 vv.) zouden moeten vervuld worden; nochtans hebben wij U niet vergeten, noch valselijk gehandeld tegen, ten opzichte van Uw verbond.

19. Ons hart is niet achterwaarts gekeerd, van U afgeweken,noch onze gang geweken van Uw pad.

20. Hoewel Gij ons verpletterd hebt (liever: nochtans hebt Gij ons verpletterd), in ene plaats der draken, als aan ene woeste en dorre plaats, waar draken en sjakals wonen en de doden onbegraven blijven liggen, en ons met ene doodschaduw bedekt hebt, gelijk die thans op ons ligt.

20. Hoewel Gij ons verpletterd hebt (liever: nochtans hebt Gij ons verpletterd), in ene plaats der draken, als aan ene woeste en dorre plaats, waar draken en sjakals wonen en de doden onbegraven blijven liggen, en ons met ene doodschaduw bedekt hebt, gelijk die thans op ons ligt.

21. Zo wij den naam onzes Gods hadden vergeten, en onze handen tot enen vreemden God uitgebreid, om bij dien onze hulp te zoeken.

22. Indien dat zo ware, zou God, voor wie niets verborgen is, zulks niet onderzoeken, zou Hij ons daarvoor niet straffen (Genesis 44: 16)? want Hij weet de verborgenheden des harten, maar dan ook, dat wij alzo niet tegen Hem gezondigd hebben.

22. Indien dat zo ware, zou God, voor wie niets verborgen is, zulks niet onderzoeken, zou Hij ons daarvoor niet straffen (Genesis 44: 16)? want Hij weet de verborgenheden des harten, maar dan ook, dat wij alzo niet tegen Hem gezondigd hebben.

23. Neen! niet onze afval wordt met straffen aan ons bezocht, maar integendeel het is onze getrouwheid aan God, waarom men onze vijand is. Dat kunt Gij, o God! niet langer aanzien. Ware het om onze zonden, wij zouden niet tot U durven opzien; maar om Uwentwil, omdat wij ons aan U vasthouden en in Uw verbond wandelen, worden wij den gansen dag gedood; wij worden geacht als slachtschapen (Rom. 8: 36).

Het verheven zelfbewustzijn, dat in dezen Psalm wordt uitgesproken, wordt uit den tijd van David het best verklaard, want deze en de eerste van Salomo is de enige in de geschiedenis van Israël, dat het volk als geheel zich kon beroemen van vreemden afgodendienst vrij en rein

te zijn. Na kan de vervaardiger niet de zonden van afzonderlijke personen en ook niet deze of gene gebreken van het geheel op rekening willen stellen; maar afval van het volk van Jehova, waaruit de verwerping zou te verklaren zijn, is niet aanwezig. De den heidenen over Israël gegevene overmacht is dus ene abnormiteit en juist daarom spreekt de Psalm op grond van de getrouwheid van Israël en van de genade van God om ene spoedige verlossing. Want even als er een staat der genade van bijzondere personen is, zo is er ook een staat der genade van dit of dat volk, voornamelijk van dat, hetwelk het uitverkorene is, en op bezworene beloften zich beroepen mag, door welke het niet aan den straffenden toorn, maar aan de genadige liefde onderworpen is, die spoedig alle schijnopenbaringen van toorn weer verheldert en doet kennen als bewijzen van liefde. Daarbij is echter aan de andere zijde ook niet onopgemerkt te laten, dat de Psalm op het wettelijk uitwendig standpunt van het Oude Testament staat, en dit niet in het Christendom mag overgebracht worden. Een Psalm, die onmiddellijk uit het hart der Nieuw-Testamentische gemeente geboren was, zou anders luiden; want zowel ten opzichte van de betrekking, die er bestaat tussen hare werkelijkheid en haar idee, als tussen die van haar lijden tot de redenen en bedoelingen Gods, reikt haar oog verreweg dieper. Zij weet, dat het Gods liefde is, welke haar aan het lijden van Christus gelijkvormig maakt, opdat zij der wereld gekruisigd, door lijden de heerlijkheid van haren Heer en van haar Hoofd deelachtig worde..

Welk een verborgen God is de Heere; men moet ook in het geloof niet menen, dat men Hem aan een touwtje heeft! Hij komt door omwegen, door wegen, die tegen ons schijnen, tot Zijn doel; Hij kan afbreken wat Hij zelf gebouwd heeft; Hij kan uitroeien, wat Hij zelf geplant heeft; Zijn rijk verliest daarbij toch niets. Wat de kerk van God onder zulk enen druk schijnt te verliezen, dat wordt door de overwinning der Godvrezenden, door de bevestigde godzaligheid des overblijvenden en door de onder het lijden verkregene heilzame ervaring rijkelijk vergoed..

Met Psalm 74 en 89 is dezen Psalm inzonderheid het lied der Kerk geweest, wanneer zware vervolgingen over haar losbraken. In holen en spelonken, op de galeien en in de gevangenissen is de kracht en troost van dit lied ervaren. Ook te midden van de vervolging, die hem trof, was het de lievelings-Psalm van een Paulus, gelijk duidelijk blijkt uit Rom. 8: 36. Want ziet, ook uit de geschiedenis van David, weet de Kerk het, dat de Heere wel het water tot aan de lippen laat komen, maar niet over de lippen, wel laat zinken, maar niet verzinken. Ook voor David mocht het schijnen, dat de Heere sliep, of dat Hij Zich had teruggetrokken, maar de Wachter Israël's slaapt of sluimert nooit.

24.

V. Vs. 24-27. Op grond van de overtuiging, uitgesproken aan het slot van het vorige gedeelte, dat de tegenwoordige toestand gene blijvende, maar slechts ene voorbijgaande kan zijn, verheft zich vervolgens de luide en sterk aandringende bede, dat de Heere niet langer werkeloos kan blijven, integendeel met Zijne macht en hulp moge tussenbeide treden en een einde maken aan de ellende van zijn volk.

24. Waak op, waarom zoudt Gij slapen 1), HEERE (Psalm 35: 23; 59: 5 vv.; 78: 65)! Ontwaak, verstoot niet in eeuwigheid.

1) De heiligen eisen, dat God eindelijk Zich hunner ontfermt, Zijn hulpe en redding toebrenge. Doch ofschoon God deze stoutheid in de gebeden der heiligen duldt, wanneer zij wensen, dat Hij opstaat of ter hulpe snelt toch past het, dat zij hiervan overtuigd zijn, dat Hij over hun heil de wacht houdt..

God schijnt te slapen, wanneer Hij niet met kracht ingrijpt in hetgeen hier beneden is; want het wezenlijke van den slaap is inkeren in zich zelven uit de beslommeringen der buitenwereld, en een rusten van alle naar buiten werkzame krachten..

25. Waarom zoudt Gij Uw aangezicht verbergen voor ons (Psalm 69: 18), onze ellende en onze onderdrukking vergeten, in welke wij thans zijn, alsof het U niet aanging?

26. Want onze ziel is in diepe droefheid (Richteren 11: 35), in het stof, tot het graf neergebogen; onze buik, waar de gewaarwordingen der ziel zich doen gevoelen (Psalm 31: 10),kleeft aan de aarde.

27. Sta op, ons ter hulp, verhef U van Uwen troon (Psalm 7: 7), en verlos ons om Uwer goedertierenheid wil (Psalm 25: 22; 6: 5).

In den Makkabesen tijd was onze Psalm het gedurige klaaggebed, en lieten de Levieten dagelijks het woord weerklinken: "Waak op, o Heere! waarom zoudt Gij slapen?" Johannes Hyrkanus (135-107 v.Chr.) schafte dit af, daar hij voor de Levieten verklaarde: "Is er dan slaap bij de Godheid? Heeft de Schrift niet gezegd: ziet, de Bewaarder Israël’s zal niet sluimeren noch slapen." Slechts in een tijd, toen Israël zich in ellende bevond, en de volkeren der wereld in rust en welvaart leefden, alleen in zulk een toestand heet het: "Waak op, waarom zoudt Gij slapen?" Maar omdat wij in onze kortzichtigheid Zijne zorg voor ons niet aanstonds waarnemen, bidden de gelovigen, volgens hetgeen zij zien, dat Hij hen niet vergete noch hen late wachten; zij leggen hun gevoel, gelijk het daaruit voortvloeit, vertrouwelijk aan Zijn hart neer en delgen zo de droevige gewaarwordingen uit hun ziel, opdat het rein en helder geloof daaruit voortkome..

De verworvene, beloofde, gedurige toestromende genade Gods voor Zijne gelovigen vernietigt alle tegenwerpingen en elke twijfel, die oprijst uit onze zonden, onze onwaardigheid en erkentenis, dat wij straf verdienden. Dit is de mening van het: "Verlos ons om Uwe goedertierenheid."

Hier eindigt deze merkwaardige Psalm, maar zijne kracht eindigt niet; hij brengt verlossing aan voor het verdrukte volk van God..

PSALM 45.

VOORZEGGING VAN DEN BRUIDEGOM CHRISTUS EN VAN DE KERK, ZIJNE BRUID.

1. Ene onderwijzing (Psalm 32: 1; 42: 1; 44: 1), een lied der liefde, een leerdicht over edele, heilige liefde, over de geestelijke bruidsbetrekking, voor den opperzangmeester, om voor te zingen en dus voor godsdienstig, gebruik bestemd, onder de kinderen van Korach (1 Kronieken 25: 31), op Schóschannim, op de wijs van het lied: de lelies (Psalm 69: 1).

In dezelfde betrekking, waarin Psalm 42 en 43 tot Psalm 63 en Psalm 44 tot Psalm 60 staan, staat onze Psalm tot Psalm 72, die door Salomo vervaardigd is. Uit den tijd van dezen koning is dan ook het voor ons liggende lied afkomstig, het neemt, voor zover het een typisch karakter heeft, Salomo tot voorbeeld van Hem over wie het in profetischen geest spreken wil. Deze is geen ander, dan de toekomstige Koning der gemeente, de beloofde Messias en wel in ‘t bijzonder, gelijk Hij in betrekking staat tot de gemeente, die zijne bruid is (Openbaring 21: 2, 9; 22: 17). Is het lied, gelijk wij bij 1 Koningen 9: 25 dit vermoeden hebben uitgesproken, de omwerking van een bruidslied tot een geestelijk, zo is te begrijpen, waarom zo menige uitdrukking hier gevonden wordt, die op het gebied van het zinnelijke te huis behoort en op geestelijk gebied allegorisch moet verstaan worden. Veel uitleggers stellen de zaak zo voor, alsof het oorspronkelijke bruiloftslied, nadat de daarin uitgesprokene wensen en gedachten, ten oprichte van den eigenlijk bedoelden koning, te boog en overdreven waren, ene geestelijke metamorfose, door middel van allegorie ondergaan heeft, en alzo voor het godsdienstig gebruik bestemd en in den Kanon opgenomen is. Dat wij integendeel ene werkelijke omwerking van het oorspronkelijke lied voor ons hebben, blijkt uit het gehele karakter van den Psalm, die ter nauwernood nog een typisch-profetische integendeel veel meer een profetisch-Messiaanse is.

2.

I. Vs. 2-7. Nadat de zanger vooreerst de stemming gekenschetst heeft, die zijn hart vervult, namelijk vurige liefde den Koning, wiens lof hij wil bezingen, karakteriseert hij dezen vervolgens als den schoonsten onder de kinderen der mensen, over wiens gehele bestaan liefelijkheid en bevalligheid uitgestort is, en die reeds in deze uitwendige gedaante het pand en zegel van enen buitengewonen en eeuwigdurenden goddelijken zegen in zich draagt (vs. 2 en 3). Vervolgens verkondigt hij Zijne eer als van enen held vol majesteit en Goddelijke macht, die in den strijd voor waarheid en recht grote daden zal volbrengen, en Zijne vijanden zal vernietigen (vs. 4-6) maar ook Zijne eer als van enen, dien hij niet schroomt met den naam aan God aan te spreken, Wiens heerschappij ook zonder einde is en de rechtvaardigste en meest vreugdevolle tevens (vs. 7 en 8). Vervolgens terwijl hij Hem als bruidegom schildert op den dag Zijner bruiloft, (vs. 9 en 10) bereikt het lied, dat volgens het opschrift een bruidslied en ene onderwijzing moet zijn, de hoogte, waarnaar het van den beginne af gestreefd heeft.

Zo zeker het vaststaat, dat deze Psalm voor Salomo is gedicht, zo onzeker is het wie zijn bewerker is. Hij wordt genoemd een lied der liefde, niet dewijl het de vaderlijke liefde Gods in de weldaden, waarmee Hij Salomo heeft versierd, zoals sommigen willen, verheft, maar dewijl hij bevat een gelukwensing, omtrent een vreugdevol en gelukkig huwelijk. Onder de

figuur van Salomo wordt het heilig en goddelijk huwelijk van Christus met de Kerk voorgesteld..

2. Mijn hart geeft ene goede rede op, een lied van hoog verheven inhoud, waarvan het te vol is, dan dat het zou kunnen achterblijven 1) (Luk. 6: 45); ik zegge mijne gedichten uit van enen Koning 2), wiens heerschappij al mijn denken en verlangen inneemt; mijne tong, die zo snel in woorden uitspreekt wat het hart haar vóórzegt, is ene pen eens vaardigen schrijvers 3).

1) Leert hier het nieuwe hart der gelovigen kennen, waarin Christus woont door het geloof, dat van den Heere Christus zo vol is, dat het overloopt gelijk ene bron; het kan niet zwijgen, het moet zich openbaren..

2) Voorwerp van zoveel lof, het behoeft nauwelijks aanwijzing, kan slechts een Israëlitisch koning geweest zijn. Het gevoelen van enkele uitleggers, dat hier een Perzisch vorst wordt gehuldigd, moge ene schijnbare aanbeveling vinden in de vermelding ener menigte provincies (vs. 17), het lijdt schipbreuk voor de eenvoudige opmerking, dat geen Israëlitisch zanger een heidens vorst zou verheerlijkt hebben met zulke namen en titels. -Nog eens, wie is deze koning? Men heeft in naam der wetenschap de dwaze stelling verdedigd, dat hier aan het huwelijksfeest van Achab en Jesabel, de Sidonische prinses, zou te denken zijn. Maar de verlegenheid moet wel hoog geklommen zijn, wanneer men niet dadelijk inziet, dat geheel de beschrijving slechts van enen koning kan gelden, wiens luister die van andere vorsten te boven streeft en een tijdperk van bloei veronderstelt, zo als Israël slechts uiterst zelden beleefde. Wij durven het vrijmoedig beweren: is hier werkelijk een Israëlietisch koning bezongen, die koning kan slechts de geheel enige Salomo zijn. Werkelijk hebben dan ook velen aan hem bij voorkeur gedacht, en in zijn huwelijk met ene Egyptische prinses (1 Koningen : 3: 1) de waarschijnlijke aanleiding tot dit lofdicht gevonden. Wij zullen hiertegen niet inbrengen, dat de hier voorkomende beschrijving van moed en triomf niet op Salomo, den vredevorst, past. Men zou kunnen antwoorden, dat de zanger zijnen hoofdpersoon idealiseert, en dat alzo niet alle trekken der schets uit het leven behoeven genomen te zijn. Maar en zijn andere, zo wij menen, onoverkomelijke zwarigheden tegen de mening, dat hier Salomo bezongen zou worden. Zou men in den tempel, aan den enen Waarachtige toegewijd, aan Salomo de godslasterlijke hulde hebben toegebracht, dat hij veel schoner was dan alle mensenkinderen; dat hij een God was, wiens troon in eeuwigheid stond, dat hij, als God door God was gezalfd? Wanneer heeft ooit Salomo een huwelijk niet slechts met ééne uitheemse vorstin, maar met onderscheidene vrouwen gelijktijdig gesloten, gelijk het hier toch onduidelijk voorgesteld wordt? Wordt het hem niet juist tot oneer gerekend (1 Koningen 11: 3), dat hij zich met vreemde vrouwen in zo groten getale omstuwde? En kan het van hem zonder onzinnige overdrijving gezegd worden, dat hij zijne zonen tot vorsten over heel de aarde zou zetten, en dat de volken hem eeuwig en altoos zouden loven? Inderdaad, men gevoelt zich na de herhaalde overweging van ene en andere vraag schier onwederstaanbaar gedrongen, om zich aan de zijde dier uitleggers te scharen, die hier een profetisch lofgedicht vinden ter ere, niet van enig ander Israëlietisch koning, maar van den Messias zelven vervaardigd. Zo dacht ook de schrijver van den brief aan de Hebreeën (Hoofdstuk 1: 8, 9). En dat hij alzo terecht heeft geoordeeld, wordt, naar wij menen, door ene onpartijdige beschouwing van inhoud, toon en strekking des lieds boven alle bedenking verheven. De

inhoud toch is de lof van een koning, in wien eigenschappen verenigd worden aangetroffen, zo als geen monarch in enig tijdstip van Israëls geschiedenis ooit gelijktijdig bezeten heeft. De toon is niet slechts van nationale of vorstenlievende, maar van Godgewijde verrukking, die Jehova verheerlijken wil juist door lof van Zijnen gunstgenoot. En de strekking is zo kennelijk, om den bezongen vorst voor te stellen als een bovenmenselijk wezen, dat Salomo, zo hij zich werkelijk deze hulde liet aanleunen, nog zwaarder gezondigd heeft, dan toen hij de knie voor het verfoeisel der Ammonieten en den God der Zidoniërs boog. -Slechts in een viertal Psalmen kon Theodorus Mopsuestenus het beeld van den Messias ontdekken, maar toch naast den 2den, 8sten en 10den hield bij ook den 45sten vast..

3) Achten wij ons zelven om onze armoede en zwakheid naar den inwendigen mens niet te gering, dat niet ook onze gesprekken en gebeden, getuigenissen en belijdenissen goede liederen van onzen koning, en onze tong de pen van enen goeden schrijver zou kunnen zijn; alleen de mate van den H. Geest is daarbij verschillend, maar niet het wezen..

3. Gij, o Koning, dien ik wil bezingen, Zijt veel schoner 1) dan de mensenkinderen, een ideaal voor menselijke schoonheid, dat door niemand wordt bereikt; genade is uitgestort in uwe lippen 2), ene onbegrijpelijke bekoorlijkheid is daarover als van boven uitgegoten, zodat zij schoon zijn, en reeds voordat zij zich openen het hart wonderbaar aangrijpen en een voorgevoel geven van de liefelijke woorden, die daarachter verborgen liggen (Luk. 4: 22. 4.22 Joh. 7: 46); daarom, omdat zulk ene schoonheid ene meer dan aardse is, en niet als die, welke blijkt een bedrieglijk beeld te zijn (Spreuken 31: 30), maar integendeel de uitdrukking van een U inwonend hemels wezen (Joh. 1: 14); daarom heeft U God gezegend in eeuwigheid; uit haar zien wij den onbegrensden en onvergankelijken zegen, dien God u geschonken heeft.

1) De schoonheid is volgens Bijbelse begrippen ene gave Gods, en geeft dikwijls te kennen, dat God ene bijzondere bedoeling met den mens heeft. Men denke aan de schoonheid van Jozef (Genesis 39: 6), van het kindeke Mozes, welke den ouders als teken van zijne hoge bestemming voorkomt (Exodus 2: 2; vergelijk ook 1 Samuel 9: 2; 15: 12), de schoonheid der dochters van Job, die hem na zijne herstelling geboren werden (Job 42: 15). Die van den Koning Messias is echter boven alle menselijke schoonheid verheven, waarbij men zich zeker de Messiaans klinkende plaats Jes. 33: 17 herinnert: "Uwe ogen zullen den Koning zien in Zijne schoonheid.".

In den zondelozen toestand moet de schoonheid des geestes zich ook volkomen in de lichamelijke openbaren. Zo moet het ook bij Christus geweest zijn; de mening die omtrent Christus een tijdlang in de oude Kerk heerste, alsof aan Hem gene schoonheid zou geweest zijn (volgens Jes. 53: 2) werd spoedig door de Christelijke kunst overwonnen. In het aangezicht van Christus moet de hemelse ziel zich afgemaald hebben, en als de kinderen den Heere met vrolijk vertrouwen naderden en Hem Hosanna toeriepen (Matth. 21: 15), zo geeft ons dit een bewijs van den onmiddellijken indruk, dien Hij maakte: kinderen hebben veel gevoel voor de uitdrukking der gelaatstrekken..

De Heere Jezus was ongetwijfeld de schoonste van de kinderen der mensen, ofschoon Hij als een man van smarte doorgaans hogen ernst, ook in Zijn gelaat ten toon spreidde: daarom was

zijne schoonheid gene zinnelijke, zoals vleselijke mensen zich haar voorstellen, ene schoonheid, welke enkel in sierlijke evenredigheid van vormen bestaat; neen, maar zij was ene geestelijke schoonheid, welke zich ook lichamelijk in gestalte en gelaatstrekken openbaart. Alleen de geestelijk ziende mensen konden de schoonheid des Heeren onderscheiden en onderscheidden haar..

O schone zon, en schone maan, en schone sterren, en schone bloemen, schone rozen lelies, maar o tienduizend maal duizend schonere Heere Jezus. Helaas! ik doe Hem onrecht door deze vergelijkingen te maken. Zwarte zon en maan, maar o schone Heere Jezus. O zwarte bloemen en zwarte lelies en rozen! Maar o schone, schone, eeuwig schone Heere Jezus. O zwarte hemel! maar o schone Christus! O zwarte engelen, maar o oneindig schone Heere Jezus.

In Christus kunnen wij zien en moeten wij erkennen al de schoonheid en beminnelijkheid beide van hemel en aarde. De schoonheid des hemels is God, de schoonheid der aarde is de mens. De schoonheid van hemel en aarde te zamen is deze Godmens.

3) De Heere Jezus had in alles ene goddelijke gratie van toon. Al wat Hij zei was goddelijk schoon, en goddelijk schoon was de wijze, waarop Hij het zei. Zie het te Nazareth. Allen, die Hem hoorden, verwonderden zich over de aangename woorden, die uit Zijnen mond kwamen. Doch de bewondering maakte terstond plaats voor verbittering en haat, toen Jezus hun de waarheid zei en hun conscientiën doorstak Waren toen Zijne woorden minder schoon? Neen, maar de opgewekte hartstocht hoorde ze niet meer..

4. Gord Uw zwaard aan de heup, O Held! want al zijt Gij in een opzicht Koning des vredes, zo wachten u aan de andere zijde zware strijden, die Gij te voeren hebt, omgordt U met Uwe majesteit en Uwe heerlijkheid.

Christus ware niet de eeuwig Gezegende, in wien alle geslachten der aarde zouden gezegend worden, zo Hij niet bekleed ware met het sieraad van overwinnende majesteit en heldenkracht. Gelijk daarom in Jes. 9: 6 op den naam "Raad" de naam "sterke God" volgt, zo ook hier op den lof Zijner vriendelijke lippen, die van Zijne heldenkracht. Het is toch hier om niets minder te doen dan om in de wereld van zondaren den vergeten en verlaten God weer op den troon en tot de regering te brengen, den satan te binden en te overwinnen in dengenen, die in zijne boeien gekluisterd liggen, de gehele menigte van leugen, vleselijke begeerlijkheid en ongerechtigheid te verwoesten, en zijn lief Zion op die puinhopen te bouwen: want de belofte is, dat Hij het deel aan velen zal geven en de machtigen als een roof zal delen (Jes. 53: 12 53.12)..

Christus is de held bij uitnemendheid, die niet aan de spits van een leger tegen mensen, maar die alleen tegen al de machten der duisternis, tegen satan en zijne engelen den strijd opnam en ze allen volkomen en voor eeuwig overwon, en daarom allen, die in Hem geloven, de macht geeft op slangen en schorpioenen te treden en over alle kracht des vijands de Held dus, die de Zijnen tot helden maakt..

5. En rijd voorspoediglijk in Uwe heerlijkheid 1), op het woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid 2), als op enen strijdwagen (1 Koningen 22: 30 vv.), opdat die waarheid de heerschappij op aarde verkrijge (Jes. 42: 3), en Uwe rechterhand zal U vreselijke dingen leren, doen verrichten; Gij zult zien met hoeveel macht Gij Uwe vijanden weet te vellen (Jes. 11: 4).

1) De duivel legt er zich met alle macht op toe om de leugen te verheffen, maar de waarheid te verkrachten en te onderdrukken, welke waarheid het geloof is, dat de ware godsdienst regelt en bevestigt. Daarom kan satan deze waarheid niet dulden, maar verwekt hij daarentegen velerlei en ontelbaar veel bijgeloof en huichelarij, zodat wij allen zouden moeten omkomen, zo ons Christus niet bidstond: om Zijn rijk met macht te bevestigen en de waarheid te verdedigen..

In het Hebr. bkr xlu Krdhw (Wahadareka tselach rekab). Of: Met uwe majesteit dring door en rijd. Er is hier een opwekking en aansporing, om de vijanden geheel te overwinnen, gelijk we dit ook in Psalm 2 aantreffen.

2) In het Hebr. qdu-hwnew tma-rbd-le (Al debarèmeth weanwah tsèdek). Of, om der waarheid wil en de zachtmoedige gerechtigheid. Dit is dan om de waarheid te handhaven en te doen zegevieren en om de zachtmoedige gerechtigen te hulp te komen. Want toch zachtmoedige gerechtigheid staat hier dichterlijk voor hen, die dit in beoefening hebben. En nu weten we, dat zachtmoedigen dikwijls voorkomt in den zin van, behoeftigen, ellendigen, die te lijden hebben van tijdelijke en geestelijke vijanden. In dezen zin hebben wij het ook hier te verstaan. Daarom wordt hier in dezen Psalm hetzelfde gezegd, wat ook in Psalm 72 voorkomt, n.l. dat de Messias, dat Immanuël het behoeftig volk in hun nood en ellende tot een Redder zal zijn. De doorgaande leer der H. Schrift is, dat het doel is van ‘s Heeren komst, de waarheid te doen zegevieren en de nooddruftigen redden.

6. Uwe pijlen zijn scherp, en dodelijk voor hem dien zij treffen, volken zullen onder u vallen, en zich overwonnen moeten verklaren; zij treffen in het hart van des Konings vijanden, zij richten door Uwe hand afgeschoten een ontzettende nederlaag aan.

De pijlen zijn de woorden Gods, de woorden van Christus. Als deze de conscientiën raken dan zijn wij de overwonnenen en gevangenen des Heeren, en daarmee zijne welbeminde onderdanen in eeuwigheid. De oude mens moet dodelijk gewond worden, andere wonden helpen niet..

7. Uw troon, o God! zo spreek ik U zonder bedenking aan, omdat Gij niet alleen Davids zoon, maar ook Gods Zoon zijt (Matth. 22: 41 vv.), is eeuwiglijk en altoos (2 Samuel 7: 13, 16. Psalm 89: 5 en 37 vv.); de scepter Uws Koninkrijks, dien Gij in Uw koninkrijk voort, is een scepter der rechtmatigheid, helpende naar de ééne, straffende naar de andere zijde (Psalm 67: 5. Jes. 9: 7; 11: 4).

Uit den strijd met Zijne vijanden gaat deze Koning, hoe verbitterd zij ook zijn, als volkomen overwinnaar, en door elken nieuwen strijd wordt Zijn troon bevestigd als onwankelbaar vast,

terwijl bij andere grote koningen, als zelfs David, ook soms gevaar dreigde en de troon wankelend werd..

Hoe langer de verrukte zanger dien Koning in Zijne wonderbare schoonheid, macht en majesteit aanschouwt, zoveel te hoger klimt zijn lof en aanbidding, die in vs. 7 en 8 de hoogste hoogte bereikt. Hoger toch kan het niet, dan dat hij zijn Koning tot twee malen toe aanspreekt met het: "o God!" Hij huldigt zijn Koning als waarachtig God, Wiens heerschappij een eeuwige onvergankelijke is, Hij is voor hem de Koning der koningen..

Het woord Elohim is de eerste naam, bij welken de hoge God Zichzelven aan de kinderen der mensen bekend maakte (Genesis 1: 1), en dit vers heeft de Apostel (Hebr. 1: 8) toegepast op den Heere Jezus Christus. Indien de Apostel niet beloofde, dat Jezus Christus de waarachtige en eeuwige God was, zo zou hij dit woord geheel verkeerd hebben aangehaald..

8. Gij hebt, ten opzichte dergenen, die zich U onderwerpen,gerechtigheid lief, en haat goddeloosheid 1), zodat Gij die bij Uwe onderdanen niet duldt; daarom heeft U, o God! Uw God, die U ten Koning heeft gesteld, gezalfd met vreugdeolie (Jes. 61: 3),boven Uwe medegenoten 2), boven allen, die den naam van koningen dragen, zodat Gij hen in geluk en heil verre overtreft (1 Koningen 3: 13. 2 Kronieken 1: 12).

1) Volgens sommigen zal het woord Elohiem, vs. 7, als een tweede naamval op deze wijze moeten overgezet worden: "Uw troon is Gods (troon); " anderen maken den Godsnaam tot onderwerp en vertolken: "God is uw troon." Maar de eerstgenoemden zijn nog altijd in gebreke gebleven ons een tweede voorbeeld van zulk ene naamloos harde uitlating (ellipse) te geven, als zij gedwongen zijn hier aan te nemen. De anderen hebben nog nimmer aangewezen, dat hun vertaling, die nauwelijks een gezonden zin oplevert, taalkundig verdedigbaar is. Beider voorslag doet zich te wisser voor als ene uitvlucht, wanneer wij bedenken, dat gene der oudste Griekse overzettingen van het Oude Testament (LXX, Aquila, Symmachus, Theodotion) geaarzeld heeft in de woorden: "O God" ene rechtstreekse toespraak tot den bezongen koning zelven te zien. En is deze onze verklaring van vs. 7 de juiste, dan moge men in het afgetrokkene toestemmen, dat vs. 8 ook zou kunnen worden overgebracht; "daarom heeft God, Uw God U gezalfd," men zal tegelijk moeten toegeven, dat het veel natuurlijker is, de toespraak tot den bezongen koning ook hier te doen doorlopen en derhalve te lezen: "daarom heeft, o God, Uw God U gezalfd." Maar nu noeme men ons één enkel voorbeeld, dat één bepaald persoon, behalve de aanstaande Messias, toegesproken wordt als Elohiem, terwijl Hem tegelijk dezelfde eeuwigheid van regering wordt toegekend, die elders aan Jehova zelven wordt toegeschreven. Het is zo, ook rechters worden elders (Psalm 82: 6) goden genoemd, terwijl de Heere reeds vroeger aan Mozes verklaarde, dat Hij hem "tot een God" over Farao had gesteld (Exodus 7: 1). Daarom heette ook bij de Israëlieten het gaan tot de rechters, die in Jehova’s naam recht spraken, een gaan tot de Elohiem (Deuteronomium 19: 17. Exodus 21: 6; 22: 7, 8). Geen wonder, zij waren de zichtbare vertegenwoordigers van den hoogsten Rechter, van wiens uitspraak geen beroep op ene hogere vierschaar geschiedde. Maar men gevoelt het, er is een hemelsbreed onderscheid tussen snik ene eervolle vermelding van mensen, en de rechtstreekse taal tot den koning, die in dezen Psalm wordt gehoord. Het zou godslasterlijk zijn aan een mens, dien men in een

eigenlijken zin God noemde, een troon in alle eeuwigheid toe te kennen, en alzo alle wezenlijk onderscheid tussen hem en den Koning der koningen als met ene pennenstreek uit te wissen.

Wat hier gezegd is, is alleen van toepassing op den Christus Gods, op Vorst Messias. Hij is het, die gesproken heeft: De Wet is in het binnenste van mijn ingewand. Hij is het, die in de hoogste volkomenheid gerechtigheid liefheeft en de goddeloosheid haat.

De medegenoten zijn niet in de eerste, wel in de tweede plaats de gelovigen. In de eerste plaats zijn het de aardse koningen, maar dan ook degenen, die één zelfde zalving deelachtig zijn geworden, de zalving des H. Geestes. Van Hem geldt het echter, dat Hij met den H. Geest is gezalfd en dat niet met mate.

2) De gave des H. Geestes, welke Hij door Zijne zalving bezit, heeft Hij niet voor zich alleen ontvangen, maar ook daarboven voor de Zijnen, opdat Hij met deze alle dingen vervullen zou. Hierom staat er, o God, uw God heeft U gezalfd met vreugdeolie, d.i. zoals Illyricus aanmerkt, niet alleen boven uwe medegenoten, maar ook voor uwe medegenoten. Hetwelk ook voorgebeeld is geweest in Aäron (Psalm 133: 2), wanneer zijne zalfolie nederdaalde van zijn hoofd, in den baard en de klederen, tot op de uiterste zomen van dezelve. Hier van daan en naar dezen naam worden diegenen, die dezen Gezalfde volgen, doorgaans niet alleen zijne discipelen genoemd, maar ook zijne medegenoten, vanwege het medegenootschap der zalving..

9. Al Uwe klederen zijn op dezen dag Uwer bruiloft, voor welken ik Uw lof bezing (vs. 1), mirre, en aloë, en kassie 1), van de kostelijkste aromata doortrokken (zie Exodus 30: 24 Numeri 24: 6), zodat zij als daaruit geweven schijnen; uit de elpenbenen paleizen (1 Koningen 10: 18), van waar zij u verblijden 2).

1) De dichter wil hiermede aangeven, dat al wat aan dien koninklijken Bruidegom is, koninklijk is en begeerlijk. Zijne klederen zijn zo doortrokken van de welriekende specerijen, dat de geur er van zich verre verspreidt. Wij hebben hier hetzelfde in anderen woorden, wat de Bruid in het Hooglied uitroept: Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk.

2) Uit de elpenbenen paleizen, in welke de verheerlijkte koning intreedt, klinkt Hem feestelijke muziek tegemoet, die zich beijvert Zijne goedkeuring te verwerven; want het is de dag zijner verloving. Die paleizen zijn echter niet die, uit welke Hij als uit het huis des vaders de bruid afhaalt, maar Zijne eigene, welke den Davidisch-Salomonischen koningsburg ver in pracht en heerlijkheid overtreft, en in welken Hij de bruid inleidt. In geestelijken zin kan men hierbij denken aan de lofzangen der hemelse legerscharen, onder welke Christus met Zijne verlosten en uitverkorenen in de hemelse bruiloftzaal eenmaal intrekt..

10. Dochters van koningen 1) zijn onder uwe kostelijke staatsdochteren (of: gaan in Uwen tooi); de koningin 2) staat aan Uwe rechterhand, in het fijnste goud van Ofir, prijkende in sieraden van Ofirgoud (1 Koningen 9: 26 vv.).

1) Deze koningsdochters zijn de volken der verschillende koninkrijken, welke Christus zich voor Zijn rijk verworven heeft, en die Hij nu in Zijne bruiloftszaal mede invoert. Zij gaan in ‘s Heren tooisel, want Hij is het, die hen gewassen heeft van de zonden met Zijn bloed, en Hij heeft hen tot koningen en priesters gemaakt voor God en Zijnen Vader (Openbaring 1: 5 v. 1.5). Naar andere verklaring behoren zij tot Zijne kostbaarheden, of tot Zijne dierbaren en geliefden, met welke Hij zich eveneens door de bruiloft verbindt, als met de ene, van welke in de andere helft van het vers sprake is.

2) Wie zijn die dochters van koningen, en wie is deze koningin, die den Koning het naast is? Zij zijn de tot Christus bekeerde heidense volken, en deze is het Israël, dat, nadat de volheid der heidenen is ingegaan (Rom. 11: 25) weer met God in Christus verenigd is. Eerst wanneer Israël voor Hem gewonnen is, nadat de volheid der heidenen zal zijn ingegaan breekt de morgen van den groten dag aan, waarop deze Psalm het lied der gemeente is..

Wij verenigen ons wel met de gevoelens, dat hier onder "de dochters van koningen" verstaan moeten worden, de Heidenen, die in waarheid onderdanen van dien groten Koning zullen worden, mits men ze niet van elkaar afscheidt. Wel onderscheidt, maar niet afscheidt. Want toch in Christus Jezus is er geen verschil tussen Joden en Heidenen, tussen besnijdenis en voorhuid. Allen, die zalig worden, zowel Joden als Heidenen, Heidenen als Joden zijn één in Christus en behoren tot de ene Heilige, Algemene Christelijke Kerk, die zalig wordt.

11.

II. Vs. 11-17. De zanger wendt zich eerst tot haar, die aan de rechterhand des konings staat, bestemd tot de echtgenoot van den eersten rang, en houdt tot haar ene vermaningsrede. Hij roept haar toe haar volk en haar huis te vergeten, en door onvoorwaardelijke overgave aan haren echtvriend, die toch tevens haar Heere is, in den meest verheven zin des woords, zich Zijner liefde waardig te maken; als loon daarvoor belooft Hij haar de hulde van de rijkste en bloeiendse volken (vs. 11-13). Hierop opent zich voor het oog zijns geestes de kamer, waarin de bruid tot ene versierde bruid wordt voorbereid voor haren man; hij ziet haar in hare gehele heerlijkheid, zich haar, gelijk zij met de jonkvrouwen van haar gevolg tot den koning geleid wordt, want ook deze moeten Zijn eigendom zijn (vs. 14-16). Met vreugde en gejuich beweegt zich de optocht, het is de eredag van de ene uitverkorene en de vele mede verkorenen. Aan ene schitterende nakomelingschap zal het deze verbintenis niet ontbreken, zij is echter van geestelijken aard, geluk de verbintenis zelf ene geestelijke is. (vs. 17).

11. Hoor, o dochter! (de zanger stelt zich de bruid (vs. 10) voor als ene dochter van hem, den geestelijken Vader, als ene discipelin van hen, de leraars, tot welke hij de trouwrede houdt, Psalm 34: 12. Spreuken 1: 8; 10: 15), en zie, en neig uw oor tot hetgeen ik u wil tonen en zeggen; en vergeet, opdat gij uit uwe natuurlijke verhoudingen, zowel uitwendig als inwendig, afgezonderd wordt, Uw volk en uws vaders huis.

De opeengestapelde eisen tot opmerkzaamheid wijzen daarop, dat de zanger iets gewichtigs en moeilijks van de koningin te verlangen heeft. Salomo’s vrouwen, indien die eis om volk en huis te vergeten tot haar ware gericht, hadden dien slecht vervuld (1 Koningen 11: 4)..

Welke harde woorden! O, die Schrift! zij heeft woorden, scherp als tweesnijdende zwaarden, men kan er met de vingers niet aanraken of zij bloeden. Ja, er moet in het hart der bruid ene afsnijding zijn van het ouderlijke huis, anders is het niet in orde. Christus zegt: "Wie niet haat zijn vader of zijne moeder, die is mijns niet waardig.".

12. Zo zal, wanneer gij u geheel en gewillig aan Hem overgeeft, de Koning lust hebben aan uwe schoonheid, gelijk Hij van verlangen brandt, zich ook geheel aan u te geven. Ter vervulling van den aan u gestelden eis zijt gij verplicht heiligmaking na te jagen; dewijl Hij, niet in den zin van een aardsen echtgenoot (1 Petrus 3: 6), maar als God, (vs. 7 en 8. 2 Samuel 7: 19) uw HEERE (Joh. 20: 28) is, zo buig u voor Hem neer in de diepste overgave.

God is niet zulk een wreed Heer en Meester, om van ons te eisen, dat wij onze betrekking van deze dingen, die de natuur ons dierbaar heeft gemaakt, zouden aftrekken, zonder dat Hij in de plaats stelt, wat onvergelijkelijk meer waard is om er zich bij te bepalen. De liefde van den groten Koning is ene overvloedige vergoeding voor het scheiden van alles in deze wereld. Maar zonder aanhoudend peinzen over hemelse dingen, als die beter en edeler en meer gepast zijn om ons hart op te zetten, kunnen wij nooit recht bevrijd worden van ongepaste liefde voor aardse zaken.

13. Houdt gij Hem, uwen hemelsen Koning in zulk ene ere, als Hem toekomt, zo zult ook gij voor de gehele wereld geëerd worden, als Zijne uitverkorene koningin (vs. 10). En de dochter, de menigte van inwoners van de rijke handelsstad Tyrus (Psalm 72: 10. Jes. 23: 17 v.), de rijken onder het volk, de rijken uit elk ander volk, zullen uw aangezicht met geschenk smeken, dat gij hun deel geeft aan uw gelukkig lot.

Ene Joodse verklaring omschrijft terecht de woorden: "vergeet uw volk enz." alzo: "vergeet de boze daden der goddelozen van uw volk en het huis der afgoden, die gij gediend hebt in het huis van uwen vader." Het is toch niet de verstokte massa van Israël, welke tot God en zijnen Christus in zulk ene betrekking der liefde treedt, maar, gelijk de profetie van Deuteronomium 32 af verkondigt, een overblijfsel, dat door Gods verdelgende en zuiverende gerichten gelouterd en gered is. Om geheel aan Christus toe te behoren en het heilig zaad ener betere toekomst te worden (Jes. 6: 13). moeten alle banden van samenhang met het hardnekkige, ongelovige volk en vaderhuis doorgesneden worden en het op gelijke wijze als Abraham (Genesis 12: 1 vv.) worden afgezonderd. Deze gemeente der toekomst is schoon, want zij is verzoend (Deuteronomium 32: 42), gewassen (Jes. 4: 4) en versierd (Jes 61: 3) door haren God. Erkent zij Hem zonder om te zien, zo blijft niet alleen Hij de hare, maar in Hem wordt ook al het heerlijke der wereld het hare. Hooggeëerd door den Koning der koningen is zij de koningin onder de koningsdochters, terwijl Tyrus en de rijkste onder allerlei volken haar liefderijke, vrolijke erkentelijkheid als om strijd aanbieden..

De Kerk is schoon door de inwonende gaven des Geestes. In den ouden mens is niets heerlijks, maar in den nieuwen mens of het werk der genade in de ziel is alles schoon, en het zal uitlopen op eeuwige eer en eeuwig geluk..

De vermelding der dochter van Tyrus heeft naar onze schatting geen ander doel, dan om in een aanschouwelijk beeld de onderwerping ook van het hoogste en machtigste voor te stellen. Het rijk en prachtig Tyrus, de bondgenoot van Salomo's keuze, wordt afgetekend als onvoorwaardelijk ondergeschikt aan zijn geheel enigen opvolger der vertegenwoordigers der heidenwereld, die den Messias hare schatting nu betaalt..

14. Des Konings dochter, die haar volk en haars vaders huis werkelijk vergeet, daar zij nu, bij 't begin der bruiloft, hare kamer verlaat, waarin zij is toebereid (Esther 2: 3 vv. Openbaring 21: 2), is geheel verheerlijkt inwendig 1); hare kleding is van gouden borduursel (liever: inwendig nog heerlijker dan het gouden borduursel haars gewaads).

1) 's Konings dochter in hare onvergelijkelijke schoonheid, pracht en heerlijkheid brengt den zanger in heilige verrukking. Zij is geheel verheerlijkt, enkel heerlijkheid, en dit innerlijk en uiterlijk. Naar haar gemoedsbestaan brandt zij van heilige liefde en overgave voor haar bruidegom, ter wille van wie zij alles, haar volk en haar vaderhuis heeft verlaten, terwijl hare met goud doorweven en rijke gestikte kleding in pracht en glorie alles overtreft. Ook de jonge dochters, hare medegezelinnen, zijn voor haar bruidegom, en met grote blijdschap en verheuging gaat de bruid en haar maagdenstoet in 's Konings paleis.

Van zulk een pracht en staatsie ener koninklijke bruiloft in het Oosten kunnen wij, nuchter westerlingen, ons nauwelijks een denkbeeld maken, en toch heeft het den Heiligen Geest behaagd, door en in die plechtigheid de wel heerlijke huwelijksvereniging van Christus met Zijn Kerk af te beelden en af te schaduwen..

Is het hart voor den Heere Jezus Christus, is dat door Zijnen Geest wedergeboren en herschapen, dan zal die verborgen mens des harten ook sierlijk zijn voor God in en door Christus, dewijl de Vader daarin het beeld van Zijnen Zoon herkent, in wie al Zijn welbehagen is..

15. In gestikte klederen zal zij tot den Koning geleid worden, dat die met haar huwe voor de eeuwigheid; de jonge dochters, de haar geleidende vriendinnen, die achter haar zijn, hare medegezellinnen, hoewel in stand haar gelijk, maar haar toch gaarne den voorrang gevende, zullen tot u gebracht worden, dat zij te gelijk met u de bezitting van uwen koninklijken echtvriend worden.

Ware deze Psalm geen Messias-lied, zo ware de trek onverklaarbaar, ja aanstotelijk; het gelijktijdig opvoeren van onderscheidene vrouwen tot de huwelijkssponde des konings. Nu wordt het ene schoonheid te meer. Kennelijk is het den dichter te doen, om den held van zijn lied voor te stellen als zo spoedig mogelijk met een talrijk nakroost gezegend; hoe kan hij het kieser en beter, dan door Hem, als Salomo wederom, met meer dan ene gemalin te verbinden? Wat in de werkelijkheid wel nimmer geschiedde-het gelijktijdig huwen van meerdere echtgenoten-kon in de zuiver ideale voorstelling plaats grijpen; men weet bovendien hoe de Ziener der toekomst gewoonlijk gelijksoortige gebeurtenissen uit verschillende tijden in ene voorstelling samenvat. Genoeg, de Messias staat hier voor ons, als een andere Salomo op den dag Zijner bruiloft, den dag der vreugde Zijns harten (Hooglied 3: 3). Nu bevreemdt het ons

ook geen ogenblik meer, dit lied als een leerdicht in een bundel gewijde liederen aan te treffen; het had Hem tot onderwerp, die de hoop van voorgeslacht en nakomelingschap was, en stelt ons aanschouwelijk voor, in wat vorm een vroom Israëliet de verwezenlijking der beloften, aan David's stamhuis gedaan, in latere dagen verwacht heeft. Hij denkt zich een vredevorst als Salomo, maar waar het nodig mocht zijn, tegelijk een anderen David in dapperheid, en maalt Hem af, zo als Hij ten toppunt van luister gestegen en met een talrijk kroost omgeven, zijne zonen aanstelt als regenten over Heidense volken en met en door hen geheel het aardrijk regeert..

Deze toebrenging van de Kerk tot Christus zal zijn, wanneer zij als ene bruid versierd en toegerust, voor haren man zal gebracht worden als een heerlijke Kerk, zonder vlek of rimpel. Dezulken, die Christus aanhangen, Hem beminnen in eenvoudigheid des harten, in oprecht geloof en in eerbied, deze zijn de gezellinnen der bruid, die deelgenoten worden van dezelfde genade, zich verheugen in dezelfde voorrechten en delen in ene algemene redding. Deze volgen de voetstappen van de kudde (Hoogl. 1: 8), wandelen de Kerk na op de paden van waarheid en godzaligheid; zij volgen haar, gelijk zij den Heere, in woord en bevelen en in de beoefening van geloof en lijdzaamheid. Deze allen, zonder onderscheid zullen tot den Koning gebracht worden; niet één zal verloren gaan of achtergelaten worden..

16. Zij, de koningin met hare jonkvrouwen, zullen geleid worden met alle blijdschap en verheuging; zij zullen ingaan in des Konings paleis, in het elpenbenen paleis (vs. 9), waar ook de Vader troont, die Zijnen Zoon de bruiloft bereidt (MATTHEUS. 22: 1 vv.).

17. In plaats van uwe vaderen, de heerlijke voorvaderen, van welke Gij, o Koning-Messias! naar hot vlees afstamt (Rom. 9: 5), zullen uwe zonen zijn, uwe geestelijke zonen; gij zult hen tot vorsten zetten over de ganse aarde 1), gelijk aardse koningen, dat men hun zonen in den beperkten omvang van hun geheel plegen te doen (2 Samuel 8: 1 8. 2 Kronieken 11: 23 2 vgl. Psalm 110: 3. Openbaring 5: 10).

1) Dit wordt tot zien Koning (Christus en Zijn bruid) gesproken, van welke geprofeteerd wordt, dat het Hem, niet minder dan Zijne voorvaderen naar het vlees, als geestelijke zonen ontbreken zal, die door de ganse wereld het Evangelie zullen prediken, Zijne Kerk met Gods Woord weiden en regeren, en namaals op hun tronen zitten en met Christus in glorie heersen.

De bruid des Lams, welke de Ziener (Openbaring 19: 7 vv.) in glinsterend witten Bijssus gekleed ziet, welke hare gerechtigheid betekent, gelijk hier de bonte gouden klederen hare heerlijkheid, is niet ene gemeente, maar de gemeente van Israël met de gemeente uit de heidenen, die door geloof aan haar verbonden zijn, te zamen..

De talrijke, machtige nakomelingschap, die hier den Koning wordt voorspeld, de zonen, die met de roemruchtigste voorvaderen gelijk staan, en hun vorstendommen bezitten over de gehele aarde, zijn uitstekende mannen in het rijk Gods door alle tijden heen en in alle gewesten, waar hun invloed des te groter is, naarmate het Oude Verbond beneden het nieuwe staat..

18.

III. Vs. 18. De zanger besluit met de belofte, dien heerlijke Koning altijd te zullen loven; hij spreekt daarin de hoge roeping van zijn volk Israël uit; hij weet dat deze roeping haar gevolg zal hebben, en op den door hem uitgesproken lof een heerlijk antwoord van lof uit den mond der volken volgen zal.

18. Ik, de zanger, een lid van het volk, dat geroepen is Uwe bruid te zijn, zal Uws naams, beminnenswaardig, heldhaftig, goddelijk Koning! doen gedenken van elk geslacht tot geslacht: daarom, omdat op die wijze Uw lof ook zal doordringen tot andere volken, die nu nog in duisternis en nacht zijn, en zij opgewekt zullen worden hetzelfde te doen, zijn wij er zeker van, daarom zullen U de volken loven eeuwiglijk en altoos1).

1) Den Koning in Zijne schoonheid te zien is de wens en begeerte van alle Gods kinderen, en wanneer dit aan deze zijde des grafs werkelijk mag gebeuren, dan is het de oprechte begeerte, om den naam van dien Koning en Heere groot te maken. Wie iets van de heerlijkheid van dien Koning kent en ervaart aan zijn hart, zal van Hem niet kunnen zwijgen.

PSALM 46.

TROOST EN VEILIGHEID DER KERK.

1. Een lied op Alamôth (= maagden), d.i. vrouwen- of sopraanstemmen uit te voeren (Psalm 6: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), onder de kinderen van Korach (1 Kronieken 25: 31).

De Psalm is, gelijk J. Arnd dien karakteriseert, een schone troost-Psalm, waarin het wonder Gods geprezen wordt, dat Hij Zijn klein hoopje gelovigen beschermt en behoedt in zo groten nood en vervolging, dat men zou zeggen, dit de gehele wereld zou ten ondergaan. Vragen wij nu naar de geschiedkundige aanleiding tot ons lied, dat Luther in het jaar 1529, als hij zich voor den Augsburgsen rijksdag voorbereidde, tot zijn: "Een vaste burg is onze God" (vgl. vs. 8 en 12) omgewerkt heeft, zo zijn de gedachten der uitleggers daarover verdeeld. Sommigen denken aan Josafats overwinning over de Ammonieten en Moabieten in 2 Kronieken 20, aan welke de beide volgende Psalmen (47 en 48) benevens Psalm 83 hun ontstaan te danken hebben. Anderen denken aan de nederlaag van het Assyrische leger, welke het onder Sanherib in het 14de jaar van den koning Hizkia (713 v.C.) voor Jeruzalem leed (2 Koningen 18: 13-19. Jes. 36: 1-37: 36). Aan de eersten sluiten wij ons aan, en bevelen onzen lezers aan, eerst de geschiedenis op de genoemde plaatsen na te lezen, wanneer zij namelijk tot een recht verstaan van den Psalm willen komen, en genot van de lezing willen hebben.

2.

I. Vs. 2-4. De Psalm begint met ene algemene verklaring van hetgeen God voor Zijn volk is, namelijk ene toevlucht en ene vaste hulp. De gemeente des Heren kan daarom getroost zijns,

ook bij het hevigst woeden der elementen. Deze uitspraak is gegrond op de onlangs gemaakte ervaring.

2. God is ons ene Toevlucht en Sterkte (Psalm 18: 2 vv. Spreuken 18: 10); Hij is krachtelijk bevonden ene Hulp in benauwdheden.

3. Daarom zullen wij niet vrezen, al ware het, dat de nood nog hoger steeg, dan dien wij doorgestaan hebben, al veranderde de aarde hare plaats, al schokte de aarde heen en weer, en al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën, in de diepte van den Oceaan, uit welken zij bij de schepping verrezen zijn (Genesis 1: 9 vv.).

4. Laat, gelijk aan het einde der wereld werkelijk geschieden zal (Luk. 21: 25 vv.), hare wateren bruisen, laat ze beroerd worden, zodat zij, door stormen opgezweept, buiten de oevers, treden; laat de bergen daveren door hun verheffing, door de woede der golven! Sela (vgl.Psalm 3: 3), de muziek, die zich hier verheft, bekrachtigt het geloofsvertrouwen der gemeente in zulk ene wilde opgewektheid der elementen.

Op zijne reis naar den rijksdag te Augsburg had de keurvorst Frederik de Wijze, terwijl Jonas, Spalatin en Melanchton hem daarheen vergezelden, Luther, die onder den ban lag, te Coburg achtergelaten. Hier werkte deze in waarheid als Mozes, die met opgehevene handen voor den Heere stond (Exodus 17: 10 vv.) gedurende den harden strijd der zijnen. Veit Dietrich schrijft hieromtrent aan Melanchton: "Er gaat geen dag voorbij, waarop hij niet minstens drie uren, die voor het studeren het geschiktst zijn, voor bidden neemt. Het is mij eens gelakt hem te horen bidden. Welk een geest, welk een geloof in zijne woorden! Hij bidt zo innig als iemand, die met God spreekt, met zoveel vertrouwen en geloof, als door iemand, die met zijnen vader spreekt." Hier zong Luther meermalen het lied, dat naar onzen Psalm door hem is vervaardigd, en dat tot een krijgs- en zegelied der Hervorming geworden is op de eveneens door hem gemaakte wijze (de woorden van het lied, zowel als de tonen der wijze, zegt Winterfeld, geven het levendigste beeld van den man).

Men merkt op, dat Luther meer naar de behoefte van het ogenblik dan naar den klank der woorden onzen tekst heeft overgenomen. Hoe bekend het lied zij, wij kunnen niet nalaten het hier over te nemen: "Een vaste burcht is onze God, Een toevlucht voor de Zijnen! Al drukt nu ‘t leed, al dreigt het lot, Hij doet Zijn hulp verschijnen! De vijand rukt vast aan, Met opgestoken vaan; Hij draagt zijn rusting nog Van gruwel en bedrog, Maar zal als kaf verdwijnen! -Geen aardse macht begeren wij; Die gaat welras verloren! Ons staat de rechte Man ter zij, Dien God ons heeft verkoren. Vraagt gij Zijn naam? Zo weet, Dat Hij de Christus heet. De liev’ling uit Gods schoot, Zijn Zoon en troongenoot...De zege is Hem beschoren! -En grimde ook de open hel ons aan, Met al haar duizendtallen, Toch zal geen vrees ons nederslaan! Toch doen wij ‘t krijgslied schallen. Hoe ook de Satan woedt, Wij staan Hem voet voor voet; Wij tarten zijn geweid; Zijn vonnis is geveld; Eén woord kan hem doen vallen! Gods Woord houdt stand in eeuwigheid; Het zal geen duimbreed wijken! Beef Satan! Hij, die ons geleidt, Zal u de vlag doen strijken! Delf vrouw en kinderen ‘t graf, Neem goed en bloed ons af! Het brengt u geen gewin: Wij gaan ten hemel in, En erven Koninkrijken.".

5.

II. Vs. 5-8. Hierop wordt nader meegedeeld, aan welke aanvallen en gevaren de stad Gods, van de zijde der haar vijandig gezinde, veroveringzuchtige wereld en hare machthebbenden is blootgesteld, maar; zij heeft den stroom der Goddelijke genade met zijne bronnen van vele Goddelijke zegeningen bij zich. "Ja, zij heeft den levenden God in haar midden." Alzo kan zij goedsmoeds blijven ondanks allen uitwendigen nood, de vrees kan slechts een korten nacht bij haar herbergen; hare hulp komt spoedig en plotseling, terwijl rondom haar het rijk der wereld te gronde gaat.

5. Rondom de stad moge de nood groot worden, de beekjes der rivier, de goddelijke zegeningen, die van den troon der genade uitgaan, door welke zij, als eens Edens hof van den paradijsstroom (Genesis 2: 10) bewaterd wordt, (Psalm 36: 9), zullen verblijden de stad Gods, als enen die geen gevaar te vrezen heeft; zij toch is het heiligdom der woningen des Allerhoogsten, en zo lang de Heere daar woont, kan die stroom der genade niet ophouden te vloeien, en zolang die vloeit kan Gods volk zonder vreze zijn (Jes. 33: 20 vv.).

Voortreffelijk schijnt ons op het eerste gezicht de uitspraak van Horatius (een der voornaamste Romeinse dichters, die in den tijd van 65-9 vóór Chr. leefde en bij den keizer Augustus in groot aanzien stond) toe, over den rechtvaardigen: si fractus illabatur orbis, impavidum feriant ruïnae (al viel de aarde ook in stukken gebroken ineen, zo zullen toch de puinhopen in hem een onverschrokken man ter nederslaan); maar daar zulk een man als hier bezongen wordt, nooit gevonden is, zo doet hij niets dan schertsen. De zielgrootheid daarentegen, gelijk die in onzen Psalm beschreven wordt, steunt alleen op Gods bescherming en de belofte, die Hij den Zijnen gegeven heeft, en overwint op die wijze gemakkelijk den schrik, die alle schepselen met den ondergang bedreigt..

Welke is de rivier, die de stad Gods zal verheugen? God zelf is die rivier, gelijk blijkt uit het volgende: "God is in het midden van haar" (vs. 6). 1. God, de Vader, is de rivier: "Mijn volk heeft twee boosheden gedaan; Mij, den springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zich zelven bakken uit te houwen, gebrokene bakken, die geen water houden" (Jer. 2: 13). 2. God, de Zoon, is de rivier, de fontein der verlossing: "Te dien dage zal er ene fontein geopend zijn voor het huis David’s en voor de inwoners van Jeruzalem tegen de zonde en tegen de onreinheid" (Zach. 13: 1). 3. God, de Geest, is de rivier: "Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijnen buik vloeien." (Joh. 7: 38). "Zo wie gedronken zal hebben van het water, dat Ik hem geven zal, dien zal in eeuwigheid niet dorsten, maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden ene fontein van water, springende tot in het eeuwige leven." (Joh. 4: 14). En welke zijn de beekjes van deze rivier? De volmaaktheden Gods, de volheid van Christus, de werken des Geestes en deze lopende in het kanaal van het verbond der belofte.

Geen vijand kan deze beekjes afsnijden van de Kerk van Christus. Zie Jes. 36: 2; 37: 25 vergeleken met 2 Kronieken 32: 2-4. Deze zachtvloeiende maar volle stromen zijn tegenovergesteld aan de bruisende golven van de zee.

6. En niet slechts een stroom van genade is daar, maar Godzelf, die zich met Zijne tegenwoordigheid aan die woningen verbonden heeft, is in het midden van haar; daarom zij zal niet wankelen; God zal, wanneer zij in nood komt, haar helpen in het aanbreken van den morgenstond, zodat de angst en vrees niet langer dan één nacht toeven kan (Psalm 30: 6. Jes. 17: 14; 37: 36).

7. De heidenen raasden, gelijk wij het zagen en hoorden van de verbonden volken, de koninkrijken bewogen zich; Hij verhief Zijne stem, de aarde versmolt; verheft Hij Zijne stem, zo is de gehele macht der wereld tot niets opgelost, gelijk sneeuw voor de zon versmelt (Amos 9: 5).

8. De HEERE der heirscharen, op wiens bevel alle machten zich als krijgsscharen moeten stellen (1 Samuel 1: 3), is met ons; de God van Jakob is ons een hoog vertrek, een zekere burg, die door niemand kan beklommen worden. Sela. (Psalm 3: 3). Neemt dit recht ter harte, opdat het diepe wortels schiete.

9.

III. Vs. 9-12. Het lied keert zich nu tot de gebeurtenis van den laatsten tijd, die zo duidelijk bewezen heeft, dat God aan het woeden der heidenen en aan allen strijd zo plotseling en wonderbaar een einde kan maken, en Zijne stad als onaantastbaar voor de ogen der gehele wereld kan voorstellen, en Zich zelven kan doen erkennen bij de volken der aarde. Het lied gaat tot ene vermaning aan deze over, die tevens waarschuwing en bedreiging is, en sluit met hetzelfde woord, waarmee de tweede afdeling eindigde. Dit woord is de hoofdgedachte van den gehelen Psalm, en de quintessens van hetgeen in de eerste afdeling gezegd is. Het is dan ook het motief van het boven medegedeelde lied van Luther.

9. Komt, gij allen, die een bewijs van Gods almacht en hulp zien wilt, aanschouwt (2 Kronieken 26) de daden des HEREN, die verwoestingen op aarde aanricht.

10. Die, daar Hij de tegenpartijen Zijner stad vernietigt en hen steeds meer tot het heerlijk doel hunner roeping leidt, de oorlogen, aan welke Hij geen behagen heeft, ten minste niet aan die tegen Zijn volk, doet ophouden 1), Jes. 2: 4; 9: 5; 54: 16 vv.), tot aan het einde der aarde, den boog verbreekt, en de spies aan twee slaat, de wagens met vuur verbrandt, (Psalm 76: 4).

1) Het wil te kennen geven, dat Zijn hoog bestuur zich ook uitstrekt over oorlog en vrede. Voor zover de krijg een werk van hartstocht en nijd is, heeft de Heere geen lust in den krijg. Voor zoveel willekeurig geweld en hebzucht de plannen smeedt, heeft de Geest des Heren een afkeer van het gewoel der volken. En onder de beloften en de zegeningen van Zijn genaderijk is deze niet een geringe, dat de zwaarden tot spaden en de spiesen tot sikkelen worden bereid. En toch, Hij heeft Zijne voorzienige hand in den krijg en in den vrede. Het hart der koningen is in die hand en de Machtige leidt het als waterbeken, ook als het geldt de gedachten, die naar het slagveld wijzen.

11. Laat af, zo spreekt Hij, die voor Zijn volk heeft gestreden en ook nu voor hen spreekt tot de volken, die zich zouden willen verheffen (Psalm 68: 31). Laat af van alle vijandige ondernemingen tegen Mijn volk, en weet, dat ik God ben 1), de alleen waarachtige God, tegen wie Gij niets vermocht; Ik zal verhoogd worden, in Mijne verhevenheid en onverwinnelijkheid erkend worden onder de heidenen; Ik zal verhoogd worden op de aarde; daarom heb Ik hier duidelijk zonder uitwendige wapenen voor Mijn volk gestreden en het Zijnen verdrukkers onmogelijk gemaakt hun bedoelingen verder na te jagen.

1) Hier spreekt de Heere door Zijn knecht, om volken en personen te dringen hem te erkennen als den geheel enigen Opperheer, die heerst over alles, die regeert over alles wat bestaat. Mensen mogen de stoutste voornemens koesteren, maar een wenk van den Almachtige, één uiting van Zijn wil...en God, de Heere, toont het, dat Hij troont boven alles, dat Zijn raad zal bestaan en Hij al Zijn welbehagen zal doen. De Ammonieten en de Moabieten mogen plannen beramen, om het volk Gods te verdrijven uit de landpalen Israël's, om bezit te nemen van het aan Israël geschonken land, de Heere zal hun tonen, dat Hij God is, en dat Hij al de woelingen en plannen van de vijanden van Zijn volk belacht. Zonder macht van wapenen zal Hij aan Zijn volk de overwinning geven.

12. De HEERE der heirscharen, zo roemt Gods volk nog eens (vs. 8), is met ons; de God van Jakob is ons een hoog vertrek. Sela. (Psalm 3: 3).

Wij moeten bij dergelijke Psalmen niet alleen denken aan hetgeen God reeds in vorige tijden gedaan heeft of ook ons zelven heeft laten zien, maar altijd een blik slaan in hetgeen nog in Gods schatkamers bewaard is. Er is nog veel te wachten, aardbeving, hagel, bruisen der zee, omstorten van bergen, (Openbaring 16: 18 vv.) menige krijg en woeden der volken tegen den Heere en Zijnen Gezalfde (Openbaring 19: 19 vv), God zal daarin nog verheerlijkt worden, er zal bij vele mensen verschrikking, benauwdheid en vergaan van vreze zijn. Bidt, dat gij waardig geacht moogt worden, om dit alles te ontvlieden en te staan voor den Zoon des mensen!.

PSALM 47.

VAN CHRISTUS HEMELVAART.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1) voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), onder de kinderen van Korach. (1 Kronieken 25: 31).

Deze Psalm ziet eveneens op de gebeurtenis van de overwinning van Josafat over de verenigde naburige volken, de Moabieten, Ammonieten en Maonieten, die Gods volk uit het land Zijner erve dachten te verdrijven en zich zelve daarin te vestigen (2 Kronieken 20: 1 vv. 20.1). Het was ene overwinning zonder strijd, een triomf zonder zwaardslag van de zijde van Josafat en van zijn volk. Des te duidelijker was het ene overwinning van Jehova zelven en het dal des lofs, waar hij verheerlijkt werd, werd nu tot de plaats, van waar de Heere, na de verlossing Zijns volks volbracht te hebben, en onder het gejubel der Levitische koren, als het ware Zijne hemelvaart hield. (2 Kronieken 20: 26). Daarin ligt iets typisch en profetisch ten

opzichte der toekomstige hemelvaart van Christus, de schone, door sterke vreugde bewogen Psalm, die aan de ene zijde met volle recht, als van het lofdal uit, gezongen kan verklaard worden, draagt aan de andere zijde zo beslist een profetisch-Messiaans karakter, dat hij in zijne gehele diepte eerst van den berg der hemelvaart kan begrepen worden. Geluk hij nu voor de Christenen een: "Christus voer ten hemel" is, zo heeft de Joodse synagoge hem tot een Nieuwjaars-Psalm gekozen.

2.

I. Vs. 2-5. Eerst worden alle volken der aarde, dus de heidenen tot vrolijken lof voor den Heere opgewekt; want Hij is een hoog verheven en ontzaglijk God, de almachtige beheerser der gehele aarde. Als zodanig heeft Hij Zich duidelijk in de genoemde daadzaak betoond, die tot ene getuigenis dient, dat, gelijk Hem aan de ene zijde het heilige land, de erve Zijns volks ter harte gaat, Hij ook aan de andere zijde slechts daarom vooreerst Israël's God geworden is, om ten laatste de God van alle volkeren te worden.

2. Al gij volken! klapt in de hand, in vrolijkheid des harten, in plaats van te vrezen (2 Kronieken 20: 29); juicht Gode met ene stem van vreugdegezang, als enen Koning, dien gij huldigen moet (1 Samuel 10: 24. 2 Koningen 11: 12).

3. Want de HEERE, de Allerhoogste (Psalm 78: 56), is vreselijk, een voorwerp van schrik, voor wie men in diepen eerbied te vrezen heeft (Psalm 76: 8), een groot Koning over de ganse aarde, en niet alleen over Israël, en diens land, hoewel hier het middelpunt Zijner heerschappij is.

4. Hij brengt, daar Hij ze steeds meer onderwerpt, waarvoor de zo even behaalde overwinning een heerlijk bewijs is, de volken onder ons, en de natiën onder onze voeten, wat voor hen iets bitters moge hebben; maar de bittere schaal houdt een zoete kern in zich.

Hiermede wordt bedoeld, dat de heidenen leerlingen zullen zijn en de Joden onderwijzers, want te zitten onder of aan de voeten wordt in de Schrift gebezigd voor leren. (Hand. 22: 3).

5. Hij verkiest voor ons onze erfenis, het heilige land, dat wij bewonen, daar Hij ons beschermt tegen elke poging om het ons te ontroven (Psalm 83: 5 en 13. 2 Kronieken 20: 23), de heerlijkheid van Jakob, dien Hij heeft liefgehad, dit land, waarop het volk der goddelijke liefde als op ene bijzondere genadegift roemen kan. Sela (zie Psalm 3: 3). De muziek drukt hier op de stelling, die zo heerlijk door de ervaring bevestigd is haar zegel.

Wat nu aan Israël geschiedt, zou terecht voor de gehele wereld een voorwerp van levendige vreugde zijn, want ook zij, wie het in de eerste plaats geen heil aanbrengt, hebben toch daar in ene daadzakelijke belofte daarvan, een onderpand van het heil, dat in de toekomst zal toegedeeld worden. Toont het Gods grootheid, zo openbaart het ook, wat de heiden in de toekomst aan dezen God zal hebben..

6. God vaart nu, nadat Hij te voren van den hemel neerkwam, en met heerlijke daden der verlossing Zijn volk gezegend heeft (2 Kronieken 20: 22 vv.), weer op met gejuich 1), onder het dankend gejubel van Israël, dat Hem het lofoffer der lippen brengt (2 Kronieken 20: 26); de HEERE, nadat Hij Zijne verbondstrouw op nieuw door daden van almacht en liefde bewezen heeft, met geklank der bazuin, onder het helder geklank der hoornen, die de zege verkondigen.

1) Er wordt hier gezinspeeld op het oude gebruik onder de Wet, want dewijl het geklank der bazuin placht aangewend te worden, om de heilige samenkomsten luister bij te zetten, zegt de Profeet, dat God opvoer, wanneer de bazuinen het volk vermaanden en opwekten, om Zijn macht groot te maken. Ondertussen is het niet twijfelachtig, of onder die schaduwachtige ceremonie heeft de Profeet een ander opvaren willen aanduiden, n.l. hoe Christus boven alle hemelen opgestegen, over de gehele wereld de regering heeft aanvaard, en, bekleed met hemelse kracht, alle trotsheid en hoogheid heeft onderworpen..

7. Psalmzingt Gode, Gij kinderen van Juda, opdat de feesttonen van dezen dag een eindelozen en grenzelozen nagalm verkrijgen door uw gehele verdere leven, psalmzingt! psalmzingt onzen Koning, die Zich zelven verheerlijkt heeft (Jes. 12: 5), psalmzingt, opdat Zijn roem door de gehele wereld klinke.

8. Want God, dat is uit deze gebeurtenis weer duidelijk gebleken (vs. 3), is een Koning der ganse aarde1), daarom moeten alle landen van Zijne eer vervuld worden (Psalm 72: 19); psalmzingt met ene onderwijzing 2), een gezang, een uitnemend lied (Hebr. Maskil vgl. 1 Kronieken 25: 31).

1) Blijdschap moeten wij in ons hebben, hoe donker het rondom ons zij. Soms kan het ons toeschijnen, als werd onze tijd hoe langer hoe meer een tijd vóór den storm: zwaar, drukkend, verstikkend. Men weet niet wat er komen zal. Maar God is een Koning der ganse aarde. Ja, het einddoel van alles is, dat God als Koning Zich zichtbaar in heerlijkheid zal openbaren. God is een koning der ganse aarde..

2) Wij moeten God prijzen met ene onderwijzing, wij moeten verstaan waarom en om wat redenen wij Hem prijzen. Dit is een regel van het Godsrijk, (1 Kor. 14: 15) zingen met den geest en ook met het verstand; het is alleen met het hart, dat wij melodie voor den Heere maken (Efeziers 5: 19) Het is gene aangename dienst, indien het gene redelijke dienst is. Wij moeten God prijzen, als die verlangen, dat ook anderen Gods heerlijke volmaaktheden verstaan en begeren hen te onderwijzen in Zijnen lof..

9. De hoofdgedachte van dat lied en van die onderwijzing zijn deze: God regeert over de heidenen; God zit, nadat Hij neergekomen is om door vernietiging der vijanden Zich als Koning der heidenen te doen erkennen, op den troon Zijner heiligheid 1), om de gehele wereld ook werkelijk aan Zijne heerschappij te onderwerpen.

1) De troon moet hier niet gedacht worden te Jeruzalem te zijn in den heiligen tempel zoals sommigen willen, hoewel ook daar de Heere God gezegd wordt Zijn troon te hebben

opgericht, maar de dichter denkt hier aan den hemel, waarin de Heere Zijn troon heeft, en vanwaar Hij zegevierend heerst over alle Zijne vijanden, vanwaar uit Hij de wereld aan Zich onderwerpt. Wij weten, dat dit in Christus is en wordt verzekerd, die alle vijanden Gods zal onderwerpen, totdat Hij het Koninkrijk den Vader zal hebben overgegeven, opdat God zij alles in allen.

10. Als dat doel bereikt is, dan zal het zijn: De edelen der volken, en met hen de volken zelf, zijn verzameld tot één volk, het is het volk van den God van Abraham, een volk van gelovigen, een volk dat in Israël's volksgemeenschap is ingelijfd; want de schilden der aarde zijn Godes 1), de bestuurders, de hoofden der vorsten, die voor de volken zijn als schilden voor de krijgslieden (Hos. 4: 18), zijn des Heren en hem volgen de onderhorigen. Hij, de Heere is zeer verheven 2)!

1) Wat betreft, "dat de schilden der aarde Godes zijn," velen verstaan dit, van de vorsten. En ik beken wel, dat we deze metaphora meermalen in de Schrift ontmoeten. Vervolgens schijnt dit niet slecht met het verband van den zin overeen te komen, alsof de Profeet gezegd heeft, dat de aanzienlijken der wereld, naar de beslissing Gods in Zijn Kerk zijn ingezet, dewijl Hij ook door hen regeert. De zin is echter eenvoudiger, dat, dewijl de wereld beschermd en bewaard wordt door één God, met recht zulk een verhevenheid met verwondering wordt erkend, welke tot zulk een uitgestrekte bewaring voldoende is. Want daarom spreekt hij van schilden in het meervoud, dewijl in de verschillende en bijkans ontelbare gevaren, die voortdurend de wereld bedreigen op elk gebied, het noodzakelijk is, dat de meervoudige Voorzienigheid Gods als zo vele schilden, moet tussen beide komen..

Anderen zijn er, die schilden opvatten in den zin van de aanzienlijken en groten der aarde, en met hen verenigen wij ons het liefst. Zodat schild dan staat voor hen, die zich van een schild bedienen. In plaats echter van tegen God op te staan en Zijne vijanden te zijn, zijn zij Hem door vrije gunst en genade dierbaar geworden, Zijn eigendom, zodat Hij Zich van hen, ten behoeve van Zijn Koninkrijk bedient, om dit te dienen.

2) De ware, laatste overwinning van Jehova bestaat niet in bloedige onderwerping en doffe nederstorting, maar in omkering van de harten der volken tot blijde aanbidding. Israël, welks God de Heere slechts daarom geworden is, om aller volkeren God te worden, verlangt, dat dit doel Zijner verkiezing bereikt worde..

Dan zal het zijn ene kudde onder een Herder. De menigvuldige stammen van verworpen heidenen zullen zich vergaderen om de kruisbanier van den Messias; de verstrooide en verachte nakomelingschap van Abraham zal zich bekeren en leven; de kerk gelukkig en getooid in de duizendjarige heerlijkheid en schoonheid, zal de heerlijkheid beschouwen en den lof uitspreken van Hem, die haar heeft bedekt met het kleed Zijner gerechtigheid en die haar heeft versierd met de klederen der verlossing..

Wij mogen niet vergeten het gevolg van de Messias verhoging aan de rechterhand der Majesteit in de hemelen. Gedurig is het de vreugde van Profeten en Apostelen om te vertoeven bij de omkering der volken tot het Evangelie van Christus..

Heere! is het niet Uw roem en Uw behagen om Israël bekering en vergeving der zonden te schenken, nu Gij verhoogd zijt als Vorst en Zaligmaker. Heere! bestuur Gij in ons en voor ons. Schenk ons en uwe gehele Kerk al de zegeningen van Uw koninkrijk van genade hier en heerlijkheid hierna. Richt Uw Koninkrijk op in onze harten. Neem elke gedachte gevangen tot de gehoorzaamheid van Christus. Bedwing alzo zacht al de krachten en vermogens der zielen van Uwe gekochten in heilige liefde en vreze, en in welbehagen in U. Dat prijzen van U met onderwijzing ga uit van ieder hart, beide hier en voor eeuwig tot U, den god onzer verlossing.

Overheidspersonen worden gezegd het zwaard te dragen, niet dat zij zwaarden zijn, zij worden gezegd schilden te zijn, niet schilden te dragen. Dit wijst aan, dat beschermen en bewaren meer hun ambt is dan straffen.

PSALM 48.

VOORAFBEELDING DER CHRISTELIJKE KERK.

1. Een lied, een Psalm een geestelijk loflied, om door snarenspel begeleid te worden (1 Kronieken 26: 31), voor de kinderen van Korach.

Deze Psalm is een tweede danklied der gemeente voor de zo wonderbaar verkregene overwinning over de verenigden Ammonieten, Moabieten en Maonieten, die haar bestaan in gevaar brachten. Het is vervaardigd om in Jeruzalems tempel gezongen te worden, nadat men daar onder muziek ingetrokken was. (2 Kronieken 20: 28). Bij den godsdienst van den tweeden tempel werd hij, even als Psalm 24 op Zondag, tot besluit van het morgenoffer op Maandag gebruikt. (Numeri 28: 8 Aan).

2.

I. Vs. 2-9. Voordat de zanger op het eigenlijke onderwerp van zijn lied, op de goddelijke bewaring der heilige stad in het grote gevaar, dat voor weinige dagen dreigde, komt, prijst hij vooraf de waardigheid en hoogheid van Jeruzalem, en roemt hij de heerlijkheid van den groten Koning, wiens zetel het is. Vervolgens vermeldt hij de gebeurtenis van den laatsten tijd, hoe de vijandige koningen onder elkaar bepaald hadden, Jeruzalem te nemen, maar slechts in hare nabijheid gekomen waren, om de stad van verre te zien en van schrik weg te vluchten. Deze gebeurtenis stelt hij voor als ene, in welke de geschiedenissen van den vroegeren tijd weer opleefden, en door welke de onvergankelijkheid der heilige stad op nieuw openbaar was geworden.

2. De HEERE is groot en zeer te prijzen, in de stad onzes Gods, op den berg Zijner heiligheid, waar Hij Zijnen zetel heeft, en waar Hem lof betaald wordt.

3. Schoon van gelegenheid 1), ene vreugde der ganse aarde, des mensen lands (Klaagt. 2: 15. Ezechiël. 16: 14), is de berg Zion, met den Davidsburg, dien het op zijnen rug draagt (2 Samuel 5: 9 vv.), en schoon is hij vooral om der wille van Hem, die uit David’s geslacht zal voortkomen (Jes. 4: 2; 11: 1) aan de zijden van het noorden; dit maakt Jeruzalem tot de stad

des groten Konings, de tempelberg met de woning van Hem, die de Koning der koningen en de Heer der heren is (Jes. 31: 9. MATTHEUS. 5: 35).

1) Hieronymus en naar hem Luther nemen dit woord op in de betekenis. die het in ‘t Chaldeeuws heeft en vertalen: "De berg Zion is als een schone spruit." Anderen daarentegen gelijk de Wette vertalen het: "Schoon door verheffing."

De vertaling van een schone verhevenheid, achten we nog beter. Men moet de woorden "aan de zijde van het Noorden" er onmiddellijk mede verbinden, dewijl de Moriaheuvel noordelijk lag. Voor den dichter was juist dit gedeelte des bergs zo schoon in heerlijkheid dewijl God zich er openbaarde als een God van genade. Daarom was Jeruzalem de stad des groten konings, die in rechtvaardige gerechtigheid en zachtmoedige goedertierenheid heerst.

4. God is onder het welvarende volk in hare paleizen, want in Jeruzalem zijn gene hutten, hare bewoners zijn een koninklijk heiligdom; Hij is er bekend voor een hoog vertrek, ene ontoegankelijke en onbedwingbare vesting, ene veilige bescherming.

Wij eren geen onbekenden God. Wij kennen Hem als ene toevlucht in droefheid, wij hebben Hem als zodanig lief en snellen tot Hem in tijd van nood. Al werden wij koningen en al werden onze huizen paleizen, wij kannen niet vertrouwen op ons zelven, maar wij bouwen op den Heere, onzen Beschermer, wiens welbekende macht ons bolwerk is..

Jeruzalem is hier, gelijk overal in de H. Schrift, niet slechts een voorbeeld van de Kerk des N. Testaments, maar tevens het historisch geestelijk uitgangspunt, de bron, waaruit alle geestelijk heil in den Messias voor de ganse wereld zou vloeien. Zie Jes. 2: 2-3. Micha 4: 1-5. Psalm 87. Vergelijk met Hand.1: 8..

5. Want ziet, de koningen van die volken, die in 2 Kronieken 20: 1 vv. genoemd zijn, waren vergaderd, hadden zich verenigd, om de heilige stad ten onder te brengen (Psalm 83: 4 vv.); zij waren te zamen doorgetogen, doorgedrongen tot in de nabijheid der stad, zodat een groot gevaar baar dreigde (2 Kronieken 20: 2).

6. Gelijk zij het zagen 1), alzo waren zij verwonderd van wege de waarde en heerlijkheid der stad; zij werden verschrikt, toen zij haar zagen, zij haastten zich weg door ene dadelijke vlucht.

1) De koningen met hun volken kwamen tot dicht in de nabijheid van Jeruzalem, in de woestijn van het ongeveer drie uren van de stad verwijderde Thekoa (2 Kronieken 20: 20), hetwelk een ver uitzicht, vooral ook op den omtrek van Jeruzalem geeft (2 Samuel 2: 1 Aanm)..

6. Gelijk zij het zagen 1), alzo waren zij verwonderd van wege de waarde en heerlijkheid der stad; zij werden verschrikt, toen zij haar zagen, zij haastten zich weg door ene dadelijke vlucht.

1) De koningen met hun volken kwamen tot dicht in de nabijheid van Jeruzalem, in de woestijn van het ongeveer drie uren van de stad verwijderde Thekoa (2 Kronieken 20: 20), hetwelk een ver uitzicht, vooral ook op den omtrek van Jeruzalem geeft (2 Samuel 2: 1 Aanm)..

7. Beving greep hen aldaar aan, smart als van ene barende vrouw (Jes. 33: 14).

Onlusten in het bondgenootschappelijk leger veroorzaakten de vlucht en verwoesting. Maar het was, alsof zij bij het gezicht van Jeruzalem door den schrik waren in het hart gegrepen. Ene dichterlijke versiering..

Het gezegde van Ceasar is bekend: Ik kwam, zag en overwon, waarin hij de gemakkelijkheid na de Egyptische overwinning aanduide. De Profeet zegt hier het tegendeel, dat de goddelozen alleen bij het gezicht der stad verschrikt waren, alsof God door de gloed van Zijge heerlijkheid hun ogen had verblind..

8. Met enen oostewind (Job 27: 21. Jes. 27: 8), zo gevaarlijk in de Middellandse zee, verbreekt Gij de grote voor verre vaart bestemde schepen (1 Koningen 10: 22) van Tarsis, alzo slingert Gij met geringe moeite de ontzettendste macht, die zich tegen Uwe stad verheft ter neer (Jes. 33: 21).

De in 2 Kronieken 20: 1 vv. en 22 vv. medegedeelde gebeurtenissen zijn hier in dichterlijken vorm naar de wijze der profeten geschilderd. Tevens is hier gedoeld op de vernieling der Tartessische vloot te Ezeon Geber, die om handel te drijven door Jósafat in vereniging met Ahazia van Israël uitgerust was (1 Koningen 22: 49)..

Niets in de natuur kan juister de vernietiging van het heidendom door den Geest des Evangelies afbeelden, dan de schipbreuk van ene vloot in een hevigen storm. Beide zijn veroorzaakt door de grote macht van God..

9. Gelijk wij uit de overlevering van den voortijd gehoord hadden, alzo hebben wij nu door eigene ervaring bevestigd (Job 42: 5) gezien in de stad des HEREN der heirscharen, in de stad onzes Gods; God zal haar bevestigen tot in eeuwigheid 1). Sela (Psalm 3: 3).

1) Het verwoeste Jeruzalem, merkt hier Hengstenberg op ter rechtvaardiging van dit "tot in eeuwigheid," is niet hetgeen de zanger bedoelt; het is slechts het te niet gaande lichaam." Dat is niet juist. Het is waar, dat het Jeruzalem in de Nieuw-Testamentische gemeente naar zijn eigenlijk inwendig wezen zijn voortdurend voortbestaan heeft; maar het is ook waar, dat zijn tijdelijk verleden worden in den tijd der heidenen (Luk. 21: 24) de belofte Gods evenmin opheft als Israël’s tijdelijke verstoting, zijne verkiezing (Rom. 11). De heilige stad gaat niet weer onder zonder op te staan..

9. Gelijk wij uit de overlevering van den voortijd gehoord hadden, alzo hebben wij nu door eigene ervaring bevestigd (Job 42: 5) gezien in de stad des HEREN der heirscharen, in de stad onzes Gods; God zal haar bevestigen tot in eeuwigheid 1). Sela (Psalm 3: 3).

1) Het verwoeste Jeruzalem, merkt hier Hengstenberg op ter rechtvaardiging van dit "tot in eeuwigheid," is niet hetgeen de zanger bedoelt; het is slechts het te niet gaande lichaam." Dat is niet juist. Het is waar, dat het Jeruzalem in de Nieuw-Testamentische gemeente naar zijn eigenlijk inwendig wezen zijn voortdurend voortbestaan heeft; maar het is ook waar, dat zijn tijdelijk verleden worden in den tijd der heidenen (Luk. 21: 24) de belofte Gods evenmin opheft als Israël's tijdelijke verstoting, zijne verkiezing (Rom. 11). De heilige stad gaat niet weer onder zonder op te staan..

10.

II. Vs. 10-15. Hierop laat de zanger een vrolijk danklied horen tot Gods lof, die het wachten der rechtvaardigen tot vreugde liet worden, hij besluit met ene oproeping aan diegenen, welke weer in den tempel vergaderd zijn, de stad van alle zijden rond te gaan en haar in alle delen te bezichtigen, om zich te overtuigen, dat zij ongedeerd gebleven is, en om de bekendmaking van Gods eeuwige leiding, onder welke zij staat, tot het laatste nageslacht te brengen.

10. O God! wij gedenken nu Uwer weldadigheid, in het midden Uws tempels, want bij Uwe grote daden in vroegere dagen hebt Gij nieuwe gevoegd in de ons geschonkene zege.

11. Daarvoor betaamt ons lof en dank. Gelijk Uw naam is, O God!, dien Gij verkregen hebt door Uwe grote daden, die heerlijk en verre verbreid is geworden (Exodus 15: 4 vv. Jozua 2: 9 vv.),alzo is Uw roem, dien Gij U door Uwe laatste wonderdaad verschaft hebt (2 Kronieken 20: 29) tot aan de einden der aarde; Uwe rechterhand, waarmee Gij allen dingen bestuurt en Uw volk helpt, waar het nodig is, is vol van gerechtigheid 1), wrekende naar de ene en zegenende naar de andere zijde (Psalm 35: 28).

1) Uw scepter en Uw zwaard, Uw regeren en Uwe wraak zijn te zamen rechtvaardig. Uwe hand is nooit werkeloos, maar vol van kracht, goedheid en billijkheid. Noch de vromen, noch de zondaars zullen bevinden, dat des Heren handen werkeloos neerhangen. In beide gevallen zal Hij rechtvaardigheid bewijzen. Voor den enen zal Hij door Jezus rechtvaardig zijn tot vergeving, voor den anderen rechtvaardig ter verdoemenis..

De gerechtigheid Gods moet ook hier genomen worden voor Zijn trouw, welke Hij in het beschermen der Zijnen betoont, waardoor een onschatbare troost tot ons komt, omdat Hij in het zorgen voor ons heil als den Rechtvaardige wil erkend worden. Wij vatten nu den zin van den Profeet zo op, dat de naam der valse goden door de monden der mensen verbreid wordt zonder grond en zonder ware verdienste; Israël staat echter in ene andere betrekking tot God, dewijl waarheen ook Zijn gerucht is doorgedrongen, allen verstaan, dat Hij is de bevrijder van Zijn volk, die de hoop en de gebeden der Zijnen niet teleurstelt, noch hen in ellende laat zuchten.

13. Gij kinderen van Juda! gaat rondom Zion, en omringt haar, telt hare torens 1), gij zult u overtuigen, dat er niet een ontbreekt.

1) Israël heeft het ondervonden, dat het werk des Heren een volkomen werk is, maar de dichter wil nu ook dat het gezien worde, dat men er zich van overtuige. Geen toren wordt er gemist, geen paleis is verwoest, geen vesting is genomen of gesloopt. Gelijk de Heere in vroegere dagen Zich gedurig als de Rotssteen en het Schild van Zijn volk had geopenbaard, zo ook nu. En daarom nu, dit feit mag niet voor het volgende geslacht verborgen blijven. Ook de nakomelingschap moet het weten, welk een machtig God het volk der belofte heeft, opdat uit de geschiedenis van vroeger het geslacht van later zich zou kunnen sterken in den Heere, zijn God.

14. Zet uw hart op hare vesting, terwijl gij haar nauwkeurig beschouwt; beschouwt onderscheidenlijk, één voor één, hare paleizen; gij zult zien, dat aan de heilige stad geen haar gekrenkt is, zij staat uit- en inwendig ongeschonden daar! Neemt dat ter harte, gij die te voren zo vol angst en zorgen waart (Psalm 83: 2 vv.), opdat gij het aan het navolgend geslacht vertelt.

De verlossing door Christus, Zijne gerechtigheid, Zijne offerande en voldoening heeft God gesteld tot wallen en bolwerken, en zij maken de stad en de Kerk onoverwinnelijk (Jes. 26: 1). Alzo is de Geest van God met Zijne werken en invloeden, welke een standaard zijn tegen des vijands tegenstand en vervolging, als Hij in Zijne kerk en Zijn volk is, meerder dan die in de wereld is (Jes. 59: 19. 1 Joh. 4: 4). Sommigen verklaren de woorden: "Zet uw hart op hare vesting" van Christus die de sterkte is van den arme en behoeftige in zijne droefheid, de sterkte van hun harten, van hun leven, en van hun zaligheid, en de veiligheid der Kerk..

15. Want deze God, die zo wonderbaar helpen en zo machtig beschermen kan, is onze God eeuwiglijk en altoos, dien wij nooit kunnen verliezen; Hij zal ons geleiden tot den dood toe 1).

1) God wil ons leiden tot geluk aan de andere zijde des doods, tot een leven, waarin geen dood meer zal zijn. Indien wij den Heere tot onzen God nemen, zo zal Hij ons veilig leiden tot den dood, door den dood, en boven den dood..

De opwekking om Zion met opmerkzaamheid en vlijtig te beschouwen, geeft aan de Kerk des Heren ene vingerwijzing. Men beschouwt ook nog wel heden de Kerk, maar met welk doel en met welke ogen? Meer om wegens hare vlekken en rimpels den tegenzin tegen Zion te vermeerderen en verdrietig en traag in ‘s Heren werk te worden, dan om Zions schoonheid te zien en daarover vrolijk en dankbaar, wakker en getrouw in het werk des Heren te worden..

Zo spreekt het geloof. Dit is de slotsom, waartoe het levend geloof komt, als het de trouwe Gods niet alleen ziet, maar ook in waarheid leert toepassen op eigen wegen. Het is het Amen op de belofte, maar ook het zich vastklemmen aan den Heere, als ziende den Onzienlijke. Tot den dood, d.w.z. over dood en graf heen. In dit en in het volgend leven.

PSALM 49.

LERING EN VERTROOSTING TEGEN HET GELUK DER GODDELOZEN.

1. Een Psalm voor den opperzangmeester (1 Kronieken 25: 31), onder de kinderen van Korach (Psalm 42: 1).

Volgens het bij 1 Koningen 10: 29 uitgesproken vermoeden, behoort deze Psalm in den tijd van Salomo, en geselt hij op gelijke wijze het drijven der goddelozen van dien tijd, als Psalm 12, 14 en 36, ten opzichte van David's tijd dit doen. De veelbelovende toon van het begin, herinnert sterk aan de redenen van Elihu in het Boek Job (Hoofdstuk 33: 1 vv., 34: 2 vv.

2.

I. Vs. 2-5. De zanger is bevestigd en heeft aanvechtingen doorstaan, door de overmoedige gerustheid van de welvarende kinderen dezer wereld; maar de zaak is opgelost; de strijd is beslist, nu zingt hij voor de gehele wereld, wat God hem in zijne ziel geopenbaard heeft, en roept allen zonder uitzondering, op om naar deze moorden te luisteren..

2. Hoort dit, wat ik zeggen zal, alle gij volken der aarde! neemt ter ore, alle inwoners der wereld.

3. Zowel (Jes. 27: 1) slechten, geringen, als aanzienlijken 1) (Psalm 4: 3), te zamen rijk en arm! 2)

1) In den grondtekst komt duidelijk uit, dat onder slechten moeten verstaan worden, de onaanzienlijken en onder aanzienlijken degenen, die van voornamen huize zijn. De dichter spreekt derhalve zowel rijken als armen, armen als rijken aan, om naar hem te luisteren, opdat zij de ware wijsheid zullen betrachten.

2) Wat de zanger wil zeggen, gaat alle mensen aan zonder onderscheid van land en stand, van rang en vermogen; zijn thema is een gewoon menselijk, en dient hogen en rijken tot waarschuwing, nederigen en armen tot troost..

4. Mijn mond zal enkel wijsheid spreken, niet slechts ene volheid van wijze lessen, maar de wijsheid zelf in haar wezen, en de overdenking mijns harten zal vol verstand zijn.

5. a) Ik zal mijn oor neigen tot ene spreuk, van levenswijsheid, bij welke ik zelf, die haar uitspreek, mij gedraag als een leergierig leerling van de wijsheid, die van boven is (Jak. 3: 17); ik zal mijne verborgene rede 1), mijne rede, die ene gewichtige, moeilijk te doorgronden zaak tot inhoud heeft, openen op de harp, ik zal haar in een lied ontvouwen en de gehele diepte in mijn door den Geest Gods aangeraakt hart uitgieten.

a) Psalm 78: 2. MATTHEUS. 13: 35

1) Wat hij een verborgenheid noemt, betekent eigenlijk een raadsel, evenwel geen gemeen raadsel, maar een verborgenheid, die de menselijke rede niet kan openbaren, die ons verlegen doet staan tenzij God ons hare oplossing geeft. Dit heeft God gedaan, en daarom wil hij de tolk Gods zijn, en dit raadsel ook voor anderen, voor de ganse mensheid openen. Hij kan niet

nalaten te spreken, wat God hem geopenbaard heeft, en wat zijn eigen ziele tot rust heeft gebracht; hij heeft geloofd, daarom spreekt hij..

Anders begonnen de Psalmen met bidden, loven en danken; wanneer het Psalmen ter onderwijzing zijn, dadelijk met de zaak zelf; hier gaat eerst ene vermaning tot opmerkzaamheid vooraf en ene opwekkende heen wijzing naar het goede woord, dat moet gesproken worden; het is duidelijk, dat dit met het doel geschied is, om het gewicht van het volgende duidelijk in het licht te stellen..

Werd het hier behandelde probleem vals opgelost, zo moest alle godsvrucht in elkaar storten..

Men ziet, het is ook den zanger dikwijls bang geworden, wanneer de goddelozen om hem heen machtig werden; alzo behoeft een ander zich niet te schamen, wanneer het hem eveneens gaat. Maar de zanger wijst zich zelven terecht met de uitspraak van God, die hij als ene sprake Gods in zijn hart vernomen heeft; zo moge nu ook ieder ander zich zelven terecht wijzen door het woord van God en wel met dezelfden troost, waarmee zich de zanger getroost heeft..

6.

II. Vs. 6-16. De profeet gaat nu tot de onderwijzing zelf over namelijk dat de kinderen Gods niet bovenmate verontrust moeten worden door het ongeluk, wanneer de goddelozen hen misdadig verdrukken en hen naar hunnen wens van alle zijden ingesloten houden, omdat namelijk de Heere, hoewel hij Zich houdt alsof Hij rust, toch niet slaapt in den hemel, maar alleen Zijne gerichten tot den geschikten tijd uitstelt..

6. Waarom 1), zo spreke met mij ieder vrome, die weet dat hij een kind van God is, zou ik vrezen in kwade dagen, als de ongerechtigen, die op de hielen zijn, mij omringen en mij op allerlei wijze zoeken te onderdrukken?

1) Die van rijke zondaars iets te lijden hebben, behoeven niet te vrezen, want de macht en de pracht hunner onderdrukkers snelt den ondergang tegemoet..

7. Aangaande degenen, die op hun goed vertrouwen, en op de veelheid huns rijksdoms roemen 1), menende dat zulk een bevoorrechte stand hun het recht verleent, tot alle geweld tegen armen en ellendigen (Psalm 52: 9).

1) Hier worden bedoeld degenen, die niet rijk zijn in God, maar den rijken dwaas gelijk zijn, die met God niet rekenen. Het zijn degenen, die van hun hoge positie en van den rijkdom, die hun geschonken is, misbruik maken, om den arme en ellendige, in elk geval, die op dit ogenblik in ellende verkeert, te verdrukken en te verschoppen.

De dichter wil er op wijzen, dat al wat de wereld op levert, niet genoegzaam is, om van het geweld des doods te bevrijden, om den dood, de bezoldiging der zonde, af te kopen, om de schuld te betalen, de schuld der zonde, tegen de rechtvaardigheid Gods.

8. Wat zouden zij voor reden hebben, om op hunnen rijkdom zich te verheffen, als beschermde die hen tegen de macht des doods en Gods gericht! Niemand van hen zal, wanneer het stervensuur komt, zijnen broeder immermeer kunnen verlossen, al wilden zij nog zoveel geld en goed daarvoor geven; hij zal Gode zijn rantsoen niet kunnen geven, gene betaling kunnen doen, ten einde den dood af te wenden; het dierbaarste dat zij hebben, den vriend moeten zij overgeven, hij is niet terug te kopen vooral ‘t goed der wereld van den dood.

Een koningslosgeld zou niet baten, een Monte Rosa van robijnen, een Amerika van zilver, ene wereld van goud, ene zon van diamanten zouden veracht worden. O, gij pochers! denkt gij ons te verschrikken met uwe wereldse rijkdommen, gaat heen en maakt eerst den dood bevreesd, voordat gij mensen bedreigt, in wie onsterfelijkheid en leven is..

9. (Want de verlossing hunner ziel is te kostelijk, is te duur dan dat zilver en goud iets zouden kunnen uitrichten, en zal in eeuwigheid ophouden, die een ander zou zoeken los te maken, zou het in eeuwigheid niet kunnen voldoen.

10. Hij, die dien prijs zou willen betalen, brengt het niet daartoe, dat hij ook voortaan geduriglijk zou leven, en de verderving niet zien.

De wijsheid op de straat zegt: "Het lieve geld kan alles; geld is de zenuw, geld is de ziel, geld is de meester" ten duidelijken bewijze van het helse toveren der Mammons-majesteit zegt zelfs het spreekwoord: "Geld sluit de hel open; " maar Schrift en ervaring wijzen het geheel anders aan. Niet eens de edeler goederen des levens zijn voor, geld te koop, gezondheid, talent, ware vriendschap, liefde, tevredenheid, laat staan, dat de arme ziel van het kwaad geweten, van de slavernij en de straf der zonde, van de vrees voor dood en gericht zou los te kopen zijn (MATTHEUS. 16: 26). In Christus daarentegen is het waar, dat de ene broeder den anderen verlossen kan, maar welk een losgeld, dat God daartoe mens moest worden en deze Godmens Zijn bloed vergieten moest! (1 Petrus 1: 18 vv.)..

Christus deed voor ons, wat al de rijkdommen der wereld niet konden doen, daarom zij Hij ons dierbaarder, dan enige aardse goederen. Christus deed voor ons, wat een broeder, een vriend niet voor ons kon doen, die daarom vader of broeder meer bemint dan Hem, is Zijns niet waardig..

11. Want hij ziet, (liever: zien zal hij ze) dat de wijzen sterven, dat te zamen met den wijze een dwaas en een onvernuftige omkomen 1), en hun goed anderen nalaten.

1) Misschien is het niet zonder doel, dat hier van de wijzen gezegd wordt: "zij sterven," van de dwazen en redelozen, wier enige voortreffelijkheid bestaat in hun rijkdom en vermogen, dat zij "omkomen, vergaan, verloren gaan.".

12. Hun binnenste gedachte, het doel waarop al hun denken en verlangen gericht is, (Psalm 5: 10) is, dat hun huizen zullen zijn in eeuwigheid, hun woningen van geslacht tot geslacht; zij

noemen de landen naar hun namen 1) (liever: al noemden zij ook de landen naar hun namen, gelijk Moab, Edom, Ammon, Kanaän enz.).

1) In plaats dat hun begeerte er op gericht is, dat hun namen geschreven zijn in het Boek des levens, spannen zij al hun gedachten in, is het doel van hun streven, om zich voor deze wereld beroemd te maken, om eer en naam en roem in dit leven te zoeken. Maar ziet, de gedaante der wereld gaat voorbij, en al wat in en voor deze wereld gezocht wordt, houdt geen stand. In het volgende vers wijst de dichter er op, dat ook de aanzienlijken, ook de meest machtigen vergaan en eenmaal komen te sterven. -

13. De mens nochtans, die in waarde is, die rijkdom en ere heeft, blijft niet; hij wordt gelijk als de beesten, die vergaan1); zij zijn als het vee, dat vrolijk speelt en huppelt, dat aan geen dood denkt en straks ter slachting wordt geleid.

1) De bedoeling van den Profeet is doorzichtig genoeg, dat de ijdele mensen te vergeefs zich vleien met het wisselvallig leven, dewijl welvaren en ondergang hen treft, die hen met de stomme beesten verenigt. Wat de laatste uitdrukking betreft, de Profeet verklaart zich zelf, waarom hij de aardse stervelingen met de beesten vergelijkt, dewijl zij op dezelfde wijze sterven of vergaan..

14. Deze hun weg, van welke in vs. 12 sprake was, is, gelijk uit het in vs. 13 beschrevene lot blijkt, ene dwaasheid (Luk. 12: 20),van hen, nochtans hebben hun nakomelingen, die na hen een dergelijk leven leiden, een welbehagen in hun woorden, zij spreken op dezelfde wijze en volgen hun grondstellingen. Sela. Pauze wat het gezang aangaat, daarentegen muziek met treurig schelle tonen.

15. Men zet hen, nadat het hier met hen afgelopen is, als schapen, die men in ene engere ruimte saamgeperst heeft, in het graf, het dodenrijk, de hel; de dood zal hen afweiden 1), en niet de goede herder, wiens weide het land der levenden is (Psalm 23: 1 vv.); en de oprechten zullen over hen heersen in dien morgenstond 2), wanneer de nacht der hun toegedachte droefheid verdwenen en de morgen van den dag der verlossing aangebroken is; de oprechten zullen den voet zetten op den nek van hen, die zich inbeeldden de meesters der wereld te zijn; en het graf zal bij die overmoedige rijken hun gedaante verslijten, elk uit zijne woning; in de hel is hun ene eeuwige ellende, ene onafgebrokene onrust bereid (Luk. 16: 19 vv.).

1) Aan het einde van den vorigen Psalm had de Psalmist gezegd, dat God onze God eeuwiglijk en altoos zou zijn en ons geleiden zou, onze herder zijn zou tot den dood toe. Hier neemt hij hetzelfde beeld en stelt tegenover hun lot dat van de boze en wereldse mensen, die op hun aardsen rijkdom en op hun macht vertrouwen. Zij willen niet in veiligheid over den dood geleid worden onder de herderlijke zorg van God. Neen, de dood zelf zal hun herder zijn en het graf hun schaapskooi. Zo zegt Augustinus: de dood is de herder der ongelovigen; het leven (Christus) de herder der gelovigen. "In inferno sunt oves, quibus pastor Mors est; in caelo sunt over, quibus pastor Vita est.

De zin is deze, dat, waar zij zich onder de mensen de opperheerschappij hadden toegezegd, zij eindelijk zullen komen onder het juk van den dood, opdat zij, maar te laat, zullen leren, dat zij zich om niets hadden beroerd. Want neergeworpen te liggen onder de tirannie van den dood, is ellendige slavernij en schandelijker, dan onderworpen te zijn onder welke heerschappij van den mens ook..

De dood is hier persoonlijk voorgesteld als de koning der verschrikking. Als zulk een koning zwaait hij zijn ruwen herdersstaf over de goddelozen zonder einde. Wel degelijk wordt hier dus de dood niet voorgesteld als een lot, maar als een toestand, die voortduurt en wordt hier de eeuwigheid der straf geleerd over den goddeloze.

2) Wij hebben hier dezelfde gedachte uitgesproken, die de Apostel uitspreekt 1 Kor. 2: 2, als hij zegt, dat de heiligen de wereld zullen oordelen, en hebben dus hier een voorspelling van de opstanding der rechtvaardigen ten jongste dage, een profetie van de volle vervulling van Genesis 3: 15, de overwinning van het vrouwenzaad op het slangenzaad. De morgenstond kan hier niet anders zijn, dan de morgenstond van den nieuwen dag, als de rechtvaardigen zullen blinken als de zon.

16. Maar God zal mijne ziel, de ziel van den in deze wereld onderdrukte, van het geweld des grafs verlossen, waaraan zij voor een tijd moet overgegeven worden 1) (Psalm 89: 49. Hos. 13: 14), want Hij zal mij opnemen (Psalm 73: 24) Sela; terwijl het gezang zwijgt valt de muziek met vrolijken toon in, om het uitgesproken vertrouwen te bevestigen.

1) Het graf heeft over het lichaam macht volgens het vonnis van God: Genesis 3: 19; maar het heeft zulk ene macht over de ziel niet; het heeft macht om het lichaam te verteren, maar de ziel beweegt zich dan en handelt en verkeert vrijer dan ooit (Openbaring 6: 9-10); zij is onstoffelijk en onsterfelijk. Het is een grote troost voor stervende gelovigen, dat zij van den tweeden dood niet zullen beschadigd worden (Openbaring 2: 11), daarom heeft de eerste geen prikkel en het graf gene overwinning..

17.

III. Vs. 17-21. Wat in ‘t eerste gedeelte van den Psalm is uitgewerkt, waarom zij, die den Heere vrezen, voor den trots van de kinderen der wereld niet behoeven te vrezen, zo volgt nu aan het slot de verklaring, dat zij hem ook geenszins te benijden en gelukkig te prijzen hebben, hoe groot ook hun heerlijkheid zij. Ook hier richt zich de vingerwijzing der bewijsvoering op het Facit, op het einde der goddelozen..

17. Vrees niet, wanneer een man rijk wordt, wanneer de eer van zijn huis groot wordt, en het u te minder voorspoedig gaat.

18. Want hij zal in zijn sterven niet met al medenemen, zijne eer zal hem niet nadalen in het graf, dat zij ook hierna zijn doel zouden zijn (Job 27: 19. Prediker 5: 13 vv.).

19. Hoewel hij zijne ziel in zijn leven zegent, hij zich in dit korte leven gelukkig waant, en zij u loven, omdat gij uzelven goed doet; houd er niet van, dat men hier genoeg heeft en praalt, aan dat alles komt op eens een einde.

Het algemeen der mensen eert den voorspoed, hoe die ook verkregen zij. De kleur van het winnende paard komt er niet op aan, het is de winner, en dat is genoeg. "Zorg voor nummer een," dat is het spreekwoord van de wijsbegeerte der wereld, en die daarop goed acht geeft, is een "knappe kerel, een man van zaken, een slimme vent, een man met een goed verstand, een die zijn hoofd op de rechte plaats heeft." Win geld en gij zult zijn achtingswaardig, "een degelijk mens," en uw huis zal zijn "ene uitstekende firma in de stad," of "een van onze aanzienlijkste families." Goed te doen, wint een naam in den hemel, maar zich zelven goed te doen, is ene verstandige zaak onder de mensen van de wereld. Ach, geen zweem van wereldse eer kan den stervenden-millionair volgen; men zegt hij is gestorven, bezittende zoveel geld, maar wat helpt dat bij de akelige koude doodslucht? De rijke bankier verrot even zo goed als de schoenpoetser, en de edelman vergaat zowel als de arme. Ach! arme rijkdom, gij zijt maar een regenboog in schijn gekleurd, het schijnsel, dat den morgendauw verguldt, maar er gene vastheid aan geeft..

19. Hoewel hij zijne ziel in zijn leven zegent, hij zich in dit korte leven gelukkig waant, en zij u loven, omdat gij uzelven goed doet; houd er niet van, dat men hier genoeg heeft en praalt, aan dat alles komt op eens een einde.

Het algemeen der mensen eert den voorspoed, hoe die ook verkregen zij. De kleur van het winnende paard komt er niet op aan, het is de winner, en dat is genoeg. "Zorg voor nummer een," dat is het spreekwoord van de wijsbegeerte der wereld, en die daarop goed acht geeft, is een "knappe kerel, een man van zaken, een slimme vent, een man met een goed verstand, een die zijn hoofd op de rechte plaats heeft." Win geld en gij zult zijn achtingswaardig, "een degelijk mens," en uw huis zal zijn "ene uitstekende firma in de stad," of "een van onze aanzienlijkste families." Goed te doen, wint een naam in den hemel, maar zich zelven goed te doen, is ene verstandige zaak onder de mensen van de wereld. Ach, geen zweem van wereldse eer kan den stervenden-millionair volgen; men zegt hij is gestorven, bezittende zoveel geld, maar wat helpt dat bij de akelige koude doodslucht? De rijke bankier verrot even zo goed als de schoenpoetser, en de edelman vergaat zowel als de arme. Ach! arme rijkdom, gij zijt maar een regenboog in schijn gekleurd, het schijnsel, dat den morgendauw verguldt, maar er gene vastheid aan geeft..

19. Hoewel hij zijne ziel in zijn leven zegent, hij zich in dit korte leven gelukkig waant, en zij u loven, omdat gij uzelven goed doet; houd er niet van, dat men hier genoeg heeft en praalt, aan dat alles komt op eens een einde.

Het algemeen der mensen eert den voorspoed, hoe die ook verkregen zij. De kleur van het winnende paard komt er niet op aan, het is de winner, en dat is genoeg. "Zorg voor nummer een," dat is het spreekwoord van de wijsbegeerte der wereld, en die daarop goed acht geeft, is een "knappe kerel, een man van zaken, een slimme vent, een man met een goed verstand, een die zijn hoofd op de rechte plaats heeft." Win geld en gij zult zijn achtingswaardig, "een

degelijk mens," en uw huis zal zijn "ene uitstekende firma in de stad," of "een van onze aanzienlijkste families." Goed te doen, wint een naam in den hemel, maar zich zelven goed te doen, is ene verstandige zaak onder de mensen van de wereld. Ach, geen zweem van wereldse eer kan den stervenden-millionair volgen; men zegt hij is gestorven, bezittende zoveel geld, maar wat helpt dat bij de akelige koude doodslucht? De rijke bankier verrot even zo goed als de schoenpoetser, en de edelman vergaat zowel als de arme. Ach! arme rijkdom, gij zijt maar een regenboog in schijn gekleurd, het schijnsel, dat den morgendauw verguldt, maar er gene vastheid aan geeft..

20. Zo zal zij, de ziel des rijken, die zijn goed in dit leven heeft, toch komen tot het geslacht harer vaderen, zij wordt aan die der gestorvene vaderen gelijk; tot in eeuwigheid zullen zij het licht van dat leven, dat niet slechts een schaduw-leven, maar waarachtig eeuwig, zalig leven is, niet zien.

20. Zo zal zij, de ziel des rijken, die zijn goed in dit leven heeft, toch komen tot het geslacht harer vaderen, zij wordt aan die der gestorvene vaderen gelijk; tot in eeuwigheid zullen zij het licht van dat leven, dat niet slechts een schaduw-leven, maar waarachtig eeuwig, zalig leven is, niet zien.

21. In het kort, de mens, die in waarde is, die de goederen dezer wereld in rijke mate bezit, en geen verstand heeft, om te onderscheiden tussen het vergankelijke en onvergankelijke, tussen tijd en eeuwigheid, en zijn leven dien overeenkomstig te richten, hij wordt gelijk als de beesten, die vergaan, die geen deel hebben aan het eeuwige leven (Prediker 3: 19. 2 Petrus 2: 12).

O, hoeveel is er aan gelegen, in de vreze des Heren den grond tot ware wijsheid bij zich te leggen, en zich door deze wijsheid in het geheim van het kruis te laten inleiden, opdat men lere, deze wereld te verachten, die toch niets dan bedriegerij heeft.

De slotsom is, dat het iemand niets kan baten, zo hij de gehele wereld wint, zo hij bezitter wordt van al haren rijkdom en al hare macht, indien hij daarna zijne ziel verliest en verstoten is van die heilige en hemelse wijsheid, die den mens van de beesten onderscheidt en hen in leven en in dood daarboven plaatst..

Zou er een redelijk wezen zijn, dat het lot van den rijken zondaar boven dat van den armen Lazarus zou stellen, in leven en in dood en in de eeuwigheid? En is die dwaasheid, die erger dan die der dieren is, algemeen aan het menselijk geslacht, indien het aan zich zelven overgelaten is? Zeker! welk ene behoefte hebben wij dan aan openbaring en aan de lering des Heiligen Geestes, wanneer wij met alle grootspraak en vermeende kracht gereed zijn tot zulk ene dwaasheid in het meest gewichtige, dat ons aangaat. Heren! verlos ons van de wereld en leer ons onze genegenheden te stellen op de dingen daarboven..

Het is geen wonder, dat een mens, die als de beesten leeft, gelijk de beesten sterft. Neemt een man, die geleefd heeft als de dwaas in het Evangelie, en zegt mij, wat had die man voor zijne onsterfelijke ziel meer gedaan dan een dier doet voor zijne ziel, die te niet gaat.

PSALM 50.

VAN DEN WAREN GODSDIENST.

1. Een Psalm van Asaf (1 Kronieken 25: 31)

Even als de vorige leidt ook deze Psalm ons naar den tijd van Salomo heen (1 Koningen 10: 29 Aanm). Daar hij niet de kinderen van Korach, maar een van David's zangers tot vervaardiger heeft, zo handelt de Psalm niet zozeer over het onzeker geluk der hoogmoedige rijken, en hunnen zekeren dood in tegenoverstelling tegen de eindelijke overwinning der vromen en hun opname tot God, maar van de verwerpelijkheid der huichelaars deze willen God tevreden stellen met de waarneming van de uitwendige godsdienstige gebruiken, zij hebben den mond vol van des Heren wet, en het schijnt van bijzondere betekenis, dat het vonnis der veroordeling over zulk ene valse waardering van uitwendige godsdienstigheid juist over dien stand komt, aan welke de bediening van den godsdienst was toevertrouwd.

I. Vs. 1-6. De heilige zanger over de werkheiligheid van zijnen tijd en de godsdienstige huichelarij diep ter neergeslagen, en erkennende, dat het volk voor diepere onderwijzing gesloten was, ziet in den Geest God zelven verschijnen, om even als bij de wetgeving op Sinaï, de wet, zo hier van Zion den zin dier wet te ontvouwen..

De God der goden, de HEERE (El, Elohiem, Jehova), bij het noemen van wiens naam de huichelaar reeds verschrikken moet (Jozua 22: 22), spreekt, wil, na lang gezwegen te hebben zich op nieuw doen kennen, en Hij roept de aarde van den opgang der zon tot aan haren ondergang, om oorgetuige te zijn bij hetgeen Hij met Zijn volk te behandelen heeft (Deuteronomium 32: 1. Jes. 1: 2).

2. Uit Zion, dat Hij tot Zijne woonplaats koos, en dat daarom de volkomenheid der schoonheid is (vgl. Psalm 48: 3),verschijnt God blinkende, wordt een glans gezien, een zichtbaar teken Zijner verschijning (Exodus 16: 10. Numeri 12: 5; 14: 10; 16: 19), gelijk Hij vroeger op den Sinaï tot verkondiging der wet onder buitengewone betoningen Zijner heerlijkheid Zich openbaarde (Deuteronomium 33: 2).

De toorn van God is even zo verschrikkelijk als Zijne genade heerlijk is, maar in beide openbaart zich evenzeer de majesteit van den hemelsen Koning..

3. Onze God, die wegens Zijne bondsbetrekking op Israël niet kan zijn, wanneer Zijn verbond door misverstand der wet verbroken wordt zal komen en zal niet zwijgen, Hij zal bestraffen en waarschuwen, zo lang nog omkeren van de valse wegen voor Zijn volk mogelijk is, en Hij niet moet komen tot het vonnis van bepaalde verwerping. Een vuur voor Zijn aangezicht zal verteren, en rondom Hem zal het zeer stormen; dit zijn slechts voorboden van den toekomstigen toorn, die den zondaar verteren en als kaf wegdrijven zal, wanneer hij zich niet wil bekeren (Exodus 19: 16; 20: 18 vv.).

4. Hij zal, nadat Hij onder zulke tekenen aangevangen is, roepen tot den hemel van boven en tot de aarde, om getuigen te zijn, om in hun tegenwoordigheid Zijn volk te richten, het oordeel uit te spreken over zijne verhouding tot den Heere, zijnen God.

Het is de gewoonte der Schrift om hemel en aarde tot getuigen te roepen, wanneer zij wil, dat iets zeer bekend zij.

5. Verzamelt Mij, zo spreekt Hij tot Zijne dienaren, de onzichtbare geesten der hemelse wereld (MATTHEUS. 24: 31): Mijne gunstgenoten, de leden van Israël, dat Ik geroepen heb om ene gemeente van vromen en rechtvaardigen te zijn (Deuteronomium 32: 15), die Mijn verbond maken, een verbond met Mij sluiten, met offerande, die op grond van het offer met Mij in verbondsbetrekking getreden zijn (Exodus 24: 4 vv.), die betrekking ook door gedurig offeren in stand houden, en toch juist door het offer zich tegen Mijn verbond bezondigen.

6. En de hemelen, als de voornaamste en den Heere het naast staande getuigen, zullen nadat de tot verantwoording geroepenen voor Zijnen rechterstoel gebracht zijn, en het vonnis is uitgesproken, verkondigen Zijne gerechtigheid; want God zelf is Rechter 1), en dan weten wij reeds vooraf, dat het vonnis streng rechtvaardig zal zijn. Sela. Pauze, waarbij de aardse muziek de roeping heeft in de hemelse verkondiging van Gods gerechtigheid in te stemmen.

1) Uit het verband van den zin blijkt gemakkelijk, dat de Profeet bij zijne tijdgenoten een uitlegger der Wet is geweest, om te leren, dat de ceremoniën, welke in dien tijd van kracht waren, op zich zelve van geen betekenis zijn, maar dat zij veeleer op een ander doel zijn aangelegd..

Het is een tijdpsalm, maar niet voor de dagen van Asaf alleen. Hij spreekt ook tot onzen tijd, tot vele belijders van den naam des Heren, die ijverig opkomen tot den openbaren godsdienst, die ene plaats innemen aan ‘s Heren Avondmaal, en den Heiligen Doop voor hun kinderen begeren, en van wie het toch te vrezen is, dat zij God in Christus niet kennen in geest en waarheid. Nu als toen zijn er goddelozen, huichelaars, die het Verbond Gods in hunnen mond nemen, en wier hart en daden verre van God en Zijn Wet zijn.,

Of, God, God, de Heere. Het eerste woord duidt dan het hoge Wezen aan als den Machtige, het tweede als den Schepper van hemel en aarde, het derde als den Verbonds-God, Die is en zijn zal. De dichter kondigt God aldus aan als Degene, die uit Zion blinkende zal verschijnen, om Zijn recht uit te oefenen op de aarde, maar die ook het recht en de macht daartoe heeft. Die tevens naar den maatstaf van het onkreukbaar recht zal te werk gaan, niet zal zien op daden alleen, maar in de eerste plaats op beginselen.

7.

II. Vs. 7-21. Na ene inleiding (vs. 7) legt de Heere eerst bloot, welke de heersende dwalingen ten opzichte van de eerste tafel (vs. 8-15) zijn, en toont Hij waarin de ware godsdienst bestaat; het is Hem niet om de uitwendige offers als zodanig te doen. Ware Hij daardoor gediend, zo stonden ze Hem in oneindige volheid ten dienste, zodat Hij niet vooraf de mensen daarom

behoefde te vragen. -Hoe kon Hij er mede gediend zijn, daar hij Geest is? Juist omdat Hij dit is, kunnen alleen Geestelijke offeranden Hem welgevallig zijn, een hart vol dank en vol liefde; wie deze aan Hem brengt, mag zich vertroosten met Zijne hulp in allen nood. Van de eerste tafel der Goddelijke wet wendt zich de rede hierop (vs. 16-21) tot de tweede. Zij bestraft degenen, die de wet gestadig in den mond hebben, en daarbij de wet ten opzichte van den naaste misdadig schenden..

7. Hoort, mijn volk zo begint nu de Heere de rechtshandeling, en Ik zal spreken, terwijl gij Mij een opmerkzaam oor verleent; Israël! en Ik zal onder u betuigen, laat u van Mij bestraffen; Ik God, ben uw God; krachtens die betrekking gaf Ik u de wet (Exodus 20: 2 vv.), en heb Ik ook het recht u die te verklaren en u van misverstand te overtuigen.

8. Om uwe offeranden zal Ik u niet straffen, berispen, alsof gij die zoudt nalaten, want uwe brandofferen zijn, wat het uitwendig aanbieden betreft, steeds voor Mij 1).

1) De Heere wil hiermede zeggen, dat het in die dagen niet ontbrak aan offeranden op zichzelve. In den Heiligen tempel, op het altaar ging de reuk der offerdieren gestadig omhoog, maar daarbij bleef het ook. Aan een uitwendigen dienst meende men genoeg te hebben, terwijl echter ontbrak, wat den Heere bovenal welbehagelijk is, een verbroken en verslagen hart, hetwelk door Hem niet zou worden veracht.

9. Maar dat gij u tevreden stelt met die uitwendige aanbieding, dat is de oorzaak Mijner ontevredenheid. Ik heb die gave als zodanig niet nodig, ‘t is Mij om geen geschenk te doen, Ik zal uit uw huis geen var nemen, Ik behoef dien niet, noch bokken uit uwe kooien.

10. Indien Ik die nodig had, indien Ik die verlangde, Ik zou ze van u niet behoeven; want al het gedierte des wouds is Mijne, de beesten op duizend bergen.

11. Ik ken al het gevogelte der bergen, omdat het Mijne bezitting is, en het wild des velds is bij Mij, is onder Mijn bereik.

12. Zo Mij hongerde naar het vlees der offerdieren, Ik zou het U niet zeggen, alsof Ik van uwe barmhartigheid moest leven, want a) Mijne is de wereld en hare volheid.

a) Exodus 19: 5. Deuteronomium 10: 14. Job. 41: 2. Psalm 24: 1. 1 Kor. 10: 26,28.

13. Maar Mij hongert en dorst niet. Zou Ik stierenvlees eten, of bokkenbloed drinken? 1) Weet gij integendeel niet, dat God een Geest is, die geen uitwendigen dienst wil, maar alleen aanbidding in geest en in waarheid (Joh. 4: 24).

1) In deze verzen klinkt een goddelijk heilige ironie ons tegen. De Heere zegt daarmee, dat Israël zich stelt op den weg der Heidenen, die van mening waren, dat hun afgoden zich verlustigden aan het bloed van dieren. De Heere wil daarom inleiden, wat Hij straks gaat zeggen, om het volk van zijn vormelijken dienst af te trekken, om het te wijzen op het niets betekenende en het niets waardige van zulk een vormelijken offerdienst.

14. Dit is het wat ik wens: Offert Gode dank; de dankbaarheid des harten is het dankoffer, dat Mij behaagt, en a) betaalt den Allerhoogste uwe geloften 1), volbrengt wat gij in uwe zedelijke betrekking tot Mij en tot uwen naaste verschuldigd zijt, dat is het ware offer der gelofte.

a) Deuteronomium 23: 23. Job 22: 27. Psalm 76: 12. Prediker 5: 3,4,5.

1) Wat is het eigenlijke wezen van het offer? Maar immers, de overgave des harten aan den Heere God. De overgave in liefde en in geloof aan Hem, die Zich zelve in het Verbond het eerst aan Zijn volk heeft gegeven. En daarom vraagt de Heere een volbrengen der belofte, opdat de offeraar Hem, den Heere, zou eren voor de uitredding, ten dage der benauwdheid. Niet dat de Heere behoefte er aan had, want Hij is de Algenoegzame in Zich zelve, maar opdat daaruit de ware dankbaarheid van Zijn volk zou blijken, opdat Hij er door zou worden geëerd.

15. En, opdat gij Mij ook het ware vrijwillige offer (Leviticus 3: 2) brengt, roept Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en gij zult, nadat gij Mijne hulp ervaren hebt, Mij eren, zodat uwe gehele godsdienst, van lof uitgaande, ten laatste ook daarin opgaat.

Het gebed is gelijk aan den ring, dien koningin Elizabeth aan den graaf van Essex gaf, hem verzoekende, om, indien er enige moeilijkheid was, dien ring tot haar te zenden, dan zou zij hem helpen. God beval aan Zijn volk, om, indien zij in enigen nood waren, tot Hem dezen ring te zenden: "Roep Mij aan, enz.

Het is wel op te merken, dat tegenover de offeranden zonder het hart gebracht, niet, gelijk bijv. in Sir. 32: 1 vv. gesteld worden de offeranden, die met de geëiste gezindheid gebracht zijn; maar het schijnt dat het uitwendige offer bij het inwendige geheel verworpen wordt. Dit is nu wel niets dan schijn, maar dit gehele afkeren van het uitwendige, van de ceremoniën der wet is in het Oude Testament reeds een profetisch terugkeren tot die aanbidding van God in geest en in waarheid, welke het Nieuwe Verbond als uitsluitend waarde bezittende, voorstelt, nadat de vormen der wet voor het Nieuw-Testamentische leven, dat in het Oude Verbond wordende was, als windsels gediend hebben..

De dankzegging bevat vele deugden in zich: godskennis, want zij erkent, dat God de oorsprong is van alles goeds; godsvrucht, namelijk de kinderlijke vreze, die als een kind van God, den Vader, alle weldaden ontvangt; ootmoed, waardoor men erkent, dat wij niets van ons zelven, maar alles van God hebben..

Wendt het oog naar boven, het geperste hart tot Mij. Wacht uwe redding niet van menselijk onvermogen, zoekt het niet bij falende wijsheid en wetenschap; vraagt geen troost van ene wereld vol verstrooiingen, steunt op anderen, noch op uzelven. Geeft Mijne almacht eer, die alleen helpen kan, Mijner liefde, die gaarne helpen wil. Roept Mij aan. Ik heb recht dat te eisen. Ik vergun genadiglijk het te doen. Ja, Ik vergun het ook u nog, die dezen Mijnen eis in den dag des voorspoeds en der blijdschap hebt in den wind geslagen. Gij verzuimdet het gebed; gij waart in het bidden lauw en flauw, koud en vormelijk; het mocht geen bidden

heten. Thans dreigt de nood; het is de dag der benauwdheid; nog was Ik uw eerste toevlucht niet; maar, schoon Ik u eerder gewacht en gewenst en geroepen had; schoon het klimmen van den nood slechts in staat was u te bewegen tot wat Ik ten allen tijde recht had te vorderen...toch zal Ik u ook nu niet verstoten, niet verwijzen. Blijft dan niet uit vreze terug, maar komt met ootmoed, komt met vertrouwen. Naakt tot hem, en Ik zal tot maken. Roept Mij aan, Ik zal er uithelpen. Ik vermag het, Ik alleen. Ik ben de Hoorder der gebeden. Ik ontferm Mij over den ellendige, die Mij aanroept in den dag der benauwdheid. Ik zal er u uithelpen. Hoe? Wanneer? Vooral het laatste zoudt gij wensen te weten. Maar noch het een, noch het ander zal Ik u bekend maken. Wel zijn tijd en wijze reeds bij Mij vastgesteld, maar zij blijven Mijn geheim. Weet alleen dit: als de dag der benauwdheid Mijnen raad zal hebben uitgediend, als Gij er genoegzaam door geoefend zijt, als zij bij u de vreedzame vrucht der gerechtigheid zal hebben voortgebracht, dan zal hij wijken. U uit te helpen vóór dien tijd, zou gene weldaad zijn. Mij zult gij de eer uwer uitredding geven. Mij zult gij prijzen en niet Mijne middelen en tweede oorzaken. Gij zult niet zeggen in uw hart: mijn verstandig gedrag, mijne voorzichtigheid, mijne lijdzaamheid, mijne godsdienstigheid, mijn gebed heeft er veel toe gedaan. Maar gij zult zeggen: Het is onverdiende, het is verbeurde genade, die mij uitgeholpen heeft. God deed mij niet naar mijne zonde, Hij vergold mij niet naar mijne ongerechtigheid, zelfs niet toen de dag der benauwdheid het zwaarst op mij drukte. En als Hij ten laatsten uithielp, was het uit loutere ontferming en getrouwheid aan het woord Zijner belofte: "Roept Mij aan in den dag der benauwdheid, en Ik zal er u uithelpen." Maar Mijne eer is met den lof der lippen niet afgedaan. Wee u! indien de bekering des harten uitblijft, de vrucht der gerechtigheid niet gezien wordt, lichtzinnigheid en onverschilligheid voor uwe hoogste belangen terugkeren, een zondig en ijdel leven met nieuwe zorgeloosheid wordt voortgezet, en alles aantoont: de benauwdheid is geweken, en met de benauwdheid de ernstige stemming, en met de ernstige stemming het gevoel van zonde, en met het gevoel van zonde het vragen naar God. Er was geen wezenlijke ernst, gene ware verootmoediging, geen aanroepen in der waarheid van den Heilige en Genadige; slechts de vorm, slechts de schijn van deze dingen was er, en wat men er mede zocht, was een middel tot verdoving van het leed. Dit is Mij onteren. Dit is bidden om een nieuwen dag der benauwdheid, dien gij nog behoeft en Ik over u zou moeten brengen...Spaart het uwen God, die Zijne mensenkinderen niet van harte plaagt of bedroeft. (N. BEETS).

Een gelovig bidder zal niet alleen genadig antwoord op zijne bede verkrijgen en alzo reden hebben om God te prijzen, maar ook genade hebben om God te prijzen. -Gij zult Mij eren.

Zo is het dus niet waar, dat de Mozaïsche dienst, dat Israël’s ceremoniële instellingen tegenover den dienst des Nieuwen Testaments zouden staan, als de vorm tegenover hel wezen. De dienst Gods rust op Zijn Wezen, en is daarom onder elke bedeling van den beginne aan dezelfde geweest. Door het geloof heeft Abel een meerdere offerande gebracht dan Kaïn, door geen ander geloof dienen wij God in Christus onder het N. Testament..

16. Maar tot den goddeloze, die bij schonen schijn van godsvrucht goddeloos leeft, zegt God: Wat hebt gij Mijne inzettingen te vertellen en neemt Mijn verbond in uwen mond, daar gij u op de kennis van Mijnen wil beroemt, en u tot een leermeester en rechter van anderen opwerpt (Rom. 2: 17 vv.)!

17. Dewijl gij wat uwen wandel aangaat, de kastijding, de tucht haat, u niet door Mijne wetten wilt laten leiden, maar alleen naar uwe lusten leven, en Mijne woorden in plaats van die als een richtsnoer voor u te hebben, achter u henenwerpt, als iets, waarvan gij niets wilt weten en waaraan gij niet wilt herinnerd zijn (Nehemia 9: 26. Jes. 38: 17).

De grote kerkleraar Origenes (geb. 185 na Chr. te Alexandrië in Egypte, gestorven in zijn 70ste levensjaar te Tyrus), die van kindsbeen af met enen vromen levenswandel den Heere gediend had, betrad in zijne mannelijke jaren in ene stad van het beloofde land den kansel, om te prediken; hij sloeg den 50sten Psalm op en las de voor ons liggende verzen Toen hij het woord gelezen had, brak hij in tranen uit; want hij gevoelde, dat gold ook hem. Hij had ene poos tijds nodig, voordat hij tot zich zelven gekomen was en het woord kon uitleggen. Wanneer ons geweten altijd zo levendig en teder ware, als het geweten van dezen getuige van Christus, dan zouden wij predikers menige tekst niet kunnen lezen en veel minder kunnen uitleggen. Laat ons toch recht bidden en waken, dat onze wandel steeds meer in overeenstemming kome met onze leer.

Met "Mijne woorden" worden bedoeld de tien woorden, door welke God gezegd wordt, Zijn verbond met Israël gemaakt te hebben..

18. Indien gij, om hier een voorbeeld te geven van overtreding van het 8ste en van het 7de gebod, enen dief ziet, zo loopt gij met hem, in zijne misdaad delende; en uw deel is, gij hebt gemeenschap met de overspelers.

19. Uwen mond, om verder aan het 9de gebod te denken, slaat gij in het kwade, laat gij onbeteugeld kwaad tegen den naaste spreken, en uwe tong koppelt bedrog, spreekt allerlei leugens.

20. Gij zit gaarne in het gezelschap der bozen (Psalm 1: 1); gij spreekt tegen uwen broeder, tegen den zoon uwer moeder geeft gij lastering uit, gij schandvlekt hem zoveel gij kunt.

21. Deze dingen doet gij, en ik zwijg, uit lankmoedigheid een tijd lang, terwijl Ik uwe zonden niet aanstonds bezoek; gij meent, aan Mijn zwijgen een vals verklaring gevende, in plaats dat gij u door Mijne goedertierenheid tot bekering laat leiden (Rom. 2: 4), dat Ik ten enemaal ben, gelijk gij, dat Ik niet voor zonde reken, wat gij daarvoor niet aanziet, omdat gij u met den schijn van godsvrucht tevreden stelt (vs. 16). Gij bedriegt u. Ik zal u straffen, wanneer Mijn tijd daartoe gekomen is; Ik zal u het duidelijkst bewijs leveren, dat Ik niet ben als gij, maar een heilig en rechtvaardig God, en Ik zal het ordentelijk voor uwe ogen stellen, u ene volledige lijst van uwe schanddaden voorleggen, zodat gij zelf daarvan schrikken moet.

22.

III. Vs. 22 en 23. Met een inscherpen en kort te samenvatten van het gezegde, sluit de rede Gods en de Psalm..

22. Verstaat dit toch, wat in het vorige tot ontmaskering en verschrikking der ingebeelde werkheiligen en der zondige wetgeleerden gezegd is, voornamelijk de waarschuwing aan het slot van vs. 21, gij godvergetenden! gij, die God en Zijne geboden vergeet, ‘t zij naar de ene (vs. 8-15) of naar de andere (vs. 16-21) zijde heen, opdat Ik niet, wanneer gij u niet op den rechten weg wilt laten brengen, verscheure in Mijnen toorn en niemand redde 1), er geen redder zij; want het is vreselijk te vallen in de handen des levenden Gods; wie zou daarvan bevrijden?

1) Dewijl de hypocrieten, totdat zij de vijandig behandelende hand Gods gevoelen in zorgeloosheid zich verharden, en niet door enige gestrenge kastijdingen, welke ook, bewogen worden, daarom toont de Profeet hen te strenger aan, ofschoon God tijdelijk vertoeft, dat zij zich kwalijk en tot hun verderf met vleierijen zich strelen. Ja, dat spelen met God, hekelt hij zeer zwaar, omdat zij menen, dat Hij hun misdaden begunstigt. Want met geen groter smaad kan Hij getroffen worden, dan wanneer men Hem berooft van Zijne rechtvaardigheid. Niet, dat de hypocrieten zo spreken, maar dewijl zij in hun dwaze verbeelding God zou voorstellen, zodat zij boerten met Zijne verdraagzaamheid. Want, indien zij ernstig er van overtuigd waren, dat God de misdaden verfoeit, zouden zij noodzakelijk door een voortdurende onrust gekweld worden..

23. Hierbij zij ene les en ene belofte gevoegd voor degenen, die naar Mij willen horen. Wie dankoffert, die zal Mij eren, op de rechte Mij welgevallige wijze, daar enen doden godsdienst bij Mij gehaat is; en wie zijnen weg wel aanstelt, gelijk in vs. 14 vv. is aangewezen, dien zal Ik Gods heil doen zien, dien zal Ik een deelgenoot maken van al Mijne zegeningen en beloften.

Wat hier Jehova in ene na-Sinaïtische verschijning predikt van de nietigheid der dode werken en het ware welbehagen Gods, die zelfde prediking houdt Jezus bij het aanvaarden van Zijn ambt voor het verzamelde volk. Met de bergprediking sluit zich aan den openbaringskring der wet de openbaringskring van het Evangelie; zij is het punt, waarin beide cirkels elkaar aanraken..

PSALM 51.

DAVID’S BOETPSALM.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

2. Door hem vervaardigd in dien ernstigen en moeilijke tijd zijns levens, toen de profeet Nathan op Goddelijken last tot zijne bestraffing (2 Samuel 12: 1 vv.) tot hem was gekomen, nadat hij 9 of 10 maanden vroeger als echtbreker (2 Samuel 11: 1 vv.) tot Bathseba was ingegaan, Deze Psalm is in de rij der boetpsalmen (Psalm 6: 11) de vierde.

Zie hier ene openlijke kerkelijke boete van enen koning van Israël! Want David heeft dezen Psalm niet alleen voor zich geschreven, om voor zich in ‘t bijzonder te bidden, maar ook aan

den zangmeester van den tempel overgegeven, om door zijne boete het volk Gods, dat, hij door zijne zonde geërgerd had, weer te stichten.

Men moet niet menen, dat David zo gevoelloos geworden was, dat hij niet in ‘t algemeen God als den Rechter der wereld erkende, dagelijks tot Hem bad, en er zich op toelegde, niet alleen zijne uitwendige godsdienstplichten, maar ook zijn leven en zijne handelingen naar den regel der goddelijke wet in te richten; wij moeten dus weten, dat hij niet geheel en al van alle godsvrucht ontbloot was, maar slechts op ene wijze verblind, dat hij het gevoel van den goddelijken toorn door verkeerde vleierijen in slaap wiegde. Zo werd zijne vroomheid, die anders vele vonken verspreidde, in dit opzicht verstikt.

De door Nathan hem bekend gemaakte zonden vergeving (2 Samuel 12: 13) zich aanstonds toe te eigenen, moet David te zwaarder vallen, naarmate zijn val dieper was hij de hem verleende mate van genade. Het was gewis reeds veel, dat hij door de uitwendige aankondiging voor gehele wanhoop bewaard werd en nog zóveel vertrouwen behield, als tot het worstelen om de inwendige verzekering van de vergeving der zonden nodig was. Dit worstelen om van de hem verkondigde vergeving ook inwendig en voor zijn gevoel verzekerd te worden, hebben wij in onzen Psalm, den eersten onder de Davidische Elohiem-Psalmen, voor ons. Ook hier vinden wij het uitgesproken, dat het uitwendig offer op zich zelf gene waarde heeft, gelijk wij reeds in Psalm 50 aantroffen, zodat beide Psalmen niet zonder reden nevens elkaar geplaatst zijn.

3.

I. Vs. 3-11. Bede om ontzondiging. -David heeft lang rondgezworven, en is inwendig verteerd door een dof schuldgevoel. (Psalm 32: 3 vv.). Door Nathans woord bemoedigd, verschijnt hij weer met nedergeslagen oog voor zijnen God, om diens hart te winnen. Het eerste, dat hij daartoe doet, is de belijdenis, is dat hij zijne misdaad erkent, en met terzijdestelling van alle menselijke uitvluchten, haar als zonde tegen den Heere erkent en dat hij zich niet alleen het van zijne daad, maar ook het zondige van zijn gehele inwendige bestaan berust is. Na zulk ene belijdenis waagt hij het vervolgens, met alle vreugde en vertrouwen om vergeving te bidden. Hij is een melaatse, die door hysop moet gereinigd worden, een met bloed bevlekte, van wie God alleen het bloed kan afwassen; nu is hem merg en been nog door het bewustzijn van zonde geschokt en als verslagen; maar in welk ene vreugde zal zijne verslagenheid overgaan, wanneer hij in zijne ziel zal vernemen de troostrijke en blijde toespraak van God, die hem weer genadig is!

3. Zijt mij genadig, o God 1)! naar Uwe goedertierenheid (Psalm 6: 5); delg mijne overtreding uit uw schuldregister uit, mijne zonde, waarin ontelbaar vele grote zonden verborgen liggen; delg ze uit naar de grootheid Uwer barmhartigheden; bij de grootheid der zonde is alleen van grote barmhartigheid heil te wachten.

1) David waagt het nog niet, God, weer als zijnen God aan te spreken; toch ligt voor hem in den naam "God" reeds een rijke troost.

4. Was mij, den meer dan bevlekte, wel, lang en recht van mijne ongerechtigheid, en reinig mij van mijne zonde, spreek mij, als enen melaatse (Leviticus 13: 34) rein.

5. Want 1) ik ken mijne overtredingen 2) in alle diepte en zwaarte, en mijne zonde is steeds voor mij 3); zij plaagt mij, laat mij gene rust; hetzij ik eet of drink, slaap of waak, zo schrik ik steeds voor Uwen toorn en voor Uw gericht.

1) Het woordje "want" moet niet zo verstaan worden, dat hem de zonden zouden vergeven worden, omdat hij ze erkent, want de zonde is altijd zonde en strafwaardig, of men ze erkent of niet. Toch behoort er erkentenis der zonde te zijn, daar God aan niemand wil genadig zijn, dan aan hen, die hun zonden erkennen, terwijl Hij hun, die hun zonden niet erkennen, geen genade bewijzen wil..

2) Hoewel de Psalm in de zonde van echtbreuk zijne eerste aanleiding heeft, spreekt David noch van overtredingen, niet alleen daarom, omdat zich uit deze vele andere zonden, als de bloedschuld van Uria, de den vijanden van Jehova gegevene ergernis, en de bijna een jaar lang voortgezette zelfverblinding ontwikkelde, maar ook daarom, omdat elke bijzondere zonde, hoe grondiger en mikroskopischer zij beschouwd wordt, des te meer als een zondenkluwen verschijnt, en als in des te nauweren en meer schrikwekkenden samenhang met den gehelen toestand zich openbaart..

3) De zonde en misdaad staan aan het kwaad geweten steeds voor ogen, men kan het niet vergeten, gelijk bijv. de geschiedenis van Theodorik van Verona, den koning der Gothen meldt, die in Italië twee dappere mannen, Symmachus en Boëtius had laten ombrengen; toen hem spoedig daarop een grote viskop bij het middagmaal opgedragen werd, meende hij, dat deze het hoofd van Symmachus was. Hevig verschrikte hij daarvan en stierf spoedig daarop. Zo verschenen aan Nero de beelden der mensen, die hij had laten ombrengen..

David meent niet, dat het genoeg is te weten, dat het gehele menselijke geslacht zondig is, maar alsof hij geheel alleen in de wereld en hij de enige zondaar was, spreekt hij: "Ik ken enz."

Het is de zonde als zonde, niet hare straf hier of hiernamaals, niet een van de kwade gevolgen, maar de zonde, de zonde tegen God, de misdaad van de goede en heilige wet van den levenden en liefdevollen God verbroken te hebben.

Coram populo, voor het volk, welk ene schande! Coram ecclesia, voor de kerk, en zij leed smart over hem: Coram inimicis, voor de vijanden, zij verheugden er zich in: Coram Deo, voor God, Hij vertoornde over hem, Coram Nathane, voor Nathan; hij ontving berisping. Maar indien er enige hoop is op wederkeren, het ligt in peccatum meum coram me, "mijne zonde voor mij." Hier is de droefheid van een zondaar, hij beseft niet hoe ongelukkig hij is, totdat zijne zonde voor hem is.

6. Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd 1), en gedaan, dat kwaad is in Uwe ogen 2), opdat Gij, die naar de wonderbare leiding Uwer wijsheid het steeds zo weet te besturen, dat alles,

ook der mensen zonde, tot verheerlijking van Uwen naam moet dienen (2 Samuel 24: 1), rechtvaardig zijt in Uw spreken, en rein zijt in Uw richten3). Zwaar is de straf over mij uitgesproken; en moeilijk zal nu mijn ganse leven zijn; ik zal die straf dragen, want zij is verdiend. Vergeef nochtans mijne zonde!

1) Deze beschouwing der zonde, die overal gevonden wordt, waar waarachtige kennis der zonde is, dat men zich namelijk van den mens, dien men leed heeft gedaan, tot God verheft, die in hem beledigd is geworden, en viel zo, dat men slechts deze daarin ziet, dat de gehele zonde slechts als ene zonde tegen God voorkomt, moet aan de ene zijde de smart over de zonde veel vergroten. Hoe moest bijv. David leren, hoe moest hij door schaamte en berouw worden aangegrepen, wanneer hij alles tot God terugbracht, in Uria slechts het evenbeeld van God zag, van den Heilige, die elke belediging streng gevoelt, van den Genadige en Barmhartige, wie hij oneindig vele rijke weldaden te danken had, die hem uit het stof der geringheid had verheven, hem zo dikwijls had gered, hem ook voor de toekomst zulke heerlijke beloften had gegeven. Wat echter in de eerste plaats dient, om de smart over de zonde te vermeerderen, dat heeft ook tevens een zeer troostvolle zijde. Heeft David tegen God alleen gezondigd, zo mag hij ook bij Hem alleen de vergeving zoeken en behoeft hij ook niet van troostelozen jammer te vergaan, dat hij het bij Uria, die reeds lang in het graf rust, niet weer goed kan maken, noch bij hem vergeving kan zoeken..

Het groot, het ontzaglijk gevaar dreigt velen, dat zij door de leer omtrent de zonde zich verontschuldigen betreffende hun gebrek aan wezenlijke kennis van de zonde. Zij weten nu eenmaal, dat alle mensen en ook zij grote zondaren zijn. Dat de zonde ons met de gehele wereld voor God verdoemelijk maakt. Dat wij allen in zonde ontvangen en geboren zijn en van natuur geneigd, God en den naaste te haten. De diepe waarheid, die in deze betuigingen ligt, beamende, zijn zij over zich zelve in dezen zeer tevreden en houden zich bij de medebelijdenis van deze waarheid en van den daarmee overeenkomstigen verlossingsweg voor "gelovigen" in tegenstelling met hen, die anders denken en gevoelen. Doch helaas! dit alles geloven en betuigen zij zonder smart. In die waarheid is niets dat hen ontroert. Het heeft hun hoegenaamd geen zedelijken strijd gekost, haar aan te nemen. Niet alzo David. Wij kunnen zijn schuldbesef uit dezen Psalm opmaken: niet alleen uit zijn inhoud, maar ook zelfs uit zijn bestaan. Zie, deze koning spreekt zijn berouw openlijk uit voor zijn volk. hij wil geen geheim hebben voor zijne duizenden onderdanen. Elk moet weten, wat in dezen schrikkelijken zondetijd in zijn hart is omgegaan. En hij spreekt niet in de hartstochtelijke uitvoerigheid, in de ruwe schaamteloosheid, met welke sommigen hun zondig verleden uitmeten. O neen! hij spreekt sober, elk woord is ene gedachte, ene ervaring uit de diepte opgehaald, ene zieldoordringende waarheid. Nu spreekt hij: "tegen U, U alleen heb ik gezondigd." Had hij dan niet tegen Bathseba, tegen haar ongelukkigen, onschuldigen man, tegen zijn volk, tegen zijne familie, tegen zich zelven gezondigd? O ja, en hij stelt dit alles niet ter zijde, alsof hij God als het ware buiten al deze dingen, als ene grootheid nevens vele andere plaatsen wilde. Neen, hij gevoelt zeer diep, tegen die allen gezondigd te hebben, Hij heeft tegen hen, tegen de kern van hun wezen, waarin zij met God verbonden zijn, gezondigd. Het beeld Gods heeft hij in hen allen beledigd, hun allen kwetsing aangedaan. Maar eigenlijke bodem van dezen donkeren afgrond is, dat David in dezen alleen tegen God, ja, tegen God alleen, gezondigd heeft; want achter elke naaste staat God en ontvangt den slag, dien wij in ‘s

naasten aangezicht geven. In elke maatschappelijke en huiselijke ordening is Gods werk, is Hij zelf en wordt Hij aangetast, wanneer wij deze dingen beledigen. David gaat voort met de belijdenis zijner schuld en verklaart: daartoe o Heer! heb ik gezondigd, opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein in Uw richten. God bewerkt gene zonde, want Hij is de Heilige. Maar als de zonde bestaat, geeft Hij haar richting en aanleiding, dat zij openbaar worde. Hij bereidt der zonde, als zij eenmaal bestaat, den weg opdat zij zich uite gelijk zij is, van haren aard doe blijken en tot haar eigen oordeel voortga. Ook hier had God, daar de zondige lust in David aanwezig was, de aanleidingen beschikt, die zijne zonde tot haar openbaring moesten doen voortgaan en hem aan zich zelven ontdekken. David erkent, dat dit alzo is geschied, en dat het oordeel, daarna door Nathan van Gods wege gesproken, rechtvaardig is.

2) Als koning kon David zijne zonde verontschuldigen, over den moord van Uria kon hij rechtens niet worden aangeklaagd; de ontucht met Bathseba kon ten minste bedekt worden en had naar het oordeel der wereld gene zo grote betekenis, maar David plaatst zich voor het Goddelijk gericht, dat scherper is dan het menselijke..

3) Zich zelven onrecht geven, opdat God recht hebbe en recht behouden, is het wezen der ware belijdenis. Luther vertaalt: "Opdat gij recht behoudt in Uwe woorden, en rein blijft, wanneer Gij geoordeeld wordt. Hij is hierin de Septuaginta gevolgd, die het woord (rein zijn) in de Aramese betekenis nikan (overwinnen) opvat, zodat het nu is. De zin van den grondtekst blijft hierbij in het wezenlijke onveranderd, vooral wanneer men dit in mediale betekenis neemt (vgl. Rom. 3: 4)..

7. En wat het ergste is, deze daad staat niet op zich zelf, maar is een uitvloeisel van mijn natuurlijk bestaan, en mij een bewijs hoe onrein die bron is, waaruit dat bitter water welt. Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijne moeder ontvangen, uit het onreine voortgekomen ben ik onrein (Job 14: 4), van mijne geboorte af ben ik verwerpelijk voor God.

David erkent nu niet alleen meer, dat hij aan enkele of meerdere zonden schuldig is, hij dringt dieper door en zegt, dat hij van zijde moeders lichaam niets anders dan zonde heeft medegebracht, dat hij geheel verdorven en in zonde verzonken is. Zeker erkennen wij onze zonde op gene andere wijze grondig, dan wanneer wij onze gehele natuur van verderf aanklagen; elke andere zonde moet ons tot deze algemene belijdenis leiden, dat alleen verdorvenheid in alle delen onzer ziel heerst..

David ziet in zijne zonde als in een spiegel zijne gehele onreine en verdorvene natuur, zodat hij tot deze gedachte komt: Ziet, ik, die zo wel geregeerd heb naar Gods bevel en wil, die de gemeente en den godsdienst zo ernstig heb voorgestaan, hoe ben ik in zulk enen gruwel en zulke zware zonden gevallen! Zo is David door de erkentenis van ene zonde tot de erkentenis van het gehele zondige bestaan geleid, als wilde hij zeggen: daar ik, een zo verheven man, met vele grote gedachten begenadigd, als van den hemel in de hel gevallen ben, zou dan zulk ene zware misdaad niet voor mij en voor anderen ene aanwijzing zijn, dat in mijn vlees geen goed woont?.

Dat de mens van zijn ontstaan af, en dat dit zelf met zonde besmet is, dat de zonde met hare schuld en haar verderf zich van ouders op kinderen voortplant, de werkelijkheid der erfzonde, is nergens in het Oude Testament zo duidelijk als hier uitgesproken. Anders let het meer op de buitenzijde der zonde en dringt niet tot de geheime wortelen door, spreekt slechts over de openbaring en laat de oorzaak, het demonische uitgangspunt meer bedekt..

David was door een diepen weg gegaan, een weg, waarin hij niet alleen zich zelven, maar ook de zonde in baar wezen en oorsprong had leren kennen, en waarin hij door de werking des Geestes zich zelven als diep schuldig had leren kennen, schuldig en walgelijk van zijne ontvangenis en geboorte af aan.

Dit was een werk des geestes geweest, want ons verduisterd verstand, ons hoogmoedig hart wil nog wel belijden, dat wij zonden hebben, maar dat wij verloren liggen in erf- en dadelijke schuld, willen we niet. David echter had zijn hart leren kennen als een poel van wanbedrijven.

8. Neen ik wil mijne zonde niet verbergen, want ik weet dat Gij dit haat. Zie, Gij hebt lust tot waarheid 1); Gij wilt dat de mens zijn eigen hart kenne, en het U voorlegge, dat hij waar zij voor zich zelven en voor U; daartoe arbeidt Gij in het binnenste, en in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend 2); dat ik tot zulk ene kennis van mij zelven gekomen ben, is een werk van Uwe verlichtende genade, want mijn hart is te arglistig, is te dodelijk, dan dat ik het van mij zelven zou kennen.

1) Scherper kon David de tegenstelling niet maken, want daarom verklaart hij dit, dat de zonde in haar wezen leugen is, als uit den vader der leugens. Daardoor was David voor een tijd in een onwaren toestand voor zijn God gekomen. In plaats van oprecht met zijn God om te gaan, was hij onoprecht voor zijn God geworden. Maar door Gods wonderbare goedheid was hij uit dien onwaren, uit dien leugenachtigen toestand uitgerukt en was oprecht in zijn schuld belijden geworden. En waar hij nu door Gods genade oprecht in zijn schuld belijden voor zijn God was geworden, daar moest hij nu ook Gode de ere geven, dat Deze waarheid in het binnenste eist.

2) De wijsheid der wereld werkt hovaardig en zelfbehagelijk, de wijsheid uit God verootmoedigt, doet ons walgen van ons zelven, en met heilige aandoening bidden: Ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn..

9. Ontzondig mij met hysop 1), gelijk een van melaatsheid genezene, of een met onreinheid des doods bevlekte door middel van een bundel hysop door den priester gereinigd wordt (Leviticus 14: 4 vv. Numeri 19: 18 vv.), en ik zal niet slechts Levitisch, maar inwendig van harte rein zijn; was mij, gelijk de Levitisch onreinen allerlei wassingen moeten ondergaan (Leviticus 11: 25, 28; 13: 6, 34; 14: 8 enz.), en ik zal witter zijn dan sneeuw 2); ik zal volkomen in Uwe gunst hersteld zijn, en daardoor wezen, alsof ik nimmer enige zonde had.

1) De melaatsheid, die ongevoelig maakt en toch ondraaglijke pijnen veroorzaakt, die walging verwekt en afzichtelijk doet worden, die besmettelijk en overerfelijk is en den dood tengevolge heeft (vgl. Exodus 4: 6) is een juist beeld der zonde..

De zanger allegoriseert niet, maar hij verklaart de grootse reële allegorie der wet..

2) De werking der rechtvaardigende genade aan den door bloedrode zondeschuld bevlekten mens kon niet heerlijker voorgesteld zijn, dan dat zij witter dan sneeuw maakt; en de geschiedenis kent nauwelijks een groter voorbeeld van verandering van bloedrode zonde in verblindend wit, dan deze, dat uit den echt van David en Bathseba daarna Salomo, de gezegendste aller koningen is voortgekomen..

Gij moet al uwe zonden als zonde tegen God en tevens als deel van den gemeenschappelijken vloek, als erfzonde leren kennen. Die erfzonde moet u, in plaats van ene verontschuldiging der traagheid gelijk zij is- wanneer ze slechts ene leer is-integendeel ene verplettering van al uw trots, een bewijs voor uwe volslagen machteloosheid en (zo God Zich niet ontfermt) hopeloos bederf geworden zijn. Als Gij aldus waarlijk zijt niets geworden, dan kan en wil God iets van u maken. Verkiezende ontferming, vrije genade is al Zijn doen. Wie dit erkent, ontvangt uit zwakheid kracht, gelijk Abraham, niet aanziende de verstorvenheid van Sara en zijne eigene, door het geloof kracht heeft om Izaak te verwekken. In ongerechtigheid ben ik geboren, in zonde ontvangen. Maar ik heb mijne schuld mogen gevoelen in deze alles overweldigende noodzakelijkheid. Ik heb dus mijne persoonlijkheid er uit mogen redden, daar ze dreigde in doffe wanhoop schipbreuk te lijden, gelijk de wereld op dezen oceaan van nature tegen lichtzinnigheid en vertwijfeling heen en weer schommelt. Onmetelijk groot is de gedachte, ik ben mijzelf, mijn ganse persoon, naar lichaam en geest, mijn geheelheid van mijne eerste wording af aan God schuldig! Is er ook middel om die schuld betaald te zien? Halleluja, zij is betaald! Met meer dan hysop, met het dierbaar bloed des heiligen Lams ben ik ontzondigd. Witter dan sneeuw ben ik in Hem geworden, en de verbrijzelde beenderen verheugen zich in een nieuw leven.

10. Doe mij na zulk ene ontzondiging, waarvan Gij mij door de getuigenis des Heiligen Geestes inwendig verzegelen moogt, vreugde en blijdschap horen; dat de beenderen zich verheugen, die Gij verbrijzeld hebt (Psalm 6: 3; 32: 3).

Als wilde David zeggen: Ik heb tot hiertoe lang genoeg de wet en Mozes gehoord, die ene zware spraak en ene harde en onverstaanbare tong heeft en zeer kwalijk bespraakt is; neem dat horen van mij, want daar hoort men alleen van Gods toorn. Daarom bid ik, lieve Heere! voortaan vreugde en blijdschap te mogen horen, welke door het woord der genade en de vergeving der zonde komen; alsdan zullen de beenderen vrolijk worden, die Gij verbrijzeld hebt, dat is de beenderen, die verbrijzeld zijn door het gevoel en de verschrikking der zonde, die de wet in het hart teweeg gebracht heeft..

11. Verberg Uw aangezicht van mijne zonden, wend Uw oog daarvan af om ze nooit meer aan te zien, en delg uit al mijne ongerechtigheden, opdat zij niet meer tegen mij getuigen (vs. 3).

Welke is de vrijheid, waarmee Christus Zijn volk vrijmaakt (Gal. 5: 1), welke lijnrecht staat tegenover het juk der slavernij? Het is de Geest der aanneming, meegedeeld aan het hart, welks taal is: Abba, Vader! Het is de bewustheid dier vrijheid van het oordeel, welke het eigendom is van allen, die in Christus Jezus Zijn, en die niet wandelen naar het vlees, maar

naar den geest. Het is de wet des Geestes des levens, die het hart vrij maakt van de wet der zonde en des doods. (Rom. 8: 1, 2, 15, 16). Het is het voorrecht van alle berouwvolle gelovigen; hoewel niet genoten, het kan genoten worden door niemand dan door ootmoedige gelovigen, alhoewel degenen, die niet alzo zijn, dikwijls de voorkeur geven aan een roepen daarom.

12.

II. Vs. 12-15. De bede om vernieuwing. -Met een juist inzicht dat de toekomst van een mens niet beter kan worden, zolang niet is uitgedelgd wat achter hem ligt, heeft David eerst om de vergeving gebeden van hetgeen voorbij is. Nu wendt hij zich van het tegenwoordige in de toekomst, en daar hij tevens weet, dat begin en voortgang van alle verbetering alleen in Gods kracht kan geschieden smeekt hij van den Gever alles goeds met deze of die deugd, maar een geheel gereinigd hart, en, daar hij zijne eigene voornemens niet vertrouwt om enen nieuwen, vasten en vrijmoedigen geest. Terwijl hij vervolgens uit de dagen van afval in den strijd terugziet, toen Gods hand nog zegenend en beschermend op hem rustte, en Gods Heilige Geest bekrachtigend en heiligend in zijn hart regeerde, verlangt hij naar het wederkeren van dien staat der genade en belooft "wanneer" hij weer in deze geplaatst mocht worden ook anderen een leidsman te willen worden om hen van verkeerde wegen tot God terug te brengen.

12. Schep 1) mij door Uwe almacht, wat ik zelf niet vermag te weeg te brengen, een rein hart, dat den dienst der zonde haat en zich in reinheid naar het goede richt (Psalm 24: 4; 73: 1. MATTHEUS. 5: 8. Hand. 15: 9), o God! en vernieuw in het binnenste van mij enen vasten geest, die tegen verzoeking bestand is (Psalm 78: 37), zo als ik te voren bezat, totdat ik dien helaas liet overheersen door den geest van den natuurlijken mens, die een speelbal van elke verzoeking is.

1) Wat! heeft de zonde ons zo verwoest, dat de Schepper weer moet worden ingeroepen? Wat verwoesting is er dan onder de mensen aangericht, "Create in me!" Ik besta nog in mijn uitwendig omkleedsel, maar ik ben krachteloos, ledig, van alles ontbloot. Kom dan, Heere! en laat Uwe macht gezien worden in een nieuw schepsel zonder mijn eigen gevallen "ik". Een rein hart. In het negende vers vroeg hij om rein te zijn, nu zoekt hij een hart dat die reinheid najaagt, maar hij zegt niet: "Maak mijn oud hart rein, hij heeft te veel ondervinding van de hopeloosheid der oude natuur. Hij wenst, dat de oude mens als ene dode zaak verbrand worde en ene schepping in de plaats trede. Niemand kan of een nieuw hart of ene nieuwe aarde scheppen. Verlossing is ene wondervolle openbaring der hoogste macht; het werk is ons zowel als dat voor ons is geheel en al het werk van Almacht..

Deze schepping is uit niets. David gebruikt hetzelfde woord (bara) dat Mozes bezigt van de schepping van hemel en aarde. Onze schepping in Christus Jezus is niet maar ene inspanning van onze krachten, niet een geholpen worden van onze natuurlijke zwakheid door de macht van Gods genade, het is niet maar ene verbetering van onzen zedelijken aard; het is ene schepping uit niets, van datgene, wat wij te voren niet hadden. Er was niets in ons waarvan het kon gemaakt worden. Wij waren krachteloos, verdorven, dood in zonden en misdaden.

Wat dood is wordt niet levend, dan door instorting van hetgeen het niet had. Wat verdorven is ontvangt gene gezondheid dan wanneer het wordt weggenomen, en door iets nieuws vervangen. De oude mens wordt niet veranderd in den nieuwen mens, maar wordt afgelegd. Het is niet de grondslag van het nieuwe leven, maar het is er ene verhindering voor. Het moet worden te niet gedaan en de nieuwe mens worden aangedaan, die geschapen is in Christus Jezus.

David bekent hiermede, dat zulk ene reiniging en vernieuwing van het hart Gods werk is en niet in, s mensen macht staat. Want gelijk vergeving der zonden en rechtvaardiging alleen Gods werk is, zo ook de vernieuwing en heiliging; en daar het God werk is, zo moeten wij God daarom bidden, want door natuurlijke krachten hebben wij het niet..

Dien Geest, dien hij van God afsmeekt, noemt hij den vasten, den heiligen, den blijmoedigen, den gewilligen Geest. Met het woord "Scheppen" prijst hij het heerlijke, buitengewone werk Gods in de vernieuwing der mensen, een werk, even groot, alsof Hij nieuwe schepselen voortbracht. Want hij bidt niet, dat God zijn zwak gemoed moge te hulp komen, zijn onmachtig hart moge steunen, maar hij erkent, dat er niets reins of goeds in zijn hart is, vóórdat het hem van elders toevloeit. Waaruit volgt, dat geheel des mensen hart verkeerd en bedorven is, want indien de natuur enige reinheid of deugd bezat in zich zelve, zo zou hij niet spreken van ene schepping Gods of van een geschenk des Heiligen Geestes..

In verband met elkaar geven de beide leden van den tekst dezen zin: Schep in mij een rein hart, dat een afgrijzen heeft van de misdaden die ik begaan heb, en vreugde en lust heeft aan Uw heilig Wezen, en schenk mij, om daarin te blijven en te volharden den Geest der vastheid en der bestendigheid..

Waar niet alleen de schuld der zonde wordt beseft en hare gevolgen geweerd, maar ook het onrein hart zich zelven tot last en walging geworden is, en waar de bede om heiliging even dringend was als de bede om verzoening-daar was het Gode ook ernst met de verhoring. Daar deed Hij het inwendig hart, ook bij de zwaarste verzondiging, vreugde en blijdschap horen. Daar durfde het hart geloven, en in den eenvoud zijns gemoeds en zijner oprechtheid vrijmoedig toetasten, waar de ganse schat der goddelijke barmhartigheid werd opengesteld; daar durft het zich duurzaam toegeven in de heerlijke verwachting ener welgegronde hope, en is in het midden van den strijd des levens in die hope reeds zalig.

13. Verwerp mij niet, gelijk Gij met Saul gedaan hebt (1 Samuel 16: 1) van Uw aangezicht, zodat ik voor altijd uit den staat der genade zou gebannen zijn (Ezechiël. 33: 12 vv.), en, zo ik mij dien razenden koning voorstel, voor wie ik op de harp speelde, o God neem Uwen Heiligen Geest niet van mij 1). Gij gaaft mij dien bij mijne zalving (1 Samuel 16: 13), maar Hij is zo door mij bedroefd, dat ik Hem onwaardig ben geworden.

1) Ook ons lichaam wordt een tempel van den Heiligen Geest genoemd, en zeer zeker kan de H. Geest, ten dele althans, van ons lichaam scheiden, bij ons sterven, om het later in hoge heerlijkheid weer uit te brengen. Maar wat aangaat onze inwendige mens, die naar God geschapen is, in ware gerechtigheid en heiligheid, van dien mens wijkt de Heiligen Geest

nimmer. In dien mens blijft Hij. In angst, in den doodsangst der ziele, onder schuld en smaad bedolven, mogen we met David in Psalm 51 uitroepen: "Heer, neem Uwen Heiligen Geest niet van mij," maar wat de inwoning des Heiligen Geestes in de ziele van Gods kinderen betreft, die kan nooit worden opgeheven..

David wist, dat hij den H. Geest had ontvangen. Niet alleen zaligmakend, maar ook ambtelijk. En nu had hij het ontzettend voorbeeld voor zich van Saul, dat God van dezen den goeden, d.i. den Heiligen Geest ambtelijk had weggenomen en dat een bozen geest over Israël's eersten koning vaardig was geworden. En nu dat schrikkelijke vreest David ook, in den angst zijner ziele, nu hij tot zulk een val was gekomen. En daarom, waar hij niets ijselijker kent, dan dat God met Zijne genadegaven zich terugtrekt, daar roept hij het uit en zijn ganse ziel lost er zich in op: "Neem Uwen Heiligen Geest niet van mij."

14. Geef mij weer de vreugde Uws heils, door mij weer in dien vorigen staat der genade te plaatsen, en de vrijmoedige geest, die zich van Uwe gunst bewust is, en U alzo verblijd mag naderen, ondersteune mij. Geef mij de vreugde te ondervinden, dat ik weer bij U ben, Uwen weg bewandele en daarin volhard.

15. Zo zal ik -en dit zal mijn dank zijn voor de afgebedene weldaad- den overtreders Uwe wegen leren, door getuigenis af te leggen van dien weg der genade uit eigen ervaring, en de zondaars, door mijn voorbeeld opgewekt en door mijn woord gedrongen, zullen zich tot U bekeren.

De 32ste Psalm is ene werkelijke vervulling van deze toezegging van David, en dan ook met het opschrift: "ene onderwijzing van David," voorzien. Overigens is de hier uitgesprokene zin reeds op zich zelf een bewijs, dat de bede, door David uitgesproken, reeds begon vervuld te worden; want de wens, om anderen tot het heil Gods te leiden en daardoor Gods eer te bevorderen, kan in geen hart opkomen, dat zelf nog ver is van de ervaring der genade..

Het is een goed teken, als iemand, tot zonde vervallen, gevoelig aangedaan is over zijn toestand. Van dezulken, schoon hun zonde groot zij, is goede hoop, daar integendeel het geval dergenen wanhopig is, die gerust durven zondigen en voor een bewijs van hun geloof houden, dat zij daarover niet ongerust zijn. Maar hier ontstaat ene vraag, door sommigen uitvoerig behandeld. Reeds was Nathan bij David geweest, en had hem van Godswege verklaard, dat God zijne zonden had weggenomen (2 Samuel 12: 13). Waarom dan, zegt men, vraagt David dit wederom. Zulke uitdrukkingen van diepe aandoening en verbrijzeling voegen enen zondaar zowel na als voor de verzoening met God; het is overeenkomstig de natuur des geloofs.

Een berouwvol kind heeft niet genoeg aan de boodschap, dat de vader vergeven heeft, het heeft behoefte aan des vaders eigene verzekering en aan nieuwe gemeenschap met hem.

16.

III. Vs. 16-19. De belofte van geestelijke offeranden. Heeft David reeds aan het slot der vorige afdeling zich aangeboden om een prediker der gerechtigheid te zijn, en voor anderen een leidsman; tot de zaligheid te worden, thans wordt dit besluit des harten uitgewerkt, en wil hij mond en lippen in den dienst van de ere Gods stellen, en zich zelven den Heere tot een levend offer overgeven; deze is de ware, Gode welgevallige godsdienst. Daar hij echter weet, dat God niet door onreine lippen wil geprezen zijn, en op zijne ziel thans nog bloedschuld drukt, zo laat hij aan zijne belofte ene sterk dringende bede om redding van deze schuld voorafgaan.

16. Verlos mij van bloedschulden 1), die ik door Uria's moord op mij geladen heb, dat zij niet verder om wraak roepen (2 Samuel 12: 9. Genesis 4: 10; 9: 5 vv.) o God, Gij God mijns heils! die het in mij aangevangen werk der genade (2 Samuel 12: 13) niet onvoltooid kunt laten; zo zal mijne tong, als mijn hart vrij geworden is van de beschuldigende gedachten,Uwe gerechtigheid vrolijk roemen, als die vergeving der zonden schenkt aan hen, die berouwvol tot U wederkeren (1 Joh. 1: 9).

1) Hier zien wij, hoe David zich niet vleide en hoe hevig zijn strijd was met de verschrikkingen des doods, waar hij zo dikwijls terugkomt op het verkrijgen van vergiffenis. Want dat sommige bloedschulden nemen voor den onrechtvaardigen moord op Uria en het verlies van het leger, waarvan David mede bewust was, komt mij niet waarschijnlijk voor. Want dewijl de Hebreeën onder bloedschuld de een of andere halsmisdaad verstaan, schijnt het eerder, dat hij zich aan de doodstraf schuldig weet, opdat hij tone, dat bij hem enig en alleen de hope overblijft op het medelijden Gods. De gerechtigheid Gods, waarvan hij zegt, dat hij ze vrolijk zal roemen, wordt hier genomen voor Zijne goedheid. Want de vermelding van Zijne gerechtigheid wordt niet, zoals men in het algemeen gelooft, aan God gegeven, omdat Hij onverzettelijk is, om de straf uit te voeren, maar eerder, omdat Hij getrouw is, in het houden der belofte en het waarnemen van het heil der Zijnen en niet teleurstelt de ellendigen, die Zijn hulp hebben ingeroepen. Overigens waar hij zegt, o God, God mijns heils, daar is in de herhaling versterking of toeneming van aandoening, waaruit wij dan ook kunnen opmaken, dat hij bevende en met angst zulks bij zichzelven overweegt, wat hij verdiend zou hebben..

17. HEERE, open mijne lippen 1), waarop nu nog een ban ligt, die hen sluit, daar het geweten getuigt, dat zij onreine lippen zijn (Jes. 6: 5), zo zal mijn mond Uwen lof verkondigen2), en getuigen, hoe wonderbaar Gij U aan grote zondaars tot hun zaligmaking verheerlijken kunt.

1) Hoe, door hem het bewustzijn, de verzekering te geven van de vergeving der zonden en door hem de genade te schenken, dit openlijk uit te spreken voor gans zijn volk. Zolang David nog van die vergeving niet verzekerd was, waren zijne lippen gesloten, maar als de vrijmachtige Geest Gods hem toepast niet alleen, wat God hem schenken wilde, maar ook tot zijne ziele weer zei, dat God zijn heil was, dan moest hij ook allen mededelen met welk een goedertieren en genadig God hij te doen had, die de zonde geenszins gedenkt.

2) Daarom, wanneer wij de gerechtigheid en genade Gods door het geloof in Christus ontvangen hebben, kunnen wij geen groter werk doen, dan dat wij de waarheid van Christus

Jezus spreken en prediken; want wat uitwendige werken aangaat, dat kennen niet alleen andere gewone mensen, maar ook onverstandige dieren doen, als: vasten, werken, waken. Men zegt ook dat Turken aan de ene zijde een zeer moeilijk en streng leven leiden. Wanneer echter iemand Christus en Zijn woord belijden zal, daartoe behoort de vrijmoedige, de vrolijke geest, waarvan David hierboven (vs. 4) gesproken heelt..

18. Zulk een dank van den door vreugde bewogen mond uit de volheid van een begenadigd hart zal dan het offer zijn, dat ik U voor Uwe redding breng, en ik weet, dat het U het liefste is, dat ik brengen kan; want Gij hebt geen lust tot uitwendige offerande, die in ‘t brengen van var of ram bestaat; anders, wanneer Gij ze wildet, zou ik ze U gevenin rijken overvloed; ‘t is gene gierigheid, die mij deze beschouwing ingeeft, maar ik weet het: in brandofferen hebt Gij geen behagen.

19. De offeranden Gods, de offers, die Gode behagen, en waarop het in de wet geboden uitwendig offer eigenlijk ziet, zijn een gebroken, een schuld gevoelende en naar genade dorstende geest; een gebroken en verslagen hart, dat bedroefd over zijne zonde zichzelven veroordeelt en zich U geheel overgeeft, zult Gij, o God! niet verachten, maar integendeel tot Uw heiligdom verkiezen, om daarin te wonen (Jes. 57: 15. Psalm 34: 19).

Het zou op den eersten blik verwonderlijk voorkomen, dat de zanger zulk een hart het Gode welgevallige offer noemt, het zou toch volgens vs. 10 en 14 kunnen schijnen, dat de droefheid met het verkrijgen van de vergeving der zonde haar einde bereikt. Maar de vreugde over de genade, van welke op die plaats sprake is, sluit de smart over de zonde niet uit; deze moet toch na zulk een diepen val bestendig voortduren (Genesis 50: 21), de maat daarvan is liever de maat der dankbaarheid voor de vergeving der zonde, van den lof der Goddelijke genade en gerechtigheid, tot welke zich de zanger in vs. 15 vv. verbond, zodat hij zakelijk hier hetzelfde belooft als daar. Wien veel vergeven is, die heeft veel lief (Luk. 7: 47), en het bewustzijn, dat hem veel vergeven is, kan slechts diengene bewaren, die steeds leed gevoelt over zijne zonde..

Er is hier volgens den zamenhang geen sprake van zondoffers, die de vergeving nog eerst moeten doen verwerven, maar van dankoffers, die de ontvangene genade moeten erkennen. Deze betekenis ligt hier in het woord "offeranden". Maar in hoeverre kan nu een gebroken en verslagen, d.i. een diep bedroefd hart een dankoffer zijn? Juist hierin blijkt het, met welk een diepte van gevoel David boete doet en genade ontvangt. Ene zo diepe kennis van zonde als deze is gene voorbijgaande gewaarwording des harten, maar een toestand, die van zijn ontstaan af door het ganse leven blijft voortduren. Met haar vangt dat tijdperk aan, waarin de mens verbrijzeld en toch genezen, vol smart en toch getroost is. Gelijk de zonde deze wonden aan het hart heeft toegebracht, ja door de gewoonte tot ene macht daarin geworden is, zo kan ook door de vergiffenis den zondaar wel de zekerheid der eens te wachten, der bereids aangevangen genezing, maar niet de genezing zelf reeds worden verleend. De steeds voortgaande heiliging blijft een steeds voortdurende strijd, ene gedurige herhaling van haar begin. Maar juist daarom is ook aan God geen offer meer welgevallig, dan wanneer de begenadigde Hem ten dank een boetvaardig, om Zijns zelfs wil treurig hart aanbiedt, opdat daarin alle troost, alle vreugde, alle kracht gedurig alleen van God uitga..

David spreekt niet van een gewond, maar van een verbroken hart. Wonden kan de Wet, maar in waarheid verbreken doet alleen de Genade, dit werkt de H. Geest, die overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel.

20.

IV. Vs. 20 en 21. De voorbede voor geheel Jeruzalem- Daar David gewoon is, zich als een lid aan het lichaam van Israël te beschouwen, weet hij wel, welk ene ergernis hij door zijne zonde aan zijn volk gegeven heeft, en in welk gevaar hij het gebracht heeft. Het woord, dat tot hem gesproken was (2 Samuel 12: 10): "het zwaard zal van uw huis niet wijken," kon zich wel zover uitstrekken, dat Israëls volksbestaan voor altijd vernietigd werd. Daarom heeft hij er niet genoeg aan dat hij voor zichzelven restitutio in integrum (herstelling in den vorigen staat der genade) afgebeden heeft, hij moet diezelfde weldaad ook voor de gehele gemeente afsmeken; hij moet, gelijk hij voor zichzelven geestelijke offeranden ten dank voor Gods genade beloofd heeft, ook voor Jeruzalem een geheel nieuwen tijd in het oog vatten, wanneer men de uitwendige offeranden in de ware gezindheid brengen zal.

20. Doe wel bij Zion, aan Uwe Verbondsgemeente, waarvan Zion godsdienstig en staatkundig het middelpunt is, naar Uw welbehagen, naar Uwe genade, bouw de muren van Jeruzalem op, opdat het begonnen werk, tot inrichting der stad als residentie van Israël’s koningen en tot plaats der aanbidding voor het gehele volk (2 Samuel 5: 9 vv.; 6: 1 vv.), gelukkig voortga (1 Koningen 3: 1; 6: 1 vv.).

21. Dan, als Gij deze mijne bede verhorende, met den uitwendigen bouw der stad ook tevens de inwendige opbouwing Uwer gemeente meer en meer tot haar doel en tot volkomenheid leidt, dan zult Gij lust hebben aan de offeranden der gerechtigheid, aan de offeranden, die door uitwendige gesteldheid en door de inwendige gezindheid van den offeraar met Uwen heiligen wil overeenkomen (Deuteronomium 33: 19. Psalm 4: 6); Gij zult een welbehagen hebben aan brandoffer en een offer, dat gans verteerd wordt, en waarbij Uw volk zich zelven geheel aan U overgeeft (1 Samuel 7: 9), dan zullen zij varren offeren op Uw altaar, wier ten hemel stijgende reuk U waarlijk lief en zoet is (Numeri 15: 3. Efeziers 5: 2. 2 Kor. 2: 15).

Vele uitleggers houden de beide laatste verzen voor ene bijvoeging uit den tijd der Babylonische ballingschap (vgl. Psalm 14: 7; 25: 22.); wij delen die mening niet, daar de uitdrukking: "bouw de muren van Jeruzalem" geenszins alleen een weer opbouwen van het verwoeste betekent, maar ook zeer goed kan gebezigd worden van een voortbouwen naar een genomen plan. David wil hier van zijn huis en van zijn volk afwenden, dat God de in 2 Samuel 7 hem gegevene belofte niet om zijner zonde wil terugtrekken hij denkt dus in deze aan den Messiaansen tijd, en het is dienvolgens ene wonderbaar genadige verhoring van deze bede, dat juist uit den echt van David met Bathseba diegene (2 Samuel 12: 24 vv.) voortkomt, die na hem op den troon zit, en die onder de voorvaders des Heren Jezus genoemd wordt (1 Koningen 1: 29 vv. MATTHEUS. 1: 6). Overigens is merkwaardig, dat de gehele Psalm veel overeenkomst heeft met het tweede deel van het boek van Jesaja (vgl. vs. 3 met Jes. 43: 25; 44: 22; 63: 7; vs. 5 met Jes. 59: 12; vs. 6 met Jes. 42: 24; 65: 12; 66: 4; vs. 12 met Jes. 63: 11; vs. 17 met Jes 42: 12; Vs. 19 met Jes. 57: 15; vs. 20 met Jes. 60: 10; vs. 21 met Jes. 60: 7).

David's boete is ook werkelijk een voorbeeld van Israël's boete in de ballingschap en David's herstelling een voorbeeld van die van het gehele volk. Onze Psalm is wellicht een lievelingspsalm van den Profeet geweest door welken hij op gelijke wijze tot een troostprofeet voor het gevangene Juda geworden is, als Luther tot kerkhervormer door Paulus brief aan de Romeinen..

Dit is letterlijk vervuld, toen Jeruzalem voltooid was, toen de tempel op den berg Zion was opgericht en toen de Heere Zich genadig verwaardigde de offeranden, welke op die altaren geofferd werden, aan te nemen. Het is in geestelijken zin waar in de Christelijke Kerk, waar het wezen van alle typen en schaduwen is geofferd en den Vader voorgesteld door den Vredevorst, aan het hoofd van het Israël Gods. En het zal eeuwig bewaarheid worden in het koninkrijk der hemelen, waar de offeranden van gerechtigheid en liefde, van lof en dank, nooit zullen ophouden geofferd te worden aan Hem, die op den troon zit, door de triomferende kerk..

PSALM 52.

1. Ene onderwijzing, een leerdicht (Psalm 32; 42; 44; 45) van David, voor den opperzangmeester (1 Kronieken 25: 31).

2. Door hem vervaardigd naar aanleiding der in 1 Samuel 22: 6 vv. medegedeelde gebeurtenis, als Doëg, de Edomiet, gekomen was en Saul te kennen gegeven, en tot hem gezegd had: David is gekomen ten huize van Achimélech.

Het opschrift is dikwijls verkeerd verstaan, alsof de Psalm tegen Doëg gericht was; het zegt dit echter niet, maar alleen, dat hij vervaardigd is naar aanleiding van Doëgs aanwijzing aan Saul en van hetgeen daarvan het gevolg was. Het noemt zelf nevens Doëg Saul, en dat deze naam en niet die van Doëg groot te schrijven is, wordt weer aanstonds daardoor waarschijnlijk, dat David het in de Psalmen uit den tijd van Saul gewoonlijk met Saul zelven en niet met zijne helpers te doen heeft, wier handelen hij mede toerekent aan den ene concreet geworden idealen persoon des Bozen..

Tot dusver was Sauls vijandschap, uit wangunst jegens David geboren, meer ene persoonlijke vete. Nu daarentegen David allen, die het wel met het Godsrijk meenden, rondom zich begon te verzamelen, nu groeide Sauls verbittering aan, en toen de hogepriester met een aantal andere priesters zich het lot van den vervolgde aantrok, besloot de dwingeland, het in het openbaar te tonen, dat niemand ongestraft voor zijnen schoonzoon zou kunnen partij trekken; hij beging de gruwelijke misdaad van Achimélech met nog 85 andere priesters des Heren zonder oorzaak te doen ombrengen..

Zocht David in den vorigen Psalm op den weg van waarachtig berouw en van gelovige toeigening van het hem geschonkene woord der genade, van zijn persoon, zijn huis en zijn volk het vonnis der Goddelijke verwerping en het terugnemen der reeds ontvangene belofte af te wenden, zo volgt nu een Psalm, die over de verwerping van Saul en van zijn huis, en over de rechtvaardige oorzaak daarvan handelt; want Saul, gelijk de gebeurtenis, die aan onzen

Psalm ten grondslag ligt, bewijst, is nu reeds zover in zijnen afval van den Heere voortgegaan, dat hij zijn behoud zoekt in zijne eigene heldenkracht, in zijnen rijkdom en in de gehechtheid zijner stamgenoten, dat hij in één woord een koning over Israël wil zijn, zo als alle heidenen dien hadden, ja den Heere in Zijne priesters en Zijnen geliefde ter dood toe haat.

3.

I. Vs. 3-7. Na een woord van inleiding (vs. 3), dat den inhoud van den gehelen Psalm reeds in het kort samengevat heeft, daar het aan de ene zijde den niets betekenenden, praalzuchtigen trots van den goddeloze op zijne boosheid, aan de andere zijde de eeuwige goedheid des Almachtigen voor de zijnen uitspreekt, volgt eerst (vs. 4-6) ene schildering van de boosheid van hem, dien de Psalmist op het oog heeft, waarop hem wordt bekend gemaakt (vs. 7), hoe weinig grond hij heeft, daarop te roemen, daar het vergeldend gericht van God hem zal overvallen en geheel zal doen omkomen.

3. Wat beroemt gij u in het kwaad, o gij geweldige, die te voren een held waart in den strijd tegen de vijanden van het volk Gods (2 Samuel 1: 19 vv.), maar nu een woestaard zijt geworden in de vervolging van Zijne knechten? ‘t Is voorwaar ene zaak om op te roemen, dat gij 85 onschuldige dienstknechten des Heren met vrouwen en kinderen liet ombrengen! Gods goedertierenheid duurt toch den gansen dag, voor de Zijnen; zij zal bestendig zijn en alzo zult gij het met de werken uwer boosheid niet verder brengen, dan dat gij u een te sneller en vreselijker einde bereidt.

4. Uwe tong denkt, verzint enkel schade, gij peinst er slechts op, hoe gij anderen in ellende zult storten, en uwe tong is als een geslepen scheermes, werkende bedrog 1); gij brengt slechts leugen voort, om een ander op het diepst te treffen en op ‘t onverwachts te doorsnijden.

1) Of, pleger van arglist. Kennelijk doelt dit hier op Doëg, den Edomiet, die den ongelukkigen Achimélech aanklaagt, uit heidense vijandschap tegen den Heere God en Zijne dienaren.

5. Gij hebt het kwade liever dan het goede, de leugen, dan gerechtigheid te spreken. Sela. Pauze. onder welke de muziek het aanklagen zonder woorden voortzet.

6. Nog meer! Gij hebt lief alle woorden van verslinding, woorden, die dood en verderf ten gevolge kunnen hebben, en ene tong des bedrogs, ene lasterlijke tong. Uwe vreugde is het als men u komt aanhitsen en kwaad van uwen vijand u aanbrengt.

7. God zal u ook, u rechtvaardig vergeldende, afbreken, neerwerpen in eeuwigheid, zodat gij voor altijd een ruïne zijt; Hij zal u wegrapen, met een snellen greep aantasten, en u uit de tent uitrukken, uit uwen gerusten en eervollen stand; Ja Hij zal u uitwortelen, uit het land der levenden, gelijk gij de priesters te Nob heb uitgeroeid (1 Samuel 22: 16-19) Sela. Pauze onder muziek.

Terwijl de inhoud van vs. 7 er beslist voorspreekt, dat David hier aan Saul en de uitroeiing van zijn huis (1 Samuel 31) gedacht heeft, schijnen daarentegen de woorden in vs. 4-6 meer op Doëg, dan op den koning zelven te passen. Dit schijnt echter slechts zo; bij nadere beschouwing blijkt integendeel; dat de persoon, tegen wie de heilige zanger ijvert, Saul is. "De geschiedenis weet er niets van, dat Doëg het zich ten doel zou gesteld hebben, David uit den weg te ruimen; zij weet niets van ene vijandschap van Doëg tegen David, die zelfs over hetgeen tussen David en den hogepriester voorgevallen was, gezwegen had, totdat de ernstige eis van Saul aan zijne dienaars aan zijne eigene zucht om zich verdienstelijk te maken een verder zwijgen scheen onmogelijk te maken. Geheel anders had hij moeten handelen; wanneer hij een gezworen vijand van David geweest ware. Wat het verwijt van leugen, van lastering en bedrog aangaat, zo vinden wij in het gehele verhaal van de zaak met de priesters geen enkel spoor, dat Doëg gelogen en bedrogen heeft; hij bericht eenvoudig de daadzaak. Daarentegen past dat verwijt volkomen op Saul, die zonder enige reden David van hoogverraad beschuldigde, om hem onder den schijn van recht uit den weg te kunnen ruimen, en deze beschuldiging ook tegenover de onschuldige priesters op den voorgrond plaatste, zonder enigszins op de eenvoudige welsprekendheid van een goed geweten te letten, waarmee de hogepriester zich verdedigde, daar hij besloten was, om ten verderve van David een voorbeeld te stellen." Wanneer alzo Doëg met zijn verraad geenszins op den voorgrond van den Psalm staat, zo kan zijn voorbeeld bij de verklaring van het 9de gebod aangehaald worden, en daarbij getoond, hoe een mens ook daar den geest van leugen en bedrog dient, waar hij niets dan ware en op zich zelve werkelijk gebeurde daadzaken bericht, maar aan de ene zijde den waren grond der gezindheid, waaruit zij voortgekomen zijn, en in welke zij alleen de rechte betekenis verkrijgen, verzwijgt, aan de andere zijde wel weet, hoe ontvlambaar het hart is van hem, aan wie hij ze bericht, en op welk ene boosaardige wijze zij zullen worden opgevat..

8.

II. Vs. 8-10. Voor de rechtvaardigen, zo gaat de gewijde zanger voort, zal, gelijk alle werken Gods enen kern van zegen en een zaad des heils in zich verbergen, de val van den tiran een dieper wortelen in de godsvrucht ten gevolge hebben, en ene oorzaak Zijn van vreugde over Gods alregerende gerechtigheid. Terwijl echter gene tot een ontwortelden boom wordt, staat de nu door hem ter dood toe vervolgde vast, en is gelijk aan enen olijfboom met groen loof. Hij wil wachten op den naam des Heren, totdat het uur ter vervulling zijner hoop daar is, opdat uit zijn levenslot de heiligen nog enen zegen en ene vreugde van anderen aard verkrijgen, dat is de zegen van versterking in geduld en in de vreugde over Gods troostvollen naam. Wel ons, dat wij dezen Psalm eerst na Psalm 51 lezen! Want David’s waar berouw alleen heeft teweeggebracht, dat zijne grote zonde het in vs. 10 vv. gezegde niet tot een spot gemaakt heeft.

8. En de rechtvaardigen, die nu in en met mij door den tiran (vs. 3) vervolgd worden, zonder zijne boosheid te kunnen verhinderen, zullen het zien, hoe de Heere op eens aan zijn woeden een einde weet te maken (vs. 7), en zij zullen vrezen, op nieuw met kinderlijk ontzag (Psalm 64: 10) vervuld worden, en zij zullen over hem, over den nu gevallen tiran lachen1), niet uit vreugde in eens anders verderf (Spreuken 24: 17 vv.), maar over het eindelijk openbaar

worden der lang verborgene en miskende gerechtigheid, die het leedgevoel over de ziel van den vijand, die zich zelven verdierf, niet uitsluit (vgl. Psalm 58: 11 vv. 2 Samuel 1: 17 vv.); zij zullen zich verblijden zeggende:

1) Waarom, omdat zij in hem zien konden het einde van hen, die op het vlees hun vertrouwen stellen en op de veelheid des rijkdoms, terwijl omgekeerd zij zich zullen en kunnen verheugen over het betrouwen op den Heere, en op Hem alleen.

9. Ziet den man, die God niet stelde tot zijne sterkte, maar vertrouwde op de veelheid zijns rijkdoms; hij was sterk geworden door zijn beschadigen (Psalm 49: 6 vv.); zijne boosheid was zijne sterkte, ziet, met hoeveel schande hij gevallen is.

Het gaat enen rijken misdadiger als enen beer; wanneer hij nog in het bos gaat, durft hem niemand ontmoeten; wanneer hij echter gevangen is legt men hem een ring in den neus, legt men hem aan een ketting, breekt men hem de tanden uit, en houwt men hem de klauwen af; dan lacht men hem uit en zegt: is het zover met u gekomen?.

Het laat zich zeer goed overeenbrengen, dat de gelovigen zich in diepen ootmoed aan God onderwerpen, wanneer zij Hem erkennen als den Wreker der onrechtvaardige wreedheid, en dat zij losbarsten in onuitsprekelijk vreugdegejuich, wanneer zij Hem op hun zijde zien..

10. Maar ik, David, zal zijn als een groene olijfboom, die vrolijk opgroeit en zich telkens weer verjongt (Jer. 11: 16) in Gods huis, d.i. daar ik op heiligen grond geplaatst ben, waar niets mij schenden kan; ik vertrouw op Gods goedertierenheid eeuwiglijk en altoos, en zal nooit te schande worden.

Zie 1 Koningen 6: 31

David’s toeverzicht op den Heere, Zijn God, blijkt hier zo duidelijk mogelijk.

11. Ik zal U, hoewel nu nog een lange tijd van nood en gevaar voor mij ligt, loven in eeuwigheid a), omdat Gij het hebt gedaan, want in het geloof zie ik reeds Uw raad volbracht; en ik zal Uwen naam verwachten in den tijd, waarin ik nog lijden moet en vervolgd word, totdat Uwe besluiten aan mij verheerlijkt worden; want hij (Uw naam) is goed voor Uwe gunstgenoten, en hun ben ik verschuldigd in mij een nieuw voorbeeld te laten zien, hoe troostvol Uw naam is en hoe goed het is, zich daarop te verlaten (Psalm 54: 8 54.6).

a) Psalm 22: 32.

Hoe dikwijls is het ons vrezend hart, alsof der mensen boosheid Gods goedheid van den aardbodem zou verdringen, daar toch altijd het goede, dat wij uit Gods genade genieten, oneindig veel meer is dan het kwade, hetwelk wij onder des mensen boosheid te lijden hebben. Wat kan men elkaar met dien angst aansteken! Hoe veel beter is het, zoveel eerbied voor Gods naam te hebben en ook in den kwaden tijd te vertrouwen, dat Hij het wel zal

maken, zodat allen, die deel hebben aan Gods genade, er zich in verheugen en in het gemeenschappelijke geloof kunnen opgebouwd worden.

Het geloof ziet den dag van overwinning en triomf vooruit; in den tijd van druk vertroost en bemoedigt het daar het geduldig de komst van dien dag verwacht, door gedurige overdenking van de heerlijkheid en de macht van dien naam des redders, welke als ene olie is, die uitgestort wordt (Hoogl. 1: 3) door zijnen geur de bekeerden uitnodigende en lokkende om den Verlosser te volgen in den weg van Zijne bevelen..

Het geloof ziet den dag der overwinning, hoe de vijand woedt, hoeveel noden er nog te doorworstelen zijn. Zwak en onmachtig in zich zelve, roemt het geloof in God alleen, in Wie al zijn sterkte is. Zo trekt de gelovige, onze Psalm bewijst het, uit het bitterste leed, dat de vijand hem aandoet, de zoetste vrucht, Gode tot ere en zijne eigene ziele tot sterkte en troost..

PSALM 53.

VAN DES MENSEN VERDERF EN VERLOSSING.

1. Ene onderwijzing, een leerdicht (Psalm 51: 1), van David, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), op Machalath, om met rijen gezongen te worden (volgens anderen op ene zwaarmoedige wijze, mesto of andante mesto, zie 1 Kronieken 25: 31).

Dezelfde Psalm, dien wij in Psalm 14 reeds eens gehoord hebben komt ons hier voor de tweede maal voor met ene enkele wezenlijke, maar overigens met weinige afwijkingen, en nu niet meer als een Jehova- maar als een Elohiem-Psalm. De schildering van het zedelijk verderf en de verkondiging van den goddelijken vloek, welke de inhoud van Psalm 52 waren met betrekking tot David's vervolgers, wordt hier algemener tot ene klacht over het menselijk geslacht in 't algemeen; de gedachte aan het voorlaatste vers verkrijgt echter ene geheel bijzondere wending naar de geschiedenis, die daar bedoeld wordt.

2.

I. Vs. 2-4. Diep getroffen door het gevoel aan het in de wereld heersende verderf, klaagt de dichter over de vreselijke macht en de uitbreiding van het kwade; hij weet, dat hij niet slechts volgens eigen gevoel maar naar het oordeel Gods daarover bezwaard is.

2. De dwaas a), en de wereld is van dwazen vol, zegt in zijn hart: Er is geen God. Al spreken zij het met woorden niet uit, uit hun daden blijkt het; want zij verderven het, zij zijn geheel verdorven en zij bedrijven gruwelijk onrecht. b) Er is niemand, die goed doet.

a) Psalm 10: 4; 14: 1 enz. b) Rom. 3: 12.

3. God (in Psalm 14: 2: De Heere, vgl. Genesis 2: 4) heeft uit den hemel neergezien op de mensenkinderen a), om te zien, of iemand verstandig ware, die God zocht.

a) Rom 3: 11.

4. Maar hoe nauwkeurig Hij ook zie, een ieder van hen is teruggekeerd (Psalm 14: 3 afgeweken), te zamen zijn zij stinkende geworden; er is niemand, die goed doet, ook niet één.

5.

II. Vs. 5 en 6. Terwijl de dichter hierop even als in Psalm 14 aan die kwaaddoeners, die Gods volk kwaad doen, in den naam van den Heere, dien zij niet wilden aanroepen, den zekeren ondergang, aan Gods volk daarentegen de hulp van hunnen Beschermer en ene triomferende overwinning verkondigt, geeft hij aan de voor hem liggende woorden ene wending, ten gevolge van ene gebeurtenis, die onlangs plaats had, en waarin vervuld is, wat David eens in die woorden profeteerde.

5. Hebben dan, zo hoor ik God bij dat rondzien (vs. 3) klagen: de werkers der ongerechtigheid gene kennis? Weten zij niet, wat hun einde moet zijn, wanneer zij aldus voortgaan, zij, die mijn volk opeten met zo weinig gevoel, alsof zij brood aten? Zij roepen God (in Psalm 14: 4 den Heere) niet aan.

6. Aldaar, waar Gods straffende hand over hen komt in de gebeurtenis van den laatsten tijd aan de vijanden van Gods volk te zien was, zijn zij met vervaardheid, met schrik, vervaard geworden, waar gene vervaardheid, gene reden tot vrezen was. Het was ene wonderbare verschrikking; want God heeft de beenderen desgenen, die u belegerde, die u, Zijne gemeente, benauwden, verstrooid; onbegraven liggen hun beenderen op het veld; zij zijn een buit der wilde dieren geworden (Psalm 141: 7). Gij, het geslacht der rechtvaardigen, hebt hen, uwe verdrukkers beschaamd gemaakt, daar zij meenden u als brood te kunnen verslinden; want God heeft hen verworpen, en omdat Hij hen verwierp, vermochten zij niets tegen u, maar kwamen zij zelf om.

Het is de wrang, welke de gebeurtenis is tengevolge van welke de woorden in Psalm 14: 5 vv.: "Aldaar zijn zij met vervaardheid verbaasd, want God is bij het geslacht der rechtvaardigen. Gij lieden beschaamt den raad der ellendigen, omdat de Heere zijne toevlucht is" alzo veranderd zijn. Wij kunnen nu denken of aan de gebeurtenis uit den tijd van Jósafat, die in 2 Kronieken 20: 22 vv. wordt meegedeeld, of aan de nederlaag van het Assyrische leger (2 Koningen 19: 35) onder Hizkia. In beide gevallen maakte een door God veroorzaakte panische schrik de vijanden van Israël tot schande, zodat zij zonder zwaardslag hunnen ondergang vonden. Wij houden de laatste geschiedenis voor nog sterker sprekende dan de eerste, en plaatsen daarom deze omwerking van een Davidischen Psalm tot een leerdicht in ene rij met Psalm 66, 75 en 76. Wie de bewerker is geweest is ons dan onbekend, maar in elk geval iemand, die met des Heren Geest was gezalfd..

7.

III. Vs. 7. Dezelfde liturgische toevoeging, als in Ps 14, vormt ook hier het slot, echter eveneens met kleine afwijkingen. De inhoud is het verlangen naar toekomstige verlossing,

waarbij men in de eerste plaats op het oog heeft de bevrijding uit de ballingschap, maar ook in de tweede, de zaligheid van den Messiaansen tijd.

7. Och, dat Israël's verlossingen uit Zion kwamen, van de plaats, waar God troont! Als God (Psalm 14: de Heere) de gevangenen Zijns volks uit den toestand van ellende en van overweldiging door de kinderen dezer wereld zal doen wederkeren, dan zal zich Jacob verheugen; Israël zal verblijd zijn.

Dit moge een wensen zijn naar de eerste komst van Christus, om de verlossing voor Zijn volk uit te werken, het kan ook het verlangen der kerk naar Zijne komst op geestelijke wijze in latere dagen uitdrukken, om Zijn rijk te aanvaarden: den antichrist te vernietigen en Zijn volk te bevrijden van slavernij en verdrukking; dan zullen de heidenen worden verzameld, de Joden bekeerd en geheel Israël zal zalig worden (zie Rom. 11: 25-26)..

Staat in Psalm 14 Israël's verlossing, hier wordt van verlossingen gesproken, om daarmee uit te drukken het volle en verhevene heil.

PSALM 54.

GEBED OM HULP EN REDDING.

1. Ene onderwijzing, even als de beide vorige Psalmen, van David, voor den opperzangmeester op de Neginôth (Psalm 4: 1. 1 Kronieken 25: 31)

2. Door hem vervaardigd met het oog op dat gevaar uit den tijd der vervolging door Saul, als de Zifieten gekomen waren, en tot Saul gezegd hadden: Verbergt zich David niet bij ons? (1 Samuel 23: 19 vv.).

Onder de burgers van de stad Kehila met verraad bedreigd, is de gejaagde knecht Gods op de hoogten nabij de stad Zif gevlucht, daarheen kwam zijn Jónathan om hem te troosten, maar ook van daar verjaagt hem het verraad der mensen en "wijzen de Zifieten zijne verblijfplaats aan

3.

I. Vs. 3-5. David's bede om hulp en redding uit de macht zijner boze en godvergetene vijanden, waardoor bij ons leert, dat men ook in het hoogste gevaar gene ongeoorloofde middelen mag zoeken, noch vrezen mag, maar Gods naam moet aanroepen en aan Hem, als den hoogsten Rechter, zijne zaak moet aanbevelen.

3. O God! verlos mij door Uwen naam 1), tot welken ik in den tegenwoordigen nood als een vaste burg, waarheen de rechtvaardigen lopen (Spreuken 18: 10), mijne toevlucht neem, en doe mij, den onschuldig door kwaadwillige en boze vijanden vervolgde (vgl. Psalm 7), recht door Uwe macht, waarmee Gij over alle list en geweld, die zich tegen mij stellen, gemakkelijk meester kunt worden.

1) De naam Gods is niet maar een woord, ten minste geen woord in mensen mond en uit mensenkracht, maar ene wezenlijke en daadwerkelijke openbaring van God zelven, door welke wij niet alleen God leren kennen, zodat wij tot Hem en van Hem juist kunnen spreken, maar waardoor wij ook waren troost, werkelijke kracht en waarachtig heil uit God verkrijgen, en waarin wij een kostbaar middel der gemeenschap van God bezitten..

Dewijl wij weten, dat David toen van alle menselijke hulp en ondersteuning verstoken was, is de tegenstelling te verstaan tussen den Naam en de kracht Gods en alle middelen, waarmee de mensen zich plegen te helpen. Want ofschoon er geen hulp is buiten God, heeft hij toch de middelen geordineerd, waarin Hij jegens de Zijnen de genade en kracht uitstrekt. Wanneer echter Hij ons zo hulpeloos maakt, dat nergens hulp onder den hemel blijkt, dan komt Hij door Zichzelf onmiddellijk te hulp. Zo ook David, waar hem bij de schepselen geen hoop was overgebleven, daar nam hij terecht tot dit heilig asiel zijn toevlucht, opdat hij gesterkt door de Goddelijke kracht alleen, als door een wonder zich behouden zou weten..

4. O God! hoor mijn gebed (Psalm 55: 2),neig de oren tot de redenen mijns monds, die geen valse mond is (Psalm 3: 3).

5. Want vreemden, wreedaards, staan tegen mij op, en tirannen, geweldenaars, zoeken mijne ziel a), zij, die vreemden, de Zifieten, en de koning Saul met de zijnen, stellen God niet voor hun ogen. Sela (Psalm 3: 3).

a) Psalm 86: 14.

Onder andere omstandigheden had hetgeen de Zifieten deden, de plicht van den onderdaan kunnen zijn, in dit geval was het echter goddeloosheid. Wie toen in Israël God meer dan de mensen vreesde, kon zich niet tot een werktuig van Sauls blinde woede overgeven. God had zich reeds openlijk genoeg aan David’s zijde geplaatst..

6.

II. Vs. 6-9. David’s vertrouwen op genadige verhoring van zijn gebed, en Zijne belofte, om zich den Heere tot een gewillig dankoffer te geven, waarmee hij ons herinnert, dat men den naam van God niet alleen door aanroepen en bidden in den nood, maar ook door loven en danken bij verkregene hulp heiligen moet.

6. Ziet, hoewel het zichtbare mij niets dan een zekeren ondergang toont, zo ben ik toch in het geloof, dat op den Onzienlijke ziet (Hebr. 11: 1), van mijne redding zeker. God is mij een helper; de Heere is onder degenen, is de voornaamste dergenen, die mijne ziel ondersteunen, mijn leven beschermen; ik heb vrienden en helpers maar boven die allen is de Heere.

7. Hij zal dit kwaad, dat zij mij aandoen, den Zifieten, mijnen verspieders vergelden. Dit is zeker van Gods gerechtigheid te verwachten; roei hen uit door Uwe waarheid, Uwe trouw aan de door U gegevene beloften 1).

1) Dat zijn twee krachtige redenen, waaruit men besluiten kan, dat de straf over de vervolgen van de Kerk en van alle gelovigen zeker komen zal. De rechtvaardige God vergeldt eindelijk de boosheid, zo wij slechts een weinig kunnen lijden, verdragen en toezien. Gods trouw en waarheid zijn zeker en moeten zich eindelijk openbaren..

Dit is geen bede der boosheid, maar des geloofs. Er is waarheid in Gods bedreigingen, zowel als in Zijne beloften; zondaars, die zich niet bekeren, zullen het tot hun schade ondervinden..

8. Ik zal, wanneer Gij mij op nieuw hebt laten ervaren, dat Uw oog zich op degenen, die U vrezen en die op Uwe goedheid hopen (Psalm 33: 18 vv.), U met vrijwilligheid offeren 1), (Exodus 25: 2; 35: 29); ik zal Uwen naam, o HEERE! loven, want hij is goed, is vol vertroosting (Psalm 52: 11; 69: 17).

1) Vrijwillig staat hier tegenover vormelijk of gedwongen. Iedere Israëliet was volgens de Wet verplicht, den Heere in Zijn tabernakel of tempel de offerande der dankbaarheid te brengen. Helaas! de grote menigte deed dit, uit wettische gehoorzaamheid. Maar David spreekt het hier uit, dat hij dit niet zal doen, omdat de Wet het hem verplicht, derhalve niet uit wettische gehoorzaamheid, maar dewijl in zijn hart een vurige liefde brandt voor zijn God, om met de weldaden, die hij van God ontving, als in zijn God te eindigen. Niet om God iets te vergelden, maar om Hem de ere van Zijn Naam te geven.

9. Want wat ik nu nog verwacht, is voor mijn geloof reeds geschied, zodat ik reeds weer juich: Hij heeft mij gered uit alle benauwdheid, en mijn oog heeft gezien op mijne vijanden 1), als op degenen, aan wie Uwe gerechtigheid gebleken is.

1) Vraag iemand, of het den kinderen Gods vrij staat, wanneer God de overtredingen der mensen straft, met welgevallen daarop neer te zien, zo is de beantwoording niet moeilijk. Wanneer de ogen slechts rein zijn, kan men zich met ene heilige vreugde in zodanige bewijzen der goddelijke gerechtigheid verheugen. Maar zijn ze met zondigen hartstocht als het ware bevlekt, zo wordt daardoor alles misbruikt tot een verkeerd en slecht doel..

Christenen moeten nooit toelaten, dat de stem van lof en dank ophoude in de kerk der verlosten. Gelijk deze slotverzen schoon en van grote betekenis zijn, wanneer zij worden overgebracht als woorden van onzen Heere Jezus, na Zijne opstanding, laat ons alzo hopen en zoeken, dat eenmaal zich een gelijke toestand herhale..

Wij moeten nooit van het gebed opstaan, voordat God onze bede beantwoord heeft.

PSALM 55.

GEBED TEGEN VALSE BROEDERS.

1. Ene onderwijzing van David, voor den opperzangmeester, op de Neginôth (Psalm 4: 1. 1 Kronieken 25: 31).

Even als de vorige psalm uit dezelfden tijd is als Psalm 17 en 31, zo deze als Psalm 41; het is de tijd, toen de opstand van Absalom voorbereid werd, en wel het einde van dien tijd, toen Absaloms partij zich reeds zo zeker achtte, dat zij er geen geheim meer van maakte. (2 Samuel 15: 6).

2.

I. Vs. 2-9. Het lied begint met diepen weemoed: "David is hier," zegt de Berleb. Bibel: "zeer ter nedergeslagen; " hij denkt aan geen springen over muren, gelijk vroeger (Psalm 18: 30); integendeel, hij wenst zich verre van den haard, waar het vuur van oproer tegen hem gestookt wordt, op een eenzaam plaatsje in de woestijn.

2. O God! neem mijn gebed ter oren, dat ik in mijnen groten nood tot U opzend, en verberg U niet voor mijne smeking, gelijk Gij schijnt te doen (Klaagt. 3: 56).

PSALM 55.

GEBED TEGEN VALSE BROEDERS.

1. Ene onderwijzing van David, voor den opperzangmeester, op de Neginôth (Psalm 4: 1. 1 Kronieken 25: 31).

Even als de vorige psalm uit dezelfden tijd is als Psalm 17 en 31, zo deze als Psalm 41; het is de tijd, toen de opstand van Absalom voorbereid werd, en wel het einde van dien tijd, toen Absaloms partij zich reeds zo zeker achtte, dat zij er geen geheim meer van maakte. (2 Samuel 15: 6).

2.

I. Vs. 2-9. Het lied begint met diepen weemoed: "David is hier," zegt de Berleb. Bibel: "zeer ter nedergeslagen; " hij denkt aan geen springen over muren, gelijk vroeger (Psalm 18: 30); integendeel, hij wenst zich verre van den haard, waar het vuur van oproer tegen hem gestookt wordt, op een eenzaam plaatsje in de woestijn.

2. O God! neem mijn gebed ter oren, dat ik in mijnen groten nood tot U opzend, en verberg U niet voor mijne smeking, gelijk Gij schijnt te doen (Klaagt. 3: 56).

3. Merk op mij, en verhoor mij, geef mij een teken, dat Gij op mij acht slaat; ik bedrijf misbaar in mijne klacht, en maak getier1);

1) In het Hebr. Arid beschichi weëhimah. Beter: Ik word heen en weer geslingerd in mijn overlegging en moet zuchten. Het eerste woord komt ook voor in Genesis 27: 40 en betekent daar, heen en weer zwerven. In het stamverwante Arabisch heeft het daarom ook de betekenis van, heen en weer lopen. En dit op het inwendige leven overgebracht, verbonden met het tweede woord, betekent het dus, weifelen, her- en derwaarts geslingerd worden. David wil

hiermede zeggen, dat hij door de ellendige omstandigheden, waarin hij verkeert, niet weet, wat hij zeggen moet en onophoudelijk moet zuchten, vanwege het gehoon des vijands en van wege de vijandige bejegeningen, die hij ondervinden moet.

4. Om den roep, het luid getier, het beschuldigen en bedriegen des vijands, van wege de beangstiging des goddelozen; want zij die mijnen ondergang bedoelen, schuiven ongerechtigheid op mij, dichten mij allerlei gruwelen toe, om mij te doen vallen (Psalm 41: 9),en in toorn haten zij mij, leggen zij mij lagen die, hun altijd slechts liefde en goedheid betoond heeft (Psalm 35: 2 vv.).

5. Mijn hart smart in het binnenste van mij (Psalm 38: 11), en verschrikkingen des doods zijn bij de ontzettende gevaren, die mij dreigen, op mij gevallen.

6. Vrees in het gemoed en beving in ‘t lichaam komt mij aan, en gruwen, ontzetting overdekt mij, want ik zie wat ontzettends mij wacht.

7. Zodat ik zeg, soms in deze omstandigheden wens: Och dat mij iemand vleugelen, als ener duive 1) gave, die voordat het onweder losbarst zich in de holen der rotsen verbergt! ik zou henen vliegen uit deze boze omgeving, die mij zo hard drukt, waar ik blijven mocht 2), waar ik maar een plaatsje mocht kunnen vinden.

1) Rabbi Kimchi merkt op, dat de duif, als zij moede wordt, een vleugel intrekt en met de andere vliegt, en alzo des te zekerder ontkomt.

2) het deze woorden duidt hij niet slechts aan, dat hem geen toevluchtsoord openstaat, maar bejammert hij ook zijn ellendigen toestand, omdat hij niets beters kan begeren, dan de ballingschap. Niet wat bij voorbeeld aan de mensen wordt toegestaan, maar evenals de duif verre in de woestijn naar den een of anderen schuilhoek vliegt, dat is zijn deel, kortom het begrip, dat hij niet anders dan door een wonder kan uitgered worden. Vervolgens, dat er onder de mensen geen plaats der ballingschap zou zijn, maar dat hij deswege in een toestand was gebracht, slechter dan die, van welken vogel dan ook..

Niet onverklaarbaar is dit. Dit zuchten, deze taal des kleingeloofs, die wij hier van David’s lippen vernemen. Want toch diep, zeer diep moet het den vader schokken, dat zijn zoon gedachten van opstand heeft, plannen van verraad smeedt, dat een man als Achitófel zijn zijde verlaat. Bovendien, zijne zonde komt hem in de gedachte en het woord tot hem gesproken, dat het zwaard van zijn huis niet zou wijken.

Zijn hart dreigt te bezwijken onder zo veel jammer. Maar Gode zij dank, zijn God verlaat hem niet en verlevendigt weer zijn geloof. Zijne vrienden mogen hem verlaten, zijn zoon moge tegen hem samenspannen, maar zijn God begeeft hem niet.

8. Ziet, ik zou verre weg zwerven, ik zou vernachten in de woestijn (Jer. 9: 2). Sela 1).

1) Na het veelbetekenende "in de woestijn" -wat moeten dat voor "vrienden" en "broeders", zijn, van welke men verlangt naar de woestijn! -staat het Sela (Psalm 3: 2) zeer gepast..

9. Ik zou mij naar zulk een toevluchtsoord haasten ene vrijplaats verwerven, dat ik ontkwame van of voor den drijvenden wind, van of voor den storm 1), tegen het mij bedreigend leed.

1) Hoe veel moeilijker is het te dragen, wanneer mensenhand, dan wanneer Gods hand ons slaat; men kan soms bijna het menselijke aangezicht moede worden..

10.

II. Vs. 10-17. Van den toon van diepen weemoed gaat het lied over in dien van heiligen toorn. Zoals het nu te Jeruzalem gesteld is, zijn alle partij-hartstochten ontbrand, de stad is in haren gehelen omvang ene plaats van het laatste en booste drijven de hoogste snoodheid is openbaar geworden in het schandelijk verraad, dat een aan zijnen koninklijken vriend begaan heeft. David bedenkt zich niet over zulke wederpartijders Gods toorn in te roepen, terwijl hij daarentegen voor zich zelven bidt.

10. Verslind hen, die zich met elkaar mij ten verderve verbonden hebben, Heere! deel hun tong, hunnen raad, laat er twisting onder hen komen, als bij de vermetele onderneming van Babel (Genesis 11: 1 vv.); want ik zie enkel wrevel en twist in de stad, alles is in rep en roer, alles haakt naar den strijd, die straks losbarsten moet.

11. Dag en nacht omringen zij, de boosheid en het geweld, de list en het verraad, haar op hare muren, zij hebben als een vijandig leger op Jeruzalems muren postgevat, en ongerechtigheid en overlast is binnen in haar, in de stad, in welke Absaloms partij haar eerzuchtig en laag werk verricht.

12. Enkel verderving is binnen in haar, en list en bedrog wijkt niet van hare straat, zij zijn het die haren zetel op de markt hebben opgeslagen en voorzitten bij elke beraadslaging.

13. Want het is bij hetgeen tegen mij gesproken en besloten wordt, geen vijand, die mij hoont, niet iemand, die door geboorte of van der jeugd aan mijn tegenstander was, anders zou ik het hebben gedragen, want ik moest het van zulk enen verwachten; het is mijn hater niet, die zich tegen mij groot maakt, zich op die wijze in overmoed tegen mij verheft, anders zou ik mij voor hem verborgen hebben, ik had dan tegenover hem op mijne hoede kunnen zijn.

14. Maar gij, die aan het hoofd van mijne tegenstanders staat en de eigenlijke ziel dier oproerige beweging zijt, gij zijt het, o Achitófel (2 Samuel 15: 31), mens, als van mijne waardigheid, dien ik als mijn gelijke behandelde, mijn leidsman, mijn metgezel, met wie ik vertrouwelijk omging, en mijn bekende 1), mijn vriend.

1) Het is niet onduidelijk tot wie David spreekt met zijn, o mens. Het is de sluwe, listige Achitófel, de man in hoge ere, in waardigheid den koning het naaste, David’s leidsman, geheimraad in alle gewichtige staatszaken, meer dan dit, zijn bekende, zijn vertrouwde

vriend, met wie hij raadpleegde; zij wandelden als zonen van hetzelfde huis in gezelschap ten huize Gods.

En die man zo hoog door David verheven, die hem zo na bestond, die man heeft zich met Absalom tegen hem verbonden, om hem van den troon te werpen, ja te doden..

15. Wij, die te zamen in zoetigheid heimelijk raadpleegdenover de belangen van den staat; en niet alleen deelden wij met elkaar den staatkundigen arbeid, maar ook in den dienst des Heren was er overeenstemming,wij wandelden in gezelschap, als hand aan hand, ten huize Gods onder de daar verzamelde menigte (Psalm 42: 5).

Welk ene hart-doorborende betekenis verkrijgt dit woord eerst in den mond van den anderen David, die, hoewel Gods Zoon en Koning zonder gelijke, toch tot Zijne jongeren en onder hen tot enen Iskariot, als mensenzoon in de meest vertrouwde betrekking trad..

16. Dat hun, die door zulk enen verrader geleide tegenstanders, de dood zo snel en onverwacht, als een schuldeiser de schuldenaar aangrijpt, overvalle, dat zij, gelijk degenen die bij Korach waren (Numeri 16: 31-33), levend ter helle nederdalen: want boosheden zijn in hun woning, in het binnenste van hen, zodat zij die harde straf hebben verdiend.

Deze bede is beantwoord, toen Achitófels raad tot dwaasheid gemaakt werd, als Husaï zijn raad daartegenover stelde. God vernietigt dikwijls de vijanden der kerk door hen te verdelen, en wanneer ene zaak tegen zich zelve verdeeld is, zo kan zij niet lang staan. Als de ware Christen van zijne openbare vrienden, van hen, met wie hij in zoetheid raadpleegde en overeenstemde in de wegen Gods, verraad ondervindt, moet dit zeer pijnlijk zijn, maar als hij op Jezus ziet, zal hij kracht hebben om het te dragen. Christus werd verraden door een metgezel, een discipel, die op Achitófel in zijne misdaad en in zijn ondergang geleek. Beide zijn spoedig getroffen door de goddelijke wraak op zulk ene vreselijke wijze als Dathan en Abiram, toen de grond zich opende. Deze bede is ene profetie van den gehelen en eeuwigen ondergang van alles, wat zich stelt tegenover den Messias..

David treedt hier op, niet als mens, maar als koning, als Gezalfde Gods. Achitófel begon hier dezelfde zonde als Korach en zijne eedgenoten in de woestijn. Gelijk deze tegen Mozes optrad, zo staat Achitófel tegen David, den gezalfde Gods, en daarom tegen God zelven op.

17. Mij aangaande integendeel, ik zal tot God roepen om redding en bewaring, en de HEERE zal mij verlossen 1).

1) Hier toont David, dat hij uit zwakheid krachten heeft gekregen, dat de geloofslamp weer helder begint te branden, dat het geloof weer opdoemt uit den boezem van benauwdheid en twijfelzucht. Uit de volgende verzen blijkt dan ook genoegzaam, hoe David zich weer aan zijn God toevertrouwt, maar ook als hij in vs. 19 zegt: Hij heeft mijne ziele in vrede verlost, uit het verleden weer moed grijpt voor de toekomst. Hij gedenkt, hoe God hem altijd een God der hulpe is geweest, en daarom al bezwijkt ook zijn vlees, God, zijn God is en blijft het rustpunt van zijn hart.

18.

III. Vs. 18-24. Ging het lied uit den toon van heiligen toorn reeds aan het slot aan de vorige afdeling in dien van het vertrouwend bidden over, zo gaat dit in de nu volgende afdeling voort. David is besloten aan te houden in het gebed, en hij is van de verhoring zeker, zowel om de grootheid van den nood, die hem nu drukt, als wegens de verstokte boosheid van zijne tegenpartijen, welke spoedig genoeg het gericht van God over zich halen zal. Daarom vermaant hij vervolgens zich zelven zijne zaak den Heere over te geven, en betuigt hij, dat hij op God Zijne hoop stelt.

18. Des avonds, en des morgens, en des middags, den gehelen dag door (Luk. 18: 1. 1 Thessalonicenzen. 5: 17), zal ik klagen en getier maken, zal ik met ernstig gebed tot God roepen, en Hij zal zonder twijfel mijne stem horen, want Hij wijst niemand af, die ootmoedig zich tot Hem begeeft.

19. Hij heeft te voren reeds zo dikwijls mijne ziel in vrede verlost, mijn leven in veiligheid gesteld, van den strijd tegen mij; want dit is niet de eerste maal, dat ik in gevaar ben, met menigte zijn zij tegen mij geweest; zij waren dikwijls vele in getal, met wie ik te doen had en uit wier hand mij de Heere heeft gered.

19. Hij heeft te voren reeds zo dikwijls mijne ziel in vrede verlost, mijn leven in veiligheid gesteld, van den strijd tegen mij; want dit is niet de eerste maal, dat ik in gevaar ben, met menigte zijn zij tegen mij geweest; zij waren dikwijls vele in getal, met wie ik te doen had en uit wier hand mij de Heere heeft gered.

20. God zal naar mijne stem horen, en zal hen, die vijanden, plagen, hen verootmoedigen, gelijk zij verdienen, als die vanouds op den troon Zijner heerlijkheid zit 1) (Psalm 74: 12. Habakuk. 1: 12), Sela 2). Zeker zij zullen gestraft worden, dewijl bij hen gans gene verandering is, daar zij onbekeerd zijn, en zij God niet vrezen.

1) De Heilige Geest wijst hiermede op de voorbeelden, die leren, hoe God, de Almachtige ten allen tijde van den beginne af de gelovigen gered en de vervolgers gestraft heeft, en trekt daaruit het besluit, dat, daar diezelfde rechtvaardige God nog leeft, Hij ook zeker alzo zal heersen en regeren als van den beginne. Daarom is het een grote troost, wanneer men in kruis en vervolging er aan denkt, dat God nog leeft, en Hij ten allen tijde bewezen heeft, een genadig God te zijn voor degenen, die Hem vrezen, gelijk in Psalm 119: 52 staat: "Ik heb gedacht, o Heere! aan Uwe oordelen van ouds aan en heb mij getroost.".

Het Sela wijst op den diepen inhoud der weinige woorden, den rijken overvloed van troost, dien zij aanbieden en nodigt het gemoed uit, daarbij stil te staan..

21. Hij, die verrader, en dit is het teken van zijne in boosheid verharde gezindheid, die gene hoop op bekering meer toelaat, slaat zijne handen aan degenen, die vrede met hem hadden, zijne vreegenoten; hij ontheiligt zijn verbond 1).

1) David wil hier zeggen, dat Achitófel het verbond, dat onder aanroeping van Gods Naam was gesloten, moedwillig en valselijk verbreekt.

22. Zijn mond is gladder dan boter, geeft zoete vleiende woorden, door welke men licht bedrogen wordt, maar zijn hart is krijg; zijne woorden zijn zachter dan olie, naar den klank, maar zij zijn blote zwaarden, wat betreft hare bedoeling.

Ene dergelijke figuurlijke spreekwijze is in het Latijnse: "og nectar promit, mens aconita vomit (de mond stort godendrank, het hart spuwt een giftdrank uit).

Hier wordt een vijand aangeduid van het laagste en gevaarlijkste soort, wie God niet alleen straffen kan, maar ook werkelijk zal straffen.

23. Werp, o mijn hart! (Psalm 27: 14) uwe zorg, al wat gij wenst en wat u ontrust, op den HEERE (1 Petrus 5: 7), en Hij zal U onderhouden, u in de hoogte houden, u ondersteunen, dat gij niet krachteloos bezwijkt; Hij zal in eeuwigheid niet toelaten, dat de rechtvaardige wankele 1), al komt het ook voor een tijd tot ene nederlaag.

1) Wij zien, dat de rechtvaardigen tijdelijk wankelen en terwijl zij tijdelijk her- en derwaarts gezweept worden als door wilde stormen bijna te gronde gaan. Dewijl daarom niets zo ellendig is, dan zo onder voortdurende stormen te moeten verkeren, vroeg David, dat er eindelijk een einde aan zal komen dewijl God niet zal dulden, dat hij immer aan moeilijkheden onderworpen zal zijn, of door gevaren en zorgen gedrukt, maar Hij hem een helderen toestand eindelijk zal geven..

24. Maar, wat daarentegen mijne vijanden aangaat, die mijnen val zoeken, Gij, o God! zult die doen nederdalen in den put des verderfs, in het graf; de mannen des bloeds en bedrogs zullen hun dagen niet ter helft brengen 1) van den tijd, dien zij onder andere omstandigheden zouden hebben kunnen bereiken (Psalm 102: 25 vgl. 2 Samuel 17: 23; 18: 9 vv. daarentegen, mij vertroostende met een geheel ander levenseinde (1 Koningen 2:10 v.),zal op U vertrouwen, dat Gij alles zult wel maken (Psalm 37: 5 vv.).

1) Deze plaats ziet niet op het besluit Gods, maar op de krachten des lichaams, volgens welke de mensen natuurlijker wijze veel langer zouden kunnen leven, of het ziet ook op de inbeelding, die zij hadden van lang te zullen leven. Maar dat God om hun goddeloosheid, volgens Zijn besluit, dat einde en middelen samenvoegt, hen in hun frisse kracht zou wegnemen. In dien zin is ook te verstaan Prediker 7: 17: "Waarom zoudt gij sterven buiten uwen tijd".

Men kan iemand niet veroordelen om den wens (vs. 7 vv.): "Och, dat mij iemand vleugelen, als ener duive gave!" toch moet het, "ik zal op U vertrouwen" het hart stil maken, wanneer men nergens heen ontvlieden kan..

God schonk den Zijnen in Christus de vleugelen der duive, des Geestes, die Trooster is.

Naar de letter zijn de Spreuken van dezen Psalm zeer oud, maar zij worden nieuw voor u, wanneer de Heilige Geest u in nood en druk ene hemelse vertroosting door deze gave van God schenkt.

PSALM 56.

GEBED TEGEN VERVOLGERS.

1. Een gouden kleinood van David (Psalm 16: 1) voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), op Jonath Elem Rechokim, door hem gedicht op de melodie van het lied: de stomme duif onder de vreemden (1 Kronieken 25: 31), met het oog op den toestand in den tijd der vervolging door Saul, als de Filistijnen hem gegrepen hadden te Gath (1 Samuel 21: 10-14).

Met den vorigen Psalm, in welken David wenste: "Och, dat ik vleugelen als ener duive had," wordt hier die verbonden, in welken hij voorkomt als iemand, die inderdaad de proef van zulk ene wegvliegen naar den vreemde gewaagd heeft, en tegenover zijne vijanden staat als ene duif, die men gevangen heeft, en die nu weerloos en stom alles moet verwachten, wat men beschikken zal. Daar er nu ene melodie was, die geheel met dien toestand overeenkwam, zo is die als zangwijze bovenaan het lied geplaatst. Hoe bij onzen Psalm de 34ste als aanvulling behoort, is reeds bij 1 Samuel 21: 15 opgemerkt.

2.

I. Vs. 2-5. Door de mensen op ‘t hoogst verdrukt, verheft David zijn hart in geloof tot God, en bidt hij Hem om Zijne genadige hulp; daar hij nu Gods Woord en belofte voor zich heeft, werpt hij allen kommer weg, en kent zich wel geborgen en veilig bewaard.

2. Zijt mij genadig, o God en laat mij niet omkomen; want de mens, als een wild verscheurend dier, zoekt mij op te slokken; den gansen dag, zonder een enkel ogenblik rust te gunnen, dringt mij de bestrijder met allerlei verdrukking.

1) Het is onzeker, of hij spreekt over de buitenlandse of over de vaderlandse vijanden. Zeker, toen hij tot den koning Achis werd gebracht, was hij als een enig schaap onder twee troepen wolven. Waar hij bij de Filistijnen dodelijk gehaat was, daar waren niet minder zijn eigen stamgenoot en tegen hem. Verder van een mens in het enkelvoud sprekende, klaagt hij er onbepaald over, dat hij onder de mensen niets menselijks vindt. Alsof hij wilde zeggen: O Heere, de volkomenste noodzakelijkheid vordert uwe trouw en hulp, dewijl, om mij te verdoen, de gehele wereld samenspant, want terstond herhaalt hij in het meervoud hetzelfde..

Het eerste roepen van den beangstigden David is niet een roepen om hulp, maar een smeken tot den Heere om genade. Dat is de rechte orde; eerst moet ik van Gods genade zeker zijn, voordat ik op Zijne hulp kan hopen..

3. Mijne verspieders zoeken mij den gansen dag op te slokkenen naar menselijke gedachten ben ik zo goed als verloren; want ik heb vele bestrijders, o Allerhoogste (Hebr.: groot is het getal mijner trotse bestrijders).

4. Ten dage, als ik zal vrezen, als ik mij in zulk een toestand als dezen bevind, zal ik tot U henen vluchten en op U vertrouwen (Psalm 25: 2).

In de vreze ligt ene belijdenis van zwakheid, doch met dien verstande, dat hij voor de vrees niet is bezweken. Hij beroemt zich derhalve niet op ene heldhaftige grootheid van ziel, waarmee hij al het wisselvallige veracht, maar hij belijdt zijne vrees, waarboven hij zich niettemin bestendig in de hoop op Gods genade weer verheven heeft. Vrees en hoop schijnen wel is waar al te zeer tegenstrijdige gemoedsaandoeningen om in één hart te zamen te kunnen wonen; maar de ondervinding leert, dat de hoop eerst daar in waarheid regeert, waar de vrees mede een deel des harten vervult. Immers in enen rustigen gemoedstoestand wordt de hoop niet geoefend, en ligt zij als het ware in sluimering, maar zij betoont hare kracht dan, wanneer zij het door zorgen bezwaard gemoed opbeurt en in zijne onrust stilt..

5. In God zal ik, terwijl de tegenpartijen op hun overmacht bouwen, en zich daarop verlaten, alsof de zege reeds aan hun zijde ware, Zijn woord, Zijne beloften, die ja en amen zijn, prijzen; ik vertrouw op God, ik zal niet vrezen, wat zou mij vlees doen, de onmachtige mens met zijne nietige middelen (Jes. 31: 3; 40: 6. Jer. 17: 5 17.5)?

Daar hij zich hier op een bepaald woord van God beroept, zo kan het bedoelde woord wel dat zijn, waarmee Samuel aan den herdersknaap den koningstroon over Israël toezegde. Ook Jónathan heeft dat woord geloofd, hoewel hij Sauls zoon was en Saul zelf heeft zich voor dat woord gebogen en tot hem gezegd: "Gij zult het ja gewis doen en gij zult ook gewis de overhand hebben." (1 Samuel 16: 13; 23: 17; 26: 25)..

6.

II. Vs. 6-12. Zich verdiepende in het boze gedrag zijner vijanden, die zijne woorden verdraaien en bij elke voetstap op hem loeren en slechts ene gedachte in het hart hebben, hoe zij hem te gronde zullen richten, ontbrandt David in toorn tegen hen en weet, dat Gods gericht over hen niet kan uitblijven. Terwijl hij vervolgens zijne toevlucht neemt tot Hem, die degenen, welke de wereld uitstoot, met Zijne bijzondere en zorg verwaardigt, wordt zijn hart zo vrolijk en getroost, dat hij den dag van den val zijner tegenpartijen en ook van de uitwendige vervulling van zijne gebeden reeds voor ogen ziet.

6. Den gansen dag, zonder ophouden, verdraaien zij mijne woorden, en beschuldigen zij mij van huichelarij en boosheid (MATTHEUS. 26: 61); al hun gedachten zijn tegen mij ten kwade.

Het baat David niet, dat hij zijne onschuld, zijne kinderlijke trouw jegens Saul, Gods gezalfde, betuigt, zij leggen zijne getuigenis op de pijnbank en dichten hem ene valse gezindheid en valse bedoelingen toe..

De Psalm is niet zozeer tegen de Filistijnen als tegen Saul en zijne hovelingen gericht..

7. Zij rotten zamen, zij versteken zich als spionnen in hinderlagen, zij passen op mijne hielen, beschouwen al mijne schreden, als die op mijne ziel wachten, op mijn leven loeren.

8. Zouden zij om hun ongerechtigheid, bij zoveel misdaad vrij gaan? Stort de volken, zulke mensen, neer in toorn, o God! gelijk Uw ambt van Rechter over de gehele aarde eist.

9. Gij hebt de vele dagen en de menigvuldige plaatsen van mijn omzwerven geteld; leg mijne tranen, die dat lied mij heeft ontperst, in Uwe fles, gelijk men met kostbaren wijn doet, om dien te bewaren (MATTHEUS. 9: 17), opdat er niet een vergeten worde en ongewroken blijve. Zouden zij onopgemerkt kunnen blijven? zijn zij niet in Uw register, in Uw gedenkboek (Mal. 3: 16)?

Het kan niet uitblijven, zulke vervolgingen moeten de ogen dikwijls nat maken; want het doet zeer veel leed, geacht te zijn als een schaap, gemest ter slachting, als een vloek en een voetwis der gehele wereld, een door te zijn van de vijanden, en met vrouw en kinderen in ellende rond te dwalen. Maar hier is een grote troost, dat God zulke tranen opneemt en in ene fles verzamelt, gelijk men kostbaren wijn in een zak of in flessen doet, zo kostelijk en dierbaar zijn zulke tranen voor God geacht. God heft ze als een schat op in den hemel en wanneer wij menen, dat zulke tranen alle verloren zijn, ziet, zo heeft God ze als onzen schat ten hemel verheven, opdat wij dan dien dag des te overvloediger zouden getroost worden (Psalm 126: 5 126.5)..

Het was bij de ouden niet ongewoon de tranen in kleine flessen of kruiken te bewaren, van aarde of glas gemaakt, en lacrymatoriën genoemd. Deze zijn gevonden in oude graven, waar zij geplaatst waren als gedenktekenen der zorg van overledene vrienden..

10. Dan, wanneer Uwe ure komt, om mijn tegenwoordig in tranen zo rijk leven te veranderen. zullen mijne vijanden, die mij nu zo hevig najagen, achterwaarts keren, ten dage als ik roepen zal, terwijl dan met mijn roepen om hulp de volle verhoring zal gezien worden; dit weet ik, hoe gevaarvol ook nu mijn toestand zij, en dit is mijn troost, dat God met mij is 1) en mij zal weldoen.

1) Hieruit blijkt weer duidelijk het innig geloofsvertrouwen van een David. Wel ziet hij zich door vele vijanden omringd. Wel heeft hij het ondervonden en ondervindt hij het, dat de verspieders velen zijn, maar te misdaden van ongeneugten begeeft hem het geloof niet, dat God zijn God is. Wij hebben hier het stille, het heerlijke geloofsvertrouwen van den man naar Gods harte.

11. In God zal ik het woord prijzen, dat mij zulk een rijken troost geeft; in den HEERE, in Jehova, mijnen Verbondsgod, zal ik het woord prijzen, dat mij zulke schone uitzichten geeft.

12. Ik vertrouw op God, zo herhaal ik: (vs. 5), ik zal niet vrezen, wat zal mij de mens doen (Psalm 118: 6. Jes. 51: 12. Hebr. 13: 6).

Ofschoon het heden scheen, dat God van mij was geweken, dewijl Hij Zijn hulpe bedekt houdt, toch zou ik in Zijn woord rust vinden. Ja, indien dit ook morgen plaats had, ja voortdurend, ik zou in dezelfde lofprijzing volhouden. Tot deze overdenking mogen zich de gelovigen gewennen, opdat zij onder de beproevingen den vasten roem behouden, tevreden met het woord alleen. Want ofschoon God hun volledige stof gaf om te roemen over zijne weldaden hun verleend, nauwelijks echter kunnen zij drie schreden volbrengen, tenzij zij geleerd hebben op het woord te vertrouwen..

Gelijk de mens omtrent Gods woord verkeert, zo kan hij daarvan genieten of is dat woord tegen hem. Wie met David Gods woord roemt, en den troost door het woord wil aannemen, die kan de vrees overwinnen en de hulp verwachten. Wie echter alleen aan ongelovige bedenkingen tegen het woord Gods gehoor geeft, en er geen genoegen in neemt om bij dit licht, dat dikwijls in een duistere plaats schijnt, te zitten, die breekt daardoor de verbintenis af tussen het hart van God en zijn hart, en hij wordt in het duistere gelaten..

13.

III. Vs. 13 en 14. Alsof hij reeds had, waarop bij noch slechts hoopt, als ware zij reeds aanwezig de zo even afgebedene redding en hulp, herinnert David zich ten slotte de belofte, die hij zijnen God gedaan heeft en betaalt hij hem de verschuldigde dankoffers met ene luide belijdenis van hetgeen de Heere hem gedaan heeft.

13. O God op mij zijn Uwe geloften; ik heb ze U gedaan, nu ligt de verplichting op mij ze te betalen; ik vergeet die niet; Ik zal U dankzeggingen vergelden;

14. Want Gij hebt mijne ziel gered van den dood. En hebt Gij ook niet mijne voeten van aanstoot bewaard-zo groot was zelfs Uwe zorg voor mij om voor Gods aangezicht (Genesis 17: 1)te wandelen in het licht der levenden, in den helderen glans der zon, die deze aarde beschijnt en mij verheugende in een rijk gezegend leven (Psalm 116: 8 vv.)?

David denkt reeds aan de lofliederen, terwijl hij nog klaagpsalmen zingt, aan het betalen van dank, terwijl hij nog bidt; hij weet het hoe van de uitkomst nog niet, maar dat er voor hem uitkomst wezen zal, dat weet hij..

PSALM 57.

GEBED TEGEN DE WREEDHEDEN DER VIJANDEN.

1. Een gouden kleinood (Psalm 16: 1) van David, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), Al-taschet, op de wijze van het lied: Verdelg niet (Deuteronomium 9: 29) als hij, uit het gebied van de Filistijnse stad Gath verjaagd, voor Sauls aangezicht vlood in de spelonk Adullam (1 Samuel 22: 1 vv.).

Hoe na deze Psalm, wat de geschiedkundige aanleiding betreft met den vorigen verwant is, is reeds bij 1 Samuel 22: 2 aangewezen, maar ook wat den inhoud betreft, is er veel

verwantschap. Wij vinden hetzelfde begin als daar, maar met verhoogde kracht; de tegenpartij is ook hier met zijne helpers als een wild dier gekarakteriseerd, dat roofzuchtig zijn buit zoekt te verslinden. Verder zij nog opgemerkt, dat het tweede deel van onzen Psalm (vs. 8-12), met het tweede deel van den 60sten Psalm (Psalm 60: 7-14) tot een bijzonder lied verenigd, als Psalm 108 (Psalm 108: 2-6; 7-14) voorkomt.

2.

I. Vs. 2-6. God moge hem genadig zijn met die bede, die hij tweemalen na elkaar uitspreekt, wendt zich David in zijnen hoogst moeilijke toestand tot den Heere; hij is echter ook, hoewel zijn leven aan een haar hangt, vol goeden moed, dat de Allerhoogste, onder wiens beschermende vleugelen hij gevlucht is Zijn werk aan hem zal voleindigen, en hem Zijne reddende Engelen zal zenden; -ja, hij is overtuigd, dat God, wanneer het moest zijn, hemel en aarde voor hem in beweging zou brengen, omdat de eer van Zijnen naam in hemel en op aarde daarvan afhangt, dat hij de Zijnen beschermt tegen de vreselijke macht, welke de goddelozen tegen hen overstellen.

2. Zijt mij genadig, o God (Psalm 56: 2)zijt mij genadig in dit zo groot gevaar, en laat mij niet omkomen, want mijne ziele betrouwt op U 1) bij het verspieden, dat de mensen doen (Psalm 56: 7. 1 Samuel 24: 12), en ik neem mijne toevlucht onder de schaduw Uwer vleugelen, onder welke ik mij als onder een schermdak verberg (Psalm 17: 8; 36: 8 de boosheid mij denkt te veroorzaken, zullen voorbij zijn gegaan (Jes. 26: 20).

1) Ook hier weer spreekt David het uit, in dit gouden kleinood, dat te midden van hooggaand lijden, zijn verwachting niet is van de bergen en heuvelen der aarde, maar op zijn God alleen. Dit is juist de kracht des geloofs, dat, hoe tergend de vijand woedt, hoe meer de bezwaren zich ontwikkelen, de toevlucht te sterker genomen wordt tot den machtigen Verbonds-God. Dit is juist het zich sterken in den Heere, zijn God, ook dan, wanneer hem alles schijnt te verlaten wat de wereld betreft.

3. Ik zal roepen tot God, den Allerhoogste 1), tegen wie aller vijanden list en geweld niets vermag, tot God, die het werk, dat Hij aan mij begonnen heeft, voleinden zal (1 Samuel 24: 13, 16).

1) Niet zonder grote oorzaak noemt David hier zijn God, den Allerhoogste. Want daarmee toch duidt hij Hem aan als Degene, die boven de hemelen troont, en alle macht bezit in hemel en aarde, Die daarom machtig is, Zijn knecht tot een veilig rondas en een voor alles beschermend schild te zijn. Om welke reden hij ook in het volgende vers zegt, dat Hij van den hemel zal zenden, en mij verlossen. Zijne verwachting is op den hemel en niet op de aarde gevestigd.

4. Wat het ook zij, dat Hij tot een middel mijner verlossing zal aanwenden, Hij zal van den hemel zenden, en mij verlossen van het najagen van den naar mij hongerenden Saul, die allerlei laster tegen mij verzint. God zal mij redden, te schande makende degene, die mij zoekt op te slokken. Sela. Hier ene pauze, terwijl de muziek uitdrukt, hoe diep die smaad den

zanger ter harte gaat. God zal echter, om mij te redden, Zijne goedertierenheid en Zijne waarheid als beschermengelen zenden, om mij ter zijde te staan (Psalm 43: 3; 40: 11).

Alsof David wil zeggen: De vijanden azen wel begerig op mijn verderf, en uit hun hinderlagen zoeken zij gelegenheid, om mij te verderven, maar God zal mij uitredden met hun schande. Er wordt mede gezegd, dat God schaamte en schande op de goddelozen uitstort, vijl hun hoop wordt teleurgesteld. Dus zal David vuriger de verwonderlijke en volstrekt Goddelijke bevrijding zich voorstellen. Zo ook nu zegt hij, dat hij die verwacht van Gods goedheid en trouw. En tot die hulptroepen strekte hij zijne handen uit..

5. Mijne ziel is, zo dikwijls ik mij hier in de spelonk ter ruste leg, in het midden der leeuwen zij is ieder ogenblik in gevaar, om door bloeddorstige vijanden te worden gedood; Ik lig onder stokebranden, want wisten zij, dat ik hier ben, hun boosheid zou zich niet bedenken, om mij met de mijnen door aangestoken vuren te verstikken (of: van vlammende, d.i. woedende mensen), onder mensenkinderen, welker tanden spiesen en pijlen zijn (Spreuken 30: 14), en hun tong een scherp zwaard 1) (Psalm 55: 22) 3 geweldenarijen en lasteringen tegen mij zijn bij hen.

1) Het komt hier vooral op aan dat men zelf in den geeft met David in het hol kruipt, en uit die duistere verblijfplaats den Psalm lere verstaan..

David acht zijn gevaarlijke toestand niet gering Hij weet zeer goed, in welk een toestand hij verkeert. Van welke woedende en gevaarlijke vijanden hij omringd is. Maar dit kennen van het gevaar is juist geschikt niet alleen, om zijn nood aan zijn God te klagen, maar ook van Hem bescherming te verwachten. Waarbij komt, dat hij weet en er zich bewust van is, dat zijn redding met de ere Gods in het nauwste verband staat. Want onder alle omstandigheden, hoe pijnlijk en ellendig ook, weet hij zich de Gezalfde des Heeren te zijn, en daarom, dat, indien hij als Gezalfde Gods, als theocratisch koning omkomt, Gods eer verduisterd wordt. Het is daarom, dat Hij in het volgende vers uitroept: "Uw eer zij over de ganse aarde."

6. a) verhef U boven de hemelen, O God! openbaar, dat gij in zulk een nood waarin ik niets vermag, op recht handtastelijke wijze U mijnen helper betoont, dat Gij boven alles verheven in den hemel troont. Uwe eer Zij als van God, die voor de Uwen een licht zijt en voor de tegenstanders een verterend vuur, over de ganse aarde, zodat alle mensen haar hier beneden erkennen en zich onder U buigen.

a) Psalm 108: 6.

Wie Gods kracht aantast, tast den Heere aan, daarom roept David tot God, dat Hij den vijanden late zien, wat het zegt als men de hand aan Gods knechten legt. Hoog boven alle hemelen zal God Zijne verhevenheid en ver over de gehele aarde Zijne heerlijkheid ontvouwen, opdat zij leren kennen, dat het gene slechte mensen zijn, die zulk enen God dienen..

7.

II. Vs. 7-12. Nog eens richt zich des zangers oog op den groten nood, waarin hij zich bevindt; overal zijn netten gespannen, om hem te vangen, en groeven gegraven om hem te verderven; onder die gevaren is zijne ziel diep gebogen, maar het geloof wijst hem diegenen aan, die zelf in den kuil gevallen zijn dien zij gegraven hebben, en nu klinkt reeds uit zijne borst het lof- en danklied voor de ondervondene redding; nu verkondigt hij ook onder de heidenen en vreemde volken de ere Gods.

7. Zij, die mij ter dood toe hatende en vervolgende tegenstanders, hebben een net bereid voor mijne gangen, opdat ik daarin onvoorziens zou vallen; mijne ziel was nedergebukt door de gedurige bedreiging van mijn leven; zij hebben enen kuil voor mijn aangezicht gegraven, waarin ik zonder buitengewone hulp van God had moeten vallen; zij zijn, van deze uitkomst ben ik in het geloof reeds zeker, er midden in gevallen (Psalm 7: 16; 9: 16 Pauze, onder welke de invallende muziek deze profetische zekerheid versterkt.

8. a) Mijn hart, dat van de heerlijke uitkomst Uwer wegen met mij zo zeker is, alsof het reeds aanwezig ware, is bereid; o God! mijn hart is bereid, ik zal zingen en psalmzingen met snarenspel.

a) ps. 108: 2 en 7.

9. Waak op, mijne eer! mijne ziel (Psalm 7: 6)waak op, gij luit en harp! die gedurende al dien tijd van treuren en vrezen als het ware geslapen hebt; ik zal in den dageraad opwaken 1) (liever: ik zal den dageraad wekken; niet deze zal mij tot zingen opwekken, maar ik zal hem voorkomen, voor den dageraad zal ik reeds zingen en spelen).

1) Een machtig en overstelpend gevoel van lof en dank aan den Heere vervult bij het ontwaken Davids hart. Ik zal, zegt hij, in den dageraad opwaken; eigenlijk staat er: Ik zal de dageraad wekken, den dageraad voorkomen. Tot tweemalen toe spreekt hij: "mijn hart is bereid!" en hij wekt zijne ere op te ontwaken. Zijn ere is zijn hart, zijne ziel, zie Psalm 16: 9; 30: 13. Zijne ziele heeft lang genoeg nedergebogen getreurd, ook zijn luit en harp, die in ruste waren, moeten ontwaken. Want wat God aan hem gedaan heeft, moet verkondigd worden aan alle volken en natiën. Ook den volken, den Heidenen wil hij prediken, welk een God de God Israëls is. Niemand is Hem gelijk..

10. Ik zal U loven, niet alleen onder Israël, maar ook onder de volken, o HEERE! ik zal U psalmzingen onder de natiën, die nu nog niets van U weten.

Wij horen hier het zelfbewustzijn van ene allen omvattende missie (zending), dat David van het begin tot het einde van zijne koninklijke loopbaan vergezeld heeft. (Psalm 18: 50)..

Wat David hier zegt is ook door dezen Psalm zelven, die tot alle volken en tot de late nakomelingen gekomen is, geschied.

Genade en waarheid komen van den hemel af en reiken weer naar den hemel. Zij zijn evenzo onmetelijk, onuitputtelijk, onoverwinnelijk als de laatste, maar zij knopen beide werelden aan

elkaar, en maken in beide de heerlijkheid Gods openbaar. Daarom heeft, gelijk de daad Gods aan Zijnen gezalfde, zo ook de lof Gods door hem een wereldhistorisch karakter en ene universele betekenis. De knecht Gods wil niet alleen laat en vroeg God loven, cither en harp spelen en den dageraad voorkomen, zodat hij niet door dezen, maar deze door hem wordt wakker geroepen; hij wil de volkeren op den gehelen aardbodem door zijn loven van God tot een gelijk prijzen opwekken en leiden. Hij heeft en erkent zijne zendingsroeping..

11. Want Uwe goedertierenheid is groot tot aan de hemelen, en Uwe waarheid tot aan de bovenste wolken (Psalm 36: 6).

12. Verhef U boven de hemelen, o God! zo roep ik wederom, nu ik in ‘t geloof de redding zie, zowel als straks, toen ‘t nog alles donker was, Uwe eer zij over de ganse aarde.

Dat zal de schitterende uitkomst zijn van alle wegen en werken Gods, ook uit de meest duistere leidingen. Dit bedoelt de bede: "Uw naam worde geheiligd!".

Alles moet uitlopen op de ere Gods. Indien Gods kinderen ook dit bij de beproeving recht in het oog houden, zal de heerlijke vrucht er van niet gemist worden. Alles, wat God Zijne kinderen toezendt, ook de noden, ook het lijden, heeft dit grote einddoel, dat de Naam des Heeren er door verheerlijkt worde.

PSALM 58.

KLACHT OVER DE LASTERAARS.

1. Een gouden kleinood even als de vorige Psalmen, van David, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1) Al-tascheth, op de wijze van het lied: Verdelg niet (Deuteronomium 9: 29).

Onze Psalm heeft het niet zozeer te doen met de zware verzoeking in ‘t algemeen, die iemand bij zijne ondervindingen in de wereld dikwijls kan overkomen, dat men mensen in hoge ambten ziet, die over hunnen plicht en het welzijn van andere weinig denken, integendeel met ongerechtigheid en goddeloosheid het boze bevorderen, in plaats van dat het goede hulp en ondersteuning van hen hebben zou, onze Psalm doet meer op bijzondere omstandigheden gedurende Davids regering. Het waren die omstandigheden, welke Absalom’s vrienden, nadat zij tevoren ‘s konings wijze van regeren op alle mogelijke wijzen hadden belasterd, om hem de harten des volks te ontstelen (2 Samuel 15: 2 vv.) door hun woelen te weeg brachten, en die ontzettend genoeg waren om te bevestigen, dat nooit het geluk ener natie van opstandelingen en oproermakers komt, maar slechts ene kastijding Gods tot bekering en verandering des harten,

2.

I. Vs. 2-6. David is met een heiligen tegenzin vervuld over de handelwijze van hen, die nu aan het hoofd van het stadsbestuur stonden, en zich het voorkomen hadden gegeven, alsof zij de tot hiertoe verwaarloosde rechtspraak zouden herstellen en het volk tot ware welvaart zouden

leiden, doch inderdaad niets dan gruwel en ellende teweeg brachten. Hij ontdekt den satanisch bozen grond van hun hart en leert hen kennen als mensen, die de stem van waarheid en gerechtigheid in het geheel niet meer kunnen horen, maar onverbeterlijke dienaars der zonde zijn.

2. Spreekt gijlieden waarlijk gerechtigheid, is dit nu recht spreken, gij vergadering? oordeelt gij billijkheden, velt gij billijke vonnissen, gij mensenkinderen, die toch als rechters geroepen zijt, om de onschuldig vervolgden en door geweld onderdrukten te beschermen?

3. Ja, het tegenovergestelde! gij werkt ongerechtigheden in het hart, daar gij u niet alleen door de uitwendige omstandigheden tot ongerechtigheid laat meeslepen, maar haar tot uw eigenlijk levensdoel maakt; gij weegt het geweld uwer handen op de aarde 1), gij gebruikt gene weegschaal der gerechtigheid, maar pleegt geweld.

1) Men had de rechtspleging aan David van partijdigheid en langzaamheid beschuldigd, maar nu de tegenstanders aan het roer waren, welk een rechtspleging was het nu! Gelijk het altijd en overal geschiedt, wanneer door oproer en opstand de partij der revolutie zich van de regering meester maakt en door de ongerechtigheden gewelddadigheden en ellenden, die men aan de vroegere wettige regering ten verwijt maakte, openbaar worden, zodat de onderdanen nu eerst begrijpen, wat ene tirannieke, wrede, bloedige regering te betekenen heeft, zo was het ook toen..

Of, gij weegt uwe handen onrecht toe in het land. De bedoeling is, dat David hier de rechters verwijt, dat in plaats aan gerechtigheid te oefenen, zij ongerechtigheid plegen, zij het geweld de heerschappij doen voeren.

4. Over die zaken, gelijk ze ook nu openbaar worden, behoeft men zich niet te verwonderen; zij liggen integendeel in den aard der zaak. De goddelozen, gelijk die thans aan ‘t bestuur zijn, zijn vervreemd, zijn booswichten van de baarmoeder aan; de leugensprekers dolen van moeders buik aan, daarom kunnen zij niet anders handelen dan zij doen.

De Schrift geeft op zulke plaatsen de getuigenis, die door de ervaring wordt bevestigd, dat er mensen zijn, in welke het kwaad aan kinds af een waarlijk diabolisch d.i. tot liefde onbekwaam zelfzuchtig bestaan heeft gewerkt; want hoewel erfzonde en erfschuld allen mensen gemeen zijn, zo is toch de overerving der zonde van zeer verschillenden aard, en de in elkaar ingrijpende invloed van de macht van het kwaad, en van de macht der genade op de voortplanting van het menselijk geslacht, dat noodzakelijk moeten ten gevolge hebben..

5. Zij hebben vurig a) venijn, naar gelijkheid van vurig slangenvenijn; hun boosheid is ontzettend groot, hun woorden zijn zo lasterlijk, dat zij hem, wien ze gelden, het leven en ‘t bestaan vergiftigen; zij zijn als een dove adder, die hare oren toestopt 1).

a) Psalm 140: 4.

1) De slangenbezweerder in het Oosten weet door een eigenaardig geluid de slang in een staat van verdoving te brengen, en ontdoet haar in dien staat van haar venijn. Maar niet altijd gelukt hem dit, er zijn slangen, die onaandoenlijk blijven voor zijne bezwering en dezen noemt hij dove slangen, die hare oren toestoppen. Aan zulke kwaadaardige slangen zijn Davids vijanden gelijk, zij zijn en blijven in weerwil van alle waarschuwingen en bestraffingen dezelfde, zij vrezen God niet en ontzien geen mensen, men kan van hen niets dan dood en verderf verwachten..

De Apostel Paulus tekent den natuurlijken mens met de woorden: Slangenvenijn is onder hun lippen (Rom. 3: 13b). Maar David schetst hier niet alleen den natuurlijken toestand, maar ook de uitbrekende daden. Hij tekent hier de vijanden, zijne en Godes vijanden, die trots alle waarschuwingen en vermaningen hun zonden, hun woest- en wreedheid tegen hem botvieren. Geen vermaning helpt meer. Hoe meer hij in liefde tot hen zich keert, hoe meer zij hun boosheid aan hem trachten te koelen. Het is daarom, dat hij vs. 3 vv. van God vraagt, om hun woede te verbreken, om hun macht te fnuiken.

6. Opdat zij niet hore naar de stem des belezers, desgenen, die ervaren is met bezweringen om te gaan (Prediker 10: 11. Jer. 8: 17).

Men heeft en had ten allen tijde in het Oosten mensen, die door zekere geheime kunsten de slangen voor een tijd van haar vergif en kwaadaardigheid weten te beroven; zij geven voor dit door bezweringen en tovermiddelen te doen. Indien nu hun kunsten mislukken, zo zeggen zij, dat de slang doof is, dat zij hare oren toestopt. Een dove adder is dus ene allerkwaadaardigste, die niet van haar gif te beroven is..

De slangen, bij welke de bezweerders (Exodus 7: 9) niets uitrichten kunnen, zijn de vergiftigste (in plaats van nachash in het eerste lid staat in de Hem, tekst op de tweede plaats pethen). Wat ten opzichte der bijzonder vergiftige slangen de nutteloze bezweringen zijn, dat zijn bij de vergiftige en boze mensen de heden en bezweringen van hen, die door hen onrecht lijden en van hun vrienden, vervolgens de vermaningen van de dienares Gods en eindelijk de bestraffingen en waarschuwingen, die God zelf door het geweten laat komen..

Gelijk wij zien in de historie van den heiligen martelaar Stefanus, toen deze zijne belijdenis deed voor de geestelijke rechtbank te Jeruzalem (Hand. 7: 55), was dat den Joodsen prelaten zulk een onverdragelijke stem, dat zij, om hun gift te behouden, de oren toestopten en luid schreeuwden..

7.

II. Vs. 7-12. Daardoor echter, dat aan de mensen, die nu het roer in handen hebben, niets te verbeteren is, gevoelt de heilige zanger zich tot de bede gedrongen, dat God hen door Zijne gerichten ter zijde stellen, en door hunnen ondergang het volk van hun bestuur weer bevrijden mocht tot vreugde en geloofsversterking van alle vatbare harten. De Psalm is een gebed van de kinderen Gods voor den tijd van revolutie en van schrikbewind in staat of Kerk.

7. O God! alleen door Uwe gerichten kan aan zulke onbekeerlijke misdadigers een einde gemaakt worden, verbreek hun tanden in hunnen mond 1) (Psalm 3: 8); breek af de baktanden der jonge leeuwen, op welke de mensen van die soort in hun bloeddorstig handelen gelijken. Verbreek de middelen, waarmee zij vernielen, o HEERE!

1) Als de adder zich niet wil laten bezweren zit er niet anders op, dan hem den gifttand uit te trekken. Zo ook vraagt David hier van zijn God, om dit met zijne vijanden te doen.

8. Uwe gerechtigheid regeert immers op aarde al is het ook, dat zij zich lang verbergt. Laat hen dan smelten, wegkwijnen, verdampen als water, laat hen daarhenen drijven, als het water vervlieten. Legt hij, die goddeloze, zijne pijlen aan, om te treffen die hem in den weg staan en mij Israëls wettigen koning het eerst, laat hen, die pijlen, zijn, alsof zij afgesneden waren, dat zij in stukken springen, voordat zij den boog verlaten en den schutter zelven kwetsen.

9. Laat hem henengaan, als ene smeltende slak 1); laat hen, als ener vrouwe misdracht, de zon niet aanschouwen 2).

1) De slak, die een zeker slijm op den weg achterlaat, wordt, hoe verder zij voortgaat, des te zwakker en komt eindelijk om; zo moest het boze, dat de goddeloze uitstort, zijne verderfelijk werkende kracht verliezen en eindelijk den goddeloze zelf doen vallen..

2) Aan de misdracht zullen de bozen in zo verre gelijken, als zij, gelijk deze door een vroegtijdigen en geweldigen dood weggesleept, de zon niet aanschouwen. Vergelijk bij deze plaats Job 3: 16, daar wenst Job zich zulk ene misdracht te zijn, wat onze Psalm den bozen als straf aankondigt..

De snode raadslagen en bedoelingen dier goddelozen waren op den ondergang van David en op de verdelging van Gods Kerk gericht en alzo stond hiermede de voortzetting en volvoering van het gehele ontwerp van God, zoals het onder Israël bekend gemaakt, in verband; daarom waren zij niet aan te merken als gewone vijanden, om wier verlichting en verbetering men naar het Evangelie des O.T. zowel bidden moest, als naar dat des N.T.; neen het was de hel, het was de macht der hel, welke zich tegen den Heere en Zijnen gezalfde verzette, en voor welker vernedering, verijdeling en algehelen val David mocht en moest bidden. In zijn hart, dat zo zacht klopte, zo edel en liefelijk gestemd was, zal, even zowel als in het hart van elken Christen, de vurige wens en begeerte hebben plaats gehad, voor de behoudenis van onsterfelijke zielen, de terechtbrenging van dwalenden en misleiden en de uitbreiding van het Godsrijk; maar als het op het onderscheid aankomt tussen het rijk der duisternis en dat der genade, dan zag net geloofsoog van David, gelijk dat van den Christen, ook nog in onze dagen, op de paradijs-belofte (Genesis 3: 15), en verwachtte de zegepraal van allen, die des Heeren zijn en van geheel Zijne kerk. In dat licht zeggen ook wij (Heid. Cat. Zij. 19): Hij zal Zijne en mijne vijanden in de eeuwige verdoemenis werpen, maar mij met alle uitverkorenen tot Zich in de hemelse blijdschap en heerlijkheid nemen..

10. Eer dan uwe potten den doornstruik gewaar worden, voordat het vlees in uwe potten de hitte van de daaronder aangebrachte vlammende doornstruiken bemerken, dat is voordat uwe

aanslagen tot uitvoering komen, zal Hij, de Heere, hem, den pot, als levend, als in heten toorn wegstormen 1).

1) Of, hetzij nog rauw of gaar, Hij stormt het weg. David wil dan zeggen, dat hetzij de opstand nog pas in het begin is, of reeds in vollen gloed staat, de Heere de opstandelingen zal uitroeien. Volgt men de vertaling: als levend, als in heten toorn, dan moet men ook met onze Staten-Vertalers denken aan het voorbeeld van Korach, maar dan laat de dichter het beeld van den doornstruik los, en dit is moeilijk te denken. De doornstruik is hier de bekende struik, die zeer geschikt was, om in het open veld als brandstof gebruikt te worden. De opstand van Absalom werd gefnuikt, toen deze reeds een heel eind was gevorderd, toen het vlees in de pot reeds heet was.

Calvijn tekent aan, dat de zin beter vloeit, wanneer het van het vlees genomen wordt, gestort in een pan of pot, voordat het heet wordt.

Het beeld ener karavaan, die doornen tot een vuur rondom een pot aanlegt, maar daarbij van den storm overvallen wordt vóórdat nog de pot door het vuur wordt verhit, rukt de storm, de spijs moge rauw of daar zijn, dien weg. Evenzo gaat het met de goddelozen, onverschillig of hun plannen al of niet tot rijpheid gekomen zijn (vgl. Psalm 118: 9. Prediker 7: 6)..

11. De rechtvaardige zal zich verblijden, als hij de wraak aanschouwt, want hij ziet daarin Gods gerechtigheid zich openbaren; hij zal zijne voeten wassen in het bloed des goddelozen.

Ofschoon het schijnt, dat enige hartstocht aan de rechtvaardige toe te kennen, in strijd is met de vrome zachtmoedigheid, toch, indien wij in gedachtenis houden, wat ik elders heb gezegd, dat door David de goede en wel geregelde hartstocht wordt geprezen, is er niets vreemds in, dat de gelovigen, onder leiding en besturing des Heiligen Geestes, vreugde scheppen uit de oordelen Gods. Van waar nu komt het, dat in het algemeen de wereldlingen zich verheugen, als hun vijanden te gronde gaan? Zo niet daarom, dewijl zij door de onstuimige aanvallen van haat, toorn en ongeduld vervoerd worden, zodat zij ongeduldig naar de straf verlangen. Derhalve, waar het vlees heerst is er niets recht of gezond. Wie echter door den drang des Geestes zijn ziele zet op de rechtvaardige straf Gods, verheugt zich niet minder juist, zo dikwijls hij aanschouwt, dat de goddelozen door de straffen Gods getroffen worden, daar hij op menselijke wijze hun bekering wenst, opdat zij behouden worden..

De zegepralen van den alleen Rechtvaardige, verworven in Zijn eigen persoon en in Zijne gelovige dienstknechten, over de vijanden van ‘s mensen zaligheid, brengen ene vreugde te weeg, die doet opspringen niet van wraakzucht, maar omdat men goddelijke genade, rechtvaardigheid en waarheid aanschouwt, geopenbaard in de redding der uitverkorenen, in de straf der goddelozen en in de vervulling der beloften. Wie geregeld hierop acht geeft, zal naarstig de beloning der rechtvaardigheid zoeken en nederig de Voorzienigheid aanbidden, die alle dingen in hemel en op aarde met juistheid regelt..

Dit is niet lichamelijk te verstaan, alsof de godvrezenden zichzelven zouden wreken met bloedstorting, of daarin een welbehagen zouden hebben; maar alzo, dat, wanneer zij Gode de

wrake overlaten, God hun zaak wonderbaar ten uitvoer legt. Toen Saul in zijn zwaard viel, uit vrees voor de Filistijnen (1 Samuel 31),

Toen was dat Gods wrake, toen baadde David zijne voeten in des goddelozen bloed, en hij had toch gene schuld aan Sauls ondergang. Toen de koning, die Jeruzalem belegerde, gedood werd (2 Koningen 19: 37), was dat Gods wraak, en de koning Hizkia baadde zijne voeten in des goddelozen bloed; toch had hij daaraan gene schuld. Toen Achab in den strijd getroffen werd, zodat zijn bloed door den wagen liep, en de honden het lekten (1 Koningen 22), toen was dat Gods wrake, en de profeet Elia baadde zijne voeten in het bloed van den goddeloze.

12. En de mens zal zeggen: Immers is er vrucht voor den rechtvaardige, ene vrucht van zijn hopen en vertrouwen, hoewel het langen tijd schijnt, alsof God hem vergeten had (Jes.3: 10); immers is er een God, die op de aarde richt; er is nog een God, die gerechtigheid hier beneden uitoefent.

David weet, dat de mensen, die des te meer in twijfel waren gekomen, naarmate de Heere werklozen gebleven was tegenover het drijven der oproermakers, ten laatste zouden moeten bekennen, dat het werkelijk beloond wordt, wanneer men rechtvaardig is, en dat er werkelijk een Hogere over de hoog verhevenen (Prediker 5: 7), een God boven de goden (Genesis 21: 6. Psalm 82: 1,6) is, die, hoewel niet dadelijk, toch zeker gerichten uitoefent op de aarde..

Dit alles is kennelijk bewaarheid in de verwoesting van Jeruzalem, nadat de Joden hunnen Messias gekruisigd hadden; herhaalde vervullingen heeft het gehad en zal het hebben in de bevestiging van het ware Christendom; maar de dag van zijne grote en volkomen vervulling is te verwachten. De rechtvaardige zal ter rechter tijd zich verheugen in den ondergang van alle anti-christelijke vijanden der gelovigen..

PSALM 59.

GEBED TEGEN DE VERVOLGERS.

1. Een gouden kleinood van David, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), Al-tascheth, op dezelfde wijze als Psalm 57 en 58 en het lied: Verdelg niet, door hem gedicht met het oog op dien tijd, toen Saul gezonden had, die zijn huis bewaren zouden, om hem te doden (1 Samuel 19: 11 vv.),

De gebeurtenis, waarop dit opschrift betrekking heeft, vormde het begin van David’s langdurige vlucht voor Saul, op welke bij ontelbare gevaren door te staan en naamloos lijden te verdragen had; het is dus zeer verklaarbaar, dat hij het aandenken daaraan door enen bijzonderen Psalm vereeuwigd heeft, den eersten in de rij van die uit den tijd van Sauls vervolgen (uitgezonderd Psalm 5, die van nog vroegeren tijd is).

2.

I. Vs. 2-10. In groot levensgevaar, door loerende vijanden rondom omgeven, bidt David God om redding en bijstand, daar hij zich toch bewust is, dat hij niet schuldig is aan hetgeen waar omtrent men hem belastert. Terwijl hij vervolgens de woeste boosheid der tegenstanders nader uiteenzet, herinnert hij den Heere, dat Hij als de Almachtige en als Israël's Verbonds-God, zulke boosheid niet ongestraft onder Zijn volk mag laten woeden, en reeds voorziet hij het komen van het gericht over deze goddelozen.

2. Red mij van mijne vijanden, o mijn God! stel mij in een hoog vertrek,
1) dat onbereikbaar is voor degenen, die tegen mij opstaan om mij te doden.

1) David is van alle zijden besloten, maar de weg naar en van omhoog is nog voor hem open. Hij kan nog opzien naar zijn God in den hemel, en die God kan hem nog optrekken en hem op een hoogte stellen boven het bereik zijner vijanden. Daarom bidt hij: "Stel mij in een hoog vertrek." Vs. 10 noemt hij God zelf zijn hoog vertrek, op andere plaatsen spreekt hij van een hoge rots en van een burcht. Hij bidt in de taal van een krijgsman, maar van een gelovigen krijgsman, daar hij den Heere der heirscharen tot zijn Oversten Leidsman heeft..

3. Red mij van de werkers der ongerechtigheid, en verlos mij van de mannen des bloeds, van die bloeddorstige goddelozen, die overal op mij loeren.

4. Want zie, zij leggen mijner ziel lagen, op een gunstig ogenblik wachtende, om mij den doodstoot toe te kunnen brengen; sterken, overmoedigen rotten zich, verzamelen zich tegen mij, zonder mijne overtredingniet van wege misdaad van mijne zijde, en zonder mijne zonden, o HEERE! Gij weet het, ik deed hun geen leed, en nu ben ik tegenover hun macht zwak en weerloos, zodat ik zeker in hun hand zal vallen, wanneer Gij U niet over mij ontfermt.

5. Zij lopen, vallen op mij aan, en bereiden zich, maken zich gereed om mij te doen vallen zonder mijne misdaad, zonder enige de minste oorzaak van mijne zijde daartoe gegeven. Waak op, o Heere! van Uwen slaap want Gij schijnt mij aan mijne vijanden te hebben overgegeven (Psalm 7: 7; 44: 24), waak op mij tegemoet, mij ter hulpe, en zie toe in welk een groot gevaar ik verkeer.

6. Ja Gij, HEERE, God der heirscharen, God Israël's! ontwaak, om al deze Heidenen 1) te bezoeken, want tot deze moet ik die vijanden tellen, hoewel zij uiterlijk tot Uw volk behoren, omdat zij geheel in goddeloosheid weggezonken zijn; zijt niemand van hen genadig, dat Gij hen nog een tijd zoudt sparen; wat anders dan nieuwe goddeloosheid is er te verwachten van die onbekeerlijken, die trouwelooslijk ongerechtigheid bedrijven (Psalm 56: 8). Sela (Psalm 3: 3).

1) De dichter rekent zich tot zulk een Israël, waarvan zijne vijanden uitgesloten zijn, het ware Israël, dat in werkelijkheid Gods volk is. In de Heidenen, tegen wie de dichter Gods tussenkomst inroept, zijn de heidens gezinden in Israël mede begrepen, ten minste men kan deze opvatting uit de uitbreiding der bede afleiden..

Wij weten, dat Saul niet alleen Israëlieten, maar ook mannen van niet Israëlitische afkomst onder zijne dienaren telde. Denk aan Doëg, den Edomiet. Of hij echter dezulken op het oog heeft, is niet zeker, maar in elk geval wel degenen, die, hoewel Israëliet van geboorte, op de manier der heidenen tegen hem optraden, om hem, den van God bestemden en van God gezalfden koning van de aarde te verdoen. En waar hij nu zelf zich zo machteloos gevoelt, daar roept hij de hulpe en de kracht in van den God der legerscharen, die alleen in staat is, om hem te bevrijden van het geweld dergenen, die op zijne ziele loeren.

7. Tegen den avond, avond aan avond keren zij weer, lopen zij heen en weer, om mijn huis te bezetten en mij in den morgenstond gevangen te nemen; anderen, die het vernomen hebben, verheugen zich in mijn val, zij tieren, knorren als een hond, vergaderende zich, (Psalm 22: 17, 21), en zij gaan rondom de stad, zij lopen rond in de stad.

In Oosterse steden zijn dikwijls grote menigten honden, die gene meesters hebbende, overal ‘s nachts de straten ronddwalen, verslindende wat zij kunnen vinden, om hunnen honger te stillen..

8. Zie, zij storten overvloedig allerlei leugen en laster uit met hunnen mond; zwaarden lijn op hun lippen (Psalm 55: 22; 57: 5), en zij achten zich zelven daarbij zo veilig voor alle straf, dat zij zeggen (Psalm 10: 11, 13; 94: 7): want wie hoort het 1), wie zal het aan ons wreken?

1) Hiermede zegt David, dat hij in het oog van den mens een verworpene is, iemand, die van God en mensen verlaten is. En daarom, zijne vijanden mogen als honden tegen hem huilen en tieren, hem als hun prooi beschouwen, van de mensen heeft hij geen heil en hulp te wachten. Wie hoort het, zo moet hij op menselijk standpunt klagen, maar ziet, ook nu doemt het geloof weer op, want, ja, één is er, die hoort, zijn God, zijn sterkte. En daarom zal hij op Hem nachten. In zwijgen en vertrouwen zal ook nu zijn sterkte zijn.

9. Maar Gij, HEERE! zult hen belachen (Psalm 2: 4; 37: 13); Gij zult alle heidenen, deze Israël onwaardige moordbende, bespotten, daar Gij reeds een dag der wraak hebt bepaald.

10. Tegen zijne, tegen Sauls en der zijnen sterkte, tegenover welke ik mij zelven niet beschermen kan, zal ik op U wachten, die wel weten zult wat Gij doen moet; want God is mijn hoog Vertrek, en kan mij wel bewaren.

11.

II. Vs. 11-18. Heeft David zijn oog gevestigd op den Heere in den hemel, die zijn beschermer en zijne toevlucht is, zo weet hij, en hij troost zich nu daarmee, dat God duizend mijlen tegemoet komt, die Hem ene schrede met vertrouwen en hoop tegemoet gegaan is; terwijl zijn vertrouwen versterkt wordt, vlamt zijn toorn weer op over de tegenpartijen. Hij voorspelt hun een zeer zwaar gericht, terwijl hij voor zich zelven het oog heeft op enkel reden tot bestendigen lof van God.

11. De God mijner goedertierenheid, die mij goedertieren is, zal mij voorkomen met Zijne hulp, mij verrassen met uitredding, hoewel soms Zijne hulp toeft te komen; God zal mij op mijne verspieders doen zien, daar Hij hen vernietigt, maar mij redt.

12. Dood hen niet op eens en plotseling, maar laat hen een tijdlang blijven als voorbeelden van straf, opdat mijn volk het niet vergete; doe hen omzweven 1), omzwerven door Uwe macht, en werp hen neer, Heere, ons Schild! wanneer zij eerst lang genoeg als een bewijs Uwer gerechtigheid rondgedwaald hebben.

1) David noemt God, den God zijner goedertierenheid. Alsof die God enkel goedheid is voor hem. En nu, van dien God vraagt hij, dat deze zijne vijanden niet door een plotselingen dood wegrape, maar hen ellendig om doe zwerven. Waarom? om zijn persoonlijke wraak aan hen te koelen! In genen dele! Maar opdat het volk, ook het navolgend geslacht het zou weten, dat ja, de Heere partij voor hem koos, maar bovenal, opdat de ere Gods zou worden gehandhaafd, zoals zo duidelijk uit vs. 14b blijkt. God had David gezalfd tot koning. Het was naar Gods bestel, dat hij eenmaal over Abraham's nakroost, over het geslacht van Jakob zou heersen. Deze bloedgierige vijanden zochten dit bestel te vernietigen. En daarom, opdat God zou blijken de Heerser te zijn over zijn volk, moeten deze vijanden daarom levende getuigen daarvan zijn in hun berooiden en ellendigen toestand.

13. Zij hebben die straf verdiend om de zonde huns monds, om het woord hunner lippen; en laat hen gevangen worden in hun hoogmoed; en dit om den vloek en om de leugen, die zij vertellen.

14. Verteer hen, omdat zij zo in den grond verdorven en onverbeterlijk zijn, in grimmigheid, verteer hen, dat zij er niet zijn, en laat hen weten, betoon hun door Uwe daden, dat God Heerser is in Jakob, en niet een mens, de God der gerechtigheid, en niet een goddeloze; ja, laat dit bekend worden, tot aan de einden der aarde. Sela (Psalm 3: 3).

15. Laat hen dan, gelijk zij het deden tegen mij, nu ook tot straf hunner misdaden tegen den avond wederkeren, rondlopen, laat hen tieren als een hond, en rondom de stad gaan; maak hen gelijk aan zulk een troep rondzwervende en hongerige honden.

16. Laat hen zelfs omzweven, omzwerven om spijs, en laat hen vernachten, al zijn zij niet verzadigd (liever: laat hen vernachten zonder verzadigd te zijn).

17. Maar ik zal Uwe sterkte zingen, en des morgens Uwe goedertierenheid vrolijk roemen, omdat Gij mij een hoog Vertrek zijt geweest en ene Toevlucht, ten dage als mij bang was.

1) De morgen was de tijd van David's ontkomen geweest, elke morgen zou hij voortaan aan de gedachtenis daarvan toewijden..

David's ziele is geheel ingenomen en vervuld met Gods goedertierenheid, en kan geen woorden vinden, om Zijn lof te vermelden. Hij vreest geen gevaar meer, en ziet geen

vijanden, het geloof heeft alleen een oog voor ‘s Heren goedertierenheid, die zijn hoog vertrek, sterkte en toevlucht geweest is..

18. Van U, o mijne Sterkte! zal ik psalmzingen: want God is mijn hoog Vertrek, de God mijner goedertierenheid.

Deze gehele krachtige rede ontvouwt dat gerechtelijk besturen Gods over Zijne vijanden, dat David’s lust was. In sterk geloofsvertrouwen wisselt hij de bede af met profetie. Men staat verwonderd, hoe een mensenkind zo iets kan uitspreken met de volkomen zekerheid van een vonnis Gods, alsof hij uit de hemelse rechtbank Gods kwam. Nu, de Heere verwaardigt Zijne knechten onder het rijke licht van Zijnen Geest met zulke profetische blikken en geeft hun, gelijk M. Boos zegt, iets van die macht, waarmee alle heiligen de wereld zullen richten. Men ziet duidelijk, dat hier zeer diepe en ver uitgestrekte blikken des Geestes zijn; wij hebben hier niets minder dan ene profetie van dat grootste voorbeeld van Gods toorn in de geschiedenis der wereld, van de verwerping van Zijn volk Israël. De op den voorgrond staande openbaring van het gericht over David’s vijanden geeft daartoe op dezelfde wijze de aanleiding als David’s geschiedenis die van David’s Zoon in een voorbeeld afschaduwt..

De Christelijke verklaring heeft van oude tijden af er opmerkzaam op gemaakt, dat de inhoud van vs. 12, even als die van vs. 7 en 15 vv. bij de Joden tot vervulling is gekomen: "Zij zijn in alle landen verstrooid en moeten allen Christenen voor de ogen staan en gaan, tot een levend getuigenis, dat zij den waren Messias, den Heiland der wereld gekruisigd hebben; daarom, wanneer gij enen Jood ziet, denkt aan deze spreuk".

Bij David heeft de verdrukking een vreedzame vrucht der gerechtigheid uitgewerkt. Zijn geloof is beproefd, maar niet bezweken. Zijn klagen lost zich op in een blijden roem over de goedertierenheid des Heren.

PSALM 60.

GEBED OM ISRAËL’S VOORSPOED.

1. Een gouden kleinood (Psalm 16: 1) van David, tot lering, bestemd om door het volk als krijslied van buiten geleerd te worden (2 Samuel 1: 18. Deuteronomium 31: 19), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1),op Schûsan E’duth, op de wijze van het lied: lelie der getuigenis (Psalm 45: 1).

Onze Psalm is de meest krijgszuchtige onder alle Psalmen; hij is een lied bij de oefening in de wapenen, dat ten doel had de vaderlandslievende krijgslust hij de jonge mannen, die zich oefenden, te ontvlammen en te heiligen..

2. Het werd door David gemaakt, als hij gevochten had met de Syriërs van Mesopotamië (2 Samuel 8: 6), en met de Syriërs van Zoba, onder wiens opperheerschappij toen de Syriërs van in Mesopotamië stonden (2 Samuel 10: 16, 19). en Joab na de overwinning dezer vijanden wederkwam, om nu met het hoofdleger tegen den anderen vijand, die intussen in het Joodse

land gevallen was, en daar groot onheil veroorzaakt had (Psalm 44: 1), te kunnen optrekken, en toen hij de Edomieten sloeg door zijnen broeder Abisaï, die met zijne legerafdeling vooruitgesneld was (1 Kronieken 18: 12), in het Zoutdal, twaalf duizend 1).

1) Joab versloeg er 12000 en Abisaï 6000. Hier wordt alleen van de verslagenen van Joab gesproken, terwijl in 2 Samuel 8: 13 het gehele getal der verslagenen wordt genoemd.

Is, gelijk wij in de opmerking bij Psalm 44: 1 gezegd hebben, de Psalm aanstonds bij het eerste aanbreken van den morgen na de diepe duisternis van den middernacht aangeheven, zo denke men zich als het geschiedkundig standpunt des dichters, ongeveer den tijd, toen Joab met het hoofdleger in Edom inrukte, nadat Abisaï met Zijne afdeling den Edomieten reeds ene nederlaag had veroorzaakt, om alle de wapenen dragende manschappen daar uit te roeien, en aan de heerschappij van het erfelijk koningsgeslacht een einde te maken. (1 Koningen 11: 15 vv.).

3.

I. Vs. 3-7. Het lied begint met de klaagt over den ontstanen nood en met de bede om ontheffing daarvan, terwijl de klacht verzacht wordt door de overtuiging dat er reeds hulp nadert, bidt de dichter om voortgang met het begonnen werk der verlossing, omdat de nood zo groot is, en van wege de verhouding waarin Israël tot God staat.

3. O God! Gij had ons, toen, wij zulk ene zware nederlaag van de Edomieten leden (zie Psalm 44 Inleiding), verstoten; Gij had ons gescheurd 1), gelijk een muur zodat Het land bloot en open ligt voor den vijand; Gij zijt, gelijk Gij in die nederlaag betuigde, toornig geweest; keer weer tot ons, gelijk Gij daarmee reeds begonnen zijt, gelijk wij zien in de overwinning der Syriërs en in het voorlopig teruggedrongen worden der Edomieten.

1) In de beide geschiedverhalen (2 Samuel 8 en 1 Kronieken 18) wordt alleen van de behaalde overwinning gesproken; hier zien wij, dat zij zijn voorafgegaan van afwisselende oorlogskansen, die menigwerf zeer hachelijk waren, zodat zelfs een deel des lands den vijanden in handen gevallen was, en overal schrik en beroering was verspreid, ‘t geen door de woorden gescheurd, geschut, gespleten in dit en in het volgend vers wordt aangeduid..

David vergelijkt hier den toestand, waarin hij met zijn volk verkeerd heeft, bij een doorgebroken muur, en daarna bij een stad, die open en bloot voor den vijand ligt. En dit schrijft hij niet toe aan de macht des vijands, want hij weet het, dat vijanden niet meer vermogen dan God hen toelaat. Daarom vat hij het op als een daad Gods, om David en zijn volk te beproeven, en zo te beproeven, dat zij het later moeten erkennen, dat de overwinning alleen Godes is.

Het beeld van den muur zet hij voort in het volgende vers.

4. Gij hebt het land geschud, Gij hebt het gespleten, want zo groot is de verwoesting door de vijanden aangericht, alsof ene aardbeving alles omvergeworpen had; genees nu zijne breuken, de breuken des lands, want het wankelt, het neigt ten val.

5. Wij hebben reden om U alzo te bidden, want Gij hebt Uwen volke eens harde zaak doen zien; Gij hebt ons een bitteren lijdenskelk aangeboden, ons gedrenkt met zwijmelwijn, met wijn der beroering.

Volgens ene beeldspraak, die veelvuldig in de Schrift voorkomt, betekent de beker zoveel als het lot, dat aan enig mens beschoren wordt. Dit beeld komt daarom in een goeden zin (Psalm 16: 5), maar nog meer in een ongunstigen voor, en wel bij de profeten als een beker vol bedwelmenden wijn, die hem, die ze drinkt, in het verderf doet lopen b.v. Jes. 51: 17, 22 vgl. Psalm 75: 9. MATTHEUS. 20: 22, 26: 39..

Zo doet het ware Israël, dat uit den Geest geboren is. Al het ongeluk, dat het wedervaart, erkent het niet alleen als van den Heere bestuurd, maar het ziet er een teken in van Zijne ongenade, gelijk ook de profeet Amos (3: 6) betuigt: "Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de Heere niet doet?" en de Heere door Jesaja (45: 7): "Ik formeer het licht en schep de duisternis; Ik maak den vrede en schep het kwaad, Ik, de Heere doe al deze dingen." Hoe dikwijls wordt daarentegen, voornamelijk bij politieke stormen en in oorlogstijden, het hart der mensen, ook dat van ongelovige Christenen, tot vrees of tot vertrouwen door menselijk gepraat omgeleid en hangt het dikwijls meer aan courantenartikelen dan aan hetgeen God in het heiligdom spreekt, Israël erkent daarentegen hier niet alleen als oorzaak van zijn ellendigen toestand, dat de Heere het in toorn verstoten heeft, maar ziet ook de werking van dezen toorn in zijn eigen toestand, in zijne volledige onmacht en hulpeloosheid, zodat het aan zich zelven toescheen iemand te zijn, die, door een zwijmelwijn dronken geworden, waggelde als een, die zich zelven niet meer machtig was. Ja, wat zijn wij, als de Heere Zijne hand van ons aftrekt!.

6. Maar nu hebt Gij degenen, die U vrezen, in de ons reeds geschonkene overwinning ene banier gegeven, om die op te werpen 1), van wege de waarheid 2). Sela; pauze in welke de muziek Israël’s goed recht tegenover de vijanden nog sterker zoekt uit te drukken.

1) Wanneer een leger in den strijd zich in gevaar bevindt en enigermate verstrooid raakt, verzamelt de veldheer aan een gunstig oord verse en uitgelezene troepen; daar richt hij ene banier op, en op dat punt verenigt zich het ganse heir, om in enen nieuwen aanval den slag te winnen..

2) Psalm 44 is als een commentaar op dit "vanwege de waarheid," waarin zich kort en bondig het bewustzijn van het uitverkoren volk omtrent zijne roeping voor de wereld uitspreekt. Israël acht zijnen strijd tegen de heidenen, even als nu tegen Edom, een zich verheffen voor de waarheid..

7. Opdat Uwe beminden, de leden van het U zo dierbaar volk (Jes. 43: 4) van hun tegenwoordigen druk zouden bevrijd worden, zo geef, o Heere! heil door Uwe rechterhand, die sterk genoeg is om wonderen te doen (Psalm 45: 5), en verhoor ons (Psalm 108: 7 vv.).

Van deze plaats af vormt onze Psalm het tweede gedeelte van Psalm 108, welks eerste deel uit Psalm 57: 8 vv. genomen is. Zulk een uit andere liederen samengesteld lied, noemt men een Cento..

8.

II. Vs. 8-10. De zanger herinnert zich ene Godsspraak, die hem ten deel is geworden; en hen het vrije onbetwistbare bezit van het heilige land, zowel als de overwinning over de naburige volken Moab, Edom en de Filistijnen verzekert; op grond van dit woord van God, dat slechts ene bevestiging is van het aan het volk beloofde (Genesis 49. Numeri 23 en 24. Deuteronomium 33) en een overdragen op David's koningschap, verheugt hij zich als een, die van zijne overwinning ontwijfelbaar zeker is.

8. God heeft gesproken in Zijn heiligdom 1); Hij heeft mij ene belofte gegeven, voor welker vervulling Zijne heiligheid mij borg is; dies zal ik van vreugde opspringen, als ware zij reeds vervuld; ik zal over dat mij toebehorend gebied vrij regeren; ik zal Sichem, in het midden van het Westjordaanland (Genesis 12: 6; 33: 18. Deuteronomium 11: 31 Jozua 8: 33) delen, en het dal van Sukkoth, in het Oostjordaanland (Genesis 33: 17. Jozua 13: 27. Richteren 8: 4 vv.), zal ik afmeten 2).

1) De grootste belofte in 2 Samuel 7: 9 vv. is wel genoegzaam, om de zekerheid, waarmee David zich in het vrije en vaste bezit van het land weet, en zich reeds meester acht van de naburige volken, voor wie zij zich moeten buigen, te wettigen; misschien is vs. 8-10 slechts ene dichterlijke Reproductie van deze; het is ook mogelijk, dat in dien tijd, toen Edom het prijsgegevene Juda bedreigde, David van den Hogepriester door middel van de Uriem en Thummin ene Godsspraak ontving, die hem van het onbetwistbaar bezit van het heilige land en van de opperheerschappij over de nabij wonende volken verzekerde..

2) Deze uitdrukkingen betekenen wel in het algemeen de vrije dispositie; de keuze wordt echter daar, uit slechts verklaard, dat het volk, in welks naam David spreekt, tot het tijdpunt teruggaat, toen de belofte gegeven werd (Jozua 13: 7; 18: 5)..

9. Gilead, zo mag ik spreken, van mijn onbetwistbaar eigendomsrecht zeker, is mijn, en Manasse, gelijk Gilead aan gindse zijde van den Jordaan gelegen, vroeger het gebied van Og, den koning van Basan, omvattende (Deuteronomium 3: 10 vv. Numeri 32: 1 vv.), is mijn, en Efraïm het noordelijke land aan deze zijde van den Jordaan, is de sterkte mijns hoofds, is als een beschermende helper Juda, het zuidelijke land, is mijn wetgever, het heeft den heerschersstaf (Genesis 49: 10. Numeri 21: 18).

10. De vijanden van mijn land kunnen mij niets ontnemen, maar moeten zich aan mij onderwerpen. Moab, aan de zuidoostzijde der Dode Zee (Numeri 21: 11) is mijn waspot 1), is tot smadelijke onderdanigheid onder mij bestemd; op Edom, ten zuiden van de Dode Zee (Numeri 20: 17) zal ik mijn schoen werpen 2), hem zal ik als den geringsten slaaf bij het uittrekken mijn voetzool toewerpen. Juich over mij, mij als uwen heer en koning erkennende,

o gij inwoners van Palestina (liever: van Filistaea, het land aan de zuidkust der Middellandse zee, Jozua 13: 2)!

1) Den Perzischen koning werd in het veld en op reis door een hoog dienaar een wasbekken nagedragen. Moab, zegt de Psalmist, wacht hem niet slechts met het wasbekken op, maar dient zelfs als zodanig..

2) Wanneer men, van plan de voeten te wassen, zijne uitgetrokkene schoenen iemand toewerpt, opdat hij die berge of reinige, zo is deze niet iemand, dien men behoeft te ontzien, maar de geringste slaaf (vgl. MATTHEUS. 3: 11. Hand. 13: 25)..

11.

III. Vs. 11-14. Terwijl David nu zijner blik voorwaarts richt op den krijgstocht van zijn leger tegen de Edomieten, weet hij, dat dezelfde God, die zijn aangezicht in een ogenblik van toorn een weinig van Israël verborgen heeft (Jes. 54: 8), en het land door deze boze vijanden zo kwalijk heeft laten verwoesten, nu met zijn leger uittrekt en als overwinnaar hem voorgaat. Met Hem alleen zal dan de krijgstocht geschieden, zonder dat hij menselijke bondgenootschap behoeft. Edoms hoofdstad zal vallen, hoe oninneembaar die ook schijne (Obadja 1: 3 vv). Edoms volk zal onder de voeten worden getreden, zo zeker als in Gods raad zijne onderwerping onder Israël bepaald is.

11. Wie, daar ik een zo vast woord van God heb, zal mij, nu het te doen is om zulk ene gehele vernietiging der vijanden, die ons zoveel leeds bereid hebben (vs. 3 vv.), wie zal mij voeren in ene vaste stad, gelijk Petra, de in rotsen uitgehouwen hoofdstad der Edomieten (Numeri 20: 17), ene zodanige is, die wegens die bijzondere ligging niet schijnt te kunnen veroverd worden (2 Koningen 14: 7)? Wie zal mij leiden tot in Edom, opdat ik ook daar teweegbrenge, wat van dat land (vs. 10) gezegd is?

Met het doel van in bezitneming voor ogen gaat hij nu verder voort en zegt, dat hij het overige van God verwacht, ook dat hij, na de bezittingen der vijanden genomen te hebben, de overwinning volkomen heeft behaald. Want dewijl niet velen zich hevig verzetten, kon het schijnen, alsof hij voor den tijd had gejubeld. Maar dewijl God beloofd had, dat alle mededingende volken onder zijn macht en heerschappij zouden gebracht worden, zo besluit hij, dat er nog enige moeilijkheid en gevaar overbleef. Wanneer God hem voorging, zou hij onbekommerd voortgaan, wetende dat de uitkomst ontwijfelbaar zeker was. Onder de sterke stad hebben sommigen verstaan Rabath, de heerlijkheid van de Moabieten. Maar anderen leren meer juist, dat hier het enkelvoud staat voor het meervoud, en dat David onbepaald heeft gesproken van de steden der vijanden, waaruit zij besloten hadden, volstrekt niet te wijken, dewijl zij er op vertrouwden als op een veilig toevluchtsoord. Doch zelf bidt hij, dat God hem tot een leidsman zij, om die te bemachtigen, zodat Hij in den veldslag de overwinning bevordere..

12. Zult Gij het niet zijn, o God! die ons, gelijk dit het geval was, toen de vijanden ons beangstigden, om onze zonden verstoten had, en voor wie wij (Psalm 44: 10) zo weemoedig moesten klagen, omdat Gij niet uittoogt, o God met onze heirkrachten?

Wie Gods woord en belofte voor zich heeft, dien mogen alle daartegen strijdende ervaringen in zijne hoop op zegen niet doen wankelen; zij mogen voor hem slechts geloofsbeproevingen zijn. Alle tegenstand zij slechts voor hem als ene lichte wolk, door welke de zon des heils zeker op den juisten tijd zal doorbreken..

13. Zeker! Gij zult met ons gaan, daar Gij U van Uwen toorn hebt afgekeerd, en nu wij weten, dat Gij die breuke weer wilt helen, (vs. 3, 4) bidden wij met vol geloofsvertrouwen: Geef Gij ons hulp uit de benauwdheid, dat wij van onze verdrukkers verlost worden (vs. 7), want ‘s mensen heil is ijdelheid 1) gelijk wij onlangs nog aan de Syriërs van Mesopotamië en van Zoba gezien hebben, die, ondanks hun wederkerige verbintenis voor ons moesten bukken, en zo willen ook wij in den strijd, die ons wacht, ons niet bekommeren, of wij bondgenoten hebben of niet.

1) In dit vers wordt ons de aard van het ware geloof getoond. David gelooft, dat hij bij niemand, dan bij God, hulpe en uitkomst had te verwachten. Maar ook, dat God uitkomst kan, en wat alles afdoet, zal geven. En daarom neemt hij vertrouwend de toevlucht tot zijn God, maar door en in het geloof is hij ook van de overwinning zeker. Want zegt hij: In God zullen wij kloeke daden doen. Door het geloof bezit hij reeds in beginsel waarom hij smeekt. En daarom is David ook in dezen Psalm, waarin hij als smekeling voor zijn God ligt, waarlijk een grote in Israël, een held, die uit zwakheid krachten heeft verkregen.

14. In God, in bondgenootschap met Hem, zullen wij kloeke daden doen (Psalm 18: 30) en Hij zal, gelijk Hij lang te voren (Numeri 24: 18) ons heeft laten verzekeren, en reeds in Psalm 44: 6 uitgesproken is, onze wederpartijders vertreden (vgl. de vervulling 2 Samuel 8: 14).

Uit dit kostelijk versje leren wij de ware wijze van oorlogvoeren tegen allen, tegen in- en uitwendige vijanden, ja de ware handelwijze in het rijk Gods in ‘t algemeen, zo als dan ook Zinzendorf, een der gezegendste bouwlieden in het Godsrijk (geb. 1700+1760) dit woordje: "In God zullen wij kloeke daden doen," tot zijn Symbolum (zijne lievelingsspreuk) gekozen had..

PSALM 61.

GEBED VOOR DE OVERHEID, DAT GOD HAAR STERKE TOREN ZIJ.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), voor den opperzangmeester, op de Neginôth, onder geleide van snaarinstrumenten voor te dragen (1 Kronieken 25: 31).

Even als in den vorigen Psalm, laat David weer om zijne leger uittrekken in den strijd tegen enen gevaarlijken vijand, en wil hem door zijn gebed de overwinning, doen verkrijgen; doch Edom is niet, gelijk daar, de vijand, wiens overtreding het aangaat, maar de waar aan

Absalom's opstandelingen; standplaats er gemoedsstemming, op en in welke de Psalm gedicht is, en op of in welke wij ons moeten verplaatsen, om te verstaan, wat gezegd is, werden reeds bij 2 Samuel 18: 5 nader verklaard.

2.

I. Vs. 2-5. In den groten angst, waarmee zijn hart als omfloerst is, roept David tot den Heere, en vraagt hij om genadige verhoring zijner gebeden; zijn verlangen is echter dit, dat God hem met vasten tred daar geleide, waar hij aan alle gevaren ontkomen, vasten grond onder zijne voeten heeft. Heeft nu God zich reeds vroeger betoond een veilig toevluchtsoord voor hem te zijn, een sterke toren, die alle aanvallen der vijanden trotseert, zo kan hij reeds nu met zekerheid vertrouwen, dat hij spoedig weer in zijn land, waarnaar het verlangen zijns harten uitgaat, zijn zal, om nooit weer daaruit verdreven te worden.

2. O God! hoor mijn geschrei, dat ik in grote ellende klagende tot u opzend; merk op mijn gebed om hulp en redding.

3. Van het einde des lands 1), d.i. van Uw aangezicht verbannen en naar een uitersten hoek des lands gejaagd, roep ik tot U, als mijn hart overstelpt is, in een toestand, dat ik van smart overkropt ben; leid mij op enen rotssteen, op welken ik veilig en geborgen ben (Psalm 40: 3), en die mij te hoog zou zijn, dien ik door eigen kracht niet kan beklimmen.

1) Wanneer men van zijne woning verwijderd is, of afgescheiden van de woonplaats van God, wordt de geografisch weinig betekenende afstand onmetelijk groot..

David heeft de opstandelingen reeds verslagen. De Heere heeft hem verhoord, uit de benauwdheid van overwonnen te worden, door het leger zijns zoons, maar hij vertoeft nog altijd in het Overjordaanse, in het land van Gilead. En daarom spreekt hij van het einde des lands. Maar, al is hij nu aanvankelijk gered, daarom zijn alle zwarigheden nog niet voorbij. Hij is nog niet in Jeruzalem, hij zit nog niet op zijn troon. En in die stad en op dien troon komt hij ook niet, dit weet hij wel, indien zijn Bonds-God niet verder hem blijft omstrengelen, met zijn machtige armen hem blijft leiden. Dit is nu zijn verzuchting in dezen Psalm. Daarom zegt hij ook, dat de rotssteen hem te hoog, d.w.z. voor eigen kracht te hoog zou zijn, dat hij zelf zonder de machtige hulp van Jehova nog verloren zou wezen. David is in zich zelven afgebroken op dit ogenblik en al zijn sterkte ontleent hij aan zijn God.

3. Van het einde des lands 1), d.i. van Uw aangezicht verbannen en naar een uitersten hoek des lands gejaagd, roep ik tot U, als mijn hart overstelpt is, in een toestand, dat ik van smart overkropt ben; leid mij op enen rotssteen, op welken ik veilig en geborgen ben (Psalm 40: 3), en die mij te hoog zou zijn, dien ik door eigen kracht niet kan beklimmen.

1) Wanneer men van zijne woning verwijderd is, of afgescheiden van de woonplaats van God, wordt de geografisch weinig betekenende afstand onmetelijk groot..

David heeft de opstandelingen reeds verslagen. De Heere heeft hem verhoord, uit de benauwdheid van overwonnen te worden, door het leger zijns zoons, maar hij vertoeft nog altijd in het Overjordaanse, in het land van Gilead. En daarom spreekt hij van het einde des lands. Maar, al is hij nu aanvankelijk gered, daarom zijn alle zwarigheden nog niet voorbij. Hij is nog niet in Jeruzalem, hij zit nog niet op zijn troon. En in die stad en op dien troon komt hij ook niet, dit weet hij wel, indien zijn Bonds-God niet verder hem blijft omstrengelen, met zijn machtige armen hem blijft leiden. Dit is nu zijn verzuchting in dezen Psalm. Daarom zegt hij ook, dat de rotssteen hem te hoog, d.w.z. voor eigen kracht te hoog zou zijn, dat hij zelf zonder de machtige hulp van Jehova nog verloren zou wezen. David is in zich zelven afgebroken op dit ogenblik en al zijn sterkte ontleent hij aan zijn God.

4. Want Gij zijt reeds zo dikwijls in mijn leven mij ene Toevlucht geweest, ene schuilplaats, waarheen ik vluchten kan, een sterke Toren voor den vijand, zodat, wanneer ik bij U ben, geen vijand mij kan doen vallen (Spreuken 18: 10. Psalm 71: 3).

5. Ik zal in Uwe hut verkeren, hoe ver ik ook uitwendig van haar verwijderd ben (Psalm 63: 2 vv.), in eeuwigheden (Psalm 23: 6; 27: 4 vv.) tijden lang; ik zal mijne toevlucht nemen in het verborgen, in de bescherming Uwer vleugelen1) (Psalm 36: 8), waar ik ij veilig en geborgen weet. Sela. (Psalm 3: 3).

1) In den tijd, toen de tabernakel nog van de ene plaats naar de andere ging, was er geen sprake van zulk een wonen in Gods huis of tent; David, die ene vaste woonplaats voor de heilige arke bereidde, heeft ook het eerste deze uitdrukking van liefdevolle gemeenschap met den God der openbaring geschapen. In Psalmen uit Sauls tijd vindt men nog niets dergelijks..

David is dus er van verzekerd, dat hij weer Jeruzalem zal bereiken. Hij houdt zich hier vast aan de beloften des Verbonds, en daarom aan de Onveranderlijkheid en het Alvermogen Gods. God heeft met hem een vast Verbond gemaakt. Dat Verbond wankelt niet, wordt niet teniet gemaakt, door zijn zonde. Het genieten er van moge een tijd lang ontbroken hebben, maar hij weet het, dat zijn God geen mensenkind is, die liegen kan. En waar hij nu aanvankelijk is gered, daar heeft hij een gegronde hope voor de toekomst.

6.

II. Vs. 6-9. Voor het aan het slot der vorige afdeling uitgesproken vertrouwen, geeft David nu reden en oorzaak. God heeft zijne gebeden gehoord, die hij onder geloften gedaan heeft, en in hem aan degenen, die Zijnen naam vrezen, de door de opstandelingen ingenomen erve van het volk Gods teruggegeven; Hij heeft hem getoond; dat het noch met zijn leven, noch met zijn koningschap gedaan was, integendeel zal zich de kracht der eens door Nathan hem gegevene belofte nu recht werkzaam betonen. Terwijl hij zich daar een koning gevoelt, wiens jaren steeds voortduren, als die des Heren zelven (Psalm 102: 25), kan ook zijn betalen der geloften geen ander zijn, dan een lofgezang zonder ophouden.

6. Want -en dat is de reden, waarom ik mij met een eeuwig wonen in Uwe hut vertroosten mag-Gij, o God! hebt gehoord naar mijne met geloften

1) verbondene gebeden (vgl. Genesis 28: 20 vv.); Gij hebt mij gegeven de erfenis dergenen, die Uwen naam vrezen 2); Gij hebt mij verhoord, en aan Uwe gelovige dienaren het hun alleen toekomend erfland teruggeven, dat de opstandelingen zich wederrechterlijk hadden toegeëigend.

1) De vrijwillige gelofte, die in nood en gevaar of bij de begeerte naar enig gewenst goed den Heere gedaan werd, was voor den waren Israëliet geen koopprijs, om God tot verhoring en redding te bewegen, maar de uiting, de betuiging van zijne dankbaarheid, waartoe hij zich als bij voorbaat aan den Heere verbond. Gelijk Jakob, Jeftha en Hanna (Genesis 28: 20. Richteren 11: 30-31. 1 Samuel 1: 11), zo had ook David, onder zijn geschrei den Heere gebeden, en Hem gelofte gedaan.

Waarin de geloften bestaan hebben, wat David den Heere beloofd heeft, spreekt hij niet stellig uit, het schijnt evenwel niet enige stoffelijke gave geweest te zijn, die hem boven alles dierbaar was, maar veeleer, dat hij zich plechtig voor den Heere verbonden heeft, Hem alleen met gehele toewijding van zijn ganse hart en al zijne kracht, al de overige dagen zijns levens te dienen. Zie vs. 9..

2) God heeft Zich aan David's zijde gesteld; het land van Israël is hun weer ontrukt, wie het niet toebehoorde en er begint nu een nieuw tijdperk in de regering van zijnen wettigen koning..

7. Gij zult dagen tot des konings 1) dagen toedoen, zijn huis bestendig doen blijven; zijne jaren, al is het ook niet van zijn persoonlijk aanzijn, toch die van de heerschappij van zijn geslacht, zullen zijn als van geslacht tot geslacht.

1) Waar David hier zegt: Gij zult dagen tot des konings dagen toedoen, daar spreekt hij dien wens uit voor het koningschap. De kroon was hem voor een wijle ontrukt, maar God had hem de kroon teruggegeven. En nu bidt hij, dat God Zijne belofte vervulle, dat zijn geslacht erfelijk op den troon zitte. Ja, zijn bidden is een gelovig verwachten.

Wat het woord eeuwiglijk betreft, dit wordt in de H. Schrift wel dikwijls genomen voor, zonder einde. En die betekenis heeft het ook hier wel, maar toch geeft David hier een gezicht op het Koningschap van den Messias. Hij weet het, hij profeteert het hier zo duidelijk mogelijk, die wie uit hem voortkomen zou, wat het vlees aangaat, Koning zal zijn tot in eeuwigheid-

8. Hij zal eeuwiglijk voor Gods aangezicht zitten op den hem bestemden troon, gelijk hem in 2 Samuel 7: 12 vv. beloofd is; bereid goedertierenheid en waarheid, dat zij hem behoeden1); zend hem die als beschermengel toe (Psalm 40: 12; 57: 4. Spreuken 20: 28).

1) Een tweede bede volgt, dat God de goedertierenheid en waarheid bereide, om den koning te beschermen en te bewaken, waarom ook de zin een dubbele is. Dewijl de goedertierenheid en waarheid, de ware stutten zijn der regeringen, was het volstrekt niet ongerijmd, dat David voor zich vraagt, den geest der zachtmoedigheid, of goedertierenheid, of onbaatzuchtigheid,

opdat hij daardoor in zijne regering werd bevestigd. Mij echter komt noch een andere betekenis meer gepast voor, dat God, om den koning te bewaken, met Zijne goedheid en waarheid hem omringde. Want het woord in den grondtekst betekent niet alleen bezielen, maar ook zich aan het hoofd stellen of strijden, alsof hij gezegd heeft, dat de getrouwe bewaking van Zijn Rijk met vertrouwen lag besloten in het medelijden Gods alleen. Hoe het echter ook zij, hij toont hier, dat het Gods bestelling is, de middelen te verordenen, waarmee Hij de Zijnen beschermt..

9. Zo zal ik, in mijne nakomelingen, die ik als één met mij beschouw, tot op de laatste geslachten voortlevende, Uwen naam psalmzingen in eeuwigheid, opdat ik mijne geloften, die ik bij mijne gebeden voegde (vs. 6), betale, dag bij dag, den enen dag zowel als den anderen.

Zo zeker als de belofte in 2 Samuel 7 in Christus het toppunt van vervulling gevonden heeft, heeft de Psalm nog heden zijne volle betekenis; overal, waar het rijk van Christus in gevaar is, kunnen wij onder anderen den Heere ook met den zanger bij dat zijn woord vasthouden..

Vernieuwde ervaring van Gods genade en waarheid jegens Zijn volk in Christus is de voornaamste reden van onze vreugde in Hem en van onze lof voor Hem.

Zo kan de vrome vriend van God, zelfs in donkere bange dagen, vrolijk in den Heere zijn en vaststaan in God. Als wij slechts in zijne gunst mogen delen, door Zijnen Geest met geloofslicht worden bestraald, en op Zijn eigen wens en woord en toezeggingen aangaan, dan feilt de uitkomst niet..

PSALM 62.

BESTENDIGE VERTROOSTING TEGEN DE VIJANDEN.

1. Een Psalm van, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1) over Jedûthun, het hoofd van een der Levitische zangkoren (1 Kronieken 25: 30).

Zagen wij, hoe David in Psalm 39, dien hij eveneens voor Jedûthun bestemde, bij het begin van het door Absalom’s opstand hem overgekomen lijden (2 Samuel 16: 23) van fatalistische resignatie (onderwerping aan het noodlot) tot ene van God verwerkte stille overgave kwam, zo openbaart hij hier aanstonds een hart, dat in God rust vond, hij bevestigt zich in die gemoedsstemming en nodigt ook anderen zich vol vertrouwen aan den enigen Helper over te geven. Terwijl hij nu tegelijk waarschuwt tegen alle vals vertrouwen, wordt het thema van den Psalm: "God is ons ene toevlucht. -De mens is lichter dan ijdelheid." Het is gelijk iemand opmerkt: "Daar de profeet zich bijzonder gezegend gevoelde met dat gedeelte der godzaligheid, dat in plerophorie (gerustheid des geloofs) bestaat, wilde hij een gedenkteken van zijne gemoedsstemming stichten om de lezers door zijn voorbeeld tot dezelfde deugd op te wekken..

Waarom deze Psalm niet dadelijk aan Psalm 39 aangesloten is, tot welken hij toch in zo nauwe betrekking staat, op die vraag antwoorden wij reeds in de inleiding tot dien Psalm. Nu

hem zijne plaats in het tweede Psalmboek was aangewezen, kon hij geen beteren voorganger vinden dan den 61sten Psalm. Is het daar (Vs. 4): Gij zijt mij ene toevlucht geweest, een sterke toren voor den. vijand; " zo horen wij hier (vs. 8 en 9): "God is de rotssteen mijner sterkte, mijne toevlucht is in, God. God is ene toevlucht." Was daar sprake van het betalen der geloften, door de gelovigen (Vs. 9), ook hier wordt van God gezegd, dat ook Hij betaalt (Vs. 13): "Gij zult een iegelijk vergelden naar zijn werk."

2.

I. Vs. 2-5. Duidelijk aan het begin openbaart David zijne stille aan God overgegevene gemoedsstemming tegenover de vele vijanden, die allen op hem, één enkel man instormen, en zijn volledigen ondergang bedoelen. In die stilte tot God, weet hij echter ook, welk een machtigen Helper hij in Hem heeft, en houdt hij zich verzekerd, dat, zo het al bij hem tot vallen zou komen, God hem toch niet zou laten liggen.

2. Immers 1) is mijne ziel stil 2) tot God; zij heeft zich stil overgegeven aan Gods leiding, zonder eigen willen en werken; van Hem is mijn heil 3).

1) Tot de eigenaardigheden van dezen Psalm behoort het zes malen wederkeren van het woord, Ka (vs. 2,3,5,6,7,10), bij ons vertaald door: "immers," de Wette door "ja en; " bij anderen door: waarlijk; " (G). ook in Ps 39 vindt men het vier malen (vs. 6,7,7,12). In de Duitse vertaling is het geheel onvertaald gebleven..

2) Stil tot God. Hoe geheel anders klinkt dit stil zijn als in Psalm 39. Hier is het het stil zijn des geloofs, het zich gelovig toevertrouwen aan zijn Verbonds-God, het stil berusten in Zijn beleid en het gelovig kinderlijk verwachten van Hem, van al Zijn heil.

3) Gods besturen is dikwijls verborgen, maar gelijk Hij in stilte werkt, zo moeten wij in de stilte op Hem wachten. Deze stilheid der ziel bevordert het werk Gods voor ons. (Jes. 30: 15)..

3. Immers is Hij (Ja, Hij is) mijn Rotssteen en mijn Heil (Psalm 28: 1), mijn hoog Vertrek 1), mijn burg (Psalm 18: 3); ik zal niet grotelijks wankelen, zodat ik voor een gehelen val zou te vrezen hebben; een klein onheil moge mij treffen, ik zal niet geheel te gronde gaan.

1) De reden waarom hij God met zovele bijnamen noemt, is deze, dat hij met even zovele schilden de aanvallen van den satan wil ontvangen en terugdrijven..

In ons vers en in het vorige ziet men duidelijk, waarom Elohiem en niet Jahwe genoemd is, de Psalmist stelt God tegenover al het aardse en menselijke (vs. 10 en 11), zodat de meest algemene naam van God de meest gepaste is..

4. Hoelang zult gijlieden, mijne zo talrijke tegenstanders,kwaad aanstichten tegen een man? Gij allen zult gedood worden; gij zult zijn als een ingebogen wand, een aangestoten muur 1). Het kwaad tegen mij gedacht zal op uw eigen hoofd wederkeren, hoewel gij in ere zijt, zijt gij gelijk een wankelende muur, die straks nedervalt. (Jes. 30: 13).

1) Anderen vertalen: Hoelang zult gij aanstormen op een man. Afbreken gij allen als ene gebogen wand, een omgestoten wand? David vraagt dit op enigszins sarcastische wijze, hoelang zij zullen voortgaan met hem, dien zij dan toch als een omgebogen wand beschouwen, te vervolgen en te benauwen. Houdt men de gewone vertaling, dan voorspelt David hier, dat al hun pogen niets zal baten, dewijl zij straks zullen merken, dat zij zelf zullen vergaan. In elk geval zegt David hen hier, dat al hun drijven een vruchteloos drijven zal zijn-

5. Zij, deze zo talrijk aanstormende vijanden, raadslagen slechts zoals Achitófel, om hem van zijne hoogheid, van zijnen troon, te verstoten (2 Samuel 15: 14); Zij hebben behagen in leugen (Psalm 4: 3), zo diep zijn zij gezonken, dat de zonde reeds hun vreugde geworden is; met hunnen mond zegenen zij, maar met hun binnenste vloeken zij. Sela (Psalm 3: 3).

6.

II. Vs. 6-9. David verdiept zich niet te zeer in de beschouwing van hetgeen de vijanden tegen hem voornemens zijn, en van wat zij hem aandoen, opdat zij hem niet, gelijk uit zijn koninkrijk, ook uit zijnen stillen vrede verdrijven; integendeel bevestigt hij zich daarin, hij spreekt zijne eigene ziel aan, en zegt tot haar, wat hij te voren van haar gezegd heeft; hij wendt zich vervolgens tot degenen, die hem getrouw gebleven zijn, om hun kleingeloof te beschermen, roept hen op, om zich in de aan God, als den enigen Helper, met Hem te verenigen.

6. Doch of immers, om niet lang bij mijne vijanden, hun bedoelingen en listen te blijven staan, maar liever terug te keren tot hetgeen, van waar ik uitgegaan ben (vs. 2 vv.), herhaal ik: gij, o mijne ziel, zwijg Gode 1), want van Hem is mijne verwachting.

1) De dichter vermaant hier zijne ziel tot die stilheid, die hij in vv. 2 reeds haar eigendom genoemd heeft. Al het geestelijke blijft slechts levend door een voortdurend worden, door gedurige zich zelf bewuste vernieuwing.

Doch of immers. Dit woord, zoals reeds bij vs. 2 is aangetekend. In dezen Psalm zesmaal voorkomende, is de uiting van het ongeschokt vertrouwen en staat in waarheid tegenover het "maar," wat zo dikwijls in ongeloof wordt geuit. Daarom volgt ook in de volgende verzen de uiting van dit geloofsvertrouwen, opdat alle bedrukten en ter neergeslagen zielen uit zijne liefelijke ervaring moed en hope zou scheppen.

7. Hij is immers mijn rotssteen en mijn heil, mijn hoog vertrek, ik zal niet wankelen, hoezeer ook mijne tegenpartijen zich inspannen, om mij ten onder te brengen.

8. In God is mijne heil en mijn eer; de rotssteen mijner sterkte (Psalm 7: 11), mijne toevlucht is in God, in Zijn persoon 1).

1) De lofspraken, die David aan God, met betrekking tot Zijne macht tot onderhouding der Zijnen geeft, zijn even zo vele steunsels, waardoor hij zijne standvastigheid bevestigt, even zo

vele teugels, waarmee hij de lichtzinnigheid van zijn vlees in toom houdt, opdat hij in niets anders zijn heil zoeke, dan in God..

9. Vertrouw op Hem te aller tijd, ook in de allermoeielijkste toestanden, in welke, gelijk nu, alles schijnt verloren te zijn, o gij volk des Heren, die in Hem aan mij verbonden zijt; stort ulieder hart, wanneer angst en zorgen vervullen, uit voor Zijn aangezicht, even als men een vat ledigt, zodat het niets meer bevat (1 Samuel 1: 15. Psalm 142: 3. Klaagt. 2: 19. 1 Petrus 5: 7); God is ons ene toevlucht, en zal u en uwen koning weten te beschermen en te redden. Sela. (Psalm 3: 3).

Zo ras het hart door droefheid beklemd is, kunnen de gebeden den vrijen loop niet hebben. Opdat ons dus de last der verzoeking niet te zeer beknelle, zullen wij ons daardoor verlichten, dat wij bedenken, dat God onze ziekte zal te hulp komen, wanneer wij maar niet aflaten, ons leed uitgestorten in Zijn hart. Voorts, dewijl ene eigenzinnige terughouding, die schier het gemoed van allen eigen is, ten laatste zelfs tot wanhoop kan brengen, zo is deze herinnering des te heilzamer. Want al zijn allen in het nasporen van reddingsmiddelen in hun lijden ook nog zo wijs en bedrijvig, steeds dolen zij weer af op een nieuw dwaalspoor, omdat zij met voordacht het aangezicht Gods ontwijken. Zo wil dus David ons van de ons aangeborene dwaling genezen, dat wij liever onze smart verhogen en inwendig op onzen keten knagen, dan ons het hart verlichten in klacht en bede tot God..

Vergelijk Genesis 15: 3).

10.

III. Vs. 10-13. Bedekt op Absalom’s aanhang wijzende, als een waarschuwend voorbeeld, vermaant David hierom de zijnen, zich vol hoop tot God te wenden, en zich van alle valse voorwerpen van vertrouwen af te keren, van mensen en hun macht, van goederen en het recht- of onrechtvaardig bezit van deze. Dat alles is ijdel en maakt hem, die zich daaraan overgeeft, ijdel: dat verblindt en bederft hem. Daarentegen, zo betuigt David uit zijne levenservaring en uit Gods openbaring, is bij God alleen alle macht, en gelijk Hij almachtig is, zo wil Hij hem ook genadig; gelijk Hij de zijnen helpen kan, zo wil Hij hen ook helpen. Hiermede geeft de dichter aan het einde van den Psalm den sleutel op zijn zalig begin: "Mijne ziel is immers stil tot God, van Hem is mijn heil."

10. Immers zijn de gemene lieden, de geringen 1) ijdelheid (Psalm 39: 6); ijdelheid is de gunst des volks; de grote lieden a), de voornamen, de rijken (Psalm 4: 3) zijn leugen, hun gunst is bedrog; zij mogen met valse hoop vleien, zij houden hun beloften niet (Psalm 40: 5); in de weegschaal opgewogen zouden zij zamen lichter zijn dan de ijdelheid; in de weegschaal gaan zij te zamen naar boven, zij veel meer nog dan enkel damp.

1) Onder de gemene lieden zijn de geringste verstaan, onder de grote lieden de voornamen. David wil hier dus zeggen, dat op den mens, wie hij ook zijn moge, gering of aanzienlijk, niet te steunen valt. Hij is dan ook van de mensen afgebracht, om alleen op den Heere God te vertrouwen. En waar hij nu van den mens is afgebracht, daar heeft hij behoefte, om ook

anderen te waarschuwen, gelijk hij doet in het volgende vers. Want toch, zijne tegenstanders Absalom en Achitófel en wie het met hen hielden, hadden hun toevlucht genomen tot roverij. Zij waren door onderdrukking voor een ogenblik sterk geworden. Maar ziet, God had in al hun plannen geblazenen, zij hadden het ervaren, dat het vertrouwen op onderdrukking en roverij van geen waarde was geweest.

11. Vertrouwt niet op onderdrukking, noch op roverij; dat gij menen zoudt daardoor uw geluk te kunnen bevorderen; wordt niet ijdel, niet opgeblazen, als het vermogen overvloedig aanwast; en zet er het hart niet op, want het is onzeker (1 Tim. 6: 17), als een water, dat spoedig toeschiet, maar ook spoedig weer wegvloeit.

Hoe minder een mens weet, wat de Almachtige betekent, des te meer wegen Hem de mensen. David weet echter dat de geringen en de groten, van de bron van alle goed losgemaakt, niets betekenen en minder dan niets zijn. Ook goederen zijn niets, het allerminst die, welke met onrecht verworven zijn. Maar bovendien de mens mag zich niet verheffen, wanneer zijn rijkdom toeneemt. Zo echter is des werelds loop, dat hoe rijkelijker God geeft, de mensen des te meer op de gaven in plaats van op den rijken Gever vertrouwen,.

12. God heeft, van Zijne zijde, door inwendige openbaring Zijns Geestes, één ding, een woord tot mij gesproken, ik heb dit tweemaal gehoord, God heeft het mij bevestigd (Job 33: 14 vv.),dat de sterkte Godes is 1), dat Hij alleen de macht bezit over alles, wat op aarde is en alzo alles, wat zich tegen Hem stelt, vroeger of later moet te niet gaan.

1) Dergelijke waarheden zijn op zich zelf niet nieuw, maar zij worden voor ieder nieuw door ervaring. Het lijden, de droefheid stelt achter alle waarden, die wij ons verworven hebben, een vraagteken: wij bevinden, dat haar bezit slechts iets uitwendigs voor ons was, de droefheid schijnt ons alle vastheid te ontrukken. Maar te midden van haar openbaren zich de eeuwige waarheden bij een gelovig vertrouwen weer als ene inwendige bezitting en worden nu eerst door strijd verkregen, en door nieuwe, inwendige openbaring Gods bevestigd tot een onverliesbaar goed voor de gelovigen..

Of, en beter: deze twee heb ik gehoord. De dichter spreekt toch van twee dingen, nl. van de sterkte Godes en van de goedertierenheid des Heren. Deze zijn voor David de vaste en hechtste steunpilaren van zijn geloofsvertrouwen. Hij weet het, God bezit de macht over alles wat bestaat, zodat ten slotte hij zal wegdoen, die tegen Hem zich stelt en de Zijnen ter hulpe snellen, maar hij weet het ook, dat Hij niet alleen kan, maar ook wil helpen, dat de genade bij Hem, den Heere over alle dingen, is, die Zijne Almacht wil bewijzen ten gunste der Zijnen.

13. En bij dit ene woord voeg ik het tweede de goedertierenheid, o Heere! is Uwe, Gij Almachtige, zijt Uw volk genadig a); want Gij zult een iegelijk vergelden naar zijn werk, zodat de goddeloze de Uwen niet altijd verdrukken kan.

a) Job 34: 11. Spreuken 24: 12. Jer. 32: 19. Ezechiël. 7: 27; 33: 20. MATTHEUS. 16: 27. Rom. 2: 6. 2 Kor. 5: 10. Efeze 6: 8. Kol. 3: 25. 1 Petrus 1: 17. Openbaring 22: 12.

Aan het woord van Gods macht voegt David nog deze voor de Zijnen zo troostvolle bijzondere bepaling. Hij wendt Zijne macht daartoe aan, om de Zijnen te belonen voor hun trouw, Zijne liefde en genade is hier niet zozeer die goedheid, die Hij den onwaardigen bewijst, als het welbehagen, dat Hij den getrouwen toont..

PSALM 63.

GEBED OM DE WARE GODSVRUCHT.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), door hem vervaardigd met het oog op den tijd, toen hij door Absalom vervolgd werd, als hij was in de a) woestijn van Juda, aan den Jordaan (2 Samuel 16: 14).

a) 1 Samuel 22: 5; 23: 14,15.

2.

Wij hebben hier, zegt Delitzsch, het Davidische origineel, of het zijstuk voor de tweetal Korachietische Psalmen, 42 en 43, voor ons; hij is, zo noemt een ander uitlegger den Psalm, een kostbaar getuigenis van een hart, dat naar God en zijne genade smacht, en zijne verkwikking vindt in de innerlijke gemeenschap met Hem, en dat ook zijn uitwendig lot in Zijne handen wel bewaard weet.

I. Vs. 2-6. De heilige zanger, ontwakende op zijn leger in de woestijn, die met hare van de zon verbrande dorheid en eentonige woestheid, hem een beeld is van den toestand van zijn eigen hart, openbaart zijn brandend, smachtend verlangen naar God en de gemeenschap met Hem. De God, naar welken hij zozeer verlangt, dat hij als het ware naar lichaam en ziel ziek is, heeft de plaats Zijner tegenwoordigheid en Zijner openbaring in het heiligdom te Zion, waarvan hij echter nu gescheiden is daarom kan hij met stil zijn, voordat hij daarheen teruggekeerd is.

2. O God, Gij zijt toch mijn God, al hebt Gij mij in diepe ellende neergestoten (Psalm 3: 8; 22: 2); ik zoek U in den dageraad 1), bij het aanbreken van den morgen met mijne gebeden; mijne ziele dorst naar U 2) (Psalm 42: 3; 143: 6); mijn vlees, met de ziel dezelfde behoefte delende 3), gelijk het ook in andere gevallen door hare vreugde wordt geroerd (Psalm 84: 3), verlangt naar U, in een land, dor, en mijn vlees is mat 4), dewijl het een land is zonder water, een land, waar alle natuurlijke bronnen van verkwikking voor het lichaam en van troost voor de ziel opgedroogd zijn 5).

1) Met dezen Psalm begon in de oude Kerk het Psalmgezang in den morgengodsdienst van den Zondag, even als dat in den avondgodsdienst met Psalm 141. (Constit. Apostel. II 59).

2) Evenals de lichamelijke honger en dorst zich gaarne zou verenigen met spijs en drank, zo wenste en begeert de geestelijke honger en dorst der zielen zich met God te verenigen en kan niet verzadigd en gestild worden, dan alleen met God..

3) Dat David zulk een smachtend verlangen naar God ook zijn vlees toeschrijven kan, is niet iets gerings; men ziet daaruit, dat de Geest in hem heerschappij heeft, en het vlees niet alleen met geweld ten onder houdt, maar ook zover het mogelijk is aan zijn eigen leven doet deelnemen, wat, gelijk bekend is, gemakkelijker is in droefheid, die ons het tegenwoordige doet afsterven, dan te midden van den overvloed van uitwendig geluk.

4) In het Hebr. Ajeef. Dit betekent wel mat, kwijnend, maar moet hier niet gevoegd worden bij land, want van een mat land kan geen sprake zijn. De dichter zegt dit van zich zelven. Hij is mat, hij bezwijkt, wat zijn vlees betreft, in die droge steppen van Juda's woestijn, waar geen water de matte ziele kan verfrissen.

5) Wanneer de kinderen der wereld in het dorre land zijn, dat mat is en zonder water, zo verdwijnen ook de laatste overblijfselen van het verlangen naar God; daarentegen wordt de levende vroomheid, hoe groter het lijden is, des te meer tot verlangen naar God opgewekt. Of en in hoever men in zwaar lijden het "ik zoek U" spreken kan, daarnaar kan ieder den toestand zijner ziel beoordelen..

De spraak der liefde, zegt de heilige Bernhard, is voor hem, die niet bemint, als ene vreemde taal (lingua amoris non amanti barbara est); van daar is bij het in materialisme weggezonken, van God vervreemd geslacht van onzen tijd, zo weinig begrip van de geestelijke liederen, en zulk een grote tegenzin juist tegen die, welke als geestelijke minne liederen voorkomen.

Appollinaris verklaart het eerste gedeelte van dit vers aldus: 's nachts als de morgen grauwt, omgeeft U, Volzalige, mijn jubelzang.

3. Voorwaar ik heb U in vroegeren tijd in het heiligdom aanschouwd, ziende Uwe sterkheid en Uwe eer, die Gij in die schaduwen openbaart 1).

Van het genot Uwer goedertierenheden heb ik vroeger grote ondervinding gehad, hetwelk mij te gevoeliger maakt voor het tegenwoordige gemis en mij te vuriger naar die genieting doet verlangen..

4. Want Uwe goedertierenheid, de voornaamste zijde van de sterkheid en eer, die daar te aanschouwen zijn, is beter dan het aardse leven1) met al de volheid zijner goederen. Ik zou daarom mij kunnen troosten in het verlies van mijn koningsstand, wanneer ik Uwe heerlijkheid in Uw heiligdom slechts kon aanschouwen; mijne lippen zouden of zullen U dan nog prijzen.

1) Dewijl dus als wij door aardse hulp ondersteund worden, God zo licht vergeten, zo verzekert David hier, dat het voor ons beter is, op de goedertierenheid Gods te steunen, ook in den dood zelf, dan op het uitwendige leven te vertrouwen. Een tegenstelling geeft bij hier aan tussen den ongedeerden toestand, waarin de mensen wegzinken en de goedertierenheid Gods, welke den vallende en die op het punt staan te vergaan ondersteunt, en welke het enige middel is, om alle gebrek te vervullen..

5. Alzo 1), wanneer ik in Uw heiligdom mocht wezen, zou of zal ik U loven in mijn leven; in Uwen naam zou of zal ik mijne handen, biddende en aanroepende (Psalm 28: 2. Jes. 1: 15 1.15), opheffen.

1) Bij dit gedeelte van den Psalm komt het voorwaar of alzo van vs. 3 terug: zo reikhalzend is? voor altijd zijn verlangen tot God uitgestrekt, zo wil hij God zegenen in zijn leven, dat is dit geheel daardoor vervullend en in Zijn Naam, dat is dien aanroepende en op dien zich beroepende, de handen verheffen tot het gebed. De omgang met God maakt hem, al moet hij nu in de woestijn naar het lichaam ontbering dragen, verzadigd en vrolijk, als spijze van merg en vet..

6. Mijne ziele zou of zal als met smeer en vettigheid verzadigd worden, zij zou genieten wat voor het lichaam de edelste lekkernij is, en mijn mond zou of zal roemen met vrolijk zingende lippen, terwijl ik nu slechts klagen en zuchten kan.

7.

II. Vs. 7-12. Hoewel hij uitwendig van het heiligdom gescheiden is, is toch David inwendig met het hart bij God, door onafgebroken gebed met Hem verenigd; ook in zijne ballingschap weet hij zich gedragen door de welke hand van Hem, aan wie zijne ziel hangt; hij ziet niets dan heil en triomf voor zich en voor degenen. die Hem aanhangen; Niets dan verderf en ondergang voor de vijanden kondigt hij aan, omdat God op den troon zit.

7. Als ik Uwer gedenk op mijne legerstede, tot diep in den nacht, zo word ik daardoor zo geboeid, dat ik den slaap vergeet, zo peins 1) ik aan U in de nachtwaken, gehele nachten door.

1) Het Hebr. duidt een peinzen aan met vurige uitstorting des harten..

8. Ik heb daartoe ook overvloedige stof; want Gij zijt mij ene hulp geweest, al verbergt Gij ook soms Uwen zegen onder het kruis, enik weet het, Gij zult mij niet begeven noch verlaten; in de schaduw Uwer vleugelen (Exodus 19: 4. MATTHEUS. 23: 37), waarheen Gij mij uit het gevaar voor de vijanden verplaatst, zal ik vrolijk zingen, omdat ik mij daar veilig weet (Psalm 17: 8; 36: 8; 57: 2).

9. Er is bovendien ene wonderbare gemeenschap tussen mij en U. Mijne ziel kleeft U achteraan 1), en kan U niet loslaten, ook niet wanneer Gij U aan mij schijnt te willen onttrekken (Genesis 32: 26): Uwe rechterhand kan echter ook wederom mij niet loslaten, en mij aan de vijanden overgeven, en daarin ligt de eigenlijke oorzaak van mijn vastklemmen aan U; Uwe hand ondersteunt mij (Psalm 89: 22. Jes. 41: 10).

1) Ofschoon de weg lang en moeilijk is, vele hindernissen in den weg staan, ja ofschoon God zelf van verre staat, zal toch niets David verhinderen, om volstandig de reis te vervolgen. Het vorige vers zou eenvoudig kunnen verstaan worden van die bevrijding, waaraan hij vroeger heeft herinnerd, alsof hij zeggen wil, dat voor hem de beste steun is, dat hij niet aflaat met God te zoeken en te volgen, dewijl hij door Diens hand tot hiertoe recht en zuiver heeft

gestaan. Ik nu breid het nog verder uit, dat David aan zich de gave der standvastigheid door den Geest Gods toezegt. Want al te hoog zou hij zich opgeworpen hebben, door zich de lust toe te kennen van standvastigheid ten uiterste toe in het volgen, of omhelzen van God, indien hij niet spoedig die verbetering er bij had gevoegd, dat zijn hart zolang vast zou zijn, voor zover hij door Gods hand werd ondersteund..

De herinnering van vroeger ondervondene genade beweegt de ziel om zich zelve te stellen onder den vleugel der al-beschaduwende Voorzienigheid. Schijne de Zaligmaker haar voor een tijd te verlaten, het geloof dwingt haar om achterna te gaan, gelijk een kind achter zijn vader doet, en de hand niet los te laten, die haar zo dikwijls heeft opgehouden, dat zij niet vallen zou..

10. Maar dezen, voor wie ik vluchten moet, die mijne ziel zoeken tot verwoesting, (2 Samuel 17: 1 vv.), zullen hunnen eigenen ondergang veroorzaken, en, even als die oproermakers in vroegeren tijd (Numeri 16), komen in de onderste plaatsen der aarde 1) (Psalm 55: 16).

1) Aan David staat hier de geschiedenis van Korach en zijne eedgenoten voor ogen, die levend door de aarde verslonden werden. In het volgende vers wordt gezegd, dat zijne vijanden, den vossen, dat is hier den Sjakals ten prooi zullen worden. Het ene verklaart het andere. De Sjakals azen op lijken. Welnu, deze vervolgers van den theocratischen koning zullen niet alleen niet een zachten dood hebben, maar ook geen rustig graf. Hun lijken en beenderen zullen door het roofgedierte verteerd en verspreid worden. Zij hebben David verjaagd naar de woestijn, naar de verblijfplaats van het roofzuchtig gedierte, maar David zal in zijn eer worden hersteld en hun pad, als het pad der goddelozen, zal vergaan.

11. Zij trekken het zwaard tegen mij, maar men zal hen storten door het geweld des zwaards (2 Samuel 18: 7 vv.); men zal hun lijken niet begraven, zij zullen den vossen, den Sjakals, ten dele worden.

12. Maar de koning, dien zij door hun oproer van Jeruzalem, de woonplaats van God, naar de woonplaatsen van vossen en sjakals verdreven hebben, zal zich in God verblijden 1), omdat Hij hem toch nooit ontroofd kan worden, en vooral wanneer hij naar Zion zal teruggeleid zijn; een iegelijk, die bij Hem, bij God, in waarheid en gerechtigheid (Jes. 48: 1; zweert, en zich daarom ook getrouw aan den door God verordenden koning houdt, zal zich beroemen, als een, die zich in den strijd met wijsheid aan de rechte zijde geplaatst heeft; want de mond der leugensprekers, die de liefde des volks tot den wettigen koning ondermijnen, en het daardoor tevens van God afleiden, (vgl. vs. 10 vv.) zal gestopt worden (Psalm 5: 7) 2).

1) Geen schitterender glans voor de kroon des konings, dan wijsheid, die van boven komt, en vreze Gods in het hart van den vorst, gewerkt door den Heiligen Geest. Wel het volk, waar een vorst regeert, die zulk ene kroon mag dragen; ootmoed en ere, nederigheid en roem, vreze onder de volken voor zijne macht, en vrede, eenvoudigheid en aanzien, wijsheid en eendracht zullen zijnen troon schragen en omringen, en zulk een vorst, gewoon om voor den Koning der koningen zijne knieën te buigen, zulk een koning zal zich in God verblijden, zulk een koning

draagt ene kroon, die, wanneer alle kronen zullen vergaan zijn tot stof, nog schitteren zal daar, waar men de kronen zal neerleggen aan de voeten van Koning Jezus.

2) "God, Gij zijt mijn God, is voor het geloof, de liefde en de hoop altijd een zoet woord; maar wanneer het ongeloof dit iemand wil betwisten, wanneer de uitwendige omstandigheden zorgelijk zijn, wanneer de verzoeker in de woestijn stenen aanbiedt, die men tot brood moet maken, zo smaakt het dubbel goed, wanneer dit licht uit de duisternis te voorschijn treedt: God! Gij zijt mijn God! Dan kan soms niet alleen een dorst der ziel, maar ook een verlangen des vlezes naar God uitgaan, om ook lippen en handen tot lof van God te mogen gebruiken. Toen het echter David later wel ging, is hij door ene begeerlijkheid des vlezes ten val gebracht. Men bespeurt het wel aan ons vlees, of het in verdrukking is of niet: bij de macht der zonde in het vlees is het ook dikwijls nodig, dat ons God in de woestijn leidt. Daar leert men des te meer zijn zuchten met het zuchten der gehele onder de ijdelheid onderworpene schepping verenigen..

Gezegende Heere! laat ons verlangen naar U ieder uur toenemen; laat onze liefde altijd tot U zijn, laat al onze vreugde in U zijn, en al onze verzadiging van U. Wees Gij alles in alles voor ons, terwijl wij wonen in den tegenwoordigen toestand van verwarring, en breng ons te huis tot het eeuwig genot van U zelven..

PSALM 64.

GEBED OM BESCHERMING VAN LEVEN EN VAN GOEDEN NAAM.

1. Een Psalm van David voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

Naar alle waarschijnlijkheid is deze Psalm van David in dien tijd vervaardigd, toen de reeds lange tijd voorbereide opstand van zijnen zoon Absalom het uitbreken nabij was. (2 Samuel 15: 6).

2.

Deze Psalm heeft, wat zijn inhoud betreft, veel overeenkomst met Psalm 7 en 52. Vele uitleggers, plaatsen hem daarom in den tijd toen David zich nog aan Sauls hof bevond, en de verraderlijke en leugenachtige tongen hem zochten te doen vallen. De verwantschap met Psalm 58 is nog groter (Vergelijk Psalm 58: 3, 8, 11 met Psalm 64: 7, 4, 11); onze Psalm is echter voor een enigszins latere te houden, toen aan Absalom’s partij het werk gelukt was, en zij reeds de regering in handen hadden.

I. Vs. 2-7. David roept om bewaring tegenover de bozen; beschildert wat zij al hebben aangewend tot zijn verderf. Reeds is het hun in zoverre gelukt, dat nu tot uitvoering moet komen, wat men in het geheim tegen hem beraadslaagd en besloten heeft.

2. Hoor, o God! mijne stem in mijn geklag; mijn hulpgeschrei, dat uit een diep bewogen hart voortkomt; behoed mijn leven voor des vijands schrik 1), voor den vijand, van wie voor mij zo vele gevaren en verschrikkingen uitgaan.

1) David getuigt hier, dat ofschoon hij door een grote menigte wordt bestookt, de bescherming voor hem voldoende is, welke hij van den hemel begeert. Ook zijn zaak dringt hij aan met te wijzen op de boosheid en goddeloosheid der vijanden. Want hoe onbillijker of wreder men met ons handelt, des te zekerder komen we tot het besluit, dat God ons genegen is..

3. Verberg mij, geef mij door Uw tussenbeide treden bescherming voor den heimelijken raad der boosdoeners, voor hun geheime samenkomsten, waarin zij onheil tegen mij besluiten, voor de oproerigheid van de werkers der ongerechtigheid, voor hun geschreeuw, waarmee zij, zeker van hun zaak, tot uitvoering der geheime plannen overgaan.

4. Zij zijn toch niets dan booswichten, die hun tong scherpen als een zwaard (Psalm 57: 5); een bitter woord aanleggen als hunnen pijl (Psalm 58: 8).

5. Om in verborgene plaatsen, om uit schuilhoeken, aan sluipmoordenaars gelijk, die op enen weerlozen wandelaar loeren (Psalm 10: 8 vv.), den oprechte die hun geen leed deed, te a) schieten: haastig, terwijl hij aan geen kwaad denkt, schieten zij naar hem, en vrezen niet voor God voor zijn gericht.

a) Psalm 11: 2.

6. Zij sterken zich zelven in ene boze zaak; zij zetten elkaar op om kwaad te doen; zij houden spraak, zij overleggen met elkaar van strikken te verbergen, om daardoor den onschuldige te vangen; zij zeggen elkaar in de goddeloosheid sterkende: Wie zal ze zien? Voor mensen menen zij, dat zij het te listig hebben aangelegd, dan dat deze ze zouden opmerken; aan God denken zij niet (Psalm 10: 11, 13).

7. Zij doorzoeken, verzinnen allerlei schalksheid; zij studeren er op, om hun plannen zo boos mogelijk in te richten (Psalm 58: 3); ten uiterste doorzoeken zij, wat te doorzoeken is, en zij menen in hunnen hoogmoed, dat zij alle dingen hebben doorvorst, dat hun onvermoeid zoeken hen achter alles heeft doen komen, zodat zij zelfs het binnenste eens mans, en het diepe hart 1) kennen.

1) In het Hebr. wekereb isch weleeb amok. Dit kan ook vertaald worden en onzes inziens is dit beter: En het binnenste van een man, en zijn hart is diep. Hiermede besluit David de schildering van zijne vijanden van hetgeen zij spreken en bedenken. Waar zij hem vervolgen met boze woorden, waar die woorden als pijlen moesten dienen, om hem te doorwonden, waar zij allerlei plannen en schurkenstreken uitdachten, om hem te kwellen en hij dit alles heeft opgesomd, sluit hij met de ironische opmerking, dat het hart van een mens, dat zijn binnenste een diepe put is, waaruit alles opborrelt en waarvan men nooit te veel kan verwachten.

II. Vs. 8-11. Hoe wanhopig ook de tegenwoordige toestand van den zanger schijnt, omdat de plannen der tegenpartijen tot rijpheid gekomen zijn; toch is er gene wanhoop in zijn hart, dat vast is in geloof; integendeel hij weet dat zij te nader aan hun verderf zijn, hoe nader zij aan hun doel menen te zijn. Ten opzichte van deze gedachte heeft onze Psalm overeenkomst met den gelijktijdigen 11den Psalm.

8. Maar God zal hen, die hun pijlen reeds gereed hebben om de vromen te doen vallen (vs. 5), haastig met enen pijl schieten (Psalm 7: 12 vv.), met den pijl Zijner gerichten; hun plagen, hun wonden zijn er, de tijd van hunnen val is gekomen.

9. En hun tong, waarmee zij anderen willen doen vallen, zal hen doen aanstoten tegen zich zelven 1), zij zullen zich zelven in den strik brengen; een ieder, die hen ziet, zal zich wegpakken, zal van hen wegvluchten met verachting, omdat hun schandelijke listen openbaar geworden zijn.

1) Met andere woorden, op hem komt hun tong neer. Zij zullen vallen in de kuil, die zij voor een ander gegraven hebben. David rekent hier met het jus talionis, met het recht der wedervergelding. En in dit alles zal niet David, maar God zelf verheerlijkt worden. Want in vs. 10 spreekt hij het duidelijk uit, dat Gods werk verkondigd wordt, en Zijn doen doorzien, n.l. dat Hij den goddelozen wel een tijd lang laat begaan tegen de kinderen Gods, maar eindelijk ook Zijne goddelijk tot hiertoe en niet verder uitspreekt.

10. En alle mensen zullen vrezen, wanneer zij de gerichten Gods over hen zien, en in heiligen eerbied (Psalm 52 8)Gods werk verkondigen, en Zijn doen verstandelijk aanmerken; zij zullen het ter harte nemen als de daad van den rechtvaardigen vergelder (Psalm 58: 12).

11. De rechtvaardige, bevrijd van het najagen en van het geweld zijns tegenpartijen, zal zich verblijden in den HEERE, die hem gered heeft, en op Hem betrouwen, voor ‘t vervolg door deze ondervinding des te zekerder op Zijnen God geworden; en alle oprechten van hart zullen zich beroemen, dat zij in hunnen God zulk een krachtigen Helper hebben (Psalm 68: 4).

Gelijk de pijl snel zijn doel bereikt, zo zal God snel en plotseling de lasteraars en leugensprekers de verdiende straf doen ondervinden. Hij zal hun droevige dagen verwekken; gelijk de lasteraars vergiftigde pijnen op de vromen afschieten en hen smartelijk wonden, zo zal God ook den lasteraars pijlen in het hart en in het geweten schieten, dat het hun ook smart doet. Al slaapt het geweten ook lang, al toeft de Heere met Zijn gericht, zo blijft toch de straf niet uit; zij komt dikwijls onverwacht, als bij Saul en Achitófel, de vijanden en vervolgers van David en bij Judas, den verrader des Heren. Behalve de pijlen van het geweten heeft God nog andere straffen, met welke Hij de lasteraars en leugenaars bezoekt. Het lid, waarmee zij anderen schade aandoen, moet hun tot schade zijn; hun eigene tong moet hun tot een valstrik en tot een net worden; terwijl zij anderen tot een spot willen maken, laden zij op zich zelven schande en spot. Spreekt men goed van den naaste, en troost en zegent men hem, zo mag men hetzelfde verwachten, namelijk troost en zegen; wie echter den naaste belastert, en hem door

liegen benadeelt, die moet hetzelfde verwachten, want er staat geschreven: "Wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien.".

PSALM 65.

DANKZEGGING VOOR GODS WELDADEN.

1. Een Psalm van David, een lied (Psalm 48: 1. 1 Kronieken 25: 31), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

2.

De Vulgata verklaart, op het voetspoor van enige Griekse afschriften, de uitdrukking: "Een lied", door de toevoeging, dat wij hier een lied van Jeremia en van Ezechiël voor ons hebben bestemd voor het volk, als het weer uit Babel naar Palestina zou trekken. Ook latere uitleggers willen dienovereenkomstig het opschrift: "een Psalm van David," opvatten in den zin van: "een naar David's voorbeeld gedichte Psalm," maar nemen als geschiedkundige aanleiding tot het ontstaan van het lied, het begin van den nieuwen zegen des oogstes, die in Jes. 37: 30. 2 Koningen 19: 29 voor het jaar 711 vóór Chr. geprofeteerd is. Wij houden echter vast, dat David den Psalm dichtte, en menen, dat de in 2 Samuel 21: 1 vv, verhaalde gebeurtenis de geschiedkundige aanleiding tot den Psalm is geweest, bij vs. 14 65.13 van die plaats zijn reeds enige wenken tot recht verstand van het lied gegeven.

I. Vs. 2-5. De gemeente, die bij 't heiligdom verzameld is, kan na het ondervondene in den laatsten tijd, slechts in stilte God loven en hare gelofte betalen, toch verheugt zij zich met een bewogen hart over den rijkdom Zijner genade, die haar in de verhoring harer gebeden en in de vergeving van hare zonde ten deel gevallen is; zij roemt in de grote goederen, die zij in zijn huis mag genieten.

2. De lofzang is in stilheid 1), met vermijding van alles wat gerucht maakt, tot U, o God die Uwen toorn van ons land hebt afgekeerd; hij wordt U gebracht in Zion 1), waar Uw heiligdom is (2 Samuel 6: 17); en U zal de gelofte door dezen lofzang, zowel als door offeranden, betaald worden 3), al de geloften, die in de drie vorige jaren van nood U gegeven zijn.

1) In het hart van den gelovige is soms, ja gedurig ene lofzegging des harten, welke door niemand gehoord wordt dan door God. "De gelovige zingt en speelt den Heere in zijn hart," zegt het N.Testament in overeenstemming met het Oude. Het zijn die onuitsprekelijke woorden, die de Heilige Geest in ons hart spreekt. Hoe dikwijls zijn wij als overstelpt, zodat wij niet weten, wat te zeggen, en dus niets zeggen, en toch veel zeggen, maar in ons hart..

In stilheid, wil hier niet zeggen, dat alleen het hart vol is van lof en dank, maar de lippen zwijgen, maar dit in stilheid is in tegenstelling van een vroegeren toestand. Toen toch de Heere kastijdde met grote droogte, was de ziel fel bewogen en was er een roepen en schreeuwen uit de diepte tot God. Maar nu, nu de Heere de bede had verhoord en zich weer als een verzoend God had geopenbaard, nu was ook in de ziel van David en van zijn volk de

rust en vrede teruggekeerd en kon de lofzang in stilheid, in vrede, in gerustheid des gemoeds tot den Heere worden opgezonden.

2) Op Zion stond de tent met de arke des verbonds, En daarom spreekt David hier van dien veelbetekenenden berg, dewijl de lofzang in het nauwste verband stond met de verzoening, die gevonden was. Zion is de zetel der genade, gelijk Sinaï de zetel is der Wet.

3) De gelofte in het algemeen is de dank. Dank is de schuldbrief, waarin wij zeggen: "Ontvangen van God deze en die weldaad, waarvoor wij ons schuldig verklaren naar lijf, goed en leven, tot de terugbetaling toe, dat is in alle eeuwigheid." Want aan terugbetaling aan God is toch wel niet te denken; doch juist daarin ligt onze zaligheid, dat wij eeuwig Gods schuldenaars zijn, dat Hij ons niet loslaat, dat Hij de eigenaar is van ons goed en bloed, ons leven. God beschikt heden over dit en morgen over iets anders. God stelt ons tot Zijne bankiers, en welk een voorrecht is het, Gods schatmeesters te zijn. Wij moeten dus Gode betalen al wat Hij van ons vraagt, al is het ook maar een oort, gelijk Hij van de weduwe in het Evangelie vroeg; maar wij moeten tegelijk het gehele kapitaal voor Hem beschikbaar houden. Eist God al ons goed, trekt Hij een wissel op het leven onzer dierbaren, ja, op ons eigen leven, wij moeten het Hem geven. Nochtans dat zijn ogenblikken, waarin onze knieën knikken en ons hart ons ontzinkt. En God geve ons staande te blijven, Hij geve ons genade, om het liefste zelfs over te geven met bereidwilligheid hoe vele tranen en zuchten het ons ook koste..

3. Gij hoort het gebed 1), dat is de ervaring, die wij op zo heerlijke wijze onlangs gemaakt hebben; tot U zal alle vlees komen2), om bij U hulp te zoeken, daar al wat mens heet, U wel kent, als degene, die rijk zijt over allen, die U aanroepen (Rom. 10: 12).

1) God hoort het gebed, doch Hij is gelijk in alles, ook in de verhoring des gebeds wonderlijk. Meermalen verhoort Hij ons, wanneer wij niet meer aan de verhoring des gebeds denken. Ons gebed zij dan ook een zaaien. God zal op Zijnen tijd den oogst geven. Waar Hij niet verhoort zet Hij het gebed op rente, en geeft Hij ons later het kapitaal met de rente. Het gebed is de schoonste vrucht van den boom des geloofs en de wezenlijkste..

Hoorder der gebeden, dat is Jehova’s erenaam, boven alle afgoden der Heidenen. In de gebedsverhoring verheerlijkt God al Zijne deugden en Volmaaktheden, zij is de betoning van Zijne alomtegenwoordigheid, almacht, liefde en trouw. In de gebedsverhoring wordt God het nauwst en het tederst door Zijne kinderen gekend als een getrouw God en een liefhebbend Vader. Gebedsverhoringen zijn voor hen de onderpanden, de voldane wissels, die zij in bange dagen, in het geloof op God getrokken hebben, en hen uit den hemel zijn toegezonden..

2) Elke nood, elke behoefte is een hoewel onbewust komen tot God, een gebed tot Hem den enigen Helper. Volgens Psalm 104: 21. Job 38: 41 en Genesis 21: 17 wachten zelfs alle dieren op God, dat Hij hun hun spijze geve ter hunner tijd; de jonge raven roepen tot Hem en God verhoort den niet biddenden maar schreienden Ismaël..

David belijdt hier God als den Schepper en Onderhouder van alle mensen. In den weg zijner gemene genade zorgt God voor allen en mogen allen tot Hem naderen, om van Hem de vervulling hunner behoeften te smeken en te verwachten.

4. Ongerechtige dingen, in ene menigte, zodat wij ze niet kunnen optellen, hadden de overhand over mij 1), zij drukten dikwijls genoeg zo zwaar, dat wij meenden onder den last te zullen bezwijken; maar onze overtredingen, die verzoent Gij 2), wanneer wij in onzen zielennood ons berouwvol tot U wenden; dit hebben wij weer onlangs ervaren.

1) David zegt hier niet ons maar mij, dewijl David niet in de eerste plaats aan anderen, en aan anderer zonde denkt, maar aan zijn eigen, en die voor zijn God brengt. Als hij echter straks van verzoening spreekt, dan sluit hij ook de anderen er bij in, dewijl hij ondervindt, dat God niet alleen voor hem, maar ook voor anderen een verzoenend God is.

2) Het woord "verzoenen", betekent in het oorspronkelijke niet enkel "vergeven", maar "bedekken." Men bedekt iets door iets anders er op te plaatsen, en dat andere is Christus. Christus in Zijne Godmenselijke persoonlijkheid, in zijn leven, lijden, sterven, opstanding en hemelvaart staat voor God boven de zonde en zo wordt de zonde, die anders bloot zou liggen voor God, door Christus voor Gods ogen bedekt. Wie kan nu echter voor Gods alziende ogen de zonde bedekken, dan God zelf? Daarom is Christus als de Zaligmaker noodzakelijk God. Het is wiskunde, het kan niets anders. God ziet in den gelovige, in den Christus toebehorenden mens niet meer de zonde maar Christus. Daarom zei Luther zo schoon: "Christus had gene andere zonde dan ons, en wij hebben gene andere gerechtigheid dan Hem. -Wij zijn gewoon de lijdensgeschiedenis des Heren uit de breiden, en er is niets liefelijker dan bij al de bijzonderheden van dat Godmenselijk lijden voor onze zaligheid langdurig en bij herhaling stil te staan; doch hier hebben wij deze gehele lijdensgeschiedenis saamgetrokken in een enkel woord. Gij ziet, hoe Gods woorden groeien. Dit woordje is door alle eeuwen groter geworden, totdat het eindelijk in den persoon van Christus een volwassen man is geworden. Zo worden al de beloften Gods in de Bank der Schrift gelegd, om op zijn tijd met woeker te kunnen worden teruggeëist..

5. Welgelukzalig is daarom hij, dien Gij verkiest1), dien Gij tot een lid van Uw uitverkoren volk maakt, en dien Gij doet naderen, in Uwe nabijheid laat leven, dat hij wone, zich te huis gevoele in Uwe voorhoven, die rondom Uw heiligdom zijn (Psalm 15: 1; 27: 4; 84: 5); wij zullen verzadigd worden met het goed van Uw huis, met het heilige van Uw paleis 2); met volle teugen mag men daar genieten de volheid van Uwe genade goederen, geestelijke en lichamelijke (Psalm 36: 9. Efeziers 2: 19 vv.).

1) De dichter brengt ook hier alles tot God terug. Het is Gods vrije, verkiezende liefde, het is zijn gunstrijk Welbehagen, dat Hij doet wonen. Niet om den mens, maar om Zichzelfs wil, spreidt Hij Zijn goedheid over Zijn volk uit.

2) Gelijk na de dankoffers heilige maaltijden werden gehouden, zo wordt hier het gehele leven in de gemeenschap met den God des verbonds beschreven als ene verzadiging aan den dis des Heren. (Psalm 23: 5,6; 36: 9)..

6.

II. Vs. 6-9. De gemeente herinnert zich hierop de wijze, waarop haar gebed is verhoord geworden; zij erkent, ondanks de wonderbare gerechtigheid Gods, die zich daarin openbaart, Hem voor den enigen Helper van alle mensenkinderen op aarde. Zij denkt aan Zijn besturen aan de bewegingen der volken hier beneden, waardoor Hij Zijnen eeuwigen raad volvoert, en na den strijd weer vrede in het land schenkt. Over dit kostbaar kleinood verheugt zij zich met een dankbaar hart.

6. Vreselijke dingen zult Gij, gelijk wij in ons geval gezien hebben (2 Samuel 21: 2), ons in gerechtigheid antwoorden 1), op het gebed om afwending van Uwen toorn, o God onzes heils! Dat zijt Gij, want bij al het vreselijke openbaart Gij U als den enigen Heiland en Helper, o Vertrouwen aller einden der aarde, van allen, die daar wonen, en der verre gelegenen aan de zee!

1) Hij zegt daarmee, dat God Zijn volk antwoordt in wonderen, of in geduchte tekenen, als zei hij: God, Gij verhoort ons altijd, zodat in Uwe wonderbare uitredding Uwe macht even zowel zichtbaar wordt als vroeger, toen onze vaderen uit Egypte togen; want God bewaart Zijne gemeente niet op gewone wijze, maar met vreselijke macht..

7. Dat kan ook alleen een God als Gij, die de bergen vastzet door Zijne kracht, door Zijne kracht hen zo vast doet blijven staan, omgord zijnde met macht, waaraan alles moet onderworpen zijn.

8. Dat zijt Gij, die het bruisen der zeeën stilt, het bruisen harer golven, niet alleen in de natuur, maar ook onder de mensen (MATTHEUS. 8: 26. Psalm 89: 10), en daar is onder dat bruisen te verstaan het rumoer, de onstuimigheid der volken 1), gelijk kort geleden dat der Ammonieten onderdrukt is (2 Samuel 10-12).

Oproeren zijn zeer te vrezen. Als het onderste der maatschappij zich naar boven keert, dan is er een rumoer als het bruisen der golven. De duivel blaast in den vlam der hartstochten, en de mensen storten op- en woelen door elkaar als de golven der zee, en wie wil of niet wil, gaat mede; want er is ene zekere dronkenschap, zodat men niet weet, wat men wil, en wat men doet, en het slaat over van den een op den ander, en er zou geen einde aan zijn en onbegrensd voortgaan, indien niet God, die het bruisen der zeeën stilt, ook niet het rumoer der volken stilde.

9. En die op de einden wonen, de meest verwijderde en woeste volken, vrezen voor Uwe tekenen, waardoor Gij toont de Almachtige te zijn. Gij doet de uitgangen des morgens en des avonds juichen 1).

1) Of, de plaatsen, waar de morgen en de avond opkomt, doet gij juichen, met andere woorden: het Oosten en het Westen, met betrekking tot hun bewoners. De dichter wil hier zeggen, dat de Heere God overal grote juichensstof geeft. Is het waar, dat God hen, die op de grenzen der aarde wonen, doet vrezen voor Zijne tekenen, het is ook aan de andere zijde waar,

dat Hij hen verheugt en verblijdt door Zijne goedertierenheid en genade. Beide zijden van Gods openbaring worden in deze verzen verheerlijkt, zowel Zijne gestrengheid, als Zijne barmhartigheid.

10.

III. Vs. 10-14. Ten slotte ziet de gemeente, die ongeveer in de lente van het jaar 1032 vóór Christus bij het heiligdom verzameld is, van de eersteling gaven, welke zij gebracht heeft, op het land, dat een rijken oogst belooft. Zij ziet daar overal de sporen van Gods zegenende goedheid op veld en akker, in vlakten en op heuvelen, en zingt het lied der dankbaarheid.

10. Gij bezoekt het land weer, na langen tijd van onvruchtbaarheid (2 Samuel 21: 1), en hebbende het begerig gemaakt in die langdurige droogte, verrijkt Gij het grotelijks, door de vruchten, die Gij groeien laat bij de overvloedigen regen; de rivier Gods, die in de hoogte is, en waaruit de voor Kanaän zo nodige regen (Deuteronomium 11: 11) vloeit, is vol waters 1); het komt er maar op aan, dat goddelijke toorn dien niet toesluit (1 Koningen 17: 1 vv.) maar genade zijne stromen laat vloeien. Wanneer Gij het land alzo bereid hebt 2) door den regen, maakt Gij hunlieder koren gereed, dit kan nu groeien en vruchten dragen.

1) Wanneer de bronnen daar boven geen water geven, zo helpen gene bronnen of rivieren op aarde, de laatste drogen eindelijk uit, wanneer het niet regent. Gods geestelijke genadebronnen hebben een overvloed van water der vertroosting voor alle bedroefde en treurige zielen, zodat niemand troosteloos behoeft weg te gaan..

Noemt de zanger hier de rivier Gods, hij erkent daarmee in gelovigen eenvoud, de opperheerschappij van dien God, Wie de hemelen en de aarde zijn, en die alles bestuurt en regeert naar Zijnen wil. In hoger, in overvloediger zin en mate is het in het Koninkrijk der hemelen waar: de rivier Gods is vol waters. De heilfontein, die er ontsprongen is op Golgotha’s heuvel is een eeuwige en onmetelijke gerechtigheid, en ook de vele beloften Gods zijn in den Gekruisigde ja en amen.

2) Gij zijt de rechte Bouwer, die het land bebouwd, veel meer en beter dan de landman, die er niets meer aan doet, dan den akker ploegt, echt en zaait en daarna laat liggen. God moet er echter altijd bij zijn met regen en warmte en alles doen, dat het groeie en wel gedije, terwijl de landman ligt en slaapt en niets gedaan heeft, behalve, dat hij het aardrijk toebereidde..

11. Gij maakt zijne opgeploegde aarde dronken; Gij doet ze (den regen) dalen en zijne voren; Gij maakt het week door de druppelen, Gij zegent, wanneer de voorbereiding ten einde is, zijn uitspruitsel, het gewas.

Driemalen wordt de bevochtiging van den grond ter voorbereiding genoemd, en slechts eens die van het gewas. In westelijk Palestina (in het oostelijk gedeelte in de streken van het tegenwoordige Haran is het nog enigszins anders) moet, gelijk Dr. Wetstein bericht, de boer driemalen ploegen, voordat hij kan zaaien. Een goed landman laat, na het scheuren van het land in den winter, ploegen in de lente, voor de derde maal in den zomer, en voor de vierde

maal in den nazomer. Wilde men in het pas gescheurde land zaaien, zo ware het zaad verloren..

Met deze woorden wijst hij aan, dat de gehele orde der natuur een getuigenis is van Gods vaderlijke liefde jegens ons, omdat Hij zich verwaardigt, Zijn zorg uit te oefenen voor onze dagelijkse levensbehoeften. Doch ook met verscheidene woorden prent hij in het geheugen in, die genade Gods, welke een groot deel der wereld goddeloos en misdadig verdonkert. Want naarmate iemand scherpzinniger is in het waarnemen van de natuurlijke middelen, naarmate blijft hij ook daaraan hangen, zodat hij tot God volstrekt niet opklimt. Wel moest het wijsgerig nadenken, hoe nauwkeuriger het de geheimenissen Gods onderzoekt, ons nader tot Hem brengen, indien maar niet onze gevoelloosheid en ondankbaarheid ons in den weg stonden. Maar dewijl men zeer scherp onderzoek doet naar den oorsprong van den regen in de lucht en de elementen, en de ogen en zinnen van God afwendt, is het van behoefte, dat zij er meer toe worden opgewekt..

12. Gij kroont het jaar, opdat het een jaar Uwer goedheid blijke te zijn; en Uwe voetstappen uwe sporen druipen van vettigheid; overal, waar Gij bij het bezoeken des lands (vs. 10) wandelt, blijven zegen en voorspoed als sporen achter.

13. Zij bedruipen zelfs de weiden der woestijn 1), die plaatsen der overigens onbebouwde en onbewoonde woestijn, die bij toereikenden regen ten minste goede weiden voor het vee geven (Job 38: 26 vv.); en de heuvelen, die eerst kaal en treurig stonden, zijn aangegord met verheuging, zij zijn opgetooid met schoon en fris groen.

1) Of, en beter, de weiden der woestijn druipen. In het tweede gedeelte wordt dan ook van de heuvelen gezegd, dat zij aangegord zijn met verheuging. Zo wordt dan ook in het eerste gedeelte van de steppen gesproken, dat zij druipen, fris en groen zijn, druipen van vettigheid. Heerlijk schoon tekent de dichter hier den veranderden toestand, dien het aardrijk heeft ondergaan. Het is alsof hij degene, die hem hoort, wil doen zien en doen horen, hoe de regen ruist en hoe het koren wast en groeit. Het is dan ook niet te verwonderen, dat hij aan het slot zegt: zij juichen, ook zingen zij, in den zin van ons, alles juicht, alles zingt. Wegzinkende onder de goedertierenheid Gods is het hem behoefte, om zijn blijde harte lucht te geven en om de genade Gods op het hoogste te verheerlijken.

14. De velden zijn bekleed met kudden, die duur rijkelijk voedsel vinden, en de dalen zijn bedekt met koren, waarin zij zich als in een vrolijk gewaad hebben gestoken; Zij, de mensen die dit mogen aanschouwen juichen, ook zingen zij.

1) God geeft ook feesten, feesten der natuur, feesten voor ieder jaargetijde, onder welke het feest van den oogst het schoonste is, omdat daarin de mensen het meest hun vreugde betonen en juichend zingen. Mocht hun oogst, gejuich en gezang maar altijd zijn als dat van David in dezen Psalm; want wat betekent alle verheerlijking, wanneer God niet verheerlijkt wordt?.

PSALM 66.

LOFZANG OVER GODS WONDERBARE WERKEN.

1. Een lied, een Psalm (1 Kronieken 25: 31), voor den opperzangmeester (Ps 4: 1).

Bij den vorigen Psalm vonden wij gene aanleiding om van het opschrift af te wijken, en de geschiedkundige aanleiding te zoeken in den tijd van nieuwen bloei en heerlijken wasdom, die onder Hizkia's regering na de nederlaag van het Assyrische leger voor het rijk van Juda, ook wat de vruchtbaarheid van den grond betreft, gezien werd. Bij dezen Psalm verenigen wij ons met vol vertrouwen met die uitleggers, die dezen voor een gelijktijdigen met Psalm 46 houden, en in de eerste plaats daarin een danklied van het gehele volk zien, (vs. 2-12) vervolgens van enen bijzonder gezegenden koning (vs. 13-20), voor de redding uit den Assyrischen nood (2 Koningen 18: 13-19: 39).

I. Vs. 2-4. Dadelijk bij het begin spreekt zich het gevoel uit dat de harten der bij het heiligdom verzamelde gemeente hoofdzakelijk gevoelt; het is gejubel, en wel een zo groot, dat de gehele wereld tot deelneming daaraan opgeroepen wordt.

Juicht Gode, gij ganse aarde 1).

1) De heilige kerk door de gehele wereld is hier opgeroepen om hare stem tot dankzegging te verheffen, om dien naam te verheerlijken, die boven elken naam is, om den lof van Jezus groot te maken, beide door woord en daad, opdat de anderen ook mogen opgewekt worden Hem eveneens te roemen..

In 't Latijn: Jubilate Deo, omnis terra. Naar dit begin heeft de derde Zondag na Pinksteren zijnen naam. Reeds in de Septuaginta en vervolgens in de Griekse kerk, heet de Psalm qalmov anastasewv (opstandingspsalm) met het oog op vs. 12..

Onder den overstelpenden indruk van 's Heren grote en luisterrijke daden, roepen zij de ganse aarde op, om Gode de ere Zijns naams te geven en de ere van Zijn lof met Psalmen te prijzen. 's Heren grote en vreselijke werken zijn ene openbaring van Zijn heerlijke Naam, ook de Heidenen tot aan de einden der aarde. Wat de Heere aan Israël, zijn volk doet, dat doet Hij ook, opdat Zijn naam verhoogd zou worden op de ganse aarde. En het Israël van Hizkia's dagen vertrouwt dat aangezicht Gods en roept daarom nog eenmaal (vs. 8): Looft, gij volken! onzen God, en laat horen de stem Zijns roems..

2. Psalmzingt de eer Zijn naams, geeft Hem de eer, die Hem wegens Zijne grote daden toekomt; geeft eer Zijnen lof (Psalm 29: 1 vv.).

3. Zegt tot God, eert Hem met deze woorden: Hoe vreselijk (Psalm 65: 6) zijt Gij in Uwe werken! Om de grootheid Uwer sterkte zullen zich Uwe vijanden geveinsdelijk aan U onderwerpen 1); zij kunnen niets tegen U, maar moeten hoe onwillig ook, onder Uwe almacht bukken (Psalm 18: 45); zo groot is hun vreze dat zij huichelend den schijn van gehoorzaamheid aannemen.

1) Israël meer hier de Hoogheid Gods zo breed mogelijk uit. Het erkent en verheerlijkt hier de door niets te stuiten Almacht Gods. Zo heerlijk openbaart zich God en zal God Zijne Majesteit openbaren, dat de vijanden moeten bukken, al is het dan ook geveinsdelijk, tegen wil en dank. Dit is geheel in overeenstemming met de geschiedenis van vroeger, dit is profetie van hetgeen in latere eeuwen zal geschieden. De dichter is hier in waarheid Profeet. Want, ja, eenmaal heeft Farao voor Jehova gebukt. Assyrië's koning is voor de tekenen Zijner Majesteit op de vlucht geslagen. Straks zal Kores zich als knecht des Heren openbaren en eenmaal als de tijd vervuld is, zal het lied gehoord worden: De koninkrijken zijn geworden onzes Gods en van Zijnen Christus. Vrijwillig of gedwongen, eenmaal zullen allen buigen of bukken voor den hogen God.

4. De ganse aarde, die door de hulp aan David's stad mede tot rust komt (Ps 46: 10), aanbidde U met vrijwillige hulde, en psalmzinge U, zij psalmzinge Uwen naam. Sela. (Psalm 3: 3)

5.

II. Vs. 5-7. Van de wondervolle daad Gods die onlangs geschiedde (vs. 3) wendt zich het oog der gemeente tot die grote daad in 't verledene, in welke zich de tegenwoordige als in haar voorbeeld afspiegelt tot de geschiedenis van het droog worden der Schelfzee, in den tijd der verlossing uit Egypte en aan den Jordaan ten tijde van den intocht in Kanaän. Uit hetgeen vroeger zowel als nu geschied was, wordt het besluit getrokken, dat de gehele wereldgeschiedenis onder de leiding van Gods almachtige hand staat, tegen wie gene macht ter wereld iets vermag.

5. Komt, gij, die het bewijs van Gods macht en grootheid wilt aanschouwen, en ziet Gods daden: Hij is vreselijk van werking aan de mensen-kinderen, tot verwondering ook dergenen, wie Hij ten goede iets doet.

6. Gij hebt die bewijzen voor u in de gebeurtenis van het ogenblik (Psalm 46: 9), en gij hebt het in de grootse geschiedenissen uit den vroegeren tijd. Hij heeft de zee, toen zij uit Egypte uittrokken (Exodus 14: 21 vv.), veranderd in het droge; zij zijn te voet doorgegaan door de rivier bij den intocht in Kanaän (Jozua 3: 14 vv.), daar hebben wij ons in Hem verblijd, wij Israëlieten waren toen gezegend en in God verheugd.

De zanger spreekt van het doorgaan door de Rode zee en den Jordaan niet als van iets, dat verleden, tot een bepaald tijdstip beperkt is, maar als op iets, dat naar zijn wezen door alle tijden voortduurt. Gods leiding van Zijn volk is een bestendig uitdrogen van zee en Jordaan, en de vreugde over Zijne grote daden verkrijgt steeds nieuwe stof..

7. Hij heerst, deze is de ervaring, die zo heerlijk is bevestigd en onze stof tot vreugde is, Hij heerst eeuwiglijk met Zijne macht, alle heerschappij van de machten der wereld, hoe sterk ook, is daarom slechts een schijn, voor een ogenblik a); Zijne ogen houden wacht van den hemel als van een wachttoren, over de heidenen 1), onafgebroken ziet Hij op hen, dat zij de palen niet te buiten gaan, die Hij hun gesteld heeft. Laat de afvalligen, de weerspannelingen,

die zich niet tot U keren, maar in overmoed zich op eigene macht verheffen, niet verhoogd worden, hun trotse plannen niet bereiken; laat hen tot den val komen. Sela (Psalm 3: 3).

a) 2 Kronieken 16: 9. Job 28: 24. Psalm 33: 13.

1) Ofschoon Hij onder de Wet eigenlijk de zetel Zijne, heerschappij gevestigd had in Judea, heeft echter Zijne Voorzienigheid zich over den gehelen aardbodem uitgestrekt. En het bijzonder gunstbewijs, waarmee Hij de kinderen van Abraham had begiftigd, uit kracht van het verbond, verhinderde Hem niet, om ook Zijn blik uit te strekken tot de Heidenen om ben te verzorgen en te voeden. Hij bevestigt, dat die heidenen voorwerpen zijn van Gods zorg, dewijl Hij ook daarom de straffen uitoefent. om hun misdaden en zonden. Zo erkent de Profeet van wege de uitkomst, dat geen deel van het menselijk geslacht door God wordt verwaarloosd, omdat Hij de goddelozen neersmijt. Ofschoon nu er veel verwarring in de wereld is, nooit toch doet Hij Zijne oordelen zó geheim blijven, of enig bewijs er van, en wel de genoeg in het oog vallende, stelt Hij voor ogen van den zienden en oplettenden beschouwer..

Het schijnt wel, wanneer de scharen van veroveraars daar heen gaan, alsof alles zonder God ging; maar de Psalmist zingt tot vertroosting der gemeente: "Zijne ogen houden wacht over de heidenen," en...Hij heerst eeuwig met Zijne macht." Dat men ook weet, dat niemand op aarde macht heeft, dan aan wie Hij ze gegeven heeft en dat men ze daarom ook slechts zo lang zal hebben, als Hij ze wil laten behouden..

De algemene aanbidding, die aan Christus zal gegeven worden, zal Hem in de laatste dagen gegeven worden, wanneer Hij koning zal zijn over de gehele aarde, en Zijn naam, godsdienst en verheerlijking één. (Zach. 14: 9, 16. Openbaring 15: 4). De persoon, het werk het koningschap, de genade en de heerlijkheid van Christus zal het onderwerp van hun zangen zijn..

8.

III. Vs. 8-12. Onder herhaalde opwekking tot de volken, om in Israël’s Gloria of loflied te delen, treedt de gemeente het voorwerp van haar jubelen steeds neer, hare zielen zijn van den dood tot het leven gered, hare voeten bewaard gebleven, om te wankelen tot vallens toe, hare angsten en noden hebben tot hare loutering gediend, en een heerlijk einde gehad.

8. Looft, gij volken! onzen God; en laat horen de stem Zijns roems (vs. 1 vv.).

9. Die onze zielen op nieuw in het leven stelt, door ze te redden uit doodsgevaar, (Psalm 30: 4) en niet toelaat, dat onze voet wankele, zodat wij zouden vallen, om niet weer op te staan.

10. Want Gij hebt ons beproefd, o God! door velerlei noden ons geloof beproefd, gelijk men het metaal door vuur beproeft (Zach. 13: 9. 1 Petrus 1: 7); Gij hebt ons in den smeltoven geworpen en ons gelouterd, gelijk men het zilver loutert, dat een lang voortgezet zuiveren van alle slijk nodig heeft (Psalm 12: 7. Jes. 1: 25; 48: 10).

11. Gij had ons in het net gebracht, zodat geen uitweg meer scheen overgebleven te zijn, om ooit weer tot vrijheid te komen; Gij had enen engen band om onze lenden gelegd, zodat alle krachten verlamd waren (2 Koningen 19: 3).

12. Gij had den mens, die in zijn grootsprekend, godlasterend optreden zich aanstelde, alsof hij de alvermogende bestuurder der wereld was (Jes. 36: 4 vv.; 37: 10 vv.), hoewel hij niets dan een ellendig sterveling is, aan wie gij spoedig een einde maakt (Psalm 9: 20 vv.; 10: 18. 9.19 10.18 Jes. 51: 12), Gij had hem op ons hoofd 1) doen rijden (Psalm 129: 3. Jes. 51: 23), zodat de hoeven hunner paarden en de raderen hunner wagens ons dreigden te verpletteren; wij waren in het vuur en in het water gekomen, zodat wij van meer dan ene zijde in doodsgevaar waren (Jes. 43: 2), maar Gij hebt U zelven betoond die God te zijn, wiens rechterhand met een ruk alles kan veranderen (Psalm 77: 11 77.10), en ons uitgevoerd in ene overvloeiende verversing, ons uitgevoerd in ruimte en overvloed.

1) Aan de diepste vernedering en wreedste vertreding zijn zij onderworpen geweest. Het hoofd is het sieraad, het edelste deel, waardoor ‘s mensen hoogheid en heerschappij wordt aangewezen, en hierover had de vijand gereden, als over een weg. Hij had Israël’s macht en aanzien vernederd tot de aarde toe, en zegevierend, als waren zij slaven, over hen geheerst. Maar de Heere had de kracht des vuurs van hen uitgedoofd, en de wateren niet over hun hoofd doen gaan, hen ter goeder ure uitgevoerd, en dat met ene overvloeiende verversing, zodat zij niet als ter nauwernood, maar met rust en blijdschap met vreugde en lof waren uitgevoerd..

De slotsom is, wanneer God de Zijnen door tijdelijke straffen hard kastijdt, zo geeft Hij toch altijd een gelukkiger en veiligen uitgang..

Het slotwoord van het vers, betekent: "maar Gij hebt ons uitgevoerd tot een rijkelijken drank, (Psalm 23: 5) tot ene overvloeiende verversing," dat is tot ene buitengewone vervaart; de Septuaginta, Vulgata en Luther vertalen daarentegen, alsof er in den tekst stond "Gij hebt ons uitgevoerd tot verfrissing. (Exodus 8: 15)..

Vele duizenden vrome Israëlieten in het Oude Testament en vele duizenden Christenen in het Nieuwe zijn uit zulke noden lichamelijk gered; vele duizenden hebben echter ook hun leven moeten laten, welke God, de Almachtige evenzeer uitgevoerd en verkwikt heeft naar hun ziel, zoals de vrome Babylas gezegd heeft, toen hij ter dood geleid werd. (Psalm 116: 7). "Wees na tevreden, mijne ziel! de Heere doet U goed.".

De verdrukkingen der Kerk zullen zeker goed eindigen. Door verschillende droefenissen en moeiten ontsnapt de slaaf van den satan aan zijn juk, en verkrijgt hij vreugde en blijdschap in het geloven; door vele verdrukkingen moet de gelovige ingaan in het koninkrijk van God. God brengt Zijn volk in smart, opdat hun Vertroostingen daarna te zoeter mogen wezen, en dat hun droefheid de vreedzame vruchten der gerechtigheid voortbrenge, die de geringste plaats in de wereld tot ene plaats des rijkdoms maakt..

13.

IV. Vs. 13-15. In de plaats der gemeente neemt nu een uit haar midden het woord, die in rijke en heerlijke offeranden den Heere zijne gelofte betaalt, die hij Hem in den tijd van nood deed. Deze is zonder twijfel de koning Hizkia, die, gelijk hij in de geschiedenis, die aan dezen Psalm ten grondslag ligt, als het ware als de ziel, als de concentratie van het gelovig deel der gemeente verschijnt, (Vergelijk 2 Koningen 19: 1 vv.) zo ook hier zijn godsdienstig bestaan in zich verenigt. Gelijk hij in Jes. 38: 9 vv. als Psalmdichter optreedt, zo heeft hij wellicht ook dezen Psalm voor de gemeente vervaardigd, en daarin, volgens David's voorbeeld (Psalm 20 en 21), zich met haar één lichaam, welks hoofd hij was, gevoeld.

13. Ik zal, ten dank voor deze Uwe heerlijke redding en troostvolle verkwikking (vs. 12), met brandoffers in Uw huis gaan, gelijk alle gelovigen dit gedaan hebben na Uwe grote betoningen van genade (1 Koningen 8: 62 vv.); ik zal U in die offeranden (Psalm 65: 2 65.1) mijne geloften betalen.

De offerande van den dood van Christus heeft de aanbiedingen der wet, met welke de oude gelovigen uitwendig hun dankbaarheid uitdrukten, te niet gedaan; wij moeten voortdurend de offeranden van lof en dank brengen, onze lichamen en zielen tot ene levende offerande aan den Heere brengende, en goed doende, waar wij gelegenheid hebben. Wij moeten in 't bijzonder openbaren aan degenen, die God vrezen, wat Hij heeft gedaan voor onze zielen, en hoe Hij heeft gehoord en geantwoord op onze gebeden, hen dringende zich met ons te verenigen in gebed en lof; dit zal ons hij vernieuwing vertroosten, en tot Gods roem zijn..

14. Ik zal mij met gene mindere gaven tevreden stellen, maar volkomen de geloften geven, die mijne lippen hebben geuit (Genesis 28: 20. Richteren 11: 35), en mijn mond heeft uitgesproken, als mij bang was (Jes. 37: 3, 15 vv.).

15. Brandoffers benevens offerrook van mergbeesten, van vette lammeren zal ik U offeren, met rookwerk, offeranden van rammen; ik zal runderen met jonge bokken 1) bereiden. Sela. (vgl. Psalm 20: 4).

1) De jonge geitenbok wordt nooit als brandofferdier genoemd, doch wel als dankofferdier voor de stamvorsten. Waarschijnlijk wijst die wet op de dankoffers, die nevens de brandoffers zullen aangeboden worden..

16.

V. Vs. 16-20. Tot besluit van het juist gebrachte offer en slotte van den Palm, verplaatst de zanger de gemeente in die bange uren, toen het biddende en zuchtende voor den Heere lag, om het dreigend gevaar van zijn volk en van de heilige stad af te wenden, maar ook van de verhoring, voordat zij gezien werd, verzekerd werd. Deze verhoring is hem ten dele geworden, omdat hij niet tot diegenen behoort, die zich onrecht in hun hart voornemen, en daarom met hun gebed door God worden verworpen en door Zijne goedheid verlaten. Terwijl hij dit in 't bijzonder aanwijst, staat hij ook als afgezonderd van de grote menigte des volks, tot welke juist in Hizkia's tijd het woord in Jes. 1: 15 gezegd is.

16. Komt, hoort toe, o allen gij, die God vreest 1) (vs. 5), en ik zal vertellen, wat Hij aan mijne ziele gedaan heeft.

1) Hizkia roept de godvrezenden op, niet allen hij geeft Gods hoogste daden niet over aan den spot. De natuurlijke mens begrijpt de dingen van Gods Geest niet, waarom ze hem dan verhaald?.

Dat hij alle vromen oproept, daarmee leert hij, dat het niet genoeg is Gode dankbaar te zijn, tenzij men door het verlangen bezield wordt, om de weldaden openlijk bekend te maken, niet slechts om allen op te wekken, Hem als uit een mond te prijzen, maar ook om door de bewijzen Zijner genade bezield te worden tot geloof en hope. Dat hij nu zijn verhaal bestemt alleen voor de vereerders Gods, dit is duidelijk, dewijl zij alleen geschikte hoorders zijn..

17. Ik riep tot Hem met mijnen mond, niet slechts inwendig, maar luide en met aandrang (2 Koningen 19: 14-19), en Hij werd verhoogd onder, mijne lofzang was op mijne tong; het gebed was nog op mijne lippen, toen mijn loflied reeds mocht beginnen; want God verzekerde mij van Zijne hulp en deed mij vertrouwen, zodat ik aanstonds danken kon. (Psalm 10: 7; 34: 5 vv. Jes. 65: 24. 2 Koningen 19: 20-34).

De dichter wil hiermede zeggen, dat gebed en verhoring onmiddellijk op elkaar volgden, dat hij nauwelijks zijne handen uitgebreid had voor den Heere, of ook verloste Hij hem van zijne vijanden. Wij weten uit de geschiedenis, dat op Hizkia’s gebed de Heere een Engel des verderfs in het leger der Assyriërs zond, zodat de koning van Juda daarin op Goddelijk verrassende wijze de verhoring aan zijn gebed mocht zien.

18. Door deze zo spoedige verhoring heeft God mij een teken van zijn genadig welgevallen gegeven; want had ik naar ongerechtigheid met mijn hart gezien, ware in mijn hart lust tot zonde geweest, in plaats van berouw en droefheid over mijne zonde en ellende, de Heere zou niet gehoord hebben, daar Hij toch de zondaars niet hoort (Joh. 9: 31. Spreuken 15: 29).

Wij kunnen geen deel hebben aan geestelijke voorrechten indien wij de liefde tot onrecht in onze harten behouden, al is het ook dat wij de grove openbaring daarvan terughouden. Indien iemand die zegt godvruchtig te zijn, de zonde voor een welkom bezoeker houdt; indien hij haar met blijdschap toelaat in de gedachten en verlangens van zijn hart, zich in haar verheugende en niet van haar willende scheiden, die is een huichelaar; de Heere hoort de gebeden van geveinsden niet. De zonde in het hart opgemerkt zal zeker den troost en de verhoring des gebeds verhinderen, want de offerande van den goddeloze is een gruwel voor den Heere. Maar indien het gevoel van de zonde des harten ons onrust veroorzaakt, en verlangen naar verlossing van haar, indien zij ons is als de tegenwoordigheid van een indringer; indien wij over haar klagen en ons niet met haar kunnen verenigen, dat is een bewijs van oprechtheid. En indien wij bidden in eenvoudigheid en oprechtheid, zo zal God onze gebeden beantwoorden. Dit zal ons een getuigenis zijn, dat ons gevoel van Gods liefde voor ons vermeerdert, en onze dankbaarheid opwekt jegens Hem, die Zich niet van ons gebed afkeerde, noch Zijne genade van ons wegnam. (vs 20)..

19. Maar nu kan ik het weer met wol vertrouwen (2 Koningen 18: 5; 19: 19; 20: 3) geldigen, dat ik behoor tot ‘s Heren volk; zeker Hij is mijn God, want Hij heeft gehoord; Hij heeft gemerkt op de stem mijns gebeds 1).

1) Hizkia wil hier niet zijne vroomheid en godsvrucht aanduiden als oorzaak van de gebedsverhoring, maar wel wijst hij er op in zijne woorden, dat de Heere eert, die Hem eren, dat de Heere God in den weg van kinderlijke gehoorzaamheid en van vreze voor Zijn Naam met Zijne zegeningen bezoeken wil. Hizkia schrijft met dit alles, de heerlijke uitkomst enkel en alleen aan de genade Gods toe-

20. Geloofd Zij God, die mijn gebed niet heeft afgewend, als iets, dat Hij niet wilde horen, noch Zijne goedertierenheid van mij, als iets, dat mijn deel niet mocht zijn.

Gebed en genade staan tot elkaar als het geroep en de echo; wanneer God van iemand diens gebeden Zijne genade wegdoet, zo beveelt Hij hem te zwijgen en ontzegt Hij hem verhoring. De dichter prijst echter God, dat Hij hem noch de vreugde des gebeds, noch de betoning Zijner genade onttrokken heeft. In dezen zin maakt Augustinus hierbij de praktische opmerking: Cum videris non a te amotam deprecationem tuam, securus esto, quia non est a te amota misericordia ejus: wanneer gij ziet, dat uw gebed niet van u weggenomen is, zo kunt gij gerust zijn, want Zijne goedheid is ook niet van u weggegaan..

Hij eindigt het lied met dankzegging, waarvan hij ook is uitgegaan, en voegt er de reden bij, waarom hij verhoring gevonden heeft: "God heeft namelijk zijn gebed, niet van Zich gekeerd," als achtte Hij hem der hulpe niet waardig, als keerde Hij hem den rug toe; en van waar dit gekomen zij, zegt hij, want niets dan Zijne vrije genade verzoent Hem met ons en maakt onze gebeden verhoorbaar..

PSALM 67.

DANKZEGGING VOOR GODS GENADIGEN ZEGEN.

1. Een Psalm, een lied (Psalm 66: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1) op de Neginôth (1 Kronieken 25: 31).

2.

Met den vorigen Psalm staat deze in verband door de gedachte dat Gods zegen over Israël eens alle volken der aarde tot Hem lokken zal. Daar echter de zegen, dien de Heere zo even aan Zijn volk wedergegeven heeft, en waardoor hij het tot gebed en dankzegging opgewekt heeft, geen ander is dan de, gelijk het schijnt, reeds ingeoogste zegen van den landbouw, sluit de Psalm zich aan den voorlaatsten (Psalm 65) aan, waar de nog op de velden staande opbrengst het onderwerp van den lof voor goddelijke genade en zegen was.

I. Vs. 2 en 3. Het lied begint met woorden van den priesterzegen in Numeri 6: 24 vv.; het laat na dezen echo van den heiligsten en heerlijksten zegen, dien de gemeente zich biddende-

toeëigent, eerst de muziek invallen, om daarna het doel van alle zegeningen Gods aan Zijn volk aan te wijzen; dit is geen ander, dan ene steeds verdere ontvouwing van Gods gedachten tot zaligheid en een intrekken van alle geslachten op aarde in Israëls zegen.

2. God Zij ons genadig 1) (Psalm 56: 2; 57: 2), en zegene ons in ieder opzicht, geestelijk en lichamelijk; Hij doe Zijn aanschijn in allerlei betoningen van genade en van zegen (Psalm 4: 7; 31: 17) aan ons lichten, en dit Zijn lichtgevend aangezicht met ons gaan op al onze wegen. Sela. (Psalm 3: 3).

1) Israël is hier in de voorhoven des Heren. Het volk heeft den Priester den zegen horen uitspreken en nu is deze Psalms inzonderheid de aanvang, de echo des geloofs op dien zegen. Gelovig eigent Israël zich toe, wat de Priester heeft uitgesproken.

3. Opdat (liever: Dat) men de aarde Uwen weg kennen, onder alle heidenen Uw heil.

De zegen Numeri 6: 24 vv. gaat in dit vers tot ene bede over.

De profeet wenst, dat Gods gunst aan het uitverkoren volk zichtbaar worde, opdat zij door hunnen glans de heidenen tot de gemeenschap aan diezelfde hoop leiden..

Hoe rijker in genade de Heere Zich aan de gemeente betoont, des te verder en te rijker in gevolgen gaat van haar de verkondiging van God over de gehele aarde uit; men kent dan Zijnen weg dat is de voortgaande tenuitvoerlegging van Zijn raadsbesluit, en den inhoud van dat raadsbesluit, namelijk het heil, dat hij bedoelt, niet alleen dat van Israël, maar van de gehele mensheid..

4.

II. Vs. 4 en 5. Dadelijk hierop verplaatst zich het lied bij het vooraf aangewezen doel van Gods wegen met Zijn volk, als ware het reeds bereikt, hij ziet hoe de in Gods rijk ingegane volken te zamen met Israël als hunnen God Hem aanbidden en zich verheugen over Zijne rechtvaardige en genadige regering.

4. De volken zullen U, o God loven, de volken al te maal zullen U loven, wanneer zij zich aan Uwe heerschappij zullen hebben onderworpen. (Jes. 2: 2 vv.).

5. De natiën zullen zich verblijden en juichen, omdat Gij hen, de volken, zult richten, gelijk in Psalm 72: 12 vv. Jes. 11: 3 vv. beschreven is, in rechtmatigheid; en de natiën op de aarde, die zult Gij leiden, als haar God en Heiland (Psalm 31: 4. Jes. 58: 11). Sela. (Psalm 3: 3).

Dadelijk na de bede om zegen volgt reeds de profetie van zegen; met een profetischen blik ziet reeds de Psalmist de volken der toekomst vol lof en dank, vol vreugde en juichend in het zalig genot van den goddelijken zegen en in de wegen van ‘s Heren genade ingaan. Dat dit de zin van het richten in rechtmatigheid moet zijn blijkt niet alleen uit de parallelle uitdrukking van het "leiden" als door een herder van de natiën, maar ook noodzakelijk uit de zaak zelf;

met de naakte, scherpe gerechtigheid verkrijgt de Heere gene ziel zó, dat zij hem juichend aanhangt, wel echter wint hij door de prediking van zegen en door de zachtmoedige, genadige wijze, waarop Hij regeert, leidt en bestuurt, bij alle daarvoor vatbare zielen aan het einde de overwinning. Het is dus die zachtmoedige gerechtigheid, van welke in Psalm 45: 6 en Psalm 18: 36 gesproken is, die de volken beweegt, het hart vrijwillig te geven tot lof van Gods heerlijke genade..

Zeker hebben wij hier een profetie van hetgeen eenmaal geschieden zou. Voor den profeet bestaat er geen tijd. Hij ziet tot in de verre toekomst. En wat ziet hij? Israël en de volken verzameld onder één koning. Niet Israël alleen, maar ook de volken zullen onder den staf van den goeden Herder doorgaan. Hij, de Heere, zal hen leiden, niet ten oordeel, maar om over hen Zijne genaderijke zegeningen uit te spreiden.

6.

III. Vs. 6-8. Nog eens komt het lied op de bekering der heidenen terug, waarvan het in de vorige afdeling zong. Daarop wijst het met een kort woord op den zegen, in welken Israël zich nu beroemen mag als uit Gods hand ontvangen, en, terwijl hij daarin een onderpand van verderen zegen ziet, vestigt het daarmee de hoop op den tijd, wanneer Israël's God door alle einde der aarde gevreesd wordt.

6. De volken zullen U, O God! loven; de volken, al te maal, zullen U loven (vs. 4).

7. De aarde geeft (gaf) haar gewas 1) in rijken overvloed op de velden en in de tuinen; God, onze God zal ons zegenen, gelijk hij het in dezen zegen des oogstes gedaan heeft.

1) Dit woord verstonden de kerkvaders meestal Messiaans, in den zin: het land Kanaän, dat de Heere zo bijzonder boven alle landen voorgetrokken heeft, dat hij het aan het volk van Zijn eigendom ter bezitting gegeven heeft, heeft zijn rechtvaardig gewas (Jes. 4: 2; 45: 8 in den persoon van den Messias voortgebracht. Dit is ten minste zeker, dat bede en verwachting van den Psalm eerst in Christus tot volkomen vervulling gekomen zijn.

Het verwondere ons niet dit vers te vinden, waar het lied handelt over de toebrenging der heidenen; de oogst van de vruchten des velds wijst op den oogst der zielen; gelijk de Heere Jezus meermalen op de opbrengst der akkers wees; het toebrengen der Samaritanen was de spijze des Heren, en Israël's oogstfeest, het Pinksterfeest, is werkelijk het feest geworden, waarop de oogst van vele volken is aangevangen..

8. God zal ons zegenen, wij herhalen het, en alle einden der aarde zullen Hem vrezen.

Men moet vasthouden, dat God, zo dikwijls Hij dat oude volk met Zijne weldaden begiftigde enen fakkel aanstak voor de gehele wereld, om de heidenen te bewegen, dat zij Hem zouden zoeken..

De Psalm bevat, afgezien van het opschrift, zeven verzen; tweemaal drie verzen elk uit twee delen bestaande (vs. 2-4, vs. 6-8) hebben een vers van drie delen in het midden. Deze Psalm heet bij enigen der ouden het Oud-Testamentische "Onze Vader."

Indien er in de Heilige Schrift niets gesproken ware over de bekering der Heidenen, zouden wij kunnen denken, dat het te vergeefs ware een zo hopeloos werk te ondernemen. Maar wanneer wij zien hoe aanhoudend dit onderwerp in de Schriften behandeld, en met welk ene zekerheid het verklaard is, mogen wij gene moeilijkheden gaan optellen, daar met God alle dingen mogelijk zijn. Wij mogen bezig zijn in het zendingswerk, verzekerd dat God Zijn eigen werk zal volbrengen en onze pogingen met goeden uitslag zal bekronen. En zouden wij achterblijven om de heidenen deelgenoten te maken van de kennis, met welke wij gezegend zijn, en van de zaligheid waarin wij ons beroemen? Het is duidelijk, dat zij niet kunnen leren, tenzij zij onderwezen zijn; hoe zullen zij horen, indien niemand het hun predikt. Laat dan gene moeilijkheid ons afschrikken, maar laat ons voortgaan in de kracht des Heren en op Hem zien, dat Hij bij het woord Zijnen Heiligen Geest geve; dan mogen wij vertrouwen, dat het koninkrijk van Satan zal verwoest worden, en het beloofde koninkrijk van onzen Verlosser op zijne puinhopen zal worden gesticht..

Zo is dan deze Psalm een oogstlied maar tegelijk een Oud-Testamentisch Zendingslied, dat van Israël’s verwachting in den Messias getuigt en van zijn verlangen naar de volkomenheid van de heerschappij van den Messias over alle volken. Wij vinden hier niets van die hoogmoedige bekrompenheid en uitsluitingsgeest van het latere Jodendom, zoals wij die in de dagen van onzen Heere bij dit volk aantreffen..

PSALM 68.

VOORSPELLING VAN CHRISTUS VERHOGING EN HARE HEERLIJKE KRACHT.

1. Een Psalm, een lied (Psalm 66: 1) van David, voor den opperzangmeester. (Psalm 4: 1).

2.

Begon het vorige lied met ene herhaling van de zegen, die in Numeri 6: 24 vv. Aäron en zijnen zonen in den mond wordt gelegd, deze Psalm begint met ene herhaling der woorden, waarmee in Numeri 10: 35 bij het ontbreken van het Israëlitische leger Jehova wordt opgeroepen, om zijn volk voor te gaan en Zijne vijanden te vernietigen. Met dit begin neemt deze Psalm weer op, wat aan het slot van den 21sten gezegd werd. Hij is, gelijk wij in de inleiding tot laatstgenoemden Psalm reeds hebben opgemerkt, door David gedicht, vóór de eigenlijk viering van de overwinning, nadat hij het ten einde brengen van den Ammonietisch-Assyrischen oorlog (2 Samuel 12: 31), naar zijn huis was teruggekeerd.

I. Vs. 2-7. De Arke des verbonds heeft als het ware den veldtocht tegen de Ammonietische hoofdstad Rabba meegemaakt (2 Samuel 11: 11); zij wordt in ene feestelijke profetie naar den berg Zion tot de voor haar bestemde tent, naast het paleis van David (2 Samuel 6: 17) teruggebracht. Terwijl zij door de haar dragende priesters en Levieten wordt opgeheven,

verheft zich uit hunnen mond de uitspraak, die voor zulk ene gelegenheid is voorgeschreven. De inhoud daarvan was op nieuw aan de overwonnen volken bevestigd, maar zou nog dikwijls moeten bevestigd worden, voordat alle vijanden van het Godsrijk overwinnen en alle goddelozen omgekomen waren. De feestelijke optocht stelt zich daarop in beweging. Nu klinkt de opwekking tot lof van Hem, wiens genadige tegenwoordigheid in Israël aan de arke des verbonds als Zijnen aardsen troon verbonden is. Hij wordt voornamelijk als Helper uit alle ellende geprezen.

2. God zal opstaan, of God staat op, Zijne vijanden zullen of mogen verstrooid worden, en Zijne haters zullen van Zijn aangezicht vlieden.

1) Deze woorden zijn door Mozes uitgesproken om telkens gebruikt te worden, wanneer de arke naar ene andere plaats gevoerd werd, vgl. Numeri 10: 35.

Wat eens de priesters zongen, toen zij ten tijde van Mozes de arke ophieven, dat is ook nu bevestigd, dat is het thema, dat in de geschiedenis van het Godsrijk gedurig voorkomt, gewijzigd naar de omstandigheden, totdat eens het oordeel der wereld alle vroegere oordelen Gods in zich opneemt en volkomen maakt..

Als God met Zijn volk uittrekt, dan moge het eerst in de woestijn gaan, maar het doel, het beloofde land, wordt zeker bereikt..

3. Gij zult hen verdrijven, o Heere met den adem van Uwen toorn, gelijk rook verdreven wordt door den wind; gelijk was voor het vuur smelt, zullen de goddelozen vergaan van Gods aangezicht, vernietigd door het vuur Zijner gerichten.

Wanneer een schepsel (rook en was) een ander schepsel (wind en vuur) niet kan verdragen, hoe zou dan het schepsel (de mens) het aangezicht van den toornigen Schepper kunnen verdragen.

Twee schone vergelijkingen van rook en was: de rook vergaat voor den wind, het was voor het vuur. Het is smadelijk, dat zulke grote vijanden met rook en was vergeleken worden, terwijl zij hemel en aarde zouden willen bestrijden..

4. Maar de rechtvaardigen zullen zich met diep bewogene harten verblijden, zij zullen, daar de zegen openbaar wordt, van vreugde opspringen voor Gods aangezicht, en van blijdschap vrolijk zijn.

Het "voor Gods aangezicht" vormt ene schone tegenstelling tegen het "voor Zijn" en "voor Gods aangezicht" in vs. 2 en 3: door de werking des toorns, die van Zijn aangezicht uitgaat, stuiven de vijanden uit een, terwijl in den blik Zijner genade de rechtvaardigen zich verheugen..

5. Zingt Gode, psalmzingt Zijnen naam; hoogt baant de wegen (Jes. 40: 3; 57: 14) voor Dien, die in de vlakke velden rijdt 1), omdat Zijn naam is Jah, HEERE 2), en hij ook is, wat die

naam te kennen geeft, de God des heils, die in almacht en vrije genade alles bestuurt; springt op van vreugde voor Zijn aangezicht3), als voor Hem, van wie gij alle hulp en heil ontvangt.

1) Deze woorden worden verschillend verklaard. Luther heeft ene verklaring willen geven als hij vertaalt: "zacht." Anderen zien het voor een eigennaam aan en vertalen: "die rijdt in Araboth." Lateren verklaren het: "die in de woestijn gaat" met betrekking op Israël's tocht door de woestijn. "God trekt steeds door de woestijnen der ellende aan de spits van Zijn volk; in de eenzame streken van nood heeft het aan Hem een trouwen leidsman.".

Voornamelijk de vlakte aan beide zijden van den Jordaan en van de Dode zee; aan deze denkt Advocat, "omdat door deze de arke uit het land der Ammonieten naar Jeruzalem moest gevoerd worden.

Gods kinderen verstaan deze heilige beeldspraak, want het betekent, de wegen voor den Heere te verhogen, wanneer Hij hun voorgaat en door de woestijnvlakte van druk en lijden, nood en verdrukking leidt. Het betekent: met diep verootmoedigde en gelovige harten zich aan den Heere te onder werpen. Hem in Zijne wijsheid en trouw te verheerlijken. Hem te volgen, wetende, dat hij hen door de woestijn naar het land der ruste voert. Dan worden in het harte de zandsteppen en hoogten van eigen wijsheid, wil en kracht vernederd en de diepte van moedeloosheid, murmureringen en wantrouwen gedempt en het aldus door en voor den Heere bereide hart springt op van vreugde in God, omdat Zijn Naam is Heere, de onveranderlijke en getrouwe Verbonds-God..

2) Zijn eigenlijke Naam is "Jah." Zijne openbaring, door welke Hij zich kenbaar en noembaar maakt, bestaat hierin, dat Hij de met vrijmachtige genade de geschiedenis beheersende God des hemels is. Deze Naam is voor Zijn volk een oorzaak van blijdschap. De zin er van wordt in vs. 6, 7 door voorbeelden ontwikkeld. De Hoogverhevene, die in den hemel der heerlijkheid troont, bestuurt de geschiedenis hier beneden en trekt zich juist de nederigsten aan, de Zijnen in alle levensbetrekkingen te hulp komen. Hij neemt de plaats der ouders in bij de wezen. Hij beslecht den rechtstwist voor de weduwen..

3) Het is niet genoeg, dat God gediend en gevierd wordt, maar de dichter vermaant hier, om den Heere met vreugde te dienen. Den Heere vrezen doen ook nog in zeker opzicht de goddelozen, maar hun vrezen is een slaafse een wettisch vrezen. Er is bij hen geen blijdschap en verheuging in het dienen van God. Wie echter God als zijn God heeft leren kennen, God met een kinderlijke vreze heeft leren dienen, zal ook God met vreugde dienen, zal ook zijn lust en verrukking er in hebben, om God te vrezen. En hierop heeft de dichter het oog.

6. Hij is een Vader der wezen, neemt voor hen de plaats van een vader in (Psalm 10: 14), en een Rechter der weduwen, daar Hij haren rechtsstrijd ten einde brengt (Psalm 146: 7 vv.). Hij is God, en betoont die almacht in de woonstede Zijner heiligheid en van dien heiligen troon, van den hemel (Psalm 11: 4) op deze aarde in het helpen der ellendigen.

De mening des Heiligen Geestes is, dat God, de Heere, een zo genadig vriendelijk God en Koning is, wiens allereerste, hoogste en voornaamste werk het is, op de miserabiles personas

acht te geven, dat is op degenen, over wie men zich ontfermen moet, omdat zij hulpeloos en troosteloos zijn. Grote Potentaten in de wereld doen dat niet, die respecteren de voornaamsten en rijksten in het land, die hun hof versieren en hun macht en hun aanzien kunnen vergroten. Maar Gods hoogste roem is het, dat Hij Zich over de ellendigen ontfermt.

De onbegrijpelijke eer Gods is niet een oorzaak, om zich op een afstand te houden, om ons, hoe ellendig wij ook zijn en in rouw gedompeld, te verachten. Want de weduwen en de wezen noemende, is er geen twijfel aan of hij wat daarmee samen, hen, die de wereld pleegt voorbij te gaan, alsof zij alle hulpe onwaardig zijn. Want wij oefenen daar onzen plicht meestal uit, waar enige hope op vergoeding te verwachten is..

7. Een God, is Hij, die de eenzamen zet in een huisgezin1) (Psalm 113: 9), uitvoert, die in boeien gevangen zijn, uit den kerker van hun ellende in overvloed; maar de afvalligen2), die Zijn vriendelijk bestuur niet willen, wonen in het dorre land, in de woestijn, zodat zij niet mede het beloof de land mogen ingaan (Hebr. 3: 17).

1) Dit wordt verschillend verklaard, of in den zin "God geeft hun familie, kinderen," of "God brengt hen onder dak" (Jes. 58: 7), als doelende op de inleiding van Israël in Kanaän, nadat het 40 jaren in de eenzame woestijn had moeten omzwerven..

2) De afvalligen, de weerspannigen zijn de hardnekkige vijanden des Heren en van Zijne gemeente; deze worden door God als het ware in de woestijn verbannen, en uitgesloten van de betoningen van Zijn Vaderlijk welbehagen. Het oproerige Israël (Luk. 9: 14. Joh. 19: 15) heeft de waarheid dezer woorden niet minder moeten ervaren, dan het oproerige heidense volk met Amalek (Exodus 17: 14, 16) en Farao aan het hoofd..

Gods goedheid is Zijne heerlijkheid. Hij zorgde steeds voor de bedroefden en onderdrukten; arme zondaars hulpeloos en ellendig, meer dan vaderloze kinderen, worden in Zijn huisgezin toegelaten en ondervinden al de zegeningen van die betrekking. Alle de Zijnen waren eens gebonden in Satans ketenen. De roeping der heidenen, de uitwerping der weerspannige Joden, de bekering van zondaars, met de verwerping van de onboetvaardigen kan hier verstaan worden..

8.

II. Vs. 8-19. Gelijk het schijnt, begint nu het gezang der gemeente. Met woorden, die aan het lied van Debora (Richteren 5: 4 vv.) ontleend zijn, aanheffende, werpt zij enen blik terug op de grootse betoningen van Zijne almacht en genade jegens Zijn volk, welke God eerst bij den tocht door de woestijn tot aan de inneming van het land Kanaän (vs. 8-11), vervolgens in den tijd der Richteren, tot aan het oprichten van het heiligdom op Zion (vs. 12-15), heeft laten bekend worden. Hierop houdt zij zich bezig met de verkiezing van Zion tot woonplaats des Heren onder Zijn volk, dat deze ondanks alle aanvallen der wereld, nooit verlaten zal. Ja als Zions onoverwinnelijke, en ongenaakbaren God, heeft Hij zo even Zich weer in de overwinning der vijanden doen kennen (vs. 16-19).

8. O God! toen Gij van Uwen hemeltroon opstond (Jes. 26: 21), U aan de spits van Israël als aanvoerder stelde, en voor het aangezicht Uws volks uittoogt, toen Gij daarhenen trad in deontzaglijke (Deuteronomium 32: 10) woestijn 1), met van de overwinning zekeren heldentred de scharen van Uw volk vergezellende (Exodus 13: 20 vv.). Sela. (Habakuk. 3: 3).

1) In hoofdzaak toont hij hier aan, hoe God in dien meldingswaardigen uittocht voor alle eeuwen getuigd hoeft, dat Hij Zijn Kerk bemint. Waarom toch zoveel wonderen, zulk een samenwerking van hemel en aarde en van davering der bergen, indien het niet was, om openlijk te tonen, dat Zijn kracht verbonden was met de redding des volks. Daarom deelt hij ook aan God de rol van aanvoerder toe, die onder Zijne Hoge bescherming het volk heeft uitgevoerd. En dat niet alleen in den doortocht door de Rode Zee, maar ook zo lang de Israëlieten in de woestijn rondzwierven. Verder versta ik onder het daveren der aarde niet alleen die tijdens de afkondiging van de Wet, maar dewijl in het vervolg van de reis de orde der natuur meermalen is veranderd, alsof alle elementen beefden op het gezicht Gods. Dewijl echter God bij den berg Sinaï voornamelijk Zijne macht heeft tentoongespreid, dewijl zo wel het gedonder van den hemel werd gehoord als de gehele lucht vol was van vuur, noemt de Profeet inzonderheid dien berg, waarop meer dan elders de majesteit Gods op het zichtbaarst is ten toon gespreid..

9. Toen daverde de aarde (Exodus 19: 16 vv.),ook dropen de hemelen, stortten geweldige regens neer, voor Gods aanschijn; zelfs deze Sinaï, waar God het verbond met Zijn volk sloot en Zich tot Israël’s koning stelde (Deuteronomium 33: 5), beefde voor het aanschijn Gods, des Gods van Israël, en wilde door die tekenen te kennen geven, dat het Hem als den almachtigen Helper en Beschermer erkende.

10. Gij hebt in tegenoverstelling van de ontzaglijke tekenen op Sinaï, nadat Gij Uw volk naar Kanaän geleid hebt, zeer milden regen doen druipen, allerlei zegeningen overvloedig geschonken, o God! en Gij hebt Uwe erfenis gesterkt, als zij mat was geworden, Uw volk, als het zich in uitgeputten toestand bevond, op nieuw verkwikt, en in een krachtig leven hersteld.

10. Gij hebt in tegenoverstelling van de ontzaglijke tekenen op Sinaï, nadat Gij Uw volk naar Kanaän geleid hebt, zeer milden regen doen druipen, allerlei zegeningen overvloedig geschonken, o God! en Gij hebt Uwe erfenis gesterkt, als zij mat was geworden, Uw volk, als het zich in uitgeputten toestand bevond, op nieuw verkwikt, en in een krachtig leven hersteld.

11. Uwe hoop, Uwe schaar, de kudde van Uw erfdeel, namelijk de leden van Uw volk Israël (Psalm 74: 19. Micha 7: 14), woonde daarin 1) beveiligd voor de vijanden; Gij bereiddet ze, die landen, door Uwe goedheid voor den ellendige 1), voor de leden van Uw volk, dat in vergelijking met de machtige volken der aarde hulpeloos en machteloos is. Gij gaaft ze o God, de zegeningen Uwer goedheid!

1) In het Hebr. Chajatheka jascheboe-bah. Letterlijk: Uwe diertjes woonden daarin. En van daar de afgeleide betekenis van, hoop, in den zin van kudde. In de Psalmen wordt dikwijls Israël vergeleken bij de kudde, bij de zwakke, weerloze schapen, om daarmee aan de ene zijde den weerlozen toestand van het volk, en aan de andere zijde de bescherming en macht

des Heren te doen uitkomen. Niettegenstaande de macht der vijanden, dit wil de dichter doen uitkomen, en niettegenstaande een hulpelozen toestand, zorgde Gods Almacht er voor, dat Zijn volk in het beloofde land bleef wonen. Het is den man Gods er om te doen, de macht en trouw van Israëls God te verheerlijken.

2) Het volk Gods bestaat, wanneer het zichzelve kende, gelijk het is, altijd uit ellendigen en behoeftigen, die niets bezitten in zich zelven, maar alle goeds alleen bezitten in den Heere..

12. De Heere gaf in de tijden der Richteren, die op de verovering van Kanaän volgden, te spreken; der boodschappers van goede tijdingen, liever: boodschapsters, zegezangsters, koren van vrouwen die de overwinning bezongen (Exodus 15: 20 vv. Richteren 5: 1; 11: 34. 1 Samuel 18: 6 vv. ene grote heirschaar, ene grote menigte.

13. De koningen der heidense heirscharen, die hen in den strijd tegen Gods volk hadden aangevoerd, vloden weg, zij vloden weg1) (Richteren 4: 12-15) in andere plaatsen; en zij, die te huis bleef 2), deelde den door uit, na de door den Heere voor haar behaalde overwinning.

1) De herhaling van het woord geeft te kennen (Richteren 5: 7), dat de vijanden verre en naar alle zijden heen verstrooid werden.

2) Eigenlijk wordt hiermede de vrouw bedoeld, de bewoonster van het huis. Den buit uitdelen was het werk des mans, maar hier wordt het aan de vrouw toebedeeld, om dus mede te kennen te geven, dat én man én vrouw in de zege der overwinning zouden delen.

14. Al laagt gijlieden tussen twee rijen van stenen 1), zo zult gij toch worden, zo zult gij toch schitteren als vleugelen ener duive, die in den zonneschijn overdekt zijn met zilver, en welker vederen zijn met uitgegraven geel goud, met blinkend goudgroen; in zulk een gelukkigen glinsterend lot kunt gij u in vredestijd verheugen.

1) Verstaat haardstenen, gelijk men in de legers en elders pleegt te leggen, om vuur daar tussen te stoken om te koken. De zin is: al waart gij tot de uiterste dienstbaarheid en smaadheid verstoten, berookt en besmookt als koks en koksjongens, zo zal u evenwel God door Zijnen genadigden zegen doen blinken, gelijk ene schone, vliegende duif, die als van zilver en van goud glinstert.

Anderen vertalen: Wanneer gij gelegerd zijt tussen heggen, zijn de vleugelen der duif overtogen met zilver en hare slagvederen met blinkend goudgroen. Er wordt dus hier niet gesproken van het verleden maar van de toekomt. Want heggen worden gebruikt door de veehouders, en zijn een teken van vrede en welvaart.

De nieuwe welstand wordt dan vergeleken bij de pracht van een duif in het licht der zon. Door het zonlicht schijnt het dan, alsof hare vleugelen met zilver en goud overtrokken zijn.

15. Als de Almachtige, die, zonder enige medewerking nodig te hebben alles voor Zijn volk doet, de koningen daarin, in het land verstrooide de in vs. 13 genoemde koningen der

heidenen, die te voren het land zwaar verdrukten, door een plotselingen schrik verstrooide (Richteren 4: 15; 7: 22; 11: 32 enz.), werd zij, de landstreek van Kanaän, sneeuwwit als op Zalmon 1).

1) De Zalmon is een berg, van welken in Richteren 9: 48 geschreven staat: hij was volgens die plaats met zwaar, dicht hout bewassen, zodat het daar wel het zwarte woud of de zwarte berg zou kunnen genoemd worden..

Volgens anderen ziet dit op de vrouw, die volgens het vorige vers van goud en zilver schittert, en volgens dit van wege het fijne linnen de pracht der vrouwen, sneeuwwit geworden is.

Alzo is het met de dienaren des Satans, wanneer zij bekeerd worden; wanneer zij door Christus gerechtvaardigd en geheiligd worden, zien zij er bevallig en heerlijk uit. Wanneer zij den hemel bereiken, zullen alle overblijfsels van hun zondigen toestand verdwijnen, en zij zullen zijn als de vleugelen der duiven, bedekt met zilver en als hare vederen gelijk goud. Volkomen verlossing zal hen wit als sneeuw op Zalmon maken, die te voren walgelijk waren door de schuld en de verwoesting der bloedrode zonde..

Wordt het wit op Zalmon. Zo moet het vertaald worden. De kracht van het beeld zit hem hier in, dat de dichter voorspelt, dat door de wondere Goedheid Gods de verlossing zo volkomen zal wezen, dat de Zalmon óf sneeuwwit zal zijn van den buit op de vijanden behaald, óf van de verslagen lijken. Een overvloedige buit bij een sneeuwval te vergelijken is niet vreemd. Ook de ongewijde dichters, o.a. Homerus, doen dit. Sneeuw valt niet alleen in dichte vlokken neer, maar is ook in de verte zichtbaar. Zo, wil de dichter zeggen, zal het ook met den overwonnen buit van den vijand zijn-

16. De berg Basan, de Hermon, die het land van Basan in het Noorden begrenst, en tot het hoge sneeuwgebergte van den Anti-Libanon behoort (Deuteronomium 3: 9), is een berg Gods, een heerlijke berg, die door zijne uitwendige verhevenheid en heerlijkheid aan Gods scheppende macht levendig herinnert; daar vindt men het vetste en sterkste vee, zodat zijn naam aan niets dan vruchtbaarheid doet denken; de berg Basan, de Hermon met den daarachter liggenden Anti-Libanon, is een bultige berg, geen berg met slechts enen top, maar een reusachtig groot van vele toppen voorzien, een heuvelachtig gebergte; en toch verkoos de Heere hem niet.

17. Waarom springt gij op, gij bultige bergen, Basan en uwe gelijken? Gij benijdt in uwe trotsheid, die meende op het hoogste recht te hebben, de heerlijkheid van Zion, dien God heeft verkoren. Maar uw nijd baat u niet a); dezen berg heeft God begeerd tot Zijne woning; ook zal er de HEERE wonen in eeuwigheid; Hij ontneemt Zion Zijne grootheid niet (Psalm 74: 2).

a) Psalm 87: 1, 2; 132: 13.

De berg Gods is in vs. 16 het emblema (zinnebeeld) van de door Gods genade machtige rijken der wereld. De Hermon was door zijne ligging aan de grenzen der heidenwereld juist

geschikt, om als symbool van de macht der wereld genoemd te worden, en misschien heeft de zanger ook daaraan gedacht, dat de oorspronkelijke naam van den Hermon, Sion (de verhevene, Deuteronomium 4: 48) en evenzo de Sidonische naam Sirion (Deuteronomium 3: 9), beide wat den klank aangaat, met Zion verward zijn..

De berg Zion wordt hier genoemd, omdat hij ieder voor ogen stond, als de Psalm gezongen werd. Op dezen bevond zich de tabernakel Gods en de koningsburg; wat vervolgens aan het slot van vs. 17 gezegd wordt, is ene aanwijzing, dat de Psalm na de profetie in 2 Samuel 7 vervaardigd is..

Deze woorden aan het slot van vs. 17 willen te kennen geven: "de genade is verheven boven de natuur", en de gemeente boven de wereld, hoe machtig en majestueus die ook schijne..

De berg Basan met zijn trotse verheffing is het beeld van de overmoedige, Zion vijandige wereldmachten, die niets onbeproefd lieten, om Israël te vernederen, het aan zich te onderwerpen, te onderdrukken en uit te voeren. Kon Basan vanwege zijne grootheid, hoogheid en schoonheid een berg Gods genoemd worden, was het wat zijne natuurlijke gesteldheid aangaat, een hoofdstuk van Gods werken, in die natuurlijke grootheid wilde Jehova Zich niet verheerlijken, het was geen berg van Gods genadig welbehagen, dit was het geringe, het nederige Zion, zowel wat aangaat den berg als hare bewoners, de gemeente Israël's, de zwakke en kleine kudde, niet te rekenen bij die machtige en grote volken, die zich als Basan tegen hen verhieven..

De betekenis voor alle eeuwen is duidelijk. Nog altijd is de Kerk van Christus klein, onaanzienlijk, nog immer tracht de wereld haar te overvleugelen, te verdrukken of uit te roeien, maar door Gods vrijmachtige Verkiezing zal de Kerk blijven staan, en zullen de poorten der hel haar niet overweldigen. Niet aan de wereld, maar aan den Christus der Kerk zal de eindtriumf zijn.

18. En welk een machtig en onoverwinnelijk strijder voor Zijn volk is deze God, die op Zion Zijn zetel heeft, tegenover al de machten der wereld, Gods wagens en ruiterbenden zijn tweemaal tien duizend, de duizenden verdubbeld, duizendmaal duizenden van heilige engelen, over welke Hij te gebieden heeft (2 Koningen 6: 17. Dan. 7: 10).De Heere met Zijne almacht is onder hen, in 't midden dezer millioenen, zodat de overwinning zeker is; een Sinaï is de Zion, op welken de Heere met Zijne engelenscharen nedergedaald is, in heiligheid; hij schittert van reinen glans, als de Sinaï, toen God dien door Zijn nederdalen (Deuteronomium 33: 2 vv.) met Zijne heiligheid omgaf (Gal. 3: 19. Hebr. 2: 2).

19. Gij zijt nu weer, nadat Gij te voren waart nedergedaald, om U aan het hoofd des volks te stellen en het ter overwinning te voeren (Psalm 47: 6) opgevaren in de hoogte 1) des hemels, waar Uw eigenlijke zetel is (vs. 34. Psalm 7: 8; 18: 17 enz.); Gij hebt de gevangenis (gevangenen) gevankelijk gevoerd 2); triomferend voert Gij de nu voor Uw volk onschadelijk gemaakte vijanden met U; Gij hebt gaven genomen, om uit te delen onder de mensen 3) Gij hebt gaven genomen van de mensen, van de overwonnen volken; ja ook (van) de

wederhorigen, (zelfs van hen, die Uw juk afschudden, maar zich nu moesten buigen) om bij U te wonen, o HEERE God! (zodat God de Heere toch daar blijven zal).

1) Men heeft hierbij te denken, dat de in plechtige processie naar den Zion teruggebrachte arke des verbonds nu de hoogte van den berg bereikt heeft..

2) Wat door de koningen der oudheid na gelukkig gevoerde oorlogen geschiedde, dat gevangenen van de overwonnene volken in triomftocht mede werden opgevoerd, had zeker ook bij dezen tocht plaats..

3) De gevangenen, die God wegvoert, de geschenken, die Hij neemt, kunnen niet door Hem in den hemel worden medegenomen; Hij neemt ze slechts om ze aan Zijn volk, aan welks hoofd Hij in den strijd was getrokken, te geven, en bij Zijne hemelvaart achter te laten, even als de gaven van Israël aan hen Zijne dienaren, de priesters ten deel werden. Hieruit blijkt, dat door het: "hij heeft gegeven," dat in Efeziers 4: 8 in plaats van het: "Gij hebt genomen" de zin niet aangetast is, maar in het licht gesteld wordt; het geven onderstelt het nemen, het nemen heeft het geven ten gevolge. De Apostel noemt slechts het gevolg, omdat dit tot zijn doel paste, als hetgeen gemeen was aan de voorafschaduwing en de zaak, die afgeschaduwd was. Volledig luidt de plaats naar zijne opvatting; Hij nam gaven onder de mensen en gaf gaven aan de mensen..

De Apostel vertaalt de plaats in het Nieuw-Testamentisch; hij verklaart die in ‘t licht en in den zin van de geschiedenis der vervulling. Want de hemelvaart van God is in hare vervulling gene andere dan de hemelvaart van Christus; deze was echter, gelijk de Psalm haar schildert, een triomftocht (Kol. 2: 15), en wat de overwinnaar over de machten der duisternis en des doods verkregen heeft, dat heeft Hij niet verkregen tot Zijn eigen welzijn, maar ten beste des mensen: het zijn gaven, die Hij nu onder de mensen verdeelt, en die ook den verdwaalden ten goede komen. Zo vat de Apostel de woorden op. De gaven zijn de door den Verhoogde op Zijne gemeente neder komende charisma’s of genadegiften (in zo verre is Psalm 68 de Psalm die voor den Pinkster-Zondag gepast is, gelijk hij ook in het Joodse ritueel de Psalm van den tweeden dag van ‘t feest der weken is) -ene uitdeling van zegen, die met Zijne overwinning in samenhang staat als gevolg met oorzaak. Als overwinnaar is Hij bezitter van den zegen: Zijne gaven zijn als de spolia (de buit) van Zijne overwinning over zonde, dood en Satan behaald. Tot deze verklaring is de Apostel te meer gerechtigd, daar God in ‘t volgende ook als de Heere geprezen wordt, die uit den dood uitleidt. Deze lof in vs. 21 geldt, naar de geschiedenis der vervulling, Hem, die, gelijk Theodoretus opmerkt, de bewaarplaats des doods, die gene uitgangen had, geopend heeft, de koperen deuren heeft doen springen, de ijzeren grendels heeft verbroken, Jezus Christus, die nu de sleutels heeft van dood en hel..

God is wel grotelijks verhoogd door de victories, die Hij Zijn volk Israël in Kanaän verleend heeft, maar dat dit eigenlijk ziet op de victorie onzes Heren Jezus Christus, die alle Zijne en onze geestelijke vijanden overwonnen, en in Zijne hemelvaart als in triomf gevankelijk gevoerd heeft, en, gelijk na de victorie placht te geschieden, van Zijnen troon overvloed van allerlei gaven heeft uitgedeeld in Zijne kerk, zelfs aan ongelovigen tot hun bekering en inlijving in Gods kerk, daarvan betuigt de Apostel (Efeziers 4: 8 vv.).

Was voor den Heere het regiment, en was de zetel voor dit regiment in de hemelen, dan kon Hij van dien zetel ook niet verre blijven, maar moest Hij Zich ook onverwijld naar dien troon toe begeven. En zo is ‘s Heren hemelvaart niets dan een aanvaarding van het bewind, een ingaan in het regiment, een opvaren naar Zijn vorstelijk paleis, een opklimmen tot de woonstede van Zijner Majesteits Glorie. Hij moest voor ons opvaren. Niet om ons verlaten en arm te maken, maar juist om ons naderbij te komen en heerlijk te verrijken. Zolang Hij op aarde bleef, kon Hij er enkelen troosten, maar eerst van uit de hemelen konden allen door Hem worden gezegend..

CALVIJN tekent hierbij aan: Dat Paulus zegt, dat Christus gaven geeft de mensen, wijkt wel af van de woorden van David, dewijl (om zich te schikken naar de eenvoudigen) hij de Griekse vertaling volgt, maar inderdaad zelf is er geen verschil. Want evenals God Zich niet verrijkt met den buit der vijanden, maar Zijn volk, zo ook heeft Christus niet gezocht Zich zelven te verrijken, wijl Hem geen ding ontbrak, maar heeft Hij, om Zijn Kerk te versieren de vijanden tot betalers van tribuut gesteld. Derhalve met het oog op de verborgen betrekking tussen het Hoofd en het lichaam wordt beide waar en eigenlijk gezegd, dat God in het vlees geopenbaard, de gaven heeft toebedeeld aan de Zijnen, welke hij van de gevangen ontvangen had.

20.

III. Vs. 20-36. Terwijl de priesters en Levieten hier weer met hun gezang invallen, wendt zich het oog van het verledene af naar het tegenwoordige en naar de toekomst. De Heere heeft Zijn volk uit grote gevaren gered, en zal het ook verder de overwinning schenken over al zijne vijanden (vs. 20-24); getuigenis van de ondervondene hulp en onderpand van de toekomstige redding van alle boosheid der wereld is de schitterende, plechtige optocht, welke zich met de arke des verbonds naar den berg Zion onder lofzangen beweegt (vs. 24-28). Wat nu de Heere tot aan het einde der tijden doen zal is er niets geringere dan dit, dat Hij de gezamenlijke wereld-macht nog eens aan Zijnen scepter zal onderwerpen, en alle natiën tot Zijnen dienst zal bekeren; daarom is het billijk, dat reeds nu alle rijken den lof aan dezen God verkondigen, die Zich alzo aan Zijn volk verheerlijkt.

20. Geloofd zij de Heere; dag bij dag overlaadt Hij ons met geschenken, zegeningen 1). Die God is onze zaligheid, niet Zijne gaven, Zijne reddingen. Hij zelf is onze vreugde (liever: legt men ons lasten op, Hij is onze hulp (Psalm 124: 1 vv.), Hij draagt onze lasten enz.). Sela; hier verheffe zich de muziek!

21. Die God is ons een God van volkomen zaligheid, Hij geeft volmaakten vrede, onovertrefbaar heil, en bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood; hij heeft middelen en wegen, om zelfs diegenen van den dood te redden, die reeds daaraan prijs gegeven zijn.

22. Voorzeker zal God, om zo voor de Zijnen een helpenden reddend God te kunnen zijn, den kop Zijner vijanden verslaan, den harigen schedel, het teken van onboetvaardigen hoogmoed

en van trotsheid desgenen, die in zijne schulden wandelt, die in de zonde voortgaat (Deuteronomium 32: 42).

23. De Heere heeft gezegd: Ik zal die vijanden weder brengen uit a) Basan, Ik zal weder brengen uit de b) diepten der zee 1). Zij zullen nergens veilig zijn; al vluchten zij naar de toppen der bergen, al verstaken zij zich in de diepten. Ik zal ze van daar halen.

a) Numeri 21: 33. b) Exodus 14: 29.

1) Menen sommigen, dat hier van de vrienden Gods sprake is, wij voor ons zijn van mening, dat hier, ook in verband met vs. 24, sprake is van de vijanden. De dichter wil dan zeggen: dat er voor de vijanden des Heren geen ontkomen zal zijn, ook al verstoken zij zich in de rotsholen, ook al wierpen zij zich in de diepten der zee. Vandaar ook dat in vs. 24 gesproken wordt van het bloed der vijanden. Waarmee wordt aangeduid, dat de Heere Zijn volk ene volkomen overwinning zal bereiden.

24. Opdat gij, Mijn volk! uwen voet moogt baden, ja de tong uwer honden moogt steken in het bloed van de vijanden des Heren, die ook uwe vijanden zijn, in het bloed van een iegelijk van hen.

Deze Psalm behoort tot de moeilijkste; hij spreekt op zo eigenaardige wijze. dat het slechts tot op ene zekere hoogte gelukt is, dien te verklaren; van daar is er telkens verschil onder de uitleggers, ook bij deze beide verzen vs. 23 en 24. De Joden hebben bij vs. 23 aan zich zelven gedacht; zij hebben van vroegen tijd af dat vers beschouwd als ene belofte van wederbrenging van de door wilde dieren verslondene, of in de zee verdronkene rechtvaardigen; meer dan eens hebben Joodse vrouwen, die op schepen een toestand tegemoet gevoerd werden, waar de schande der prostitutie haar wachtte, zich liever in het water gestort, terwijl zij zich vertroostten met die belofte. Daarentegen denken de meeste nieuwe uitleggers hier aan de vijanden Gods. Dat aan het mogelijke, het weder brengen van Basans bergen, iets onmogelijks wordt tegenovergesteld, behoeft ons bij de Oosterse spreekwijze (MATTHEUS. 19: 24) niet te verwonderen. Wat vs. 24 zegt, werd reeds in Psalm 58: 11 verzekerd: het volk des Heren zal zijne voeten baden in het bloed der goddelozen, wanneer God Zijne gerichten over hen houdt, en daarbij zullen de zonden die rol spelen van welke in 1 Koningen 21: 19, 22: 38 sprake is. Gelijk de Duitse Protestanten den 46sten Psalm tot hun zegelied maakten, zo is onze Psalm het veldgezang voor de Hugenoten in Frankrijk geworden, en in ‘t bijzonder voor de Camisards en de Cevenners; onder het zingen van dezen werd in 1702 de burg van Pont de Montvert door 20 Cevenners, aan wier hoofd de zogenaamde profeten Seguier, Couderc en Mazel stonden. bestormd en in brand gestoken, en na bevrijding der gevangene geloofsbloeders een bloedbad onder de gevangene gerechtsdienaars en soldaten van den aartspriester François de Langlade du Chaila aangericht, waarop men het overige van den nacht geknield tussen de lijken onder hetzelfde gezang doorbracht..

Het Boek der Openbaringen aan Johannes is de duidelijkste commentaar, verklaring van den inhoud van deze verzen. Deze Psalm is een profetisch lied, dat meer dan enig andere Psalm tot dienst der Gemeente des N. Testaments gegeven is. Deze Psalm werd en wordt dan ook bij

voorkeur door de gemeente des Heren in dagen van lijden en strijd aangeheven, het is haar krijgslied, het lied harer overwinning en hope, totdat de laatste vijand zal te niet gedaan zijn..

Ongetwijfeld zinspeelt hier de dichter op ene geschiedenis als die van Achab en Izébel, wiens bloed door honden gelekt, of wier vlees zij gegeten hebben.

25. O God! zij hebben Uwe gangen gezien, zij, die dezen optocht bijwoonden, de gangen mijns Gods, mijns Konings, die Zijne genadige tegenwoordigheid aan de arke des verbonds verbonden heeft; men heeft gezien, hoe Gij opging, om weer Uwe plaats in te nemen in het heiligdom.

26. De zangers gingen voor den optocht, de speellieden achter, in het midden van der trommelende maagden, in het midden van de maagden ter rechter en ter linkerzijde, die rinkelbommem hadden (Exodus 15: 20).

27. Looft God, dat is de inhoud van hun Jubellied (Exodus 15: 21. 1 Samuel 18: 7 in de gemeenten, in volle koren, den Heere, gij, die zijt uit den springader van Israël1), die van den aartsvader afstamt (Jes. 48: 1; 51: 1).

1) De dichter wijst hier op de eenheid van Israël's volk. Uit Israël, als de fontein, zijn alle stammen Israël's als zo vele stralen ontsprongen. Lang waren zij verdeeld. Lang dong de ene stam naar den voorrang boven den andere, maar nu is Jeruzalem het middelpunt van het gehele volk en in Jeruzalem Zion's berg, waarheen alle stammen opgaan. Geen voorrang is er meer, geen onedele wedijver, want niet het machtige Efraïm, maar het kleine en onaanzienlijke Benjamin gaat voorop. Opmerkelijk is het, dat hij van Juda zwijgt. Ongetwijfeld om de eendracht niet te storen, dewijl nu Juda de stam was, waaruit het koningshuis was gesproten.

En nu, opdat niet het volk de ere van dezen heerlijken toestand zou bekomen geeft de dichter in de volgende verzen te kennen, dat het alleen door God is, om Zijnent wille. God heeft de sterkte geboden. En om Zijns tempels wille, dat is om Zijnent wille, heeft dat alles plaats gehad en zullen de koningen den Heere geschenken toebrengen.

28. Het is een feest voor al de stammen van Israël. Daar is Benjamin, de kleine in getal, in omvang van gebied en de jongste van Jakob's zonen (Genesis 43: 29 vv.; 1 Samuel 9: 21), die over hen, over zijne broeders heerste, toen Saul nog leefde; hoewel de kroon hem ontnomen is kwam hij nochtans op, om met den koning uit Juda feest te vieren; verder de vorsten van Juda, van den stam, wie het koninkrijk der belofte behoort (2 Samuel 7: 12 vv.), zij zijn er met hun vergadering, met ene menigte des volks; de vorsten van Zebulon, de vorsten van Nafthali (Richteren 5: 18), om de vorsten der andere stammen niet te noemen, volgen hen.

Het is opmerkelijk, dat juist de stammen, die hier als voorvechters van het volk Gods in den strijd tegen de wereld voorkomen, ook in het Nieuwe Testament op den voorgrond staan. Uit Benjamin was Paulus (Filippenzen 3: 5), de kleine (1 Kor. 15: 8-10), in geboorte de tweede Saul; uit Juda de "leeuw uit Juda's stam" (Openbaring 5: 5) Jakobus en Johannes, Jakobus,

Thaddeüs en Simon, en uit Zebulon en Nafthali (of Galiléa: MATTHEUS. 4: 13) de overige Apostelen..

29. Uw God, o uitverkoren volk! heeft uwe sterkte geboden, dat gij in den over u gestelden koning zoudt overwinnen en beheersen al de overige volken der aarde. Sterk, o God, wat Gij aan ons gewrocht hebt; bevestig ons door Uwe almachtige hulp in de overwinning, die Gij ons over de Ammonieten geschonken hebt (2 Samuel 12: 30)

Dit vers kan ook verklaard worden als een woord van de gelovigen tot den Messias. Uw God, God de Vader, heeft U geboden sterk te zijn tot onze redding; daarom bidden wij U, God den Zoon, dat Gij werkt, wat Gij gewrocht hebt, dat Gij wilt voltooien wat Gij; in ons begonnen zijt, Uw goed werk in ons wilt volbrengen..

30. Om Uws tempels wil te Jeruzalem, nu nog slechts een eenvoudige tabernakel, maar spoedig een U waardig Godshuis (2 Samuel 6: 17; 7: 13), zullen U de koningen der heidense volken, getrokken met onweerstaanbare kracht tot de ware plaats der openbaring Uwer heerlijkheid a) geschenk toebrengen.

a) 1 Koningen 10: 10, 24, 25. 2 Kronieken 32: 23. Psalm 72: 10; 76: 12. 72.10 76.11 Jes. 60: 3,6.

Ene krachtige opwekking aan diegenen die buiten zijn, om zich bij de Kerk te voegen. Dit is gedeeltelijk vervuld door de proselieten in de dagen van David en Salomo, maar zou eerst de volle vervulling verkrijgen in de bekering der heidenen tot het geloof in Christus, die hen tot mede-erfgenamen maakt en van hetzelfde lichaam als het zaad van Israël (Efeziers 3: 6)..

31. Scheld daarom, opdat, gelijk Uw raadsbesluit is, Jeruzalem het middelpunt en Uw tempel het hoofdpunt der ganse wereld worden, het wild gedierte des riets 1), den Behemoth en ‘t Nijlpaard (Job 40: 10), die in ‘t riet van den Nijl huizen, en wijs hen, die door gene menselijke macht te bedwingen zijn (Job. 40: 19), binnen de perken. Scheld de vergadering, de menigte der stieren met de kalveren der volken, de grote mogendheden der volken met de kleineren, die hen aanhangen; en dien, die zich onderwerpt met stukken zilvers 2), degenen, die in geveinsdheid grote geschenken aanbrengen. Zeker zal de Heere dit volbrengen, en men zal zeggen: Hij heeft de volken, de heidenen verstrooid, die lust hebben in oorlogen en daardoor ongeschikt zijn voor het rijk des vredes, dat over de gehele aarde zijn zal (Jes. 9: 5).

1) Het wild gedierte des riets is hier het beeld van het Israël vijandige Egypte, dat zich immer vijandig stelde tegen het volk Gods, maar door God ten onder werd gehouden.

Egypte en Morenland waren de wereldmachten in de dagen van David.

2) Of: "dat zij zich neerwerpen met stukken zilver," zodat wij hier ene bede zouden hebben, niet om gehele verdelging dier volken maar om onderwerping van hen, zodat zij schatplichtig zijn aan Jeruzalem..

32. Prinselijke gezanten zullen komen uit Egypte, wanneer de volken zullen bekeerd zijn, om den God Israëls de ere te geven (Jes. 19: 21 vv.); Morenland, het achter Egypte gelegene Ethiopië, zal Zich haasten, opdat de tijd der genade niet verzuimd worde, zijne handen tot God uit te strekken, teneinde Hem om hulp te smeken (Zef. 3: 9 vv.).

De met Gods Geest vervulde zanger ziet de oneindig grootse bestemming van het te Zion opgerichte Godsrijk, om alle volken der wereld in zich in te lijven. Ook hier ziet men, dat hetgeen de profeten van oorlogen en overwinningen over de volken der aarde verkondigen, van geschenken, van goud en zilver, die naar Jeruzalem gebracht worden, eigenlijk in geestelijken zin bedoeld is. Ook hier is aanstonds sprake van de aanbidding van den alleen waarachtigen God, die zelfs het machtige Egypte en het verwijderde Morenland zullen geven..

In vs. 31 komt Egypte voor onder het emblema van het Nijlpaard, dat ook in Jes. 30: 6 dit land afbeeldt, als de grootste meest gevreesde macht der wereld. God zal die overmoedige, die zich boven Israël en Israël's God verhief, binden de perken wijzen. De stieren, van welke vervolgens sprake is, zijn emblema van koningen; wat met de kalveren bedoeld is, wordt verklaard door het bijgevoegde: "der volken" als van de onderdanen; aan het ene zinnebeeld is de voorstelling van hoogmoedig zelfvertrouwen, aan den andere de voorstelling van welgezetene gerustheid (Jes 46: 20 vv.) verbonden..

Het "zich neerwerpen met stukken zilver" wijst aan de ene zijde den geheel gebogen trots aan, aan de andere zijde, dat de rijkdom, dien de heidenen tot hiertoe in den dienst van de goddeloze wereld besteedden, nu door de uit- en inwendig overwonnenen aan Israël's God geofferd wordt..

33. Gij koninkrijken der aarde, die tezamen bestemd zijt tot onderwerping onder Israël's God, zingt reeds nu Gode, als ware die laatste tijd reeds aanwezig. Psalmzingt den Heere! Sela. (vgl. vs. 20).

34. Dien, die daar rijdt in den hemel der hemelen, die van ouds is, die was voordat de hemel dezer aarde geschapen werd (Deuteronomium 10: 14; 33: 26); ziet, Hij geeft Zijne stem in den donder te horen, ene stem der sterkte, waarvoor alles bukken moet.

35. Geeft dan Gode sterkte, erkent Hem als den Almachtige, opdat Hij u niet vernietige! Zijne hoogheid als ene heerlijkheid vol genade en waarheid (Joh. 1: 14) is over Israël, de plaats van het rijk Zijner genade, en Zijne sterkte, waarmee Hij alles behelst, is in de bovenste wolken, de hoogste hemelstreken, zo ver zich het rijk der natuur uitstrekt; niet alleen Israël, alle volken ervaren Zijne almacht.

36. O God! Gij zijt vreselijk uit Uwe heiligdommen; met ene macht, die eerbied afdwingt, regeert Gij van daar de wereld. De God Israël's, Jehova, die Zich dit volk als een middelaarsvolk verkoren heeft, die geeft den volke Zijns eigendoms, Israël's, sterkte en kracht 1), zodat alle volken met hun goden voor Hem moeten bukken. Geloofd zij God! zo zal de ganse bekeerde heidenwereld roepen.

1) Al Israël's sterkte tegenover de vijanden kwam van God; zij erkenden, zij hadden gene macht van zich zelven (2 Kronieken 29: 12). En al wat wij nodig hebben voor onzen geestelijken arbeid en strijd is door Gods genade. Het is door Christus, die ons sterkt, dat wij alle dingen kunnen doen en door niets anders; daarom moet Hij den roem hebben van al wat wij doen, met onzen ootmoedigen dank, dat Hij ons er toe in staat stelde en het werk van Zijne handen in ons aanzag..

Laat ons den moed niet verliezen bij moeilijkheden, maar ons zelven gewennen om meer op Gods macht te zien. Dan zullen wij met moed en vertrouwen voortgaan. Laat de zwakken dan zeggen: "Wij zijn sterk." Laat hen weten, in wie zij geloofd hebben, dat hij bekwaam is, om te bewaren wat zij Hem hebben toe vertrouwd..

De opneming van alle wereldrijken in het rijk van Israël, dat grote Thema der Apokalypse (Openbaring van Johannes), is ook het thema van dezen Psalm. De eerste helft (vs. 1-19) is opwaarts gestegen van de aarde tot in den hemel, den Heere daarheen vergezellende; de tweede helft (vs. 20-36) nederwaarts van den hemel op de aarde, de werkingen van Zijne overwinning, en van Zijnen triomf op de volken beschrijvende. Onder de Davidische Psalmen heeft deze Zijns gelijke niet..

PSALM 69.

GEBED VAN DEN MESSIAS IN ZIJN LIJDEN.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), op de wijze van het lied Schoschannim "de lelies" (Psalm 45: 1).

2.

Op den krijgs- en overwinnings-Psalm volgt nu weer een lijdenspsalm uit den tijd van de vervolgingen van Saul, en wel van even zo sterk uitgedrukt typisch-profetisch karakter als Ps 22, naast welken hij dan ook het meest onder alle Psalmen in het Nieuwe Testament aangehaald wordt. Hij is een hoofdjuweel der zogenoemde Messiaanse Psalmen, en wijst duidelijk aan, dat de ouden recht hadden, wanneer zij de betrekking aan de personen, die in de geschiedenis van het Godsrijk op den voorgrond staan, tot de menswording van den Zone Gods en tot Zijn lijden en sterven voorstelden onder de gelijkenis van de voorrede voor een boek, of van het voorspel van een muziekstuk.

I. Vs. 2-14. Uit enen diepen, zieldoordringenden nood, welken zijne vijanden hem berokkend hadden, en in welken hij reeds lang te vergeefs om hulp geschreeuwd had, roept David zijnen God van, dat die hem redde (vs. 2-4). Hij is zich van gene dwaasheid of zonde bewust, maar kent zich onschuldig, en is een vervolgde om der gerechtigheid wil. Als zodanige mag hij niet te gronde gaan, anders zouden in en met hem tevens allen, die in God geloven, te schande worden (vs. 5-7). Daar hij dan om Gods wil gehoond en vervolgd wordt, door zijnen ijver voor Gods eer en den waren godsdienst den haat zijner boze tegenpartijen zich berokkend heeft, en alleen van wege zijne ernstige en diepe vroomheid een voorwerp van spot en van

verachting geworden is, zo verwacht hij ook van Gods grote goedheid ene hulp, die overeenkomstig de waarheid van Zijne beloften is (vs. 8-14).

2. Verlos mij, o God! want de wateren der over mij losbarstende droefenissen zijn gekomen tot aan de ziel, zijn zo zwaar, dat mijn leven in gevaar is (Jon. 2: 6. Jer. 4: 10 4.10).

3. Ik ben gezonken in grondelozen modder, waar men niet kan staan (vgl. Psalm 40: 3); ik ben gekomen in de diepten der wateren, en de vloed overstroomt mij, zodat ik op het punt ben om te verdrinken.

4. Ik heb reeds zo lang in mijne ellende tot U geroepen en ben vermoeid van mijn roepen (Psalm 6: 7. Job 19: 7); mijne keel is ten gevolge daarvan ontstoken, hees geworden (Psalm 22: 16), mijne ogen zijn bezweken, als van enen, die lang en strak naar hetzelfde voorwerp heeft gestaard, daar ik ben hopende op mijnen God, en toch zie ik nog niet het minste voorteken van Zijne hulp. (Psalm 119: 82. Klaagt. 4: 17).

Zo wordt ook het geloof van den zwakken strijder afgemat, wanneer na lang hopen en toeven de hulpe uitblijft. Maar juist zo groot enen nood mogen wij den Heere klagen.

5. Die mij zonder oorzaak haten (Psalm 25: 19; 35: 19. Joh. 15: 25), zijn meer dan de haren mijns hoofds (Psalm 40: 13) (of de haarlokken); die mij zoeken te vernielen, die mij om valse oorzaken vijand zijn, zijn machtig geworden (Psalm 38: 20). Wat ik niet geroofd heb (Psalm 35: 11, vgl. 2 Samuel 16: 8), moet ik alsdan wedergeven; onrechtvaardig en wederrechtelijk wordt het mij onttrokken.

Van dezen Psalm worden in het Nieuwe Testament sommige verzen op den lijdenden Christus en andere op Zijnen verrader te huis gebracht. In dit en in andere liederen vinden wij gene eigenlijk gezegde voorspellingen aangaande den vernederden en verhoogden Verlosser. En toch, de aanhalingen daaruit in het Nieuwe Verbond zijn geheel iets anders dan ongepaste en willekeurige spellingen. Oud-Testamentische gebeurtenissen, ervaringen, toestanden veeleer spiegel en beeld van soortgelijke gebeurtenissen, ervaringen. Toestanden als de volheid des tijds is verschenen. David zijn volle hart uitstortende en toch daarbij, onder Hoger leiding, in dier voege zich uitdrukkende, dat alles, wat hij van zich zelven voor waarheid getuigt, in veel hoger mate kan gelden van Dien, die na hem zal komen. Zijne schuldeloze miskenning en zijn ijver voor Gods huis, zijne bittere lafenis en de vloek, die zijne vijanden treft, alles op hoger schaal weergevonden in het leven van Hem, die als een andere David kan klagen: de smaadheid dergenen, die U smaden, o God! is op Mij gevallen. Zingende van zich zelven, zong hij tevens voor Hem, wie zulk een lied ter spiegel zou worden, om daarin Zijn eigen beeld te herkennen..

6. O God! Gij weet van mijne dwaasheid, en mijne schulden zijn voor U niet verborgen. Gij kent mijne onschuld.

De Wette verklaart dit vers terecht: "Gij weet, of ik in dwaasheid verstrikt ben, dat is dat ik het niet ben; " v.d. Palm vertaalt: "Gij zoudt van mijne misdaad weten, mijne schuld kon niet

voor U verborgen zijn." Ook de Staten-Overzetters nemen dien zin aan in hun kanttekeningen. Gij weet, of ik schuldig ben aan de zonden en boze stukken, die zij mij ten laste leggen, het ongelijk dat zij mij aandoen, is U bekend."

7. Als een onschuldig vervolgde (2 Samuel 15: 16), om der gerechtigheid wil mag ik op Uwe ontferming rekenen, daar door mijn ondergang de ere Uws naams en de hoop aller rechtvaardigen schipbreuk zou lijden. Laat hen, zo bid ik, door dat Gij mij overgeeft, niet beschaamd worden, die U verwachten, o Heere, HEERE Zebaoth, der heirscharen! Laat hen, door mij, die met U in gemeenschap ben, als een offer van des werelds boosheid te zien vallen, niet te schande worden, die U in liefde zoeken, o God Israël's.

8. Want om Uwentwil, omdat ik U toebehoor en voor Uw huis geijverd heb (vs. 10. Psalm 44: 23. Jer. 15: 15), draag ik versmaadheid 1); schande heeft (liever: heeft schande) mijn aangezicht bedekt (Psalm 44: 16).

1) Hoe klaar is het wederom uit deze verzen, gelijk als uit vs. 5, dat David in dit zijn lijden een voorbeeld was van den Messias in Zijn lijden. Bijna letterlijk zien wij het in den lijdenden Christus vervuld, hoe was Zijn aangezicht in Kajafas' zaal en in het rechthuis van Pilatus met de wreedste schande bedekt, hoe zijn de snoodste en grievendste smaadredenen op Hem gevallen, als Hij verteerd door Zijn heilig liefdesvuur Zich overgeeft voor 's Heren huis, voor Diens heerlijkheid en ere. Wie uit deze klachten den Messias niet herkent, op diens hart ligt nog, gelijk als op het verleden Jodendom, het deksel van Mozes, hij ziet, al heet hij ook een Christen, de heerlijkheid van Christus nog niet, de Christus, de Schrift is voor hem nog verborgen. Maar hij zal hem dan evenmin uit de volgende klachten herkennen..

9. Ik ben wegens dezen smaad, dien ik te dragen heb, mijnen broederen vreemd geworden, en onbekend aan mijner moeders kinderen, zodat zij zich schuw van mij terugtrekken (Psalm 38: 12. Joh. 7: 5).

10. a) Want de ijver van Uw huis heeft mij verteerd, hij zet mij aan, ontgloeit mij als een verterend vuur (Psalm 119: 139), en de smaadheden dergenen, die U smaden, zijn op mij gevallen; alle vijandschap tegen God concentreert zich op mijn persoon, om mijnen ijver voor U.

a) Joh. 2: 17. Rom. 15: 3.

11. En ik heb, als ik dien toestand van Uw huis voor mijne ogen zag (Luk. 19: 41 vv.), geweend in het vasten mijner ziel, in mijn diep lijden weggezonken; maar het is mij geworden tot allerlei smaad; men spot daarmee in plaats dat men zich tot bekering laat dringen (Psalm 109: 24 vv.).

1) Dikwijls gebeurt het, dat wie zich vurig in de bres stellen voor de ere Gods, de goddelozen te meer te voorschijn doen treden en verbitteren, dewijl zij strijdlustig, zonder bezadigdheid strijden. Doch David getuigt hier, dat hij zo bedaard in zijn ijver is geweest, dat het zelfs een hardheid van ijzer had moeten zacht maken. Evenwel door deze omstandigheden toont hij,

hoezeer hij door den moedwil van zijne vijanden is verdrukt, zodat hij zelfs niet vrij was, om te mompelen, en hem niets anders overbleef, dan met tranen en zuchten de zaak Gods te verdedigen..

12. En ik heb, in smart over de troosteloosheid van den algemenen toestand (2 Samuel 21: 22), enen zak tot mijn kleed aangedaan; maar ik ben hun tot een spreekwoord geworden, zij hebben nog te meer mij bespot.

13. Die in de poort zitten, de rechters, die geroepen zijn de ernstige zaken te behandelen (Genesis 19: 1), klappen van mij, verzinnen allerlei spotnamen (Job 30: 9), en ik ben een snarenspel dergenen a), die sterken drank 1) drinken 2), in de drinkgelagen zingt het woeste volk van den dweper, den schijnheilige, gelijk zij mij noemen, spotliederen.

a) Klaagt. 3: 14.

1) Vergel. Leviticus 10: 11

2) Wat David hier opsomt, zijn wel de uitersten der boosheden, welke hem troffen. Op dezelfde wijze klaagt ook Jeremia, en van daar, dat er uitleggers zijn, die menen, dat deze Psalm door laatstgenoemden Profeet is gedicht. Wel is David hier een type van den Christus Gods. Wie denkt hier niet aan Golgotha, hoe men de Heilige Gods daar heeft bespot, hoe men op Zijn klagelijke klacht spottend heeft uitgeroepen: Hij roept Elias! En tevens heeft hij hier het beeld getekend van de Kerk Gods, die zo dikwijls tot een aanfluiting der hel is geweest, en dat zal blijven tot den jongsten dag.

14. Maar mij aangaande tegenover al dien haat en hoon, mijn gebed is tot U, o HEERE! 1) (Psalm 109: 4). Er is een tijd des welbehagens 2) waarin Gij mij verhoort (Psalm 32: 6. Jes. 49: 8. 2 Kor. 6: 2), o God! door de grootheid Uwer goedertierenheid, die Gij bewijst aan allen, die U kennen (Psalm 36: 11). Verhoor mij door de getrouwheid van de beloften Uws heils 3), die Gij beloofd hebt, wanneer wij tot U bidden.

1) Het is een bewijs van een zeldzame kracht, dat David zelfs door de harde behandeling niet zo verplet werd, dat hij den moed opgaf. Doch hij leert tegelijk, van welk middel hij zich bediend heeft tegen zulk ene zware ergernis. Want waar de goddelozen hun spotternijen als zo vele factoren gebruiken, om zijn geloof te vernietigen, daar zegt hij, dat hij het gebed heeft uitgestort, waarmee hij alle aanvallen zou afslaan. Niet twijfelachtig is het, of waar hij gedwongen werd bij de mensen te zwijgen, van de wereld derhalve afgesloten, hij zich tot God heeft gewend. Alzo zullen ook nu de gelovigen op dezelfde wijze, ofschoon zij bij de goddelozen niets vermogen, staande blijven als overwinnaars, indien zij zich aangorden en moed vatten, om tot God te bidden. Slotsom is, dat, waar David alles had beproefd, maar zijn moeite onbeloond zag, terwijl de mensen hem hadden verlaten, hij met God alleen had gehandeld..

2) Of, en beter: in den tijd des welbehagens. David noemt nu den tijd, den tijd des welbehagens. Van alle mensen is hij afgebracht. Alle hoop op den mens is ijdel. Al zijn

moeite is te vergeefsen geweest. Zijne verwachting is nu enkel en alleen op zijn God. Zijn geloof en hope hebben hem niet begeven. Daarom kan hij roepen en smeken. Hij gevoelt, ja hij weet, dat zijn God hem nabij is Daarom noemt hij dezen tijd, den tijd des welbehagens. Want hij weet het, dat het Verbond Gods vast staat en dat zijn God hem niet zal laten omkomen.

3) Ook hier heeft de Geest van Christus, die in de profeten en alzo in David (Hand. 2: 30) was, en die te voren betuigd heeft het lijden van Christus en de daaropvolgende heerlijkheid. (1 Petrus 1: 11), de uitspraak omtrent het voorbeeld (David) tot ene voorzegging van het tegenbeeld (Christus) versterkt. Hoewel onze Psalm als een Psalm van David ook over David's lijden handelt, is toch de kerk, het eigenlijke lichaam daarvan, de lijdende Messias. Behalve de in het Nieuwe Testament duidelijk op Christus toegepaste plaatsen uit deze afdeling (vs. 5 en 10. Joh. 15: 25, 2: 17. Rom. 15: 3) herinnert ook vs. 8 vv. duidelijk aan de plaats Jes. 53: 3 en vs. 13, aan den smaad dien Jezus van de krijgsknechten in het rechthuis van Pilatus (MATTHEUS. 27: 27 vv.) moest ondergaan, waarom de oudere uitleggers het opschrift: "van de lelies" of "van de rozen" daarvan willen verstaan hebben, dat de Psalm handelt over de witte lelies der heilige onschuld van Christus en van de rode rozen van Zijn kostbaar bloed..

15.

II. Vs. 15-22. De aan het slot der vorige afdeling aangehevene bede om hulp en redding, wordt tot in bijzonderheden voortgezet, in nauwe aansluiting aan de schildering van den nood, zo als die in die afdeling voorkomt (vs. 15-20). Vervolgens horen wij ene klacht over de hardheid en boosheid der vijanden (vs. 21 en 22), welke tot grondslag dient voor de verwensingen, die in de daarop volgende afdeling voorkomen.

15. Ruk mij uit het slijk 1), waarin ik wegzink (vs. 3), en laat mij niet geheel en al verzinken; laat mij gered worden van mijne haters, en uit de diepten der wateren, uit de ellende, waarin zij mij gestort hebben.

1) In deze tweede afdeling wordt hetzelfde gebed voortgezet; intussen klimt het gevaar hoe langer hoe meer, en dringender wordt dan ook het geroep om hulp..

16. Laat den watervloed, die nu tot aan de lippen is gekomen (vs. 3) mij niet overstromen, en laat de diepte van den afgrond mij niet verslinden, en laat den put des grafs, waarin ik geworpen hen, zijnen mond over mij niet toesluiten, zodat ik als levend begraven worde.

17. Verhoor mij, Heere! ten opzichte van deze bede; want Uwe goedertierenheid is goed, is vertroostend voor het hart, daar zij het zo wel met ons meent (Jer. 32: 41. Psalm 25: 8); zie mij aan in genade, en help mij naar de grootheid Uwer barmhartigheden 1).

1) David spreekt het hier uit, dat Gods Almacht en goedertierenheid tegelijk met Zijne getrouwheid en barmhartigheid voor hem, en dus ook voor geheel de Kerk, de vaste en onwrikbare grondslagen zijn, waarop het geloof rust, en waarop hij blijft pleiten. Het zijn niet

zijne eigene gerechtigheden, maar het zijn de barmhartigheid Gods, die hem vrijmoedigheid geven, om zijn hart voor zijn God uit te storten.

18. En verberg Uw aangezicht niet van Uwen knecht; want mij is bange 1) in dezen groten nood; haast U, verhoor mij (Psalm 31: 3).

1) Mij is bange. Uit dit enkele woord, uit die enkele uitdrukking, herkent gij den man naar Gods harte. Meermalen lezen wij het van hem: Mij is bange. Maar in ditzelfde ogenblik, waarin vrees zijn hart vervult, als hij ziet op zijne doodsvijanden slaat hij het oog vertrouwend en smekend op ten hemel en roept tot zijn God om redding en verhoring des gebeds.

19. Nader tot mijne ziel, die in zo groot gevaar is (vs. 2), bevrijd ze; verlos mij om mijner vijanden wil, dat zij zich niet beroemen mij machtig geworden te zijn. (Psalm 13: 5).

20. Gij weet mijne versmaadheid, en mijne schaamte, en mijne schande, hoe groot die is; wend Gij ze door Uwe barmhartigheid af; al mijne benauwers zijn voor U; Gij ziet hun boosheid en moet hen naar Uwe gerechtigheid richten.

21. De versmaadheid heeft mijn hart gebroken, en ik ben zeer zwak; ik ben door die schande naar lichaam en ziel beide ziek geworden (Psalm 6: 3); en ik heb gewacht naar medelijden, bij de mensen, maar er is geen, die zich aan mij laat gelegen liggen, en naar vertroosters, maar heb ze niet gevonden 1), die liefdevol deelnamen in mijn lot (Klaagt. 1: 2, 9).

1) Ook hier, gelijk in het volgende vers, is de typische betekenis zo duidelijk te herkennen. De ganse lijdensgeschiedenis van Christus op Gabbatha en Golgotha bewijst dit zo zonneklaar. Wat David hier klagende en zuchtende uitroept is volkomen vervuld in Hem, die door God tot zonde is gemaakt, op Wie de schuld van een verloren volk is gelegd. En het is volkomen waar: "ziende door het geloof op dien lijdenden Messias, die komen zou, heeft David om Zijnent wil smaadheid gedragen en is hij, gesterkt onder zijn lijden, door God verhoord en uitgeholpen." _

21. De versmaadheid heeft mijn hart gebroken, en ik ben zeer zwak; ik ben door die schande naar lichaam en ziel beide ziek geworden (Psalm 6: 3); en ik heb gewacht naar medelijden, bij de mensen, maar er is geen, die zich aan mij laat gelegen liggen, en naar vertroosters, maar heb ze niet gevonden 1), die liefdevol deelnamen in mijn lot (Klaagt. 1: 2, 9).

1) Ook hier, gelijk in het volgende vers, is de typische betekenis zo duidelijk te herkennen. De ganse lijdensgeschiedenis van Christus op Gabbatha en Golgotha bewijst dit zo zonneklaar. Wat David hier klagende en zuchtende uitroept is volkomen vervuld in Hem, die door God tot zonde is gemaakt, op Wie de schuld van een verloren volk is gelegd. En het is volkomen waar: "ziende door het geloof op dien lijdenden Messias, die komen zou, heeft David om Zijnent wil smaadheid gedragen en is hij, gesterkt onder zijn lijden, door God verhoord en uitgeholpen." _

22. Ja, integendeel Zij hebben mij gal tot mijne spijs gegeven, in plaats van mij te troosten en te verkwikken, en, om mijn hartenleed te vermeerderen; in mijnen dorst hebben zij mij edik te drinken gegeven, zelfs in de behoeften der natuur mij nog honende en het leven bitter makende. (Jer. 8: 14; 9: 14; 23: 15).

Twee voorvallen bij de kruisiging des Heren staan in betrekking tot ons vers. Vooreerst gaven zij Hem edik te drinken met gal vermengd (mirre in den wijn); toen Hij dat geproefd had wilde Hij niet drinken (MATTHEUS. 27: 34. Mark. 15: 23). Mattheus noemt naar zijne gewoonte den drank theologisch; steeds het oog op de profetieën des Ouden Testaments richtende, spreekt hij van gal en edik, opdat de vervulling van de plaats in den Psalm des te zichtbaarder worde. Markus daarentegen ziet naar Zijne gewoonte op den uitwendigen aard van den drank; volgens hem was het een (zure) wijn met mirre gemengd, de gewone drank voor misdadigers. Hun aangeboden was deze (dronken makende) drank ene weldaad, aan de persoonlijke, lijdende gerechtigheid aangeboden, was zij ene zware en bittere krenking..

Vervolgens riep Jezus volgens Joh. 19: 28 (vgl. MATTHEUS. 27: 48), toen Hij wist, dat reeds alles volbracht was, opdat de Schrift geheel zou vervuld worden: "Mij dorst" en men gaf Hem edik te drinken. Om de vervulling van de plaats in den Psalm aan te wijzen, riep dienvolgens de stervende Heiland: "Mij dorst; " de daad komt dus als ene symbolische voor, waardoor het beeld van den Psalm belichaamd wordt..

23.

III. Vs. 23-34. Thans volgen de verwensingen der vijanden, door welke Gods rechtvaardig, met hun handelen nauwkeurig overeenstemmend gericht over hen ingeroepen wordt, voor zich zelven echter, den nu lijdende en door hevige smart verscheurde, hoopt de zanger spoedige hulp en verhoging, waarvoor hij Gode zijn lofoffer belooft, waarvan een zegen zal uitgaan tot geloofsversterking voor alle rechtvaardigen.

23. Moge dan Gods vergeldende rechtvaardigheid op in het oog vallende wijze aan hen geopenbaard worden a). Hun tafel, aan welke zij zwelgen en hun spotliederen zingen, terwijl ik ween en vast (vs. 11 en 13) worde, ter vergelding dat zij mij dien edik gaven, voor hun aangezicht tot een strik; nog te midden van hun weelde overvalle hun het verderf; en tot volle vergelding 1) tot een valstrik, zodat de smart hen overvalle als de smart ener zwangere vrouw (1 Thessalonicenzen. 5: 3).

a) Rom. 11: 9.

1) In het Hebr. Welischlomim. Dit betekent: en den zorgelozen. De Staten-Overzetters hebben de Septuaginta gevolgd, die vertaalt: antapodosin, dat is en tot vergelding. Maar dan moest er staan: Oeleschiloemim. Wel dezelfde letters, maar anders gevocaliseerd. De dichter spreekt hier van zorgelozen, van hen, die daar zeggen, vrede, vrede en geen gevaar. Heeft hij geklaagd, dat zij hem gal tot zijn spijze hebben gegeven, hier spreekt hij het uit, dat hun tafel hun tot een strik worde. Onder tafel hebben wij hier weelderigen overvloed te verstaan. De

Apostel Paulus in Rom. 11: 9-10 begrijpt onder dit beeld, de geestelijke en eeuwige goederen, die de Heere God Zijn volk had verleend.

24. Laat hun a) ogen, waarmee zij met vreugde mijne ellende zagen (Psalm 22: 18), duister worden, dat zij niet zien; en doe hun lenden, den zetel der natuurlijke kracht, waarmee zij mij mishandelen, gedurig (voor altijd) waggelen, dat ze niet meer ophouden te wankelen. (Nah. 2: 11).

a) Jes. 6: 9; 29: 10; 44: 18. Rom. 11: 10,

25. Stort over hen Uwe gramschap uit (Psalm 79: 6. Hos. 5: 10), gelijk zij over mij smaad en schande uitgegoten hebben (vs. 8 vv.), en de hittigheid Uws toorns grijpe hen aan met alle macht, om hen te verderven.

26. Hun paleis 1) zij, ter vergelding daarvoor, dat zij mij uit mijn huis verdreven hebben (2 Samuel 16: 10 vv.), verwoest; in hun tenten zij geen inwoner 2). (Job 18: 15 vgl. MATTHEUS. 23: 38. Hand. 1: 20).

1) Heeft David in de vorige verzen gesproken van de personen, hier spreekt hij den vloek uit over hun bezittingen.

2) Dit was wel het zwaarste op tijdelijk gebied, wat een Oosterling kon treffen. Zoals wij reeds vroeger hebben aangemerkt, bestond de rijkdom niet alleen in vele bezittingen, maar ook in vele kinderen en dienstbaren. Welnu hier komt de vloek, dat de tenten zullen uitgestorven zijn.

27. Want zij vervolgen, die Gij geslagen hebt; in plaats van zich te ontfermen en te bedenken, hoe spoedig Uwe kastijdingen hen zelven kunnen treffen (Job 19: 21 vv. Jes. 53: 4. Zach. 13: 7. Joh. 19: 3 vv. Luk. 23: 21), en maken een praat van de smart Uwer verwonden, met vreugde vertellen zij van het lijden, dat Gij anderen liet dragen. (Jes. 66: 16. Jer. 25: 33).

28. Laat het hun gaan naar de wet der zedelijke wereldorde, dat dit de vloek des bozen is, dat het kwade steeds voortgaande kwaad moet baren (Rom. 1: 24 vv.); doe misdaad tot hun misdaad, stapel bij hen zonde op zonde, en laat hen niet komen tot Uwe gerechtigheid, laat hen nimmer door U van schuld en straf worden vrijgesproken; onttrek Uwe genade geheel, en geef hen over aan de onbekeerlijkheid van hun hart.

29. Laat hen uitgedelgd worden uit het boek des levens 1), waarin de namen staan dergenen, die bij het leven moeten behouden worden (Dan. 12: 1), en met de rechtvaardigen, tot wier getal zij ook niet behoren (Habakuk. 2: 4), niet aangeschreven worden.

1) "Of der levenden" in den zin: "laat ze gedood worden."

Slechts met vrezen en beven mag men zulke uitspraken der Heilige Schrift, als wij hier vinden, nader treden: in een goddelozen mond kunnen zij zeer goddeloos worden..

Wordt eerst een Petrus, Paulus, Jacob, David, Elisa, zo zult gij ook in den naam van God mogen vloeken..

Er is verstand nodig, om te onderscheiden wie verworpen en wie nog te redden zijn; reinheid, dat men niet zijn eigen ik zoeke; gematigdheid, die het gemoed tot stil verdragen geneigd maakt..

Zij, over wie David deze oordelen profiteert, zijn mensen, die tot de uiterste boosheid gekomen zijn, die naar het rechtvaardig oordeel Gods aan de zonde worden overgegeven, en onherstelbaar verloren zijn.

Het zijn verschrikkelijke, ontzettende oordelen, die David hier zijne vijanden aankondigt, van hen profeteert, ja, zelfs bidt, dat God ze over hen brengen. En toch, het moet ons onder de lezing reeds duidelijk zijn geworden, er spreekt uit zijne woorden geen onheilige toorngeest, maar de Heilige Geest van Christus, door Wie de profeten gesproken hebben. David is hier profeet en voorbeeld van Christus, en die vijanden haten en vervolgen. honen en smaden hem niet als David, maar als den Gezalfde Gods, als den gunsteling van Jehova, als den ijveraar voor het huis Gods. En die oordelen, welke hij over hen uitspreekt, zijn ze iets anders en iets meer dan de gerichten en straffen, die Gods gerechtigheid over zulke zondaren eist? Of kan God zulk een afval en vijandschap ongestraft laten?.

30. Doch ik, in tegenoverstelling van mijne vijanden, die nu nog verheven zijn, ben ellendig en in smart. Doch gelijk zij verheven zijn, om ras op ‘t diepst vernederd te worden, zo lig ik neer, om ter rechter tijd verhoogd te worden en ik mag de nadering van dien tijd wensen met de bede: Uw heil, o God! zette mij in een hoog vertrek, ontrukke mij aan het tegenwoordige lijden en plaatse mij op het toppunt van zegen en van welvaart.

31. Ik zal, wanneer de tijd dier verlossing daar is, Gods naam prijzen met gezang, en Hem met dankzegging groot maken 1).

1) Wij melken het hier wel, dat David hier hetzelfde met andere woorden uitspreekt als wat hij in Psalm 4 zegt. Wel is zijn toestaan een voor de wereld alles behalve benijdbare toestand, maar toch is zijn hope blijvend gevestigd op Zijn Verbonds-God. Hij houdt zich aan Zijn God vast en is er vast van overtuigd, dat hij diens Naam nog eenmaal zij loven en prijzen.

32. En het geestelijk offer van dankbaren lof, die uit het diepst des harten voortkomt, zal den HEERE aangenamer zijn dan een os, of een gehoornde var; die de klauwen verdeelt 1), dan een offerdier, dat mannelijk en volledig opgewassen is en tot de reine dieren behoort, dat een offer geheel volgens de wet is (Leviticus 1: 3; 11: 3. Genesis 15: 9. vgl. Psalm 40: 7; 50: 23; 51: 18 50.23 51.16).

1) Beter: ‘t Zal den Heere aangenamer zijn dan varren, die hoornen en klauwen hebben. Hiermede verklaart hij, dat hij weet, welk offer de Heere aangenaam is, nl. de offers van zijn hart en lippen, waardoor hij het uitspreekt, dat hij alleen Zijn uitredding en verheffing aan den Heere God heeft te danken.

33. De zachtmoedigen (de ellendigen, de bedrukten), allen, die met mij in gemeenschap van geloof en van lijden verbonden zijn, dit gezien, hebbende, dat ik U mijn dankoffer breng, zullen zich met mij verblijden, en gij, die God zoekt! ulieder hart zal leven 1). Gelijk zij met mij gebeden hebben, zullen zij zich ook met mij verheugen (Psalm 22: 27).

1) David spreekt hier zijn begeerte uit, dat zijne uitredding en verlossing, aan dezen, die in eenzelfde nood verkeren tot bemoediging en verlevendiging van hun hope zal zijn. Zo toont hij ook hier een patriarch der Kerk te zijn, die voor alle gelovigen, in zijn levens- en lijdensgeschiedenis, maar ook in de geschiedenis van zijne uitredding een doorluchtig voorbeeld is geweest.

34. Want deze is de troostvolle ervaring, die alsdan in mijn voorbeeld op nieuw bevestigd wordt, de HEERE hoort de nooddruftigen, wanneer zij tot Hem roepen, en Hij veracht Zijne gevangenen niet, Hij neemt integendeel allen aan, om ze te verlossen, die in duisternis zitten en gevangen liggen in ellende. (Psalm 107: 10).

Heerlijk woord: Zijne gevangenen! Zij liggen in de gevangenis van smart, door het hun opgelegde kruis hun veroorzaakt, maar ook in Zijn hart; zij lijden volgens Zijnen wil, dus om Zijnentwil, maar onder Zijne ogen en slechts zo lang, als hij het wil; Hij voert de gevangenen uit ter rechter tijd in enkel welvaart, en heil, zegen en voorspoed en dan zijn het Zijne verlosten, Zijne gezegenden, Zijne kinderen en erfgenamen..

35.

IV. Vs. 35-37. Wat David aan ‘t slot der vorige afdeling van de ellendigen en armen en van de gevangenen des Heren zegt, neemt de Gemeente van Israël ter harte, in den tijd, dat zij zich in zulk een toestand bevindt en God heeft leren zoeken. -Het gebed van haren koning wordt haar gebed gedurende de Babylonische ballingschap; zij breidt het echter hier door ene liturgische toevoeging uit (Vergelijk Psalm 14: 7; 25: 22; 31: 23), die hare hoop voor de toekomst uitspreekt.

35. Dat Hem, den Heere, prijzen de hemel en de aarde, de zeeën, en al wat daarin wemelt (Psalm 148: 1 vv.).

36. Want God zal Zion verlossen, en de steden van Juda bouwen; en aldaar zullen zij wonen, en haar erfelijk bezitten.

37. En het zaad Zijner knechten (Psalm 102: 29) zal haar, de weder opgebouwde steden van Juda beërven; en de liefhebbers Zijns naams zullen daarin wonen (Jes. 66: 9).

Onbegrijpelijk is het slot van dezen Psalm ook in David’s mond niet; dat Israël’s hoogste heerlijkheid door het gericht van ballingschap zou doorbreken, voorzegt reeds de Thora (de Wet in de 5 Boeken van Mozes), en ook David zelf las in Gods hart als profeet lijden en vreugde der toekomst. Maar ook de opvatting, dat de voor ons liggende afdeling ene liturgische bijvoeging der gemeente uit de ballingschap is, is aan te nemen: de gemeente der

ballingschap kon dezen Psalm des te eerder tot de hare maken, daar David's typisch lijden zich herhaalde in haar, voor zover zij in 't midden der heidenwereld Jehova beleed..

De dichter is hier profeet, profeteert van de verlossing van het aardse, maar ook van het geestelijk Zion. Hij voorspelt hier de heerlijke en zalige toekomst van dat geestelijk Zion, dat eenmaal zonder vlek en rimpel, den Hemel der heerlijkheid, den hemelsen tempelburcht zal bewonen.

PSALM 70.

DAVID'S BEDE OM HULP TEGEN DE VIJANDEN.

1. Een Psalm van David, voor den opperzangmeester (Psalm 3: 1; 4: 1), om te doen gedenken (Psalm 38: 1).

Was de vorige Psalm op het nauwst verwant met Psalm 40, zo wijst inzonderheid Psalm 69: 30: "Doch ik ben ellendig en in smart. Uw heil, o God! zette mij in een hoog vertrek," op Psalm 40: 18; "Ik ben wel ellendig en nooddruftig, maar de Heere denkt aan mij." Thans volgt uit Psalm 40 de afdeling vs. 14-18 als een eigene zelfstandige Psalm met slechts weinige veranderingen 1) en voor het bij 2 Samuel 17: 22 genoemde doel. 2).

1) Daaruit ziet men, dat het ook gepast is, om volgens een goed voorschrift met dezelfde woorden meermalen te bidden, wanneer slechts onze inwendige toestand daarin juist is uitgedrukt en men zijn verlangen met die woorden steeds op nieuw kan verenigen..

2) Waarschijnlijk werd deze Psalm in de Babylonische ballingschap veel gebeden..

2.

I. Vs. 2-5. Dringende bede om Gods spoedige hulp, den vijanden tot beschaming en den vromen tot vreugde.

2. Haast U, o God! om mij te verlossen; o HEERE, tot mijne hulp (zie Psalm 40: 18).

Dit vers met bijvoeging van het: "Ere zij den Vader en den Zoon enz.", is in den godsdienst der Christelijke kerk overgegaan en draagt den naam van Deus in adjutorium..

3. a) Laat hen beschaamd en schaamrood worden, die mijne ziel zoeken, die mij om 't leven zoeken te brengen; laat hen achterwaarts gedreven en te schande worden, met smaad overdekt worden, die lust hebben aan mijn kwaad.

a) Psalm 35: 4,26; 71: 13.

4. Laat hen terugkeren tot loon hunner beschaming 1); laat hen met schaamte op hun voetstappen terugkeren, die daar zeggen: Ha ha!

1) Hebr.: "Laat hen terugkeren op den voetstap hunner schande", dat is "laat hen wederom te schande worden."

5. Laat in U vrolijk en verblijd zijn allen, die U zoeken; laat de liefhebbers Uws heils geduriglijk zeggen: God zij groot gemaakt!

6.

II. Vs. 6. De tegenwoordige nood wordt te kennen gegeven en de bede om hulp spoedig herhaald.

6. Doch ik ben ellendig en nooddruftig 1); o God! haast U tot mij 2); Gij zijt mijne hulp en mijn bevrijder; HEERE! vertoef niet.

1) De dichter spreekt het hier uit, wie hij in zich zelven is. Ieder kind van God is in zich zelven ellendig en nooddruftig, maar in zijn God rijk en verrijkt. Indien hij maar dit steeds blijft erkennen, en gedurig tot zijn God gaat, om door Hem de ledige vaten des geloofs te laten vullen.

2) Het in Psalm 40: 8 uitgesproken vertrouwen: "de Heere denkt aan mij," is hier in ene bede veranderd.

Diegenen, welke Psalm 40 voor een bepaald Messiaanse verklaren, zien den voor ons liggende voor een gebed aan van de gelovigen, die hunnen voorganger Christus in lijden en vreugde moeten gelijkvormig worden en Hem daarom hier Zijn gebed naspreken..

6.

II. Vs. 6. De tegenwoordige nood wordt te kennen gegeven en de bede om hulp spoedig herhaald.

6. Doch ik ben ellendig en nooddruftig 1); o God! haast U tot mij 2); Gij zijt mijne hulp en mijn bevrijder; HEERE! vertoef niet.

1) De dichter spreekt het hier uit, wie hij in zich zelven is. Ieder kind van God is in zich zelven ellendig en nooddruftig, maar in zijn God rijk en verrijkt. Indien hij maar dit steeds blijft erkennen, en gedurig tot zijn God gaat, om door Hem de ledige vaten des geloofs te laten vullen.

2) Het in Psalm 40: 8 uitgesproken vertrouwen: "de Heere denkt aan mij," is hier in ene bede veranderd.

Diegenen, welke Psalm 40 voor een bepaald Messiaanse verklaren, zien den voor ons liggende voor een gebed aan van de gelovigen, die hunnen voorganger Christus in lijden en vreugde moeten gelijkvormig worden en Hem daarom hier Zijn gebed naspreken..

PSALM 71.

GEBED OM REDDING.

De Psalm behoort tot de 34 Psalmen (Psalm 1, 2, 10, 33, 43, 71, 91, 93-97, 99, 104-107, 111-119, 135-137, 146-156) die de Talmud "verweesde Psalmen" noemt, omdat zij geen opschrift aan het hoofd dragen. De Septuaginta, die door de Vulgata gevolgd wordt, heeft dat gemis zoeken te vergoeden door er boven te plaatsen: "Van David, een Psalm van de zonen van Jonadab (Jer. 35: 6) en de eerste gevangenen (2 Koningen 24: 14 vv.). De eerste opgaaf, dat de Psalm van David afkomstig is, is slechts in zo verre juist, als hij als het ware ene Anthologie (bloemlezing) uit enkel Davidische Psalmen schijnt te zijn, welker leringen op zeer gepaste wijze voor eigen behoefte gewijzigd en door slechts kleine veranderingen tot een eigen Psalm verenigd zijn. De tweede opgaaf wijst den Psalm aan als een lievelingslied der Rechabieten van dat geslacht dat volgens den wil van zijnen stamvader zich zó getrouw aan de eenvoudige nomaden-zeden vasthield dat de profeet Jeremia in Hoofdstuk 35 zijner profetieën hen zijnen tijdgenoten als een beschamend voorbeeld van zelfverloochenende gehoorzaamheid aan de vaderlijke wet voor ogen stelt; tevens wordt het voorgesteld als een lievelingslied der eerste ballingen. Deze opgang berust misschien op ene zeer oude juiste overlevering. Wanneer men ziet op de door den gehelen Psalm heersende, zachte elegische stemming en ook den persoonlijken toestand van den vervaardiger in aanmerking neemt, die op een leven, rijk in ervaring en vol zware vervolgingen, maar ook op zeer wonderbare leidingen terugziet, en reeds op hogeren leeftijd is, dan ligt het voor de hand te menen, dat de vervaardiger de profeet Jeremia is; dat deze het lied uit zijn hart gezongen heeft en het aan dat gezantschap van Zedekia, waarvan 2 Koningen 24: 20 sprake was, nevens het vermanende schrijven in Jer. 29: 4 vv. aan de gevangenen in Babel medegegeven heeft tot troost en tot onderwijzing.

Nam de vorige Psalm dat gedeelte van Psalm 40 weer op, dat met het roepen om Gods spoedige hulp begint en eindigt, zo sluit zich deze Psalm aan, doordat hij het: "Heere haast U tot mijne hulp" (vs. 12) in zijn midden neemt, tot ene veel betekenende vingerwijzing voor degenen, tot wier troost en onderwijzing het lied moet dienen, dat zij zich mogen troosten met de spoedige hulp van God, maar zich niet moeten laten verleiden om die langs valse wegen te zoeken. Eveneens heeft de bede in het "Onze Vader" om dagelijks brood, met veel betekenend heenwezen naar het woord in MATTHEUS. 6: 33, vóór en achter zich die drie beden, die betrekking hebben op het rijk van God en zijne gerechtigheid, om alzo te bewaren voor het misbruik der vleselijke gezindheid.

I. Vs. 1-6. Van den Heere, en wel van Hem alleen verwacht de zanger zijne hulp en de verlossing: Uit de hand zijner vijanden en verdrukkers. Zeker zal Hij hem ook ter rechter tijd redden en heil verschaffen, want hij is van zijne jeugd af, ja van moeders lijf af, zijne hulp geweest en heeft hem door ontelbare bewijzen van genade een loflied op zijne lippen gelegd, dat nooit kan eindigen. Even als aan vs. 1-3 de plaats Psalm 31: 2-4 ten grondslag ligt, zo aan vs. 4-6 de plaats Psalm 22: 10-11. Het laatste is op ene zeer vrije wijze wedergegeven en door een woord van inleiding en een slotwoord in vs. 4 en 6c omgeven.

1. Op U, o HEERE! a) betrouw ik, in U hen ik geborgen, laat mij niet beschaamd worden in eeuwigheid.

a) Ps 22: 6; 25: 2-3; 31: 2-3. Jes. 49: 23.

2. Red mij door Uwe gerechtigheid, en bevrijd mij; neig Uw oor tot mij, en verlos mij, schenk mij uw heil.

3. Wees mij tot enen rotssteen, die mij ene veilige schuilplaats aanbiedt, om daarin te wonen, om geduriglijk daarin te gaan, om mij daarin voor altijd op te nemen als ik ene toevlucht nodig heb; Gij hebt bevel gegeven (mij toegezegd), om mij te verlossen, want Gij Zijt mijne steenrots en mijn burg.

Deze verzen zijn uit Psalm 31 genomen met slechts weinige veranderingen. Zo is in vs. 2 het "haastelijk" uitgelaten in vs. 3 staat (Psalm 90: 1), = rotssteen in plaats van zwem en Psalm 31: 3 =" steenrots," een rots der toevlucht..

4. Mijn God! bevrijd mij van de hand des goddelozen. van de hand (de vuist Psalm 18: 1 18.1) desgenen, die verkeerdelijk handelt, en des opgeblazenen, des geweldenaars.

Bevrijd Gij de ziel, van het ongeloof, dat als een oude tiran het geloof zoekt te vernietigen. Staat de Geest niet altijd op de wacht, zo verzamelt deze vijand spoedig alle menigten van ijdele gedachten om de ziel te belegeren.

5. Want Gij zijt mijne verwachting, het voorwerp van mijn hopen, Heere, HEERE, mijn vertrouwen 1), de grond van mijn vertrouwen, van mijne jeugd aan.

1) Niet maar zonder meer brengt hij hier te berde, dat hij op God vertrouwt, maar de ervaring verbindt hij er tegelijk mede, en bekent dat hem reeds van der jeugd aan de bewijzen der genade zijn geschonken, waaruit hij had kunnen leren, dat hij niet anders, dan op God was geworpen. Doch ofschoon hij naar zijn gevoelen alzo, om zo te spreken, de werkelijke oorzaak van zijn geloof aanwijst, zo is toch daaruit ook op te maken, hoe werkzaam zijne herinnering is geweest, om hope te koesteren op de weldaden Gods. Met dit vers hangt ook het volgende nauw samen. Hij verkondigt toch niet slechts te weten, welke weldaden hij van jongs af heeft genoten, maar ook die, welke, voordat hem het aan zijn werd gegeven, hij had ervaren..

6. Op U heb ik gesteund van den buik aan, van of, uit mijner moeders ingewand aan zijt Gij mijn Uithelper 1), Gij waart het, die mij toen hebt ontbonden; mijn lof is geduriglijk van U. Gij zijt het, wie ik mijn aanzijn te danken heb en de bewaring tot op dit uur, en die daarom altijd en onafgebroken recht hebt op mijnen dank.

1) Het werkwoord, waarvan dit woord is afgeleid, betekent letterlijk, het los maken van de vrucht uit den moederschoot. De dichter wil hier dus zeggen, dat hij zijn gehele zijn aan den Heere heeft te danken. Hoe deze er voor gezorgd heeft niet alleen, dat hij van zijn jeugd aan

werd geleid, maar ook er voor gezorgd heeft, dat hij levend ter wereld kwam. Alles, wat hij is en geworden is brengt hij terug tot de Almachtige Trouw en Goedertierenheid Gods.

7.

II. Vs. 7-12. De zanger weet, dat hij in zijn leven uit ontelbare en onnoembare gevaren gered is door God, daarom is zijn mond vol van den lof der Goddelijke heerlijkheid dat geeft hem echter ook vertrouwen om te bidden, dat God hem in zijne verdere noden getrouw zal bijstaan, nu hij rede op hogeren ouderdom is en David's gebed om spoedige verlossing ook aan hem zal vervuld worden.

7. Ik ben van wege de grote ellenden, die mij reeds in mijn leven getroffen hebben, velen als een wonder geweest, daar mijne redding hun onmogelijk scheen; doch Gij zijt mijne sterke Toevlucht 1); Gij hebt mij het onmogelijke toch mogelijk weten te maken (Ezechiël. 24: 24,27).

1) Dit was des dichters vertrouwen niet alleen, maar dit was de oorzaak van zijn staan blijven. Ja, hij was wel een wonder geweest, van wege zijn staan blijven te midden van den tijd van afval, maar dit kwam, omdat zijn God zich immer had getoond, de God des Verbonds en der Sterkte te zijn, die hem, Zijn knecht niet verliet, al was hij van de mensen afgesloten en veracht.

Vergel. 2 Koningen 22: 7. Slot.

8. Laat tot dank daarvoor mijnen mond vervuld worden met Uwen lof, den gansen dag met Uwe heerlijkheid (Psalm 51: 17).

9. Verwerp, zo bid ik met David (Psalm 51: 13),mij niet van Uw aangezicht, Gij die mij in de eerste helft mijns levens zo getrouw bewaakt hebt, trek Uwe hand niet terug in den tijd des ouderdoms; verlaat mij niet, terwijl mijne kracht vergaat 1), terwijl de ouderdom met hare verzwakking daar is.

1) Is het onwaar, zijn het boze lasteringen zijner vijanden, dat God hem om zijn wandaden verlaten heeft. Voor God weet David zich schuldiger, dan zijn vijanden hem verklaren. Ook dit behoort tot den ouderdom, maar tot den ouderdom der ware godvruchtigen, dat zij het schuldige hunner zonde dieper en zwaarder gevoelen. De geheugenis der zonden gaat bij den ouderdom niet verloren, ook als hij weet, dat de Heere ze vergeven heeft, en in eeuwigheid niet meer gedenken wil. En waar die geheugenis mocht verzwakt zijn, dan wordt zij weer gewekt, vooral wanneer de Heere ons de gevolgen van de zonde der jeugd of rijper, of gevorderden leeftijd gevoelig ondervinden doet..

10. Want mijne vijanden spreken van mij, en die op mijne ziel loeren, beraadslagen te zamen,

11. Zeggende (Psalm 3: 3; 41: 6): God heeft hem verlaten, jaagt na, en grijpt hem, want er is geen verlosser, want hij is niet te redden (Psalm 22: 12).

12. O God! wees niet verre van mij; mijn God! haast U tot mijne hulp (Psalm 22: 20; 35: 22; 38: 22 vv.; 40: 14

De oudere Protestantse Theologen houden op grond van Jes. 46: 3 vv. dezen Psalm voor een gebed der oude Kerk; daarom schrijft J. Arnd: "Toen de kerk Gods nog in hare jeugd was en bloeide, toen was er rechtschapen ijver, geloof, belijdenis, liefde, standvastigheid, zodat vele duizenden martelaren hun leven en bloed hebben overgegeven om des Evangelies wil, en al hun have en hun goed aangewend tot voortplanting daarvan. Nu is de zwakke ouderdom van de Kerk gekomen, dat er bijna geen geloof, geen krachtig gebed, gene volharding, gene trouw meer is; zozeer is zij verzwakt, dat men daarover klagelijk moet zuchten en jammeren."

13.

III. Vs. 13-18. Terwijl de zanger zij dan vijanden, die door hun boosheid Gods machtigen arm uittarten; even als David, smaad en ondergang toewenst, stelt hij zich zelven een geduldig en voortdurend wachten ten plicht, bij bestendig prijzen des Heren. "Wat de jeugd omtrent het aardse goed prijst, omdat zij het ontoereikende daarvan nog niet kent, ligt verre achter hem, en wat de mannelijke leeftijd in trots bewustzijn van eigen kracht omtrent des mensen vermogen roemt, is ook voor zijne ogen tot schande geworden. Slechts ene vaak is voor zijnen ouderdom prijzenswaardig gebleven: des Heren gerechtigheid en goedheid.

13. Laat hen beschaamd worden, laat hen verteerd worden, die mijne ziel tegen zijn, die mij vijandelijk gezind zijn, mij bestrijden; laat hen met smaad en schande overdekt worden, die mijn kwaad zoeken (Psalm 35: 4,26; 40: 15; 70: 3; 109: 29

14. Doch ik zal, getroost en onbevreesd (Psalm 31: 25) geduriglijk hopen op Uwe komst, o Heere! en zal, wanneer mijnen vijanden de rechtvaardige vergelding overkomt (vs. 13), al Uwen lof, dien ik tot hiertoe bezong, nog groter maken.

15. Mijn mond zal Uwe gerechtigheid 1) vertellen, den gansen dag Uw heil, beide, Uwe gerechtigheid en Uw heil in de menigvuldige betoningen en openbaringen; hoewel ik de getallen niet weet; hoewel ik ze onmogelijk zou kunnen optellen (Psalm 139: 17 vv.).

1) Onder gerechtigheid hebben wij ook hier inzonderheid de getrouwheid Gods te verstaan, waardoor de man Gods is behoed en bewaard. Daardoor is hij uitermate beweldadigd. En die weldaden zijn zo velen, dat hij het getal er van niet weet. Hij kan beginnen, maar komt niet aan het einde. David verzinkt hier als het ware onder het besef en het gevoel van de ontelbare goedertierenheden Gods.

16. Ik zal heengaan in het blij en juichend geloof aan de mogendheden des Heren HEREN; ik zal Uwe gerechtigheid vermelden, Uwe alleen, want bij mij, noch bij enig mens is gerechtigheid.

17. O God Gij hebt mij Uwe wegen (Jer. 1: 4 vv.) geleerd van mijne jeugd aan, en tot nog toe, nu ik reeds 50 levensjaren tel (2 Koningen 22: 7), verkondig ik Uwe wonderen, waarmee Gij mij leidt (Psalm 9: 2; 77: 12).

18. Daarom ook, terwijl de ouderdom en grijsheid daar is, voor de deur staat, verlaat mij niet, o God! totdat ik dezen geslachte verkondige Uwen arm, waarmee Gij zo krachtig in de lotgevallen op aarde ingrijpt, allen nakomelingen (Psalm 22: 31 vv.) Uwe macht, waarmee Gij Uwe raadsbesluiten ten uitvoer brengt, zonder dat iemand U terughouden kan.

19.

IV. Vs. 19-24. De gedachte aan de verkondiging van Gods gerechtigheid, van welke bij zo even gesproken heeft, sleept den zanger zozeer weg, dat hij reeds nu in dien toon spreekt, en daar voor zijn geloof de redding reeds achter hem ligt, wordt de bede, die zonder klacht was, wordt het zachte lied een luid lofgezang.

19. Ook is Uwe gerechtigheid, o God! tot in de hoogte, zij reikt in de hemelen (Psalm 36: 6; 57: 11); Gij, die grote dingen gedaan hebt, o God! wie is U gelijk? 1) (Exodus 15: 11. Deuteronomium 3: 24. 2 Samuel 7: 22. Psalm 35: 10; 89: 9. Jer. 10: 6).

1) Hierop heeft deze uitroeping betrekking, dat wij leren door het geloof te overwinnen en voor alle hindernissen de macht Gods plaatsen, zoals deze verdient. Want ofschoon wij allen bekennen met woorden, dat niemand Gode gelijk is, nauwelijks is één op de honderd er zo ernstig van overtuigd, dat Hij alleen in staat is, om ons te bewaren..

20. Gij, die mij vele benauwdheden en kwaden hebt doen zien, zult mij weer levend maken, en zult mij weer ophalen uit de afgronden der aarde (Psalm 60: 5; 85: 7. Deuteronomium 31: 17).

Had hij steeds in gelijke mate het geluk genoten, hij zou zich hebben kunnen verblijden, maar nooit zou hij het hebben ondervonden, wat het zegt door Gods ondoorgrondelijke macht aan het verderf te worden ontrukt, omdat wij tot den dood toe moeten vernederd worden, opdat God zich openbare als onzen Verlosser. Want dewijl wij zonder zelfbewustzijn in de wereld komen, herinnert ons de aanvang onzes levens niet duidelijk genoeg aan zijnen oorsprong; maar wanneer God ons te hulp komt in enen toestand van radeloosheid, dan is deze opstanding uit den dood ons een heldere spiegel Zijner genade..

21. Gij zult, wanneer Gij Uw volk zult verheffen, mijne grootheid vermeerderen, en mij rondom vertroosten.

Evenals Jeremia door zijne landslieden was vervolgd, even zozeer werd hij na zijnen dood door hen vereerd. Het is zeer natuurlijk, dat zijne profetieën, die op de ballingschap betrekking hadden, in hoge mate voorwerp van verering en studie werden voor de in die ballingschap levende Joden (Dan. 9: 2. 2 Kronieken 36: 21 vv. Ezra 1: 1 1.1). De verwoesting der heilige stad en de wegvoering toch waren de schitterendste rechtvaardiging van den

profeet, die gedurende zijn leven zozeer gehoond en vervolgd was. Gelijk het nu in dergelijke gevallen niet zelden is, zo had er in de waardering van den profeet ene gehele ideale gedaante, hij kwam ten laatste voor als de grootste der profeten, zodat men hem eindelijk den profeet noemde (Deuteronomium 18: 15) en zijne wederkomst aan het einde der dagen geloofde (MATTHEUS. 16: 14. Joh. 1: 21; 6: 14)..

21. Gij zult, wanneer Gij Uw volk zult verheffen, mijne grootheid vermeerderen, en mij rondom vertroosten.

Evenals Jeremia door zijne landslieden was vervolgd, even zozeer werd hij na zijnen dood door hen vereerd. Het is zeer natuurlijk, dat zijne profetieën, die op de ballingschap betrekking hadden, in hoge mate voorwerp van verering en studie werden voor de in die ballingschap levende Joden (Dan. 9: 2. 2 Kronieken 36: 21 vv. Ezra 1: 1 1.1). De verwoesting der heilige stad en de wegvoering toch waren de schitterendste rechtvaardiging van den profeet, die gedurende zijn leven zozeer gehoond en vervolgd was. Gelijk het nu in dergelijke gevallen niet zelden is, zo had er in de waardering van den profeet ene gehele ideale gedaante, hij kwam ten laatste voor als de grootste der profeten, zodat men hem eindelijk den profeet noemde (Deuteronomium 18: 15) en zijne wederkomst aan het einde der dagen geloofde (MATTHEUS. 16: 14. Joh. 1: 21; 6: 14)..

22. Ook zal ik U, wegens deze persoonlijke redding mijner eer, zowel als wegens de herstelling van Uw volk, loven met het instrument der luit, op de Nabla, Uwe trouw, mijn God! in het vervullen Uwer beloften; ik zal U psalmzingen met de harp, op de citer, o Heilige Israël's. (Psalm 78: 41; 89: 19. Jer. 1: 4).

23. Mijne lippen zullen juichen, wanneer ik U zal psalmzingen, en mijne ziel, die Gij verlost hebt (Psalm 34: 23; 103: 2).

24. Ook zal mijns tong Uwe gerechtigheid, uwe trouw den gansen dag uitspreken; want deze is de betoning dier gerechtigheid, die mij zo zeker is, alsof zij reeds aanwezig ware; want zij zijn beschaamd, want zij zijn schaamrood geworden, die mijn kwaad zoeken (vs. 13).

De Psalmist betuigt, dat de rechtvaardigheid van Christus en de grote verlossing daardoor verkregen, het geliefkoosde, het voornaamste, het enige onderwerp van zijn gesprek zou zijn; niet op enen Sabbath alleen, maar op iedere dag der week, van het jaar, van zijn leven; niet alleen op de vastgestelde tijden van plechtige godsdienst, maar bij elk gewoon geval, in elke samenkomst ten allen tijde. Waarom wil hij alzo, waarom altijd bij dit onderwerp toeven? Omdat hij daarvan de getallen niet kent. Het is onmogelijk de volheid dier zegeningen te weten of uit te putten. De rechtvaardigheid is onuitsprekelijk, de verlossing eeuwig. Om den duur uit te drukken, ontbreken getallen, om de heerlijkheid te beschrijven is er aan woorden gebrek.

De dichter eindigt met een overwinningslied, met een lied, waaruit zijn vast geloof en zijne onwrikbare hope spreekt. Hij is er zeker van, dat zijne vijanden zullen beschaamd worden, dat

hij als een wonder Gods uit alle zwarigheden zal worden gered, dat de Heere God zich aan Hem, in de volheid Zijner ontferming, zal openbaren.

Zijn gehele leven, van zijn eerste aan zijn, ja, zelfs voor dien tijd, tot op zijn jongsten snik zou hij zijn een voorwerp van de oneindige liefde Gods en van Zijne trouw. Op genade, en genade alleen heeft hij leren leven, en op genade zal bij blijven leven, totdat hij zijn jongste snik zal geven.

PSALM 72.

VOORSPELLING VAN CHRISTUS EN VAN ZIJN RIJK.

1. Voor Salomo (1 Kronieken 25: 31), liever: van Salomo, door hem spoedig na het begin zijner regering tot een kerkelijk gebed voor de Israëlitische gemeente vervaardigd (1 Koningen 4: 32 Aanm).

Het is Salomo, voor wie de voorbeden en zegenwensen van dezen Psalm zijn; in zoverre deze daarop doelen, dat in hem de beloften aan David's zaad gegeven tot werkelijkheid mogen worden, is de Psalm, hoewel in de eerste plaats tot Salomo gericht, toch Messiaans, want die beloften konden zich in Salomo slechts als in een voorbeeld vervullen; de volkomen verwezenlijking daarentegen is eerst in den voorzegden David's-Zoon te vinden.

I. Vs. 1-17. In dezen Psalm wordt de wens en de verwachting der gemeente omtrent den beloofden Vredevorst uitgesproken. Deze heeft ene heerschappij, die rechtvaardig en oneindig is; Hij ontfermt Zich in 't bijzonder over de armen en ellendigen; alle koningen en volken der aarde moeten Hem eren; in Hem wordt het profetisch woord omtrent het zaad van Abraham vervuld.

O God, die recht en gerechtigheid in Jakob doet (Psalm 99: 4); geef den koning Uwe rechten, dat hij Uw volk richte als Gij (Psalm 75: 3; 96: 10), en zijne uitspraken, doordat Uw Geest op hem rust, zijn, als waren zij de Uwe, en geef Uwe gerechtigheid, waarmee Gij den scepter tot welzijn Uwer gemeente voert, den zoon des konings 1), die op den stoel van zijnen vader David zit (1 Koningen 2: 12. Luk. 1: 32).

1) Wij hebben hier dezelfde bede, in anderen vorm, die Salomo ook te Gibeon heeft opgezonden, waar hij smeekt: Geef dan Uw knecht een verstandig hart, om Uw volk te richten, verstandelijk onderscheidende tussen goed en kwaad; want wie zou dit zware volk kunnen richten. (1 Koningen 3: 9)? De "rechten en gerechtigheid" hier bedoeld, zijn de uitspraken des Heren in Zijne Wet neergelegd. Het is de koning echter niet genoeg, dat deze in het Wetboek des Heren staan; hij heeft behoefte er aan en deze behoefte spreekt hij hier uit, dat de Heere God ze in zijn hart ingriffele. En waar Salomo zich den zoon des konings noemt, daar pleit hij op de betrekking des Verbonds, hetwelk God met zijn vader en in dezen met zijn zaad heeft opgericht. Eigen waardigheid schuift hij ter zijde, om alleen te pleiten op de belofte des Heren. Hij voelt zich in eigene schatting waarlijk klein en gering.

2. Zo zal hij, in nog hogere mate dan David dit vermocht (2 Samuel 8: 15), Uw volk door een in Uwen Geest gevoerd bestuur richten met gerechtigheid, en door ene gerechtspleging evenals Gij die oefent, Uwe ellendigen, de ellendigen onder Uw volk, met recht 1) (1 Koningen 3: 9. Jes. 11: 1 vv.).

1) Salomo is hier de type van Hem, dien Jesaja aankondigt als degene, die naar het gezicht zijner ogen niet rechten zal. Hij zal ook naar het gehoor Zijner oren niet bestraffen, maar Hij zal de armen met gerechtigheid rechten en de zachtmoedigen des lands met rechtmatigheid bestraffen (Jes 11: 3,4).

3. De bergen zullen, als de vrucht, die uit zijne regering voor het gehele land voortkomt, den volke vrede dragen, ook de heuvelen met gerechtigheid 1), deze zal in alle toestanden en betrekkingen doorgedrongen zijn (1 Koningen 5: 4. Jes. 9: 6 vv.).

1) In tijden van oproer en regeringloosheid waren de bergen en heuvelen de toevluchtsoorden en de schuilplaatsen van door en geweld, van opstandelingen en lediggangers, maar nu, wanneer de Koning des vredes op den troon zit, zou dit niet geschieden, maar integendeel de bergen en heuvelen van vrede en gerechtigheid druipen.

Anderen, zoals Calvijn, zijn van mening, dat hier aangeduid wordt ene grote mate van vruchtbaarheid voor het gehele land, dewijl "meestal de bergen aan onvruchtbaarheid lijden, of ten minste niet zoals de valleien overvloedig zijn in vruchten." Dewijl echter van vrede en gerechtigheid sprake is als tegenstelling van onvrede en onrecht, of onrechtmatige handelingen, kost het ons voor, dat wij niet anders kunnen verklaren, dan wij hierboven hebben gedaan.

4. Hij zal, ten gevolge van Uwe op hem gelegde gerechtigheid, de ellendigen des volks richten, zodat hun nooit het recht wordt onthouden, gelijk dit zo dikwijls en zo veel onder ene goddeloze regering geschiedt (Jes. 1: 17, 23); hij zal de kinderen des nooddruftigen verlossen, hun welvaart verschaffen, en den verdrukker, die naar God niet vraagt, verbrijzelen 1) (Jes. 11: 4).

1) Doel en vrucht van een rechtvaardig bestuur volgt, nu en wat hij kortelijk heeft aangeroerd, omtrent de ellendigen des volks, zet hij nu breder uiteen. Dit beginsel is nu vast te houden, dat de koningen niet anders in den weg van recht en billijkheid zich kunnen houden, tenzij bij de gratie Gods, dewijl wanneer niet de Geest der rechtheid uit den hemel aan het hoofd staat, alle heerschappij in tirannie en onderdrukking overgaat..

Het vierde vers geeft het gevolg en tevens de oorzaak aan van het derde. De bergen en heuvelen behoeften niet meer het toevluchtsoord van verdrukten te zijn, dewijl onder de rechtvaardige regering van den koning een recht voor de ellendigen zou zijn te verkrijgen en daarom ook verlossing voor de kinderen des nooddruftigen. Tegenover hun verdrukkers zou de koning het recht bestellen, de verdrukkers in het ongelijk stellen en de verdrukten in het gelijk. Ook daarin merken wij op het tegenbeeld van Hem, die Zijne geestelijke ellendigen, maar ook Zijne verdrukten, op tijdelijk gebied, zou uithelpen en verlossen. Zo dikwijls is het

aanschouwd, dat de Heere op zichtbare wijze Zijne Gemeente te hulpe kwam en uitkomst beschikte, waar alles zo donker en hopeloos stond.

5. Zij zullen onder Uwe rechtvaardige en zegenrijke heerschappij, gelijk deze zelf van onvergankelijken duur zal zijn (Psalm 89: 36 vv.), U vrezen, zo lang de zon en maan zullen zijn (vs. 7,17), van geslacht tot geslacht tot aan de einden der wereld.

Volgens de leer ook reeds van het Oude Testament, zullen hemel en aarde in hun tegenwoordige gedaante eens vergaan (Ps 102: 27), maar tot daartoe is het nog een goede tijd, en het is nog zozeer in de verte, dat het niet zeldzaam voor het oog verdwijnt..

Het Nieuwe Testament heeft zijn wortel in den hemel en zijn toppunt op de aarde; het Oude Testament daarentegen heeft zijn wortel in de aarde en zijn toppunt in den hemel; de standplaats is verschillend bij de wezenlijke eenheid..

6. Hij zal met Zijne zegenrijke regering, gelijk ook David onder gelijke beelden dit in den Geest gezien had (2 Samuel 22: 4),nederdalen als een regen op het nagras, op de afgemaaide velden, die zo licht verdorren, als de druppelen van ene regenvlaag die de aarde bevochtigen 1).

1) Even weldadig en gewenst als het nederdalen van den regen voor de afgemaaide velden is, die lichtelijk verdorren, even alzo zal Hij zich in Zijn persoon en werk overvloedig bewijzen aan en onder Zijn volk tot verkwikking, wasdom en bloei hunner zielen..

7. In Zijne dagen zal de rechtvaardige bloeien, in zo verre hij door niets verhinderd en teruggehouden wordt, zijn godzalig bestaan in alle opzichten te ontvouwen, en de veelheid van vrede zal uitspruiten, totdat de maan niet meer zij 1) (Job. 14: 12).

1) In deze verzen en die volgen verdwijnt als het ware het tegenbeeld en komt de persoon van den Messias meer op den voorgrond. Want zeker, in het begin en middengedeelte van Salomo’s regering was volheid van vrede en geluk, maar Hij, die als de Meerdere dan Salomo, Zijn Rijk uitbreidt, Hij zal koning zijn, totdat Hij eenmaal het regiment den Vader zal overgeven. Hij is het, onder Wiens heerlijke en zegenrijke heerschappij de vrede bloeit, die den vrede schept en den vrede volmaakt, die den vrede tussen God en Zijn volk heeft hersteld, maar ook de zegenrijke gevolgen er van toepast op de zielen.

8. En Hij zal ver over de grenzen van het beloofde land, dat van de Middellandse zee tot aan den Eufraat zich zal uitstrekken (Exodus 23: 31. 1 Koningen 5: 1), heersen van de zee tot aan de zee, en van de rivier tot aan de einden der aarde; Hij zal heersen zo ver er zeeën, rivieren of landen gevonden worden, want de gehele aarde is zijn gebied (Zach. 9: 10. MATTHEUS. 28: 18).

9. De ingezetenen van dorre plaatsen, de bandeloze, vrijheidlievende woestijnbewoners, zullen voor Zijn aangezicht knielen, en Zijne vijanden, hoe hevig zij ook strijden om Zijne

heerschappij af te weren, zullen het stof lekken, zullen zich in geveinsden ootmoed voor Hem neerwerpen (Jes. 49: 23).

10. De koningen van Tarsis (Jes. 23: 10) en de eilanden der Middellandse zee zullen ten bewijze hunner onderwerping geschenken aanbrengen; de koningen van Scheba, in zuidelijk Arabië (1 Koningen 10: 1), en Sheba, Meroë in Ethiopië (Genesis 10: 7), zullen vereringen toevoeren (1 Koningen 10: 10,21. Psalm 68: 30. Jes. 60: 5 vv.).

11. Ja alle koningen zullen zich voor Hem neerbuigen, alle heidenen zullen Hem dienen 1), gelijk Hem beloofd is (Psalm 2: 8).

1) Het verste Westen en Zuiden wordt Hem onderdanig en schatplichtig: de koningen van het zilverrijke Tartessus in Zuid Spanje en van de eilanden en kusten der Middellandse zee, als ook de koningen van Europa, het werelddeel der eilanden en de koningen van het Cuschitische of Joktanietische Scheba en het Cuschitische Sheba, zoals, volgens Josefus, de hoofdstad van Meroë heette..

Het is duidelijk, dat hier aan den koning de uitgebreidste heerschappij wordt toegedacht, dat alle beperking wordt opgeheven. Alle macht zal aan zijne voeten onderworpen worden. De macht der wereld zal aan de macht der theocratische regering van Salomo onderworpen zijn. Hier vooral is de profetie zo duidelijk van Hem, die na Zijne opstanding en vóór Zijn hemelvaart kon verklaren: Mij is alle macht gegeven in hemel en op aarde.

12. Want 1) Hij zal, met rechtvaardigheid en zachtmoedigheid regerende, en door het heil, dat onder zijnen scepter te vinden is, alle harten tot zich trekkende, den nooddruftige redden, die daar roept, mitsgaders den ellendige, en die geen helper heeft (Job 29: 12).

1) Wederom getuigt hij, dat de regering, welke hij verheerlijkt, volstrekt geen tirannieke of wrede zal zijn, zoals een groot deel der koningen met verwaarlozing van het algemeen heil, op eigen voordeel bedacht is. Waardoor het komt, dat zij het ellendige volk onmenselijk verdrukken. Ja, hoe vreesverwekkender iemand is en alles verkeert, voor des te voortreffelijker wordt hij gehouden..

Niet alleen wordt het doel, of liever het gevolg van zijne regering aangegeven, gelijk in vs. 4, maal wij hebben hier meer de oorzaak aangeduid, waarom hij over zulk een uitgebreid gebied regeren zal. Waarom zal dit, dewijl medelijden, ontferming en rechtvaardigheid, die noodzakelijke deugden van een vorst, de eigenschappen zijn, die hij bezit. God, de Heere, is een Rechter der weduwen, een Vader der wezen, is een Helper der verdrukten, een Rotssteen voor de benauwden van Geest. Welnu, wie nu als koning ook met die eigenschappen bezield is, zal voorspoedig zijn. En wie denkt dan ook hier weer niet aan Hem, die volkomen medelijden kom hebben, en die in rechtvaardige genade heerst over Zijn volk?

13. Hij zal den arme en nooddruftige in genade verschonen, en de zielen der nooddruftigen verlossen (Psalm 97: 10).

14. Hij zal hun zielen van list en geweld, van hen, die hen verdrukt hebben, bevrijden, en hun bloed zal dierbaar zijn in zijne ogen, zodat Hij alles doet, om hun leven te behouden en te beschermen (Psalm 116: 15).

15. En hij, de arme, zal leven, ten gevolge van ‘t geen deze Koning doet (vs. 12 vv.) en men zal hem geven van het goud van Scheba 1); de Koning, niet tevreden hem gered te hebben, zal hem goud uit Arabië schenken, wat Hij rijkelijk uitdelen kan (vs. 10 72.10), om den Zijnen een gelukkig en zalig lot in dat nieuwe leven te schenken, en men zal geduriglijk voor hem bidden; den gansen dag zal men hem zegenen, de alzo geredde en begiftigde zal, uit dankbare wederliefde voor zijnen weldoener, voor hem bidden.

1) Hier doet zich de vraag voor; wie is het onderwerp in dit vers? De koning, Christus? of de nooddruftige, van wie in het vorige vers gezegd word dat de Koning hem redden zal en dat diens bloed dierbaar is in Zijne ogen? Is Christus het onderwerp, dan bewijst hier de dichter de hulde, die Hem den rechtvaardigen en barmhartigen koning, van Zijne onderdanen, van Zijne Gemeente zal worden toegebracht. Hem zal juichend worden toegeroepen: de Koning leve! men zal, zoals reeds in vs. 10 gezegd is, schatten Gods van uit verre en vreemde en landen Hem toebrengen, en geduriglijk, altoos zal men voor den voortgang van zijne heerschappij bidden en alle zegeningen er voor afsmeken.

Is het daarentegen de geestelijke arme, de nooddruftige, wiens heilstaat hier bezongen wordt, dan zal het betekenen, dat Christus dien arme en nooddruftige niet alleen redden zal, maar doen leven, hem in Zijne zaligheid doen delen, en hem verrijken en vereren met zijne schatten en gaven. En de nooddruftige, aldus uit genade zo bovenmate beweldadigd, zal dien koning geduriglijk zegenen, Hem alle ere, lof en erkentenis toebrengen..

Wij voor ons verenigen ons met de tweede verklaring. Want toch, hier wordt gesproken van de zegenrijke gevolgen van ‘s konings heerschappij. En daarom, de arme zal niet alleen leven, maar des konings schatten zal de koning zelf hem ook in rechtvaardige genade schenken, wat hij nodig heeft, ja overvloed geven. De arme is des konings onderdaan, ja, is een koningskind. De betrekking tussen den koning en zijne onderdanen is een vaderlijke betrekking. Al het mijne is het uwe. Alles is het uwe. Zo heeft de Heere zo heeft de heilige Apostel Paulus later gezegd. Dit wordt hier geprofeteerd.

16. Is er ene hand vol koren in het land op de hoogte der bergen 1), de vrucht daarvan zal ruisen als de cederen van den Libanon, wanneer de wind ze her- en derwaarts slingert, en die van de stad zullen bloeien als het kruid der aarde (1 Koningen 4: 20. Jes. 27: 6. Zach 9: 17), de bevolking des lands zal toenemen of: het zal de stedelingen zowel als de landbewoners welgaan.

1) Deze regering zal God zegenen met zulk enen overvloed, dat een handvol koren, in de aarde gezaaid, zelfs op den top van onvruchtbare bergen zo overvloedig zal uitspruiten en zulke dikke aren voortbrengen, dat zij, door den wind geschud, zullen ruisen als de ceders op den Libanon; ook zal de stad niet minder vruchtbaar zijn dan het land, maar zo volkrijk, en

wel voorzien van goede dingen worden, gelijk de aarde in de lente gestoffeerd is met gras en bloemen.

Een uitlegger zegt van deze beeldspraak: hier ligt aan ten grondslag, wat 1 Koningen 4: 20 van Salomo's regering getuigd wordt: "Juda nu en Israël waren velen, als zand, dat aan de zee is in menigte, etende en drinkende en blijde zijnde." Het is een profetie van het onnoemelijk getal onderdanen van 's Heren koninkrijk en hun welvaart. Het land en de stad is hier genoemd, om alle onderdanen te omvatten, die allen, zonder onderscheid, zouden tieren en bloeien. Hoe gering in den beginne, als een enkele hand koorns, die op de hoogte der bergen, die juist niet de vruchtbaarste zijn, in de aarde geworpen wordt, die enkele hand koren zou zo overvloedig voortbrengen, dat het gewicht harer aren, door den wind bewogen, zou zijn als hoorde men het geweldige ruisen van de vele toppen der hoge cederen op den Libanon. En die van de stad zullen bloeien in menigte toenemen, als het kruid dat zonder getal, uit de aarde voortspruit. Het is ook hier waar, dat in de veelheid der onderdanen des Konings heerlijkheid is..

Van land en stad is hier sprake, om alle onderdanen te omvatten. En daarom niet alleen op geestelijk, maar ook op tijdelijk gebied zal het niet ontbreken aan de heerlijkste en zaligste gevolgen van zijne vredevolle heerschappij.

17. Zijn naam, de naam des konings, zal zijn tot in eeuwigheid, zo lang als er de zon is, zal Zijn naam van kind tot kind voortgeplant worden: Zijn naam zal altijd nieuwe spruiten geven, ook zal er steeds nieuwe aanleiding zijn om Hem te verheerlijken, en zij zullen in Hem gezegend worden; gelijk de belofte luidt (Genesis 11: 3; 22: 18): alle geslachten der aarde, alle heidenen zullen Hem welgelukzalig roemen.

De Messias wordt in dezen Psalm als Koning voorgesteld; hierin gelijkt deze Psalm op andere gedeelten der Schrift, waar Hij door vroegere, zowel als door latere schrijvers op dezelfde wijze werd verkondigd (Psalm 2: 6; 45: 8. Jer. 33: 17. Ezechiël. 37: 24). Niet minder bewijst de uitgestrektheid van het koninkrijk, dat niemand dan de Messias bedoeld zijn kan. Het ware inderdaad dwaasheid geweest, van enig menselijk en sterfelijk koning te beweren, dat alle volken en alle koningen zijnen scepter zullen huldigen. Buitendien brengen de koningen, niet alleen gelijk bij Salomo geschiedde, gaven der vriendschap, maar ook gaven, die tekenen zijn van gehoorzaamheid, van verering en van aanbidding. En waardoor zijn zij overwonnen? Niet, zo als bij aardse overwinnaars, door macht van wapenen, maar door gerechtigheid en barmhartigheid; deze Koning heeft hun harten overwonnen en hen bereidwillig gemaakt, hun personen en hun gaven Hem toe te wijden..

Dat de Psalm een Messiaanse is, en eigenlijk op Christus en Zijn rijk doelt, hebben reeds de Joodse uitleggers erkend; het is slechts de vraag of hij een typisch of een profetisch-Messiaanse is; of hij over Salomo, het voorbeeld van den Vredevorst, die komen zou, of dadelijk en zonder alle tussen gedachten van Christus profeteert. In het laatste geval zou men het ontstaan zo kunnen verklaren: Toen Salomo zich door den Heere met een wijs en verstandig hart begaafd zag, gelijk Hij hem beloofd had (1 Koningen 3: 12 vv.), daarenboven met rijkdom en ere zo als geen der koningen van zijnen tijd, toen onder hem een ongestoorde

vrede in het land heerste, het rijk de door God bepaalde grenzen bezat en het volk zich in grote welvaart verheugde, werd in zijne ziel het beeld van den in 2 Samuel 7: 12 vv. beloofden Messias levend, en tevens het sterk verlangen, om dien onder zijne heerschappij toch altijd slechts onvolkomen en beperkten zegen Gods in zijne gehele volheid aan het volk geschonken te zien. Hij ontving dit lied in den Geest, en leerde Israël daarmee, op de toekomst van Christus te hopen en daarom te bidden. Toch hebben wij in de inleiding het ontstaan en de bestemming van den Psalm op enigszins andere wijze verklaard, waarmee wij hem bij volkomen erkenning van zijn profetischen inhoud toch tot op ene zekere hoogte een typisch karakter toeschrijven. Het schijnt ons namelijk meer dan waarschijnlijk toe, dat Salomo, wiens naam "Jedidja" (2 Samuel 12: 25) hem reeds in ene bijzonder innige betrekking tot den Heere en de belofte in 2 Samuel 7 geplaatst had, aanstonds bij het begin zijner heerschappij en vooral sedert het droomgezicht te Gibeon (1 Koningen 3: 4 vv.), duidelijk zijne roeping gezien heeft. Deze was om in zijn persoon en in zijne regering den toekomstigen Messias, en Diens rijk enigermate vooraf voor te stellen, even als David geroepen was Diens lijdensweg tot verheerlijking af te schaduwen. Bij dien droom had hij den Heere gebeden, dat hij zijn volk mocht richten, gelijk het betaamde, en om te verstaan wat goed en wat kwaad was; nu drong hem de Geest, zich ook van de voorbede der gemeente op ene wijze te verzekeren, bij welke het doel van die roeping hem steeds op nieuw voor de ziel zou treden, en de gemeente zelf bestendig zich zou bewust blijven, dat ook de vreedzame en gezegende regering van haren tegenwoordigen koning haar nog niet ten volle gaf, wat God haar had toegedacht, maar dat zij nog een anderen te wachten had. De Geest, die Salomo tot vervaardiging van den Psalm dreef, heeft hem daarbij ook geïnspireerd; woorden en gedachten zijn aan de ene zijde zo ingericht, dat zij overal herinneren aan hetgeen over den aard van zijne regering in het eerste Boek der Koningen gezegd wordt, en aan de andere zijn zij zo verheven boven alles wat van Salomo kon gezegd worden, dat wij bij hem niet kunnen blijven staan, maar ons oog gewend wordt naar hetgeen de profeten omtrent de heerschappij van den Messiaansen koning voorspellen..

De persoon en het koninkrijk van Salomo zijn tot hiertoe gebruikt, om ons ene der heerlijkste profetieën omtrent Christus te geven. Maar hier (vs. 17) schijnt de type geheel opgegaan te zijn in de antitype. Zijn naam, zijn naam van Verlosser, zal inderdaad eeuwig voortduren. In Hem, als den beloofde aan Abraham, zullen al de ware kinderen van Abraham gezegend zijn met de zegeningen der eeuwigheid; alle volken zullen Hem gezegend noemen..

Ook deze verwachting, het behoeft nauwelijks aanwijzing, is nog ver van volkomen vervuld De Messiaanse uitzichten van dezen aard worden voortdurend verwezenlijkt en-in steeds klimmende mate. Het profetisch woord is als een steen, die in den stroom der tijden geworpen, gedurig groter en groter kringen in den waterspiegel veroorzaakt, totdat zij eindelijk zich onmerkbaar in de uitgebreide ruimte verliezen. Elke aanvankelijke vervulling mag kiem en kern van nieuwe en grote heten. Maar al kunnen wij ook van dit dichtstuk niet scheiden, zonder het treurig besef, dat het rijk van Christus op aarde nog nimmer volkomen geweest is, nog heden ten dage niet is, en nog wellicht in langen tijd niet zal wezen, wat het naar deze beschrijving moest zijn, toch gevoelen wij onze hope bevestigd, en tevens onzen eerbied versterkt voor Hem, die meer dan Salomo was..

Wederom herhaalt hij wat hij vroeger over de eeuwigdurendheid van deze regering heeft gezegd. Het is niet twijfelachtig, of hij wil hiermede haar onderscheiden van de aardse monarchieën, die of terstond verdwijnen, of ten leste aan de tering sterven, in elk geval door hun ondergang tonen, dat er niets op de wereld blijvend of langdurig is..

18.

II. Vs. 18 en 19. Nu het tweede Boek der Psalmen zijn einde nadert, volgt een dergelijke lof als aan het einde van het eerste boek (Psalm 41: 14), maar voller van toon dan daar, zo als aan het slot van het derde en van het vierde Boek (Psalm 89: 53; 106: 48).

18. Geloofd zij de HEERE, (Jehova) God (Elohiem), de God Israël's, die alleen wonderen doet (Psalm 86: 10; 136: 4).

19. En geloofd zij de naam Zijner heerlijkheid, de naam, die boven allen lof verheven is (Nehemia 9: 5), tot in eeuwigheid; en de ganse aarde worde met Zijne heerlijkheid vervuld (Numeri 14: 21. Jes. 6: 3). Amen, ja amen.

Wij hebben hier een lofverheffing, die aan dezen Psalm door den verzamelaar der Psalmen is toegevoegd, zoals dit ook door alle oude en nieuwe exegeten wordt erkend. Deze lofverheffing is geheel in overeenstemming met den inhoud van dit heerlijk lied.

20.

III. Vs. 20. Op dien lof volgt nog een naschrift, waarover in het slotwoord op de Psalmen nader zal gesproken worden.

20. De gebeden van David, den zoon van Isaï, hebben een einde.

Dit strekt tot onderschrift der gehele verzameling van Psalm 41-72, waarin onderscheidene niet-Davidische liederen voorkomen.

PSALM 73.

VERTROOSTING BIJ EN WAARSCHUWING TEGEN ERGERNIS OVER DEN VOORSPOED DER GODDELOZEN.

1. Een Psalm van Asaf, den zangmeester van David, even als reeds Psalm 50, van gelijken inhoud als de David's-Psalm 37, hoewel niet uit David's maar uit Salomo's tijd, wat den inhoud betreft in nauw verband met is. 49 (1 Koningen 10: 29).

Hoe schoon is de Psalm! Met ene korte spreuk begint hij, het resultaat van vele beschouwingen, waarmee hij ook eindigt. Snel en ongemerkt komt hij op zijn levenstoestand; hij schildert, in welk opzicht hij dwaalde; en als bij deze schilderij in het volle licht gesteld heeft, keert het gezang. Hij wordt in den raad der lotgevallen ingeleid, en komt zich zelven in

zijn vroeger oordelen als een dier voor. Nieuwe beloften aan God, nog steeds overeenkomstig, het eerste beeld van ‘t wankelen, verheffen zich in het warmere gevoel, totdat weer een korte spreuk dien sluit. Een schone leerrijke Psalm, wat inhoud en vorm aangaat!.

I. Vs. 1-14. Nadat Asaf de waarheid, die zo even in zijn hart levend geworden is, en die hij ook in het hart der gemeente wil levend maken, in ene korte kernachtige zinsnede aan het hoofd geplaatst heeft (vs. 1), spreekt hij nader over de ervaring van het dagelijkse leven, die hem aan deze waarheid deed twijfelen (vs. 2); hij beschrijft vervolgens op schilderachtige wijze den hogen en ongestoorden voorspoed der goddelozen, waarom zij ook zo groten aanhang vinden bij de grote menigte, die zich door uiterlijke schijn laat verblinden. Daarentegen moet de vrome en rechtvaardige klagen, dat hij als te vergeefs God vreest en Hem dient, ja, dat hij in plaats van geluk en welvaart slechts dagelijkse plagen en iedere morgen nieuwe kastijding tot Zijn deel verkrijgt (vs. 3-14).

Immers (Ja waarlijk) is God Israël, Zijn verbondsvolk goed 1), ondanks alles, wat in de gebeurtenissen en toestanden dezer wereld het tegendeel schijnt te bewijzen, alsof de Zijnen werden vergeten en verwaarloosd. Hij is goed degenen, die rein van harte zijn 2) en alzo tot de ware gemeente Gods behoren, jegens dezen alleen toch kan de Heere Zich in Zijne goedheid en liefde openbaren (Psalm 24: 3 vv.), deze hebben ook alleen verlichte ogen des verstands, om achter den bedrieglijken schijn de werkelijkheid te zien (MATTHEUS. 5: 8).

1) In dit eerste vers geeft de dichter dadelijk aan de slotsom, waartoe hij gekomen is, na pijnlijke ervaringen en tegelijk na heerlijke ondervindingen. Zoals uit het vervolg van den Psalm blijkt, had hij in zijn harte gedachten gehad van opstand tegen het Voorzienig Bestuur Gods. Hij had gemeend, dat God niet het kwade strafte en niet het goede beloonde. Maar God had hem van alles afgebracht, door hem in Zijn heiligdom te doen ingaan, en nu had Asaf het leren inzien, dat hij het glad mis had en de Goddelijke wegen ten allen tijde wegen zijn van diepe wijsheid, maar ook van onkreukbare trouw. En nu met dit goed roemt hij den vollen luister van Gods deugden. In dit goed vat hij de volzaligheid van Gods genaderijke openbaring zamen.

2) De Lutherse overzetting is: "Israël heeft toch God tot een troost, wie slechts rein van harte is." Hierbij merkt Taube aan: "Zeer meesterlijk heeft de dierbare Luther dit vers overgezet, hoewel de letterlijke vertaling is: "Immers is God Israël goed, degenen, die rein van harte zijn." Het komt op hetzelfde neer. Dit moet aan het hoofd van den Psalm als een zegevaandel van het doorgedrongen geloof aan de altijd goede en volkomen regering God met vrolijkheid erkend worden. De wijze van beginnen, dat de zanger met het einde het begin maakt, veronderstelt iets, ja veel-juist dien zwaren inwendigen zielenstrijd, waarin het geloof door den schijn van het geluk der goddelozen en van het ongeluk der rechtvaardigen in de engte wordt gedreven en bijna schipbreuk leed. Toch (immers) is het eerste bazuin geluid der geloofsoverwinning, het eerste morgenrood na een langen middernacht. O, hoe rechtvaardigt dat woordje de wijsheid Gods aan hare kinderen. De kinderen Gods hebben altijd hun: "toch." Zo roept de grote kruisdrager Job (Job 13: 15): "al wilde de Heere mij doden, toch wil ik op Hem hopen." Zo triomfeert Psalm 46: "Al verging de wereld en verzonken de bergen in de

zee-toch zullen de beekjes der rivier de stad Gods verblijden." Zij hebben ook in gelijke bedoeling op den laatsten triomf en de heerlijkheid, die zeker komt, hun "maar", terwijl de wereld slechts een boos "maar" kent achter alle dingen. Zo noemt David (Ps 27: 10; 30: 6): "Mijn vader en mijne moeder hebben mij verlaten, maar de Heere zal mij aannemen. Des avonds vernacht het geween, maar des morgens is er gejuich." En de Kananése vrouw spreekt beide uit, wanneer zij de ware geloofs-proef zegenrijk besluit met het woord (MATTHEUS. 15: 27): Ja Heere! doch de hondjes eten toch ook van de kruimels, die van de tafel hunner heren vallen.".

2. Maar mij aangaande 1), mijne voeten waren bijna uitgeweken, tengevolge van hetgeen ik zag; mijne treden waren bijkans uitgeschoten, zodat ik twijfelde aan de boven uitgesprokene waarheid.

1) Dit mij aangaande is tegenstelling van Israël's God in het vorige vers. Tegenover de goedheid Gods stelt hij nu zijn eigen dwaasheid en schuld en vermeldt hij zijne zondige gestalte. Hij vergelijkt zich verder in dit vers bij een reiziger, die op een stellen en smallen bergweg wandelt en nu bijkans gestort was in den afgrond, die aan zijne voeten hem tegen gaapte. Hij had gevaar gelopen, om in een ijzingwekkende diepte neer te storten, waar het ongeloof aan Gods rechtvaardigheid en trouw hem had overheerst.

3. a) Want ik was nijdig op de dwazen 1), die hoogmoedigen, die zich boven elke ordening van God verzetten (Psalm 5: 6),ziende der goddelozen vrede, der goddelozen voorspoed.

a) Job 21: 7 vv. Psalm 37: 1. Jer. 12: 1 en 2.

1) De dichter noemt hier de goddelozen dwazen. De godvrezenden heeft hij reinen genoemd, gereinigd van harte, maar de goddelozen noemt hij dwazen, hoewel zij dikwijls wijs zijn in eigen ogen. Waarom? Omdat zij alles zoeken in het heden en niet bekommerd zijn om de toekomst. Alleen voor het tijdelijke hebben zij oren en om het eeuwige bekommeren zij zich niet. Zij dienen zich zelve en niet God, zijn bekommerd om eigen eer en niet om de ere Gods. Zij vergeten dus het hoogste, waarop alles aankomt en daarom zijn zij innerlijk dwaas.

4. Want er zijn gene banden tot hunnen dood toe, zij kennen gene doodsgevaren; zij behoeven er niet aan te denken, dat zij vroeg zouden sterven, zoals men naar de vele bedreigingen Gods tegen de goddelozen zou denken (Psalm 11: 6), en hun kracht is fris, hun lichaam is gezond en doorziende.

5. Zij zijn niet in de moeite als andere mensen, die zoveel ellende moeten ondergaan, en worden met of als andere mensen 1) niet geplaagd, zodat zij ene uitzondering schijnen te zijn op den regel dat de mens een strijd op aarde heeft.

1) In dit vers wordt twee malen van mensen gesproken, maar beide malen in den grondtekst een ander woord gebruikt. Het eerste woord duidt aan den zwakken toestand van het mensdom, het tweede geeft aan, zijn herkomst uit de aarde. Kennelijk is het de bedoeling des dichters, om hier op de grote tegenstelling te doen letten, dat, hoewel ook zij zwakke

schepselen, handen vol stof zijn, zij toch zich aanstellen, alsof zij de eeuwigheid zouden verduren.

Wel is Asaf hier op dit ogenblik diep verblind, waar hij bij de goddelozen alleen ziet op de lichtzijde en voor de diep donkere zijde geen ogen heeft.

6. Daarom omringt hen de hovaardij als ene keten 1), als een halssieraad; het geweld, het onrecht bedekt hen als een gewaad; zij stellen er hun eer in, evenals de hovaardige trots is op zijn kleed, dat zij zo vele daden van geweld pleegden (Genesis 4: 23).

1) De hoogmoed slingert zich om hun nek als een halssieraad. Men weet, dat bij de dichters vooral de hals de zetel is der hoogmoed. Vandaar dat Asaf hier hen schildert als zeer hoogmoedige mensen, die niet bij tijden hun hoogmoed openbaren, maar bij wie de doorgaande gestalte ene hoogmoedige is. Vandaar ook, dat in het tweede lid van geweld en heerszucht gesproken wordt, dewijl hoogmoed en geweld bijna altijd met elkaar gepaard gaan.

7. Hun ogen puilen uit van vet, in het welgevoede aangezicht openbaart zich de vleselijke gezindheid (Job 15: 27); Zij gaan de inbeeldingen des harten te boven 1).

1) Of beter: "de inbeeldingen des harten treden naar buiten; " hun inbeeldingen openbaren zij.

8. Zij mergelen de lieden uit, en spreken boselijk van verdrukking; openlijk en misdadig spreken zij hun besluit uit, dat op verdrukking van anderen doelt; Zij spreken uit de hoogte, op welke zij zich boven alle anderen verheven wanen.

9. Zij zetten hunnen mond tegen of aan den hemel, zodat zelfs deze door hun schendende woorden niet onaangeroerd blijft; het hoogste en heiligste wordt door hen gelasterd, en hun tong wandelt, gaat over op de aarde 1), doortrekt als het ware de aarde, overal het bestaande omverwerpende en nieuwe wetten gevende.

1) Die hemeltergende hoogheid, die snode geweldenarij der goddelozen kan Asaf met het bestaan van een rechtvaardig Godsbestuur niet rijmen; het is voor hem niet enkel een onverklaarbaar vraagstuk voor zijn denkend verstand, maar ook een ergerlijke ongerijmdheid voor zijn hart, voor zijn innerlijk leven, dat er door in twijfel en verzet tegen den Heere, zijn God gebracht wordt..

10. Daarom keert zich Zijn volk 1), (degenen die te voren voor gelovigen gehouden werden) hiertoe, tot ditzelfde goddeloze bestaan, als hun wateren eens vollen bekers worden uitgedrukt, omdat hun op dien weg voorspoed en overvloed wachten.

1) Ik voor mij meen, dat dit vers samenhangt met het boven aangehaalde, zodat de zin is, dat velen, die onder Gods volk verkeren, door die beproeving worden vervoerd en zelfs in de schipbreuk worden meegevoerd. Want over de uitverkorenen schijnt hier niet gesproken te worden, maar slechts die gemaskerde Israëlieten aangeduid, die een plaats in de Kerk

innamen. Van dezen zegt hij, dat zij tot verderf worden gebracht, dewijl zij door den valsen schijn bedrogen, God en de Godsvrucht vaarwel zeggen. Evenwel ook zou het gemakkelijk tot de uitverkorenen kunnen teruggebracht worden, waarom zeer velen door die beproeving zo hevig in verwarring worden gebracht, dat zij zich keerden tot onbillijke dwalingen. Niet omdat zij zich tot de misdaden voegden, maar dewijl zij niet bleven staan op de trap van hun geloof. De zin zal dan zijn, dat niet slechts het goddeloos gemeen, maar zelfs de gelovigen, wie het voorbeschikt was God te dienen, vervoerd werden tot ongeoorloofde naijver..

11. Zodat zij, die afvalligen, die zich hun tot knechten geven, Gods voorzienigheid loochenen en zeggen: Hoe zou het God weten, en zou ervan hetgeen op aarde voorvalt wetenschap zijn bij den Allerhoogste (Job 22: 13 vv.)?

"Zulke sterke geesten" (Jes. 46: 12), merkt hierbij Delitzsch aan, "met een servûm imitatorum pecus (een kudde van slaafse navolgers, zoals Horatius zegt) waren er reeds in David's tijd (Psalm 10: 4; 14: 1; 36: 2); een nog veel gunstiger bodem voor deze spotters (Jes 28: 14. Spreuken 29: 8) was de wereld-gelijkvormige tijd van Salomo." En wat onzen tegenwoordigen tijd aangaat, zo voegen wij er bij: zo is zijn gelaat zo goed getroffen, alsof hij voor den Psalmist gezeten had ten behoeve van het beeld, dat hij hier ontwerpt..

12. Ziet, deze mensen, wie het zo welgaat, zijn goddeloos; nochtans hebben zij rust in de wereld, zonder dat iets hun rust stoort, zij vermenigvuldigen het vermogen, zij komen tot steeds groteren rijkdom en hogere eer.

12. Ziet, deze mensen, wie het zo welgaat, zijn goddeloos; nochtans hebben zij rust in de wereld, zonder dat iets hun rust stoort, zij vermenigvuldigen het vermogen, zij komen tot steeds groteren rijkdom en hogere eer.

13. Immers heb ik, zo moet ik denken als ik mijn lot met dat van hen vergelijk, te vergeefs mijn hart gezuiverd, te vergeefs gestreden en geworsteld tegen elke zondige gedachte, en mijne handen in onschuld gewassen (Psalm 26: 6)?

De ware wijze van heiligmaking bestaat in het zoeken om beide ziel en lichaam van alle besmetting te zuiveren, of, gelijk het hier wordt uitgedrukt, in het reinigen van hart en handen. Het hart is gereinigd door het bloed van Christus, dat door het geloof is aangenomen; en door de eerste werkingen van des Heren Geest, openbaar geworden in het besluit des harten, het voornemen en de begeerten der heiligheid, zijn de handen gereinigd tot een reinen handel en wandel.

Het is niet te vergeefs God te dienen en Zijne geboden te houden, hoe dit ook schijne, wanneer de reinen van harten, die gezegenden, God zullen zien (MATTHEUS. 5: 8), zullen zij niet zeggen te vergeefs hart en handen gezuiverd te hebben..

Asaf is een der meest bevoorrechten onder de kinderen Gods. Hij wordt een ziener genoemd, maar hij heeft ook zijn tijden, dat hij blind is voor de wegen Gods en voor Zijne werken. En daarom heeft hij op dit ogenblik geen oog voor Gods wijze wegen, en kan hij het niet

verklaren, dat zijn God geen onderscheid maakt tussen goed en kwaad. Zo zeer glijden zelfs zijne voeten uit, dat hij gaat twijfelen aan het Gods welgevallige van alle godsvrucht. En toch is er een groot onderscheid tussen de meer afgevallenen en hem. Dit spreekt hij in vs. 15 uit.

14. Is die gedachte onverklaarbaar, dewijl ik den gansen dag geplaagd ben, alsof ik moest lijden wat den goddeloze toekomt, en mijne straffing, allerlei lijden (Psalm 39: 12) is er alle morgens, zodat het mij dadelijk geheel inneemt, zo dikwijls ik mij van mijn leger ophef en enen nieuwen dag begint (Job 7: 18).

15.

II. Vs. 15-28. Asaf weet, dat wanneer hij zich aan die mismoedigheid en aan dien twijfel, die in zijn hart waren opgewekt, had willen overgeven, hij daarmee trouweloos zou gehandeld hebben jegens het geslacht der kinderen Gods. Hij weet ook, hij door eigen nadenken en peinzen dat raadsel van Gods wereld-regering niet kan oplossen. Daarom is hij in Gods heiligdom gegaan, heeft hij uitkomst gezocht bij Hem, die alleen de raadselen des levens kan oplossen, en heeft hij daar op het einde der goddelozen gelet (vs. 14-17). Zij staan, dat is hem nu duidelijk geworden, met al hun geluk en al hunnen voorspoed slechts op een glibberigen bodem; hun val en ondergang kan niet uitblijven en het beeld van hun heerlijkheid zal ten laatste blijken een droom- en schaduwbeeld geweest te zijn; daarentegen zal de rechtvaardige, die voor een dwaas gehouden wordt, en als een dier moet Zijn voor God, in hoeverre hij zich aan God vasthoudt, ten laatste tot heerlijkheid komen, wanneer het goddelijk raadsbesluit ten zijnen opzichte volbracht is (vs. 18-24). Nu is des zangers besluit genomen; op nieuw, zo levendig als misschien nooit te voren, is hij er zich van bewust geworden wat hij aan zijnen God heeft en met ene kracht, die elke andere liefde verteert, flikkert in zijn hart de vlam der liefde tot God op (vs. 25-28).

15. Indien ik bij dien twijfel ware blijven staan en ik zou zeggen, mede verleid om den weg der goddelozen op te gaan: ik zal ook alzo spreken als zij: Hoe zou God het weten en zou er wetenschap zijn bij den Allerhoogste (vs. 11), ziet, zo zou ik trouweloos zijn aan het geslacht Uwer kinderen, zo zou ik mij grotelijks bezondigen tegen de kerk van God. Ik heb het door Gods Geest in mij erkend, dat dergelijke gedachten dwaasheid en zonde waren.

16. Nochtans heb ik gedacht om dit te mogen verstaan, ik heb er overgepeinsd, hoe die strijd tussen Gods rechtvaardigheid en der goddelozen voorspoed zou kunnen opgelost worden; maar het was moeite in mijne ogen 1), het was mij niet mogelijk het door menselijke wetenschap en redenering te verklaren (Prediker 8: 17).

1) Asaf spreekt het hier uit, hoe het de grootste dwaasheid is met het verstand de oplossing te willen vinden tussen de rechtvaardigheid Gods aan de ene zijde en den voorspoed der goddelozen aan de andere zijde. Waar hij dit wilde, berokkende hij zich een grote moeite, want hoe hij het ook wendde of keerde, het bleef moeite in zijn ogen het kwam hem zo ongerijmd voor, dat hij aan de diepste onrust ten prooi bleef.

De dichter deelt niet mee, hoelang die tweestrijd duurde, wel dat hij er van afgebracht werd door God zelven, van dien strijd verlost werd, toen hij in Gods heiligdommen weer inging.

17. Ik kwam tot gene rust, voordat ik mij uit het gewoel der wereld tot de ware stilte begaf, waar licht en kracht van boven nederdaalt, totdat ik in Gods heiligdommen inging 1), om daar te verkrijgen hetgeen het natuurlijk verstand mij niet kon geven, en daar met door Gods Geest verheldert oog op hun einde 2), het einde der goddelozen, nog hier in deze wereld merkte.

1) Ingaan in het heiligdom, zegt hij voor te naderen tot de school Gods, alsof hij wil zeggen: totdat God voor mij een leermeester werd, en ik uit Zijn Woord leerde, wat mijn verstand anders niet kon vatten, wat mij ontbrak omtrent het overwegen van het bestuur der wereld. Wanneer wij derhalve horen, dat mensen, indien zij geen andere wijsheid hebben dan uit zich zelve, niet geschikt zijn, om een oordeel te vellen omtrent de Voorzienigheid Gods, hoe zullen wij dan wijsheid hebben, indien wij niet gehoorzaam omhelzen, wat God zowel door Zijn Woord als Geest ons leert..

Er zijn tekenen, die van nabij gezien, niets dan verwarde trekken en ene mengeling van achteloos daarheen geworpene kladden aan het oog vertonen. Beschouw ze uit een aangewezen oogpunt, leg ze voor een gegeven spiegel, de verstrooide lijnen verzamelen zich tot schone evenredigheden, tot bevallige beelden, tot bezielde gedaanten; de bonte vlekken lossen zich op in ene geregelde verdeling van licht en bruin; alles is harmonie, betekenis, leven; er is geen twijfel of hier is het werk van een meester, die naar een opgemaakt plan en vaste regels gearbeid heeft; de berisper wordt bewonderaar. Zulk ene toekenning is de Godsregering en het hoge standpunt waaruit zij in hare volkomenheid en schoonheid gezien zal worden, de voleinding der wereld; maar Gods openbaring is de spiegel, waarin zich reeds hier in den tijd voor het oog des geloofs iets van hare verborgene orde laat bespeuren..

In Gods heiligdom lag de wet. En daarom waar voor Asafs geestesoog de geheimen van Gods Wet, d.i. van Gods Woord werden ontsluierd, waar hem werd ontdekt, dat zegen en vloek niet alleen zich tot deze aarde, maar ook tot het hiernamaals zich uitstrekken, waar hij een oog kreeg in de wijsheid Gods en in de stipte rechtvaardigheid Gods, daar leerde hij zich zelven een dwaas noemen, ja, verfoeide hij zich, en leerde zich volkomen overgeven aan den raad des Allerhoogsten. Bij het licht des Geestes zag hij door het Woord de dingen in het ware licht, werden hem de raadselen, die hem zo vermoeid hadden, ontsluierd.

2) Bij het zien op het einde blijkt duidelijk, dat het geluk der goddelozen slechts schijn is en een droombeeld, dat voor de vreselijke werkelijkheid verdwijnt, wanneer God ten onrechte opstaat; dat het dus in den hoogsten graad dwaas en onverstandig is, zich door dat schijngeluk te laten verblinden, dat het er integendeel op aan komt, God als het ware en eeuwige goed te erkennen, te zoeken, vast te houden en te verkondigen. Want wie zijn leven aan den persoon van den eeuwig Levende verbonden heeft, kan niet omkomen, maar slechts van trap tot trap tot het deelgenootschap aan de heerlijkheid Gods verhoogd worden..

In het ter harte nemen van de heerlijke daden, wegen en bedoelingen Gods, van de uitzichten Zijner kerk vindt de gelovige troost en licht bij alle bekommernissen en aanvechtingen..

Wie het geluk der goddelozen benijdt heeft nog het rechte oog op God niet..

18. Immers, dit is het wat mij duidelijk geworden is en wat op eens hun tegenwoordige welvaart in een geheel ander licht dan in dat van een benijdenswaardig geluk (vs. 3 vv.) voorstelt-immers zet Gij hen door zulk een voorspoed niet op een bodem, die nooit onder hun voeten zal verbroken worden, maar integendeel op niets anders dan op gladde plaatsen; waar het uitglijden na korteren of langeren tijd zeker komt (Psalm 35: 6); Gij doet hen ook allen zeker vallen in verwoestingen, zodat zij als puinhopen in elkaar vallen, hoe trots het gebouw van hun geluk ook te voren mocht geweest zijn.

19. Hoe worden zij, wanneer men slechts geduld heeft om Gods tijd en uur met hen af te wachten, als in een ogenblik tot verwoesting, nemen een einde, worden te niet van verschrikkingen, ten gevolge van allerlei ontzettende ondervindingen, die hunnen val vergezellen (vs. 19).

20. Als een droom na het ontwaken dadelijk als zodanig erkend wordt als een droom en gene werkelijkheid, als een beeld der fantasie, zo maakt Gij hun geluk. Als Gij opwaakt, o Heere! als Gij opstaat ten gerichte, dan zult Gij hun beeld verachten, en spotten met dien droom van geluk (Job. 20: 8).

Men beweert hiertegen, dat het tegen alle ervaring is, dat het den boze niet tot aan zijn einde zou welgaan; maar de ervaring toont slechts dat er uitzonderingen op den regel zijn. Lactantius (een christelijk schrijver in het begin der 4e eeuw) "van den dood der vervolgers," Leo’s geschiedenis der Franse revolutie, het leven van den dichter Burger (1794) niet minder dan dat van keizer Napoleon I (en III) leveren daarvoor merkwaardige bewijzen. De uitzonderingen zijn mede daartoe bestemd, om hen, die niet in het heiligdom van God gegaan zijn, in dwaling te brengen. Ook de vergelding aan deze zijde des grafs moet naar Gods bedoeling steeds voorwerp des geloof blijven; ook hier verbergt zich God, opdat Hij slechts door zoekenden gevonden worde. Dat dit ook door goedgezinden thans zo weinig geschiedt, dat ook zij zozeer geneigd zijn Gods gerechtigheid in dit leven als ene slapende te beschouwen, is een treurig teken van het verval der kerk, van den verlammenden invloed van het ongeloof; in de tijden van den bloei der kerk is het oog open voor de tremenda judicia Der (Gods ontzettende gerichten), welker erkentenis de wortel van de levende hoop op ene vergelding van gindse zijde des grafs vormt..

21. Nu erken ik hoe dwaas ik geweest ben. Als mijn hart opgezwollen was van spijt, en ik in mijne nieren geprikkeld werd, ik, omdat het den goddelozen een tijd lang welging en den rechtvaardigen kwalijk, in opstand was tegen God;

22. Toen was ik onvernuftig, een dwaas en wist niets, ik was zonder enige geestelijke kennis; ik was een groot beest 1), een lompe vleeskolossus bij U, ontoegankelijk voor die kennis, die Gij zo gaarne den ernstig vragenden mens schenkt.

1) Erger kon hij zich zelven niet ontmaskeren. Het woord, dat hier door een groot beest vertaald is, staat hier in het meervoud, om een buitengewoon groot dier aan te duiden. Het is

hetzelfde woord, dat bij Job 40: 15 onvertaald is gelaten, en in het Hebreeuws Behemoth heet, en waarmee Job hoogstwaarschijnlijk het Nijlpaard aanduidt. Bij God belijdt Asaf, was hij zulk een groot en onvernuftig beest, in Zijn heilig en alwetend oog was hij dit, toen hij overgelaten aan de redenering van zijn dwaas en zondig hart, Gode ongerechtigheid toeschreef. Zo maakt Gods genade den mens waar en brengt hem tot een erkennen van zich zelven, waartoe hij uit zich zelven gewis nimmer komen zou..

23. Maar zo diep vernederd liet mij Uwe genade niet, en ik wens nooit meer te vergeten wat ik in Uw heiligdom aanschouwde. Ik zal dan geduriglijk bij U zijn, onophoudelijk aan U denken en in U leven, want Gij hebt mijne rechterhand gevat. Hoe kon in mijn hart de gedachte opkomen om der goddelozen weg te gaan, ik verfoei ze. O mocht ik steeds bij den Heere zijn. Nu is het mij gebleken welke zonden in mijn hart kunnen oprijzen. Maar neen! toch zal ik van den Heere niet afgaan, niet vanwege mijne trouw, maar om Zijne genade; Hij heeft mij eenmaal Zijn kind gemaakt, en Hij zal het werk Zijner handen nooit laten varen.

Door het vatten bij zijne rechterhand duidt aan, hoe hij door Gods wonderbare kracht is teruggehouden van den afgrond, waarin de verlorenen neerstorten. Wat Asaf tegenhield om niet zelf in het openbaar mede te lasterde, niet in de dwaling te volharden, en wat hem er nu toe bracht, zijne eigene dwaling in te zien, dat schrijft hij toe aan Gods genade, die hem met uitgestrekten arm heeft gegrepen..

24. Gij zult mij door de duisternis, die op mijn levensweg is, leiden door Uwen raad, dien ik met gelovige onderwerping eer, hoewel ik dien niet begrijpen kan, en daarna, wanneer het duistere licht zal geworden zijn, zult Gij mij in heerlijkheid opnemen in Uwen hemel.

Een uitdrukkelijk Gods woord omtrent den hemelsen triomf der hier strijdende gemeente was toen nog niet bekend, maar voor het geloof had de naam van Jehova reeds ene diepte, die over den dood in het eeuwige leven deed zien. Ook in vs. 25 bewijst Asaf, hoewel hij geen woord der openbaring heeft over een eeuwig leven na den dood in Bijbelsen zin en naar Nieuw Testamentische mening, toch met der daad, dat er een eeuwig leven moest zijn; want wie in zulk ene wederkerige betrekking tot God, den eeuwig Levende, staat, is juist daardoor reeds hier het eeuwige leven deelachtig en kan aan gene zijde dit niet meer verliezen. Juist dat is ook de zenuw van het anti-sadduceïsche bewijs des Heren voor de opstanding der doden in MATTHEUS. 22: 32..

25. Wie heb ik nevens U in den hemel, waarin ik mijn welbehagen zou kunnen vinden? Geen engel baat mij. Nevens U lust mij ook niets op de aarde!

De ziel, die van haren God afdwaalde, doorzoekt hemel en aarde, of zij hulp en heil zou kunnen vinden; maar heeft zij Hem weergevonden en is zij van haren twijfel verlost, zo is Hij haar genoeg, en maakt zij zich van al het andere los..

De hemel zelf zou ons niet kunnen gelukkig maken, zonder de tegenwoordigheid en de liefde van onzen God; veel minder kan de aarde en al hare bezitting een onsterfelijke ziel voldoen. De wereld en al hare heerlijkheid verdwijnt; ons vlees en onze harten zullen spoedig

bezwijken (vs. 26), maar God zal de sterkte des harten zijn en voor eeuwig het deel van Zijn volk. Anderen hebben het ondervonden en wij moeten het verwachten, dat beide vlees en hart bezwijken. Het lichaam zal vallen door ziekte, ouderdom en dood; wanneer het vlees bezwijkt, is het hart mede daartoe gereed; het bestuur, de moed en de vertroosting bezwijken. Maar Christus Jezus, onze Heere, biedt Zich zelven aan, om alles in allen te zijn, voor een arm zondaar, die elk ander deel en elk ander vertrouwen weigert..

25. Wie heb ik nevens U in den hemel, waarin ik mijn welbehagen zou kunnen vinden? Geen engel baat mij. Nevens U lust mij ook niets op de aarde!

De ziel, die van haren God afdwaalde, doorzoekt hemel en aarde, of zij hulp en heil zou kunnen vinden; maar heeft zij Hem weergevonden en is zij van haren twijfel verlost, zo is Hij haar genoeg, en maakt zij zich van al het andere los..

De hemel zelf zou ons niet kunnen gelukkig maken, zonder de tegenwoordigheid en de liefde van onzen God; veel minder kan de aarde en al hare bezitting een onsterfelijke ziel voldoen. De wereld en al hare heerlijkheid verdwijnt; ons vlees en onze harten zullen spoedig bezwijken (vs. 26), maar God zal de sterkte des harten zijn en voor eeuwig het deel van Zijn volk. Anderen hebben het ondervonden en wij moeten het verwachten, dat beide vlees en hart bezwijken. Het lichaam zal vallen door ziekte, ouderdom en dood; wanneer het vlees bezwijkt, is het hart mede daartoe gereed; het bestuur, de moed en de vertroosting bezwijken. Maar Christus Jezus, onze Heere, biedt Zich zelven aan, om alles in allen te zijn, voor een arm zondaar, die elk ander deel en elk ander vertrouwen weigert..

26. Wat dit leven oplevert het kan mij ook niet ontnemen, wat door Uwe genade en Uwe gemeenschap mijn deel is geworden. Bezwijkt zelfs in bittere ellende mijn vlees en mijn hart, ja al moet ik gaan door het dal des doods, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid; Hem behoud ik, als alles wegzinkt, en Hij is mij genoeg.

Om in het volkomen betrouwen op God het volkomenst aards geluk te smaken, moet men dit geluk willen, met geen minder geluk tevreden kunnen zijn; en dit geluk durven aanvaarden. Wat is daartoe nodig? Daartoe is nodig het reine hart, hetwelk naar niets zozeer tracht, als aan het bezoedelde stof te kleven, het reine hart, dat aan de reinste genietingen behoefte heeft; het reine hart, dat God ziet en zich vast houdt, als ziende den Onzienlijke; het reine hart, hetwelk van een heilig God niets te vrezen, maar alles te hopen heeft. "Immers", zo luidt de aanhef van onzen Psalm: "is God Israël goed, degenen, die rein van hart zijn." Slechts het reine hart wil, durft, mag zich geheel aan God vertrouwen. Het waar geluk is niet bereikbaar, dan voor het reine hart. Tot die reinheid is te komen, want er is te komen tot het bloed der verzoening en tot de reiniging door den Geest..

27. Want dit is de grond van mijn verlangen naar U en van mijn vertrouwen op U, maar ook tevens de korte somma van dezen Psalm, ziet, die verre van U, de Bron des levens, zijn, zullen vergaan; Gij roeit als een ijverig God, die de U toekomende eer geen anderen geeft (Exodus 20: 5. Jes. 42: 8) uit; al wie van U afhoereert, die misdadig Uw verbond verbreekt en de wereld met hare afgoden boven Uwe liefde stelt (Exodus 34: 16).

28. Maar, in tegenoverstelling tegen dat hoereren der goddelozen, mij aangaande, het is mij goed, het is het enige, dat ik begeer, nabij God te wezen (Zef. 3: 2. Jak. 4: 8); ik zet mijn betrouwen op den Heere HEERE, waarbij ik dan door de steeds nieuwe betoningen van Uwe wijze genadige en rechtvaardige regering steeds nieuwe gelegenheid en aanleiding heb, om al Uwe werken te vertellen, hoe wonderbaar Gij dikwijls de Uwen leidt, maar toch altijd zalig.

Verre zijn van God en nabij zijn aan God, bepaalt het wee of het wel van den mens, zijn vergaan of zijn bestaan. Asaf heeft het laatste als het door hem gewenste goed aangegrepen en daarin zijne zekerheid en zijne toevlucht in het leven gevonden; in het vaste vertrouwen heeft hij als zijne verhevenste stemming het leven van God erkend, om te verhalen de leidingen en besturingen des Heren, zo als zij hem na veel strijd nu helder en duidelijk voor ogen staan..

Asaf is heerlijk door God gevoerd uit zijn strijd. Hij heeft er iets van gevoeld, wat het betekent, verre van God te zijn. Maar God heeft hem weer thuis gebracht, en nu, niets is hem dierbaarder en begeriger, dan steeds nabij God te zijn. God is zijn Al. God zal hem leiden en wanneer de Heere hem Zijn Raad heeft doen uitdienen, zal Hij hem opnemen in heerlijkheid. Dan zal hij niet meer behoeven te vrezen, verre van zijn God te zijn, dan zal hij tot in eeuwigheid al de werken Gods met alle zaligen verkondigen.

PSALM 74.

GEBED OM BEWARING DER KERK.

1. Ene onderwijzing (Psalm 32: 1), voor (van) Asaf, doch niet door dezen zangmeester van David zelven (Psalm 73: 1), maar door enen uit de zangersfamilies waarvan hij het hoofd is, in den tijd der Babylonische ballingschap vervaardigd (1 Kronieken 25: 31).

Wat dezen Psalm met den vorigen verbindt is het zeldzame, daar in vs. 18 en hier in vs. 3 voorkomende woord le maschuoth, door onze overzetters "verwoestingen" vertaald. Overigens wijst ons de Psalm veeleer op klaagliederen van Jeremia, waarmee vele punten van aanraking te vinden zijn (vgl. vs. 1, 4, 7 en 9 met Klaagt. 5: 20; 2: 7-9), en daarmee op den toestand van het Joodse land na de Chaldeeuwse catastrofe (2 Koningen 25: 22). Hij toont aan hoe de gemeente des Heren en elk gelovige in ‘t bijzonder zich te gedragen heeft in tijden, wanneer alles verloren schijnt te zijn. Wanneer een volkomen ondergang is aangevangen; vooral geeft hij ons aanleiding, hoe wij ons in zodanige omstandigheden hebben voor te stellen, dat het niet om onze, maar om Gods zaak en eer te doen is."

I. Vs 1-9. De Psalm begint met ene klacht over het grote ongeluk, dat Gods volk getroffen heeft en met de innige bede, dat de Heere dit toch niet ene verwerping voor altijd mocht willen laten zijn, maar Zich over de gemeente, die Hem toch als een eigendom behoort, weer mocht willen ontfermen (vs. 1 en 2). Terwijl de bede hierop meer bepaald tot ene bede wordt om goddelijke tussenkomst, wordt hetgeen aan het heiligdom, aan den tempel te Jeruzalem, door de vijanden geschied is, zo levendig geschilderd, als stond het voor de ogen. In ene somma wordt ten leste de gehele nood van dien tijd voorgesteld: er is geen godshuis meer, er zijn gene profeten. Niemand weet wanneer er een einde aan die ellende zal komen (vs. 3-9).

O God! waarom 1) verstoot in eeuwigheid, zo geheel, alsof wij nu voor altijd door U verlaten waren? Waarom zou Uw toorn roken tegen de schapen Uwer weide1), dat U hun heerlijk weiland, het vruchtbare Kanaän, zozeer verwoest hebt (Jer. 25: 36 vv.)?

1) Dit waarom is geen klacht des ongeloofs, geen aanklagen van God, geen onbekendheid voorwenden met Israël's zonde, maar is een zich beroepen op de betrekking, die tussen God en Israël bestaat, op de betrekking des Verbonds. In plaats van ongeloof straalt in dit woord en in deze gehele uitdrukking veeleer geloof door, een erkennen van de trouwe Gods, een gelovig besef, dat Gods trouw door de trouweloosheid van Zijn volk niet wordt te niet gedaan. In vs. 12 komt dit duidelijk uit.

2) Wij moeten opmerken, dat de gelovigen, door heidense volken gekweld, toch de ogen tot God verheffen, alsof zij slechts door Zijne hand geslagen werden; want zij wisten, dat slechts door den toorn van God aan de heidense volken zoveel vrijheid tegen over hen toegestaan werd. In de overtuiging alzo, dat zij niet met vlees en bloed hadden te strijden, maar door het gericht van God gekastijd werden, beschouwen zij als de eigenlijke oorzaak en bron van alle kwaad, dat God, wiens genade hun vroeger zegen verleend had, hen nu verworpen had en hen niet verder waardig achtte, om Zijne kudde te zijn..

2. Gedenk aan Uwe vergadering, Uwe kerk, die gij van ouds door de zo heerlijke verlossing uit de slavernij van Egypte (Deuteronomium 9: 26, 29), verworven hebt; de roede 1), het deel Uwer erfenis, die Gij verlost hebt, den berg Zion, waarop Gij gewoond hebt.

1) Ene erfenis, die onder broederen verdeeld werd, werd met de meetroede afgepast er verdeeld; van daar heette ieders erfdeel, de roede zijner erfenis, gelijk het woord snoeren in dezelfden zin gebezigd wordt. In de verdeling van Kanaän had God ook Zijn erfdeel gekregen, dat had Hij in bezit genomen en daarop gewoond, te weten, den heiligen berg Zion. Deze twee: "het deel uwer erve" en Zions berg" behoren dus bij elkaar.

De klacht gaat dan ook in een gebed over. Op grond van Gods trouw smeekt hij, dat de Heere het Zich herinnere moge, dat Israël Zijn volk is, dat Israël 's Heren erfdeel is, en dat het verwoeste Zion de plaats zijner woning is.

3. Hef Uwe voeten op tot de eeuwige verwoestingen, haast U om te gaan tot Uwe woonsteden, die puinhopen geworden zijn, opdat zij weer worden opgebouwd; de vijand heeft alles in het heiligdom verdorven, en dit tempelschennend vandalismus kunt Gij niet eeuwig laten blijven.

4. Uwe wederpartijders, de heidense Chaldeeën (Jes. 64: 2), hebben In het midden van Uwe vergaderplaatsen, in de verschillende afdelingen van Uwen tempel gebruld, in dronken overmoed op soldatenwijs als brullende leeuwen rondgelopen; zij hebben hun tekenen 1), de veldtekenen, tot tekenen gesteld, en zich daardoor voor de meesters van dat huis verklaard.

1) De Wette vertaalt "gebruiken", en verklaart: "eigenlijk tekenen," d.i. verbondstekenen. De Hebreeër denkt zich de godsdienst als een verbond, en de bijzondere gebruiken als

verbondstekenen, als de besnijding (Genesis 17: 4) en de Sabbath (Exodus 31: 13, 17). Diezelfde voorstelling bracht de dichter ook op de gebruiken der heidenen over..

Kan hij niet ongevoelig zijn over de verwoesting der stad en van het ganse land, over de verliezen van het leven en bezittingen van zo vele kinderen zijns volks, over de wegvoering in ballingschap van de ontkomenen van het zwaard, niet dat is het wat zijne ziel op het gevoeligst heeft aangegrepen, de verachting van Gods huis treft en ontzet hem het meest. En juist dit kenmerkt onzen dichter als een waren Zioniet, voor wie niets boven ‘s Heren tempel, boven de aanspraakplaats des Heiligen Israël’s gaat.

Met getrouwe historische trekken tekent hij de vreselijke verwoesting van den tempel, nadat de verwoesters dien van zijne heilige sieraden en schatten beroofd en geplunderd hadden. Het is gene dichterlijke overdrijving, helaas, het is historie, vergelijk 2 Kronieken 36: 17-19 en Jer. 52: 17-23..

5. Een ieder werd er bekend, het zag er uit, een ieder ging daar onbesuisd, zonder enigen eerbied te werk, als een, die de bijlen omhoog aanbrengt, omhoog heft en neer laat vallen in de dichtigheid van een geboomte, al het sieraad is verbrijzeld, zo koelbloedig alsof men een bos velt.

6. Alzo hebben zij nu hare, beter Uwe graveerselen, die Uwer vergaderplaatsen (1 Koningen 6: 29), al het beeldhouwwerkzamen met houwelen en beukhamers in stukken geslagen.

7. Zij hebben Uwe heiligdommen in het vuur gezet, in brand gestoken; ter aarde toe hebben zij de woning Uws naams ontheiligd, zij hebben Uwen tempel ten gronde toe geslecht.

8. Zij hebben in hun hart gezegd: Laat ze ons te zamen uitplunderen, de heiligdommen van Israël’s God; Zij hebben alle Gods vergaderplaatsen 1) in het land verbrand.

1) Dat met den tempel het een en alles van de vereerders van God verwoest was, moest de verwoesting voor Israël zeer smartelijk maken, en toonde hoezeer Gods eer in het spel en zijne belangen in gevaar waren..

Ongetwijfeld wordt hier beschreven de vervulling der profetie van Mozes, als hij profeteert: want de kinderen Israël’s zullen vele dagen blijven zitten, zonder koning, en zonder vorst en zonder offers (Hos. 3: 4), maar ook zinspeelt de dichter op de verwoesting van de plaatsen van samenkomst, waar de gelovigen samenkwamen. Wij denken dan het allereerst aan de gebouwen of scholen, waar de profetenzonen samenkwamen, en waar de gelovigen Israël’s werden onderwezen in de Wet. Te denken aan synagogen, zoals anderen willen, is niet noodzakelijk, dewijl we er niet van lezen, dat deze reeds voor de ballingschap waren ingesteld.

9. Wij zien onze tekenen, waardoor Gij te voren bewezen hebt, dat Gij onze Heere zijt en te Zion Uwe woning hebt (Jes. 37: 33 vv.), niet; er is geen profeet meer 1), gelijk wij die te

voren zo vele hadden, noch iemand bij ons, die weet, hoe lang 2) beter wanneer, zodat hij ons zou kunnen troosten door ons uitzicht te geven op beteren tijd.

1) Wel overleefde Jeremia de verwoesting, maar zijne profetische werkzaamheid eindigde met de verwoesting; zijn verstommen moest gewis dienen, om de hier uitgesprokene smartelijke klacht te doen ontstaan. Deze nog staande ruïne der profetie getuigde luider voor het verlaten Gods, dan het niet aanwezig zijn van andere profeten. Met de overige tekenen van Gods heerschappij moest ook dit een tijd lang verdwijnen, opdat het volk mocht leren, wat het aan hen gehad had, en hoe misdadig zij tegen hen gehandeld hadden, en in tranen en met berouw het terugkeren van dezen zegen zou zoeken..

De grootste reden tot klagen voor den dichter is deze, dat God zich in dezen tijd des lijdens, niet zoals anders, aan Zijn volk openbaart. Onze tekenen is ene bepaalde tegenstelling van "hun tekenen" (vs. 4), wanneer men niet op grond van 86: 7 moet denken aan tekenen die God doet. Het suffix eist bovendien iets bestendigs, voortdurende, het zijn de godsdienstige instellingen, door middel van welke God met Zijn volk in gemeenschap wil staan, en die het nu niet meer ziet. omdat de vijanden ze afgeschaft hebben..

2) De 70 jaren door Jeremia genoemd, waren een raadsel voor degenen, die niet bijzonder waren ingewijd: Dan. 9: 1 vv..

10.

II. Vs. 10-17. Omdat, gelijk aan het slot der vorige afdeling gezegd is, niemand weet, hoe lang de tegenwoordige ellende zal duren, zo wendt de Psalm zich met deze vraag tot God zelven en worstelt hij met Hem in het geloof, om wat eindeloos schijnt, als iets tijdelijks te doen kennen, en het zo troosteloze "voor altijd" weg te nemen (vs. 10 en

11). Hij laat vervolgens tot vertroosting der bekommerde gemeente, alle betoningen aan Goddelijke almacht uit de geschiedenis van vroegeren tijd, zelfs de gedenktekenen van Goddelijke almacht uit het rijk der natuur voor haar inwendig oog voorbijgaan (vs. 12-17 74.12-17).

10. Hoe lang, o God! zal de wederpartijder, de vijand, die ons nu in zijne macht heeft, smaden? zal de vijand Uwen naam in eeuwigheid lasteren, (Psalm 13: 2), zo lang, dat het einde niet te zien is?

11. Waarom trekt Gij Uwe hand, ja Uwe rechterhand af?Waarom toeft Gij ter hulpe te komen? Trek haar uit het midden van Uwen boezem, waarin Gij haar schijnt gestoken te hebben, gelijk men doet als er niet te arbeiden is; maak een einde 1) aan Uw zwijgen en stil zijn, en verdelg.

1) Waar de Heere God schijnt te zwijgen, waar Hij Zich aanstelt als een krijgsman in ruste, daar begint het geloof des dichters zich krachtiger te openbaren. De Heere God geeft hem

deze genade, dat hij niet bezwijkt, dat zijn geloof niet bezwijkt. Integendeel, het geloof wordt te sterker openbaar. Dit blijkt genoegzaam uit het volgende vers.

11). Hij laat vervolgens tot vertroosting der bekommerde gemeente, alle betoningen aan Goddelijke almacht uit de geschiedenis van vroegeren tijd, zelfs de gedenktekenen van Goddelijke almacht uit het rijk der natuur voor haar inwendig oog voorbijgaan (vs. 12-17 74.12-17).

10. Hoe lang, o God! zal de wederpartijder, de vijand, die ons nu in zijne macht heeft, smaden? zal de vijand Uwen naam in eeuwigheid lasteren, (Psalm 13: 2), zo lang, dat het einde niet te zien is?

11. Waarom trekt Gij Uwe hand, ja Uwe rechterhand af?Waarom toeft Gij ter hulpe te komen? Trek haar uit het midden van Uwen boezem, waarin Gij haar schijnt gestoken te hebben, gelijk men doet als er niet te arbeiden is; maak een einde 1) aan Uw zwijgen en stil zijn, en verdelg.

1) Waar de Heere God schijnt te zwijgen, waar Hij Zich aanstelt als een krijgsman in ruste, daar begint het geloof des dichters zich krachtiger te openbaren. De Heere God geeft hem deze genade, dat hij niet bezwijkt, dat zijn geloof niet bezwijkt. Integendeel, het geloof wordt te sterker openbaar. Dit blijkt genoegzaam uit het volgende vers.

12. Maar al schijnt het ook, dat Gij ons voor altijd verlaten hebt, evenwel is God mijn Koning van ouds af, zo vertrouwt de gehele gemeente des Heren, de God, die verlossingen werkt in het midden der aarde, voor het oog der gehele wereld; dat deed Gij dikwijls genoeg, voor de vaderen in ‘t land der slavernij, Gij hebt dat tot een land vol wonderen laten worden (Exodus 8: 22).

Wij zien, wat wij ook elders dikwijls zien voorkomen, hoe de gelovigen beschouwingen opnemen in hun gebeden, om nieuwe geloofskracht te verzamelen en den gloed van hun gebed aan te wakkeren; want wij weten hoe zwaar het is, zich boven alle twijfelingen te verheffen, zodat ons gebed onbelemmerd zijnen loop heeft. Hier roepen zich derhalve de gelovigen de bewijzen van Gods barmhartigheid in het geheugen, waardoor God Zich door alle geslachten heen als den Koning van Zijn uitverkoren volk heeft doen kennen. Maar wij zien hierin, naardien het in het gebed niet genoegzaam is met de lippen onze wensen uit te spreken, wanneer wij niet bidden in het geloof, dat wij ons daarbij steeds de weldaden moeten voor ogen stellen, waardoor God Zijne Vaderlijke liefde jegens ons heeft bewezen, en die ons dus tot tekenen Zijner verkiezing moeten zijn. De naam "Koning" doelt niet alleen op de enkele heerschappij, maar geeft tevens te kennen, dat Hij de besturing van Zijn volk heeft op Zich genomen om het te redden en te bewaren..

13. Gij 1) hebt bij den uittocht uit dat land door Uwe sterkte de zee gespleten, zodat Uw volk doorging; Gij hebt de koppen der draken in de wateren verbroken; Uw Israël zag de lijken der Egyptenaren, die in wreedheid en kracht den zeegedrochten gelijk waren, liggende aan den oever der zee (Exodus 14: 13 vv.).

1) Tegenover de woede der vijanden en ja, ook tegenover het schijnbaar zwijgen van den Heere God voor dit ogenblik, wijst de dichter er op wat God vroeger heeft gedaan. Met nadruk zegt hij: Gij hebt door Uwe sterkte de zee gespleten. Gij enz. Tot zevenmaal toe wordt in vs. 13-17 op die wijze de Heere aangesproken, waarmee hij dan ook de grootheid Gods, Zijne almacht met den diepsten eerbied uitspreekt.

14. Gij hebt de koppen des Leviathans, de hoofden van het leger van Farao verpletterd; Gij hebt hem tot spijs gegeven aan het volk in dorre plaatsen, het wild gedierte der woestijn, dat bij Farao en zijn heir nog een volk zou kunnen genoemd worden.

15. a) Gij hebt ene fontein en beek gekliefd, bij het doortrekken door de woestijn (Psalm 78: 15). Gij hebt sterke rivieren uitgedroogd, den Jordaan, opdat Uw volk Kanaän zou ingaan Jozua 3: 13).

a) Psalm 105: 41. Jes. 48: 21.

Het volk der Egyptenaren noemt hij den draak en den Leviathan, even als ook Ezechiël. 29: 3. Jer.51: 9, omdat aan dit vraatzuchtige roofdier juist de nijd eigen was. Het vertrekkende leger van Farao verdronk in het water en de lijken worden door de golven op het strand geworpen, ten spijze voor de woestijnbewoners, voor de sjakals. Het is de almacht van diezelfden God, die voor Zijn volk niet op ene, neen, op de meest tegenovergestelde wijze gezorgd heeft, die nú uit harde rotsen beken deed voortkomen, dan grote stromen uitdroogde, die in den zomer nooit ledig zijn (Exodus 17: 6. Numeri 20: 8. Jes. 3: 14 vv.)..

16. Zoudt Gij, o God! ons niet kunnen redden, Gij, die U in ‘t rijk der natuur als de Almachtige openbaart? De dag is Uwe, ook is de nacht Uwe a); Gij hebt het licht en de zon bereid 1); Gij zijt de Schepper en de God der natuur.

a) Genesis 1: 14 vv.

1) Hij daalt af tot die goedertierenheid Gods, die tot het menselijk geslacht in het algemeen zich uitstrekt. Want nadat hij een aanvang heeft gemaakt met de bijzondere genade, waarin God Zich als Vader openbaart voor Zijn uitverkoren volk, vermeldt hij nu ter gelegener plaats, dat hij voor alle stervelingen goedertieren is. Waaruit de profeet dan kloek het besluit trekt, dat het niet minder past, om jegens Zijne kinderen en huisgenoten Zijn Vaderlijke plicht niet te verwaarlozen..

17. Gij hebt al de palen der aarde, alle grenzen, zowel van de zee als van elk gebied, gesteld; zomer en winter, al de jaargetijden,die hebt Gij geformeerd.

De steeds wederkerende afwisseling van dag en nacht en het daaraan verbondene te voorschijn brengen van sterren en zon verkondigt enen almachtigen God, voor wie niets te wonderbaar is (Psalm 115: 3). De grenzen, waardoor het land gescheiden is van de zee en voor haar beveiligd (Jer. 8: 22. Job 38: 8 vv.), zijn een nieuw bewijs van Gods grootheid, even als de afwisseling van zomer en winter, die God in de natuur heeft gesteld..

III. Vs. 18-23. Nadat zo de gemeente van haren hopelozen nood op ene hoogte geplaatst is, die een vrij uitzicht verleent, verheft zij zich des te moediger en vol vertrouwen tot ene nieuwe bede; met bewonderingswaardige kunst brengt de Psalm alles daartoe, en vlecht hij het in elkaar, wat in staat is God op te wekken, aan de ene zijde tot ontferming over zijn volk, aan de andere zijde tot ijverzucht tegen de vijanden, die Zijne eer zoeken te roven en Zijnen naam lasteren. Terwijl Israël hier alle pijlen op Gods hart afschiet, om het voor zich te winnen, blijkt het, dat aan des Heren volk veel, ja alles, ook het liefste wat het heeft, zelfs zijn dierbaar heiligdom kan ontnomen worden, maar het toch één onaantastbaar heiligdom behoudt, het hart van zijnen God, Die is en Die was en Die komen zal (Openbaring 1: 4).

18. Gedenk hieraan, in plaats verder, gelijk Gij doet, ons onopgemerkt te laten gaan: de vijand heeft den HEERE gesmaad 1), door dat alles te doen, wat in vs. 3, 6-8 gezegd is, en een dwaas volk 2), dat van U niets weet en vreemde goden dient, heeft Uwen naam gelasterd.

1) De zaak van het volk Gods is Gods zaak. De vijand tast, wanneer zij het volk des Heren verdrukt, den Naam van hun God aan. Hij vervolgt hen, omdat zij Gods volk zijn, en naar Diens Naam genoemd zijn. Zo was het ten allen tijde, zo is het in onzen tijd; de diepste grond van de vijandschap der wereld tegen de belijders van ‘s Heren Naam is, dat zij den Naam van God en Christus belijden, als den enigen Naam onder den hemel gegeven..

2) De dichter noemt hier de vijanden Gods en van Zijn volk, een dwaas volk, dewijl het zich, ja, buigt voor stomme afgoden, maar ook ten onrechte meent, dat het tegen God het kan uithouden. Dit geldt voor alle eeuwen. Wie heeft zich tegen God verzet en vrede gehad?

19. Geef toch, gelijk het nu schijnt te zijn, aan het wild gedierte, aan dat rot van rovers, de ziel Uwer tortel duif 1), Uw volk, dat als ene tortelduif (Psalm 68: 14), reeds zo lang geroepen en naar Uwe hulp verlangd heeft (Jes. 38: 14),niet over; vergeet den hoop Uwer ellendigen, Uwer op aarde zo verdrukte Kerk, die zich als schapen onder de wolven bevindt (Psalm 68: 11; 44: 23) niet zo, alsof het in eeuwigheid zou zijn.

1) De Kerk herinnert haren Redder den dierbaren naam, met welken Hij haar in vorige tijden genoemd had. Deze tortelduif, eenvoudig en ongeschikt tot verdediging, afgezonderd, zacht, vreesachtig en treurig, was in gevaar van hare verouderde vijanden, die even als roofvogels, haar van alle zijden bezetten. Welk ene kracht gaven deze omstandigheden aan die woorden. Laat ons niet nalaten daarvan in het uur der verzoeking gebruik te maken..

20. Aanschouw het verbond; gedenk hoe Gij volgens Uw verbond ons niet geheel en al ton verderve kunt overgeven; en toch, die ondergang schijnt reeds nabij te zijn, want de duistere plaatsen des lands zijn vol woningen van geweld; als een moordspelonk: is dit land der duisternis, der afgoderij.

21. Laat den verdrukte, het zo hard geslagen en diep vernederd volk, niet beschaamd wederkeren, dat het te vergeefs tot U zou gebeden hebben; laat den ellendige en nooddruftige, die in den nood tot U roepen, hulpe vinden en daartoe komen, dat zij Uwen naam prijzen.

22. Sta op, o God 1) om ons te helpen (Psalm 3: 8; 7: 7; 9: 20 enz.), opdat die lof- en dankliederen der gemeente gehoord worden. Twist Uwe twistzaak, want in dezen strijd met de heidenen geldt het de eer van Uwen eigen naam (vs. 18).Gedenk der smaadheid, die U van den dwaze, van den goddelozen en waanwijzen heiden wedervaart den gansen dag.

1) Wederom vragen de gelovigen, dat God op Zijn rechterstoel zitting neme. Hij wordt gezegd op te staan, wanneer, na lang geduld, Hij door de daad zelf toont, dat Hij Zijn ambt niet heeft vergeten. Verder, opdat hij deze zaak te vuriger ter hand neme, roepen zij Hem als handhaver van Zijn recht aan, alsof zij willen zeggen: O Heere, dewijl hier Uw belang en Uwe zaak wordt behandeld, is er geen reden om te vertragen. Doch hoe deze zaak de eigen zaak Gods is, verklaren zij tegelijk, dewijl Hij dagelijks aan de ongerechtigheid en dwaasheid paal en perk stelt..

23. Vergeet niet het geroep Uwer wederpartijders, waarmee zij in lasterlijken overmoed U en Uw volk honen; het getier dergenen, die tegen U opstaan, en Uw rijk op aarde willen vernietigen, klimt geduriglijk op, zodat het ten hemel komt en U tot wrake dringt.

Gezegende Verlosser! Gij zijt dezelfde, gisteren, heden en tot in eeuwigheid. Overwin en vernietig al de macht des vijands en maak Uw volk meer dan overwinnaars door Uwe genade, die met hen is. Wees, Gij Heere! het "alles" voor Uw volk in elke toestand en in elke omstandigheid; want Uw arme en ellendige zal nooit beschaamd weggaan, maar zal Uwen naam luide lofzingen..

PSALM 75.

LOF VOOR GODS WONDEREN. WAARSCHUWING TEGEN ZORGELOOSHEID.

1. Voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), op de wijze van het lied Al-tascheth d.i. verderf niet (Psalm 57: 1. Deuteronomium 9: 27), een Psalm, een lied voor (van) Asaf (Psalm 74: 1) en wel uit den tijd van koning Hizkia.

2.

Wat Psalm 74 in vs. 22 vv. smeekt, dat ziet Psalm 75, het gericht van God over de trotse zondaars, werd hem ene oorzaak van lofgezang en triomferenden moed. Dit gericht nu datgene, hetwelk God over Assyrië en zijnen overmoedigen koning Sanherib in het jaar 713 v.Chr. voor Jeruzalem gehouden heeft (2 Koningen 19: 37). De Psalm is echter niet als de volgende, de 76ste Psalm, na die catastrofe, maar vóór haar gezongen. Hij is dus een triomflied, nog vóórdat de overwinning uiterlijk verkregen is, en als "een lyrische metgezel der profetieën te beschouwen, die Jesaja in het gezicht van den ondergang, die van wege de Assyriërs dreigde, uitsprak, als een getuigenis van het levend geloof, waarmee de gemeente

toen het woord van God ontving, als ene vermaning aan de Kerk van alle tijden, om door geloof gelijken zegen deelachtig te worden."

I. Vs. 2-4. Even alsof hetgeen zij met vertrouwen verwachten mag, reeds geschied ware en Gods gericht tot verootmoediging van den vijand, die zich zo onbedwingbaar aanstelde, en tot verheerlijking van Zijn nu zo beangstigd volk reeds volbracht ware, verschijnt Israël met lofzangen en dankliederen voor des Heren aangezicht; het neemt met een gelovig hart uit Gods mond Zijn Woord over, dat Hij tot haar liet komen; in dit woord heeft Hij aan zijne gemeente een komen ten gerichte beloofd, waarbij Hij met dezelfde almacht, die Hij bij de schepping betoond heeft, de nu wankelende en sidderende aarde weer wilde bevestigen, en zulk ene belofte is nu de grond van haar vertrouwen, dat Zijn naam zeer nabij is.

2. Wij loven U, o God! vóórdat nog de redding daar is. Wij loven, dat Uw naam de openbaring van Uw wezen, zo heerlijk in genade en gerichten, nabij is 1), dat Gij gereed zijt om ons te komen verlossen, gelijk wij weten uit het profetisch woord, dat zeer vast is; men vertelt Uwe wonderen, die Gij ter redding van Uw volk verricht.

1) Gods naam is de openbaring van Zijn Wezen, van de heerlijkheid Zijner volmaaktheden, van Zijne genade en rechtvaardigheid, van Zijne trouw en waarheid, van Zijne almacht en majesteit. Die heerlijke Naam was nabij, was komende, zou Zich zeker ontdekken tot verdelging van Juda’s vijanden, de Assyriërs, en tot verlossing van Zijn volk. Jehova zou wonderen doen..

3. Als Ik, alzo is het woord uit Uwen mond gegaan, het bestemde ambt zal ontvangen hebben 1), wanneer Ik het rechtersambt aangrijp, als Ik rechtsdag houd, zo zal Ik gans recht richten 2), een gericht houden naar recht en gerechtigheid (Psalm 9: 9).

1) In het Hebr. Ki èkach moëd. Beter: Als Ik zal genomen hebben het beslissende (nl. oordeel). Het laatste woord wordt veeltijds in de taal der profetie gebruikt, om daarmee den tijd van het beslissend oordeel aan te geven. Onze Staten-Vertalers hebben er het woord ambt tussen in gevoegd, doch ten onrechte. Want niet de gemeente en niet de koning spreekt hier, God wordt hier sprekende ingevoerd. De Heere verklaart hier, dat voor Hem de bestemde tijd is aangebroken, de tijd voor het beslissend oordeel, om recht te doen en gericht te houden over de vijanden van Zijn volk.

2) Onze God, die de wereld door Zijne wijsheid en almacht regeert, heeft aan alle dingen een doel gesteld, ook tijd en uur voor Zijn gericht bepaald, en wanneer die komt, openbaart Hij Zijne gerichten en niemand kan ze verhinderen. God stelt wel Zijne straf een tijd lang uit, maar eindelijk komt zij zeker en blijft niet uit, gelijk ook de heidenen uit de ervaring geleerd hebben en gezegd: Sera tamen tacitis poena venit pedibus, "de late straf sluipt, hoewel langzaam, na," en wederom zegt Valerius Maximus (een Romeins schrijver onder keizer Tiberius, die 9 boeken over merkwaardige gebeurtenissen geschreven heeft): tarditatum poenae gravitate compenesat, God vergoedt het langzame van de straf door hardheid..

4. Het land is ten gevolge van hetgeen die geweldige en overmoedige veroveraar reeds volbracht heeft, in beroering, als zou het in den chaotischen toestand van weleer (Genesis 1: 2) terugzinken, en al zijne inwoners delen in het gevoel van vrees voor hetgeen komen zal (Psalm 46: 7), zij waren versmolten van verschrikking maar ik, die den aardbol uit dien woesten toestand verhief, heb Zijne pilaren, waarop Ik hem gesteld heb, zijne zuilen waarop het rust, vastgemaakt 1), dat zij niet wankelen. Sela 2).

1) De Heere God verzekert het hier, dat hoe de Assyriërs ook mogen woeden, het land mogen verwoesten, Zion gevestigd is op de bergen der eeuwigheid, op hechte en vaste zuilen. Zion moge geschud worden, maar vergaan zal Zion nooit.

2) De muziek wordt hier met gejubel verheven, want deze majestueuze uitspraak van den Schepper der wereld is een sterke troost voor het bestaan van het gebouw der wereld, dat, gelijk het scheen, geheel en al uit zijn verband ging..

4. Het land is ten gevolge van hetgeen die geweldige en overmoedige veroveraar reeds volbracht heeft, in beroering, als zou het in den chaotischen toestand van weleer (Genesis 1: 2) terugzinken, en al zijne inwoners delen in het gevoel van vrees voor hetgeen komen zal (Psalm 46: 7), zij waren versmolten van verschrikking maar ik, die den aardbol uit dien woesten toestand verhief, heb Zijne pilaren, waarop Ik hem gesteld heb, zijne zuilen waarop het rust, vastgemaakt 1), dat zij niet wankelen. Sela 2).

1) De Heere God verzekert het hier, dat hoe de Assyriërs ook mogen woeden, het land mogen verwoesten, Zion gevestigd is op de bergen der eeuwigheid, op hechte en vaste zuilen. Zion moge geschud worden, maar vergaan zal Zion nooit.

2) De muziek wordt hier met gejubel verheven, want deze majestueuze uitspraak van den Schepper der wereld is een sterke troost voor het bestaan van het gebouw der wereld, dat, gelijk het scheen, geheel en al uit zijn verband ging..

5.

II. Vs. 5-9. Gelijk Gods volk zich met Gods Woord in het geloof sterkt, alzo is zulk een woord ook nodig tot straf en tot kastijding voor degenen, die niet in God willen geloven, en alzo wendt de gemeente zich nu waarschuwende en terechtwijzende tot de vijanden die tegen haar opstaan; zij wijst hen op hetgeen hun wacht. Dit schijnt wel is waar geheel te vergeefs gesproken, maar het geloof, wanneer het waarachtig is, heeft nu eenmaal behoefte, om de vijanden, die het bespotten en verdrukken, nog in liefde en zegenend te gedenken, voordat het te laat is, en hen te herinneren aan hetgeen tot hunnen vrede dient.

5. Ik heb gezegd, op grond van dat woord van God, tot de onzinnigen, tot een Rabsake en zijns gelijken (2 Koningen 18: 17 vv.): Weest niet onzinnig, en tot de goddelozen: Verhoogt den hoorn niet 1).

1) Deze spreekwijze, ontleend aan het gedierte, dat in trotse woede de horens verheft, is ook bij ons gebruikelijk. Wij zeggen: "de horens opsteken." In Abbessynië dragen de aanzienlijken bij statelijke gelegenheden een horen, een stuk metaal, dat kegelvormig is en door een band op de voorhoofden is vastgemaakt. Om dit vers te verklaren, wijst Broce de bijzonderen manier aan, waarop zij hun hoofden houden tot Het recht houden van dit sieraad..

6. Verhoogt uwen hoorn niet omhoog; spreekt niet met stijven hals, spreekt niet zo trots met in de hoogte gestoken hals.

7. Want het verhogen komt niet uit het oosten, noch uit het westen, noch uit de woestijn, die naar het zuiden ligt, niet van het toeval, van niets anders dan van God komt het verhogen en vernederen, wij verwachten die niet van mensen, die ons te hulp zullen komen 1).

1) Het Noorden blijft ongenoemd; men ziet daaruit, dat het ene noordelijke macht is (Assyrië was dit voor Palestina), welke het Israëlitische volk, overmoedig tot godslastering toe, met den ondergang bedreigd had, en tegen welke van oost noch west, noch zuid hulp verwacht werd..

Niet zonder bedoeling wordt de berg en woestijn van Idumea en Arabië, die in het zuiden van Kanaän ligt, en waarin Horeb en Sinaï (Deuteronomium 11: 24. Jes. 1: 4) liggen, met zekeren klem genoemd; deze is de zijde der Egyptenaren, op wier bijstand Israël, volgens de dwaze inbeelding van Assur, dat, gelijk nog heden de wereld, een levend vertrouwen op den hemelsen Helper niet begrijpen kon, de hoop op redding zou gevestigd hebben. (Jes. 33: 4 vv.)..

Het ongeloof is gewoon naar alle hemelstreken, om hulp uit te zien, maar ziet niet opwaarts tot God in den hemel; het rekent altijd met wat onder den hemel is, en niet met Hem, die in den hemel woont.

Gans anders handelt het geloof. Het weet en belijdt, dat het verhogen noch van den opgang der zon, uit het Oosten, noch van den ondergang der zon, uit het Westen komt, evenmin uit het Zuiden..

8. Maar God is Rechter, er is een ander, een onzichtbaar Helper, die des te zekerder tussen zal treden. daar gij uwen spot tegen Hem hebt gericht (2 Koningen 19: 21 vv.); Hij vernedert dezen en verhoogt genen naar Zijn welbehagen (1 Samuel 2: 7).

9. En nu zal Hij het ook aan u bewijzen, hoe diep en smadelijk Hij vernederen kan, die zich in trotsheid tegen hem verheffen. Want in des HEREN hand is een beker, en de wijn is beroerd, hij schuimt van venijn, vol van mengeling, vol van gemengden drank (Psalm 60: 5 60.3), en Hij schenkt daaruit; doch alle goddelozen der aarde zullen zijnen droesem uitzuigende drinken.

Gelijk de huisvader aan de tafel den beker reikt (Jer. 16: 7. Luk. 22: 17), zo reikt ook die huisheer, die in den hemel troont, aan de stervelingen, aan Zijne knechten, naardat zij

verdiend hebben, den beker der vertroosting, (Psalm 23: 5), of den drinkbeker Zijns toorns (Jer. 25: 27 vv. Openbaring 14: 10). Evenals men gewoon was, in wijn mirre te doen, om dronken te maken (Mark. 15: 23), zo reikt God een beker Zijns toorns, die tot op den vergiftigden droesem toe moet worden uitgedronken, aan de goddelozen. Van dien beker hebben Sanheribs krijgslieden gedronken en "hunnen slaap gesluimerd," zoals het in Psalm 76: 6 genoemd wordt..

10.

III. Vs. 10 en 11. De gemeente keert terug tot den lof voor Gods zegen, waarmee zij begon; zij spreekt het voornemen uit, nooit daarmee op te houden, maar in eeuwigheid God te prijzen. Zij wordt zich bewust van haar leven in God, waarbij geen sterven is, zij weet ook, dat zij tot het deelgenootschap aan Gods macht en heerschappij geroepen is, en eindelijk over alle macht en heerschappij der wereld zegerijk triomferen zal.

10. En ik, die ene verhoging verwachten mag (vs. 8) zal het in eeuwigheid verkondigen, dat Gods gerichten wonderbaar en heerlijk zijn; ik zal den God Jakob’s psalmzingen, die zich zo machtig en boven alle heidenen verheven vertoond heeft.

11. En ik zal met den Heere, mijnen God, mede heersende (2 Tim. 2: 12) alle hoornen der goddelozen (vs. 5) afhouwen; de hoornen des rechtvaardigen zullen verhoogd worden.

Men kan dit laatste verklaren, als wederom een woord des Heren, waarmee Hij het vertrouwen Zijner gemeente bevestigt.

In den zwaren, laatsten strijd van den anti-christelijken tijd zullen de goddelozen als hoornen worden verbroken, de hoornen der rechtvaardigen echter zullen in het heerlijk vrederijk tot heerschappij komen. Dat is de erve van de knechten des Heren en hun gerechtigheid is uit Mij, spreekt de Heere HEERE (Jes. 54: 17)..

PSALM 76.

GOD IS VOOR ZIJNE KERK EEN BESCHERMER.

1. Een Psalm, een lied van Asaf (Psalm 75: 1),voor den opperzangmeester, op de Neginôth (Psalm 4: 1. 1 Kronieken 25: 31).

2.

De Psalm staat in dezelfde betrekking tot den vorigen, waarin Psalm 21 tot Psalm 20 en Psalm 48 tot Psalm 47 staat; hij is niet slechts daaraan verbonden door de opvolging in de rij, maar ook wat den tijd betreft, dien de dichter op het oog heeft. Terwijl daar het gejubel over de toegezegde hulp wordt uitgesproken, wordt hier het gejubel en de dank voor de reeds verkregene hulp uitgedrukt (2 Koningen 19: 37).

I. Vs. 2-4. Het lied begint met het volk van God te prijzen omdat daar des Heren naam bekend en heerlijk is, met de stad te roemen, waar Hij Zijnen zetel heeft, en Zijne macht over allen, die haar bestormen, op nieuw heeft bewezen. (Vergelijk Psalm 48).

2. God is, van wege Zijne grote daden, die Zijne almacht en genade van ouds af verrichtte, bekend in Juda, het land, dat de erfenis van alle herinneringen uit den voortijd des volks geworden is, nadat de ene helft van dit volk heeft opgehouden te bestaan; Zijn naam is om die grote daden, bij welke Hij nieuwe gevoegd heeft, groot in Israël, dat nu tot het genoemde Juda beperkt is.

Het welk ene verheffing lezen wij Christenen dat, met welk ene verheffing spreken wij het na, wanneer wij bedenken, dat alle rechten der genade, dat alle voorrechten van dat vleselijk Israël zijn over gegaan op dat Israël, waarvan Paulus in Gal. 3: 16 schrijft. Nu kan het van dit geestelijk Israël gezegd worden: "God is bekend in Juda; Zijn naam is groot in Israël; " nu is de kerk der ware gelovigen de schouwplaats der heerlijkheid Gods, die, van welke Paulus (Efeziers 3: 10) zegt, dat de veelvuldige wijsheid Gods zich in haar openbaart, zelfs voor de overheden en machten in den hemel. Met hoeveel sterker gevoel van deelneming lezen wij die daden Gods aan het oude Verbondsvolk, wanneer wij ons zelven tegelijk met hen leden van hetzelfde lichaam weten..

3. En in Salem (Genesis 14: 18) is Zijne hut, Zijne tent en Zijne woning in Sion (Psalm 9: 12).

4. Aldaar (Jes. 31: 9) heeft Hij verbroken de vurige pijlen van den boog, het schild, en het zwaard, en den krijg (Psalm 46: 10). Sela (Psalm 3: 3).

Wij hebben hier te leren, hoe God genadig van lichamelijke vijanden redt, hoe Hij alle menselijke, aardse macht verbreekt, die zich tegen de Kerk van God verzet; want der vijanden macht is menselijk, aards, vleselijk, de macht der Kerk is geestelijk, goddelijk, hemels. Dan strijden en worstelen met elkaar Geest en vlees, geestelijke sterkte door geloof en gebed, met aardse kracht door zwaard, boog en spies; zo heeft David met Goliath, Hizkia met Sanherib, Josafat met de Moabieten (2 Kronieken 20), Asa met de duizendmaal duizend Moren (2 Kronieken 14: 9 vv.) gestreden, en zo heeft van den beginne af de Kerk gestreden tegen alle macht der tirannen, en zal zij nog strijden tot aan het einde der wereld. Ja, de Kerk overwint en zegeviert door het kruis, gelijk in Openbaring 19 een schoon beeld staat, dat de Zoon van God op een wit paard rijdt, een zwaard uit Zijnen mond gaat en een groot leger Hem volgt..

Wij weten op welk een verwonderlijke wijze het beleg is verbroken, toen God door een schrikkelijken slag, door de hand eens Engels dat leger in één nacht heeft vernietigd. Vandaar dat de profeet niet zonder oorzaak zegt, dat God aldaar de pijlen, de zwaarden en de schilden heeft verbroken. Doch dit is wel vooral noodzakelijk te erkennen, dat de voortdurende zorg, omtrent het beschermen des volks, hetwelk Hij heeft verkoren, hier geprezen wordt, opdat de gelovigen niet zouden aarzelen, om Zijne bescherming te verheerlijken..

5.

II. Vs. 5-11. Hierop zendt zich het gezang tot de verheerlijking van God zelven, die machtiger is dan alle door- en veroveringzuchtige machten der wereld, hij leidt ons aanstond in, in het voor korten tijd nog zo trotse en nu met het zwijgen des doods bedekte Assyrische leger; hij toont ons, hoe door dit gericht ene rust te weeg gebracht is van het vroeger zo woest bewogene aardrijk, zodat de arme verdrukte gemeente ook voor zich enige rust heeft verkregen. Hij wijst ons op de oorzaak van des vijands ondergang, welke gene andere is, dan Gods onbeperkte oppermacht over allen, die tegen Hem woeden.

5. Gij, Heere! in Uwe stille, verborgene grootheid zijt doorluchtiger en heerlijker dan de roofbergen 1), de hoogdravende en alles uitplunderende machten der wereld, tot welke Assur behoort (Nah. 2: 12 vv.).

1) In de H. Schrift worden de wereldmachten dikwijls vergeleken bij bergen en hoogten. Daarom wordt ook hier de Assyrische macht een door berg genoemd, een staat, die alle anderen berooft van hun macht en al hun bezittingen inslokt. Maar tegenover die macht, de macht als van een groot volk, staat de macht des Heren, die de sterken heeft overwonnen en al hun dapperheid in nietigheid heeft veranderd, zodat Hij ze als in den slaap heeft omgebracht.

6. De stouthartigen zijn beroofd geworden van hun wapenen, waarop zij zich verlieten; zij hebben hunnen slaap gesluimerd, zij zijn ten dode ingeslapen (Jer. 51: 39, 57), en gene van de dappere mannen hebben hun handen, die zij zo dreigend tegen de heilige stad ophieven, gevonden 1), zij hebben die laten zinken, en alle proeven opgegeven om zich weer te herstellen; het was alsof zij hun handen verloren hadden.

1) De dichter wil hier duidelijk de ere en grootheid Gods verhogen. Als God het wil, heeft Hij geen spies en geen zwaard nodig, om Zijne vijanden te verdelgen. Eén wenk van den Almachtige en de stoutmoedigsten zijn als weerlozen geworden. Eén uiting van Zijn wil en zij, die een ogenblik te voren nog als dappere helden golden, zijn weggezonken in den slaap des doods. Om Zijne gunstgenoten te beschermen, heeft God alleen nodig de betrachting van Zijn gunst, de openbaring van Zijne goedertierenheid.

7. Van Uw schelden, o God van Jakob! is zamen wagen en paard in slaap gezonken (Exodus 15: 10. Jes. 43: 17; 37: 36).

8. Gij, vreselijk zijt Gij 1), en wie zal voor Uw aangezicht bestaan, van den tijd Uws toorns af (wanneer Gij vertoornt) (Psalm 90: 7. Nah. 1: 6)?

1) Alsof hij wil zeggen: welke macht er ook zij in de wereld, gemakkelijk kan zij uitgeblust en tot niets teruggeleid worden, wanneer God voor den dag treedt. Dat Hij zelf alleen naar waarheid vreselijk is, wat ook de straks bijgevoegde vergelijking bevestigt. Hij wijst nu aan, dat ofschoon de goddelozen door trotsheid geweld maken, de aanvallen Gods echter door hen volstrekt niet te verdragen zijn. Maar ofschoon Hij een tijdlang geen acht er op slaat en een niets doend beschouwer schijnt te zijn, zodra Hij echter, en hierop wil de Profeet wel degelijk doen letten, Zich begint te tonen, zit de val alle goddelozen op de hielen..

9. Gij deed een oordeel, een vonnis, gelijk Gij het in Jes. 33: 10 uitgesproken hebt, horen uit den hemel, en hebt het doen horen uit het krijgsalarm der vijandig bewogene wereld; de aarde vreesde, verschrikte en werd stil, daar het zwijgen des doods haar nu bedekt.

10. Als God opstond ten oordeel, om alle zachtmoedigen, alle bedrukten der aarde, des lands te verlossen, die tot Hem riepen (Jes. 33: 2 vv.). Sela, pauze, gedurende welke de tevoren zo beangstigde gemoederen der gelovigen tot rust komen, maar in anderen zin, dan in vs. 9, het stil worden van de vijanden bedoeld wordt.

Het is een onvergelijkelijk voorrecht, om in de gunst en onder de bescherming te zijn van den Eénen, wiens macht zo verheven is, dat geen vijand zich zonder Zijne toestemming kan bewegen. Christenen! in deze tijden, waarin het gevaar zo nabij is, dringe zich ieder nader aan Hem. Doe weg, wat Hem mocht mishagen. Is er nu een tijd om de zonde te vermeerderen? of liever: is het niet hoog tijd, om zich voor den Formeerder te verootmoedigen?.

11. Want de grimmigheid des mensen zal, volgens de ervaring, dat ook het kwaad in de wereld tot Uwe verheerlijking moet dienen, daar het U gelegenheid geeft, om U in Uwe rechterlijke heerlijkheid te openbaren (Exodus 9: 16. Rom. 9: 17)U loffelijk maken, wordt U derhalve tot roem 1); het overblijfsel der grimmigheden, het laatste, de gehele maat van Uwen toorn) zult Gij opbinden 2), daarmee zult Gij; U aangorden, om des vijands woede ter neer te slaan.

1) De dichter spreekt hier uit, wat ook overal elders in de H. Schrift wordt bevestigd, dat alles ten laatste uitloopt op de verheerlijking Gods. Niet alleen wat geschiedt met en voor de kinderen Gods, maar ook de tegenstand der vijanden. Wij hebben hier hetzelfde denkbeeld wat ook vervat is in het slot van het "Onze Vader." als de Heere Zijne discipelen op de lippen legt: U is de heerlijkheid. Al ziet en doorziet het kortzichtig verstand van den mens het niet, niet alleen als de tijden vervuld zijn, ook tijdens deze tegenwoordige bedeling, komt de ere Gods tot zijn recht in en door de gerichten over Zijne vijanden.

2) Dat is, zo heet het in een Joods gezegde bij Nehemia 1: 2, dat ook hier zijne toepassing vindt, het onderscheid tussen vlees en bloed, d.i. Zoon van den mens en Zoon van God; de mens wordt door den toorn beheerst, maar God heerst over den toorn; Hij houdt dien terug, wanneer Hij wil, en laat dien werken, wanneer Hij wil..

Duidelijk is dit bevestigd in Sanheribs nederlaag, gelijk ook in Farao’s ondergang, hoe de Heere het overblijfsel Zijner grimmigheid tegen hen keert als Sanherib door zijn eigen zonen vermoord wordt en Farao omkomt in de wateren van de Rode Zee, als hij Israël achterna jaagt.

De uitdrukking is ontleend van het zich omgorden van een krijgsman. Hij, de Heere ontdoet Zijne vijanden van hun wapenen en omgordt er Zich zelven mede.

12.

III. Vs. 12 en 13. Ten Laatste wordt op grond van het feit, dat het lied bezongen heeft, de vermaning gebouwd, vooreerst aan het volk van Israël, om Zijnen God, aan Wie zij de redding uit zo groten nood te danken hebben, de in dien nood gegevene beloften ook te betalen, maar tevens aan de heidenen, om dien ontzaglijk hoog verheven God, dien zij nu in Zijne ontzettende macht hebben leren kennen, met geschenken te eren.

12. Doet geloften en betaalt ze: betaalt de geloften, die gij in den tijd van nood gedaan hebt, den HEERE, uwen God (Deuteronomium 23: 22), allen gij, die rondom Hem zijt, in wier midden Hij woont (Numeri 2: 2) en die alzo tot Zijn volk behoort Laat hen, de heidenen (Psalm 68: 30 vv. 68.29 Jes. 18: 7. 2 Kronieken 32: 23), Dien, die te vrezen is, den ontzaggelijken God van Israël (Jes. 8: 13)geschenken brengen.

13. Die den geest der vorsten, die zich trots tegen Hem verzetten, als druiven afsnijdt 1), zo dat hun woeden en snorken voor altijd voorbij is (Jes. 25: 5), die den koningen der aarde vreselijk is, gelijk in Sanheribs plotselinge en ontzettende nederlaag gebleken is (Jes. 18: 5 vv.).

1) De machtigen op aarde zijn voor Hem als de druiven voor het mes van den wijngaardenier. Is hun tijd daar, is de vrucht van hun streven voor het snoeimes gekomen, dan oogst de Heere ze en maakt een einde aan hun heerschappij..

Hij werpt ze in den wijnpersbak Zijns toorns. (Openbaring 14: 19).

Dit geeft te kennen dat Hij ze afsnijdt op hun tijd, gelijk druiven als zij rijp zijn en gevolgelijk, dat ook de vorsten zowel hun tijd van sterven hebben als anderen..

Dat Hij ze zo gemakkelijk en met zo weinig moeite wegneemt, als een wijngaardenier een tros druiven afplukt, de minste kleinigheid is er Hem genoeg toe; getuigen zijn hier Rufinus, door zijn kam maar even aan het hoofd geschrapt, en Fabius, aan een haar met een teug melk ingedronken, een Tarquinius Priscus, aan een ingezwolgen visgraat, Paus Hadrianus IV aan een vlieg uit een beker gestikt en meer anderen. Dat Hij ze ook dikwijls zo schielijk, gelijk men een tros druiven afsnijdt, wegrukt. Hij doet ze op den weg vergaan (Psalm 2: 12). Een Farao, in een ogenblik in de zo versmoord, een Abimelech, met een stuk van een molensteen voor Sichem, een Pyrrhus door een stuk van een pan van een huis voor Argos gesneuveld, een Dionysius schielijk van blijdschap, een Nerva, een Valentinianus door toorn, een Aemilius Lepidas door zijn duim, een Ausidius door zijn voet te stoten, schielijk weggerukt en honderd anderen..

Zodanig was de dankbaarheid der Israëlieten voor ene tijdelijke bevrijding van een aardsen tiran. Hoeveel hoger behoorde die van Christenen te stijgen voor de eeuwige verlossing van den groten verdrukker..

PSALM 77.

DER VROMEN AANVECHTING EN VERTROOSTING.

1. Een Psalm van Asaf, van een lied dier zangersfamilie uit den laatsten tijd der koningen van Juda, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1) over het koor van Jedûthun (Psalm 39: 1; 62: 1).

2. In Psalm 76: 9 hoorden wij: "De aarde vreesde en werd stil; " in dezen, vs. 19: "De aarde werd beroerd en daverde; " deze gedachte, merkt Delitzsch aan, is het snoer, waaraan deze twee Psalmen geregen zijn. De voor ons liggende Psalm leert, hoe men in diep lijden door het nadenken over de vroegere genade des Heren, tot troost en vrede kan komen. De tijd, waarin hij gemaakt is, is die onder den vromen koning Josia, toen de donder van Gods toorn zich steeds meer dreigend over het rijk van Juda samenpakte (2 Koningen 23: 27).

I. Vs 2-11. De zang der verklaart vooreerst, hoe hij met onafgebroken gebed voor God ligt en tot Hem roept, want zijne ziel is geheel troosteloos en in zware aanvechting, wanneer hij in de vroegere dagen terugziende, het grote onderscheid van toen en nu zich voorstelt. Hij kan slechts, enige rust vinden in de gedachte, dat dat treurig heden, ondanks allen schijn, zijn tijd heeft en niet eeuwig zal duren.

2. Mijne 1) stem is tot God en ik roep; mijne stem is tot God, en Hij zal, Hij moge het oor tot mij neigen 2)

1) Wie de nakomeling van Asaf is en wanneer hij dezen Psalm heeft gedicht is niet met zekerheid te zeggen. Waarschijnlijk in de dagen toen Israël reeds was weggevoerd en Juda neigde ten val. Buiten twijfel was dit een tijd van ellende en donkerheid, van nationaal verval. Hij is in elk geval een man Gods, die het lijden van zijn volk diep heeft gevoeld en nu zijn bekommerd hart uitstort voor zijn God.

2) Ik meen, dat het geen blote klacht is, zoals sommige uitleggers menen, alsof de gelovigen er zich over zouden verwonderen, dat God, die vroeger gewoon was naar hun gebeden te luisteren, nu doof was en zonder gevolg werd aangeroepen. Mij komt het meer waarschijnlijk voor, dat de Profeet over zijn eigen tegenwoordige aandoeningen spreekt of in het geheugen terug roept, hoe hij God had leren kennen als geneigd en gewillig om naar zijne gebeden te horen..

Te midden van zijn angst en lijden, ja, van zijn twijfelzuchtige gestalten heeft het geloof den man Gods niet verlaten. Er is bij hem een stille, gelovige hope, dat de Heere zich aan hem niet onbetuigd zal laten. Want wel ging het hem als Rachel, die ook weigerde getroost te worden, maar ziet, wanneer hij de vervlogen tijden overdacht en zag op hetgeen God gedaan had, en doen kon, dan schepte hij uit het verleden hope en moed voor de toekomst.

3. Ten dage mijner benauwdheid zocht Ik den Heere (Psalm 86: 7); mijne hand was des nachts uitgestrekt naar den hemel, en ik liet niet af met God in het gebed te worstelen; mijne ziel weigerde, evenals die van Jakob, toen hij over het verlies van zijnen zoon klaagde (Genesis 37: 35. vgl. Jer. 31: 15), getroost te worden.

Hij volhardde den gansen nacht met zijne stem en zijne handen tot God op te heffen, Zijne genadige en machtige hulp afsmekende..

4. Dacht ik aan God, hoe Hij mij vroeger zo nabij was, zo maakte ik misbaar; ik moest klagen, dat Hij Zich zo geheel verborgen voor mij hield; peinsde ik, hoe ik Hem zou kunnen weder vinden, zo werd mijne ziel overstelpt, ik kwam in allerlei duisterheden die mij nog meer verschrikten. Sela, pauze, waarbij het tussenspel dien troostelozen toestand verder uitdrukt.

Voor ene ziel, die diep de ijdelheid der wereld en de ellende der zonde gevoelt, is elke dag een dag van droefheid, en het geheel van deze vreemdelingschap is een donkere en langdurige nacht, in welken de ziel naar den Geliefde met gebeden zoekt. Voor hem is de vreugde, die van het tegenwoordige leven verwacht wordt, en zijn de genietingen der zinnen weggenomen, en de ziel weigert getroost te worden door zulke vertroosters. Een Israëliet kon zich niet verblijden in Babylon; een Christen kan gene voldoening vinden in de wereld, een terugkeren naar Jeruzalem zal de gedachten van beiden bezig houden. De oude kerk zag zozeer uit naar de eerste komst van Christus, en de tegenwoordige verwacht zijne tweede komst, wachtende op het aanbreken van dien morgen, die een einde aan alle duisternis en zorg zal maken. In dien tussentijd geeft zij zich zelve over aan bepeinzing en gebed..

5. Gij hield door die zware smart, die op mij lag, mijne ogen wakende; zij konden zich niet sluiten tot den slaap; ik was verslagen, van angst en schrik in lichaam en ziel als verlamd, en sprak niet; ik kon mijne klachten niet uitstorten.

6. Ik overdacht de dagen vanouds, de jaren der eeuwen 1), toen God Zijne macht en genade zo rijkelijk aan Israël bewees.

1) Er is een droefheid, die de matte oogleden bezwaart en den bedroefde doet insluimeren. Wie kent haar niet en was in droeve tijden niet dankbaar, dat hij zijn smart in den slaap een ogenblik vergeten mocht. Maar zodanig was de droefheid bij den dichter niet "Gij houdt mijne ogen wakende," zo klaagt hij. De Heere gunde hem gene rust en verkwikking in zijne droefheid. Immers, zijn hart was van vreze en kommer, van angst en zorgen verslagen, de gedachten vermenigvuldigden zich in hem en hielden zijne ogen wakende, hij spreekt niet, zelfs zijne klachten zwijgen..

7. Ik dacht aan mijn snarenspel, dat ik te voren liet horen tot lof en dank voor het goede, dat de Heere mij deed ondervinden (Psalm 42: 9; 92: 3); in den nacht, als het rondom mij stil was, overleide ik in mijn hart, van waar het toch zo geheel anders was dan vroeger, en mijn geest onderzocht en vraagde, hoe lang het alzo blijven moest.

8. Zal dan, zo dacht ik, de Heere, de Opperheer in eeuwigheden verstoten, en voortaan niet meer goedgunstig, genadig zijn1)? Psalm 85: 6 vv.).

1) Er is bij den dichter ongeloof, in elk geval een ongelovige gestalte, die echter ook nog met geloven gemengd is. Een vrezend ongeloof doet hem alzo vragen. Zolang reeds heeft de Heere Zijn toorn geopenbaard. Zal er dan nooit een einde aan komen? En toch bij al zijn

vrezen, bij al zijne ongelovige gestalten komt er toch ook nog geloven, dat er bij den Heere goedertierenheden zijn. Hij houdt nog aan de goedertierenheid des Heren vast. Zijn God is de rechtvaardige, die Zijnen toorn openbaart, maar ook de Goedertierene, die nog van genade wil doen horen.

9. Houdt Zijne goedertierenheid in eeuwigheid op? heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht? Zou het mogelijk zijn dat ik verstoten was, niet voor een tijd verlaten, maar verstoten voor altijd, hoeveel geslachten er ook voorbijgaan, verworpen van God voor eeuwig?

10. Heeft God, die zich zelven in Zijn woord zo nadrukkelijk den Genadige en Barmhartige noemt (Exodus 36), dan vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijne barmhartigheden door toorn toegesloten, opdat zij nooit meer te voorschijn treden? Sela. Pauze met tussenspel, dat de diepte der inwendige geestelijke aanvechting zoekt weer te geven.

Hier is de taal van ene wanhopige ziel, die verlaten in duisternis wandelt, ene niet ongewone zaak, namelijk niet voor degenen die den Heere vrezen (Jes. 50: 10). Geestelijke ontroering is het meest bedroevend voor ene begenadigde ziel; gene wonden en doorboringen zijn te vergelijken bij de gedachte, dat God vertoornd is; dat Zijne gunst zou geëindigd zijn, doorwondt de ziel, en wie kan dat dragen? Men is worstelende met ene hevige verzoeking. Gods eigen volk kan in een duisteren en nevelachtigen dag beproefd worden, en wanhopige besluiten omtrent eigen geestelijken toestand maken, en omtrent den toestand van Gods kerk en koninkrijk in de wereld, en omtrent beide alles opgeven; doch wij mogen ons aan die gedachten niet overgeven. Indien vrees en droefgeestigheid zulke vragen doen, laat het geloof dan het antwoord der Schrift geven, Rom. 11: 1: "Heeft God Zijn volk verstoten? Dat zij verre!" Neen, "de Heere zal Zijn volk niet begeven, en Hij zal Zijne erve niet verlaten" (Psalm 94: 14). "Zal Hij niet meer goedgunstig zijn?" Ja, Hij zal het, want "als Hij bedroefd heeft, zo zal Hij Zich ontfermen naar de grootheid Zijner goedertierenheden." (Klaagt. 3: 32). "Houdt Zijne goedertierenheid in eeuwigheid op?" Neen! "de goedertierenheid des Heren is van eeuwigheid en tot eeuwigheid" (Psalm 103: 17). "Heeft de toezegging een einde van geslacht tot geslacht?" Neen, "het is onmogelijk, dat God liege" (Hebr. 6: 18). "Heeft God vergeten genadig te zijn?" Neen, "Hij, kan zich zelven niet verloochenen" (2 Tim. 2: 13) en Zijn eigen Naam heeft Hij uitgeroepen: "barmhartig en genadig" (Exodus 34: 6).: Heeft Hij Zijne barmhartigheden door toorn toegesloten?" Neen! "Zij zijn allen morgen nieuw" (Klaagt. 3: 23) en daarom: "Hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm?" (Hos. 11: 8, 9)..

11. Daarna zei ik: Dit krenkt mij 1); dit is van al mijn lijden het hardste, dat God Zijne, genade van mij weggenomen heeft; maar de rechterhand des Allerhoogsten verandert 2), kan alles nog veranderen, wanneer Zijn tijd daar is; ik kwam om in mijne ellende, zo er niet nog een enkele straal van hoop ware, dat de Heere Zijn aangezicht tot mij zou wenden.

Moeilijk is de verklaring van dit vers. Het eerste gedeelte "dit krenkt mij" is door Luther, de Wette enz. overgezet: "Ik moet dus lijden", "ik moet mij daaraan onderwerpen." (Delitzsch: Dit is mijn lot). In het tweede gedeelte wordt het Hebr. woord gewoonlijk met de Chaldeeuwse overschrijving en de Griekse overzetting voor een Infinitivus gehouden van zich

veranderen. Ene andere opvatting houdt het woord voor een dichterlijken meervoudigen vorm, en vertaalt nu: "het zijn de jaren van de rechterhand des Allerhoogsten", d.i., zodanige welke Gods machtige hand, onder welke ik mij moet buigen, mij toegemeten heeft..

Het woord Schenoth is in vs. 6 door onze Staten-Overzetters vertaald door jaren, en hier door, verandert. Beide vertalingen zijn grammatisch te verdedigen. Indien men echter ook hier de vertaling van jaren volgt, is de toeleiding tot vs. 12 beter. Want dan zegt de dichter: Dit krenkt mij, of dit is mijn lot; het zijn de jaren van de rechterhand des Allerhoogsten. m.a.w. die jaren, waarin de rechterhand des Heren zwaar drukt op Zijn volk. Maar ziet, waar de dichter nu onder de zwaar drukkende hand des Allerhoogsten zucht, daar gaat hij in vs. 12 er toe over, om nu troost hieruit te scheppen, dat diezelfde God Zich ook geopenbaard heeft als in den toorn des ontferming gedachtig te zijn. Hij gelooft, dat de rechterhand des Heren weer veranderen zal ten goede. Zoals de Staten-Overzetters vertaald hebben, kan men het ook in overeenstemming met de gedachtegang van den dichter brengen.

12.

II. Vs. 12-21. Met de gedachte, die aan ‘t slot der vorige afdeling uitgesproken is, in het hart, keert de zanger weer terug tot het zien op het roemrijk verleden des volks; het is de geschiedenis der verlossing uit Egypte, en het doorgaan door de Rode Zee, die hem zo levendig voor de ziel treden, als gingen zij voor zijn lichamelijk oog voorbij. Hij bidt Gods wondermacht aan, en prijst de heiligheid Zijner wegen; daarbij verdwijnt bij hem elke klacht over de troosteloosheid van het tegenwoordige, en de Psalm eindigt zonder dat er meer aan die ellende gedacht wordt.

12. Neen! ik wil dan niet voortgaan met klagen. Ik wil hopen en uitzien. Ik zal in plaats daarvan de daden des HEREN met lof en dank gedenken, ja ik zal gedenken met vreugde Uwe wonderen van oudsher 1), de wonderen, die Gij in oude tijden den vaderen gegeven hebt, de reddingen hun verleend, als alle hoop was vervlogen; en ik zal daardoor gesterkt worden om nog te hopen op den verrassenden God, op Hem, wiens Naam wonderlijk Is.

1) Hieruit blijkt genoegzaam, dat het geloof weer opleeft en de ongelovige gestalten wijken. God, de Heere heeft zijn oog geopend voor Zijne weldaden, en als hij nu de leidingen Gods met Zijn Bondsvolk nagaat, dan ziet hij van Abraham af één onafgebroken keten van wonderen des Allerhoogsten, van Zijne almacht en trouw. Dan ziet hij, dat God Zijn volk wel laat overweldigen voor een tijd, maar ook weer uit de diepte der verdrukking ophaalt.

13. En ik zal al Uwe werken betrachten, die met vlijt beschouwen en overdenken, en van Uwe daden zal ik spreken.

De herdenking van Gods daden is een krachtig tegengift tegen wantrouwen omtrent Zijne beloften en Zijne genade, want Hij is God en verandert niet..

14. O God! Uw weg, Uw besturen in de geschiedenis, is in het heiligdom 1), verborgen maar heerlijk en goed. Het heilige der heiligen is duister en wordt slechts ene enkele maal door

Uwen hogepriester ingegaan, en juist daar is Uwe Shechina, Uwe majesteit; zo zijn de meest donkere wegen dikwijls de heerlijkste. Wie is een groot God, gelijk God 2)? Zo moet ik vragen met de vaderen in aanbidding en bewondering (Exodus 15: 11).

1) In het heiligdom, dat is: in het verborgen, waarin Gij Uwe heerlijkheid en heiligheid bewijst. De dichter doelt op het wonder van Jehova in het heilige der heiligen, waarin Hij aan den Hogepriester, wanneer deze er eenmaal ‘s jaars inging, Zijne heerlijkheid en heiligheid ontdekte in Shechina..

2) Hoe meer de dichter de daden en wonderen des Heren overdenkt, hoe meer hij ingeleid wordt in de gangen van Zijne heerlijkheid en macht, van Zijne genade en trouw. Van Zijne heerlijkheid en macht in het midden Zijner vijanden, van Zijne genade en trouw in het midden van Zijn volk. En daarom zal en moet hij in de volgende verzen die daden breder uitmeten.

15. Gij zijt die God, die wonder doet 1) (Psalm 98: 1); Gij hebt Uwe sterkte bekend gemaakt onder de heidenen, opdat deze haar zouden erkennen.

1) Hij bevestigt hier, dat Zijne sterkte door Zijne wonderdaden wordt bevestigd, alsof hij zeggen wil, dat hij niet spreekt over het verborgen Wezen Gods, hetwelk hemel en aarde vervult, maar over de bewijzen van Zijn macht, wijsheid, goedheid, rechtvaardigheid, welke in het openbaar blijken, ofschoon zij ons begrip te boven gaan..

16. Gij hebt, om hier te wijzen op Uw groot wonderwerk in vroegeren tijd, waardoor Gij op het duidelijkst Uwe macht betoond hebt (Exodus 15: 14 vv.), Uw volk door de uitleiding uit de dienstbaarheid van Egypte, door Uwen arm, met kracht, verlost; de kinderen van Jakob en van Jozef 1), zodat ook de tien stammen, die daarna van het hoofdvolk gescheiden zijn, mede deel hebben gehad in die daad der verlossing. Sela. Pauze onder tussenspel, dat het volgende lofgezang als ene ouverture inleidt.

1) Heilig en heerlijk in liefde en trouw wandelt God door de geschiedenis en openbaart Hij Zich als den Onvergetelijke, met wie geen wezen en allerminst de van alle wezen verstoten afgoden, zich in grootheid kunnen meten. Hij is bij uitsluiting God, Hij alleen, een wonderdoende en zodanig als de levende boven de wereld verhevene Zich openbarende..

17. De wateren zagen U, o God! toen Israël aan den oever der Schelfzee stond, en Gij voor Uw volk henentrokt (Exodus 14: 15 vv.); de wateren zagen U, hunnen Schepper en Heer, van wie zij wisten, dat zij U te gehoorzamen hadden, zij beefden, gelijk ene vrouw door barensweeën aangegrepen; ook waren de afgronden, de diepten der zee, die zich aanstonds uit hun schuilplaatsen moesten verheffen, beroerd (Psalm 114: 3 vv.).

18. De dikke wolken, die eveneens in Uwen dienst zijn, goten water uit, als bij een zwaar onweder; de bovenste wolken gaven geluid, dreunden van den donder; ook gingen Uwe pijlen, de bliksemschichten daarhenen.

19. Het geluid Uws donders was in het ronde van den hemel; de bliksemen verlichtten de wereld, de ene na de andere maal het duistere van den nacht wegnemende; de aarde werd beroerd, van schrik aangegrepen (Psalm 97: 4), en daverde, ten bewijze welke krachten zich verheffen kunnen, als Gij verschijnt, om de Uwen te redden.

Van een onweder wordt bij het doortrekken van Israël door de Rode zee gene melding gemaakt; het meest komt nabij, hetgeen in Exodus 14: 24 van den ondergang der Egyptenaren gemeld wordt. In elk geval is het niet nodig, dat de dichter zich gebonden zou hebben geacht aan bepaalde geschiedkundige feiten; hij schetst de geheel onverwachte, de geducht heerlijke redding van het gehele volk op soortgelijke wijze als David de zijne schildert uit de hand van Saul. (Psalm 18: 14 vv.).

20. Uw weg, toen Gij als Verlosser Uws volks kwaamt, was in de zee, en Uw pad in grote wateren, om daardoor een weg te bereiden degenen, voor wie Gij henentoogt, en Uwe voetstappen werden niet bekend, zodat men na het wonder nog zou hebben kunnen aanwijzen, waarheen Gij Uwen weg genomen had; integendeel de wateren keerden dadelijk weer terug (Ex.14: 26 vv.).

Wij hebben hier den troost, dat God ook ons zal leiden uit al onze noden, al waren ze nog zo groot en zo diep als de Rode zee. God kan enen weg banen boven alle menselijke verstand en denken..

21. Gij leiddet Uw volk, als ene kudde schapen met zorgvolle hand (Psalm 80: 2) door de hand van Mozes en Aäron, de zichtbare middelaars Uwer leiding (Numeri 33: 1. Micha 6: 4).

Wat toch had tegen den vreselijken tiran en het strijdbaar volk de staf van den voortvluchtigen herder en het geschreeuw van een ellendig in slavernij; vernederd volk vermogen te weeg te brengen? Des te meer bleek Gods kracht, die zich in deze aarden vaten krachtig betoonde. Maar tevens prijst hij Gods knechten, wie de Heere een zo eervol ambt toevertrouwde..

Hier breekt de Psalmist af; hij blijft verzonken in de geschiedenis van Jehova’s macht en genade; deze schenkt troost en overvloed en is hem ene profetie van de toekomst, die achter de lijdensjaren van het tegenwoordige ligt. Dus is de Psalm een Torso (een brokstuk van een standbeeld) zodat enigen menen, dat het verwoest is, anderen, dat de vervaardiger het niet ten einde gebracht heeft. Maar daar, waar de Psalm ophoudt, sluit zich Habakuk. 3 als een vervolg aan; want met de bede om dat verlossingswerk van den Mozaïschen tijd te vernieuwen, en in den toorn aan de barmhartigheid te denken, begint de profeet, en in uitdrukkingen en beelden, welke aan onzen Psalm ontleend zijn, ziet hij vervolgens de nieuwe daad der verlossing, door welke de oude overschaduwd wordt..

PSALM 78.

VERHAAL VAN GODS STRAFFEN EN WELDOEN AAN ZIJN VOLK.

1. Ene onderwijzing, een leerdicht (Psalm 32: 1) van Asaf, den tijdgenoot van David, die nog in Salomo's dagen kan geleefd hebben.

In het laatste vers van Psalm 77 wordt Israël voorgesteld als ene kudde, die door Mozes en Aäron, in het laatste vers van Psalm 78 als ene kudde, die door David met een Gode welgevallig hart en met verstand geleid wordt. Beide Psalmen hebben ook verder overeenkomst in gedachten en uitdrukkingen, hoewel er, wat den tijd betreft, een grote afstand is; want terwijl de vorige ons in het laatste tiental jaren van het rijk van Juda verplaatst, als het hoe langer hoe meer het gericht van God tegemoet ging, staan wij met dezen Psalm dadelijk na het feit dat de Heere Silo verliet en Sion tot zulke woonstede had verkozen, terwijl Hij David tot koning had verkozen.

I. Vs. 1-11. In ene inleiding treedt de gewijde zanger als prediker onder het volk op, en vraagt hij een opmerkzaam gehoor. Hij wil eerst de feiten en gebeurtenissen van den Mozaïschen tijd aan het tegenwoordig geslacht ter lering en waarschuwing voorhouden (vs. 1-4); daarom is in de eerste plaats aan Israël's bestemming sprake, van het doel, dat de Heere Zijn volk gesteld heeft. De wet van God, bevattende den inhoud van Zijne daden zowel als van Zijne voorschriften, gelijk die in de 5 Boeken van Mozes vervat zijn, is aan Israël gegeven, en het is geroepen, die van het ene geslacht tot het andere voort te platen, opdat de nakomelingen van hen, aan wie eens zo grote dingen geschied zijn, tot een levend vertrouwen op God en tot een getrouw houden van Zijne geboden geleid worden, en de kinderen in het land der belofte niet zouden zijn, gelijk de vaderen in de woestijn, een afvallig en ongehoorzaam volk (vs. 5-8).

O mijn volkIsraël! waartoe ik behoor, en waarmee ik door den band der liefde mij verbonden ken! neem mijne leer 1) ter oren, die ik u niet als ene onderwijzing van mij zelven mededeel, maar als ene onderwijzing op grond van Gods woord, u wil doen horen; neigt ulieder oor tot de redenen mijns monds (Spreuken 8: 1 vv. Psalm 49: 2 vv.).

1) Asaf wordt hier profeet. Het is zijn doel niet, om raadsels voor te dragen, maar om de geschiedenis van zijn volk te laten spreken, en die geschiedenis zijn volk als een spiegel voor te houden, opdat zij afgemaand zouden worden van het verlaten van den Heere en integendeel op Hem, Hem alleen hun vertrouwen leren stellen.

Asaf is profeet en daarom voorziet hij wat in de toekomst zal geschieden, indien de naijver van het huis van Jozef niet wordt gefnuikt. Had sedert de dagen der Richteren die stam niets onbeproefd gelaten, om aan Juda den voorrang te betwisten, was ook nu in David's dagen die naijver zichtbaar, hij treedt nu op om zijn waarschuwende stem te doen horen, opdat men zich niet verzetten zou tegen den Raad Gods, door welken David tot koning over het gehele volk is bestemd, en na David allen, die uit hem zullen voortkomen.

2. Ik zal mijnen mond opendoen met spreuken; ik zal verborgenheden overvloedig uitstorten van oudsher, ik zal u wonderbare dingen uit den vroegeren tijd verhalen (MATTHEUS. 13: 35).

3. Die wij gehoord hebben en weten, en onze vaders ons verteld hebben (Psalm 44: 2).

4. Wij zullen het niet verbergen voor hun kinderen, voor het navolgende geslacht, vertellende de loffelijkheden, de roemrijke daden des HEREN en Zijne sterkheid, Zijn machtsbetoon, en Zijne wonderen, die Hij gedaan heeft (Exodus 10: 2).

De mening van Asaf is niet, dat hij eigenlijke spreuken zal voordragen, en raadsel op raadsel zal voorleggen, maar dat hij de geschiedenis der vaderen in zijne rijke spreuken en bij wijze van raadselen zal voordragen, zodat zij tot een parabel, d.i. een leerdicht, tot een voorbeeld, een waarschuwend beeld, en hare gebeurtenissen tot betekenisvolle wenken en vraagtekens, tot Nota Bene's voor den tegenwoordigen tijd worden..

In de heilige geschiedenis wordt overal een verborgen achtergrond van lering gevonden. Zij is ene omgekeerde profetie en roept daartoe op, dat men door de schaal tot de kern doordringe en uit de druiven der geschiedenis den wijn der leer perse..

5. a) Want Hij, de Heere, heeft ene getuigenis opgericht in Jakob, niet alleen door de afkondiging der Tien geboden, maar in 't algemeen door de grote daden, die Hij aan Zijn volk onder Mozes gedaan heeft; en hij heeft ene wet gesteld in Israël, die Hij onzen vaderen geboden heeft, dat zij ze hunnen kinderen zouden bekend maken.

a) Deuteronomium 4: 9; 6: 7.

6. Opdat het volgende geslacht die weten zou, de kinderen, die geboren zouden worden; en zouden opstaan, en vertellen ze hunnen kinderen.

7. En dat zij, tengevolge der prediking van die van geslacht tot geslacht overgebrachte overlevering, hun hoop op God zouden stellen en Gods daden niet vergeten, maar Zijne geboden bewaren.

8. En dat zij niet zouden worden gelijk hun vaders, aan wie die daden geschied zijn, maar die ze niet op hun hart lieten werken, een a) wederhorig en weerspannig geslacht 1), een geslacht, dat zijn hart niet richtte, en welks geest niet getrouw was met God.

a) Exodus 32: 9; 33: 3,5; 34: 9. Deuteronomium 9: 6,13; 31: 27.

1) Het wederhorig en weerspannig karakter hunner vaderen moet hen tot een afschrikwekkend voorbeeld zijn. Daarom zal Asaf, terwijl hij de daden des Heren vermeldt, niet nalaten hen te wijzen op het boos gedrag van dit geslacht, dat zijn hart niet tot God richtte en welks geest niet getrouw was met God.

Heilig en Israël tot behoud was alzo het oogmerk van 's Heren openbaring en de overlevering ervan aan zijn volk. Met geen ander oogmerk moet ook de gemeente van het N.T. de grote daden Gods aan hare kinderen verhalen tot in geslachten. Daarvan hebben wij tot hen te spreken in onze huizen en op onze scholen. Een volk, dat geen kennis heeft van de wonderen Gods, verderft zich zelven, gaat verloren..

De profeet handelt hier niet over het een of ander volk, maar over het heilig en uitverkoren geslacht van Abraham, niet slechts weinigen vat hij samen, maar het gehele volk, hetwelk zowel door hardnekkigheid, als door een vergeten van de genade Gods en trouweloos bedrog was aangegrepen. En niet slechts noemt hij de vaderen van één tijdvak, maar het gehele tijdvak omvat hij, opdat uit het verouderd zijn van het zondigen geen reden tot verdediging zou worden genomen..

9. (De kinderen van Efraïm 1), in wie zich dat afvallig en ongehoorzaam geslacht op nieuw belichaamd heeft, gewapende boogschutters, keerden om ten dage des strijds;) zij waren wegens hun weerbaarheid en wapenkennis er bijzonder toe geroepen, om het volk in den strijd tegen de vijanden voor te gaan en den weg ter overwinning te banen; maar in ‘t ogenblik der beslissing keerden zij zich en verlieten de strijdplaats. Zo bewezen zij, dat de kinderen van onzen tijd weer als de vaderen geworden zijn.

1) Wordt daarmee bedoeld, dat de krijgshaftige en machtige stam van Efraïm bij het werk der verovering van Kanaän vertraagde en niet aan de verwachting beantwoordde? Aangezien de herinnering van Israël’s geschiedenis eerst in vs. 12 in bijzonderheden afdaalt, zou zulk een bepaald feit hier wel wat vroeg vermeld worden. Men zal het gezegde dus in een algemenen zin moeten opvatten en op grond van vs. 57 als een beeld moeten verstaan. Efraïm ontweek den strijd voor de zaak des Heren, gaf ze op, liet ze in de steek. Zij handelden niet zoals Gods Verbond het van hen eiste, zij weigerden te wandelen naar de inzettingen en de leiding van Zijne Wet en vergaten de werken Gods, waarvan zij onder Mozes en Jozua, hun stamgenoten, ooggetuigen waren geweest..

10. Zij hielden, nl. niet alleen Efraïm, hoewel deze stam vooraan staat, maar de stammen Israël’s, Gods verbond niet, en weigerden te wandelen in Zijne wet.

11. En zij vergaten Zijne daden en Zijne wonderen, die Hij hun had doen zien, juist gelijk de vaderen in de vorige dagen hadden gedaan.

Ten tijde van David en Salomo was Israël tot een keerpunt van zijne geschiedenis gekomen. Het was er om te doen, één geheel te blijven, en daardoor Israël’s grootheid te bevestigen en te verhogen. In dit beslissend ogenblik echter wendde Efraïm aan Jehova en aan Israël’s ware bestemming den rug toe, terwijl zij onder Jerobeam van David’s huis afvielen..

Het vergeten van Gods daden is de oorzaak van ongehoorzaamheid aan Zijne wet..

12.

II. Vs. 12-72. Opdat het in de vorige verzen over de kinderen van Efraïm en over geheel Israël uitgesproken vonnis niet te hard schijne te zijn, voert de heilige zanger de geschiedenis van Israël’s vroegeren tijd aan. Hij beschrijft die van den uittocht uit Egypte tot aan het slot van het omzwerven in de woestijn in bijzonderheden, en laat overal Israël’s ongeloof, hardnekkigheid en weerspannigheid tegenover Gods wonderbare hulp, trouw en barmhartigheid aan het licht komen (vs. 12-40). Die geest van afval en ongehoorzaamheid

openbaart zich ook ten tijde der Richters van Israël, dat de daden Gods aan de vaderen vergeten heeft, en Hem door zijne hoogten en afgoden vertoornd en getart heeft. (vs. 41-58). Die zonde bereikt echter haar toppunt in de kinderen van Efraïm, waarom de gerichten in Eli's tijd vooral over hen worden uitgestort (vs. 59-64). Als vervolgens God weer in genade zijn heiligdom heeft aangenomen, neemt God echter zijn volk zo aan, dat Efraïm niet meer de eerste is, maar Juda, dat deze te beurt valt; God bouwde zijn tempel in Jeruzalem.

12. Voor hun vaderen, de vaderen van Efraïm, die met het gehele Israël tot den laatsten tijd toe tot één volk verbonden was, had Hij wonder gedaan, in Egypteland, in het veld van Zoan (Exodus 5: 1) of Tanis.

13. Hij kliefde bij het uittrekken uit het land de zee, en deed er hen doorgaan; en de wateren deed Hij staan als enen hoop (Exodus 14).

14. En Hij leidde hen gedurende den tocht door de woestijn des daags met ene wolk, en den gansen nacht met een licht des vuurs (Exodus 13: 21. Psalm 105: 39).

15. a) Hij kliefde, om in dorst tot ene waterbron te zijn, de rotsstenen in de woestijn, en drenkte hen overvloedig, als uit afgronden.

a) Exodus 17: 6. Numeri 20: 11. Psalm 105: 41. 1 Kor. 10: 4.

16. Want Hij bracht stromen voort uit de steenrots en deed de wateren afdalen als rivieren, gelijk in 't bijzonder bij de tweede gebeurtenis in Numeri 20 het geval was.

17. Die wonderbare drenking met water bracht hen niet tot geloof, want nog voeren zij wijders voort tegen Hem te zondigen, verbitterende den Allerhoogste in de dorre wildernis.

18. En zij verzochten God in hun hart, begerende spijs naar hunnen lust (Exodus 16: 3. Numeri 11: 4 vv.).

19. En zij spraken tegen God; zij zeiden: Zou God ene tafel kunnen toerichten in de woestijn?

20. Ziet, Hij heeft den rotssteen geslagen, dat er wateren uitvloeiden, en beken overvloedig uitbraken; zou Hij ook brood kunnen geven? zou Hij Zijnen volke vlees toebereiden?

Met dichterlijke vrijheid neemt de zanger eerst wat van het water, nu hier, wat van de spijze gezegd is, in één beeld te zamen. In vs. 19 is de hoofdzaak naar hetgeen de Israëlieten werkelijk spraken, voorgesteld; vs. 20 geeft echter meer hetgeen zij zouden gesproken hebben, wanneer zij eerlijk en oprecht hadden willen zijn; de zanger wil dus ons het onverantwoordelijke van hun gedrag duidelijk voor ogen stellen. Het is aan het ongeloof eigen, om opzettelijk te verzwijgen en te vergeten datgene, waardoor God vroeger Zijne Godheid heeft geopenbaard, en het alzo is, alsof Hij nu voor de eerste maal dat moest bewijzen; als men het ongeloof dit manteltje afneemt, staat het in zijne gehele naaktheid..

Het geloof houdt te midden van gevaar en moeite aan zijn God vast, maar het ongeloof spreekt er dan alleen van God te dienen, indien het uit gevaar en moeite of ongemak gered wordt. Zo openbaart Israël hier in de woestijn op schrikkelijke wijze zijn ongeloof.

21. Daarom (Dat) hoorde de HEERE, en werd verbolgen, en een vuur werd ontstoken tegen Jakob, en toorn ging ook op tegen Israël;

22. Omdat zij in God niet geloofden en op Zijn heil, Zijne hulp, niet vertrouwden (Numeri 11: 1 vv.).

23. Daar Hij, ondanks hun ongeloof, Zich zelven nog getrouw bleef, geschiedde het, dat Hij de wolken van boven gebood, en de deuren des hemels opende.

24. En regende op hen het Man om te eten, en gaf hun hemels koren (Exodus 16: 4, 14 vv. 16.4,14).

25. a) Een iegelijk at het brood der machtigen, der engelen brood, dat van de woning der engelen onmiddellijk van den hemel afkwam Hij zond hun teerkost, spijze tot verzadiging.

a) Joh. 6: 31. 1 Kor. 10: 3.

25. a) Een iegelijk at het brood der machtigen, der engelen brood, dat van de woning der engelen onmiddellijk van den hemel afkwam Hij zond hun teerkost, spijze tot verzadiging.

a) Joh. 6: 31. 1 Kor. 10: 3.

26. Hij dreef den oostewind voort in den hemel, en voerde den zuidewind aan door Zijne sterkte; Hij liet een zuidoostenwind waaien (Numeri 11: 31).

27. En Hij regende op hen vlees als stof, en gevleugeld gevogelte als zand der zeeën.

28. En deed het, de kwakkelen, in welke Hij hun vlees gaf, vallen in het midden zijns legers, rondom zijne woningen, rondom zijnen tabernakel (of rondom elks woning).

29. Toen aten zij en werden zeer zat, zodat Hij hun hunnen lust toebracht, zodat zij konden eten zoveel zij begeerden (Exodus 16: 13. Numeri 11: 31 vv.).

30. Zij waren nog niet vervreemd van hunnen lust, der begeerlijkheid was nog niet voldaan, hun spijs was nog in hunnen mond,

31. a) Als Gods toorn tegen hen opging, dat Hij van hun vetsten, dat Hij die vetgemesten (of: de voornaamsten) doodde, en de uitgelezenen van Israël neervelde.

a) Numeri 11: 33. 1 Kor. 10: 5.

32. Boven dit alles zondigden zij nog, en geloofden niet door Zijne wonderen (Numeri 14: 11).

33. Dies deed Hij hun dagen vergaan, liet Hij hen sterven in ijdelheid (als een damp), en hun jaren in verschrikking (Numeri 14: 22).

34. Als Hij gedurende den 38jarigen straftijd in de woestijn, die nu volgde, hen doodde, zo vraagden zij naar Hem, en keerden weer en zochten God vroeg met ene zekere vlijt, met een schijnbaar verlangen naar genade.

35. En gedachten, dat God hun Rotssteen was en God, de Allerhoogste, hun Verlosser (Deuteronomium 31: 15, 18. Genesis 42: 16).

36. En toch was het geenszins een oprecht, waar terugkeren, maar zij vleiden Hem met hunnen mond en logen tegen Hem met hun tong.

37. Want, of: Maar, hoe zij ook door schone woorden God voor zich zochten te winnen, hun hart was niet recht met Hem, en zij waren niet getrouw aan Zijn verbond.

Welk een groot boek zou men kunnen schrijven omtrent de overeenkomst in dit opzicht van het volk van onzen tijd met dat van Israël!

38. Doch Hij, barmhartig zijnde, verzoende de ongerechtigheid (Exodus 34: 6 vv.) en verdierf hen niet geheel en plotseling, gelijk hij daartoe het recht zou gehad hebben (Exodus 32: 11). Numeri 14: 12; 16: 21); maar Hij wendde dikwijls Zijnen toorn af, en wekte Zijne ganse grimmigheid niet op

Wanneer de veroordeelden de 40 geselslagen, min één (Deuteronomium 25: 3), werden toegeteld, las men eerst voor Deuteronomium 28: 58 vv. en daarop Deuteronomium 21: 8 en ons Psalmvers. (2 Kor. 11: 24)..

Nu begint het tweede gedeelte van den Psalm. God houdt toch in Zijne barmhartigheid Zijn toorn in, maar Israël gaat ook, na zijn toestand door de woestijn, in Kanaän voort God te verzoeken, en de wonderen en oordelen, die de verlossing uit Egypte vergezelden, werden vergeten..

Heerlijk is hier de tegenstelling. De dichter plaatst Israël’s ongerechtigheid tegenover Gods barmhartigheid, of liever tegenover Zijne waarheid en trouw, waarin Zijne gerechtigheid uitblinkt. Hoewel Israël het meer dan verdienen had, zo verdierf God het toch niet, maar erbarmde zich over Zijn volk.

39. En Hij dacht, dat zij vlees waren, een wind, die heengaat en niet wederkeert (Psalm 103: 14 vv.). Hij dacht aan hun nietigheid, hoe zij toch zonder buitengewone straffen spoedig zouden omkomen.

40. Hoe dikwijls verbitterden, vertoornden zij Hem in de woestijn, deden Hem smart aan in de wildernis, gelijk wij reeds herinnerden.

41. Want zij kwamen alweder en verzochten God; altijd weer verzochten zij Hem, ook nadat zij reeds in het heilige land waren gekomen, en zij stelden den Heilige Israël's een perk (Jes. 1: 4): het was telkens bij hen alsof Gods macht uitgeput was.

In Israël's geschiedenis hebben wij ene schilderij van ons eigen hart en leven, een korten inhoud van de geschiedenis der wereld en der kerk. Ongevoelig voor de beschermende hand van Hem, in wie zij leven en zich bewegen en zijn, brengen de meesten hun leven door in opstand tegen Hem. Weinigen zijn tevreden met spijs voor hun gebruik, de meesten hunkeren naar voorraad voor hun begeerlijkheden. Gods lankmoedigheid en waarschuwingen en genade brachten er hen toe, om de harten te verharden tegen Zijn woord. De geschiedenis der koninkrijken is meestal dezelfde. God heeft waarlijk niet met elk volk, in ieder opzicht gehandeld als met Israël; maar wij vinden steeds, dat toenemende luister en voorspoed grote ongebondenheid en ongodsdienstigheid veroorzaakte. Oordelen en goedertierenheden hebben weinig teweeg gebracht, totdat de maat hunner zonden vol was. Bijzondere voorspoed heeft de Kerk niet weerhouden te ontaarden in uitwendigheden en afdwalingen, het verbond verzakende en de bevelen Gods verwerpende, totdat haar licht verwijderd was, en haar voorrechten aan anderen gegeven. Er is niet ene vereniging gevonden, die na enigen tijd nog vrij was van zulk een verval. Zelfs ware gelovigen konden zich herinneren, dat zij menig jaar de vriendelijkheid der Voorzienigheid misbruikten. Zij bewonderen het medelijden en de verdraagzaamheid des Heren. Hij kwam tot hun bestrijding. Hij vergaf hun zonden, en opende den weg der verlossing. Maar helaas! Zij hebben Hem getergd door hun ongeloof en door hun ondankbaarheid. En het zijn des Heren goedertierenheden, dat zij niet vernield zijn. Wanneer zij komen tot hun erfenis, hoe zullen zij des Heren lankmoedigheid en genade bewonderen, die hen gebracht heeft tot Zijn hemels Koninkrijk!.

42. Zij dachten niet aan Zijne hand, aan den dag, toen Hij hen van den wederpartijder verloste, van de Egyptische verdrukkers. Met de verlossing uit die handen verkreeg Israël een eigen volksbestaan, daarom moest deze ten minste in bestendig aandenken blijven.

De tekenen en wonderen in Egypte, die in vs. 12 ten bewijze van de verdorvenheid der vaderen slechts in 't kort waren gemeld, worden nu in de volgende verzen, ten bewijze van de verdorvenheid der zonen, tot wier heil zij niet minder geschieden, en die eveneens tot dankbaarheid voor deze verplicht waren, uitvoeriger geschilderd. De optelling van wonderen en tekenen begin, met het eerste en eindigt met het laatste wonder, in het midden geeft de zanger zich zelven vrijheid..

43. Hoe Hij Zijne tekenen stelde in Egypte en Zijne wonderheden in het veld van Zoan, den zetel der regering van den toenmaligen koning van Egypte (vs. 12).

44. En hun vloeden in bloed veranderde, en hun stromen, opdat zij niet zouden drinken (Exodus 7: 20 vv.).

45. Hij zond ene vermenging van ongedierte onder hen, dat hen verteerde, en vorsen, die hen verdorven (Exodus 8: 6,24).

46. En Hij gaf hun gewas den kruidworm, en hunnen arbeid den sprinkhaan (Exodus 10: 13 vv.).

47. Hij doodde hunnen wijnstok door den hagel, en hun wilde vijgenbomen (1 Kronieken 27: 28) door vurigen hagelsteen.

48. Ook gaf Hij hun vee den hagel over, en hun beesten aan de vurige kolen (Exodus 9: 23 vv.), aan het bliksemvuur.

49. Hij zond onder hen bij de laatste en zwaarste plaag (Exodus 12: 29), de hittigheid Zijns toorns, verbolgenheid en verstoordheid, en benauwdheid met uitzending der boden van veel kwaads (ene ganse schaar van ongeluksengelen).

50. Hij woog een pad voor Zijnen toorn; Hij liet dien den vrijen loop; Hij onttrok hun ziel niet van den dood; en a) hun gedierte gaf Hij aan de pestilentie over.

a) Exodus 9: 6.

51. En Hij sloeg al het eerstgeborene in Egypte, het beginsel der krachten, der eerstgeborenen in de tenten van Cham (Genesis 10: 6).

52. En Hij voerde Zijn volk, nadat Hij den koning van Egypte door die tekenen had week gemaakt, als schapen, en leidde hen, als ene kudde, in de woestijn (Psalm 77: 21).

53. Ja, Hij leidde hen zeker, zodat zij niet vreesden, daar Hij door Zijne leiding alle reden tot vrezen wegnam; want de zee had hun vijanden overdekt (Exodus 14: 19 vv.).

54. En Hij bracht hen tot de landpale Zijner heiligheid, het land Kanaän, tot dezen berg, dien Zijne rechterhand verkregen heeft (Exodus 15: 13,17. Psalm 80: 16,18).

55. En Hij verdreef voor hun aangezicht de heidenen, en deed hen vallen {a} in het snoer hunner erfenis; hij stelde het land Kanaän met het meetsnoer onder de verschillende stammen (1 Kronieken 16: 18. Psalm 16: 6; 105: 11) en Hij deed de stammen Israël's in hun tenten wonen, Hij gaf hun het rustig bezit van het land (Psalm 44: 3 vv.; 105: 44).

{a} Jozua 13: 7. Psalm 136: 21,22.

Alzo brengt de ware Jozua, de Heere Jezus, Zijne Kerk uit de woestijn, maar geen aards Kanaän, geen wereldse voorspoed mag ons doen vergeten, dat de kerk in de woestijn is, zolang zij in deze wereld is, en dat iets anders en veel heerlijkers overblijft voor het volk van God, waarnaar zij steeds moeten uitzien..

56. Maar 1) zij verzochten en verbitterden God, den Allerhoogste, gedurende al den tijd onder de Richteren (Richteren 2: 8 vv.) en onderhielden Zijne getuigenis niet, ondanks de uitdrukkelijke vermaning en waarschuwing (Deuteronomium 6: 16 vv.).

1) Bij dit vers begint de dichter den afval van Israël vermelden, van dat geslacht, welks vaderen de Heere door de woestijn heen in Kanaän had geleid. Duidelijk wordt hier bedoeld de tijd der Richteren. Hij vergelijkt hen met een boog, die den pijl ter zijde doet vallen en dan geen zeker schot doet. Zo ook hadden zij de verwachting teleurgesteld. In plaats van zich tot Hem te keren. hadden zij Hem verlaten en voor de afgoden zich neergebogen.

57. En zij weken terug, en handelden trouwelooslijk, gelijk hun vaders; zij zijn omgekeerd als een bedrieglijke boog, die, als men er mede schiet, of breekt, of van wege verslapping den pijl ter zijde doet uitglijden (Hos. 7: 16).

58. En zij verwekten Hem tot toorn door hun hoogten, en verwekten Hem tot ijver door hun gesnedene beelden (Deuteronomium 32: 16, 21).

59. God hoorde het en werd verbolgen en versmaadde Israël zeer, verwierp het volk, dat hem zozeer had liefgehad.

60. Dies verliet Hij, volgens de in 1 Samuel 4 vertelde geschiedenis den tabernakel te Silo, waar deze sedert Jozua 18: 1 stond; Hij verliet de tent, die Hij tot ene woning gesteld had onder de mensen (Exodus 25: 8. Deuteronomium 12: 11. Jer. 7: 12)

61. En Hij gaf Zijne sterkte, de arke des verbonds, in de gevangenis, en Zijne heerlijkheid, het gedenkteken Zijner tegenwoordigheid, in de hand des wederpartijders, der Filistijnen (1 Samuel 4: 10, 11).

62. En Hij leverde Zijn volk over ten zwaarde, en werd verbolgen tegen Zijne erfenis, zodat te dien dage 30.000 man voetvolk uit Israël vielen (1 Samuel 11: 10).

63. Het krijgsvuur verteerde hun jongelingen (Numeri 21: 28) en hun jonge dochters werden niet geprezen, werden niet bezongen in bruiloftsliederen, daar de jonge mannen in den strijd omkwamen; zij moesten ongehuwd blijven.

64. Hun priesters, Hofni en Pinchas, vielen door het zwaard, en hun weduwen weenden niet, daar zij zelf stierven (1 Samuel 4: 11, 18, 19 vv.).

65. Toen 1) ontwaakte de Heere, nadat Hij een geruimen tijd Zijn volk in smaad en ellende had overgegeven, en zich niet meer om hen bekommerd had (1 Samuel 7: 2 vv.), als een slapende ontwaakt, als een held, die juicht van den wijn, bij wie de kracht en de moed, die van nature in hem zijn, nog verhoogd zijn (Psalm 104: 15).

1) Wij lezen niet van hun berouw en hun terugkeren tot God, maar de Heere werd getroffen door de ellende van Israël en trok zich Zijne eigene eer aan. Hij wekte Zijne macht op om

grote daden te doen tot hulp voor Israël. Vroeger of later zal God Zich verheerlijken door Zijne ongenade over Zijne vijanden uit te storten..

Met vs. 65 neemt het lied een andere wending. Nadat het strafgericht Israël heeft gelouterd, neemt God Zijn volk wederom aan, zó echter, dat de voorkeur aan Efraïm gegeven nu te beurt valt aan den stam van Juda.

66. En Hij sloeg Zijne wederpartijders, de Filistijnen, aan het achterste, met spenen aan de verborgene plaatsen (of: sloeg hen achterwaarts, op de vlucht); Hij deed hun eeuwige smaadheid aan, door hen te dwingen de ark met geschenken terug te voeren.

67. Doch Hij wilde de arke niet meer naar Silo terug laten gaan van wege Israël's boosheid (Jer. 7: 12); Hij verwierp, toen de ark weder op ene vaste plaats zou gebracht worden (1 Samuel 5 en 6), de tent van Jozef, den tabernakel, die te Silo in den stam van Efraïm, Jozefs zoon, stond, en den stam van Efraïm verkoos Hij niet, dat Hij het teken Zijner tegenwoordigheid op ene der plaatsen van dien stam zou geplaatst hebben.

68. Maar Hij verkoos den stam van Juda, den berg Zion 1), dien Hij liefhad (2 Samuel 6).

1) Jeruzalem lag wel gedeeltelijk in den stam van Benjamin (Jozua 18: 27) maar ook gedeeltelijk onder Juda (Jozua 15: 63), terwijl de burg Zion in 't bijzonder Juda toekwam, als veroverd door David. Verder is Benjamin, na de scheuring des rijks met Juda verenigd, en wordt dikwijls daaronder begrepen..

69. En Hij bouwde, toen Salomo den eersten tempel in plaats van het houten gebouw stichtte, Zijn heiligdom als hoogten als ene vesting, als de aarde, die Hij gegrond heeft in eeuwigheid (Psalm 68: 17; 132: 14), om daar vast te blijven, en niet, gelijk de tabernakel, nu hier dan daar te staan.

70. En Hij gaf aan Juda nog een anderen zegen, Hij legde den grond tot een geestelijken tempel, tot het Messiasrijk; Hij verkoos Zijnen knecht David 1), om uit hem een onvergankelijk koningschap onder Zijn volk op te richten (2 Samuel 7: 8), en nam hem van de schaapskooien (1 Samuel 16: 11).

1) De dichter heeft vermeld den tempeldienst met zijn Priesters en Levieten. Maar zou het theocratisch leven tot zijn volle recht komen, dan behoorde daarbij ook een koning, door God zelven verkozen. Die theocratisch koning is David. de zoon van Isaï van wie in vs. 72 het getuigenis wordt gegeven dat hij het volk Gods geweid heeft in oprechtheid en met een zeer verstandig beleid. De verkiezing van Zion en de verkiezing van David vallen in dezelfden tijd.

En de dichter wijst er daarom op, om zijn volk te waarschuwen voor afval van dien theocratischen koning, dewijl wie David en z'n geslacht verliet, ook Zion zou verlaten en met David en Zion den Heere God. De dichter nog eens is profeet. Hij voorziet wat geschieden zal. Hij vreest het volk van Efraïm, maar o, opdat zijn volk niet ongewaarschuwd zou

zondigen, daarom deelt hij mede, wat God, de Heere, Israël's God, naar Zijn eeuwigen Raad over Zijn volk heeft vastgesteld.

71. Van achter de zogende schapen deed Hij hem komen, waar Hij hem vooraf als in ene school zorgvuldigheid en herderstrouw geleerd had (Jes. 40: 11), om te weiden Jakob, Zijn volk, en Israël, Zijne erfenis (2 Samuel 5: 2; 7: 8. 1 Kronieken 11: 2

72. Ook heeft hij, David, hen, de kinderen Israël's, geweid, gelijk een herder zijne schapen, naar de oprechtheid zijns harten, met alle trouw, en heeft hen geleid met een zeer verstandig beleid Zijner handen; hij heeft zich een verstandig koning betoond.

De verkiezing van David geeft aan de geschiedenis van het Godsrijk tot in eeuwigheid haar stempel. Lyriek en profetie verenigen zich sedert dien tijd om David; de Zion is haar Parnassus (berg der dichters), Jeruzalem het toneel. (Jer. 22: 1)..

De dichter breekt af met de verkiezing van Zion en van David, en laat het overige aan zijne lezers over; wie Gods daden en wegen vreest, die zal de uitverkorene plaats des heiligdoms en het verkoren geslacht van het Koningschap erkennen; die echter het treurig erfgoed van den vorigen tijd, de afvalligheid en ongehoorzaamheid hardnekkig vasthouden en bij zich ontwikkelen, ontroven daardoor zich zelven de zalige erfenis, hun deel en de voleinding van Gods raadsbesluiten, die in den voortijd begonnen, en op een hoog in de eeuwigheid reikend doel gericht zijn. Waartoe het zou hebben moeten komen, wanneer het volk der noordelijke stammen had willen erkennen, wat tot zijnen vrede dient, zie daarover Hos. 1: 1

Gelukkig het volk onder zulk een bestuur! Om goede redenen eindigt hier de Psalmist, met het begin van Gods zegen aan Israël te kronen; want David was een type van Christus, den groten en goeden Herder, die eerst vernederd is en toen verhoogd, en van wie voorzegd is, dat Hij vervuld zou zijn met den Geest der wijsheid en des verstands, en dat Hij zou richten en straffen met gerechtigheid. (Jes. 11: 3, 4)..

Deze Psalm heeft tegelijk ene blijvende betekenis voor de gemeente van het N. Testament. Ook hier geldt die waarschuwing en vermaning, om met loslaten van alle zonden, en verloochening van allen eigenwilligen dienst Gods, zich als schuldige zondaren enig en alleen aan den van God gegeven Koning, Jezus Christus, onzen Heere, te onderwerpen, en zich aan Hem, den groten en goeden Herder Israël's, die Zijn leven voor Zijne schapen stelde, voor tijd en eeuwigheid toe te betrouwen..

PSALM 79.

GEBED TEGEN DE VIJANDEN DER WAARHEID EN HUN DWINGELANDIJ.

1. Een Psalm van Asaf, van een dichter uit die zangersfamilie (1 Kronieken 25: 31).

Hoe minder tussen dezen en den vorigen Psalm ene verwantschap te vinden is, des te meer met Psalm 74; even als daar, zo worden wij ook hier in den tijd na de Chaldeeuwse catastrofe

verplaatst, en dient onze Psalm den 74sten tot aanvulling (2 Koningen 25: 22 Aanm); in Makk. 7: 16 vv. wordt aan vs. 2 en 3 gedacht.

I. Vs. 1-4. De Psalm begint met ene klagende schildering van de ellende, die over Gods volk en huis, over het heilige land en de heilige stad gekomen is.

O God! Heidenen, de horden der Chaldeeën, zijn gekomen in Uwe erfenis, in het heilige land; zij hebben den tempel Uwer heiligheid verontreinigd en geheel verwoest (Psalm 74: 3 vv. Klaagt. 1: 10), zij hebben Jeruzalem tot steenhopen gesteld (Micha 3: 12. Jer. 52: 12 vv.).

2. Zij hebben de dode lichamen Uwer knechten 1) hun slachtoffers, aan het gevogelte des hemels tot spijs gegeven, het vlees Uwer gunstgenoten; (want Israël is toch altijd, hoewel om de zonde gestraft, ene gemeente van gunstelingen) aan het gedierte des lands (Jer. 7: 32; 16: 4).

1) De dichter is een echt Zionskind. Hij bepaalt er God bij dat het geen heidenen zijn, wier bloed vergoten is, maar Zijne knechten, leden van het volk des Verbonds, met wie God een verbond had opgericht, en die Hij tot Zijne knechten had aangenomen-

3. Zij hebben hun bloed rondom Jeruzalem de heilige stad, de stad des vredes Genesis 14: 18), als water vergoten; het bloed stroomde alsof het water ware; en er was niemand, die hen begroef, daar zo velen in ballingschap werden weggesleept, anderen door vrees voor de vijanden werden teruggehouden, en vooral omdat de menigte te groot was.

4. Wij zijn in veel ergere mate, dan toen men alzo in David’s dagen klaagde (Psalm 44: 14), onzen naburen ene smaadheid geworden, een spot en schimp dien, die rondom ons zijn, inzonderheid den vijandigen Edomieten (vs. 12).

De profeet toont hier, tot welke uitersten God Zijne Kerk soms laat vervallen, ter beproeving van haar geloof, voordat Hij Zijne hand uitstrekt om haar te redden.

Een andere beweegreden, om het medelijden Gods in te roepen. Want hoe heviger de goddelozen ons bespringen, des te dichter bij schittert de hoop op verlossing, dewijl door God volstrekt niet hun moedwil te verdragen is, wanneer deze zo overmoedig wordt geopenbaard, vooral wanneer zij overvloeit van minachting jegens Gods heiligen Naam..

5.

II. Vs. 5-8. Op de klagende schildering van ene ellende, die nog in hare gevolgen voortduurt, volgt de klagende vraag: "Hoe lang, Heere!" Daarin liet de afwerende bede, dat uit het "lang" niet een "voor eeuwig" worde.

5. a) Hoe lang 1), HEERE! zult Gij eeuwiglijk (liever: onverbiddelijk) toornen? zal Uw ijver als vuur branden? (Exodus 20: 5. Deuteronomium 29: 20).

a) Psalm 89: 47.

1) In dit hoelang straalt duidelijk het geloof door, dat er weer een tijd van barmhartigheid en genade zal komen, dat er geen eeuwig blijvende toorn des Heren is over zijn erfdeel. Ja, met dit hoe lang doet de dichter hier een beroep op ‘s Heren getrouwheid jegens Zijn volk, en spreekt hij het geloof uit dat Gods trouw door de trouweloosheid van Zijn volk niet wordt te niet gedaan.

6. a) Stort integendeel, daar toch dat uur moet komen, waarop Uw toorn zich van Uwe gemeente tegen de wereld zal keren, in wier macht zij nu is overgegaan, stort Uwe grimmigheid uit over de Heidenen, die U met kennen, en over de koninkrijken, die Uwen naam niet aanroepen.

7. Want men heeft Jakob, Uw uitverkoren volk, opgegeten, en zij hebben zijne liefelijke woning verwoest, dat naar Uwe gerechtigheid niet ongewroken kan blijven. (Jer. 10: 25 10.25).

Dit is het onderscheid: over alle ongelovigen vertoornt God voor eeuwig; over de gelovigen vertoornt God ook wel, wanneer zij straf verdiend hebben maar niet eeuwig, Hij laat hen ene kleine, tijdelijke roede en kastijding ondervinden tot hun verbetering..

Het oordeel begint hij het huis Gods (1 Petrus 4: 17), maar het gaat ook op diegenen over, van welke God zich als werktuigen tegen de zonde bediend heeft; het onweder van Gods toorn blijft altijd ten laatste staan over de wereld, die vijandig tegenover Zijne gemeente staat..

8. a) Gedenk ons de vorige misdaden niet 1), naar de overtredingen der vaderen, die van den tijd der vaderen zijn gepleegd, en wier ongerechtigheden wij dragen (Klaagt. 5: 6), haast U, voordat het geheel met ons gedaan is, laat Uwe barmhartigheid ons voorkomen 2), want wij zijn zeer dun geworden, wij zijn zeer diep terneder geslagen, er is geen moed, gene kracht meer.

a) Jes. 64: 9.

1) De dichter bedoelt niet, gelijk uit vs. 9 blijkt dat het tegenwoordige geslacht, zelf zonder schuld voor de schuld der vaderen moet boeten. Hij bidt als een dergenen, die zich van de zonden der vaderen bekeerd hebben, en die zich nu niet meer kunnen voorstellen, dat zij aan den toorn onderworpen zouden zijn, maar zich beschouwen als deelgenoten der vergevende en verlossende genade..

Het is niet te verwonderen, dat de kinderen de schuld der vaderen afbidden, waar de Wet zegt: dat God de overtredingen der vaderen zal bezoeken aan de kinderen en de zonde wreken aan het derde en vierde geslacht. Doch wel is te letten op de tegenstelling tussen haast u en de vorige misdaden, dewijl indien God in rekening zou brengen, wat de Israëlieten in dezen tijd en voor eeuwen hadden misdreven, de bevrijding nog voor langen tijd zou uitgesteld worden.

Derhalve vragen de gelovigen, dat met kwijtschelding van de vroegere misdaden Hij zich haaste, om hulp aan te brengen..

De generaties, de geslachten van een volk, ook als zij door eeuwen van elkaar gescheiden zijn, vormen ene éénheid, zijn onverbrekelijk saamverbonden en dit was hij name Israël, die alleen een vader hadden, Abraham, en gelijk nu ‘s Heren gunst en trouw het gehele volk van alle tijden gold, om hen wel te doen, alzo ook Zijn rechtvaardigheid en waarheid, om hen met Zijne oordelen te bezoeken..

Zij belijden ene lange hardnekkigheid, in welke zij zich tegen God verhard hadden en deze belijdenis komt overeen met de profetische bestraffingen, want de heilige geschiedenis getuigt, dat de straf der ballingschap werd uitgesteld, totdat God vernomen had, dat de boosheid ongeneeslijk was. Jes. 65: 7..

2) De dichter kent God zowel in Zijne rechtvaardigheid en waarheid als in Zijne barmhartigheid en genade. En daarom, nu hij het recht Gods heeft erkend, om de misdaden der voorgeslachten te bezoeken, neemt hij vrijmoedigheid om te pleiten op de barmhartigheid en genade Gods.

9.

III. Vs. 9-12. Aan de bede om wegneming, die reeds in de vorige afdeling tot ene bede werd, die wraak over de vijanden van Gods volk begeerde, sluit zich nu het smeken aan, dat ‘s Heren genade inroept, en uit een hart komt, dat niets weet van eigene verdienste en eigen kracht, maar zich alleen vasthoudt aan Gods ontferming en Zijne almachtige hulp.

9. Help ons, o God onzes heils! daar wij ons zelven niet kunnen redden en helpen, ter oorzake van de eer Uws naams, omdat Gij ook nu betoont te zijn, gelijk Gij van ouds af bewezen hebt; en red ons uit onze ellende, en doe verzoening over onze zonde, door welke wij die smart over ons hebben gebracht; verhoor ons om Uws naams 1) wil, van welken Gij eens voor Mozes gepredikt hebt (Exodus 34: 5 vv.).

1) Tot tweemalen toe spreekt hier de heilige zanger van den Naam Gods. Dit is niet zonder betekenis. Want daarmee belijdt hij het, dat er niets in Israël is, waarom God Zijne barmhartigheid en genade over Zijn volk zou doen komen, maar dat de Heere God het enkel en alleen moest doen, om Zijne groten Naams wil.

De heidenen (vs. 10) hadden spottend en ongelovig gevraagd: waar is hun God, maar de dichter dringt er op aan, dat de Heere het openlijk tone, dat Hij er is, dat Hij leeft en regeert. Ja, gelijk Mozes den Heere er bij bepaald had, dat het met Zijn ere gedaan was, indien Hij Israël voor Zijn aangezicht wegdeed, zo pleit ook dit kind van God op diezelfden grond, er zich van bewust zijnde, dat God altijd weer de ere van Zijn Naam zal redden en Zich heerlijk zal openbaren.

Hij weet het, dat Gods eer niet verduisterd kan worden, maar hij gevoelt er ook behoefte aan, dat de Heere dit aan de Heidenen tone.

10. Waarom zouden de Heidenen zeggen, wanneer zij ons in dezen toestand aanzien (Joël 2: 17. Psalm 115: 2): Waar is hun God, op wie zij zich beroemd hebben, dat Hij een almachtig God is en dat zij Zijn uitverkoren volk zijn? Laat de wraak des vergoten bloeds Uwer knechten onder de Heidenen voor onze ogen, nog in onze dagen, bekend worden; laat ons zien hoe de door U gedreigde (Deuteronomium 32: 43) wrake komt.

11. Laat het gekerm der gevangenen, die in ballingschap zijn weggevoerd, en van daar tot U roepen, voor Uw aanschijn komen; behoud overig in het leven de kinderen des doods, ons, die zonder Uwe wonderbare hulp zouden moeten omkomen (Psalm 102: 21); red ons naar de grootheid Uws arms, naar de eindeloze krachten, waarmee Gij vroeger aan de gevangenis in Egypte een einde maakte.

12. En geef onzen naburen, in ‘t bijzonder den Edomieten, die het eerst tot de kennis der waarheid hadden kunnen komen, maar de ongerechtigheden hebben nagejaagd, zevenvoudig weer, naar ene volkomen strafrechterlijke vergelding, in hunnen schoot hunnen smaad, waarmee zij U, o Heere in Uw volk gesmaad hebben 1) (Psalm 137: 7. Klaagt. 4: 21 vv.).

1) Het volk van God heeft het geluk, dat het bij elke nood in de vroegere uitreddingen het onderpand der toekomstige heeft, en daarin een vasten grond van vertrouwen; de wereld, wanneer zij zogenaamd bidt, bidt steeds verzoekende, omdat zij zich van de geschiedenis losrukt..

Reeds genoeg is er over de straf gesproken. En hier bewijzen de gelovigen het helden, dat zij niet zozeer door eigen beledigingen in beweging gezet worden, dan wel van vromen ijver branden, wanneer zij zien, dat de heilige Naam Gods wordt vertreden, welke aandoening, indien zij in onze gemoederen krachtig werkt, gemakkelijk het gebrek aan matiging van het vlees zal te hulpe komen. Doch indien de wijsheid des Geestes er bij komt, zullen onze gebeden het rechtvaardig oordeel Gods te recht onderschrijven..

De dichter vraagt dit niet door wraakzucht gedreven, maar dewijl de ere Gods hem zeer ter harte ging, en de toestand van zijn verdrukt volk hem het hoogste belang inboezemde. Dit was in dien jammerlijken toestand voor dezen Asaf het ergste, dat de Heidenen den hoogheiligen Naam Gods onteerden en daarom hun afgoden stelden boven den enigen en waarachtigen God van Israël. Dit kon, dit mocht niet. Daarom moest aan die Heidenen zevenvoudig vergolden worden, dewijl zij zich tegen God, den Heere, hadden gesteld.

13.

IV. Vs 13. Ten slotte belooft de gemeente, die zich toch voor Gods volk en voor de schapen Zijner weide erkent, en daarom aan de vervulling der te voren uitgesprokene bede niet twijfelt, voor hare redding een eeuwigdurende lof.

13. Zo zullen wij, die, in tegenoverstelling van de naburen, die voor altijd onder Uw oordeel vallen (vs. 12),Uw volk en de schapen Uwer weide zijn (Psalm 74: 1; 95: 7; 100: 3), U loven in eeuwigheid voor Uwe hulp en uitredding, en ook op aarde zal Israël Uwe daden niet vergeten, maar het zal U verheerlijken van geslacht tot geslacht; wij zullen Uwen roem vertellen (Psalm 44: 9).

Hoe heerlijk zal de dag zijn, wanneer de gehele Kerk triomferende over zonde en smart, over alles, dat zich verhief en tegenstond, den vijand voor eeuwig ontwapend zal zien! Geplaatst in weiden der vreugde en geleid tot de wateren der eeuwige vertroosting, zal die Kerk van eeuw tot eeuw, onafgebroken den lof zingen van haren groten Herder en Opziener, haren Koning en God..

PSALM 80.

GEBED OM BEWARING VAN DEN GEESTELIJKEN WIJNBERG.

1. Voor den opperzangmeester, op de wijze van het lied Schóschannim, d.i. de lelies; ene getuigenis, een Psalm van Asaf 1), van ene uit die familie (1 Kronieken 25: 31).

Het Rijk der Tien stammen heeft schrikkelijk geleden. Gevankelijk is het weggevoerd. Zal nu Juda zich er om verblijden? Bitter en fel hebben Juda en Israël, Israël en Juda, toen het verdeeld lag, tegen over elkaar gestaan. Maar nu Israël door de heidenen is vertreden, voelt Juda den band, en waar er nu geen dichter uit het Rijk der Tien stammen optreedt, om dezen ontzettenden toestand te betreuren en dezen voor God, den God zowel van Israël als van Juda, te brengen, wordt een zanger uit Juda door Gods Geest aangevuurd, opdat deze Psalm door Jeruzalem’s tempelbogen zou klinken.

2.

Wij zagen in Psalm 78, hoe het Israël, dat uit den Geest geboren is, met geestelijke wapenen streed tegen de losscheuring der Tien stammen van het huis van David. Hier zien wij, hoe dit Israël de wegvoering van die stammen naar de Assyrische ballingschap aanstonds, bij het begin ten tijde van koning Pekah, beklaagt en het lijden van de gehele Kerk Gods gevoelt, in plaats van er zich over te verblijden (2 Koningen 15: 29), daar het integendeel ene toekomstige hereniging van de nu gescheidene delen had gewenst en gebeden. Wanneer nu echter de Psalm met een aanroepen van Israël’s Herder begint terwijl Psalm 79 besluit met het vertrouwen, dat Israël Gods volk is en de schapen Zijner weide, zo is het duidelijk, waarom de laatstgenoemde Psalm tussen 78 en 80 is geplaatst, terwijl wij tussen 78 en 79 zelf geen naderen samenhang konden ontdekken.

I. Vs. 2-4. In den droeven tijd, toen Israël vooral in de stammen van het noordelijke rijk, veel zijne vijanden van had moeten lijden, wendt zich de bede der gemeente tot Hem, die haar Herder en Krijgsman is; zij bidt dat Hij haar genadig zij en haar geneze van hare ellende.

2. O Herder Israël's, gelijk te voren van den aartsvader van dien naam (Genesis 48: 15; 49: 24) zo daarna van het gehele naar hem genoemde volk, neem ter oren ons roepen en klagen, dat wij in dezen tegenwoordigen nood voor U brengen. Gij, die Jozef, die ook de tien stammen (Obadja 1: 18), evenals de kinderen van Juda, als schapen leiddet 1), trek in Uwe herderlijke zorg U die stammen aan, daar zij juist nu die zorg zozeer nodig hebben! Gij, die tussen de cherubs (Exodus 25: 17 vv.) zit, en door dit teken ons Uwe genadige tegenwoordigheid hebt toegezegd (1 Samuel 4: 4. Psalm 18: 11; 99: 1), verschijn blinkende in Uwe rechterlijke en reddende heerlijkheid.

1) Wilt gij God tot uwen Herder hebben, zo moet gij u bij Zijne kudde houden..

Asaf roept Jehova aan als Herder Israël's, die Jozef als schapen leidde. Hij erkent alzo het Rijk der Tien stammen, als een deel van 's Heere kudde, dat niet minder dan Juda Jehova's eigendom is, en door Hem geleid, verzorgd en beschermd is. Efraïm, hoe het ook is afgevallen en zich met de afgoden vermengd heeft, behoort eveneens geen anderen God toe, dan Die te Jeruzalem in het Heilige der Heiligen, tussen de Cherubs troont. Juda's God is en blijft Efraïms God, en tot dien God smeekt Asaf "verschijn blinkende!".

3. Wek Gij, die thans als in diepen slaap ligt (Psalm 78: 65), Uwe macht op voor het aangezicht, ten behoeve van Efraïm, en Benjamin 1) (1 Koningen 11: 39), en Manasse, voor welke stammen Gij eens onmiddellijk als aanvoerder heenging, als Israël's leger opbrak (Numeri 10: 21 vv.),en kom tot onze verlossing bij het onheil, dat het noordelijk rijk getroffen heeft.

1) Bij den haat van velen uit Benjamin tegen David's huis (2 Samuel 19: 21; 20: 1) had slechts een gedeelte van Benjamin zich bij Juda gevoegd; een ander deel, voor zoverre het niet in de omgeving van Jeruzalem woonde, voegde zich bij Israël. Daardoor kon het kleinere rijk te eerder Juda heten, terwijl de Benjaminieten, voor zoveel zij Juda niet aanhingen, bij die van Israël te hoger geschat werden. Mogelijk kan men ook uit het noemen juist van deze drie stammen tot het besluit komen dat deze nog in het land waren en de Psalm zal gedicht zijn in den tijd, toen Tiglath Pilezer reeds de meer noordelijk wonende stammen had weggevoerd (2 Koningen 15: 29)..

4. O God! breng ons weer 1) in den vorigen toestand, daar wij in de tegenwoordige machteloosheid en verwarring ons zelven niet meer gelijk zijn, en a) laat Uw aanschijn lichten 2), keer met Uwe genade weer tot ons, zo zullen wij verlost worden, gelijk Jakob bij Pniël kon roemen, dat zijne ziel gered was, daar hij Uw aangezicht had gezien (Genesis 32: 30).

a) Psalm 4: 7; 31: 17; 67: 2. Dan. 9: 17.

1) De dichter roept Gods rechterlijke en reddende macht op. Gelijk de Heere eenmaal Zijne vriendelijke ogen had doen lichten over Israël, toen Hij het verloste uit Egypte en leidde door de Rode Zee, alzo smeekt hij ook hier van God, dat Hij Zijn volk, want Efraïm is ook Zijn volk, weer terug brengen uit 's vijands macht. Asaf gevoelt het, God moet het doen, zal het

waarlijk geschieden. Hij is alleen de machtige en sterke. Daarom is zijne verwachting op dien God gebouwd.

2) "Sta op Heere! en laat Uwe vijanden verstrooid worden en Uwe haters van Uw aangezicht vlieden," zo riep Mozes, zo dikwijls als de ark opbrak tegen de vijanden (Numeri 10: 35); dit woord laat nu de zanger weer horen. "De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten," dat was de zegen van Aäron ten tijde van Mozes (Numeri 6: 25), en deze zegen moet weer nieuw worden..

Dit vers is een zogenaamd refrein, dat in het 8ste en 20ste herhaald wordt..

5.

II. Vs. 5-8. Klagende schildert hierop de gemeente den ellendigen toestand, waarin zij zich bevindt, hoe de rook, die van het vuur des Goddelijken toorns opstijgt, zich over hare gebeden legert, hoe zij tranen-brood moet eten en de tranen als uit kannen drinken moet, hoe zij een twistappel en een spot voor hare naburen geworden is. Zij herhaalt nu de vorige bede, dat Gods genade wederkere en verlossing te weeg brengen.

5. O HEERE, God der heirscharen! hoelang zult Gij roken, zal de rook van Uwen toorn als een beletsel zijn tegen het gebed Uws volks1), zodat dit niet kan doordringen en Uwe genade verkrijgen?

1) Deze uitdrukking is schoon in betekenis. De rook wordt doorgaans gebezigd als een symbool van het gebed, hij is de belichaming daarvan in het reukoffer (Psalm 141: 2. Openbaring 5: 8. Jes. 6: 4); de rook moet volgens Leviticus 16: 13 het vuur van Gods toorn verstikken, maar in plaats daarvan stelt nu God den rook Zijns toorn tegenover den rook des gebeds..

Dewijl God belooft en zo dikwijls verzekert, dat de gebeden der Zijnen niet te vergeefs zijn, is het verwonderlijk, waarom de heiligen Hem niet voorwerpen, dat Hij voor hen onverzoenlijk is, zodra als zij tot Hem de toevlucht nemen. Want zij klagen er niet slechts over, dat Hij hen niet verhoort, maar dat God rookt, wanneer Hij wordt aangeroepen, alsof Hij met opzet deze plicht der vroomheid van de hand wijst. Waar blijft dan de belofte: Voordat zij vragen zal Ik antwoorden? Maar dewijl God Zijn hulp uitstellende, het geduld der Zijnen oefent, zegt de profeet van wege een vleselijke gedachte, dat Hij doof is voor de gebeden. Niet omdat het past, dat de biddenden in deze mening volharden (want dan zouden zij voor zich den weg toesluiten), maar, of schoon het behoort, dat zij door de tegenovergestelde aandoening des geloofs gesteund worden en den hemel binnendringen, waar zij menen, dat het heil verborgen is, God het echter toelaat, dat waar de zorgen, droefenis, angst en vrees, waarmee zij gekweld worden, hun gemoederen bezwaren, zij dit in het midden brengen..

6. Gij, die anders hun Herder zijt (Psalm 23: 5), spijst hen nu met tranenbrood 1) (Psalm 42: 4); Gij geeft hun tranen voor brood en drenkt hen met tranen uit een drieling, het derde deel ener efa (Jes 40: 12).

1) "Met tranenbrood gespijzigd te worden," zegt nog iets meer, dan zijn brood onder tranen te eten, of dat de veelheid der tranen zich met onze spijze vermengt. Het betekent, vergeleken met Psalm 42: 4, waar de dichter zegt: Mijne tranen zijn mij tot spijze dag en nacht, dat tranen en niets dan tranen mijne spijze zijn, waarom er ook volgt: en drenkt hen met tranen uit een drieling. Het is een uitdrukking, die de hoogste mate van smart en droefheid uitspreekt, wat wij heten, zich in tranen baden, door de droefheid geheel overweldigd, verslonden te zijn. Zo lag Efraïm ter neer, beroofd van alle kracht en moed..

2) Een drieling is wel geen grote maat, maar toch groot voor tranen. Daarom is de betekenis, bij maten vol. Tranen stromen bij menigte op de lippen van den biddende. Alles duidt een zeer treurigen toestand aan, die zijn oorzaak heeft in het gevoel van verlatenheid van God, in het gevoel van het drukken van Gods toorn.

7. Gij hebt ons onzen naburen, die steeds daar waren, waar verdrukking voor ons was, om hunnen haat te koelen (Ps 44: 14; 79: 4), tot enen twist gesteld; wij, die hen vroeger overwonnen, zijn nu voor hen een twistappel, en onze vijanden spotten met ons onder zich.

8. O God der heirscharen! zo roepen wij op nieuw (vs. 4), breng ons weer in onzen vroegeren toestand, en laat Uw aangezicht lichten, zo zullen wij verlost worden 1).

1) In vs. 4, 8 en 20 bidt de dichter, dat de Heere der heirscharen Zijn volk moge weder brengen. Hij sluit zich daarmee aan, aan de bekende Hogepriesterlijke zegenbede.

9.

III. Vs. 9-20. Nog eens herhaalt de gemeente het klagend schilderen van haren treurigen toestand, terwijl zij het vorige met het heden vergelijkt, om alsdan des te dringender dezelfde bede die zij reeds tweemalen uitsprak, ten derden male voor te leggen. Zij stelt zich bij die vergelijking als een wijnstok voor, die vroeger zorgvuldig door God verzorgd werd en zich welig uitbreidde, nu daarentegen aan alle verwoestingen is prijs gegeven en op nieuw een levendmaking nodig heeft, zo hij niet geheel en al zal te niet gaan.

9. Gij hebt, toen Gij ons tot een zelfstandig volk onder de naties maakte, enen wijnstok in de duizenden geslachten, tot welke wij in ‘t vreemde land waren opgegroeid, uit Egypte overgebracht; Gij hebt de Heidenen, de Kanaänieten, verdreven van den grond voor hem bestemd, en hebt dien in den alzo gereinigden grond, in het heilige land geplant (Jes. 5: 1 vv.).

10. Gij hebt de plaats voor hem bereid, al de hindernissen weggeruimd, die zijnen voorspoedigen wasdom in den weg stonden, en zijne wortelen doen inwortelen, zodat hij het land naar alle wier de hemelstreken (Genesis 28: 14) vervuld heeft met al zijne loten en afzetsels.

11. De bergen in het zuiden (Psalm 29: 8; 75: 7) (men denke hier aan het gebergte der Amorieten, Numeri 13: 1) zijn met zijne schaduw bedekt geweest, en zijne ranken waren als

cederbomen Gods op den Libanon in het noorden (liever: en met ranken de cederbomen Gods, de ranken van den wijnstok hadden de hoogste ceders omslingerd).

12. Hij, die wijnstok, schoot zijne ranken uit tot aan de Middellandse zee in het westen, en zijne scheuten tot aan de rivier 1) den Eufraat, in het oosten. Zo was het volgens de belofte (Deuteronomium 11: 24) in de tijden van David en van Salomo).

1) In vs. 9-12 wordt Israël bij een wijnstok vergeleken, naar aanleiding van Genesis 49: 22, 49.22 waar Jozef een vruchtbare tak genoemd. Die wijnstok is door God geplant, uit Egypte overgebracht naar Kanaän, die wijnstok heeft wijd en zijn zijn ranken uitgeschoten en veelvoudig was zijn groeikracht, dewijl God, de Heere, met Zijn volk was.

De dichter vermeldt hier dus de grote weldaden, die het volk genoten had, maar om God altijd te bepalen bij Zijn handenwerk.

Maar helaas, en dit vermeldt hij in de volgende verzen, wat de Heere opgebouwd had, brak hij af en rukte hij uit.

13. Waarom 1) hebt Gij dan, als had Gij dat alles te vergeefs gedaan, zijne muren, die hem tegenover de buitenwereld als een gewijd heiligdom afsloten, doorgebroken, zodat nu allen, die den weg voorbijgaan, en in ‘t bijzonder de Assyrische macht, bij hare ondernemingen tegen Egypte, hem plukken, de ranken beschadigen en afrukken?

1) Dit waarom vraagt de dichter niet, dewijl hij van mening is, dat Efraïm onschuldig is, of dat God onrechtvaardig is, maar het is de uitroep der diepe verslagenheid, die tevens geldt als de bede, om genadige verlossing, gelijk die ook in vs. 19 gesmeekt wordt.

14. Het zwijn uit het woud heeft hem uitgewroet, in hetgeen Tiglath Pilezer, de koning van Assyrië gedaan heeft (2 Koningen 15: 29), en het wild des velds heeft hem afgeweid.

15. O God der heirscharen! keer, nu het zover gekomen is, toch weer 1) met Uwe genade tot ons (vs. 2 vv.); aanschouw uit den hemel onze ellende, en laat het niet alzo voortgaan, en zie wat wij lijden, en bezoek dezen wijnstok (vs. 9 vv, U weer over hem ontfermende.

1) In vs. 15 begint ten derde male de dringende bede, die voor den wijnstok vernieuwde Goddelijke toevoorzicht en vernieuwde zorg der Goddelijke genade smeekt..

16. En den stam, dien Uwe rechterhand geplant heeft 1), en dat om den zoon 2) dien Gij U gesterkt hebt, dien Gij gesteld hebt tot den Gezalfde, om het eeuwig rijk door Hem op te richten.

1) De Psalmist beroept zich hier op de betrekking, die er bestaat tussen Efraïm, als deel van het volk der belofte, en Israël’s God. Hij houdt God vast bij zijn eigen Woord.

2) Hebr. "en den Zoon" waardoor Israël kan bedoeld zijn. Het is echter niet voorbij te zien, dat deze, die hier als Zoon van God wordt voorgesteld, in vs. 18 "mensenzoon" genoemd wordt. Vele andere, zowel Joodse als Christelijke uitleggers, passen dit toe op den Messias; den Zoon van David, den Beschermer en Redder der kerk en den Bezitter van den wijngaard..

Ongetwijfeld is hier onder den zoon Israël te verstaan, in overeenstemming met Exodus 4: 22 en Hos. 11: 1. Maar in verband met MATTHEUS. 2: 15 is het evenzeer waar, dat Israël zoon is, om des Zoons wille, in Wie den Vader Zijn welbehagen heeft. Het is om dien Zoon, dat de Vader Israël heeft uitverkoren, ja, bestemd, om het volk te zijn, dat zijn Naam zou openbaren, totdat de volheid des tijds zou gekomen zijn en de Zoon Gods mens zou zijn geworden. Om diens Zoons wille is dan ook Israël niet gans en al verdorven, maar straks weer naar Kanaän teruggekeerd. Gods verkiezing en Gods beloften zijn onberouwelijk, zijn vast en zeker.

17. Hij, de wijnstok, is met vuur verbrand; hij is afgehouwen; zij, de vijanden, die den wijnstok verdorven hebben, alzo werkte het Uwe gerechtigheid, komen om van het schelden Uws aangezichts.

18. Uwe hand zij over den man Uwer rechterhand; breid Gij het rijk van Uwen Zoon uit, Uwe hand Zij over des mensenzoon, dien Gij U gesterkt hebt om verlossen en redder der mensheid te zijn.

19. Zo zullen wij van U niet terugkeren, wij, die in Hem zijn ingeënt en door Hem Uwe zonen en dochters zijn; behoud ons dan o Heere! in het leven (Psalm 71: 20) om Uws Gezalfden wil, zo zullen wij Uwen naam aanroepen, en U voor onzen God en Helper erkennen.

De ziel, die door Christus is levend gemaakt, zal tot Zijnen roem en Zijne eer leven; de mond, die door Hem geopend is, kant niet nalaten Hem te loven en den naam des Redders aan te roepen..

20. O HEERE, God der heirscharen! zo bidden wij ten derden maal (vs. 4 en 8), breng ons weer in onzen vorigen toestand; laat Uw aanschijn lichten, zo zullen wij verlost worden.

Het wijzen op Israël’s schuld in vs. 19, is zeer teder geschied, de zanger wil niet de rol van Job’s vrienden spelen, hij volgt de vermaning van Job (Hoofdstuk 19: 21): "Ontfermt u mijner, o gij, mijne vrienden! want de hand Gods heeft mij aangeraakt." God zelf had gescholden (vs. 17), nu konden de dienaars zwijgen..

Omdat ongeveer 17 jaren later toch de gehele wegvoering der stammen kwam, behoeven wij niet te zeggen, dat de bede van onzen Psalm onverhoord en onvervuld gebleven is; wij moeten integendeel denken aan den nieuwen tijd van genade voor het rijk van Juda, onder koning Hizkia en aan de profetie Jes. 11: 13..

PSALM 81.

AANSPORING OM DE FEESTDAGEN WAARDIG TE VIEREN.

1. Voor den opperzangmeester (vs. 4: 1) op de Gittith (Psalm 8: 1), een Psalm van Asaf, van een uit die zangersfamilie.

2.

Evenals de vorige Psalm, doet ook deze ons ziens in den tijd der uitleiding uit Egypte; hij begint met een Paasgroet en houdt daarna een Paas-rede, en wel ene prediking uit ‘s Heren mond zelven tot Zijn zo rijk gezegend en toch afvallig geworden volk. De Heere roept dit op zeer vriendelijke, lokkende wijze tot Zich, om het tegen de vijanden te helpen, en het van zijne smarten te genezen. Wij delen het gevoelen van Venema (Professor te Franeker overl. 1787), die meende, dat de psalm in de eerste plaats bestemd was voor het grote Paasfeest, dat de vrome Hizkia in het jaar 726 v.Chr. liet vieren, en waartoe hij ook naar het rijk van Israël zijne boden zond, om het tot mededeelneming uit te nodigen (2 Kronieken 30: 1 vv.), hoewel dit eerst in de maand volgende op de wettig voorgeschreven Abib kon gehouden worden. De vervaardiger van den vorigen psalm ware dan ook de dichter van den voor ons liggenden, en beide psalmen sloten goed aan elkaar.

I. Vs. 2-8. Vooreerst de feestgroet aan degenen, die tot viering van het Pascha te Jeruzalem verzameld waren, onder welke zich ook enigen van Aser, Manasse en Zebulon bevinden (2 Kronieken 30: 11): zij worden opgeroepen om met een vrolijk hart het feest te houden, want het is het feest van Israël’s verlossing uit groten nood en diepe ellende door zijnen Heere en God.

2. Zingt vrolijk Gode, die onze Sterkte is, gelijk Hij in de vorige dagen bewezen heeft, en zich ook weer in onzen tegenwoordigen nood betonen kan (vs. 15 vv. Psalm 46: 2); juicht, gij leden van Zijn volk! den God van Jakob.

3. Heft enen Psalm op, gij zangers en speellieden, naar uwe roeping (2 Kronieken 5: 12) en geeft, slaat de trommel, bespeelt de lieflijke harp met de luit (2 Kronieken 30: 21).

4. Blaast de bazuin, gij priesters, gelijk het uw arbeid is (1 Kronieken 15: 24) in de nieuwe maan van deze feestmaand, ter bestemder tijd, op onzen feestdag 1).

1) Volgens ene Joodse opvatting zou met dit laatstgenoemde feest het Loofhuttenfeest bedoeld zijn, en onder de nieuwe maan den 1sten Tisri als begin van het burgerlijke jaar (Exodus 12: 2), waarom ook de Psalm, volgens een oud gebruik der Joden tot Nieuwjaarspsalm dient, terwijl hij in de gewone weken-liturgie de Psalm voor den Donderdag was (Numeri 28: 8). Wilden wij die opvatting volgen, zo konden wij het ontstaan van onzen Psalm zien in hetgeen in Nehemia 8: 13 vv. verhaald wordt. Intussen ligt het veel meer voor de hand aan het Paasfeest te denken, en wanneer men nu veel in den Psalm vindt, wat ten gunste van die andere opvatting schijnt te spreken, zo is dit hieruit te verklaren, dat het feest onder Hizkia gevierd werd in navolging van de Loofhuttenfeesten, vooral zoals die onder Salomo gevierd werden, en voor ene soort van feest ter kerkinwijding, of als hervormingsfeest gehouden werd (2 Kronieken 30: 23, 26). Wij houden ons aan de volgende overzetting: Blaast in de nieuwe maan, gelijk dit reeds bij de opening van deze feestmaand

geschied is; herhaalt dit ter bestemder tijd, op onzen feestdag, op welken de eigenlijke feestviering begint (Leviticus 23: 6 vv.), met de 120 zilveren trompetten (2 Kronieken 5: 12)..

5. Want dit feestvieren onder zang en muziek is ene inzetting van God in Israël, een recht, een ordening van den God Jakob's, waartoe Hij ons uitdrukkelijk verplicht heeft.

6. Hij heeft het gezet tot ene getuigenis, ene bepaalde verklaring van den Goddelijken wil, in Jozef, onder het volk Zijner keuze, waartoe de noordelijke stammen zowel als de kinderen van Juda behoren. De Heere heeft die inzetting gegeven, als Hij uitgetogen was tegen Egypteland (liever: over Egypteland heen, de uittocht is te roemrijker, omdat zij ene gehele streek midden door Egypte heen en dus onder de ogen der Egyptenaren geschiedde (Exodus 14: 8. Numeri 33: 3 vv.),als waar ik gehoord heb ene spraak, die ik niet verstond 1).

1) Of, waar ik gehoord heb ene taal van een mij onbekende. Wat nu volgt is hetgeen God zegt. En nu was God een bekende en toch ook een onbekende voor Israël. De dichter legt dit woord Israël in den mond. Israël's vromen riepen wel tot den Heere in de Egyptische slavernij, maar toch, als Jehova, als de Verbonds-God was God Israël onbekend geworden. Israël had schier onder de hand des drijvers de kracht en macht van zijn God vergeten.

7. Ik heb, zo spreekt de Heere, zijne (Israël's) schouder van den last, dien hij tot hiertoe boven zijne krachten moest dragen, onttrokken, zijne handen zijn van de potten, de korven, waarmee zij als slaven voor Farao moesten dragen, ontslagen (Exodus 6: 6 vv.).

8. In de benauwdheid riep gij, en Ik hielp u uit (Exodus 3: 7 vv.); Ik antwoordde u uit de schuilplaats des donders, gehuld in donderwolken (Exodus 14: 9 vv.); Ik beproefde u daarna (Exodus 17: 1 vv.) aan de wateren van Meriba. Sela.

De muziek verheft zich en geeft aanleiding tot ernstig en lang nadenken over het gezegde.

Hij herinnert aan het twistwater om hen te doen denken aan hun zonden..

De woorden behoren eigenlijk niet bij de vorige, die slechts over den zegen Gods spreken; zij schijnen ene nevengedachte te zijn, die ongeroepen voorkomt. Deze als het ware onwillekeurige heen wijzing op Israël's ontrouw en ondank dient tot voorbereiding op de volgende vermaning en klacht, en leidt van het eerste tot het tweede deel..

9.

II. Vs. 9-17. Nadat aan het slot der vorige afdeling de Heere zelf sprekende is ingevoerd, sluit zich nu onmiddellijk aan Zijne woorden de feestprediking aan, in welke God van de wetgeving op Sinaï spreekt, de hoofdzaak van deze wet noemt, door het eerste gebod met zijne inleiding te herhalen, maar ook herinnert, hoe tot op dezen tijd Israël's ongehoorzaamheid en eigenzinnigheid Zijne genade bedoelingen verijdeld en enen zeer treurigen toestand te weeg gebracht heeft. Nog is er hulp en alles goeds voor lichaam en ziel

te verkrijgen, wanneer Israël zich wil bekeren, en aan de stem van den Heere, zijnen God wil gehoorzaam worden.

9. Mijn volk, dat Ik bewaarde, gevoed, verlost heb! zei Ik: hoor toe, en Ik zal onder u betuigen, ene getuigenis omtrent u geven (Deuteronomium 8: 19. Psalm 50: 7), Israël, of gij naar Mij hoorde 1) in hetgeen Ik u hiermede gebied.

1) Opdat de Profeet de gemoederen des te meer in beweging brengen, kleedt hij God in, in den persoon van een Onderwijzer, en voert Hem in sprekende op vertrouwelijke wijze in het midden der vergadering, opdat het volk voortaan weet, dat alle samenkomsten nutteloos zijn en nietig, waar de stem Gods niet weerklinkt, om tot geloof en vroomheid op te wekken. Deze korte voorspraak leert, dat de feestdagen niet zuiver en waar worden gevierd, indien de gelovigen niet bedacht zijn op de stemmen Gods, dewijl, opdat zij de handen, voeten, ogen, ja zich geheel tot gehoorzaamheid wijdende, het noodzakelijk is, met de oren te beginnen. En aldus toont hij aan, dat Hij niemand erkent als vereerder, dan wie waarlijk leerling is..

10. Er zal onder u geen uitlands god wezen, geen god nevens Mij (Exodus 20: 3. Deuteronomium 5: 7 5.7), en gij zult u voor genen vreemden god neerbuigen, alsof buiten Mij iemand u kon helpen. (Deuteronomium 32: 12).

11. Ik ben alleen en uitsluitend de HEERE, uw God, die u heb opgevoerd uit het land van Egypte; doe uwen mond wijd open, open dien met gelovig, heilbegerig verlangen (Psalm 119: 131), en Ik zal hem vervullen. Zo gij Mij slechts gelegenheid geeft u te verkwikken en te verzadigen met de volheid Mijner goederen, zo zult gij spoedig erkennen, dat Ik rijk genoeg ben om alle uwe behoeften en begeerten te vervullen zodat gij niemand buiten Mij behoeft.

12. Zo heb Ik tot U gesproken; maar wat was uw antwoord? Mijn volk heeft Mijne stem niet gehoord, en Israël heeft Mijner niet gewild 1); het wendt zich van Mij af naar de vreemde goden, voor wier dienst Ik hen gewaarschuwd heb.

1) Nu klaagt God er over, hoe Hij de Israëlieten vriendelijk tot zich heeft gelokt, maar zij die liefelijke uitnodiging hebben veracht, ja, wanneer Hij lang te voren begonnen was hen te vermanen, zij altijd hun oren voor Zijn Woord hadden gesloten. Want niet om de hardnekkigheid van één dag twist Hij met hen, maar Hij verklaart, dat zij van den beginne aan terstond zich tegen Hem hebben gekeerd en in diezelfden opstand hebben volhard..

13. Dies heb Ik het tot rechtvaardige vergelding (Rom. 1: 24. 2 Thessalonicenzen. 2: 10) overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelden in hun raadslagen 1) (Spreuken 1: 22 vv. Jes. 65: 2. Jer. 7: 21).

1) Hier verklaart God, dat Hij de zonde des afvals met die der verblinding en verharding heeft gestraft. De goedertierenheden des Heren als komende van een heilig God, hebben tweeërlei uitwerking. Zij vertederen of zij verharden. Al wat van een goedertieren, maar ook heilig God komt, kan niet gelijk doen blijven. Wie omtrent de weldaden Gods in onverschilligheid voortleeft, dien zullen zij het hart verharden.

14. Och dat Mijn volk naar Mij gehoord had (hoorde), dat Israël in Mijne wegen gewandeld had! (wandelde). Dat het nu nog bedacht wat tot zijnen vrede dient!

15. In kort, in een ogenblik zou Ik hun vijanden, de Assyriërs, door welke zij zo hard verdrukt worden (2 Koningen 17: 1 vv.), gedempt hebben 1) (dempen), zodat zij gene hulp van Egypte behoeven te wachten, en Mijne hand gewend hebben (wenden) tegen hun wederpartijders, zodat deze, in plaats van Mijn volk, de voorwerpen van Mijn straffen zouden worden (2 Koningen 18: 13-19; 37).

1) Van onder de overheersing en het wreed geweld hunner vijanden, waaronder zij vele tijden gebogen gingen, zou Hij hen in kort, in een ogenblik verlost hebben, Hij zou Zijne hand niet tegen hen, maar tegen hun vijanden gewend hebben. Hij zou hen tot een vrij en machtig volk gemaakt hebben, aan wie zijne haters zich geveinsdelijk onderworpen hadden en tot Israël zou gezegd werden: Welgelukzalig zijt gij, o Israël, wie is u gelijk! Dit zou is Israël ervaart hebben, indien het des Heren Wet onderhouden en aan Zijn oogmerk beantwoord had. Meer nog dan dit. Hij zou het met de keur Zijner zegeningen overstelpt hebben, gespijzigd met het vette, het edelste der tarwe en verzadigd met honing, die Hij voor hen wonderdadig uit de rotsstenen deed voortkomen. (Deuteronomium 32: 13-14 en Job 29: 6)..

16. Die den HEERE haten, en daarom hun vijanden zijn, zouden zich Hem geveinsdelijk onderworpen hebben (onderwerpen), maar hunlieder, der kinderen Israël's tijd zou eeuwig geweest zijn (eeuwig duren) (2 Samuel 7: 24).

Gij moet niet denken, dat Ik hun toegenegen ben; zij zijn ook Mijne vijanden; daarom echter worden zij u te sterk en overheersen u, omdat gij Mij verlaten hebt, anders zouden zij het wel laten. Het zijn de vijanden niet, die u plagen, maar Ik ben het, die u drukt, wanneer u uwe tegenpartijen verdrukken..

17. En Hij zou het gespijsd hebben (spijzen), gelijk in Deuteronomium 32: 13 vv. beloofd is, met het vette der tarwe, met de edelste lentetarwe; ja, Ik zou u verzadigd hebben (verzadigen) met honing uit de rotsstenen (vgl. 2 Kronieken 30: 6-9), zelfs de rotsstenen zouden den honing doen vloeien.

Twee dingen zijn er, die wij behoeven: voeding en bescherming. God zegt nu hiertoe, dat, zo zij zich bekeren, Hij niet alleen hun krijgsman zal zijn; die voor hen strijdt, maar ook hun akkerman, zodat degenen, die Hem vrezen en vertrouwen, niets zal ontbreken van hetgeen zij voor dit leven nodig hebben..

Op dezelfde voorwaarden van geloof en gehoorzaamheid verkrijgen Christenen die geestelijke en eeuwige goederen, die de schone velden en de vruchtbare heuvelen van Kanaän voorafbeelden. Christus is het brood des levens; Hij is de Rots der behoudenis en Zijne beloften zijn als honing voor het godvruchtig gemoed. Zij, die Hem als hun Heer en Meester verwerpen, moeten Hem dus ook verliezen als hun Verlosser en Beloner..

PSALM 82.

VAN DEN STAND EN HET AMBT DER WERELDLIJKE OVERHEID.

1. Een Psalm van Asaf, waarschijnlijk uit dezelfden tijd, tot welken het derde hoofdstuk van den Profeet Jesaja behoort, dus uit den tijd der regering aan Uzzia en Jotham (2 Koningen 16: 2).

Dat deze Psalm in de Joodse tempel-liturgie de Dinsdagse was, gelijk Psalm 24 de Zondags- en Psalm 48 de Maandags-Psalm, werd reeds bij Numeri 28: 8 herinnerd.

Evenals in den vorigen, zo wordt ook in dezen, God sprekende ingevoerd op de wijze der profeten. Asaf, de ziener, ziet, hoe God berispende, terechtwijzende en dreigende de oversten van Zijn volk tegemoet treedt, omdat zijt den glans van Majesteit, dien Hij op hun gelegd heeft, in tirannie veranderen.

I. Vs. 1-4. Als zichtbaar voor het oog treedt God, de hoogste Rechter, in ‘t midden Zijner gemeente en roept zijne plaatsbekleders, de menselijke rechters op aarde op, om rekenschap te geven, dewijl zij het eeuwig onderscheid tussen onrecht, dat zij hadden moeten bewaren, zelf ondermijnen en te niet doen.

God staat in verhevene Majesteit in de vergadering Godes 1), in de gemeente Gods, onder het volk, dat Hij Zich uit het midden der volken verkoren heeft; Hij oordeelt in het midden der goden. Hij is gekomen om Rechter te zijn over de rechters, die op aarde in Zijne plaats recht en gerechtigheid zouden uitoefenen (1 Kor. 8: 5).

1) De vergadering Godes is het volk van Israël, dat op dezen gerichtsdag het recht heeft van de ondergeschikte rechters zich op den Rechter der rechters te beroepen.

In de Mozaïsche wet, welke dadelijk in het begin de leer aan de schepping der mensen naar Gods beeld bevat, worden vervolgens al degenen, die te bevelen, recht te spreken en te beslissen hebben, allen, wie in enig opzicht eerbied toekomt, als vertegenwoordigers van God op aarde geheiligd. Het gebod (Exodus 20: 12): "Eert uwen vader en uwe moeder," vormt den grondslag. Dit gebod kan gevoeglijk tot de eerste tafel gerekend worden: Gij zult God vrezen en eren 1. God zelven. 2. God in degenen, die Hem op aarde vertegenwoordigen, en dan worden de ouders slechts individualiserend genoemd als vertegenwoordigers van alle waardigheid-bekleders en eerwaardigen. Op den grondslag van dit gebod verheft zich de bepaling in Leviticus 19: 32, waar de eerbied jegens grijsaards voorkomt als een onmiddellijk uitvloeisel van den eerbied jegens God, wiens eeuwigheid in het beeld van hunnen ouderdom moet gezien en geëerd worden. Volgens Exodus 22: 28 moet men in den overste des lands het afschijnsel van Gods majesteit erkennen; men mag den vorst niet vloeken, want hij draagt Gods beeld, en elke misdaad tegen enen zichtbaren plaatsbekleder Gods en Zijn rijk is ene misdaad tegen God, in wie God zelf wordt geëerd of onteerd. Vooral wordt het goddelijk karakter van de rechterlijke waardigheid op den voorgrond gesteld, en het volk gedrongen om achter het nederig menselijke van het gericht het verheven goddelijke op te merken, wanneer gezegd wordt: het gericht is Godes (Deuteronomium 1: 17); wie daarvoor treedt, treedt voor God (Exodus 21: 6; 22: 8). Deze plaats, het gericht aangewezen, wanneer het recht ter harte

wordt genomen, moest een dubbel praktischen invloed uitoefenen; zij, die voor het gericht kwamen, moest zij met heiligen eerbied vervullen voor ene vergadering, die in Gods naam Zijn recht op aarde in stand hield, de rechters zelven moesten bij het denken aan hun verhevene roeping met ene levende begeerte vervuld worden om de rechterlijke deugden na te volgen van Hem, wiens plaats zij bekleedden (Job 34: 19), en met ene heilige vrees vervuld worden om aan Zijn gericht te worden overgegeven. Dit toch kon aan geen twijfel onderhevig zijn: richtten zij in de plaats van God, zo kon de hemelse Rechter het niet ongestraft laten, wanneer zij Zijne waardigheid misbruikten. Hij moest dan uit Zijne verborgenheid te voorschijn treden, en hun Zijn donderend "Hoe lang" toeroepen (2 Kronieken 19: 6 vv.). Tengevolge van de diepte der menselijke zonde kan het reeds te voren niet anders verwacht worden, dan dat de rechter dit gezichtspunt meermalen uit het oog verloren heeft, niet de plichten, maar alleen de rechten van zijnen verheven rang heeft in het oog gehouden en tot hoogmoed misbruikt, wat hem met vrezen en beven moest vervullen. De naam "goden," die hen steeds aan hunnen hemelsen Rechter moest herinneren, diende als schuld voor hun ongerechtigheid; wie zich niet aan hun ongerechtigheid wilde lenen, dien brandmerkten zij als oproerigen tegen Gods majesteit. De zanger verheft zich hier tegen deze treurige verkeerdheid; hij toont den slechten rechters aan, wat die titel "goden" eigenlijk betekent. Asaf de ziener (2 Kronieken 29: 30) ziet, wat voor het vleselijk oog verborgen is, God achter de goden en hij laat dien tot hun verschrikking uit Zijne verborgenheid te voorschijn komen..

De rechters worden hier goden genoemd, omdat zij het recht en macht van God hebben ontvangen en in Zijn Naam als dienaren van Hem, het recht uitspreken. De schrift wijst hiermede aan, dat alle gezag der Overheid is van God, dat God met gezag bekleedt en met majesteit omgordt.

2. Hoe lang, zo klinkt Zijne rechterlijke vraag, zult gijlieden, tegen Mijn uitdrukkelijk verbod (Leviticus 19: 15)onrecht oordelen, onrechtvaardige vonnissen vellen, en het aangezicht der goddelozen aannemen 1), het aanzien der bozen in aanmerking nemen, terwijl gij den arme en geringe, ook waar hij rechtvaardig is, zijn recht onthoudt? Sela. (Psalm 4: 5)

1) Iemands aangezicht aannemen is, iemand voortrekken, hetzij bij schuldig is of niet was in volstrekten strijd met het gebod. (Leviticus 19: 15). Dientengevolge werd de onschuldige veroordeeld en de schuldige vrijgesproken. Hiertegen komt God, de Heere, in heiligen toorn op.

3. Doet integendeel, gelijk uw plicht en uwe roeping is, recht den arme en den wees; rechtvaardigt den verdrukte en den arme.

4. a) Verlost den arme en den behoeftige, rukt hem uit der goddelozen hand, waaraan hij nu onschuldig is prijsgegeven (Jes. 1: 17).

a) Spreuk. 24: 11.

Welk ene goedheid en lankmoedigheid van den hoogsten Rechter! voordat Hij ten gerichte verschijnt, laat Hij eerst ene ernstige vermaning tot de rechters komen, om hen zo mogelijk tot nadenken te brengen.

Deze drie verzen, ja den gehelen Psalm, moest ieder vorst in zijne kamer, aan zijn bed, op zijne tafel, zelfs op zijne klederen laten schilderen, want hierin vinden zij welke hoge, vorstelijke. adelijke deugden hun stand kan uitoefenen, daar de wereldlijke Overheid na het predikambt het verhevenste en nuttigste is op aarde..

Maar God, die onrechtvaardige rechters lang had kunnen verdoen en straffen, in Zijne lankmoedigheid spaart hen nog en vermaant ze tot bekering (vs. 3 en 4). Recht hebben zij te doen aan den arme en de wezen, hen tegenover hun verdrukkers te rechtvaardigen in het gericht en te rukken uit de wrede handen der goddelozen..

5.

II. Vs. 5-7. Intussen weet God wel, dat Zijne terechtwijzing bij de rechters en bestuurders niets uitricht; zij volharden in hun onverstand en brengen door hun ongerechtigheid en dwingelandij alles in verwarring. Zo spreekt Hij dan na over hen het vonnis, dat zij sterven zullen als gewone mensen die in niets boven anderen uitsteken, en dat zij zullen omkomen, als elk der in den loop der geschiedenis door zijn gericht gevallen vorst.

5. Zij weten niet en verstaan niet; zij zijn onkundig in de gronden der wet, onwetende van de betekenis hunner roeping, en daarenboven is hun hart goddeloos en horen zij naar Mijne vermaningen niet; zij wandelen steeds in duisternis, zodat gene verandering mogelijk is; dies wankelen alle fondamenten der aarde 1) (liever: des lands); nu het zo voortgaat, en al het recht wordt ondermijnd en te niet gedaan, moet het land te gronde gaan, want het recht, Mijne wet, is het fondament voor Israël's bestaan.

1) De dichter wijst hier op den oorsprong en de bron van hun ongerechtigheid maar ook op het gevolg.

Indien recht en gerechtigheid niet wordt gehandhaafd, dan verliest het volk allen eerbied voor de wet, dan wankelen alle fundamenten des lands.

Het is daarom, dat de Heere komt met de aankondiging van Zijn oordeel. Hij had ze wel hoog gezet. Hij had ze wel schone en heerlijke namen gegeven, maar zij zouden sterven als gewone mensen. Hun hoogheid zou de Heere niet ontzien, en daarom ligt in het woord nochtans in vs. 7 een scherpe tegenstelling.

6. Ik heb wel gezegd in aan allen bekende uitspraken van Mijn Woord (Exodus 21: 6; 22: 8 vv., 28): gij zijt goden, en gij zijt allen kinderen des Allerhoogsten, in zoverre gij in uw rechterlijk ambt ene waardigheid bekleedt, die een beeld is van Mij.

7. Nochtans zult gij, daar uw handelen geen amen is op dien naam, en die majesteit vernietigt, sterven als een gewoon mens, hoe verheven gij uzelven ook acht (Psalm 4: 3) en niet alleen zult gij van al uwe voorrechten beroofd worden volgens het algemene menselijke, lot, als een van de vorsten zult gij vallen 1), als een van hen, die te voren groot waren, maar door buitengewone, plotselinge straffen zijn weggenomen (Hos. 7: 7. 1 Koningen 22: 10). 1) Gedenkt daaraan, al draagt gij den erenaam van goden als rechters, dat gij sterven moet en voor Mijnen rechterstoel verschijnen.

1) Of "als een, o vorsten, zult gij vallen." De Heere Jezus wijst in Johannes 10: 34-36 op onzen Psalm, en bewijst, dat Hij, door zich Gods Zoon te noemen, God niet lastert door ene argumentatie a minori ad majus (ene bewijsvoering van het mindere tot het meerdere). Wanneer de wet, zo redeneert Hij, reeds diegenen goden genoemd heeft, die volgens een vroeger geopenbaard welbehagen van God om hun ambt dien naam ontvingen (en de Schrift kan toch, gelijk in geen geval, zo ook hierin niet voor niet geldende verklaard worden), zo kan het toch ook gene godslastering zijn, wanneer Hij zich Gods Zoon noemt, die niet alleen volgens ene gewone instelling tot een ambt naar de beeltenis van het goddelijke handelen geroepen is, maar die door Zijn gehele leven een werk dient, waartoe Hem de Vader reeds bij het intreden in de wereld geheiligd heeft. Bij het woord "geheiligd heeft" herinnere men zich, dat zij, die in den Psalm "goden" heten, om hun onheiligheid van handelen berispt worden; de naam komt hun noch oorspronkelijk toe, noch betonen zij zich dien zedelijk waardig. Met het "geheiligd en gezonden heeft," stelt Jezus tegenover het hun, dat in den strijd begon, Zijn eeuwig Zoonschap over..

8.

III. Vs. 8. Ten slotte spreekt de zanger zijn verlangen uit, dat hetgeen hij te voren slechts in den geest gezien heeft tot werkelijkheid worde, en God inderdaad ten gerichte mocht komen om met terzijdestelling der onrechtvaardige rechters Zich zelven over Zijn volk te ontfermen en orde te weeg te brengen op aarde.

8. Sta op, o God! tegen dit boze geslacht, oordeel Gij het aardrijk, het land van Israël en, gelijk dit, alle landen der aarde; a) want Gij bezit alle natiën, ook de heidenen zijn Uwe bezitting, en alzo moet Gij Uwe heerschappij onder hen herstellen.

a) Psalm 2: 8. Hebr. 1: 2.

Waarheen zullen de onderdanen zich wenden, wanneer de Overheid den Heere niet vreest en de rechters niet bedenken, dat zij als van God aangesteld en kinderen Gods zijn, als zij niet naar Gods wil, maar naar hun verkeerde gezindheid rechten? In den Psalm wordt ons het antwoord op die vraag gegeven; doet de Overheid geen recht, zo is daarom niet aan de onderdanen het recht gegeven, om te straffen, maar het behoort den Heere, onzen God, en blijft Zijn recht. Christelijke onderdanen zoeken ook in zulke gevallen hulp en redding bij God en vertroosten zich daarmee, dat God hun Koning is en zich over hun ellende zal ontfermen. Koning Hendrik III van Kastilië zei: dat hij meer voor de zuchten zijner onderdanen vreesde dan voor de wapenen van al zijne vijanden: en een wijs man uit den

vroegeren tijd noemt de tranen en zuchten van een volk de voorboden en tekenen van ene regering, die tot den val en tot ondergang neigt. Tranen en zuchten zijn de enige wapenen, die een volk tegen zijne Overheid gebruiken mag, wanneer deze God niet vreest..

De Profeet ziende, dat hij met vermanen niets vordert, noch met berispen, dewijl de Overheden, met trotsheid bezield, alle kennis van billijkheid uitspuwen, wendt zich tot God en smeekt Hem, om hunnen overmoed te beteugelen. Doch op dezelfde wijze schrijft de Heilige Geest ons de toevlucht voor, zo dikwijls de tirannen ons op onwettige wijze kwellen..

PSALM 83.

GEBED OM HULP TEGEN DE VIJANDEN DER KERK.

1. Een lied, een Psalm van Asaf (1 Kronieken 25: 31).

Deze is de laatste der 12 Psalmen van deze zangersfamilie. Hij is gemaakt in een tijd, toen de koning: van Juda, Josafat, gemeld werd van hen inval der Ammonieten en Moabieten en van andere volken in zijn rijk, en de gemeente in den tempel te zamen kwam, om den Heere te zoeken. (2 Kronieken 20: 17).

2.

De Psalm, zo merkt Rieger aan, is een krijgsgebed, dat met het oog op toekomstigen nood in profetischen geest gesteld is: bovendien is het voor alle tijden geschikt, wanneer Gods volk reden heeft, tegen de list en de macht van zijne vijanden bij God veiligheid te zoeken.

I. Vs. 2-9. Op de korte bede, dat God met Zijne werkzame macht mocht ingrijpen, volgt de schildering van den nood, welke tot zulk ene bede dringt; want de vijanden, tegen welke om Gods hulp gebeden wordt, bedoelen niets minder dan geheel Israël te verderven, en hun menigte is zo groot, dat Gods volk er zich levendig van bewust is, hoe zijne kunde, zijn vermogen niets vermag, niets baten kan.

2. O God! zwijg niet, gelijk Gij thans schijnt te doen, houd U niet als doof bij den druk, die ons overkomen is, en zijt niet stil, o God met Uw werk voor ons!

God werkt altijd. Zijn arbeid kan niet rusten, maar Hij verbergt dikwijls Zijn helpen en werken voor onze ogen Hij gebruikt middelen en wegen, die wij niet verstaan en haat der vijanden macht zich hoog verheffen, om des te meer verheerlijkt te worden. Wij menen dan, dat God zwijgt en zich terughoudt, maar juist dit zwijgen moet ons des te meer tot spreken en roepen brengen, zodat er den gehelen dag en den gansen nacht geen zwijgen zij, maar een aanmanen bij den Heere, om Zijne uitverkorenen te redden, opdat niet alleen hulp kome, maar ook de verleende hulp als ene verhoring des gebeds moge aangenomen worden..

Wanneer wordt God gezegd te zwijgen? Wanneer Hij niet terstond het gebed Zijner ellendigen hoort, wanneer Hij schijnbaar te vergeefs om uitredding laat smeken. En waarom

handelt God aldus? Opdat Zijn volk des te vuriger Hem aanlope, met Hem worstelen, en het ervare, dat de Heere redt, enkel om Zichzelfs wille.

3. Want zie, Uwe vijanden, van welke (vs.7) nader zal gesproken worden, maken getier, en Uwe haters steken het hoofd op in trotsen overmoed, als ware hun zaak zeker (Richteren 8: 28).

Men moet opmerken, dat zij, die de Kerk aanvallen, vijanden van God genoemd worden, omdat dit gene geringe reden tot vertrouwen is, dat wij met God gemeenschappelijke vijanden hebben..

4. Zij, deze Uwe vijanden, maken listiglijk enen heimelijken aanslag tegen Uw volk, en beraadslagen zich tegen Uwe verborgenen1), tegen de leden van Uw volk, dat, naar Uwe belofte, onder Uwe heilige bescherming staat en niet kan aangetast worden, zonder dat Gij zelf, zijn Beschermer, aangevallen wordt (Psalm 27: 5; 31: 21).

1) Schone, troostvolle naam! Tot de verborgenen Gods te behoren, die Hij in bescherming heeft genomen, die Hij als een schijnt heeft weggelegd. Deze naam toont tevens aan, om zich niet met grootsheid en pralerij, naar de wijze der wereld in te laten, maar zich met Zijne verborgene bescherming gaarne door de hoogmoedige wereld te laten verachten en voor dood te laten aanzien..

5. Zij hebben gezegd: Komt, en laat ons hen uitroeien, dat separatistische, exclusieve, van het maatschappelijk leven zich afzonderende, dat ons veroordelend volk, dat zij voortaan geen volk meer zijn (Jer. 11: 19; 48: 2), dat aan den naam Israël's niet meer gedacht worde (2 Kronieken 20: 23).

6. Want zij hebben in het hart te zamen beraadslaagd, een gemeenschappelijk plan beraamd; tegen U hebben zij een verbond gemaakt, een verbond gelijk in vs. 5 genoemd is, om Uw Raadsbesluit te vernietigen, volgens hetwelk de eeuwige voortduring der Kerk bepaald is.

Indien de vijanden der kerk te zamen stemmen tot hare verwoesting, zullen dan niet de vrienden der kerk eensgezind zijn in het dienen van hare belangen! Indien Herodes en Pilatus vrienden geworden zijn, en zich verenigd hebben om Christus te kruisigen, zullen zeker Paulus en Barnabas, Paulus en Petrus vrienden geworden zijn, en zich verenigd hebben om Christus te prediken..

7. De krijgstenten, de legerscharen van Edom en der Ismaëlieten, Moab en de Hagarenen (1 Kronieken 5: 10).

8. Gebal (Numeri 20: 17), en Ammon, en Amalek, Palestina (liever: Filistaea), de Filistijnen met de inwoners van Tyrus in Fenicië.

9. Ook heeft zich Assur (Genesis25: 18)bij hen gevoegd; zij zijn den kinderen van Lot, den Moabieten en Ammonieten, de eigenlijke aanleggers der onderneming, tot enen arm geweest; Assur heeft hen versterkt, zich bij hen gevoegd. Sela.

"De muziek verheft zich na deze optelling als in toorn."

De dichter rangschikt de vijandige volken naar hun geografische ligging; de zeven eerstgenoemde van Edom tot Amalek zijn die uit de streken oostelijk en zuidoostelijk van de Dode zee; deze "boze steden" zijn door westelijke en noordoostelijke volken ingesloten, die, daar zij Israël evenzeer haten, hun een krachtigen steun geven..

In het gevolg der Filistijnen komen de bewoners van Tyrus; dat kramersvolk wordt slechts door hebzucht bewogen, om zich aan te sluiten, het is overal waar iets te verdienen is..

De dichter spreekt het hier uit, dat het de vijanden, de kinderen Loths Moab en Ammon, niet te doen is, om een stuk van het land der vaderen af te nemen, maar om Israël gangen en al uit de landpalen te verdrijven.

Dat het geen gewone oorlog was, om enig land te veroveren, maar om Israël geheel en al uit te roeien.

Daarom is het den dichter zo bange, maar ook daarom roept hij om uitredding. Gans machteloos voelt hij zich in zich zelven, maar waar eigen kracht ontzinkt, daar neemt hij vertrouwend de toevlucht tot de mogendheden Gods.

10.

II. Vs. 10-19. Aan de schildering van den bestaanden nood wordt nu de bede aangesloten en meer ontwikkeld. Eerst wordt de Heere aan de wonderbare hulp herinnerd, die Hij vroeger in dergelijke nood bewezen heeft; daarna wordt Hij opgeroepen, om den donder Zijns toorns tegen de vijanden los te laten, en door hunnen ondergang Zijne eer hier op aarde te bevorderen.

10. Doe hun als in vroegeren tijd aan Midian (Richteren 7: 21 vv.), als Sisera, den veldoverste, als Jabin, den koning der Kanaänieten, aan de beek Kison (Richteren 4: 1 vv.);

11. Die (Sisera en Jabin) verdelgd zijn met hun leger te Endor, tot welke plaats zich het slagveld uitstrekte (Richteren 5: 19); zij zijn in de lijken der gevallenen, geworden tot drek der aarde, tot mest des lands.

12. Maak hen, de in vs. 7 vv. genoemde vijanden en hun prinsen, hun oversten, als die der Midianieten,als Oreb en als Zeëb (Richteren 7: 25), en al hun vorsten als Zebah en als Zalmûna (Richteren 8: 5 vv.);

13. Hun vorsten en oversten, die zeiden, zich in misdadigen overmoed tegen Uzelven verheffende: Laat ons de schone woningen Gods, het land Kanaän dat het eigendom van Jehova is, en dat Hij Zijn volk ten erve gegeven heeft, voor ons in erfelijke bezitting nemen.

Het "doe hun als Midian" werd boven bidden en denken vervuld; de nederlaag der vijanden had op dezelfde wijze als die der Midianieten plaats, door onderlinge verdeeldheid die zo dikwijls het rijk Gods voortreffelijke diensten bewezen heeft..

14. Mijn God! maak hen als een wervel, als stof, dat een storm opzweept (Jes. 17: 13), als stoppelen voor den wind, onophoudelijk voortgedreven.

15. Gelijk het vuur een woud verbrandt, en gelijk de vlam de bergen aansteekt, de met bossen begroeide bergen afbrandt, zodat er slechts kale hoogten overblijven;

16. Vervolg hen alzo met Uw onweder, en verschrik hen met Uwen draaiwind, door buitengewone tussenkomst van Uw Alvermogen.

In den nazin der vergelijking gaat de dichter tot een ander aan het eerste verwant beeld over, want de toorn is een vuur, maar ook een adem (Jes. 30: 33), hij is een gloeiende adem, die in brand steekt..

17. Maak hun aangezicht door diepe beschaming vol schande (Psalm 44: 16; 69: 8), opdat zij, o HEERE! niet langer Uwe slagen kunnen verdragen en Uwen naam zoeken, ootmoedig om genade komen smeken bij Jehova.

Zo is het ook geschied: Er werd ene verschrikking Gods over alle koninkrijken van die landen, als zij hoorden dat de Heere tegen de vijanden van Israël gestreden had (2 Kronieken 20: 29)..

De wraak en toorn, die de dichter over Juda’s vijanden inroept, heet de dichter, gelijk elders in de Schrift, een onweder vergezeld van een hevigen orkaan, en van vuur. Die vijanden. hoeveel en machtig ook, zijn voor dit onweder als lichte stoppelen, die hoog in de lucht geworpen en verteerd worden door vuur, het vuur des Heren gelijk een woud, gelijk het geboomte der bergen, dat, aangestoken, geheel verteert, omdat er geen blussen aan is.

Maar de dichter kan niet eindigen zonder zijn ernstige wens en bede, dat dit oordeel mag uitlopen tot grootmaking van ‘s Heren Naam, zelfs nog door die vijanden..

18. Laat hen beschaamd worden, wanneer Gij Uwe ontzettende gerichten over hen laat komen, en laat hen verschrikt wezen tot in eeuwigheid, en laat hen schaamrood worden en omkomen (Ps 6: 11; 35: 5 vv.).

19. Opdat zij, de weinigen, die nog uit den algemenen ondergang mochten gered worden 1), het weten, en de velen in hunnen ondergang het ervaren, dat Gij alleen met Uwen naam, Gij (die den Heere heet, en Wie die naam alleen door Uw volk wordt toegekend (Jes. 37: 20. Hos.

12: 6), ook werkelijk zijt de HEERE, de Allerhoogste, niet slechts over een enkel volk, maar over de ganse aarde. (2 Koningen 19: 19 Jes 37: 16)

1) Evenals bij de profeten aan den rand van hun profetieën des gerichts een zwak streepje van ene boodschap van genade ligt, zo schemert ook hier op den duisteren grond van ontzettende aankondigingen een wens van den dichter door. In elk geval-en dit is het slot van de laatste van Asafs zangen-is het doel aller gerichten en van de gehele geschiedenis, dat alle vijanden, zij mogen komen of niet, zij mogen willen of niet, van harte of geveinsd, voor Jehova als voor den Allerhoogsten en enigen Heer der gehele aarde de knieën moeten buigen, ter ere van Zijnen groten, heiligen en heerlijken naam. Dan zullen zij erkennen dat deze God van Israël geen volks-God, maar de God aller volken is, en dat de Heere één is en Zijn naam één (Zach. 14: 9).

Wij zien hier, dat geen persoonlijke haat Asaf bezielt. Niet om persoonlijken haat roept hij de wraak Gods in, maar wat hem drijft is de liefde tot ‘s Heren Naam en ere aan de ene zijde en aan de andere zijde de hartelijke begeerte, dat zijne vijanden nog tot bekering mogen komen.

PSALM 84.

OVER DE KERK EN HET PREDIKAMBT.

1. Voor den opperzangmeester (Psalm 4 1),op de Gittith (Psalm 8: 1); een Psalm (Psalm 3: 1) voor de kinderen van Korach, die in David’s gevolg was, en evenals Psalm 42 en 43 vervaardigd in den tijd, toen de koning voor zijnen zoon Absalom had moeten vluchten in het land aan gene zijde van den Jordaan (2 Samuel 17: 29).

Op den laatsten Psalm van Asaf in No. 83, volgt de eerste in de rij van de Korachietische Jehovapsalmen (vgl. Psalm 85, 87 en 88. 1 Kronieken 25: 31). Deze is ene bijzonder innige en veel betekenende uitdrukking van liefde tot Jehova’s heiligdom, welke uit den vreemde daarheen verlangt, en allen, die daar wonen, gelukkig noemt. De vervaardiger van den Psalm, is eigenlijk niet degene die spreekt, maar koning David is sprekende ingevoerd, in wie de Korachieten hunnen leermeester in de geestelijke dichtkunst erkennen, en uit wiens hart hier gezongen wordt..

Deze Psalm behoort dan ook evenals Psalm 42 en 43 tot de liefelijkste tempelzangen der Gemeente Gods van alle tijden. Hij wordt met gelijke instemming gezongen in de schoonste en grootste tempels en in de onaanzienlijkste bedehuizen, overal en aan alle plaatsen, die ‘s Heren tegenwoordigheid tot Zijne woningen heeft geheiligd, en waar het naar God dorstende harte Hem zoekt en vindt..

2.

I. Vs. 2-5. De vrome, die in Gods bijzondere gemeenschap staat, maar voor het ogenblik van Gods gemeenschap gescheiden is, spreekt, in het verlangen naar dit heiligdom, de begeerte zijns harten uit naar de gemeenschap met God zelven. Hoe meer de ziel Gods genade

gesmaakt heeft, des te levendiger verlangt zij weer daarnaar, en hoe zekerder het geloof weet aan Gods genademiddelen verbonden te zijn, des te meer leeft en beweegt het zich in deze genade-middelen en kan zonder deze niet bestaan.

2. Hoe lieflijk, al mijne liefde waard en op het hoogst door mij bemind zijn Uwe woningen (Psalm 46: 5), o HEERE der heirscharen!

Hier is de tent bedoeld, die David op den berg Zion naast zijn paleis had opgericht, en waarin hij de arke des verbonds had geplaatst (2 Samuel 6: 17). De meervoudige vorm "woningen", in plaats van: woning" (Psalm 43: 3) is gebezigd omdat de tabernakel uit verschillende delen bestond.

Van de Romeinse Paula, die zich reeds te Rome aan den kerkleraar Hieronymus had aangesloten en hem later naar het heilige land vergezelde, waar zij te Bethlehem tot aan haar einde gemeenschappelijk met hem arbeidde, wordt verhaald, dat, toen zij in het jaar 404 n. Chr. 56 jaren oud, de nabijheid des doods gevoelde, zij hare bloedverwanten tot zich riep en nog veel met hen over geestelijke aangelegenheden sprak. Toen zij reeds zieltogende was bewoog zij nog steeds hare lippen, en de omstanders, zich over haar heenbuigende, hoorden haar fluisteren: "Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum." (Zo luidt Hieronymus' Latijnse overzetting van dit vers)..

Voor den Israëliet was de plechtige opgang tot Jehova's tempel in menig opzicht iets geheel anders dan de openbare bijeenkomsten van hen, die geleerd hebben heilige handen tot God op te heffen aan alle plaatsen, en Hem, die een Geest is, in geest en waarheid te aanbidden. Het is eigenlijk niet dan in veel hoger zin, dat wij de gebouwen aan onze Christelijke Godsverering toegewijd, met den naam van woningen Gods, voorhoven des Heren kunnen bestempelen..

3. Mijne ziel is begerig, en bezwijkt ook van smachtend verlangen (Psalm 63: 2 vv.) naar de voorhoven des HEREN; mijn hart en mijn vlees roepen uit, wanneer ik mij in den geest verplaats in het genot, dat ik daar zo dikwijls gevonden heb (Psalm 27: 4),tot den levenden God (Psalm 32: 3).

De tabernakel had enen voorhof, de inrichting van David's tent is ons echter onbekend; doch men mag aannemen, dat deze prachtiger en ruimer was dan de oude tabernakel, die te Gibeon bleef; want zij moest niet zozeer in de plaats van deze komen, maar integendeel ene vergoeding voor den nog te bouwen tempel zijn..

God is voor hem de levenden God, die Zich aan hem openbaren kan en wil, die Zich aan alle Zijne gunstgenoten mededeelt. David noemt hier den Heere den levenden God in tegenoverstelling van de dode afgoden der volken. En daarom is het hem zulk een grote behoefte, om in de voorhoven van dien God zich te bevinden en daar te ervaren, dat die levende God voor hem een verzoend God is.

4. Zelfs vindt de mus een huis (MATTHEUS. 8: 20),en de zwaluw een nest voor zich, waar zij hare jongen legt, bij Uwe altaren (Psalm 26: 6 vv.), HEERE der heirscharen, mijn Koning, en mijn God (Psalm 5: 3).

Over dit vers zijn zeer verschillende verklaringen, omdat men niet begrijpen kon, hoe de mus en de zwaluw bij den tabernakel zouden te pas komen en hun nesten kunnen plaatsen bij Gods altaren, dewijl de priesters en Levieten daartegen moesten waken. De zaak zal ons duidelijk worden, wanneer men in deze woorden twee delen onderscheidt. Het eerste is: "zelfs vindt de mus een huis en de zwaluw een nest voor zich, waar zij hare jongen legt; " het tweede is: "bij Uwe altaren," enz. De eerste uitspraak geeft te kennen, dat Gods altoos waakzame Voorzienigheid ook de vogelen gadeslaat en aan deze het vermogen geeft om een huis of nest te maken; daardoor legt hij zijne sterke begeerte aan den dag naar de bijwoning van den openbaren godsdienst. De uitspraak is afgebroken. Er is derhalve ene invulling nodig, bijv. deze: gelijk de mus en de zwaluw haar huis en nest begeert, en door Uwe Voorzienigheid ook werkelijk vindt, zo begeerde ik ook in mijn omzwerven, dat ik mijne woning bestendig mocht vinden bij uwe altaren..

De Costa volgt deze verklaring niet, blijkens zijne aanmerking: Evenals een beminnende, die van zijn geliefde, of gelijk een liefhebbend kind, dat van zijne ouders ver verwijderd is, den vogel benijdt, die rondom hun woning vliegen mag, of den ooievaar, die zijn nest op of nabij hun dak heeft, zo benijdt ook David hier de zwaluwen hun voorrecht, van zo dicht bij ‘s Heren huis te kunnen en te mogen zijn. David’s klacht heeft enige overeenkomst met des Heren woord: "de vossen hebben holen en de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets, waar Hij het hoofd nederlegge." (MATTHEUS. 8: 20).

Mijn arm zieltje, het vreesachtig vogeltje heeft nu zijn ware huis en zijn waar nest gevonden, en wanneer ik dit schone huis van God niet had gevonden zo had ik eeuwig moeten rondvliegen; ik ware dan als een eenzame mus op het dak, als een roerdomp der woestijn geworden (Psalm 102: 7)..

De meervoudigen vorm altaren doelt op het brandoffer- en het reukaltaar (Numeri 3: 31). Er wordt in het bijzonder aan de altaren gedacht, in plaats van het gehele huis, omdat zich daar de gemeenschap met den Heere concentreerde. Daar brengt de ziel hare geestelijke offeranden, die toch ook bij het lichamelijke de ziel uitmaakten, en zij verneemt het lieflijk antwoord van God, de verzekering Zijner hulp en Zijner genade, hoewel het lichaam daarvan verwijderd is. Het: "mijn koning en mijn God" geeft in verbintenis met het "Zebaoth," legerscharen, de reden op, waarom de zanger het zo gelukkig acht, tot de altaren des Heren toegelaten te zijn, zodat voor hem het huis Gods hetzelfde is, wat voor het vogeltje zijn huis en zijn nest is. Hoe zou hij zich niet gelukkig gevoelen, dien zijn Koning en God, Hij, die de sterren leidt in hun banen, in Zijne woning heeft opgenomen..

5. Welgelukzalig zijn zij, die in Uw huis wonen, zich Uwe huisgenoten (Efeziers 2: 19) mogen weten, al is het ook, dat zij voor enigen tijd lichamelijk van Uw huis gescheiden zijn; zij prijzen U gestadiglijk, en zo zal het, moge het tegenwoordige voor mij duister zijn, ook

met mij nog zover komen, dat ik U als mijnen helper en Beschermer prijze. Sela. De muziek valt hier in, reeds nu den Heere lovende.

Als men bedenkt, dat het getal van hen, die sedert dit lied voor de eerste maal gehoord werd, hun ziel op zijne gezalfde vleugelen tot den troon Gods hebben verheven, legio en nog eens legio is, dat de gemeente Gods met zijne liefelijke feesttonen tot op dezen dag en tot het einde der dagen hare godshuizen inwijdt, haar opgaan naar het heiligdom, haar bezoeken van het avondmaal, hare offeranden des gebeds, haren zegen der Evangelieprediking begeleidt, dan vraagt men, wat is het dan toch, dat in dit lied zo wonderbaar en sterk aantrekt? Het is dit, dat het voor alle heilbegerige mensen uitspreekt: de diepste behoefte des harten en het leven des Geestes, dat alleen zijnen wortel heeft in de levendige gemeenschap met God en door den zegen van het heiligdom wordt gestild en verzadigd. Men ziet, de vromen des Ouden Verbonds hingen niet aan de woningen, voorhoven, altaren des Heren, en hun uiterlijke, en als bij ene dode gewoonte, maar omdat het de plaatsen der openbaring van de heerlijkheid huns Gods waren, en de herbergen van Zijne genadige tegenwoordigheid, door welke zij als door ene opene deur in Zijne onuitsprekelijk zoete gemeenschap traden. Daarom vloeit deze Psalm over van aanbidding Gods in geest en in waarheid, hoewel hij ze aan de plaats van het heiligdom verbindt..

Ja dat zal de zaligheid uitmaken, God ongestoord en onophoudelijk te verheerlijken, en dat bestaat niet in onophoudelijk te spreken of te zingen, maar in een onophoudelijk denken aan God in God verheerlijkende gedachten, en een onophoudelijk gevoelen van God in God verheerlijkende gewaarwordingen, die enkel vrede en vreugde in ons hart en door geheel ons wezen uitstorten, en dan ja, ook weer in de uitstorting van die gedachten en aandoeningen in woord en lied. Zeker kunnen wij reeds hier een voorsmaak hebben van de blijdschap des Heiligen Geestes, en wij zouden haar nog veel meer en sterker gevoelen, wanneer wij alles verre van ons hielden, wat niet uit den Heiligen Geest is en hem bedroefd; doch het blijft hier altijd slechts een stukje der zaak. Hoe dikwijls maakt de ernst des levens ons ernstig en diepdenkend, maar eenmaal zullen wij altijd met opgewekt gemoed en opgerichten hoofden wandelen voor het aangezicht des Heren, en toch ons niet verheffen en hoogmoedig zijn, want dat zal onmogelijk wezen. Daar zullen wij zo argeloos vrolijk zijn voor den Heere, als wij dit als kinderen waren voor onze ouders, en belet reeds hier ene hoge vreugde ons het slapen, hoeveel te meer, daar waar gene vermoeienis meer mogelijk is..

6.

II. Vs. 6-8. Het "welgelukzalig" aan het slot der vorige afdeling wordt weer opgenomen, en nu gebezigd tot een gelukkig noemen van allen, die God liefhebben, ook dan, wanneer zij door het tranendal moeten gaan; want reeds bij het gaan door deze opent hun geloof bronnen van troost en van verkwikking, en de Heere laat hun geloof niet beschaamd worden, maar stort rijken zegen op hen uit. Terwijl het echter op dezen weg van kracht tot kracht, van overwinning tot overwinning met hen gaat, kan het niet missen, of zij bereiken ten laatste het doel van hun verlangen en zij komen bij God in Zion aan.

6. Welgelukzalig is de mens, wiens sterkte in U is, die gene andere sterkte en hulp verwacht, dan die zij in U zoeken en van U ontvangen, in welker hart de gebaande wegen zijn, in wier hart onophoudelijk de gedachten aan de gebaande wegen, de wegen naar Zion zijn, wier denken alleen daarop doelt, dat zij den weg tot U mogen vinden in oprechte gehoorzaamheid aan Uw woord.

Maimonides verhaalt (Hilch. Roths. c. 8), dat om de wegen wel te onderhouden, alle jaren, op den vijftienden der maand Adar, gemachtigden gezonden werden tot het stellen van orde op de verbetering van wegen, bruggen enz. Dit maakt niet onwaarschijnlijk, dat de wegen des tempels hier gemeld zijn met het oog op de plechtige feesten, gelijk men Klaagt. 1: 4 vindt: "Zions wegen treuren, omdat er niemand op het feest komt." En dus, gelijk het een geluk was het gebruik dier wegen te hebben, zo was het ook ene daad van godsvrucht, voor het onderhoud daar van te zorgen, opdat ieder daarvan gebruik zou kunnen maken.

Wanneer deze gebaande wegen gezegd worden in iemands hart te zijn, zo geeft dit te kennen, dat die gebaande wegen het voorwerp van zijne keus geworden zijn, en dat hij het voornemen heeft, om die in te slaan en te bewandelen..

7. Als zij door het dal Baka 1), het dal der moerbeziënbomen, een dor en droevig dal, waarin zij dikwijls komen, als zij U volgen (2 Samuel 15: 23, 33), zonder vrezen doorgaan (Psalm 23: 4) stellen zij Hem tot ene fontein 1), veranderen zij dit dal van tranen en van jammer door hun geloof in ene bron van heil en zegen; ook zal de regen hen gans rijkelijk overdekken 3); de Heere zal hun geloof niet beschamen, maar zorgen, dat het hun niet ontbreke aan water.

1) Het woord (van hij weende) betekent "geween; " volgens sommigen is dan hier bedoeld "het dal van tranen." Volgens anderen is Baka een eigennaam, doch men vindt niet, waar dit zou gelegen zijn; anderen denken aan een struik-de Bakastruik-die deze bijzonderheid heeft, dat als het blad wordt gesneden, een "traan", een witte, scherpe druppel voortkomt, zodat het dan te vertalen is, een dal van Baka-struiken; zeker wordt hier een verschroeiend, dor dal bedoeld..

2) Wanneer het treurige ons dringt, steeds dieper te graven, totdat wij bij het ware water komen, en zich de levendige bronnen voor ons openen, dan wordt het jammerdal zelf tot ene bron..

3) De reis naar Jeruzalem, vooral uit het schone Galilea is afmattend; daarbij heeft men in de valleien en op de bergen van Judea veel van hitte en dorst te lijden, zodat men meermalen tot bezwijkens toe is uitgeput, en de reis geen einde schijnt te zullen hebben. Een frisse regenbui, gedurende welke zich de pelgrims in hun tenten begeven, terwijl sommigen den koelen regen opvangen, is voor hen de heerlijkste verkwikking, die zij zich kunnen voorstellen. Intussen kunnen zij zich van tijd tot tijd legeren aan opgegraven putten of fonteinen. En wat nu in het natuurlijke de fontein is, en de regenstromen zijn, dat is in het geestelijke voor den geestelijken reiziger God zelf, Zijn woord en de gave des Heiligen Geestes.,

8. Zij gaan van kracht tot kracht 1), (Joh. 1: 16); hoe meer zij Zion naderen, hoe meer hun kracht aanwakkert. De heerlijkheid van het doel doet door Gods machtige kracht hen de moeilijkheid van den weg vergeten; een iegelijk van hen zal verschijnen voor God in Zion, zij zullen hunnen wens verkrijgen en in Gods heiligdom komen; en een ieder zal zien, dat zij niet te vergeefs den Heere voor hun sterkte hebben gehouden.

1) Dit wil niet zeggen, dat de gelovigen hun kracht bij zich zelven hebben, maar op geestelijk gebied overgebracht, dat zij uit de kracht Gods leven. Gelijk, wanneer een vader zijn kind leert lopen, het kind voortgaat door de kracht van den vader, zo ook gaat de gelovige voort, dewijl de Heere God hem door Zijn Geest telkens nieuwe kracht instort. Niet de gelovige zelf bereikt den hemel, het hemelse Zion maar zijn God brengt er hem en leidt hem binnen de zalen van het nieuwe Jeruzalem. -

9.

III. Vs. 9-12. Heeft de zanger tot hiertoe uit David's ziel gesproken en onmiskenbaar op hem doelende, nu wordt zijn lied tot een bepaald zorgen voor hem. Zijn eigen heil is nauw met dat van den koning verbonden, zijn eigen terugkeren naar Zions heiligdom hangt van dat van den Gezalfde af, en daarnaar gaat Zijn hart met even sterk verlangen uit, als dat van Zijnen leermeester, dien hij in de ballingschap gevolgd is, en in wiens school hij geleerd heeft, de wereld niets te achten en zijne vreugde alleen in God te stellen.

9. HEERE, God der heirscharen! hoor mijn gebed om zulk een einde van den moeilijke weg, dien wij nu moeten bewandelen; neem het ter oren, o God van Jakob! en laat ons overwinnen en in Uw Zion komen. Sela. (De muziek geeft hier aan de bede nadruk).

10. O God, ons Schild! die alleen het grote gevaar, dat thans Uw volk bedreigt, afwenden kunt, zie, hoe zonder Uwe machtige hulp David's zaak verloren is, en aanschouw het aangezicht Uws gezalfden 1), van David, hoe hij uit diepen smaad tot U opziet, opdat Hij tot Uwe woningen moge komen.

1) Welk een aandrang der ziele, en welke een hechte pleitgrond ligt er in deze bede! Zijn God is de God der heirscharen, de Almachtige, de Heere van hemel en aarde. Hij kan hem verlossen, maar hij is ook de Genadige, Wiens reddende liefde zich zo menigvuldig aan Jakob bewezen heeft. Hij wil hem redden uit al zijne benauwdheden. Die God is zijn schild, zijne bedekking en bescherming, waar achter hij zich verbergen kan en veilig is tegen de aanvallen zijner vijanden. Doch de Heere is dit niet voor hem alleen, maar tevens voor al zijn volk, over wie de Heere hem gezalfd heeft, daarom noemt Hij Hem niet mijn maar ons schild..

Dit uw gezalfde is voor David een vaste pleitgrond. David kende de betrekking tussen Hem en zijn God. Met hem en zijn zaad had de Heere een vast verbond gemaakt, maar in Hem, die in de hoogste volkomenheid de Gezalfde Gods kon heten. Daarom weet David, dat hij niet kan omkomen, en is hij er van verzekerd, dat de Heere eindelijk zijn gebed zal horen.

11. Want zijne gezindheid en aan die, welke hem in zijne verbanning vergezeld hebben, is deze: een dag in Uwe voorhoven is beter dan duizend elders, al ware het ook dat deze wereld al hare vreugde en al haar genot aanbracht. Ik koos, wat mijn, des zangers, persoon aangaat, overeenkomstig mijne roeping (1 Kronieken 9: 17 vv.; 26: 1 vv.),liever aan den dorpel in het huis mijns Gods te wezen 1), dan lang te wonen2), als iemand, die daar te huis behoort, in de tenten 3) der goddeloosheid4), ondanks al hare pracht en heerlijkheid (Psalm 4: 8). Daarom twijfelde ik geen ogenblik, of ik mij te Jeruzalem bij Absalom zou voegen (2 Samuel 16: 15), of dat ik met David in ballingschap en ellende zou gaan (2 Samuel 17: 27 vv.).

1) Wanneer Hengstenberg hierbij voegt: "evenals Lazarus aan de deur van den rijke, wil ik liever met de verachtelijkste plaats in het huis Gods, met de meest verwijderde betrekking tot Hem en Zijne genade tevreden zijn, wanneer dit anders niet kan zijn, wanneer God mij met gene betere plaats, geen naderen toegang verwaardigt" dan is dat niet zozeer uitlegging en verklaring van de eigenlijke bedoeling des zangers, maar een uitbreiden der gedachte..

David spreekt het hier uit, dat hij liever een gemene Leviet is, die de nederige post van deurwachter waarneemt, dan in de tenten der goddeloosheid allerlei zondig genot na te jagen. Kennelijk doelt hij op het leven van Absalom in die dagen, die het leven der goddeloosheid botvierde. Zijne ziele hijgde naar het aanschouwen van de zaligheid van ‘s Heren dienst.

2) Het woord van den grondtekst betekent volgens het Arabisch een rondgaan, en het daarvan afgeleide woord verkrijgt daardoor de betekenis van tijd, eeuw, mensen leeftijd, geslacht; het is dus zeer juist, dat niet alleen "wonen" maar "lang wonen" een voortdurend en blijvend wonen is over gezet..

3) Men kan naar den zin ook daarvoor zetten: "paleizen", want, gelijk Venema opmerkt, niet allerlei tenten, die maar voorkomen, zijn hier bedoeld, maar de rijke, de schitterende, met alle gemak en aangenaamheid voorziene. De dichter heeft niet zonder reden de uitdrukking tenten" gekozen, omdat het huis Gods toen ook nog maar ene tent, geen stenen tempel was..

4) De keuze, die hier wordt uitgebracht, is de vrucht van een levensboom, die door God zelf in het binnenste van den zanger geplant is: zij is de vrucht van een nieuw hart. Ieder onzer, die zo in oprechtheid spreken kan, is van een reiziger naar de stad des verderfs tot een bedevaartganger naar den tempel der eeuwige heerlijkheid geworden. Alleen de treurige keuze: "Eén dag in de tenten der wereldvreugde" staat buiten wedergeboorte geschreven op den bodem van ‘t hart van elk mens. Die keuze heeft de Boze, aan wie de mens eenmaal gehoor gaf en nog blijft geven, er met grote letteren diep in gegraveerd. Alleen de adem des Almachtigen kan er die letters uitwissen; alleen Zijne alvermogende graveernaald kan er andere voor in de plaats stellen.

12. Want God, de HEERE, is ene Zon en Schild 1); de HEERE zal genade en eer geven, daar Hij in liefde Zich den Zijnen mededelende, hen met geluk en welvaart verzorgt; Hij zal het goede niet onthouden degenen, die in oprechtheid wandelen 2), die werkelijk Hem vrezen (Psalm 23: 1).

1) De vergelijking met de zon heeft zijn oorzaak hierin, dat evenals de zon door haar licht leven schept, koestert en verheugt, zo ook de gelovigen door het helder aangezicht Gods, als tot nieuw leven gewekt worden, ja, niet anders leven en ademen, tenzij in zoverre God hen bestraalt. Onder den naam van schild verstaat de profeet, ons heil, hetwelk overigens aan ontelbare gevaren zou bloot gesteld zijn, Met zijne verdediging te bedekken, dewijl het niet genoeg zou zijn, dat de Geest Gods ons levend maakt, indien niet onder zo vele onheilen Hij ook Zijne kracht om te beschermen ons schonk..

Evenals de natuurlijke zon het licht, het leven en de vreugde van alle natuurlijke dingen is, zo is God ook van allen, die in Zijn huis wonen, het licht, het heil en hun levenskracht. De Heere nu is niet alleen ene zon, maar ook een schild, ene bescherming, die lichaam en ziel gelijk een schild omgeeft, zodat geen moordende pijl van den duivel of van enig mens ons kan treffen en dodelijk wonden..

2) Die tot de Zijnen spreekt (Psalm 81: 11): doe uwen mond open en Ik zal hem vervullen," die is voor allen, die oprecht Zijnen weg verkiezen, een bereidwillig, mild, goedertieren God, die het zegenen niet kan nalaten..

Indien wij niet kunnen gaan naar het huis des Heren, kunnen wij toch gaan door het geloof tot den Heere des huizes; in Hem zullen wij gelukkig en mogen wij gerust zijn. Laat ons dan dat waar geluk zoeken en verlangen om vruchten te dragen onder den gezegenden invloed van de Zon der gerechtigheid, en veilig en gelukkig te zijn onder de bescherming van het schild der zaligheid. Laat ons ons beijveren oprecht te wandelen in Zijne wegen, te vertrouwen op Zijne genade, dankbaar aan te nemen, wat Hij geeft en onderworpen te zijn, als Hij onthoudt of ontneemt; want wij kunnen zeker zijn, dat Hij ziet, dat het kwaad voor ons zou zijn, anders zouden wij niet zonder dat zijn..

12. Want God, de HEERE, is ene Zon en Schild 1); de HEERE zal genade en eer geven, daar Hij in liefde Zich den Zijnen mededelende, hen met geluk en welvaart verzorgt; Hij zal het goede niet onthouden degenen, die in oprechtheid wandelen 2), die werkelijk Hem vrezen (Psalm 23: 1).

1) De vergelijking met de zon heeft zijn oorzaak hierin, dat evenals de zon door haar licht leven schept, koestert en verheugt, zo ook de gelovigen door het helder aangezicht Gods, als tot nieuw leven gewekt worden, ja, niet anders leven en ademen, tenzij in zoverre God hen bestraalt. Onder den naam van schild verstaat de profeet, ons heil, hetwelk overigens aan ontelbare gevaren zou bloot gesteld zijn, Met zijne verdediging te bedekken, dewijl het niet genoeg zou zijn, dat de Geest Gods ons levend maakt, indien niet onder zo vele onheilen Hij ook Zijne kracht om te beschermen ons schonk..

Evenals de natuurlijke zon het licht, het leven en de vreugde van alle natuurlijke dingen is, zo is God ook van allen, die in Zijn huis wonen, het licht, het heil en hun levenskracht. De Heere nu is niet alleen ene zon, maar ook een schild, ene bescherming, die lichaam en ziel gelijk een schild omgeeft, zodat geen moordende pijl van den duivel of van enig mens ons kan treffen en dodelijk wonden..

2) Die tot de Zijnen spreekt (Psalm 81: 11): doe uwen mond open en Ik zal hem vervullen," die is voor allen, die oprecht Zijnen weg verkiezen, een bereidwillig, mild, goedertieren God, die het zegenen niet kan nalaten..

Indien wij niet kunnen gaan naar het huis des Heren, kunnen wij toch gaan door het geloof tot den Heere des huizes; in Hem zullen wij gelukkig en mogen wij gerust zijn. Laat ons dan dat waar geluk zoeken en verlangen om vruchten te dragen onder den gezegenden invloed van de Zon der gerechtigheid, en veilig en gelukkig te zijn onder de bescherming van het schild der zaligheid. Laat ons ons beijveren oprecht te wandelen in Zijne wegen, te vertrouwen op Zijne genade, dankbaar aan te nemen, wat Hij geeft en onderworpen te zijn, als Hij onthoudt of ontneemt; want wij kunnen zeker zijn, dat Hij ziet, dat het kwaad voor ons zou zijn, anders zouden wij niet zonder dat zijn..

13.

IV. Vs. 13. De Psalm, al het vorige in een enkel woord samenvattende, eindigt met ene lofverheffing; hij heeft beide betuigd; hoe zou het aan ene ziel wel kunnen zijn, waar God en Zijne vertroosting niet is, en hoe zou ene ziel het kwalijk kunnen hebben, waar God met zijne vertroostingen is? Nu eindigt de zanger met in stilte te wachten, "evenals ene heliotropium zonnewende) naar de Zon der zonnen gekeerd."

13. HEERE der heirscharen! welgelukzalig is de mens, die op U vertrouwt a), die met zijn hart niet aan de wereld; maar aan U hangt, zich aan U en aan Uwe leiding geheel overgeeft, en door U alleen zoekt zalig te worden.

a) Psalm 2: 12; 34: 9; 40: 5; 118: 8 vv.; 146: 5.

Deze Psalm is van veel gewicht, om het inwendige leven van de gelovigen des Ouden Testaments te leren kennen, hun smart over het gemis der gemeenschap met God, hun gehechtheid aan de door God gegevene genademiddelen, maar ook hun hoop en hun troost, wanneer zij (nooit zonder hun schuld) deze moesten missen, hun vertrouwen op voortdurende vernieuwing van hun leven en van hun kracht.. (vgl. Psalm 41: 14).

Er moest gekozen worden tussen de voorhoven des Heren en de tenten der goddelozen. Den dag des Heren met de verheerlijking van Zijn naam in de vergadering der oprechten aan te vangen, en hem verder gedachteloos toe te wijden aan den dienst van ijdelheid en hovaardij, hem door te brengen in samenkomsten en verstrooiingen, die, zo ze ook nog aan vele goeden verdraaglijk voorkomen, zeker voor alle lichtzinnigen ene grote aantrekkelijkheid bezitten, wat is het anders dan den zegen, dien men mocht hebben weggedragen, moedwillig verwoesten en Hem bespotten, die dien zegen schonk? Maar de voldoening van de behoefte des harten enkel van den dag des Heren en van de openbare godsdienstoefeningen te verwachten, en deze tegemoet te gaan en te achtervolgen met een leven zonder openbare ergernis in iemands ogen, maar ook zonder huiselijke godsvrucht, zonder gebed in de eenzaamheid, heilig stilstaan, doorgaande waakzaamheid, is alsmede een roekeloos spelen met een voorrecht, tot welks genot men dan niet geschikt kan zijn en welks vrucht men

verijdelt. Ach hoevelen zullen in het heiligdom daarboven gemist worden, die in dezen aardsen voorhof niet geheel zonder aandoening medegezongen hebben: "Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot enz" Zondags-Christenen zijn gene Christenen voor de zalige eeuwigheid. Dat zijn slechts zij, die het door ootmoedig geloof en ene onberouwelijke keuze voor geheel hun leven geworden en geweest zijn. Daartoe helpe ons God door Zijn Woord en Geest en door alle genademiddelen..

PSALM 85.

GEBED OM GODS HULP EN WELVAART VAN ALLE STANDEN.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1) voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), onder de kinderen van Korach, evenals Psalm 42-49 en 84 eerst uit den tijd na de ballingschap (Ezra 6: 22).

In Psalm 84: 12 werd het geloofsvertrouwen uitgesproken, dat de Heere het den vromen aan geen goed zou laten ontbreken; hier in Psalm 85: 13 verheft zich het volk van God tot de dringende bede, dat de Heere alle goeds geve. Tot zulk ene bede wordt het gedrongen door den nood van den tijd, als de betoning van Goddelijke genade, die met het terugkeren uit de Babylonische ballingschap begonnen is, tot stilstand is gekomen en op het eerste goede begin ene treurige voortzetting gevolgd is. Kunnen wij ook de toestanden in het heilige land gedurende de 58 jarige tijdruimte, van 515-457 v.Chr. niet nader kenschetsen, daar ons berichten daaromtrent ontbreken, zo zien wij toch in onzen Psalm zelven een schoon gedenkteken voor den tijd van weer ontwakend geloofsvertrouwen na grote verslagenheid; men vermoedde, hoewel men zich ook daarvan misschien niet duidelijk bewust was, dat nu de 70 jaarweken in Dan. 9: 24 vv. den termijn van hun begin zouden bereikt hebben..

2.

I. Vs. 2-8. In het geval van eigen onwaardigheid en schuld, erkent Gods volk het voor loutere genade, dat de Heere de ballingschap heeft doen eindigen, en het in het land der vaderen heeft teruggebracht. In den nood, die nog in dezen tijd op hen drukt, kan het niet anders dan een overblijfsel van den Goddelijken toorn zien; het mag echter ook tot Gods genade zijne toevlucht nemen, en om gehele wegneming van de ellende den Heere aanroepen.

2. Gij zijt Uwen lande gunstig geweest, HEERE! dat Gij het hart van den koning Cyrus bewogen hebt, dat hij aan Uw volk zou toestaan weer daarin te wonen en den tempel te herbouwen (Ezra 1: 1 vv.).De gevangenis van het nageslacht van Jakob hebt Gij gewend, zodat zij weer uit het land hunner ballingschap mogen terugkeren.

3. Onze voorvaderen hadden door hun zonden dat ontzettende oordeel verdiend, maar Gij zijt genadig geweest. De misdaad Uws volks, waardoor zij de ballingschap teweegbrachten, hebt Gij weggenomen; Gij hebt al hun zonden bedekt, zodat nu de tijd der straffen geëindigd is. Sela. (Pauze, opdat de muziek het hier late gevoelen, welk ene weldaad aan het volk daardoor geschied is (Psalm 32: 1 vv.).

4. Gij hebt weggenomen al Uwe verbolgenheid; Gij hebt U gewend van de hittigheid Uws toorns, zodat in de plaats daarvan de vriendelijkheid en hulpvaardigheid der genade kwam.

De gunst van God is de fontein van geluk voor volken, zowel als voor bijzondere personen. Wanneer God de zonde vergeeft, bedekt Hij ze, en wanneer Hij de zonde van Zijn volk bedekt, bedekt Hij ze volkomen..

5. Breng ons weer, o God onzes heils! uit den toestand van lijden, waarin wij op nieuw gekomen zijn, en doe te niet Uwe toornigheidover ons 1), die in zulk een lijden zich op nieuw aan ons doet gevoelen.

1) De bede, breng ons weer, o God onzes heils, bewijst, dat gans Juda en Israël nog niet is wedergekeerd, en dat de wedergekeerden nog verre zijn van in bloeienden staat te verkeren. Nog is ‘s Heren toorn niet ganselijk over hen opgeheven, ook als de Heere zich gewend heeft naar vs. 3 van al Zijne verbolgenheid van Zijn vollen toorn over hen. Van hier ook de vragen: zult Gij eeuwiglijk tegen ons toornen? zult Gij ons niet weer levend maken, dat is, oprichten, herstellen en voor uw aangezicht als Uw volk en eigendom doen gelukkig zijn.

Dit zijn geen vragen van twijfel of ongeloof, maar het zijn beden van vertrouwend verlangen, om het harte Gods tot ontferming te bewegen. Daarom bidt hij ook: toon, bewijs ons Uwe Goedheid..

6. Zult Gij eeuwiglijk tegen ons toornen, zal er geen einde komen aan de betoningen van Uwen toorn, daar die anders toch slechts een ogenblik duurt (Psalm 30: 6)? Zult Gij Uwen toorn uitstrekken van geslacht tot geslacht, zodat die ieder ogenblik weer uitbreekt, wanneer er ook een korte tijd van genade moge geweest zijn?

7. Zult Gij ons niet weer levend maken a) en tot een nieuw leven laten komen, ook van de tegenwoordige nederlaag, opdat Uw volk zich in U als in den God zijn heils verblijde?

a) Psalm 71: 20.

8. Toon ons Uwe goedertierenheid, o HEERE! en geef ons Uw heil, help ons uit onze ellende.

Wij kunnen hier veel leren, vooreerst de bijzondere kunst van Gods volk, om den Heere aan Zijne vorige daden, aan Zijne oude, onvervalste liefde en trouw te herinneren, gelijk die uit Zijnen naam en Zijne werken tegenschittert; vervolgens het geestelijk-gezonde oog, om onder alle goddelijke weldaden deze voor de grootste te houden, dat Hij de zonde vergeeft en de misdaad van Zijn volk bedekt; eindelijk den diepen ernst van het buigen onder het tegenwoordige uurtje van den toorn, waarbij men Gods gericht in het geloof rechtvaardigt en billijkt, en toch blijft bidden, totdat men het hart van den God der genade gevonden heeft..

9.

II. Vs. 9-14. Op het gebed volgt nu het opmerken op Gods antwoord, en de zanger spreekt het uit, welk een antwoord hij wenst om zijns volks wil, opdat dit niet ongeduldig worde en geheel verschrikke, namelijk ene Goddelijke toezegging van vrede. Hij is ook in den geest verzekerd, dat de tijd der Goddelijke hulp voor degenen, die Hem vrezen, nabij is, en beschrijft nu de gezegende vrucht dezer hulp, in aansluiting aan plaatsen van Jesaja (Jes. 32: 16 vv.; 45: 8), in ene zo lieflijke en verhevene rede, dat hij een beeld ontvouwt van den gezegenden tijd van den Messias, alsof hij reeds midden daarin stond

9. Ik zal horen, wat God, de HEERE, ter gebed, dat ik in den naam mijns volks gedaan heb, spreken zal 1). Ik zal luisteren naar de stem van God, want die zal zeker gehoord worden; Hij zal tot Zijn volk, gelijk Hij in Leviticus 26: 6 beloofd heeft, en tot Zijne gunstgenoten, die begonnen zijn in Zijne inzettingen te wandelen en Zijne geboden te bewaren (Leviticus 26: 3), van vrede spreken, het hart verkwikken door woorden van liefde en door blijde toezeggingen; maar dat zij niet weer tot dwaasheid keren 2), dat zij niet weer op de oude wegen van verkeerdheid en zonde zich begeven.

1) De Heere God spreekt op tweeërlei wijze tot Zijn volk. Hij antwoordt hen door de verborgen werking des Geestes innerlijk in de ziele, als Hij de belofte doet vasthouden, en hen Zijn welbehagen ontdekt. Maar de Heere antwoordt ook door daden, door uitredding op het gebed, hetzij ten opzichte van den enkelen persoon, hetzij ten opzichte van Kerk en volk-

2) Tot dwaasheid keren is weer de oude wegen der zonde bewandelen. De Heere redt Zijn volk uit, opdat zij Hem vrezen en opdat hij de ere van Zijn Naam ontvange.

10. Zeker, wanneer wij waken, dat wij niet tot dezelfde dwaasheid terugkeren, zo zal Hij ons helpen; Zijn heil is nabij degenen, die Hem vrezen 1), en zulk een toestand van zegen zal zeker spoedig komen, opdat in ons land eer wone 2), de uit ons land sedert lang verdwenen heerlijkheid, die bloeiende, godsdienstige en staatkundige toestand van voorheen wederkere.

1) Ieder is overtuigd, dat de zegen van niemand komen kan dan van God. Doch hoe kan men nu den zegen van God verwachten, indien men Hem niet vreest, niet eert, niet dient. maar Zijn woord en wet veracht, of althans minacht? Weet men dan niet dat God gezegd heeft: Die Mij eert, dien zal Ik eren, maar die Mij versmaden zullen licht geacht worden?.

2) De dichter heeft hier niet alleen het oog op staatkundige maar ook op godsdienstige en geestelijke ere. De ere die komt als groot en klein, Overheid en volk, wandelt in de rechten en inzettingen des Heren.

12. De waarheid zal uit de aarde spruiten, voor zover het Evangelie, door het geloof aangenomen, vruchten draagt, en gerechtigheid zal van den hemel neerzien, niet ten straffen maar, nu voldaan, om te zegenen.

13. Ook zal de HEERE door vervulling der belofte in Leviticus 26: 4), het goede geven, alles wat begeerlijk is,en a) ons land zal zijne vrucht geven, Kanaän zal weer wezen het land, dat van melk en honing vloeit.

a) Psalm 67: 7.

14. De gerechtigheid zal, ondanks allen tegenstand (Psalm 73: 1) voor Zijn, des Heren, aangezicht henengaan, en Hij zal ze zetten op den weg Zijner voetstappen.

Het Engelse Bijbelwerk omschrijft de gedachten van vs. 10-14 op de volgende wijze. 10. "Hij zal zo verre zijn van hen, die Hem vrezen, te beschadigen, dat ik met vertrouwen verwacht, dat de tijd nadert, waarin Hij zal voleinden, hetgeen Hij voor ons begonnen heeft, zo met den tempel te herbouwen (Ezra 5: 2, 8; 6: 7, 8), als met ons land te herstellen tot den ouden luister en de vorige waardigheid. 11. Want mij dunkt, ik zie de goedheid en getrouwheid, de gerechtigheid en de eendracht, die de voornaamste heerlijkheid van een koninkrijk uitmaken, te zamen komen als oude vrienden, die lang gescheiden geweest zijn en elkaar omhelzen. 12. En gelijk de waarheid, eerlijkheid en alle andere deugden onder ons groeien en bloeien, gelijk de bloemen en kruiden in de lente, na een langen winter, zo zal God Zijne beloften jegens ons getrouw vervullen en met Zijne gunstige Voorzienigheid over ons waken. 13. Ja, de Heere zal ons goed doen boven onze verwachting, en onze vruchtbaarheid in goede werken zegenen met zulk ene ruime vermenigvuldiging van de vruchten der aarde, dat daaruit de milddadigheid des hemels jegens ons zal blijken. 14. Hij zal ons regeren met gerechtigheid en weldadigheid, Zijne getrouwe beloften altoos voor ogen hebbende; van dien regel zal Hij nooit afwijken, maar volgens dien voortgaan, al de bestendige handelwijze, die hij in Zijne bedelingen wil houden.

Reeds de Joodse uitleggers hebben de hier voor ons liggende plaats van de nabijzijnde hulp des Heeren en de gelukkige toestanden in het land verklaard van den Messiaansen zegen. En inderdaad ligt ook in den naam Jezus het woord "Zijne hulp" verborgen. In Hem hebben wij onze oude eer en heerlijkheid, daar wij naar Gods beeld geschapen waren, weer verkregen, en de heerlijkheid van den onzichtbaren God heeft in Hem op onze aarde gewoond (Joh. 1: 14); in het door Hem volbrachte verlossingswerk ontmoeten genade en waarheid elkaar (Joh. 1: 17), en gerechtigheid en vrede kussen elkaar, daar het onveranderlijke van Goddelijke bedreiging en gerechtigheid, met de ontferming en den vrede hun verzoening gevonden hebben. zoals dan ook de roeping der Joden tot dit heil om den wille der waarheid Gods geschied is, maar die der heidenen om der barmhartigheid wil (Rom. 11: 8 vv.); zo wordt in Zijne menswording en geboorte ook de plaats Jes. 45: 8 vervuld; in Zijnen voorloper Johannes gaat de gerechtigheid voor Gods aangezicht en in Zijne ware discipelen volgt zij Hem na (Efeziers 5: 1). Hebben wij nu recht gezien, wanneer wij de vervaardiging van den Psalm in het jaar 457 v.Chr. gesteld hebben, zo was toen Gods hulp ook werkelijk nabij, want in dit jaar begint de tijdrekening in Dan. 9: 25, zodat 7x (7+62) = 483 jaren later, d.i. 26 na Chr. het aangename jaar des Heren met het optreden van Johannes den Doper begint (vgl. 1 Makk. 6: 54) 1 Cor. 1: 30. Efeziers 2: 14..

Aarde en hemel verenigen zich hier om de zegeningen Gods over ons uit te storten. Hoe heerlijk gaan deze beide ook in de natuur te zamen! De hemel geeft dauw en regen en zonneschijn, en uit de aarde komt het geplante te voorschijn in groente en vruchten. Zij beantwoorden elkaar. In het geestelijke is dit eveneens het geval. Uit den hemel moet komen, wat uit ons in vruchten van bekering zal voortspruiten..

De Goddelijke rechtvaardigheid is nu voldaan door de grote verzoening. Alzo is Christus, de weg, de waarheid en het leven uit de aarde voortgekomen, toen Hij onze natuur aannam en gerechtigheid zag met welbehagen en voldaan neer. Om Zijnentwil zijn alle goede dingen, voornamelijk Zijn Heilige Geest gegeven aan degenen, die naar Hem vragen, en door Zijnen invloed worden gelovigen gesterkt tot ere van God. Door Christus worden alle dingen verkregen, die tot het leven en de godzaligheid behoren. De zondaar, die vergeving ontving wordt vruchtbaar in goede werken, en door te zien op en te vertrouwen op des Heren gerechtigheid, wordt zijn voet gezet in ‘s Heren voetstappen. Christus brengt als Middelaar hemel en aarde weer te zamen, welke door de zonde gescheiden waren; door Hem ontspruit gerechtigheid aan de aarde, die God in het binnenste eist, en dan ziet gerechtigheid weer van den hemel; want God is rechtvaardig en rechtvaardigt ieder, die gelooft in Jezus. In het koninkrijk van den Messias zullen deze genade giften bloeien en heersen. Die redding make invloed op onze harten, en openbare zich in ons leven. Die roem wone in ons land. Dat waarheid, goedertierenheid en reinheid onder ons toenemen. Rechtvaardigheid is een veilige gids beide tot het ontmoeten van God en tot het volgen van Hem..

Veel wat de dichter hier verwacht is vervuld. Door Ezra en Nehemia is er zeer veel toe bijgedragen tot de hervorming van Kerk en Staat, maar laten wij niet vergeten, dat de man Gods, die hier spreekt, ook tevens profeet is, die verder ziet, dan tot den tijd, waarin hij leeft. De dichter ziet hierop de komst van het koninkrijk van Christus en heeft het oog niet op een voorbijgaanden heilstaat, maar op de eeuwige triomf van het Koninkrijk der gerechtigheid.

PSALM 86.

VERSCHILLENDE GEBEDEN VAN DAVID.

1. Een gebed van David, waarin de man Gods doet zien, op welk een wijze hij in bange tijden zijn ziele placht uit te storten voor zijn God.

Het moest David zeer ter harte gaan, wanneer hij met woorden getroost werd, die hij vroeger tot zijne eigene ziel gesproken had in tijden van nood, die de Heere reeds heerlijk had afgewend, of waarmee hij anderen getroost had..

Deze Psalm heeft met den vorigen vooral in vs. 16 een punt van aanraking, waar de bede om Gods genade en hulp uit den mond van een bijzonder persoon, even als daar uit den mond der gemeente vernomen wordt.

I. Vs 1-5. Uit diepe ellende, waarin hij zich bevindt, ontbloot van alle menselijke hulpmiddelen tegen de gevaren, die zijn leven bedreigen, roept David tot den Heere, Zijnen God, om en bewaring, om genade en troost, en drukt ter verhoring zijner bede, den enen pijl na den andere op het harte van God af, daar hij in de eerste plaats den nood zelven, waarin hij is voor zich laat spreken; vervolgens de betrekking, waarin hij als Zijn heilige en een van Zijne knechten tot Hem staat, op den voorgrond plaatst, en Hem wijst op Zijn eigen Goddelijk Wezen, dat vol goedheid en genade is jegens allen, die Hem aanroepen.

HEERE! neig Uw oor (Psalm 17: 6), verhoor mij (Psalm 55: 3), want ik ben ellendig en nooddruftig (Psalm 40: 18), en over de ellendigen en armen ontfermt Gij U zo gaarne, wanneer zij in de rechte verhouding tot U staan (Psalm 12: 6),

2. Bewaar mijne ziel voor degenen, die mij naar het leven staan (vs. 14), want ik ben Uw gunstgenoot 1) dien Gij tot Uwen hoogsten dienaar in Uw rijk, tot koning over Uw volk (Psalm 4: 4; 16: 10) geroepen hebt. O Gij, mijn God!, die mijn God zijt van wege Uw verbond en mijne verkiezing, verlos Uwen knecht, die op U betrouwt.

Het eerste gedeelte van vs. 2 heeft overeenkomst met Psalm 119: 94. "Ik ben Uwe, behoud mij." De Christen voegt in deze uitdrukking zijne betrekking in en op Christus, als zijnde een lid van Christus lichaam en een deelgenoot van de giften, welke hij heeft ontvangen door den Geest der heiligmaking..

Of "heilig" d.i. geheiligd door Uwe genade en oprecht tot Uwen dienst gewijd. Luther merkt in zijne kanttekening op, dat het ook per antiphrasim (zodat het tegendeel van de bedoeling zou gezegd zijn) kan betekenen: "veroordeeld". Dan zou de zin zijn: Bewaar mijne ziel; want ik ben in den ban gedaan, voor vogelvrij verklaard, zodat wie mij doodt, meent U enen dienst daarmee te bewijzen. Deze opvatting is meer ene geestvolle gedachte dan spraakkunstig gerechtvaardigd..

De hoop op verhoring van onze gebeden tot God om hulp mag steunen deels op onze ellende en onze hulpeloosheid (Psalm 35: 10; 37: 14; 40: 18; 74: 21 op onze verbondsbetrekking met God..

Ofschoon God in den algemenen zin des woords de God van alle mensen is en alle mensen overvloedig in Zijne gunst mogen delen, zo geeft deze uitdrukking in Bijbeltaal altijd de betrekking der vrijmachtige genade en des geloofs in den Heere Jezus Christus door den H. Geest te kennen, welk een en ander niet anders dan in den weg der begenadiging geleerd en gekend wordt..

3. Zijt mij genadig, HEERE! en wend uit vaderlijk medelijden mijne ellende van mij af, want ik roep tot U den gansen dag, zonder ophouden (Psalm 7: 12; 25: 5).

De mens mag zijne ellende wel aan God klagen, nog beter is het. Hem zijn onvermogen te belijden, het beste doet hij, op Gods ontferming te vertrouwen en de machtige betoning Zijner goedheid af te smeken..

4. Verheug de ziele Uws knechts door inwendige vertroosting en verzekering van Uwe genade: want tot U, Heere! verhef ik mijne ziel in den gebede.

Deze laatste woorden zijn te denken als voorzien van aanhalingstekens, daar zij het begin van Psalm 25 uitmaken..

5. Zulk een verlangen naar U kunt Gij niet onvoldaan laten; want Gij, HEERE! zijt goed 1), daar Gij de Liefde zelf zijt (1 Joh. 4: 8) en gaarne vergevende (Exodus 34: 6 vv.),en van grote goedertierenheid allen, die U aanroepen (Psalm 145: 18).

1) Met verwijzing naar de natuur Gods, bevestigt hij zijne gehele hogere kennis, dewijl de ellendigen te vergeefs tot God de toevlucht zonden nemen en met hun gebeden ten hemel opklimmen, indien zij er niet van overtuigd waren. dat Hij is de getrouwe vergelder voor allen, die Hem aanroepen. Hierop nu steunt David, dat God goedertieren is en ver. gevend, zodat aan de grootheid van Zijne goedertierenheid niemand behoeft te twijfelen, die om Zijne hulp smeekt..

Hiermede is de laatste en sterkste grond uitgesproken, waarom wij op verhoring van ons gebed bij God mogen rekenen; -Zijne goedheid en genade laat het Hem niet toe, dat Hij de armen en ellendigen aan de poort des hemels zou kunnen laten kloppen en Hij niet zou kunnen open doen. "Bidt en u zal gegeven worden, enz." (MATTHEUS. 7: 7), dat is niet ene belofte, die op enige verdienste van den biddende berust, maar het is ene van die beloften des Heren die Hij uit genade en louter goedheid gegeven heeft, en uit genade en louter goedheid ook zal houden.

Gods kinderen hebben in dezen Psalm een treffend voorbeeld, hoe zij hun gebeden hebben in te richten. Hun nood en ellende behoeft hen zo weinig af te schrikken, om met vrijmoedigheid en vertrouwen tot God te roepen, dat zij er veeleer den Heere op wijzen mogen, omdat Hij beloofd heeft, Zich op het gebed des armen en nooddruftigen te ontfermen. Zij mogen God aan Zijn woord houden en vinden enen sterken aandrang in hun betrekking tot den Heere. Het geeft ongemene vrijmoedigheid in het gebed, wanneer wij mogen getuigen, uw gunstgenoot, uw knecht. De Heere wil aan die betrekking, die Zijne vrije liefde op ons nam, gaarne herinnerd zijn, en zijne grote goedertierenheid in Christus neemt er een welgevallen in, zijn volk en gunstgenoten te gedenken..

6.

II. Vs. 6-13. Terwijl David wederom op den Heere met zijne gebeden aanloopt betuigt hij wederom, waarom hij zich met zulk een vertrouwen tot Hem wendt. Het is de enige en onvergelijkelijke macht en heerlijkheid van dezen God, om welke Hem ook nog eens de Heidenen zullen eren, die Hij gemaakt heeft, hoewel zij niets meer van Hem weten. Hoe zou dan hij, wie de ogen daarvoor zijn opengegaan, door de grote en wonderbare redding uit den diepsten nood bijzonder in den tijd der vervolging door Saul, niet reeds nu den naam van zijnen God met lofgezang verheffen, en zich met een recht dankbaar en in den Heere vrolijk geworden hart, ook voor ‘t vervolg op zijne hulp verlaten.

6. HEERE! neem mijn gebed ter oren, en merk op de stem mijner smekingen (Psalm 5: 3; 130: 2; 140: 7).

7. In den dag der benauwdheid, terwijl ik in groten angst en vreze ben, roep ik U aan en zal ik U aanroepen, want hierop vertrouw ik volkomen, Gij verhoort mij (Psalm 50: 15).

8. Onder de goden (Exodus 15: 11. Psalm 71: 19; 89: 9), de gewaande goden der heidenen, is niemand U gelijk, Heere! en er zijn gene werken gelijk Uwe werken (Deuteronomium 3: 24. Psalm 136: 4), tot wie anders dan tot U zou ik dan mijne toevlucht nemen?

9. Al de Heidenen, Heere, die Gij gemaakt hebt, wier Schepper en Heere Gij zijt, hoewel zij U daarvoor nog niet erkennen, zullen eenmaal komen, en, nadat de hamer Uwer grootheid de rots van hun hart verbrijzeld heeft (Openbaring 15: 4), zullen zij zich voor Uw aanschijn neerbuigen en Uwen naam eren.

10. Want Gij zijt groot en doet wonderwerken; Gij alleen zijt God (Psalm 22: 28 vv.).

De Heidenen zijn wel niet het volk der belofte; zij staan wel niet in het verbond Gods gelijk Israël, maar toch zijn zij door God gemaakt; dat geeft hun het recht, het vertrouwen, de hoop, welke alle werken Zijner handen mogen hebben op hunnen Schepper, en welke in de plaatsen Psalm 145: 9, 104: 3. Jes. 64: 8 ligt uitgesproken. Zo zijn alle Heidenen als het werk Zijner handen ook in Zijn genadig aandenken, en Hij belooft Zijn heil aan die einden der aarde, omdat Hij in ijver voor Zijnen Vader-naam (Mal. 1: 6) de eer van Zijne aanbidding alleen zoekt. Maar ook in den Heiden zelven. Juist omdat zij door Hem en tot Hem geschapen zijn, ontstaat een diep verborgen dorst naar den levenden God, hun geest, uit God afstammende, zoekt ook onder de diepste vernedering door den afgodendienst zijnen oorsprong weer. Wordt zich nu eerst de heiden bewijst van zijne schepping door God, van de oorzaak van zijn aanzijn, zo is het ook met de afgoden gedaan, want waar blijven zij, wanneer alles het werk van Zijne handen is? Daarom begint ook de grote Apostel der heidenen overal met dat eerste Artikel, dat zij van goddelijk geslacht zijn, zijne prediking, en het zalige doel is, dat al Zijne werken den Heere zullen prijzen aan alle plaatsen Zijner heerschappij. (Psalm 103: 22. Openbaring 4: 11; 5: 13. Psalm 12: 11)..

11. Reeds menigmaal heeft zich aan mij Uwe grootheid en heerlijkheid geopenbaard, zodat ik slechts de ogen behoef te openen, om ze reeds nu te zien, en daarom bid ik: a) Leer mij, HEERE! Uwen weg: ik zal in Uwe waarheid wandelen (Psalm 27: 1;), als Uw Heilige Geest mij onderwijst in dien weg; verenig mijn hart, richt al mijne begeerten en krachten tot de vreze Uws naams; leer mij U te dienen met een ongeveinsd gemoed, dan zal mijn mond vervuld worden tot Uwen lof, den gansen dag met Uwe heerlijkheid (Psalm 71: 8).

a) Psalm 25: 4; 119: 33.

Hoewel in diepen, uitwendigen nood stelt hij toch, gelijk het allen waren bidders betaamt, vóór het: "geef ons heden ons dagelijks brood," de bede: "Uw naam worde geheiligd." Hij belijdt, dat zijn geestelijk oog nog niet volkomen verlicht, dat zijn hart nog niet volkomen naar God gericht is. En terwijl hij alle andere regelen buiten den eeuwigen regel Gods als onwaarheid stempelt, smeekt hij, opdat hij, in toenemende mate de wegen Gods recht mocht leren kennen, daarom dat alle belangen en wensen, door welke menselijke harten gewoonlijk bewogen worden, hem onverschillig mogen worden hij dat ene nodige, Gods naam te vrezen..

De vreze van den naam des Heren is wel reeds in het hart des zangers, maar hij gevoelt, dat hij nog niet geheel in deze vreze is, hij bit dus den Heere, dat Hij zijn hart moge verenigen, om Zijnen naam te vrezen, d.i. het naar al zijne delen met eerbiedvolle dankbaarheid vervullen, het onderscheid der hete en koude luchtstreken in hem wegnemen..

12. En daarvan is mijn hart dan inderdaad ook vol, van wege de grote dingen, die Gij aan mij gedaan hebt. Heere! mijn God! ik zal U met mijn ganse hart loven, en ik zal Uwen naam eren in eeuwigheid (Psalm 9: 2 vv.).

13. Want Uwe goedertierenheid is groot over mij, en Gij hebt mijne ziel uit het onderste (Deuteronomium 32: 22) des grafs (Psalm 30: 4; 56: 14) uitgerukt. Gij hebt mij doemwaardigen zondaar, eenmaal verlost, en Uw kind gemaakt; Gij hebt mij uit de hel gered en tot een hemelburger gemaakt, daarom vertrouw ik, dat Gij mij ook uit elke aardsen nood zult redden.

14.

III. Vs 14-17. David heeft den nood, die op hem ligt, niet nader genoemd, noch aan zijne bede ene bijzondere opvatting gegeven, maar zich in beide opzichten slechts aan het algemene gehouden. Thans, nadat hij toereikend in het vertrouwend wachten op de genadige verhoring zijner bede zich gesterkt heeft, laat hij het ook opmerken, welke de nood is, die hem tot zijn gebed heeft bewogen, en terwijl hij nogmaals (vgl. vs. 15 met vs. 5) op Gods ontferming en Zijne grote goedheid bouwt, en wederom (vgl. Vs 16 met vs. 2) zijne betrekking, in welke hij tot God staat, in aanmerking doet nemen, wijst hij ook het gevolg aan, dat hij van de verhoring van zijn gebed mag verwachten.

14. O God! evenals ik ten tijde der vervolging door Saul moest klagen (Psalm 54: 5), zo geven mij de tegenwoordige omstandigheden eveneens reden tot dezelfde klacht, de hovaardigen staan tegen mij op, en de vergaderingen der tirannen, een rot van geweldadige mensen, zoeken mijne ziel; en, zij Absalom en zijn aanhang, stellen U niet voor hun ogen, anders zouden zij iets dergelijks niet ondernemen.

15. Maar Gij, Heere! a) zijt, gelijk Gij zelf van U betuigd hebt (Exodus 34: 6), een barmhartig en genadig God, lankmoedig en groot van goedertierenheid en waarheid.

a) Numeri 14: 18. Nehemia 9: 17. Psalm 103: 8; 145: 8. Joël 2: 13.

16. Wend U dan volgens deze Uwe zo troostvolle eigenschappen, die den Uwen moeten ten goede komen, tot mij, en zijt mij genadig, geef Uwen knecht Uwe sterkte, en verlos den zoon Uwer dienstmaagd1) (Psalm 116: 16).

1) Den knecht, die hier in uw huis geboren is, een lijfeigene van de geboorte af. Dit wordt in gelijken zin bedoeld als wanneer Paulus van zich verklaart: "God, dien ik dien van mijne voorouderen af in een rein geweten," en iets dergelijks van Timotheus 2 Tim. 1: 3, 5. Evenals een knecht onder zodanige omstandigheden geheel zijnen heer toebehoorde, zo kon hij ook

onderhoud en bescherming van dezen verwachten, en dit te meer onder een volk, dat steeds voor ogen moest houden, dat zij allen knechten Gods, zijn..

In zonderheid wijst de dichter hier op de verbondsbetrekking. Niet alleen is hij knecht, kind Gods, maar ook is hij geboren uit een moeder, die God vreesde, en aan wie vervuld werd, dat God niet alleen haar God was, maar ook de God van haar zaad. De dichter pleit hier dus op de verbondsbetrekking, die God zelf gesteld had.

17. Doe aan mij een teken ten goede, daar Gij mij op openbare wijze te hulp komt (Psalm 64: 10), opdat het mijne haters zien, en beschaamd worden, wanneer zij het tegenovergestelde van hetgeen zij van mij zeggen (Psalm 3: 3) ervaren, als Gij, HEERE, mij geholpen en mij getroost zult hebben, zodat zij mij niet meer durven aanranden, maar mij voor altijd met vrede laten.

Dat David hier een bijzonder, wonderbaar teken zou verlangen, ligt niet noodzakelijk in de woorden, hij beschouwt integendeel de hulp zelf als een teken (Psalm 71: 7); en wordt niet inderdaad, hoe meer wij ook in alle dagelijkse gebeurtenissen Gods verborgen bestuur zien, des te meer ook alles, wat anderen dagelijkse dingen toeschijnt, tot teken en wonder?.

O doet slechts de ogen open en ziet Gods onderhouding, daar Hij alles draagt met Zijnen almachtigen arm, wat Hij geschapen heeft: ziet Zijne Voorzienigheid, daar Hij alle haren boven op ons hoofd geteld heeft, en zonder Zijnen wil geen musje op de aarde valt; ziet Zijne regering, hoe wonderbaar en onbegrijpelijk Zijne wegen zijn, en toch volbrengt Hij alles zo heerlijk; ziet Zijne bewaring van de Zijnen, daar er duizend aan uwe zijde vallen en tienduizend aan uwe rechterhand, maar u kan het niet treffen; zijn dat niet alle tekenen en wonderen? en zou er enig menselijk leven op de aarde zijn, dat deze niet heeft?

PSALM 87.

VAN DE CHRISTELIJKE KERK, ONDER DE VOORAFSCHADUWING VAN HET AARDSE JERUZALEM.

1. Een Psalm, een lied (1 Kronieken 25: 31) voor de kinderen van Korach (Psalm 42-49, 84 en 85)

De zendings-gedachte in Psalm 86: 9 vv. vervult geheel de ziel van den dichter, het is een profetische Psalm in een stijl, die tot het raadselachtige toe verheven en zinrijk is, waarin ook de Godsspraken in Jes. 21: 1-22: 14, en hetgeen wij in Jes. 30: 6 en 7 vinden, dat bestemd is tot een openbaar gedenkteken (Vergelijk 2 Koningen 20: 12 Aanm,) geschreven is.

I. Vs. 1-3. De dichter verplaatst ons dadelijk midden in hetgeen zijn gemoed vervult. Het zo even wonderbaar voor de Assyriërs beschermde Jeruzalem, is op nieuwe bewezen te zijn, hetgeen de vaste zichtbare grond van zijn uitwendigen toestand aanwijst, ene van God gestichte, onvergankelijke stad. Zij is de stad Zijner keuze, waarin Hij wil wonen, maar ook de stad Zijner liefde, die Hij beschermt en bewaart als den appel zijner ogen. Deze door God

gestichte, door God verkorene en door God beminde stad, heeft nog ene heerlijke toekomst naar de zekerste belofte.

Zijn grondslag is op de bergen der heiligheid; Jeruzalem is gelegen op ene hoogte (Jozua 15: 63), de Heere heeft het daar gesticht (Jes. 14: 32), en die hoogte tot den zetel Zijner Kerk op aarde gekozen (Psalm 68: 17).

Als men het begin van den Psalm leest of hoort is het alsof een gedeelte en wel het hoofd ontbreekt. Met recht vraagt men, wat onder het vast gegrondveste moet verstaan worden? Men maakt het echter spoedig uit de volgende verzon op, dat Zion, de geliefde stad Gods bedoeld is. Zie hieruit, dat de mannen Gods onder het Oude Verbond hun geliefd Zion steeds in het hart en in de gedachten hadden, hoe dat zo zeer hun levenselement was geworden, dat zij, omdat zij verzonken waren in het beschouwen Zijner heerlijkheid, van de zaak begonnen te spreken, zonder ze te noemen..

2. De HEERE bemint de poorten van Zion, door welke Hij als tot Zijne stad zo gaarne uit- en ingaat (Psalm 132: 14) boven alle woningen van Jakob; dat is nu weer gebleken, want terwijl al het overige land door den vijand verwoest werd, bleven voor hem toch Zions poorten vast gesloten.

Hier is geen sprake van het Jeruzalem, zoals het zich aan het oog voordeed, met zijne straten, muren en paleizen-hoe zou dit bemind kunnen zijn boven alle andere woningen van Jakob? -maar er is gedacht aan datgene, waarin Jeruzalems eeuwige heerlijkheid bestaat, dat dit het middelpunt van den waren God geweest is. Is namelijk de hoofdstad van het land, waar zijn koning woont het, oog en de kroon des lands, dan is nog veel meer Jeruzalem, waar als in het heiligdom van geheel Israël de Heere woont en alleen wordt aangebeden, het oog en de kroon des lands..

3. Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken; gedurig wordt er onder de ongelovigen ene nieuwe mare verspreid van de heerlijkheden des rijks, die hen moeten uitlokken zich aan u aan te sluiten en in u hun heil te zoeken, o stad Gods (Psalm 46: 5; 48: 2)! Sela (Psalm 3: 3).

O Jeruzalem, schoon gij in de ogen uwer vijanden verachtelijk zijt, zo vertroost u echter met de grote en heerlijke dingen, aangaande u door de profeten voorzegd, als Jes. 62: 1, 7; 65: 18 vv.; 66: 10 vv. Zach. 1: 16 vv.; 2: 3, 4, 12; 8: 3 vv.; 12: 2 vv. was voorzegd, dat de heerlijkheid van het laatste huis groter zou zijn dan de heerlijkheid van het eerste (Hagg. 2: 9). Alle die plaatsen kan men ook, evenals deze, verstaan van ene geestelijke en Evangelische heerlijkheid, waarmee Jeruzalem zou begiftigd worden, namelijk door des Messias verschijning en door de toevloeiing van alle volken en natiën derwaarts..

De Kerk heeft een grondslag, zodat zij niet kan zinken of vallen. Christus zelf is haar grondslag, welken God heeft gelegd. Heiligheid is de sterkte en de vastheid van de Kerk, niet zozeer, omdat zij gebouwd is op bergen als dat zij gebouwd is op heilige bergen, op de beloften van God ter bevestiging van welke Hij gezworen heeft bij Zijne heiligheid, op de heiligmaking des Geestes, welke het geluk van alle heiligen zal bezegelen. Er is veel van Zion

in Gods woord gezegd. Maar veel heerlijker dingen zijn gezegd van de Kerk des Evangelies; zij is het gekochte door Zijn bloed; het is een uitverkoren volk, een heilig volk een koninklijk priesterdom, en de poorten der hel zullen niets tegen haar vermogen. Laat ons ons niet schamen voor de Kerk van Christus in haar meest geringen toestand, noch voor iets, dat op haar betrekking heeft; want heerlijke dingen zijn van haar gesproken en geen jota of tittel van hetgeen gezegd is zal op de aarde vallen. Het betaamt ons onze zielen en onze verwachtingen op dat fondament te bouwen, waarop God Zijne Kerk gebouwd heeft en de roem van alle Zijne deugden heeft geopenbaard; een ander fondament kan niemand leggen, dan hetgeen gelegd is, Jezus Christus. De heerlijke dingen, van Zion door den Geest gesproken, waren alle typisch van Christus gezegd, van Zijn werk en Zijne zegeningen, van de Kerk onder het Evangelie, zijne voorrechten en leden, van den hemel, zijne heerlijkheid en volzaligheid. (Jes. 33: 20, 21)..

4.

II. Vs. 4-6. De dichter hoort hierop den Heere zelven spreken, en de heerlijke bestemming. die Hij aan de door hem verkorene en geliefde stad had toegedacht, verkondigen: zij zou de geestelijke geboorteplaats van alle volkeren, de vrolijke moeder van alle natiën op aarde worden; van Egypte in het zuiden, en Babel in het noorden, wordt duidelijk gesproken: op de Filistijnen, Tyriërs en Ethiopiërs wijst de Heere als met Zijn vinger; men in ‘t algemeen eens van Zion zien, dat de volheid der heidenen ingaat en het ene volk na het andere toetreedt.

4. Ik, de Heere der Kerk, wiens werk het is de heidenen te roepen (Rom. 15: 9 vv.), zal Rahab, die trotse macht van het zuiden, Egypte (Jozua 6: 25 Job 9: 13. 9.13 Jes. 30: 7), en Babel, die nu nog onder de volkeren verborgene wereldmacht van het noorden (Jes. 19: 21 vv.), vermelden onder degenen, die Mij kennen; ziet de Filistijn, en de Tyriër (Psalm 45: 13), met den Moor, den Kuschiet of Ethiopiër (Psalm 68: 32; 72: 10), deze is aldaar, te Zion, te Jeruzalem, geestelijk geboren tot kinderen van Abraham en erfgenamen der belofte, daar zij burgerrecht in deze heilige stad verkrijgen (Efeziers 2: 19).

5. Wanneer nu de stad Gods alle volken der aarde het ene na het andere opneemt, en tot ene onafzienbare grote gemeente van alle mensengeslachten geworden is, zal zij wegens deze wonderbare vruchtbaarheid in geestelijken zin voor de ogen van allen een wonder zijn (Psalm 118: 23), en van Zion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren; gedurig komt weer ene wedergeborene ziel bij de overige, waardoor de verbintenis der overige volken voortdurend afbreuk lijdt, maar Jeruzalems volk aangroeit; en de Allerhoogste zelf zal hen bevestigen, vaster doen worden en tegen alle geweld beschermen.

Toen deze verwachtingen uitgesproken werden, was het getal van de medeleden van het Godsrijk zeer klein geworden; de tien stammen waren reeds in de ballingschap weggevoerd, Juda was alleen in het land des Heren overgebleven. Onder deze omstandigheid moest met bijzondere levendigheid het verlangen ontwaken naar de vervulling der oude beloften van ene nakomelingschap van Abraham, zo talloos als de sterren aan den hemel en het zand aan de zee; met bijzondere begerigheid moest alles worden aangegrepen, wat aan deze hoop een steunpunt aanbood, wat ene vergoeding voor Israël’s verliezen door het ingaan der heidenen

beloofde. Desgelijks zien wij nu bij het treurig verval der Kerk onder ons zeer verlangend uit naar de heidenlanden en letten op ieder teken, hetwelk aankondigt, dat de Heere daar nieuwe leden van Zijn kerk zal verzamelen..

Het gebeurt dikwijls, dat steden, hoe sneller zij zich tot ene bijzondere hoogte verheffen, des te sneller zinken; opdat men dus het geluk der Kerk niet voor iets toevalligs houde, voegt de profeet er bij, dat zij door den Allerhoogste zal bevestigd worden, alsof hij zei: het is niet te verwonderen, wanneer andere steden wankelen, omdat zij zich met de wereld te zamen bewegen, en geen eeuwigen wachter hebben, maar anders is het met Jeruzalem gesteld, dat zal voortduren, wanneer aarde en hemel vergaan, omdat het in God gegrondvest is..

Men zal te Zion zeggen: Met elke heiden persoonlijk heeft ene verandering plaats, die met ene geheel nieuwe geboorte gelijk staat. Het belijden van den waarachtigen God door de heidenen is gene uitwendige onderwerping, maar ene verandering van geheel hun wezen, en van deze verandering is bij allen God de eigenlijke oorzaak en bewerker. Op wonderbare wijze loopt hier de Schrift in het O.T. vooruit, om als in den geest der nieuwe bedeling te spreken, waaronder de kinderen niet meer Joden worden naar de uitwendige inzettingen, en niet uit den wil des vlezes maar uit God zijn geboren..

Het is er mede als met een kind, dat pas geboren is; of een kind klein of groot is, hoe zwak het ook is, als het in de wereld komt, is het een volkomen mens; het heeft ogen, oren, ene tong, en in het opwassen gebruikt het die. Een wedergeboren mens ook. Zij hebben geestelijke ogen, om den Koning in Zijne schoonheid te zien; zij hebben oren om te horen de woorden des Boeks; zij hebben ene tong, om tot lof van den Heere te spreken, zowel als een bejaarde; zij hebben handen om te werken het werk des Heren, en voeten om te wandelen op den weg Gods. Zo hebt gij een geheel schepsel (2 Kor. 5: 17). "Het oude is voorbijgegaan, ziet; het is alles nieuw geworden." Dat geluk nu verkrijgt een mens onder de bediening des Woords, vroeg of laat, hard of zacht, naardat het God belieft. En als die wedergeborene dat dan krijgt, dan komt de Allerhoogste zelf zulk een bevestigen.

6. De HEERE zal hen rekenen in het opschrijven der volken, zeggende: deze is aldaar geboren. Hij zal ze den een na den ander aanmerken als in Zion geboren, en ze alzo optellen in Zijn boek, het boek van Jeruzalem, het boek des levens. Sela. (Jes. 4: 3).

De Heere, de Koning van Zion zelf, zal ze inschrijven in Zijn levensboek, in de registers van de Godsstad, als aldaar geboren. Hij kent Zijne gemeente, al de uitverkorenen uit Israël en uit de Heidenwereld bij hun namen, en geen van die allen zal er gemist worden. Zo zal dan boven en tegen alle gedachten der mensen, het einde der wegen Gods zijn, dat Zion de geestelijke geboorteplaats en de hoofdstad van alle volken zijn zal, en wie zal ons zeggen wat nog eenmaal het voorbeeldig Zion voor Israël en de volken wezen zal. En in dit einde zal Zion een stad van erkende welvaart, geluk en vrede zijn..

In navolging van de Septuaginta en Vulgata vertaalt Luther dit vers: "De Heere zal laten prediken in allerlei spraken," hetwelk dan verklaard wordt als ziende op Hand. 2: 7 vv. Het einde van alle geschiedenis is, dat Zion de metropolis (hoofdstad) van alle volken wordt..

PSALM 88.

EEN GEBED IN DEN HOOGSTEN NOOD.

1. Een lied, een Psalm voor de kinderen van Korach (vgl. Psalm 87: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1), op de wijze van het lied Machalath Leánnôth, de zwakheid der ellendigen 1) (vgl. 1 Kronieken 26: 31); ene onderwijzing (Psalm 32: 1) van Heman, den Ezrahiet, een van de vier wijzen van Salomo (1 Koningen 4: 31).

1) Of "om door het koor bij beurten gezongen te worden." Machalath geeft een instrument of wijze te kennen; Leánnôth betekent "om te antwoorden."

2.

Op den 87sten Psalm, die zulk een heerlijk uitzicht op de toekomst ons liet zien, volgt nu deze, deze donkerste van alle klaagzangen. Zo geheel alleen ene klacht zonder enige verwachting is de Psalm, dat het duistere der zwaarmoedigheid juist op het einde, waar anders toch altijd zo niet reed vroeger, de zon door de wolken doorbreekt, het dichtste is, en wij geheel en al in een toestand van aanvechting zien, gelijk Job die heeft gehad.

I. Vs. 2-8. Aan den morgen na enen onder gebed en smeken, met sterk geroep en in tranen doorgebrachten nacht (vs. 14), wendt zich de zanger, die zich in grote aanvechting van lichaam en ziel bevindt, tot God, Zijnen Heiland, met de bede hem toch eindelijk uit te helpen uit zijnen nood en zijn gebed te verhoren; hij dringt deze bede aan door de grootheid en het ontzaglijke van dezen nood voor te stellen. Het is een toestand, als van een doodsnacht, waarin hij verkeert, een toestand, die hem bijna tot wanhoop voert. Tegen deze verdedigt hij zich met alle macht des geloofs en worstelt hij; door de zware duisternis heen, die hem omgeeft met een blind vasthouden aan God als zullen Heiland, hoewel hij niets van Zijne genade en hulp, van Zijne nabijheid en Zijne vertroosting gewaar wordt.

2. O HEERE, God mijns heils! 1) bij dag, bij nacht roep ik voor U (Psalm 22: 3).

1) Door God zo te noemen legt hij aan onmatigheid der smart toom en gebit in den mond, sluit hij voor de wanhoop de deur en bevestigt hij zich tot het dragen van het kruis..

3. Laat mijn gebed voor Uw aanschijn komen; neig Uw oor tot mijn geschrei (Psalm 5: 2 vv.; 86: 1 vv.).

4. Want mijne ziel is der tegenheden zat, heeft reeds meer dan genoeg daarvan ondervonden, en mijn leven raakt tot aan het graf, ik ben reeds als een stervende, met den enen voet sta ik reeds in het graf (Job 17: 1).

Door velen wordt deze klacht gehouden voor ene van den lijdenden Messias. Zo Klinkenberg: "Wie is deze spreker? onzes erachtens de Messias, onder Zijn allerbitterst lijden. De spreker had niet alleen te worstelen met de boosheid der mensen, maar ook met de gramschap van

God (vs. 8, 16, 17); op wie past dit in meerderen nadruk, dan op den lijdenden Borg? Hij bemoedigt Zich met ene verlossing uit het graf (vs. 11-13). Hoe duidelijk wijst ons deze bijzonderheid naar den Messias!"

Bp. Horne zegt: "de natuur en de zwaarte van het beschreven lijden, de sterkte van de gebezigde uitdrukkingen, de overeenstemming van oude verklaarders, alles stemt zamen tot toepassing van het geheel op onzen gezegenden Heere..

5. Ik ben gerekend met degenen, die in den kuil nederdalen; ik kan niet anders dan den dood verwachten; ik ben geworden als een man, die krachteloos is, ene schaduw, waarin gene levenskracht meer is.

5. Ik ben gerekend met degenen, die in den kuil nederdalen; ik kan niet anders dan den dood verwachten; ik ben geworden als een man, die krachteloos is, ene schaduw, waarin gene levenskracht meer is.

6. Afgezonderd 1), verlaten lig ik als onder de doden, gelijk de verslagenen in enen slag, die in het graf midden onder de doden zonder enig uitzicht op redding liggen, die Gij niet meer gedenkt, en zij zijn afgesneden van Uwe reddende en beschermende hand (Psalm 6: 6).

1) Naar het woord "vrijheid" betekent het afgezonderd of vrij. De betekenis van dit woord kan men opmaken uit 2 Kronieken 26: 21, waar gezegd wordt van den koning Uzzia, die melaats geworden was dat hij woonde in een afgezonderd huis, "of in een huis van vrijheid," want Hij was afgesneden van het huis des Heren. De bedoeling is, dat hij als alle melaatsen gesloten was uit den tempel, en gelijk de Chaldeeër daar zegt, in zekere plaats buiten Jeruzalem woonde..

Men bedenke bij deze klachten, dat het licht nog niet over de graven was opgegaan. Het paradijs, waarvan de Heere tot den moordenaar sprak, werd eerst met Zijnen dood geopend; het helder uitzicht op de opstanding eerst door Hem, die de opstanding en het leven is. Daarom moesten de knechten des Heren wel sidderen, wanneer zij aan den afgrond des doods stonden en in den duisteren nacht staarden. Men bedenke verder, dat men hier de klacht hoort van enen, die zich geheel van God verlaten gevoelt van een gelovige, maar die uit de diepste duisternis tot God roept..

7. Gij hebt mij in den ondersten kuil gelegd, in duisternissen, in diepten (Psalm 28: 1; 63: 10; 86: 13).

8. Uwe grimmigheid ligt op mij: Gij hebt mij neergedrukt met al Uwe baren, met al de wateren van Uwen toorn (Psalm 12: 8).Sela.

Juist de kinderen van Gods liefde moeten zich soms kinderen des toorns noemen, en gene uitwendige smart kan zo hard op hen drukken, als dat verwijt..

De beschrijving, die Heman van zijn jammerlijken toestand geeft, van vs. 4 tot het einde, gaat elk ander van de lijders des O.T. zelfs van een Job en een Jeremia te boven. Tegenheden op tegenheden treffen hem, en doen zijn leven aan het graf raken. In diepte en duisternis, naar ziel en lichaam beiden, heeft God hem gelegd, van den Heere is al dit kwaad over hem, zijne baren, als van een hevig verbolgen zee, zetten hem neer..

9.

II. Vs. 9-13. De dichter spreekt nader over den aard van zijn lijden, dat hem aan de grenzen van een gehelen ondergang, aan de poorten des doods gebracht heeft; het is, alsof wij den door melaatsheid getroffenen Job hoorden klagen. Hetgeen, waarop hij zijn roepen om hulp grondt, is, dat hij gaarne een voorwerp van Gods wonderbare hulp zou willen wezen, om daarvoor zijne God levenslang te kunnen prijzen.

9. Mijne bekenden hebt Gij verre van mij gedaan; Gij hebt mij hun tot enen groten gruwel gesteld (Psalm 27: 10; 38: 12; 69: 9. Job 19: 13 vv.); ik ben besloten als in een kerker, waar niemand tot mij komt, en ik kan niet uitkomen, ik mag dien Niet verlaten.

Dit is volgens Leviticus 13 als de klacht van enen melaatse. Het Boek Leviticus gaat daar van de onreinheid van des menselijke levens-aanvang tot de onreinheid der vreselijkste ziekte over; de ziekte is het midden tussen geboorte en dood, en de melaatsheid is volgens de mening der oosterlingen de ontzettendste van alle ziekten, de dood zelf aan den nog levenden mens (Numeri 12: 12), boven alle andere lijden ene aanraking van de straffende hand Gods, een gesel Gods. Die van melaatsheid verdacht werd, moest tot bepaling der priesterlijke diagnose zich aan ene zevendaagse opsluiting onderwerpen, en wanneer de melaatsheid geconstateerd was, afgezonderd buiten het leger wonen, waar hij, hoewel niet opgesloten, toch van zijne woning en van de zijnen afgesloten was. Het ligt voor de hand, dat het: "ik kan niet uitkomen" op deze afsluiting doelt..

10. Mijn oog treurt van wege verdrukking; HEERE! ik roep tot U den gansen dag; ik strek mijne handen uit tot U.

11. Zult Gij wonder doen aan de doden? of zullen de overledenen opstaan, zullen zij U loven op deze aarde? Sela.

Het Sela geeft Gode aanstonds tijd, om de gewichtige reden te overdenken; nu volgt de uiteenzetting..

12. Zal Uwe goedertierenheid in het graf verteld worden, Uwe getrouwheid in het verderf?

13. Zullen Uwe wonderen bekend worden in de duisternis des grafs, en Uwe gerechtigheid in het land der vergetelheid, des doods (Prediker 9: 5, vv. 10)?

Het ligt in den aard der Oud-Testamentische meningen omtrent den toestand der zielen in de Scheool, (Dodenrijk), in die zwijgende, werkeloze stilte zowel als in de opgehevene

gemeenschap met God, dat niet alleen voor hen zelven met den dood een ontzaglijk en volkomen gemis aan ervaringen van genade, trouw, almacht en gerechtigheid Gods ontstaat, maar dat ook God, hun God, dien zij als God van genade en zaligheid kennen, een groot verlies in openbaarmaking van Zijn wezen, en daardoor in eer ondergaat. Dat is het wat de Psalmist voor zijnen God brengt volgens de oude lieflijke wijze, om den God, die Zich als genadig openbaarde, bij Zijn eigen hart aan te grijpen, en Hem Zijn eigen, onveranderlijk getrouw Wezen voor te houden, biddende en smekende als een kind, dat beide handen naar zijne moeder uitstrekt..

Deze verzen (10-12) bevatten werkelijk het krachtigste bewijs, dat Christus in Zijne gebeden tot den Vader kon aandringen op de opstanding uit den dode, omdat namelijk anders de mens zou beroofd zijn van zijne verlossing en God van de heerlijkheid, die Hem daaruit zou toekomen.

14.

III. Vs. 14-19. De zanger, die zo troosteloos klaagt en zich toch met al de macht zijns geloofs tegen den wanhoop verdedigt, onderneemt op nieuw ene bestorming met gebeden; hij zinkt echter ten laatste geheel in het gevoel van zijne ellende weg, als daardoor overmand. Hij komt niet tot het licht der troostvolle hoop, maar zijne klacht verliest zich werkelijk in de nacht.

14. Maar ik, die heden nog niet tot de doden behoor, die van de openbaring Uwer liefde ben afgesneden, ik, HEERE! roep tot U, om, daar ik Uwen toorn gevoel, biddende tot Uwe liefde door te dringen, en mijn gebed komt U voor in den morgenstond, dadelijk bij het aanbreken van den morgen.

15. HEERE! waarom verstoot Gij mijne ziel en verbergt Uw aanschijn voor mij? (Psalm 13: 2; 42: 3).

Zo gaat het, wanneer het kruis lang duurt, dan komen de aanvechtingen der verstoting. Doch het is gene verstoting, maar een uitstel van het ogenblik der hulp, van het uur des Heren..

16. Van der jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende; mijn gehele leven is vol geweest van dodelijke plagen; ik draag Uwe vervaarnissen, Uwe verschrikkingen; ik ben twijfelmoedig.

Wanneer ons een groot onheil treft, blijven wij daarbij niet staan, maar het doet zich aan ons voor als de laatste sport van ene lange ladder, welker eerste trede wij bij het begin van ons aanzijn bestegen hebben, evenals wij, wanneer ons grote zegen ten deel wordt, aan alle genadegiften denken, die wij van den moederschoot en van kindsbeen af ondervonden hebben..

In dezen Psalm toont God in Heman, hoe ver het met den gelovige kan komen, hoe diep hij in de moerassen van wanhoop en twijfelzucht kan verzinken. Het is hem alsof God verre van hem geweken is, alsof God tot den einde toe Zijn vriendelijk aangezicht voor hem verbergen zal. Maar God toont tevens in hem, dat Hij de Zijnen niet verlaat want al is hij doodbrakende

van zijn jeugd af aan, en al draagt hij ook Gods verschrikkingen, dat hij niet wegzinkt en omkomt in die moerassen, het is, omdat God hem niet verlaat, dewijl God niet laat varen de werken Zijner handen. God, zijn God verlaat hem niet.

17. Uwe hittige toornigheden gaan over mij; Uwe verschrikkingen doen mij vergaan; van wege Uwe hittige gramschap is het, alsof ik sterf.

18. Den gansen dag omringen zij mij (Psalm 7: 12; 13: 3 enz.), als water; te zamen omgeven zij mij.

19. Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan; mijne bekenden zijn in duisternis (of: de duisternis alleen is mijne verwante); er is niemand wie ik mijn nood klagen kan.

Met deze klacht ontzinkt den dichter de harp; hij zwijgt en wacht op God, dat Hij dit raadsel des levens oplosse. Uit het Boek Job kunnen wij besluiten, dat Hij hem ook werkelijk verschenen is; Hij toch is getrouwer dan de mensen, en gene ziel, die midden in den toorn Zijne liefde aangrijpt, zij het met vaste of met sidderende hand, gaat verloren..

Wel mag Heman een enig lijder geheten worden. En juist dit enige, dat bovenmenselijk lijden, heeft er sommige uitleggers toegebracht, dezen Psalm tot de Messiaanse te brengen, en in Heman een voorbeeld van den lijdenden Christus te zien, waarbij zij zich dan beroepen op de overeenkomst van dezen Psalm met Psalm 32 en 69.

Wij beslissen hier niet, maar kunnen niet ontkennen, dat er voor het Messiaanse karakter van Heman’s Psalm veel pleit. Maar wat voor ons niet onzeker is, en dit is het voornaamste, moge ook Heman doodbrakende gebleken zijn tot het einde des levens, hij zal het in en na zijn sterven tot zijn eigen troost gewis ondervonden hebben, dat het voor die in waarheid geloven aan gindse zijde des grafs, niet zo duister is, als hij onder zijn strijd op aarde geklaagd heeft. Zo zal het eenmaal voor allen zijn, die hier op aarde iets van Heman’s lijden en strijd verduurd hebben, maar die, als hij, aan den levenden God in Christus hebben volgehouden..

PSALM 89.

VAN DEN MESSIAS EN ZIJN RIJK.

1. Ene onderwijzing, een leerdicht (vgl. Psalm 32, 42, 44, 45, 52-55, 74, 78, 88, 142), van Ethan, den Ezrahiet, die, evenals Heman (Psalm 88), een van de wijzen van Salomo was (1 Koningen 4: 31).

2.

Op den Psalm aan Heman, den Ezrahiet (Psalm 88: 1), volgt de Psalm van Ethan den Ezrahiet; beide Psalmen zijn ook aan elkaar gelijk door bijzonder opmerkelijke overeenkomsten met het Boek Job, met dit onderscheid, dat het hier een nationaal ongeluk is, dat de heilige zanger beklaagt, terwijl in den vorigen Psalm ene persoonlijke zware

aanvechting ten grondslag lag. Welk dit nationale ongeluk geweest is, zie daarover 1 Koningen 14: 28, Rehabeams nederlaag door Sisak.

I. Vs. 2-5. Onder de treurige toestanden van het ogenblik, nu het koningshuis van David zo diep vernederd is, alsof de daaraan geschonkene belofte Gods een einde nam, verheft zich dichter op vleugelen des geloofs tot den Heere, wiens trouw onveranderlijk en wiens toezeggingen onwankelbaar zijn. Hij stelt zich eerst de woorden van deze Goddelijke belofte voor, en staat dan een ogenblik nadenkend stil.

2. Ik zal de goedertierenheden des HEREN, en wel de gewisse weldadigheden David's (Jes. 55: 3), d.i. de onveranderlijke genadebetoningen des Heren aan David's huis, eeuwiglijk zingen 1); ik zal Uwe waarheid, de trouw, waarmee de Heere aan deze genade van Zijne zijde vasthoudt, met mijnen mond bekend maken zodat zij gekend wordt van geslacht tot geslacht.

In 't Latijn: Misericordias Domini in aeternum cantabo; daarvan heeft de Zondag na Pasen, voor welker ook Psalm 33: 5, als introïtus of aanvangsspreuk wordt opgegeven: Misericordia Domini plena est terra zijne naam..

Vast te houden is, dat hij begint met de vermelding van Gods lof en verbond, opdat de gelovigen tegenover de zware beproevingen, hun geloot vast houden. Want waar wij aangedrongen worden om te bidden, indien in den voorhof reeds wanhoop overvalt, is het noodzakelijk met kracht en aandrang door te zetten, opdat onze ziele niet verslapte en geheel en al omkome. Derhalve was het plan van den Profeet, allereerst de gemoederen der vromen met vaste en zekere stutten te ondersteunen, opdat zij, vertrouwende op de beloften Gods, welke Hij schijnbaar vernietigd had, met verwijdering van alle mogelijke beproevingen, waardoor hun geloof zwaar kon geschud worden, niet zouden aarzelen om te blijven hopen op de herstelling van het koninkrijk en daarom bij volharding bidden..

Ethan pleit op de belofte Gods. Hij houdt God vast bij Zijn Woord en Zijne belofte. Daaraan houdt hij zich vast, en waar het nu schijnt, alsof het huis van David en zijne nakomelingen zal omver worden gestoten, daar blijft hij God wijzen op wat Hij beloofd heen, ook al weet hij, dat de gerichten over David's huis zijn gekomen van wege zijne zonden en van wege Salomo's afgoderij.

God heeft het beloofd en Zijne goedertierenheid en Zijne waarheid zijn van geslacht tot geslacht.

3. Want ik heb gezegd, de overtuiging uitsprekende, die mij tot mijn besluit dringt: Uwe goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden, is een gebouw met den allervaststen grondslag, dat niet alleen niet in puinhopen verval, nadat het een tijd lang heeft gestaan, even als andere gebouwen die, tot ruïnen worden, maar terwijl de ene steen der vervulling op den anderen gelegd wordt, zich steeds hoger verheft en tot in de eeuwigheid reikt; in de hemelen zelf hebt Gij Uwe waarheid bevestigd. Gelijk gij, die in den hemel woont, verheven zijt boven het ontstaan en vergaan hier beneden, zo bevestigt Gij ook Uwe trouw in het houden der eenmaal gegevene belofte aan den hemel, dat zij vast als de zon boven de aarde staat,

onaangeroerd door de afwisselende gebeurtenissen van den aardsen wereldloop; zij heeft dus ene hemelse standplaats, ene bestendigheid als die des hemels, Hij heeft Zijne waarheid bevestigd, zeggende;

4. Ik heb (2 Samuel 7: 12 vv.), een verbond gemaakt met Mijnen uitverkorene; Ik heb Mijnen knecht David gezworen1):

1) Wie ziet hier niet, welk ene grote vriendelijkheid en getrouwe liefde God voor de mensen heeft, en hoe diep zich de hoge Majesteit Gods neder buigt, dat Hij den mensen zweert. Maar waarom? Opdat Hij ons van Zijne belofte verzekere en ons geloof sterke, onze zwakheid ter hulpe kome. Zo gaarne wil God, dat wij Hem zullen geloven en niet aan Zijne belofte twijfelen, gelijk die reden in Hebr. 6: 16 vv. ook genoemd wordt. O zalige mensen, om wier wil God zweert! O onzalige mensen, die God zelfs niet geloven, hoewel Hij zweert..

5. Ik zal uw zaad tot in eeuwigheid bevestigen, en uwen troon opbouwen van geslacht tot geslacht (zie vs. 20). Sela.

Zo zeker als Gods belofte in Christus haar toppunt heeft bereikt, heeft deze ook voor ons nog betekenis, en wij kunnen uit dezen Psalm niet slechts in het algemeen leren, hoe wij in tijden van verdrukking der Kerk de vrees, die het zichtbare ons instort, moeten overwinnen, door het vastklemmen aan de beloften, die de Heere hun gegeven heeft, maar wij kunnen ons ook bovendien troosten met datgene, waarmee hier de gemeente des Ouden Verbonds vertroost wordt: de belofte Gods aan David omvat immer alle tijden tot aan het einde der wereld..

6.

II. Vs. 6-19. Zal men zich vast op ene toezegging kunnen verlate, zo komt het vooral aan op de persoonlijkheid van degene, die de toezegging gegeven heeft, of deze ook den ernstigen wil en genoegzame kracht bezit, om het beloofde te volbrengen. Voordat daarom de heilige zanger nader spreekt van hetgeen, waarover hij hier te handelen heeft, spreekt hij een loflied uit ter verheerlijking van God, en prijst hij in ‘t bijzonder Zijne almacht en trouw; hij prijst echter ook dat volk gelukkig, dat zulk een God zijnen God noemt; het kan nooit gebrek hebben aan hetgeen tot zijn welzijn dient, en het opgerichte koningschap der belofte kan nooit een buit van de macht der wereld worden.

6. Daar wij zulk ene met reden bevestigde toezegging van Uwen mond hebben, kan ons geloof aan de zekere vervulling door den tegenwoordigen treurigen toestand niet worden omvergeworpen; want Gij zijt een heerlijk God, dies loven de hemelen 1) Uwe wonderen, o HEERE, in de werken vol almacht en onnavorsbare goddelijke kracht (Psalm 29: 1 vv.), ook is Uwe getrouwheid bekend en beroemd in de gemeente der heiligen (Deuteronomium 33: 2).

1) Onder "de hemelen" verstaan de meeste uitleggers, de bewoners des hemels, de Engelen (Job 15: 1), zodat dit vers wijst op den lof Gods in den hemel en op de aarde: men kan het ook verstaan van de zwijgende sprake des hemels met zijne lichamen. (Zie Psalm 19: 2)..

7. Want wie mag in den hemel tegen den HEERE geschat worden? wie is den HEERE gelijk, onder de kinderen der sterken, De Engelen (Job 1: 6).

8. God is grotelijks geducht, een voorwerp van de meest eerbiedige aanbidding (Job 4: 18), in den raad der heiligen (1 Koningen 22: 19. Dan. 7: 10), die in den hemel wonen, en vreselijk boven allen, die rondom Hem zijn1), die Zijnen troon omringen.

1) Grotelijks geducht en vreselijk, ontzaglijk en majestueus is Hij, waar Hij verschijnt in Zijne heerlijkheid. In den hemelraad Zijner heilige engelen, dan dekken die reine en verhevene geesten hun aangezichten voor den vreselijken God en vallen aanbiddende voor Hem neer..

9. O HEERE, God der heirscharen! wie is als Gij, grootmachtig, o HEERE! en Uwe getrouwheid is rondom U, omgeeft U evenals een gevolg, zodat Gij nooit zonder haar verschijnt.

Beter vertaalt men: "O Heere God der heirscharen! Wie is als Gij? (Exodus 15: 11). Gij zijt een grootmachtig Heere en Uwe waarheid is rondom U!" Met de vraag: "Wie is als Gij" (Hebr. michamocha), wordt gezinspeeld op den naam van den Engelen-vorst MICHAËL (mi-chaël: wie is als God? Dan. 10: 13), die reeds met dezen zijnen naam de verhevenheid van God boven den hemel en de engelen predikt; in de tweede helft van het vers wordt vervolgens het thema van den lof des Heren, dien de zanger zich heeft voorgenomen, in zijne beide delen voorgesteld: het zijn de macht en de getrouwheid Gods, die hij wil bezingen. In het volgende zal hij het langst (vs.10-14) bij Gods macht vertoeven, omdat de angstige twijfel, welken de tegenwoordige toestanden opwekten, zich bijzonder hieraan aansloot. Hij verheft dan weer vooreerst Gods heerlijkheid over de zee (vs. 10), want deze stelt in zijne woede het beeld voor van de onrustige en stormachtige macht der wereld, door welke Israël zo zwaar verdrukt werd. Vervolgens gaat hij van het beeld tot de zaak over, en noemt bepaald die wereldmacht, over welke toen sprake was (vs. 11). Hierop gaat hij over tot de heerschappij van God over hemel en aarde (vs. 12) en verder tot Zijne heerschappij over het vaste land (vs. 13), een woord van lof voor goddelijke almacht in ‘t algemeen (vs 14) vormt het besluit, en nu begint hij ook over de trouw des Heren te spreken (vs. 15)..

10. Gij heerst over de opgeblazenheid der zee; wanneer hare baren zich verheffen, zo stilt Gij ze (Psalm 46: 4; 65: 8 vv.).

11. Gij hebt Rahab, het trotse, overmoedige Egypte (Jes. 30: 7), verbrijzeld als enen verslagene, gelijk de geschiedenis aan de Schelfzee (Exodus 14), waar de beteugeling van de wateren van de volkeren-zee zich verenigde, duidelijk bewezen heeft; Gij hebt Uwe vijanden verstrooid met den arm Uwer sterkte (Exodus 6: 6; 15: 16).

De Zoon Gods heeft niet alleen Egypte en alle uitwendige vijanden verslagen en gedood, maar ook de helse Egyptenaren onzer zonden, die ons najagen met een groot leger, en hun veldoverste is de duivel..

12. De hemel is Uwe, ook is de aarde Uwe; de wereld en hare volheid, die hebt Gij gegrond (Psalm 24: 1,2).

13. Het noorden en het zuiden, de gehele aarde van de ene tot de andere hemelstreek, die hebt Gij geschapen; Thabor en Hermon, beide delen van het heilige land, het westen en het oosten voorstellende, juichen in Uwen naam, zij verheugen zich met hun fris en vrolijk uiterlijk over Uwe Goddelijke macht als Schepper, die zich zo heerlijk in hen openbaart.

14. Gij hebt, dat tonen de werken der schepping en de gebeurtenissen der wereldgeschiedenis, enen arm met macht; Uwe hand is sterk, Uwe rechterhand is hoog.

15. En wat Uwe regering als koning van Uw rijk op aarde aangaat, gerechtigheid en gericht (Psalm 103: 6) zijn de vastigheid Uws troons; Uw troon heeft gerechtigheid en gericht bij alle handelingen tot ene onveranderlijke grondstelling (Psalm 97: 2) a); goedertierenheid en waarheid gaan voor Uw aanschijn henen, als dienaren lettende op Uwen wenk, om de gedachten Uwer raadsbesluiten tot heil der mensen ten uitvoer te leggen.

a) Psalm 85: 14.

Indien gerechtigheid en gerichte de vastigheid van Gods troon zijn, dan vergrijpt hij zich aan God en aan zich zelven, die dit wenst voorbij te zien, dan is hij geen vriend van God, die het recht niet lief heeft dan staat geen enkele troon vast, die deze vastigheid mist, dan heeft hij, die zich schuldig weet voor God, alle reden tot vrees en gene vrijheid tot hoop, tenzij in een weg, waarin deze vastigheid van Gods troon onaangeroerd blijft. Die het hier niet heeft erkend, wie het hier niet tot behoudenis op de knieën gebracht heeft, die zal het ondervinden, ach tot eeuwig afgrijzen ondervinden! in de plaats der rampzaligheid, waar deze spreuk met vlammend schrift uitschittert in de buitenste duisternis. Wie zich dit voor te stellen niet verschrikt, hem moge de herinnering bewegen dat diezelfde spreuk met bloedige letteren gestaan heeft op het kruis van Gods Zoon, "welken God voorgesteld heeft tot ene betoning Zijner rechtvaardigheid door de vergeving der zonden, te voren geschied onder de verdraagzaamheid Gods, tot ene betoning Zijner rechtvaardigheid, opdat Hij rechtvaardig zij, en rechtvaardigende degene, die uit het geloof van Jezus is" Hij, die gelooft, die in het kruis van Christus de rechtvaardigheid Gods en de barmhartigheid Gods heeft vermengd gezien, zich aanbiddend en vertrouwend daarbij heeft neergebogen, hoe dringen hem liefde en dankbaarheid, om den Rechtvaardige en Barmhartige levenslang en dagelijks meer te verheerlijken! Hij doe het door lof en dank: hij doe het door een leven van liefde. Hij doe het door de navolging Zijner barmhartigheid, Zijner goedertierenheid, Zijner vergevingsgezindheid, Hij doe het toch ook vooral door de navolging Zijner rechtvaardigheid! De gelovig Christen zij ook een voorheen van rechtvaardigheid in, woord en wandel. Hij sta voor het recht; hij handhave het rechtsgevoel en brengen het weer in ere, in een tijd, die aan niets zozeer schade geleden heeft dan aan dit gevoel en van niets zozeer de wrange vruchten plukt, dan van het zozeer te hebben gekrenkt, verkracht, verduisterd, ter zijde gesteld. Het is de miskenning van het recht des rechts en van de deugd der rechtvaardigheid, te vergeefs vergoelijkt door het dwepen met ene valse menslievendheid, het is de miskenning van het recht des rechts en van de deugd der rechtvaardigheid, welke in onze

eeuw niet alleen, in naam van een kwalijk begrepen belang, alle tronen heeft doen waggelen en ene onafzienbare reeks van rampen over de volken gehaald heeft, maar die de harten van het tegenwoordig geslacht ook eensdeels vervreemd heeft van den God der openbaring, van den waarachtigen God, van dien God, de vastigheid van wiens troon gerechtigheid en gerichte zijn; ja die ze afkerig heeft gemaakt van een Evangelie, tot welks aanneming de nederige erkenning van het gerecht en gericht van God vereist worden. Dat dan de deugd der rechtvaardigheid in al haar kracht, in al haar waarde, in al haar beminnelijkheid vooral gezien worde in degenen, die den God der openbaring belijden, die in het Evangelie van den Gekruisten het anker hunner hoop geworpen hebben. Daar is geen beter middel voor de aangeduide kwaal..

16. Welgelukzalig is daarom het volk, hetwelk het geklank kent, dat des Heren tegenwoordigheid geniet, en U komt als zijnen God: o HEERE! zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen, zodat ook het donkerste pad voor hen helder moet worden.

Tot de heilige tekenen van Gods genade en goedertierenheid werd Israël geroepen en genodigd door het geluid der trompetten, hetwelk om die reden den Israëlieten zeer lieflijk en aangenaam was. (Numeri 10: 9,10)..

Aan het opperkleed des Hogepriesters hingen de gouden schellen en de granaatappelen. Zodat, indien hij zich bewoog, het geklank van die schellen werd gehoord. En wanneer bewoog hij zich? Als hij voor des Heren aangezicht de offeranden bracht, inzonderheid, wanneer hij de offeranden aanstak, als hij derhalve verzoening aanbracht en het reukoffer aanbood. Maar ook werd het geklank gehoord, wanneer op de trompetten werd geblazen en het volk Israël's werd geroepen om den Heere te loven. Welnu, de dichter wil hier zeggen, dat het volk welgelukzalig is, wanneer het niet alleen den Heere ontmoet met het zoenoffer, maar ook met het reukoffer der gebeden en het lofoffer der dankzegging, wanneer het derhalve niet alleen zich kende als in verzoende betrekking met God te staan, maar ook Hem daarvoor de dank des harten bracht. -

17. Zij zullen zich den gansen dag, altijd, verheugen in Uwen naam. Gij zijt hun ene reden om onophoudelijk van vreugde te jubelen, en zij zullen door Uwe gerechtigheid verhoogd worden 1); want Gij zult opstaan als de beschermer hunner rechten en hun vijanden verdelgen.

1) Slotsom is, dat de gelovigen te over in God vinden, om zich te vermengen en verhoogd te worden..

18. Want Gij zijt de heerlijkheid hunner sterkte 1), die zij ondanks al hun nederlagen bezitten en die niet te verwoesten is; en door Uw welbehagen zal onze hoorn verhoogd worden, zullen wij weer uit onze ellende tot die hoogte komen (Psalm 92: 11).

1) Hij versterkt het vorige hiermede, dat God nooit Zijne gelovigen Zijne sterkte ontzegt. De heerlijkheid hunner sterkte noemende, wijst hij daarmee aan, dat zij altijd zo door de hulpe Gods omglans worden, dat zij naar waarheid in Hem verheerlijkt worden, of wat hetzelfde is, dat de kracht Gods in het helpen en ondersteunen van hen, altijd zich heerlijk openbaart.

Evenwel ondertussen worden zij herinnerd aan hun plicht, om God den lof toe te brengen voor het feit, dat zij blijven staan en behouden blijven..

19. Zo zal gewis ook onze diep vernederde koning weer verhoord worden; want ons schild, de koning, dien Hij Gods tot bescherming tegen onze uitwendige vijanden gegeven heeft (Psalm 47: 10), is van den HEERE, staat met zijn persoon en met zijnen troon onder Zijne eigene bescherming, en onze koning is van den Heilige Israël's 1), hij is als Zijn gezalfde Zijn eigendom, dat Hij niet aan de macht der wereld zal overgeven. De Heere zal dus bijstand geven, want Hij kan Zijnen tijdelijken plaatsvervanger, onzen koning, niet voor altijd in ellende laten.

1) Voor het volk was een koning de vertegenwoordiger van zijne bescherming. En nu stelt de dichter hierop zijn vertrouwen, dat zijn koning was gegeven door God, dat deze was een theocratisch koning, zodat wel de nood hoog mocht gaan, maar Israël zou niet van zijn koning beroofd worden, dewijl de Heere God dien gegeven had en Zijn verbond vast stond.

20.

III. Vs. 20-46. Nadat de dichter zo zijn hart verheugd heeft in de majesteit en trouw van Degene, die het beloofd heeft, keert hij; terug tot den inhoud der aan David's huis gegevene belofte, en ontvouwt hij dezen inhoud in zijne gehele volheid en heerlijkheid (vs. 20-30); terwijl hij tevens de bedenking uit den weg ruimt, als zou ooit door de zonden des gezalfden de belofte geheel te niet gaan. God heeft integendeel zelf dadelijk van den beginne af verklaard, dat de belofte, wat haar wezen aangaat, ene onvoorwaardelijke was, dat Hij de zonden van de leden van het uitverkoren geslacht elk in 't bijzonder zwaar zou straffen, maar nooit van dezen en in hem aan het volk Zijne genade zou onttrokken (vs. 31-38). -In de sterkste tegen spraak hiermede staat nu het lijden, dat over den gezalfde des Heren in dezen tegenwoordigen tijd gekomen is; zijne kroon ligt ontheiligd ter aarde, zijn troon op den grond geworpen; hij zelf is vóór den tijd een grijsaard geworden; alle omheiningen van zijn land zijn doorgebroken, zijne vestingen zijn gevallen, zijne vijanden hebben hem op de vlucht geslagen, en schanden en hoon volgt elk zijner voetstappen, (vs. 39-46).

20. Toen Gij de in vs. 4 vv. genoemde belofte gaaft, hebt Gij in een gezicht gesproken, tot Uwen profeet Nathan (2 Samuel 7: 4 vv.), van Uwen heilige, van David, dien Gij tot koning over Israël gezalfd hebt, en Gij hebt gezegd: Ik heb voor Mijn volk hulp besteld bij enen held (2 Samuel 17: 10), tegen zijne onderdrukkers; Ik heb enen verkorene uit het volk verhoogd.

21. Ik heb David, Mijnen knecht, gevonden; met Mijne heilige olie, het zinnebeeld Mijner geestelijke gaven (1 Samuel 16: 1, 13), heb Ik hem gezalfd tot vorst over Israël.

Deze uitdrukking wijst aan, dat de verkiezing van David niet door een willekeurig blindelings grijpen uit de menigte, maar tengevolge van een doordacht, Goddelijk raadsbesluit geschied was; om dit het volk in te prenten nam God ook werkelijk bij David's verkiezing den schijn van zoeken en vinden aan (1 Samuel 16: 6-12)..

22. Met welken koning Mijne hand vast blijven zal (Jes. 41: 10); Ik zal hem niet weer verstoten, gelijk Saul; ook zal hem Mijn arm versterken.

24. Maar Ik zal zijne wederpartijders, als de Filistijnen, Moabieten, Ammonieten, Syriërs (2 Samuel 8), verpletteren voor zijn aangezicht, en die hem haten, zal Ik plagen, zodat zij zich aan hem moeten onderwerpen.

25. En Mijne getrouwheid en Mijne goedertierenheid zullen met hem Zijn 1); al Mijne geloften zal Ik goedgunstig aan hem vervullen; en zijn hoorn 1) zal in Mijnen naam verhoogd worden, zijne macht en heerlijkheid zullen door Mijne hulp vermeerderd worden, zodat hij een heerser zij tot aan het einde der wereld (Psalm 72: 8).

1) Ook hier, evenals in vs. 27 vv. moeten wij tot Christus, het ware zaad David's, opklimmen (Psalm 72: 11 vv.); onder David werd slechts een zwak voorbeeld der vervulling gezien. (1 Kronieken 15: 17)..

2) De hoorn van David wordt ook hier, evenals op vele andere plaatsen, voor zijn eer, waardigheid en macht genomen. De zin is daarom, dat de staat van zijne regering door de goedheid Gods altijd voorspoedig en bloeiend zou zijn. Want dewijl het volk door zijne zonde den weg voor de goedertierenheid Gods toesloot, zou de erfenis kleiner zijn, dan de belofte eiste..

26. En Ik zal zijne hand in de zee zetten, en zijne rechterhand in de rivieren, Hij zal regeren van zee tot zee, en van de rivier tot aan doe einden der aarde (Psalm 72: 8).

Het koninkrijk van David zal, ten tijde van zijnen zoon Salomo, in vollen luister bloeien. De koninklijke macht van Salomo zal zich uitstrekken van de Middellandse zee tot aan de rivier den Eufraat..

27. a) Hij zal Mij noemen: Gij zijt mijn Vader! mijn God, en de Rotssteen mijns heils, op wie ik volkomen kan vertrouwen.

a) 2 Samuel 7: 14. Psalm 18: 3; 62: 8; 95: 1. Hebr. 1: 4,5.

28. Ook zal Ik, de nauwe betrekking, in welke hij zich tot Mij stelt, beantwoordende, hem ten eerstgeborenen zoon stellen, ten hoogste over de koningen der aarde, opdat de belofte aan Mijn volk gegeven (Deuteronomium 26: 19; 28: 1), door hem tot werkelijkheid kome.

Met de woorden: "Ook zal Ik" zegt God, waarmee Hij David's kinderlijke liefde beantwoordt; hem, die de laatstgeborene is onder de zonen van Isaï, maakt Hij tot eerstgeborene en alzo meest bevoorrechte der zonen des Allerhoogsten (Psalm 82: 6)..

Dit is eerst ten volle vervuld in den anderen David, den Zoon Gods, een koning, door God, Zijnen Vader tot ene heerschappij verheven, als David en zijne nakomelingschap nooit gekend hebben, een rijk van ene eeuwige uitbreiding, dat de grootste zegeningen aan zijne

leden gaf, dat heerlijk de Majesteit der Goddelijke volmaaktheden ontvouwde, en bestemd was, om voortgezet te worden tot het einde van den tijd.

29. Ik zal hem naar Mijne geloften, Mijne goedertierenheid in eeuwigheid houden, en Mijn verbond zal hem vast blijven (vs. 5).

30. En Ik, zal zijn zaad in eeuwigheid zetten, en zijn troon als de dagen der hemelen (2 Samuel 7: 16. Deuteronomium 11: 21).

31. Indien zijne kinderen Mijne wet verlaten en in Mijne rechten niet wandelen, gelijk dat helaas spoedig genoeg wezen zal (1 Koningen 1: 11 vv.; 14: 22 vv.);

32. Indien zij Mijne inzettingen ontheiligen, en Mijne geboden niet houden;

33. Zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken, gelijk een vader zijnen zoon kastijdt (Spreuken 23: 13 vv.), en hun ongerechtigheid met plagen, die wellicht in een zwaar gericht de afvallige leden aan dit huis aan den ondergang overgeven.

34. Maar Mijne goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen, zodat zijn geslacht, al is het dan ook maar in enkele, kleine spruiten, toch behouden blijft, en in Mijne getrouwheid zal Ik niet feilen, dat Ik het woord Mijner belofte zou vergeten.

35. Ik zal Mijn verbond niet ontheiligen, gelijk zij Mijne inzettingen ontheiligd hebben (vs. 32), en hetgeen uit Mijne lippen gegaan is, de belofte, die Ik gedaan heb (Deuteronomium 23: 23 23.23), zal Ik niet veranderen.

36. a) Ik heb eens gezworen bij Mijne heiligheid, Ik heb er Mijne Goddelijke deugden onder verpand: zo Ik aan David liege, dan zou Ik Mijne heiligheid verloochenen.

a) Hebr. 6: 13,17,18.

37. Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn, en zijn troon zal voor Mij zijn gelijk de zon (Psalm 72: 5,17).

38. Hij zal eeuwiglijk bevestigd worden, gelijk de maan; en de Getuige in den hemel, de regenboog, dit hemels gedenkteken van Mijn verbond, dat Ik met de aarde gemaakt heb. (Genesis 9: 12 vv.), of, de zon is getrouw. Sela.

Ene gelijke betrekking, als er tussen David en zijn zaad is, bestaat ook tussen Christus en Zijne gemeente. Gelijk David’s geslacht in Hem verkoren was (1 Koningen 11: 36. 2 Koningen 8: 19. 8.19 Jes. 37: 35. 2 Kronieken 6: 42), zodat het in weerwil van den afval en de verwerping van zijne bijzondere leden altijd in het bezit der genade Gods bleef, zo is de werk in Christus verkoren, en de zonden van hare leden kunnen wel hun, maar niet haar schade veroorzaken. Ondanks den afval van gehele geslachten staat zij steeds weer heerlijk op, en

achter het onverbiddelijk gericht, dat door de verschijning van Christus niet opgeheven maar sterker geworden is, is steeds de ontfermende genade verborgen..

Gelijk de getuigen van het verbond, de zon en de maan aan den hemel blijven, welke veranderingen er ook in dezen schijnen te zijn, en het niet twijfelachtig is of zij zullen op den behoorlijken tijd weer verschijnen, alzo mag het verbond der genade, dat met ons in Christus gemaakt is, welke verandering er ook schijne te komen, en hoe het schijne te vergaan, niet betwijfeld worden, maar moet in het geloof gewaardeerd worden, gelijk de getuigenissen daarvan zijn.

Vast en eeuwig zou David's zaad en zijn troon wezen, aan de regering zou geen einde komen, daartoe stond Gods getuige als een borgschap aan of in den hemel. Er zijn Joodse en Christelijke uitleggers, die door deze getuigenis den regenboog verstaan, maar die boog diende alleen tot een teken, dat er geen zondvloed meer over de aarde zou zijn. Wij houden die getuigenis voor de zon en de maan. Die hemellichamen en luister zijn ook in ons spraakgebruik de vaste en duurzame lichamen tegenover de lagere en vergankelijke schepping. Gelijk zon en maan aan den hemel blijven schitteren en lichten, alzo David's huis en troon eeuwig en altoos..

In deze verzen beschrijft de dichter de vastheid en heerlijkheid van het verbond, hetwelk God met David heeft opgelicht. De Almacht en Gerechtigheid Gods zijn zo heerlijk geopenbaard in het leven en in den strijd van David.

Maar de volgende behelzen een bittere klacht en de inhoud er van vormt een schrille tegenstelling met hetgeen vooraf gaat. Want het schijnt wel, dat God Zijn verbond heeft verbroken, en Zijn trouw door de trouweloosheid Zijner kinderen is te niet gedaan (vs. 39-46).

39. Maar Gij hebt, in schijnbaar zo duidelijke tegenspraak tegen deze heerlijke beloften, hem verstoten en verworpen, als Gij Uwe toezegging had vergeten; Gij zijt verbolgen geworden tegen Uwen gezalfde, op ene wijze, alsof het geheel en al met hem tot het einde zou komen.

40. Gij hebt het verbond Uws knechts te niet gedaan, Gij hebt het als een onaangename last van U afgeschud; Gij hebt zijne kroon ontheiligd tegen de aarde 1), door zijnen scepter en zijne macht in de handen der heidenen over te geven.

1) Hij beschuldigt God niet van lichtvaardigheid of onstandvastigheid, maar klaagt er slechts over, dat die duidelijke beloften schijnbaar in het water zijn gevallen. Want zeker dikwijls vragen de gelovigen: Hoelang zult Gij slapen? of: Hoelang zult Gij ons vergeten? terwijl men toch aan God geen slaap of vergeetachtigheid toedeelt, maar zij brengen voort de angstige vragen, die vlees en bloed opgeven, opdat God de zwakheid, waardoor zij gedrukt worden, tijdig onderdrukke. Overigens is het volstrekt niet verwonderlijk, dat een Profeet in die schrikkelijke verwarring van zaken, iets menselijke heeft ondergaan, zodat hij tot het zeggen kwam, dat hij er niets van zag, wat God had beloofd. Want hij was geen man van een ijzeren

gemoed, om, ziende, dat alles op dit ogenblik in strijd was met Gods Woord, niet door zulk een treurig en verward schouwspel aangedaan te worden..

41. Gij hebt al zijne muren doorgebroken, alles wat het land beschermde te niet gedaan; Gij hebt zijne vestingen neergeworpen, zodat hij van elke beschutting beroofd is.

42. a) Allen, die den weg voorbijgingen, de door het land trekkende horden, hebben hem beroofd; zijnen naburen, die vroeger aan het huis van David openbaar waren, is hij tot enen smaad geweest.

a) Psalm 80: 13.

43. Gij hebt de rechterhand zijner wederpartijders, der Moabieten, Ammonieten, Syriërs enz. verhoogd, hun moed en kracht gegeven; Gij hebt al zijne vijanden verblijd, door zijne zo diepe nederlaag en grote machteloosheid.

44. Gij hebt ook de scherpte zijns zwaards omgekeerd, verstompt, en hebt hem niet staande gehouden in den strijd.

45. Gij hebt zijne schoonheid, al den glans zijner koninklijke heerlijkheid, doen ophouden; en Gij hebt zijnen troon ter aarde neergestoten, zodat zijn koninkrijk geheel verwoest is.

46. Gij hebt de dagen zijner jeugd verkort, zodat hij vóór den tijd oud geworden is. Gij hebt hem met schaamte overdekt. Sela.

47.

IV. 47-52. Nu volgt de bede, dat God aan de te voren genoemde tegenspraak, in welke de tegenwoordige toestand tot de gegevene belofte staat, een einde mocht willen maken, en wel spoedig, daar het leven van een mens slechts kort is en het toch hard zou zijn, wanneer de Heere den Zijnen, den korten tijd, die een mens op aarde is, vol van lijden deed zijn.

47. Hoe lang o HEERE! zult Gij U steeds, zo geheel, dat het schijnt alsof Gij het voor altijd deed (Psalm 13: 2), verbergen? Hoe lang zal Uwe grimmigheid tegen David branden als een vuur? (Psalm 79: 5). Zal zij blijven woeden, totdat wij geheel verteerd zijn?

48. Gedenk van hoedanige eeuw, van hoe kort een leven ik ben. Waarom zoudt Gij aller mensen kinderen te vergeefs geschapen hebben?dit zou toch het geval zijn, wanneer Gij ze voortdurend aan den ondergang wilde prijs geven.

"Ook hier is het voor de ogen des zangers enigszins verborgen, welk ene heerlijkheid achter den dood ligt; dat zou eerst in Christus volkomen openbaar worden."

Een denkbeeld, dat dikwijls in het O.T. voorkomt. God heeft den mens zo kunstig, zo wonderbaar geschapen en hij heeft een zo kort En wisselvallig leven. Zou het Hem dan niet

tot medelijden bewegen, wanneer de mens nu in dit korte leven zoveel te lijden heeft? Het is deze gedachte, van welke Job uitgaat (Hoofdstuk 2 en 14), en die hem een vermoeden van de onsterfelijkheid in het hart geeft (vgl. Psalm 30: 13 vv.; 78: 39)..

49. Wat man leeft er, die den dood niet zien zal? die a) zijne ziel zal bevrijden van het geweld des grafs? Kort is het leven en zeker is de dood. Sela.

a) Psalm 49: 10,16.

De grote heiligen in het Woord zagen den dood van verre aankomen. Een pijl, dien men ziet vliegen, kan men ontwijken. Men zegt, als men den basiliscus eerst ziet, dat hij u dan niet zal beschadigen. Izaak zag dien ook van verre, en hij leefde nog 33 jaren daarna. -Zeker koning, op een berg zittende, overzag zijn leger, en ziende zo vele duizenden bijeen, zat hij in het eenzame te schreien; daar kwam een zeker overste bij hem, en ziende, dat hij zo zat en schreide, vraagde hem die, waarom hij schreide. Hij antwoordde, omdat er over honderd jaar of minder geen van die allen te vinden zal zijn.

50. HEERE! waar zijn Uwe vorige goedertierenheden, a) die Gij David gezworen hebt bij Uwe trouw? 1) (vs. 20 vv.). Hoe weinig komt onze toestand met Uwe beloften overeen!

a) 2 Samuel 7: 15.

1) De dichter wendt zich van hetgeen op de aarde zich vertoont, tot den Hoge. Hij beroept zich op de trouw Gods. Dit is wel een bewijs van een sterk geloof. Hij ziet die trouw niet. Integendeel het schijnt, dat de trouw Gods is te niet gedaan. En toch hij houdt er zich aan vast. Zij is het plechtanker zijner ziele. Het is daarom, dat hij in het volgende vers spreekt van een versmaden van den Gezalfde. God heeft David en zijn geslacht gezalfd tot koning van Israël. En nu kan die gezalfde niet vergaan. Gods eer, dit weet de dichter, is er mede gemoeid. Ook hij houdt zich vast als ziende den Onzienlijke.

51. Gedenk, HEERE! aan den smaad Uwer knechten, dien ik, hoewel ik slechts een enkel man ben, in mijnen boezem draag, daar de nood van het gehele land mij aangaat, een smaad van alle grote volken, die het land overstroomd hebben.

52. Gedenk aan de beschimpingen, waarmee, o HEERE! Uwe vijanden smaden 1), waarmee zij de voetstappen Uws gezalfden smaden, dat die nu wankelende geworden zijn.

1) Hij nu zegt niet, dat de goddelozen door hun schanddaden de kinderen Gods kwellen, maar dat zij God zelven smaden, dewijl om Zijn gunst te veroveren, dit veel krachtiger is, om God te vragen en te vermanen, dat Hij Zijn zaak opneme, niet slechts, omdat in de Kerk Zijn Persoon wordt aangerand, maar dewijl alle onheilen, waardoor de eenvoudigheid des geloofs in beroering wordt gebracht, op Hem terugvallen, zoals het ook hij Jesaja (37: 22) luidt..

Deze bede is het juist, waarop de gehele klacht in het vorige doelt. De gemeente gaat onder diepen, grievenden smaad gebogen. Het leed, dat de vele heidense volken haar aandoen,

draagt zij bestendig met zich om. Het is haar, als voelde zij den worm in den boezem overal aan haar leven knagen. In diepen ootmoed riep zij den Heere om hulp en redding aan. En deze is haar niet alleen geworden, maar oneindig heerlijker dan zij destijds bidden en verstaan kon. Geen enkele der heerlijke profetische trekken aangaande David's huis is gebleken ijdel te wezen. Alles, wat daar is gesproken, is, na een tijd lang vernietigd en begraven geschenen te hebben, in Christus met nieuwe kracht in hoger leven ontwaakt. Hoe moet het nu de toen klagende, maar gelovende gemeente te moede zijn, wier blik toen nog niet veel verder dan de wereld aan deze zijde was verhelderd, hoe moet het haar nu te moede zijn, wanneer zij, wat zij in groot gevaar met goed vertrouwen vasthield, vervuld ziet boven bidden en denken..

Bedenken wij, dat het eerste Psalmboek in Psalm 41 met enen typisch-Messiaanse en het tweede Psalmboek in Psalm 72 met een profetisch-Messiaanse besluit, zo kan het niet als iets toevalligs voorkomen, dat het derde Psalmboek in de woorden: "de voetstappen Uws gezalfden" wegsterft, welke door de traditie ook werkelijk als ziende op de toekomst van den Messias verstaan zijn, daar zij verhaalt: opdat zij het uitstellen der voetstappen in Uwen Messias, Jehova! verminderen. Het Nieuwe Testament kent aan dezen Psalm ten minste in de geschiedenis der Messiaanse profetie ene gewichtige plaats toe; want wat Petrus in de Pinksterrede zegt van een met eden gewaarborgd voortbestaan van het Davidische koningschap doelt op Psalm 89: 36-38; 132: 11, en de grondtoon van het Schriftwoord omtrent David's verkiezing, dat Paulus te Antiochië in Pisidië aanhaalde (Hand. 13: 22), is aan Psalm 89: 21 ontleend..

53.

V. Vs. 53. Slotwoord op het derde boek der Psalmen.

53. Geloofd zij de HEERE in eeuwigheid! Amen, ja Amen. (vgl. 41: 14; 72: 18 vv.; 106: 48).

PSALM 90.

DE VERGANKELIJKHEID VAN DES MENSEN LEVEN.

1. Een gebed (vgl. Psalm 17, 86,102, 142), van Mozes, den man Gods, die als profeet tot God in de nauwste gemeenschap stond (Numeri 12: 8. Deuteronomium 23: 1), en die met betrekking tot het werk door hem verricht ook, de knecht des Heren genoemd wordt (Deuteronomium 34: 5. Jozua 1: 11).

Daar het vierde boek der Psalmen overeenkomst heeft met het vierde boek van Mozes, dat door de Joden ook het boek "in de woestijn" (Numeri 1: 1) genoemd wordt, zo is het geheel naar de orde, dat het in de woestijn vervaardigde gebed van hem, die Israël door Gods toorn heft heen geworsteld, zodat het na zulk een langen tijd sedert zijne uitsluiting van het bezit des heiligen lands, eindelijk toch het aanbreken van een nieuwen tijd van genade mocht verwachten (Numeri 19: 22), de rij der Psalmen van dit boek opent. Dit gebed, dat het begin der heilige Lyrische poëzie onder het volk van God aanwijst, had oorspronkelijk wel zijne plaats in het Boek des oprechten (Jozua 10: 13): 1. het ging echter, toen dit boek uitsluitend

voor liederen van Lyrische volkspoëzie bestemd werd (2 Samuel 1: 18), 2. als een eigenlijk geestelijk lied in het gezangboek van Israël, de Psalmen, over. De Psalm word in twee hoofddelen verdeeld, een beschouwend, dat tien, en een biddend, dat zeven verzen telt.

I. Vs. 1-10. De Psalmist begint met zijn vertrouwen uit te drukken, op dien God, die Zich ten allen tijde en onder alle omstandigheden voor de Zijnen hun enige toevlucht betoond heeft. Daarop beschouwt hij de vergankelijkheid en nietigheid van het menselijk bestaan, dat eerst dan in zijne gehele geringheid zichtbaar wordt, wanneer men het in het licht van Gods eeuwigheid stelt. Die nietigheid getuigt luide van des mensen eigen onmacht en hulpbehoevendheid, en juist deze drijft hem, wanneer hij zich deze op de rechte wijze bewust wordt, tot den eeuwigen, sterken God (vs. 2-6). Vervolgens gaat de beschouwing over tot de reden, de oorzaak van die kortheid des levens en van de machteloosheid van den mens, en heeft hij dus met de diepte van ons zondig verderf, met de grootheid van den toorn Gods tegen ons te doen. Het is nu reeds zover met het menselijk geslacht gekomen, dat het gemiddelde van den menselijken leeftijd slechts 70-80 jaren bedraagt, en het leven zelfs niets dan moeite en arbeid is, zelfs in zijne meest trotse gedaante (vs. 7-10).

HEERE! Gij allerhoogste Wezen, Gij Schepper en Onderhouder van alle dingen, Gij zijt ons geweest ene Toevlucht, ene veilige plaats, waarheen wij uit onzen nood en ellende, met ons verlangen en onze behoeften kunnen heen vluchten, van geslacht tot geslacht.

Het lied heeft iets buitengewoon aangrijpende, plechtigs, de diepten Gods doorzoekende..

Met welk oog hebben zij toch gezien, met welk oor gehoord, met welke waarheidsliefde en gerechtigheid nagevorst, die kenners der oudheid, die al het Mozaïsche en Israëlitische verachtend voorbijgaan, terwijl hun elke Indische Mythe, elke Egyptische fabel, elk gezang der Grieken, die eeuwige kinderen, oneindig gewichtig is, en die toch niet in staat zijn, uit de spraak van enig oud volk een enkel woord aan te wijzen, dat zulke ene Godskennis en Godsleer bevat, waarin, gelijk in de aanvangswoorden van dezen Psalm een eeuwig, van de wereld onderscheiden, goddelijk Wezen beleden wordt, dat de wereld heeft geschapen en, ten opzichte van dood en vergankelijkheid, de eeuwige toevlucht van alle mensen is! Wanneer zich dit woord als opschrift aan de piramiden te Memfis, of aan de zuilen te Persepolis bevonden had, of met de marmeren tafels van Paros tot ons gekomen ware, welk ene bewondering zou het in de wereld vinden, die het nu geen aanzien waardig acht, omdat het in den Bijbel en in het Oude Testament staat! O ijdelheid der wereld, ook der geleerde wereld, ook der filosofische wereld, hoe groot zijt gij en hoe kinderachtig!.

Vers 1 behelst de grondgedachte van den gehelen Psalm. De man Gods heeft gedurende de achtendertig jaren, die achter liggen, den een voor, den ander na zien sterven. Zo duidelijk mogelijk is het nietige van het bestaan des mensen getoond. Van de duizenden en tienduizenden, die als mannen met hem door de Rode Zee waren getogen, is hij op een enkele na er over. Maar o, waar hij het nietige van deze aarde heeft leren inzien, daar klemt hij zich vast aan Hem, die zich in den brandenden braambos heeft geopenbaard als den Getrouwe, als Die is en was en zijn zal, Die niet verandert, maar immer dezelfde is en blijft voor al Zijn gunstvolk.

2. Ja van geslacht tot geslacht, van ouds af waart Gij onze toevlucht! Want Gij zijt de volkomen Machtige en eeuwig Onvergankelijke, Wiens almacht gene grenzen en Wiens aan zijn zo min begin als einde heeft. Eer de bergen geboren waren, en Gij de aarde en de wereld voortgebracht had 1), ja van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God (Jer. 43: 13; 44: 6).

1) De uitdrukking betekent eigenlijk: "eer aarde en wereld barensweeën gevoelden". "Dit ziet in dichtkunstigen stijl op het baren of voortbrengen der bergen door de aarde, toen uit hare eerste ronde gestalte enige delen zich verhieven boven de andere, en de hoogste tot bergen werden, die men daarom mag noemen de vrucht der aarde." Gelijk in ‘t begin van ‘t vers de bergen gezegd werden geboren te zijn, zo moet hier, zal dit daarmee overeenkomen, ook volgen, dat de aarde in arbeid geweest is en hen gebaard heeft. Deze omschrijving dient, om uit te drukken het eerste ogenblik, waar de tijd is begonnen gerekend te worden..

De Heere was God, eer de wereld was, dat is de eerste uitspraak; Zijn Goddelijk aanzijn reikt uit het onbegrensde verleden in de onbegrensde toekomst; Hij is God van eeuwigheid tot eeuwigheid-dat is de tweede..

Als men het recht beschouwt, besluit Hij daarin alle eigenschappen der Godheid; want daar Hij eeuwig is, volgt daaruit, dat Hij onsterfelijk, almachtig, volzalig en wijs is..

3. Maar wie zijn wij? Gij doet volgens Uw woord (Genesis 3: 19), den mens wederkeren tot verbrijzeling, hen tot het stof wederkeren (Psalm 104: 29), en zegt: Keert weer, gij mensen-kinderen, tot het stof waaruit gij genomen zijt!

Tegenover de eeuwigheid Gods, die Hem tot ene toevlucht der Zijnen zo geschikt maakt, treedt de vergankelijkheid der mensen, die hen, de hulpelozen, tot deze hun enige toevlucht heen drijft..

De mensen sterven reeds weg, en er komen weer anderen door het woord van God, daarom is ons leven voor Hem als niets.

Ziet de mens slechts onder de schepselen op aarde rond, zo wordt hem zijne nietigheid niet zo duidelijk. Hoe vele andere schepselen tellen hun leven bij dagen en uren, terwijl de mens jaren telt! Hoe goed verstaan bovendien de meesten de kunst om de gedachte aan het einde uit hun hart te bannen (Psalm 49: 12). Daarom beschrijft Mozes de menselijke vergankelijkheid met het oog op Gods eeuwigheid. -Voor God wisselen de geslachten der mensen af, alsof er tussen gaan en komen slechts een ogenblik lag; nu laat Hij het ene geslacht verdwijnen dan roept Hij een ander..

4. Hoe kort is het menselijk leven, beschouwd met de ogen van U, den eeuwigen God; want bij U is geen tijd; duizend jaren, die ons als ene eeuwigheid zouden voorkomen, zo wij zo lang moesten leven, doch die zelfs geen Methusalem bereikt heeft, zijn in Uwe ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is, ene snelle gedachte kan dien met al zijne ervaringen omvatten, en als ene nachtwaak van 3-4 uren (Exodus 12: 2), die voor den slapende als in een oogwenk verdwijnt.

Gelijk voor een zeer rijk man duizend gulden zijn als een cent, zo zijn voor den eeuwigen God duizend jaren als één dag..

Een voorbijgegane dag, aan welks einde wij staan, maakt toch vanwege de velerlei ondervindingen op ons nog altijd den indruk van een tijdsverloop; maar een nacht, die doorgeslapen is, en voor al een gedeelte van den nacht is ook voor ons zonder spoor en daarom als zonder tijd. Zo is het voor God met een duizendtal jaren. De stelling; "duizend jaren zijn voor den Heere als een dag" is ook, gelijk 2 Petrus 3: 18 zegt omgekeerd waar: "een dag is voor den Heere als duizend jaren." Gelijk de langste tijd Hem zonder betekenis klein voorkomt, zo kan Hij in den allergeringsten tijd het grootste volbrengen, op enen dag het werk van duizend jaren..

Nog meer! Het begrip van grenzen en ruimte, waarin wij eindige mensen leven en waarboven wij ons niet kunnen verheven, bestaat niet bij den oneindigen God. Dit is negatief gezegd, wat wij positief zouden uitdrukken: "God is alomtegenwoordig en eeuwig.".

5. Gij overstroomt 1) hen, de kinderen der mensen, daar de ene golf van den tijd de andere voortdrijft, en het een bestendig afwisselen is van komen en gaan; zij zijn gelijk een slaap 2), gedurende welken zij niet opmerken, dat zij leven; in den morgenstond zijn zij gelijk het gras, dat verandert.

1) Wanneer gij nu enen waterstroom ziet vloeien, zo spreek: "Zie, daar stroomt mijn leven heen, en het water, dat weggevloeid is, keert niet weer..

2) Wij weten, dat de slaap iets is, dat vroeger ophoudt, dan wij het kunnen waarnemen of opmerken, want voordat wij gewaar worden, dat wij geslapen hebben, is de slaap reeds weg en heeft hij zijn einde. Daarom is voorwaar ons leven niets anders dan een slaap en een droom, want voordat wij ons recht bewust worden, dat wij leven, houden wij op te leven..

6. In den morgenstond bloeit het, en het verandert reeds door de middaghitte, des avonds wordt het afgesneden, en het verdort (Jes. 40: 6 vv. 1 Petrus 1: 24).

Er is in het leven aanleiding genoeg voor den mens zijn vol, bedrukt hart met deze Psalmwoorden als met een uitroep van overweldigend gevoel voor God uit te storten, of meer weemoedig en stil het met een woord van vertrouwende, rustige overgave in de hand en de hulp van eeuwige macht en eeuwige barmhartigheid neer te leggen; in ‘t bijzonder ook, wanneer de mens, terugziende op zijnen tot hiertoe afgelegden levensweg, gewaar wordt, dat de meesten dergenen, in wier midden en met wie hij den levensweg begon, niet meer met hem op den weg zijn- ouders, grootvaders, broeders, zusters, bloedverwanten, naburen, bekenden, speelgenoten zijner kindsheid, vrienden zijner jeugd, voor het grootste gedeelte de wereld verlaten hebben. Dat heeft niemand in sterkere mate ondervonden, niemand dieper gevoeld dan Mozes, niemand heeft zo alles om zich zien heensterven, en voor zich ten grave dragen, dan Mozes. Sterven en zien sterven, begraven en begraven worden, dat was daar in de Arabische woestijn het dagelijkse en gewone in ene menigte als dat anders dag voor dag, jaar voor jaar nooit het geval is. In ene tijdruimte van 38 jaren waren 603.550 mannen op twee na

gestorven, de vrouwen en kinderen niet meegeteld, en alle sterfgevallen in den talrijken stam van Levi niet meegerekend. Zo moest het dagelijks leven bijna in alle families en huishoudingen, de treurige gedaante en den doffen klank van voortdurende verzorging van doden verkrijgen. Door dit buitengewone sterven aangegrepen en doordrongen, verheft Mozes zich zelven en zijn volk uit het stof en den angst des doods door het geloof in God en het leven, dat uit God is; hij bidt en leert bidden: "Heere! Gij zijt ons geweest ene toevlucht van geslacht tot geslacht.".

7. En treuriger dan de zaak zelf is de reden, waarom het zo met ons leven gesteld is, want wij vergaan, gelijk wij allen wel weten, door Uwen toorn; en door Uwe grimmigheid worden wij verschrikt, Uwe grimmigheid knaagt aan ons leven, totdat het na een korten tijd geheel vernietigd is (Nehemia 1: 6). Het is naar Uwe rechtvaardige straf van wege onze zonde (vgl. Numeri 14).

Het is een bijzondere voorrang der openbaring, dat zij op deze wijze de schuld des doods op den mens werpt. Wanneer men in den dood niet de bezoldiging der zonde ziet, dan moet hij ontzettend wezen, noodzakelijk aan God doen twijfelen, en elke hartelijke en kinderlijke liefde tot Hem verstikken..

8. Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, opdat zij niet door U voorbijgezien, maar behoorlijk gestraft worden, want Gij zijt geen God, die goddeloosheid zoudt kunnen verdragen (Psalm 5: 5), ook geen God, die niet zou weten, hoe het met hart en leven bij een ieder gesteld is (Jer. 23: 24); behalve de openbare zonden, die wij zelf ontdekken, ziet Uw alziend oog nog zo duizend verkeerdheden; onze heimelijke 1) zonden, die wij niet als zonde rekenen of aanstonds vergeten zijn, stelt Gij in het licht Uws aanschijns, zodat zij duidelijk en openbaar zijn.

1) Men lette hier vooral op het woord, dat geen mens al zijne zonden kan inzien en erkennen, vooral als hij let op den omvang der erfzonde. En dit is ook geen wonder, want wie zou de enkele zonde der onkuisheid, die toch zo algemeen bekend is, kunnen beschrijven. Hoe veel minder nog kan men dit de andere grovere en fijnere, geestelijke zonden, gelijk daar zijn: ongeduld onder lijden, lastering, murmurering tegen God, enz. O, welk een peilloze afgrond is alleen het ongeloof! Daarom noemt ook Mozes de zonde ene verborgene zaak, waarvan geen gemoed den omvang kan begrijpen, want even als Gods toorn, evenals de dood, zo is ook de zonde een onbegrijpelijk infinitum..

9. Want al onze dagen, daar Gij een zo ijverig God zijt, die de misdaad niet voorbij ziet, en de heimelijke zonde voor het daglicht brengt, gaan henen, zodat wij spoedig met ons gehele leven aan het einde zijn; dat is door Uwe verbolgenheid (vs. 7); wij brengen tengevolge van dien toorn, die op ons drukt, onze jaren door als ene gedachte.

10. Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn, naar den maatstaf van het tegenwoordig oponthoud in de woestijn, die echter ook de maatstaf voor de volgende geslachten blijven zal, zeventig jaren, of zo wij zeer sterk zijn van natuurlijk gestel, tachtig jaren 1); en het uitnemendste van die, wanneer enen mens alles wordt geschonken, wat maar te genieten is,

dan is het nog-moeite en verdriet; want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen 2).

1) Wat daarboven is, is niet waard, dat het een leven zou heten, omdat alsdan ophoudt, wat tot het leven behoort; de mensen gebruiken noch eten noch drinken met lust, en zijn bijna tot niets meer geschikt; zij worden onderhouden en zijn zich zelven tot last..

Men zou kunnen vragen, hoe het komt dat Mozes die toch zelf 120 jaren leefde, hier een zo bepaalden maatstaf van des mensen leven stelt? Daarop antwoorden wij in ‘t bijzonder, wat den persoon van Mozes aangaat, dat hij in zoverre buiten de rij staat, als zijn leven aan zijn verheven ambt, aan de bereiking van de bedoelingen der Goddelijke genade verbonden is, en in ‘t algemeen met Luther, Mozes rekent de jaren der mensen naar den gewonen loop, niet, dat zij beneden 70, 80 jaren niet zouden kunnen sterven, of niet boven de 70, 80 jaren zouden kunnen leven, maar dat zij dit getal gewoonlijk bereiken. Van den zondvloed begint reeds een algemeen afnemen van den levensduur, waarom Jakob ondanks zijne 130 levensjaren moest klagen: weinige en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens (Gen 47: 9), en weer van een gericht Gods af, van het sterven van meer dan 600.000 mannen in de woestijn, dat aan onzen Psalm ten grondslag ligt, begint een nieuwe reductie van den menselijken leeftijd, en deze is sedert dien tijd de normale maat in het algemeen gebleven..

2) Met moeite en inspanning moet elk goed des levens gezocht, geleerd, verworven en ontworsteld worden, onder veel moeite en bezwaren, kommer zorg en vrees, in den strijd met tegenspoed en droefheid moet het verkregen, bewaard, verzorgd en verzekerd worden. Verreweg het meeste geeft den mens, wanneer hij het heeft en dat het zijne kan noemen, niet het vrolijk levensgenot, dat hij wenste, niet de grote vreugde, die hij zich daarvan beloofde, niet den stillen vrede, dien zijne ziel zocht; het vervult het ledige in zijn binnenste niet zo zaligend als hij meende en hoopte. En hoe spoedig ontvliegt het hem! Hoe spoedig is, wat onder ‘s levens kommervolle bezwaren met moeite en inspanning gezocht en nagejaagd is, waarom men zwoegde en slaafde, verdwenen als een droom en ene schaduw! Want even als het aardse leven, zo vlucht al het aardse goed heen, en wij ijlen daarvan al vliegende weg..

Moeite en verdriet de uitnemendste oogst van een zeventig of tachtigtal zomers-neen, wij zullen Uwe liefde niet lasteren, Vader der lichten, die in deze aardse woestijn met meer dan Manna ons voedt en niet andermaal klagen: "onze dagen gaan henen door Uwe verbolgenheid," zonder vooraf gestameld te hebben: "Loof Hem, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden", Maar toch, zouden wij ze alleen in de woestijn van Arabië zoeken moeten, de schouders, die gebogen, indien maar niet geknakt zijn onder den duldelozen last van het leven, en niet veeleer de wereld ene leugenares moeten schelden, wanneer zij ons rozen zonder doornen, of doornen zonder wonden belooft? -Ach, hoe menig leven, als dat van Israël in de woestijn door den vloek van bekende zonden vergiftigd! Hier de volwassen leeftijd, verlamd door geheime overtreding der jeugd, daar die vroegere vrede door gekrenkten hoogmoed verloren; ginds die angel in de ziel, als de consciëntie bij ramp en rouw ons toefluistert: eigen schuld en, te laat; elders de vrees voor die beslissende ure, waarin God onze verborgene zonden openbaren, rechten en vergelden zal! Zo voegt het geweten een nieuwen, drukkenden last bij zoveel, dat het harte bezwaart, en wanneer wij nu van de

zeventig of tachtig jaren eens aftrekken, eerstelijk die, waarin wij nog niet wisten, wat vreugd en geluk was, dan die, waarin wij hoopten en jaagden naar een nog toekomstig, eindelijk die, waarin wij treurden en weenden over reeds verloren geluk-wat blijft er dan nog over om Mozes woord te weerspreken? Eindelijk, eindelijk wellicht komt ten langen leste ene ure, waarin wij menen, dat de moeite niet langer onze gezellinne zal zijn en het verdriet van onzen dorpel zal scheiden. Welkom nu, zonnige dagen, gezegend, jaren des overvloeds. Maar wat is dit? Daar klopt de dood bij den rijken dwaas aan de deur juist op den avond, dat de laatste schuur was voltooid. Daar scheidt het leven van een, wat voor de eeuwigheid saam scheen verbonden, en een schok treft het teleurgestelde hart, waarvan het nimmer bekomen zal, zo lang het niet ophoudt met kloppen. Daar-doch waartoe meer, zegt mij, is het dan zo onverklaarbaar, dat een later dichter (Bilderdijk) "het leven zelf het hardst" heeft genoemd van al wat de wereld bood, en dat een van de grootste mannen der vorige eeuw (Herder) over de broosheid en ijdelheid des levens niet peinzen kon, zonder dat zijne ogen met bittere tranen zich vulden?.

11.

II. Vs. 11-17. De bede, die zich ten gevolge der beschouwing van het eerste deel in het tweede deel verheft, vraagt in de eerste plaats om zulk ene kennis van den toorn Gods, die zich in het menselijk bestaan openbaart, dat zich daaruit de vreze des Heren ontwikkelt, dus om een wijs hart, dat voor de zonde schrikt en zich aan Gods geboden vasthoudt (vs. 11 en 12); daarna volgt het smeken om wegneming van het aanwezige lijden, om verkrijging van nieuwe genade en om volbrenging van het Goddelijke werk der genade (vs. 13-17). Gelijk het eerste deel ons enen man aanwees, die een leven vol beproeving en de ervaring van vele bittere lotgevallen, met name ook van ene ontzettende sterfte zijner volksgenoten achter zich had, zo staat in dit gedeelte een man voor ons, die nog een groot werk moet volbrengen. Hoewel hij zelf het niet is, in wiens handen de voleindiging berust, zo hangt toch zijn gehele hart daaraan, en wij herkennen weer duidelijk het beeld van Mozes, den man Gods.

11. Wie van ons, dwaze en verblinde mensen, hoewel een ieder de vergankelijkheid en den jammer des levens moet ervaren, kent de sterkte Uws toorns, wie ziet in dit sterven de onweerstaanbare macht van Uwe grimmigheid, en wie merkt Uwe verbolgenheid op, naar dat Gij te vrezen zijt, zodat hij voor hetgeen hij te lijden heeft, tot verootmoediging onder Uwe machtige hand en tot boetvaardige bekering tot U opgewekt wordt? leeft niet integendeel de grote menigte alsof er geen God en geen dood ware; men leeft alsof de korte levenstijd ene eeuwigheid ware.

Waar de mens zo geen enkel ogenblik van het volgende zeker is, en de zondaar, met zo zware lasten beladen, zich op den weg naar den Rechter bevindt, in wiens handen te vallen in waarheid vreselijk zijn zal, daar zoudt gij ten minste verwachten, dat die mens en die zondaar God en zich zelven geen ogenblik ruste zal laten, totdat het doel des levens bereikt, de hoop der toekomst verzekerd was? O voorzeker, ik zie dien bedreigde door den alverdelgenden stroom zich reppen naar de rustige rots; ik zie dien gebukte onder den onafzienbaren last de voeten van zijnen Rechter omklemmen....ijdele droom bij de meesten, zo ijdel als de levensdroom zelf! "Wie kent de sterkte Uws toorns en Uwe verbolgenheid, naardat Gij te

vrezen zijt!" Neen, voorwaar, grijze Mozes! gij zoudt dat woord niet behoeven terug te nemen, zo gij onder ons waart verschenen! Gods toorn, maar het woord alleen klinkt immers reeds onwelluidend en hard; Gods verbolgenheid, maar dat denkbeeld is immers uitsluitend Oud-Testamentisch? Inderdaad, indien ons iets tot nog dieper weemoed kon stemmen, het zou een blik op de grenzeloze lichtvaardigheid zijn, waarmee dit kort, onzeker, moeitevol leven beurtelings wordt verdroomd en verdarteld. Ja, als de rusteloze vervolger, die nooit verder dan ene schrede achter ons is, eens in onze onmiddellijke nabijheid ene kostbare prooi heeft gegrepen, wij huiveren van het geruis zijner voetstappen. Maar nauwelijks is het voetspoor van den onvermoeiden jager niet zichtbaar meer, of de vrees voor zijne pijlen verflauwt, schoon hij nog pas een koningsschot vallen liet en de behoefte, om zich van den bekomen schrik te herstellen doet naar nieuwe slaapdranken grijpen..

12. Leer Gij ons daarom, o God! -want van nature kan een mens toch zijne ellende niet gevoelen; zonder het licht van Uwen Geest is hij blind, doof en dood in zonden-leer Gij ons alzo onze dagen tellen, ons ieder ogenblik de vergankelijkheid van het leven ons voorstellen, dat wij daaruit, de grootheid van Uwen toorn en de diepte van ons verderf erkennende, een wijs hart bekomen, ons te zamen wenden tot de vreze des Heren, die het begin van alle wijsheid is (Psalm 111: 10).

In plaats van gedachteloos daarheen te leven, moeten wij onze dagen tellen; eerst bij het tellen daar van worden ons deze twee zaken duidelijk: hoe kort de handbreedte van ons leven, en hoe gewichtig toch elke dag van den tijd onzer genade is. Het ene leert ons denken over, en daardoor bezorgd worden voor dood, oordeel, eeuwigheid, het andere vermaant ons en dringt ons den tijd uit te kopen voor het ene nodige. Wij zijn in aardse dingen voortreffelijke rekenmeesters, en verstaan zeer goed de kunst van tellen, maar dit tellen der dagen moet door God geleerd en van Hem gebeden zijn..

Het is niet zo moeilijk zich weemoedig bewogen te voelen als een somber graflied wordt gestemd, met kennelijken indruk over de broosheid van ons aan zijn te spreken, met zekere zalving zelfs te betuigen, dat wij te alle uur in gevaar zijn. Maar wanneer dan nu naar de eigenlijke vrucht dezer licht gewonnen overtuiging gevraagd en het leven van zo velen opmerkzaam gadegeslagen wordt, die toch zeggen, den dood niet verder te stellen, zegt zelf, waar wij rondom ons het wijze hart zullen vinden? -O, of ik het randschrift om het uurwerk, waarbij een vermaard prediker (Bossuet) opgroeide, in het diepst uwer zielen kon schrijven: "transeunt et imputantur" (zij gaan voorbij en worden toegerekend). Telt de vele vervlogene dagen en de weinige, die nog overig zijn. Telt de reeds verzuimde gelegenheden, en leert leven om te sterven, opdat gij sterven moogt om eeuwig te leven! Telt, eer het van u zou moeten heten: " geteld, gewogen, te licht bevonden.".

Een godvruchtig landgenoot (Jan Luijken) schreef op den zonnenwijzer: "Dat telt af; " datzelfde mocht wel menigmaal onze gedachte zijn, als wij huis of torenklok horen verkondigen, dat weer een uur voorbij is..

13. Keer weer, HEERE! tot hoe lange zult Gij ons Uwen toorn doen ondervinden? en het berouwe U over Uwe knechten, die zich nu weer tot U willen keren, dat Gij het kwade over en zoudt brengen, dat Gij hun gedreigd hebt (Exodus 32: 14).

14. Verzadig ons in den morgenstond, nu een nieuwe tijd begint aan te breken, met Uwe goedertierenheid, naar welke wij onder het gericht van Uwen toorn zo begerig zijn geworden, zo zullen wij juichen, na deze jaren van druk en treurigheid, en verblijd zijn in al onze dagen.

15. Verblijd ons naar de dagen, in dewelke Gij ons gedrukt hebt, naar de jaren in dewelke wij het kwaad gezien hebben; wij hebben toch aan degenen, die vóór ons leefden gezien, dat den oprechten het licht opgaat in de duisternis (Psalm 112: 4; 97: 11).

16. Laat Uw werk aan Uwe knechten, die reeds op den drempel van het beloofde land staan, gezien worden 1), doordat Gij hen inbrengt,en Uwe heerlijkheid over hun kinderen 2); zodat zij weten, dat Gij heerlijk volbrengt, wat Gij eenmaal begonnen zijt.

1) Hoewel Mozes weet dat hij Israël niet in Kanaän zal brengen, toch is het zijn vurige begeerte, dat God met zijn volk en met zijn knechten zij. Jozua zal tot zijn werk ingaan, maar hij weet het ook, dat Jozua niet anders dan in de mogendheid des Heren zal kunnen voorttrekken, niet voorspoedig zal kunnen zijn, dan wanneer Gods aangezicht met hem optrekt. En daarom is zijne bede voor hen, die na hem zullen komen.

2) Door dit voorbeeld worden we vermaand, om onze gebeden en zorgen uit te oefenen voor de nakomelingschap. Vooral, dewijl ons beloofd is de voortdurendheid der Kerk tot aan het ginds der wereld, zoals wij in den vorigen Psalm ook hebben gezien. Laten wij dan in alle gebeden, waarin wij om heil vragen onze nakomelingen er in sluiten, ook die nog niet geboren zijn..

17. En zo willen wij dan, in blij vertrouwen op de genadige verhoring onzer bede, voorwaarts gaan met de bede (Exodus 39: 43): de lieflijkheid des HEREN, onzes Gods, zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, zodat wij het gelukkig tot stand kunnen brengen, ja het werk onzer handen, bevestig dat, want het is toch Uw werk, dat Gij niet kunt laten varen (Psalm 138: 8).

De Kerk bidt om het opkomen van dien heerlijken morgen, wanneer elke wolk zal verdwijnen bij het rijzen van de Zon der gerechtigheid, en nacht en duisternis zullen niet meer zijn. Dan alleen zullen Wij ons verheugen en verblijd zijn ten allen dage..

PSALM 91.

TROOST IN STERVENSNOOD.

Deze Psalm wordt door de Talmudisten genoemd: "een lied tegen boze geesten" en in ‘t algemeen door de Joden gehouden voor een lied ter bescherming tegen nakende onheilen, bij de Christenen meer bepaald tegen pestilentie. In Psalm 90 hoorden wij het: "Heere! Gij zijt

ons ene toevlucht geweest aan geslacht tot geslacht," dat Mozes, de man Gods onder het ontzettend wegsterven van zijn volk in dien tijd, uit naam der jeugdige opwassende gemeente ten hemel riep. Hier horen wij dit als een toeroepen der gemeente aan enen man Gods, aan wie dat op geheel buitengewone, bijzonder in ‘t oog lopende wijze bevestigd is en het wordt tot een: "Gij Heere zijt mijne toevlucht. Den Allerhoogste hebt gij gesteld tot uw vertrek" (vs. 9). Wordt in Psalm 90: 16 om de openbaring van ‘s Heren werk ten gunste der gehele gemeente gebeden, hier (vs. 16) belooft de Heere aan hem op wie het oog der gemeente met bijzondere belangstelling gericht is, dat Hij hem zijn heil zal doen zien. Wij twijfelen niet, dat de man Gods, dien de gemeente in dezen Psalm eert, de Koning Hizkia is, toen deze na zijne ziekte weer in den tempel verscheen (2 Koningen 20: 11). wij twijfelen er echter evenmin aan of de Christelijke gemeente heeft juist gezien, als zij het alzo opvatte dat op den man Gods van het Oude Verbond, die in den vorigen Psalm tot den Heere sprak, en zijn ambt volbracht met het prediken van den toorn Gods en van het oordeel over de zondaars, nu de man Gods van het Nieuwe Verbond volgt, wie de Heere gerechtigheid en eeuwig leven toezegt. Heeft de satan eens, toen hij zich veranderd hebbende in een engel des lichts, Christus in de woestijn verzocht, dat Hij Zich van de tinne des tempels zou afstorten (MATTHEUS. 4: 5 vv.) de woorden in vs. 11 vv. met volle recht, als in de eerste plaats en vóór alle anderen van den Messias gezegd, willen doen voorkomen, zo heeft daarin de Christelijke Kerk aan het begin van de lijdensweken van Christus, de voorden in vs 14-16 tot goddelijke wijding van dezen gewichtige tijd gebruikt en naar het begin van vs. 15 (Hij zal Mij aanroepen" Lat. Invocavit me) wordt nog steeds de eerste zondag in de vasten de Zondag invocavit genoemd.

I. Vs. 1-9. Als de koning Hizkia voor de eerste maal na zijne herstelling van ene dodelijks ziekte zich weer in den tempel bevindt, begroet hem de gemeente, vertegenwoordigd door het eerste koor, met een loflied der beschermende en reddende genade Gods, die niet alleen gedurende de ziekte, maar reeds vroeger in den nood der Assyriërs (2 Koningen 18: 13-19; 37 18.13-19,37) zo wonderbaar bestuurd heeft (vs. 1); een tweede koor, den koning zelven vertegenwoordigende stemt met dezen lof in. Terwijl het uit zijne ziel belijdt hoe goed beveiligd hij zich als Gods beschermeling kent (vs 2 en 3) Vervolgens stelt het eerste koor uitvoeriger voor, wat onder allerlei gevaren van lichaam en leven het te betekenen heeft, dat men onder Gods bescherming staat (vs 4-9).

1. (Eerste koor). Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen (Psalm 36: 8; 57: 2). Die den Heere tot zijne toevlucht heeft zal ook in gevaren bij Hem veilig zijn.

De bescherming Gods wordt een latibulum genoemd, dat is, ene schuilplaats, en verborgen plaatsje, waarin men zich kan versteken bij openbaren, algemenen nood. Heilige Geest! wil ons hiermede vertroosten, dat zo een mens iemand kan verbergen op een verborgen plekje in tijd van nood, zoveel te meer God dit kan..

2. (Tweede koor). Ik zal tot den HEERE zeggen, die mij van mijne legerstede heeft opgericht: Mijne Toevlucht en mijn Burg! mijn God, op welken ik vertrouw (Psalm 18: 3; 71: 7).

Wie God kent, die weet ook, wat hij aan Hem heeft, en wat hij van God weet, dat zal hij ook onder sommige omstandigheden belijden, hij zal nu en dan gaarne aan God de Hem verschuldigde eer geven. Maar in alle noden den naam van God aanroepen, bidden, loven en danken-dat is toch ene zaak, die ook voor vrome mensen niet gemakkelijk is. Want de gevaren, die den mens bedreigen de vijanden, die rondom op hem loeren, de bedreigingen, die daaruit voortkomen, zijn ontelbaar en menigvuldig; er zijn zichtbare en onzichtbare, vooruitgeziene en onverwachte, verborgene en openbare aanvallen, bij dag en hij nacht, in huis en op de straat. te huis en in den vreemde, met geweld, met list, in slimheid, ten verderve van velen aangelegd en volvoerd..

3. (Eerste koor). a) Want Hij zal u redden van den strik des vogelvangers, die ons leven steeds zoekt, dat is, van den dood, en van dien, die het geweld des doods heeft, den duivel (Prediker 9: 12. Hebr. 2: 14. 2 Tim. 2: 26), van de zeer verderfelijke pestilentie.

a) Psalm 124: 7

4. Hij, de Heere zal u dekken met Zijne vlerken (Deuteronomium 32: 11), en onder Zijne vleugelen zult gij betrouwen 1) (Psalm 17: 8; 36: 8; 61: 5); Zijne waarheid is ene rondas en beukelaar; de getrouwheid Gods in het vervullen Zijner Goddelijke toezeggingen (Psalm 57: 4), is ene beschutting in de gevaarlijkste tijden van oorlog.

1) Deze gelijkenis, welke ook elders de Schrift gebruikt, dient om de verwonderlijke zorg Gods in het bezorgen van ons heil op schone wijze te schilderen.

Indien de majesteit Gods, op zich zelf wordt beschouwd, zal Zij voorzeker niets hebben, wat lijkt op kippen of andere vogels, om met Hare vleugels de Kerken te beschermen. Maar om onze zwakheid te hulpe te komen, maakt Hij geen bezwaar, om enigszins van zijn hemelsen roem af te dalen, om onder het beeld van een klokhen ons te lieflijker te nodigen. Er is derhalve niets wat ons verhindert om vertrouwelijk tot Hem te naderen, wanneer Hij Zich zo vriendelijk geeft..

5. a) Gij zult niet vrezen voor den schrik des nachts, voor de plotselinge overvallen ten tijde der nachtelijke rust, voor den pijl, die des daags vliegt 1), wanneer het slaggewoel van alle zijden omgeeft en benauwt.

a) Job 5: 19-20. Spreuken 3: 25. Hoogl. 3: 8.

1) Meer uitgebreid geeft de Profeet nu aan, wat ik kort te voren heb aangevoerd, van welken kant Satan ons ook moeilijkheden aandoet, en met welk soort pijlen hij ons ook wil treffen, indien wij tevreden zijn net de geheel enige bescherming Gods, ons niets zal schaden. En dit vast te houden is wel der moeite waard, dat, wie (God in Zijn bescherming neemt wèl en van alle kanten is beveiligd. Want waar niets moeilijker is, dan God als bevrijder te omhelzen, hoezeer ook ieder, naar zijn mate, Hem nodig heeft, waar echter zoveel doden en gevaren ons omringen waardoor ons leven belaagd wordt, bekruipt terzelfder tijd de twijfel, die onrust en slingering baart. Daarom vermeldt de Profeet, niet zonder oorzaak, verschillende vormen van

rampen, opdat de gelovigen niet slechts in één opzicht redding voor zich van God vragen, maar ontelbare beproevingen dapper weerstand bieden. Aan den schrik des nachts herinnert hij daarom, dewijl zowel de duisternis den mens vreesachtig maakt, als wel de nacht aan velerlei ongemakken is blootgesteld. Vervolgens, indien slechts iets wordt waargenomen, beginnen wij bevreesd te worden voor meerdere dingen..

Zij, die op den Heere betrouwen, ‘s Heren gunst genieten, hebben niet te vrezen, noch voor den schrik des nachts, noch voor den pijl des daags, noch voor de zeer verderfelijke pestilentie. De Heere zal hen behoeden en sparen, ook als er duizenden aan hun zijne vallen, en tienduizenden aan hun rechterhand, tot hen zal het niet genaken.

Gelijk de dichter begonnen is, zo gaat hij voort om zich en alle ware godvruchtigen te vertroosten met de toezeggingen van ‘s Heren zorg, hulpe en bewaring tegen alle gevaren en onder alle noden, de grootste niet uitgezonderd..

6. Maar gij zult ook niet verschrikken voor aanstekelijke ziekten,voor de pestilentie, die, het ene offer na het andere plotseling wegrapende (Exodus 11: 4), in de donkerheid wandelt, noch voor den dodelijken pestwind, het verderf, dat op den middag, wanneer de zon aan den hemel het hoogste staat, het meeste verwoest (Spreuken 3: 23-26).

7. Aan uwe linkerzijde zullen er duizend vallen, en tien duizend aan Uwe rechterhand; maar tot U zal het verderf niet genaken.

8. Alleenlijk zult gij het met Uwe ogen aanschouwen, hoe velen er vallen, terwijl gij veilig zijt onder de vleugelen van Uwen God (Psalm 27: 3; 32: 7), en gij zult de vergelding der goddelozen zien, hoe zij straf lijden voor het kwaad, dat zij u gedaan hebben.

Van dezen Psalm zou men een groot misbruik kunnen maken, gelijk de duivel in de verzoeking van onzen Heere misbruik daarvan maakte (MATTHEUS. 4: 6). Indien wij toch uit de hier gestelde woorden wilden afleiden, dat gene rest noch enig ander leed immer den vrome genaken zal, zo zal de geschiedenis der H.S. en onze eigene ervaring ons alleszins weerspreken. Ongetwijfeld is de Heere alles voor Zijn gunstvolk, in noden en in gevaar mogen zij tot Hem vluchten, en op Hem en Zijne belofte vertrouwend staat maken. Indien Zijne wijsheid en heiligheid het nodig keurt hen in ellende en in jammer te doen komen, of zelfs in den dood te doen bezwijken, dan weten wij, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen moeten medewerken ten goede, en dat dan zelfs de dood een bode des vredes en des eeuwigen levens is; ook op den onzichtbaren dienst der engelen mogen alle kinderen Gods rekening maken, al Zijne woorden zullen voor hen waarheid zijn, en Hij behoudt trouwe tot in der eeuwigheid. Maar hetgeen wij in dezen Psalm hebben is van enen meer bijzonderen aard. Wanneer de Heere namelijk in den bangsten en donkersten nood een of ander aan Zijne gunstgenoten stellig geeft te geloven, en door beloften en toespraak verzekert, dat het kwaad hen niet genaken zal, al woedde zelfs dan ook de pest, en al zag hij zich door leeuw en ander aangerand, nochtans zou hij veilig en gerust kunnen zijn en als in de schuilplaats des Almachtigen kunnen vernachten. Waar is het, dat wij thans gene openbaringen meer te wachten hebben, en wij zouden grotelijks vrezen, dat zij, die ze in onzen tijd voorgeven

ontvangen te hebben, zich deerlijk door inbeelding en geestdrijverij laten misleiden, maar even zo zeker is het, dat de Heere Zijnen gunstgenoten in de omstandigheden soms door Zijnen Geest en op zulk ene wijze met den inhoud en de beloften Zijns Woords werkzaam maakt, dat zij zich daarop geheel verlaten en ene volkomen rust en hoede genieten. Zalig hij, die zulk een vriend van Jehova is, zalig hij, die in den nood zulk ene ervaring kent..

9. Want, Gij HEERE! zijt mijne Toevlucht! Den Allerhoogste hebt gij gesteld tot uw Vertrek.

In den grondtekst vinden wij in dit vers ene afwisseling van personen. De eerste helft van het vers: "Gij Heere! zijt mijne Toevlucht," spreekt het tweede koor uit Der Konings ziel, dat het bevestigt, dat hij weten mag Gods beschermeling te zijn, gelijk het dit reeds in vs. 2 deed. Vervolgens gaat het eerste koor voort: "Den Allerhoogsten hebt gij gesteld tot uw vertrek," waarmee de gemeente de zo even van haren Koning vernomene belijdenis bezegelt..

10.

II. Vs. 10-16. Het eerste koor, dat de gemeente vertegenwoordigt, heft op nieuw zijne rede aan, en zingt zeer vertroostende dingen toe; geen kwaad zal hem treffen, en wanneer hij over stenen en rotsen in dit leven moet heengaan, zal hij zich toch niet stoten, want hij wordt door onzichtbare handen gedragen, en ook geen openbaar geweld noch geheime listen van den bozen vijand zullen hem schade doen (vs. 10-13). Nu neemt een derde koor, waardoor de Heere zelf spreekt, het woord, en belooft hem, tot wie de gemeente gesproken heeft, en wie ook Hij, de Heere getuigenis mag geven, dat hij in Zijne gemeenschap en onder Zijne bijzondere bescherming staat, de verhoring zijner gebeden en de heerlijke uitredding uit al Zijne noden, maar ook verzadiging met een lang leven en de gehele volheid der Goddelijke openbaring van zaligheid (vs. 14-16).

10. (Eerste koor). U zal, daar gij den Allerhoogste tot uwe toevlucht gemaakt hebt (vs. 9), geen kwaad wedervaren (Job 5: 19), en gene plage zal uwe tent naderen (Psalm 54: 14. Exodus 12: 23).

11. a) Want Hij, de Heere, die Uwe toevlucht is (vs. 9), zal Zijne engelen van u, in betrekking op u, bevelen, dat zij u bewaren in al uwe wegen 1).

a) Psalm 34: 8. MATTHEUS. 4: 6. Luk. 4: 10.

1) Wij zien, dat Hij op het hoofd samentrekt, wat door die weldaad ten goede komt van alle leden. Nu spreekt hij in het meervoud van alle wegen, waardoor hij meer onderscheiden uitdrukt, dat waarheen ook de weg leidt, de Engelen altijd de leidslieden zijn. En zeker zien wij het, hoe krom en bochtig ook onze levensloop is en hoe vele stormen ons hierheen en daarheen onophoudelijk slingeren. Alzo behoort het, dat de Engelen ons tot leidslieden voor elke handeling en elk plan worden toebedeeld, opdat wij mogen weten voort te gaan, hetzij de noodzakelijkheid ons ter rechter of ter linker hand leidt. Ondertussen is het waarschijnlijk, dat onder den naam van wegen ons bescheidenheid word aanbevolen, opdat wij God niet beproeven met halsbrekende toeren, maar ons houden binnen de grenzen onzer roeping. Want

indien iemand blindelings voortgaat en meer wil dan God veroorlooft, alsof hij zou willen boven de wolken stijgen in strijd met Gods woord, dan belooft Hij Zijne Engelen niet tot dienaren of helpers in diens onbezonnenheid..

De engelen zorgen voor Jakob's veiligheid (Genesis 28: 12); twee engelenlegers slaan zich rondom hem neer als bij Ezau tegemoet trekt Genesis 28: 1 en 2) de Heere zendt Zijnen Engel voor Israël uit (Exodus 23: 20 en elders;) de vorst over het heir des Heren strijdt voor Israël (Joz 5: 13 vv.); engelen op vurige wagens en paarden legeren zich rondom Dothan, om Elisa te beschermen (2 Koningen 8: 16-17). Al deze gevaren dreigden onder Gods toelating, en genaakten de mannen Gods als door de uitwendige omstandigheden, die hen omgaven; ontmoetten zij ze daarom op hun wegen, zo beschermden hen nochtans de engelen Gods, maar niet, wanneer zij God zelven verzochten door zich willekeurig in het gevaar te storten (MATTHEUS. 4: 6)..

Onder wegen hebben we niet alleen uitwendige, maar ook inwendige levensomstandigheden te verstaan, waarop de Heere God Zijne kinderen omringt met Zijne trouwe zorg en hoede.

12. a) Zij zullen u op de handen dragen, opdat Gij uwen voet, wanneer die enen weg vol van gevaren en van grote hindernissen moet bewandelen,aan geen, steen stoot, en gij alzo zoudt vallen (Psalm 121: 3).

a) Luk. 4: 11.

13. Op den a) fellen leeuw en de ander zult gij treden, gij zult den jongen leeuw en den draak vertreden, zodat noch openbaar geweld noch heimelijke list iets tegen u vermogen.

a) Job 5: 22,23. Mark. 16: 18. Luk. 10: 19.

14. (Derde koor). Dewijl hij, tot wie de gemeente alzo spreekt (vs. 10-13), Mij zeer bemint, zonder enig vertrouwen op zich zelven of de wereld Mij aanhangt, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen: Ik zal hem op ene hoogte stellen, waar geen kwaad hem kan genaken, want hij kent Mijnen naam, hij kent Mijne almacht, verheugt zich in Mijne barmhartigheid, vertrouwt op Mijne waarheid, looft Mijne wijsheid.

15. Hij zal Mij aanroepen, en Ik zal hem verhoren (Psalm 50: 15); in de benauwdheid zal Ik bij hem zijn (Jes. 41: 10); Ik zal er hem uittrekken, en zal hem verheerlijken.

16. Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen, en Ik zal hem mijn heil doen zien, hem in alles voorspoedig maken (Psalm 50: 23).

Hij bemint Mij, kent Mij, roept Mij aan, alle kentekenen van het vast vertrouwen, dat Gods knecht in Hem stelt, en dat de Heere nimmer kan beschamen. Het lange leven is wel in de eerste plaats een aards goed, maar toch een der kostbaarste onderpanden van Gods gunst onder de Oude Bedeling, en daarom een type (voorbeeld) van het eeuwig leven in Christus, van het stillen van den honger en den dorst van het gelovig hart. In het lange leven "doet God

hem Zijn heil zien." laat hem ondervinden, dat Hij de Zijnen steeds helpt, redt en bewaart. Ook bij deze belofte schemert het licht des eeuwigen levens door..

Duizenden komen om in de zonde, of vallen rondom hem, maar hij wordt bewaard als door een wonder. Dikwijls ondervindt hij wondervolle bescherming, en hij heeft den troost: te weten, dat alle engelen in den hemel dienende geesten zijn voor de erfgenamen der zaligheid. Hij zal lang genoeg leven, hij zal in deze wereld bewaard blijven, totdat hij het werk gedaan heeft, waartoe hij in de wereld was gezonden en hij bereid is voor den hemel, en dat is lang genoeg. Wie zou wensen een dag langer te leven, dan God enig werk te doen heeft of door hem of aan hem? Iemand moge jong sterven, hij heeft genoeg van het leven. Een goddeloos man is niet voldaan, zelfs niet met een lang leven. Des Christens voornaamste vrees is, dat hij van het pad der deugd zal worden afgetrokken; hij bidt om daarop bevestigd te worden, en er weer op te worden gebracht, al is het door kastijdingen, indien hij dwaalt. Ten laatste eindigt de strijd, hij heeft voor altijd gedaan met verdriet, zonde en beproeving; hij is op ene hoogte gesteld en verheerlijkt, zo niet hier, zeker in den hemel, waar hij volkomen redding zal aanschouwen. Dit moge in ‘t bijzonder doelen op Christus, maar is ook toe te passen op Zijn volk. Laat ons bidden, dat de Heere onze zielen wil bezoeken met Zijne zaligheid, en dit tot in lengte van dagen, voor alle eeuwigheid..

Toen Rusland in het jaar 1812 met den inval der Fransen bedreigd werd, was ieder zeer verontrust; alleen prins Gallitzin niet. Zijne vrienden waren daarover verwonderd. Was hij een verrader van zijnen Keizer geworden? Onmogelijk, aan zijne trouw was niet te twijfelen, In dit gewichtig punt van beslissing meende de vorst, dat het zijn plicht was, den Keizer met de rots bekend te maken, door welke hij in gevaar rustig bleef; hij verzocht om ene zamenspraak: het werd hem toegestaan. Het naderen van den vijand was natuurlijk het eerste onderwerp van het gesprek, daarop, als nauw daarmee samenhangende, de toestand van den prins. De Keizer vraagde hem, waardoor hij zo stil en rustig gedurende den algemenen schrik was; de prins trok een kleinen Bijbel uit den zak en hield dezen den Keizer voor. Toen deze zijne hand uitstrekte om dien te nemen, viel de Bijbel op den grond en viel open op Psalm 91. "O, dat Uwe Majesteit deze plaats van toevlucht mocht zoeken!" zei de prins, toen hij de woorden van den Psalm had gelezen. Zij scheiden van elkaar. Een algemene biddag werd uitgeschreven, en de geestelijke, die predikte, nam den 91sten Psalm tot zijnen tekst. De Keizer verrast, vraagde den prins, of hij de omstandigheden bekend gemaakt had, die hij hun gesprek waren voorgevallen. Hij verzekerde hem, dat hij er niets van gesproken had. Korten tijd later, toen de Keizer enige ogenblikken over had en de noodzakelijkheid van ene Christelijke opwekking gevoelde, zond hij tot zijnen Kapelaan, opdat die hem in zijne tent uit den Bijbel zou voorlezen. Hij kwam en begon met Psalm 91. "Houd op," zei de Keizer, "wie zei u, dat gij dit zoudt lezen?" "God" antwoordde de Kapelaan. -"Hoe?" riep Alexander I uit. De Kapelaan ging voort. "Verrast, toen Uwe Majesteit tot mij zond, viel ik voor God op mijne knieën en smeekte Hem, mijne zwakke lippen te onderwijzen, wat ik moest spreken. Ik gevoelde, dat het gedeelte der Heilige Schrift, dat ik begon te lezen, mij duidelijk werd aangewezen. Waarom mij Uwe Majesteit in de reden viel, weet ik niet" De uitwerking hiervan was ene grote verandering in des Keizersgedrag, en de openbaring van een groten ijver om de Heilige Schrift te verbreiden. In zijnen zak droeg hij altijd een papier, waarvan men den inhoud niet kende, en dat hij, zo dikwijls hij een ander kleed aantrok, daarin gewoon

was te steken. Men hield het voor een gewichtig document. Bij des Keizers dood bevond men, dat het Psalm 91 was..

PSALM 92.

EEN SABBATSLIED.

1. Een Psalm, een lied, als Psalm 48, 66-68, 83, 87, 88 en 108, en wel dit, om op den sabbatdag, bij het morgenoffer te gebruiken (Numeri 28: 8).

2.

Lazen wij in Psalm 91: 8; "Gij zult het met uwe ogen aanschouwen, en gij zult de vergelding der goddelozen zien, in het voor ons liggende lied (vs. 12) horen wij den dichter zeggen: "Mijn oog zal mijne verspieders aanschouwen, mijne oren zullen het horen aangaande de boosdoenerij, die tegen mij opstaan." Daar werd het den vromen koning Hizkia toegeroepen, hier is het naar onze mening de vrome Josia, de "door den Heere gesteunde," zoals de betekenis van zijn naam is (1 Koningen 13: 2), die in een tijd, toen het dreigend ineenstorten van de bestaande verhoudingen niet meer was tegen te houden (2 Koningen 23: 27): zich vertroost met de onvergankelijkheid en de toekomstige heerlijkheid der kleine gemeente, die zich nu in verdrukking en in vernedering bevindt. Alleen het geloof aan de eindelijke overwinning der vromen, die in vergelijking der massa goddeloze en ongelovige dwazen, ene steeds kleiner wordende minderheid uitmaakten, en het door hen te weeg gebrachte gericht mede moesten dragen, kon aan Josia moed en opgewektheid geven, om ondanks den tegenwoordigen toestand, die zonder troost of uitzicht was, altijd overvloedig te zijn in het werk des Heren, wel wetende, dat zijn arbeid niet ijdel was in den Heere. Een Sabbats-karakter heeft het lied daardoor in ‘t uitwendige, dat het zeven malen (vs. 2, 5, 6, 9, 10, 14, 16) den allerheiligsten naam "Heere" (Jehova) noemt. Josia, die voor de herstelling van enen regelmatigen godsdienst zo werkzaam was, heeft het zeker dadelijk van den beginne tot een "Psalm, een lied op den Sabbatdag" bestemd. Het is echter niet zozeer de scheppings-Sabbat, dien het lied beschouwt, als wel die Sabbats-rust van het volk Gods (Hebr. 4: 9), van welke wij thans reeds een voorsmaak hebben in den vrede van een gelovig hart.

I. Vs. 2-4. De gemeente, in wier naam de zanger zegt hetgeen hij hier tevens uit zijn eigen hart spreekt, erkent in het loven van God, waartoe zij zich op de heilige plaats heeft verzameld, ene bijzonder heilige bezigheid, en het ontbreekt haar daartoe zo weinig aan stof, dat zij integendeel alle mogelijke instrumenten die het gezang kunnen begeleiden, te hulp moet nemen, om enigszins te kunnen voldoen aan den drang van haar hart.

2. Het is goed niet alleen in Gods ogen, maar ook heilzaam voor de mensen, dat men den HEERE love, en Uwen naam psalmzingen Allerhoogste (Psalm 147: 1)!

3. Dat men in den morgenstond Uwe goedertierenheid verkondige, welke aan het morgenlicht gelijkt, dat door den nacht heen breekt (Psalm 30: 6; 59: 17), en Uwe getrouwheid in de

nachten, Uwe getrouwheid, die in de eenzaamheid van den nacht onze beste gezellin is; (Psalm 89: 2).

Benevens dit, noemt de Heilige Schrift nog twee andere, die goed zijn: Klaagt. 3: 26 en 27; geduldig zijn en op des Heren hulp hopen en Hebr. 13: 9, dat het hart gesterkt worde.

Het "in den morgenstond" en "in de nachten" dient zeker om het onvermoeide aan te tonen in het loven van God, dat overeenstemt met de onafgebrokene uitingen der Goddelijke goedheid en trouw (Psalm 16: 7, 42: 9). Daarom behoeft men echter niet te menen, dat de Psalm zowel bij den avond- als den morgengodsdienst zal gezongen zijn..

4. Op den asor, dekachorde, het tiensnarig instrument (Psalm 33: 2), U danke, en op de luit Uwen naam lofzinge, met een voorbedacht, een vrolijk lied op de harp (1 Kronieken 25: 31) Uwe genade en waarheid verkondige.

Zo waarachtig als God de Bron van alle zaligheid is, en zo waar Hij Zijnen naam ter zaligheid van zondaren geopenbaard heeft, zo zeker moet het prijzen Zijner Heerlijkheid, dat uit de kennis van dezen naam voortvloeit, de hoogste blijdschap zijn, het toppunt van alle geestelijke vreugde, ene bron van zaligheid. In dit zalig element worstelt en beweegt zich de voor ons liggende vreugde-psalm. Deze is een voorsmaak van de hemelse vreugde des eeuwigen levens, dat van enkel lofzangen vervuld is, want de Sabbatsrust van Gods volk is een eeuwige feestdag tot lof van Jehova..

5.

II. Vs. 5-7. De zanger spreekt nu, hoewel in de eerste plaats van zich zelven, in naam der gemeente uit, wat in haar den drang om God te loven heeft opgewekt. Deze is ene gave van boven, die degene geschonken wordt, welken de Heere tot kennis Zijner werken en tot vreugde daarin geleid heeft, terwijl er zo ontelbaar vele dwazen zijn, die gedachte- en gevoelloos Gods werken voorbijgaan, alsof zij niets daarmee te doen hadden.

5. Want Gij hebt mij verblijd, HEERE! met Uwe daden; ik zal juichen over de werken Uwer handen, met welke Gij in hetgeen op aarde geschiedt ingrijpt en het ten zegen voor de Uwen schikt.

6. O HEERE! zo jubel ik in aanbiddende bewondering, hoe groot zijn Uwe werken, zowel van Uwe scheppende kracht als van Uwe Voorzienigheid; een mens kan ze niet bevatten, en wie door Uwen Geest geleid ze doorzoekt, moet erkennen, dat zij boven alle gedachten groot zijn in macht, wijsheid en goedheid. Zeer diep zijn Uwe gedachten 1), men kan ze niet doorgronden, en toch gevoelt men, hoe dieper zij zijn, des te meer wonderen van genade en waarheid bevatten zij in zich (Jes. 55: 9. Rom. 11: 33). Uwe verhevene oogmerken en bedoelingen vervullen ons met aanbidding.

1) Het is onmogelijk, dat de kortzichtige mens de grootheid der werken Gods kan afmeten. Evenmin kan hij de diepte der Goddelijke gedachten doorgronden. Wie waarlijk door Gods Geest verlicht is, erkent dit eerst recht. Niet de dwaas, niet de onvernuftige.

De dichter toont hier, zoals blijkt uit het volgende, dat hij in het heiligdom is ingeleid. Hij heeft een recht inzicht gekregen in de wegen Gods, die Hij met de mensenkinderen houdt. En daarom zal hij zich in God verblijden, dewijl hij niet aanziet wat voor ogen is, maar op het einde en op de toekomst let.

7. Een onvernuftig man, die zijn menselijk verstand niet gebruikt, maar als een onverstandig dier daarheen leeft, weet er niet van, voor de grootheid Uwer werken heeft hij geen oog, en van Uwe gedachten beseft hij niets (1 Kor. 2: 14), en een dwaas! bij wie het vlees de overhand heeft, verstaat dit niet, al stelde men het hem nog zo duidelijk voor ogen.

8.

III. Vs. 8-12. Werd in de vorige afdeling het grote onderscheid, dat tussen den rechtvaardige en den goddeloze bestaat, wat beider inwendige gezindheid omtrent Gods werken aangaat, besproken, thans wordt dit onderscheid, wat beider uitwendige lotgevallen aangaat verder uiteengezet. De wijze, waarop de Heere den een en den ander zo verschillend behandelt, wordt als een daadzakelijk bewijs voorgesteld van de grootheid Zijner werken en de diepte Zijner gedachten, die te voren het onderwerp van aanbiddende vreugde waren.

8. Dat de goddelozen groeien als het kruid, met zeer groten wasdom, en al de werkers der ongerechtigheid bloeien, alsof hun de wereld en al hare heerlijkheid toebehoorde, moge ons gedurig verwonderen, wanneer wij het heiligdom ingaan en op het einde letten, dan beseffen wij, dat zij slechts een tijd lang voorspoed hebben, opdat zij tot in der eeuwigheid verdelgd worden (Ps 37: 38).

9. Maar Gij, die der opgeblazenen overmoed veracht, en tegen wie zij zijn opgestaan, als konden zij Uwe gerichten trotseren, zijt de Allerhoogste, ongenaakbaar voor alles, wat zich tegen U zoekt te verheffen, en alles overweldigend, zodat een mens, ook wanneer hij het niet wil erkennen, toch in Uwe onbeperkte macht staat. Gij zijt in eeuwigheid de HEERE! Jehova, de God des verbonds, die alle overtreders met Uwen vloek achtervolgt.

10. Want zie, Uwe vijanden, o HEERE! want zie Uwe vijanden zullen vergaan, zodat men reeds nu als met den vinger op hun smadelijk einde kan wijzen, alsof het reeds aanwezig ware; al de werkers der ongerechtigheid, die nu ene nauw aaneengeslotene massa vormen, zullen verstrooid worden, om dan elk in ‘t bijzonder des te gemakkelijker vernietigd te kunnen worden.

11. Maar Gij zult, daar ik met den Allerhoogste, die in eeuwigheid is, in levensgemeenschap sta, mijnen hoorn verhogen, wanneer Zijne vijanden omkomen (vs. 10), gelijk eens eenhoorns 1), zodat ik in het gevoel van de overwinnende kracht, die bij Gods volk is, op de strijdplaats sta (Numeri 23: 22. Deuteronomium 33: 17. Psalm 29: 6); ik ben met verse olie overgoten, ik

ben gezegend met allerlei genadegiften, want nu is het de tijd der verkoeling voor het aangezicht des Heren (Hand. 3: 19).

1) Eig: "als van een buffel." De verheffing van hunnen hoorn belooft hun Psalm 89: 18. Hij verheft zich moedig zowel tot enen aanvallenden als tot enen verdedigenden kamp. De blijmoedigheid, de dapperheid van den buffel vermelden de woorden der oude profeten: Numeri 23: 22; 24: 8, en daaruit afgeleid Deuteronomium 33: 17..

12. En mijn oog, dat nu zo schuw en vol tranen ziet op de menigte en de boosheid van hen, die mij haten, zal mijne verspieders aanschouwen, als zij omkomen of onschadelijk worden gemaakt; mijne oren, die nu den naam der vervolgers, en het bericht hunner nabijheid als een ontzettenden klank opvangen, zullen het horen, aangaande de boosdoeners, die tegen mij opstaan, hoe hun vergolden is haar hetgeen zij verdiend hebben (Psalm 28: 4; 91: 8).

Dit vers ziet misschien op Christus, op Zijne overwinning over satan, dood en hel, de verwoesting van hen, die Hem vervolgd en gekruisigd hebben, die Zijn Evangelie hebben tegengestaan en den eindelijken ondergang der onboetvaardigen ten laatsten dage. Zij, die tegen Christus opstaan, zullen voor Hem vallen, en tot ene voetbank Zijner voeten worden gemaakt..

13.

IV. Vs. 13-16. Het kostbaarste, dat de rechtvaardige in zich draagt, zijn geloof en zijne liefde tot God, is het, waardoor Gods vijanden ook zijne vijanden worden (2 Tim. 3: 12). Daarom is de rust, die het volk Gods nog wacht, reeds van die zijde ene grote en heerlijke, omdat, wanneer nu de rechterhand des Heren de overwinning over alle tegenstanders behaalt, Gods volk ook aan zijne vijanden zijn lust ziet; maar de heerlijkheid van dezen toekomstigen Sabbat reikt oneindig verder; in de plaats van het groeien der goddelozen en het bloeien van de werkers der ongerechtigheid, komt vervolgens een groeien der rechtvaardigen en een bloeien in onvergankelijke jeugd.

13. De rechtvaardige zal, wanneer de tijd van vernedering en van verdrukking, waarin hij zich thans bevindt, door de verdelging der goddelozen voorbij is, groeien als een palmboom, die ook in hitte en dorheid zijn groen loof niet verliest; hij zal wassen als een cederboom op Libanon, die na eeuwen nog jeugdig is, en een aangenamen geur van zich geeft (Hos. 14: 6 vv. Richteren 9: 15).

Wordt in vs. 8 de goddeloze met het gras vergeleken, zo hier de rechtvaardige met den palmboom; beide groeien, maar welk een onderscheid is er tussen beide. Het gras schiet snel op, heeft ook een lachend groen, de kleur der hoop, maar heden bloeit het, en morgen wordt het in den oven geworpen. De palmboom is het beeld van langzaam doch aanhoudend en zeker groeien en van ene bestendige heerlijkheid; zomergloed en winterkoude gaan hem voorbij, en hij blijft aan ‘t groeien, gelijk het beeld van den ceder aanwijst, dien men niet met jaren, maar met eeuwen telt. Het gras groeit en bloeit, maar brengt het tot gene vrucht. De palmboom daarentegen geeft zijne vrucht op zijnen tijd, en welk ene zoete, kostelijke vrucht

is de dadel! Het gras op de daken zaait niemand, het groeit en geeft zaad, gelijk het onkruid, van zelf. De palmboom daarentegen is geplant, heeft oppassing en verzorging nodig, zal hij voorspoedig wassen. Dit is het onderscheid van den goddeloze en den rechtvaardige. De eerste schiet, gelijk al wat kwaad is uit den zich zelven bevruchtenden grond van het natuurlijk bestaan en des vlezes op, door eigen kracht, zonder strijd, met ene schitterende heerlijkheid, die pronkt, maar kort is en de kiem des doods in zich draagt. Deze wordt geplant op heiligen grond en onder het aanhoudend toevloeien van krachten der eeuwigdurende genade, het heeft geen toenemen, dat vroeg rijp doet zijn, maar dat gematigd en daarom degelijk is, een vet worden, een bestendig groeien, bloeien en vruchten dragen in deze genade des Heren..

Hoe rijk de bloesem der dadelpalm is kan daarnaar beoordeeld worden, dat zij, wanneer zij hare volle grootte bereikt heeft, 3-400, en hier en daar zelfs 600 pond vruchten draagt. Er is geen lieflijker en majestueuzer gezicht, dan de palm der oase met haar dient schaduw gevend dak, hare liefelijke frisse bladeren, hare wiegelende takken en de vrolijk daarin heen en weervliegende vogels, terwijl onder die takken welige planten groeien, -een beeld des levens midden in de wereld des doods. Daarbij komt, dat de gehele boom van zijn wortel tot aan zijn kruin, het sap ingesloten, den mens ten dienste staat; er is niets aan wat niet op enige wijze ten nutte kan gebruikt worden. De vergelijking van den rechtvaardige met den palmboom biedt dus punten van vergelijking in menigte aan, en lag des te meer voor de hand, daar bij men oosterling de palm het beeld uit de plantenwereld voor den mens was; de Arabieren noemen haar: "de Zuster van den mens" en vergelijken hare delen met die van den mens. Bij de vergelijking met den ceder des Libanons komt vooreerst zijn hoge groei en de intensiteit van zijne groeikracht in aanmerking, maar ook het altijd groene van zijn loof en de aangename geur, dien hij geeft..

14. Zij, die de gemeenten der rechtvaardigen uitmaken, die in het huis des HEREN geplant zijn, als in den grond, waarin zij wortelen schieten, en waar van alle zijden hun goddelijke levenslucht en hemelse kracht toestromen, dien zal gegeven worden te groeien en te bloeien evenals bomen, wanneer zij op ene vette plaats of aan waterbeken staan (Psalm 1: 3. Jes. 5: 1), in de voorhoven onzes Gods, die zich wel op enigen afstand van het heiligdom bevinden, maar het toch altijd nabij genoeg zijn, als bomen der gerechtigheid, ene planting des Heren, opdat Hij verheerlijkt worde (Jes. 61: 3).

In het huis des Heren waren afbeeldingen van cederen, van palmen en van allerlei bloeiende bomen in de tapijten en in het snijwerk. Zij vertoonden een beeld van de volheid des levens in de nabijheid des Heren (1 Kronieken 6: 29, 36; 7: 36). Dit gaf reden tot deze vergelijking..

In het huis des Heren, in den staat der genade zijn de rechtvaardigen geplant. Van nature groeien zij in een gans anderen grond: hun natuurlijke grond is de zondige natuurstaat. Daar staan zij in een grond van vijandschap tegen God, van ongeloof, ijdelheid en onverschilligheid, waar zij volstrekt geen goede vruchten kunnen voortbrengen. Maar de rechtvaardigen zijn, elk op zijnen tijd, door den hemelsen landman verplant, uit deze boze wereld getrokken en overgezet in den staat der genade. Daar staan zij in een vetten grond, terwijl de Heilige Geest hun genade en krachten geeft. Zij, die in het huis des Heren geplant

en overgebracht zijn tot den staat der genade, zullen gloeien en bloeien, zij zullen hun genadeleven betonen in heerlijke bloesems en aangename vruchten, zij zullen (en dat uit hen zelven, want het is hun gegeven) vruchtbaar zijn in kennis, geloof, vertrouwen, liefde, hoop, hemelsgezindheid en allerlei goede werken. Deze hunnen bloeistaat zullen zij vertonen in de voorhoven van onzen God, in de gemeente op aarde. Het verdient nog zeer onze opmerking, dat er eigenlijk staat: "zij zullen doen groeien". De natuurkenners hebben opgemerkt, dat de palmbomen van tweeërlei seksen zijn, mannelijke en vrouwelijke, en dat die van de laatste soort gene goede vruchten voortbrengen, tenzij zij met het stof der mannelijke bloeipalm bestrooid zijn. Brengt men dit nu in het geestelijke over, dan levert het een eigenaardigen zin op: "Zij zullen doen groeien" geeft dan te kennen, dat de rechtvaardigen, die door een levend geloof in de inwendige kerk geplant zijn, ook wederom in ‘s Heren hand zedelijke middelen en werktuigen zijn ter levendmaking en toebrenging van anderen, die nog alleen tot de uitwendige kerkgemeenschap behoren..

De priester des Heren moest, aleer hij in het eigenlijke huis des Heren, in het heiligdom kwam, door den voorhof gaan, waar het altaar der verzoening stond, en het koperen wasvat der reiniging. En nu is het zeker, dat er geen toeneming is in genadeleven, en verzekering van de zonde en schuldvergeving, indien er niet een gedurig gebruik gemaakt wordt van het bloed der verzoening en het badwater der reiniging van Jezus’ bloed. Wie in waarheid gedurig bij dit badwater verkeert en het door Gods genade leert toepassen op zijn schuldige ziel, zal ook in waarheid zich vertonen als een eikenboom der gerechtigheid, als ene plantinge des Heren.

15. In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen, daar de inwendige mens van dag tot dag vernieuwd wordt (2 Kor. 4: 16); zij zullen vet 1), en groen zijn als olijfbomen (Psalm 52: 10. Jes. 65: 22).

1) Dit is de kracht van het genadeleven, dat de Geest van God, die in hen woont opwekt en onderhoudt, en dat hen zelfs in dien ouderdom, met ijver, lust en opgewektheid vervult, om voor den Heere te leven. Door die geestelijke vettigheid, door die kracht van het genadeleven zijn zij, ook zelfs in den grijzen ouderdom, groen of groenende, als welige en frisse bomen..

16. En waartoe heeft de Heere hen gemaakt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk (1 Petrus 2: 9)? Waarom heeft hij ze geplant in Zijne voorhoven? Opdat zij zouden verkondigen de deugden desgenen, die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht. Om te verkondigen, dat de HEERE recht is, gelijk Hij in Deuteronomium 32: 4 geroemd wordt. Hij is mijn Rotssteen, en in Hem is geen onrecht.

Zo leert ons ook de ervaring, dat er gene roerender getuigen en predikers voor het jongere geslacht zijn, dan vrome grijsaards, terwijl daar hun lichaamskrachten, hun wetenschap, hun kunst door zwakheid des ouderdoms minder worden, hun vroomheid des te liefelijkere vruchten draagt, hoe nader zij aan het graf komen..

Is ook het oog zijns lichaams verdonkerd, zijn zielsoog is in helderheid toegenomen, hij blikt aan het einde van zijn weg eeuwigwaarts, en heeft hij veel aanschouwd en ervaren, dat hem

duister en raadselachtig was, nu hij aan het einde gekomen is, zijn voor hem ‘s Heren wegen altegaar recht, is die God zijn rotssteen, in Wie gans geen onrecht is, Wiens werk volkomen en volmaakt is.

Wie zulk een lied op den sabbat van harte zingen kan, die behoort tot hen, voor wie de eeuwige Sabbat reeds in dit leven aanvangt, die is een geplante in ‘s Heren huis en voorhoven hier beneden, om straks overgebracht te worden naar het Paradijs Gods, naar het Hof der Hoven, om eeuwig Gode tot ere te zijn, die hem uit genade in Christus heeft uitverkoren, en overgebracht uit zonde en Satan’s macht tot de vrijheid en de heerlijkheid der kinderen Gods..

PSALM 93.

VOORSPELLING VAN CHRISTUS EN ZIJN RIJK.

"Maar Gij zijt de Allerhoogste, in eeuwigheid de Heere!" zo lazen wij Psalm 92: 9, en in vs. 4 van dezen Psalm staat: "De Heere in de hoogte is geweldiger." Gelijk wij daar een lied op den Sabbat voor ons hadden, zo vinden wij hier een Vrijdags-Psalm (Numeri 28: 8). Op den Vrijdag had eens de Heere, nadat Hij de schepping der wereld geëindigd had, Zijn bestuur over de aardse schepping aanvaard, en deze Zijne koningskroon, dien Hij toen opgericht heeft, staat vast tegenover de vijandige wereldmacht, die daartegen aanstormt. Deze is de gedachte, welke de gemeente des Heren in ernstigen, moeilijke tijd (2 Koningen 24: 1) vervult, en hare harten versterkt met bijzonderen troost.

I. Vs. 1 en 2. In het aangezicht der hoogdravende aankondiging van de wereldmacht, dat zij nu hare heerschappij over de aarde aanvaardt, richt de Psalmist zijn oog naar boven, en hij ziet daar den Heere zitten op enen hogen en verhevenen zetel, aangedaan met het sieraad van Zijne alles te boven gaande koninklijke waardigheid; deze troon staat vast van ouds af, en die daarop zit, blijft Koning in alle eeuwigheid.

1. De HEERE regeert (Psalm 96: 10; 97: 1; 99: 1), Hij is met hoogheid bekleed, die aan Zijne koninklijke waardigheid overeenkomstig is; de HEERE is bekleed met sterkte, Hij heeft Zich omgord, gelijk een held, die ten strijde trekt, om Zijn werk te volbrengen. Ook is de wereld bevestigd, zij zal niet wankelen. Deze koning waakt, dat zij in stand blijve; zonder Hem ware zij in het niet weggezonken.

Gods almacht wordt ons hier aangeduid als de grond van ons vertrouwen, want vrezen en beven ontstaan bij ons meest daaruit, dat wij God ons niet denken als aangegord met Zijne macht, en Hem op deze wijze beroven van Zijne heerschappij. Wij wagen het wel dat niet rechtstreeks te doen, maar waren wij waarlijk van Zijne almacht overtuigd, zo hadden wij een onverwinnelijken steun tegen alle aanslagen der verzoeking, maar hoevelen zijn er wel, die, gelijk het toch betaamde, dit schild aan de tegenstrevende wereldmacht voorhouden..

Voor den Christen is dit lied een hemelvaarts-gezang, Christus is opgevaren in de hoogte, en alzo met hoogheid omkleed. Hij heeft alle macht ontvangen in den hemel en op aarde, Hij

staat omgord om Zijne gemeente te beschermen, dat de poorten der hel haar niet overweldigen!.

Met de ontboezeming: De Heere regeert, heft de dichter de banier der waarheid op tegenover het vreselijk woelen van de macht der wereld, ja, van de wereldmacht, die zich verzet tegen Israël's God, en daarom tegen den God der legerscharen. Onder die banier schuilt hij, daaraan klemt hij zich vast, ook al tracht de ganse wereld Zion te vernietigen en te verwoesten.

Onder Zijne hoogheid hebben we te verstaan, de majesteit van al Zijne volmaaktheden, die van Hem uitgaat, die Zijn volk tot aanbidding noopt, maar voor al Zijne vijanden een oorzaak van verschrikking is.

PSALM 93.

VOORSPELLING VAN CHRISTUS EN ZIJN RIJK.

"Maar Gij zijt de Allerhoogste, in eeuwigheid de Heere!" zo lazen wij Psalm 92: 9, en in vs. 4 van dezen Psalm staat: "De Heere in de hoogte is geweldiger." Gelijk wij daar een lied op den Sabbat voor ons hadden, zo vinden wij hier een Vrijdags-Psalm (Numeri 28: 8). Op den Vrijdag had eens de Heere, nadat Hij de schepping der wereld geëindigd had, Zijn bestuur over de aardse schepping aanvaard, en deze Zijne koningskroon, dien Hij toen opgericht heeft, staat vast tegenover de vijandige wereldmacht, die daartegen aanstormt. Deze is de gedachte, welke de gemeente des Heren in ernstigen, moeilijke tijd (2 Koningen 24: 1) vervult, en hare harten versterkt met bijzonderen troost.

I. Vs. 1 en 2. In het aangezicht der hoogdravende aankondiging van de wereldmacht, dat zij nu hare heerschappij over de aarde aanvaardt, richt de Psalmist zijn oog naar boven, en hij ziet daar den Heere zitten op enen hogen en verhevenen zetel, aangedaan met het sieraad van Zijne alles te boven gaande koninklijke waardigheid; deze troon staat vast van ouds af, en die daarop zit, blijft Koning in alle eeuwigheid.

1. De HEERE regeert (Psalm 96: 10; 97: 1; 99: 1), Hij is met hoogheid bekleed, die aan Zijne koninklijke waardigheid overeenkomstig is; de HEERE is bekleed met sterkte, Hij heeft Zich omgord, gelijk een held, die ten strijde trekt, om Zijn werk te volbrengen. Ook is de wereld bevestigd, zij zal niet wankelen. Deze koning waakt, dat zij in stand blijve; zonder Hem ware zij in het niet weggezonken.

Gods almacht wordt ons hier aangeduid als de grond van ons vertrouwen, want vrezen en beven ontstaan bij ons meest daaruit, dat wij God ons niet denken als aangegord met Zijne macht, en Hem op deze wijze beroven van Zijne heerschappij. Wij wagen het wel dat niet rechtstreeks te doen, maar waren wij waarlijk van Zijne almacht overtuigd, zo hadden wij een onverwinnelijken steun tegen alle aanslagen der verzoeking, maar hoevelen zijn er wel, die, gelijk het toch betaamde, dit schild aan de tegenstrevende wereldmacht voorhouden..

Voor den Christen is dit lied een hemelvaarts-gezang, Christus is opgevaren in de hoogte, en alzo met hoogheid omkleed. Hij heeft alle macht ontvangen in den hemel en op aarde, Hij staat omgord om Zijne gemeente te beschermen, dat de poorten der hel haar niet overweldigen!.

Met de ontboezeming: De Heere regeert, heft de dichter de banier der waarheid op tegenover het vreselijk woelen van de macht der wereld, ja, van de wereldmacht, die zich verzet tegen Israël's God, en daarom tegen den God der legerscharen. Onder die banier schuilt hij, daaraan klemt hij zich vast, ook al tracht de ganse wereld Zion te vernietigen en te verwoesten.

Onder Zijne hoogheid hebben we te verstaan, de majesteit van al Zijne volmaaktheden, die van Hem uitgaat, die Zijn volk tot aanbidding noopt, maar voor al Zijne vijanden een oorzaak van verschrikking is.

2. Van toen af, van vóórdat de aarde gegrondvest werd, is Uw troon bevestigd, o grote en verhevene Koning, zodat hij niet kan worden bewogen, veel minder kan worden omgestort; Gij zijt van eeuwigheid af, en alzo zal Uwe heerschappij ook eeuwig zijn (Psalm 90: 2).

Tegenover den pas opgerichten stoel der schadelijkheden (Psalm 94: 20) stelt de zanger den eeuwigen troon van God, die even zo lang na den eersten zal blijven, als die vóór hem geweest is. De stoel der schadelijkheden is van gisteren, evenals een paddestoel uit de aarde opgeschoten; wie nu op almachtige wijze de eerste is, die is ook de laatste (Jes. 41: 4; 44: 6. Openbaring 1: 17); Hij blijft wanneer alle trotse machten der aarde in het stof neerzinken..

Troon en wezen van Jehova hebben geen aanvang, en zijn das ook niet vergankelijk, maar, gelijk zij zonder begin zijn, zo zijn zij ook oneindig. Al het woeden der wereld zal daarom den voortgang van het rijk van God en het eindelijk doorbreken tot de heerlijkheid der overwinning niet kunnen verhinderen..

3.

II. Vs. 3 en 4. De Psalmist, nadat hij vooraf in de hoogte heeft opgezien tot den stoel van den eeuwigen Koning daarboven, ziet thans neer in hetgeen op aarde is. Er is een geweldig bruisen en dreunen van de bewogen zee der volken, van de aan God vijandige macht der wereld; maar hoe dreigend dit zich ook laat aanzien en hoe gruwelijk het klinkt, Gods volk heeft toch den Heere tot zijnen Koning, die in de hoogte Zijnen troon heeft gevestigd en oneindig groter is dan alle groten en geweldigen op aarde.

3. De rivieren 1), bij welke Uwe vijanden wel mogen vergeleken worden, verheffen, o HEERE! de rivieren verheffen hare aanstoting (Psalm 65: 8; 89: 10. Jes. 17: 12).

1) Op verschillende wijze leggen de uitleggers dit vers uit. Sommigen menen, dat hier uitdrukkelijk van de heftige aanvallen der vijanden gesproken wordt, die tegen de Kerk zich verheffen en dat de Geest Gods hier verheerlijkt wordt, die hen beteugelt. Anderen willen het liever eenvoudig, dan figuurlijk opvatten. Ofschoon de beroeringen van grote wateren

vreselijk zijn, en hun schrik het bruisen der zee nog overtreft, God echter in den hoogsten graad vreselijker is. Ik voor mij aarzel niet, om te blijven bij het sprekende der vergelijking, dat de Profeet de macht Gods hier beeldsgewijze voor ons uitdrukt. Alsof hij zeggen wil, dat men geen uitstekender voorbeeld kan zoeken van Gods macht, zodat de majesteit Gods ons vreselijker is dan de snelle afloop der rivieren en de stormen der zee. Zoals in Psalm 29: 8 gezegd wordt, dat de stem Gods vreselijk klonk in den donderstorm. Slotsom is, dat God in het geraas der rivieren en in het stormachtig bruisen der zee Zijn macht openbaart, waardoor Hij ons beweegt om Hem te eren. Nu, indien de vergelijking behaagt, kan men er bijvoegen, dat ook dit alles nog niets is, wanneer het aan de Majesteit Gods toekomt, zodanig als die in den hemel wordt geopenbaard. Ik bestrijd niet, of ook dit kan hier uit de woorden gehaald worden. Ofschoon de wereld hier op verschillende wijze schijnbaar geschokt wordt, wordt echter de macht Gods niet verminderd, dewijl door Zijne verdere regering alle beroeringen worden beteugeld..

De zee met hare geweldige watermassa, met de voortdurende onrust harer golven, met haar onophoudelijk aandringen tegen het vaste land, en aanschuiven tegen de rotsen is het beeld der van God vervreemde en tegen God vijandige heidenwereld; de stromen zijn beelden van de wereldrijken, gelijk de Nijl van het Egyptische (Jes. 46: 7 vv.), de Eufraat van Assyrische (Jes. 8: 7 vv.), of nauwkeuriger de pijlsnelle Tiger van het Assyrische en de ingeslotene Eufraat van het Babylonische. Jehova's eeuwige Majesteit echter overtreft al de armzalige majesteiten hier beneden, wier golven, al zijn ze nog zo hoog opgezweept, toch nooit Zijnen troon zullen bereiken..

Terwijl de wereldmacht met het sterkste, dat er op aarde is, wordt vergeleken, moet men erkennen, dat zij ene ontzettende macht is en dat de vorst, aan haar hoofd ene majesteit is, die niemand gering mag schatten; maar ook niemand ontzinke de moed, gelijk bij de sterkte der zinnelijke indrukken van aardse macht en geweld zo licht geschiedt; want hoewel het rijk der wereld ene ontzettende macht is, zo is zij toch gene Almacht..

4. Doch de HEERE, die in de hoogte der hemelen gezeten is, is geweldiger dan het bruisen van grote wateren, dan de geweldige baren der zee, en alzo heeft Zijne gemeente niets te vrezen. (Psalm 76: 5; 92: 9).

Met den mond belijden allen, wat de profeet hier leert, maar hoe velen zouden dit schild tegenover de macht der wereld stellen, gelijk het betaamt, zo dat zij niets vrezen, al is het nog zo verschrikkelijk?.

5.

III. Vs. 5. Maar de Heere, die in de hoogte Zijnen troon op aarde heeft gevestigd, waarin Zijne heiligheid woont, heeft een volk hier beneden, waaraan hij Zijne getuigenissen heeft geschonken. Zijne getuigenissen kunnen niet anders zijn dan onbedriegelijke waarheid, en het huis, dat Hij met zijne heiligheid heeft versierd, moet Hij om deze bewaren. Hij kan het wel voor een tijd ten straffe der zonden Zijns volks overgeven aan de verwoesting door de

goddeloze macht der wereld, maar Hij moet er altijd weer voor zorgen, dat het zich als een Fenix uit de as verheffe en in zijne heerlijkheid weer hersteld worde.

5. Uwe getuigenissen, Uw woord met zijne onveranderlijke beloften, in ‘t bijzonder met die, waarin Gij aan Uw volk eeuwige voortduring en redding uit allen nood belooft, zijn zeer getrouw 1), zodat men zich op deze vast kan verlaten (Openbaring 19: 9; 21: 5; 22: 6),des heiligheid is Uwen huize sierlijk, is daarvoor tot een sieraad, HEERE! tot lange dagen 2); Gij kunt het niet voor altijd door misdadige handen laten ontheiligen.

1) Daarmee geeft de heilige zanger dadelijk een bewijs aan de ziel, dat zij de getuigenissen, die God haar gegeven heeft, hoe Hij zelf haar wil leiden, niet genoegzaam aanneemt, alsof hij zei: hoe dikwijls heeft Hij ons niet verzekerd, dat degenen die zich aan Hem toevertrouwen, geen gebrek zullen lijden; deze getuigenissen zijn toch wel waard, dat men ze geloven en toch vertrouwen wij ze niet.

2) Hij, wie het rijk en de kracht en de heerlijkheid is, houdt in de gehele toekomst de heiligheid der Kerk staande, daar hier beneden Zijne eer woont; Hij waarborgt de aan deze plaats toekomende heiligheid naar binnen en naar buiten voor ontheiliging..

De zekerheid Zijner beloften, dat namelijk het volk des verbonds nooit zal te gronde gaan, is een uitvloeisel Zijner almacht, maar evenzo brengt de heiligheid van Zijn huis mede, dat Hij het niet laat ontwijden. Deze belofte is ene eeuwige. De verwoesting door Nebukadnezer was slechts een tijdelijke stoornis, want in dezen tijd zuiverde Hij Zijn volk van de afgoderij, opdat van dit allervreselijkst verderf Zijn huis gereinigd werd, en het nieuw gebouwde liet Hij toen eerst verwoesten, toen "de woning Gods in den Geest" was gegrondvest, en nu de levende stenen zich samenvoegden tot en groot geestelijk huis, tot ene heilige priesterschap (1 Petrus 2: 5)..

PSALM 94.

GEBED TEGEN DE VIJANDEN DER KERK.

Verplaatste ons de vorige Psalm in den tijd, toen de Chaldeeuwse catastrofe reeds haar begin had genomen, met den voor ons liggenden Psalm staan wij zonder twijfel dicht aan den drempel der verwoesting van Jeruzalem en van den tempel (2 Koningen 25: 8 vv.) De Joodse traditie verhaalt (Ezra 6: 18), dat de Psalm des Levitischen tempelzangers door den toestand der heilige stad op den 10den dag van de maand Ab, of in Augustus van het jaar 588 v.Chr. (Jer. 52: 12 vv.) onmiddellijk in den mond gegeven is, en door hen niet ten einde kon gezongen worden, daar midden onder vs. 23 de vijand in den tempel drong. Hoewel dit ene legende is, zo ligt daarin toch een diepe zin en ene vingerwijzing, die wij dankbaar hebben aan te nemen. "De Psalm behoort tot de gewichtige, geestelijke teerkost, welke Gods Geest nog aan Zijne gemeente voor het begin der moeilijke reis naar de ballingschap aanbood." In den tempel-godsdienst na de ballingschap, werd deze als Woensdag-Psalm (Numeri 28: 8) gebruikt, waarop ook het opschrift in de Septuaginta doelt. Het is echter, gelijk Luther schrijft, een gebed van alle vrome kinderen Gods, en van al het geestelijk volk tegen al hun

vervolgers, zodat hij kan gebeden worden van het begin der wereld tot aan het einde door alle vrome, godzalige mensen,

I. Vs. 1-7. Terwijl de heilige zanger al zijne kracht verzamelt, om Gods wraak in te roepen over de hoogmoedige en goddeloze vijanden, onder wier gewelddadigheden Gods volk nu te lijden heeft, beschrijft hij aanstonds het doen en drijven van hen in enige karakteristieke trekken, welke het goed recht van zijne bede en de noodzakelijkheid van zijn hulpgeschreeuw aanwijzen.

1. O God der wraken! 1) wie alleen de wrake toekomt (Deuteronomium 32: 35. Jer. 51: 56), o HEERE, God der wraken a)! verschijn blinkende 2) in Uwe heerlijkheid als Rechter.

a) Deuteronomium 33: 2. Psalm 7: 7; 50: 2; 80: 2.

1) Hij zegt tweemalen: "God der wraken," gelijk zij plegen te doen, die hevig en met groten ernst spreken; zij zeggen hetzelfde tweemalen, om God te bewegen..

Het meervoud wijst op het veel omvattende, op den schat der wrake, die bij God ligt opgetast, die Hij gereed heeft voor Zijne vijanden, om dien op hun schuldige hoofden uit te gieten.

1) Het blinkend verschijnen betekent hier als Psalm 80: 2 ene majestueuze openbaring en betoning van de heerlijkheid der heiligheid en almacht van Jehova tot verderving der vijanden en tot redding van Zijn volk. De Heere verheft Zich daar als Rechter op Zijn troon, om over de hovaardigen vergelding te brengen (vs. 2). Nog was de Heere niet zo verschenen, nog hield Hij Zijn toorn en wrake in, zodat de dichter tot tweemaal toe uitroept: hoelang de goddelozen van vreugde zullen opspringen en zich in trotsen en wreden overmoed over het arme verdrukte volk Gods verheffen zullen..

2. Gij, Rechter der aarde (Genesis 18: 25. Psalm 9: 5; 50: 6) verhef U (Jes. 33: 10); breng vergelding weer over de hovaardigen.

Hij spreekt hier van de hovaardigen, niet alleen die in hun hart hoogmoedig zijn, maar die de overhand met vervolgen hebben genomen en zich verheffen alsof zij het reeds gewonnen hadden en de vromen hadden vernield..

Gods zwaar verdrukt volk is verre van zich zelven te willen redden en wreken; het kent en acht het verheven woord van zijnen God (Deuteronomium 32: 35. Rom. 12: 19): "Mijne is de wraak, Ik zal het vergelden," maar het weet ook, dat het kostbaar privilege bezit, om aan zijnen God alles te mogen zeggen en klagen, wat het op het harte ligt; het kent ook het woord van zijnen God (Psalm 50: 15) "Roep mij aan in den dag der benauwdheid." Dit werpt het ware licht op dat aanroepen..

3. Hoe lang zullen de goddelozen, o HEERE! hoe lang 1) zullen de goddelozen van vreugde opspringen?

1) Zodanige herhaalde aansporing en opwekking is dikwijls de uitdrukking van ene buitengewoon heftige gemoedsbeweging, zowel van vreugde als van smart (Psalm 92: 10. Richteren 5: 3)..

Men zou kunnen betwijfelen, of zulk ene vraag: "Heere hoe lang?" betamelijk is, daar er toch een zo groot onderscheid is tussen Gods tijd en onzen tijd, en het iets zeer korts bij God is, wat naar onze mening zeer lang duurt, want duizend jaren zijn bij den Heere als de dag, die gisteren is voorbijgegaan en als ene nachtwake (Psalm 90: 4). Maar dat is juist bij den God van Jakob, bij den God der Openbaring, die zo diep in het menselijke is ingegaan, het God-menselijke, dat Hij Zich niet slechts naar de goddelijke tijdrekening en hare kortheid bij de verzoekingen Zijner kinderen richt, maar ook naar onze menselijke dagen; want Hij weet, dat wij het op menselijke wijze moeten verdragen, en Hij laat ons niet verzocht worden boven hetgeen wij vermogen te dragen..

4. Hoelang zullen zij gehele stromen van God tergende redenen uitgieten? hard, stoutmoedig spreken? alle werkers der ongerechtigheid zich beroemen, alsof zij Uw land reeds in bezit hadden genomen, om er voor altijd meesters in te zijn?

5. O HEERE! zij, de goddelozen, verbrijzelen Uw volk, en zij verdrukken Uw erfdeel, Uw Israël, dat Gij U verkoren hebt, gelijk eens Farao in Egypte (2 Koningen 14: 2).

6. De weduwe en den vreemdeling doden zij, en zij vermoorden de wezen.

7. En zij, de Moabieten, Ammonieten en Syriërs, die nu onder de bescherming der Chaldeeën aan hunnen ouden haat tegen Judea den vrijen loop laten, zeggen: De HEERE ziet het niet en de God van Jakob merkt het niet, wat kwaad wij aan Zijn volk doen (Psalm 10: 11,13; 59: 8).

Dat deze woorden niet letterlijk moeten verstaan worden, maar hier ene verkorte vergelijking plaats vindt voor: "de Uwen, die even hulpeloos zijn als weduwen," toont de vermelding der vreemdelingen. De bijbelse uitdrukking in die plaatsen der wet, waar de weduwen, wezen en vreemdelingen als voorwerpen van tedere zorg van God worden genoemd, en alzo aan Israël tot ene liefderijke behandeling uitdrukkelijk worden aanbevolen (Exodus 22: 20 vv. Deuteronomium 10: 18), wordt hier aangehaald. Er ligt een grote nadruk in deze plaatsen, zij bevatten voor het ellendige volk een rijken troost. Zijn de wezen in den eigenlijken zin voorwerpen van Gods beminnende voorzorg, zo moet Hij Zich ook over Zijn verweesd volk ontfermen; wreekt Hij de weduwen aan hare verdrukkers, dan moet Hij ook de gemeente, die in weduwenstaat is, in hare ellende bezoeken. Straft Hij de bozen onder Israël, die de ellendigen verdrukken, dan moet Hij ook de boze heidenen bestraffen, die Zijne ellendigen doden..

In deze verzen wordt ons getekend de gruwel der verwoesting, dien de Heidenen brengen over het volk Gods. En dit uit pure vijandschap tegen den Heere God, dien zij den God van Jakob noemen, maar wie zij ontzeggen, de liefde voor zijn volk en de macht om hen te bevrijden.

Het is daarom dat de dichter tot God om wrake roept, dewijl Gods ere er mede gemoeid is. God zou ophouden God te zijn, indien Hij dien vijand, die Zijn macht en liefde onteert, geworden liet. Ja, God zou ophouden God te zijn, indien Hij geen God der wrake was. Ook de Apostel des geloofs kent hem als zodanig, en niet oneigenaardig is Zijn toorn genoemd, de verzengende spits van den vlam Zijner eeuwige liefde.

Daarom geldt deze Psalm niet alleen voor dien tijd, maar voor alle tijden en mag zij aangeheven worden en is zij ook aangeheven, als de Kerk van Christus door de wereld vervolgd is geworden.

8.

II. Vs. 8-15. Hierop wendt zich de zanger tot diegenen onder het volk van Israël, bij wie de aan het slot der vorige afdeling vermelde rede der vijanden ingang heeft gevonden, en die inderdaad aan het twijfelen zijn gekomen over Gods alwetendheid en gerechtigheid. Hij bestraft hun dwaasheid en weerlegt hun argwaan; daarentegen prijst hij gelukkig, die met een vast geloof op des Heren hulp wachten, en betuigt, dat deze niet zal uitblijven, maar de Heere te Zijner tijd Zich over Zijn getuchtigd en gelouterd volk zal ontfermen.

8. a) Aanmerkt, gij onvernuftigen onder het volk! en gij dwazen! (Psalm 14: 1 Aanm) wanneer zult gij verstandig worden.

a) Ps 92: 7.

De zanger werpt gebrek aan inzicht hun voor, aan wie het onverstand God ontnemen wil (vs 7), maar hij wendt zich daarbij niet tot eerste bewerkers van dit verwijt, de blinde heidenen, die slechts door schade kunnen wijs worden, maar tot de dwazen onder het volk, onder Israël (Richteren 5: 9), bij wie de heidense bewering ingang heeft gevonden..

Gij dwazen, houdt u voor wonder verstandig, wanneer gij God loochent, hetwelk toch boven alles uw onverstand verraadt. Gij hebt nog niet het vonkje van wijsheid, dat gij aan een alziend God gelooft; bedenkt toch uwe dwaasheid en blindheid; leert het toch opmerken, hoe de satan u misleidt en bedriegt.

9. Zou Hij, die het oor plant, niet horen? zou Hij, die het oog formeert, niet aanschouwen? (Spreuken 20: 12. Exodus 4: 11).

God schept wezens, die kunnen zien en horen en zelfbewustzijn hebben, en zou dus aan anderen geven wat Hij zelf niet bezit? Wat wij, al is het ook gebrekkig, bezitten en van onzen Schepper hebben ontvangen, zou Hij zelf niet in de volkomenste mate bezitten? Ene diepzinnige toepassing van de leer van Gods evenbeeld in den mens..

Leert toch God uit uwe eigene lichaams- en zielskrachten kennen. Hij, die een verstandig hart geschapen heeft, zou die niet zelf rechtvaardig zijn? Die een barmhartig hart gemaakt heeft, zou die niet een vaderhart hebben?.

Kan er iets treffenders ook in onzen tijd gezegd worden tegen die soort van Filosofen, die loochenen, dat er een doel in de natuur is? Alles, wat zij van het dode abstractum "natuur" zeggen, schreven de heidenen aan hun afgoden toe, en wat de profeten tegen deze zeiden, geldt ook hun..

10. Zou Hij, die de heidenen inwendig in hun hart tuchtigt door de stem van het geweten (Rom. 2: 14 vv.), niet ook uiterlijk door vergelding van het kwaad, dat zij doen, met allerlei kwaad in hun leven straffen; Hij die den mens wetenschap leert, aan wie dus ook de heiden al zijne kennis te danken heeft; zou die niet zelf al hun plannen en werken weten?

11. En niet alleen dit a), de HEERE weet oneindig meer, Hij weet zelfs de gedachten des mensen; Hij kent al onze overleggingen en weet, dat zij ijdelheid zijn 1), alle, die tegen Hem en Zijn rijk gericht zijn, want zij zijn alle reeds door Hem gevonnist en verijdeld, nog voordat zij in hun hart opkomen.

a) 1 Kor. 3: 20.

1) Overtuigend is de vraag in vs. 10: "God tuchtigt de heidenen" de volken buiten Israël, in hun geweten of door Zijne gerichten: "Hij toch is de Rechter der ganse aarde, en zou Hij niet straffen," ook de Heidenen, die thans Zijn volk wreed tiranniseren? Hij, die den mens wetenschap leert, en daarom zelf de bron van alle kennis, de Alwetende moet zijn, voor Wie alle harten en raadslagen der mensen openleggen. En komt Zijn oordeel niet altijd aanstonds over de boze daad, is Hij lankmoedig omdat Hij de Eeuwige is, behoudt Hij Zich het recht voor, om op Zijn eigen tijd tot straffe Zijner vijanden en tot redding van Zijn volk tussen te treden, niemand, vriend of vijand, zij zo onvernuftig en dwaas om te zeggen: "De Heere ziet het niet, de God van Jakob merkt het niet," want de Heere weet de gedachten des mensen, dat zij ijdelheid zijn. Hij kent niet alleen alle overleggingen der mensen maar Hij verijdelt, Hij vonnist en bespot ook alle hun raadslagen..

12. Welgelukzalig is de man, o Heere! dien Gij tuchtigt door Uwen Geest, gelijk een vader doet, en dien Gij leert uit Uwe wet1), wat het lijden der vromen en rechtvaardigen betekent (Deuteronomium 8: 5).

1) De Profeet gaat nu over van de bestraffing tot de vertroosting zowel voor zich zelven als voor alle gelovigen, omdat God voor zijn Kerk zorgt, terwijl Hij tijdelijk toelaat, dat zij aangevallen wordt. De kennis hier is zeer nuttig voor geheel onzen levensloop, zelfs moeten wij voortdurend verkeren als in krijgsdienst zijnde. Want om onze zwakheid tegemoet te komen, wil God wel ons enige verademing toestaan, maar toch weet Hij, dat wij altijd aan vele onheilen zijn blootgesteld. En wij zien, hoe groot de overvloed eer goddelozen is en zeer diep ellendig zou onze toestand zijn, zonder dezen troost dat welgelukzalig zijn, die God door het kruis oefent, dat wanneer God ons voor Zich tot Zijn volk verzamelt en van de gehele wereld schijnt af te zonderen, opdat wij, door onder elkaar de gerechtigheid en billijkheid te beoefenen, wij allen een gelukkigen vrede zouden genieten. Maar dikwijls gebeurt het, dat onder bescherming van het eervol ambt de tirannen misdadig de Kerk onderdrukken, en zodanig een beproeving is het, waarover de Profeet hier klaagt..

13. Om hem rust te geven van de kwade dagen, om de ellende te doen ophouden, totdat de kuil voor den goddeloze gegraven wordt, en zij omkomen (Psalm 49: 6; 112: 7 vv.).

God is recht, rechtvaardig in al Zijne wegen, maar Hij houdt niet overal gericht, en dat geeft in ons hart aanleiding, dat wij tot klein geloof en tot ongeduld komen, wanneer die God, wiens recht eeuwig en onveranderlijk is, wiens gerechtigheid vast staat als Gods bergen, met Zijne gerichten treft. Maar tot de rechten Gods behoort ook Gods tijd en uur, en de gehoorzaamheid van den mens, die hem tegenover alle rechten Gods betaamt, bestaat ten opzichte hiervan in stil zijn, in het wachten op Zijnen raad; hoe stiller en geduldiger de mens is, des te werkzamer en sneller is God, die intussen reeds bezig is het graf te graven, dat den goddelozen vernietiging, den Zijnen redding aanbrengt..

Toen in het jaar 363 n.C. keizer Julianus, met den bijnaam Apostata (de afvallige) beproefde in zijn rijk weer het heidendom in de plaats van het Christendom in te voeren, vroeg de beruchte Sofist Liberius, bij wie ook Chrysostomus ter schole gegaan had om wetenschappen te leren, en die meende, dat het nu met den Christelijken godsdienst spoedig zou gedaan zijn, aan een Christen: "Wat doet nu een timmermanszoon?" Deze antwoordde: "Hij maakt voor Julianus, den tiran, ene doodkist." Spoedig daarop vond de keizer den dood in den oorlog tegen de Perzen, en hij stierf met den uitroep: "Galileër! Gij hebt overwonnen!" Hij werd in ene lijkkist naar huis gebracht..

14. Dit einde der treurigheid kan in onzen tegenwoordigen toestand niet uitblijven; want a) de HEERE zal Zijn volk niet voor altijd begeven, en Hij zal Zijne erve niet voor eeuwig verlaten.

a) 1 Samuel 12: 22. Rom. 11: 1-2.

Het is des dichters bedoeling in de eerste plaats de gelovigen te vermanen tot geduld, opdat zij niet moedeloos worden onder het kruis, maar rustig en stil God als hunnen Verlosser verbeiden; ten anderen hen daarop te wijzen, van waar zij zich deze wijsheid zullen verschaffen. Als iemand in het lijden wel zijne tranen en verzuchtingen bedwingt, maar steeds aan zijne ketenen schudt en zich aan niets weet vast te hechten, dan dat wij allen stervelingen zijn, en vergeefs ons verzetten tegen de noodzakelijkheid, zo is zulks veel meer weerspannigheid dan geduld. Immers in spijt van dat alles zou zodanig een zich nog liever tegen God aankanten, al schijnt hij ook met ene nagebootste kracht zijn ongeluk te vernachten. Tot waarachtige zachtmoedigheid zal alleen die leer onze harten buigen, die ons verzekert, dat God, zodra Hij den Zijnen lijden toezendt, tevens op hun redding bedacht is..

15. Want het oordeel, het nu zo diep geknakte recht, zal wederkeren tot de gerechtigheid 1), daar het op ‘t strengst gehandhaafd wordt door vernietiging der bozen en redding der vromen; en alle oprechten van hart zullen het zo lang gemiste en zo vurig verlangde recht met vreugde begroeten en navolgen, bijval geven.

1) Beter: Het recht moet (of zal) zich wenden tot gerechtigheid. Met andere woorden, het recht dat op dit ogenblik vertrapt wordt, moet ten slotte weer in ere hersteld worden, en alle

waren vromen zullen het met gejuich begroeten. Dit was de hope en het stellig vertrouwen van den dichter, een vertrouwen, hetwelk niet is beschaamd gemaakt.

16.

III. Vs. 16-23. Ten slotte bepaalt zich de zanger weer bij zijn eigen geloofsleven en versterkt hij zich in geduld en vertrouwen. Hij belijdt, dat de Heere zijne enige hulp, zijn enige troost is; zonder Hem ware hij verloren en buiten Hem moest hij geheel wanhopen: maar hij weet ook, dat de Heere gene gemeenschappelijke zaak maakt met degenen, die zijn volk verdrukken en kwellen, maar ze slechts voor een tijd gebruikt in den dienst Zijner genadige bedoelingen, totdat hij ze vervolgens verwerpt en verdelgt.

16. Wie zal voor mij staan tegen de boosdoeners? wie zal zich voor mij stellen tegen de werkers der ongerechtigheid? Onder de mensen is niemand, die zich over mij zou kunnen en willen ontfermen (Psalm 27: 10).

17. Ten ware dat de HEERE mij ene hulp geweest ware, mijne ziel had bijna (Jes. 13: 22) in de stilte gewoond, in het stille rijk der doden (Psalm 31: 18; 115: 17).

De zanger spreekt hier niet van zijn eigen persoonlijk lijden, maar van dat der gemeente; in den geloofsstrijd, die thans deze beschikt is, treedt hij als een voorvechter op, spreekt hij in den zin van alle gelovigen. Ja uit het hart der verdrukte gemeente, welke hij als het ware vertegenwoordigt..

18. Als ik in zulk een benauwden toestand was, dat ik zei: Mijn voet wankelt; nu is het zo ver met mij gekomen, dat mijn val niet kan uitblijven, zo zijt Gij; mij ter hulp gesneld; Uwe goedertierenheid, o HEERE! ondersteunde mij, hield mij staande, zodat ik steeds voor vallen bewaard werd.

19. Als mijne angstige en benauwende gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, en ik nergens enig steunsel vond; zodat ik geheel zonder hope bleef, hebben Uwe vertroostingen steeds weer mijne ziele verkwikt, en deze zijn het dan ook nu, die mij doen staande blijven.

Hij spreekt van de velerlei gedachten, die iemand in zulk ene wanhoop heeft, hoe hij zou kunnen verlost worden. Dan denkt hij dit en dan dat; hij zoekt in alle hoeken, maar vindt gene hulp, daarom zegt hij: toen ik in zulk ene worsteling was en mij met mijne eigene gedachten sloeg, zocht ik hier en daar troost, maar vond die niet, toen kwaamt Gij met Uwen troost en hielpt mij..

Gelovigen hebben soms twijfelachtige en bedroevende gedachten ten opzichte van God; zij twijfelen ieder ogenblik aan Zijne goede gezindheid ten opzichte van hen van wege hun zonden; zij vrezen dat zij zullen omkomen door hun verkeerdheid, of dat zij de wegen Gods zullen ontsieren. Zij zijn bezorgd ten opzichte van Christus, dat Hij de Zaligmaker van anderen, maar niet van hen is, dat Hij zulke als zij zijn niet wil redden. Zij zijn bekommerd ten opzichte van het werk des Heiligen Geestes op hun harten het in twijfel stellende en

vrezende of het wel ooit begonnen is. Zij hebben zorgen ten opzichte van hun tegenwoordigen en toekomenden toestand, hoe zij de moeilijkheden en gevaren van deze wereld zullen doorkomen, en de vallei der schaduwen des doods zullen doorworstelen. Laat hen dan zien op de buitengewoon grote en kostelijke beloften van het Evangelie, en de zegeningen van Christus door den Geest verleend..

Wie onder de zwaarbeproefden van Gods kinderen kennen niet dat vermenigvuldigen der gedachten, als het zo donker in de ziele kan worden, als op vele vragen, die uit het binnenste oprijzen, niet één antwoord wordt vernomen? Welgelukzalig degenen, die in waarheid dan met den dichter kunnen zeggen, dat de vertroostingen Gods hun zielen verkwikt hebben.

20. Zou zich de stoel der schadelijkheden 1), met U vergezelschappen, zoudt Gij dien tot bondgenoot hebben, die moeite verdicht bij inzetting, als ene wet, alle onrechtvaardig handelen tegen de Uwen tot wettige instelling verheft? (Jes. 10: 1).

1) Onder den "stoel der schadelijkheden" moet men den troon der vijandige heidense wereldmacht verstaan, onder welke Gods volk te lijden heeft (Ps 125: 3). Deze kan, hoewel hij een voorbijgaand werktuig tot straffen is, toch onmogelijk een bondgenoot des Heren zijn, alsof de Heere voortaan Zijn volk door middel van dezen wilde regeren, want hij verheft de ongerechtigheid tot wet en maakt den druk en de ellende van Israël tot een regel, in plaats dat hij slechts ene tuchtroede voor Gods volk zou zijn. Maar deze macht, die Israël beangstigde, is wederom slechts een beeld, dat de vijandige macht des kwaads voorstelt tegenover het rijk van God.".

21. Zij, de bondgenoten of, trawanten van dien stoel der schadelijkheden, rotten zich zamen tegen de ziel des rechtvaardigen, om hem om te brengen, en zij verdoemen onschuldig bloed, zij veroordelen hen ter dood, en maken zich van hun goederen meester.

22. Doch de HEERE is zo weinig met hen verbonden dat Hij integendeel mij geweest is tot een hoog Vertrek, ene bescherming tegen de bozen; en mijn God was mij tot ene Steenrots mijner toevlucht, zodat mij niet overkomen zal, wat zij tegen mij besloten hebben.

23. En Hij, de Heere zal, als Zijn tijd en Zijn uur daar is, hun ongerechtigheid op hen doen wederkeren, hun boosheden vergelden, en Hij zal hen in hun boosheid verdelgen; de HEERE, God, zal henzeker verdelgen, daarvan houd ik mij verzekerd.

Wie dit gelooft en zo door God geleerd is, die geduldig zijn (vs. 12 vv.), en de goddelozen laten woeden, die kan op het einde zien en Zijn tijd afwachten..

Waren de ondernemingen der vijanden slechts ijdel, God zou hun toen reeds iets van Zijne gerechtigheid hebben doen ondervinden, maar nu vallen zij zeker in den kuil, dien zij voor anderen hebben gegraven; listig den rechtvaardige nazettend, gaan zij in hun listigheid te gronde, en al hun krachten inspannende, doden zij zich ten laatste met hun eigene wapenen. Zo blijkt daaruit nog meer Gods wonderbaar gericht. En dewijl dit zo moeilijk is te geloven, daarom zegt hij nog eens; "Hij zal ze verdelgen.".

PSALM 95.

OPWEKKING TOT VERHEERLIJKING VAN GOD.

Werd de Heere in den vorigen Psalm (vs. 22) door de gemeente in geloofsvertrouwen als de steenrots harer toevlucht geprezen, zo kan zij thans, na de intussen opgedane ondervindingen vol dankbare vreugde voor den Rotssteen haars heils (Psalm 95: 1) juichen. Sloot de vorige Psalm met het zeker uitzicht, dat de Heere de vijanden, die zijn volk toen plaagden, om hun boosheid zou verdelgen, nu is dit uitzicht heerlijk vervuld, en Israël staat weer aan het begin van een tijd even rijk in genade, als na de uitleiding uit Egypte (Psalm 95: 3 vv. vgl. Exodus 15: 1 vv.). Nu komt het er op aan, dat met den in genade rijken tijd van ‘s Heren zijde niet weer, gelijk vroeger bij den tocht door de woestijn, van de zijde des volks een tijd van verstoktheid zou gepaard gaan, welke Gods genade vergeefs maakt en Israël’s inleiding in de rust onmogelijk (vs. 7 vv. vgl. Deuteronomium 1: 34 vv.). Wij zullen wel niet mistasten, wanneer wij als feestelijke gelegenheid, voor welke onze Psalm in de eerste plaats vervaardigd is, de inwijding houden van den, na de ballingschap weer opgebouwden, tempel in de maand Adar (Maart) van het jaar 515 v.Chr. (Ezra 6: 18) Het "heden," dat toen voor Israël was aangebroken, wijst op het Nieuwe Testament, op de door Christus volbrachte verlossing en de oprichting van het rijk der genade in de Christelijke kerk, en in zoverre bezit de Psalm zonder twijfel een Messiaans karakter (Hebr. 3 en 4).

I. Vs. 1-5. De Psalm begint met een aansporen tot blijden lof voor God, die boven alle goden verheven is als de enige God en Koning, en boven alle dingen verheven als hun almachtig Schepper en Eigenaar.

1. Komt gij allen, die tot het volk van God (vs. 7) behoort, tot Zijn heiligdom, laat ons den HEERE vrolijk zingen, laat ons juichen ter ere van den rotssteen onzes heils (Psalm 89: 27).

2. Laat ons Zijn aangezicht tegemoet gaan (liever ijlen 1), met lof; laat ons Hem juichen (Psalm 100: 1 vv.)met psalmen, liederen tot Zijne eer (Exodus 15: 2. 2 Samuel 23: 1).

1) De heilige zanger verlangt spoed, opdat de gelovigen daardoor betonen, dat zij gaarne en ijverig hunnen plicht vervullen. Deze opwekking onderstelt grote traagheid, die ons aangeboren is, wanneer God ons tot dankzegging roept..

3. Want de HEERE is een groot God, gelijk Hij door den val der Babylonische afgoden (Jes. 46: 1 vv.), en door het bewegen der harten van aardse koningen op nieuw gewezen heeft: Ja, Hij is een groot Koning boven alle goden. (Psalm 96: 4, 10).

De woorden worden verklaard uit de tegenstelling tegen den waan der wereld, die Jehova nog slechts de betekenis van enen kleinen God liet, en Hem ver beneden hare goden plaatste. Evenals in vs. 4 en 5 wordt niet slechts de hoogste rang, maar het aanzijn der laatsten ontkend. Is de Heere alles, zo hebben zij niets, en een god, die niets heeft, kan ook niet bestaan..

4. De Heere alleen mag God worden genoemd, Hij, in wiens hand, onder wiens bestuur de diepste plaatsen der aarde zijn, en de hoogten der bergen zijn Zijne (Job 26: 6).

5. En niet alleen zijn de diepste en de hoogste plaatsen Zijn eigendom, maar het heelal in al zijne lengte en breedte. Hij is die God, Wiens ook de zee is, want Hij heeft ze gemaakt; en Zijne handen hebben het droge, het vasteland (Genesis 1: 9 vv.) geformeerd.

Het is een even zo duidelijk getuigenis van de diepte van den afgrond, waarin wij gevallen zijn, als van de, ondoorgrondelijke barmhartigheid onzes Gods, dat Hij Zich in Zijn Woord zo dikwijls in Zijne heerlijkheid tegenover de afgoden stelt; en wanneer dus deze plaatsen bij den eersten oogopslag dikwijls minder toegankelijk voorkomen, zo willen wij toch niet vergeten, dat nog heden met elke natuurlijken mens een afgodendienaar wordt geboren, en dat de schandelijke afgoderij met den Mammom enz. nog heden geheel dezelfde is..

De dichter ontvouwt hier het geloofsinzicht in de Majesteit en de heerlijkheid Gods. Hij vermeldt Hem als den Schepper, maar ook als den Regeerder van al wat bestaat. Hij belijdt het hier, dat alles aan die machtige God behoort en daarom roept hij in het volgende vers uit, om voor Hem neer te knielen en Hem te aanbidden-

6.

II. Vs. 6-11. De aansporingen om God te loven en te aanbidden wordt herhaald. Deze als tot Israël, ‘s Heren eigen en door Hem hoog begenadigd volk, gericht, wordt nog aangedrongen met ene derde bijzondere beweegreden. Deze is gelegen in des zulks roeping en verkiezing, waarmee ene daaraan overeenkomstige verzorging en leiding gepaard gaan. Wat eens door de redding uit Egypte en de leiding door de woestijn naar het beloofde land tot stand werd gebracht, dat was onlangs herhaald door de bevrijding uit de ballingschap, door de terugvoering in het land der vaderen en de teruggave van een heiligdom. Een nieuwe heerlijke toekomst wordt voor Israël geopend, en alsdan mogen zich de harten niet tegen Gods stem verstokken, gelijk vroeger het volk in de woestijn gedaan heeft, opdat zij Gods genade niet gelijk dit verdartelen.

6. Komt, laat ons aanbidden en neder bukken, laat ons knielen voor den HEERE, die ons gemaakt heeft, niet alleen tot mensen, maar tot Het volk Zijner verkiezende genade (Deuteronomium 32: 6. Psalm 100: 3).

Wij hebben hier het toppunt van den Psalm, het plechtig ogenblik der aanbidding voor ons. Datgene, waar het hart vol van is, zoekt zich ook door den vorm uit te drukken..

Het is hier niet alleen te doen om de dankbaarheid van het hart, maar tevens wordt de uiterlijke betoning van vroomheid gevorderd; want dat ligt in de drie woorden: aanbidden, knielen, neervallen," dat de gelovigen dan alleen hun plicht volbrengen, wanneer zij openlijk, zowel door kniebuiging als door andere tekenen zich Gode ten offer geven..

7. Want Hij is onze God, terwijl Hij de heidenen hun eigene wegen heeft laten gaan, (Hand. 14: 16), en wij zijn het volk Zijner weide, het volk, waaraan Hij een zo heerlijk land ter bezitting heeft gegeven (Psalm 74: 1; 79: 13. Jer. 23: 1; 25: 36, 38), en de schapen Zijner hand 1), die Hij onder Zijne eigene leiding en bescherming genomen heeft (Psalm 23: 3 vv.; 100: 3). Heden, zo gij Zijne stem hoort 2), die u met zo sterken aandrang, met zo veel liefde dringt.

1) In dit vers gaat de dichter van het algemene tot het bijzondere over. Niet alleen deelde Israël in het algemeen regeren Gods, maar ook in het bijzonder. Hij was Israëls God in de geheel enige betekenis van het woord. Zij waren Zijn eigendom, de schapen Zijner weide.

2) De aanhaling en toepassing van dit woord door Paulus (Hebr. 4) bewijst, dat dit "heden" ziet op de aankondiging van de betere en volmaakte rust door den Messias te bereiden, en die er overblijft voor het volk van God. Want noch de rust van den Sabbat, noch die van het hand Kanaän, waarin Jozua het volk gebracht had, was de ware rust; beide waren slechts voorbeelden van de ware en eeuwige rust, en van die rust had de Heere door David gesproken, het was de rust, hier in het geloof en namaals in dadelijk genot in het hemelse Kanaän..

8. Verhardt uw hart niet, gelijk in het veertigste jaar van de woestijnreis geschiedde, te Meriba (Numeri 20: 2 vv.), gelijk als toen de uittocht uit Egypte eerst onlangs had plaats gehad, ten dage van Massa in de woestijn (Exodus 17: 1 vv.).

Het is de vraag of met Meriba en Massa ene en dezelfde geschiedenis bedoeld is, welke Exodus 17: 1 vv. verhaald wordt (want die plaats in Rafidim ontving den dubbelen naam Massa en Meriba, d.i. verzoeking en twist), of dat tevens (gelijk Deuteronomium 33: 8) aan het twistwater te Kades Barnea (Meriba Psalm 106: 32) gedacht wordt. De Septuaginta vertaalt naar de eerste opvatting, terwijl zij tevens de beide eigennamen niet als zodanig maar naar hun betekenis (vgl. Hebr. 3: 7) opneemt; wij trekken de tweede opvatting voor, omdat dan het dubbele "gelijk" meer tot zijn recht komt, maar ook, omdat Meriba vooraan staat. Dit staat, gelijk uit het volgende blijkt, op den voorgrond van de rede des Heeren, en kan wegens de 40 jaren in vs. 10 slechts op het twistwater in Kades doelen; terugziende wordt dan echter bij de latere verzoeking van God de vroegere herinnerd, om te doen opmerken, dat de weerspannigheid van het volk gedurende de gehele reis in de woestijn geduurd heeft..

9. Waar Mij uwe vaders verzochten a), Mij beproefden, onderzochten (Luk. 24: 39) hoe ver zich Mijn vermogen uitstrekte, ook Mijn werk zagen (hoewel zij zo duidelijk Mijn werk zagen) (Psalm 78: 19 vv. Numeri 14: 22).

a) Hebr. 3: 9.

10. a) Veertig jaren, want zo land hebben zij volhard, zodat het niet ogenblikkelijke zwakheden waren of overrompelingen, veertig jaren heb Ik verdriet gehad aan dit geslacht, en heb gezegd: Zij zijn een volk, dwalende van hart, en zij kennen Mijne wegen niet (Deuteronomium 29: 4).

a) Hebr. 3: 17.

11. Daarom heb Ik in Mijnen toorn (Numeri 24: 23) gezworen: Zo zij in Mijne rust, in de door Mij hun toegedachte plaats der rust Deuteronomium 12: 9) zullen ingaan!

Het einde van den Psalm is ernstig en treurig; de heilige zanger voorziet dat het treurige schouwspel van het verledene in de toekomst nog eens zal herhaald worden, dat Israël weer den tijd der genade niet zal opmerken. Zijn voorgevoel is ten tijde van het Nieuwe Testament op ontzettende wijze vervuld. Even als Salomo bij de inwijding van den eersten tempel reeds de geschiedenis van zijne verwoesting en van Israëls wegvoering in de ballingschap voorziet door ingeving des Heiligen Geestes (1 Koningen 8: 46 vv.), zo kan het nauwelijks aan enigen twijfel onderhevig zijn, dat het juist de dag der inwijding van den tweeden tempel, dien van Zerubbabel is, op welken de Geest der profetie de ziel van den profeet met hetzelfde treurige uitzicht vervult, dat later onzen Heere Jezus Christus tot tranen beweegt (Luk. 19: 41 vv. 19.41) De tempel, dien Jezus voor ogen had (Mark. 13: 1 vv.), is wel is waar de Herodiaanse, doch deze tempel kan niet de derde genoemd worden, hoewel de ombouw van Herodes werkelijk een nieuw gebouw geworden was, maar hij zou volgens de uitspraak van Herodes zelven slechts ene vergroting en verfraaiing van dien van Zerubbabel zijn..

PSALM 96.

VAN HET NIEUWE LIED DES HEILIGEN EVANGELIUMS.

De vorige Psalm had dat deel van Salomo’s gebed ter inwijding van den tempel herhaald, dat op Israëls straftijd zag (1 Koningen 8: 46 vv.), en in profetischen geest de laatste toekomst, die den tweeden tempel wachtte, daaraan gevoegd. Nu volgt een Psalm, welks gedachten niet slechts in het algemeen met dien van den vorigen overeenkomst hebben (Vergelijk Psalm 96: 4-5 met Psalm 95: 3-5), deze neemt een ander gedeelte van Salomo’s gebed, namelijk dat, hetwelk van de roeping der Heidenen tot het rijk van God handelt (1 Koningen 8: 41-43), tot zijn motief en verplaatst zich zo levendig in den heerlijken tijd des Nieuwen Testaments alsof de zegen der toekomst reeds aangebroken en de gehele heidenwereld reeds tot het deelgenootschap daaraan genodigd was. De oproeping aan Israël, die in den vorigen Psalm vernomen werd, om den God zijns heils toe te juichen, en met dankzegging voor Zijn aangezicht te komen, wordt hier tot een aandrang bij de gehele wereld. Niet meer Israël alleen heeft den Heere tot Zijnen God en is het volk Zijner weide, maar onder alle Heidenen heet het nu: "de Heere is Koning," en zij zijn het gebied Zijner heerschappij, waarover Hij in gerechtigheid regeert (Ezra 6: 18 6.18).

I. Vs. 1-6. Nadat de orde der dingen in het rijk Gods ene nieuw, gedaante verkregen heeft, betaamt het, den Heere ook een nieuw lied te zingen; het begin is toch gemaakt van de erkenning aan Jehova in de gehele wereld, aan het begin zijner heerschappij over de gehele aarde; en een antwoord op deze openbaring van zegen en heerlijkheid, die aanvangt, moet nu het nieuwe lied zijn, dat zij te zingen hebben, die uit alle landen reeds in het rijk Gods zijn opgenomen, het heeft ten doel ook de overige Heidenwereld met de lieflijke boodschap te vervullen en aan de nietige afgoden der volken volkomen een einde te maken.

1. Zingt, gij volken der aarde! den HEERE een nieuw lied (Psalm 33: 1; 98: 1. Jes. 42: 10); zingt den HEERE, gij inwoners der ganse aarde 1), want wij hebben overvloedig stof, om hem te loven, daar de Heere de deuren van het Godsrijk ook voor de Heidenen geopend heeft.

1) De Psalmen 93-100 behoren geheel bij elkaar, zowel wat den vorm als den inhoud betreft. Zij zijn allen profetisch-Messiaanse Psalmen en sluiten zich aan aan het tweede gedeelte van Jesaja (Hoofdstuk 40-66). Zij verplaatsen ons derhalve in en na den tijd der ballingschap. Zij spreken van den tijd, waarin het heil der verlossing zich niet bepaalt tot Israël, maar ook zich uitstrekt tot de Heidenen. Vooral in dezen Psalm worden ook de Heidenen opgewekt, om den Heere God, den God des Verbonds, een nieuw lied te zingen, dewijl de Messias niet alleen voor Israël, maar ook voor de volken een Verlosser zal zijn.

2. Zingt den HEERE, looft Zijnen naam; boodschapt Zijn heil van dag tot dag, van den enen dag tot den anderen overal (Jes. 52: 7).

3. Vertelt onder de nog overige Heidenen Zijne eer, die Hij nu ontvouwd heeft, onder alle volken, die nog niets van Hem weten (Jes. 66: 19), Zijne wonderen, in welke Zijne eer zich ook voor de meest zwakke ogen heeft geopenbaard.

4. Want daarin juist besluit Zijne eer en dat hebben Zijne wonderen geopenbaard, de HEERE is groot (Psalm 48: 2; 145: 3), en zeer te prijzen, Hij is vreselijk oneindig ver verheven (Psalm 147: 3 vv.) boven alle goden, boven al de zogenaamde goden der Heidenen, boven alle gedachten, die zij zich van deze gevormd hebben.

5. Want al de goden der volken zijn afgoden, zijn niets dan beelden der fantasie (Jes. 41: 24); maar de HEERE heeft de hemelen gemaakt 1), daardoor is aanstonds bewezen, dat Hij de enige, ware God is (Jes. 40: 26; 44: 24).

1) De dichter stelt hier den enigen en waarachtigen God tegenover de afgoden. De afgoden zijn niets, zij weten niets, zij kunnen niets. Maar de Heere, Israëls Verbonds-God heeft de hemelen gemaakt. En daarom vergezellen Hem majesteit en heerlijkheid, daarom worden Zijn sterkte en sieraad aanschouwd in Zijn heiligdom. Dat heiligdom was wel is waar nog te Jeruzalem, maar straks zal het overal zijn, waar Hij aangebeden wordt in geest en in waarheid, als ook uit de volken er velen, van allerlei natie, zullen komen, die Hem erkennen als den enigen en waarachtigen God.

6. Majesteit en heerlijkheid zijn voor Zijn aangezicht, gaan Hem overal als boden voor, sterkte en sieraad zijn in Zijn heiligdom.

In het tweede gedeelte van het Boek der profetie van Jesaja (Hoofdstuk 40-66) zien wij, dat de profeet Zijn standpunt niet in het tegenwoordige neemt, maar in enen ongeveer 176 jaren lateren tijd, als stond hij op de grenzen van den tijd, waarin Israël zijn straf zou ondergaan en van het nu naderend einde. Eveneens ziet ook de heilige zanger in den voor ons liggenden Psalm geheel af van de toestanden en omstandigheden van zijnen tijd, en hij leeft met zijne gedachten in die toekomst, die eerst na ongeveer 600 jaren werkelijk tegenwoordig zou zijn,

als Paulus met de overige Apostelen van Jeruzalem af en tot aan Illyrië en nog verder naar het Westen en het Oosten alles met het Evangelie van Christus vervuld had (Rom. 15: 19). Tevens bevat de Psalm zoveel overeenkomst met het tweede deel van Jesaja, dat men wel kan zeggen, dat men hier in dit lied wedervindt, wat de koning der profeten door den Geest der profetie gezien heeft; de Psalm-poëzie is echter aan de profetie zo na verwant, dat de laatste soms werkelijk tot Psalm-poëzie wordt (Jes. 12: 4-6. Hab. 3: 2 vv.), en deze daarentegen als ene lyrische beek voorkomt, welke uit de profetische bron ontspringt..

7.

II. Vs. 7-13. In woorden, waarmee enen David de hemelse gemeente tot lof en tot aanbidding van God had aangedrongen, wordt hier de gemeente die uit alle volken der aarde op aarde verzameld is, tot gelijke werkzaamheid opgewekt; toch wordt haar tevens nog iets anders ten plicht gesteld, gelijk dit met haren aardsen toestand en hare bekering van oude, verkeerde wegen overeenkomt. Maar midden in den staat der Nieuw-Testamentische gemeente, waarmee hij zich in den geest verenigd heeft, verschijnt den heiligen zanger op eens het beeld der gemeente in hare volkomenheid, gelijk zij na het vervullen van alle raadsbesluiten Gods, ten tijde der wederoprichting aller dingen (Hand. 3: 21) zijn zal, en alsdan richt zich zijne oproeping, om verheugd te zijn en te jubelen, tot de gehele schepping, als die toch mede geroepen is, bij des Heeren komst tot volmaking van Zijn rijk, vrij te worden van den dienst van het vergankelijke tot de heerlijke vrijheid der kinderen Gods.

7. Geeft den HEERE, gij geslachten der volken! geeft den HEERE eer en sterkte, erkent en roemt Zijne heerlijkheid.

8. Geeft den HEERE de eer Zijns naams, de eer, die Zijnen naam toekomt, brengt offer, geschenken als gaven van hulde voor Hem, die uw koning is geworden (2 Samuel 8: 2, 6), en komt in Zijne voorhoven 1), de plaats der aanbidding voor Zijn volk, waar zich ook de stroom Zijner genade uit het heiligdom over hen uitstort (Psalm 65: 5; 84: 3).

1) Hemel en aarde zullen eenmaal gelijkelijk vervuld worden met den lof des Heeren, de scheiding en het verschil tussen die beiden wordt opgeheven, want de Heere zal zonde en Satan te niet doen, en als Koning op aarde gelijk in den hemel heersen..

9. Aanbidt den HEERE in de heerlijkheid des heiligdoms 1), schrikt voor Zijn aangezicht met ene heilige vrees, welke het gezicht Zijner heerlijkheid ook bij diegenen veroorzaakt, welke niet meer voor Zijnen toorn hebben te vrezen, gij ganse aarde 2)!

1) In het Hebr. vdq-trdhb hwhyl wwxtsh (His thachawoe la-Javeh behidrath-kadesch). Beter: Aanbidt den Heere in heilig gewaad, d.i. in het nieuwe kleed der gerechtigheid, in het sieraad, wat de Heere God den bedrukte van geest wil geven voor as, als het gewaad des lofs voor een bedrukten geest.

2) Deze verzen 7-9 zijn, met uitzondering der woorden: "brengt offers en komt in Zijne voorhoven," en: "schrikt voor Zijn aangezicht, gij ganse aarde!" woordelijk ontleend aan

Psalm 29: 1-2, met dit onderscheid, dat hier in plaats van "kinderen der machtigen," "geslachten der volken" staat. Deze overeenkomst is niet het gevolg van ene toevallige herinnering; zij geeft aan de verkondiging van de latere bekering aller heidenen een krachtigen grondslag. Hij, "dien de engelen daarboven met gezang loven," moet ook eens door het eenstemmig lofgezang van de bewoners der aarde geprezen worden. Wat God reeds nu in den hemel is, is volgens het: "gelijk in den hemel, alzo ook op de aarde" ene voorzegging van datgene, wat eens op de aarde zal zijn. Het onderscheid van hemel en aarde kan slechts tijdelijk zijn; de openbaring van ‘s Heeren heiligen arm moet dat verschil op Zijnen tijd wegnemen..

Jesaja ziet de volken met de gaven, die zij vermaand worden in de voorhoven van Jehova mede te brengen (Hoofdstuk 60), ingaan. Het heilig tooisel, waarin zij den Heere moeten aanbidden, is gelijk aan het bruiloftskleed in de Nieuw-Testamentische gelijkenis, Matth. 22: 11 vv..

10. Zegt onder de Heidenen: De HEERE regeert, dat Zijn rijk ook onder hen begonnen is, ook zal de aarde bevestigd worden, die door de menselijke zonden op hare fondamenten schudde, Zij zal niet bewogen worden; aan de genade en de regering van dezen Messias is het toe te schrijven, dat zij niet wordt verdelgd; Hij zal de volken richten in alle rechtmatigheid (Psalm 93: 1).

11. Dat de hemelen Zich verblijden, en de aarde zich verheuge, want ook zij ontvangt haar aandeel aan dezen tijd der heerlijkheid (Jes. 44: 23; 49: 13; 55: 12. Rom. 8: ’21), dat de zeein verheuging bruise met hare volheid, met alles wat daarin leeft en zich beweegt (Jer. 42: 10).

De beginletter van de eerste vier woorden van den grondtekst (Dat de hemelen zich verblijden en de aarde verheuge zich) geven den naam hwxy (Jehova) en evenzo de beginletters der volgende drie woorden (dat de zee bruise met hare volheid) den meer korten naam wxy (Jahoe)..

12. Dat het veld huppele van vreugde met al wat er in is; met al het vee, dat dan al de bomen des wouds juichen (Jes. 35: 1 vv.).

De aarde, vruchtbaar gemaakt door hemelsen invloed, openbaart de werken der genade aan mensen hier beneden; het veld met zijne menigvuldige voortbrengsels ontwikkelt een zinnebeeld van de vruchten, die door het zaad des woords in de Kerk zijn voortgebracht; de bomen van het woud vertegenwoordigen de bomen der gerechtigheid, die door den Heere geplant zijn (Jes. 61: 3). Deze allen worden door den profeet opgewekt, om zich te verheugen, al dankende den Schepper en Verlosser der wereld..

13. Dat zij allen zich verheugen voor het Aangezicht des HEEREN: want Hij komt, want Hij komt, om de aarde te richten a), Hij zal, nadat Hij het vonnis over de goddelozen volvoerd heeft, de wereld richten met gerechtigheid (Psalm 9: 9) der genade, en de volken met Zijne waarheid, Zijne trouw in ‘t vervullen Zijner beloften.

a) Psalm 98: 9; 96: 10. Openb. 19: 11.

Er waait een frisse heldere geest van vreugde, een waar advents jubelen door dit slot van den Psalm, en dat schijnt bij den eersten oogopslag weinig overeen te stemmen met het komen van den Heere als Rechter; te minder daar de Heere des Nieuwen Testaments zelf, als Hij Zijne toekomst voorspelt geheel andere en wel ontzettende voorvallen in de natuur als voortekenen noemt (Matth. 24: 29. Luk. 21: 25 vv.). Daar een middernacht van angsten, oorlogen en geboorte-weeën-hier een middaglicht van vreugde en genot! De eenvoudige gelijkenis des Heeren (Joh.16: 21) van het dubbele gevoel ener barende vrouw lost het raadsel op en is voor elk doorbreken in hart, huis, en rijk ene door Gods vinger geschrevene profetie; vóór en in de geboorte smartvolle weeën-na de geboorte ene zó zoete moedervreugde, dat deze allen angst wegneemt! Nu is de natuur het klankbord van het geestelijk leven, dat mede- en naklinkt in alle tonen van angst en klacht, zowel als van vrede en vreugde, welke daarin levendig worden; evenals de natuur den om der zonde wil ingedrongen vloek deelt, die in den dienst der ijdelheid, in dood en ondergang is ingedrongen, zo zal zij ook haar aandeel hebben aan de openbaring der kinderen Gods, waarop zij wacht, en aan hun heerlijke vrijheid..

Welk een schone en rijke profetie van het Evangelie des Koninkrijks houdt dan deze Psalm in; welk een bron van troost en bemoediging voor de gemeente des, O.T. onder hare verdrukking, hoe kon zij zich er aan verkwikken en hare hope sterken. Wij zeggen hiermede niet, dat de gelovigen des O.V. deze dagen zo klaar hebben ingezien, als zij dit voor ons zijn, die onder het vervulde Evangelie leven; maar zeker hebben zij bij de verlichting des Geestes er zo veel troost en sterkte uit geput, als zij naar de wijsheid der bedeling Gods nodig hadden..

PSALM 97.

VAN CHRISTUS EN ZIJN KONINKRIJK.

Evenals in het jaar 615 vóór Christus aan de inwijding van den tempel van Zerubbabel, enige weken daarna, zich de viering van het Paasfeest aansloot, zo volgt nu hier in het vierde boek der Psalmen, op de beide Psalmen ter inwijding 95 en 96 de voor ons liggende Psalm bestemd voor de viering van het Paasfeest (Ezra 6: 19-22).

I. Vs. 1-7. Was er bij het begin der Chaldeeuwse catastrofe een geloof, dat niet zag en toch geloofde, krachtens hetwelk Gods volk roemde: "De Heere regeert" (Psalm 93: 1), -want in steeds sterker tegenspraak tegen zulk een woord des geloofs, stelde zich voortaan de uitwendige gedaante der tijdsomstandigheden, en scheen daarentegen het geschreeuw van de macht der wereld te volharden: "Bel en Nebo, de goden van Babel, hebben het bestuur" -zo heeft nu, nadat intussen ongeveer 85 jaren verlopen zijn, het geloof toch recht verkregen, en kan dat zijn woord onder vrolijk gejuich herhalen, om zich te bevestigen. Toch is en blijft het daarbij een geloof, dat niet twijfelt aan datgene, dat men niet ziet, omdat het nog steeds over het tegenwoordige heen naar ene verdere toekomst, ja naar het einde van den tegenwoordigen tijd der wereld moet zien (vs. 1). Terwijl nu de Heere ons voor de ogen wordt geschilderd, gelijk Hij in vreselijke majesteit ten gerichte verschijnt en de afgodendienaars te schande maakt (vs. 2-7) zien wij de vervulling van de bede van den 94sten Psalm voor ons, maar ook

de vervulling van het profetische gezicht in Jes. 46: 1 vv. "Bel is gekromd, Nebo wordt nedergebogen."

1. De a) HEERE regeert, heeft de regering aanvaard (2 Samuel 15: 10. 1 Koningen 1: 11. 2 Koningen 9: 13 de aarde verheuge zich, want voor haar breekt nu met des Heeren heerschappij een nieuwe heerlijke tijd aan; dat vele eilanden, vele heidense volken, die aan de zee wonen, zich verblijden 1) (Jes. 42: 10-12; 51: 5).

a) Psalm 93: 1; 96: 10.

1) Als hij de mensen tot vreugde bedrijven uitnodigt, verklaart hij daarmee genoeg, dat God nooit regeert of tegelijk schittert de redding en het volle geluk. Als Hij nu een algemene vreugde aan de gehele wereld verschaft en wel in het bijzonder aan de Overzeese volken, dan wijst hij aan dat het rijk (Gods, wat toen binnen de enge grenzen van Judea was opgesloten, veel uitgebreider zou zijn, dewijl het tot de volken zich zou uitstrekken. In de vier volgende verzen, de hemelse glorie Gods, met Zijne waardigheden versierende, wil de Profeet alle stervelingen dringen, om Hem te vrezen. Want tot dit doel wordt de te vrezen majesteit Gods voorgesteld, opdat Hij het trotse en zondige vertrouwen op het vlees wegwerpen en met voeten vertrede. Want wij weten, dat er meer vrees verwekt wordt door het gezicht van de hemelse wolk, dan door het heldere licht, dewijl duisternis onze zinnen beklemt. Alzo twijfel ik ook niet, of de Profeet heeft door dit symbool vrees willen instorten, opdat de wereld te meer eerbied voor God zou ontvangen..

2. Rondom Hem zijn wolken en donkerheid, wanneer Hij in Zijne heerlijkheid als Rechter verschijnt, waardoor Hij tot Zijne heerschappij komt (Psalm 18: 10, 12); gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Zijns troons 1), de onwankelbare grond, waarop Zijn troon rust (Psalm 89: 15).

1) Houdt zich Gods heerschappij op het gebied van recht en gerechtigheid, zo moeten de heidenen sidderen, die recht en gerechtigheid in hun handelingen met Israël met voeten hebben getreden; een rechtvaardig gericht is voor hen verterende..

De dichter schijnt te zinspelen op de duistere wolk, waarin God oudtijds Zijne tegenwoordigheid zo dikwijls had geopenbaard tot troost Zijner gunstgenoten en tot schrik en straf der boosdoeners. Het doel dezer woorden is aan te tonen, de diepte en ondoorgrondelijkheid van Gods oordelen..

De beeldspraak is ontleend aan de verschijning des Heeren op Sinaï, maar de wijze, waarop de Heere zich aldaar openbaarde, wordt nu toegepast op de openbaring voor de toekomst. De Heere verschijnt in Zijne rechterlijke majesteit, en het vuur, waarvan in vs. 3 sprake is, is Zijn heilig toornvuur, wat vreselijk, ja, verterend zal zijn voor al Zijne wederpartijders.

3. Een vuur gaat voor Zijn aangezicht heen, een vuur der wrake tegen Zijne vijanden (Psalm 50: 3), en het steekt Zijne wederpartijen rondom aan brand, zodra het deze bereikt (Jes.42: 25).

4. Zijne bliksemen verlichten de wereld; het aardrijk ziet ze en het beeft (Psalm 77: 11, 19. Nah. 1: 5. Openb. 4: 5).

5. De bergen smelten als was voor het aanschijn des HEEREN, voor het aanschijn des Heeren der ganse aarde (Micha 1: 4; 4: 13).

Ook de bergen der menselijke hoogte en van den hoogmoed, de hoogten van menselijk verstand en ijdelheid en ook de koninkrijken der wereld.

Neemt men de tekening, vs. 2-5 als ene poëtische schilderij in den Oostersen smaak, dan wordt hier in het algemeen aangewezen, dat de verhoogde Messias wel raad zou weten, om alle pogingen Zijner vijanden te verijdelen. -Er schijnen hier echter enige bijzonderheden bedoeld te worden. -Er is iets, waarin de tekening vs. 3 met die vs. 4 en 5 overeenkomt, namelijk dat de Heere Zijne regering met het vuur van wraak aanvaarden zou. Maar aan den anderen kant is er een verschil; in vs. 3 wordt een vuur beschreven, hetwelk onmiddellijk van ‘s Heeren troon zou afdalen, en al Zijne wederpartijders op eenmaal verteren; daar het oordeel, vs. 4 en 5 getekend, zulk een is, hetwelk meer algemeen de wereld treffen zou door gewone wegen der Voorzienigheid. De bliksemen toch, hoe ontzaglijk, behoren tot Gods gewoon bestuur, evenwel zouden de uitwerksels zo verbazend zijn, dat de bergen versmolten. Wanneer men nu dit onderscheid in het oog houdt, zal men het niet vreemd kunnen oordelen, dat hier verschillende handhavingen van Messias’ Koninkrijk tegen Joden en heidenen bedoeld worden. Beiden waren zij bittere vijanden van Christus’ koninkrijk, maar zij handelden uit zeer verschillende beginselen. Vs. 3 schijnt ons daarom te zien op de Joden, die zich uit haat en nijd tegen den Messias aankanten, al de vonken van onenigheid zouden door het geduchte vuur der Goddelijke wraak ontstoken worden tot ene volkomene verwoesting, zodat er geen ontvlieden aan zou wezen. Maar vs. 4 en 5 vinden wij hoe de Heere ten opzichte der heidenen zou werken door gewone wegen van Zijne Voorzienigheid door binnen- en buitenlandse oorlogen. Het een en ander heeft ook de vervulling bevestigd. Ten aanzien der Joden heeft men het duidelijk gezien in de gehele en allerschromelijkste verwoesting van hunnen kerk- en burgerstaat. Ook weten wij, hoe zich het Romeinse keizerrijk, hetwelk zich de heerschappij over de gehele wereld aanmatigde, verzet heeft tegen den Messias en Zijn koninkrijk, alsmede hoe het, van het begin des tegenstands af, door beroeringen en oorlogen ontwaakt is, en hoe, langs dezen weg het koninkrijk van den Messias is uitgebreid en de vervolgingen beteugeld zijn. Ja, dat menigmaal de opperhoofden te midden van hun woede als was versmolten voor het aangezicht des Heeren..

In dit vers wordt de schrikkelijke werking aangegeven van dat verschijnen des Heeren. Ongetwijfeld dienen hier de bergen, om daarmee aan te geven, dat al wat hoog en verheven is, en zich tegen God verzet, nooit voor Zijn aangezicht kan bestaan.

6. De hemelen verkondigen Zijne gerechtigheid (Psalm 19: 2; 50: 6), en alle volken zien, aanschouwen met vreze en diep ontzag, Zijne eer (Jes. 35: 2; 40: 5; 66: 18), welke zij door hun afdwaling zo snood hebben geschonden.

7. Beschaamd moeten wezen, wanneer alzo de heerlijkheid Gods verschijnt, en Hij zich in ontzettende gerichten bij de volken op aarde openbaart, allen, die de beelden dienen, die zich op afgoden beroemen, want zij zullen met schrik hun verblinding gewaar worden (Jes. 42: 17. Jer. 10: 14). Buigt u neer voor Hem, zo zal het dan heten, als de beelden en afgoden der heidenen in hun nietigheid openbaar zijn geworden, alle gij goden 1)!

1) Wanneer hij zegt: Buigt u neer voor hem alle goden, ofschoon hij dit eigenlijk van de Engelen zegt, waarin enig deel van Godheid schittert, kan het echter ook oneigenlijk op de valse goden betrekking hebben. Al wat voor God wordt gehouden, moet wijken en zich onderwerpen, opdat God alleen uitblinke..

De laatste volzin: "buigt u neer, alle gij goden!" zou, wanneer er geen helder licht uit het Nieuwe Testament op viel, inderdaad onverstaanbaar zijn; want moesten, gelijk vele uitleggers willen, onder "de goden" de afgoden worden verstaan, of de achter deze figurerende machten van demonischen aard, zo zou de aansporing tot aanbidding des Heeren niet op hare plaats zijn; zijn onder "de goden" de afgodendienaars gemeend, zo zijn deze even zo min in staat om te aanbidden, waartoe toch de ervaring der zaligmakende genade behoort; de gehele zamenhang wijst integendeel op de vijanden des Heeren die door het oordeel Gods, maar niet door de genade de ere des Heeren moeten erkennen. Na zegt de Heilige Geest in Hebr. 1: 6, dat onder "goden", de heilige engelen moeten worden verstaan, die den eerstgeborene Gods even als bij de eerste, zo ook bij de tweede toekomst in de wereld vol aanbidding vergezellen..

Het woord in den grondtekst "Elohim" is door LXX vertaald door "engelen" en in navolging daarvan door de Syriër en de Vulgata. Nu verklaren enkelen (zie hierboven) in navolging daarvan "goden" door "engelen," naar aanleiding van Hebr. 1: 6. In laatstgenoemde plaats is echter niet deze Schriftuur aangehaald, maar Deuteronomium 32: 43.

De dichter wil hier er op wijzen, dat al wat zich voor "god" uitgeeft, maar niet God is, moet buigen voor Hem, die alleen de ware God is. Alle afgoderij moet verdwijnen, om plaats te maken voor de aanbidding van den God van Israël.

8.

II. Vs. 8-12. Met de openbaring van ‘s Heeren rechterlijke heerlijkheid, is, om de heilzame gevolgen, die zij van wege de erkenning Zijner eer op aarde ten gevolge heeft, voor de hemelse gemeente der heilige engelen een grote voortgang van hun aanbidding verbonden (Ef. 3: 10). Aan de andere zijde is zij voor de aardse gemeente van het volk van God, de oorzaak van grote vreugde, omdat nu God Zich openbaart als de God der ganse aarde, als oneindig verheven boven de goden, welke de wereld tot hiertoe gediend heeft (vs. 8 en 9 97.8,9). Ten opzichte dezer heerlijke toekomst, wordt tot de beminnaars des Heeren de vermaning gericht, om van alle soort van ongerechtigheid afstand te doen, om zich te kunnen troosten met het blijde vertrouwen op zijne bescherming en de verlossing van alle kwaad, die ten laatste nog in dezen tegenwoordigen, door zo groten nood en geloofsbestrijding gedrukten, tijd komen zal.

8. Zion, het ware volk Gods, heeft gehoord, wat Gij gedaan hebt, en het heeft zich verblijd, dat Gij door gerichten aan Uw koninkrijk op aarde vergelding verschaft, en de dochters van Juda, de provinciale hoofdsteden in het land, bijzondere gemeenten, leden van Zion, hebben zich verheugd 1) van wege Uwe oordelen over Uwe vijanden, O HEERE!

1) Zion heeft zich niet verheugd, omdat, zoals de wereld het uitdrukt, de wraak zoet is, niet dus uit onheilige wraakzucht of wraakgenot, maar dewijl de Heidenen hebben leren verstaan, dat alleen God, Israël's God, groot is, en de nietigheid der afgoden is gebleken.

9. Want Gij, HEERE! zijt de Allerhoogste 1) over de gehele aarde (Psalm 83: 19; 92: 9); Gij zijt zeer hoog verheven boven alle goden (Psalm 47: 10).

1) De vergelijking is op te merken, die er gemaakt wordt tussen God en de Engelen en wat verder uit blinkt. Want alle hoogten dringt hij zo naar beneden, dat bij God alleen alle majesteit berust. Doch toen is zij voller geopenbaard, toen God in Zijn eniggeboren Zoon verscheen, die Zijn levend Beeld is. Want zoals zijn kennis vroeger donkerder was, zo ook was Zijn Hoogheid minder zichtbaar..

10. Gij liefhebbers des HEREN, gij allen, die in het geloof Hem aanbidt en bemint! haat het kwade (Amos. 5: 14 vv. Rom. 12: 9), en laat uw leven een leven in ware godsvrucht zijn, zo hebt gij geen kwaad te vrezen, want Hij bewaart de zielen Zijner gunstgenoten; Hij redt hen uit der goddelozen hand. (Psalm 37: 28; 34: 21).

11. Het licht, voorspoed en vreugde, is voor den rechtvaardige gezaaid op zijnen levensweg; moge het dan een tijdlang donker zijn, het zaad des lichts ontkiemt en openbaart zich heerlijk op Zijnen tijd, en vrolijkheid is weggelegd voor de oprechten van harte 1). (Psalm 18: 29; 112: 4).

1) Het tweede lid verklaart het eerste. Donkerheid brengt droefheid met zich en licht daarentegen vrolijkheid. Rechtvaardigen en oprechten van harte duiden de gelovigen aan. Dewijl hij recht en gerechtigheid wil, is ook zijn karakter oprecht. Waar in waarheid door Gods genade dit het doel is, daar is blijdschap en vrolijkheid. Stap voor stap gaat hij voort in het licht.

12. Gij rechtvaardigen! verblijdt u in den HEERE, en spreekt lof ter gedachtenis Zijner heiligheid, die zich zo duidelijk in Zijne oordelen openbaart (Psalm 32: 11; 30: 5).

In het woord des koninklijks ligt het zaad tot alle duurzame vreugde, en men leert daarbij Gods heiligheid prijzen, volgens welke Hij de zaak van Zijn rijk zo verre boven alle gedachten bestuurt, onder alles zo geheel overeenkomstig Zijne goddelijke lankmoedigheid en gerechtigheid en met zoveel wijsheid handelt, dat, hoe langzaam het ook ga, toch nergens stilstand is, en het onkruid, de ergernissen zó uit Zijn rijk zal verbannen, dat aan de tarwe daardoor gene schade geschiedt. Dankt Hem, prijst Zijne heiligheid..

In het laatste vers worden de gelovigen vermaand tot dankbaarheid, opdat zij er van overtuigd zijn, dat God hun bevrijder is, en hun leven als genade van Hem ontvangen, en wat er ook gebeurt, tevreden zijn met Zijne bescherming..

PSALM 98.

OPWEKKING OM CHRISTUS TE LOVEN.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1; 1 Kronieken 25: 31).

Onze psalm staat tot den vorigen in dezelfde betrekking als Habakuk. 3 tot Hoofdstuk 1 en 2 en als Jes. 42: 10-12 tot vs. 13-17; hij is de lyrische begeleider van den vorigen Psalm, die meer profetisch was, Als de Psalm op den Psalm draagt hij den naam: mismor, en is de enige, die het enkele woord: "Psalm" zonder enige bijvoeging ten opschrift heeft. (Vergelijk Ezra 6: 19-22).

I. Vs. 1-8. Terwijl de heilige zanger begint met de opwekking aan de gemeente, om den Heere te loven, geeft hij ook aanstonds de beweegreden daarvoor op: op wonderbare wijze heeft de Heere Zijn volk verlost, en dat is toch wel reden genoeg voor een nieuw lied.

Zingt den HEERE een nieuw lied (Psalm 96: 1), want, gelijk wij in dezen tijd ondervonden hebben, Hij heeft wonderen gedaan 1), en het aangevangen werk, waarvan in Psalm 97: 1-7 gesproken werd, voortgezet; Zijne rechterhand, en de arm Zijner heiligheid, Zijn onbeperkt vermogen heeft Hem, gelijk in Jes. 59: 16; 63: 5 voorzegd is, heil gegeven.

1) Ook hier wordt aangespoord tot het verhogen van het heil des Heren, en alles toegeschreven aan den Heere God, en Hem alleen. Want Israël heeft zich niet zich zelven de vrijheid verschaft. Om Israël’s wille heeft God het niet gedaan, maar enkel en alleen, omdat Hij gedachtig is geweest Zijner goedertierenheid en waarheid. Dezelfde Godsgedachte wordt hier uitgesproken, dat de redding van het verbondsvolk enkel en alleen is, omdat de Heere God het doet om Zichzelfs wille.

2. De HEERE heeft Zijn heil bekend gemaakt, Hij heeft Zijne gerechtigheid geopenbaard voor de ogen der Heidenen.

3. Hij is gedachtig geweest Zijner goedertierenheid, en Zijner waarheid aan het huis Israël’s, zodat Hij Zijne beloften vervuld heeft (Jes. 63: 7); en al de einden der aarde hebben gezien het heil onzes Gods 1) (Jes. 52: 10).

1) Ene echo van dit woord: "Hij is gedachtig geweest Zijner goedertierenheid en Zijner waarheid aan het huis Israël" is wat de maagd Maria in haren lofzang (Luk. 1: 54 vv.) zegt: "Hij heeft Israël, Zijnen knecht, opgenomen, opdat Hij gedachtig ware der barmhartigheid, gelijk Hij gesproken heeft tot onze vaderen, namelijk tot Abraham en zijn zaad, in der eeuwigheid." Wanneer de Syrische overzetting onzen Psalm zo opvat, als zag hij op de verlossing van Israël uit Egypte, zo is dit niet juist; hij heeft integendeel betrekking op de

bevrijding uit de Babylonische ballingschap, die echter in ‘t voorledene aan de redding uit Egypte doet denken, en in de toekomst aan de verlossing door Christus. Dit alles is zeer goed te vereeuwigen, wanneer de Psalm, gelijk wij menen, voornamelijk voor het Paasfeest van het jaar 515 vóór Christus bestemd werd..

4.

II. Vs. 4-6. Hierop leert de heilige zanger de gemeente, op welke wijze zij haar loflied ter ere des Heren tot uitvoering moet brengen, alle middelen die haar ten dienste staan moet zij daartoe aanwenden. Hij noemt vreugdebetuigingen met den mond, gelijk ieder daartoe bekwaam is (vs. 4), begeleiding van het gezang met snarenspel, zo als de levitische zangers dit hebben (vs. 5), en met geklank der blaasinstrumenten, zo als de priesters dit maken (vs. 6).

4. Juicht den HEERE, gij ganse aarde! roept uit van vreugde, en zingt vrolijk en psalmzingt.

5. Psalmzingt den HEERE met de harp, met de harp en met de stem des gezangs.

6. Met trompetten en bazuinen-geklank: juicht voor het aangezicht des Konings, des HEREN, die nu Zijne regering heeft aanvaard en de gehele wereld aan Zich heeft onderworpen.

Hier is de godsdienst niet: offeren te Jeruzalem, maar prediken en danken, dat de Koning in de gehele wereld is de gerechtigheid, d.i. Hij, die van zonden en dood verlost door Zich zelven, zonder onze verdienste..

7.

III. Vs 7-9. Bij de intensiteit, zo leert de Psalm verder, moet ook de extensiteit komen, bij de inwendige macht de uitwendige uitbreiding van het loven. De oproeping daartoe, reeds in het vorige gedeelte tot de gehele wereld gericht werd, wordt nu tot de levenloze schepping gericht-want niet alleen heeft de gehele mensheid haar aandeel aan de zaligheid, die Israël ervaart, maar ook zal de schepping vrij worden van den dienst van het vergankelijke tot de heerlijke vrijheid der kinderen Gods. (Rom. 8: 21).

7. De zee bruise met hare volheid tot openbaring der feestelijke stemming, welke de gehele natuur doordringt (Psalm 96: 11), de wereld met degenen, die daarin wonen (Psalm 24: 1), mogen vol vrolijke beweging zijn.

8. Dat de rivieren met de handen klappen 1), gelijk onder de mensen geschiedt bij de troonsbeklimming van enen koning (2 Koningen 11: 12), dat tegelijk de gebergten vreugde bedrijven (Jes. 55: 12).

1) Het in de handen klappen doelt op het geluid van den golfslag; Jes. 55: 12 wordt de uitdrukking gebezigd van de takken der bomen. Ook hier zijn toespelingen op vele plaatsen in de Psalmen en profeten: Psalm 66: 1. Jes 44: 23 vv.; 51: 4.

Eigenaardig voor dezen Psalm zijn, bij de deelneming der natuur aan de vreugde der mensen, de in de handen klappende rivieren; de rivieren doen hun golven hoog oprijzen, en die stuiten als klappende handen tegen elkaar. Vergelijk Habakuk. 3: 10, wanneer de afgrond der zee zijne handen in de hoogte heft, d.i. zijne golven naar den hemel opstapelt..

9. Voor het aangezicht des HEREN; want Hij komt, om de aarde te richten (Psalm 96: 12-13); Hij zal de wereld richten in gerechtigheid, opdat Hij van ene plaats des jammers ene plaats des geluks make, en de volken in alle rechtmatigheid, opdat zij vrede hebben met God en vrede onder elkaar.

De Psalm heeft veel overeenkomst met den 96sten, doch is daarom niet voor overbodig te houden; want daar wij zo dikwijls weer in den ouden klaagtoon vervallen, zo is ene herhaalde opwekking tot een nieuw lied over de zaligheid en over het rijk Gods zeer gepast..

Men kan deze opwekking beschouwen als ene poëtische tekening van den eerbied, dien alle redelijke wezens aan dien Goddelijken rechter zullen bewijzen. Anders kan men ook weer de uitdrukkingen zinnebeeldig opvatten en door de zee de woeste heidenen verstaan, door de rivieren onderscheidene volken en natiën, en door de gebergten koninkrijken, vorsten en lieden van den hoogsten rang, terwijl de wereld ons aan alle kinderen der stervelingen doet denken..

PSALM 99.

OVER DEN AARD VAN HET RIJK VAN CHRISTUS.

Bij Psalm 93 en 97 komt hier een derde Psalm, die met de woorden begint: "De Heere regeert." Hij wordt verdeeld in drie delen, die elk eindigen met: "Hij is heilig," en is alzo een antwoord der aarde op het hemelse: "Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen" (Jes. 6: 3). De eerste en tweede afdeling vormen een gedicht van zes regels (vs 1-3 elk twee regels, vs. 4 en 5 elk drie), terwijl de derde daarentegen twee zes regelige verzen uitmaakt (vs. 6 en 7 elk drie regels, evenzo vs. 8 en 9 elk drie regels), -zodat wij hier denken aan de orde Gods bij de Schepping der wereld, volgens welke de eerste, tweede, vierde en vijfde dag elk slechts één scheppingswerk bevatte, terwijl de derde en zesde scheppingsdag daarentegen elk uit twee scheppingswerken bestond.

I. Vs. 1-3. Terwijl de heilige zanger den Heere wil prijzen als degene, die is en was en die komen zal (Openbaring 1: 4), begint hij met het derde: De Heere komt, en beschrijft hij nu, hoe hij de verschijning van den groten God vol majesteit, die Zich in de gehele volheid van de heerlijkheid Zijns rijks openbaart, een sidderen der volken en een beven der aarde wordt opgemerkt, dat een gevolg van vreze en eerbied, dus niet slechts het tegenovergestelde van vreugde, maar een sidderen tot zaligheid is. Nu erkennen alle heidenen de grootheid Gods te Zion, en Zijne verhevenheid boven hen en hun vorige goden; zij bidden Hem aan, en geven Zijnen naam de ere (Psalm 86: 9 vv.); "Hij is heilig.

1. De HEERE regeert. Hij verschijnt om de heerschappij over Zijn rijk te aanvaarden; dat de volken, de heidenen, beven; Hij zit tussen, beter boven de cherubs 1), in de gehele volheid Zijner Goddelijke majesteit en heerlijkheid, omgeven door de duizenden van engelen (Psalm 18: 11); de aarde bewege zich, wankele vol heilig ontzag!

1) De Cherub is een wezen, dat, op den hoogsten trap van het leven der schepselen staande en het volkomenste leven van het geschapene in zich verenigende, de meest volkomen openbaring Gods en van het goddelijk leven is. De in de zichtbare schepping aan de meest verhevene schepselen medegedeelde levenskrachten zijn in den Cherub samengevoegd en geïndividualiseerd. Zo dikwijls nu in het Oude Testament van God wordt gezegd, dat Hij boven de Cherubs zit, of op den Cherub als Zijnen levendigen troonwagen opvaart, zo moet daardoor worden aangeduid, dat Hij niet komt in menselijke zwakheid, even als een mens, die zich met mensen vergelijkt, maar in Zijne gehele verhevenheid als Heer ook van de hoogste geschapene wezens, waarom ook Zijne overwinning zelfs over de vreselijkste en grootste machten der wereld geen ogenblik twijfelachtig is, maar integendeel aanstonds van den beginne af beslist. Deze gedachte ligt ten grondslag aan alle die plaatsen als 1 Samuel 4: 4. 2 Koningen 19: 15. Psalm 18: 11; 80: 2, in den verzoendeksel boven de arke des verbonds (Exodus 25: 17 vv.), waar de Heere zinnebeeldig als boven de Cherubs zittende verscheen, had Israël het onderpand, dat de Heere al Zijne macht en kracht, al Zijn goed en vermogen in hemel en op aarde Zijn volk ten dienste wilde stellen, en de zaak van Zijn rijk zegenrijk zou ten uitvoer brengen tegen alle vijandschap der wereld, ook al streed deze nog zo machtig en schijnbaar onweerstaanbaar daartegen (2 Samuel 6: 2). Nu was wel ten tijde, toen onze Psalm vervaardigd werd, het uitwendig zichtbare teken van Gods genadige tegenwoordigheid bij Zijn volk niet meer aanwezig (zie 2 Koningen 25: 17 en Ezra 6: 15), maar zo ver was men reeds toen in het geloof opgewassen, dat men zich ook zonder dat teken van Gods genadige tegenwoordigheid verzekerd hield (Jer. 3: 16 vv.), en bovendien spreekt onze Psalm van den tijd van den Messias, van wie men alles in werkelijkheid weer verwachtte, wat de vroegere tijd slechts in schaduwen bezeten had; er is dus gene reden aanwezig, om uit de woorden: "Hij zit tussen Cherubs," het besluit te trekken, dat de vervaardiging van onzen Psalm nog in den tijd vóór de verwoesting van Jeruzalem door de Chaldeeën valt. Wat nu het sidderen der volken en de beweging der wereld aangaat bij de verschijning van den Heere, die Zijn rijk aanvaardt, zo heeft Hieronymus treffend opgemerkt: "zo lang de aarde nog ongevoelig en onbewogen blijft, kan zij niet genezen worden, wanneer zij echter in beweging zal geraakt zijn, en begint te sidderen, zal zij genezing verkrijgen.".

2. Nu leert men onder alle geslachten der aarde kennen: De HEERE is groot in Zion, in het midden van Zijn uitverkoren volk, en Hij is hoog boven alle volken (Psalm 48: 2);

3. Dat zij nu ook U de ere geven, die U toekomt, Uwen groten en vreeslijken naam (Deuteronomium 10: 17) loven, die heilig is 1).

1) Na de woorden: Uwen groten en vreselijken naam loven zette men liever een dubbele punt (:) en vertale verder: "Hij is heilig." Dit is dan de inhoud van het loflied, waartoe de volken ter ere van den groten en wonderbaren naam Gods opgewekt worden. Volgens den zin zou er moeten staan: "Gij zijt heilig," maar reeds om de overeenstemming met vs 5 en 9, gaat de

reden uit den tweeden in den derden persoon over, en bovendien drukt dit "Hij" ook beter de diepe vreze en den heiligen eerbied uit, waarmee zelfs de Serafs in Jes 6: 2 vv. hun aangezicht bedekken en hun voeten verbergen, wanneer zij het "driemaal heilig" zingen..

In het Hebr. Kadosch Hoe. In verband met vs. 5 en 9 kan dit niet anders vertaald worden dan door: Heilig is Hij.

Calvijn tekent hierbij aan: "Ofschoon God nu wel belijdenis afdwingt van de overwonnen vijanden, dewijl zij echter niet aflaten Zijnen roem tegen te staan, ja, ook lasteringen tegen Hem uitspuwen, kan op hen niet van toepassing zijn, wat hier gezegd wordt: "Dat zij Uwen Naam loven, die heilig is." De gelovigen dus worden hier in den engeren zin bedoeld, welke Hij opwekt, om den naam Gods vrijwillig te verheerlijken, door de erkenning van Zijne heiligheid."

4.

II. Vs. 4 en 5. Het doel van den heiligen zanger is verder, den Heere voor te stellen als degene, die is; daarom handelt hij nu nader over de gesteldheid van dat rijk, dat Hij Zich in Israël gesticht heeft, hoe alles daarin op recht en gerechtigheid, zowel van de zijde van den Bestuurder als van de zijde der onderdanen gegrond is. Hij richt nu tot de deelgenoten van dit rijk den eis om den Heere, hunnen God, in de diepste aanbidding, te eren als den Heilige.

4. En dat zij loven de sterkte des Konings, die het recht liefheeft. Gij, o Heere! hebt billijkheden, onkreukbaar recht bevestigd 1), Gij hebt recht en gerechtigheid gedaan in Jakob 2) (2 Samuel 8: 15. Jes. 9: 7).

1) Of: En de sterkte des Konings, die het recht liefheeft, hebt Gij in billijkheid bevestigd. De dichter looft hier den Heere, wanneer hij gedenkt aan de rechtvaardige regering Gods over Israël. Het theocratisch koningschap wordt hier bedoeld, maar ook daarmee den lof bezongen van Hem, die in waarheid als Zion’s gezalfde Koning in rechtmatige gerechtigheid heerst, en in genade Zijn volk bestuurt.

2) In tegenstelling met de algemene verwoesting en wanorde van den toenmaligen tijd ziet des zangers profetische blik in de toekomst vrede en orde hersteld in de gemeente des Heren..

5. Verheft den HEERE, onzen God, en buigt u neer voor de voetbank 1) Zijner voeten, in de richting van den tempel; Hij is heilig!

1) Dezelfde spreekwijze vinden wij in Psalm 132: 7. Daar is zonder twijfel onder de "voetbank" des Heren de arke des Verbonds bedoeld (1 Kronieken 28: 2. Klaagt. 2: 1); hoewel nu dadelijk in den tempel na de ballingschap de ark ontbrak, zo was het geloof er toch zeker van, dat ook deze tempel met het allerheilige ene plaats van Gods genadige tegenwoordigheid, ene voetbank Zijner voeten was (Jes. 60: 13), waarom op den groten verzoendag het besprenkelen met het bloed van den var des zondoffers niet achter bleef, hoewel zich op de plaats van de arke slechts een grote steen bevond (Leviticus 16: 14)..

6.

III. Vs. 6-9. Ten laatste is ook van den Heere als van degene sprake, die was; de dichter noemt Mozes, Aäron en Samuel als de meest uitstekende groten van den ouden tijd, en wijst in hun voorbeeld aan, dat zij met hun priesterambt en hun aanroeping van God, niet enen doden afgod, maar den levenden God gediend hadden, die Zich ook werkelijk aan Zijn volk openbaarde en Zich aan hen in genade en gerichten betoonde. Dezen God nu, dien Terwijl met trots zijnen God kan noemen, moet het dan ook verheffen en zich aan Zijnen heiligen berg voor Hem neerwerpen met de erkentenis, dat Hij een heilig God is.

6. Mozes en Aäron waren onder Zijne priesters 1), want ook Mozes heeft ter zijner tijd priesterlijke werkzaamheden verricht (Exodus 24: 6, 8; 40: 22 vv. Leviticus 8: 6 vv.),en Samuel onder de aanroepers Zijns naams; zij riepen tot den HEERE (Exodus 17: 11; 32: 30 vv. Numeri 16: 47 vv. 1 Samuel 7: 9), en Hij verhoorde hen.

1) Het derde deel bevat een blik in de geschiedenis voor den tijd der koningen. De dichter beroept zich op drie helden uit den voortijd en hun ervaringen, ten betoge, dat Jehova de levende, Zich in genade en gericht openbarende, God is..

Mozes was wel niet tot Priester gewijd, maar met recht mag hij de Priester worden genoemd, dewijl hij tot tweemaal toe, eerst bij de inwijding van het Verbond aan den voet van den Sinaï (Exodus 24) en daarna bij de priesterwijding (Leviticus 8) priesterlijke handelingen heeft verricht, die voor Israël onder het O.V. van altijd durende kracht zouden zijn.

7. Hij sprak tot hen 1) in ene wolkkolom (Exodus 33: 9. Numeri 12: 5. 1 Samuel 3: 4 vv. Zij hebben Zijne getuigenissen onderhouden en de inzettingen, die Hij hun gegeven had.

1) Onder hen moeten niet alleen de drie genoemde mannen Gods verstaan worden, maar het gehele volk, dewijl God slechts met Mozes feitelijk heeft gesproken. Vandaar ook, dat, wat er verder in dit vers volgt, in verband moet worden gebracht met het volgende. Want de dichter weet ook dat Israël zich dikwijls schuldig maakte aan het verlaten aan des Heren geboden, en dat die God hen dikwijls moest zijn een vergevend God. Hij prijst daarom Zijne stipte rechtvaardigheid en Zijne schuld uitdelgende genade. Calvijn zegt dan ook terecht, dat wat hij te voren van Mozes, Aäron en Samuel heeft gezegd, op het gehele volk betrekking heeft.

8. O HEERE, onze God! Gij hebt hen verhoord; Gij zijt hun geweest een vergevend God, hoewel wraak doende over hun daden; Gij betoonde U zowel een zondenvergevend en genadig, als een zondenwrekend, rechtvaardig God aan hen, wier vertegenwoordigers zij waren. (Deuteronomium 1: 37; 3: 26 vv.; 4: 21 vv. Numeri 20: 24 vv.; 14: 20 vv.

Hier wordt niet van de vergeving en straf aan Mozes en Aäron gesproken, maar door het woord hun, wordt het volk van Israël verstaan, want Mozes en Aäron komen in dezen Psalm (vs. 6) voor als priesters en voorbidders. God geeft hun het getuigenis (vs. 7), dat zij zijne getuigenissen hadden onderhouden. Zij baden niet om vergeving van hun eigene zonden, maar hier wordt getoond de kracht van hun voorbidding voor Israël, ‘t welk God meermalen

om zijne goddeloosheid dreigde uit te roeien, zie Exodus 33. Verhoring was ene vrucht op hun gebed. Vergeven is Israël niet te verdelgen, gelijk God gedreigd had, maar het tot Zijn volk behouden; "nochtans wrake te doen," is het evenwel met plagen te bezoeken, en hen niet geheel onschuldig te houden, maar Zijne rechtvaardigheid te openbaren, door vele wederwaardigheden toe te zenden aan dat volk, in welks meerder deel God geen behagen had.

9. Verheft den HEERE, onzen God, en buigt u voor den berg Zijner heiligheid, de plaats Zijner keuze, Zijner genadige tegenwoordigheid (Psalm 3: 5); want de HEERE, onze God, is heilig.

Wij hebben liever den Psalm verdeeld volgens Bengel; vele andere uitleggers zien deze verdeling in drie delen niet in. Wij noemen onder die Tholuck, wiens verdeling veel schoons heeft. Deze beschouwt vs. 1-4 gezongen door een eerste koor, evenals vs. 6-8, terwijl vs. 5 en vs. 9 voor de woorden van een tweede koor worden gehouden..

In dezen Psalm wordt nevens de genade des Heren tot driemaal toe Zijne heiligheid verheven. De samenstrengeling dier beide eigenschappen is schoon, gerechtigheid en genade gaan hand in hand in de regering van Israël’s groten God en Koning, den Messias..

PSALM 100.

DANKZEGGING VOOR GODS WELDADEN.

1. Een lofpsalm, eveneens in de eerste plaats bestemd voor de viering van het Paasfeest in het jaar 515 vóór Christus (Ezra 6: 19-22).

Bij het profetische gedeelte van den vorigen Psalm (99: 1-3) komt nu hier ene lyrische uitstorting van gevoel door de feestvierende gemeente, evenals de lyrische Psalm 98 al ene aanvulling bij den profetischen Psalm 97 kwam. Met dezen Psalm sluit de rij der 10 liederen, die met Psalm 91 begon, welke wel niet een en dezelfden maken hebben, want zij omvatten ene tijdruimte van ongeveer 200 jaren, 718-515 vóór Christus; zij hebben echter wel die "zachte verhevenheid, verwarmende helderheid, ondubbelzinnige geestelijkheid, Nieuw-Testamentische vrijheid" met elkaar gemeen, welke het 2de deed der profetieën van Jesaja kenmerkt, en dat gedeelte is eveneens uit den tijd na het jaar 718 vóór Christus (2 Koningen .15: 7). Wij zien daar duidelijk wel een groten invloed Jesaja, ook al trok hij zich uit het openbare leven terug, en al leefde hij meer in de toekomst dan in het tegenwoordige, op de harten van de stillen in den lande had, en door zijnen geest den geest der ware kinderen Gods in den tijd, die de ballingschap voorafging, en in de eerste jaren daarna beheerste. Onze Psalm wil de gehele wereld tot den dienst van den waren God opwekken; hij dringt daartoe tweemalen, en wordt alzo in twee delen verdeeld, van welke elk (de eerste regel van het eerste vers bij de twee regels van het tweede vers genomen) uit tweemaal drie delen bestaat en dus een hexasticon (zesregelig gedicht) vormt.

I. Vs. 1-3. De eerste aandrang. Wat Israël ten tijde van geheel het Oude Testament van zich alleen zeggen kon in onderscheiding van de heidenwereld (Psalm 95: 7), dat kan nu, nu zij

erkend heeft, dat de Heere God is, de gehele mensenwereld in gemeenschap met Israël uitspreken: "Wij zijn Zijn volk en de schapen Zijner weide," daarom komt nu de vroeger aan Israël gegevene opwekking (Psalm 95: 1 vv.) thans tot de gehele wereld: "Dient den Heere met blijdschap; komt voor zijn aanschijn met vrolijk gezang."

Gij ganse aarde (Psalm 66: 1; 98: 4) juicht den HEERE, gelijk gij dat aan Hem, uwen Koning, verschuldigd zijt.

Hij beveelt derhalve God met blijdschap te dienen, daarmee aanduidende, dat Hij zo goedertieren is jegens de Zijnen, dat Hij hen grote stof tot vreugde bereidt. Wat hij nog sterker in het derde vers uitdrukt, waar hij den overmoed der mensen kastijdt, die, door voor zich meerdere goden en meerdere erediensten te verzinnen, duidelijk van den waren God zijn afgevallen. Dewijl derhalve de menigte der goden de ware kennis Gods verduistert en begraaft, en Zijn roem verdonkert, vermaant de Profeet te recht alle stervelingen, om tot een gezonde kennis teruggekeerd, af te laten met God van Zijn eer te beroven, en hekelt hun onzinnigheid, omdat zij niet tevreden met één God in hun overleggingen zijn verdwaasd geworden..

Meent dan de Psalmist werkelijk met zijne opwekking de gehele mensheid te kunnen bereiken en op haar te kunnen werken? En toch schrijft Augustinus, heeft de gehele aarde deze stem gehoord; reeds juicht de gehele aarde den Heere, en die tot hiertoe nog niet juicht, die zal toch eens juichen voor Hem.

In het juichen ligt tevens het toejuichen en huldigen, waaruit (vs. 2) het dienen volgt..

2. Eertijds waart gij heidenen, heengetrokken tot de stomme afgoden, vervreemd van het burgerschap Israël’s en van de verbonden der beloften maar nu zijt gij bekeerd tot den opziener uwer zielen. Dient dan den HEERE met blijdschap en niet al zuchtende; komt voor Zijn aanschijn met vrolijk gezang, want de Heere heeft een welbehagen in vreugde.

In Psalm 2: 11 staat: "dient den Heere met vrezen," maar vrees en vreugde sluiten elkaar niet uit. De vreze is voor den verhevenen Heere en den heiligen ernst Zijner eisen, de vreugde voor den genadigen Heere en den gelukkigen dienst Zijner aanbidding..

3. Weet en erkent, nadat zo grote dingen aan u geschied zijn, zowel uitwendig als inwendig, dat de HEERE is God (Psalm 46: 11), de Enige en Waarachtige, en alzo Hem alleen en geheel het hart toebehoort. Hij heeft ons door schepping, door aanneming, door wedergeboorte gemaakt, wat wij nu zijn (1 Samuel 12: 6, 15. Jes. 60: 21), (en niet wij)hebben door onze waardigheid of kracht of keuze onze harten veranderd; wij zijn Zijne gunst onwaardig. Het is Zijne vrije verkiezende genade, dat wij Zijn volk en a) de schapen Zijner weide zijn, geleid door den groten Herder en Heere.

a) Psalm 95: 7. Ezechiël. 34: 30,31

Het: "niet wij" is juist het tegenovergestelde van hetgeen de overmoedige Farao in Ezechiël. 29: 3 zegt. Volgens de kanttekening (Keri) zouden wij moeten lezen wil in plaats van al (vgl. Leviticus 11: 21 Aanm) en dan vertalen: wij zijn de Zijne," dat eveneens een goeden zin geeft-Reeds menige ziel heeft uit deze woorden een balsemenden troost ontvangen bijv. Melanchton, toen hij in het jaar 1559 te Dresden over het lijk van zijnen zoon troosteloos weende, doch bijzonder getroost werd, toen hij bij het opslaan van den Bijbel dit woord las. Er ligt dan ook een bijzondere troost en vermaning in het: "Hij heeft ons gemaakt en wij zijn de Zijne," want de Schepper is ook de eigenaar. Zijn hart hangt aan Zijn schepsel, en dit is alles verschuldigd aan Hem, zonder wie het niet zou zijn en zonder wie het niet zou bestaan..

4.

II. Vs. 4 en 5. De tweede aandrang. Is Israël om den tempel geschaard, en heeft het dezen als plaats der aanbidding des Heren, zo kan de gehele mensenwereld, die opgeroepen is om voor Zijn aangezicht te verschijnen, aan zulk een aandrang slechts voldoening schenken, wanneer zij eveneens tot den heiligen berg opgaat, en zich met de in den tempel aanbiddende gemeente in lofgezangen verenigt. Wat de kern en de inhoud van dien lofzang moet zijn, is door den hoofdinhoud van alle lofzangen van Israël reeds aangewezen.

4. Gaat, Gij mensen van alle volken! in tot Zijne poorten met lof, tot de poorten van Zijn huis op Moria, in Zijne voorhoven, de plaats voor de aanbiddende gemeente (Psalm 84: 1, 11; 96: 8), met lofgezang; looft Hem, prijst Zijnen naam.

De gedachte, dat eens alle volken der aarde aan het rijk Gods zullen deelnemen, verschijnt hier, even als bij de profeten, in den vorm en de omkleding des Ouden Testaments; de volkeren der aarde eren den Heere met een veelstemmig koor in hetzelfde heiligdom, waarin thans slechts het zwakke lofgezang van een enkel volkje gehoord wordt. Dat echter het bedeksel reeds onder het Oude Testament zelfs als zodanig erkend werd, wijzen plaatsen als Jes. 66: 23 aan..

Dit vers spreekt ondubbelzinnig uit, de éénheid van Joden en Heidenen in een lichaam, waarvan Christus het hoofd is, en die allen te zamen in Zijne zegeningen delen, en Hem dienen in de enigheid des Geestes met blijdschap, lof en dankzeggingen..

5. Want, zo zult gij uit den mond der gemeente vernemen, waarin ook gij nu moogt instemmen (1 Kronieken 16: 34), de HEERE is goed; Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid, en Zijne getrouwheid van geslacht tot geslacht. Nooit zal die keus berouwen, want de zaligheid door God beloofd zal uw deel zijn.

Dit wijst ons naar het hoofdpunt van alle Goddelijke openbaring, naar de verschijning des Heren in den Zoon Zijner liefde, vol vriendelijkheid en vreugde, in wie de genade Gods aan alle mensen is verschenen (Tit. 2: 11; 3: 4). In Hem is ook de eeuwigdurende genade en trouw gewaarborgd en bezegeld; want Zijn raad kan niet veranderd worden. Zijn werk kan niemand verhinderen. Zijn woord kan nooit verbroken worden. Van dit genadewoord en deze beloofde trouw van zijnen God heeft Israël geleefd, het heeft geloofd en in dit geloof met verzienden

blik en eerste en tweede toekomst des Heren zich voor ogen gesteld. Wij kinderen van het Nieuwe Verbond, die de eerste toekomst beleefd hebben, staan echter voor ons hopen en geloven op geen anderen grond, dan op de eeuwigdurende genade en trouw des Heren, in welke wij wachten op de zalige hoop en verschijning der heerlijkheid des groten Gods en van onzen Heiland Jezus Christus (Tit. 2: 13). En voor alles, wat daartussen ligt en ons zal overkomen, voor den loop en het lot der Kerk in het algemeen, voor onzen druppel levenstijd in ‘t bijzonder blijft het de enige en vaste vertroosting van alle Zijne gelovigen: "De Heere is goed en Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid en Zijne getrouwheid van geslacht tot geslacht.".

Het verbond der genade, neergelegd in de Schriften van Oud en Nieuw Testament met de erfmaking van zo vele rijke beloften, dienende om het geloof van elke zwak gelovige te versterken, maakt het onderwerp uit van Gods lof en van de vreugde van Zijn volk, zo zeker, dat hoe zwak ook onze geest moge zijn, wanneer wij op ons zelven zien, wij stof hebben om God te prijzen, te danken en te zegenen, wanneer wij zien op Zijne goedheid en genade, en op hetgeen Hij in het woord van Zijne eeuwig waarheid tot onzen troost gezegd heeft.

PSALM 101.

DAVID’S "VORSTENSPIEGEL."

1. Een Psalm (Psalm 3: 1) van David uit den tijd, toen hij na het ontvangen der belofte in 2 Samuel 7: 12 vv. nog meer bepaald zijne leven- en regerings-grondstellingen daarnaar vormde, om een beeld te worden van den hemelsen Koning, die hem tot een vorst over Zijn volk had gekozen, en ene voorafschaduwing van den groten Zoon, die eens op Zijnen stoel zou zitten, en een voorbeeld voor diegenen, die tot op Hem uit zijn geslacht in Israël zouden regeren

Daar Psalm 100 slechts het lyrische gedeelte uitmaakt tot den profetischen inhoud van Psalm 99, zo mogen we over den eersten heen zien in den laatstgenoemden, om de reden op te merken, waarom deze thans volgt. In Psalm 99: 4 was gesproken van de wijze, waarop de hemelse Koning zou regeren. Wat nu daarvan was gezegd, vindt hier zijn echo in het hart aan dien aardsen koning, die onder allen het eerst en het meest gezocht heeft, het ideaal van enen koning naar Gods hart te verwezenlijken. Deze Psalm was den hertog Ernst, den vrome, van Saksen-Gotha (dezelfde, die aanleiding geweest is tot de vervaardiging van den groten Bijbel van Weimar den zogenaamden keurvorsten-Bijbel; hij regeerde van 1640-1675) zozeer tot een leef- en regeringsregel geworden, dat hij, wanneer hij een dienaar als ontrouw had leren kennen, dezen Psalm aan dezen toezond, en men, wanneer een beambte zich in enig opzicht schuldig maakte, bij wijze van een spreekwoord in het land pleegde te zeggen: "Die zal spoedig den vorsten-Psalm te lezen krijgen."

I. Vs. 1-4. Nadat David voor alles de inwendige grondstellingen had aangewezen, die zijne regering volgens Gods Woord moest hebben, volgt in het eerste zevental van vers-leden de belofte, hoe had als koning van Israël zich in Zijnen wandel onberispelijk zal gedragen (Vs. 2-4).

Ik zal van goedertierenheid en recht zingen, hoe deze beide in Gods regering het voorbeeld voor alle menselijk regeren verenigd zijn; U zal ik psalmzingen, o HEERE!

Elke regering, hetzij van den koning op zijnen troon, of van den huisvader in zijn huis, moet, wanneer niet alles in de lucht zal zweven en aan willekeur zal overgegeven zijn, op vaste fondamenten in het hart van den bestuurder rusten, namelijk op de overtuiging, dat hij het ambt van God als Zijn plaatsvervanger bekleedt en op de daaruit voortspruitende gezindheid. Gelijk de Heere aller Heren Zijne regering uitoefent, zo is dit een maatstaf voor degenen, die in Zijne gunst staat. In God, den Heere, zijn de hoofdeigenschappen Zijner regering genade en recht, en deze niet van elkaar gescheiden, maar in wederkerige vereniging. Hij is in de betoningen Zijner genade rechtvaardig; Hij oefent ook niet het scherpe, naakte recht uit, zonder het wijselijk door genade te matigen, gelijk ook ten getuige daarvan de arke des verbonds de tafelen der wet in zich, en den verzoendeksel over zich had. Zo had een David zijnen God leren kennen, en daarom roemt hij Hem. Voor dezen knecht Gods kwam er nog het hoogst gewichtige bij, dat volgens ‘s Heren bijzondere belofte aan zijnen stoel en zijnen troon, aan zijn huis en zijnen zoon, de veelbetekenende, genadige voornemens van het Messiaanse koningschap verbonden waren. Dubbel ernstig komt daarom hem, die een koning over Gods volk en een voorbeeld van Christus moest zijn, de opdracht om te regeren voor, en wij behoeven er ons niet over te verwonderen, wanneer hij met dit inleidende vers evenzeer den naam des Heren prijst, die zich in genade en recht rijkelijk openbaart, als gelijktijdig de belofte van het volgen van eigen mening in zijne regering aflegt. Het is ene bron en beek te gelijk..

2. Ik zal verstandelijk handelen in den oprechten weg 1); het is mijn oprecht voornemen om wijs te zijn en den weg der godzaligen te bewandelen, wanneer zult Gij, o God des verbonds, tot mij komen2) en mij het rijk geven, dat Gij mij beloofd hebt? Ik zal in het midden mijns huizes wandelen, in oprechtheid mijns harten; ik wil niet slechts godzalig leven, waar vreemden mij zien, niet slechts nu en dan, maar ook in ‘t verborgen, in ‘t midden van mijn gezin.

1) Wel is op te merken, dat hij spreekt van verstandig handelen in den rechten weg, d.i. in billijkheid. Waaruit wij opmaken, dat volgens God, de tirannen volstrekt niet wijs zijn, die zich spitsen op boze listen, dagelijks nieuwe middelen uitdenken, om hun onderdanen met lasten te bezwaren, kortom op niets anders bedacht zijn, dan om schade aan te brengen. Maar David neemt geen ander voorschrift voor zich, dan die, welke de leidsvrouw is der billijkheid..

Ontegenzeglijk wil David hiermede zeggen, dat hij een rechtvaardig regent zal zijn, die het aangezicht niet opneemt, in het gericht rechtvaardig zal handelen, zonder onderscheid des persoons. Hij zal recht doen in rechtmatige gerechtigheid en tevens in goedertierenheid en genade.

2) Of: "Gij zult tot mij komen," waardoor David zijn vertrouwen uitdrukt, dat de Heere Zijne geloften zal volbrengen. Ook zou de vraag kunnen verklaard worden van David’s verlangen naar Gods hulp, opdat hij dat voornemen door Zijne genade mocht volvoeren.

Die God in waarheid dient, betoont dit ook in ‘t verborgen, ook bij degenen, die hem altijd omringen. Gelukkig is de man, die in zijn huis met woord en daad een priester is..

In den persoon van David, die geroepen is tot den troon van Israël, horen wij den Messias verklaren, hoe Hij voornemens is te wandelen en Zijne huishouding, de kerk te besturen; alzo wordt hier beschreven, wat vereist wordt in Zijne predikers en dienaars..

3. Ik zal geen Belialsstuk, gene goddeloosheid, voor mijne ogen stellen 1), mij enigszins daarmee inlaten; ik haat het doen der afvalligen, den wandel dergenen, die God en godsdienst verlaten hebben; het zal mij niet aankleven, elke gemeenschap daarmee zal ik vrezen als de pest.

1) In geen boos stak zal ik lust vinden, om dat uit te voeren, of, ik zal mij niets wat goddeloos is voorstellen, om dat te doen. De laatste opvatting is waarschijnlijker, omdat, waar David getuigd heeft, dat hij niets onbillijks voor ogen zal dulden, hij daarop tot de verzekering komt dat hij en vijand zal zijn van alle boosdoeners..

4. Het verkeerde hart 1) zal van mij wijken, (Spreuken 11: 20); den boze zal ik niet kennen.

1) Zijn sommigen van gevoelen, dat David hier spreekt van anderen, dat is niet zo. Calvijn tekent hierbij terecht aan: "David zou zich moeite geven om zich te wachten van alle wandaad, en hij zou er niet van willen weten, wat het betekent, den naaste beledigingen aan te doen," dat zou hij niet willen kennen. Wij hebben hier dus een belijdenis, die betrekking heeft op zijn eigen binnenste.

5.

II. Vs. 5-8. Was David reeds in het vorige gedeelte van zijnen persoonlijken wandel overgegaan tot zijne wijze van regering, gelijk deze beide bij enen vorst nauwkeurig samenhangen, in het nu volgende zevental van versleden zegt hij nader, hoe hij zich heeft voorgenomen te regeren. Hij wil zorgvuldig en nauwlettend zijn in de keuze zijner dienaren en door gestrenge handhaving van het recht, de bozen uit de stad Gods zoeken uit te roeien.

5. Die zijnen naaste in het heimelijke achterklapt, dien zal ik verdelgen (vgl. Psalm 15: 3 15.3); die hoog van ogen is, den opgeblazene, en die trots van hart is, dien zal ik niet vermogen, niet in mijne nabijheid dulden.

Dat gaat niet alleen de bestuurders, maar ook gewone burgers aan, en ieder, die aan Christus deel wil hebben; hij moet zo gezind zijn en spreken als David: wanneer er enige boosheid tegen mijnen naaste in mij opwelt, dat wil ik uitdelgen, en niets trots of hoogmoedigs zal ik in mij dulden.

6. Mijne ogen zullen zijn op de getrouwen in het land, naar dezulken zal ik omzien, en ik zal hen verkiezen, dat zij bij mij zitten als mijne raadsheren; die in den oprechten weg wandelt, die zal mij dienen.

Het huis eens konings is dan alleen goed ingericht, wanneer hij niet alleen zelf onberispelijk wandelt, maar ook dienaars heeft, die zich op zulk enen wandel toeleggen..

7. Wie bedrog pleegt, wie met huichelarij omgaat, zal, zo het hem al gelukken mocht binnen mijn huis te sluipen, daarin niet blijven; die leugens spreekt, zal voor mijne ogen niet bevestigd worden (2 Samuel 3: 29).

8. Allen morgen zal ik alle goddelozen, alle onverbeterlijke goddelozen des lands verdelgen. Het zal dagelijks mijn eerste werk zijn mijne huisgenoten na te gaan, en te verwijderen, die den weg der boosheid opgaan. Het zal mijn zoeken zijn, om uit de stad des HEREN alle werkers der ongerechtigheid uit te roeien, want daar waar de Heere woont, kan geen goddeloze blijven.

Door dit lied schittert een heldere straal van de heerlijkheid van Hem, die in volle waarheid kon zeggen (Joh. 2: 17): "De ijver voor Uw huis heeft mij verslonden."

Doe nu ook gij dat, dat gij Gode belooft: al het goddeloze wil ik uit mijn hart uitroeien, als uit Uwe heilige stad, daar ik U alleen wil aanbidden.

Dat ieder ijverig en naarstig zij, om zijn eigen hart en zijne wegen te hervormen en dit spoedig te doen, altijd uitziende naar dien ontzaglijken morgen, wanneer de koning der gerechtigheid met het zwaard des oordeels allen, die goddeloosheid doen, van de stad van Jehova, het nieuwe hemelse Jeruzalem, zal afsnijden..

Deze verzekering staat in verband met zijn theocratisch koningschap. Als theocratisch koning zal hij zich geroepen gevoelen, om alle degenen, die van Jehova niet willen weten, Zijn directe tegenstanders, te verdelgen. Niet dus uit willekeur, maar uit kracht van zijn heilige roeping.

PSALM 102.

KLAAGZANG VOOR ZIELEN, DIE BESTREDEN WORDEN EN NAAR GENADE HONGEREN.

1. Een gebed (Psalm 17: 1) des verdrukten, als hij overstelpt is, als hij in de diepste smart is, en zijne klacht uitstort voor het aangezicht des HEREN, om van Hem troost en hulp te verkrijgen.

2.

Menen sommigen, dat ook David van dezen Psalm de auteur is, dewijl hij geplaatst is tussen twee andere Psalmen van den koning van Israël, dit gevoelen is niet te verdedigen, vooral niet met het oog op vs. 14-18. Wij denken liever aan een godvruchtig Israëliet, die leefde aan het einde der ballingschap en nu in verband en op grond van de beloften het oude Bondsvolk gegeven, niet alleen zijne klachten uitstort voor het aangezicht des Heren, maar ook zijne

gebeden tot den Heere opzendt, om herstelling van Jeruzalems muren en van Jeruzalems tempel.

I. Vs. 2-12. De ellendige klaagt over zijn tegenwoordigen toestand, daar hij in den diepsten nood is, en het met hem bijna tot volkomen ondergang is gekomen naar lichaam en ziel; zijne vijanden honen hem en zijn leven heeft nu spoedig een einde; het verdort als gras.

Wie ook van de Profeten de auteur van dezen Psalm is geweest, zeker is, dat hij een vorm heeft aangegeven om te bidden voor de herstelling van tempel en stad. Dat sommigen hem terugbrengen tot den tijd, toen de bouw van den tempel door de naburige volken verhinderd werd, behaagt mij niet, eerder ben ik van mening, dat de Psalm is gedicht voor de terugkeer van het volk, toen de tijd der beloften, de verlossing reeds op handen was. Toen toch begonnen de Profeten de vrome gemoederen weer op te wekken, in verband met de Godsspraak van Jeremia (40: 1). Doch het plan van den Profeet was niet alleen om het volk tot vertrouwen op te wekken, maar eveneens het zorg en behoefte in te boezemen voor het heil der kerk..

2. O HEERE! hoor mijn gebed, en laat mijn geroep tot U komen (Psalm 5: 2; 17: 1)

3. Verberg Uw aangezicht niet voor mij, neig Uw oor tot mij (Psalm 17: 6; 31: 3) ten dage mijner benauwdheid (Psalm 27: 9; 59: 17); ten dage als ik roep, verhoor mij haastelijk 1) (Psalm 69: 18; 143: 8).

1) Dit is een bidder, die in zijne verdrukking vertrouwd is geworden met David's Psalmen, ten dage van diens benauwdheid. Het is dezelfde Geest des geloofs en der gebeden, door wie David bad, die dezen verdrukten Zioniet met diens woorden zo vrijmoedig en met zulk een ernstigen aandrang tot zijn God doet roepen.

Het is met hem en zijn volk tot het uiterste gekomen; hij is van ellende en nood overstelpt, de Heere heeft Zijn ontfermend aangezicht voor hem verborgen, tenzij de Heere hem haastelijk verhoort, zal hij vergaan..

4. Want mijne dagen zijn vergaan a) als rook (Psalm 68: 3); en mijne gebeenten zijn uitgebrand als een haard 1), gloeien van hitte, die ze verteert als een brandend hout.

a) Psalm 37: 20.

1) Mijne smart is zo brandend, dat zelfs mijn gebeente is ontgloeid..

Men moet niet voorbijzien, dat de dichter hier dit niet alleen voor zich zelven, maar voor geheel zijn volk spreekt. Hij legt deze klacht zijn volk in den mond. Israël, het bedrukte Israël uit de dagen der Ballingschap, spreekt hier.

5. Mijn hart, mijn innerlijke levenskrachten moed is geslagen, getroffen door de hitte der aanvechting, en verdord als gras, dat afgemaaid, geheel verwelkt en verdroogd is, zodat ik

van grote droefheid mijner ziel vergeten heb mijn brood te eten (1 Samuel 1: 7; 20: 34. 1 Koningen 21: 4

6. Mijn gebeente kleeft aan mijn vlees, aan mijne huid; van wege mijne grote droefheid, van wege de stem mijns zuchtens ben ik geheel en al uitgeteerd, zodat ik slechts uit vel en been besta (Job 19: 20. Klaagt. 4: 8).

7. Ik ben enen roerdomp (liever: pelikaan) der woestijn gelijk geworden, ik ben geworden als een steenuil der wildernissen; in mijne treurigheid zoek ik de eenzaamheid en schuw ik als die vogelen elk mens.

De pelikaan is een vrij plompe watervogel, die in de warmere landstreken van alle delen der aarde woont. Hij onderscheidt zich door zijn krop, die bundelvormig aan zijn ondersnavel hangt, in welke hij ongeveer 30 pond water kan opnemen en door zijn geschreeuw, dat met de stem van den ezel overeenkomt. In grootte overtreft hij den zwaan en weegt tot 25 pond; zijne vederen zijn wit met een rozenkleurigen schijn, de voorste slagveren en de achtervleugels zijn zwart. Wat hij in zijn krop opneemt, werpt hij gewoonlijk zijnen jongen voor. Zijn nest legt hij gaarne op woeste plaatsen en op onbewoonde eilanden. Onder de velerlei verhalen, die van den pelikaan in omloop zijn, is er zeker geen zinrijker dan dat, hetwelk Eusebius bij onze plaats mededeelt, dat hij, wanneer de slang zijne jongen gedood heeft, in de hoogte opstijgt en zolang met de vleugels zijne zijden slaat, totdat er bloed uit voortkomt en dit op de gedode neerdruipt, waardoor deze dan weer levend worden. Hij wordt daarom van geestelijke dichters meermalen als ene gelijkenis van Christus gebruikt..

Gelijk de roerdomp, de pelikaan en de steenuil zich in woestijnen en wildernissen ophouden, en door hun gehuil en gekras gehoord wordt, zo eenzaam en verlaten is het verdreven Israël in Babel, en doet daar, in stede van de lieflijke liederen Zions van weleer, de droeve en schreiende tonen van hun geklag horen..

8. Ik waak, daar droefheid mij het slapen onmogelijk maakt,en ben geworden als ene eenzame mus op het dak, die daar afgezonderd zit te treuren.

9. Mijne vijanden smaden mij al den dag als enen, die van God verlaten ben (Psalm 42: 11 42.10), die tegen mij razen, zweren bij mij, wanneer zij vloeken willen zeggen zij: God late het u gaan als hem (Jes. 65: 15. Jer. 29: 22).

Daar een zo hoogst treurige toestand schijnt te strijden met de voorrechten van hen, dien God gunstig is, geeft dit aanleiding tot bespotting der vromen..

10. Want ik eet as als brood 1), daar ik diep ter nedergeslagen op den grond lig en daar stof en as inslik (Jes. 3: 26, 47: 1 vv.), en de as, waarmee ik mij bedekt heb, op mijn brood nedervalt, en ik vermeng mijnen drank met tranen, die in mijnen beker vallen (Psalm 42: 4; 80: 6).

1) Dit wil de Profeet zeggen, dat, wanneer hij spijze nam, er niet een aangerichte tafel was, maar het brood was vuil, dewijl het hem voorgeworpen werd op de aarde. Derhalve in naam

der gelovigen zegt hij, dat hij zo aan de aarde was vastgehecht, dat hij zelfs niet om spijze te nemen van haar opstond..

11. Van wege Uwe verstoordheid en Uwen groten toorn; Want Gij hebt mij, even als een hevig bruisende stormwind doet, verheven, mij uit den vasten grond, waarin ik wortelde, losgescheurd, en mij vervolgens in de diepte nederslingerende, weer neergeworpen (Job 23: 12).

12. Mijne dagen Zijn als ene afgaande schaduw, ene avondschaduw, die straks zal ophouden (Psalm 109: 23; 144: 4); en ik verdor als gras, dat afgemaaid is.

Welk een nacht van ellende! Welk ene verterende macht van smarten! Wat hier gezegd wordt komt zeer nabij aan hetgeen in Psalm 22 van den groten Man van smarte betuigd wordt, en men kan begrijpen, waarom hij aan de voorgaande zuchten heeft laten voorafgaan: "O Heere! hoor mijn gebed," want hij bevindt zich in een toestand van geheel bezwijken ten gevolge van het lijden, dat zijne ziel getroffen heeft..

Hier wijst hij aan, hoe diep ellendig voor den waarlijk vromen Israëliet de dagen der ballingschap zijn geweest en zijn, zodat het levenssap uitdroogt, hij verdort als gras. Hoe kan ook dit anders? Israël verkeerde daar zonder altaar, zonder tempel. De harpen waren aan de wilgen gehangen, geen lied der vreugde weerklonk. Er zou dan ook geen ellendiger toestand zijn geweest, indien de hoop op verlossing niet was bijgebleven, had blijven leven in het godvruchtig harte. Maar ziet, waar hij in het eerste gedeelte heeft gewezen op de donkere zijde, daar laat hij nu de keerzijde zien, en daarom hoe bij al de ellenden het geloofslicht niet is uitgeblust en het vertrouwen op zijn God niet geheel is weggezonken.

13.

II. Vs. 13-23. In dadelijke tegenstelling tegenover hem, den ellendige, die als gras verdort, staat de Heere, die eeuwig blijft. Tot Hem wendt de Psalmist zich nu met de bede, dat hij Zich over Zion ontferme en het uit zijnen ellendigen weer opheffe, waarvan een groot loven van des Heren naam en ene zich ver uitstrekkende bekering van de volken der wereld het gevolg zal zijn.

13. Maar Gij, HEERE! blijft (of heerst) (Psalm 9: 8; 29: 10) in eeuwigheid 1), en Uwe gedachtenis duurt van geslacht tot geslacht, Uw denken aan de ons gegevene beloften zal nooit te niet gedaan worden (Klaagt. 5: 19 vv.).

1) Terwijl de gemeente wegsterft op vreemden bodem, blijft nochtans God de onveranderlijke en dit is de waarborg, dat de belofte zal vervuld worden..

Al zijn de tekenen van ondergang in David’s stam (die in Christus zijn toppunt heeft) en in de gemeente nog zo dreigend, de eeuwige heerschappij des Heren vormt den zekeren borgtocht voor de bewaring. Wie ze zou willen doen vallen, zou eerst God van Zijnen troon moeten stoten, wat in eeuwigheid niet zal gelukken. De troost berust echter niet in de eeuwige

heerschappij van God als zodanig-deze kan onder bijzondere omstandigheden even zo goed de zekerheid van den ondergang van den lijder noodzakelijk maken, maar daarin, dat deze eeuwig heersende God, de God der ellendigen is en Zich door woord en daad ontwijfelbaar diegene betoond heeft te zijn, die Hij hier voorondersteld wordt..

14. Gij zult opstaan van Uwen troon (Psalm 12: 6; 68: 2); Gij zult U ontfermen over Zion, over Uwe uitverkorenen, want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijdvoor de openbaring van nieuwe genade aan haar is gekomen 1).

1) Het is het plan van den Profeet geweest, om het medelijden Gods voor den dag te brengen, opdat de gelovigen zouden weten, dat daarin alleen hun heil was besloten. Maar nu moet men er wel opletten wat toch onder den bestemden tijd is te verstaan. Het is toch niet twijfelachtig, of het heeft betrekking op de Godsspraak van Jeremia, te vinden Jer. 29: 12 en herhaald in het laatste hoofdstuk van de Kronieken (vs. 10). De gelovigen nu, om niet van verdriet te vergaan bij de langdurigheid der rampen, behoren daarop hun hoop te stellen, dat aan de ballingschap van de zijde Gods een einde was gesteld, dat zij niet boven de zeventig jaren zou duren. En wij zien, dat Daniël bij dit besluit bepaald is geweest, toen hij wilde, dat voor de herstelling der Kerk gebed en werd (Dan. 9: 2). Ook dit nu was nu het plan van den Profeet, om zich en anderen op te wekken, om vrijmoedig te bidden, om die beroemde Godsspraak aan God voor te houden, opdat aan de treurige ballingschap een einde zou komen. En gewis, indien de beloften Gods ons niet altijd in de gebeden ontmoeten, werpen we onze wensen als rook in de lucht. Tegelijk is op te merken, dat, ofschoon de tijd der beloofde verlossing naderde of reeds vervuld was, de Profeet echter niet ophoudt met smeken, daartoe God bij Zijn woord houdt, dat, ja, ofschoon zelfs de tijd was vastgesteld, de Profeet bij God pleit op Zijn verbond, en niet aflaat tot Zijne lieflijke goedertierenheid de toevlucht te nemen, dewijl de beloften, waarmee hij zijn geloof ondersteunt, Zijne genade volstrekt niet verdonkeren..

15. Want Uwe knechten hebben een welgevallen aan hare, aan Zions stenen (Psalm 51: 20), en hebben medelijden met haar gruis 1), of buigen zich met liefde naar haar stof.

Het is de vraag, of bij de stenen en het stof aan den tegenwoordigen toestand van Zion of aan de toekomst der heilige stad moet geducht worden; in het eerste geval zouden daarmee de puinhopen bedoeld zijn, in het tweede de materialen tot den nieuwen bouw; dien overeenkomstig nemen dan ook de woorden "een welgevallen hebben" en het andere, dat "medelijden hebben" en ook "zich in liefde tot iets wenden" kan vertaald worden, ene andere betekenis aan. Luther vertaalt naar de laatste betekenis, zeer vrij: "want Uwe knechten wilden gaarne, dat zij gebouwd werd, en zagen gaarne, dat hare stenen en kalk toebereid werden." De andere mening geeft niet minder ene samenhangende en juiste gedachte, "het welgevallen van Uwe knechten is niet in Babylon, maar in Jeruzalems stenen, en met diepgevoeld medelijden vertoeft hun geest bij dat gruis." Wij behoeven dan ook slechts aan Nehemia, den schenken van Koning Artaxerxes Longimanus, een spruit van David’s koningshuis (Nehemia 6: 7) te denken, hoe treurig hij er uitzag voor den koning en gene rust had, totdat hij de muren van Jeruzalem weer mocht gaan bouwen (Nehemia 2: 1 vv. 4: 23), om een beeld voor ons te hebben van de knechten des Heren, op welke de dichter hier in profetischen geest ziet. Voor ons zelven nemen wij de opmerking van Calvijn bij deze plaats ter harte: "hoe treuriger de

verwoesting der kerk is, des te minder mogen wij ons hart van haar aftrekken; integendeel moet het medelijden met haar ons klachten en zuchten afpersen.".

Het vorige dringt de dichter nu aan met wat in dit vers wordt uitgesproken. De tijd, door God bepaald, was gekomen. Zion verkeerde in den uitersten nood. Maar nu had God ook bij Zijn volk, die het wèl meenden met Jeruzalem en den tempel een bidden verwekt, en een hartelijk verlangen, om stad en tempel weer op te bouwen.

Langen tijd had men het in Babel kunnen uithouden, gelijk het volk weleer in Egypte, maar nu begon de nood te dringen, nu perste de nood de klachten uit tot den Heere God, nu ontstond er door de machtige werking Gods een ware behoefte, om weer in Jeruzalem het lied der verlossing te zingen en op het altaar in Jeruzalem's tempel den Heere God de offeranden te ontsteken.

16. Dan, als het verlangen Uwer knechten zal vervuld zijn, zullen de Heidenen zeker den naam des HEREN vrezen; en alle koningen der aarde Uwe heerlijkheid 1) erkennen.

1) Dit is een volle drangrede: de verheerlijking van 's Heren naam door de Heidenen en hun koningen, Jehova tot eer en hen tot behoudenis. Wat de bidder hier uitspreekt is de grondgedachte van Jes. 40-60. Bijna letterlijk vinden wij zijne woorden terug in Jes. 59: 19 en 60: 2,3.

17. Dit zal zeker zijn, als de HEERE Zion zal opgebouwd hebben en door die wederopbouwing in Zijne heerlijkheid zal verschenen zijn 1).

1) Met de herstelling van Zion begint de bekering der Heidenen, ene hoofdgedachte van Jesaja Hoofdstuk 40-66, (vgl. Jes. 59: 19; 60: 2). -"Dit is ook werkelijk geschied, toen de muur van Jeruzalem, in weerwil van den tegenstand der vijanden voltooid was; want toen de vijanden dit hoorden, zo vreesden alle Heidenen, die rondom waren, en zij wensten, dat dit werk van onzen God gedaan was (Nehemia 6: 16), toen de Heidenen bij den opbouw van het geestelijk Zion door Vorst Messias verzameld werden en de koningen der aarde Hem hulde deden..

18. Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen, die gans ontbloot is 1), tot de bede van Zijn uitverkoren volk, dat geheel machteloos en ellendig is, en niet versmaad zal hebben hunlieder gebed 2).

1) Ontbloot, d.i. zonder vaderland, zonder macht en zonder ere, ja, op menselijke wijze gesproken, zonder verwachting. De gewijde dichter spreekt het hier dan ook helder uit, dat voor hem en zijn volk alleen de ontferming Gods, vanwege het Verbond, overblijft, als grond der hope

2) Het is der opmerking waard, dat de verlossing der vromen wordt toegeschreven aan de gebeden der gelovigen. Want ofschoon God niet anders dan door Zijn eigen mededogen bewogen is geworden, om de Kerk te redden, zoals Hij om niet beloofd had, dit te zullen

doen, om echter de gelovigen tot ijver te prikkelen, verzekert Hij hier, wat Hij uit eigen beweging doet, Hij dit had gedaan op hun gebeden. Dit strijdt niet elkaar, dat God door onverdiend mededogen de Kerk bewaart en dat Hij in het bewaren van haar de gebeden der Zijnen genegen is, dewijl, wanneer de gebeden Zijn vastgehecht aan zijne onverdiende beloften, de uitkomst daaruit voortvloeit..

19. Dat zal, wanneer het zal geschied zijn, dat de Heere Zion weer zal hersteld hebben, beschreven worden voor het navolgende geslacht; en dit zal het gevolg daarvan zijn, het volk, dat geschapen zal worden door de herscheppende genade Gods, zal den HEERE loven (Psalm 22: 31 vv.):

20. Omdat Hij uit de hoogte zijns heiligdoms zal hebben nederwaarts gezien op Zijne ellendigen, om hun verlossing te geven; dat de HEERE uit den hemel op de aarde geschouwd zal hebben (Deuteronomium 26: 15) met een oog vol ontferming;

21. Om het zuchten der gevangenen te horen, om uit de gevangenis los te maken de kinderen des doods (Psalm 79: 11. Jes. 42: 7);

23. Wanneer de volken zamen zullen vergaderd worden; ook de koninkrijken, om den HEERE te dienen, want met Israël's verlossing en herstelling zal gelijktijdig ene bekering van de volkeren plaats hebben (Psalm 22: 28; 68: 33 vv. Jes. 45: 14).

Welk ene onbeschrijfelijke genade van God, dat wij van het Stift van den goeden Schrijver, den Heiligen Geest, de grote boodschap van verlossing uit genade in het Boek der Boeken hebben! Want het zuchten der gevangenen gaat voort, zo zeker als wij gevangen zijn in de wet der zonde, en er zo vele kinderen des doods zijn als er van vrouwen geboren zijn. Maar nu kunnen wij door de vertroostingen der Schrift hoop hebben, en de lof des Heren te Jeruzalem wordt met ieder verlost kind van God tot een duizendstemmig lofgezang. Wat zal het zijn, wanneer eens, na Israël's bekering de volheid der Heidenen ingaat. Ja, wanneer alle rijken der wereld van onzen God en van Zijnen Christus worden!.

Verlossing is het onderwerp van dankzegging in de Christelijke Kerk; de voortgang van dat grote werk is hier beschreven, door beelden, ontleend aan de tijdelijke bevrijding en herstelling van Israël. Zie op ons neer, Heere Jezus! ontvang ons in de heerlijke vrijheid van Uwe kinderen, opdat wij met de gehele menigte der verlosten Uwen naam mogen zegenen en prijzen..

Duidelijk ziet deze profetie veeleer dan op den tijd van Israël's wederbrenging, en ziet zij door alle tijden tot op de eindelijke en laatste wederbrenging van Israël en de toebrenging van de volheid der Heidenen, wanneer de Verlosser tot Zion komen zal en de heerlijke staat der Kerk van God zal aanbreken..

24.

III. Vs. 24-29. Nadat de dichter de heerlijkheid van den tijd der verlossing heeft beschreven, komt hij nog eens op zich zelven terug en spreekt nu uit, wat hij van den Heere God voor zijn persoon afsmeekt. Hij klaagt, maar ook stemt hij zich met het oog op Gods eigen, eeuwig en onveranderlijk Wezen zich en zijne nakomelingen in het vrolijk vertrouwen, dat de tegenwoordige vernedering en verzwakking ten laatste zal worden tot een onvergankelijk voortbestaan.

24. Hij heeft mijne kracht 1) op den weg ter neer gedrukt; mijne dagen heeft Hij verkort (vs. 4 en 12).

1) Luther (en eveneens onze Staten-Overzetters, G.) heeft hier vertaald naar de lezing op den rand "mijne kracht." Deze lezing past zeer goed bij de opvatting, dat onze Psalm een lied is uit den laatsten tijd der ballingschap. Dienvolgens zou de samenhang en inhoud onzer afdeling de volgende zijn: Nadat de dichter zich verlustigd heeft in de heerlijkheid van den tijd der verlossing, komt hij op zich zelven terug; en gevoelt hij, dat zijn levenskracht reeds verdwenen is, en er dus voor hem geen uitzicht bestaat die verlossing nog te beleven. Hij bidt daarom Hem, die van eeuwigheid tot eeuwigheid leeft en het leven Zijner schepselen kan laten voortduren, zo lang Hij wil, hem zijne dagen liever te verlengen dan te verkorten (vs. 25). Hij troost zich intussen voor het geval dat hem het zien van dien heerlijken toestand niet mocht toegelegd zijn, daarmee, dat de Heere toch Zijnen knechten zeker de daden Zijner goedheid zal laten aanschouwen (vs. 29).

Wij willen thans ook letten op de lezing in den tekst zelven: "Hij heeft Zijne kracht op den weg neergedrukt." Dan ligt hierin ene aanwijzing, dat de dichter zich zelven van den ellendige, van wie hij in den gehelen Psalm spreekt, bepaald onderscheidt. Dit past alleen bij de opvatting, volgens welke David de dichter is, maar de ellendige zijn geslacht tot op den tijd, dat het diep weggezonken is en ene vernietiging zeer nabij. "Op den weg" is David met zijn geslacht zo lang, totdat het bepaalde doel bereikt en het rijk der heerlijkheid in Christus begonnen is. Op dezen weg, midden in de loopbaan, schijnt bij David’s geslacht de kracht vernietigd te worden; het zinkt in volslagen onmacht neer en in zulk een verminderen ziet David voor zich zelven, als die in en met zijn geslacht voortleeft, ene verkorting zijner dagen." Zijn geloof bestaat echter wel, dat deze verkorting slechts ene schijnbare is, ene dreigende, maar in werkelijkheid is hij met zijn geslacht en Zion, welks koning hij is, evenzo eeuwig en onveranderlijk als God, de Heere zelf, en wel van wege de betrekking in welke God hem geplaatst heeft, en de belofte in 2 Samuel 7: 12 vv., en zo kan het niet missen of de spruiten van het uitverkoren geslacht zullen ondanks het voor ‘t ogenblik hen dreigend doodsgevaar toch blijven en een onverwoestbaar aanzijn in ene op de eeuwigheid ziende verjonging beleven..

25. Ik zei, mij in ‘t midden mijner ellende tot den Heere wendende: Mijn God neem mij niet weg in het midden mijner dagen; Uwe jaren zijn van geslacht tot geslacht, en alzo zijt Gij in staat om over de navolgende geslachten te waken (Psalm 61: 7).

26. Gij hebt voormaals de aarde gegrond en de hemelen zijn het werk Uwer handen (Psalm 81: 12; 8: 4);

27. Die, aarde en hemel, zullen vergaan, maar Gij zult staande blijven (MATTHEUS. 24: 35), en zij allen, zij met alles wat zij bevatten, zullen als een kleed verouden; a) Gij zult ze veranderen als een gewaad, en zij zullen veranderd zijn (Jes. 51: 6. 2 Petrus 3: 7 51.6 2Pe 3.7).

a) Hebr. 1: 12.

28. Maar Gij zijt dezelfde (woordelijk: Gij zijt Hij), de Zich zelven altijd gelijke, onveranderlijke God (Jes. 41: 4; 43: 10), en Uwe jaren zullen niet geëindigd worden.

In Hebr. 1: 10 vv. zijn deze woorden als ene uitspraak aan God, den Zoon, behandeld en wel met volle recht, want niet alleen heeft God hemel en aarde door den Zoon geschapen (Joh. 1: 3), maar Hij zal ze ook door Hem laten vergaan en veranderen. Gelijk het eerste een gevolg is van Zijn eeuwig Zoonschap, zo dit een vervolg van Zijn zitten ter rechterhand der Majesteit. Maar omdat de Zoon met den Heere op gelijke lijn van eeuwigheid en onveranderlijkheid staat, en dat Hij aan David tegelijk als zijn zoon beloofd is, kan de laatste zich en zijn geslacht in Psalm 61: 7 vv. hetzelfde onvergankelijk bestaan en onophoudelijk regeren toekennen, dat hij hier van God zegt. Wanneer overigens onze Psalm in inhoud van gedachten en uitdrukking overeenkomst heeft met het tweede deel van het Boek van Jesaja, zo is de opmerking bij Jes. 51: 21 te vergelijken, volgens welke niet Jesaja de bron en de Psalm de daaruit voortkomende beek is, maar omgekeerd..

29. De kinderen Uwer knechten, al schijnen zij soms kinderen des doods te zijn (vs. 21 102.20) zullen in het land (Psalm 37: 29) wonen, en hun zaad zal voor Uw aangezicht bevestigd worden (Psalm 69: 36. Jes. 65: 9).

Van het ene tot het andere geslacht zal de Kerk voortbestaan. Zij, die de heiligen des Allerhoogsten hopen uit te roeien zullen zich vergissen, want als het ene geslacht van gelovigen verdwijnt, zal een ander komen, zo zal de troon van Christus blijven bestaan..

Ziet de verzekeringen niet voorbij, welke deze Psalm bevat van een gelukkig gevolg, bij alle rampen der gelovigen. Hoewel alle dingen hier beneden veranderlijk zijn, sterven en te niet gaan, hoewel in ons zelven, in onze vrienden, in onze huizen, in de kerk, in de wereld, alles gelijk een kleed wordt ineen gerold, en naar den ondergang zich haast, toch leeft de Heere Jezus, en alzo zijn wij veilig, want Hij heeft gezegd: "Ik leef en gij zult leven.".

Ook in vs. 29, waarop de bede, om verlenging des levens uitloopt, hoort men een weerklank van Jes. 65: 9. 66: 22. Bij den dichter zowel als bij den Profeet zijn het herbouwde Jeruzalem na de ballingschap en het nieuwe Jeruzalem op de nieuwe aarde en onder den nieuwen hemel verenigd..

Hiermede wordt zo duidelijk mogelijk de vastheid van Christus Kerk, van het ware Zion aangegeven. Alles moge vergaan, maar Zion niet, dewijl zij haar bestaan heeft uit den Onvergankelijken en Getrouwen Verbonds-God. Die in waarheid niet alleen de Eerste is,

maar ook de Laatste. Hij hoort haar gebed en verstaat haar zuchten. Hij zal er voor zorgen, dat zij niet vernietigd wordt.

PSALM 103.

LOF VOOR GODS GENADE.

1. Een Psalm van David (Psalm 101: 1. 1 Kronieken 26: 31).

Zonde en dood gevoelen, en daarbij om genade en verzoening worstelen, en naar het rijk van God en zijne gerechtigheid trachten is de zaak van Psalm 102; zonde en dood gevoelen en daarbij verzoening en den Geest die levend maakt, te hebben ontvangen, en alzo zijnen God te loven, en zich in geduld en geloof aan alle heiligen Gods aan te sluiten, is de zaak van Psalm 103..

Waar is een mens, die de lengte, hoogte en breedte van dit bevatte, en wederom, waar is een mens, die niet zijn handvol ervaring of het rijkste en meest bewogen leven daarin kan laten verbergen en uitstromen! Alle trappen van het inwendige leven, het kind van het stof in het beeld van zijne onmacht, zwevende aan den afgrond des verderfs, en wederom de met heil verzadigde aarde, die den lof des eeuwigen levens bezingt, vinden daarin hun plaats, en gevoelen de klopping des harten. En hoe komt de grote God voor in dezen dubbelen toestand? Als de goede God van zegen, de Heerser van hemel en aarde, en wederom als de God der zaligheid in Zijne hoogste openbaring, als die God, die den zondaar rechtvaardigt, verlost en vernieuwt. Oud en Nieuw Testament reiken elkaar de hand over dezen Psalm met zijnen rijken inhoud en de geschiedenis der wereld en van het hart vinden hun uitdrukking in dit lofgezang, waarin de zichtbare en de onzichtbare wereld te zamen worden verenigd. Daarom zei een man Gods terecht: Deze voortreflijke Psalm heeft meer bepeinzing des harten nodig dan geleerde uitlegging..

(Vergelijk de bij 2 Samuel 23: 7).

I. Vs. 1-5. Dit eerste gedeelte bevat ene opwekking, die de geheiligde zanger tot Zijne eigene ziel richt, om Gods rechtvaardigende, verlossende en vernieuwende genade met lofzegging en dankbaarheid te verheffen.

Loof den HEERE, mijne ziel 1), en al wat binnen in mij is 2) Zijnen heiligen naam (Psalm 34: 2; 104: 1,35).

1) Het driemaal herhaalde "loof" (eigenlijk "zegen) twee malen hier aan het begin (vs. 1 en 2), en eens aan het slot (vs. 22), -waarmee het eveneens drievoudige "looft" in vs. 20-22 103.20-22 overeenstemt, staat in verband met den drievoudigen Mozaïschen zegen, Numeri 6: 24-26. De ziel, die de kracht van het: "de Heere zegene u" ervaren heeft, is daardoor juist tot het "zegen" opgeroepen; wie gezegend wordt zonder te zegenen is van mens tot dier ontaard..

2) Het is den dichter nog niet genoeg zijne ziel, zijn edeler deel op te wekken tot de lofprijzing des Heren, alle vermogens zijner ziel moeten medewerken en samen stemmen tot lof van God en van Zijnen naam, d.i. van den Heere in al de openbaringen Zijner genade..

Eigenlijk: al mijne middeldelen of ingewanden, alle mijne gedachten, innerlijke bewegingen, lusten, begeerten en alles wat in mijn vermogen is, looft den Heere en Zijne oneindige Majesteit; erkent Hem als den algenoegzame, als de bron van alle zegeningen; eerbiedigt Zijne weldadigheid, verheerlijkt al Zijne volmaaktheden..

2. Loof den HEERE, mijne ziel! en vergeet gene van Zijne weldaden.

Niets vergeet de mens lichter, dan hetgeen hij verschuldigd is, en in ‘t bijzonder het aan God verschuldigde denken; daarom is ene nadrukkelijke opwekking nodig, om den zegen, waarmee God zegent, niet onbeantwoord te laten, en gene Zijner daden, die enkel weldaden zijn, te vergeten..

Hoe meer zich in het korte leven van den behoeftigen mens de weldaden Gods opeen hopen, des te gemakkelijker wordt de ene door de andere vergeten, maar ook des te zondiger is zulk een vergeten..

Gedenk, mijne ziel aan al datgene, wat God u gegeven heeft, terwijl gij aan al uwe misdaden gedenkt; zoveel kwaads gij hebt gedaan, zoveel goeds heeft Hij u vergolden. En wat offer of geschenk brengt gij Hem? Hij spreekt: wie dankoffert, prijst Mij. God wil geprezen zijn, en zulks tot uw heil, niet om Zijner verheffing wil. Gij kunt Hem volstrekt niet geven, maar wat Hij van u eist, dat eist Hij voor u, niet voor Zich, niet omdat Hij er bij wint, maar omdat gij daardoor kon t tot Hem.

Zo alle bloemen des velds, alle vogelen, alle sterren des hemels, alle Zijne werken aan al de plaatsen Zijner heerschappij den Heere loven, zo Zijne engelen Hem loven de "krachtige helden, die Zijn woord doen, gehoorzamende de stemme Zijns woords," zo Zijn lof wordt aangestemd op de harpe door die ontelbare heirscharen, in wie Hij niet dan getrouwe dienaars ziet, die Zijn welbehagen eerbiedig uitvoeren, hoe betaamt het ons, die Hij geroepen heeft om Zijne kinderen te Zijn en Zijn beeld te dragen, hoe betaamt ons, die zondig stof zijn en van wie Hij in Zijne onuitsprekelijke lankmoedigheid zo vele ongehoorzaamheden, zo vele overtredingen, zoveel vlekken ziet en verdraagt, hoe betaamt het ons tot onze ziel te zeggen met een blakenden ijver, met ene diepe schaamte: "Gij mijne ziel! loof gij Hem bovenal."

3. Die al uwe ongerechtigheid vergeeft (Psalm 32: 5), die al uwe krankheden geneest 1) (Psalm 147: 3).

1) Verstaan wij den dichter hier goed, dan heeft hij hier het oog niet op de weldaad van de vergeving der zonden in het algemeen, maar op ene bijzondere daad van ‘s Heren vergevende liefde in den Messias, waardoor Hij na schuldige afwijking van den Heere, weer in diens gunst en gemeenschap hersteld was. Dit wordt, naar ons oordeel, bevestigd door de weldaden des Heren, die de dichter verder opnoemt. De Heere heeft hem, om zijne afwijkingen van

Hem geoordeeld, getuchtigd met krankheden, lichaamslijden, waardoor hij aan den rand des grafs, des verderfs gebracht was. Er lag dus verband tussen des dichters ongerechtigheid en zijne krankheden, doch niet het gemeen verband, dat er tussen de zonde en den dood en alle kwalen ligt. Maar hier is sprake van het verband, dat ‘s Heren liefde tot tuchtiging en terechtbrenging Zijner kinderen tussen hun afwijkingen en hun krankheden legt.

Na de vergeving der zonde draagt gij een zwak lichaam om met allerlei vleselijke lusten; nog heeft het vergankelijke de onvergankelijkheid niet aangedaan; nog bevindt zich de ziel te midden van de gevaren der verzoeking. Maar vreest niet, de Heere heelt al uwe wonden. Gij zegt: "zij zijn groot," maar nog groter is de Geneesmeester. De almachtige Geneesheer ontmoet nergens ene kwaal, die Hij niet genezen kan; laat u slechts helpen, stoot de hand niet terug, Hij weet wel wat Hij doet.

4. Die uw leven verlost van het verderf 1) (woordelijk: van de groeve), die u menigmaal uit doodsgevaren redde, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden, u ene kroon op het hoofd zet, die gevlochten is van de betoningen Zijner genade en barmhartigheid (Psalm 5: 13).

1) Duidelijk drukt hij nu uit, hoedanig onze toestand is, voordat God ons van onze kwalen geneest, nl. dat wij dood zijn en het graf, gewijd. Waarom te meer het voegt het mededogen Gods groot te achten, dewijl het een bevrijding is van dood en verderf. Want indien het begin van het geestelijk leven een opstanding is uit het graf, wat zal dan wel het overige zijn voor den mens, waarin hij zich mag verheugen. Vervolgens leert de Profeet, wat zowel in den aanvang van het heil, als in geheel zijn voortgang de onvergelijkelijke genade Gods schittert, wier lof hij, om haar te meer te verheffen, in het meervoud uitdrukt door goedertierenheden. Doch hij zegt, dat wij daarmee omhangen worden, alsof hij zeggen wil, dat om ons hoofd, om onze rug, van alle zijden, vóór en achter de onmetelijke overvloed der genade Gods ons nabij is, zodat er geen plaats is, die niet door haar vervuld wordt. Dit breidt hij nog uit, door straks te spreken, dat de mond verzadigd wordt, door welke metaphora hij zinspeelt op het verlof om te eten bij een groten overvloed van spijs, waar hij leert, dat welke goederen ook kunnen gewenst worden, ze ons door de goedheid Gods toevloeien tot volle verzadiging toe..

De dichter zegt hier tot zich zelven, om daarmee met al de goedertierenheden in God te eindigen, dat zijn Verbonds-God hem verzadigt, en zo, dat hij meer dan overvloed heeft. Geen karige maat heeft God hem toebedeeld, maar een wèl toebereide, een volle, zodat hij als wegzinkt onder het besef van al de verbeurde genadebewijzen, welke God hem toeschikt. En als hij in het tweede deel spreekt van zijn jeugd, vernieuwd als eens arends, dan zinspeelt hij op het jaarlijks ruien van den adelaar, en ziet in diens nieuwe vederbedekking een beeld van de vernieuwde genade, die hem als het ware geestelijk en lichamelijk verjongt.

5. Die uwen mond verzadigt met het goede (Psalm 57: 9; 107: 9), al uwe begeerten vervult, uwe jeugd vernieuwt als eens arends (Job 33: 25. Jes. 40: 31).

Nadat de door den Geest bezielde knecht des Heren de weldaden Gods eerst met een blik overzien heeft, de grote zowel als de kleine, de lichamelijke zowel als de geestelijke, de

dagelijkse zowel als de buitengewone, opdat niets zijn oog zou ontgaan en gene enkele zou vergeten worden, treden uit die grote menigte bepaalde weldaden te voorschijn als de helderste lichtpunten van de betoningen der Goddelijke genade en onder deze staat bovenaan de vergeving der zonden. Deze is de diamant in Gods kroon en wederom het hoogste goed, dat een zondaar ontvangen kan en moet, wanneer hij zal geholpen worden ten eeuwigen leven; een schitterende rijkdom van ere. God eindigt daarin, dat Hij volkomen de zonde vergeeft, dat Hij niet karig daarbij is, niet enkele, niet de ene en de andere, ook niet nu en dan een, maar alle en op eens vergeeft. Aan de vergeving der zonden sluit zich noodzakelijk aan de genezing der gebreken; want dezelfde genade, die als de rechtvaardigende de schuld wegneemt, verbreekt ook als heiligende genade den ziektetoestand der ziel en heelt haar van de ellenden, die zij door de macht en de heerschappij der zonde had geleden. De voleindiging der zonde is de dood, de uitwendige dood, de eeuwige dood, het toppunt van het verderf. Ook deze is in de overwinning der genade verslonden, zoals de woorden "die uw leven verlost van het verderf" (vs. 4) aanwijzen. Bijzonder schoon is de uitdrukking, dat Gods genade en barmhartigheid zich tot ene kroon om het hoofd van den zondaar vlechten, en hij dus tot koninklijk sieraad en koninklijke waardigheid verheven wordt (Luk. 15: 22. Openbaring 4: 4; 5: 10)..

Hoeveel goeds de Heere ons doet in Zijn Avondmaal: het zijn 1. lasten, die Hij van ons wegneemt, want a. Hij vergeeft ons al onze zonden; b. geneest al onze gebreken en c. verlost ons leven van het verderf; en het zijn 2. gaven, die Hij ons toedeelt, want a. Hij zet de kroon Zijner genade en barmhartigheid ons op het hoofd; b. maakt onzen mond vrolijk, daar Hij de ziel met alle goed verzadigt c. en verjongt ons als den adelaar (Deuteronomium 33: 35; 34: 7).

Het leven van onzen menselijken geest deelt in den regel met het lichamelijk leven jeugdigheid en veroudering; de krachten der ziel nemen in den ouderdom af, zij wordt zwaarmoedig en dof; wanneer ons echter God uit Zijne volheid spijzigt en drenkt, wordt zij door nieuwe levenskrachten doordrongen, zij verjongt zich tegen den loop der natuur in, en zweeft snel en hoog op de adelaars-vleugelen der genade.

Hoort gij van iets goeds, zo vervult u daarnaar een zeker verlangen, en de zonde zelf is niet anders dan een bedrog in het verlangen naar het goede. En het is ook werkelijk een goed, maar het wordt u tot kwaad, wanneer gij er Dien voor verlaat, door wie het goed geschapen is. Zoek uw goed, o ziel! Elk schepsel heeft een goed, dat zijne natuur aanvult en vermaakt. maar nu is niemand goed dan de enige God; zie, het hoogste goed, dat is uw goed.

De arend leeft zeer lang; terwijl de oude vederen uitvallen wordt hij weer jong door ene opvolging van nieuwe vederen.

Dit heeft betrekking daarop, dat de adelaar zijne vederen verwisselt, zoals men ook aan de slangen wegens het afwerpen van haar huid verjongen toeschreef. Vergelijk Jes. 40: 31. "Die den Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden."

6.

II. Vs. 6-18. In het tweede gedeelte van het lied breidt zich de gezichtskring van den heiligen zanger uit, daar hij niet alleen het oog heeft op zijne persoonlijke ervaringen van Gods genaderijk, vaderlijk handelen, maar op die, welke het volk Gods, de gemeente des Heren heeft opgedaan in de gehele geschiedenis van den beginne af, en maken zal tot het einde, dat in enkel heerlijkheid uitloopt.

6. De HEERE doet, dit is het hoofdpunt, waarop alles in Israël's geschiedenis uitloopt, de Heere doet gerechtigheid en gerichten, al degenen, die onderdrukt worden; Hij doet den Zijnen recht tegenover hun onderdrukkers en vergoedt rijkelijk alle geledene schade (Psalm 146: 7 vv.).

7. Hij heeft, nadat Hij in de uitleiding uit Egypte een bewijs voor Zijn genadig bestuur over Zijn volk geschonken had, in Zijne verdere leidingen Mozes Zijne wegen bekend gemaakt, den kinderen Israël's Zijne daden (Exodus 33 en 34).

Wat bedoeld is met het bekend maken van Zijne wegen aan Mozes blijkt uit vs. 8; de dichter denkt aan Mozes bede (Exodus 33: 13): "laat mij nu Uwen weg weten," welke de Heere daardoor vervulde, dat Hij voor Mozes, die in de rotsspleet stond, voorbijging, en Zich onder het uitroepen Zijner eigenschappen den nastarende te aanschouwen gaf (Exodus 34: 5 vv.). De wegen van Jehova zijn dus hier niet die, welke door de mensen naar Gods bevel moeten bewandeld worden (Psalm 25: 4), maar die, welke Hij Zelf tot het schenken van heil bewandeld heeft (Psalm 67: 3)..

De wegen, welke Hij aan Mozes zegt getoond te zijn, zijn niet anders geweest, dan de bevrijding van het volk, totdat Hij het beloofde land had binnengeleid. Maar dit kiest Hij nu uit, als een in het oog vallend bewijs boven anderen van Zijne rechtvaardigheid en oordeel, waarom hij zegt, dat God voor de verdrukten al tijd een rechtvaardig helper was. Maar dewijl dit voortvloeide uit de belofte is het niet twijfelachtig, of hij ziet daarop vooral terug, alsof hij zeggen wil, dat de rechtvaardigheid Gods door het uitverkoren volk, hetwelk Hij had aangenomen, en waarmee Hij het verbond had gesloten, helder was geopenbaard en aanschouwd. Doch hij zegt eerst, dat aan Mozes, die dienaar en middelaar was, vervolgens, dat aan het gehele volk Zijne wegen zijn geopenbaard. De persoon van Mozes zelf wordt nu aangehaald, als van Gods wege daartoe gesteld, dewijl God wilde, dat door Zijn hand en werk het volk werd bekend gemaakt. De wegen en daden Gods zijn derhalve, dat Hij met verwonderlijke macht heeft voortgeschreden, om het volk te verlossen, omdat Hij het door de Rode Zee heeft gevoerd, omdat Hij door vele tekenen en krachten Zijne tegenwoordigheid heeft geopenbaard. Maar dewijl dit geheel in verband stond met het genade-verbond, vermaant David zich en anderen, om God daarvoor den dank toe te brengen, dat zij zijn uitverkoren tot Zijn bijzonder volk, en Hij door de kennis der Wet hun verstand heeft wellicht, dewijl, evenals er niets ellendiger is, dan een mens, wie het ontbreekt aan kennis Gods, zo is dit een onvergelijkelijke schat van vol geluk, te weten dat God tot ons afdaalt met het bewijs van Zijne vaderlijke liefde..

8. En deze is de aanwijzing, die God toen van Zich zelven heeft gegeven:
a) Barmhartig en genadig is de HEERE, lankmoedig en groot van goedertierenheid.

a) Exodus 34: 6. Numeri 14: 18. Deuteronomium 5: 10. Nehemia 9: 17. Psalm 86: 15; 145: 8. Jer. 32: 18.

9. En overeenkomstig deze aanwijzing gedraagt Hij Zich ook ten allen tijde jegens ons, Zijn volk. Hij zal niet altoos twisten, noch eeuwiglijk den toorn behouden (Psalm 78: 38. Jes. 57: 16. Jer. 3: 5).

Hoe ongelijk zijn zij aan God, die elke gelegenheid aangrijpen om te twisten, en niet weten, wanneer zij zullen ophouden. Wat zou er van ons worden, indien God zo met ons handelde?.

Onder twisten hebben we te verstaan, het als Rechter optreden en daarom den schuldige geenszins onschuldig houden, de ongerechtigheden van zijn volk bezoeken. De dichter zegt hier echter, dat Hij niet altijd zal twisten, niet immer vergramd zal zijn, maar dat Zijne barmhartigheid roemt tegen het oordeel. Behoudt Hij altijd den toorn tegen de vijanden, niet alzo tegen Zijn volk. Hij spreekt daarom ook in vs. 11 van de geweldige goedertierenheid des Heren.

10. Hij doet ons niet naar onze zonden, en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden.

De Schrift noemt Gods genade groot, en wij hebben die allen ondervonden. Hij heeft de oordelen niet over ons uitgestort, die wij verdiend hebben, noch ons de vertroosting onthouden, die wij hadden verbeurd. Gods lankmoedigheid moet ons tot bekering leiden (Rom. 2: 4)..

11. Want zo hoog de hemel is boven de aarde -en hij is zo hoog, dat zij slechts als een stipje van daar schijnen moet-is Zijne goedertierenheid geweldig, machtig, over degenen, die Hem vrezen 1); zij zwemmen in ene zee van genade, zij worden rondom door genade omringd en door haar gedragen; want even onmetelijk als de afstand is tussen hemel en aarde, even onmetelijk is de grootheid der Goddelijke genade.

1) Door ene vergelijking bevestigt hij dit, dat God Zijne gelovigen niet straft, naardat zij het verdienen, maar dat Zijne goedertierenheid met de zonde der Zijnen wedijvert. De spreekwijze heeft de kracht, alsof hij zeggen wil, dat het mededogen Gods jegens ons onmetelijk is..

12. Zo ver het oosten is van het westen, zo onmeetbaar als de afstand is van de plaats, waar de zon op- en waar zij ondergaat, zo ver doet Hij onze overtredingen van ons. Volkomen delgt Hij onze zonden uit.

De genade omvat van boven de godvruchtigen, gelijk de hemel zich over de aarde welft, en zij is in de macht harer betoning ene vrije, gelijk de hemel met zijne lichten op de aarde naar beneden werkt, zonder dat er in haar terug- of medewerken ene voorwaarde is. Gelijk de zon in het westen ondergaat en geheel verdwijnt, zo verdwijnen, als God de zonden vergeeft, deze geheel, zowel voor Zijnen toorn als voor ons gevoel, hetwelk met vrede vervuld wordt.

In de vergeving gaan uwe zonden onder, maar de genade Gods gaat op; uwe zonden zijn aan ‘t ondergaan, de genade, die u bevrijdt is aan ‘t opgaan.

13. Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, zodat hij in al hun noden naar vermogen voorziet, en wanneer zij misslagen begaan, hem niet verwerpt, maar hen weer in genade opneemt, zo ontfermt Zich de HEERE over degenen, die Hem vrezen, die als gehoorzame kinderen voor Hem wandelen, voor de zonde zich wachten, en, wanneer zij gezondigd hebben, ze belijden en bidden om vergeving.

14. Want Hij weet met innige ontfermende liefde, wat maaksel (Genesis 2: 7) wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn (Job 10: 9).

Een vader ontfermt zich over zijne kinderen, die zwak zijn in kennis, en onderwijst hen, ontfermt zich wanneer hun iets zwaar valt, en helpt hen dragen, ontfermt zich wanneer zij ziek zijn en troost hen (Jes. 66: 13), ontfermt zich, wanneer zij hebben misdaan, en vergeeft hen op hun berouw, ontfermt zich, wanneer zij dwalen, en wijst den waren weg. Zo ontfermt zich de Heere over degenen, die Hem vrezen. En ziet, waarom Hij Zich ontfermt. Omdat Hij onze zwakheid kent. Omdat Hij den mens uit het stof gemaakt heeft, herinnert Hij Zich, dat hij stof is. Hij neemt de broosheid onzer lichamen in aanmerking en de zondigheid onzer zielen, hoe weinig wij kunnen doen, hoe weinig wij kunnen dragen, in alles blijkt de tederheid Zijner ontferming..

Hier werpt David alles van zich, wat den mens aan eigene voortreffelijkheid zou mogen zijn toegekend, door de verzekering, dat alleen Zijn medelijden met ons God beweegt de mensen met zachtheid te behandelen. Daarop hebben wij wel acht te geven, niet alleen om den hoogmoed des vlezes te beteugelen, maar ook opdat het gevoel onzer onwaardigheid ons vertrouwen niet verlamme. Want hoe ellendiger en verachtelijker onze toestand is, des te meer zal God steeds tot barmhartigheid geneigd zijn, omdat Hij, om ons wèl te doen, met ons leem en klei tevreden is..

15. a) De dagen des mensen, wiens naam enosch, d.i. de zwakke, reeds aantoont wat hij is, zijn als het gras b), gelijk een bloem des velds, alzo bloeit hij; het toppunt van bloei is het begin van verwelken.

a) Ps 90 5. b) Job 14: 1, 2. Psalm 90: 5,6. Jak. 1: 10,11. 1 Petrus 1: 24.

16. En dikwijls bloeit zij niet eens tot het einde. Als de wind daarover gegaan is, zo is zij niet meer, en hare plaats, waarop zij stond, kent haar niet meer; zij doet alsof zij haar nimmer kende (Psalm 90: 5 vv. Job 7: 10; 14: 2. Jes. 40: 6 vv.).

Verwonderlijk klein is het getal der stervelingen, die eens op aarde leefden, van welke nu nog enig aandenken onder de levenden aanwezig is, wanneer dit vergeleken wordt met de onmetelijke, ontelbare menigte van die allen, die van den beginne af hier beneden geleefd hebben, en van welke niemand weet dat zij geleefd hebben, van wie geen woord, geen teken, geen steen, geen zandkorrel, niet het allergeringste spoor meer overig is-even zo min als van

de millioenen grashalmen en bloemen, die in de eeuwen en duizenden van jaren in dit of een ander werelddeel gebloeid hebben, en van wie men niet kan zeggen: hier stonden deze grashalmen, hier bloeiden die bloemen! Daarin ligt ene grote bitterheid voor den mens, zolang hij met zijne gedachten, inspanningen en verwachtingen, slechts op deze wereld gericht, zich in het nietige verdiept, niets anders kent en zoekt dan het vergankelijke, en de genade Gods, die alleen ene ware onsterfelijkheid is, welke dien naam mag dragen, geven kan, niet kent en niet bezit..

17. Maar de goedertierenheid des HEREN is van eeuwigheid en tot eeuwigheid over degenen, die Hem vrezen, en Zijne gerechtigheid, Zijne getrouwheid aan hetgeen Hij beloofd heeft (Exodus 20: 6), aan kindskinderen.

18. Aan degenen, die Zijn verbond houden, en die aan Zijne bevelen denken, om die te doen (Exodus 20: 6; 34: 7. Deuteronomium 7: 9).

Heeft de Psalm ons vroeger de vergankelijkheid van ‘s mensen bestaan laten gevoelen, en richt hij ook ons gemoed op ene wijze, die geen ijdelheid toelaat, en alle trotse zelfverheffing uitsluit, op ene onsterfelijkheid en hoogheid, die wij niet in en van ons zelven hebben, maar die de onze kan worden door Gods genade; heeft hij ons door het licht der natuur tot het stof neergebogen, nu richt hij ons ook met de woorden Gods op tot God en eeuwigheid. Gij zijt stof, zegt hij ons, ene ras verwelkte bloem, wier plaats spoedig niemand meer kent; maar de genade des Heren duurt van eeuwigheid tot eeuwigheid. Ziet daar iets bijzonder een eeuwige, dat onsterflijkheid en onverganklijkheid verleent aan ieder, aan wie het zich mededeelt. Dat is een woord, waarvan men kan zeggen: er is geen mens op aarde, die de breedte, hoogte en diepte daarvan bevat, of den zin geheel en al doorgrondt, die het in zijn gehelen omvang verstaat, en toch is er wederom geen mens op aarde, die het niet verstaat, die niet aanstonds bevat, dat de hoofdbetekenis van dien zin is: Gods genade, de oorzaak en het zekere onderpand des eeuwigen levens. Het gewone menselijk verstand gevoelt, wanneer het dezen Psalm slechts met enig nadenken leest, dat dit woord of niets zegt, of alles zegt, ten minste in dit verband, in dezen samenhang, in deze grote onmiskenbare tegenstelling: alles hier beneden is nietig-gras en bloem, -is spoedig verwelkt en voor aller oog en aandenken verdwenen; maar niet alzo God en niet Gods genade-die blijft wanneer alles verdwijnt en duurt van eeuwigheid tot eeuwigheid, alhoewel al het menselijke slechts een kort bloemenleven lang duurt..

19.

II. Vs. 19-22. Zo eindeloos genadig, zo onveranderlijk en volmaakt rechtvaardig, gelijk zo even gezegd werd, kan de Heere Zich daarom den Zijnen betonen, omdat Hij de Koning is, die boven de gehele wereld verheven is en alles beheerst. Deze gedachte vormt den overgang van het tweede tot het derde deel, want terwijl hij tot de engelen komt, die om Gods troon zijn richt hij tot deze, en wel aan de aartsengelen zowel als aan alle de duizendmaal duizenden en tienduizendmaal tienduizende engelen, die de legerscharen Gods uitmaken, de opwekking om den Heere te loven. Hij trekt ook in den kring zijner beschouwing de andere schepselen, dat zij, waar zij zich ook in het uitgestrekte rijk Gods mogen bevinden, mede in het aan te heffen

loflied moeten instemmen, en keert ten slotte tot zijne eigene ziel terug. Ene oproeping aan deze sluit den Psalm, gelijk ene dergelijke dien begon, en deze verkrijgt daardoor den vorm van ene in zich zelf teruglopende lijn, van enen cirkel.

19. De HEERE heeft Zijnen troon, Zijnen koninklijken zetel in de hemelen bevestigd, in de plaats, die niet buiten maar boven de wereld is, de plaats der volkomen openbaring Zijner heerlijkheid (Psalm 115: 3. MATTHEUS. 6: 10), en Zijn koninkrijk heerst over alles; Zijne heerschappij strekt zich uit over alles, wat in hemel en op aarde is (1 Kronieken 29: 12).

20. Looft den HEERE, Zijne engelen! gij krachtige helden1), met wier kracht gene menselijke te vergelijken is, die Zijn woord doet, gehoorzamende de stem Zijns woords 2), daar gij staat om te letten op de wenken des Allerhoogsten.

1) Onder deze sterke helden moeten, gelijk de plaats Joël 3: 11 aantoont, Engelenvorsten verstaan worden, de overheden en de machten in den hemel, van welke Paulus in Efeziers 3: 10 spreekt. Men vergelijke de uitdrukking: "een sterke engel" in Openbaring 5: 2; 10: 1.

2) De engelen, zegt hier een Joods schriftverklaarder, zijn niet als wij mensen, die van God loon verwachten, omdat zij Zijn woord doen; der engelen loon en vreugde is te horen naar de stem van Zijn woord, dit is hun reeds op zich zelven loon genoeg..

21. Looft den HEERE a), al Zijne heirscharen! gij Zijne dienaars, die Zijn welbehagen doet.

a) Genesis 32: 2. 1 Koningen 22: 19. Efeziers 3: 10. Kol. 1: 16.

De heirscharen zijn, gelijk het volgende "Zijne dienaars" aantoont, de hemelse wezens, die om de engelen van hogeren rang geschaard zijn (Luk. 2: 13), de talloze dienstbare geesten, Psalm 104: 4. Dan. 7: 10. Hebr. 1: 14. Er is echter ook nog ene andere opvatting, die onder de sterke geesten in vs. 20 de engelen in ‘t algemeen verstaat, onder de legerscharen in ons vers de gesternten des hemels, omdat tussen het woord en den wil des Heren onderscheid gemaakt is, waarmee dan daarop zou gedoeld zijn, dat de engelen God dienen als bewuste werktuigen uit vrije liefde, terwijl de sterren slechts onbewust Zijnen wil doen. (Vergelijk bij Psalm 114: 2)..

Dat hier van de engelen gezegd wordt, dat zij het welbehagen Gods doen, is om te doen uitkomen, dat zij niet in wekelijke rust in den hemel verkeren, maar gelijk Jesaja, de Serafijnen zag, elk ogenblik gereed, om den wil des Heren te volbrengen.

22. Looft den HEERE, al Zijne werken! aan alle plaatsen Zijner heerschappij 1)! Loof den HEERE, mijne ziel 2)!

1) Het is niet zo, gelijk meermalen wordt aangenomen als kwam den zanger de lof van zijne eigene ziel te gering voor, en had hij nog tot aanvulling tot een vol en waardig lofgezang het hemelse en aardse koor nodig, maal omgekeerd, de lofzingende ziel, die den rijkdom der verlossende genade ervaren heeft, welke geen ander schepsel ervaart waarin echter de engelen

begerig zijn in te zien (1 Petrus 1: 21), staat feestvierend en aanbiddend in het middelpunt van Gods grote daden, en begeert nu, dat zij van alle zijden door de schepselen gezegend en geprezen worden in de duizendvoudige wijzen, waarop zij ervaren zijn..

2) De heilige zanger gaat valt zijne ziel uit en komt tot haar terug; zij is, terwijl hij anderen tot lofzingen oproept en het grote aardse en hemelse koor dringt om in te stemmen, zijn terminus a quo (punt van uitgang) en terminus ad quem (punt van zijn doel.)

Wanneer de ziel zich zelve verenigt met engelen in het beschrijven van Gods heerlijkheid, is zij het meest gestemd om tot zich zelve in te keren en te onderzoeken, hoever de beste aandoeningen des harten gericht zijn op den Heere en de erkentenis Zijner genade en liefde. Te midden van al onze beschouwingen moge het gevoel van elk verlost hart zijn: "Loof den Heere, mijne ziel!".

Alles moet den Heere loven, al het geschapene, al Zijne werken, de hemelse en de aardse Schepping, de bezielde en de onbezielde natuur, bewust of onbewust, moet ze haar Schepper er Koning verheerlijken en in één accoord opgaan naar den hemel en zich mengelen met der hemellingen lof. Maar gelijk de dichter zijn zang met het herhaald, "loof den Heere, mijne ziel," vs 1 en 2 aanvangt, zo keert hij in het laatste vers terug naar het begin en in zijn laatste woord "Loof den Heere, mijne ziel." Van Zijne ziel is de heilige zanger uitgegaan en keert hij weer. Hij meer dan de Engelen, en de ganse schepping heeft stof den Heere te loven. Hij is de grootste der zondaren, hem is het meest vergeven, zijne krankheden waren dodelijk en zijn genezen. Hij is voor eeuwig in het leven behouden..

PSALM 104.

GODS LOF UIT HET BOEK DER NATUUR.

Met een "loof den Heere, mijne ziel!" begon en sloot de vorige Psalm, met dezelfde opwekking tot den lof van God begint en eindigt ook de voor ons liggende. Hij is niet voortgevloeid uit het met God vervulde hart van David, maar behoort, wat den tijd van zijn ontstaan aangaat, tot den tijd der ballingschap, toen Israël begon zich van zijne boosheden tot den Heere te bekeren (2 Kron 36: 21). De Psalm spreekt niet over het rijk der genade, dat toen enigermate quiesceerde, of in ene soort van rust was gekomen, maar houdt zich bezig met het besturen Gods in de natuur hij ziet terug op de scheppingsgeschiedenis (Genesis 1) en besluit zijne beschouwing van het tegenwoordige door God geregelde bestaan der wereld, met den wens dat toch uit deze schepping, die zo overvloedig en in alles Gods macht, wijsheid en goedheid openbaart het kwaad moge gebannen worden. "Het is een natuur-Psalm, maar zo als die genen dichter der heidenen mogelijk was, reeds daarom niet, omdat zulk ene natuurbeschrijving zonder ene verhouding van geestesvrijheid tegenover de natuur onmogelijk is, terwijl het natuurlijke, maar door de natuur beheerste heidendom die vrijheid niet kent."

I. Vs. 1-9. Terwijl de heilige zanger zijne ziel opwekt tot lof van God, noemt hij ook aanstonds het thema of den hoofdinhoud van dien lof: Gods grootheid in de werken der

schepping (vs. 1). Als hij overgaat tot de uitvoering, en Gods werken neer wil beschreven, denkt bij daaraan, hoe God aanstonds op den eersten scheppingsdag iets zo heerlijks liet ontstaan, dat nu voorkomt als het gewaad, waarin Hij Zich voor de wereld gekleed had, en dat op het duidelijkst Zijn inwendig aanzijn terugkaatst (vs. 2a). Vervolgens begint hij van den zichtbaren hemel en het aardrijk te spreken, welker scheiding van elkaar op den tweeden scheppingsdag door het uitspansel tussen de wateren bewerkt werd (vs. 2b-5); maar nog was het reeds vast gefondeerde aardrijk als met een kleed in water gewikkeld, totdat de derde scheppingsdag de vorming van het droge land bewerkte (vs. 6-9).

1. Loof 1) den HEERE, mijne ziel! o HEERE, mijn God! Gij zijt naar Uw geestelijk Wezen zeer groot, Gij zijt bekleed met majesteit en heerlijkheid 1). Gij hebt U bij de schepping der wereld, als Gij Uwe heerlijkheid wilde openbaren, pracht en majesteit (Psalm 96: 6) als Uw koninklijk gewaad aangetrokken, en vertoont U in zulk een tooi ook verder bij de onderhouding en regering der wereld.

a) Psalm 103: 1; 146: 1.

1) Men lette er wel op, dat de dichter de heerlijkheid en schoonheid der natuur schildert, niet om de natuur zelf, maar om des Heren wil. De natuur is hem het middel, om tot zijn grote doel te komen, de aanbidding van Hem, die met alleen Schepper is, maar ook Onderhouder en Bestuurder. De natuur wordt hier voorgesteld als voortgekomen uit God, als Diens handenwerk. En wel is het op te merken, dat ook de dichter spreekt van een toekomst, waarin gerechtigheid op aarde zal wonen, en de boosdoeners van de aarde zullen verdelgd zijn. Dit zal het einddoel zijn der Regering Gods.

2. Hij bedekt zich met het licht 1) (Genesis 1: 3) als met een kleed a); Hij rekt, gelijk een dekkleed over de tent, den hemel uit, het op den tweeden scheppingsdag door een enkel woord tot aan zijn geroepen firmament (Genesis 1: 6 vv.),als ene gordijn van werkelijke etherische stof (Jes. 40: 22; 44: 24).

a) Job 26: 7.

1) Een ontoegankelijk licht, dat geen sterflijk oog gezien heeft zien kan, is het zichtbaar teken van Gods bijzondere tegenwoordigheid in den derden hemel (vgl. 1 Tim. 6: 16). Een allerglansrijkst licht verstrekt den Allerhoogste als het ware tot enen koninklijken mantel, waardoor Hij Zijne onbegrijpelijke Majesteit vertoont..

In vs. 1 kwam de gehele in de schepping geopenbaarde heerlijkheid Gods voor als een kleed, dat Hij had aangedaan; hier wordt het beeld overgedragen op een enkel bijzonder gedeelte der scheppings-heerlijkheid Gods, op het licht, met welks wording het gehele scheppingswerk begon. Van dat ontoegankelijk licht in de hemelen is het licht op deze aarde een zwak afbeeldsel. Dit door God op aarde geschapen licht komt eveneens voor onder het beeld van een gewaad, waarin Hij Zich verbergt, omdat het Hem verheerlijkt, gelijk den aardsen koning zijn prachtig gewaad. Het beeld van zulk enen met zijn heerlijk gewaad, zijnen hogen burcht, zijn prachtigen lijfstoets, de glinsterende omgeving zijner dienaren ligt in ‘t algemeen aan

onze afdeling ten grondslag. Daarin wil de dichter zeggen, dat alles, wat een aards koning heeft, verre overtroffen wordt door de glorie van den hemelsen Koning..

God is licht en gene duisternis is in Hem. De Heere Jezus, de Zoon Zijner liefde, is het licht der wereld, en de hemel het toneel Zijner hoogste openbaringen is de erfenis van de heiligen in het licht. De meest verhevene, zowel als de geringste zaken in de natuur zijn zo vele middelen tot openbaring van des Heren ongeschapene en eeuwige Majesteit..

3. Die zijne opperzalen, Zijn koningsslot hoog boven de aarde, het firmament, zoldert in de wateren, zodat de bovenste watermassa (Genesis 1: 7; 7: 11) als het ware de balken voor de zolders daarvan vormen, die van de wolken, uit welke bliksem, donderslagen en regen op de aarde neerkomen, Zijnen wagen maakt, zo dikwijls Gij in Uwe heerlijkheid als rechter U vertoont (Jes. 19: 1) a), die op de vleugelen des winds wandelt 1) (Psalm 18: 11).

a) Openbaring 14: 14.

1) Dit wil zeggen, de Heere is er de besteller van. Wie kan het doen waaien, dan de grote God? wie is de wind anders gehoorzaam (Joh. 1: 4)? Het geeft ook te kennen, dat er niemand het bestuur over heeft dan God. Hij maakt den winden het gewicht. Het is ene gelijkenis van iets, dat men weegt, opdat men weet, hoe zwaar of hoe licht het moet zijn. De Heere zegt, zo hoog zal de wind rijzen, en zo lang zal hij duren, en zo veel schade zal hij doen en niet meer.

4. Hij maakt Zijne engelen geesten, Zijne dienaars tot een vlammend vuur.

Nadat eerst beschreven is, hoe de elementen (water, welken, winden) een spiegelbeeld der Goddelijke heerlijkheid zijn (de bovenste wateren het gebied van Zijn huis, de wolken Zijn wagen en de winden Zijne vleugelen, wanneer Hij straffend en richtend, of reddend en zegenend Zich op aarde wil openbaren), zo verwacht men in dezen samenhang op onze plaats de gedachte: die de winden tot Zijne engelen (boden of verkondigers van Zijnen wil) maakt, en vuurvlammen tot Zijne dienaars (de uitvoerders van Zijnen wil), (Psalm 148: 8. Sir. 39: 35 vv.; 43: 14 vv.); dienvolgens hebben dan ook vele uitleggers de woorden van den tekst willen overzetten en de andere vertaling, welke de Septuaginta volgt, en op welke de Apostel in Hebr. 1: 7 zijne bewijsvoering omtrent de verhevenheid des Zoons boven alleen engelen bouwt, voor vals verklaard. De nieuwere uitleggers zijn echter daarvan teruggekomen. De krachten der natuur, met welke het moderne bewustzijn zich zozeer bezighoudt, zijn toch slechts ene *x* ene onbekende en ongenoemde grootheid; de Heilige Schrift daarentegen heeft een bepaald getal voor deze *x*, daar volgens haar de engelen Gods ene levend werkzame kracht in de verschijningen der natuur zijn, gelijk hier in de stormen en in de vuurvlammen, die in den bliksem zich openbaren. Dienvolgens zou de zin van ons vers moeten verstaan worden: Uwe engelen, die als dienaars en volvoerders van Uwen wil rondom Uwen troon staan en Uwen wagen begeleiden, geeft Gij een middel om zich zelven te belichamen, of om tot zichtbare verschijning te komen in de stormwinden en bliksemen, die van den hemel nederdalen en Uwen wil volbrengen. "Ene enigszins andere verklaring is die, welke reeds bij Joodse uitleggers gevonden wordt; Gij geeft uwen engelen als boden tot bekendmaking van

Uwen wil de snelheid der winden, en aan Uwe dienaren, die dien ook moeten ten uitvoer brengen, de kracht van ene verterende vlam vuurs.".

5. Hij a) heeft de aarde gegrond op hare eigene grondvesten, als op het fondament, waardoor zij gedragen wordt, zij zal hoewel zij vrij in de lucht zweeft en gene zichtbare pilaren onder zich heeft, nimmermeer noch eeuwiglijk wankelen, daar zij door inwendige steunsels gehouden wordt (Job 26: 7).

a) Job 38: 4,5,6. Psalm 78: 69.

De grondvesten van een zwevenden bol zijn zijn centrum (middenpunt), waarop al de delen steunen en waardoor zij gedragen worden. (Zie Psalm 24: 2).

De natuurkundigen spreken van een middelpunt vliedende en een middelpunt zoekende kracht en beweren, dat door de werking dier beide krachten alle hemellichamen in het heelal, ook deze aarde, in hun banen worden gehouden.

Zij nu, die onder de natuurkundigen nog in de Schrift geloven, erkennen wel het bestaan van genoemde krachten, doch het middelpunt, het centraalpunt, van waar die krachten uitgaan en waarheen haar werking zich keert, is voor zulke Christelijke natuurkundigen de levende en almachtige God zelf, de Schepper aller dingen en Die alle dingen draagt door het woord van Zijne kracht..

6. Gij had ze, het aardrijk, waarvan de bovenste wateren reeds waren afgescheiden, met den afgrond, met de wateren, als een kleed overdekt; de wateren stonden boven de bergen, zodat men tot het aanbreken van den derden morgen niets van het aardrijk gewaar werd.

7. Van Uw schelden 1), toen Gij spraakt: Dat de wateren van onder den hemel in ene plaats vergaderd worden (Genesis 1: 9),vloden zij, zij haastten zich weg voor de stem Uws donders naar de hun aangewezene plaatsen.

1) Het woord (Genesis 1: 9 wordt hier een schelden genoemd, omdat God een vijand is van de wanorde van den chaos en het water de uitvoering van Zijne raadsbesluit, om op aarde Zijne heerlijkheid te ontvouwen, in den weg staat..

8. De bergen rezen op, de dalen daalden, bergen en dalen kwamen te voorschijn, ter plaatse, die Gij voor hen gegrond had, zoals Gij het voor beide had bepaald.

9. Gij hebt een paal, een grens gesteld, dien zij, de wateren, die in den beginne over de aarde stroomden, niet overgaan zullen; zij zullen de aarde niet weer bedekken 1) (Job. 38: 8 vv.).

1) Hoe nu komt het, dat wij niet tegelijk worden opgeslokt, indien God niet dit woeste element door Zijn woord tempert. Slotsom is dit dat, ofschoon natuurlijker wijze de wateren de aarde zouden kunnen bedekken, dit echter niet zal plaats hebben, dewijl, zoals de waarheid eeuwig is, zo ook die orde stand houdt, welke God door Zijn woord heeft tot stand gebracht..

10.

II. Vs. 10-18. Nog een tweede werk behoort tot den derden scheppingsdag: de aarde brengt op Gods bevel gras en kruid en vruchtdragende bomen voort; maar de heilige zanger wil niet zozeer ene dichterlijke omschrijving geven van de scheppingsgeschiedenis, maar hij heeft het in elkaar grijpende geheel van de sedert lang aanwezige en sedert duizenden van jaren bestaande schepping tot zijn standpunt. Hij ziet het aardrijk voor zich, afgedeeld in bergen en dalen, bekleed met planten van allerlei aard, bevolkt met dieren des velds en vogelen des hemels, en gekomen in het bezit van den mens. Hij ziet het, hoe het thans, na het terugdringen der wateren in het hun aangewezen gebied, op ene andere, zeer lieflijke en weldadige wijze bevochtigd is, ten gevolge deze bewatering alles voedt wat het voortbrengt en draagt, en na een lieflijk beeld vormt van fris leven en vrolijken groei.

10. Die de fonteinen, de bronnen uitzendt door de dalen, dat zij, de tot beken en rivieren aangegroeide bronnen (Psalm 74: 15), tussen de gebergten henen wandelen, hunnen loop nemen.

11. Zij drenken al het gedierte des velds, de woudezels (Job 39: 5 vv.) breken er hunnen dorst mede.

12. Bij dezelve, bij de bomen, die aan deze bronnen groeien, woont het gevogelte des hemels, ene stem gevende van tussen de takken.

13. Hij, de God der almacht, drenkt door minder van Zijnen regen de bergen uit Zijne opperzalen (vs. 3), zodat ook deze, op zich zelve dor, de vochtigheid niet ontberen (Genesis 49: 25. Deuteronomium 11: 11); de aarde wordt verzadigd van de vrucht Uwer werken 1) (Psalm 65: 10 vv.), van den zegen, die van den hemel neerkomt en door den zegen uit de diepte.

1) De dichter wil zeggen, dat mens en dier verzadigd worden van hetgeen de aarde voortbrengt, wanneer God die aarde met Zijn zegen bezoekt, zodat het zaad kan ontkiemen en uitspruiten.

14. Hij doet het gras uitspruiten voor de beesten en het kruid in den meer uitgebreiden zin des woords tot dienst des mensen, doende het brood uit de aarde voortkomen (Job 28: 5).

15. En den wijn, die het hart des mensen verheugt (Richteren 9: 13. Prediker 10: 19), doende het aangezicht blinken van olie 1), die de smakelijkheid en voedzaamheid der spijzen verhoogt, en om weer op de eerste van de drie hier genoemde gaven Gods terug te komen en hare hoge betekenis nog in ‘t bijzonder op den voorgrond te stellen, het brood, dat het hart des mensen verstrekt (Genesis 18: 5).

1) Met deze woorden zegt hij, dat God niet slechts voorziet in de noodzakelijke levensbehoeften van den mens, en verleent zoveel voor het gewone gebruik noodzakelijk is, maar naar Zijne goedertierenheid handelt Hij met hen op vrijgeviger wijze, waar Hij de harten

verblijdt met wijn en olie. Want voorzeker de natuur is met het water als drank tevreden, derhalve is de wijn van wege de mildheid Gods een bijvoegsel..

16. De bomen des HEREN, die, welke door hun verheven groei het luidste des Heren scheppende macht verkondigen (Psalm 36: 7; 80: 11), worden verzadigd door de wateren, die van de bergtoppen aflopen, de cederbomen van Libanon, die Hij geplant heeft;

17. Alwaar de vogeltjes nestelen, des ooievaars huis zijn de dennenbomen 1).

1) De bomen des Heren zijn hier de cederbomen en de cipressen. Want het woord in den grondtekst door de Staten-overzetters vertaald, door dennenbomen, betekent de cipressen. En op den cipres bouwden de ooievaars hun nesten.

18. De hoge bergen zelf, op welke die bomen groeien, zijn met hun onbereikbare hoogten voor de steenbokken; de steenrotsen, die er op de bergen zijn, de ontoegankelijke schuilhoeken, zijn een vertrek voor de konijnen (Leviticus 11: 5).

Het derde tafereel (vs. 10-18), dat nu voor, onze ogen gesteld wordt, en als ‘t ware het middenvak uitmaakt, waar de overige medaillons rondom geschakeerd zijn, vertoont ons verder al het overig werk van den derden dag: God zei: "Dat de aarde uitschiete gras en kruiden en vruchtbaar geboomte!" en het was alzo. De aarde treedt hier te voorschijn, vruchtbaar, in feestgewaad, de aangename woning van mens en gedierte. Bronnen ontspringen, beken doorkronkelen heuvels en dalen, waar het schuwe wild zijn dorst komt lessen, terwijl daarboven op de takken de vogel kwinkeleert. En de vogel daalt, en het groene grastapijt glinstert over de aarde, het levend brood groeit op uit de koornaar de druif uit den wijnstok, de olijf uit den bloesem. Er is overvloed en vreugde voor allen, tot voor de klipgeit toe op dien Libanon, die met zijn dennenbos den horizont sluit.

Op verwonderlijke wijze komt die vastbegrensde scheiding der zee van het vaste land (vs. 6 vv.) ook in dat opzicht voor, dat de zoutachtige substantie van het zeewater de levende ontwikkeling en levensonderhouding op aarde niet meer kan verhinderen. In de zee is water genoeg, maar geen droppel tot verkwikking van de mensen-, dier- en plantenwereld; daartoe moet het scheppend Woord van God, dat alle dingen draagt, nieuwe vruchtbaar makende kanalen scheppen. Hij laat bronnen ontspringen in de diepten en drenkt de bergen met regen uit de hemelse voorraadkamers-en zie, de aarde wordt tot enen vruchtbaren moederschoot, brengt de plantenwereld voort in hare wonderbare pracht van het stille tooisel der veldbloem tot aan den ceder van den Libanon, van het grassprietje op de weide tot aan het zaadveld met zijne voedende vrucht en den wijnstok met zijne verkwikkende druiven achter het groen der bladeren. Welk ene milde trouw van God in ‘t verzorgen openbaart zich daarin aan ons; wij mogen zien op den oneindigen rijkdom der middelen om ons te voorzien van de onmisbare levensbehoeften af tot aan den overvloed en de vreugde des levens, of op de talloze menigten, die aan Gods tafel gespijzigd worden, van de eenzame dieren der wildernis en de bewoners der rotskloven, om welke zich niemand bekommert tot de kroon der schepping, den mens! Het ene is even zo behoeftig als het andere; want zelfs die vriendelijke gave, Zijne mildheid, die het hart der mensen verbergt, de wijn, is ingericht naar de behoefte van den zwakken, naar

lichaam en ziel gebrekkigen mens (Psalm 8: 5). En niet slechts voedsel en verkwikking, ook woning en verblijfplaats deelt Gods liefde aan hare behoeftige schepselen toe, opdat zij gerust en blij zouden, orden onder de bescherming van den God huns levens..

Ten tijde toen deze Psalm werd gezongen, ging het Israël slechter dan den steenbok en het konijn (MATTHEUS. 8: 20); het had gene toevlucht, geen plekje op de wijde wereld, dat het zijne kon noemen; maar Hij, die zelfs den steenbok en het konijn hun plaatsje in de schepping aanwijst, en geen Zijner schepselen onverzorgd laat, zou die Zich niet over Zijne uitverkorenen ontfermen, zou die hen in ellende laten omkomen? Neen! waarheen zij zich slechts wenden in de gehele wijde wereld, overal zien zij de profetie hunner redding-de vogelen op de bomen, het wild aan de bronnen, de muis op de bergen, alles roept hun toe: weest getroost en onbevreesd, want gaat gij niet vele mussen te boven?.

19.

III. Vs. 19-30. Had de heilige zanger zich aan het slot der vorige afdeling tot de bergen gericht, op welke de bomen des Heren groeien, en verder tot de hoge bergen, die ook niet ledig zijn van schepselen Gods, thans verheft hij zich nog hoger, en daar het de beide grote lichten zijn, die God ten dienste der aarde en hare bewoners gemaakt heeft, welke zijne bewondering tot zich trekken, zo is hij geleidelijk tot het werk van den vierden scheppingsdag gekomen (vs. 19-24). Wil hij daarna aan het werk van den vijfden dag denken, zo moet hij van de hoogste hoogte weer nederdalen in de diepste diepte Hij ziet dan de zee wemelen van schepselen zonder getal en van allerlei aard, en ziet daarop het leven, dat de mens op hare oppervlakte heeft overgebracht (vs. 25 en 26). Het is dus zeer natuurlijk, dat hij bij het werk van den zesden dag, niet meer het eerste ontstaan in het oog houdt, maar het tegenwoordig bestaan, met de schepping maar de onderhouding; maar nu ziet hij ook het vergaan en verdwijnen der schepselen, terwijl God die wegneemt, ook steeds weer te voorschijn roept, en zo voortdurend de gedaante der aarde vernieuwt (vs. 27-30).

19. Hij heeft de maan gemaakt tot de gezette tijden, om het burgerlijke en kerkelijke jaar daarnaar te regelen; de zon weet haren ondergang, zodat zij niet boven haren tijd aan den hemel blijft.

De maan wordt daarom voor de zon als de eigenlijke tijdverdeler of het Kalendarische tijdgesternte genoemd, omdat de Hebreeën den dag met den avond begonnen (Genesis 1: 5), hun jaren naar de maan berekenden (Exodus 12: 2), en daarnaar ook de kerkelijke feesten (Nieuwe maan, Pascha, loofhuttenfeest bepaalden; daarom volgt dan ook in vs. 20-23 eerst ene schilderij van den nacht en dan van den dag. Met hare verschillende, regelmatig terugkerende gedaanten en stellingen is de maan ook inderdaad zeer geschikt voor een tijdmeter, terwijl de regelmatige veranderingen in den stand der zon ten opzichte van de aarde niet zo in ‘t oog vallend zijn. Volgens den grondtekst is het niet in ‘t bijzonder het jaar, welks rekening op onze plaats als afhankelijk van de maan beschreven wordt, maar in het algemeen de tijd..

20. Gij beschikt de duisternis en het wordt nacht, in welken al het gedierte des wouds uittreedt, zich beweegt:

Er ligt in deze wisseling van licht en van schaduw ene toespeling op de heldere en duistere dagen der gemeente, voor welke de Heere eveneens wonderbaar zorg draagt..

21. a) De jonge leeuwen, briesende om enen roof, en om hun spijs van God te zoeken.

a) Job 24: 5; 39: 1,2. Jer. 31: 4.

Slechts in veel betekenende trekken er op wijzende, laat ons de dichter enen blik in het bonte gewoel van het bos slaan, wanneer de duistere nacht zich daarover uitstrekt. Dan ontstaat er grote beweging, en de meest verschillende dieren gaan in den onophoudelijken drang van hun wilde natuur ter stilling van hunnen honger op roof uit. Onder alle tonen en stemmen, die door elkaar heen worden vernomen, horen wij het majestueuze gebrul der jonge leeuwen naar buit, en zelfs dit op zijne gebiedende en vreselijke wijze klinkt voor het vroom gemoed als een hulpbehoevend roepen om voedsel tot den hoogsten Gever aller spijzen..

Het gebrul der leeuwen en hun jacht op buit is een vragen aan God, dat Hij zelf in hun natuur heeft gelegd..

22. De zon opgaande maken zij zich weg, en liggen neer in hun holen (Job 37: 8; 38: 40), zo heeft God het wijs beschikt, opdat de mensen bij dag zouden veilig zijn.

23. De mens gaat dan uit tot zijn werk en naar zijnen arbeid tot den avond toe.

Met de eerste stralen der zon sterft het gedruismakende leven van het bos weg en het wordt daarin ledig; dan treedt de mens te voorschijn, het kind des lichts, om in het licht te werken totdat het avond wordt. Hij openbaart zijne waarde in de vervulling zijner hoge bestemming tot werkzaamheid; terwijl de nacht het drijven van het dier, dat alleen maar bevrediging van zinnelijke lusten zoekt, met zijn duistere schaduwen omgeeft, openbaart de heldere dag de werken van den mens, die in de duisternis rust, ons zich, op nieuw gesterkt tot den arbeid, bij het aanbreken van den morgen van zijn leger te verheffen..

24. Hoe groot zijn Uwe werken, o HEERE! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt, zodat er niets te weinig, niets te veel is en het een het andere dient; het aardrijk is vol van Uwe goederen, waarmee Gij Uwe vele schepselen onderhoudt.

Door deze wijsheid, zegt hij, is er niets op aarde in verwarring; de vermenging van vele dingen is integendeel met de hoogste bedoeling verordenen, zodat er niets zou kunnen worden weggenomen of bijgedaan of verbeterd. Onder deze goederen wordt Gods barmhartigheid mede verstaan, want Hij is niet rijk voor Zich alleen, maar Hij vloeit tot ons over, zodat het ons aan niets ontbreekt..

25. Ziet deze zee onderhoudt de gemeenschap tussen de verschillende landen, die groot en wijd van ruimte is; daarin is het wriemelende gedierte, en dat zonder getal, kleine gedierten met grote.

26. Daar wandelen de schepen, over wier onmetelijke grootte mijn oog blikt, en de Leviathan (Job 40: 20), dien Gij geformeerd hebt, om daarin te spelen.

Slechts een gering gedeelte van de werken Gods heeft de heilige zanger tot vs. 23 opgeteld; maar daar gevoelt hij zijn onvermogen, om ze alle te omvatten. Zijne verwondering is aanbidding. Van deze weinige maakt hij tot alle de gevolgtrekking: "de aarde is vol van Uwe goederen," en "Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt." Maar nog herinnert hij zich aan het leven in de diepte niet gedacht te hebben. Ook wanneer de wateren der zee slechts ene onbewoonde uitgestrektheid ware, zij zou in verwondering brengen door hare grootte en uitgestrektheid, maar in hare onmetelijke ruimte leeft tevens ene ontelbare wereld van grote en kleine dieren, er is beweging op de oppervlakte, het leeft en beweegt zich tot op de koraalriffen toe in de diepte. Zij draagt op hare oppervlakte den mens, wie zijne kunsten zowel als zijne hartstochten van het vaste land op de zee overplant, en handelende en strijdende, onderzoekende en uitvindende ook de vlakte der zee levend maakt; er beweegt zich vrolijk als in zijn rechte te huis een dierengeslacht, dat speelt in hare wateren..

27. Zij allen, alle die levende wezens, waarvan wij spraken, wachten op U, dat Gij hun hun spijze geeft te zijner tijd, wanneer de tijd daartoe daar is (Psalm 1: 3; 145: 15).

28. Geeft Gij ze hun, zij vergaderen ze, zij lezen op, wat Gij hun als een brood van den hemel op aarde toedeelt (Exodus 16: 4); doet Gij Uwe hand open, zij worden met goed verzadigd.

29. a) Verbergt Gij Uw aangezicht, onttrekt Gij hun voor een tijd Uwe liefelijke zorg, zij worden verschrikt, daar de dood hen spoedig aangrijnst; neemt Gij hunnen adem weg, zij sterven en zij keren weer tot hun stof.

a) Job 34: 14 vv. Psalm 30: 8.

30. Zendt Gij Uwen Geest, Uwen levenwekkenden adem op nieuwuit, zo worden zij, andere wezens van dezelfde soort, geschapen 1), en Gij vernieuwt alzo het gelaat des aardrijks, daar Gij steeds nieuwe schepselen in de plaats der vorige schept.

1) Al komt ook naar de mening van het zinnelijk oog uit geheel andere bronnen dan uit Gods hand de spijze, welke de millioenen schepselen in elk ogenblik verteren, en al is het dat de vele middenoorzaken maar al te gemakkelijk de laatste oorzaak bedekken en verbergen, de godvruchtige mens ziet toch door al die bedekselen heen. Hij aanbidt den eeuwig wijzen God, die gedurende duizend jaren op het land, op de hoogten der bergen, in de lucht, in de diepte der zee de millioenen gasten en kinderen uit Zijne hand voedt "te zijner tijd." d.i. wanneer zij het behoeven, zonder dat in die vele duizende jaren Zijne voorraadkamer armer is geworden. Uit gene andere hand kan hun spijze toekomen, dan uit die, uit welke hun leven komt; hun leven is echter Godes, want door Hem ademt en leeft, al wat leeft, Hem behoort hun

levensadem, en trekt Hij dien terug, zo vergaan zij, gelijk de gehele schepping zou vergaan. zo God wilde terugnemen wat het Zijne is..

Zeker in de nieuwe voortplanting van al wat leven heeft, zien wij een gedurige nieuwe schepping der wereld. Wanneer wij nu dagelijks zien, dat de wereld vergaat en op nieuw te voorschijn komt, in hare verschillende delen, hieruit is het gemakkelijk op te maken, dat zij niet ander bestaan, dan door de hemelse kracht Gods..

Diepzinnig en schoon is hier, gelijk overal in de Schrift, de nauwe en levende betrekking tussen den Schepper en Onderhouder en al het geschapene en wederkerig geschetst. De Heere God is de Bron en Fontein van alles, van alle goeden. Al werkt Hij in den gewonen weg van Zijn Goddelijken gang middellijk, toch is en blijft Hij de eerste, die de middelen beschikt, en de laatste, die de middelen zegent.

31.

IV. Vs. 31-35. Op het werk der zes dagen volgde bij de schepping de Sabbat, die des Heeren eer verkondigde, en Hem zelven een zalig welgevallen in al Zijne werken deed ondervinden. Zo de nu bestaande wereld niet leidt tot hetgeen de bedoeling van den Sabbat Gods is, zo kan de Heere met geringe moeite, met een enkelen wenk of ene blote aanraking haar tot het niets, waaruit zij is voortgekomen, terugvoeren. De heilige zanger met zijn eigen verlangen en denken, is zichzelven een bewijs, dat het daartoe niet zal komen, dat er kinderen Gods in de wereld zijn, die zich geschapen weten tot Zijnen lof, en zich verheugen in Zijne genade en gemeenschap, maar de zondaars en goddelozen, die er ook zijn, moeten verdelgd worden, zal het tot het eeuwig "Hallelujah" komen,

31. De heerlijkheid des HEEREN zij tot in der eeuwigheid; de HEERE verblijde zich in Zijne werken, gelijk Hij dit zelf (Genesis 1: 31) betuigd heeft.

32. Werd dat anders, kon ooit Zijn welbehagen in de wereld niet langer bestaan, hoe spoedig kon Hij ze vernietigen. Als Hij de aarde aanschouwt, zo beeft zij, van schrik over Zijnen blik vol toorn aangegrepen: als Hij de bergen aanroert, den vuurgloed Zijner grimmigheid aan hun grondslagen legt (Deuteronomium 32: 22), zo roken zij, ontstoken met een vuur, dat niemand kan uitblussen.

33. Ik voor mij begeer daartoe bij te dragen, dat de ere des Heeren eeuwig zij; ik zal den HEERE zingen in mijn gehele leven; ik zal mijnen God psalmzingen, terwijl ik nog ben, totdat de dood mijne lippen sluit en de nacht komt, in welken ik niet meer zingen kan (Psalm 63: 5; 146: 2; 115: 17 vv.).

34. Mijne overdenking van Hem, mijne rede, waarmee ik Hem prijs (vs. 24), zal zoet zijn, voor mij zal het ene vreugde zijn Zijne volmaaktheden te bepeinzen en Hij zal er een welgevallen in hebben (vs. 31); ik zal mij in den HEERE verblijden, en weet, dat ik daardoor Hem vreugde verschaf.

35. De zondaars daarentegen, die Zijne eer schandvlekken en Zijnen toorn doen ontbranden, zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn 1), zodat zij niet langer het bestaan der op zichzelve zo goede schepping in gevaar brengen. Loof den HEERE, mijne ziel! Hallelujah! d.i. Looft den Heere, alle gij Zijne schepselen.

1) Deze ontboezeming hangt ten nauwste zamen met de uitspraak: de Heere verblijde Zich in Zijne werken. Want dewijl de zondaars de wereld door hun ongerechtigheden verderven, daaruit vloeit voort, dat zij aan God minder aangenaam is en Zijn werk Hem licht mishaagt. Want het kan niet anders, of die bezoedeling beledigt Hem, welke door alle delen verspreid ligt, bederft en ontsiert Zijn zo heerlijk werk. Derhalve, dewijl de goddelozen door een verkeerd misbruik van de gave Gods maken, dat de wereld enigszins ontaardt en afwijkt van haar oorspronkelijke bestemming, begeert de Profeet terecht, dat zij uitgeroeid worden, totdat zij geheel vergaan. Laten wij ons derhalve herinneren, dat de Voorzienigheid Gods zo uitblinkt, dat wij tot gehoorzaamheid er aan geroepen, de weldaden; welke Hij tot ons gebruik heeft bestemd, zuiver en wettig gebruiken. Vervolgens, dat het ons smarte, dat zulke kostbare schatten goddeloos worden verkwist..

Tot aan het einde toe lag op het gehele lied der schepping een paradijsglans van vreugde en van vrede een glans, die van de heerlijkheid Gods afstraalde op de geschapene wereld, van welke Hij erkende, dat alles zeer goed was, en die in Hem de bron van haar leven heeft en den rijkdom Zijner grote goedheid dagelijks geniet. Maar reeds het woord van het afkeren van Zijn aangezicht, en het terugkeren van Zijn schepsel tot het stof, nog meer die innige wens, dat de Heere de echo zijner heerlijkheid uit de schepselen, op welke Hij ze gelegd heeft, steeds moge ontvangen en Zich in Zijne werken verheuge, verandert den toon van het lied des lofs in dien van heiligen ernst. Daaruit is de belofte geboren, dat hij van zijne zijde zich levenslang aan den lof zijns Gods zal houden, met zijne overdenking den Heere wil behagen en zich in zijnen God wil verheugen. Daaruit is ook voortgekomen de heilige verwensing der zondaars, die den Heere door hunnen gehelen wandel de eer ontroven en de vreugde wegnemen. Doch gelijk hij reeds te voren het verlangen naar de eeuwige eer des Heeren uitgesproken heeft, zo sluit het lied gelijk het ook bij elke prediking moet zijn, niet met de aankondiging van straf, maar de laatste toon is een uitroepen van Gods ere, en een oproepen van alle schepselen tot des Heeren lof, ene profetie van den nieuwen hemel en de nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont, waar God alles in allen is en het eerste en laatste woord een Hallelujah zijn zal. Wij vinden hier het Hallelujah het laatst in dezen Psalm, en het is opmerkelijk, dat dit Hallelujah in vereniging voorkomt met het uitzicht op de gehele vernietiging der goddelozen. Vervolgens komt het nog 25 malen in de Psalmen en twee malen in de Openbaring (19: 1 en 3) voor..

Zou Hij die de gehele schepping voedt ene gekochte ziel kunnen laten sterven? Terwijl Hij alles met vreugde onderhoudt, alles bestuurt, en Zich verheugt in Zijne werken, laat gij uwe zielen, geroerd door deze genade, overpeinzen en loven. Terwijl de verharde zondaars van de aarde worden weggedaan en in de hel geworpen, mogen onze Hosanna’s en Hallelujah’s opklimmen tot Hem, die ons beminde en Zichzelven voor ons gaf.

Vijfde tafereel! (vs. 34 en 35). De zee met hare ontelbare bewoners, de vloten op haren rug, de vissen in haren schoot, de onafzienbare kolk met zijn vierendertig millioen vierkante mijlen water, ene speelplaats, waar voor Gods aangezicht de reusachtige monsters dartelen, gelijk voor ons gewapendoog de infusiediertjes in een waterdrop.

Ene terugkaatsing wederom van het Mozaïsch tafereel: "En God zei: Dat de wateren overvloedig voortbrengen een gewemel van levende zielen! En God schiep de grote walvissen, en alle gevleugeld gevogelte. En God zegende ze en zei: Zijt vruchtbaar en vermenigvuldigt! Toen was ‘t avond geweest en morgen geweest: de vijfde dag." En gelijk op den zesden dag, de mens, meesterstuk en kroon der aardse schepping, ten laatste verschijnt om den almachtigen Schepper van al deze wonderen en heerlijkheden te aanbidden, zo lost ten slotte de Psalm zich op in één bezielden lof ter ere van Hem, Wiens grote huishouding dit alles is, de Bron van alle leven, den milden Verzorger van aller bestaan, den Heere voor Wien alles moet beven en die waardig is dat men Hem love-de tegenoverstelling van de goddelozen, die een wanklank zijn in de harmonie der schepping en ene smet op Gods schone aarde.

Wat dunkt u, M.H.! had Herder geen recht om naar aanleiding van dit lied te getuigen: Deze Psalm verenigt schoonheid en waarheid. Wat heb ik aan al de Mythologiën, zo zij mij niets leren? Wat baat het mij, dat de Noordse Edda den hemel als het bekkeneel van een verslagen reus voorstelt, uit wiens gebeente de aarde, uit wiens bloed de wateren zijn voortgekomen? Deze Davidspoëzie is poëzie van het hart en het verstand. Wij kunnen bij Job misschien verhevener schilderingen van de formatie der aarde aantreffen, maar waarachtiger en schoner zijn er niet!

Het is een eigenaardig kenmerk der Hebreeuwse natuurpoëzie, dat zij als ene terugkaatsing van het geloof in Gods eenheid, ook het ganse heelal in Zijne eenheid beschouwt. De natuur wordt niet afgeschetst als op zich zelf bestaande, als iets dat door eigene schoonheid wordt verheerlijkt; de gewijde zanger beschouwt ze altijd in verband met ene hogere werkzame geestelijke macht. De natuur is hem schepping, in hem zamenstel, de levendige uitdrukking aan de alomtegenwoordigheid Gods in de zichtbare wereld. Men zou kennen beweren, dat in dezen 104den Psalm alleen het beeld van het ganse heelal is opgehangen. Men moet verbaasd staan als men in een lied van zo geringen omvang in enkele grote trekken hemel en aarde geschilderd ziet. Tegenover het veel bewogen leven in de natuur staat hier het stil en moeitevol arbeiden des mensen van den opgang der zon totdat de avond een einde aan het dagwerk maakt. Deze tegenstelling, deze algemeenheid van opvatting bij de wisseling der onderwerpen, dit terugzien op de alomtegenwoordige, onzichtbare macht, die de aarde verjongen en tot stof verbrijzelen kan, dit alles brengt dat plechtige in dat lied teweeg, waardoor het behoort niet zozeer tot de gemoedelijke als tot de verhevene poëzie.

Geen der vier hemelstreken is zo gezegend op aarde als het helder Oosten, waar de opgaande zon de kindsheid des mensdoms bescheen. Daar lag het paradijs der onschuld ingesloten tussen zijne wier rivieren; daar zag de eerste mens, wijs, heilig en gelukkig al de wonderen dier jonge schepping, van welke de Heere God gezien had dat zij goed was. Daar wees Jehova Zijnen vriend Abraham het land, dat Hij hem en zijn nakroost had toegedacht, aan; een land

overvloeiende van melk en honing; daar lag het beloofde, het verkregene, honderdmaal verbeurde, duizendmaal gezegende land, waar Jehova met Zijn volk woonde in het Heilige der Heiligen, waar Hij, door wien de wereld gemaakt was, in het vlees verscheen. Nog heden ten dage roemen de reizigers dat land als het schoonste van het gehele Oosten. En echter hebben, sinds Jehova Zijn zegen terug nam, Zijn tempel de verwoesting overgaf, en Zijn volk in ballingschap verstrooide, zoveel rampen dien bodem geteisterd, zoveel oorlogen hem platgetreden, zoveel barbaarsheid en dwingelandij zijne akkers uitgeput, dat het nauwelijks een denkbeeld meer geven kan van wat het eenmaal moet zijn geweest, het onvergelijkelijk Kanaän, met zijn Thabor en Karmel, met zijne Palmstad en Heilige stad, met zijn leven en vruchtbaarheid uitstortende Jordaan, zijn schilderachtige meren, bloeiende valleien, welige akkers; met zijn overvloed van wijndruiven, olijven, granaten, vijgen, dadels; met zijne duizenden en tien duizenden van schapen en lammeren, rondgeweid in grazige vlakten (in dat land van weelde woestijnen genoemd) en aan de aartsvaderlijke putten gedrenkt; het Kanaän waar de dichterlijke zoon van Isaï zijns vaders schapen hoedde. Hoe open was het hart van dezen jongeling voor de schoonheden der natuur, die hem omringde, voor de wonderen, welke de dag aan den dag, de nacht aan den nacht verkondigde, zijn zoetste wellust was het den bezielden toon zijner harp te paren aan het verheven lied, dat voor zijne oren de schepping aanstemde. Ook in de stilte van den nacht welde in zijn hart menig schoon gezang op, dat bestemd was om de opgetogenheid der volgende eeuwen uit te maken. Maar het is niet slechts de schepping, die hij schildert, het is niet slechts de indruk van berg en dal, boom en beek, hemel en aarde die hij wedergeeft; zijn geest klimt tot den Schepper op, zijn gemoed is vol van God. Dien heiligt hij stem en snaren. Davids liederen zijn Psalmen, lofzangen tot heerlijkheid des Allerhoogsten, wiens handenwerk, wiens grootheid, wiens goedheid, ja al wiens volmaaktheden hij op het gelaat der schepping leest, der schepping, die hij niet slechts aanschouwt bij het licht der geschapene zon, maar ook bij het licht van den Heiligen Geest. (N. BEETS).

PSALM 105.

KORTE KRONIEK VAN ABRAHAM TOT JOZUA.

Nu volgt een Psalm, die niet alleen daarin met den vorigen overeenkomt, dat hij eveneens met Hallelujah eindigt, maar zich ook, wat den tijd van zijn ontstaan aangaat en wat den inhoud betreft, aan dien aansluit. Zagen wij daar, hoe Israël in de ballingschap tot den levenden God, den Schepper van hemel en aarde, terugkeerde, en Zijn lof uit het boek der natuur op ene wijze verkondigde, zoals dit slechts na ene waarachtige losmaking van alle afgoderij der heidenen mogelijk was, zo zien wij het zich hier tot den Heere, den God Zijner vaderen bekeren, en diens trouw in het vervullen Zijner belofte uit het Boek der Psalmen bezingen. Wel slechts met een enkel woord aangeroerd, maar toch ondubbelzinnig blijkt de verwachting, dat dezelfde trouw, die Israël uit Egypte uitleidde, om de beloofde erfenis voor de eerste maal in te gaan, hen ook uit het tegenwoordige Egypte, uit Babel zal redden, om hun dit verloren erfgoed weer terug te geven. Daaruit blijkt het van zelf, waarom het oog niet verder in den vroegeren tijd terugziet, dan tot Mozes en Jozua. Begin, midden en einde is hier geheel anders dan bij het heenwijzen op de vorige tijden in Psalm 78, omdat het doel zo geheel anders is als hier.

I. Vs. 1-7. De Psalm begint met ene oproeping aan Israël, om zich des Heeren daden met lof te herinneren, en noemt hiermede het thema, dat voor ogen staat; hij wil namelijk nadenken en spreken over de gerichten en de wonderen Gods in het verledene, om daarop blijde verwachtingen voor de naaste toekomst te bouwen in de harten der kinderen Jakobs, die zich, even als vroeger hun vaderen in Egypte, in een vreemd land bevinden.

1. Looft den HEERE, roept naam aan; maakt Zijne daden bekend onder de volken.

Van enen tijd, dat Israël zo spreken zou, had reeds de profeet Jesaja in Jes. 12: 4 van zijne voorzeggingen gesproken; die tijd is echter, nu onze Psalm gehoord wordt, nog niet gekomen, maar wordt eerst slechts met verlangen tegemoet gezien. Intussen zullen wij nog 3 andere Psalmen leren kennen (107, 118 en 136), die eveneens met Hodoe (Looft) beginnen, en wat hun ontstaan betreft tot dien tijd behoren, toen reeds vervuld was, wat hier nog wordt tegemoet gezien; van die heeft zonder twijfel Psalm 107 een en dezelfden maker met den onzen..

De dichter wekt de gemeente Israëls met aandrang op, den Heere te loven, Zijn naam aan te roepen en Zijne daden bekend te maken onder de volken. Dit is Israëls hoge en heilige roeping als het volk, aan wien Jehova Zich bijzonder boven alle volken geopenbaard had..

Het is opmerkelijk, dat in dezen gehelen Psalm niet van Israëls zonden gesproken wordt. Alleen van de weldaden, die de Heere God verleend had. Alles wat in hem is heeft bij den dichter op dit ogenblik alleen oog voor de zegeningen aan het volk geschonken. Daarom begint de Psalm met: "Looft den Heere" en sluit met: "Hallelujah,", wat hetzelfde betekent.

2. Zingt Hem, psalmzingt Hem, spreekt aandachtelijk van al Zijne wonderen, die Hij in vroegere tijden gewrocht heeft, om u het hart te sterken in deze tegenwoordige dagen.

3. a) Roemt u in den naam Zijner heiligheid, dien Hij door Zijne heerlijke daden Zich voor de gehele toekomst heeft verworven; het hart dergenen, die den HEERE zoeken, die op den Heere wachten (Psalm 33: 21; 69: 7), verblijde zich, hoewel het lijden nog aanwezig is.

a) Psalm 34: 3.

4. Vraagt naar den HEERE en Zijne sterkte 1), gelijk zich die in de geschiedenis van den vroegeren tijd geopenbaard heeft en gij zult de verwachting koesteren, dat Hij die ook nu en dan in u zal verheerlijken; zoekt Zijn aangezicht geduriglijk, om genade van Hem af te smeken (Psalm 24: 6; 27: 8).

1) Ofschoon hij onlangs de gelovigen met dien eretitel betitelde, dat zij God zoeken, zo vermaant hij hen echter nu tot ijver, om Hem te zoeken. En dit niet zonder oorzaak, want wel is het waar, dat hierin eigenlijk de gelovigen van de goddelozen worden onderscheiden, maar het is verre van daar, dat zij Hem altijd zoeken met dien ijver, die betaamt, en daarom hebben zij voortdurend prikkelen nodig, waarmee zij worden aangezet, om verder te gaan..

5. Gedenkt 1) Zijner wonderen, die Hij gedaan heeft, Zijner wondertekenen, en der oordelen Zijns monds, d.i. Zijne rechterlijke uitspraken, die Hij in Uwe zaak tegen Uwe vroegere tegenstanders, de Egyptenaren, ten uitvoer bracht.

1) Een diepzinnige, kostbare zamenhang is in dit drievoudig snoer: "vraagt-zoekt-gedenkt!" Dat is geschiedenis bestuderen in het licht van God. Die niet naar den Heere vraagt, hoe zal die de wegen Gods verstaan? die het licht van Zijn aangezicht niet zoekt, hoe zal die den sleutel tot het woord en tot de werken des Heeren vinden? Zielen zonder God en zonder gebed zijn ook vergeetachtige zielen, die niets leren van de daden, wonderen en gerichten des Heeren; maar wie den Heere zoekt, dien ontmoet Hij ter versterking des geloofs op alle wegen, op welke Hij beloofd heeft, zich te zullen laten vinden..

6. Gij zaad van Abraham, Zijnen knecht, gij kinderen van Jakob, Zijnen uitverkorene! die om des verbonds wil, waarin gij van wege de vaderen tot Hem staat, aanspraak hebt om gelijke wonderen en gerechtspraken voor u te verwachten.

7. Hij is de HEERE, onze God; Zijne oordelen zijn of gaan over de gehele aarde, en als de Heere, onze God, zal Hij Zich gewis ook over ons ontfermen, en als Rechter over de ganse aarde de nu nog tegenstrevenden even zo goed aan Zich weten te onderwerpen, als Hij dit in vroegeren tijd gedaan heeft.

8.

II. Vs. 8-15. Thans volgt de uiteenzetting van het thema: God gedenkt steeds aan Zijne belofte omtrent het voortdurend bezit van het land Kanaän, die Hij eens den aartsvaderen gaf. Dit Zijn gedenken openbaarde zich reeds aan de vaderen zelf, daar Hij hen wist te bewaren voor den ondergang, die hen wegens hun geringheid bedreigde, en hen beschermde tegen degenen, die hen gemakkelijk hadden kunnen verderven.

8. Hij gedenkt Zijns verbonds tot in der eeuwigheid, des woordsvan het bezit des beloofden lands, dat Hij ingesteld heeft, dat Hij gesproken heeft tot in duizend, tot in ontelbare geslachten, tot in de verste toekomst (Deuteronomium 7: 9);

9. Des verbonds, dat Hij met Abraham heeft gemaakt (Genesis 12: 7; 13: 14 vv.; 15: 18 vv.), en Zijns eeds aan Izak (Genesis 26: 3 vv.);

10. a) Welken Hij ook gesteld heeft aan Jakob tot ene inzetting b), aan Israël (Genesis 32: 27 vv.) tot een eeuwig verbond, zodat het ook voor hen een eeuwig geldende kracht en onveranderlijke betekenis had.

a) 1 Kronieken 16: 17. b) Genesis 28: 13; 35: 12.

11. Zeggende a): Ik zal u geven het land Kanaän, het snoer, een met een meetsnoer afgemeten gebied van ulieder en van uwer kinderen erfdeel.

a) Genesis 13: 15; 15: 18.

12. Zo sprak Hij a), als Zij weinige mensen in getal waren, ja weinigen en vreemdelingen daarin, dus van zichzelven niets konden doen, om deze toezegging te verwezenlijken, integendeel zeer gemakkelijk onder de menigte van de inwoners des lands spoorloos konden verdwijnen (Genesis 34: 30);

a) 1 Kronieken 16: 19.

13. En wandelden van volk tot volk, van het ene koninkrijk tot het andere volk (Genesis 12: 10; 20: 1; 26: 1, 14 vv.; 28: 5; 33: 17 vv.; 35: 1

14. a) Hij liet echter, daar Hij Zich zelven hun tot een Helper stelde op hunnen pelgrimstocht en bij hun machteloosheid, geen mens toe hen te onderdrukken, ook bestrafte Hij koningen om hunnentwil (Genesis 12: 17; 30: 3, 7) zeggende:

a) Genesis 35: 5.

15. Tast mijnen gezalfden, dien Ik met Mijnen Geest begiftigd heb, niet aan, en doet Mijnen profeten, die de dragers van Mijn woord en van Mijne beloften zijn, geen kwaad 1).

1) De dichter hoeft bij vs. 14 drie geschiedenissen van de bewaring der vrouwen van de aartsvaderen voor den geest, die van Sara in Egypte (Genesis 12) en die van Sara en Rebekka, beide bij de Filistijnen (Genesis 20 en 26)..

16.

III. Vs. 16-23. Het terugzien in de geschiedenis der aartsvaders heeft nu verder betrekking op de overvoering van Jakob's familie naar Egypte. Is deze reeds op zich zelf een bewijs voor Gods trouw jegens Zijne uitverkorenen, daar zij plaats had tot hun onderhouding gedurende een hongersnood, in 't bijzonder is zij dit door Jozefs aanzienlijke plaats, die hem bij Egyptes koning geschonken werd, zodat voor een geruimen tijd een gewenste toestand in het vreemde land aan Abrahams zaad verzekerd was.

16. Hij riep ook enen honger in het land Kanaän, waarin zij als vreemdelingen verkeerden. Hij brak allen staf, steun des broods, Hij maakte, dat er niets ter voeding overbleef (Genesis 41: 54; 42: 1 vv.; 43: 1 vv.).

17. Hij zond, tijdig voorzorgen nemende, opdat die nood hun gene schade zou doen, enen man voor hun aangezicht henen (Genesis 45: 5); Jozef werd verkocht tot een slaaf (Genesis 37: 28, 36).

18. Men (de Egyptenaars) drukte zijne voeten in den stok, zijn persoon kwam in de ijzers (Genesis 39: 20), juist zo als het thans den kinderen van Jakob (vs. 6) hier in de gevangenis gaat (Psalm 107: 10).

19. Tot den tijd toe, dat Zijn woord kwam, toen ongeveer 13 jaren na zijne verkoping de tijd daar was, dat het woord Gods omtrent Jozefs verhoging (Genesis 37: 5 vv.) zou vervuld worden, heeft hem de rede des HEREN, die in den droom als ene openbaring Gods tot hem gekomen was, doorlouterd 1). Gelijk zij zelf doorlouterd is (Psalm 18: 31), zo reinigde zij hem ook in den smeltkroes der verdrukking van alle onreinheid (1 Petrus 1: 7).

1) Jozef had wel door den droom de belofte van God ontvangen, dat hij zou verhoogd worden, maar dit zou niet geschieden, dan na in den staat van vernedering het bewijs gegeven te hebben van zijn trouw en geloof.

Gelijk als in Psalm 119: 50 wordt de rede des Heren, het woord des Almachtigen als levende, werkzame macht gedacht.

20. De koning zond, en deed hem ontslaan, de heerser der volken liet hem los (Genesis 41: 14).

21. Hij zette hem tot een heer over zijn huis en tot enen heerser over al zijn goed (Genesis 41: 39 vv.).

22. Om zijne vorsten, de vorsten van Egypte te binden naar zijnen lust 1), te regeren, en zijne, Egypte's oudsten te onderwijzen, daar de koning hem in de kaste der priesters inlijfde (Genesis 41: 45).

1) Dit ziet op de woorden in Genesis 41: 44: "zonder u zal niemand zijne hand of zijnen voet opheffen in gans Egypteland."

23. Daarna kwam Israël in Egypte, en Jakob verkeerde als vreemdeling in het land van Cham 1) (Genesis 46: 1 vv. Psalm 78: 51; 106: 22).

1) De dichter schijnt Egypte hier dus te noemen, om te kennen te geven, dat de Egyptenaren een volk waren, dat God vervloekt had, en daardoor de Israëlieten te waarschuwen, dat zij niet moesten wederkeren naar dat land, gelijk hun ook in 't bijzonder verboden was. (Deuteronomium 17: 16)..

24.

IV. Vs. 24-38. Nadat Israël in Egypte tot een talrijk en machtig volk geworden was, keerde de Heere het hart der Egyptenaren om, dat zij op dit volk vertoornd werden en het door list dachten te vernietigen, maar dit alles had niet Israël's ondergang, integendeel had de zo heerlijke verlossing onder vele tekenen en wonderen ten gevolge.

24. En Hij, de Heere, onze God, gedachtig ook in het vreemde land aan Zijn verbond (vs. 8), deed Zijn volk zeer wassen, en maakte het machtiger dan Zijne tegenpartijen (Exodus 1: 7, 9 vv.).

25. Hij keerde hun hart om (2 Samuel 24: 1), dat zij Zijn volk haatten, dat zij met Zijne knechten listiglijk handelden (Exodus 1: 8 vv.).

26. Hij zond vervolgens, toen de door Hem bepaalde tijd der verlossing gekomen was, Mozes Zijnen knecht, en Aäron, dien Hij verkoren had (Exodus 3: 10; 4: 14 vv.).

27. Zij deden onder hen de bevelen Zijner tekenen, en de wonderwerken in het land van Cham, in Egypte (vs. 23).

28. Hij zond duisternis en maakte het duister 1), bracht een zwaren tijd van ellende over Egypte; en zij, de Egyptenaren, waren Zijn woord niet weerspannig, zij moesten eindelijk den tegenstand opgeven (vs. 38).

1) De plagen worden hier niet in volgorde opgenoemd. De negende wordt eerst genoemd, n.l. de duisternis, als de duidelijkste afbeelding van Gods toorn.

29. Hij keerde, om van de tien plagen een zevental te noemen en met de eerste te beginnen, hun wateren in bloed, en Hij doodde hun vissen (Exodus 7: 20 vv.).

30. Hun land bracht bij de tweede plaag vorsen voort in overvloed, dezen waren tot in de binnenste kamers hunner koningen (Exodus 8: 3 vv.).

31. Hij sprak, en er kwam, om de derden vierde plaag in eens te noemen, ene vermenging van ongedierte (Exodus 8: 24),luizen, (Exodus 8: 17), in hun ganse landpale.

32. Hij maakte, om de vijfde (Exodus 9: 6) en zesde plaag (Exodus 9: 10) voorbij te gaan, en aanstonds de zevende te noemen, hunnen regen tot hagel, vlammig vuur in hun land.

33. En Hij sloeg hunnen wijnstok en hunnen vijgenboom, en Hij brak het geboomte hunner landpalen (Exodus 9: 23 vv.).

34. Hij sprak, de achtste plaag beschikkende, en er kwamen sprinkhanen en kevers, en dat zonder getal:

35. Die al het kruid in hun land opaten, ja aten de vrucht hunner landouwe op (Exodus 10: 13 vv.).

36. Hij versloeg ook ten laatste bij de tiende plaag-want op de negende (Exodus 10: 22 vv.) is reeds enigermate in vs. 28 gewezen-alle eerstgeborenen in hun land, de eerstelingen al hunner krachten (Exodus 12: 29).

37. En Hij voerde hen uit met zilveren goud (Exodus 12: 35 vv.), en onder hun stammen was niemand, die struikelde, die de reis niet met gemak kon volbrengen (Exodus 13: 18).

38. Egypte was blijde, als zij uittrokken, want hun verschrikking was op hen gevallen (Exodus 12: 31 vv.).

39.

V. Vs. 39-45. Op de verlossing uit Egypte volgde, gelijk de geschiedenis nader aantoont, de genadige leiding door de woestijn, en ten slotte de inleiding in de landen der heidenen, die aan Israël's vaderen als ene bezitting voor hun zaad beloofd was Met dit slot, het schenken van Kanaän onder Jozua, keert de Psalm tot de eerste belofte aan Abraham, Izaäk en Jakob terug, en laat in zijn Halleluja aan het einde duidelijk genoeg merken, dat de geschiedenis van den eerstvolgenden tijd ene terugvoering van Israël uit het land zijner ballingschap naar het vaderland aanbrengen zal.

39. Hij breidde bij den tocht door de woestijn ene wolk uit tot een deksel, en vuur om den nacht te verlichten (Exodus 13: 21 vv.).

40. Zij baden, eisten morrende tegen den Heere, en Hij deed kwakkelen komen 1), en Hij verzadigde hen met hemels brood (Exodus 16: 2 vv.).

1) Bij de spijziging met kwakkels wordt slechts het zondig verlangen herinnerd, maar nadruk gelegd op de voorkomende Almacht en Goddelijke goedheid..

De Profeet verheerlijkt de voortdurende goedheid Gods jegens hen, terwijl hij van de misdaad zwijgt. Laten we het er voor houden, dat hij de weldaden Gods opeenstapelt, om daarmee te bevestigen, dat de verlossing eenmaal door Hem is gewrocht..

41. Hij opende op hun verlangen om te drinken ene steenrots, en er vloeiden wateren uit, die gingen door de dorre plaatsen als ene rivier (Exodus 17: 1 vv.).

42. Want, dit is de reden, waarom zo vele en zo grote weldaden, die zij betoonden onwaardig te zijn, hun zijn toegevloeid, Hij dacht aan Zijn heilig woord, dat boven alle zonde en ontrouw verheven is, aan a) Abraham, Zijnen knecht 1): aan uw zaad zal Ik dit land geven (Genesis 12: 7).

a) Genesis 15: 14.

1) Wederom wijst hij hier de oorzaak aan, waarom God zo welwillend met dat volk heeft gehandeld, en zo welwillend het gedragen heeft, nl. dat Hij gedacht aan het gegeven Woord, dewijl Hij met Abraham het verbond had opgericht, dat Hij de God van zijn zaad zou zijn. Doch ook dit is niet zonder oorzaak met de grootste zorg door den Profeet overgeleverd, dat het verbond der genade de bron is, waaruit de verlossing vloeit en het voortdurend behoud van het volk, dewijl zelfs te beter daaruit de genade Gods wordt gekend, waar niets is verloren gegaan, maar God alles vervuld heeft, wat voor eeuwen te voren was beloofd. God heeft dus door Zijn woord voorgelicht, opdat Zijne genade en waarheid niet verborgen zou zijn. Daarom drukt de Profeet er weer op, dat God niet oor een nieuwe oorzaak is bewogen,

om het volk te verlossen, maar dat Hij de trouw en waarheid van Zijn verbond heeft bevestigd..

43. Alzo voerde Hij Zijn volk uit met vrolijkheid, Zijne uitverkorenen met gejuich (Exodus 15: 1 vv. Jes. 35: 10).

44. En Hij gaf hun na ‘t voorbijgaan van den veertigjarigen straftijd onder Jozua, den zoon van Hun, Mozes dienaar (Jozua 1: 1 vv.), de landen der Heidenen, zodat zij in erfenis bezaten den arbeid, de goederen (Jozua 24: 13) der volken.

45. a) Opdat zij Zijne inzettingen onderhielden, en Zijne wetten bewaarden 1). Halleluja! looft den Heere!

a) Exodus 19: 4-6. Deuteronomium 4: 1,40; 6: 21-25.

1) Dewijl het niet genoeg is met de tong slechts de genade Gods groot te maken, indien er en niet bijkomen, de ernstige beginselen der vroomheid. En dewijl God allen valsen dienst verwerpt, blijft er over de zuivere manier van Hem te vereren, die bestaat in het bewaren van Zijne geboren..

Als zelfstandig volk, op erfelijken grond de geopenbaarde wet van zijne God waarnemende, moet Israël het toonbeeld voorstellen van een Gode welgevallig ingericht volk, van een heilig volk, en, gelijk het begin van den Psalm aanwijst, door de prediking van den zegen, dien het zelf ondervond, de volkeren met zich en zijnen God, den God des heils, verbinden..

Opmerkelijk is het, dat de opwekking tot lof van God aan het begin van den Psalm tot Israël gericht is, maar op de heidenwereld doelt. Dat is een duidelijk getuigenis van Israël’s roeping tot het zendingswerk in de heidenwereld, maar ook tevens een bewijs voor de late vervaardiging van den Psalm; want eerst toen Israël verstrooid werd onder de volken, ontwaakte het bewustzijn van zijnen zendingsplicht onder de volken..

PSALM 106.

WELDADEN GODS DEN ISRAËLIETEN BETOOND. ZWARE STRAFFEN VOOR DE ONDANKBAARHEID.

Op twee Psalmen, die beiden met Halleluja sluiten (104: 35, 105: 45) volgt nu de eerste van de tien Psalmen (vgl. 111-113, 135, 146-150), die met een Halleluja beginnen. Ook wat den tijd aangaat, sluit zich deze dadelijk aan die beide Psalmen aan en verplaatst ons in dien tijd, toen met het begin der Perzische heerschappij in Babel ene gunstige wending in het lot van Israël kwam, en het morgenrood der nieuwe toekomst reeds werd gezien (Ezra 1: 11). Wij hebben de geschiedkundige toestanden van dien tijd bij 2 Kronieken 36: 20: nader uiteengezet; maar niet alleen gaat het Israël thans uitwendig beter, maar het is zelf inwendig beter geworden, en neemt nu hier met ene gezindheid des harten, die niets bedekken of verschonen, maar open en zonder terughouding de schuld, de gehele schuld voor den Heere

wil belijden, de geschiedenis van den vroegeren tijd, van den uitvoering uit Egypte tot het begin der Babylonische ballingschap in hare hoofdtrekken voor zich, en gebruikt die als een spiegel, waarin het zich van de zijde van zijn ondankbaar, ongelovig en ongehoorzaam gedrag sedert de dagen der vaderen beschouwt en ten slotte daartoe komt, dat het zich aan de straf voor zijne misdaad gewillig onderwerpt (Leviticus 26: 41).

I. Vs. 1-5. De Psalm begint na den aanhef: "Halleluja" met ene opwekking, om ‘s Heren goedheid en eeuwigdurende grootheid (vs. 1) te prijzen, die later liturgisch geworden is (Psalm 107: 1; 118: 1; 136: 1. Makk. 4: 24); en gelijk nu met de beginwoorden van den vorigen Psalm de vervulling der profetie in Jes. 12: 4, in vervulling begon te komen, zo wordt hier de uitkomst voorbereid die in Jes. 33: 11 aan de gemeente van den lateren tijd wordt in den mond gelegd. De gemeente heeft zeker de grote daden des Heren, om welke die uitkomst haar later tot een lievelings-woord geworden is, vooreerst nog als ene toekomstige te beschouwen, maar zij weet reeds, dat deze buitengewoon heerlijk zal zijn, door haren lof niet te bereiken (vs.2) en zij weet ook, dat deze niet zal uitblijven, wanneer zij slechts van hare zijde niet achterblijft in de verbondstrouw, die zij aan haren God verschuldigd is (vs. 3). Alzo is het dan billijk en heilzaam, dat ieder lid der gemeente in ‘t bijzonder zich door gebed en smeken voorbereidt, om den zegen van den nieuwen tijd mede te beleven en te genieten (vs. 4 en 5).

1. Halleluja! a) Looft den HEERE, want Hij is goed, want Zijne Goedertierenheid 1) is in der eeuwigheid (Psalm 100: 5).

a) Psalm 107: 1; 118: 1; 136: 1.

1) De goedheid Gods is de altijd vloeiende bron Zijner goedertierenheden liefde, genade en barmhartigheid, die Hij alleen bij zichzelf in Christus geopenbaard en bewezen heeft. Zij is in Hem zonder begin en daarom ook zonder einde over Zijn volk, dat Hij heeft liefgehad met ene eeuwige liefde..

2. Wie zal de mogendheden des HEREN uitspreken, al Zijnen lof verkondigen? Wie is in staat Hem naar behoren te roemen? Toch zal ons dit niet terughouden van Zijnen lof, integendeel zal de grootheid en veelheid Zijner werken ons des te meer aansporen, om Zijn lof met ernst en ijver uit te spreken (Psalm 40: 6; 71: 15).

3. Welgelukzalig zijn zij, die het recht onderhouden, hij die te aller tijd gerechtigheid doet, en alzo God niet slechts door woorden maar door daden prijzen, die zullen ook de openbaring Zijner grote daden en roemvolle werken steeds op nieuw ondervinden (Psalm 103: 17 vv.).

4. Gedenk mijner, o HEERE! naar het welbehagen 1), dat Gij tot Uw volk hebt, en waarin Gij het weer genade zult bewijzen, bezoek mij met Uw heil;

1) Het welbehagen Gods, de vrije liefde Gods tot Zijn volk is de hechtste pleitgrond voor den dichter, waarop zijn gebed steunt. En wat is de begeerte zijner ziele? Maar immers, om te zien en te genieten het goede Gods, de lieflijkheid en goedertierenheid des Heren. Vervolgens om

daardoor te delen in de blijdschap van Gods volk en om met alle Gods kinderen in den Heere zich te verlustigen.

5. Opdat ik aanschouwe, van mijne zijde beleve, het goede Uwer uitverkorenen; opdat ik mij verblijde met de blijdschap Uws volks, niet alleen daarin deelneme, maar daaraan ook deel hebbe; opdat ik mij beroeme met Uw erfdeel (Deuteronomium 9: 29) in de betoningen Uwer genade.

Nadat het gehele koor vs. 1-3 gezongen heeft, verheft zich ene enkele stem in vs. 4 en 5 106.4,5 om datgene uit te drukken, wat het hart van ieder der leden van de gemeente in dezen tijd nog bijzonder vervult toen het gehele volk zich voorbereidde op ene nieuwe openbaring van genade..

6.

II. Vs. 6-43. Wij zien hier vervuld worden wat in Leviticus 26: 41. Deuteronomium 30: 1 vv. was voorzien en door Salomo zelfs naar den klank der woorden te voren was bepaald. Israël verootmoedigt zich in het land zijner ballingschap en belijdt zijne misdaad, waardoor het van vroegeren tijd af zich goddeloos getoond heeft (vs. 6). Het is echter niet meer de profeet, staande onder bijzonderen invloed van den Heiligen Geest, die het volk voorgaat en op den weg van bekering des harten baan breekt, zo als dit in Dan. 9: 4 vv. het geval is, maar nadat de profeet zijne verhevene plaats in het koninkrijk van Kores den Pers (Dan. 6: 28), daartoe heeft gebruikt om aan Zijn volk een beteren, uitwendigen toestand in de ballingschap met het begin van dit koninkrijk (538 v.Chr.) te verschaffen treedt het volk naar Zijn inwendigen toestand hem voor den geest, en de bijzondere belijdenis (van het jaar 556 v.Chr.) wordt nu tot ene algemene belijdenis der gemeente. Zij belijdt, hoe zwaar zij gezondigd heeft, terwijl zij reeds met het gedrag der vaderen in Egypte begint (vs. 7-12), daarna overgaat tot haar gedrag in de woestijn (vs. 13-33). In Kanaän werd de mate der zonde van ongehoorzaamheid zo vol, dat nu ook het voltrekken der straf, de verwerping van het volk en de wegvoering in de ballingschap niet zou uitblijven (vs. 34-43).

6. a) Wij, dit belijden wij ootmoedig, hebben gezondigd, mitsgaders onze vaderen, wij hebben verkeerdelijk gedaan: wij hebben goddelooslijk gehandeld (vgl. de verklaring bij 1 Koningen 8: 47).

a) Leviticus 26: 40. Jer. 3: 25. Dan. 9: 5.

7. Onze vaders hebben reeds zwaar gezondigd; in Egypte hebben zij niet gelet op Uwe wonderen, toen gij hun Mozes en Aäron als verlossers had gezonden (Exodus 5: 21; 6: 9); zij zijn der menigte Uwer goedertierenheden in de wonderen, die ter hunner hulp aan de Egyptenaren zijn geschied, niet gedachtig geweest; maar zij waren weerspannig aan de zee, bij de Schelfzee (Exodus 14: 11 vv.; Psalm 78: 11, 42). Hoewel zovele wonderen geschied waren, betoonden zij bij de Rode zee niet die godvruchtige opmerkingen, met dien eerbied en die dankbaarheid, als het zulk een beweldadigd volk betaamd had, die te hebben

waargenomen, daar zij, aan den oever staande, Uwe macht en goedheid wantrouwden en op hemeltergende wijze murmureerden.

8. Doch Hij verloste hen om Zijns naams wil, hoewel zij van wege al hun morren verdiend hadden, dat God hen had overgegeven. Hij verloste hen a), opdat Hij Zijne mogendheid bekend maakte.

a) Exodus 9: 16.

9. En Hij schold de Schelfzee (Exodus 14: 21 vv.), zodat zij verdroogde, en Hij deed hen, de vaderen, wandelen door de afgronden der wateren, als door ene woestijn, zodat zij die droogvoets doorgingen.

10. En Hij verloste hen uit de hand des haters, en Hij bevrijdde hen van de hand des vijands, van Faraö, die hen met zijne wagens en paarden najaagde.

11. a) En de wateren overdekten hun wederpartijders, niet een van hen bleef over.

a) Exodus 14: 27; 15: 5.

12. Toen geloofden zij voor een ogenblik aan Zijne woorden; zij zongen, overmeesterd door Zijne wonderen, Zijnen lof (Exodus 15: 1 vv.).

13. 1) Doch zij vergaten haast, spoedig Zijne werken; zij verbeidden, zo dikwijls enige nood hen overviel, naar Zijnen raad niet, wanneer en hoe Hij hen zou helpen, hoewel zij toch hadden kunnen weten, dat hun redding reeds bij Hem besloten was.

1) Met dit vers tot vs. 33 begint de dichter de hoofdzonden in de woestijn te vermelden. In vs. 13-15 wordt vermeld het morren om spijs en drank. In vs. 16-18 de opstand tegen de door God beschikte leiders. In vs. 19-23 de aanbidding van het kalf. In vs 24-33 het oproer ten gevolge van het bericht der verspieders. In vs. 28 en 31 het deelnemen aan den Moabietischen Baälsdienst In vs. 32 en 33 de opstand tegen Mozes en Aäron bij Meriba. Aan zes hoofdzonden heeft Israël zich dus schuldig gemaakt.

14. a) Maar zij werden, om op de bijzondere voorvallen nader te letten, belust met lust in de woestijn, om vlees te eten en zij ondernamen het tegen Mozes, den gezant des Heren, op te staan, en zij verzochten God in de wildernis, daar zij Hem wilden beproeven, of Hij hun ene tafel in de woestijn zou kunnen aanrichten.

a) Exodus 16: 3. Numeri 11: 4,6,33. Psalm 78: 18 vv. 1 Kor. 10: 6.

15. Toen gaf Hij hun hun begeerte, door ene menigte kwakkelen op hen te doen komen, waaraan velen zich den dood aten; zo verkregen zij wel hun begeerte, maar Hij a) zond aan hun zielen een magerheid 1).

a) Numeri 11: 20,33. Psalm 78: 30,31. Jes. 10: 16.

1) Hij wil zeggen: zij aten wel, maar zij hadden er geen voedsel van, zij zijn van dat vlees niet vet geworden, maar mager, totdat zij eindelijk geheel zijn verteerd geweest.

Verschillend worden de laatste woorden vertaald. Luther heeft: "zond hun genoeg, totdat zij er van walgden," de Wette: "maar zond tering in hun lichamen; LXX heeft, en deze schijnt Luther gevolgd te zijn: "hij zond aan hun zielen ene zatheid." In plaats van een zegen had God een vloek in de spijs gelegd, zodat hun personen, want zo moet hier zielen worden opgevat, vermagerden.

16. a) En deze was de enige oproerigheid niet; zij benijdden Mozes in het leger, en stonden hem naar het oppergezag, en Aäron, den heilige des HEREN, naar zijn hogepriesterlijk ambt.

a) Numeri 16: 1 vv.

17. Maar dit oproer kwam hun duur te staan a) De aards deed zich open, en verslond Dathan, en overdekte de vergadering van Abiram, zodat zij te zamen levend in de aarde wegzonken.

a) Numeri 16: 31-33. Deuteronomium 11: 6.

18. En geen minder ontzaglijk oordeel trof Korah, want a) een vuur brandde onder hun vergadering; ene vlam stak de goddelozen aan brand, zodat Korah met zijne 250 bondgenoten door vuur uit den hemel werden verteerd.

a) Numeri 16: 35,46

19. Bovendien zijn er nog zo vele andere, gruwelijke zonden gepleegd a). Zij maakten bijvoorbeeld een kalf bij Horeb, en zij bogen zich voor een gegoten beeld.

a) Exodus 32: 1 vv.

20. En zij veranderden hun Eer, den God, die hun onderscheiding was van alle volkeren der aarde (Deuteronomium 4: 6 vv.; 10: 21; Jer. 2: 11), in de gedaante van enen os, die gras eet.

21. Zij vergaten reeds zo spoedig God, hunnen Heiland, die grote dingen gedaan had in Egypte 1) (Psalm 105: 27 vv.).

1) In de tweede plaatst herhaalt de Profeet, dat het volk niet alleen door onwetendheid gedwaald heeft, maar door ondankbaarheid, dewijl God zich meer dan voldoende had geopenbaard. Doch ook zelfs den blinden is de verontschuldiging overbodig, dewijl God in de schepping van hemel en aarde in het oog vallend heeft geopenbaard wie Hij is. Maar de misdaad der Israëlieten ging veel dieper, dewijl zij, na God vaarwel te hebben gezegd, nadat Hij Zich zo op bijzondere wijze aan hen had geopenbaard, zich wendden tot de stomme bijgelovigheden. Want er ligt groten nadruk in deze vermelding, dat God, opdat Hij hun

Bewaarder zou zijn, Zijne ongelooflijke macht van den hemel heeft ten toon gespreid. Indien er nu slechts een algemeen teken van Zijne macht was gegeven, dan moest reeds het acht geven daarop het volk houden hij Zijne vreze en Zijnen dienst. Maar nu, waar Zijne kracht met nadruk in het oog vallend is geweest, ja, vreeslijk en ongewoon, was het al te zeer het volk onwaardig, dat het met gesloten ogen zich aan beeldendienst overgaf. Want door die kennis werden alle nevelen als door den glans der zon verdreven en behoorden alle leugen en boze dwalingen uitgeroeid te worden..

22. Wonderdaden in het land van den tweeden zoon van Cham, Mizraïm (Genesis 10: 6,13 vv.); vreselijke dingen aan de Schelfzee.

23. Zoveel oproer en zonde was er a), dies Hij zei (Exodus 32: 7 vv.), dat Hij hen verdelgen zou, en dit zou Hij ook zeker hebben gedaan, ten ware Mozes, Zijn uitverkorene, in de scheure 1) voor Zijn aangezicht gestaan had, om Zijne grimmigheid af te keren, dat Hij hen niet verdierf.

a) Deuteronomium 9: 13,14,18 vv.; 10: 10.

1) Deze spreekwijze is ontleend van wateren, welke ene inbreuk en vervolgens ene scheur veroorzaken. Van daar is het overgebracht op zulke scheuren, die door de krijgsknechten of in de gelederen der vijanden, of in de muren der steden gemaakt worden (bres), hetwelk ene grote slachting, of wel ene gehele nederlaag ten gevolge heeft. Daar ‘s Heren grimmigheid tegen Israël ontbrandde, was er als het ware ene scheur, en zij hadden niets anders dan ene gehele verdelging te wachten. Maar Mozes, Gods bijzondere gunsteling, stelde zich als een moedig held, in deze scheur. Hij gebruikte het krachtigst wapentuig van een vurig gebed, en kwam door zijne voorbidding den gehelen ondergang van het ganse volk nog tijdig voor..

24. Zij, onze vaderen, versmaadden ook bij de gebeurtenissen, die in Numeri 13 en 14 verhaald worden, het gewenste land (Exodus 3: 8. Deuteronomium 11: 10 vv.); zij geloofden Zijn woord niet, waarmee Hij tot herhaalde malen hun dit bezit beloofd had.

25. Maar zij murmureerden in hun tenten; naar de stem des HEEREN, die hen beval moedig en onbevreesd te zijn (Deuteronomium 1: 26 vv.), hoorden zij niet.

26. Dies hief Hij tegen hen Zijne hand op, zwerende (Numeri 14: 21 vv.), dat Hij hen neervellen zou in de woestijn.

27. En dat Hij, later, wanneer zij in hun ongehoorzaamheid zouden volharden (Deuteronomium 28: 15 vv.), hun zaad zou neervellen onder de heidenen, en hen a) verstrooien zou door de landen 1) (Leviticus 26: 33, 38 vv.).

a) Ps 44: 12. Ezechiël. 20: 23.

1) De bedreiging met ballingschap steunt op de twee grote hoofdstukken vol bedreiging (Leviticus 26; Deuteronomium 28). vergelijk vooral Leviticus 26: 33 (met de daaraan

ontleende Ezechiël. 5: 12; 12: 14 e.a.) met Deuteronomium 28: 14 (met de overeenstemmende Jer. 9: 15. Ezechiël. 22: 15 e.a.). Vs. 26 vv. staat in niet toevallige verhouding tot Ezechiël. 20: 23.

28. Ook hebben zij, die het nieuwe geslacht moesten uitmaken, in plaats van het oude geslacht, dat in de woestijn was neergeveld, toch de zonden der vaderen voortgezet, zij hebben zich gekoppeld, zich nauw verbonden aan a) Baäl-Peor, en zij hebben de offeranden der doden1), der dode afgoden gegeten.

a) Numeri 25: 3; 31: 16. Openbaring 2: 14.

1) De offermaaltijden ter ere van Baäl-Peor worden hier door den dichter offeranden der doden genoemd, om de afgoden in al hun naaktheid en onwaarde ten toon te stellen, om daarmee te verklaren, dat het dode afgoden zijn.

29. En zij hebben den HEERE tot toorn verwekt met hun daden, zodat de plaag ene inbreuk onder hen deed, onder hen uitbrak, en in korten tijd 24.000 van die schaamteloze zondaars, die zich met de dochters der afgodendienaars verontreinigd hadden, werden weggesleept

30. Toen stond Pinchas op, en hij oefende gericht, daar hij voldoening aan het Goddelijk recht gaf door Simri, een der hoofden van Simeon, te doden, en de plaag werd opgehouden.

31. En het is hem (Pinchas) gerekend tot gerechtigheid, van geslacht tot geslacht in eeuwigheid, zodat het hogepriesterschap bij zijne nakomelingen ten allen tijde zou blijven.

Bij de woorden: "het is hem gerekend tot gerechtigheid," die ook Genesis 15: 6 ten opzichte van Abraham gevonden worden, moet niet aan de eerste rechtvaardiging, maar aan de tweede gedacht worden, aan de goede werken van degene, die reeds in de genade staat, waardoor hij zich bij God, die een ieder vergeldt naar zijne werken, zich een loon der genade verwerft. Dit is hier, dat het hogepriesterschap voor altijd in de familie van Pinchas zou blijven. Bij het "van geslacht tot geslacht tot in eeuwigheid" is op te merken, dat de gave langs dezelfden weg in latere tijden kon worden verloren, als waarop zij verkregen werd (dat zij werkelijk zo verloren ging zie Numeri 25: 13), eveneens als hij het geslacht van David, verder dat aan Pinchas slechts in tegenstelling tegen andere Aäronietische geslachten het eeuwige priesterschap beloofd werd. Dat de daad van Pinchas, even als ene dergelijke van Mozes (in vs. 23) zozeer op den voorgrond wordt gesteld, doet vermoeden, dat de zanger enen man van zijnen tijd voor ogen had, die eveneens in de bres stond, als die geestelijke helden in den vroegeren tijd. Is dit het geval, zo kan slechts aan Daniël worden gedacht (Ezechiël. 14: 14, 20) op wie dan ook waarschijnlijk reeds in Psalm 105: 17 (vgl. Dan. 1: 6) gewezen wordt..

De Heere rekende het hem tot een wettelijke goede en loflijke daad, door het ingeven des H. Geestes, alhoewel buiten zijn gewoon beroep gedaan, God hem zulks genadiglijk belonenden waardoor hij getuigenis kreeg, dat hij een kind Gods was.

32. a) Zij, dezelfde, van welke in vs. 28 vv. sprake was, maakten Hem ook zeer toornig aan het twistwater (Numeri 20: 1 vv.), en het ging Mozes kwalijk om hunnentwil.

a) Numeri 20: 12. Psalm 95: 8.

33. Want Zij verbitterden zijnen geest, zodat hij wat onbedachtelijk voortbracht met zijne lippen.

34. 1) Zij hebben, ook later, toen zij in Kanaän waren ingegaan, die volken niet verdelgd, die de HEERE hun gezegd had.

1) In vs. 34-43 maakt de dichter melding van de zonden in Kanaän. Die zonde bestond in het niet uitroeien van de heidense volken, en het zich vermengen met hen, door zelfs hun kinderen den duivel te offeren. Het tweede was gevolg van het eerste. Zo werden de heidenen hun tot een valstrik. Een gevolg van beiden was, dat de Heere hen overgaf in de handen der Heidenen, zodat de tijd zich kenmerkte door afval, slavernij, verlossing en weer afval.

35. Maar a) Zij vermengden zich met de Heidenen, en leerden hun werken en gruwelen na te volgen.

a) Richteren 2: 2; 3: 5,6.

36. En zij dienden hun afgoden, en zij werden hun tot enen strik. (Richteren 1: 28 vv.; 2: 1 vv.; 3: 1 vv.).

37. a) Daarenboven hebben zij tegen het uitdrukkelijk verbod (Deuteronomium 12: 31) hun zonen en hun dochters den duivelen opgeofferd; want: hetgeen de heidenen offeren, offeren zij den duivel en niet Gode (1 Kor. 10: 20).

a) Leviticus 18: 21. Deuteronomium 32: 17. 2 Koningen 16: 3; 17: 17; 21: 6. 2 Kronieken 28: 3; 33: 6.

Onder ons geschiedt zulk offeren door zondige opvoeding, wanneer men de kinderen bijv. tot grootsheid en andere verkeerdheden aanleiding geeft ze aan den god der wereld offert, hun de grondstellingen der wereld zorgvuldig inprent, en de liefde tot ijdelheid met kracht bij hen opwekt.

38. En zij hebben onschuldig bloed vergoten, het bloed hunner zonen en hunner dochters, die zij den afgoden van Kanaän hebben opgeofferd; a) zodat het land door deze bloedschulden is ontheiligd geworden.

a) Numeri 35: 33.

39. En zij ontreinigden zich door hun werken (Jes. 24: 5; 26: 21. Ezechiël. 20: 43), en zij hebben gehoereerd door hun daden, daar zij de afgoden dienden (Exodus 34: 16 Aanm).

40. Dies is de toorn des HEREN ontstoken tegen Zijn volk, en Hij heeft enen gruwel gehad aan Zijn erfdeel, aan dat volk, dat Hij Zich ten erve verkoren had.

41. En Hij gaf hen in de hand der Heidenen, en hun haters heersten over hen (Nehemia 9: 30).

42. En hun vijanden hebben hen verdrukt, en zij zijn vernederd geworden onder hun hand (2 Koningen 24 en 25).

43. Hij heeft hen menigmaal gered, evenals in den tijd der richters, zo ook later onder de koningen, maar zij verbitterden Hem door hunnen raad, en werden uitgeteerd door hun ongerechtigheid, volgens de bedreiging in Leviticus 26: 38.

44.

III. Vs. 44-47. Schitterde reeds vroeger in de zo even aangehaalde geschiedenis van Israël, van den uittocht uit Egypte tot aan de wegvoering naar Babel, Gods ontferming door den toorn heen, zo heeft Hij ook nu het geschrei Zijns volks in de door hen verdiende en na ook recht erkende ellende tot op ene zekere mate verhoord, en hun in plaats van degenen, die hen tot hiertoe onderdrukten, zulke meesters gegeven, die hun gunstig gezind waren. Nu verheft zich de bede om verdere hulp, opdat zij geheel uit de gemeenschap der heidenen zouden verlost worden, en met die bede verbindt zich de belofte van dank voor zulk ene betoning van genade.

44. 1) Nochtans zag Hij, toen zij in de ballingschap te Babel harde zaken moesten verduren (Jes. 21: 10; 47: 6 vv.),hun benauwdheid aan, als Hij hun geschrei hoorde, Hij was ter hulpe gereed, toen zij riepen,

In vs. 44-46 doet de heilige zanger uitkomen, dat de trouweloosheid des volks Gods trouw niet heeft te niet gedaan. En dit, opdat het volk in de ballingschap niet zou vertwijfelen, maar uit kracht van het verbond God zou aanroepen als een Redder, om verlossing, gelijk dan ook geschiedt in vs. 47.

45. En Hij dacht, gelijk Hij te voren beloofd had (Leviticus 26: 42) tot hun beste aan Zijn verbond, en het berouwde Hem naar de veelheid Zijner goedertierenheden.

46. Dies gaf Hij, gelijk reeds Salomo had vooruit gezien (1 Koningen 8: 50), hun barmhartigheid voor het aangezicht van allen, die hen gevangen hadden, zodat hun toestand nu veel gunstiger werd.

Ten laatste betoonde God medelijden met Zijn volk ter oorzake van Zijn verbond. De onveranderlijkheid van Gods genadige natuur en Zijne liefde tot Zijn volk, doen Hem den loop der rechtvaardigheid in genade veranderen, en gene andere verandering is bedoeld met Gods berouw. Alhoewel de Heere in ‘t gericht gegaan is met den zondaar, nog betoont Hij jegens hem genade, evenals Israël’s geschiedenis leert. Hij heeft het bestuur over aller mensen

harten, en de genade, die Zijn volk van enige hand vindt, is het gevolg en de uitkomst van Gods medelijden jegens hen.

Ook dit is geschiedenis. De Heere is na Zijne oneindige goedertierenheid des ontferming over Zijn volk niet moede geworden. Het oog Zijner ontferming bleef op hen geslagen; in al hun benauwdheden was Hij mede benauwd, en hoorde Hij hun geschrei.

De dichter gedenkt hier hij dankend wat de Heere voor Zijn volk in Babel was, zowel door den invloed van Daniël, dien zeer gewensten man, als door de gunsten der Perzische koningen, die Babel aan zich hadden onderworpen..

47. Verlos ons, HEERE, onze God! nu verder, en verzamel ons a) uit de Heidenen, opdat wij, als wij weer zullen gekeerd zijn in het land onzer vaderen, den naam Uwer heiligheid loven, ons beroemende in Uwen lof.

a) 1 Kronieken 16: 35.

Evenals het eerste lied van het 4de Psalmboek (Psalm 90) sprak over de openbaringen van den toorn Gods tegen het geslacht der woestijn, en zich bij het zien des doods in Jehova den Onvergankelijken en eeuwig Onveranderlijken verborg, zo heeft ook het laatste lied van dit Psalmboek, dat overeenkomt met het 4e Boek van Mozes (in ‘t Hebreeuws: "in de woestijn" genoemd), het "in de woestijn" tot zijn hoofdwoord, en belijdt de zonden van Israël op den weg naar Kanaän. Gelijk nu aan het begin van het 5de Boek van Mozes Israël aan den drempel van het land der belofte staat, nadat de 2-1/2 stammen zich reeds aan gene zijde van den Jordaan hadden nedergezet, zo zien wij bij het begin van het 5de hoek der Psalmen dat met het volgende lied begint, Israël aan het land zijner erve wedergegeven De grens tussen de beide boeken is wel door het volgend slotwoord op onzen Psalm scherp aangegeven, toch maakt dit nu volgend vers

48.

IV. Vs. 48. Het slotwoord op het vierde boek der Psalmen.

48. Geloofd zij de HEERE, de God Israël’s, van eeuwigheid en tot in eeuwigheid (Psalm 41: 14; 72: 18 vv.; 89: 53); en al het volk zegge: Amen, Halleluja (Openbaring 19: 4).

Weer een overgang. Aan de ene zijde namelijk komt het voor als een oorspronkelijk bestanddeel van den voor ons liggenden Psalm zelven (1 Kronieken 16: 34 en 35), en vormt als het ware het slotwoord daarvan, aan de andere zijde is het ene voortreffelijke inleiding tot het: "looft den Heere" aan het begin van den volgenden Psalm, en maakt alzo enigszins den introïtus daarvan uit. Zo nu moest het ook zijn, want de grens tussen Psalm 106 en 107 is inderdaad niet scherp; wat in vs. 47 gewenst wordt, daarvoor wordt hier in vs. 3 gedankt; de lof des Heren, die daar voor de nog te ondervinden verlossing beloofd wordt, wordt hier gebracht voor de reeds geschonkene..

PSALM 107.

DANKZEGGING AAN GOD VOOR REDDING UIT VELERLEI NODEN.

Met de beide vorige Psalmen vormt de hier voor ons liggende (Ezra 3: 6) een zinrijk aangelegd en trapsgewijs voortgaand geheel. Liet Psalm 105: 45 reeds vermoeden, dat Israël het doel, waartoe het Kanaän tot zijne erve ontving, niet vervuld had, zo zagen wij het Psalm 106: 37 vv., het lieve land, dat het al spoedig eerst had veracht (24), met bloedschulden bedekken, "zodat de Heere een afkeer van Zijn erfdeel moest verkrijgen" en het in de hand der heidenen moest overgeven (40 vv.). Terwijl Hij vroeger hun de landen der heidenen gegeven had, dat zij de goederen der volken innamen (105: 44), vervulde Hij daarna de bedreiging (106: 27), dat Hij hun zaad onder de heidenen wierp en hen verstrooide in de landen. Dit is nu geheel anders. Kon reeds in Psalm 106: 44 vv. Israël verlossing, die voor de deur stond, vooruit worden gezien, zo hebben wij deze in Psalm 107: 2 nu in werkelijkheid voor ons. Terwijl het daar nog is (106: 47): "Verzamel ons uit de heidenen," komt hier de gemeente voor (107: 3), als die, welke Hij uit de landen heeft saamgebracht, en terwijl daar het verlangen werd uitgesproken (106: 47), om "den naam van Gods heiligheid te loven," klinkt hier reeds aanstonds (107: 1) het "Loof den Heere." Van dit triofolium (drieblad) maakt een Hodoe (d.i. "looft) -Psalm het begin (105: 1) en evenzeer zulk een Psalm het slot (106: 1) uit; in het midden staat een Halleluja (d.i. "looft den Heere) (106: 1), waarin het Hodoe echter evenmin ontbreekt. Het is aan geen twijfel onderhevig of alle drie Psalmen behoren tot enen en dezelfden maken; hoe met deze de voorgaande 104de Psalm in nauw verband staat hebben wij reeds vroeger aangewezen.

I. Vs. 1-3. Na de opwekking, om Gods goedheid en eeuwigdurende majesteit te erkennen en te loven, wordt de betoning der genade, die tot deze erkentenis dringt, aanstonds nader aangewezen; zij is de verlossing der gemeente uit grote nood en hare verzameling uit de landen der verstrooiing.

1. Looft den HEERE, want Hij is goed, want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Dit is de grondtoon van dit lied, het moet ook de grondtoon onzer ziele zijn. Hierop komt de dichter gedurig terug, als hij de verlossinge meldt, die de Heere aan Zijn gunstgenoten heeft beschikt.

2. Dat zulks zij, die reeds voor twee jaren deze verlossing volgens Jer. 33: 11 verwachtten (Psalm 106: 1), nu met een nog vrolijker hart, als de bevrijden des HEREN zeggen, die Hij van de hand der wederpartijders nu werkelijk uit de ballingschap bevrijd heeft.

Het is ene samenvatting van Israël’s geschiedenis van den uittocht uit Egypte tot dien van Babel. Israël’s geschiedenis bestaat uit twee vaste punten: bevrijding uit de hand der verdrukkers en terugbrenging uit de verstrooiing. De Psalmist roept geheel Israël, het Israël uit Egypte en uit Babel op, als een heir van beweldadigden, om te getuigen of hij te veel gezegd heeft, dan of zij zijne lofverheffing des Heren niet ten volle beamen en met zijn lied niet volkomen instemmen? Doch zouden er ook hier zulke beweldadigden zijn? Zeker niet in

den letterlijken zin, doch wanneer wij ons herinneren, dat een iegelijk, die een dienstknecht of ene dienstmaagd des Heren is, en dat een iegelijk, die zich tot God bekeerd heeft, niet meer omzwerft in het vreemde land, maar tot zijne vaderstad en zijn vaderhuis is uitgeleid, dan zullen er zeker ook onder ons zich zulke beweldadigden bevinden, die het den Psalmist gaarne nazeggen: "Looft den Heere, want Hij is goed, want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.".

3. En die Hij, gelijk gij Hem toen gebeden hebt (Psalm 106: 47), uit de landen verzameld heeft, van het oosten en van het westen, van het noorden en van de zee (Jer. 49: 12; 43: 5 vv.).

De aanhaling der profetische plaatsen toont aan, dat men niet nauwgezet behoeft te onderzoeken, of toen reeds werkelijk uit al de genoemde landstreken ballingen waren wedergekeerd. Bij de hemelstreken vergenoegt zich de zanger, het getal daarvan voor te dragen, zonder ze zelfs volledig te noemen, dat hij juist het zuiden weglaat en daarvoor de zee plaatst, langs welke verspreide ballingen uit Egypte en andere landen terugkeerden, daartoe heeft hij zeker daarin aanleiding verkregen, dat dit de woestijn was (vgl. Psalm 75: 7)..

Gevaren zijn er overal, maar nergens zulke, uit welke God niet zou kunnen redden..

4.

II. Vs. 4-32. Hierop worden degenen, die uit de ballingschap in hun vaderland waren teruggekeerd, onder verschillende beelden aangesproken, om hun de grootheid der Goddelijke weldadigheid recht duidelijk, en hun het danken en loven tot ene ernstige behoefte des harten te doen worden; zij zijn dezulken, die hongerig en dorstig in de woestijn ronddwaalden, en nu tot de bewoonde stad zijn gekomen (vs. 4-9); dezulken, die geboeid in den kerker lagen en nu de vrijheid hebben gekregen (vs. 10-16); dezulken, die dodelijk ziek waren en nu weer zijn genezen (vs. 17- 22); eindelijk dezulken, die enen groten storm op zee doorstonden en nu gelukkig den veiligen oever bereikt hebben (vs. 23-32).

4. Die in de woestijn dwaalden, in enen weg der wildernis, die gene stad ter woning vonden, die te vergeefs zochten naar een weg, die hen in ene stad, waar zij konden wonen, brengen zou.

5. Zij leden in die woestijn gebrek, zij waren hongerig, ook dorstig, hun ziel was in hen overstelpt, zij bezweken daaronder.

6. Doch met gebeden roepende tot den HEERE, in de benauwdheid, die zij hadden, heeft Hij hen gered uit hun angsten.

7. En Hij leidde hen op enen rechten weg, om te gaan, om te geraken tot ene stad ter woning, naar Jeruzalem.

Deze voorstelling van het in de ballingschap smachtend Israël onder het beeld van dezulken, die in de woestijn ronddwalen, rust op ene typische verklaring van Israël’s tocht door de

woestijn, gelijk om dezelfde reden Jesaja in het tweede gedeelte niet zelden de ellendige toestanden van Israël onder het beeld der woestijn heeft voorgesteld (Jes. 40: 3; 43: 19 vv. 40.3 43.19). Dat het overigens den Israëlieten in materieel opzicht in de ballingschap gans niet slecht ging, toont, dat zo velen, die de hogere behoeften niet kenden, den honger en den dorst naar den schonen dienst des Heren, naar het land, waar overal Gods voetstappen zichtbaar waren, den voorkeur gaven aan het blijven in het land der vreemden (Ezra 1: 11). Wat in deze geestelijke woestijn met honger en dorst overeenkomt wijst ons bijzonder duidelijk Psalm 137 aan..

Het is (vs. 4-7) in korte trekken Israël's woestijngeschiedenis als een beeld van onze vreemdelingschap, waardoor wij gaan tot ene stad ter woning, tot het hemelse Jeruzalem. Er werd in de woestijn veel nood, ellende, benauwdheid ondervonden, maar de benauwdheid leert tot God roepen, en God laat ons in de ellende komen, om ons in gemeenschap met Hem te stellen; want hoe zal God behoeden, waar geen gevaar, redden, waar geen vijand, vergeven, waar gene zonde is? De persing van den nood is de veer van het geestelijk uurwerk onzes levens. Zullen de raderen gaan en de wijzers wijzen, dan moet er ene spanning en trekking zijn, ene veer, die alles in beweging zet en houdt. Ook de geestelijke mens heeft nodig altijd weer op nieuw in beweging gesteld te worden; geen uurwerk gaat altijd van zelf; van tijd tot tijd moet het opgewonden worden. Daarom zendt God ook dikwijls het lijden bij den gelovige, opdat Hij zijn geestelijk horloge opwinde en zien kunne, hoe laat het is. Doch nu moet de benauwdheid hem dan ook werkelijk tot het gebed drijven, anders drijft zij hem tot wanhoop. Als de gespannen veer de raderen en wijzers niet in regelmatige beweging brengt, zo zal zij of verwoesting in het uurwerk aanrichten, of zelf breken. Zo ook de benauwdheid, als zij niet in de rechte richting tot God staat en zich niet in God zelven ontlaadt, zal zij onzen vrede verwoesten of ons hart doen bersten. Daarom moeten wij in onze benauwdheid bidden en altijd weer bidden. De reden, waarom er zo weinig geestelijk leven is, ligt daarin, dat wij zo weinig met God spreken..

8. Laat hen voor den HEERE Zijne goedertierenheid loven, en Zijne wonderwerken voor de kinderen der mensen.

9. Want Hij heeft de dorstige, de hijgende ziel verzadigd en de hongerige ziel met goed vervuld.

10. Die in duisternis en de schaduw des doods zaten, gebonden met verdrukking en ijzer (Jes. 9: 1; 42: 7; 49: 9).

In de Oosterse gevangenissen was een kerker in het slechtste en laagste gedeelte. Eveneens blokken om de gevangenen zekerder te bewaren; daarin was de gevangene opgesloten en zeker met ondraaglijke folteringen. De opzichters der gevangenissen hadden ene willekeurige macht om hun gevangenen te behandelen, zoals hun behaagde, daar zij alleen verplicht waren den gevangene voor te brengen, wanneer hij voorgeroepen werd.

Het is duidelijk, dat wij deze vergelijking meer op geestelijk terrein hebben over te brengen. Voor den godvruchtigen Israëliet was de Ballingschap wezenlijk een bange toestand, dewijl hij in Babel zijn God niet kon dienen, zoals dit bij de Wet was voorgeschreven.

11. En deze straf moesten zij dragen, omdat zij weerspannig waren geweest tegen Gods geboden, en den raad des Allerhoogsten onwaardiglijk verworpen hadden, den raad, dien Hij hun door Zijne profeten gaf, hadden gehoond.

12. Waarom Hij hun het hart door zwarigheid, door geduchte straffen vernederd heeft; zij zijn gestruikeld, en er was geen helper.

13. Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden, verloste Hij hen uit hun angsten.

14. Hij voerde hen uit de duisternis en de schaduw des doods, en Hij brak hun banden.

15. Laat hen voor den HEERE Zijne goedertierenheid loven, en Zijne wonderwerken voor de kinderen der mensen.

16. Want Hij heeft de koperen deuren gebroken, en de ijzeren grendelen in stukken gehouwen (Jes. 45: 2), afgeslagen.

Van deze schildering geldt mede hetzelfde als van de vorige. Ene gevangenschap in den kerker hadden in Babel zeker maar zeer weinige Israëlieten te verduren gehad. Zij werden als ballingen gedwongen in een vreemd land te blijven, en konden, van alle hulpmiddelen ontbloot, zonder bewilliging hunner overheersers, onmogelijk naar hun vaderland terugkeren. Voor het overige zal hun toestand wel zó geweest zijn als Sanherib (2 Koningen 18: 32) hun dien bereids had aangeboden. "Ik kom en haal u in een land, als ulieder land, een land van koren en van most, een land van brood en van wijngaarden, een land van olijven, van olie en van honing." Maar voor hen, die den Heere vreesden, bleef het niettemin ene gevangenis, waarin zij Jeruzalem niet konden vergeten (Psalm 137: 5,6)..

Wij moeten bidden, al komen wij van den enen nood in den anderen, en al worden wij als met koperen ketens gebonden door de banden onzer zonden; want God maakt juist den meest gebondene het liefst en het snelt los. Mensen worden spoedig moede in het helpen, maar als wij door God negen en negentig maal geholpen zijn, en wij hebben voor de honderdste maal weer hulp nodig, dan zal God ons voor de honderdste maal weer helpen, omdat wij gedachtig zijn geweest, dat Hij ons reeds negen en negentig maal geholpen heeft. Bij God is alles zo ruim als het bij ons mensen bekrompen is..

17. De zotten 1) worden, of moesten worden, om den weg hunner overtreding, en om hun ongerechtigheden geplaagd; zij worden door hun zondig handelen openbaar dat zij dwazen zijn, zowel als door de straffen, die zij te lijden hebben.

1) Hij noemt hen zotten, die door onverstandig hun begeerten op te volgen, zich zelve verderf berokkenen, niet omdat zij door onkunde en uit dwaling zondigen, maar dewijl de blinde hartstochten hen beroven van het rechte oordeel, zodat zij zeer slecht voor zich zelven zorgen. En vast te houden is wel, dat dit het voornaamste is dat God te vrezen wijsheid is..

De goddelozen en ongelovigen worden hier zotten genoemd niet omdat zij van hun verstand beroofd zijn, maar omdat zij niet op de rechte wijze waken en dit bewijzen door gene zorg te dragen voor het hoogste, dat zij hebben: hun zielen, maar den vasten weg hebben verlaten en bewandelen den weg des verderfs.

18. Hun ziel gruwelde, in de zware ziekte, waarin zij vervallen waren, van alle spijze, en zij waren tot aan de poorten des doods gekomen, zij waren doodziek (Psalm 88: 4. Job. 33: 22).

19. Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden, verloste Hij hen uit hun angsten.

20. Hij zond zijn woord 1) uit, Zijn woord vol almacht (Psalm 33: 9), dat hen tot nieuw leven terugriep (Ezechiël. 16: 6), tot hunnen geneesmeester, en heelde hen, maakte hen gezonden en rukte hen uit hun kuilen (Psalm 103: 4); hoewel zij bijna reeds een prooi des doods waren, werden zij nochtans gered.

1) Volgens de wijze van beschouwing in het Oude Testament is het woord in natuur en geschiedenis de bode van Jehova; het doorloopt als zodanig met spoed de wereld (Psalm 147: 15, 18) keert nooit ledig tot zijnen Zender terug (Jes. 55: 10 vv.); het daalt neer in Israël, aanstonds herbergende in de ziel der profeten (Jes. 9: 7); het komt tot de mensen om te volbrengen, wat hun beloofd is (Psalm 105: 19); het is, gelijk wij op onze plaats lezen, een middel van Goddelijke genezing, en, daar de genezing niet slechts uitwendig, maar geestelijk-lichamelijk bedoeld is, middelaar van genade. Zo begint in het Oude Testament de kennis te dagen, dat het woord, waardoor de hemelen geschapen zijn (Psalm 33: 6), niet slechts het persoonlijke leven van den sprekenden en handelenden God dynamisch (wat kracht en werken aangaat) in zich draagt, maar een eigen persoonlijken grond heeft, en het verdient opgemerkt en overdacht te worden, dat, wat hier door het woord geschiedt: de genezing van enen boetvaardigen zondaar, die aan den rand des grafs gekomen is, in de verwante schildering van Elihu (Job 33: 23 vv.) voorkomt, als werk van den Eénen uit de duizend, van den groten Engel, die tot God roept: Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale: "Ik heb verzoening gevonden.".

Wederom toont de Profeet, dat hij over de verderflijke ziekte handelt, die de mensen bijna te gronde richt, wanneer hij zegt, dat zij bevrijd worden van het verderf. Maar hij stelt de hulpe Gods tegenover alle menselijke geneesmiddelen, alsof hij wil zeggen, dat zij alleen door de kracht Gods in het leven terugkeren, dewijl het onmogelijk was op de aarde een geneesmiddel te vinden. De wijze, waarop de genezing wordt aangebracht is ook aan te merken, dewijl God als het ware op Zijn bevel of wenk alleen alle ziekten, ja, zelfs den dood verre weg doet vluchten. Want ik beperk dit niet alleen tot de gelovigen, zoals de meesten doen. Wel is het waar, dat indien de gemoederen niet door het woord Gods gereinigd worden, de genezing des

lichaams van weinig betekenis is. Maar de Profeet wil het medelijden Gods ook tot de goddelozen en onderdrukkers uitstrekken. De zin is derhalve, dat gelijk de ziekten niet bij geval de mensen overvallen, of slechts uit natuurlijke oorzaken voortkomen, maar als dienaren Gods Zijn bevel gehoorzamen, ook dezelfde, die slaat, zonder enig middel geneest, dewijl het voldoende is van Hem, om te bevelen, wat Hij wil, dat geschieden zal..

21. Laat hen voor den HEERE Zijne goedertierenheid loven, en Zijne wonderwerken voor de kinderen der mensen.

22. a) En dat zij lofofferen offeren van dankbaarheid offeren (Psalm 50: 14,23), en met gejuich Zijne werken vertellen.

a) Leviticus 7: 12.

God wil met dankbaarheid betaald worden, en dat men Hem en Zijne werken met gejuich, met ingenomenheid, met blijdschap, met geestdrift groot make. Met welk een majesteit zei de Heere, toen Hij de tien melaatsen genezen had, en slechts één terug zag keren, om Gode de eer te geven: "Waar zijn de negen?"

Ja de Heere zelf leert ons danken, reeds daardoor, dat Hij ons leert bidden: "Onze Vader, die in de hemelen zijt." Want dat kan niemand naar waarheid uit zich zelven zeggen. Wie het in waarheid zeggen kan, die heeft reeds de grootste genade ontvangen en dankt er voor..

23. Die met schepen ter zee afvaren a), handel doende op grote wateren.

a) Openbaring 18: 17.

De zee is het zinnebeeld der wereld (Psalm 46: 4; 93: 3), de gemeente des Heren, die te midden der wereld verkeert, komt daarom hier voor onder het beeld van hen, die de zee bevaren en daar als scheeps- en kooplieden hun werk doen..

Zonder allegorie is hier sprake van de zodanige, die wegens hun beroep, op schepen de zee bevaren voor handelszaken. Deze hebben de werken en wonderen Gods in de woelende diepte der zee aanschouwd, d.i. zij hebben met eigen ogen aanschouwd, wat God vermag, wanneer Hij in toorn de kracht der wateren oproept, en wederom wanneer Hij die uit barmhartigheid weer binnen de perken dringt..

24. Die zien hij zulk ene vaart de werken des HEREN, en Zijne wonderwerken in de diepte.

25. Als Hij spreekt, Zijn machtwoord laat horen, zo doet Hij enen stormwind opstaan, die hare golven omhoog verheft.

26. Zij, met hun schip hoog in de hoogte verheven, rijzen op naar den hemel, zij dalen spoedig weer in de diepte nedergeslingerd, tot in de afgronden; hun ziel versmelt van angst.

27. Zij dansen en waggelen als een dronken man, en al hun wijsheid wordt verslonden.

28. Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die Zij hadden, zo voerde Hij hen uit hun angsten.

Van hier het spreekwoord: "die niet kan bidden, die worde een zeevaarder."

29. Hij, de Heere, laat nu ook een machtwoord ter redding uitgaan, en doet den storm stilstaan 1), zodat hun golven stilzwijgen (MATTHEUS. 8: 33).

1) Letterlijk: Hij veranderde storm in suizen. Op het gebed, uit de benauwdheid tot Hem gericht, is de Heere goedertieren, om op Zijn wenk het brullen van den storm te vervangen door het suizen van een zachte koelte.

30. Dan zijn zij verblijd, omdat zij gestild zijn, en dat Hij hen tot de haven hunner begeerte geleid heeft.

Er zijn drie zeeën, op welke de kerk, als zulk een schip door de baren wordt heen en wedergeslingerd, wel met groot gevaar voor haar, maar toch met het gelukkigste einde: de joden-wereld, de heiden-wereld en de anti-christelijke wereld..

31. Laat hen voor den HEERE Zijne goedertierenheid loven, en Zijne wonderwerken voor de kinderen der mensen.

32. En Hem verhogen in de gemeente des volks, en in het gestoelte der oudsten, in tegenwoordigheid van de oversten des volks (Ezra 1: 5), Hem roemen.

Hieruit blijkt, dat de Psalm ten gebruike bij ene plechtige godsdienstoefening der gemeente bestemd was, en wel (volgens vs. 22) in vereniging met het brengen van dankoffers; wij zullen dus wel niet gedwaald hebben, wanneer wij bij Ezra 3: 6, de eerste viering van het Loofhuttenfeest na de terugkeer uit de ballingschap als aanleiding hebben aangenomen, want tot dit feest verzamelde zich geheel Israël naar Jeruzalem, en er werden den Heere offeranden op het pas gebouwde altaar aangeboden. Tegen de opvatting, die bij vele uitleggers gevonden wordt, dat de Psalm later zal vervaardigd zijn, beslist reeds de omstandigheid, dat in den gehelen Psalm gene melding van den tempel gemaakt wordt, die vooral in de volgende afdeling (vs. 33 vv.) in het geheel niet had mogen ontbreken, daar de herstelling van den tempel onder de weldaden Gods ene eerste plaats zou hebben ingenomen.

33.

III. Vs. 33-41. Gods weldaden jegens Zijn volk zijn niet beperkt tot de terugvoering naar het vaderland, maar Hij is reeds begonnen hen in dit land hunner erve op nieuw te zegenen. Eensdeels namelijk heeft Hij het vruchtbare land, dat Hij om de zonden van het volk woest had gemaakt, weer in een bloeienden en hoopvollen toestand verplaatst (vs. 33-38), aan de andere zijde heeft Hij degenen, die in den tijd van hun ellende gering en zwak waren

geworden, tot ene grote menigte gemaakt en hun vorstenhuis weer uit smaadheid en vernedering verheven (vs. 39-41). Daarvoor moet Hem dan ook de Hem toekomende dank betaald worden.

33. Hij stelt of Hij verandert door het volvoeren van den in Leviticus 26: 32 vv. aan het land gedreigden vloek, de rivieren 1) tot ene woestijn, en watertochten tot een dorstig land.

1) Wij hebben in dit vers en in de twee volgende te letten op de tegenstellingen. Want toch, onder rivieren en watertochten, d.i. waterrijke plaatsen en vruchtbaar land hebben we de bronnen van voorspoed en welvaart van het volk te verstaan. En onder woestijn, dorstig land en zouten grond, gebrek en armoede, hongersnood en allerlei ellende.

34. Het vruchtbaar land, dat door zijne vruchtbaarheid tot een spreekwoord was geworden (Exodus 3: 8. Numeri 14: 7 vv.), tot zouten grond, tot een land, waar niets wil groeien, gelijk Kanaän gedurende al die 70 jaren was (Jer. 25: 9 vv.), om de boosheid dergenen, die daarin wonen.

35. En Hij, de Heere, na verloop van dien tijd van straf, den vloek weer van het land wegnemende (Jer. 29: 11), stelt a) de woestijn tot enen waterpoel, tot een meer, en het dorre land tot watertochten.

a) Jes. 41: 18.

36. En Hij doet de hongerigen, die intussen in de woestijn der ballingschap hongerig en dorstig rondgedwaald hadden, aldaar wonen, en zij stichten ene stad ter woning, omdat zij daar een vruchtbaren grond en rijken overvloed vinden.

37. En bezaaien akkers, en planten wijngaarden, die inkomende vrucht voortbrengen.

38. En Hij zegent hen, zodat zij reeds in den korten tijd sedert hun terugkeren in het land hunner vaderen, zeer vermenigvuldigen (Jozua 13: 1), en hun vee vermindert Hij niet, daar Hij het niet door bijzondere plagen laat sterven.

39. Daarna 1), wanneer zij weer van God afwijken, verminderen zij: en komen te onder door verdrukking, kwaad en droefenis.

1) Dit vers en het volgende bevat een waarschuwing tot het verloste Israël, opdat het zich houde bij de inzettingen des Heren, en niet aflate den Heere te dienen, gedachtig aan het Woord uit den mond des Heren uitgegaan: Die Mij eren zal ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden.

40. Hij stort, vervullende, wat in Job 12: 21 gezegd wordt, verachting uit over de prinsen, door welke zij in het vaderland geregeerd worden, en doet hen dwalen in het woeste, waar geen weg is; want een volk, dat van een eigen vorst berooid is, is als een kudde schapen, waaraan de herder ontnomen is.

Hoe treffend worden hier Gods verborgene voorzienigheid, Zijne zich openbarende weldadigheden en Zijne ondoorgrondelijke oordelen als hand in hand gaande voorgesteld! God geeft den zegen, maar ook den tegenspoed. De redenen zijn verborgen, maar de zonde is openbaar. -Wij leven in zulke tijd, waarin verachting uitgestort is over de hooggeplaatsten en hooggezetenen, waarin al wat groot en vorstelijk heet met voeten wordt getreden. Bidden wij en waken wij, want wanneer de goddelozen de overhand hebben, dan zijn Gods oordelen op aarde..

41. Maar a) Hij, de Heere, brengt den nooddruftige uit de verdrukking in een hoog vertrek, in een aanzienlijken en veiligen toestand, en Hij maakt de huisgezinnen als kudden, naardien Hij hen zegent met vele nakomelingen.

a) 1 Samuel 2: 8. Psalm 113: 7,8.

Zodra de vorsten onderdrukkers worden, hebben zij God tot hun vijand, en zij worden geslagen of verslagen. Daarentegen gevoelt niemand zich zodra ellendig in zich zelven, of hij heeft God tot zijn bondgenoot, die op hem wacht om hem genadig te zijn en hem zeker genadig zal zijn, wanneer hij Hem zoekt met geloof en gebed. Wij moeten naar het gemoed, naar de ziel zijn, wat de arme, de hongerige, de dorstige naar het lichaam is: vol begeerte, vol sterk roepende begeerte naar den rijkdom Gods, naar het brood Gods, naar de wateren des Heiligen Geestes, naar God, naar den levenden God..

43. Wie onder ons, het volk van God, is wijs? die neme deze dingen waar, wat in dezen Psalm hem is voorgehouden; en dat zij verstandelijk letten op de goedertierenheden des HEREN; daardoor zullen zij geschikt worden deze weldaden in steeds rijkere mate te ontvangen.

Hartelijk dank voor de reeds bewezene genade des Heren is de onmisbare voorwaarde van hare voortduring; wie niet dankt is een dwaas, want hij veroorzaakt, dat de wolken van toorn weer spoedig over hem te zamen trekken..

Hij zegt daarmee, dat de mensen dan alleen wijs zijn, wanneer zij nadenken over de werken en daden Gods, terwijl de overigen dwazen zijn, hoe wijs zij ook schijnen. Met de vraag "wie?" berispt hij als in het voorbijgaan de dwaze mening der wereld, waarin lieden zich wijzer achten, naarmate zij euvelmoediger God versmaden: Hij betreurt het gering getal dergenen, die op Gods gerichten acht geven, maar daarna zegt hij, dat zij toch voor aller ogen daar staan, zodat niets hen belemmert, dan hun eigen kwade wil. Vraagt iemand, waarom de profeet, die toch van Gods oordelen en van Zijnen ernst handelt, niets dan Zijne genadeblijken vermeldt, zo antwoordde men, omdat in de daden Gods Zijne liefde uitblinkt en voorop staat (gelijk Hij naar den aard van Zijn wezen altijd wenst wel te doen), en omdat Hij door deze vooral ons tot zich trekt..

De wijzen zijn de godvruchtigen, de gelovigen; deze bewaren als Maria, al deze herinneringen der wegen en leidingen Gods in hun harten. Trouwens, als wij ze niet bewaren, hebben wij er niet aan. Wij moeten in gedachtenis houden, hoe God ten allen tijde met Zijne vijanden gehandeld heeft, maar tevens moeten wij ook verstandiglijk letten op de

goedertierenheden des Heren jegens de Zijnen en jegens ons, gene Zijner weldaden vergetende, ten einde in den nood de vrijmoedigheid te hebben, om terstond de toevlucht tot Hem te nemen, in de volle verzekerdheid, dat wie tot Hem komt, onmogelijk te vergeefs kan komen..

PSALM 108.

DAVID'S DANKZEGGING EN GEBED OM IN HET KONINKRIJK GESTELD TE WORDEN.

1. Een lied, een Psalm (Psalm 48: 1) van David 1), niet onmiddellijk door hem in de gedaante, zoals hij voor ons ligt, vervaardigd, maar integendeel uit twee bestanddelen van Davidische Psalmen samengesteld.

1) Het opschrift kent dezen Psalm aan David toe, wat wij evenwel niet zo te verstaan hebben, alsof dit lied, wat zijn vorm betreft eigenhandig van David was, maar alzo, dat zijn inhoud van Davidischen oorsprong is. Wij vinden diens inhoud ten dele in Psalm 57 en ten dele in Psalm 60, die beiden liederen David's zijn..

2.

Evenals in den vorigen Psalm, vernemen wij ook hier de stem der Israëlitische gemeente, die uit de ballingschap terugkeerde. Het bewustzijn van hare nog zeer onvolkomene herstelling en van hare zwakheid, zowel uit- als inwendig, treedt hier meer op den voorgrond; met deze hare stemming, die echter door levend geloofsvertrouwen gedragen en overwonnen wordt, komt het volkomen overeen, wanneer zij woorden van den eens zo zwaar verdrukten, maar toch vast vertrouwenden David tot de hare maakt (Ezra 3: 6).

I. Vs. 2-5. De Psalm begint met ene aansporing om God te loven wegens de ondervondene genade en trouw in het terugkeren uit de ballingschap en in de herstelling der gemeente tot dien toestand, tot welken zij reeds is gekomen: Psalm 57: 8-11.

2. O God! mijn hart is bereid om U te loven, ik zal zingen, spelen en psalmzingen, ook mijne eer, mijne tong (vgl. Psalm 16: 9 met Hand. 2: 26).

3. Waak op, gij luit en harp! ik zal in den dageraad opwaken, nog vóór het aanbreken van den dag met loven en danken voor God treden (Psalm 57: 9).

4. Ik zal U loven onder de volken, o HEERE! en ik zal U psalmzingen onder de natiën.

5. Want Uwe goedertierenheid is groot tot boven de hemelen (of: van den hemel af), en Uwe waarheid tot aan de bovenste wolken (Psalm 36: 6).

Het wedergekeerd volk looft den Heere hier met dezelfde woorden als waarmee David eenmaal den Naam des Heren loofde voor de verlossing uit de hand van Saul.

6.

II. Vs. 6-10. Met een vers, dat nog tot den boven aangehaalden Psalm behoort, begint de bede tot God om volvoering van de aan Zijn volk geschonkene beloften, die het een onbeperkt bezit van Palestina in zijne gehele uitgestrektheid en dus ook het vroegere gebied der tien stammen, zowel als de overwinning over de naburige volken, waarborgen. Psalm 57: 12; 60: 7-10.

6. Verhef U, o God boven de hemelen, betoon U, gelijk Gij zijt, als den boven alle hemelen hoog verheven God, en laat Uwe eer over de ganse aarde openbaar worden, dat zij op de gehele aarde erkend worde, en alles worde ter zijde gesteld, wat haar tegenstaat.

7. Opdat Uwe beminden, de kinderen Israël's Deuteronomium 33: 3), bevrijd worden. Geef heil door Uwe rechterhand, en verhoor ons, Uw volk (Psalm 60: 7).

8. God heeft een woord der belofte gesproken in Zijn heiligdom, (of: in Zijne heiligheid d.i. als de Heilige, de Verhevene boven alle menselijk bedrog en boven alle veranderlijkheid); dies zal ik van vreugde opspringen; ik zal nu, in het mij toegezegde land aan deze en aan gene zijde van den Jordaan vrij mij bewegende en handelende, Sichem delen, en het dal van Sukkoth zal ik afmeten.

9. Gilead is mijne, Manasse is mijne, en Efraïm is de sterkte mijns hoofds, Juda is mijn wetgever. In Juda is wel de zetel van mijn koninkrijk en wetgevend gezag, maar ik voer ook de heerschappij over al de stammen van Israël.

10. Ook over de vreemde volken is mij de heerschappij gegeven. Moab is mijn waspot, de Moabieten kan ik tot de geringste diensten bezigen; op Edom zal ik mijnen schoen werpen, zij zijn mij ene voetbank mijner voeten; over Palestina (liever: Filistea, het land der Filistijnen, als mij voor altijd onderworpen) zal ik juichen 1).

1) In Psalm 60 lezen we: juich over mij, o gij Palestina. Hier: over Palestina zal ik juichen. De betekenis van beide uitdrukkingen is dezelfde, nl. dat de Filistijnen, de erfvijanden van Israël, aan het volk des Heren volkomen onderworpen zullen zijn.

11.

III. Vs. 11-14. Ten slotte wordt het vaste vertrouwen uitgesproken, dat hoe weinig uitzicht er ook nog zij, dat Israël in het volle bezit van het beloofde land en tot de opperheerschappij over zijne verdrukkers en tegenstanders komen zal, deze toekomst met Gods hulp toch werkelijkheid zal worden. (Psalm 60: 11-14).

11. En aan wie zal ik dien zegen te danken hebben? Wie zal mij voeren in ene vaste stad? Wie zal mij ongestoord bezit van mijn land geven?Wie zal mij leiden tot in Edom, zodat ik over het buitenland regeer?

12. a) Zult gij het niet zijn, o God! die ons te voren verstoten had, en die niet uittoogt, o God! met onze heirkrachten, ons niet hielpt in den strijd, maar ons nog ter rechter tijd zult aannemen?

a) Psalm 60: 3.

13. Geef Gij, daar de tekenen des tijds er reeds op wijzen, dat Gij ons nu geheel en al wilt herstellen, ons hulp uit de benauwdheid, want des mensen heil is ijdelheid, daarom zien wij daar geheel van af en verlangen alleen naar Uwe hulp.

14. Ja! in God, door Zijne hulp, zullen wij kloeke daden doen, en hij zal onze wederpartijders vertreden en ons doen, gelijk hij gesproken heeft (vs. 8).

Wat wij ook doen, wat wij verkrijgen, God moet al den roem hebben. Heren! bezoek alle onze zielen met dit heil, met die gunst, die Gij; aan Uw uitverkoren volk bewijst..

PSALM 109.

VOORSPELLING VAN JUDAS EN VAN DER JODEN GODDELOOSHEID AAN CHRISTUS GEPLEEGD.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

De drie laatste Psalmen van het vierde boek (Psalm 104-106) verplaatsen ons in den laatsten tijd der Babylonische ballingschap, de beide eerste van het vijfde boek (107 en 108) daarentegen in den eersten tijd na het terugkeren van Israël in zijn vaderland. De chronologische opvolging wordt met Psalm 109 en 110 voor een ogenblik afgebroken, voordat wij in Psalm 111 vv. het met de verdere toestanden der nieuwe kolonie te doen hebben. Er worden twee Psalmen van David ingevoegd. Dit wordt niet alleen daardoor gerechtvaardigd, dat reeds Psalm 108 niets meer is dan een samenvoeging van twee Psalmen van David, maar komt ook wegens het profetische karakter der beide ingevoegde Psalmen als een schikking voor, die onder de leiding van den Geest heeft plaats gehad en zelf weer tot profetie wordt. Wij zullen dat eerst nader kunnen verklaren, wanneer wij de beide Psalmen begrepen hebben. Wat nu in de eerste plaats den voor ons liggenden Psalm aangaat, zo hebben, wij anders dan die verklaarders, die wij het meest volgen, in de op 2 Samuel 15: 16 den tijd van het oproer van Absalom als den tijd van zijn ontstaan aangenomen. Wij plaatsen ons daardoor aan de zijde der kerkelijke opvatting, die dezen Psalm als Psalmus Ischarioticus (Iskariot-Psalm) aanwijst en op het standpunt van den Apostel Petrus, die in Hand. 1: 20 het vloekwoord van vs. 8 in Judas, den verrader, vervuld ziet, want Judas Iskariot heeft zijn voorbeeld in Achitofel, den Giloniet (2 Samuel 15: 31).

I. Vs. 1-5. Met ene korte verzuchting zich tot God wendende, begint David aanstonds de zware zonden aan te wijzen, waarmee zijne tegenstanders, onder wier vervolging hij lijdt, zich bezoedelen; hij heeft het te doen met een gezelschap van mensen, die zonder oorzaak tegen hem strijden, ja die zijne liefde met haat, en zijn goeddoen hem met kwaad vergelden,

en in hun lasteringen zijn zij zo vergiftig, dat hij tot het gebed zijne toevlucht neemt, om ze te kunnen doorstaan.

O God mijns lofs 1), die tot hiertoe mij zoveel reden gaaft, om U te roemen en te prijzen (Deuteronomium 10: 21. Jer. 17: 14)!zwijg niet in dezen hachelijke toestand, bij hetgeen mijne vijanden tegen mij spreken (Psalm 35: 22).

1) Een zekere grond voor de verhoring en ene krachtige opwekking tot vertrouwen is de vertegenwoordiging van alles, wat de Heere reeds aan ons gedaan heeft en het beroep daarop..

2. Want de mond des goddelozen en de mond des bedrogs zijn tegen mij opengedaan, mijne vijanden hebben mij gruwelijk belasterd, terwijl zij vriendelijke woorden tot mij spraken; Zij hebben met mij gesproken met ene valse tong.

3. En met hatelijke woorden hebben zij mij omsingeld, mij van alle zijden kwaad gedaan, ja zij hebben mij met het zwaard hunner tong (Psalm 55: 22; 57: 5) bestreden zonder oorzaak (Psalm 35: 7, 19; 69: 5).

4. Voor mijne liefde, staan zij mij tegen, weldoen vergelden zij met haat, maar ik beantwoord het kwaad niet met kwaad, hun schelden niet met schelden; ik zwijg, tegenover hen en spreek slechts met U, ik was steeds in het gebed 1), ben bij U hulp en troost zoekende (1 Petrus 2: 23).

1) Velen vullen hier met de Joodse uitleggers, Aben-Ezra en Kimchi in: "voor hen", de zin is echter: "ik doe niets dan bidden."

5. En zij hebben mij kwaad voor goed opgelegd, en haat voor mijne liefde (Psalm 35: 12; 38: 21).

Er is hier ene dubbele trek voorgedragen: vooreerst de boosheid en valsheid, met welke zij zonder elke wezenlijken grond zijn verderf zoeken, en vervolgens de snode ondank, daar zij niets dan goeds van hem ontvangen hadden, dien zij wilden ten onder brengen. Dat zijn zwaarwegende, heilloze zaken voor den God der waarheid en der liefde. En wanneer nu een David bij dat alles voor dezen God oprecht kan zeggen: "maar ik ben in gebed" (zo is de eigenlijke vertaling, vs. 4), hetgeen niet alleen aantoont de afwezigheid van alle eigen wraak en alle zelfverdediging, maar de diepste gelatenheid en het geborgen zijn van zijne ziel, die als met de handen in Gods schoot is gedragen, dan herkent men duidelijk den ouden meester, die zo voortreffelijk de pijlen op Gods hart weet af te drukken. Bij dit laatste kan men de vraag niet terughouden: hoe is het mogelijk, dat een in zonde ontvangen en geboren mens tegenover zulke aanvallen van boosheid, valsheid en ondankbaarheid werkelijk niets anders dan een biddend hart en een in God gerust gemoed overblijft? Was Hij dan niet slechts de enige, die dat vermocht, die ook alleen kon zeggen (Joh. 8: 46): "Wie overtuigt mij van zonde?" Wij antwoorden: Ja, dat is slechts die ene, de Davidszoon, die dat volkomen en heilig in zich heeft laten aanschouwen (Luk. 6: 11 vv. 22: 63 vv.; 23: 34) en deze is nog heden voor

Gods troon geheel gebed voor ons (Hebr. 7: 25), maar de vinger Gods vormde reeds in den persoon van David tedere trekken van het voorbeeld, dat op den toekomstigen wees..

6.

II. Vs. 6-20. Thans richt zich David tegen een onder de velen die met zulk ene boosheid en valsheid en met zo snoden ondank, als hij vroeger genoemd heeft, hem behandelen, en hij roept nu over dezen het gericht van God in zijne gehele, volle zwaarte in. Hij moge geheel en al, gelijk het Gods handelwijze is den slechte door den slechte te straffen: in de macht der goddelozen overgegeven en door den satan zelven worden aangeklaagd; hij kome uit zijn proces als een verdoemde, en worde dan, daar hij met zijne bede gene genade vindt, maar den dood des misdadigers moet sterven, vroeg verdelgd van de aarde; zijn ambt, waardoor hij tot ene verhevene plaats was geroepen, ontvange een ander, die beter is dan hij (vs. 6-8). De vloek treffe dan verder diegenen, die tot hem behoren, want hij heeft nu eenmaal den vloek willen hebben, als kon hij zonder dien niet bestaan, en in hem vindt de gehele boosheid der tegenpartijen haar toppunt (vs. 9-20).

6. Stel enen goddeloze, den vorst der duisternis ten beheerser over hem, die mij aan de goddelozen heeft overgegeven, zodat zij nu over mij als rechters gezeten zijn, en de Satan, het hoofd der duivelen, sta aan zijne rechterhand als aanklager (Zach. 3: 1).

7. Als hij gericht wordt, zo ga hij schuldig veroordeeld uit, en zijn
a) gebed, waarmee hij zoeken zal het oordeel der verdoemenis te ontgaan, zij tot zonde, het worde niet aangenomen, daar het toch alleen door de wanhoop, niet door waar berouw hem is ingegeven.

a) Spreuken 15: 8; 28: 9.

8. Dat zijne dagen weinig zijn; een ander neme zijn ambt.

Het is niet slechts ene toepassing, die Petrus in Hand 1: 20 van de voor ons liggende woorden maakt, wanneer hij ze toepast op Judas den verrader des Heren, maar hij spreekt duidelijk en ondubbelzinnig uit, dat zij in den eigenlijken zin dit kind des verderfs bedoelen, en reeds te voren bepalen, wat na zijn ondergang met het ambt moest geschieden, waaruit hij was gestoten. Het is nu met den hier uitgesproken vloek zo gelegen als Chrysostomus zegt: de ara (verwensing) is profhteia en eidei arav (ene voorzegging in den vorm van ene verwensing). Zulk ene voorspelling was daarom voor David mogelijk, omdat, gelijk Petrus uitdrukkelijk opmerkt, niet eigenlijk hij, David, maar door den mond van David de Heilige Geest de woorden gesproken heeft, en zij is ook in Judas, op wie zij doelt, volkomen vervuld. "Zijne overeenkomst met de overpriesters, welke hunnen satanischen geest in de wegwerping van het gebruikte werktuig bewijzen (MATTHEUS. 27: 3 vv.); zijne Judas-boete, die ondanks de erkende misdaad het hart van God niet meer kan vinden; zijn verbond met den satan, die hem eerst door glinsterende zilverlingen lokt, en daarna voor de rechtbank van het geweten zijn vreselijke aanklager wordt; die hem tot wanhoop voert; zijn plotseling afgesneden levensdraad en het verlies van zijn ambt, dat aan enen anderen gegeven wordt (Hand. 1: 26),

bewijzen dit op ene wonderbaar overeenkomende wijze." Opdat nu David bij de voorzegging niet maar een bloot spraakwerktuig zonder gevoel en wil zou zijn, heeft hij in zijn persoonlijk leven, gelijk wij daarop hij 2 Samuel 15: 31 gewezen hebben, een voorbeeld van den toekomstigen verrader in den trouwelozen vriend Achitofel. Dat hij nu hier niet, gelijk op de boven aangehaalde plaats bij de enkele bede blijft: "Heere! maak Achitofels raad tot dwaasheid", maar in zulke vreselijke verwensingen uitbarst, wordt verklaard uit de diepte van het bewustzijn, dat hem bij de vervaardiging van den Psalm vervult, uit zijn "zien op Christus", dat-wij weten niet hoe lang na die geschiedenis-met den geest der profetie over hem komt. "Er was toen op aarde geen reiner persoon, dan die van David, den gezalfde van Jakobs God (2 Samuel 23: 1), den voorvader van Jezus (Christus; deze was in David, terwijl Hij door David zijnen Oud-Testamentischen weg nam en Davids geschiedenis tot ene type van zijne toekomstige vormde. Vervolging van David was alzo bekendmaking niet alleen aan David zelven, maar ook aan den Christus in hem, en omdat Christus in David is, vermengt zich met zijnen toorn over zijne tegenwoordige vijanden de toorn van Christus over Zijne toekomstige, zodat ook deze Psalm, evenals Psalm 22, een typisch profetische is, terwijl geschiedkundige uitspraak van het voorbeeld door de profetische uitspraak van het in hem wonend tegenbeeld boven zichzelven wordt verheven.".

Vele uitleggers geven ene andere verklaring: "Deze plaats wordt Hand. 1: 20 op Judas toegepast, niet als bepaalde profetie, maar ene toespraak van de hier uitgesprokene wet der vergelding op de hoofdvijanden van den Rechtvaardige zonder gelijkenis.".

Michaëlis, Knapp, Hitzig, de Wette, willen het woord "ambt", evenals Jes. 15: 7, "het bespaarde", "de have" vertalen, waarvoor de laatste alleen als reden opgeeft, dat ene profetie van Judas te speciaal zou zijn! Waarmee rechtvaardigt Petrus eeuwen daarna de keuze van Matthias tot het Apostolaat in plaats van den ongelukkigen Judas? door een beroep op dit dichterlijk Psalmwoord. Toch wel niet, omdat hij meende, dat den dichter het beeld van een hem geheel onbekenden verrader voor den geest had gestaan? Neen, maar omdat deze als de verpersoonlijkte boosheid, de vloekwaardige bij uitnemendheid was, aan wien dus de volle maat moest vervuld worden van wat immer als Gods gericht aan een bitteren vijand was toegewenst, en in wien ene vernedering haar toppunt bereiken moest, waarvan vroeger ambtontzetting in zeker opzicht schaduwbeeld heten mocht..

9. Dat zijne kinderen wezen worden, en zijne vrouw weduwe.

10. En dat zijne kinderen hier en daar omzwerven, en bedelen, en de nooddruft uit hun verwoeste plaatsen zoeken, daar al wat hen vroeger voedde te gronde gegaan is.

11. Dat de schuldeiser aansla al wat hij heeft, en dat de vreemden zijnen arbeid, zijne zuur verworven goederen, roven.

12. Dat hij niemand hebbe, die weldadigheid over hem uitstrekke, en dat er niemand zij, die zijnen wezen genadig zijn.

13. Dat zijne nakomelingen uitgeroeid worden; hun naam worde uitgedelgd in het andere geslacht, nadat het eerste nog een tijd lang een treurig aanzijn heeft gehad.

De ongelovige Joden zijn in hunnen haat tegen den Heere Jezus zo ver gegaan; dat zij de drie letters van Zijnen (Kabbalistisch geschreven) naam wvy tot een verwenschings-akrostichon hebben misbruikt, dat is tot een zin, waarvan de beginletters van ieder woord te zamen dat woord uitmaken en waarvan de zin ene vervloeking is; dit grondt zich op de laatste woorden van vs. 13: "hun naam worde uitgedelgd in het andere geslacht," en luidt: Zijn naam en Zijne gedachtenis worde uitgedelgd. Zij zijn echter zelf degenen, die het gespuis van den "zoon der verderfenis" (Joh. 17: 12) uitmaken en op wie inderdaad ook David's vloek tot op den huidigen dag kleeft. Gelijk reeds uiterlijk de naam van Judas en die van de Joden overeenkomst hebben, zo behoren beide ook innerlijk bij elkaar als die "niet gewild hebben", maar den rijkdom der wereld en den wereldgeest boven de armoede van Christus gesteld hebben, en daarom aan het oordeel der verharding, om in het geld te woelen (MATTHEUS. 26: 16) overgegeven zijn; en nu is het merkwaardig, hoe het Joodse volk, als volk met land en stad, werkelijk "in het andere geslacht" (elk geslacht op dertig jaren gerekend) is ten ondergegaan (namelijk 40 jaren na den dood van Christus), en hoe zijn lot sedert de verstrooiing over de gehele aarde slechts een vervulling van het in vs. 10 vv. gezegde is..

14. De ongerechtigheid zijner vaderen worde gedacht bij den HEERE, en de zonde zijner moeder worde niet uitgedelgd (MATTHEUS. 23: 31 vv.).

15. Dat zij, de zonde zijner vaderen en voorvaderen, gedurig voor den HEERE zijn a), en Hij roeie hun, der nakomelingen, gedachtenis uit van de aarde (zie ten opzichte van Achitofel de op 1 Kronieken 11: 36).

a) Job 18: 17. Psalm 34: 17.

"Gedenken, gedachtenis" betekent in de Schrift niet, dat men aan iemand denkt, anders zouden Judas, Pilatus en Herodes steeds in gedachtenis zijn; maar dat men hen roemt en prijst, dat een goede naam van hen uitgaat..

De gedachtenis uitroeien betekent niet, dat iemands naam niet meer zou genoemd worden, want de namen der goddelozen worden vaak veelvuldiger genoemd, dan die der godvruchtigen, maar dat hun namen niet met lof genoemd en geprezen zullen worden, dat zij niet in zegening blijven, maar tot een vervloeking zullen zijn..

16. Omdat 1) hij niet gedacht heeft weldadigheid te doen, maar heeft den ellendigen en den nooddruftigen man vervolgd, en den verslagene, den verschrikte van hart, om hem te doden (2 Samuel 15: 31).

1) Hij leert nu, dat hij niet zonder oorzaak zulk een harde en wrede straf over zijne vijanden afbidt, dewijl hun onmenselijkheid onverzadiglijk was, en zij niet minder met een hardnekkigen als wreden haat tegen den ellendigen mens waren bezield, alsof zij een doden hond zochten. Want zelfs de wijsgeren schrijven het toe aan bedorven en slaafse zielen, dat zij

woeden tegen ellendigen, bij wie er geen kracht tot weerstand is, want strijd behoort tussen gelijken plaats te hebben. En daarom stelt de Profeet de boosheid der vijanden zo groot voor, omdat zij de ellendigen en behoeftigen vervolgen..

De ellendige en nooddruftige en de man "met een diep gewond hart" is David en in zijn tegenbeeld Christus, die wel als Koning, maar arm in Jeruzalem introk en dien Pilatus met het: "Zie den mens!" aan het volk voorstelde. Ieder woord komt hier overeen met de vervulling; met het "weldadigheid te doen" de hun gegeven mogelijkheid om Jezus vrij te laten, met het: "om Hem te doden", het "kruist Hem"; want de vorm, die in den grondtekst staat (Po. in plaats van Hiph.) doelt op den geweldigen dood, aan welken de vervolgers Hem dachten op te offeren..

17. Dewijl hij den vloek heeft liefgehad, dat die hem overkome, en geen lust gehad heeft tot den zegen, zo zij die verre van hem 1).

1) David spreekt hier van echt Satanische zonde, waarvoor geen vergeving is. De liefdebewijzen der rechtvaardigen heeft hij door woord en daad met de diepste vijandschap vergolden. Daarom is zijne zonde zo onvergeeflijk.

18. En hij zij bekleed met den vloek, als met zijn kleed, en dat die, de vloek, ga tot in het binnenste van hem als het water, dat men begerig heeft ingedronken (Job 15: 16; 34: 7 15.16 34.7),en als de olie in zijne beenderen. Gelijk hij geheel door zonde doortrokken is, zo worde hij het ook door den vloek.

19. Die vloek, dien hij najaagde, als ware hij iets onmisbaars, zij hem als een kleed, waarmee hij zich bedekt, en tot een gordel, waarmee hij zich steeds omgordt, die verlate hem alzo nooit (Matth. 27: 25).

20. Dit zij het werkloon mijner tegenstanders (vs. 4) van den HEERE, en dergenen, die kwaad spreken tegen mijne ziel (vs. 2 en 3).

Dat hier en elders zulke bittere klachten en zware vloeken voorkomen, heeft men aldus te verklaren: Bij onschuldig lijden is er tweeërlei in het hart, eensdeels een gevoel, dat de lijder noodzakelijk heeft van het onrecht, dat hem wordt aangedaan en tevens ook van de aanspraak, die hij heeft op de gerechtigheid van God; aan de andere zijde het geduld of de sterkte des harten, waarmee hij de gevoeligheid overwint en zijne aanspraken op de gerechtigheid Gods geheel en al in voorbede verandert. Deze beden kunnen op eens in het binnenste van den lijder oprijzen, maar het kan niet op eens worden voorgesteld en onder dezelfde woorden worden begrepen. Daarom is het zo verdeeld, dat het ene in de lijdenspsalmen is voor ogen gesteld, en toch het andere onder het werkelijke lijden in het Lam Gods is gezien. Het eerste voegt bovendien beter in de Schriften van het Oude Testament en bij de wijze, waarop de Geest Gods toen van het lijden getuigd heeft, toen het geheim van het kruis nog niet duidelijk verklaard was; het andere daarentegen komt meer overeen met den aard des Nieuwen Testaments, toen de hoop der heerlijkheid onder het lijden reeds meer te voorschijn was getreden, en de Geest Gods als een Geest der heerlijkheid op den lijdende rustte, en das de

onderworpenheid en het geduld ook meer volkomen kon zijn. Hierboven wordt op deze wijze ook iets tot waarschuwing geplaatst, dat men uit het zwijgen en het geduld van den lijder gene aanleiding neme, om zich des te misdadiger aan hem te bezondigen, maar dat men zou bedenken, wat te voren over Zijne vijanden gesproken en geschreven was, zo heeft het ook onze lieve Heiland aan Judas naast elkaar voorgelegd (Matth. 26: 24): "De Zoon des mensen gaat wel heen, maar wee dien mens, door welken de Zoon des mensen verraden wordt.".

Bij die verwensingen heeft men steeds in het oog te houden, dat David, toen hij deze vervloekingen uitsprak, geenszins door grenzeloze, vleselijke drift is vervoerd geweest en evenmin van zijne eigene zaak handelde. Overmits David veeleer sprak door den Heiligen Geest, zo is zijn vloek ook meer te beschouwen alsof God dien zelf van den hemel afdonderde. Terwijl hij dus van de ene zijde Gods wrake verkondigt, onderdrukt Hij tevens bij ons alle kwade begeerte, om ons zelven te wreken, en verleent ons van den anderen kant in onze droefheid den troost, waardoor wij de miskenning, die wij ondervinden, geduldig verdragen kunnen. En dewijl het ons nog niet gegeven is de uitverkorenen van de verworpenen te onderkennen, zo moeten wij voor allen leren bidden, die ons leed doen, en het heil van het ganse mensengeslacht leren wensen, ja, ook voor de redding van den enkelen persoon in het bijzonder leren bezorgd zijn. Maar dat verhindert niet, dat wij, indien ons hart slechts rein en bedachtzaam is, ook stoutweg op Gods oordeel ons mogen beroepen, dat Hij den beslist goddeloze ombrenge..

Zij, die Christus verwerpen, verwerpen de fontein van zegen, en kiezen een vloek tot hun deel, die hun zeker in volle mate zal gegeven worden. De vloek, die op de gehele Joodse natie ligt, wordt vergeleken bij een kleed, dat den gehelen mens overdekt, en is als een gordel om de lendenen gesloten; bij water, dat door al de ingewanden is gegaan, en bij olie, die van zelf indringt in de beenderen, waarop zij de pijnlijkste uitwerkingen heeft. Indien dit in deze wereld de vijanden van den Messias wacht, wat zal daarna het deel zijn van hen, die Hem op nieuw kruisigen (Hebr. 6: 6). En wat zal het gevolg zijn van het vonnis: "Ga weg, gij vervloekte!" op de lichamen en zielen der goddelozen? Hoe zal het alle gewaarwordingen aandoen van de eersten, en alle krachten van de laatsten met pijn, angst, schrik en wanhoop! Denkt aan deze dingen, zondaars, siddert en bekeert u..

Er is geen rechtvaardiger beloonster dan de zonde, haar loon is altijd geëvenredigd aan het werk, niemand kan zich over haar beklagen. Ook een Judas niet, want de Goddelijke rechtvaardigheid heeft het verband gelegd tussen de zonde en haar bezoldiging..

21.

III. Vs 21-31. Op den donder en de bliksemen in de vorige afdeling volgt nu ene uitstorting van tranen in ene diepe weemoedige klacht over de ellende, waarin David zich te dien tijde bevindt (22-25); gelijk bij de klacht met bidden en smeken om des Heren bijstand is begonnen (vs. 21), zo gaat zij ook spoedig weer over in bidden en smeken om een gezegend einde van den tegenwoordigen tijd van lijden (vs. 26-29), en van zulk ene uitkomst wordt de ernstige bidder nog onder zijn smeken zo zeker, dat hij reeds nu den dank gereed heeft, waarmee hij de ere des Heren in de gemeente zal roemen (vs. 30 en 31).

21. Maar gij, o HEERE Heere! maak het in tegenoverstelling van degenen, die tegen mij zijn en kwaad tegen mijne ziel spreken (vs. 20), met mij om Uws naams wil, handel met mij, gelijk Uwe zo dikwijls mij bewezene genade het beloofde; dewijl Uwe goedertierenheid goed is, de bron is van alle goed, verlos mij!

22. Want ik ben ellendig en nooddruftig (Psalm 40: 18), en mijn hart is in het binnenste van mij doorwond van wege de diepe smart en ontzettenden angst (Psalm 55: 5).

23. Ik ga heen gelijk ene schaduw, wanneer zij zich neigt1), reeds haren ondergang tegemoet gaat (Psalm 102: 12); ik word omgedreven als een sprinkhaan, welken de wind aangrijpt en onophoudelijk henendrijft (Exodus 10: 19).

1) Wanneer de dag zich neigt, wordt de schaduw al langer en langer (Virgilius: majoresque cadunt altis de montibus umbrae), totdat zij in de algemene duisternis verdwijnt. Zo verdwijnt ook het leven van dezen lijder..

Even als wanneer de zon zich neigt, uit de schaduw wordt, zo wordt ook, als het leven zich neigt, uit het sterfelijke vlees de dood.

24. Mijne knieën struikelen van vasten, dat ik in mijne diepe en langdurige ellende gedaan heb, en mijn vlees is gemagerd, zodat er geen vet aan is (Psalm 31: 11).

25. Nog ben ik juist in dit mijn lijden, dat toch maar recht medelijden had moeten opwekken, hun een smaad (Psalm 69: 11 vv.); als zij mij zien, zo schudden zij hun hoofd 1), alsof ik in die mate een door God gestrafte ware, dat men mij als enen verstotene zou moeten opgeven (Psalm 22: 8 vv. MATTHEUS. 27: 39).

1) Het is zo duidelijk mogelijk, dat dit volkomen in den Christus Gods is vervuld. Hij was bij uitnemendheid degene, over wie men het hoofd schudde. Die, toen de wateren van Gods toorn zich over hem sloten, moest uitroepen, wat in vs. 26 beschreven wordt.

26. Help mij, HEERE, mijn God! verlos mij naar Uwe goedertierenheid.

27. Opdat zij weten, dat dit, het gered worden uit mijnen wanhopigen toestand tegen aller verwachting in, Uwe hand is, dat Gij het, HEERE! gedaan hebt en daardoor met der daad mijne zijde kiest.

28. Laat hen vloeken, maar zegen Gij, laat hen zich opmaken, maar dat zij beschaamd worden, omdat hun aanslagen toch niet gelukken, maar op het tegenovergestelde uitlopen; doch dat zich Uw knecht verblijde in den glans van Uwe genade jegens hem.

In den verhevensten zin is dit waar geworden aan Hem, die, nadat Hij een vloek geworden is, gezeten is ter rechterhand der Majesteit Gods. Hij begeert hier, dat de verborgen achtergrond van zijn lijden in het licht trede als een werk Gods, ja, als de vervulling van den eeuwigen Raad Gods, die enkel liefde en wijsheid is. Hij smeekt, dat Hij zich verblijden moge, als het

eenmaal zal blijken, dat de wateren zich weer hebben geopend en Hij tot rechtvaardigheid voor al Zijn volk is opgestaan.

29. Laat mijne tegenstanders met schande bekleed worden, en dat zij met hun beschaamdheid zich bedekken, als met enen mantel (Psalm 35: 26).

30. Ik zal den HEERE met mijnen mond zeer loven, wanneer alles zal vervuld zijn, wat ik hier heb gebeden, en in het midden van velen zal ik Hem prijzen (Psalm 22: 23).

31. Want Hij zal den nooddruftige ter rechterhand staan, om diens zaak tot de Zijne te maken (Psalm 16: 8), om hem te verlossen van degenen, die zijne ziel veroordelen.

Het contract tussen dit slot en vs. 6 vv. is onmisbaar: de satan staat als aanklager ter rechterhand van den goddeloze, rechtvaardigend staat Jehova aan de rechterhand van den gepijnigde. Die Hem aan menselijke rechters overleverde, wordt veroordeeld, en de veroordeelde wordt door den Rechter der rechters uit den angst en het gericht weggenomen (Jes. 53: 8), om, gelijk wij in den volgenden Psalm, die met juistheid naast dezen geplaatst is, zullen horen, ter rechterhand van den hemelsen Koning te zitten..

Groot is de vreugde van den verloste op aarde, groter zal die zijn na de verrijzenis uit den dood in de hoven des hemels. Jezus onrechtvaardig in den dood gestort en nu weer herrezen, is een voortdurend Advocaat en Middelaar voor Zijn volk, altijd gereed om ter hunner hulp te verschijnen tegen ene boze wereld en den groten aanklager..

PSALM 110.

VOORSPELLING VAN CHRISTUS, ONZEN KONING, PROFEET EN HOGEPRIESTER.

1. Een Psalm (Psalm 3: 1), van David (vgl. 2 Samuel 23: 7).

Op den nauwen samenhang van dezen met den voorgaanden Psalm, werd reeds in de op Psalm 109: 31 gewezen-Psalm 109 bevat gelijk de kerkvaders zich uitdrukken, het lijden van Christus, Psalm 110 den staat der heerlijkheid na het lijden. Terwijl wij daar slechts een typisch-profetischen Psalm voor ons hebben (Psalm 109: 8), vinden wij hier, even als in Psalm 2 een profetisch-Messiaanse, waarin David niet slechts in zo verre van Christus spreekt, als de Geest Gods hem bestuurd heeft aan den gezalfde des Heren in typischen vorm te profeteren, maar hij spreekt van Hem onmiddellijk, terwijl hij zich profetisch den toekomstigen Messias vertegenwoordigt, ja zo levendig en duidelijk staat deze hem voor zijnen geest, dat zijne rede over Hem (vs. 1) spoedig in ene aanspraak aan Hem overgaat, (vs. 2-6), totdat hij ten laatste weer over Hem voorzegt (vs. 7). Uit deze dubbele vooronderstelling, vooreerst, dat onze Psalm werkelijk David tot vervaardiger heeft, gelijk het opschrift zegt, en vervolgens, dat hij een direct Messiaanse Psalm is, gelijk wij zo even ontwikkeld hebben, berust de samenspreking van den Heere Christus met de Farizeeën in MATTHEUS. 22: 41 vv.; en ook de latere Joodse synagoge heeft zich nooit geheel en al aan

deze erkentenis kunnen onttrekken, ondanks de "klem", waarin onze Psalm haar tegenover de Christelijke kerk bracht.

I. Vs. 1 en 2. Het is tegen het einde van David's levensdagen; zijne zon is op het punt van onder te gaan, en de glans zijner persoonlijkheid is reeds in de ogen zijner omgeving zozeer verbleekt, dat hij zijne eigene onmacht levendig gevoelt. Tevens erkent hij, dat zijn onmiddellijke opvolger nog niet die zoon zijns lichaams is, op wie de belofte in 2 Samuel 7: 12 vv. eigenlijk doelde, hoewel hem ook met betrekking tot Salomo de overtuiging ten deel werd, dat Gods raad en wil tegen alle list en boosheid der wederpartijders de boven hand zou behouden (lees hier 1 Koningen 1: 1-40). Nu verneemt David in den geest ene Godsspraak, die den toekomstigen Messias tot het deelgenootschap van Goddelijke macht en heerlijkheid roept; hij noemt dezen toekomstige ook zijnen Heer en ziet, hoe Hij van Zion uit de gehele wereld aan Zich zal onderwerpen en alle vijanden aan Zijne voeten zal leggen.

De HEERE, Jehova, heeft tot mijnen Heere 1), Adonai, tot Hem, die hoewel mijn Zoon toch tevens mijn Heere is (MATTHEUS. 22: 41 vv.; Mark. 12: 35 vv.; Luk. 20: 41 vv.), gesproken in de Godsspraak, die ik zo even in den toestand van profetische verrukking uit Zijnen mond vernomen heb 2): Zit, daar Ik U tot deelgenootschap aan Mijne goddelijke heerschappij geroepen heb, en den koninklijken scepter over de gehele wereld, in Uwe handen gelegd heb (Psalm 2: 2 vv. 6 vv.)aan Mijne rechterhand 3), en aanvaard thans Uwe regering, totdat Ik door deze Uwe regering vol Goddelijke almacht (MATTHEUS. 28: 18)Uwe vijanden, die van U of nog niets weten of niets van U willen weten, als volkomen overwonnen (1 Koningen 5: 3), gezet zal hebben tot ene voetbank Uwer voeten 4), waar dan Uwe vooreerst nog verborgene heerlijkheid ook voor de gehele wereld zal openbaar worden (Hand. 2: 34 vv. 1 Kor. 15: 25. Hebr. 1: 13; 10: 13. Kol. 3: 1 vv.).

1) Dat hij alzo spreekt: "de Heere heeft tot mijnen Heere gesproken" is volgens de Hebreeuwse taal en voor ons niet zo duidelijk gesproken, want het zijn twee verschillende woorden, die wij beiden doorn "Heere" moeten overzetten. Daarom zijn ze door den druk onderscheiden, daar in onze Bijbels het ene Jehova, met grote letters het andere met kleine gedrukt is. Het eerste "Heere, is de naam, waarmee alleen de goddelijke Majesteit mag genoemd worden en die aan geen schepsel gegeven wordt; de andere is het woord, waarmee wij in onze taal in 't algemeen enen heer noemen als enen huisheer, of gelijk een dienaar zijnen meester noemt. Daarom spreekt hij van tweeërlei heren; de eerste, die daar spreekt, moet de waarachtige God zijn, de andere, tot wie gesproken wordt, moet een waar mens zijn, hoewel Hij ook waarachtig God is, gelijk wij zullen horen..

2) Ik, zegt de Profeet, hoorde in den Geest God, den hemelsen Vader, spreken met Zijnen lieven Zoon, en omdat het een heerlijk koninklijk gesprek was, waarvan ik gaarne wilde, dat het voor de gehele wereld zou bekend worden, daarom wil ik het in dezen Psalm te boek stellen..

Het is toch ene wonderbare verlichting dat de heilige Profeet, David, zo treffend spreekt van de zaken, die zo lang daarna moesten geschieden, en die wij thans geloven als geschied, en waarvan toch niemand onzer op zulk ene wijze zou kunnen spreken. Hij doet het bijna zelfs

den Apostelen voor, daar hij het zo krachtig en met zo duidelijke woorden, en toch alles bij elkaar zo treffend kort uitdrukt, dat het niet iets menselijks, noch van enen geringen geest is. Zulk een hoog, onbegrijpelijk en ondoorgrondelijk geheim der goddelijke Majesteit, als in het Evangelie zou geopenbaard worden, met voorden uit te drukken, veel minder om zo kort en krachtig te zeggen, in ‘t bijzonder zo lang voordat het geschieden zou, en toen daarvan nog geen begin, geen wonder werk, gene openbare prediking gezien of gehoord was. Hij staat bovendien zo vast in het geloof, hoewel hij het niet ziet, of met zijn verstand begrijpt, en het is hem zo zeker, dat hij daarvan spreekt, als zag hij het voor zijne ogen reeds vervuld en geschied..

Psalm honderd en tien. -Wie sloeg hem immer op, zonder dat het was, alsof de Geest der profetie hem op Serafijnen wieken omzweefde? Reeds die onnavolgbare aanhef: "de Heere heeft gesproken tot mijnen Heere," dwingt als met onweerstaanbare kracht om te luisteren, en nauwelijks leent men aan den opgetogen zanger het oor, of men verneemt ene beschrijving van vorstelijke Majesteit, die de ogen schemeren doet..

3) Hebr. Sjeb-limini. Dit Sjeb-limini is oneindig rijk in troost voor de gemeente des Heren door alle tijden, en wie slechts dit ene woord in het hart kan vatten, die is allen angst en vrees ontworsteld, dien is het eveneens of er vele of weinige vijanden zijn, die ziet met een vrolijk lachen hun woeden en hun vergeefse inspanningen aan. Het woord is des te troostrijker, daar Christus niet alleen zelf ter rechterhand Gods zit, maar ook de Zijnen mede daarheen verheft reeds in dezen tijd en nog heerlijker in de eeuwigheid. (Openbaring 3: 21; 2 Tim. 2: 12)..

Welk een volmaakt woord voor de hemelvaart van Christus als Hogepriester. Als Zoon van God is Hij in de Godheid; als Godmens kan Hij naast den Vader op diens troon zich plaatsen. De uitnodiging om neer te zitten onderstelt, dat Hij te voren stond. De dienstdoende hogepriester staat, en zulk een Hogepriester was Christus, alvorens Hij gezeten was aan de rechterhand des Vaders. Daarom moeten wij bij elke beschouwing des lijdens en der heerlijkheid van Christus ons herinneren, dat aan Christus daarom alle dingen onderworpen zijn, omdat Hij Zich aan alle dingen onderworpen heeft. En zo moeten ook wij ons aan alle dingen, die God over ons brengt, aan alle Gods wegen, beschikkingen en leidingen, met een woord aan alles, uitgenomen de zonde, onderwerpen, dan zullen ook wij eenmaal met Christus over alle dingen heersen; want wie God dient, regeert, en wel in die mate als hij God dient, regeert Hij met Hem; ja God te dienen als priester is te regeren als koning, en wie zeggen kan: "Uw wil geschiede!" die kan ook zeggen: "Uw koninkrijk kome!" Het zitten van den hogepriester geeft dus te kennen, dat Hij Zijn werk volbracht heeft, en de bijvoeging: Zit aan Mijne rechterhand, totdat Ik Uwe vijanden zal gezet hebben tot ene voetbank uwer voeten, stelt den Hogepriester tot Koning, en geeft aan Zijn volbracht hogepriesterlijk werk ene onveranderlijke vastheid. Door Christus te doen neerzitten aan Zijne rechterhand, zegt God, dat hier iets gedaan is, dat niet te ontdoen, en ook niet andermaal te doen is..

De rechterhand is ook bij aardse vorsten een voorbeeld hunner macht, en zo het iemand wordt toegestaan ter rechterhand te zitten, dan wordt hem daarmee vergund gezag en heerschappij te delen. Alzo wordt Christus hierdoor tot deelgenoot, tot stadhouder van Jehova verheven, en daarmee wordt bovenmenselijke, wordt Goddelijke heerlijkheid Hem toegekend. Het zitten,

zowel als het werk door Hem volbracht, verkondigt luide Zijne goddelijke Majesteit. Hij zit niet ledig, maar is gedurig werkzaam voor Zijn volk, om gaven te verwerven en mede te delen, opdat zelfs de weerspannigen tot den Vader worden gebracht en gebracht zijnde, geheiligd en gelouterd, ja onberispelijk bewaard worden tot den dag Zijner toekomst. Op dien Heere, die ter rechterhand Gods zit, heeft David het heil zijner ziel, de toekomst van zijn geslacht en de hope zijns volks gevestigd, en Hij is en blijft in dagen van groten strijd en zware beproeving en hevige aanranding, de Heere ook van de zwaksten onder de Zijnen, die op den door het kruis en de kroon ter rechterhand Gods Verhoogde het anker zijner hope heeft gegrond. Het Sjeb-Limini is echter voor alsnog meer ene zaak van het geloof. De heerschappij, door den Heere uitgeoefend, wordt nauwelijks bespeurd, opdat de gelovige niet bij het zien, maar wel bij het geloven worde bepaald, en de wereld, als rechtvaardige straf voor haar ongeloof, tegen Hem aandruische tot eigen verderf. Vooralsnog is ook de verhoogde Heere grotelijks de steen, dien de bouwlieden verwerpen..

4) Hier bevestigt de Profeet, dat ofschoon de vijanden van alle kanten te hoop lopen, Hij echter over alle beletselen de overhand zal houden. Ondertussen voorspelt hij, dat het rijk van Christus niet langs effen baan zal lopen, totdat Hij vele en verschillende vijanden zal hebben onderworpen. Derhalve, ofschoon de gehele wereld alles beweegt, om den troon van Christus omver te stoten, zo zegt David toch, dat hij op zijn voetstuk zal blijven staan, en dat, wie er ook tegen opstaan, zij eindelijk moeten bukken. Laten we het er derhalve voor houden, dat, ofschoon ontelbare vijanden tegen den Zone Gods samenspannen en Zijn rijk beproeven te vernietigen, niets echter hen zal gelukken, dewijl zij niets vermogen tegen het onveranderlijk Bestek Gods, ja, dat Zij eerder door de onmetelijke kracht Gods onder de voeten van Christus zullen worden onderworpen..

Het woordje totdat moet niet onbepaald worden opgenomen, maar besluit in zich een zekere bepaling van het huishoudelijk Koninkrijk, hetwelk de Christus van den Vader gehad heeft tot vervulling van onze zaligheid.

De vijanden moeten onder Zijne voeten komen te liggen. Zijne voeten op den nek der overwonnenen treden (Jozua 10: 24), zodat de overwonnen tegenstand als het ware tot den duisteren grond wordt, op welken zich de glorie zijner zegerijke heerschappij verheft; want de geschiedenis van deze eeuw eindigt met den triomf van het goede over het kwade, niet met de vernietiging van het kwaad, maar met de onderwerping daarvan. Daartoe komt het, dewijl de onbeperkte almacht zich voor en door den verhoogden Christus werkzaam betoont..

Uwe vijanden. Welke zijn die? De machten der hel en de kinderen der ongehoorzaamheid, de goddelozen en ongelovigen, in wie deze machten hun werking hebben. En deze vijanden van Christus moeten ook onze vijanden zijn. Wij moeten niet met hen heulen, maar eerlijk tegen hen strijden, zo wij ons op den groten dag van ‘s Heren heirkracht niet bij hen, maar tegenover hen willen geplaatst zien..

Omdat Christus ter rechterhand Gods des Vaders zit, wordt de Kerk wonderbaar bewaard onder het kruis en het lijden tegenover duivel en wereld, maar er blijven altijd vijanden tot aan den jongsten dag.

Zo lang de wereld staat bevindt zich de gemeente in strijd met vele vijanden, maar de overwinning is haar verzekerd door het woord uit Gods mond, door den Koning aan Gods rechterhand, door den strijd in Gods naam..

2. De HEERE, die U zo in Uw koninkrijk heeft geplaatst, zal den scepter Uwer sterkte, den staf, waardoor Gij met krachtige hand (Psalm 2: 9) de weerspannigen zult tuchtigen, zenden uit Zion, den zetel van het koningshuis, dat in U zijn hoofdpunt heeft, opdat Hij van daar uit over de gehele aarde ga, en overal ter aarde werpe wat zich niet aan U wil onderwerpen. Hij zal dien zenden, zeggende: Heers, overeenkomstig de waardigheid, die u verleend (vs. 1), en door de macht, die u gegeven is (vs. 2), in het midden Uwer vijanden, hen niet zozeer van buiten aangrijpende, maar integendeel uit hun midden naar alle zijden Uw recht handhavende (Zach. 9: 10).

Dit vers is, gelijk een oud uitlegger zegt, ene lieflijke gratulatie, waarmee de profeet zich, verheugd van geest, tot den Heere wendt, ene uitdrukking van vast vertrouwen op de overwinning, waarbij opmerkelijk is, dat hier niet, gelijk in Psalm 60: 8 vv. geschiedt, voor den van Zion uitgestrekten scepter bepaalde grenzen worden aangegeven, maar der wereld einden ten doel zijn. Ook het heersen in het midden Zijner vijanden (vgl. Psalm 23: 5) is ene getuigenis van Zijne hoogheerlijke, van de zege verzekerde Majesteit, en houdt ene volheid van troost in voor Zijne Kerk, die op aarde ene roos onder de doornen is, en wier levende leden schapen in ‘t midden der wolven zijn..

Het is de tegenwoordige toestand der kerk. De vijanden liggen nog niet onder voeten des Heren. Er is nog gene scheiding tussen degenen, die des Heren en die des Heren niet zijn. Nog thans in het midden Zijner vijanden heerst Christus. Zion is Zijne kerk Zijne gemeente; van daar uit oefent Hij macht en heerschappij en is het niet altijd zichtbaar, het is daarom niet minder wezenlijk. Het is thans nog de tijd van: "het koninkrijk is binnen in u." Christus regeert door den Heiligen Geest over de harten. Hoeveel vijanden zijn er echter nog in de wereld en hoe geweldig woeden zij tegen Hem. Doch als de koning in het leger verschijnt, dan ontstaat er plotseling ene diepe stilte en al de zwaarden worden ter aarde gebogen. Zo zal het ook zijn, als Koning Jezus komt..

3.

II. Vs. 3 en 4. Heeft David tot hiertoe beschreven beide, den persoon en de macht des Konings, dien hij in den Geest aanschouwt en waar en hoe Hij zal regeren, zo zegt hij nu, wat deze voor lieden en volk zal hebben, en hoe zij zich jegens Hem zullen gedragen; want daar hij te voren alleen van vijanden gesproken, en aangetoond heeft, dat deze Koning, overal, waar Hij met Zijn scepter komt, vijanden zal hebben, zo zou men verwonderd kunnen vragen, van waar Hij dan toch Zijne onderdanen zou nemen. Dit nu is het wat de profeet zegt: Hoewel Uw eigen volk van U afvalt en de gehele wereld zich tegen Uw rijk zal verzetten, toch zult Gij een volk hebben, dat U gaarne zal aannemen en verheugd zal zijn Uw volk te mogen wezen. Hij maakt daarop dit volk van den koning geheel en al tot priesters, die altijd voor God staan, en Hem enkel heilige offers brengen. Hij schildert in ene gelijkenis, hoe wonderbaar het met de geboorte van de kinderen van Zijn rijk gaat. Vervolgens doet hij ook

een greep in het priesterlijk ambt, en zegt, deze Zijn beloofde Zoon, Christus, zal niet alleen Koning zijn, gelijk Hem naar Gods beschikking toekomt, maar tevens ook priester, hoewel hij niet uit den priesterstam Aäron, maar uit Juda zou geboren worden. Hij zwijgt van dat priesterschap in het Oude Testament, van Aäron en zijn geslacht stil, en noemt een nieuw, dat in dien tijd in het geheel niet genoemd werd, of bekend was, namelijk zulk een, dat naar de ordening van Melchizedek was. Over dit priesterschap is veel te zeggen. Deze tekst is ook in den Brief aan de Hebreeën zeer schoon en kostelijk verklaard, zodat wij daar de rechte verklaring van dezen Psalm vinden. (Naar LUTHER).

3. Uw volk, de gemeente van hen, die tot U bekeerd zijn, de ware Christenheid, zal zeer gewillig zijn, geeft zich door den drang des Geestes aanstonds gewillig aan U over met al wat het heeft en is (Richteren 5: 2, 9), op den dag Uwer heirkracht, wanneer Gij Uwe legermacht ten heiligen strijd verzamelt, in heilig sieraad 1), want het is een priesterlijk volk, dat een godsdienstig versiersel draagt (2 Kronieken 20: 21. 2 Kor. 10: 4. Openb. 19: 14); zij die door het geloof in Uwen naam Gods kinderen zijn geworden, zijn ook met velerlei voortreffelijke gaven des Heiligen Geestes toegerust tot volbrenging van den redelijken godsdienst (Rom. 12: 1); uit de baarmoeder des dageraads zal U de dauw Uwer jeugd zijn2).

1) Gewillig, ziet daar de vrijheid van het Evangelie. Hier is gene wet, geen dwang, maar de wet der vrijheid, de drang der liefde. Christus heeft een zeer gewillig volk. Zij willen alles voor Hem doen. Vroeger waren het onwilligen en wederhorigen, maar Christus heeft ze gewillig gemaakt. Waardoor? Door hun te laten zien en gevoelen, hoe lief Hij hen had toen Hij Zich voor hen aan het kruis ten offer gaf. Wie dat te zien krijgt en daarvan een gevoel ontvangt, die buigt terstond de knieën voor Jezus en aanbidt Hem, en blijft Hem aanbidden in eeuwigheid, want daarin wordt de Vader verheerlijkt. Dit is bij allen, die bekeerd zijn, tot de volkomenste overtuiging geworden. Nu zijn zij gewillig; niet altijd naar het vrees, want de strijd houdt niet op, zolang wij in dit lichaam zijn, maar naar den Geest. Zij doen Zijn woord? Wanneer? Ten allen tijde in stilte, maar op het open veld alleen op den dag Zijner heirkracht. Neen, zij paraderen niet met hun strijdkrachten, ook houden zij er gene spiegelgevechten mede, om te laten zien wat zij kunnen; daar volgen zij in de volle wapenrusting Gods met den helm der zaligheid op het hoofd, en eenmaal zittende, zo als het in de Apocalypse wordt voorgesteld, op witte paarden, de zinnebeelden der overwinning, bekleed met lange, witte klederen, wit gemaakt in het bloed des Lams. In hunnen triomftocht in het eeuwig Koninkrijk des Heeren. En hoe velen zijn zij? Duizendmaal tien duizenden, ene schaar, die niemand tellen kan; want bij de smalte van den weg en de engte van de poort, die ten eeuwigen leven leidt, moet tegelijk worden vastgehouden de veelheid der duizenden, die er door den rijkdom der genade Gods doorgaan. Dit optrekken geschiedt langzaam van wege de menigte, maar het geschiedt..

De Koning van het Godsrijk voert den strijd wel met goddelijke krachten en in de zekerheid der overwinning volgens Goddelijke belofte, toch niet zonder den ernst, de gevaren en de offers van enen werkelijken krijg, en gelijk Hij Zichzelven daarin volgens Gods wil begeeft, zo roept Hij ook gelijk een krijgsoverste Zijne onderdanen tot dezen strijd op. Zij moeten met Hem en voor Hem strijden, gelijk Hij met hen en voor hen strijdt..

De man naar Gods harte spreekt hier van de toebrenging van de gemeente van Christus Jezus. En daarom vergelijkt hij de kinderen Gods met den dauw van den dageraad, dewijl zij op bijzondere wijze verwekt worden en al hun heerlijkheid ontlenen aan de heerlijkheid van Christus. Als de zon niet schijnt, welk een heerlijkheid vindt ge dan in een dauwdruppel maar als de zon ze beschijnt, schitteren zij als diamanten. Zo ook buiten Christus bezit de gelovige geen heerlijkheid. Alleen schittert hij, als hij bestraald wordt door het licht van de Zonne der gerechtigheid.

2) Er zijn verschillende vertalingen van dit tweede gedeelte.

Lutherse vertaling: "Uwe kinderen worden u geboren, gelijk de dauw uit den dageraad." Luther zegt: Wat is dat? "Kinderen geboren worden uit den dageraad?" Dit moet ene wonderlijke geboorte en zeldzame moeder en kinderen zijn. Wie heeft ook gehoord, dat uit den dageraad kinderen worden, en hoe is dit te rijmen met het Christendom? en wie heeft toch dezen profeet zo iets gezegd? Ja, wie zou het hebben kunnen verstaan, wanneer het niet door het Evangelie ware geopenbaard, zo het zelfs ook, nu het vervuld is, slechts van weinigen wordt verstaan. Hij heeft dit echter tot ene gelijkenis gesteld, om deze geestelijke zaken zeer lieflijk af te beelden en te schilderen, namelijk, dat het met de geboorte van de kinderen van dit rijk, d.i. der Christenen, gaat, even als met den lieven dauw, die in de lente dagelijks des morgens vroeg nedervalt en toch kan niemand zeggen, hoe die gemaakt wordt, of van waar die komt; nog ligt hij elken morgen op het gras, en die tijd van den dauw onder den dageraad is de allerliefelijkste. Deze gelijkenis heeft ook de profeet Micha (5: 6) van het rijk van Christus gebezigd: En Jakobs overblijfsel zal zijn in het midden van vele volken, als een dauw van den Heere, als droppelen op het kruid, dat naar genen man wacht, noch mensenkinderen verbeidt," d.i. de Apostelen en de Christenen, die uit het Joodse volk zijn, zullen onder de heidenen komen, en daarvan een volk voor Christus verzamelen, niet met het zwaard of met lichamelijke macht of kracht, maar door goddelijke kracht, in het predikambt des Evangelies betoond, even als de dauw zonder enig menselijk toedoen van den hemel komt, en de aarde bevochtigt en vruchtbaar maakt.

V.d. Palm vertaalt: "als uit den schoot des dageraads is de dauw Uwer helden," d.i. talrijk en schitterend als de morgendauw op het veld.

Dächsel wil het laatste gedeelte van den vorigen zin bij dezen laatsten nemen en vertalen: "in het heilig sieraad uit den moederschoot van den dageraad de dauw Uwer jonge manschap," en verklaart: "Zo fris en krachtig, zo onmetelijk in getal en wonderbaar uit het hemels licht geboren, staat ene jeugdige menigte van strijders op eens voor Uwe ogen, gelijk op den morgen de dauw op het veld ligt, van welken niemand zag van waar die kwam, en niemand berekend heeft, hoe vele droppels er zijn, in wiens paarlen echter de dageraad zich spiegelt en welker frisheid leven en verkwikking geeft." Ook Moll (Lange’s Bibelwerk) heeft deze overzetting. De Wette vertaalt die eerste woorden niet: "in heilig sieraad" maar: op het heilig gebergte," waartoe ene kleine verandering in den tekst moet worden aangenomen (yrdh in plaats van yrrh). Wij houden ons het liefst aan onze Staten-Overzetting, hoewel wij gaarne met Dächsel zeggen: "in dit vers hebben wij een prachtig maar moeilijk te verklaren beeld voor ons, dat de een zo, de ander anders heeft zoeken te verklaren, zonder dat men zou

kunnen zeggen: dat is de alleen ware betekenis. Gods woord is een schoon geslepen edelgesteente gelijk, dat zijne stralen naar verschillende zijden heenwerpt." Nog voegen wij hierbij het woord van onzen da Costa: "Een echt Oosters beeld voor het aanbreken van den dag der verlossing. De dageraad wordt voorgesteld als den dag te baren, en met den dag den dauw, die den dageraad vergezelt. Zo is het in de natuur: eerst begint het te schemeren, de dageraad is daar; de zon rijst op, een nieuwe dag is geboren, doch ook op aarde is iets geboren, dat nu bij het licht eerst gezien wordt, de dauw. Een vruchtbaarmakende adem is over de aarde gegaan, en heeft zich verdikt tot een zwevenden damp, tot een golvenden nevel. De zon gaat op en de nevel lost zich op, maar zijne waterdelen hangen te tintelen en te schitteren aan het gras, aan de kruiden, aan de bloemen. Welk een heerlijk prachtig gezicht! Wie telt het zand der zee, wie de sterren des hemels? En toch zei God tot Abraham: zo zal uw zaad zijn. En horen wij nu in de Openbaring van Johannes van ene schare van gezaligden, die niemand tellen kan, dan hebben wij dat gezegende zaad van Abraham, en dan hebben wij den dauw, dien de dageraad der nieuwe schepping van Christus heeft gebaard, voor onze ogen. David neemt uit de menigvuldigheid der dauwdroppels het beeld van een leger, dat plotseling verschijnt en schitterend is uitgerust. En inderdaad, wie telt ook de droppelen van den dauw bij den dageraad? Altijd meer brengt de baarmoeder van den dag voort. En zij komen niet voor de zon komt; zo lang het donker is ziet gij niets, maar nauwelijks is het licht der zon daar of de aarde is bedekt met dauw-de dauw uwer jeugd. Het is zoveel als het uitnemendste uwer jeugd. Het ziet op de volle kracht en vruchtbaarheid van Gods volk door den Heiligen Geest, ja, de dauw en de jeugd duiden de versheid, frisheid en nieuwheid aan der wedergeboorte."

4. Een priesterlijk volk moet het zijn, dat Hij ten strijde voert, want Gij zijt zelf een priester hoewel tevens de Leeuw uit den stam van Juda, de wortel Davids (Openb. 5: 5), niet een Priester naar de ordening van Aäron, maar daarom niet minder door Gods aanstelling, integendeel door ene veel plechtigere en meer nadrukkelijke dan die, welke onder Mozes voor Aäron en zijn geslacht het priesterschap bestemde (Exodus 28: 1 vv.).De HEERE heeft in het tweede gedeelte der Godsspraak, die ik uit Zijnen mond vernomen heb, gezworen en hetgeen Hij met ede bekrachtigd heeft zal Hem niet berouwen, zodat Hij ooit ene syllabe daarvan zou terugnemen: Gij zijt Priester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizédek (Genesis 14: 18 vv.), die vroeger te Zion in zich het koningschap en het priesterschap met elkaar verbond (Hebr. 5: 6; 6: 20; 7: 17).

Had David eerst meer den feesttocht voor ogen, die uit het Gihondal zich naar den Zion bewoog, thans treedt de geschiedenis van den vroegeren tijd voor zijne ziel, hoe van Zion of Salem eens Melchizédek trok naar het koningsdal en de Heilige Geest verklaart hem dit als een voorbeeld van zijnen groten Zoon, die later op zijn troon zal zitten. Hoe smartelijker het hem aan het einde van zijne eigene, ten einde snellende regering moest zijn, dat hij door zijne schuld Gods gericht over zijn volk had gebracht (2 Samuel 24: 17), het niet met God had kunnen verzoenen en hoe meer het woord Gods in 2: 14 vv. ondubbelzinnig gaf te verstaan, dat het ook alzo gaan zou met zijne onmiddellijke opvolgers, ja, dat het misverstand nog verder zou voortvreten, des te meer moest hij ook erkennen, dat slechts een koning, die tevens hogepriester was en niet een gewoon Levietisch, maar een op geheel andere wijze geroepen en geheel anders begaafd hogepriester, het was die het volk waarlijk tot zegen kon zijn en het tot zijn doel kon brengen. Dat beeld uit den ouden tijd en deze erkentenis welke in hem tot

een verlangen voor de toekomst wordt, zijn bij David de aanknopingspunten in zijn hart, dat de Heere bij de eerste openbaring in vs. 1 hier nog ene tweede toevoegt. "Tot hiertoe heeft de profeet krachtig voorzegd, beide, van het koninkrijk van Christus, Zijnen Zoon, die waarachtig Heer en God is, en van Zijn volk; nu gaat hij voort; het is hem niet genoeg, dat hij Hem tot Koning en Heer gemaakt heeft over alles, maar maakt Hem ook tot priester en paus (vergeeft, dat ik dit woord voor Zijnen persoon bezig). Want daar wij boven gehoord hebben dat deze Koning een nieuw volk moet hebben, zo moet hij ook voor zulk een volk een priesterambt hebben, opdat Hij ze in het geweten en tot God regere, nademaal het een koninkrijk en Gods volk is; er moet ook een priesterschap en godsdienst zijn, om den mensen Gods wil en woord te openbaren en tussen God en hen Middelaar te zijn; hij geeft daarom aan Christus alleen beide ambten, dat hij de eeuwige Koning en ook de eeuwige Hogepriester zij..

Melchizédek is een persoon, die eenmaal en op eens in de heilige geschiedenis optreedt, van wiens afkomst geboorte en sterven wij niets afweten. Hiermede moest hij in de geschiedenis Christus zolang vertegenwoordigen totdat hijzelf in Christus werd opgenomen. Melchizédek was koning en hogepriester tegelijk. Naar de wet mocht niemand dit zijn; omdat Uzzia het wilde zijn, werd hij vijftig jaren lang tot aan zijn dood een melaatse. Doch dit verbodene voor allen was juist de hoogste belofte voor Christus; trouwens een volk van zondaren behoeft volstrekt een koning die tevens Hogepriester is..

Gij zijt priester, niet als Aäron van ééne enige natie, maar van alle volken, gelijk Melchizédek, die Abraham zegende in den naam van God, den Allerhoogste, die hemel en aarde bezit (Genesis 14; 18)..

Wij weten alleen van Melchizédek, dat hij was koning, priester en profeet. In deze hoedanigheden werd hij aan Abraham openbaar als een type van dien Zoon, die uit hem zou voortkomen en zou zijn eeuwig Koning en Priester, die geen begin van dagen, noch einde des levens had, zijnde de eerste en de laatste.

Het Priesterschap van Aäron was bestemd om te verdwijnen, maar het Priesterschap van Christus is een eeuwigdurend priesterschap, niet betrekking hebben op een enkel volk, maar op een volk uit alle natiën, tongen en volken, niet een Priesterschap, behorende bij een nationaal verbond, gelijk God met Israël had opgericht, maar uit kracht van het genade-verbond met geheel de Kerk uit alle volken opgericht.

5.

III. Vs. 5-7. De heilige profeet heeft tot hiertoe heerlijk gezongen, beide van het koninkrijk en het eeuwige priesterschap van Christus tot troost van alle ellendige, arme zondaars en van alle bedroefde harten, en dezen dierbaren man zo afgebeeld, dat men het niet lieflijker en aantrekkelijker maken kon. Nu zegt hij ook, hoe zich de wereld ten opzichte van zulk enen Koning en Priester gedragen zal, hoe zij Hem zal danken, namelijk, dat zich de macht op aarde spookachtig tegenover Hem zal stellen en zal ondernemen Zijn rijk te verdelgen; dat daarentegen God zelf Zijne macht zal moeten zetten, om dezen Priester te verdedigen en ons, die in Hem geloven. Zijne vijanden, zij mogen heten zo als zij willen, zo listig, wijs en

machtig zijn als zij kunnen, Hij zal hen wel te eniger tijd vinden, hen verpletteren en uitroeien en in den afgrond der hel stoten en eeuwig verdoemen. God helpe ons, dat wij bij dezen Heere blijven, dankbaar voor Hem bevonden worden, en Hem dezen Psalm met waar geloof en met vreugde toezingen..

5. De HEERE is aan uwe rechterhand, dezelfde die U aan Zijne rechterhand heeft doen zitten (vs. 1), en nu U in Uwe verhoging als de Almachtige Helper ter zijde staat, gelijk Hij in den stand Uwer vernedering Uwe hulp geweest is (Psalm 109: 31); Hij zal koningen verslaan, die zich tegen U verzetten, al waren zij ook nog zo machtig op aarde en nog zo wederkerig verbonden tot gezamenlijken tegenstand (Psalm 2: 1 vv.). Hij moge een tijdlang met die wrake wachten, zij zal geducht zijn ten dage Zijns toorns 1) (Psalm 2: 5, 12 2.5,12).

1) Hier verheerlijkt David de te vrezen macht van Christus, om de vijanden te kunnen verslaan. En op deze wijze verzekert hij, dat hoe Hij ook omringd wordt door een woeste hoop van vijanden, de goddeloze pogingen voor Hem niet een beletsel zouden zijn, dat God den koning, dien Hij verordend had, zou verdedigen. Op te merken is echter de bijvoeging, ten dage des toorns, waardoor wij herinnerd worden, dat wij geduldig het kruis moeten dragen, indien God, terwijl de wreedheid en gramschap der vijanden woedt, tijdelijk Zich verbergt, dewijl Hij zelf weet den rijpen en juisten tijd der wrake..

6. Hij zal ten dage zijns toorns tevens recht doen onder de heidenen; de volken, die tegen U gestreden hebben (Psalm 96: 10), 1) Hij zal het vol dode lichamen maken, het slagveld met lijken bedekken (Jes. 66: 24. Openbaring 19: 17 vv.); Hij zal verslaan degene, die het hoofd is over een groot land, den grootsten Uwer tegenstanders, den Antichrist (Dan. 7: 24 vv. 2 Thessalonicenzen. 2: 3 vv.).

1) Openbaring 14: 14 vv.; 16: 14 vv.; 20: 8 vv.

Nooit vergeet de Schrift, wat wij meest altijd vergeten, dat het einde uitloopt op de verheerlijking der rechtvaardigen en de verdelging der goddelozen. Het is dan ook opmerkelijk, dat in de Openbaring van Johannes eerst de zaligen genodigd worden tot het Avondmaal van de bruiloft des Lams, en dat daarna het roofgevogelte ook genodigd wordt tot een gastmaal-tot de lijken der verslagenen. (Openbaring 19: 9, 17, 18)..

7. Hij, de Heere (vs. 1) zal bij den heten, zwaren strijd, dien Hij als strijder Gods doorstaan moet, op den weg uit de beek drinken 1), gelijk eens Simson deed (Richteren 15: 19), daar Hij Zich slechts een ogenblik ter verfrissing gunt, om dan weer dadelijk den strijd te beginnen en snel Zijne overwinningen voort te zetten; daarom zal Hij, zodra Hij gedronken heeft en nieuwe kracht heeft verzameld, al Zijne vijanden ter aarde werpen, en triomferend het hoofd omhoog heffen, daar Hij ten laatste als overwinnaar het veld behoudt. (Hand. 11: 15).

Onze Simson, de dierbare held, is niet als zijn voorbeeld aan afmatting onderworpen, Hij is aan Gods rechterhand gezeten; maar men drinkt niet slechts uit de beek om den dorst te stillen, maar ook om voor den dorst bewaard te blijven, en de dienst van zulk ene bron verschaft Hem de steeds toevloeiende, goddelijke kracht, die Hem voor alle afmatting in den

heten strijd bewaart. Zijnen dienaren en krijgers overkomt het echter zeer dikwijls, dat zij op den weg neerzinken en met den ouden Simson "zou ik dan nu van dorst sterven en vallen in de handen dezer onbesnedenen?" Maar dezelfde bron, die den veldheer voor afmatting bewaart, sterkt Zijne strijders en richt hen op, zodat zij met hunnen veldheer het hoofd kunnen verheffen. Wat den vijanden des Heren ontbreekt, dat is de beek aan den weg, de fontein des aanroepers. Wie deze beloofd is, die mag niet vrezen, al moet hij soms treurig en met gebogen hoofde gaan..

Wij zien ook hier, hoe de Schrift door ene kleine zaak ene grote waarheid kan uitdrukken. De Psalmen zien meermalen tegelijk op de historie naar achteren en op de toekomst naar voren. Door ene kleine terugwijzing op de geschiedenis wordt hier zowel het lijden als de opstanding en hemelvaart van Christus aangewezen. Het is de terugwijzing naar het driehonderdtal uitgelezenen van Gideons leger, die niet uit de hand, maar uit de beek zelf dronken, om daarna op te staan en voort te ijlen tot overwinning van het Midianietische leger. En is het nu hierbij niet opmerkelijk, dat Christus aan het kruis werkelijk dorstte, en een ogenblik daarna het hoofd ophief, om het woord der overwinning: "Het is volbracht," uit te spreken? Ook hierin was er in den Heere ene gelijkvormigheid van toestand met zijne knechten: de helden Gods; ook David dorstte. En letterlijk gebruikte de Heere ook het andere woord van den Psalm, toen Hij tot Zijne discipelen zei: "Wanneer deze dingen geschieden, zo heft uwe hoofden omhoog, wetende; dat uwe verlossing nabij is..

Gewis dat was Evangelische geloofsverwachting van den ouden dag; hier is Christus de Heere, de koning, de Verzoener der zonde, de hoofdzaak, om welke zich alles wentelt: hier zijn ontdekkingen des Geestes voor de aloude Gods kerk, door welke een heerlijk Licht opgaat; hier spreekt het heilbegerig en toe-eigenend vertrouwen in zalig en heilrijk genot. En als wij dan nu, bij het licht des vervulden Evangelies, alles wat hier van den Christus Gods voorspeld wordt, sinds achttien eeuwen bevestigd zien; als wij dan op het eerste doorluchte Pinksterfeest na Jezus' hemelvaart, op dien dag van 's Heilands heirkracht, Zijn volk met den heiligsten ijver zien ten strijde trekken, gehele scharen zich zien verlustigen in dezen Priester en Koning Gods, en het zaad der gemeente als een dauw des morgenstonds zien prijken, en als wij dan des Heren Woord zien uitgaan van Zion en voortkomen uit Jeruzalem, en door Hem en Zijne geestelijke krijgsdienaren overwinning op overwinning zien behalen, erkennen wij het dan niet met dankzegging, dat wij Hem gevonden hebben, van wie Mozes en de profeten spraken, en verwachten wij dan niet op grond van deze ontdekkingen Gods, van de eedzwering des Eeuwigen en Waarachtigen, en van de vervulling, die wij reeds zo vele eeuwen zien mochten de zaligheid van zondaren, het heil van al het Gods volks en de volkomen en eindelijke overwinning over het gehele rijk des satans en der hel?.

Ik twijfel niet, of David kent hier aan Christus militaire kracht toe, ontkennende, dat hij rust zou nemen om te drinken, dewijl Hij onder het vervolgen vluchtig uit de beek een teug zou nemen. Door welke uitdrukking hij den vijanden schrik wil instorten, opdat zij weten mogen, dat ook daarin hun verderf besloten ligt. Indien iemand vraagt, waar is nu de geest der zachtmoedigheid en goedertierenheid waarmee de Schrift elders Hem begaaft? (Jes. 1: 1), dan antwoord ik, dat Christus, gelijk een goed herder, zacht voor zijne schapen, maar ook voor wolven en andere dieren hard en onverbiddelijk is..

PSALM 111.

DANKZEGGING VOOR GODS LICHAMELIJKEN EN GEESTELIJKEN ZEGEN.

Wij vinden in dezen en den volgenden Psalm twee liederen, in welke de jubeltoon over de verlossing uit Babel reeds zeer verzwakt voorkomt en ten gevolge van den moeilijken toestand, in de plaats der vroegere vreugde en zekere neerslachtigheid zich van de gemoederen heeft meester gemaakt (Ezra 4: 24). Het is nu niet meer de onlangs ondervondene verlossing, om welke de gemeente haar Halleluja zingt, maar zij keert terug tot de dagen van den ouden tijd, en maakt de verlossing uit Egypte met haar doel, de inleiding in Kanaän, tot het voorwerp van het lofgezang en tot ene bron van troost voor het tegenwoordige. Naardien echter tussen Psalm 107 en 108 aan de ene en Psalm 111 en 112 aan de andere zijde de beide Psalmen 109 en 110 gevoegd zijn, zijn wij op deze afwisseling van stemming, op dezen sprong van de ene verlossing op de andere reeds voorbereid. Deze Psalmen, welke op ene latere toekomst, op den Messiaansen tijd wijzen, geven onmiddellijk te verstaan, dat tussen het volle bezit der genade, gelijk de profeten vóór de dagen na de bevrijding uit de ballingschap geprofeteerd hebben, en de tegenwoordige dagen nog ene langere ontwikkelings-periode ligt. Nog kan de Messias niet komen, nog moet integendeel de tijd van reiniging voor Israël voortduren. Ja, de tijd van straf en gericht zal, helaas! in veel ergere mate herhaald worden, omdat Israël zich tot den Messias, wanneer Hij verschijnt, in ene verhouding zal stellen waarop de voorzegging in die Psalmen gebouwd is. -De beide voor ons liggende Psalmen staan tot elkaar in het nauwste verband en zijn tweelingen, zowel wat vorm als inhoud aangaat; wat den vorm betreft zijn beide alfabetisch, zodat de letters van het alfabet naar de rij der begin-letters der verzen zijn (vgl. bij Psalm 9), naar den inhoud is de stof zo verdeeld, dat Psalm 111 de heerlijkheid, macht en genade des Heren in den kring der godvruchtigen prijst, Psalm 112 daarentegen de daaruit voortvloeiende heerlijkheid en gelukzaligheid der godvruchtigen zelf.

I. Vs. 1-3. De Psalmist spreekt eerst van den lof in het algemeen, die aan Jehova toekomt, en begint dan ook dadelijk met zulk een algemenen lof.

1. Halleluja, looft Jehova!

Dit is zoveel als wanneer men wil beginnen God te loven, dat men elkaar vermaant en opwekt, als wanneer iemand onder ons begon en sprak: "Welaan wij willen God loven," of als predikers op den kansel opwekken: "Bidden we nu den Heiligen Geest." Zo spreekt ook hier David (?) de zijnen aan: "Halleluja, looft den Heere!" of "Laat ons den Heere loven, namelijk aldus: Ik zal den Heere loven enz.".

Aleph. Ik zal den HEERE loven van ganser harte (Psalm 109: 30); *Beth*. in den raad en vergadering der oprechten.

De zanger verzekert, dat hij uit den grond zijns harten zich gedrongen ziet tot den lof van God, en omdat het behouden van dezen lof voor zich zelven God van de helft van Zijne eer

beroven, wil hij ook, wat hij gevoelt, uitspreken en wel op de rechte plaats uitspreken, in de vergadering der gelovigen..

De vergadering der oprechten (Luther "vromen" Psalm 107: 42) is tevens ene vertrouwelijkheid vertrouwelijke samenspreking Psalm 64: 3. 83: 4), omdat de wereld van haar uitgesloten is, de gemeente des Heren onder haar is..

Hier is reeds de voorstelling ener onzichtbare Kerk, van de gemeenschap der heiligen..

2. *Gimel*. Aan stof tot danken en prijzen kan het ons, die tot de vergadering der vromen, tot de gemeente der heiligen behoren, nooit ontbreken, want de werken des HEREN zijn groot 1) (Psalm 104: 24). *Daleth*. Zij worden gezocht, ijverig doorzocht, van allen, die er lust in hebben 2), daar zij op alle vragen hunner ziel en alle wensen van hun hart antwoord en bevrediging schenken.

1) Onder werken des Heren hebben we niet alleen te verstaan die Zijner Almacht in het algemeen, maar ook die Zijner bijzondere Voorzichtigheid en genade in betrekking tot Israël en tot de gelovigen.

2) In het Hebr. (Deroeschim lekol-cheftzehem). Of en beter, waard om in al haar oogmerken nagevorst te worden. De werken des Heren, die daden Gods worden dus niet alleen groot genoemd, maar de dichter dringt er op aan, dat zij ook nagevorst worden, dat men lette op het grote doel, waarom God ze verricht.

3. *He*. Zijn doen, al wat Hij in Zijnen raad besluit en vervolgens ten uitvoer brengt, is majesteit en heerlijkheid; *Vau*.en Zijne gerechtigheid bestaat in der eeuwigheid.

Gods werken bieden rijke stof aan tot lof van God, en welke wensen ook maar bij vromen kunnen opkomen, die zijn in Gods werken reeds bevestigd; want hoeveel Gods bij den vorsten oogopslag ook aanstotelijk moge voorkomen, hoe meer de aandacht op Gods werken en daden wordt gevestigd en men zich daarin verdiept, hoe meer de menselijke wijsheid, in plaats van het goddelijk handelen vooruit te lopen, dat bescheiden nagaat, des te meer blijkt deze de volkomen wijsheid te zijn; want in alles wordt Zijne gerechtigheid, d.i. zijn door en door prijzenswaardig Wezen (Psalm 98: 2) bekend en openbaar..

4.

II. Vs. 4-9. Hierop denkt de Psalm aan de bijzondere weldaden en werken des Heren, die hij aan Zijn volk bewezen heeft, en spreekt dan van die daadzaken der geschiedenis, tot wier blijvende gedachtenis het Paasfeest was ingesteld. Hij voert deze slechts kortelijk aan, en stelt integendeel het lofwaardige en zaligheid gevende daarvan, de genade en waarheid, die zich daarin openbaren en de onveranderlijkheid van Gods verbond, welke daaruit blijken, op den voorgrond, om de harten ook in tijden van droefheid tot lof van God en tot vasthouden aan Hem op te wekken.

4. *Zain*. Hij heeft onder ons, de Kerk des Ouden Testaments, in het Paasfeest Zijnen wonderen ene gedachtenis gemaakt; *Cheth*.de HEERE is genadig en barmhartig, gelijk Hij in die wonderen heeft bewezen.

5. *Teth*. Hij heeft, gelijk de wonderen van het manna en de kwakkelen in de woestijn aantonen, dengenen, die Hem vrezen, spijs gegeven 1); *Jod*. Hij gedenkt, gelijk Hij ook elders op allerlei wijzen met der daad bewezen heeft, in der eeuwigheid aan Zijn verbond 2).

1) Dewijl de Kerk een toonbeeld is van de genade en gerechtigheid Gods, zo spreekt de Profeet bij name van haar, wat hij over dezen zegt. Maar het wordt nu niet voorgehouden, om over de gerechtigheid Gods in het algemeen uit te wijden, maar hij verhaalt hier in het bijzonder die, welke Hij jegens Zijne uitverkorenen betoont. Nu derhalve verkondigt hij, dat God zorg heeft voor Zijn volk, zodat Hij in hun behoeften voorziet. Het woord in den grondtekst wordt meermalen genomen voor buit. Anderen vertalen het door toebereide spijs. Mij behangt de vertaling van doel meer, zoals het ook voorkomt Spreuk. 30: 8 en 31: 15, alsof hij wil zeggen, dat God Zijn volk gegeven had, wat het nodig had, en dat dit geweest is als een vrijgevige maat. Want wij weten, dat het volk Israël's niet door zijn ijver, maar door de goedertierenheid Gods is verrijkt geworden, zoals een huisvader onder zijne huisgenoten het rantsoen en den leeftocht verdeelt. In het tweede lid wijst hij de oorzaak aan van deze zorgvolle vrijgevigheid, dewijl Hij door de daad zelf heeft willen bewijzen, dat zijn verbond niet ijdel en voor de leus was..

2) Deze Psalm, zegt Luther, ziet er uit, alsof die op het Paasfeest gemaakt is. Reeds sedert Theodoretus (overl. 457 n.Chr.) en Augustinus (353-429 n.Chr.) is voor het Nieuw Testamentische gevoel met vs. 5 de gedachte aan de eucharistie (avondmaal) verbonden, en niet zonder reden is Psalm 111 de avondmaals-Psalm geworden..

6. *Caph*. Hij heeft, zo dikwijls het Paaslam gegeten is (Exodus 12: 27), de kracht Zijner werken Zijnen volke bekend gemaakt; *Lamed*. hun gevende gelijk het einddoel Gods is, de erve der heidenen.

Op duizend wegen komt God den verblinden mens tegemoet, want elk Zijner werken en ieder Zijner daden is wanneer ze ernstig beschouwd worden, een wegwijzer tot Hem..

7. *Mem*. De werken Zijner handen zijn waarheid en oordeel1), recht, want bij Hem is getrouwheid, om de eenmaal gegevene belofte te vervullen en de macht om Zijn goddelijk recht uit te oefenen; *Hun*. al Zijne bevelen, Zijne beschikkingen, die Hij in Zijne wet gegeven heeft, zijn getrouw, geven reden tot vast vertrouwen op hunnen zegen (Psalm 19: 8 vv.).

1) De werken zijner handen zijn waarheid en recht, want zij zijn de verwezenlijking van het duurzaam, zich bevestigend ware en van het zegevierend zich handhavend recht..

8. *Samech*. Zij, deze geboden, die tevens zo vele beloften bevatten, zijn ondersteund, zijn onwrikbaar voor altoos en in eeuwigheid; *Ain*. zijnde gedaan, geregeld, in waarheid en oprechtigheid, gebouwd op waarheid en recht.

9. *Pe*. Hij heeft Zijnen volke verlossing gezonden. *Tsade*.Hij heeft Zijn verbond in eeuwigheid geboden, het tot een onveranderlijk verbond gemaakt; *Koph*. Zijn naam is heilig en vreselijk

10.

III. Vs. 10. Daarom, omdat de Heere zo heerlijk is in Zijne werken voor de Zijnen, en de geboden, die Hij gegeven heeft, zo getrouw en vertrouwbaar zijn, is de trouwe opvolging der laatsten, de vroege des Heren, het beginsel der wijsheid; het loon zijn deze getrouwe opvolging kan niet uitblijven, het strekt zich integendeel tot in de eeuwigheid uit.

10. *Resch*. De vreze des HEREN 1), niet de slaafse maar de kinderlijke vrees, die met de liefde hand aan hand gaat, is het beginsel der wijsheid (Job 28: 28. Spreuken 1: 7; 9: 10); *Schin*. allen, die ze doen, die uit vreze des Heren Zijne geboden houden en op Zijne beloften vertrouwen, hebben goed verstand, lofwaardig door zich; *Thau*. Zijn lof bestaat tot in der eeuwigheid.

1) De vreze des Heren is ene hoofdzaak in het Oude Testament, met haar komt in het Nieuwe Testament overeen de godzaligheid; beide omvatten de gehele verhouding van den mens op elk levensgebied tot God en Zijne openbaring. Dienvolgens vat ook de Schrift de begrippen wijsheid en dwaasheid slechts in den zin van de verhouding tot God op; zij beschouwt het als de grootste dwaasheid, wanneer in het hart van den mens de stem wordt gehoord: "er is geen God" (Psalm 14: 1), en zij stelt het begin der wijsheid daar, waar men God vreest. Er is slechts een gevolg van den zondigen afkeer van den levenden God, wanneer de wereld de wijsheid even als de dwaasheid doet, beperkt binnen het gebied van het verstand en in de richting op tijdelijk voor- of nadeel, en met den wind der begeerte zeilt. In het gevoel van eigen onmacht moet ook zij vrezen en veel vrezen, maar omdat zij God niet vreest, heeft zij tot straf al het andere te vrezen, terwijl de vreze des Heren, die God voor ogen en in het hart hoeft, om gene zonde in te willigen, dit tot loon en zegen heeft, dat zij niets anders behoeft te vrezen. Alle deugden van een mens zijn zo lang als nullen te beschouwen, totdat de vreze des Heren als het getal daarvoor wordt gezet. Gelijk echter een mens niet eerder wijs wordt, voordat hij begint God te vrezen, zo houdt hij ook niet op God te vrezen, om wijs te blijven en het verstand der rechtvaardigen te verkrijgen, welke het goed hebben en de vruchten hunner werken eten (Jes. 3: 10)..

Allen willen verstandig zijn, en het wordt voor den grootsten smaad gehouden van iemand het tegendeel te beweren; geleerd zijn willen velen en het tegendeel behaagt aan niemand, maar slechts weinigen streven er naar om wijs te zijn in den rechten zin des woords en de dwaasheid is in de wereld het verste verbreid.
Vangt deze Psalm aan met Halleluja, en spreken de latere Joden van een heilig Hallel, of ene reeks Psalmen, welke op het Paasfeest gezongen werd, dan twijfelen wij er ook geen ogenblik aan, of deze 111de Psalm behoorde ook tot dit Hallel, zowel als de zeven volgende liederen.

PSALM 112.

DER RECHTVAARDIGEN ZEGEN.

Deze Psalm is op dezelfde wijze ingericht als de vorige, zodat hij eveneens alfabetisch gerangschikt is en even vele verzen telt; hij komt zelfs meermalen (vs. 3, 4, 8) woordelijk met den vorigen, (vs. 6, 4, 8) overeen, en sluit zich onmiddellijk aan het laatste vers van den vorigen aan, waarvan hij als het ware de uitlegging geeft. Er kan geen twijfel zijn, of hij behoort tot dezelfden tijd (Ezra 4: 24), hoewel tot een ander feest (Vs. 5), en heeft dezelfden vervaardiger, hoewel wij over dien zelfs gene gissing uitspreken. Wij verdelen even als bij Psalm 111.

I. Vs. 1-3. De Psalm spreekt eerst van den lof, die den godvruchtige toekomt, en beschrijft het gelukkige lot vromen in hoofdtrekken.

1. Halleluja (Psalm 111: 1). *Aleph*.Welgelukzalig is de man, die den HEERE vreest, *Beth*. die groten lust heeft in Zijne geboden (Psalm 1: 1 vv.; 128: 1).

Het tweede lid van het vers bepaalt nader, wat de godsvrucht is, wie zich mogen verblijden met Zijne genade, tegenover hen, die het "Heere-Heere" in den mond hebben, maar Hem met der daad verloochenen; dit vinden wij door den gehelen Psalm heen. Maar het welbehagen in Gods geboden, waaruit alleen het ware houden kan voortvloeien (want neiging kan slechts door neiging, de onreine liefde alleen door de reine tot den Heere en Zijne geboden overwonnen worden), wordt slechts bij hen gevonden, die zich in den staat der genade bevinden..

2. *Gimel*. Zijn zaad zal geweldig zijn op aarde 1) door talrijke vermeerdering en groten invloed (Genesis 12: 2 vv.; 24: 60); *Daleth*. het geslacht der oprechten zal gezegend worden 2).

1) Daarvan hebben wij vele voorbeelden in de Patriarchen, in Abraham, Izaak en Jakob, en in Mozes; zij zijn grote mannen geworden, zo ook Gideon en zijns gelijken. David was een gering man, en hij werd tot enen koning; de profeten Elia en Eliza waren gewone burgers en zij werden grote mannen, zodat zij koningen en vorsten regeerden, en toch waren zij arm; zij dwaalden in de wereld rond en toch hadden zij genoeg. Zo was ook Paulus; die had geen eigen huis, hij had niets, en toch sprak hij (Philipp. 4: 12): "alleszins en in alles ben ik onderwezen, beide verzadigd te zijn en honger te lijden; " hij gaf aan ieder-met het woord spijsde hij de ziel, en wanneer het nodig was, gaf hij ook het lichamelijke brood; zo heeft God ten allen tijde verhoogd degenen, die Hem vrezen en lust in Zijne geboden hebben, maar die zijn er weinigen..

2) Ene bijzondere bescherming zal het deel der kinderen en kindskinderen van de vromen zijn, wanneer zij op zijne paden wandelen; de zegen, die op hen rust zal sterker dan alle tegenspoed zijn, die hun overkomt; het zal waar worden wat David in Psalm 37: 25 zegt..

3. *He*. In zijn huis, het huis der vromen, zal have en rijkdom wezen (Psalm 34: 10 vv.); *Van*. en zijne gerechtigheid bestaat in eeuwigheid.

De Psalmist zegt met voorbedachtzaamheid van den godvrezende, die ook de waarachtig wijze is, hetzelfde wat in Psalm 111: 3 van God zelven gezegd is, dat zijne gerechtigheid in eeuwigheid bestaat. Zij is toch het afbeeldsel der Goddelijke gerechtigheid, terwijl de geopenbaarde wil van God zijne vreugde en zijn voorbeeld is, waarnaar hij zijn gehele leven zoekt in te richten; maar zij is ook Gods werkingen gave, daar de mens alleen in de kracht Gods Gode gelijkvormig kan worden en zo lang van Hem gescheiden blijft, als Gods genade niet de hem altijd nog aanklevende zondigheid en de dagelijks bedrevene zonden bedekt en uitdelgt. Er bestaat dus tussen de Goddelijke gerechtigheid en zulk ene menselijke een levendige samenhang, waardoor de onvergankelijkheid der eerste zich aan deze mededeelt. Gods zaligmakend werken en leven, in het geloof aangegrepen, werkt een gelijkvormig werken en leven van den mens en dit Goddelijk werken en leven is naar Zijn Wezen liefde. De gehele Psalm geeft duidelijk te verstaan, dat liefde uit geloof de vervulling der wet is, hoe meer nabij de volheid der tijden des te Nieuw Testamentischer worden de liederen..

4.

II. Vs. 4-9. Hierop denkt de Psalm aan het gelukkige lot der vromen in die bijzondere betrekkingen, volgens welke de tijdsomstandigheden een woord van troost en hoop noodzakelijk maken: den vrome gaat het licht op in de duisternis, hij verkrijgt recht in zijn strijden en staat vast; hij vreest voor gene plaag, die hem dreigt, en wordt zeker ten laatste geëerd.

4. *Zain*. Den oprechte, ook wanneer hij dikwijls genoeg in nood en ellende komt, gaat het licht op in de duisternis, altijd breekt het zonlicht uit dien nacht weer door. *Cheth*. Hij is genadig en barmhartig (Psalm 111: 4) en rechtvaardig (Psalm 111: 7) en komt alzo steeds ter rechter tijd den Zijnen te hulp.

5. *Teth*. Wel dien man, die zich ontfermt over de ellendigen en blijmoedig uitleent aan de bedrukten, door schuldeisers vervolgden; *Jod*. hij beschikt zijne zaken met recht, hij betoont in alles rechtvaardigheid en billijkheid.

Wezen in Psalm 111 de woorden van vers 5 daarop, dat die Psalm in de eerste plaats voor het Paasfeest gemaakt was, zo zouden de woorden van vs. 5 in onzen Psalm wel ene vingerwijzing kunnen zijn, dat deze in de eerste plaats voor het Loofhuttenfeest bestemd was, daar de dankoffers, die op geen der grote feesten ontbraken, zeker op het Loofhuttenfeest talrijker dan op ieder ander gebracht werden, en men nu aan de daarvan bereide offermaaltijden in ‘t bijzonder ook de behoeftigen, vreemdelingen, wezen en weduwen liet deelnemen (Deuteronomium 16: 13 vv.). Desgelijks zouden de woorden in vs. 3: "In zijn huis zal have en rijkdom wezen" doelen op den overvloed van goddelijke gaven, in welke men zich op het Loofhuttenfeest verheugde (Leviticus 23: 40 vv.); de woorden in vs. 1 "die groten lust heeft in Zijne geboden," kunnen doelen op de lezing der wet (Deuteronomium 31: 10 vv.), die op het Loofhuttenfeest van het sabbatsjaar geschiedde. Volgens de door ons aangenomene berekeningen (1 Makk. 6: 54) waren in dien tijd, toen de tempelbouw bleef liggen (534-520 v.Chr.) de jaren 528 en 521 sabbats- of rustjaren; ware nu in een van deze beide jaren de Psalm vervaardigd, zo ware het noemen van de wet in vs. 1 van nog sterker

betekenis; tevens ontving het "uitlenen" in ons vers ene meer bepaalde betrekking op het in Deuteronomium 15: 1 vv. voor het sabbatsjaar, bevolene kwijtschelden der schulden. "De rechtvaardige is ook goed en barmhartig voor zijnen naaste, gelijk God hem genadig en barmhartig geweest is. In welk opzicht nu is hij barmhartig? Daarin, dat hij aan zijnen naasten doet, gelijk God hem gedaan heeft; dus schenkt hij en scheldt hij kwijt alles, wat zijn naaste tegen hem heeft." Ook in het tweede gedeelte van het vers: "hij beschikt zijne zaken met recht" (in elke strijd, waarin zijne tegenpartijen hem inwikkelen) ligt misschien enige betrekking op de toenmalige tijdsomstandigheden (Ezra 4: 4 vv.); ware nu, gelijk wij te voren vermoedden, de Psalm in 521 v.Chr. gemaakt, zo bracht reeds het volgend jaar de vervulling der hier uitgesprokene verwachting (Ezra 5: 1 vv.)..

6. *Caph*. Zeker hij zal in der eeuwigheid niet wankelen1), niet uit zijn geluk worden gestoten; *Lamed*. de rechtvaardige zal in eeuwige gedachtenis zijn; men zal altijd van hem met lof en eerbied spreken (Spreuken 10: 7).

1) Van hen wordt gezegd, dat zij niet wankelen, dewijl, ofschoon zij blootgesteld zijn aan de algemene ongemakken, ja, ook dikwijls gezien wordt, dat zij onder den last der rampen gebukt gaan, zij echter inwendig in hun stand blijven en geduldig alle tegenspoeden overwinnen. Ofschoon God nu de redder is van hun gerechtigheid, zo ontvluchten zij toch niet de moeilijkheden der goddelozen, maar genoeg is, dat hun gedachtenis bij God en de Engelen en de gehele bouwplaats der vromen in zegening is..

7. *Mem*. Hij zal voor geen kwaad gerucht vrezen, omdat hij in God den vasten grond zijner zaligheid heeft (Sir. 34: 16); *Nun*.zijn hart is vast, betrouwende op den HEERE.

Christen! gij moogt de nadering van kwaad gerucht niet vrezen; want wordt gij daardoor ter neer geslagen, wat doet gij meer dan andere mensen? Andere mensen hebben uw God niet tot wie zij hun toevlucht kunnen nemen; zij hebben Zijne getrouwheid nooit zoals gij ondervonden; geen wonder dus, wanneer zij door angst neergebogen en door vrees benauwd worden. Maar gij belijdt, van een anderen geest te zijn; gij zijt wedergeboren geworden tot ene levende hoop en uw hart leeft in den hemel, niet in de dingen der aarde; en zo men u toch als andere mensen in droefheid ziet, wat betekent dan die genade, welke gij zegt, ontvangen te hebben? Waar is de waardigheid dier nieuwe natuur, welke gij zegt te bezitten? Indien gij, gelijk andere mensen, met angst vervuld wordt, zult gij gewis in dezelfde zonden vervallen, die aan anderen onder beproevingen zo gewoon zijn. Wanneer het kwaad gerucht de goddelozen nadert, staan zij tegen God op; zij morren en denken, dat God hen hard behandelt. Zult gij in dezelfde zonde vervallen? Zult gij den Heere, gelijk zij, verbitteren? Daarenboven nemen onbekeerde mensen dikwijls hun toevlucht tot verkeerde middelen, om aan moeilijkheden te ontkomen, en gij kunt zeker zijn, hetzelfde te doen, wanneer uwe ziel zich aan de droefheid van het ogenblik overgeeft. Vertrouw op den Heere en verbeid Hem met lijdzaamheid..

8. *Samech*. Zijn hart, wel ondersteund zijnde door inwendigen vrede, zal niet vrezen, in het vast vertrouwen op de geboden des Heren, die tevens voor de getrouwe opvolgers zo vele beloften bevatten (Psalm 111: 8). *Ain*. Hij zal vertrouwen, totdat hij zich verblijdt in de

redding, totdat hij op zijne wederpartijen zie, als geheel ter neer geworpenen (Psalm 54: 9; 91: 8).

Ziet slechts op zo vele voorbeelden. Mozes zegt aan de Rode Zee (Exodus 14: 13): "Vreest niet, staat vast en ziet het heil des Heren, dat Hij heden aan ulieden doen zal." Josafath staat vast als een muur, toen de honderdduizenden in het land vielen en verslaat hen allen met een lofgezang (2 Kronieken 20). Hoe vast staat David, toen Saul hem najaagde, en hoe bevreesd werd Saul, toen de Filistijnen in het land vielen, dat hij zelfs raad zocht bij ene tovenares (1 Samuel 28)! Welk ene kalmte is bij Daniël in den leeuwenkuil (Dan. 6)! Welk ene vreugde bij Stefanus (Hand. 7)! Wat zei Basilius, toen keizer Valens hem zo ontzettend dreigde? Zulke Mormolykia (bullebakken) moest hij kinderen voorhouden! Athanasius zei, toen Julianus hem liet zoeken: "het is een nevel, die spoedig voorbijgaat.".

9. *Pe*. Hij strooit overvloedige weldaden uit (Spreuken 11: 24), hij geeft den nooddruftige; *Tsade*.zijne gerechtigheid bestaat in eeuwigheid; (2 Kor. 9: 9); *Koph*. zijn hoorn zal verhoogd worden in eer, hoewel zovele vijanden hem zoeken te schande te maken (Psalm 92: 10 vv.).

Met de liefde Gods hangt ten nauwste de liefde tot den naaste zamen, en wie de barmhartigheid van den Eeuwige aan zich en zijn huis heeft ondervonden, die is ook evenzo geneigd als bekwaam, om haar anderen te bewijzen en verkrijgt daardoor een nieuwen grond tot bevestiging van zijn hart in God, de uitbreiding zijner werkzaamheid onder de mensen, de verzekering van zijn geluk voor al den tijd, terwijl de goddeloze zich uit- en inwendig vernielt en met zijne bezitting en zijne verdienste, even als met zijn zoeken en trachten te gronde gaat..

De dichter schetst hier een der hoofdtrekken van het geheiligd karakter dergenen, die God vrezen, nl. zich te ontfermen over de minder bedeelden met aardse goederen. Heeft de Heere in Zijn bergrede gezegd, dat de barmhartigen zalig zijn, want dat hun barmhartigheid geschieden zal, hier vinden we hetzelfde, als beloofd wordt dat zijn hoorn, d.i. het teken van zijn macht en ere zal verhoogd worden.

10.

III. Vs. 10. Ook hier een woord uit den vorigen, dat tevens het slot van den Psalm vormt. Het blad keert zich voor de goddelozen om; niet alleen zullen zijne bedoelingen ten opzichte van den ondergang der rechtvaardigen te schande worden, maar integendeel zal hij zelf te gronde gaan.

10. *Resch*. De goddeloze zal het zien, hoe de hoorn des rechtvaardigen verhoogd wordt met ere, en hij zal zich vertoornen, want hoe dikwijls had hij hem niet den ondergang toegewenst! *Schin*. hij zal met zijne tanden knersen van machteloze woede, en smelten, verliezen zijn standvastigheid, bezwijken en komen te sterven. *Thau*. de wens der goddelozen, omtrent eens anders onheil, en zijn eigen voorspoed zal vergaan (Job 8: 13. 8.13 Spreuken 10: 28).

Twee dingen zullen hem verteren: 1. het geluk der rechtvaardigen. Dit is dikwijls vervuld in deze wereld. Het geluk der heiligen is de nijd van de goddelozen. Maar het zal volkomen vervuld worden in de andere wereld. 2. Hun eigen ongeluk: hun wens zal vergaan; hun wens was alleen naar wereld en vlees, daarom wanneer deze vergaan, is hun vreugde voorbij en hun verwachtingen zijn afgesneden tot hun eeuwig verderf, hun hoop is vernietigd als een spinnenweb. O Heere! vorm ons door Uwe genade, opdat wij behoren tot Uw gekocht volk, opdat wij hun geluk mogen bezitten..

De zegeningen van het Evangelie zijn geestelijk en eeuwig en zijn opeengehoopt op de leden der Christelijke Kerk door Christus, hun Hoofd, die het voorbeeld is van alle gerechtigheid en de gever van alle genade..

PSALM 113.

GOD SCHENKT DEN OOTMOEDIGEN GENADE.

In Psalm 113-118 hebben wij die Psalmen, die te zamen het Hallel of den lofzang bij den Paasmaaltijd uitmaakten (Numeri 9: 5); 113 en 114 werden bij het begin van den maaltijd en 115-118 ten besluite na het inschenken van den vierden feestbeker (vier bekers dronk men wegens de viervoudige belofte in Exodus 6: 5 vv.: "Ik zal u uitleiden, redden, verlossen en tot hun volk aannemen) door elk huisgezin gezongen, terwijl bij andere feesten (Pinksteren, Loofhutten, Tempelinwijding en Nieuwe Maan) het Hallel slechts in de tempelliturgie in gebruik was. Het sluit zich zeer gepast aan de beide Psalmen 111 en 112 aan, van welke de eerste op het Paasch-, deze op het Loofhuttenfeest betrekking heeft en vat Israël’s gehele feestvreugde te zamen. Ook in tijdrekenkundig opzicht zien wij ons met Psalm 113 en 114 geheel in dezelfde omstandigheden verplaatst, onder welke de beide vorige Psalmen ontstaan zijn, met dat onderscheid, dat zij niet, even als deze, aan het einde van dien tijd van druk vervaardigd zijn, maar meer in het begin daarvan, misschien nog onder de regering van Cyrus (Ezra 4: 6 Aanm). God is inzonderheid daarom hoog te Prijzen, omdat Hij Zich over de ellendigen ontfermt, de ootmoedigen genadig aanziet en Zich de verlatenen aantrekt: dat is de inhoud van den voor ons liggenden 113den Psalm.

I. Vs. 1-3. Op betekenisvolle wijze begint de Psalm met een driewerf herhaald oproepen tot den lof des Heren. De opwekking wordt gericht tot de knechten des Heren en tot voorwerp van hunnen lof voor den Heere, stelt hij hun naam, die eveneens driemalen wordt vermeld. Dat alzo ook de verdeling van den Psalm in drie afdelingen, elk van drie verzen, de alleen ware is, spreekt hieruit van zelf.

1. Halleluja!

Deze Psalm begint niet slechts, gelijk de vorige, met een Halleluja, maar eindigt ook daarmee (vs. 9); hij is dus door Halleluja als door een ring omgeven, ten teken, dat gelijk begin en einde het geheel omsluiten, gelijk uit morgens en avonden de dagen voortkomen, het leven van Gods knechten zich geheel en al in het element van het loflied moet bewegen, een voortdurend feestlied ter ere van God moet zijn..

Looft, gij knechten des HEREN! 1) looft den naam des HEREN 2).

1) Het noemen van het ware Israël, dat aan zijne verkiezing beantwoordde, dat getrouw was aan zijne roeping: "knechten des Heren" (34: 23; 69: 37) of ook "Zijn knecht Israël" (Psalm 136: 22) is vooral door het tweede deel van Jesaja in zwang gekomen (Jes. 42: 1). Tot dit Israël komt de aansporing om Jehova te prijzen; want lof van Jehova's naam, d.i. Zijn Wezen, dat door openbaring is ontdekt geworden, zodat het kan genoemd worden, moet eindelijk worden, wat den gansen tijd en de gehele ruimte vervult..

2) Het volk Gods heeft het privileges (voorrecht), dat zijn God een naam heeft, die zijn oorsprong heeft in Zijne daden; de wereld daarentegen, die zich haren God naar fantasieën vormt, heeft een naamlozen God..

Gelijk God Zich zelven een Naam heeft gegeven, die boven allen Naam is, en daarin Zijn Wezen voor alle tijden aan de gehele wereld openbaart, zo wil Hij ook bij dezen Naam door Zijne dienaren steeds en overal aangeroepen worden en laat Hij Zijne gemeente aan alle plaatsen der aarde aan het oefenen in dezen dienst herinneren..

2. a) De naam des HEREN zij geprezen, van nu aan tot in der eeuwigheid.

a) Dan. 2: 20.

Deze driemaal herhaalde oproeping tot lof van Jehova is misschien ene toepassing op den drievoudigen zegen in Numeri 6: 24 vv. Hierin lag voor den Israëliet, gelijk in 't algemeen in het getal drie, een geheim; voor de Christenen ligt in zulke plaatsen ene heen wijzing naar de goddelijke Drie-eenheid..

Israël heeft dan ook geen onbekenden God, voor Wie het geen naam heeft, gelijk de Heidenen, maar een God, die Zijn innerlijkste Wezen aan Zijn Verbondsvolk ontdekt, Wiens Naam zij kennen, aanroepen en verheerlijken..

3. Van den opgang der zon af tot haren nedergang (Psalm 50: 1), zij de naam des HEREN geloofd (Mal. 1: 11).

Van Gods zijde is er altijd en overal stof en reden tot lof van Zijne heerlijkheid; elke trap harer openbaring begint met een "van nu af," en elke plaats Zijner heerschappij: "van den opgang der zon af tot haren ondergang," is ook ene schouwplaats Zijner heerlijkheid..

Hiermede wil de dichter zeggen, dat die Naam Gods niet beperkt is door ruimte of plaats, en daarom spreekt hij den wens uit, dat niet alleen door 's Heren knechten, d.i. door het gelovig geslacht van Jakob, maar ook door de Heidenen, welke dien Naam leren kennen, zal geloofd worden.

4.

II. Vs. 4-6. Om de reden op te geven van de gedane aansporing, maar ook tot nadere ontvouwing van Gods Wezen, gelijk dit in Zijnen naam ligt uitgedrukt en in Israël's geschiedenis geopenbaard is, stelt de Psalm den Heere thans voor, aan de ene zijde als den Hoogverhevene, wiens eer zich uitstrekt zo ver als de hemel is en die in ene onbereikbare hoogte Zijnen troon heeft, en aan de andere zijde als den zich neerbuigende, die juist het nederige en geringe in 't bijzonder aanziet, derhalve als den Soevereine en als den Genadige.

4. De HEERE is hoog boven alle Heidenen 1), die zo trots zijn en zich zozeer tegen Zijne gemeente verzetten; boven de hemelen is Zijne heerlijkheid; want niet alleen dat deze Zijne ere vertellen (Psalm 19: 2), maar Hij heeft daar ook machtigen, die Hem de ere Zijns naams geven (Psalm 29: 2; 103: 20 vv. Jes. 6: 1 vv.).

1) Dat hij zegt, dat de Heere is boven alle Heidenen, daarin ligt een stilzwijgend verwijt, om de slaperigheid van het uitverkoren volk te veroordelen. Want wat is ongerijmder, dan dat de ziende getuigen van Gods eer nalatig zijn in hun lofverheffing, als deze reeds onder blinden schittert. Want ofschoon God toen de Joden alleen met het hemelse licht van Zijn kennis had verwaardigd, nooit toch heeft Hij gewild, dat de Heidenen van het getuigenis in de harten verstoken zouden zijn, zoals Paulus zegt in Hand. 14: 17 en in den brief aan de Romeinen (Hoofdstuk 1: 20). Maar deze heerlijkheid is meer zichtbaar geworden, toen het Evangelie verbreid werd, terwijl toen pas de aarde onder zijne heerschappij is verzameld..

5. Wie is gelijk de HEERE, onze God? die zeer hoog woont, daar Hij Zich Zijnen zetel in de hemelen stelde (Psalm 103: 19).

6. Die van daar zeer laag ziet, in den hemel en op de aarde (Jes. 57: 15);

De voorstelling van het laag neerzien des Hooggezetenen, dat is van de bijzondere Voorzienigheid des Almachtigen Gods, is op zich zelve heerlijk en dierbaar. Het is een rijk genot voor den menselijken geest zich in de grootheid Gods te verdiepen, op te klimmen tot die duizelingwekkende denkbeelden: eeuwig, almachtig, alomtegenwoordig, volmaakt! Op vleugelen der verbeelding het Heilige der heiligen binnen te gaan en met de Cherubijnen en Serafijnen, die Hem met bedekte aangezichten het "Heilig, Heilig, Heilig!" toezingen, neer te vallen voor den troon van den "zaligen en alleen machtigen Heere, den Koning der koningen en den Heer der heren, die alleen onsterfelijkheid heeft en een ontoegankelijk licht bewoont, welken geen mens gezien heeft, noch zien kan, welken zij eer en eeuwige kracht." Doch het is een genot, dat geenszins door allen, die het zouden wensen, in gelijke mate kan gesmaakt worden en dat allen, die het smaken, te dieper van hun beperktheid, hun nietigheid tegenover den Almachtige overtuigt; want elke schrede, elke vleugelslag, elke blik maakt hier den afstand groter. Maar, indien ik mij den Hooggezetene voor mag stellen als laag neerziende tot op mij, in welk een verkwikkenden, welk een weldadigen kring van denkbeelden gevoel ik mij eensklaps overgebracht! Bedwelmd van de majesteit en heerlijkheid van den groten God, die Zich met het licht als met een kleed bedekt, die den hemel uitspant als een geborduurden voorhang, heradem ik, daar ik Hem als met eigen hand de beekjes zie uitzenden tussen de valleien, en elk hunner kronkelbochtjes tussen de heuvelen besturen, om mijne kudde te drenken en ook den dorst der wilde dieren te breken. Van tussen de takken geven de vogelen

de stem huns gezangs...Een baldadige knaap moge het leven van elk hunner niet meer dan een penning waardig achten, ook dat musje valt niet op de aarde zonder den wil van het bestuur van Hem, die zeer hoog woont en zeer laag ziet; Hij doek mijn brood uit de aarde uitspruiten; Hij heeft mijnen wijngaard geplant; Hij heeft het jaar Zijner gunst met een overvloedigen oogst gekroond; Hij is het, die de lelies des velds met meer dan koningspracht gekroond heeft; die ze des morgens haar kelken doet ontsluiten voor het zonnelicht en des avonds ineen rollen voor de koude van den nacht. En wat mij betreft: de haren mijns hoofds zijn allen geteld; ik kan geen enkel hunner wit of zwart maken, maar er zal geen verbleken, geen van mijnen schedel vallen, enz. dan naar Zijn wil. -Als ik mij dezen God denk, als ik het werkelijk bestaan van dezen God geloof, wordt mij al wat is, al wat geschiedt, eerst recht belangrijk; want nu zie ik in alles Hem, die alles ziet alles verzorgt, alles beschikt en bestuurt. De schepping, de geschiedenis, mijn eigen leven, het wordt alles mij ene openbaring van Hem. Ja, het geloof in zulk een God opent mijn hart voor het geloof in nog ene andere, meer onmiddellijke openbaring; want waarom zou Hij, die zeer hoog woont in den hemel en zeer laag ziet op de aarde, zich ook niet in den nederigen kring der mensheid willen doen horen; indien zij namelijk aan dat horen waarlijk behoefte heeft om te ontkomen tot een geluk naar haren aard. Zijn neerzien is ontferming; het is een neerzien van den God, die den geringe opricht uit het stof, die den nooddruftige uit de asse verhoogt, om hem te doen zitten bij de prinsen, bij de prinsen des volks; en zo daar ene vernedering, zo daar een leed, zo daar een nood van onsterfelijke delen is, die om opheffing, die om vertroosting, die om redding roept, zal het wonder zijn, zal het ongelooflijk geacht worden, indien op deze aardse stemmen hemelse antwoorden worden gegeven door hetgeen de ogen zien en de harten erkennen in de werken Zijner hand. De grote kloof, door de zonde gemaakt, het rechtmatig sidderen voor den Heilige en Rechtvaardige kon door het aanschouwen Zijner voorzienige Liefde niet worden gedempt of weggenomen; toch moedigt dit het berouwhebbend hart tot hopen en bidden aan, gelijk in de borst van den verloren zoon de gedachte aan den overvloed van brood in zijns vaders huis. En waar in den naam van God vergeving gepredikt wordt, waar dit grote wonder Zijner hoogste liefde voor de onwaardigsten Zijner schepselen, de zending Zijn Zoons, wordt verkondigd, daar moge die prediking buitensporig en ongerijmd in de oren klinken van de zodanige, die zich geen anderen God hebben willen voorstellen dan die zeer hoog woont, zij vindt ontvankelijke harten bij hen, die den God, die zeer laag ziet, hebben leren aanbidden en beminnen. -Maar wat vatbaar maakt voor de hoogste en noodzakelijkste vertroosting, hoe groot een troost biedt het op zich zelven niet aan in de vele beproevingen van dit aardse leven. Wie is gelijk de Heere onze God, die zeer hoog woont, die zeer laag ziet in den hemel en op de aarde? Welk een balsem heeft deze overtuiging niet in voor den geringe, die neerligt in stof, voor den nooddruftige, die zijn hoofd met asse bestrooit; voor die onvruchtbare, die eenzaam haren weg bewandelt met een hart zo diep gewond en een mond, die haar leed niet durft klagen dan aan haren God. "Hij wilde het dus, en Hij ziet het....O gewis met een oog van erbarmen! Hij telt de zuchten, Hij ziet de tranen, die het kost." Welk ene bron van vertroosting dit te weten en zich dit te zeggen! (N. BEETS).

De Oosterse koningen mogen het bestuur der zaken, al ware dit voor hen te gering, aan hun staatsdienaren overlaten; en, zo zij zich al met de zaken van hun koninkrijk bemoeien, aan geringere dingen laten zij zich niet gelegen liggen; ook kunnen zij wegens de grootheid van hun rijk en de bekrompenheid van hun verstand, niet alle dingen weten en zelf besturen. Maar

de Heere, die een oneindig verstand en een onbepaald Alvermogen bezit, ziet en bezorgt Zelf alles wat tot Zijn uitgestrekt koninkrijk behoort, en niet alleen strekt Zijne besturing zich uit omtrent grote zaken, maar ook omtrent de allerminste bijzonderheden..

7.

III. Vs. 7-9. De gedachte der vorige afdeling, hoe de Hoogverhevene zo genadig op het geringe neerziet, wordt nu nader bevestigd uit de geschiedenis van Hanna, de moeder van Samuel; niet alleen herhaalt de Psalm bijna woordelijk ene plaats uit haar lied, maar wijst ook op de omkering van haar lot. Zij is juist ene afbeelding van de gemeente, die nu ook nederig en gering en veracht is, totdat zij op haren tijd verhoogd wordt uit het stof en tot ene blijde moeder van kinderen wordt.

7. a) Die, gelijk het in het lied van Hanna heet (1 Samuel 2: 7 en 8), den geringe uit het stof opricht, en den nooddruftige uit den drek verhoogt 1).

a) Psalm 107: 41

1) Hier verheerlijkt de Profeet de Voorzienigheid Gods, ten opzichte van de verschillende omkeringen, die men beweert dat toevallig geschieden. Dat derhalve de dingen, tegen onze gedachte in, veranderd worden, dat zegt hij, hangt af van de beslissing Gods. Want indien de loop dezelfde en altijd gelijk zou zijn, zouden allen het aan de natuur, en niet anders dan aan de natuur toeschrijven. De verwisseling nu zegt ons, dat het hoger plan Gods heerst..

8. Om te doen zitten bij de prinsen, bij de prinsen zijns volks1).

1) Bij de prinsen te zitten is aan Jozef en Daniël wedervaren, maar te zitten bij de prinsen zijns volks is veel aanzienlijker en beter dan te zitten bij de prinsen van heidense en woeste volken..

9. Die de onvruchtbare, gelijk bijv. Hanna was, die gene kinderen had, terwijl Peninna zonen en dochters bezat (1 Samuel 1: 2), doet wonen, haar een vasten stand in het huis van den echtgenoot maakt, door haar te zegenen met een huisgezin, haar ene blijde moeder van kinderen maakt. Halleluja!

Als ene type (afbeelding) van de gemeente Gods in hare ellende, wanneer haar getal zeer klein geworden is, komt de onvruchtbare ook in Jes. 54: 1 vv. voor. Het lag te meer voor de hand, de gemeente onder dit beeld voor te stellen daar de voorbeelden van Sara, Rebekka, Rachel, van de vrouw van Manoah (Richteren 13: 2 vv.), van Hanna, wier langdurige onvruchtbaarheid ten laatste door Gods genade werd weggenomen, eindelijk van Maria, die geheel zonder mans toedoen baarde, duidelijk ene typische betrekking op de kerk hadden.

De onvruchtbare is de arme, verlatene, bedroefde Christelijke kerk, welke de valse kerk (1 Samuel 1: 6 vv.) bedroeft, veracht, en die voor geheel onbekwaam, ellendig en onvruchtbaar houdt, omdat zij veel groter en volkrijker is, het grootste gedeelte der wereld..

Het is zeer opmerkelijk, dat met dezen Psalm het Hallel aanvangt, dat op Israël's hoge feesten gezongen werd; ook onze hooggeprezene Heiland heeft het gezongen met Zijn klein hoopje discipelen bij het genot van het Paaslam (MATTHEUS. 26: 39. Mark. 14: 26), vóórdat Hij naar Gethsémané en Golgotha ging..

Het is de tot verhoging van den nederige zich zelf vernederende ootmoed van God, welke in het verlossingswerk haar toppunt openbaart; het kan ons dus niet bevreemden, wanneer Maria in haren lofzang (Luk. 1: 46 vv.) gelijken toon met dezen Psalm aanslaat..

Als wij al de deugden en volmaaktheden Gods in het grote en heerlijke werk der genade mogen aanschouwen; als wij de heerschappij onzes verhoogden verlossers ook over de heidenen mogen zien en soms met bewondering ontdekken, met welk ene kracht hier en daar Zijn koninkrijk in de wereld komt; als wij in zo vele proeven het neerbuigende der Goddelijke goedheid en Zijner ontferming ontwaren, en voor ons zelven of in onze betrekkingen ondervinden, wat de Heere voor de nederigen en verachten, voor de bedrukten en eenzamen is zouden wij dan als dienaren des Heren, die Hem alzo leren kennen, met die betuigingen der gewijde godsvrucht van den ouden dag, ter verheerlijking onzes Gods niet van harte instemmen? Dit is en was het kenmerk der ware Kerk door alle tijden, hieraan sluit zich elk tijdperk en elke bedeling van haar, dewijl de ere Gods het hoofddoel van alles is, de wens van Gods kinderen blijft en hun zaligheid altoos zal uitmaken..

PSALM 114.

VAN DE UITVOERING DER KINDEREN ISRAËL'S UIT EGYPTE.

De macht der wereld stond in de tijden dadelijk, na het terugkeren uit de ballingschap, de gemeente Gods nog altijd tegen als ene dreigende zee, een overvloeiende stroom, ene hoge berg, ene kale rots, die gene verkwikking aanbood (Ezra 4: 1). Diegenen, die bij dit gezicht wanhoopten, leidt de zanger uit het tegenwoordige in het verledene, wanneer de aarde zich voor den God Israël's moest verootmoedigen, de zee en de over al hare oevers gaande Jordaan voor Hem terugweken, de Sinaï op zijne, grondvesten beefde, de kale rotsen water gaven-een voorbeeld van datgene, dat door alle eeuwen herhaald wordt en wat het geloof, vooral thans, nu de omstandigheden zo gelijk zijn aan die van Israël na zijnen uittocht weer ziet herleven..

De daden Gods uit den Mozaïschen verlossingstijd worden hier zonder nauwkeurige inachtneming van de tijdsopvolging in een levendig en zowel majestueus als lieflijk miniatuurbeeld samengevat. Het zijn vier afdelingen verzen van vier regels, die met vogelsnelheid in vier vleugelslagen voorbijgaan..

Wij nemen daarvan telkens twee delen van wier regels bij elkaar en verdelen alzo het geheel in twee delen.

I. Vs. 1-4. Op echt dichterlijke wijze verplaatst ons de heilige zanger aanstonds midden in het grote voorwerp van Zijn lied, in den uittocht uit Egypte, dat vervolgens met den intocht in

Kanaän eindigt. Toen heeft Zich de Heere een heilig, van de wereld afgezonderd volk geroepen en een eigen koninkrijk op aarde gegrondvest, alle hindernissen, zelfs van de natuur moesten der voor Hem wijken, de zee vlood, de Jordaan week terug, zelfs de bergen en heuvelen maakten zich van hun vaste wortelen los, om te huppelen als de lammeren en de jonge schapen.

1. Toen Israël uit Egypte toog 1), hetwelk, toen deze Psalm vervaardigd werd, ongeveer 960 jaren geleden was, het huis Jacob's van een volk, dat een vreemde taal had (Psalm 81; 6) 2),

1) Het is duidelijk dat de dichter het verdrukte Israël, dat pas uit Babel was teruggekeerd, wil bemoedigen door den lof des Heren te verkondigen, des Heren, die op zo wondervolle wijze het oude Bonds-volk uit Egypte had verlost. Hij wil het Israël van heden sterken, door te wijzen op de leidingen Gods met en de verlossinge Gods van het Israël van het verleden.

2) In Egypte was het huis van Jakob onder een volk, dat een vreemde taal had, het verkeerde daar als vreemdeling. Met die weinige woorden drukt hij den droeven en deerniswaardigen staat van het volk in Egypte uit. Zij waren niet in hun eigen erfland, zij hadden geen eigen volksbestaan; vreemdelingen hielden hen in harde dienstbaarheid en onderdrukten hen wredelijk (zie Psalm 81: 6 en Deuteronomium 28: 49)..

2. Zo werd Juda 1) door afzondering van de wereld en opname in Gods bijzondere bescherming (Exodus 19: 5 vv. Deuteronomium 7: 6) tot Zijn heiligdom, Israël Zijne volkomen heerschappij, zodat het voortaan ene Theocratie of staat Gods vormen zou (Deuteronomium 33: 5).

1) Het geheel wordt genoemd naar de takken, die op het ogenblik nog groen zijn, naar dat gedeelte, dat de erfgenaam van alle herinneringen uit den vroegeren tijd was (Psalm 76: 2), en waarin de in daadzaken verborgene voorzeggingen zouden worden vervuld..

3. De zee zag het, hoe de Heere Zelf met en bij Zijn uitverkoren volk was, en vlood (Exodus 14: 21 vv.); de Jordaan keerde zich achterwaarts, de wateren bleven op een hoop staan, zodat Israël doortrok (Jozua 3: 14 vv.).

4. De bergen van den Sinaï, waarbij Hij Zijn Verbond met Israël sloot, sprongen als rammen, de heuvelen als lammeren (Exodus 19: 18. Richteren 5: 4 vv. Psalm 68: 8 vv.).

De scheiding der Schelfzee opent, en de scheiding van den Jordaan sluit den tocht door de woestijn naar Kanaän; de zee week ter zijde, de Jordaan hield stand en hoopte zich noordwaarts op, opdat het verloste volk zou doortrekken. In het midden tussen deze grote wonderen van uit- en intocht verheft zich het niet minder grote wonder der wetgeving: het huppelen der bergen en heuvelen, d.i. het beven van den Sinaï en zijne omgeving..

Sinaï en Horeb met de naburige bergen, hebben door geweldige aardbevingen als het ware gesprongen, toen de Heere nederdaalde om Zijne wet te geven, en de koninkrijken zullen ook

in een geweldig beven gebracht worden, wanneer de Heere zal komen ten gerichte, om Zijne wet te volbrengen.

5.

II. Vs. 5-8. De eerste slechts eenvoudig genoemde gebeurtenis van den uittocht uit Egypte, van den intocht in Israël en de wetgeving op Sinaï, worden nu nader voorgesteld in ene levendige aanspraak aan die krachten der natuur, aan de zee, den Jordaan en de bergen. Aan deze wordt de vraag gericht, voor wien zij dan ook eigenlijk als voor hunnen Heer zich neigden en bogen. Terwijl het antwoord overbodig gemaakt wordt, wordt ook nog het grootste wonder uit den tocht door de woestijn genoemd, om nadrukkelijk met de gedachte te sluiten, dat Gode geen ding onmogelijk is, wat Hij voor Zijn volk wil doen.

5. Wat was u, gij zee! dat gij vloodt? gij Jordaan! dat gij achterwaarts keerdet (vs. 3 114.3)?

6. Gij bergen! dat gij opsprongt als rammen? gij heuvelen als lammeren (vs. 4)?

7. Ik zal het zelf zeggen, daar de dode natuur toch geen antwoord kan geven op mijne vraag: het was van wege de heerlijkheid Gods, en niet zonder reden. Beef, gij aarde! voor het aangezicht des Heeren, voor het aangezicht van den God Jakobs, die in het midden van Zijn volk heentoog.

8. Die ook bij de beide wonderen van drenking (Exodus 17: 1 vv. Numeri 20: 2 vs.) den rotssteen veranderde in enen watervloed, den keisteen in ene waterfontein.

God heeft Zich hiermede een onvoorwaardelijk Beheerser van alle krachten der natuur betoond, en Zich Zijn volk als Redder uit lichamelijken en geestelijken nood geopenbaard. Dit wil de gemeente op de sidderende aarde erkennen, prijzend verkondigen en in haar gedrag betonen..

Dat wij ons bereiden, om onzen God te ontmoeten, opdat wij niet verschrikt behoeven te zijn, maar vertrouwen op Hem mogen hebben, als Hij komt..

Ten slotte wijst de dichter nog op de beide geschiedenissen, toen de Heere Zijn volk water gaf; waarom juist op deze? "Omdat dit wonder groter is dan alle andere, en omdat het het meest betekenende is van alle; want uit een harden, dichten, stijven rotssteen een waterstroom te laten ontspringen is een daadzakelijk bewijs van onbeperkte scheppende almacht en van genade, die den dood tot leven herschept. Voor deze almachtige genade moet zich alles buigen of het wil of niet. De aarde beve dan voor den Heere, den God Jakobs; zij heeft voor Hem gesidderd en voor Hem moge zij sidderen, want die Hij geweest is, is Hij nog altijd, en gelijk Hij te voren gekomen is, zo komt hij weer." Dat de beide Psalmen 113 en 114, wat inhoud en doel aangaat, volgens den tijd van hun ontstaan en de verwaardiging door denzelfden dichter, een bij elkaar behorend paar vormen, heeft de Christelijke kerk van den vroegsten tijd af opgemerkt; want terwijl Psalm 113 volgens zijn inhoud tot het "Magnificat," den lofzang van Maria in nauwe betrekking staat, heeft Psalm 114 zijne melodie, volgens

welke hij pleegde gezongen te worden, aan het "Magnificat" afgestaan. Deze is de zogenaamde tonus peregrinus (1 Kronieken 25: 31)..

Wij hebben bij den Engelsen spectator (b. 461) ene aanmerking gevonden over het dichtkundig beleid van dezen Psalm, die wij hier kortelijk zullen laten volgen: Daar is in Psalm 114 iets, dat zeer opmerkelijk is, hierin bestaande dat de dichter in het begin Gods tegenwoordigheid geheel bedekt houdt, en liever in vs. 2 het voornaamwoord "Zijn" wil gebruiken, dan iets van de Godheid melden. De reden hiervan schijnt klaar en deze schikking nodig te zijn. Want indien God te voren ingevoerd ware, zo kon er gene reden van verwondering wezen, waarom de zee vlood en de bergen sprongen, opdat derhalve deze stuiptrekkingen der natuur te verbazender zouden voorkomen, wordt Zijn naam niet gemeld dan op het laatst, en dan wordt God met een fraaien zwier van gedachten, te gelijk ingevoerd in al Zijne majesteit.

Wij zingen nu dezen Psalm tot lof van Christus, die ons nu ook uit den dood en de zonde, door het woeden der wereld, des vleses en des duivels in het eeuwige leven leidt..

8. Die ook bij de beide wonderen van drenking (Exodus 17: 1 vv. Numeri 20: 2 vs.) den rotssteen veranderde in enen watervloed, den keisteen in ene waterfontein.

God heeft Zich hiermede een onvoorwaardelijk Beheerser van alle krachten der natuur betoond, en Zich Zijn volk als Redder uit lichamelijken en geestelijken nood geopenbaard. Dit wil de gemeente op de sidderende aarde erkennen, prijzend verkondigen en in haar gedrag betonen..

Dat wij ons bereiden, om onzen God te ontmoeten, opdat wij niet verschrikt behoeven te zijn, maar vertrouwen op Hem mogen hebben, als Hij komt..

Ten slotte wijst de dichter nog op de beide geschiedenissen, toen de Heere Zijn volk water gaf; waarom juist op deze? "Omdat dit wonder groter is dan alle andere, en omdat het het meest betekenende is van alle; want uit een harden, dichten, stijven rotssteen een waterstroom te laten ontspringen is een daadzakelijk bewijs van onbeperkte scheppende almacht en van genade, die den dood tot leven herschept. Voor deze almachtige genade moet zich alles buigen of het wil of niet. De aarde beve dan voor den Heere, den God Jakobs; zij heeft voor Hem gesidderd en voor Hem moge zij sidderen, want die Hij geweest is, is Hij nog altijd, en gelijk Hij te voren gekomen is, zo komt hij weer." Dat de beide Psalmen 113 en 114, wat inhoud en doel aangaat, volgens den tijd van hun ontstaan en de verwaardiging door denzelfden dichter, een bij elkaar behorend paar vormen, heeft de Christelijke kerk van den vroegsten tijd af opgemerkt; want terwijl Psalm 113 volgens zijn inhoud tot het "Magnificat," den lofzang van Maria in nauwe betrekking staat, heeft Psalm 114 zijne melodie, volgens welke hij pleegde gezongen te worden, aan het "Magnificat" afgestaan. Deze is de zogenaamde tonus peregrinus (1 Kronieken 25: 31)..

Wij hebben bij den Engelsen spectator (b. 461) ene aanmerking gevonden over het dichtkundig beleid van dezen Psalm, die wij hier kortelijk zullen laten volgen: Daar is in

Psalm 114 iets, dat zeer opmerkelijk is, hierin bestaande dat de dichter in het begin Gods tegenwoordigheid geheel bedekt houdt, en liever in vs. 2 het voornaamwoord "Zijn" wil gebruiken, dan iets van de Godheid melden. De reden hiervan schijnt klaar en deze schikking nodig te zijn. Want indien God te voren ingevoerd ware, zo kon er gene reden van verwondering wezen, waarom de zee vlood en de bergen sprongen, opdat derhalve deze stuiptrekkingen der natuur te verbazender zouden voorkomen, wordt Zijn naam niet gemeld dan op het laatst, en dan wordt God met een fraaien zwier van gedachten, te gelijk ingevoerd in al Zijne majesteit.

Wij zingen nu dezen Psalm tot lof van Christus, die ons nu ook uit den dood en de zonde, door het woeden der wereld, des vleses en des duivels in het eeuwige leven leidt..

PSALM 115.

VERWERPING VAN AFGODERIJ EN AFGODENDIENST.

Met den voor ons liggenden Psalm stand wij in betrekking tot Psalm 113 en 114, dat zij, wat den tijd der vervaardiging betreft, eveneens uit een enigszins vroegeren tijd van de periode na de ballingschap zijn, dan die beide Psalmen Psalm 111 en 112 voorgaan. Het lied, gelijk uit zijn feestelijke vorm en inhoud blijkt, is duidelijk in de eerste plaats tot feestviering vervaardigd en dan zullen wij, wanneer wij de plaats Ezra 3: 10 beschouwen niet lang behoeven te vragen, welk feest dit geweest is-het is het leggen van den grondsteen voor den nieuwen tempel, in het jaar 534 vóór Christus.

I. Vs. 1-8. De gemeente geeft, bij monde van het eerste of volle koor, voor het werk harer handen, dat zij begonnen heeft te volbrengen, aan den Heere de eer en verzekert zich door het beroep op Zijne genade en waarheid, van zijne verdere zegenende hulp; want zij heeft reden om te vrezen voor de vijandig gezinde naburige volken, dat deze haar bij de herstelling van hare godsdienstige en burgerlijke inrichtingen hinderen zal (Ezra 3: 3); zij vermoedt reeds, dat deze ook de macht der heidenen te hulp zal roepen, om hun vijandige bedoelingen ten uitvoer te brengen (Ezra 4: 4 vv.).

1. Niet ons, o HEERE, niet ons, alsof wij enigen roem of enige verdiensten hadden, bij hetgeen nu volbracht is, maar Uwen naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil, opdat deze ons recht helder in het oog schitteren; zo zullen wij ons ook daarmee mogen vertroosten, dat Gij om de ere Uws naams ons ook verder zult helpen (Psalm 79: 9).

De ere Gods moet de Poolster, ons hart en onze wil de magneetnaald zijn; evenals nu de laatste zich steeds tot deze ster richt, zo moet al onze begeerte en ons streven gericht zijn op de ere Gods.

De gehele wereld en allen, die van hare gezindheid zijn, roepen te zamen: Aan ons de eer, aan ons komt het toe te spreken! Het geloof, dat ook hierin de overwinning is, die de wereld overwint, geeft enkel Gode de ere en wijst ze niet slechts bescheiden af, maar weert ze

gestreng af; "niet ons, niet ons; " want eer en loftuitingen moet men als vurige kolen van zich afschudden; men denke aan het treffende voorbeeld in Hand. 12: 23 en 14: 14 vv..

God had nu ten tijde der Ballingschap gezegd: Niet om uwent wil, maar om Mijnent wil zal Ik het doen (Jes. 48: 11). Nu erkennen zij, dat dit voor hen het enig toevluchtsoord is, terwijl zij alle andere hoop laten varen. Ook door het tweemaal te herhalen, tonen zij te meer, hoe goed zij zich bewust zijn van hun onwaardigheid, zodat, indien het gebeurde, dat hun gebeden honderdmaal werden geweigerd, zij geen oorzaak hadden, om met Hem te twisten..

2. Waarom zouden, wanneer het aangevangen werk nu moest blijven liggen, de Heidenen zeggen: Waar is nu hun God? (Psalm 79: 10).

Het is den vromen niet om eigen eer te doen, die zij ook niet waard zijn (Ezech 36: 22 vv.), maar om de ere Gods. Deze schijnt te lijden, wanneer het den godvruchtigen slecht in de wereld gaat. Dan schijnen de ongelovigen recht te krijgen met hun honen van het geloof der gemeente. De leden daarvan beroepen zich echter niet op hun waardigheid of verdienste, maar daarop, dat de zaak en de eer niet de hare, maar die van haren God is. Deze God, die zich enen onvergelijkelijken naam in de wereld gemaakt heeft, kan dien niet straffeloos laten schenden, zo min als Hij diegenen, die dezen belijden en aanroepen in den steek kan laten. Zijne genade en Zijne waarheid zijn de pilaren van dit geloof..

3. Wij voor ons weten wel, waar onze God is, al weten zij niets van Hem en al spotten zij met Hem, als met een machtelozen. Onze God is toch in den hemel, Hij doet al wat Hem behaagt 1) (Psalm 135: 6).

1) Dit vers is tegenstelling van het vorige. In het 2de spreekt het ongeloof, spotten de Heidenen, maar hier spreekt het geloof, het gelovig volk Gods zich uit. Het scheen wel, dat de Heidenen recht hadden om te vragen, of Israël werkelijk een levende, een werkende God had, die met Zijn volk was. Want het ging Israël, wat het tijdelijke aanging, niet wel. De Heere hield zich voor Zijn volk verborgen. Hij liet toe, dat de heidense naburen het volk Israëls verhinderden in het bouwen van Jeruzalems tempel. Maar Israëls vijanden mogen spotten, Israël kan en mag in het geloof en in het vaste vertrouwen antwoorden, dat hun God in den hemel is, Die alles doet wat Hem behaagt, Die zich daarom een tijd lang, als Hij het nodig keurt, Zich verborgen kan houden, den moedwil der vijanden den vrijen teugel laten, maar Die toch ten slotte zal tonen, dat Hij leeft, dat Hij de levende God is, die Zijn volk niet eindeloos laat verdrukken.

4. Hunlieder afgoden zijn, zo kunnen wij met waarheid tegenover hun spotreden zeggen, zilver en goud, het werk van des mensen handen (Deuteronomium 4: 28. Psalm 135: 15 vv. Jes. 44: 9 vv. Jer. 10: 3-5, 9 vv.):

5. Zij hebben enen mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet;

6. Oren hebben zij, maar horen niet; zij hebben een neus, maar zij rieken niet.

7. Hun handen hebben zij, maar tasten niet; hun voeten, maar gaan niet; zij geven geen geluid door hun keel (Hab. 2: 19) 1).

1) Waarom nu nemen wij de toevlucht tot God, zo het niet is, dewijl ons leven van Hem afhangt. in Zijn hand ons heil is, bij Hem berust de overvloed aller goederen en de macht om te helpen. Wat is dan ongerijmder, dan van beelden te vragen, wat ontbreekt, dewijl zij het vermogen missen van aangedaan te worden en van waar te nemen..

8. Dat die hen maken hun gelijk worden 1), en al wie op hen vertrouwt 2); dat zij tot schande worden, gelijk de beelden hunner handen, dat zij tot niet worden (Jes. 44: 9. Wijsh. 14: 9 vv.).

Op andere plaatsen ziet de Schrift in de afgodendienst iets demonisch, doch komt daardoor met zichzelve niet in tegenspraak (1 Koningen 18: 29 Aanm); want moet men de heidense goden als vergode beelden of als vergode machten der natuur aanzien, altijd zijn zij als goden nietswaardig; het bijgeloof des volks hechtte zich aan de beelden en de toverachtige kracht, met welke het de gemoederen voor zich innam, kan slechts verklaard worden uit ene duivelse verleidende macht, die achter dezen beeldendienst werkzaam was..

Hetzelfde, die hier in ene grove gedaante optreedt, wordt op fijnere wijze tot op dezen dag herhaald in het afgodische streven van kunst, wetenschap en industrie, in de verering van het genie, zowel als van den Mammon. -O ijdelheid der ijdelheden! En gelijk de dienst is, zo is ook het loon, de dienst van hetgeen niets is verlaagt, vernietigt den mens. Is het waar bij allen afgodendienst: zo als de mens zelf is zo maakt hij zich zijnen God (Psalm 50: 21), zo wordt het ook waar: gelijk zijn God is, zo wordt de mens..

Niemand van de aanhangers der afgoderij vond ooit een weg uit, door welken hij zichzelven redde van hare ontzettende ellende. De verstrooiing der afgoderij is altijd geweest en zal altijd zijn het gevolg der goddelijke tussenkomst..

Andere tijden, andere zeden. Dat heeft ook betrekking op de zonde. Haar wezen is altijd hetzelfde, afkeer van den waren God. Maar de vormen, waarin zij zich openbaart, richten zich naar den toestand van der mensen beschaving.

2) Op niets minder heeft God recht, dan dat de wereld Hem erkenne als den enigen Bewerker van heil, dat wat men ook nodig heeft, men van Hem alles vrage en verwachtte. En daarom wordt Hij van den verschuldigden dienst beroofd en Zijne majesteit als het ware tot niets teruggebracht, zo dikwijls het vertrouwen elders wordt geplaatst. Dit noemt de Profeet heiligschennis, zodat ook de verontwaardiging Gods op vele plaatsen in jaloersheid overgaat, zo dikwijls Hij ziet, dat beelden en vervloekte afgoden versierd worden met Zijne waardigheden..

9.

II. Vs. 9-11. Van het hoofd- of volle koor zondert zich een tweede koor of een gedeelte daarvan af, en richt telkens in de eerste regels van de drie hier volgende verzen tot de in drie

delen verdeelde gemeente den eis, hun hoop op den Heere te stellen; in den laatsten regel van elk dezer verzen geeft het gehele koor, als de mond van de gehele gemeente, aanstonds ten antwoord: de belijdenis, dat de Heere hare hulp is en haar schild.

9. Israël! vertrouw gij, in tegenstelling tot hen, die hun vertrouwen op afgoden stellen en zich daar smadelijk bedrogen zien (vs. 8), op den HEERE; Hij is hun Hulp en hun Schild (Psalm 33: 20).

10. Gij huis van Aäron! vertrouw op den HEERE; Hij is hun Hulp en hun Schild.

11. Gijlieden, die den HEERE vreest! vertrouwt Op den HEERE; Hij is hun Hulp en hun Schild.

Er worden hier drie klassen onderscheiden: het volk in zijn geheel, de uitwendig tot den bijzonderen dienst uitverkorene priesters en de ware aanbidders, die zich innerlijk Gode toewijden (Psalm 22: 24; 112: 1). Dezelfde verdeling vindt men in Psalm 118: 2-4; in Psalm 135: 19 vv. zijn zelfs duidelijk de klassen te onderscheiden, daar bij het buis van Aäron ook nog dat van Levi komt. Het huis van Aäron wordt in ‘t bijzonder genoemd, omdat het verplicht was op den weg van vertrouwen op God voor te gaan; onder degenen, die den Heere vrezen mogen dan noch de profeten, noch de leken worden verstaan maar het gehele volk. (Psalm 112: 1; 22: 24)..

In de eerste plaats vermaant de Profeet geheel Israël in het algemeen tot het vertrouwen op God; vervolgens noemt hij afzonderlijk het huis van Aäron, en in de derde plaats de Godvrezenden, van welke orde het meest sprake is, dewijl God het gehele volk zonder onderscheid had aangenomen, aan allen Zijne genade ook had gegeven, opdat zij gemeenschappelijk op Hem hun hope zouden stellen; in welken zin Paulus zegt (Hand. 26: 1), dat de twaalf stammen Israëls de beloofde verlossing verwachtten. Niet zonder oorzaak derhalve vat de Profeet het gehele Israël samen. Maar toch, dewijl God voor Zich de Levieten in het bijzonder had gekozen en voornamelijk de Priesters uit het huis van Aäron, met voorbijgang van anderen, en zij bedienaars van den Godsdienst waren, eist Hij meer van hen, dan van het overige volk, niet omdat een bijzonder heil hun beloofd was, maar dewijl het billijk was, dat zij den weg aan anderen toonden, zo als de toegang tot het Heiligdom hun openstond. Alsof de Profeet wil zeggen: Gij kinderen van Aäron, van wie God heeft gewild, dat gij bedienaars van den Godsdienst voor Zijn volk zoudet zijn, wees voor anderen een voorbeeld des geloofs, waar gij met dat bijzonder eerambt zijt verwaardigd, dat Hij zijn Heiligdom voor u heeft opengesteld..

12.

III. Vs. 12-15. Hier verheft zich nu ene enkele stem, die van den hogepriester (toen Jozua, Ezra 2: 2), en verzekert als gevolmachtigde des Heeren (Numeri 6: 27) aan de gemeente den Goddelijken zegen. Dit geschiedt op denzelfden tijd, dat van het feestoffer de askara (Psalm 38: 1) gebracht wordt, waarom de verzekering van genade met het: : De Heere denkt aan ons" begint. De verkondiging van zegen is drievoudig, overeenkomstig de drievoudige

verdeling in het vorige gedeelte; zij wordt vervolgens mede tot ene belofte van zegen voor de toekomst en eindigt met de betuiging van gezegend te Zijn voor het tegenwoordige.

12. De HEERE is onzer gedachtig geweest, Hij zal zegenen, Hij zal het huis Van Israël zegenen (vs. 9), Hij zal het huis van Aäron zegenen (vs. 10).

13. Hij zal zegenen, die den HEERE vrezen (vs. 11), de kleinen met de groten 1).

1) Dit is van ouderdom of stand te verstaan. Voor het laatste spreekt Jer. 6: 13; algemener is het Jer. 16: 6; 31: 34 gebruikt.

14. De HEERE zal den zegen 1) over ulieden vermeerderen, over ulieden en over uwe kinderen, dat gij steeds volkrijker wordt, geschikter om weerstand te bieden en eerbiedwaardiger voor de u nu bespottende Heidenen (vs. 2).

1) De onzen hebben hier "den zegen" ingelast. Eigenlijk staat er: "De Heere zal tot ulieden toedoen, tot ulieden en uwe kinderen." Ene spreekwijze, die recht geschikt is, om ene bijzondere vermenigvuldiging van het volk uit te drukken (vgl. Deuteronomium 1: 11. 2 Samuel 24: 3)..

Wij hebben hier dus de toezegging, dat het volk Israël’s vermeerderd zou worden, een zegen, die voor Israël grote betekenis had, zie Deut 1: 11 en 2 Samuel 24: 3. Was Israël betrekkelijk klein in aantal uit Babel getrokken, vergeleken bij vroeger, nu belooft de Heere hier, dat Hij het wederom zal maken als het zand aan den oever der zee en als de sterren des hemels. Met deze belofte wil de Heere het volk bemoedigen.

15. Gijlieden zijt, evenals uwe vaderen (Genesis 24: 31; 26: 29; 32: 26) den HEERE gezegend, de gezegenden van den Heere, die geen zielloos beeld is als de heidense afgoden (vs. 4 vv.), maar de levende God. die den hemel en de aarde gemaakt heeft en ze daarom ook beide in bezit houdt en over beide het gebied voert.

Daardoor dat degenen, die vroeger tot vertrouwen op den Heere werden aangespoord hier in dezelfde volgorde wederkeren, nu de zegen wordt verzekerd, moet niet alleen de onuitputtelijke rijkdom der Goddelijke genade en van den Goddelijken zegen worden aangeduid, maar ook de liefdezorg van God voor ieder naar zijne behoeften van stand en ouderdom. Zeer liefelijk staan de eenvoudige lieden, die God vrezen, naast de dragers van het ambt, de kleinen naast de groten, de familie naast de gemeente onder een en dezelfden drup van zegen, onder de ten zegen opgehevene handen des Allerhoogsten, die rijk is over allen, die Hem aanroepen..

Schepper des hemels en der aarde heet de Heere hier, dewijl de waarde en de grootheid van Zijn zegen daarna af te meten is..

Er is hier een duidelijke tegenstelling tegenover de nietige, levenloze goden der volken, die onmachtig waren hun dienaren en vereerders van het geringste kwaad te verlossen, of hun het minste goed toe te brengen..

16.

IV. Vs. 16-18. Nu valt weer het eerste of volle koor in en spreekt in verbintenis met de slotwoorden van het vorige gedeelte den troost en de hoop der gemeente uit. Die God, die hemel en aarde gemaakt heeft, heeft Zich den hemel tot bijzonder eigendom behouden en bewoont dien met Zijne zalige geesten; de aarde daarentegen heeft Hij den mensen overgelaten, dat zij hare goederen dankbaar genieten en Hem daarvoor prijzen. Daar nu de heidenen Hem niet kennen maar valse goden dienen (vs. 3 vv.) doch ook wij, Zijn volk, die de rechte kennis van God hebben, Hem niet meer zouden kennen, zo wij aan den ondergang werden overgegeven, zo is het volstrekt onmogelijk dat het zover met ons komt; integendeel moet het Gods doel zijn, ons volk, gelijk de belofte is, te verheffen te vermeerderen en voortdurend te behouden.

16. Aangaande den hemel, de hemel is des HEREN (liever: de hemel is hemel voor Jehova); maar de aarde heeft Hij der mensen-kinderen gegeven (Genesis 1: 28; 9: 1. Jes. 45: 18).

Hier vermeldt de Profeet de gezindheid Gods en Zijne vaderlijke liefde jegens het menselijk geslacht, dat Hij, hoewel Zelf aan niets behoefte hebbende, de wereld echter met zijne schatten tot gebruik der mensen heeft gegeven. Waartoe is de aarde met zoveel verschillende goederen voorzien, welke van alle kanten zich aan onze ogen openbaren, zo het niet is, dewijl God, als een huisvader, die in alles voorziet, voor onze noodzakelijke levensbehoeften zorg draagt? Welke gemakken wij dan ook ontvangen, evenzoveel bewijzen zijn het van Zijne vaderlijke zorg, dat is toch het besluit van de Profeet: wat mij verwondert, dat zo nalatig door de meeste uit uitleggers is over het hoofd gezien. Slotsom is, dat God tevreden met Zijn Ere, de aarde vervuld heeft met allerlei overvloed, opdat den mensen niets zou ontbreken. Doch dat God allen aardsen overvloed kan ontberen, bewijst Hij, doordat Hij de hemelen bewoont, want noch wijn, noch koren groeit daar, noch iets, wat voor het leven nodig is. Waaruit blijkt, dat God niet nodig heeft, wat men buiten Hem zoekt en hierop doelt de verdubbeling van het woord hemel. Aan God zijn de hemelen, de hemelen voldoende, en dewijl Hij geen hulpmiddelen nodig heeft, geldt Hij zelf voor honderd werelden..

Zolang de verlossing der wereld en hare verzoening met God niet volbracht is, kan ook de scheiding van de woning Gods en die der mensen nog niet met der daad zijn opgeheven..

17. De doden zullen den HEERE niet prijzen, noch die in de stilte neergedaald zijn (Psalm 6: 6; 30: 10; 88: 11 vv.).

18. Maar wij zullen den HEERE loven van nu aan tot in der eeuwigheid (Psalm 118: 17 vv. Jes. 38: 18 vv.). Halleluja!

De gemeente Gods als zodanig sterft niet. Dat zij ook, in zo verre zij in hare bijzondere leden wegsterft, niet in den dood blijft, kon de Psalmist uit Jes. 26: 19; 25: 8 weten. Het slot van den Psalm toont echter, dat zulke voorzeggingen, die een licht over gindse zijde des grafs verspreiden, slechts langzamerhand tot bestanddelen van het bewustzijn der gemeente en als het ware tot dogmata (leerstellingen) worden.

Anders: "Wij hopen op beter dingen, te weten, dat Gij ons, onaangezien ons tegenwoordig en dringend gevaar, zult verlossen en ons dus gelegenheid geven tot het loven van Uwen naam, waardoor U zal worden toegebracht de roem en de heerlijkheid onzer bevrijding..

Heere! Gij zijt het enige voorwerp van geloof en liefde, de bewerker, de gever, de bewaarder, de hersteller, de inhoud en het wezen van al wat uitstekend, gezegend en heerlijk is. Help ons U te prijzen, terwijl wij leven en als wij sterven, opdat Uw Naam de Eerste en de laatste op onze lippen zij. En laat de zoete geur van dien Naam onze zielen eeuwig verkwikken..

PSALM 116.

HOE MEN ZICH ONDER HET KRUIS VERTROOSTEN EN GEDRAGEN MOET.

Ware het Boek der Psalmen naar de geschiedkundige opvolging der gebeurtenissen gerangschikt, zo zou op deze plaats Psalm 118 staan; maar even als Psalm 107 en 108 van den Psalmen 111 en 112, die wat den tijd betreft op hen volgen, door de beide Messiaanse Psalmen van David, 109 en 110, gescheiden worden, zo zijn ook Psalm 115 en 118 door twee liederen gescheiden, die wel is waar niet van David zijn, maar eerst tot den tijd na de voltooiing van den tweeden tempel behoren; zij dragen eveneens een Messiaanse karakter, en wel zo, dat Psalm 116 overeenkomt met Psalm 109, en Psalm 117 met Psalm 110. Het in de eerste plaats voor ons liggende lied is, gelijk Delitzsch opmerkt, niet ene bede met hoopvol uitzicht gelijk Psalm 115, maar een danklied met duidelijke herinnering aan pas doorgestaan doodsgevaar, en niet gelijk Psalm 115, uit den mond der gemeente, maar van een bijzonder persoon, die zich van de gemeente onderscheidt. Kunnen wij nu met Vaihinger instemmen, dat Psalm 115 misschien Jozua, den hogepriester, tot maker heeft, niet daarin zijn wij het met hem eens, dat Psalm 116 aan Zerubbabel zou zijn toe te schrijven. Wij noemen hier integendeel Ezra, en wijzen aan het lied zijne geschiedkundige plaats aan bij Ezra 8: 31-35, waar Ezra met de onder zijne leiding teruggekeerden, een groot brandoffer in den tempel aan den Heere brengt.

I. Vs. 1-4. Nadat de heilige zanger op ene merkwaardige gebedsverhoring heeft gewezen, dat hij ondervonden heeft, en die hem het gebed aanstonds tot ene lievelingszaak heeft gemaakt, verplaatst hij ons in dien toestand vol groten angst en doodsgevaar in welke hij de naam des Heeren aanriep; hij doet dat in uitdrukkingen, die aan Psalm 28: 5 vv. herinneren, gelijk dan ook in David den zanger voor den geest staat.

1. 1) Ik heb den Heere lief 2), want de HEERE hoort mijne stem, mijne smekingen. Door de betoningen der liefde Gods is het mij mogelijk geworden het grootste en voornaamste gebod in de wet (Deuteronomium 6: 5): gij zult liefhebben den Heere, uwen God, te vervullen.

1) De dichter van dit diep gevoelige danklied wordt niet genoemd. Wij zouden hem het liefst Hizkia noemen, den door den Heere zo wonderbaar genezen koning van Juda. Maar er zijn enkele woordvormen in dit lied, die aan lateren tijd, aan den tijd der wederkering uit Babel doen denken. Maar het zegt weinig, dat wij den dichter niet kennen. Zo enige Psalm, dan is deze de vrucht des Heiligen Geestes, aan wien dezelfde Geest in het hart van alle gelovigen van alle eeuwen luide getuigenis geeft..

2) Ik heb lief. Ziedaar de grondtoon van geheel dezen Psalm. Het is een uitdrukking der zaligste en tederste liefde. Hij noemt niet eens het voorwerp zijner liefde, zo innig één gevoelt hij zich met Jehova, die hem uit allen nood en dood verlost heeft. Zijn volle hart stort hij dan ook in deze eerste woorden uit, en wat nu volgt moet dienen, om te verklaren en uiteen te zetten, waarom zijn hart zo overstelpend vol van liefde tot zijn Verbonds-God is.

2. Want Hij neigt Zijn oor tot mij; dies 1) zal ik Hem in mijne dagen 2), mijn leven lang aanroepen.

1) Alle ervaringen van Gods goedheid oefenen op ons ene aantrekkingskracht uit, die naar gemeenschap met Hem dringt, en dit is in dubbele mate van gebedsverhoring waar, omdat zij in het geestelijke leven ene zo veel betekenende plaats innemen. Het gebedsleven is de respiratie (het ademhalen) van het geestelijk leven, en waar dit ophoudt, daar houdt ook het geestelijk leven zelf op..

2) De Wette, Moll, de Engelse Bijbelverklaring enz. houden de betekenis "mijn leven lang" voor de ware; in dien zin komt het woord meermalen voor, als: 2 Koningen 20: 19. Jes. 39: 8. Vergelijk Job 27: 6. Niet alleen dus in bange dagen, maar ook in dagen van voorspoed zal de dichter den Heere aanroepen, Hem smeken, wanneer hij in nood verkeert en Hem prijzen, als hij in voorspoed mag wandelen-

3. De a) banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis.

a) 2 Samuel 22: 5.

Poole tekent bij "banden des doods" aan: "gevaarlijke en dodelijke benauwdheden, zo verschrikkelijk als de dood zelf," en bij "angsten der hel": "hetzij dodelijke smarten, of zulke angsten en verschrikkingen, gelijk stervende lieden in zich gewaar worden." Het is niet noodzakelijk, om hier aan lichamelijke krankheden te denken. Het kunnen ook gevaren zijn, die hij van vijanden had te doorstaan, en die hem dodelijken angst en verschrikkingen hadden doen lijden.

4. Maar ik riep den naam des HEEREN aan, zeggende: Och, HEERE! bevrijd mijne ziel 1).

1) Waar nieuwe zorgen voor zijne ziele en hij van alle menselijke hulp ontbloot ter neerlag, geloofde hij in de hulp Zijns Gods en riep den naam des Heeren aan. ‘s Heeren naam aanroepen, zegt ons iets meer dan den Heere aanroepen. Zijn Naam is de heerlijke openbaring

Zijns Wezens, zoals Hij zich in de geschiedenis van Zijn volk ontdekt en bewezen heeft in al Zijne deugden en eigenschappen..

5.

II. Vs 5-9. Aan het slot van het vorige gedeelte was de heilige zanger met de schildering van zijnen nood tot de bede gekomen, welke hij tot den Heere gericht had, zonder bepaald aan de Goddelijke verhoring te denken en ook deze een weinig nader te beschrijven; in plaats daarvan gaat hij over tot een dankbaar erkennen van algemene waarheden, welke de ondervondene gebedsverhoring bij hem tot levendig bewustzijn heeft doen worden; hij roept, terugziende op de genade die hij ervoer en met het oog op het ontvangene goed, zijne ziel op, die zolang door angst en zorgen was rondgeslingerd, om tot vrede in God terug te keren; hij spreekt, terwijl hij zich nogmaals de Goddelijke redding vertegenwoordigt, de gevolgen daarvan uit: Vrij en welgemoed, met zijnen Redder altijd voor ogen, mag hij in het uitgestrekte, onafzienbare land der levenden wandelen.

5. De HEERE is genadig en rechtvaardig 1), en onze God is ontfermende (Psalm 112: 4. Exodus 34: 6 vv.).

1) Gods Genade en Zijne rechtvaardigheid verbindt hier de dichter. God heeft hem Zijne Genade bewezen, en zijne vijanden door Zijn onkreukbare rechtvaardigheid met Zijne oordelen getroffen. Daarom heeft Hij ook met hem gehandeld in den weg van rechtvaardige genade. Dit is een grote troost voor alle degenen, die in geestelijke ellende verkeren. Want toch als ook deze niet alleen de genade, maar ook het recht Gods, zoals die beiden in Christus zijn geopenbaard en verheerlijkt, waarlijk mogen aanschouwen, dan zijn zij gered, dan kunnen zij rusten op het volbrachte zoenwerk van Golgotha.

6. De HEERE bewaart de eenvoudigen, die zonder eigen wil en gedachte te volgen, zich geheel aan Zijne genade, gerechtigheid en barmhartigheid overgeven (Ezra 8: 22 vv.); ik was uitgeteerd, geheel en al zonder kracht, doch Hij heeft mij verlost (2 Kor. 12: 9).

7. Mijne ziele! keer weer tot uwe rust 1), nadat gij, zolang gij in jammer en nood waart, zo vol onrust en zorg geweest zijt (Psalm 42: 6, 12); want de a) HEERE heeft aan u welgedaan2), daarin zult gij u verheugen.

a) Psalm 13: 6.

1) In het Hebr. ykyxwnml (Limnoechajki). Eig. tot uwe volkomene ruste, dewijl het woord in het meervoud staat. Een volkomene rust, zoals ze alleen in God wordt gevonden. De dichter wil zeggen, dat er geen reden is, om langer onrustig te zijn dat er zo wel voor het tijdelijke als het geestelijk leven bij den Heere God voor alle Zijne kinderen rust, overvloedige, volkomene ruste is te vinden.

2) Zo geef u dan geheel over aan het genot van den u toegedeelden vrede! Deze aansporing is te noodzakelijker omdat de verschrikkingen van het ongeluk ook nog op een beteren tijd invloed uitoefenen..

8. Want Gij, HEERE Heere! wiens naam ik in mijnen doodsnood aanriep (vs. 4), hebt mijne ziele, mij gered van den dood, mijne ogen van tranen, mijnen voet van aanstoot, van uitglijden, zodat mijn oog nu niet meer behoeft te wenen, en mijn voet nu weer vaste treden kan doen.

9. 1) Ik zal voortaan wandelen voor het aangezicht 2) des HEEREN, in de landen der levenden (Psalm 56: 14; 27: 13).

1) Er is hier een omgekeerde opeenvolging van woorden, dewijl naar onze gewoonte van spreken liever eerst had moeten gezegd worden: Hij heeft mijne voeten voor vallen bevrijd, mijne ogen van tranen, ja, Hij heeft mijne ziele van den dood gered, dewijl wij gewoon zijn, om wat het voornaamste is, het laatst te noemen. Maar bij de Hebreeërs is deze opeenvolging van woorden volstrekt niet ongerijmd, wat dan ook zo moet verklaard worden. Niet slechts heeft God mij van den nabijzijnden dood gered, maar Hij heeft nog genadiger met mij gehandeld, mijne treurigheid verdrijvende en tot mij Zijne hand uitstekende, opdat ik niet zou omkomen; want het was een vermenigvuldiging van de genade Gods, dat Hij den bijna ontzielde tot het leven terugbracht..

De Septuaginta heeft van dezen Psalm twee Hallelujah-psalmen gemaakt en laat dan de eerste bij dit vers eindigen. Psalm 114 en 115 heeft zij tot één gemaakt.

2) Uit Genesis 17: 1 blijkt duidelijk dat "wandelen voor Gods aangezicht" ene geestelijke betekenis heeft, evenals "wandelen met God."

Ene ware erkentenis van Gods genade doet ons niet alleen rust vinden in Hem, maar maakt, dat Zijne genade bij ons blijft. Het vermeerdert de lieflijkheid van elke vertroosting, het reinigt haren aard en verlengt haren duur. Indien de gelovige vrede kan hebben in enige zaak op een afstand van God, zo is dat een slecht teken. Maar wanneer de Heere hem vrede heeft gegeven, wanneer hij bewijzen van onderscheidende liefde gezien heeft in Zijne weldaden, wanneer hij troost ondervonden heeft onder lijden en gemeenschap met God, zal dit hem niet stemmen om te rusten in God, om dien gelukkigen toestand aan te kweken en de voortduring er van te verlangen? Alle dingen zijn elders ijdel, maar daar is volkomene voldoening..

Voor het aangezicht des Heeren wandelen wil zeggen, verkeren onder de trouwe zorg en hoede Gods. De dichter heeft op zo kennelijke wijze des Heeren uitredding ondervonden, dat hij uit het verleden ook vaste hope koestert voor de toekomst. Hij weet, dat aan God zijn gehele leven behoort, dat God over zijn leven de wacht houdt.

10.

III. Vs. 10-14. De Psalmist gevoelt zich gedrongen tot ene openlijke belijdenis van hetgeen zijn hart gelooft, hoewel hij daarom aan menige kwelling zal blootstaan, hij heeft het toch genoeg ervaren, dat menschentroost en hulp niets betekent en men zich alleen op den Heere werkelijk kan verlaten. Dezen God die grote dingen aan hem gedaan heeft, wenst hij Zijne weldadigheid te vergelden, maar hij kan niet anders, dan dat hij alles, wat deze hem toeschikt, zij het vreugde of leed, met een onderworpen hart aanneemt en Zijnen naam predikt, maar ook zijne gelofte, die hij in den nood den Heere heeft gegeven, wil hij thans voor al het volk betalen.

10. Ik heb geloofd 1), op Gods woorden genade al mijn vertrouwen gesteld, daarom sprak ik, legde ik, gelijk dat bij waar geloof des harten niet anders kan zijn (Rom. 10: 10), van hetgeen ik voor waar houd, getuigenis af door de belijdenis van mijne lippen (2 Kor. 4: 13); ik ben door de wereld, die het niet kan verdragen, dat men haar veracht en den Heere alleen aanhangt (Joh. 15: 19), geplaagd en tengevolge daarvan zeer bedrukt geweest.

1) Wederom herhaalt hij hoe hij in grote ellende verkeerd heeft, opdat het wonder der bevrijding des te beter voor den dag zou komen. Maar hij zegt vooraf, dat hij uit de zuivere gewaarwordingen zijner ziele spreekt, en niet anders met zijn mond zal voortbrengen, dan wat hij lang overdacht en wel rijpelijk overlegd had. Dit is nu de kracht van de uitdrukking: Ik heb geloofd, dewijl ik sprak, dat de woorden uit de ernstige aandoeningen van zijne ziele voortkwamen. Paulus (2 Kor. 4: 13) deze plaats aanhalende volgt de Griekse Overzetting: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken. Maar dewijl ik elders heb herinnerd, dat het door den Apostel niet was bedoeld, enkel woorden of lettergrepen aan te halen, zij het voldoende, dat de woorden naar hun oorspronkelijken zin eigenlijk passend zijn gemaakt voor de zaak, welke door Paulus aldaar wordt behandeld..

In het Hebr. rbda yk ytnmah (Hèëmanthi ki adabbeer). LXX vertaalt episteusa dio elalhsa. Het is daarom, dat de Apostel Paulus in 2 Kor. 4: 13 ook deze plaats aanhaalt: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken, en onze Staten-Overzetters de woorden in onzen Psalm ook aldus vertalen. Calvijn, zoals wij reeds boven hebben aangegeven, vertaalt, zoals er letterlijk staat: Ik heb geloofd, dewijl ik sprak. Anderen, zoals Delitzsch: Ik heb geloofd, wanneer ik sprak. In elk geval wil de dichter zeggen, dat ook te midden van hooggaande noden zijn geloof hem niet begeven had.

11. Ik zei in mijn haasten, toen ik steeds op nieuw moest ervaren hoe mensenhulp zonder nut is (Psalm 60: 13; 146: 3): Alle mensen zijn leugenaars, zij beschamen het in hen gestelde vertrouwen en laten in den steek, die op hen hopen (Psalm 62: 10. Rom. 3: 4 3.4).

De mensen kan men niet beter leren kennen dan in grote noden, wanneer men hun hulp het meest nodig heeft.

Hoe meer ik de mensen leerde wantrouwen, des te sterker werd mijn geloof in God..

12. Wat zal ik, nu ik boven bidden en denken geholpen ben, den HEERE vergelden 1) voor al Zijne weldaden, aan mij bewezen?

1) De dichter vraagt hier niet, waarmee hij den Heere nu wel zal tegenkomen, alsof hij den Heere iets wil of kan wedergeven, voor hetgeen hij heeft ontvangen, maar in den zin van, Heere, zal ik het ooit kunnen doen? Hij voelt zich zo klein, zo nietig. Hij zinkt zo diep weg onder het besef van de verbeurde weldaden Gods, dat hij tot dezen uitroep komt en nu niet anders zal doen, dan met die weldaden in zijn God eindigen. Dit is toch de betekenis van vs. 13 en 14.

13. Dit is het, wat ik Hem ten dank wil doen, want de enige dank, dien een gered zondaar bewijzen kan, is Gods genade gade te slaan: ik zal den beker der verlossingen opnemen bij den maaltijd van het dankoffer, en den naam des HEREN aanroepen, "in den naam des Heren roepen."

14. Mijne geloften (Psalm 56: 13) zal ik den HEERE betalen, nu, in de tegenwoordigheid van al Zijn volk.

Ook over de bedoeling van deze beide verzen zijn de gedachten zeer verschillend. Deze beroepen er zich op, dat met offeranden van dank en van geloften een gemeenschappelijk en vrolijk eten en drinken voor Gods aangezicht verbonden was (Leviticus 3: 2 en 17). Zulk ene offerande beloofde de dichter te zullen brengen (vs. 14), en alsdan wil hij den "beker der verlossingen," den beker des danks voor den ondervonden zegen, opnemen, om de gasten voor te gaan in het drinken van dezen, en daarbij den naam des Heren aan- en uit te roepen (vs. 13), verhalende Zijne goedertierenheid. Anderen daarentegen vatten het woord kelk of beker op in den beeldrijken zin, waarin het zo menigmaal voorkomt, als betekenende het iemand toegedeelde lot, hetzij gelukkig (Psalm 23: 5) of ongelukkig (Psalm 75: 9). Men verstaat dan onder den "drinkbeker der verlossingen," of de volheid en menigvuldigheid van den aan den zanger toegedeelden zegen; hij wilde met dezen al dien zegen in Zijn gemoed behoudende, voor den Heere treden, en volgens het voorbeeld van Abraham, die dit na elke ondervinding van zegen deed, lovende en dankende den Heere aanroepen, de enige vergelding, die de arme mens Gode voor Zijne weldaden kan geven; of men verstaat het van den bitteren lijdenskelk, die echter niets dan zegen in zich verbergt; dien wilde de zanger met onderwerping aannemen en onder aanroeping van des Heren naam drinken, omdat hij uit ervaring wist, dat deze tot een kelk der vreugde worden zou. Hoe men ook nu de woorden moge opvatten, in elk geval heeft het betrekking op het lijden van Christus, die bij den laatsten paasmaaltijd den kelk der zegening, gelijk de derde beker heet (Numeri 9: 5), opnam en daarbij Zijn avondmaal instelde (MATTHEUS. 26: 27), daarop naar Gethsemané heenging, en daar uit Zijns Vaders hand den lijdenskelk aannam (MATTHEUS. 26: 36 vv.), die aan de wereld de verlossing moest aanbrengen. Gelijk wij nu in Psalm 22, 23 en 26 ene voorzegging van Christus moesten vinden, zo ontmoet ons dezelfde profetische geest in hetgeen in vs. 13b en vs. 14 volgt. Ook reeds in vs. 3 vv. ademde die ons tegen, en ook in de volgende afdeling merken wij Hem op, als duidelijk wijzende op de opstanding van Christus, zodat deze Psalm aan Psalm 109 zich aansluit, even als later Psalm 117 in samenhang staat met Psalm 110, en als het ware de keerzijde daarvan vormt..

De dichter wil in vs. 12 beginnen om den Heere te loven en te prijzen voor de redding en verlossing hem aangebracht uit ramp en beproeving! Doch waar hij zulke, doen wil, daar staat

hij al dadelijk verlegen en gevoelt zijne onmacht...en in plaats van wat te zeggen, kan hij slechts eerbiedig vragen, vragen aan den Heere zelven, die met Zijne gunstbewijzen zelf alleen ook de dankbaarheid schenken kan: "Wat, wat zal ik den Heere vergelden voor al Zijne weldaden mij bewezen?" Doch waar de mens alzo in diepe afhankelijkheid aan God zelven ook om de kracht en de stof der dankbaarheid vraagt, daar blijft van Gods zijde ook het antwoord niet achter, maar legt Hij zelf door den H. Geest den beweldadigde de woorden als op de lippen. Daarom kon op de vraag, die wij daar zo even hoorden, ook dadelijk de betuiging volgen: "Ik zal den beker der verlossingen opnemen en den naam des Heren aanroepen."

Wie, die door Gods genade herboren werd, heeft dezen Psalm niet lief! Hij hoorde den dichter den toestand beschrijven, die bij hem was, toen de vreemdelingschap in ‘t eigen hart ophield, ja in die donkerheid der ziel waren het banden des doods en angsten der hel. Hoe eenvoudig was die bekeringsgeschiedenis: ik riep den naam des Heren aan en...de Heere is genadig onrechtvaardig!" Nu zouden wij Hem willen danken, maar zo de dankbaarheid in ons hart ontgloeit, zij is ene verlegene. Heere! wij hebben niets om U aan te bieden, wij kunnen niet danken. Onze dank is alleen het dankoffer aan Golgotha, ons danken het zien op Uwe genade. O, dat willen wij doen. Geef kracht, dat wij altijd op Jezus zien!.

15.

V. Vs. 15-19. In een zeer kostelijk woord vat de Psalmist de genaderijke levenservaringen, die hij gemaakt heeft, te zamen en bidt hij nu den Heere, hem tot rechten, vollen dank voor de redding van zijn leven en bevrijding uit de banden, waarin hij gelegen heeft, genadig te zijn. Daarop geeft hij nog eens zijn voornemen, gelijk hij dit reeds aan het slot der vorige afdeling heeft uitgesproken, te kennen, doch in veel meer omvattende woorden.

15. Kostelijk is in de ogen des HEREN de dood Zijner gunstgenoten, zodat Hij hun leven niet ligt in doodsgevaar laat komen, integendeel alles aanwendt om het te onderhouden en te beschermen (Psalm 72: 14), en wanneer Hij het toch ten dode toe laat komen, zeer ver reikende en gezegende gevolgen daaraan verbindt.

De Apostolische constituties (VI. 60) bevelen aan deze en ander woorden uit de Psalmen aan te heffen bij de begrafenis van gelovig ontslapenen. Onder keizer Decius (hij regeerde van 249-251 n.Chr.) ging Babylas, bisschop van Autiochië, deze zingende, vol zalige hoop, in den dood..

Hoe kostelijk moet dan wel niet in die ogen Gods de dood, de gehoorzame dood Van Zijnen grootsten gunstgenoot, van Zijn eigen heilig kind Jezus geweest zijn? Ja, zo kostelijk was Hem die dood, zo kostbaar dit kruis, dat Hij verkoos om den Vader daaraan gehoorzaam te zijn boven den koningskroon, dien de wufte menigte hem aanbood om met de wereld te heulen....zo kostbaar die dood en dat kruis, dat God in Zijne oneindige wijsheid en liefde er als loon het leven ener wereld aan verbond, die anders den eeuwigen dood had moeten sterven! Zo kostbaar die dood en dat kruis, dat het voor den Christus zelven en in Hem voor al

de Zijnen, die Hem door het geloof aanhangen, en die de Vader Hem gegeven heeft, gevolgd werd door de kroon der opstanding en het leven der eeuwige hemelse heerlijkheid.

16. Och HEERE! zeker ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd (Psalm 86: 16); schenk mij nu de genade, U op de rechte wijze te danken; Gij hebt mijne banden (vs 3) losgemaakt.

In het jaar 303 n.Chr., onder de tiende heidense vervolging werd ook een kind van 7 jaren om de belijdenis der waarheid ter dood veroordeeld; zijne moeder gaf het zelf den scherprechter over; zij ving zijn hoofd op in een ondergehouden doek, drukte het nogmaals aan haar hart en bezigde daarbij de woorden: "Kostelijk is in de ogen des Heren de dood Zijner gunstgenoten. Och Heere! zeker ik ben Uw knecht, de zoon Uwer dienstmaagd.".

De knechten Gods zijn de ware heiligen, in wier leven en dood Hij verheerlijkt wordt; de zielen kunnen niet te niet gaan, niemand kan den hun bestemden levenstijd op aarde verkorten. Maar wanneer de tijd van hun ellende en van hun werk is vervuld, zal de Heere hun het nieuwe Jeruzalem (vs. 19) geven, waar zij al hun beloften zullen betalen met al de vrijgekochten en eeuwige offeranden van lof en dank zullen geven aan Hem, die hen beminde en hen van hun zonden wies in Zijn dierbaar bloed. Dat wij dan onze roeping en verkiezing zoeken vast te maken, dat wij vertrouwen op den Heere in den weg der waarheid, dat wij geen gevaar vrezen en gene moeite in ons werk ontwijken. Dat wij den dag van onzen dood beschouwen als het einde van onzen arbeid en van onzen strijd, onzen ingang in rust, heerlijkheid en zaligheid..

17. Ik zal U offeren ene offerande van dankzegging, en den naam des HEREN aanroepen, "in den naam des Heren roepen"

De ware dank is de erkentenis: ondankbaar te zijn, en daarom in Jezus naam de vergeving af te smeken..

18. Ik zal mijne gelofte den HEERE betalen, nu 1), in de tegenwoordigheid van al Zijn volk (vs. 13 en 14).

1) Niet morgen of overmogen, maar nu, thans, op ditzelfde ogenblik. Ziet daar uw voorbeeld en het mijne! Gij hebt geen tijd te verliezen.

Zo dienen de weldaden der verlossingen Gods, om het geloof Zijner gunstgenoten te versterken in de genaderijke betrekking, waarin zij tot Hem staan. Hiervan weten alle kinderen Gods te spreken, wier banden de Heere heeft losgemaakt.

19. In de voorhoven van het huis des HEREN, in het midden van U, o Jeruzalem! Halleluja.

De tempel stond dus reeds weer, toen dit lied werd gedicht; in hen voorhof was men gewoon na het brengen van het offer het plechtig maal te houden..

Met een, o Heere! hecht zich de dichter aan Jehova, met een: "in de tegenwoordigheid van al Zijn volk" aan de gemeente, met een: "in het midden van u, o Jeruzalem", aan de heilige stad. De ene gedachte, die zijne gehele ziel vervult, en waarin zijn rijk lied wegsterft, is het Halleluja aan het slot..

Hier volgde nu waarschijnlijk het offer, waarvan wij in Ezra 8: 30 lazen.

Wij allen, Gods kinderen, zijn door Gods genade van dood en hel gered, daarom beminnen en prijzen wij Hem en vinden wij in dezen Psalm onze eigene ervaring..

Hoezeer moet het hart van al God kinderen zijn opgewekt, om aan de tafel der verzoening, zich in het geloof in Christus en Zijn aangebracht heil verlustigende, in dankbare toewijding aan God, den beker der verlossing op te nemen, gedachtenis vierende van de uitnemendste en zaligste verlossing door gemeenschap aan het offer, door den Middelaar gebracht! Of zullen ook wij onze geloften den Heere niet betalen in de tegenwoordigheid van al Zijn volk, ook dan, wanneer de Heere ons als Zijne gunstgenoten op ene bijzondere wijze behandelt en toont dat Hij het leven van Zijne kinderen op enen groten prijs schat? Dat dan hetzelfde voornemen ook ons beziele, dat ook wij de offers van hart en leven, en alles, wat wij bezitten, den Heere wijden, nooit vergeten. Hem onze geloften te betalen en in Zijne voorhoven in het midden der vergadering Gods betonen, dat Jehova’s dienst onze keus en onze zaligheid is. Gewis ons hart en leven zullen getuigen, dat wij des Heren zijn en wij zullen nooit vergeten, dat de Algoede ons heeft welgedaan..

Wanneer wij er ons ernstig op toeleggen, om den Allerhoogste onze beloften te betalen, zo moeten wij steeds blijven denken, dat wij niet in staat zijn, Hem Zijne weldaden te vergelden. En wanneer wij ons voorstellen onze onbekwaamheid, om aan onze verplichtingen te voldoen, zo mag dat niet geschieden om ons van onze schuld te ontheffen, maar om ons des te ijveriger en nauwgezetter te maken in het beoefenen der godsvrucht..

PSALM 117.

VAN DEN MESSIAS EN ZIJN RIJK.

De 117de Psalm is een meesterstuk des Heiligen Geestes, om met zo weinige woorden zo veel te zeggen; maar ook een toonbeeld, hoe iets wat de woorden aangaat, gemakkelijk en bekend kan zijn, terwijl het toch in zijne betekenis en kracht zo weinig wordt verstaan. Dezen kleinen Psalm zal ieder Jodenkind van buiten hebben gekend en toen het vervuld werd, is het zo weinig begrepen..

Op den dank-Psalm, den 116den, die in een Halleluja eindigt, volgt deze kleinste aller Psalmen, een Halleluja tot de heidenwereld, door Cassiodorus (een Oost-Gothisch staatsman van de zesde eeuw na Christus) Psalmorum quasi punctum (als het ware de punt der Psalmen) genoemd, omdat de punt het grondelement van alle geometrische figuren en de inhoud van dezen Psalm de grondstof van alle andere, ten minste van alle Messiaanse is..

Zonder twijfel schrijven wij hem, evenals den vorigen Psalm, aan Ezra als vervaardiger toe, alhoewel wij dezen in Ezra 9: 1-10: 44 zozeer tegen de huwelijken met vreemde vrouwen zien ijveren, want hoe groter en oprechter zulk een ijver, des te minder heeft het zeker den man Gods aan Goddelijk licht ontbroken omtrent het ware universalismus van den geopenbaarden godsdienst en het was hem, bij afzondering van Israël van de heidenwereld zeker ook behoefte, om de heidenwereld in te sluiten in de verwachtingen van Israël's zegen.

1. Looft den HEERE, alle Heidenen! prijst Hem, alle natiën! (Rom. 15: 11).

2. Want zijns goedertierenheid is geweldig is bijzonder krachtig en groot over ons 1) en de waarheid des HEREN is in der eeuwigheid! Halleluja! 2)

1) In dit ons is Israël en de heidenwereld begrepen Wat God onder de O. Bedeling aan Israël had geschonken, was bestemd, om ook het eigendom der heidenwereld te worden, n.l. de openbaring van Zijn Wezen, maar dan in de volheid der Bedeling van het N. Verbond.

2) De beloften, die op de heidenen en hun bekering zien, zijn zeer vele in het Oude Testament; ook Israël's roeping tot het zendingswerk is dikwijls genoeg uitgesproken; maar zo, gelijk de woorden hier staan, als ene vreugdevolle uitstorting des Geestes over alle heidenen en aan alle heidenen, opdat zij God, Jehova, zouden loven en prijzen voor Zijne heerlijk zich uitstorten den zegen en Zijne eeuwige waarheid, dat is enig in zijne soort, daarin ligt het zekerste bewijs, dat de verlossing Gods, hoewel die van de Joden komt, toch een algemeen goed van alle volkeren volgens Gods raadsbesluit moet worden..

De aansporing wordt tot alle volkeren zonder onderscheid en tot alle natiën zonder uitzondering gericht en heeft haren grond in de macht van de over Israël gebied voerende genade en de eeuwigheid van de waarheid van Jehova. Israël is de gemeente van genade en waarheid, de gemeente van Jehova heeft genade en waarheid ten grondslag van haar bestaan tot het leven van haar aanzijn, ten doel van hare verkondiging in woord en daad. Het zijn de Goddelijke machten, die zich in Israël eens volkomen openbaren en ontvouwen en van Israël uit de wereld zullen overwinnen; want de heidenen behoeven slechts aan den God der openbaring de ere te geven, zo worden zij deelgenoten van hetgeen Israël bezit, de overwinnende genade betoont zich ook aan hen krachtig en de eeuwige waarheid blijkt ook aan hen. Deze toekomst is het, die deze weinige gevleugelde woorden met alles omvattende liefde zouden willen verhaasten..

Zo alle heidenen God moeten loven, zo moet Hij te voren hun God worden; zal Hij God zijn, zo moeten zij Hem kennen en aan Hem geloven en alle afgoderij laten varen, naardien men God niet kan loven met enen mond vol afgodendienst, of met een ongelovig hart; zullen zij geloven, zo moeten zij te voren Zijn woord horen en daardoor den Heiligen Geest verkrijgen, die hun hart door het geloof reinigt en verlicht, want men kan niet tot het geloof komen, noch den Heiligen Geest ontvangen, of het woord moet eerst gehoord worden (Rom. 10: 14); zullen zij Zijn woord horen zo moeten er predikers tot hen worden gezonden, die hun Gods woord verkondigen, want alle heidenen kunnen niet naar Jeruzalem komen of onder het kleinen hoopje der Joden zich begeven. Zo spreekt de Psalmist ook hier niet: "alle gij heidenen komt

naar Jeruzalem," daar hij laat ze blijven waar ze zijn, en spreekt hen daar op hun plaats aan, dat zij God moeten loven..

Wat God aan Zijne kerk doet wordt ten zegen der gehele wereld..

PSALM 118.

DANKZEGGING VOOR DE WELDADEN, DOOR HET LIJDEN VAN CHRISTUS VERWORVEN.

Wat het slot van Psalm 117 zegt van de waarheid van Jehova, dat zij eeuwig duurt, zegt het begin van Psalm 118 van hare zuster, de genade. Deze is de slot-Psalm van het Hallel, dat met Psalm 112 begint, het derde Hodu of de derde der Psalmen, die op het reeds bij Jer. 33: 11 vv. duidelijk uitgedrukte liturgische thema "Looft den Heere, want Hij is goed" gebouwd zijn (Psalm 105, 107, 118, 136).

Gedurende een rijksdag te Augsburg (1530) moest Luther, gelijk reeds bij Psalm 46: 4 werd gemeld, te Coburg achterblijven; uit deze "woestijn" (Openbaring 12: 6) schreef hij aan den abt Friedrich te St. Ilgen in Neurenberg ene verklaring van den 118den Psalm. In de voorrede daarvan zegt hij: "Dit is mijn Psalm, dien ik liefheb." Hoewel het gehele Psalmboek en de gehele Heilige Schrift mij dierbaar is, zo ben ik toch bijzonder aan dezen Psalm gehecht, zodat hij de mijne moet heten en zijn. Hij heeft zich ook zo dikwijls ten opzichte van mij verdienstelijk gemaakt en heeft mij uit menige groten nood gehouden, waar mij noch keizers, noch koningen, noch wijzen, listigen of heiligen hadden kunnen helpen. Hij is mij liever dan de eer, het goed en de macht van den paus, den Turken den keizer; ik zou ook dezen Psalm niet voor hen allen willen ruilen. Zo iemand mij verwonderd mocht aanzien, dat ik dezen Psalm als mijnen Psalm roem, daar hij toch aan de gehele wereld gemeen is, die moet weten, dat de Psalm daarmee aan niemand ontnomen is. Christus is ook de mijne en toch blijft Hij dezelfde Christus voor alle heiligen. Ik wil niet jaloers zijn, maar met vreugde mededelen. Mocht God het geven, dat de gehele wereld den Psalm den haren noemde, als ik hem den mijnen. Dat zou de lieflijkste twist geven, bij welke nauwelijks ergens ene eensgezindheid en liefde kunnen vergeleken worden. Er zijn er helaas weinigen, ook onder degenen, die het meer dan anderen moesten doen, die tot de Heilige Schrift of tot enigen Psalm in hun gehele leven eens van harte spreken: Gij zijt mij een dierbaar boek, gij moet mijn eigen Psalm zijn. Het is wel de grootste plaag op aarde, dat de Heilige Schrift zo veracht is ook bij degenen, die tot hare beoefening geroepen zijn. Alle andere zaken, kunst, geleerdheid, men beoefent ze dag en nacht, en er is geen einde aan den arbeid en de zorg, maar de Heilige Schrift laat men liggen, alsof men haar niet nodig had. En die haar zoveel eer aandoen, dat zij haar eens lezen, die kennen haar aanstonds, en er is nooit ene kunst of enig boek op aarde geweest, waarin ieder zo spoedig uitgeleerd was als in de Heilige Schrift. Het is toch geen woord om te lezen, gelijk zij menen, maar een levenswoord, dat ons niet gegeven is tot beschouwingen, maar voor het leven. Maar ons klagen baat ons niet. Christus, onze Heer, helpe ons door Zijnen Geest, Zijn heilig woord met ernst liefhebben, en eren! Amen.".

De geschiedkundige gebeurtenis, aan welke de Psalm zijn ontstaan te danken heeft, is volgens de aanwijzingen bij Ezra 6: 18 de inwijding van den voltooiden tempel in Maart van het jaar 515 vóór Christus, en gelijk nu naar alle waarschijnlijkheid de Hogepriester Jozua de vervaardiger van Psalm 115 geweest is, zo zal ook dit lied wel dezelfden man toebehoren. Wij hebben bij de beschouwing van den Psalm de volgende verdelingen te maken:

I. Vs. 1-4. Door priesters en Levieten afgehaald begeeft zich de feesttrein, welke de offerdieren bij zich heeft, die voor het feest der inwijding bestemd zijn, naar den tempelberg. Aanstonds bij het opbreken wordt van de zijde der Levitische zangers in dezelfde verdeling, die reeds bij de opwekking en belofte in Psalm 115: 9-15 werd gehoord, de opwekking vernomen om den Heere te danken en Zijne barmhartigheid en genade te prijzen. De opwekking wordt in de eerste plaats gericht tot allen en ieder zonder onderscheid (vs. 1), vervolgens tot het volk in algemeen (vs. 2), daarop tot de priesters, die tot den bijzonderen dienst uiterlijk zijn afgezonderd (vs. 3), verder tot de ware aanbidders van God, die zich inwendig den Heere hebben toegewijd (vs. 4). Wij moeten ons nu bij ieder vers in ‘t bijzonder voorstellen, hoe eerst de gehele feestvierende menigte zonder onderscheid, vervolgens het volk zonder de priesters, daarna de priesterschap onder het volk, eindelijk ene afgezonderde menigte uit de priesterschap en het volk ook werkelijk de woorden: Zijne goedertierenheid duurt tot in der eeuwigheid, als in echo herhaalt. Ieder vers heeft hier en in het volgende: zijn bijzonderen zin, eigen geur en eigen kleur, de ene gedachte hangt aan de andere, gelijk tak aan tak, gelijk bloem aan bloem, wanneer men ene guirlande vlecht.

1. Looft den HEERE, op wie gij niet te vergeefs hebt gehoopt (Psalm 115: 9 vv.), maar die werkelijk aan u gedacht en u gezegend heeft (Psalm 115: 12 vv.), want Hij is goed, gelijk wij dat reeds bij onze vrijlating uit Babels ballingschap (Psalm 107: 1 vv.), en nu nog op overvloediger wijze in het teruggeven van den tempel hebben ondervonden. Looft Hem, want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid 1).

1) Dit is de grondtoon van alle Psalmen. Het N. Testament, dat alles nog tederder en voller uitdrukt (zo als het voegde, daar, waar God geopenbaard wordt in het vlees, en alles nabij, voel- en tastbaar wordt) -noemt God liefde. Dit is zeker veel krachtiger; nochtans het denkbeeld liefde ligt reeds in het woord goed. Het goede is het volmaakte, zodat er in dien zin slechts Eén is, die goed is..

2. Dat Israël, nu de verwachting, bij het leggen van den eersten steen gevoeld, vervuld werd, zegge, dat Zijne goedertierenheid in der eeuwigheid is.

Allen moeten dit zeggen, maar God gaat altijd van Israël uit. Wij spreken gewoonlijk in het algemeen, en dan moet ieder er maar uit nemen wat voor hem past. God spreekt in het bijzonder, en breidt dat vervolgens uit tot al de anderen. Hem behaagt ene zaak, uit te breiden tot in het oneindige. Breidde God niet den enigen Abraham uit tot millioenen en nog eens millioenen?.

3. Het huis van Aäron 1) zegge nu, dat Zijne goedertierenheid in der eeuwigheid is.

1) Wij, die geloven, zijn ook het huis van Aäron. Wij zijn door Christus een koninklijk priesterdom geworden; ja allen, die den Heere vrezen, zijn het en moeten dit zeggen..

4. Dat degenen, die den HEERE vrezen, nu zeggen, dat Zijne goedertierenheid in der eeuwigheid is.

Geheel Israël, de priesterschaar, inzonderheid de godvruchtigen in den lande, worden hier opgewekt, om den Heere te prijzen en te verheerlijken. Alzo werd elk in onderscheidene betrekkingen en in verschillenden stand bij zijne heiligste verplichting bepaald, maar ook tevens hierdoor ene onderscheiding gepredikt tussen den waren dienaar Gods en de uitwendige belijders van Jehova's naam, die waardig was, dat ieder daaraan zijn hart en gezindheden nauwkeurig onderzocht, zouden zij waardiglijk delen in de openbare en dankbare vermelding van Jehova's onberouwelijke ontferming en goedertierenheid, waarin de ware Gods kerk alleen zich gemeenschappelijk mocht verenigen. Alzo toch is de uitdrukking en de geest der openbare godsverering; zo spreekt de kerk tot allen, die zich met haar in uitwendige belijdenis en Godsverering verenigen, tot onderwijs en opwekking des harten in de vreze Gods..

Niet alleen de priesters, maar alle leden der gemeente moeten God prijzen. Gelegenheid tot uitdrukking van deze begeerte geeft de gewone godsdienst. Aanleiding vindt de gelovige in de liefde Gods, die zich in eeuwigdurende goedertierenheid gedurig op nieuw betoont, waarvan de personen in 't bijzonder en de gemeente in 't algemeen de rijkste ondervindingen heeft, terwijl men elkaar door mededeling van bijzondere gebedsverhoring wederkerig moet versterken..

5.

II. Vs. 5-18. Bij het verder optrekken naar den tempelberg, dus op den weg daarheen, herinnert zich de gemeente de ondervondene genade van God, in de nu gelukkig doorgestane ellende der laatste 19 jaren (534-515 v.Chr.), sedert het leggen van den eersten steen tot aan het einde van den bouw. Zij heeft, gelijk het koor der Levitische zangers in de voor ons liggende afdeling haar aanwijst, verhoring harer gebeden verkregen; haar vertrouwen op den Heere is bevestigd, ja, zij is uit den nood, die hare tegenstanders haar van alle zijden bereid hadden, zo zegerijk te voorschijn getreden, dat zij zich op nieuw bewust is geworden van hare overmacht over alle heidenen en er niet aan twijfelt, dat hoezeer men haar ook stote, zij toch niet vallen zal (vs. 5-13). Vervolgens heft zij op nieuw het lied harer jeugd aan, dat steeds weer nieuw moet worden en breidt het uit tot een lofgezang, dat uit alle tenten moet worden gehoord en dat in de toekomst eens zijne volle betekenis zal verkrijgen. Daarop ontvouwt zij nog verder de reeds vroeger uitgesprokene gedachte omtrent haren onwankelbaren staat, dat Gods volk niet kan sterven maar geroepen is tot altijddurende verkondiging van hetgeen de Heere doet, en uit elke kastijding tot een nieuw leven opstaat (vs. 14-18).

5. Uit de benauwdheid, toen ik mij van alle zijden in het gedrang mijner vijanden bevond, heb ik den HEERE aangeroepen; de HEERE heeft mij verhoord, stellende mij in de ruimte; Hij

hielp mij uit dien nood en bracht mij in volle vrijheid en vrolijkheid (Psalm 4: 2; 18: 20; 31: 9).

"Benauwdheid," "angst" wordt ook in het Hebreeuws afgeleid van een woord, dat "nauw," "eng" betekent, wanneer het iemand ernstig en bang wordt en hij als het ware geklemd, gedrukt, geperst wordt, gelijk dan ook de aanvechtingen en het ongeluk doen, volgens het spreekwoord: "de wereld werd mij te eng". Daardoor wordt het: "in de ruimte" verklaard. Gelijk de nood, de tegenspoed engte of angst heet, zo heet troost en hulp "ruimte". Dit vers zegt dus zo veel als: "Ik riep den Heere aan in den nood; Hij hoorde mij en hielp mij, mij vertroostende". Gelijk de nood onze engte is, die ons beklemt en beknelt, zo is de hulpe Gods onze ruimte, die ons vrij en vrolijk maakt. Merkt hier ook op de grote kunst en de wijsheid des geloofs, dat het in den nood niet heen en weer loopt, aller oren met klachten vervult, den vijand vloekt en scheldt, ook niet tegen God murmureert enz., maar zich boven dat alles verheft. Het kan Gods vaderlijk hart zien door zulk een onvriendelijken aanblik heen, en de zon herkennen door zulke droevige, dikke, duistere wolken en onweders, en dien van harte aanroepen, die slaat en zo pijnlijke dingen doet ondervinden. Daarom lere hier wie leren kan en worde een ieder ook een volk, die zich in zulk een nood naar de hoogte kan verheffen. Er wordt gezegd: "Ik heb den Heere aangeroepen." Gij moet leren roepen, en niet blijven zitten of op de bank blijven liggen, het hoofd laten hangen en het schudden, en met uwe gedachten u bijten en opeten, bezorgd zijn en zoeken, hoe gij er van kunt bevrijd worden en niets anders opmerken dan hoe kwalijk het u gaat, hoe ongelukkig het u is, welk een ellendig mens gij zijt; neen. op! luie zondaar, op de knieën gevallen, de handen en de ogen naar den hemel opgeheven, een Psalm of een "Onze Vader" uitgesproken, en uwen nood met geween voor God neergelegd en geklaagd, en Hem aangeroepen!.

De gemeente gedenkt hare benauwdheden maar niet minder haar roepen tot den Heere. Zij heeft haar toevlucht, gelijk zij in de volgende verzen nadrukkelijk verklaart, niet genomen tot mensen, zelfs niet op prinsen kunnen vertrouwen. De Heere was haar enige Toevlucht en Sterkte geweest. En niet te vergeefs had zij Hem aangeroepen..

Het Christendom brengt niet mede, dat men zonder benauwdheid leeft, maar dat men niet in de benauwdheid blijft steken.

6. De a) HEERE is bij, voor mij, ik zal niet vrezen 1); wat zal mij een mens doen (Psalm 56: 5, 12)?

a) Rom. 8: 31.

1) Het geloof omvat de verledenheid, de tegenwoordigheid en de toekomst. Gij hoort het hier van David. Hij zegt: De Heere heeft mij verhoord; de Heere is bij mij, ik zal niet vrezen. Deze drie tijden moeten zich op geestelijke wijze gedurig vervangen, want daarin bestaat het leven des geloofs. Het moet bij ons gedurig zijn: de redding is geschied, geschiedt en zal geschieden. Wij moeten ene herinnering ene ondervinding en ene verwachting hebben. Een gelovige mag niet uit de hoogte spreken en zeggen: "Wat heb ik met de mensen te doen, ik heb alleen aan God genoeg, zij kunnen mij geen kwaad doen." Zeker met God kan niets tegen

ons zijn, maar God kan het toelaten en dan kunnen de mensen ons veel kwaad doen, evenals zij ons veel goed kunnen doen. Iemand heeft gezegd en van de menselijke zijde gezien is het waar: "Ieder mens is meester over het leven van zijn naaste, wanneer hij er zijn eigen leven voor over heeft." Daarom moet men de mensen maar zo niet kortaf verachten, alsof wij boven hun macht verheven waren, maar dit moeten wij zeggen: De Heere is bij mij, en daarom zal ik niet vrezen, wat een mens mij zou kunnen doen; " want dan ligt onze tegenkracht in Gods almacht..

Eigenlijk staat er de Heere is voor mij en daarmee spreekt de dichter het uit dat de Heere zijn Schild is, die hem beschermt tegen alle zijne vijanden. Door het geloof is hij zich volkomen de tegenwoordigheid des Heren bewust. En dat geloof doet hem niet vrezen voor enig mens. Want door het geloof verstaat hij dat alle mensen aan zijn God zijn onderworpen, dat zij tegen Diens wil zich noch roeren noch bewegen kunnen.

7. De HEERE is bij mij onder degenen, die mij helpen 1), de Heere is mijn bondgenoot, daarom zal ik mijne lust zien aan degenen, die mij haten 2) (Psalm 54: 6, 9).

1) Met andere woorden: De Heere is mijn bondgenoot. De dichter wil hier niet zeggen, dat de Heere een van zijn helpers is, maar de Helper de Bondgenoot. De Eéne die meer is dan alle andere schepselen. De dichter belijdt het ook hier en met hem het ganse volk van Israël, dat hij van alle mensen is afgebracht. Daarom spreekt hij ook in de volgende verzen, zoals hij spreekt, niet op mensen, zelfs niet op Prinsen, op Vorsten en Koningen valt te rekenen, maar op den Heere en op Hem alleen.

2) De dichter spreekt hier in het geloof. Hij zal overwinnen en niet overwonnen worden. Hij zal het zien en ervaren, dat de Heere al zijne haters zal teleurstellen en voor hem in de bres Zich stellen. Hij wenst niet het nadeel van zijne haters in zondige vijandschap, maar hij verzekert hier zich door de machtige hand Gods van de overwinning.

8. a) Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op den mens te vertrouwen, gelijk onze tegenstanders meenden met behulp van de macht der wereld hun plannen te zullen doorzetten (Ezra 4: 4 vv.).

a) Ps 62: 9,10; 146: 3. Jer. 17: 5,7.

9. Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen (Psalm 146: 3).

Gedurende den tempelbouw ondervond het Joodse volk den zegenrijken bijstand van Jehova tegenover den tegenstand van Samaritanen en Satrapen. Het leerde tevens, dat vertrouwen op mensen en in ‘t bijzonder op vorsten ons bedrogen laat uitkomen; want onder Pseudo-Smerdis werd het onder Cyrus begonnen en reeds onder Kambyfes aangevallen werk, gestaakt; maar onder Darius werd het weer vrij. Jehova bewees, dat Hij wereldgebeurtenissen en mensenharten ten gunste van Zijn volk bestuurt, en daaruit is voor Zijn volk het in het

volgende gedeelte uitgesprokene vertrouwen van wereld-overwinnende overmacht voortgekomen..

10. Alle Heidenen 1) hadden mij omringd; het is in den naam des HEREN, in de kracht van Hem, die, gelijk Zijne daden bewijzen, heerlijk en onoverwinnelijk is, dat ik ze met mijn zwaard (Psalm 110: 6)verhouwen heb.

1) Men mag het: "alle heidenen" niet veranderen in "allerlei heidenen," de gehele Israël omgevende macht der wereld was het vijandig, in deze delen stelde zich aan de vrees en aan het geloof het geheel voor..

Wij zien het "wormpje Jakob's" tegenover de ganse machtige heidenwereld, wetende alle mogendheden der wereld tegenover zich te hebben, maar toch getroost en sterk in het vertrouwen op God. Het besluit: zich niet op vorsten te verlaten, moest bij hen wel worden opgewekt, doordien de weifelende gunst der Perzische koningen hun weldra wreder onttrokken werd..

11. Zij hadden mij omringd, ja zij hadden mij omringd (Ps 17: 11); het is in den naam des HEREN, dat ik ze verhouwen heb.

Deze herhalingen geven te kennen hun aanhouden en hun vurigheid in dit bedrijf en hun vertrouwen op een goeden uitslag..

12. Zij hadden mij omringd als bijen 1) (Deuteronomium 1: 44); zij zijn uitgeblust als een doornenvuur; 1) het is in den naam des HEREN, dat ik ze verhouwen heb.

1) Door deze uitdrukking wordt de weerloosheid van het volk Gods treffend weergegeven Want de wereldmachten hadden hen omringd als bijen en wat vermag ook de dapperste held tegen een zwerm van bijen! Alsdan is ook de dapperste machteloos. En dit kan op menselijk standpunt ook van Israël gezegd worden. Maar ziet, de Heere, de machtige Jakob's, had Zich voor Zijn volk in de bres gesteld. En het gevolg was dat de heidenen als doornenvuur waren vergaan. Een vuur van doornen knettert wel sterk, maar is ook spoedige uit. En zo ook is het gegaan met de heidenen. De Heere had Zijn volk de overwinning bereid.

2) Het woord hetwelk van Ked, dat is "uitgeblust zijn" of "uitgaan" naar den regel is overgezet door: "uitgeblust," is enen bij de oude overzetters geheel anders, vertaald. Bij den Chaldeër is het overgebracht: Nyqld, dat is: "zij zijn brandende; " bij de Septuaginta exekauyhsan, "zij waren in brand; " bij den Arabier "zij zijn aangestoken," en in de Vulgata "exarserunt =" zij zijn ontstoken." Dit maakt het waarschijnlijk, dat, gelijk vele andere Hebreeuwse woorden in een strijdigen zin worden gebezigd, zo ook dit woord, hetwelk elders in een lijdelijken zin betekent, "verteerd of uitgeblust zijn," hier betekent, bij wijze van tegenstreving (enantiosernon) "brandende zijn; " of in enen werkenden zin, gelijk het in 't Arabisch gebruikt wordt, "geweldig aanvallen," als in den oorlog of in twist, wanneer de mensen geweldig op elkaar aanlopen..

13. Gij, overmachtige vijand! had mij zeer hard gestoten, tot vallens toe, zonder enige medelijden, maar de HEERE heeft mij geholpen, zodat ik niet vernield ben.

14. De HEERE is mijne Sterkte en Psalm, want Hij is mij tot heil 1) geweest, dit lied uit Exodus 15: 2 kan ik nu, gelijk de belofte in Jes. 12: 2 luidt, op nieuw aanheffen.

1) Het woord heil is in ‘t Hebreeuws Jeschua, Jezus! het heil des Ouden Testaments wordt in het Nieuwe een persoon in Christus..

15. In de tenten der rechtvaardigen, nu niet meer op den weg, maar daar waar wij nu in veiligheid zijn gebracht, is nu weer, gelijk vroeger aan de Schelfzee (Exodus 15: 1 vv.), ene stem des gejuichs en des heils: de rechterhand des HEREN doet krachtige daden, zo luidt het nieuwe lied, dat men bij het oude (vs. 14) voegt.

16. De rechterhand des HEREN is verhoogd a); de rechterhand des HEREN doet krachtige daden 1), zodat ieder hare onbedwingbare macht kan zien (Jes. 26: 11).

a) Luk. 1: 51.

1) Met het drievoudige woord ter verheerlijking Gods in vs. 14: "De Heere is mijne sterkte, mijn Psalm, mijn heil" komt zeer schoon overeen het drievoudig gejubel in de tenten der rechtvaardigen over den triomf van ‘s Heren rechterhand. Te voren (vs. 10-12) was driemalen de naam des Heren genoemd, nu driemalen de rechterhand des Heren. De eerste betekent de gehele volheid Gods, de laatste de volheid van macht en majesteit, de krachtige hand Gods, de verhevene hand, die alle vijanden vindt (Psalm 21: 9), de goede hand, die Zijn volk helpt (Psalm 44: 4; 60: 7). Men kan niet anders dan achter deze driewerf geprezene heerlijkheid des Heren, dien rijkdom van Gods volheid in Christus geprofileerd (in doorsnede voorgesteld) zien, waarin zich de macht en het heil van God op het hoogst heeft geopenbaard, en waarop alle verlossingen van Israël zien en heen wijzen..

Onder de rechterhand des Heren hebben wij hier te verstaan: Zijn gunstrijk alvermogen, Zijne goedertierene sterkte, om Zijn volk tot heil en hulp te zijn. En wanneer die alvermogende kracht zich openbaart, dan ontvangt Gods volk stof tot gejuich en hun vijanden reden, om verschrikt en verslagen te zijn.

17. Ik, de gemeente van dezen machtigen en sterken Heere, zal niet sterven, al bedoelt men nog zozeer mijn verderf, maar ik zal leven, en ik zal de werken des HEREN vertellen.

De gemeente Gods sterft niet; zij bestaat altijd voort als gemeente daar de poorten der hel haar niet kunnen overweldigen en het bloed der martelaren het zaad der gemeente wordt; zij sterft niet, omdat voor haar de dood verslonden is tot overwinning. "Die in mij gelooft," zegt de Heere, "zal leven, al ware hij ook gestorven.".

Wat zij onder hare verdrukking gevreesd heeft en hare vijanden wensten en verwachtten, dat zal haar niet treffen: Ik zal niet sterven, zo juicht de gemeente, voor mij geen dood en verderf,

maar leven. Ik zal behouden blijven, in het leven heersen, de poorten der hel zullen mij niet overweldigen, en dit, opdat ik de werken des Heren vertelle.

Wat van den Heere komt, gaat weer tot den Heere op, zo gaat het bij de verlosten des Heren, zo begeert het ieder beweldadigd kind van God, het wil de werken des Heren, Zijne grote verlossende daden, met hart en mond Hem ter ere prijzen..

18. De HEERE heeft mij wel hard en dikwijls gekastijd, maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven, zodat ik omkwam.

Het ging met Gods volk in honderd noden dikwijls tot aan den rand des doods; toch kwam het niet om, het vierde door Gods genade altijd weer een opstandingsdag; want Hij zou uit hen voortkomen, in wie Israël en al de einden der wereld de zinnigheid Gods zullen zien. En zo is Israël de type voor Zijne gemeente geworden, die altijd met Paulus (2 Kor. 6: 9) moet kunnen roemen: "als stervende, en ziet wij leven, als getuchtigd, en niet gedood." Gelijk het Israël's roeping was op Hem te wijzen, zo is het de roeping Zijner gemeente in het Nieuwe Verbond, op Hem terug te wijzen en te verkondigen de deugden Desgenen; die ons geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Gods volk sterft niet.

Verwonder u niet, wanneer de Heere ook met u wonderbare wegen gaat. Wie iets kostelijks voor God moet worden, moet vooraf verworpen en door kruis verhoogd worden.

19.

III. Vs. 19. Onder het loflied, dat wij zo even hoorden, is de feesttrein boven gekomen, aan den ingang des tempels, daar slaat ene reeds in orde gestelde schaar van andere zangers, die de deurwachters van den tempel voorstellen. Door den mond van hun koor begeert de feesttrein in het heiligdom te worden binnengelaten, om daar den Heere zijnen dank aan te bieden.

19. Doet mij de poorten der gerechtigheid open, ik zal daardoor ingaan, ik zal den HEERE loven.

Deze aansporing komt overeen met die in Psalm 24: 7. Doch hier is het niet de Heere zelf, die Zijnen intocht wil houden, maar Zijne gemeente begeert tot de heilige plaats te worden toegelaten. Men herinnere zich, dat er bij de inwijding van den tweeden tempel gene arke meer was (Ezra 6), die men op hare plaats in het Allerheiligste kon brengen, gelijk dit bij Psalm 132 het geval is. De dichter van ons lied moest dus in dit punt van beide Psalmen, als zijne voorbeelden, afgaan, en daar bood zich de profetische plaats Jes. 26: 2 als toonbeeld aan; wij hebben echter hier een beeld en gelijkenis van den intocht van den volmaakt Rechtvaardige in den tempel van het hemelse Jeruzalem. (MATTHEUS. 25: 46)..

In het Evangelie zegt Christus: "Ik ben de deur." Wij merkten het meermalen op, dat de zaken des Ouden Testaments tot een persoon worden in het Nieuwe Testament. Christus is die

persoon. "Niemand komt tot den Vader dan door Hij," zegt de Heere. Door deze poort der gerechtigheid dan moeten wij ingaan..

20.

IV. Vs. 20. Terwijl volgens de tot hen gerichte aanmaning de deurwachters de deur van den hoofdingang aan de oostzijde des tempels openen wijst het koor van hun zangers, dus het tweede koor, waaraan wij in de inleiding op vs. 19 dachten, die aan als de poort des Heren, tot welke gene andere dan rechtvaardigen mogen ingaan.

20. Dit, deze zich voor u openende deur, is de poort des HEREN, door welke de rechtvaardigen zullen ingaan.

In het vorige vers was van de poorten der gerechtigheid in zoverre sprake, als het heiligdom, tot hetwelk deze poorten leidden, voor Israël ene plaats was, waar Zijn zegen en Zijne gerechtigheid ontsproot; nu wordt echter op de hoofddeur, tot welke men gewoon was in te gaan, gewezen, en hierbij in korte samenvatting van den inhoud van Ps 15 (vgl. Ps 24: 3-6 24.3-6) gezegd, welke mensen deze alleen mogen intreden (Hebr. 12: 14)..

21.

V. Vs 21-25. De feesttrein is thans in den buitensten voorhof gekomen, terwijl hij zich nu langzaam en plechtig tot den binnensten voortbeweegt, keert het koor van zangers, dat hen vergezelt, en de gemeente vertegenwoordigt, tot den inhoud der tweede afdeling (vs. 5-18 118.5-18) terug en geeft dien weer op ene wijze, waardoor de Hogepriester, die den Psalm heeft vervaardigd, van enen toekomstigen Hogepriester en zijne omgeving profeteert, en de tegenwoordige feesttrein, die zonder het zichtbare teken van de tegenwoordigheid des Heren, de arke des verbonds, daarheen trekt, op ene andere wijst, die niet meer zinnebeeldig, maar in werkelijkheid den Heere in zijn midden zou hebben.

21. Ik zal U loven, omdat Gij mij verhoord hebt, (2 Samuel 22: 36) en mij tot heil geweest zijt, mij ten Redder en Heiland geworden zijt, zodat ik nu weer een heiligdom heb, dat ik kan intreden.

De nieuwe tempel wat voor het wedergekeerde Israël een vernieuwd bewijs van Gods gunst, herinnerde aan het voorgaand lijden, maar ook aan de bijzondere uitredding en verlossing des Heren.

22. De a) steen, dien de bouwlieden als te gering en te nietig (Ezra 3: 12) verworpen hadden, toen vóór negentien jaren het fondament van dezen tempel gelegd werd, is toch door den Heere beproefd, kostelijk en vast gegrondvest (Jes. 28: 16) bevonden, en tot een hoofd des hoeks geworden, zodat nu Zijn huis zich boven dezen verheft.

a) Jes. 8: 14; 28: 16. MATTHEUS. 21: 42. Mark. 12: 10. Luk. 20: 17. Hand. 4: 11. Rom. 9: 33. Efeziers 2: 20. 1 Petrus 2: 4,7.

Het is duidelijk, dat hier niet gehandeld wordt over het gebouw der wereldgeschiedenis (zoals van Gerlach wil), maar van het koninkrijk der hemelen. Wat ligt er ook veel aan gelegen, dat de heidenwereld tot het bouwen, dat zij voor het doel van haar leven en van hare geschiedenis hield, namelijk voor den Babylonischen toren van wereldse macht en wereldse heerschappij, Israël niet heeft kunnen gebruiken? Tot een steen voor dit gebouw was het van den beginne aan niet bestemd, integendeel, zo dikwijls Gods volk enigen lust betoonde mede aan dit bouwen te helpen en ene aanzienlijke rol daarbij in te nemen, heeft zijn God het geheel en al zulke begeerte afgeleerd (2 Samuel 24). Bovendien hebben wij in Hand. 4: 11 ene bepaalde vingerwijzing, dat de bouwlieden niet daarbuiten in het gebied van de macht der wereld, maar daarbinnen in de Joodse kerk moesten gezocht worden zodat wij dus aan de oversten van het volk en aan de oudsten van Israël daarbij te denken hebben. Wanneer wij nu de geschiedenis van het houwen van den tempel van Zerubbabel, met welks inwijding wij hier te doen hebben, inzien, zo komt ons bij het leggen van den hoeksteen van dezen tempel (Ezra 3: 10-13) werkelijk een steen voor, dien de bouwlieden verworpen hebben en die thans tot een hoeksteen geworden is, daar hij een voltooid gebouw draagt. Het is die, welke in het jaar 534 v.Chr. voor den nieuw te bouwen tempel gelegd werd en bij wiens plaatsing vele der oude priesters en Levieten en oversten, die het vorige huis gezien hadden, nu dit huis voor hun ogen begonnen werd, luide weenden van smart over het armoedig begin. Hoe gevoelvol en roerend dit wenen aan de ene zijde ons voorkomt, zo was het toch aan de andere zijde weinig uit den Geest geboren, zoals uit de gezegden in Hagg. 2: 4 en Zach. 4: 10 duidelijk te zien is. Reeds lag daarin de kiem van de gezindheid, om welke Jezus later den Joden ene ergernis werd en die het toppunt van haren anti-christelijke geest in den Hogen Raad van den Nieuw-Testamentische tijd bereikte. Het is de eerste hogepriester van de periode van de Babylonische ballingschap, wie het woord van onzen tekst werd gegeven en het is de laatste hogepriester van de Oud-Testamentische bedeling, die de daarin liggende profetie, terwijl hij zelf profeteert (Joh. 11: 50 vv.), tot vervulling doet komen; want wat Israël na Kajafas nog aan hogepriesters heeft gehad behoort reeds tot den tijd, toen het met den tempel en met Israël een einde nam. (Dan. 9: 27).

Op de mismoedige miskenning van het geringe, armzalige begin, die bij het leggen van den grondsteen en later bij het storen van den bouw, in de bouwlieden zich vertoonde, zinspeelt vs. 22. Die verachte grondsteen is evenwel tot hoek- en hoofdsteen geworden, die in den hoek gelegd, het achtbare gebouw steunt en in stand houdt, een beeld der macht en grootheid, tot welke Israël uit zijn diepe vernedering te midden der volkeren verheven is.

In de blijdschap der gemeente over den na drie dagen der begrafenis opgestanen tempel van Christus' lichaam, kwam de vreugde tot volkomenheid, die hier als voorbeeld wordt uitgedrukt in de woorden: van Jehova, d.i. door de bij Hem wonende macht is dit geschied, wonderbaar is het geworden in onze ogen. Men hoort hier den toon van Jes. 25: 9, gelijk boren vs. 19 vv. van Jes. 26: 1 vv..

Christus is die van Israël, van Zijn vreemde bouwlieden verworpen steen. Hij, de Gezalfde en de Beloofde van de vaderen, de Rotssteen Israël's, op- en uit Wie de gemeente des Heren zou gebouwd worden, was door Zijn eigen volk verworpen, aan het kruis genageld en gedood.

Maar God had op ondoorgrondelijke wijze, wonderlijk in ieders ogen, dien verworpen steen gesteld tot een hoofd- en hoeksteen van het fundament van Zijn feestelijk huis, de gemeente des N. Testaments, Zijn Naam tot eer, en velen uit Israël en de Heidenwereld als levende stenen tot zaligheid..

De inhoud is, dat Jezus Christus, die ons van God, den Vader, geworden is tot wijsheid, gerechtigheid, heiligmaking en verlossing, de grondsteen van Zijn Kerk is en dat deze grondvesting verworpen is geworden van diegenen, aan welken God het bouwen van Zijn Kerk had bevolen, maar dat Gods werk des te wonderlijker is, omdat Hij, wanneer zelfs alle de bezorgers der bouwing of weerspannig waren of sliepen, zijne genezende hand, door Zijne heilzame genade heeft gebruikt, opdat deze grondvesting zou gelegd worden, boven op welke grondvesting de Kerk gebouwd en zo vast gevestigd is, dat zelfs de poorten der hel dezelve niet kunnen overweldigen.

23. Dit is van den HEERE, door Zijne Goddelijke macht, geschied, en het is wonderlijk in onze ogen.

De werken der schepping zijn door Gods almacht geworden; God sprak en het bestond; maar de werken der tweede schepping zijn geworden in uiterlijke zwakheid; daarom had niemand zich zulk een heerlijken uitgang van zulk een droevigen heengang, als de kruisdood des Heeren was, kunnen voorstellen..

De gemeente belijdt haar zonde en ongeloof van vroeger, haar klein geloof en mismoedige gestalte. Zij had gedacht dat de tempel er nooit zou komen, dat het al een verloren zaak, dat het al vergeefse moeite was. Maar ziet, de Heere had Zijn werk voltooid, Zijne belofte vervuld, Zijne genade groot gemaakt.

Ook dit geldt voor de gemeente des N. Verbonds. Wij hoopten, zo klaagden de Emmaüsgangers, dat Hij Israël verlossen zou en ziet, Israël, het geestelijk Israël, Zion was verlost, verlost door de rechterhand des Heeren, door dien verworpen hoeksteen, ten derden dage door God, den Vader, opgewekt. -

24. Dit is de dag, dien de HEERE gemaakt heeft, laat ons op dezen ons verheugen, en verblijd zijn (Jes. 25: 9. Openbaring 19: 7).

Volgens Chrysostomus was dit vers ene oude hypophone (toeroepen) der gemeente.

Adam heeft wel een treurigen dag veroorzaakt, maar door Christus is een andere gemaakt; Abraham zag dien dag van verre en hij verheugde zich; wandel nu in zijn licht.

Om goede redenen heeft onze gezegende Verlosser den Sabbath verplaatst op den dag Zijner opstanding, den dag, dien de Heere gemaakt heeft, toen de steen, dien de bouwlieden verachtten, de hoofdsteen in den hoek werd..

Aan dit vers is ene roemrijke geschiedenis verbonden.

La voici l'heureuse Journée, qui répond à notre desir, Louons Dieu, qui nous l'a donnée, -fais ons-en tout notre plaisir.

Zo zong de 26-jarige prediker Francois Rochette op den 19 Febr. 1762, toen hij, de eerste van vier, aan de galg werd gehangen. Dat was ene Nieuw Testamentische en persoonlijke toepassing van dit Psalmwoord..

Rochette behoorde tot de zogenaamde kerk der woestijn, d.i. van de tot het jaar 1787 in Frankrijk wreed vervolgde Protestantse gemeente, die langen tijd slechts des nachts hunnen godsdienst op verborgen plaatsen konden uitoefenen. Behalve Antoine Court (leraar te Nismes) en Paul Rabaut is ook hij een van hare heldhaftigste belijders, die er hun leven aan waagden, om hun gemeente het geestelijke en lichamelijke brood te verschaffen. Alleen van 1686-1702 zijn er 28 door beulshanden gestorven. Op den weg tot een dienstwerk bij nacht, toen hij namelijk een kind wilde dopen, viel Rochette, ten gevolge van de onvoorzichtigheid van zijnen leidsman, in de handen van ene patrouille, en werd naar de meest nabij zijnde stad gevoerd. Drie jonge edellieden, de gebroeders Grerier, snellen op het bericht van het gevaar, dat hunnen prediker dreigde, daarheen, en worden gezamenlijk door het parlement van Toulouse ter dood veroordeeld-hij tot de galg, zij om onthoofd te worden. De ene terechtstelling volgde onmiddellijk op de andere, alle de bijzondere omstandigheden daarbij zijn zeer merkwaardig om te lezen..

25. Och HEERE! geef nu ook verder heil; och HEERE! geef nu voorspoed, laat het werk verder wel gelukken (Nehemia 1: 11).

In den grondtekst luiden de woorden: hoschiahna (= help toch, geef heil); daaruit is het Nieuw-Testamentische Hosanna (MATTHEUS. 21: 9, 15) geworden, dat ook in den godsdienst der Christelijke kerk is overgegaan (Ruth 2: 4). Zo betekent, schrijft Luther, Hosia: help, het na achteraan geeft een hartelijk begeren te kennen, zoals wij met een ach of toch het smeken van ons hart willen te kennen geven en gaarne daardoor willen bewegen degene. tot wie wij bidden. Van hetzelfde woord Hoschiah komt de naam Jezus.

26.

VI. Vs. 26 en 27. Bij het binnentreden van den binnensten voorhof wordt deze door een daar geplaatst derde koor (vgl tot vs. 20) verwelkomd en op grond daarvan, dat de Heere Zich op nieuw betoond heeft de almachtige God te Zijn, daardoor, dat Hij voor Zijn volk het licht der genade en der vreugde heeft laten opgaan, opgeroepen, de medegebrachte feestoffers (Ezra 6: 17) tot het offeren in gereedheid te stellen. Nam het eerste koor, welks stem wij zowel in afdeling I en II als in III en V vernemen, nu eens de plaats in van den liturg (vs. 1-4 en 19), dan die van de gemeente (vs. 5-18 en 21-25), het tweede koor in afdeling IV de tempelwachters, zo stelt nu het derde koor de priesterschap voor, aan wie het werk van offeren is toevertrouwd en die geroepen is tot het zegenen.

26. Gezegend zij hij, die daar komt in den naam des HEREN! 1) Wij zegenen ulieden uit het huis des HEREN 2), uit het huis der gerechtigheid (vs. 19), die bron en schatkamer van allen zegen.

1) In de eerste plaats betekent deze zin: "gezegend zij een ieder, die aan deze heilige plaats in den naam des Heren komt; " misschien ware beter te verbinden, gelijk ook de accenten aangeven: "gezegend zij ieder, die komt, in den naam des Heren" (Deuteronomium 10: 8. 2 Samuel 6: 18. Psalm 129: 8). Veelal wordt het echter opgevat in den zin, dien het voor den tijd der vervulling had (MATTHEUS. 21: 9). Het "die daar komt" stond ten tijde van Jezus, op grond van de plaats Mal. 3: 1 als ene aanwijzing van den Messias vast. De Heiland komt in den naam des Heren, d.i. 1) in Gods almacht: Hij kan zalig maken; 2) in Gods liefde: Hij wil zalig maken;
3) volgens Gods raad: Hij moet zalig maken; 4) tot Gods eer: Hij zal zalig maken..

Met dezen priesterlijken groet worden de feestvierenden, degenen, die den tempel binnentraden, begroet. En wie worden aldus begroet, gezegend? Zij, die zich in geloofsgehoorzaamheid aan ‘s Heren wil houden, die het zich bewust zijn geworden, dat van den Heere dit wonderlijke is geschied, en dat zij nu genegen zijn Hem te eren, naar Zijne ordinantiën.

Onder het N. Verbond wordt Christus Jezus bij Zijn intrede in den tempel begroet met het eerste lid van dit vers. Zie Luk. 13: 35 en Joh. 12: 13.

2) Wellicht heeft men zich deze woorden voor te stellen als gezongen door de priesters, of door het volk als in hunnen naam. Zij spreken den zegen van den God des verbonds uit over allen, die komen tot de heilige plaats, den zegen, dien de belofte Gods aan deze heilige plaats heeft verbonden..

Zulk een wens doen wij niet alleen den koning, maar ook u allen, die Zijn volk zijt, die in Hem gelooft en Hem aanneemt. Gij zijt gene gasten of vreemdelingen, maar huisgenoten Gods, gij, die op dezen verworpenen hoeksteen (vs. 22) bouwt, of gij bovendien ook verworpen wordt door de wereld en bij haar een gepeupel des duivels mag heten, doet gene schade-laat hen lasteren en vloeken, u zij het genoeg, dat wij u zegenen, zalig en rijk noemen. Ons getuigenis, dat van alle engelen, van alle heiligen, van alle kinderen Gods-wat vraagt gij dan naar duivel en wereld!.

27. De HEERE is God 1); Hij heeft op nieuw aan ons bewezen, dat Hij de onveranderlijke, eeuwig getrouwe Verbondsgod is. Hij is het, die ons licht gegeven heeft; Hij heeft den nacht van ellende, in welken wij tot hiertoe zaten, tot helder daglicht gemaakt en ons grote vreugde bereid. Bindt het feestoffer 2) met touwen tot aan de hoornen van het altaar.

1) In het Hebr. El-Jahwèh. Letterlijk, God is de HEERE. Het woord in den grondtekst, door God vertaald, betekent de volstrekt Machtige. De Heere heeft Zich als den volstrekt Machtige geopenbaard, die Zijn volk licht heeft verschaft, nl. vrijheid en vreugde en verlossing uit de bange donkere dagen der ballingschap.

2) Het woord van den grondtekst, dat "feest" betekent, heeft zonder twijfel betrekking op het feestoffer, dat de feestgenoten bij zich hadden; in dien zin staat het woord Exodus 23: 18; deze feestoffers nu moeten thans, opdat het offeren plaats hebbe met touwen worden gebonden d.i. voor het godsdienstig gebruik in gereedheid gebracht worden (Genesis 22: 9). Tot aan de hoornen van het altaar moet zich dit uitstrekken; dit is gezegd met het oog op de grote menigte der feestoffers (100 kalveren, 200 lammeren, 400 bokken, 12 geitenbokken), die de gehele ruimte van den voorhof des priesters zo vervullen, dat zij tot dicht bij het altaar reiken..

Nu de schaduwdienst is opgeheven, blijft er over, door Christus, Gode de dankoffers te brengen, welke Hij zelf door Zijne reinheid heiligt, opdat wij niet door de luiheid van ons vlees afgetrokken worden van den dienst der godsvrucht..

Gezegend zij de Heere in ‘t bijzonder daarvoor dat Hij Zijn huis onder ons heeft, en dat Hij de deuren daarvan laat openen, opdat de gemeente voor Zijn aangezicht inga, en tot de feestviering, die Hij verordend heeft! Mochten wij op den door den Heere geheiligden dag toch steeds zelf geheiligd worden, met vreugde den dienst, die God van ons eist, volbrengen, de daartoe vereiste offers niet tellen of beklagen, maar alleen zoeken, hoe wij Gode welgevallig kunnen worden, als rechtvaardigen in- en uitgaan en den zegen ontvangen en met ons nemen, die in den naam des Heren voor ieder, die komt, gereed is. (Numeri 6: 24 vv. Deuteronomium 21: 5)..

28.

VII. Vs. 28 en 29. Na valt weer het eerste koor in en geeft door ene enkele stem die zich uit zijn midden verheft, in naam van de in den priester-voorhof verschenenen, antwoord op de begroeting van de zijde der priesterschap en op hare aansporing (vs. 28). Terwijl daarop alle zangers invallen volgt het volbrengen van het zo even gezegde, dat de gemeente verschenen is om God te danken en Hem te prijzen in de gebruikelijke liturgische formule (vs. 29).

28. (Ene enkele stem:) Gij zijt mijn God, daarom zal ik U loven; o mijn God, ik zal U verhogen 1) (Exodus 15: 2).

1) Wij hebben hier een nagalm van het lied van Mozes (Exodus 15: 2). Dit paste, want toch èn de verlossing uit Egypte èn die uit Babel was het werk des Heren. De Heere toch had het hart van Kores bewerkt, om Israël te laten trekken en van Darius, om Israël den tempel te laten herbouwen.

29. (Gehele koor:) Looft den HEERE, want Hij is goed, want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Het slot leidt ons terug tot den aanvang, en herinnert die spreuk, die vooral na den terugkeer uit Babel de grondtoon werd van zo veel heilige liederen des volks..

PSALM 119.

DER CHRISTENEN GOUDEN A.B.C. VAN LOF, LIEFDE, KRACHT EN NUT VAN GODS WOORD.

Met dit opschrift willen wij niet daarvoor rechten, dat het den Psalm der Christenen gouden A.B.C. noemt, daar hij toch volgens zijn oorsprong tot het volk van God in het Oude Testament behoort en volgens zijn inhoud op het Woord van God in het Oude Testament, op de Wet en de Profeten betrekking heeft; wij mogen evenmin er ons aan stoten, dat van een A.B.C. of een voortgaande rij van letters naar de orde van het alfabet in de verschillende verzen van onzen Bijbel niets is op te merken. Het opschrift handelt hier volgens de Apostolische grondstelling (1 Kor. 3: 21 vv.) "alles is het uwe", wanneer het iets, dat in de eerste plaats voor Israël bedoeld is en volgens den Hebreeuwsen grondtekst juist is, zonder meer op de Christenen overdraagt. Terwijl de Psalm in bijzonderen overvloed uit elkaar zet wat het Woord Gods voor den mens is en hoe de mens zich ten opzichte van dat Woord moet gedragen, zo is het inderdaad een gouden lied in hetgeen het van den lof, de liefde de kracht en de nuttigheid van dit Woord zegt. Zullen wij enen vervaardiger noemen, zo komt ons geen naam meer voor de aandacht, dan die, van wie het heet, dat hij een waar schriftgeleerde was in de wet van Mozes (Ezra 7: 6). Hoe het kwam, dat Ezra aanstonds bij zijn terugkeren uit de Babylonische ballingschap en het openen zijner werkzaamheid in het heilige land zich zelven zulk een schriftgeleerde betoonde, daarvan geeft onze Psalm in vs. 9 vv. en 99 vv. verklaring: reeds in zijne jeugd, onder velerlei hoon en verdrukking in het vreemde land, heeft hij er zijn hart op gezet, om de wet des Heren te zoeken en te doen; en die zo de kracht van Gods Woord aan zijn eigen hart heeft ervaren, was ook wel geschikt, om in Israël geboden en rechten te leren (Ezra 6: 10)..

De dichter wordt ons niet genoemd. Velen houden David voor den vervaardiger: o.a. onze Staten-Overzetters. Calvijn doet er geen onderzoek na, maar spreekt eenvoudig in zijn verklaring telkens van den Profeet (Profeta) en een enkele maal noemt hij den naam van David. Anderen zijn van gevoelen, zoals Dächsel, Donner, e.a. dat het Ezra is geweest. Nog anderen, dat een gevangene in de dagen der Griekse Overheersing het lied in zijn gevangenschap heeft vervaardigd. Wie hij echter ook is geweest, hij was een man, geïnspireerd door den H.Geest en wiens oogmerk het was, om de heerlijkheid van Gods Woord te bezingen. Er is dan ook maar één vers (vs. 122) waarin het Woord Gods niet ter sprake wordt gebracht. Hij verwisselt de benaming Woord met wet, bevelen, rechten, geboden, reden, toezeggingen, inzettingen, ordinantiën en getuigenissen. Van dat Woord heeft hij op bijzondere wijze de kracht en waarheid ondervonden. Het is hem geweest tot troost en tot sterkte, tot blijdschap en tot onderwijzing.

Het getal verzen van dezen grootsten, niet alleen onder de alfabetische liederen (vgl. bij de op Psalm 9), maar onder de Psalmen in ‘t algemeen, is ene multiplicatie van 8 maal 22 (176), daar nu het getal der letters van het Hebreeuwse alfabet 22 bedraagt, zo komen voor elke letter 8 verzen. Daarnaar zullen wij de afdelingen nemen, ze niet gelijk elders, naar de opvolging der cijfers, maar ze volgens de Hebreeuwse letter den lezer voorstellende.

Aleph.

Vs. 1-8. Zalig degenen, die volgens Gods Woord zich gedragen en getrouw zich daaraan houden. O, dat ik een van die ware!

1. Welgelukzalig zijn de oprechten van wandel 1), zijn zij, die ook de verborgene neigingen en begeerten huns harten zonder geveinsdheid naar den wil Gods richten, die in de wet des HEREN gaan 2), die haar en niets anders ten richtsnoer van hun leven gesteld hebben (Psalm 1: 1 vv.; 112: 1).

1) Onder oprechten hebben we volgens den grondtekst te verstaan, degenen, wier wegen onbestraffelijk zijn. Eigenlijk betekent het woord in den grondtekst volmaakten, niet in den zin van volmaakten, zonder zonde, want dezulken kent de H. Schrift hier op aarde niet, maar van degenen, die door de genade Gods niet alleen innerlijk, maar ook uiterlijk, d.i. in belijdenis en wandel begeren te leven, en in beginsel leven naar de Wet, in overeenstemming met de ordinantiën Gods.

2) De wereld zoekt in rijkdom en eer haar geluk en vindt ze niet. Gods Woord is de goudmijn, waarin wij moeten graven, wanneer wij voor eeuwig willen gelukkig worden.

2. Welgelukzalig zijn zij, die Zijne getuigenissen 1) onderhouden. die, waar zij uit zich zelve daartoe onbekwaam zijn, Hem van ganser harte zoeken en Zijne genadige hulp afsmeken;

1) Gelijk hier de wet des Heren (vs. 1) en Zijne getuigenissen worden samengevoegd, zo leest men het ook Jes. 8: 20. Door deze getuigenissen wordt het Woord Gods verstaan voor zover de Heere God, als een onfeilbaar een alleen geloofwaardig getuige, daarin spreekt en getuigenis doet van zulke dingen, die men zonder Zijne openbaring niet zou kennen, namelijk van Zich zelven, Zijne wegen en werken en inzonderheid van den plicht des zondaars omtrent Hem.

In het tweede vers noemt hij hen welgelukzalig, niet die hun wijsheid bij zich zelven zoeken, of die zich naar eigen mening ene heiligheid toedichten, maar wie aan de kennis Gods en van Zijn Wet zich verbonden gevoelen. Maar opdat wij mogen weten, dat God volstrekt niet tevreden is met een ogendienst, eist Hij ook een zuivere aandoening des harten. En zeker, indien God alleen geschikt is rechter en beoordeler van ons leven te zijn, is het niet genoeg, met alle macht gehoorzaamheid te betonen, indien niet de waarheid des harten de eerste plaats inneemt..

3. Ook geen onrecht werken, maar wandelen in Zijne wegen.

Of: "gene werkers der ongerechtigheid zijn, die wandelen in Zijne wegen," d.i. de ware godvrezenden gaan niet met voorweten en voornemen op den weg der zonde, zij volharden op dien niet. Alzo is deze spreekwijze gebezigd Job 31: 3; 34: 8. Psalm 5: 6; 6: 8; 125: 5. 10: 29 Luk. 13: 27. Want anders is er geen mens rechtvaardig op aarde, die goed doet en niet zondigt (Prediker 7: 20)..

Deze geboden te volbrengen is de eis van het genadeverbond, en zonder het volbrengen kan niemand deel krijgen aan de goederen des verbonds. Wat blijft er dan over voor den zondaar, dan zich in zijne onmacht neer te leggen voor den troon van Gods genade en Gods geboden in gebeden te veranderen, dat Hij in ons werke het willen en volbrengen naar Zijn welbehagen?

4. HEERE! Gij hebt geboden, dat men Uwe bevelen zeer bewaren zal 1), en Gij zijt de Allerhoogste, die het recht hebt om te bevelen, de Heilige, die gene overtreding duldt, de Almachtige, die straffen kan, maar ook de Liefde, wie de hoogste eerbied en gehoorzaamheid toekomt.

1) De dichter plaatst hier zich voor het aangezicht Gods, als den hoogsten rechter, die Zijne geboden gegeven heeft en deze niet straffeloos laat schenden. En onder het besef daarvan smeekt hij in het volgende vers, om de genade, dat zijne wegen alzo gericht worden om die inzettingen te bewaren.

5. Maar hoe ware het mij, zondig schepsel, mogelijk dat alles te doen, wat Gij eist. Och, dat door Uwe genade mijne wegen gericht werden, om Uwe inzettingen te bewaren!

Augustinus bidt: Heere, geef mij wat Gij gebiedt en gebied dan wat Gij wilt, en Gij zult nooit te vergeefs gebieden.

6. Dan zou ik niet beschaamd worden, niet van schaamte behoeven te blozen over al mijne overtredingen en zonden gelijk nu, wanneer ik merken zou op al Uwe geboden.

Hij wil zeggen: Indien Gij mij de genade geeft, om Uwe geboden te kunnen volbrengen, wanneer ik dan op al Uwe geboden acht geef en daarop staar, zo zal ik niet beschaamd worden, als die met verlegenheid zou moeten bekennen, dat ik gene van die gehouden heb; want Uwe genade heeft mij daartoe bekwaam gemaakt, om, is het niet in volmaaktheid, ten minste in oprechtheid, die te houden. Dan zal ik ook niet behoeven beschaamd te staan als een, die zich in zijn gemoed beschuldigt en zich overtuigd vindt, dat hij die geboden niet alleen niet gehouden heeft, maar in alle het tegendeel heeft gedaan. Dan zal ik ook niet hebben te wachten die schande en snoodheid, die den overtreder Uwer geboden bedreigd is. Tegenover deze beschaamdheid staat de roem in Gods genade en de vrijmoedigheid, voortspruitende uit een goed geweten. (Zie 1 Joh. 2: 28; 3: 21,22).

De Psalmist heeft een verheven doel voor ogen en toch daarbij een diepen zucht in het hart, een vlijtig leren en volbrengen der geboden en toch een ootmoedig rusten op ‘s Heren genade alleen, en dat van ganser harte en met een oprecht gemoed..

Hij zegt van alle uwe geboden, dewijl onder zo vele kwellingen van Satan, in zulke dikke duisternissen, bij onze zo grote stompheid, niet een gewone ijver wordt gewenst om zich te wachten, indien wij van alle kanten de zonde wensen te ontvluchten. Waarom men er voor moet zorgen, dat de kennis der wet alle handelingen besture, om ons voor vallen te behoeden..

7. Ik zal U loven, niet slechts met de lippen, maar in oprechtheid des harten, als ik de rechten Uwer gerechtigheid, de grondstellingen over recht en onrecht, die in Uwe wet vervat zijn en die Uwe gerechtigheid afspiegelen, geleerd zal hebben 1); wanneer Gij mij Uwe rechtmatige geboden door de onderwijzing van Uwen Geest zult hebben doen kennen en betrachten (vgl. Jes. 54: 1. Psalm 25: 4; 5: 9 vv.).

1) Wij worden door dit vers hierin onderwezen, dat niemand met een werkelijke aandoening des harten God prijst, dan wie in Zijn School heeft geleerd, om het leven tot Zijne gehoorzaamheid te vormen, dewijl het een al te koude schijn is, God met mond en tong te prijzen, indien ons leven Hem schande aandoet. Naar waarheid stelt de Profeet hier als vrucht van een leven der godsvrucht voor, dat wij God zonder huichelarij prijzen..

8. Ik zal Uwe inzettingen bewaren, dit is mijn oprecht voornemen, verlaat Gij, zonder wie ik dat niet vermag, mij niet al te zeer, onttrek Uwe zorg niet aan mij, en zo ik mij ooit verlaten gevoele, laat het slechts een voorbijgaande toestand zijn, en Uw licht weer spoedig voor mij oprijzen.

God verlaat de Zijnen wel enigszins en voor een tijd, maar nooit geheel, noch voor altoos. Zijne belofte is: Ik zal u nooit begeven noch verlaten. Jezus, onze Heiland, heeft moeten klagen: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" opdat Zijne gunstgenoten nooit van God zouden verlaten worden. Zion dan moge klagen: "De Heere heeft mij verlaten en de Heere heeft mij vergeten." Maar wat antwoordt Jehova? Jes. 49: 15-16: "Kan ook ene vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars schoots? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch uwer niet vergeten. Ziet, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd, uwe muren zijn steeds voor Mij." Laat ons God manen op deze beloften, en daarop deze bede menigmaal grondvesten: "Verlaat ons niet al te zeer."

Nadat de Psalmist in de eerste strofe de voortreflijkheid en het profijtelijke van het woord en de Wet Gods voor al hun ware betrachters geprezen heeft, gaat hij in de tweede strofe over, om de hoge betekenis uit te spreken, die het Woord des Heren als de enige veilige gids op den gevaarlijksten leeftijd, dien van den jongeling heeft..

9.

Beth.

Vs. 9-16. Een jongeling, die zich aan Gods Woord vast houdt, gaat voorspoedig zijner weg. Verleen mij, o Heere! door Uwe genade, dat ik zulk een zijn moge.

9. Waarmee zal de jongeling zijn pad zuiver houden, rein van de besmetting der zonde? Dat zal alleen mogelijk zijn, als hij met alle nauwgezetheid dat houdt naar Uw woord.

De vraag is: "Hoe zal een jongeling, die van nature toch geneigd is ten kwade, en die zo vele verloksels tot zonde voor zijne ogen heeft, van de heersende kracht der verdorvenheden bevrijd worden, en verder zijn leven zo inrichten, dat hij zich onbesmet beware van de wereld

en in deugd en heiligheid uitblinke?" Het antwoord is: "dat er geen ander is, dan zich te houden aan het Woord Gods, daar veel werk van te maken en het op ene behoorlijke wijze tot alles, waartoe het nuttig is, te gebruiken." En met alle recht. Want: 1) is de dwaasheid van nature aan het hart des jongelings gebonden, het is dat woord alleen, dat wijs kan maken tot zaligheid en den slechten wijsheid geeft. 2) Het hart van den zondaar wordt gereinigd door het geloof (Hand. 15: 9). Maar het is het woord Gods, uit welks gehoor het geloof is (Rom. 10: 7). 3) De heersende kracht der onreine verdorvenheid wordt geknakt door de wedergeboorte. Maar het Woord Gods is daartoe het middel en daarvan het zaad (1 Petrus 1: 23. Jak. 1: 18). 4) Die houdt immer zijn pad zuiver, die zich reinigt van alle besmettingen des vlezes en des geestes, volbrengende zijne heiligmaking in de vreze Gods (2 Kor. 7: 1).

De meeste dezer plaatsen zijn aan ieder kind in het geheugen; dat is het beste bewijs voor ene leer, wanneer zij ook een kind onderwijst..

Wel is elke ouderdom tot een reinen wandel verplicht, maar de betekenis van de grote levensvraag ligt daarin, dat men met hare oplossing op den morgen des levens moet beginnen; en toch is het juist de jeugd die zich meer dan enige andere leeftijd van een streng houden der geboden Gods ontheven acht, en de wijsheid op de straat heeft sedert lang listige en verderfelijke redenen der jeugd in geschrift gesteld, bijv. "de jeugd heeft gene deugd; in den ouderdom maakt men Psalmen." Moet dan eerst de bloei des levens aan den duivel en aan God de droesem des ouderdoms ten offer worden gegeven? De redding der ziel eist zowel een haasten als ene tijdruimte, en een lange moeilijke weg eist veel tijd. Daarenboven heeft de jeugd haren bijzonderen strijd en hare bijzondere gevaren, omdat zij hare eigenaardige begeerlijkheden heeft (2 Tim. 2: 22). Aan de andere zijde heeft zij zoveel kostelijks en veelbelovends in hare levensfrisheid, in de kracht en volheid van gevoel voor het echte en verhevene. Ene zedelijke reine jeugd met onbedorven kracht is ene voorspelling van zegen voor het gehele leven; dat bedoelt het spreekwoord: "jong geleerd, oud geëerd.".

10. Ik zoek U, o Heere! met mijn gehele hart; laat mij van Uwe geboden, van den weg, dien zij mij aanwijzen, niet afdwalen.

Leer hieruit, dat het erkennen van onze eigene onvolmaaktheden, zonden en smarten, dat het zoeken naar altijd inniger gemeenschap met Hem oprechtheid in den godsdienst is. Onze eigene wijsheid en sterkte te wantrouwen onze afhankelijkheid van God te gevoelen, ernstig te bidden om afgehouden en teruggetrokken te worden van dwaalwegen, bewijst de oprechtheid van het voornemen, om heilig te wandelen. De voortgang van den gelovige is door den invloed der genade, die bewaart wat te voren gegeven werd, en nieuwe zegeningen daaraan toevoegt.

Wij hebben hier de betuiging van het oprecht God zoekend hart, dat echter eigen zwakheid en krachteloosheid zich volkomen bewust is, en daarom niet in eigen kracht het volbrengen van Gods geboden wenst te betrachten, maar van God, den Heere, al de kracht, al de lust en den moed verwacht.

11. Ik heb, als jongeling, Uwe rede in mijn hart verborgen 1), als een schat, die ijverig moet bewaakt worden, opdat ik tegen U niet zondigen zou.

1) Op deze plaats leert hij, dat wij dan eerst bekwaam zijn, om ons te wachten voor de listen van Satan, indien de Wet Gods in onze harten diep is ingegrift. Want indien zij niet zo geheel en al onze harten in beslag noemt, zullen wij niet onmiddellijk aan een enkele zaak ontsnappen. Want gelijk iemand, die zijne wijsheid heeft uit de verklaringen, gemakkelijk zijne onwetendheid openbaart, indien hij niet altijd het boek voor zijn ogen heeft, alzo, indien wij niet hebben ingedronken de kennis Gods, en daarmee goed zijn verzadigd, neemt Satan ons gemakkelijk gevangen en vangt ons in zijne strikken..

Het Woord des Heren moet diep in ons hart zijn ingegrift, maar niet enkel oppervlakkig daarin zijn opgenomen, opdat daar, waar de zonde haren oorsprong heeft, ook het geneesmiddel aanwezig zij..

Indien wij het alleen in onze huizen en handen hebben kunnen vijanden het van ons nemen; indien wij het alleen in onze hoofden hebben, kan ons geheugen ons bedriegen, maar indien het in onze harten is en de indrukken in onze zielen zijn, dan is het wel bewaard..

12. HEERE, Gij, die zo rijk zijt in macht en genade jegens de Uwen, Gij zijt gezegend 1), geprezen; leer mij Uwe inzettingen (vs. 26, 64, 68).

1) Hiermede wil hij zeggen: 1) dat hij God erkent vaardig allen roem, lof en prijs wegens Zijne volmaaktheden en de grootheid Zijner heerlijkheid, of dat hij erkent zijne algenoegzaamheid, en dat Hij de oorsprong van alle weldaden is. 2) dat hij Hem met lofzegging dankt voor alle geestelijke en lichamelijke weldaden aan hem bewezen (Psalm 103: 1. Efeziers 1: 3).

13. Ik heb, naar Uw bevel (Deuteronomium 6: 7),met mijne lippen verteld al de rechten Uws monds; ik heb hen gedrongen om Uwe geboden te houden.

Zij, wier harten gevoed zijn met het brood den levens, zullen met hun lippen menigeen voeden..

14. Ik ben vrolijker in den weg Uwer getuigenissen, in den weg, dien Uwe getuigenissen mij voorschrijven, dan over allen rijkdom, dan wanneer ik de gehele wereld en meer dan haar gewonnen had.

Hij hield zich bezig met zich veel te verlustigen in het beschouwen van de wegen Gods, en wat hem daarvan was geopenbaard in het heilig Woord. Hij had een behagen in de wet Gods naar den inwendigen mens. Hij erkende, dat Gods juk licht en Zijn last lieflijk was, dat het hem geen last, maar een lust was daarin te wandelen..

De profeet roemt niet op zijne deugden, maar stelt anderen een voorbeeld voor, om Gods Woord te volgen en de aardse ijdelheden te verlaten.

15. Ik zal Uwe bevelen overdenken 1), en op Uwe paden letten2), op de door U voorgeschrevene en U welgevallige paden al mijne aandacht stellen.

1) Er zijn tijden, dat de eenzaamheid beter is dan de gezelligheid, en het zwijgen wijzer is dan het spreken. Wij zouden betere Christenen zijn, zo wij meer alleen waren, God verwachtten, en door de overdenking van Zijn Woord geestelijke krachten verzamelen, om in Zijnen dienst te arbeiden. Wij moeten de dingen Gods overdenken; zó trekken wij er het rechte voedsel uit. Het is met de waarheid als met de druiven; zo wij naar wijn verlangen moeten wij ze dikwijls persen en drukken. De voeten van de treders moeten vrolijk de trossen drukken, anders vloeit er de wijn niet uit, en de druiven moeten op de rechte wijze getreden worden, anders zou er te veel van het kostbare vocht verloren gaan. Zo moeten wij door de overdenking de druiven der waarheid drukken, om den wijn der vertroosting daaruit te verkrijgen. Onze lichamen worden niet gevoed, zo wij ons bepalen bij het nemen van voedsel in onzen mond, maar hetgeen eerst recht de spieren, zenuwen en beenderen voedt is de spijsvertering. Door deze wordt het uitwendige voedsel een deel van het inwendige leven. Onze zielen worden niet slechts gevoed, wanneer wij voor een wijl naar dit of dat, of nog een ander gedeelte van de Goddelijke waarheid luisteren; horen lezen, opmerken en lezen, het vereist alle innerlijke spijsvertering om waarlijk van nut te zijn, en deze inwendige verwerking ligt voor het grootste gedeelte in de overdenking er van. Waarom is het, dat sommige Christenen, hoewel zij vele predikatiën horen, echter in het Goddelijke leven met trage schreden vooruitgaan? Het is omdat zij niet genoeg in de binnenkamer verwijlen, en Gods Woord niet aandachtig overdenken, Zij beminnen het graan, maar zij malen het niet; zij zouden het koren gaarne bezitten, maar zij weigeren het in de velden te gaan zoeken; de vrucht hangt aan den boom, maar zij willen haar niet plukken; het water vloeit aan hun voeten, maar zij willen zich niet bukken om er van te drinken. Bewaar ons voor deze dwaasheid, Heere! en help ons heden het besluit nemen: "Ik zal Uwe bevelen overdenken.".

2) Gelijk arbeidslieden gedurig en zorgvuldig letten op hun richtsnoer om zich daarnaar te regelen..

16. Ik zal mij zelven vermaken in Uwe inzettingen; Uw woord zal ik niet vergeten (Deuteronomium 6: 6-9).

Wij kunnen hier duidelijk de aanneming tot kinderen opmerken. De dienaar moge Gods inzettingen volbrengen, maar het is alleen de zoon, die er behagen in schept.

17.

Gimel.

Vs. 17-24. Gods Woord te houden is niet alleen de hoogste levensvraag (vs. 9), maar ook de ware levensrichting en het eigenlijke levensdoel voor een mens. Op haar wil ik, vrezende voor den vloek, die den afvallige bedreigd is, en zonder vreze voor degenen, die den godvruchtige vervolgen, mij toeleggen.

17. a) Doe wel bij Uwen knecht, dat ik leve 1) en Uw woord beware.

a) Psalm 103: 2; 116: 7.

1) Onder leven hebben we te verstaan, gered, behouden worden. Maar waarom wenst de dichter te leven, d.i. gered te worden? Om het leven in de wereld door te brengen? Om zijn vermaak in de zonde te hebben? Geenszins. Opdat hij het Woord Gods beware en de inzettingen Gods onderhoude. En zal dit, welk een behoefte dan voor hem, dat de Heere de wonder Zijner wet hem ontdekke, dat zijne ogen aanschouwe hoe goed en zalig het is, liefde tot des Heeren wet te hebben.

18. Ontdek mijne ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uwe wet, van de openbaring Gods in al haren omvang.

Wonderen zijn ook de eenvoudige praktische waarheden der wet, en aan deze denkt de zanger, volgens den gehelen, eenvoudigen, praktischen inhoud van den Psalm, in de eerste plaats; ook deze liggen boven den kring van het natuurlijk bewustzijn, dat niet als hare geboorteplaats kan beschouwd worden, bijv. dit: "gij zult God liefhebben met uw ganse hart enz., en uwe naasten als u zelven.".

De Goddelijke openbaring is ene grote diepte; het is ene openbaring van verborgenheden, van "hetgeen geen oog gezien, geen oor gehoord heeft en in geen mensenhart is opgeklommen." Die zich begeeft tot de bepeinzing van het Woord van God, zet zich aan de voeten van een onderwijzer "wiens gedachten niet zijn gelijk zijne gedachten, wiens wegen niet gelijk zijne wegen." De onderwijzer daalt tot hem af en schikt zich, wat toon en vorm betreft, gaarne naar de behoeften en bevatting van zijnen leerling; maar het onderwijs gaat over de hoogste, diepste dingen tussen hemel en aarde en het goddelijke blijft goddelijk, ook al wordt het onder menselijke woorden en voorstellingen gebracht. De ganse kring van waarheden, waarin het Woord Gods ons inleidt, is ene bovennatuurlijke, wonderbare, voor den aan zich zelven overgelaten mens geslotene wereld; elke, ook de eenvoudigste waarheid der openbaring heeft in haren vollen zin de natuur eens wonders. Dit wonderbare is de stempel van het goddelijke, de troost en de kracht van Gods Woord hangt er aan. Dit wonderbare-gene geheimzinnigheid, maar ene klare diepte; gene duisternis, maar veeleer een verblindend licht; dat hoog verheven, en, bij alle duidelijkheid en vaak kinderlijke eenvoudigheid der voorstelling, het bedenken des mensen te boven gaande, is voor velen een struikelblok. Maar welk een troost verwacht men van ene openbaring, die gene bronnen van vertroosting opent dan dezulke, die binnen het gebied der menselijke verwachtingen liggen, die gene hogere vlucht geeft aan de menselijke hoop, dan die, waarop de verbeelding haar voorvliegt en de kennis haar volgen kan? Zo mijne ondervinding mij zegt, dat ik door de zonde ellendig ben, en mij zelven niet kan verlossen uit het lichaam dezes doods; moet mijne rede zich ergeren, dat de verlossing wordt aangeboden in een weg, dien zij niet kon vermoeden en waartegen zij geen ander bezwaar heeft, dan juist dat enige van haren gekrenkten hoogmoed? Neen, wat van God komt mag goddelijk zijn; wat mensen troosten zal, moet bovennatuurlijk, wat wonder doen zal wonder wezen. Wat wederhorige volken de oren heeft doen opsteken, wat zich den weg tot de vereelte harten der mensenkinderen heeft gebaand, wat aan Israël zijne onvergelijkelijke plaats verzekerd heeft te

midden van de volkeren der oude wereld, wat de gemeente van Christus, en door haar, de nieuwe wereld gesticht heeft, wat duizend troosteloze gemoederen getroost, en duizend verdorven harten herschapen heeft, wat alle volkeren der aarde bestemd is te verenigen, wat machtig is, den hemel te bevolken, het is niet wat in de openbaring Gods binnen het bereik van het menselijk inzicht, maar wat daarboven ligt; het is niet wat de geopenbaarde godsdienst met de natuurlijke gemeen heeft, niet wat ene hoogmoedige wijsbegeerte, hare ogen voor haar sluitende, na haar gezien te hebben, voorgeeft langs andere wegen te hebben gevonden, of te hebben kunnen vinden; het is niet wat men van de oppervlakte van Gods openbaringen heeft afgeschept, om daaruit een mensdom te dienen, welks krijtende behoeften men miskent, noch ook wat er overblijft van het Woord van God, nadat men alles wat niet door den engen trechter van het menselijk begrip gewrongen kan worden, als overbodig, als verdacht, als schadelijk heeft uitgeworpen-maar het waren, het zijn, het zullen wezen "de wonderen Zijner wet." Het is de Godsopenbaring als zodanig, in haar bovennatuurlijk en haar Goddelijk karakter, troost en kracht. Het is in de Goddelijke openbaring juist datgene, wat als het bovenmenselijke, het Goddelijke blijkt te zijn; juist datgene, wat geen oog gezien, geen oor gehoord had en in geens mensen gedachten was opgeklommen-"en alleen door God kon worden verkondigd," omdat het alleen door God kon worden daar gesteld. Het is niet geweest, het kan nimmermeer zijn, uwe zo verstandige en zo schrale leer van God, deugd en onsterfelijkheid, maar het was en is de harten schokkende verkondiging van de oordelen der heiligheid en van het Evangelie der genade, de alle verstand te boven gaande prediking van verzoening door het kruis, en van wedergeboorte uit den Geest. Het was het wonderbaar licht van den braambos, die niet verteerd wordt door den gloed, die hem omringt; het is het heilig donker van den heuvel, van waar het licht uitgaat, dat de ganse wereld verlicht. Wat de mens behoeft, opdat de openbaring van den Geopenbaarde voor hem niet ijdel zij, het is niet zulk een openbaring, die met zijne begrippen overeenkomt en die hij waarneemt met de ogen, die hij heeft, bij het licht dat hij bezit; maar de verlichting zijner ogen door een hoger licht, opdat hij aanschouwe, opdat hij tot zijne zaligheid lere kennen wat met den stempel, met den troost, met de kracht van het Goddelijke, uit een hoger gebied tot hem afdaalt, ontdek mijne ogen, dat ik aanschouwe de wonderen Uwer wet. Ontdek mijne ogen! Ja om de wonderen der wet te aanschouwen, om een klaar en vruchtbaar inzicht te hebben in den geopenbaarden raad Gods, daartoe zijn verlichte ogen des verstands nodig. De zondige mens heeft ze niet; hij is, wat hij ook wanen moge, door de zonde in het verstand verduisterd. Voor het Goddelijke ontbreekt hem het rechte zintuig. Het moet hem geschonken, het moet hem verstrekt worden. Taalkennis en een schrander oordeel maken den wetgeleerde; maar hoe menig wetgeleerde bleef blind voor de wonderen der wet. Tot nog toe, als Mozes gelezen wordt, ligt een sluier op Israël’s aangezicht, dat zij de genade en de waarheid, die met Christus geworden zijn niet herkennen in de schaduwen der Oude bedeling. En het is eenzelfde sluier, die de heerlijkheid der heiligste en dierbaarste waarheden voor het scherpzinnigst oordeel en de uitstekendste geleerdheid bedekt houdt. Wat den kinderkens openbaar is, blijft door dien sluier voor vele wijzen, en verstandigen verborgen. Van daar de strijd van de wijsheid der eeuw tegen de wonderen der wet. Men stoot zich aan hetgeen men niet aanschouwt. Men lastert hetgeen men niet verstaat. Wie ligt den sluier af? Wie is machtig de ogen te ontdekken? Hij, die gezegd heeft, dat het licht in de duisternis schijnen zou, kan ook de duisternis van het zondig hart verlichten. Wie geeft de aanschouwing van de wonderen der wet? Wie het inzicht tot zaligheid en de zaligmakende waarheid? Hij, die haar tot zaligheid van zondaren geopenbaard

heeft. En aan wie? Aan degenen, die hun blindheid belijden; die hun duistere ogen wenden naar den kant, van waar alleen het licht komen kan, die met een oprecht hart komen tot het licht. Niet aan hen, die daar zeggen: "wij zien" en wier blindheid, niet dan een gevolg der zonde, alzo zelf ene zonde wordt. Wist aan hen, die hun flauwe nachtlamp verkiezen boven het heldere zonlicht, dat van den hemel straalt. Niet aan hen, die het licht schuwen, "opdat hun werken niet bestraft worden." Niet aan hen, die zich gedurig beklagen, gedurig ergeren over de wonderen der wet, maar nog niet ene enkele maal met ernst en ootmoed gebeden hebben: "Ontdek mijne ogen!" Niet aan hen, die, eerder dan om hoger licht te vragen. de Goddelijke diepten willen opvullen, om voor hun kortzichtig, menselijk oog het overzicht mogelijk en het inzien overbodig te maken. (N. BEETS).

19. Ik ben a) een vreemdeling op de aarde, die hier gene andere erfenis heb dan Uw woord; verberg, opdat ik op mijne levensreis een staf hebbe, waarop ik kan leunen, Uwe geboden voor mij niet, maar geef mij daarvan een levendig bewustzijn.

a) ps. 39: 13. Genesis 47: 9. 1 Kronieken 29: 15. Hebr. 11: 13.

"Ik ben een vreemdeling op de aarde." Wat heeft deze gedachte in? Is het niet zoveel alsof wij zeiden: "Ik ben hier voor een korten tijd; ik heb hier niets te eisen, ik weet hier geen weg? -Ik ben hier voor een korten tijd. Ik weet zelfs niet voor hoe kort slechts. Het langste verblijf is van zeventig en zo ik zeer sterk ben, tachtig jaren. Een aanmerkelijk gedeelte van dien tijd is reeds vervlogen; elk jaar vliegt sneller daarheen; elke maand kan de laatste wezen, die ik hier doorbreng; elke dag kan ik van hier worden geroepen." Zou die gedachte niet leiden tot een wijs leven, tot een ernstig bedacht zijn op den dood, ook tot een gemoedigd dragen van des levens last en moeiten? Als ik daar waarlijk van overtuigd ben, als ik weet, zo straks luidt de bengel, en ik moet stappen in den wagen, die mij van hier voert, zal ik mij dan niet reisvaardig houden; mijn goed gepakt, mijn mantel bij de hand? Nu ziet men er zo velen, die in het laatste ogenblik hun goed willen pakken en geen goed hebben, hun mantel zoeken en niet vinden, zo velen, die, niet gereed en ongezind, tegen wil en dank, op den wagen geworpen worden....En waar gaan zij heen? Zij weten het niet. -"Ik ben een vreemdeling op de aarde" Ik heb niets te wachten, omdat ik niets heb te eisen....Ik ben een balling uit het paradijs en dat rechtvaardiglijk, dat uit hoofde mijner zonden. Is het uitnemendste van mijn verblijf alhier moeite en verdriet, wat heeft een vreemdeling in een vreemd land anders te wachten? Zou het niet droevig zijn, indien de vreemdeling zich hier gans te huis, gans op zijn gemak gevoelde? is het niet een grote troost, indien men zeggen mag: "Weinig en kwaad zijn de dagen mijns levens; " maar dit leven is ook slechts mijne vreemdelingschap? Ach, dat wij allen zo dachten. -Maar zijn wij wel op reis? Is het niet maar een onverstandig dwalen, een doelloos op- en nedergaan in het vreemde land? Het is te denken, indien zij zich niet met de daad vreemdelingen gevoelen. Die zich vreemdeling gevoelt, zegt: Ik weet hier den weg niet, ik heb een gids nodig. Hij schaamt zich zijne onkunde, zijne afhankelijkheid geenszins. Hij is niet dwaas genoeg te geloven, dat hij in een vreemd land van zelf te recht zal komen; niet dwaas genoeg iemand tot gids te kiezen, die er zo vreemd is als hij zelf. "Ik ben een vreemdeling op aarde," zegt de Psalmist; en hij laat er volgen: "verberg Uwe geboden voor mij niet!" Wijsheid uit God heeft hij nodig, en hij zoekt ze bij Zijne geboden, dat is bij Zijn woord. Hij verwacht ze er van, zo die geboden voor hem niet verborgen blijven, dat woord

niet duister, waar de Heere hem zelf genoegzaam licht en inzicht geeft. Daar wordt onder mensen wel eens van levenswijsheid gesproken, en men verstaat er dikwijls niets beters door dan de wijsheid, die de wereldlingen hebben, om in de wereld te huis en op hun gemak, geëerd en gegoed te zijn, en meer en meer te worden. Maar hier is de wijsheid der vreemdelingen: "Verberg Uwe geboden voor mij niet!" -"Ik ben een vreemdeling op aarde." Dat is in den mond van den godvruchtige: ik heb een vaderland, een vaderhuis, een land van belofte, ene plaats van bestemming, waar buiten ik omzwerf, maar waarvoor ik in die omzwerving onafgebroken word opgevoed. Ik ben een vreemdeling in deze boze, ijdele wereld. Mijn hart trekt naar het goede, heilige land, waar ik thuis behoor. (N. BEETS).

20. Mijne ziel is verbroken, verbrijzeld van wege het verlangen naar Uwe oordelen 1), namelijk naar ene grondige kennis van deze,te aller tijd.

1) Door deze oordelen kunnen wij verstaan, of de oordelen en straffen Gods over de goddelozen en vijanden der kerk, waarom de vromen ter ere van God en tot rechtvaardiging van de zaak der kerk wel mogen bidden, zie Openbaring 6: 10, of wij kunnen onder de "oordelen" de rechten Gods verstaan, dat is zoveel als het richtsnoer om te oordelen en te vonnissen..

21. Gij scheldt, bedreigt met Uw almachtig strafwoord (Psalm 9: 6; 68: 31) de vervloekte hovaardigen, die van Uwe geboden afdwalen (Deuteronomium 27: 26).

Hovaardij deed Eva de hand uitsteken naar de verboden vrucht, Kaïn den broeder moorden; hovaardij is de bron, waaruit allerlei ellende voortkomt; zij alleen is het die weigert te belijden, te buigen voor het kruis, te geloven in Christus. Vergelijk Psalm 19: 14..

22. Wentel van mij versmaadheid en verachting 1), laat het openbaar worden, dat wat men mij toedicht leugentaal is, want ik ben onschuldig daaraan, ik heb integendeel Uwe getuigenissen onderhouden.

1) Dit vers kan op tweeërlei wijze opgevat worden. Wij weten, dat hoe recht ook de kinderen Gods wandelen, zij aan velerlei laster bloot staan. Het is alzo niet te vergeefs. dat de gelovigen vragen, dat God als Verdediger Zich openbare van hun ongekunstelde vroomheid, welke zij beoefenen, optrede tegen de venijnige tongen. Daarom niet slecht past de verklaring: O Heere, dewijl ik het goede bewust ben en Gij als getuige zijt van mijn ware onbestraflijkheid, laat niet toe, dat de goddelozen door valse beschuldigingen tegen mij aan te brengen, mijn leven ellendig maken. Maar van dieper betekenis is de opvatting, indien gelezen wordt: Duldt niet, o God, dat die goddelozen mij daarom belasteren, dewijl ik mij beijver, om Uwe Wet te bewaren. Want van den beginne af aan is deze goddeloosheid in de wereld verspreid, dat aan de vereerders Gods, hun reinheid als misdaad word aangezien en tot een aanfluiting gemaakt..

23. Als zelfs de vorsten 1) zittende tegen mij gesproken hebben, terwijl zij beraadslaagden wat zij mij zouden aandoen, heeft Uw knecht Uwe inzettingen betracht, Uw verbond

overdacht, en in den zegen, Uwen gunstgenoten toegezegd, een vast schild gevonden tegen alle aanvallen der wereld.

1) De dichter beroept zich in alle eenvoudigheid op het beoefenen van de Wet, ook toen de machtigen der aarde zich tegen hem stelden. Had hij van het beoefenen der Wet willen afstand doen, hij zou vrede hebben gehad. Dit ligt hierin opgesloten.

24. a) Ook Zijn Uwe getuigenissen (vs. 47)mijne vermakingen en mijne raadslieden, die mij tegenover die vorsten (vs. 23) het beste raad geven.

a) Psalm 43: 4.

"Optimi consultores mortui" de gestorvenen zijn de beste raadgevers) pleegde koning Alfonsus te zeggen. Hij verstond er de boeken door. Maar dit geldt boven alles van de Goddelijke Boeken der Heilige Schrift..

25.

Daleth.

Vs. 25-32. Ik bevind mij thans in diepe bekommernis onder al het zware lijden, dat mij wegens mijne gehechtheid aan Uw Woord getroffen heeft. Troost mij, Heere! mijn God, en maak mij steeds vaster in Uw Woord.

25. Mijne ziel kleeft tengevolge der verachting, die mij getroffen heeft, aan het stof, onbekwaam, om zich door eigene kracht weer op te heffen (Psalm 44: 26); maak mij levend naar Uw woord, dat immers aan alle vermoeide zielen troost en verkwikking belooft (Psalm 71: 20; 85: 7).

De zuchten, tranen en zorgen der vromen worden door de wereld even zomin verstaan als hun gebeden, hun vreugde en hun verwachtingen..

De krachtige versterking tegen alle geestelijke onmacht is het genaderijke Evangeliewoord.

Men gebruikt doorgaans deze spreekwijze: "Mijne ziel kleeft aan het stof," alsof zij te kennen gaf, een aankleven van de ziel aan de aardse dingen, dat waarlijk ene ongestalte is, den gelovigen onbetamelijk, en waarover wij reden hebben om te klagen, dat het meer dan hun lief is, geschiedt. Maar wij achten, dat de spreekwijze hier ter plaatse dit niet meebrengt. Zij betekent, of: de uiterste verdrukking, waardoor iemand, door noden gedrukt, zich ter aarde werpt, of: ene verdrukking ter dood toe..

Dit betekent, dat hij van het leven niet meer hoopt, dan alsof hij reeds aan het graf was overgegeven. Wat waardig is aangemerkt te worden, opdat ons niet bekommere of verdriete. vele doden door te gaan, hoe dikwijls het Gode ook goeddunkt. Doch ook door zijn eigen voorbeeld leert hij, dat waar ons niets ontmoet dan de dood en alle hoop schijnt uitgeblust,

toch onze gebeden desalniettemin Gode bekend te maken, in Wiens hand de uitgangen van den dood zijn, gelijk wij gezien hebben Ps 68: 21, en Wiens eigen ambt het is, het leven uit de doden terug te geven. Maar dewijl dit is een moeilijk worstelen, roept hij zich en de anderen de beloften Gods in het geheugen terug. Want wanneer hij zegt: Volgens Uw woord, bekent hij, dat indien hij van het woord Gods afweek, hem geen hoop overbleef. Maar dewijl God beloofd had, dat het leven der vromen in Zijn hand veilig was, strekt hij zich uit tot vertrouwen op het leven, ofschoon hij met de ene voet in het graf stond..

Merkt op, hoe dit eerste vers van het vierde achttal past bij het eerste van het derde (17): "Dat ik leve!" Maak mij levend. Terwijl hij in een gelukkigen staat smeekt om een genadige behandeling bidt hij in een hopelozen toestand om levendmaking. In beide gevallen is leven het voorwerp der begeerte, dat hij leven moge hebben en het steeds overvloediger moge genieten.

Waarlijk, dit is wijsheid. Dwazen hongeren naar voedsel en derven niettemin het leven, maar de wijze man weet, dat het leven meer is dan de spijze. Leven, eeuwig leven, dat is de waarachtige schat..

26. Ik heb U mijne wegen verteld, U mijn gehele lot blootgelegd, en Gij hebt mij verhoord; a) leer mij Uwe inzettingen.

a) Psalm 25: 4; 27: 11; 86: 11.

1) De dichter belijdt hier, dat hij zijne wegen voor zijn God heeft blootgelegd, tot Hem is gekomen met bekendmaking van al zijne zonden en noden. Maar voegt er ook bij, dat hij deze genade van zijn God heeft ontvangen, dat hij verhoord is, dat God hem gehoord heeft, zijn aangezicht aangenomen, zijn zonde kwijtgescholden en in zijn noden en behoeften voorzien.

27. Geef mij den weg Uwer bevelen te verstaan, opdat ik Uwe wonderen betrachte (Psalm 105: 2), de wonderbare wijsheid in Uwe wet (vgl. vs. 18) bepeinze.

Hij heeft Zijne wegen, d.i. zijnen wandel tot in bijzonderheden aan God verteld, en is niet zonder antwoord gebleven, dat hem van Zijne gunst verzekering is gedaan. Mocht Hij hem dan Zijne bevelen leren, opdat hij, al is het, dat mensen tegen hem zijn, toch God voor zich hebbe..

28. Mijne ziel druipt weg 1) van treurigheid van wege het vele lijden, waaraan ik ben blootgesteld, van wege mijne oprechte liefde tot Uwe wet; richt mij op naar Uw woord (vs. 25), opdat de droefheid mij niet geheel vertere, maar ik mijnen last geduldig drage.

1) Een zinnebeeld, genomen van was, ijs of iets anders, dat zijne bestendigheid verliest, en wegdruipende daarheen vloeit. Vergelijk Exodus 15: 15. Psalm 22: 15.

Gelijk hij een weinig te voren had gezegd, dat zijne ziele aan het stof kleefde, zo nu klaagt hij hier in bijna gelijken zin, dat zij van smart wegdruipt. Er zijn er die menen, dat hij op de

tranen zinspeelt, alsof bij had gezegd, dat zijne ziele in tranen wegvloeide. Maar de zin is eenvoudiger, dat zijne krachten als water wegvloeien. Verder stelt de profeet dit middel tegen de uiterste smart voor zich vast, dat indien God Zijn hand uitstrekt, zoals onlangs, toen hij, schier zielloos daarheen liggende, uit de genade Gods weer hoop op herstel had gevat, hij ook nu door diezelfde genade weer herstelling van nieuwe en volle krachten hoopt, ofschoon hij nu schier is uitgeblust. Hij herhaalt het woord, volgens het Woord, dewijl zonder het woord de macht Gods ons koud zou laten. Maar waar God ons ontmoet, ofschoon moeden kracht ons ontbreken, moet Zijne belofte kracht genoeg hebben, om ons te versterken..

29. Wend van mij den weg der valsheid 1), den weg van trouwelozen afval en verbreking Uws verbonds, hoewel mijne lippen U zouden roemen, boezem mij een diepen haat in tegen alle geveinsdheid, en verleen mij genadiglijk Uwe wet, laat mij inwendig hare kracht en haren zegen ervaren, breng haar door uwen Heiligen Geest aan mijn hart.

1) De weg der valsheid is de weg van zonde, of wel van eigen gerechtigheid. Van dien weg wenst hij afgebracht en afgehouden te worden. Het is ook daarom, dat hij vraagt om die Wet als genadegift, opdat die Wet zijn verstand verlichtte, maar ook in zijn hart gegrift en toegepast worde op zijn leven. Dit is bewijs van het nieuwe leven, van het genadeleven der ziele.

30. Ik heb verkoren het getrouw volharden op den weg der waarheid; Uwe rechten heb ik mij voorgesteld, dat zij mij een richtsnoer zijn voor al mijne handelingen.

Het verkiezen van den weg der waarheid, geeft te kennen, 1) dat hem twee wegen waren voorgekomen, van welke hij dezen verkozen had tot zijnen weg. Deze twee waren aan de ene zijde de weg der valsheid, der ongerechtigheid en der ijdelheid, en aan de andere zijde de weg der waarheid; 2) dat hij het gedaan had met en na een goed en rijp overleg. En dat hij redenen gevonden had om dezen weg boven den anderen te verkiezen. Daarom wordt dat woord door de LXX vertaald door diakrnein, d.i. door een rijp oordeel onderscheiden, dat deze weg beter is (Zie Job 9: 14; 15: 5); 3) Dat hij het vrijwillig gedaan had want alle verkiezing geschiedt vrijwillig; 4) dat hij dezen weg beminde, zich daarin verlustigde, want in iets, dat men uitverkoren heeft, daarin heeft men liefde, lust en begeerte..

31. Ik kleef vast aan Uwe getuigenissen 1), o HEERE! beschaam mij niet in de hoop, die ik daaruit put.

1) Ofschoon hij kleefde aan het stof van verdriet en dood, hield hij toch vast aan het Goddelijk Woord. Dit was zijn troost, en zijn geloof kleefde er aan, zijne liefde en zijne gehoorzaamheid hielden het vast, zijn hart en zijn geest bepeinsden het gedurig. Zijn keus was zo hartelijk en zo beslist, dat zij er aan vastkleefden voor het leven, en er niet van konden verwijderd worden door de snoodheden van hen, die den weg des Heren verachtten..

32. Ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart van zijne benauwdheid verlost, uit de engte gevoerd, verwijd zult hebben1).

1) De angst perst het hart toe, de zoete troost van God maakt het wijd; de weg van leugen verontreinigt het hart, maar de weg der waarheid is recht en maakt het hart oprecht; het kwaad geweten stremt den loop, maar de begeerte tot den Heere geeft een vrij geweten en geeft den voeten vleugelen..

Die bedroefd van harte is, is in het natuurlijke niet zo bekwaam tot zijn werk, veel min tot lopen, maar wel iemand, die gezond en vrolijk is. Kinderen Gods! Hebt gij het niet ondervonden, als uw hart verwijd was, dat gij dan met volvaardigheid liep den weg van Gods geboden?.

33.

He.

Vs. 33-40. Ter rechter- en ter linkerzijde zijn wegen, die buiten Uw Woord doen dalen, gierigheid en hebzucht aan de ene, weelde en ijdelheid aan de andere zijde. Toon Gij mij, o Heere! den weg Uwer inzettingen, en leid mij en houd mij staande op dien weg.

33. HEERE! leer mij den weg Uwer inzettingen {1} duidelijk kennen en in al zijne lieflijkheid en zijnen zegen, en ik zal hem houden ten einde {2} toe.

{1} Weer herhaalt hij de bede, die hij reeds dikwijls gebruikt heeft in dezen Psalm, dewijl het van groot belang is, dit beginsel in ons leven vast te houden, dat ons God bestuurt. Wij zien nu, dat het grootste gedeelte alles liever bedekt, dan dit voor zich van God te verzoeken. Daarom prent de Heilige Geest deze bede in, welke Hij aanhoudend moet doen terugkeren, opdat niet slechts zij, die nieuwelingen zijn en nog pas beginnenden, maar ook zij, die reeds grote vorderingen hebben gemaakt, niet vertragen verder op te klimmen. En dewijl de Geest des verstands van den hemel gegeven wordt, eisen zij, door hoger aandrift, dat zij tot de ware kennis van de Wet worden geleid..

{2} Zo God door Zijnen Geest een recht en goed kennen schenkt, zal Hij dien ten einde toe bewaren. Het baat ook een reiziger niet, dat hij den weg voor ene poos houdt, indien hij dien niet houdt tot aan het einde van zijne reis..

Het is God, die in ons werkt het willen en het werken naar Zijn welbehagen, zowel als het verstaan van hetgeen goed is (Filippenzen 2: 13). Wij moeten ons afhankelijk gevoelen van de genade van God, van welke nl. onze zegen is. Dat God Zijnen Geest in ons legt, is de oorzaak van het wandelen in Zijne inzettingen..

Ten einde toe, d.w.z. tot het einde des levens, tot de volkomenheid der gehoorzaamheid. De dichter verwacht het dus van de genade Gods, dat die hem zal doen volhouden tot den einde toe, en als middel het onderwezen worden en betrachten van de inzettingen van zijn Verbonds-God.

34. Geef mij het verstand, dat daartoe nodig is, en ik zal Uwe wet houden, ja ik zal ze onderhouden met gansen harte.

35. Doe mij treden op het pad Uwer geboden, want daarin heb ik lust.

36. Neig mijn hart, dat zo dikwijls van U wordt afgeleid en zo ligt door het schijnschoon der wereld wordt bekoord, tot Uwe getuigenissen, en laat het niet geneigd zijn tot gierigheid of tot hebzucht.

Wiens hart door den Mammon vervuld is, die kan niet geneigd zijn tot het woord van God, noch vreugde hebben in Zijne getuigenissen. (MATTHEUS. 6: 24. 1 Tim. 6: 8 vv.).

37. Wend mijne ogen af, dat zij geen ijdelheid met welbehagen zien, niet met vreugde rusten op hetgeen bedrieglijk is en mij van mijn waarachtig heil afvoert; maak mij levend door Uwe wegen 1), op welke alleen heil en leven te vinden is.

1) Wij kunnen deze bede opvatten: "Maak mij levend in Uwe wegen," d.i.: Geef, dat ik met een verruimd, vrolijk en levendig hart in Uwe wegen wandel, in de vreze des Heren en in ene werkzame heiligmaking en in de vertroostingen des Heiligen Geestes. Wanneer de ziel dit door de genade Gods ervaart, dan is zij niet alleen bestand tegen de verleidingen der ijdelheid, maar zij doodt ook door den Geest de werken des vlezes, en doet alzo in de ware mortificatie (doding) vorderen. Want naar evenredigheid dat de ziel levendig is, sterft zij aan de zonde der wereld en het vlees. Of: maak mij levend door Uwe wegen, dat is: "heilig en vertroost mij door de kennis, overdenking en betrachting van de wegen, die Gij houdt en die Gij mij voorschrijft dat ik ze houden zal." Immers het Woord Gods is het Woord des levens en het rechte middel, om de ziel levend te maken (vs. 50)..

Gelijk ik wens dof en ongevoelig te zijn voor de aandoeningen der aardse ijdelheden, zo maak mij integendeel, o Heere! levendig, krachtig en vurig in Uw werk en in Uwen dienst..

Gij moet uwe ziel los maken van het aardse goed en van vleselijke begeerlijkheden, anders kan zij niet naar boven, anders blijft zij gebonden en verleert eindelijk het vliegen.

Waarom klaag ik over de verzoekingen van buiten? In mij zelven is het grootste gevaar. In mijn verstand vind ik duisternis, in mijnen wil grote traagheid, in mijne neigingen al te grote zorg en liefde voor het aardse, in mijne zintuigen ene neiging tot het ijdele dezer wereld.

38. Bevestig Uwe toezegging aan Uwen knecht 1), die Uwe vreze toegedaan is, breng Gij Uwe beloften aan het hart van Uwen dienaar, opdat zij hem recht duidelijk en levendig zijn.

1) Wij moeten bidden om hetgeen God heeft toegezegd; wij moeten niet meer vragen, en wij mogen niet minder vragen..

39. Wend mijne smaadheid af, die ik vreze 1); want Uwe rechten zijn goed; dien, die ze houdt, schenken ze een rijken zegen.

1) De smaadheid kan voortkomen uit verijdeling van een roemend vertrouwen aangaande de waarheid en zekerheid van Gods beloften, of uit de veelheid mijner overtredingen, of uit mijne onstandvastigheid op Uwe wegen en mijne afwijking daarvan, waarvoor ik van wege mijne zwakheid en onkunde met grote reden heb te vrezen..

De smaad der wereld is ons ene ere, zij wordt ons eerst ene smaadheid, wanneer wij ons door haar van den Heere laten aftrekken.

Wanneer Satan een kind van God er toe gebracht heeft om aan de wereld toe te geven, of zijn vertrouwen heeft verzwakt, door hem te verzoeken, op zich zelven te zien of er enige reden is, waarom men zou aangenomen worden, dan wil hij hem doen terugkeren en verwijt hem diezelfde zaken, waarin hij hem geleid heeft. Christenen, zijt gij daarvoor vrezende? Herinnert u de enige besturing, die op uw geval past: "Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs, met hetwelk gij al de vurige pijlen des bozen zult kunnen uitblussen" (Efeziers 6: 16). De overwinning moet komen van het kruis van Christus.

40. Zie, ik heb ene begeerte tot Uwe bevelen 1), om die tot in hun diepte en waarheid te kennen en hun goddelijke kracht te ondervinden; maak mij, den zo diep nedergeslagene (vs. 25 en 28),levend door Uwe gerechtigheid, volgens Uwe rechtvaardigheid en getrouwheid, die U tot het volbrengen Uwer beloften verbindt.

1) Hij is diep neergebogen door een gevoel van zijne zwakheid en behoefte aan genade; maar hij begeert in alle zaken te handelen overeenkomstig den Goddelijken wil. Waarheen onze begeerten zich uitstrekken, daar zijn wij in het oog van God. Als wij de volmaaktheid niet hebben verkregen, dan zegt het toch iets, er naar gehongerd te hebben. Hij, die ons de begeerte geschonken heeft, zal ze ons ook doen verkrijgen..

41.

Van.

Vs. 41-48. Ik ben omgeven door lasteraars en kan gemakkelijk in verzoeking komen, om mij voor Uw Woord te schamen; laat Gij dan Uwe genade ondervinden, dat ik vast sta en ene goede belijdenis doe met woord en wandel.

41. En dat mij Uwe goedertierenheden overkomen, dat Uwe genade mijn deel zij; o HEERE! Uw heil, naar Uwe toezegging 1), volgens welke Gij de Uwen uit elke benauwdheid zult uithelpen.

1) De dichter spreekt zijn behoefte uit aan de bewijzen van Gods goedertierenheid. Dat die hem overkomen, zo smeekt hij, en hij grondt de verhoring zijner bede op de beloften Gods. Zijn bidden is derhalve een gelovig bidden en gaat gepaard met een gegronde hope op hetgeen God zelf heeft toegezegd. Bij hem is het leven des geloofs op de belofte aanwezig.

42. Ik bid dit van U, opdat ik manen smader wat heb te antwoorden, wanneer hij honend tot mij spreekt: waar is uw God? (Psalm 42: 4, 11) want ik vertrouw op Uw woord, en alzo moet het ook in mij blijken, dat de Uwen niet voor altijd in ellende zijn, alsof zij door U waren verlaten.

Gods woord is de grond van onzen levensloop, het licht in den nacht van droefheid, het lied op onze pelgrimsreis. Standvastig, geduldig en getroost bij het woord van God te blijven, dat is volgens de getuigenis der geschiedenis en volgens de ervaring van alle gelovigen de eeuwigvloeiende bron van zegen in de ellende van deze wereld. God laat Zich door onzen mond aan Zijn woord herinneren. Maar wie dat onderneemt, die moet niet alleen Gods Woord kennen, maar het ook oprecht liefhebben, van harte daaraan geloven en er zich ernstig op toeleggen om het te houden..

Indien wij begeren onverwonnen staande te blijven tegen de aanvallen der wereld, wordt ons hier de weg getoond, nl. te hopen op het Woord Gods. Ja, hoe bedroefd wij ook zijn, toch beveelt ons de Geest Gods de wrede bespottingen der goddelozen moedig te verachten, maar opdat wij ze mogen afwijzen, verbindt Hij het woord hoop met rechten..

43. En ruk het woord der waarheid van mijnen mond niet al te zeer; laat de nood niet zo hoog gaan, dat ik geheel en al verlegen, gene getuigenis en belijdenis van U meer zou kunnen afleggen, of zo dodig in mijn hart zou zijn, dat ik van Uwe liefde niet zou getuigen; want ik hoop op Uwe rechten 1), en kan dan toch niet te schande worden voor mijne lasteraars.

1) Dit is het woord van een sterk gelovige, die niet alleen geoefend heeft de toevluchtnemende daad des geloofs tot het woord, maar die daar ook op steunt en leunt en zich met ene volkomene gerustheid daarop verlaat..

44. Zo zal ik Uwe wet steeds onderhouden, eeuwiglijk en altoos1).

1) Niets bindt iemand krachtiger aan den weg des Heeren, dan ene ervaring der waarheid van zijn woord, belichaamd in den vorm van goedertierenheid en bevrijding. Niet alleen opent des Heeren trouw onzen mond tegen onze wederpartijders, maar zij neigt ook ons hart, tot Zijne vreze en maakt onze eenheid met Hem meer en meer innig..

45. En ik zal wandelen in de ruimte, verlost naar den uit- en inwendigen mens uit al mijne benauwdheden zal ik grote vrijheid en vertroosting genieten op alle mijne wegen, omdat ik Uwe bevelen gezocht heb, die heb nagespeurd, die bemin en met alle vlijt betracht.

Dezulken, die op God wachten, kan Hij niet verlaten; Hij kan zulk een geloof, dat Hij zelf gewerkt heeft, niet ongerechtvaardigd laten..

46. Ook zal ik voor koningen (Matth. 10: 18) vrijmoedig spreken van Uwe getuigenissen, en mij niet schamen 1) (Rom. 1: 16).

1) Schaamte is ene verlegenheid en droefheid over de bewustheid van iets, dat ons onbetamelijk is of ontsiert. Maar de getuigenissen Gods zijn iets, waarover een gelovige, een dienaar Gods zich niet behoeft te schamen. Zij behelzen niet dan Gode betamelijke waarheden, die Hem tot ere en den mens tot veiligheid strekken. Daarin is ene wijsheid, die alle verstand te boven gast, ene wijsheid, waarbij al de wijsheid der wereld dwaasheid is; het woord is de grootste schat en de kostelijkste rijkdom, dien men kan bezitten..

De Augsburgse confessie heeft deze spreuk uit de Latijnse overzetting, de Vulgata, tot haar motto genomen: Et loquebar de testimoniis in conspectu regum, et non confundebar.

47. En ik zal mij vermaken in Uwe geboden, die ik liefheb.

Met Gods Woord om te gaan, is den kinderen der wereld een last, maar den kinderen Gods een lust, omdat dit hun het moeitevolle leven verlicht en veraangenaamt.

48. En ik zal met hartelijk, vurig verlangen, gelijk men bij het gebed doet (Psalm 28: 2; 63: 5; 134: 2; 141: 2 handen opheffen naar Uwe geboden, die ik liefheb, en ik zal Uwe inzettingen betrachten, die bepeinzen en zoeken te volbrengen.

De "handen op te heffen naar Gods geboden" kan te kennen geven: ik zal als het ware met beide handen naar Uwe geboden grijpen, uit hoofde van de begeerte, die ik tot deze heb; " of: "ik zal mijne handen ijverig aan het werk slaan, om Uwe geboden te gehoorzamen; " of: "ik zal ze met beide handen aangrijpen gelijk een hongerige de handen uitsteekt.".

49.

Zain.

Vs. 49-56. Ik heb te doen met spotters en ongelovigen; over afvalligen van Uwe wet moet ik in ijver ontsteken; gedenk dan mijner naar Uw Woord, waarop Gij mij deedt hopen; Uwe rechten zijn mijn lied in ‘t land mijner vreemdelingschap.

49. Gedenk des woords, tot Uwen knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen, en aan welke belofte ik mij nog vasthoud.

Hoedanig uwe bijzondere behoefte ook zijn moge, gij zult aanstonds de ene of andere belofte in den Bijbel vinden, welke daaraan voldoet. Zijt gij uitgeput en zwak, omdat uw weg moeilijk is en gij vermoeid zijt? Ziedaar de belofte: "Hij geeft den moeden kracht." Wanneer gij zulk ene belofte leest, ga er dan mede naar den groten Belover, en vraag Hem om Zijn eigen woord te willen vervullen. Zoekt gij Christus en dorst gij naar ene inniger gemeenschap met Hem? Deze belofte: "Zalig zijn zij, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden," schijnt als ene ster op uw pad. Ga met deze belofte gedurig tot den troon der genade, pleit op niets anders, maar wend u telkens weer tot God met het: "Heere! Gij hebt het gezegd; doe gelijk als Gij gesproken hebt." Zijt gij bedroefd over uwe zonden en gaat gij gebukt onder den zwaren last uwer ongerechtigheden? Luister naar deze

woorden: "Ik, Ik ben het, die uwe overtredingen uitdelg en Ik gedenk uwer zonden niet meer." Gij zelf hebt gene verdiensten, waarop gij zoudt kunnen pleiten tot vergeving, maar pleit op Zijne geschrevene verbintenissen en Hij zal die nakomen. Zijt gij bevreesd, dat gij niet zult kunnen volharden tot den einde, dat, na u zelven een kind Gods gedacht te hebben, het zou blijken, dat gij een verworpene zijt? Mocht dat uw toestand wezen, ga met dit woord van genade tot den troon en zeg: "Bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar het verbond Mijns vredes zal van u niet wijken." Hebt gij het zoete gevoel van ‘s Heilands gemeenschap verloren, en zoekt gij Hem met een bedroefd hart, gedenk aan de belofte: "Keer weer tot Mij en Ik zal tot u wederkeren; voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen." Grond uw geloof op Gods eigen woord, en welke uwe vrees of uwe behoefte zijn moge, ga gedurig tot de Bank des geloofs met de eigenhandig getekende banknoot uws Vaders, zeggende: "Gedenk des woords tot Uwen knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen.".

50. Dit, dat ik op Uw woord en de heerlijke vervulling daarvan mag hopen, is mijn troost in mijne ellende, want (dat) Uwe toezegging heeft mij levend gemaakt, mijn moedeloos hart wederopgebeurd (vs. 26. Psalm 19: 8).

1) Het woord in den grondtekst kan wel want betekenen, maar ook dat. En hier moeten we die laatste betekenis hebben. Calvijn tekent dan ook hierbij aan: "Alzo niet zonder bedoeling zegt hier de Profeet, dat de gelovigen hierdoor alleen leren en in stand blijven in hun ellende, dewijl het Woord Gods hun leven inblaast. Waarom, indien wij het Woord des Heeren goed overdenken, wij ook midden in den dood zullen leven en het zal niet zulk een zware druk zijn, welke niet weggenomen wordt door dit middel."

51. De hovaardigen hebben mij boven mate zeer bespot over mijn vertrouwen op U en mijne liefde tot U; nochtans ben ik van Uwe wet niet geweken, hoe scherp ook het wapen van den spot is, waarmee de duivel Uwe uitverkorenen zoekt te verleiden.

52. Ik heb gedacht, o HEERE! aan Uw oordelen, welke Gij van ouds aan hebt volvoerd, en heb mij getroost met Uwe toezeggingen.

53. Grote beroering, ontzetting, heeft mij bevangen, heeft mij aangegrepen van wege de goddelozen, die Uwe wet verlaten.

Of "stikkende beklemdheid grijpt mij aan om der bozen wil, der verlaters Uwer wet." Het Hebreeuwse woord betekent de uitwerking van den gloeienden wind, die in een ogenblik verstikt..

54. Uwe inzettingen zijn mij gezangen geweest 1), de onderwerpen van mijne vrolijke lofliederen, gelijk in dezen Psalm, ter plaats mijner vreemdelingschappen, in deze tegenwoordige wereld, waar de mens slechts voor een ogenblik en als een doorreizende is. (Genesis 47: 6. 1 Kronieken 29: 15. Prediker 12: 5. Hebr. 13: 14).

1) Te midden van de grote beroeringen, waarvan hij in het vorige vers spreekt, zijn hem de inzettingen Gods gezegend geweest. Het is dan ook terecht gezegd, dat de dichter hier niet spreekt van zijn pelgrimszuchten, maar wel van zijn pelgrimszangen. Hij weet, dat hij een doortrekkend man is, dat hij in het land der vreemdelingschap verkeert. Maar hij ontvangt genade, om op zijn pelgrimsreis de liederen Zions te kennen en te zingen uit een Gode toegewijd harte.

55. a) HEERE! des nachts, wanneer de smart zich het meest laat gevoelen, ben ik Uws naams 1) gedachtig geweest, en heb Uwe wet bewaard2).

a) Psalm 16: 7; 42: 9.

1) Ook hij klemt zich vast aan den Naam. Dat is, als anderen sliepen en de slaap van zijne ogen week, dan dacht hij aan de heerlijke openbaring van Gods Wezen. De gedachte, hoe zijn God was de God des Verbonds, die zijn Naam had uitgeroepen als Barmhartige en Genadig en groot van Goedertierenheid. En die overdenking was hem zoet en heerlijk. Die overdenking drong hem om de inzettingen van zijn God te onderhouden.

2) Hij vond heiligmaking door overdenking; door de gedachten des nachts regelde hij de handelingen des daags. Gelijk de daden van den dag dikwijls de dromen van den nacht voortbrengen, zo ook leverde de gedachte van den nacht de daden des daags op. Als wij den Naam Gods niet in ons geheugen bewaren, dan willen wij de Wet Gods niet bewaren in ons gedrag..

56. Dat is mij geschied, die blijdschap, die opgeruimdheid, ook te midden van zovele vijanden, is mijn deel geweest, omdat ik Uwe bevelen bewaard heb, want indien ik ze moedwillig en goddeloos verbroken had, zou het herdenken dezer dingen mij zo droevig en verschrikkelijk zijn geweest, als het mij nu troostvol is, omdat ik ze heb betracht (Psalm 4: 8 4.7)..

57.

Cheth.

Vs. 57-64. Hebben anderen hun deel in deze wereld, mijn deel is Uw Woord steeds beter te verstaan en het steeds meer te volgen. Leer Gij dan mij Uwe rechten, gelijk ik reeds meermalen heb gebeden, opdat ik steeds vordere in de kennis van mij zelf en in de liefde tot Uwe getuigenissen.

57. De HEERE is mijn deel 1), mijn hoogste goed (Psalm 16: 5; 73: 26); ik heb gezegd, mij voorgenomen, dat ik Uwe woorden zal bewaren, terwijl de mensen dezer wereld in iets geheel anders hun deel zoeken (Psalm 17: 14).

1) Ongetwijfeld drukt de dichter hiermede de blijde stemming des harten uit, dewijl hij op dit ogenblik er zich geheel van bewust is, dat Jehova zijn deel, zijn eigendom is. Mogen anderen

zich aan de wereld, of aan de wereldse goederen vastklemmen, hij ervaart het, hij is door het geloof er van verzekerd, dat de trouwe Verbonds-God zijn Een en Alles is. In het tweede lid spreekt hij het uit, dat het de innerlijke keuze zijns harten is, om met dien Heere in gemeenschap te blijven door het onderhouden van Zijne inzettingen, dewijl hij weet, dat elke afwijking van de geboden, het zalige van Gods gemeenschap afbreuk doet.

58. Ik heb Uw aanschijn ernstelijk gebeden van ganser harte, zeggende: wees mij genadig (Psalm 123: 3) naar Uwe toezegging (vs. 49), opdat ik mijne belofte (in vs. 57) kan houden, gelijk Gij de Uwe houdt.

59. Ik heb mijne wegen bedacht 1) en mijnen wandel zorgvuldig beproefd, en heb mijne voeten gekeerd tot Uwe getuigenissen, ten gevolge van hetgeen ik in mijn vorig leven opmerkte en vond.

1) Dit kan men op tweeërlei wijzen opvatten: 1) van zijne voorgaande wegen-deze had hij zich te binnen gebracht en zichzelven rekenschap afgevraagd over al zijne gedachten, woorden en daden, wat daarin goed en heilig, en wat er kwaad en zondigs in geweest was. 2) Van zijne wegen in de toekomst; deze had hij bedacht, dat is, met bedachtzaamheid overwogen, hoe zijne gedachten, woorden en daden in te richten, om Gode te behagen, voor zich zelven ene goede consciëntie te behouden, en zijne zaligheid uit te werken (Spreuken 4: 26). Hij toont hier, dat de wijsheid in zijn hart was gekomen, en dat de bedachtzaamheid over hem de wacht hield, om niet los daarheen zijn doen en laten in te richten, maar na goed overleg zodanige wegen te verkiezen, die goed en prijselijk waren en waarvan het einde vrede zou zijn..

60. Ik heb gehaast, en niet vertraagd, niet eerst lang met vlees en bloed geraadpleegd Uwe geboden te onderhouden.

Het terugzien op de wegen, die achter ons liggen, is rijk in lering omtrent ons zelven, en alle ware zelfkennis wordt tot erkentenis van zonde in het onbedrieglijk licht van God en van Zijn woord; ook hier is het "zoekt en gij zult vinden," en wat men vindt van veelvuldige dwalingen en zijwegen, dat drijft met de smart des berouws tot het terugkeren naar Zijne getuigenissen (vs. 59), en wel zonder enig uitstel (vs. 60); aan dit haasten tot redding der ziel wordt een rechtschapen hart erkend-de eerste ure de beste ure..

61. De goddeloze hopen hebben mij beroofd 1), nochtans heb ik Uwe wet niet vergeten.

1) In het Hebr. yndwe Myesr ylbx (Chebli reschaim iwduni). Letterlijk en beter: Strikken der goddelozen hebben mij omgeven. Het was zijne vijanden te doen, om hem te doen vallen of te doen struikelen; maar tegenover de lagen en listen der vijanden plaats hij de Wet. Het houden der Wet, het zich houden aan de ordinantiën Gods had hem voor vallen en struikelen behoed.

62. Te middernacht sta ik op, om U te loven voor de rechten Uwer gerechtigheid, daar de liefde tot deze en de dankbaarheid daarvoor mij den slaap ontnemen (Psalm 42: 9).

Een Christen moet weten, dat hij juist niet den gehelen nacht moet doorslapen, maar dat het billijk is, ook in den nacht God te eren en te aanbidden..

Het was Melanchtons gewoonte, om kort na middernacht op te staan, eerst te bidden en dan over Gods woord na te denken..

63. Ik ben een gezel van allen, die U vrezen 1), de vromen zijn mijn volk, dat ik liefheb; met de goddelozen verkeer ik niet, en ik ben een vriend van hen, die Uwe bevelen onderhouden.

1) Hoe gering zij ook moeden wezen naar de wereld, hoe eenvoudig ten opzichte van kennis en wijsheid, als ze maar God vreesden en dezen stempel hadden, zo waren zij dierbaar in Zijne ogen en hij schaamde zich hun gemeenschap niet..

Niet slechts over het broederlijk medegevoel en de broederlijke liefde wordt gesproken, welke de gelovigen ouder elkaar beoefenen, maar hij verstaat er onder, dat zo dikwijls hij iemand ontmoet, die God vreest, hij hem de hand toesteekt als teken van gemeenschap, niet alleen, dan hij een was uit het getal en de orde der dienaren Gods, maar ook zijn medegenoot. En zeker, dit gevoelen wordt bij alle vromen gevonden, opdat de een den ander voorga in de vreze Gods. En er schijnt een stilzwijgende vergelijking achter te steken tussen die heilige harmonie, waardoor de gelovigen den dienst Gods en de vroomheid bij zich zelven opkweken en die goddelozen vermengingen, die wijd en zijd heersen in de wereld. Wij zien nu, dat de goddeloze mensen hun slagorden tegen God opstellen en op alle mogelijke wijze, zich beijveren, om den dienst Gods uit te roeien, waarom het te meer past, dat de kinderen Gods opgewekt worden, om de heilige eenheid te beoefenen..

64. HEERE! de aards is vol van Uwe goedertierenheid (Psalm 33: 5); leer mij Uwe inzettingen (vs. 12).

De beide leden van dit vers schijnen niet zamen te hangen; maar juist uit de beschouwing van de schepping en de onderhouding, van de gehele regering der wereld moet voor den waarheidlievenden geest het verlangen ontstaan, om meer nauwkeurige kennis van God te verkrijgen, door welke de genade Gods in de wereld verklaard wordt en de raadsels worden opgelost..

65.

Teth.

Vs. 65-72. Op den weg van verootmoediging hebt Gij mij veel goeds gedaan, daar ik in deze school Uwe rechten geleerd heb, en Uw Woord boven alle schatten heb lief gekregen, dat spreek ik voor U uit en tegenover al mijn lasteraars sta ik als een, die Uwe geboden gelooft en zich in het houden van Uwe bevelen oefent.

65. Gij hebt, dit is de slotsom van al mijne levenservaringen, bij Uwen knecht goed gedaan, HEERE! naar Uw woord 1), volgens de gegevene beloften.

1) Onze Psalmist is door de kastijding van zijne vreemelingschappen geoefend geworden, en smaakt de zoete vrucht der gerechtigheid, die de bittere verdrukking hem bereid heeft. Derhalve betuigd hij; van den Heere: Gij hebt bij Uw knecht goed gedaan, naar Uw Woord. Hij heeft onder de verdrukking en beproeving den Heere nader leren kennen, in Zijne liefde en genade, en wat hem kwaad toescheen, dat belijdt hij nu goedheid des Heeren jegens hem te zijn geweest..

66. Leer mij enen goeden zin en wetenschap, geef mij een juist oordeel ter onderscheiding van goed en kwaad; want ik heb aan Uwe geboden geloofd.

67. Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw woord.

Het kruis is ene heilige en nuttige beschikking Gods, ene school der wijsheid, waarin geleerd wordt, wie God en wie de mens. Menselijke erkenning en wetenschap van Goddelijke waarheden maakt nog tot geen rechtschapen godgeleerden; geloof, gebed en beproeving behoren ook daartoe. De mens kan niets slechter verdragen dan goede dagen; gewoonlijk vervalt hij daardoor op dwaalwegen en in zonden.

Door verootmoedigingen brengt God den mens van zijne eigene wijsheid af en gewoonlijk door nog sterkere verootmoedigingen van zijne eigene gerechtigheid..

De voorspoed in vorige jaren had hem van het spoor der godsvrucht doen afdwalen. Hij had zijn vlees gevoed tot begeerlijkheid, zijn hart was verheven, afgeweken van den Heere en, evenals de dwaze maagden, lag hij in een gevaarlijken slaap. Dat belijdt hij nu met smart en schaamte, nu, nadat de Heere hem met de roede van bittere tegenheden gevoelig heeft opgewekt, vernederd en tot zich getrokken had, en hij weer in de inzettingen des Heeren mocht wandelen..

68. Gij zijt goed en goed doende 1); Gij weet ook Uwe goedertierenheid, die bij U jegens ons mensen is, door daden te bevestigen; leer mij Uwe inzettingen, doordat Gij ze naar hare betekenis mij verklaart en de woorden in mijn hart schrijft (vs. 12, 64).

1) Ziedaar een kussen van de roede en van Hem, die ze besteld heeft. Hij is diep vervuld van de goedheid des Heeren, die hem ook tegenschitterde in den weg der verdrukkingen, en weer gebracht heeft op het pad van Zijne geboden en inzettingen. Zo heeft de beproeving ook bij hem een vreedzame vrucht der gerechtigheid achtergelaten.

69. De hovaardigen hebben leugens tegen mij gestoffeerd, verdicht en verbreid, mij op alle mogelijke wijze verdacht zoeken te maken; doch ik bewaar Uwe bevelen van ganser harte, ik ben geheel onschuldig aan ‘t geen zij mij ten laste leggen.

70. Hun hart is tegenover alle indrukken van Uw woord, vet als smeer 1) (Psalm 17: 10; 73: 7. Jes. 6: 10), het is door den voorspoed ongevoelig geworden; maar ik heb vermaak in Uwe wet (vs. 16 en 47).

1) Ook in andere talen is het gebruikelijk, dat "vetheid" voor "onverstand" wordt genomen. Vandaar de spreekwoorden: Homo naris obesae voor een dom en onverstandig mens, zo ook pinguis et crassa Minerva; Botica, enz..

71. Het is mij goed dat ik verdrukt ben geweest, dat ik was in de school des lijdens, opdat ik Uwe inzettingen leerde, opdat ik te meer aan Uwen dienst verknocht zou worden (vs. 67).

72. De wet Uws monds is mij beter, dan duizenden van goud of zilver (Psalm 19: 11).

De innige betrekking, waarin het bestuur van God tot Zijn woord geplaatst wordt, laat ons een diepen blik in de onmetelijke betekenis van het Goddelijk woord der openbaring slaan. Wat zijn wij zonder het woord des Heeren? Wij staan met geslotene ogen voor het rijke beelden- en tekenschrift van Zijne wonderwerken; wij weten niet, wat wij moeten doen; wij weten niet, wat Hij doet, en niet alleen dit, maar daar tussen Zijne gedachten en onze gedachten, Zijne wegen en onze wegen een hemelsbreed onderscheid is, zo is het ons steeds tot aanstoot en ergernis, dat het niet naar onzen zin gaat, en wij menen eerder onder enen cipier of tiran, dan onder het zachte bestuur van een vaderlijk hart te staan. Eerst het Woord maakt het zegel van Gods hart en daarmee ook van Gods wegen en werken voor ons open; men erkent God als den Heiland, den volkomen goeden, wiens genade, die het midden van alles is, in ieder opzicht het eeuwig heil van zondaars bedoelt, wiens handelen zich alzo onverbrekelijk aan de orde des heils verbonden heeft..

De vrucht nu, die uit de kastijdingen Gods ons toekomt, is de moeite waard, gedurig te proeven, opdat zij ons aangenaam zij. En laten wij alzo dulden tot de orde geroepen te worden, ons die zo lastig en moeilijk te voldoen zijn..

73.

Jod.

Vs. 73-80. Aan de andere zijde sta ik tegenover degenen, die U vrezen en Uwe getuigenissen kennen; zij zien op mij, en lezen in hetgeen aan mij geschiedt hun eigene geschiedenis. Laat mij dan voor hen een troostvol voorbeeld worden, dit hun tot vreugde en versterking is.

73. a) Uwe handen hebben mij gemaakt en bereid; Gij zijt mijn Schepper, en door Uwe verkiezing ben ik die ik ben (Deuteronomium 32: 6. Job 10: 8); maak mij verstandig, want Gij kunt toch onmogelijk Uw schepsel verlaten en het ontzeggen, wat tot zijn waar geluk onvoorwaardelijk nodig is; onderwijs Gij mij, opdat ik Uwe geboden lere.

a) Psalm 139: 13.

Wij danken aan God als onzen Schepper het natuurlijke leven en de onderhouding daarvan; zou het met het geestelijke leven anders zijn?.

De schepping van een nieuw hart brengt noodzakelijk mede, dat wij streven in de levende kennis van God toe te nemen, en Hem voor Zijne weldaden te loven.

Het woord maken, bereiden of bevestigen wordt niet alleen verstaan van het natuurlijke, maar inzonderheid van het geestelijke, en van den inwendigen mens des harten, welken hij erkent, dat God in hem geformeerd had, en dat Hij hem gemaakt had tot een nieuw schepsel, geschapen tot goede werken. Zo wordt het woord maken genomen Psalm 100: 3; 149: 2. Jes. 43: 7. Efeziers 2: 10 en het woord formeren Jes. 43: 18. Het woord maken zou dan hier betekenen de eerste verandering of vernieuwing van den mens, en het woord bevestigen, de bewaring, vasthouding en vaststelling in den genadestaat. Alzo wordt te zamen verenigd de wedergeboorte tot ene levende hoop (1 Petrus 1: 3-4) en de krachtdadige bekering (vs. 5, vgl. 2 Kor. 1: 21-22)..

De dichter heeft hier op het oog het werk Gods, waardoor Hij den mens alzo schiep, dat deze aan zijn doel en hoge bestemming kon beantwoorden, nl. zijn God en Schepper eren en verheerlijken. Maar ook denkt hij aan de wedergeboorte, waardoor hij van een kind der helle veranderd werd in een erfgenaam des eeuwigen levens. En het is daarom, dat hij smeekt om verstand en om het leren van de geboden Gods, opdat hij in waarheid zijn Verbonds God door en in zijn leven moge verheerlijken.

74. Die U vrezen zullen mij aanzien, en zich verblijden, wanneer zij in mij een voorbeeld zien, hoe het vertrouwen op U beloond wordt, omdat ik op Uw woord gehoopt heb.

Ook voor anderen, die God vrezen maar die, daar zij nog onder den drek van den dienst der ijdelheid zijn, niet tot doorbreking kunnen komen. is het zeer tot bevordering, wanneer zij iemand zien, die zich in geloof, belijden, beoefenen en hopen, zo vast aan God houdt en zich door gene hindernis laat ter neer drukken..

75. Ik weet, HEERE! dat Uwe gerichten 1) de gerechtigheid zijn; ik had die verdrukkingen meer dan verdiend, en dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt 2); maar daarom blijft toch altijd de droefheid zwaar om te dragen, en het kruis is bitter.

1) Ofschoon onder gerichten in dezen Psalm de voorschriften der Wet verstaan worden, dewijl echter de Profeet er terstond bevoegt, dat hij rechtvaardig is gekastijd, schijnt dit woord hier opgevat te moeten worden in den zin van, straffen, waarmee God den mens bezoekt, om ze tot berouw te brengen..

2) Het is gemakkelijker in het algemeen te erkennen, dat Gods gerichten recht zijn, dan wanneer wij zelf in deze gekomen zijn..

76. Laat toch Uwe goedertierenheid, die alleen den last draaglijk kan maken en den lijdenskelk kan verzoeten, zijn om mij te troosten, naar Uwe toezegging aan Uwen knecht.

De ware knecht van God ziet spoedig in, dat hij geen anderen troost heeft dan de genade des Heren..

77. Laat mij Uwe barmhartigheden overkomen opdat ik leve, want Uwe wet is al mijne vermaking (vs. 16, 24, 35).

Er is ene valse vroomheid, die aan het lijden ene hogere waarde geeft, dan dat het slechts middel tot het doel is, en het ten doel van het aardse leven zelf maakt, de wereldorde Gods moet zich ook hier beneden rechtvaardigen..

De barmhartigheden Gods zijn tedere barmhartigheden, de barmhartigheden van een vader voor zijne kinderen, het medelijden van ene meerdere met haren zoon. Zij komen tot ons, wanneer wij niet bekwaam zijn tot hen te gaan. Door Hem alleen leren wij het leven van geloof, liefde, vreugde en zaligheid..

Dit wijzen op het lust en vermaking hebben in de Wet Gods, is het getuigenis van zijn geheiligd geweten, waarmee hij belijdt, dat de kastijdingen Gods in hem haar doel hebben bereikt.

78. Laat de hovaardigen beschaamd worden, omdat zij mij met leugen neergestoten hebben, mij boosaardig door hun lasteringen kwaad berokkend hebben; doch ik betracht Uwe geboden.

De hovaardij, lastering en onrecht van den vijanden van God zijn voorboden van hun verwarring en van hunnen ondergang. De onbillijke verwijten, even als de vervloeking, die zonder oorzaak is, kan men gemakkelijk gering achten; zij benadelen ons niet en daarom ontroeren zij ons niet. David kon toch in den weg van zijnen plicht gaan, en daarin vertroosting vinden..

79. Laat hen tot mij keren, die U vrezen, en die Uwe getuigenissen kennen 1).

1) Hij is hun vriend en metgezel, zij verstaan elkaar. Zijne ervaringen kunnen hen tot lering zijn en hun gesprekken wederkerig tot zijne vertroosting en bemoediging strekken. De behoefte aan gemeenschap is een karaktertrek van alle kinderen Gods, zij zoeken elkanders gezelschap en zitten liever bij een arm en eenvoudig kind van God in zijne nederige woning, dan hij de rijke en aanzienlijke lieden dezer wereld..

80. Laat mijn hart oprecht zijn tot Uwe inzettingen 1), opdat ik niet beschaamd worde, doordat ik in openbare zonden vervalle, of teleurgesteld in mijne verwachtingen, daar Uwe beloften toch slechts voor diegenen zijn, die U in oprechtheid willen dienen.

1) De gelovige erkent God lief te hebben en vreest nochtans dikwijls, dat het niet zo is; hij legt daarom zijn hart aan God ter onderzoeking voor en bidt Hem om liefde. Het is de aard van het geloof des zondaars in den God der genade, dat hij gevoelt en weet Gode toe te behoren, en er nochtans om bidt. Zo heeft David ook meermalen verzekerd dat hij van ganser harte Gods bevelen bewaart, en toch bidt hij weer om een oprecht hart. Dat is de tegenspraak den gelovigen bekend, der wereld een geheim,.

81.

Caph.

Vs. Vs. 81-88. Wel is het hoog tijd, dat Gij mij mijn heil laat aanschouwen, daar er slechts weinig aan ontbreekt, of de vijanden hebben mij te gronde gericht; verkwik mij dan door Uwe genade, en houd spoedig gericht over mijne vervolgers.

81. Mijne ziel is bezweken (smacht) van verlangen naar Uw heil 1) (Genesis 49: 18); op Uw woord heb ik gehoopt 2).

1) De Psalmist kan hier gesproken hebben de taal der oude Kerk, als wachtende de komst van den beloofden Messias, de redding van God en de vertroosting van Israël. Hij schijnt mij echter meer toe den toestand van zijn gemoed uit te drukken, als hij bevrijding zocht van zijne zonden, zijne vijanden en zijne angsten..

Hij werd moede van het wachten, zwak van het waken en ziek door den dringenden nood. Zo worden de oprechtheid en innigheid zijner begeerte bewezen. Niets anders kon hem voldoening geven, dan bevrijding, door de hand van God bewerkt. Zijn gehele natuur smacht naar het heil van den God aller genade, dat moest hij hebben, of anders zou hij ten slotte bezwijken..

2) De hoop op de belofte in het Woord vervat, bewaart de ziel voor bezwijken, dewijl alsdan de gelovige door die belofte bemoedigt wordt. Maar tegelijk wekt de hoop ook het verlangen op dat de Heere zich spoedig openbare in de volheid Zijner ontferming en genade.

82. Mijne ogen zijn bezweken, zij staren zich als het ware blind van verlangen naar Uwe toezegging, dat die aan mij worde vervuld, terwijl ik zei: Wanneer zult Gij mij vertroosten?

Het oog moge bezweken zijn, het geloof nog niet.

83. Want, zover is het met mij gekomen ik ben geworden als een lederen zak in den rook, verdroogd, uitgeteerd van verdriet; doch Uwe inzettingen heb ik ondanks alle wederwaardigheid niet vergeten.

Men hing de wijnzakken, waarin de wijn bij de ouden werd bepaald (MATTHEUS 9: 17), ook bij de Grieken en Romeinen, in de vrije, voor den rook toegankelijke bovenste ruimten des huizes op, opdat de wijn des te eer oud zou worden. Het uitwendige van zulke lederen zakken was onaanzienlijk, hoe kostbaar ook het inwendige was. Zelfs in dezen uiterlijk zo onaanzienlijken gedrukten toestand hield de dichter zich aan Gods woord en Zijne beloften..

84. Hoe vele zullen de onheilsdagen Uws knechts zijn1), hoe lang zal hij nog moeten wachten op de openbaring van Uw gericht aan Uwe tegenstanders (Openbaring 6: 10)? Wanneer zult Gij recht doen over mijne vervolgers, daar mijn leven toch slechts ene handbreedte tijd is, en U dus niet veel tijdruimte overblijft, om mij nog hier Uw heil te laten?

1) Alsof hij wil zeggen: Hoe lang hebt Gij besloten Uwen knecht over te geven aan de willekeur der goddelozen, en wanneer zult Gij paal en perk stellen aan hunnen wreedheid en woede? De Schrift gebruikt in dezen zin dikwijls het woord dagen, zoals dagen van Egypte (Ezechiël. 30: 9) en dagen van Babylon en dagen van Jeruzalem (Psalm 137: 7), wat elders genoemd wordt, de tijd der bezoeking (Jes. 10: 3)..

85. De hovaardigen hebben mij putten gegraven 1), hetwelk niet is naar Uwe wet 2).

1) In het Oosten worden zeer dikwijls de wilde dieren gevangen in kuilen die gegraven zijn in hun schuilplaatsen en een weinig bedekt, gelijk met den gewonen grond, welke betrekking inzakt, wanneer er op getrapt wordt.

2) In het Hebr. Ascher lo kethoratètka. Beter: Zij, die niet zijn naar Uwe Wet, d.i., zij, die Uwe wet verachten, zich om Uwe wet niet bekommeren.

86. Al Uwe geboden zijn waarheid; zij, de hovaardigen (vs. 85), vervolgen mij met leugen; help mij!

87. Zij hebben mij bijna (Jer 20: 9)vernietigd, mij neergeworpen het hen zij op de aarde, maar ik heb Uwe bevelen niet verlaten.

88. Maak mij levend naar Uwe goedertierenheid, maak mij naar Uwe genade weer vrij en vrolijk in U, dan zal ik de getuigenis Uws monds onderhouden.

Zulke verdrukten zijn geen hopeloze klagers, en hoe onaanzienlijk en verdorven hun aanzien zij, wij zeggen er van: de wijn van hun verborgen leven Gods wordt er edeler, geuriger en kostbaarder door..

Mij zien op de goedertierenheid Gods, als op de bron der geestelijke verlevendiging, en wij smeken den Heere, dat Hij ons levend make, niet naar onze verdiensten, maar naar de oneindige kracht der genade..

89.

Lamed.

Vs. 89-96. Gelijk God, de Heere, eeuwig is en gelijk hemel en aarde zo wijd en onwankelbaar zijn, zo is ook Gods Woord eeuwig, alles omvattende en nooit wankelende; aan dit Woord wil ik mij dan ook vasthouden, het in mijn leven volgen en mij met vrolijk vertrouwen daarop verlaten.

89. O HEERE! Uw woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen1), zodat gene macht der aarde het kan bereiken, om het te doen vallen; Uwe beloften zijn zo vast als de hemelen.

1) Eeuwig en onvergankelijk, steeds zich gelijkblijvend is Gods Woord, vol levenskracht en vertroosting waaraan de dichter zich eeuwig houden wil. Het heeft den hemel tot standplaats, en daarom ook de eigenschappen des hemels, voor alles hemelse bestendigheid..

90. a) Uwe getrouwheid aan hetgeen Gij in Uw woord geopenbaard hebt, is van geslacht tot geslacht. Gij hebt de aarde vastgemaakt en zij blijft staan, zonder dat zij uit hare plaats gaat; zo is het ook met Uwe waarheid en trouw.

a) Prediker 1: 4.

91. Naar Uwe verordeningen blijven zij nog heden staan; want zij allen zijn Uwe knechten, alles, wat Gij geschapen hebt, moet Uw eenmaal genomen raadsbesluit volvoeren.

Alle schepselen op hun plaats en overeenkomstig hun talenten beantwoorden aan de bedoelingen van hun schepping; zal de mens, die alleen met rede is aangedaan en voor de onsterfelijkheid is geschapen alleen opstandeling zijn, de enige onnutte last der aarde?.

Het is duidelijk, dat de kracht der vergelijking zit in het nog heden in standblijven van hemel en aarde, niet in den hemel en aarde zelf. Want deze zullen eenmaal voorbijgaan. De dichter wil hier zeggen, dat schepping en onderhouding van wat God eenmaal heeft voortgebracht, Zijne goedertierenheid en getrouwheid bewijzen. Want liet God, wat Hij geschapen had, aan zichzelve over, dan zou alles in het niet terugzinken-

92. Indien Uwe wet met al de beloften, die aan de getrouwe vervulling daarvan verbonden zijn, niet ware geweest al mijne vermaking, ik ware in mijnen druk al lang vergaan (Jer. 15: 16).

93. Ik zal Uwe bevelen in der eeuwigheid niet vergeten 1); want door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt (vs. 50) 2).

1) Gedenk ten alle tijde aan Gods woord en vergeet het nooit; wilt gij iets vergeten, zo vergeet de schepselen, die u verhinderen, dat gij niet alleen aan Gods woord denkt.

2) Zij spreken het best van de dingen Gods, die spreken bij ondervinding, die kunnen zeggen, dat door het woord het geestelijke leven in hen begonnen, onderhouden, versterkt en opgewekt is..

94. Ik ben Uwe 1), Uw eigendom, behoud mij, want ik heb Uwe bevelen gezocht (vs. 25).

1) De vereniging des harten met God, dat God de onze en wij Godes worden, is het hoogste goed, dat men in dit leven zoeken kan.

95. De goddelozen hebben op mij gewacht, op mij geloerd, om mij te doen vergaan (Psalm 37: 32, 56: 7); ik neem acht op Uwe getuigenissen, en weet, dat ik onder Uwe bescherming veilig ben.

96. In alle volmaaktheid, in alles, hoe heerlijk en kostbaar het ook ware, hoe volmaakt het ook scheen te zijn, heb ik een einde gezien, alles heeft zijne grenzen en perken, maar Uw gebod is zeer wijd1), hoe in ook nadenk, ik vind steeds nieuwe stof tot bewondering, altijd ontdek ik nieuwe wonderen Uwer wet.

1) Met andere woorden bevestigt hij, wat hij in het eerste vers van deze afdeling heeft geleerd, nl. dat het Woord van God niet aan verandering is blootgesteld, dewijl het boven de bouwvallige elementen der wereld verre verheven is. Hier zegt hij, dat er niets zo volmaakt onder den hemel is, niets zo vast, of van alle kanten wél bevestigd, dat het echter geen einde heeft, dat alleen het woord van God, door zijne volheid, alle grenzen en einden overtreft..

Onze dichter had veel gezien, veel doorzocht, wat op aarde tot het volmaakte en onovertroffene gerekend wordt; hij had het bewonderd, maar bevonden, dat alle volmaaktheid onder de zon, hoe rijk en schoon ook, ene eindige en begrensde was, niet te vergelijken met de oneindige volmaaktheid van het gebod Gods, dat zeer wijd is. Hoe hij ook trachtte door te dringen in het gebod, in het Woord des Heeren, zijn zielsoog kon de grenzen van dat wonderbare getuigenis niet bereiken. Altijd weer verwijdde zich de gezichtskring en verloor zich voor hem in het oneindige..

Tegenover al wat verandert en teleurstelt stelt de dichter hier het onbegrensde, wat duur en zekerheid betreft, van het Woord Gods. De diepte van dat Woord te peilen, de lengte en breedte te meten en de hoogte er van te berekenen is hem en ieder mensenkind onmogelijk. Ook de diepst ingeleiden onder Gods kinderen zullen altijd weer met den Psalmist moeten uitroepen: Uw Gebod, Uwe Openbaring is zeer wijd!

97.

Mem.

Vs. 97-104. Gods dierbare wet, wanneer men haar werkelijk liefheeft en die bestendig overpeinst en getrouw naleeft, schenkt een overvloed van wijsheid, inzicht en oordeel, zowel boven de vijanden als boven leermeesters en anderen, wanneer deze inwendig in hun hart ten opzichte van het woord der waarheid ene lijn staan. Ik wil mij daarom aan Gods wet houden en elke valsen weg haten, van God wil ik leren en Zijn Woord zal mij de zoetste spijze zijn.

97. Hoe lief heb ik Uwe wet! Zij is mijne betrachting den gansen dag. (vs. 15; Psalm 1: 2)

Heere! daar er zo velen zijn, die Uwe wet niet lief hebben, hoe komt het, dat ik zijne ziel dus voel aangedaan en uitgaan in liefde? Ja, daar ik zelfs te voren, toen ik nog in mijn natuurlijken staat was, gans afkerig was van Uw woord en Uwe wet, hoe komt het, dat ik mijne ziel nu gans anders gesteld vind? Immers dit is gene vrucht op mijnen akker gewassen. Neen, door de genade Gods ben ik dat ik ben..

De dichter spreekt hier niet in ijdele zelfverheffing, maar in waren ootmoed des geloofs. Hij beroemt er zich niet op, dat hij de Wet Gods elken dag houdt. Ook in dezen Psalm komen

klachten over afdwalingen, maar hij spreekt het hier eenvoudig en ootmoedig voor zijn God uit, dat het de last, de keuze van zijn hart is geworden, om Gods Wet en Zijn Getuigenis te betrachten.

98. Zij maakt mij door Uwe geboden wijzer, dan mijne vijanden zijn met al hun vleselijke wijsheid en doortraptheid, want zij is in eeuwigheid bij mij voor eeuwig mijn deel.

1) Of, meer dan mijne vijanden maken Uwe geboden mij wijs, want voor eeuwig zijn zij mijn deel. De dichter wil in elk geval zeggen, zoals ook blijkt uit het volgende vers, dat de Wet, de Openbaring Gods, hem verheft boven zijne vijanden, die wel vroeger zijne leermeesters waren, maar nu van die Wet zijn afgevallen en hem, den ijveraar voor Gods geboden, vervolgen.

99. Ik ben verstandiger dan al mijne leraars, met hun natuurlijke kennis en wetenschap, omdat Uwe getuigenissen mijne betrachting zijn.

De eenvoudigste Christen, die door geloof en gebed de kennis in toepassing brengt, welke hij in de Schriften der waarheid verkreeg, in nuttige kennis en beoefenende wijsheid, zal al de onderwijzers te boven gaan, die op hun eigene wetenschap staan te wankelen en de woorden Gods verwerpen, of er slechts oppervlakkig mede bekend zijn. Door overdenking van Gods getuigenissen prediken wij tot ons zelven, en zo verstaan wij meer dan onze leraars, wanneer wij onze eigene harten kennen..

Gelijk een soldaat in den strijd nooit zijn schild ter zijde moet leggen, zo ook moeten wij nooit het Woord Gods uit onze harten hebben, het moet altoos bij ons zijn..

100. Ik ben voorzichtiger dan de ouden, met hun bloot menselijke ervaring omdat ik Uwe bevelen bewaard heb, omdat ik Uwe bevelen in acht genomen heb, en alzo ervaren ben in de wegen Gods.

Ouderdom behoedt niet voor dwaasheid, zo men niet in Gods geboden wandelt..

O hoe wijs, hoe zalig en gezegend is het door Gods woord verlicht, helderziende oog! Van hoe veel beter oordeel, gezonderen takt en meer vervuld met levenswijsheid is de godgeleerde in bedelaarsgewaad, of in ene fabriek dan de beschaafdsten der wereld, die hun wijsheid door eigen verstand of dat van anderen verkregen, het uit vele boeken en uit vele reizen hebben geput..

Gods woord doet beter verstaan dan de overlevering. Het geschreven Woord is een veiliger gids ten hemel, dan alle vaders, leraars en oude vromen, en de leringen der Heilige Schriften geven ons meer wijsheid dan alle andere schrijvers..

101. Ik heb mijne voeten geweerd van alle kwade paden, en van allen verkeerden omgang, opdat ik Uw woord zou onderhouden en mijn geweten zuiver mocht zijn. (Hebr. 13: 18).

De bozen laten ‘t kwade uit vrees voor straf, de gelovigen uit liefde tot de deugd..

102. Ik ben niet geweken 1) van Uwe rechten, want Gij hebt mij geleerd; inwendig door Uwen Geest, en Gij dreeft mij door dezen aan, om ze te houden (vs. 33).

1) Het woord in den grondtekst geeft eigenlijk aan, een afwijken uit minachting, dewijl men geen achting voor de rechten Gods had. De Psalmist wil dus zeggen, dat dit bij hem niet het geval is. Integendeel, hij heeft den grootsten eerbied voor de rechten Gods, en dit komt, omdat hij zelf van God geleerd is.

103. Hoe zoet zijn Uwe redenen mijn gehemelte geweest, meer dan honing mijnen mond. (Psalm 19: 11. Spreuken 8: 11).

Wat hij met andere woorden had gezegd, herhaalt hij wederom, dat hij door de zoetheid der wet Gods zo was vervoerd, dat hij geen ander genoegen begeerde. Want wel zou het kunnen geschieden, dat de een of ander door enig gevoel van eerbied werd aangegrepen, maar niemand zal de Wet van ganser harte volgen, dan wie deze lieflijkheid heeft ondervonden, doch God verlangt niet van ons een slaafse gehoorzaamheid, maar wil, dat wij verheugd tot hem komen..

Aan al het kostelijke, geurige en uitgelezene op aarde komt een einde, en vaak walgen wij er van, maar het zoete en zalige van ‘s Heeren redenen, doet ons hoe meer wij er van genieten te meer er van begeren, want de ware genieter proeft en smaakt in dat Woord, dat de Heere goedertieren is..

De ziel heeft haren smaak even zo goed als het lichaam; die smaak is in goede orde, wanneer die woorden zoet zijn voor de ziel als honing voor den mond. Indien dit niet altijd zo is, zo is het omdat onze smaak bedorven is door de wereld en het vlees. Onze smaak voor het woord van God zal het grootste zijn, wanneer die voor wereld en vlees het minst is, bij voorbeeld in tijden van droefheid, ziekte en sterven.

104. Uit Uwe bevelen krijg ik verstand, daarom haat ik alle leugenpaden, alles wat tegen Uwe waarheid, Uw woord strijdt, valse leer zowel als zondige daden. (vs. 29).

Wat hier een verstandig hart tot eigen lof schijnt te zeggen, loopt toch eigenlijk uit op enkel lof van God en van Zijn woord, als waardoor men alzo geleerd, geleid en voor een bozen en valsen weg is bewaard geworden.

Geen kostelijker schat op aarde dan Gods woord, want 1) deze blijft, wanneer alle andere verdwijnen; 2) vertroost en verkwikt in ellende en bij schuldgevoel; 3) en maakt allen verstandig tot de zalige overwinning.

De weg der zonde is een valse weg, en zal allen die daarop wandelen in ‘t verderf storten, het is "de weg, die iemand recht schijnt," Spreuken 13: 12. Maar ieder gelovig mens haat den zonden-weg. Hij onthoudt zich niet alleen van dien, maar hij haat dien en vreest er voor. Zij,

die de zonde als zonde haten zullen alle zonde haten, elken valsen weg, omdat elke valse weg tot verderf leidt. En hoe meer kennis wij verkrijgen door de leringen Gods, des te meer zal onze haat tegen de zonde geworteld worden om van den duivel te vlieden, dat is begrepen in Job 28: 28. Hoe meer wij ingedrongen zijn in de Schriften, des te beter zullen wij toegerust zijn, om in de verzoeking te antwoorden. Maar laat ons ons zelven afvragen: Hebben wij de leugenpaden van onze eigene harten ontdekt? Er is weinig geschied in ons hart, zolang de zonden, die het vervullen, niet zijn ontdekt. Laat ons niet tevreden zijn met ene zekere uitwendige rechtvaardigheid. Elke gedachte aan zonde moet ons leed doen, daar zij den gezegenden Heiland bedroeft. Heere! keer onze ogen, onze harten, onze voeten, onze wegen meer en meer tot U, den Genadige, zelven.

105.

Nun.

Vs. 105-112. De weg hier beneden is een weg door duisternis heen, die voorbij afgronden leidt, waarin men gemakkelijk kan neerstorten, maar Gods Woord is het licht in die duisternis en de bescherming tegen het gevaar. -Met ede heb ik mij verbonden op dit licht acht te geven, en den weg te gaan, dien het mij aanwijst. Ik heb daarom wel veel te lijden en moet doodsgevaren doorstaan, maar Gods Woord verkwikt mij ook en ik laat mij daarvan niets ontnemen.

105. Uw woord is ene lamp voor mijnen voet, en een licht voor mijn pad (Spreuken 6: 23).

In het licht van Gods woord zien wij, waarheen wij in de duisternis dezer wereld onzen voet moeten zetten, om niet te struikelen en te vallen, en waarheen wij den weg van onzen wandel moeten richten tot onze zaligheid..

Iemands weg betekent in ‘t algemeen zijn ganse levensgedrag; maar door zijn pad schijnt de dichter meer bijzonder het oog te hebben op de bepaalde omstandigheden, in welke hij thans gesteld was, en over welke hij vs. 107 moest klagen: "Ik ben gans zeer verdrukt." De voet derhalve, waarmee hij dit pad betreden moest, wijst ons naar zijne werkzaamheden onder al zijn lijden. Het ganse voorstel derhalve: "Uw Woord is ene lamp voor mijnen voet, en een licht voor mijn pad," komt in den zakelijken zin hierop neer: "Door de verlichting van Uw woord word ik in staat gesteld, om mijnen voet op het pad mijner verdrukking betamelijk te zetten dat woord onderwijst mij, hoe ik in de duistere proefwegen, in welke het U behaagt mij in te leiden, mij gedragen moet en daaronder werkzaam wezen.".

De Bijbel is de schat van den arme, de troost van den zieke en de steun van den stervende. Terwijl andere boeken, ons vermaken en onderwijzen in een ledig uur, is dit de bijzondere triomf van dat Boek, dat het licht in het midden der duisternis schept, de zorgen, door geen ander middel te verlichten, wegneemt, ene riem onder dat hart steekt, dat door gene andere vertroosting te bereiken is, omdat schuld, wanhoop en dood den invloed ervan verijdelen. Er is iets in den aard en in de woorden van den Bijbel, dat bijzonder geschikt is, om de aandacht van de eenvoudigste en onbeschaafdste gemoederen te trekken.

106. a) Ik heb gezworen en mij alzo op het plechtigst verbonden, en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid, en die bestendig als het licht des levens zal volgen.

a) Nehemia 10: 29.

Niet genoeg achtte het de dichter een eed af te leggen, de bevestiging daarvan moest er het zegel der oprechtheid aan hechten. Niet in eigen kracht sprak hij hier: neen, bij ervaring wist hij te zeer, hoe weinig ook zelfs een man naar Gods hart op goede voornemens en besluiten zich kan verlaten. Was hij voor den veelomvattenden eed teruggedeinsd, met het oog op zijne eigene zondige gesteldheid, de Heere die hem geroepen had, had Hem door Zijnen Heiligen Geest van zich zelven het oog op Hem doen vestigen, en, door dezen bekrachtigd, schroomde hij geen ogenblik. Nog met die hogere, die geestelijke kracht bezield, vatte hij dan ook, sterk in zijnen God, het vaste besluit op, in zijn leven, in het bestuur van land en volk, de bekrachtiging af te leggen van hetgeen hij gezworen had: te bevestigen, dat hij onderhouden zou de rechten van Jehova’s gerechtigheid.

107. Ik ben gans zeer verdrukt (vs. 67, 71, 75), HEERE! maak mij levend naar Uw woord, waarin Gij mij te zien geeft, dat Gij mijn licht, mijn heil, mijn troost zijt (Psalm 27: 1 27.1).

Hij is dikwijls bedroefd, maar voornamelijk smart het hem, dat hij niet kan doen wat hij wil. Zijne smachtende begeerte om heiliger te worden, bracht hem tot het dagelijks gebed om verkwikkende genade. Hij voert Gods belofte aan, leidt zijne begeerte daarnaar en vestigt er zijne hoop op, dat God hem levend make..

108. Laat U toch, o HEERE! welgevallen de vrijwillige offeranden mijns monds, die ik U in gebeden en lofliederen breng (Psalm 19: 15), en leer mij, gelijk ik boven alles om deze genade U bid, Uwe rechten niet alleen verstaan, maar ook beminnen en betrachten.

109. Mijne ziel is geduriglijk in mijne hand, ik ben bestendig in gevaar mijn leven te verliezen; nochtans vergeet ik Uwe wet niet; ook de vrees kan mij U niet ontroven, dringt mij integendeel te meer tot U en Uw woord.

"De ziel in de hand hebben," is zoveel als zich bewust te zijn van in levensgevaar te verkeren, even als "zijne ziel in zijne hand stellen" (Richteren 12: 3. 1 Samuel 19: 5; 28: 21. Job 13: 14) is: bereid te zijn, zijn leven te wagen. Het gebed van een mens, zegt ene Talmudische spreuk, wordt niet verhoord, wanneer men niet bereid is zijn leven op te offeren..

Paulus heeft ene uitdrukking, die veel overeenkomst met deze heeft in Hand. 20: 23.

110. De goddelozen hebben mij op den weg, dien ik ga, enen strik gelegd om mij te vangen (Psalm 104: 6; 142: 4); nochtans ben ik niet afgedwaald van Uwe bevelen.

Wij menen, dat zij hem tot enig zondig bedrijf, strijdig met de belijdenis der waarheid of der godzaligheid trachtten te brengen, hetzij door verlokselen of door bedekselen van de

dwalingen de schande, of door kwade voorbeelden, of ook door geweld. Gelijk men beesten of vogels in den strik krijgt, of door ze enig aanlokkelijk aas voor te leggen, of door den strik ergens onder te verbergen, of doordien enig ander dier of vogel in den strik of den knip geplaatst wordt, om ze tot zich te lokken, of ook door ze daarin te jagen..

111. Ik heb Uwe getuigenissen genomen tot ene eeuwige erve 1), want zij zijn mijns harten vrolijkheid.

1) De wereldlingen willen hun erve in klinkende munt of in vaste goederen, en moeten daarvoor kwellingen ondervinden..

Wat doet men niet, om ene aardse erve te verkrijgen! Zou het eeuwig erfdeel dan niet zoveel waard zijn, dat men gaarne alles verloochende en alleen daarnaar trachtte?

112. Ik heb mijn hart geneigd, om Uwe inzettingen eeuwiglijk te doen, ten einde toe.

"Ik heb door Gods genade mijn hart daartoe geneigd en den afkeer, dien ik had, overwonnen. Ben verstandig mens heeft zijn hart bij zijn werk en dan is alles goed gedaan..

De inzettingen Gods staan hier in tegenstelling van de rede en menselijke wetenschap. De dichter verwerpt de rede wel niet en veracht de wetenschap niet, maar toch hij weet, dat zij geen betrouwbare gidsen zijn op den weg naar de eeuwigheid. Rede en verstand zwijgen op de diepste levensvragen der ziele. Maar Gods Woord en Zijne inzettingen geven een antwoord en ontdekken den raad Gods in betrekking tot de zaligheid der ziele.

113.

Samech.

Vs. 113-120. In tegenoverstelling van hen, die tussen God en de wereld het hart verdelen en den dienst van Jehova met het heidendom, geloof en naturatismus met elkaar denken te verenigen, moet het hart met zijne liefde zijne hoop zich geheel en al aan den God der openbaring verbinden. Weg dan van mij gij goddelozen! ik behoor uitsluitend mijnen God en het Woord Zijner waarheid toe, en beef terug voor de gerichten, die u wachten, dat ik daarin niet worde ingewikkeld.

113. Ik haat de kwade ranken 1) takken, die afgesnoeid moeten worden, maar heb Uwe wet in oprechtheid lief. 2)

1) In het Hebr. Seafim sanethi. LXX: paranomouv emishsa Het Hebr. woord betekent: hinkende, inwendig gebroken. De dichter bedoelt met hen degenen, die den dienst Gods en den dienst der heidense afgoden willen verenigen, geloof en natuurdienst zoeken te verbinden. Beter vertaling is dan ook: Ik haat de dubbelzinnigen, of, ik haat die ter zijde afdwalen. Calvijn tekent aan, dat de Profeet hier getuigen wil, dat hij een vijand is van dubbelzinnige overleggingen, die den mens her- en derwaarts plegen te slingeren.

2) Met een half hart kan men noch God waarlijk beminnen, noch Zijn woord waarlijk noch het kwade ernstig haten en laten..

114. Gij zijt nu ook, omdat Gij u onverdeeld wendt tot degenen, die zich onverdeeld U overgeven, mijne Schuilplaats en mijn Schild; op Uw woord heb ik gehoopt, met even zo onvoorwaardelijk vertrouwen, als ik met onbegrensde liefde aan Uwe wet hang.

Het woord Gods als het woord der waarheid waarborgt ons de redding der vromen en het verderf der goddelozen..

115. Wijkt van mij, gij boosdoeners! ik heb gene gemeenschap met u; wijkt van mij, dat ik de geboden mijns Gods moge bewaren1), en ik niet door u verleid en besmet worde met Uwe goddeloosheid en zonde.

1) De Psalmist zegt hier, dat hij geen gemeenschap wil met dezulken, die geloof en natuurdienst met elkaar willen verenigen, en opdat zij weten mogen waarom niet, noemt hij hier God zijn God, om daarmee te getuigen, dat hij in den dienst Gods aan het geloof alleen genoeg heeft om te genieten, wat zijne ziele behoeft. Maar hij gevoelt ook hoe hij toch, hoewel het de keuze van zijn hart was, om den Heere alleen te dienen, wat zijn vlees betreft, gevaar loopt om af te dwalen, en daarom vraagt hij in het volgende vers om ondersteuning des Heeren, om de kracht en de mogendheid des Heeren, opdat hij staande mocht blijven.

116. Ondersteun mij dan, o Heere! bij zulk een voornemen naar Uwe toezegging, opdat ik leve; en laat mij niet beschaamd worden over mijne hope (Psalm 25: 2).

Hij zou in zonden vallen, in dood en hel, indien God hem niet ondersteunde; maar gedragen door die Hand, zal zijn geestelijk leven worden gesteund en een handgeld zijn van ‘t eeuwige leven.

117. Ondersteun mij, zo zal ik behouden zijn; dan zal ik mij steeds in Uwe inzettingen vermaken (vs. 70,143).

Dat zijn nuttige gedachten, wanneer men onderzoekt, of men nog in de eerste kracht van het Christendom staat, of terug is gegaan. Merkt men het laatste op, wat is dan noodzakelijker dan de bede; ondersteun mij.

Met woord hier door ondersteunen vertaald, wordt gebezigd voor: 1) het hart sterken door spijze (Psalm 104: 27), dat een zinnebeeld is van het sterken van ‘t hart door de genade (Hebr. 13: 9).
2) Voor iemand te ondersteunen en te sterken in den strijd, om niet alleen staande te blijven, maar ook de overtuiging weg te dragen. (Psalm 18: 31; 20: 3). 3) Voor het ondersteunen door moedgeving (Ezra 5: 9). 4) Voor het ondersteunen door uitwendige vertroostingen (Psalm 41: 4). 5) Voor het ondersteunen tegen alle wankelingen en struikelingen (Psalm 94: 18. Spreuken 20: 28. Jes. 9: 6)..

118. Gij vertreedt met den voet Uwer gerichten al degenen, die van Uwe inzettingen afdwalen, want hun bedrog, hun zelf misleidende en verleidelijke richting, is leugen, hoe zij er zich ook op verheffen.

Menigeen meent, dat er geen haan naar kraait, dat het er volstrekt niet op aankomt, en men geloven mag wat men wil; men zet dan Gods woord op zijde, gelooft iedere wargeest en laat zich door valse leer misleiden, en tot afval bewegen. Zou zulk een straffeloos blijven?

119. Gij doet alle goddelozen der aarde weg als schuim, dat in het vuur van de edele metalen wordt afgezonderd (Joh. 6: 28 v. Ezech. 22: 18 v. Mal. 3: 2 v.), daarom heb ik Uwe getuigenissen lief, opdat het met mij niet eveneens ga.

120. Het haar mijns vlezes is te berge gerezen van verschrikking voor U 1), en ik heb gevreesd voor Uwe oordelen, voor uwe rechten, naar welke gij gerichten oefent.

1) Bij den eersten indruk schijnt het, dat de Profeet met zich zelven in strijd komt; want waar hij onlangs heeft gezegd, dat hij door de gestrengheid Gods was genoopt, om Zijne getuigenis zoetelijk te beminnen, daar spreekt hij het nu uit, dat hij door schrik is bedorven geworden. Maar ofschoon deze twee aandoeningen zeer veel verschillen, toch, indien wij bedenken door welke leermiddelen God ons vormt tot eerbied voor Zijne Wet, zullen wij zien, dat ze zeer goed kunnen samen gaan. Opdat wij om de genade Gods smeken, behoort het, dat wij door vrees worden aangetast. Derhalve, dewijl de eerbied het begin is der liefde, getuigt de Profeet, dat hij ernstiglijk door de vreze Gods is gedrongen, om zich zorgvuldig in acht te nemen. Nu is het doden van het vlees een niet zo gemakkelijke zaak, dat ieder daartoe lust gevoelt dan gedwongen door sterke middelen. En daarom is het niet te verwonderen, dat God zijn knecht met schrik bezoekt, om hem tot eerbied voor Hem te bewegen. Verder, dit is niet een algemene wijsheid, om te beven voor Gods aangezicht, wanneer Hij Zijne oordelen oefent, wijl het grootste deel der wereld ze voorbijgaat met gesloten ogen..

Vrees en liefde in een en hetzelfde hart, over een en hetzelfde voorwerp, over Gods getuigenissen en rechten-hoe is dat op te lossen? Wij hebben hier een bewijs, dat de uitdrukking voor, "de wet des Heeren" met een bepaald doel gekozen is; eerst worden getuigenissen genoemd, vervolgens "rechten" of oordelen. De Psalmist heeft de getuigenissen lief, omdat zij dien God openbaren, die in al Zijne woorden waarachtig is, omdat alles geschiedt, wat Hij ooit met vollen nadruk Zijner majesteit heeft betuigd, zowel de beloften jegens de Zijnen, als de bedreigingen over de goddelozen. Een dienstknecht des Heeren moet deze liefhebben en bij elke vervulling steeds liever krijgen; want zij zijn de staf van zijn geloof en de ster zijner hope. Maar wanneer de oordelen Gods, of de rechten, volgens welke Hij richt, in al de centenaarszwaarte der vervulling, de fiolen van toorn over de goddelozen uitgieten, dan verstijft voor de verschijning van dezen vreselijken God elk schepsel, elke zondemacht, ook die in het kind van God..

De Psalmist is daarom zo bevende, omdat de Heere God, de Almachtige de woorden terstond tot daden kan maken en zo bevreesd is hij, dat de haren hem ten berge rezen en zijn hart verstijft was van schrik.

121.

Ain.

Vs. 121-128. In een tijd, als de tegenwoordige, wanneer men de wet des Heeren zoekt te verscheuren, is er behoefte voor degenen, die daartegen strijden, aan de ene zijde aan Goddelijke bescherming tegen de wederpartijders, aan de andere zijde aan steeds dieper indringen in het Woord van God, opdat zij blijven staan en de overwinning behalen. Om beide roep ik U aan, o Heere! om Uwe hulpe tegenover de trotsen, die mij geweld willen aandoen, en om Uwe getuigenissen te erkennen en het ernstig op te nemen met de opvolging Uwer geboden.

121. Ik heb niet slechts met de lippen Uwen naam beleden, maar ook met mijnen wandel; ik heb recht en gerechtigheid gedaan; geef mij niet over aan mijne onderdrukkers, die tegen mij opstaan, omdat dit houden Uwer geboden hun een doorn in het oog is.

122. Wees borg, pleitbezorger, voor Uwen knecht ten goede, daar Gij hem voor zijne tegenpartijen is bescherming neemt; laat de hovaardigen uit de school der libertijnen vs. 113 (Hand. 6: 9 vv). mij niet onderdrukken. 1)

1) Gelijk Juda zich bij Jakob tot borg stelde voor Benjamin, zo begeert de dichter, dat de Heere zijn borg, zijn pleitbezorger zij tegenover zijne onderdrukkers. Dat de Heere naar Zijne liefde en trouw de zaak zijns knechts voor de Zijne neemt, wetende, dat het dan een gewonnen zaak is, hem ten goede..

123. Mijne ogen zijn bezweken van verlangen naar Uw heil, van begeerte om des Heeren heil te aanschouwen, en om naar de toezegging Uwer rechtvaardigheid 1) Uwe grote daden te zien. (vs. 81 v).

1) De dichter spreekt hier van de toezegging Uwer rechtvaardigheid. Het is de toezegging, die van Gods rechtvaardigheid uitgaat en even zeker zal vervuld worden, als God de rechtvaardige is. De rechtvaardigheid Gods is derhalve voor den gelovigen Psalmist niet een eigenschap die afschrikt, maar die hem lieflijk is. Hij is daardoor hiervan overtuigd, dat zijn God hem het heil zal doen zien, en dat zijne vijanden, die ook de vijanden Gods zijn, hem niet ganselijk zullen vernietigen. Maar kan hij ten opzichte van het zien van het heil Gods, waardoor zijne vijanden zullen vergaan, zich beroepen op de rechtvaardigheid Gods, wat hem zelf betreft beroept hij zich op de genade (vs. 124), dewijl hij weet, dat God met hem enkel uit genade moet handelen, ook dan, wanneer Hij de toezegging der rechtvaardigheid vervult.

124. Doe bij Uwen knecht naar Uwe goedertierenheid, en niet naar zijne zonde, doordat Gij hem redt (Psalm 109: 21), en leer mij Uwe inzettingen, geef mij van deze ene steeds diepere kennis.

125. Ik ben Uw knecht, maak mij verstandig, en ik zal Uwe getuigenissen kennen, en dan ook met vollen nadruk voor deze kunnen staan.

De knecht heeft reden om te verwachten, dat, indien hij niet weet, hoe hij zijn werk moet verrichten, zijn meester hem onderwijze. Indien iemand besluit Gods wil te doen als Zijn knecht, zo zal hij maken, dat Hij make, dat hij Zijne getuigenissen kent (Joh. 7: 17. Psalm 25: 14)..

126. Het is tijd voor den HEERE, dat Hij werke, om het aanzien en het gezag der wet weer te herstellen, want zij hebben Uwe wet verbroken, ten minste zij hebben die zoeken te verdraaien, en het gevaar daarvan voor zich niet erkend.

Zij hebben het gezag Uwer wet openlijk en duidelijk verworpen, hun eigene lusten en zinnelijkheden met voorbedachtzaamheid daarboven gesteld, Uwe ontwijfelbare geboden vertreden en uwe beloften en bedreigingen versmaad. Zij hebben niet slechts gezondigd door onkunde en zwakheid, maar ook vermetel en boosaardig..

De dichter toont, dat, als de goddelozen alles in verwarring en des Heeren woord in de uiterste verachting gebracht hebben, het dan voor God tijd is om te helpen en hulpmiddelen te gebruiken.

Het is tijd om den Messias te zenden, opdat Hij gerechtigheid werke, de wet vervulle en hare eer handhave, die door mensen verbroken was. Het was altijd ene mening bij de Joden, dat de Messias op aarde zou komen in een tijd van grote goddeloosheid. Dit komt overeen met Gods woord..

Bij hem gaat de eer van zijn Heere boven alles. Met diepe zielensmart is hij er getuige van, hoe zijne tijdgenoten niet enkel ‘s Heeren Wet vergeten, neen, trouweloos en stout verbreken de grondslagen van het recht, om hem te verwoesten, daarom roept hij de gerechtigheid Gods in tot wrake; het is tijd voor den Heere, dat Hij Zich wreke. Gelijk het in Noach’s en Abraham’s dagen tijd was voor den Heere, om de oude wereld en de steden der vlakten te verdelgen en om te keren, om hun zonden, evenzo was het in de dagen des dichters tijd, dat de Heere opstond ten gerichte, om alle goddelozen des lands te verderven..

127. Daarom, om mij beslist van dit afvallig geslacht te ontslaan, heb ik Uwe geboden lief, meer dan goud, ja meer dan het fijnste goud (vs. 72).

Gij kent Gods wet niet vervullen; gij hebt haar toch lief. Liefde is de vervulling der wet. (Rom. 13: 10)

128. Daarom heb ik, mij voorwaarts strekkende zonder rechts of links te zien, al Uwe bevelen, van alles, voor recht gehouden; en mijnen wandel bestendig naar deze gericht: maar alle valse pad alle leugenpaden heb ik gehaat, alle pad van hen, die het niet oprecht met Uw woord menen.

God woord kan niet verdeeld worden. Wie het ene houdt, moet ook het andere houden.

De ergste tijden zijn die, in welke de afvalligen niet alleen de wet overtreden, maar haar zoeken te verscheuren en te verbreken en het woord der Openbaring uit de wereld zoeken te bannen.

In den tijd der afwezigheid van Nehemia van Jeruzalem (van 433-410) v.Chr.) zien wij later spoedig ene menigte van misbruiken bij de teruggekeerde ballingen insluipen, welke ook de profeet Maleachi te bestrijden heeft. (Nehemia 13: 6 vv.) Deze afval zou na de vroegere werkzaamheid van Ezra en Nehemia niet zo spoedig om zich heen hebben kunnen grijpen, zo niet de aanleiding daartoe reeds lang te voren aanwezig ware geweest, en ene libertijnse richting, als waarvan hier gesproken wordt, zich niet reeds in de ballingschap ontwikkeld had; het is daarom niet nodig het ontstaan van dezen Psalm in een veel lateren tijd dan onder de Griekse heerschappij te plaatsen, gelijk door vele uitleggers geschied..

Er kan geen twijfel aan zijn, of de uitwerkingen van Gods genade op het hart zullen ene algemene achting te weeg brengen voor alle Gods inzettingen, en alle zonden hatelijk maken voor de ziel. Hoe treurig is dan de toestand van hen, die zich meer vasthouden aan hun voorrechten dan aan hun deugden, die zich meer toeleggen op de hevigheid van menselijke aandoening, dan op het verkrijgen van die gemeenschap met God, die altijd de dood voor de zonde in het hart moet zijn! Gezegende Heere! leer ons Uwe bevelen in alles voor recht houden, en elken valsen weg te haten..

129.

Pe.

Vs. 129-136. Hoe groter de verachting, verwerping en bespotting van Gods Woord in enigen tijd dreigt te worden, des te meer leren zij, die uit de waarheid zijn, het in zijne oneindige verhevenheid en zaligmakende kracht waarderen; zij hebben een sterk verlangen om het steeds in voller mate deelachtig te worden. Dit is dan ook mijne begeerte: maar over hen, die Uwe wet niet houden, Heere! bedroef ik mij in het diepste mijner ziel, zodat mijne ogen van water vloeien.

129. Uwe getuigenissen zijn wonderbaar, verheven boven het dagelijks leven en het gewone verstand, daarom bewaart ze mijne ziel, ze met opmerkzaamheid en met verlangen naar diepe kennis betrachtende.

Het is juist het wonderbare in de Schrift van God, dat de wereld terugstoot, omdat de hoogmoed van hun eigene wijsheid daar hare eigene grenzen vindt, en dat de eenvoudigen aantrekt, omdat zij in hunnen ootmoed dorsten naar het licht van God. Hen drijft de beledigde trots zo ver, dat zij verwerpen, wat zij niet verstaan; deze dringt de ootmoed juist tot het waarnemen van het Woord Gods en tot het gebed (vs. 18): "Ontdek mijne ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uwe wet.".

130. a) De opening Uwer woorden geeft licht, wanneer Gij door Uwen Heiligen Geest ons verstand ontsluit, zodat Uwe woorden ons bekend worden, dan gaat er een hemels licht voor ons op, de slechten 1) den onkundige verstandig makende.

a) Psalm 19: 8 v.

1) Chaldeeuws = de eenvoudigen; LXX: nhpiouv; Vulgata: parvulis. Het is afkomstig van overreden, en betekent alzo een die zich licht laat overreden. Het wordt soms wel ten kwade genomen voor een, die zo slecht is, dat hij alle woord gelooft, of zich lichtelijk laat verleiden tot dwaling en zonde. Doch veeltijds wordt het ook genomen in een goeden zin voor eenvoudigen, oprechten, gezamelijken, die licht te overreden zijn tot het geloof der Goddelijke waarheid en tot het betrachten van alle plichten. Het betekent dan 1) dezulken, die niet wijs zijn bij zichzelven, wier hart niet hoog noch verheven is, die niet willen wandelen in dingen, hun te hoog en te wonderbaar, maar die in verloochening van eigen verstand, als gespeende kinderen; zich nederzetten, om door Gods Woord en Geest onderwezen te worden, bereid om als waarheid aan te nemen en toe te stemmen, al wat God getuigt, al ware het met gevangenleiding van hun verstand. Zulken, als er beschreven worden in Psalm 130 (zie ook Matth. 18: 3. 2). Zulken, die slecht, gering en nederig zijn in hun ogen, die niet hooggevoelende zijn, maar vrezen. 3) Zulken, die slechts eenvoudig en oprecht zijn niet geslepen op bedrog en listigheid, maar in eenvoudigheid des harten voor God en in de wereld verkeren, die duiven zijn zonder gal (Matth. 10: 16), die niet schrander en afgericht zijn op wereldse streken, maar oprechte Israëlieten zonder bedrog en geveinsdheid, en die eenvoudig van God en Zijn wil afhangen. De zodanigen maakt de opening van Gods woorden verstandig 1) in de kennis der waarheid, want zulken zijn het best bekwaam om zonder vooroordeel de waarheid te bevatten en aan te nemen, zie Psalm 25: 14. Jes. 29: 14. Matth. 11: 25. 1 Kor. 1: 27. 2). In de praktijk der godzaligheid; want Gods Woord maakt hen verstandig en voorzichtig in hunnen gansen wandel (Psalm 25: 9, 12). Verstandig zeg ik, om te weten, wat zij doen moeten, en hoe zich in alle voorvallen en bij alle gelegenheden te gedragen. (Spreuken 1: 4; 9: 4, 6)..

De Schriften zijn de juiste middelen om het gemoed te verlichten door ware en reddende kennis. Zij tonen ook wat wij zijn en wat wij zullen zijn. Zij wijzen ons aan wat God voor ons gedaan heeft, en wat wij moeten doen voor Hem; zij tonen ons onze vijanden en hoe wij die met goeden uitslag kunnen tegemoet treden. Zij openbaren ons de genade en de rechtvaardigheid des Heeren, de vreugde des hemels en de smarten der hel. Zij geven dus den eenvoudigen in weinige dagen ene kennis van deze zaken, waarnaar de wijsbegeerte eeuwen lang te vergeefs heeft gezocht..

De dichter schaart zich hier onder de slechten, onder de eenvoudigen en onkundigen, maar die, en dit hebben wij wel in het oog te houden, begerig zijn geworden, om in Gods heilgeheimen ingeleid te worden. Vandaar dat hij ook in het volgende vers zegt, dat hij zijn mond wijd heeft opengedaan, als iemand, die begerig verlangt, smacht naar spijze en wel hier naar de spijze van Gods openbaring.

131. Ik heb als een die naar spijze verlangt, mijnen mond wijd opengedaan, en gehijgd, want ik heb verlangd naar Uwe geboden, als naar de spijze voor den inwendigen mens.

Te hongeren en te dorsten naar gerechtigheid moge hier onaangenaamheid veroorzaken, maar deze verlangens zullen ten volle vervuld worden, wanneer alle andere zijn teleurgesteld..

132. Zie mij aan, wees mij genadig, opdat ik uit Uwe volheid genade voor genade ontvange, naar het recht door U zelven gegeven aan degenen, die Uwen naam beminnen.

Het is een recht, dat hun, die den God der openbaring liefhebben, toekomt, dat zij ervaren in genade toe te nemen; liefde voor liefde, zegen voor verlangen naar zegen is het hun tegenover anderen wettig toekomende deel..

Sommigen nemen het woord mischpat op voor ene wijze van doen, dat is zo als Gij pleegt te doen aan die Uwen naam beminnen. Zo wordt het woord genomen Genesis 40: 13 en Prediker 8: 5-6. Wij kunnen het hier echter ook wel opvatten voor het recht, niet dat hij steunt op eigen waardigheid en recht, maar op de verdiensten van den Messias en op de bewustheid van de oprechtheid zijns geloofs (Joh. 1: 12. Openb. 22: 14. 1 Petr. 3: 21. 1 Joh. 3: 21. 27: 8-9)..

Wij moeten hier het woord recht beslist behouden. Niet dat de dichter hier spreekt van verdienste, maar hij doelt hier op een genaderecht, hetwelk de gelovige heeft. Op het terrein des geloofs is zowel van recht als van loon sprake maar uit vrije genade en ongehoudene goedertierenheid Gods. Op dat genaderecht pleit de gelovige dichter hier.

133. Maak mijne voetstappen vast in Uw woord, en laat gene ongerechtigheid over mij heersen 1), zodat ik in enig opzicht van Uw woord zou afwijken en op een dwaalweg zou gaan.

1) Voor de heerschappij der zonde mag wel door ieder gevreesd worden en daartegen worden gebeden..

Naast de bede, dat de Heere zijne voeten vast make in zijn Woord, voegt hij die om heiligmaking. Want ja, zijne voeten zijn gezet op den weg ten leven, de zonde heeft hare overheersende kracht over hem verloren, maar toch zal hij staande blijven, zal de inwonende zonde en de verdorvenheden van het vlees hem niet weer meester worden, dan heeft hij nodig, dat God hem ten alle tijde omringe met Zijne genade en daarom smeekt hij, dat de Heere geen ongerechtigheid over hem laat heersen. Hij erkent en belijdt dus, dat God het alleen in Zijn macht heeft, om hem van de heerschappij onder de macht der zonde en ongerechtigheid te bevrijden.

134. Verlos mij van des mensen overlast, onder welken ik gebukt ga, en ik zal Uwe bevelen onderhouden.

Waar het geloof in voortdurende beoefening is en toch hinderpalen voor de gehoorzaamheid blijven bestaan, daar mag de ziel bidden, dat de genadige voorzienigheid Gods enig meer

effen en meer moedgevend pad opene tot waarneming van Zijne inzettingen. Alhoewel de weldaad van vervolging moge gevoeld zijn, is toch het dragen van langdurige verdrukking door mensen dikwijls meer dan vlees en bloed kan dragen, en Hij, die ons binnenste kent, zal niet weigeren op ons neer te zien en het weg te nemen als een antwoord op de gebeden van Zijn volk.

135. a) Doe Uw aangezicht lichten over Uwen knecht, gelijk Gij in den zegen van Aäron over de gemeente (Numeri 6: 25) ook aan hem beloofd hebt, en leer mij Uwe inzettingen 1), want dat is altijd weer de bede, waarop ik terugkom, mijne hoofdbede (vs. 4, 12, 26, 64, 68, 108, 124, 171).

a) Psalm 4: 7.

1) De Profeet toont, dat niets hem dierbaarder is, dan de Wet Gods wèl te verstaan. Want terwijl hij smeekt, dat God zijn aangezicht over Zijn knecht doe lichten, bezorgt hij zich wel eerst de Vaderlijke gunst Gods, dewijl men geen genade anders dan van Hem te hopen heeft, maar tegelijk toont hij de grootheid der weldaad, alsof hij wil zeggen, dat hij geen groter bewijs van Gods liefde vraagt, dan dat hij in Gods Wet zuiver worde onderwezen. Waaruit wij mogen opmaken, dat de Goddelijke kennis door hem boven alle goederen wordt gesteld..

136. Waterbeken vlieten af uit mijne ogen, omdat zij, mijne vijanden, Uwe wet niet onderhouden.

In de diepte der smart over de gevallenen en verblinden (Jer. 1: 9. Luk. 19: 41. Filipp. 3: 18 vv.) openbaart zich de grootheid der liefde bij de getrouwen..

Waar een hart is dat genade kent, daar is gewoonlijk een wenend oog. Christus was een man van smarten en bekend met leed. Wij moeten treuren over hetgeen wij niet kunnen verbeteren..

Zie, Heere! de tranen aan door onzen gezegenden Verlosser, gestort in de dagen Zijns vleses, voor ons, die moeten wenen over onze naasten of over ons zelven; en geef ons de genade van goddelijk medelijden..

137.

Tsade.

Vs. 137-144. Gods Woord draagt in zich de eeuwige gerechtigheid, onbedriegelijke waarheid en vlekkeloze reinheid Gods en houdt ons deze voor, opdat wij die aangrijpen. Wie dat Woord niet acht en zich daarover heenzet, doet het tot eigen gevaar, maar wie zich daaraan houdt kan het rijkelijk genieten. Moge ik steeds bij de verachters daaraan gering geacht worden, ik heb Gods Woord lief en vergeet Zijne bevelen niet.

137. HEERE! Gij zijt in Uw eigen Wezen rechtvaardig, en elk een Uwer oordelen is, als een spiegel van Uw wezen, recht (Deuteronomium 32: 4); die gerichten zullen mijne vijanden ondervinden.

Het betaamt ons, dat wij ons aan Gods rechtvaardigheid onderwerpen. Dit zal den storm der ziel bedaren. Hij deed nooit en zal nooit iets doen, dat kwaad is, aan iemand. Elk woord van God is rein en Hij zal het bevestigen..

138. Gij hebt de gerechtigheid Uwer getuigenissen, en de waarheid hogelijk, met nadruk en ernst, geboden; wie daarom U wil dienen, dien moet het ernst zijn naar Uwe wet te leven.

De Schrift is heilig, rechtvaardig en goed, en tot onderwijzing in de rechtvaardigheid. Alles daarin is geloofwaardig en waar. De beloften daarin zijn getrouw volbracht door Hem, die ze gaf; zij zijn alle in Christus Ja en Amen. In Zijn Evangelie heeft God de volmaakte gerechtigheid van Zijnen Zoon geopenbaard..

139. Mijn ijver heeft mij doen vergaan 1) (Psalm 69: 10), omdat mijne wederpartijders Uwe woorden vergeten hebben, ze niet alleen niet houden, maar ze ganselijk niet achten, alsof er nooit een God geweest ware..

Gelijk het woord hmu, waarvan dit woord ynxxmu afkomt, vergaan betekent, in welken zin de Syriër en de LXX het vertaald hebben, zo betekent het ook binden, persen, dringen, in dien zin als Paulus (Hand. 18: 5) gezegd wordt door den Geest verdrongen te zijn. Zo vertaalt de Chaldeër het hier: "de ijver heeft mij gedrongen," en inderdaad deze is waarschijnlijk de rechte mening. want de uitdrukkingen van droefheid, verontwaardiging of dergelijke dingen naar omstandigheid van zaken afgeperst.

Wilt gij een bewijs geven dat God in u is, zo ijver met goddelijken ijver voor God en Zijn Woord tegen valse leer en goddeloos leven.

140. a) Uw woord, zowel wat gebod als belofte aangaat, is zeer gelouterd, het is als metaal, dat de vuurproef heeft doorstaan (Psalm 12: 7; 18: 31), en Uw knecht heeft het lief, opdat ook hij daardoor gelouterd worde (vs. 47 vv.).

a) 2 Samuel 22: 31. Spreuken 30: 5.

141. Ik ben klein, jong en veracht, een man zonder aanzien, doch Uwe bevelen vergeet ik niet, gelijk zij, die mij minachten (vs. 139).

Iemands waarachtige verhevenheid maakt hem altijd klein in eigen ogen. Het is steeds het lot van Gods kinderen geweest een veracht volk te zijn. Wanneer wij klein en veracht zijn, hebben wij te meer nodig ons Gods bevelen te herinneren, opdat Hij ons ondersteune onder den druk van enen verachten toestand..

142. Uwe gerechtigheid is gerechtigheid in eeuwigheid, want Gij zijt de onveranderlijke, en Uwe wet is de waarheid, onwedersprekelijk en waarachtig.

143. Benauwdheid en angst hebben mij getroffen, doch Uwe geboden zijn mijne vermakingen.

Wij kunnen Gods Woord niet zo hoog waarderen als het waard is, en niet zoveel prijzen, als het dit van ons verdient..

Gods Woord en Wet houdt een wonderbare kracht in voor bedrukten en verslagenen van geest. Als de wereld in tijden van nood en bij verliezen zich met niets kan vermaken, en zich van al het begeerlijke afwendt, dan vindt het kind van God onder gelijke omstandigheden zijn troost, genot en vermaak in zijn ouden Bijbel, waarin de Heere tot zijne ziele spreekt.,

144. De gerechtigheid Uwer getuigenissen is in der eeuwigheid 1), doe ze mij verstaan, zo zal ik leven 2), in geestelijk leven opwassen.

1) De zonde van vergeten wordt in ‘t algemeen veel te gering gesteld, men houdt die voor ene zwakheid van het hoofd, zij is echter op dit heilig gebied ene uiting van het Gode vijandige hart en bevat in zich tegenover de goddelijke instellingen de zonde van ongehoorzaamheid, tegenover de grote liefde van God de zonde van snoden ondank, tegenover de ontzaglijke majesteit Gods de zonde van lichtvaardige minachting en verachting..

Hij herhaalt, wat hij onlangs had gezegd, dat de gerechtigheid Gods zeer veel verschilt van de menselijke vorderingen, wier glans verbleekt, terwijl deze eeuwig vast staat. Doch hij scherpt dit tot tweemaal toe in, dewijl, ofschoon de wereld gedwongen wordt, de lof der gerechtigheid aan de Wet Gods toe te kennen, echter het grootste gedeelte enkel wordt meegesleept tot bespiegelingen, zodat niets moeilijker is, dan dat wij vast bepaald blijven bij de gehoorzaamheid aan God zelven..

2) De Psalmist spreekt het hier uit, dat een leven zonder het kennen van de Wet, en het ingeleid zijn in de openbaring Gods, op leven geen aanspraak kan maken, maar dat dit het ware, het eigenlijke leven is, indien men is ingeleid in Gods heilgeheimen, men hart en leven gericht heeft, in overeenstemming met Gods eeuwig en onbedrieglijk getuigenis.

145.

Koph.

Vs. 145-152. "Wanneer het gevaar toeneemt, moet niet de angst toenemen, maar het geloof en het gebed," daarom houd ik niet op tot den Heere te roepen; ik ontwaak vroeg, op zijn Woord hopende, en ben bezig Zijn Woord te bepeinzen. Zo mogen nu steeds mijne tegenpartijders mij nader komen, hun werk ook aan mij beproeven, want ook God treedt mij nader, om Zijne waarheid aan mij te bevestigen.

145. Ik heb van ganser harte geroepen 1), tot U, mijn God: verhoor mij, o HEERE! ik zal Uwe inzettingen bewaren, en daardoor mijne dankbaarheid betonen.

1) Ernstig bidden bestaat niet in luidruchtig schreeuwen en roepen, maar in de sterke begeerte der ziel. Men kan door deze wel roepen, zelfs zonder taal of woorden van zich te geven. Zo zei God tot Mozes: "Wat roept gij tot Mij; " (Exodus 14: 15), zonder dat Mozes enig woord sprak (vgl. 1 Samuel 1: 13). Evenwel als de begeerten sterk zijn en bijzonder, als er zware benauwdheid in de ziel is, zo kan de mens zich wel niet onthouden van luidkeels te roepen in zijne gebeden. Het gaat hem dan als met Elihu (Job 32: 18) en met den profeet (Jer. 4: 19)..

Trouw aan Gods Woord en redding volgens de belofte, daar is het antwoord op zijn onafgebroke gebed..

146. Ik heb U aangeroepen, wetende dat men in het bidden niet mag vertragen (Luk. 18: 1), en waarheen zal een kind beter gaan dan naar zijn vader? verlos mij, Heere! naar Uwe beloften den biddenden gegeven, en ik zal Uwe getuigenissen onderhouden.

God geeft Zich en Zijne gaven slechts aanbiddende zielen; stelt gij nu op deze gaven enigen prijs, zo wees nooit zonder gebed.

147. a) Ik ben de morgenschemering voorgekomen 1), en heb geschrei gemaakt; bij het aanbreken van den morgen (Psalm 88: 14), ben ik in ‘t gebed tot U; op Uw woord heb ik gehoopt 2), dat ik de beloften daarin vervat zal deelachtig worden (vs. 114).

a) Psalm 5: 4; 88: 14; 130: 6.

1) In het Hebr hewvaw Pvnb ytmdq (Kiddamthi banneschef waäschaweah). Beter: Des morgens vroeg, in de morgenschemering, stond ik reeds op om te roepen. De Psalmist wil hier zeggen, dat vóór de zon nog was opgegaan, hij zich reeds had opgemaakt, om te bidden tot zijn God. De vertaling, de morgenschemering voorgekomen, is minder juist, en is grammatisch niet te verdedigen.

2) Het is een vast bewijs, dat onze harten op enig werk gezet zijn, wanneer de gedachten daaraan den slaap van ons verdrijven en wij standvastig en ijverig zijn tot volbrengen daarvan. Christenen, die zich in gezondheid verheugen, mogen de zon niet te vergeefs laten schijnen, noch toelaten, dat de gouden uren van den morgen nutteloos voorbijgaan..

148. Mijne ogen komen de nachtwaken 1) voor (ps. 63: 7. Klaagl. 2: 19), om Uwe rede te betrachten. Voordat ene nachtwake begint ben ik reeds wakende en denk ik aan U.

Israëlieten, Grieken en Romeinen verdeelden den nacht ten behoeve dergenen, die op de wacht stonden, in gedeelten van enkele uren, na welker verloop telkens ene afwisseling van posten plaats vond. De oude Hebreeën kenden vóór de ballingschap slechts drie van zulke afdelingen (Kimchi over Psalm 63: 7 en Richteren 7: 19), de eerste: Klaagl. 2: 19, de tweede: Exodus 14: 24 en 1 Samuel 11: 11. Onder de heerschappij der Romeinen schijnen de Joden 4

nachtwaken aangenomen te hebben. Heden is men gewoon in het Oosten de uren van den nacht naar het hanegekraai te bepalen. Nachtwachten in de steden, die de straten doortrekken, worden reeds Hoogl. 3: 3; 5: 7 vgl. Psalm 127: 1 vermeld..

149. Hoor mijne stem naar Uwe goedertierenheid, o HEERE! maak mij levend naar Uw recht 1) want dit is toch (vs. 25, 37, 40, 88, 107, 154, 156, 159), ene mijner voornaamste beden (vs. 135).

1) Zo ernstig en aanhoudend hoorden wij onzen dichter nog niet bidden en roepen tot den Heere, als een, die door den nood gedreven wordt. Maar het zijn geloofsbeden, hij hoopt op ‘s Heeren Woord en pleit op Diens goedertierenheid. En hij verbindt zich heiliglijk, hoe zijne vijanden hem ook van Gods inzettingen en getuigenis willen aftrekken, die te bewaren en te onderhouden..

150. Die kwade praktijken najagen, die er hun lust in hebben om kwaad te doen, genaken mij, om hun schandelijke bedoelingen aan mij te volbrengen; zij wijken verre van Uwe wet (Jes. 58: 2), zij houden zich zo ver zij kunnen van hare hevelen en van de overtuigingen des gewetens verwijderd.

151. Maar Gij, HEEREN! zijt nabij 1) mij met Uwen machtigen bijstand (Psalm 68: 10), en al Uwe geboden zijn waarheid 2), ik zal mij van deze niet laten afbrengen.

1) Dat is de zegen der heiligen, dat wanneer tegenstand nabij is, God ook nabij is, en niets scheiding kan maken tussen God en ons..

2) Onder de geboden hebben wij te verstaan én de beloften Zijner genade én de bedreigingen Zijner gerechtigheid. Alle de beloften Gods aan zijn volk zal Hij volbrengen, dat weet de dichter. Maar ook al waarmee Hij Zijne vijanden dreigt, zal Hij vervullen, hiervan is de Psalmist overtuigd.

152. Van ouds, van mijne jeugd af, heb ik geweten van Uwe getuigenissen, dat Gij ze in eeuwigheid gegrond hebt.

Wanneer ons vervolgers nabij komen, naderen wij dan den alomtegenwoordigen God, en werpen wij onze zorgen op Hem?.

Noch zichtbare, noch onzichtbare vijanden kunnen den vromen zo nabij zijn, dat God hen met Zijne hulp niet nog nader zou zijn.

153.

Resch.

Vs. 153-160. Gods bestuur richt zich naar de rechten van Zijne gerechtigheid; van de verachters laat Hij Zijn heil verre blijven, maar Zijne genade is bij degenen, die er begerig

naar zijn. Zie dan, Heere! op mijne ellende en red mij, drijf de vervolgers en tegenstanders terug.

153. Zie mijne ellende aan 1), o Heere! met een oog van ontferming, en help mij uit, want Uwe wet heb ik niet vergeten, en is dit ook niet ene verdienende oorzaak, het is toch de grond mijner vrijmoedigheid.

1) De dichter verkeert in zeer moeilijke omstandigheden, waarin hij dreigt weg te zinken, zo de Heere hem niet helpt en redt. In het volgende vers spreekt hij van een twistzaak. Hieronder is te verstaan, dat zijne vijanden hem niet alleen beschuldigd hebben van een strafbaar feit, maar hem ook hebben veroordeeld. En waar hij nu op aarde zich niet op een hogere rechtbank kan beroepen, daar neemt hij de toevlucht tot den Heere God, tot God in den Hemel, den hoogsten Rechter, opdat deze zijn rechtzaak beslisse en Hem vrijspreke tegenover zijne vijanden, hem verlosse uit de macht zijner haters.

154. Twist mijne twistzaak 1) wees mijn Raadsman voor het gericht (Psalm 43: 1), en verlos mij (Psalm 69: 19); maak mij levend, naar Uwe toezegging (vs 149).

1) Christus is de advocaat van Zijn volk, hun Verlosser; Hij is machtig, en op volmaakte wijze bepleit Hij hun zaak tegen de beschuldigingen van Satan, de aanklachten der Goddelijke rechtvaardigheid en de veroordeling van hun eigene harten; Hij bevrijdt hen van de boze lieden. Zij, die door Zijnen Geest en Zijne genade levend gemaakt zijn, toen zij dood waren door misdaden en zonden, hebben dikwijls nodig weer opgewekt te worden, opdat het woord van genade in hen levendig zij overeenkomstig het woord van belofte..

Er wordt in de Heilige Schrift gewaagd van een twist Gods met den mens, waarin het recht altoos aan Gods zijde is, en de zondaar nooit vrijgepleit kan worden. (Micha 6: 2. Job 9: 35. Hij is altoos rein in Zijn richten en rechtvaardig in Zijne oordelen. Maar er is ene twistzaak van Gods kerk en kinderen met hun vijanden, waarin het gelijk en de rechtvaardigheid is aan de zijde van Gods volk. De twist nu, welken Gods volk en kinderen hebben met hun wederpartijders is. 1) Of over hun oprechtheid en aangenaamheid bij God, willende de vijanden hun betwisten, dat zij geen heil bij God hebben, noch Zijn volk en zijne kinderen zijn; 2) of over den godsdienst van Gods volk, welken de vijanden betwisten, de rechte niet te zijn en daarom hen vervolgens bestrijden enz; 3) of over de verwachting, die Gods kinderen hebben, welke de vijanden beweren ijdel en ongegrond te zijn. De gelovigen daarentegen houden staande, dat hun hoop wel gegrond en bevestigd is. God dan wordt gezegd de twistzaak Zijns volks te twisten: 1) Wanneer Hij door woorden of door daden de oprechtheid van Zijn volk en van Zijne kinderen verdedigt en last doorstralen (Jes. 62: 1. Micha 7: 9); 2) wanneer Hij mensen verwekt en door Zijn Geest bekwaam maakt om den waren godsdienst voor te staan en te verdedigen tegen al de beschuldigingen en verdachtmakingen der tegenpartijen; 3) wanneer Hij waarlijk beantwoordt aan de hoop en de verwachting van Zijn volk, zodat hun hoop door de uitkomst gerechtvaardigd wordt, en de vijanden beschaamd gemaakt en in het ongelijk gesteld worden (Psalm 35: 22-28);
4) wanneer Hij met der daad Zijn volk verlost uit de mishandelingen hunner vijanden, door hen krachtdadig te redden en uit te helpen. Daarom wordt hier samengevoegd: "Twist mijne

twistzaak" en "verlos mij," d.i. wees mijn Goël. die mijne zaak op- en aanneemt (Psalm 43: 1. Jes. 49: 25); 5) wanneer Hij verdrukking vergeldt aan de onderdrukkers (Spreuken 22: 23; 23: 10-11. Jes. 41: 11; 51: 22-23)..

156. HEERE! Uwe barmhartigheden zijn voor degenen, die U liefhebben en U vertrouwen, vele 1); maak mij levend naar Uwe rechten.

1) Hier pleit de Psalmist op de grootheid van Gods ontferming, de onmetelijkheid Zijner tedere liefde ja, hij spreekt van barmhartigheden, vele barmhartigheden, tedere barmhartigheden, grote barmhartigheden; en bij den volheiligen Jehova bezigt hij ze als een pleitgrond van zijn gebed, het gebed om levendmaking. De levendmaking is een grote barmhartigheid, zij besluit vele barmhartigheden in zich. Zal God, oneindig in goedheid. toelaten, dat Zijne knecht sterft? Zal de Heere, die zo teder is, hem geen nieuw leven schenken?.

155. Het heil is verre van de goddelozen, al schijnen zij ook een tijd lang gelukkig te zijn, want zij zoeken Uwe inzettingen niet.

Gods heil dringt zich aan niemand op, noch in het lichamelijke, noch in het geestelijke, wanneer de mens het niet verkrijgt zo is hij zelf de schuld daarvan..

156. HEERE! Uwe barmhartigheden zijn voor degenen, die U liefhebben en U vertrouwen, vele 1); maak mij levend naar Uwe rechten.

1) Hier pleit de Psalmist op de grootheid van Gods ontferming, de onmetelijkheid Zijner tedere liefde ja, hij spreekt van barmhartigheden, vele barmhartigheden, tedere barmhartigheden, grote barmhartigheden; en bij den volheiligen Jehova bezigt hij ze als een pleitgrond van zijn gebed, het gebed om levendmaking. De levendmaking is een grote barmhartigheid, zij besluit vele barmhartigheden in zich. Zal God, oneindig in goedheid. toelaten, dat Zijne knecht sterft? Zal de Heere, die zo teder is, hem geen nieuw leven schenken?.

157. Mijne vervolgers en mijne wederpartijders zijn vele (Psalm 3: 2), maar van Uwe getuigenissen wijk ik niet.

Bedenk wel, onder welk soort van mensen gij hier moet leven, ten opzichte van God zult gij de meesten verachters bevinden, wat hen zelven betreft: verloren en verre van heil; ten opzichte van uzelven: vervolgers en vijanden.

158. Ik heb gezien degenen, die trouwelooslijk handelen, ik heb hun leven met verontwaardiging gadegeslagen, en het verdroot mij, dat zij Uw woord niet onderhielden.

Het smartte hem mensen te zien, die God onteerden, satan dienden en hun eigene zielen verwoestten; te zien, dat de overtreders zo talloos waren en zo ijverig om onstandvastige zielen in hun strikken te trekken. Dat alles kan niet anders dan ene smart zijn voor hen, die

Gods eer en het welzijn van den mens bedoelen. Zij, die de zonde waarlijk haten, haten haar als zonde, als overtreding der wet van God en als schending van Zijn Woord..

159. Zie aan, dat ik Uwe bevelen liefheb, dat toch is de reden waarom het mij verdroot, o HEERE! doe mij dan ondervinden dat die liefde U welbehagelijk is; maak mij levend naar Uwe goedertierenheid; schenk mij nieuw geestelijke leven, blijde gemeenschap, lieflijken omgang met U, naar Uwe vrije en onverdiende genade.

Drie malen wordt in deze afdeling herhaald het: "maak mij levend." Hoe nader wij aan het einde van den Psalm komen, des te dringen der wordt hij..

160. Het begin 1), de oorsprong Uws woords is waarheid, en in der eeuwigheid is al het recht Uwer gerechtigheid, van het begin tot het einde is het volmaakt.

1) In het Hebr. Roosch-debarèka. Beter: de hoofdsom van Uw Woord. Zo wordt het woord in den grondtekst ook vertaald Leviticus 6: 5. Numeri 4: 25; 7: 31; 31: 26, 49. De Staten-Vertalers volgen de Septuaginta, maar tekenen ook aan: Hebr. hoofd of hoofdstuk. De dichter wil zeggen dat de som van Gods Woord is waarheid. Waarheid van begin tot het einde toe en niets anders dan waarheid. Calvijn tekent hierbij aan: "Laten wij dezen zin vasthouden, dat sedert God begonnen is te spreken, Hij altijd getrouw geweest is in Zijne beloften, en nooit de hoop der Zijnen heeft teleurgesteld. En dat de loop der waarheid zo gelijk is geweest, dat Zijn Woord van het begin tot het einde toe waarachtig en getrouw is."

161.

Schin.

Vs. 161-168. Gods Woord liefhebben, Gods vrede genieten, op Gods heil wachten, dat is de werkzaamheid des geloofs, zijn loon en zijne vreugde; het eerste wil ik dan doen, het tweede wil ik vasthouden, op het derde wil ik mij met alle heiligen toeleggen.

161. De vorsten, de groten en machtigen dezer wereld, hebben mij vervolgd zonder oorzaak; maar mijn hart heeft gevreesd, niet voor hen, of voor hetgeen zij mij zouden kunnen aandoen, maar voor Uw woord, dat ik dit zou verloochenen en daardoor Uwen toorn op mij laden. (Jes. 66: 2).

Wie vorstengunst boven Gods genade stelt en vorstenmacht meer vreest dan Gods hand, die zal zich weinig in Gods Woord kunnen vinden..

162. Ik ben vrolijk over Uwe toezegging, in den strijd voor het geloof (Jud. 1: 3), als een, die enen groten buit vindt door ene verkregene overwinning.

Het woord buit betekent eigenlijk een door, die van overwonnen vijanden wordt geroofd, welke goederen het ook mogen zijn, doch wordt ook veel genomen voor allerlei goederen en rijkdommen in ‘t algemeen (vgl. Spreuken 31: 11). Het vinden van een buit kan genomen

worden of eigenlijk, dat iemand ergens onverwacht een schat vindt, dien hij wegneemt en waarmee hij zich verrijkt (Jer. 38: 2; 39: 18; 45: 5), of men kan het woord "vinden", oneigenlijk nemen voor verkrijgen (Richteren 5: 30). Nu weten wij, hoe verblijd iemand pleegt te zijn, die ergens een schat vindt. (zie Luk. 15: 6. MATTHEUS. 13: 44), en hoe uitgelaten vrolijk het krijgsvolk is, als het een groten en rijken buit mag plunderen en daaronder overvloed van spijs en drank om zich te verheugen. (zie 1 Samuel 14: 30; 30: 16. 2 Kronieken 20: 25-28. Doch noch vrolijker betuigt de spreker te zijn over Gods Woord, want 1) het goed, dat God in Zijn Woord belooft, en dat Hij naar Zijne toezegging schenkt aan de Zijnen, overtreft oneindig elke schat en elke buit. Het is ene onuitsprekelijke vreugde (1 Petrus 1: 8). 2) De vreugde over het vinden van een buit is dikwijls zeer zondig, onzinnig en goddeloos, en moet bijgevolg ene wroeging achterlaten; maar deze vrolijkheid is, ene heilige blijdschap door den Heiligen Geest en die niets dan een waar genoegen en vrede achterlaat in de ziel. 3) De vreugde over het delen van een buit is van korten duur; zij is dikwijls maar voor weinige dagen of ten hoogste voor dit leven; maar deze vreugde is ene bestendige blijdschap. In Gods Woord en beloften vindt de ziel gedurig nieuwe stof om vrolijk te zijn in God en Zijne genade. Zij zal met dit leven niet eindigen, maar volmaakt worden, wanneer de ziel naar Gods toezegging genieten zal verzadiging van vreugde (Psalm 16: 11). Dit vers hangt nu zeer wel te zamen met het voorgaande, waar van lijden en verdrukkingen gesproken was; want, gelijk men na den strijd en de overwinning buit deelt, zo zegt hier de spreker, dat hij die vrucht had van het dragen en overwinnen van de verdrukkingen, dat hij vrolijker was over Gods toezeggingen dan iemand, die een groten buit vindt (2 Tim. 4: 7-8)..

164. Ik loof U niet slechts drie- (Psalm 55: 18. Dan. 6: 10), maar zevenmaal des daags, iedere dag over de rechten Uwer gerechtigheid, daar ik op elke dag steeds meer aanleiding tot zulk een loven verkrijg.

Volgens dit vers bevat het gebedenboek (brevier) in de Katholieke kerk 7 uren van gebed, daar men bij de drie: op het 3de 6de en 9de uur, (8, 12 uur voorm. en 3 nam.) nog het gebed bij het begin van den dag, dat bij het aanbreken van den nacht en dat te middernacht (Hand. 16: 25) voegde..

Hier drukt zevenmaal de volmaaktheid uit. De Psalmist wil er mede aanduiden, het duurzame onafgebrokene van zijn blijdschap in God. Hij geniet ene vreugde, die hem noopt, om zijn in God verblijd harte voor dien God uit te storten, terwijl hij een voorsmaak geniet van het eeuwig loven en prijzen, hetwelk in den hemel zal plaats hebben.

165. Die Uwe wet beminnen, hebben groten vrede des gemoeds, die van meer waarde is dan al het goed der wereld, en zij hebben genen aanstoot 1), ten minste niet zo zullen zij struikelen, dat zij niet weer zouden opstaan.

1) De Hebr. woorden hebben de LXX letterlijk vertaald ouk estin autoiv skandalon, "daar is hun gene ergernis." Door ergernis verstaande iets, dat hen kan kwetsen of beschadigen, of doen vallen op hunnen weg, volgens de drie betekenissen van het woord: een struikelblok, een strik en een voetangel. De mening dezer spreekwijze zal men het best begrijpen door ze te vergelijken met ene van dezelfde soort bijv. 1 Joh. 2: 10 "die zijnen broeder liefheeft, blijft in

‘t licht, kai skandalon en autw ouk estin, en gene ergernis is in hem; het licht, waarin hij blijft zal hem zo behulpzaam wezen overal op zijnen weg, dat hij vrij zal zijn van gevaren, die gelijk staan met strikken, voetangels en struikelblokken, waaraan zij, die in het donker reizen, onderhevig zijn. Bij Johannes zijn de ergernissen de middelen om de ziel te verlokken tot zondigen; "in hem is gene ergernis" betekent: hij is vrij van die verzoekingen, welke anderen zo dikwijls overwinnen. Zo betekent dit hier, dat ze vrij zijn van verzoekingen en strikken, dat is van de zonden, waartoe de verzoeking de mensen brengt, en deze is de veiligheid, die de liefde tot Gods wet een ieder, die ze bezit, verschaft, terwijl niets anders dit kan doen..

166. O HEERE! ik hoop op Uw heil, gelijk de aartsvader Jacob (Genesis 45: 18), en doe Uwe geboden, opdat ik Uw heil mede deelachtig worde.

De gelovige hoopt op de vrije genade des Evangelies en gehoorzaamt nauwlettend de bevelen der wet. God heeft deze twee te zamen verbonden, dat niemand ze afzonderlijk stelle. Een goede hoop op "heil" zal het hart dringen en bekrachtigen om de geboden te doen. Hoe levendiger de hoop is, des te meer zal de gehoorzaamheid levendig zijn..

Deze uitspraak, welke in den mond van allen besloten ligt, spreekt de Profeet niet zonder reden meermalen uit, omdat als het ware niets gemakkelijker is, dan God den lof en het ambt toe te kennen van te bewaren, daar Hij bijna geen voorbeeld van een vaste hope in de wereld ontmoet, waar hij met beproevingen langdurig heeft te worstelen. Verder uit de orde der woorden maken wij op, dat wie zich houdt onder de vreze en den ijver van Gods Wet, noodzakelijk allereerst het heil in God zoekt. Want wanneer het geloof op het goede is prijsgegeven of het geduld is uitgestorven en wij her- en derwaarts worden geslingerd, zetten wij de godsvrucht uit de gedachte. Alzo is het een voorname deugd der gelovigen het kruis en den dood te verdragen, wanneer zij zich gewillig Gode onderwerpen, dewijl, indien de hypocrieten met geen tegenspoed hebben te werken, wij zien, dat ook zij recht gestemd zich gevoelen, om God te dienen..

167. Mijne ziel onderhoudt Uwe getuigenissen, en ik heb ze zeer lief.

Den kinderen der wereld is Gods woord hard, gestreng en zwaar, maar ons is het de hoogste lust; dit alleen is onze vrees, dat wij door onze ontrouw en traagheid onder de aanvechtingen van den vijand zullen bezwijken..

Tegenover de slaafse vrees der ongelovigen voor de Wet Gods en Zijne getuigenissen, stelt hier de dichter de kinderlijke vreze en liefde. Niet uit vrees voor straf of uit zucht naar loon, niet derhalve uit zelfzucht, maar uit waarachtige, door God zelf gewerkte liefde is het de begeerte zijner ziele, om de geboden Gods te volbrengen.

168. Ik onderhoud Uwe bevelen en Uwe getuigenissen, want al mijne wegen zijn voor U 1), en het zou U dus niet verborgen blijven, wanneer ik in enig opzicht goddeloos tegen U ware geweest (Psalm 18: 29).

1) Dit kan zijn ene reden, waarom hij Gods geboden onderhield, omdat Gods oog op al Zijne wegen was. Dit drong hem, om zich in al zijne wegen Gode welbehaaglijk te gedragen, of als een bewijd, dat hij Gods getuigenissen onderhield; want de ganse eis van Gods woord komt uit op Genesis 17: 1: Ik ben de Algenoegzame; wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht" (d'Outrein), of, daar deze betuiging zijner godsvrucht, en alle, die hij gedaan had, door zijne vijanden gelasterd werden als voortkomende uit huichelarij, zo beroept hij zich op God, die zijn hart en al zijne wegen kende, of niet alles bij hem waarachtig en oprecht was..

Calvijn zegt: "Hier wijst de Profeet aan, dat hij zich moeite geeft, om niet slechts vrij te zijn van alle schuld en overtreding bij de mensen, maar ook om zijn hart Gode aan te bieden, onbevlekt en zuiver." Het is dus hetzelfde, wat de heilige Apostel Paulus zegt, als hij verklaart, dat het immer zijn geheiligd streven was, om een onbevlekte consciëntie te hebben bij God en de mensen. Hij beroept zich hier op Gods alwetendheid.

169.

Thau.

Vs. 169-176. Het slot van enen zo langen Psalm kan niet anders zijn dan ene korte Summarische verhaling van het geheel. Nogmaals leg ik mijne gezindheid en mijn streven voor Uw aangezicht. O God! ik bid U om onderwijzing in Uw woord en om redding van de vijanden, en beloof U een getrouw vasthouden aan Uw woord en een bestendig leven voor Uwen Naam. Maar daartoe moet Gij mij sterken en Uw schaap zoeken en behouden.

169. O HEERE! laat mijn geschrei om bevestiging in gehoorzaamheid aan Uw woord voor Uw aanschijn genaken, laat het tot Uwen genadetroon opklimmen en door U worden verhoord, maak mij verstandig naar Uw woord.

Hij was niet zonder geestelijk verstand, maar hij verlangde meer te weten van zichzelven, meer van zijne noden en zijne zwakheid. meer te weten van God en Christus, en van Christus, Zijn persoon, werk en genade, meer te weten van de onderwijzingen des Woords, en de plichten van den godsdienst..

170. Laat mijn smeken, mijn innig en ernstig gebed om bevrijding van lichamelijke en geestelijke vijanden voor Uw aanschijn komen 1); red mij naar Uwe toezegging.

1) Zijne bede, dat deze smeking voor God mocht komen, heeft een diepen zin van onwaardigheid en van heilige vrees, dat zijn gebed ongeschikt zou zijn, om voor God te komen. Geen van onze gebeden zou dan ook tot God kunnen komen, indien Jezus Christus niet onze voorspraak ware..

Deze uitdrukking is ene zinspeling op de smeken verzoekschriften, die verlegene onderdanen opstellen om over te leveren aan een mededogend koning..

De beden behoren bij elkaar, omdat de dichter een vervolgde om des geloofs wille is, en evenzeer bevestiging in het geloof als bevrijding van den innerlijken dwang, die hem aangedaan wordt, nodig heeft..

171. Mijne lippen zullen Uwen lof overvloedig uitstorten, moeten dauwen van lofprijzing, als Gij mij Uwe inzettingen zult geleerd hebben, gelijk ik U meermalen geleerd heb (vs. 135).

Als de Heere Jezus ons het levend water gegeven heeft, zo wordt er in ons ene fontein van levend water, springende tot in het eeuwige leven.

Jezus' discipelen kunnen niet zwijgen van 't geen hun handen getast hebben van het woord des levens..

172. Mijne tong zal spraak houden van Uwe rede (Spreuken 6: 22) 1), want al Uwe geboden zijn rechtvaardigheid.

Of, indien mijn mond zich opendoet, zo zal dat zijn, om Uwe rede te vermelden. De Psalmist zegt hier dus, dat hij uit ware dankbaarheid den lof des Heeren zal verkondigen. Maar dewijl hij weet, dat hij van zich zelven dit voornemen niet kan ten uitvoer brengen, smeekt hij in het volgende vers, om de hulpe van de macht Gods. Ook hij weet het, dat wat bij den mens onmogelijk is, mogelijk is bij God.

173. Laat Uwe hand 1), mij te hulp komen, want ik heb Uwe bevelen verkoren.

1) Hij bevindt zijne eigene hand niet voldoende en geen schepsel kan hem ene helpende hand tot enige zaak verlenen; daarom ziet hij op tot God in hope, dat de hand, die hem gemaakt heeft, hem zou helpen. Al onze hulpe moet van Gods hand verwacht worden, van Zijne macht en van Zijne goedheid..

174. O HEERE! ik verlang naar Uw heil 1), en Uwe wet, die zulke heerlijke beloften bevat, is al mijne vermaking.

1) Ik verlang naar verlossing uit mijne tegenwoordige ellenden en verlegenheden, om U met meer vrijheid te kunnen dienen en Uwen naam openlijker en plechtiger te kunnen verheerlijken, of, naar ene volkemene bevrijding, niet alleen van uitwendige verdrukkingen, maar ook van al mijne zonden, van dofheid en dodigheid in Uwen dienst, dan alle neigingen en verlokkingen tot afval en goddeloosheid en van mijne andere verdorvenheden, waartegen de dichter op verscheidene plaatsen van dezen Psalm bidt, en dat Gij mij eindelijk wilt schenken de kroon der heerlijkheid in Uw koninkrijk..

175. Laat mijne ziel leven, en zij zal U loven 1), en laat Uwe rechten mij helpen.

1) De dichter vraagt hier om nieuw leven, zucht naar verlossing uit deze boze wereld, waar het leven zijner ziele gevaar loopt. Hij vraagt nieuw leven, om God, zijn God, te verheerlijken. Hij weet het, dat hij niet alleen op tijdelijk, maar ook op geestelijk gebied

geheel en al afhangt van zijn God, en dat alleen, waar Hij leven schenkt aan de ziele, er ook verheuging des harten en des aangezichts is.

176. Ik heb gedwaald als een verloren schaap, 1) dat overal vervolgd, geen rust, en geen veilige wijkplaats kon verkrijgen; zoek Uwen knecht, want Uwe geboden heb ik niet vergeten 2).

1) Hij belijdt hier niet, dat hij zwaar gezondigd heeft, zoals sommigen vastelijk menen, alsof hij in de strikken van Satan was gebonden geweest, dewijl dit strijdt met het tweede lid, waar hij zegt, dat hij van de Wet Gods niets heeft vergeten. En bespottelijk is de oplossing, dat hij een dwalend schaap was geweest, vóór den tijd zij er roeping en daarna aan ware godsvrucht was overgegeven, of van het dwalen was teruggehouden door enige vrome aandoeningen, om niet geheel de vreze Gods af te schudden dewijl het zeker is, dat in beide delen van het vers dezelfde tijd gebruikt wordt. Daarom is het beter het alzo op te vatten, dat de Profeet bij wijze van tegenstelling spreekt. Ofschoon hij gedwaald had als een verloren schaap, dat hij nochthans niet er toe was gebracht om de Wet te vergeten. gedwaald te hebben zegt hij, naar mijn oordeel, in den zin, dat hij door het geweld en de macht der vijanden besprongen, bevende her- en derwaarts zich had begeven, om een schuilhoek machtig te worden. Dat hij echter, wanneer hij vluchtte en nagejaagd werd, nooit echter van de Wet Gods was geweken Dat, waar de wolven hem overal najagen, hij van God smeekt gered te worden, om hem een veilige en stille rustplaats te schenken, opdat aan het zwerven eindelijk een einde moge komen..

Zoals Calvijn zeer juist opmerkt, bidt de dichter hier dat God hem moge zoeken, hem beveiligen, hem uitkomst geven, hem stellen in een hoog vertrek. Door onze Psalmberijmers is het denkbeeld in den tekst gebracht, dat de dichter hier spreekt van een dwalen op geestelijk gebied, maar dit staat hier niet. Integendeel, hij mag het belijdend uitspreken voor zijn God, dat hij Gods geboden niet heeft vergeten.

Onze Kanttekenaars zeggen dan ook: "Alsof hij zei: "ik heb een tijdlang niet geweten, waarheen ik mij keren of wenden zou, te weten, toen mij mijne vijanden zo zwaarlijk vervolgden." Van "wettenschenden" is hier in het geheel geen sprake.

2) Uit uwe verhouding tot Gods woord kunt gij verklaring verkrijgen omtrent de stemming van uw hart, de richting van uwen geest en den aard van uwen wandel..

Een Christen is in het worden, niet in het geworden zijn, het leven is niet ene vroomheid, maar een vroom worden, niet ene gezondheid, maar een gezond worden, niet ene rust, maar ene beoefening; wij zijn het nog niet, maar wij worden het; het is nog niet gedaan en geschied, maar het is in gang; het is niet het einde, maar de weg..

Zoek mij, dat is: vind mij, want God zoekt nooit te vergeefs. Bekeer mij en ik zal bekeerd zijn..

Mijne is het dwalen en het verloren zijn, Uwe is het zoeken en het vinden en het behouden..

Er is geen gedeelte der Heilige Schriften, waar de natuur en de openbaringen van ware en oprechte godsvrucht zo menigvuldig en ernstig aangedrongen en voorgesteld worden als in dezen Psalm. De Psalmist ontvouwt zijn doel in de eerste verzen van den Psalm, houdt dit steeds in het oog en vervolgt het tot het einde. Het uitstekende van heiligmaking is voorgesteld als het onmiddellijke voorwerp van geesteljken smaak en liefde. Gods wet, die grote uitdrukking en het uitvloeisel van de heiligheid van Gods natuur, en het voorschrift van heiligheid voor het schepsel is overal voorgesteld als het grote voorwerp van de liefde, de blijdschap en het vreugdebedrijf van hem, die Gods bevelen prijst boven goud, ja boven het fijnste goud en voor wien zij zoeter zij dan honing en dan honingzeem.

Laat deze Psalm een toetsteen zijn, om onze harten en ons leven te beproeven. Laat ons gedurig onderzoeken: worden deze liefelijke toestanden en heilige oefeningen van geloof, liefde, hoop, ootmoed, geduld en ijver in onze zielen gevonden? Maken onze harten, gereinigd door het bloed van Christus, deze overdenkingen, gebeden, voornemens en belijdenissen tot hun eigene? Is, de woord de enige standaard van ons geloof, en de wet van onzen wandel? Is het ‘t kanaal, dat volheid van genade en vertroostingen in Christus tot onze harten voert? Is het de onderwijzer, de raadgever, de levenwekker, de medicijn, de wapenrusting, de schat, de rijkdom, de troost, de wachter, de vreugde, het alles van onze zielen? Ontvangen wij het als woorden van God tot ons? Gebruiken wij het als pleitgronden bij God voor hetgeen wij nodig hebben? Gelukkig zijn zij, die in zulke liefelijke beoefeningen leven!

PSALM 120.

GEBED TEGEN VALSE LEER, LASTERAARS EN TIRANNEN.

1. Een lied Hammaälôth 1).

1) Wij hebben hier voor ons het eerste der 15 liederen (Psalm 120-134 vlg. 1 Kronieken 25: 31), die niet alleen ten opschrift hebben een lied (Schir), maar daarbij gevoegd "de opstijging" (hammaälôth)). Deze uitdrukking bevat veel raadselachtigs en is daarom op verschillende wijzen verklaard. De Joodse uitleggers menen, dat die naam daarop ziet, dat deze 15 Psalmen op den avond van den eersten feestdag van ‘t Loofhuttenfeest (Leviticus 23: 43) zullen gezongen zijn op de 15 treden van den halvemaan vormigen trap van den tempel, die uit den voorhof der vrouwen naar dien der mannen voerde (Matth. 4: 7), terwijl boven in het portaal twee priesters met trompetten stonden en op een geschikt ogenblik met hun geklank invielen. Alsdan zou men eigenlijk moeten overzetten "trappsalmen." Luther brengt de uitdrukking in overeenstemming met de inrichting der Christelijke kerken in de middeleeuwen, volgens welke de priesters, die verplicht waren tot het zingen der Horae, op enige koorstoelen in de ruimte van het altaar, het zogenaamde hoge koor (1 Koningen 6: 16), hun plaats hadden, en de zangers uit de leken, die de kerkelijke muziekstukken moesten uitvoeren daarentegen op het orgelkoor tegenover het altaar geplaatst waren. Hij noemt deze Psalmen "liederen in hoger koor." Hierbij heeft hij niet gedacht aan ene stemverheffing (2 Kronieken 20: 19), en de liederen als zeer verhevene willen aanwijzen. Dat zijn ze geenszins, integendeel ontbreekt daaraan het vuur der geestdrift en de korte zaakrijke rede, waardoor zo

vele vroegere Psalmen zich onderscheiden; integendeel is hun een stille, zachte ernst, een heilige weemoed eigen, ook al gevoelt men nevens den ernst en den weemoed iets lieflijks en teders. Luther zelf heeft aan zijne vertaling de volgende verklaring gegeven: "Ik houd het daarvoor, dat deze Psalmen zo genoemd zijn, omdat zij op ene hogere plaats, in een hoger koor door de Levieten of priesters gezongen zijn." Intussen heeft deze gehele verklaring iets zo uitwendigs, en komt die zo weinig met de betekenis van het woord overeen, dat zij moeilijk de ware kan zijn; bovendien is het minstens twijfelachtig, of de tweede tempel reeds die inrichting met 15 trappen had voordat Herodes dien had laten ombouwen. Integendeel hebben de trappen wel hun ontstaan aan onze Psalmen te danken. Veel beter is ene andere verklaring, die den naam in den zin van pelgrimsliederen opneemt, zodat het opschrift betekent: liederen, die bij het trekken naar Jeruzalem moesten gezongen worden. Hierbij is echter de mening te verwerpen, die aanneemt, dat de liederen gemaakt waren om te zingen bij het terugkeren uit de Babylonische ballingschap, dat in Ezra 7: 9 als een optrekken wordt voorgesteld; zij zijn bestemd geweest, niet om voor eenmaal, maar om op verschillende tijden en op onderscheidene tochten gebruikt te worden. Ook David en Salomo hebben enige van deze 15 liederen vervaardigd, voor wier profetische blik de Babylonische ballingschap nog verborgen was. Zonder twijfel is de mening juist, welke deze voor liederen der optochten houdt," d.i. liederen, die door de reizigers, welke telken jare tot de hoge feesten te Jeruzalem heengingen, moesten worden gezongen. Uit Jes. 30: 29 blijkt, dat de pelgrims onder muziek en zang naar de plaats van het heiligdom heentrokken. Nog tegenwoordig ontmoet men in Palestina meermalen gezelschappen van reizigers, die onder weg hun liederen zingen (vgl. Genesis 31: 27). Wij hebben bij Ezra 4: 24 aangetoond, hoe David er toe kwam, om met het dichten van dergelijke liederen een begin te maken. Men heeft beproefd de 15 nummers van dit reispsalmboek volgens stations te rangschikken. Psalm 120 bij het opgaan uit den vreemde; 121 bij het eerste zien der vaderlandse bergen; 122 bij het intrekken in het heilige land; 123-131 herinneringen en gewaarwordingen, welke op den val en het herstel van het uitverkoren volk doelen; 132 bij het eerste zien der heilige stad; 133 bij het intrekken van haar; 134 bij het ingaan in den tempel. Dit is kunstig bedacht; toch ligt aan de gedachte iets waars ten grondslag, waarvan wij ons bij de verklaring zelf zullen overtuigen.

Nog is er ene andere verklaring van de uitdrukking, waarover wij spreken, die evenveel recht heeft als de laatstgenoemde en die wij daarom daarmee verbinden; men verklaart de "liederen der opstijgingen van den eigenaardigen versbouw in deze 15 Psalmen, daar steeds het volgende vers of de volgende afdeling een hoofdwoord of ene hoofdgedachte uit het vorige vers of de vorige afdeling opneemt, en zo de rede, als op een ladder met verschillende sporten tot de hoogte opstijgt, waarnaar zij streeft. Het sterkst zien wij deze trappen-rythmus, die wij ook elders in de Hebreeuwse poëzie aantreffen (vgl. Richt 5: 3,5,6 en Jes. 17: 12 vv. 26: 5, vv.) in Psalm 121. Deze wordt ook in de andere Psalmen, die tot deze liederen behoren, gevonden..

Niet zonder reden, zegt Delitzsch, laat de verzamelaar op Psalm 119 juist dit lied der opgangen volgen: het sluit zich nauw aan het laatste vers van dien Psalm aan. De vervaardiger van Psalm 119, rondom door afval en vervolging omgeven, vergelijkt zich bij een verloren schaap, dat de Herder moet opzoeken en naar huis halen, zo het niet zal omkomen. Ook de vervaardiger van Psalm 120 is als een schaap midden onder wolven (Matth. 10: 16. Luk. 10:

3). Hij bidt klagende om redding uit zijne vijandige, twistzieke omgeving. Klaar en duidelijk komt daar de zinspeling voor op de vijandige lasteringen, met welke de Samaritanen de uit de ballingschap teruggekeerde Joden vervolgden, toen deze hun deelneming aan den tempelbouw hadden geweigerd (Ezra 4: 24); door openbare leugenen en valse beschuldigingen wisten zij het zo ver te brengen, dat het bouwen van den tempel verboden werd, en nu klaagt hier de juist uit den nood der ballingschap geredde gemeente, door den mond van enen met den Geest vervulden zanger uit haar midden (wellicht een van de in Ezra 2: 41 vermelde kinderen van Asaf) over de op nieuw haar veroorzaakte ellende. Het lied was echter ook in lateren tijd voor degenen, die ter feestviering optrokken, geschikt, wanneer zij op hun reis naar Jeruzalem, uit Galilea langs Samaria moesten omreizen, om den haat der Samaritanen te ontgaan (Luk. 9: 51 vv.). In sommige Duitse Bijbels vindt men het opschrift: "Stille tranen in Kedar," en zo bespeurt men ook werkelijk, merkt Rieger aan, in dezen Psalm een naar God gekeerd hart, dat zich onder den druk in het jammerdal opheft, en in ‘t bijzonder de verzoeking, om door boze tongen te worden aangegrepen, overwint.

I. Vs. 1 en 2. Gedachtig aan de reeds opgedane ervaring, dat het bidden helpt, wendt zich, in hare tegenwoordige, weer zo treurige toestanden, toen leugenaars en lasteraars haar van rondom omringden, de gemeente tot den Heere met de bede om redding ook uit dezen nood.

Ik heb tot den HEERE geroepen in mijne benauwdheid, zo dikwijls ik daarin was, en Hij heeft mij verhoord, 1) dat heeft de bevrijding van de ellende der ballingschap in Babel mij genoegzaam bewezen.

1) Of, ik roep tot den Heere in mijne benauwdheid, zo verhoort Hij mij. Dit wil dan niet zeggen, dat hij nu alleen roept, maar dat hij deze ervaring heeft, dat telkens, wanneer hij tot den Heere riep uit de benauwdheid, de Heere hem verhoorde, en daarom te midden van zijn druk en lijden vertroostte. Ook nu verkeert bij weer in grote ellende. Valse lippen zijn tegen hem opgestaan, valse aanklachten zijn tegen hem ingediend. En daarom zal hij ook nu zijn toevlucht nemen tot zijn Verbonds-God, om van Hem alleen afwending van druk te verwachten.

2. a) o HEERE! zo spreek ik dan, vol van vertrouwen, dat ik op het gebed in mijnen tegenspoed verhoring zal vinden, red mijne ziel van de valse lippen, die het op vernietiging van ons volksbestaan toeleggen, terwijl zij den tempelbouw zoeken te verhinderen, van de bedrieglijke tong, die mij met dat doel bij de koningen van Perzië in verdenking zoekt te brengen (Ezra 4: 4 vv.).

a) 1 Samuel 24: 10; 26: 19.

Het is een van de voornaamste kentekenen van het volk Gods, dat het aan zijnen God, gelijk een kind aan de moeder gewend is, dat het in alle omstandigheden deze rechte deur zoekt en vindt en dat het dit ook tot roem van God gaarne belijdt. Duizendmaal spreekt Israël deze ervaring tot eigen troost en versterking uit, en alzo is ook hier aan de spits van deze volksliederen, die ieder kende en in ‘t harte droeg, ene hoog omhoog gestoken banier, onder welker beschermend teken het vast in ‘t geloof daarheen wandelt. Het wil daarmee zeggen,

wat zijn zalige praxis is, hoe God Zijn volk kent, en hoe het volk zijnen God kent en weet (Jer. 9: 24): "Wij roepen, Hij antwoordt." Zolang een hart hoopt en gelooft en bestendig in het gebed blijft, zolang is het onoverwonnen..

De gemeente des Heeren heeft behalve van openbare en besliste vijanden ook van valse broeders te lijden, die wanneer aan hunnen eis om volkomene erkenning niet kan worden voldaan, verbitterd worden en zich op elke wijze, in ‘t bijzonder door de wapenen van leugen en laster zoeken te wreken. Dat leerde Israël na het terugkeren uit de ballingschap in ene smartelijke ervaring aan de Samaritanen. Deze, die in hun hart nog voortdurend, evenals vroeger, heidenen waren, meenden dat hun halve belijdenis van Israëls God, die niet uit een dieperen wortel des geloofs voortkwam, van God, die zich nooit als hun God geopenbaard had en dien zij op eigen hand dienden, hun aanspraak gaf, om met gelijke rechten als Israël ene afdeling van het rijk van God te zijn, en als hun dit ontzegd werd, werden zij Israëls meest verbitterde vijanden..

Wonden. door ene vijandige en scherpe tong arglistig veroorzaakt, branden meer dan vuur, maar God heeft daarvoor balsem..

3.

II. Vs. 3 en 4. De valse tong, het hoofdwoord in de vorige gedachte wordt wederopgevat: nu wil de gemeente uitspreken, hoezeer zij heeft te lijden onder hetgeen haar wordt aangedaan. Zij doet dat in den vorm ener vraag, op welke zij aanstonds het antwoord bij de hand heeft.

3. Wat zal U, zo zou misschien iemand, die zelf nog gene ondervinding heeft opgedaan van zulk ene treurige zaak, als mij thans nederdrukt, ten opzichte van de zo even uitgesprokene klacht mij toevoegen-wat zal U de bedrieglijke tong geven, wanneer gij slechts een grond geweten hebt; of wat zal zij U toevoegen, daar toch hare lasterende rede geen geloof zal vinden bij weldenkenden?

4. Dit is echter gemakkelijk te zeggen, zo lang men zelf nog niets van de valse tong te lijden had, wanneer men het echter ondervindt zal men wel integendeel zeggen: de lasterende woorden zijn a) scherpe pijlen eens machtigen vijands, pijlen die juist treffen en ter dood toe wonden (Nehemia 9: 3. Psalm 52: 4; 64: 4), mitsgaders gloeiende jeneverkolen 1) (Num 33: 18), die weken lang voortglimmen en van welke de meest verterende gloed uitgaat (Jak. 3: 5 v.)

a) Psalm 11: 2; 59: 8.

1) Volgens de mening der Arabieren geeft de Genisten, brem- of jeneverstruik de beste houtskolen; deze kolen moeten volgens het bericht van Hiëronymus zeer lang aanblijven, zelfs een jaar lang onder de as voortglimmen. Het is veel gemakkelijker, zegt Fris in zijne uitlegging der Psalmen, ene grote wonde te helen, dan ene lastering goed te maken, die de leugenachtige tong heeft uitgesproken..

5.

III. Vs. 5-7. Met de diepe zucht: "O wee mij!" terugwijzende op de beelden, die zij te voren bezigde, om haar lijden uit te drukken, gaat de klagende gemeente aanstonds over tot ene verdere zinnebeeldige voorstelling daarvan, en heeft het met haar "wonen" en met haar verlangen naar "vrede" te doen. Zij komt niet ver boven de weeklacht, maar sluit met den schrillen wanklank: "Vrede van de ene en strijd van de andere zijde; " naar "boven dezen dissonant zweeft het hulpgeschrei, waarmee het lied begon, en dat de opheffing van dien toestand afsmeekte."

5. O wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik onder mensen van zo ruwe gemoederen als de Moschers, die tussen de Zwarte en Kaspische zee wonen (Genesis 10: 2), moet vertoeven: dat ik, alhoewel ik mij hier in mijn vaderland bevind, waarin ik toch een rustig en stil leven mag verwachten, toch als in de tenten Kedars wone, alsof ik mij bevond onder de strijdzuchtige en twistzieke Kedarenen (Genesis 25: 13; 16: 12)!

Volgens onze wijze van spreken zouden wij zeggen: onder Turken en Hottentotten. "De ware kerk heeft ten allen tijde onder de wreedste vijanden en onder den druk moeten leven. (2 Tim. 3: 12)"

Het is uw plicht om als een Christen te midden ener goddeloze wereld te leven, en het zal u weinig baten uit te roepen: O wee mij! Jezus bad niet, dat Hij uit de wereld zou worden weggenomen, en gij behoeft niet te begeren datgene, waarom Hij niet gebeden heeft. Het is verreweg beter de moeilijkheden in de kracht des Heeren tegen te gaan en Hem daarin te verheerlijken. De vijand is immer op de wacht om enige tegenstrijdigheid in uw gedrag te ontdekken; wees daarom zeer heilig. Bedenk dat aller oog op u gevestigd is, en dat van u meer dan van andere mensen verwacht wordt. Tracht gene aanleiding tot blaam te geven. Laat uwe goedheid de enige fout zijn, die zij in u kunnen ontdekken. Dwing hen van u te zeggen, gelijk zij van Daniël zeiden: Wij zullen tegen dezen Daniël geen gelegenheid vinden, tenzij wij tegen hem iets vinden in de wet zijns Gods. Tracht zowel nuttig als u zelven gelijk te zijn. Misschien denkt gij: indien ik in een meer gunstigen toestand verkeerde, zou ik de zaak des Heeren kunnen dienen, maar ik kan niets goeds doen, waar ik mij nu bevind; doch hoe goddelozer de mensen zijn, in wier midden gij leeft, des te meer behoefte hebben zij aan uwe pogingen om hen te behouden; indien zij gebogen zijn, des te meer behoeven zij door u te worden recht gemaakt; en indien zij afkerig zijn, des te meer moet gij hun trotse harten tot de waarheid keren. Waar is de geneesmeester anders nodig dan daar, waar vele kranken zijn? Waar elders is voor den krijgsman roem te behalen dan in het heetste van den strijd? En wanneer gij afgemat zijt door den strijd en de zonde, die u aan alle zijden ontmoeten, bedenk dan dat alle gelovigen door dezelfde beproeving zijn gegaan. Zij werden niet op donzen bedden ten hemel gedragen, en gij moet niet verwachten gemakkelijker dan zij te zullen reizen. Zij werden geroepen om hun leven tot in den dood te wagen op de hoogten des slagvelds, en gij zult niet eerder gekroond worden, voordat gij verdrukking geleden hebt als een goed krijgsknecht van Jezus Christus. Zo dan, staat in het geloof, houdt u manlijk, zijt sterk..

Was Mesech een volksstam, die woonde in het tegenwoordige Iberië, en bekend was door zijn zucht naar oorlog, de Kedaren stamden af van Ismaël en waren een nomadenvolk, evenzeer strijdlustig als wreed. Nu wil natuurlijk de dichter niet zeggen, dat hij zich aldaar plaatselijk bevond, maar dat de vijanden, die hem lasterden en in wier midden hij moest verkeren, denzelfden aard hadden, als die strijdlustige volken.

6. Mijne ziel heeft lang gewoond bij degenen, die den vrede haten, zodat ik al dien strijd en twist moede ben.

7. Ik ben vreedzaam 1) woordelijk: ik ben vrede, maar als ik spreek, als ik slechts den mond open om iets te zeggen, al is het nog zo wel gemeend en dienende tot vrede en welzijn (Rom. 14: 19), zijn zij aan den oorlog, en zoeken in het onschuldigste woord aanleiding tot nieuwe aanvallen.

1) Wanneer hij zegt: ik ben vreedzaam, dan is dit een verkorte spreekwijze, maar geen duistere, nl. dat geen belediging door hem is gedaan, waardoor gelegenheid tot haat was gegeven. Verder zegt hij, dat hij heeft getracht om hen, die beledigd waren tot zachtheid te stemmen en tot eendracht te bewegen. Want spreken heeft hier dezelfde kracht, als de voorwaarden tot vrede aan te bieden, of over verzoening te handelen..

Het is onjuist vast te stellen, dat bij ontstane onenigheid aan beide zijden de schuld is..

Ook Paulus (Rom. 12: 18) vermaant met alle mensen vrede te houden, maar wel vooruit ziende dat dit niet alleen van ons zou afhangen, heeft hij er de beperking bijgevoegd: "zoveel mogelijk is, zoveel in u is..

Geloof en verdraag, bemin en waak; in weinige uren is het overwonnen (Genesis 25: 14).

Daar wij niet alleen op David zien, maar op Jezus, den Vredevorst, en Hem omringd zien door lippen der leugen en door bedrieglijke tongen- daar wij zien hoe lang de heilige Redder op deze goddeloze wereld vertoefde-daar wij Zijn leven gadeslaan en de grote reden van Zijne komst in de wereld, om vrede te maken en te geven door het bloed des kruises, en toch Hem ter dood toe gehaat en vervolgd zien, kunnen wij er ons niet over verwonderen indien de wereld den gelovige haat. Wij zullen niet zoeken de vriendschap met hen, die den strijd zouden ondernemen tegen den Zoon Gods, indien Hij op aarde ware en wij zullen niet klagen, wanneer wij voor een tijd moeten wonen te midden van strijdzuchtigen en goddelozen. Maar laat ons David volgen, als het voorbeeld van Christus; laat ons in onze droefheid schreeuwen tot den Heere, en Hij zal ons horen. Dat wij onze zielen in lijdzaamheid bezitten en najagen vrede en heiligheid, strevende om het kwade te overwinnen door het goede, en in zachtmoedigheid degenen, die rondom zijn, waarschuwende voor het gevaarlijke van hun toestand..

PSALM 121.

GOD, EEN BEWAARDER.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Meenden wij, dat de vorige Psalm een van de 128 kinderen van Asaf tot vervaardiger had, van welke in Ezra 2: 41 wordt melding gemaakt onder de uit Babel teruggekeerden, zo ligt nu verder voor de hand, dat deze bezielde zanger met zijne gave van heilige dichtkunst zich niet gedurende de reis zal hebben stil gehouden. In het Apocrief 3de boek van Ezra wordt ons verteld, dat de terugkerenden door Perzische ruiterij begeleid werden (Ezra 1: 11), een dat gaf enen man Gods genoegzaam aanleiding, om de ogen van de meer of minder vleselijk gezinde menigte van deze menselijke bescherming af te leiden, en de gemeente als volk van God te laten uitspreken, wien zij voor haren Geleider en Beschermheer erkende (Jes. 49: 10). Zo menen wij in onzen Psalm voor ons te hebben het bedevaartslied van de ballingen, die in het jaar 536 naar de heilige stad terugkeerden. Eerst daardoor wordt het verstaanbaar, waarom in vs. 6 de hoede des Heeren juist genoemd wordt als bewaring voor den steek der zon en der maan. In latere tijden was de Psalm, gelijk het schijnt, het avondlied der heilige optochten van pelgrims, wanneer zij hun laatste nachtkwartier voor Jeruzalem (misschien Jericho, Luk. 18: 35 vv.) betrokken, en wisten dat de bergen, op welke de stad met den tempel lag, reeds zeer nabij waren. De Psalm kan het best worden verstaan, wanneer men hem beschouwt, op gelijke wijze als Psalm 108, als een beurtgezang van enkele stemmen en van het gehele koor; in het eerste gedeelte is het de gemeente, uit welke ééne stem met het antwoord van het koor gehoord wordt, in het tweede deel de priesterschap, die het volk zegent.

I. Vs. 1-4. De gemeente stelt het zich voor ogen wie haar Helper en Bewaarder is, en zij weet van Hem te verhalen, dat Hij een vertrouwbaar Helper is en een wakend Beschermer.

Eéne stem. Ik hef, hulp zoekende en ook vertrouwend hulp verwachtende, mijne ogen op naar de bergen 1), die rondom Jeruzalem zijn (Psalm 125: 2), en inzonderheid op de bergen, op welke de heilige stad is gebouwd (Psalm 87: 1), van waar mijne hulp komen zal 2).

1) Wij zijn gewoon met de bergen als zodanig het oog naar boven en het gevoel van nabijheid des hemels te verbinden, maar aan het volk van God is die vage algemeenheid van naar boven zien over ‘t algemeen vreemd. De bergen dienen Israël niet tot een middel en trap om tot God op te stijgen, maar één kring van bergen is het alleen, op welken zijn blik vol hope gevestigd is, en dat is die, op welken God, de Heere is nedergedaald, om aldaar de plaats Zijner woning en rust, het verblijf Zijner ere te hebben, omdat het de plaats Zijner openbaring is. Alle andere bergen, hoe groot en hoog zij ook mogen zijn, zinken als zonder betekenis weg voor deze uitverkorene bergen van Israël..

Dit is een echt pelgrimslied voor hen, die hun ogen opheffen, en hun schreden richten naar Zion. Zij spreken er hun vertrouwen in uit op den Heere, den Bewaarder Israëls, en wekken zichzelven en elkaar tot dit vertrouwen op, verzekerd als zij zijn, dat de Heere hen zal bewaren, dat Zijn oog over hen open zal zijn, opdat hen geen kwaad treffe en zij welbewaard de Godsstad ingaan..

2) Beter: Van waar zal mijne hulp komen? Vs. 1 en 2 zijn dan ook ten nauwste met elkaar te verbinden. De dichter verwacht het niet van de bergen en heuvelen der aarde, maar van dien

God, die den hemel en de aarde gemaakt heeft en de bergen heeft vastgezet door Zijne kracht. Zijn oog is dan ook gericht op de bergen rondom Jeruzalem en inzonderheid op Zion's heuveltop, waarop de tempel, als woonstede Gods, is gebouwd. Calvijn zegt dan ook: "Beide verzen moeten verenigd worden gelezen. Wanneer ik mijne ogen ophef naar de bergen, zal ik eerst ondervinden, dat zij verkeerd en zonder gunstig gevolg dwalen, totdat zij op God alleen Zijn gevestigd. En tegelijk is dit op te merken, dat hij niet te vergeefs God met dezen bijnaam versiert, omdat God is de Bouwmeester van hemel en aarde, terwijl stilzwijgend de ondankbaarheid der mensen wordt gegispt, wanneer men in Zijn macht geen nut kan vinden.

Want indien we volkomen zouden erkennen, dat Hij de Schepper is, zouden wij er ook van overtuigd zijn, (terwijl de gehele wereld in Zijne hand is en naar Zijn oordeel wordt geregeerd), dat hij met een onmetelijke macht is begaafd." De dichter antwoordt dan ook in het tweede vers, dat Zijne hulp zal komen van den Heere God, den Almachtige, Schepper van hemel en aarde. Daarbij vindt hij rust. Daarin kan hij alleen rust vinden.

2. Koor der gemeente. Mijne hulp is van den HEERE, die hemel en aarde gemaakt heeft, en als zodanig een onuitputtelijken rijkdom van hulpmiddelen en zegeningen bezit (Psalm 115: 15); Hij toch heeft op die bergen Zijne woning gekozen (Psalm 68: 17), en van daar Zijne hulp en Zijnen zegen beloofd (Psalm 3: 5; 20: 3; 133: 3. Exodus 20: 24).

Vraag en antwoord zijn geheel in den geest der Oud-Testamentische gemeente. Zij heft hare ogen op naar de bergen der belofte, maar hare hulp komt van den Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft; de bergen dienen alleen tot een bepaald onderpand van vertrouwen, zonder dat het daarom aan iets geschapens verbonden is.

3. Eéne stem. Hij zal, daar Hij Zich zelven u ten Helper gesteld heeft, uwen voet op den moeielijken en gevaarvollen weg, dien gij hebt te bewandelen, niet laten wankelen, zodat u enig ongeluk zou overkomen (Psalm 38: 17; 66: 9); uw Bewaarder, die beloofd heeft dit overal voor u te zullen zijn (Genesis 28: 15. Jes. 43: 1 vv.), zal niet sluimeren1), zal geen enkel ogenblik, bij dag noch bij nacht, u uit het oog verliezen, of ophouden nauwlettend over u te waken.

1) Ofschoon het gebeurt, dat de gelovigen dikwijls wankelen, ja vallen, dewijl God hen echter met Zijne kracht bestraalt, worden zij gezegd recht te staan. Doch dewijl het moeilijk is, onder zo vele gevaren, die hun ieder ogenblik overvallen, om van zorge en vrees zich vrij te houden, getuigt tegelijk de Profeet, dat God altijd door de wacht houdt..

4. Koor der gemeente. Ziet, gelijk daaromtrent geen twijfel kan zijn, de Bewaarder Israëls zal niet sluimeren noch slapen, alsof de vermoeienis over Hem ene macht zou hebben als over ons mensen, en alsof er bij Hem enige verandering en afwisseling van licht en duisternis zijn zou (Jak. 1: 16); Zijne ogen zijn altijd over Israël open.

5.

II. Vs. 5-8. De priesters, die nu hun ambt bedienen om de gemeente te zegenen, nemen den eersten zin uit den hun geschonken zegen (Numeri 6: 23 vv.): "De Heere behoede u," en geven daaraan, nadat vooraf (vs. 5 vv.) ééne stem uit hen dit behoeden in zijne betekenis voor de tegenwoordige reis nader bepaald heeft, ene drievoudige wending (vs. 7a en 7b, vs. 8), om alzo het drievoudig "Heere" van den Aäronietischen zegen ook hier in toepassing te brengen.

5. Stem van éénen priester. De HEERE is uw Bewaarder, o Israël, Zijn volk; de HEERE is uwe schaduw aan uwe rechterhand, die den pelgrimsstaf vasthoudt, om u onder Zijne bescherming te hebben, u te bewaren voor de hitte der zon (vs. 6).

Het is oneindige wijsheid, die bestuurt, en oneindige macht die uitwerkt de veiligheid van hen, die zich onder Gods bescherming hebben gesteld. Hij, die de Bewaker is van Zijne kerk in ‘t algemeen, verbindt Zich om ieder gelovige in ‘t bijzonder met dezelfde wijsheid, dezelfde macht en dezelfde beloften te bewaren. Hij, die Israël bewaarde, is uw Bewaarder. De Herder van de kudde is de Herder van elk schaap en zal er voor zorg dragen, dat niet één zelfs niet een van de kleinsten, verloren ga. Hij is nooit moede. Niet alleen slaapt Hij niet, maar zelfs sluimert Hij niet..

In de rechterhand had men het zwaard ter verdediging, of den staf der sterkte. Hierop vallen de vijanden, de tegenstanders aan. Maar de Heere zou aan de rechterhand staan, om te beschermen en om te sterken, opdat de reis veilig zou worden volbracht.

6. De zon zal u des daags niet steken (2 Koningen 4: 19), wanneer gij onder zijn verzengenden gloed moet reizen, noch de maan des nachts 1), wanneer gij u op uw leger onder den vrijen hemel bevind, u enige schade aanbrengen.

1) Met deze woorden vermeldt hij de vrucht van Gods tegenwoordigheid en verzekert, dat de gelovigen veilig zijn voor alle tegenspoeden, dewijl wij door de hand Gods worden beschermd. De zin is, dat, ofschoon de gelovigen aan de ellende van het menselijk leven zo onderscheiden zijn blootgesteld, de schaduw Gods altijd aan hun zijde is, opdat zij er geen schade van gevoelen. Evenwel belooft hij hier niet zodanige bewijzen van gunste aan de kinderen Gods, dat zij vrij zullen blijven van alle moeilijkheden, maar slechts, dat door dezen troost hun smarten zullen verlicht worden, dat zij door de gunst Gods van alle verderfelijke schade bevrijd zouden zijn, zoals hij het in de volgende verzen duidelijk uitdrukt dat God zó van alle rampen hun Bewaarder zal wezen, dat Hij hun leven ongedeerd bewaart..

De Heere bedekt niet alleen des daags de vromen met Zijne schaduw, dat hun de hete zonnestraal niet steke, zelfs des nachts wendt Hij het dikwijls te verblindend schijnsel der maan van hun oog af. Meer waarachtig en lieflijk kon Gods tederheid en zorgvuldigheid niet worden voorgesteld; de liefde van den hemelsen Vader schittert in deze enige vergelijking als in den zachtsten, verblijdendsten maneschijn..

Weet gij reeds iets bij eigene ervaring van de hitte der zon hij dag en van de maan bij nacht, in geestelijken zin opgevat? Hoe schoon de zon ook bij dag, hoe lieflijk de maan ‘s nachts voor uw aangezicht komt, zodat gij er een welgevallen in hebben moogt, toch brengt de zon

ene zo stekende hitte aan, en de maan, in ‘t Oosten ten minste, een zo verblindenden glans, dat men het aangezicht er voor moet beschermen. De hitte, door welke de ziel wordt geraakt, zijn de aanvechtingen en verzoekingen, die duivel, wereld en vlees veroorzaken; deze weten daarbij ook met den bedriegelijken glans der zonde uwe ogen te verblinden, zodat gij blindelings in de netten gaat, die zij u stellen. Waar zult gij in zulk ene verzoeking bescherming vinden, waar kracht, om ze te overwinnen? De Heere is uwe schaduw aan uwe rechterhand, zodat gij midden in den strijd verkwikking vindt, als de moede wandelaar in de schaduw van den boom; de verkwikking nu komt uit Zijn woord, dat als ene bron van levend water in uwe bezwijkende ziel stroomt en tevens als een scherp, tweesnijdend zwaard in uwe hand alle vijanden ter aarde stoot.

7. Koor van priesters. De HEERE zal u bewaren van alle kwaad, van welken aard het moge zijn en van waar het moge dreigen; uwe ziel zal Hij bewaren, uw leven in- en uitwendig.

8. De HEERE zal uwen uitgang uit het land der dienstbaarheid, uit Babel, dat nu achter u ligt, en uwen ingang in het voor u liggende heilige land bewaren; daarin behoede Hij begin en einde van al uwe ondernemingen (1 Koningen 3: 7), van nu aan, nu een nieuwe tijd van genade voor ons is aangebroken, tot in der eeuwigheid; want Zijne gemeente sterft niet, al wisselen ook nieuwe leden de vorigen af.

Ons leven is vol van uit- en ingaan, van het uitgaan uit den moederschoot en het intreden in de wereld tot het uitgaan uit het stervend lichaam en het ingaan in de eeuwigheid. Aan den morgen des levens gaat men uit, men leeft en werkt al zijnen tijd onder voortdurend uit- en ingaan in deze loopbaan vol afwisseling, het wordt avond, men keert weer naar huis-hoe zalig is dan voor den armen, kortzichtigen, feilbaren mens het: "van nu aan" der eeuwigdurende bescherming des Heeren..

Het uitgaan uit dit leven en het ingaan in de eeuwige tabernakelen, dat is het doel van het leven, de eerste van alle zorgen, de hoogste van alle verheugingen. -O Heere! wij zijn allen vreemdelingen. wij wensten ook ware bedevaartgangers te worden.

Hier betekent uitgaan en ingaan (anders dan 1 Samuel 18: 13 en 16. Hand. 1: 21) in ‘t algemeen iets verrichten, van welken aard het ook zij; want alle bedrijven zijn begrepen onder deze twee soorten, van uitgaan tot de openbare en van inkomen tot bijzondere bezigheden, of van uitgaan tot het beginnen, en van ingaan tot voleinding des werks..

Zal zulk een Psalm ook ons reislied niet zijn?.

PSALM 122.

HEERLIJKHEID VAN DE STAD JERUZALEM.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), van David, uit het laatste tiental jaren van zijne regering (2 Samuel 24: 25).

De drie Psalmen 120-122 geven niet alleen ene opklimming te zien, daarin dat zij na elkaar 7, 8 en 9 verzen bevatten, maar zij brengen ook de gemeente van heilige bedevaartgangers nader aan het doel hunner reis; terwijl zij in Psalm 120 tot aan de grenzen van Samaria kwam, in Psalm 121 haar laatste nachtverblijf in Jericho betrok, is zij in den voor ons liggenden Psalm reeds in de poorten van Jeruzalem aangekomen, en houdt zij daar stil, om zich tot den feestelijken optocht tot het heiligdom gereed te maken. David, die sedert de belofte in 2 Samuel 7 en vervolgens sedert de gebeurtenis in 2 Samuel 24, het gewicht van het door hem tot hoofdstad verheven Jeruzalem voor het rijk Gods in Israël zeer goed erkende en zich in den geest in den tijd verplaatste, toen de wens zijns harten zou vervuld worden en nevens den zetel van het koningschap der belofte ook de plaats van het gemeenschappelijk heiligdom zich zou verheffen, wilde nu ook tijdig daarvoor zorgen, dat zijn volk die betekenis zou weten te waarderen. Hij wilde hart en gedachten steeds meer op Jeruzalem als het middenpunt zijner eenheid en het uitgangspunt van zijn zegen richten en legt hier zijn volk het eerste zijner bedevaartsliederen (Ezra 4: 24) voor, waarin hij zo geheel uit de ziel der heilige bedevaartgangers spreekt, en zich zo geheel met hun gezelschap verenigt, als zat hij niet als koning in het paleis op Zion, maar kwam hij als gewoon burger, uit de provincie, mede tot de heilige stad ter feestviering op en als leefde hij niet in zijnen tijd, een tijd van voorbereiding tot het toekomstige, maar onder enen van zijne navolgers, wien het gegeven was het rijk in vrede te regeren en op den gelegden grondslag verder te bouwen. Ook hier kan men ene afwisseling van stemmen naar de verschillende afdelingen opmerken.

I. Vs. 1 en 2. Ene afzonderlijke stem uit de feestkaravaan verheft zich en beschrijft de vreugde van elk lid in ‘t bijzonder, welke dit reeds te huis in zijne woonplaats ondervond, toen de wederkerige uitnodiging tot gemeenschappelijk opgaan naar Jeruzalem door het land ging; hij betuigt vervolgens, dat de bedevaartgangers thans het doel hunner reis bereikt hebben en op het punt staan om de heilige stad binnen te gaan.

Ik verblijde mij in degenen, die, als de heilige feesttijd aanbreekt, tot mij zeggen: Wij zullen met elkaar in gezelschap optrekken naar Jeruzalem, en in het huis des HEEREN gaan.

Liever: "ik verheugde mij in degenen, die tot mij zeiden, enz."

De dienaars des Heeren moeten elkaar vermanen, en moeten blijde zijn, als zij vermaand worden, om op de Goddelijke instellingen acht te slaan. Wij moeten verlangen, dat onze Christelijke vrienden, wanneer zij enig goed werk in handen hebben, ons roepen en ons daarin laten delen..

2. Onze voeten zijn nu, nadat de reis is afgelegd, staande in uwe poorten, o Jeruzalem! en wachten het ogenblik, om binnen te treden.

Vs. 1 bevat een terugblik op den aanvang der gehele bedevaart; vs. 2 stelt den feesttrein voor, gelijk deze reeds in de poorten van Jeruzalem is aangekomen, en als hij daar een ogenblik ophoudt, om den intocht te regelen.

Van de bedevaart naar het hemelse Jeruzalem: 1. welke vreugde zij opwekt (vs. 1-3); 2. welke uitzicht zij opent (vs. 4 en 5); 3. welke verplichtingen zij ons oplegt (vs 6-9).

In onzen Psalm spreekt de Psalmist uit ene opgewekte en geheiligde gezindheid der ziel. Hij toont zich te verblijden in de vreze des Heeren, en dus voor deze keus te hebben, en gevoelt zich in betrekking met het ware volk van God recht gelukkig. Zulk ene gezindheid is het echte beginsel, dat uit God is, dat aan den Heere verbindt en ons geheel overeenkomstig den wil des Heeren denken en handelen doet. Met zulk een bestaan vervuld deelt men in de ware verlichting des H. Geestes, en weet nu ook het vaderland en al zijne voorrechten en zegeningen recht te onderscheiden en te waarderen, zo als de dichter deed (vs. 3-5), ten einde geen schijn voor wezen aan te zien en bovenal den godsdienst en godsdienstige zegeningen op den hoogsten prijs te stellen, dit is het wat ene ware vaderlandsliefde heten mag. En dit mag het vooral, wanneer daarbij ten anderen komt onderlinge aaneensluiting door denzelfden band des geloofs. Dit toch drukt David in het 1ste, 8ste en 9de vers duidelijk uit. Onder Israël was ene geloofsbelijdenis, die geheel uit God was, welke onderling moest beleden worden, die gene eigendunkelijkheid noch valsen godsdienst duldde en die altoos zuiver moest bewaard blijven. Naarmate de Israëliet daarvan meer kende, dit meer in het rechte door God zelven gestelde licht beschouwde, en deze beschouwing met den godsdienst des harten bij hem gepaard ging, of bij ons gepaard gaat, naar die mate zal vaderlandsliefde van enen hogeren aard en van een geestelijker gehalte zijn, naar die mate zal de eendracht bevorderd worden en deze meer sterkte geven. En als nu hierbij eindelijk nog komt het bezit en genot van den openbaren godsdienst, dan brengt men langs dien weg zijne openlijke hulde aan den Opperheer des lands, die ook de Koning der ganse aarde is, dan worden we aan den Heere, als aan den God aller weldadigheid verbonden en vinden de aangename gelegenheid tot onderlinge aaneensluiting met elkaar als broeders van een gezin in de plaats der aanbidding. Zulk ene vaderlandsliefde ademt deze Psalm, woonde in Davids hart en moet ook ons geheel vervullen, zullen wij immer aanspraak hebben op enen naam, die zo eervol als weldadig is (vs. 8 en 9)..

3.

II. Vs. 3-5. Thans neemt de gehele feestkaravaan het woord en stelt zich de hoge betekenis der heilige stad voor haar godsdienstig en burgerlijk leven voor den geest. Zij, die reeds door haar uiterlijk den indruk van ene "stad des vredes" opwekt, is die stad, waarheen de stammen van Israël tot aanbidding van hunnen God optrekken; maar zij is ook de stad, waar Davids huis het burgerlijk recht uitoefent en dus het middelpunt van den staat zowel als van den godsdienst, het hart van het gehele volksleven.

3. Jeruzalem is gebouwd als ene stad, die wel samengevoegd is (vgl. vs. 4), het is niet als in de dorpen, waar de woningen op afstanden staan, het ene huis is aan het andere verbonden (2 Samuel 3: 9); die verbintenis komt met haren naam, stad des vredes (Genesis 14: 18), overeen.

Het is de taal der opgetogenheid over nooit of schaars geziene dingen.

4. Waarheen de stammen tot de drie grote feesten (Exodus 23: 14 vv.) opgaan, de stammen des HEEREN 1), tot de getuigenis Israëls 2) (liever, volgens de getuigenis, de wet Israëls), door welke de Israëliet verplicht was zijne bedevaartsgangen naar den tempel te doen, om den naam des HEEREN te danken met blijde lofliederen (Psalm 26: 7. 1 Kronieken 16: 6 vv.).

1) Hij zegt niet enkel "stammen", maar voegt er bij: "de stammen des Heeren," omdat de Heere zelf die had verkoren, dat zij Zijn volk boven alle volken op aarde zouden zijn en dat Hij hun God wilde wezen..

2) De feestgangers zien met bewondering wat de Heere aan de uitverkorene stad heeft gedaan. Het eerst daaronder is, dat zij ene gebouwde is, als ene, die door David als het ware op nieuw is verrezen, die "in zichzelve verbonden" is, ene grote aaneengeschakelde stad, gene plaats als kleine steden, wijd uiteengebouwd, waarvan de huizen door akkers en tuinen zijn vaneen gescheiden. Deze uitwendige eigenschap van Jeruzalem had zijne geestelijke betekenis. Jeruzalem was het vaste steunpunt, het in zichzelve verbonden en veilig toevluchtsoord voor de geestelijke en Goddelijke orde van zaken. Naar deze plaats trokken alle stammen ten feest, waarbij als ter loops wordt herinnerd, dat dit "een getuigenis voor Israël," ene goddelijke verordening en instelling was voor het volk, uit welker vermelding zich laat opmaken, dat zij langen tijd zal verzuimd geweest zijn..

Jeruzalem wordt de schone stad genoemd, niet alleen om hare ligging, maar ook om hare bouworde. Het is naar één bestek gebouwd, te zamen verbonden, de huizen zijn bevestigd en dragen elkaar. Dit was ene type van de kerk onder het Evangelie, welke te zamen verbonden is in heilige liefde en Christelijke gemeenschap, zodat zij is als ééne stad. Vereniging en overeenstemming zijn de sieraden en de vastheid van de kerk op aarde, en indien alle discipelen van Christus één hart waren en de eenheid des Geestes in het verbond des vredes bewaarden, zouden hun vijanden beroofd worden van hun voornaamste voordeel, dat zij nu tegenover hen hebben. En indien zij meer opmerkzaam waren op de bevelen van den Zoon van David, zo zouden zij meer gelijken op de stammen des Heeren, wanneer deze tot de getuigenissen van Israël (de ark en het verzoendeksel) (de Engelse vertaling neemt het als onze Statenoverzetting op in den zin van "tot), om dank aan des Heeren naam toe te brengen. Ziet hieruit dat wij tot onze openbare godsdienstoefening opgaan, om te danken. Maar satans hoofddoel is altijd geweest, om te verdelen, opdat hij zou heersen en weinige Christenen zijn genoegzaam tegen zijne aanvallen beschut..

2) In het Hebr. Edoeth lejischraeel. Een getuigenis voor Israël, d.w.z. het was een bevel, een inzetting Gods, dat de stammen Israëls naar Jeruzalem zouden opgaan. De Staten-Overzetters hebben het woordje tot er tussen in gevoegd, beter is, naar of, volgens. Zie Exodus 23: 17, 34: 23. Deuteronomium 16: 16). Drie malen ‘s jaars noest Israël op de hoge feesten voor het aangezicht des Heeren verschijnen te Jeruzalem, én om hen te bewaren tegen elken willekeurigen godsdienst op plaatsen, die zij zelven zouden verkiezen én opdat zij als één volk, als het volk des Verbonds, zouden opkomen.

5. Deze verheffing der stad tot godsdienstig middelpunt berust op den grond van hare betekenis, die zij in het burgerlijke heeft (2 Kronieken (6: 6. 2 Samuel 5: 9 vv.), want daar

zijn de stoelen des gerichts gezet, de zetels van hen, die de gerechtszittingen houden en het recht over de twaalf geslachten van Israël hebben uit te spreken, namelijk de stoelen van het huis van David, daar de rechterlijke macht in de handen van het koningschap berust (2 Samuel 15: 2. 1 Koningen 3: 9,12,28 vgl. Jes. 32: 1. Matth. 19: 28).

Jeruzalem werd vroeger tot burgerlijke hoofdstad verheven, werd eerst Davids stad; eerst en ten gevolge daarvan, dat David uit den Goddelijken zegen had leren kennen, dat deze verheffing Gode welgevallig was (2 Samuel 5: 12 vv). werd Jeruzalem ook de stad van God (2 Samuel 6), en werkelijk zou bij den nauwen samenhang van Staat en Kerk in de Theocratie de scheiding grote moeilijkheden hebben aangebracht, terwijl ook de wet in Deuteronomium 17: 8 v. bepaalt, dat de hoogste rechtbank op de plaats van het heiligdom moest zijn..

De stoelen des gerichts zijn de zetels van hen, die recht spraken over de stammen Israëls, het was het hoge gerechtshof, waar de koning, bijgestaan door zijne zonen, in den Naam des Heeren recht sprak tussen den man en zijnen naaste, of ook tussen verschillende stammen, en daarom worden zij genoemd, de stoelen van het huis van David..

Zowel de burgerlijke als godsdienstige betekenis van Jeruzalem, wordt hier derhalve voor ogen gesteld. Jehova troonde er Zelf, de tent op Zion was opgericht en de koning met zijne rechters spraken daar het recht uit. Het is dan ook daarom, dat de feestganger in het volgende vers uitroept: "Bidt om den vrede van Jeruzalem.

6.

II. Vs. 6 en 7. Weer verheft zich hier ene stem, even als in de eerste afdeling; deze wekt op om Jeruzalem geluk te wensen, en geeft tevens den inhoud van deze gelukwens aan, door zelf daarin voor te gaan.

6. Bidt gijlieden, wier voeten reeds staan in de poorten der stad (vs. 2), om den vrede van Jeruzalem1), en het zal u zelven tot enen zegen worden; want wel moeten zij varen, die u, de plaats van ‘s Heren woning (Psalm 76: 3) beminnen.

1) Nu vermaant David alle vrome vereerders van God, om te bidden voor een gelukkigen toestand van de heerlijke stad. En opdat hij des te meer bewoge, belooft hij wederkerig den zegen Gods. Waarom hij zo bezorgd was over het heil dier stad, zegt hij weldra aan het einde van den Psalm, nl. omdat in het rijk en het priesterschap, het heil der gehele Kerk was ingesloten..

7. Uw naam (Salem = vrede Genesis 14: 18), worde bevestigd! Vrede zij in uwe vesting, welvaren in uwe paleizen!, vrede en welvaart binnen uw gehele gebied (Psalm 48: 14).

Omdat David Zion beminde, heeft hij op Zion den Heere Zijne woning gebouwd, en wederom, omdat Hij daar den Heere ene woning gebouwd had, hing zijn hart nog inniger aan die plaats..

Alle toebereidselen, die hij maakte, hadden betrekking op het toekomstige huis des Heren, met den bouw en de inrichting daarvan hield hij zich in zijne laatste jaren dagelijks bezig, en wie met hem daarvan sprak en zich met hem daarin verheugde, die veroorzaakte hem vreugde.

Het is bijna, alsof hij een voorgevoel had van het ontzettend lot, dat deze stad als gene andere stad der wereld tot verscheidene malen toe getroffen heeft. Waarvan David een duister voorgevoel had, dat heeft de David's zoon duidelijk aanschouwd (Luk. 19: 41 vv.); waar David slechts een ernstig smeken om den vrede van Jeruzalem op de lippen heeft, heeft de Zoon van David het oog vol tranen en den mond vol klachten, omdat dit Jeruzalem niet weet noch bedenkt, wat tot zijnen vrede dient. Aan liefde uitingen licht de diepe waarheid ten grondslag, dat het lot der moeder verbonden is aan het gedrag der kinderen jegens haar, aan het gezegend erkennen of schuldige niet erkennen van de in haar midden geopenbaarde gedachten des Goddelijken vredes, en dat wederom het lot der kinderen afhangt van de welvaart der moeder..

8.

IV. Vs. 8 en 9. De vierde afdeling komt met de tweede overeen, dewijl weer het gehele koor aan het woord komt. Het doet, waartoe het zo even is aangemaand, en spreekt in en met zijnen gelukwens tevens uit, hoe beide, de liefde tot de broeders en de liefde tot het huis Gods zulk enen wens ingeven.

8. Om mijner broederen en mijner vrienden wil, allen, die met mij leden van het uitverkoren volk zijn, zal ik nu spreken: Vrede zij in u, o Jeruzalem! want uwe vrede, daar gij het hart zijt in het lichaam der gemeente, is die van het gehele volk.

9. Om des huizes des HEREN, onzes Gods wil, dat met u aanstonds zou ten ondergaan, wanneer gij zoudt te niet gaan, zal a) ik het goede voor u zoeken, zal ik zoeken, dat gij voor den ondergang bewaard blijft en er een tijd van bloei voor u kome.

a) Nehemia 2: 10.

In Jer. 29: 7 wordt door ene soort van parodie (bestraffende nabootsing) onder andere omstandigheden, wat hier van Zion gezegd is, op Babel overgebracht..

Terwijl dit lied van David in het element van heilige vreugde en blijdschap boven Jeruzalem leeft en zweeft, zo wordt het, hoeveel weerklanken van een rechtvaardig gericht ook daartussen mogen liggen, toch tot ene profetie van den vollen glans harer heerlijkheid tegen het einde van den tijd harer ontwikkeling. Dan zal zij niet meer de verlatene heten, maar zij zal weer de waarlijk samengevoegde (vs. 3) zijn; dan wordt zij gerechtvaardigd en zal geprezen worden op aarde, dan zal zij den Heere eeuwig tot verheerlijking en tot voortdurende vreugde zijn (Jes. 62: 4,7; 60: 15)..

Nadat eerst de hoge waarde van Jeruzalem is bevestigd volgen nu de afzonderlijke zegenbeden, waarvan de gemeenschap met het huis des Heren, het rijk Gods op aarde, de kern is. Want de "broeders en vrienden" zijn hier natuurlijk niet gewone bekenden, maar alle kinderen Israël's, alle leden des verbonds. "Vrede" en "het goede" sluiten alle inwendige en uitwendige zegeningen in zich, en de hier voorkomende zegenbeden wensen deze niet toe aan enig persoon in 't bijzonder, maar aan geheel Israël, ja om den wil van het huis des Heren. -Bedenken wij nu van hoeveel belang de eenheid der Godsverering was onder de Oude bedeling, die in de arke des verbonds en in den tempel en bij de hoge feesten zichtbaar op den voorgrond trad, dan leren wij den zin van dit lied eerst duidelijk verstaan. In de kerk des N.V. aanbidden wij God niet meer op dezen of genen berg, maar het streven naar eenheid in den geest in het middenpunt Jezus Christus, behoort zozeer tot haar wezen, dat, waar het ontbreekt, slechts een gebrekkig, ziekelijk leven der gemeente mogelijk is. Elk woord hier uitgesproken kan de Christen geestelijk verklaren en zal hij zodoende het lied in zijne rechte betekenis opvatten..

Is ons daarom het heil onzer broederen dierbaar, gaat ons de wasdom van den godsdienst ter harte, zo moeten wij, zoveel in ons vermogen is, voor het welzijn der kerk zorg dragen. Daaruit volgt, dat zij, wie haar toestand onverschillig is, niet minder wreed jegens de mensen dan goddeloos zijn. Want is de kerk "de pilaar en vastigheid der waarheid" (1 Tim. 3: 15 3.15), zo moet met haren val ook de vroomheid te gronde gaan. En hoe zou het verderf des lichaams ook niet het verderf der leden na zich slepen!.

Daar, waar godsdienst heerschappij oefent, wordt het weldadigste heil verspreid, en waar de vrede Gods heerst, daar worden harten en zinnen met het dierbaarste heil vervuld. Gelukkig het land en volk, in welks midden zulke gezindheden, zulk een edele geest woont en algemeen hunnen weldadigen invloed verspreiden. Gelukkig ons vaderland, wanneer het vele zulke inwoners tellen mag, die alzo zijne dierbaarste belangen recht behartigen, daarmee gedurig voor den troon van God verschijnen en dien vrede daarover afbidden, die door de bestendige inwoning Gods, Zijns Zoons en Zijns Geestes in ons midden alleen geschonken en vermenigvuldigd kan worden..

PSALM 123.

TOESTAND EN VERTROOSTING DER VROMEN.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Met hetgeen in dan vorigen Psalm over de heerlijkheid van Jeruzalem gezegd is en met de wensen en beden voor haar heil, staat de tegenwoordige toestand van hem, die met Psalm 120 en 121 de rij dezer liederen Hammaälôth geopend heeft (Ezra 4: 24), in snijdende tegenspraak, in welke weemoedige klacht laat hij nu hier de gemeente bidden om opheffing van die tegenspraak. De in het oog lopende overeenstemming van het begin met Psalm 121: 1 121.1 doet zien, dat wij hier dezelfden dichter voor ons hebben als daar. De Syrische overzetting heeft daarom niet misgetast, wanneer zij zegt, dat de Psalm als uit de ziel van Zerubbabel, het hoofd der teruggekeerde ballingen gesproten is. Zij bedoelt nu wel de

ballingen zelven, maar noemt bepaald hun hoofd Zerubbabel, om de betekenisvolle verbinding van onzen Psalm met den vorigen aan te wijzen; in den vorigen hebben wij den tijd van David voor ons, van den aanvang van het koningschap der belofte, in dezen dien van den vorst uit David's geslacht na de ballingschap (Ezra 2: 2).

I. Vs. 1 en 2. In de eerste plaats spreekt de zingende gemeente door ene stem uit haar midden haar opzien tot God en haar verlangen naar Zijne genadige hulp met even zo verheven ernst als tedere innigheid uit.

Ik hef met een blik vol innig verlangen mijne ogen op tot U, die in de hemelen zit, hoog verheven boven de aarde en al hare machten, en oneindig rijk in hulp voor de Uwen (Psalm 115: 3; 121: 1).

Even als juist dan, wanneer nergens op aarde een licht van hoop wil opgaan, de psalmzangers met bijzondere vertroosting God noemen als degene, die "in de hemelen zit," zo ook hier. Dat God niet te bereiken is door enigen aanval van mensen, dat de scepter Zijner macht onderbreken is, dat Zijn oog zo ver reikt als de hemel zich uitstrekt, dat alles komt daarbij den vrome voor den geest..

De Heilige Geest, door wiens aandrijven de dichter dezen Psalm in den mond des volks leide, roept ons daardoor met luider stemme tot God te gaan, niet alleen zo vaak deze of gene, maar zo dikwijls de ganse gemeente in nood verkeert. Met voordacht wordt God aangeroepen als "gezeten in den hemel," niet slechts, opdat de gelovigen zich met een vertrouwen, gelijk het hun voegt, op Gods macht verlaten, maar ook opdat zij bedenken, dat, wanneer alle aardse hoop bezwijkt, Gods alvermogen in den hemel ongeschokt blijft..

De gelovige, die hier spreekt, erkent met deze woorden de oppermacht des Heren en spreekt er mede uit, dat hij in staat is, om zijn volk te beschermen tegen de listen en lagen der heidenen. Hij gaat gebogen onder de verachting en spot der vijanden, maar te midden van zijne ellende mag hij het oog wenden naar den hemel, waar zijn God troont, die in staat is, om de dagen van lijden in dagen van verblijden te herscheppen.

2. Zie, gelijk de ogen der knechten (slaven) zijn op de hand hunner heren, totdat zij van hen ontvangen wat zij nodig hebben; gelijk de ogen der dienstmaagd (slavin) zijn op de hand harer vrouw, harer meesteressen, alzo zijn onze ogen op den HEERE, onzen God, totdat Hij ons genadig zij, en aan de treurigheid van ons lot een einde make.

De hand van den heer, de hand der vrouw regeert het gehele huis, en hun wenken en aanwijzingen merken de knechten en de dienstmaagden met nauwkeurigheid op; die van Israël zijn Jehova's knechten, de gemeente van Israël is Jehova's dienstmaagd-in Zijne hand ligt hare toekomst..

De ogen van een dienstknecht zijn op zijns meesters 1. besturende hand, verwachtende dat Hij hem zijn werk bevele; 2. op Zijne toedelende hand. Dienstknechten zien op hun meester of hun meesteres om hun deel van spijze op den behoorlijken tijd (Spreuken 31: 15). Tot God

moeten wij dagelijks opzien om ons brood, om genoegzame genade; 3. op Zijn beschermende hand. Indien de dienaar tegenwerking bij zijnen arbeid ondervindt, indien hem onrecht wordt aangedaan, wie anders zal hem helpen dan zijn meester. Wanneer het volk van God wordt vervolgd: zo mag het tot zijn Meester roepen: "Wij zijn de Uwe, help ons." 4. op Zijne verbeterende hand. Het volk van God verkeert onder Zijne berispingen, en waarheen zal het zich wenden dan tot Hem, die kastijdde (Jes. 9: 13). Zij onderwerpen zich aan en vernederen zich onder Gods machtige hand. 5. op Zijne belonende hand. Huichelaars zien op de handen der wereld, vandaar hebben zij hun loon (MATTHEUS. 6: 2), maar ware Christenen zien tot God op, als tot hunnen Meester en Beloner..

Wanneer door een meester of ene meesteres bevolen is, dat een slaaf voor een vergrijp gekastijd wordt, keren zij de smekende ogen tot die van den meerdere, totdat die beweging der hand verschijnt, die een einde maakt aan de smart die gevoeld wordt; zo zijn onze ogen op U, onzen God, dat Uwe hand het teken moge geven, dat een einde aan onze zorgen maakt; want onze vijanden, o Heere! wij weten het, volvoeren alleen Uwe bevelen en kastijden ons naar Uw welbehagen.

3.

II. Vs. 3 en 4. Hierop neemt de gemeente als één geheel het woord en terwijl zij tot den Heere om genade roept, dringt zij die smeking aan met ene voorstelling van haren beklagenswaardigen toestand.

3. Zijt ons genadig 1), o HEERE! en verander spoedig onzen toestand; zijt ons genadig, want wij zijn der verachting van hen, onder welke wij waren (Psalm 120: 5 vv. Nehemia 1: 3; 2: 19), veel te zat, oververzadigd zijn wij, wij kunnen dien smaad niet langer dragen.

1) Hij had gezegd, dat de ogen der vromen, dewijl zij geheel gebroken en ingezonken waren, tot de hand Gods de toevlucht hadden genomen. Nu voegt hij er bij, dat zij oververzadigd zijn van smaad, waaruit wij opmaken, dat de goddelozen niet alleen hevig hadden gewoed, zover men maar durfde gaan, maar ook met smaad de kinderen Gods hadden overladen. En zeker de herhaling, welke een teken is van ernst en brandende begeerte toont tegelijk, dat er niets ontbrak aan de hevigste ellende. Waar nu bij de belediging nog spotten komt, is er niets wat de oprechte gemoederen meer wonden kon toebrengen. Daarom klaagt de Profeet hierover het meest, alsof het was een opeenhoping van alle rampen..

4. Onze ziel is veel te zat des spots der weeldigen, der overmoedigen, van hen, die ons honen, omdat wij beweren Uw volk te zijn, en wij toch zo ellendig en verlaten op aarde moeten verkeren; wij zijn zat der verachting de smaad der hovaardigen der tirannen, die daarentegen van hun zijde zich beroemen op aanzien en invloed bij de machtigen dezer wereld.

Geloofd zij de Heere, wie wij het alleen te danken hebben, dat wij nog tot dit uur naar lichaam en ziel staan.

Wanneer de wereld niet altijd tegen de gelovigen kan woeden, gelijk zij dit gaarne zou willen, zo geef daarvoor den Heere de eer, die ze in toom houdt. -Velen wanen, dat de wereld niet zo vijandig is en geven haar in plaats van Gode de eer; volg gij in alles de Heilige Schrift.

PSALM 124.

GODS HULP IN NOOD.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), van David, uit het laatste tiental jaren van zijne regering (2 Samuel 24: 25).

Evenals de vorige Psalm dadelijk bij den aanvang met Psalm 121: 1 overeenkomst had, zo sluit zich de voor ons liggende in zijn einde aan Psalm 121: 2 aan; evenals de vorige Psalm zich in Zijne wijze van uitdrukking als een werk van den maken van Psalm 120 en 121 openbaar maakte, zo wijst ons de nu te behandelen Psalm op dezelfden maken als Psalm 122. Dat deze een Psalm van David is, bewijst vooreerst de verhevene Theologische geest des geloofs, vervolgens ook de aard der woorden, ten tweede ook de eigenschap der woorden, die hij hier gebruikt, want in deze twee stukken overtreft hij allen, die Psalmen geschreven hebben. De geschiedkundige gebeurtenis, welke tot het maken van zien Psalm aanleiding gaf, is zeker het gevaar van den Syrisch-Edomietischen strijd, dat wij in Psalm 44 en 60 nader hebben leren kennen, maar reeds meer dan een tiental jaren lag sedert dien tijd en zijne angsten achter David, toen hij het lied dichtte, en zo is het niet zozeer het geschiedkundig terugzien in het verledene, dat hem de woorden dicteert, als wel het profetisch vooruitzien in die toekomst der gemeente, die tot werkelijkheid werd, toen zij den tempelbouw, die gestaakt was, weer in vrede konden aanvangen (Ezra 5: 1-6: 15.

I. Vs. 1-5. Ook hier, in het eerste deel van den Psalm, wordt eerst ene enkele stem vernomen; zij erkent het met een dankbaar hart, dat alleen ‘s Heren bijstand het volk voor den ondergang, die het bedreigde, bewaard had.

Ten ware de HEERE, die bij ons geweest 1) is, om ons te verlossen, Zijnen alvermogenden bijstand geschonken had, zegge nu Israël, nu het weer ene redding heeft ondervonden, en het Hem de ere wil geven, die Hem toekomt:

1) Of: Ten ware de Heere niet voor ons geweest. Zo ook in het 2de vers. Het woord toen in vs. 3, 4 en 5 moet dan vervangen worden door dan. De betekenis is natuurlijk dezelfde. De dichter geeft hier de eer der uitredding en verlossing aan den Heere God en aan Hem alleen. Hij en zijn volk waren aan een gewis verderf ten prooi, dewijl machtige, roofzuchtige vijanden hem besprongen, vijanden, die hem levend trachtten te verslinden, maar ziet, de Heere was voor hem in de bres getreden. Hij had Zijn machtigen arm over Zijn volk uitgespreid en daarom kan in het tweede gedeelte van den Psalm, het "geloofd zij de Heere," worden gehoord.

2. Ten ware de HEERE, die bij ons geweest is, ons had gered, als de mensen tegen ons opstonden, om ons geheel te vernietigen (Psalm 137: 7)

3. Toen zouden zij ons levend verslonden hebben 1), gelijk wilde dieren hun buit verslinden, als hun toorn tegen ons ontstak, tegen het door de wereld gehate hoopje van Gods volk, dat zo machteloos tegenover hen is.

1) Deze gelijkenis is ontleend aan roofdieren, die hunnen buit zo haastig en gretig verslinden, dat hij nog levend door hun keel schijnt te gaan, gelijk Jona nederdaalde in den buik van den groten vis (Jona 1: 17).

4. Toen zouden ons de wateren, die zij achter ons henenwierpen (Openbaring 12: 15), overlopen hebben; een stroom zou over onze ziel gegaan zijn, om haar te begraven.

Waterstromen zijn dikwijls het beeld van de onstuimige vijanden van het Godsrijk (bijv. Psalm 18: 5; 29: 3; 32: 6)..

5. Toen zouden de stoute wateren over onze ziel gegaan zijn, zodat zij zou hebben moeten bezwijken.

De wereld is niet weinig machtig maar veel erger dan velen denken..

De kunst van dit lied bestaat minder in zijn strofischen vorm dan daarin, dat om enen stap voorwaarts te doen, steeds een halve schrede wordt teruggegaan..

Israël moet dit tot eer van ‘s Heren naam openlijk belijden, zij werden er toe geroepen; ook het nageslacht moet die grote daden des Heren gedenken, omdat zij delen in de gezegende vrucht van de redding des Heren, hun vaderen bewezen..

6.

II. Vs. 6-8. Ene enkele stem lost nu het gehele koor af; deze prijst den Heere voor Zijne redding uit het gevaar, jubelt over de vrijheid, die Hij aan Zijne gemeente gegeven heeft, en erkent in Hem enen Koning te hebben, voor wie alle vijanden der aarde te gering zijn, dat zij enigen tegenstand zouden kunnen bieden.

6. De HEERE zij geloofd 1), die ons in hun tanden niet heeft overgegeven tot enen door, zodat zij ons zouden vernielen en vernietigen.

1) Nadat het feit der Goddelijke hulp is vervuld, volgt in vs. 6 de dank, daarna in vs. 7 het gejuich der geredden. De vijanden worden in vs. 6 om hun bloeddorst voorgesteld als roofdieren, evenals de wereldrijken in het boek Daniël, in vs. 7 om hun arglistigheid als vogelaars..

Slotsom is, dat het weerloze volk van God, arm aan beleid, beroofd van kracht, niet slechts met wilde en woeste beesten te doen had, maar ook door listen en lagen werd verstrikt, zodat het, zowel van krijgslist als van dapperheid ontbloot, voor de vijanden verre moest

onderdoen, door vele doden werd belaagd. Vandaar dat het gemakkelijk is op te maken, dat het op een verwonderlijke wijze is bewaard gebleven..

7. Onze ziel is, aan hun arglistige vervolgingen ontkomen, als een vogel uit den strik der vogelvangers, dien deze naar haar hadden geworpen (Psalm 91: 3. Spreuken 6: 5. Hos. 9: 8), de strik, die reeds over hen gekomen was, is gebroken, en wij, wij zijn ontkomen.

8. Onze hulp, dat is weer bewezen en het zal ons ene bestendige vertroosting en dankzegging zijn-onze hulp is in den naam des HEREN, die hemel en aarde gemaakt heeft (Psalm 121: 2; 134: 3).

Zo plaatst Hij hier weer tegenover het grote gevaar en de aanvechtingen, God, den Almachtige, deze verslindt met een ademtocht alle boosheid der gehele wereld en der hel, gelijk een groot vuur een klein droppeltje water verteert..

Laat ons Hem prijzen, indien de strikken des Satans over ons gebroken en wij bevrijd zijn. Laat ons ons verheugen, dat onze hulpe is van den Heere, die aarde en hemel gemaakt heeft..

Zal niet de kerk van onzen Heere vele en dringende reden hebben, om God zo te prijzen, zo dikwijls Hij haar uit den klauw der helse vijanden redt, en ene zeer grote en wonderbare uitkomst geeft..

Aan het slot spreekt de dichter het uit, dat hij niet alleen de hulpe Gods inderdaad heeft, maar dat ook voortaan in alle omstandigheden hij de hulpe van zijn God zal inroepen, tot die hulpe zijn toevlucht nemen en op die hulpe zijn vertrouwen stellen. Het is de hulpe van Hem, die het oppergezag heeft, maar ook van den Almachtige, die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er.

PSALM 125.

DE HOOP BESCHAAMT NIET.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Op David’s krachtige opwekking in den vorigen Psalm volgt als antwoord een wens uit het hart der gemeente, dat die tijd spoedig kome, op welken de vorige Psalm met volle waarheid als een voor haar bestemde kon wijzen. Zonder twijfel is het dezelfde heilige zanger, van wiens hand Psalm 120, 121 en 123 afkomstig zijn, die ook het voor ons liggende lied aan de gemeente heeft gegeven; het is echter ene reeks van jaren later vervaardigd, toen ten gevolge van ene lange verdrukking onder de macht en boosheid der tegenstanders, zich van de goede kern der gemeente de boze schaal begon af te zonderen dergenen, die door den nood van den tijd aan God begonnen te twijfelen en van den rechten weg afweken (Ezra 4: 24 Aanm).

I. Vs 1. Het eerst heeft hier het gehele koor het woord. De gemeente maakt de boze schaal, die nog aan haar hangt, van zich los, en ziet op de goede kern in haar midden; het zijn

degenen, die op den Heere wachten ook in treurige tijden, en wier toestand en bestaan een onwankelbare en onvergankelijke is.

Die op den HEERE vertrouwen zijn als de berg Zion, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid.

De Psalmisten zijn er ijverig op bedacht, om voor het geloof steunsels te vinden in het zichtbare, dat hen zo krachtig bestrijdt. Zo wordt hier de berg Zion tot een zodanig steunsel geheiligd. Wie hem voortaan in zijne onwankelbare vastheid aanzag, dien werd daardoor de onveranderlijke vastheid der kerk voor de aandacht gesteld. Daar het punt van vergelijking de onbeweeglijke vastheid is, die Zion met de andere bergen gemeen is, zo zou ook elke andere berg kunnen genoemd zijn; tot het noemen van dezen berg had de zanger deze aanleiding, dat Zion de zichtbare zetel der kerk was. Hij vergelijkt de bestendigheid der kerk zelf met die van haren uitwendigen zetel, de onveranderlijkheid van het geestelijk Zion met die van het stoffelijke..

Er zijn reeds duizenden van jaren over Zion heengegaan, en gelijk hij een roemrijk verleden heeft, zo is hij ook voor ene glorierijke toekomst bewaard. Andere uitleggers menen om de Chaldeeuws en Romeinse catastrofe (2 Koningen 25: 8 Aanm). het hemelse Zion te moeten verstaan, maar de catastrofe betrof wel het op den berg gebouwde, niet dezen zelven, die voor zich en volgens zijne bestemming (Micha 3: 12 en 4: 1) onveranderd bleef staan..

Zion was zowel het middelpunt van den Israëlitische staat als van het koninkrijk Gods. Op Zion stond, van David's tijden af, de tente en later de tempel, wel door een ravijn gescheiden als teken, dat de koninklijke en priesterlijke macht nog gescheiden was, maar toch, als Israël's vromen naar Zion zagen, dan waren zij verheugd, want dan wisten zij, dat zij veilig waren, onder de hoede van Hem, die Israël's koning en Israël's Verlosser was.

2.

II. Vs. 2 en 3. Uit het gehele koor verheft zich nu ene enkele stem. De gemeente is omgeven door den onneembaren wal van 's Heren bijstand en bescherming; daarom zal de op haar drukkende heerschappij der goddelozen zeker eenmaal een einde nemen, en niet langer duren dan de kracht tot tegenstand bij de rechtvaardigen duurt tegen de verleidende macht, welke verdrukking en gewoonte op de mensen uitoefenen.

2. Rondom Jeruzalem zijn bergen, zodat zij reeds uitwendig voorkomt als ene van de wereld afgeslotene en tegen haar beschermende stad (Jozua 15: 63), alzo is de HEERE, die nog ene oneindig hogere bescherming is dan de natuurlijke wallen van bergen (vgl. Jes. 33: 21. Zach. 2: 5), rondom Zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid.

Het is veel gemakkelijker om te zeggen, dan om te geloven, dat wij, zo wij het woord van God bij ons hebben en geloven, door goddelijken bijstand omringd zijn. Wanneer wij stalen en vurige muren om ons heen hadden, zo zouden wij gerust zijn en den duivel trotseren; maar de eigenschap van het geloof is het, ons niet te verheffen op hetgeen de ogen zien, maar op

hetgeen het Woord ons aanwijst. Dit ontbreekt ons dus, dat wij gene geestelijke ogen hebben, het ene nodige, maar alleen de vleselijke ogen navolgen..

Geen wonder, dat Zions gebergte, die aloude zetelplaats van den waren godsdienst van Melchizedek's dagen af, in zijne ontwikkeling en vastheid, al de eeuwen zou verduren, en Jeruzalem in zijne onverwinbare sterkte, door bergen als door zo vele voormuren tot zijne beveiliging omgeven, voor hen de eigenaardige beelden en waarborgen werden van de zekerheid des geluks en der volkomen veiligheid voor hun volks- en godsdienstbelang, bij den aanval van elke vijand, dewijl Jehova, de Machtige Jacob's, hen met Zijne alvermogende hoede nabij was en omringde. Met veel recht konden zij het verwachten, dat gene goddeloze koningen of volken hen immer onderdrukken zouden, gelijk zij onder Sauls regering en in de overheersing van andere volken ondervonden hadden, en waardoor zij van den Heere en Zijne gerechtigheid tot hun schade waren afgeleid. Ja, van den Heere mochten zij vrede en heil vragen en hopen, bij het inslaan van den weg der waarheid en der oprechtheid, daar het ontwijfelbaar vaststond, dat Hij de werkers der ongerechtigheid van voor Zijn aangezicht verdelgen wilde. En waren dit nu de welgegronde verwachtingen voor Israël, als Jehova's volk beschouwd, in het algemeen, welke ene stoffe van blijdschap lag dan hierin voor alle ware dienaren des Heren in het bijzonder, die zich geheel en al op dien getrouwen Verbondsgod verlieten, en op ene werkzame en werkdadige wijze op het woord en de beloftenissen van den Onveranderlijke steunden. De vastigheid van hunnen staat ligt alleen in Jehova, zo als Hij is en Zich in den Engel Zijns aanschijns, onzen Heiland, heeft kenbaar gemaakt. Hij, die de Almachtige is, is en stelt ene veilige hoede rondom hen en gedoogt niet, dat de vijand hen genaken zal. De overwinning op elke tegenstander en op de gehele macht der hel is gewis, en Hij laat niet toe, dat zij boven vermogen verzocht worden. Hij hoort het gebed, oefent altijd recht en gerechtigheid, en geeft vrede over het Israël Gods, dat Hem kent en dient. Is er iets, dat den vromen Christen tot blijdschap, tot geruststelling en tot aanmoediging verstrekken kan, dan is het ongetwijfeld zulk een onderwijs en zulk ene bijbelse verzekering..

3. Al is het ook, dat de treurige toestand van den tegenwoordigen tijd, nu Gods volk in het heilige land zelf door de Gode vijandige macht der wereld verdrukt en onderworpen is, dat schijnt tegen te spreken, zo zal het toch ten laatste blijken, dat de Heere werkelijk rondom Zijn volk is. Want de scepter der goddeloosheid, die nu zo zwaar op ons drukt, zal niet rusten op het lot der rechtvaardigen, zal hun niet bij voortduring een angstig lot veroorzaken; opdat de verzoeking, die in deze overheersing ligt, niet langer dure, dan men kan verdragen (1 Kor. 10: 13), en alzo de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken tot onrecht, door te delen in de heersende goddeloosheid (MATTHEUS. 24: 22).

Heeft alzo Zion niet te vrezen, zal het ware Israël in zijn vertrouwen op Jehova niet beschouwd worden, het zegt niet, dat het geen belagers en bestrijders heeft, die het menigmaal in bange angsten dringen, want waartoe anders de belofte, dat de Heere de vurige muur rondom Zijn volk zal wezen?.

De rechtvaardigen zijn niet in zich zelven veilig voor afval, maar God bestuurt de verzoeking zo, dat wij die kunnen verdragen..

De scepter der goddelozen over het erfdeel der rechtvaardigen is de heerschappij der heidenen over Kanaän. Het "want" steunt en bekrachtigt wat in vs. 2 gezegd is, dewijl het ene opkomende twijfeling weerlegt. De heerschappij der heidenen duurt niet altijd, opdat niet ten laatste ook de rechtvaardigen aan het bestuur Gods zouden leren twijfelen en mede tot het heidendom zouden vervallen..

De betekenis van dit vers schijnt dezelfde te zijn, als die bij de voorzegging omtrent de rampen van later dagen, MATTHEUS. 24: 21,22: Indien die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden. Maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden..

5. Maar die zich, van wege de onreinheid hunner harten, neigen tot hun kromme wegen 1), die zal de HEERE weg doen gaan met de werkers der ongerechtigheid, door wie zij zich hebben laten verleiden. Dit alles zal worden vervuld, zowel de bede als de profetie. Vrede; zal over Israël zijn, namelijk over het Israël Gods (Gal. 6: 16), dat niet alleen den naam heeft, maar ook werkelijk Israël is (Psalm 128: 6).

1) In vs. 3 spreekt zich de vrees uit door uitwendigen dwang van machtige mensen, bijv. van de toenmaals in Palestina machtige Samaritanen en de hen ondersteunende Perzische groten, om tot iets verleid te worden wat met den godsdienst niet te rijmen was. "Alleen niets halfs, verkeerds en met het gestrenge geweten onverenigbaars! Dit was het gevoelen van die eerste stichters van het nieuwe Jeruzalem, en daarmee komt ook goed het slot in vs. 4 en 5 overeen..

Vrede is het einde der dwingelandij, der vijandschap, der verdeeldheid, van de onrust, den angst; vrede is vrijheid en harmonie en eenheid en veiligheid en zaligheid..

Met den uitroep: "Vrede over Israël" de gehele zaligheid Gods in hare kostbare vrucht samenvattende, breidt de Psalmist zegenend zijne handen uit over het ware Israël, dat uit den Geest geboren is en een welgesteld hart spreekt er het Amen bij uit..

Niet alleen de gebeden hunner broederen, maar de tussenkomst van den Middelaar verzekert Israël van de beschermende macht en de bewarende genade van zijn God. Vrede zal zijn over iedere waren Israëliet, in wie geen bedrog is. Heere! reken ons tot dat volk voor tijd en voor eeuwigheid..

Onder hen, die van vurigen ijver blaakten voor de ere Gods, waren er ook, die gemene zaak met den vijand maakten. Ook toen was er onkruid onder de tarwe. En deze richtten meer schade aan dan de openbare vijanden. Zij behoorden niet tot het geestelijk zaad van Abraham, en daarom spreekt de dichter er van, dat de Heere hen zal doen weggaan met de werken der ongerechtigheid. De hypocriet en de openbare vijand zullen enerlei lot wedervaren.

4.

III. Vs 4 en 5. Thans komt weer het gehele koor aan het woord; hij maakt ene scheiding tussen de goede en vrome harten in de gemeente en de anderen, die afwijken op hun kromme

wegen; hij verkondigt dezen den ondergang met de boosdoeners, met wie zij zich verenigd hebben; en wenst hun den vrede en alles goeds van den Heere.

4. HEERE! doe den goeden wel, en degenen, die oprecht zijn in hun harten, die zich door gene onderdrukkingen van U laten afbrengen.

5. Maar die zich, van wege de onreinheid hunner harten, neigen tot hun kromme wegen 1), die zal de HEERE weg doen gaan met de werkers der ongerechtigheid, door wie zij zich hebben laten verleiden. Dit alles zal worden vervuld, zowel de bede als de profetie. Vrede; zal over Israël zijn, namelijk over het Israël Gods (Gal. 6: 16), dat niet alleen den naam heeft, maar ook werkelijk Israël is (Psalm 128: 6).

1) In vs. 3 spreekt zich de vrees uit door uitwendigen dwang van machtige mensen, bijv. van de toenmaals in Palestina machtige Samaritanen en de hen ondersteunende Perzische groten, om tot iets verleid te worden wat met den godsdienst niet te rijmen was. "Alleen niets halfs, verkeerds en met het gestrenge geweten onverenigbaars! Dit was het gevoelen van die eerste stichters van het nieuwe Jeruzalem, en daarmee komt ook goed het slot in vs. 4 en 5 overeen..

Vrede is het einde der dwingelandij, der vijandschap, der verdeeldheid, van de onrust, den angst; vrede is vrijheid en harmonie en eenheid en veiligheid en zaligheid..

Met den uitroep: "Vrede over Israël" de gehele zaligheid Gods in hare kostbare vrucht samenvattende, breidt de Psalmist zegenend zijne handen uit over het ware Israël, dat uit den Geest geboren is en een welgesteld hart spreekt er het Amen bij uit..

Niet alleen de gebeden hunner broederen, maar de tussenkomst van den Middelaar verzekert Israël van de beschermende macht en de bewarende genade van zijn God. Vrede zal zijn over iedere waren Israëliet, in wie geen bedrog is. Heere! reken ons tot dat volk voor tijd en voor eeuwigheid..

Onder hen, die van vurigen ijver blaakten voor de ere Gods, waren er ook, die gemene zaak met den vijand maakten. Ook toen was er onkruid onder de tarwe. En deze richtten meer schade aan dan de openbare vijanden. Zij behoorden niet tot het geestelijk zaad van Abraham, en daarom spreekt de dichter er van, dat de Heere hen zal doen weggaan met de werken der ongerechtigheid. De hypocriet en de openbare vijand zullen enerlei lot wedervaren.

PSALM 126.

DER VROMEN DROEFHEID ZAL IN VREUGDE WORDEN VERANDERD.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Wederom een lied van dien heiligen zanger, die David’s en Salomo’s bedevaartliederen of liederen der opgangen tot een volledig pelgrimsboek heeft uitgebreid (Ezra 4: 24 Aanm), aan den vorigen, eveneens door hem vervaardigden Psalm sluit zich de voor ons liggende aan

door het hoofdwoord Zion, waarom hij onmiddellijk daarop volgt; wat den inhoud betreft, sluit hij zich aan Psalm 120 en 123 aan, en laat ons de uit Babel teruggekeerde gemeente aanschouwen in haar leed en haar wee, zowel als in hare gebeden en verwachtingen.

I. Vs. 1-3. De gemeente herinnert zich vooreerst den tijd vol grote vreugde en zalige verrassing, toen de Heere hare verlossing uit de Babylonische ballingschap bewerkte, en toen het ook voor de Heidenen zichtbaar werd, wiens hand deze verlossing had teweeggebracht.

Als de HEEREdoor de toestemming, die Kores, koning der Perzen, in het jaar 536 vóór Chr. gaf (Ezra 1: 1 vv.), de gevangenen Zions wederbracht, waren wij gelijk degenen, die dromen 1); de plotseling aangevangen verlossing scheen ons in den beginne gene werkelijkheid, maar slechts een schone droom te zijn; wij konden het van blijdschap niet geloven.

1) In dezen Psalm wordt aan een der grootste daden des Heeren gedacht, weleer aan Zijn volk bewezen, alleen te vergelijken met de verlossing van Jacobs nakomelingen uit Egypte; en beide verlossingen zijn het voorbeeld en onderpand van de verlossing der Gemeente uit het diensthuis en de gevangenis der zonde en Satan’s macht door Jezus Christus, onzen Heere. Daarom heeft de Christelijke Kerk van alle eeuwen dezen Psalm met veel voorliefde tot de hare gemaakt. Augustinus verklaart het opschrift reeds: "een opgangslied voor degenen, die optrekken naar het hemelse Jeruzalem," en Luther zegt: "wij willen dezen Psalm van de algemene gevangenis des gansen menselijken geslachts en zijne uitredding uitleggen.".

2. Toen werd onze mond vervuld met lachen, daar de indruk van het geluk, dat zo wonderbaar verschilde van het doorgestane leed, ons den mond tot lachen dwong, daar de vreugde in volle stromen zich wilde uitstorten, en onze tong werd met gejuich vervuld, daar de jubelende stemming des harten de tong tot een jubelen drong, dat wegens de onuitputtelijke stof geen einde zou nemen (Job 8: 21); toen zei men, omtrent ons onder de heidenen: de HEERE heeft grote dingen aan dezen gedaan, zo verwonderingwekkend werkte ook op hen die wondervolle verandering van ons geluk (Joël 2: 21. Jes. 52: 9 vv. 52.9).

3. Eéne stem. De HEERE heeft grote dingen bij ons gedaan, ja de Heidenen hebben het terecht opgemerkt, dies zijn wij verblijd, want Gods genade is tot ons wedergekeerd.

De gevangenen Zions, dat zijn alle gelovigen, alle kinderen Gods, die in de genade des Heeren en onder de tucht Zijns Geestes staan. Zij zijn wel is waar, hier beneden reeds verlost, want zij zijn vrij gemaakt van hun zondenschuld, van den vloek der wet en van het geweld des satans. Zij zijn echter, omdat zij in dezen tabernakel zijn, ook aan de andere zijde nog met zo vele banden van zwakheid, van smart, van ijdelheid gebonden, en verlangen naar hun volkomene verlossing. Die zal dan ook eenmaal komen-voor ieder in ‘t bijzonder voorlopig, als de Heere hem een zalig einde geeft en hem in genade uit dit jammerdal tot Zich in den hemel neemt; voor de gehele gemeente in hare buitengewone volheid en heerlijkheid, wanneer Hij, de Verlosser, met een geroep en de stem des aartsengels en met de bazuin Gods nederdaalt van den hemel en de doden in Christus eerst zullen opstaan, daarna die dan nog op aarde en in hun lichamen zijn, en zij zullen met deze worden opgenomen in de wolken, den Heere tegemoet in de lucht. Dan zullen wij zijn als die dromen. Ja, reeds zullen wij als

dromende en geheel van vreugde buiten ons zelven zijn, wanneer een zalige dood ons uit deze tegenwoordige boze wereld overvoert in ene andere betere wereld, wanneer de engelen op den Elia's-wagen onze ziel naar huis brengen in het ware vaderland; zij stijgt dan op de eeuwige bergen, naar welke zich hier beneden steeds haar oog verhief en van welke hare hulp kwam; zij bestijgt den koningsburg van Hem, die Davids Zoon en Davids Heer tegelijk is. Zij trekt in met den palmtak der overwinning in hare rechterhand, achter zich al de ellende van den tijd, vóór zich de opene heerlijkheid. Hoe zal het daar zijn? Vreugde en genot zullen haar met ene zalige kracht aangrijpen, van vreugde en genot overstelpt, zal zij niet weten, wat haar geschiedt. Er zullen zich voor haar wonderen Gods openen, die nog geen oog gezien en geen oor gehoord heeft, en die in geen mensenhart zijn opgeklommen; want wij zien hier beneden slechts het minste van Zijne wonderen. Maar het hoogste is: zij zal God zien, het ongeschapene Heilig-Heilig-Heilige Licht; dat zal in haar ene onuitsprekelijke vreugde ontsteken en ene onuitsprekelijke zaligheid in het hart storten. Alle ijdelheid daarentegen, alle plagen, alle ellenden van dezen tijd, die op aarde als met haar wezen schenen te zamen gegroeid te zijn, zodat zij zich zelf niet anders kende dan als ene gekwelde ziel, zij zijn voorbij; want smarten en zuchten kunnen toch niet meer daar zijn, waar eeuwige blijdschap en vredevolle sabbat Gods is..

Als degenen, die dromen, zullen wij echter eerst recht dan zijn, wanneer de laatste grote dag komt en de Heere Zijne uitverkorenen verzamelt van de vier winden, van het ene einde des hemels tot het andere einde. Dan zullen wij niet alleen diegenen wedervinden, en voor eeuwig weer bezitten in verheerlijkte gedaante en in hemelse natuur, die wij in dit leven gekend en bemind, en wier sterven wij zozeer bejammerd en betreurd hebben; wij zullen dan ook diegenen aanschouwen, die door alle tijden heen den Heere hebben gehoorzaamd en geloofd, en door wier woord wij zelf gelovig geworden zijn-de heilige aartsvaders, de geliefde profeten, de grote Apostelen, de getrouwe bloedgetuigen en martelaars de gehele gemeente der heiligen, zij zal voor onze ogen staan, en zij zal ons in haar midden opnemen, zodat wij in hare vriendschap en gemeenschap de bruiloft des Lams vieren. Dan zal onze mond vol lachen zijn en onze tong met gejuich. Hier onder het tegenwoordige kromme en verdraaide geslacht is onze mond zeer dikwijls vol van heilige verontwaardiging, wanneer wij Jacob zijne overtreding en Israël zijne zonden moeten aantonen. Hier is dikwijls onze tong vol klachten, wanneer er geen einde is aan het branden en vernielen, en de mensen met ziende ogen niet willen zien, noch met horende oren horen, maar zich zelven toorn vergaderen tegen den dag des toorns en de openbaring van het rechtvaardig oordeel. Op dien dag des Heeren zal Hij allen, die den gelove niet wilden gehoorzaam worden, buitenstoten en alle ergernis uit Zijn rijk te zamen vergaderen en in den vurigen oven werpen. Dan zal onze mond vol lachen zijn, want dan zijn wij degenen, die triomferen, die hun zaak zien zegepralen en hun vijanden onder hun voeten zien. Eertijds was het anders, eertijds waren wij een klein verdrukt hoopje, een vloek der wereld en een voetwis voor alle mensen; maar dan zal het zijn: "de rechterhand des Heeren is verhoogd, de rechterhand des Heeren doet krachtige daden." En gelijk onze mond vol lachen is, zo is onze tong vol gejuich over den Heere, die onze ziel van den dood heeft gered en onzen voet van aanstoot, die ons bekwaam heeft gemaakt tot de erve der heiligen in het licht, en geen berouw gehad heeft over Zijne genade en verkiezing. Dan zullen allen, die ons benijdden, die met ons tot het geloof werden geroepen, maar de genade Gods hebben verworpen, zich zelven moeten veroordelen en het eeuwige leven onwaardig achten.

Dat zijn de heidenen, onder welke men omtrent ons zal zeggen: "De Heere heeft grote dingen bij hen gedaan." Ook zij die heden noch woeden en met elkaar beraadslagen tegen den Heere en Zijnen Gezalfde, zullen er eens enige gedachten van hebben, hoe zalig zij zouden hebben kunnen worden, zo zij de banden niet hadden verscheurd, waarmee de Heiland hen aan Zijn zacht juk had willen knopen, en de koorden Zijner liefde niet van zich hadden geworpen. Zij zullen ten minste begrijpen, welke kwelling en pijn zij zouden hebben kunnen ontgaan, wanneer zij zich hadden willen laten redden, en zullen degenen, die waarlijk gered zijn geworden, gelukkig prijzen.

Terwijl echter de door den nood ontperste belijdenis: "De Heere heeft grote dingen aan hen gedaan," den heidenen zelven niet meer baat, nemen de zaligen en volmaakten, de verlosten des Heeren het hun van den mond weg, en maken het tot hun eigen lofzang, die door den hemel weergalmt en in alle eeuwigheid voortklinkt: "de Heere heeft grote dingen aan ons gedaan, dies zijn wij verblijd!" O, wie nog tijd heeft over het heil zijner ziel na te denken, de hel naar beneden te vermijden en den weg des levens, die naar boven gaat, te verkiezen, die bedenke zich niet lang, opdat het niet te laat worde; hij sta af van ongerechtigheid, verlate den breden weg, waarop zo velen wandelen, en ga over op den smaden weg, aan de zijde van hen, die uit Babel zijn uitgegaan en naar Jeruzalem heentrekken. Zij, deze teruggeleidenen wedergekeerden, bidden nu nog, in den tijd der genade, voor hen, en omvatten hen in het gebed, dat wij in de vier volgende verzen lezen; want allen, die zelf de kennis der zaligheid hebben ontvangen, hebben geen sterker verlangen, dan dat de Heere er velen bekere en hen nazende op den weg der gerechtigheid. Zij behoren ook eigenlijk tot ons, tot de kinderen Zions, de nog achtergeblevenen in Babel; zij zijn toch in den naam des Heeren Jezus gedoopt, terwijl het dierbaar en heilig bloed des Heeren voor hen vergoten is: zo denken de bekeerden, en zij zouden zo gaarne allen met zich medetrekken.

Sommige Christenen hebben ene droevige geneigdheid, om bij alles op de donkere zijde te zien, en om meer te blijven stilstaan bij hetgeen zij doorgegaan zijn dan bij hetgeen God voor hen deed. Vraag naar hun indruk van het Christelijk leven, en zij zullen spreken over hun gedurigen strijd hun zware beproevingen, hun smartelijke wederwaardigheden en de zondigheid hunner harten, terwijl zij bijna geen melding maken van de genade en hulp, die God hun geschonken heeft. Een Christen daarentegen, wiens ziel in een gezonden toestand is, zal blijmoedig te voorschijn treden en zeggen: Ik wil niet van mij zelven, maar tot verheerlijking van mijnen God spreken. Hij heeft mij uit een ruisende kuil, uit modderig slijk opgehaald en heeft mijne voeten op een rotssteen gesteld. Hij heeft mijne gangen vastgemaakt, en Hij heeft een nieuw lied in mijnen mond gegeven, een lofzang onzen God. De Heere heeft grote dingen bij mij gedaan, dies ben ik verblijd. Zulk een uittreksel van onze ondervinding is het allerbeste wat een kind van God hun kan aanbieden. Het is ene waarheid, dat wij beproevingen ondervinden; doch het is even waar, dat wij er uit gered worden. Het is waar, dat wij onze verdorvenheden hebben en met smart weten wij dit; maar het is ook even waar, dat wij een algenoegzamen Zaligmaker hebben, die deze verdorvenheden overwint en ons van hare heerschappij verlost. Op het verledene terugziende, ware het verkeerd te loochenen, dat wij in den poel Mistrouwen geweest en in de vallei van Verootmoediging gegaan zijn; doch het zou even verkeerd zijn te vergeten, dat wij deze veilig en tot ons nut doorgegaan zijn; wij zijn er niet in gebleven, dank zij onzen almachtigen Helper en Leidsman,

die ons in een vruchtbaar land gebracht heeft. Hoe zwaarder onze beproevingen waren, des te inniger zal onze dank jegens God zijn, die ons in alles doorgeholpen en tot hiertoe bewaard heeft. Onze smarten kunnen de melodie van onze dankzeggingen niet verhinderen, wij rekenen deze te behoren tot het gedeelte van den bas van ons levenslied: Hij heeft grote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd..

4.

II. Vs. 4-6. Met de dankbare vreugde over haar wederkeren naar haar land, waarvan zij te voren melding maakte, verenigt hierop de gemeente van de naar Jeruzalem terugkerenden de bede, dat dit werk van zegen volbracht worde. Zulk ene voltooiing is wel, zoals de omstandigheden nu zijn, nog buiten het gezicht, maar zij kan niet altijd uitblijven, op het onder tranen uitgestrooide zaad zal een heerlijke blijde oogsttijd volgen.

4. O HEERE! wend 1) nog in vollere mate onze gevangenis, dan Gij reeds deedt, door nog velen uit Babel naar het vaderland te laten wederkeren, en laat zo spoedig aan onzen tegenwoordigen, nog bij voortduring droevigen toestand een einde komen; wend onze gevangenis, gelijk Gij waterstromen in het Zuiden omwendt, wanneer de beken op nieuw in de lente door de toestromende wateren van de bergen gevuld worden (Job 6: 17 vv.), waardoor het land weer met fris groen bedekt wordt.

1) Het tweede gedeelte van dezen Psalm bevat de bede, dat God de teruggebleven gelovigen evenzeer moge verzamelen. Maar deze vorm van bidden dicteert de Heilige Geest den Joden, die reeds weer van het verblijf in het vaderland genoten, voor, opdat zij den in ellende verkerenden broeder niet zouden vergeten. Ofschoon nu de uitgang aan het gehele volk was opengesteld en de vrijheid was gegund, weten wij, dat een groot getal, ja, een grote menigte van die weldaad geen partij had getrokken. Sommigen waren door vrees weerhouden, anderen door lafhartigheid, omdat zij zagen, dat hun gevaar dreigde, die de reis niet aandurfden en liever in treurigheid hun tijd doorbrachten, dan als mannen de reis ondernamen. Ook is het gelooflijk dat velen de tegenwoordige rust en de gemakkelijkheid boven het eeuwige heil verkozen..

De gemeente bidt voor het heilige land een rijkelijk toevloeien van bevolking en daardoor nieuw leven, gelijk het naar de Sinaï-woestijn heen gelegene zuiden (Negeb = droogte), dat bij zijn gebrek aan waterbronnen (Jozua 15: 19) geheel van den regen moet leven, dit in zijne natuurlijke omstandigheden aanschouwelijk voorstelt door de Wady’s die in den zomer verdwijnen en in den winter met regenwater gevuld zijn.

De bede is om de voltooiing van het heerlijke en genadige werk, dat begonnen is. De tot hiertoe teruggekeerden zijn in verhouding tot het gehele volk slechts als ene kleine voorhoede (Ezra 1: 11), Maar Jeruzalem verlangde naar hare kinderen, en de Heere had gezworen (Jes. 49: 18): Gij zult met ene ontelbare menigte van tot u terugkerende kinderen worden aangedaan als met een sieraad, dat ene vrouw na de dagen van haar treuren als weduwe aandoet, en zult ze om u leggen als ene bruid den prachtgordel om haar bruidsgewaad.".

5. Eéne stem als in vs.3. Die, gelijk de gemeente der teruggekeerden thans doet, nu alle ondernemingen tot herstel des lands zo weinig uitzicht op gunstigen uitslag aanbieden, met tranen zaaien, omdat het uitgedroogde aardrijk weinig hoop geeft, dat het zaad zal opschieten, zullen met gejuich maaien (vgl. omtrent de vervulling van dit woord ten opzichte der gemeente (Ezra 6: 16,22. Nehemia 12: 43), God toch weet tijd en uur, wanneer Hij aan ‘t uitgestrooide zaad vruchtbaarheid moet schenken, en middelen en wegen genoeg, om ook de schijnbaar meest vergeefse ondernemingen te doen gelukken.

Hoewel de natuurlijke betekenis hier ten grondslag ligt, zo mag men toch niet aannemen, dat de woorden in de eerste plaats in dien zin uitgesproken werden en slechts op hogere dingen zijn toegepast; want op de gewone betekenis past niet de onvoorwaardelijke algemeenheid, in welke de zin hier wordt voorgesteld. Hier is integendeel dadelijk van den geestelijken zaaier sprake. Men mag dan ook niet voorbijzien dat het: "die zaaien" geestelijk genomen, volgens den zamenhang, in welken alleen van het volk des Heeren sprake is, ene beperking inhoudt: "de zaaienden onder het volk Gods," of: "wij, die zaaien. In de wereld wordt zeer veel met tranen gezaaid, zonder in vreugde te oogsten, en dit aan de wereld in verkeerde verklaring toegeroepen, in plaats van het: "Bekeert u" zou aan het vers het karakter van een valsen troost geven..

6. Die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en wenende 1), doet gene schrede voorwaarts zonder te wenen (2 Samuel 3: 16; 15: 30), omdat, hoe goed en vruchtbelovend het zaad zij, hij moet vrezen, dat het te vergeefs zal uitgestrooid worden van wege de dorheid en onvruchtbaarheid van den grond; maar voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijne schoven 2), door welke zijne hopeloosheid beschaamd werd.

1) De Profeet wil het voortdurende door het herhalen van een woordje aantonen, daar hij zegt: "zij gaan, zij gaan," want er komt geen einde aan het wenen, voordat wij in de groeve zijn geborgen, hoewel nu en dan een korte tijd wordt gegeven om zich te herstellen..

Zolang gij, mijne ziel, nog in het Babel dezer wereld moet leven en dwalen, zo weet, dat het u nog veel tranenzaad zal kosten; het kost tranen van boete, zoals bij David, Petrus en de grote zondares; het kost tranen van wege uw ambt, als bij David, Jeremia, Paulus, ja bij Christus zelven; het kost tranen des gebeds als bij David, wien zijne tranen bijna tot ene spijze waren geworden; het kost tranen van lijden en van medelijden. Wordt onder dat alles echter niet verdrietig, de vreugdevolle oogst maakt toch alles weer goed. vergelijk

2) Gelijk onder het zaad moet verstaan worden, wat ieder tot het opbouwen van het Godsrijk bijdraagt, zo onder de garven de heilzame vrucht, die daaruit voortkomt, daar God boven bidden en denken daartoe den wasdom geeft. Nog heerlijker dan aan deze zijde des grafs zal deze verandering van wenen in verblijden aan gindse zijde worden ervaren; het hier uitgezaaide met tranen bevochtigde zaad zal daar tot wonderbaar heerlijke garven geworden zijn, van welke de heilige Bernhard zegt: "zo groot zijn deze garven, dat zij niet gemeten, zo vele, dat zij niet geteld, zo kostelijk, dat zij niet gewaardeerd kunnen worden.".

Een blijde oogst na een droevig zaaien: 1. wie waarborgt dien? 2. wie ontvangt dien? 3. wie verwacht dien? Met tranen begeleiden wij dikwijls genoeg ons handelen en ons lijden op aarde; maar of er altijd de gewenste vrucht van komt! Wanneer niet? Wat is daarvan de oorzaak?.

In de hete luchtstreken zaait de landman dikwijls bij het uitblijven van den regen met grote moeite, zonder hope. Maar de regen komt (vs. 4) en het wordt alles geheel anders dan hij gevreesd had. Zo is het altijd in het rijk Gods. Juist die onderneming slaagt dikwijls het best, die aanvankelijk hopeloos scheen en die onder den last des lijdens aanving. De stille, zachte en kalme ernst der gelovige hope moest aan dit lied voor de bedevaartgangers iets ongemeen indrukwekkends geven, en even zodanigen indruk heeft het ook in de Christelijke kerk gemaakt, waar het in vele liederen der gemeente weerklank en nagalm gevonden heeft..

Hier ziet gij, o discipel des Heeren! een beeld van uwen tegenwoordigen arbeid en toekomstigen zegen. Gij zaait misschien in tranen, gij doet uwen plicht te midden valt vervolging, droefheid, ziekte, pijn en zorg; gij arbeidet in de kerk en men heeft uwen arbeid niet opgemerkt, doch- de dag zal komen, wanneer gij in vreugde zult maaien; overvloedig zal uw oogst zijn en groot uwe vreugde in den Heere.

Het is ontwijfelbaar zeker, dat de Heere een onafwijsbaar verband heeft gelegd tussen zaaien en maaien, d.i. dat het maaien afhangt van de wijze, waarop men zaait. Op geestelijk gebied zijn de ware tranen, die van eigen zwakheid, van schuldgevoel en verootmoediging. Dit is tevens het in hope zaaien. Wie met tranen zaait, verwacht het maaien niet van zich zelven, maar van den Heere God, die Zijne kracht in de zwakheid der Zijnen volbrengt.

PSALM 127.

EEN GEZEGEND HUISGEZIN.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), van Salomo (1 Koningen 4: 32),

Wij zijn hier op het midden van de 15 liederen der optochten, zeven liederen van die soort gaan onzen Psalm vooraf en zeven volgen hem. Dat deze gelijk het opschrift zegt, werkelijk door Salomo vervaardigd is, daarvoor spreken vorm en uitdrukking, die met die der Spreuken overeenkomen; bovendien is zijn gehele inhoud niets meer dan ene uitwerking van het thema, Spreuken 10: 22: "De zegen des Heeren maakt rijk, en Hij voegt er gene smart bij." Wat nu van het geluk des vromen in zijn huiselijk leven gezegd wordt, scheen ene overbrenging op de gehele gemeente en alzo ene geestelijke verklaring toe te laten, zelfs te eisen. Daar Salomo echter slechts een geringen kinder-zegen had, scheen het tegendeel van zijn woord in vs. 3 vv. juist bij hem bewezen te worden (1 Koningen 11: 42 3: 14) Toen daarom in de eerste tijden na de ballingschap, het betrekkelijk geringe getal der teruggekeerden, het verlangen naar ene grotere uitbreiding bij de gemeente opwekte en de verstoring van den tempelbouw door de vijandige naburen het recht deed gevoelen, dat voor het bouwen van zulk een huis, zo als men het had aangevangen, aan Gods zegen alles gelegen was, toen eigende men zich zonder

bedenking den Psalm als belofte van ene betere toekomst toe, en nam men dien op in het pelgrimsboekje. (Ezra 4: 24).

I. Vs. 1 en 2. Van den Heere alleen komt het welgelukken van onzen arbeid, de gerustheid van onze nachtrust, de voorspoed in onze broodwinning; zonder Hem is alle arbeid, zorg en moeite te vergeefs.

Zo de HEERE het huis niet bouwt, te vergeefs arbeiden zijne bouwlieden daaraan; zo de HEERE de stad niet bewaart, te vergeefs waakt de wachter 1), die ter bewaking gedurende den nacht gesteld is.

1) Dat Salomo bij het "bouwen van het huis" aan het bouwen van den tempel en zijne vele prachtige paleizen en schone lusthoven gedacht heeft, kan wel zijn, maar als hij ook spreekt van het bewaken en bewaren der stad, en van de moeilijke bezigheden der mensen, dan komt het ons voor, dat hij het oog heeft op het gehele maatschappelijke leven en bedrijf, dat van het huisgezin uitgaat. En is dit zo, dan hebben wij hier niet enkel te denken aan het bouwen van een stoffelijke woning, maar tegelijk aan de inrichting en regering van het huisgezin, en dan is de wachter, die de stad bewaakt, tegelijk het beeld van de Overheden der stad, geroepen tot hare regering en bescherming..

2. Het is te vergeefs, dat gijlieden, tot verkrijging van het dagelijkse brood voor u en de uwen, vroeg opstaat en laat opblijft tot in den nacht (Jes. 5: 11), te vergeefs dat gij eet brood der smarten 1), dat gij telkens het laatste genietende, vol bezorgdheid zijt, van waar gij uw volgend maal zult verkrijgen,Het is alzo, dat Hij het Zijnen Jedidjah (2 Samuel 12: 25), Zijnen beminden als in den slaap geeft 2), die in de rechte betrekking tot Hem staan ontvangen het, zonder dat zij weten hoe (Genesis 2: 21 vv. 1 Koningen 3: 5 vv.).

1) De dichter geeft hier een scherpe tegenstelling tussen het werk Gods en het werk der mensen. Hij wijst er op, dat alles, ook in het dagelijkse leven, afhangt van den zegen Gods, van het alles verrichten in de gunste Gods. Ene tegenstelling, die, voor wie niet willens blind is, door de dagelijkse ervaring wordt bevestigd.

2) De zanger heeft hier de zodanigen voor ogen, die zonder God arbeiden en bezorgd zijn. Geheel anders zou hij spreken, wanneer hij de zodanigen op het oog had, die in vals vertrouwen op God de handen in den schoot leggen. Niet de arbeid, die na den zondeval door God is ingesteld, (ook vóór dien bebouwden de eerste mensen Eden, Genesis 2: 15), en het zorgen wordt veroordeeld, maar alleen de verderfelijke, alle gebed dodende waan, dat men zonder den Goddelijken zegen iets zou kunnen bereiken..

Menigeen begint een huis te bouwen, maar hij kan den bouw niet voltooien, of hij sterft zonder het te kunnen betrekken, of de bouw mislukt door onvoorziene schade; of wordt, wanneer zij gelukt, ene prooi van geweldadige verwoesting-wanneer God zelf het niet bouwt, zo vermoeien zich de arbeidslieden te vergeefs. Menige stad is wel bewaard, en schijnt door wijze voorzichtigheidsmaatregelen tegen ieder ongeval, tegen brand en overvallen verzekerd. Maar wanneer God zelf haar niet meer bewaakt, zo is het te vergeefs, dat de zodanigen, wien

de bewaking is toevertrouwd, wakende blijven en met alle zelfverloochening hun ambt waarnemen. Velen haasten zich om vroeg op te staan en aan het werk te komen en zitten tot laat in den nacht. Het is te vergeefs, roept hun de dichter toe, het brengt u toch niet aan, wat gij meent te kunnen afdwingen, gij eet daarbij nog brood der smarten, met moeite en in kommer verkregen; even zo goed en rijkelijk als gij het door voortdurende moeite en zorgvolle inspanningen weet te verkrijgen, geeft God het Zijnen lieveling (Psalm 60: 7) in den slaap, d.i. geheel zonder zijn toedoen, zonder dat hij zich onrustig op dat eigen werken toelegt, maar geheel ontbloot van eigene kracht en zonder enige verdienstelijkheid zich aan God toevertrouwt..

In den slaap geven wil zeggen, zonder dat Zijne gunstgenoten bezorgd zijn voor de toekomst, of onrustig alles in het werk stellen, maar zich volkomen in vertrouwen overgeven aan den Heere God.

Drie Z's behoren aan God: zorgen, zegenen, zaligen.

3.

II. Vs. 3-5. Hoezeer aan Gods zegen alles gelegen is, is zo duidelijk, dat ook de meest verblinden het moeten opmerken in hetgeen men den huwelijkszegen noemt; want wat is in het huisgezin meer boven alle lopen en zorgen en werken verheven, dan het bezit van kinderen? En hoe meer kinderen een vader ten deel worden des te groter zegen.

3. Tweede koor. Ziet, als een bijzonder in 't oogvallend bewijs voor de waarheid van het (vs. 1) gezegde, de kinderen zijn een erfdeel des HEEREN, dat geheel afhankelijk is van den vrijen wil van den Gever (Genesis 30: 1 vv.), des buiks vrucht, dat ene vrouw zwanger wordt, is ene beloning 1) (Genesis 33: 5).

1) Hier brengt Salomo één voorbeeld voor, waardoor hij voornamelijk wil erkend hebben, wat hij tot hiertoe in het algemeen heeft bewezen, dat het leven der mensen door God bestuurd wordt. Niets schijnt meer natuurlijk, dan dat mensen uit mensen worden geboren. Zo moge het grootste gedeelte dromen, dat, nadat God dit van den beginne heeft vastgesteld, Hij zelf nu terug treedt en dat nu door een verborgen aandrift der natuur het kroost wordt geboren. Ja zelfs, wie met enig gevoel van godsvrucht begaafd zijn, erkennen het niet, ofschoon zij niet ontkennen, dat God de Vader en Schepper van het menselijk geslacht is, dat Zijne zorg tot deze beweging afdaalt, maar menen dat de mensen door een algemene aandrift worden geschapen. Salomo deze verschillende dwalingen willende verbeteren, noemt de kinderen een erfdeel des Heeren. Salomo zegt hier, dat zij vaders worden, wie de Heere met die ere verwaardigt..

Kinderen zijn een erfdeel en ene vergelding en moeten dus niet als lasten, maar als zegeningen worden aangemerkt, want Hij, die de monden vermeerdert, zal ook, zo wij maar op Hem blijven hopen en vertrouwen, de spijze voor dezelve niet laten ontbreken. Obed-Edom en zijn ganse huis, waaronder acht zonen waren, werden zeer gezegend van God, omdat zij de Arke des verbonds een tijd lang geherbergd hadden..

Bijzonder werd onder de Oude Bedeling het bezit van zonen als de grootste rijkdom aangemerkt.

4. Gelijk de pijlen zijn in de hand eens helds, gelijk deze reeds gereed zijn om de vijanden dadelijk bij den eersten aanval terug te drijven, zodanig zijn de zonen der jeugd 1) voor den vader, wanneer deze begint oud te worden, zij zijn steeds gereed om hem met hun jeugdige kracht te beschermen.

1) "Zonen der jeugd" zijn niet jeugdige mannen (Luther, Rudinger, Rosenmuller), maar het tegenovergestelde van zonen des ouderdoms (Genesis 37: 3). Als zodanig zijn zij reeds groot geworden, wanneer de vader begint oud te worden en daarom tot zijne hulp bekwaam.

5. Welgelukkig is de man, die zijnen pijlkoker, dat is zijn huis, met deze gevuld heeft, om de tegenstanders met zo vele pijlen als er nodig zijn, te kunnen ontmoeten; zij, die vader met de hem omringende zonen, zullen niet beschaamd worden, als zij met de vijanden spreken zullen, om hun vrijmoedig hun onrecht voor te houden, of zich tegen hun aanklachten te verdedigen, in de poort, waar men de openbare aangelegenheden pleegt te behandelen (Genesis 19: 1 Ruth 4: 1 vv.).

Dat een echtpaar zonen worden geboren, ligt het niet alleen aan Gods zegen? Dat zij goed opgroeien en aan de zijde der ouders staan, gelijk de pijlen in den koker tot den aanval gereed zijn, ligt het niet alleen aan Gods zegen? Dat moet ieder bekennen: alzo zijn de kinderen predikingen van Gods bestuur; zonder die wordt gene moeder zwanger, geen kind ooit geboren, noch groeit het op en wordt groot. God moet voor alles alleen zorgen, het beschikken, zegenen en wel doen gelukken.

Merrick vermeldt een Chinees spreekwoord: wanneer een zoon in een huis is geboren zijn een beugel en een pijl voor de poort gehangen.

Zo bouw dan, Heere! onze huizen, bescherm stad en land, zegen onze vlijt, voed onze kinderen tot burgers van Uwe Godsstad, en laat ook ons eens genade vinden in het laatste oordeel.

PSALM 128.

PLICHT EN ZEGEN VAN GODVREZENDE ECHTGENOTEN.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Psalm 127 volgt daarom op Psalm 126, omdat de verrassing van Israël over de verlossing uit Babel, zodat het meende te dromen (Psalm 126: 1), hare verklaring vindt in de algemene waarheid, dat God Zijnen beminden in den slaap geeft, wat anderen door vermoeienis bij dag en bij nacht niet kunnen verkrijgen (Psalm 127: 2). Om ene zelfde reden volgt Psalm 128 op 127, evenals Psalm 2 op 1. Beide deze keren zijn Psalmen bij elkaar geplaatst, van welke de een met "welgelukzalig" begint (Psalm 128: 1) en de andere er mede besluit (Psalm 127: 5).

Zij staan tot elkaar in dezelfde betrekking als de gelijkenissen van den schat in den akker en van den kostbaren parel (Matth. 13: 44-46); in de eerste komt het Koninkrijk der hemelen voor als een geschenk van vrije genade, want de mens vindt, wat hij niet gezocht heeft; in de tweede als de hoogste en volkomene bevrediging van alle menselijk zoeken en verlangen, want de koopman zoekt paarlen en vindt ene zonder gelijke. Zo wordt wat den mens gelukkig maakt in Psalm 127 als ene gave, in Psalm 128 als een loon voorgesteld. Daar komt het voor als ene genadegift in tegenstelling tot het van God vervreemde menselijke eigen werk, hier als ene vrucht van het ora et labora (bid en werk). Naar alle waarschijnlijkheid behoort de Psalm denzelfden maker toe en tot denzelfden tijd als Psalm 120, 121, 123, 125 en 126. Terwijl hij wil aanwijzen, hoe de godsvrucht en gerechtigheid nooit hun loon missen, bestrijdt hij de treurige moedeloosheid, welke toen in Israël insloop, en heeft hij hetzelfde thema als de profeet Zacharia in Hoofdstuk 8.

I. Vs. 1-3. In de eerste plaats houdt de gemeente zichzelve voor ogen, dat de voorwaarde voor alle heil Gods zegen is, waarop zich dan ene enkele stem verheft, die de lieflijkheid van dien zegen in ‘t huisgezin en in ‘t huwelijk beschrijft.

Gehele koor. Welgelukzalig is een iegelijk, zo mag de gemeente des Heeren uitroepen, ondanks alle treurige omstandigheden, die nog op haar drukken, een iegelijk, die den HEERE vreest, en die vreze des Heeren ook betoont, zodat hij iemand is, die in Zijne wegen wandelt.

Een jongeling of ene jonkvrouw kan allerlei edele en schone voorrechten hebben, die een groot gewicht in de schaal kunnen leggen bij het sluiten van een huwelijk, voorrechten van lichaam, verstand, gemoed. Het betaamt ook de uitwendige omstandigheden, die vóór of tegen een huwelijk spreken, ernstig ter harte te nemen-en gelukkig zij, die daarbij den raad van verstandige ouders genieten; maar dat alles komt eerst dan in aanmerking, wanneer over de hoofdzaak geen twijfel meer bestaat, dat de man der vrouw, en de vrouw den man het allernoodzakelijkse mede ten huwelijk brengt, een godvruchtig hart, een vromen, Christelijken zin. Wiens uitwendige levenswandel niet den toets van Gods geboden, de eisen van Christelijke rechtschapenheid kan doorstaan, wie in den ongehuwden staat ondeugden duldt, die nooit te verenigen zijn met den Christelijken ernst, of wie, bij uitwendige onbesprokenheid, inwendig van het Christelijk geloof niets weet of bezit, wie over hetgeen zijn eeuwig welzijn aangaat lichtvaardige grondstellingen heeft, of er niet aan denkt; aan wien men het zien kan, dat hij in Gods Woord niet terecht kan, dat het hem noch nooit het hart verbroken of genezen heeft, die kan in een huwelijk noch zegen aanbrengen, noch zegen ontvangen-aan zulke mensen is niets beloofd. Zij gaan in het algemeen niet op Gods wegen, daarom ook niet in den echt. Men rekent dikwijls uit, dat de man een overvloedig inkomen, en de bruid geld genoeg heeft, en is alzo in de verzoeking van den Mammon gekomen, in plaats van onder de leiding Gods. Of men heeft den stand, den rang, den naam, de invloedrijke verbintenissen in het oog, die een huwelijk voorspiegelt, en men jaagt een bedrieglijk beeld na in plaats van een nederig maar zeker geluk. In het beste geval eindelijk tuimelt men in de dronkenschap van vleselijke liefde in den echt. Zo als de weg is zo gaat het den mens daarop, goed of kwaad! Geen wonder wanneer de in zonde of lichtzinnigheid gesloten huwelijksband tot een ijzeren juk wordt, waaronder men geen enkel gelukkig uur heeft..

2. Ene stem. Want gij, die den Heere vreest en in Zijne wegen wandelt, zult eten den arbeid uwer handen 1), uw arbeid zal niet te vergeefs zijn, de wijnstok zal zijne vrucht en het land zijn gewas geven (Zach. 8: 10 vv.); welgelukzalig zult gij zijn, in al uwe omstandigheden, en het zal u welgaan, de vloek der goddelozen (Hagg. 1: 6) zal u niet treffen.

1) "Zelf de vrucht van zijnen arbeid genieten" wordt in het O. T. altijd aangemerkt als een bijzondere zegen, gelijk men het omgekeerd voor den grootsten vloek hield, wanneer men vreemden moest zien verteren wat men gebouwd had (zie Leviticus 26: 16. Deuteronomium 28: 33. Jes. 62: 8,9; 65: 21,22)..

De Heere God belooft hier tweeërlei. Vooreerst, dat zij arbeid zouden hebben, en vervolgens, dat die arbeid zou gezegend zijn. De arbeid is geen vloek, maar een zegen, is een scheppingsordinantie. Luiheid en lediggang is een vloek. God heeft nergens beloofd het brood des luiaards te zegenen, maar wel, dat de hand des vlijtigen rijk maakt. De Godzaligheid is een groot gewin, hebbende de beloften des tegenwoordigen en des toekomstigen levens.

3. Uwe huisvrouw zal wezen als een vruchtbare wijnstok aan de zijden van uw huis, die het gehele huis met zijn groen loof en zijne edele vruchten versiert (volgens ene andere uitlegging behoren de laatste woorden bij het tweede gedeelte van den zin en betekenen zij: in het binnenste van uw huis,uwe kinderen zijn als vrolijk opwassende olijfplanten, stekken van den olijf boom (1 Koningen 6: 31), rondom uwe tafel.

Men merke vooreerst op, dat de rede is overgegaan in ene aanspraak aan den godvruchtige, dat is om aan te wijzen, dat hem alles, wat nu volgt, als een zegen van boven wordt toegedeeld en in den schoot geworpen..

De eerste belofte is de zegen van voedsel, de tweede van het huwelijk, de derde van kinderen. Terwijl het vroeg opstaan en lang bezig zijn niet genoeg is tot het verdienen van het voedsel (Psalm 127: 2), zal onder ‘s Heeren zegen bij dien, die God vreest en recht handelt, ook ene matige inspanning tot bevrediging van zijne behoeften toereikend zijn. Dergelijke beloften der Schrift luiden alsof er van een bovennatuurlijken zegen, die door onzichtbare kanalen stroomt, sprake ware, en het is ook niet te loochenen, dat de wegen, langs welke Gods zegen in een Christelijk huisgezin komt, en hen doet voorspoedig zijn, meermalen voor ons oog geheel en al verborgen blijven; in het algemeen is het duidelijk, dat de godsvrucht, daar zij de mensen matig, tevreden, verstandig, arbeidzaam maakt, voor de werkzaamheid van elk beroep een voorspoed aanbrengende zegen moet zijn..

Zich door eigen arbeid te voeden is een plicht, aan welken een Paulus zich niet wilde onttrekken (Hand. 20: 34), en zo zich zelven te kunnen voeden is een geluk; want wie het kan maakt zich nuttig voor anderen en tevens ook van hen onafhankelijk; hij eet het brood van Gods zegen, dat zoeter is dan het genadebrood der mensen. In nauwen zamenhang daarmee staat het geluk van een tevreden huisgezin, van een lieflijk en stil en hoopvol familieleven. Het beeld van den wijnstok, die in het geestelijke het hoogst geplaatste van alle gewassen is, is een geschikt beeld voor de vrouw, die van den man afhankelijk is en zijne ondersteuning nodig heeft, even als de wijnstok een stok of een huismuur; met de druiven worden hier de

kinderen, die zij draagt en voortbrengt, maar ook tevens (in betrekking tot de kinderloze) alle harten verheugende werkzaamheden der echte vrouw vergeleken, en nu leidt de huisvrouw, die daarbuiten weinig gezien wordt, een stil leven, dat geheel en al met het geluk van haren man en van hare familie verenigd is. De kinderen, die van zo edelen wijnstok afkomstig zijn, worden wanneer zij rondom de familie-tafel gezeten zijn, met afgelegde jonge olijfboompjes vergeleken, zo fris zijn zij als deze met hun altijd groene loof, zo veelbelovend..

Ene gehuwde vrouw liet op haren ring de woorden graveren: Bene parere, parere, parare det mihi Deus. (God geve mij goed voort te brengen, goed te gehoorzamen, goed huis te houden). "Mijne dochter," raadde Luther aan ene jonge vrouw, gedraag u zo jegens uwen man, dat hem het hart van vreugde klopt, wanneer hij van verre den schoorsteen van zijn huis ziet." "De olijftakken, met welke de kinderen worden vergeleken, brengen noch wel gene vruchten, maar zij zijn in zomer- en wintergroen en zijn gemakkelijk te buigen en te leiden."

Een gezegend huwelijk, een allergenoegelijkst huisgezin wordt hier voorgesteld onder verschillende zinnebeelden, welke de levendigheid van den Oostersen denktrant heeft zaamgevoegd. De onvruchtbaarheid strekte oudtijds onder Israël tot schande, en het werd als een oordeel aangemerkt, wanneer God de baarmoeder had toegesloten. Hier wordt daarom aan degene, die den Heere vreest, een vruchtbare echt toegezegd. De wijn en wijnstok wordt met recht geteld onder de edelste voortbrengselen der aarde. Bij zulk een edelen wijnstok wordt de huisvrouw van iemand, die den Heere vreest, hier vergeleken en wel bij een vruchtbaren wijnstok "aan de zijde van zijn huis." Kan de verkleefdheid van ene deugdzame vrouw aan het huis van haren man worden aangeduid in tegenstelling van ene ontuchtige vrouw, wier voeten niet in haar huis blijven (Spreuken 7: 11,12)? Althans men meent, dat de edele wijnstokken oudtijds in het Oosten, niet alleen in wijngaarden, maar ook wel, gelijk bij ons, aan de zijden der huizen geplant werden. De huisvrouw van elk, die den Heere vreest, wil de dichter zeggen, zal niet alleen zijn als een weluitgespreide wijnstok, die slechts tot sieraad dient, maar als een vruchtbare wijnstok in het voortbrengen van kinderen. "Hare kinderen," wordt er bijgevoegd, "zullen zijn als olijfplanten rondom uwe tafel." -Men heeft opgemerkt, dat men oudtijds in het Oosten gewoon was de tafels niet alleen met olijftakken te versieren, maar dat men ook olijfbomen plantte in de gedaante van prieëlen, om de tafels door het lommer te overschaduwen. Althans de olijfplanten waren wegens het bestemde groen, den spoedigen groei en de heerlijke vruchten zeer bemind.

Bij zulke planten worden de kinderen vergeleken rondom de tafel, zo wegens het frisse en gezonde van hun jeugd, als van wege het genoegen en de blijde hoop, welke zij den godvrezenden vader aanbrengen, die zich reeds verheugt in het vooruitzicht van de aangename diensten, welke zij der maatschappij in hun mannelijke jaren bewijzen zullen..

4.

II. Vs. 4-6. De gemeente in haar geheel leert en vermaant den zo even over het huis der godvruchtigen uitgesproken zegen nog eens juist in ogenschouw te nemen; vervolgens verheft zich weer ééne stem, die op de bron en vervolgens ook op den omvang en den duur van dezen

zegen wijst. Daarna roept de gehele gemeente haar "vrede over Israël", opdat wat straks van het huis eens godvruchtigen gezegd is de zegen voor geheel Israël uit Zion worde.

4. Gehele koor. Ziet, alzo als de zanger in vs. 2 en 3 gezegd heeft, zal zeker die man gezegend worden, die den HEERE vreest. Zijn woord is niet maar een ideaal, een ijdele droom, maar waarheid.

5. Eéne stem. De HEERE zal u zegenen uit Zion 1), waar Hij Zijnen zetel en Zijn heiligdom heeft (Psalm 20: 3; 134: 3),en gij zult het goede van Jeruzalem aanschouwen al de dagen uws levens, hoe klein ook nu nog de beginselen mogen zijn.

1) Elke zegen van ieder in het bijzonder komt uit Zion van den God des heils, die daar woning gemaakt heeft, en wordt daardoor volkomen, dat ieder in het bijzonder de welvaart der heilige stad en van de gehele gemeente, wier middenpunt zij is, mede beleeft; want Jeruzalem is in het koninkrijk Gods de alfa en de omega..

Sommigen willen dat het een gebed is, maar lossen zo den toekomenden tijd op in den wensende. Maar eer schijnt het samen te hangen met hetgeen te voren gezegd is, dewijl de Profeet nu duidelijker uitdrukt, dat van de goederen, welke men verkrijgt, God de Auteur is. Want ofschoon Zijne genadegaven ons dikwijls voor de ogen worden geplaatst, toch verdonkeren valse voorstellingen het ware gezicht er op. Waarom deze herhaling niet overbodig is; dat de gelovigen, zo dikwijls zij voorspoedig zijn, door God gezegend worden. Doch hij zegt uit Zion, opdat hij de vromen in het geheugen terugroepe het verbond, wat God met hen had opgericht. Want vriendschappelijk had Hij aan de onderhouders van Zijn Wet beloofd, hun genegen te zijn, maar deze erkende beginselen der vroomheid hadden zij van jongs af aan ingedronken. Waarom de Profeet leert, dat hij niets nieuws, of wat vroeger niet gehoord was, bijbrengt, dewijl zij van kindsbeen af uit de Wet hadden geleerd, dat ook door de tijdelijke weldaden bekend werd, dat het niet te vergeefs is God te dienen, maar verzekert nu tevens, dat dit door de zaak zelf gestaafd wordt. Maar omdat hij er bij voegt het goede van Jeruzalem, schrijft hij den vromen de Wet voor, dat zij niet in het bijzonder voor zich alleen zouden zorg dragen, of op eigen voordelen bedacht zijn, maar dat veeleer de voornaamste wens moest wezen, dat zij de Kerk Gods zagen bloeien. Want het zou zeer ongerijmd zijn, dat die enkele leden, met veronachtzaming van het gehele lichaam, zouden wensen wat hun voordelig was..

6. En dit: al de dagen uws levens, zal niet maar een korte tijd zijn, gij zult uwe kindskinderen zien, zodat uw oog Jeruzalems ontwikkeling zal aanschouwen. Gehele koor: Vrede over Israël, namelijk over het ware Israël, het Israël Gods (Psalm 125: 5).

Naast het eigen huis kennen Christelijke echtelieden nog een huis aan zegen, het Godshuid, waarin de Heere de gemeente zegent. Benevens de eigene familie kennen zij nog ene andere familie, het Israël naar den geest, de Christelijke kerk op aarde; nevens het vaderland hier beneden nog ene grote vaderstad, het Jeruzalem, dat Boven is, de Christelijke kerk in den hemel. Immers, wanneer ene familie nog zo gelukkig ware, maar voor het geluk, dat van de Christelijke kerk uitgaat, geen oog en geen hart, geen begrip en geen geloof had, zo deze kerk

met hare zegeningen haar onverschillig ware, zo blijft een treurige avond voor haar niet uit; maar de familie, die uit Zion gezegend wordt, die aan de belofte deel heeft, welke de Heere aan Zijn uitverkoren volk gegeven heeft, deze is in eeuwigheid gezegend..

Ieder waar Israëliet verheugt zich in den voorspoed van Zion. Hierna zullen wij grotere dingen zien. Jehova zal ons in het hemelse Zion zegenen met het zien van Zijne hemelse heerlijkheid. Wij zullen het goede van het hemelse Jeruzalem zien, den rijkdom, de schoonheid en de majesteit van die heilige stad. Wij zullen de nageslachten zien dergenen, die in haar licht wandelen, met den eeuwigen vrede en de eeuwige rust, die overblijft voor het Israël Gods..

PSALM 129.

DE OVERWINNING DER KERK OVER HARE VIJANDEN

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Wij hebben enen Psalm voor ons, die grote gelijkheid heeft met den 124sten van David; gelijk nu die Psalm in vs. 1 de aansporing bevatte: "zegge nu Israël" en dan in 125 een Psalm volgde, die met "vrede over Israël" sloot, zo vinden wij, dat hier het omgekeerde plaats heeft, -nadat in Psalm 128: 6 de "vrede" over Israël is uitgesproken, begint Psalm 129: 1 met eerstgenoemde aanmaning. Het is duidelijk, dat dit lied uit een tijd is, toen reeds vele zware verdrukkingen het volk getroffen hadden, waaraan de Heere een einde had gemaakt, zodat de ondergang van de nog aanwezige haters van Zion met vertrouwen kon worden afgebeden en verwacht. Wij hebben bij Nehemia 1: 3 dezen tijd nader aangewezen als dien, welke onmiddellijk aan het optreden van Nehemia voorafging. Gelijk van zelf spreekt is de dichter niet dezelfde, als die van Psalm 120, 121, 123, 125, 126 en 128, maar behoort hij tot ene periode van ongeveer 70-80 jaren later. Wellicht is hij iemand van dezelfde school van zangers geweest als de eerste, en heeft hij daarna met Psalm 134 het pelgrimsboekje gesloten. (Ezra 4: 24).

I. Vs. 1-4. Talrijke en zware verdrukkingen zijn over Israël gekomen; dadelijk van het begin van zijn volksbestaan af, maar de Heere heeft naar Zijne gerechtigheid steeds weer uit alle bezwaren gered, zodat de verdrukkers Zijn volk nooit overmocht hebben tot op dezen dag, nu na lang oponthoud toch nog ten laatste de tempelbouw gelukkig is volbracht.

Eéne stem. Zij, mijne vijanden en vervolgers (vs. 5), hebben mij dikwijls en zeer zwaar benauwd van mijne jeugd af, die ik in Egypte heb doorgebracht (Ezech. 23: 3. Hos. 2: 15; 11: 1), zegge nu Israël;

2. Zij hebben mij dikwijls van mijne jeugd af benauwd, evenwel hebben zij, even als in alle vroegere verdrukkingen, zo ook in den laatsten tijd, nu zij meenden weer vrij spel te hebben, mij niet overmocht,

3. Gehele koor. Ploegers, deze mijne haters, die het heilige volk en het land als een gevoelloze en slechts voor plundering bestemden akker behandelden, hebben op mijnen rug geploegd, zo dikwijls de Heere mij weer aan hun macht overgaf; zij hebben zonder enigen grens in aanmerking te nemen, hun voren lang getogen (Jes. 51: 23; 54: 11).

4. Maar de HEERE, die rechtvaardig is, en mij wel kastijdt, maar niet aan den dood overgeeft (Psalm 118: 18), heeftsteeds, wanneer Zijn tijd en Zijne ure daar was, de touwen der goddelozen, waarmee zij mij aan mijn juk hielden gebonden (vs. 2 en 3),afgehouwen, zodat ik weer vrij werd (Psalm 124: 7).

Er is geen volk, dat zoveel geleden heeft als Israël. Alle andere volken hebben zich onderscheiden door allerlei uitwendige heerlijkheid en zijn daarna verdwenen. Israël werd onderscheiden door lijden, en het is gebleven tot op heden. Ga de gewijde geschiedenis van Jakob na, welk ene menigte ploegers zijn het, die Israël op den rug geploegd en er hun voren lang over getogen hebben. Hiermede draagt dit volk het kenmerk van hun Koning bij uitnemendheid, den Messias. Door de benauwdheid moest het altijd heen. Ook Christus kwam door lijden tot heerlijkheid. Ieder Jood, zodra hij tot bewustheid van zichzelven komt, moet vragen: zijn wij een uitverkoren volk, waartoe zijn wij dan uitverkoren, tot lijden of tot heerlijkheid? Wie niet gelooft zal antwoorden: enkel tot lijden. Immers men behoeft slechts Jood te zijn, om overal in gevaar te zijn van smaadheid te ontvangen, en in gelijk geval wordt een Jood nog altijd meer versmaad dan een Christen. Doch voor den gelovige is het lijden tot heerlijkheid. Wie men te voren was, hoe geëerd of bemind, zodra wordt men niet bekeerd of men krijgt iets van den smaad, doch dan is het de smaad van Christus. Deze smaad is van den waren Christen onafscheidelijk, en dit is zo waar, dat zelfs de hoogste rang en titel er niet van vrijwaren. Doch dit verwekt gene bezorgdheid en gene bevreemding bij den gelovige; hij weet, het is tot heerlijkheid. Ook hiervan in Israël het symbool. Hun mars door de woestijn vol van allerlei ellende naar een gezegend land, dat beloofd was, dat niemand gezien had, en dat echter zeker in bezit zou genomen worden, welk een zinnebeeld is het van de verwachting des Christens! Doch de zonde bederft en heeft ook Israël bedorven. Israël heeft in Christus het Christendom twee duizend jaren onder het hart gedragen, en toen het dat kind gebaard had, toen viel het in onmacht, maar om weer bij te komen. Het zal weer tot zijne bewustheid en tot zijne kracht terugkeren. God laat de zonde toe, maar om het verbond der genade te bevestigen. Zo laat Hij ook het slijk over Egypte gaan, om het daarin te zegenen en vruchtbaar te maken. En wat zal het zijn, als Israël ook het symbool der heerlijkheid wordt? In dezen Psalm zien wij echter Israël tijdelijk in de macht zijner verdrukkers. Israël heeft met iederen overwinnaar geworsteld. Ja, is er wel een volk, waarmee zij niet geworsteld hebben? Zij werden altijd vertreden, omdat zij geen veroverend volk waren, wel een volk, dat op de puinhopen van zijne stad en zijn rijk kon voortleven, doch overwinnen kan het niet dan in Zijn Koning, den Messias. Na de inneming van Kanaän heeft het zich niet dan voor korten tijd onder David uitgebreid. Na dien tijd was het geen veroverend volk meer. -Israël staat thans, waar eertijds de volken stonden, en de volken staan, althans een deel hunner staat in de plaats van Israël; doch eenmaal zullen de volken naast Israël staan, en het zal zijn een broedervolk onder éénen koning, en ééne kudde onder éénen Herder..

En welk een lot heeft het geestelijk Israël des Nieuwen Verbonds gehad? In waarheid is met de verhoogde genade ook verhoogde verdrukking en vervolging van de wreedste soort ontstaan, van den martelaarsdood van Stefanus af door de tijden der Apostelen heen, drie honderd jaren lang enkel voetstappen van bloed en tranen, van onuitsprekelijke kwellingen van de uitgezochtste soort. Welk een ontzettenden druk heeft in lateren tijd de profeet van de halve maan, heeft de woede der Noormannen en Vandalen veroorzaakt! Wat hebben in de twaalfde eeuw de arme Waldenzen moeten lijden! De kerk der Reformatie wijst verder dezen martelaarsstaat aan in rechte lijn; de vreselijke vervolgingen der Christenen in Engeland, Frankrijk, Spanje, Polen, Hongarije, Boheme, van welke alleen in een tijdvak van 30 jaren meer dan 800.000 Christenen gedood zijn, zijn een luid sprekend getuigenis van de lang en diep getrokkene voren op den doorploegden rug der Evangelische kerk, maar daardoor ook van hare verkiezing even als het Israël van God. Maar tegenover die erkenning van verdrukking, staat de erkenning van groter vertroosting; en de bewaring van de Apostolische, zowel als van de Evangelische kerk, welke bij zulk ene menigte van vijanden, bij zovele doodsteken waarlijk een wonder van God is, roept tot dezelfde belijdenis op..

5.

II. Vs. 5-8. Israël, dat nu weer uit ene zware verdrukking adem mocht scheppen, weet ook, dat Zions vijanden en haters nog bij lange niet verdwenen zijn, en zo verlangt het naar den tijd en bidt, dat die kome, als de tegenstanders niet alleen geheel en al te schande zullen worden, maar het hun ook naar verdienste zal gaan, wanneer zij in hun gehele nietigheid en verachtelijkheid openbaar worden, niet waardig die zalige en blijde inoogsting, die het volk van God wacht.

5. Ene stem. Laat hen beschaamd en achterwaarts gedreven worden, als een geslagen leger in volle vlucht (Psalm 6: 11) allen, die Zion, het volk van God, haten (Psalm 21: 9; 34: 22).

6. a) Laat hen worden als gras op de daken (Jes. 37: 27), hetwelk, omdat het gene aarde heeft, die bekwaam is voedsel te geven (Luk. 8: 6,13), verdort, eer men het uittrekt (Job 34: 20. Dan. 2: 34);

a) Job 8: 12; 40: 10.

Het vergankelijk geluk van de vijanden des Heeren wordt zeer gepast aangewezen door de vergelijking met het gras, dat op de platte daken van het Oosten gemakkelijk wortel schiet, maar ook spoedig, omdat het geen wortel heeft, verdort. Het is een bewijs van levendig geloof, dat het ellendige, kleine hoopje onder dit beeld de wereld kan aanschouwen, die in hare heerlijkheid pronkt..

Zo dikwijls ons de glans der vijanden verschrikt, of hun machtig aanzien, dan kome ons deze vergelijking in de gedachte, dat het kruid der daken wel schoon schijnt, maar zonder wortel is en daarom niet van langen duur: dat alzo zij, hoe nader zij in de overmoed hunner trotsheid bij de Zon komen, zij te spoediger door de vlam verteerd zullen worden, dewijl zij geen

wortel hebben, terwijl alleen de ootmoed het leven en de kracht uit God put, opdat Hij ons beziele..

Het gras der daken heeft geen diepe wortels en daarom is het niet bestand tegen de hitte der Oosterse zon, zodat het verwelkt eer het nog bloeit. Zo wil de dichter zeggen, eindigt ook het leven der goddelozen. Het komt niet tot rijpheid, maar wordt schielijk afgesneden.

7. Gehele koor. Waarmee de maaier zijne hand niet vult, dewijl het geen waarde heeft noch de garvenbinder zijnen arm, gelijk hij doet bij het goede koren, dat niet verdort, noch wordt uitgerukt, maar een blijden oogst geeft;

8. En die voorbijgaan niet zeggen, gelijk degenen, die een akker, waarop geoogst wordt, voorbijgaan, en in de oogstvreugde (Jes. 9: 3) delende, den maaiers en garvenbinders toeroepen: De zegen des HEEREN zij bij u! Wij zegenen ulieden in den naam des HEEREN (Ruth 2: 4).

In Nieuw-Testamentischen zin zijn de maaiers en garvenbinders de engelen (Matth. 13: 30,39), en bij de vraag, wie de voorbijgaanden zijn, ligt het voor de hand met Augustinus aan diegenen te denken, die, van hier reeds in het vaderland, in het eeuwige leven zijn ingegaan..

PSALM 130.

GEBED OM VERGEVING VAN ZONDEN.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Merkten wij reeds bij den vorigen Psalm op, dat Israël, ondanks de bevrijding van de verdrukking zijner tegenstanders, die het in den laatsten tijd ondervond, evenwel nog onder voortdurende verdrukking en in nood was (Psalm 129: 5 vv.), zo openbaart zich in dezen Psalm "uit de diepte" (Nehemia 1: 3) zijn ongelukkigen toestand in de gehele zwaarte als een toestand van straf, gelijk men zich daarvan bewust is geworden. Even als nu in den vorigen Psalm, de heilige zanger zich aan enen Davids-Psalm aansloot (124), zo neemt hij ook hier zulk enen tot voorbeeld. De Christelijke kerk heeft zijn lied bij de zeven boet-Psalmen gesteld, en Luther heeft dezen onder de "allerbeste" of de "Paulinische" Psalmen (32, 51, 130, 143) gerekend, omdat in deze de doemwaardigheid van den natuurlijken mens, de vrije genade en het verlossende werk door den Heiligen Geest, ene waarlijk Paulinische uitdrukking verkrijgt. Deze Psalm was, gelijk M. E. G. Schul in 1687 bericht, het laatste Protestantse lied, dat in de Munsterkerk te Straatsburg gezongen is, daar wegens de inneming van deze vesting door de Fransen, daarin gene Evangelische godsdienst meer gehouden is.

I. Vs. 1-4. Uit de diepte van haren nood, in welken zij zich bevindt, wendt zich de gemeente met dringend roepen tot den God haars heils, en bidt, dat Zijne oren met ingespannen oplettendheid zich tot haar smeken mochten wenden. Het is echter niet in de eerste plaats de begeerte om redding uit uitwendigen nood, die zij uitspreekt, maar bovenal heeft hare bede

betrekking op de vergeving van zonden, die deze redding eerst mogelijk maakt en haar van zelf tengevolge heeft.

Gehele koor. Uit de diepte 1), den uit- en inwendigen nood, waarin ik als in een diep water gezonken ben, zodat de stromen mij dreigen te verdrinken (Psalm 40: 3; 69: 3,15), roep ik tot U, o HEERE 1)!

1) Deze Psalm is een hartgrondig gebed eens godzaligen mensen, zeer beroerd zijnde van wege zijne zonden, vertrouwende nochthans vastelijk, dat God hem die vergeven zal, vermanende Israël ook op den Heere te hopen.

"Diepten" zijn, volgens de kracht van het grondwoord, donkere dalen, diepe kuilen, vervuld met water, slijk en modder (vgl. Psalm 88: 7; 69: 2,3,15). In den geestelijken zin hebben wij te denken aan enen staat van rampen en onheilen, uit welken iemand onvermogend is zichzelven te verlossen..

Een gebed kan de hoogste hemelen bereiken, schoon niet uit de diepte der hel, nochtans uit de diepte der grootste droefenis, welke wij in deze wereld kunnen ondervinden..

2) In dezen Psalm noemt de dichter zijn God nu eens Jehova, als Zijn Verbonds-God, op Wiens trouw en genade hij zich beroept, en dan weer Adonai, dat is, den Opperheer, den Rechter over leven en dood, die volkomen recht doet. Hij weet het, dat Adonai Jehova is, dat de Rechter derhalve Redder is, dat waar rechtvaardigheid straf eist en een gadeslaan van de ongerechtigheid in den zin van straffen, de genade van zijn Verbonds-God oneindig is, om de zonde en schuld te vergeven, en dat daarom de mens, die met waar berouw en boete tot Hem komt, niet zal worden weggedaan van voor Zijn heilig Aangezicht.

2. Heere! hoor naar mijne stem; laat Uwe oren opmerkende zijn op de luide, dringende stem mijner smekingen (Psalm 5: 2; 28: 2; 102: 2).

God hoort wel reeds uit Zichzelven, als de Alwetende, het zachtste en meest verborgene, zowel als hetgeen het luidst is uitgesproken; maar, gelijk Hilarius heeft opgemerkt, het geloof doet zijn plicht, wanneer het gehoor van God afsmeekt, opdat Hij, die reeds van nature hoort, ten gevolge der bede nu ook uit genade hore..

De enige weg tot verlichting voor een door zonde verontrust hart is een beroep op God alleen. Vele zaken bevelen zichzelven aan als ontspanningen, vele bieden zich aan als geneesmiddelen, maar de ziel ervaart, dat God alleen genezen kan. En voordat iemand, die de schuld der zonde gevoelt, alle verontschuldiging wil nalaten, en onmiddellijk tot God wil gaan, is het voor hem te vergeefs enige verlichting te verwachten. Hier vinden wij ernst en ijver (vs. 2). Helaas! voor het grootste gedeelte zijn de mensen vreemdelingen in deze zaak. Is daarvan niet de reden, dat wij de wereld hoogschatten, en de hemelse zaken minder dan de Psalmist? Van daar zien wij zo vele achteruitgaande en zwakke belijders. Maar zal de ziel uit zorgeloos, zwak en gerust zijn omtrent hare eeuwige belangen? Zal ene ziel door hare eigene dwaasheid het gevoel van Gods liefde verliezen, den troost van Zijne tegenwoordigheid? Zal

zij integendeel deze niet ernstig zoeken? De Heilige Geest geeft aan zulke arme zielen een nieuw gevoel van hare hoogste belangen, om haar aan te sporen zich ernstig vast te houden aan God. Het gehele werk toch is het Zijne, en Hij gaat zonder twijfel voort om het te voltooien, ten einde toe. Het vasthouden aan God geschiedt door het gebed des geloofs, of het geroep tot God, dat met aanhoudendheid en standvastigheid geschiedt. Dit moet gedaan worden..

3. Ene stem. a) Zo Gij, HEERE! U zelven niet Jehova (Exodus 6: 3), onze Verbondsgod, betoont te zijn, die genade boven recht laat gaan, maar de ongerechtigheden gadeslaat, die in gedachtenis houdt, om ze dan op eens op des zondaars hoofd te doen neerkomen (Job 14: 17), Heere, Adonai, Koning van het heelal, die Uwen rechterlijken wil onweerstaanbaar kunt doorzetten! wie zal bestaan 1), zodat hij niet onder den last der rechtvaardige straffen verpletterd wordt (Nah. 1: 6)?

a) Psalm 142: 2.

1) Hij bekent nu, dat hij rechtvaardige straffen ondergaat, ofschoon hij ellendig terneergedrukt is. Verder, wanneer hij door zijn voorbeeld aan de gehele kerk den regel voorzegt, dat niemand zonder ootmoedig gebed zich voor Gods aangezicht mag stellen, voornamelijk wanneer de Heere streng met ons handelt, dan mogen wij weten, dat dezelfde belijdenis, welke hier wordt voortgebracht, door ons moet worden afgelegd. Want wie zich vleit, of zijne zonde uit nalatigheid bedekt, is waardig om in zijne ellende te vergaan, althans onwaardig is hij, ook maar de minste verlichting van God te ontvangen. Zodra dus God de tekenen van Zijn toorn openbaart dan moge ook hij, die aan anderen de heiligste van allen schijnt, tot dezen uitroep afdalen, dat indien God zou besluiten met ons naar recht te handelen en roepen voor Zijn genadestoel, niemand der stervelingen kan bestaan. Maar al is het waar, dat één mens hier bidt, toch ook spreekt hij uit naam van het gehele menselijke geslacht, alsof hij zeggen wil, dat van den eerste tot den laatste toe, alle kinderen van Adam, indien men rekenschap moest afleggen omtrent het leven, verloren zijn en verdoemd. Derhalve dat ook de heiligsten noodzakelijk deze schuld moeten op zich nemen, opdat zij tot de schuilplaats van Gods medelijden de toevlucht nemen..

De Psalmist erkent dus hier het recht Gods, om den zondaar te straffen, en zó te straffen, dat hij voor eeuwig verloren gaat. Hij heeft dus een recht inzicht in het wezen der zonde, dat God de zonde niet kan verdragen, en dat daarom de mens niet voor Gods aangezicht kan bestaan, omdat de zonde tot in ‘s mensen diepste wezen is ingedrongen, en den mens wel niet heeft ontmenst maar toch onbestaanbaar heeft gemaakt voor Gods heilig aangezicht. De zondaar is onheilig en God is heilig.

4. Maar a) Gij zult u veel meer Jehova, dan Adonai aan ons betonen te zijn, want bij U is vergeving, de gewilligheid om te vergeven en wel in rijke mate te vergeven (Jes. 55: 7), opdat Gij gevreesd, met dankbare liefde geëerd wordt 2).

a) 2 Samuel 21: 14.

1) Is er ééne plaats, welke duidelijk aantoont, dat de vreze des Heeren in het Oude-Testament geenszins de liefde tot Hem uitsluit, dan is het deze, daar toch het geloof aan de vergeving der zonden bij God eerder de laatste dan de eerste zal opwekken. Daarom ligt in het begrip van de Oud-Testamentische vreze des Heeren, het levendige en diepe vervuld zijn van het bovenmenselijke van Zijn volmaakt Wezen, dat hier op de allerzuiverste en meest geestelijke wijze niet zozeer als onbeperkte almacht, maar meest als hoogste heiligheid van wil tot aankweking der ware godsvrucht in de harten der mensen wordt voorgesteld. Welk een hoge gedachte, dat het de liefde is, die de vreze verwekt..

De heilige kinderlijke vreze des Heeren, de eerbiedige schroom, die vóór alles dacht Hem te beledigen, is het gevolg en de vrucht der ontvangene vergiffenis, waarbij de diepste vernedering in eigene schatting gepaard gaat met het gevoel van verheffing door Gods hand. Men vreest boven alles den rijkdom te verliezen, dien men uit louter genade van God ontvangen heeft.

Hoe zou iemand zich vrijwillig aan den dienst van God kunnen wijden, indien hij niet steunde op Zijne genade en zeker was, dat zijne gehoorzaamheid Hem welgevallig ware? Hij zou Hem veeleer ontvluchten en Zijne tegenwoordigheid mijden, en zo hij Hem al niet geheel den rug toekeert, zo zal hij toch schuilhoeken opsporen, waar hij zich aan Zijn oog zal kunnen onttrekken. Immers het gevoel van Gods gericht, zonder vaste hoop op vergeving, boezemt verschrikking in, die noodwendig haat voortbrengt..

De vreze des Heeren in het Oude Testament drukt dikwijls uit de gehele verering van God, waarin deze en alle andere gevoelens voor God liggen opgesloten. De grond van deze vreze of eerbied, de enige beweegreden en aansporing voor zondaars om zich daarmee bezig te houden en zich daaraan over te geven is, dat er bij God vergeving is. Het doel van dit alles is, arme zondaars aan te moedigen, dat zij geloven, en aan te tonen, hoe onvergeeflijk zij handelen, die ondanks dit alles door de kracht hunner begeerlijkheden en van hun ongeloof weigeren tot God in Christus te gaan, opdat zij vergeving ontvangen..

De Psalmist verkeert hier nog niet in het volle besef van de schuldvergeving. Wel spreekt hij het uit, dat er vergeving is, wel begint het dus voor hem te lichten, maar het volle licht ging nog niet voor hem op. De toeëigening van de genade der schuldvergeving mist hij nog. Daarom zegt hij ook in de volgende verzen, dat zijne ziele op den Heere wacht, meer dan de wachters op den morgen.

2) Wij hebben hier ook weer ellende, verlossing en dankbaarheid. Want het vrezen hier bedoeld is de vreze uit liefde, de kinderlijke vreze voor God, die, dewijl de liefde Gods in hem uitgestort is, hem tot wederliefde dringt. Het is die vreze, die zich openbaart in godzaligheid en rechtvaardigheid en matigheid, in een godzalig wandelen voor God en voor de mensen.

5,

II. Vs. 5-8. De gemeente karakteriseert zich hierop als ene exspectatrix, als ene zodanige, wier aard en wezen in hopen en wachten op den Heere bestaat. Aan dit haar karakter wil zij zich dan ook standvastig houden, en zich door geen vertoeven van Goddelijke hulp op een dwaalweg laten voeren. Toch weet zij, dat bij den Heere genade is en veel verlossing; daarom heeft zij het vast vertrouwen, dat hare verlossing niet zal uitblijven.

5. Gehele koor. a) Ik verwacht den HEERE 1), ik wacht op Hem, totdat Hij mij genadig zij (Psalm 27: 14; 123: 2); b) mijne ziel verwacht, alsof haar gehele wezen en leven daarin bestaat, dat zij hoopt en uitziet, en ik hoop op Zijn woord, het woord der belofte, dat dit aan mij door allerlei betoningen van zegen zal worden vervuld (Psalm 119: 81 119.81).

a) Hab. 2: 3. b) Psalm 40: 2.

1) Nadat hij in het algemeen heeft getuigd, dat God een verzoenend God is voor de bidders, die tot Hem de toevlucht nemen, besluit hij nu, dat hij daardoor wordt aangemoedigd, om wel te hopen. Want de verleden tijd wordt genomen voor den tegenwoordige. Verder, waar hij bij wijze van nadruk dit herhaalt, daar ligt er ook in het woord ziel een verhoogde betekenis, alsof hij wil zeggen, dat hij op God hoopt en wel met de binnenste aandoeningen van zijn hart. Maar hieruit maken we ook weer op, dat hij niet slechts in de ogen der mensen moedig is, maar ook in het verborgen bij God rust en geduld heeft gekoesterd, hetwelk is het beste bewijs van geloof, dewijl waar de eerzucht velen terughoudt, om niet openlijk tegen God te murmureren of hun wantrouwen te openbaren, nauwelijks een tiende op God hoopt met een rustig gemoed, zonder dat iemand het merkt..

6. a) Mijne ziel wacht onophoudelijk op den Heere, dat Hij het licht van Zijne genade over haar zal laten opgaan, meer dan de wachters op den morgen, die hen eindelijk vrijmaakt van den moeielijken dienst; de wachters op den morgen 1).

a) Psalm 5: 4; 119: 147; 123: 1,2.

1) De herhaling: "wachters op den morgen" (vgl. Jes. 21: 11) moet het lange, pijnlijke wachten op schilderachtige wijze uitdrukken. Dit is, merkt hierbij Rieger aan, de natuur van den nieuwen mens, dat hij een voortdurend wachten, hopen, vertrouwen, geloven in God gevoelt, maar den natuurlijken mens komt zulk een hangen aan Gods woord zwaarder voor dan enig ander wezen, hoe moeilijk het zij..

Het beeld is ontleend aan de wachters, die met verlangen uitzien naar den dageraad, opdat zij ontslagen mogen worden van hun moeilijken post, terwijl de duisternis hen omringt en gevaren dreigen. Zo ook ziet de dichter met een stil gelovig wachten uit naar die ure, dat de Heere Zich in de volheid Zijner genade aan hem zal openbaren en hem vrede en rust geven in zijn geschokt gemoed.

7. Eéne stem. Israël hope, gelijk het zo even zich zelf als ene hopende en wachtende ziel heeft doen kennen, op den HEERE 1), dat is de weg, die ten zegen leidt; want bij den HEERE alleen, maar ook bij Hem in alle volheid, is goedertierenheid, genade om de schuld der zonde

weg te nemen, en bij Hem is veel verlossing, Hij bezit in de rijkste mate de gewilligheid, de macht en de wijsheid, die nodig is om te verlossen van alle kwaad.

1) Israël is het volk der hope en verwachting, het leefde niet bij het zichtbare en tegenwoordige. Het tegenwoordige was doorgaans vernedering, strijd en lijden, maar zij hadden de belofte Gods van een heerlijke toekomst en volkomene verlossing in den Messias..

8. En Hij zal, daaraan is, bij de volheid Zijner vrije genade (Jes. 43: 25), in het geheel geen twijfel, Israël, als de tijd van ontferming komt, verlossen van al zijne ongerechtigheden 1), en het daarmee tevens allen zegen toedelen.

1) Het koninklijk lied eindigt met de grote verwachting, die wij mede koesteren, de verwachting van ene volkomene verlossing, van redding tot Zijn eeuwig, hemels rijk, waarvan de laatste bladzijden der Schrift zo heerlijk weten te spreken..

Het deelgenootschap van genade en vergeving schenkt een diepen indruk van hare volheid en uitnemendheid aan de ziel des zondaars. Alzo kent de Psalmist, die voor zichzelven vergeving ontvangen heeft, gene grenzen in het verheffen van haren roem. Er is bij God verlossing, volkomen verlossing, die van alle ongerechtigheid verlost; hij heeft ze alzo bevonden, en zo zal het ieder, die gelooft. Allen, die wachten op Gods genade en ontferming, zullen ongetwijfeld ene uitkomst van vrede hebben. Laat hem, zegt de Heere, Mijne sterkte aangrijpen, hij zal vrede met Mij maken (Jes. 27: 5)..

Welke menigten van zorgen en verschrikkingen ontroeren en jagen het hart, nu hierheen, dan daarheen! Maar wanneer wij onze hoop en ons hart vestigen op den enigen steun, op het enige waarachtige en algenoegzame goed, dan is alles gered en de ziel blijft onverschrokken, wanneer ook de gehele aardbol beeft. Laten uitwendige zaken zijn, gelijk ze willen, er is vrede te midden daarvan; en wanneer alle middelen wel onderzocht zijn, kan er geen ander gevonden worden tot geruststelling van het gemoed, dan dat wij al onze bezwaren nederleggen op den enigen, onbeweeglijken en onveranderlijken Rotssteen..

Aan het slot spreekt de dichter het uit, dat het licht voor hem is opgegaan. Nu heeft hij een klaar en helder inzicht in den weg der verlossing, in Gods genade en ontferming. Het is nu het geloofsverzekerde zal verlossen. Op zijn wachten heeft de Heere hem de blijde geloofsverzekering geschonken.

De geschiedenis meldt, dat deze Psalm is gezongen toen Utrecht tot de Hervorming overging. Toen n.l. de laatste aartsbisschop in zijn graf, in de Domkerk, werd gelegd, hief de saamgestroomde schare dezen Psalm aan en veroverde daarmee die kerk voor de zuivere prediking van Gods Woord. De boetpsalm werd het lied der bevrijding en der hervorming.

PSALM 131.

OOTMOED.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), van David (Ezra 4: 24).

Wat in Psalm 130: 7 der gemeente wordt toegeroepen: "Israël hope op hen Heere," was een woord uit Davids mond (Psalm 131: 3), aan de gemeente als een kostbaar erfgoed door dezen haren grootsten koning, den stamvader en het voorbeeld van den haar beloofden Messias achtergelaten; maar de testamentmaker had dat woord niet alleen staande vermaakt, maar den edelsteen tevens in een gouden ring gezet; hij had zijn eigen hart geopenbaard, om de gemeente te laten zien, met welk een hart zij alleen in staat zou zijn, het hopen op den Heere werkelijk te volbrengen (2 Samuel 24: 25). Deze maakt zich nu hier de leer ten nutte: het Israël na de ballingschap, dat bij kleine beginselen en onder moeilijke omstandigheden niet anders kan dan ootmoedig en geduldig wachten, stelt zich nu den Davids-spiegel in dit kleine maar veelbetekenende lied voor; het wil uit het voorbeeld van zijnen koning, de nog gebrekkige type van Hem het veel groter en heerlijker voorbeeld, n.l. van den Messias, Davids Zoon en Heer, overgave aan Gods leiding, onderwerping aan Zijne besturingen, tevredenheid met hetgeen de Heere bescheiden heeft, leren.

I. Vs. 1 en 2. In kinderlijke eenvoudigheid bekent David voor den Heere, Zijnen God, hoe hij den hoogmoed verre van zijn hart houdt, oog en wandel en zijne ziel stil gezet heeft, zodat hij geen onrustig verlangen meer kent naar Gods gaven, maar tevreden is met Gods genade en gemeenschap.

Eéne stem. O HEERE, die zo hoog verheven zijt en nederziet op de nederigen, maar ook de trotsen kent (Psalm 138: 6)! a) mijn hart is niet verheven, en b) mijne ogen zijn niet hoog (Psalm 18: 28; 101: 5); ook heb ik niet gewandeld in dingen mij te groot en te wonderlijk, in zaken die boven mijn bereik lagen.

a) 2 Kronieken 32: 25. Spreuken 16: 5. b) Spreuken 6: 17

De hoogmoed heeft zijn zetel in het hart, vindt zijne uitdrukking in de ogen, en grote dingen zijn het, waarnaar men met allen ernst streeft..

Het is iets anders bescheiden en ootmoedig te hopen op hetgeen God heeft toegezegd, iets anders op eigene hand of naar hoge dingen te trachten, voor welke men geen woord Gods en gene belofte heeft. Het onderscheid wordt ons bij David duidelijk; verheugd en dankbaar nam hij uit Gods hand de koningskroon aan, maar hij weerstond elke verzoeking om op eigene hand zich toe te eigenen, wat God beloofd had hem te Zijner tijd te geven; hij wachtte rustig, totdat God zijnen voorganger uit den weg ruimde. Verder, Davids hart verlustigde zich in de noch heerlijker beloften, die hij na zijne troonsbestijging had ontvangen, gelijk bijv. Psalm 18 toont; hij was verre van den valsen ootmoed, die het van God aangebodene weigert, maar hij zelf bewoog voet noch hand, om dadelijk de vervulling te doen plaats hebben; hij bepaalde zich overal tot verdediging en liet zich nooit met veroveringstochten in. Toen de hoogmoed zich eens had ingedrongen, zo als bij de telling des volks, keerde hij met oprecht berouw tot de volle onderdanigheid aan den Heere, tot het stille wachten op Zijnen zegen terug (Psalm 30). Dat zulk ene gezindheid de ware weg tot zegen is, dat men tot het grote slechts dan komt, wanneer men niet in grootheid wandelt, dat toont ons evenzeer Davids voorbeeld..

"In grote dingen wandelen" is zoveel als zich in grote ondernemingen wagen, in stede van het werk te verrichten, dat voor de hand ligt om te doen, zich bezig houden met netelige zaken. Wij vinden hier ene toespeling op de ondernemingen, waarmee velen in Israël, als het volk zijne hoogste macht had bereikt, zich inlieten, en waartoe ook David zich ene wijl liet vervoeren (2 Samuel 24)..

2. Zo ik mijne ziel niet heb gezet, in bedaardheid, niet effen en stil heb gehouden, gelijk een gespeend kind 1) bij zijne moeder, een kind, dat de begeerte naar de moederborst heeft overwonnen, en vrolijk en rustig aan het moederhart ligt, tevreden dat het de moeder zelf heeft, zonder meer aan hare borst te denken! mijne ziel is als een gespeend kind in mij 2); zij heeft den strijd der verloochening van hetgeen de natuur meende te moeten hebben doorgestreden; zij verlangt niet meer naar aards genot en tijdelijk genieten; zij is in Gods gemeenschap vergenoegd en heeft aan Hem zelven de volheid van genot.

1) Gelijk een gespeend kind, n.l. niet een dat begint gespeend te worden, maar geheel gespeend bij zijne moeder ligt, zonder ongeduldig schreiend naar de moederborst te verlangen, maar daarmee tevreden, dat het bij de moeder is-gelijk aan zulk een gespeend kind is bij hem, d.i. in betrekking tot zijn Ik, zijne ziel..

De dichter spreekt hier van het ik, van zijn nieuwen mens. Want ook zijn oude natuur had zich niet met Gods wil willen verenigen. Het had hem menig bang uur, het had hem harden strijd gekost, maar door Gods Geest was zijne ziele stil geworden. Het was bij hem geen roemen in eigen kracht, maar een stil roemen in de sterkte van zijn God.

2) De ootmoedige geduldige en met God tevredene kinderzin wordt alleen door ernstigen strijd verkregen..

David ziet van zijne hoogte terug op den ernstigen, inwendigen strijd. De plechtige verzekering van de overwinning zowel als de daarvoor gebruikte uitdrukkingen doen het duidelijk zien, wat hij te overwinnen had. Het "effenmaken" (stil zitten, nederzitten) wijst op den krommen, wanordelijken toestand der ziel, waarin zij, overgegeven aan velerlei begeerlijkheden, als het ware vol hobbeligheid is (Jes. 40: 4), en zich nu naar deze en dan naar die zaak uitstrekt. Het stillen doelt op de hevige beweging der ziel daarbij op het onstuimige karakter en de kwellende onrust, die juist den trotsen mens in zijne onrechtmatige eisen kenschetsen. Wij vinden alzo hier den strijd van den mens met zijne ziel, die de zetel is van zijn natuurlijk leven en zijne eigene werken, en het gezegende resultaat van dezen strijd is, dat zij stil geworden is, door onthouding van datgene, waarin men tot hiertoe het leven vond, alleen door te rusten in God..

Gelukkig hij, wiens wil alzo onder God staat, ook ten aanzien van dingen, die de Heere ons beloofd heeft en nog niet schenkt, en niet minder in elken weg van beproeving en strijd. Er kan gene grotere zaligheid bedacht worden dan eenswillendheid met God, omdat Zijn wil alleen volmaakt en goed is. En wordt nu zulk een bestaan, zulk een gespeend zijn voor den Heere niet bereikt dan langs den weg van oefening, van strijd en van beproeving des geloofs, waarin onze wil, die vaak afkerig van en strijdig met den wil Gods is, moet verloochend en

aan dien moet onderworpen worden, dan moet de speentijd, hoe moeilijk ook, ons niet verdrieten; want die het einde wil moet ook de middelen willen. In dien weg door de genade Gods aanvankelijk geleid en geoefend mag het hart, hetwelk tot rust in God gebracht en met den Heere verenigd is, ene zaligheid en enen vrede smaken, die alle verstand overtreft en rijkelijk kan opwegen tegen alles, wat den Heere behaagt ons te onthouden, of te ontnemen; en uit die ervaring tot anderen spreken en hen opwekken tot verheerlijking Gods en van den roem Zijner genade, die Hij aan de ziel heeft geschonken; die Hem zocht in den weg Zijner getuigenissen..

3.

II. Vs. 3. Hierop vermaant de gemeente op grond van Davids voorbeeld stil te wachten, en gelovig te hopen op den Heere, en van alle zelfverheffing en eigen werk voor altijd af te zien.

3. Gehele koor. Israël, dat waarlijk uit den (eest geboren zijt, doe gij gelijk uw koning spreken mocht (vs. 1 vv.), en handel niet naar Jakobs oude natuur, laat u niet door vleselijk ongeduld beheersen, zodat gij door slangen-voorzichtigheid zonder duiven-eenvoud de erve der belofte zoudt willen verkrijgen (Genesis 27: 1 vv.), Israël hope, wachte op den HEERE van nu aan tot in der eeuwigheid, zodat zijn toestand van nu aan tot in de verste toekomst steeds ene van wachten en hopen zij.

Gods volheid is zo onuitsprekelijk, dat het hopen eeuwig duren moet en eeuwig duren kan; van het geloof en de hoop is niet minder dan van de liefde het Apostolische "zij blijven" waar..

Hij beveelt Israël te hopen op den Heere. De rede zou niet een goed slot hebben, tenzij hij verzekerde, dat hij, dewijl het van het grootste belang was voor het algemene welzijn van de Kerk, van Gods wege op den troon van zijn rijk was geplaatst, dewijl op die wijze de gelovigen van den beloofden zegen zeker waren. Maar dit is wel de beste wijze van hopen, waar men sober en laag van zichzelven denkende, niets begeert of durft, dan wat God bewerkt en goedkeurt..

PSALM 132.

OM BEWARING VAN DEN DIENST DES HEEREN EN VAN DE WERELDLIJKE REGERING.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), naar alle waarschijnlijkheid van Salomo (1 Koningen 8: 6).

Bleek Davids ootmoed, van welken Psalm 131 getuigenis wil geven, op het ondubbelzinnigst uit hetgeen hij op Michals spot antwoordde, ten dage toen de arke des verbonds naar den berg Zion werd overgevoerd (2 Samuel 6: 21 vv.), en was de grote koning naar de hoge mate van zijne geestelijke kennis er zich van bewust, dat de ootmoed de beste bewaarster is der Goddelijke genade en de zekerste erfgenaam der toekomstige zaligheid, zo blijkt van zelf de

inwendige verbinding van gedachten, die tussen den voor ons liggenden en den voorgaanden Psalm bestaat. -Wij hebben hier den Psalm voor ons, die bij het overbrengen der arke uit den Davidischen tabernakel, uit Zion naar het Salomonisch tempelgebouw, op Moria gezongen is. Hierin wordt de genade, aan Davids huis tot hiertoe bewezen, bezongen, en weer om volkomene openbaring van den aan dit huis bewezen zegen gebeden. Door zijne geschiedkundige aanleiding en de uitwendige indeling, wijst de Psalm op Psalm 24; door zijn inhoud sluit hij zich aan Psalm 72 aan.

I. Vs. 1-5. Nadat de arke in plechtigen optocht naar den tempelberg gebracht en vóór het tempelgebouw was nedergezet, totdat Salomo met de gemeente de ontelbare menigte van offeranden had gebracht, heffen nu de priesters, die met het dragen belast waren, haar weer op, om haar in den tempel te brengen. (1 Koningen 8: 3-6). Dit is het ogenblik, waarop het eerste koor van Levietische tempelzangers, die aan de oostzijde van het brandofferaltaar geplaatst zijn, onder begeleiding van cymbalen en harpen (2 Samuel 6: 5) het gezang opent met ene herinnering aan Davids rusteloos streven en onafgebroken trachten naar het nu bereikte doel.

O HEERE! gedenk aan David, aan al zijn lijden; vergeld hem rijkelijk al de moeite en al de zorg, die hij voor Uw heiligdom had.

Het lijden van David was een inwendig lijden. De Heere had toen gene woning, de heilige tent was zonder verbondskist, een lichaam zonder ziel, en de arke was te Kirjath-Jearim als in haar graf neergelegd zonder cultus, bijna vergeten (1 Kronieken 13: 3). David kwelde zich, hoe hij aan dien treurigen toestand een einde zou kunnen maken; hij werd daarbij door verschillende gedachten heen en weer geslingerd; hij vreesde dat de tijd van ‘s Heeren toorn nog niet voorbij, de tijd der genade nog niet zou aangebroken zijn, en deze vrees behield in ‘t bijzonder na het ongeval bij het eerste inhalen de overhand (2 Samuel 6: 9). Intussen werd het hartelijk verlangen van David, om de woning van zijnen God in de hoofdstad te hebben, die vrees weer meester, en hij gunde zich gene rust, voordat hij het begeerde doel bereikt had. Nauwelijks was dit doel bereikt, of er ontstond bij David ene nieuwe zorg voor het bouwen van een vast heiligdom, welk voornemen den Heere welgevallig was, hoewel Hij het ook niet dadelijk tot uitvoering liet komen..

Toen hij door Nathan antwoord had verkregen, dat niet hij, maar zijn zoon en opvolger Gode een huis zou bouwen, deed hij toch voor den wens zijns harten zoveel, als bij deze bekendmaking van Jehova’s wil mogelijk was. Hij heiligde de plaats van den toekomstigen tempel, schafte de nodige middelen en materialen voor het bouwen aan, maakte de inrichtingen, die voor den toekomstigen tempeldienst nodig waren, vervulde het volk met geestdrift voor den voorgenomen, reusachtigen bouw, en gaf zijnen zoon het model over, zoals ons dat alles uitvoerig in 1 Kronieken 22-29 verhaald wordt..

2. Gedenk, dat hij den HEERE gezworen heeft, den Machtige Jakobs (Genesis 49: 24. Jes. 1: 24; 49: 26; 60: 16) gelofte gedaan heeft, zeggende:

3. a) Zo ik in de tent mijns huizes in ga, in mijn cederen huis (1 Kronieken 17: 1), om daar mijn gemak en rust te nemen. Zo ik op de koets van mijn bed, op mijne vorstelijke slaapplaats klimme, om daarop te rusten.

a) 1 Kronieken 15: 1.

4. Zo ik mijnen ogen slaap geve, of mijnen oogleden sluimeringgunne (Spreuken 6: 4).

5. Totdat ik voor den HEERE ene plaats gevonden zal hebben, woningen voor den Machtige Jakobs! (2 Samuel 7: 1. Hand. 7: 46).

De zin van dezen sterk uitgedrukten eed is, dat hij zolang zich niet zou verheugen over zijn eigen woonhuis en zich niet den zorgelozen slaap zou overgeven, in ‘t kort, dat hij niet zou rusten, voordat hij zijn doel bereikt had; en overeenkomstig deze belofte heeft hij ook gehandeld, gelijk wij te voren gezien hebben. Waar de Heere ene plaats in het hart gevonden heeft, daar heeft men ook lief de plaats van Zijn huis (Psalm 26: 8; 27: 4); waar echter het eerste niet gevonden wordt, daar staat het ook met de liefde tot het laatste lauw en flauw. Dat bewees Israël na zijn terugkeren uit de ballingschap (Hagg. 1: 2 vv.) door zijne bede der luiheid: "de tijd is niet gekomen, de tijd, dat des Heeren huis gebouwd worde," waarbij het dit bestraffende woord vol heilige ironie ontving (Hagg. 1: 4): "Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen?".

De tempelbouw was gene zaak van weinige dagen, zodat de eed gene andere betekenis kan hebben dan: ik zal mij nacht noch dag rust gunnen, maar onafgebroken daarvoor bezig zijn.

6.

II. Vs. 6 en 7. Een tweede koor dat de gemeente vertegenwoordigt, ziet in de eerste plaats op den treurigen tijd terug, toen de arke des Heeren, dat heiligdom in Israëls heiligdom, nog zo weinig ene rustplaats had gevonden, dat zij ten laatste als op het open veld moest vertoeven. Het verheugt zich hierop in den nieuwen tijd van genade, nu men in ‘s Heeren woning kan binnentreden, waar Hij Zijnen troon heeft en aanbidden voor de voetbank Zijner voeten.

6. Ziet, wij hebben van haar, van de arke des verbonds, gehoord in Efratha 1), dat zij te voren in het land van Efraïm, te Silo, hare rustplaats vond (Jozua 18: 1); wij hebben, als wij in de dagen van den koning David weer naar haar begonnen om te zien, nadat zij lang vergeten was (1 Kronieken 13: 3), haar niet daar gevonden, maar op ene geheel andere plaats, namelijk in de velden van Jaär, in de bosstad Kirjath-Jearim (1 Samuel 6: 21), en ook hier niet eens in de stad zelf, maar op de hoogte buiten de stad (1 Samuel 7: 1), dus enigermate op het vrije veld.

1) De gemeente neemt hier Davids lijden, waarvan in vs. 1 vv. sprake was, op en maakt het tot het hare, terwijl zij de beklagenswaardige omstandigheden in kerkelijk opzicht zich herinnert, die sedert de tijden van Eli, na het wegnemen der arke door de Filistijnen (1 Samuel 4: 11) tot op het wederhalen naar den Zion (2 Samuel 6: 1 vv.) bestonden. Toen de tabernakel met de heilige kist in het jaar 1445 vóór Christus te Silo gebracht werd (Jozua 18: 1) scheen

het een tijd lang alsof de woning des Heeren nu hare rustplaats (dat betekent de naam Schiloh) gevonden had; maar reeds na dertig jaren (Ao. 1115 v.Chr.) had het Goddelijk gericht plaats, dat den tabernakel tot een lichaam zonder ziel, tot een lijk maakte, de heilige kist buiten het volk wegslingerde, zodat zij als op het vrije veld lag. Nu heeft David haar wel na 75 jaren weer van daar gehaald en voor haar ene verblijfplaats nevens zijn huis gereed gemaakt, maar tot hare werkelijke rust en tot hare vaste bezitting voor het gehele volk komt zij eerst nu, bij hare invoering in den Salomonischen tempel. Niet zonder reden, zijn de beide plaatsen, Silo en Kirjath-Jearim, zo eigenaardig geweest: Efratha (het vruchten-veld) en velden van Jaär (bosch-veld). De zin die daarin ligt is: de heilige arke was van hare oorspronkelijke, meer waardige verblijfplaats als in ene wildernis geraakt..

Ik voor mij houd het met hen, die hier denken aan de Efraïmietische stad Silo en vervolgens aan Kirjath-Jearim, in de velden, met wien ook onze Coccejus alzo doet.

Anderen willen (zoals Delitzsch), dat het de naam is van het gebied, waar Kirjath-Jearim lag. Kaleb had bij zijn huisvrouw Efrath een zoon, met name Chur (1 Kronieken 2: 19). Deze Chur, de eerstgeborene van Efratha is de stamvader der bevolking van Bethlehem (1 Kronieken 4: 4) en Schobal, een zoon van dezen Chur, is de stamvader der bevolking van Kirjath-Jearim (1 Kronieken 2: 50). Kirjath-Jearim is den om zo te zeggen, de dochter van Bethlehem. Dit heet van oudsher Efrata en de naam van Bethlehem werd die van haar gehele gebied."

7. Hoe geheel anders is het echter bij ons geworden, dan in die tijden toen ons grootste, heiligdom vergeten en verbannen was, dat onderpand van Gods genadige tegenwoordigheid bij Zijn volk (1 Samuel 6: 2. Psalm 99: 1). Nu kunnen wij elkaar toeroepen: Wij zullen in Zijne, des Heeren, woningen ingaan, in de tente op Sion; wij zullen ons nederbuigen voor de voetbank Zijner voeten, die in het Allerheilige geplaatste ark des verbonds (Psalm 99: 5. 99.5 Jes. 66: 1. Matth. 5: 34 vv.)

Wij hebben hier de vrome en blijde stemming van de gehele gemeente, om de verleende genade Gods ernstiglijk te omhelzen, en God is aangezicht op passende wijze te zoeken in de plaats, welke Hij had verordend. (à MARCK).

8.

III. Vs. 8-10. Terwijl de arke nu nog in de tent op Zion is, komt het eerste koor weer aan de beurt en bidt den Heere, dat Hij bezit neme van de voor Hem bestemde rustplaats, maar ook, omdat overal, waar Hij met Zijn genade is, de zegen in het huis komt, en omdat een bloeiende kerkstaat en ene welingerichte staatsregering de grondslagen van welvaart voor een volk zijn, vooral den priesterstand en het koningshuis van Israël met Zijnen zegen begiftigte.

8. Sta op HEERE! tot Uwe rust, betrek nu de plaats, voor U bestemd, als ene rustplaats, Ga Gij die binnen, en de ark Uwer sterkte, met welke Gij toch bij ons tegenwoordig zijt (Numeri 10: 35 vv.).

9. Dat Uwe priesters, die Gij uit Aärons geslacht Uzelven verkoren hebt, om Uwen dienst te verrichten, bekleed worden met gerechtigheid 1), zo dat hun dienst U welgevallig zij, en dat Uwe gunstgenoten, deze Uwe priesters (Deuteronomium 33: 8), juichen, hunnen dienst met vreugde verrichten.

1) Er wordt nu in het algemeen gebeden voor den gelukkigen welstand der Kerk, wat met de vorige bede nauw samenhangt, dewijl God met geen ander doel in het midden van ons woont, dan opdat het ons wél en gelukkig ga. Sommigen menen, dat hier meer gewenst wordt, dat de zuivere dienst Gods bloeie, dat daarom de heiligheid bij de Priesters gezocht worde, zodat ook de Profeet zinspeelt op hun heilige klederen. Maar dewijl ik alles tegelijk onder één punt samenvat, en dichterbij zoek, zo neig ik tot een ander gevoelen, nl. dat de bede hier wordt uitgesproken, dat Gods rechtvaardigheid onder het volk schittere en op haar beurt het sieraad zij der Priesters; vervolgens, dat de blijdschap het gehele volk vervulle, zodat ik de gerechtigheid hier als vrucht der gerechtigheid neem, en deze wel niet van de mensen, maar van God verklaar. Dat de Priesters hier in de eerste plaats worden genoemd is niet te verwonderen, dewijl de orde der Kerk zo is, dat deze boven anderen uitmunten. Hun echter hun plaats aanwijzend laat hij toch niet af in het algemeen voor de Kerk te bidden, alsof hij wil zeggen: Maak, o God, dat de glans Uwer gerechtigheid afstrale van de Priesters over het gehele volk. Dat God ons met Zijne gerechtigheid bekleedt, daarmee wordt bedoeld, dat het blijkt, dat Hij onze bevrijder is, ons met Zijne kracht beschermt en zo bestuurt, dat het getuigd wordt, dat Hij zorg voor ons draagt..

10. Weer het aangezicht Uws Gezalfden niet af; verhoor zijne bede en neem den scepter niet uit de hand van hem, dien Gij over Uw volk hebt gesteld, maar bewaar zijne koningskroon, om Davids, Uws knechts, wil, die zich zozeer heeft ingespannen, opdat uw huis zou worden gebouwd, en die Gij daarvoor hebt beloofd een bestendig huis te zullen bouwen (2 Samuel 7: 1 vv.).

Hoe schoon is deze bede in Salomo’s mond, die ook bij de tempelinwijding (1 Koningen 8: 25) voor zich deze bede tot God opzendt. Die het hoogst staat bidt het ootmoedigst, hij weet het best, dat hij de kroon van Gods genade draagt. Dat Hij dit om zijns vaders wil bidt, vereert den zoon even zozeer als den vader, en verenigt beider kronen in dien goddelijken zamenhang van ‘t koninkrijk der hemelen, die zijn einde heeft in Hem, die achter de arke, zowel als achter de kroon de kern van het geheim der genade is..

Ieder Christen of gelovige in Christus is een gezalfde, en heeft de zalving van den alleen Heilige, en die van waarachtige genade ontvangen. De bede is, dat God die niet van hem wegneme en make, dat hij beschaamd en teleurgesteld van zijnen troon afga, maar hore naar en antwoorde op zijne begeerten om Zijns Zoons wil..

Salomo weet in elk een hoge gunst David bij zijn God stond. Maar hierom gebruikt hij niet deze woorden, maar daarmee pleit ook hij op de verbondsbetrekking en op de belofte aan David gegeven. Salomo weet het, dat God met David en zijn zaad een verbond heeft gemaakt, en daarom neemt hij vrijmoedigheid, om deze bede voor zijn God neer te leggen.

11.

IV. Vs. 11 en 12. Daar het sterkste wapen, om met God te strijden, Zijn eigen Woord is, zo houdt, om de bede in het vorige vers uitgesproken, te versterken, het tweede koor den Heere dat plechtige woord voor, dat Hij eens door Nathan tot David gesproken, gelijk ook later Salomo in het gebed der inwijding zich op dat woord beriep. (1 Koningen 8: 25).

11. De HEERE heeft David in 2 Samuel 7: 12 vv. de waarheid gezworen (Psalm 89: 4 v. 36 vv.),waarvan Hij niet wijken zal, zo dat Hij ooit zulk ene bij ede gegevene toezegging zou vergeten a), zeggende: Van de vrucht uws buiks zal Ik op uwen troon zetten, aan u zal Ik de heerschappij over Israël geven.

a) 1 Koningen 8: 26. 2 Kronieken 6: 16. Luk. 1: 69.

12. Indien uwe zonen Mijn verbond zullen houden, en Mijne getuigenissen, die Ik hun leren zal, zo zullen ook hun zonen tot in eeuwigheid, zolang Israëls koninkrijk duren zal, op uwen troon zitten.

"Dat hierdoor ene dadelijke vingerwijzing op Christus, den Zoon van David, den eeuwigen Koning gegeven werd, en alzo ook door David werd opgenomen, zegt Petrus, bepaaldelijk deze plaats noemende, ten duidelijkste in zijne rede: Hand. 2: 30. Dat het koningschap bij Davids huis zou blijven totdat de belofte geheel zou vervuld zijn, dat heeft tot voorwaarde de getrouwheid en de gehoorzaamheid aan Gods getuigenissen van de zijde van Davids kinderen. De afval begon, helaas! maar al te spoedig; reeds na Salomo’s dood vielen onder de regering van Rehabeam met de tien stammen even zovele prachtige diamanten uit de Davids-kroon; later volgde de opheffing van het gehele rijk, en na het terugkeren uit Babel werd het niet aan Davids opvolgers, maar aan de Chasmoneën, uit den stam van Levi, een tijd lang gegeven. Het niet vervullen der voorwaarde heft daarom de belofte nog niet op, het brengt slechts te weeg, dat de leden tussen beide uitvallen; de belofte zelf komt te zijner tijd (en dat was de tijd, toen Davids nakomelingen gene schaduw zelfs van de koninklijke waardigheid meer hadden) zo zeker in vervulling, als Hij geen leugenaar kan worden of getrouw aan Zijnen eed.".

Hoe gepast is bij deze gelegenheid het beroep der Gemeente op de belofte des Heeren aan David. De koning toch ontving die grote heilsbelofte als antwoord des Heeren op zijne begeerte, den Heere een huis te bouwen, en nu stond daar ‘s Heeren huis en had de Arke des Heeren een plaats der ruste gevonden. Dat huis was een onderpand, dat de Heere even zeker Zijne belofte aan Davids huis zou vervullen, dat zijne zonen, wandelende in de wegen des Heeren op zijn troon zou zitten..

13.

V. Vs 13-18. Vervolgens vallen beide koren met hun gezang in, en betuigen met de woorden, eens door Jehova zelven gesproken, dat hij Zion tot Zijne woonplaats had verkoren, niet alleen evenals Silo, voor een korten, bepaalden tijd, om het vervolgens weer te laten varen

(Psalm 78: 60), maar voor altijd, en dat Hij van daar Zijn volk met lichamelijke zegeningen, maar bovenal met ene priesterschap, die met zegen begiftigd is en vrolijk haar ambt volbrengt, en met een koningschap rijk in belofte, overvloedig in zegepralen en onvergankelijk van duur zal zegenen.

13. Want (liever: Voorwaar!) de HEERE heeft Zion verkoren, Hij heeft het begeerd tot Zijne woonplaats 1), zeggende als antwoord op onze bede (vs. 8):

1) In vs. 13 wijst de dichter op den grond der beloofde genade. Hij is gelegen in de genade der uitverkiezing van Jeruzalem. In de volgende strofe wordt ook de inhoud der verkiezing van Jeruzalem met de eigene woorden van Jehova ontwikkeld..

Hoe het rijk met het Priesterschap en den geestelijken dienst zich verenigden, bevestigt hij meer opzettelijk, n.l. dat beiden niet zijn verbonden door menselijke willekeur, maar gefundeerd op een hemels besluit. Deze samenvatting is wel op te merken, dewijl de vastheid van dit rijk niet anders dan in Christus te zoeken is, maar het rijk van Christus van het priesterschap onafscheidelijk is. Hier zien wij, waarom hij de uitverkiezing van Zion vermeldt, dewijl God niet voor het Rijk afzonderlijk een besluit had genomen, maar tegelijk heeft gewild, dat het heiligdom er bij kwam. En dat, opdat het een waar beeld zou zijn van den Middelaar, die na de ordening van Melchizedek niet alleen koning, maar ook Priester is. Waaruit volgt, dat de toestand van Rijk en tabernakel niet te scheiden was..

14. a) Dit is Mijne rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen, want Ik heb ze begeerd, en Zion tot Mijne plaats verkozen, zolang de bedeling der wet zal duren.

a) Psalm 68: 17.

Hoe onuitsprekelijk groot is de liefde van God voor den mens, dat Hij zulke uitdrukkingen bezigt voor Zijne kerk. Het heeft hem behaagd te zeggen, dat het Zijn verlangen is met ons te wonen, en hoe weinig begeren wij te wonen met Hem! Op Zion vestigde Hij Zijne woning totdat de ongerechtigheden van Israël Hem dwongen dien over te geven tot een roof aan de plunderaars. Sedert dien tijd is Zijn tabernakel overgegeven in de bezitting van de heidenen. Verlaat ons niet, o God, en geef ons niet op dezelfde wijze over, hoe zondig wij zijn, in de hand van vijand en wreker..

15. Ik zal haren kost rijkelijk zegenen, de stad Zion en al de leden van Mijn uitverkoren volk rijkelijk van voedsel, van alle tijdelijke zegeningen voorzien; hare nooddruftigen zal Ik met brood verzadigen, zodat er geen gebrek meer zal zijn.

16. En a) hare priesters van de in Zion geconcentreerde gemeente? zal Ik, gelijk zij gebeden heeft (vs.9),met heil, met gerechtigheid, bekleden zodat zij onder de hoede Gods veilig en ongedeerd zullen zijn en hare gunstgenoten zullen zeer juichen.

a) 2 Kronieken 6: 41.

In vs. 15 en 16 belooft de Heere God aan al Zijn volk, zowel aan diens hoofden als leden, al wat het naar ziel en lichaam nodig heeft. Het is het Goddelijk antwoord op de bede in vs. 8-10 neergelegd, waaruit blijkt, dat Hij nog veel meer wil en zal geven, dan Zijn volk vraagt. Hij is de Fontein van alle goeden en Hij geeft overvloedig.

17. 1) Daar zal Ik, ter vervulling der verdere bede, (vs. 10) David enen hoorn doen uitspruiten tot bescherming tegen alle tijden van machteloosheid en zwakheid; Ik heb voor Mijnen Gezalfde ene lamp toegericht, die ook in de donkerste tijden niet zal worden uitgeblust.

a) Luk. 1: 69.

18. Ik zal Zijne vijanden met schaamte bekleden; maar op hem zal zijne kroon bloeien.

Met het oog op Ezech. 29: 21, op de profetieën van het rijsje in Jes. 4: 2. Jer. 23: 5; 33: 15. Zach. 3: 8; 6: 12. Hebr. 7: 14 en op nr. 15 van het uit 18 zegenspreuken bestaande dagelijks gebed der Joden: "Laat de spreuk van David, Uwen knecht, spoedig uitspruiten en zijn hoorn verheffe zich hoog door Uw heil, is nauwelijks te betwijfelen; dat de dichter aan deze belofte een Messiaansen zin verbonden heeft. Met het oog op onzen Psalm verandert Zacharias, de vader van den Doper, die zegenbede van zijn volk in luk. 1: 68-70 in een woord van lof, de vervulling, die in Jezus nabij was, tegemoet juichende..

De letterlijke zin der beide laatste verzen heeft opheldering nodig. Daar, zo luidt het, te Zion namelijk, zal Ik David enen hoorn, dat is volgens het gewoon gebruik der hoornen, enen koning, die met luister en majesteit bekleed is, doen uitspruiten of voortkomen. Ik heb Mijnen gezalfde, dat is wederom David, dien Ik op den troon van Israël geplaatst heb, ene lamp toegericht, dat is, zodanig enen nakomeling beschikt, die zijnen naam zal doen blijven en tevens als een helder schijnend licht moet aangemerkt worden. Ik zal zijne vijanden met schaamte bekleden door het verijdelen van al hun ondernemingen, maar op hem zal zijne kroon bloeien, in weerwil der woelingen van zijne vijanden zal hij de koninklijke heerschappij blijven behouden en zijne regering zal zeer gezegend zijn voor zijne onderdanen. Maar wordt hier van Salomo of van den Messias gesproken? Wij zouden liefst het een en ander zamenvoegen, en de zaak zo begrijpen, dat er in den eersten zin op Salomo, maar in den volsten nadruk op den Messias gedoeld wordt, omdat de gezegden op beide kunnen worden toegepast, en omdat Gods belofte 2 Samuel 7. zowel ziet op den Messias als op Salomo. Ten aanzien van Salomo wordt derhalve beloofd, dat hij Davids opvolger wezen en als een zinnebeeldige hoorn de koninklijke heerschappij met luister voeren zou, en dat hij als ene lamp van David den naam en den roem van zijnen vader zou overbrengen, en den glans van wijsheid en andere koninklijke deugden als ene helder schijnende lamp allerwege vertonen.

De gezegden vs. 18 voorspellen, dat Salomo wel vijanden hebben zou, die hem de kroon zouden willen betwisten, gelijk in Adonia en zijn aanhang, Jerobeam en Hadad, den Edomiet gebleken is, maar deze vijanden zouden beschaamd en in hun pogingen verijdelt worden. Zijne kroon zou bloeien en zijne heerschappij zou bestendig wezen. In veel verhevener nadruk evenwel is de Messias volgens Luk. 1: 69 de hoorn der zaligheid, welke God in het

huis van David Zijnen knecht heeft opgericht, de lamp van David, die Davids naam in wezen houdt, zodat hij zelfs meermalen David geheten wordt, ja die helderschijnende lamp, dat licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van Zijn volk Israël (Luk. 21: 32). Al de vijanden van den Messias zijn met schaamte bekleed, en al hun ondernemingen tegen Zijn koninkrijk verijdelt; op Hem bloeit Zijne kroon eeuwig, daar Hij gezeten is aan ‘s Vaders rechterhand. -vs. 14-18 vinden wij dan Gods eigene woorden, met welke de sprekers hun gezegden vs. 13 voorgesteld, bevestigen. Vraagt men nu, wanneer en bij welke gelegenheid heeft God deze woorden gesproken? Dan antwoorden wij, dat dit ons onbekend is. Het kan zeer wel zijn, dat Nathan in die onderhandeling met David, 2 Samuel 7, een gedeelte van hetgeen wij in vs. 17 en 18 vinden, gemeld heeft, en dat het andere gedeelte, dat hier voorafgaat, vs. 14-16 naderhand, toen David door den Engel verwittigd was, dat Moria de plaats van den tempel zou wezen, door God aan hem geopenbaard is. Terecht herinnerden zich dus de Israëlieten deze heerlijke belofte aan David gedaan bij de inwijding van Salomo’s tempel. Maar terecht werd deze Psalm dan ook gebruikt door de uit Babel wedergekeerde Israëlieten bij de bouwing en inwijding van den tweeden tempel..

Een trapsgewijze voortgaande gedachten-rythmus vindt men in de eerste afdeling in zoverre als hier in vs. 2 en in vs. 5 van den: "Machtige Jakobs" sprake is; vervolgens is afdeling III met IV verbonden door de met elkaar overeenstemmende woorden in vs. 9 en 16, terwijl in Afdeling V de beide verzen 13 en 14 door de gedachte: "Hij heeft het begeerd tot Zijne woonplaats" en "hier zal Ik wonen, want Ik heb ze begeerd" als schakels van een ketting in elkaar vatten; bovendien gaat door het geheel de naam van David (vs. 1, 10, 11, 17) als een hoofdwoord, dat het lied in 4 tientallen regels verdeelt (vs. 1-5, 6-10, 11-13, 14-18) en een schonen kunstigen vorm er aan geeft..

Is deze belofte aan Davids nazaat, voor zoveel zij in ‘s Heeren wegen gewandeld hebben; getrouw vervuld, algeheel en onvoorwaardelijk heeft deze belofte hare vervulling gekregen in den Messias, den Gezalfde, Davids Zoon en Davids Heer. Hij heerst eeuwiglijk op zijn glorietroon, totdat Hij al Zijne vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Zijner voeten. Tot Hem mag Zijne Gemeente opzien, onder al haren strijd, op Zijne almachtige hulp en bijstand mag zij hopen. Hij zal de nooddruftigen en ellendigen redden, en eenmaal bij Hem met eer en heerlijkheid kronen..

PSALM 133.

HET GOUDEN KLEINOOD VAN VREDE EN LIEFDE.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1), van David (Ezra 4: 24).

Het eerste van de liederen Hammaälôth, die David tot vervaardiger hebben, (Psalm 122), moest het hart des volks zoeken te winnen voor Jeruzalem, het middelpunt van zijn kerkelijk en burgerlijk leven, daar het aanstonds bij het intreden in de poort der heilige stad den verschillenden stammen doet erkennen, dat zij tot een uitverkoren volk behoren. Nu wil het laatste onder die vier liederen, de voor ons liggende 133ste Psalm, Israël verheugd doen zijn over zijne godsdienstige vereniging in Zion, zo als die ten tijde der drie hoge feesten tot stand

kwam. Het wil Israël versterken in het gevoel, dat de vriendschap en gemeenschap, die het heeft en waarin het zich verkwikt, heilig en zalig is (2 Samuel 24: 25). Deze Psalm van David volgt eerst op dien van Salomo, den 123sten, om goede redenen. Eerst met de oprichting van de tent op Zion, wat David had mogen doen in de gunst van zijn God, stond Zion als punt van vereniging, en uitgangspunt van allen zegen en van alle leven zichtbaar voor alle tijden vast.

I. Vs 1. De gemeente in haar geheel verheft hare stem tot lof der broederlijke gemeenschap, welke zij in hare vereniging op ééne plaats van het heiligdom, nu zij elkaar weer tot viering van een feest te Jeruzalem hebben ontmoet, zo aanschouwelijk voorstelt.

Ziet gij, die hier vergaderd zijt uit alle delen van het land, ondervindt het op dit feest, hoe goed en lieflijk is het, dat broeders, die door bloed en hart met elkaar verenigd zijt, niet alleen die gemeenschap gevoelen, maar ook zamenwonen 1), die liefde met de daad bewijzen!

1) "Hier is de toetssteen der ware liefde, want het zien, spreken, herbergen voor een korten tijd, als de wederzijdse zwakheden en gebreken nog bedekt blijven of verborgen worden, betekent niet veel, maar het langere zamenzijn, het dagelijks zamenleven, wanneer na korteren of langeren tijd de eigenlijke en gehele mens, zoals hij is, met al zijne, verkeerdheden en gebreken voor den dag komt, openbaart eerst de liefde, die niet vergaat, alle dingen bedekt, gelooft en hoopt, die alle dingen verdraagt. (1 Kor. 13: 7 vv.)".

De feestdagen onder Israël waren familiedagen, dagen van zamenkomst. Broeders moeten zamenwonen God wil niet, dat de mens alleen zij. Hij schiep; en het wordt gezegd met een woord, dat de Schrift alleen heeft, den mens; man en vrouw schiep Hij ze. Christus staat alleen, en toch ook Hij zei: "Ik ben niet alleen, de Vader is met Mij." Het niet alleen is ene vaste wet in het koninkrijk der hemelen en waarom is het dat? Omdat het tot het Goddelijk Wezen behoort. God is één, maar niet alléén, niet eenzaam. De Vader, de Zoon en de Heilige Geest zijn een enig God, die leeft en regeert in eeuwigheid. Als zodanig geloven wij in Hem en aanbidden wij Hem..

2.

II. Vs.2 en 3a. Een zanger treedt nu afzonderlijk op en stelt in twee gelijkenissen, de schoonheid en lieflijkheid der zo even door de gemeente geroemde gemeenschap voor. De ene gelijkenis spreekt van de fijne olie, die bij de zalving van Aäron tot hogepriester, in rijke overvloed op zijn hoofd werd uitgegoten, van daar zijn gehelen baard doortrok en zelfs den zoom van zijn heilig kleed bevochtigde, de andere wijst op den frissen krachtigen dauw, zo als die gevonden wordt op de besneeuwde hoogten van den groten Hermon, maar van daar ook op de lagere bergen van Zion nederkwam.

2. Het zamenwonen in broederlijke liefde, is gelijk de kostelijke olie, die uit edele bestanddelen, volgens Gods eigen aanwijzing, bereid is (Exodus 30: 22 vv.), en gebezigd wordt bij de wijding van den hogepriester (Leviticus 8: 12), gelijk de olie, op het hoofd, waarop het in rijke, mate wordt uitgegoten, nederdalende op den baard, die tot op de borst

reikt (Leviticus 21: 5),den baard van Aäron 1), en zijne zonen, de hogepriesters; als de olie, die vervolgens van den baard nederdaalt tot op den zoom zijner klederen, den bovenzoom aan den hals van den zijden rok (Exodus 28: 6 vv.).

1) In den Hogepriester bereikte het priesterlijk ambt zijn toppunt. Als Israëls vromen opgingen naar Zion, dan was de Hogepriester hoofdpersoon en middelpunt tevens, waarom anderen zich verenigden. En daarom, waar de heilige zanger een beeld moet hebben, om de eenheid van Israëls volk en de lieflijkheid van die eenheid te bezingen, daar ontleent hij zijn beeld aan dien Hogepriester. Welnu, gelijk de olie niet alleen op het hoofd was uitgegoten, maar ook de onderste zomen van zijn kleed bereikten, zodat, wat het meest van elkaar gescheiden was, hoofd en voeten, (want de zomen van het kleed waren tot op de hoogte der voeten afhangende) verenigd werd, zo ook werkt de liefde. Deze brengt bij elkaar, wie anders op verren afstand aan elkaar wonen en vertoeven. Bij Zions altaren kwamen Israëls stammen allen op, al woonde ook de een in het Noorden en de ander in het Zuiden. Nu Zion het middelpunt was geworden en de Heere Zion tot Zijn woonplaats had verkozen, konden al de stammen in liefde en vrede daar bij elkaar komen.

Dit zelfde wordt ook uitgedrukt door het volgende vers.

3. Het is zo lieflijk en verfrissend, gelijk de dauw van Hermon, dien berg in het Noord-Oosten van het land (Deuteronomium 3: 9), en die nederdaalt op de lagere bergen, die naar ene verkwikking uit die besneeuwde hoogten verlangen, op de bergen van Zion, evenzo liefelijk is het, dat broeders zamenwonen.

De eerste gelijkenis ontleent David niet aan het onmiddellijk zichtbare (want het is voor het minst twijfelachtig, of behalve Aäron nog met enen anderen hogepriester ene plechtige zalving heeft plaats gehad, daar Numeri 20: 26 en 28 alleen van Eleazars ontkleding, en niet van zijne zalving sprake is), maar uit de Schrift. Hij stelt zich den eerwaardigen priestervader voor, zoals hij eens door Mozes met de kostelijke zalf gezalfd werd. Bij de tweede gelijkenis gaat bij eveneens niet van ene onmiddellijke ervaring uit, (want de dauw, die op Zions bergen ligt, heeft natuurlijk wel een naderen oorsprong dan de verwijderde hoogte van den Hermon); maar hij beschouwt de zaak met een godsdienstig oog, en alsdan kan de vergelijking hem dienen, voor hetgeen hij in de gedachte heeft. Daarbij heeft hij zeker niet alleen met voorstellingen van zijne inbeeldingskracht te doen, maar met wezenlijke reëele waarheid.

Wat toch met Aäron eens geschied was, was geen bloot voorval uit een lang voorbijgegaan verleden, maar een om zijne zinnebeeldige betekenis, of zeggen wij liever zijn geestelijken zin, voor altijd vaststaand en ook voor het tegenwoordige Israël geldend factum, en wat de bergen van Zion van den dauw des hemels dronken, ontvingen zij uit de dampen van ene rivier, die zich met de wateren van de rivier van Hermon voedde. Beide beelden hebben daarin overeenkomst, dat zij iets noemen wat van boven afkomt en duidelijk van Goddelijken oorsprong is: de kostelijke balsem, "omdat die, zowel wat zijne wijze van toebereiding als zijn bijzonder gebruik aangaat, door God is verordend, en de dauw in het heilige land, omdat die met de wit vergulden, hoog in de wolken schitterende kroon van den groten Hermon, den koning der bergen, in verbintenis staat. Alzo is ook de hier geprezene gemeenschap van het

volk van God niet van beneden, niet van deze wereld, niet van vlees en bloed, maar een werk der genade van boven. Alzo hebben beide beelden dit gemeen, dat het plaatselijk van elkaar verwijderde wordt zamengebracht: de olie op Aärons hoofd deelt zich verder haar voor haar mede en daalt zelfs in de kleding neer. Evenzo weet de dauw, die van de hoogte van Hermon op de rondom liggende bergen nedervalt, ook zijnen weg te vinden tot de verder afgelegene heuvelen van Zion. Zo brengen Israëls feesten, die te Jeruzalem gevierd worden, het gehele volk uit alle delen des lands op ene plaats van het heiligdom te zamen. Vervolgens heeft ook ieder van de beide beelden zijn bijzonder punt van vergelijking. De olie der hogepriesterlijke zalving is fijn en verbreidt verre zijn wonderbaren geur, wanneer de hogepriester zijn ambt waarneemt in het heiligdom, het verenigt in zich de edele bestanddelen voor Gods bedoelingen, aan welke het zich dienstbaar gemaakt heeft-het is een juist beeld van den Heiligen Geest, die de persoonlijke gaven van ieder heiligt en de verschillende individualiteiten tot ene eenheid zamenvoegt, die den meest weldadigen indruk maakt en een zoeten reuk voor God en mensen van zich geeft. Lieflijk is de dauw, die van den Hermon nederdaalt; zo fris en verkwikkend, zo krachtig en levenwekkend, zo onmiddellijk van boven geboren (Psalm 110: 3) en als van den hemel zelven afstammende heeft men hem nergens als daar-en terwijl nu de gemeenschap der heiligen, zo als zij door de vereniging van het volk Gods in Zion tot stand komt, geestelijk hetzelfde aanbiedt, wat lichamelijk die dauw is, zo valt inderdaad de dauw van den Hermon op Zions bergen neer. Het is dan ook de wil en het raadsbesluit van God, dat alles, wat goed is, en de liefde in Zion zich moeten bevinden, zo als de andere helft van ons vers getuigt..

De ware vreugde heeft haar begin in God, en het wettig doel is, dat allen zuiver God vereren, en één van zin aanroepen..

Wat wij in Psalm 133 van den dauw van Hermon lezen, die op Zion nederdaalt, is mij thans duidelijk geworden. Hier aan den voet van den Hermon gezeten begrijp ik, hoe de waterdelen, die van zijne met bossen bedekte hoogten en uit de hoogste kloven, die het ganse jaar met sneeuw gevuld zijn, opstijgen, door de zonnestralen verdund, ‘s avonds als een sterke dauw op de lage bergen, die er rondom liggen, nedervallen. Men moet den Hermon met zijn schitterend witte, onder blauwen hemel blinkenden kroon gezien hebben, om het beeld goed te kunnen verstaan. Nergens in het land valt zulk een sterke dauw als in de landschappen nabij den Hermon..

De gave des Heiligen Geestes wordt vergeleken bij de zalfolie op des hogepriesters hoofd, omdat deze zalf op straffe des doods niet mocht worden nagemaakt. En daarom wee ook hem, die een valsen heiligen geest wil maken, en zijn eigen werk wil doen voorkomen, als ware het een werk van den Geest Gods! O, er zijn zo vele nagemaakte dingen, ook op geestelijk gebied. Dat wij ons er van onthouden en ons zelven gedurig biddende beproeven. Hoe velen hebben zich zelven aan het hoofd gesteld ook van geestelijke zaken, zonder er door God toe geroepen te zijn. Neen, men kan de geestelijke dingen maar zo niet voorschrijven en gebieden, zij moeten ons door de innigste behoeften onzer ziel worden aangegeven. Een kind van God wordt geboren, en al wat wordt geboren, en al wat waarlijk geestelijk is, wordt uit Hem ook geboren. Ook het tweede beeld geeft ons hetzelfde onderwijs. Wie kan den dauw namaken? Wel kan men water van een lieflijken geur bereiden, dat ons aangenaam verfrist,

maar geen dauw. Deze moet van boven komen. Daarom hebben wij in den honderdtienden Psalm gezien, hoe het heir der gelovigen vergeleken wordt bij een leger, zo talrijk en zo schoon en zo gezegend als de dauwdroppels bij den dageraad. Welk een heerlijk gezicht niet waar? als men des zomers in den vroegen morgen die dauwdroppels aan al de bladeren en bloemen ziet trillen, tintelen, gekampeerd als een leger, dat het veld heinde en ver overdekt! Gelijk de dauw van Hermon, en die nederdaalt op de bergen van Zion. De werking des Heiligen Geestes is bij opvolging, is voorkomende en navolgende. Christus ontvangt den Heiligen Geest, doch Hij is uit den Heiligen Geest. Zo ook: wie gelooft, is uit God geboren. en op het geloof ontvangt men den Heiligen Geest. Op den laatsten (den Heiligen Geest) moet men wachten; op het eerste (het geloof) mag men niet wachten, maar is het woord van kracht: "Heden, zo gij Zijne stem hoort, verhardt uw hart niet." Daarom komt deze zaak in den vorm van een bevel: "Bekeert u, gelooft het Evangelie; staat op uit de doden!" Hier is enkel te gehoorzamen, en dit gehoorzamen is ook weer het werk des Heiligen Geestes, die ons van voren en van achteren bezet..

III. Vs. 3b. Wat zij zo even van Zion gehoord heeft, dat op diens bergen zelfs de dauw van den ver verwijderden Hermon moet nederdalen, dat neemt het geheel der gemeente op en wijst aan, waarom het alzo is: daar heeft nu eenmaal de Heere het punt van verzameling en van uitgang van allen zegen voor de eeuwigheid gesteld.

Want de HEERE gebiedt aldaar, op Zion, waar de liefde heerst, den zegen en het leven tot in der eeuwigheid. Hij heeft ten opzichte van zegen en leven verordend, dat zij daar zamenstromen en van daar als uit de enige bron des heils zullen moeten geput worden, en dit heeft Hij onvertrekkelijk vastgesteld en voor alle tijden bepaald.

De zegen van broederlijke eendracht wast alleen op den grondslag van het rijk van God in ‘t midden der verdeelde wereld..

De liefde, welke de vrucht des Heiligen Geestes is, geeft ons reeds in het tijdelijke den schoonsten en rijksten zegen, maar in de eeuwigheid zal zij het enig element zijn, waarin ons harte leeft, want daar zullen geloof en hoop niet meer nodig zijn. Wie dus vreugde hebben wil, die hebbe lief, die hebbe den Heere lief, en in Hem al wat Hij met ons verbonden heeft. Liefde is vreugde. Wij, die geloven, zijn in Christus gezalfd met olie der vreugde, en die lief heeft, verspreidt vreugde. Och, wat zijn wij dwaas, dat wij ons eigen leven zo arm maken aan vreugde, door zo weinig liefde te betonen aan anderen. Mocht er dan ten minste van dit ogenblik af noch veel lieflijks uitgaan van ons leven; ja, mocht er ook nog dan, wanneer de reuk des doods uitgaat van ons lichaam, een reuk des levens uitgaan van onze ziel..

Ik bemin mijne broeders niet gelijk ik hen beminnen moest. Broederliefde is bij mij een heerlijk droombeeld, ene schone leer, maar gene werkelijkheid. Ik bemin ouders en vrienden, "doen niet ook de tollenaar alzo?" Ik wens het geluk der mensheid, maar de wens is zo flauw en algemeen, dat hij als een damp is voorbijgegaan, eer ik opsta tot handelen. Ik bewonder de zelfverloochening dier uitgelezene zielen, die het ongeluk ter genezing gaan opzoeken, ik prijs de Christenen, die gezondheid en goederen over hebben om arme zodat en te verlichten; bij bewondering blijft het; ik kan, of liever, ik wil hen niet navolgen. Ik ben soms minder dan

lauw tegenover mijne broeders en wordt toornig, omdat zij niet voelen, spreken, handelen, gelijk ik zou hebben gewild. Hoe haastig ben ik in het opmerken van hun verkeerde handelingen tegen mij en hoe traag in het vergeten van deze; hoe spoedig mishaagt mij iemand en hoe ras wordt hij onverdraaglijk; als de wereld het wist, zelfs zij zou de oorzaken mijner ontevredenheid te gering vinden...

Heere! Gij kent mij, ik stel mij in oprechtheid voor U, Gij zijt mijn God; Heere! Gij zijt mijn Zaligmaker; ik weet, dat Gij tot degenen, die de kleinen der wereld hebben bezocht, geholpen, getroost, liefgehad, zult spreken: "komt", en tot degenen, die dit niet deden: "gaat henen in het helse vuur." Vergeving, Heere! stort Uwe liefde uit in mijn hart, geef mij de vreugde der zelfverzaking, der opoffering te leren smaken, doe het ijs mijns harten smelten, koudheid bezwaart mijn geweten en slechts uiterst moeilijk dringt Uwe Vaderliefde door tot mijn hart. Hetgeen ik vraag is meer belijdenis dan verlangen, en mij verootmoedigende, bid ik wederom: "Och, Heere! leer mij de broeders lief te hebben.

PSALM 134.

HET AMBT DER TEMPELDIENAARS.

1. Een lied Hammaälôth (Psalm 120: 1).

Het begin aan ons bedevaartsboekje werd gevormd door een lied (Psalm 120), dat, zo als wij gezien hebben, gezongen werd door de naar Jeruzalem optrekkende feestkaravanen, wanneer zij de grenzen van Samaria voorbijtrokken; met het tweede lied betrokken zij hun nachtleger te Jericho, en met het derde (Psalm 122) waren zij, na het afleggen van hun dagreis tussen Jericho en Jeruzalem, onder de poorten der heilige stad aangekomen en rangschikten zij zich tot een plechtigen optocht naar den tempel. Gedurende den optocht zelven was men gewoon de volgende negen liederen (Psalm 123-131) te zingen en herinnerde men zich de noden en verzoekingen, door welke de gemeente had moeten doorgaan na het terugkeren uit de Babylonische ballingschap tot aan de herstelling van tempel en staat, maar ook de Goddelijke belofte, met welke zij zich ten tijde van hun verdrukking hadden kunnen troosten; zij bedachten, hoe zij, terwijl zij het roepen tot den Heere en het wachten op Hem geleerd hadden, tot waren ootmoed en tot stille gelatenheid en zo op den enigen weg des heils gekomen waren. Met Psalm 182 trokken, gelijk het schijnt, ten tijde van het avondoffer de karavanen den tempel binnen en woonden daarop den godsdienst bij. Het voorlaatste lied (Psalm 133) was bijzonder geschikt, om op iedere der verscheidene feestdagen aangeheven te worden, wanneer weer ene heilige feestelijke vergadering had plaats gevonden en den zegen van de gemeenschap der heiligen tot bewustzijn had gebracht. Dit bedevaartsboekje wordt eindelijk door een lied gesloten (Psalm 134), dat, gelijk wij niet betwijfelen, den afscheidsgroet aan den tempel bevat, door de feestgenoten na het volbrengen van den laatsten godsdienst in den heiligen feesttijd aangeheven. Het werd tot de Priesters en Levieten gericht, die, al was de feestvierende gemeente uit elkaar gegaan en elke karavane den volgenden morgen naar hare woonplaats in het heilige land teruggaan, toch zonder ophouden in den tempel verder dienden, en zelfs des nachts op hun posten bleven. Deze knechten des Heeren konden ook weer de gemeente, die feest gevierd had, niet uit elkaar laten gaan en naar hun

vaderland laten terugtrekken, zonder haar enen zegengroet tot afscheid mede op den weg te geven. De Psalm is door dien geestelijken zanger vervaardigd, die het bedevaartsboekje verzamelde en tot een zo wel geordend geheel rangschikte, terwijl hij bij de liederen van David (Psalm 122, 124, 131, 133) en Salomo (Psalm 127 en 132) en van zijnen onmiddellijken voorganger (Psalm 120, 121, 123, 125, 126, 128) noch drie producten van zich zelven (Psalm 129, 130, 134) voegde (Ezra 4: 24), en ook hier zowel den trapsgewijzen voortgang van gedachten, die de liederen Hammaälôth kenmerkt, als hun daarmee zamenhangend dramatisch karakter op het oog heeft. (Nehemia 1: 3 Aanm).

I. Vs. 1 en 2. Het koor der gemeente richt tot de priesters en Levieten, die in den tempel achterblijven, bij haar afscheid van het heiligdom, de aansporing om ijverig en getrouw te dienen, en onafgebroken den Heere aan te roepen. Zij zelf verlaat nu weer voor een geruimen tijd de heilige plaats, en alsdan komt het den priesters en Levieten toe, het werk, dat onder het volk van God nooit rusten mag, verder voort te zetten.

Ziet 1), looft (woordelijk zegent) 2) den HEERE, alle gij knechten des HEEREN, gij die, om Hem te dienen en Zijnen naam te loven (Deuteronomium 10: 8), en dagelijks de godsdienstige verrichtingen te doen plaats hebben (Hebr. 10: 11), zelfs allen nacht in het huis des HEEREN staat (1 Kronieken 9: 33)

1) Het "ziet" is uit den vorigen Psalm overgenomen en wordt nu ook in het afscheidslied gehoord, nadat het op iederen dag van den feesttijd het gezang der gemeente heeft geopend; daar was het (Psalm 133: 1) een heenwijzen naar het begin van iets tijdelijks, hier wijst het op een plicht, "die uit het ambt voortvloeit.".

2) Den Heere "zegenen" is wat de zaak aangaat, zoveel als: "Hem loven en prijzen; het is echter beter het wordt te behouden, omdat het "de Heere zegene u" in vs. 3 daarom terugslaat..

3) Na middernacht nam de hoofd-portier de sleutels van den binnensten tempel en ging hij met enige priesters door het kleine poortje in de brandpoort. In den binnensten voorhof verdeelde zich deze menigte van wachters in twee hopen, ieder met een brandenden fakkel-de ene wendde zich naar het westen, de andere naar het oosten-en zo gingen zij den voorhof rond, of alles voor den dienst van den volgenden dag gereed was. Bij de bakkerskamer (van welke niet nauwkeurig kan gezegd worden, waar die geweest is) ontmoetten zij elkaar en riepen elkaar toe: "alles is goed"; intussen stonden ook de overige priesters op, baadden zich en trokken hun ambtsklederen aan, dan gingen zij in de vierkante kamer, van welke de ene helft de vergaderzaal van het Sanhedrin was, (zie Gasith in de bij Matth 4: 7) waar onder de leiding van een hoofd over de loting en van een gerechtelijk persoon, het priesterlijk dienstwerk van den volgenden dag (Luk. 1: 9) verdeeld werd..

Gelijk een morgen- en avondpsalm in den gewijden bundel voorkomen, zo hebben we hier een nachtpsalm voor de Priesters, die des nachts het huis des Heeren bewaakten, opdat alles gereed zou zijn, wanneer des morgens vroeg de dienst een aanvang nam.

2. Heft onder de voortdurende godsdienstplechtigheden, opdat deze gene dode werken zijn, maar aan hun bestemming voldoen, uwe handen op naar het heiligdom, het allerheilige, waar de Heere boven het verzoendeksel troont (Psalm 5: 8; 28: 2; 138: 2), en looft (zegent) den HEERE.

Waken en bidden behoort bij elkaar en is het werk van alle vromen; de geordende dienaren van het heiligdom moeten zich daarin door de gemeente niet laten beschaamd maken..

Het bewustzijn in Gods heilige ordeningen te staan en te arbeiden, is dikwijls niet hij hen, die het bovenal moesten bezitten. Een herder moet meer dan anderen vaststaan; hij moet, zoals niemand anders in heilige tucht wandelen, en naar de eeuwige ordeningen Gods zijn gehele leven richten.

Het "opheffen der handen" is ene eigenaardige beschrijving van het gebed; daar het een gewoon gebruik was, om onder het bidden de handen opwaarts te heffen, hetzij naar het heiligdom, waar God Zijn troon had, hetzij naar den hemel, waarvan het heiligdom ene afbeelding was. Daarenboven stelt het opheffen der handen de voornaamste gemoedsgestalten voor, welke tot een waar gebed behoren. Door deze plechtigheid gaf men te kennen, dat men bij zich zelven arm, afhankelijk en hulpeloos was, dat men God als den milden Gever van alles goeds beschouwde, dat men alles van Hem begeerde en gelovig verwachtte, dat men vrijmoedig tot Hem kwam, en dat men bereid was, om zich aan Hem te onderwerpen..

3.

II. Vs. 3. Het koor van Priesters en Levieten antwoordt met een zegengroet en laat de gemeente naar hare woningen gaan.

3. De HEERE zegene u 1) uit Zion (Psalm 128: 5), Hij, die den hemel en de aarde gemaakt heeft 2) (Psalm 121: 2; 124: 8).

1) Het "zegene u" is sedert Numeri 6: 24 de vorm van den priesterlijken zegen; het wordt tot de gemeente als tot een persoon gezegd en tot ieder in het bijzonder als lid der gemeente..

2) Het "den hemel en de aarde gemaakt heeft" vormt een tegenwicht tegen de diepte van ellende en onmacht, waarin de gemeente in weggezonken..

Van Gods macht mogen de gelovigen alles hopen..

Leer hier 1. Alle mensen liggen onder den vloek, totdat God hen in de gemeenschap der kerk brengt, en hen door Zijn woord gezegend noemt. 2. Gods dienaren zijn gezonden met den last, om te zeggen: "De Heere zegene u." 3. Geen zegen kan verwacht worden dan van Christus, die door de arke verbonds werd afgebeeld. 4. Het vertrouwen van den gelovige, om te verkrijgen hetgeen in ‘s Heeren woord beloofd is, is gegrond op het verbond van God en Zijne almacht, en wat zou ene ziel kunnen nodig hebben, dat die fontein niet zou kunnen opleveren?

Dit vers eist (naar mijn oordeel), dat men dezen Psalm uitlegt ten opzichte van de Priesters en de Levieten alleen, wier eigenlijk ambt het was, als door de Wet voorgeschreven, om het volk te zegenen (Numeri 6: 23). Nadat nu de Profeet hen vermaand heeft om God te zegenen, voegt hij nu in de tweede plaats er bij, om het volk te zegenen in naam van God..

PSALM 135.

DANKZEGGING VOOR GODS WELDADEN.

Het is gene uitwerking van den vorigen Psalm, die wij hier voor ons hebben, zodat de op elkandervolging der beide Psalmen ook tevens den tijd zou aangeven, waarin zij vervaardigd zijn, maar het begin van den vorigen Psalm (vs. 1 en 2) sluit zich aan het begin van dezen aan, even als diens tweede helft (vs. 3) aan vorige liederen Hammaälôth (Psalm 128: 5, 121: 2) ontleend was. In welken tijd onze Psalm ontstaan is, werd reeds bij Ezra 6: 18 gezegd: diensvolgens hebben wij te denken aan het feest der tempelinwijding noch vóór Pasen van het jaar 515 vóór Christus, en zeker zal de Psalm, die naar vorm en inhoud zeer verwant is aan het lied, dat 19 jaren vroeger bij het leggen van den eersten steen des tempels (Psalm 115) gezongen werd, tot een slotzang van de godsdienstige plechtigheid bestemd geweest zijn.

I. Vs. 1-4. Terwijl de gemeente zich gereed maakt, om den tempel, tot welks inwijding zij te zamen gegaan waren, weer te verlaten, wekt het haar vertegenwoordigend koor, de bij het heiligdom achterblijvende priesters en Levieten op, om met den lof des Heeren onafgebroken voort te gaan, gedurende den tussentijd dat zij weer verschijnt om feest te vieren. Bij een volk, dat de Heere Zich ten eigendom verkoren heeft, mag Zijn lof geen dag zwijgen en Zijn dienst nooit rusten.

1. Hallelujah, d.i. looft den Heere (Psalm 104: 35 en op Psalm 106)! Prijst den naam des HEEREN, prijst Hem, gij knechten des HEEREN!

2. Gij, die staat in het huis des HEEREN, om Zijnen dienst waar te nemen (Psalm 134: 1), in de voorhoven van het huis onzes Gods 1).

1) De knechten des Heeren, zijn hier niet alleen de Priesters en Levieten, maar al de vereerders van den Heere. Niet alleen degenen, die alleen, zoals de Priesters in het eigenlijke huis, in het Heilige mochten komen, maar ook de Levieten en alle getrouwe zonen Israëls, die in de voorhoven des Heeren tot Hem mochten naderen met hun offeranden.

3. Looft den HEERE, want de HEERE is goed: psalmzingt Zijnen naam, want Hij, Zijn naam (Psalm 54: 8) of het, het lofzingen ter ere Zijns naams (Psalm 147: 1) is lieflijk 1).

1) Het onderwerp van den lof is lieflijk-de zegeningen der genade, die voortvloeien uit de eeuwige liefde van God, of: "Zijn naam is lieflijk; " want is die heilig en vererenswaardig in zichzelven, en ontzaglijk en vreeslijk voor zondaars, nu is hij geopenbaard in Christus als zeer lieflijk. In Hem zijn al de Goddelijke volmaaktheden verheerlijkt. De naam van God als van

een Verbondsgod en Vader in Christus, zegenende met alle geestelijke zegeningen in Hem, is boven mate lieflijk; het zijn de namen van Christus en daarom moeten zij worden geprezen..

De twee woorden goed en lieflijk, spreken alles uit, wat God voor Zijn volk is. Zij zijn de rijke bronnen, waaruit het geloof put en waarbij de schoonste en lieflijkste lof des Heeren gezongen wordt..

4. Want de HEERE heeft zich Jakob verkoren, Israël a) tot Zijn eigendom.

a) Exodus 19: 5, Deuteronomium 7: 6. Tit. 2: 14. 1 Petr. 2: 9.

God heeft ons tot een volk Zijns eigendoms verkoren, hoe is het gesteld met de aanbidding van datgene, wat Hem daarvoor toekomt..

In de oude Kerk had iedere dag zijn bijzonder lofwoord (laudes); maar helaas! het blijde danken en loven is geheel en al in vergetelheid geraakt.

Let op de bijzondere voorrechten van Gods volk (vs. 3). De Heere heeft Jakob tot Zijn eigendom verkoren, daarom is Jakob verplicht Hem te prijzen, want God heeft een volk aan Zich doen kleven, om Hem te zijn tot een volk en tot enen naam (Jes. 13: 11). Israël is Gods bijzondere schat boven alle volken (Exodus 19: 5); zij zijn een volk Hem toegeëigend, waarin Hij een welbehagen heeft, kostelijk in Zijn ook en heerlijk. Indien het zaad van Jakob Hem niet prijst voor die onderscheidende gunst, is het het meest onwaardige en ondankbare van alle volken..

5.

II. Vs. 5-12. In een tweede koor geven de priesters en Levieten, van welke de eersten de Psalmen moesten zingen en daarbij musiceren, de anderen echter het Psalmgezang met hun trompetten openden en begeleidden, antwoord op de tot hen gerichte opwekking, daar zij betuigen, dat zij wel wisten, hoe prijzenswaardig de Heere is (vs. 5), en daarmee verklaren met het loven van Hem niet te willen ophouden. Prijzenswaardig nu is Hij: 1. Van wege de daden zijner macht in de natuur (vs. 6 en 7); 2. Om zijne daden ter wille van Israël, die Hij volbracht heeft bij de uitleiding uit Egypte (vs. 8 en 9) en bij de invoering in het beloofde land (vs. 10-12).

5. Ik, de gehele stam van priesters en Levieten, zal zeker niet vertragen in het loven des Heeren, waartoe Gij mij hebt opgewekt; want ik weet, dat de HEERE groot is, en dat onze HEERE boven alle goden is (Exodus 15: 11. Psalm 86: 8; 89: 7).

6. Al wat den HEERE behaagt, doet Hij 1), in de hemelen, en op de aarde, in de zeeën en alle afgronden (Psalm 115: 3).

1) Dit is de onmetelijke grootheid Gods, waaraan hij herinnert, dat Hij niet eenmaal slechts den hemel en de aarde heeft gemaakt, maar ook alles naar Zijn oordeel bestuurt. Want wie

belijden, dat God de Schepper der wereld is en Hem nu voorstellen als rustig te zitten in den hemel met afwerping van de zorg voor de wereld, beroven Hem goddelooslijk van Zijn kracht, en toch, dat domme verzinsel neemt een groot deel der mensen in bezit..

Hemel, aarde en water (onder welks diepten de Hades of onderwereld zich bevindt (Job 26: 5) zijn de drie rijken der schepping (Exodus 20: 4)..

Dit drievoudig gebied schreven de heidenen aan verschillende goden toe..

7. Hij a) doet dampen, wolken opklimmen, opkomen van het ééne einde, van de einden der aarde; Hij maakt de bliksemen met den regen, te midden der zware plasregens schiet Hij den bliksem uit; Hij brengt den wind uit Zijne schatkameren voort, waarin Hij dien had opgesloten, totdat Hij dien wilde gebruiken.

a) Jer. 10: 13; 51: 16.

8. a) Die de eerstgeborenen van Egypte sloeg, van den mens af tot het vee toe 1).

a) Exodus 12: 12,29. Psalm 78: 51.

1) Dat hij in de eerste plaats vermeldt den dood van de eerstgeborenen in Egypte, daarmee houdt hij zich wel niet aan de opeenvolging der gebeurtenissen, maar haalt daarmee een meldenswaardig voorbeeld aan, waaruit blijkt, hoe dierbaar God het heil van zijn Kerk was, ter vier behoeve hij een machtig en rijk volk niet had gespaard. Hoofdzaak is, dat God in de verlossing van zijn volk Zijn macht tegelijk met Zijne genade heeft geopenbaard..

9. a) Hij zond tekenen en wonderen in het midden van u, o Egypte! tegen Faraö en tegen al zijne knechten.

a) Exodus 7, 8, 9, 10, 14.

10. Die vele a) grote volken sloeg en machtige koningen doodde, nadat Hij uit Egypte’s diensthuis Zijn volk had uitgeleid.

a) Deuteronomium 4: 38; 7: 1; 9: 1. Jozua 23: 9.

11. a) Sihon, den koning der Amorieten, en Og, den koning van Basan, en al de koninkrijken van Kanaän.

a) Numeri 21: 21 vv. Jozua 12: 1 vv.

12. En a) Hij gaf hun land ten erve 1), ten erve aan Zijn volk Israël.

a) Jozua 13-21. Psalm 78: 55.

1) Beter: hij gaf hun land weg als erfgoed.

13.

III. Vs. 13 en 14. Het eerste koor, dat de gemeente vertegenwoordigt, valt hier zelf met een loftoon des Heeren in, nadat zij boven (vs. 1-3) Zijne knechten tot bestendigen lof van Hem had opgewekt, en spreekt het vertrouwen uit, dat de God, die Israël tot Zijn eigendom verkoren heeft, Zich ook voortaan in Zijne reddende en helpende macht verheerlijken zou.

13. O HEERE! Uw naam is in eeuwigheid; HEERE! Uwe gedachtenis is van geslacht tot geslacht 1) (Psalm 102: 13).

1) Dit vers moet in het nauwste verband gebracht worden met het vorige. Juist daarin, dat de Heere Zijn volk en daarom Zijn Kerk had gered uit ‘s vijands hand, in Kanaän op eigen erve had gesteld en daar had bewaard, zou de Naam des Heeren voortduren tot in eeuwigheid. De gehele wereld is het toonbeeld van Gods goedheid en getrouwheid, maar inzonderheid de Kerk. Daaraan heeft Hij in het bijzonder geopenbaard, dat Zijn Naam is barmhartig, genadig en groot van goedertierenheid.

14. a) Want de HEERE zal Zijn volk richten, het recht verschaffen door gerichten over Zijne vijanden (Psalm 54: 3),en het zal Hem berouwen over Zijne knechten, zodat Hij de verdiende straf niet ten volle over hen brengt, maar hun genadig is.

a) Deuteronomium 32: 36.

Wees, mijn vriend, niet al te bang voor de Christelijke kerk, alsof zij geheel zou worden uitgeroeid; neen! gelijk God eeuwig blijft, zo is Hij ook ten allen tijde in staat, Zijn hoopje volks te onderhouden en te bewaren en de vijanden te richten.

Het woord Mxwty kan men verstaan als afkomende van Mxw, dat is bedroeven, wanneer het goed vertaald is: "het zal Hem berouwen," of van ene andere, zo niet strijdige betekenis van hetzelfde woord, namelijk "zich troosten." Alzo vertaalt het de LXX: paraklhyhsetai, zal vertroost worden, waarin de Syriër haar volgt, lezende: Hij zal zich troosten; maar in de Vulgata vindt men: "Hij zal Zich laten verzoenen." Deze laatste vertaling komt niet kwalijk overeen met die van berouw hebben, want God wordt gezegd berouw te hebben, wanneer Hij wordt verbeden door Zijn volk, en (als verzoend) de straf van hen wegneemt. Alzo heeft het de Joodse vertaling in het Arabisch verstaan, want zij leest: Hij zal Zijne knechten verschonen, of vergiffenis verlenen. Tot deze betekenis van berouw hebben schijnt de zamenhang, zo hier als Deuteronomium 32: 36 (waaruit dit vers is genomen) ons te leiden, namelijk dat het Gode berouwde over Zijne gramschap, waarvan men dikwijls leest, dat is: in goedertierenheid en gunst wederkeerde tot hen, op wie Hij was verstoord geweest. Alzo betekent dit vers in zijn geheel, dat de Heere van het strafoefenen zou wederkeren, om de zijde van Zijn volk te kiezen en het bij te staan. Deze betekenis heeft onder alle overzetters de Chaldeër het best uitgedrukt: Hij zal wederkeren in goedertierenheid, of medelijden jegens

Zijne rechtvaardige knechten. En alzo komt het voorstaan geheel overeen met zulk wederkeren..

De toorn Gods voor zijn volk is tijdelijk. In den toorn is Hij des ontfermens gedachtig.

15.

IV. Vs. 15-18. Het tweede koor, dat der priesters en Levieten, neemt opnieuw het woord, en prijst den Heere als den levenden God, in tegenoverstelling van de nietige afgoden en hun machteloze vereerders.

15. a) De afgoden der heidenen zijn niet anders dan zilver en goud, een werk van mensenhanden.

a) Psalm 115: 4 vv.

16. Zij hebben enen mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet.

17. Oren hebben zij, maar horen niet; ook is er in het geheel geen adem in hunnen mond.

18. Dat die ze maken hun gelijk worden, even nietig en onmachtig als die afgoden zelven, en al wie op hen vertrouwt met hen verga (Psalm 115: 4-8).

Werp de afgoden weg uit hart en huis en gij zult een priester des Allerhoogsten worden.

Altijd openbaart Hij Zich aan Zijne Hem getrouwe Gemeente als den levenden God, tegenover Wien afgoden en afgodendienaars niets betekenen..

19.

V. Vs. 19 en 20. Ten derden male verheft de gemeente door den mond van het eerste koor hare stem, en laat ene opwekking tot lof des Heeren aan geheel Israël naar alle zijne delen (Psalm 115: 11) uitgaan.

19. Gij huis Israëls! looft gij allen, in tegenstelling met degenen, die hun vertrouwen op de afgoden stellen (vs. 18),den HEERE; gij huis Aärons! looft allen den HEERE.

20. Gij, huis van Levi! looft allen den HEERE; gij, die den HEERE vreest! looft allen den HEERE (Psalm 115: 9-11).

21.

VI. Vs. 21. Ook het tweede koor laat ten slotte nog eens zijne stem horen, en geeft met den uitroep, dien het laat horen, den grondtoon aan van alle gezangen, die uit zijnen mond zullen

klinken. Daardoor heeft de gemeente de verzekering, dat aan het aan hare zijde uitgesproken verlangen zal worden voldaan, en zij verlaat met een vrolijk hart de heilige plaats.

21. Geloofd zij de HEERE uit Zion, die te Jeruzalem woont, die Zijne woning daar heeft opgeslagen (Psalm 76: 3), Hallelujah!

Zion en Jeruzalem zijn het uitgangspunt en het einde van alle openbaringen van Gods genade in het Oude en in het Nieuwe Testament, ja de betekenis daarvan reikt zelfs tot in den hemel; want de Schrift spreekt van een hemels Zion, van een hemels Jeruzalem (Hebr. 12: 22. Openb. 21). Alzo moet het ook in eeuwigheid de plaats van den lof Gods wezen..

Later werd ons lied in een korter samengetrokken, dat met het begin en slot van onzen Psalm overeenkomt; dit is de voorgaande 134ste Psalm. Andere uitleggers zien, zoals in de inleiding is opgemerkt, de betrekking van beide Psalmen tot elkaar juist omgekeerd aan, en beschouwen het hier voor ons liggende lied als ene uitbreiding van het vorige. Deze mening rust echter op gebrek aan inzicht in het geschiedkundig ontstaan van beide liederen, terwijl Psalm 135 een weder opnemen is van Psalm 115, die gezongen werd, toen de eerste steen tot den tempel werd gelegd en tot inwijding van den na 19 jaren voltooiden tempel diende, en waarschijnlijk ook dezelfden vervaardiger heeft, zo is Psalm 134 bestemd om het bedevaarts-boekje te sluiten en is ongeveer 60-70 jaren later ontstaan..

PSALM 136.

DANKZEGGING VOOR GODS GOEDHEID EN WONDEREN.

Op den 4den Hallelujah-Psalm onder het vorige nummer (Psalm 106), volgt hier de 4de Hodoe-Psalm (Psalm 118); wat den inhoud betreft, sluit hij zich aan dien Hallelujah-Psalm, maar wat zijne bestemming aangaat, aan het derde Hodoe (Psalm 118) aan. (Zie op Ezra 6: 18 en op Psalm 118: 29). Onmiskenbaar is het lied tot een beurtzang ingericht; de eerste regel van ieder vers moet door de Levitische zangers, het tweede door de gemeente gezongen, of door haar meegezongen worden.

I. Vs. 1-3. Vooraf gaat ene driemaal herhaalde oproeping om den Heere te danken, die ook aanstonds met een driewerf loven van Zijne goedheid beantwoord wordt.

1. Looft (dankt) den HEERE 1), gij priesters en Levieten, gij ganse gemeente van Israël, vooral gij lieden, die den Heere vreest, dankt Hem met uwe harten en monden en met uwen gehelen wandel, want Hij is goed (Jer. 33: 11. Psalm 106: 1); want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid 2) (1 Kronieken 16: 34).

1) Deze Psalm bevat een opwekking tot lofverheffing van des Heeren naam. Want Zijne goedheid en genade spreidt Hij ten toon: 1e. (vs. 4-9) in Zijn scheppingswerk: 2e (vs. 10-24) in de leiding van Zijn volk, en 3e. (vs. 25 en 26) in Zijne bemoeienissen met alle Zijne schepselen.

2) Dit refrein heeft de beste reden tot grondslag. Want ofschoon allen gedwongen worden te erkennen, dat Gods vrijgevigheid de bron is van alle goederen, wordt toch Zijne goedheid niet zuiver en volkomen erkend. Waaraan toch de Schrift altijd de hoogste plaats toezegt. Ja, Paulus (Rom. 3: 23), over haar sprekende, noemt haar bij uitnemendheid de roem Gods, alsof hij wil zeggen, dat God die om alle Zijne werken den hoogsten lof verdient, voornamelijk wil verheerlijkt worden in Zijne genade. En uit de heilige historie is het gemakkelijk op te maken, dat uit het voorschrift van David, omtrent het zingen, dit is voorgeschreven, dat de Levieten bij afwisseling moesten zeggen: Dewijl Zijne goedertierenheid tot in eeuwigheid is..

Aleer de dichter in de volgende verzen wijst op de schepping en leiding en verzorging Gods, wijst hij in deze eerste verzen op Gods Verbondsbetrekking, op Zijn hoge Macht en op Zijn Opperbeheer over alle schepselen. Daarom noemt hij den Heere bij Zijn drie namen, bij dien van Jehova, Elohim en Adonai, opdat het volk wel zou verstaan, Wiens goedertierenheid zij bezongen, als durende tot in eeuwigheid.

2. Looft (dankt) den God der goden, den onbegrijpelijken, onzichtbaren, alleen wijzen God, die hoog verheven is, terwijl de afgoden der heidenen goud en zilver zijn (Psalm 105: 15-17. 105.15-17 Deuteronomium 10: 17), want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

3. Looft (dankt) den Heere der heren (1 Tim. 6: 15); want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

De drievoudige opwekking om te danken en het drievoudig noemen van God is niet zonder betekenis. Het behoort tot het geheim van het drietal, dat wij ook in Numeri 6: 24 vv. Jes. 6: 3. aantreffen; eveneens in Psalm 103: 20-22. Ook in Psalm 113: 1-3 hebben wij daarvan een spoor, en het is nauwelijks te betwijfelen, dat de Israëliet, evenals in de verdeling der schepping (Psalm 135: 6), zo ook in het wezen Gods ene drievuldigheid gevoelde..

4.

II. Vs. 4-9. In tweemaal drie verzen wordt hierop God, de Heere wegens Zijne macht en wijsheid, in de schepping blijkbaar, ge prezen.

4. Dien God willen wij danken, die alleen grote wonderen doet (Psalm 72: 18); want Zijne goedertierenheid duurt in der eeuwigheid.

5. Dien, a) die de hemelen met verstand (Spreuken 3: 19. Jer. 10: 12) gemaakt heeft; die daarin zulke heerlijke bewijzen Zijner wijsheid gegeven heeft; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a) Genesis 1: 1.

6. Dien, die de aarde op het water (liever: boven de wateren, Psalm 24: 2) uitgespannen heeft; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

7. Dien, die de grote lichten (Genesis 1: 14)heeft gemaakt; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

8. a) De zon tot heerschappij op den dag; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a) Genesis 1: 16.

9. De maan en sterren tot heerschappij in den nacht; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Het werk der schepping is zo vol diepten van Goddelijke wijsheid en almacht, dat een sterveling daarbij buiten gedachten geraakt en moet blijven staan bij de eeuwigdurende goedheid Gods.

Wie met ontdekte ogen de wonderen van ‘s Heeren macht en wijsheid in de schepping aanschouwt, dien is het niet te veel, om tot meer dan zesmaal aanbiddend uit te roepen: de goedertierenheid des Heeren is tot in der eeuwigheid. En hoger klinkt de lof des Heeren, wanneer de dichter overgaat, om de wonderen van Zijne almacht en liefde te vermelden, die Hij tot verlossing van Zijn volk uit Egypte en inbrenging in Kanaän gedaan heeft..

10.

III. Vs. 10-15. Weer in tweemalen drie verzen wordt de Heere verder geprezen voor Zijne reddende en richtende daden, waarmee Hij te voren Israël uit Egypte heeft uitgeleid.

10. a) Dien, die de Egyptenaren geslagen heeft in hun eerstgeborenen (Psalm 135: 8 vv), zullen wij loven; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a) Exodus 12: 29. Psalm 78: 43,51.

11. En heeft Israël a) uit het midden van hen uitgebracht; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a) Exodus 12: 31,51; 13: 3,17

12. Met ene sterke hand, en a) met enen uitgestrekten arm; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a) Exodus 6: 5. Deuteronomium 4: 34; 5: 15

13. Looft Hem a), die de Schelfzee in delen deelde; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a) Exodus 14: 21,22. Psalm 78: 13. Nehemia 9: 11.

14. En voerde Israël door het midden van deze; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

15. a) Hij heeft Faraö met zijn heir gestort in de Schelfzee; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a) Exodus 14: 24,26 vv.

Dat ook van wege de verdelging der vijanden gezegd wordt: "Zijne goedertierenheid duurt in der eeuwigheid," is zo op te vatten, als wanneer een kind door een dier ware aangevallen, en men doodt ter wille van het kind het dier, zo ware dat eigenlijk een werk der liefde. Eveneens betoont God Zijne goedheid, wanneer Hij ter redding der Zijnen de vijanden ombrengt. Zijne wraak is ijver, en Zijn ijver is liefde, en daaruit vloeien al Zijne werken voort..

16.

IV. Vs. 16-24. Thans volgen driemaal drie verzen, in welke vooreerst Gods leiding door de woestijn en de toedeling van het beloofde land aan Zijn volk, vervolgens ook Zijn genadig gedenken geprezen wordt, waarin Hij Zich onlangs over Israël ontfermde en het van de vijanden verloste.

16. a) Die Zijn volk door de woestijn geleid, en wonderdadig onderhouden heeft (Deuteronomium 8: 15); want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a) Exodus 15: 16,17,19. Psalm 78: 53.

17. a) Die grote koningen geslagen heeft, omdat zij Israël den doortocht naar het beloofde land weigerden; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a) Numeri 21: 24,25,34,35. Jozua 12: 1. Psalm 135: 10,11.

18. En heeft heerlijke koningen gedood, beroemd door macht en dapperheid; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

19. Sihon, den Amorietischen koning, dien men voor onverwinlijk hield, wiens hoogte was als de hoogte der cederen, en die sterk was als de eiken, heeft de Almachtige ten behoeve van Israël ten onder gebracht; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

20. a) En Og, den koning van Basan, heeft Hij door Israëls wapenen gedood; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a) Deuteronomium 3: 1 vv.

21. En heeft Israël in Kanaän geleid en hun dat gezegend land a) ten erve gegeven; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

a) Jozua 12: 6.

22. Hij gaf het ten erve aan Zijnen knecht Israël (Psalm 135: 10-12), het door Hem uitverkoren nakroost van Israël; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

23. En een dergelijk werk van macht en goedheid, als Hij toen aan ons gedaan heeft, heeft Hij in de laatste dagen weer aan ons gedaan, die aan ons gedacht heeft in onze nederigheid 1); want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

1) Beter: In onze vernedering. In het Hebr. Betchefleenoe. Eigenlijk, in onzen lagen en ellendigen toestand. God had den lagen staat van Zijn volk aangezien, hun ellende, en uit die ellende verlossing gegeven. Daarom moet de Gemeente de Heere loven voor Zijne bijzondere gunst en ontferming.

24. En Hij heeft ons onzen tegenpartijen ontrukt, ons verlost van de heerschappij der vijanden; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Gods macht is onvergelijkelijk, Zijne wijsheid zonder maat, Zijne liefde zonder einde. Helaas! dat de mensen zo laat beginnen God te erkennen en zo vroeg ophouden Hem te danken! dat zij zoveel het geloof tegenstaan en zo weinig de gehoorzaamheid der liefde betonen!.

25.

V. Vs. 25 en 26. Ten slotte gaat het lied van de daden van Gods bijzondere genade over tot Zijne goedheid jegens allen, als Schepper en Onderhouder der wereld, en roept het noch eens tot danken jegens dezen God op.

25. Die, gelijk de in dezen oogsttijd op het veld rijpende vruchten tonen, alle vlees spijs geeft 1) (Psalm 145: 15; 147: 9); want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

1) Eindelijk verheft hij de Vaderlijke voorzienigheid Gods zonder onderscheid, niet alleen ten opzichte van het gehele menselijke geslacht, maar over alles wat adem heeft, zodat het geenszins verwonderlijk is, dat Hij zulk een in alles voorzienenden en gewillig Vader is voor alle Zijne uitverkorenen, Hij, die Zich zelfs verwaardigt voor de ossen en ezels, de raven en mussen zorg te dragen. Wanneer derhalve de mensen de stomme beesten verre overtreffen en zij ook van elkaar veel verschillen, niet om eigene waardigheid, maar door aanneming Gods, zo leert de Profeet, van het mindere tot het meerdere besluitende, dat wij niet genoeg de onvergelijkelijke genade Gods jegens Zijne knechten kunnen verheffen..

26. Looft dan den God des hemels (Ezra 1: 2. Dan 2: 28), gij priesters en Levieten, gij ganse gemeente van Israël, vooral gij, die den Heere vreest. looft Hem met hart en mond en met uwen gansen wandel; want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Zo dikwijls als wij ene bete broods eten en enen frissen teug doen, zo dikwijls kunnen wij smaken en zien, dat de Heere goed is.

Er is gene waarheid zo dikwijls, herhaald en zozeer verheerlijkt in de Schrift als deze. Gene waarheid is lieflijker voor zondige en bovendien sterflijke schepselen. Zijne genade zal zich uitstrekken door ene gezegende eeuwigheid. Het zal het eeuwig gezang des hemels zijn, en daarom zal het ook in het huis van onze vreemdelingschap onze vreugde en onze Psalm zijn. Laat ons opmerken al de gunsten, die wij ontvangen uit deze bron, en onophoudelijk offeranden des lofs offeren.

Niemand onzer zal het wel hinderen, dat dezelfde woorden zes en twintig malen in dit lied worden herhaald; want behalve dat dit tot het gewijde koorgezang behoorde en daaraan leven en kracht moest bijzetten, en strekken moest om den voornamen hoofdinhoud des gezangs, kort, eenvoudig en nadrukkelijk, des te krachtiger en levendiger in te prenten, zo erkennen wij het gaarne, dat wij den lof van Gods goedertierenheid nooit genoeg vermelden en bezingen kunnen, vooral wanneer wij opmerken, dat de Heere in Zichzelven ver boven onzen lof verheven is en dien niet nodig heeft, dat Hij aan ons niets verplicht is en wij van onze zijde niets verdiend hebben; maar bovenal, dat Zijne goedertierenheid in het onwaardeerbare geschenk van Zijnen Zoon, en in de verlossing door Zijnen dood aangebracht, zo onberekenbaar groot, zo onuitsprekelijk heerlijk en eindeloos van duurzaamheid en kracht is, dat wij van niets dan van vrije genade, ongehoudene goedheid en van goddelijke ontferming mogen spreken. Mocht het den Heere behagen ons daarvan zulk enen indruk en zodanig ene ondervinding te geven, dat wij niet slechts op aarde met Zijne gemeente van Zijne goedertierenheid zingen, maar dat wij dit ook tot in eeuwigheid mogen vermelden en daarin zalig zijn..

PSALM 137.

TREURIGHEID DER JODEN IN DE BALLINGSCHAP.

Naar tijdsorde sluit deze Psalm niet zozeer aan den vorigen, maar meer aan den voorlaatsten. Zagen wij in dien de Israëlieten vertrekken van den tempel, tot welks inwijding zij verzameld geweest waren, zo zien wij ze hier na 3-4 weken weer in het heiligdom te zamen, om, "met vreugde" het feest der ongezuurde broden 7 dagen lang te houden (Ezra 6: 18). Onze Psalm zou ook wel dadelijk aan Psalm 135 zijn aangesloten, wanneer de laatste niet door de nauwe verwantschap van zijn inhoud in Psalm 135: 5-12 met Psalm 136: 1-22 had aanleiding gegeven tot invoeging van dit lied, hetwelk op dat punt noch enigzins uitvoeriger is.

I. Vs. 1-3. Terwijl de gemeente nu weer daar liederen kan zingen, waar zij alleen behoren te zijn, namelijk te Jeruzalem, in het vaderland en op de plaats des heiligdoms, denkt zij aan den tijd, toen alle blij gezang moest verstommen, toen men zich alleen aan de rivieren kon nederzetten en wenen, maar gene Zionsliederen kon zingen of zich verheugen.

1. Aan de rivieren van Babel, aan de oevers van Eufraat, Tiger, Chaboras en Ulai (Ezech. 1: 1. Dan. 8: 2. 2 Koningen 20: 12), daar in den vreemde als gevangenen onder de heerschappij

van de wereldse machten zaten wij 1) tot nog vóór 21 jaren, ook weenden wij, als wij gedachten aan Zion. 2)

1) De oever van rivieren en zee is ene lievelingsplaats van zodanigen, welke de diepe treurigheid van het gevoel der mensen in de eenzaamheid drijft; het eentonig golfgeklots onderhoudt de afwisseling van doffe, zwaarmoedige gedachten en tevens oefent de aanblik van het koele, frisse water ene verzachtende werking uit op den verterenden gloed in het hart..

De ballingen hadden hun woonplaatsen aan de rivier den Eufraat en den Tiger, den Chebar en den Ulai (Ezech. 1: 1-3. Dan. 8: 2). Aan de oevers er van kwamen zij te zamen, om te weeklagen over de breuke des volks, over de verwoesting van stad en tempel. Hun hart zag met verlangen uit naar de ure, wanneer hun voeten weer staan mochten in Jeruzalems poorten. En dit was nog te midden van al de ellende een heerlijk teken. Het toonde, dat zij niet opgingen in het heidendom, maar vasthielden, door Gods ontferming, aan den voorvaderlijken Godsdienst. Juist dat weeklagen was een werking des Geestes, opdat er weer een roepen zou komen om verlossing uit hun droeven toestand. Een ziele, die waarlijk klaagt, is niet meer een verloren ziele.

2) De herinnering aan Zion is gene aan het vaderland in den gewonen zin; het komt niet zozeer als burgerlijke, als wel als geestelijke hoofdstad des volks in aanmerking, als de plaats, waar de Heere met Zijn volk samenwoonde. Van Zion gescheiden zijn, heette gescheiden te zijn van God, de bron van alle leven en vreugde. (Psalm 42 en 43)..

Daar zaten wij op vastgestelde tijden in ene treurige gestalte, in zak en as, op aarde neer. Ook weenden wij dan en stortten gemeenschappelijk enen vloed van tranen, als wij gedachten aan Zion en plechtig gedachtenis hielden van Jeruzalems verwoesting. Die dag was voor ons een dag van treurigheid en tranen..

Zij waren dan enkel treurigheid en tranen. Geen der vreugdeliederen, die zij in Zion pleegden te zingen, kwam in hun hart of over hun klagende lippen. Zelfs hun snarenspel, hun harpen hadden zij ontstemd aan de wilgen gehangen. Hun hart en hand weigerden er tonen aan te ontlokken, de wind alleen speelde nog tussen de ontstemde snaren..

2. Wij hebben daar onze harpen, die te voren ons blij gezang begeleidden, gehangen aan de wilgen, die daarin, in het land van Babel zijn; want de tijd om ons te verkwikken met muziek was ten einde (Jer. 7: 34).

Men moet hier in de eerste plaats aan dan treurwilg denken, die in Babylonië te huis is, en daarom ook in het systeem Salix Babylonica (Babylonische wilg) heet.

3. Tot onze diepe smart kwam ook daar nog die honende vreugde onzer verdrukkers bij, als zij, die ons aldaar gevangen hielden, de woorden eens lieds van ons begeerden, en zij a) die overhoop, ter aarde, geworpen hadden, vreugd, zeggende: Zingt ons een van de liederen Zions, een van uwe heilige liederen, opdat wij er ons in vermaken.

a) Psalm 79: 1.

Ook de heidenen moeten hebben geweten van de vreugdepsalmen, die Israël gewoon was voor zijnen God te zingen; hier en daar hebben zij er zeker een vernomen, en ook in hun oren moeten zij lieflijk hebben geklonken. Even als Belsazar de vaten van hen tempel (Dan. 5: 2), zo verlangen zij die geheiligde liederen, om zich een vrolijk uur te verschaffen. Hadden de zangers het ook anders over zich kunnen verkrijgen, om hun kunst te beoefenen, zo was het onmogelijk enen vreugde-psalm aan te heffen, en vooral voor de oren dergenen, die de ellende over hen hadden gebracht..

4.

II. Vs. 4-6. De gemeente is zo levendig in haar ondervonden leed geplaatst, dat zij nu ook luide het antwoord geeft op dien eis van Babels zonen, dien zij vroeger slechts stilzwijgende had aangehoord. Zij is zo vervuld van de liefde tot de heilige stad, die zij nu weer bezit, dat zij, om zich eens voor altijd te wapenen tegen het gevaar van verloochening, hand en tong verwenst, wanneer zij ooit den afval en de verloochening zouden willen dienstbaar worden.

4. Wij zeiden: Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land 1), en daardoor de plaats verloochenen, tot welke alleen dat lied behoort?

1) Zijn vaderland vergeten stond hij de Joden van dien tijd geheel gelijk met het verzaken van zijnen godsdienst. Klaagliederen en boetgezangen hadden zij wel willen aanheffen, maar Jehova's feestliederen-dat zou ene godslastering zijn geweest in die dagen, toen zij gestraft werden voor hun zonden..

5. Indien ik u vergeet, o Jeruzalem! zodat ik mij ooit daartoe zou lenen, om in een vreemd land 's Heeren liederen te zingen, zo vergete mijne rechterhand 1) zichzelve, zo spele zij nimmer meer een lied op de snaren.

1) in het Hebr. Thiskach Jemini. Zo vergete mijne rechterhand zich zelf, dewijl het werkwoord reflexief moet worden opgevat. De bedoeling is, dat de rechterhand verstijve, verlamme, gelijk dan ook het stamverwant Arabisch woord vergeten of verlammen betekent. Sommigen, zoals Calvijn, voegen er het harpsnarenspel bij, maar de bedoeling is, dat de rechterhand tot alle werk onbekwaam worde.

6. Mijne tong kleve aan mijn gehemelte, zodat zij nooit meer in staat is een lied te zingen, zo ik aan u, o heilige stad! niet gedenke, zo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap, niet stelle boven alles, wat mij dierbaar is en als het heerlijkste bezinge.

Een kostelijk woord, ene voorbeeldige liefde tot de kerk van God, die den kinderen des Nieuwen-Verbonds tot diepe beschaming is..

7.

III. Vs. 7-9. Nevens den sterken ijver der liefde voor Jeruzalem, welken zij zo even heeft uitgesproken, spreekt de gemeente nu ook hare begeerte naar wraak over Edom en Babel uit. Edom toch heeft op den dag van Jeruzalem zijnen haat tegen Gods volk op de snoodste wijze geopenbaard, en Babel heeft bij de verwoesting, die zij veroorzaakt heeft, in zulk ene mate wreedheden gepleegd, dat bij de verwoesting, die haar treft, haar moet vergolden worden, gelijk zij verdient.

7. HEERE! a) gedenk aan de kinderen van Edom, aan den dag Jeruzalem; vergeet niet, wat zij, die gezworene vijanden van Jeruzalem gedaan hebben, toen Uwe oordelen over de heilige stad kwamen; vergeld hun, die daar zeiden, toen anderen Uwe stad aangrepen: Ontbloot ze, ontbloot ze tot haar fondament toe, laat er niets van overblijven.

a) Jer. 49: 7. Ezech. 25: 12 vv. Obadja 1: 10 vv. Amos 1: 11. Jes. 34: 5 vv.

De Edomieten, ofschoon een volk met Israël verwant, hadden de Chaldeën tegen Juda geholpen..

8. O, dochter, bevolking van Babel! inwoners dier stad met haar gehele gebied, gij, die verwoest zult worden 1), die reeds geheel voor het oordeel zijt bestemd (Jes. 13: 19 vv.), a) welgelukzalig zal hij zijn, die, als de dag der afrekening komt, u uwe misdaad vergelden zal, die gij aan ons misdaan hebt 2) bij de verwoesting van Jeruzalem (Jes. 47: 6).

a) Jer. 50: 15,29. Openb. 18: 8.

In het Hebr. schdoedah. Sommigen vertalen dit woord door, verwoesteres, maar ten onrechte. Het betekent verwoesten, in den zin van, die verwoest zult worden. Het is bij den Oosterling volstrekt niets ongewoons, om van iets te spreken, als had de handeling reeds plaats gehad, terwijl deze nog gebeuren moet. Babylon was toen wel ingenomen, maar nog niet verwoest. Dit had eerst plaats onder Darius Hystaspes. Maar toch spreekt de dichter haar aan, alsof de daad reeds had plaats gegrepen, wetende dat zij door den Heere was voorspeld. -

2) Het is de ijver voor Gods eer en Zijne gemeente, die den dichter zulke harde woorden in den mond legt: dit toewensen van rechtvaardige vergelding heeft in het Oude Testament niets aanstotelijks..

Van Edom keert de dichter zich met zijne verwensing tot Babel. Die trotse stad en hare inwoners zullen verwoest worden. Die ijselijke verwensingen, waarbij hij tot tweemaal toe Babels verwoesters welgelukzalig spreekt, is niet uit onheilige wraakzucht in het hart des dichters voortgekomen; hij vond ze zoals zij door den Geest van Christus aan den profeet was ingegeven. Al gruwt zijn hart ook van die ijselijkheden, toch moet hij ze tot eer van zijn God en ter wille van de volkomen verlossing Zijns volks uitspreken..

Wat Israëls voorrang en bijzondere zegen is, dat wenst de Israëliet der ganse wereld toe; maar juist daarom wil hij ook de vijandschap der wereld gebroken zien.

Wie den nieuwen mens lief heeft, die haat den ouden en wenst dien den ondergang toe..

9. Welgelukzalig zal hij zijn, die uwe kinderkens grijpen, en aan de steenrots verpletteren zal, opdat het met uw geslacht voor altijd een einde neme (Jes. 13: 16), gelijk gijlieden dergelijke wreedheden bedreven hebt aan onze zuigelingen bij de verwoesting van Jeruzalem.

Reeds Jesaja had voorspeld, dat dit geschieden zou (Jes. 13: 16). De zanger wenst daarom niets anders dan dat over de volledig ontwikkelde goddeloosheid de reeds te voren aangekondigde strafgerichten worden voltrokken. Het is geen volkshaat, die aldus doet spreken, maar het dringend verlangen, dat de grootste macht der Gode vijandige wereld ten volle worde verootmoedigd en God door hare vernedering worde verheerlijkt, juist zo als dit van het geestelijk Babel in het N. T. wordt verkondigen. (Openb. 18; 19: 1 vv.).

Kunnen wij de smarten en ellenden van Israël in de ballingschap beschouwen zonder ons voor den geest te roepen de vreselijke slavernij, waarin zonde en Satan ons menig jaar hebben gebonden? Weende Israël onder een gevoel van slavernij, waarin zijn opstand en zijne ondankbaarheid het hadden gebracht, en zullen wij den toestand van ene onontwaakte natuur vergeten, vastgebonden in de ellende en het ijzer van ene gevangenis, waaruit niemand dan Jehova ons kan verlossen. Dat wij ons voor den geest stellen, aan wiens genade en verlossing het alleen moet worden toegeschreven, wanneer de hoop, om eens te huis te komen in het hemelse Jeruzalem, in ons wordt opgewekt..

PSALM 138.

DANKZEGGING VOOR GODS GOEDERTIERENHEID.

1. Een Psalm (1 Kronieken 25: 31)van David (2 Samuel 23: 7),

Thans volgt in Psalm 138-143 een cyclus (kring) van Davidische Psalmen, die hun ontstaan te danken hebben aan Davids peinzen over de belofte in 2 Samuel 7: 12 vv. en door de zorg voor de toekomst, die hem vervulde. Hij vergezelt de zijnen door de geschiedenis heen en biedt hun het anker aan, dat redt in stormen, die hen wachten, gelijk hij uit zijn eigen levenslot zag. Wij hebben hier een profetisch testament van David, dat overeenkomst heeft met zijne laatste woorden in 2 Samuel 23. Dat deze Psalmen de rij der Davidische besluiten, is zeker niet bij toeval, maar staat in verband met hun inhoud en den tijd, waarin zij vervaardigd zijn. In Psalm 138 stelt David den zijnen de belofte voor ogen; in Psalm 139 leidt hij hen vermanend en vertroostend voor den alomtegenwoordigen God, in Psalm 140 neemt hij nader met hen de omstandigheden, die hen wachten, het gevaar van de vijanden, in ogenschouw; in Psalm 141 sterkt hij hen tegen de inwendige gevaren, waarmee de uitwendige nood hen bedreigde; in Psalm 142 en 143 raadt hij hun aan, hoe zij zich moeten gedragen, wanneer de nood op het hoogst gekomen is; Psalm 144 vormt den overgang van de Psalmen des gebeds tot het lofgezang, waarmee Psalm 145 het geheel besloten wordt. Er is, gelijk men duidelijk kan opmerken, ene wederkerige betrekking tussen Psalm 138, het gejubel over de belofte des Heeren, en Psalm 145 het gejubel over hare vervulling; de klacht en de bede wordt door loven en danken ingesloten..

Er zal een tijd komen, dat het lied des Heeren, dat in Israëls mond tegenover de heidenen moest verstommen, door de koningen der heidenen zelf zal worden aangeheven, deze gedachte die men in Psalm 137: 3 vv. en 138: 5 in tegenoverstelling tegen elkaar vindt, heeft aanleiding gegeven tot het nevens elkaar plaatsen der beide liederen..

I. Vs. 1-3. Van de belofte, die Gij naar Uwe genade mij bewijst, en voor welker vervulling Uwe trouw mij borg staat, is mijn hart zo vervuld, dat de dank daarvoor niet uit een enkelen hoek, maar uit de gehele ruimte daarvan voorkomt. De koningen der heidenen zullen in mijn lofzang duidelijk worden in hun nietigheid, als die niets dergelijks kunnen aanwijzen, zoals Gij grote dingen aan Uwe dienaren doet. Ja, Gij verhoort het gebed en vervult het hart van een mens met een verheven gevoel; zo iets kan slechts de hoge God doen.

Ik zal U, o Heere! (Psalm 9: 9) loven met mijn gehele hart, voor de buitengewone genade, die Gij mij hebt bewezen, en waarvan mijne ziel vol is; in de tegenwoordigheid der goden van de overheden zal ik U psalmzingen 1) (Psalm 80: 1,6. Psalm 119: 46).

1) David was van herder koning geworden. God had hem op den troon gezet, en nu spreekt hij het uit, dat hij in de tegenwoordigheid van alle overheden den naam des Heeren zal groot maken, opdat niet alleen door hem, maar ook door deze de Heere worde geheiligd, als de God, die daar heerst en regeert over allen, aan Wien alle koningen hun macht ontlenen.

2. Ik zal mij nederbuigen naar het paleis Uwer heiligheid, Uwen tabernakel, dien ik nevens mijn paleis heb opgericht (2 Samuel 6: 17. Psalm 5: 8). en ik zal Uwen naam loven om Uwe goedertierenheid 1), die in zo overvloedige mate mij ten deel is geworden (2 Samuel 7: 21), en om Uwe waarheid, Uwe getrouwheid, waarin Gij datgene, wat Uwe goedheid mij heeft toegezegd, ten volle hebt verwezenlijkt; want, om het nader uit te drukken, welke grote zaak mijne ziel zo bezig houdt, Gij hebt van wege Uwen gansen naam, alleen om Uws naams wil, Uw woord groot gemaakt 2), grote beloften gegeven, en die heerlijk vervuld (Psalm 18: 51).

1) Die goedertierenheid is ‘s Heeren vrije en rijke liefde; die waarheid, Zijne trouw, die aan David in het Woord der belofte Gods was toegezegd en bevestigd geworden. Dat Woord der belofte had de Heere groot gemaakt, verheven en verheerlijkt door het meer dan overvloedig van het ogenblik aan, dat Hij het gesproken had, te vervullen..

Alleen en ganselijk om Uws naams wil, Anders: "Boven Uwen gansen naam," d.i. boven al de eigenschappen, waarmee Gij genaamd wordt. "Uw Woord," dat is: Uwe belofte en toezegging aangaande Christus. Dit is het grootste en voornaamste werk, waardoor Gij Uwe goedheid hebt doen blijken. Anderen verstaan dit van de belofte, die God David gedaan en volbracht heeft, aangaande het koninkrijk.

"Gij hebt Uwen naam boven alles heerlijk gemaakt door Uwe beloften," ‘t geen v. Gerlach aldus verklaart: "den roem, dien Gij bereids bezat, hebt Gij door Uwe beloften verhoogd..

3. Ten dage, als ik riep, zo hebt Gij mij verhoord 1), Gij hebt mij versterkt met kracht in mijne ziel (Psalm 21: 5).

1) Ofschoon God dikwijls onzen wens voorkomt en ons als in den slaap tegenkomt, daarom wekt Hij de Zijnen toch door de werking van Zijn Geest zoveel mogelijk tot gebed op, opdat Hij des te meer Zijne genade doe schitteren, wanneer zij erkennen, dat zij niet te vergeefs, of zonder vrucht hebben gebeden. Te recht merkt David op, dat het alzo niet hij geval kon schijnen, dat hij uit het gevaar was uitgerukt, dewijl het duidelijk was gebleken, dat hij door Hem was verhoord..

Stond het er niet reeds boven, uit wiens ziel dit lofgezang is gekomen, men zou spoedig den meesterlijken zanger raden, zowel aan de volheid gelijk aan die van ene bron, als aan het diepe gevoel van zijn lofzang. Even als ene sterke, rijke bron uit de diepten der aarde in overvloeiende volheid golf op golf hoopt, zo stroomt uit de diepte van Davids ziel vier malen achter elkaar de heilige begeerte van het lofoffer. Hij noemt zelfs niet eens den naam van Hem, wien hij het wil brengen; hij behoeft dien ook niet te noemen, want Hij is de welbekende, die bij hem altijd in het hart en in de gedachte is als het onmisbare element van zijn leven, zijne liefde, zijnen lof..

Wij hebben enen van die Psalmen voor ons, welke een antwoord zijn op die grote belofte in 2 Samuel 7 en 1 Kronieken 17, die den troon van David en van zijn zaad tot een eeuwigen maakte, en die aan de genade en waarheid, welke de geschiedenis van het koninkrijk Gods tot in Christus ontvouwt (Joh. 1: 17), Davids huis als de plaats van oorsprong aanwees..

Volgens vs. 3 was deze belofte voor David ene gebedsverhoring; hij bad God om in zijne nakomelingen te mogen voortleven, en deze wens werd door God in de hoogste mate vervuld. Gelijk het eerste lid van het vers het dat der gebedsverhoring aantoont, zo wijst het tweede het hoe aan: God heeft Davids ziel door de belofte van eeuwige heerschappij van zijnen stam en de bescherming van dien tegen alle aanvallen der wereld met kracht en moed vervuld..

4.

II. Vs. 4-6. Nu is het nog slechts een enkel koning, die den Heere zijnen lof toebrengt voor de ontvangene belofte, maar eens, wanneer deze zal vervuld zijn, en de geschiedenis door de profetie bewezen zal zijn, zodat men de heerlijke bevestiging van Gods Woord voor ogen heeft, en tengevolge daarvan alle koningen der aarde zich tot den Heere bekeren, dan zullen ook deze Hem danken en Zijne eer verkondigen, Deze lof is: "Gij verlost het bedrukte volk, maar de hoge ogen vernedert Gij" (Psalm 18: 28).

4. Alle koningen der aarde zullen, wanneer hun bekering, die ik in den geest voorzie, zal hebben plaats gehad (Psalm 68: 30 vv.; 102: 16), U, o HEERE! loven, wanneer zij gehoord zullen hebben de redenen Uws monds, van het eeuwig koninkrijk van Hem, die op mijnen stoel zal zitten (2 Samuel 7: 12 vv.).

5. En zij zullen zingen van de wegen des HEEREN, van de wegen, van de gave des heils; want, of, dat de heerlijkheid des HEEREN is groot, welke zich vooral geopenbaard heeft in de leiding met Zijn knecht David.

De tijd, dat de Christenen van de wegen des Heeren beginnen te zingen is eerst, wanneer zij hun pak aan den voet van het kruis verliezen. Zelfs de lofzangen der engelen klinken niet zo lieflijk als het eerste vreugdegezang, dat stroomt uit de diepte der ziel van het kind Gods, dat vergeving heeft gevonden. Bunyan zegt, dat toen de arme pelgrim zijn pak bij het kruis verloor, hij van vreugde driemaal opsprong en zijnen weg vervolgde, terwijl hij aanving te zingen: Gezegend kruis, gezegend graf! gezegend meer nog Hij, Die Zich zo willig overgaf, Aan kruis en graf voor mij..

Ook de heidense koningen, als zij hoorden van de wonderlijke leiding met David, zouden moeten erkennen, dat de Heere groot is, Hij, die Zijn gezalfde bewaard heeft tegen alle listen en lagen van Saul, hem omringd heeft met Zijn trouwe zorg en hem eindelijk heeft gezet op den troon van Zijn volk Israël. Maar gelijk de heidense koningen dit van David zouden zeggen, hoeveel te meer zou dit getuigd worden als ook de heidenen zouden horen van den Gezalfde en van het heil, hetwelk God, de Heere, in Hem heeft aangebracht voor een in zichzelf verloren zondaar.

6. Want -dit is de ere, die zij in God zullen erkennen en prijzen-de HEERE is hoog (Psalm 113: 5 vv.), verheven, wonderbaar in Majesteit, a) nochtans ziet Hij in Zijne nederbuigende goedertierenheid den nederige aan, die zich voor Hem verootmoedigt en buigt (2 Samuel 6: 22. Psalm 131: 1), en den verhevene, den trotse, die zich gedraagt, alsof hij aan niemand verantwoording schuldig was (Psalm 10: 4),kent Hij van verre, om hem, wanneer zijn tijd komt, neer te storten, terwijl Hij den nederige uit het stof verheft (Luk. 1: 51 vv.).

Deus tanto a te erit altior, quanto tu elatior: Hoe opgeblazener gij zijt, des te verder zal God van u zijn.

Christus rijk is: hoog gezeten zijn en den nederige helpen.

De Heere kent dien volkomen, zoals Hij, als de Alwetende, al Zijne schepselen kent, maar niet van nabij. Hij woont niet hij hen in Zijn gunst en gemeenschap, maar Hij kent hen van verre, om hen op Zijn tijd te oordelen en te vernederen..

In dit vers prijst hij de Voorzienigheid Gods, waardoor de gehele wereld geregeerd wordt. Doch dit is wel voornamelijk nuttig om gekend te worden, dat ons nut niet door God veronachtzaamd wordt; dewijl, ofschoon allen erkennen, dat het waar is, de angst echter ook bij het minste onheil onze kleinmoedigheid openbaart, terwijl wie er waarlijk van overtuigd is, dat hij door de Vaderlijke zorg Gods gekoesterd wordt, niet zo gemakkelijk verslagen is..

7.

III. Vs. 7 en 8. Dit weet ik, dat voordat het einde Uwer wegen, die Gij met mij en mijn geslacht begonnen zijt, daar is, het nog door vele noden en door groten toorn van vijanden zal gaan; maar ik weet ook, dat Gij mij midden in den angst verkwikt, den toorn der vijanden stilt en mij tot de zaligheid brengt. Ik heb een vertrouwend geloof in de zegenrijke volvoering van het werk, dat Uwe handen zijn begonnen.

7. Als Ik wandel (Psalm 23: 4) in het midden der benauwdheid (Psalm 118: 5 Aanm), maakt Gij mij levend, zodat ik nieuwen levensadem schep (Psalm 71: 20). Gij bemoedigt, Gij verkwikt mij door Uwe uitreddingen en geestelijke vertroostingen; Uwe hand strekt Gij uit tegen den toorn mijner vijanden, zodat zij moeten ophouden met tegen mij te woeden, en Uwe rechterhand behoudt mij 1), zodat ik uit de engte en uit het gedrang in de ruimte kom (Psalm 31: 9).

1) David is hier van de vreze des doods verlost. Hij spreekt hier zijn geloofservaring en zijn geloofsroem uit, straks gevolgd door het geloofsgebed. Te midden aan grote benauwdheid klemt hij zich aan zijn Verbonds-God vast, steunt op Diens Verbondstrouw en geeft zich over aan Diens Verbondsgenade. Hij spreekt het hier uit, dat hij zijn God kent als den Rotssteen, Wiens werk volkomen is.

Dit is de ervaring van alle Gods kinderen in meerdere of mindere mate en daarom is deze Psalm een der meest geliefkoosde Psalmen van Gods volk.

8. De HEERE zal het voor mij voleinden; Hij zal wat Hij mij beloofd heeft, en alzo ook dat, waartoe Hij mij heeft uitverkoren, ook heerlijk ten uitvoer brengen; Uwe goedertierenheid, HEERE! is in eeuwigheid, en is mij borg voor ene gezegende uitkomst overeenkomstig Uwe beloften. Zegen mij, Heere! en laat niet varen het werk Uwer handen, dat Gij van mijne redding uit de handen van Saul af tot op het schenken der belofte in 2 Samuel 7: 12 vv. reeds zo ver hebt doen vorderen; verlaat het niet, maar wil het ten einde toe volbrengen (Psalm 90: 17).

Het doel van David is Christus, het einde van het koninkrijk der belofte is het hemel en aarde omvattende rijk van Jezus Christus..

Alles, wat in Davids leven reeds geschied was, was slechts een Goddelijk begin van een door Goddelijke daden der genade met de verzekering van zijne voltooiing tegemoet gevoerd Goddelijk voornemen en werken, en heeft alzo een profetisch karakter..

Gelukkigen wij, als wij gelijk David in zulk ene nauwe gemeenschap met den Heere staan, en zoveel ondervinding van Zijne gunst en genade mogen hebben, dan zullen wij, door zijn voorbeeld aangespoord, ons verlustigen ook in het heiligdom aan God gewijd, en in het geloof zeggen: "De Heere zal het voor mij voleinden." Zulk ene verwachting bepaalt alleen de voleinding van hetgeen God zelf begon, hetwelk Hij beloofde en waaraan Hij kenbaar de hand had gelegd. Zulk ene verwachting zal nimmer beschaamd doen uitkomen, dewijl zij gegrond is op den Heere zelven, op Zijn Woord en werk, gerugsteund wordt door zo menige ondervinding, en telkens helderder wordt, naarmate wij meer in den weg des Heeren wandelen..

Alles wat de natuur spint zal door dien tijd ontrafeld worden tot eeuwige schade van allen, die daarmee bekleed zijn. Het is de Heere, die het goede werk in ons begonnen heeft; Hij is het, die het voortzet, en zo Hij het niet ten einde brengt, zal het nooit volkomen worden. Indien er slechts één steek in het hemelse kleed onzer gerechtigheid is, dien wij zelf te maken hebben,

dan zijn wij verloren. Moesten wij alleen met onze ranke vaartuigen op zulk ene ruwe zee voortvaren, dan konden wij de reis wel in wanhoop opgeven; maar, Gode zij dank! Hij zal het voor ons voleinden en ons tot de haven onzer begeerte brengen. Wij kunnen nooit te veel vertrouwen hebben, wanneer wij op Hem alleen bouwen, en nooit te veel wagen met zulk een geloof..

PSALM 139.

VAN GODS VOORZIENIGHEID, ALMACHT EN ALOMTEGENWOORDIGHEID.

1. Een Psalm van David, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1. 2 Samuel 23: 7).

Dat de Psalm niet bij toeval naast den vorigen zijne plaats heeft verkregen, dat hij integendeel ook wat den inhoud betreft, bij dien behoort, blijkt (afgezien van het "van verre" in vs 2 vgl. Ps 138: 6) het best uit de overeenkomst aan het "leid mij op den eeuwigen weg" aan het slot van dezen Psalm, met het: "Uwe goedertierenheid Heere! is in eeuwigheid" aan het slot aan Psalm 138. De vorige Psalm prijst den Heere wegens de belofte van eeuwigen zegen, dien Hij David schenkt; hier treedt David, die zich overal diep doordrongen betoont door de erkentenis, dat slechts de gerechtige het heil kan deelachtig worden, voor den Heere, en betuigt voor Hem, den Hartekenner, dat hij niet door eigene schuld de belofte krachteloos heeft gemaakt. Daarmee wil hij ene indirecte vermaning richten tot zijne opvolgers op den troon en tevens aan het volk, welks heersende geest door deze wordt vertegenwoordigd, namelijk de volgende: des Heeren goedertierenheid duurt eeuwig, maar wacht u dat gij gene zonde inwilligt, noch tegen Gods gebod handelt; want slechts dan, wanneer gij u getroost aan de beproeving des Alwetenden kunt onderwerpen, moogt gij hopen deel te hebben aan Zijn heil; wanneer gij daarentegen boos zijt, zult gij de straffende hand des Alomtegenwoordigen niet ontvlieden..

De Psalm is wat de theologie betreft, een van den rijksten inhoud, wat inhoud en dichterlijke waarde aangaat David volkomen waardig..

I. Vs. 1-6. De heilige zanger weet, dat hij door God, den Alwetende, tot in zijn binnenste wordt doorzien, door Hem wordt gekend in al Zijne toestanden, in alle ontberingen van zijn geestelijk zieleleven, door Hem omgeven en beperkt in al zijn doen en voornemen. God is niet alleen een toeschouwer en bestendig getuige van zijn leven -neen, bij Gods alziend oog behoort ook een albesturende hand, aan welke zich een mens nooit kan onttrekken.

HEERE! Gij doorgrondt en kent mij (Psalm 7: 10).

David zegt niet: "Gij doorgrondt alle mensen," maar "Gij doorgrondt mij," en dat is de zaak, waarop alles aankomt, waarvan alle zekerheid uitgaat. Want hoe waar dat ook op zichzelven is, en hoe na het schijnt te liggen voor persoonlijke toepassing, zo toont toch de ervaring het tegendeel aan; men denkt aan allen, maar niet aan zichzelven, men weet de waarheid, maar men bedenkt ze niet. Eerst wanneer het persoonlijke leven, het eigen hart onder het brandpunt van den straal der Goddelijke waarheid is gekomen en weet door het licht Gods gevonden te

zijn, ontwikkelt de waarheid hare merg en been doordringende kracht, wordt de kennis van God tot waarachtige zelfkennis..

Wat voor den mens als zodanig ene oorzaak is van verschrikking; de alomtegenwoordigheid van een heilig God, dat is door de genade van Christus ene uitnemende oorzaak van troost voor den Christen. David beroept zich op Gods alwetendheid. Hij schroomt de proef niet, want hij weet, dat God gene heiligheid maar oprechtheid in den begenadigden zondaar zoekt. Ook wij moeten ons voor God stellen met al onze ellende. Wij moeten niet alleen in enkele bewoordingen Hem onzen toestand bekend maken, maar Hem in eens ons gehele hart openen, opdat Hij als het ware zie al wat er in ons hart is..

2. Gij weet mijn zitten en mijn opstaan; Gij verstaat van verre mijne gedachten, reeds lang voordat zij in mij opkomen (Jer. 17: 10).

3. Gij omringt 1) mijn gaan en mijn liggen, Gij omringt mij met Uwe alwetendheid, zodat ik mij aan Uwe ogen niet kan onttrekken, en Gij zijt al mijne wegen gewend, Gij kent ze zo volkomen, dat Gij er geheel gemeenzaam mede zijt.

1) Het woord in den grondtekst betekent in de eerste plaats wannen. En nu is wannen niet anders dan al wat gedorst is, aan den wind blootstellen, om te onderzoeken wat kaf is en wat koren. En van daar heeft het de betekenis van onderzoeken, zo onderzoeken, dat men iets tot op den diepsten bodem leert kennen. In dien zin spreekt de dichter hier ook van God. God omringt hem, God kent zijn liggen en zijn opstaan. Met Zijn alwetenden, onderzoekenden blik onderscheidt Hij, wat kaf en wat koren is, onderzoekt Hij hem tot op den boden zijner ziele.

4. Als er nog geen woord op mijne tong is, zie HEERE! Gij weet het alles.

5. Gij bezet mij van achteren en van voren, aan alle zijden zijt Gij tegenwoordig, zodat niets Uw oog ontgaat, maar Gij alles ter harte neemt, en Gij zet Uwe hand op mij 1), zodat ik mij niet kan roeren of bewegen, tenzij Gij het mij toelaat (Hand. 17: 28).

1) God weet alles van den mens, want Hij houdt hem van alle kanten ingesloten, en de mens vermag niets, wanneer God, Wiens beperkende hand hij op zich heeft liggen, hem niet de vrijheid geeft, die hij nodig heeft, om zich te bewegen..

6. De kennis van zulk enen God, die alwetend is, die alles doorgrond en bevat, is mij te wonderbaar, zij is hoog, ik kan er niet bij1), kan haar niet begrijpen, maar sta in aanbiddende bewondering er bij (Rom. 11: 33).

1) David nu willende vervolgen, wat hij tot hiertoe heeft gezegd, roept uit, dat zij verkeerd en dwaas doen, die de kennis Gods naar hun maatstaf willen meten, wanneer deze zo verwonderlijk boven ons begrip uitblinkt. David bekent, dat de kennis Gods voor hem niet te vatten is, alsof hij zei, dat hij door geen woorden kon uitdrukken, wat hij over Hem heeft gezegd, dat voor God als het ware niets verborgen is, dat er van deze kennis geen maat is en

er gene grenzen aan zijn. Er bleef dan voor hem niets over, dan, zijne zwakheid bewust, die zo grote hoogte eerbiediglijk te erkennen..

Wat in de uren der rust en der werkzaamheid in den mens omgaat, de gedachte, vóórdat zij nog ontwikkeld is, het woord, wanneer het zich nauwelijks op den tong gevormd heeft, is Gode bekend. Ja, Hij is een Wezen, dat al Zijne schepselen omvat. Zo min een mens onder het deksel des hemels kan weglopen, zodat dit niet meer over hem ware, zo min kan hij zich aan zijnen God onttrekken, en met deze gedachte staat de zanger reeds bij de alomtegenwoordigheid. Maar wie kan dien Geest omvatten en begrijpen, door welken hij zelf omringd en omgeven wordt?.

Begrijpen kunnen wij God niet, alles is wonder en geheim; maar aangrijpen kunnen wij, wat Hij tot ons heil heeft doen worden, en wat Hij ons bekend maakt en mededeelt..

Hoe meer de Geest Gods in den mens Gods diepten onderzoekt, des te meer belijdt de mens de oneindige grootheid Gods als boven ons begrip verheven. Het kennen Gods is het erkennen van Hem als Jehova, den alleen Zijnde, die niet te noemen is. Aardse zaken verdeelt men om elk der bestanddelen in ‘t bijzonder te beschouwen. Gaat Gods heerlijkheden, Zijne deugden, Zijne axiomata, gelijk de Schrift ze noemt, na, dat waardoor God alleen God is, en zonder hetwelk Hij het niet zijn zou, en elke is wederom onbegrijpelijk. Zo gij meendet ene van die te kunnen begrijpen, hetzij Zijne wetenschap, of macht, of eenheid, gij hadt slechts dat axioma verlaagd, vermenselijkt, u een Gode onwaardig begrip daarvan gemaakt. Het eerste kenmerk van ene ware gedachte Gods is het verheven, bovenmenselijk begrip, daarom omdat alles in God oneindig is en wij kleinen van verstand ons niets kunnen voorstellen dan met de grenzen van ruimte en tijd. God is groot en wij begrijpen Hem niet..

7.

II. Vs. 7-12. David weet, dat hij door God als den Alomtegenwoordige overal omringd is. Hij doorloopt alle verhoudingen van ruimte naar hoogte en diepte, naar lengte en breedte, naar het licht van den dag en van den nacht. Hij denkt aan de stoutste middelen, waarvan hij zich zou kunnen bedienen, om zich voor God te verbergen, wanneer hij daartoe reden mocht hebben, en aan de meest gewaagde woorden, die tot zulk een doel schijnen te kunnen leiden, maar hij weet geen waar en geen hoe te ontdekken-hij gevoelt zich van het ene einde der wereld tot het andere, in de diepste duisternis zowel als op den helderen dag, in de macht van den alomtegenwoordigen God.

7. Waar zou ik, zo ik reden had, om voor het alziend oog des Rechters en voor de hand van den Wreker mij te verbergen (Gen 3: 8. Jon. 1: 3. Psalm 32: 3),heengaan voor Uwen Geest? en waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht?1)

1) Alzo gaat hij voort, om het te vertellen, dat er nergens een plaats is, waar hij het alziend oog van een Alwetend God zou kunnen ontvluchten. Dat Hij is aan alle plaatsen en den mens weer weet te vinden, indien deze voor Hem zou willen vluchten.

8. a) Zo ik opvoer ten hemel, het hoogste denkbare punt, Gij zijt daar; of bedde ik mij, spreidde ik mijn bed, mijne legerstede, om mij daarop neer te laten, in de hel, het diepste punt naar beneden (Job 7: 9; 11: 8. Amos 9: 2 vv.), zie, Gij zijt daar.

a) Job 26: 6. Hebr. 4: 13.

De Psalmist zegt hiermede op schone wijze, dat wij nergens kunnen zijn, waar God niet is. Mochten wij dan altijd Zijne tegenwoordigheid indachtig blijven en wandelen voor Zijn aangezicht! Doch deze zaak heeft ook ene andere geestelijke zijde. Met onze lichamen kunnen wij wel niet ten hemel opvaren, maar toch het onze hoge gedachten. Hoe velen streven met hun gedachten en begeerten altijd hoger, zodat zij schijnen hun zetel tussen de sterren te willen plaatsen. Men mag wel hoger gezind zijn, maar alleen in Christus. Wij moeten niet alles willen hebben, maar alleen Christus en in Hem alles. Wij moeten ons van inbeeldingen en zinsbegoochelingen vrijmaken en bedenken, dat wij, als wij ons ten hemel willen verheffen, God aldaar ontmoeten en dat voor God alles moet wegvallen, ook de ons zo gewone verbeelding, dat wij meer zijn, dan wij werkelijk zijn. Christus was naar den geest nedergedaald ter helle, toen Hij aan het kruis hing; doch ook daar zei Hij: "Mijn God." Op dat "Mijn God" komt het aan, en dan moeten ook wij, wanneer wij in den geest in zware aanvechtingen, in de helle zijn, kunnen zeggen; want wie het zeggen kan, die heeft God en zal gered worden..

9. Nam ik vleugelen des dageraads in het Oosten, en bewoog ik mij met de grootste snelheid langs het hemelgewelf; woonde ik aan het uiterste der zee, in het Westen aan het einde van den onmeetbaren Oceaan, waar de zon schijnt onder te gaan;

10. Ook daar zou Uwe hand mij geleiden, en Uwe rechterhand zou mij houden; Uwe Voorzienigheid zou ook daar mij omringen.

Wij hebben hier de beschrijving van den levenden God, die omgaat met mensen als een mens, en toch in de oneindigheid Zijner goddelijke natuur blijft. Of die oude Psalmisten ook den Heere kenden; Zij kenden hem van aangezicht tot aangezicht door hun gedurigen verborgen omgang met Hem..

11. Indien ik zei: De duisternis 1) zal mij immers bedekken, dan is voor U, voor wien ik mij dacht te verbergen, de nacht een licht om mij (Job 34: 21 vv. Jer. 23: 28 vv.).

12. Ook verduistert de duisternis voor U niet, die het licht zelf zijt (Psalm 104: 2); maar de nacht licht als de dag; de duisternis is als het licht (Jak. 1: 9).

Willen wij de duisternis tot misdaad zoeken, zij bedekt voor ‘t alziend oog des Rechters niet, het is voor Hem als bij klaren dag; en hoe akelig de donkerheid zij, Gods gunstgenoot behoeft niet te vrezen, want de Heere is met hem.

Ook de spraak, in waardige harmonie met den geest van den Psalm, kleedt zich in het gewaad van den dageraad en schittert in onbeschrijfelijke pracht. In plaats van te zeggen: "snelde ik

op het spoedigst van het uiterste Oosten tot het meest verwijderde Westen," bedient de dichter zich van het schoonste beeld, dat wel ooit de fantasie tot uitdrukking van die gedachte gevonden heeft; want waar zouden lieflijker en tevens sneller wendingen te zien zijn, dan des morgens, aan den hemel vóór het opgaan der zon, als van daar een roodachtig schijnsel gelijk een bliksem tot aan de einden der aarde doordringt, die door de golven der zee worden begrensd? en waar heeft nog de poëzie ene stoutere vlucht genomen dan hier, waar zij zich op zulke vleugelen beweegt?.

De nacht, de duisternis bedekt voor God niets, dewijl Hij de hoogverhevene is boven de natuur en Hij zelf het licht, in Wien geen duisternis is. Bedekt de duisternis veel met haar sluier, zodat geen mensenkind het ziet, en bemerkt: God, de Heere, ziet alles, hoort alles, bemerkt alles.

13.

III. Vs. 13-18. De heilige zanger is zich bewijst aanstonds van zijn eerste begin door God als den Alomtegenwoordige en Eeuwige geleid en gedragen te zijn. Terwijl hij tot die eerste beginselen van zijn bestaan teruggaat, daalt hij in de geheimvolle diepten van die werkplaats van Gods scheppende werkzaamheid af, in welke ook hij is gevormd, in den moederschoot. Daar ontwikkelt zich niet alleen onder de ogen Gods een menselijk leven, het wordt ook gevormd overeenkomstig het raadsbesluit van God. Het bepeinzen van Gods gedachten, die daar reeds begonnen zich uit werken, is ene bezigheid, waarmee men kan voortgaan tot in den slaap, en als men tot zichzelven komt, is men nog niet uitgedacht.

13. Het kan ook niet anders zijn dan ik te voren zei, U kan mijn handelen en bestaan niet verborgen zijn, en ik kan nergens Uwe macht ontvlieden; want Gij bezit mijne nieren, dien zetel mijner verborgenste gevoelens en gewaarwordingen; Gij bezit ze en kunt ze naar alle zijden heen doorzoeken en beproeven (Psalm 7: 10); Gij hebt mij in mijner moeders buik bedekt, mij daar zaamgevlochten.

Wanneer ik in de ingewanden mijner moeder ontvangen was, hebt Gij het teder beginsel van mijn kunstig gevormd lichaam, een meesterstuk, U, den almachtigen Maker aller dingen, alleszins waardig, op ene onnaspeurlijke wijze uitgerold en al de ontelbare deeltjes, welke er tot mijn lichaam nodig waren, met ene wonderbare wijsheid zodanig zaamgeweven, dat het eindelijk op den bepaalden tijd mijner geboorte een volledig mens uitmaakte..

God is het begin van alles wat goed is. Dat is zó waar, dat wanneer een pas geboren kind kon bidden, het reeds ene dankstof zou hebben van negen maanden, om er mede tot God te naderen..

14. Ik loof U, wanneer ik over mijn eerste begin nadenk, omdat ik op ene heel vreeslijke wijze, onder ontzetting barende omstandigheden, wonderbaarlijk gemaakt ben (Job 10: 8 vv.), wonderlijk zijn Uwe werken! ook weet het mijne ziel zeer wel (Prediker 11: 5. Psalm 119: 73).

15. Mijn gebeente, het beenderenstel met hetgeen daarbij behoort, was voor U niet verholen a), als ik in het verborgene, in de ingewanden mijner moeder gemaakt ben 1), en als een borduursel 2), aller kunstigst zaamgeweven, gewrocht ben in de nederste delen der aarde 3), den donkeren moederschoot.

a) Prediker 11: 5.

1) Kimchi: "geperst als ene kaas." (vgl.Job 10: 10).

2) Het woord is hier juist gebezigd van de formering en zamenvlechting des kinds in de baarmoeder. Daarin worden het vlees en de huid, en aderen, de slagaderen en de zenuwen zo kunstig te zamen geweven, dat geen borduursel of tapijtwerk in de wereld daarbij kan vergeleken worden. En dat hier gezegd wordt, dat dit borduren geschied is in ‘t verborgen, schijnt te staan tegenover het maken van tapijtwerk, waartoe een helder licht nodig is, zowel om het patroon te zien als hetgeen men werkt..

3) Vreemd klinkt voor ons de uitdrukking: "in de nederste delen der aarde; " deze uitdrukking is vergelijkenderwijze. Daar toch in den moederschoot de embryo sluimert, even als de ontslapenen in het graf, en op het licht van deze wereld wacht, zo als zij op het licht ener toekomstige, zo kan ook de moederschoot met het dodenrijk, de scheool (Job 7: 9; 10: 22 7.9 10.22) en omgekeerd (Job 1: 21) worden vergeleken, ene vergelijking, die tevens op het dodenrijk als op de geboorteplaats van een nieuw leven wijst.. (vgl. Matth. 27: 53).

In het ontstaan van ieder mens herhaalt zich, naar de beschouwing der Schrift, de schepping van Adam (Job 33: 6). De aarde was de moederschoot van Adam, en de moederschoot, waaruit het Adamskind te voorschijn komt, is de aarde, uit welke hij genomen is..

Dit "benedenste delen der aarde" gebruikt de dichter als terugslag op de schepping van den mens, op zijn ontstaan, wat zijn lichaam betreft, uit het stof der aarde.

16. Uwe ogen hebben mijnen ongevormden klomp gezien, mij gadegeslagen toen ik nog in embryonischen toestand was, toen de vrucht nog in de eerste vorming was, en al deze dingen 1), wat geschieden zou, waren in Uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd, bepaald zouden worden, toen nog geen van die was.

1) Alles is ontwikkeling van Gods raad, vóórdat iets voor zichzelven of op zichzelven bestond, bestond reeds alles voor God, voor wien alle dingen eeuwig tegenwoordig zijn..

Letterlijk, al die, nl. al de dagen, waarvan hij zegt, dat zij geformeerd waren, ook toen er nog geen van die was. Hiermede spreekt de dichter het uit, dat vóór zijn geboorte alles bepaald was, dat zijne gehele levensgeschiedenis reeds vóór zijne geboorte, klaar en duidelijk voor Gods ogen stond.

17. Daarom hoe kostelijk zijn mij, o God Uwe gedachten! 1) waar ik over U denk, wat ik niet nalaten kan, waar ik U met mijne ogen niet zien en met mijn verstand niet begrijpen kan; hoe

machtig vele zijn hare sommen, ontelbaar vele zijn ze, wanneer ik aan Uwe deugden en daden denk (Psalm 40: 6).

1) Uwe gedachten zijn hier alles, wat de Heere in Zijn boek geschreven, alles wat Hij naar Zijne alwetendheid, overal tegenwoordigheid, almacht en genade voor David was, en is, en zijn zal; begin, voortgang en voleindiging. In die alles omvattende, oneindige gedachten Gods verliest hij zich zalig; kostelijk, dierbaar begeerlijk zijn ze hem. Zij vervullen hem geheel, bij dagen en bij nachten; hij slaapt er mede in, gelijk Jeremia; en de slaap is hem zoet, en wordt hij wakker, ontwaakt hij, zo is hij nog bij den Heere..

18. Zou ik ze tellen? harer is meer dan des zands; word ik wakker, nadat ik in de gedachten daarover ben ingeslapen, zo ben ik nog bij U, zo ben ik nog altijd in de beschouwing daarvan als verzonken (Psalm 63: 7).

Hij komt niet aan het einde, wakende en dromende en ontwakende, is hij ingenomen door die eindeloze en toch ook eindeloos aantrekkende bezigheid, de waardigste van den wakende en de zoetste (Jer. 31: 26) van den slapende en dromende..

Niets is lieflijker dan Gods gedachten en werken na te gaan. Wij denken er veel te weinig aan; ook onze kinderen moesten wij er meer in onderwijzen. Doch de oneindigheid van dit gebied overstelpt ons gewoonlijk. Aan Gods heerlijkheid en macht is geen einde. Doch zou dit terughouden, om er zoveel van te aanschouwen of te leren kennen als wij maar immer kunnen?.

19.

IV. Vs. 19-24. Zalig verdiept in het ondoorgrondelijk geheim der Goddelijke gedachten, voor welker onberekenbare som hij in ootmoed nederzinkt, gevoelt David zich des te onaangenamer aangedaan door het wezen der wereld, die in misdadige werken der duisternis het rijk des lichts tegenwerkt. Hij roept daarom God als den Heilige en Rechtvaardige op ten gerichte over de goddelozen, die hij in het diepst zijner ziel haat. Hij wendt zich vervolgens voor zijn eigen persoon tot God, om zich door Hem te laten beproeven en doorvorsen, opdat gene onbewuste onreinheid in zijn hart achterblijve, maar hij geheel en volkomen op den weg van zaligheid en eeuwig leven gebracht worde.

19. O God! dat Gij den goddeloze ombracht 1), en gij mannen des bloeds (Psalm 5: 7; 26: 9; 55: 24), wijkt van mij, zodat ik niet meer zie, door wie de Heere niet geloofd noch geliefd wordt.

1) Onder goddelozen hebben we aan verstokte booswichten te denken, en onder de mannen des bloeds degenen, die in wélbewusten haat woeden tegen Gods kinderen uit vijandschap tegen God. Het is geen persoonlijke haat, die David aldus doet spreken, maar liefde voor des Heeren Naam en voor Zijne eer. De vijanden Gods zijn ook zijne vijanden.

20. Dat zij van mij wijken, die van U schandelijk spreken, die Uwen naam misbruiken tot schandelijke doeleinden, en Uwe vijanden ijdelijk verheffen 1), metgezellen zijn van Uwe haters en hun gezindheid en daden prijzen.

1) In het Hebr. Kyre awvl awvn (Naschoe laschaw arèka). Beter: U belijden tot leugen, uwe vijanden. In het 3de gebod wordt ook gesproken van den Naam des Heeren tot leugen of tot het ijdele gebruiken, wat de Heere verbiedt en Hij niet onschuldig zal houden. Welnu de dichter heeft een afkeer van hen, die zijn God belijden tot leugen, d.i. die God van Zijn troon wensen te rukken, alsof hij geen God ware, niet de ware, de levende God. Van hen scheidt de dichter zich niet uit ijdele zelfverheffing, maar uit liefde tot zijn God en Zijne heilige wet.

21. Zou ik niet met alle recht en op goede gronden haten, HEERE! die U haten? en verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan?

22. Ik haat hen met volkomenen, met den sterksten haat, tot vijanden zijn zij mij, Uwe vijanden zie ik voor mijne eigene aan.

Hij haatte Gods vijanden niet met het oog op hun personen, maar op hun zonden, waardoor zij vijanden waren van God, en deze haat is prijzenswaardig.

Wanneer hij hier ter plaatse zegt: "ik haat de vijanden Gods," zo wil hij daarmee zijne gehechtheid aan God uitdrukken, niet als ware hij vrij van feilen, maar omdat hij, naar ware heiligheid strevende, elke goddeloosheid van harte verafschuwt. Nooit toch zal de zucht naar heiligmaking levendig genoeg zijn in onze harten, wanneer niet zulk een haat tegen de zonde in ons binnenste spreekt, als David hier belijdt. Brandt in ons die ijver voor Gods huis, gelijk David in Psalm 69: 10 te kennen geeft, zo zal ook de koude in ons geen veld winnen, waarin wij rustig toezien, wanneer Zijne gerechtigheid geschonden, ja Zijn heilige naam door de goddelozen met voeten getreden wordt..

De proef van liefde is haat. God zegt niet: "Jakob heb Ik liefgehad," of Hij voegt er bij: "en Ezau heb Ik gehaat" (Mal. 1: 2,3). Evenzo is de proef van vrede, oorlog. Men kan geen vrede met God hebben, zonder in oorlog te zijn met de wereld, met de zonde, met de vijanden van Gods wetten en waarheden. Ook daartoe moet het dus bij ons komen, zo wij niet zullen behoren tot de onverschilligen, de lauwen, die bij den Heere boven alle anderen verwerpelijk zijn. Maar toonde David zich dan niet met deze woorden als een haatdragend mens, en als het kind van een geheel anderen geest dan die des Heeren? Neen, gewoonlijk zijn de zachtmoedigste mensen, eenmaal in haat tegen de zonde ontstoken, hare krachtigste tegenstanders. Trouwens de onverschilligen staan tegenwoordig nog in een geheim bondgenootschap met het kwade, zij hebben nog deel in het komplot en zijn nog in den opstand betrokken, zodat zij stilzwijgende tot zichzelven zeggen: "hen veroordelende, veroordeel ik mij zelven." Voorts hebben de heilige mannen Gods als zodanig geen vleselijken, natuurlijken haat tegen de goddelozen, om hen te vuur en te zwaard te verdelgen, zij hebben een volkomen, dat is een volmaakten, heiligen haat tegen een, die het boze met welbehagen doet. Zij haten beide, gelijk God ze haat, en zonder op te houden voor hun natuurgenoten te bidden en hun alle liefde te bewijzen, daar, waar zij niet als vijanden Gods

optreden. David bidt hier niet, dat hij, maar dat God alle goddelozen mocht ombrengen. En hiermede vraagde hij wat eenmaal aan het einde der dagen werkelijk geschieden zal volgens de verzekering des Heeren zelven..

23. Opdat ik nu echter bij deze mijne liefde tot U en bij mijnen haat tegen de bozen geen gevaar loop mij in enig opzicht te bedriegen en zelf in zonde te wandelen, terwijl ik de bozen van mij wens, Zo bid ik U a): Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijne gedachten 1), want ik stel mij uitdrukkelijk in het licht van Uw goddelijk beproeven, waardoor Gij mij beter kent, dan ik mijzelven kan kennen (vs. 1).

a) Job 31: 6. Psalm 26: 2.

Hij bevestigt, dat hij om geen andere oorzaak een vijand is van de verachters Gods, dan omdat hij zelf God zuiver wenst te dienen, en wenst, dat Hij door anderen met een zelfden zin worde gediend. Hij moet wel met een zeldzaam vertrouwen begaafd zijn, die zich zo onbevreesd voor Gods rechtbank stelt, om onderzocht te worden. Maar, dewijl hij zich zijnen zuiveren godsdienst bewust was, stelt hij zich niet blindelings, maar ten volle gerust voor Gods vierschaar. Niet dat hij zich vrij van alle zonde wil belijden, daar hij zucht onder de last van zijne zonde. Maar zeker is het, dat de heiligen zo dikwijls zij van hun heiligheid spreken, zij altijd steunen op de genadige schuldvergeving. Overigens, dewijl zij overtuigd zijn, dat hoe zij ook met zwakheden behebt zijn, hun godsvrucht door God wordt erkend, is het niet te verwonderen, indien zij zich vrijwillig van de goddelozen afscheiden..

24. En zie, of bij mij, in enig opzicht een schadelijke weg zij, die tot de eeuwige smart voert, en leid mij op den eeuwigen weg, op Uwen weg (Psalm 25: 4 vv.; 27: 11), die tot het eeuwige leven gaat (Psalm 1: 6).

Wanneer zal het zover komen, dat wij niet alleen de uitwendige gemeenschap met de bozen opheffen, maar ook geen inwendigen en verborgen zamenhang meer met hen hebben?.

Toenemend wantrouwen omtrent ons zelven, altijd grotere bevreesdheid voor ongekende diepten van zonden zijn een zeker bewijs van vermeerderende zelfkennis..

David vraagt hier, dat de Heere hem leiden moge tot den einde toe, dat Hij zijn gids en leidsman moge zijn. Het is de verzekering van een Asaf tot een bede ingericht, dat God hem leiden moge naar Zijn Raad en hem daarna opnemen in heerlijkheid. Het is hier een zich overgeven aan de leiding van dien God, die hem reeds kende, vóór zijn geboorte, die hem tot hiertoe geleid heeft en van Wien hij nu hoopvol vertrouwde dat Hij hem verder leiden zal. De eeuwige weg is dan ook de weg Gods, de weg der rechtvaardigen, die eeuwig zal bestaan en niet vergaan. De goddelozen zullen verdwijnen, maar wie door God op dien eeuwigen weg wordt geleid, zal blijven tot in eeuwigheid.

PSALM 140.

GEBED OM REDDING VAN VERBORGENE EN OPENBARE VIJANDEN.

1. Een Psalm van David, voor den opperzangmeester (Psalm 4: 1).

Nadat David den zijnen, die aangevochten werden, de belofte voor ogen had gesteld en hun dus het rechte anker in de stormen van dezen tijd had aangewezen (Psalm 138), had hij, hen vermanende en vertroostende tevens, voor den alwetenden en alomtegenwoordigen God gevoerd (Psalm 139) Thans vestigt hij met hen nader het oog op de omstandigheden, waarin zij zich bevinden, het vreeslijk dreigend gevaar der vijanden en leert hem dit in het licht van God beschouwen..

De geschiedkundige aanleiding in Davids leven tot dezen Psalm is, gelijk bij 2 Samuel 20: 2 vv. is aangewezen, het oproer van Seba, den zoon van Bichri, uit den stam van Benjamin. Anderen brengen hem in verband met Doëg, den verrader, en de Ziffieten in den tijd van de vervolgingen door Saul (1 Samuel 22: 9 vv. 23: 19), hetgeen ons echter voorkomt minder met den inhoud van dit lied en zijne plaats, in den Psalmbundel overeen te stemmen.

I. Vs. 2-6. Terwijl David de bede om redding aan zijne vijanden laat voorafgaan en hen aanstonds als goddeloze en geweldige mensen karakteriseert, schildert hij hen daarop in twee zinnen nog nader volgens hun handelingen en hun bedoelingen tegen hem.

2. Red mij, HEERE! van den kwaden mens (Psalm 43: 1); behoed mij voor den man alles gewelds (Psalm 18: 49), vol van geweld.

3. Die veel kwaads, boze dingen, in het hart denken, allen dag zamenkomen om te oorlogen 1), hoe ze mij zullen verderven.

1) Of, Alle dagen vijandelijkheden aanstoken. David ziet zich bedreigd door mensen, die het verraad dienen, die valstrikken hem leggen, die er op uit zijn hem ten onder te brengen. Hij gevoelt zich zo eng, zo benepen in het harte. Zijn pad is met doornen bezaaid en van mensen heeft hij voor de toekomst niets anders dan onheil te wachten. Het is daarom, dat hij in dit uiterste der benauwdheid tot zijn God de toevlucht neemt en Hem om redding smeekt.

4. Zij scherpen hun tong, zodat die dodelijk steekt, als ene slang met hare spitse tong a); heet addervergift is onder hun lippen, dat zij dan ook rijkelijk uitspuwen (Rom. 3: 13). Sela (Psalm 3: 3).

a) Psalm 58: 5.

De tong der slang is dun, spits en zeer beweeglijk; wanneer zij enen aanval voor heeft, schijnt zij de tong door ene snelle beweging te willen scherpen. Het vergif bevindt zich in ene klier, die onder en achter de ogen ligt. Wat bij den mens in het hart is, dat komt op tong en lippen en is op het punt om in daden over te gaan..

5. Bewaar mij, HEERE! van de handen des goddelozen, opdat zij niet kunnen volbrengen, wat zij voornemens zijn; behoed mij van den man alles gewelds, van hen, die mijne voeten

denken weg te stoten, zodat ik zou vallen op den weg, op welken Gij mijne voeten hebt gesteld, van den weg des levens en des voorspoeds.

1) Met klachten en beschuldigingen vermeerdert hij nu weer zijne bede, waaruit het duidelijk blijkt, dat Hij tot God, als rechter, de toevlucht neemt. Doch het is een herhaling van dezelfden inhoud, alleen met verandering van woorden. Als hij zo even gezegd heeft red mij, zegt hij nu bewaar mij, en voor een goddeloos man, zegt hij nu van de hand des misdadigers. Waar hij gezegd had, dat zij veel kwaads bedachten, daar verandert hij het nu, in listen, hoe zij een ellendig en onbewust mens zullen omver stoten. Wat hij ook breedvoeriger gezegd heeft, dat herhaalt hij nu niet zonder kracht. Hij zegt toch, dat zij netten hebben uitgeworpen om hem te vangen, indien de Heere hen niet tegenhoudt. Wij leren hier echter door zijn voorbeeld, dat zo dikwijls onze vijanden op buitengewone wijze zich verheffen, wij leren mogen tot God de toevlucht te nemen, die in staat is, de woede der goddelozen te beteugelen..

6. De hovaardigen, door hun eerzucht geheel verblind, hebben mij enen strik verborgen, en koorden; zij hebben een net uitgespreid aan de zijde des wegs a), valstrikken hebben zij mij gezet (Psalm 31: 5; 57: 7; 64: 6; 119: 10; 141: 9; 142: 4); al het mogelijke hebben zij gedaan, om mij ten val te brengen, en daartoe de listigste en schandelijkste middelen niet ontzien. Sela,

a) Jer. 18: 22.

De opeenhoping van al deze woorden hier dient om alles te zamen te vatten, wat vroeger over het vijandig najagen gezegd en geklaagd was. David ziet het verledene met zijne verschrikkingen in de toekomst weer ontwaken, maar het voorbijgegane heeft hem geleerd, waar hulp moet gezocht worden..

7.

II. Vs. 7-9. Geen kind van God kan zich zelven bewaren voor de pijlen van den sterk gewapende; het kan slechts pijlen zoeken bij den Sterkere, en dat doet David hier met een drievoudig gebed. Midden in de hitte van den strijd wordt hij zich bewust van zijn vasten grond, van de sterkste bescherming, en van het hoogste bezit van zijne innige betrekking tot God.

7. Ik heb tegenover deze pogingen der vijanden, die naar menselijk begrip mijnen ondergang onveranderlijk ten gevolge moesten hebben (Psalm 31: 15), tot den HEERE gezegd: Gij zijt mijn God, neem ter ore, o HEERE! de stem mijner smekingen (Psalm 5: 2; 28: 2).

Hoe meer het gevaar zich openbaart, des te ernstiger moeten wij zijn in het gebed. Gelovigen in Hem mogen op behoud rekenen en zich daarin verheugen met heiligen ernst. Ieder is veilig, dien God bewaart. Indien Hij voor ons is, wie zal tegen ons zijn? In alle zulke omstandigheden zullen wij bijzonder waken en bidden, dat de Heere onze gangen in Zijne wegen beware, opdat onze voet niet uitglijde. De gelovige trooste zichzelven met zijn aandeel aan God. In gevaarvolle tijden is het goed op onze betrekking tot God aanspraak te maken en

door het geloof Hem vast te houden. Gij zijt mijn Steun en Hulp, mijn Bestuurder en Bewaker; ja niet alleen mijn Zaligmaker, maar mijne Zaligheid zelf, niet alleen een machtig Verlosser, maar de Sterkte mijner verlossing, op welke het anker mijner hoop is vastgemaakt; alles in allen, om mij gelukkig te maken, en mij te bewaren bij mijnen zegen. God is zowel bekwaam om Zijn volk te bewaren voor verborgen list, als voor openbaar geweld, en onze ervaring, die wij hebben gehad van Zijne macht en zorg, in gevaren van ééne soort, mogen ons moed geven om in andere gevaren op Hem te bouwen; want niets kan ‘s Heeren rechterhand verkorten..

8. HEERE, Heere, Sterkte mijns heils, mijne kracht, opwelke ik, in mijzelven onmachtig, de hoop op mijne redding vestig; Gij hebt mijn hoofd, waarnaar de vijanden hun dodelijke slagen richten, bedekt met een helm ten dage der wapening 1) (Psalm 78: 9).

1) David toont hier een waar gelovige te zijn en spreekt hier den waren aard des geloofs uit. Want hij wendt zijn oog af van den mens, en neemt enkel en alleen zijn toevlucht tot den Heere. Hij stort zijn hart uit voor zijn God, wetende dat de Heere zijn hart kent. Maar tevens beroept hij zich op hetgeen de Heere in vroegere jaren voor hem heeft gedaan, hoe Hij zijn hoofd met een helm heeft bedekt, ja, hem tot een schild is geweest, die uit alle gevaren verloste. En daarom, dewijl hij God als zodanig had leren kennen, neemt hij vrijmoedigheid, om zich weer tot Hem te wenden en Hem om hulp en bijstand te smeken. David is er van overtuigd, dat indien hij gered zal worden, zijn God en Hij alleen, hem redden moet.

9. Geef, HEERE! de begeerte des goddelozen niet (Psalm 27: 12); bevorder zijn kwaad voornemen niet, doe hem zijn kwaad opzet niet bereiken; zij zouden zich verheffen (Deuteronomium 32: 27). Sela.

Men ziet wie God gewonnen heeft, die heeft alles gewonnen, en wie aan Gods hart ligt als Zijn geliefd kind, die kan ook den gehelen God in Zijne sterkte en almacht, met handen des gebeds aangrijpen. De gehele wapenrusting van Efez. 6 ligt in deze belijdenis, bij welke alle eigen roem, maar ook alle eigen vrees en angst verdwijnt..

10.

III. Vs. 10-14. Gelijk in de eerste afdeling het handelen en drijven der vijanden door David in twee uitspraken beschreven werd, zo drukt hij nu weer in twee gezegden de vaste hoop uit op den ondergang van deze zijne vijanden en op den zegen der verdrukte vromen. Op gelijke wijze schrijft Paulus 2 Thess. 1: 6 vv. "Het is recht bij God verdrukking te vergelden dengenen, die u verdrukken; en u, die verdrukt wordt, verkwikking met ons in de openbaring van den Heere Jezus van den hemel!"

10. Aangaande het hoofd, het overmoedig in de hoogte gestoken hoofd, dergenen, die mij omringen, om mij te doen vallen, de overlast, het leed hunner lippen overdekke hen, de boosheid; waarmee zij mij honen en lasteren, kome op hun eigen hoofd neer (Psalm 7: 17).

De dichter verzoekt hier, dat God de woorden der goddelozen tot hun eigen verderf wilde laten strekken, als Psalm 64: 9; of dat Hij hen wilde doen vallen door die aanslagen, welke zij zelf gesmeed hadden, of dat Hij hun vloeken op hun eigen hoofd wilde doen nederkomen, gelijk Psalm 109: 17. Leven en dood zijn in de Schrift dikwijls toegeschreven aan de tong, of aan den mond of de lippen. Dit is niet zonder goede rede, n want iemand spreekt hetgeen zijn hart hem opgeeft, gelijk een ieder van nature betaamt te spreken uit den overvloed des harten, volgens de woorden van den Zaligmaker: Matth. 12: 34. Of indien hij een geveinsde is, dat is zulk een, wiens tong verwijderd is van zijn hart, zo is het zeldzaam, indien hij niet op den een of anderen tijd gevangen wordt in zijne valsheid, en voortbrenge de vruchten van zijne dubbelhartigheid of bedrieglijke tong (vgl Jak. 3 ook Psalm 17: 3. Spreuken 18: 20,21; 22: 13).

11. Vurige kolen moeten op hen geschud worden, de wrake Gods moge hen treffen (Psalm 18: 13 vv.); Hij doe hen vallen in het vuur, in diepe kuilen, in diepe afgronden, dat zij niet weer opstaan,

Ook hier is het geen persoonlijke wraakzucht, die David doet spreken, maar innige liefde en ijver voor de ere van Gods Naam. Want David weet het, de vijandschap waarmee men hem vervolgt, treft niet David als privaat persoon maar David als dienaar van den Heere God. In den grond der zaak is hun vijandschap, vijandschap tegen God.

12. Een man van kwade tong zal op de aarde niet bevestigd worden; een boos man des gewelds, dien zal men jagen, totdat hij geheel verdreven is 1).

1) Beter: een man des gewelds, de boosheid jage hem, totdat hij geheel verdreven is, of, de boosheid jage hem in stormpassen. Hij vinde in het kwaad, wat hij pleegt, zijn eigen verderf-

13. Ik weet, dat de HEERE de rechtzaak des ellendigen, en het recht der nooddruftigen zal uitvoeren (Ps 9: 5),, dat Hij hen zal beschermen tegen de verdrukkers.

De goddeloze is als een onweder, dat voorbijgaat; het moge sporen van verwoesting achterlaten, het is gering bij de goedertierenheid Gods, waarvan de aarde vol is, en waarover de rechtvaardigen steeds verblijd moeten zijn..

De goddelozen moeten het bevelen, en dat juist is hun straf dat het tegendeel van hun bedoelingen bereikt wordt.

14. Gewis de rechtvaardigen zullen Uwen naam loven, de oprechten, die men uit het land der levenden wil verbannen, zullen voor Uw aangezicht blijven (Psalm 16: 11; 61: 8).

Deze, die, hoewel door de mensen belogen en belasterd en kwalijk behandeld, rechtvaardig zijn in het oog van God, zijnde gerechtvaardigd door de gerechtigheid van Christus, die hun is toegerekend, en toegeëigend is door het geloof, tengevolge waarvan zij matig en rechtvaardig leven-deze zouden-de Psalmist wist het-God danken voor de gerechtigheid, waardoor zij gerechtvaardigd waren, en voor elke andere genadegift en barmhartigheid des levens..

Zie als in een spiegel, hoe schandelijk Christus is gelasterd en vervolgd, hoe Hij het met gebed beantwoordde, en hoe de Goddelijke wraak over Zijne Joodse moordenaars kwam. Laat ons alzo opmerken, dat de zonde mensen in ene soort van duivels verandert, in listigheid, slechtheid, ijver in ‘t kwade en tegenstand tegen Gods volk. Maar God wreekt het onrecht den Zijnen aangedaan. Hij zal liefderijk de zaak van Zijn volk opnemen en Zijne tegenwoordigheid zal bescherming geven.

In vs 13 en 14 horen we ook het lied des geloofs en des vertrouwen. Het bang gevaar is voor David reeds als geweken. In God heeft hij een vasten Rotssteen, een veilige schuilplaats gevonden.

PSALM 141.

GEBED OM HULP EN REDDING.

1. Een Psalm van David, waarschijnlijk een avondlied op een van die droeve dagen, toen hij op de vlucht voor Absalom zich verre van het heiligdom bevond en den gewonen godsdienst niet kon bijwonen (2 Samuel 16: 14).

Vs. 3 en 4 vormen het middelpunt van den psalm en in ‘t bijzonder vs. 4, gelijk reeds aanstonds de onregelmatige lengte daarvan aantoont. David wil zijne opvolgers op den troon, en hun volk sterken tegen de zware, inwendige verzoekingen, welke het kruis, dat hen wachtte, aanbracht; verzoekingen, die hem zelven in het smartvol verleden hadden aangevallen, en wier gevaar hij bij ervaring kende..

De oude kerk heeft onzen Psalm reeds in den tijd vóór Gregorius tot haar avondlied verkoren even als Psalm 63 tot haar morgenlied..

I. Vs. 1-4. Nadat de heilige zanger in ‘t algemeen gebeden heeft om Goddelijke hulp en verhoring, bidt hij in ‘t bijzonder om bewaring van mond en hart, opdat hij niet neige tot de gemeenschap met goddelozen, die de macht, welke zij bezitten, tot daden van geweld en de middelen, die zij hebben, tot overdaad en vleselijke lusten misbruiken.

HEERE! ik roep U aan, haast U tot mij, die thans verre van Uw heiligdom moet zijn en zozeer Uwe hulp nodig heb (Psalm 40: 14); neem mijne stem ter ore, als ik, gelijk ik nu doe, tot U roep 1).

1) Het is geen stille zucht of klacht, maar een luid geroep om hulp tot den Heere, Die verre van Hem schijnt en Zich te haasten heeft, zal Zijn kind niet bezwijken of omkomen. Uit dit hulpgeroep horen we, hoe gemeenzaam en vertrouwelijk David in zijne gevaren tot God placht te spreken, als tot Zijn God en Redder uit al zijne noden..

2. a) Mijn gebed worde gesteld, worde aangemerkt als reukwerk voor Uw aangezicht, als reukwerk, dat met zijn lieflijken geur als een U welgevallig offer opstijgt (Exodus 30: 7.

Genesis 8: 21); de opheffing mijner handen zij voor U, daar ik U geen eigenlijk offer kan brengen, als het avondoffer 1) (Exodus 29: 38 vv.).

a) Openb. 5: 8; 8: 3.

1) David is verwijderd van het heiligdom. Hij kan er dus niet bij zijn, als de Priester het reukwerk elken morgen en elken avond op het gouden altaar in het heilige aansteekt. Maar David weet het, dat dit reukwerk het zinnebeeld was van het gebed. En daarom, waar hij bij den dienst van het reukoffer niet kan tegenwoordig zijn, daar is het zijn bede, dat zijne gebeden den Heere even aangenaam zijn als de dienst van de Priesters Gods, dat zijn gebed als het ware in de plaats van het geofferde gesteld worde. Wat dit gebed is volgt nu.

3. HEERE! -dit is boven alles de inhoud van mijn gebed in den tegenwoordigen toestand: zet ene wacht voor mijnen mond, behoed de deur mijner lippen, dat zij niets onbehoorlijks spreken (Psalm 39: 2).

4. Neig mijn hart niet tot ene kwade zaak, bewaar het, dat het niet tot iets verkeerds lust verkrijge, om enigen handel in goddeloosheid te handelen met mannen, die ongerechtigheid werken, en dat ik niet ete van hun lekkernijen, geen deel hebbe aan een geluk en ene weelde, die door misdaden is verworven.

Nooit is de tong moeilijker te betomen dan bij lijden onder de handen van anderen; daarom is dan de bewaring Gods zo nodig..

Het is niet alleen noodzakelijk en heilzaam zich in Gods hoede te stellen tegen uitwendige vijanden, maar vooral tegen onze eigene natuur..

Dewijl er niets moeilijker is, dan dat de onrechtvaardig vervolgden hun tong zouden matigen, dat zij kalm en met stilzwijgen de beledigingen dulden. wenst David niet te vergeefs, dat zijn mond met een slot en een wacht bezet worde en de deur van zijn mond zo door God gesloten worde gehouden, dat hij als een deurwachter, hetgeen in- en uitgaat, bewaart. Vervolgens voegt hij er aan toe, dat God zijn hart niet neige tot kwade zaken. Want het woord in den grondtekst wordt hier, zoals dit dikwijls geschiedt, voor zaken genomen. En zijn mening verklaart hij onmiddellijk daarop, dat hij als het ware niet, door met verkeerde dingen te strijden, aan zijne vijanden gelijk worde..

David heeft een afkeer van hen, die van de wereld zijn. Hij verkiest, evenals Mozes. liever smaadheid en ellende te hebben voor een tijd, dan met de goddelozen te verkeren en om de komen. Ook hij zag op de vergelding des loons.

5.

II. Vs. 5-7. Ware datgene, wat zijne tegenpartijders hem tot een verwijt maakten, toen zij hem wilden doen vallen, het verwijt van mannen geweest, die de gerechtigheid lief hadden, en ware het hem vriendelijk voorgehouden, hoe gaarne zou David de verwijting als ene weldaad

aangenomen hebben: zo echter kan hij slechts tegen hun boosheid bidden, en nu zal ene grote omkering van den tegenwoordigen stand van zaken plaats hebben.

5. De rechtvaardige, die ene rechtmatige reden heeft om mij te berispen, sla mij, het zal weldadigheid zijn; en hij bestraffe mij (Spr 27: 6), het zal olie des hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken, niet wonden; ik zal zulk ene vriendelijke berisping niet weigeren aan te nemen. Ik zal zelfs hun berispingen zegenen, want nog zal ook mijn gebed voor hen zijn in hun tegenspoeden 1), zozeer zal ik hen dankbaar zijn voor die bestraffingen.

1) Op drieërlei wijze wordt dit gedeelte van dit vers uitgelegd: Sommigen geven er deze betekenis aan: Dewijl niets gemakkelijker is, dan door slechte voorbeelden bedorven te worden, bidt David hier, dat hij niet in hun slechtheid vervalle. De tweede betekenis is: Dewijl David ziet, wat door goddelozen gebrouwd wordt, verzoekt hij van den Heere, dat hij van hun slechtheid gespaard worde. Derden geven het terug: Wanneer ik zie, dat zij wanhopig zijn, wens ik hen toe, wat verdiend is, dat eindelijk de wrake Gods zich tegen hen kere. Een andere zin zou nog beter schijnen, dat hun boosheid David niet belet, om voort te gaan met het goede voor hen te vragen..

De laatste verklaring is onzes inziens de beste. Wij vertalen dan ook: Doch mijn gebed is nog tegen hun streken. Met andere woorden, al trachten zij mij allerlei kwaad te doen, zo ga ik toch voort, mijn gebed voor hen uit te storten.

6. Hun rechters, hun leidslieden zijn aan de zijde der steenrots vrijgelaten geweest, en zij, nl. de misleide onderdanen, hebben gehoord mijne redenen, dat zij aangenaam waren.

Hij, die in vs. 3 God gebeden heeft om bewaring van zijn mond, is tegenover degenen, die de macht in handen hebben, stom, en zoekt zich rein te houden van hun zondig drijven, terwijl hij zich gaarne door hen laat bestraffen; hoe meer hij echter tegenover de wereld zwijgt (Amos 5: 13), des te aanhoudender verkeert hij met God. Er zal dan ook een tijd komen, dat degenen, die zich thans als meesters gedragen, aan de wraak van het door hen verleide volk worden overgegeven, en daarentegen de belijdenis van de zaligheid en den weg des levens, die tot hiertoe verstomd was, weer vrij wordt vernomen en gaarne wordt gehoord. De nieuwe bestuurders worden aan de woede des volks overgegeven, terwijl het volk, dat weer tot bezinning gekomen is, Davids woorden aanhoort, en ze aangenaam en zinrijk (Spreuken 15: 26; vindt..

Wij zien, dat het volk meer door aandrang van buiten, dan door eigen keuze, dit of dat goedkeurt, en door blinde vooroordelen zich laat leiden tot zeer slechts dingen, terwijl wanneer het weer tot rede gebracht wordt, even gemakkelijk op zijn loop terugkeert. Ofschoon dus altijd de wreedheid goddeloos is, en dwaasheid niet verontschuldigt, laten wij door het voorbeeld van David leren, om gezond oordeel toe te wensen aan de dwazen, opdat zij geduldig ondernemen, wat waar en billijk is..

Dit vers is zeer moeilijk te verklaren. David spreekt hier van iets, zoals wel meer gebeurt, wat nog geschieden zal, voorzegt hier, dat de rechters, d.i. hier de raadslieden hun rechtvaardige

straf niet zullen ontgaan, als het volk weer tot bezinning is gekomen en in David ziet den van God gezalfden koning.

7. Onze beenderen, de mijne en die mijner mij getrouw geblevene aanhangers zijn tengevolge van hun boosheid verstrooid aan den mond des grafs, gelijk of iemand met den ploeg op de aarde iets (liever: de aarde) gekloofd en verdeeld had; zij zullen dus weer opstaan.

De beenderen zijn als het ware gestrooid aan den mond van den Scheool of de hel, in welke de zielen waren nedergedaald, maar de Scheool (Job 7: 9) verslindt wel de zielen, maar niet de beenderen. De zin van het vers is: even als bij het ploegen de verwonding der aarde niet het laatste doel is, maar slechts een middel tot een verheugend resultaat, slechts daartoe dient, dat de aarde hare opbrengst geve, alzo zijn met een weldadig doel, of opdat uit de verwonding een nieuw leven ontwake, ook onze beenderen daarheen gestrooid. Terwijl de vijanden van het leven tot den dood worden gevoerd (vs. 6) worden wij het van den dood tot het leven (vs. 7) Wij hebben hier een eerste kiem van Jes. 26: 19 en Ezech. 37..

David spreekt ook hier van de eindelijke zegepraal. Gelijk de aarde geploegd wordt, opdat straks weer het leven zou te voorschijn treden, zo voorspelt David ook hier, dat, ja, hij wel op dit ogenblik hard gestoten wordt, echter niet ten dode, maar ten leven. Feitelijk spreekt hier David de hoop der opstanding uit. De reden, waarom die hope bij hem ligt, wordt uitgedrukt in de volgende verzen.

8.

III. Vs. 8-10. David, die volgens het slot der vorige afdeling, reeds tot het uiterste gekomen was, maar daarbij toch een hoopvollen blik behouden had, zelfs voor het geval, dat wellicht de uitslag van den tegenwoordigen nood de gehele ondergang voor hem zou zijn, keert thans tot zijne eerste bede terug; was deze om bewaring voor den strik, dien de boosdoeners hem gespannen hadden, nu wordt die tevens tot ene dreigende profetie tegen de goddelozen-zij zullen in hun eigen net vallen.

8. Dus, gelijk te voren (vs. 7) gezegd is, dat ene heerlijke hoop boven den tegenwoordigen nood zweeft, zo is het waarlijk om den wille der betrekking, waarin ik met mijne vrienden tot den Heere sta. Doch of want op U zijn mijne ogen (Psalm 25: 15), HEERE, Heere! op U betrouw ik, ontbloot mijne ziel 1) niet (Psalm 31: 2), laat ze niet zonder Uwe hulp en vertroosting.

1) Of, Bij U schuil ik, vergeet mijne ziele niet. David weet het, dat de geloofsverwachting, welke hij in de vorige verzen heeft uitgesproken, door zijn God alleen kan vervuld worden. De geloofsroem gaat ook hier over in het geloofsgebed.

9. Bewaar mij voor het geweld des striks, dien zij mij gelegd hebben, en voor de valstrikken van de werkers der ongerechtigheid (Psalm 140: 5 vv.).

10. Dat de goddelozen, elk in zijn garen vallen, te zamen1) (Psalm 7: 16; 69: 23), totdat ik, zonder door het voor mij gespannen net beschadigd te zijn, zal zijn voorbijgegaan.

Hij zegt dat zij te zamen mogen vallen, dewijl, indien hij er niet van overtuigd was, dat het in de macht Gods was, om hoeveel troepen de mensen ook bijeen trokken, ze zonder enige moeite neer te werpen, er voor hem geen hoop op ontvluchten was. Verder wenst hij, dat zijne vijanden zouden verstrikt worden, totdat hij zelf behouden zou zijn ontkomen..

PSALM 142.

DAVIDS GEBED OM HULP EN REDDING.

1. Ene onderwijzing (Psalm 89: 1) van David, een gebed (Psalm 90: 1; 102: 1. Habak. 3: 1), als hij in de spelonk was (1 Samuel 24: 3).

David ziet in zijne wanhopigen toestand, toen hij in de spelonk was, een voorbeeld van den toekomstigen toestand van zijn geslacht en van de gemeente, zijne gedachten in de spelonk legt hij als ene onderwijzing voor. Als het met hen, op het hoogst is gekomen-en daartoe zal het komen, want den kinderen zal het niet anders gaan dan den vader, ook zij zullen hunnen Saul hebben-dan moeten zij toch niet wanhopend worden, maar hun klachten voor den Heere uitstorten..

I. Vs. 2-5. Met luide stem roept David God om redding aan, van wege de grootheid van zijnen angst; want zelfs de ogen van God, wien zijn weg bekend is, zullen slechts strikken ontdekken op zijnen weg, maar geen vriend, die zich zijner zou willen of kunnen ontfermen.

2. Ik riep niet slechts inwendig, gelijk Mozes deed (Exodus 14: 15), maar met mijne stem, dus luide, tot den HEERE: ik smeekte tot den HEERE met mijne stem (Psalm 3: 5; 30: 9).

Het luide gebed oefent ene bijzonder verkwikkende, versterkende, heiligende en vertroostende kracht op den bidder uit, daar hij een gebed in het hart de bepaling der gedachten op God dikwijls veel moeilijker is..

Het ambulando- (bij het voortgaan) bidden heeft iets bijzonder lieflijks: men beproeve het slechts!

Te midden van zijn donkerheden en duisternissen, weet David toch, dat de Heere God zijnen weg kent, bekend is met al de gevaren, die hem omringen en daarom is het zijn innige zielsbehoefte, om zijn weg en zijne benauwdheid voor den Heere bloot te leggen.

3. Ik stortte mijne klacht, de zorgvolle gedachten, die mijne ziel heen en weer bewogen, uit voor Zijn aangezicht; ik gaf te kennen voor Zijn aangezicht mijne benauwdheid (Psalm 62: 9; 102: 1).

4. a) Als mijn geest in mij overstelpt was, als ik geheel moedeloos was, zo hebt Gij, o Heere! mijn pad gekend, en mij veroorloofd mijn bezorgd en beangst hart geheel en al voor U te ontdekken; in zulk een toestand bevind ik mij nu. Zij hebben mij enen strik verborgen op den weg, dien ik gaan zou. (Psalm 140: 6).

a) Psalm 77: 4.

1) Een overstelpte geest is door de wateren van droefheid en angst, ganselijk verzonken; zijn denkkracht is ondergegaan, zijn vermogen om te oordelen en te overleggen, wat hem te doen staat, heeft hem begeven, hij is onmachtig zich te redden. Maar de Heere is zulke verslagenen van Geest, zulke door onweder voortgedrevenen nabij..

5. Ik zag uit ter rechterhand, en ziet, zo was er niemand, die mij kende, geen enkel vriend; er was geen ontvlieden voor mij; niemand zorgde voor mijne ziel, voor mijn leven.

Ter rechterhand staan de helpers en verdedigers (Psalm 109: 31; 110: 5)..

Het gebed van den dichter wordt nu, terwijl hij zich in zijne benauwden toestand verdiept, inniger en vuriger. Overal, waar hij ook moet gaan, bedreigen hem de lagen zijner sluwe vijanden. Zelfs God aanziend oog zou geen enkele vinden, die met trouwe zorg zich over hem bekommerde. Zo roept hij dan, los van al wat zienlijk is, tot den Onzienlijke. Hij is zijn toevlucht, Hij is zijn deel in het land der levenden..

6.

II. Vs. 6-8. Hoe meer de Heere, Zijn God, des zangers enig vertrouwen is, zijn enig deel op aarde, met des te meer aandrang des geloofs houdt hij zich nu ook aan den Heere vast en roept hij in den angst, die hem van alle zijden benauwt, zijn hulpgeschrei uit. Daarbij blijft hij echter niet bij zich zelven staan, maar hij denkt er aan, dat aan zijn lot het geloof verbonden is van het hoopje rechtvaardigen-ook ter versterking van hun geloof, begeert hij zijne eigene redding.

6. Tot U riep ik, o HEERE! (vs. 2)ik zei: Gij zijt mijne Toevlucht (Psalm 62: 8; 71: 7; 91: 2 62.7 71.7 91.2), mijn Deel (Psalm 16: 5; 73: 26),in het land der levenden (Psalm 27: 13; 52: 7. Jes. 53: 8).

1) Hier blijkt het weer zo treffend, dat Davids geloof hem niet heeft begeven, maar dat de Heilige Geest den wortel er van heeft gesterkt, ook toen hij, als hij zag op de omstandigheden, aan alles zou gaan vertwijfelen. Maar de Heere had hem juist zo losgemaakt van den mens, opdat hij zich aan den Heere zou vastklemmen, en daarna komt hij tot den heerlijken uitroep en de zalige bevinding des geloofs: Gij zijt mijn deel.

7. Let op mijn geschrei (Psalm 17: 1; 61: 2), want ik ben zeer uitgeteerd, zwak en mager geworden (Psalm 79: 8. Richteren 6: 6); a) red mij van mijne vervolgers (Psalm 7: 2), want zij zijn machtiger dan ik (Psalm 18: 18).

a) Psalm 41: 2; 116: 6.

8. Voer mijne ziel uit de gevangenis (Psalm 25: 17; 143: 11), uit deze spelonk, om Uwen naam te loven (Psalm 7: 18); de rechtvaardigen zullen, met ware deelneming in mijn heil, waarvan zij weten, dat het ook het hun is, mij omringen, wanneer Gij wel bij mij zult gedaan hebben (Psalm 35: 27; 40: 17).

Het dubbel vooruitzicht: de Goddelijke weldaad van zijne redding zal dienen tot lof van den naam Gods en tot grote vreugde van alle rechtvaardigen, heeft zijne oorzaak daarin, dat David in ‘t rijk Gods ene zeer gewichtige plaats innam, daar hij de uitverkorene Gods, de gezalfde van Jehova was, wiens persoonlijk lot met dat van zijn volk door Gods hand onoplosbaar was verbonden..

PSALM 143.

GEBED OM AFWENDING VAN ONHEIL EN OM VERKRIJGING VAN HET GOEDE.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), weer, even als Psalm 141, uit den tijd van Absaloms opstand (2 Samuel 15: 6).

De Psalm is bijna geheel samengesteld uit uitroepen van klacht, gebed en hoop, die reeds in vroegere Psalmen van David zijn uitgesproken en diep in de harten ingang hadden gevonden. Deze heldere beekjes worden van alle zijden in de bedding van dezen rustig vloeienden Psalm geleid, die in de volgende tijden, als Davids rijk in nood was, aan vermoeide zielen verkwikking moest aanbrengen..

De Psalmen uit den tijd van Absaloms opstand, onderscheiden zich van die uit den tijd, toen Saul vervolgde, door den diepen weemoed, tot welken de droefheid van den onttroonde met het berouw van den schuldige zich verenigt: om die reden heeft de kerk Psalm 143 tot den laatsten van hare 7 boetpsalmen (Psalm 6: 11) gekozen..

Vs. 1-6. Na ene voorlopige bede om verhoring van zijn gebed (vs. 1 en 2) stelt David zijn uit- en inwendigen nood voor (vs. 3-6).

O HEERE! hoor mijn gebed (Psalm 5: 2; 39: 13; 54: 4)! neig de oren tot mijne smekingen; verhoor mij naar Uwe waarheid, Uwe getrouwheid, in welke Gij Uwe toezeggingen vervult, naar Uwe gerechtigheid.

1) David beroept zich hier niet op Gods rechterlijke gerechtigheid, buiten den Messias, met Wie niemand, die leeft, bestaan kan, maar op de gerechtigheid des Heren, zoals Hij die in Zijn Verbond heeft geopenbaard en aan zijn volk bewijst. Die gerechtigheid gaat in de heilsorder Gods tot zaligheid van zondaren samen met Zijne goedheid en genade..

Calvijn tekent aan: Onder gerechtigheid hebben wij niet te verstaan, verdienste en loon, zoals sommige onwetenden voorslaan, maar onder gerechtigheid is te verstaan, de goedheid, waardoor Hij geleid wordt, om de Zijnen te beschermen.

David klemt zich hier aan de waarheid en de gerechtigheid, verbindt waarheid en gerechtigheid op het nauwste te zamen dewijl hij weet, dat God is de getrouwe vervuller Zijner beloften, die immer voor Zijn volk een God is, die in rechtvaardige en rechtvaardigende genade op hen ter neer ziet.

PSALM 143.

GEBED OM AFWENDING VAN ONHEIL EN OM VERKRIJGING VAN HET GOEDE.

1. Een Psalm van David (Psalm 3: 1), weer, even als Psalm 141, uit den tijd van Absaloms opstand (2 Samuel 15: 6).

De Psalm is bijna geheel samengesteld uit uitroepen van klacht, gebed en hoop, die reeds in vroegere Psalmen van David zijn uitgesproken en diep in de harten ingang hadden gevonden. Deze heldere beekjes worden van alle zijden in de bedding van dezen rustig vloeienden Psalm geleid, die in de volgende tijden, als David's rijk in nood was, aan vermoeide zielen verkwikking moest aanbrengen..

De Psalmen uit den tijd van Absaloms opstand, onderscheiden zich van die uit den tijd, toen Saul vervolgde, door den diepen weemoed, tot welken de droefheid van den onttroonde met het berouw van den schuldige zich verenigt: om die reden heeft de kerk Psalm 143 tot den laatsten van hare 7 boetpsalmen (Psalm 6: 11) gekozen..

Vs. 1-6. Na ene voorlopige bede om verhoring van zijn gebed (vs. 1 en 2) stelt David zijn uit- en inwendigen nood voor (vs. 3-6).

O HEERE! hoor mijn gebed (Psalm 5: 2; 39: 13; 54: 4)! neig de oren tot mijne smekingen; verhoor mij naar Uwe waarheid, Uwe getrouwheid, in welke Gij Uwe toezeggingen vervult, naar Uwe gerechtigheid.

1) David beroept zich hier niet op Gods rechterlijke gerechtigheid, buiten den Messias, met Wie niemand, die leeft, bestaan kan, maar op de gerechtigheid des Heren, zoals Hij die in Zijn Verbond heeft geopenbaard en aan zijn volk bewijst. Die gerechtigheid gaat in de heilsorder Gods tot zaligheid van zondaren samen met Zijne goedheid en genade..

Calvijn tekent aan: Onder gerechtigheid hebben wij niet te verstaan, verdienste en loon, zoals sommige onwetenden voorslaan, maar onder gerechtigheid is te verstaan, de goedheid, waardoor Hij geleid wordt, om de Zijnen te beschermen.

David klemt zich hier aan de waarheid en de gerechtigheid, verbindt waarheid en gerechtigheid op het nauwste te zamen dewijl hij weet, dat God is de getrouwe vervuller

Zijner beloften, die immer voor Zijn volk een God is, die in rechtvaardige en rechtvaardigende genade op hen ter neer ziet.

2. En ga niet in het gericht met Uwen knecht, want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn (Psalm 51: 7. Spreuken 20: 9. Job 8: 2; 14: 4; 15: 14. 3: 4).

Gaat God met ons in ‘t gericht, zo zijn wij verloren; maar komen wij tot belijdenis, zo zijn wij gered..

Gods "waarheid" roept de dichter (vs. 1) vóór al het overige in, omdat hij bovenal op Zijne genadige belofte steunt. Zijne "gerechtigheid," omdat Hij Zijnen knecht onmogelijk kan behandelen als Zijnen vijand, omdat hij trots alle zwakheid niet loochenen kan, dat hij Hem waarlijk gediend heeft. Die laatste voorden van vs. 1 zouden den schijn kunnen hebben van eigengerechtigheid, alsof David niet enkel op genade steunde. Van daar deze heerlijke verklaring hier ingevoegd, die ten alle tijde in de gebeden der Christenen als een grondtoon heeft uitgemaakt. De bede vraagt, dat God Zijnen knecht niet voor Zijn eigen gericht moge trekken, of wat hetzelfde zegt, dat Hij hem niet late verbrijzelen door de straffen van Zijn gericht, dat Hij hem niet behandele naar strikt recht, omdat hij in zodanig geval niet zou kunnen bestaan..

3. Deze Uwe zonden vergevende genade heb ik in mijnen tegenwoordigen toestand ten zeerste nodig, want de vijand vervolgt mijne ziel; hij vertreedt mijn leven ter aarde; hij legt mij in duisternissen, als degenen, die over lang dood zijn 1) (Psalm 7: 6; 88: 5 vv. Klaagt. 3: 6); ik ben gejaagd in de duistere holen der woestijn, men verbant mij uit de harten der mijnen even alsof ik dood ware; ik ben als het ware levend begraven.

4. Daarom wordt mijn geest overstelpt in mij (Psalm 61: 3; 142: 4), mijn hart is verbaasd in het midden van mij (Dan. 8: 27); ik ben geheel verbijsterd en buiten raad door al de ontzettende tijdingen, die tot mij komen.

5. Ik gedenk aan de dagen van ouds, toen Gij U zelven betoonde aan mijne zijde te zijn; (Psalm 77: 6) ik overleg al uwe daden, die Gij ten mijnen zegen verrichtte; ik spreek bij mij zelven van de werken Uwer handen, waardoor Gij U zo grotelijks aan mij verheerlijkte (Psalm 92: 5; 77: 12 vv.), en juist daarom drukt mij dit tegenovergestelde te zwaarder op het hart.

6. Ik breide in zulk een nood mijner ziel mijne handen uit tot U, om U te bewegen, dat Gij U weer over mij ontfermt; mijne ziel is voor U als een dorstig land (Psalm 63: 2). Sela (Psalm 3: 3).

Lijden en smarten maken dorstig, en nood leert bidden, maar alleen daar, waar de mens door het geloof reeds zijn hart heeft gekeerd tot Hem, uit wie hij zijn oorsprong heeft: een Saul zoekt in den nood het zwaard, een Judas den strop-een David den God des heils!.

7.

II. Vs. 7-12. Op de klacht over den nood, waarin hij verkeert, laat nu David in twee uitspraken, die met de beide uitspraken in de vorige afdeling overeenkomen, de bede volgen om redding uit zijnen in- en uitwendigen nood.

7. Verhoor mij haastelijk 1), HEERE! (Psalm 69: 18; 102: 3), mijn geest bezwijkt (Psalm 39: 11); verberg Uw aangezicht niet van mij (Psalm 27: 9), onthoud mij niet langer de bewijzen, dat ik in Uwe gunst sta; want ik zou gelijk worden degenen, die in den kuil dalen (Psalm 28: 1; 88: 5).

1) Het was niet de haast van ‘t ongeloof, maar van sterk verlangen en van heilige liefde..

8. Doe mij Uwe goedertierenheid in den morgenstond 1) horen (Psalm 46: 6; 88: 14; 90: 14 46.5 88.13 90.14), laat mij bij het aanbreken van den dag vernemen, dat Gij mij hebt gered; want ik betrouw op U (Psalm 25: 2); maak mij bekend den weg, dien ik te gaan heb 2) (Psalm 25: 4), want ik hef mijne ziel tot U op (Psalm 25: 1; 86: 4).

1) Dit wordt doorgaans uitgelegd: "elke morgen," "iedere dag," of ook "vroegtijdig." Doch indien men hier aan het eerste tijdperk van David’s vlucht moest denken, aan den nacht, dien hij in de woestijn ten westen van den Jordaan doorbracht, dan heeft dit woord ene bestemder beduidenis; met het aanbreken van den dag hoopte hij, dat het voornaamste gevaar voorbij zou zijn, en zo geschiedde het ook..

2) In dit vers vraagt hij wederom, dat God Zijne genade aan hem openbaren wil, met gunstig gevolg. Dat hij zegt, doe mij horen, schijnt wel een oneigenlijke spreekwijze te zijn, dewijl de goedheid Gods eerder gevoeld wordt, dan gehoord. Maar dewijl Gods weldaden te ontvangen, voor ons van weinig voordeel is, indien wij ze niet genieten met den smaak des geloofs, begint David terecht met het gehoor. Wij zien nu, dat goddeloze mensen ze zich toevoegen zonder gevoel voor Zijne goedheid, dewijl zij niet opmerkend zijn op het woord, noch het geloof hen voorlicht, hetwelk toont, dat God Vader is..

9. Red mij, HEERE! van mijne vijanden (Psalm 59: 2; 142: 7); bij U schuil ik 1) (Psalm 57: 2; 61: 5); bij U alleen zoek ik bescherming en redding.

1) David heeft den Heere leren kennen als den Rotssteen, Wiens werk volkomen is, en daarom neemt hij door het geloof de toevlucht tot Hem, wanneer Hij van den mens gans en al is afgebracht. Gelijk de duif alleen in Noach’s arke ruste vond voor het hol van haar voet, alzo vond David alleen rust voor zijn beangst gemoed in den God zijns heils.

10. Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God; Uw goede Geest (Nehemia 9: 20. Psalm 51: 14),geleide mij in een effen land, op ene effen baan (Psalm 27: 11; 139: 10,24).

Leer mij mij betamelijk te gedragen in dezen donkeren proefweg; maar leer mij nu vooral, hoe ik in deze hachelijke omstandigheden moet te werk gaan, om voor mijne behoudenis te zorgen, en welke maatregelen ik moet nemen omtrent mijne vijanden. Niet alleen ben ik door verdriet en hartzeer verbijsterd en buiten raad, maar alle menselijke wijsheid schiet in dit

geval te kort. Zal ik enen veldslag wagen tegen ene grote overmacht, tegen mijn eigen zoon, die mij vast van nabij op de hielen zit? of zal ik verder voort vluchten en het ganse land aan den ontaarden jongeling overlaten? of wat zal ik anders doen? God der wetenschappen! geef mij wijsheid en leer mij in dit geval Uw welbehagen doen; want Gij zijt mijn God, ik vertrouw op U, en Gij hebt mij als Uwen knecht de grootste beloften gedaan. Uw goede Geest, die altijd bereid is degene bij te staan, die Hem zoekt, geleide mij in een effen land, op den rechten weg, dien ik bewandelen moet, om op de beste wijze uit deze zorgelijke omstandigheden gered te worden; op zulk een, alwaar gene hoogten zijn, daar men over struikelen, noch diepten, in welke men vallen kan, daar ik veilig ben tegen alle listige en geweldige aanslagen van mijne vijanden..

Hij stelt meer belang in de betoningen van Gods genade in hem, dan in de betoningen van Gods weldadigheid jegens hem, en zo moeten wij zijn. Hij bidt, dat hij moge verlicht worden met de kennis van Gods wil, en dit is het eerste werk van den Geest. Soms zijn zij, die het meest in zorg zijn om recht te wandelen, het meest in twijfel en in donkerheid, welke de rechte is. Dat zij vrijmoedig tot den troon der genade komen en van God bidden hen door Zijn Woord en Geest en Voorzienigheid den weg te wijzen, en te bewaren voor afwijking. Een waar gelovige vraagt niet naar den weg, die het aangenaamst is om te bewandelen, maar naar den rechten weg, den weg in welken hij wandelen moet. Niet alleen begeert de Psalmist dat God hem aanwijze wat Zijn wil is, maar dat Hij lere dien te volbrengen. Het is de begeerte en het streven van alle Gods gelovige dienaren, om Zijn welbehagen te weten en te doen, en daarin volkomen te blijven. Indien wij in oprechtheid God voor onzen God nemen, mogen wij er op vertrouwen, dat Hij ons zal leren Zijnen wil te doen. Leid mij Heere, in het land van oprechtheid, in de gemeenschap der heiligen, in een volharden in heilig leven, dat zal leiden tot den hemel, het land van oprechtheid, waar heiligheid volmaakt zal zijn. Wij kunnen den weg niet vinden, die ons naar dat land voert, tenzij God ons dien wijze, noch in dien weg gaan, tenzij de Heere ons bij de hand neme en ons geleide. De zaak is: Uw Geest is goed en bekwaam om goed te maken. Laat Uw goede Geest mij geleiden. Zij die den Heere tot hunnen God hebben, hebben Zijnen Geest tot hun gids, het is hun kenteken en voorrecht, dat zij door den Geest geleid worden..

11. O HEERE! maak mij levend om Uws naams wil (Ps 25: 11; 138: 7), red mij uit dit dreigend doodsgevaar; voer mijne ziel uit de benauwdheid, om Uwe gerechtigheid (Psalm 31: 2; 34: 18; 142: 8).

De meest begenadigden bevinden zich zelven dikwijls dof en doods en traag; daarom bidden zij God, dat Hij hen verkwikke en levendmake..

12. En roei mijne vijanden uit om Uwe goedertierenheid (Psalm 18: 41; 54: 7), en breng hen om, allen, die mijne ziel beangstigen,
a) want Ik ben Uw knecht, dien Gij onmogelijk aan de boosheid zijner vijanden kunt overgeven, zodat zij over hem zouden triomferen.

a) Psalm 86: 16; 116: 16.

De vijanden van Gods volk zijn de vijanden des Heren. Maar vooral moeten wij zoeken het uitroeien van onze zonden, onze ergste vijanden, opdat wij meer ootmoedig God dienen. Deze bede is ene profetie van de eindelijke uitroeiing van alle onbekeerlijke vijanden van Jezus Christus en Zijn koninkrijk, die niet willen, dat Hij over hen Koning zij, en die Zijn volk bedroeven, in welk leed Hem wordt leed gedaan..

Wanneer alle Gods deugden worden vergeleken met een groten boom, dan is de wortel van dien het recht, de kroon de liefde, welke uit dien wortel bestendig voeding ontvangt.

Gods waarheid en gerechtigheid is den zondaren een schrik, den boetvaardigen een troost, den vromen knechten een onderpand der zaligheid..

Als het eens mensen hart en zin is een dienaar van God te zijn en te blijven, zo zal God hem niet aan zich zelven overlaten, maar waar de Heere is, daar zal ook Zijn dienaar zijn.

Gebeurt het al zeer dikwijls, dat de vrome Christen onschuldig in druk en bezwaar door zijne vijanden, die ook vijanden van God en godsdienst zijn gebracht wordt, en dat hij daaronder lijdt, dan is er bijna geen Psalm van David, welke hem zozeer tot onderwijs en leiding strekken kan gelijk deze, dewijl die ons toont, hoedanig het lijden van den vrome moet zijn, welke de hoofdzaak is, die hij in zulke omstandigheden begeren mag, waarmee deze begeerte evenwel moet gepaard gaan, door welke gedachten die mag gesterkt worden, in welk ene gemoedswerkzaamheid hij behoort te staan, en welk een verlangen en bede hem geoorloofd en noodzakelijk is..

PSALM 144.

DANKZEGGING EN GEBED VOOR VERKREGENE EN NOG VERWACHTE OVERWINNING.

1. Een psalm van David (1 Samuel 17: 47).

Onze Psalm vormt den overgang van de beide bedezangen in Psalm 142 en 143 tot het lofgezang in Psalm 145. De wolken van ellende beginnen reeds op te klaren; de zon des heils is op het punt van door te breken; de zanger staat reeds op den drempel van het loven en danken; het roepen uit de diepte heeft opgehouden; aanstonds is het begin: "Gezegend zij de Heere" vol overwinningsmoed, en leidt het: "O, mijn God, Gij Koning! ik zal U verhogen" van Psalm 145: 1 in.

1. Vs. 1-4. Dank zij den Heere, mijnen Redder uit allen nood, die mij leert strijden en overwinnen, mij, die niets dan een machteloos sterveling ben; maar Hij heeft Zich mijner ontfermd, zodat Hij mij gesterkt heeft, Hij, die mijn Alles is en de heerschappij heeft gegeven, tot welke Hij mij heeft geroepen.

Gezegend zij de HEERE, mijn Rotssteen (Psalm 18: 47), die mijne handen onderwijst ten strijde, mijne vingeren ten oorlog (Psalm 18: 35. 2 Samuel 22: 35).

1) Deze Psalm heeft veel overeenkomst met den 18den. Vele uitspraken zijn letterlijk gelijk. David's leven was een sterke afwisseling tussen strijd en overwinning en in dien strijd had hij altijd weer ervaren, dat de Heere zijn Rotssteen, zijn Burcht en zijn Helper was.

2. Mijne Goedertierenheid, als die jegens mij niets dan goedheid zijt (Psalm 59: 18), en mijn Burg, mijn hoog Vertrek en mijn Bevrijder voor mij, mijn Schild en op wie ik mij betrouwe (Psalm 18: 3), die mijn volk Israël door het overweldigend gezag, dat Gij mij schenkt, aan mij onderwerpt 1)! (2 Samuel 22: 48. Psalm 18: 48).

1) Hier zegt David: "Die mijn volk aan mij onderwerpt" en in Psalm 18: 48, de God, die mij volkomen wrake geeft en de volken onder mij brengt," waarmee hij het oog heeft op de vele omliggende vreemde volken, die hij overwonnen en aan zich onderworpen had. Van beide, zowel van het volk Israël's, als van de vreemde volken, zijne vijanden, was dit waar; de Heere had hem gezalfd over zijn volk, maar ook zijne vijanden gedwongen zich aan hem te onderwerpen..

3. Ik ben geringer dan al deze barmhartigheid en trouw, die Gij aan Uwen knecht gedaan hebt (Genesis 32: 10), want O HEERE! a) wat is de mens, dat Gij hem kent, het kind des mensen, dat Gij het acht? 1)

a) Job 7: 17. Psalm 8: 5; 31: 8. Hebr. 2: 6.

1) Door een vergelijking verhoogt hij de genade Gods. Wanneer hij heeft verhaald, dat Hij zo heerlijk met hem heeft gehandeld, slaat hij zijn ogen op zich zelven en roept vragende uit: Wie ben ik tot wie God Zich heeft verwaardigd neer te buigen? De vraag gaat wel in het algemeen over het menselijk geslacht, maar deze omstandigheid is wel in het oog te houden, dat hij overwegende, hoe gering en verworpen zijn eigen toestand is, hij de genade Gods te meer verheerlijkt. Op andere plaatsen spreekt hij er van, welke dingen hemzelf in het bijzonder konden vernederen, maar hier betrekt hij zich zelf binnen den algemenen blik op de natuur. Ja, wanneer hij, na de natuur der mensen onderzocht te hebben, andere dingen zou kunnen bijbrengen, waarom zij de Goddelijke liefde en zorg onwaardig zijn, daar roert hij kortelijk aan, dat zij aan rook of een schaduw gelijk zijn. Waaruit dan volgt, dat God de rijkdommen Zijner Goedheid, aan hen bewijst, die ze niet verdienden. Laten wij ondertussen vermaand worden, zo dikwijls onze vergeetachtigheid ons overmeestert, dat wij menen iets te zijn, dat wij door de kortheid van het leven alleen alle aanmatiging en trotsheid moeten prijsgeven..

David kan zich zelven niet dieper vernederen. Want een schaduw heeft geen bestaan in zich. Aan een schaduw kleeft niets wezenlijks. Hij erkent daarmee, dat al wat hij is, hij is enkel en alleen door de genade Gods.

4. De a) mens is der ijdelheid gelijk, als een ijdele damp gaat zijn leven voorbij; zijne dagen zijn b) als ene voorbijgaande schaduw.

a) Psalm 39: 6; 62: 10. b) Job 8: 9; 14: 2,3. Psalm 102: 12; 103: 15.

Wanneer God van hetgeen een mens goeds heeft, Zijn eigen goed wegneemt, zo blijft er niets over dan ene schaduw, daarom komt Gode in alles de ere toe van hetgeen een mens is en heeft.

5.

II. Vs. 5-14. Toon, o Heere! ook nu, dat Gij mijn Helper zijt daar ik met vreemden te strijden heb, en openbaar Uw gericht aan hen. Ik zal U daarvoor een nieuw lied zingen, mijne redding nu zal een middel zijn tot zegen in huis en hof, op akker, in vee en aan alle goederen voor Uw volk; waarover Gij mij gesteld hebt.

5. Neig Uwe hemelen HEERE! en daal neer tot mijne hulp en bescherming (Psalm 18: 10); raak de bergen aan, dat zij roken. (Psalm 104: 32).

Gelijk eertijds Sinaï, toen Gij daarop nederdaalde met Uwe heerlijkheid (Exodus 19: 18) Deze is ene dichterlijke en figuurlijke beschrijving van Gods komst om wraak te oefenen aan Zijne vijanden, welke beschrijving de dichter in vs. 6 vervolgt..

Waar David zich aan de ene zijde zo diep vernederd heeft, dat hij zichzelf bij een voorbijgaanden schaduw heeft vergeleken, daar neemt hij aan de andere zijde vrijmoedigheid, om met de stoutste beden tot den troon Gods te naderen. Waar hij niet alleen los werd van anderen, maar ook van zich zelven, daar spreidt het geloof de vleugelen uit en vindt rust bij den troon van Hem, die over alle dingen regeert, den God des heelals.

6. a) Bliksem, bliksem over mijne tegenstanders, die mij zozeer benauwen, en verstrooi hen; b) zend Uwe pijlen uit, en verdoe hen.

a) 2 Samuel 22: 8 Psalm 18: 16. b) 1 Samuel 7: 10.

7. Steek Uwe handen van de hoogte uit; buig U neer om Uwe goedertierenheid, om mij te redden; ontzet mij, en ruk mij uit de grote wateren (Psalm 18: 15), uit de hand der vreemden, die mij tegenstaan en mij de heerschappij zoeken te ontwringen (Psalm 18: 45 vv. 18.44).

8. Welker mond leugen spreekt, en hun rechterhand is ene rechterhand der valsheid 1) (Psalm 36: 4); zij beloofden mij trouw, maar hun daden zijn listige en geheime aanslagen tegen mij.

1) Hiermede wil de dichter zeggen, dat zelfs hun eden leugen, valse eden zijn. Want toch bij het eedzweren richt men de rechterhand ten hemel, om God, den Heere, tot getuige aan te roepen. Maar al zweren zij eden, zo spreken zij toch leugen. Daarom was het David zo bange, maar daarom smeekt hij ook tot den Heere, gelijk hij smeekt.

9. O God! ik zal U, wanneer Gij U aan mij verheerlijkt op de afgebedene wijze, een nieuw lied zingen; met de luit en het tiensnarig instrument, op de tiensnarige citer zal ik U psalmzingen 1) (Psalm 33: 2; 40: 4).

1) Op de bede om overwinning volgt de gelofte der dankzegging voor den geschonken zegen. Dat David zich zelven in zijn eigen lied noemt, geschiedt in navolging van Psalm 18: 51..

10. Gij, die den koningen overwinning geeft (Psalm 33: 16 vv.), die Zijnen knecht David (Psalm 18: 51), ontzet van het boze zwaard 1), dat zijne vijanden tegen hem hebben uitgetrokken, dat in dienst van het boze is.

1) De bede hecht zich nu ook aan de eigenschappen Gods (vs. 10), die hare vervulling waarborgen. Want hoe zou die God, aan welke alle zegepralende koningen de overwinning danken, Zijn knecht David laten bezwijken voor het vijandelijke zwaard?.

11. Ontzet mij en red mij van de hand der vreemden, welker mond leugen spreekt en hun rechterhand is ene rechterhand der valsheid 1) (vs. 8).

1) Onmiddellijk na de verzekering aan den Heere te zullen prijzen, volgt nu weer een bede uit de diepte. Wel is deze afwisseling in het gemoedsleven opmerkelijk, maar onbekend is zij niet. Bovendien, waren de vroegeren beden meer beden voor hem zelf, om redding voor zich zelf, in dit vers hebben wij meer de bede in betrekking tot het volk. David is ook koning en heeft een koninklijk hart voor zijn volk.

12. Opdat onze zonen zijn als planten, welke groot geworden zijn in hun jeugd, die fris en welig zijn opgegroeid; onze dochters als hoekstenen, uitgehouwen naar de gelijkenis van een paleis, en alzo ieders bewondering gaande maken.

Ten aanzien der zonen bidt David, dat deze zijn mochten als planten, welke groot geworden zijn in hun jeugd, of liever, dat de zonen, groot geworden zijnde in hun jeugd, wezen mochten als planten. Hij wenst dat de zonen der Israëlieten gene zwakke overblijvelingen mochten wezen, maar met het toenemen van hun jaren gezond en sterk mochten zijn, gelijk planten, die diepgeworteld zijnde, hoog en welig opschieten. Omtrent de dochters wenst hij dat zij mochten zijn als hoekstenen uitgehouwen, naar de gelijkenis van een paleis. Onder den naam van hoekstenen worden grote beelden bedoeld, die aan de hoeken der gebouwen geplaatst worden, om de muren te onderschragen en te versterken. Hoekstenen uitgehouwen, naar de gelijkenis van een paleis, zijn hoekstenen, zo kunstig en sierlijk gebeiteld, als vorstelijke paleizen plegen bearbeid te worden. De dichter wenst derhalve, dat de dochters der Israëlieten door den weg van het huwelijk de huisgezinnen mochten schragen en begiftigd zijn met ene schone lichaamsgestalte, welke haar aan vorstelijke paleizen in juiste evenredigheid der delen kon gelijk maken..

De kunstenaars der oudheid waren gewoon hun paleizen, welke de gebouwen droegen, en inzonderheid, die aan paleizen en prachtige gevaarten te behouwen in de gedaante van deftige matronen of maagden. Van deze soort waren de Karyatiden, waarvan Vitruvius en anderen spreken. Het is zeer waarschijnlijk dat David op een dergelijk gebruik zinspeelt

13. Dat onze winkelen, onze schuren, vol zijnde, den enen voorraad na den anderen uitgeven, dat onze kudden bij duizenden werpen, ja bij tien duizenden op onze hoeven vermenigvuldigen.

14. Dat onze ossen wel geladen zijn, en grote opbrengsten huiswaarts trekken; dat gene inbreuk, van vijanden, die op ons aanvallen, noch uitval, om de vijanden te keer te gaan, noch gekrijs, geschreeuw van oproer, of van vervolgden door de vijanden, zij op onze straten.

David heeft niet alleen een oog voor den geestelijken toestand van zijn volk, maar ook voor het maatschappelijke leven. Maar wij weten ook, dat dan alleen de maatschappelijke toestand eerst goed zal zijn, indien de Heere God Zijne zegen geeft aan de ene zijde, en het volk aan de andere zijde in de rechten en inzettingen des Heren wandelt. En wanneer wandelt het volk in de rechten en inzettingen Gods? Als het zijn koning erkent als een van God gegeven koning en het zich willig billig buigt onder zijn scepter, hem volgt, waar hij het voorgaat in het wandelen op het pad van ‘s Heren geboden.

15.

III. Vs. 15. De zo-even uitgesprokene verwachting en bede om ene gezegende toekomst kan niet onvervuld blijven. Israël toch is dat volk, dat den Heere tot zijnen God heeft.

15. Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat, gelijk in vs. 12-14 gebed is. Welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is 1) (Psalm 33: 12), het volk, dat door Jehova is uitverkoren om Zijn volk te zijn.

1) Zij die ervaren dat de Zoon van David een redder is, delen in Zijne heerlijkheid en in Zijne overwinning; zij zijn een gelukkig volk, omdat zij den Heere tot hunnen God hebben. Zij wonen onder de goddelozen als onder vreemden, verlangende om bewaard te worden voor het verkeerde van hun voorbeeld. Hun geluk bestaat niet in uitwendigen voorspoed, of in een schitterend huishouden, daar zij er ernstig naar streven, dat hun kinderen in den Heere mogen geplant zijn en deelgenoten mogen zijn van Zijnen geestelijken tempel. Zij bidden, dat het getal van Christenen moge toenemen als de kudde in vruchtbare weiden, dat zij, die arbeiden in woord en leer, sterk mogen zijn in ‘t geloof in onzen Heere Jezus Christus en dat de kerk in vrede en voorspoed moge zijn, zonder verdeeldheid of klachten, waardoor de zaak van ‘t Christendom onteerd of verzwakt wordt. Laat ons al deze zaken in het oog houden, want gelukzalig is het volk, dat den Heere tot zijn God heeft..

Op deze wijze besluit hij, dat de gunst Gods jegens de zijnen genoeg bewezen en zichtbaar is. Indien iemand tegenwerpt, dat waar hij het geluk der mensen schat naar den maatstaf van de vergankelijke inkomsten dit niets dan een groven en aardsen geest ademt, dan antwoord ik, dat deze twee verbonden moeten gelezen worden, dat zij gelukkig zijn, die in hun overvloed God zich genegen gevoelen, en zo Zijne genade proeven in de aardse zegeningen, opdat zij van Zijne Vaderlijke liefde overtuigd, hopen op de ware erfenis. Niets ongerijmds wordt hier gezegd, dat zij gelukkig zijn, die God in deze wereld zegent, zo zij slechts onder het gebruik en het genot er van niet slecht van gezicht zijn en stompzinnig den Gever veronachtzamen..

Welgelukzalig wil zeggen, vol van wèlgeluk. Zalig heeft toch de betekenis van vol zijn. Zelfs werd eeuwen geleden de pest de zaligheid genoemd, omdat deze ziekte de volheid van ellende aanduidde. Als dan ook in de Schrift het woord zalig gebruikt wordt, is het altijd een versterking van geluk, of wèlgeluk.

PSALM 145.

LOFSPRAAK OP HET RIJK VAN CHRISTUS EN ZIJNE WELDADEN.

1. Een lofzang van David (1 Kronieken 25: 31), uit den laatsten tijd van zijn leven (2 Samuel 22: 1).

Met dit loflied wordt de cyclus van Davidische Psalmen, die met Psalm 138 begon, gesloten; hij is in alfabetische orde gerangschikt (zie de op Psalm 9), en stond bij de Joden in zo hoge achting, dat wij in den Talmud vinden: ieder, die dezen Psalm dagelijks driemalen opzegt, kan er zeker van zijn, dat hij een kind der toekomstige wereld is. In den catechismus van Luther vormen vs. 15 en 16 het begin van het benedictie, of de zegenbede voor het middagmaal.

I. Vs. 1 en 2. De heilige zanger verbindt zich om altijd en onophoudelijk tot in alle eeuwigheid God te loven.

1) *Aleph*. O mijn God, Gij Koning (Psalm 143: 10; 98: 6; 5: 3; 84: 4 U verhogen (Psalm 34: 2,4),en Uwen naam loven, zegenen in eeuwigheid en altoos.

1) Het kan wel een lied zijn uit Davids ouderdom, de rijke en schone vrucht van zijne levenservaringen, waarin de Heere Zich zo overvloedig bewezen had in de grootheid van al Zijne deugden en volmaaktheden. Wij zien hier in David vervuld, wat de dichter van Psalm 92: 15 en 16 getuigt: In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen, zij zullen vet en groen zijn om te verkondigen, dat de Heere recht is; Hij is mijn Rotssteen, en in Hem is geen onrecht..

2. *Beth*. Te alle dage, hetzij het dagen van geluk of van droefheid zijn, die Gij over mij beschikt (Psalm 68: 20),zal ik U loven, zegenen en Uwen naam prijzen, verhogen in eeuwigheid en altoos (Psalm 69: 31).

David gevoelt zich gelukkig, dat hij den titel: "Gij Koning" niet alleen horen, maar dien ook zelf gebruiken mag; hij zou wanhopig worden, wanneer dat niet zo ware..

Is de dichter zelf een koning, zo heeft deze benaming Gods ene des te geredere aanleiding en te rijkere betekenis; maar ook in den mond van ieder ander is zij vol betekenis. Wie God zo noemt, erkent Hem hulde gevende en zich zelven onderwerpende, Zijne grootheid, en juist dit erkennen van Hem, die ook buiten dat de Hoogverhevene is, wordt een "verhogen" genoemd. Hoe kan een sterfelijk dichter het voornemen uitspreken, om Gods naam eeuwig te prijzen? Zowel oude Christelijke als Joodse uitleggers antwoordden: "zowel in deze als in de toekomende wereld; ", maar van het toekomstige leven hebben de Psalmisten nog geen

duidelijk begrip, en het is hun verschrikkelijk, dat met het graf Gods lof een einde neemt (Psalm 6: 6). Desnietemin is de uitspraak van den dichter zo tot in het oneindige bedoeld, gelijk zij klinkt. Terwijl hij het loven van God als zijne hoogste behoefte kan noemen, heeft hij ten volle recht van wege deze overgave aan den onsterfelijken, eeuwig levenden Koning zijne eigene sterfelijkheid te vergeten. Zich vol aanbidding aan den Eeuwige hechtende, moet hij zich zelven als eeuwig voorkomen, en wanneer er een werkelijk bewijs is voor een leven na den dood, zo is het juist deze door God zelven gewerkte drang der ziel tot het loven van God, die haar oorsprong is, welke het edelste genot verschaft..

3.

II. Vs. 3-13. Wat den Psalmist tot zulk een aanhoudend en eeuwigdurend loven dringt is aan de ene zijde de ondoorgrondelijke grootheid van God, die Zich openbaart in heerlijke bewijzen van macht en wonderen Zijner grootheid, die voor alle mensengeslachten gedenkwaardig en boven alles prijzenswaardig is (vs. 3-7), aan de andere zijde Zijne goedheid, die even zo heerlijk en alles omvattend is als Zijn koningschap (vs. 8-13).

3. *Gimel*. a) De HEERE is groot en zeer te prijzen (Psalm 96: 4), en b) Zijne grootheid is ondoorgrondelijk 1), zo onpeilbaar diep, dat niemand den grond bereiken kan (Job. 11: 7 vv.; Jes. 40: 28).

a) Psalm 18: 4; 150: 2. b) Job 5: 9.

1) David ziet geen einde aan de hoogheid en de grootheid Gods. Groot is God, wat Zijne macht en heerlijkheid aangaat. Groot is Hij, wat al Zijne deugden betreft. En daarom zegt hij, dat zij is ondoorgrondelijk, onpeilbaar diep, onmeetbaar hoog.

4. *Daleth*. Hij heeft Zich echter aan mij geopenbaard en openbaart zich nog steeds meer, en nu is datgene, wat Gij ons bekend maakt, o Heere! ene onuitputtelijke bron van lof voor alle tijden en geslachten. a) Geslacht aan geslacht zal Uwe werken roemen, en zij zullen Uwe mogendheden, Uwe grote daden, de daden Uwer Almacht verkondigen 1) (Psalm 19: 3).

a) Deuteronomium 4: 9,6,7.

1) Hier toont hij in het algemeen, dat alle stervelingen tot dat einde zijn geschapen en in het leven in stand worden gehouden, opdat zij met allen ijver den lof Gods zouden bezingen. Een stilzwijgende tegenstelling is er nog tussen den eeuwigdurenden Naam Gods en de onsterflijkheid van Zijn roem en dien, welk grote mannen zich schijnen te verzekeren door hun in het oog vallende daden. Want ofschoon door de historiebladen de menselijke deugden worden verheerlijkt, zo is er bij God toch een geheel andere reden, om de herinnering aan zijne daden dagelijks te vernieuwen, ja, om ze voor het tegenwoordige met vrucht te koesteren en in onze gemoederen krachtig levend te houden, opdat zij nooit vergeten worden..

5. *He*. Ik zal voor mijn persoon eveneens uitspreken de heerlijkheid der eer Uwer majesteit, in welke Gij als Koning schittert, en Uwe wonderlijke daden.

6. *Van*. En zij zullen, gelijk het hun betaamt, van geslacht tot geslacht, vermelden de kracht Uwer vreeslijke daden, en Uwe grootheid, die zal ik vertellen.

1) De mens is zwak, een geheel afhankelijk wezen. Hij kan geen steun vinden in zich zelven. De mens is een zondaar. De gemeenschap met God is verbroken, het geweten klaagt hem aan, spreekt hem van straffen, op de zonde bedreigd. En die mens, die zondaar, verkeert hier op deze aarde in een staat van altijddurende onzekerheid. Hij kan niet één uur vooruit zeggen hoe het zijn zal. Te midden van al die onzekerheid, heeft dan de mens wel behoefte aan een vast en onwankelbaar rustpunt, waarvan niets hem kan losrukken, een vasten grond der hope, die al de behoeften van zijn hart, dat dorst naar rust, bevredigt, en de vrees verbant. Hieraan heeft hij behoefte, dat er Een is, aan Wie hij zich onder alle omstandigheden, kan en mag vasthouden, die hem altijd en overal nabij is, altijd bereid en in staat hem te helpen en te sterken, van Wie hij zeker kan zijn, dat Hij het altijd wel met hem meent en het beste over hem en de zijnen beschikt; dat heet vertrouwen. Die Ene kan God alleen zijn, en het vertrouwen op Hem moet zalig maken, want Hij is voor allen, die hem kennen, ene zon en schild, de rotssteen voor hun hart, de bron des levens, hun alles voor tijd en eeuwigheid.

Het is duidelijk, dat David tot hiertoe gewaagd heeft van de grootheid Gods, zoals die zich geopenbaard heeft in de vreeslijke daden Zijner mogendheden, in de grootheid van Zijne wijsheid, van Zijne heiligheid, van Zijne rechtvaardigheid, welke juist in die daden, die hij wonderlijk en vreeslijk noemt, ontdekt en verheerlijkt worden. Maar nu gaat hij voort, om ook de andere zijde van die grootheid te doen zien, om luide te verheffen Zijne goedheid en genade, zowel ten opzichte van al Zijne schepselen, als van de uitverkorenen.

7. *Zain*. a) Zij zullen de gedachtenis der grootheid Uwer goedheid overvloedig uitstorten, de roem van Uwe goedheid welle uit ieders hart, en zij zullen Uwe gerechtigheid met gejuich verkondigen.

a) Psalm 119: 171.

8. *Cheth*. Opdat echter ons oog niet worde verblind en ons hart niet verschrikt worde van wege de overweldigende majesteit van Hem, die Zijnen troon in de hemelen heeft gevestigd en over de gehele aarde heerst, toont Hij ons het zachte en goede oog van den alles-onderhoudenden Vader, die uit den zonnen-glans der onmeetbare hoogte op de duistere diepten der aarde neerziet en alles verheugt en verkwikt. a) Genadig en barmhartig is de HEERE, lankmoedig en groot van goedertierenheid.

a) Exodus 34: 6,7. Numeri 14: 18. Psalm 86: 15; 103: 8.

9. *Theth*. De HEERE is aan allen goed en Zijne barmhartigheden zijn over al Zijne werken 1), in alles; wat Hij doet en geeft, is het zichtbaar, dat God liefde is.

1) David vermeldt hier, dat God niet slechts Zijn Vaderlijk mededogen doet kennen aan de uitverkorenen, maar dat Hij zonder onderscheid goed is jegens allen, zodat Hij Zijn zon doet opgaan over goeden en bozen. (MATTHEUS. 5: 45).

Ofschoon derhalve het verloren gaan der zondaren een wel gesloten schat is voor de verworpenen, zo verhindert hun slechtheid en goddeloosheid God niet, om ook op hen Zijne goedheid uit te storten, welke zij echter zonder gevoel er voor verteren. Ondertussen erkennen alle de gelovigen, wat zij van een toegenegen God genieten..

10. *Jod*. Al Uwe werken, HEERE! zullen U loven 1), reeds door hun aanzijn (Psalm 19: 2 vv.; 103: 22), enin ‘t bijzonder Uwe gunstgenoten, wie een oog is gegeven om U te zien en een mond om U te prijzen zullen U zegenen.

1) De Heere heeft den hemel en de aarde gemaakt, om Zichzelfs wille. En nu vermeldt hier David het grote doel, dat al zijne werken Gode zullen loven en prijzen. De lof Gods, dat God tot Zijne eer komt, is het einddoel van schepping en verlossing beide.

11. *Caph*. Zij zullen de heerlijkheid Uws koninkrijks (Psalm 103: 19) vermelden, en Uwe mogendheid, waardoor Gij Uw rijk in stand houdt en bestuurt, zullen zij uitspreken.

12. *Lamed*. Om des mensen kinderen, ook hun, wie Uw naam nog niet bekend is, bekend te maken Zijne mogendheden, en de eer der heerlijkheid Zijns koninkrijks zullen zijne gunstgenoten allerwegen vermelden.

13. *Mem*. Uw koninkrijk is een koninkrijk van alle eeuwen, en Uwe heerschappij is in alle geslacht en geslacht (Psalm 10: 16. Dan. 3: 33; 4: 31).

Volgens de orde van het Hebreeuwse alfabet moest nu een vers volgen, dat in de grondtaal met ene Hun (zie Psalm 119: 105-112) begon; daar dit ontbreekt, heeft de Septuaginta dit zoeken aan te vullen: "Waarachtig is de Heere in Zijne woorden en heilig in al Zijne werken," hetgeen overeenkomt met vs. 17; deze invoeging is echter niet slechts overbodig, maar zelfs storend voor den samenhang..

14.

III. Vs. 14-20. Tot dezen groten en algoeden God mogen zich alle behoeftigen wenden, en zij zullen nooit in hun vertrouwen beschaamd worden. Om nu Zijne trouw en goedheid te ervaren, komt het er op aan, dat men niet tot de goddelozen, maar tot de godvruchtigen behoort.

14. *Samech*. De HEERE ondersteunt allen, die vallen (Psalm 37: 17,24), ieder Zijner gunstgenoten redt Hij uit zijne ellende, en Hij richt op alle gebogenen 1), door hun verlossing te schenken (Psalm 146: 8). Hij houdt niet alleen vast die in gevaar zijn van neer te storten, onder hun vallen, maar Hij is het ook, die de reeds neergestorten nog weer kan oprichten.

1) David gaat in vs. 14 voort de heerlijkheid en ere van het eeuwige koninkrijk van zijn God en Koning te verkondigen. De Heere maakt de mogendheid Zijner goedertierenheid groot voor alle zwakken en hulpelozen, die daar bezwijken zullen. De Heere bewijst Zich zulk een God der hulpe, bijzonder aan Zijne gunstgenoten, aan die den Heere vrezen, gelijk er in Psalm

37: 17 staat. Welk ene troostrijke verzekering voor het volk, door druk gebogen, en dat in den strijd en het lijden geen ogenblik in zich zelven kan staande blijven, en als zij gevallen zijn, niet weer kunnen opstaan..

15. *Ain*. Aller ogen, zowel van de met verstand begaafde als van de verstandeloze wezens, wachten op U, den groten Huisvader en Verzorger van al wat leeft; en Gij geeft hun hun spijs te zijner tijd 1) (Psalm 104: 27; 136: 25).

1) Het gevoelen van sommigen, dat hier alleen van den mens gesproken wordt, deugt niet. Ongetwijfeld doelt de dichter hier op al het geschapene, zowel op den redelijken mens, als op het redeloze schepsel. De Heere God is degene, die niet alleen alles geschapen heeft, maar ook aan allen hun spijzen beschikt en wel ter zijner tijd, d.i. ter gelegener tijd, wanneer er behoefte aan is. Er gaat niets om, buiten het Voorzienig bestuur Gods. Van Zijn wil is alles afhankelijk en door Zijn wil wordt ook het onderhoud voortgebracht.

16. *Pe*. Gij doet, evenals iemand, die het gevogelte in zijnen hof voeder toewerpt, Uwe milde hand open en verzadigt al wat er leeft, naar Uw welbehagen 1), en Uw wil is Uwer schepselen zegen. Gij doet goed van den hemel, ons regen en vruchtbare tijden gevende, vervullende onze harten met spijs en vrolijkheid (Hand. 14: 17).

17. *Tsade*. De HEERE is rechtvaardig in al Zijne wegen, en goedertieren in al Zijne werken 1) (Deuteronomium 32: 4).

1) Wij treffen in vs. 17 dezelfde samenvoeging van ‘s Heren rechtvaardigheid en goedertierenheid aan als in vs. 7. ‘s Heren wegen en werken kenmerken zich dan ook door die beiden. Zien wij het niet altijd, schijnt ons Gods weg niet altijd recht en Zijn werk goedertieren; veel zullen wij na dezen verstaan, en hier namaals alles om te bekennen: Hij is een Rotssteen, Wiens werk volkomen is..

18. *Koph*. De HEERE is nabij allen, die Hem aanroepen, allen die Hem aanroepen in der waarheid; een waarachtig gebed wordt steeds door hem gehoord.

1) David stelt hier het gelovig gebed tegenover het prevelen met ijdele woorden niet alleen, maar ook tegenover het roepen van hen, die alleen naar den Heere vragen in tijden van benauwdheid. Want het in waarheid Hem aanroepen, sluit in de hartelijke, de hartgrondige begeerte om voor Hem te leven en Hem te dienen.

19. *Resch*. Hij doet het welbehagen dergenen, die Hem vrezen (Spreuken 10: 24) en Hij hoort hun geroep en verlost hen (Psalm 34: 16; 37: 40), uit al hun noden.

Er staat niet: "Hij doet wat de godvrezende nodig hebben, ook niet: wat hun nuttig en heilzaam is, hoe waar en juist dit ook zij, maar Hij geeft hun den wens van hun eigen hart, omdat die bij een godvrezend en God liefhebbend hart met Zijnen wil ineenvloeit..

Elke dag heeft zijn kwaad, heeft hij ook zijn gebed?.

20. *Schin*. De HEERE bewaart al degenen, die Hem liefhebben, maar Hij verdelgt alle goddelozen.

21.

IV. Vs. 21. Tenslotte keert de heilige zanger terug tot het begin van zijn lied, en roept hij alles wat op aarde mens heet, op, om God te loven; dat doel, waarnaar het rijk Gods streeft, wenst hij reeds tegenwoordig (Zach. 14: 9).

21. *Thau*. Mijn mond zal den prijs des HEREN uitspreken, en alle vlees, wie ook maar tot het menselijk geslacht behoort (Rom. 3: 20. Efeze. 6: 12), zal Zijnen heiligen naam loven in der eeuwigheid en altoos.

Uw mond moet een levend orgel zijn om God te loven. Wee degenen, die hunnen mond opendoen om te vloeken, te spotten of tot ander zondig spreken.

Met uwe stem kunt gij niet altijd zingen, maar uw leven kan en moet een onophoudelijk loven van God zijn.

Opdat het laatste aan het eerste beantwoorde, roept hij hier andermaal uit, om Gods lof te verkondigen en vermaant hij allen, door zijn voorbeeld, tot dezelfden plicht. David zegt hier niet wat geschieden zou in de toekomst, maar wat behoorde te geschieden, alsof hij wil zeggen, dat alle stervelingen door de onmetelijke en onuitsprekelijke goedheid Gods geroepen waren, om God voortdurend en bestendig te prijzen..

PSALM 146.

HET WARE VERTROUWEN OP GOD.

Het Boek der Psalmen eindigt met vijf Halleluja-Psalmen, die waarschijnlijk allen ontstaan zijn in den tijd van herstel onder Ezra en Nehemia (Neh 12: 43) en dus wat den tijd hunner vervaardiging aangaat, de laatste van allen zijn, die het Psalmboek bevat. De voor ons liggende 146ste Psalm heeft verschillende punten van aanraking met het vorige lied (Vergelijk vooral vs. 7 met 145: 15 vv. en vs. 8 met 145: 14) zodat de volgorde zeer gepast is.

I. Vs. 1 en 2. De zanger begint met zich zelven op te wekken tot des Heren lof; hij verbindt zich daarin zijn gehele leven te volharden.

1. Halleluja! looft den Heere! (Psalm 104: 35, 106). O mijne ziel! prijs den HEERE (Psalm 104: 1).

2. Ik zal den HEERE prijzen in mijn leven, zolang dit moge duren; ik zal mijnen God psalmzingen, terwijl ik nog op aarde ben (Psalm 104: 33).

Zijn verder leven zal ook een onafgebroken verder loven zijn..

Wie zijn leven niet doorbrengt met het loven van God, die is levend dood. vergelijk

Indien wij verlangen den Heere te prijzen, terwijl wij leven, zullen wij Hem zeker prijzen in alle eeuwigheid..

3.

II. Vs. 3-9. Terwijl de zanger hierop waarschuwt voor vertrouwen op vorsten, die als gewone mensen niet in staat zijn om te helpen, prijst hij den God Jakob's als den waren Helper, die zowel de macht als den wil bezit, een ieder bij te staan naar zijne behoeften, maar natuurlijk in Zijn weldoen Zich alleen in de vromen en rechtvaardigen kan verheerlijken.

3. Vertrouwt niet op prinsen, op de mensen, die hoog zijn gezeten, noch op de rijken der aarde, op des mensen kind, dat toch ook de meest verhevene is, bij hetwelk geen heil is 1), omdat alle mensen leugenachtig zijn, en niemand zich zonder Gods wil kan roeren of bewegen (Psalm 62: 9 vv.; 118: 8 vv. Jer. 17: 5).

1) De dichter roept hier de gemeente toe, om niet op prinsen of vorsten te vertrouwen. Wanneer deze Psalm is uit de dagen van Ezra, dan laat zich dit zeer goed verklaren uit het feit, dat Israël ook van de Perzische koningen zoveel teleurstelling ondervonden heeft in zake den herbouw van stad en tempel. Toen Cyrus hun verlof gaf, om terug te keren, scheen Israël het gewonnen te hebben, maar ook hij was een sterflijk mens en zijn goede gedachten over Gods oude Verbonds-volk werden niet gekoesterd door zijn eerste opvolgers. Daarom wil de Psalmist Israël's volk van den mens, ook van den machtige aftrekken, om hen alleen het oog te doen slaan en het hart te richten op en tot den God van Jakob.

4. Weer ene dwaasheid ware het op een mens te vertrouwen, want wat is hij? Zijn geest gaat uit, na een handbreed tijds sterft hij; hij keert wederom tot zijne aarde, tot de aarde, waartoe hij behoort, waaruit hij genomen is (Genesis 3: 19. Prediker 12: 7. Psalm 104: 29), te dien zelven dage vergaan zijne aanslagen, al zijne voornemens zijn te niet, hoeveel zij ook schenen te beloven.

Ook bij den besten wil is de mens onmachtig, omdat hij vergankelijk is, en met zijnen dood gaan al zijne plannen verloren; ja, God neemt dikwijls de weldadigste en nuttigste mensen in Zijne voorzienigheid spoedig weg, om het valse vertrouwen te beschamen en tot het alleen ware te leiden. Wanneer men bedenkt, dat Cyrus, op wie de Joden zo grote hoop vestigden, zo spoedig stierf, waardoor zijne plannen voor het Joodse volk te niet gingen, dat echter God het volk toch hielp ondanks den grootsten tegenstand, zal men bevinden, dat onze Psalm dadelijk toepasselijk is op den tijd na den tempelbouw; evenzo zal men gemakkelijk in vs. 9 ene toespeling vinden op de verijdelde pogingen der Samaritanen..

De dichter is wellicht dezelfde als die van Psalm 118.

5. Welgelukzalig is hij, die den God Jakob's 1), dien God, die Jakob zo genadig en krachtig beschermde en diens nakroost heeft uitverkoren, tot zijne hulp heeft, wiens verwachting niet

van prinsen, wiens vertrouwen niet op mensen, maar op de genade van den HEERE, zijnen God, is (Spreuken 16: 20).

1) De dichter noemt hier bij voorkeur den Heere den God Jakob's, niet slechts, omdat het volk Gods uit Jakob als hun stamvader was, maar omdat de Heere Zich aan Jakob meer zichtbaar in Zijne macht en trouw bewezen had. Jakob's leven is rijker aan bewijzen van 's Heren macht en trouw, als dat van Abraham en Izaak, en de geschiedenis van het volk Gods gelijkt meer op die van den schuldigen en hinkenden Jakob, dan op die van den stillen Izaak, of op die van Abraham, den vader der gelovigen..

"Welgelukzalig is hij, die den God Jakob's tot zijne hulp heeft, wiens verwachting van den Heere zijnen God is." En het bewijs? Dat is niet in ingewikkelde zinnen gegeven en het is niet in diepgaande gedachten vervat. Het is Hij, "die den hemel en de aarde gemaakt heeft, de zee en al wat in dezelve is; die trouwe houdt in der eeuwigheid." Tot is in Oud-Testamentische taal wat de Heere Zijnen jongeren voorhield, waar Hij hun bidden leerde: een God, die in de hemelen is, Heere en gebieder over alles en die God tevens Vader. Het is, wat de Apostel Paulus voor de aandacht was, toen hij zijne knieën boog tot "den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus" en straks Hem beleed, "machtig, meer dan overvloedig te doen, boven al wat wij bidden en denken". Neen, dezen Helper kan geen dood wegnemen en machteloos maken. Deze machtige is nooit verlegen ook bij den grootsten nood, als Hij genadig helpen wil. Hij doet den verdrukten recht, geeft den hongerigen brood, maakt de gevangenen los, opent de ogen der blinden, richt de gebogenen op, houdt de weduwe en den wees staande, houdt over de vreemdelingen de wacht, maar waar Hij de rechtvaardigen liefheeft, daar keert Hij den weg der goddelozen om.

En wat wordt er nu vereist tot zodanig vertrouwen, en wat zal er de vrucht van moeten zijn? Om recht op God te kunnen vertrouwen, moet men zich zelf wantrouwen. Niet een half vertrouwen op zich zelf en half op God is voldoende. Het verdeelde hart kan nooit door vertrouwen sterk zijn. Als wij zwak zijn, dan zijn wij machtig; want eerst als wij van ons zelf afzien, worden wij vatbaar voor die kracht, die in zwakheid volbracht wordt. Gij moet eerst uzelve ontzinken, om op den rotssteen der eeuwen vast te staan en de armen uit te strekken naar uw God. Dan, maar ook dan alleen, wandelt gij met Hem over de baren. Evenmin moet men zijn vertrouwen op anderen vestigen. De dichter waarschuwt er tegen in den aanvang van zijn lied. Men moet het hart losmaken van aardse banden, zodra deze hinderlijk zijn om het zo vast te hechten aan God, als tot een onwankelbaar vertrouwen op Hem wordt vereist. Ontrouw van mensen leert daarom menigmaal eerst recht zich hechten aan God. Wat zijn mensen, ook de beste, de machtigste? Zullen wij steunen op riet, dat ieder ogenblik knakt, waar de Heere zelf ons de staf Gods in de hand geeft? En wanneer mensen ons gunstig zijn en ons helpen, is het dan niet de Heere, die hun harten tot ons neigt?

6. Hij kan niet anders dan gezegend zijn, want de Heere heeft het beloofd, dat Hij zal zijn nabij degenen, die op Hem betrouwen, en zo min het Hem aan trouw ontbreekt, zomin ontbreekt het Hem aan macht. Hij toch is die God, die den hemel en de aarde gemaakt heeft, de zee en al wat in dezelve is1) (Psalm 115: 15; 121: 2. Nehemia 9: 6 9.6), de God, die trouwe houdt in der eeuwigheid (Psalm 33: 4).

1) De Psalmist wijst op God, als den Schepper van hemel en aarde, om het geloof des volks te versterken. Want toch Hij, die alles wat bestaat uit het niet deed te voorschijn treden, is ook in staat om in waarheid al de behoeften van Zijn volk te vervullen, ook uit de ergste noden te redden en uit de diepste ellende te verlossen. Het geloof rust immer op de almacht en de genade Gods.

7. Hij heeft duidelijke bewijzen daarvan gegeven, zodat ons vertrouwen niet op bespiegelingen rust maar op daadzaken. Hij is het, die zich duizendwerf geopenbaard heeft als de God, die den verdrukte recht doet (Psalm 103: 6), die den hongerige brood geeft (Psalm 104: 27 vv.; 37: 19), de HEERE maakt de gevangenen los 1), gelijk wij hebben ondervonden (Psalm 105: 20. Hand. 5: 19; 12: 7; 16: 26).

1) God wil niet alleen dat Zijn lof verheerlijkt worde, maar Hij breidt daarom Zijn hand uit tot blinden, gevangenen en neergebogenen, opdat zij hun zorgen en smarten op Hem zullen werpen. Het is niet overbodig, dat hij driemaal den Naam van Jehova herhaalt, dewijl hij daarmee uitnodigt en de mensen aanzet om Hem te zoeken, hen, die door op hun teugel te knabbelen, liever in hun ellende vergaan, dan tot dit zeker asiel zich te begeven..

8. a) De HEERE opent de ogen der blinden, en wijst hem een weg aan van redding, dien zij buiten Hem niet zouden gevonden hebben; de HEERE b) richt de gebogenen, de van droefheid nedergeslagenen op (Psalm 145: 14), en gelijk Hij dit in ‘t natuurlijke doet, zo doet Hij het ook in ‘t geestelijke. De HEERE heeft de rechtvaardigen lief.

a) MATTHEUS. 9: 30. Joh. 9: 7,32. b) Ps 147: 3. Luk. 13: 13.

9. De HEERE bewaart, beschermt de vreemdelingen, Hij doet den Zijnen ook in ‘t vreemde land wel, gelijk een Jozef in Egypte, een Daniël in Babel ondervonden heeft; Hij houdt den wees en de weduwe staande1) en verzorgt ze met liefde; maar der goddelozen weg keert Hij om 2), voor hen betoont Hij Zich een worstelaar (Psalm 68: 6 vv.).

1) Onder vreemdelingen, weduwen en wezen vat de dichter allen zamen, die ontbloot zijn van alle menselijke hulp. En juist deze hebben in de H. Schrift vele en velerlei beloften. Voor dezulken betoont God, de Heere, zich op bijzondere wijze een beschermer en redder te zijn, die hen niet laat omkomen, maar hen in waarheid het hoofd boven water houdt, zodat zij niet vergaan. Letterlijk staat er: brengt Hij tot krachten.

2) Terwijl de Heere de menigvuldige tegenspoeden der Zijnen tot een gelukkige uitkomst brengt, maakt Hij den weg der goddelozen krom, zodat hij dwalen doet en op een afgrond uitloopt. Aan deze straf oefenende gerechtigheid Gods is slechts één regel gewijd. Want Hij openbaart Zich in liefde en toorn, in de eerste echter het liefst. Jehova is echter de God van Zion. De eeuwige duur van Zijn rijk is ook de waarborg voor Zijne eindelijk heerlijke voltooiing, voor de zegepraal der liefde..

God is voor Zijne kinderen alles wat zij behoeven: niets kan hun in de wereld overkomen, waarin Hij geen raad, troost en hulp zou weten.

Uit genade en gunst jegens de zijnen keert de Heere met almachtige hand den weg der goddelozen om, zodat zij niet kunnen bereiken wat zij in ‘t schild voeren, gelijk Hij Achitofel’s raad tot dwaasheid maakte..

10.

III. Vs. 10. Tenslotte spreekt het lied het vertrouwen uit, dat de Heere Zijne koninklijke heerschappij over de gehele wereld ten gunsten Zijn volk ook verder zal betonen.

10. a) De HEERE zal in eeuwigheid regeren; Uw God, o Zion! is van geslacht tot geslacht (Psalm 93: 1 vv.); Gij hebt dus niets te vrezen. Verblijd u! Halleluja! loof den Heere!

a) Exodus 15: 18. Psalm 145: 13.

Het eeuwige van Gods Koninkrijk staat tegenover den duur van de rijken der wereld. Het volk, dat zulk een Koning heeft, kan de zaak onder de ogen zien en behoeft nog niet te vrezen. al gaat ook niet alles naar wens. Einde goed, alles goed..

Och, hoe dikwijls vertrouwen wij, terwijl wij moesten sidderen, en sidderen wij, waar wij moesten vertrouwen..

De rede brengt hij nu weer op de Kerk over, opdat hij alle vromen te beter overtuige, dat zij door de daad zelf zouden gevoelen, dat God is, zoals hij Hem te voren heeft beschreven. Wederom, wanneer hij roept, dat God een eeuwigdurend koning zal zijn, dan is daaruit tevens te verstaan, tot welk doel Hij regeert.

PSALM 147.

Wij hadden in den vorigen Psalm een lied voor ons, dat tot den tijd behoorde na het begin der tweede periode na de terugkering uit de Babylonische ballingschap, den tijd onmiddellijk na het voltooien van den tempelbouw (515 v. C.). Met dezen Psalm treden wij nu in de derde periode of in dien tijd, toen Jeruzalem niet meer als een open, weinig bewoond dorp was, aan allen tegenstand der naburen blootgesteld, maar ten gevolge van den door Nehemia voortgezetten bouw der muren weer ene vaste, geslotene en volkrijke stad (443 v. Chr. Zie Nehemia 12: 27,42), Hier is ook die toon van weemoed niet meer, die bij alle vroegere Psalmen na de ballingschap bij de vreugde wordt opgemerkt. Het volk is weer recht verheugd over zijn bestaan, en tot in de verte wordt Jeruzalems blijdschap vernomen.

I. Vs. 1-6 Eerste oproeping tot lof des Heren. Hij heeft nu weer Jeruzalem gebouwd en Israël uit de verstrooiing verzameld. Hij heeft de verbrokene harten van Zijn volk geheeld en den ellendigen hun recht gegeven tegenover degenen, die hen verdrukten en kwelden.

1. Looft den HEERE, want onzen God te psalmzingen is goed (Psalm 92: 2), dewijl Hij lieflijk is (Psalm 135: 3); de lof is bovenal Zijn beweldadigd volk betamelijk (Psalm 33: 1).

2. De HEERE bouwt Jeruzalem, de heilige stad, die door de Chaldeën verwoest was, weer op; Hij vergadert Israëls verdrevenen, Hij brengt de ballingen weer naar hun vaderland (Jes. 11: 12; 56: 8. Psalm 107: 3).

3. Hij geneest de gebrokenen van hart, en Hij verbindt hen in hun smarte (Exodus 15: 26; Job 5: 18. Psalm 6: 3; 34: 19; 103: 3. Jes.61: 1); ‘t ontbreekt hun nooit aan Goddelijken troost en zegen.

De gemeente des Heeren is niet door mensen gebouwd, maar door Gods hemelse kracht en door dezelfde kracht staat zij en verheft zij zich weer, wanneer zij vervallen is. Daarom verklaart hij tevens, dat het in Gods hand staat, de verstrooiden weer te verzamelen. Nadat God in Jeruzalem Zich wederom enen tempel en een altaar heeft laten oprichten, vermaant de profeet degenen, die nog ballingen zijn buiten hun vaderland, goeden moed te hebben voor de toekomst. En deze troost geldt ook nog voor ons bij het treurig verval der kerk, zodat wij mogen hopen, dat de leden van Christus lichaam, ofschoon nu nog jammerlijk verstrooid, toch in enigheid des geloofs zullen worden vergaderd, en het verminkt lichaam der gemeente tot zijne volkomenheid zal worden hersteld, omdat God Zijn eigen werk niet zal laten te gronde gaan..

De Evangelie-Kerk, het Jeruzalem dat van Boven is, is Zijn werk; Hij voege dagelijks aan haar toe, zo velen als er moeten behouden worden; en zo wordt zij groter. Hij wil haar opbouwen tot de volmaaktheid, haar bouwen zo hoog als de hemelen. Zijn enigen van Zijn volk in ‘t vreemde land, zijn zij daar gekomen door hun eigene dwaasheid, Hij vergadert ze, door berouw te geven. Zijn zij uitgedreven, Hij opent ene deur voor hen, om door die terug te keren; menigeen, die gemist werd, en van wie men dacht, dat hij verloren was, is weder gebracht, en zij, die verstrooid waren, zijn weer te zamen gebracht. Hij vergadert arme verlorene zondaars door Zijne genade en zal ze ten laatste in Zijne heilige woning in den hemel brengen. Zie, welke vertroostingen er zijn voor degenen, die waarlijk berouw hebben. Zij zijn gebroken van harte en gewond, verootmoedigd en van wege hun zonden ellendig, inwendig gepijnigd bij de herinnering daarvan, gelijk een man, die zwaar gewond is. Tot deze spreekt God, als Hij ze geneest, met de vertroostingen van Zijnen Geest van vrede; Hij verzekert dat de zonden vergeven zijn en dat Hij verzoend is met hen; Hij stort den balsem van Gilead in hun bloedende wonden, verbindt hen, en geeft hun vreugde weer. En daarom, laten ook anderen Hem prijzen! De tegenstelling tussen de majesteit en de genade van onzen God mag nooit worden voorbijgezien..

4. Het is voor den Heere des hemels en der aarde ene geringe zaak, om het menselijk leed te weten en daarvan te verlossen; want Hij is oneindig groot. Hij telt het getal der sterren, die geen mens zou kunnen tellen; Hij noemt ze alle bij namen.

In de woorden: "Zie op naar den hemel en tel de sterren, zo gij ze tellen kunt" (Genesis 14: 5 14.5), wordt dit als iets bovenmenselijks voorgesteld. Maar Jes. 40: 26, waarop de plaats, hier voorkomende, rust, wordt dit aangemerkt als een werk van Goddelijke alwetendheid en almacht. Deze wordt hier evenwel niet als op zich zelf staande in het afgetrokkene

beschouwd, maar uit Gods regering in de natuur de besturing der gemeente tot onze vertroosting afgeleid, gelijk het nu volgende terstond tot haar terugkeert..

5. Onze Heere is groot en van vele kracht (Psalm 135: 5; 145: 3); Zijns verstands is geen getal, door zijne oneindige wijsheid staat Hem ene volheid van middelen en wegen ten dienste, om de Zijnen te helpen (Jes. 40: 28).

Welke ene vertroosting voor de gemeente op hare wegen, die dikwijls als een doolhof door elkaar slingeren! Hun Heer is de Alwijze niet alleen, maar ook de Almachtige; hare geschiedenis is even als het heelal een werk van oneindig diep en rijk Goddelijk verstand; zij is een spiegel van genadige liefde en van rechtvaardigen toorn..

Israël had het wel gesmeekt, om weer uit Babels boeien verlost te worden, maar Israël had toch geen weg kunnen vinden, waarop en waarlangs dit zou geschieden. Maar wat bij den mens onmogelijk was, was mogelijk bij God. Hij had een weg uitgedacht. Hij had het Perzië's koning in het hart gegeven, om Israël vrij te laten, en daarom moet de dichter het uitroepen, dat Zijns verstand geen getal is. Waar de mensen geen weg hadden kunnen uitdenken om gered te worden, daar heeft God, de Heere, een weg beraamd, waarin Hij zonder krenking van een Zijner deugden, noch met goddelozen, noch met ballingen uit het verloren Paradijs kan en wil te doen hebben.

6. De HEERE houdt de zachtmoedigen, de armen, de ellendigen (Psalm 22: 27) staande; de goddelozen vernedert Hij tot de aarde toe (Psalm 146: 8 vv.).

Opdat de hope onder de beproeving niet zou bezwijken, wijst de Psalmist er op, dat de Heere God voor de zachtmoedigen, d.i. hier voor de verdrukten, want zachtmoedigen komt dikwijls voor in den zin van verdrukten, een almachtig Helper en een bereidwillig Verlosser is. En wanneer Hij aan de ene zijde, de verdrukten recht doet, daar stelt Hij Zich als een worstelaar tegenover hen, die zowel Hem als Zijn volk tegenstaan.

7.

II. Vs 7-11. Tweede oproeping tot het loven van God. Hij is de algoede Verzorger en Onderhouder, die geen van Zijne schepselen vergeet. Zo min hij nu mag toelaten, dat men zich op ene geschapene macht verlate, zo vriendelijk keert hij Zich tot degenen, die in erkentenis van Zijne heerlijkheid op Hem hun vertrouwen stellen.

7. Zingt den HEERE bij beurte (Exodus 15: 21. 1 Samuel 21: 12; 29: 5) met dankzegging, zingt Hem, in reien verdeeld, elkaar antwoordende, psalmzingt onzen God op de harp.

8. a) Die, wanneer de tijd van den herfst daar is, de hemelen met wolken bedekt, die voor de aarde regen bereidt (Job 5: 10),
b) die, als de lente begint, het gras op de bergen doet uitspruiten.

a) Hos. 2: 20,21. b) Job 38: 26,27. Psalm 104: 13.

9. Die het vee zijn voeder geeft; aan de jonge raven, als zij roepen (Luk. 12: 24. Psalm 104: 21; 145: 15).

10. Hij heeft geen lust aan de sterkte, aan de kracht des paards, aan het paard, dat door den held, die het berijdt, voor onoverwinbaar wordt gehouden, of, wanneer het vluchten moet, geacht wordt niet te kunnen ingehaald worden; Hij heeft geen welgevallen aan de benen des mans1), al meent hij ook, dat deze zo sterk zijn, dat hij niet kan omgeworpen worden, en van welke hij meent, dat, wanneer hij vervolgd wordt, zij hem in veiligheid zullen brengen (Psalm 33: 16 vv.).

1) De bedoeling is hier niet, dat noch paardenkracht, noch spierkracht helpen, als God den mens verderven wil (Psalm 33: 16; Amos 2: 14), maar alleen dat God aan het strijdros en den sterken held geen welgevallen heeft. Zij, die Hem vrezen, d.i. zich in het besef van hun onmacht als schepsel en in een ootmoedig vertrouwen van Zijn almacht zich afhankelijk voelen, zij zijn ‘t, die Hij gaarne mag. Een welgevallen heeft Hij aan hen, die afstand doen van allen vleselijken hoogmoed en van allen zelfgenoegzamen eigenwaan, om alleen op Zijne genade te hopen..

De dichter wijst hier op de "gemene genade," welke God uitstrekt over alle schepselen, maar ten opzichte van de gemene genade geldt ook, dat zij te beschouwen is als diep verbeurd en te genieten alleen in afhankelijkheid van Hem die haar verleent.

11. De HEERE heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen, die allen vleselijken troost en alle vertrouwen op eigen werk opgevende, op Zijne goedertierenheid hopen.

In vs. 9 worden de raven in ‘t bijzonder genoemd voor alle vogels (MATTHEUS. 6: 26), niet alleen omdat het dichterlijk is, ene bijzondere soort individualiserend voor te stellen, maar ook omdat de jonge raven, daar zij door de ouden, voordat zij recht kunnen vliegen, uit het nest worden gestoten, hun eigen voedsel moeten zoeken..

In de Septuaginta heeft Psalm 146 het nummer 145, daarentegen wordt onze Psalm in twee liederen verdeeld: vs. 1-11 vormen Psalm 146 en vs. 12-20 maken Psalm 147 uit. Volgens zijn begin heet hij in de Latijnse kerkelijke taal: Lauda Jeruzalem, niet te verwisselen met het beroemde lied van Thomas van Aquino op Sacramentsdag: Lauda Sion Salvatorem. Toen Luther in het jaar 1531 bij den maarschalk van Saksen, Hans Löser, was, en door hem op de jacht werd medegenomen, om de duizeling van zijn hoofd en de zwakheid door lichaamsbeweging te verdrijven, hield hij op den wagen zijn "geestelijk Jacht" en begon den 147sten Psalm met de uitlegging, die hem toen "zijn alleraangenaamste jacht en zijn edelste wild" was. Wat hij mede te huis bracht, wijdde hij den maarschalk, "opdat ik niet," zo schrijft hij: "met een kwaad geweten, zulk een goed, dat ik op uwen grond gewonnen heb, in ‘t geheim bij mij behouden, zend ik dit aan Uwe hoogheid, zoveel het uwe is, geheel en al, en behoud het ook geheel en al voor mij zelven. Zulk een wild kan wonderlijk onder vrienden verdeeld worden, zodat een ieder het geheel en al verkrijgt en er voor den anderen toch niets afgaat..

Een mens, een volk, dat oog en hart naar den hemel richt en belijdt: "De Heere is onze wetgever, de Heere is onze koning." Een mens, een volk dat in noden gevaar, uit- en inwendig gedreven, schuld belijdende de waarheid leert aan te grijpen: "Want Gij, Heere! zijt goed en gaarne vergevende, en van grote goedertierenheid allen die u aanroepen." In dien ellendigen, in dat nodenvolle volk heeft God een welbehagen. Het geeft Hem de ere zijns Naams en ontrooft Hem zijnen lof niet. Het plaatst zich in de rechte en ware betrekking tot den Allerhoogste als een schepsel verbonden aan zijnen wil, afhankelijk van zijne kracht, onwaardig voor Zijne heilige ogen, maar waar alles elders ontzinkt, nog pleitende en hopende op Zijne neerbuigende barmhartigheid in den geliefde. Maar is dat volk niet slap in den arbeid en traag in de aanwending van middelen en krachten? Niet in ene zinsnede is deze bedenkingsvolle vraag beantwoord. De uitwendige belijdenis der hier uitgesproken waarheid, zonder leven in het harte, wij betwisten het niet, brengen zulke schadelijke praktijken te weeg. Ook is het waar, dat de natuurlijke mens in zekere dingen ijverende den gelovige overtreft. De Heere heeft ons dit uitgedrukt: de kinderen dezer wereld zijn voorzichtiger dan de kinderen des lichts, in hun geslacht. Nimmer rustende, altijd meer zoekende van de zienlijke dingen, ja zoveel mogelijk vergaderende, is de hoofdstrekking van het vleselijke harte, dat daartoe ook uitsluitend alle gedachten, raadslagen en pogingen dienstbaar maakt. Maar overigens, neen, de vreze Gods met het vertrouwen op zijne goedheid verbreekt niet de ordeningen des levens, maar stelt de dingen in haar evenwicht en regelt alle gedachten en werkzaamheden.

12.

III. Vs. 12-20. De derde opwekking is tot Zion in ‘t bijzonder gericht, dat dezen God, zijnen God mag noemen, en spreekt Jeruzalems bewoners, bij de eerst zwakke beginselen van de nu weer met poorten geslotene en versterkte stad, vertroosting toe. Vrede en welvaart zal het land niet ontbreken, want over haar waakt de genade van dien God, wiens almacht Zich in het rijk der natuur jaar op jaar in allerlei wonderen openbaart, en van Zijne genade kan een volk zeker zijn, dat Hij boven alle volkeren der aarde door de gave van Zijn woord, door de openbaring van Zijne wetten en inzettingen heeft onderscheiden.

12. O Jeruzalem! roem den HEERE; o Zion! loof Uwen God 1) (Psalm 146: 10). prijst Hem gij, die te Jeruzalem woont, gij priesters vooral, die in den tempel op Zion vertoeft.

1) Nadat hij over de weldaden Gods in het algemeen heeft uitgeweid, wendt hij weer het gesprek tot de gelovigen, welke alleen met een gezonde smaak zijn begaafd, om met ware dankbaarheid te aanvaarden de goederen, welke de wereld gebruikt. Verder begrijpt hij geheel de Kerk onder den naam van Jeruzalem, dewijl aldaar de gelovigen toen hun samenkomsten hadden en als het ware samenstroomden onder het vaandel Gods. En ofschoon hij kort hierop weer spreekt over de algemene besturing der wereld, zo vermeldt hij nu de genade Gods, welke Hij niet anders dan over Zijne gelovigen uitstort. Want aan de grendelen der poorten sprekende, verstaat hij daaronder, dat de heilige stad het best door de bescherming Gods beveiligd is, zodat zij niet voor de vijanden heeft te vrezen. Ditzelfde heeft ook betrekking op wat hij kort daarna laat volgen, dat alle landpalen in vrede gesteld zijn, zodat als het ware op Goddelijke wijze de vijanden geweerd worden, om geen overlast of oproer te verwekken. Niet

omdat de Kerk van alle zijden beveiligd is en geen aanvallen heeft te verduren, maar dewijl God Zijn macht, om de aanvallen te weerstaan, duidelijk doet te voorschijn treden, om de vijanden zeker in hun omgang te stuiten..

13. Want Hij maakt de grendelen Uwer poorten sterk, die bij het invallen van de duisternis gesloten worden tot beveiliging der nog weinige burgers (Nehemia 7: 1-11), doch die te zwak zouden zijn bij een inval der vijanden; de Heere is onze wachter en onze sterke beschutting. Hij zegent uwe kinderen binnen in u, o Jeruzalem! met allerlei voorspoed, in ‘t bijzonder dat zij zich vermeerderen en uitbreiden.

14. Die uwe landpalen naar buiten in vrede stelt; Hij verzadigt u binnen uwe grenzen met het vette der tarwe, daar nu weer uw land als gewoonlijk kan worden bebouwd (Psalm 81: 17).

15. Hij zendt Zijn bevel 1), waarmee Hij den loop der natuur gebiedt (Genesis 8: 22) op aarde; Zijn a) woord loopt zeer snel, om te volvoeren, wat opgedragen is (Psalm 107: 20. Jes. 55: 11).

a) Psalm 33: 9.

1) Ook nu weer wijst de dichter op de almacht Gods, op de macht van Zijn Woord, op de kracht van Zijn Wet, op Zijn voortdurende zorg voor al het geschapene, om bij Gods volk de hope levendig te houden en het geloof te versterken. Want toch als Gods volk Hem in den weg Zijner particuliere genade heeft leren kennen, Hem heeft leren kennen als hun Verbonds-God, en zij zien, dat Hij aan de wereld, die midden in het boze ligt, Zijn gemene genade nog niet onttrekt, voorts ziet, wat Hij kan en wat Hij wil, wat Hij vermag, kunnen zij zich dan niet met vertrouwen aan Hem overgeven en van Hem al hun heil op tijdelijk en geestelijk gebied verwachten?

16. Hij geeft sneeuw als wol, zodat het veld als met een wit verwarmend kleed bedekt wordt; Hij strooit den rijm als as, zodat bomen, daken, enz. door den fijnen verstijfden dauw worden overtogen, alsof zij met as, die de wind heeft opgewaaid, overstroomd waren.

17. Hij werpt op een anderen tijd, wanneer het hagelt, Zijn ijs heen als stukken; wie zou bestaan voor Zijne koude, wanneer Hij die wilde doen toenemen ten verderve Zijner vijanden (Psalm 130: 3. Nah. 1: 6)?

18. Hij zendt tot zegen der zijnen Zijn woord ter juister tijd, en doet ze smelten. Hij doet Zijnen wind waaien, de wateren vloeien henen.

Vs. 15-18 is waarschijnlijk niet enkel ene natuurbeschrijving, maar tevens een zang op de Almacht Gods, die zich in de leiding van Zijn volk openbaart, en bovendien ene allegorische voorstelling van die leiding, zodat de zanger in de werking der natuur een beeld ziet van de leiding der genade, in sneeuw, rijm en vorst een beeld van het doorgestane lijden, in de lente een beeld van den terugkerenden zegen..

Kan het uw heilig genoegen vermeerderen de grootheid Gods in het kleine te bewonderen, vang dan enige van die sneeuwvlokken op, die Hij bij millioenen geeft als wol, maar die, bij nadere beschouwing, een kunstig weefsel blijken te zijn, waarbij de schoonste vormen in de rijkste verscheidenheid zich aaneensluiten; of bezie van naderbij dezen rijm als as gestrooid, maar inderdaad gevormd en geslepen en tintelende als de schitterendste diamanten. De vorming, de vormen, de aaneensluiting der waterkristallen, tot dien eenzelvigen en doorzichtigen ijskorst, die de stromen bedekt, stelt de nauwlettendste bespieding der wetenschap teleur; hier loopt Gods woord veel te snel, en ten opzichte van dat ander ijs, dat Hij als stukken daarhenen werpt, blijft de vraag, aan Job gedaan, nog altijd onbeantwoord: "Zijt gij gekomen tot des hagels magazijnen?" Mogelijk behoeft gij deze verootmoediging, om door het opgewekt besef uwer geringheid de oneindige grootheid Gods te levendiger te gevoelen. Deze wil u anders door mededeling van sommige Zijner geheimen ook als oneindige wijsheid openbaar worden. Of schittert zij u niet als zodanig tegen, waar gij ontdekt, dat de ganse samenhang der ontzettende en prachtige verschijnselen, die den winter uitmaken, door Hem, "wiens verstand geen getal is," aan de eenvoudigste oorzaak is verbonden? gewrocht van dat machtwoord, waardoor eenmaal de stand en helling der aarde op haren zonneweg bepaald is, en volgens hetwelk, zolang het niet wordt ingetrokken, zaaiing en oogst, koude en hitte, zomer en winter niet zullen ophouden? Bestaat gij niet voor Zijne koude; kunt gij u ondanks al de hulpmiddelen, die rijkdom en vernuft aan de hand doen, wel gevoeliger maken voor hare doordringende werking, maar u niet geheel aan haren invloed onttrekken; verschrikt u de gedachte, dat ondanks alle voorzorg, één scherpe tocht, ene felle blazing van den onverbiddelijken noordewind, op een aandoenlijk deel gevallen, op eenmaal het leven kan doen stilstaan in uwe borst; ook alzo predikt de winter, en van hare vreselijke zijde, de grootheid van dien God, in wiens hand uw adem is. Maar ook zal hij die prediken, in dien gewis te verwachten, in dien reeds op handen zijnde, in dien wellicht plotselingen aftocht, als wederom het woord des Heren op aarde gezonden wordt, dat eenmaal de sneeuw doet smelten en Hij Zijn zoelen zuidenwind waaien laat, die de ontboeide wateren wijd en zijn zal doen verkondigen: "De winter is voorbij." -Wie zal bestaan voor Zijne koude? De overmatige wasdom van het onkruid niet, noch ook de vermenigvuldiging van het schadelijk gedierte. En ook gij niet, overmoedige mens, die haar trotseert! noch gij vege sterveling, wiens webbe is afgeweven! Maar het leven des geheels zal niet ondergaan. Het wordt door de hoogste liefde in zijn verborgensten schuilhoek gadegeslagen en bewaakt. Ziet, Hij koestert het onder deze sneeuw als wol, Hij verzorgt het onder de gewelven van dit hal, onder de zolderingen van dit ijs...Rijm als asse gestrooid, ijs als stukken rondgeworpen, huilende stormen, scherpe winden, afwisseling van allerlei vlagen, het zijn gene willekeurige krachtvertoningen van een almachtig God, uitgegaan om de wereld te verbazen, maar dienaren ener wijze liefde, die niet werkeloos zullen wederkeren, als zij uitgaan, om te doen, waartoe Hij ze gezonden heeft; dat en niets anders, dat en niets meer. Hij heeft ze allen aan maat en regel bepaald. Geen sneeuwvlok, die te veel zou zijn, mag naar de aarde zweven, en geen dag te lang wordt de zuidenwind opgehouden, die den boei der wateren losmaakt. -Een dorre, een doodse, een onstuimige wintertijd was de Babylonische ballingschap geweest, waarin het menigmaal geschapen stond, alsof Gods uitverkoren, maar nu van het licht Zijner gunst verstoken volk jammerlijk zou omkomen...God zendt Zijn Woord; Jeruzalem wordt gebouwd. Israël’s verdrevenen worden vergaderd. De Heere maakt de grendelen van Zions poorten sterk, Hij zegent hare kinderen in haar...Het is als een droom; gelijk wanneer op het

machtwoord Gods het ijs versmolten, op het blazen van Zijn adem de wateren vloeiend gemaakt zijn, en de lieflijkste lente op eenmaal den strengsten winter heeft vervangen. Voorzeker! en die dit vermag in het rijk der natuur, zou Hij het niet vermogen op elk gebied Zijner Voorzienigheid en in het rijk der genade? O lieflijke vertroosting voor de gemeente Gods in dagen van duisternis, die "de liefde van velen verkouden doet," in dagen van kastijding door Zijne wijze en rechtvaardige hand, in dagen van algemene dorheid, waarin het schijnt, dat met het vriendelijk licht Zijner gunst, het leven uit haar midden geweken is! O lieflijke vertroosting, zich die goedheid te binnen te brengen, welke zich in het rijk der natuur, ook te midden van sneeuw als wol, rijm als as, ijs als stukken en ene koude, die vragen doet: Wie zal tegen haar bestaan? verbergt, maar niet verbergen kan. Schone bemoediging, in het plotseling opheffen van al deze verschijnselen, in den schielijken omkeer van schraalte tot zwoelte, ja in smeltende ijsklompen en vloeiende wateren zich den spiegel te zien voorgehouden van "de uitkomsten, die daar bij den Heere Heere zijn" tegen elke en ook dezen "dood." Zie ook gij in dezen spiegel, ziele! die beter dag gekend hebt, in wie het geloofsleven kwijnt en schijnt te verdorren, die het nog wel in u gevoelt, maar als in een diepen winterslaap, zie ook gij in dezen spiegel en schep enen moed..

19. En wie zijn dan de zijnen? welk volk heeft de Heere zich ten eigendom verkoren? Hij maakt Jakob Zijne woorden bekend, Israël Zijne inzettingen en Zijne rechten.

1) Hier wijst de dichter op het kenmerk, waaruit blijkt dat de Heere Israël zich tot een bijzonder eigendom heeft uitverkoren. Delen andere volken nog in de zegeningen der gemene genade, aan Israël heeft de Heere Zich op bijzondere wijze geopenbaard, door het zijne inzettingen en rechten te geven. Daarom roept hij dit volk op, om den Heere te prijzen en Zijne daden niet te vergeten.

20. a) Alzo heeft Hij geen volk gedaan; en Zijne rechten (Deuteronomium 4: 7 v.; 32 vv. Rom. 3: 2 vv.)die kennen zij niet, Israël is het enige door God zó gezegende volk. Halleluja! Looft den Heere, die ons tot Zijn volk gemaakt heeft, en tot schapen Zijner weide (Psalm 35: 7).

a) Hand. 14: 16.

Hoe meer de Christenen boven de heidenen de genade hebben, dat zij Gods Woord hebben en kunnen lezen, des te meer zijn zij verplicht, daarnaar te leven, en, indien zij dit nalaten, zullen zij des te zwaarder oordeel ontvangen.

Indien gevraagd wordt, waarom God één volk boven de overige volken heeft voortgetrokken, dan leidt die keus zelf ons tot de bron van de genadige uitverkiezing, dewijl wij zien, dat de kinderen Israël’s niet door eigen deugd van de overige wereld zich onderscheidden, maar dewijl God hen met voorbijgang van anderen heeft verwaardigd, om hen aan te nemen..

PSALM 148.

ALGEMENE VERMANINGEN AAN ALLE SCHEPSELEN OM GOD TE LOVEN.

God heeft zijn volk weer uit het stof der geringheid verheven, en het op nieuw met kracht en moed vervuld. Het begint niet slechts zich tijdelijk te verheffen, maar ook de godsvrucht is op nieuw verhoogd en de omliggende volkeren zijn onmachtig geworden, om verdere schade te veroorzaken. Israël's hart, met dankbaarheid vervuld, is ten gevolge van zulk ene welvaart, ook voor alle verdere betoningen der heerlijkheid Gods geopend en prijst deze nu op ene wijze, dat het alles in hemel en op aarde, wat in zich de bewijzen van Goddelijke heerlijkheid draagt, oproept om Hem te loven. Met dit lied zijn wij gekomen aan het einde van den tijd van herstel, den tijd van Ezra en Nehemia, aan de grensscheiding tussen de 7 weken en de 62 weken, welke volgens Dan. 9: 25 vv. aan de verschijning van Christus, den Vorst, als de 70 weken moesten voorafgaan (Ezra 13: 31). Ene nabootsing van onzen Psalm is "het gezang der drie mannen in het vuur."

I. Vs. 1-6. Alle hemelse schepselen, aan welke in de eerste plaats de opwekking om God te loven gericht wordt, moeten van den hemel af den naam des Heren prijzen, omdat God ze geschapen heeft en onderhoudt en bestuurt. Er wordt met de hemelse geesten, de engelen begonnen, vervolgens voortgegaan met de schitterende planeten en de talloze sterren, die toch eveneens tot de legerscharen Gods behoren; door deze is de overgang reeds gemaakt tot de wolken, die boven den dampkring heentrekken.

1. Halleluja! (Psalm 146: 1) Looft den HEERE van uit de a) hemelen, van uit de hoogste sferen, looft Hem in de b) hoogste plaatsen 1), waar de heerlijkheid des Heren het meest schittert!

a) Openbaring 5: 13. b) Luk. 2: 14.

1) De dichter geeft in dit eerste vers aan, waarom God het eerste moet geprezen en verheerlijkt worden, terwijl hij dan in de volgende verzen oproept, degenen die Hem moeten loven.

2. Looft Hem, al Zijne engelen (Psalm 29: 1; 89: 7; 103: 20 vv.), looft Hem, al Zijne heirscharen (Luk. 2: 13) 1)!

1) Wie God loven moeten zegt vs. 2-4, eerst alle zijne engelen, de boden van de Wereld-bestuurder, al zijn heir, d.i. engelen en sterren. Want tsebao of tsebaäw is de naam zowel voor sterren (b.v. Deuteronomium 4: 19) als voor engelen (bv. Jozua 5: 14, vgl. 1 Koningen 22: 19), waarmee het lichtgewapend, hemels leger wordt bedoeld, waarover God Zebaoth het bevel voert. Ook elders in de Schrift (b.v. Job 38: 7) worden engelen en sterren verbonden..

3. Looft Hem, zon en maan! Looft Hem, alle gij lichtende sterren!

4. Looft Hem, gij hemelen der hemelen (Deuteronomium 10: 14. 1 Koningen 8: 27. Psalm 19: 2), en gij wateren, die boven de hemelen zijt (Genesis 1: 7. Psalm 104: 3)!

Enige schepselen zijn er, die de neiging hebben God te loven, een welbehagen aan Hem hebbende; andere, die de levende neiging of de kennis om God te kannen prijzen missen, maar omdat zij ook goed en op hun wijze goed geordend zijn, en behoren tot de schoonheid van het geheel, dat God geschapen heeft, zo prijzen zij wel is waar God niet met hart en mond, maar wanneer de met kennis begaafde wezens ze beschouwen, zo wordt God toch door deze geprezen, en omdat God geprezen wordt om hunnentwil, zo loven zij in zekeren zin God. -Maar waarom zegt hij, terwijl zij alle toch God reeds prijzen: "looft?" Omdat hij zich verheugt in hunnen lof en daarom zijne opwekking daaraan toevoegt. Even als wanneer wij mensen aantreffen, die iets goeds verrichten met vreugde, in den wijnberg, in den oogsttijd of in enig ander bedrijf van den landbouw, en wij behagen scheppen in hetgeen zij doen, en wij zeggen: "goed zo, gaat voort," niet alsof zij nu eerst begonnen, maar om ons welbehagen in zegenwens of aansporing uit te drukken.

Volgens sommigen is dit dichterlijk uitgedrukt, maar waarom kunnen in de bovenste hemelen ook geen wateren zijn, waar de Schrift er gedurig op wijst?

5. Dat zij den naam des HEREN loven, want aan Hem hebben zij hun aanzijn te danken; a) als Hij het beval, zo werden zij geschapen1).

a) Genesis 1: 6,7,8 vv. Psalm 33: 6,9. Psalm 115: 3.

1) In dit en in het volgende vers voert de dichter den grond aan, waarom zij den Heere moeten loven, dewijl de Heere ze heeft geschapen. God, de Heere, heeft alles geschapen, om Zichzelfs wille, opdat de ganse schepping Hem verheerlijken zou. En al is het waar, dat de schepping, ook de onbezielde schepping zucht onder de val van den mens, toch is zij geroepen, om den Heere te loven en te prijzen.

6. En a) Hij heeft ze bevestigd voor altoos in eeuwigheid, op de plaats, die Hij hun eenmaal heeft aangewezen; Hij b) heeft hun ene orde gegeven, die geen van hen zal overtreden, Hij bestuurt die alle volgens vaste en wijze wetten.

a) Psalm 104: 5; 119: 91. b) Job 14: 5,13; 26: 10; 38: 33.

‘s Heren wijsheid en almacht heeft aan elk Zijner schepselen, zijn plaats, grenzen en loop gesteld; die order kunnen zij niet overgaan, die plaats moeten zij behouden en zich naar die ordening voortbewegen..

7.

II. Vs. 7-14. De aansporing tot lof van God komt verder tot alle aardse schepselen, dat zij van de aarde Zijnen roem verkondigen; er wordt begonnen met het diepste, de zee, dan opgestegen tot het hoogste, de verschijnselen in de streek der lucht, om langer te vertoeven bij hetgeen op aarde is. Het komt in ‘t bijzonder op den mens aan, aan wie als een priesterlijk wezen, boven alle andere schepselen, het grootste werk is opgedragen, Gods lof te bezingen, en er is geen stand, noch ouderdom, noch geslacht, waaraan niet de stof daartoe zou gegeven

zijn; en gelijk de mens, het bijzonder gezegende en priesterlijke geslacht is te midden der verstandeloze schepselen, die hem omgeven, zo is wederom Israël het bijzonder gezegende en priesterlijke geslacht onder de mensen.

7. Looft den HEERE van de aarde, alle gij hare bewoners! gij walvissen en andere zeebewoners, en gij alle, die in de afgronden zijt.

8. Vuur en hagel, sneeuw en damp; gij stormwind, die Zijn woord doet 1), gene blinde natuurkracht zijt, maar door wijze hand wordt geleid.

1) Ook de stomme natuurkrachten zijn voor den Heere dienaren en boden, die, door Hem verwekt, Zijn wil moeten doen. In hun macht en in hun kracht worden zij door Hem geleid en bestuurd. Ook ten dezen opzichte geldt het: Hij spreekt en het is er, Hij gebiedt en het staat er.

9. Gij bergen en alle heuvelen; vruchtbomen, beladen met voedende en verkwikkende vrucht, en alle cederbomen, die door de kunst tot menig nuttige doeleinden gebruikt worden.

10. Het wild gedierte en alle vee; kruipend gedierte en gevleugeld gevogelte!

11. Maar bovenal, gij mensen van wat rang of stand, leeftijd of kunne gij zijt, Gij koningen der aarde en alle volken! gij vorsten en alle rechters der aarde!

12. Jongelingen en ook maagden; gij ouden met de jongen 1) (Jer. 31: 13 vv.)!

1) Van de onbezielde schepping gaat de dichter in vs. 11 en 12 over tot de mensenwereld. Want al heeft de mens God den rug toegekeerd, toen hij in Adam viel, toch blijft God, de Heere, eisen, dat hij Zijn Naam love en verheerlijke.

13. Dat zij den naam des HEREN loven; want a) Zijn naam alleen is hoogverheven; Zijne Majesteit is over de aarde en den hemel, de hemelen vertellen Zijne eer, en de ganse aarde is van Zijne heerlijkheid vol.

a) Spreuken 18: 10; Jes. 12: 4.

14. En bovenal betaamt het Israël, om den Heere te loven, want Hij a) heeft den hoorn Zijns volks verhoogd, nadat die zolang in ‘t stof had gelegen (Job 16: 15. Psalm 92: 11), Hij heeft ons uit Babels ballingschap geleid, en daardoor hersteld den roem al Zijner gunstgenoten (Psalm 149: 1,5),der kinderen Israël’s, des volks, dat nabij Hem is en bijzonder door Hem wordt begunstigd (Exodus 19: 5 vv.). Halleluja!

a) Psalm 132: 17.

Gelijk de mens als de laatst geschapene ook het doel is om datgene, dat God verder voor heeft met de ten einde gebrachte schepping, zo is de gemeente Gods op aarde het middelpunt van

het heelal, het doel der wereldgeschiedenis, en de verheerlijking van deze gemeente is het keerpunt tot de wereldvernieuwing.

Ons bepeinzen in het tegenwoordige leven moet zich bewegen in den lof Gods; want de eeuwige zaligheid van ons toekomstig leven zal zijn de lof Gods, en niemand kan voor het gindse leven geschikt worden, die zich daarvoor niet heeft voorbereid. Zo loven wij dan nu God, maar wij bidden ook tot Hem. In ons loven heerst de vreugde, in ons bidden het zuchten. Want er is ons iets beloofd, en dewijl Hij getrouw is, die het ons beloofd heeft, zo verblijden wij ons in hope; maar omdat wij het nog niet bezitten, smachten wij van verlangen. Het is goed in dit verlangen te blijven uitzien totdat het komt, wat ons beloofd is, en het zuchten verdwijnt en alleen de lof daarop volgt.

PSALM 149.

DANKZEGGING VOOR DE UITBREIDING VAN HET HEILIG EVANGELIE VAN CHRISTUS.

De Psalm staat door zijn begin in nauwe verwantschap met het slot van den vorigen, en heeft ook door zijn slot met het einde van den vorigen een punt van aanraking (Vergelijk : "dit zal de een van al Zijne gunstgenoten zijn." Vs 9, met: "Hij heeft verhoogd den roem al Zijner gunstgenoten." (Ps 148: 14). Om die reden volgt hij op den vorigen, hoewel hij wat zijn ontstaan aangaat iets ouder is dan die, en waarschijnlijk even als Psalm 147 bij de inwijding aan de nieuwe stadsmuren gezongen werd (Nehemia 12: 42).

I. Vs. 1-5. Tot de nieuwe gevestigde gemeente komt de aansporing, om den Heere, die haar gemaakt heeft en wiens rijk zij is, met een nieuw lied te prijzen, want door hetgeen nu aan Israël is geschied, heeft Hij Zijn welbehagen in Israël betuigd en het uit diepe ellende opgeheven.

1. Halleluja! (Psalm 104: 35 en 106). zingt den HEERE een nieuw lied 1), gelijk het overal betaamt, waar Hij Zijn volk heeft vernieuwd en het nader heeft doen komen tot zijne bestemming (Psalm 33: 3; 40: 4; 96: 1; 98: 1 Openbaring 5: 9); Zijn lof zij in de gemeente Zijner gunstgenoten, onder het gehele volk Israël.

1) Als de Heere nieuwe ongeziene dingen omtrent Zijne gelovigen of Zijne Kerk te voorschijn brengt, wil Hij ook, dat zij een nieuw lied zal zingen, d.i. een lied, waarin die heerlijke gebeurtenissen worden bezongen. Als Israël verlost was van Farao, zong Mirjam een nieuw lied. Als de Heere David verlost had, bezong hij de grote daden des Heren in een lofzang, ter ere van Zijn God. Zo ook Hanna, zo ook Maria. De Heere God wil de ere van Zijn Naam ontvangen vooral hetgeen Hij verricht.

2. Dat Israël zich verblijde in a) Degenen, die hem gemaakt heeft, die het tot een bijzonder volk uit al de volken heeft uitverkoren, en het met krachtige hand heeft bewaard, toen het dreigde ten onder te gaan (Psalm 95: 6); dat de kinderen Zions zich verheugen over hunnen

Koning, die niet bij voortduring laat zuchten onder het juk van vreemden, maar te rechter tijd weer onder Zijn eigen bestuur brengt (Jes. 26: 13; 63: 19).

a) Psalm 100: 3.

Gelovige! wees blijde, maar draag zorg, dat uwe blijdschap hare bron in den Heere hebbe. Gij hebt veel reden tot blijdschap in uwen God, want gij kunt met David zingen: "God der blijdschap mijner verheuging." Wees blijde, dat de Heere regeert, dat Jehova Koning is! Verheug u, dat Hij op den troon zit en alle dingen bestuurt! Iedere eigenschap van God moet ene nieuwe straal in het zonlicht onzer blijdschap worden. Zijne wijsheid moet ons verblijden, daar wij onze dwaasheid kennen. Zijne macht moet ons ene oorzaak van blijdschap zijn, ons die bij het gezicht onzer dwaasheid leven. Zijne eeuwigheid moet steeds ene reden tot onze vreugde zijn, als wij weten, dat wij als verderven. Zijne onveranderlijkheid moet ons gedurig doen zingen, daar wij elk uur veranderen. Dat Hij vol genade is, dat Hij die doet overvloeien en ons die genade door het verbond heeft geschonken-dat zij dient om ons te reinigen, om ons te bewaren, om ons te heiligen, om ons te vermaken, om ons te verheerlijken, -dat alles moet ons in Hem van vreugde doen juichen. Deze blijdschap in God is als ene diepe rivier; wij hebben tot nog toe slechts even haar oever aangeraakt; wij kennen iets van hare heldere, zoete, hemelse wateren, maar verder op is zij dieper en de stroming onstuimiger in hare vreugde. De christen gevoelt, dat hij zich niet enkel verblijden mag in hetgeen God is, maar ook in alles, wat God vroeger gedaan heeft. De Psalmen doen ons zien, dat Gods volk in de oude tijden gewoon was veel aan Gods daden te denken, en die allen in liederen te verheffen. Dat alzo Gods volk nu de daden des Heren verkondige! Dat zij Zijn machtige daden vertellen, en "den Heere zingen, want Hij heeft heerlijke dingen gedaan." Dat zij nimmer ophouden te zingen, want daar hun dagelijks nieuwe goedertierenheden toestromen, moet hun blijdschap in de liefdedaden des Heren, in Zijne voorzienigheid en in Zijne genade zich door gedurige dankzegging tonen: "Weest vrolijk, gij kinderen Zions, en verheugt u in den Heere, uwen God!".

3. a) Dat zij Zijnen naam loven op de fluit 1), dat zij Hem psalmzingen (Psalmen spelen) op de trommel, op de pauk en harp2) (Exodus 15: 20 2).

a) Psalm 81: 3,4.

1) Liever: met reien.

2) Een tijd, waarin de Gemeente verjongd wordt en hare ontwikkeling nader komt, dringt met inwendige noodzakelijkheid tot nieuwe liederen. Zulk een nieuwe tijd is thans aangebroken voor de gemeente der vromen, voor Israël, dat trouw gebleven is aan zijn God en aan het geloof der vaderen. De Formeerder van Israël heeft getoond, dat Hij ook de Onderhouder van Israël en de Koning van Zion is, dat Hij Zions kinderen niet op den duur onder vreemde heerschappij kan laten en het zuchten der ballingen verhoord heeft. Daarom moet de gemeente, door haren God en Koning opnieuw aangenomen, Hem, Wiens Naam thans opnieuw in hun geschiedenis met zoveel glans omgeven is, met reien, pauken en citers verheffen..

4. Want de HEERE heeft een welgevallen aan Zijn volk, is het nu weer in genade toegekeerd (Jes. 54: 7 vv.), Hij zal de zachtmoedigen, de ellendigen, de verdrukten, versieren met heil1), hen rijkelijk zegenen.

1) De Heere had Israël verlost uit Babels banden. Hij had de gevangenschap gewend. Het verdrukte volk had Hij gered en het ellendige volk Zijne goedertierenheid doen genieten. Maar nog was Israël er niet. Nog waren er vele vijanden. Maar de dichter spreekt het hier in het geloof uit, dat de Heere Zijn ellendig volk versieren zal met heil, d.i. uit alle zwarigheden redden, en van alle vijanden verlossen.

5. Dat Zijne gunstgenoten van vreugde opspringen, om die eer, van wege den verhevenen toestand, tot welken hun Koning hen gebracht heeft in plaats van de vroegere slavernij; dat zij juichen den gansen dag, maar ook zelfs in de eenzaamheid van den nacht, op hun legers, op hun legersteden waar vroeger hun ellende hen verteerde (Hos. 7: 14).

God zal de gemeente, die Hij gesticht heeft, ook tegen al hare vijanden beschermen, maar zij moet zich ook door Hem laten regeren..

6.

II. Vs. 6-9. Met de herinnering aan hare roeping, om den Heere te loven, verbindt zich ene tweede herinnering voor de gemeente: in hare hand heeft zij een scherp zwaard te voeren, om de gerichten Gods aan de heidenen te volbrengen en hun koningen aan den Heere aller heidenen (Psalm 82: 8) te onderwerpen-zulk ene onderwerping is een doel der ere voor de heiligen des Heren.

6. De verheffingen Gods, de lofprijzingen des Heren zullen in hun keel zijn, in den mond van Gods gunstgenoten, en a) een tweesnijdend zwaard zal in hun hand 1) wezen, daar zij geroepen zijn om den heiligen strijd te strijden tegen de vijanden Gods.

a) 2 Thessalonicenzen. 2: 8. Hebr. 4: 12. Openbaring 1: 16.

1) Hiermede wordt voorspeld, dat het een heilige krijg zou wezen, een krijg, waarin des Heren naam zou verheerlijkt worden, als zij den strijd zouden voeren tegen alle de vijanden Gods. De aanvankelijke verlossing was een hoopvolle profetie. De dichter ziet dus verder dan tot op dien tegenwoordigen tijd, en spreekt hier van de toekomst van de Kerk van Christus.

7. Om als een leger van den Heere op aarde (Deuteronomium 32: 40 vv.), wraak te doen, te oefenen over de heidenen en bestraffingen over de volken (Ezechiël. 25: 14);

8. Om hun koningen a) te binden met ketenen, en hun achtbaren, hun aanzienlijken met ijzeren boeien (Jes. 45: 14) gelijk zij Israël’s koningen geboeid hadden en hun ambtlieden in boeien geslagen.

a) MATTHEUS. 18: 18.

9. Om het beschreven recht over hen te doen, om de wrake aan hen te volbrengen, die in de wet des Heren is opgetekend (Deuteronomium 7: 24; 12: 32; 29: 19; 32: 41-43 Dit werk, Gods wrake uit te oefenen en het Godsrijk te doen zegevieren op aarde, zal de heerlijkheid van al Zijne gunstgenoten zijn (Openbaring 19: 15). Halleluja! Looft den Heere!

a) Deuteronomium 4: 6.

Israël had juist een groten zegen ondervonden maar zijn toestand was noch steeds verre verwijderd van dien, welke aan het volk van God beloofd was en het betaamde; nog waren zij knechten in het land, dat de Heere hunnen vaderen had gegeven, om de vrucht en het goede daarvan te eten (Nehemia 9: 36 vv. De nieuwe verheffing van het volksbewustzijn, terwijl na langen tijd voor het eerst weer een geest van moed was ontwaakt, verwekt nu weer een geestdrift, zodat zij hopen, meer dan zij nog zien, dat, wat er van de ellende is overgebleven, eveneens zal verdwijnen. Deze in ieder opzicht rechtmatige hoop, die, wat haar wezen aangaat, op enen eeuwigen grond rust (want het volk Gods kan volgens zijne idee nooit een volk der dienstbaarheid zijn), die onze kleinmoedigheid tot diepe beschaamdheid verstrekt, werd, gelijk het in de eerste plaats uitwendig bedoeld was, ook eerst uitwendig vervuld in den Makkabeeën tijd, welks gevolgen hunnen wortel hadden in hetgeen door Nehemia geschied was (2 Makk. 15: 26 vv.) Oneindig heerlijker en boven eigene gedachten werd zij vervuld, toen Israël in den tijd van den Messias het zwaard des Geestes in de hand nam en zich daardoor op de edelste wijze aan de heidense overwinnaars wreekte..

Dat is de wraak, die in de Schrift beloofd is, dat Abrahams zaad door het Evangelie, het geestelijk zwaard, in de gehele wereld de afgoderij zal vernietigen, de heiligheid en wijsheid van alle koningen en wijzen gevangen zal nemen en aan Christus zal onderwerpen..

In den waan hem zonder geestelijke verklaring te kunnen nabidden, is Psalm 149 het parool der vreeslijkste dwalingen geworden. Casp. Scioppius (eigenlijk Schopp, een die tot de Katholieke kerk was overgegaan, in den Paltz), ontvlamde door middel van dezen Psalm in zijn Classicum belli sacri, dat niet met inkt, maar met bloed is geschreven, de Rooms-Katholieke vorsten tot den dertigjarigen godsdienstoorlog, en in de Protestantse kerk zette Thomas Münzer door dezen Psalm tot den boeren-krijg op..

Israël wacht alzo een strijd, gelijk de Gemeente des Heren door alle tijden heen te strijden heeft, maar een strijd in den naam en de kracht des Heren, waarbij "de verheffingen" de lofverheffing, "Gods in hun keel," in hunnen mond, "zullen zijn, en een tweesnijdend zwaard in hun hand. Zij zouden gelijk zijn aan de bouwers van Jeruzalems muren, die ieder met zijne hand doende waren aan het werk en de andere hand het geweer hield. Nehemia 4: 17. Zullen zij met tweesnijdende zwaarden strijden, hun strijd zal evenwel niet gelijk zijn aan dien der Heidenen, "de verheffingen Gods zullen in hun keel zijn." De lof des Heren, dien zij onder het strijden verheffen zullen, zal hun moed en kracht vermeerderen; niet in hunnen naam en hun kracht zullen zij oorlogen; maar als dienaren en krijgsknechten Gods zullen zij zijne oordelen over de vijanden des Heren uitvoeren..

PSALM 150.

OPWEKKING TOT LOF VAN GOD.

De opwekking in Psalm 149: 3, om den naam des Heren te loven in reien en met harpen, wordt hier op nieuw (vs. 4) gehoord, maar ook alle andere instrumenten, die Gods volk heeft, worden daarbij genoemd, om het gezang vol van klank te maken, en alle levende schepselen worden opgeroepen, opdat het vol van stemmen zij. Vonden wij aan het einde van elk der vroegere vier hoeken der Psalmen een woord van lof (Psalm 41: 14; 72: 18 vv; 89: 53; 106: 48 bewijst de laatste Psalm in zijn geheel dien dienst (Nehemia 12: 43). Een Amen aan het slot van het gehele Psalmboek is niet nodig-"het Halleluja sluit dat in zich en gaat het te boven." -De dichter is waarschijnlijk dezelfde als die van Psalm 148, zodat de tijd van zijn ontstaan alsdan ongeveer het jaar 408 vóór Christus zou zijn.

I. Vs. 1 en 2. Oproeping tot lof van God, met opgaaf op welke plaatsen Hij moet geloofd worden en om welke reden-wegens Zijne grote en heerlijke daden; wat de plaats aangaat, zo komt vooreerst de hemel in aanmerking, de aarde verkrijgt daarentegen eerst bij de volgende afdelingen haar deel.

1. Halleluja (Psalm 149: 1), looft God in Zijn hemels heiligdom (Jes. 6: 1 vv.), gij engelen! looft Hem in het uitspansel Zijner sterkte, dat door Zijne almacht geschapen van Zijn alvermogen getuigt (Ps 68: 35), en de hemelse van de aardse wereld afscheidt.

2. Looft Hem van wege Zijne mogendheden, Zijne krachtige daden; looft Hem naar de menigvuldigheid, naar de ganse volheid Zijner grootheid!

1) Bij het danken beweegt zich de lof van God om bepaalde en bijzondere gaven en weldaden, voor welke men het dankoffer brengt; bij het loven daarentegen verdiept zich de ziel, medegevoerd door de volheid van genadebetoning tot aanbidding, in de heerlijkheid van God zelven. Daar baadt men in den stroom van het heiligdom tot aan de knieën of tot aan de lendenen, maar altijd is de diepte nog te meten; hier daarentegen kan men den grond niet meer bereiken; men zwemt door den stroom en men verdiept zich in de onmetelijke diepten van Zijnen heiligen en heerlijken naam met de hoogste vreugde..

De dichter is geheel vervuld van de heerlijkheid Gods. Zijne ziele smelt weg van verrukking, van wege de heerlijkheid en de genade Gods, die Hij aan Zijn volk heeft geopenbaard, ja, die Hij aan alle plaats heeft getoond. Daarom moet alles, wat een loftoon kan voortbrengen, zich verenigen, om den Naam des Heren groot te maken. En waar hij hemel en aarde oproept, daar eindigt hij met alles, wat adem heeft op te wekken, om den Heere, zijn God, te verheerlijken. De ganse mensheid roept hij, om in heilige geestdrift, den driemaal heiligen God de ere Zijns Naams te geven.

3.

II. Vs. 3-5. Terwijl de aansporing om God te loven nu ook zegt met welke middelen die heilige plechtigheid moet geschieden en alle instrumenten, bij de godsdienstoefening in

gebruik, in het bijzonder met name noemt, stelt zij ook voor, wie op aarde in de eerste plaats geroepen is tot des Heren lof.

3. Looft Hem met geklank der bazuin, met hoorngeschal; looft Hem met de luit en met de harp, met de harp en de citer!

4. Looft Hem met de trommel en fluit, met de pauk en met reigezang; looft Hem met snarenspel en orgel!

5. Looft Hem met hel klinkende cimbalen! looft Hem met cimbalen van vreugdegeluid, met luidtonende cimbalen (Numeri 10: 7 en 1 Kronieken 25: 31)!

Tien malen vinden wij in de vorige en in deze afdeling de opwekking: "Looft den Heere," dat is niet zonder betekenis, want tien is het getal van afronding, van volmaking, van al wat mogelijk is (Genesis 31: 7). Men heeft nu ook beproefd tienderlei werktuigen van Gods lof te vinden, waardoor zou aangewezen zijn, dat niets aan de volmaaktheid van zulk een lof mocht ontbreken; er zijn slecht acht instrumenten genoemd, en men zou alzo ook de reien in vs. 4 en de stem tot het zingen in vs. 6 er bij moeten nemen..

De heilige zanger roept hier derhalve ook de toonkunst op om des Heren heiligen Naam te dienen.

Ook de toonkunst moet dienstbaar zijn en gemaakt worden aan de verheerlijking van den Drieënigen God.

De muziek is ene heerlijke en kostelijke gave Gods, maar dan alleen bereikt zij haar doel, als zij aangewend wordt tot verheerlijking van Hem, die deze gave schonk.

Helaas, dat door ‘s mensen afval van zijn God, ook zij zo dikwijls misbruikt wordt in den dienst der wereld en ter ontheiliging van Godes Naam.

Wie echter door Gods wondere goedheid en Zijne bijzondere genade den dienst der wereld heeft leren vaarwel zeggen, zal er ook naar staan, dat de muziek weer worde gebruikt in den dienst en tot ere van Hem, die waardig is te ontvangen, niet alleen in den hemel maar ook op de aarde, de lof en prijs en heerlijkheid.

6.

III. Vs. 6. De oproeping, in die vorige afdeling voornamelijk tot Israël gericht, wordt nu algemeen en komt tot alle wezens, die, door God met een levenden adem (Genesis 2: 7) begiftigd zijn, d.i. tot de gehele mensheid.

6. Alles wat adem heeft (Openbaring 5: 13)love den HEERE! Halleluja!

Het is niet slechts het godvruchtig gevoel van den gewijden dichter en zanger, dat met het "alles wat adem heeft, love den Heere!" de betamelijkheid van dezen plicht voor al het schepsel uitdrukt; ook is het niet alleen der vromen wens en verlangen, welke daarin ligt opgesloten; maar het is veelmeer nog ene geloofsverwachting van den ouden dag, die in de taal des N.V. ook staat uitgedrukt. Het is toch de Apostel Johannes, die het in geestverrukking gezien heeft, en alzo deze woorden dus verklaart: "en alle schepsel, dat in den hemel is, en op de aarde, en onder de aarde, en die in de zee zijn en alles wat in deze is, hoorde ik zeggen: "Hem, die op den troon zit en het Lam zij de dankzegging, en de eer en de heerlijkheid, en de kracht in alle eeuwigheid." Zalig hij, die dit eens zal bijwonen en daarmee als een verloste des Heren zal mogen instemmen; ons geloof zie het met helderheid en blijdschap tegemoet, onze liefde voor den Heere verlange het en onze hoop worde niet beschaamd. Aan Hem, den enigen en drieënigen God: Vader, Zoon en H. Geest, uit Wie en door Wie en tot Wie alle dingen zijn, zij de heerlijkheid tot in der eeuwigheid. Amen!.

Zo verenigt ons deze profetie tot ene symfonie met de Joden, opdat ook onder ons de Heere met bestendige lofoffers worde verheerlijkt, totdat wij in het rijk der hemelen verenigd met de uitverkoren engelen het eeuwig halleluja zingen..

De drie eerste van de vijf Boeken der Psalmen (volgens de Hebreeuwse Verdeling) besluiten met Amen en Amen; de vierde met Amen, Halleluja; maar de laatste, en daarmee het gehele Boek, besluit alleenlijk met Halleluja, omdat de zes laatste Psalmen geheellijk opgesteld zijn tot lof van God en er geen woord van klachte of bede in dezelven voorkomt. Hoe nader de goede Christenen tot hun einde komen, hoe voller zij behoorden te zijn van lofzeggingen ter ere Gods. Sommigen denken, dat deze Psalm bestemd is, om aan ons te vertonen het werk der verheerlijkte Heiligen, in den Hemel, welke daar gedurig bezig zijn met God te loven. En de muzikale instrumenten, welken hier gezegd worden gebruikt te zijn, moeten wij niet meer letterlijk verstaan, dan het goud en paarlen en de kostelijke gesteenten, welken gezegd worden het Nieuw Jeruzalem te versieren. Openbaring 18: 18,19 Maar gelijk die aanduiden, dat de Heerlijkheden des Hemels de aller uitstekendste Heerlijkheden zijn, zo geven dezen te kennen, dat de lofzangen, welke de Heiligen aldaar opheffen, de uitstekende lofzangen zijn.

De Gebeden zullen daar verslonden worden in eeuwige lofzangen, daar zal gene verpozing zijn in God te loven, en toch gene vermoeiing. De Halleluja’s zullen eeuwiglijk herhaald worden, en echter zullen dezen steeds nieuwe gezangen zijn. Laten wij dikwijls vermaak scheppen in te overdenken, wat de verheerlijkte Heiligen in den Hemel verrichten, en wat die genen doen, met welke wij bekend waren op aarde, maar die voor ons derwaarts vertrokken zijn; en laat het ons niet alleen verlangende maken, om onder hen te zijn, maar ons ook verlevendigen, om dit deel van den wil van God op Aarde te verrichten, gelijk zij het doen, die in den Hemel zijn. En derhalven laten wij zoveel van onzen tijd besteden, als wij kunnen, in dit goede werk, terwijl wij daarin hopen, gedurende een vrolijke eeuwigheid, altijd bezig te zullen zijn. Halleluja is en zal altoos aldaar het woord zijn, Openbaring : 19: 1,3. Laten we daartoe nu weergalmen, als zulke, die hopen in ‘t korte daarin te verenigen. Halleluja! Looft gij den Heere!.

Zo schoon zegt Gregorius van Nyzza: "In den slotpsalm wordt het koor der mensen met dat der engelen samen stemmend een lofzang ter ere van God, om Hem, die triomfeert, het alles besluitende overwinnigslied toe te zingen."

Zo is het toch. Wat hier door den gewijden dichter wordt uitgeroepen zal eenmaal volkomen werkelijkheid worden als in den nieuwen hemel, en op de nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont, allen zich zullen verenigen om den HEERE Heere eeuwig het loflied toe te zingen, als het der zonde onmogelijk is gemaakt één enkelen wanklank te werpen in het heilig lied der gezaligden.

SLOTWOORD OP HET BOEK DER PSALMEN.

Gelijk we reeds in ons voorwoord op het Boek der Psalmen schreven, bevat het ene verzameling van heilige liederen uit den tijd der Oude Bedeling, in de eerste plaats ten behoeve van den eredienst van Israël vervaardigd, en gedicht door David en andere heilige mannen Gods onder Israël, gedreven door den Heiligen Geest.

Gewoonlijk worden zij "Psalmen David's" genoemd, niet omdat deze koning van Israël, de lieflijke in Psalmen, ze alle heeft vervaardigd, maar èn dewijl in hem de lierzang zijn hoogste bloei bereikte, èn omdat de tijd van David de Psalmen in het leven riep, gelijk de verlossing uit Babel ze weer deed herleven.

De Bundel zelf is meer dan hoogstwaarschijnlijk verzameld en in orde gebracht door één man, die, rekenende met de inwendige verwantschap der liederen, met hun inhoud, met hun gelijkheid van strekking en bestemming, ze als één geheel aan de gemeente van Israël en daarmee ook aan de Kerk van alle eeuwen, door Gods genaderijke besturing, heeft overgegeven.

Het is dan ook terecht opgemerkt: "nadat door de werkzaamheid van Ezra en Nehemia nieuwe vaste vormen voor den herstelden tempeldienst in Zion waren ontstaan, ontstond in de pas gesterkte gemeente grote behoefte, om naast het heilig Wetboek ook een vast, liturgisch afgesloten Gebed- en Gezangboek te bezitten."

De tijd, waarin de Psalmen zijn gedicht valt daarom voornamelijk in de dagen van David en in die van den terugkeer uit Babel.

Want wel komen er ook Psalmen voor van Salomo (één van Mozes) en uit de dagen van Josafat en Hizkia, maar toch de meeste dragen duidelijk de kenmerken, dat zij zijn vervaardigd of in de dagen van David, toen de godsdienst bloeide, of in de dagen van den terugkeer uit Babel, toen de goddelijke straf zijne uitwerking niet gemist had, maar Israël weer terug had gebracht tot het dienen, enig en alleen, van den Heere God.

Wat den inhoud der Psalmen betreft, niet alleen wordt de particuliere genade, welke de Heere betoont aan Zijn gunstvolk, bezongen, maar ook Zijne gemene genade, welke Hij bewijst aan alle mensen en aan alle schepselen.

En waar er schier geen feit is uit Israël's geschiedenis, hoever men ook in den tijd terugdringt, wat niet wordt vermeld, waar de Schepping en Onderhouding en Besturing van hemel en aarde gedurig de stof uitmaakt van het lied des dichters, zo wordt dit alles in verband gebracht met de diep verbeurde genade, die aan Israël en de volken bewezen wordt.

Bovendien en boven alles wordt inzonderheid gedurig gewezen op Hem, die niet alleen voor Israël maar ook voor alle volken een Verlosser zou wezen, tot Wie niet alleen uit Israël maar uit alle geslachten der aarde er zouden komen om Zijn Naam te belijden.

Vandaar dat we vele Messiaanse psalmen hebben, hetzij typisch-Messiaanse, of typisch-profetische, of eschatologisch-Messiaanse, zodat het niet van David is of van een ander koning, van wie daar gezongen wordt, maar van den Christus zelven, zoals deze in heerlijkheid zou geopenbaard worden.

Maar van daar ook dat als in de Psalmen van het bloed van bokken en stieren gesproken wordt, niet wordt ontkend dat dit bloed als symbool moet worden gestort, maar wèl dat enkel het bloed als zodanig de verzoening zou aanbrengen, indien het niet gestort werd in het geloof in Hem, die Israël's ceremoniëlen dienst zou te niet doen.

Ook in de Psalmen concentreert zich alles om den Messias, die naar Gods eeuwigen Raad een eeuwige verzoening zou tot stand brengen voor geheel de Kerk, in dezen zin dat de HEERE Heere, Zich heilig en rechtvaardig maar tegelijk barmhartig en genadig geopenbaard heeft, in Hem, die zelf door David en de heilige zangers van Zijn lijden en van Zijne heerlijkheid heeft geprofeteerd.

Gods kinderen van den Ouden dag hebben zich dan ook in de bangste tijden en te midden van de donkerste lotsbedelingen vast gehouden door het geloof aan het Verbond, hetwelk niet wankelen of bezwijken kon, en dit door hun zangen der Gemeente op het hart gedrukt en op de lippen gegeven.

Het is daarom dan ook dat deze Psalmen, alle eeuwen door, op het schavot en op den brandstapel, in de onderaardse holen en in de verborgene plaatsen, waar men ook zamen kwam, het geloof door Gods genade hebben gestaald en gesterkt, en dat zij, zolang de Kerk van Christus op aarde zal worden gevonden, zullen gezongen worden.

Ook de meest verheven gedichten van het mensenkind, hoe schoon en bezielend ook, worden ten leste vergeten, maar de Psalmbundel, dit kunstgewrocht des Heiligen Geestes, blijft gezongen alle eeuwen door.

DE SPREUKEN VAN SALOMO.

De Spreuken van Salomo, in het Hebr. genaamd Mischle Schelomoh, in de Septuaginta, Paroimiai Salomontos en in de Vulgata, Proverbia Salomonis, zijn een vrucht van het geheiligd nadenken, onder de bijzondere en buitengewone inwerking des Heiligen Geestes, over wat de Heere God aan Israël op bijzondere wijze had geopenbaard en wat de heilige schrijver vervuld zag in de lotgevallen, zowel van het volk Israël en andere volken als van den enkelen mens.

Het zijn geen spreekwoorden, die altijd uit het volk hun oorsprong hebben, maar Spreuken, dat is, op zich zelve staande, pittige en puntige waarheden, of aaneengeschakelde, zodat zij redenen vormen, die immer ten doel hebben af te manen van de zonde, in hare innerlijke dwaasheid ten toongesteld, en aanmanen tot een leven naar Gods ordinantiën en instellingen.

Zij bedoelen derhalve het geluk en de welvaart van het volk in het algemeen en van den mens in het bijzonder, niet alleen het geestelijke maar ook het tijdelijke geluk.

Zij bewegen zich daarom niet alleen op de lijn van de particuliere, maar ook, en niet gering, op die van de gemene genade.

Het Boek zelf laat zich verdelen in drie delen, voorafgegaan door een opschrift en gevolgd door twee aanhangsels.

Het opschrift wordt gevonden in Hoofdstuk 1: 1-7.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1: 8-Hoofdstuk 9) beveelt op levendig schilderende en aaneengeschakelde wijze de wijsheid met bijzonderen aandrang aan;

Het tweede deel (Hoofdstuk 10-24) bevat of een verzameling van afzonderlijke, los op elkaar volgende spreuken, waarin aan de ene zijde de wijsheid en de vreze Gods, en aan de andere zijde de dwaasheid en het verlaten van God, het Gode tegenstaan, wordt geschetst, of uit meer samenhangende spreuken, die weer gevolgd worden door dezulke die in den vorm van gebod en verbod zijn neergeschreven.

Het derde deel (Hoofdstuk 25-29) bevat spreuken van Salomo, samengebracht door de mannen aan Hizkia, den koning van Juda, die de spreuken meer in haar karakter van vergelijking en tegenstelling doen uitkomen, en wier bedoeling evenzeer is de vrede en het geluk van het volk te bevorderen.

De Aanhangsels (Hoofdstuk 30 en 31) bevatten: a. de Spreuken van Agur, die geheel passen in het kader van de Spreuken van Salomo, dewijl zij evenzeer de ware wijsheid roemen en tevens de toepassing op het leven aangeven; b. de Spreuken van Lemuël, hem door zijn moeder geleerd, welke eindigen met den lof te bezingen van ene degelijke huisvrouw.

Wat de Apostel Jakobus in zijn Zendbrief (Hoofdstuk 3: 17) zegt van de wijsheid, daarmee is zo volledig en duidelijk mogelijk de aard en de inhoud van de prediking van den wijzen Koning Israël's in zijn Boek der Spreuken weergegeven.

HOOFDSTUK I.

WAARDOOR DE WIJSHEID VERKREGEN OF VERHINDERD WORDT.

Op de wijze van een Oostersen titel voor een boek, gaat een vrij uitvoerig opschrift het gehele werk voor.

Vs. 1-6. Dit opschrift noemt in de eerste plaats den Schrijver van de meeste Spreuken, die in dit Boek worden gevonden, wijst vervolgens haar doel aan, en roemt eindelijk hare nuttigheid, zowel voor degenen, die met de wijsheid een aanvang maken, als voor hen, die daarin reeds vorderden.

1. De woorden, die in het nu volgend Boek worden gevonden, zijn, ten minste voor ‘t grootste gedeelte, de spreuken van Salomo, den door zijne wijsheid zo beroemden (1 Koningen 4: 19 vv.) zoon van David, den koning van Israël, wij vinden hier wel niet al zijne spreuken, want hij sprak er drie duizend, maar wel zijn de gewichtigste en schoonste uitgekozen (1 Koningen 4: 31) uit een grotere verzameling, door den wijze zelven langzamerhand bijeengebracht.

2. Zij zijn verzameld tot nut en stichting van den lezer, om wijsheid en tucht 1) te weten, om te weten, wat ware wijsheid (Job 28: 12) en zedelijke opvoeding is, om te verstaan redenen des verstands, 1) om te vernemen uitspraken, waarin scherp en diep verstand is en waardoor men het ware van het valse kan onderscheiden.

1) Om zich ene vaste kennis en wetenschap eigen te maken, echter een gegronde wijsheid te verkrijgen en zich door den band der tucht te laten leiden, om zich in alle plichten zijns levens wijslijk te gedragen en te leren, hoe men de dwalingen moet vermijden, in welke wij, mensen, lichtelijk vallen, of hoe ze te verbeteren, als wij er eens in gevallen zijn..

Wijsheid en tucht worden hier op het nauwst met elkaar verbonden. Onder wijsheid is te verstaan, het kennen der dingen, in haar diepste wezen en in de werkelijkheid van haar bestaan en onder tucht de zedelijke terechtwijzing. Wie de tucht beoefent, laat zich door de hoogste levenswijsheid beheersen. Daarom hebben we onder het weten ook in den grond der zaak het in zich opnemen te verstaan, het zich te laten leiden door de wijsheid en de tucht.

3. Om aan te nemen onderwijs van goed verstand, 1) gerechtigheid, en recht, en billijkheden, om te leren zó te leven, dat het overeenkomstig is met den wil van God en billijk tegenover alle mensen.

1) In het Hebr. lksx rowm (Moesar haskeel). Hetzelfde woord moesar is in vs. 2 door tucht vertaald, en die betekenis moeten wij ook hier weer hebben. Beide woorden betekenen dan ook tucht, waarvan het heil wordt ingezien d.w.z. zulk een tucht, zulk een zedelijkheid die niet vrucht is van opvoeding of navolging, maar omdat men zelf heeft doorzien, waarom zulk een zedelijkheid gevorderd wordt en waartoe zij leidt en waardoor men er toe gebracht wordt, om naar Gods Wet als maatstaf recht te doen, gerechtigheid lief te hebben en de billijkheid te betrachten.

4. Om den slechten, den onervarenen, die onkundige harten (Rom. 16: 18), die voor alle uitwendige indrukken zo toegankelijk zijn, en daarom zo licht verleid worden, kloekzinnigheid te geven, zodat zij voor die schade worden bewaard; den jongelingen, die nog weinig ervaring en overleg bezitten, wetenschap en bedachtzaamheid, om hun leven op de rechte wijze in te richten.

Het onderwijs hier gegeven is eenvoudig, duidelijk, licht bevatbaar, voor het geringste verstand zelf en een onkundig reiziger kan er zelfs niet in dwalen, ja, waarschijnlijk zullen zij er het meeste nut in vinden, die gevoelig zijn voor hun eigene onkunde en weten, hoezeer zij ze van node hebben, om onderwezen te worden en die hierom ook naar onderrichting reikhalzen..

5. Deze bloemlezing van spreuken der wijsheid is niet alleen met het oog op de onwijzen zaamgesteld, om hun wijsheid te leren, integendeel: die wijs is zal horen en zal in lere toenemen; hij vindt hier gelegenheid, om, wanneer hij zijne oren met opmerkzaamheid op het gezegde richt, in kennis en inzicht te winnen; en die verstandig is, die ontwikkeling en een helder oordeel bezit, zal wijzen raad bekomen; door de aanwijzingen, die hier worden gegeven, zal hij enen juisten en zekeren levensregel verkrijgen, zodat hij de dwaalwegen en ondiepten in den zedelijken wandel vermijdt.

6. Gij zijn hem gegeven ter bevestiging van het woord, dat die heeft, dien gegeven zal worden (Matth. 13: 12), om te verstaan, zich toe te eigenen en steeds beter in toepassing te brengen, ene spreuk en schat van Salomonische wijsheid, en de uitlegging van deze, die soms moeilijk is, eveneens de woorden der andere wijzen, die nog veel diepzinniger redenen voor deze verzameling hebben geleverd (zie Hoofdstuk 22: 17; 24: 23; 30: 1; 31: 1 hun raadselen, die zozeer tot opscherping van het verstand dienen (1 Koningen 10: 1)

De rechte, ware wijsheid wordt ons niet aangeboren, maar men moet haar uit den mond der wijzen opvangen, die van God geleerd zijn (Jes. 54: 13. 1 Thess. 4: 9)..

God zal Zijnen heiligen Geest schenken aan hen, welke dien regeren, niet aan hen die dien verachten, niet aan hen die tegenstreven met ene barbaarse en wilde woestheid. De schrijver zegt dat deze verachters van God, als Epikureërs en dergelijken, hier geen voordeel kunnen verkrijgen, maar anderen, in wie de beginselen zijn van de vreze Gods en die begeren door God bestendigd te worden. Tot deze wordt gezegd: "jaagt ze en ontvangt."

7.

Nu volgt het motto, of de zinspreuk van het gehele Boek, als aansporing, om het met de vereiste gezindheid te lezen, zonder welke alle lering te vergeefs is.

Vs. 7. Het scheppend begin, waarin tevens voortgang en einde van die wijsheid, die hier moet geleerd worden, besloten ligt is de vreze des Heeren. (Hoofdstuk 9: 10. Psalm 34: 10).

7. a) De vrees, niet ene algemene religiositeit, nog veel minder een los geworden zijn van al het positieve en geschiedkundige, maar de vreze des HEEREN, het vrezen van Jehova, den aan Israël geopenbaarden God, (Exodus 3: 13; 6: 2) is het beginsel der wetenschap, is het fondament van die kennis, waarom het hier te doen is; de dwazen daarentegen, die niets van God willen weten (Psalm 14: 1. Jer. 14: 22), verachten wijsheid en tucht, zij zullen naar onze woorden niet horen, en kunnen ook niet verstaan, wat geestelijk is.

a) Job 28: 28. Psalm 111: 10. Spreuken 9: 10. Prediker 12: 13.

De heilige wijsheid stelt zich met deze zinspreuk in openbare tegenstelling tegen de ijdele filosofie (Kol. 2: 8) van wereldse wijsheid-leraars. Deze willen ene wetenschap, die onafhankelijk is van het religieus-zedelijke gevoel, ene wetenschap, die alleen rust op het blote denken van den onderzoekenden geest en die de zekerste bevestiging voor de waarheid harer stellingen daarin vindt, dat zij juist hare conclusiën verkregen heeft met verloochening aan alle overgeleverde ideën. De wijsheid der Salomonische Schriften daarentegen rust niet alleen op den gegeven grondslag van den geopenbaarden godsdienst, wier waarheden zij vooraf als vast erkent, maar zij is ook zonder opname dier waarheden in het inwendige even niet mogelijk. Zonder vreze voor den alleen waren God van Israël is gene zedelijke kennis denkbaar; die vrees is integendeel het begin of de eerste trap van deze kennis, van deze overtuiging, die haren wortel heeft in de volkomene overgave aan den Heere. Godsvrucht en wijsheid zijn dus de ene zonder de andere onmogelijk..

Dwazen zijn zij, die de ware wijsheid verachten, die hun eigene meningen volgen, zonder acht te slaan op den eerbied voor God.).

Salomo spreekt van de gewichtigste stukken der waarheid, en Een, groter dan Salomo, is hier. Christus spreekt door Zijn woord en Zijnen Geest. Hij opent het verstand der mensen, dat zij de Schriften verstaan. Christus is het woord en de wijsheid van God, en Hij is ons tot wijsheid geworden. Dat wij op Hem, als onze wijsheid vertrouwen, opdat Zijn Geest in onze harten moge schrijven de dingen, die geschreven zijn in dit Boek, zo zullen onze gesprekken levende commentaren worden op de Spreuken van Salomo..

De heilige Schrijver wil zeggen, dat de ware wijsheid van Boven komt, uit God is, en den mens in het hart gegeven wordt, zodat alleen hij, die waarlijk den Heere vreest, deze wijsheid kan deelachtig worden. Niet de dwazen, niet degenen, die God verachten, met Hem spotten, of zich om Hem niet bekommeren. Deze verachten de hoogste wijsheid, deze spotten met de ware zedelijkheid en zijn onvatbaar er voor, om haar in zich op te nemen. Het laatste gedeelte van dit vers slaat kennelijk terug op vs. 2.

8.

De eigenlijke Spreuken beginnen eerst met hoofdstuk 10. Als ene soort van inleiding gaat vooraf ene rij van vijftien op elkaar volgende redenen in den vorm aan spreuken.

I. Vs. 8-19. De eerste dezer redenen bevat ene vermaning van den leraar der wijsheid aan zijnen leerling, welke met twee hoofdregels begint voor de jeugd, die in de wijsheid moet worden onderwezen, de ene is: "hoor naar vader en moeder," en de andere: "hoor niet naar de goddelozen!" De laatste vermaning wordt vervolgens uitgewerkt ten opzichte van een enkel bepaald geval, dat zeer geschikt is, om het tegendeel der godsvrucht, de roekeloosheid als de ergste dwaasheid te karakteriseren, en om op aanschouwelijke wijze voor te stellen, hoe roekeloze misdadigers door hun goddeloos drijven zich geheel en al te gronde richten.

8. Mijn geestelijke zoon, met wien ik, de leraar der wijsheid, het als een geestelijk vader te doen heb (Spreuken 4: 1. Richteren 14: 10. 2 Koningen 2: 12. 1 Samuel 3: 16. Filemon 1: 10)! hoor de tucht, de terechtwijzinguws lichamelijken vaders, en verlaat de leer uwer moeder niet, als die u het eerst hebben gewezen op de vreze des Heeren en daardoor op de ware wijsheid.

9. Want zij, die hand des vaders en die leer der moeder, zullen uwen hoofde een aangenaam toevoegsel, een lieflijk sieraad zijn, en ketenen aan uwen hals, zij zijn gene lastige en vernederende boeien, maar het gehoor geven daaraan geven ene grootheid en een adel, gelijk de diadeem op het hoofd en de halsketen vorsten en mannen van hogen stand kenmerken; zij maken u aangenaam voor God en voor mensen (Hoofdstuk 3: 3; 6: 21.

10. Mijn zoon! bij deze vermaning heb ik nog ene tweede te voegen, indien de zondaars, de spotters, de verachters van God, met welke de rechtvaardigen gene gemeenschap mogen hebben (Psalm 1: 1)u aanlokken, om met hen gemeenschappelijke zaak te maken, a) bewillig niet, maar wijs hen met beslistheid van u af.

Gelijk ene goede opvoeding der kinderen den eersten grond legt tot hun waar geluk, zo legt de verleiding den eersten grond tot hun verderf; wie met liederlijke mensen omgang heeft is reeds meer dan half verloren..

Wordt in den eersten Psalm welgelukzalig genoemd, die niet wandelt in den raad der goddelozen en niet zit in het gestoelte der spotters, die zich niet verenigt derhalve met de goddelozen, de Spreukendichter begint zijne redenering met de vermaning, om hun gezelschap te vlieden en zich niet door hun valse redeneringen te laten verleiden.

11. Indien zij 1), om nader op een bepaald geval te wijzen, tot u zeggen: Ga met ons den weg op, dien wij ons hebben voorgesteld, laat ons uit onze heimelijke schuilplaats loeren op bloed (Micha 7: 2), ons versteken tegen den onschuldige zonder oorzaak 2), tegen hen, die ons wel niets hebben misdaan, maar naar wier geld en goed wij begeren;

1) Het is van belang, zich een recht begrip te maken wie hier bedoeld worden, daar het toch bezwaarlijk rovers der grote wegen, huisbrekers en moordenaars zijn kunnen, tegen wier verleiding de zedemeester waarschuwt. Men denke dan liever aan groten, aan pacha’s en gezaghebbers ouder de willekeurige Oosterse regeringen, die niet alleen door afpersingen en knevelarijen zich verrijken, maar ook door onschuldigen onder nietige voorwenselen ter dood te doen brengen, wier goederen zij dan na zich slepen, en die men dit zo lang laat doen, totdat

zij rijk genoeg geworden zijn, om tot slachtoffers van nog machtiger heb- en roofzucht te strekken. Die de Oosterse geschiedenis en zeden kent, zal dit geheel verstaan..

2) Eigenlijk staat er: "de vergeefs onschuldige; " zo worden door de goddelozen met opzet genoemd, die in hun bekrompenheid menen, dat hun schuldeloos leven hun recht geeft te wachten, dat hun leven deels op Gods hulp, deels op bescherming der mensen recht geeft. De zodanigen willen de goddelozen zo plotseling verslinden, gelijk de dood levende en krachtvolle mensen wegrukt..

12. Laat ons hen levend verslinden (Psalm 124: 3), als het graf soms midden uit het krachtige en blijde leven zijne offers wegrooft (Num 16: 30); ja geheel en al 1) zullen wij hen vernietigen, gelijk die in den kuil nederdalen (Psalm 28: 1; 143: 7).

1) In het Hebr. Mymymt (Themimim). D.i. terwijl zij in het volle genot van gezondheid en welstand verkeren. Hierdoor en in de gehele uitroeping komt uit, die diepe haat tegen alle tucht, die verborgen vijandschap tegen degenen, die onder den zegen Gods een gerust en stil leven leiden mogen.

13. Wij hebben gegronde reden voor die zaken; het brengt ons groot voordeel aan, want alle kostelijk goed zullen wij vinden, onze huizen zullen wij met roof vullen, dien wij den vermoorden hebben ontnomen;

Achter dit voornemen ligt op den diepsten grond des harten de nijd van Kaïn, die tegen den rechtvaardigen Abel vergrimde, omdat die door het geloof een groter offer gebracht had dan hij (Genesis 4: 3 vv. Hebr. 11: 4). Zie vs. 12..

14. Kom, ga met ons. Gij zult uw lot midden onder ons werpen, wij zullen te zamen handelen, als broeders zamen lief en leed dragen; wij zullen allen éénen buidel hebben, alle winst gelijkelijk delen.

15. Mijn zoon! wanneer de verleiders met zulke verzoekingen tot u komen, al spreken zij het ook niet openlijk uit, gelijk ik hier met ronde woorden verklaarde en hun afschuwelijk voornemen karakteriseerde -zij weten integendeel hun schandelijke daden met de fijnste kleuren te schilderen-wandel niet met hen op den weg; weer uwen voet van hun pad, dat die geen lust verkrijge om het te betreden.

16. Want hun voeten lopen ten boze, zoals gij hier kunt zien, nu hun handelen en trachten u naakt en open is voorgehouden; en zij haasten zich om bloed te storten, waaruit gij dan ook kunt afleiden, dat het einde van hun weg geen geluk, gene winst zal zijn, zoals zij u voorspiegelen, maar onheil en verderf (Jes. 59: 7. Rom. 3: 15).

17. Die goddelozen zelven te waarschuwen voor het onheil en de ellende, die zij tegemoet gaan, daartoe geef ik mij de moeite niet. Zeker, het is gelijk het spreekwoord zegt: het net wordt te vergeefs gespreid voor de ogen van allerlei gevogelte, al is het dat de vogelaar zichtbaar voor de vogels zijn net uitwendig, zodat deze het met hun ogen zien, dat hun verderf

wordt bereid, zo laten zij zich, door hun begeerte naar de lokspijs verblind, er toch niet van afhouden, om er zich in te storten.

18. En 1) deze, die op het bloed van anderen loeren (vs. 11), loeren inderdaad op hun eigen bloed, en die den onschuldigen zonder oorzaak hinderlagen leggen, versteken zich tegen hun zielen, daar zij zó zeker in hun verderf snellen als de vogels (vs. 17), zij het ook, dat zij anderen nazetten, zo is het alsof zij zich zelven naar 't leven stonden.

1) De Spreukendichter wil zeggen met dit en in verband met het vorige vers: Al is het mogelijk, dat het gevogelte het net niet ziet en zich dus vangen laat, gij zult toch zo dwaas niet zijn, want hun bedoelingen zijn zo doorzichtigen het einde van alles is zo in het oogvallend. Want zij bereiden zich zelf het verderf, waar zij anderen trachten te vernietigen, daar vernietigen zij ten slotte zich zelven.

19. Zo zijn de paden van een iegelijk, die gierigheid, boze hebzucht, pleegt, die naar der anderen goed begeren en het op onrechtvaardige wijze tot zich trekken; zij zal de ziel van haren meester vangen; het is ene dwaze inbeelding, wanneer iemand, die op wegen der goddeloosheid gaat, meent, dat hij door zijn verstand winst uit zijne misdaad zal trekken, en de schade zal kunnen afweren; hij bereidt zichzelven in zijne zonde ondergang en verderf.

Zo zeker als de wijsheid, die verenigd is met godsvrucht en gerechtigheid, een boom is des levens voor allen, die ze aangrijpen (Spreuken 3: 18), zo zeker is aan de andere zijde een wandel in dwaasheid en in het vergeten van God een langzame zelfmoord, een te gronde richten van eigen leven en levensgeluk (vs. 32).

20.

II. Vs 20-33. In de hier volgende tweede rede richt de Goddelijke wijsheid nu zelf het woord tot degenen, welke het versmaden haar te zoeken en naar hare menslievende bemoeiingen te luisteren. Zij vermaant, belooft en dreigt eindelijk, dat zij den misdadigers hare genade zal onttrekken en de vruchten van hun verkeerdheid in ongeluk, verderf en eeuwigen dood zal doen eten. Eindelijk sluit zij hare waarschuwende rede met nogmaals door beloften uit te lokken, hetwelk ons aan Matth. 11: 28 herinnert. Terwijl de vorige rede er voor waarschuwde om de godsvrucht gering te achten, zo waarschuwt deze ten opzichte van de wijsheid. Beide wijzen dus duidelijk terug op het motto, dat aan het hoofd staat (vs. 7).

20. De opperste, de goddelijke Wijsheid roept 1) overluid daar buiten op de straat, onder het Oude Testament door den mond der profeten, in het Nieuwe door den mond van den Heere zelven, van Zijne Apostelen, Evangelisten, herders en leraars; zij verheft in zoekende liefde hare stem op de straten, opdat, ware het mogelijk, allen geholpen werden en niemand zich zou kunnen verontschuldigen daarmee, dat hij het niet zou geweten hebben (Matth. 10: 27. Luk. 14: 21).

1) De Wijsheid wordt hier persoonlijk voorgesteld, maar ook als een Goddelijke Wijsheid, als een Goddelijke macht, die vrede en zaligheid verschaft aan degenen, die zich onder haar stellen, maar onheil en verderf aan degenen, die zich haar onttrokken.

21. Zij roept zelfs in het voorste der woelingen, in het voornaamste van het volksgewoel; aan de deuren der poorten, waar de mensen zich verzamelen, spreekt zij hare redenen in de stad (liever: aan de deuren der ingangen in de stad enz.) (vgl. Jes. 45: 19. Joh. 18: 20. Hand. 26: 26).

De Goddelijke wijsheid is dus geen geheim, zij is niet alleen in de scholen der geleerden te vinden; er is noch veel moeite noch kosten nodig, om haar te horen en te leren. Neen! ook de landman en handwerksman, de arbeider en dienstbode, de minste en geringste onder het volk kan haar zegenrijk onderricht genieten, wanneer hij maar wil. In kerken en scholen wordt zij openlijk verkondigd, getrouwe leraars, vrome ouders, ervaren vrienden zijn steeds gereed de onwetenden te onderwijzen, de onervarenen te waarschuwen, de lichtzinnigen te vermanen. Of waar zou een kind, waar een jongeling of ene maagd kunnen optreden en zeggen: "Ik heb nooit het geluk genoten een goed en Christelijk onderwijs te ontvangen, mij is nooit gezegd wat tot mijn waarachtig welzijn dient; ik ben nooit tot het goede vermaand en opgewekt?"

Wie de Goddelijke wijsheid, het geloof, den eeuwigen vrede in het hart bezit, die moet haar verbreiden; een zelfzuchtig geloof, dat aan anderen van de goederen der genade niets gunt, is er niet. Alzo is de goddelijke wijsheid ene ware vriendin des volks, die aller heil zoekt..

Onder de wijsheid, die zich hier als persoon vertoont, is God zelf te verstaan, die als de Alwijze handelend in de wereld optreedt. Dat deze wijsheid zich openlijk en overal aanmeldt, duidt tweeërlei aan: vooreerst, dat zij het licht niet schuwt en daarmee het rechtmatige harer zaak bewijst; ten andere dat door Gods openbaring in de natuur en door de middelen des heils ouder Zijn volk overal op de eigenlijke bron van alle wijsheid wordt gewezen, zodat niemand zich met onkunde kan verontschuldigen..

22. Maar hoe weinigen horen slechts naar de luide prediking der Goddelijke wijsheid! Vol droefheid moet zij klagen: Gij slechten! gij onverstandigen, hoe lang zult gij de slechtigheid, de onverstandigheid beminnen? en hoe lang zullen de spotters (Jes. 28: 14. Psalm 1: 1) voor zich de spotternij begeren, en de zotten wetenschap haten?

Hier treden voor het eerst de vijanden der Goddelijke wijsheid op; er zijn drie klassen van deze: slechten of liever verstandelozen, spotters en zotten. Onder de eersten verstaan de Spreuken diegenen, welke uit onervarenheid, lichtgelovigheid en natuurlijke lichtzinnigheid zich hebben laten verleiden, om den weg van lusten en begeerlijkheden der jeugd te gaan en de Goddelijke wijsheid gering te achten; onder dwazen diegenen, welke wegens het vergeten van God en gebrek aan nadenken de waarheid en tucht verwerpen, en de Goddelijke leer als een doorn in hun geweten haten; eindelijk onder de spotters diegenen, welke met hun volle bewustzijn en opzettelijk tegen de wet zondigen, zondaars van professie, die, om hunnen werelddienst te verschonen, tegenover de Goddelijke wetenschap hun eigene vrijdenkers-wetenschap als een hoger weten stellen, en de wet en de openbaring ook openlijk

honen. Juist de tijd van Salomo met zijn uitwendigen glans en druk wereldverkeer, was meer dan enige andere blootgesteld aan het gevaar van in vleselijke gezindheid en werelddienst, in onverschilligheid omtrent godsdienst en verregaande toegevendheid weg te zinken. Eerst deze tijd schijnt ook die derde soort van verachters der wijsheid, schijnt de spotters, die openlijk het heilige hoonden, te hebben opgeleverd (vgl Hoofdstuk 21: 24; 24: 8).

De woorden van smart over den ondank en de verblinding der mensen, die Salomo hier de wijsheid in den mond legt, wij vernemen ze, helaas! nog heden. De waarheid is...een algemeen goed der mensen geworden; in duizend en nog eens duizend (?) kerken en scholen, uit den mond van ontelbare leraars, in millioenen geschriften spreekt zij, leert, waarschuwt, bidt, bezweert zij, zodat wij in nog ruimeren zin dan Salomo kunnen zeggen, dat zij op de straten wordt verkondigd. Moeten wij ons daarover nu hogelijk verblijden, zo moeten wij evenzo diep daar over treuren, dat zovelen dit roepen der waarheid verachten en versmaden! Is het niet ontzettend waar te nemen, hoe ontelbare ouders hun kinderen van de school terughouden, hoevelen de prediking van het Evangelie verachten? Laat ons daarom erkennen, hoe traag de mens ten goede is, hoe geneigd tot het kwade, hoe zorgeloos hij juist in zijne hoogste belangen is!.

23. Keert u, terwijl het nog tijd is, van uwen bozen weg af, tot mijne bestraffing, luistert naar mijnen raad; ziet, ik zal mijnen Geest, den Geest der waarheid en der wijsheid ulieden overvloedig uitstorten, opdat deze u rijkelijk verfrisse en versterke, en u leide van genade tot genade; ik zal mijne woorden, waarin die geest van wijsheid en kennis ligt, u bekend maken.

Niemand kan den Heiligen Geest van Christus ontvangen en met Goddelijke wijsheid verlicht worden, tenzij hij zich kere tot de bestraffing van Christus (Joh. 14: 15 vv.; 16: 7 vv.); wijk af van het kwade en vang een nieuw leven aan (Psalm 34: 15).

De God des hemels verlangt de bekering en verandering van zondaars en niet hun ondergang..

Gevoelen wij de noodzakelijkheid der bekering en een toekeren daartoe zij onze harten? Laat ons bidden om ene overvloedige mededeling van den verlichtenden en vernieuwenden geest. Indien mensen gewillig zijn geworden om zich aan Zijn invloed te onderwerpen, zo is dit een gelukkig voorteken, dat deze zal worden geschonken, of liever een teken, dat Hij Zijn werk reeds is begonnen (Jer. 31: 18-20)..

24. Hoe? Gij wilt niet; gij wijst mijne aangebodene hulp en mijne liefde jegens u af? Welaan, zo hoort mijne bedreiging van het gericht, dat u onvermijdelijk wacht: Dewijl ik a) geroepen heb, en gijlieden geweigerd hebt; dewijl ik mijne hand uitgestrekt heb, en er niemand was, die opmerkte, terwijl het toch enkel genade en redding was, die ik aanbood;

a) Jes. 65: 12; 66: 4. Jer. 13: 10.

25. En gij al mijnen raad verworpen, en mijne bestraffing, mijn ernstig dringen tot boete en bekering, niet gewild hebt.

26. Zo zal ik ook in ulieder verderf lachen (Job 38: 3), dat u zeker haastig zal overkomen, omdat gij mijne vermaning hebt veracht; ik zal spotten (Psalm 2: 4),wanneer uwe vreze komt 1), en die zal komen als het zekere loon uwer goddeloosheid, hoe veilig gij u ook moogt wanen.

1) In dezen tijd, in dezen dag der genade toont God nog ontferming en mededogen met hun dwaasheden, maar dan zal Hij in en om hun verderf lachen, even gelijk zij met Zijnen goeden raad gelachen en alle Zijne vermaningen in den wind geslagen hebben. Zij, die den godsdienst bespotten, maken zich daardoor bespottelijk voor de gehele wereld. De rechtvaardige belacht denzulken met recht en God zelf, die deze spotters namaals ook bespotten zal, billijkt derzulken gedrag in dezen..

De opperste Wijsheid wil hiermede niet minder zeggen, dan dat alsdan, dewijl zij allen goeden raad hebben verworpen, voor eeuwig in en door hun dwaasheden zullen omkomen, dat de rechtvaardigheid Gods in hun verloren gaan zal verheerlijkt worden.

27. Wanneer plotseling en verpletterend uwe vreze a) komt, gelijk ene verwoesting, als in een ogenblik, gelijk een onweer opkomt,en uw verderf aankomt als een wervelwind (Zef. 1: 15),wanneer u benauwdheid en angst overkomt.

a) Job 27: 9; 31: 12. Jes. 1: 15.

28. Dan zullen zij tot mij roepen, maar ik zal niet antwoorden, daar hun roepen toch alleen het gevolg van hun ellende en van hun smart zal zijn; zij zullen mij vroeg, ijverig, vlijtig zoeken, maar zullen mij niet vinden.

De rechtvaardige vergelding, die eindelijk komt van wege het lange en aanhoudende versmaden der genade Gods is, dat de gebeden onverhoord blijven, die nog daarenboven gewoonlijk niet om vergeving van zonde, maar alleen om afwending van den nood worden opgezonden. Daarin wordt het dan den zondaar openbaar, dat zijn oordeel nabij is (vgl. Jes. 59: 2. Jer. 11: 11. Ezech. 8: 18. Micha 3: 4. Amos 8: 11).

29. Daarom dat zij, gedurende hun gehele leven de wetenschap gehaat hebben, en de vreze des HEEREN, het beginsel der wijsheid (vs. 7) niet hebben verkoren.

30. Zij hebben in mijnen raad niet bewilligd, al mijne bestraffingen hebben zij versmaad, wanneer zij in hun geweten door het Woord Gods werden getroffen.

31. Zo zullen zij, daar zij niet anders wilden, eten van de vrucht van hunnen weg, van de gevolgen van hun daden en gezindheden, enzij zullen zich verzadigen (Gal. 6: 8. Jes. 59: 4) met hun goddeloze raadslagen, die de kiem van hun verderf in zich droegen (Jes. 3: 10).

Ook wij spreken van datgene "te moeten opeten," waarvan men de ongelukkige gevolgen ondervindt..

32. Want de afkering der slechten, der verstandelozen van de eeuwige wijsheid tot de begeerlijkheden en de wijsheid dezer wereld, zal hen doden, en de voorspoed der zotten, hun zorgeloosheid omtrent hun eeuwig geluk, zal hen verderven 1).

1) Dat de mens door eigen schuld verloren gaat, wordt hier zeer duidelijk verzekerd. Hun verderf en ondergang hebben zij aan zichzelven te danken. De bezoldiging der zonde is de dood. Het is daarom, dat in het volgende vers het tegenovergestelde wordt verzekerd. Wordt in dit vers gewezen op het einde der goddelozen, in het volgende op den gelukkigen staat en de heerlijke redding des godvrezenden, die hij geniet voor tijd en eeuwigheid beide.

33. Maar die naar mij hoort, en mij zijn hart geeft zaltijdelijk en eeuwig zeker wonen, en hij zal gerust zijn van de vreze des kwaads, omdat hij met zijn God verzoend is.

Bemint men ware rust en veiligheid, zo zij men gehoorzaam en volge men wat de wijsheid aanraadt. Men late zich het oor des geestes recht opendoen, om hare leer goed te bevatten; want de ziel, die Gode gehoor geeft, zal levenslang veilig zijn, omdat zij in God ene rust vindt, die van alle onrust bevrijd is. Zij geniet in God alle goederen, die in Hem zijn, zonder te vrezen voor ongeluk, daar zij in Hem daarvoor geheel en al veilig is. In den dood zal zij niet te vrezen hebben voor ongeluk, daar hare gerustheid niet bestaat in enig aangematigd goed maar in God zelven, op wien zij haar vertrouwen heeft gesteld. Zij kan nu niet meer vrezen noch hare verdoemenis en ondergang, welke het grootste kwaad is, noch de zonde als het meest algemene kwaad, omdat hare zaligheid niet gegrond is op hare eigene maar op Gods gerechtigheid, en zij, in Gods wil berustende alles toestemt, wat God met haar voor heeft, zonder iets te vrezen.

HOOFDSTUK 2.

HET LEREN DER WIJSHEID.

III. Vs. 1-22. Terwijl in ‘t voorgaande de Wijsheid als persoon was ingevoerd en sprak, neemt nu de Schrijver weer zelf het woord en schildert de gezegende gevolgen der gehoorzaamheid en van het zoeken naar wijsheid (vs. 1-4); zij geeft haren leerling ene diepere kennis van de Goddelijke dingen (vs. 5-8), een dieper inzicht in alle recht (vs. 9 2.9), wijsheid en wetenschap in de vele levensgevaren (vs. 11); zij bewaart voor het gevaar van gemeenschap met de boven geschilderde dwazen en spotters (vs. 12-15), voor het gevaar, om te geraken in de handen van ene overspelige vrouw, die eerst verleidt en daarna in den dood stort (vs. 16-19), daarentegen leidt zij op den weg der rechtvaardigen, die de belofte hebben der eeuwige gelukzaligheid (vs. 20-22).

1. Mijn zoon! zo gij mijne redenen aanneemt en mijne geboden bij u weglegt, ze overdenkt en doet, zalig zijn zij, die Gods Woord horen en bewaren (Luk. 11: 28);

2. Zo gij gezind zijt, om uwe oren naar wijsheid te doen opmerken, zo gij uw hart tot verstandigheid neigt;

3. Ja, zo gij niet alleen op de uitnodiging der wijsheid hoort, maar haar vraagt om bij u haren intrek te nemen; zo gij tot het verstand roept, uwe stem verheft tot de verstandigheid;

4. Zo gij met inspanning en aanhoudend haar zoekt alsmen het zilver zoekt, het om zijne hoge waarde uit de diepten der aarde graaft, en zo gij haar naspeurt als de in het binnenste der aardeverborgene schatten van metalen, of als de paarlen, die op den bodem der zee liggen (vgl. Matth. 13: 45; 7: 9, en de beschrijving van de toen reeds zeer ontwikkelde mijn werken (Job 28)).

5. Dan zult gij de vreze des HEEREN (Hoofdstuk 1: 7) verstaan, en haar als den kostbaarsten schat en als het hoogste goed van uw hart in u opnemen, en gij zult de kennis van God, een diep inzicht in Gods geheimen, vinden (Matth. 7: 7. Joh. 7: 17).

De wijsheid komt ons wel is waar tegemoet (Hoofdstuk 1: 20 vv), en het komt vooral daarop aan haar gehoor te lenen, maar zij wil toch ook met verlangen gezocht worden Dewijl zij slechts dien ten deel valt, die haar lief heeft, die hare voorrechten gevoelt, die zich in haar oefent, waar zij zich anders weer voor hem verbergt, zo kan hij alleen in haar bezit komen, die ze houdt voor het hoogste goed en voor den grootsten schat. Hem beloont zij in de eerste plaats met de vreze Gods. Het is waar, deze voert eigenlijk tot de ware wijsheid, maar hem die aanvankelijk zonder duidelijke voorstelling of levendig gevoel van de vreze Gods in het algemeen naar wijsheid zoekt, hem wordt de vreze Gods als eerste en voornaamste beloning geschonken..

Onder vreze des Heeren en kennis van God wordt hier hetzelfde verstaan, nl. de kennis van Gods openbaring. Wie hij is. Hoe Hij werkt. hoe Hij straft en beloont. Dat Hij is die God, die

de Fontein is van alle goeden, de Springader der levende waterstromen. Die kennis is het hoogste wat de mens kan deelachtig worden. God te kennen, Hem te vrezen zoals Hij is en zoals Hij zich openbaart, geeft vrede en zaligheid. En nu o wonder, wie daarnaar tracht, wie dat in waarheid zoekt: Hij is verder het voorwerp van Gods genade en mededogen, van Zijne opzoekende genade en trouw. Dit wordt in de volgende verzen zo duidelijk mogelijk uitgedrukt.

6. Maar zonder godsvrucht en zonder kennis van God is het niet mogelijk ware wijsheid te verkrijgen; a) want de HEERE, die alleen Wijze (Rom. 16: 27), geeft wijsheid; uit Zijnen mond, 1) en niet uit den geest van den natuurlijken mens komt kennis en verstand, zodat men waarheid en leugen, goed en kwaad, recht en onrecht juist zou kunnen onderscheiden.

a) 1 Koningen 3: 9,12. Jak. 1: 5.

1) Men kan uit natuurlijke kennis wel leren, dat God een zeer goedertieren Wezen is, maar hoe Hij voor enen zondaar een God der liefde wordt, dat kan men alleen uit den mond Gods in de Heilige Schrift leren..

Onder den mond Gods heeft men, óf te verstaan Zijn wil en welgevallen (Deuteronomium 8: 3). óf een openbaring van Zijn wil door Zijn woord (Numeri 9: 18. Jes. 1: 20. Ezech. 33: 7 e.a.) Hier wil de Spreukendichter er onder verstaan hebben, het tegendeel van den geest van den natuurlijken mens. Door Zijne aanblazing, bij het licht Zijner openbaring.

7. Hij legt weg, Hij bewaart voor de oprechten, die in eenvoudigheid des harten naar de wijsheid trachten, die van Boven is, een bestendig wezen, voortdurend heil, geluk en zegen; Hij is een schild (Genesis 15: 1), ene goede bescherming en een wapen (Psalm 33: 20; 84: 12; 89: 9), dengenen, die oprechtelijk naar het woord van God wandelen; 1)

1) Zij mogen dan uit hoofde der beproeving van hun geloof, somwijlen in grote gevaren gebracht worden, God echter zal zelf hun Schild en Beukelaar en een Rondas voor hen zijn, zodat niets hun enig wezenlijk leed of nadeel zal kunnen toebrengen, ja, hen zelfs nooit zal verschrikken of doen wankelen. Zij zullen met Abraham zich kunnen verzekeren, dat God in alle omstandigheden en gevallen hun Schild en zeer groot loon is. Want hun weg, het pad des vredes en der gerechtigheid, waarop zij wandelen, is bij den Heere bekend en wordt van hem beschermd en beveiligd van alle zijden, ten hunnen behoeve..

8. De Heere waakt, opdat zij de paden des rechts houden, de wegen, die recht zijn voor God; en Hij zal den weg Zijner gunstgenoten bewaren, zij zullen door Gods genade steeds vaster gaan op den smallen weg ten leven.

9. Dan, wanneer gij een waar leerling der wijsheid zijt geworden, zult gij als verdere vrucht daarvan verstaan, wat de goddelijke gerechtigheid van u eist, en wat voor mensen rechtis, en billijkheden, hoe men rechtvaardig wandelt, en in ‘t algemeen, alle goede pad, waar maar iets goeds is te volbrengen.

De gerechtigheid des geloofs en de gerechtigheid des levens zijn nauw aan elkaar verbonden. Zodra de eerste aanwezig is, moet ook de andere zich openbaren door een oprechten, reinen wandel voor God en de mensen (Luk. 1: 74. Fil. 1: 11).

10. Als 1) de wijsheid in uw hart zal gekomen zijn, en woning in u zal gemaakt hebben, en de wetenschap voor uwe ziel zal lieflijk zijn, de kennis der waarheid uwe ziele-spijs zal wezen.

1) Het oogmerk van deze verzen is om aan te wijzen, welke grote voordelen de ware wijsheid ons zal aanbrengen. Zij namelijk zal ons behoeden voor de paden des verderfs, en zal ons aldus meer aanbrengen dan alle schatten der wereld ooit zouden kunnen doen. Voorts, welk een goed gebruik wij te maken hebben van de wijsheid, welke God ons geeft, te weten, wij moeten dezelve gebruiken, om ons gedurig altijd op het pad der deugd behoorlijk te regelen, en om ons te wapenen tegen de verzoekingen van allerlei soort. Eindelijk, aan welke regelen wij beproeven kunnen en moeten, of wij die ware wijsheid bezitten of niet. Deze boom moet aan hare vruchten gekend worden. Indien wij waarlijk wijs zijn, moeten en zullen wij het tonen, door onze zorgen, om alle kwaad gezelschap, alle valse paden en alle snode handelingen en slechte paden te vermijden..

Deze plaats is zeer gewichtig voor de Bijbelse zielkunde. Het hart staat hier als middelpunt van den inwendigen mens, waarin alle draden van het zieleleven te samenlopen, als de zetel van het gemoed. Maar de ziel is het geheel van alle bewegen en streven van den geest. -De Goddelijke wijsheid moet door het gemoed ontvangen worden en daarin te huis geraken, en vervolgens naar alle zijden van het geestelijk leven met blijdschap zich bewegen..

Dit komen duidt een blijven aan, een blijvende woonplaats hebben, zodat zij alleenheerscheres in het hart is geworden en van uit het hart, als den zetel van de uitgangen des levens, haar invloed doet gevoelen op den gehelen mens, op zijn wil, zijne begeerte en zijne daden.

11. Zo zal de bedachtzaamheid over u in elken gevaarlijken levenstoestand de wacht houden, de verstandigheid, die wel kan onderscheiden, zal u behoeden.

12. Om u te redden van den kwaden weg, van de zonde, van den man, die verkeerdheden 1) spreekt, die achter een gladde tong sluwheid verbergt (Hoofdstuk 1: 22. Hand. 20: 30).

1) Verkeerdheden, in den zin van verdraaiingen, zodat het kwade als goed wordt voorgesteld, en het kwaad onder valsen schijn wordt aangeprezen.

13. Van degenen, die de paden der oprechtheid, de rechte wegen verlaten, om te gaan in de wegen der duisternis; want zij hebben de duisternis lief, zowel van den nacht als van de zonde (Joh. 3: 20. Jes. 8: 22. Job 24: 16);

14. Die blijde zijn in het kwaad doen, zich verheugen in de verkeerdheden des kwaden, wanneer zij op allerlei verborgene wegen ene bijzondere slechtheid hebben ten uitvoer gebracht;

15. Welker paden nooit recht maar altijd verkeerd zijn, en afwijkende in hun sporen; ‘t zijn slinkse wegen, en die de sporen hunner voetstappen volgen lopen in de diepten der zonde:

16. Wanneer wijsheid in uw hart woont, dan zal het gelukken, om u te redden van de vreemde de niet tot het volk behorende vrouw a), van de onbekende, de uitlandse, die niet meer tot Israël behoort, die met hare redenen vleit, die verleidende woorden weet te spreken,

a) Spreuken 5: 3; 6: 24; 7: 5.

Niets verleidt mannen zozeer tot zondigen tegen het zevende gebod, als het zoete, innemende liefdewoord der vrouw, en de begeerte om het gevaar, dat aan de overgave aan die zonde is verbonden, door list en moed te overwinnen. De vriendelijkheid en aantrekkelijkheid der boeleerster maakt het pad voor den man glad en glibberig, zodat hij, ook bij ene gezonde gemoeds gesteldheid, licht zou kunnen vallen en struikelen, maar moeilijk weer opstaan. Dat zij, om zich aan echtbreuk over te geven haar gemaal moet verlaten en het verbond met God moet verlaten, wat aan de misdaad tegen den echt in het natuurlijke hart ene bijzondere bekoorlijkheid verleent, wordt in ‘t bijzonder op den voorgrond geplaatst, om in het hart van den discipel, die reeds voor de Goddelijke waarheid gewonnen is, den afschuw zeer groot te doen worden en de begeerte naar de bescherming zijner leermeesteres zeer brandende te maken. Ook het gevaar van verraad, dat de echtbreker van haar te vrezen heeft, moet voor de overgave aan de echtbreekster waarschuwen. Zij bedriegt, waar de sterkste redenen tot getrouwheid dringen. Meent gij, dat zij uw geheim zou bewaren en u getrouw zou zijn?.

De prostitutie was in den afgodendienst der Midianieten, Syriërs en andere naburige volken van Israël gesanctioneerd en alzo niet minder dan zedelijk beschouwd. In Israël daarentegen door de wet (Deuteronomium 23: 18 en vlg), verboden en derhalve langzamerhand door ongehuwde vrouwen uitgeoefend. Ene kanker, die in het bijzonder sedert den laatsten tijd van Salomo tegelijk met de afgoderij voortwoekerde, en met de door de wet geoorloofde polygamie zich verontschuldigende, den Staat ten gronde richtte..

17. Die den leidsman harer jonkheid verlaat, wien zij in hare jeugd met ene eerste liefde zich als gade had overgegeven en trouw tot in den dood beloofd had, en het verbond haars Gods vergeet, het verbond, waarin zij met God staat; want alle echtbreuk is niets dan afgoderij (Hos. 1: 2 Jer. 3: 4. Mal. 2: 14).

18. Wacht u voor haar; want haar huis, het huis dier echtbreekster, helt naar den dood, den tijdelijken en den eeuwigen dood,en hare paden naar de overledenen, naar de schimmen (Job 7: 9).

1) Eigenlijk: "zinkt weg ten dode." Ene schone dichterlijke uitdrukking, Als men in dat huis komt moet men zich niet anders voorstellen, dan er mee weg te zinken, en als men er naar toegaat denken: "ik ga naar den dood.".

19. Allen, die tot haar ingaan, en zich in hare strikken laten vangen, zullen zijn als de doden, die niet wederkomen, haar huis is ene moordspelonk, daar men niet levend meer uitkomt, en

zij zullen de paden des levens niet aantreffen 1) niet bereiken. Het is gedaan met genoegen, met levensgeluk, met het leven zelfs, als men valt in de klauwen van zulk ene heerschappij. Hoe zouden zij gered kunnen worden van de smarten der hel?

1) "Buiten zijn de honden en tovenaars en de hoereerders en de doodslagers", zegt Openb. 22: 15. Zij allen, die de wijsheid uit God verwerpen en zich in plaats daarvan aan afgoderij en wellust overgeven, zinken weg in den eeuwigen dood, en komen niet weer tot het leven in de zalige gemeenschap met God..

Dat is, de paden des levens, de rechte paden zullen zij niet weer opgaan, dewijl het zeer moeilijk valt zich te rukken uit de strikken van de vreemde vrouw, waarmee zij hare boeleerden heeft omvangen.

20. Laat u daarom waarschuwen zolang het nog het heden der genade is, opdat gij wandelt op den weg der goeden, en houdt de paden der rechtvaardigen, den smallen weg; op welken de rechtvaardigen door Gods wijsheid tot de enge poort komen.

De wijsheid redt van de drie strikken des duivels, namelijk van het leven zonder God, van valse leer, en van hoererij en ontucht.

21. Die weg zal de beste zijn a), want de vromen, zij, die in gerechtigheid, oprechtheid en zaligheid voor God wandelen, zullen de aarde bewonen, zij zullen het land der belofte, waar de Heere zelf onder de Zijnen woont en eens in het nieuwe Jeruzalem hier beneden binnentreden, en de oprechten (vs. 7) zullen daarin overblijven, 1) zullen daarin mogen wonen.

a) Psalm 37: 29.

1) Salomo vergelijkt hier de gelukzaligheid der rechtvaardigen met een opgerichte tent, die door sterke koorden en stijfgedraaide touwen, wel stevig vastgemaakt en bevestigd is, zodat het heil, hetwelk hun ten deel valt, van God zelven aan hun en hun woningen als verknocht en vastgehecht is, en zij derhalve staande blijven en gezegend worden zullen, hier in den tijd, zowel als hier namaals..

22. a) Maar de goddelozen zullen door de gerichten Gods, deels reeds hier, maar geheel en al ten jongsten dage van de aarde (vs. 21) uitgeroeid worden, en de trouwelozen, die God en Zijne wijsheid trouweloos den rug toekeren, zullen er van uitgerukt worden.

a) Job 18: 17. Psalm 104: 35.

Mensen, die het noch met God noch met mensen wel menen, worden met hun nakomelingen van de aarde verdelgd. Wie er op let zal daarvan nog heden duidelijke bewijzen zien (Psalm 73: 19; 34: 17).

Niet maar enkele schreden op den rechten weg, maar het volharden tot aan het einde brengt zaligheid (Matth. 24: 13).

HOOFDSTUK 3.

OPWEKKING TOT GOEDE WERKEN. LOF DER WIJSHEID.

IV. Vs. 1-18. Deze vierde rede zet de schildering soort van de heilzame gevolgen van enen godvruchtigen en godzaligen wandel. Wie Gods Wijsheid aanneemt, dien wordt uitwendig levensgeluk, langs leven en vrede ten deel, wie haar getrouw in het harte bewaart, die vindt genade bij God en gunst bij de mensen. Maar zoekt gij de wijsheid zo moet gij u zelven verloochenen en onvervaard ook in lijden en droefenis op den Heere vertrouwen, die u uit liefde slaat. Zalig echter de mens, die de wijsheid heeft gevonden, want zij is kostelijker dan alle schatten der wereld en de bron van alle ware goederen.

1. Mijn zoon (vgl. vs. 11,21. Hoofdstuk 1: 8 en 2: 1), vergeet mijne wet, die lessen, die ik u in ‘t volgende zal geven, niet, maar uw hart beware als een kostbaar kleinood, mijne geboden, in welke ik u mijne leer wil verklaren.

2. a) Want, indien gij ze houdt, langheid van dagen, en jaren van leven 1), en vrede uws harten met God, van wien de wereld niets weet, zullen zij u aanbrengen en vermeerderen 1) (Exodus 20: 12. Jes. 65: 22).

a) Deuteronomium 8: 1; 30: 20.

1) Onder jaren van leven hebben wij niet zozeer te verstaan, vele jaren, -dit is een al te oppervlakkige zin, -maar jaren van waarachtig leven, jaren, waarna het ware, het volle leven wordt genoten. Het leven van den wereldling is geen waar leren. Het leven der zonde is de dood. Adams leven vóór den val kon leven worden genoemd, en wie nu weer in Gods gemeenschap is gezet, voor wien de band weer gehecht is, door de zonde verbroken, diens leven kan eerst weer leven worden geheten.

2) Het is geen natuurlijk gevolg van zijn machtig en met de natuur overeenkomstig leven, maar Gods bijzondere genade, wanneer het kind van God, dat de ware wijsheid Gods in zich bezit, ziet dat zijne jaren worden vermeerderd en hem groot en zwaar lichaamslijden bespaard wordt. Eerst daardoor verkrijgt echter het woord zijne volle waarheid, dat de Heere den zijnen eeuwig, zalig leven na de opstanding wil geven..

3. Dat de goedertierenheid, hartelijke vriendelijkheid en barmhartigheid, en de trouw, die in alle omstandigheden des levens zich waarlijk moet betonen, u niet verlaten, maar gij u steeds als een waar discipel der wijsheid bij alle mensen gedragen mocht. a) Bind ze, deze beide voornaamste vruchten der ware wijsheid, aan uwen hals, schrijf ze, onuitwisbaar als in erts, op de tafel uws harten.

a) Exodus 13: 9. Deuteronomium 6: 8.

Hij zegt niet: ééns, tweemaal, driemaal, tien-, honderdmaal moet gij dat doen, maar hij zegt: "dat zij u niet verlaten." Daarmee wil hij zeggen, dat wij hare, niet zij onze hulp nodig hebben, en ons leren, dat wij des te nauwgezetter moeten zorgen, dat zij altijd bij ons blijven..

Men droeg een zegelring aan een koord om den hals, om gedurig hem voor ogen te hebben, om er gedurig aan herinnerd te worden. Zo vermaant hier ook de Spreukendichter zijne leerlingen, om alzo met genoemde deugden te handelen, opdat zij er gedurig aan herinnerd werden. Dat hij verder aandringt, om ze te schrijven op de tafel des harten, dit heeft dezen zin, om ze zich diep in te scherpen, zodat men geduriglijk gedrongen wordt om ze in beoefening te brengen.

4. En vind gunst en goed verstand (of: welgevalligheid) in de ogen Gods en der mensen (Luk. 2: 52), want de godzaligheid heeft de beloften van dit en van het toekomende leven, en vindt, vooral als zij zich openbaart in ongeveinsde liefde en oprechtheid, niet alleen bij God, maar ook bij vele mensen eindelijk hare erkenning.

5. Vertrouw op den HEERE, den waarachtigen God, die is en die was en die zijn zal, met uw ganse hart, met al wat gij zijt en bezit, met uwe ganse persoonlijkheid, en steun op uw verstand niet, gelijk diegenen allen doen, die nog niets weten, of niets willen weten van de wijsheid Gods.

Hierin is de grondstelling en de hoofdeis van den waren godsdienst uitgesproken: overgave aan Gods genade en trouw, afstand doen van elke proef, om door eigen kracht of wijsheid tot de zaligheid te komen (Psalm 37: 3; 118: 8 vv. Jer. 9: 22)..

Van God komt alleen het ware geluk, de ware hulp. Hij keert de rechte wegen tot het rechte doel. Hij weet wat ons nuttig is, Hij heeft de macht om ons te bevrijden van dat, wat ons schade aanbrengt. Daarom is het onze roeping en gedijt het tot ons heil, ons vertrouwen geheel en al op Hem te stellen en ons niet te verlaten op eigene inzichten..

Zij, die zich onder Gods geleide begeven, zullen er altijd het voordeel van genieten. God zal hun die wijsheid schenken, welke zo zeer van node en dienstig is, om hen wel te besturen, zodat zij zich nooit tot bijpaden der zonde zuilen afwenden, en dan zal hij voorts de uitkomst zo besturen, dat ze ten hun genoegen, of wat hetzelfde is, ten hunnen nutte en best zal uitvallen..

6. a) Ken Hem in al uwe wegen, vraag Hem naar Zijnen heiligen wil, dat Hij u ten allen tijde leide, en Hij zal uwe paden recht maken, de Heere zal zorgen dat gij een effen weg hebt, waarop niets is, dat aan uwe zaligheid zou kunnen schaden, waarop gene stenen des aanstoots zijn en der ergernis, over welke gij zoudt kunnen struikelen en neervallen.

a) 1 Kronieken 28: 9.

De verklaring alsof wij onze wegen moesten gaan en daarop wandelende God moesten kennen, maar niet vooraf Hem vragen, welken weg wij moeten inslaan, is wel een bewijs hoe

ieder ketter zijne letter heeft, en men zijne eigene meningen in de Schrift kan vinden. Terecht wordt het woord whed door Zöckler aldus verklaard: "erken Hem als den onbepaalden Bestuurder van al uw willen en doen." Zie het tegenovergestelde: 1 Samuel 2: 12, en voor de betekenis van het woord: Psalm 1: 6; 37: 18. Amos 3: 2 enz..

7. Zijt niet wijs in uwe ogen (Rom. 12: 16. 1 Kor. 3: 18); maar integendeel vrees den HEERE en wijk van het kwade 1) (Hoofdstuk 14: 16; 16: 6. Job 1: 1; 28: 28), want wie den Heere vreest, die wantrouwt zijne eigene wijsheid, wanneer deze hem enige kwade en verkeerde handelingen als iets aangenaams en wenselijks laat voorkomen (Jes. 5: 21).

Met deze woorden wordt immer in de Spreuken en in de leerdichten onder de Psalmen het ware karakter der Godsvrucht aangeduid, de tweeledige betekenis der ware godzaligheid, dewijl met het waarlijk vrezen van God gepaard gaat en moet gaan een afkeer van de zonde.

8. Het zal ene medicijn voor uwen navel zijn, het zal lichaam en ziel goed doen, de ingezonkene karakterdelen, en het zal ene bevochtiging zijn voor uwe beenderen, het zal u ene verkwikking wezen; want het geloof is gezondheid voor den mens en kracht van boven; de mens toch leeft niet bij brood alleen, maar bij alle woord, dat den mond Gods uitgaat.

Omdat de navel in het midden aan het menselijk lichaam ene zo grote betekenis heeft, daar door dien de mens vóór zijne geboorte wordt onderhouden en gevoed, zo is hij in de concrete taal der heilige Schrift zinnebeeld of representant van het gehele lichamelijke leven, welks grondvesten de beenderen zijn..

9. a) Vereer, wat ook uw verstand uit eigene baat daartegen moge inbrengen, den HEERE van uw aards goed en van de eerstelingen al uwer inkomsten 1), van de eerste vruchten van uwen akker en van uwe kudde; want ook daarin moet zich de zelfverloochening openbaren, dat gij met uw aardse goed gewillig het rijk van God helpt opbouwen, en meer op den zegen des Heeren dan op den arbeid uwer handen vertrouwt (Matth. 6: 33. Exodus 23: 19. Deuteronomium 18: 4 vv.; 28: 8 vv. Mal. 3: 10 vv.).

a) Exodus 34: 26. Deuteronomium 26: 2 vv. Luk. 14: 12.

1) Het brengen der eerstelingen was niet eerst een gevolg van de instellingen der Mozaïsche wet, maar ook Abraham gaf de tienden aan Melchizedek en Jakob belooft ze den Heere, indien Hij hem weer veilig naar zijn huis doet wederkeren, (Gen 14: 10 en 28: 22). Het was de uitdrukking van het levendig bewustzijn, dat de Heere God was de Schepper en Onderhouder van alles, en dat derhalve den Heere de gehele oogst toekwam, zodat in die tienden of eerstelingen de gehele oogst werd aangeboden.

10. Zo zullen uwe schuren, niet, gelijk uw zelfzuchtig overleg vreest, ledig, maar door Gods zegen met overvloed vervuld worden, en uwe perskuipen van most gevuld worden, zodat zij overlopen 1) (bersten) (Gal. 6: 6. Joël 3: 18. Amos 9: 13. Leviticus 26: 5).

1) Er wordt geen volle geldkist, noch wèl voorziene kleerkast beloofd, maar ene overvloeiende schuur, ene overlopende perskuip; want God zegent den mens ten nuttigen gebruik, niet om stof tot uitbundige sieraad, of tot een voldoening van een gretige hebzucht te geven; en Zijne goederen moeten dienen of dienen tot veelvuldig nut, niet om opgelegd en angstig bewaard te worden..

11. a) Mijn zoon! met wien ik het ondanks het nu volgend woord, dat kruis en lijden weldadig noemt, hartelijk wel meen, gelijk ene moeder liefheeft, verwerp, waartoe u eveneens eigen verstand tot uw eigen groot nadeel zou kunnen verleiden-verwerp de tucht 1), die met ernstige smartelijke leidingen verbondene onderwijzing des HEEREN niet, doordat gij, gelijk Jona deed, op door u zelven gekozene wegen Hem zoekt te ontvluchten, en wees niet verdrietig over Zijne kastijding, wanneer die over u komt, hoe hard zij u ook moge toeschijnen.

a) Job 5: 17. Hebr. 12: 5.

1) In het Hebr. rowm (Moesar). Dit woord kan ook door school vertaald worden, en die betekenis moeten we hier hebben. De school des Heeren is dan de oefenschool, waarin de Heere de zijnen leidt, en dat niet zelden door tegenspoed en lijden. Vandaar dat in het tweede lid vermaand wordt: En wees niet verdrietig over Zijne kastijding.

12. a) Want de HEERE kastijdt dengenen, dien Hij liefheeft, Om Hem tot diepere erkentenis van zijne zonden, tot hartelijker geloof en tot inniger liefde te brengen (Job 33: 30) Ja, gelijk een vader den zoon straft, in denwelken hij toch een welbehagen heeft; vreemden straft hij niet, en aan onverbeterlijken besteedt hij die moeite der liefde niet (Deuteronomium 8: 5. Psalm 118: 18. Hebr. 12: 5).

a) Openb. 3: 19.

Die een kruis dragen zijn Gode dikwijls aangenamer dan die, welke de zoetigheden Gode smaken en ondervinden. Job was Gode welgevalliger, Toen hij op den mesthoop met zijne slechts vertroosters, den satan en zijne weerspannige vrouw streed en zovele smarten leed, dan toen vroeger zijn huis en alles wat hij had van alle zijden omtuind was. O geheim van het lijden, wie bevat u en Gods bedoeling! Zo moest men een groot verlangen naar het kruis hebben! O God, indien de straf het teken der liefde is, wie zou dan niet met dankbaarheid vervuld en door de liefde van zijnen God geheel verheugd worden, wanneer hij zich het meest met het kruis belast gevoelt! O kruis gij zijt het onderpand der liefde mijns Gods! Gij zijt daarvan een onderpand geweest in den smartelijken dood van Zijne liefde, en zijt daarvan ook een pand voor al Zijne vrienden, die Hij ook in liefde en smart laat leven! O gij gerechtigheid mijns Gods komt toch en verschoon ons niet, dewijl God een welgevallen in onze bestraffing heeft. Al had men ook gene andere reden dan deze, zo moest men toch de goddelijke gerechtigheid oneindig liefhebben! Waarom heeft hij nu een welgevallen daarin? Daarom heeft hij een welgevallen in ons kruis en ons lijden, omdat het ons een aandenken en ene vernieuwing van het lijden van Zijnen Zoon is. Ook Zijne eer is in zulk een voortduren van het kruis in Zijne leden ingesloten, en dat juist veroorzaakt Hem zulk ene vreugde.

Hoe vreemd is het met mij gesteld! geluk verwijdert mij van U, ongeluk brengt mij U nader. Zodra mijn wens is vervuld, acht ik mij minder afhankelijk van U; ik doe mijn eigen wil, en zo de vreugde mijn hart verwijdt, het is om te grote plaats te geven aan zondige neigingen, welker zondige volbrenging ik reeds met mijne gedachten begeer en omvat.

13. Welgelukzalig is de mens, die wijsheid vindt als een groten schat (Matth. 13: 44), al is het ook op den weg der droefheid, en de mens, die verstandigheid, het ware hemelse verstand, voortbrengt, zich verschaft, altijd weer op nieuw uit de hand van God en van Zijn woord ontvangt!

14. a) Want haar koophandel 1) is beter dan de koophandel van zilver, het is beter zich daarvoor af te tobben dan voor aards goed; want de goddelijke wijsheid is een eeuwig goed, maar zilver een schat, dien de dieven doorgraven en stelen; alle paarlen mogen wel verkocht worden om dien éénen van grote waarde te kopen, en hare inkomst, de zegen, dien men door de wijsheid verkrijgt, is beter dan het uitgegraven goud; voor dat metaal toch kan men slechts vergankelijke goederen kopen, terwijl godsvrucht en wijsheid vrede des harten en inwendige zaligheid en bovendien nog het aardse als toegift meebrengt (Job 28: 15. Matth. 16: 26).

a) Psalm 19: 11. Spreuken 8: 11,19; 16: 16.

1) In het Hebr. Ki toob sachrah mischar-kèsef. Of: Want haar gewin is beter dan zilver te gewinnen. Het laatste gedeelte van dit vers is dan ook te verstaan, en haar gewin is beter dan het beste goud. Het goud, dat uitgegraven wordt uit de mijnen is het beste in tegenstelling van stofgoud.

15. Zij is zelfs kostelijker dan robijnen, dan paarlen, die men uit de diepte der zee haalt, en al wat u en anderen van aardse goederen lusten mag (Job 28: 15-19) is met haar niet te vergelijken; want zij zelf is de edelste parel. (Matth. 13: 46).

16. Zij is niet alleen ene koopwaar, maar zelf ene milde uitdeelster van zegen; langheid der dagen, ja zelfs een eeuwig zalig leven, is, als haar hoogste loon, in hare rechterhand, in hare linkerhand is bovendien rijkdom en eer (Spreuken 8: 18; 22: 4; vgl. 1 Koningen 3: 11-14. Matth. 6: 33. 1 Tim. 4: 8).

Om kort te spreken, de wijsheid verzorgt degenen, die haar lief hebben, verzadigt ze naar lichaam en geest en maakt hen rijk.

Door de rechterhand der wijsheid wordt de kennis van Goddelijke zaken aangeduid, waaruit het leven der onsterflijkheid ontstaat; door de linkerhand de kennis der menselijke zaken, waaruit eer en overvloed van schatten wordt geboren..

17. Hare wegen, waarop zij hare discipelen leidt, zijn, hoewel smal en voor het vlees onaangenaam om het louterend kruis, toch in waarheid wegen der lieflijkheid, er wordt veel geestelijk heil ondervonden, en zij leiden tot eeuwig geluk, en al hare paden zijn vrede, er

wordt een stil en heerlijk genot gesmaakt, hoewel die paden in het oog der wereld verkeerd en ongelukkig zijn.

18. Zij is een boom des levens, een boom, die eeuwig blijft en onsterflijkheid toedeelt, gelijk de boom van het paradijs (Hoogl. 7: 8. Genesis 2: 9. Openb. 22: 2),dengenen, die ze aangrijpen, en elk een, die ze niet maar voor een ogenblik smaakt (Hebr. 6: 4 vv.), maar ze vasthoudt, wordt welgelukzalig.

De wijsheid is de Heere Jezus en Zijne verlossing, gezocht en behouden door geloof en gebed. Door zijne onuitputtelijke rijkdommen zijn des gelovigen schulden betaald, zijne behoeften vervuld, zijne ziel verrijkt met kennis en heiligheid; in Hem heeft hij wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing. Eeuwig leven is in Zijne rechterhand, en Zijn linker brengt als het ware tijdelijke rijkdommen en eer aan, indien zij goed voor ons zijn; want zij zijn volkomen ter Zijner beschikking. Ware het niet door ons ongeloof, onze overblijvende zondigheid en onoplettendheid, wij zouden al onze wegen vol genot vinden en onze paden vrede; want de Zijne zijn alzo, maar wij stappen te veel ter zijde daarvan, tot ons eigen ongeluk. De Heere Jezus is inderdaad de levensboom, dien de gelovige aangrijpt en vasthoudt door geloof en liefde. Met dit deel en deze keuze is hij gelukkig; want Hij, door wien de Vader de wereld gemaakt heeft, die door Zichzelven onze zonden heeft te niet gedaan, dien kan het niet ontbreken aan macht, kennis of liefde, om ons in het leven in te leiden, onze zielen te ontvangen bij den dood, of onze lichamen te doen opstaan uit het graf; en voor dit alles is Hij borg geworden, om het te doen voor Zijn volk..

Zij, die in waarheid zich aan de Wijsheid overgeven, zij ervaren het, dat zij is de bron des levens, die kracht geeft en kracht uitstort, en daarom worden zij welgelukzalig genoemd, dewijl zij én voor het heden én voor de toekomst bekomen, wat zij nodig hebben tot het eeuwige leven.

19.

V. Vs 19-26. De ware wijsheid in het hart van den godvruchtige is een afschijnsel en uitvloeisel der wijsheid, door welke God in den beginne de wereld geschapen heeft, in wiens hart zij woont, dien zal zij bewaren voor ieder ongeval, hoe groot het ook zij; want vertrouwen op God is haar hoofdregel.

19. Zij moet leven verspreiden, omdat zij de bron van alle leven is. De HEERE heeft de wonderbaar heerlijke, van leven volle aarde door de Hem oorspronkelijk eigene, waarachtige wijsheid gegrond, de hemelen door verstandigheid bereid 1) (Joh. 1: 2. Jes. 9: 6. vgl. 9.7 Hoofdstuk 8: 22 vs. Job 28: 12 vv.).

1) De Spreukendichter heeft hierop het oog, dat hemel en aarde zijn voortgebracht uit de eigen gedachte Gods, dat de Wijsheid is, waardoor God, de Heere, niet alleen de wereld heeft uitgedacht te scheppen, maar die gedachte ook verwezenlijkt. Uit Gods eigen Wezen is alles voortgekomen en de Wijsheid wordt hier voorgesteld als een Goddelijke macht. Wij weten, dat Christus Jezus, de Zone Gods en des mensen, de verpersoonlijkte Wijsheid Gods is.

20. Door Zijne wetenschap zijn in den beginne de afgronden, de wateren boven en onder het uitspansel (Genesis 1: 6 vv. Job 38: 8 vv.), gekloofd, en de wolken, de wateren boven het uitspansel druipen 1), sedert die eerste scheppingsdaad tot op dezen dag, vruchtbaar makenden dauw op de aarde (Hoofdstuk 30: 4).

1) Hoe uitgebreid de hemelen ook mogen zijn, er is toch geen gebrek, geen wangestalte in dezelve hoe talrijk zij zijn; zij hebben geen wanorde in zich, hoe snel dezelve beweging ook is, deze blijft onverminderd en eenparig. Dit alles heeft Gods verstand, de eigene Wijsheid, dus ontworpen en geregeld, weshalve de mens inderdaad gelukkig is, die de ware wijsheid vindt..

21. Mijn zoon! laat ze, deze hemelse wijsheid, niet afwijken van uwe ogen 1), dat er nooit iets aards tussen u en haar trede; bewaar de bestendige wijsheid en bedachtzaamheid, waarin zich de eeuwige Wijsheid in den mens in de eerste plaats openbaart.

1) Wie wel wil leren schrijven, moet zijne ogen gestadiglijk op het voorschrift gevestigd houden, zonder hetzelve ter zijde te leggen en evenzo moet hij, die omzichtig wandelen wil, bestendig luisteren en letten op de woorden der wijsheid en ze altoos met eerbied gadeslaan en navolgen..

22. Want zij zullen tot in den hoogsten ouderdom het leven, kracht en frisheid, voor uwe ziel, van uwen gehelen inwendigen mens zijn, en ene aangenaamheid voor uwen hals, als een kostelijk kleinood zal het u voor God en mensen aangenaam maken.

23. Dan zult gij uwen weg a) zeker, vol vertrouwen en met gerustheid, wandelen, en gij zult, door den Heere beschermd, uwen voet niet stoten en niet struikelen, noch door de gerichten Gods, die over de dwazen komen, noch door eigene zonde.

a) Psalm 37: 24; 91: 11,12.

24. a) Zo gij neerligt op uwe legerstede in den nacht, zult gij niet schrikken, daar gij den eeuwigen vrede Gods en een gezoend geweten hebt, voor enigen schrik des nachts; maar gij zult neerliggen en uw slaap zal zoet wezen.

a) Leviticus 26: 6. Deuteronomium 28: 66 vv. Job 11: 19. Psalm 3: 6; 4: 9; 91: 5,6.

De wens uws harten moge deze zijn: "Mijne rust zij in den verheerlijkten Jezus, opdat gene valse kracht of geest mij aanrake, maar mijne gemeenschap blijve met den Vader, en den Zoon, door den Heiligen Geest en met alle heilige engelen en geesten.".

25. Vrees niet, gelijk de goddelozen, voor haastigen schrik, welke u spoedig en onvoorziens als ene rechtvaardige straf zou kunnen overkomen, noch voor de verwoesting der goddelozen 1), voor hunnen plotselingen, verschrikkelijken ondergang, als zij komt om u te verderven (Hoofdstuk 2: 22. Psalm 112: 7. 1 Petrus 3: 6).

De zin is deze, dat wie de wijsheid Gods deelachtig is, niet behoeft te vrezen als God met Zijn banvonnis komt, gelijk in Hoofdstuk 1: 27 den goddelozen gedreigd wordt. Hij is in nauwer betrekking tot God gebracht. Hij is in gemeenschap met God levende, en daarom zal hij ook niet omkomen, als de Heere zich opmaakt, om de goddelozen te verdoen.

26. Want de HEERE zal met uwe hoop 1) wezen, Hij zal zich van u, als gij op Hem hoopt, laten vinden, uwe verwachting niet teleurstellen, en Hij zal uwen voet bewaren van gevangen te worden 2) in de strikken der goddelijke gerichten, die den verachters Zijns naams gelegd worden (Psalm 27: 1; 56: 14).

1) In het Hebr. Ki Javheh jihèjeh bekislèka. Beter: de Heere zal Uwe roem wezen. Want met uwe roem, heeft hier de betekenis van uwe roem. Zo staat er Psalm 118: 7: Onder mijne helpers, d.w.z. mijn Helper. Zie vv. Exodus 18: 4. Psalm 146: 5 e.a. De Schrijver wil hier zeggen, dat in die bange dagen de Heere God zeker en vast het toevoorzicht zal zijn voor al de Zijnen, waarop zij vast en zeker kunnen vertrouwen. Vandaar dat het tweede lid ook heeft: En Hij zal uwen voet bewaren van gevangen te worden.

2) Gelijk de wijsheid alleen ware levensvreugde en voortdurend levensgeluk schenkt, zo betoont zij zich zelve ook de getrouwste bescherming van den mens te zijn als zijne beschermster en bewaarster bij alle inwendige aanvechtingen, zowel als bij uitwendige levensgevaren. En dit daarom, omdat zij bestaat in de vertrouwende overgave aan de eeuwige, waarachtige wijsheid Gods, die haar onuitputtelijk vermogen en hare barmhartige liefde en trouw, gelijk reeds bij de schepping der wereld, zo ook bij hare onderhouding en regering op het rijkste en heerlijkste bevestigt. Want wie de wijsheid bemint, die wordt ook door haar bemind, en wie door enen wandel in geloof, liefde en godsvrucht zich hier beneden een vriend van Gods woord betoont, die zal het eeuwige Woord ook daarboven voor den troon des Vaders erkennen.

27.

VI. Vs. 27-35. Deze wijsheid in het hart der godvruchtigen is echter niet machteloos en onvruchtbaar, maar vol goede vruchten, onder welke hartelijke barmhartigheid en liefde jegens de ongelukkigen, reinheid en trouw, vredelievendheid, zachtmoedigheid, eerlijkheid, ootmoed de voornaamste zijn.

27. Onthoud het goed van zijne meesters 1) niet, niet van hen, wie het toekomt, als het in het vermogen uwer hand is te doen, wanneer het in uwe macht is.

1) Versta hierdoor, die men enig goed schuldig is, lichamelijk of geestelijk, of volgens de burgerlijke, of naar de goddelijke en natuurlijke wet. De burgerlijke wet is, dat men een ander moet geven wat hem toekomt uit kracht van te samen handeling. De goddelijke en natuurlijke, dat men geven moet uit plicht van de algemene liefde, en uit meedogendheid. Dienvolgens zijn hierdoor het woord "meesters" ook de armen te verstaan, overmits hun de rijken als rentmeesters en beschikkers door God zijn gegeven, om hun van hun middelen mede te delen. Ten aanzien hiervan wordt de aalmoes (Dan. 4: 27) gerechtigheid genoemd.

Onder meesters hebben wij hier niet te verstaan diegenen, die er juridisch, maar die er moreel recht op hebben en die dus waardig zijn, om geholpen te worden. De Schrift leert derhalve, dat de armen en ellendigen een moreel recht hebben op de ondersteuning en ter hulpe koming van de meer gegoeden. Deze vermaning komt dan ook tot allen, die het vermogen hebben, om door het lenigen der noden recht en gerechtigheid te doen.

28. Zeg niet tot uwen naaste, die u vraagt, dat gij hem iets zoudt lenen: Ga heen en kom later weer, en morgen zal ik geven, dewijl het bij u is, wanneer het in uwe macht is dat aanstonds te doen. Hij geeft dubbel, die dadelijk geeft. Morgen kan het te laat zijn, morgen kunt gij reeds gestorven zijn (MATTHEUS. 5: 42; 27: 1).

Hoe zouden wij onze bedroefde broeders met onze gave kannen verheugen, wanneer wij zelf met tegenzin en droefheid geven? Een landman zaait met vreugde in de hoop op oogsten. Menigeen geeft met droefheid of uit nood, als gedwongen, talmt en toeft, geeft langzaam, zoekt nu hier dan daar ene reden om het toch niet te geven, of zo te geven, dat men er niet verblijd over kan wezen. Zo is een Christelijk hart niet, het geeft, vóór men aandringt! het dringt en maant zich zelven aan.

29. Smeed geen kwaad tegen uwen naaste, aangezien hij met vertrouwen bij u woont.

De vertrouwelijke argeloosheid lokt menigmaal den boze aan, om kwaad te smeden, als ‘t geen hij meent gemakkelijk te kunnen doen, daar hij gene list tegen list te vrezen heeft..

Het is een allerlaaghartigst en ondankbaarst ding, indien wij, daar onze naasten een goed gevoelen van ons hebben, en niets kwaads van ons verwachten of vrezen, ja, veeleer op ons, als op hun vrienden staat maken, daaruit gelegenheid zouden nemen, om hen te bedriegen en te benadelen, of te onteren..

30. Twist met een mens niet zonder oorzaak, zo hij u geen kwaad gedaan heeft, gene aanleiding tot den twist geeft, ja zalig zijn de vreedzamen, want zij zullen Gods kinderen genaamd worden (MATTHEUS. 5: 9).

31. a) Zijt niet nijdig over enen man des gewelds, die geen eerbied heeft voor recht en eigendom van anderen, laat u niet verblinden door zijn vals geluk en zijnen rijkdom, die hij door ongerechtigheid heeft verkregen, wees er niet ijverzuchtig op, en verkies gene van zijne wegen, langs welke hij zijn doel zoekt te bereiken; hebt er een afschuw van met geheel uw hart.

a) Ps 37: 1; 73: 3. Spreuken 23: 17.

32. Want de afwijker, bij, die kromme en geheime wegen bewandelt (Psalm 5: 7. Rom. 9: 22), is den HEERE een gruwel, maar Zijne verborgenheid, de innige gemeenschap en de vertrouwelijke omgang met God is met den oprechte 1), met die zielen, die in eenvoudigheid des harten den smallen weg gaan (Psalm 25: 14; 55: 15. Job 29: 4).

1) In dit vers wordt aangegeven, waarom degene, die de ware wijsheid bezit, niet nijdig en ijverzuchtig moet zijn op den man des gewelds, alhoewel het dezen voor het uiterlijke welgaat. De negatieve reden is, dat zulk een man toch in de ogen des Heren een gruwel is, en de positieve, dat de ware godzalige een rijkdom bezit, die de wereld niet kent, n.l. de verborgene liefde des Heren, de bestraling van Zijn lieflijk en vriendelijk aangezicht. Hierdoor komt het ook, dat in het huis van den man des gewelds bij al zijn uiterlijken roem en eer en rijkdom, de vloek des Heren is, maar bij den rechtvaardige, hoe weinig hij ook gezien mag zijn, de zegen des Heren.

33. Beide worden duidelijk zichtbaar, want a) de vloek des HEREN is in het huis der goddelozen, de toorn Gods blijft op hem (Joh. 3: 36. Zach. 5: 3 vv.), maar de woning der rechtvaardigen zal Hij zegenen 1).

a) Leviticus 26: 14 vv. Deuteronomium 28: 15 vv. Mal. 2: 2.

1) Onder vloek en zegen hebben wij niet alleen of niet zozeer te verstaan, uitwendigen tegenspoed, of uitwendigen voorspoed, naar ook, maar bovenal de onrust des gewetens, die zich niet laat stillen, en het bewustzijn, dat men verkeert onder de vriendelijke bestraling van Gods aangezicht.

34. Zeker de spotters met Gods wijsheid en waarheid zal Hij bespotten 1), door hen in hun machteloosheid en schande te laten openbaar worden, en hen in ‘t gericht over te geven (Job 38: 3), maar den zachtmoedigen, die onder het kruis in ootmoed naar de zaligheid en het ware vaderland zoeken, zal Hij reeds hier genade geven en daarna eens de kroon der gerechtigheid (Jak. 4: 6. 1 Petrus 5: 5).

1) Hij zal zeker degenen, die Zijne wetten met bespotting bejegenen, en ze al lachende verwerpen, Zijne genade verachten en Zijn volk honen, beschimpen en uitjouwen, ook eens tot een spot voor de ganse wereld maken, met hun verderf lachen, als het hun treft, gelijk Hij nu spot met hun machteloze boosaardigheid, en hen meermalen doet zien en ondervinden, dat ze noch tegen Hem en den hemel, noch tegen de ware wijzen en vromen hier op aarde iets vermogen, en dat Hij met een enkelen wenk van Zijn aldoortreffend oog, of van Zijne alvermogende hand hen niet alleen tegenstaan, maar ten gronde vellen en verbrijzelen kan..

35. De wijzen, de kinderen der Goddelijke wijsheid, zullen, hoe veracht zij ook zijn, toch eenmaal, wanneer het tot beslissing komt, eer, aanzien en heerlijkheid beërven, als een erfdeel met Christus ontvangen; maar elk een der zotten, die van God en Zijne wijsheid niets willen weten, neemt schande op zich; gelijk de stormwind het stro wegraapt (Ezechiël. 21: 31. Jes. 57: 14), zo worden de verachters van God door hun eigene zonde vernietigd.

Hebr. "openbare schande verheft de dwazen." Men denke aan grote misdadigers, wier namen wijd en zijn vermeld worden en in geheugenis blijven uit hoofde hunner gruwelen en de daarop gevolgde straf. Ziedaar ook een roem, ene vermaardheid, maar ene geheel andere dan de "eer, der wijzen erfgoed; " het is de schande, of, gelijk er eigenlijk staat, het brandmerk, waarmee zij prijken..

Wie eens de wereld heeft verloochend, die is groter dan hare eer en heerschappij, en daarom verlangt hij, die zich aan Christus en God heeft overgegeven, niet naar aardse macht, maar naar het hemelse rijk.

HOOFDSTUK 4.

MEN MOET DE GELEGENHEID OM TE ZONDIGEN VERMIJDEN.

VII. Vs. 4: 1-27-5: 5. De zes vorige redenen vermaanden hoofdzakelijk om naar Wijsheid en godsvrucht te trachten, de volgende zeven redenen (tot aan het slot van Hoofdstuk 7) zijn namelijk van waarschuwenden inhoud. Het begin van deze waarschuwingen aan den discipel der wijsheid, vinden wij in de voor ons liggende zevende rede, waarin de Schrijver voorstelt, welke goede lessen hij zelf als kind van zijnen vader ontvangen heeft, om vervolgens in de volgende rede den waarschuwenden inhoud dier leringen zijns vaders nader uiteen te zetten. Het gehele hoofdstuk is in de volgende afdelingen verdeeld: Nieuwe dringende oproeping van den leraar der wijsheid, om aan zijne woorden, in welke hij hun tucht en gehoorzaamheid leerde, gehoor te schenken; want ook hij zelf heeft de ware leer van zijnen vader ontvangen en aangenomen (vs. 1-4), de hoofdsom van die leer is geweest: houd vast aan zijne woorden; wijsheid is de kostbaarste parel, die men boven alles en met opoffering van have en goed moet verwerven (vs. 5-9), verlaat de tucht niet, want zij is en geeft leven; de weg der goddelozen is duisternis, de weg der vromen is licht (vs. 10-19); bewaar echter niet alleen het woord der waarheid in een oprecht en goed hart, maar ook uw hart zelf, de bron van alle leven en levensgeluk, zo zult gij ook een wandel leiden in verstandigheid en oprechtheid, en noch ter rechter- noch ter linkerhand afdwalen (vs. 20-27). Hoofdstuk 5: 1-6. Wacht u voor de vreemde vrouw; voorwaar hare paden zijn paden des doods.

1. Hoort, gij kinderen! de tucht 1), de onderwijzing des geestelijken vaders, door welke hij u, gelijk eens zijn vader hem deed, tot de ware godsvrucht en wijsheid wil leiden, en merkt nauwkeurig op, om verstand te weten u toe te eigenen, en den smallen weg steeds van den breden te onderscheiden.

1) De tucht is de hoofdzaak, waarop de wijsheid, de kennis, het inzicht, of het hemelse verstand rust; zij overtuigt den mens van de nietigheid van alle pogingen buiten God en straft hem om zijner zonden wil (Tit. 2: 11 v.). Slechts wie zich aan zodanige tucht wil onderwerpen, zijne eigene wijsheid en zijn lust in eigene wegen wil vaarwel zeggen, en zich geheel en al aan de wijsheid, die aan hem uit ‘s Heren mond geopenbaard wordt, wil overgeven, die kan den geest der wijsheid ontvangen en hare woorden verstaan..

2. Dewijl ik ulieden, niet wat menselijk verstand en eigen mening uitvond, maar goede uit de openbaring van God en de ervaring der ouden geputte leer geve; verlaat mijne wet niet, die ik u in het volgende wil geven.

3. Neemt een voorbeeld aan mij; want ik was mijns vaders zoon, een geestelijke zoon van mijnen lichamelijken vader, gelijk ik nu uw vaderlijke leermeester hen a) teder, en een enige, teder bemind en zorgvuldig verzorgd voor het aangezicht mijner moeder.

4. a) Hij 1) nu leerde mij, en zei tot mij: Uw hart, en niet slechts uw verstand, houde mijne woorden vast, want meer dan de gewilligheid om gehoorzaam te zijn is tot het begrip daarvan

niet nodig; onderhoud mijne geboden, van ganser harte, en leef hier op aarde gelukkig en eens eeuwig zalig (Leviticus 18: 5. Luk. 10: 28).

a) 1 Kronieken 28: 9.

1) Het moet tot ere van den godsdienst worden aangemerkt, dat de wijste en de beste mensen in alle eeuwen de ijverigsten zijn geweest voor zich zelve en des zelfs beoefening, maar ook in de voortplanting er van onder anderen..

Wie deze voorwaarde tot de wijsheid vervult, dien zal de Heilige Geest bestraffen en vertroosten, en wie deze bestraft en vertroost, die is reeds in het eeuwige leven, terwijl hij, die den Geest niet heeft, slechts een schijnleven leidt..

5. Verkrijg, verwerf u met opoffering van alle uwe gaven en krachten wijsheid, verkrijg hemels verstand 1), zodat gij recht kunt onderscheiden tussen waarheid en leugen, recht en onrecht, vergeet niet, en wijk niet naar de neiging van uw oud lichtvaardig en oppervlakkig hart, noch ter rechter- noch ter linkerzijde van de redenen mijns monds.

1) Wijsheid en verstand worden hier voorgesteld als wat men tegen elke prijs moet zien te verkrijgen, als hetgeen waarvoor men alle schatten moet over hebben. Gelijk de Heere in de gelijkenissen het hoogste goed vergelijkt bij een schat en een parel, zo ook stelt de Spreukendichter hier wijsheid en verstand voor als het voornaamste wat het mensenkind kan bekomen, de Goddelijke wijsheid en het Goddelijk verstand. -

6. Ik houd u de waarheid voor, verlaat ze niet, en zij zal u behoeden, dat gij niet tot schande wordt, noch in het gericht komt; heb ze op het innigste lief, als ene schone bruid, en zij zal u bewaren, gedurende den strijd dezer wereld, totdat gij in het eeuwige leven ingaat.

7. De wijsheid is het voornaamste, a) het hoogste en onmisbaarste; verkrijg dan wijsheid, verlang naar haar en zoek haar met inspanning van alle krachten; en verkrijg verstand, het hogere, hemelse verstand (vs. 5) met voor den prijs van al uwe bezitting, verkoop gaarne alles voor haar en laat om het ene nodige alle paarlen der aarde varen (MATTHEUS. 13: 45), verwerf ze u, al moest gij er alles voor geven.

a) Spreuken 23: 23.

De Schrijver spreekt van tweeërlei toestanden, van den aanvang des geestelijken levens en van zijn voortgang. Het begin bestaat daarin, dat men er zich op toelegt de wijsheid, die in God is, te verkrijgen en te vinden. En als zij dan gevonden is, zo moet men zich ook aan haar vasthouden en haar niet weer verlaten. Wanneer men ze niet moedwillig verlaat, begint deze Goddelijke wijsheid de ziel te bewaren, en indien men haar op reine wijze lief heeft, zo onderhoudt zij de ziel door die liefde in liefde, reinheid en oprechtheid. -Gelijk de zon de dampen der aarde tot zich trekt, en de aarde daarbij niets meer doet, dan dat zij die dampen uit zich en haren schoot wegstoot, zo doet dit ook de wijsheid. Wanneer zij echter de ziel tot zich heeft getrokken, om zich met haar te verenigen, zo wordt zij zelf voorzulk ene ziel de hoogste

eer, die nu niet meer, gelijk te voren, hare eer stelt in haar eigen werk, maar in de goddelijke wijsheid, aan welke men alles, zich zelven echter niets toeschrijft.

8. Verhef ze 1), houd die goddelijke wijsheid hoog, en leg van die hoogachting door woorden en werken getuigenis af, en zij zal u verhogen, tot de waardigheid van het kindschap van God, en ook uitwendig in de wereld; zij zal u vereren, u met geestelijke voorrechten versieren, die u ook in de wereld eer verwerven, en eindelijk op den dag des Heren de hoogste eer zullen doen toekomen, als gij, gelijk ene hemelse bruid, haar met armen der liefde omhelzen zult 2); maar hoe minder gij haar acht, des te minder zegen hebt gij van haar.

1) Want de wijsheid bevordert en verheerlijkt zowel zijne kinderen, als zij zelf door hen gerechtvaardigd en verheerlijkt wordt. Allen toch, die den Heere vrezen, en de ware wijsheid tonen te bezitten, zijn, hoe gering en armelijk hun stand in de wereld ook moge zijn, de eerwaarste personen die er leven..

2) Dat is verenig u zo nauw met de wijsheid en wind er u derwijze om heen, dat gij aan dezelve, evenals de klimop aan de wijnrank u vastklemt en er als mede opgroeit en uwe levenssappen van erlangt..

9. a) Zij zal uwen hoofde een aangenaam toevoegsel, een lieflijk sieraad, geven, zo als beminnenswaardige bruiden dragen; ene sierlijke kroon, die u een koninklijk aanzien schenkt, zal zij u leveren1).

a) Spreuken 1: 9.

1) Hier wordt geprezen op de vrucht van het vasthouden en het betrachten der wijsheid. Zij zal nl. ere, en aanzien en achting brengen. Zij zal u voor tijd en eeuwigheid beide geven, wat gij nodig hebt om gelukkig te leven en zalig te sterven.

10. Hoor nu verder, mijn zoon! en neem met zachtmoedigheid mijne redenen aan, in welke ik u den smallen weg ten eeuwigen leven wil beschrijven, en de jaren des levens 1) zullen u vermenigvuldigd worden (Hoofdstuk 3: 2), ja onverderflijk leven zal uw heerlijk lot zijn.

1) Onder jaren des levens, of Hebr. jaren van leven hebben wij niet alleen te verstaan, een lang leven dus, maar wel jaren van waar leven, van levensgenot en levensvreugd. Ook in het Boek der Spreuken komt het zo glashelder uit, dat dit alleen leven kan heten, wanneer het doorleefd wordt in de vreze Gods. Al wat andere leven heet, is feitelijk de dood, gelijk het geen leven meer kan heten, wanneer de boom nog wel groene scheutjes voortbrengt, maar toch reeds van den wortel is gescheiden.

11. Ik onderwijs of, Ik heb u onderwezen u in den weg der wijsheid, den weg, dien zij zelf bewandelt, en dien gij in haar gezelschap door het leven moet gaan, opdat gij de verderfelijke paden der goddelozen mijdt; ik doe u of, Ik heb u doen treden in de rechte sporen, in de sporen, die recht uitgaan, zodat gij de kronkelpaden der boosheid ontkomt.

12. In uw gaan op dezen weg der wijsheid, zal uw tred niet benauwd worden, niet door allerlei uit- en inwendige hindernissen belemmering ondervinden, gelijk twijfel of vrees benauwen; en indien gij loopt, het van God u aangewezen werk verricht a) zult gij niet struikelen 1), gene hindernissen zullen u, den discipel der waarheid, doen vallen.

a) Psalm 91: 11.

1) Die Gods woord altijd zich zelf ten regel voorzetten, kunnen en zullen steeds vrijelijk en veilig voortgaan op den rechten weg ten hemel; de eenvoud en oprechtheid zal de wijzen en vromen op dien weg voor struikelen behoeden en voor alles wat verderfelijk is bewaren..

13. Voor alle andere dingen dan grijp de tucht aan (vs. 1), wil gewaarschuwd, wil geleerd worden, laat niet af, hoe verleidend ook de zijpaden mogen wezen; bewaar ze als een dierbaar kleinood, want zij is uw leven het leven van uw leven, en schenkt u geestelijk en eeuwig leven.

Wanneer gij dus de tucht verliest, zo verliest gij het leven zelf, dat Gods rijk in zich bevat en het nieuwe schepsel moet onderhouden, dat daarom ook in niets anders zijn welzijn kan zoeken en vinden, even als in de natuur den schepselen niets kostelijkers of hoger is, dan het bezit en het genot, de langdurigheid en de vreugde aan het natuurlijke leven.

De macht der verleiding is groot; de tondel der zonde is van nature in ons, reeds een klein vonkje kan dien in brand steken.

14. Kom niet op het pad der goddelozen, om gemeenschap te hebben met hun duistere werken, en treed niet op den weg der bozen, die God en Zijne wijsheid verachten (Psalm 1: 1. Spreuken 1: 10,15).

Zo onmogelijk als het is dat een steen, die in het water valt, droog blijft, evenzo onmogelijk is het, dat een beminnaar aan kwade gezelschappen niet zou verleid worden (1 Kor. 15: 33 15.33).

Wordt in vs. 11 gewezen op het rechte pad, in dit vers en in de volgende wordt gewezen op de kronkelwegen, op de bijpaden der zonde en der ongerechtigheid Tegen die paden heeft de vader den zoon evenzeer gewaarschuwd en wat hij daaromtrent gezegd heeft, deelt de zoon nu mede.

15. Verwerp dien met afschuw, ga er niet door; wijk er van met haast, wanneer gij ooit in de nabijheid komt, en ga voorbij, hoe bekoorlijk die ook moge zijn, en hoe velen er ook op wandelen (MATTHEUS. 7: 14).

Hoe groter het gevaar is, waarin men door de verleiding geraakt, des te ernstiger waarschuwt de koning daarvoor, en dat doet hij met zoveel nadruk, om daarmee zijne grote liefde en ook der mensen lichtzinnigheid te kennen te geven, daar zij er niet afkerig van zijn om zich in de wegen der zonde te bewegen.

16. Want zij 1), de goddelozen, zijn als ene onstuimige zee zonder rust, wier golven voortdurend slijk en modder opwerpen (Jes. 57: 20 v.); zij slapen niet, zo zij geen kwaad gedaan hebben, en hun slaap wordt weggenomen, zo zij niet vooraf iemand hebben doen struikelen, iemand hebben verleid of ten val gebracht; daartoe drijft hen zonder ophouden hun rusteloos hart aan.

1) In vs. 16 en 17 wordt het karakter geschetst der goddelozen, waartegen hij waarschuwt. Niet alleen dat zij zondaren zijn gelijk alle mensen, maar het is hun lust en hun begeerte om zonde te doen. Het is hun vermaak om kwaad te doen, en dat omdat zij de boosheid beminnen. De goddeloosheid is in hun natuur ingeweven. Zij is hun dagelijks brood, hun geliefkoosd handwerk. Zij zijn niet alleen slaven of slachtoffers, maar werktuigen der zonde.

17. Want zij eten brood der goddeloosheid, zij voeden zich met slechtheid, gelijk anderen met brood, ongerechtigheid is hun spijze, enzij drinken wijn van enkel geweld, hun dagelijkse drank, wanneer zij smachten naar de misdaad; de zonde is hun vreugde en lust (Job 15: 16).

18. Maar het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht 1), van wege den glans der genade Gods, die hen verlicht, even als de zon, voortgaande en altijd helderder lichtende tot den vollen dag toe, wanneer het zijnen hoogsten glans bereikt heeft; alzo wordt ook het levenspad der vromen, die in wijsheid en heiligmaking toenemen, steeds lieflijker, vreugdevoller en heerlijker, totdat het tot den vollen middag der eeuwigheid komt (2 Petrus 1: 19).

1) Is de gehele weg licht, heldere en duidelijke kennis der zaligheid, een schitteren door het hemelse licht der Goddelijke openbaring (Jes. 2: 5), zo kan er natuurlijk van struikelen en vallen geen sprake zijn (Joh. 11: 9,10), integendeel zal hij, die daarop wandelt, hoe langer hoe meer tot volle helderheid aan den inwendigen toestand van zijn hart en geweten komen, en juist daardoor ook in toenemende mate tot inwendig levensgeluk.

In het Hebr. Keoor nogah. Hieronder hebben wij te verstaan het licht van zonsopgang, hetwelk zich reeds aankondigt als het begint te dagen, en eerst zijn volle kracht heeft als de zon hare middaghoogte heeft bereikt. Vandaar dat er ook staat: voortgaande en lichtende, d.w.z. immer in kracht toenemende. Dit sluit op de toeneming in genade op het steeds meer en inniger ervaren van de gemeenschap Gods, totdat de vreemdelingreis ten einde is en alle gelovigen in het volle licht zullen staan, als de onverderflijke en onverwelklijke kroon wordt verkregen in den hemel.

19. De weg der goddelozen is echter het tegendeel van dien der rechtvaardigen, namelijk als donkerheid, waarin men voortdurend in gevaar is van te vallen, en als in den blinde moet voortgaan; zij weten niet, omdat hun alle licht van God ontbreekt, waarover zij struikelen zullen, en wanneer het oordeel Gods over hen zal komen (Hoofdstuk 1: 27 vv.; 2: 18,22; 3: 35).

20. Daarom mijn zoon! merk op mijne woorden, waarmee ik u nogmaals waarschuwen ga; neig uw oor met hartelijke begeerte tot mijne redenen, waarmee ik u de tucht aanprijs.

21. Laat ze niet door het bedrog der zonde en de arglistigheid van den bozen vijand wijken van uwe ogen, maar zie daarop onophoudelijk, behoud ze in het midden uws harten, in het middelpunt van uw bestaan, opdat alle krachten en werkzaamheden van uw lichaam en ziel, licht en kracht door hen ontvangen.

22. Want zij zijn en geven het ware, Goddelijke leven degenen, die ze vinden, in hen de eeuwige wijsheid ontdekken, en zich door deze laten leiden; zij zijn ene medicijn, die geneest en leven geeft, voor hun gehele vlees, zodat zij aan alle leden gezond en door de tucht des Heiligen Geestes geheiligd worden (Hoofdstuk 3: 8; 4: 13).

Zo toont ons de gehele Heilige Schrift, even als op onze plaats, dat zij even zo ver van het verwoestende spiritualismus als van het moderne materialismus verwijderd is, en geeft aan het gezonde realismus onzer belijdenis de getuigenis der volle waarheid. De heilzame leer des Woords (1 Tim. 1: 10) houdt toch ook terug van overmatig eten en drinken, van ontucht en alle daarmee verwante schandelijke en schadelijke lusten en begeerlijkheden des vleses, matigt ook de begeerlijkheden en hartstochten van toorn en onwil, de vrees enz., hetgeen alles het lichaam mede aangrijpt en ongezond voor den mens is.

Voor den gehelen mens, wier lichaam er door beveiligd en bewaard blijft en wier ziele er door genezen wordt van de geestelijke melaatsheid. Al het bederf des mensen, alle zijne smetten en alle zijne smarten en kwellingen kunnen genezen, want Gods woord begrijpt in zich de gepaste middelen tegen alle geestelijke kwalen..

23. Behoed uw hart, het middelpunt van alle krachten van lichaam en ziel, van alle gevoelens, levensaanschouwingen en begeerten, boven al wat te bewaren is 1), door gebed en zelfverloochening, want even als daaruit, uit het vlesen hart het bloed naar alle delen des lichaams stroomt en leven aanbrengt, zo zijn ook van het hart de uitgangen desgeestelijken levens 2), waarvan uwe zaligheid of eeuwig ongeluk afhangen (Matth. 15: 19); in het hart ontspringen de wellen des levens.

1) Er is ene dubbele levensspreuk in dit gezegde, dat misschien den hoogsten top van fraaiheid en vernuft in den spreuk-stijl bereikt. Vooreerst is de gelijkenis ontleend van het wacht houden in ene vesting, waarin men gedurig besprongen kan worden. De belangrijkste post is daar die, waar de bron ontspringt, uit welke de belegerden hun water hebben. Valt die in ‘s vijands macht, dan is dikwijls alle verdediging nutteloos, en de vesting moet bezwijken Ten tweede wordt er gezinspeeld op het hart in het menselijk lichaam, de enige bron, waaruit het leven welt, de plaats, waar elke wonde ene dood-wonde is. En dit alles wordt overgebracht op het hart in den geestelijken zin, welks neigingen en beginselen de bron zijn van het leven der ziel, hetwelk men niet zorgvuldig genoeg bewaken kan, om verderf en onheil af te wenden! Rijker, nuttiger, heerlijker spreuk kan men zich nauwelijks voorstellen..

Even als het hart zo teder is, dat het, wanneer het ook maar het allerminste gewond wordt, aanstonds met het leven van den mens gedaan is, zo is het ook in het geestelijke. Wel is waar maken niet alle dwalingen in het verstand den mens onbekwaam tot geestelijk leven, alleen wanneer de wil verdorven en de neigingen verkeerd zijn, zo is er geen geestelijk leven in den

mens mogelijk. Hoeveel reden heeft dus de mens, om op de gesteldheid van zijn hart acht te slaan! Verwaarloos uw hart niet, want het is een kostbaar goed. Wel met recht een kostbaar, want zijne vrucht is niet vergankelijk en tijdelijk, maar bestendig en van eeuwig leven.

Het hart moet de leer bewaren en de leer het hart. Het ene is zo nauw aan het andere verbonden, dat het niet alleen kan zijn. Want hoe zal hij het woord der wijsheid bewaren, die zelfs zijn hart niet weet te bewaren, waarin hij dien schat moest bewaren? De natuur zelf toont aan het natuurlijke hart, met welk ene zorgvuldigheid wij het verstandelijke hart moeten bewaren. Want het heeft een sterk vel tot zijne bedekking om zich, dat het kastje van het hart wordt genoemd, en daarom heen gaat een sterke muur van ribben, het borstblad, tot zijne bewaring. Hoe veel te meer moeten wij dan nu het hart der ziele, ons gemoed, onzen wil en geneigdheid boven alles wat te bewaren is, bewaren. Hierin kunnen wij niet te nauwkeurig, te zorgvuldig en te vlijtig zijn. Want de vijand is in ons, de verrader; ons van nature boos hart houdt het met onze vijanden. Wanneer wij ons huis bewaren, zo moet het hart des te meer bewaard en de wachters verdubbeld worden. Wanneer wij tot bewaring onzer schatten sloten gebruiken, zo moeten dubbele sloten en grendels ter bescherming voor ons hart geplaatst worden. Het moet ook mogelijk zijn, dat wij ons alzo kunnen bewaren, anders zou die raad ons niet zijn gegeven als een raad der wijsheid. Hierin zijn alle plichten van enen deurwaarder vervat, die ons herinneren, dat wij acht moeten geven, wie in- en uitgaat, welke gedachten in het hart ingaan en welke begeerten en lusten naar buiten lopen; dat wij het hart binnen en te huis houden, dat het zijne ogen niet nawandele, dat wij de verzoekingen afwijzen en er ons niet mede inlaten. De zelfverloochening is hiertoe het beste middel en moet als een deurwaarder voor de deur des harten worden gesteld; en het kruis en het geduld van Christus is daartoe de beste deur, wel bewaard met sloten en grendels tegen alle geweldadige inbraak. Een onafgebroken gebed, overgave en opoffering van ons zelven aan den besten Wachter doet ook veel daartoe.

2) Onder uitgangen des levens hebben we te verstaan de levensverrichtingen. De gezondheid des lichaams staat in het nauwste verband met de gezondheid der ziele, maar zo is het ook op geestelijk gebied. Uit een boos goddeloos hart komen allerlei verkeerdheden voort en uit een aanvankelijk gereinigd hart de vrucht des nieuwen levens. Maar gelijk het hart door alle schadelijke invloeden van buiten ongesteld kan worden, zodat de levensfuncties niet naar hare eisen kunnen plaats hebben, zo ook heeft de vijand van buiten een verleidende kracht op het hart, op den geestelijken mens. En het is daarom dat de gelovige inzonderheid geroepen wordt om zijn hart wel te bewaren, en als een goed poortwachter de vijanden geen toegang te verlenen tot de veste daarbinnen.

24. Doe ook de verkeerdheid, het leugenachtige des monds, die gaarne het goede kwaad, het licht duisternis en de duisternis licht noemt, van u weg, en doe de verdraaidheid der lippen, het hard en onrechtvaardig oordelen over den naaste, verre van u; daardoor zult gij tevens uw hart bewaren; want de mond is de deur tot het hart, en waarvan het hart vol is daarvan loopt de mond over (MATTHEUS. 12: 34. 1 Petrus 3: 10. Jak. 3: 5 vv.).

25. Laat uwe ogen, wier besturing tot bewaring van het hart eveneens hoog nodig is, rechtuit zien, op den weg van uwen u van God gegevene roeping en op het doel van het hemelse

kleinood, en laat uwe oogleden zich recht voor u heen houden, niet vals, nijdig, jaloers ter zijde op uwen naaste geslagen worden met de gedachte, hoe gij hem in handel en wandel zoudt kunnen bedriegen, of onder u brengen Hoofdstuk 6: 13; 10: 10; 16: 30. MATTHEUS. 6: 23).

Ergert u dus uw oog, zo ruk het uit (MATTHEUS 18: 8) en wacht u voor rondzwervende ogen, niet alleen die op het kwade zien en zich aan de ijdelheid vergapen, maar ook voor die, welke de nieuwsgierigheid drijft, om op iets anders te zien, dan op het ene nodige, dat wij altijd voor ogen moesten hebben, zodat ons geen tijd overbleef om naar vreemde dingen te gapen.

26. Weeg 1) den gang uws voets, geef er nauwkeurig acht op, dat op uwen weg u niets in het voortgaan verhindert, doe niets dan met rijp beraad, en laat al uwe wegen wel gevestigd zijn, zo zult gij zekere, vaste schreden doen en het eeuwig doel niet missen (Psalm 119: 133. Hebr.12: 28).

1) In het Hebr. Phallees. Dit betekent wel een enkele maal, wegen, maar in den regel, zoals Jes. 26: 7 en 40: 12 betekent het veeleer, vlak, effen maken. En deze betekenis moeten we hier hebben. Het doel dezer vermaning is, om er op te wijzen, dat niets het voorgestelde doel des levens in den weg mag en moet staan, dat alle oneffenheden moeten vlak gemaakt worden, de wegen moeten, dit wijst het tweede deel aan, vooral recht zijn. Op geen kromme wegen mag de voet worden gezet.

27. a) Wijk alzo niet van dezen rechten weg ter rechterhand, tot Farizese eigengerechtigheid, of ter linkerhand in openbare zonden en ongerechtigheden; wend uwen wil met zijne neigingen en begeerten, uwen voet af van het kwade 1), zodat gij ook geen enkel ogenblik toegeeft. Zo volkomen moet de wijsheid en zo alleen moet zij in het hart heersen, want daaruit zijn de bronnen des levens (vs. 23), gelijk uit de wijsheid het leven en het licht in alle harten stroomt.

a) Deuteronomium 5: 32; 28: 14.

1) Zorgvuldig moet onze voet van alle kwaad afgekeerd blijven, en wij in het rechte spoor het ware midden blijven behouden, teneinde wij als recht waakzame en wijze mensen de goedkeuring van onze eigene harten en den lof van onzen Schepper, met de toejuiching onzer medegelovigen in het einde eens erlangen mogen..

HOOFDSTUK 5.

WAARSCHUWING TEGEN HOERERIJ. AANSPORING TOT KUISHEID.

1. Mijn zoon! dien ik in geestelijken zin geteeld heb, merk op mijne wijsheid; neig uw geestelijk oor tot mijn verstand, tot mijne leer, opdat niets van haar u ontga.

2. Opdat gij in uw hart alle bedachtzaamheid behoudt en ook uwe lippen wetenschap bewaren, dat gij ook alzo spreekt en anderen leert, als die onderscheid kent tussen waarheid en leugen, gerechtigheid en zonde.

3. Want de lippen der vreemde vrouw druppen wel aanvankelijk a) honingzeem, zij zijn zoet, vol vleierijen en verleidende woorden, zij betoveren het hart van den jongeling; en haar gehemelte, met zijne redenen, die tot vleselijke lusten verleiden, is gladder dan olie, en verleidt lichtelijk de onvoorzichtigen tot ontucht.

a) Spreuken 2: 16; 6: 24.

4. Maar het laatste van haar, wanneer na het genot het geweten kwelt, de vrees voor ontdekking het hart vervult en de mogelijke gevolgen angst verwekken, is bitter als alsem, scherp als een tweesnijdend zwaard, dan wordt het openbaar, hoe de zonde der ontucht lichaam en ziel verwoest.

De zonde heeft veel overeenkomst met den honing en de olie. Bij den eersten vinden wij tweeërlei: honing en was; evenzo hebben de hoeren ene gladde stem en ene lieflijke rede. De was wordt door het vuur aangestoken, zo wordt door die schoonheid der hoeren het vlees ontvlamd. De honingzeem is aangenaam voor den mond, alzo zijn de gladde woorden der ontuchtigen aangenaam voor het hart. Maar spoedig is de smaak verloren en het wordt daarna bitterder dan alsem, want de ontucht veroorzaakt daarna een kwaad geweten, spot en schande, afschuwelijke ziekten, benevens den vloek van God. En evenals de olie glad en slibberig maakt, zo doen het ook zulke redenen, zodat jonge mensen licht struikelen. De olie heeft ene bijzondere kracht om door te dringen, even zo gaan zulke redenen diep in het hart en doordringen merg en been.

De vrucht hiervan is niet anders voor den roekelozen zondaar, dan een vreselijke schrik en angst van zijn geweten, hare laatste, hetgeen op dit zoet strelen en lieflijk vleien volgt is bitter als alsem, het geeft een oprisping evenals die van de gal na het eten van veel zoet of vet, en het doorsnijdt de ziel als met een tweesnijdend scherp zwaard, hetwelk aan alle kanten wonden toebrengt..

5. a) Hare voeten, de voeten der hoer, gaan niet, gelijk het eerst schijnt, naar den levensboom van het paradijs, maar dalen naar de lichamelijken, geestelijken en eeuwigen dood 1) (Hoofdstuk 3: 18); hare treden, die u schijnen ten hemel te leiden, houden in waarheid de hel vast 2), waar zij met uwen volkomenen ondergang eindigen; de hoer stapt roekeloos ter hel.

a) Spreuken 7: 27.

1) Men heeft hier niet te denken aan dien dood, welke de wet op het overspel heeft bedreigd. Neen, hier wordt een dood aan zonde en boosheid verstaan, gepaard met het versmaden van God en het zich verharden in de ondeugd, welk overstaat tegen het leven in den weg der deugd en der godsdienstigheid, van welke in vs. 6 wordt gesproken..

2) De hel vasthouden betekent hier niet zich naar het graf spoeden, maar heeft de betekenis van spotten met het gevaar van om te komen en den eeuwigen dood in te gaan. Het is reeds hier volstrekt ongevoelig te zijn geworden voor alle waarschuwing, zodat men de zonde niet wil loslaten.

6. Opdat gij het pad des levens niet zoudt wegen 1), opdat gij, dien zij ten slachtoffer kiest, niet zoudt kunnen nadenken over den weg, die tot het eeuwige leven leidt, zijn hare gangen ongestadig, beproeft zij nu het een dan het ander om te verleiden, dat gij het niet merkt 2).

1) In het Hebr. Orach chajim phen-thephallees. Deze woorden worden verschillend vertaald. Onze Staten-Overzetters vertalen door opdat gij niet enz. en tekenen bij deze woorden aan: "Dit is: opdat gij niet komt bij U zelven te overwegen, of men met haar zou kunnen verkeren en evenwel den weg des levens bewandelen, zo weet dat hare gangen en manieren van doen zo ongestadig en dwalende zijn in het aanleggen van alle listigheden, om u te verleiden, dat gij het niet zult kunnen bemerken en zich dienvolgens door haar in het net des verderfs gevangen worden." Anderen vertalen daar zij, nl. de hoer. Zo LXX, Luther, Schultens, Delitzsch e.a. De tegenstelling is dan deze, dat een hoer en rechte wegen geheel tegenover elkaar staan, dat zij dus verre verwijderd is van de rechte paden, haar gangen derhalve ongestadig, waggelende zijn, zonder dat zij het merkt. O.i. is de tweede vertaling de juiste en moet ons vers dus vertaald worden: Het is er zo verre vandaan dat zij den weg des levens bewandelt, dat hare gangen ongestadig zijn, zonder dat zij het merkt.

Tot heden heeft Salomo aangehaald, wat zijn vader hem gezegd heeft en hij past nu verder toe, voor zijne leerlingen, welke vermaningen uit dit onderwijs zijn op te diepen.

2) Zij is zo diep aan God afgevallen, dat zij nevens haren weg den rechten in ‘t geheel niet meer ziet, ook niet in staat is, dien te kiezen; zij wankelt en weet niet op wat glibberigen en ondermijnenden grond zij treedt, zodat zij plotseling, voordat zij het bemerkt, ter helle neerzinkt..

7.

VIII. Vs. 7-23 Nadat aan het slot van de vorige rede is voorgesteld, hoe men tegen de verzoekingen tot deze zonden met ernst en voorzichtigheid moet toegerust zijn, gaat Salomo (in vs. 7-14) voort voor de hoeren te waarschuwen, door de voorstelling, hoe deze zonden van kracht beroven en vervolgens smartelijk berouw veroorzaken. Vervolgens stelt hij (in vs. 15-23) tegenover de uit Gods heilige perken gewekene, wilde geslachtslust het Gode

welgevallige en rechtmatige van de bevrediging der aangeborene geslachtsdrift in den echt voor, en beschrijft bij den zegen en de gelukzaligheid van een godzalig huwelijk.

7. Nu dan, gij kinderen! daar de verzoekingen tot deze zonden zo gevaarlijk zijn, hoort naar mij, en daarmee naar de hemelse wijsheid, en wijkt niet van de redenen mijns monds, die gij hier zult horen.

8. Maakt uwen weg verre van haar, houdt haar voor hoogst gevaarlijk, voor uwe vreeslijkste vijandin, met wie gij niet de minste aanraking moogt hebben, en nader niet tot de deur van haar huis, ontvliedt integendeel alle plaatsen en gelegenheden, waar gij in verzoeking tot deze zonden zoudt kunnen komen.

9. Opdat gij, wanneer gij in uzelven te veel vertrouwen gesteld hebt, en gevallen zijt als een echtbreker, anderen uwe eer nietprijs geeft, wanneer gij reeds hier op aarde, of ten laatste voor Gods gericht ontmaskerd, met schande bedekt wordt, en opdat gij uwenog overige levensjaren den wrede, den toornigen echtgenoot der boeleerster niet geeft, die het recht heeft u als slaaf te verkopen of zelfs u het leven te ontnemen (Hoofdstuk 6: 34,35).

Om de schildering der gevolgen van den echtbreuk (vs. 9-14) te kunnen verstaan, moet men zich herinneren, dat de echtbreker of na openlijke aanklacht dadelijk in de gemeente gestenigd werd (Leviticus 20: 10. Joh. 8: 5), of wanneer de man der echtbreekster zich liet bewegen, minstens ontmand en tot den geringsten slaaf van dien man werd vernederd, ja geheel aan diens willekeur werd prijs gegeven, terwijl, gelijk van zelf sprak, de echtbreekster uit het huis werd gestoten. Dat de beledigde echtgenoot slechts ene geldboete of een losgeld van den misdadiger aannam, werd voor een smaad gehouden. Moeilijk kon Salomo sterker waarschuwen, dan wanneer hij het treurige voorbeeld aan enen mens voorstelt, die, ontmand en aan alle eer beroofd, in de geringste en zwaarste slavernij vóór zijn tijd oud en zwak geworden, na het verlies van alle eer en van alle kracht der jeugd, bitter zucht over de vroegere lichtzinnigheid aan zijnen geest, die zich eerst aan alle waarschuwing afkeerde tevreden, niet nog vreselijker dadelijk na de daad door de gemeente als echtbreker gestenigd te zijn..

Anderen denken hier aan de stoffelijke en zedelijke schande aan den overspeler en niet zozeer aan den toorn van den beledigden echtgenoot. Er wordt hier dan ook niet gesproken van de gehuwde vrouw, die overspeelster werd, maar van ene vreemde, een uitlandse, meer dan waarschijnlijk een ongehuwde, die van de prostitutie een gewin maakte.

10. Waakt, opdat de vreemden, zich niet verzadigen van uw vermogen, dat gij haar moet geven, om haar te bevredigen, en opdat al uw smartelijke arbeid in het zweet uws aangezichts niet kome in het huis des onbekenden.

11. En gij in uw laatste, in uwen ouderdom, of wanneer gij uit den slaap der zonde ontwaakt, brult, als uw vlees en uw lijf verteerd is, wanneer gij uw lichaam en uw vermogen te gronde gericht hebt.

12. En zegt: hoe dwaas heb ik gehandeld, dat ik de tucht gehaat heb, en mijn hart de bestraffing gesmaad heeft!

13. En heb niet gehoord naar de waarschuwende stem mijner onderwijzers, noch mijne oren van wege mijne lichtzinnigheid geneigd tot mijne leraars, die zo getrouw voor mijn waarachtig heil zorgden!

14. Ik ben ten gevolge mijner zonde, bijna in alle kwaad geweest, in het midden der gemeente, als één geheel gedacht, en der vergadering, de vertegenwoordiger der gemeente, zodat ik bijna als een echtbreker volgens de wet (Numeri 15: 35) ware gestenigd geworden.

Een hoer is een lokvogel des duivels en wordt velen een boom des doods ten dode. De lichamelijke en geestelijke maakt het meest de hel vol (Hoofdstuk 7: 27). De duivel komt eerst met zoetheid en vriendelijkheid om den mens te verleiden, maar daarna met bitterheid, om de ziel te doden..

Wij hebben hier kerk en burgerstaat niet te scheiden. Die is bij Israël niet te scheiden. Onder Gemeente hebben wij te verstaan, het gehele volk als één geheel gedacht, en onder Vergadering de samenkomst der vertegenwoordigers der gemeente. Hij beschuldigt zich hier van huichelarij, als hij, zich overgevende aan overspel, toch de samenkomsten der gemeente en de vergaderingen bezoekt. Zijn geweten treedt hem tegen met al de gestrengheid der Wet.

15. In plaats van zulke gevaren en zo smartelijke straffen tegemoet te gaan, verheug u in het reine geluk van uw eigen huis. Drink water uit uwen eigenen bak en vloeden uit het midden van uwen u door God gegevenen bornput, woon in innige liefde, trouw en kuisheid bij uwe eigene vrouw, dat zal u ene vreugde veroorzaken, die u verkwikt en al uwe begeerten vervult.

Zeer juist wordt de vrouw bij een bornput vergeleken, niet alleen in zoverre uit haar de nakomelingschap ontspruit, maar ook als zij tevens de begeerte van den man bevredigt, waarbij men nog in herinnering moet brengen, om het beeld geheel te gevoelen, hoe in de oudheid, en voornamelijk in het oosten, het eigen bezit van ene bron als ene zaak van grote waarde, zelfs voor heilig werd gehouden. Zo wordt ook de moeder Sara bij ene "holligheid des bornputs" vergeleken (Jes. 51: 1), en Juda, de stamvader, een water genoemd (Jes. 48: 1), zo ook Israël (Numeri 24: 7. Psalm 68: 27)..

Ook het Duitse verhaal verplaatst den oorsprong des mensen in een meer in het binnenste der aarde, waarom het volk nog heden bijna in ieder dorp ene kinderbron heeft. Daar verder elk verlangen of elke liefde aan een dorsten gelijkt, zo kan de opwekking tot reine liefde in den echt het best onder het beeld van drinken uit ene bron worden gegeven. Eerst wordt een kunstig aangelegde bak, vervolgens het betere, een natuurlijke bornput, genoemd, die levend, fris, verkoelend drinkwater geeft..

Salomo dringt het huwelijk dan niet alleen aan als een tegengift, maar ook als een drangmiddel tegen de hoererij, betogende dat het vermaak der echtelijke verbintenis verre overtreft de valse en verboden geneugten der hoererij..

16. Laat uwe fonteinen zich naar buiten verspreiden, en de waterbeken op de straten 1).

1) Dit betekent niet, dat door het overspel des mans ook de vrouw tot ontrouw verlokt wordt, maar hier wordt de getrouwe echtgenoot vermaand, om in den van God geordenden weg nakomelingschap te verwekken. Zo wordt in Jes. 48: 2 aan het huis van Jakob gezegd, dat zij uit de wateren aan Juda zijn voortgekomen.

17. Laat ze, de kinderen, de uwe alleen zijn en van gene vreemden met u, hetgeen men niet kan zeggen van het kroost uit ene ontuchtige, overspelige vrouw verwekt.

18. Uwe springader, uwe echtgenoot, zij, wanneer gij zo in trouwe liefde bij haar woont, gezegend, zodat allerlei geluk en heil door haar over u komt, en verblijd u met kuise liefde, van wege de huisvrouw, aan wie gij den bloei en de kracht uwer jeugd hebt gewijd (Psalm 127).

19. Zij zij u ene zeer lieflijke hinde, en een aangenaam steengeitje 1); laat u bij uwen dorst naar gemeenschap met haar, hare borsten te allen tijd dronken maken, tot dronken worden toe verzadigen; dool steeds in hare liefde, zodat er gene gedachte kan overblijven naar ongeoorloofde liefde.

1) Geheel Oosterse vergelijkingen! De klipgeit of gazelle een schoon gevormd, bevallig dier, is daar het geliefkoosd zinnebeeld der aanminnige schoonheid..

Deze schildering van het tedere innige leven der liefde tussen man en vrouw is geheel in den geest van den dichter van het Hooglied, en rust op ene zedelijke beschouwing van den echt, welke, verre van alle eigen gekozene heiligheid, den vertrouwelijken omgang tussen echtgenoten heiligt. Er is, zegt Luther, niets lieflijkers op aarde, dan wanneer man en vrouw genoeglijk samenwonen..

20. En waarom zoudt gij, mijn zoon! wanneer er zo groot genot verborgen ligt in een door liefde en trouw bevestigd huwelijk, in ene vreemde dolen 1), in ene ontuchtige, wier liefde slechts schijn, en werkelijk de hel is, en waarom zoudt gij den schoot der onbekende omvangen, waarom zoudt gij u verslingeren als ene eerloze?

1) Het woord door dolen overgezet, geeft in het oorspronkelijke te kennen, ergens in verward of in gewikkeld raken, ook omzwerven, van het ene op het andere zullen, en dus bij leenspreuken zich vergenoegen, verlustigen, zijn vermaak nu in het ene, dan in het andere nemende. Dit wordt zowel in een goeden zin, zie Ezechiël. 24: 6, als ook in een kwade betekenis gebezigd (vs. 20-23 en 1 Samuel 26: 21)..

21. Denk toch niet, dat de straf van den gepleegden echtbreuk afhangt van het toeval der ontdekking, en gij toch misschien zoudt kunnen verborgen blijven; die zonde wordt altijd gewroken; want een iegelijks wegen, ook die van den echtbreker, zijn voor de a) ogen des HEREN open en zichtbaar, en Hij weegt op ene rechtvaardige weegschaal al zijne gangen, om hem naar zijne boosheid te vergelden.

a) 2 Kronieken 16: 9. Job 31: 4; 34: 21. Spreuken 15: 3. Jer. 16: 17; 32: 19.

22. Den goddeloze echtbreker zullen zijne ongerechtigheden, door welke hij de inzettingen Gods heeft ontheiligd, vangen, ondanks alle listige, menselijke proeven, om door geld of goede vrienden te ontkomen; zij zullen hem als een keten binden en vasthouden, zodat hij het gericht van God reeds hier en bovendien in de eeuwigheid niet zal ontkomen, en met de banden zijner zonde zal hij vastgehouden worden. (Jes. 5: 18. Hoofdstuk 1: 31 v.; 11: 5; 18: 7. Joh. 8: 34. 2 Petrus 2: 19).
23. Hij zal den eeuwigen dood sterven, omdat hij zonder tucht geweest is, en naar gene waarschuwingen heeft willen luisteren; in de grootheid zijner dwaasheid zal hij verdwalen, hij zal de helderheid des verstands, het nadenken verliezen en dien ten gevolge blindelings in zijn verderf lopen.

Naarmate wij ons meer beschouwen, als tot de gemeente des Heren te behoren en aan alles deelnemen wat in de vergadering der heiligen geschiedt, naarmate wij meer in geestelijke gemeenschap met de opperste Wijsheid, met Christus Jezus, onzen Heer staan, naar die mate zij ons de reinheid en heiligheid des levens des temeer aanbevolen, en zal dit de keus en het biddend verlangen onzer zielen des te sterker doen zijn (1 Kor. 6: 10-20)..

HOOFDSTUK 6.

WAARSCHUWING VOOR ONTROUW IN DEN HANDEL.

IX. Vs. 1-5. Thans volgen vier op zich zelf staande vermaningen in den vorm van liederen, die, wat den inhoud aangaat, zeer van elkaar verschillen. Even als de vorige acht moeten zij voorbereiden tot de uitnodiging om in de Goddelijke wijsheid te leven. De eerste, of in 't geheel de negende vermaning: stelt de noodzakelijkheid voor, om zich van alle menselijke afhankelijkheid los te worstelen, omdat daardoor de volkomen overgave aan de goddelijke Wijsheid wordt verhinderd. De heilige dichter kiest als voorbeeld vooreerst het op zich nemen van dwaze borgtochten, door welke de mens gebonden wordt.

1. Mijn zoon! zo gij in overhaasting voor uwen naaste, die ene schuld heeft, borg geworden zijt, voor enen vreemde 1) uwe hand toegeklapt hebt, voor hem bij handslag u verbonden hebt, bij de schuldeisers voor zijne schuld in te staan. (Hoofdstuk 11: 15; 17: 18; 20: 16; 22: 26);

1) Wanneer men al de plaatsen in dit Boek, waarin van borgtochten gehandeld wordt, oplettend nagaat, schijnt men het daarvoor te moeten houden, dat zij doorgaans door Israëlieten werden aangegaan ten behoeve van vreemdelingen, misschien wel voornamelijk van Feniciërs, die geld opnamen voor hunnen handel, waaruit men dan ook het strenge dwangrecht tegen borgen, waarvan zo vele Spreuken getuigenis dragen, natuurlijkst verklaren kan. Geldschieter en borg waren Israëlieten, de schuldenaar een vreemdeling..

2. Gij zijt verstrikt, ten gevolge van dat borg blijven, en gedwongen dien borgtocht na te komen, met (ten gevolge van) de redenen uws monds; gij zijt als in een net (vs. 5) gevangen met de redenen door de belofte uws monds.

3. Doe nu dit, mijn zoon! gelijk ik u zal raden, en red u, zoek u zelven op ene rechte wijze vrij te maken, dewijl gij in de hand uws naasten gekomen zijt, die ook uwe geestelijke vrijheid in banden heeft gebracht; ga, onderwerp u zelven 1), en sterk bestorm uwen naaste, dring sterk bij den schuldenaar aan, dat hij zijne verbintenissen nakome, en daardoor ook u van de uwe ontheffe, voordat het te laat is, en het tot gerechtelijke dwangmiddelen komt.

1) In het Hebr. Hithrafees. Hiervan is wel de letterlijke vertaling, onderwerp U, maar dan in dien van, verneder U, kom tot uwen naaste als een smekeling, om er bij hem op aan te dringen, dat hij zijn schuld betale en U van uw borgschap verlosse. Want toch een borg is de knecht van den schuldeiser en van den schuldenaar. Beiden rekenen op hem, de schuldeiser rekent er op, dat hij gedekt is, en de schuldenaar, dat de borg wel zal betalen, indien hij ontoereikende is.

4. Laat uwen ogen geen slaap toe, noch uwen oogleden sluimering, voordat gij middelen hebt gevonden om vrij te worden.

5. Red u als ene ree, die in het net gevangen is, en alle pogingen in ‘t werk stelt, om te ontkomen uit de hand des jagers, en als een vogel door heen en weer vliegen en buitelen zich zoekt te redden uit de hand des vogelvangers, zoek zo ook te ontkomen, wanneer desgelijks boze mensen trachten, om wat gij uit goedheid deed, op uwe slavernij te laten uitlopen.

De menigvuldige waarschuwingen voor borgtochten in ons Boek worden zonder twijfel verklaard uit de harde behandeling, welke men volgens het Oud-Hebreeuwse rechtsgebruik den borgen aandeed, daar men ze geheel als schuldenaars, die niet konden betalen (2 Koningen 4: 1. MATTHEUS. 18: 25) verpande, of zelfs als slaven verkocht (vgl. Sir. 8: 16; 29: 18-24).

De oude Grieken hadden ten spreekwoord: "Wees borg en het verderf is nabij," omdat de borg eenvoudig belooft, wat niet van hem zelven afhangt, maar van de trouw en geloofswaardigheid van anderen. Trouw en oprechtheid nu worden altijd slechts bij weinigen gevonden. Alle mensen zijn leugenaars," zegt Psalm 116: 11. Rom. 3: 4; en "vervloekt is de man, die op enen mens vertrouwt," Jer. 17: 5. Met de vermaningen des Heren in de bergpredikatie, om altijd tot lenen en weggeven van zijne have bereid te zijn, ook daar, waar men gene hoop kan hebben, dat het weggegevene zal worden weer ontvangen, (Luk. 6: 30,34,36) is niet in tegenspraak de eis van onze plaats, om zich zo spoedig mogelijk los te maken van dat borg blijven, waaruit nadelige gevolgen voor onze vrijheid en welvaart zouden kunnen voortvloeien. Want het is duidelijk, dat ook Christus niet zulk ene bereidwilligheid eist, dat wij schade zouden moeten lijden om des naasten wil, die ons van onze persoonlijke vrijheid zou beroven en ons alle middelen tot verder goed doen zou ontnemen..

6.

X. Vs. 6-11. Ook in de volgende waarschuwing tegen traagheid wordt vooral op het gevaar van verarming genezen. De luiaard moet uit het voorbeeld der mier leren, dat men in den zomer met vlijt moet vergaderen, opdat men in den winter geen gebrek zou behoeven te lijden. Na den tijd van den oogst komen ook tijden van gebrek, in welke de grootste vlijt niets kan verwerven. Daarom moet ieder zich den gunstigen tijd ten nutte maken tot ingespannen arbeid, opdat hij rustig den ongunstigen kan tegemoet gaan.

6. Ga tot de mier, gij luiaard! zie hare wegen en word wijs, leer van haar hoe men met geringe middelen iets groots kan bereiken zonder de vrijheid te verliezen; en laat haar voorbeeld u tot beschaming zijn.

Bij vele volken, zowel van het Oosten als van het Westen, is de mier het beeld van vlijt, van onvermoeid volharden..

7. Dewelke, genen overste, die haar wetten voorschrijft, noch ambtman, die haren arbeid regelt, noch heerser, die haar tot den arbeid dwingt, hebbende 1),

1) De mier is het toonbeeld van rusteloze vlijt, maar ook van wel georganiseerden arbeid. Zij heeft veel met de bijen gemeen, alleen ontbreekt het aan een koningin. Vandaar dat hier

gezegd wordt, dat er geen rechterlijke, geen burgerlijke en geen uitvoerende macht onder deze dieren wordt gevonden en zij toch zorgen voor den winter, om niet van gebrek om te komen. Zij wordt daarom dan luid voorgehouden als een beschamend, maar ook als een prikkelend voorbeeld, om van haar te leren, wat hij door zijn leven zozeer schijnt te vergeten, om te werken terwijl het tijd, terwijl het dag is.

8. Haar brood bereidt in den zomer, zolang het mogelijk is, vlijtig werkt, hare spijs vergadert in den oogst, opdat zij ten tijde van winter en van gebrek haar leven kan onderhouden. (Hoofdstuk 30: 27).

Ook in ‘t geestelijk leven is er een zomer of een oogsttijd, de tijd der genade, de dag des heils; dan komt het er op aan onvermoeid te werken om de spijze, die blijft in het eeuwige leven, enen schat van geloof, van godsvrucht, van kennis des Heren Jezus Christus, van het woord en de beloften Gods te verzamelen en in het hart te dragen, opdat men geen gebrek behoeft te lijden, en in nood behoeft te lijden, en in nood behoeft te zijn, wanneer de winter der verzoekingen, der vervolgingen en van het laatste uurtje komt. Het spreekt vanzelf, dat in het hier voor ons liggende gedeelte niet elke soort van arbeid wordt aanbevolen, maar slechts de verstandige werkzaamheid, die uit de Goddelijke wijsheid voortvloeit.

De wereld meent, dat, wanneer zij zich zelve maar bezigheid geeft, het genoeg is, en hij daardoor iets betekent. Maar die arbeid, die alleen dienstbaar is aan den lust der ogen, behoort niet in den kring der hemelse wijsheid. De Grieken, die steeds naar iets nieuws vraagden, dienden met hun gehele kunst slechts hun ogenblikkelijke begeerten. De hier aanbevolen arbeid moet integendeel daarop gericht zijn, dat wij iets waarachtigs werken, en dus ook het leven in God onderhouden. Begint een volk zijn werk van de beuzelingen dezes levens te maken, in plaats van hetgeen in God zijn grond heeft, zo is dit een duidelijk teken van nabijzijnd verval van het volk.

9. Hoe lang zult gij, a) luiaard! neerliggen? wanneer zult gij van uwen slaap opstaan, en den arbeid aanvangen?

a) Spreuken 13: 4; 20: 4; 24: 33,34.

10. Een weinig slapens, een weinig sluimerens, een weinig handvouwens, de armen over elkaar laten hangen, al neerliggende 1) (Hoofdstuk 24: 33).

1) Deze woorden bevatten de verontschuldiging of het antwoord van den luiaard, hetwelk hij geeft op de vraag in vs. 9 gedaan, een antwoord, wat den luiaard in den mond wordt gelegd en waarop in vs. 11 de waarschuwing volgt, dat, indien hij dit in praktijk brengt, armoede en gebrek voor de deur staan en hem zeker zullen overkomen.

11. Zo zal uwe armoede u onverwacht overkomen als een wandelaar, als een rover onverwacht den eenzamen reiziger overvalt, en uw gebrek als een gewapend man, wie gij geen weerstand kunt bieden.

De uitdrukking: "als een wandelaar," duidt aan, den langzamen, de uitdrukking: "een gewapend man" den zekeren tred, waarmee de armoede den luiaard nadert.

Vlijt is voor ieder plicht, niet zozeer opdat hij wereldsen rijkdom verkrijge, als dat hij niet worde tot een last voor de maatschappij en ene schandvlek voor de kerk, opdat hij niet kome in verzoeking, en dat hij de ongelukkigen kan helpen..

Helaas! hoevelen beminnen den slaap der zonde en hun dromen van werelds geluk, en begeren noch een weinig langer verontschuldigd te zijn van berouw, gebed, zelfverloochening en inspanning. Zullen wij niet trachten dezulken te doen ontwaken, opdat zij het gevaar zien, terwijl er een weg van ontkoming is? Zullen wij ons niet inspannen, om ons eigen heil te verzekeren en elke gelegenheid aangrijpen om God te verheerlijken en anderen wel te doen?.

12.

XI. Vs. 12-19. Deze rede wordt in twee delen verdeeld, die met elkaar overeenstemmen: vs. 12-15 en vs. 16-19. In beide waarschuwt de Schrijver met groten ernst voor de valsheid, wier gewoonte en genot het is overal heimelijk haat en vijandschap te zaaien. In de eerste plaats schildert hij haar naar haar wezen en hare openbaringen, terwijl hij tevens meldt, hoe zij voor God verwerpelijk is en hoe zeker zij zal gestraft worden. Wiens hart eenmaal vol is van verkeerdheid, of lust tot verwoesting, die strooit ieder ogenblik het zaad van haat en van alle twist, terwijl alle onwillekeurige bewegingen van lichaam en ziel, van tong, ogen, voet en vinger, er bij hem toe dienstbaar zijn, om die valsheid van zijn binnenste in dubbelzinnige redenen, in werken en wijzen op verborgene wijze te laten werken. Hij telt vervolgens de zes soorten van list nog eens kortelijk op, als voor God eeuwig verwerpelijke zonde, om als zevende en zwaarste er de vroeger genoemde valsheid bij te voegen, en alzo in ‘t bijzonder op treffende wijze er nogmaals voor te waarschuwen.

12. Wacht u voor de gemeenschap met allen, die zich in de plaats van uwen leraar willen stellen als uw vriend, en u van zich afhankelijk willen maken. Een Belials een nietswaardig mens (Deuteronomium 13: 13), een ondeugdzaam man, een booswicht, gaat met verkeerdheid des monds om, houdt zich met leugen en veinzerij op.

13. Hij wenkt, terwijl Hij met u spreekt, met zijne ogenheimelijk tot enen derde. Hij spreekt met zijne voeten, geeft er tekenen mede, leert met zijne vingeren, wijst met zijne vingeren op iemand verachtelijk.

Hij schimpt met zijne ogen, dat is hij beangst zijnen naaste door het nijpen, wenken en draaien van zijn gezicht en zijne oogleden. Zijne voeten schijnen te branden, alsof ze op hete as stonden, zo trippelt en trapt hij er mede, om zijne medespotters als het ware een sein er door te geven, en hij scheert met zijne vingeren, hij maakt al vingertogende een beschimpend gebaar. Van hier ons Nederlands, den gek scheren met iemand, of iemand onder het scheen of vilmes hebben en houden..

14. In zijn hart zijn verkeerdheden, onheil en verderf, hij smeedt te aller tijd kwaad, hij werpt twisten in, 1) hij zaait twist, werpt twistappels in.

1) Hij gelijkt den duivel in boosheid. Hij bedoelt niet zozeer zich te verrijken met door en onrecht, als dat hij zich verheerlijkt in anderen een kwaden trek te spelen. Zijne slimheid is er op uit, om aan velen nadeel te doen, al had hij geen het minste voordeel er van. Kortom, hij is een man, die zich in het kwade verlustigt, en dus een echte zoon van Satan, den Belial van ouds..

15. Daarom zal zijn verderf haastelijk komen; hij zal schielijk verbroken worden, dat er geen genezen meer aan zij; dus zal zijne gemeenschap, die redding belooft, u integendeel verderf aanbrengen.

16. Deze zes, die wij in ‘t volgende nevens elkaar zullen optellen, deze zes gezindheden en handelwijzen van den valsaard haat de HEERE; ja zeven zijn Zijne ziel een gruwel.

De eigenaardigheid der Hebr. poëzie, van welke ook bij Arabische en Perzische dichters talrijke voorbeelden voorkomen, om bij een getal een tweede en wel het naast volgende te voegen, met het doel van opklimming of tot bijzonderen nadruk, wordt door vele uitleggers uit de wet van het parallelismus verklaard (2 Samuel 1: 27). "De vorm van het parallelismus kan om de gelijkmatigheid in geen vers achterwege blijven; maar hoe zou men bij een getal ene parallel vinden? Daar het hier niet zo nauwkeurig op een bepaald getal aankwam, zo hielp men zich daardoor, dat men een van de naastbij zijnde getallen, met dat wat men eigenlijk in de gedachte had, parallel zette." Toch schijnt ook het doel, om voor iets bijzonders aandacht te trekken, tot dezen eigenaardigen poëtischen vorm aanleiding gegeven te hebben, hetgeen dan door de bijvoeging van een parallel lid geschiedde, zoals uit Om. 1: 3. Sir. 25: 9. Job 5: 19. Spreuken 30: 15,18 vv. blijkt..

17. Hoge ogen 1), ogen, die het geringe voorbijzien en alleen maar op het grote letten (Hoofdstuk 30: 13. Psalm 18: 28; 131: 1. Job 21: 22),ene valse, leugenachtige tong, en handen, die onschuldig bloed vergieten (Jes. 59: 7. Rom. 3: 15 3.15).

1) De deugden samen zijn als één lichaam en de nederigheid is het hoofd er van. Daarom staat als de zonde der zonden de trots van een hoogmoedig hart bovenaan, welke zich in opgetrokken wenkbrauwen uitspreekt..

De hoogmoed of trotsheid is de grondslag en de bron van vele zonden en daarom staat zij het eerst. Onder valse tong heeft men niet den meinedige te verstaan, deze wordt genoemd in vers 19, maar alle list en leugen, welke zich in het dagelijks leven openbaart.

18. Een hart dat ondeugdzame gedachten smeedt, plannen, die Godonterend en den naaste tot schade zijn; a) voeten, die door ingewortelde gewoonte om te zondigen zich haasten, steeds bereid zijn om tot kwaad te lopen (Hoofdstuk 1: 16).

a) Rom. 3: 15.

1) Het hart staat onder de zeven zonden, die Gode een gruwel zijn, in het midden, omdat het de bron is, waaruit zich het boze naar alle zijden heen uitstort. Dus baat de Heere niet alleen de werkelijke openbaringen der zonde, maar ook de aanslagen der goddelozen, die zij in hun begeerten doen, die zij voor gene zonde houden, terwijl zij dag en nacht er op peinzen, hoe zij hun begeerte zullen volbrengen.

19. Een valse getuige, die niet tengevolge van ene ogenblikkelijke verzoeking, maar uit gewoonte en uit boosheid leugens blaast, wiens adem met de leugen verpest is, en eindelijk het toppunt van alle zes genoemde zonden van hoogmoed, de ergste en gevaarlijkste (Jak. 3: 14 vv.) van deze, die tussen broederen, bloedverwanten of door het geloof verbondenen, krakelen, twisten inwerpt, door welke zonde de mens zich zelven in verbond met den satan stelt.

De God der liefde en vredes haat degenen, die twist en tweedracht zaaien onder broeders en vrienden, en die een vermaak scheppen in verdorvenheid. Hij woont integendeel bij degenen, die eendrachtelijk verkeren met elkaar, en de liefde en eensgezindheid zoeken te behouden door den band des vredes. Zij, die zich door achterklap en valse uitstrooiingen, en leugenvertelsels, en door het verzwaren en vergroten van alles, wat er gezegd wordt of gedaan moest zijn, zowel als door het aankweken van nijd en boze verdenkingen de twistkolen aanblazen, bereiden slechts voor zich zelven een vuur van gelijken aard..

20.

XII. Vs. 20-35. In de twaalfde rede begint de leraar der waarheid met ene uitvoerige vermaning, om gehoor te geven aan de van de vaderen overgeleverde wijsheidslessen die even als een licht voor de sluipwegen der gevaarlijkste verzoekingen van de zijde der overspelige vrouw bewaren (vs. 20-24). De verzoekingen en gevaren der onkuisheid zijn groot. Wie zich door de overspelige vrouw laat verleiden zal even zo min de straf ontgaan, als die het vuur aanraakt ongezengd blijft, en als dieven zonder schadevergoeding worden vrijgelaten. Zijne dwaasheid zal door den beledigden echtgenoot op vreselijke wijze gestraft worden (vs. 25-35).

20. Mijn zoon! a) bewaar met alle trouw en vlijt het gebod uws vaders, dat hij u uit den schat van ervaring en wijsheid van der ouden tijd gegeven heeft en verlaat de wet, de onderwijzing uwer moeder niet, door welke zij in u de zaden van de kennis des Heren heeft gestrooid (Hoofdstuk 5: 1,2; 23: 22).

a) Spreuken 1: 8.

Het is ene heerlijke en schone roeping der ouders, dat zij de ware kennis van God en de ervaringen van de kinderen Gods in den vroegeren tijd, aan het toekomstig geslacht overleveren, en daardoor het hoogste doel aan den heiligen echt, de voortplanting van de schatten der Goddelijke genade vervullen..

21. Bind ze steeds aan uw hart, zodat ze geen ogenblik door u worden vergeten, hecht ze aan uwen hals, zodat gij ze niet alleen met het hart gelooft, maar ook met den mond belijdt (Rom. 10: 9 vv.), alsdan zal de verzoeking verre van u blijven (Hoofdstuk 3: 3).

22. Als gij wandelt bij dag, om uwe beroepsbezigheden te gaan vervullen, zal a) dat u geleiden op de wegen Gods, evenals de wolkkolom de kinderen Israël's; als gij neerligt in den slaap zal het over u de wacht houden, als ene wacht des hemels (Psalm 34: 8), zodat gij van zondige dromen en schandelijke nachtgezichten rein blijft en altijd tot uwen God waakt; als gij des morgens wakker wordt, zal hetzelve met u spreken, bij het ontwaken zult gij nadenken over de diepte en de lieflijkheid dier waarheid, zij zullen u tot lof en dank aan God opwekken en tot den strijd tegen alle verzoekingen des daags versterken (Deuteronomium 6: 7).

a) Rom. 3: 23,24.

Zolang gij leeft en het licht der zon ziet, moge Gods wijsheid u leiden; wanneer de avond nadert en uw laatste uurtje komt, moge zij u voor 's duivels list beschermen; wanneer de Heere u op den eeuwigen morgen uit den slaap des grafs roept, moge zij uw voorspraak en patroon zijn in het gericht van God.

23. Zij kunnen u leiding en bescherming geven, want het gebodmet de daarin liggende hemelse wijsheid is ene lamp, die op den duisteren weg der onwetendheid en den dwaalweg der zonde, de rechte baan aan geloof en van heilig leven aanwijst (Psalm 119: 105. 2 Petrus 1: 19), en de wet, waarin zich Gods heilige wil openbaart, is een licht, dat de duisternis van de goddeloosheid openbaar maakt, bestraft en verdrijft (Psalm 19: 9), en de bestraffingen der tucht, de terechtwijzingen, waardoor wij tot de wijsheid moeten worden teruggetrokken en verbeterd, zijn de weg des levens, dringen ons naar het ware leven, dat uit God is, naar de godzaligheid, welke de belofte des levens heeft, te grijpen (1 Tim.4: 8);

24. Om u te bewaren voor allerlei goddeloosheid, en in 't bijzonder voor 't geen het gevaarlijkste is voor de jeugd, voor de kwade, boelerende vrouw, voor het gevlei a) der vreemde tong, dat u door liefkozingen tot overspel wil verleiden.

a) Spreuken 2: 16; 5: 3; 7: 15.

25. Begeer hare schoonheid niet in uw hart, onderdruk de eerste, de geringste opwelling van welgevallen en van begeerte, die het verblindend schijnsel van bekoorlijkheid en liefde opwekt (MATTHEUS. 5: 28; 6: 22. Job 31: 1), en laat ze u niet vangen met hare schone, lange, wenkende en smachtende oogleden, die zij als een net uitwerpt tot verleiding van eenvoudige harten.

26. Want door ene vrouw, die ene hoer is, komt men tot een stuk broods 1), tot den bedelstaf; de aan haar te betalen gelden en de in het verkeer met haar aangelegde drinkgelagen, richten het vermogen ten gronde, en daarom is zij reeds-afgezien van de zonde harer gemeenschap-ene bron van onmetelijk ongeluk; en eens mans huisvrouw, met welke men zich in ongeoorloofde wellust inlaat, jaagt de kostelijke ziel, 1) zij veroorzaakt een vroegtijdigen

dood door ontzenuwing van het lichaam, door schandelijke ziekte en door de wraak van den bedrogen echtgenoot; ten laatste heeft zij den eeuwigen dood ten gevolge (Hoofdstuk 5: 9).

1) Het woord in den grondtekst duidt aan, een klein rond brood, en de uitdrukking heeft de kracht van te komen tot volslagen armoede.

2) Wie zich met ene hoer afgeeft, heeft geen ander ongeluk meer nodig. Wie den enen voet heeft in het bordeel, heeft den anderen in het ziekenhuis.

27. Deze straf is evenzeer aan den echtbreuk verbonden als aan het vuur de kracht om te branden. Zal iemand vuur in zijnen boezem nemen, dat zijne klederen niet verbrand worden?

28. Zal iemand op kolen gaan, dat zijne voeten niet bernen, schroeien (1 Kor. 6: 18. Job 31: 12)?

Het onreine liefdesvuur in het hart steekt den gehelen wandel aan, en de wegen der zonde zijn een gloeiende bodem voor den voet, die de gevoeligste smarten veroorzaken. Ook in de Griekse oudheid vinden wij deze gedachte, die in het aan HERCULES door zijne vrouw gegeven hemd (dat bij zijne ontrouw zijn vlees verbrandde) zijne zinnebeeldige uitdrukking heeft gevonden..

29. Alzo gaat het hem, die tot zijne naasten huisvrouw ingaat, die den echt breekt; al wie haar aanroert, zal niet onschuldig gehouden worden, en al is het, dat hij van de wereld en van de Overheid zijne straf niet ontvangt, zo zal hij toch aan het oordeel Gods niet ontkomen. (Hebr. 13: 4).

30. Men doet, om de zware zonde en de zekere straf van den echtbreker nog door een ander voorbeeld aan te wijzen, enen dief gene verachting aan; zijne zonde is niet zo zwaar als die van den echtbreker; op hem rust niet zulk ene openbare schande, voornamelijk niet als hij steelt om zijne ziel te vullen, om bij het leven behouden te worden, dewijl hij honger heeft, en in deze allerdringendste behoefte nog enige verontschuldiging voor zijne zonde heeft.

31. Voor hem is er nog herstel mogelijk door ene bijzondere overeenkomst tussen hem en den bestolene, gevonden zijnde vergeldt hij het op het hoogst zevenvoudig (Exodus 22: 1-4 Luk. 19: 8), hij geeft, laat het zelfs zijn al het goed van zijn huis.

In vs. 30 en 31 wordt de dief tegenover den overspeler geplaatst. Een dief, die van wege den honger steelt, veracht men niet, dewijl hij het uit nood deed, en hij kan het meer dan overvloedig teruggeven, (want dit ligt in het zevenvoudige, dewijl de Israëlitische wetgeving slechts hoogstens een vijfvoudige vergoeding kende) zodat de bestolene er geen schade van heeft, maar de zonde van overspel is onherstelbaar, in den zin, zoals in de volgende verzen wordt aangegeven.

32. Maar die met ene vrouw overspel doet, is verstandeloos; hij verderft zijne ziel, die dat doet. (Prediker 10: 3).

Verstandeloos worden zij genoemd, die het kwade boven het goede kiezen, zich niet voor smaad en schande wachten, ook niet willen weten, wat hun goed en tot voordeel is, die aan hun lusten gehoorzamen, den Geest tegenstreven, de lusten van hun vlees volgen en aan hun zielen schade berokkenen; die in het tijdelijke hun afgod vinden en het eeuwige verliezen, zich den Satan tot vriend en God tot vijand maken, die weten, dat de zonde aan het adderen vergif gelijk is en zich er toch niet voor wachten, dat zij gelijk is aan den kanker en haar toch altijd meer en meer laten voortvreten; die menen, God ziet het niet en let er niet op, hoe zij handelen, hoewel Hij ogen heeft, die helderder zijn dan de zon, en een wreker over alle goddeloosheid is,.

33. Plagen, namelijk slagen en wonden, wanneer hij door den echtgenoot der vrouw wordt ontdekt, en schande bij iedereen zal hij vinden, en zijn smaad zal niet uitgewist worden.

34. Want jaloersheid is ene grimmigheid des mans, een geweldig woedend vuur; en in den dag der wraak, zal hij niet verschonen, wanneer hij gelegenheid tot straffen heeft, gelijk misschien de vrouw zou doen.

35. Hij zal gene verzoening aannemen, zich niet door wat geld laten tevreden stellen, gelijk dat bij een diefstal mogelijk is (vs. 31), en hij zal niet bewilligen, ofschoon gij het geschenk vergroot, om hem van de bestraffing af te houden.

Zo min de echtbreker, op de daad betrapt, ongestraft wordt gelaten, zo min en nog veel minder zal een echtbreker in het geestelijke (die Gods verbond verlaat en de goden dezer wereld nahoereert) van den Heere ongestraft blijven (1 Kor 3: 17).

HOOFDSTUK 7.

BESCHRIJVING VAN DE VERLEIDING DER ECHTBREEKSTER EN WAARSCHUWING TEGEN HAAR.

XIII. Vs. 1-27. Nogmaals begint de Schrijver zijne waarschuwing tegen den echtbreuk. Hij beveelt de heilige wijsheid aan, opdat men zich door ene vertrouwelijke gemeenschap met haar tegen die zonde wapene (vs. 1-5). In zijne vorige waarschuwingen (Hoofdstuk 5) plaatste hij tegenover dien ongebonden geslachtslust den zegen van echtelijke trouw en kuise huwelijk liefde. In hoofdstuk 6 maande hij vooral aan, om de inwendige wortelen en beginselen van de zonde der onkuisheid te bestrijden. In onze afdeling staat hij met bijzondere uitvoerigheid stil bij de verleidingen, die van buiten af komen, tot overtreding van het zevende gebod. Hij schildert de verleidende kunsten van ene boeleerster, die enen dwazen jongeling met hare vleiende woorden gelokt en tot echtbreuk verleid heeft (vs. 6-23). Hoe aanschouwelijk en levendig het verhaal ook is, zo is er toch geen genoegzame grond aanwezig, om het als ene werkelijke ondervinding van den schrijver te beschouwen; integendeel is zij, even als de verhalen van den Heere Christus van den barmhartigen Samaritaan en andere, een verdicht verhaal tot onderwijzing. Ten slotte vermaant hij nogmaals ernstig, den weg der wellust te mijden, als den weg van den eeuwigen dood voor alle verleiden. (vs. 24-27).

1. Mijn zoon! bij de gevaarlijkheid en aantrekkelijkheid der verzoekingen, die u wachten, roep ik u toe: bewaar mijne redenen als een groten schat, en leg mijne geboden bij u weg in het binnenste van uw hart, zodat niemand ze u kan ontroven.

2. a) Bewaar mijne geboden, in welke ik u den weg der wijsheid aantoon, en leef, zo zult gij hier op aarde gelukkig en hierna eeuwig zalig leven, en bewaar mijne wet zo zorgvuldig als den appel uwer ogen 1), dat door ieder stofje tot tranen wordt gebracht, en dat daarom de Schepper met zoveel zorg heeft beschermd.

a) Leviticus 18: 5. Spreuken 4: 4.

1) Een geringe zaak kan het oog beledigen of smarte aandoen, hetwelk hierom door den Schepper der natuur, zo goed tegen alle ongemakken verzorgd en gewapend is. Zij, die een stipten en omzichtigen levenswandel, als ene nodeloze kiesheid berispen, bedenke niet dat de wet moet gehouden worden, in gelijke waarde, als onze oogappel, daar ze toch zodanig is, dewijl ze niet alleen een licht is voor ons pad, maar ook de duistere, trage en zwakke zielen, van binnen verlicht en vertroost en die het oog der ziele mag heten..

3. a) Bind ze, als een kostbaren ring tot uw hoogste sieraad aan uwe vingeren, opdat zij u steeds voor ogen staan (Deuteronomium 6: 8). schrijf ze op de tafel uws harten, opdat, zo dikwijls gij uw hart om raad vraagt, zij u raad en aanwijzing geven, welken weg gij moet gaan (Hoofdstuk 6: 21).

a) Deuteronomium 6: 8; 11: 18.

4. Zeg met innige liefde tot de wijsheid: Gij zijt mijne zuster, en heet het verstand, dat uit de hemelse wijsheid voortkomt, uwen bloedvriend, leef steeds met haar in innigen, vertrouwelijken omgang.

5. a) Opdat zij, daar gij in het voortdurend genot van hare lieflijkheid en in het vertrouwelijk aanschouwen van hare alles overtreffende schoonheid leeft, u bewaren voor elke afwijking van den Heere, in ‘t bijzonder voor de verleiding van de vreemde, de overspelige vrouw, voor de onbekende, de uitlandsen die niet tot Gods volk behoort, en niets wil weten van den levenden God en Zijn woord (Hoofdstuk 6: 24). Wacht u voor haar, die met hare verleidende redenen vleit, maar inwendig van alles beroofd is, wat een hart waarlijk gelukkig maakt.

a) Spreuken 5: 3.

6. Want anders mocht het u gaan als dien nog ongehuwden, zorgelozen jongeling, wiens droevige geschiedenis ik u nu zal verhalen: door het venster van mijn huis, door mijne tralie, het traliewerk, waarmee mijn venster gesloten was (Richteren 5: 28), keek ik uit:

7. En ik zag onder de slechten, de zielen, die zowel onervaren zijn in de verzoekingen tot zonde, als in de goddelijke wijsheid (Spreuken 1: 4,22), ik merkte onder de jonge gezellen, die ledig op de straten rondgingen, enen verstandelozen jongeling.

8. Onnadenkend voorbijgaande op de straat, nevens haren hoek, ene plaats waar de bozen zich gaarne ophouden, en hij trad op den weg van haar huis, van het huis van ene bekende boeleerster.

9. In de schemering, tussen 9 en 12 uur, in den avond des daags, in den zwarten nacht en de donkerheid.

Lediggang is het begin aan alle zonde. Luiheid is des duivels oorkussen. Luiheid is het graf der deugd. Ledigheid heeft kwade gevolgen. (Spreekwoorden). Ledigheid verteert het lichaam als roest het ijzer (Lijfspreuk aan keizer Maximiliaan I). Een ledig brein is het kraambed aan den duivel.

De schrijver hoopt de uitdrukkingen opeen, om de handelwijze van den jongeling voor te stellen als behorende tot de werken der duisternis. (Luk. 22: 53. Rom. 13: 12. 1 Thessalonicenzen. 5: 4-7).

Terwijl er ene opklimming is in de woorden, die de duisternis beschrijven, zo dient dit wel om aan te duiden, dat hij lang ronddwaalde en wel met voordacht om de misdaad te begaan; maar vermits later nog overreding nodig is, zo heeft men nog aan een wankelen te denken, waarin hij door begeerlijkheid geprikkeld wordt en het daarop wil laten aankomen of de gelegenheid zich zal opdoen. Vóór vele zondige daden bevindt de mens zich in zodanige toestand, waarin hij in hoge mate tot zonde is aangezet, maar nog niet vaststaat in het besluit, ja in zekeren zin nog strijdt, waarin hij gelegenheid zoekt en om te kiezen slechts ene aanleidende oorzaak wacht, die hem voor zich zelven verontschuldigt. Zo gaat hij in de

nabijheid van de hoeken der straten, waar het eerst zulke samenkomsten plaats hebben; hij kent haar huis reeds, en gaat met langzame schreden voorbij..

10. En ziet, ene vrouw ontmoette hem, als toevallig, maar toch door beide wel berekend, in hoerenversiersel, reeds uitwendig kenbaar door hare opzichtelijke, de zinnen bekorende kleding, en met het hart op hare hoede, geslepen en afgericht op alles, en nu listig overdenkende, hoe zij dezen jongeling in hare netten verstrikken zou.

11. a) Deze vrouw was woelachtig, vol onrustige, lichtzinnige gebaren, stormachtig door den hartstocht der wellust geslingerd, en wederstrevig, als ene dolle koe, die haren nek niet onder het juk wil buigen; hare voeten bleven in haar huis niet, in voortdurende onvast trachtte zij steeds naar nieuwe gelegenheid, om hare ontuchtige begeerten te bevredigen.

a) Spreuken 9: 13.

12. Nu buiten voor de deur, dan midden op de straten zijnde, en bij alle hoeken loerende, waar meerdere straten samenlopen, alzo te eerder mannen te vinden zijn en men gemakkelijk den ongewensten getuige kan ontwijken;

13. En zij greep hem, den onervaren jongeling aan, en kuste hem op de open straat; zij sterkte haar aangezicht, en zei tot hem, zij sprak tot hem met onbeschaamde kaken:

Hier wordt een jong mens beschreven, die nog niet het bepaalde besluit tot de onreine daad in het hart heeft, maar alleen de vleiende vrouw en hare handelwijze wilde zien. Hoe gelijk aan dit beeld zijn vele onzer jongelingen, die zonder waarachtigen haat tegen alle ontucht en onreinheid en zonder de bescherming der godsvrucht, ook eens bekend willen worden met de bordelen en alsdan gevangen worden; hoe duidelijk gelijken op hem onze jonge filosofen, die goddeloze boeken alleen wensen te lezen, om ze te kunnen wederleggen, en daarbij geloof en deugd verliezen? Wie zonder bepaalde roeping zich met goddeloosheden inlaat, is reeds half verloren. De slang loert altijd op den boon der kennis (2 Kor. 11: 3)..

14. Dankoffers zijn bij mij, ik heb heden mijne geloften betaald, die offers gebracht, en nu wens ik het overige vlees en een vrolijken maaltijd te genieten (Leviticus 7: 16).

Ook de meest goddeloze mens wil nog altijd wat vroomheid, deels om de stem aan zijn eigen geweten, deels om de bedenkingen der door hem verleiden te niet te doen. Zo zoekt ook deze overspelige vrouw de bedenkingen van den dwazen jongeling aanstonds daardoor krachteloos te maken, dat zij hem voorspiegelt, hoe ook hij zeer gesteld is op goede zeden en op godsdienst, en gene gewone boeleerster is. Nog pas heeft zij zich met God verzoend en Hem hare geloften van dank betaald. Een offermaaltijd na het volbrachte offer te houden, veroorloven wet en goede zeden (ook de hoer meent nog hare eer te hebben). Een weinig uitspatting en vrolijkheid zal op zulk een dag zo zeer gene schade doen, want de verworvene genade Gods zal het wel weer bedekken. Zulke gedachten, die aan de rede der vrouw ten grondslag liggen, worden door de ervaring bevestigd. Nooit zijn de verzoekingen zwaarder en gevaarlijker, dan na het ontvangen van de genade Gods, en wanneer de duivel zich vroom

houdt, is hij het meest te vrezen. Op den kerkweg en op de grote feestdagen is de duivel het ijverigst en vangt hij meer zielen dan de Heilige Geest (Jes. 1: 12)..

1) Deze woorden geven een juisten blik in de verwereldlijking van die dagen, dewijl deze vrouw er op wijzen durfde, dat zij dien dag nog in den Tempel was geweest en de offeranden den Heere had gebracht, en nu een gedeelte er van mee naar huis had genomen, om ze vrolijk te genieten.

15. Daarom ben ik uitgegaan u tegemoet, om enen gast tot mijnen maaltijd te nodigen, en in ‘t bijzonder om uw aangezicht naarstiglijk te zoeken, daar ik u reeds lang in ‘t verborgen bemin, en, o hoe gelukkig ben ik, ik heb u gevonden.

Door vleierijen vangt de duivel kinderen der wereld en kinderen Gods; met vrome spreekwijzen slechts de laatsten. Voor ieder legt hij de hem bekoorlijke lokspijzen weg..

Behalve de omstandigheid, dat het ‘t nachtelijk ronddwalen is, dat den lichtzinnigen, zorgelozen en lediglopenden jongeling der verleiding in handen levert (vs. 9), behalve den anderen betekenisvollen trek, dat hij na eerst kort en zwak tegenstand te hebben geboden, zich plotseling en met de volle kracht der hartstocht in het door hem zelven begeerde verderf stort (vs. 22 vgl. Jak. 1: 15), moeten wij vooral opmerken de gewichtige rol, die de heerlijke maaltijd als medewerkende factor tot verleiding van den naar genot zoekenden jongeling speelt (vs. 14 vv.). De vermelding aan den maaltijd is zeker niet iets toevalligs zonder diepere betekenis en doel, want het kittelen van het gehemelte door lekkere spijzen en dranken, baant den weg voor den wellust en dient om de geslachtslusten sterk op te wekken, gelijk men steeds en overal opmerkte. Vergelijk Exodus 32: 6. Het volk zette zich neer om te eten en te drinken en stond op om te spelen.

De wellust zou zonder verzoeking tot zwelgerij voor iets ongepast wordt gehouden, daar beide zonden zo met elkaar verbonden voorkomen, dat wanneer zij zouden kunnen gescheiden worden, de werktuigen van den wellust met het onderlijf niet zouden zamen hangen. Beschouw het lichaam; het is één geheel, toch rangschikken zich de zonden naar het op elkaar volgen der leden; eerst de buik, dan volgt aanstonds het werktuig der ontucht, het gevolg der zwelgerij; zo komt de onreinheid van de overdaad.

16. Ik heb mijn gehele huis op ‘t schoonst versierd en gereed gemaakt om u te ontvangen, mijne bedstede met tapijtsieraad losgemaakt, met uitgehouwene werken, bonte specerijen, met fijn linnen van Egypte.

Het bed is hier het ledikant (Deuteronomium 3: 11) met gordijnen omgeven. De hier vermelde dekkleden, welke er over gespreid of er om gehangen werden, waren aan ene toen buitengewoon dure stof, die slechts in Egypte werd bereid..

17. Ik heb mijn leger, den divan, waarop wij zullen rusten,met mirre, aloë (Numeri 24: 6 24.6), en kaneel, welriekende gemaakt; besprengd, zodat een lieflijke geur ons van alle zijden omgeeft (Hoogl. 5: 1; 4: 14).

Gelijk de mirre en de aloë (het bruin en zwart gespikkelde, zeer aangenaam en versterkend, als citroenen riekend hout aan de Agila of den paradijsboom, die in Indië en op de bergen aan Cochinchina in ‘t wild groeit), zo was ook de kaneel in de oudheid een product, dat veelvuldig gebruikt werd voor welriekende oliën en zalven. Het is de kruidachtig smakende, pijpvormige bast van een boom die in zuid-oostelijk Azië en voornamelijk op het eiland Ceylon te huis behoort, en de grote aan enen pruimenboom bereikt. Het besprengen is te verstaan of van vloeistoffen, die uit de bovengenoemde specerijen gedistilleerd of geperst waren, of van kleine stukjes, die over de tapijten gestrooid waren, om die met hunnen reuk te doortrekken. Hoezeer de Oosterlingen op aangename geuren gesteld waren en nog zijn, is algemeen bekend. Ook nog heden, even als toen bij de boeleerster, behoren fijne reukwerken, die de zinnen betoveren en de zenuwen aandoen, bij elke opwekkenden lust der van God vervreemde wereld..

18. Kom nu spoedig en talm niet langer, laat ons dronken worden van minnen, in den wellust zwelgen (Hoogl. 5: 1),tot den morgen toe; laat ons ons vrolijk maken in grote liefde.

De wereld wacht reeds op ons, wij behoeven slechts op de straat te gaan en op te houden met ons waken en bidden, zo behandelt zij ons reeds als ene oude bekende..

19. Gevaar om door een ongewensten getuige ontdekt te worden is er niet, want de enige, die ons zou kunnen storen, de man, gelijk men hem noemt, is niet in zijn huis, hij is enen verren weg getogen, zodat van hem niets te vrezen is.

20. Hij heeft enen bundel gelds in zijne hand genomen, omdat hij een geruimen tijd op zijne reis moest doorbrengen en gewichtige bezigheden moest verrichten; ten bestemden dage 1), zal hij naar zijn huis komen, zodat er nog verscheidene dagen en nachten moeten voorbijgaan.

1) In het Hebr. Lejoom hakkèsè. Beter: ten dage van de volle maan. Duidelijk is derhalve, dat het toen was de tijd der nieuwe maan, zodat het duister in de straten was, en die duisternis juist geschikt was voor dit werk der boosheid.

21. Zij bewoog hem eindelijk door de veelheid van haar onderricht 1) door hare vele schoon klinkende woorden, die hare liefde betuigden en hoe er gene kwade gevolgen uit zouden voortkomen; zij dreef hem aan door het gevlei harer lippen, door haren kussenden en vleienden mond.

1) De grondtekst wijst op den overvloed van woorden der rhetorica van deze echtbreekster en haar gebrek aan werkelijken inhoud; verder op de listige keus en berekening der woorden, op het overtuigende, dat in de veinzende redenen der wereld en in hare wijsheid licht; terwijl hij de ironische woorden "door de veelheid van haar onderricht" heeft. -De wereld wil ons door vele woorden dringen, haar te volgen, waarheen ons vlees ons reeds trekt, en toch maken al die woorden nooit, dat deze weg recht wordt; zij bewijzen integendeel, hoe sterk door God verboden en hoe verderfelijk die is..

22. Hij ging haar straks, na enig talmen en een zwak tegenstaan, dat niet ernstig gemeend was, plotseling en snel achterna in haar huis, terwijl hij door een snel besluit elke verdere tegenbedenking van het geweten afsneed en dit besluit ook aanstonds en haastig volvoerde, als ware hij bezorgd, dat het hem nog weer zou berouwen of iets hem daarvan zou terughouden. Hij ging haar na, gelijk een os, die, gelijk deze jongeling aan het koord van den lust, aan het touw ter slachting gaat, en niet weet waarheen hij gaat, en gelijk een dwaas, een misdadiger tot de tuchtiging der boeien, gelijk hij, dikwijls gewaarschuwd, toch den verboden weg betreedt en plotseling door den daar verborgen liggenden voetangel wordt gevangen en vastgehouden.

23. Totdat hem de dodelijke pijl van den volbrachten wellust zijne lever doorsneed, en hij ene prooi des doods, der bezoldiging der zonde werd (Job 16: 13; 20: 25); zo handelde hij dan, a) gelijk een vogel zich haast naar den strik, als brachten de lokspijzen hem het grootste genot, en niet weet, dat dezelve tegen zijn leven is. (Numeri 17: 3).

a) Spreuken 1: 17.

De lever wordt hier voorgesteld als de zetel der zinnelijke begeerte. Ook de ouden Grieken, Arabieren en Perzen gaven aan dezen die betekenis.

De drie verschillende beelden, welke hier (vs. 22 v.). op elkaar volgen, zijn juist in dit op elkaar volgen onovertreffelijk schoon. Men ziet eerst den dommen stier, die zich eindelijk met een enkelen ruk laat voortdreven, hij weet niet waarheen; men ziet vervolgens bij den ingang van het huis der vrouw den voetangel, in welken de bedrogene reeds wordt gevangen, en men merkt eindelijk den laatsten pijl des doods op, die hem zelfs binnen in het huis bereikt, als ware hij niet slechts die stier, die zich laat drijven, en die ongelukkige, die zich laat vangen, maar de door eigene begeerlijkheid naar de lokspijs blindelings in het net gedreven vogel. -Als nu het laatste en hoogste moet geschilderd worden, hoe ten gevolge daarvan de goddelijke noodzakelijkheid met hare heilige macht te voorschijn treedt, breidt zich onvoorziens beeld en uitzicht uit. Over het mindere en aardse wordt een sluier geworpen en slechts het zuiver goddelijke schittert door; nu zien wij niet meer alleen het einde van dezen enkelen dwaas, maar dat van een ieder, die aan enige dwaasheid zich overgeeft. Ieder, die de volle mate der dwaasheid in zich heeft opgenomen, snelt zo ogenblikkelijk in zijn verderf. Die vrouw is het beeld van alle verleidende dwaasheid geworden; zo kan van haar gezegd worden, dat zij er reeds velen heeft neergeveld. Niets is geschiedkundig meer waar en kan volgens de werkelijke ervaring meer aanschouwelijk worden aangewezen, dan dat gedrag van die oude verharde boeleerster jegens dien jongen onervaren man. Men wordt hier geheel verplaatst in de gehele werkelijkheid van dat voorval, waarvan de dichter zegt, dat hij het gezien heeft. Maar nauwelijks is men den dichter diep genoeg gevolgd in dit levensbeeld, of ongemerkt draait hij zijne tekenen om, en onweerstaanbaar brengt hij ons in dat hogere gebied, waar alle bedwelming der zinnelijkheid verdwijnt en nog slechts de reine lucht des hemels kan worden ingeademd, om ook van deze hoogte al het geringe des te beter te kunnen overzien..

24. Nu dan, kinderen! daar zulke zware verzoekingen u wachten, die u met den tijdelijken en eeuwigen dood bedreigen, hoort naar mij, en luistert naar de redenen mijns monds.

25. Laat uw hart, uwe neigingen en begeerten, tot hare wegen niet wijken; doodt aanstonds elke wens, die in u opkomt om van het rechte pad der godsvrucht en der hemelse wijsheid af te gaan, en ook maar die der boeleerster en van elke verleiding, van de wereld en hare vermeende wijsheid te zien; en wanneer gij ooit in gevaar zijt aan hare zoete vleiende verlokkingen gehoor te geven, zo weest sterk, keert u om en dwaalt niet op hare paden.

26. Want zij, de goddeloze vrouw, in welke gij een beeld van alle verzoeking door duivel, wereld en vlees kunt zien, heeft niet alleen dezen jongeling, wiens geschiedenis ik u ter lering en waarschuwing heb meegedeeld, maar vele naar lichaam en ziel gewonden neergeveld, en alle hare gedoden door vleselijken of geestelijken echtbreuk zijn machtig vele.

27. a) Haar huis, het huis van de hoer dezer wereld, die in het boze ligt, zijn wegen des grafs; wie zich in haar huis laat lokken, verliest dikwijls genoeg reeds, vroeg zijn aardse leven, maar zeker het geestelijk en eeuwig leven; het is een huis, dalende naar de binnenkamers des doods, ja naar den poel, die daar eeuwig brandt van vuur en zwavel.

a) Spreuken 2: 18; 5: 5.

Laat u niet verleiden door de vleiende verlokkingen der boeleerster, der wereld, der tot geestelijke hoererij en tot afval van den Heere verleidende dwaalleraars of des satans. Stop voor dat alles uwe oren, d.i. weiger in Christelijke oprechtheid en getrouwe liefde jegens den Heere naar enige verleiding tot ongehoorzaamheid aan Hem te luisteren. Volg niet Eva’s maar Jozef’s voorbeeld.

Wij moeten dagelijks bidden bewaard te worden, dat wij in doorzoeking lopen; anders nodigen wij de vijanden onzer zielen uit, om netten voor ons te spreiden. Ieder ontvluchte de nabijheid der zonde. Wacht u voor de zonden die u worden voorgesteld als lieflijke zonden. Zij zijn gevaarlijker dan andere, omdat zij het gemakkelijkst de harten winnen en het de krachtige wapenen zijn tegen waar berouw. Onze eerste ouders bevonden, dat het genot der verboden vrucht alleen ene inleiding was tot verschrikking en wroeging. Onze harten moeten echter tegen het toelaten der zonde gewapend zijn met sterkere beweegredenen dan de vrees voor ontdekking en schande. Jozefs beweegreden was onweerstaanbaar: "Hoe zou ik zo groot een kwaad doen en zondigen tegen God?" (Genesis 39: 9). Doe niets voordat gij wel overlegd hebt, wat het einde zal zijn. Al leefde iemand zo lang als Methusalem en bracht hij alle zijne dagen door in de hoogste genietingen der zonde, één uur van den angst en de pijniging, die volgen moeten, zou oneindig zwaarder wegen. Denk er dan aan, dat het toegeven aan ene onreine gedachte het bewijs is van een zinnelijk hart en het begin van een lichtzinnig gedrag, dat naar alle waarschijnlijkheid tot een ellendig einde zal voeren. Hij, die eens dien weg is ingeslagen, is op ene helling, die naar dood en hel leidt, en het nederdalen maakt de hersenen zo duizelig, dat er zelden macht is om nog tijdig terug te keren. Zij misleiden zich zelven, die zich inbeelden, dat zij voor een tijd zich aan de zinnelijkheid zullen overgeven, dan zullen

ophouden en berouw hebben als het hun behaagt. Niemand dan God kan tot de baren der zonde zeggen: "tot hiertoe zult gij komen en niet verder.".

HOOFDSTUK 8.

VAN DE WAARACHTIGE WIJSHEID, DEN ZOON VAN GOD.

XIV. Vs. 1-36. Aan het einde van het vorig hoofdstuk verhief zich de rede reeds ver boven het op zich zelven staande beeld tot het algemene van alle dwaasheid, die even verleidelijk als verderfelijk is. Daardoor is de weg gebaand, om aan diezelfde hoogte tegenover haar de wijsheid te plaatsen. Even als alle dwaasheid en tijd vergeten, in den persoon der overspelige vrouw verenigd werd voorgesteld, zo wordt nu in vereniging met de vijf eerste redenen (Hoofdstuk 1-3) ook de wijsheid als een persoon die met heldere stem op, alle openbare plaatsen de mensen uitnodigt, naar hare woorden te horen, die in hun volkomen waarheid en grote waarde, bijzondere voordelen voor lichaam en ziel zullen aanbrengen (vs. 1-21). Zij beroemt zich hierop, dat zij reeds vóór de wereld bestond, dat zij door God vóór alle schepselen gegenereerd, bij de schepping Hem ter zijde stond, Hem als ene bekwame kunstenares gediend heeft, en van dag tot dag grote vreugde had, hoe zij zich dagelijks verheugde in de menigvuldige scheppingswerken Gods (vs. 22-31). Men geve Haar daarom toch gehoor. Wie haar volgt en zich met haar bemoeit, wordt gelukkig, maar wie zich aan haar afkeert, of wel haar zelfs haat, vertoornt zich over zijne eigene dwaasheid en zoekt het verderf (vs. 32-36). Het geheel is een lofwoord vol geestdrift en schoonheid op de eeuwige Wijsheid Gods, even als in Job 28, Wijsheid 7 en Sir 1, waarbij men niet mag vergeten, dat het ene dichterlijke rede is vol hoog verhevene gedachten, maar niet ene openbaring over de diepten van Gods Wezen en het leven. "Dat de wijsheid ene macht is, en dat in nog geheel anderen zin dan de dwaasheid, ene zuiver geestelijke macht, ja ene macht, welke teruggaat in de eeuwige diepten van God, en zonder welke de gehele wereld niet ware geschapen, noch zou voortbestaan, ene macht, die ondanks al hare hoogte en heerlijkheid, zich toch altijd ook den mensen wil mededelen en die zij bekwaam is te leiden in vereniging met den waren godsdienst-dat alles heeft de schrijver levendig leren kennen. Hij laat haar hier met al die levendigheid en waarheid, met welke zij in hem zelven leeft, uit de diepte van haar eigen wezen spreken, en alles beproeven, wat zij kan, om de mensen tot zich te trekken Even als uit de diepte van den waren profeet, God met Zijne onbedwingbare macht, en toch in alle rustige duidelijkheid spreekt, zo stroomt hier de stem der wijsheid uit het hart van haren van geestdrift vervulden tolk, gij had hij haar zelf gezien, hoe zij gelijk ene profetes aan alle plaatsen spreekt, waar hare stem het meest moest worden gehoord."

1. Er is dan tegenover deze zware en gevaarlijke verzoekingen en verleidingen van de wereld en hare wijsheid, die in de zevende tot de dertiende rede (Hoofdstuk 4-7) geschilderd zijn, geen middel tot bewaring? Zeker! Roept de eeuwige Goddelijke wijsheid niet zo luide, dat zij door ieder kan gehoord worden; biedt zij zich niet ieder tot ene trouwe leidsvrouw aan? en verheft niet de verstandigheid, de innig aan de goddelijke wijsheid verbondene zuster, duidelijk hare stem, elkeen vriendelijk en lieflijk uitnodigende, die het leven zoekt en het verderf in de binnenkamers des doods (Hoofdstuk 1: 20 vv.) zou willen ontvluchten.

2. Openlijk, voor iedereen zichtbaar, hoog boven op de toppen der heuvelen, op de spits der hoge plaatsen, aan den weg, ter plaatse, waar paden zijn, in veld en bos staat zij, en predikt aan ieder, die voorbijgaat, uit de werken der schepping en hun heerlijkheid, om hen te

overtuigen, dat de zonde tot verderf der mensen en de weg van Gods geboden de enige weg van geluk is.

3. Maar ook midden in het gewoel der mensen, aan de zijde der poorten, voor aan de stad, aan den ingang der deuren, waar men handel drijft en twisten door het gerecht beslist worden (Job 29: 7. Deuteronomium 16: 18), roept zij overluid, voor iedereen, die haar wil horen, verstaanbaar:

Er is dus een tweevoudig gebied, waaruit de kennis der wijsheid kan geput worden, de natuur en de mensheid op de beschouwing aan beide berust de leer der wijzen (Job 12: 8-12; 5: 27; 8: 8). Deze beide bronnen van kennis worden echter door de leraars der wijsheid niet boven de Openbaring gesteld; integendeel heeft juist uit de laatste de geest der Israëlitische wijzen den sleutel ontvangen tot de natuur en de mensheid, alleen door middel van het in de Openbaring opgegane licht is men in staat overal het Goddelijke doel op te merken.

Terwijl de Israëlitische geest nadacht over de daden Gods, die met de levendigheid der waarheid waren overgeleverd, en over de Goddelijke openbaring, in welker tucht hij was opgevoed, werd hem het inzicht in hun heerlijkheid en doelmatigheid ontdekt. Hier bood zich aan den nadenkend en beschouwer ene onuitputtelijke bron aan kennis aan (Psalm 119: 18) Maar aan de kennis der doelmatigheid der theocratische inzettingen ging het nadenken voort tot de gedachte van ene Goddelijke orde die alles omvatte en beheerste en tot een zeker doel leidde. De Heere toch der theocratie is de Schepper en Onderhouder van het heelal, en zelfs het verbond rust op de wereldorde. De door de wet onderwezene ziet ook in de natuur ene daarmee overeenkomende wet (gelijk in Psalm 19 de openbaring der natuur en der wet tegenover elkaar worden gesteld). Het is het Woord aan dezelfden God, dat in de theocratie als het woord der wet en der belofte bekend is gemaakt, en dat als woord van macht de wereld tot aanzijn heeft geroepen en in alle verschijningen der natuur zich openbaart. Terwijl nu het heelal niet alleen wordt aangemerkt als product van de macht van God, die scheppen kan, wat Hij wil, maar ook als product van een Goddelijk handelen volgens een plan, zo komt het voor als openbaring der Goddelijke Wijsheid..

De Wijsheid, (Spreuken 9: 1) de opperste Wijsheid genoemd, is gene blote persoonsverbeelding, maar ene verbloemde voorstelling van den persoon van Christus, als de persoonlijk geopenbaarde Wijsheid Gods. Christus is in geheel de Schrift, en dus ook in de Spreuken van Salomo, de enige sleutel tot opening van hare diepste diepten, waar de meeste schatten liggen. Ja, aldaar worden de verborgene schatkamers vol edelgesteenten gevonden, die enkel gesloten blijven voor hen, die dezen sleutel niet willen gebruiken. Wij herhalen het ook hier: God heeft het beeld aan Zijn Zoon op allerlei wijze in de Schrift ingeweven en wel altijd overeenkomstig de bedeling des tijds. Aan de eerste vrouw werd Hij als het zaad der vrouw, aan Abraham, den vader der volken, als aller volkeren zegen, aan Mozes, den middelaar der wet, als de Middelaar der genade, aan David, den koning, als de eeuwige Koning en aan den wijzen Salomo, als de persoonlijke Wijsheid geopenbaard.".

De beschrijving, welke de Spreker van Zijnen Goddelijken oorsprong geeft (vs. 22-31) kan niet, zonder de grootste ongerijmdheid op de gemelde zaken (godsdienst, wijsheid, wet,

openbaring) worden toegepast; noch de wijsheid aan den schranderste, noch de wet van God, noch de oneindige wijsheid van het Opperwezen, kan met mogelijkheid gezegd worden aan eeuwigheid gezalfd en vóór de wording aan alle geschapene dingen geboren te zijn (vs. 23). Wij hebben derhalve aan een persoon te denken, en wel aan een Goddelijken persoon. Kortom, het staat bij ons vast, dat hier Gods eeuwige Zoon onder den naam van "wijsheid" sprekende is ingevoerd. Aan dezen immers wordt de bestiering aan alle dingen met het hoogste recht toegekend (vs. 14-16). Deze heeft vóór de wording aller dingen van eeuwigheid bestaan (vs. 22-26). Deze was bij den Vader, toen Hij de hemelen bereidde en enen cirkel beschreef over de vlakte aan den afgrond (vs. 27-31). Voeg er bij dat onze goddelijke Verlosser Zich zelven met enen kennelijken weerslag op deze redevoering, de Wijsheid noemt, MATTHEUS. 11: 19, en dat deze uitmuntende persoon met het hoogste recht den naam aan wijsheid draagt (vs. 12)..

4. Tot u, o mannen! die in waardigheid, ambten en aanzien staat (Psalm 49: 3; 4: 2), roep ik; meent gijlieden niet, dat gij mijne leer niet nodig hebt, en mijne stem is tot der mensen kinderen 1), tot hen, tot die mensen, welke in het oog der wereld weinig betekenen, ook tot de onaanzienlijksten der aarde, tot allen zonder onderscheid van stand en geslacht komt mijn woord.

1) Wij luisteren te meer naar die redenen, in welke wij ons horen noemen, daar wij anders misschien niet op gelet zouden hebben. De wijsheid roept tot de mannen en haar stem is tot de kinderen des mensen. De Engelen behoefden haar onderwijs niet, de duivelen hadden het versmaad en de redeloze schepselen zijn er niet vatbaar voor. De mensen, die geleerder zijn dan de dieren des velds en wijzer dan de vogelen des hemels, zijn er het voorwerp alleen van. Deze hadden ook belang bij dit onderwijs, moeten allen, willen zij wel doen, van de kleinste tot de grootste, gereed staan, om het te ontvangen en hetzelve vermeesteren en aannemen..

5. Gij slechten, onnadenkenden, die u door den schijn laat verleiden om het hogere te vergeten en het mindere na te jagen, verstaat kloekzinnigheid, beschouwt alle dingen in het ware licht, en gij zotten! (Hoofdstuk 1: 22), gij moedwillige zondaars! verstaat met het hart, gij trotsen en werkheiligen! legt alle vooroordelen af en laat het u ernst zijn om te luisteren.

De eerste trap aan verlichting is, dat men op het woord lere letten, zijne eigene dwaasheid erkenne, en zijne eigen wijsheid late varen.

De prediking des Evangelies geschiedt niet aan ons als rechtschapene en rechtvaardige mensen, maar als openbare en geheime zondaren. Neen, het Evangelie vleit ons niet, zo als de wereldse wijsheid ons doet. Het zegt tot ons rechtstreeks en met den hoogsten ernst: "Uw hart moet bekeerd worden, ene mondbelijdenis is niet voldoende.".

6. Hoort met opmerkzaamheid, want ik zal vorstelijke 1) dingen spreken, voortreffelijke, hoogst gewichtige waarheden u voorstellen, die tot eeuwige heerlijkheid geleiden, en de opening, mijner lippen, al wat uit mijnen mond gaat, zal enkel billijkheid, waarheid en recht, zijn. (Psalm 19: 9).

1) Vorsten moeten eerlijk en prijzenswaardig spreken en handelen, zodat men hun voorbeeld kan roemen en volgen, niet als de tirannen en cyclopen..

De waarheden van het Evangelie zijn vorstelijke dingen, omdat zij God, den Koning aller vorsten, alleszins betamelijk zijn, omdat zij waardig zijn door Gods Zoon, den Vorst des levens en den Overste van de koningen der aarde, te worden voorgesteld, omdat zij de aandacht van alle mensen, zelfs van koningen en vorsten verdienen..

Wat de Wijsheid zal doen horen, wordt daarom vorstelijk genoemd, dewijl het hemelse en goddelijke zaken betreft en van zulk een uitnemend gewicht, dat zij elke andere zaak verre te boven gaan. Alle kennis en wetenschap vergeleken bij wat de wijsheid voortbrengt is gering. Zij betreft datgene, wat niet alleen voor den tijd, maar ook wat voor de eeuwigheid geldt.

7. Want mijn gehemelte, waar het nog niet uitgesprokene woord, door het stille werken van den geest wordt gevormd, zal de waarheid bedachtelijk uitspreken (Hebr. ademen); mijne gedachten zijn de gedachten der eeuwige waarheid, en de goddeloosheid is mijnen lippen een gruwel, alle leugen en bedrog zal dus verre van mijne woorden zijn.

8. Al de redenen mijns monds, wat ik ook lere, bedreige of belove, alle mijne woorden zijn in gerechtigheid, zijn overeenkomstig Gods wil en bedoelen Zijne eer; er is niets verdraaids noch verkeerds in1), niets is in tegenspraak met zich zelven, of met de waarheid Gods, alles is heilige eenvoud. (Psalm 19: 10).

1) Alle de voorschriften en besturingen van den geopenbaarden Godsdienst zijn overeenkomstig met, en dienen tot volmaking van de Wet en het licht der natuur, en er is niets in dezelve, welke Gods enige boei, enig streng juk oplegt, of ons onder enig zulk bedwang legt, welke met de waardigheid en de vrijheid der menselijke natuur overeenkomstig zou zijn; en niets schrijven ze ons voor, waarover wij met reden zouden mogen klagen, want alle Gods geboden, omtrent alle dingen, zijn recht..

9. Zij zijn allen recht voor degenen, die verstandig is; zij die uit de waarheid zijn zullen van deze mijne leer bekennen, dat zij uit God is, en zijn rechtmatig, duidelijk en waar voor degenen, die wetenschap vinden, voor hen, die er zich op toeleggen om de waarheid te leren kennen en reeds enige beginselen van kennis hebben verzameld. (MATTHEUS. 13: 12).

De evangelische theologie schrijft aan de gehele heilige Schrift, aan het boek der hemelse wijsheid de eigenschap toe, dat zij klaar en duidelijk is. Hoewel er toch vele moeilijke en duistere plaatsen zijn, die zonder geleerdheid en kennis niet te verklaren zijn, hoewel er zulke diepe, goddelijke geheimen in te vinden zijn, die voor het verduisterd menselijk verstand op aarde niet ten volle worden verstaan, zo blijft het toch waar, dat de Schrift zo duidelijk in hare woorden is, dat er geen geloofsstuk, nodig tot zaligheid, gevonden wordt, dat de Heilige Schrift niet op deze of gene plaats zo duidelijk heeft uitgedrukt dat een eenvoudige, naar de goddelijke kennis begerige, niet tot overtuiging der Goddelijke waarheid zou kunnen komen.

10. Neemt mijne tucht aan, daar gij om uwer zonden wil bestraft wordt, en van de nietigheid van alle streven buiten God moet overtuigd worden; die te willen ontvangen is de eerste schrede tot het bezit der wijsheid; neem haar aan en niet zilver, want de onvergankelijke schatten zijn beter, dan die, welke de dieven doorgraven en stelen, en leert wetenschap, de kennis der Goddelijke waarheid, meer dan het uitgelezen, uitgegraven goud. (Hoofdstuk 1: 3; 3: 14. Job 28: 17).

Het is de tucht, die ons hij ondervinding God doet kennen; het is de weg, die door lief en leed leidt. In het Evangelie heet het: Wie zijn kruis niet op zich neemt en Mij navolgt, die kan Mijn discipel niet zijn." Deze tucht is beter dan zilver. Salomo was zeer rijk, doch dit was hij genoodzaakt te zeggen, dat zelfs koning te zijn en rijkdom te hebben, tot de ijdelheden behoorde. Een ding is nodig-God te vrezen..

11. a) Want wijsheid, gelijk ik, de eeuwige Wijsheid, u wil geven, is beter dan robijnen, die, in de diepte der zee met grote begeerte, moeite en gevaar gevonden, voor de grootste kleinoden worden gehouden (Job 28: 18), en al wat men begeren mag 1) van de heerlijkheid der wereld is met haar niet te vergelijken, 2) daarom omdat zij ons onvergankelijke schatten en goddelijke heerlijkheid geeft.

a) Psalm 19: 11. Spreuken 3: 14,15; 16: 16.

1) In het Hebr. Chafatsim. Beter: al wat kostbaar is, m.a.w. alle kleinodiën. De Goddelijke Wijsheid wordt hier gesteld tegen het kostbaarste wat op aarde is te vinden en te verkrijgen.

2) De wijsheid van God heeft overeenkomst met ene parel, want zij wordt, gelijk boven gezegd is, slechts met grote moeite en door gevaarvollen arbeid uit het zoutachtige tranenwater van het berouw verkregen, en is slechts daardoor, dat (even als de parel door het kwetsen van de parelschelp ontstaat) de Zoon Gods door het lijden des doods geheiligd werd; een den mensen toegankelijk goed geworden. (MATTHEUS. 13: 46). Ook is zij in zich zelve afgerond en geeft van alle zijden glans, aan ieder oog een ander kleurenschijnsel gevende, even als de parel. Zij komt, even als deze, slechts toe aan koningen en vorsten, aan de kinderen Gods, die den aardbol beheersen. Maar de wijsheid is nog beter dan paarlen. Zij versiert zelfs voor de ogen Gods en niets kan in haar plaats treden, wanneer zij verloren gaat..

Altijd klimmend is deze rede. Eerst is het zilver, dan goud, dan robijnen, dan al wat kostbaar en begeerlijk is. Of Salomo de wetenschap ook lief had! Doch het was niet de wetenschap der ongelovigen, zo als zij ook bij ons zijn; neen, deze zijn juist de zotten bij Salomo; maar het was de wijsheid der heiligen, het was de wetenschap des geloofs en der genade Gods. Het was die schat dien de akkerman vond in zijn akker, en die onschatbare parel, die de koopman vond en voor welke hij alles verkocht, wat hij had, terwijl Jesaja zegt: "Komt, koopt zonder geld en zonder prijs, wijn en melk!" Want die ze koopt, geeft er niets voor, en die ze heeft, heeft er alles voor over, want al het overige is hem voortaan van gene waarde meer. Wat zwoegen dan nog zo velen geheel hun leven om goud en zilver bijeen te vergaderen, welke toch gene andere dan lichamelijke behoeften kunnen voldoen; graaft in de Schriften en onderzoekt ze-zij zijn de goud- en zilvermijnen der ziel..

12. Ik, Wijsheid, woon bij hen op ‘t nauwst verbonden met de kloekzinnigheid (vs. 5), de verstandigheid en nadenkendheid deel ik als ene eerste gave mede, en ik vinde, ik bezit de kennis van alle bedachtzaamheid 1); bij alle levensvragen, weet ik goeden raad te geven.

1) In het Hebr. Wedaäth mezummoth emtsa. Letterlijk, en het weten van juiste besluiten is bij mij te verkrijgen. De Wijsheid zegt hier te bewonen de kloekzinnigheid en het is daarom, dat zij hen, die zich haar overgeven en naar haar luisteren, de kennis mededeelt, om rechte besluiten te nemen, besluiten, die het tijdelijk en eeuwig geluk in den weg van recht en gerechtigheid bevorderen.

13. De vreze des HEREN, de ware godsvrucht, met welke ik onafscheidelijk verbonden ben; en die ik als ene tweede gift doch als hoogste goed mededeel en bevorder (Hoofdstuk 2: 5), is, te haten het kwade, de hovaardigheid, en den hoogmoed, en den kwaden weg, den goddelozen wandel; Ik haat niet alleen deze genoemde zonden, maar ook den mond der verkeerdheden, den leugenachtigen mond; want waar hemelse Wijsheid is, daar is waarheid in woord en wandel.

Ik ben de eeuwige en zelfstandige Wijsheid, het beeld van den onzienlijken God. Ik ben de bronader der wijsheid, de leraar der wijsheid, die door het Evangelie verborgenheden geopenbaard heb, welke van voor de tijden der eeuwen waren verzwegen geweest en mijnen lievelingen wijsheid in het verborgen bekend maak. Ik woon, bij de kloekzinnigheid, ik heb mijnen vasten en bestendigen zetel bij de kloekzinnigheid; zulke, die er zich op toeleggen, om een opgehelderd doorzicht te hebben, vooral in zaken van den godsdienst, zijn mij bijzonder aangenaam, deze begunstig ik met mijnen bijstand, zodat zij in de geheiligde kennis van mijne leer al meer en meer vorderingen maken, en ik wijsheid vindt de kennis aller bedachtzaamheid, of "ik doe vinden", ik verstrek tot het vinden van de kennis aller bedachtzaamheid, want ik geef mijnen lievelingen niet alleen een opgehelderd begrip van de leerstukken des Evangelies, maar ik verleen hun ook de nodige genade, om acht te geven op de uitgangen van hun harten en te weten, hoe zij zich in onderscheidene omstandigheden moeten gedragen..

In Hoofdstuk 6: 16-19 is gezegd wat door den Heere gehaat wordt, dit zelfde wordt nu ook gezegd door de Wijsheid gehaat te worden.

14. Raad en het wezen, de kracht om te helpen zijn mijne (Jes. 27: 1), ik ben het verstand, om den besten weg te onderscheiden, mijne is de sterkte, om dien te betreden en iets groots te verrichten, en ik geef dien aan mijne jongeren, als ene derde kostbare gave.

15. Door mij, door het verstand en de macht, die ik geef, regeren de koningen, en de vorsten stellen door mijnen raad gerechtigheidvast en beslissen de twisten op aarde.

16. Door mij heersen in ‘t algemeen de heersers, en de prinsen, ieder die iets te regelen en iets te leiden heeft, al de rechters der aarde.

Zonder Christus regeren de vorsten en groten eigenmachtig, eigenwillig en eigenwijs. Van daar zo vele treurige regeringen. Zij bestaan niet zelden in ene rusteloze en tegenstrijdige beweging. Men twist en gist en mist, en heeft geen zeker doel, en nog veel minder een zekeren tred en been..

17. Niet te vergeefs zoekt iemand, die hemelse goederen, want ik heb lief, die mij liefhebben, ik begiftig gaarne rijkelijk met mijne gaven allen, die al is het maar met een klein verlangen, naar mijne gemeenschap uitzien, en die mij vroeg zoeken, met terzijdestelling van eigene wijsheid en zondelust, zullen mij vinden, en met mij enen rijken zegen.

Door liefhebben, niet door luiheid komt men tot God. Men moet God liefhebben, opdat wij door Zijne liefde ons zelven vergeten. God liefhebben is ook zich zelven liefhebben. Hij bemint God minder, die nevens Hem iets bemint, dat hij niet om Zijnentwil bemint. Ieder, die zich zelven meer dan God bemint, bemint ook zich zelven niet. God wordt niet bemind, dan door God. Wie God bemint, verlaat gemakkelijk al wat in de wereld is. Door de liefde tot den Goede worden wij goed en beter. Mijne liefde is mijne zwaarte; door haar word ik gedreven, waarheen ik gedreven word. Ene goede of verkeerde liefde maakt ook de gevoelens goed of slecht.

Nadert, nadert dan, o onsterfelijke zielen! en werpt u aan de voeten der eeuwige Wijsheid en ondervindt, hoe genadig en vriendelijk zij u zal ontvangen, hoe duidelijk zij u zal verschijnen en hoe verstandig zij een ieder naar zijne behoefte zal terechtwijzen. Gij zult spoedig gewaar worden, hoe ver de menselijke leer hij haar onderricht achterstaat, en hoe schandelijk de wijzen u hebben bedrogen.

Zij, die Christus beminnen, zijn dezulken, die wedergeboren zijn en ene geestelijke en ondervindelijke kennis hebben van Hem, die in Hem geloven, Zijne beminnelijkheid hebben gezien en in wier harten Zijne liefde is uitgestort. De liefde, met welke zij Christus beminnen, is van harte en oprecht. Dit wijst aan en beschrijft de personen, die van de liefde van Christus tot hen mogen verzekerd zijn, wanneer hun liefde zich gevestigd heeft op Hem, die alle dingen werkt, ook de begeerten om voor den gemeenschappelijken zegen te arbeiden. En zij, die Hem zoeken in het gebruik der middelen van het Woord en de instellingen, en ondersteund worden door Zijnen Geest en Zijne genade, om te ontvangen vergiffenis, gerechtigheid, leven en redding, die alleen in Hem worden gevonden, zullen Hem vinden. Zij mogen gezegd worden Hem vroeg te zoeken, die Hem zoeken in den morgen hunner jeugd, of in de eerste plaats, boven alle andere dingen, dezulken zullen steeds voorspoed hebben. Zij vinden Christus en het leven, rechtvaardigheid en zaligheid in Hem en elke zegen, en alzo zijn zij gelukkig..

18. Ook a) rijkdom, en eer onder de mensen is bij mij, want de godzaligheid heeft ook de beloften van dit leven; duurachtig goed, mijne vierde gave is een blijvend en door mijnen zegen aangroeiend goed, en daar en boven als ene vijfde gave, die in vereniging met de vreze Gods (vs. 13) alle de andere verenigt en bevestigt, de gerechtigheid, de eeuwige gerechtigheid, door welke alleen een zondaar voor God kan bestaan.

a) Spreuken 3: 16.

De gelovigen zijn kinderen van een oneindig rijken Vader; zij mogen en moeten zich derhalve verheugen in de onmetelijke rijkdommen, die zij nog niet hebben, maar die door hunnen Vader in de hemelen bewaard worden. En van deze rijkdommen ontvangen zij op aarde zo veel of zo weinig, als hun goed is, maar in den hemel ontvangen zij alles..

De rijkdommen, met welke de wijsheid hare gunstelingen bedenkt, hebben deze twee voordelen: eerst dat zij een rechtvaardig goed zijn, of verkregen worden door gerechtigheid; door alle eerlijke en geregelde middelen, en dat ze tevens in rechtvaardige handen vallen, die weten hoe ze er mede handelen moeten, indien zij zich als goede rentmeesters willen gedragen, voor den hemelsen Leenheer, die dezelve hun maar onder borgtocht en op zekere renten geschonken heeft en laat bezitten. Ten tweede, dat zij een duurzaam goed worden of blijven, dat ze niet zo haastig wegvloeien als met arendsvleugelen, gelijk het onrechtvaardig gewonnen goed, maar aan de nakomelingschap gerustelijk meermalen overgelaten worden..

19. Mijne vijfvoudige vrucht, die aan mij den boom des levens groeit (Hoofdstuk 3: 19) is beter dan uitgegraven goud, en dan dicht goud, wat de vuurproef heeft doorstaan (Hoofdstuk 3: 14), en mijn inkomen, dat ik voor elk mijner discipelen medebreng, dan uitgelezen zilver.

20. Ik doe, om mijne beide laatste gaven (vs. 18) nog eens nadrukkelijk op den voorgrond te plaatsen, ik doe wandelen op den weg der gerechtigheid 1), in het midden van de paden des rechts, en leer alzo ook de mijnen wandelen;

1) Er is een gerechtigheid, waardoor de zondaar in de rechte verhouding tot God komt te staan, en er is een gerechtigheid, waardoor hij het recht handhaaft tegenover zijne gelijken, zodat hij door den drang der liefde het openbaart, dat hij gelijk met gelijk wil behandelen. Over deze tweeërlei gerechtigheid wordt hier gesproken. Het tweede is een gevolg van het eerste.

21. Opdat ik, tegelijk met deze gezindheid des harten, ook ware goederen mijnen liefhebbers doe beërven, en wel dat goed, dat bestendig is; en ik zal hun schatkamers vervullen; hun verstand zal ik met zaligmakende kennis, en hunnen wil met ongeveinsde heiligheid vervullen.

22. Wilt gij echter recht kennen, wat mijn Wezen is en welke mijne onvergelijkelijke waarde, en van waar ik deze zo hoog geroemde goederen bezit, zo weet dat ik van Goddelijken oorsprong, (vs. 22-26).De HEERE bezat 1) mij, in het beginsel 2) Zijns wegs, als eersteling Zijner schepping, vóór Zijne werken, vóór Hij nog hemel of, aarde gemaakt had (Genesis 1: 1), van toen aan ben ik.

1) In deze schildering der Wijsheid (vs. 22-36) komt het er vooral op aan, dat hare afstamming als onmiddellijk en alleen van God zelven, boven alles wat schepping heet, wordt voorgesteld. Zij kan gene woorden vinden, om deze hare betrekking tot hetgeen voor alle mensen het hoogste goed is, te beschrijven. Zij kan hare verhouding tot den Heere, hoewel

die, strenger gedacht, ene andere moet zijn, dan die der overige zichtbare schepselen, toch slechts door reeds elders gebezigde woorden uitdrukken, kiest slechts het minste, zeldzame en oude, meestal slechts bij dichters gebruikte "verwerven", vervolgens "scheppen", gelijk ook de plaatsen, die op onze plaats doelen (Sir. 1: 4,9; 24: 14) het vertalen (zo ook de Septuaginta: ektise): vervolgens (vs. 23) het zeer zeldzame Kow, eigenlijk "geweven," "gewerkt," vervolgens tot aanzijn geroepen worden": eindelijk vs. 24 vv. tweemalen het dichterlijke woord voortgebracht, geboren worden. De nadruk ligt hier overal niet op den aard en de wijze van haren oorsprong, maar, daarop, dat zij sedert lang vóór al het zichtbare werd geschapen.

2) De grondlegging der wereld is door geheel de Schrift heen het begin des tijds. Het vroegere is de ondenkbare eeuwigheid, is God, de persoonlijke eeuwigheid, de Eeuwige in Zich zelven, zonder werken, zonder schepping. Had nu Christus heerlijkheid bij den Vader eer de wereld was, zo behoort Hij tot het eeuwig wezen Gods..

De Wijsheid is het waardoor Hij alle dingen geschapen heeft. Zij wordt hier persoonlijk voorgesteld. God onderscheidt Zich binnen het terrein der bijzondere openbaring als Jehova en Malach Jehova (de Bode, de Engel des Heren). Maar in betrekking tot de wereld in het algemeen onderscheidt Hij Zich als Elohiem in Woord en Wijsheid. Deze beide zelfonderscheidingen dragen onder het O. Verbond een voorbereidend karakter, maar lopen uit op den een Christus, die zich geopenbaard heeft te zijn de Logos (het Woord, de Wijsheid), door Wie alle dingen zijn geschapen, en als de Knecht des Heren (de Zoon, de Middelaar des N. Verbonds, de Profeet, Priester en Koning), die het werk der zaligheid volkomen volbrengt. Daarom wordt ook hier van de Wijsheid gezegd, dat zij is door God voortgebracht, dat zij is uit Hem. Het woord in den grondtekst geeft toch een creëren, een voortbrengen uit Zich zelven aan. Gelijk van den Christus onder het N. Verbond gezegd wordt, dat hij is de Eerstgeborene aller creaturen (Coll. 1: 21), zo wordt hier ook van de Opperste Wijsheid gezegd, dat zij (Hij) het eerst is door God gegenereerd, door Hem is voortgebracht.

23. Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest 1), ten einde mijne zegeningen den mensen te schenken, van den a) aanvang, van de oudheden, de eerste beginselen (Genesis 1: 1), der aarde aan2),

a) Joh. 1: 1.

1) Dit kan niet gezegd worden dan van een persoon. Christus is de Gezalfde des Vaders. Zeker naar Zijne mensheid, want alleen naar de mensheid is zalving nodig, maar toch van eeuwigheid, zijnde door den Vader gezalfd tot Profeet, Koning en Hogepriester van eeuwigheid af en in eeuwigheid (Psalm 2: 7). En Micha (5: 1) getuigt van den Messias: "Zijne uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid.".

2) Te recht merkt Schultens aan, dat dit in onze overzetting eer te flauw dan te sterk is uitgedrukt. De woorden in den grondtekst geven toch duidelijk aan, dat ook de Wijsheid hier wil zeggen, dat Zij er was eer er nog enig begin van deze bewoonbare aarde was.

24. Ik was geboren, als de afgronden, de waterstromen, die in den beginne de aarde omgeven (Genesis 1: 2 vv.), nog niet waren. Ik ben geen geschapen wezen, dat een begin heeft gehad. De afgronden der wateren behoren tot de eerste werken, welke God buiten Zich heeft voortgebracht, maar, toen er nog in het geheel gene afgronden waren, in de nooit begonnen eeuwigheid ben Ik als Gods Zoon gegenereerd; als nog gene fonteinen waren, zwaar van water (vs. 28. Genesis 7: 11. Job 38: 16). Zodra de Almachtige Schepper het droge van de wateren afgescheiden en bergen geformeerd had op de oppervlakte van onzen aardbol kwamen er aanstonds fonteinen voort, zwaar en bezwangerd van wateren. Deze fonteinen behoren derhalve onder de eerste voortbrengselen der schepping, maar toen er nog gene fonteinen waren, was Ik reeds geboren.

25. Aleer de bergen, dat beenderenstel der aarde, met hare wortelen in het inwendige der aarde ingevest; vastgesteld waren, vóór de heuvelen was ik geboren (Psalm 90: 2).

26. Om het nog eens kort te zamen te vatten: Hij had de aarde, het bewoonde land, nog niet gemaakt, noch haar tot die vruchtbare uitgestrektheden, de velden gemaakt, noch den aanvang van de stofjes der wereld.

Nergens kan men zo duidelijk, als in die landen (van het Oosten) en in Afrika zien, dat al het vruchtbare land slechts als een hoop verstrooide aardkluiten tussen de uitgestrekte woestijnen ligt..

Vs. 27-31 schildert de wijsheid, in welk verband zij met alle schepselen van God, maar voornamelijk met de mensen staat, en wel met een inwendigen gloed, en met ene reine vreugde des harten, zoals dit slechts hij vermag, die op de rechte plaats ook het diepste en verborgenste uitstort, waarmee zijn gehele zelfbewustzijn samenhangt..

27. Toen Hij de hemelen in hun onmetelijke hoogte bereidde, was ik daar of, daarbij; 1) toen Hij enen cirkel over het vlakke des afgronds beschreef, toen Hij den dampkring formeerde en die in de gedaante van een cirkel uitbreidde over de aarde, welke een scheidsmuur vormde tussen de wateren boven en beneden (Genesis 1: 6. Job 26: 10);

1) De Wijsheid was er bij als God de wereld schiep en was alzo toen reeds lang gegenereerd, evenals de knecht des Heren (Jes. 48: 16) evenzo zegt, dat Hij daarbij is, sedert de geschiedenis der volken, die met Cyrus ene nieuwe wending nam..

28. Toen Hij verder de opperwolken van boven vestigde, zodat zij hare sluizen niet konden verbreken en den aardbodem met water bedekte (Job 26: 8; 38: 37), toen Hij de fonteinen des afgronds vastmaakte, de wateren beneden of de bronnen der zee (Job 38: 16), zodat zij niet weer te veel van de onderaardse bruisende wateren doorlieten, om de aarde weer tot een chaos te doen worden (Genesis 7: 11; 8: 2);

29. Toen Hij der zee in den beginne (Genesis 1: 9,10) haar perk zette, opdat de wateren Zijn bevel niet zouden overtreden, maar zich steeds moesten houden binnen de grenzen tussen het

vaste land en de zee (Psalm 104: 9. Job 38: 8-11), toen Hij de grondvesten der aarde stelde, de elementen die al het andere dragen, rangschikte;

Toen de alleen wijze God der aarde hare plaats aanwees onder de dwaalsterren en hare vastgestelde bewegingen verordende, met een woord, bij en vóór de eerste wording aller dingen was ik reeds. Ik ben derhalve geen geschapen wezen. Ook ben ik bij de eerste wording aller dingen niet als een bloot aanschouwer tegenwoordig geweest, maar als de almachtige Werkmeester zelf (vgl. Joh. 1: 3. Kol. 1: 19. Hebr. 1: 12). Alle uitdrukkingen, welke wij vs. 24-29 ontmoeten, dienen ten betoge aan hetgeen de Opperste Wijsheid vs. 22 gezegd had, ten betoge, dat onze goddelijke Leraar aan Zijnen Vader gewonnen was van alle eeuwigheid, "voor Zijne werken van toen aan." De tweede stelling vs. 23, dat onze Verlosser ook van eeuwigheid tot Middelaar gezalfd is, wordt vs. 30 en 31 nader betoogd..

30. Toen was ik, de hemelse bron der wijsheid, een voedsterling 1) bij Hem, en ik was dagelijks Zijne vermakingen. Zijne zalige vreugde, Zijn innig welgevallen a) te aller tijd voor Zijn aangezicht spelende.

a) Joh. 5: 17.

1) Ene geheel dichterlijke en Oosterse voorstelling. Bij de schepping der wereld zweefde de wijsheid, als een geliefd voedsterkind voor Gods aangezicht, en verlustigde Hem als door haar kinderlijk spel. God vermaakte Zich in het spelen der wijsheid en zie! daar kreeg ene wereld het aanwezen, die in echte afdruksel der hoogste wijsheid was..

De woorden: "toen was ik een voedsterling bij Hem," behelzen de volgende zeer gewichtige waarheden in zich; 1) dat de Zoon van den Vader waarachtig en personeel onderscheiden is, gelijk de voedsterling een ander is dan de persoon, door welken hij wordt opgevoed; 2) dat God de Vader Zijnen Zoon ene teerhartige liefde van de schepping der wereld, ja van alle eeuwigheid, heeft toegedragen en onophoudelijk toedraagt, gelijk een voedsterling door zijne ouders teder bemind wordt; met dit onderscheid evenwel, dat de liefde van den eeuwigen Vader tot Zijnen eeuwigen Zoon de tederhartigste ouderliefde zover overtreft, als de oneindige goedheid boven den nietigen mens verheven is. (Vergelijk Joh. 5: 20-29); 3) dat de Zoon van den Vader nimmer afgescheiden is. Hij was bij den Vader, toen het heelal geformeerd werd. Hij was bij den Vader van eeuwigheid, Hij is nog bij den Vader, en Hij zal eeuwig bij den Vader blijven (vgl. Joh. 10: 38; 14: 10)..

In het Hebr. Amoon. Dit woord kan én voedsterling én werkmeester betekenen. In de laatste betekenis komt het voor Jer. 52: 15. Wij voor ons kiezen de tweede betekenis. Hier wordt toch van de Wijsheid gezegd, dat zij is de middeloorzaak der Schepping. Reeds vroeger in de vorige verzen is er op gewezen, dat zij uit God is, maar hier ook in verband met het volgende, dat, toen God de wereld schiep, zij door Haar is voortgebracht. Gelijk eeuwen daarna Johannes van het Woord sprak, dat alle dingen door Hetzelve gemaakt zijn, zo wordt ook hier van de Wijsheid gezegd, dat Zij het is, waardoor de Heere God alles heeft gewerkt. Woord en Wijsheid zijn één en wijzen op Hem, die zeggen kon: Eer Abraham was, ben Ik.

31. Spelende, mij verlustigende in de heerlijkheid der menigvuldige wel gelukte scheppingswerken van God, in de wereld Zijns aardrijks, en mijne hoogste vermakingen waren van den beginne af en zijn met der mensen kinderen, die naar het evenbeeld Gods zijn geschapen.

Het is alsof de Wijsheid juist tot dit einde het schoonste en goddelijkste heeft bewaard om het uit te spreken. Wat is meer waar en tevens meer verheven en heerlijk om te denken, dan dat het dezelfde tedere wijsheid is, die reeds over een gehele wereld aanwezig was en met God als Zijn liefste kind mede de wereld hielp scheppen, en die nu eeuwig in die door haar mede geschapene wereld, maar boven alles in de mensen, hare vreugde en haar genot vindt..

Het spelen der wijsheid, waarin de Heere Zijn lust heeft, en haar spelen op aarde, waarbij zij in de mensen hare vreugde heeft, zinspeelt hier op den vrolijk kinderlijken zin der liefde die bij de schepping bestond, en op de innige betrekking, in welke de kinderen der wijsheid op aarde (MATTHEUS. 11: 19) met haar, de Goddelijke wijsheid zelf, verkeren (Spreuken 10: 23). Ook is op deze plaats, de helderste voorspellende schemering van het licht des Nieuwen Testaments; Gods eeuwige wijsheid gaat als van Hem uit, opdat Hij in haren arbeid Zich verlustige. De Vader ziet in den Zoon tot Zijne zaligheid Zijn eigen wezen. En het is de met deze wijsheid innig verbondene liefde, waarin de Vader de wereld geschapen heeft tot Zijne en Zijner schepselen zaligheid..

Het spelen der wijsheid voor het aangezicht des Vaders openbaart zich inzonderheid in de wonderbare onderhouding, regering en besturing der werken Gods in het grote wereldgebouw, waar alles in de schoonste orde bewaard, alles zeer wonderbaar geregeerd en bestuurd wordt, zodat de gehele schouwplaats der tegenwoordige wereld wel een schouwspel van Gods majesteit en heerlijkheid zou kunnen genoemd worden. Niet minder openbaart zich dit in het rijk der genade..

Wat is het scheppen aan werelden voor den Almachtige anders dan een hoog heilig spel? Immers moeite en inspanning zijn hier niet denkbaar; maar enkel het vermaak, het welbehagen dat God had, zulke werelden als er zijn, te doen worden. En wij allen, met al de andere redelijke schepselen, de engelen boven, en al de voor vreugde vatbare schepselen beneden ons zouden in enkel heilig vermaak, in enkel lieflijk en vrolijk spelen eeuwig hebben geleefd voor Gods aangezicht, maar de duivel heeft dat heilig goddelijk spel bedorven en afgebroken. De zonde is de enige droevige ernst, die allen anderen droevigen ernst heeft voortgebracht. En thans zijn er nog wel flauwe overblijfselen van dat oorspronkelijk vermaak, maar nooit zonder dat de ernst daar tegenover staat. Is niet de wording aan ieder bezintuigd wezen een spel, een vermaak? Daar daartegenover staan vooral bij den mens, de vreselijke en doodsgevaarlijke barensweeën. Is niet het leven van het kind een spel, en wie herinnert zich niet hoe gelukkig hij als spelend kind was? maar daar tegenover staat de ernst, de arbeid, de moeite, de zorg, de teleurstellingen, het verdriet van het volgend leven. En al wilden ook wij, gelijk sommigen doen, geheel het leven als een spel, als ene vreugde, een vermaak beschouwen, daar tegenover staat toch altijd de ernst des lijdens, der smarte, der ziekte, des doods. Ja, God is liefde, en de liefde is een vermaak, een spel. Wie lief heeft, die heeft vermaak; maar daar tegenover staat de haat, dat kwaad, dat pijn is, en pijn veroorzaakt.

Wrange vrucht der zonde! Zij heeft bijna al het zoete Gods weggenomen. Wel maakt ook de duivel het leven der zijnen tot een schijnbaar allervrolijkst spel van muziek en dans, waarin toneelspel en kaartspel en allerlei spelen elkaar afwisselen, doch het is ene dronkemansvreugde, die lichaam en ziel verwoest; en tot hoe lang duurt zij? Tot aan de armoede, tot aan de ziekte, tot aan het graf, indien niet nog vooraf tot aan den kerker en tot aan het schavot. En waar leidt zij allerlaatst heen? Tot aan den eeuwigen dood. De goddeloze houdt de zonde voor een spel, waarmee hij zich zolang vermaakt, totdat hij zijne ziel heeft verspeeld, maar voor den godvruchtige is zij de vreselijkste ernst, die er denkbaar is.

En dat is zij ook voor God. Het is de zonde, waardoor al de ernst, waardoor al de toorn van God is opgewekt, en waardoor het kruis van Golgotha noodzakelijk is geworden. Ja, heeft de duivel zijn hels spel tegenover het heilig spel van God gesteld, God heeft tegenover dat helse vermaak het Goddelijke lijden gesteld van Zijn eniggeboren Zoon, Zijn voedsterling. in wie Hij al Zijn welbehagen heeft Op het bloedig Golgotha, in Christus aan het kruis heeft God de zonde veroordeeld in het vlees (Rom. 8: 3). Waarom? Om de werken des duivels te verbreken (1 Joh. 3: 8). De ernst van het kruis van Christus is de algenoegzame maar dan ook enige bron geworden ener nieuwe, ener eeuwige vreugde voor een iegelijk die gelooft, van die vreugde, waarin Christus uit Zijn lijden is ingegaan; van die vreugde en heerlijkheid, die Hij had eer de wereld was; maar toen had Hij die als God met God, maar nu ook als Godmens met mensen. De ernst van het kruis is voor Hem voorbijgegaan; thans zetelt Hij aan de rechterhand Zijns Vaders, wachtende totdat al Zijne vijanden, waarvan de laatste de dood is, onder Zijne voeten zullen zijn gesteld, en dan heeft het helse spel, de zonde een einde; dan worden de duivel en zijne engelen afgesloten in den afgrond, dien zij zich zelven hebben gedolven, en dan zal Christus Zijne persoonlijke heerschappij over de vijandelijke macht, welke nu verandert in ene eeuwige overwinning, teruggeven aan den Vader, en dan zal het bij al Gods kinderen in hemel en op aarde weer zijn enkel vermaak, vreugde, blijdschap, één heilig goddelijk spel in God, door God, tot God van eeuwigheid tot eeuwigheid: God zal zijn alles in allen, en Zijne vermakingen met de kinderen der mensen zullen zonder einde zijn.

Toen was ik een voedsterling bij hem, en ik was dagelijks Zijne vermaking. Reeds in de kabbalistische boeken der Joden wordt gezegd, dat God behagen heeft Zich zelven te denken en af te spiegelen. Welnu, Gods afspiegeling van Zich zelven is Gods Zoon, door wie God Zijne wijsheid en ook Zijne liefde openbaart. En de Zoon is de vermaking des Vaders. De Vader heeft den Zoon lief, en toont Hem alles wat Hij doet. "Deze is mijn geliefde Zoon, in dewelke Ik Mijn welbehagen heb," zei de Vader bij den doop van Zijnen Zoon. En zie hiermede het punt aangewezen, waarin de mens God moet ontmoeten. Zo geheel waar als de Vader van Jezus zei: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in dewelke Ik mijn welbehagen heb, zo geheel waar moeten wij ook zeggen: Mijne ziel heeft in Hem al haar welbehagen. Ten allen tijd voor Zijn aangezicht spelende, spelende in de wereld Zijns aardrijks. Onder de hemellichamen is de aarde de uitverkorene der genade Gods, niet de zon en niet een zonnestelsel. God alleen is groot, en in het kleinste verheerlijkt Hij Zich het liefst en het meest; daarom is ook de mens, in wie Hij Zijn bijzonder welbehagen heeft, niet uit ene edele stof, maar uit het stof der aarde genomen. -Spelende in de wereld. De natuur is vol spelingen of overeenkomsten. Telkens wordt men door wonderlijke en vreemde dingen verrast; want God heeft Zijne werk niet eenvormig, maar als met ene losse hand gemaakt. De

natuurkundigen vinden dan ook gedurig de treffendste overeenkomsten tussen de verst verwijderde vakken van voorwerpen en werkingen, en noemen dat spelingen der natuur, meestal in den zin van toevalligheden; doch deze verschijnselen hebben hunnen grond in de wijsheid Gods, en met deze zijn gene toevalligheden bestaanbaar. Ook ons leven, en nog meer de geschiedenis der wereld en der volken is vol van spelingen, en nu en dan van de meest onverwachte oplossingen der meest ingewikkelde raadsels, al hetwelk getuigt van ene verborgene, onze gedachten te boven gaande wijsheid.

En mijne vermakingen zijn met de mensenkinderen. Gelijk de Vader Zijne vermakingen heeft met den Zoon, zo heeft de Zoon Zijne vermakingen met de kinderen der mensen, en Hij had die zelfs tot zover, dat Hij onder den ouden dag in menselijke gestalte met de heiligen sprak, wandelde en maaltijdde, en ten laatste zelf mens werd door de ontvangenis uit den Heiligen Geest en de geboorte ui ene vrouw, onze onheilige natuur in die overneming zelf heiligende. Mochten wij nu maar Zijne vermakingen, Zijne spelen met ons recht vatten. Ook in de genade leidt Hij ons door den Heiligen Geest wonderlijk. Mochten wij ons nu maar, bij het veelvuldige vreemde en onverklaarbare, dat ons overkomt, gedurig herinneren, dat het niet anders dan Zijne spelingen, Zijne vermakingen met ons, de onophoudelijke werkingen Zijner wijsheid en liefde voor en in ons zijn..

Als gezalfde Middelaar heb Ik, uit kracht van den borgtocht, welke Ik van eeuwigheid op Mij genomen heb, ene gans bijzondere liefde tot de verlorene kinderen van Adam: het is Mijn lust en hoogste vermaak, om als plaatsvervangende Borg van zondaren, hun eeuwige en meest wezenlijke belangen te bevorderen..

Dit spelen moet dan ook niet in den zin van kinderlijk spel worden opgevat, maar veeleer in de verheuging, die de kunstenaar heeft over zijn kunstwerk. Gelijk een kunstenaar een heerlijke en innige vreugde heeft over een welgelukt plan zijner schepping, alzo heeft ook de Wijsheid een Goddelijke vreugde over hetgeen door Haar als middeloorzaak is voortgebracht. En dewijl de mens is het hoogste kunstproduct der Schepping, het pronkjuweel der schepping, zoals hij rein en volmaakt uit de handen van zijn Schepper voortkwam, daarom ook zegt de Wijsheid hier, dat Hare vermaking inzonderheid was met de mensenkinderen.

32. Nu dan, kinderen! wanneer gij dan uit het zo even gezegde hebt leren kennen, van welk enen rein goddelijken oorsprong ik ben, hoe ik aan alle schepselen gedaante en aanzijn heb gegeven, en dus ook wel aan u de in vs. 12-21 aangeprezene heerlijke gave kan mededelen, zo hoort naar mij; want a) welgelukzalig zijn zij, die mijne, de door mij aanbevolene wegen bewaren, en al het ongoddelijke en de wereldse begeerlijkheden haten en vlieden (Tit. 2: 12).

a) Psalm 119: 1,2; 128: 1. Luk. 11: 28.

Niet met gestrengheid, maar met lokkende liefde wordt ten goede vermaand. Ook Christus sprak vriendelijk tot Zijne discipelen, en noemt hen destijds ook "kinderkens!" God spreekt tot ons als tot zonen en dochters. En wij zouden Zijne zonen en dochters niet willen zijn, door niet te horen naar hetgeen Hij tot ons spreekt?.

33. Hoort en neemt aan de tucht, die u de zonde en de dwaasheid van uw hart aantoont, en wordt daardoor wijs, en verwerpt die niet, omdat zij aanwezig zijnde gene zaak van vreugde, maar van droefheid is (vs. 10).

35. Want die mij vindt, en zich aan mij overgeeft, vindt het geestelijke en eeuwige leven, en a) trekt een welgevallen van den HEERE. 1)

a) Spreuken 12: 2.

1) De kinderen der Wijsheid vinden altijd genade in de ogen van den Koning der koningen, die voor alle zijne gelovige heilgenoten het eeuwige leven verkregen, het recht daartoe hun geschonken en zijn verdere gunst voor hen verworven heeft. Gelukkigen dan zij, die Christus, de ware Wijsheid zoeken en vinden, en dus altijd in Hem gevonden worden..

36. Maar die tegen mij zondigt, mij veracht, doet zijne eigene ziel geweld aan en berooft haar alzo van haar eeuwig heil; allen, die mij, evenals die echtbreker (Hoofdstuk 7: 21), haten, hebben schijnbaar het leven, welks licht en vreugde zij door het verachten van mijn persoon en van mijne gaven willen genieten, maar inderdaad den dood, den geestelijken en eeuwigen dood, die hun loon is, (Hoofdstuk 7: 27. Joh. 16: 9) lief. 1)

1) Kom toch gij, gezegende kracht des Allerhoogsten, met uwe tuchtigende genade krachtig in ons! Wees onze geleidende ster en de roede van onze zo hoognodige tucht! Wees gij onze geleidster en drijfster, die ons tevens alle kracht en vreugde tot gehoorzaamheid geeft als het reinste uitvloeisel des Vaders en het leven van Uwe onderdanen.".

Wij hebben hier onder het O. Verbond hetzelfde, wat de Heere Christus zegt: Wie mijn woord zal bewaard hebben, zal den dood niet smaken tot in der eeuwigheid (Joh. 8: 51). Wijsheid en leven is één. Wie de Wijsheid heeft, heeft ook het Leven. Hij, die de Wijsheid is, zegt ook: Ik ben de Opstanding en het Leven (Joh. 11: 25).

HOOFDSTUK 9.

VRIENDELIJKE UITNODIGING DER WIJSHEID.

XV. Vs. 1-18. In de 15de en laatste rede, na welke grote inleiding het eigenlijke Boek der Spreuken begint, moet nog eens, door alle vroegere uitnodigingen der hemelse wijsheid tot een geheel te verenigen, de onvermoeide menslievendheid dezer wijsheid, met welke zij de zielen zoekt en uitnodigt, krachtig worden voorgesteld, en daar tegenover de verleidende kunst der goddeloosheid. Even als in het vorige hoofdstuk, zo wordt ook in dit de goddelijke wijsheid, die haar welbehagen heeft in de kinderen der mensen, gepersonifieerd en stelt zich als de vrouw der zoekende liefde, scherp tegenover de dwaasheid, de vrouw der verleiding. Beide richten een maaltijd aan zowel van grote gelijkheid als van groot verschil, en nodigen daartoe de slechten d.i. de grote menigte van onbekeerden en kinderen der wereld uit, de eerste om hun leven en zaligheid, de andere, om hun de begeerte des vlezes en daarbij den dood te geven. Zo wordt de gehele rede, die aan de gelijkenissen des Heren Jezus van het grote avondmaal en van de bruiloft van den koningszoon ten grondslag ligt, van zelf in twee delen verdeeld: het gastmaal met de uitnodiging der wijsheid (vs. 1-12), en het gastmaal met de uitnodiging der dwaasheid. (vs. 13-18).

1. De opperste, de hemelse Wijsheid, die zo even in Hoofdstuk 8 gesproken heeft, (Hoofdstuk 8: 3), heeft haar huis, en wel een heilig, prachtig tempelgebouw, de onder het Oude Verbond reeds begonnene, in het Nieuwe schoon en heerlijk voltooide kerk (1 Tim. 3: 15. Hebr. 3: 6) gebouwd, om de waarheid van hare beloften te bewijzen; zij heeft daartoe hare zeven pilaren gehouwen.

Vooreerst moeten de zeven zuilen het huis der wijsheid als een heilig en prachtvol huis schilderen, want het zevental is ook hier een heilig, samengesteld uit het goddelijke getal drie en het getal der wereld vier, het getal van het verbond Gods met den mens (Genesis 35: 26). Daar nu aan den Heiligen Geest, als welke het verbond tussen God en den mens herstelt, het zevental voornamelijk eigen is, en er van Zijne menigvuldige krachten en gaven zeven worden opgeteld (Jes. 11: 1. Openbaring 4: 5; 5: 6), zo ligt het ook hier voor de hand aan te nemen, dat het heilige tempelgebouw der goddelijke wijsheid als een zodanig moet worden voorgesteld, waarin de vermenigvuldigde gaven van den Geest Gods aanwezig zijn..

De heiligheid van het zevental hij Joden en Heidenen, bewust of onbewust uitgedrukt in zo vele dingen, vooral in de weekverdeling bij allen, heeft ene gemeenschappelijke bron; die bron is gene andere dan het ons bekende Bijbels verhaal der schepping in zes dagen met den zevenden dag als geheiligde rustdag. Dit verhaal heeft zich als allengs meer verdonkerde overlevering ook bij de heidense volken bewaard, juist en wel voornamelijk in dat heilige zevental. Bij de verspreiding des mensdoms en de verdeling der volkeren is deze overlevering medegenomen en heeft zich overal voortgeplant.

Ongetwijfeld worden hier door de zeven pilaren de zevenvuldige gaven des H. Geestes aangeduid. In Jes. 11: 1 wordt ons gezegd, dat op de vleesgeworden Wijsheid, op het

vleesgeworden Woord de zevenvoudige gaven des H. Geestes zullen rusten. De zeven gaven worden evenzeer aangeduid door de zeven armen van den kandelaar in het Heilige.

2. Zij heeft haar slachtvee geslacht, zij heeft haren wijn gemengd, deels met water om de koelheid volgens de Oosterse wijze te bevorderen, deels met kostbare balsemen, om den reuk te strelen; ook heeft zij hare tafel toe gericht tot een groot gastmaal, tot een heiligen offermaaltijd (MATTHEUS. 22: 4. Luk. 14: 16).

Het is de gelijkenis van de genodigden tot de bruiloft. Komt, want alle dingen zijn gereed: het offer is geslacht, de zonde is verzoend, de wijn des Heiligen Geestes staat ingeschonken, de zaligheid is verkregen. En daar alles is toebereid tot den maaltijd, wat blijft er nu anders voor ons over te doen, dan om er deel aan te nemen, dan om aan te zitten en te eten? O, komt dan gij allen, die bij den Heere te gast wilt gaan..

In de hete landen was het gebruikelijk den wijn met water te mengen, om zijne hitte te temperen; zo schikt Christus Zijn hemels onderwijs naar onze aardse vermogens.

In den geestelijken zin hebben wij door slachtvee en gemengden wijn te verstaan zulke goederen, bij welke onze zielen kunnen leven. Het slachtvee zal de algenoegzame gerechtigheid van Christus betekenen, door welke onze zielen ten eeuwigen leven gespijzigd worden. De gemengde wijn zal de versterkende en vertroostende genade van Christus verworven Geest aanduiden. De heilsgoederen, welke Christus verworven heeft, worden meermalen onder soortgelijke zinnebeelden voorgesteld (vgl. Jes 25: 6). De toegerichte tafel wijst ons naar het Evangelie! door hetwelk de gerechtigheid van Christus en al het daardoor verworven heil voor den tijd en de eeuwigheid als het ware zielenvoedsel opening wordt tentoongesteld en aangeboden. Immers, wanneer een gastheer de tafel laat toerichten, betoont hij daardoor, dat hij alles ten nutte zijner gasten heeft laten gereed maken, en dat het hem aangenaam zal wezen, wanneer zij van den drank en van de spijzen gebruik maken. Evenzo verklaart ook de Heere Jezus door het evangelie, dat Hij die zalige goederen, bij welke de ziel eeuwig leven kan, voor zondaren heeft verworven, en dat Hem niets aangenamer is, dan dat zij daarvan vrij en gelovig gebruik maken..

Onder vlees en wijn hebben we te verstaan, de geestelijke goederen voor hart en ziele, welke de Wijsheid aan hare dienaren verschaft, die niet alleen het geestelijk leven onderhouden, maar ook, en dit ligt er in het bijzonder in, een waar en waarachtig levensgenot en vrolijkheid verschaffen.

3. Zij heeft hare dienstmaagden 1) (Esther 2: 4), namelijk de profeten, apostelen, herders en leraars (MATTHEUS. 22: 3,4. Luk. 14: 17), uitgezonden, zij nodigt tot haar groot gastmaal op de a) tinnen van de hoogten op de hoogte punten der stad, zodat allen haar kunnen zien en hare stem kunnen horen.

a) Spreuken 8: 2.

1) Dat de tot de Wijsheid nodigende personen vrouwelijk worden voorgesteld, behoort tot de schildering, om haar smaakvol door te voeren..

Dewijl de Eeuwige Wijsheid zich zelf hier voordoet onder de gedaante ener vrouw, zo past het best, dat ook de getuigen der waarheid meer onder hetzelfde geslacht worden aangehaald en verbeeld. En daarmee wordt ook des te beter gezien op de inwendige schoonheid van haar ambt en aangewezen dat zij zich op alle reinheid, ootmoed, kuisheid, zachtmoedigheid en vriendelijkheid hebben toe te leggen. Ook staat deze openlijke uitroeping der Wijsheid en hare bediening tegenover de listige overreding der vreemde en overspelige vrouw.

4. Wie is slecht, onwetend? zo riep zij door den mond harer dienstmaagden tot de grote menigte van kinderen der wereld, die wel het goddelijk heil nodig hadden, maar nog niet deelachtig waren; Hij kere zich herwaarts van zijnen dwaalweg tot Hij! Tot den verstandeloze, die uit onverstand de goddelijke waarheid en tucht ontvliedt, zegt zij door hare uitgezondenen:

Het is zeer opmerkelijk, dat de uitnodiging van de wijsheid en van de dwaasheid (vs. 16) tot dezelfden, de eenvoudigen en verstandelozen, gericht wordt. Zij allen zijn bedoeld, die nog onbeslist, half in slaap zijn, die of uit onervarenheid zowel in de zoetheid der hemelse wijsheid en hare rijke zegeningen, als ook in de verderf aanbrengende lusten en zonden der wereld, of ook uit bekrompenheid van Geest en onverstand de wijsheid hebben vermeden. De uitnodiging wordt door de wijsheid en de dwaasheid beide tot hen gericht met dezelfde woorden aan het begin. Daarin ligt die waarheid, dat de wijsheid der wereld, die het verbond verbrak, voor hare valse leringen en goddeloze belangen meestal dezelfde woorden gebruikt als de kinderen Gods, maar zo, dat zij die vooraf van hun ware betekenis heeft beroofd en tot spreekwijzen of frasen gemaakt heeft, die het tegenovergestelde moeten betekenen van hetgeen zij eigenlijk en oorspronkelijk betekenen. Het is ene zeer bijzondere list van den satan, den vader der dartele wereldwijsheid, haren buit met dezelfde woorden te lokken, waarmee de hemelse wijsheid tot zich nodigt. Ook dit merkt men op, dat de wijsheid niet, gelijk de afhoererende dwaasheid, zelf naar buiten loopt, om hare volgelingen van de straat bij elkaar te brengen; het is overeenkomstig aan hare majesteit, dat zij zich laat opzoeken in haar paleis; maar hare dienaren, de Zions-wachters stelt zij op de tinnen en de hoogten, om te prediken het aangename jaar des Heren. En wanneer hare woorden ook worden nagebootst door de wijsheid van de straat, zo blijkt het hemelsbrede onderscheid toch zeer spoedig uit beider woorden..

5. Komt, alle dingen zijn gereed, eet van mijn brood, en drink van den wijn, dien ik gemengd heb, en waardoor ik uwe zielen verkwikken en met vreugde vervullen wil.

De voorwerpen van het gastmaal der wijsheid zijn vlees, brood en wijn, dat alles tot een rijken maaltijd behoort. De hemelse gaven, welke de Wijsheid daaronder bedoelt, heeft zij reeds meermalen (bijv. Hoofdstuk 8: 12-21) genoemd. Alle hare gaven zijn in het Evangelie van Christus verenigd. Men kan daarom in die drie voorwerpen van den maaltijd de verzoenende (vooral daar offervlees bedoeld is), de verheugende en voedende kracht van het Evangelie zien, en zeker is het niet toevallig, dat de Heere voor Zijn heilig Sacrament, waarin

Hij Zich zelven en al de schatten der wijsheid mededeelt, eveneens brood en wijn gekozen heeft..

6. Verlaat de slechtigheden, scheidt u af van het gezelschap der goddelozen, en leeft, door mijne gemeenschap zult gij het ware leven hebben, op aarde gelukkig en in de eeuwigheid zalig zijn; en treedt van nu aan in den weg des hemelsen verstands, dat ik u geef.

7. U, de zondaars, de verstandelozen nodig ik slechts, maar met de verstokte spotters en de roekelozen (Hoofdstuk 1: 22), wil ik niets te doen hebben, want wie den spotter den vrijgeest tuchtigt, en met de tucht en de bestraffing moet ik toch altijd om der zonden wil mijne onderwijzing beginnen, behaalt zich schande, hij zal ondervinden, dat die onbekeerlijke verbitterd en toornig wordt, en die den goddeloze, den mens, die reeds geheel door de goddeloze dwaasheid der wereld is gewonnen, met de wet van God bestraft, wordt zeker door hem gehaat en vervolgd en belasterd, en verkrijgt alzo zijne schandvlek. (MATTHEUS.7: 6).

Gij mijne dienstmaagden, wil de opperste Wijsheid zeggen, zult ook weerbarstige mensen ontmoeten, die met uwe uitnodiging den spot zullen drijven en hoe meer gij hen bestraft, des te erger zullen zij worden. Alle pogingen zijn te vergeefs bij zulke hardnekkige spotters..

Vs. 7 en 8 moeten in verband met vs. 6 beschouwd worden. De Wijsheid zegt hier dat "de dienstmaagden" (vs. 3) zich keren moeten tot de onverstandigen en verstandelozen en niet tot de spotters, de vrijgeesten en de goddelozen, die zich aan de zonde verkocht hebben, met God en Zijn dienst spotten. Wij hebben hier ook hetzelfde wat de Heere zegt: Geeft het heilige den honden niet en werpt uwe parelen niet voor de zwijnen. (MATTHEUS. 7: 6).

8. Daarom a) bestraf den spotter niet, menende, dat gij hem zult winnen, opdat hij u niet hate, en gij alzo slechts vervolging van zijne zijde verwekt en hem nog verhardt. Werp uwe paarlen niet voor de zwijnen; bestraf daarentegen den wijze, wanneer hij uit zwakheid struikelt, en hij zal u daarom des te meer liefhebben.

a) MATTHEUS. 7: 6.

9. Leer den wijze, geef hem nader onderricht, zo zal hij nog wijzer worden 1), want die ootmoedig en nederig genoeg is om onderwijs te willen ontvangen, is werkelijk wijs en zal vorderingen maken op zijnen weg; onderwijs den rechtvaardige, den door God begenadigde, die den rechten weg bewandelt,zo zal hij in de hemelse leer toenemen 2) (Hoofdstuk 1: 5).

1) Een wijs man zal het in zijne vrienden als een getrouwe daad aanmerken dat zij openhartig hem zijne vlekken, en vriendelijk en bescheiden zijne gebreken durven voor ogen stellen bij gepaste gelegenheden en met de vereiste voorbijhoedsels. En het is zo wel een groot voorbeeld van wijsheid ene broederlijke bestraffing wel op te nemen, als dezelve behoorlijk te verrichten..

2) De ware wijze wordt hier ook als een ware ootmoedige voorgesteld, die wars van allen eigenwilligen godsdienst en zelfgenoegzaamheid, wars van alle tevreden zijn met eigen wijsheid, in de wijsheid Gods het hoogste ziet, en van die wijsheid alleen en alles leren wil.

10. Enige vrees voor de zonde en verlangen naar de waarheid moet in het harte zijn, wanneer mijne prediking zal worden aangenomen, want a) de vreze des HEREN is het beginsel der wijsheid 1), daar zij de zonde erkent en de straf aanneemt (Hoofdstuk 1: 7; 8: 13. Job 28: 28), en de wetenschap der heiligen 2) is waarlijk verstand.

a) Psalm 111: 10.

1) Derhalve is de wetenschap der ongelovigen onverstand. De goddelijke Wijsheid troost hare getuigen, door hun te voorspellen wat het lot hunner getuigenis zal zijn; zij moeten er zich op voorbereiden, dat zij zich den haat der onheiligen en spotters op den hals zullen halen; nochtans zal hun prediking niet te vergeefs zijn; want allen, die uit de waarheid zijn, zullen hun stemmen horen en zullen er zich door laten vertroosten en leiden. Voorts, waar eenmaal de bekering heeft plaats gehad, daar is de dagelijkse vernieuwing onmisbaar; en wie eenmaal het woord Gods gelovig heeft aangenomen, die neemt het altijd weer op nieuw aan met geloof..

2) Of en beter: de erkentenis van den Allerheiligste is verstand. Want wel kan het woord ook heiligen betekenen, maar hier gelijk op andere plaatsen wordt het van den Heere gebruikt als van den Allerheiligste. In het eerste lid hebben we dan de vreze des Heren, in het tweede de wetenschap of erkentenis van den Allerheiligste. Het is daarom dan ook dat in vs. 11 volgt dat door Haar, door de Wijsheid, en de wetenschap Gods, er zal zijn vermenigvuldiging van, een toedoen tot de jaren des levens.

11. Wie echter naar mijne roepstem hoort en mijne tucht aanneemt, die zal de volheid mijner zegeningen, van welke ik reeds zo dikwijls gesproken heb, en die ik daarom slechts even wil noemen, van mij ontvangen. Want door mij zullen vele gaven worden geschonken, onder andere zullen a) uwe dagen vermenigvuldigen (Amos 5: 12), en de jaren des levens zullen u eens ontelbaar vele toegedaan worden (Hoofdstuk 2: 21 vv.; 3: 2).

a) Spreuken 10: 27.

12. Toch dring ik aan niemand mijne goederen op, en dwing ik niemand de wijsheid aan te nemen. Indien gij wijs zijt, gij zijt wijs voor uzelven, het is tot uw eigen welzijn; en zijt of blijft gij een spotter, een vrijgeest, die mij en mijne jongeren haat en het verderf tegemoet gaat, gij zult het noodzakelijke loon des eeuwigen doods alleen dragen (Job. 22: 2 vv.; 6,7. Gal. 6: 5).

Enkel woorden Gods zijn het, die den inhoud uitmaken van de uitnodiging der hemelse wijsheid, woorden die ten dele letterlijk met de lieflijke roepstemmen van zegen en liefde overeenstemmen, waarmee de Zoon des mensen eens de zondaars tot bekering riep (vgl. bijv.

vs. 5 met Joh. 6: 35; vs. 7 en 8 met MATTHEUS. 7: 6; vs. 9 met MATTHEUS. 13: 12; vs. 6,11 en 12 met MATTHEUS. 11: 28-20).

13. Daarentegen ene zotte vrouw of, vrouw dwaasheid is woelachtig, zij is de slechtigheid zelf, en weet niet met al, noch, wie God de Heere is, noch ook hoe een mens tot Hem in betrekking staat en tot Hem kan komen.

De dwaasheid of goddeloosheid, het tegendeel der hemelse wijsheid, wordt hier met duidelijke heen wijzing naar de in Hoofdstuk 7 geschilderde echtbreekster eveneens als ene vrouw gepersonifieerd, in welke tegelijk alle krachten der goddeloosheid en alle pogingen der verkeerdheid verenigd zijn. Gelijk nu meermalen in de heilige Schrift de afval van God als echtbreuk wordt voorgesteld (Hos. 1: 2), zo wordt hier deze vrouw van volmaakte boosheid ook als ene onrustig heen en weer lopende, als ene steeds op buit loerende, met vleitaal verleidende echtbreekster geschilderd. Jakobus noemt haar Hoofdstuk 3: 15 de wijsheid, die van beneden is, die aards, menselijk, duivels is. Deze wijsheid der wereld toch leidt den mens, nadat zij hem omtrent de wijsheid der Goddelijke openbaring onverschillig, of zelfs vijandig gestemd heeft, en tot de dwalingen en valse leerstellingen, de wijsheid van het heidendom teruggeleid heeft, tot het genot der zinnen en de vreugde des vlezes, om hem vervolgens in den eeuwigen dood te storten (vgl. het diepzinnige verhaal van Faust). Zij beroemt zich op grote wetenschap, maakt zelfs aanspraak daarop, dat zij alleen de wetenschap bezit, maar inderdaad weet zij niets; al haar weten is dwaasheid, omdat het niet tot de bron van alle ware kennis leidt, maar zich met alle macht daarvan verwijdert. Wat zij echter aan waarheid bevat, dat heeft zij, hoewel zij beweert die uit zich zelve te hebben geput, aan de hemelse wijsheid ontvreemd. Ja, deze wijsheid maakt eindelijk den mens ook dom in de beoordeling van wereldse zaken..

14. En zij zit niet als de hemelse wijsheid in haar paleis, het aan hare dienaressen overlatende, om de gasten naar binnen te nodigen; maar als ene ontuchtige vrouw aan de deur van haar huis, zelf loerende of zij iemand der voorbijgangers zou kunnen vangen, en dan weer onrustig heen en weer lopende op enen stoel, dien zij buiten de stad in de vrije lucht heeft geplaatst, op de hoge plaatsen der stad, waar zij door zo velen mogelijk in haar opvallend en uitlokkend hoerenversiersel (Hoofdstuk 7: 10) gezien wordt, en hare schaamteloze en listige verleidingen kunnen gehoord worden.

15. Zij zit daar om te roepen degenen, die gedachteloos op den weg voorbijgaan, die hun paden recht maken, die rondlopen, zonder er aan te denken, zich tot de kromme wegen der boeleerster te willen begeven. Zij zit daar, zeggende:

Op alle plaatsen, waar de dwaasheid haren zetel vestigt, verschijnen ook de dienaressen der hemelse wijsheid, om jongeren te zoeken. Daardoor moet worden aangetoond, dat beide, de wijsheid van Boven en de slimheid der boeleerster overal gevonden worden, dat hare stemmen zelfs dikwijls in de wereld zich vermengen, waardoor het gevaar der zielen des te groter wordt. Onder degenen, "die op den weg voorbijgaan," zijn de eenvoudigen bedoeld, de nog onbesliste zielen, die noch in de deugd noch in de zonde tot heden sterk zijn, maar nog voor beide kunnen gewonnen worden, zij, die ledig op de markt des levens staan en zelfs wel

denken, dat niemand tot de elfde ure toe hen heeft gehuurd, maar plotseling uit hun ijdele dromen ontwaken, zonder tegenstreven het roepen der eeuwige wijsheid volgen en tot den wijnberg des Heren gaan..

16. Wie is slecht, onwetend, onnozel? hij kere zich herwaarts, om van mij te leren hoe men het leven recht kan genieten, en tot den verstandeloze, die haar reeds meer is toegedaan, zegt zij:

17. De gestolen wateren zijn zoet, verboden geneugten, steelswijze genoten, zijn het aangenaamst, en het verborgen door onrecht verkregen brood is lieflijk, smaakt des te beter.

Onverschrokken stelt de wijsheid der zonde openlijk den bekenden zin: Nitimur in vetitum, semper cupimusque negata, als ene prijzenswaardige grondstelling, waarnaar men leven moet, even als de slang, hare moeder, tot Eva zei: "Gijlieden zult den dood niet sterven; maar God weet, dat, ten dage als gij daarvan eet, zo zullen uwe ogen geopend worden, en gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad." Evenzo proclameerde Schiller (in zijne filosofische geschriften), dat de val de eerste trap was tot ware ontwikkeling, tot het hoger weten, en daarom noodzakelijk was geweest. De hedendaagse filosofie stelt desgelijks het twijfelen aan alle positieve waarheid als het begin der ware wetenschap.

Zelfs water wordt voor den zinnelijken mens zoeter dan wijn, wanneer hij het tegen een verbod in kan drinken! Dit ligt in den aard der duisternis van den gevallen mens, wiens hart de satan meesterlijk kent. Wat wij zouden wegwerpen, wanneer wij genoodzaakt werden het te genieten, dat jagen wij na, wanneer het verboden is, en spannen er alle krachten van lichaam en ziel toe in, en wagen er alle goederen aan. Dit wordt nergens zo sterk opgemerkt als bij de zonde der wellust en bij voorwerpen van weetgierigheid..

Dat de wijsheid (9: 5), wijn en brood biedt, de dwaasheid water en brood, heeft daarin zijn grond, dat het bijzondere zingenot, waartoe laatstgenoemde nodigt van geslachtelijken aard is. Want water drinken uit eigen of vreemde bron is (Hoofdstuk 3: 15) symbool van echtelijke of buitenechtelijke, in het bijzonder van overspelige bevrediging van de geslachtsdrift..

18. Maar hij, de arme onnozele, die hare bedrieglijke woorden aanhoort, hare uitnodiging opvolgt en in haar huis ingaat, weet niet, dat aldaar doden zijn, die deze verschrikking van den eeuwigen dood tegemoet gaan, en reeds bij levenden lijve bewoners van de onderwereld, doden zijn (MATTHEUS. 8: 22. Efeze. 2: 1).Hare genoden zijn wel in haar huis bij den maaltijd van verboden genot schijnbaar gelukkig, maar in haar huis zijn zij in de diepten der hel, want haar huis is een helse afgrond en leidt daarheen (Hoofdstuk 2: 18; 7: 27).

Dit vs. staat lijnrecht tegenover vs. 11. De ware wijsheid schenkt aan hare volgelingen een lang, ja eeuwig leven, al het tijdelijk, geestelijk en eeuwig welzijn; maar het genot, de verkwikking, de vreugde, die de dwaasheid belooft, is niet alleen niets reëels en wezenlijks, maar zij is van korten duur en veroorzaakt ten laatste ook aan hare slaven een einde met schrik.

Is de verleiding van satan en van zijne werktuigen zo groot, dan is het te meer nodig de geesten te beproeven of zij uit God zijn en God te bidden, dat Hij ons op den rechten weg leide.

Hoe trouwer iemand de wereld dient, hoe meer hij zich door zijn verdorven verstand laat leiden en aan de betoverende stemmen der verleiding gehoor geeft; hoe meer hij op de valse hoer verlieft, des te dieper zal hij in de onderste diepten der hel wegzinken. Wie zou de hel verkiezen boven den hemel! Wie zou tot den dood gaan, die tot het leven kan komen!

Zo wordt met ene ernstige waarschuwing, die wel lichaam en ziel kan doen beven, tegenover de zoetklinkende Sirenenstem der verleiding (vs. 17) de grote inleiding van ons Boek gesloten; deze had ten doel zowel de heerlijkheid en den zegen der hemelse wijsheid aan te prijzen als voor de verleidende kunst der valse wijsheid te waarschuwen. Dit doel streeft deze afdeling ernstig na, daar niets onbeproefd wordt gelaten om de wijsheid zo ernstig als mogelijk aan te bevelen. Terwijl de goederen der wijsheid als een loon voor degene, die met zijn gehele hart naar haar streeft, herhaaldelijk met de schoonste kleuren wordt geschilderd, verschijnt van de andere zijde even zo dikwijls de dwaasheid met hare voorbijgaande misleiding en hare voortdurende ellende waarschuwend en afschrikkend. Terwijl de wijsheid naar hare eisen en grondstellingen, hare werken en vruchten, van de meest verschillende zijden wordt voorgesteld gelijk zij onder de mensen moet zijn, verheft zich de rede ook tot hare juiste opvatting van de Goddelijke zijde volgens hare eeuwigheid en alles omvattende macht. Zij nodigt, alzo den samenhang tussen menselijke en goddelijke wijsheid aantonende, door het dringen tot de menselijke ook tot deelneming aan de Goddelijke wet. Terwijl eindelijk daardoor de rede ene eigenaardige hoogte en plechtigen toon aanneemt, verkrijgt zij steeds weer door hartelijke toespraak en vermaning ene aanlokkelijke bekoorlijkheid, terwijl het geheel als door een welwillenden vader tot zijnen zoon gericht is. Zo rolt de stroom der liefdevolle lessen rustig voort, terwijl hij somwijlen na enig oponthoud des te sterker weer aanvangt..

Het huis der ontucht, en dit wil de Spreuken-dichter zeggen, voert niet slechts tot de hel, maar is de hel zelf. Die daarin vertoeven zijn wandelende lijken en voorwerpen van Gods vloek en toorn.

HOOFDSTUK 10.

VAN DE GERECHTIGHEID.

I. Vs. 1-32. Het tweede hoofddeel van het Boek (Hoofdstuk 10: 1-22: 16), dat hier begint, bevat de Oud-Salomonische kern van de ganse Spreukenverzameling, omtrent 700 zedenspreuken, lessen en vermaningen, die betrekking hebben op de meest onderscheidene verhoudingen van het menselijke leven, die veelal uit twee regels of leden, in den Hebreeuwsen grondtekst uit zeven woorden bestaan, die een antithesis (tegenstelling) uitmaken. (2 Samuel 1: 27). Het is zeer onderscheiden van de 9 hoofdstukken van het eerste gedeelte, met zijne 45 welgeordende, nauw samenhangende en de dikwijls moeilijk te vinden verbinding der enkelvoudige elementen. Echter kan men niet ontkennen, dat ook in dit gedeelte een zeker plan is op te merken, met grotere of kleinere groepen; intussen vindt men meermalen enkele verzen, die met het voorgaande of het volgende niet den minsten samenhang hebben. Dit hoofddeel kan men vervolgens in twee grote onderdelen splitsen (Hoofdstuk 10: 1-15: 33 en Hoofdstuk 16: 1-22: 16), waarvan het eerste het onderscheid tussen vromen en goddelozen en tussen hun wederkerig levenslot aanwijst. Ons hoofdstuk vergelijkt vooreerst den vrome en den goddeloze, ten opzichte van hun leven en gedrag in het algemeen. Nadat in vs. 1 het verschil tussen die beiden in een algemeen begrip is vooropgesteld, word in vs. 2-7 verder aangegeven, hoe onderscheiden zij zijn ten opzichte van aardse bezittingen, in het bijzonder van rijkdom en enen goeden naam; daarna vs. 8-14 hun verschillende gezindheden, hoe zij zich door mond en lippen, als organen der rede vertonen in den invloed op hun levensgeluk; vervolgens, in vs. 15-24 en 26, het gezegende of noodlottige gevolg van den arbeid van beiden, zowel door hen zelven als voor anderen, en eindelijk vs. 25 en 27-32 het verschillende einde van het leven van beiden.

1. De spreuken van Salomo, die hij uitsprak door de hem aan God geschonkene wijsheid, en dat hier als een snoer van paarlen zijn aaneen gevlochten (1 Koningen 4: 32). a) Een wijs zoon, die God met zijn hart vreest, de begeerlijkheden des vlezes veracht en zijne vreugde vindt in het woord en de kennis van God, verblijdt den vader (Sir. 30: 4 vv.); maar een zot zoon, die niet vraagt naar God, noch naar tucht; of eer, is zijner moeder droefheid.

a) Spreuken 15: 20; 17: 25; 23: 15.

Ofschoon de beide helften van het vers het ouderpaar bedoelen, en de vader niet zonder kommer en droefheid gedacht kan worden, zo heeft hier toch de onderscheiding van vader en moeder ene diep zielkundige betekenis. De vader heeft voornamelijk vreugde over de zedelijk eervolle ontwikkeling van den zoon, en wanneer het tegenovergestelde plaats heeft, is zijne droefheid niet zo groot als die der moeder, die zich de schande van haren zoon meer aantrekt, omdat haar gevoel fijner is, zodat het haar wel eens het leven kost. Dit vers dient tot inleiding van de volgende verzameling van spreuken, even als Hoofdstuk 1 vs. 8, en dit in aanmerking genomen zijnde, zullen de volgende vermaningen meer ingang bij de ouders vinden. Verkiest gij de deugd niet om hare eigene waarde, of om uws zelfs wil, dan doet gij het misschien om uwe geliefde ouders. Wat alle verstandelijke redeneringen in de treurigste ervaringen bij een

verloren zoon niet vermochten, hebben dikwijls moedertranen in zijn trots en lichtzinnig hart te weeg gebracht..

Is ons in het voorgaande gedeelte de heerlijkheid der wijsheid aangegeven, hier hebben wij de toepassing van de wijsheid, hare beoefening en welke vrucht die beoefening afwerpt, terwijl tevens op de beoefening der dwaasheid wordt gewezen en de heilloze gevolgen daarvan. Het is daarom, dat een wijs zoon moet opgevat worden in den zin van, een zoon, die de Wijsheid beoefent, en een zot zoon, hij, die hoort naar de dwaasheid en deze in beoefening heeft.

2. Schatten der goddeloosheid, die door ongerechtigheid verkregen zijn) doen geen nut 1), wanneer ongeluk, gevaar en dood komen, dan gaan zij even zo als zij gekomen zijn; maar de gerechtigheid, met liefde, trouw en barmhartigheid, bewaart voor zielensmart en redt van den vroegen en schandelijken dood, 2) ja, eindelijk voert God de ziel van den rechtvaardige in het eeuwig zalig leven (Hoofdstuk 11: 4,19. MATTHEUS. 16: 26. Luk. 12: 20).

1) Rijkdommen, door geweld of bedrog verkregen, of in goddeloosheid doorgebracht, geven den bezitter geen wezenlijk genot, maar de gerechtigheid behoedt ons tegen de noodlottige gevolgen des doods, en ofschoon de rechtvaardige arm naar de wereld moge zijn, de Heere laat niet toe, dat hij gebrek heeft aan geestelijk goed, aan het geestelijk leven zijner ziel..

2) Wat op een zuivere, eerlijke wijze verkregen en in liefdewerken besteed wordt, naarmate des vermogens, beantwoordt aan het oogmerk des schenkers, bereikt het doel der schatten zelf, behoudt den bezitter in het leven en is een steun en schild voor hem in den bozen dag, en zal hem verlossen uit de oordelen, welke de goddelozen over zich halen. ‘t Zal, hoewel het hem niet voor den dood zelven behoeden kan, dezelve prikkel wegnemen, en dat uiteinde en alle rampen des levens zoet voor hen maken, door er den schrik van te dempen..

3. De HEERE laat de ziel des rechtvaardigen in kommervolle tijden niet hongeren, maar geeft hem het nodige, al is het dat Hij soms door onthouding beproeft; daarom zorg niet, geloof alleenlijk (Psalm 37: 25; 33: 18 v.; 34: 10 v. Hebr. 13: 5 v.); maar de have der goddelozen, en hunnen woeker, waardoor zij naar vermeerdering van hun rijkdommen, en naar bevrediging van hun begeerlijkheden trachten, stoot Hij weg, en maakt ze tot schande.

Zoek vóór alle dingen naar het koninkrijk van God en zijne gerechtigheid, en pleit op zijne belofte, dat de hongerigen door Hem zullen gespijzigd worden. Houdt niet op God in het verborgene daarom te bidden, dan zult gij ondervinden, dat Hij wil geven. Want het is zijn grootste genoegen, als er vele zulke hongerige gasten tot Hem komen, die afkerig zijn van al het vergankelijke goed. Dezulken wil Hij met zich zelven, met zijn eigen vlees ten eeuwigen leven voeden.

4. a) Die met ene bedrieglijke hand 1) werkt, wordt arm; want de vloek van God rust op hem, maar de hand der vlijtigen, die in stilheid en godsvrucht zijn beroep waarneemt, maakt rijk, 2) want Gods zegen maakt het verkregene bestendig en duurzaam.

a) Spreuken 12: 24,27; 19: 15. Jer. 48: 10.

1) In het Hebr. Kaf-remijah. Beter, een trage hand. In het tweede lid wordt van de hand des vlijtigen gesproken, en het is duidelijk, dat we hier een tegenstelling hebben. De luiaard en de vlijtige worden hier en in vs. 5 tegenover elkaar gesteld. Daarom kan de betekenis van bedrieglijk wel worden volgehouden, dewijl hij die niet op eerlijke en vlijtige manier zijn brood tracht te vinden, tot oneerlijke middelen dikwijls de toevlucht neemt.

2) Het is duidelijk genoeg, dat de ervaring deze spreuk bevestigt. Maar hoewel vlijt en naarstigheid de gewone middelen zijn, die God tot dit einde verordent, moet men dit echter zo verstaan, dat geen vlijt kan helpen, tenzij Gods zegen meewerkte. Wanneer wij spreken van den zegen van God, verstaan wij dit in gewonen zin; namelijk, wanneer het God behaagt, dat zulke middelen het begeerde doel zullen doen bereiken. Het werk der goddelozen wordt wel eens schijnbaar gezegend en de vrome ondervindt soms grote teleurstellingen, maar dit is dan slechts schijnbaar. De eeuwigheid alleen zal dit voor Gods kinderen openbaren.

5. Die, zo als de mier (Hoofdstuk 6: 8)in den zomer, als de gelegenheid bestaat, vergadert voor den tijd van gebrek en nood, is een verstandig zoon, en ook dit is niet mogelijk zonder godsvrucht; maar die in den oogst, wanneer het meest moet gearbeid worden, vast slaapt, of ledig en werkeloos rondloopt, is een zoon, die zijne ouders beschaamd maakt. (Hoofdstuk 6: 8).

Dit is slechts ene gelijkenis, waardoor Salomo de volgende gulden les wil inscherpen. Er zijn zekere tijdpunten in het menselijke leven, die aan de mens ene bijzonder goede gelegenheid aanbieden, om hun geluk en hunnen voorspoed te bevorderen. Die verstandig is neemt zulke gunstige gelegenheden waar, en gebruikt die met ijver en vlijt. Die deze echter uit achteloosheid en traagheid ongebruikt laat voorbijgaan, zal het nooit ver in de wereld brengen. Zulke gunstige tijden zijn b.v. de jaren der jeugd; dan moet de mens wat nuttigs leren, zich voor zijn toekomstig beroep voorbereiden, zich onder de mensen een goeden, onbesproken naam maken, en den grond leggen om goed door de wereld te komen. Ook in het geestelijk leven zijn er zomer- en oogsttijden. Waar gij het woord Gods rijkelijk kunt horen, daar is uw zomer. Hij, die kennis en wijsheid opzamelt in de dagen zijner jeugd, vergadert in den zomer, en het zal hem gemak en aanzien geven; maar die de dagen zijner jeugd verbeuzelt, zal daarvan de schande dragen, wanneer hij oud is..

6. Menigvuldig zegeningen, in tijdelijk en eeuwig goed zijndoor den Heere op het hoofd des rechtvaardigen gehoopt, op de gebeden van hen, die Hem kennen en liefhebben; maar geen mond opent zich, om den goddeloze te zegenen; veeleer kan men zeggen: het geweld, dat door het goddelijk strafgericht tot hen terugkeert, bedekt den mond der goddelozen1), die zo dikwijls de bron van lastering, overmoed, twist en geweld geweest is, om dien voor altijd te bedekken en toe te sluiten (vs. 11).

1) Dit is, hun monden zullen met schaamte gestopt worden, om het geweld, hetwelk zij gedaan hebben. Zij zullen niet een enkel woord tot verschoning voor zich weten in te brengen. Hun adem zal gestuit en als teruggedreven of beteugeld worden, om iets te zeggen, wanneer het oordeel over hun boze daden komt en het gepleegde geweld met dubbelen woeker hun betaald gezet wordt.

7. De gedachtenis aan het godzalige leven des rechtvaardigen zal na hunnen dood meer en meer tot zegening zijn, zodat zijne woorden en werken ook dan enen gezegenden invloed zullen hebben, en zo dikwijls aan hem gedacht wordt, zal men zich dien zegen ook toewensen (Psalm 112: 6); maar de naam der goddelozen, al wordt hij ook gedurende zijn leven hoog geroemd en geprezen, zal toch zeker spoedig verdwijnen, en als een lijk verrotten, 2) de lucht verpesten, en bij velen walging en afschuw. (Job 24: 19 vv.).

Het zichtbare vergaat bij beiden op gelijke wijze; maar de eeuwige goddelijke kracht, die in den eerste werkte en handelde, laat lange en duurzame gevolgen van hem op aarde achter, terwijl zonder zulk ene in hem wonende goddelijke kracht het aandenken van den laatste als een lijk verrot..

De nijd moge den luister des vromen enen tijd lang benevelen, nochtans zal hij na zijnen dood met ere genoemd worden; men zal hem met lof gedenken, wanneer de gedachtenis des goddelozen, die thans misschien geroemd wordt, zal vergaan, of stinkende en verfoeilijk zal zijn.

Wij mogen God danken, dat wij ons in hun licht hebben mogen verheugen, dat ze veel goeds in hun geslacht, en in de wereld in het gemeen, of ook om ons in het bijzonder gedaan hebben. En nooit zal onze dankbaarheid in deze beter en oprechter zijn, dan wanneer wij tonen ijverige navolgers te zijn van dat goede, hetwelk hun den naam van rechtvaardigen deed verwerven..

2) De uitdrukking is ontleend aan den boom, die gestorven, verrot, zich oplost, zodat er niets van overblijft. Zo ook gaat het met de namen der goddelozen. Niemand wil er mee te maken hebben, niemand zal zich naar hen noemen.

8. Die wijs van hart, door God en zijn Woord geleerd, en Hem vrezende is, neemt de geboden gaarne aan, en laat zich daardoor tuchtigen en leren; maar a) die dwaas is van lippen, door een ijdel, oppervlakkig en goddeloos gezwets toont, dat hij een hoogmoedige dwaas is, zal door zijne eigene dwaasheid omgeworpen worden, en eindelijk in het eeuwig verderf storten.

a) Spreuken 10: 20.

Men lette op de gewichtige tegenstelling tussen de inwendige gedachten van den wijze en het uitwendige woord van den dwaas. Ene kerkelijke gedachte is bij den dwaas niet te veronderstellen; hij verraadt zijne gedachteloosheid altijd door zijn gezwets..

In vs. 8-14 wordt gesproken over de zonden der lippen en wat daar tegenover staat.

9. Die in oprechtheid wandelt, behoeft voor niets te vrezen en wandelt zeker; maar die in plaats van den rechten weg van Gods geboden te volgen, zijne wegen op ene bedrieglijke, onbillijke en listige wijze verkeert, slinkse wegen bewandelt, zal altijd in vrees voor de ontdekking zijner boosheden leven, maar zich ten laatste toch niet meer kunnen verbergen, en

niet alleen aan de mensen, ook zeker voor den rechterstoel van den alwetenden God bekend worden.

Die oprecht en openhartig in de uitvoering van een plan te werk gaat, komt zeker tot zijn doel; die listig en verborgen handelt verraadt zich zelven toch eindelijk, en mist dan daardoor juist zijn doel.

Niet zozeer wordt hier gesproken van oprechte daden, maar veeleer van oprechte woorden, m.a.w. van hen, die altijd eerlijk voor den dag komen en niet tot leugen of verdichtsel hun toevlucht nemen. Het zijn dezelfden, welke de Heere Christus de reinen noemt, of de oprechten als een duif.

10. Die uit valsheid of uit blijdschap over het leed van anderen met het oog wenkt, terwijl hij met iemand vriendelijk spreekt, richt smart, moeite er kommer aan (Hoofdstuk 6: 13),en een dwaas van lippen, die met zijn kwaadaardigen mond openlijk beledigt, zal omgeworpen worden, om zich zelven in het verderf te storten. (vs. 8).

11. a) De mond des rechtvaardigen is ene springader des levens, woorden des levens komen er uit voort, die den hoorder lieflijk in de oren klinken, hem verfrissen, versterken, levendig maken en genade geven (Joh. 7: 38); maar het geweld bedekt den mond der goddelozen, die vol onheil en onrecht is. (vs. 6).

a) Spreuken 13: 14.

De mond aan een goed mens is altijd geopend om te leren, te vertroosten en anderen den weg te wijzen, als een vloeiende bron, die niet kan gestopt worden. De ongerechtigheid aan den goddeloze, hun geweten verontrustende, stopt hunnen mond met schaamte en vrees.

12. Haat in het hart verwekt ook weldra krakelen met den mond, a) maar de liefde dekt alle overtredingen van den naaste toe, 1) zij vergeeft, zij overwint die, zo als de Goddelijke liefde de misdaden vergeeft. (Hoofdstuk 17: 9. Jak. 5: 20).

a) 1 Kor. 13: 4-7. 1 Petrus 4: 8.

1) De grootste vredemaakster en de moeder des geluks is de Liefde, welke alle overtredingen bedekt, d.i. die deugd, welke allen hoon en beledigingen, waardoor tweedracht en verwijdering ontstaan mocht, door ze te verkleinen, te verschonen, of in een betere vouw te slaan, weet af te weren of derwijze te bedekken, dat zij in vergetelheid, of door vergoeding verbeterd, of door inschikkelijkheid verschoond worden..

13. In de lippen des verstandigen, die het onderscheid heeft leren kennen tussen recht en onrecht, waarheid en leugen, wordt wijsheid gevonden; a) maar op den rug des verstandelozen, die zijn hart en zijne lippen voor de wijsheid toesluit, past de roede, opdat hij de gevolgen zijner goddeloosheid gevoelig zou ondervinden, of ten minste moge in toom gehouden worden.

a) Spreuken 20: 30.

14. De wijzen verbergen hun gevoelen in het hart, en leggende wetenschap, die zij van goddelijke en menselijke zaken bezitten, weg1), en wel ter rechter ure en bij geschikte gelegenheden, en verkwisten die niet door ontijdig spreken en ijdel pochen; maar den mond des dwazen is, zo als altijd een bouwvallig huis, de verstoring, de verwoesting nabij; 2) want hij is steeds gereed met zijne dwaze woorden te schermen, om zich zelven en anderen daardoor verderf en schrik te bereiden.

1) De wijzen verkrijgen deze wijsheid door in den Bijbel te lezen, door het Woord te horen, door overdenking en door ondervinding, door het gebed, door het geloof in Christus, die door God tot wijsheid gemaakt is..

2) De mond der dwazen is niet alleen gevaarlijk voor hen zelven, maar ook voor anderen, dewijl bij verderf en onheil aanbrengt.

15. Des rijken goed, dat hij door wijsheid verworven heeft, en heeft aangewend om werken der wijsheid daar te stellen, is ene stad zijner sterkte, waarin hij zich kan terugtrekken, en die hem tegen de gevaren en de wisselvalligheden des levens beschutten; de armoede der geringen, die door hun eigene dwaasheid arm zijn, is hun verstoring, zij zijn vreesachtig, omdat zij gene beschutting hebben; want hun armoede gelijkt naar ene vervallene ruïne, die aan elk gevaar is blootgesteld. (Hoofdstuk 18: 11. Prediker 7: 12).

Rijkdommen dienen den bezitters tot ene krachtige bescherming tegen veel kwaad, waaraan wij in dit leven onderhevig zijn, zij verheffen het natuurlijk hart der mensen en maken hen stout; terwijl de armoede anderen blootstelt aan veel ongelijk en mishandeling, en den geest menigmaal neerslachtig maakt.

16. Het werk des rechtvaardigen, door zuren arbeid daargesteld,is ten leven, het wordt door den Heere gezegend, en kan met Zijne hulp ten eeuwigen leven gedijen; de inkomst des goddelozen is ter voortzetting en vergroting zijner zonde, 1) en daarenboven tot zijne vernietiging, tot zijn eeuwig verderf.

1) De rechtvaardige bedoelt met zijn werk, met zijn arbeid zijn eigen geluk en dat des anderen, zowel voor den tijd als voor de eeuwigheid, maar de goddeloze leeft van zijn inkomen tot zonde, dat is, hij besteedt het in den dienst der zonde en ontvangt daarom het loon der zonde.

17. Het pad tot het waarachtig gelukkige en eeuwig zalige leven is degene, die de tucht der wijsheid, waardoor zij al het ongoddelijk handelen van een mens ontdekt en straft, gaarne aanneemt en in het hart bewaart; maar die de bestraffing der tuchtigende wijsheid veracht of verlaat, dwaalt niet alleen zelfs in de gewichtigste vragen des levens, maar doet dwalen. 1)

1) In het Hebr. Mattheus ’éh. Beter is, dwalende, voedt de dwaling, bevindt zich op een dwaalweg. De weg des doods wordt hier gesteld tegenover den weg des levens. Wie zich

onder de tucht stelt, bewandelt den weg ten leven, maar wie van de bestraffing, van de tucht des Woords en der Wijsheid zich afkeert, bewandelt den weg des doods.

18. Die den haat in het hart voedt, en dien bedekt, is van valse lippen, 1) d.i. waar haat in het hart woont, daar is ook leugen en laster op de lippen, en die een kwaad gerucht 2) voortbrengt en verspreidt is een zot, die noch God noch zich zelven kent.

1) Valse of leugenlippen zijn kwaad genoeg voor haar zelf, doch hebben een bijzondere smaadheid in zich als zij tot een dekkleed ener opzettelijke boosheid dienen..

2) Onder kwaad gerucht hebben wij opzettelijken laster te verstaan. Hij, die dit verspreidt wordt een zot, een gek genoemd, dewijl hij niet alleen anderen, maar ook zich zelven schaadt.

19. In de veelheid der woorden, zo als bij de dwazen (vs. 8 en 14) ontbreekt de overtreding niet, 1) als van leugen, ijdelheid, twist en strijd; maar die zijne lippen weerhoudt van veel te spreken, opdat zij het hart niet ontledigen zouden van de vreze en de kennis van God, en alleen spreken wat goed en waar is, is kloek verstandig, is waarlijk verstandig, want hij blijft bewaard voor vele zonden, en volgt den weg des levens. (1 Petrus 3: 10. Prediker 5: 1 vv.).

1) Zelden gebeurt het, dat zij, die veel praten zich niet meermalen bezondigen, hetzij door ijdele woorden en beuzelingen, hetzij door leugentaal van horen zeggen verder voort te verhalen, of door bijhangselen het nog te vergroten, niet bedenkende, hoeveel stof tot berouw zij zich zelven maken..

20. De tong des rechtvaardigen is uitgelezen zilver, zij spreekt zelden en alleen zuivere taal uit Gods woord, bevestigd door de ervaring, en voortvloeiende uit een hart, dat in de waarheid staat; het hart der goddelozen, de bron hunner handelingen, waaruit de gedachten en woorden voortkomen (MATTHEUS. 15: 19) is weinig waard, een niets, aan alles ledig, wat innerlijke waarde heeft, hoeveel te meer de woorden die daaruit voortkomen.

21. De lippen des rechtvaardigen voeden, verkwikken er velen met heilzame lessen der godzaligheid, en weiden hen, geleiden hen alzo naar het eeuwige leven (Prediker 12: 11. Ezechiël. 24: 2 vv. Hand. 20: 28); maar de dwazen, die verstokt zijn tegenover de hemelse wijsheid, zijn niet alleen onbekwaam om voor anderen leraars der waarheid en wegwijzers ten leven te zijn, maar zij zijn zelfs kinderen des doods, en sterven door gebrek van verstand, door hun vijandschap tegen de waarheid. Alzo verliezen zij hun tijdelijk en eeuwig geluk.

Het hart van den goddeloze is weinig waard. Zijne beginselen, zijne begrippen, zijne gedachten, zijne oogmerken, alles wat in hem is, wat hem aandoen is werelds en vleselijk, en daarom van gene waarde. Dwazen sterven door gebrek aan wijsheid; dwazen zijn zij inderdaad door te sterven uit gebrek aan datgene, wat zij konden verkrijgen. Dwazen sterven uit gebrek aan een hart, dat is een hart, dat denkt en gevoelt..

22. De zegen des HEREN, die maakt rijk; en Hij voegt er gene smart bij; gene angstige zorgen des mensen kunnen er iets aan toedoen. (Psalm 127: 2).

God beschikt en geeft raad..

Dat betekent: 1) wat alle inspanning niet vermag, geeft Gods zegen; 2) de alzo verworven rijkdom is zonder enige bittere gedachte, terwijl het goed, dat zonder en tegen den wil des Heren is verworven, veel onrust en gewetensangst veroorzaakt; 3) die zegen is alles waard, en maakt alleen den mens rijk, maar niet het goed..

23. a) Het is voor den goddelozen zot als spel, schandelijkheid te doen aan zijnen naaste, het is hem tot innige blijdschap, als hem dit gelukt; maar voor een man van verstand is het ene vreugde des harten, wijsheid 1) te plegen; de godzalige gevoelt zich het gelukkigst, wanneer het woord van God hem verlicht; want al naar dat de mens inwendig, is, hoeft hij ook zijn genoegen en zijne vreugde.

a) Spreuken 14: 9.

1) Salomo zegt hier, dat de dwaze in zijn element is, als hij onrecht pleegt, schandelijkheid doet; en evenzeer van des verstandige, den man, die naar Gods Wet en Woord wenst te leven, als hij naar de grondregels van Gods Woord leeft en alzo de Wijsheid beoefent.

24. De vreze des goddelozen, als goddelijke vergelding zijnen daden in zijn hart en geweten, die zal hem ook zeker overkomen (Hoofdstuk 1: 27. Jes. 66: 4. Job 3: 25. Spreuken 11: 27); maar de begeerte der rechtvaardigen, die zij als genadeloon in goederen voor de eeuwigheid verwachten, zal God, die het beloofd heeft, geven. (Psalm 37: 4).

25. Gelijk een wervelwind 1) zich eensklaps vertoont en snel voorbijgaat, alzo is de goddeloze weldra niet meer, want de leugen en het onrecht kunnen niet bestaan (Hoofdstuk 1: 27. Jes. 28: 18); maar de rechtvaardige is of heeft ene eeuwige grondvest, en kan niet wankelen, zo als God en zijn heilig Woord, waarin Hij, de rechtvaardige, ingeworteld is. (vs. 30. Psalm 125: 1).

1) De goddelozen, welk een gevaar, gedruis of geweld zij ook mogen aanrichten, of dreigen, evenals een wervelwind, die alles schijnt te willen overhoop storten, zullen ook schielijk en onherstelbaar, als zulk een draaiwind voorbijgaan en men zal hen niet meer gewaar worden, noch iets van hen te vrezen hebben. Integendeel maken de rechtvaardigen geen vertoning en liggen stil en als verscholen in het verborgene, gelijk een grondrente van een gebied, die laag en buiten het gezicht blijven, maar zo veel te vaster blijven zij gehecht aan de kerk van God, voor welke zij tot grondvesten dienen, en welker steunsels zij zijn..

26. Gelijk edik den tanden, en gelijk rook den ogen is, zo is de luie degenen, die hem uitzenden met de ene of andere boodschap in hun plaats; hij ontneemt hun alle macht en aanzien (Hoofdstuk 6: 6 vv.; 12: 27; 19: 24; 22: 13

Luther’s randtekening, waar slechte heren en ambtslieden zijn, daar zien de ogen niet en bijten de tanden niet; d.i. tucht en straf worden vernietigd..

27. a) De vreze des HEREN vermeerdert de dagen van het aardse, en schenkt het eeuwige leven (Hoofdstuk 3: 2 ; 9: 11; 14: 27); maar de jaren der goddelozen worden verkort. tot straf van hun onverschilligheid omtrent het eeuwige leven.

a) Spreuken 9: 11.

Die God vreest doet dit, omdat hij uit Gods woord leeft; daardoor kan men zeggen, dat zijn leven oneindig verlengd wordt, zodat hij op een dag door Gods woord duizend jaren door leven kan. Die zich aan het woord Gods vast hecht, ondervindt dit ontegenzeglijk ook aan zijn lichaam; dit is echter slechts een afschijnsel van het bovengenoemde. De jaren van den goddeloze worden door hem zelven verkort, al leefde hij ook duizend jaren; want hij leeft altijd slechts voor het tegenwoordige ogenblik, en zorgt voor de toekomst; van het verledene maakt hij geen gebruik. Die dit laatste hartstochtelijk drijft schaadt daardoor ook zijn lichaam, dat hij het verderf ten prooi geeft..

28. De hoop der rechtvaardigen, die in den levenden God gegeven is, zal daarom ook vervuld worden, en zij zal hem tot zalige blijdschapzijn; maar de a) verwachting der goddelozen, die op ijdele en vergankelijke dingen gericht is, zal vergaan (vs 24. Jes. 66: 4) loopt op niets uit.

a) Job 8: 13,14. Psalm 112: 10.

29. De weg, het rechtvaardige en genadige bestuur des HEREN in de wereld, is voor den oprechte, die in onschuld en gerechtigheid zijnen weg bewandelt, sterkte en vertrouwen in alle noden des levens, die hem toch allen ten beste moeten gedijen 1); maar voor de werkers der ongerechtigheid verstoring, dewijl de dreigende straffen Gods hen doen sidderen en beven (Hoofdstuk 13: 6).

Of: de weg, de voorschriften Gods, de weg, welken Hij in Zijn Woord voorschrijft, is de steun der rechtvaardigen, dat is, hoe nauwgezetter men wandelt op den weg, die ten leven leidt, hoe geruster en vaster en vrediger zijn levensrichting en zijn leven zal wezen. De weg Gods is dan of de weg van Gods Voorzienige zorg, of de heilsordening, die Hij geopenbaard heeft. Beide verklaringen hebben recht van bestaan, wij houden het met de laatste.

30. De rechtvaardige, die in de genade Gods vast staat, zal in eeuwigheid niet bewogen worden, zelfs niet in de grootste beproevingen des levens; maar de goddelozen zullen de aarde, het land der belofte, niet bewonen, maar eenmaal uit de gemeente uitgeroeid worden, en zij zullen heengaan naar hun plaats (Psalm 37: 29).

De rechtvaardige zal nimmer wankelen. Zij, die vast in de deugd staan, hebben enen onvergankelijken vrede en het hoogste geluk, dat niemand hun kan ontroven; hun grondslag staat vast tot in eeuwigheid. De goddelozen zouden gaarne deze aarde tot hun eeuwige woning en erfenis willen hebben, maar dat kan niet geschieden. Zij moeten sterven en al hun afgoden achterlaten..

31. De mond des rechtvaardigen brengt, even als een vruchtbare boom, die door gezonde sappen gevoel altijd door nieuwe takken, bloesems en vruchten voort, overvloedig wijsheid voort; maar de tong der verkeerdheden zal als een ongezonde of verdorde boom uitgeroeid worden (MATTHEUS. 3: 10; 7: 19).

32. De lippen des rechtvaardigen weten wat God en mensen welgevallig is, en wat strekken kan tot nut en verbetering; daarmee zijn zij vertrouwd, daarvan spreken zij gaarne (Efez. 4: 29); maar de mond der goddelozen enkel verkeerdheid; hij kan niets voortbrengen dan wat verkeerd, goddeloos, bedrieglijk en leugenachtig is, en ook anderen in verzoeking en dwaling, stort; daarmee is hij allen vertrouwd. (Psalm 10: 7)

Wij hebben gene reden om den goddeloze zijn voorbijgaand geluk en zijn ijdelen roem te benijden.

De rechtvaardige daarentegen is op de Rots der eeuwen gebouwd, hij wordt staande gehouden door de kracht Gods, en noch overheden, noch machten, noch leven, noch dood, noch enig ander schepsel zal hem kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus..

32. De lippen des rechtvaardigen weten wat God en mensen welgevallig is, en wat strekken kan tot nut en verbetering; daarmee zijn zij vertrouwd, daarvan spreken zij gaarne (Efez. 4: 29); maar de mond der goddelozen enkel verkeerdheid; hij kan niets voortbrengen dan wat verkeerd, goddeloos, bedrieglijk en leugenachtig is, en ook anderen in verzoeking en dwaling, stort; daarmee is hij allen vertrouwd. (Psalm 10: 7)

Wij hebben gene reden om den goddeloze zijn voorbijgaand geluk en zijn ijdelen roem te benijden.

De rechtvaardige daarentegen is op de Rots der eeuwen gebouwd, hij wordt staande gehouden door de kracht Gods, en noch overheden, noch machten, noch leven, noch dood, noch enig ander schepsel zal hem kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus..

HOOFDSTUK 11.

VERDERE REGELS VAN DE GERECHTIGHEID, HAAR NUT EN DE BELETSELEN.

II. Vs. 1-31. Met deze tweede voor ons liggende afdeling begint de vergelijking tussen de goede gevolgen der vroomheid en de nadelen en de straffen der goddeloosheid, welke tot aan het einde van de eerste hoofdafdeling (Hoofdstuk 15: 33) voortloopt. In ons hoofdstuk wordt deze vergelijking eerst in betrekking tot recht en onrecht, een liefderijk en liefdeloos gedrag jegens den naaste voortgezet. In het bijzonder spreken daarvan vs. 1-11, en geven te kennen, welke waarde een rechtvaardig gedrag jegens den naaste heeft, en welke vloek er rust op de ongerechtigheid; vs. 12-15: tegen praatachtigheid, lasterzucht, onverstandig raden, lichtvaardig borg blijven; vs. 16-23 handelen meestal van den zegen der gerechtigheid en van het welverdiende oordeel der goddeloosheid; vs. 24-26 tegen gierigheid, onbarmhartigheid en woeker; eindelijk vs. 27-31 nogmaals van het onderscheid tussen rechtvaardigen en onrechtvaardigen, en een iegelijks loon op aarde.

1. Ene a) bedrieglijke weegschaal, alsmede vals gewicht, maat, geld in handel en wandel, vals getuigen voor het gericht en in het dagelijkse leven is den HEERE een gruwel; maar een volkomen weegsteen, gewicht of maat is Zijn welgevallen, daarop alleen kan Gods zegen rusten.

a) Leviticus 19: 36. Deuteronomium 25: 13. Spreuken 16: 11; 20: 10,23.

Gewicht en weegschaal zijn verordeningen des Heren, en elke weegsteen of gewicht is Zijn werk. Ook echtverbindtenissen, staatkundige gemeenschappen, burgerlijke verdragen, vonnissen, straffen enz. zijn inzettingen van Goddelijke wijsheid en gerechtigheid, waarover de Heere een waakzaam oog geopend heeft.

Ene valse weegschaal is den Heere een gruwel, 1) omdat zulk een bedrog onder den schijn van rechtvaardigheid begaan wordt; 2) omdat tegen velen en gewoonlijk tegen armen gezondigd wordt; 3) omdat het slechts zelden door de Overheid bestraft wordt; 4) omdat het gepaard gaat met leugen en bedrog 5) omdat de koper zijn geld verliest, en de verkoper het niet weer vergoedt; 6) omdat de mensen met deze zonde om zo te zeggen spotten, en het niet voor zo grote zonde houden.

De zondaar met het zijne niet vergenoegd, en zijns naasten goed bejagende, wil nog eerlijk schijnen, zal daarom zoeken met een schijn des rechts zich het goed van anderen toe te eigenen, als door vals gewicht, elle en mate. Hij wil met te grote maat inkopen, en met te kleine verkopen. Dat verbiedt God in Micha 6: 10: Zijn er niet nog, in eens ieders goddelozen huis schatten der goddeloosheid? en ene schaarse efa, dat te verfoeien is? -Hierbij mag men wel voegen het bedriegen met de waren, die onrechtvaardigen mensen vervalsen, en ze zo opsmukken, dat ze beter schijnen dan ze zijn. Dit is kaf voor koren te verkopen (Amos 8: 6) Door de onrechtvaardigheid maakt men zich niet alleen voor de mensen schuldig, en door het geroofde terug te geven, en aan hen te voldoen, wat men hun ontvreemd heeft, blijft de schuld nog tegenover God te vereffenen. Daarom moet de onrechtvaardige, hetzij hij meer of minder

onrechtvaardigheid bedreven hebbe, zoeken weer met God verzoend te worden. En als hij dan uitroept: wat zal ik doen om mijne ongerechtigheid uitgewist te krijgen? dan is het antwoord: "Zoek het zoenbloed van den Middelaar Jezus, waardoor Hij, hetgeen Hij niet geroofd had, heeft moeten wedergeven" (Psalm 69: 5).

2. Als de hovaardigheid in het hart komt, en men den naaste onrechtvaardig beoordeelt en behandelt, zal de schande ook komen, want hoogmoed komt voor den val (Hoofdstuk 16: 18; 18: 12); maar met de ootmoedigen is wijsheid, die voor smaad en schande behoedt en ere geeft. Die ootmoedigen zijn dezulken, die een angstig en verslagen hart hebben en zich zelven verloochenen; dat zijn de ware wijzen. (MATTHEUS. 5: 2 vv. Luk. 1: 51 vv.)

Hoogmoed staat geheel tegenover berouw, geloof en gehoorzaamheid; hoogmoed leidt tot ontrouw of ijdele zelfgenoegzaamheid, die gewis in eeuwige schande en verachting zal eindigen. Ziende hoe veilig en gerust en tevreden zij zijn, die een nederigen geest hebben, hoe zij gemeenschap hebben met God, en welken troost zij in zich zelven bezitten, kunnen wij voorzeker besluiten, dat de wijsheid bij de nederigen van hart is..

3. a) De oprechtheid, de argeloze onschuld en openhartigheid der oprechten leidt hen, zodat zij veilig gaan en hun doel bereiken; maar de verkeerdheid der trouwelozen, die door list hun doel willen bereiken, verstoort hen zelven zodat zij in den put moeten vallen, dien zij door hun arglistigheid gegraven hebben.

a) Spreuken 13: 6; 28: 18.

4. a) Geld en goed doet geen nut ten dage der verbolgenheidGods, wanneer Hij onze zonden door Zijne strafgerichten bezoekt; maar de gerechtigheid, die op het geloof berust, van Gods genade zeker is, redt van den toorn en van het gericht, en dus ook van den dood 1), zowel van den vroegen, kwaden en snellen lichamelijken, als van den eeuwigen dood (Joh. 3: 36).

a) Spreuken 10: 2. Ezechiël. 7: 19. Zef. 1: 18.

1) In dagen van openbare of algemene rampen stellen de goederen dezes levens hare bezitters nog meer aan leed en onheil bloot, dan dat ze hen daarentegen zouden beveiligen (Ezechiël. 7: 19). Het is de gerechtigheid alleen welke van den dood, dat is van het kwaad of van den prikkel des doods, den mens verlost. Een goed geweten maakt den dood minder angstig en smartelijk en dikwijls zelfs gemakkelijk en zacht, en neemt alle zijne verschrikkingen weg. Het is het voorrecht der rechtvaardige alleen, door den tweeden dood niet beschadigd te worden, hoe veel te minder zal de eerste dood hen dan benadelen..

5. De gerechtigheid des oprechten, die een godzalig leven voor Gods aangezicht leidt, maakt zijnen levensweg recht 1), zodat hij ook door rampspoed niet struikelt en valt, maar alle dingen hem ten beste dienen en ter bereiking van het eeuwige kleinood moeten helpen; maar de goddeloze valt in gedurig grotere schuld, smaad en schande en eindelijk in den eeuwigen dood door zijne goddeloosheid, waardoor hij zich dacht te verheffen (vs. 8).

De waarlijk oprechte is een vijand van bijpaden, en heeft door genade het oog gevestigd op het ene en grote doel, te wandelen in de wegen des Heren en op het pad Zijner geboden.

6. De gerechtigheid der vromen zal hen, al geraken zij ook in grote ellende en aanvechting, toch eindelijk, zo als de Heere beloofd heeft,redden; maar de trouwelozen, die de hemelse wijsheid en waarheid verachten a) worden, niettegenstaande hun hoog geroemde sluwheid als in een net gevangen in hun verkeerdheid (woordelijk: door hun begeerte naar aards goed, naar valse wijsheid en een weelderig leven).

a) Spreuken 5: 22.

7. Als de goddeloze mens sterft, verlaat zijne verwachting, 1) die immers slechts op het aardse gericht was, want hij heeft zijn goed in het leven ontvangen, en gaat naar de pijn en de kwelling; zelfs is de allersterkste hoop vergaan. 2)

1) Goddeloze mensen verwachten geluk wanneer zij sterven, of nog in deze wereld, maar bij den dood zal hun verwachting teleurgesteld worden. Als een vroom mens sterft, worden zijne verwachtingen overtroffen en al zijne vrees verdwijnt; maar wanneer een goddeloos mens sterft, verdwijnt zijne hoop..

2) In het Hebr. Wethochè-leth onim abadah. Beter: de verwachting dergenen, die in hun volle kracht staan is vernietigd. Het tweede woord wordt ook voor de eerstgeborenen gebruikt. De zin is deze, dat de goddeloze, die op een sterk gebouwd lichaam zijn hoop heeft gevestigd, plotseling bemerkt dat ook kracht ijdelheid is en dat als God zijn adem wegneemt, ook hij weg is.

8. a) De rechtvaardige wordt toch eindelijk uit benauwdheid bevrijd, en dan voor eeuwig getroost; b) en de goddeloze, die dikwijls de oorzaak is van den nood des rechtvaardigen, komt in zijne plaats, 1) wanneer de tijd der vergelding gekomen is. (2 Thessalonicenzen. 1: 6).

a) Psalm 34: 20. b) Spreuken 21: 18.

1) De geschiedenis van Gods volk van den ouden dag is daarvan een sprekend toonbeeld. Israël werd droogvoets door de Schelfzee gevoerd en de goddeloze Farao kwam met zijn leger in diezelfde zee om. Ook later werd het bevestigd aan Daniël en zijne vijanden. De goddelozen vallen niet zelden in dezelfden kuil, dien zij voor den rechtvaardige gegraven hebben. Denkt ook aan Haman en Mordechai.

9. De huichelaar: b.v. bij een vorst verderft dikwijls zijnen naaste, die onschuldig is, door den mond, door vleiende verderfelijke woorden; maar door de wetenschap, die de listen der belagers doorgrondt, worden zijne aanslagen verijdeld en alzo worden de rechtvaardigen bevrijd. 1)

1) Door de kennis en wetenschap omtrent de snode listen en bedriegerijen des satans, weet hij, die rechtvaardig en trouw is in zijn handel, de handelingen des huichelaars te ontdekken en te mijden. Door de kennis van God en van Zijn heilig Woord en die van zijn eigen hart zal de rechtvaardige zich meermalen weten te redden van degenen, die heimelijk en openlijk op hem loeren, om hem te misleiden, te bedriegen en te verderven..

10. Ene stad springt op van vreugde over het welvaren der rechtvaardigen, wanneer zij tot rijkdom en eer geraken; en als de goddelozen vergaan 1) treurt niemand, want dan is er gejuich in die plaats; want in deze onderscheidene uitgangen moeten de mensen Gods rechtvaardig en genadig bestuur erkennen, en Hem daarvoor prijzen.

1) Men moge bij hun leven den goddelozen eer bewijzen, dewijl men hen vreest, bij hun dood voelt men zich weer vrij en daarover verheugt men zich, terwijl men zich verblijdt als de rechtvaardige zijn have en goed ten nutte besteedt van zijne medeburgers.

11. Want door den zegen, het zegen- en heil-aanbrengend spreken en wandelen der oprechten, der rechtschapenen wordt ene stad tot bloei en welvaart verheven; 1) maar door den lasterlijken mond der goddelozen, die haters zijn der vromen, wordt zij van den vloek van God getroffen en eindelijk door de vijanden verbroken.

Vrome en godvrezende regenten van ene stad of van een land zijn ene grote weldaad; wij moeten voor hen bidden, opdat God ons niet misschien met wrede, baatzuchtige, goddeloze heersers straffe..

1) De oprechten, de godvrezenden zijn bidders voor land en volk. Niet alleen eigen behoeften leggen zij neer voor den troon der genade, maar ook die van hun volk. En het is daarom dat de Spreuken-dichter hier zegt, dat zij een stad tot zegen zijn. De goddeloze haalt echter een oordeel over land en stad, gelijk de goddeloze inwoners van Sodom en Gomorra oorzaak waren dat die steden door den Heere God werden verwoest.

12. Die verstandeloos is, en een lichtvaardig en vernederend oordeel over anderen uitspreekt, is een dwaas zonder godsvrucht; hij veracht zijnen naaste, die beter is dan hij (Hoofdstuk 14: 21; 13: 13): maar een man van groot verstand, in wie de wijsheid woont, zwijgt stil, 1) en spreekt zijn oordeel niet uit, ook al is het billijk, uit vrees van te zondigen.

1) De verstandeloze wordt hier weer geplaatst tegenover den wijze. De dwaas is aanstonds gereed om zijn naaste vals te beoordelen en dan te bespotten, maar de wijze heeft genoeg zelfkennis, om zijn oordeel op te schorten of voor zich te houden. Wie zijn eigen hart heeft leren kennen, zal niet spoedig zijn naaste veroordelen.

13. Die als een achterklapper wandelt, en bij de mensen rondgaat om over anderen te klappen, openbaart het heimelijke, dat hem in vertrouwen is meegedeeld, maar die getrouw is van geest die, wat men hem toevertrouwd heeft, weet te verzwijgen, bedekt de zaak, die hem toevertrouwd is (Leviticus 19: 16. Sir. 16).

De oude Romein Cycibius Metellus antwoordde aan een jong overste, die hem naar zijn krijgsplan vroeg, Als ik wist, dat mijn hemd er mede bekend was, zou ik het dadelijk uittrekken en in het vuur werpen.

De getrouwe zal niet openbaar maken, hetgeen hem toevertrouwd is, of wat hij ontdekt heeft, om daardoor anderen niet te benadelen, tenzij de eer van God en het welzijn der maatschappij het vorderen..

Bij de Arabieren is het spreekwoord in zwang, uw geheim is uw gevangene, wanneer gij het bewaart maar wanneer het openbaar wordt, zijt gij een gevangene.

14. a) Als er gene wijze raadslagen, gene verstandige verordeningen zijn, geen leiding, vervalt het volk, niettegenstaande alle andere maatregelen: maar de behoudenis des volks is in de veelheid der godvruchtige en door de wijsheid verlichte raadslieden (Hoofdstuk 15: 22; 24: 6).

a) 1 Koningen 12: 1 vv.

In de wereld geldt het: Veel koks maken de brij te zout. -Zowel hoofden, zoveel zinnen. -Die veel vraagt, krijgt veel antwoorden. Velerlei raad is verkeerde raad. -Maar waar de harten in God en Zijn heilig woord geworteld zijn, daar denken, spreken en raden zij allen hetzelfde, daar is het waar: hoe meer raadslieden, hoe beter..

15. Als iemand op ene te haastige, lichtvaardige wijze voor een vreemde borg geworden is, hij zal zeker schade lijden (Hoofdstuk 6: 1 vv.), en teleurgesteld, verbroken worden in zijne verwachting; maar wie degenen haat, die in de hand klappen, is zeker, 1) dat hem gene schande en ongeluk zal te beurt vallen.

1) In al onze zaken zullen wij het dikwijls voordelig vinden met anderen te raadplegen; indien zij overeenstemmen, dan is onze weg duidelijk; indien zij verschillen, moeten wij luisteren naar hetgeen ons van verschillende zijden wordt gezegd, en beter in staat zijn om te besluiten..

In het Hebr. Wesone thewook'im boteach. Beter: wie het borg worden haat, gaat zeker, dat is, voor dien is niet te vrezen, die behoeft geen vrees te koesteren. Met deze vertaling is ook de tegenstelling zuiver. Zij bevat toch een waarschuwing om niet voor een vreemde borg te worden.

16. Ene aangename huisvrouw, die niet alleen schoon van aangezicht, maar ook van God begenadigd is, en de wijsheid tot een erfdeel heeft ontvangen, houdt de eer met beslistheid vast, gelijk de machtige geweldigen den rijkdom vasthouden, en zich dien niet laten ontrukken (Hoofdstuk 29: 23).

De Griekse vertaling heeft in plaats van dit vers ene uitbreiding, die luidt als volgt, en door vele uitleggers voor de oudere, oorspronkelijke lezing gehouden wordt:

Ene aangename huisvrouw bewaart de eer, maar een stoel der schande is, die de deugd haat. De luiaards zullen het goed missen, maar de vlijtigen bewaren den rijkdom..

Even ijverig als de tirannen zijn om hunnen rijkdom te vergroten, zo vlijtig is de vrome in het verkrijgen en bewaren zijner ware eer, dat is: godsvrucht en deugd.

Hier wordt voor toegestemd gehouden, dat een sterk of geweldig man de rijkdom vasthoudt, dat is, dat mensen van geest en kundigheid, die een groten omslag in de wereld hebben, en daarbij bekwaam zijn om zich te verzetten tegen allen, die hen in den weg mochten zijn, ook het best in staat zullen wezen, niet alleen om te bewaren hetgeen zij bezitten, maar ook om nog meer te bekomen, terwijl degenen, die zwak en flauwmoedig zijn, lichtelijk ten prooi worden van degenen, die rondom hen zijn en op hen loeren. De aangename vrouw is even eerwaardig als de geweldige man, en haar eer is zo zeker als de zijne..

Anderen zoals Delitzsch vertalen: Een aangename huisvrouw verlangt eer en een onbevallige rijkdom.

17. Een goedertieren mens, die anderen met liefde en vriendelijkheid behandelt, doet daardoor ook zijne eigene ziel wel, want de liefde schenkt vrede en maakt het hart gelukkig; maar die wreed is, beroert door zijne liefdeloosheid ook zijn eigen vlees en bloed; want haat en wreedheid maken het hart ontevreden en ongelukkig, en Gods straffen over hem blijven niet uit.

18. De goddeloze slaagt zelden in zijnen arbeid, hij doet een vals, een vergeefs werk, 1) waardoor hij geen blijvend gewin kan verkrijgen; maar voor degenen, die gerechtigheid zaait is de oogst zeker, en een duurzaam eeuwig goed is voor zijne trouwe zorg het loon2).

(Luk. 16: 9 vv. Job 4: 8).

1) Dat is, dewijl de goddeloze alles uit zelfzucht doet, zo is er geen goddelijke zegen in wat hij verricht en wat hij geniet. Daarom doet hij vals werk dat is een werk, dat niet werkelijk beloont, dewijl het de gunste Gods mist. Het is een inbrengen in een doorboorden buidel.

2) Hij, die het tot zijne bezigheid stelt, goed te doen, zal ene zekere beloning ontvangen; zij is voor hem zo zeker als de eeuwige trouw het kan maken, en dat is een volmaakt loon..

19. Alzo is de gerechtigheid, wanneer men standvastig tot het einde daarbij volhardt, de weg ten leven, en schenkt heil, redding en zaligheid, gelijk hij, die het kwade najaagt, zich geen gewin en vreugde verschaft, maar naar zijnen dood voortholt, en zijn eigen ongeluk en zijne eeuwige verdoemenis najaagt.

Hierbij is op te merken, dat vrome mensen ook wel zondigen maar de goddelozen jagen het kwade na; het zondigen is als het ware hun handwerk..

20. De verkeerden van hart, die aan leugen en goddeloosheid zijn overgegeven, zijn den HEERE een gruwel, want bij Hem is alles licht en waarheid; maar de oprechten van weg, die door het licht der hemelse waarheid geleid worden, en alzo trachten naar het eeuwige leven te geraken, zijn aangenaam in Gods ogen, en ondervinden Zijn welgevallen
1) (Hoofdstuk 2: 21; 17: 20),

1) Hier wordt ons nu bericht, dat niets meer beledigend is voor God dan de dubbelzinnigheid en huichelarij, welke aangeduid wordt door het hier vertaalde woord, verkeerdheid van harte en waardoor zulk iemand verstaan wordt, die het goede voorgeeft, maar het kwade bedoelt, en in kromme paden wandelt, opdat hij niet ontdekt wordt..

21. a) Hand aan hand 1), toch zal de boze niet onschuldig zijn, niet ongestraft blijven: maar het zaad, de talrijke schaar, de gemeente der rechtvaardigen zal ten dage der vergelding ontkomen aan de straf, door de borggerechtigheid van den Verlosser.

a) Spreuken 16: 5.

1) In het Hebr. Jad lejad. Hand in hand. Dit kan hier geen andere betekenis hebben, dan het ene geslacht na het andere. Gelijk ook wij spreken van goederen in de dode hand, d.w.z. van goederen, die niet vererven, maar van den ene op den andere tot gebruik overgaan, zo heeft deze uitdrukking betrekking op de erfopvolging. De Spreuken-dichter grondt zich hier op het woord des Heren, dat Hij de zonden der vaderen zal bezoeken aan de kinderen, zo deze Zijn wet verlaten. De goddeloze moge zich ongestraft wanen, maar in het nageslacht, hetwelk in zijn voetstappen wandelt, zal de zonde bezocht worden. Daartegenover staat dat het nageslacht der godvrezenden nog deelt in den zegen der godsvrucht der voorvaderen.

22. Ene schone vrouw, die van rede afwijkt, die geen takt heeft, van fijngevoel ontbloot is, is ene gouden bagge, of neusring in enenmorsigen varkenssnuit (Richteren 8: 24 Jes. 3: 21).

Zo min als aan het zwijn, zulk een vuil en lelijk dier, het schone sieraad van enen gouden ring, en nog wel in den snuit, past, even zo min kan de lichamelijke schoonheid ener vrouw de uitdrukking van een gevoel, dat met de ware schoonheid strijdig is, en het vrouwelijk geslacht verlaagt, daardoor bedekken..

Een neusring, gestoken door den rechter neusvleugel en over den mond heen hangend, was een sieraad van de Oosterse vrouwen. Welnu, zulk een ring in een morsig, ruw dier, is het beeld van een vrouw, die zich wel verheugen mag in schoonheid, maar daarbij alle gevoel voor wat schoon en rein is, mist, wie alle beschaving op verstandelijk en ethisch terrein ontbreekt.

23. De begeerte der rechtvaardigen is alleenlijk het goede, en God schenkt hun, wat zij begeren, hetzij vroeg of laat; maar de verwachting der goddelozen, hoe groot zij zich ook hun toekomstig aardse geluk voorstellen, is ijdel; want zij eindigt in den toorn, in de verbolgenheid van God.

24. Er is een, die Zijne gaven niet spaart, maar die mildelijk uitstrooit, en zijn rijkdom vermindert niet, maar hij vergroot zijnen schat, dewelke nog meer toegedaan, bijgevoegd wordt, dan hij had, want hij zaait in gerechtigheid, en leent alzo den Heere (Psalm 112: 9); en daar is er een, die meer inhoudt van de armen, die meer voor zich zelven wil besparen, dan recht is, maar het is niet tot zijn voordeel; hij zal zelfs tot armoede en gebrek1) geraken; want de vloek van God rust op alles, wat hij heeft. (Hoofdstuk 10: 28).

1) Hoe het tevens mogelijk is, dat een mens arm kan worden door een zuinig en nauwkeurig besparen van hetgeen hij bezit, te weten, door meer in te houden dan recht is, wordt ons hier gezegd. Als door zijne gemaakte schulden niet te betalen, door de armen niet te verzorgen, zijn eigen huishouding bekrompen te doen leven of niet genoeg tot dezelve onderhoud te verschaffen, of de nodige onkosten te weigeren, ter bewaring van zijne goederen. Laat een mens zoveel vergaderen en opstapelen als hij kan en mag, indien God er in blaast in toorn, komt het dadelijk te niet..

25. a) De zegenende ziel zal zelf door Gods zegen vet gemaakt worden (Hoofdstuk 13: 4; 28: 25. Psalm 22: 30. Jes. 10: 16; 17: 4); en die bevochtigt, de hongerigen en dorstigen rijkelijk laaft en verkwikt, die zal ook zelf door een vroege regen worden bevochtigd met verkwikkingen (MATTHEUS. 10: 42. Jer. 31: 14. Prediker 11: 1.

a) Psalm 112: 9. 2 Kor. 9: 9.

Misschien is deze gelijkenis ontleend aan ene fontein, welke overvloedig water gevende, terstond weer wordt gevuld, terwijl ze, als men ze opstopt ledig wordt, en het water enen anderen loop zoekt. Sommigen vertalen dit, zal een zegen worden; God zal hem zo overvloedig zegenen, dat hij in staat is, om gehele vlagen van zegeningen over anderen uit te storten.

In geestelijken zin geldt dit in nog ruimere mate.

26. Wie, om hogeren prijs te krijgen, koren inhoudt 1), dien vloekt het arme volk, en God hoort hun klacht, en vervult hunnen vloek; maar zegening, vermeerdering van aards en hemels goed galop het gebed der armen tot God, zijn over het hoofd des verkopers, die de armen wil tegemoet komen (Hoofdstuk 10: 6).

1) Gedoeld wordt hier op de goddeloze handelingen der grote handelaren, die, wanneer er weinig geoogst is, het koren niet op de markt brengen, maar in hun pakhuizen ophopen, om straks nog hoger prijzen te bedingen. Dit is een zonde bij God vervloekt. (Amos 8: 4-8).

27. Wie het goede, dat God in Zijn woord bevolen heeft, vroeg nazoekt, onderzoekt wat hij goeds doen kan, die zoekt God zelf en Zijne genade; want God is het goede, en de Heere heeft welgevalligheidin hem, en schenkt hem genade (Deuteronomium 4: 29, Jer. 29: 13 v. Psalm 5: 13. Jes. 49: 8), maar wie het a) kwade natracht, dien zal het kwade, wanneer hij getracht heeft, door Gods gericht tot rechtvaardige vergelding, overkomen (Hoofdstuk 10: 24 ; 5: 14 vv).

a) Psalm 7: 17; 9: 16; 10: 2; 57: 7

28. Wie op zijnen rijkdom vertrouwt, en niet op God, die zal dikwijls reeds op aarde, maar zeker hier namaals vallen, evenals een verwelkt blad aan den boom, met den geringsten windvlaag er afvalt; maar a) de rechtvaardigen, wier leven in den eeuwigen God gegrond is, zullen onverwelklijk groenen als loof 1), zelfs al bezitten zij geen rijkdom. (Jes. 66: 14).

a) Psalm 1: 3,4; 92: 13.

1) Zij, die hun wortels in de wereld schieten, brengen slechts lichtelijk verdorven bladeren en geen vrucht voort, maar zij, die in Christus, den afgehouwen tak van Isaï, den recht waren wijnstok zijn ingeënt, zullen deel aan zijne wortelen en aan zijne vettigheid verkrijgen en groene bladeren en vrucht dragen tot in eeuwigheid..

29. Wie naar onrechtmatig gewin tracht, de zijnen scheldt en plaagt, en zo als een gierigaard doet, zijn huis beroert, verwoest en in het ongeluk stort, die zal met al zijn hebzuchtig, onmeedogend doen en drijven toch niets krijgen, maar wind erven, en de dwaas zal eindelijk nog wel een knecht zijn degene, die wijs van hart is, van enen niet gierigen, maar waarlijk rechtvaardigen en wijzen huisheer, daar hij als schuldenaar in zijne handen valt (Hoofdstuk 15: 27).

Hij, die moeite over zich zelven en zijn huisgezin brengt, door zorgeloosheid, luiheid, verkwisting, of door enig ander kwaad, dat zijn goed doet verminderen, of die door gierigheid of rusteloos zorgen rijkdommen zoekt op een te hopen, zal even onbekwaam zijn om te behouden en te genieten wat hij krijgt, als een man onbekwaam is om den wind vast te houden, of zich daarmee te voelen en te onderhouden..

30. De vrucht des rechtvaardigen, zijne werkzaamheid door woord en daad, is een boom des levens (Hoofdstuk 3: 18), ene bron, uit welke voor velen zegen en leven ontspringt, en wie door de onweerstaanbare kracht van zijnen geest veel zielen vangt voor den dienst van God en de zaak der waarheid, is wijs (Luk. 8: 10).

Alles wat de boom des levens voor het Paradijs was, is de rechtvaardige voor allen, die hem omringen. Waar hij zijn verblijf houdt, daar wordt de aarde tot een Eden; aller blikken zijn op hem gericht; hij behoudt, hij verkwikt het leven in hen en weert den dood af. De boom des levens van het Paradijs, dien de mens, zo als hij zich in zijnen natuurlijken toestand bevindt, uit het gezicht verloren heeft, bloeit weer in het heiligdom der vrijheid, en hij, die naar zijne vruchten verlangt, moet dag en nacht waken en worstelen voor de gewijde poort, om eindelijk in het binnenste des lusthofs door te dringen. Vrijheid en leven biedt den jongeling de hand der wijsheid..

31. Ziet, den rechtvaardige, wie de zonden vergeven zijn, wordt om zijne zwakheden, door kastijdingen ter beproeving en verbetering, vergolden op de aarde a), hoeveel te meer, en met welke zwaardere straffen moet die vergelding den goddeloze en zondaar straffen, die zijn vrede niet terug ontvangt door de vergeving (Luk. 23: 31).

4) 1 Petrus .4: 17,18.

Daarom is ook alles, wat in de voorgaande verzen van het verderf der goddelozen gezegd is, in de hoogste mate waarachtig en zeker. Onze God leeft en regeert! Hij is een verterend vuur voor de goddelozen, en loutert ook ons, indien wij geloven, zo als het goud en het zilver gelouterd worden, totdat Hij ons in den oogsttijd in de eeuwige schuren verzamelt. God haast zich om de oprechten en boetvaardigen, die het wagen om vast te vertrouwen in deze wereld op Zijn woord, en daardoor aanvechtingen hebben, tot het leven te doen ingaan..

Hoe zwaar zal die God de eigene zonden der goddelozen straffen, die de schuld van vreemden aan het onschuldige offerlam zo bitter bestrafte.

Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en de zondaar verschijnen? (1. Petrus 4: 18).

HOOFDSTUK 12.

NUTTIGE LEVENSREGELEN EN UITSPRAKEN.

I. Vs. 1-28. In deze afdeling worden de gezegende gevolgen der godsvrucht met die der goddeloosheid in het huiselijke, burgerlijke en openbare leven vergeleken. Vs. 1-3 weer als inleiding van de tegenover stelling tussen goed en kwaad in het algemeen. Vs. 4-11 van den zegen en de rampen van het huiselijke leven, en van de oorzaken van beiden. Vs. 12-22 van de deugden en gebreken in het burgerlijke beroepsleven, en wel bijzonder van het rechte gebruik en het misbruik der tong. Vs. 23-28 weer in het algemeen van het onderscheid tussen wijzen en dwazen, vlijtigen en luiaards. Deze vier groepen zijn echter niet streng uitgescheiden. Spreuken van den meest algemenen inhoud, zo als vs. 1-3 zijn ook hier en daar in de overige delen van het hoofdstuk.

1. Wie, de tucht, de vermaning en waarschuwing niet alleen aanhoort en op zich zelven toepast, maar die zelfs lief heeft, dankbaar daarvoor is, die heeft de wetenschap, de kennis van zich zelven en van de wereld lief, die zal ook God, den Heere, steeds meer en meer willen leren kennen; maar wie de bestraffing, de terechtwijzing haat en veracht, daartegen zich aankant, en den bestraffer vervolgt, die kan niet bestuurd en geleid worden, en is daarom onvernuftig en doet als het vee, dat zich niet wil laten leiden (Hoofdstuk 5: 12; 13: 18).

Alle ware verbetering des harten berust op de kennis van de dwaasheid, onwetendheid en verdorvenheid van het eigen hart, in één woord, op den ootmoed. Hoe meer een mens daarnaar streeft, hoe liever hij zich laat leiden door het woord van God, of door degenen, die het kennen en liefhebben; hij wil zich daarvoor vernederen en zich er door laten bestraffen. Alleen zulk ene opvoeding verheft den gevallen mens boven het dier. -De Spreuk schijnt weinig betekenend, en voor den denkenden geest nauwelijks waard ze op te tekenen; en toch berust op hare waarheid de mogelijkheid der geestelijke beschaving van het menselijke geslacht, de ontwikkeling tot de eigenlijke humaniteit (mensenliefde); men kan zelfs zeggen, dat de geschiedenis in deze spreuk vervat is..

2. De goede, die eerlijk en met eenvoudigheid zijnen weg bewandelt, zal, als oogst van hetgeen hij gezaaid heeft, een welgevallen trekken van den HEERE; genade en hulp zal hem ten deel vallen, zijn werk zal hem gelukken, en hij zal in de wereld voortkomen (Hoofdstuk 2: 7); maar enen man van schandelijke verdichtselen, die vol listigheid en streken is, en met fijne sluwheid overal zijn voordeel zoekt, zal Hij verdoemen 1), door tijdelijk ongeluk en het eeuwig verderf.

1) God, onze Vader, oordeelt over Zijne kinderen uit hun gedrag jegens elkaar, en derhalve is hij een goed man, die ontfermend, milddadig en liefhebbend te werk gaat omtrent zijne naasten; en zulk ene heeft ook staat te maken op de gunste en de goedkeuring van God en op de verhoring zijner gebeden, maar een boosaardig, een opzettelijk beschadigend mens voor anderen, en die er op uit is, om schandelijkheden en nadelen te verrichten en te bewerken tegen zijne naaste, zal van God veroordeeld en verworpen worden, als onwaardig om ene plaats in Zijn koninkrijk te erlangen..

3. De mens zal niet bevestigd worden door zijne goddeloosheid; zijn geluk zal niet verzekerd worden, hoezeer hij zich ook afslooft met sluwheid en list, en hoe zeker hij zich ook waant; a) maar de wortel der rechtvaardigen maakt zich vast in den eeuwigen, onveranderlijken God, en zaldaarom in eeuwigheid niet wankelen of bewogen worden 1) (Psalm 1: 3 vv. Jes. 44: 4. Jer. 17: 6,8. MATTHEUS. 7: 24 vv).

a) Spreuken 10: 25.

1) De rechtvaardige heeft zijn wortel in God den Heere en daarom, hevige stormen mogen over hem woeden, maar hij zal niet uitgerukt worden uit den bodem, waarin de Drie-enige God hem zelf heeft geplant. Wie God heeft tot zijn deel, heeft alles-

4. a) Ene kloeke en zedige huisvrouw is ene kroon haars heren, die haren echtgenoot roem, eer en vreugde bereidt; maar ene onverstandige huisvrouw, die zich schandelijk aan ijdelheid en zedeloosheid overgeeft, die haren man beschaamd maakt, is als verrotting in zijne beenderen 1), waardoor hij zelfs eindelijk een voorwerp van afschuw wordt (Hoofdstuk 14: 30).

a) 1 Kor. 11: 7.

1) Salomo wil met deze gelijkenis, van beenkwetsuur genomen, te kennen geven, dat ene nietswaardige vrouw haar man niet slechts de gevoeligste smart aandoet, maar hem ook in het voortzetten zijner zaken in de wereld hinderlijk kan zijn. Het gaat hem in zijn werk en huisgezin als iemand, die met kwade voeten, met verrotte leden of met beeneters gekweld zijnde evenwel nog wandelen wil of moet..

Het woord verrotting betekent wat wij gewoon zijn beeneters (caries) te noemen. Een langzaam vooretterende ziekte, die eindelijk het gehele lichaam vernietigt en ten grave sleept.

Een kloek en zedige huisvrouw is daarentegen een kroon, die het leven van haar man tot hoger eer brengt en hem met blijdschap zijn weg doet bewandelen.

5. Der rechtvaardigen gedachten zijn steeds recht, op billijkheid en gerechtigheid steunende; hoeveel te meer hun woorden en werken! der goddelozen raadslagen echter, waardoor zij hun eigene oogmerken zoeken te bereiken, en die zij ook aan anderen raden, zijn bedrog, bedrieglijke en leugenachtige streken, die zeker naar het verderf voeren.

6. a) De woorden der goddelozen zijn b) om op het vergieten van bloed te loeren; ieder woord van het valse hart bevat ene list in zich, die de vernietiging zijner tegenpartij en zijne eigene verheffing bedoelt; maar de mond der oprechten verbreidt heil en zegen, en zal ze redden,
1) die onschuldig door de goddelozen vervolgd worden (Micha 7: 2).

a) Spreuken 1: 11,18. b) Spreuken 11: 9.

1) In dit en het vorige vers worden de gedachten en de woorden der rechtvaardigen en goddelozen tegenover elkaar gesteld. Eerst de gedachten, dan de woorden, dewijl de woorden uitvloeisel van de gedachten zijn, het woord de belichaming van de gedachte is. De goddeloze ziet en spreekt enkel ten nadele van zijn naaste, terwijl de rechtvaardige niet alleen denkt om, maar ook spreekt ten behoeve van den naaste. Het gevolg van dit alles wordt in het volgende vers aangeduid, waarin wordt gewezen zowel op het loon van dien rechtvaardige, als op dat van den goddeloze.

7. a) De goddelozen worden dikwijls door een enkelen storm omvergerukt en omgekeerd, zodat zij daarna niet meer zijn; zij zijn voor altijd uit den weg geruimd, en kunnen hun plaats niet weer innemen; maar het huis der rechtvaardigen blijft ook in den storm en te midden der waterstromen van den rampspoed overeind, en zal nog bestaan, als dat van den slechte reeds is neergestort, want het is op ene rots gegrond (Hoofdstuk 10: 25. MATTHEUS. 7: 25).

a) Psalm 37: 36 vv. Spreuken 11: 21.

8. Een ieder zal geprezen worden, naar dat zijne verstandigheid is, die uit de godsvrucht voortkomt; zijn raad wordt alleen goed bevonden, hetgeen eindelijk door allen moet erkend worden; maar die verkeerd van hart is en slinkse wegen gaat, zal tot verachting wezen, al zien de mensen hem een tijd lang als wijs aan.

Het verlangen om geëerd te zijn is natuurlijk bij elk mens; dit was de oorzaak, dat velen den Zaligmaker niet volgden, maar de Apostelen toonden hun wijsheid door te roemen in den smaad, dien zij om Christus wille leden.

Wij moeten dikwijls aan den dag des oordeels denken, die al onze daden zal openbaren..

9. Beter en wijzer is hij, die zich a) gering acht in de wereld, en genoeg heeft om er met de zijnen van te leven, ener ook zo veel van kan doen, dat hij enen knecht heeft, om hem te dienen, en het werk met hem te doen, dan die voor groot en voornaam wil doorgaan en zich zelven eert, zonder dat hij er een knecht op kan nahouden om hem te dienen, en des broods gebrek heeft 1) (2 Samuel 3: 29.

a) Spreuken 13: 7.

1) De dwaasheid van sommigen gaat zover dat ze nergens meer op uit zijn, dan om een groot figuur in de wereld te maken, overal zich ingang te verschaffen en een staat te voeren als personen van rang en hogen staat, en die toch als ze thuis zijn al de noodwendigheid des levens missen. Veel gelukkiger waarlijk is de staat van een eerlijk en bescheiden, eenvoudig gekleed werkman, arbeider en landman, die op ene vertroostlijke wijze de vrucht zijns arbeids gebruikt, dan van een trotsen pronker, die, welke uithangborden hij ook vertonen mag, mager en zwart van honger is, zich van spijt en hartzeer verteert, als hij te huis rondom ziet, en in de samenleving zelf een lastige en onnutte ballast is..

10. De rechtvaardige, die zelfs de barmhartigheid van God heeft ondervinden a) kent het leven van zijn beest; hij merkt door zijne liefde voor het in zijn huis verblijf houdend dier de blijdschap en de smart daarvan; maar de barmhartigheden der goddelozen, die van Gods genade niets weten, zijn wreed; zij zijn niet geneigd zich met geringeren te bemoeien, en dus ook niet met de dieren. (Exodus 25: 4. Sir. 7: 23).

a) Deuteronomium 25: 4.

De oorspronkelijke innige band tussen den mens en het dier is door de zonde verwoest, en het onredelijke dier is om des mensen wil aan de ijdelheid onderworpen. Wie nu de zonde erkend en betreurd heeft, in hem wordt de oorspronkelijke betrekking tot het dier, in zo verre het lichaam des doods het toelaat, weer hersteld; hij gevoelt weer het evenbeeld Gods te zijn, als de koning van het redeloze schepsel, als het middelpunt van de dieren; hij zal die macht daarom ook niet misbruiken, en omdat hij weet, dat hij mede schuld heeft aan hun ellende, hoort hij met innig medegevoel hun verlangen naar de toekomende vrijheid, dat immers ook dagelijks in hem leeft, en zorgt niet alleen door eigenbelang gedreven voor hun verpleging, maar verlicht hun gaarne hunnen last. Dat vordert reeds de gehoorzaamheid, met welke hij zich onder den algemenen, op de wereld der zonde rustenden vloek buigt, van hem. (Rom. 8: 19)..

In de Wet werd ook voor de ossen, dus ook voor het gedierte zorg gedragen. Dewijl ook het dier zucht onder de gevolgen der zonde, is het de roeping van den mens, en daarom ook de begeerte van den rechtvaardige om het leven niet nodeloos te verzwaren, maar om ook behoorlijk zorg te dragen voor het dier. Alle marteling van het dier is dus zonde.

11. a) Die in eenvoudigheid en getrouwheid zijn land bouwt, en het beroep, waarin God hem geplaatst heeft, behoorlijk waarneemt,zal van brood verzadigd worden; want Gods zegen zal hem nimmer ontbreken; maar die ijdele 1) mensen volgt, die lijdt niet alleen gebrek, maar is ook verstandeloos, want juist door achterstelling van zijn eigenlijk beroep bewijst hij, dat hij een dwaas is, en de heilige ordeningen Gods niet acht.

a) Spreuken 28: 19.

1) In den grondtekst staat alleen, ijdele (mensen is een tussenvoegsel van de Staten-Overzetters). De dichter plaatst hier den akkerbouw tegen het ijdele d.i. tegen wat wij noemen speculeren of windhandel. Eigenlijk wordt er mee bedoeld, alle zwendelarij, alles, wat niet op wettige, door God verordineerde wijze, verdiend wordt of gewonnen.

12. De goddeloze begeert het net 1) de buit der bozen; hij wil andere goddelozen door grotere list en doortraptheid vangen en doen vallen, want zij hebben geen vrede onderling (Jes. 48: 22; 57: 21), maar verscheuren elkaar wederkerig; maar de wortel der rechtvaardigen, die tot in de eeuwigheid doordringt, zal vrucht uitgeven, 2).

1) Het net wordt hier genomen voor hetgeen onder het net gevangen wordt. De goddeloze, zo wil de Spreuken-dichter zeggen, jaagt naar buit op ene listige wijze, zonder dat het hem tot

voordeel is, zo dat hij altijd weer zijne netten moet uitzetten, maar de arbeid der rechtvaardigen zal als het ware zonder slaafse moeite hem verschaffen, wat hij nodig heeft. Uit den wortel stuwt het sap door innerlijke kracht naar boven. Zo ook verkrijgt een rechtvaardige het als in den slaap naar Psalm 127: 2.

1) Wanneer de goddelozen zien, dat anderen voorspoed hebben door hun onrechtvaardigheid, dan willen zij met dezelfde slimheid handelen, en van dezelfde gelegenheden gebruik maken. Maar de wortel der goddelijke genade in het hart van den rechtvaardige brengt andere begeerten en andere voornemens voort..

13. a) In de overtreding der lippen is de strik des bozen; hij geraakt in nood en gevaar door zijne eigene valse woorden, door welke hij juist anderen zocht te verderven; maar de rechtvaardige, die in zijne gesprekken naar waarheid en zuiverheid tracht, zal uit de benauwdheid uitkomen. 1)

a) Spreuken 10: 14; 18: 7.

1) Salomo leert hier, dat de boze groot gevaar loopt in het gedrang te komen door zijn eigen goddeloze woorden en uitdrukkingen, en de rechtvaardige juist aan dit gevaar ontkomt, door zijne woorden te wegen.

De ontrouw slaat haar eigen meester.

14. a) Een ieder wordt van de vrucht des monds, door zijne wijze, verstandige en liefderijke redenen met goed verzadigd, hij geniet zegen en voorspoed in het aardse leven (Hoofdstuk). 18: 20); en de zowel tijdelijke als eeuwige vergelding van des mensen handen, door goede of slechte daden zal hij tot zich weder brengen; zijne werken keren op zijn eigen hoofd terug (MATTHEUS. 16: 27. Openbaring 14: 13).

a) Spreuken 13: 2.

15. {a} De weg des dwazen is recht in zijne eigene ogen; zijne wijze van spreken en handelen is naar zijne mening de enige goede, hoe menigmaal en hoe duidelijk anderen hem de verkeerdheden daarvan onder het oog brengen; maar die in vromen ootmoed naar den raad van anderen hoort, is wijs.

{a} Spreuken 3: 7.

16. De toorn des dwazen, die noch zijne eigene zonde, noch Gods ontfermingen kent, over beledigingen van zijnen naaste tegen hem, wordt ten zelven dage bekend; 1) maar die kloekzinnig is, bedekt verbergt de schande de schimp in zijn hart, en laat de wraak aan God over. (Hoofdstuk 8: 5 Aanm).

1) Het razen en tieren met toornige, den tegenstander beledigende, woorden is altijd een teken van een hart, dat niet verbroken is, en het eigen ik vereert, en kan ook niet verstandig genoeg

worden; want juist omdat zulk een mens bij de eerste inwendige opwelling aan toorn alle bedaardheid mist om zich behoorlijk te verdedigen, stelt hij zich bloot, om op nieuw door zijne tegenpartij gekwetst te worden. Daarentegen schenkt godsvrucht en wijsheid van boven den mens het alleen lankmoedigheid tegen den broeder, die zondigt, en bekwaamheid om de ongerechtigheden van den naaste te dragen, daar ook de kracht der zelfbeheersing, zo als Saul die eens bezat. (1 Samuel 10: 27)..

Bij den toorn herkent men den dwaas. Wie zijnen toorn bedwingt, heeft enen vijand overwonnen.

De toorn beneemt den wijze den moed; die toornig is, weet niet wat hij doet; die toornig is, bidt niet; hoed u altijd voor haastigen toorn; want de toorn huisvest alleen in het hart van den dwaas.

Een dwaas is even als een beest: zo ras niet getergd, of hij wordt toornig; en wat nog erger is, het blijkt terstond in zijn gelaat, in zijne woorden en daden. Een bedachtzame wordt niet onbetamelijk vervoerd door zijne drift, hoewel hij niet ongevoelig is over de smadelijke bejegeningen hem aangedaan. Door alzo te handelen, bedekt de verstandige de schande van de belediging, en tevens blijft hij zelf tegen de schande des toorn, bewaard.

In het Hebr. Ewiel bajoom jiwada ka'so. Beter: Een dwaas, te zelfder dage wordt zijn toorn bekend. Met andere woorden: Een dwaas in het, die als hem ene belediging wordt aangedaan, terstond opvliegt en zijn toorn lucht geeft. De kloekzinnige, die kloek van hart is, geeft echter den toorn plaats.

17. a) Die waarheid voortbrengt in zijn hart, maakt gerechtigheid bekend, als hij tot getuige bij gerechtszittingen geroepen wordt, vrij van mensengunst en mensenvrees, of zijn getuigenis aangenaam is of niet; maar een getuige der valsheden, die de leugen niet in zijn hart verfoeit, pleegt bedrog; want hij misleidt niet alleen den rechter door valse verklaringen, maar ook degene, voor wie hij getuigenis aflegt, daar hij de hoop, die zij op hem hadden, door zijne twijfelachtigheid bedriegt.

a) Spreuken 14: 5.

Onder alle omstandigheden is de grootste waarheidsliefde tevens de grootste rechtvaardigheid.

19. Ene waarachtige lip, waaruit woorden uit een in Gods waarheid geworteld hart opwellen, zal bevestigd worden in eeuwigheid; hare gesprekken zijn geen vervliegende damp, maar zijn duurzaam als Gods eigen eeuwig Woord; maar ene valse, leugenachtige tong is maar voor een ogenblik; want de leugen is als het woord des duivels, een ijdele klank, die in de lucht verdwijnt.

20. Bedrog is in het hart dergenen, die ons tegen onze vijanden nog meer ophitsen; zij zijn verkeerde raadgevers onder den schijn van vriendschap, die in plaats van ons dienst te

bewijzen, voor ons kwaad smeden, en zich dan later in hun hart verheugen over ons verderf; maar degenen, die ons vrede aanraden, ter verzoening van hen, die ons beledigden, hebben zelven blijdschap; en doen ons den besten dienst, want zij zoeken ons geluk.

21. Den rechtvaardigen, die de zonde als het grootste kwaad mijdt en vliedt, zal geen leed geen kwaad wedervaren 1), want zelfs het grootste onheil moet bij hem slechts dienen om zijn eeuwig geluk te bevestigen; maar de goddelozen zullen altijd, ook wanneer zij schijnbaar gelukkig zijn, met kwaad vervuld worden; want de toorn Gods blijft op hen, zij hebben geen vrede, en hun aards geluk dient slechts, om hun val te dieper te doen zijn (Hoofdstuk 10: 3; 11: 23).

1) Dit wil niet zeggen, dat de rechtvaardigen zullen bevrijd blijven van allerlei leed, maar dat het voor hen geen eigenlijk kwaad is. Wel kan de gelovige soms met een Jakob menen, dat alle dingen tegen hem zijn, naar ten slotte zal het toch blijken, dat alles voor hem was, en dat ook de tegenspoeden hebben moeten medewerken ten goede.

22. Valse, huichelachtige en vleiende lippen zijn den HEERE, die enkel licht is, een gruwel; maar die trouwelijk handelen, de waarheid handhaven (Joh. 3: 21), zijn Zijn welgevallen, Zijne genade rust op hen, en bestuurt hen (Spreuken 11: 20).

23. a) Een kloekzinnig mens, die de ware wijsheid bezit, bedekt de wetenschap, die in hem woont; hij pronkt er niet mede, door ze overal aan de mensen te doen opmerken, maar verbergt ze uit nederige bescheidenheid en stilzwijgendheid (Hoofdstuk 10: 4; maar het hart der zotten kan zich niet lang verbergen; ook zonder dat zij den mond open doen openbaart zich hun gezindheid door hun blikken en gebaren, en vooral door hun ijdel gezwets; het b) roept zonder dat zij het zelven willen hun dwaasheidluide uit, ofschoon zij die voor wijsheid willen doen doorgaan.

a) Spreuken 13: 16; 15: 2. b) Spreuken 13: 16; 15: 2.

24. a) De hand der vlijtigen, die met alle inspanning van krachten trouw het beroep waarnemen, waarin God hen geplaatst heeft, zal heersen door Gods zegen, en tot rijkdom, aanzien en macht geraken; maar de bedriegers, die ontrouw handelen, zullen steeds dieper zinken, en eindelijk onder cijns wezen, als lijfeigenen voor een gering loon arbeiden (Hoofdstuk 11: 29).

a) Spreuken 10: 4.

Slechts weinigen kunnen vrij zijn, omdat zij lui zijn, en daarom veil, te koop..

25. 1) Bekommernis en zorg in het hart des mensen buigt het neer, maar een goed, troostrijk woord verblijdt het, en doet het opspringen van vreugde.

1) Spreuken 15: 13.

26. De rechtvaardige is voortreflijker dan zijn naaste 1); hij ontdekt den weg ten leven, om daarop gelukkiger voort te gaan; maar de weg der goddelozen, dien zij aanraden en wijzen, doet hen dwalen, die naar hen luisteren; alzo hebben noch de goddelozen zelven, noch hun naasten enig voordeel van de goddeloosheid.

1) Het eerste gedeelte van vs. 26 is niet gemakkelijk te verklaren. Dewijl het echter een tegenstelling met het laatste vormt, kan de verklaring niet anders wezen. dan dat de rechtvaardige op een weg wandelt, die hem niet doet dwalen, maar hem gelukkig doet zijn en een gelukkig einde doet bereiken. Coccejus en Schultens verklaren aldus: De rechtvaardige stelt een nauw onderzoek van zijn weg in, ook om zijns naastens wille, wiens ziele hem evenzeer ter harte gaat, maar de weg der goddelozen maakt, dat zij als in een woestijn rondom zwerven.

27. Een bedrieger, en luiaard. zal zijn jachtvang niet braden, maar het kostelijk goed des mensen is het deel des vlijtigen, maar ook vele anderen ten zegen.

De meeste oude en vele nieuwe uitleggers geven den zin alzo aan: Een luiaard braadt zijn reeds geschoten en hem toebehorend wildbraad niet, niet eens dat, wat hij reeds heeft, heeft hij lust om te gebruiken: maar de vlijtige is voor de mensen, zelfs voor anderen; een kostelijke rijkdom..

Anderen, zoals Schultens, Delitzsch vertalen het woord in den grondtekst, door onze Staten-Overzetters door braden vertaald, door bewegen. Beide vertalingen duiden hetzelfde aan, hoewel het laatste nog sterker spreekt. Iemand die braadt, heeft iets, maar iemand die zelfs niet de moeite neemt, om het wild op te jagen, of in de engte te drijven, die heeft helemaal niets. Doel van dit vers is de armoede van den luiaard tegenover de rijkdom van den vlijtige te stellen.

28. In het pad der gerechtigheid alleen is het leven, waar geluk op aarde, eeuwige zaligheid aan gene zijde des grafs; en in den weg van haar voetpad is de dood niet, maar onsterflijkheid (Hoofdstuk 3: 18; 7: 27. MATTHEUS. 7: 14).

Slechts in de zonde is de dood; wandelt gij echter op het smalle pad, dan kan geen dood u doden; want Christus dood doodt uw dood. Vele handschriften lezen in het tweede lid in plaats van al: el, waardoor dan ene tegenstelling tegen het eerste lid ontstaat: maar een weg is gebaand tot den dood, namelijk die der dwaasheid of eigenwijsheid. Deze tegenstelling ligt echter ook in onze overzetting..

De weg van den godsdienst is een rechte, eenvoudige weg; het is de weg der gerechtigheid. Gods bevelen zijn allen rechtvaardig, heilig en goed; het is een voetpad, een weg, dien God voor ons heeft opgeworpen (Jes. 35: 8); het is een grote weg, door alle heiligen voor ons gebaand. Aan het einde is niet alleen het leven, maar reeds op den weg. Welk een troost en blijdschap! De gunst van God die beter is dan het leven; de Geest, die het leven is..

De dood van hen, die in den Heere sterven, is slechts een slaap (1 Thessalonicenzen. 4: 14), want Christus heeft den dood te niet gedaan, en het eeuwige leven verzekerd voor hen, die in Hem geloven. Niets kan den rechtvaardige aan den vloek van den eersten dood, of de macht van den tweeden onderwerpen. Niets kan hem van dat leven beroven, dat met Christus verborgen is in God. Wie is het, die het leven der onsterflijkheid begeert? Laat hem den nieuwen en levenden weg bewandelen. Laat hem dien bewandelen, hij zal den dood daar niet vinden..

HOOFDSTUK 13.

VERDERE LEVENSREGELEN.

IV. Vs. 1-25. De vergelijking van de gevolgen der wijsheid en der dwaasheid bij het gebruiken van tijdelijke goederen en van het woord Gods, als het hoogste goed, is de hoofdinhoud dezer afdeling. In het bijzonder kan men de volgende versgroepen onderscheiden. Vs 1-3: Spreuken van algemenen inhoud tot inleiding. Vs 4-12: Waarde en behoorlijk gebruik der aardse goederen. Vs 13-17: De waarde van het woord Gods als het hoogste goed, en van de gehoorzaamheid daaraan. Vs. 18-25: van den zegen der gehoorzaamheid aan Gods woord.

1. Een wijs zoon hoort gaarne de tucht des vaders, luistert reeds naar de enkele waarschuwing om geen kwaad te doen; maar een lichtvaardige spotter, die alle kinderlijke vroomheid en ontzag voor het heilige reeds lang heeft weggeworpen, hoort ook de scherpste bestraffing, de ergste scheldwoorden over de door hem begane zonde niet; zij hebben geen invloed op hem, en maken hem zelfs wel toornig (Hoofdstuk 9: 8; 1: 22 ; 10: 8; 15: 6 10.8 15.6).

Daarin ligt juist het grootste onderscheid tussen de godsvrucht en de goddeloosheid, hoe onderscheiden zij over de zonde in het algemeen en over hun eigene zonde in het bijzonder denken, en hoe zij zich dien ten gevolge tegenover de tucht der wet gedragen..

2. a) Een ieder zal van de vrucht des monds, namelijk van de goede gesprekken, die zegen rondom zich verspreiden, het goede tot verzadiging eten; want er zal nog een rijkere zegen op hem terugstromen, als er van hem is uitgegaan; maar de ziel der trouwelozen, der verachters van het goddelijk en menselijk recht, denkt er slechts aan, hoe hij door het geweld zijne hebzucht zal kunnen verzadigen; ook hij zal verzadigd worden met hetgeen hij zelf uitgezaaid heeft, namelijk met euveldaden, geweld en ongeluk.

a) Spreuken 12: 14; 10: 6.

De zin en inhoud dezer spreuk komt hierop neer: Gelijk zij, wier mond niet dan goede en geurige vruchten voortbrengt, zelven van hun heilzame redenen de aangenaamste gevolgen genieten, zo ziet men ook hen, die met onverzadelijke drift misnoegen stoken en oproer kraaien, van dit hun heilloos bedrijf zelven het allermeest de wrange vruchten inoogsten; het geweld, dat zij stoken, daalt op hun eigen hoofd terug.

3. Die zijnen mond in wijze terughouding en verstandig zwijgen toesluit, en zijne ziel daardoor voor vele zonden bewaart, behoudt de rust van zijne ziel, en weert beschaming, schande en gevaar van hem, terwijl ook het eeuwige heil er door bevorderd wordt; maar voor hem is verstoring van rust, jammer en ellende, die zijne lippen wijd opendoet,
1) om vermetele of ontijdige en toornige redenen voort te brengen (Hoofdstuk 10: 19,31; 21: 23).

1) Mond en ziele staan in het nauwste verband met elkaar, dewijl de reden de inwendige uitingen der ziele zijn. Wie alzo zijn mond bewaart, behoedt zijne ziele, dewijl hij daarvoor waakt dat geen zondige, onnutte gedachte in zijne ziele opstijge en in woorden naar buiten te voorschijn trede, en dewijl hij dientengevolge zijne ziele, d.i. zich zelven voor de verderflijke gevolgen der zonde verzekert. Wie daarentegen zijne lippen opscheurt d.i. niet zijn mond kan houden maar zonder overleg en nadenken alles te voorschijn brengt, wat hem in de gedachte komt en hem welbehaaglijk is, die is zich zelven tot verderf of dien wordt het ten verderf..

4. De ziel des luiaards is begerig om verzadigd te worden, doch er is niets; zijne begeerte blijft onvervuld, omdat de luiheid hem tot armoede gebracht heeft; maar de ziel der vlijtigen, die in gehoorzaamheid aan Gods gebod hun beroep getrouw waarnemen, zal vet gemaakt worden door den overvloed, die het gevolg is van zijne vlijt.

Dit geldt ook voor het rijk Gods: de honger der oprechte zielen naar het brood des levens zal geheel worden gestild, want hun honger is lust tot boetvaardigheid en geloof..

5. De rechtvaardige, die de waarheid kent en liefheeft, haat leugentaal, en in het algemeen alle valsheid in woorden en werken; maar de goddeloze, die noodzakelijk ook altijd een leugenaar en bedrieger is, maakt zich stinkende, zodat hij bij alle goede mensen in een kwaden reuk staat, en door hen wordt geschuwd. Hij werkt alzo zijn eigen ongeluk uit, en doet zich zelven schaamte aan.

Liegen en bedriegen is een bode tot alle heren, maar niet tot God.

6. a) De gerechtigheid, in het hart wonende, bewaart den oprechte van weg, die zedig, rechtvaardig en godzalig wandelt, zodat hij in tijdelijke rampen niet vreest, en zijne hoop op de gelukzalige eeuwigheid vestigt; maar de goddeloosheid, die in het hart heerst en regeert, zal den zondaar meer en meer van den rechten weg doen afdwalen; ene geheime macht, waartegen de mens zich zelf niet kan verweren, zal zich geheel van hem meester maken, en op enen hopelozen weg brengen, waarop hij zich niet zal kunnen omkeren, maar op welken hij steeds voortholt naar zijn eeuwig verderf.

a) Spreuken 10: 29; 11: 3,5,6.

Beiden, de gehoorzaamheid aan God en Zijne geboden, en het zich niet gebonden achten aan de goddelijke bepalingen, zijn ene macht, die over den mens gebiedt; in hem zelven ligt de beloning en de straf; achter hem staan echter God en de duivel..

7. a) Er is een, die zich zelven rijk maakt, en niet met al heeft, omdat hem de edelste schat, godsvrucht en wijsheid ontbreekt; en een die zich zelven arm maakt, en heeft veel goed, omdat hij dezen hoogsten schat bezit.

a) Spreuken 12: 9.

Anderen vertalen dit vers op de volgende wijze: Menigeen houdt zich voor de mensen rijk, omdat aan de rijken onderscheiding en eer wordt bewezen, die men den armen, al heeft hij het verdiend, niet bewijst, en toch heeft hij in het geheel niets; en menigeen houdt zich arm en heeft toch veel vermogen, om de uitgaven, die men met billijkheid van de rijken kan eisen, te ontgaan.

Naar deze door de meeste uitleggers gevolgde vertaling geselt de spreuk de leugen en de huichelarij, die in de maatschappij zoveel gevonden wordt..

Dit vers is toepasselijk 1. op de aardse bezitting van de mensen. Sommigen, die waarlijk arm zijn, wensen voor rijk gehouden te worden; zij kopen en verteren geld, alsof zij rijk waren, en wanneer al hun schulden door hen betaald werden, zouden zij niets meer over hebben. Dit is zonde en schande; menigeen richt alzo zijn huisgezin te gronde, en legt een blaam op den godsdienst. Zij die aldus leven boven hetgeen zij bezitten, willen liever aan hun eigen hoogmoed onderworpen zijn, dan aan Gods voorzienigheid, en het einde zal ellendig zijn. Sommigen, die werkelijk rijk zijn, willen voor arm doorgaan, omdat zij liever willen bijeenhouden, wat God hun gegeven heeft, dan het te gebruiken. (Prediker 6: 1,2). Dit is ondankbaarheid aan God, onrechtvaardigheid jegens hun huisgezinnen en naburen, en liefdeloosheid jegens de armen. 2) Het is toepasselijk op hunnen geestelijken staat. Genade is de rijkdom der ziel, het is ware rijkdom, maar vele mensen vertonen zich niet zo als zij zijn, hetzij opzettelijk, hetzij door ene verkeerde beschouwing, of omdat zij zich zelven niet kennen. Er zijn vele zogenaamde hypocrieten die zich veel inbeelden, en toch zijn zij arm en zonder genade, maar zij willen niet overtuigd zijn van hun armoede, of zij beweren rijk te zijn, en willen hun armoede niet erkennen. Ook zijn er vele beschroomde, bevreesde Christenen, die geestelijk rijk zijn en vol genade, echter geloven zij arm te zijn, en willen niet overtuigd zijn, dat zij rijk zijn. Door hun twijfelingen en vrees, hun klachten en droefheid, maken zij zich zelven arm. De eerste dwaling loopt op verwoesting uit, de laatste geeft veel onrust..

8. Het rantsoen van ieders ziel is zijn rijkdom, dezen kan hij gebruiken, wanneer hij voor het gericht veroordeeld wordt, of door rovers, of in oorlog gevangen genomen wordt, om zich los te kopen; maar de arme, waarvan niets te krijgen is, hoort het schelden het dreigen niet, waarmee men hem in zulke gevallen overlaadt, omdat hij geen geld heeft, om daarvoor zijne vrijheid weer te kopen; op deze wijze geeft toch de armoede soms een voorrecht boven den rijkdom.

Luther’s kanttekening: Enen rijken scheldt men, maar laat hem voor geld vrij. De arme moet het boeten. Wie geen geld heeft, betaalt met de huid.

De rijken zijn altoos zo gelukkig niet, als men zich wel verbeeldt, want hun schatten dienen soms alleen om hen van zware misdaden te doen beschuldigen, opdat zij zich zouden lossen met veel geld, dat zij gaarne geven om het leven te behouden; maar niemand is genegen om de armen te zoeken, of beschuldigingen tegen hen in te brengen.

9. a) Het licht der rechtvaardigen, dat is: het geluk, om hetwelk af te beelden de Oosterling, en bijzonder de Arabier ene brandende lamp in zijne tent brandt, zal zich verblijden, brandt helder en vrolijk; want het licht van Gods genade licht over hem, en behoedt hem voor alle kwaad; b) maar de lamp der goddelozen, al schijnt zij ook enigen tijd helder, ja schijnbaar helderder dan die der rechtvaardigen, zal toch eindelijk ook reeds in het leven, maar zeker in de eeuwigheid geheel uitgeblust worden (Job 29: 3).

a) Spreuken 4: 18. b) Job 18: 5,6; 21: 17.

Het licht van den rechtvaardige is als dat der zon, die verduisterd of bewolkt moge zijn, zij blijft bestaan; de Geest is hun Licht, Hij heeft ene volheid van vreugde, en geeft hun gaarne het goede. Dat van den goddeloze is als ene lamp, die zij zelven hebben aangestoken, en gemakkelijk kan worden uitgeblust..

10. Door hovaardigheid, waardoor men zich boven allen wil verheffen, maakt men niet dan gekijf; want niemand wil in nederige bescheidenheid, zo als de ware wijsheid die leert, den anderen toegeven; maar bij de beradenen, 1) dat is bij dezulken, die zich door anderen laten raden, is wijsheid. Zulk ene nederigheid en bescheidenheid is juist een kenteken van de ware wijsheid, die ook den vrede geeft en onderhoudt.

1) De Wijsheid en welberadenheid brengt de nederigheid, vrede en liefde voort, en zij, die welberaden handelen, kunnen niet nalaten wijs te worden, door het raadplegen van hun geweten, van hun vrienden en leraren, zodat zij niets in overijling doen, zich gaarne naar de wijze lessen van anderen schikken, nooit onbesuisd te werk gaan en voorzichtig alles vermijden, wat de rust en het genoegen van zich zelf of van anderen zou kunnen storen..

11. Goed van ijdelheid gekomen, a) zal verminderd worden; maar die met de hand vergadert, zal het vermeerderen.

a) Spreuken 10: 2; 20: 21.

Kwalijk verkregen rijkdom zal niet gedijen, maar eerlijk verkregen goed duurt het langst.

Hier is de diepe, door de dagelijkse ervaring uitgesprokene waarheid bevestigd, dat op datgene, dat zonder arbeid in het zweet des aangezichts, dat zonder de goddelijke roeping, op ene lichtzinnige, onbedachtzame wijze, zonder gebed en alzo zonder God spoedig en gemakkelijk verworven is, de vloek van God rust, waardoor het even snel weer verloren gaat als het gekomen is, hetzij door slagen van het ongeluk, of door nieuwe zonden. Daarentegen, datgene, wat men in het door God aangewezen beroep met inspanning en arbeid, langzaam en moeilijk verwerft, en slechts met kleine sommen tegelijk verzamelt, dat blijft, omdat het met den eeuwigen God is verworven, en het vermeerdert, omdat Zijn zegen daarop rust..

Zo gewonnen, zo geronnen. Onrecht goed gedijt niet. Jong gespeeld, oud gebedeld.

12. De uitgestelde hoop krenkt het hart, ja maakt het zelfs ziek; maar wanneer de begeerte die men gekoesterd heeft, tot vervulling komt, dan is zij een boom des levens, 1) die aan het zieke hart spoedig weer nieuwe kracht en nieuw leven geeft (vs. 19).

1) Daarom vervel uw hart niet met hoop, die u slechts ijdele verwachting doet koesteren, en eindelijk verdwijnt; maar berust in de hoop, die God in Zijn Woord geeft, dan moet zij wel vervuld worden.

Stel uwe hoop niet op iets, dat ijdel, onzeker en vergankelijk is, maar op het onvergankelijke en eeuwige, op God en Zijn woord. Kinderen Gods moeten dikwijls lang onder het kruis op hun redding hopen; maar wanneer zij eindelijk komt, is zij hun zo verkwikkend en aangenaam, dat zij terstond op nieuw beginnen te leven.

Niets is smartelijker dan de teleurstelling van ene vleiende en gegronde verwachting, ‘t zij door de zaak zelf ons geweigerd of dezelve toebrenging eniglijk voor een tijd uitgesteld wordt. Zulk een uitstel krenkt het harte, doet het kwijnen en maakt het gemelijk en knorrig. Dus wordt het hart ziek, terwijl de ganselijk terneer gevelde hope het doodt en ter neer smakt, hoe strelender het vooruitzicht was. Wijselijk doen wij derhalve, als wij ons niet veel van de schepselen beloven, er luttel op steunen en de wereld wantrouwen. Dit zal ons voor veel kwelling bewaren..

De Spreuken-dichter heeft hier het oog op den boom des levens in het Paradijs, die de kracht en het leven voor inzinking en wegsterven vrijwaarde, die den mens nieuwe kracht en nieuwen levenslust en levensmoed schonk.

13. Die het woord, de openbaring Gods, de daarin wonende eeuwige wijsheid, veracht, die zal verdorven worden; 1) maar wie het gebod vreest, die zich eerbiedig onderwerpt aan de goddelijke bevelen, maakt God tot zijnen vriend, dien zal dat vergolden worden, hij zal daarvoor loon van Hem ontvangen.

1) In het Hebr. Jechabel lo. Onze Staten-overzetters hebben het eerste woord vertaald door, verdorven worden en het tweede laten slaan op den verachter. Echter betekent het eerste woord besluiten, ook verbinden, schuldenaar blijven. En o.i. moeten we deze betekenis hier hebben. Het tweede woord slaat dus op het Woord. De zin is dan deze: men moge het Woord, de wet Gods verachten, men blijft er toch aan onderworpen en niet eerder laat de wet los, dan aleer zij volkomen is gehoorzaamd, of dat de straf, op de overtreding er van, wordt gedragen. In de betekenis van verbonden zijn, borg zijn, schuldenaar zijn, komt het ook voor Hoofdstuk 20: 16. 27: 12. Job 34: 31. Daartegenover staat, dat wie eerbied heeft voor de wet, Gods geboden onderhoudt, ook daarvoor het loon zal ontvangen.

14. a) Des wijzen leer, het woord van God, dat in zijn hart woont, en dat hij verkondigt, is ene springader des levens, ene bron, waaruit het ware, onvergankelijke leven opwelt, om af te wijken van de strikken des doods, waardoor zo velen worden verstrikt, die verborgen liggen tussen de staande gewassen der dwaasheid.

a) Spreuken 10: 11; 14: 27.

15. Goed verstand om raad te geven, die uit een welwillend, verstandig hart voortkomt, geeft aangenaamheid, en verwerft daardoor hulde en verering van de mensen; maar de weg der trouwelozen, de verachters der hemelse wijsheid, is streng. 1)

1) Streng, in den zin van alles bestrijden, niet wijken, in niets toegeven. Het wordt in de eerste plaats gebruikt van het water, dat voortdurend zich beweegt, zich voortstuwt en alles in zijn vaart meesleept, zich nergens om bekommerende. Zo is ook de weg des trouwelozen, des dwazen, die verre van aangenaamheid te verspreiden en te bezorgen, niets dan ellende veroorzaakt.

16. Al wie kloekzinnig is, wie de wijsheid geleerd heeft de dingen dezer wereld recht te beschouwen, handelt met wetenschap, met inzicht en bedachtzaamheid; maar een zot, die even praatzuchtig als onvoorzichtig is, a) breidt in al zijn spreken en doen dwaasheid uit.

a) Spreuken 12: 23; 15: 2.

Het is wijsheid voorzichtig te zijn, en zich niet te bemoeien met zaken, waarvan wij geen verstand hebben. Het is dwaasheid van zaken te spreken, waarvan wij niets weten, en iets te ondernemen, waartoe wij in het geheel niet geschikt zijn..

17. Een goddeloze bode, die trouweloos zijnen heer verraadt, zal in het kwaad vallen, tot straf voor zijne trouweloosheid; maar een trouw gezant, die zich met stipte nauwkeurigheid aan de boodschap van zijnen zender houdt, is medicijn, ene verkwikking en vreugde voor zijnen heer, zodat hij hem lief en waard wordt.

18. Armoede en schande is degene, die de tucht van het woord Gods, die hem zijne zonde openbaren, en hem tot boetvaardigheid brengen wil, verwerpt; want hij vervalt van zonde tot zonde, van ellende tot ellende; maar die de bestraffing van Gods woord niet van zich stoot, en de kastijdingen als opvoedingsmiddelen waarneemt, zal reeds op aarde geëerd worden, 1) en daarenboven de kroon des eeuwigen levens ontvangen (Hoofdstuk 15: 5; 12: 1).

1) Hij die zo hoogmoedig is, dat hij alle tucht verwerpt en afkerig is om onderwezen te worden, zal zeker vernederd en verlaagd worden. Die de goede onderrichting, hem aangeboden, van de hand wijst, alsof dezelve hem onteren, of in zijne vrijheid benadelen zou, brengt armoede en schande over zich, hij zal tot den bedelzak vervallen en van elk veracht en nagewezen worden, als een hardnekkig dwaas en onhandelbaar mens. Hij die echter nederig is, die het wel kan dulden, dat hem zijne fouten onder het oog gebracht worden, zal verhoogd worden..

19. Wanneer aan de begeerte, die wij in onze harten koesteren, voldaan wordt, en ons geschiedt, wat wij verlangen, is dit zoet voor de ziel; maar dikwijls gaat de lust van het hart uit naar zonde en verboden genot; men onderdrukke dan ook die begeerte in hare eerste beginselen, opdat met den lust niet de zonde ontsta, en men aan de dwazen gelijk wordt; het is

den zotten een gruwel van het kwade af te wijken; zij kunnen hun boze lusten niet opgeven, maar koesteren en voeden die in hun hart, en gaan, wanneer zij daartoe gelegenheid hebben, tot de zonde over.

Bij elk mens is ene sterke begeerte naar geluk, en God heeft gezorgd, dat deze begeerte vervuld wordt, en dat geeft ene aangename gewaarwording aan de ziel; maar de zinnelijke genoegens voldoen alleen de vleselijke lusten. Voor de zotten is het een gruwel, het kwade te verlaten. Nimmer zullen deze enige aangenaamheid in hun zielen ontwaren, die er niet van overtuigd willen worden, dat zij hun zonden moeten nalaten..

20. Die met de wijzen, die Gods heilig woord tot richtsnoer van hun bestaan hebben aangenomen, omgaat, zal ook zelf wijs worden; maar die der zotten metgezel is, die de wereld en hare vermaken tot zijn richtsnoer heeft, zich door vriendschap en liefde aan hen verbindt, zal ook een zot worden, en zijn tijdelijk en eeuwig geluk zal verbroken worden (Hoofdstuk 28: 7; 29: 3).

Ieder mens is omgeven van enen geestelijken dampkring. die, wanneer hij door een ander wordt ingeademd, een onberekenbaren invloed op dezen uitoefent. Daarom moet gij zorgvuldig letten op uwen omgang met anderen, en uwe ogen niet doen verblinden door het bevallig uiterlijk der goddelozen; zoek steeds dezulken tot vrienden te krijgen, die God nog meer vrezen dan gij zelven. Men herkent den man aan zijnen metgezel..

Waar men mee verkeert, wordt men mee geëerd. Die met pek omgaat, wordt er mee besmet.

21. Het kwaad, het ongeluk zal de zondaars vervolgen, want Gods toorn zweeft altijd over hen, en ter rechter tijd komt die over hen, dikwijls reeds op aarde, maar zeker na hunnen dood; maar den rechtvaardige, die met geduld en goede werken tracht naar de zaligheid, zal men eren, en God zal hun goed werk vergelden, reeds hier bij aanvang door den zegen van aardse, maar ook van hemelse goederen; zelfs de rampen, die hem treffen, moeten door hem vruchten ten eeuwigen leven dragen, en eindelijk ontvangen zij de kroon des levens (Hoofdstuk 10: 25; 11: 3,5).

22. De goede, die met een oprecht hart voor God wandelt, zal zijner kinders kinderen zijne goederen doen erven; want zij zijn met God verkregen en door Hem gezegend; maar het tijdelijke vermogen a) des zondaars is voor den rechtvaardige b) weggeleid; Hem moet het ten laatste naar Gods ordening toevallen.

a) Job 15: 29. b) Job 27: 17. Prediker 2: 26.

God zegent de vromen tot in het duizendste geslacht, en dat heeft zijne heerlijke toepassing op de geestelijke goederen, die naar geestelijke verwantschap werden geërfd. Die heden van het geloof van Abraham is, heeft de erfenis van Abraham en alle profeten, apostelen en martelaars. Daarentegen hebben de goddelozen nooit iets te wachten, ja hebben zelfs niets: want wat zij nog hebben, behoort alleen aan de godzaligen, aan wie alles gegeven is..

23. Het ploegen der armen geeft, door Gods zegen, a) veelheid der spijze; al heeft hij soms maar een klein stukje land, dat hij met verstand en vlijt bearbeidt; maar b) daar is een soort van mensen, die hun bezitting verliezen, die verteerd wordt door gebrek van ervarenheid en oordeel, of omdat ze den huurlingen het loon onthouden.

a) Spreuken 12: 11. b) Spreuken 18: 9.

Wees dus met uwe armoede tevreden, en verricht den zwaren arbeid, waaraan zulke grote beloften verbonden zijn. Dat is in het lichamelijke waar, in het geestelijke nog meer, en in goddelijke dingen het meest; daarin werken alleen de geestelijke armen, en wel onder zuchten en zwoegen aan zaken, waaraan de wereld volstrekt gene waarde hecht. Zij vinden zeker geestelijke spijzen aan Gods tafel..

De wijze koning heeft dezulken op het oog, die alles, in elk geval het voornaamste, aan anderen overlaten, die meer verteren dan zij inkomen hebben en op dien weg voortgaan, en daarom straks eerst het hun moeten verpanden om het daarna aan vreemden geheel af te staan.

24. Die bij de opvoeding zijner kinderen zijne a) roede inhoudt, en alzo het vlees van het kind tot verderf zijner ziel laat woekeren, haat zijnen zoon, niettegenstaande zijne schijnbare, maar dwaze vleselijke liefde tot hem; maar die hem in waarheid liefheeft, zoekt hem vroeg met tuchtiging van het kwaad af te brengen, eer het verderf te diepe wortelen schiet; zo leert hij hem vroeg op ene gevoelige wijze, dat de zonde pijn veroorzaakt (Hoofdstuk 3: 12; 29: 15).

a) Spreuken 23: 13; 29: 15.

Hoe vroeger de tucht, hoe beter de vrucht. Zo als de tucht, zo ook de vrucht. Goede tucht, goede vrucht..

In de tucht der kinderen den middenweg te houden, is zo gemakkelijk niet, Vele ouders denken, dat scherpe tucht niet bestaanbaar is met liefde voor de kinderen, en haten die dan na, ook wanneer zij nodig is. Anderen gaan weer te ver en maken geen onderscheid tussen overijling en boosheid, zodat zij door het gedurige slaan de kinderen slechts hardnekkig maken. De slagen moeten eigenlijk een geneesmiddel zijn, dat slechts nu en dan gebruikt moet worden. Daarom moeten ouders, die zich de tucht der kinderen niet durven toevertrouwen, God bidden om wijsheid en ene geheiligde liefde voor hun kinderen..

25. De rechtvaardige eet tot a) verzadiging zijner ziel toe, en hij zal, ofschoon arm zijnde, toch altijd genoeg hebben voor zijn levensonderhoud, zo als God hem beloofd heeft (vs. 23); maar de buik der goddelozen, die eten om te eten, zal gebrek hebben, want alleen Gods zegen geeft verzadiging, maar hun buik is niet tevreden te stellen. Ten laatste zal zulk een rijke goddeloze ook het nodigste levensonderhoud verliezen en nog gebrek lijden (Hoofdstuk 10: 8. Job 18: 12 vv.).

a) Psalm 34: 11; 37: 3

De rechtvaardige zoekt naar wijsheid, maar om zich daaraan te verkwikken; de goddeloze vraagt slechts om te vragen, leert altijd en leert toch niets. Zijn dorst zal in eeuwigheid niet gelest worden (2 Tim. 3: 7)..

Het is het geluk van de rechtvaardigen, dat zij genoeg zullen hebben, en dat zij weten, wanneer zij genoeg hebben. Het is de ellende van de goddelozen, dat zij door de onverzadelijkheid van hun eigene begeerten altijd behoeftig zijn; niet alleen, dat hun zielen niet zullen voldaan worden door de wereld en het vlees, maar zelfs hun hartelijke lust haakt altijd naar meer. Wat de geestelijke dingen aangaat, de rechtvaardige voedt zich met het Woord en de instellingen Gods, om zijne ziel te verzadigen met de beloften van het Evangelie en den Heere Jezus Christus, die het Brood des levens is..

HOOFDSTUK 14.

LOF DER WIJSHEID IN HET MENSELIJKE LEVEN.

V. Vs. 1-35. De vroomheid en de goddeloosheid worden met elkaar vergeleken, in zoverre zij wijsheid en dwaasheid zijn. Meer bijzonder handelen vs. 1-7 over de wijsheid en dwaasheid in het huiselijk leven; vs. 8-25 in het burgerlijke leven; vs. 26-35 in het staats- en volksleven. In de tegenoverstelling, die in dit gehele hoofdstuk voorkomt tussen wijsheid en dwaasheid, vindt men aan het einde van het hoofdstuk nog de tegenover elkaar geplaatste denkbeelden over rijken en armen, heren en knechten.

1. Elke wijze vrouw bouwt haar huis, bestuurt haar huisgezin (Psalm 127: 1); maar die zeer dwaas, zonder tucht en godsvrucht is, breekt het af met hare handen, met al hare handelingen, ja zelfs de vlijt der goddeloze huisvrouw blijft ongezegend, en veroorzaakt den ondergang van haar gezin (Hoofdstuk 11: 16; 12: 4; 31: 10 vv.).

Ook dit vers, evenals de vroegere, waarin van de vrouwen gesproken wordt, bewijst, dat de positie van de vrouw bij de Joden op veel hogeren trap stond dan bij de andere volken der oudheid. De Heilige Geest had het volk Gods leren begrijpen, welke aanzienlijke roeping God aan de huisvrouw had gegeven; dat zij het moest zijn, die de ziel uitmaakte van het werkelijke familieleven. Alleen de eigendommelijke vrouwelijke wijsheid (niet iets mannelijks) kan zich een huis bouwen, d.i. een huiselijk leven in den waren zin des woords daarstellen, omdat de vrouw alleen den aanleg heeft, om de huiselijke behoeften in de bijzonderheden te kunnen opmerken en zorgvuldig daarin te voorzien, en omdat de verschillende werkzaamheden van de leden van het huisgezin alleen door de nu eens matigenden, dan weer besturenden invloed der vrouwelijke persoonlijkheid tot harmonische eenheid kunnen worden verbonden. Waar echter de huisvrouw deze, voor de vrouw alleen bereikbare, haar bijzonder toebehorende wijsheid mist, daar gaat onherstelbaar datgene verloren, waardoor zij, die door bloedverwantschap aan elkaar verbonden zijn, tot een aangenaam familieleven, tot ene zedelijke gemeenschap worden verenigd, en waardoor het huis niet enkel een gebouw om in te wonen, maar ene geestelijke kweekplaats van inwendig verbondene personen kan genoemd worden.

2. a) Die in zijne oprechtheid 1) wandelt, die wandelt in eenvoudigheid op den goeden weg, vreest den HEERE; maar die van Hem afwijkt in zijne wegen, verkeerde wegen bewandelt, toont daarmee, dat hij God niet vreest, ja hij veracht Hem (Hoofdstuk 16: 9; 2: 15; 3: 32 vv.).

a) Job 12: 4.

1) Eigenlijk staat er recht uit. Van daar dat ook in het tweede gedeelte van een afwijken wordt gesproken. Bedoeling is, dat wie den Heere vreest, zijn lust het is om recht uit te gaan, d.w.z. in overeenstemming met de ordinantiën van Gods wet en de Openbaring van Zijn wil. Maar die deze ordinantiën niet vreest, daarentegen deze veracht, die wijkt af ter rechter- of ter linkerhand.

3. In den mond des dwazen is ene roede des hoogmoeds 1); de overmoedige gesprekken van den opgeblazene brengen hem zelven in het verderf, en geven de eerste aanleiding tot zijne vernedering, maar de lippen der wijzen bewaren hen tegen het dwaze, overmoedige gezwets, en zijn alzo werktuigen, waarmee God hen beschermt; want de door hem verkondigde waarheid is voor velen ene beschutting en bescherming (Hoofdstuk 10: 13 vv.; 13: 3).

1) Salomo spreekt hier niet zo zeer van den dwaas, maar van den gek, van degene, die opgeblazen, schier aan hoogmoedswaanzin lijdt. Voor dien wordt de hoogmoed een roede, die hem treft en tot verderf brengt.

4. Als er gene ossen zijn, om het land te beploegen, en den oogst binnen te brengen, zo is en blijft de krib rein 1), ledig; maar door de kracht van den os, en waar de mensen in het huis gene moeite en kosten sparen, daar is het bedrag der inkomsten veel 2).

1) Rein heeft hier de betekenis van, ledig. Deze spreuk dient om te vermanen tot het houden van het nodige vee, om het land te bewerken, en af te manen van de dwaasheid, om zich enkel te verlustigen in de vermaken des lands, maar niet in het bearbeiden en het bewerken er van. In de dagen van Salomo begon vooral de weelde te klimmen, zodat niet weinigen het een oneer vonden, om zich met akkerbouw en veeteelt bezig te houden.

2) Niets kost niets, maar brengt ook niets aan. Van niets komt niets..

Dit gaat ook in het geestelijk leven door, ook hier wordt de geringste aanwending van moeite en vlijt niet onbeloond gelaten. Die zich zijne zaligheid niets wil laten kosten, voor hem zal ook de eeuwige oogst verloren gaan. Ene gemeente zonder leraar heeft weinig uitgaven; waar echter ijverige predikers zijn, daar groeien de geestelijke schatten..

5. Een waarachtig a) getuige zal niet liegen, alleen hij, die in zijn leven steeds waar en recht is bevonden, zal als getuige voor het gerecht geheel trouw zijn en geloof vinden; vertrouw uwe zaak alleen aan zulk een, wanneer gij niet bedrogen wilt worden; maar een vals getuige blaastook in de samenleving, op ene vermetele en onbeschaamde wijze leugens en bedrog met zijne lippen; daarom zal hij ook voor het gericht geen geloof vinden (Hoofdstuk 6: 19).

a) Exodus 23: 1. Spreuken 12: 17.

Een oprechte zal zich noch door vrees, noch door gunst laten bewegen tot het rechtvaardigen van de minste leugen; maar enen man zonder geweten, die zich het liegen heeft aangewend, is het onverschillig, hoe vele valsheden hij getuigt, die hij voortbrengt zonder moeite.

6. De spotter, ofschoon van God, de bron van alle waarheid en wijsheid afgekeerd, zoekt ook zelfs dikwijls met grote moeite en inspanning naar wijsheid, en er is er gene voor hem te vinden; want die God niet lief heeft, kent Hem ook niet; maar de wetenschap is voor den verstandige, in wiens hart de vreze Gods licht; hij verkrijgt haar, zonder dat hij zelf weet hoe; want wie heeft, dien zal gegeven worden (2 Tim. 3: 7. Jak. 1: 5,17).

De strekking van deze Spreuk is klaarblijkelijk gericht tegen die oppervlakkige ijdele schijnbeschaving van die spotters met den godsdienst, die in enen verkeerden zin verlicht zijn, die het aan rechte kennis en begrip van alle waarheid ontbreekt.

Alzo bestraft deze Spreuk ook de schijnbeschaving van onze dagen, welker grondslag de godsvrucht niet is, welke veel meer als ene uitrusting met alle wapenen, welke onechte wetenschap en ijdele geschriften tot verwoesting van waarheid, zeden en godsvrucht uitwerkt, kan beschouwd worden. De strijd tussen ware en valse beschaving, goddelijke en duivelse wijsheid, gelovige en ongelovige wetenschap is onverzoenlijk. Alle ware wetenschap begint met de vreze en kennis van God, met de ootmoedige erkentenis, dat men zelf niets weet en vermag. Daarom zegt Richard van St. Victor: "Een ieder vermag zoveel van de waarheid te zien, als hij zelf is." Daarmee, dat de mens aan de werking van den Heiligen Geest plaats geeft, begint zijne vorming en beschaving in den waren zin des woords. Zijne krachten ontwikkelen zich, worden sterk, krijgen ene bepaalde richting, afmeting en doel, alles naar het voorbeeld van Christus. Zijn kennen komt tot het begrip van de wezenlijke betekenis en den samenhang van alle bestaan en leven; zij kan de dingen, welke in den voortgang des tijds en des levens uit het rijk der schepping achtereenvolgens, als nieuw onder zijn bereik komen, rangschikken in den behoorlijken samenhang van het geheel, waarin elke op zich zelf staande zaak licht wordt, zodat het nieuwe de kennis niet verduistert en verwart, maar rijper en meer volkomen maakt. Zijn gevoel gaat meer en meer over in een bewonderend welgevallen in de werken, de beschikkingen en de daden Gods, als openbaringen van Zijne almacht, wijsheid en liefde, en in een mishagen in al datgene, wat tegen den wil van God strijdt, en in Zijne heilige verordeningen verwoestend ingrijpt. Zijn wil wordt bevrijd van de macht der zonde, die de geheimzinnige tegenoverstelling van vrijheid en gebondenheid in hem gelegd heeft, zodat nu de mens de keten, waarin hij geboren was, verbreekt, als meester over zich zelven, ook meester worden kan over alles, wat strijdt met zijnen wil, dien hij vrijwillig aan den wil van God heeft onderworpen, terwijl hij met opgeheven hoofd het doel tegemoet gaat, dat hem, zo als de apostel Paulus zegt, de hemelse roeping in Christus voor ogen stelt. Is alzo alle menselijke beschaving in de gemeenschap met God geworteld, dan heeft zij dien tengevolge haren grond in den godsdienst, welke de betrekking daar stelt van de onderworpenheid des mensen aan den wil van God. Ja, wij mogen verder gaan en zeggen: in zo verre alles, wat buiten God bestaat, Gods openbaring is, waarin de mens Gods heerlijkheid moet erkennen, en tevens het rijk, waarin hij daardoor, dat hij al zijn doen naar Gods wil inricht, beheersen en dienen moet; in zo verre gaat de beschaving van den mens op in den godsdienst, en al zijne plannen en pogingen moeten strekken om God te dienen. Als wij zo spreken, drukken wij daardoor de schoonste en edelste opvatting van de menselijke beschaving en het menselijke leven uit.

Die onverschillig is omtrent God, de spotter, kan aldus gene beschaving, kennis of wijsheid in den waren zin van het woord bezitten of verkrijgen.

7. Ga weg van de tegenwoordigheid eens zotten mans, ook van den zogenaamden beschaafde, ga niet met hem om, want gij zoudt bij hem gene lippen, die de woorden der wetenschap uitspreken, merken. Hoe kan hij u licht en raad geven, die voor het hoogste blind is?

8. De wijsheid des kloekzinnigen, die met God in gemeenschap leeft, is, bestaat daarin, om zijnen weg te verstaan, zich zelven te kennen en al zijne gedachten, woorden en werken naar de wet van God te richten; maar de dwaasheid of de ingebeelde wijsheid der goddeloze zotten is of bestaat in ijdele bedriegerij, zodat zij noch zich zelven, noch God, noch de wereld kennen, in één woord: zelfbedrog, zelfverblinding is hun alles, waarop eindelijk ene verschrikkelijke ontnuchtering volgen zal.

Zonder de nakoming van het gebod, dat reeds bij de oude Grieken zo hoog aangeschreven stond: Ken u zelven! is er gene ware wijsheid, in hare verschillende betekenissen opgevat, mogelijk. Ja, juist in de zelfkennis bestaat de wijsheid, zo als ook omgekeerd de grootste dwaasheid van den mens juist daarin bestaat, dat hij zich zelven niet kent. Het woord weg betekent naar onze opvatting ongetwijfeld: wijze van denken spreken en handelen; het is alzo waar, dat de wijze het doel van zijn levensweg steeds in het oog heeft, terwijl de dwaas niet begrijpt en niet ziet, waarheen zijn weg hem voert. De dwazen kennen hun tegenwoordige schreden, wat zij voor ogen zien, dikwijls zeer goed, ja beter dan de kinderen Gods, maar zij zien het einde niet. Dit is evenzeer op het gewone leven toepasselijk, als op de wetenschap..

9. Elke dwaas zal de schuld verbloemen 1) maar onder de oprechten is goedwilligheid onder elkaar zichtbaar; Gods welgevallen rust op hen, en vernieuwt Zijnen zegen over hen.

1) In het Hebr. Ewilim jalits ascham. Letterlijk: De dwazen spotten met het schuldoffer. Het schuldoffer was een offer der boete (Leviticus 5: 15 en vv. Leviticus 19: 20-22 19.20-22). Voor den priester werd berekend hoe groot het schuldoffer ter vergoeding moest wezen. Welnu, de Spreuken-dichter zegt, dat een dwaas er mee spot, door telkens zich te vergrijpen aan de eigendommen van anderen, van de ene schuld in de andere valt, en op die wijze duidelijk de bewijzen geeft, dat hij er mee spot. Daartegenover staan weer de oprechten en de goedwilligen. Deze eerbiedigen het eigendom en het recht van den naaste.

10. Het hart kent zijne eigene bittere droefheid, al wil men die ook verbergen, door een blij gelaat te tonen; en een vreemde zal zich met des zelfs blijdschap niet vermengen, zal nooit deelgenoot kunnen zijn van de inwendige blijdschap des harten, omdat hij die niet begrijpt, en ook niet in die mate kan gevoelen, die hem dezelfde blijdschap zou kunnen doen genieten.

Ene uitspraak, onvergelijkelijk in diepte en waarheid. Ieder mens is ene kleine wereld voor zich zelven, die God alleen geheel doorziet en begrijpt. In zijne smart, die tot het inwendige leven behoort, en in zijne vreugde kan een ander zich nooit geheel verplaatsen. Ja de allersmartelijkste ervaringen, de innigste gevoelens van vreugde hebben wij alleen, zonder alle deelnemers. Daarom is het troosten zo moeilijk; daarom kwetst de deelneming van anderen dikwijls meer, dan zij verkwikt. Wie dat weet, en boven alles moet een zielverzorger dat weten, die behandelt zulke door vreugde of smart bewogene harten met ene zachte hand; zelfs bij dezulken, die iets zeer smartelijks ondervonden hebben, onthoudt hij zich van elke toespraak. Het het woord van God alleen kan men in de geheimste schuilhoeken van het menselijke hart doordringen, zodat ook de innigste smart en de hoogste vreugde tot droefheid naar God, en tot blijdschap in Hem kunnen veranderd worden..

11. Het huis der goddelozen; al schijnt het nog zulk vaste grondslagen te hebben, zal eindelijk toch met al zijne bewoners en al zijn geluk verdelgd worden; want het fondament der wijsheid en der godsvrucht ontbreekt er aan; maar de eenvoudige, nederige tent der oprechten, hoe veel ook afstekende bij het paleis der goddelozen zal bloeien, ongedeerd en lieflijk blijven, als een getuigenis van de immer frisse genade van God (Hoofdstuk 12: 7. Job 18: 15. Jes. 27: 6).

12. Er is een weg, die iemand, die in zijne dwaasheid de zaken niet uit het rechte oogpunt beschouwt, recht schijnt, maar het laatste van dien weg is niet alleen tijdelijke ellende; maar zij, die den weg bewandelen, zijn op de kromme wegen des eeuwigen doods.

13. Het hart van den wijze zal ook in het lachen smart hebben, omdat hij de zonde en hare ellende nimmer vergeten kan, a) en het laatste van die blijdschap, die de dwazen genieten, is droefheid.

a) Spreuken 5: 4.

Dit is weer ene van die uit de diepste ervaring gepaste raadselspreuken, die ook naar de bedoeling des dichter, voor verschillende uitlegging vatbaar zijn. De eerste best kan betekenen: Besluit niet altijd met zekerheid naar het uiterlijk van den mens tot zijn inwendig gevoel; onder de vreugde kan dikwijls de bitterste smart verborgen zijn, misschien alleen door een overgevoel, en weldra wordt dan ook het ongeluk, dat men te midden der vreugde gevreesd heeft, tot werkelijkheid. -Volgens Luthers vertaling luidt dit vers aldus: Na het lachen komt treuren, en na de vreugde komt leed. Dan betekent het vers de tegenstelling tussen het rijk van God en dat der wereld. In het rijk Gods is het leedgevoel om de zonde het eerste; het wordt ook in de vrolijke uren van den godvrezende niet van hem genomen, totdat eindelijk alle leed in eeuwige vreugde eindigt; in de wereld begint men met de vreugde, maar de eeuwige smart is haar einde; hare vreugde wordt eindelijk beloond met ellende. -Eindelijk kan men er ook nog dit in vinden: Die het vrolijkste zijn, hebben niet alleen den meesten ernst in het leven, maar ook die het werelds vermaak het meeste lief hebben, ja de goddelozen zelfs horen hun ziel jammeren, terwijl zij schertsende en dansende door de rijen vliegen. Eindelijk wordt het gordijn opgehaald, en de leidingen Gods brengen de ganse ellende aan den dag..

14. Die afkerig van hart is, die zich afkeert van God, en van den weg zijner geboden, met zijn ganse hart, uit vrije verkiezing, zal de vrucht van zijne a) wegen rijkelijk inoogsten, en daardoor verzadigd worden, hij zal de straf zijner zonde dragen; maar een goed man, een ware oprechte zal, ofschoon in lijden en druk zijnde, verzadiging vinden in den godsdienst zijns harten, zodat hij van, uit zich zelven, uit zijn binnenste, door Gods genade uit het door God gereinigd hart, het bewustzijn heeft dat Hij zijn loon geenszins zal verliezen.

1) Het geluk der godzaligen zal bestaan in eeuwigdurende genoegens, in hetgeen zij bezitten, in alle die genadens en gunsten, welke hun van God mogen gebeuren, wetende wat God en de H. geest Gods in hun gewrocht heeft..

15. De slechte, de onnozele, die nog onervaren is, en zich nog niet vóór of tegen de wijsheid heeft verklaard (Hoofdstuk 1: 22 ; 9: 4), gelooft, zonder de trouweloosheid en

twijfelachtigheid der mensen te bemerken, alle woord, dat hem toegesproken wordt, maar de kloekzinnige, in wie de wijsheid van Boven woont, merkt op zijnen gang, vertrouwt noch zich zelven, noch de wereld, maar alleen het woord Gods, dat hem tot richtsnoer strekt (vs. 8).

16. De wijze vreest altijd voor Gods toorn, en voor zijn eigen zwak hart, en wijkt daarom van het kwade, en de verzoeking daartoe; maar de zot, die de zwaarte der zonde, den schrik voor het gericht niet acht, is oplopende toornig (Genesis 34: 25), en verheft zich zorgeloos 1) boven alle bedenkingen (Hoofdstuk 16: 6 en 17).

1) Een dwaas, voor zijn gevaar gewaarschuwd, stuift op in woede en steunt op zijn krachten, of is voor geen leed beducht of bezorgd. Hij kan geen berisping noch bestraffing verdragen en tartende den toorn en de wrake Gods, blijft hij kommerloos voor het gevaar, in zijn hardnekkigheid en weerspannigheid volharden, dartelende en huppelende op het spits ener gevaarlijke steilte, en handelende dus als een onverbeterlijke dwaas, die tegen zijne rede en belangen aanloopt en wiens verderf wel haast een blijk zal opleveren van zijn dwaasheid..

17. Die haastig is tot toorn, en die zich zelven niet kan beheersen, zal zich aan dwaasheid overgeven, en zotte dingen doen; en een man van schandelijke verdichtselen 1), die wel is waar uiterlijk zachtmoedig schijnt, maar inwendig vol bedrog en misleiding is, zal nog meer gehaat worden, dan de opvliegende.

1) Een man van schandelijke verdichtselen is iemand, die niet alleen boze plannen smeedt, maar ze ook koelbloedig volvoert en zich zonder enig zweem van medelijden aan het leven of het goed van den naaste vergrijpt.

18. De slechten, die zich van de Goddelijke wijsheid afwenden, erven, verwerven altijd meer dwaasheid, totdat zij de droevige gevolgen daarvan zien; maar de kloekzinnigen, de ware wijzen, zullenalle gelegenheden zoeken om kennis op te zamelen, en zich daardoor met wetenschap kronen.

19. De kwaden buigen zich zelfs tegen hunnen wil voor het aangezicht der goeden neer, om hen te dienen, en de goddelozen voor de poorten des rechtvaardigen; alzo behouden waarheid en gerechtigheid toch altijd de overwinning (Hoofdstuk 13: 9,22. Psalm 37: 25).

Soms perst God, zelfs van slechte mensen de erkentenis af, dat Gods volk een heerlijk volk is. (Esther 8: 17. 2 Kor. 3: 12). Eens zal er een dag komen, dat de oprechten de heerschappij zullen ontvangen..

Dat is juist de vloek, die op het rijk der duisternis ligt, dat het met zijnen haat en zijne boosheid het rijk des lichts moet dienen en helpen opbouwen, terwijl het in den waan leeft, het te zullen verwoesten en reeds tijd en uur berekent, wanneer het van de aarde zal verdwenen zijn..

20. a) De arme wordt zelfs van zijnen vriend gehaat en teruggestoten, die toen hij nog niet tot armoede vervallen was, hem scheen lief te hebben en te trekken; maar de liefhebbers des rijken zijn vele (Sir. 6: 7 vv.; 12: 8 vv. Luk. 11: 5 vv.).

a) Spreuken 19: 4,7.

In den nood leert men de vrienden kennen..

In de wereld vindt men weinig vriendschap, die niet wordt beheerst door eigenbelang, en dat is de ware vriendschap niet. Een wijs man rekent daar niet op, stelt daar geen vertrouwen in. Het is goed God tot vriend te hebben, want zulk een vriend laat ons niet alleen..

21. Die zijnen naaste veracht, en hem niet helpt, als hij in armoede en nood geraakt, zondigt; maar die zich der nederigen, der ellendigen ontfermt, die toont een kind Gods te zijn, zal ook barmhartigheid ontvangen, hij is welgelukzalig (Hoofdstuk 16: 20. MATTHEUS. 5: 7).

22. Dwalen zij niet, die kwaad stichten 1), en zullen zij niet het doel van hun listig bedachte plannen missen, en zelfs in het verderf storten? maar weldadigheid van God en goede trouw van mensen is voor degenen, die goed stichten; want God zal aan hen zijne beloften vervullen, en Zijne genade aan hen schenken.

1) Letterlijk staat er op kwaad zinnen, gelijk oog in het tweede gedeelte op goed zinnen. De wijze koning Israël's vraagt hier, of niet degenen, die op kwade dingen zinnen, op dwaalwegen gaan, zodat zij zullen omkomen? En of niet degenen, die op goede dingen zinnen, zowel bij God als den naaste genade en gunst zullen vinden?

23. In allen smartelijken arbeid, in het zweet des aangezichts, hoe die ook geschiede, is overschot van loon, want Gods zegen kan daarbij niet uitblijven; maar het woord der lippen, zonder betekenis en zin, en maar wel gesproken, maar niets gedaan wordt, strekt niet tot iets goeds, het brengt niet tot overvloed, maar alleen tot gebrek, want Gods vloek rust op leugen en bedrog (Hoofdstuk 11: 24; 21: 5. MATTHEUS. 12: 36).

Men moet meer vrezen voor een ijdel woord, dan voor den zwaarsten arbeid.

24. Der wijzen kroon, de eer, het sieraad, dat hen als kinderen Gods en heren der wereld kenmerkt, is hun eerlijke, vlijtige en met gebed verkregene rijkdom 1); de dwaasheid echter der zotten is onvruchtbaar en ijdel; zij blijft eeuwig, wat zij is, namelijk dwaasheid 2), en niets als dwaasheid, al pronken zij er ook zo mede, en al wenden zij ook hunnen rijkdom daartoe aan, om door allerlei pronk en sieraad zo groot aanzien te verwerven, het zal hen niet tot wijzen maken.

1) Als de mensen wijs zijn en vroom, doen hun goederen of hun gebruik hen nog meer achting erlangen, en maken hen te meer eerwaardig. De rijkdom is de kroon der wijzen, omdat dezelve invloed hen en de maatschappij tot sieraad en nut verstrekt en hun achtbaarheid daardoor vergroot wordt..

2) Men mag den dwaas stellen in welk een staat men wil, altijd zal de dwaas een dwaas blijven. Hij komt nooit vooruit, hoe dikwijls hij ook geholpen wordt.

25. Een waarachtig getuige, wiens hart en lippen in Gods waarheid gegrond zijn, redt door zijne geloofwaardige uitspraak de zielen van velen van den dood, wanneer zij valselijk voor het gericht zijn aangeklaagd, waardoor zij bedreigd worden ene onrechtvaardige straf te ondergaan. Zulk een getuige van hun onschuld brengt hen uit het gevaar. Maar die leugens blaast, wie het liegen ene tweede natuur geworden is, is een bedrieger, en stelt de hoop te leer van hen, die zich op hem verlaten, en wordt zelf in zijne verwachting van gewin bedrogen (Hoofdstuk 12: 17)..

Dit is nog veel meer waar in het geestelijke. Een valse profeet stort de zielen in tijdelijke en eeuwige ellende.

26. In de vreze des HEREN is een sterk vertrouwen, tegen uit- en inwendige vijanden, tegen verzoekingen en vervolgingen, tegen nood en dood. De Heere beschermt en helpt hen, die op Hem touwen, en Hij zal 1) zijnen kinderen ene toevlucht wezen, want de zegen der godsvrucht wordt nog ondervonden in het duizendste geslacht.

Een vaste burg is onze God, een toevlucht voor de Zijnen..

Zijne kinderen, d.w.z. de kinderen dergenen, die den Heere vrezen, bij wie de vreze des Heren is. Gelijk de zegening van Abraham afdaalde op den godvruchtigen Izaäk en God, de Heere, ook Jakob een sterke toevlucht was, zo zal de Heere het immer wezen. Genade is geen erfgoed, maar niet zelden ontdekt men het, dat de Heere de kinderen nog zegent, om godvrezende ouders.

27. De vreze des HEREN a) is een springader des eeuwigen levens1), even als de daarop gebouwde wijsheid, om af te wijken van de wereld, en de strikken des doods, die door den duivel en het eigen vlees worden gelegd, de verzoekingen tot de zonden, die naar den dood voeren.

a) Spreuken 10: 11; 13: 14.

1) De Godsvrucht is een volle, overvloeiende, lieflijk zuivere bron van troost en blijdschap, zij is de springader des levens, welke een bestendig vermaak en genoegen aan de ziele oplevert, welke zuiver en verkwikkend is en dezelve als van nieuw verlevendigt en haar dorst lest, waartoe deze springbron onuitputtelijke stoffe levert. Deze bron van levend water springt uit den welgestelden Geest zelf voort en is voor dezulken tot een onderpand van het geestelijk en eeuwig leven..

28. In de menigte des volks, dat uit- en inwendige kracht bezit, en niet is een schitterende hofstaat, is des konings heerlijkheid, daardoor heeft hij aanzien en invloed hij andere volken en vorsten; maar in gebrek van volk, dat door dwingelandij wordt uitgezogen, of door goddeloosheid verzwakt en verkwijnt, is eens vorsten verstoring en val.

29. De lankmoedige, die zich niet spoedig tot toorn, gramschap en bitterheid laat brengen, is groot van verstand (Jak. 1: 19; 3: 13), maar die haastig is van gemoed, die zich tot hartstochtelijkheid of tot toorn laat medeslepen, verheftdaardoor de dwaasheid in zich zelven.

Zij, die werkelijk beschaafd zijn, de wijzen, zijn kenbaar aan ene deugd, die het schone Griekse woord Sophrosyne zo juist uitdrukt, de tegenwoordigheid van geest, de gematigdheid, het terstond gevat zijn in alles. Zij laten zich niet verrassen door onverwachte gebeurtenissen, raken niet van hun stuk en staan vast bij ongelukken en wederwaardigheden; zij blijven zich zelven gelijk in alle wisselingen des levens, zonder door de ontrouw van anderen in verwarring gebracht te worden, wanneer zij hen vals behandelen; hun oordeel blijft rustig, hun overtuiging vast, hun grondbeginselen onbeweeglijk; zij worden niet radeloos, verliezen den moed niet, worden niet verbitterd, en laten zich niet medeslepen tot onberaden handelingen..

30. Een gezond hart, dat rustig en bedaard blijft, dat alles aan den Heere overlaat, is ook het leven des vlezes; maar nijd, of liever hartstochtelijke prikkelbaarheid is verrotting der beenderen, die het merg des levens verteert.

Die een gezond lichaam verlangt te hebben moet zorg dragen, dat zijn gemoed bedaard blijft, en bevrijd is van de heerschappij van verkeerde begeerten en neigingen.

31. a) Die den arme, den hulpeloze verdrukt, smaadt des zelfs Maken, die zowel armen als rijken geschapen heeft, en die wil, dat beiden met elkaar verkeren (1. Sam. 2: 7; 22: 1); a)maar die zich des nooddruftigen ontfermt, hem vriendelijk behandelt, en hem, die ook naar Gods beeld is geschapen (Jak. 3: 9), eer en liefde bewijst, die eert daarmee Hem, die ook den allergeringste en onwaardigste Zijner schepselen liefde bewijst.

a) Spreuken 17: 5. b) Spreuken 14: 21.

In den rechten arme, die zijnen last op zich neemt en in stilheid draagt, die uitziet naar verlossing, treedt ons de Heere Jezus zelf tegemoet. Hij, die in nederigheid en armoede verscheen onder de mensen; daarom wil Hij ook alles, wat aan den geringste Zijner broederen gedaan wordt, beschouwen alsof het aan Hem zelven gedaan werd. (MATTHEUS. 25: 40).

Die den arme verdrukt of bedrieglijk behandelt, vergeet God, die hem tot dezelfden staat kan brengen; hij beledigt de Majesteit des Heren, die beloofd heeft de verdediger te zullen zijn van zulke hulpelozen. Ieder die enig ontzag voor God heeft zal, in plaats van de behoeftigen te verongelijken, hun veeleer weldadigheid bewijzen en hen liefhebben.

32. Wanneer de goddeloze in ellende vervalt, verliest hij allen moed, en hij zal in de bewustheid zijner boosheid heengedreven worden in zijn kwaad; wanneer hij Gods gericht over zich ziet komen, verliest hij alle vertrouwen, en valt, van God en mensen verlaten, ter aarde, om niet weer op te staan; maar de rechtvaardige, die God tot vriend, en vrede in zijn hart heeft, betrouwt zelfs in zijnen dood; want de dood is voor hem geen dood, maar alleen een overgang tot het leven.

33. De hemelse gave der a) wijsheid rust in het hart der verstandigen; maar wat in het binnenste der zotten is, wordt bekend; zij kunnen hun dwaasheid, die zij voor wijsheid houden, niet inhouden, maar dragen ze altijd op de tong, en zoeken ze ijverig openbaar te maken (Hoofdstuk 15: 2).

a) Spreuken 10: 14; 12: 23; 13: 16.

34. Gerechtigheid, in haren gansen omvang d.i. de kennis en de vreze Gods met alle daaruit voorkomende deugden, verhoogt een volk, doet het in alle opzichten bloeien, zodat het zich gelukkig gevoelt, en andere volken het moeten achten en eren; maar de zonde, het tegendeel van de bovengenoemde gerechtigheid, is ene schandvlek der natiën, want zij worden gesmaad en veracht, worden steeds ellendiger, en vergaan eindelijk.

1) Als er recht en gerechtigheid onder een volk plaats heeft, deelt dit ere en aanzien aan hetzelve mede, maar als de ondeugd onder een volk heerst, wordt hetzelve met schande overhoopt..

Het bewijs voor de onomstotelijke waarheid dezer spreuk levert de geschiedenis aller volken, b.v. die der Perzen, Egyptenaren, Romeinen, Grieken, ja zelfs der Joden. Voor het verledene is het gemakkelijk op te merken, maar dit ook voor het tegenwoordige te geloven is niet zo licht..

Deze waarheid wordt zowel door Israël's geschiedenis als door die der volken krachtdadig bevestigd. Als in Israël recht en gerechtigheid werd geoefend, bloeide het, maar gaf Israël zich over aan de zonde der afgoderij, dan zonk het in. En zo ook de andere volken, zij zijn gevallen toen de zonde hare uiterste grens had bereikt.

35. Het welbehagen des konings is over een verstandig knecht, die door trouw en voorzichtigheid zijne hemelse wijsheid ten nutte van zijnen vorst aanwendt; hij kan rekenen op zijne gunst, en daarom zeker zijn van zijn geluk; maar zijne, des konings, verbolgenheid zal zeker zijn over degenen zijner knechten, die hem schade en schande aanbrengt, en alzo beschaamd maakt.

Een voorzichtig en bekwaam stadsdienaar, die zijn werk verstaat en dat getrouw verricht, moet gewis zijnen vorst zeer aangenaam zijn; maar des konings gramschap wordt ten hoogste ontstoken over dezulken, die de zaken van hunnen vorst niet behartigende, door een slecht bestuur zijne regering onteren, en alles in verwarring brengen.

Indien men vorstelijke gunst zelden bestendig ziet, men moet het, immers gedeeltelijk, daaraan toeschrijven, dat er niets moeilijker is dan staatsdienaren te vinden, die tot het ideaal der volkomenheid naderen, dat men vruchteloos ten allen tijde zocht. Niets is ondertussen ongelukkiger voor een koning, dan onder zijne voorname hofbeambten de zodanige te zien, die juist het tegendeel zijn van vaardige en rijpberadene dienaars; wargeesten namelijk, die hindernissen en verlegenheden niet uit den weg ruimen, maar vermeerderen; die zich gedurig dieper in onaangename, onvoorziene uitkomsten inwikkelen, elk ogenblik beschaamd moeten

staan, en ook hunnen vorst beschaamd maken. Indien deze zich, in plaats van gunst, ongenade op den hals halen, zal niemand zich hierover verwonderen; want een koning rekent dikwijls zijnen dienaars ook dit tot ene misdaad toe, dat hij zich in hen heeft kunnen bedriegen. In onze spreuk lezen wij niet het zachte woord ongenade, maar het in ene Oosterse heerschappij verschrikkelijke woord van ‘s Konings verbolgenheid, die doorgaans niets minder dan verbeurte van goed en leven ten gevolge heeft. Men ziet daar menigwerf mensen, ook de onbekwaamste en slechtste, door vrouwen streken, door vleierij, door geschenken en omkoping, zich tot de eerste posten in den Staat verheffen. Voor dezulken ligt er ene geduchte waarschuwing in Salomo’s uitspraak opgesloten: dat zij niet rekenen kunnen op ‘s konings duurzame gunst, die slechts den bekwamen en braven kon ten deel vallen, dat zij op niets anders mogen rekenen, dan dat éénmaal hun nietigheid of trouweloosheid zich openbaren zal, en dat zij beladen met ‘s vorsten verbolgenheid hun staatzucht met hunnen val zullen boeten.

HOOFDSTUK 15.

DE WERKING DER WIJSHEID. MIDDELEN OM ZICH TEGEN ZONDEN TE HOEDEN.

VI. Vs. 1-33. In het voor ons liggende hoofdstuk wordt de vergelijking tussen de vruchten der wijsheid en der dwaasheid nog verder voortgezet, en wel met betrekking op verschillende andere levensomstandigheden, bijzonder op het godsdienstig leven, zodat men het gehele hoofdstuk kan beschouwen als handelende van den enigen waren godsdienst, zich vertonende in het betrachten der gerechtigheid. Nauwelijks kan men er ene behoorlijke onderscheiding in verschillende groepen van maken. De volgende drie groepen zou men kunnen aannemen. In vs. 1-7 wordt de gerechtigheid aangewezen met betrekking tot den mond en de tong in vs. 8-16 in het eigenlijk godsdienstige leven; vs. 16-30 in het verkeer met den naaste.

1. Een a) zacht antwoord, op een toornig en beledigend woord gegeven, keert de grimmigheid van den belediger af; maar een hard en smartend woord, dat de ontvangene belediging met ene nieuwe belediging beantwoordt, doet den toorn oprijzen, en verwekt het ene ongeluk na het andere (Prediker 10: 4. 1 Koningen 12: 13. Rom. 12: 21 12.21).

a) Spreuken 25: 15

Een goed woord vindt ene goede plaats. -Men moet geen olie in het vuur werpen. -Wie tweedracht zaait, zal moeite maaien. -Wie twist en tweedracht dempt, verandert vloek in zegen..

Als de toorn u dreigt te overmeesteren, vouw dan de handen te zamen, en spreek in stilte het "onze Vader" en de geloofsartikelen uit; antwoord daarna uwe tegenpartij..

2. De tong der wijzen maakt de wetenschap goed, weet de hemelse waarheid en wijsheid, die hun hart vervult, ook in welgeordende en lieflijke woorden voor te dragen; a) maar de mond der zotten stort uit een ijdel en ledig hart wel vele woorden, maar tevens overvloedig dwaasheid uit op verwarde en onsamenhangende wijze.

a) Spreuken 12: 18; 23: 16; 15: 28.

1) In het Hebr. Leschoon chakamim theetib daäth. Beter: De tong der wijzen toont een helder weten. Het andere woorden, wanneer de wijze zijn mond opent, dan blijkt het, dat hij goed weet, wat hij wil zeggen, dat hij in wijsheid doorkneed is. De Engelse vertaling heeft: De tong der wijzen gebruikt behoorlijk de wetenschap. Men kan aan den wijze dadelijk horen dat hij een wijze is.

3. a) De ogen des HEREN zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden; daarom wees niet bezorgd over het gericht en de vergelding; want God heeft alles gadegeslagen (2 Kronieken 16: 9. Psalm 139: 1 vv. MATTHEUS. 10: 30).

1) Job 34: 21. Spreuken 5: 21. Jer. 16: 17; 32: 19.

Hij, die de waterdroppels in de zee telt, telt ook de tranen, die een blad stort. -God ziet het, God hoort het God straft het. -Voor God is niets verborgen, Hij doorschouwt alle harten. -Hetzij kwaad of goed, wat iemand in ‘t duistere doet, of wat in ‘t hart wordt overdacht, dat wordt zeker in ‘t licht gebracht.

Eerst worden de bozen genoemd, daarna de goeden, omdat de spreuk eerst dient tot waarschuwing en daarna tot vertroosting.

4. a) De medicijn 1) der tong, die weet te verontschuldigen, het goede spreekt en alles ten beste keert, is een boom des levens, wiens vruchten het leven uit God in enen mens onderhouden, versterken en verkwikken; maar de verkeerdheid in dezelve, die gene maat houdt, maar twist en gekijf en allerlei kwaad veroorzaakt, is ene breuk in den geest, ontrust en wond, ja verderft dikwijls zowel den geest van den spreker als van den hoorder.

a) Spreuken 12: 18. 13: 14.

1) Beter: de zachtheid. Iemand, die op lieflijke wijze waarschuwt of troost, zal eerder ingang vinden, dan die op heftigen toon uitvaart of hard is in zijn troostredenen.

5. Een dwaas, die slechts zijne vleselijke lusten en begeerten volgt, zal de heilzame tucht zijns vaders versmaden; maar die de bestraffing waarneemt, en zich zijne gebreken wil doen aanwijzen, en die betreurt, zal kloekzinniglijk handelen (Hoofdstuk 1: 7; 13: 1

6. In het huis des rechtvaardigen is ene grote schat, namelijk van zijne gerechtigheid, zijne godsvrucht en zijn geloof, de bron en de waarborg van een duurzaam geluk; maar in des goddelozen inkomst, die hij op zondige wijze gewonnen heeft, is beroerte, die kiem van zijnen ondergang, dien hij zich alzo zelf bereidt.

Zo is gerechtigheid door Gods genade meer waard dan alles, en rijkdom op zich zelven niets; de laatste wordt eerst iets in de hand van den rechtvaardigen man, en is enkel kwaad in de hand van den onrechtvaardige..

7. De lippen der wijzen zullen de wetenschap uitstrooien, wijsheid en kennis der waarheid, en daarmee eeuwig blijvenden zegen; maar het verwarde en twijfelachtige hart der zotten niet alzo, ontbreekt de rechte richting, heeft geen zin voor ware wijsheid en wetenschap (Hoofdstuk 10: 31; 16: 23).

8. a) Het uiterlijke en huichelachtige offer des goddelozen is den HEERE een gruwel; want wat heeft de eeuwige waarheid met de leugen te doen; maar het gebed der oprechten, voortkomende uit een oprecht, naar Gods gerechtigheid hongerend hart, is zijn welgevallen 1), en wordt door Hem verhoord (Hos. 6: 6. Micha 6: 6 vv. Jer. 7: 21. Psalm 40: 7).

a) Spreuken 21: 27. Jes. 1: 11. Jer. 6: 20. Amos 5: 21.

1) Er wordt van het slachtoffer der goddelozen gesproken en van het gebed der rechtvaardigen. Dit is niet zonder bedoeling. Een offer is altijd meer uitwendig dan een gebed. Een goddeloze kan niet waarlijk bidden. Hij kan nog wel een offer als uitwendig vertoon van godsdienst brengen, maar ook dit mishaagt den Heere God, zoals Hij zo dikwijls door de Profeten uitspreekt.

9. De weg der goddelozen, hun wijze van denken en handelen is den HEERE een gruwel; maar dien, die de ware gerechtigheid najaagt met ernst en ijver, zal Hij liefhebben (Hoofdstuk 11: 20; 12: 22).

10. De tucht is onaangenaam, voor hem die ze ontvangt, als het verdiende loon zijner goddeloosheid, maar tevens heilzaam voor degenen, die het goede pad verlaat en door haar weer op den rechten weg gebracht wordt, en die de bestraffing der goddelijke wijsheid en waarheid uit den mond eens wijzen haat, zal zijne trotsheid jammerlijk boeten, en in zijne zonde sterven, en daarin bestaat juist die kwade tucht (Hoofdstuk 29: 1. Rom. 8: 13).

11. a) De hel en het verderf, de afgrond, waar het verderf woont (Job 7: 10 ; 26: 6 26.6), alzo de plaats, die het verst verwijderd is van Zijn eeuwig zalig en heilig Wezen, zijn voor den alles doordringenden blik des HEEREN bloot en open; hoeveel te meer de harten b) van des mensen kinderen, ook van hen, die den rechten weg verlaten (Hebr. 4: 13).

a) Job. 26: 6. b) 2 Kronieken 6: 30. Ps 7: 10; 44: 22. Jer. 17: 9,10. Joh. 2: 24,25; 21: 17. Hand. 1: 24.

De hel, de plaats des verderfs, met al de kwalen en kwellingen der onbekeerde geesten, zijn den Heere bekend; Hij doorschouwt alle schuilhoeken der boosheid, alle listige streken en de gedachten van millioenen geesten; hoe veel te meer uw nog in de perken van de zichtbare wereld ingesloten klein hart, met zijne nog alleen aardse wensen, verwachtingen, lusten en plannen! Zijne alwetendheid is wel in staat schijn van licht te onderscheiden, en de werkelijke gezindheid achter den bedrieglijken schijn te bemerken. Ook wanneer gij u Zijne beschikking en straf laat welgevallen, kent Hij toch den zich heimelijk daarin verbergenden haat, en het verborgene morren uwer ziel.

Er is niets zo diep of zo geheim, dat voor de ogen des Heren kan verborgen worden, hoe veel te minder de gedachten der mensen.

God weet alle dingen, zelfs die, welke voor de ogen van alle levende schepselen verborgen zijn. De hel en het verderf liggen bloot en open voor Hem. Hij ziet niet alleen alles, wat in het middelpunt der aarde is, of in de holen en verborgen hoeken der afgronden, maar ook het graf en alle de dode lichamen in hetzelve. Geen van deze is te zoeken of kan voor Hem verborgen zijn, als Hij ze allen ten leven zal roepen..

Zelfs de woningen der afgescheidene zielen zijn geopend voor Gods toezicht en onderzoek; hoeveel te meer doorzoekt Zijn oog de geheime schuilhoeken der ziel.)

De slimste listen van den vorst der hel zijn geopend voor den Heere, en moeten in teleurstelling eindigen. Hoe kan dan de mens zijnen raad voor God verbergen?.

12. De spotter zal niet liefhebben, die hem om zijne goddeloosheid bestraft, hij zal daarom juist niet gaan tot de wijzen, door welker omgang hij wel van zijne dwaasheid zou kunnen bevrijd worden, maar dan door strenge bestraffing en terechtwijzing (Hoofdstuk 9: 8; 13: 1,20).

13. a) Een vrolijk hart zal het aangezicht blijde en lieflijk maken, omdat de inwendige vreugde uit het aangezicht terugstraalt en ook anderen verheugt; maar door de smart des harten wordt de geest de moed verslagen, en ook het aangezicht, ja het ganse uiterlijke van den mens toont het aan.

a) Spreuken 17: 22; 18: 14.

14. Een verstandig hart, dat reeds iets van de wijsheid uit God kent, zal de wetenschap opzoeken; maar de mond der zotten zal met dwaasheid gevoed worden; juist daarin tonen zij, dat zij goddeloze zotten zijn, dat zij altijd blijven willen, wat en hoe zij zijn, en iedere vooruitgang tot wijsheid, voor achteruitgang houden (Psalm 37: 3).

Een verstandig man, die de wijsheid waarlijk liefheeft, zoekt gretig naar grondige wetenschap; maar de verstandelozen gapen naar ijdele, beuzelachtige en nutteloze dingen, die hun zijn als de spijze en drank, waarin zij alleen behagen hebben.

15. Al de dagen des bedrukten, wiens hart door kommer is neergebogen, zijn kwaad (Psalm 140: 11); vs. 15: ook al leeft hij te midden van den grootsten overvloed; maar een vrolijk hart, d.i. een goed geweten, dat door het bloed van den Middelaar gezuiverd is, geeft gedurige vreugde; zulk een leven isals een gedurige maaltijd, want dan geniet men ook onder het zwaarste lijden den troost des Heiligen Geestes, die leert aan Gods genade genoeg te hebben (vs. 13).

16. a) Beter, ja het is een groot gewin (1 Tim. 6: 6), weinig met de vreze des HEREN te genieten, die het hart ware lust en tevredenheid schenkt, dan een grote schat en onrust, steeds onbevredigde wellust en altijddurende kommer en zorg daarbij (Prediker 4: 6; 9: 7).

a) Ps 37: 16. Spreuken 16: 8.

Geen schepsel kan het hart vervullen; God alleen kan het verzadigen van hemelse vreugde; daarom is de begeerte daarnaar een heerlijk verlangen. Wanneer het hart God mist, en Hem niet bij Zijne waarheid vat, dan moet het afdwalen, van het ene op het andere vallen, onrustig steeds in het onzekere zijn en nergens een vasten voet kunnen zetten. -Die rijk is door veel goed, is arm aan waren moed.

17. 1) Beter is ook een gerecht van groen moes, een geringe, onkostbare maaltijd, waar ook liefde, vrede en eendracht is, die ook het geringste aangenaam en kostbaar maken, dan een

gemeste os, rijkdom en brasserij, en haat, ontevredenheid en tweedracht, die ook het grootste genot vergallen daarbij.

1) Spreuken 17: 1.

Hoe gezegend waren de discipelen onzes Heren, wanneer zij met Hem aan den maaltijd zaten! Gersten broden en enige kleine visjes waren waarschijnlijk hun enige spijs; maar zij genoten Zijn goddelijk gesprek. Zulk een genoegen als zij genoten, kunnen wij nu niet verwachten; maar liefde is Zijn hoofdgebod. En indien de liefde zo noodzakelijk is om onze gewone maaltijden aangenaam te maken, dan moeten wij nooit aan den tafel des Heren komen, zonder de grootste liefde tot Christus te koesteren, en tevens de vurigste liefde tot onze medechristenen. Wij moeten ons beschouwen als één lichaam, wanneer wij allen deel hebben aan één brood..

18. a) Een grimmig man, die licht beledigd en overvliegend is, zal overal, waar hij gaat of staat, gekijf en twist verwekken; maar de lankmoedige, die geduldig verdraagt, zal den twist stillen, 1) overal rust en eensgezindheid verbreiden (Hoofdstuk 15: 1; 26: 21. Prediker 10: 4).

a) Spreuken 28: 25; 29: 22.

1) Daarom luidt ook de N. Testamentische vermaning: Zijt traag tot toorn. Daardoor toch voorkomt men niet alleen twist en onlust, maar streeft men er ook naar om de vonken van het twistvuur uit te doven en beoefent men alzo het woord des Heilands: Zalig zijn de vreedzamen, d.i. zalig zijn de vredemakers.

19. De weg des luiaards, die allen arbeid, waardoor hij het lichaam vermoeit, haat, is als ene doornheg; 1) overal stoot hij op bezwaren, die hem bemoeielijken, op hindernissen, die zijnen voet verstrikken, en hem in de vervulling zijner taak niet doen vooruitkomen; maar het pad der oprechten, die in rampspoed en angst, moeite en arbeid in het geloof aan Gods beloften, in het hun door God gegeven beroep steeds werkzaam zijn met ijver en blijdschap, is welgebaand, en voert hen gemakkelijk en zeker naar het doel (Hoofdstuk 6: 10; 24: 30 vv.; 28: 19. Prediker 10: 18).

1) Dat is, omheind met doornen, zodat hij niet vooruit komt, geen moed en lust heeft om die moeilijkheden, die zich op zijn weg voordoen, te boven te komen. De luie mens is ook een willoos mens. Overal ziet hij tegen op.

20. 1) a) Een wijs zoon zal den vader verblijden; maar een zot, goddeloos mens veracht zijne moeder en beproeft haar daardoor.

a) Spreuken 10: 1; 17: 21.

1) Met een Spreuk naar aanleiding van het vijfde gebod is de verzamelaar van Salomo’s spreuken Hoofdstuk 10: 1 begonnen en Hoofdstuk 13: 1 een tweede afdeling begonnen; nu kenmerkt een gelijke spreuk het begin van een derde afdeling..

Zo nauw hangen het eerste en het vijfde gebod te zamen; wie God vreest en liefheeft, eert en verheugt ook zijne ouders..

21. a) De dwaasheid bij zich zelven en bij anderen is den verstandeloze tot blijdschap, en toch is zij een kromme weg, die naar het ongeluk leidt; maar een man van verstand, die God kent, zal recht wandelen, en vindt daarin zijn geluk en zijne vreugde.

a) Spreuken 10: 23; 14: 9.

1) Het kenmerk van den goddeloze is, dat hij een vermaak schept in het zondigen, dat hij het lokaas gretig inslikt en voor geen angel vreest, noch dien gevoelt, dan wanneer hij doorgeslikt is. De dwaasheid zowel van anderen als in het bijzonder zijn eigen is blijdschap voor hem. Hij zondert niet alleen zonder tegenzin of afkeer, maar met lust en niet slechts zonder nagevolgd berouw maar zelfs met roemen op het gepleegde kwaad. Dit is zeker een blijk van een genadelozen toestand..

22. a) De gedachten der mensen, zijne wensen, zijne oogmerken worden vernietigd, als er geen raad wordt ingewonnen en men eigenwijs is, en men daarom ook geen gebruik maakt van wijzen raad; maar door veelheid der godvruchtige en wijze raadslieden zal elk een bestaan1), of zullen zij tot haar doel geraken.

a) Spreuken 11: 14.

1) Beter: zullen zij tot stand komen, nl. de gedachten en oogmerken. Eigenzinnigheid, het volgen van eigen zin en lust wordt hier gesteld tegenover het beraadslagen met de wijzen en verstandigen, het te rade gaan met anderen. Op dit laatste steunde ook de burgerlijke staatsinrichting van Israël. Zonder ernstig overwegen met elkaar komt niets goeds tot stand. Hij die meent bij zich zelf wijs genoeg te zijn, komt meermalen bedrogen uit.

23. Een man, die met wijsheid spreekt, heeft blijdschap in het antwoord
1) zijns monds, want ook zijn eigen hart wordt daardoor verkwikt; en hoe goed is een woord op zijnen tijd; 2) daarin openbaart zich eerst recht de rijkdom en zegen der wijsheid, die het hart verlicht, troost, versterkt en gerust stelt (Hoofdstuk 10: 20,31 vv.).

1) Hiermede wordt niet ieder antwoord bedoeld, maar een recht antwoord, dat doel treft. Dit drukt het woord in den grondtekst duidelijk uit. Vandaar ook luidt het tweede gedeelte van het vers zoals het luidt.

2) Het is ene eigenschap van het karakter van enen oosterling, dat hij gaarne een vlug en passend antwoord geeft, en menig oosters vorst, hoe toornig hij ook op zijnen dienaar was, werd dikwijls in een ogenblik tot bedaren gebracht, ja tot genade bewogen, wanneer deze gevat genoeg was om op het geschikte ogenblik een geestig verrassend woord te spreken..

Een goed woord vindt ene goede plaats. Een woord op zijn pas, is beter dan guldens in de kas..

24. De weg des levens is den verstandige, die de hoogste wijsheid gezocht heeft, naar boven, tot steeds hogere kennis van God, meerdere reinheid, groter kracht en hoger geluk; opdat hij afwijke van de hel, den eeuwigen dood, den eindpaal van den weg der dwazen, beneden.

Wat zo dikwijls in de Spreuken op verschillende wijze wordt aangeduid, dat er werkelijk slechts twee wegen voor den denkenden en handelenden mens zijn, en dat de ene moedig maar biddende bewandelt, zeker naar boven, naar het eeuwige leven leidt, maar dat de andere naar beneden voert, wordt in deze Spreuk op de treffendste en kortste wijze gezegd. Hij werpt daardoor een helder licht op vele andere spreuken..

In het licht van het Nieuwe Testament krijgen de woorden: "Leven, Boven, Hel," ene nog veel diepere betekenis. Sursum corda! ad coelum, ad coelum! (verheft uwe harten tot God), roept de herder zijne gemeente bij de viering van het heilig Sacrament toe. Die waarlijk wijs is zoekt zijn heil in God, zijn vaderland in den Hemel, en hoe meer hij dat doet, des te meer vermijdt hij de verdoemenis na zijnen tijdelijken dood, als ook de kwellingen van een onrustig geweten en den poel der begeerlijkheden, die zelf ene hel is..

25. a) Het huis, de woning der hovaardigen, die menen de bescherming en de kracht Gods te kunnen missen, zal de HEERE van de fondamenten afrukken; maar de landpale der arme en godvruchtige weduwe, die in God haren enigen troost en bijstand zoekt, zal Hij vast zetten 1) en voor altijd bevestigen op de grondslagen (Spreuken 12: 7).

a) Spreuken 2: 21; 14: 11.

1) Het verplaatsen van den grenssteen werd met zware straf bedreigd (Deuteronomium 19: 14; 27: 17 19.14 27.17). Daarom waarschuwt hier Salomo den hovaardige, terwijl hij verzekert, dat God zelf zal optreden als wreker, indien hij het waagt den grenssteen van de weduwe te verplaatsen, zich aldus te bezondigen aan het goed van de verlatene.

26. 1) Des bozen gedachten en aanslagen zijn den HEERE een gruwel; even als de onreine offers der huichelaars en afgodendienaars, maar de woorden der reinen van hart, die uit een gelovig, beminnend hart voortkomen en de ellendigen en bekommerden troosten, zijn lieflijke redenen; als het reine offer der godvruchtigen stijgen zij als een lieflijk reukoffer tot Hem op (Spreuken 11: 20).

1) Spreuken 6: 18.

God haat de gedachten der goddelozen; zij beledigen Hem, die het hart, en al wat daarin omgaat, ent. De gedachten en woorden zijn aangenaam, wanneer zij voortkomen uit een rein, gezuiverd hart..

27. a) Die gierigheid pleegt, b.v. de rechter, die door afpersing en onrecht naar gewin jaagt, wordt niet rijker; maar beroert zijneigen huis, verstoort het geluk van zich zelven en van zijn ganse gezin, en verliest zijn aanzien en zijn goeden naam; maar die geschenken haat, die

onwankelbaar en onomkoopbaar is in de uitoefening van het recht, zal leven 2) (Hoofdstuk 28: 16).

a) Spreuken 1: 19.

1) De gierigaard gunt aan niemand der zijnen rust of genot. Begeerte naar winst doet dikwijls haken, naar zulke dingen, die in waarheid verwoesten. Zij die edelmoedig en rechtvaardig zijn brengen een zegen over hun huisgezinnen..

2) Hij, die edelmoedig zowel als rechtvaardig handelt, zich van alle omkoping afhoudt en alle ondeugende winsten verfoeit, die geen geschenken noch gaven zoekt en ze zelfs afwijst en haat en veeleer gewillig is om aan anderen wat te geven, die het behoeven, zulk een mens is een zegen voor zijn huis en nakomelingschap en hij zal leven in ere, in voorspoed, van elk gezegend en bemind, en zijn zaad na hem zal in vrede zijn huis bewonen..

28. Het hart des rechtvaardigen bedenkt zich, peinst met alle zorgvuldigheid over datgene, wat het beste is om te antwoorden, zonder iets verkeerds of onvoorzichtigs te zeggen; maar de mond der goddelozen zal overvloedig kwade gedachten aan het licht brengen, en schandelijke dingen uitstorten, want recht en onrecht is bij dezulken enerlei. (MATTHEUS. 12: 35. Jak. 3: 2).

29. De HEERE is met Zijne liefde, genade en uitredding ver van de goddelozen, en hoort hen daarom ook niet (Joh. 9: 31), a) maar het gebed der rechtvaardigen, die door het geloof voor Hem in onschuld wandelen, zal Hij verhoren, en alzo bewijst Hij met der daad, dat Hij nabij hen is.

1) Psalm 10: 17; 34: 19; 145: 18,19.

Van God verwijderd te zijn en dit te gevoelen is een hoofdkenteken van den heiden en den goddeloze; nabij God te zijn, en dit aan het hart gewaar te worden is een zeker teken, dat men een kind Gods is, en tot de gemeente des Heren behoort..

30. Het licht der ogen, waaruit een hart vol liefde straalt, verblijdt en verkwikt het hart, vooral wanneer het door kommer is neergedrukt;
a) een goed gerucht, een verblijdend bericht, dat in het stralende oog kan aanschouwd worden, maakt het gebeente vet, versterkt ook het matte lichaam tot in het merg der beenderen (Hoofdstuk 22: 1).

a) Spreuken 25: 25.

De werken der schepping, en de verschillende voorwerpen, die wij zien, geven blijdschap aan de ziel, en goede tijdingen vervrolijken het hart. Maar hoe aangenaam is het voor het vernederde gemoed, de blijde boodschap van het Evangelie der zaligheid te horen, en de heerlijkheid van God te zien, geopenbaard in den Heere Jezus Christus!.

31. Het oor, dat naar de bestraffing uit den mond der waarheid, die den weg des waren levens aanwijst, en het ook reeds zelf mededeelt, hoort, zal zelf wijs worden, en daarom in het midden der wijzen, in de gemeenschap der gelovigen voor altijd vernachten, en met hen de volheid des zaligen levens erlangen.

32. Die de tucht verwerpt, en de bestraffing zijner zonden en dwalingen niet aanhoort, om daardoor tot boetvaardigheid gebracht te worden,die versmaadt, verwaarloost zijne eigene ziel; maar die de bestraffing hoort, krijgt verstand, en heeft zijne ziel lief (Hoofdstuk 19: 8; 8: 36; 4: 5,7; 16: 16

De grote dwaling der zondaars is, dat zij hun eigene zielen niet liefhebben; daarom achten zij het lichaam meer dan de ziel, en benadelen de ziel om het lichaam te behagen. Hij, die de fouten nalaat, waarover hij berispt wordt, toont de achting, die hij voor zijne eigene ziel heeft..

33. a) De vreze des HEREN, de ootmoedige onderwerping van eigen wil aan God en Zijn heilig woord (Psalm 19: 10) is de tucht, die de goddeloosheid der mensen bestraft, die hen tot het licht der hemelse wijsheid heenleidt (Job 28: 12 ; Hoofdstuk 3: 5,7; 8: 13); en b) de nederigheid, het afstand doen van eigene wijsheid, en van het welgevallen aan zijne eigene wegen (Luk. 1: 38) gaat voor de eer, die de wijsheid geeft (Hoofdstuk 3: 16; 8: 18).

a) Spreuken 1: 7; 9: 10. b) Spreuken 18: 12.

Wie de hoogte der goddelijke eer wil bestijgen, die zoeke de diepten des ootmoeds. Wie zijnen broeder in de heerlijkheid des hemels wil overtreffen, die overtreffe hem eerst door gehoorzaamheid hier op aarde.

Tot de hoogheid van God komt men door de nederigheid. De ware nederigheid der gelovigen bestaat daarin, dat zij in niets overmoedig zijn, in niets morren, in niets ondankbaar, in niets klagend zijn, maar onder alle bezoekingen God te danken, God te loven, Wiens werken al te maal rechtvaardig en goedertieren zijn.

Voor de nederigen, de waarlijk ootmoedigen is genade weggelegd. Wie met den Apostel de genade heeft ontvangen, om anderen uitnemender te achten dan zich zelven, zal het ook niet ontbreken aan gunst bij God en mensen. Indien dit alles maar wortelt in de vreze Gods, in het dienen en liefhebben van Hem, die mildelijk schenkt en niet verwijt.

HOOFDSTUK 16.

OVER GODS VOORZIENIGHEID EN REGERING, EN ‘S MENSEN PLICHT.

XII. Vs. 1-33. Het tweede grote hoofddeel der verzameling Spreuken van Salomo, dat hier aanvangt, loopt van Hoofdstuk 16: 1-22: 16, en bevat vermaningen tot enen heiligen wandel, in godsvrucht en gehoorzaamheid. Het kan verdeeld worden in zeven groepen, waarvan de eerst voorkomende door de gedachte beheerst wordt, dat God de handelingen der mensen geheel naar hunnen eigen wil en welgevallen regeert, waarom men op Hem vertrouwen moet. Vs. 1-3 spreken van God, als den wijzen Beschikker en Bestuurder aller dingen in het algemeen; Vs. 4-9 van Gods wijs en rechtvaardig handelen ten opzichte van het belonen van het goede en de bestraffing van het kwade; Vs. 10-15 van de koningen als middelaars en werktuigen van het wege Godsbestuur over de wereld; Vs. 16-26 van het rechtvaardige handelen van God met wijzen en dwazen; eindelijk vs. 27-33 nogmaals van de Goddelijke gerechtigheid bij de bestraffing der bozen en de beloning der godvrezenden.

1. De a) mens heeft onderscheidene schikkingen des harten, dan deze, dan gene, en meent alles te kunnen zeggen, wat hij wil; maar het staat niet in zijne eigende macht om te doen en te spreken, wat hij wil; want het antwoord der tong is van den HEERE. Zo zelfs de gedachten zulk ene gedaante aannemen, als de Heere goed vindt, hoe veel te meer staat iedere schrede tot verdere uitvoering van ‘s mensen plannen onder Gods besturing (Numeri 22: 18,35).

a) Vs. 9. Spreuken 19: 21; 20: 24. Jer. 10: 23.

1) Het is een zaak, op ervaring gegrond, waarvan de prediker, de redenaar, de schrijver en ieder mens aan wie beroep of ambtsbezigheid een zeer zwaar onderwerp opgeven, op zich zelven de proef kan nemen. Dan jagen de gedachten in het binnenste door elkaar, men beproeft het nu eens zo dan weer anders, de toestand van het hart gelijkt de chaos vóór de schepping. Wanneer men echter eindelijk de rechte gedachte en voor zich de rechte oplossing gevonden heeft, zo verschijnt ons het gevoelen, niet als zelf gewerkt, maar als gegeven. Wij staan, met het gevoel, dat een Hogere macht in ons denken en vormen van gedachten ingegrepen heeft; de belijdenis: onze bekwaamheid is van God (2 Kor. 3: 5) is ons, voor zover wij geloven in een levenden God, onafwijsbaar..

De Schrift leert hier duidelijk, dat, ja de mens een vrijheid van denken heeft, van ontwerpen en besluiten, maar dat hij in den grond der zaak niets kan uitvoeren dan wat God wil, dat hij derhalve wat het ten uitvoer leggen, van hetgeen hij besluit, onder een Hogere macht staat. Bileam ging uit om te vloeken en moest zegenen.

2. a) Alle wegen des mans zijn zuiver en goed in zijne eigene ogen, want de mens weet ook voor zijne verkeerde handelingen altijd verschoning te bedenken, en ziet alleen op het uiterlijke; maar de HEERE weegt de geesten, proeft de gezindheden des harten, van welke de uiterlijke daad een gevolg is, namelijk of het Hem en de ware gerechtigheid heeft gezocht, dan wel zich zelven en eigen lust; en dan is zijn oordeel dikwijls geheel anders dan dat der mensen (1 Samuel 16: 7; 2: 3).

a) Spreuken 21: 2.

3. a) Wentel met vol vertrouwen uwe werken, die gij in uw beroep hebt te volbrengen, op den HEERE, geef den last der zorgen aan Hem over, en uwe gedachten zullen door Hem tot uitvoering kunnen komen, en gij zult al meer en meer bevestigd worden, dat Gods Voorzienigheid alles bestuurt, en dat uw lot in Zijne hand is (Psalm 22: 9; 90: 17. Spreuken 3: 5 vv.; 19: 21).

a) Psalm 37: 5; 55: 23. MATTHEUS. 6: 25. Lak. 12: 22. 1 Petrus 5: 7.

4. De HEERE heeft als Schepper en Heere der wereld alles gewrocht, wat er bestaat, en laat ook alles wat er geschiedt, toe om Zijns zelfs wil 1), dat is: om Zijn wijs en heilig doel te bereiken, a) ja ook den goddeloze, al laat Hij hem zijne goddeloosheid toe, ook deze moet medewerken aan Zijn groot doel, Hij bewaart hem tot den dag des kwaads2); op dien dag, hetzij nog hier op aarde, hetzij hier namaals, zal Gods gericht over hem uitgevoerd worden; hij zal zijne welverdiende straf ontvangen, en alzo tegen zijnen wil medewerken tot verheerlijking van Gods naam, en ter vervulling van Zijnen heiligen wil.

a) Job 21: 30.

1) Hij heeft niet geschapen, om van de schepselen volmaakt te worden, maar opdat Hij ze zou volmaken en Zijne volmaaktheid als het ware in dezelve over en in storten zou, welke ontvangen en aangenomen zijnde, Hij van degenen, welke ze ontvangen, zou erkend, geroemd en geprezen worden.

God heeft de wereld en al wat in dezelve is, niet om het schepsel, maar om Zichzelfs wil geschapen, opdat Hij er door geëerd en geprezen en verheerlijkt zou worden. Hij is de Soevereine God, uit Wie, door Wie en tot Wie alle dingen geschapen zijn, zoals ook de heilige Apostel Paulus in Rom. 11: 36 zegt. Er was bij God geen noodzakelijkheid om de wereld te scheppen, Hij is de algenoegzame in Zich zelven, maar Hij heeft het alles gewerkt, opdat Zijn Goddelijk doel zou bereikt worden. Daarom staan schepping en herschepping ook met elkaar in zulk een nauw verband.

2) Zonder Gods wil bestaat ook de duivel en de zonde niet. Ook de allergrootste vijandschap tegen Gods heiligen wil moet alleen daartoe medewerken, dat de wil Zijner eeuwige liefde tot verlossing en zaliging der Zijnen zo veel te eerder en beter bereikt worde. Tot de bereiking van het einddoel van den weg van God dient ook de verdoemenis der goddelozen..

Alle uitwendige dingen, die tot de verblinding der verworpenen dienen, zijn instrumenten van dien toorn. En Satan zelf, die inwendig krachtig werkt, is alzo zijn dienaar, dat hij niets kan zonder zijn bevel. Zo valt dan de ijdele uitvlucht, die de scholastieken hebben van een voorwetenschap. Want Paulus zegt niet, dat de val der goddelozen door den Heere voorzien is, maar dat hij door Zijn raad en wil verordend wordt, gelijk ook Salomo leert, dat het verderf der goddelozen niet alleen voorzien is, maar dat de goddelozen zelf opzettelijk zijn geschapen tot verderf..

5. a) Al wie hoog is van hart, hoogmoedig en onboetvaardig blijft, is den HEERE een gruwel (Hoofdstuk 15: 9,25 vv.),hand aan hand (Spreuken 11: 21), zal hij niet onschuldig zijn.

a) Spreuken 6: 17; 8: 13.

Volgens anderen betekent deze uitdrukking: hand aan hand, dat al heeft hen vele medestanders, die ons als het ware hij de hand vasthouden, het niet zal baten; de schuldige zal niet onschuldig gehouden worden..

Anderen vertalen, de hand er op, m.a.w. waarachtig, zeker is het. Wij houden ons aan de verklaring in Hoofdstuk 11: 21 gegeven.

6. Door goedertierenheid en trouw jegens den naaste, als zekere tekenen van een boetvaardig en gelovig hart, wordt de misdaad verzoend 1), want zulk een hart neemt de beloofde genade Gods aan; en door de vreze des HEEREN 2) wijkt men af van het kwade, zowel van de zonde als hare gevolgen, den toorn van God en allerlei ongeluk (Luk. 7: 47. 7.47 Jes. 58: 7. Dan. 4: 24. Spreuken 10: 12; 8: 13. Job 28: 28).

1) Het geloof is niet waardoor men gerechtvaardigd wordt, als verdienende oorzaak, maar wel is het het geloof, hetwelk rechtvaardigt, (mon fides, qua justificat, ses fides, quae justificat). En dit wordt hier uitgesproken. Goedertierenheid en trouw zijn bewijzen van een levend gemaakte ziele, van een begenadigd gemoed, en daardoor wordt het openbaar, dat de zonde is verzoend. Er wordt hier gewezen op de vrucht des geloofs en der bekering. Van daar ook in het tweede gedeelte dat door de vreze des Heeren men van het kwade afwijkt.

2) Onder vreze des Heeren wordt hier, de ware Godsverering naar het geopenbaarde Woord Gods, door ene boetvaardige en gelovige gezindheid des harten, die zich terstond als liefde en waarheid openbaart, verstaan..

7. Als iemands wegen door dit leven den HEERE behagen, zo zal Hij, de Heere, ook zijne vijanden met Hem bevredigen, 1) zodat zij toch ten laatste zulk een kind van God als ene trouwe ziel en waren menschenvriend erkennen moeten (Openb. 3: 9. Spreuken 25: 21 vv. Genesis 33: 4).

1) Zo bevredigde God den stuggen Ezau met zijn broeder Jacob, den koning Abimélech met Izak en Davids vijanden werden dus genoopt om zijn gunst te zoeken en een verbond met Israël te maken. Gods beeld in de rechtvaardigen zich betonende, en Zijne bijzondere, lieflijke, ontfermende goedheid en zonderlinge genade omtrent hen, is genoeg om hen de achting zelfs van hun vervolgers en vijanden te doen erlangen..

8. a) Beter is het een weinig vermogen te hebben, dat met gerechtigheid verworven is, en goed wordt gebruikt, dan de veelheid der inkomsten, die zonder recht 1) vaardigheid, in het algemeen zonder godsvrucht en gebed verworven en gebruikt worden (Hoofdstuk 10: 16. 1 Tim. 6: 6).

a) Psalm 37: 16. Spreuken 15: 16.

1) Onrechtvaardig verkregen goed gedijt niet en geeft geen waar genot, want de bezitter zal, zolang zijn conscientie spreekt, toch altijd met een niet verblijd gemoed daarvan genieten.

9. Het hart des mensen overdenkt zijnen weg, wikt en weegt wel, wat hij in het leven doen en verkrijgen wil; maar de HEERE stiert, richt zijnen gang, op zulk ene wijze, dat iemand geheel anders en beter in zijne handelingen geleid wordt, als hij bij zich zelven overlegd had.

10. Waarzegging, of Goddelijke beslissing is op de lippen des konings, in de eerste plaats van den uit Davids geslacht voortgesproten koning van het volk Gods, die als gezalfde den Heiligen Geest ontvangen had, en, als de zichtbare plaatsbekleder van den Koning aller koningen, den tegenwoordigen toestand en de toekomst van het volk doorzag en recht verstond; zijn mond zal daarom ook in zaken, die voor hem gebracht worden, niet overtreden in het gericht, dat bijhoudt, wanneer hij in de plaats van God een vonnis uitspreekt. Op het volkomenste is deze uitspraak vervuld in Koning Jezus Christus.

Hier en op vele andere plaatsen van onze Spreuken (vs 12 en 15; Hoofdstuk 17: 11; 19: 12; 20: 9,26 en 28; 22: 11 de wondervolle kracht van een koning tot ene strenge, maar toch rechtvaardige onderhouding van de orde en het welzijn van enen Staat in zulke heldere kleuren, met zichtbare voorliefde, ja met zulk ene reine en verhevene geestdrift beschreven, dat men noodzakelijk moet opmerken, dat de eerste heerlijke tijd van het krachtige, onbevlekte koningschap in Israël, en van de algemene, onkreukbare achting voor Hem bij de Spreuken tot grondslag ligt; nauwelijks vindt men anders in het O. Test. een zo helderen en lieflijken spiegel van de ware grootheid van dien tijd in dit opzicht.

Onze Spreuk heeft werkelijk gene andere betekenis, dan hetgeen Paulus in Rom. 13: 1-7 zegt, behalve dat de hand van God over het ganse rijk in het Oude Verbond nog meer bestuurde, als over iedere andere macht der Overheid, daar zij de koningen en hun onderdanen steeds voorbereidden voor het rijk van den hoogsten Koning op aarde. Men moet hierbij niet vergeten, dat deze Spreuken uit den tijd van Salomo zijn, vóórdat er zonen van David op den troon geweest waren, die kwaad deden voor het. aangezicht des Heeren..

11. a) Ene rechte waag- en weegschaal zijn des HEEREN, zijn alzo heilig en goddelijk in hunnen aard, dat, wie in dit opzicht misdoet, ook tegenover God zelf misdoet: alle weegstenen des zaks, alle gewichten, die door de Hebreërs in enen zak of buidel werden bewaard, en daaruit als het nodig was, moesten genomen worden (Micha 6: 11), zijn Zijn werk, behoren tot de ordeningen Zijner schepping.

a) Leviticus 19: 36. Deuteronomium 26: 13 vv. Spreuken 11: 1,20; 10: 23.

Stenen werden bij voorkeur, tot gewichten gebruikt, omdat zij niet zo licht afslijten en zelfs door hun onveranderlijkheid boven het ijzer zijn te verkiezen, omdat dit laatste aan roest onderhevig is.

Omdat de Heere naar waag en weegschaal, dat wil zeggen naar de maat der gerechtigheid handelt en niet naar willekeur, daarom is Hem ook elke aardse maat geheiligd, en als Zijne onschendbare ordening te vereren. Ook in geestelijken zin kan in deze Spreuk de maat en het gewicht verstaan worden, namelijk als beelden van de naar de wetten der gerechtigheid uit te spreken vonnissen der koningen. (Hoofdstuk 8: 16)..

12. Het is der koningen gruwel, goddeloosheid te doen, zowel wanneer hij zelf het onrecht, dat hij naar Gods verordening moet bestraffen, doet, als dat zijn volk de geboden Gods overtreedt; want zowel zijne eigene zonde als die van zijn volk vernietigt de heerlijkheid, die den koning door den Heere gegeven is, en brengt Gods gericht over hem en zijn land; maar door gerechtigheid, die de koning handhaaft, en die zijn volk in handel en wandel oefent, wordt de troon door God bevestigd, zodat geen vijand of enige ramp hem kan schaden (Hoofdst 14: 34; 25: 5).

In dit en in het volgende vers is het vertrouwen uitgedrukt, dat een koning zich nooit zo ver kan vervreemden van de verplichtingen, die God zelf aan zijn ambt heeft verbonden, dat daarvan in de uitoefening van zijne heilige taak niet iets zou overblijven..

Zoals Vs. 10b een vermaning tot de koningen behelst, welke zich met de daadzaak in vs. 10b genoemd in verband staat, zo bevat vs. 12a een vermaning, welke door de daadzaak van vs. 12b bevestigd wordt. Het is een feit, dat de troon slechts door gerechtigheid vaststaat, derhalve zij het den koningen een gruwel, middellijk en onmiddellijk goddeloosheid te plegen, door zich, in despotische willekeur, te stellen boven de wet. Zulk een goddeloosheid zal hen een afschuw zijn en pleegt het ook te zijn, wijl zij weten, dat zij daardoor de vastigheid van hun troon in gevaar stellen..

Wat hier van de koningen gezegd wordt, is ook, zo als van zelven spreekt, op elke Overheid toepasselijk. Alleen het vasthouden aan hunnen eigenen goddelijken oorsprong, aan de goddelijke openbaring, aan de eeuwige goddelijke instellingen, geeft haar vastheid en bestendigheid. Zodra zij zich daarentegen van haren oorsprong van Boven losmaakt, hare macht en waardigheid uit het volk, uit menselijke overeenkomsten afleidt, en zo als dit b.v. door de afschaffing van de doodstraf geschiedt, dat men God niet meer als de hoogste macht eerbiedigt, dan houdt hare macht ook op ene hogere macht te zijn, en is ook inderdaad gene Overheid meer..

13. De lippen der gerechtigheid, de mond, die spreekt wat recht en billijk is, zonder te huichelen of te vleien, zijn het welgevallen der koningen, die Gods waarheid en recht bevorderen; en elk een van hen, die met macht bekleed zijn, zal liefhebben dien, die rechte dingen spreekt. Zo zal men ondervinden dat de waarheid de leugen en de vleierij overwint, en een standvastiger geluk schenkt, dan deze.

14. a) De grimmigheid des konings is als de onverbiddelijkeboden, de dreigende voortekenen des naderenden doods en des dreigenden oordeels (Hoofdstuk 17: 11); maar een wijs man zal die echter door zijn gepast woord verzoenen. Verkrijg, acht en zoek voor u zulk ene wijsheid! (Prediker 8: 3 vv.).

a) Spreuken 19: 12; 20: 2.

15. Daarentegen a) in het licht van des konings aangezicht, dat blinkt als de stralen van de opgaande lentezon, is leven, dat al wat hem omringt vervrolijkt, verheldert en het leven verheugt; en zijn welgevallen is als ene wolk des spaden regens, die verfrist, en doet groeien en bloeien (Job 29: 23 vv.).

a) Spreuken 19: 12.

De spade regen (Leviticus 26: 5 Aanm) maakte het uitgeschotene gras vruchtbaar, en gaf hoop op een rijken oogst. De wolken, die dien aankondigen, waren daarom voor de Israëlieten een teken van toekomstigen regen..

Deze beide verzen tonen de macht der koningen aan, welke overal zeer groot is, maar voornamelijk in de Oosterse landen, waar zij volstrekt en willekeurig is, en daar het leven en dood der onderdanen van hun welbehagen afhangt en zij dezelve als lijfeigenen gebruiken, doende hun wil als een wet gelden..

Hier wordt duidelijk aangewezen, dat een koning het recht heeft op het leven en den dood zijner onderdanen in het Oosten. Denk aan Ahasveros ten opzichte van Haman en van Esther. Daarom wordt de grimmigheid bij den dood vergeleken en het vriendelijk licht der ogen bij het leven. Het ene had den dood, het andere het leven, het blijven leven ten gevolge.

16. a) Hoeveel beter is het ware wijsheid te bekomen dan uitgegraven goud, en grote schatten! En hoeveel uitnemenderis het, verstand en inzicht in de goddelijke waarheid te bekomen, dan zilver; want in beiden heeft men onvergankelijke schatten, ja God zelf, die de ware wijsheid is.

a) Job 28: 15. Psalm 19: 11; 119: 72. Spreuken 3: 14,15; 8: 11,19.

Genade zal ons te pas komen in het uur des doods, wanneer het goud ons niet meer baten zal. Velen spannen zich in om rijkdom te vergaderen, maar komen er slecht af; maar genade werd nooit geweigerd aan hem, die er oprechtelijk naar zocht. Het is ijdelheid en kwelling des geestes, rijkdommen te zoeken, maar vreugde en blijdschap des geestes wijsheid te verkrijgen..

17. De effene baan der oprechten is van het kwaad af te wijken; hij behoedt zijne ziel, zodat zij zeker is tegen het verderf van den eeuwigen dood, die zijnen weg zorgvuldig bewaart voor afwijkingen (Hoofdstuk 8: 13; 4: 25 vv.).

18. a) Hovaardigheid is de vóórloper van de verbreking; van schande, ongeluk en ellende en hoogheid des geesteskomt vóór den val.

a) Spreuken 11: 2; 17: 19.

De staat der mensen is als breekbare waar; hoe hoger zij opgeheven wordt, hoe groter hun val en verbrijzeling is.

Wat bovenstaande Spreuk uitdrukt, is ene ervaring, die zowel in het grote als in het kleine, nu eens zichtbaarder, dan meer verborgen, bevestigd wordt. Ieder zal het wel bij ondervinding hebben, dat ene hoogmoedige zekerheid altijd gevolgd wordt door het vallen in grote zonde. Wel hem, die zich door zulk een val laat tuchtigen en tot diepe boetvaardigheid komt. De meesten echter ervaren dit tot hun eeuwig verderf. Zelfs de kinderen spreken deze stellige ervaring uit..

Ik durf beweren, dat het nuttig is voor den hoogmoedige in de ene of andere openbare zonde te vervallen, waardoor hij zich zelven mishaagt, omdat hij door het welgevallen in zich zelven gevallen was..

19. Het is derhalve beter nederig van geest te zijn met de zachtmoedigen, die door lijden gebogen en geestelijk arm geworden zijn, en naar de eeuwige waarheid en gerechtigheid hongeren, maar in de wereld meestal weinig opzien baren (Zach. 9: 9), dan roof te delen, overwinning en zegepraal te vieren, en zo als veeltijds geschiedt, schijnbaar in de wereld gezegend en geprezen te worden met de hovaardigen, en met hen eindelijk ook eeuwig verloren te gaan (Psalm 84: 11).

20. Die op het Woord 1) des Heeren verstandelijk let, op het Woord des Heeren acht geeft, en daarnaar zijn leven leert in te richten,zal het goede vinden, zal het ware geluk deelachtig worden a) en die op den HEERE vertrouwt, bij alles wat hij doet, is welgelukzalig. 1)

a) Psalm 2: 12; 34: 9; 125: 1. Jes. 30: 18. Jer. 17: 1.

1) Het eerste staat in het nauwste verband met het tweede. Die op den Heere vertrouwt is degene, die door een levend geloof met Hem is verbonden, en dezen zal het ook behoefte zijn om met de dichter van Psalm 119 Gods woord tot zijn licht te hebben op het pad en tot een lamp voor den voet.

21. De wijze van hart, zal verstandig genoemd worden; want de wijsheid, die uit God is, maakt geschikt tot alle dingen, en dat moeten de mensen ook erkennen en roemen; en de zoetheid der lippen, welgeordende en klare, en daarom ook gaarne aangehoorde en aangenomene redenen over de dingen der hoogste wijsheid en het Goddelijk verstand, zal de leringvoor hem, die ze aanhoort, vermeerderen, en bevorderlijk zijn tot de uitbreiding van de ware kennis (Hoofdstuk 27: 9; 15: 2).

22. Het verstand dergenen, die het bezitten, ontleend aan de goddelijke wijsheid, is ene a) springader des levens, van aardsen en hemelsen zegen; maar de tucht, de straf en de bron van alle mogelijke nadelen en wederwaardigheden der dwazen is hun eigene dwaasheid, zij straft zich zelf steeds (Hoofdstuk 10: 11; 14: 27).

a) Spreuken 13: 14.

Een klaar begrip van zaken, en een recht oordeel daarover, geeft, even als ene onuitputtelijke bron, gedurige vertroosting en genoegen aan den bezitter, en maakt hem nuttig voor anderen; maar de geleerdheid der zotten is beuzelachtig en ijdel, waarom zij, als zij het wagen anderen te tuchtigen, hen slechts eveneens maken als zij zelven.

23. Het hart eens wijzen maakt zijnen mond verstandig, om door welsprekendheid bij anderen ingang te hebben, en zal op zijne lippen de lering vermeerderen 1), zodat de waarheid en de wijsheid uitgebreid en gaarne aangenomen worden (Hoofdstuk 10: 32; 12: 26; 15: 7).

1) De Wijsheid in het hart is de voornaamste zaak, daar het op aan komt. Want eerstelijk bestiert deze ons in het spreken, zij leert den mond, wat die zeggen, hoe hij en wanneer hij spreken moet, opdat een niet dan rechttijdige, welgepaste, stichtelijke reden er uit voortkome, want zo het anders is, was het beter, dat de mond gesloten bleef, al ware de taal nog zo keurig. Ten andere geeft de Wijsheid klem en kracht aan hetgeen wij spreken en voegt er een lering of kracht van zeggen en klemmende bewijsredenen bij..

24. Lieflijke redenen, uit enen welsprekenden en wijsheid voortbrengenden mond voortgekomen, zijn ene honigraat (vergelijk Psalm 19: 11), door haar zoet geluid en haren heilzamen invloed; zij zijn een troost voor de ziel, en een medicijn voor het gebeente en het vlees, ja voor den gansen mens, en worden ook hierdoor ene bron des levens (vs. 22. Hoogl. 4: 11).

Men herinnere zich hierbij, dat niet alleen in het Oosten, maar ook nog heden ten dage hier de honing als een geneesmiddel gebruikt wordt..

25. a) Er is een weg, die iemand recht schijnt; maar het laatste van dien zijn wegen des doods.

a) Spreuken 14: 12, alwaar deze spreuk ook woordelijk voorkomt. Zie de uitlegging aldaar.

26. De ziel 1) des arbeidzamen arbeidt voor zich zelven, het gevoel van behoefte doet hem den arbeid liefhebben en met vreugde volbrengen tot zijn eigen nut en voordeel, want zijn mond buigt zich voor hem, 2) als een nederig verzoeker, en bidt hem om toch te arbeiden, opdat hij spijze moge ontvangen tot verkwikking en voeding voor het gehele lichaam.

1) Anderen vertalen het woord in den grondtekst door eetlust. De bedoeling is hetzelfde. De wijze koning Israëls zegt hier, dat de mensen door behoefte aan voedsel gedrongen wordt om te arbeiden. Die niet werkt, zegt dan ook de Apostel, zal ook niet eten.

2) Terwijl dat, wat een mens moeite en zorg veroorzaakt, ene bron van levensonderhoud voor hem wordt, helpt het ook weer moeite en zorg overwinnen, terwijl deze tot een prikkel wordt om hem aan te drijven; want de honger geeft lust, en ruimt alle moeite uit den weg. Welk een wenk van de leidende, besturende Voorzienigheid..

Het is ene krachtige beweegreden, om een mens op te wekken tot het doen van moeite en eerlijke bezigheid, dat al zijn arbeid strekt tot zijn eigen behoud; zijn mond verzoekt hem

deze gunst, om toch niet uitgehongerd te worden. Maar hij integendeel, die zijn tijd doorbrengt met anderen te plagen en te kwellen, zal bevinden, dat dit op hem zelven terugkeert, want hij kan niet het minste kwade woord spreken, of het zal op hem terugstuiten en hem in ‘t aangezicht vliegen..

27. Een Belials man, een goddeloze mens, graaftkuilen om anderen er in te storten en zo opzettelijk te verderven, maar hij graaft voor zich zelf kwaad; en a) op zijne lippen is als een brandend, verzengend vuur,
1) woorden, die tweedracht en laster zaaien, waarvoor iedereen zich moet hoeden (Hoofdstuk 26: 23. Job 31: 12. Jak. 3: 5 vv.).

a) Spreuken 12: 18.

1) Alles wat schrik, verderf, onheil en schade kan te weeg brengen wordt op een welluidende wijze vuur geheten. (Richteren 9: 15,20. Jes. 33: 11,12. Obadja 1: 18).

28. a) Een verkeerd man zal krakeel en twist veroorzaken, waar hij maar kan, hij zoekt overal zijn gif in te werpen; en een oorblazer, die rondgaat, om de mensen kwaad of laster aan te brengen, scheidt den voornaamsten, den besten vriend van zijnen vriend, die hem lief en dierbaar was (Hoofdstuk 17: 9).

a) Spreuken 15: 18; 26: 21; 29: 22.

29. Een man des gewelds, die door geweldige middelen zijn slecht doel zoekt te bereiken, verlokt zijnen naaste, die lichtgelovig op zijne rechtschapenheid en vriendschap vertrouwde, en hij leidt hem in enen weg, die niet alleen niet goed is, maar hem veeleer onheil en verderf aanbrengt (Hoofdstuk 1: 10 vv. Psalm 36: 5. Jes. 65: 2).

30. a) Hij, 1) die zulk een boos en vals gemoed heeft, zo als in vs. 20 beschreven is, bij wien het terstond te bemerken is, sluit zijne ogen, in plaats van onbeschroomd om zich heen te zien, om verkeerdheden te bedenken; zijne lippen bijtende, denkt hij er niet alleen aan om weer boosheid te verrichten, maar in zijn hart volbrengt hij reeds het kwaad, 2) dat hij voornemens is te doen.

a) Spreuken 6: 13,14

1) De laatste vier spreuken maken ene zamenhangende beschrijving uit van de voornaamste soorten van schadelijke en ondeugende mensen en hun goddeloze daden..

2) Betere vertaling is: Wie zijne ogen sluit om verkeerdheden te bedenken, wie zijne lippen toeknijpt, volbrengt het kwade. Het op elkaar nijpen der lippen is teken van toorn en valsheid, een gebaar, dat arglist aanduidt.

31. De grijsheid, ene hoge ouderdom, die rijk is aan ervaringen, is ene sierlijke kroon; zij wordt op den weg der gerechtigheid gevonden, in zoverre de gerechtigheid behoedt tegen

snode zonden, bereidt voor den vromen grijsaard Gods bijzondere bescherming, een lang leven, en alzo een hogen ouderdom (Hoofdstuk 4: 19; 20: 29; 4: 10 vv.; 2).

Waarlijk vererenswaardig zijn zulke grijze haren, die blinken door heilige gedachten en goede werken.

De ouderdom is uit zichzelven eerwaardig, en beveelt en eist ieders eerbied en achting. Voor de grauwe of grijze haren eist de wet (Leviticus 19: 34), dat wij opstaan. Maar wordt deze grijsheid in den weg der goddeloosheid gevonden, dan wordt hare ere verbeurd, hare kroon ontheiligd. bezwalkt en in het stof neer geworpen. (Jes. 65: 20). De genade is de ere des ouderdoms..

Deze spreuk staat in verband met de belofte van het vijfde gebod in het bijzonder en met de uitspraak der Wet in het algemeen.

32. De lankmoedige, die zijne opwellende hartstochten weet te overwinnen en zijne boze gedachten kan onderdrukken, is beter dan de sterke, dan de krijgsheld, die op het oorlogsveld grote legers verslaat, en met roem wordt gekroond; en die heerst over zijnen geest, die zich zelven verloochent, is meer te prijzen, dan die ene stad inneemt (Hoofdstuk 14: 29. 2 Samuel 12: 16. Matth. 5: 5).

Het is moeilijk anderen te overwinnen, maar groter is de overwinning van hem, die over de boze gedachten van zijn eigen hart zegeviert.

Een koning zijt gij, wanneer gij u zelven en uwe begeerten beheerst; een koning, wanneer de wijsheid en niet de hartstocht u regeert..

33. Het lot wordt door ons mensen, schijnbaar naar onze willekeur in den schoot, of in een daartoe gebruikten bak geworpen; maar hoe toevallig de uitkomst ook moge zijn, toch is het zeker, het gehele beleid daarvan is van den HEERE, die als hoogste Rechter alles beslist (Hoofdstuk 18: 18. Jozua 7: 18).

Er is geen toeval in de betekenis van onverschilligheid of onbestemdheid, ook daar niet waar de mens dit meent; maar al zijn handelen is van ene hogere leiding der dingen afhankelijk. Zo is dan in deze Spreuk de moeielijkste vraag over de verhouding der menselijke vrijheid en de goddelijke noodzakelijkheid op deze wijze beantwoord: dat de mens alleen zijne krachten in ene vrije handeling kan ontwikkelen, maar het gelukken van zijne pogingen moet hij aan het vrije bestuur van God overlaten.

In het algemeen schijnt dit gehele hoofdstuk de spreuk der Wijsheid: (Spreuken 8: 15) door Mij regeren de koningen, door te voeren. De Heere regeert alles, terwijl de denkende mens naar eigen oordeel schijnt te handelen. Bewust of onbewust is hij slechts het werktuig des Heeren, die ook daar, waar de mens tegen Zijne geboden handelt, de ontwikkeling en den uitslag van de daden der mensen leidt.

Wanneer wij dus erkennen, dat de inrichting van den Staat een werk van God is, dan moeten wij die in ere houden, en met alle kracht beschermen, haar, omdat God het wil, gaarne gehoorzamen, en den Heere, die haar staande houdt, daarvoor hartelijk danken. Want wij weten, dat de toorn des duivels en der mensen, die deze ordening zoekt te ondermijnen, den Heere een gruwel is.

Hierdoor wordt het werpen van het lot niet gesanctioneerd, maar de Spreuken-dichter wil zeggen, dat als het lot wordt geworpen, het de Heere is, van wien het beleid is. In de Wet komt slechts eenmaal het werpen van het lot als bewijsmiddel voor (Numeri 5: 12-31).

HOOFDSTUK 17.

VOORSCHRIFTEN TER REGELING VAN HET GEDRAG IN VERSCHEIDENE OMSTANDIGHEDEN, VOORAL BIJ TWIST EN KRAKEEL.

VIII. Zo als reeds terstond in het eerste vers de tevredenheid als bron en grondslag van een vreedzaam gemoed en enen verdraagzamen wandel wordt aanbevolen, zo komt ook in verscheidene andere verzen deze aanbeveling terug. Ook de eis, om niet enkel met den mond, door tevredenheid, maar ook met de tong, door waarheid, zachtmoedigheid en stilzwijgendheid te vasten, wordt dikwijls herhaald, zodat men de aanbeveling tot tevredenheid en vredelievendheid als de grondgedachte kan beschouwen, die alles beheerst. Ofschoon anders tussen de verzen op zich zelven weinig zamenhang bestaat, kan men ze toch omtrent in de volgende groepen onderscheiden: vermaningen tot tevredenheid en wijze gematigdheid in het bezit van aards goed en in het gebruiken van de tong (vs. 1-9), vermaningen tot vredesgezindheid, waarschuwingen tegen strijdzucht en liefdeloos handelen (vs. 10-20), spreuken van onderscheidenen inhoud, bijzonder tegen onverstandigheid en praatzucht gericht (vs. 21-28).

1. Ene a) droge bete broods, zonder verkwikkend water, of versterkenden wijn, of andere aangename toespijs, en rust en tevredenheid daarbij, is beter, dan een huis vol van geslachte beesten, zodat er overvloed van spijze is, wanneer men die gebruikt met twist, onrust en ontevredenheid in het hart en tussen de huisgenoten.

a) Spreuken 15: 17; 16: 8.

2. Een onaanzienlijk, maar verstandig knecht, die de Goddelijke wijsheid in het hart draagt, zal zich verheffen door zijn verstand, en ten laatste door aanzien, ja door rijkdom zelfs, heersen over enen zoon, die door zijn verstand zich zelven en zijnen vader beschaamd maakt, die zijn vermogen verkwist, ofschoon hij door geboorte en andere voorrechten boven genen stond; en in het midden der broederen zal hij, als even veel recht hebbende onder hen, mede van de erfenis delen (Genesis 15: 3 vv.).

Dit is reeds in betrekking tot het wereldse waar, dat oordeel en verstand over de door geboorte geschonkene voorrechten heersen; in het rijk Gods is dit nog beter op te merken. Nederige geboorte en lage stand schaden u niet, wanneer gij slechts wijsheid wilt leren, want die maakt aanzienlijk, machtig en rijk. -Wien houdt gij dus voor vrijer? Alleen de wijsheid is vrij, want zij verheft de armen boven de rijken, zij maakt de heren zelfs tot schuldenaars van hun slaven, tot schuldenaars niet door het geld, maar door doorzicht, door het "pond, het talent" uit dien goddelijken, eeuwigen schat, die nooit bederft. De wijze is altijd vrij, schrijft altijd de wetten voor en komt tot ere. (vergel. de geschiedenis van Jozef in Egypte. Genesis 41).

3. a) De smeltkroes is voor het zilver, en de oven voor het goud; beiden worden alzo van vreemde bestanddelen en van schuim gereinigd; b) maar de HEERE proeft de harten, door al,

wat Hem mishaagt, door rampen en tegenspoeden daaruit weg te nemen, en de kracht tot het goede te versterken.

a) Spreuken 27: 21. b) Jer. 17: 10.

De menselijke kunst heeft geleerd om zilver en goud in hun oorspronkelijke bestanddelen op te lossen, om hun inwendige zamenstelling te kennen en het echte van het onechte te onderscheiden; maar de Heere alleen kent de verborgenste gedachten, en kan het goede van het kwade, den bedriegelijken schijn van de waarheid onderscheiden. Gene menselijke kunst vermag dit; gene zielkunde kan die onderscheiding leren kennen, de Heere alleen is de hartenkenner. (Hoofdstuk 15: 11; 16: 2; 21: 2; 24: 12..

Hoe kunstig de mensen zich weten te vermommen, hoe voortreflijk zij zich met de kleuren der deugd weten te verwennen, om anderen daardoor te bedriegen, -hoe weinig daarom een mens de diepten huns harten kan doorgronden, de hoge God ziet tot op den bodem van het hart. Hij weet het valse en bedrieglijke van het ware en oprechte in het hart te onderscheiden. Hij onderzoekt de mate der reinheid; Hij ruimt het schuim en de onreinheid, tot heil des mensen, geheel weg; Hij verhoogt door het vuur der ellende en der aanvechting den glans der deugd.

Het is God alleen die de harten proeft. De mensen mogen goud en zilver in den smeltkroes aan den toets van zuiver- of onzuiverheid onderwerpen, maar over huns naasten harten kunnen zij in dit opzicht niet oordelen, ook is hun dat verboden en zij moeten dit overlaten aan Hem, die alle de harten, zelfs die der koningen in Zijn hand houdt en ze kan buigen werwaarts Hij wil, en beproeven naar Zijn welgevallen..

4. De boosdoener, die een inwendig bedorven hart heeft, merkt, let gaarne op de ongerechtige woorden, die de goddeloze lippenspreken, en volgt de leugenachtige en valse woorden der verleiding; en een leugenaar, die een vals en huichelachtig hart heeft, neigt gaarne het oor tot de verkeerde tong, die hem leert zijne eigene boze gedachten met woorden uit te drukken, en deze weer tot kwade aanslagen te doen overgaan.

Zo als de echo tot degene, die roept, terstond terugklinkt, zo keert de schande tot enen ongerechtigen, schandelijken mens terug.

5. a) Die den arme bespot, smaadt deszelfs Maker, 1) die beide, rijken en armen, geschapen heeft, en het zo heeft ingericht, dat zij elkaar zouden dienen; die zich verblijdt in het verderf van een mens, waarmee hem God om zijner zonden wil straft, zal ook niet onschuldig zijn, want door zijne blijdschap over het ongeluk van anderen, haalt hij zich Gods toorn op den hals (Job 31: 29).

a) Spreuken 14: 31.

1) Duidelijk wordt het hier uitgesproken, dat God de Schepper is van den arme, niet alleen van den arme als mens, maar ook van den arme als arme. Arme komt hier voor dan als

tegenstelling van den rijke (Hoofdstuk 14: 31a). Dit heft niet op de schuld van hem, die door eigen toedoen arm werd, want dezulken heeft de dichter hier niet in de eerste plaats op het oog. Hij doelt hier op hen, die in armoede geboren worden, arm ter wereld komen. Het bespotten van den arme stelt hij op één lijn, met het zich verblijden in het verderf van een ander. Een verblijden, dat zijn grond niet heeft in de rechtvaardigheid der straf van den goddeloze, maar in de boosheid des harten, die zich verheugt over eens anders ongeluk.

6. De kroon der ouden, die hen doet eren door anderen, zijn de kindskinderen, die doen hopen op ene verzekerde en eervolle toekomst van hun geslacht, en ene rij van nakomelingen, kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen; en der kinderen sieraad zijn hun vaderen, zo zij in een ver verwijderd verleden op ene reeks van voorvaderen kunnen wijzen.

Dit is ene waarheid voor alle tijden, in zoverre kleinzonen den grijsaard eerwaardig maken, en zijn persoon doen eerbiedigen. Het meeste gewicht heeft zij echter in het oosten, waar ene grote familie het sieraad der ouders is, en de mindere zekerheid, ook in de burgerlijke maatschappij, toch nog een nauweren band tussen huisgezinnen nodig maakt. Hoe groter de mannelijke stam is, des te groter is de zekerheid en instandhouding der familierechten. Daarom zijn de voorvaderen een sieraad voor de zonen, omdat een ver opklimmend geslachtregister de meeste aanspraak op eer geeft." Deze Spreuk komt eerst in hare volle waarheid uit wanneer het huisgezin als ene plaats der bewaring en voortplanting van het geloof, van de kennis van God, van de eeuwige goederen, naar de betekenis der Heilige Schrift, wordt opgevat. Ene lange rij van vaderen, die in hetzelfde geloof geleefd, en daarin zalig gestorven zijn, ene rijke verzameling van ervaringen in het leven uit God, die zij ons overlevert, geeft ons billijken hoogmoed, vastheid en zekerheid tegenover de nietigheid en den leugengeest des tijds; ene lange rij van dezulken, die het eeuwige erfdeel hunner voorvaderen in zich opgenomen heeft, geeft hier reeds enen voorsmaak der hemelse vreugde..

7. Ene voortreflijke lip, een mond, die schone dingen spreekt, maar gene kennis van God en goddelijke zaken heeft, en daarom van al het waarlijk schone en goede niets verstaat, past enen dwaze niet, ja, het walgt zelfs zulke huichelachtige holle woorden te horen; omgekeerd past veel min enen prins, die wijs is en God lief heeft, ene leugenachtige lip, waardoor hij zich met dwazen gelijk stelt; dat kwetst evenzeer den zin voor de nodige overeenstemming van het in- en uitwendige (Jes. 32: 5 vv.).

8. Het geschenk, dat gegeven wordt om iemand gunstig voor zich te stemmen, is in de ogen zijner heren, dergenen die het ontvangen, als een aangenaam edel gesteente, dat door zijnen glans de ogen verblindt, en door de schoonheid en de grote waarde zich spoedig gunst en welgevallen verwerft; waarhenen het gaat, tot wien het zich zal wenden, zal het wel gedijen; het geeft welgevallen, verschaft vrienden en beschermers, en het gaat er mede als met een echten, schonen, welgeslepen edelsteen, die glanst, hoe men hem draait of van welke zijde men hem beschouwt.

9. Die de overtreding (Hoofdstuk 10: 12)toedekt, handelt waarlijk liefderijk, en zoekt liefde te verwerven (Jak. 5: 20. 1 Petr. 4: 8. 1 Kor. 13: 4 die de zaak weer ophaalt, als zij reeds lang vergeten is, scheidt den besten, den voornaamsten vriend 1) van zijnen vriend.

1) Het ophalen van fouten, het vernieuwen van voorheen plaats gehad hebbende krakelen is het uitrukken der liefde en het verdoen van alle achting en genegenheid, en niets strekt meer om vrienden van elkaar te verwijderen en tegen elkaar op te stoken en te verbitteren, dan het herhalen van zaken, die voorheen stof tot twist gaven..

10. De bestraffing al is het slechts door ene zachte berisping, met vriendelijkheid uitgesproken, gaat dieper in het hart vanden verstandige, die de tucht liefheeft, dan den zot honderdmaalgevoelig te slaan, 1) omdat hij zijne zonde loochent en de boetvaardigheid verwerpt.

1) David wordt vertederd door het enkel woord van Nathan: Gij zijt die man. Farao verhardt zijn hart, niettegenstaande vele waarschuwingen Gods, door den mond van Mozes.

11. Zeker de weerspannige tegen God, en zijne meerderen, tegen alle heilige instellingen op aarde, zoekt het kwaad, dat zeker niet uitblijven zal; maar een wrede bode zal door den Heere, die Zijne instellingen niet ongestraft laat overtreden, tegen hem gezonden worden, om hem den toorn en het gericht te komen aanzeggen (Rom. 13: 12).

De algemene ervaring bevestigt het, dat de pogingen om de Goddelijke verordeningen op aarde, zowel in de Kerk en in den Staat, als in het huisgezin door woorden en daden omver te werpen, reeds hier op aarde door zware straffen van God zullen bezocht worden. Deze ordeningen zijn zo heilig, en voor den geregelden loop van het wereldbestuur zo noodzakelijk, dat God niet toelaat, dat iemand daarin stoornis zoekt te brengen..

12. Het is beter, dat een beer, of liever ene berin, die van hare jongen beroofd is, enen man tegemoet kome; daar zij, ofschoon in wilde woede, toch immer binnen de perken harer natuur blijft, dan door een dwaas aangerand te worden. De beer is te temmen in zijne woede, maar niet een zot in zijne dwaasheid. 1)

1) De zot in zijne dwaasheid, wil zeggen, dat een waanzinnige, wanneer hij helemaal het verstand heeft verloren en dan tot alles in staat is, zich nog erger en woester openbaart dan ene berin, die van hare jongen beroofd is.

13. a) Die kwaad voor goed vergeldt, het kwaad zal van zijn huis niet wijken; ongeluk en straf zal hem voor zulk ene ondankbaarheid zeker toekomen (Jer. 18: 20. Psalm 109: 5).

a) Deuteronomium 32: 35. Spreuken 20: 22; 24: 29. Rom. 12: 17. 1 Thess. 5: 15. 1 Petr. 3: 9.

Kwaad voor kwaad vergelden is dom; maar kwaad voor goed vergelden is duivels. Die dat doet brengt een vloek over zijn huisgezin. De Joden stenigden Christus, omdat Hij goed gedaan had (Joh. 8: 59); Zijn bloed is op hen en hun kinderen gekomen..

14. a) Het begin des krakeels is gelijk een, die den dam openscheurt, en het water opening geeft; hij zal niet in staat zijn den vloed des waters te keren, daarom verlaat den twist, eer hij

zichuitbreidt; bemoeit u er niet mede, en vermengt u niet met den twistende, want hij wordt even als een brand al feller en feller, zodat er aan geen blussen meer is te denken.

a) Spreuken 20: 3.

15. a) Wie, om eigenbaat den goddeloze rechtvaardigt, voor onschuldig houdt, en den rechtvaardige verdoemt, als ware die de schuldige, beiden zijn den HEERE een gruwel, ja, want die beiden1) veranderen Gods heilige verordening op aarde juist in het tegendeel.

a) Exodus 23: 7. Spreuken 24: 24. Jes. 5: 23.

1) Deze Spreuk veroordeelt het doen dier rechters die het geschenk aannemen en daarom partijdig zijn, het recht niet handhaven, maar om valse beweegredenen het recht verkrommen. (Jes. 5: 23).

16. Waarom toch zou in de hand des zots het koopgeld zijn, om wijsheid te kopen, dewijl hij geen verstand heeft. Hij is immers niet geschikt om ze in zich op te nemen. Zonder de rechte gezindheid des harten zou ook de voor veel geld verkregene kennis, zelfs door de beste leermeesters, nog niets baten.

Wat goeds doet ene grote bezitting in de handen van enen zot? Kan hij daarvoor wijsheid kopen, om zijn goed wel te gebruiken? Helaas! hem ontbreekt verstand om wijsheid te begeren, en om zich te voorzien van goed onderwijs. Welk ene vreugde zou hij door zijne schatten kunnen genieten, indien zijn hart goed ware.

17. Een waar vriend heeft te aller tijd zijn vriend lief, niet alleen in voorspoed maar ook in tegenspoed, wanneer valse vrienden den mens verlaten; en een broeder, die dit niet alleen is in naam, en door het bloed, maar ook door liefde en genegenheid, wordt in de benauwdheid geboren; want ook kan hij een broeder genoemd worden, die in den nood, wanneer hij geen voordeel meer door de vriendschap geniet, toch zijnen vriend blijft aankleven; dan verandert de vriend als in een broeder, hij wordt als broeder geboren.

Niemand weet, waar hij vrienden heeft, behalve wanneer zijn welzijn en zijne eer op het spel staan, dan leert men den waren vriend kennen, en de valse vrienden verlaten hem dan.

Zonder reden is het spreekwoord: "In den nood leert men de vrienden kennen," niet in gebruik gekomen, want niemand kan immers zeggen, dat hij een vertrouwd vriend heeft, voordat deze hem in enen ellendigen toestand heeft gezien, en hem blijken heeft gegeven, hem ook dan niet te willen verlaten. Zo wordt de vriendschap op de proef gesteld, en leert men den vriend uit- en inwendig kennen. Men kan iemand wel gelukkig achten, die nooit in de gelegenheid is gekomen, om zijnen vriend te kunnen beproeven door den tegenspoed; maar het is zelfs ene genade van God te noemen, door den nood, waarin men komt, er van verzekerd te worden, dat men een waren vriend heeft, die in nood en dood ons wel ter zijde staat.

18. Een verstandeloos mens, is het die klapt in de hand, zich borg stellende bij zijnen naaste, zonder hem goed als een trouw en godvruchtig mens te kennen (Hoofdstuk 6: 1-5; 11: 15).

Vertrouw u niet te licht aan enen mens toe, dien gij niet kent; dit is nog veel meer toepasselijk op het geestelijke dan op het wereldse. Wordt nooit een knecht der mensen..

19. Die het gekijf liefheeft, heeft de overtreding lief, want de toorn des mensen doet niet wat recht is voor God (Jak. 1: 20); a) die zijne deur verhoogt, in hovaardigheid zich een groter huis bouwt, zoekt de verbreking van het pas gebouwde huis en van zijn geluk.

a) Spreuken 16: 18. 2 Koningen 14: 10.

"Die zijne deur verhoogt, zoekt verbreking." Dit is thans nog letterlijk waar in het Oosten; maar of deze letterlijke verklaring de door den heiligen Schrijver bedoelde zij, laat zich moeilijk beslissen. Men zal zich herinneren, dat de Oosterse huizen geen front of gevel naar de straat hebben, doch dat de ingang van daar naar een voorhof leidt, waar, of in de nabijheid waarvan, in een ander voorhof, het front van het hoofdgebouw zich vertoont. Van daar dat men in de straat zelf weinig nopens de waarschijnlijke gestalte van het binnenste gebouw, of den rang en rijkdom van den bewoner kon ontwaren; meer echter van het uitwendig voorkomen der poort. Om dit te voorkomen, en alzo te beletten, dat de begeerlijkheid der machtigen niet door enig kenmerk van rijkdom en weelde worde opgewekt, en verbreking zoeke, dragen de rijkste lieden, behalve andere maatregelen, welke zij in het werk stellen, nauwkeurig zorg, dat hun poort hen niet verraadt, doordien zij minder laag en onaanzienlijk zijn, dan die van hun buren. Langs de straat gaande, blijken de deuren, meestal zonder onderscheid, een schamel voorkomen te hebben, als zijnde deze zeer laag, en ofschoon sterk, van ruw, ongeschilderd hout vervaardigd. Wanneer een reiziger lieden bezoekt, welke voor rijk en gegoed bij hem te boek staan, dan staat hij verwonderd, als men hem aan ene poort of deur brengt, welke hij in zijn eigen land voor ene stal of schuur te gering zou achten, waardoor hij tevens ten aanzien van zijn oordeel nopens den rijkdom en weelde, welke hij waarschijnlijk daar binnen zal aantreffen, al zeer slecht gestemd en voorbereid wordt. Des niettegenstaande zijn de Oosterlingen prat op uitwendige vertoning; en een gegoed man vergeet zich zelven wel eens zo ver, of heeft zoveel zelfvertrouwen, dat hij zijne deur verhoogt in een stijl, die de aandacht van ieder trekken moet. Zelden gebeurt het echter, dat het lang duurt, voor en aleer hij reden heeft, om te leren, dat hij door dit bedrijf zijne eigene verbreking (ondergang) heeft gezocht. In de stad Bagdad behoorde de enige verhevene deur of poort voor een bijzonder huis tot de woning van een zeer rijken Muzelman, die zoveel invloed in de stad had, dat hij dit vrijelijk naar buiten meende te mogen vertonen. Doch hij had zich vergist. Op zekeren dag door de straat rijdende, in welke hij woonde, sleepte men hem, dicht bij zijne deur, van zijn paard, en bracht hem op last van den Pacha, die zich terstond van al zijne bezittingen meester maakte, op de plaats zelf ter dood.

20. Wie verdraaid is van hart, de wegen des rechts en der waarheid niet bewandelt, zal in het leven het ware en blijvende goede niet vinden, want slechts den oprechte laat de Heere alles gelukken (Hoofdstuk 11: 20; 16: 20), en evenzo, die verkeerd is, bedrieglijk spreekt met zijne tong, zal in het kwaad, in de billijke bezoeking van God vallen (Hoofdstuk 13: 17).

21. Wie enen zot genereert, hem tot zoon heeft, die zal hem tot droefheid zijn; hij zal verdriet van hem hebben, of hij moet zelf een zot zijn, die niet inziet, dat de hoogste vreugde der ouders is, vrome kinderen te hebben, die het huis doen staande blijven met hun eeuwig erfdeel; en de vader des dwazen zal zich niet verblijden; 1) want de goddeloosheid van den zoon rukt neer, wat hij opgebouwd heeft (Hoofdstuk 10: 1; 18: 13).

De vader van een dwaas neemt het verheven gedrag van zijn kind zozeer ter harte, dat niets ter wereld hem enige blijdschap, lust en genoegen schijnt te geven..

22. a) Een blij hart, dat door den troost en vrede Gods is verblijd, zal als ene medicijn op den mens werken, en het kwade zelfs goed maken; maar een verslagen geest, die niet in God en Zijn woord is getroost, en Gods nabijheid niet bespeurt, zal ook het gebeente verdrogen1) alzo dat de gehele mens verzwakt en ziek wordt (Psalm 22: 16; 32: 3).

a) Spreuken 15: 13.

1) Het hart is het middelpunt van het ik-leven en aan dit ik-leven deelt zich tot het einde toe de toestand en de stemming aan het hart mee. De geest is de macht van het zelfbewustzijn, welke naar mate zij opgeheven of neergedrukt wordt ook den lichamelijken toestand opheft of neerdrukt..

"Hart en geest" worden hier zeer duidelijk als oorsprong des levens in den mens voorgesteld, waaruit leven en dood voortkomen, als de brandpunten waarin, alle krachten der ziel en des mensen lichaam verenigd zijn, en uit welker toestand aldus alles ontstaat..

23. De goddeloze zal heimelijk het geschenk ter omkoping uit den schoot nemen, om de paden des rechts te buigen, en juist daardoor wordt zijne goddeloosheid openbaar, dat hij voor aardse voordelen de gerechtigheid buigt (Hoofdstuk 18: 5. Amos 2: 7).

24. a) In het aangezicht des verstandigen, die het onderscheid kent tussen leugen en waarheid, tussen onrecht en recht, is wijsheid; 1) hij heeft de wijsheid, die uit God is, in het oog en laat zich door haar in zijne schriften besturen (Hoofdstuk 15: 14); maar de ogen des zots, die de waarheid veracht, dwalen van het een op het ander, en zijn dan hierheen, dan daarheen gericht, zij zouden tot in het einde der aarde 2) willen doordringen; ‘t is echter jammerlijk met hem gesteld, want hij denkt aan alle dingen, die hem maar voor den geest komen, alleen niet aan het nodigste en het gewichtigste (Hoofdstuk 4: 25).

a) Prediker 2: 14; 8: 1.

1) In het Hebr. Etphenee mebin chokmah. Beter: voor het aangezicht des verstandigen ligt wijsheid. Dat is: de verstandige heeft het oog gericht op de wijsheid om die te bezitten. Dan komt de tegenstelling met het tweede gedeelte ook beter uit, wanneer gezegd wordt, dat de ogen der zotten zijn in of op de einden der aarde, m.a.w. dat hij zijne ogen niet op een vast doel, d.i. op wijsheid heeft gericht, maar dat deze her- en derwaarts dwalen. -

2) Gelijk het verstand eens wijzen zich zelfs in zijn gelaat vertoont, en een dwaas gekend wordt aan zijne dartele en wonderlijke ogen, zo heeft de ene zijne wijsheid altijd gereed, om daardoor geleid en bestuurd te worden, terwijl de andere niet weet wat te volgen, en zijne gedachten te vergeefs op en neer zwerven, al doorloopt hij de aarde tot haar einde toe.

25. a) Een zotte zoon, die de tucht verwerpt, en de wegen des vlezes bewandelt, is een verdriet voor zijnen vader, en bittere droefheid voor degene, die hem gebaard heeft (vs. 21).

a) Spreuken 10: 1; 15: 20; 19: 13.

26. Het is reeds niet goed, ja veeleer zeer te verwerpen, den rechtvaardige, die zich in zijn leven steeds naar Gods geboden gericht heeft, ook te doen boeten; ook is het af te keuren, dat de prinsen, de vorsten, die het gericht in handen hebben, iemand slaan zouden, omdat hij strijdt voor hetgeen recht is. 1)

1) De Spreuken-dichter, uitgaande van de waarheid dat de Overheid Gods dienaresse is, veroordeelt haar daarin, dat zij het recht buigt, door den rechtvaardige, degene, die niets misdreven heeft, te straffen. Dit ligt toch in het woordje ook opgesloten. God, de Heere, de Rechter aller rechters zal dit zeker straffen.

27. Wie wetenschap heeft beoefend, en het ware van het valse weet te onderscheiden, omdat hij wijsheid van God heeft ontvangen,houdt zijne woorden in, opdat hij niet met zijne tong zondige (Hoofdstuk 14: 29; 10: 19. Jak. 1: 19) en een man van verstand is kostelijk van geest, 1) zodat hij zijne woorden niet wil verspillen aan nietige zaken.

1) In het Hebr. Jekar roeach isch theboena. Beter: Een man van verstand is hij die vrij is van hartstocht, d.w.z. die zijn hartstocht beheerst. Eigenlijk betekent het woord, koudbloedig, iemand die zich beheersen kan. Van daar ook dat in het volgende vers een dwaas zelfs wijs wordt genoemd, die kan zwijgen.

28. Ja, een dwaas zelfs, die zich anders door zijne hartstochten en de goddeloze begeerten zijns vleses laat leiden, wanneer hij bij sommige gelegenheden zwijgt, zal wijs geacht worden, zo kostelijk is de gematigdheid en de bedaardheid met de tong in de ogen van den verstandige, en die zijne lippen toesluit, zal voor verstandig doorgaan (Job 13: 5).

Men zal niet kunnen beweren, dat iedere dwaas, die eens zwijgt, daarom voor wijs zal gehouden worden; maar omdat de karigheid en de voorzichtigheid in het spreken een zo noodwendig en voornaam kenteken is van de wijsheid, die in den mens woont, zal alleen de mogelijkheid, dat een zwijgende dwaas zelfs den naam van wijze kreeg, worden gesteld, omdat juist het onbezonnene hartstochtelijk gepraat een hoofdkenteken der dwaasheid is. Ook kan het vers betekenen, dat wanneer een dwaas begint te zwijgen, dit een teken zou kunnen zijn, dat er ene omkering plaats heeft in zijn verstand, en dat er een begin van wijsheid is gekomen. -In de Ascetiek, de beoefening der heiligmaking dan de oude kerk en van het monnikendom der middeleeuwen heeft het in dit hoofdstuk voorheersende denkbeeld, dat er ene werktuigelijke overeenstemming moet zijn tussen het lichamelijke en het geestelijke

vasten, of dat men de tong in ene strenge tucht moet houden, niet alleen als het orgaan van den smaak, maar ook van het spreken, ene al te vruchtbare, praktische betekenis gehad; terwijl men, zich beroepende op het verkeerd toegepaste voorbeeld van het vasten van 40 dagen door den Heere in de woestijn, bij het strenge gebod tegen het vasten, ook de strengste voorschriften door de stilzwijgendheid voegde. Maar deze buitensporigheden en overdrijvingen daargelaten, dan is het organische verband, en de wederkerige werking van de tong als orgaan van den smaak, en van de spraak, zo als zij ontegenzeglijk bij ieder mens heerst, iets, dat wel mag opgemerkt worden, en de zonden der tong in beide opzichten moeten ernstig vermeden, en te zamen bestreden en uitgeroeid worden Jak. 3: 2-12..

HOOFDSTUK 18.

VAN DE SCHEIDING VAN GOEDE VRIENDEN.

IX. Vs. 1-24. Het hoofdthema van dit Hoofdstuk, dat veelzijdig, grondig en ernstig wordt behandeld, is de vermaning tot de deugden van het maatschappelijk leven als gemeenzaamheid, verdraagzaamheid, en liefde tot vrienden. Ook de andere vermaningen, die schijnbaar verder afliggen van dit hoofdthema, kunnen toch gemakkelijk daaronder gerangschikt worden. Het geheel laat zich weer in vier kleinere groepen verdelen: vs. 1-9 18.1-9 waarschuwen tegen onverdraagzaamheid, strijdlust en andere uitingen van ene liefdeloze en dwaze gezindheid; vs. 10-16 wekken vooral op tot vertrouwen op God en tot ootmoed, als de enige ware wijsheid, vs. 17-21 waarschuwen weer tegen strijdlust en misbruik van de tong, vs. 22-24 spreken van de liefde tot echtgenoten, de naasten en de vrienden.

1. Die zich van de gemeenschap der godvruchtigen afzondert, tracht niet naar de kennis der waarheid, maar naar wat begeerlijksvoor zich zelven, hij onderzoekt alles, om daardoor zijne ijdele eerzucht te voldoen, en meent beter te zijn dan anderen; hij vermengt zich in alle zaken, om daarmee te kunnen pronken, maar blijft nog verre van de bestendigebeoefening der wijsheid. 1)

1) in het Hebr. Bekol thoeschijah jithgala'. Beter: Met al zijn beleid maakt hij het nog erger. De dichter komt hier op tegen het separatisme van die dagen, tegen hen, die zich terugtrokken van de gemeenschap des geloofs en nu in een eigenwilligen godsdienst behagen begonnen te scheppen. De wijze koning zegt het hier, dat deze wel meent het daarom beter te zullen hebben, maar dat het einde daarvan is, dat hij in nog slechter conditie komt te verkeren.

Anderen zijn aan gedachte dat hier van een goede afzondering wordt gesproken, maar o.i. ligt dit niet in den tekst.

2. Want de zot heeft genen lust in verstandigheid, in de wijsheid, die in de gemeenschap met de gelovigen te vinden is; en daarom onttrekt hij zich en wil niet van anderen leren: maar daarin heeft hij lust, dat hij zijne eigene wijsheid aan andere zotten uitkraamt, en de dwaasheid van zijn hart zich alzo ontdekt.

3. Als de goddeloze in ene vergadering komt, komt ookmet hem de verachting van God, van de godsvrucht en van de vromen; hij veracht hen, en hun verachting rust op hem; en met de schande, die aan de goddeloosheid verbonden is, komt ook de versmaadheid 1) en de hoon van de wereld.

1) De goddelozen zijn een verachtelijk volk, omdat ze smaad en verachting op en over alles brengen, want als een ondeugend mens in een goed gezelschap, in den school der wijsheid, of in de godsdienstige vergadering der gelovigen komt, dan werpt hij ene schande en verachting op God en op alle vromen, ja op alles wat er gezegd en gedaan wordt; men kan van deze bozen niets verwachten, dan schimp en spottaal; schande en versmaadheid verzelt hen

allerwege; zij lachen, schimpen en smaden op en met alles, wat wettig, ernstig, stichtelijk en godsdienstig is..

Schultens vertaalt: Als de goddeloze intreedt, treedt ook de versmading binnen en de schande met de schandelijken.

Bedoeling is in elk geval dat wie met den goddeloze omgaat of in zijn zonde deelt en haar goedkeurt ook zelf de vrucht en de kwade gevolgen er dan zal ondervinden.

4. De woorden van den mond eens mans, die de wijsheid kent,zijn rijk van inhoud, ja, onuitputtelijk, als diepe altijd stromende wateren, en de springader der wijsheid, die door het woord en den Geest van God in zijn hart opwelt, is ene uitstortende beek, 1) die nooit uitdroogt, maar velen drenkt en verkwikt (Hoofdstuk 20: 5; 21: 1; 16: 1; 19: 21. 7: 38).

1) Drieërlei dingen worden van de woorden uit een mans mond gezegd: zij zijn diepe wateren, zodat hun zin niet aan de oppervlakte ligt, maar slechts door indringen in de verborgen bewegingen en bedoelingen van den sprekende kan worden doorzien; zij zijn een uitstortende beek, welke tot hem, die dien vloed van woorden op zich laat komen, krachtig en fris terugkeert, wijl het deze beek niet aan altijd nieuwen toevoer van levend water ontbreekt; zij zijn een springader of bron van wijsheid, waaraan wijsheid ontspringt en van waar wijsheid is te halen..

5. a) Het is waarlijk niet goed, maar veeleer verwerpelijk het aangezicht des goddelozen aan te nemen, in het gericht voor hem partij te kiezen, om daardoor den rechtvaardige te benadelen, die het recht aan zijne zijde heeft in de zaak, waarover het gericht gehouden wordt, en niemand vermag het recht te buigen, zonder zich grotelijks te bezondigen (Hoofdstuk 17: 15, 23. Jes. 10: 2. Amos 2: 7).

a) Leviticus 19: 15. Deuteronomium 1: 17; 16: 19. Spreuken 24: 23.

6. De lippen des zots komen met iedereen in twist, want overal moet hij door zijne opgeblazenheid anderen beledigen, en zijngrootsprekende, snapachtige mond roept naar slagen, noopt anderen om te vechten, of maakt, dat hij zelf geslagen wordt, terwijl de beminnelijke en rustige houding van den wijze het misverstand, waardoor dikwijls de twisten ontstaan, spoedig inziet en ze weer weet bij te leggen (Hoofdstuk 19: 29; 10: 8; 13: 3).

7. De mond des zots a) is hem zelven ene verstoring, moet hem zelfs op de wijze, als in vs. 6 gezegd is, in het ongeluk brengen door zijn ongeroepen gesnap, en zijne lippen zijn een b) strik zijner ziel, omdat hij zich of in zijne eigene redenen verwart, en zich tot zijn eigen verrader maakt, of zich door zijn krakelen straf op den hals haalt.

a) Spreuken 10: 14; 13: 3. b) Spreuken 12: 13.

8. a) De lichtzinnig uitgesprokene woorden des oorblazers of des lasteraars zijn als zovele wonden voor de ziel dergenen, die daardoor geslagen zijn, en die dalen in het binnenste des buiks; zij vestigen zich in het diepste der ziel, en maken diepe wonden.

a) Spreuken 26: 22.

Eerst zeer glad en zacht naar binnen glijdende, worden zij, zodra zij eens vast in de ziel liggen, gelijk aan aanstekend en brandend vergif, dat den mens, die het in zich opgenomen heeft, gene rust meer laat..

De lasteraar heeft den duivel op de tong, en wie naar hem hoort, heeft dien in de oren..

Luther zei van degenen, die van afwezenden kwaad spreken: "Het zijn echte zwijnen, die niet letten op de rozen en de viooltjes in den tuin, maar hunnen snuit maar in de mest steken.".

9. Ook die zich slap aanstelt in zijn werk, die is ook reeds door zijn tijdverlies een broeder van enen doorbrenger; beiden zullen tot armoede geraken (Hoofdstuk 10: 4; 12: 11

10. De naam des HEEREN, Jehova, Die is, Die was en Die zijn zal, zo als de Heere Zich zelven heeft geopenbaard, is voor het hart van den mens, waarin Hij woont en dat Hij versiert, a) een sterke toren, achter welks vaste muren en wallen hij beschut is tegen al het woeden der vijanden, der zonde, des duivels en der wereld; de rechtvaardige, die door zijn geloof leeft, zal in elken nood daarhenen lopen en door het alvermogen en de diepte van dezen naam, dien hij door het geloof in het hart opneemt, in een hoog vertrek gesteld worden, waar hij veilig is tegen de aanvallen der vijanden.

a) 2 Samuel 22: 51. Psalm 18: 3; 61: 4. Spreuken 29: 25.

Het is onmogelijk, dat de naam van God, die niet door mensen is uitgevonden, en genen aardsen oorsprong heeft, maar voortkomt uit de onmiddellijke openbaring van God zelf, dat deze naam slechts een klank en rook is. Veeleer is God, daar Hij alomtegenwoordig is, aldaar, waar Zijn geopenbaarde Naam genoemd wordt, op ene bijzondere wijze door dezen Zijnen Naam en in dezen Zijnen Naam tegenwoordig. Hij heeft dezen Zijnen Naam overal, waar die verkondigd wordt, ten toon gespreid als ene zichtbare banier, opdat allen, die zich in nood bevinden, daar hun toevlucht nemen, en deze banier aangrijpen, d.i. dezen wonderbaren Naam met hun lippen noemen, even zo als eens het volk van Israël in de woestijn zijne ogen richtte naar de koperen slang. Maar deze banier is niet zo als toen, een zinnebeeld, een bloot teken van den verborgen God, maar de Naam van God is de geopenbaarde en de werkelijke God, en wie den naam des Heeren aanroept, die roept den Heere aan, die tegenwoordig is, en zal daarom gered worden (Rom. 10: 13. Fil. 2: 9 vv. Efez. 1: 21). -Den naam van Jezus Christus en van God, den Vader des Heeren Jezus Christus aanroepen, betekent zich aan de genadevolle macht des Gods, die tegenwoordig is, onderwerpen, zich daaraan overgeven en verbinden; en verder betekent het: in het geloof de macht hebben over den God, die tegenwoordig is. Zo begrijpen wij uit het eerste, waarom de Apostel Paulus den naam van

Christus doet betrekking hebben op namen, die ene macht, ene heerschappij te kennen geven, en uit het tweede, waarom een gebed in den naam van Jezus kan verhoord worden.

Een sterke toren was de toevlucht voor degenen, die belegerd werden, en het hoog vertrek in den toren de toevlucht voor hen, die beveiligd wilden zijn tegen de pijlen der vijanden. Zo wordt hier de Naam des Heeren een sterke toren en een hoog vertrek genoemd voor de rechtvaardigen, om ten allen tijde maar inzonderheid in dagen van benauwdheid beveiligd te zijn tegen den geestelijken vijand.

11. a) Des rijken goed is hem in zijne dwaasheid hetzelfde, wat voor den wijze de naam van God is, namelijk: de stad zijner sterkte, en als een verheven muur, binnen welken hij in zijne inbeelding 1) veilig is.

a) Spreuken 10: 15.

1) Tegenover het vaste bolwerk van den gelovige en rechtvaardige stelt de Spreuken-dichter hier de zwakke en valse verdediging van den rijken wereldling, die zijn deel en schat in de dingen dezer wereld stelt, op welke hij zijn hart vast maakt en waarvan hij zo veel verwacht als de godvruchtige van God zelven..

De Spreuken-dichter spreekt hier van in zijne inbeelding en daarom stelt hij het valse van deze burcht tegenover den naam Gods, die in waarheid een vaste burcht is. Want rijkdom en al het goed der wereld verdwijnt, maar God blijft Die Hij is, van eeuwigheid tot in eeuwigheid God.

12. a) Vóór de verbreking zal des mensen hart zich verheffen; 1) de hoogmoed is de zekere voorbode van den ondergang; b) en de nederigheid gaat voor de eer; door tijdelijke rampen tot onderworpenheid en ootmood gebracht te worden, is een zegen; want alleen in den ootmoed ligt waarheid, en de waarheid brengt genade en leven in de ziel.

a) Spreuken 11: 2; 16: 18. b) Spreuken 15: 33.

1) Haman is hiervan een duidelijk voorbeeld. En ook Saul bij de aanvaarding zijner regering van hetgeen in het laatste gedeelte van dit vers gezegd wordt. Evenzeer van het eerste ook Nebukadnezer als hij zegt in opgeblazenheid des gemoeds: Zie daar het grote Babel, hetwelk ik gebouwd heb.

13. Die antwoord geeft, b.v. in het gericht al te spoedig beslist, eer hij de beide partijen zal gehoord hebben, dat is hemeen teken van zijne gewetenloosheid, en daarom van dwaasheid en schande.1)

1) Het is dwaas voor iemand te spreken van iets dat hij niet verstaat, of een vonnis te vellen in ene zaak, van welke hij niet volslagen of niet naar waarheid onderricht is en waartoe hem geduld ontbreekt, om er het werkelijke van te onderzoeken. En indien dit dwaasheid is, zo zal het ook schandelijk zijn voor degenen, die zich hieraan schuldig maken..

13. Die antwoord geeft, b.v. in het gericht al te spoedig beslist, eer hij de beide partijen zal gehoord hebben, dat is hemeen teken van zijne gewetenloosheid, en daarom van dwaasheid en schande.1)

1) Het is dwaas voor iemand te spreken van iets dat hij niet verstaat, of een vonnis te vellen in ene zaak, van welke hij niet volslagen of niet naar waarheid onderricht is en waartoe hem geduld ontbreekt, om er het werkelijke van te onderzoeken. En indien dit dwaasheid is, zo zal het ook schandelijk zijn voor degenen, die zich hieraan schuldig maken..

14. De moedige en krachtige geest eens mans zal hem in zijne ziekte verwonderlijk ondersteunen; maar enen verslagenen, neergedrukten geest, wie zal dien opheffen? Dan is immers juist datgene, wat ondersteunt, verbroken, en de mens moet bezwijken. Voed u daarom altijd met het woord van God, opdat uw geest door God gesterkt worde om te verdragen (Hoofdstuk 15: 13. Matth. 6: 23).

15. Het hart des verstandigen, dat de ware wijsheid liefheeft en gehoorzaamt, bekomt wetenschap en geestelijk leven; het staat nooit stil, maar tracht steeds naar het verkrijgen van een beter inzicht in de goddelijke dingen, en het oor der wijzen hoort gaarne spreken van de eeuwige waarheden, die besproken worden in den kring der godzaligen; het zoekt naar wetenschap, opdat het steeds moge toenemen in wijsheid (Spreuken 14: 33; 15: 14).

Wie eens is begonnen, zich aan de wijsheid, die van Boven is, over te geven, die heeft ene gedurige en bevestigde begeerte in zich, om met het hart en het oor, als de organen van de gehoorzaamheid aan de goddelijke waarheid (Psalm 40: 7), dieper in te dringen in het begrip van het eeuwige ware, en om enen steeds vasteren grond te leggen, en hij zoekt gaarne zulk ene gemeenschap, waar hem dit mogelijk is..

Hij, die zo veel verstand heeft, dat hij kan overwegen wat goed voor hem is, zal wel grote zorg aanwenden, dat hij de ware Godskennis, en de verplichtingen, die hij aan God heeft, in zijn hart inprent; hij zal zo wijs zijn, dat hij luistert naar dezulken, die hem goed kunnen onderrichten, want dat alleen kan den geest bewaren tegen verslagenheid en verbreking.

16. De gift des mensen, waarmee hij zijnen rechter omkoopt,maakt hem ruimte, om vrijen toegang tot hem te hebben, en gaarne aangehoord te worden boven anderen; en zij geleidt hem voor het aangezicht der groten, maakt het hem zelfs mogelijk zijne zaak voor de invloedrijkste personen van den Staat te brengen, die zijne voorspraak willen zijn.

Zo is des werelds loop: het geld, dat stom is, maakt recht dat krom is. -Het geld kan velen den mond stoppen. Ofschoon het geld stom is, toch spreekt het krachtiger dan schranderheid en vernuft. (Hoofdstuk 17: 8; 21: 14. 1 Samuel 9: 7. 22: 20).

Deze spreuk gaat door over de gehele wereld: De Chinees zegt: "De poorten van het hof der mandarijnen zijn wijd open; maar zo gij niets dan recht hebt, en geen geld, gaat er dan niet in."

Deze wereld is zo bedorven, dat men, daar de verdiensten, die alleen moesten gelden, te kort schieten, zich, al is men de post onwaardig, door geld en geschenken den weg tot het aangezicht der groten weet te banen..

17. Die de eerste is, om tot den rechter te komen, in zijne twistzaak, schijnt in de ogen van den rechter rechtvaardig te zijn, wanneer hij alleen met hem kan spreken zonder andere getuigen; a) maar wanneer zijn naaste komt, en deze ook door den rechter in de gelegenheid gesteld wordt, om zijne zaak te bespreken, hij onderzoekt hem op nieuw, die den rechter voor zich had ingenomen, en door beiden te horen komt de zaak meer tot klaarheid.

a) Spreuken 25: 8.

"Die het eerst spreekt, heeft altijd gelijk," dit zeggen wij ook in gemeenzamen stijl, en niemand is er, die dit anders opvat, dan dat hij schijnt gelijk te hebben. Want hij stelt alles zo van de beste zijde voor, weet het zwakke zijner zaak zo listig te verbergen, en de voordeligste zijde daarvan zo sterk te doen uitkomen dat de lichtgelovige en onbedachtzame er gemakkelijk door misleid wordt, en indien er niemand na hem sprak, hem zeker in het gelijk zou stellen. Zo gaat het in geschillen, waar men bijzondere personen tot rechters, tot beoordelaars of scheidslieden inroept; zo gaat het ook in twistgedingen, die voor de balie bepleit worden, "die de eerste is in zijne twistzaak, schijnt rechtvaardig te zijn." Maar menigmaal is het ook slechts schijn, want als de partij, hier "naaste" genoemd, gehoord is, verandert dikwijls de zaak geheel en al. Als de vijl der onderzoeking op den eersten gebruikt wordt, dan blijkt het wel eens, dat het blinkende metaal slechts door verguldsel bedekt is, en dat al wat zo welsprekend is voorgesteld slechts drogredenen zijn.

18. Het lot, als ene onmiddellijke beslissing van God, doet de geschillen tussen de strijdende partijen ophouden, vooral als zij moeilijk te beslissen zijn, en maakt, dat ook de twisten tussen voorname personen kunnen beslecht worden, zodat de scheiding tussen de machtigen vereffend wordt, zonder dat de rechter van partijdigheid kan beschuldigd worden (Hoofdst 16: 33. Jozua 7: 18).

Het lot werd ook bij de Hebreeën in het gericht gebruikt en was ene soort van Godsoordeel. In den tijd, toen de rechtspleging nog geheel onvolkomen was, toen de bloedwraak der nabestaanden nog bestond, en familieveten of persoonlijke wraakneming dikwijls de rechtsgeschillen beslisten, was het vooruitgang te noemen, wanneer de rechter de beide partijen overhaalde, vooral wanneer de zaak niet duidelijk was, om zich aan het lot te onderwerpen in de overtuiging, dat God zelf zou beslissen..

19. Een beledigde broeder, die vroeger met iemand door de banden des bloeds, of door innige vriendschap verbonden was, is wederspanniger tegen de verzoening dan ene sterke stad, 1) die te vergeefs door den vijand belegerd wordt, zich hardnekkig achter hare muren verdedigende, en van geen verdrag wil horen; en de geschillen tussen dezulken, die vroeger nauw verbonden waren, zijn moeilijk uit den weg te ruimen, als een zwaren, bijna niet te verschuiven grendel van een paleis.

1) Hoe nauwer en inniger vriend, hoe bitterder en heviger toorn, zo als tussen man en vrouw, tussen broeders en zusters.

De geschiedenis van Ezau en Jakob is daar om dit te bewijzen. Evenzeer Davids geschiedenis in betrekking tot Bathseba, waardoor Achitofel van hem verwijderd werd.

Anderen vertalen: Een broeder, aan wien trouwbreuk gepleegd is, wederstaat meer dan een sterke stad. In elk geval wordt hier gesproken van een beledigden broeder, tegen wien men trouwelooslijk heeft gehandeld.

20. a) Van de vrucht van ieders mond, het zij wijze of dwaze woorden, die hij gesproken heeft, zal zijn buik verzadigd wordenen hij zal aan lichaam en ziel met voor- of tegenspoed verzadigd worden van de inkomst, of de opbrengst zijner lippen, 1) al naardat deze een goed of kwaad zaad uitstrooien; want aan de gesprekken wordt de gehele mens herkend.

a) Spreuken 12: 14; 13: 2.

1) De Heiland heeft gezegd, dat wat van den mens uitgaat, den mens verontreinigt. Hier zegt de Spreuken-dichter dat de mens oogst niet alleen van zijne daden, maar ook van zijne woorden. Dat ook zijne woorden het zijn, die hem dikwijls kwaad en ellende veroorzaken.

21. Ja, dood en leven zijn in het geweld, 1) in de macht der a) tong; naarmate men haar gebruikt of misbruikt zal men welvaart of verderf van haar ontvangen; en een ieder, die ze lief heeft, die de tong vleit, het zij ten goede of ten kwade, zal van hare vrucht eten, of ten dood of ten leven.

a) Spreuken 21: 23. Jak. 3: 2,6-12.

1) Letterlijk: in de hand, d.i. in de macht. Aan de tong wordt hier een hand toegekend, om uit te delen dood en leven. Dood en leven is een grote tegenstelling gelijk vloek en zegen. Hier leert de Schrift des Ouden- gelijk die des N. Verbonds bij Jakobus (Hoofdstuk 3: 5-9), welke de macht der tong is. Deze Spreuk houdt derhalve een ernstige vermaning in om de macht der tong wèl te gebruiken.

"Zo verklaart deze Spreuk de vorige nog juister en schilderachtiger; ongetwijfeld zweefde den dichter het zo menigmaal gebruikte beeld van den boom des levens voor den geest, dat hij weer gebruikt en uitbreidt." -Het gevaarlijkste lid, dat de mens heeft, is de tong; zij verwekt veel strijd, en doet soms groten nijd ontstaan. Veel kwaad, dat wij horen, is door de tong in de wereld gekomen. De tong verwekt veel toorn, en doet dikwijls lichaam en ziel verloren gaan. Menig land wordt door de tong verwoest, en door haar ontstaat moord en verwoesting. De tong is dikwijls oorzaak van meineed. De tong is ene eerroofster en ene rechtverkrachtster. Door de tong kwam Christus aan het kruis. De tong heeft de meeste schuld van het kwade, dat er geschiedt. Ene goede tong is een uitmuntend lid.

22. a) Die ene Vrouw gevonden heeft, zo als zij behoort te zijn, ene trouwe hulp in zijn gezin (Genesis 18: 20; 19: 14; 31: 10), heeft ene goede, ja de beste zaak op aarde gevonden, en hij heeft met haar welgevallen, een bewijs en pand van de genade en den zegen getrokken van den HEERE.

a) Spreuken 19: 14.

Die ene vrouw getrouwd heeft, welke waarlijk ene hulpe voor hem is, heeft enen groten zegen gevonden, en het betaamt hem dankbaar de bijzondere gunst van God te erkennen, die zijn verstand en zijn gevoel bestuurd heeft, tot het doen van zulk ene gelukkige keuze.

De huisvrouw deelt met den man het kruis, maar ook den zegen, en is een kostbaar geschenk, vooral wanneer het ene godvruchtige en deugdzame vrouw is. Het is ene gift van Gods welbehagen, niet alleen om hare lieftalligheid en hare liefde, maar ook, omdat het de eerste schakel is in ene lange keten van zegeningen en gaven Gods, waartoe ook vooral de kinderen behoren, waardoor en in welke men zulke heerlijke ervaringen opdoet. (Psalm 127 en 128). Zulk ene vrouw vindt men door de beschikking Gods want men ontvangt zulk ene, gezocht of ongezocht, maar altijd van den Heere, en men is daarvoor den hoogsten dank verschuldigd. Merkwaardig is het, dat deze Spreuk voorkomt tussen de lessen over het gebruik der tong. (1 Petr. 3: 1) -Al gaat het soms wel eens ongelijk, toch weet de man, dat zijn huwelijk Gode welbehagelijk is, die de vrouw heeft geschapen en haar tot ene gezellin des mans heeft gegeven; en wat de man in het huwelijk ondervindt of lijdt, moet hem als de bemoeiing van God welkom zijn.

23. De arme spreekt tot den rijke met smekingen; maar de rijke antwoordt menigmaal daarop harde dingen.

Oppervlakkig beschouwd is deze Spreuk ene zeer alledaagse, en daarom van weinig waarde. Wanneer men haar echter nauwkeuriger overweegt, dan ligt daarin ene ironie op de zogenaamde wereldbeschaving van de rijken der aarde, die wel gewoonlijk uiterlijk fijn beschaafd zijn, maar inwendig verre van beschaafd; zij missen wel eens de ware menschenliefde, omdat zij altijd menen niemand nodig te hebben, en in hun overmoedige trotsheid op hun vermogen niet die tedere en beminnelijke inschikkelijkheid behouden, welke de armen juist in de school der bedruktheid en des gebreks leren beoefenen..

Deze Spreuk dient tot troost der armen, die soms zo onbarmhartig afgesnauwd worden, maar ook om den rijke te wijzen op het zondige van zijn onbarmhartigheid.

24. Een man, die vele vrienden heeft, heeft zich vriendelijk te houden,
1) want er is menigmaal onder die allen slechts een enkele liefhebber, op wien hij in den nood kan rekenen, en die hem dan meer aankleeft, dan hij van een broeder zou kunnen verwachten, die wel eens door oorzaken van tijdelijken aard, zo als door twisten over het erven of iets dergelijks van hem vervreemd wordt.

1) Christus Jezus is de vriend, die meer aankleeft dan een broeder. Hij zal nooit verlaten, die hun vertrouwen op Hem stellen en Hem liefhebben. Gezegend zij Zijn naam voor de Christelijke vrienden, die Hij ons gegeven heeft, wier standvastige en trouwe liefde tot ons om Zijnentwil onze voornaamste troost is naast de gemeenschap met Hem, in deze boze wereld, waar broeders dikwijls zo onvriendelijk zijn. Mochten wij ook zulke vrienden voor anderen zijn om ‘s Heeren wil, en uit dankbaarheid tot Hem..

Niets kan den gelovige scheiden van de liefde van Christus (Rom 8: 38,39). Wat zullen wij Hem vergelden voor Zijne onuitsprekelijke liefde? Liefde is gehoorzaamheid, en wij zijn Zijne vrienden, indien wij doen, wat Hij ons gebiedt. (Joh. 15: 14)..

In het Hebr. Isch reïm lehithroëa’ Beter: een man van vele vrienden komt tot een breuke. Het laatste woord komt toch niet van her: maar van eeren dit laatste woord betekent in den eersten vorm, breken. De Spreuken-dichter wil hier dan zeggen, dat wie met velen bevriend is, toch ten leste zal ondervinden, dat dit op den duur onmogelijk blijkt. Daarom voegt hij er bij, dat één goede, trouwe vriend duizendmaal beter is, dewijl deze meer aankleeft dan een broeder.

HOOFDSTUK 19.

VAN DE VERACHTING DER ARMEN, EN HET MATIGEN VAN DEN TOORN.

X. Vs. 1-29. Bij verreweg de meeste Spreuken van dit Hoofdstuk zijn de vermaningen tot zachtmoedigheid, en de lof, die daaraan gegeven wordt, aan het hoofdbegrip, dat hier tot grondslag ligt, gewijd, dat daarom als ene alzijdige uitbreiding van Matth. 5: 5 en Jak. 1: 20 vv. kan beschouwd worden. Slechts enige Spreuken van enigszins verschillenden inhoud, zo als vs. 2,9 28,15,24,8,16,29 zijn daartussen gestrooid. In het bijzonder vermanen vs. 1-7 19.1-7 tot ootmoed en zachtmoedigheid vooral omtrent de armen; vs. 8-17, tot zachtmoedigheid, geduld, barmhartigheid en andere uitvloeisels der ware wijsheid; vs. 18-21; tot zachtmoedigheid bij ouders en kinderen in de opvoeding, vs. 22-29 bijzonder tot mensenliefde, waarheid, godsvrucht enz.

1. De a) arme, in zijne oprechtheid, in eenvoudigheid en reinheid van gemoed tegenover den naaste (Hoofdstuk 12: 2) wandelende, is beter en gelukkiger dan de verkeerde van lippen, en die door zijne leugens tot eer en rijkdom (vs. 23) gekomen zijnde, toch slechts een zot is, 1) zonder ware wijsheid en godsvrucht; alle zegen, dien hij in zijne goederen meent te vinden, is hem geen zegen, maar een vloek.

a) Spreuken 28: 6.

1) Let tevens waarin de schande des rijkaards gelegen is. Deze is, al maakt hij nog zoveel statie en geeft zich nog zoveel zwiers, een ellendige en arme dwaas, wanneer hij met een ledig hersenvat en een boze tong is voorzien, en een verdwaald hart is..

Duidelijk is het dat hier een eerlijke arme gesteld wordt tegenover den dwazen en hoogmoedigen rijke, die zich inbeeldt heel wat in de wereld te zijn en ten slotte toch niets is en door niemand geacht wordt.

2. Ook is de ziel zonder wetenschap, zonder wijze inzichten en welberadenheid (Hoofdstuk 18: 15) niet goed, en bij alle ondernemingen zal zegen en voorspoed gemist worden; en die met de voeten haastig is, zich zo onbezonnen in zijne handelingen gedraagt, dat de ziel zelf in de verwarring en moeilijkheid haar bewustzijn verliest, zondigt tegen zich zelven en anderen (Hoofdstuk 6: 18; 20: 21. Prediker 9: 11).

3. a) De dwaasheid des mensen, niet de Heere, zal zijnen weg verkeren, en hem zelven ten val brengen, en toch is het waar, dat de dwaze deze slechte gevolgen niet aan zich zelven zal wijten, maar zijn hart zal zich tegen den HEERE vergrammen 1) (Jes. 37: 28. Klaagl. 3: 39).

a) Jak. 1: 13-15.

1) Hoe dikwijls wordt deze Spreuk bevestigd door de ervaring en de geschiedenis. Menigeen, die achteruitgaat in zijn stand of door eigen schuld verarmt, zal niet bij zich zelven de oorzaak zoeken, maar de Voorzienigheid Gods lasteren en murmureren tegen de leidingen Gods.

4. a) Het geld en goed brengt vele vrienden toe; maar de arme, 1) die vroeger in betere omstandigheden geweest is, wordt van zijnen besten vriend gescheiden 2) (Hoofdstuk 18: 24).

a) Spreuken 14: 20.

1) De arme is hier degene, die arm werd, die betere dagen gekend heeft maar tot armoede verviel. In zijn rijke dagen had hij vele vrienden, maar nu kan hij ze wel tellen.

2) Waar het geld gemist wordt, daar is de vriendschap uit.

5. a) Een vals getuige zal niet onschuldig zijn, al wordt er ook naar zijne getuigenis gehandeld (vs. 9. Hoofdstuk 6: 29; 17: 5), en die leugenen, die in zijn leugenachtig hart opkomen, stout en vermetel blaast, zal de straf van God niet ontkomen.

a) Deuteronomium 19: 19. Spreuken 21: 28; 11: 21.

6. Velen vleien en smeken het aangezicht des prinsen; de grote massa der mensen is immers vol huichelarij en vleierij tegen ieder, die rijk is en veel invloed hoeft; en een ieder is een vriend van dengenen, die giften geeft en hem zijnen rijkdom ook wil laten genieten.

7. a) Al de broeders daarentegen des armen, verarmden haten, miskennen en verloochenen hem zelfs, ofschoon zij door de banden des bloeds aan hem verbonden zijn; zij schamen zich over den bloedverwant, die arm en ongelukkig is geworden, bijzonder wanneer hij hen soms lastig valt; hoe veel te meer gaan zijne vrienden, die hij in betere dagen had, toen hij nog geschenken kon geven, verre van hem, en willen hem zelfs niet meer kennen; hij loopt hen nog na, met de gedachte, dat zij de woorden van trouw, die zij hem, toen hij nog in betere omstandigheden was, zullen waar maken; maar hij ondervindt, dat zij niets zijn geweest dan ijdele klanken (Hoofdstuk 27: 10)

a) Spreuken 14: 20.

De beide laatste verzen geven dus ten duidelijkste te kennen, hoe bijzonder afhankelijk de liefde der mensen tot den naaste is van de uiterlijke omstandigheden des levens van dezen. -Dewijl in deze hoofdafdeling van het Spreukenboek nergens anders een drieledig vers voorkomt, is het zeer waarschijnlijk, dat het derde lid van vs. 7 een gedeelte van ene andere spreuk is. Deze gedachte wordt door de Griekse vertaling der Septuaginta bevestigd, die hier zelfs twee spreuken meer heeft dan de Hebreeuwse grondtekst, van welke de tweede het derde lid van vs. 7 het slot schijnt te hebben. Volgens de vertaling van enige latere geleerden luiden deze twee verzen aldus:

Het beste oordeel is bij den wijze; die verstand heeft zal het vinden.

Die te veel vrienden heeft, heeft vele moeilijkheden; die woorden najaagt zal verloren gaan..

De inhoud dezer beide Spreuken (vs. 6 en 7) heeft gene bevestiging nodig. Men zie slechts wat er gebeurt, wanneer iemand door rijkdom of ereposten tot aanzien geraakt; weldra verandert de toon van allen, die hem naderen of omringen. Die hem te voren gemeenzaam aanspraken, zijn behoedzamer, ingetogener, eerbiediger in hun uitdrukkingen, en bevlijtigen zich, om hem iets aangenaams te zeggen, dat zijne eigenliefde streelt. Allen, die hem te voren kenden, beroemen zich nu op de betrekking, waarin zij tot hem staan; en hoe groot zou het getal zijner vrienden, zijner boezemvrienden zijn, zo men elk daarvoor houden moest, die dien titel zich gaarne aanmatigde. Zo eerbiedigt de menigte de opgaande zon en huldigt haar, totdat zij de middaghoogte heeft bereikt, al worden ook velen door hare stralen verschroeid! Maar ziet men haar dalen, dan verflauwt allengs de toon der aanbidding; neigt zij naar de avondkim, dan is er nauwelijks iemand over, die zich in hare ondergaande stralen wil baden.

8. Die verstand, ware wijsheid, wijsheid van Boven, bekomt, heeft waarlijk zijne ziel lief, schenkt haar gaven des geestes, vastigheid en vrede, goederen, die niet, zoals het aardse goed, van de vergankelijkheid van al het aardse, van menschengunst afhankelijk zijn; hij neemt de verstandigheid waar, hij geeft acht op de bevelen der wijsheid, om het goede deel, het ware geluk te vinden 1), dat de trouweloosheid dezer weren hem niet kan ontnemen (Hoofdstuk 8: 36; 29: 24).

1) Zij, die vele moeite en allen vlijt aanwenden, om wijsheid, kennis, genade en gemeenschap met God te erlangen, tonen duidelijk, dat zij hun eigene zielen liefhebben, en zullen eenmaal bevinden, dat zij zich de allerbeste en wenselijkste vriendelijkheid betoond, een onwaardeerbaar groot geluk verkregen hebben..

9. a) Een vals getuige, hetzij voor het gericht, of op den kansel, of in het dagelijkse leven, zal, al verwerft hij daardoor ook de gunst der wereld of aardse goederen, en al ontdekt de rechter zijn bedrog niet, toch voor God niet onschuldig zijn; en die leugenen blaast, opzettelijk leugens verbreidt, zal dikwijls reeds op aarde in het ongeluk komen, maar zeker door het eeuwige oordeel Gods vergaan.

a) Vs. 5.

10. De weelde, het leven in vermaak, overvloed en uitwendige heerlijkheid staat enen zot, die de godsvrucht en den ootmoed niet bezit, niet wel; zij is hem niet nuttig, hij zal daardoor nog erger en goddelozer worden, en zich zelven en anderen verderf bereiden (Hoofdstuk 17: 7; 26: 1); a) hoeveel te min nog enen knecht, enen mens met ene kruipende ziel, die aan zijne begeerlijkheden is overgegeven, om te heersen over vorsten, over dezulken, die door de wijsheid, die uit God is, zijn vrij gemaakt, en een edel hart hebben. Gelukt het een zodanigen slaaf door uiterlijke omstandigheden echter tot enen schijn van heerschappij te geraken, dan zal zijn val des te onverwachter zijn.

a) Spreuken 30: 22. Prediker 10: 7.

Door "vorsten" moeten hier verstaan worden zulke personen, die door God geroepen zijn, om het volk voor te gaan in godsvrucht en wijsheid, en door goede verordeningen de geestelijke

belangen des volks te bevorderen. Dezulken te beheersen, daartoe behoort nog meer geestkracht, dan om zich bij grote gastmalen en in voorspoed verstandig te gedragen. Wanneer nu een dwaas, die gene wilskracht bezit, datgene niet vermag, wat gemakkelijk is, hoe zal hij dan het moeilijke kunnen doen. Het is ene omkering der wereldorde, waarbij dienen en heersen niet kunnen zamengaan..

11. Het verstand des mensen vertrekt zijnen toorn, houdt dien terug, en daardoor toont hij een door God geleerd, wijs en ervaren mens te zijn, dat hij liever geduldig draagt, dan aan zijne hartstochten toe te geven. Geduld is ene der eerste vruchten der wijsheid, die uit God is; en hij die beledigingen verdraagt is wijs, want hij volgt daarin zijnen groten Meester na, die niet schold, als Hij gescholden werd. De mens, die verdragen kan, is edel, en zijn sieraad is, de overtreding voorbij te gaan 1).

1) Met andere woorden, de verstandige doet zich kennen door lankmoedig te zijn, traag tot toorn te wezen, en zijn sieraad, zijn roem is het, toegeeflijk te zijn, wanneer men tegen hem overtreden heeft.

12. a) Des konings gramschap veroorzaakt vrees en schrik, en is als het brullen eens jongen leeuws, want de koning draagt niet te vergeefs het zwaard (Rom. 13: 4. Dan. 2: 12. Esther 7: 7); maar b) zijn welgevallenricht bekommerde en bedroefde harten op, en is als dauw op het kruid, dat door de hitte der zon verbrand was.

a) Spreuken 16: 14; 20: 2. b) Spreuken 16: 15. Psalm 72: 6.

13. a) Een zotte, goddeloze (Psalm 14: 1)zoon is zijnen vader ene grote ellende, ene bron van gedurig verdriet en kommer; nauwelijks is de ene ellende voorbij of de andere staat weer voor de deur; en evenzo zijn de b) kijvingen ener vrouwtegen haren echtgenoot als een gestadig, een onophoudelijk druipen, zoals van ene dakgoot, waaruit gestadig druppels nedervallen, en de ene den anderen voortdrijft. Op gelijke wijze breekt ene kijfachtige huisvrouw in een nieuwen stroom van woorden uit, wanneer de man zich reeds verheugt, dat de eerste heeft opgehouden.

a) Spreuken 10: 1; 15: 20; 17: 25. b) Spreuken 21: 10; 27: 15.

14. Huis en goed is ene erve van de vaderen, en daardoor wordt het tijdelijk geluk der kinderen gevestigd; a) maar ene verstandige huisvrouw, die wijsheid van God heeft ontvangen en met deugden is versierd (Hoofdstuk 18: 15), en daardoor het leven van haren man aangenaam maakt en inwendigen vrede in huis doet wonen, dat is een geschenk, dat door niets kan geëvenaard worden; is van den HEERE 1), het is de edelste gave, die God op aarde kan schenken.

a) Spreuken 18: 22.

1) Men kan in den gewonen loop van Gods bestuur en de menselijke zaken vele goederen als een erfdeel zijner vaderen verkrijgen, maar niemand krijgt een vrome vrouw bij erfenis of

opvolging. Wereldgezinde ouders zien in de verzorging hunner kinderen doorgaans niet verder, dan om ze aan welgestelde en rijke kinderen te verbinden, doch indien zij hen een verstandige vrouw mogen beschikken, zo moet er Gode alleen alle de ere van toegedaan worden..

De huwelijken worden in den hemel gesloten..

15. a) Luiheid en te veel trage rust sterkt geenszins de inwendige kracht, maar doet de vermogens in diepen slaap vallen, geeft aan lichaam en ziel ene slaperige verdoving en verslapping, die onbekwaam maakt voor den arbeid; b) en ene bedrieglijke, ene ijdele ziel zaleindelijk hongeren, tot ellende geraken, en het einde is vaak de bedelstaf.

a) Spreuken 6: 9; 20: 13. b) Spreuken 10: 4; 12: 23.

Gelijk arbeidzaamheid de mensen sterk van lichaam en tevens rijk maakt, zo veroorzaakt luiheid en ledigheid deze twee schadelijke uitwerkingen, dat zij het verstand doen vervallen tot ene domme ongevoeligheid en verdwaasdheid aangaande de nodigste dingen en daardoor de mensen brengen tot gebrek en bedelarij; hierbij kan men nog ene derde voegen, dat zij hen verlokt tot bedriegerij, en het in het werk stellen van oneerlijke middelen om in hun onderhoud te voorzien..

16. Die het a) gebod bewaart, zijn leven zorgvuldig naar den erkenden wil van God inricht en daarin trouw voortgaat, die bewaart zijne ziel, zodat hij hier gelukkig en gerust kan leven, en na dit leven eeuwig zalig zijn (Hoofdstuk 16: 17. Prediker 8: 5); maar die zijne wegen veracht, niet er op let, welken weg hij moet inslaan, en op welken weg hij is, zal sterven, niet alleen den geestelijken en eeuwigen dood, maar ook in het maatschappelijke leven, zodat hij of verachting en smaad zal deelachtig worden, of de Overheid in handen valt (Hos. 20: 11).

a) Spreuken 3: 31. Luk. 11: 28.

Menigeen komt den gerechtsdienaars in handen, en aan de galg. Want ongehoorzame kinderen ontlopen die niet.

17. Die zich des armen ontfermt, en hem rijkelijk geeft van zijne aardse en geestelijke goederen, die wordt daardoor in het geheel niet armer, maar leent den HEERE, den boven alles rijken en barmhartigen God, die door den mond der armen om onze gaven vraagt (Hoofdstuk 14: 31. Matth. 25: 40. Luk. 6: 30 vv.); en Hij zal hem zijne weldaad met woeker vergeldenin dit en in het volgend leven (Prediker 11: 1. Hoofdstuk 12: 14).

Aan armen geven verarmt niet. -Wie den armen leent, dien betaalt God den interest. -Den arme gegeven is wel gezaaid..

Dr. Jonas gaf eens iets aan enen arme en zei: Wie weet waar God het wedergeeft! -Toen zei Luther: Alsof God het niet reeds lang te voren gegeven had!

Ontfermen sluit in, èn medelijden èn goedheid. Geven op zichzelve kan ook met een onbarmhartig gemoed worden gedaan, om er zich van af te maken. Daarom zegt de Heere ook, dat Hij wil barmhartigheid en geen offerande. Ware ontferming komt voort uit een hart, dat zelf erkent, alles te hebben ontvangen en op niets geen aanspraak te hebben. Ontferming bestaat niet altijd in het geven van geld, zij kan zich ook uitspreken in een vriendelijk woord, in een mededeelzamen blik. De onvermogende, die niets heeft te geven, kan daarom ook ontferming openbaren in het bieden der behulpzame hand.

18. a) Tuchtig uwen zoon, als of, want dan er nog hoop is, opdat hij zich betere, en tot het leven terugkere; b) maar verhef uwe ziel niet tot toorn, om hem te doden, want dan is alle hoop weg, en het doel der tuchtiging is verloren.

a) Spreuken 13: 24; 23: 13. b) Efeze 6: 4.

Bij de meeste oude volken was de macht der vaders over hun kinderen zover uitgestrekt, dat zij hen doden mochten. Ten aanzien der Hebreën vinden wij hiervan in de geschiedenis der aardsvaders duidelijke sporen en niet slechts in de rechtspleging van Juda over Thamar (Genesis 38), maar veel sterker nog in het gezegde van Ruben tot zijnen vader Jakob (Genesis 42: 37): dood twee mijner zonen, zo ik Benjamin niet tot u wederbreng. In de Romeinse geschiedenis van veel latere dagen vinden wij voorbeelden van dezelfde vaderlijke oppermacht, met gestrengheid, en zelfs, hetgeen bij dit volk gene zeldzaamheid was, met wreedheid uitgeoefend. Bij de Mozaïsche wetgeving wordt aan enen vader het recht van leven of dood over zijne kinderen niet toegekend. Een onverbeterlijk kind, hetwelk doof voor alle vermaning en bestraffing, zich in ene ergerlijke en schandelijke leefwijs te buiten ging, moest door zijne ouders openlijk bij den rechter worden aangeklaagd, en werd op die aanklachte veroordeeld, om gestenigd te worden..

Tucht is middel en niet doel. Tucht is het middel om den boom te buigen, wanneer hij nog teer, jong is. Maar nooit moet de tucht doel worden. Men moet niet kastijden om te kastijden en de Spreuken-dichter waarschuwt hier tegen de wraak, waardoor een vader zijn kind zou kunnen doden. Niet te onrechte is wel eens gezegd: Als ge driftig wordt, wacht dan met het oefenen van de tucht, totdat de drift bekoeld is.

19. Die groot is van grimmigheid, en daardoor zich vergrijpt aan anderen, hetzij hun goed, hetzij hun leven, zal de strafmoeten dragen; zal de schuld moeten vergoeden, want zo gij hem uitredt, of, zo gij hem aanpakt, het zal te vergeefs zijn, wanneer gij daardoor meent hem nuttig te zijn; zo zult gij nog gedurig moeten voortvaren, 1) zo moet gij ervaren dat het nog erger wordt.

1) Beter: Zo gij hem aanpakt, zo maakt gij het nog erger. De Spreuken-dichter wil hier zeggen, dat het juist wel nodig is, dat iemand, die in zijn drift en toorn zich vergrijpt aan een ander, daarvoor moet boeten, maar het staat zo gelegen met den driftige, dat die boete, die straf hem nog driftiger maakt, zodat de zaak met hem er niet op verbetert, maar verergert. De Engelse vertaling heeft: Een man van groten toorn zal straf lijden.

20. Hoor naar raad, eer het te laat is, en laat u niet te vergeefs vermanen, en ontvang met een onderworpen hart de tucht, die dient om uw bedorven aard, uwe begeerlijkheden en uwe boosheid weg te nemen, opdat gij in uw ganse leven op aarde, ja, tot in uwe laatsteure wijs zijt. (Hoofdstuk 12: 15).

21. In het hart des mans zijn vele gedachten; zo lang de waarheid en de gerechtigheid zijn hart en zijnen weg door dit leven nog niet verlichten, zal hij steeds wankelende zijn; dan houdt hij het ene, dan weer het andere voor recht; a) maar de raad des HEEREN, Zijn onwankelbaar besluit, Zijne heilige gedachte, die zal bestaan tot in eeuwigheid. Deze wordt u bekend gemaakt door de lessen en den raad der wijzen, opdat gij die moogt aannemen met uw ganse hart, en het goede van het kwade zult leren onderscheiden (Hoofdstuk 16: 1,9).

a) Job 23: 13. Psalm 33: 11; 115: 3 Jes. 46: 10.

22. De wens des mensen, 1) die de geboden des Heeren liefheeft, is zijne weldadigheid te kunnen uitoefenen, en zijn leven in weldadige liefde ten dienste der armen, ellendigen en verlatenen te kunnen besteden; maar de arme, ofschoon hij zulke liefdediensten niet kan bewijzen, maar die moet aannemen, ofschoon zijn hart geneigd is tot liefde, istoch nog veel beter en gelukkiger, dan een rijk, leugenachtig man, die wel de middelen heeft, maar wien het aan liefde ontbreekt, en den smekenden arme niets mededeelt, of slechts ijdele beloften doet, en zich alzo van het zaligste genot berooft; bij al zijnen overvloed is hij waarlijk arm (Hand. 20: 35).

1) De Spreuken-dichter wil zeggen, dat het den mens tot een eer en sieraad strekt om de weldadigheid lief te hebben en dat, of men veel of weinig heeft, het aankomt op de gemoedsgesteldheid, dat men van hetgeen men ontvangt, ook iets kan mededelen aan anderen.

23. De vreze des HEEREN, de rechte en ernstige verering van den enigen, waren God, overeenkomstig Zijn heilig woord, (Hoofdst: 24: 27) is ten leven, maakt waarlijk gelukkig en doet tevreden leven; a) want men zal, dezen vrede bezittende, en verzadigd zijndevan het goede, vernachten in de zoetste rust des harten; met het kwaad, dat dezen vrede Gods zou kunnen verstoren, zal men niet bezocht worden, want Gods genade redt uit de grootste droefenis, en doet het leven in God genieten (Matth. 5: 6).

a) Psalm 34: 10.

24. Een luiaard a) verbergt de hand in den boezem, 1) en hij zal ze niet weer aan zijnen mond brengen 2); hij is te traag zelfs om te eten en zijne spijze te kauwen, hij zou, zo als men spreekwoordelijk zegt, dit gaarne door anderen laten doen (Hoofdstuk 12: 27).

a) Spreuken 26: 15

1) In het Hebr. txlub wdy lue Nmj (Taman afsal jado batsalchath). Beter: De luiaard steekt zijn hand in den schotel. Het laatste woord toch betekent niet boezem maar schotel. Dan komt

ook het tweede gedeelte beter tot zijn recht. De Spreuken-dichter tekent hier den luiaard, die wel zijn hand in den schotel steekt, maar te lui is om te eten. In het Oosten was het de gewoonte, om met de handen te eten, zelfs melkspijs met het holle van de hand tot zich te nemen.

Onze Staten-Overzetters hebben de vertaling van de Septuaginta gevolgd.

2) Dit is, helaas! ook dikwijls in ene geestelijke betekenis waar. Ieder heeft zijne bijzondere soort van luiheid. -Leraars, regeerders, bedienden verzuimen dikwijls hunnen post, ofschoon zij dien gemakkelijk konden waarnemen.

Alle Spreuken van onze verzameling, die van de bestraffing der luiheid spreken zijn scherp satyriek. In een vernuftig aanschouwelijk beeld stelt ons de bovenstaande Spreuk de onverbeterlijke traagheid voor, die zo erg is, dat de luiaard, zelfs bij het stillen van zijnen honger, waarbij men toch wel wat meer vlugheid zou mogen verwachten, nog niet van zijn traagheid afgaat. -Luther spreekt van de hand in enen pot, en Lange van die in enen schotel te steken. Beiden merken hierbij op, dat de Oosterlingen zich bij het eten niet van lepels, vorken en messen bedienen; en zelfs soep en melkspijs wordt met de holle hand uit den schotel in den mond gebracht, of men doopt het brood daarin..

25. a) Sla den spotter, den verklaarden vijand der waarheid, zo zal de slechte, de eenvoudige of onnozele, die tot hiertoe alles in het midden liet, onbeslist zijnde, naar welke zijde zich heen te wenden, en in gevaar zijnde zelf een spotter te worden, kloekzinnig, kloek van verstand worden; en bestraf daarentegen den verstandige, die reeds geleerd heeft onderscheid te maken tussen waarheid en leugen, recht en onrecht, al ware het maar met woorden, hij zal wetenschap begrijpen, en nog verstandiger en voorzichtiger worden (Hoofdstuk 18: 15.).

a) Spreuken 21: 11.

Zo als rotsen niet anders kunnen gespleten worden dan door menigvuldige hamerslagen, en leemkluiten door eenvoudige aanraking reeds vaneen scheiden, zo worden verharde harten alleen gebroken door hevige slagen en geselingen, maar weke daarentegen reeds door ene zachte terechtwijzing..

26. Wie den vader verwoest, ruw mishandelt, of de moederuit het huis verjaagt, is een door God gevloekte zoon, die zijne ouders beschaamd maakt, en zich zelven schande aandoet 1) (Hoofdstuk 30: 17; 28: 24.

1) Hier wordt de zonde van een verkwistenden zoon voorgesteld. Deze benadeelt niet alleen zichzelven maar is ook beledigend voor zijne goede ouders, en op een laffe en lage wijze ondankbaar jegens de werktuigen van zijn bestaan, die zich geen moeite en zorgen omtrent hem ontzien hebben, en dit verzwaart zijne zonde en maakt hem uitstekender hatelijk in de ogen van God en mensen..

Het vs. 26 begint de vierde hoofdafdeling der Salomonische verzameling van Spreuken..

27. Laat af, mijn zoon, horende de tucht, de lessen en onderwijzingen der valse wijsheid; waarom zoekt gij af te dwalen van de redenen der wetenschap, die u de ware wijsheid leren?

De "tucht," die hier in de eerste helft van het vers genoemd is, zou men ook, als op andere plaatsen in het Spreukenboek, als de tucht van Gods wijsheid kunnen opvatten. Alsdan is de zin spottender wijze, en stelt, onder den schijn ener waarschuwing, voor de goede tucht ene hoogst ernstige vermaning voor, om ze te horen en aan te nemen. Laat maar af mijn zoon! om naar de tucht te horen, die u uwe zonde en dwaasheid voor ogen stelt, als gij er slechts naar luistert, om daarna weer af te dwalen van de lessen der wijsheid, en u zelven dus ongelukkig te maken. Maar wilt gij dat werkelijk? (Hoofdstuk 20: 16)..

28. Een Belials, een nietswaardig getuige, een goddeloos getuige bespot met zijne leugenachtige uitspraken het recht, dat voor den rechterstoel ook door hem aan het licht komen zal; en de mond der goddelozen slokt begerig, als ene zoete vrucht (Job 20: 12. 20.12 Jes. 28: 4) de ongerechtigheid in; 1) het is hem een waar genot onrecht te doen en onheil te stichten.

1) Het onrecht zal den mond der goddelozen inslokken, want dezelver losheid, ijdelheid, logentaal en snode ondeugendheid loopt uit in meineed, zodat zij in een diepe kolk van trouw- en eerloosheid en verderf ingedompeld worden, waaruit zij nooit ontkomen..

29. Maar Gods gerichten 1) zijn voor de spotters met het recht, voor de valse getuigen bereid, en slagen zijn gereed voor den rug der goddeloze zotten (Hoofdstuk 14: 3; 26: 3).

1) Onder deze gerichten worden altijd de gezanten en straffen Gods verstaan, al worden zij ook door de mensen toegediend. De spotters zijn de spotters met den godsdienst. De geschiedenis meldt het op zo vele bladzijden, dat wie met God en Godsdienst spot, ten leste op zichtbare wijs zijn straffen krijgt en zijn loon thuis vindt. Hoe is menigeen, die in blinden overmoed tegen Gods Openbaring en daarom tegen den zich openbarenden God inging, geëindigd als een dwaas, in den vollen zin des woords, als een krankzinnige.

HOOFDSTUK 20.

WAARSCHUWING TEGEN OVERDAAD EN DRONKENSCHAP.

XI. Vs. 1-30. Ene grondgedachte, die het gehele hoofdstuk verbindt en beheerst is daarin niet te vinden; veeleer bestaat het uit verschillende, op zich zelven staande zinspreuken, die nu eens tegen brasserij, dan weer tegen twistzucht, luiheid en bedrog waarschuwen, of in het algemeen tot een verstandig en eerlijk leven vermanen. Alleen vs. 6-11 onderscheidt zich van het overige gedeelte als een vast te zamen gesloten geheel, en handelt over het diepe verderf van den zondigen mens en van zijne onbekwaamheid om in dit leven geheel rein en heilig te worden. Bovendien kan men misschien de volgende groepen van Spreuken onderscheiden. Verscheidene leefregelen aan wijsheid en rechtschapenheid, bijzonder waarschuwingen tegen zwelgerij, twistzucht en luiheid (vs. 1-5); van de zondigheid der mensen in het algemeen (vs. 6-11), opwekkingen tot vertrouwen op God, tot arbeidzaamheid, voorzichtigheid en rechtschapenheid (vs. 12-19); waarschuwing tegen vele zonden, die uit het bedorven hart voortkomen (vs. 20-23); gemengde vermaningen tot godsvrucht en gerechtigheid (vs. 21-30).

1. De wijn, onmatig gedronken zijnde, is velen mensen ten verderve; hij berooft niet alleen den onmatigen gebruiker van zijne beste vermogens, maar maakt hem ook tot een spotter met al wat heilig is; en de sterke drank, (hebr. schekar) een uit gerst en ooft bereide bedwelmende drank, naar mede of bier gelijkende (Leviticus 10: 16 Numeri 6: 4 Jes. 5: 22) is van nog erger gevolgen; deze maakt den gebruiker wild en woelachtig, zodat hij raast en tiert, en bijna aan een redeloos dier gelijk wordt; al wie zich daaraan overgeeft, en lust heeft om zich daardoor inhet verderf te storten, dwaalt grotelijks en verliest alle achting, hij zal niet alleen niet wijs zijn, maar het toppunt van dwaasheid bereiken; want de wijsheid eist boven alles lichamelijke en geestelijke nuchterheid (Hoofdstuk 22: 29 vv. Jes. 28: 7).

De wijn, zo als alle bedwelmende dranken, bevat in zich enen geest, die nuttig is voor de aardse bestanddelen van den mens, maar die in staat is om den geest, die uit God is, met enen sluier te bedekken, zodat hij ongeschikt wordt gemaakt om goddelijke dingen te verrichten en deel te nemen aan het rijk van God; daarom wordt in Efeze. 5: 18 dit vervuld zijn met den geest van beneden tegenover gesteld aan het vervuld worden met den Geest van boven, met den Heiligen Geest. Omdat echter op de deelneming aan het rijk Gods, op het bezit van de wijsheid, die van Boven is, het beeld Gods berust, daarom is de dronkenschap een aanval op het beeld van God zelf, ene poging om den Geest van God in den mens te vernietigen, als het ware ene vernieuwing van den zondenval. Wordt de dronkenschap een hartstocht, dan wordt zij ene hoofdzonde, de bron van bijna alle andere zonden des vleses (vergelijk de geschiedenis van Noach en Lot), bijzonder van alle geslachtszonden, de bron van de begeerlijkheid der ogen en van de hovaardij, en is bijna ongeneeslijk. De laatste eeuwen hebben ons met middelen ter bedwelming bekend gemaakt, die de Heilige Schrift nog niet kent: de brandewijn en het opium, welk laatste tot nu toe alleen door de heidenen gebruikt wordt, maar ook tot ons dreigt te komen. Wat van wijn en bier gezegd wordt, is nog in hogere mate op den brandewijn toepasselijk; hij maakt den mens aan het beest gelijk, maar sneller en zekerder dan de eerstgenoemde dranken..

Terwijl bijna alle volken de zonde der bedwelming wegens de daaruit voortkomende bewusteloosheid veracht hebben, hebben de Germaanse volken, helaas, ten allen tijde daarmee gespot, wat ook daaruit blijkt, dat alle spreekwoorden aan de dronkenschap en het onmatig gebruik van drank ontleend, bijna altijd schertsend daarvan spreken..

2. a) De schrik, het schrikverwekkende, toornige woord uit den mond eens konings is als het brullen eens jongen bloedgierigen en roofzuchtigen leeuws, en is het voorteken van een zekeren ondergang; die zich tegen hem vergramt, en die zijne majesteit te na komt, zondigt tegen zijne ziel, 1) tegen zijn eigen leven, dat hij op ene vermetele wijze aan de vervolging of zelfs aan enen ontijdigen dood prijs geeft.

a) Spreuken 16: 14; 19: 12.

1) Een waarschuwing om den toorn des konings niet te verwekken, om geen reden te geven, dat de toorn des konings opkomt. De koning wordt hier vergeleken met een leeuw, en gelijk het dwaas is, een slapenden leeuw te wekken, zo is het evenzeer dwaas en gevaarlijk, om den slapenden toorn van een Oostersen despoot op te wekken. Men moet niet over het hoofd zien, dat een Oosterse vorst het recht had over leven en dood zijner onderdanen.

"Al is de toorn tegen den koning billijk, uit voorzichtigheid is aan te raden dien geheel in te houden."

3. a) Het is eer voor enen man, en een bewijs van wijsheid in de ogen van alle godvruchtigen en van God zelf, van twist met hen, die aan hunnen hartstocht den vrijen loop geven, af te blijven; maar ieder dwaas mens zal er zich bij elke gelegenheid, waar tweedracht ontstaat, inmengen, 1) niet om vrede en verzoening te stichten, maar omdat hij gaarne bij zulke hartstochtelijke tonelen tegenwoordig is. Hij toont daardoor, dat hij noch zijn eigen hart, noch God kent.

a) Spreuken 17: 14; 19: 11.

1) Het is een ere voor een man van verstand en waarheid, dat hij tone, hoe hij over zijn geest weet te heersen, door af te blijven van twist of als hij er in is, dien te laten varen, en om des vredes wille liever iets te verliezen, dan op zijn stipt recht te blijven staan..

4. Om den winter, wanneer het hem te koud is, ofschoon het de geschikte tijd is, zal de luiaard niet ploegen; hij meent in de koude ene verontschuldiging te hebben voor zijne traagheid; daarom zal hij bedelen in den oogsttijd; maar er zal voor hem niet gezorgd worden, zelfs door hen niet, die anders mededeelzaam omtrent de armen zijn (Hoofdstuk 14: 4; 10: 5. Gal. 6: 7. 2 Kor. 9: 6).

Dit gaat ook in den hoogsten graad door in het verstandelijke en het geestelijke leven.

Alzo ook predikanten en regenten, die hun ambt niet behoorlijk waarnemen, en tegenkanting en haat vrezen, zijn als luie arbeiders te beschouwen.

De geringste zwarigheid schrikt enen luiaard af van de noodzakelijkste onderneming. Hij zal b.v. niet opstaan om in den herfst, wanneer de morgenlucht scherp en koud wordt, zijnen akker te beploegen, uit vrees van verkouden te worden. Maar op deze wijze haalt hij zich de grootste moeilijkheden op den hals; want in den oogst, als een overvloedig gewas den arbeid van anderen kroont, gaat hij bedelen, en niemand heeft medelijden met hem, niemand wil hem helpen.

5. a) De raad, de geneigdheid en het voornemen in het hart eens mans, is dikwijls zeer verborgen als diepe wateren, die moeilijk uit den put kunnen omhoog gevoerd worden; maar een man van verstand, aan wien de wijsheid geleerd heeft zijn eigen hart, en daarom ook dat van anderen te kennen en te verstaan, zal dien raad doorgronden, en uithet hart te voorschijn halen. 1)

a) Hoofdstuk 18: 4.

1) Diepe wateren zijn ook stille wateren. Bij die stille, diepe wateren worden hier de plannen vergeleken, welke een mens dikwijls smeedt en koestert. En nu moge hij die plannen verborgen houden voor ondiepe mensen, of hen op een dwaalweg leiden omtrent hetgeen hij van voornemen is te doen, maar een man van verstand, die het valse van het ware weet te onderscheiden, weet dikwijls die plannen, door ze te doorgronden, te verijdelen. Ook geldt dit van het vatten van den verborgen zin van iemands woorden.

6. Elk een van de menigte der mensen roept zijne eigene weldadigheid uit, 1) en spreekt veel van hetgeen hij goeds gedaan heeft; maar wie zal enen recht trouwen man vinden, die wel doet zonder daarvoor den lof van mensen te willen inoogsten?

1) Beter: Het merendeel der mensen ontmoet wel een man, die genegen is. M.a.w. Men kan licht iemand vinden, die zich lief en aangenaam voordoet, vooral als er geen wolkje aan de lucht is. Daarom de tegenstelling, maar wie zal een recht trouwen man vinden, d.i. iemand, die in nood en dood houw en trouw blijft.

7. De rechtvaardige wandelt steeds in zijne oprechtheid, hij toont oprecht te zijn, niet alleen met den mond (vs. 6), maar ook door zijnen oprechten en onberispelijken wandel; welgelukzalig zijn zijne kinderen na hem, 1) tot in de verste nakomelingschap, om het verbond, dat God met zulk enen gemaakt heeft (Hoofdstuk 14: 26. Exodus 20: 6; 34: 7).

1) Om zijner Godsvrucht wille zullen deze te beter varen. Want God heeft ontferming en goedertierenheid in overvloed voor het zaad zijner getrouwe aanklevers..

8. Een koning, die een levendig bewustzijn heeft van zijne hoge waardigheid, en met heiligheid en gerechtigheid bekleed is, zittende, als plaatsbekleder des allerhoogsten Rechters, op den troon des gerichts, heeft niet nodig uiterlijk geweld te gebruiken om het onrecht uit de omgeving van zijnen troon te verwijderen; maar hij a) verstrooit, zo als de zon alle duisternis verdrijft, alle kwaad met zijne ogen; het wordt alles voor hem openbaar, en moet voor het goede wijken (Hoofdstuk 16: 10. Jes. 11: 4).

a) Vs. 26.

1) Door de Wet (Deuteronomium 13: 5b) werd bevolen om het boze uit het midden weg te doen. Hier wordt gezegd, dat de koning, die op den troon des gerichts zit, aan die roeping beantwoordt, dewijl hij, recht en gerechtigheid oefenende, in waarheid het kwaad verstrooit, het boze weg doet en voor zijn ogen niet laat bestaan of heersen. Hier is dus van een in waarheid theocratisch koning sprake.

9. 1) Wie onder alle mensen kan zeggen: Ik heb mijn hartdoor zelfbeproeving, en vreze naar heiliging gezuiverd, van alle onzuivere neigingen, ik ben rein van mijne zonde?

1) 1 Koningen 8: 46. Prediker 7: 20. 1 Joh. 1: 8 Jak. 3: 2. Job 14: 4.

Ieder, die zijn hart in oprechtheid beproeft, moet bekennen, dat zijn hart en zijn leven geheel en al door de zonde bevlekt zijn, en dat het hem nooit zal gelukken, geheel zonder zonde te zijn..

Midden tussen de Spreuken vinden we deze hartsontboezeming van Salomo. Hij heeft gesproken van den koning, die het kwaad weg doet. Maar ziet, nu ziet zijn oog op naar boven en denkt hij om dien Koning, die in recht en gerechtigheid heerst, voor Wien niets verborgen is. En daarom in diens heilig Oog, wie is dan rein, wie is dan zuiver? Wie zal dan durven zeggen, dat hij zonder zonde is, geen zonde koestert, geen zondige neigingen heeft? Voor het oog van dien hemelsen Koning wordt de aardse koning een kind, ja wat meer zegt, een ootmoedig zondaar, die zichzelve gaarne schuldig belijdt.

10. a) Tweeërlei weegsteen, die als gewicht gebruikt wordt,tweeërlei efa, zowel in handel en in wandel, als in de beoordeling van zijnen naaste, en in het oordeel van den rechter (Hoofdstuk 11: 1)is den HEERE een gruwel, ja die beiden, 1) Hem, die wil, dat wij rechtvaardig en heilig zijn, daar Hij zelf rechtvaardig en heilig is.

a) Vs. 23. Deuteronomium 25: 13. Spreuken 11: 1.

1) Hij zal den handel derzulken, die zich daaraan schuldig maken, niet zegenen, noch aan hetgeen aldus gewonnen is, geen blijvenden zegen schenken..

11. Een jongen zal ook 1) door zijne handelingen zich bekend maken, en elke zijner bezigheden, hetzij hij speelt of iets anders doet, oflater als hij groot geworden is, zijn werk zuiver is van verkeerdheden, of hij zijn leven naar Gods woord wil richten, en of het geen hij doet, recht zal wezen 2) of niet; ook in het kind vertoont zich reeds de verkeerdheid en de boosheid van het menselijke hart, maar ook de macht van God daarover.

1) Beter: Reeds een jongen zal, enz. De zin is hier deze, dat reeds in de jeugd het blijkt wat er in den knaap, dus wat in den mens zit. Een eigenlijke waarschuwing voor ouders, om op hun kinderen te letten en hen naar hun aard te besturen en op te voeden.

1) Het is ene zeer belangrijke bezigheid, voor ouders inzonderheid en voor opvoeders, de geaardheid hunner kinderen of kwekelingen met nauwkeurige oplettendheid gade te slaan. Men kan uit zulke waarnemingen de gewichtigste gevolgen afleiden ten opzichte der leiding en vorming van hun karakter, zowel voor de behoefte van het tegenwoordige ogenblik, als met betrekking tot hunnen levensstand en rijpere jaren. Een kind, dat traag van begrip is, en weinig of geen lust aan den dag legt tot leren, zal een wijs vader of opvoeder niet voor de wetenschappen opleiden, dewijl hij met zekerheid voorzien kan, dat er nooit een geleerde uit hem zal worden. Een blohartig jongeling, die zich liever door al zijne speelmakkers laat onderdrukken, dan ooit zijne krachten tegen hen te beproeven, zal nooit tot een dapper krijgsbevelhebber opgroeien, en het zou niet verstandig zijn hem tot dezen stand te bestemmen..

12. a) Een horend oor, dat de tucht en de lessen der wijsheid gewillig opneemt, en een ziend oog, dat duidelijk de boosheid der wereld en den wil van God erkent, heeft de HEERE gemaakt, Hij die alles ziet en hoort, ja, die beiden; 1) wilt gij dus goed horen en zien, zie dan in oprechte vrees op Hem, en wacht op Zijne goedertierenheid.

a) Exodus 4: 11. Psalm 94: 9.

1) Een oor te hebben is niet genoeg, dat heeft een dove ook, maar het moet een horend oor zijn. En zo ook een oog te hebben baat u niet, maar het moet een ziende oog wezen. En van daar dat de Heilige Geest van Salomo’s lippen getuigt: Een horend oor en een ziend oog heeft de Heere gemaakt, ja die beiden. En omdat we nu ook in het geestelijke niets hoegenaamd vorderen met oren die niets opmerken en geen geluid verstaan, en evenmin met ogen die niets zien en niets waarnemen, daarom belijdt de Kerk van onzen Heere Jezus Christus, dat aan alle bewerking van den zondaar tot zaligheid een levend maken van den dode, een horend maken van het dove oor en ziende maken van het doffe, blinde oog, kortom een inplanting van het geloofsvermogen moet voorafgaan..

Dit geldt op lichamelijk en geestelijk gebied. God is de God der natuur, maar ook de God der genade. Wanneer een mens horende ter wereld komt en ziende, dan is dat Gods werk en grote goedheid. Maar evenzeer wanneer iemand hoort naar het Woord en ziet, wat God de Heere hem openbaart, dan is dit dewijl de Geest des Heeren hem zijne oren heeft doorboord en hem het geestelijk vermogen heeft gegeven om te zien.

13. a) Heb den slaap, de traagheid, de rust, die de kracht van lichaam en ziel verteert, die elke inspanning en iederen strijd vreest, niet lief, opdat gij niet arm wordt aan aardse en hemelse schatten; openveeleer uwe lichamelijke en uwe geestelijke ogen, en verzadig u daarna met het brood, zowel het aardse als het hemelse, dat gij door Gods zegen zult ontvangen.

a) Spreuken 19: 15; 24: 33

14. Het is kwaad, het is kwaad! zal de koper zeggen, uwe koopmanschap is maar weinig waard; hij zal de waren verachten om ze tot lager prijs te brengen; maar als hij met de

gekochte goederen weggegaan is, dan zal hij zich beroemen, dat hij door zijn verstand den verkoper heeft misleid, en zich zelven bevoordeeld.

15. Goud is er genoeg in de wereld, en er zijn ene menigte van robijnen en andere edelgesteenten, en zij worden door ieder ten hoogste geprezen en geliefd; a) maar de lippen 1) der wetenschap, die de wijsheid uit God openbaren (Hoofdstuk 18: 15), zijn een kostelijk kleinood. meer waard dan paarlen en diamanten.

a) Spreuken 3: 14,15; 8: 11.

1) De lippen komen hier voor als organen van het weten. Wetenschap, ware wijsheid is een schat, die niet ontroofd wordt, terwijl veel paarlen en veel goud door de dieven kan worden gestolen.

16. a) Als iemand voor enen vreemde, dien hij niet kent, en wiens trouw hij niet beproefd heeft, borg geworden is, neem zijn kleedtot pand voor de betaling; gij behoeft om zijne onvoorzichtigheid en onbezonnenheid gene schade te leiden; en pand hem voor de onbekenden,
1) die hij in zijne dwaze lichtgelovigheid heeft vertrouwd (Hoofdstuk 6: 1-6; 17: 18).

a) Spreuken 11: 15; 27: 13.

1) Het woord in den grondtekst (volgens Keri) betekent een hoer. Daarom te meer wordt er op aangedrongen om zijn kleed te nemen, opdat hij door schade en schande wijs worde.

17. a) Het brood der leugen, het niet verdiende, is den mens aanvankelijk wel zoet, maar daarna zal de zoetheid van die lekkere spijze veranderen in bitterheid; zijn mond zal als het ware vol van zandsteentjes worden, waardoor hij zijne tanden zal verbreken, ja zelfs zal hij er van kunnen sterven.

a) Spreuken 9: 17. Klaagl. 3: 16.

Verzadig uwe begeerte naar rijkdom niet door het plegen van bedrog, door leugentaal, of door het omkopen van anderen, noch uwen lust of vermaak door hoererij of overspel; want schoon deze dingen voor het tegenwoordige lieflijk zijn, dit is slechts als de aangenaamheid van kiezelig brood, dat misschien bij de eerste bete den hongerige zal behagen, maar gekauwd wordende het gehemelte schuurt, het tandvlees doorsnijdt of de tanden breekt. Goed, door onrecht verkregen, zal den bezitter de wroeging van een schuldig geweten en de gramschap en oordelen van den almachtigen God aanbrengen.

Het brood der leugen is eigenlijk het brood waarvoor men niet gearbeid heeft, wat men op allerlei, vaak ongeoorloofde manier, heeft verworven.

18. Elke gedachte, elk plan wordt door den goeden raadvan godvruchtige en wijze mannen tot stand gebracht en bevestigd; daarom voer oorlog, nadat gij alles rijpelijk hebt overwogen en

beraadslaagd, metdezulken, wier wijze raadslagen u in deze gewichtige aangelegenheid tot gematigdheid en voorzichtigheid kunnen aansporen (Hoofdstuk 24: 6).

Het gebed en de lijfspreuk van generaal York bij het begin van elken slag was: "Keer, o Heere God, het begin, het midden en het einde ten beste."

19. a) Die als een achterklapper wandelt, die vermaak heeft in het verspreiden van lasteringen en kwade geruchten, openbaart het heimelijke, en zal zich niet kunnen onthouden van het openbaren der grootste geheimen, die hem zijn toevertrouwd; vermeng u dan niet met hem, die met zijne lippen verlokt; vermijdt de gemeenschap en de verkering met hem, want hij zoekt door list uwe genegenheid te winnen, en op deze wijze al uw geheimen uit te vorsen, om die tot uwe schade en schande te openbaren.

a) Spreuken 11: 13.

20. a) Wie zijnen vader, of zijne moeder, de ouders, die van God zelf hun gezag ontvangen hebben, vloekt, hen met woorden en daden smaadt, of zelfs, God verzoekende, straffen van het Goddelijk gericht toewenst en afbidt, en alzo het vijfde gebod vermetel overtreedt, diens lamp, diens geluk 1) zal uitgeblust worden in zwarte duisternis, 1) zal eensklaps in het stikdonkere van ongeluk en ellende vervallen, en over hem zal komen datgene, waarmee hij God verzocht heeft (Hoofdstuk 13: 9; Job 18: 5 vv.; 21: 17; 29: 3

a) Exodus 21: 17. Leviticus 20: 9. Deuteronomium 27: 16. Matth. 15: 4.

1) De Arabier vergelijkt in zijn spreekwoord nog tegenwoordig het geluk met de lamp, die in zijne tent brandt.

1) Alle zijne eer zal in het stof geraken en hij zal zijn naam en achting voor altoos verliezen. Zijne dagen zullen verkort en de lamp zijns levens zal uitgeblust worden in tegenstelling van de belofte in het vijfde gebod. Ja zelfs wordt hier zijn eeuwig verderf gedreigd, zodat de lamp van zijn geluk in stikdonkere, in zwarte zeer akelige duisternis zal uitgeblust worden en verdonkerd blijven zal tot in eeuwigheid..

21. Als ene vaderlijke erfenis in het a) eerste verhaastigd wordt; wanneer zulk een onverlaat, als in het vorige vers genoemd is, een zoon, die zijne ouders vloekt, hun bezitting tegen hunnen wil vóór den tijd tot zich neemt, ja, hen soms met geweld uit hun bezitting verdrijft (Luk. 15: 12; Hoofdstuk 19: 26)zo zal het bezit dier erfenis, al is haar schat ook nog zo groot, ten laatste meer vloek dan zegen aanbrengen; want zulk ene handelwijs kan niet gezegend worden, 1) maar als stof zal zij verdwijnen en verstuiven, en daarin zal ook ten dele het uitblussen der lamp zich openbaren.

a) Spreuken 13: 11; 28: 20.

1) Wie zich derhalve in het bezit stelt van ene erfenis, aleer zijn recht daarop vervallen is, stelt zich tegen de uitspraak van Gods woord. Dit geldt dan ook niet alleen van het zich in

bezit stellen met geweld, maar ook van het meer op vreedzame wijze. Iemand die, om de verschuldigde rechten op erfenissen te ontduiken, zich in het bezit van ene erfenis stelt aleer de erflater is gestorven, rekene met deze uitspraak.

22. a) Zeg niet, wanneer iemand u beledigd heeft, in uw hart: ik zal het kwaad met kwaad vergelden; wacht op den HEERE, wien de wrake is, en die beloofd heeft al het kwade te straffen; heb geduld en lijd liever, dan u zelven te wreken; want de Heere zal uwe twistzaak op zich nemen, en Hij zal u verlossen, 1) al straft Hij ook op den tijd en de wijze, die gij wel zoudt menen, dat de beste was; eerst moet de zonde rijp zijn voor de straf.

a) Deuteronomium 32: 35. Spreuken 17: 13; 24: 29. Rom. 12: 17. 1 Thess. 5: 15. 1 Petr. 3: 9.

1) Onder Israël had het jus talionis kracht, maar de Spreuken-dichter vermaant hier om zelf dit recht niet uit te oefenen, om zichzelven niet te wreken, maar de wrake den Heere over te geven en van Hem te smeken, dat Hij verlossen moge. David hoopte op Hem, toen Simeï hem vloekte.

23. a) Tweeërlei weegsteen, in handel en wandel, in de beoordeling der gebreken en beledigingen van anderen, zo als die van den wraakgierige in vs. 22, is den HEERE een gruwel, en roept Zijne oordelen af; en de bedrieglijke weegschaal, die eigen voordeel beoogt, is niet goed, maar schandelijk en goddeloos; met de mate, waarmee gij meet, zal u gemeten worden.

a) Vs. 10.

24. a) De treden des mans, zijne lotgevallen, zijn van den HEERE, Hij alleen richt en bestuurt zijn leven, en zendt hem zijn lot toe, als een antwoord op het eigen doen en laten des mensen. b) Hoe zou dan een mens zijnen weg verstaan, hoe zou hij zelf weten, welken weg hij moet inslaan, om gelukkig en zalig te worden? Moet niet de Heere hem gedurig op nieuw in elken nood, in elke moeilijkheid raad en hulp schenken? (Hoofdstuk 16: 9).

a) Job 31: 4. Psalm 37: 23; 139: 2,3. b) Jer. 10: 23.

Achter het gehele leven van een mens staat een hoger leven, dat hem, wanneer hij dat voor ogen heeft, met wijsheid leidt en vasthoudt, en waarop hij steeds met verbazing moet staren. Laat het daarom altijd uwe voornaamste zorg zijn, vroom en oprecht te handelen, en laat God voor het overige zorgen. Vertrouw in uwe aardse aangelegenheden niet op uwe eigene overleggingen, zorgen en arbeiden. Vertrouw, bij al wat gij voorneemt, met uw ganse hart op God. Wie op den Heere vertrouwt, dien zal niets ontbreken..

Hier geldt inzonderheid ons spreekwoord, dat de mens wel wikt, maar het God is die beschikt. Want toch onze ondernemingen gelukken niet naar onze wensen en bedoelingen, maar naarmate God ze bestuurt. God beschikt daarom ook alles ten goede voor alle Zijne gunstgenoten.

25. Het is een uiterst gevaarlijke valstrik voor het hart des mensen, dat hij het heilige verslindt; 1) even dwaas en goddeloos is het, na gedane geloften eerst onderzoek te doen of men die wel kan houden.

1) Volgens deze overzetting spreekt de Spreuk van mensen, die, nadat zij enen tijdlang alles gedaan hebben, wat hun verdorven hart aangenaam is, nu op eens met ene enkele boetedoening hun bedrevene zonde menen te kunnen verzoenen, maar later weer hunnen vroegeren zondigen weg inslaan, en het dan nog erger maken dan te voren (Luk. 11: 24 vv.). Zulk een zal gedurig op nieuw, en steeds onbeschaamder en moedwilliger zondigen, en zich daarmee gerust stellen, dat hij na duizend bedrevene zonden zich weer even gemakkelijk door ene kleine moeite van alle schuld zal kunnen vrijmaken. Kan men zulk ene handelwijze niet noemen, met Gods genade te spotten? Het is ene grote troost, dat ons God, om Christus wil, onze zonden wil vergeven, maar alleen na een ernstig en waar berouw. Wanneer wij, na belijdenis van schuld gedaan, en de genademiddelen te hebben gebruikt, niet ernstig beginnen onze vorige zonden na te laten, onze fouten af te leggen, onze plichten zorgvuldiger te vervullen, en in onzen godsdienst ijveriger te worden, dan leggen wij ons enen strik om den hals, en roepen het oordeel Gods over ons in. (Hebr. 10: 26). Het is ene boze zaak den Naam, het Woord en den dienst van God te lasteren, en daarna aalmoezen te geven, te bidden, te vasten enz. Luther zegt er van: Gij, heilige Martinius, zij offeren u enen penning en ontstelen u een paard..

In het Hebr. Mokeesch adam jala' kodesch. Beter: Het is een valstrik van een mens, ondoordacht uit te spreken: het is heilig. Er volgt dan en na gelofte eerst onderzoek te doen. De Spreuken-dichter waarschuwt hier tegen het ondoordacht iets afzonderen voor het heiligdom, (zie Mark. 7: 11) zonder dat men weet of men het volbrengen kan, of men die gelofte kan houden. Dit wordt dan een valstrik genoemd. Want heeft men eenmaal een gelofte gedaan, dan moet men die houden, dewijl men die aan God, den Heilige gedaan heeft. Volbrengt men die niet, dan doet men zonde. En volbrengt men haar, dan brengt men zichzelve in moeilijkheid. Volgt men de vertaling der Staten-Overzetters dan is de hierboven gestelde verklaring van Dächsel alleen juist.

26. Een wijs koning verstrooit de goddelozen, doet hen in den wanmolen en verstaat het zeer goed om hen van de rechtvaardigen te scheiden, zo als men het kaf van het koren scheidt (Psalm 1: 4),en hij brengt daarna het rad van den dorswagen over hen, om hen door het recht, dat hij heeft te verpletteren, zo als men in oude tijden volgens het toenmalig gebruik, gevangene vijanden placht te doen (2 Samuel 12: 31. Amos 1: 3).

27. De ziel of de geest des mensen, waardoor hij verstand en zelfbewustzijn bezit (Genesis 2: 7. Matth. 6: 22 vv.), is ene lamp des HEEREN, 1) die Hij zelf heeft aangestoken, en die licht en kracht uit Gods eigen Geest in zich draagt, vervullende en doorzoekende al de binnenkameren des buiks, van het inwendige, niet alleen, maar die ook alle ledematen en delen, zelfs de verborgenste des mensen doordringt, bezielt, beheerst en bestuurt.

1) Erken den adeldom van den menselijken geest, deze lamp des Heeren. Hoed u daarom voor alle ingebeelde wijsheid en verachting van uwe naasten. Doe veeleer het genadelicht van God

op alle krachten uwer ziel zijnen invloed uitoefenen, opdat, wanneer uw verstand behoorlijk verlicht is, ook uw wil tot het goede geneigd worde.

Hier wordt de grootheid, voortreflijkheid en hoge waardigheid van ‘s mensen ziel vertoond, als de luister van dat licht, welke een iegelijk mens, komende in de wereld, verlicht. Want zij is eerst een Goddelijk licht, een lamp, door Hem zelven aangestoken, want de aanblazing des Almachtigen deelt het verstand mede en Hij zelf heeft ‘s mensen geest binnen in hem geformeerd; want de mens is naar Gods beeld in kennis geschapen. Het geweten, die edele hoedanigheid is Gods afgezant in de ziele, en is als een kaars of lamp, niet alleen door, maar ook voor hem aangestoken. De Vader der geesten wordt derhalve ook de Vader der lichten geheten. Ten andere is de ziel een ontdekkend licht, want door het behulp der rede leren wij den mens kennen, over hun beweegredenen oordelen en in hun oogmerken indringen, en met den bijstand van het geweten geraken wij tot de kennis van ons zelven. ‘s Mensen geest heeft een zelfbewustheid (1 Kor. 1: 11), waardoor zij gesteldheden en neigingen der ziele onderzoekt, het goede prijst, het kwade veroordeelt, en ook de gedachten en oogmerken des harten wel weet te oordelen. Dit is het ambt en het vermogen van het geweten, hetwelk wij derhalve behoorlijk moeten onderzoeken en vrij houden van alle ergernis en kwaad..

Hier wordt in den grondtekst niet het gewone woord voor ziele gebruikt, maar een ander dat gebruikt wordt om den zelf bewusten, den persoon vormenden geest des mensen aan te geven, als het onmiddellijk van God ingeblazen beginsel des levens. Het is daarom dat ook de Apostel Paulus (1 Kor. 2: 11) zegt: Want wie van den mens weet, hetgeen des mensen is, dan de geest des mensen, die in hem is? Daarom wordt dan ook hier de ziele een lamp des Heeren genoemd, omdat zij als van God onmiddellijk ingeschapen, onderzoekt en doordringt tot de geheime hoeken van het binnenste van den mens, en de verborgen gedachten en raadslagen zoekt te beheersen. Gelijk de lamp of een licht heerst over wat in het verborgen schuilt, zo ook de ziele, zo ook de persoon vormende geest van den mens.

28. Weldadigheid, liefde jegens het volk, (Hoofdstuk 12: 2) en waarheid, trouw in al zijne beloften en uitspraken bewaren den koning, want waar deze uitvloeisels van godsvrucht en wijsheid bij hem zelven wonen, daar zal ook zijn volk getrouw en vol liefde omtrent hem zijn, en de Heere zal hem en zijn volk behoeden; en door weldadigheid ondersteunt hij zijnen troon, 1) die niet wankelt, ofschoon niet gesteund wordende door paarden en wagenen.

Hier wordt van den koning geëist, liefde en trouw. Zelfs dan als hij zich ten trone zet, om gericht te houden, moet hij zich openbaren als iemand, die liefde en trouw voorstaat en beoefent.

29. Der jongelingen sieraad, zowel van het lichaam als van den geest, waarmee zij wat groots en goeds verrichten ter ere van God en ten nutte der mensen, is hun kracht, en a) der ouden heerlijkheid, waarin zich hun ernst en hun wijze ervaring spiegelt, is de grijsheid, zo heeft elke leeftijd zijne gaven en eer van God ontvangen, die de mens moet erkennen en gebruiken.

a) Spreuken 16: 31; 17: 6.

30. Gezwellen der wonde, zware slagen en striemen zijn in den boze, die naar zachte woorden niet hoort, ene zuivering, zo als men het roestige, dat zich aan het metaal heeft gehecht, er afvijlt; mitsgaders a) de slagen van het binnenste des buiks, de harde kastijdingen, die tot het binnenste doordringen, tot in de binnenkamer des harten, waardoor alleen de tucht gevoeld wordt.

a) Spreuken 10: 13

Het lijden is even noodzakelijk als eten en drinken. Bij zeer boze mensen helpen woorden niet, maar daar moeten slagen en harde straffen het doen..

Anderen vertalen: Insnijdende wonden halen het boze weg en treffen de diepten van het binnenste. De betekenis is dezelfde. Salomo zegt hiermede, dat als het mes dieper in de wonde wordt gezet, het bij den mens tot zuivering kan komen, en dat God daarom met harde slagen komt om het boze uit het midden weg te doen.

HOOFDSTUK 21.

VAN GODS GENADIG BESTUUR.

XII. Vs. 1-21. De voor ons liggende afdeling komt veel overeen met Hoofdstuk 16, zowel in het algemeen, als in de afzonderlijke verzen. Zo als het laatstgenoemde bevat ook dit Hoofdstuk in het algemeen beschouwingen over de heerschappij van God, die de wereld regeert en richt, en de stelling, welke de mens tegenover dat bestuur moet innemen, zodat men met den Berleburger Bijbel aan het geheel het motto zou kunnen geven: "God zal regeren en niet de eigen wil" Onder de deugden, die het meest aanbevolen worden tegenover de heerschappij van God, treden bijzonder de gehoorzaamheid en de gerechtigheid op den voorgrond. De volgende groepen kan men hier onderscheiden: vs. 1-3 schilderen Gods alles besturende Voorzienigheid en regering; vs. 4-8 waarschuwen voor hoogmoed, gierigheid, bedriegerij, geweld en boosaardigheid; vs. 9-18 waarschuwen voor een dwaas, onmeedogend, liefdeloos en onrechtvaardig gedrag; vs. 19-26 bevatten waarschuwingen van dergelijken inhoud, in het bijzonder voor liefdeloosheid en luiheid: vs. 27-31 beschrijven Gods rechtvaardig gericht over de boosdoeners en ongehoorzamen.

1. Des konings hart is in de hand des HEEREN als de in weiden, tuinen en velden aangelegde waterbeken, kanalen of grachten in de hand van den landman zijn; Hij neigt het tot al wat Hij, de Heere door Zijne hand tot verkwikking wil toezenden, zo als de landman zonder moeite naar zijn goedvinden aan de beken die richting geeft, waar hij juist het vruchtbaar makende water wil heenleiden (Hoofdstuk 16: 15; 20: 2,8 en 26).

Ofschoon het niet onwaarschijnlijk is, dat ook "de lieflijk verkwikkende en zegenende groeikracht verspreidende werking der beekjes als punt van vergelijking kan aangemerkt worden, daar immers het hart van enen koning inderdaad in de hoogste mate tot ene bron van zegen voor vele duizenden kan worden", toch blijft het ook waar, dat zelfs het hart van den dwazen en kwalijk gezinden koning in ‘s Heeren hand is. -Zo als Hij, die het oog gemaakt heeft, ook noodwendig moet kunnen zien, alzo moet Hij, die den wil gemaakt heeft, ontwijfelbaar ook de kracht hebben, om dien te neigen naar Zijn goeddunken. De ziel is, om zo te zeggen, het roer van de mensen, waardoor ons lichaam en al onze werken als een schip in het midden van het water geregeerd worden; nochthans wordt ook de ziel eens konings niet eens door haar zelf bewogen, voortgedreven en tegengehouden, maar God zit als het ware in de ziel van een ieder aan het roer. Hij regeert en bestuurt haar door haren wil te neigen en tegen te houden, zodat deze aan Zijn raadsbesluit en welgevallen ten dienste staat en die moet vervullen.

Dat is een grote troost; ook hier, waar dikwijls van ééne gedachte, van één besluit het wel of het wee van vele duizenden afhangt, geschiedt niet zonder dat God het weet en toelaat. Niet alleen de daden en de ondernemingen, maar ook de ontwerpen en plannen der koningen zijn aan Zijn toezicht en voorzorg onderworpen; het ontstaan, de voortgang en de gevolgen hangen van Hem, den Alwijze af. Daarom vermanen ook de Apostelen zo dringend tot ene ernstige voorbede voor de koningen, en de kerk heeft van de vroegste tijden af hun vermaning opgevolgd; bijna alle evangelische kerkordeningen schrijven de volgende voorbede voor:

"Wil aan alle Christelijke koningen en vorsten Uwe genade verlenen, hun harten, hun raadslagen en handelingen besturen en het door Uwe goddelijke almacht en vaderlijke goedheid daarheen leiden, dat alles tot eer van Uwen Naam en tot welzijn van kerk en vaderland moge gedijen; " en op dezelfde wijze ook voor de bijzondere landsheren..

Ook hier leert de Heilige Geest zo duidelijk mogelijk, dat de Heere immer Zijn raad volvoert, en dat daarom, ja de koningen wel plannen kunnen maken, maar dat de Heere het is, die door hen Zijn raad volvoert en al Zijn welbehagen doet.

2. a) Alle weg des mensen is recht in zijne eigene ogen; maar de HEERE weegt de harten 1) met ene rechtvaardige weegschaal, en beproeft ook de verborgenste gedachten, waaruit de woorden en werken voortkomen; Zijn heilige wil, en niet onze mening is de maatstaf, naar welke wij gericht worden (Hoofdstuk 14: 12; 16: 25).

a) Spreuken 16: 2.

1) Wat we ook zelf van ons mogen oordelen, daarvan zijn wij verzekerd, dat Gods oordeel jegens ons volslagen naar waarheid is, en dat Hij onze harten weegt en wikt, daarin met Zijn ogen doordringende en den mens en hunner daden daaruit beoordelende, naarmate hun grondbeginselen en oogmerken met zijn bevelen instemmen. En Zijn oordeel daaromtrent is veel nauwkeuriger nog als het onze wezen kan, nopens de best van ons gewogen en gewikte zaken..

3. a) Gerechtigheid, liefde en weldadigheid te beoefenen, en recht te doen, is bij den HEERE beter en uitgelezener dan uiterlijk offer, waarbij de hoofdzaak, boetvaardigheid en geloof, waarheid en gehoorzaamheid in het hart ontbreken (Hoofdstuk 15: 8. Micha 6: 6-8 6.6-8).

a) 1 Samuel 15: 22. Psalm 50: 7,8 en 14. Jes. 1: 11,16. Hos. 6: 6.

4. Hoogheid der ogen en trotsheid des harten, opgeblazenheid en zorgeloosheid, en 1) de ploeging 1) en al het streven der goddelozen zijn zonde; want al wat buiten den Heere geschiedt, al is het op zich zelven niet kwaad, is tegen Zijnen wil, en kan Hem niet behagen.

1) Naar den grondtekst is dit woordje "en" weggelaten, en "de ploeging der goddelozen" ene bijstelling van het eerste gedeelte, dat onmiddellijk voorafgaat. Echter bestaat de ondeugd van trotsheid en hovaardij nergens meer dan onder de Christenen. Men zou moeten veronderstellen, dat de Christenen de nederigste mensen onder de zon waren, omdat zij zich noemen naar het onschuldige, nederige Lam. Wanneer men echter den Heiland der wereld aan de ene zijde beschouwt in Zijne zachtmoedigheid en nederigheid, en aan de andere zijde de tegenwoordige Christenen in hunnen hoogmoed en eigenwaan, die bij zo velen is op te merken, aanziet, zou men dan wel den eerste als Hoofd en de anderen voor ledematen en volgelingen houden?.

2) In het Hebr. Nir reschaïm. Het eerste woord betekent in de eerste plaats licht, lamp, maar verkrijgt ook de betekenis aan werk, van arbeid op den akker, en van daar dat onze

Staten-overzetters vertalen door ploeging. Er wordt hier gedoeld op wat de goddelozen op den akker huns gemoeds bebouwen en voortbrengen. M.a.w. al wat de goddeloze voortbrengt en bewerkt is zonde.

5. a) De gedachten des vlijtigen bij zijn werk, met overleg en toch met vlijt arbeidende (Luk. 1: 39) zijnhet zekerste middel tot welslagen; daardoor alleen kan hij totwelstand geraken, want hij zal niet alleen zijn dagelijks brood winnen, maar zelfs een overschot kunnen opleggen, als een behoedmiddel tegen den dag des kwaads; maar van een ieder, die haastig is, wanneer hij iets wil daarstellen, is niet veel goeds te verwachten; hij zal niet alleen zijn werk niet goed maken, maar zelfs, door dat men hem niet vertrouwt, eindelijk tot gebrek aan het nodige geraken (Hoofdstuk 12: 11).

a) Spreuken 10: 2; 4: 11.

Haastig breekt den hals, langzaam komt men ook ver. Haastig wordt vermoeid, en laat den moed zakken; matig en aanhoudend doet het werk aan het einde komen. Hoe meerder haast, hoe minder spoed.

Er is tweeërlei soort van arbeid; men kan rusteloos en in het zweet zijns aangezichts werken, en toch voert het tot gebrek, ofschoon voor het ogenblik het gevolg in het oog der wereld wellicht schitterend en voordelig is. Dat geschiedt daarom, dat de arbeid niet in den eeuwigen God gedaan wordt; omdat die niet geschiedt uit gehoorzaamheid aan Gods gebod, en in de vreze des Heeren, waardoor elk werk met groten zegen kan bekroond worden. Het werk aan hem, die langzaam maar vlijtig werkt, niet om des gewins wil, maar uit gehoorzaamheid en dankbaarheid aan God, in de vreze des Heeren en in Zijne kracht, als in God gedaan. Dat is zowel toepasselijk op aards als op geestelijk werk.

Die waarlijk vlijtig is, handelt met voorzichtigheid en overleg, zowel als met aanhoudendheid. Zij die vermetel en onbedachtzaam zijn, of zich haasten om rijk te worden, door onrechtvaardige handelingen, of onverstandige plannen, zijn op weg naar de armoede..

6. a) Te arbeiden om schatten te verzamelen met eneleugenachtige, valse tong door bedrieglijke kunstgrepen en listige misleiding van den naaste is ene goddeloze handeling, ene voortgedrevene ijdelheid, damp, als kaf voor den wind verstuivende, als een damp vervliegende; het bedriegt de verwachting dergenen, die er op vertrouwen, en zij zullen gelijk zijn aan hen, die den tijdelijken en eeuwigen dood zoeken.

a) Spreuken 10: 2 en 4; 13: 4.

Sommigen leggen zich toe, om met veel arbeid rijkdommen te verzamelen, al moeten zij daartoe gebruik maken aan leugen, bedrog, vleijerij of meineed; maar even als zulke goederen niet duurzamer zijn dan kaf of rookdampen, die spoedig door den wind verstrooid worden, zo stellen zij hun bezitters ook bloot aan veel gevaar, en doen hen op het laatst door hun eigene vlijt tot een droevig einde komen..

7. De verwoesting, het geweld en de ongerechtigheid der goddelozen, waarmee zij zich schatten verzamelen, zal hen doorsnijden; het ongelijk, dat zij anderen aandoen, zal door God of door de mensen op hun eigen hoofd wederkeren, en wroeging zal hun het hart doorsnijden, omdat zij weigeren recht te doen, en hun geluk te zoeken op den weg der godsvrucht en der gerechtigheid.

8. De weg des mensen, die afwijkt van dien des Heeren, is gans verkeerd en vreemd; 1) maar het werk des zuiveren, die zonder bedrog, voor Gods aangezicht wandelt, is recht en leidt zeker tot het rechte doel, omdat zijne treden Gode welgevallig zijn.

1) In het Hebr. Haphakphak dèrek isch wazar. Beter: krom is de weg aan een met schuld beladen man. Dit komt in tegenstelling met het tweede gedeelte juist uit, waar gezegd wordt, recht is het werk des zuiveren. Bedoeling is, dat hij die met schuld beladen is, van een misdaad zich bewust is, allerlei kromme en verkeerde wegen inslaat om toch van straf vrij te komen, terwijl daarentegen hij, die op den weg des Heeren zijn pad zuiver houdt, zulke kromme wegen niet behoeft in te slaan, maar zijn weg recht houdt.

9. a) Het is beter te wonen op enen hoek van het platte dak, waar men eenzaam en verlaten is, blootgesteld aan allen wind en weer, en veel moet doorstaan, dan met een kijfachtige huisvrouw, en dat in een huis van gezelschap, waar vele zogenaamde vrienden komen, die de onrust nog vermeerderen. In het eerste geval heeft men ten minste rust en vrede, en op regen volgt altijd zonneschijn; maar in het laatste geval is men aan een altoosdurend druipen, aan vele smaadredenen en scheldwoorden blootgesteld.

a) vs. 18. Spreuken 25: 24; 27: 15.

Deze Spreuk zou kunnen inleiding geven, om te denken, dat men, wanneer er in een gezin twist en tweedracht heerst, terstond maar tot echtscheiding moest besloten worden, en dat is geenszins het geval; de Spreuk waarschuwt vooral tegen lichtzinnige huwelijken, waarbij men vooraf wel kan berekenen, hoe het zal gaan. De uitdrukking "het is beter" betekent niet: "het is Gode welgevalliger", maar: "het is aangenamer.".

10. De zelfzuchtige ziel des goddelozen, die nog een slaaf der zonde is, begeert het kwaad, 1) tracht slechts naar datgene, wat hem zelven voordeel, maar een ander schade en nadeel aanbrengt; zijn naaste, die beter is dan hij, en hem wel eens vermaant tot het goede, wordt door hem bars en ruw bejegend, en krijgt gene genade in zijne ogen. Al was het zijn vriend of zijn broeder, wanneer het verderf van deze hem voordeel kan geven, dan kent hij geen erbarmen (Jes. 26: 10).

1) De wortel der goddeloosheid is diep in zijn harte ingeschoten en de lust, welke de mensen hebben tot het kwade, is juist die begeerlijkheid, welke de zonde ontvangt en voortbrengt. En als hij er op uit is, om het kwade na te streven, zal hij niemand ontzien, die hem in den weg mocht staan, en zich omtrent zijne beste vrienden en bekenden niet beter dan jegens vijanden en vreemden gedragen..

11. a) Als men den spotter, die opzettelijk alles, wat God en goddelijke zaken betreft, veracht, ook nog zo streng straft, dan zal hij toch niet veranderen, maar eer erger dan beter worden; want hij is onverbeterlijk; maar deze straf zal heilzaam werken kunnen op meer eenvoudigen, die nog geen spotters zijn, en wier zonden voortkomen uit onervarenheid en verleiding; voor hen wordt niet te vergeefs gesproken, en alzo wordt de onnozele, de slechte de onhandige wijs, want het voorbeeld van den spotter is hem nuttig. En als men den wijze, die uit zwakheid overtreedt, met bestraffende woorden onderricht, neemt hij wetenschap aanen leert begrijpen, dat hij zijne eigene ziel schaadt, en tegen Gods heiligheid zondigt.

a) Spreuken 19: 25.

12. De (een) Rechtvaardige en wel de Rechtvaardige God let verstandelijk op des goddelozen huis; als Hij de goddelozen, die thans in voorspoed verkeren, op zijnen tijd in het kwaad stort.

1) Letterlijk: Een rechtvaardige, in den zin van welk een rechtvaardige! die alleen recht doet. Niemand anders dan een rechtvaardig God wordt hier bedoeld, die let op de wegen en gangen en dus op het huis des goddelozen en daarom, wanneer de goddeloze zich niet bekeert, hem in het kwade stort.

Beide zindelen hebben denzelfden persoon tot onderwerp. Hij die let, acht geeft op het huis des goddelozen, stort hen ook in het verderf.

13. Die zijn oor stopt voor het geschrei des armen, die zal ookin nood komen, en wel in ene zo grote ellende, dat hij om hulp zal roepen, en dan zal hij ook niet verhoord worden 1) Hoofdstuk 1: 28).

1) God zal doof zijn voor zijn roepen, omdat hij het geroep des armen versmaad heeft, wiens zuchten, al willen we het niet horen, ten Hemel stijgt en daar ten onze nadele gehoordt wordt en eenmaal tegen ons dienen zal..

Zie hier de oorzaak, dat zovele gebeden niet verhoord worden. (Matth. 18: 23-35; 26: 41 vv. Luk. 11: 13).

14. a) Ene gift in het verborgene gegeven, zonder dat het bemerkt wordt door anderen, aan iemand, die zich beledigd acht, en vergramd is op den gever, houdt den toorn onder, en een geschenk in den boezem, of in den schoot, tussen de klederen verborgen, waardoor ook niemand het bemerkt, verrast den beledigde en stilt de sterke grimmigheid (1 Samuel 25: 18).

a) Spreuken 17: 8,23; 18: 16.

Ook met kleinigheden, met geringe liefdebetoningen kan men dikwijls veel kwaad afweren en de gemoederen tot bedaren brengen.

Wellicht ziet dit op het gebruik om bij de vorsten te komen met geschenken, om hun toorn af te wenden, niet om hen daarmee om te kopen, maar om hun gunst te winnen. Zo wilde Jakob

met Ezau doen en zo deed Abigaïl met David, toen deze in toorn ontstoken was over de daad van haar man Nabal.

15. Het is den rechtvaardige ene blijdschap, recht te doen, want daarin bestaat juist de deugd van enen rechtvaardige, dat het hem een bestendige lust en ene ware bevrediging des harten is, ook in recht te doen, Gods heiligen wil te kennen en te volbrengen; maar voor de werkers der ongerechtigheid is het doen van recht ene verschrikking; 1) zij durven niet aan te vangen hun handelingen naar Gods woord te richten, omdat zij wel weten, dat zij dan geheel anders zouden moeten worden (Hoofdstuk 10: 23; 15: 21. Joh. 3: 19. Rom. 1: 32).

1) Hier zegt de Schrift, dat voor de goddelozen het een verschrikking is, om recht te doen. Waarom? Omdat zij dan vrezen ten enenmale geruïneerd te zullen worden. Aan de paden van onrecht en leugen en bedrog hebben zij zich zo gewend, daarop is hun levensplan en hun levensrichting zo geheel aangelegd, dat zij er voor vrezen als voor den dood, van dien weg afstand te doen. Onrecht te doen is het element, waarin zij leven gelijk een vis in het water.

16. Een mens, die van den weg des verstands, van de wijsheid, die uit God is, afdwaalt, en dien der spotters, der dwazen of zelfzuchtigen bewandelt, zal in de gemeente der doden rusten, d.i. in de gemeenschap met alle verdoemden. Er is maar één weg tot de eeuwige zaligheid, die der godsvrucht en der wijsheid; een dwaas is reeds hier een wezenloze schaduw, die reeds het leven mist (Hoofdstuk 2: 15; 4: 14 vv.; 9: 18).

1) Hij zal rusten na zo vele afzwervingen van het pad der deugd, en na zo veel wroetens en woelens op den weg der zonde in de vergadering der hellewichten, bij de schimmen der onzaligen, op het harde bed van het verscheurend en nu ijdel na berouw, geprikkeld door die scherpe doornen van het felstekend geweten..

17. Die blijdschap, dartelheid en wellust liefheeft, die zal eindelijk gebrek lijden; die wijn en zalfolie, d.i. prachtige en weelderige gastmalen (Psalm 104: 15. Amos 6: 6. Hoofdstuk 27: 9) liefheeft, zal ten minste niet rijk worden, 1) niet vooruit komen in de wereld, door zijne dwaze verkwisting. Zulk ene liefhebberij is ook een teken van ene dwaze gezindheid.

Die meer wil verteren, dan zijne ploeg hem kan opleveren, moet geheel ten onder gaan..

1) Hier wordt niet gewaarschuwd tegen de blijdschap des harten, maar tegen het dusgenaamde Epicureïsme, dat in alle eeuwen zich geopenbaard heeft en tegen het "laat ons eten en drinken en vrolijk zijn," tegen het opvoeren van zijn genot en het opgaan in hetgeen voor het leven is. "Vele lekkerbekken en vrolijke bazen, zegt Henry terecht, zijn vroeg of laat tot den bedelzak vervallen."

Olie wordt in het Oosten veel gebruikt om er de ledematen en inzonderheid het hoofd mede te zalven. Tegen het misbruik wordt hier de stem verheven.

18. a) De goddeloze is of wordt eens, wanneer de Heere gericht houden zal, als het ware een rantsoen voor de rechtvaardigen, en de trouweloze, de verachter der Goddelijke waarheid en

gerechtigheid zal het zijn voor de oprechten; want de toorn Gods, de billijke verdoemenis, die op de zonde volgt, zal op zijn hoofd nederkomen en blijven, maar de rechtvaardige en vrome, die zich zelven richt, komt niet in het gericht, maar kan vrij uitgaan.

a) Spreuken 11: 8.

Ook van de tijdelijke gerichten van God is het waar, dat de goddelozen er door in het eeuwig verderf worden gestort, terwijl de gelovigen wel getuchtigd, maar daarna toch gered en met eer en heerlijkheid gekroond worden, die hun hier meestal door de goddelozen worden onthouden..

De Spreuken-dichter wijst hier op het feit dat dikwijls de goddeloze ten val komt, wanneer hij het er op gezet had, de vromen ten val te brengen. Wij wijzen dan op Haman en Mordechai. Ook mag als voorbeeld wel aangehaald worden dat Israël vrij uit ging, toen Achan gestenigd werdt en de droogte op hield in de dagen van David, toen de zonen van Saul waren opgehangen. Het woord in den grondtekst, Kopher, betekent eigenlijk zoengeld, of zoenmiddel, een middel waardoor verzoening wordt gevonden, waardoor de schuld bedekt wordt. Daarom hield de toorn Gods op, toen Achan uit het midden van Israël was weggedaan.

19. a) Het is beter te wonen in een woest land, in eenzaamheid en gevaar, dan bij ene zeer kijfachtige en toornige huisvrouw; 1) want in de woestijn bestaat toch meer mogelijkheid, om den vrede der ziel te bewaren, en is er minder verzoeking tot zonde, dan in de nauwe gemeenschap met iemand, die door hare verkeerde luimen wordt geleid.

a) Vs. 9; Spreuken 25: 24.

1) Een vroom man kan beter met God en zich zelven verkeren, dan met een kijfachtige huisvrouw of onder twistgrage vrienden en bekenden..

20. In des wijzen woning, waarop Gods zegen rust, isaltijd een door velen gewenste schat van alles, wat tot het leven nodig is, en ook olie, die wel niet noodzakelijk is, maar die tot vreugde en aangenaamheid des levens dient; maar een zot mens verslindt zulksweldra, wat de wijze door getrouwheid en vlijt verkregen en vermeerderd heeft; want zwelgerij en verkwisting zijn de gevolgen der dwaasheid, door welke zij zich zelf de straf der verarming bereidt. (vs. 17).

21. Die rechtvaardigheid en weldadigheid najaagt, met een onberispelijken wandel naar Gods woord, en de ellendigen met een ijverig en oprecht hart zoekt bij te staan, zal als genadeloon van den Heere hetware geestelijke en eeuwig zalige leven, rechtvaardigheid, die de Heere aan het geloof toerekent, en die eeuwig geldende is, en eer, reeds op aarde onder de godvruchtigen en eens eeuwige heerlijkheid vinden 1) (Matth. 7: 7 vv.; Hoofdstuk 3: 16).

1) Inderdaad zijn het drie goeden, welke den ijverige in de liefde beloofd worden, een gelukzalig leven, een steekhoudende gerechtigheid, ware eer. Leven, zoals het van God, den levende, uitgaat. Gerechtigheid, zoals zij voor God, den Rechtvaardige en rechtvaardigende, geldt; eer of heerlijkheid, zo als God, de heerlijke, die verleent..

22. De wijze, die de hoogste macht, de wijsheid Gods, in zijn hart draagt, beklimt door zijn verstandigen raad en met Gods bijstand de stad der geweldigen, die door beroemde en dappere krijgshelden, welke de wijsheid menen te kunnen te niet doen, verdedigd wordt, enhij werpt de sterkte huns vertrouwens neer, waarmee zij zich op muren en torens, wagens en paarden, op hun eigene wijsheid, in plaats van op den Naam des almachtigen Gods verlieten (Prediker 7: 19). Vergelijk Jozua en Jericho, David en Goliath.

Wijsheid en godsvrucht overtreffen alle uiterlijke macht en sterkte, want God zelf is der vromen enige toeverlaat en kracht.

Zo als het gewoonlijk bij de mensen geschiedt, dat door bekwaamheid en wijsheid steden en rijken genomen worden, zo is er ook in het bijzonder wijsheid en voorzichtigheid nodig, wanneer het er op aankomt om het eeuwige heil, de inneming van den burcht Gods, het verkrijgen van den hemel, de opbouwing van het rijk van Christus, en de onderwerping van den duivel te bewerken. Het baat immers niet, dat men om tot het doel te geraken, door zijne eigene dwaasheid enen verkeerden weg inslaat, opdat men zich zelven tegenover den vijand stelt, den enen of anderen hinderpaal in den weg legt, den satan met enen balk terugstoot, of in het algemeen zich toerust om den krijg te voeren, en zo mogelijk de overwinning te behalen. De list des satans, die onzen gedurigen strijd nodig maakt, moet ons leren, alle hinderpalen tot de overwinning uit den weg te ruimen, en al het nodige gereed te maken..

Dagelijks bestijgt de wijze de vesting der dapperen, en werpt de macht van hun vertrouwen neer, wanneer een gelovig leraar de bewijzen der wijsgeren en dwaalleraars, of zelfs de verborgene tegenspraak der vleselijke broeders, waarmee zij hun schande zoeken te verdedigen, door de overwinning des geloofs en door het zwaard der wet weerlegt of tot niets maakt

De Wijze, op wien ons vers in de hoogste en volkomenste male doelt, is de Heere, die op den rechterstoel van God is gezeten, totdat al Zijne vijanden tot ene voetbank Zijner voeten zijn geworden..

23. a) Die zijnen mond en zijne tong voor slechte en onbezonnen gesprekken bewaart, bewaart zijne ziel voor benauwdheden, zonden en angsten des gewetens (Hoofdstuk 13: 3; 19: 6).

a) Spreuken 18: 21.

Er is bijna gene zonde, waartegen Salomo zo menigvuldig waarschuwt, dan tegen de lichtzinnigheid, en gene deugd, waartoe hij zo dikwijls vermaant dan tot voorzichtigheid in het spreken. En inderdaad zijn er wel gene zonden, die menigvuldiger begaan, en toch minder geacht worden, dan onverstandig en onchristelijk spreken. Hoe menigvuldiger hij zijne op deze ondeugden toepasselijk waarschuwingen herhaalt, des te dieper moeten wij die in ons hart prenten..

24. Die verachtelijk nederziet op al wat heilig is; en op het geloof aan het goddelijke, kan een hovaardig pocher genoemd worden; want aanspraak makende op een bijzonder diep inzicht en grote wijsheid, blaast en woedt hij tegen alle ware vroomheid en godsvrucht, en treedt hij openlijk op als de aanstoker van twist en strijd. Hij is een goddeloos mens, en zijn naam is, naar het algemene oordeel der mensen spotter, en door zijn eigenwaan gedreven, is hij toornig en hij gaat met hovaardige verbolgenheid te werk; hij kent zich zelven niet meer, en is onbekwaam om de stem der waarheid te horen (Hoofdstuk 14: 6; 15: 12; 22: 10).

1) Dit vers schijnt de bedoeling te hebben een juist begrip van spotters te geven, die er dan ook in den tijd van Salomo reeds waren. Meer dan andere mensen waren zij geneigd hun vleselijke lusten te voldoen en de wereld te dienen; zij waren onverschillig omtrent den godsdienst, en meenden, dat zij boven anderen verheven waren door hun recht inzicht in vele zaken den godsdienst betreffende, zij noemden zich sterke geesten, die alles konden bevatten. Door hunnen bekenden haat tegen de geopenbaarde waarheid waren zij onderscheiden van de dwazen en onwetenden. Daaruit is het dan ook te verklaren, dat eerst na den tijd van Salomo het Hebreeuwse woord ‘lez’ voor deze vrijgeesten gebruikt werd. Ook onze tijd, die hierin met dien van Salomo overeenkomt, is rijk aan zulke spotters of sterke geesten, zoals zij zelven zich gaarne zouden noemen: mensen, die in staatsvergaderingen en raadhuizen, in kerken en scholen niet ophouden, onder den schijn van een dieper inzicht in de zaken, de eenvoudige waarheid ontkennen, en hen, die ze liefhebben verachten en hartstochtelijk en onzinnig vervolgen..

Zouden dezulken niet menen, dat zij alleen in staat zijn om den dageraad ener betere wereldbeschouwing aan te kondigen? Maar wat is het einde van zulke spotters? De ondervinding heeft het geleerd, ook van sommigen in onze dagen: zij zijn vergaan, en al hun hovaardij is beschaamd gemaakt..

Deze waren degene, die, in zondigen overmoed des harten, allen geopenbaarden Godsdienst den rug toekeerden, en het er op toelegden, om den geopenbaarden Godsdienst in een bespottelijk daglicht te stellen. Het waren de vrijgeesten, de Voltaires en de Nietzsches van die dagen. Salomo noemt ze hovaardige overmoedige pochers, die in hun overmoed, den hemel en al wat heilig was durfden aantasten en aanranden.

25. De begeerte, de zucht naar rust en niets doen des luiaards zal hem doden; want zijne handen weigeren te werken om zijne wensen in vervulling te brengen.

Zo verbergt zich dikwijls de trage, vleselijke gezindheid, die het kruis en alle inspanning ontvliedt, en die de mensen aan lichaam en ziel schaadt, achter schone spreekwijzen en vurige wensen (Hoofdstuk 13: 4; 19: 24). Men moet ook het koninkrijk der hemelen geweld aandoen en zijn kruis met kracht aangrijpen, om het op, de schouders te krijgen, en het dragen brengt dan weer zijne bijzondere moeilijkheid aan..

Het zijn luie predikanten, regenten, huisheren, die den hemel, eer, goederen hebben willen, en toch niet willen werken, en van lijden willen verschoond blijven.

26. Den gansen dag begeert hij, de luiaard, begeerlijke dingen, namelijk rijkdom en genot te hebben, maar hij blijft bij zijne ijdele wensen en dromen stilstaan, zonder zich aan ernstigen arbeid te wagen maar a) de rechtvaardige, die ook altijd vlijtig is in het beroep, waarin God hem geplaatst heeft, verkrijgt niet alleen het nodige, hij zal ook nog den nooddruftige uit zijnen overvloed geven, en de aalmoes voor den armeniet inhouden 1) (Hoofdstuk 11: 24).

a) Psalm 37: 26.

1). Wij zien hier de eer en het geluk der eerlijken en vlijtigen. De begeerten der rechtvaardigen en vlijtigen worden voldaan, en zij genieten niet alleen dat geluk, maar ook het verdere genoegen van aan anderen te kunnen weldoen..

27. a) Het offer der goddelozen, zonder waar berouw en boetvaardigheid, is reeds op zich zelven een gruwel, want de Heere ziet de gave niet aan, maar alleen het hart; hoeveel te meer als zij het met een schandelijk voornemen brengen, met het doel om God door zulke uiterlijke gaven te verzoenen, en dan menen daardoor weer een vrijbrief tot nieuwe zonden te krijgen.

a) Spreuken 15: 8. Jes. 1: 13. Jer. 6: 20. Amos 5: 21.

De dief of rover, die van het geroofde aan God een offer wil brengen, betuigt en verklaart stilzwijgend, dat God de eerste oorzaak van zijnen diefstal of roof is, en dat hij tot betuining van zijnen dank dit deel van zijnen roof aan God als de eerste oorzaak en ontwerper overgeeft. Dit is echter ene ontzettende godslastering, omdat daardoor de goddeloze zijne misdaad op God, als de eerste oorzaak schuift, en Hem tot een zondaar maakt, ja als den eersten uitvoerder ener misdaad verlaagt; er kan toch niets erger gezegd of gedacht worden.

Dit ziet vooral op het ascham, op het schuldoffer, hetwelk moest gebracht worden voor de een of ander bepaalde zonde. Indien nu de goddeloze zondaar een ascham bracht, om daarmee weer van de schuld af te zijn, en op nieuw zich tot het plegen der zonde te kunnen begeven, dan was zulk een offer een gruwel in de ogen des Heeren. Hierop ziet waarschijnlijk het laatste gedeelte van het vers.

28. a) Een leugenachtig onverschillig daarheen sprekend, en daarom ook twijfelachtig getuige der waarheid, hetzij in het dagelijks leven of voor het gericht, zal eindelijk toch vergaan; en een man, die gaarne en met bescheidenheid en opmerkzaamheid hoort, 1) voordat hij getuigenis ener zaak aflegt, zal ook weer gaarne over de voorliggende zaak spreken tot overwinning, zodat men aan zijn getuigenis kracht beschikt. Algemeen zal men hem als getuige vertrouwen, zijne uitspraken uit een oprecht en waarheidlievend hart voortkomen, en zeker zijn (1 Koningen 3: 9. Ezech. 3: 5 vv.).

1) Dit horen, is een vooraf horen, vooraf de zaak onderzoeken en beproeven, zodat de horende, als hij als getuige op treedt, ook geloofwaardig wordt bevonden. De valse en ware getuige worden hier tegenover elkaar gesteld.

29. Een goddeloos man wordt zo onbeschaamd, dat hij niet meer bloost over enig ding, noch zich laat leren door vermaning of bestraffing; hij sterkt zich in zijn aangezicht, toont zijn onbeschaamdheid in zijn geboden, blijft onveranderd, zelfs al klopt zijn geweten; hij kan even goed ene slechte daad doen, als elke andere zaak; maar de oprechte, die recht zonder slinkse wegen het pad van Gods geboden bewandelt, maakt zijnen wegeffen en vast; hij let op zijne wegen en keert zijne voeten tot Gods getuigenissen.

1) In het Hebr. Heëez isch rascha' bephanaw. Letterlijk: Een goddeloos man treedt voort met onbeschaamd gelaat, zodat men het aan zijn gelaat kan zien, dat hij om niets geeft. Hij verblikt of verbloost niet te midden van zijn kwaad. Hij beeft niet, en schrikt niet voor het plegen der grootste misdaden en de zonde. Hij tart de bedreigingen der wet en spot met de vermaningen van Gods woord.

De tegenstelling is deze, dat de oprechte vraagt naar de wet Gods, en zich buigt onder de wet-

30. Er is gene wijsheid der mensen, en er is geenbloot menselijk verstand, en er is geen raad tegen over den HEERE, den Alwijze, die de wijzen vangt in hun arglistigheid. (Job 5: 13).

Wanneer zich de menselijke wijsheid wil doen gelden tegenover de wijsheid van God, dan is het gene wijsheid meer, maar dwaasheid (1 Kor. 3: 19); ja, in vergelijking met Gods wijsheid is alle menselijke wijsheid nietig. (Jes. 29: 14).

Alle menselijke wijsheid, is bij die des Heeren vergeleken dwaasheid. Daarom zegt ook de heilige Apostel Paulus, dat de wijsheid der wereld dwaasheid is bij God (1 Kor. 3: 19).

31. a) Even zo min kan de kracht des mensen iets verrichten tegen de kracht van God: Het paard wordt wel bereid, uitgerust, tegen den dag des strijds; maar de overwinning is des HEEREN, die het lot van den oorlog beslist naar Zijnen wil (Psalm 144: 10; 20: 8. 1 Samuel 17: 47

a) Psalm 33: 17.

Al ons doen, ondernemen en streven vermag onmogelijk datgene, wat God met ons voor heeft, te weerstaan. Is het dus niet het beste, zich geheel aan Zijne leiding over te geven, zonder vele vergeefse moeiten aan te wenden? Wij bereiden wel naar ons inzien en verstand, maar het gelukken daarvan hangt geheel van Zijnen wil af. Zo late men dan in alles de zorg geheel alleen aan Hem over.

Zie toch, hoe menigmaal het geheel mislukt is, wat gij zeker en vast gehoopt hadt, dat slagen zou. Hoe vele malen daarentegen is datgene geschied, waarvan geen mens had durven denken, dat het gelukken zou. (vs. 10).

Laat de zaak zo goed zijn, als ze wil, en derzelver voorstanders mogen ook nog zo sterk, en wijs en getrouw, en de middelen ter bereiking hunner oogmerken en om de onderneming

voort te zetten, zo waarschijnlijk als prijzenswaardig zijn, er kan echter zonder God niets goeds van komen..

HOOFDSTUK 22.

OVER DEN GOEDEN NAAM EN EEN GOED GERUCHT; HOE BEIDEN VERKREGEN EN VERLOREN WORDEN.

XIII. Vs. 1-16. In deze laatste afdeling aan de oud-Salomonische kern der Spreuken-verzameling is de hoge waarde van enen goeden naam het hoofdthema, dat in vs. 1 uitdrukkelijk wordt uitgesproken, terwijl de overige verzen als ene uitbreiding van dit eerste vers kunnen beschouwd worden, daar zij òf de middelen tot bevordering, òf de beletselen tot het behouden of verkrijgen van enen goeden naam aangeven. Men kan de volgende groepen onderscheiden: vs. 1-5 handelt daarover, dat de goede naam niet afhangt van rijkdom of schatten, maar van de wijsheid, nederigheid en oprechtheid, vs. 6-12, dat de goede naam bijzonder bewaard wordt door tucht, spaarzaamheid, gerechtigheid, liefde en trouw; vs. 13-16, dat traagheid, behaagzucht, dwaasheid en gierigheid de voornaamste beletselen van enen goeden naam zijn.

1. a) De goede naam bij alle godvruchtige en wijze mensen is een uitgelezener schat, dan grote rijkdom, die toch slechts een onzeker, vergankelijk goed is, en den mens dikwijls onrust en ontevredenheid bereidt en in allerlei verzoekingen brengt; ook de goede gunst, de achting en de welwillendheid, vooral van de verstandigen, is beter dan zilver en dan goud, die men toch wel kan terugkrijgen, als zij zijn verloren gegaan; maar een eerlijke naam is niet weer te verkrijgen, wanneer die eens is verloren, en is alleen door veel moeite en zelfopoffering te bekomen.

a) Prediker 7: 1. Job 30: 8.

Handelen dus diegenen wel voorzichtig en verstandig, die elk ogenblik hun eer en hun goeden naam op het spel zetten, niet om grote rijkdommen te verwerven, -neen om een gering tijdelijk voordeel te hebben? -Ook het goed gerucht bij de wereld mag den gelovige niet onverschillig zijn, en hij moet zich van allen schijn des kwaads onthouden, ofschoon men ook nu nog den Heere een vraat en wijnzuiper, een metgezel van tollenaren en zondaren noemt. De wereld is immers de plaats van onze werkzaamheid en het ambt en de stand, waarin men gesteld is. Heeft Paulus te Filippi er op aangedrongen, dat dezelfde heren, die hem met Silas smadelijk in den kerker hadden laten werpen, hen nu weer openlijk en met ere door de stad zouden geleiden, dan mogen wij nog veel minder onzen goeden naam door de schijn des kwaads laten bevlekken. De naam van Jezus is als ene uitgestorte olie (Hoogl. 1: 3) en de naam van ieder Christen moet iets daarvan in zich dragen..

2. a) Rijken en armen ontmoeten elkaar gedurig, zij hebben elkaar nodig, en kunnen elkaar in het geheel niet ontberen; want zij moeten den een den ander wederkerig helpen en ondersteunen in alle lichamelijke behoeften; de HEERE heeft hen allen gemaakt; maar ofschoon zij allen voor God gelijk zijn, bestaan er toch verschillende rangen en standen, en dat is de heilige en wijze beschikking van God, die men niet ongestraft mag verachten, en nog minder verstoren. Iedere stand heeft zijn eigene bijzondere roeping ontvangen en door deze

trouw waar te nemen en te vervullen, bewerkt hij zijne zaligheid, en helpt het rijk van God opbouwen (Jes. 34: 14. Job 31: 15. Hoofdstuk 14: 31; 17: 5).

a) Spreuken 29: 13.

Is het echter Gods ordening, zo mort niet, gij, wien God in armoede laat leven; weest niet ontevreden met uw lot, en verbeeldt u niet, dat u ongelijk aangedaan wordt in vergelijking van anderen. Uw God en Vader, die u deze plaats aanwees, is de alwijze God, die het beste weet wat tijdelijk en eeuwig goed voor u is. Hij is een rechtvaardig God, die u zeker geen haarbreed van dien weg doet afgaan, die u waarlijk gelukkig maakt. -Is het Gods beschikking, dat rijken en armen op aarde onder elkaar wonen, weest daarom niet trots of gierig, niet hard of onbarmhartig, gij, aan wien God rijkdom heeft geschonken. Bedenkt, dat uwe aardse goederen u door God gegeven zijn, om daarover goed te beschikken, om daarmee in Zijnen naam en op Zijn bevel goed te doen, en dat Hij u rekenschap daarvoor zal afeisen, en het u streng zal vergelden wanneer gij het u toevertrouwde pand niet goed hebt aangewend. Maar de rijke wordt om zijn rijkdom niet veroordeeld, evenmin heeft ook de armoede den armen Lazarus zalig gemaakt. Abraham, Izak, Jakob, Jozef, David zijn ook rijk geweest, maar zij waren Gode aangenaam en welgevallig, omdat zij God vreesden. Daarentegen zijn vele profeten, apostelen en andere kinderen Gods zeer arm en ellendig geweest, en zijn toch dierbaar geweest in Gods ogen, omdat zij toch rijk waren in hun hart, dat met geestelijk goed vervuld was.

God heeft den mens geschapen, opdat hij Hem zou dienen, opdat hij onder Hem zijne ordinantiën zou onderdanig zijn, maar ook opdat zij elkaar zouden dienen. Waar de eerste mens God de gehoorzaamheid had opgezegd, daar was ook bij den mens de zucht tot heersen over elkaar opgekomen. Kaïn wilde over Abel heersen en waar hij bevreesd was, ja meende, dat Abel nu over hem, den oudere, dacht te heersen, omdat God zijn offer had aangenomen daar sloeg hij hem dood, hoewel God hem had gezegd, dat Abels begeerte tot hem, Kaïn, was, d.w.z. dat Abel hem wilde blijven dienen.

Hier wijst Salomo er duidelijk op, dat de rijke den arme te dienen heeft en de arme den rijke.

3. a) Een kloekzinnig mens, door God geleerd en ervaren in het leven (Hoofdstuk 8: 12), ziet het kwaadkomen, en verbergt zich daarvoor onder de bescherming van God, en onder alle door Hem gegevene middelen ter bescherming; maar de slechten, de eenvoudigen en onhandigen zien niets, en menen altijd in zekerheid te zijn, en gaanvermetel en onvoorzichtig door alle gevaren henen, zonder zich te doen verontrusten door de dreigende rampen; maar weldra zien zij te laat, dat zij te gerust alles hebben aangezien, en zij worden gestraft voor de schuld voor hun vermeende zekerheid.

a) Spreuken 27: 12. Luk. 21: 34 vv.

Dit vers geselt weer de geestelijke blindheid en het dwaze vertrouwen van hen, die zich nog de ogen niet hebben doen verlichten door de goddelijke wijsheid, en die onvoorzichtiglijk daarheen leefden..

4. De loon der nederigheid van hem, die waarlijk ootmoedig is, en tevens den Heere naar Zijn heilig woord, met het ganse hart dient in de vreze des HEEREN 1) wandelt, is rijkdom als een kostelijk genadeloon van den Heere, en eer van God en mensen, en een eeuwig zalig leven.Alzo is het levendig geloof, dat op de dagelijkse boetvaardigheid rust, de enige bron van een waarlijk gelukkig en eervol leven op aarde en hier namaals van het eeuwige zalige leven.

1) Als loon der nederigheid, aan waren ootmoed, die lieflijke vrucht der genade en des Geestes, wordt hier genoemd: Vreze des Heeren, het ootmoedig dienen en vereren van den Heere God en daarmee verbonden: rijkdom en eer een leven. Wie waarlijk God vreest, die ontvangt daarop ook zegen als genadeloon. Geldt dit niet altijd op tijdelijk, dit geldt zeker op geestelijk gebied. Rijkdom bestaat niet altijd in vele goederen te bezitten, maar ook in wat men bezit, te genieten als in de gunste Gods.

5. Doornen en strikken, gedurige gevaren van allerlei aard, die met ongeluk en verderf dreigen, als rechtvaardige gevolgen van Gods toorn, zijn in den weg des verkeerden, die van waarheid en godzaligheid is afgeweken, en op kromme wegen, die voor het vlees aangenaam zijn, wandelt; dieechter zijne ziel liefheeft, en God wenst te dienen met vrezen en beven,bewaart zijn leven voor het verderf, en zal zich verre houden zowel van de gemeenschap met de goddelozen, als ook van de strikken, diezijnen weg gevaarlijk zouden maken 1) (Hoofdstuk 16: 17).

1) De weg der zonde is ene kwelling, verdriet en gevaar. Doornen van smart, wegens verleden zonden en strikken om hen in meer andere zonden in te willigen en te doen volharden, worden er op gevonden..

6. Leer den jongen, van zijne vroegste jeugd af aan, de eerste beginselen naar den eis zijns wegs, naar de bijzondere behoeften, die hij heeft, naar de richting, die de opvoeding moet hebben voor elk in het bijzonder; als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij meestal daarvan niet afwijken 1) (Hoofdstuk 20: 11).

1) Allernoodwendigst is het, dat men een kind in zijne kindsheid de waarheden der godzaligheid tracht in te prenten en hem, naar mate zijne vatbaarheid, de hoge Majesteit van God met eerbied leren kennen en vereren, en vooral hem zoeken voor dwalingen, onkunde, vooroordelen en bijgeloviqheden te behoeden; wijders zijne lusten, neigingen en begeerlijkheden in het rechte spoor zoeken te leiden, te beperken en ze onbedwongen ten goede om te buigen..

Niet onopgemerkt mag voorbijgezien worden, dat de Heere God hier leert, om den jongen, het kind, naar den eis van zijn weg, dat is, naar mate van zijne bekwaamheid en vatbaarheid te onderwijzen. Op ene wijze, in overeenstemming met zijne behoeften moet het kind van zijne jeugd af aan, onderwezen worden in de eerste beginselen van den weg der zaligheid. Met toestand en behoefte moet gerekend worden. En dan zal het niet zelden blijken, dat wat in zijn jeugd geleerd wordt, in latere dagen nog door Gods genade vrucht draagt.

7. De rijke heerst over de armen; en die ontleent, is des leners knecht, en al heeft hij zich ook niet als slaaf verkocht, toch is hij steeds van hem afhankelijk.

Hiermede wordt ene natuurwet uitgesproken, die ten allen tijde bewaarheid is: armoede en schuld heeft altijd geestelijke en lichamelijke afhankelijkheid als onmisbaar gevolg. -Daarom koop bij tijds ware wijsheid, opdat gij niet tot armoede en dien ten gevolge tot afhankelijkheid geraakt! Hoe gewichtig voor den tijdelijken en eeuwigen welstand de bewaring van de uit- en inwendige onafhankelijkheid van den mens is, blijkt ten duidelijkste in vele opzichten. Het onafhankelijkste en daarom het gelukkigste en voordeligste van het inwendige leven is de middenstand in de maatschappij. Waar deze, zowel tengevolge van het toenemende fabriekwezen, als van de grotere behoeften van het leven al meer en meer vermindert, daar treedt ook weldra de heerszucht en dwingelandij van den rijkdom, tegelijk met de slaafse onderwerping der armoede aan den wil der vermogende meesters al meer en meer op den voorgrond; daar is de werkman niet meer dan een nummer of ene kracht van den arbeid. -Daarom, wie zalig wil worden, die trachte naar de ware onafhankelijkheid, die zo recht tegenover de valse hedendaagse vrijheid staat. -Elk mens staat naar de wijsheid; maar die misdadige middelen gebruiken wil om die vrijheid met geweld voor zich te verkrijgen, handelt daardoor tegen Gods geboden, en smeedt zelf de kluisters, die hem gebonden houden in de strikken des kwaads..

8. a) Die onrecht zaait, zal moeite en ongeluk maaien; en de roede zijner verbolgenheid, waarmee hij anderen sloeg, zal een einde nemen;
1) want de Heere zelf zal hem die uit de hand slaan; vrees daarom niet voor hem, want weldra zult gij zien, dat hij zelf geslagen wordt.

a) Job 4: 8. Hos. 10: 13.

1) Dit wil zeggen, dat misbruik maken van macht, niet lang duurt, de roede zal gebroken worden, zodat de macht van den tiran spoedig een einde neemt. Waar de scepter in de hand der Overheid een roede wordt, daar zal het straks blijken, dat de Heere haar als een tegenpartijder ontmoet.

9. a) Die goed van oog vriendelijk is, die zal, omdat hij zelf zegen om zich verspreid heeft, ook van den Heere gezegend worden; want hij heeft van zijn brood den armen gegeven (Hoofdstuk 28: 22; 23: 6. Matth. 20: 15).

a) 2 Kor. 9: 6.

10. Drijf den spotter, zo als eens Abraham Ismaël (Genesis 21: 10) uit de raadsvergadering of uit het huis, en het gekijf zal weggaan; want de goddelozen hebben geen vrede, en houden dien ook niet, en het geschil, met de schande, die hij aandoet, zal ophouden 1) (Hoofdstuk 21: 24).

1) Onder spotter hebben wij hem te verstaan, die alles op schertsende wijze behandelt, een frivool mens, die letterlijk met alles de spot drijft en wien men daarom gedurig moet tegenstaan in zijn spotten en schertsen, met al wat u heilig en lief is.

Dezulken uit te drijven, zich van dezulken te ontdoen, is een heilige plicht voor ieder, die wenst te wandelen en te handelen naar Gods woord.

11. a) Die de reinheid des harten liefheeft, en wiens lippen bovendien aangenaam zijn, door lieflijke redenen voort te brengen, diens vriend is zelfs de koning, waarom deze hem het liefst tot zijnen raadgever kiest (Hoofdstuk 16: 13).

a) Psalm 101: 6.

De vereniging dezer beide eigenschappen vindt bij de meesten goedkeuring en aantrekkelijkheid; maar een rein en getrouw hart en lieflijke redenen worden zelden verenigd aangetroffen, en wel het minste aan de hoven der groten dezer aarde, waar maar al te veel huichelarij en ontrouw, die zich achter vleiende woorden verbergen, gevonden worden.

Oprechte lieden spreken dikwijls plomp en de fraaie redenaars liegen gewoonlijk. -In het bijzonder moesten deze beide eigenschappen in elken evangelieverkondiger verenigd zijn..

12. De ogen des HEEREN bewaren degene, die de wetenschapen de wijsheid, die van God komt, in zijn hart bezit, en in het leven betoont; maar de woorden en zaken of plannen des trouwelozen zal Hij omkeren, 1) zodat zij geheel tot niet worden.

1) Salomo stelt hier de wetenschap, de woorden van den wijze, tegenover de woorden van den listige, van den trouweloze. De Heere God behoedt degenen, die in waarheid de ware wijsheid bezitten, terwijl Hij zich keert tegen degenen, die listig en trouweloos zijn in woord en daad, zodat hun plannen niet tot uitvoering komen.

13. a) De luiaard grijpt, om zijne traagheid te bemantelen, naar de onzinnigste en belachelijkste verontschuldigingen, en zegt: Er is een leeuw buiten; ik mocht, wanneer ik aan den arbeid ging, op het midden der straten gedood worden.

a) Spreuken 15: 19; 26: 13.

Het belachelijke der verontschuldigingen van zulke mensen, die het zich niet moeilijk willen maken, en hun lichaam willen ontzien, moet in het bijzonder door de uitdrukking "op het midden der straten" uitkomen. Wanneer het huis van den luiaard eens nabij een eenzaam woud stond, dat hij moest doorgaan, om aan den arbeid te kunnen gaan, dan was zijne bezorgdheid nog te verontschuldigen; maar midden op de straat, waar vele mensen hem zouden kunnen bijstaan, geenszins. -Wie voor ongelegenheden en moeilijkheden vreest op den weg van Christus, en zijn leven, zijnen eer, zijnen dienst, goed, rust, vriendschap en goeden naam liefheeft en zoekt te behouden, die zie eens in den spiegel, die dit vers hem voorhoudt. Wat heeft men niet duizende uitvluchten, wanneer door iemand gezegd wordt:

volg Christus na. Alle stegen en straten zijn vol ingebeelde leeuwen, die willen verscheuren. Maar wanneer zulk een luiaard half hoop heeft, om ene ereplaats, enen goeden dienst, enig voordeel te verkrijgen, of een goed huwelijk te doen, of wat het ook zij, wat het vlees streelt te erlangen, dan spreekt hij niet zo. Wat voor arbeid, moeite, kunsten, woorden, beden en verzoeken waagt hij niet te doen; hoe loopt en draaft hij, hoe vurig strijdt hij soms tot den bloede! Alleen als het Christus geldt moet alles zeer gemakkelijk gaan, en dan moet de oude Adam nog altijd zijn zin hebben.

14. a) De mond der vreemde, verlokkende vrouwen is ene diepe, door de jagers voor het wild gegravene gracht, die haren buit niet weer loslaat: op welken de HEERE, wegens zijne dwaasheid vergramd is, zal daarin vallen, 1) en alzo in lichamelijke en geestelijke ellende komen; want de Heere straft zonde met zonde.

a) Spreuken 2: 16; 5: 3; 7: 5 vv.; 23: 27.

1) Het gebeurt zelden, dat zij zich weer herstellen, die in dezen afgrond zijn ingezonken. De diepte dezer gracht maakt de ontkoming, of uitredding zeer moeilijk, want de geest wordt er op verzot, het verstand wordt verdwaasd, de ziel besmet en het geweten verhard en ongewillig gemaakt, terwijl men zijn vleselijke lusten alleen streelt..

15. a) De dwaasheid, de tegenzin om de wegen der waarheid en gerechtigheid te gaan, is in het hart des jongen knaaps, ja van een iegelijken jongen gebonden, ingedrongen; de roede der tucht zal ze, wanneer deze vlijtig wordt aangewend, verre van hem wegdoen.

a) Spreuken 13: 24; 19: 18; 23: 14; 29: 15 en 17.

Maar de ijdele wereld meent altijd weer, dat de eigene kinderen enigermate ene uitzondering maken.

Valse gevoelens en dwaze genegenheden kleven soms zo vast in het verstand en den wil van een kind, en zijn daarin zo gevlochten, dat zulk ene hardnekkige dwaasheid niet kan verdreven worden door vermaningen, bestraffingen of verstandige redenen, maar alleen door ene voorzichtige tijdige kastijding.

16. a) Die den arme verdrukt, om het zijne te vermeerderen, en den rijke geeft, om hem voor zich te winnen, opdat hij oogluikend toelate, dat men zich aan de armen bezondigt, komt zeker tot gebrek; dit zal ene rechtvaardige vergelding zijn.

a) Spreuken 14: 31; 17: 5.

Bij sommige mensen is zulk ene vermenging van kwade hoedanigheden, dat zij de armen hun goed zullen ontnemen om zich te verrijken, zelfs door bedrog en geweld; en aan de andere zijde van het hun geven aan de rijken, om hun onderdrukking ongestraft te kunnen voortzetten; maar alles is te vergeefs, want zulk een gedrag zal hem zeker tot den bedelstaf brengen..

17.

Nu laat de wijze koning aan het slot van dit Boek nog Spreuken volgen van andere wijzen. Deze spreuken zijn reeds terstond door den vorm van die van het vorige deel onderscheiden. Terwijl deze enkel uit tweedelige, van elkaar afhankelijke, telkens ene volkomen afgestotene gedachte in zich bevattende verzen bestaat, elk vers ene tegenoverstelling uitdrukkende, bestaande uit langere zinspreuken, elk van twee tot acht verzen, meestal ene uitbreidende vergelijking voorstellende. Terwijl verder de Spreuken van Salomo, tot hiertoe zich door ene treffende, puntige kortheid, ene innerlijke volkomenheid en beknopte volledigheid onderscheiden; is in deze een meer uitgebreide vermanende of bestraffende toon heersende, die meer beschrijft en onderwijst, dan wel uit de ervaring put. Hierdoor komen deze meer overeen met de meer uitgebreide vermanende redenen en de zedelijke taferelen van de eerste 9 hoofdstukken. Wij hebben daarbij zeker te denken aan de beroemde wijzen, wier namen ons geboekt zijn in de gewijde Schriften zelf, zo als Heman, Ethan, Chalkol en anderen. (1 Koningen 4: 31).

I. Vs. 17-Hoofdstuk 24: 22. Even als het eerste hoofddeel (Hoofdstuk 1-9). beginnen den Spreuken met ene dringende uitnodiging, om die woorden der wijsheid aan te horen en te behartigen (vs. 17-21), dan wordt de gerechtigheid als de voornaamste vrucht der wijsheid aangeprezen (vs. 22-29); daarna de gematigdheid in alle begeerten, bijzonder in tegenwoordigheid van gevaarlijke getuigen aangeraden (Hoofdstuk 23: 1-11), verder wordt weer de vreze des Heeren in het streven naar de goddelijke wijsheid, in tegenoverstelling van de wereldse wijsheid, die de begeerlijkheid des vleses en de wellust der ogen niet vreest, in een schilderachtig beeld voor ogen gesteld (Spreuken 23: 12-34); eindelijk wordt gewaarschuwd voor de menigvuldige gebreken en zonden, die al zeer licht een liefhebber van de wijsheid zouden kunnen bederven, namelijk tegen jaloersheid op de dwazen, voor blijdschap over het leed van anderen; voor oproer, enz. (Hoofdstuk 24: 1-22).

17. Neig uw oor tot mij, en hoor de woorden der wijzen, 1) die ik u nu wil mededelen, en stel uw hart tot mijne wetenschap, die op goddelijke wijsheid rust:

1) Het is duidelijk dat Salomo hier wijst op uitspraken van andere wijzen, die in of vóór zijn tijd leefden, en wier Spreuken evenzeer door Gods Geest waren ingegeven, om het volk wijsheid te leren en wetenschap te doen verstaan. Waar hij er bijvoegt, en stel uw hart tot mijne wetenschap, daar vereenzelvigt hij zich met hen, zodat het volk hun Spreuken als de zijne heeft aan te nemen, alsof God ze door zijn mond had gesproken.

18. Want het is lieflijk, als gij die spreuken der andere wijzen in uw binnenste, in de schatkameren uws harten, bewaart, en gebruikt waar gij die nodig hebt; zij zullen zamen u enen rijken voorraad verschaffen, en op uwe lippen zullen zij tot ene bron van wijze leringen worden, voor die u horen, en waar zij gepast kunnen aangewend worden.

19. Opdat uw vertrouwen alleen op den HEERE, den drieëenigen God, gevestigd zij, maak ik u die spreuken heden bekend; want dat moet het doel zijn van al uwe wijsheid, en gij ook, 1)

die ze hoort, die ze leest, neem ze aan, en maak ze bekend, waar zij tot nut van u zelven en anderen kunnen aangewend worden.

1) In het Hebr. Hodathika hajoom af-atthah. Beter: Heb ik heden u, ja u bekend gemaakt. De lezer moet het wel weten, dat hem van nu af aan, van af heden, dit alles is bekend gemaakt, opdat zijn vertrouwen op den Heere God zou wezen.

20. Heb ik u niet heerlijke, 1) kernachtige dingen geschreven, heb ik u niet geschreven dat gij uw vertrouwen alleen op den Heere zoudt stellen, en heb voor u vele Spreuken doen horen, dien van Hem spreken, en die allerlei raad en wetenschap bevatten, even als de nu volgende Spreuken, waarin ik u de wijsheid, die uit God is, aanprijs, om uw hart daarvoor te winnen.

1) De heilige zaken, door Gods woord voorgeschreven, zijn niet aan te merken, als gestrenge bevelen van een harden meester aan zijn vernederenden slaaf, enkel om zijns Heeren voordeel er door te bevorderen, neen zij zijn aangename lessen en vermaningen en onderrichtingen, geschikt voor vrije weldenkende leerlingen, en enkel bedoelende hun eigen best en ere en voordeel en bestendig geluk; wij moeten ze dan wel bewaren, want zij zijn voor ons daarom geschreven..

21. En om u bekend te maken met de zekerheid van de redenen der waarheid, om u gene valse, ijdele of onzekere dingen te leren, zo als de leraars der heidenen doen; maar waarachtige en onfeilbare godspraken; opdat gij, door mij onderwezen zijnde, met die redenen der waarheidkort en krachtig antwoorden moogt, dengenen, die tot u zenden, om u te raadplegen in gewichtige en moeilijke gevallen, en zo gij mocht uitgezonden worden, waardig uwe taak zoudt vervullen.

22. a) Beroof den arme niet, omdat hij arm is, en daarom gene middelen heeft om u tegen te staan, waardoor uwe geweldenarij u gemakkelijk kan gelukken; en b) verbrijzel den ellendige niet in de poort, daar men het recht spreekt (Hoofdstuk 14: 31. Deuteronomium 16: 18. Job 5: 4), vooral, wanneer gij zelf rechter en bestuurder zijt.

a) Zach. 7: 10. b) Exodus 23: 6. Job 31: 13. Psalm 82: 3,4.

23. a) Want, al staat hen ook geen mens bij, de HEERE zal hun twistzaak twisten, en Hij zal dengenen, die hen beroven, de ziel roven, 1) het leven ontnemen (Hoofdstuk 23: 11)

a) Exodus 22: 22,23. Psalm 10: 18.

1) Hiermede wordt het uitgesproken dat de Heere een wreker en vergelder van de verdrukkers der armen is. Wie meent dat hij ongestraft, zich tegen den arme kan keren, omdat deze niet tegen hem zich kan verweren, hij zal ervaren, dat er een God in den Hemel is, die op het geschrei der ellendigen acht geeft.

24. Vergezelschap u niet met enen grammoedige, met een toornig man, en ga niet vertrouwelijk om met een zeer grimmig man; want zij doen niet wat recht is voor God. (Hoofdstuk 15: 18. Jak. 1: 20).

25. Opdat gij door dien omgang zijne paden niet leert, zijne fouten niet verneemt, en daardoor enen strik over uwe ziel haalt, waaruit gij niet los zoudt kunnen komen.

26. a) Wees niet onder degenen, doe niet als dezulken, die lichtzinnig voor iemand, die zij niet goed kennen als trouw en eerlijk, ten teken, dat zij voor hem instaan, in de hand klappen, of onder degenen, die voor de schulden van vreemden borg zijn.

a) Spreuken 6: 1 vv.; 11: 15; 17: 18; 20: 16.

27. Want zo gij niet hadt, om op den bepaalden tijd te betalen, waarom zoudt gij zelf de oorzaak zijn, dat gij tot straf van uwe pocherij en lichtzinnigheid u zelven armoede op den hals haaldet? Waarom zou men niet onbarmhartig, zelfs tegen de wet, uw bed van onder u wegnemen?Waartoe wilt gij voor u zelven zulk ene tuchtiging en schande bereiden?

a) Spreuken 20: 16.

28. a) Zet de oude palen van uw land niet terug, tot schade van uwen nabuur, en vergenoeg u met uwe bezitting; eerbiedig de verbintenissen, die uwe vaderen gemaakt hebben, door het houden van welke zij zegen voor zich en voor u ontvingen; eer hen door de onderhouding van hetgeen zij aan u overgeleverd hebben, zowel in zeden als in bezittingen; en vlied de zucht naar het nieuwe, die uit ijdelheid en hebzucht voortkomt (Job 24: 2. Hos. 5: 10).

a) Deuteronomium 19: 14; 27: 17. Spreuken 23: 10 vv.

Bij het Israëlietische volk had het verbod nog deze bijzondere betekenis, dat door de verandering der oude grenzen de door God verordende, door het lot bepaalde verdeling van het heilige land tussen de families verstoord werd, hetgeen uitdrukkelijk door den Heere was verboden. (Deuteronomium 19: 14 Aanm).

De Spreuk vindt zijne toepassing meer in het bijzonder op geestelijk gebied, waarbij men de oude, door de vaderen na een heftigen geestelijken strijd bepaalde grenzen tegen on- en bijgeloof niet moet verplaatsen door eigenwijsheid of hedendaagse zogenaamde verdraagzaamheid; onze tijd let niet zo nauw op de grenzen en rechten, en daardoor wordt de zo berispelijke onverschilligheid al groter en groter..

Het voorschrift, dat de palen niet verzet mogen worden, kan ook op zinnebeeldige wijze tot het verbod worden uitgebreid, dat in het algemeen de wetten, die door hare oudheid eerwaardig zijn geworden niet moeten veranderd worden, behalve in geval van nood, wanneer het dringend vereist wordt.

29. Hebt gij enen man gezien, die vaardig in zijn werk is?Door zijne uitstekende bekwaamheden en zijne beproefde trouw zal hij weldra algemeen bekend worden, ja hij zal voor het aangezicht der koningen gesteld worden, die hem gaarne in hun nabijheid zullen zien, om in hem enen vertrouwden raadgever en dienaar te bezitten; hij verdient in enen ruimen werkkring geplaatst te worden; daarom, voor het aangezicht der ongeachte lieden, den ruwen en onverstandigen hoop, die zijne bekwaamheid niet weet op prijs te stellen, zal hij niet gesteld worden, om hen te dienen en te gehoorzamen. De almachtige God weet trouwe vlijt reeds op aarde door de mensen te doen erkennen en belonen (1 Koningen 10: 8).

Wie ijverig en volhardend is op den weg der heiligmaking en in de vreze des Heeren, die zal eens met blijdschap voor Gods aangezicht staan, en uit genade beloond worden. (Luk. 19: 17. 1 Samuel 16: 20 vv.).

Aan bijzondere bekwaamheid en geschiktheid zal God enen werkkring verschaffen, daarmee overeenkomstig..

Zulk een die vol vlijt en ernst in zijn werk voortgaat, en levendig en werkzaam is in alles, wordt hier, hij mag gering en arm wezen zo hij wil, als een gelukkig mens geprezen, die veel kan afdoen in weinig tijds, die bekwaam is om anderen door zijn voorbeeld tot gelijke naarstigheid te trekken, en die nooit het brood der luiheid eet, en zijn bescheiden deel nooit zal missen..

HOOFDSTUK 23.

WAARSCHUWING VOOR GIERIGHEID, ONMATIGHEID, ONKUISHEID, ENZ.

1. Als gij aan tafel aangezeten zult zijn, om met eenmachtigen heerser, of met een koning te eten, zo zult gij scherpelijk letten op degene, die voor uw aangezicht is, omdat hij niet uws gelijken maar een hoger persoon is, dan gij zijt.

De gehele afdeling (vs. 1-8) staat in nauw verband met het laatste vers aan het vorige Hoofdstuk, en zal aanwijzen, hoe iemand, die door ijver in zijn beroep het vertrouwen des konings heeft gewonnen, en veeltijds in zijne naaste omgeving is geplaatst, voorzichtig en gematigd in alle begeerten zijn moet, om niet in het grootste gevaar te komen..

2. En gij zet een mes aan uwe keel, gij brengt uw leven in het ergste gevaar, indien gij een gulzig mens zijt, onmatig in eten en drinken.

3. Laat u, verleid wordende door de hoge plaats en het vertrouwen, dat de koning u geschonken heeft, niet gelusten het genot zijner smakelijke spijzen, zijner lekkernijen, of zijner vermaken en bijzondere voorrechten mede te hebben; want dat alles is een bijzonder voorrecht voor den koning, maar het is een leugenachtig brood voor u; het ontglipt u, wanneer gij er naar grijpt.

Wilt gij veilig zijn in den dienst van enen vorst of enen machtigen heer en zijn vertrouwen blijven genieten, toon dan steeds de stipste eerlijkheid en onbaatzuchtigheid, toon niet, dat gij door uwe hoge plaats, eigen voordeel wilt bejagen, maar dien slechts.

De wijze zegt ons, dat men enen koning moet naderen als een vuur, niet te nabij, om zich niet te branden, niet te ver af, om toch altijd er door verwarmd te worden. Toen Solon naar Croesus gaan wilde, zei Esopus tot hem: Spreek toch met koningen zo weinig of zo vriendelijk als mogelijk is..

Aan het hof is vals brood, daar steeds de een den ander wil overtreffen in liegen en huichelen, totdat hij hem naar beneden werkt en zich zelven in de hoogte. -Met grote heren is het slecht kersen eten.

Aan de genadetafel des Heeren bij het heilige avondmaal is het hoogst noodzakelijk met bijzonderen eerbied en ootmoed te verschijnen, want daar heeft men immers te doen met den Koning der koningen.

4. Vermoei u ook niet om rijk te worden, sta af van uw vernuft, van uwe slimheid, wanneer het alleen dient om u middelen te doen bedenken ter verkrijging van aardse schatten, van vergankelijke rijkdommen.

Naar rijkdom te trachten, die vergankelijk is en de ziel niet verzadigen kan, is zondige dwaasheid; voor een hemel moeten wij schatten verzamelen, die eeuwig blijven.

5. Zult gij in begeerlijkheid uwe ogen laten vliegen op hetgeen niets is, naar een genot of een bezit dat voor u terugwijkt, wanneer gij er naar grijpt? Want het door u begeerde, onbereikbare goed zal zich gewis vleugels maken, gelijk een arend die naar den hemel vliegt, 1) en zo staat gij dan na al uwe moeite, na al uw ijdel streven, bedrogen door den schijn (Prediker 6: 9).

1) In vs. 4 en 5 waarschuwt de Spreuken-dichter, tegen het wroeten en zich inspannen van velen, om rijkdom te verwerven, om door allerlei middelen zich schatten te vergaderen, zodat de zinnen daarop enkel zijn gezet en om geestelijke dingen er geen bekommernis is. Het is hetzelfde als wat de Heere Christus zegt, in Matth. 6: 19,20. In vs. 5 wijst de dichter op het ijdele er van, dewijl het zo dikwijls blijkt, dat al wat van de aarde is, aan een niets, aan een schaduw gelijk is, en het niet te bereiken is, als of de wind er mede in de hoogte vliegt, of even snel verdwijnt als een arend uit het gezicht. De Heere wijst in Matth. 6 dan ook op de schatten, die niet vergaan en niet weggeroofd kunnen worden.

6. Zo als gij u nu hoeden moet voor ene al te nauwe gemeenschap met enen koning of vorst, eet ook het brood niet desgenen, die boos is van oog, 1) vlied allen vertrouwelijken omgang met hen, en wees niet belust op zijne smakelijke spijzen.

1) Letterlijk: den scheelziende, d.w.z. den egoïst, die alleen voor zich zelven leeft, en een ander niets gunt. Vandaar ook dat de betekenis van vs. 7 is, dat hij u, in zijn hart, elke bete misgunt, ze als het ware telt, hoewel hij vriendelijk en schijnbaar gul zegt: Eet en drink! Het is daarom dan ook, dat men als zulks gemerkt wordt, een walg heeft aan zulk een onthaal, en wel wilde, dat men er geen gebruik van had gemaakt.

7. Want gelijk hij bedacht heeft in zijne ziel, alzo zal hijwel vriendelijk op enen uitnodigenden toon tot U zeggen: Eet en drink! maar zijn hart is toch niet oprecht met u; hij gunt u niets; en hij is een vijand van geven of diensten te bewijzen.

8. Uwe bete, die gij, in het vertrouwen op zijne schijnbaar vriendelijke uitnodiging gegeten hebt, zoudt gij met verontwaardiging en walging om den wangunst van dezen schijnvriend weer uitspuwen; de pogingen, die gij hebt aangewend, om zijn vertrouwen te winnen, zoudt gij wel willen terugnemen, omdat hij niet in staat is enige degelijke liefde te bewijzen; en gij zoudt uwe lieflijke woorden, waarmee gij zulk een man hebt gedankt voor zijn gul onthaal, verderven, wel willen dat ge ze niet gesproken hadt.

De gehele afdeling (vs. 1-8) dient om den wijze behoedzaamheid en terughoudende gematigdheid in het verkeer met machtigen en rijken aan te bevelen, omdat deze, ziende, dat een ander van hun macht en rijkdom voordeel trekt, ook licht nijdig of ijverzuchtig worden. Het "aan tafel zitten en eten" is echter alleen een beeld van enen vertrouwelijken, winst of genot aanbrengenden, omgang met hen. Elk genot, dat gij in den omgang met hen hebt, dit leert de Spreuk, zal vergald worden, zodat gij zoudt wensen het nooit gesmaakt te hebben..

9. a) Spreek niet voor het oor van een zot, die zijn hart opzettelijk voor ieder woord, dat uit de vreze Gods voortvloeit, of getuigenis van haar geeft, sluit; gij behoeft niet te hopen hem te

winnen; want hij zou het verstand uwer woorden verachten, ofschoon zij voortvloeien uit de wijsheid, die gij van God verkregen hebt; gij moet uwe paarlen niet voor de zwijnen werpen.

a) Spreuken 9: 8. Matth. 7: 6.

10. a) Zet de oude palen, de grenspalen, die in vroegere dagen gezet zijn, niet terug, om daardoor uw bezit te vergroten, en kom op de akkers der wezen niet, om u die toe te eigenen, alsof u daarom, wijl zij te zwak zijn om zich te verdedigen tegen onrecht, niets zou kunnen overkomen.

a) Spreuken 22: 28.

11. Want, al hebben zij ook geen wreker of goël onder de mensen, die verplicht is hun gekrenkte onschuld te verdedigen (Leviticus 25: 49), hun Verlosser, hun wrekende Beschermer is sterk, ja is de Sterke bij uitnemendheid, de Heere, de rechte Goël (Job 19: 25), die zal hun twistzaak tegen u twisten, 1) en hun teruggeven hetgeen hun door u op ene onrechtvaardige wijze is ontnomen (Psalm 68: 6. Mal. 3: 5).

1) Weduwen en wezen bekleden in de H. Schrift een grote plaats. Ook hier waarschuwt de Spreuken-dichter ernstig tegen het te kort doen der wezen, dewijl de Heere God hun rechtzaak zal rechten, hun verlosser zal wezen. Een wees is hij den Heere ontfermd. De Heere noemt zich dan ook een Rechter der weduwen, en een Vader der wezen.

12. Begeef uw hart altijd gewillig en met zachtmoedigheid tot de tucht, tot de vernederende straf en de openbaarmaking van uwe ellende door de zonde, en neig uwe oren tot de verstandige redenen derware wijsheid en wetenschap (Hoofdstuk 18: 15).

Niet alleen onderwijzing, maar ook tucht en straf moet men gaarne aannemen, wanneer men wijs wil worden..

13. a) Weer door dwaze en verkeerde liefde de tucht van den jongen, in wiens hart steeds dwaasheid gevonden wordt, niet; want als gij hem met de roede zult slaan, zal hij daardoor niet sterven; zijne verkeerde lusten en zijne eigenzinnigheid moeten van jongs af bestreden worden; daardoor zal hij niet alleen van het eeuwige verderf gered worden, maar ook van enen schandelijken dood, waartoe hij mogelijk door den aardsen rechter zou kunnen veroordeeld worden, indien hij bleef volharden in zijne goddeloosheid.

a) Spreuken 13: 24; 19: 18; 22: 15; 29: 15,17.

Geselt gij uwen zoon, dan behoeft de beul hem niet te geselen. Hij moet toch eens gekastijd worden, als hij niet deugen wil; het is dan nog beter, dat de vader het doet, dan de scherprechter. Niemand is dien ooit ontlopen, want het is Gods gericht.

Vele ouders verdienen aan hun eigene kinderen de hel, omdat zij nalaten hen in godzaligheid op te voeden..

14. Gij zult hem, wel is waar, met de roede slaan, 1) enhem daardoor gevoelige pijn veroorzaken; maar gij zult daardoor zijne ziel van de eeuwige pijn der hel redden; want de tucht voert tot het leven (Hoofdstuk 4: 13; 15: 24).

1) Deze kastijding is wel, zolang als zij duurt, een straf van smart voor vader en kind, maar als zij wijselijk bestuurd wordt, met een goed inzicht en einde geschiedt, al biddende tot God om zijn zegen verricht, en van den Heere met zijn genade achtervolgd wordt, zo kan zij een gelukkig middel zijn, om des kinds verderf voor te komen, zijne ziel te redden van de hel. Onze grootste zorg moet zijn voor de zielen des kinderen, en wij moeten hen niet zien in gevaar, om daaraan schade te lijden of hen als vuurbranden uit het verderf trachten te redden; gebruikende daartoe alle mogelijke middelen, opdat het lichaam lijdende, de ziel tenminste behouden blijve, in den dag van den Heere Jezus Christus..

15. Mijn zoon! zo uw hart door de aanneming der heilzame tucht wijs geworden is, zal niet alleen uw hart zich verheugen, maar mijn hart zal blijde zijn, ja ik zal opspringen van vreugde; want wat zou enen trouwen leraar aangenamer zijn, dan dat zijn leerling door zijnen dienst vruchten des geestes voortbrengt?

16. En mijne nieren, 1) al wat in mij is, mijne ingewanden zullen van vreugde opspringen, als uwe lippen billijkheden spreken zullen, 2) en waarheid en recht zullen voortbrengen; want daardoor zult gij eerst openbaren, wanneer gij wijs wordt.

1) Door de nieren worden hier voorgesteld de tederste en innigste aandoeningen der ziele. Heeft eerst de dichter gesproken van den zoon, die de roede nodig heeft, hier spreekt hij van den zoon, die in waarheid de wijsheid betracht, wijs is geworden. Is het een recht geaard vader immer tot smart als hij de roede moet gebruiken, het is hem tot een innige en heerlijke vreugde als hij mag zien, dat zijn zoon in de wegen des Heeren wandelt. Daarom komt ook in het volgende vers de vermaning dat de wandel ten alle dage zij in de vreze des Heeren, omdat deze vreze het ware, het enige beginsel is der ware wijsheid.

2) Na het ondervinden van de genade van God is er gene grotere vreugde op aarde, dan wanneer men vreugde en eer door zijne kinderen geniet..

17. a) Uw hart zij niet nijdig en jaloers over den voorspoed van de zondaren, die Gods woord verachten en genoegen vinden in de wereld en hare lusten; zie hunnen glans en hun lekkernijen niet met een begerig oog aan; maar zijt liever te allen dage vol ijver om te wassen in de vreze des HEEREN.

a) Psalm 37: 1; 73: 3. Spreuken 24: 1,19.

18. a) Want zeker, er is ene beloning, 1) ene zalige toekomst voor den vromen, den getrouwen dienaar van God, al moet hij ook voor het tegenwoordige lijden; en uwe verwachting op de hulp van God, en op de verschijning van de hope Israëls, zal niet afgesneden worden. 2)

a) Spreuken 24: 14.

1) In het Hebr. Ki im-jeesch acharith. Beter: Letterlijk er is een toekomst. M.a.w. wie ten alle dage in de vreze des Heeren is, kan op een gelukkige toekomst hopen en deze verwachten, terwijl het waar is, wat de Heere God elders zegt: Die Mij eren, zal Ik eren.

Beloning moet hier dan opgevat worden in den zin aan, een heerlijke en gelukkige toekomst.

2) Het ware goed der vromen is nog toekomstig, des te minder moeten zij zich aan het tegenwoordige schijngoed der goddelozen vergapen.

Hoe veel reden hebben wij om aan de oude onveranderlijke grondslagen der ware godsvrucht onwankelbaar getrouw te blijven.

Er zijn drie voortreffelijke behoedmiddelen tegen de zonde, namelijk: 1. Het mijden van slechte voorbeelden; 2. Eerbied voor God; 3. De gedurige herinnering aan den zegen der deugd..

19. Hoort gij, mijn zoon! gaarne naar mijne woorden, want zij zijn de woorden van God; en wordt wijs, en richt uw hart, uw ganse wezen, met al uwe gedachten, neigingen en daden op den enigen waren weg, die heenleidt naar het geluk op aarde en het eeuwige heil; het is de weg der wijsheid, die recht voor u uit ligt. (Hoofdstuk 9: 6; 10: 17; 16: 17).

20. {a} Zijt vooral niet onder de wijnzuipers, noch onder de vleesvreters; die bij overdadige maaltijden aan de afgoden hunner begeerlijkheden offeren, en door onmatigheid hun eigen lichaam verwoesten.

{a} Jes. 5: 22. Luk. 21: 34. Rom. 13: 13. Efeze. 5: 18.

21. Want een zuiper en vraat zal arm worden; en de sluimeringvan iemand, die door zijne uitspattingen, zijn zweven van het ene genot tot het andere traag en slaperig wordt, doet eindelijk verscheurde klederen dragen, 1) en zal ten laatste met de schande van den bedelstaf eindigen.

1) De wijze koning ontleent een reden tegen deze zonde uit derzelver kostbaarheid en uit hare strikken tot verarming van den mens. Want zo de mensen zich van dit kwaad niet willen laten afschrikken door het verderf, welke het aan hunnen tijdelijke belangen kan toebrengen, welke hen toch meestal het naaste aan het hart liggen, geen wonder dan dat zij er zich niet van laten afschrikken door iets, het welke hen uit Gods Woord bericht wordt wegens de nadelen, welke het aan hun geestelijk en eeuwig belang reeds waarlijk toebrengt..

22. a) Hoor naar uwen vader, want hij is het, die u gewonnen en opgevoed heeft, en daarom verdient hij uwe gehoorzaamheid; en veracht uwe moeder ook niet, als zij oud, zwak en gemelijk geworden is.

a) Spreuken 1: 8.

In de ogen van goddeloze kinderen is gewoonlijk niets verachtelijker, dan ene oude moeder, en toch is degene, die zijne moeder bedroeft, door den Heere vervloekt!.

23. a) Koop, verwerf met alle inspanning en moeite, door allerlei zelfopoffering (Hoofdstuk 16: 16. Matth. 13: 34,46) de waarheid, zowel de eeuwige waarheid, die uit God is, als ook die aan het hart, en verkoop ze nietweer, hetzij door snode geringschatting, of voor het linzengerecht van den lust des vleses en der wereld, mitsgaders de begeerlijkheid der ogen; mitsgaders wijsheid, en tucht, en verstand, waardoor gij het goede van het kwade, de waarheid van de leugen zult leren onderscheiden.

a) Spreuken 4: 7.

Het onderzoek der waarheid sluit de volgende zeven plichten in zich: 1. wees opmerkzaam; 2. laat u de arbeid niet afschrikken; 3. handel met oordeel; 4. luister meer naar de stem van het verstand dan naar vooroordelen; 5. wees leerzaam; 6. betoom uwe onverzadelijke weetgierigheid; 7. wanneer gij uw verstand wilt verlichten, bedwing dan eerst uw hart.

De waarheid kopen, is met alle macht en ten koste van alles wat haar in de weg staat, naar de waarheid staan, de waarheid in bezit krijgen; en de waarheid verkopen is haar verachten, om wat deze wereld aanbiedt. Het ene is alles veil hebben, om die ene parel van grote waarde te verkrijgen, het andere is haar verliezen, omdat men hare belijdenis verwerpt en aan haar heerschappij zich onttrekt. De Apostel vermaant om het voorbeeld der gezonde leer te blijven vasthouden.

24. a) De vader des rechtvaardigen, die enen zoon heeft, die in Gods wegen wandelt, zal zich zeer verheugen; en die enen wijzen zoon gewint en opvoedt, zal zich over hem verblijden, en hij heeft wel reden daartoe; want de Heere heeft iets groots aan hem gedaan, er is gene zaak waarover hij meer van ganser harte kan juichen.

a) Spreuken 10: 1; 15: 20; 27: 11.

25. Daarom streef naar gerechtigheid en wijsheid, en laat uwen vader zich verblijden, ook uwe moeder, en laat haar zich daarover verheugen, die u gebaard heeft.

26. Mijn zoon! geef mij uw hart, u zelven, met alles wat gij zijt en hebt, tot een eeuwig eigendom, aan mij, de goddelijke wijsheid, die tot heden toe, door den mond van uwen leermeester, tot u gesproken heb, en laat uwe ogen mijne wegen bewaren, want zij mogen soms oneffen en duister zijn, toch zijn zij enkel heil en leven (1 Kronieken 22: 19).

Hier is ieder woord van ene diepe betekenis. Geef: men kan het eigen hart geven, ofschoon de overgave aan God zelf niets dan ene vrucht der genade is; men is verplicht het te geven, vrijwillig, gaarne, anders heeft het gene waarde; men moet het geven, want van nature is het niet bij God, al is het ook Zijn rechtmatig eigendom. Ja,.... geven, schenken volkomen, geheel, onvoorwaardelijk geven, zoals God (Joh. 3: 16) ons Zijn Hart, Zijn Eniggeborene in den dood des kruises gegeven heeft. -Mij: niet aan de wereld, niet aan den Satan, die daarom

vleien. Mij, aan wien het alleen toebehoort, en die het alleen kan zalig maken. Mijn zoon: gij zijt Mijn eigendom, Ik heb u bij uwen naam geroepen en u den Mijnen gegeven. Zoon, Ik heb u gebaard naar Mijn welbehagen, gij zijt Mijn geliefde, Mijn trots, Mijne eer. Uw hart, niet enkel dat van uw kind, van uwen vriend, het uwe, u wil Ik hebben! -uw hart verlang Ik, niet uw goed, niet uwen dienst, niet uwe werken, niet uw lijden-niet dat geen, waardoor gij leeft, uwe ziel, uwe liefde, uw leven, ja alles wat u het dierbaarste is. -En laat uwe ogen, uwe overdenkingen, uwe begeerten een welgevallen hebben in Mijne wegen; want dat gij die bewandelt, dat is Mij niet genoeg, zij moeten uwe vreugde zijn. Mijne wegen, wegen, die menigmaal niet de uwe zijn (Joh.21: 18); de wegen, die Ik u in Mijn woord, in de wet en in het Evangelie getoond heb, waarin Ik u voorgegaan ben naar Golgotha, waarop Ik u leid tot uw heil (Psalm 119: 30. Jes. 59: 8). -Daardoor zult gij een hart krijgen vervuld met het geloof aan God, met liefde tot den Heere Jezus, met een levendige en verblijdende hoop op de toekomst, met de lijdzaamheid en de gezindheid van Christus in nederigheid en zachtmoedigheid, waardoor u de overgave nimmer berouwen zal.

Hiertoe wordt vereist een bespiegeling en bewonderende overdenking van de Goddelijke leidingen, een beschouwing van de wondere wegen der hemelse wijsheid, een omzichtige opmerking op onze eigene paden, een zuivere gewilligheid, om ons aan Gods bevelen, zonder morren of tegenspreken, te onderwerpen en eindelijk een ongekrenkte standvastigheid in de aankleving van onzen plicht en alle de voorschriften der ware Wijsheid..

27. a) Want ene hoer, die uw hart aan mij, de wijsheid, die uit God is, zoekt te onttrekken, is ene diepe gracht, die u enen zekeren dood berokkent, en ene vreemde, overspelige vrouw, zo als de goddeloze wijsheid dezer wereld er ene is (Hoofdstuk 9: 13 vv.),is een enge put, die degene, die door hare verleidelijke stem er in gevallen is, niet weer loslaat.

a) Spreuken 22: 14.

Die zijn hart voor de lusten dezer wereld inruimt, toont daardoor een vijand van God en de eeuwige wijsheid te zijn.

Wat de Heere hier vraagt is het onverdeelde hart, het hart, dat heeft leren breken met al wat van God aftrekt en Hem mishaagt. En daarbij een gedurig en nauwlettend toezien op het bewandelen van de wegen Gods, zodat men zich noch ter linker-, noch ter rechterzijde laat aftrekken van die wegen, waarop het leven en de vrede is te vinden.

28. Ook loert zij in de donkere schuilhoeken en aan de hoeken der straten en stegen als een rover, die zielen zoekt te vangen, om die in den eeuwigen dood te storten; en zij vermenigvuldigt de trouwelozen onder de mensen, terwijl zij velen, die hun hart nog niet aan de wijsheid Gods hebben overgegeven, door hare verleidelijke kunsten tot trouweloosheid verlokt, en om zich heen verzamelt.

Huizen van ontucht zijn derhalve besmettelijke plaatsen in de stad, welke behoorden gedempt en uitgeroeid te worden door dezulken, aan wie de zorg en het toezicht over den openbaren welstand en de burgerlijke wellevendheid en het onderling geluk des vredes is toevertrouwd..

29. Bij wien is wee? bij wien och arme mens? bij wien gekijf? bij wien het geklag over den verloren tijd, over het verspilde geld en over de beroofde krachten? bij wien wonden en striemen, die men zich zonder oorzaak, door geheel ijdele, nutteloze twisten heeft op den hals gehaald? bij wien de roodheid en dofheid der ogen, die zo klaar aantonen, dat men de nachten in zwelgerij en dronkenschap heeft doorgebracht?

30. a) Bij degenen, die tot laat in den nacht bij den wijn vertoeven; bij degenen; die bij elkaar komen om gemengden drank, die nog sneller dronken maakt dan de wijn, na te zoeken, en onmatig te drinken.

a) Jes. 5: 11,22. Prediker 10: 16 vv.

Ook hier (vs. 27-30) volgt op de waarschuwing tegen de zonde der ontucht onmiddellijk de waarschuwing tegen de zucht naar wijn en sterken drank, als twee uitingen van de begeerlijkheid des vleses, die altijd gepaard gaan en even verderflijk zijn in hare gevolgen..

Alle zonden gaan zo lieflijk naar binnen, en smaken den mond zo aangenaam; maar daarna worden zij zo bitter als gal, en zo verderflijk als addergif..

De wijn is ene edele gave van God; het misbruik daarvan is juist daarom te schadelijker, en dus als een dodelijk vergif te vlieden..

Een mens is eerst recht en in geestelijken zin dronken, wanneer hij het grote gevaar, dat zijne ziel loopt, niet bemerkt, en bij alle bestraffing gedurig in zich zelven geruster en onbeschaamder wordt. (Jer. 5: 3).

31. Zie den wijn, die zovele aanlokkelijkheden ter verleiding heeft, niet aan, als hij zich rood, of hoog geel of roodachtig vertoont, als hij in den beker zijne verve geeft, als paarlen glinstert, en als hij recht op gaat, bruist en schuimt, en uitlokt tot drinken;

32. In zijn einde, wanneer gij er u aan overgegeven hebt, en er door zijt verhit, zal hij als ene slang bijten, en steken, gift uitspuwen als ene adder, wier beet zo dodelijk is.

Salomo wil zeggen: als een mens, die zijn leven liefheeft, een glas met den heerlijksten wijn voor zich ziet, maar weet, dat er vergift onder gemengd is, dan zal hij nooit zo dwaas zijn om er van te drinken. Noch door de schone kleur, noch door den lekkeren smaak zal hij verleid worden, om er zijne lippen mede te bevochtigen. Wanneer ene slang een mens steekt, dan dringt terstond het vergift door alle aderen en delen des lichaams, en weldra moet hij onder de grootste smarten den geest geven. Dit kan ook van het onmatige gebruik van den wijn gezegd worden, die uit de maag doordringt in het hart, het hoofd, de lever en andere inwendige delen van het lichaam, het bloed en de levensgeesten ontsteekt, de zinnen bederft, en zo de oorzaak is, niet alleen van de ziekten des lichaams, maar ook van de verwarring der geestvermogens, ja zelfs soms van den lichamelijken en helaas! ook van den eeuwigen dood.

33. Uwe ogen zullen, wanneer uw geest en lichaam door den drank verhit is, met begeerlijkheid naar vreemde vrouwen 1) zien, en uw hart zal verkeerdheden, onzinnige en goddeloze dingen van God en de wereld tot u zelven en tot anderen spreken; alzo zal de wijn hart en zinnen verbijsteren.

1) Anderen, (zoals Delitzsch) vertalen: Zullen vreemde dingen zien, in verband met het tweede gedeelte van het vers, en verklaren dan dit van den overspannen toestand van den dronkaard, die allerlei visioenen heeft, en zich in zijn benevelden toestand in droombeelden verlustigt. Salomo waarschuwt hier tegen het zich dronken drinken aan den wijn, wat vooral dan kon gebeuren, wanneer men dezen onvermengd dronk. Over den onvermengden wijn wordt hier gesproken.

Wie den wijn dronk, zoals het betaamde, vermengde haar met water.

34. En gij zult zijn, gelijk een die, bedwelmd en zonder bewustzijn in het hart, op den bodem van de zee slaapt, zonder van het gevaar, dat u omringt bewust te zijn; en gelijk een, die in het opperste van den mast slaapt, waar hij heen en weer wordt bewogen door de slingeringen van het schip, en aan de grootste gevaren is blootgesteld.

35. Men heeft mij geslagen, zult gij zeggen, in de bedwelming uwer dronkenschap, en ik ben niet ziek geweest, ik heb geen pijn er door gehad; men heeft mij gebeukt en gestoten, en ik heb het niet gevoeld. Maar ofschoon gij reeds onverschillig zijt voor schande, en alle vrees voor smaad en straf verloren hebt, toch zal wel in nuchtere ogenblikken het verschrikkelijke van uwen toestand u voor ogen komen, en gij zult zeggen: wanneer zal ik eindelijk eens opwaken, en van die verderflijke zucht naar drank verlost worden? Maar wanneer gij op u zelven vertrouwt, zal het alles te vergeefs zijn: het einde zal erger zijn dan het begin; gij zult als in wanhoop uitroepen: ik zal hem nog meer zoeken!

Voorzeker moet deze treffende schilderij der dronkenschap ons het verfoeilijke van die ondeugd doen zien. Welk ene verontschuldiging blijft daardoor over voor een dronkaard, die den Bijbel gelezen heeft? Hoe zal zijn mond gestopt worden in den jongsten dag! Hoe zal hij zich zelven vervloeken in de eeuwigheid, dat hij zich eerst gelijk gemaakt heeft met een beest, en daarna met een duivel!.

De Wijsheid schijnt in deze hoofdstukken tot ons te spreken even als in het begin van het Boek; want van vele dingen kan men niet bepaald zeggen, dat Salomo die tot zijnen zoon of den lezer sprak. Zij moeten beschouwd worden als de woorden van Christus tot den zondaar. Zoeken wij dan in de vreze Gods te leven al onze dagen, en wachten wij op de genade van onzen Heere Jezus Christus ten eeuwigen leven..

HOOFDSTUK 24.

OVER HET GEDULD EN DE VERDRAAGZAAMHEID.

1. Zijt a) niet nijdig over de boze lieden, benijd hun het schijngeluk niet, dat hun goddeloosheid hun aanbrengt, en laat u niet gelusten, om bij hen te zijn.

a) Ps 37: 1. Spreuken 3: 31; 23: 17.

Wees niet verdrietig over uw moeilijk en kommervol leven, opdat gij er niet toe verleid wordt, de goddelozen in hun gemakkelijk leven na te volgen.

2. Want hun hart bedenkt verwoesting van de heilige verordeningen Gods, (Hoofdstuk 1: 11 vv.) a) en hun lippen spreken moeite: hoe schoon hun taal ook zijn moge, zij leggen het toe op het tijdelijk en eeuwig verderf van anderen.

a) Psalm 10: 7.

3. Weet: slechts door wijsheid, welke steeds met godsvrucht gepaard gaat, wordt een huis, het geluk ener familie of van een staat duurzaam gebouwd, en slechts door verstandigheid, door de kennis der goddelijke waarheid en gerechtigheid en hare onderscheiding van de leugen en ongerechtigheid der wereld deszelfs geluk en welvaart bevestigd;

4. En door wetenschap, zo als de wijsheid die geeft, worden de binnenkameren van een huis vervuld met alle kostelijk en lieflijk goed, hetwelk door Gods zegen verkregen wordt.

Men houdt het voor een groot geluk, wanneer de kameren van het huis met goud gevuld worden; maar nog veel schoner is het, wanneer de kameren des harten met de schatten van hemelse wijsheid en deugd vervuld zijn.

Sommige oprechte vromen gaat het niet voorspoedig in de wereld, omdat hun omzichtig bestuur en kundig oordeel in de regeling derzelve ontbreekt, terwijl anderen, die dit laatste bezitten, niet voorspoedig zijn, uit hoofde van gebrek aan eerlijkheid en voorkomendheid, of omdat zij te veel op hun eigen verstand steunen en God niet erkennen in hun wegen. Die beide moeten derhalve samen gaan, om een wijs mens uit te maken..

5. Dat moet immers zo zijn; want a) een wijs man is sterk, om iets deugdelijks en duurzaams tot stand te brengen; en een man van wetenschap, wiens oog door God verlicht is (Hoofdstuk 18: 15), maakt de kracht vast.

a) Spreuken 21: 22.

Doorzicht en overleg verschaffen het overwicht op bloot uitwendige kracht, en de vreze Gods, het beginsel der wijsheid, gaat met de hulp des Heeren gepaard. (Prediker 9: 16) Hoe zou dan het huis eens wijzen ten onder gaan?.

6. Daarom, waar iets moeilijks te volbrengen is, iets, dat slechts door de overwinning van grote hinderpalen te bereiken is, daar wordt het minst met stoffelijke kracht gedaan; a) want door wijze raadslagen, in overleg met den Heere zult gij voor u den krijg, waartoe ieder voor zich geroepen is, voeren; en in de veelheid der godsvruchtige en wijze raadgevers, niet door de menigte van paarden en wagenen, is de overwinning; want dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof.

a) Spreuken 11: 14; 15: 22; 20: 18,.

7. De goddeloze kan daarom in geen enkelen strijd op overwinning hopen; want a) alle wijsheid, zo als zij in een strijd noodzakelijk is, is voor den dwaze te hoog, dan dat hij ze met zijn verstand bevatten en met zijne zinnelijke ogen hare schoonheid zou kunnen opmerken, hij zaldaarom in de poort, bij de openbare behandeling ener rechtszaak, of bij beraadslagingen, waar het op wijzen, overtuigenden raad aankomt, en voor ijdel, pralend gesnap gene plaats is, zijnen mond niet opendoen, daar openbaren zich spoedig zijne onkunde en dwaasheid; hoe zal hij dan hopen, zich tegen zijne vijanden te kunnen beschermen en die te overwinnen.

a) Spreuken 14: 6.

8. Die denkt, er zich op toelegt, om anderen kwaad te doen, dien zal men een meester van schandelijke verdichtselen noemen. 1)

1) Een mens van schandelijke verdichtselen, is wat wij met een uitheems woord noemen, een intrigant. Was in de vorige verzen van de wijsheid, die uit God is, gesproken, hier wordt gewezen op de wijsheid, die uit Satan is, op de demonische wijsheid.

9. De gedachte der dwaasheid is zonde, ook dan, wanneer de dwaas met voorzichtigheid en bedachtzaamheid te werk gaat, brengt hij niets dan kwaad te voorschijn; want hij wil niets weten van de goddelijke waarheid en wijsheid, die alleen rechtvaardig leert handelen, en een spotter, die niet alleen uit onverschilligheid, maar met bewustzijn zich vijandig tegen de waarheid en het recht Gods overstelt, is den mens een gruwel; want hij voert zijne boze plannen met geestkracht en sluwheid uit.

Ofschoon door het woord "gedachte" veeltijds daden moet verstaan worden, zo is toch ook reeds de inwendige bedenking van het kwaad, voordat die nog openbaar is geworden door dadelijke ongerechtigheid, in Gods ogen zonde en daarom door Hem gehaat.

10. Vertoont gij u slap en weifelend ten dage deruit- en inwendige benauwdheid, die de Heere juist tot beproeving van uwe sterkte in God, uw geduld en geloofsvertrouwen u toezendt, uwe kracht is nauw en uw moed en vertrouwen op God worden meer en meer verlamd.

De mens vermag, wanneer hij in tijden van gevaar zijne krachten moedig bijeen verzamelt, meer dan hij gewoonlijk denkt. Eerst dan, wanneer men in het gevaar eenmaal zwak is geweest, komt onze kracht zelf in gevaar zwak te worden. Hoe vele gelovige Christenen zijn

reeds daardoor ten onder gegaan en ten laatste met een gebroken hart gestorven, omdat zij begonnen zwak en laf te worden, toen het er op aankwam, tegen den afstand van aardse goederen, van de gunst en eer der wereld, voor hunnen Heere en Zijne zaak moedig uit te komen; toen zij de verzoeking krachtig hadden moeten weerstaan, en liever alles hadden moeten verlaten, dan hunnen Heere te verloochenen, en met de verzaking van ook slechts een gedeelte der waarheid enen vrede te sluiten, die hun wel is waar enen tijdlang rust en het onaangevochten bezit der aardse goederen verzekerde, maar waarover zij zich toch niet met een dankbaar hart voor God konden verblijden, omdat zij de goden dezer wereld met hunnen Heere gelijk gesteld hadden..

In den dag des kwaads, der tegenspoeden en der benauwdheid is men gereed, om weldra te bezwijken, moedeloos te worden, te verflauwen, van ons werk af te laten en aan hulp en troost te wanhopen. Onze geest zinkt neer, onze handen worden slap, onze knieën knikken en buigen onder ons, en wij zijn buiten staat, om iets nuttig, te verrichten. Menigmaal zijn zij, die het best gemoedigd en vrolijkst zijn in voorspoed en welstand, de treurigste en neerslachtigste, als hun iets dreigt of tegenloopt..

11. Daarom maak u op en wees bezield met een heiligen moed tot den strijd tegen elke ongerechtigheid; a) red degenen, die ter dood gegrepen zijn; 1) stel alle middelen in het werk tot behoud van hun eer en hun leven; want zij wankelen ter doding, zij staan op het punt om voor altijd om te komen, zo gij u onthoudt.

a) Psalm 82: 4.

Bedien u niet van de uitvluchten, welke de lafhartigheid in zulke gevallen dikwijls bij de hand neemt..

1) Ter dood gegrepen wil zeggen, door de Overheid in staat van beschuldiging gesteld en ter dood veroordeeld. Komt nu Salomo hier op tegen het ter dood brengen? Komt de wijsheid tegen het recht van de Overheid op, om het zwaard te gebruiken? In genen dele. De doodstraf is een door God zelven ingestelde straf, maar enkel en alleen, wanneer iemand des mensen bloed heeft vergoten. Wel gold voor Israël nog in bijzondere gevallen de straf des doods, maar wat tot Noach gesproken werd, gold het ganse menselijke geslacht. Hij was de tweede stamvader van het menselijke geslacht. Elke Overheid, die zich dat recht laat ontnemen, het zwaard in de schede steekt, verzwakt haar eigen gezag, terwijl zij ingaat tegen Gods ordinantiën.

Maar al is het een eis van Gods rechtvaardigheid, aan de andere zijde is het ook de leer der Schrift, dat genade voor recht gaat, dat genade kan en mag bewezen worden. Zulk ene genade, die het recht erkent. En daarop wijst hier de H. Schrift. Want er wordt hier niet, zoals velen willen, gesproken, alleen van onschuldig ter dood veroordeelden of valselijk aangeklaagden, maar in het algemeen wordt hier gesproken van ter dood gegrepenen, zonder onderscheid. En nu luidt hier de vermaning om alles in het werk te stellen, om ware het mogelijk, dezulken te redden, hetzij door hun onschuld te bewijzen, hetzij door het pardon voor hen te vragen.

Men moet ook niet vergeten, dat de macht van het zwaard in sommige eeuwen op ontzettende wijze is misbruikt, zo misbruikt, dat een Augustinus zelfs zich tegen de doodstraf heeft verklaard en Ambrosius, aan een Christelijk rechter, die het vonnis des doods over iemand had uitgesproken, den toegang tot het Avondmaal weigerde. Wat natuurlijk niet te verdedigen was, hoewel wel te verklaren uit het feit, dat de Overheid van die eeuwen velen op onbillijke wijze, om des geloofs wille, ter dood had gebracht.

12. Wanneer gij zegt, om uwe schandelijke lafheid met het vijgenblad van nietswaardige uitvluchten te bedekken: Ziet, wij weten dat niet; zal Hij niet, die de harten met al hun verborgene gedachten en geheime overleggingen weegt, dat merken, of uwe verontschuldiging niet veel meer uit gemakzucht en mensenvrees voortkomt? en die uwe ziel met al hare bewegingen gadeslaat, zal Hij het niet weten, hoe het in waarheid met u stond, dat gij wel van al het gepleegde onrecht wist, en dat Zijn Heilige Geest u luide ter hulpe opriep? a) Want Hij zal den mens vergelden naar zijn werk, en zijne uitvluchten en leugens zullen hem niet baten.

a) Job 34: 11. Psalm 62: 13. Jer. 32: 19 Rom. 2: 6. Openb. 22: 12.

13. Eet honing, mijn zoon, want hij is goed, en honingzeem isniet alleen gezond, maar ook zoet voor uw gehemelte.

Kanaän was een land "vloeiende van melk en honing; " de laatste werd dan ook door den Israëliet als ene gezonde en aangename spijze zeer gewaardeerd. Salomo neemt hieruit aanleiding, om de wijsheid als zulk ene gezonde en aangename spijze voor de ziel aan te prijzen..

Het oogmerk in deze woorden is, om de mensen tot de liefde naar ware wijsheid op te wekken. Om dat doel te bereiken, bedient Salomo zich van de gelijkenis van honing, naardien deze een aangename smaak heeft en matig gebruikt zijnde, een zeer voedend en versterkend en verkwikkelijk en strelend geneesmiddel is, gelijk zij ook de verrotting of het verderf wederstaat. Diensvolgens wil de wijze koning in het voorstel zeggen, gelijk als gij, mijn zoon, uw genoegen zoekt, en uw lust stelt in dingen, die u goed en heilzaam zijn, laat dan ook uwe begeerte aldus naar de Wijsheid uitgestrekt zijn, zoek haar met alle ernst en vlijt. Verlustig u in haar en laat zij uw vermaak en opgang zijn.

14. a) Zodanig is de kennis der wijsheid voor uwe ziel; als gij ze vindt, b) zo zal er beloning voor u wezen, en uwe verwachting, wat ook de toekomst brengen moge, zal niet afgesneden worden.

a) Psalm 19: 11; 119: 103. b) Spreuken 23: 18.

Door de woorden: "als gij ze vindt" geeft Salomo te kennen, dat er bepaald moeilijkheid verbonden is aan het zoeken der wijsheid; maar dat zulks overvloedig wordt vergolden, door hare lieflijkheid en haar nut voor hem, die ze gevonden heeft.

15. Loer niet, o goddeloze! op de gelukkige woning des rechtvaardigen, wellicht uit afgunst over zijne welvaart en zijnen vrede, en in vertrouwen op zijne mindere macht; verwoest zijne legerplaats niet.

16. Weet, dat de uitslag van uw boos opzet tegen hem geheel anders zijn zal, dan gij denkt; want de rechtvaardige zal wel a) zevenmaald.i. dikwijls (Psalm 119: 164. Job 5: 19) ten gevolge van aanvechtingen en vervolgingen van de zijde der goddelozen in het ongeluk vallen, en door de almachtige hand des Heeren, voor Wiens aangezicht hij wandelt, altijd weer opstaan, zodat de hoogmoed der goddelozen te schande gemaakt wordt; maar b) de goddelozen, die op zijnen val loeren, zullen in het kwaad nederstruikelen, zonder ooit weer op te staan. Wat zoudt gij dan met den val des rechtvaardigen anders dan uw eigen verderf bewerken (Psalm 37: 24. Jer. 8: 4. 2 Kor. 12: 7,8)?

a) Job 5: 7. Psalm 34: 20. b) Amos 5: 2; 8: 14.

17. Maar ook gij, rechtvaardige, a) verblijd u niet, als uw vijand valt; en als hij nederstruikelt, laat uw hart zich niet verheugen.

a) Job 31: 29. Spreuken 17: 5.

Misschien zal men tegen dit gebod andere plaatsen van de Schrift overstellen, b.v. Psalm 58: 11. "De rechtvaardige zal zich verblijden, als hij de wraak aanschouwt; hij zal zijne voeten wassen in het bloed der goddelozen." Hierop merken wij aan, dat er tweeërlei vijanden zijn, namelijk persoonlijke, om bijzondere redenen en verschillen, en openbare, van wege de openbare belangen van den staat, of van den godsdienst. Nu is het buiten twijfel zeker, dat men zich over den val van openbare vijanden mag verheugen, ja dit enigermate moet doen, om Gode dank te zeggen voor de geschonken verlossing. Maar zelfs dan moet onze blijdschap veeleer betrekking hebben op de ere Gods en het algemeen welzijn, dan voortkomen uit een zeker welgevallen in hun ellende; want ofschoon zij vijanden zijn, moet men hen tevens aanmerken als schepselen Gods en als zodanig behoren zij voorwerpen van ons mededogen te zijn.

Wat onze persoonlijke vijanden betreft, zo kunnen wij God wel danken voor hunnen val, omdat zij daardoor niet meer in staat zijn, ons te beschadigen maar dan zal ook tevens hun val ons kwaad, dat zij ons aangedaan hebben, moeten doen vergeten, en ons moeten bewegen, hen in hun ellende bij te staan, in plaats van ons op te wekken, om ons zelven op hen te wreken.

18. Opdat het des HEERE, die een kenner der harten is, niet zie, en het kwaad zij in Zijne ogen, dat gij zo weinig mededogen kent, enhem zijne zonde, die geringer is dan uw leedvermaak, vergeven worde, en Hij Zijnen toorn van hem afkere, om dien tegen u te keren (Job 31: 29).

Wie zich verblijdt over het ongeluk van anderen, diens eigen ongeluk staat reeds voor de deur. -Hoe diep bedorven het menselijk hart is, bewijst de ondervinding, daar er zelfs in het ongeluk van onzen besten vriend iets is, dat ons enigermate streelt. (Job 2: 4)..

Gods gerechtigheid dient niet om ‘s mensen toorn te voeden of te kweken. Daarom vermaant de Heere God hier, om zich niet te verblijden over den val of het ongeluk van den vijand, opdat Hij niet Zijn hand van dezen aftrekke en Zich kere tegen degenen, die zich verblijden.

Dit is de konsekwente doorvoering van het beginsel, dat niet aan de mensen de wrake en de vergelding toekomt, maar aan den Heere God alleen.

19. Evenzo a) ontsteek u niet over de boosdoeners, en erger u niet aan hen, wanneer gij ziet, dat het hun welgaat en zij daardoor overmoedig worden; zijt niet nijdig over de goddelozen, opdat gij niet misschien tot navolging van hun boosheid verleid wordt (Prediker 10: 4. Spreuken 1: 11).

a) Psalm 37: 1,8; 73: 3. Spreuken 3: 31; 23: 17; 24: 1.

20. Want de kwade zal gene beloning hebben, hoe goed voor het ogenblik zijn uitwendige toestand ook zijn moge; a) de lamp der goddelozen, de glans van hun leven en geluk zal, dikwijls reeds hier op aarde, zeker echter na hunnen dood in eeuwige duisternis uitgeblust worden.

a) Job 18: 5,6. Spreuken 13: 9; 20: 20.

Ook ten opzichte van den tijd, waarin de gedachten en begeerten der mensen zich bewegen, onderscheiden zij zich het meest van elkaar. De ongelovigen leven over het algemeen slechts voor het tegenwoordige; want de toekomst, die zij zich gedroomd hebben, zal zich nooit verwezenlijken, en wanneer zij zich den "goeden ouden tijd" voor den geest halen, zo geschiedt dit met een eenzijdig te hoog schatten van dit verledene en ene hoogmoedige geringschatting van het tegenwoordige. Alleen de gelovige, wiens leven gegrondvest is in dien God, die is, die was en die komen zal, leeft zowel in het verledene als in het tegenwoordige en de toekomst, maar rusten kan hij slechts in die toekomst, die hem door de levende hoop op de erve der heiligen in het licht, naar de beloften Gods voorgehouden wordt, en ook hierin toont de gelovige een waarlijk ruim en vrij standpunt te bezitten, tegenover den bekrompen blik der wereld, die slechts op het zichtbare, op het kortstondig schitterende gericht is. Hij alleen weet, welk einde de uiterlijk zo schitterende ontwikkeling der wereld hebben zal; hij weet, dat het ene grote leugen des Satans is, die zich als een engel des lichts voordoet, wanneer er beweerd wordt, dat de wereld in het goede, in volmaakte kennis der waarheid, in diepe zedelijke vorming vooruitgaat; hij weet, dat de wereld de genadegaven Gods hoe langer hoe meer veracht en verwerpt, en alzo voor het oordeel rijp wordt; hij weet, dat de ontwikkeling der wereld slechts van kwaad tot erger voortgaat. Maar hij kent ook de organische ontwikkeling van het rijk Gods tegenover die der wereld en weet, dat, hoe slechter de tijden zijn, de tijd ook des te meer nadert, waarin voor de gelovigen het geroep weerklinkt: "Heft uwe hoofden op, want ziet uwe verlossing is nabij." Daarheen gaat zijn verlangen uit;

op die heerlijke toekomst van den Zoon des mensen richten zich al zijne gedachten en wensen. Hij alleen heeft daarom ene zekere, gewaarborgde toekomst; maar de heidenen hebben gene hoop..

21. Mijn zoon! vrees den HEERE en den koning, die Zijn plaatsvervanger is; vermeng u niet met hen, die naar verandering staan; heb niets te doen met het goddeloze streven van hen, die de ordeningen Gods, zowel als die des konings haten, gelijk Absalom en Jerobeam; want de Heere zowel als de koning zal het van u zoeken (1 Petr. 2: 17. Rom. 13: 2).

22. Want hun verderf zal, hoe gelukkig hun zaak aanvankelijk ook gedijen moge, haastelijk ontstaan; en wie weet hun beider ondergang, het van God en den koning te gelijk uitgaande strafgericht, dat hen onvoorziens zal treffen?

De autoriteit aan de ordeningen der Overheid en aan God zelven, of wat hetzelfde is, van den staat en de kerk, zijn zo nauw met elkaar verbonden, dat wie aan het ene tornt, ook het andere beschadigt. Het is onmogelijk, dat een gelovig Christen, zonder zijn innerlijk geloofsleven te benadelen, kan deelnemen aan het streven van hen, die onder den schijn van vrijheid ten doel hebben, den koning van zijn goddelijk gezag te beroven, en in alle inrichtingen de goddeloze leer der volkssouvereiniteit en van het ontstaan aan den staat en der koninklijke waardigheid door ene vrije overeenkomst des volks in praktijk te brengen. Het is echter onmogelijk, dat iemand, die den goddelijken oorsprong van den staat en der Overheid in woorden en daden loochent, nog zou kunnen vaststaan in het ware en levende geloof. Liberalisme op staatkundig en kerkelijk gebied reiken elkaar steeds de hand, om Gods werk te verwoesten. Maar het is ook steeds gebleken, dat de leiders der revolutie meestal een ellendig uiteinde gehad hebben, omdat God, de Heere de autoriteit der overheid als een vaste steunpilaar Zijner wereldverordening niet vóór den tijd laat omverwerpen. -God heeft den mens daarom overheden gegeven, omdat Hij wil, dat men Zijne wet en daarmee Hem zelven erkenne en eerbiedige, opdat Hij daardoor de menselijke maatschappij voor ineenstorting, ten gevolge van eindeloze onlusten en verwarringen, bewaren wil. Hij heeft echter verordend, dat wij de menselijke overheden om Zijnentwil zullen gehoorzamen en zullen weten, dat Hij de oproermakers straft.

23.

I. Vers 23-34. Hier volgen nog eens Spreuken van andere wijzen. Ook deze heeft de wijze koning Israëls door Gods bestuur bij de zijne gevoegd. De innerlijke eigenaardigheid van deze Spreuken is dezelfde als die der vorige afdeling. Men kan in dezelve twee groepen onderscheiden: vs. 23-29 vermanen tot een onpartijdig oordeel over den naaste en in het algemeen tot ene oprechte verhouding tot hen, vs. 30-34 waarschuwen voor de luiheid en hare verschrikkelijke gevolgen.

23. Deze Spreuken, namelijk die, welke in de volgende 12 verzen meegedeeld zijn, zijn ook van de wijzen, die ten tijde van Salomo of vóór hem geleefd hebben. a) Het aangezicht van den aanklager of den aangeklaagde in het gericht te kennen, en een partijdig oordeel te vellen, is niet goed, zo als de volgende Spreuken dit nader uiteenzetten.

a) Spreuken 18: 5; 28: 21. Exodus 23: 3,7. Leviticus 19: 15. Deuteronomium 1: 17; 16: 19. Joh. 7: 24 Jakob. 2: 1.

24. a) Die tot den goddeloze zegt: Gij zijt rechtvaardig (Hoofdstuk 12: 2), dien zullen nevens God, zelfs de volken vervloeken, de natiën zullen hem gram zijn; want het verkeren van recht in onrecht door een partijdig oordeel benadeelt het welzijn van gehele volken en staten.

a) Spreuken 17: 15. Jes. 5: 23.

Gene zonde wordt ook door de openbare mening zozeer veroordeeld als ene onrechtvaardige rechtspraak. Voor moord, echtbreuk, leugen vindt men in de aanzienlijkste en geringste standen velerlei welluidende en aanprijzende namen, maar in de veroordeling van enen partijdigen rechter stemmen dwazen en wijzen overeen, als een getuigenis, dat een rechtvaardig gericht de grondslag van het volkswelzijn uitmaakt..

25. Maar voor degenen, die hem bestraffen, 1) zal lieflijkheid zijn; zij zullen de openlijke toejuiching van het volk genieten, wanneer zij in het openbaar als rechters verschijnen, terwijl iedereen hun eerbied, achting en toegenegenheid zal betonen: en de zegen des goeds zal van God en mensen op hen komen.

1) In het Hebr. Lammokichem. Eig. zij, die recht onderscheid maken tussen recht en onrecht, en daarom het onrecht en den onrechtvaardige straffen. Vs. 25 vormt dus een tegenstelling met de vorige verzen.

26. Men zal de lippen kussen, als een bewijs van hoogachting en liefde, desgenen, die rechte woorden antwoordt, namelijk van hem, die geroepen zijnde om als rechter, getuige, of anderszins in gewichtige zaken te spreken, dit behoorlijk, duidelijk en naar waarheid doet.

De duitse tekst met de door Dächsel ingevoegde verklaringen geeft het volgende:

Een goed, waarheidlievend, duidelijk en beslist antwoord op ene vraag, die het hart raakt en verontrust, is als ene lieflijke kus; want het versterkt, verblijdt en verheft het hart, en vermeerdert de liefde even als deze.

27. Beschik uw werk daarbuiten, en bereid het voor u op den akker, zorg eerst daarvoor, dat gij van een behoorlijk maatschappelijk bestaan verzekerd zijt, en bouw daarna, als gij een gezin onderhouden kunt, uw huis, door in het huwelijk te treden.

Anderen denken dat dit vers ene vermaning inhoudt tot slijt en voorzichtigheid bij onzen arbeid, opdat wij eerst zouden zorgen voor hetgeen tot ons onderhoud noodzakelijk is, en dat wij daarna, als onze vlijt gezegend is, mogen trachten naar dingen, welke dienen kunnen tot veraangenaming des levens..

Wanneer men enig groot werk tracht te bereiken, moet men alvorens het wijselijk wikken en wegen en er de noodwendige voorbereidselen toe maken, eer men aan het werk ga, opdat men

het werk, als het begonnen is, niet moet laten stil staan, uit gebrek van de vereiste bouwstoffen. Dezen zelfden regel had Salomo in het bouwen van den heiligen tempel mede waargenomen, als aan welken niet gebouwd werd, alvorens alles in gereedheid gebracht was. (2 Koningen 6: 7)..

28. Wees niet zonder oorzaak, zonder dat gij deugdelijke gronden daarvoor hebt: of uit blote wraakzucht, getuige tegen uwen naaste; want zoudt gij den rechter verleiden met uwe lip? Laat integendeel uw getuigenis, steeds de zuivere waarheid inhouden (Hoofdstuk 28: 19; 19: 5).

Met het oog op het voorgaande vers, moet hij, die gerust en vergenoegd wil leven, zich ook wachten, om zich, enkel tot benadeling van zijnen naaste, zonder daartoe geroepen te zijn, in rechtszaken te steken. Bovendien, indien gij lichtvaardig tegen uwen naaste getuigdet, zou het niet bij een leugenachtig getuigenis blijven; maar gij zoudt uwe lippen nog wijder opendoen, en voortgaan tot zwaarder gruwelen, namelijk tot valse eden, om uw leugenachtig getuigenis te staven..

29. a) Zeg ook niet: Gelijk als hij mij gedaan heeft, zo zal ik hem doen; ik zal een ieder vergelden naar zijn werk, namelijk naar het kwaad, dat hij tegen mij gepleegd heeft, want de wraak is des Heeren (Hoofdstuk 20: 22).

a) Rom. 12: 17,19.

Ook hier waarschuwt de Spreuken-dichter weer tegen het zelf optreden als wreker, dewijl dit alleen het recht en het voorrecht Gods is. Wie zichzelven wreekt, verbeurt en verliest het voorrecht, om zich op Gods recht te beroepen.

30. Eindelijk, moet hij, die gerust en vergenoegd wil leven, zich wachten voor de luiheid, als een van de grote hinderpalen voor het tijdelijk geluk. Ik heb de nadelige gevolgen van die ondeugd gezien (Klinkenberg), want: Ik ging eens voorbij den akker eens luiaards, en voorbij den wijngaard van een verstandeloos mens, die meer door goddeloosheid dan door trouwen ijver in zijn beroep zijn huis wilde bouwen (Job 5: 3 vv. Psalm 37: 35 vv.);

31. En ziet, hij was gans opgeschoten van distelen, zijne gedaante was met netelen bedekt, als een duidelijk bewijs van den vloek Gods, en zijn stenen scheidsmuur was afgebroken 1) en ingevallen, zodat hij open lag voor allerlei wild gedierte.

1) Letterlijk: ingevreten, ingescheurd, gelijk dit bij een muur plaats heeft, die niet meer op zijn tijd wordt ingevoegd en onderhouden. Alles duidt hier aan de gevolgen van lafheid en onachtzaamheid en behelst een treffende waarschuwing-

32. Als ik dat aanschouwde, nam ik het ter harte, zo als men alle voorbeelden uit de natuur en het leven met wijsheid gadeslaan en op zich zelven toepassen moet; ik zag het, dacht er ernstig over na en nam onderwijzing aan:

33. a) Een weinig slapens, een weinig sluimerens, een weinig handvouwens, al nederliggende, opdat gij het zo gemakkelijk mogelijk zoudt kunnen hebben; geef daaraan slechts toe,

a) Spreuken 6: 10,11.

34. Zo zal uwe armoede u onvoorziens overkomen als een wandelaar, met stille en ongemerkte schreden, en uw velerlei gebrek als een gewapend man, als een rover, tegen wien gene verdediging baat. Vergelijk bijna woordelijk Hoofdstuk 6: 9; 10: 11. Daar wordt het plotselinge, hier het langzame aansluipen der armoede, die het levensgeluk reddeloos vernietigt, voorgesteld.

Dit woord vindt ook zijne toepassing op den geestelijken wijngaard, dien ieder voor zich moet beplanten en omtuinen. Wie zich aan geestelijke traagheid overgeeft, zal spoedig zijn geestelijk leven zien wegkwijnen, en die niet heeft, van dien zal genomen worden, ook wat hij heeft. Doet men het goede niet met ernst en nadruk, zo neemt het boze zeker altijd meer de overhand, en in alle standen, in kerk, staat en huis, nemen ellende en moeiten toe ten gevolge van nalatige ambtsvervulling der door God aangestelde bedienaars en verzorgers.

HOOFDSTUK 25.

EER EN ROEM, ALS HET RECHTMATIG LOON DER WIJSHEID.

De vrome koning Hizkia riep een aantal bijzonder geleerde en beroemde wijzen van zijnen tijd bijeen, en gaf hun den last, die Spreuken uit den mond van den wijzen koning Salomo, welke in de oudere verzameling (Hoofdstuk 10: 1-22: 17) nog niet opgenomen, maar toch ontwijfelbaar van Salomo afkomstig, hier en daar in den mond des volks leefden, of in boeken verspreid waren, ook nog te verzamelen en in een tweede boek als echte Spreuken van Salomo te rangschikken. Het resultaat van hunnen arbeid ligt in Hoofdstuk 25-29 voor ons. Deze tweede grote verzameling van Spreuken van Salomo, onderscheidt zich zeer scherp van die, welke met Hoofdstuk 10 begint, terwijl in laatstgenoemde verzameling uitsluitend tweeregelige verzen voorkomen, waarin bijna altijd sterk sprekende tegenstellingen op den voorgrond treden, bevinden zich in de voor ons liggende tweede verzameling ook twee-, drie-, vier- vijfregelige verzen, die meestal spreuken met vergelijking en beeldspraak bevatten. Terwijl verder de Spreuken der eerste verzameling zich door kortheid en ene raadselachtige opeenhoping van gedachten kenmerken, onderscheidt zich de tweede verzameling door meerdere hartelijkheid, warmte, kracht en duidelijkheid. Terwijl eindelijk de eerste verzameling, overeenkomstig haren inhoud meer voor het volk en de jeugd bestemd is, om hen, voor de wijsheid, welke uit God is, te winnen, richten zich de Spreuken der tweede verzaneling bij voorkeur tot de vorsten en bestuurders, tot allen, die het volk in godsvrucht en wijsheid moeten voorgaan en onderwijzen. De verklaring van dit drievoudige verschil tussen de beide verzamelingen kan niet daarin gezocht worden, dat wellicht slechts de eerste verzameling echte Spreuken van Salomo bevat: want bij den rijkdom en de veelzijdigheid der uitgaven van den wijzen koning heeft hij bij zijne 3000 Spreuken zeker ook de grootste verscheidenheid in vorm en leerwijze aangebracht: maar zij moet daarin gezocht worden, dat de verzamelaars van het tweede gedeelte warme en bevattelijke Spreuken uitkozen, terwijl de vorenstaande meer korte en zinrijke Spreuken waren.

1. Opschrift: Dit zijn ook nog Spreuken van Salomo, die de wijze mannen van Hizkia, den koning van Juda, op zijn bevel uitgeschreven hebben, om die voor het volk Gods te bewaren (Jes. 38: 20).

2.

I. Vers 2-28. Terwijl de wijze koning voor de koningen en hun onderdanen optreedt, spreekt hij eerst van de noodwendige eigenschappen en plichten eens konings (vs. 2-5), waarschuwt dan voor hoogmoed in den opgang met koningen en hun groten (vs. 6 en 7); verder voor twistgierigheid en snapzucht (vs. 8-10); prijst dan de wijsheid in het spreken, de trouw mildheid en zachtmoedigheid aan (vs. 11-15); waarschuwt verder voor onmatigheid, indringendheid, laster, lichtgelovigheid en lichtvaardigheid (vs. 16-20), vermaant tot liefde jegens de vijanden (vs. 21 en 22) en bestrijdt eindelijk (vs. 23-28) laster, lust tot twisten, lafheid en gebrek aan zelfbeheersing. Een overheersend denkbeeld is derhalve in het Hoofdstuk niet te vinden; toch zou men de woorden van 1 Petrus 2: 17: "Eert een iegelijk;

hebt de broederschap lief; vreest God; eert den koning" zeer gevoegelijk als motto boven hetzelve kunnen schrijven.

2. Het is Gods (des hemelsen Koning) eer, ene a) zaak, d.i. Zijn eeuwig raadsbesluit, te verbergen en Zijne oordelen en daden, die in een geheimzinnig duister gehuld waren, plotseling te openbaren als een wonder voor het oog der mensen (Jes. 45: 15); maar de eer der aardse koningen ene duistere zaak te doorgronden, en in een helder licht te stellen, om in het algemeen eerst na zorgvuldige beraadslaging en nauwkeurig onderzoek hun bevelen te geven.

a) Rom. 11: 33.

In Gods bestuur moeten wij niet wijs willen zijn en het waarom willen weten, maar alles geloven, in het wereldlijk bestuur moet een heer weten en vragen, waarom? en niemand vertrouwen.

3. Aan de hoogte des hemels, en aan de diepte der aarde, en aan het hart der koningen is gene doorgronding. 1) Tegenover hun onderdanen hebben ook de koningen iets van de ondoorgrondelijkheid Gods. Wie zal hun maatregelen beoordelen, wie hun gezindheden kennen?

1) Van drie dingen wordt hier gezegd, dat zij ondoorgrondelijk, niet na te speuren zijn. Vooreerst de hoogte des hemels, dan de diepe afgronden der aarde en eindelijk het hart van den koning. Waarom? Om te vermanen en te waarschuwen tegen al te groot vertrouwen stellen op de gunste des konings. Het kan toch gebeuren en het gebeurt zeer dikwijls, dat, wie heden nog in zijn gunst mag delen, morgen in ongenade valt.

4. Doe het schuim van het zilver weg, en er zal een vat voor den smelter, den goudsmid uitkomen. Dat wil zeggen:

5. a) Doe den goddeloze, die het welzijn des volks benadeelt, weg van het aangezicht des konings, 1) en b) zijn troon zal door gerechtigheid bevestigd worden. 2)

a) Psalm 101. Spreuken 20: 8. b) Spreuken 16: 12; 20: 28; 29: 14.

1) Dit wil niet zozeer zeggen, uit de omgeving, uit den raad des konings, maar verdreven van zijn aangezicht. Wat de wijze koning hier zegt, is een beoefening van hetgeen zijn vader David in Psalm 101 uitspreekt.

2) Maar wanneer de goddeloosheid in het hart des konings woont, zo als het schuim in het zilver is, dan baat het niet, wanneer zijne goddeloze vrienden van hem weggedaan worden. Daarom heeft Luther, geheel algemeen, "goddeloos bestaan" vertaald, en den goddeloze in en buiten den koning zamengevat. De smelter echter, die alleen den goddeloze, die den waren koning wil onderdrukken en vervangen, uit het hart kan verdrijven, is volgens Hoofdstuk 17: 3. Jes. 48: 10. Psalm 66: 10, Hij, die de harten kent en de nieren proeft. Maar-wilt gij, die geen koning zijt, niet ook uw ondoorgrondelijk hart onderzoeken en toezien, of het met u

anders gesteld is? Een ieder toch streeft in zijne blindheid naar iets hogers, waardoor hij zijn hart, zich zelven leert begrijpen: nu laat u dan van Boven den sleutel en den hamer toereiken voor de met schuim overdekte diepte uws harten, opdat de zilverglans der kennis van uw ingeschapen beeld Gods, dat nog niet geheel verloren is, en van uwe roeping, om een koning te worden te voorschijn trede; wees daarom getroost, wanneer de Heere wil zitten en louteren. -Hij kan het met al Zijne macht niet bij u tot stand brengen, wanneer gij u niet bekeren en der zonde wilt afsterven. Het geldt loutering, een uitdrijven van den goddeloze voor den geroepen koning-dan worden het ongetwijfeld enkel koningen, slechts vrije, edele heersers, die in den dienst Gods en voor de gerechtigheid werkzaam zijn. Zo zal in gerechtigheid ook uw troon bevestigd worden, en gij zult een wijze zijn te midden van het gewoel der dwazen. Reinig u niet slechts van de gemeenschap met de vaten ter onere daar buiten, maar voornamelijk van de ongerechtigheid, van welke hij, die den Naam des Heeren noemt, afstand moet doen, en gij zult een bruikbaar vat worden voor den groten Heer des huizes, die zo gaarne niets dan koningen en deelgenoten Zijner heerlijkheid uit de goddelozen voor zich wil toebereiden.

6. Praal niet in hoogmoedig zelfbehagen met uwe gaven en vermeende voorrechten voor het aangezicht des aardsen, zo min als des hemelsen konings; en sta niet eigenmachtig en onbevoegd in de plaats der groten, die voor den koning staan, maar laat u liever die plaats aanwijzen door hem, die er het recht toe heeft.

7. Want het is u beter, dat men, wanneer gij in nederigheid geringe gedachten van u zelven gekoesterd hebt, tot u zegge: 1) Kom hier boven aan, op deze ereplaats, dan dat men u, wanneer gij u zelven te hoog geplaatst hebt, smadelijk vernedere voor het aangezicht eens prinsen, dien uwe ogen gezien hebben, hetgeen u tot nederigheid had moeten dringen, zodat gij zijne plaats niet had ingenomen.

a) Luk. 14: 7,8,9 enz.

Alle beschamingen en vernederingen in het uitwendige leven zijn slechts zinnebeeldige waarschuwingen voor die vernedering, welke ten laatste een ieder wacht, die zich zelven verhogen wilde. Voor degene, die hoog van ogen is, zal het eenmaal genoeg zijn, den reinen God als rechter te aanschouwen, om smadelijk verstoten te worden. Indien ik niet eens voor het aangezicht van aardse groten moet pralen, hoeveel minder dan voor het aangezicht des Allerhoogsten, die mij overal ziet en gadeslaat, en dien ik, hoe groot mijne onbeschaamdheid ook zij, alleen in het gericht aanschouwen zal. Christus heeft ons in Luk 14: 1-10 onze plaats op een gastmaal aangewezen, om zo als vers 11 toont, denzelfden dieperen zin van de zelfvernedering voor God uit te drukken..

8. a) Vaar niet haastelijk, uit hoogmoed, om ijdele eer en met onbedachte woorden voort, om te twisten met uwen naaste, opdat gij misschien in het laatste daarvan niet wat doet, dat u tot schande verstrekt, als uw naaste u zou mogen beschaamd hebben, door voor ieders oog duidelijk aan te tonen, dat gij ongelijk gehad hebt.

a) Spreuken 18: 17.

9. Is de strijd werkelijk onvermijdelijk geworden, twistdan uwe twistzaak met uwen naaste op eervolle wijze; maar vermijd alle oneerlijke, lage middelen en openbaar het heimelijke, het u in betere tijden toevertrouwde, van een ander, die thans uw tegenpartijder geworden is, niet;

Al staat uwe zaak nog zo goed, behandel haar dan toch liever in stilte, omdat de rechterlijke uitspraak onzeker is, en indien het mogelijk is, vereffen het verschil tussen u beiden. Maar indien gij het niet eens kunt worden, zo laat haat of gramschap u niet bewegen tot het openbaren van heimelijke dingen, alleen om uwe partij zwart te maken, als ze niet behoren tot het wezen van het geding.

Inderdaad kan zich eerder ieder ander in de openbare mening rehabiliteren, dan hij, die voor een achterklapper geldt, die geen geheim kan bewaren, of wel voor zulk een karakterloze, dat hij, dat, wat verzwegen moest worden, in het openbaar uitbrengt, wanneer hij in zijn eigen belang daarvan gebruik kan maken..

10. Opdat degene, die het hoort, hoe trouweloos gij zijt, u niet smade en u verwijtingen doe over uwe liefdeloosheid en uw misbruik van vertrouwen, want uw kwaad gerucht, uw kwade naam, zou niet van u afgekeerd worden, en men zou altijd met verachting van u spreken.

11. Ene wijze rede, op zijn pas 1) gesproken, op vriendelijk, uitlokkenden toon, geheel overeenkomstig de behoeften des hoorders, is als gouden appelen, oranje-appelen en citroenen-even lieflijk door hunnen geur als uitlokkend door hunnen goudglans, in zilverenkunstig gebeelde schalen 2), die door haren zachteren glans het goud der appelen nog meer doen uitkomen.

1) Een rede op zijn pas, is een rede of woord juist geschikt voor plaats en omstandigheden. Zulk een woord wordt hier vergeleken met gouden appelen op zilveren schalen, d.w.z. niet zogenaamde appelen van goud, maar die appelen, die een gouden kleur hebben. Bedoeld zijn hier dus de oranje-appelen. (Ook oranje staat in verband met het Frans or = goud), of sinaasappelen. of citroenen, die niet alleen bekoren door het gezicht, maar ook kortelijk van smaak zijn en een verfrissende werking hebben.

2) De Spreuk wil het woord, op zijn pas gesproken, met ene even kostbare, als sierlijke en het oog bekorende gave vergelijken; al zou ook een gierigaard liever de zilveren schaal nemen en zich weinig bekommeren om het goud der appelen, dan heeft toch Salomo gene schuld aan zulk ene dwaasheid, men zou bijna zeggen onnatuurlijkheid, welke zou kunnen vergeleken worden met het beoordelen van een gesproken woord alleen naar zijnen vorm en zijne inkleding, in plaats van zijnen inhoud met gezonden eetlust dankbaar te genieten, hetgeen bij lezers van boeken en hoorders van preken zoveel in zwang is.

12. Een wijs bestraffer, of prediker, die tijd en plaats in acht neemt bij een horend oor van iemand, die zich gaarne laat onderrichten (Hoofdstuk 20: 12) is even passend als een gouden oorsiersel, en een halssieraad van het fijnste goud (Hoofdstuk 15: 31 vv.).

De halsketen voegt den edelen, geestelijken kampvechter, die in den zwaren strijd met afkerige menschenharten de overwinning weet te behalen ten behoeve der waarheid, in de kracht Gods en overeenkomstig diens wil; de gewillig aangenomen bestraffing of lering is echter voor den horende een oorsiersel. Men zou moeilijk kunnen beslissen, wie van deze beiden, hoorder of onderwijzer de meest wijze is..

Gelijk die twee kleinodiën een schoon geheel vormen, zo ook deze twee, de wijze zedeprediker en een opmerkzaam oor vormen een harmonisch geheel..

13. a) Een trouw gezant, zo als de wijze, die zijnen heer getrouw dient en de waarheid verkondigt, zo als hij haar van hem ontvangen heeft, is dengenen, die hem zenden, als de koude der sneeuw, 1) die ten dage des oogstes, als het weer heet is, van den Libanon gehaald en in kuilen bewaard wordt, want hij verkwikt zijns heren ziel (Spreuken 10: 26; 22: 21).

a) Spreuken 13: 17.

1) Hiermede wordt niet bedoeld, dat een trouw gezant van hem, die hem zendt, gelijk staat met de koude van de sneeuw, die zou neervallen in den oogsttijd, want dit zou een tegenstrijdigheid zijn. Sneeuw in den zomer is eerder een ramp, dan een zegen.

Hier wordt bedoeld de sneeuw van den Libanon gehaald, waarmee wat gedronken werd en door de hitte der Oosterse zon lauw was geworden, weer koel werd gemaakt, zodat het een verfrissende drank werd, en werkelijk kon dienen om den dorst te laven. De sneeuw nam daar dezelfde plaats in als bij ons het ijs in den zomer tot verkoeling van de dranken.

14. Een man, die zich zelven beroemt over ene valse gift, die derhalve veel belooft en weinig geeft, is als lichte wolken en wind, die ze ronddrijft, waar geen regen bij is en die de smachtend naar regen en naar enen zegen van boven uitziende ogen teleurstellen (2 Petr. 2: 17. Judas 1: 12).

Hebt gij echter niets ontvangen, zo kunt gij ook niets geven. Die daar zegt, dat hij der wereld de waarheid zal verkondigen, haar heil en vrijheid schenken en verbetering van toestanden voor haar zal aanbrengen, en dit alles is hem van Gods wege zelven nog niet ten deel geworden, die beroemt zich op gaven, die hij niet bezit, en is in dubbelen zin een leugenaar. Van zulke snoevers is de wereld vol; van de valse vromen af tot aan de valse volks- en landbevrijders toe. -De ledige vaten geven den meesten klank en niet alle wolken brengen regen -maar in plaats van de beloofde zegeningen geven zij dikwijls den vernielenden hagel. Laat u door de snoevers waarschuwen, die gouden bergen beloven en niets geven; spiegel u daaraan en doe niet alzo.

15. a) Een overste, al ware hij ook vertoornd, wordt door lankmoedigheid, door geduld overreed, zodat hij zich laat terechtwijzen; en ene zachte tong, 1) een zachtmoedig en nederig woord breekt het gebeente, den trots en den toorn van een menselijk hart, al was het zo hard als steen en been.

a) Spreuken 15: 1; 16: 14.

1) De zachte tong staat tegenover de opvliegende, scherpe en grove, die den tegenstand, welken zij wil overwinnen, nog meer doet toenemen. Geduld, zegt een Duits spreekwoord, breekt het ijzer, en een ander, geduld is sterker dan diamant. Toorn maakt het kwaad nog erger, lankmoedigheid daarentegen werkt overtuigend..

16. Hebt gij honing gevonden, eet dat u genoeg is, niet meer, opdat gij misschien daarvan niet zat wordt, en dien uitspuwt, omdat hij u begint te walgen.

De zoetheid van den honing begint u tegen te staan, zodra gij er te veel van gebruikt; let er op, dat er in den honing, hoe zoet hij is, licht een angel verborgen is, die u pijn zou kannen doen.

De Spreukendichter spreekt hier niet alleen van den honing als zodanig, maar van alles wat wèl is en behaagt. Dit geldt daarom ook van het beoefenen van de wetenschap, van de kunst. In alles de juiste maat te houden is van behoefte. Menigeen heeft uit liefde tot te wetenschap zich overspannen, zodat hij ten leste niets meer kon doen. Wij gebruiken het spreekwoord, dat men van het goeds ook te veel kan hebben.

17. Spaar evenzo uwen voet te rechter tijd van het huis uws naasten, met wien gij bevriend zijt, opdat hij niet zat van u worde, en u hate, want ook de beste vriend wordt lastig, wanneer hij u nooit alleen laat.

Wie gaarne gezien wil zijn, kome zelden. -Wie zelden komt is welkom. Wat zeldzaam is, is aangenaam.

Maar de Spreuk des wijzen doelt niet alleen op het te dikwijls bezoeken van elkaar, maar heeft onder dit beeld een veel dieper betekenis: Vermoei het hart uws naasten niet te veel met uwe wijsheid. Wie het juiste ogenblik, waarin de ander ontvankelijk is, en hij zelf van Boven daartoe geroepen en voorbereid is, voor doeltreffende woorden weet te kiezen en de uitkomst af te wachten, zal ondervinden, dat zulk een woord meer uitwerkt, dan altijd te onderrichten of onbezonnen den edelen honing uit te storten, die de ogen verlichten moet. -Kan men den jongen, vurigen beginner in het werk Gods, die zijnen Zender vooruitlopende, terstond alles met zijn woord wil uitwerken beter en wijzer raden, dan hier Salomo doet?

18. Een man, tegen zijnen naaste een vals getuigenis sprekende, hetzij in het gericht, of in het dagelijks leven, terwijl hij misschien slechts een deel der waarheid verzwijgt, en daardoor aan de leugen het veld laat, is een a) strijdhamer, die grote pijnen veroorzaakt, en een zwaard, dat dodelijk wondt, en een scherpe pijl, die verraderlijk uit de verte wordt afgeschoten en zijn hart doorboort; enkel zaken, die men ontvlucht, waar men ze vermoedt.

a) Psalm 11: 2; 57: 5; 59: 8; 120: 4.

19. Het vertrouwen op enen trouweloze ten dage der benauwdheid, juist als zijne trouw en hulp zou moeten blijken, is als een gebroken tand en verstuikte voet, die slechts pijn doen en

den dienst weigeren, wanneer men ze nodig heeft. Daarom hoed u voor dezulken, die ontrouw zijn jegens hunnen God; zij zullen het evenzeer jegens u zijn.

Zulk een trouweloze is ook de wereld met al hare schijngoederen; ieder, die met haar heult en op haar zijn vertrouwen stelt, zal zeker bedrogen worden..

Het vertrouwen op den getrouwen God in een tijd van gevaar en dood zal geenszins zodanig bevonden worden. In Hem mogen wij derhalve berusten, en op Hem mogen wij gerustelijk, ten allen tijde, onze hope vasthouden en vertrouwen stellen, want Hij zal de zijnen nooit begeven of verlaten..

20. a) Die vrolijke liederen zingt bij een treurig, droefgeestig hart, is onzinnig en dwaas, gelijk hij, die een kleed aflegt ten dage der koude, en als hij, die edik op salpeter of soda giet, waardoor hij ze bederft.

a) Rom. 12: 15

Edik, een zuur zijnde, heeft de eigenschap, dat hij den salpeter doet opbruisen; evenzo maken ontijdige vreugdebedrijven het hart van enen treurige nog droeviger..

Onder kleed hebben wij het bovenkleed, het opperkleed te verstaan. Leert de Schrift ons met den wenende te wenen, hier wordt hij dan een dwaas een verkeerd gezinde genaamd, die bij een wenende een vrolijk lied zingt. Hij doet daarmee schade, gelijk iemand zich schade aandoet, die bij koude zijn opperkleed aflegt en dus gevaar loopt ziek te worden, of wèl edik giet op soda, dewijl de soda er door wordt opgelost en dan tot niets meer nut is.

21. a) Indien dengenen, b) die u haat, hongert, geef hem brood te eten; en zo hij dorstig is, geef hem water te drinken, 1) kom hem in den nood en in moeilijkheden te hulp:

a) Rom. 12: 20. b) Exodus 23: 4,5.

Men beweert niet zelden dat de zedenleer van het N. Testament vlak tegenover die van het Oude Verbond staat. De zedenleer van het O.V. zou dan zijn, oog om oog en tand om tand, en die des Nieuwen, zijne vijanden lief te hebben. Deze Schriftuur, gelijk zoveel andere, is wel in staat om dat gevoelen te weerspreken.

Onder de ouden, van wie Jezus spreekt in Matth. 5 hebben wij te verstaan, de Rabbijnen, die de leer van oog om oog hebben gesystematiseerd.

22. Want gij zult, door u op zulk ene wijze te wreken, vurige kolen op zijn hoofd hopen, die hem zo warm zullen maken en hem zulke gevoelige pijnen zullen veroorzaken, dat hij berouw over zijnen haat zal hebben, zijn verhard gemoed veranderen, en zelfs in liefde jegens u zal ontbranden, en de HEERE zal het u op dezelfde wijze vergelden, door u het goede te schenken, als Hij u om uw kwaad moest straffen (Jes. 59: 16 vv.).

Wij moeten het beste brood en den verkwikkendsten drank toereiken aan den tegenpartijder, zonder er in de eerste plaats op te letten, dat hij ons haat: zeker niet als lekkerbeten, die zijnen eersten honger en dorst niet zouden stillen, maar ook niet als ene soort van gevangeniskost, wanneer wij hem in onze macht hebben: maar wij moeten de tafel vriendelijk en beschamend voor hem aanrichten, om zijnen haat te ontwapenen. Wij weten zelfs, en moeten zijnen haat als zodanig beschouwen, dat hij als de hater en de vijand juist de arme en nooddruftige is, die de gave der liefde nodig heeft; evenwel, omdat hij dit niet weet, en van ene dergelijke gezindheid niets begrijpt, en daarom niet terstond iets van ons aanneemt, moeten wij verstandig het ogenblik afwachten, dat hij gebrek krijgt. Wanneer hem echter hongert en dorst, dan moeten wij ook des te blijmoediger toesnellen met onze beschamende, verbeterende weldaad. -Zulk ene brandende liefde kan niet uit het geheugen gewist worden, maar zij brandt voort, totdat zij òf in het hart doordringt en hetzelve vertedert, òf ingeval van versmading het strengste gericht over zulk een verhard hart moet uitspreken.

Wanneer uw vijand berouw begint te krijgen, dan wordt hij ook door het vuur der liefde ontstoken en hij, die vroeger ijskoud en waanzinnig den toorn tegen u in zijn hart voedde, begint u, innerlijk door uwe weldaad ontgloeid, van ganser harte lief te hebben.

De Spreuk vordert alzo zich mildadig en vrijgevig jegens den noodlijdenden vijand te betonen en geeft een tweevoudigen grond daarvan aan, vooreerst daarom opdat hij op die wijze tot het bewustzijn komt, dat hij onrecht heeft gedaan en ten tweede om te tonen dat God aan zulk een weldadige liefde tot den vijand een welgevallen heeft, en haar belonen zal. Men bevordert door zulk doen het geluk van den naaste en van zijn eigen..

23. De noordewind scheidt de wolken door zijne scherpheid vaneen, en verdrijft alzo den regen, en een vergramd aangezicht, een gelaat, waarop de verontwaardiging te lezen is, verdrijft op soortgelijke wijze de verborgen tong; welke zich met laster en kwaadspreken bezig houdt.

Door andere vertalers en daaronder ook de Duitse worden de woorden juist omgekeerd, zodat de zin deze is: "Gelijk de Noordewind over het Armenisch gebergte heen waaiende, in Kanaän dikwijls onweders en zware regenvlagen veroorzaakt, zo verwekt ook een verborgen tong, die in het geheim lastert, een vertoornd aangezicht hij hem, die in zijne eer benadeeld wordt.".

24. Het is beter te wonen op enen hoek van het platte open dak, waar men eenzaam en aan wind en weer blootgesteld is, dan met ene kijfachtige huisvrouw met haar gestadig druipen, en dat in een huis van gezelschap, waar men anders alle gemakken en aangenaamheden van het gezellig leven genieten kan. Woordelijk gelijkluidend 1) met Spreuken 21: 2; vergel. verder Spreuken 19: 13; 21: 19; 27: 15; 17: 1.

1) Wij vinden niet alleen in verschillende delen dezer verzameling, maar ook binnen het bereik van enkele afdelingen, spreuken, die geheel of gedeeltelijk woordelijk of gelijkluidend herhaald worden. Wanneer men die spreuken, welke in dezelfde afdeling herhaald worden, met elkaar vergelijkt, dan kan men de opmerking maken, dat de uiterlijke of innerlijke

overeenkomst van de voorafgaande en volgende verzen den verzamelaar het meest aanleiding moet gegeven hebben, de ene spreuk hier, de andere daar te plaatsen. Wat echter de gehele of gedeeltelijke herhalingen in verschillende gedeelten der verzameling betreft, zo zijn zij alleen daaruit te verklaren, dat uit de oorspronkelijke Spreuken van Salomo gedurende den loop der tijden in den mond van andere dichters vele nieuwe Spreuken ontstonden, waarin de oorspronkelijke gedachte min of meer veranderd, dikwijls ook uitgebreid was, die echter door de verzamelaars naast de onmiddellijke Spreuken van Salomo, zonder bedenking als middellijke Spreuken van Salomo, opgenomen werden. Voornamelijk bevinden zich in de voor ons liggende Hizkiaansche verzameling vele herhalingen uit de eerste verzameling van Spreuken van Salomo (Hoofdstuk 10-22), en men zal moeten toegeven, dat ook in de beide verzamelingen, die tot opschrift voeren: "Spreuken van Salomo", vele slechts middellijke Spreuken van Salomo gevonden worden..

25. Ene goede tijding, ene vrolijke boodschap, uit een ver land, b.v. aangaande het welvaren van lieve vrienden en betrekkingen, waarop men lang en smachtend gewacht heeft, is even verfrissend en levenwekkend als koud water op ene dorstige vermoeide ziel (vs. 13. Spreuken 16: 30. Genesis 45: 27).

Welke boodschap zou voor hongerige en dorstige, vermoeide en beladene, door den dienst der zonde afgematte zielen verkwikkender zijn, dan de blijde boodschap van Hem, die uit verre landen, uit het door ons verloren Vaderhuis, gekomen is, om te zoeken, wat verloren is?.

26. De rechtvaardige, 1) of wijze, die tot dusverre in Gods wegen gewandeld en velen den weg gewezen heeft, wankelende voor het aangezicht des goddelozen, door toegevendheid, verloochening of inwilliging der zonde, in plaats van vast te staan in de waarheid en gerechtigheid Gods, en die voor de wereld uit te spreken, zodat hij nu zelf de vernederde, de gevallene is, is even treurig om te aanschouwen als ene eerst heldere, daarna beroerde, troebel gemaakte fontein, en verdorven, verontreinigde springader, uit welke vroeger velen levend water schepten, maar dat thans door ieder als ondrinkbaar geschuwd wordt.

1) Als de rechtvaardigen voor het aanschijn der goddelozen in zonden vallen, of iets doen, hetwelk onovereenkomstig is met hun belijdenis, iets, wat in de poorten van Gath, en in de straten van Askelon niet mag verteld worden, zo men de dochters der Filistijnen niet wil horen juichen, of als zij, die om hun wijsheid en hoger aanzienlijkheid zeer geëerd waren, van hun uitmuntendheid uitvallen, zo wordt de bron der deugd bezwalkt en ontroerd, de vromen bedroeven zich er over en de beken der maatschappij worden besmet, of bedorven, door velen aan te steken met het kwaad en anderen te verstouten tot gelijke bedrijven..

Ook is dit te verstaan van een voor het aangezicht der goddelozen niet opkomen voor de ere Gods, en een zich schamen van de goede belijdenis, een zouteloos laten worden van het zout.

27. Veel honigs te eten is, zoals ik u vroeger reeds waarschuwde, vs. 16 niet goed; maar de onderzoeking van de heerlijkheid van zulke dingen is ere. 1) De Duitse tekst geeft voor het laatste gedeelte van dit vers het volgende: En wie zware dingen, de verborgenheden Gods met te veel ijver en inspanning onderzoekt, dien wordt het te zwaar, hij loopt gevaar, schade aan

zijne ziel te lijden, en zijn geest zou den last van de grootheid en heerlijkheid dezer dingen niet kunnen dragen. Daarom wees in het onderzoek van datgene, wat uwe eer en vreugde uitmaakt, matig en voorzichtig, en bedenk uwe zwakheid!

1) In het Hebr. Weheker Kebodam Kabood. Onze Staten-Overzetters vertalen: maar de onderzoeking van de heerlijkheid van zulke dingen is ere, terwijl zij er bij aantekenen: Te weten als men daarin behoorlijk maat houdt, de rechte lijn der waarheid volgt en het rechte gebruik en doel behoudt. Onder honing verstaan zij dan, de onderzoeking der natuur, der werken Gods, der geschiedenis der wereld enz.

Nu is het wel waar dat honing figuurlijk kan worden opgevat, maar o.i. wordt hier op den echten honing gedoeld, die, mits matig gebruikt, goed en gezond is, maar die bij onmatig gebruik schadelijk wordt. De Spreuken-dichter maakt hier echter een vergelijking, tussen het gebruik van honing en hetgeen moeilijk te doorvorsen is. Vandaar dat men niet moet lezen Mdbk (Kebodam) maar Mdbk (Kebedim). Dezelfde medeklinkers, maar anders gevocaliseerd, en dan vertalen het moeilijke te onderzoeken is ere. Met andere woorden, dat het tot eer verstrekt, indien men vaak moeilijke dingen navorst, om ze tot klaarheid te brengen.

28. a) Een man, die zijnen geest niet wederhouden kan, zijne hartstochten en begeerlijkheden niet weet te bedwingen, is in gevaar in allerlei zonde en dwaling hulpeloos te vervallen, zo als ene opengebroken stad zonder muur, die door den zwaksten vijand in bedwang kan gehouden worden.

a) Spreuken 16: 32.

Heeft echter de wijze enen hogeren geest ontvangen, zo geldt toch voor hem dezelfde regel, en onze Spreuk duidt reeds aan, dat de ware geestelijke mens den geest, die in hem is, met bedachtzame gematigdheid wederhouden moet, omdat hij daardoor alleen zijne kracht en vastheid bewaren kan (1 Kor. 14: 32). Altijd eerst onderzoeken, dan onderwijzen-en ook dit slechts gepast en met wijsheid; altijd weer wachten en laten rijpen, dan werken en vrucht voortbrengen. Elk voorbarig en eigenwillig gedrag maakt een bres in de muur, waardoor de vijand binnendringt! Veeleer moeten wij als koningen Gods heersen, overwinnen, veroveren, overal inbreken, waar de leugen en de zonde heerst. Als wij zien, dat de zondaren niets minder dan door zelfbeheersing krachtige helden zijn, -dan willen wij toch uit de waarschuwing van ons den troost halen, dat wij sterker zijn dan zij, en de overhand over hen kunnen verkrijgen.

HOOFDSTUK 26.

OVER DIEGENEN, WELKE GENE ERE WAARDIG GEACHT WORDEN.

II. Vs. 1-28. Terwijl in het voorgaande hoofdstuk de wijsheid voorgesteld wordt, zo als zij hij vorst en onderdaan gevonden moet worden, en die alleen de ware eer aanbrengt, zo wordt in deze afdeling de dwaasheid beschouwd, welke gene ere waardig is, maar veeleer tuchtiging, beschaming en verderf verdient. Eerst wordt de dwaasheid op zich zelf behandeld en hare onverbeterlijkheid geschilderd (vs. 1-12), daarna twee harer hoofdverschijnselen, namelijk de luiheid (vs. 13-16) en de overmoedige liefdeloosheid (vs. 17-28), die zich nu eens als moedwillige twistgierigheid en kwelzucht (vs. 17-19), dan als verraderlijken laster en huichelachtigen achterklap openbaart (vs. 20-28). De gehele afdeling kenmerkt zich door treffende scherpheid van gedachten en rijkdom van verrassende beelden.

1. Gelijk de sneeuw in den zomer, en gelijk de regen in den oogst, van half Mei tot half Juni, voor Palestina iets ongehoords, ongerijmds en hoogst verderfelijks is (1 Samuel 12: 17),alzo past den zot, zolang hij in dien toestand blijft, de eer niet; maar zij zal voor hem zelven en het algemeen welzijn verderfelijk worden (vs. 8; Hoofdstuk 19: 10).

Eer betekent hier goed, rijkdom en alles, dat eer aanbrengt.

Wanneer, wat helaas dikwijls genoeg het geval is, de dwaas ook slechts naar den uitwendigen zin des woords eer ontvangt, zo wordt hierdoor reeds genoeg kwaad veroorzaakt: het is een kwaad onder de zon als een dwaling, die van het aangezicht der oversten voortkomt, wanneer een dwaas in hoogheid is, wanneer mensen, die naar hun gezindheid knechten zijn, te paard rijden en de rijken en vorsten Gods in de laagte zijn en als knechten op de aarde gaan (Prediker 10: 5-7). -Gij moet hier leren, deze zogenaamde eer der dwazen te verachten en hun als Gods getuige voor de waarheid, de ere voor God wegen. Bij gevolg moet gij niet kruipend vleien, als een dwaas in hoogheid gezeten is, maar door ware, heilzame vermaning en bestraffing uw plicht als mens en Christen doen; gij zult het juist den dwaas in het aangezicht zeggen, wat hem in plaats van ere toekomt, en daar hij zijne onbeschaamdheid niet vrezen; maar gij moet dit doen met geduld en liefde, met volhardenden ijver, opdat hij hierdoor, indien het mogelijk is, nog terecht gebracht wordt.

2. Gelijk ene mus is tot wegzweven, gelijk ene zwaluwvolgens de haar aangeboren natuur tot vervliegen, 1) alzo zal een vloek, die zonder oorzaak door een dwaas over enen rechtvaardige uitgesproken is, niet komen en geen nadeel toebrengen. Daarom vrees niet, gij wijze, voor de vervloekingen der dwazen, maar ga voort met hen, om hun dwaasheid te tuchtigen (2 Samuel 16: 5 vv. 1 Koningen 2: 8).

1) De Spreuken-dichter heeft hier het oog op het doelloos heen en weer zweven van deze vogels boven in de lucht, zodat hun vliegen eigenlijk geen doel heeft. Zo wil hij zeggen, gaat het ook met den vloek van de goddelozen. Deze mag uitgesproken worden, maar heeft geen doel.

3. a) Een zweep is voor het paard, een toom voor den ezel, die in Palestina ook als rijdier gebruikt wordt, ten einde deze dieren aan te drijven en te besturen, en b) ene roede, die in de eerste plaats het bestraffende woord des verstandigen kan zijn, voor den rug der zotten, die naar waarheid en gerechtigheid niet vragen, en die, wanneer menselijke bestraffing niet baat, eenmaal de straffende hand Gods zullen ondervinden.

a) Ps 32: 9,10. b) Spreuken 10: 13.

4. Antwoord den zot naar zijne dwaasheid 1) niet, op dezelfde onbezonnen wijze, opdat gij, die toch ook een discipel der wijsheid zijn wilt, maar uit wiens hart de dwaasheid nog niet gans geweken is, ook hem niet gelijk wordt (1 Petr. 3: 9).

1) Naar zijne dwaasheid wil hier zeggen, op de dwaze vragen die, hij doet en waarop toch geen antwoord is te geven. In het volgende vers betekent het op zulk een wijze, dat hij van u ziet, dat gij hem als een dwaze beschouwt.

5. Antwoord evenwel den zot ook naar zijne dwaasheid, en overtuig hem met een kort en verstandig woord, dat hij een dwaas is, opdat hij in zijne ogen niet wijs zij, en gij hem door uw stilzwijgen in den waan zoudt brengen, dat gij hem niet antwoorden kunt, en dat hij gelijk heeft, waardoor gij schuldig zoudt worden aan zijne voortgaande verblinding en dieperen val; want door hem tot erkentenis zijner dwaasheid te brengen, maakt gij hem voor de wijsheid ontvankelijk.

Zulke paren Spreuken, die elkaar schijnbaar tegenspreken en die juist de in het midden liggende waarheid willen leren, hoort men ook dikwijls in de zamenleving, zo als: Hopen en wachten maakt menigeen tot een dwaas. Door wachten en hopen is menigeen tot zijn doel gekomen. Meegevangen, meegehangen. Men moet huilen met de wolven in het bos. Een is geen. Die eens liegt wordt niet meer geloofd. -Door vragen wordt men wijs. Eén dwaas kan meer vragen, dan tien wijzen kunnen antwoorden. -Die zich heden niet betert, wordt morgen erger. Wat niet is kan worden. -De rechte weg is de beste. Een effen weg, die omloopt, is niet om..

6. Hij snijdt zich de voeten af, en verhindert zich zelven daardoor zijn doel te bereiken, en drinkt geweld, schade, die boodschappen zendt door de hand van enen zot, die, omdat hij een dwaas, een goddeloze is, ook ongeschikt is voor alle zaken, waarbij nauwgezet gedacht en gehandeld moet worden; daarom, al wie zulk een zot gebruikt, zal de gevolgen zijner eigene dwaasheid ondervinden, want hij is voor zijn bode en al diens dwaze en ongerechtige handelwijzen verantwoordelijk, en moet om zo te spreken, het geweld, dat deze hem inschenkt, drinken.

Het woord "drinken" betekent in den spreektrant van de Schrift dikwijls het overvloedig doen, of ontvangen aan enige zaak. Zo worden zij, die veelvuldig zondigen, gezegd het onrecht in te drinken als water, Job 15: 16; 34: 7; en zij, die zware verdrukkingen ondergaan, komen gemeenschappelijk voor, als enen drinkbeker drinkende.

Zich de voeten afsnijden is ene Oosterse uitdrukking, voor ons "den hals breken." Scherper en snijdender kan het niet gezegd worden. Geweld drinken, beter schade drinken, is van dezelfde kracht. Die derhalve een dwaas tot zijn bode aanstelt, zal ervaren dat hij er onnoemlijke schade bij heeft.

7. Hef de benen van den kreupele, den lamme, op, alzo is ene spreuk in den mond der zotten. 1)

1) Zin en bedoeling van deze Spreuk is deze. Een lamme heeft geen genot van zijne benen, omdat hij ze toch niet kan gebruiken en er zich op passende wijze van bedienen; evenzo gaat het met een zedespreuk, die in den mond van een dwaas wordt gevonden. Hij heeft er niets aan, hij kan er toch niet, zoals het behoort, een juist gebruik van maken.

8. Gelijk hij, die een edelgesteente in enen slinger bindt, volgens de Duitse overzetting: Gelijk hij, die een edelgesteente op het met stenen overdekte galgeveld werpt; want een goddeloze is als een reeds veroordeelde en terechtgestelde, en het gedenkteken zijner schande zou door het edelgesteente voor een ieder meer in het oogvallend zijn; door zulk een dwaas misbruik zou dan ook het edelgesteente zijne waarde verliezen; alzo is hij, die den zot eer geeft.

Wel is waar moet men op aarde dikwijls (uit plichtgevoel, zo als Rom. 13: 7 leert) den dwaas zijne uiterlijke eer geven, niet alleen enen Theophilus, maar ook enen Felix en Festus; het is zeker ook de bedoeling van Salomo niet, van ons te eisen, dat wij in revolutionairen zin zouden weigeren, den dwaas, die in hoogheid gezeten is, zijne uiterlijke ere te geven; maar toch blijft het bij hetgeen Salomo gezegd heeft: het is ene verkeerdheid, een misbruik, het bederft wat op zich zelf goed is en vermeerdert de schande. Op den achtergrond aan de wijze spreuk ligt de diepe waarheid, die men dikwijls populair aangeduid heeft met de vraag: Wat zou het toch den goddeloze baten, indien hij in den hemel kwam? De gezindheid, ja de gehele persoon moet volstrekt beantwoorden aan de ere en heerlijkheid, aan de zaligheid, die in den hemel ontvangen en gesmaakt wordt; want het is daar niet mede gelegen als met klederen, die men aantrekt, en waarbij het in zekeren zin er niet op aankomt, wat door die klederen bedekt wordt; zelfs de kroon der verheerlijking als uiterlijke gave gedacht, zou slechts een gedenkteken der schande zijn, even als het edelgesteente op den steenhoop des misdadigers..

9. Gelijk een doorn gaat in de hand eens dronkaards, die zijne ledematen niet meer tot zijnen wil heeft, en die, terwijl hij met zijnen doorn blindelings rondzwaait, zich zelven en anderen kwetst, alzo is ene spreuk, of in het algemeen een onbegrepen woord Gods, in den mond derverstandeloze, van ijdelheid dronken zotten, die de schoonste waarheden en de troostende woorden misbruiken en ze in kwetsende doornen veranderen.

Wanneer een dronkaard een doorntak in de hand houdt en zich daarbij als een dwaas aanstelt, dan krabt hij meer daarmee, dan dat hij u rozen te ruiken geeft; alzo doet de dwaas met de Schrift, of met enige waarheid dikwijls meer schade dan goed.

10. De groten, als er gene vreze Gods voor hun ogen is, doen een iegelijk verdriet aan, en huren de zotten 1) en huren de overtreders, zich van allerlei slechte lieden bedienende.

1) In het Hebr. Rab mecholeel-kool wesokeer kesil wesokeer oberim. Dit vers is zeer moeilijk over te zetten.

Kimchi zet over: Groot is Hij, die alles geschapen heeft, en hij huurt de zotten, en hij huurt de overtreders. Ook zij moeten, zij het dan ook onbewust en niet vrijwillig, werktuigen zijn Zijner wijze hand, die zelfs reeds de zonde en het ongeluk dienstbaar maakt aan de bereiking van zijn heilig doel (Hoofdstuk 16: 4).

Schultens vertaalt: Een schutter, die alles, wat slechts binnen het bereik zijner pijlen komt, verwondt, en wie enen alles bedervenden dwaas tot het verrichten van enig goed werk uitzendt, of huurt en wie zondaren, namelijk dezulken die Gods verbond verbreken en Zijne geboden overtreden, en daarna overal slechts schade kunnen aanbrengen, in zijne dienst neemt en huurt, zijn aan elkaar gelijk.

Luther vertaalt: Een goed meester maakt een ding recht, zo als het zijn moet; maar die enen beunhaas, enen broddelaar, die hem toevallig in den weg komt, voor het verrichten ener zaak huurt, diens werk wordt bedorven.

De vertaling van onze Staten-Overzetters is in overeenstemming met die van Ralbag en Elia Wilna.

Delitzsch zet over: Veel brengt uit zich voort alles, maar het loon en de loonheer van den dwaas snellen daarheen, en verklaart dit aldus: Waar er veel voorhanden is, dan is daarmee, wanneer men het op de rechte wijze aanpakt, alles aan te vangen, maar het loon van den dwaas, en wie hem om loon huurt vergaat.

Het is echter duidelijk dat de Spreuken-dichter hier gelijk in de vorige en in de volgende verzen een tegenstelling op het oog heeft. Wij vertalen dan liever aldus, wie een zot huurt, of dwazen huurt, is gelijk een machtige, die alles onderste bovenkeert. Gelijk de laatste bedrogen uitkomt, alzo ook degene, die van een zot, van dwazen verwacht, dat zij iets wezenlijk goeds zullen opleveren.

11. a) Gelijk een onreine hond tot zijn uitspuwsel wederkeert, ofschoon hij zo even de onverteerbaarheid en schadelijkheid daarvan ondervonden heeft, alzo herneemt de zot zijne kort te voren betreurde, afgelegde dwaasheid of zonde; hij is onverbeterlijk en maakt ene ernstige omkering op zijnen schadelijken weg voor zich zelven onmogelijk.

a) 2 Petr. 2: 22.

Wel is waar maakt niet elke terugkeer op den verlaten dwaalweg en tot de misdaad onverbeterlijk, want wij moeten zeker allen met beschaamdheid bekennen, dat die terugkeer ons niet altijd tot een walg is; ten laatste echter is er een volkomen, beslissend nederzinken in het kwaad, een zich afwenden van de bekering, een wederkeren tot de wenteling des slijks, waarvan Petrus spreekt: 2 Petr. 2: 22, vergelijk Matth. 12: 45. Joh. 5: 14. Hebr. 6: 4-8. Hoe is

dat mogelijk? Door de leugen in ons hoogmoedig hart, die oorzaak is, dat wij wijs zijn in onze ogen tegenover de waarschuwende wijsheid en waarheid Gods vv. 12.

12. Hebt gij enen man gezien, die in gehele verblinding aangaande zich zelven en in den hoogmoed van zijn verstokt hart wijs in zijne ogen is (Joh. 9. 41)? a) van enenonnozelen zot, die zich nog laat gezeggen en gene uitspraak op wijsheid maakt, is meer verwachting, dat hij zich hartgrondig bekeren zal, dan van hem (Spreuken 3: 7), hij is de grootste dwaas van allen.

a) Spreuken 29: 20.

Dit is voornamelijk daar het geval, waar de in eigen ogen wijze, de hem door God geschonken wijsheid, als zijn eigen werk beschouwt. De schrikkelijkste van alle zonden is trots te zijn op genade.

Houdt men op, alle wijsheid tot haren oorsprong in God terug te brengen, meent men ze zelfstandig te bezitten, dan is ook het ogenblik van den overgang der ware wijsheid tot de dwaasheid daar..

Wie meent dat hij geen zondaar is, en de bekering niet van node heeft, d.i. de eigengerechtige, komt veel moeilijker tot bekering, dan degene, die zich van zijne zonde bewust is. En zo gaat het ook met den man, die wijs is in eigen ogen. Een dwaas te overreden is mogelijker dan zulk iemand tot rede en tot wijsheid te brengen.

13. De luiaard, die tot verontschuldiging zijner traagheid de onzinnigste voorwendsels aangrijpt, zegt: Er is een felle, brullende leeuw op den weg, dien ik gaan moet, om bij mijn werk te kunnen komen; een leeuw is op de straten! (Bijna woordelijk overeenstemmend met Spreuken 22: 13; vergelijk Spreuken 16: 19; 28: 1).

Wanneer zal ik arbeiden? zegt de luiaard; in de lente is er veel water, in den herfst veel morsigheid; in den zomer is het warm en in den winter koud.

De schildering, die in dit en de volgende verzen van de luiheid gegeven wordt, staat in een nauw verband met die, welke in de voorgaande verzen van de dwaasheid gegeven wordt. Want de traagheid van het vlees, die elken arbeid en elke inspanning tot het verkrijgen der eeuwige wijsheid schuwt, die bang is, het lieve vlees pijn te doen, en ten slotte wellicht terugdeinst voor de gevaren, die een ieder, die moedig den weg ter zaligheid bewandelt, bedreigen van de zijde dier zeer grote menigte, die de wijsheid uit God haat, en hen als een brullende leeuw tegemoet gaat; deze trage vleselijke rust is toch de innerlijkste grond der goddeloze dwaasheid en zal uitlopen op een eeuwig dorsten en verdachten. Dit is de zegepraal der wijsheid van Salomo volgens de opvatting der mannen van Hizkia, dat zij reeds in de eenvoudigste zedeles: "Wees niet lui!" de diepzinnigste laatste vermaning des Geestes tot onzen luien, slapenden ouden Adam richt. -Daarbuiten, op den weg, welks bewandeling geëist wordt, namelijk op de wegen, waar de mensen te zamen komen, wonen en werken, is inderdaad de geweldig grote hoop, de dreigende wereld, het oppermachtige volk; achter hem de brullende leeuw, die de wijsheid niet verdragen wil en de godzaligen tracht te verslinden.

Ach, hoe vrezen de dwazen bij al het pralen met hunnen moed in den grond voor dezen brullenden leeuw, en zijn daarom zo traag om ene schrede op den rechten weg, die de wereld tegen zich heeft, te doen.

Om zonder vreze alle gevaren op den weg des levens te trotseren, wordt er een moedig hart vereist; en de vrees is het juist, die den luiaard ter neer slaat en afschrikt. Een moedig mens grijpt de dingen met des te groteren ijver aan, naar mate hij meer tegenstand vindt, dewijl de liefde hem den moed geeft; want de ware liefde vreest voor gene schijnbare gevaren; de vreesachtige en trage liefde vreest echter reeds voor de schaduw van enkele steile plaatsen, even als iemand, die des nachts in den maneschijn wandelt en alle bomen op den weg voor monsters en de schaduw voor grote groeven aanziet. Een liefhebbend mens gaat zonder vreze zijnen weg, hij vindt noch afgronden, noch donkere plaatsen, die hem willen ophouden.

14. Ene deur keert om op hare herre, zij beweegt zich wel is waar altijd, maar slechts om tot hare vroegere plaats terug te keren, wanneer men er door in of uitgegaan is, alzo de luiaard op zijn bed van geestelijke en vleselijke rust, waarop hij zich met altijd wederkerende voorwendsels omkeert, zonder tot opstaan te kunnen besluiten (Efeze 5: 14).

Dit is het bed van den slaap des geestelijken doods, van den ijdelen wandel naar de vaderlijke wijze, waar de mensen blijven bij hunnen droesem en voortgaan met rusten op het bed van het halve, bezoedelde, niet geldige Christendom, dat nooit verder, nooit op den rechten weg der innige kennis der waarheid komt, nimmer op den weg der wijsheid leert wandelen..

15. a) De luiaard verbergt zijne hand in den boezem, of zo als de Duitse overzetting geeft: in den schotel. Spijze en in het algemeen vleselijk genot, wil hij wel hebben, maar het moet gene moeite of inspanning kosten, want hij is te moede, om die weer tot zijnen mond te brengen; hij zou het veel gelukkiger vinden, indien de gebraden duiven hem in de mond vlogen. Deze dwaze tegenstrijdigheid zal hem daartoe voeren, dat hij eenmaal de hand niet meer tot den mond zal behoeven te brengen, maar verschrikkelijk gebrek zal lijden.

In geestelijke betekenis is deze platte uitdrukking helaas, letterlijk waar. Wanneer den luiaard de spijze in Gods Woord, in de verkondiging van het Evangelie uitnodigend voorgezet wordt-ja wanneer hij zelfs, reeds half besloten, de hand uitgestoken had, meent hij daarmee reeds meer dan genoeg gedaan te hebben en komt niet verder. Het eten, het eigenlijke werk der toeëigening, schuwt de luiheid.

16. De luiaard is, ondanks zijne algemeen bekende dwaasheid, of veeleer juist wegens zijne ongeneigdheid om lering aan te nemen, wijzer in zijne ogen, dan zeven wijzen, d.i. velen, die ook hem met rede, met verstand antwoorden en ook door Gods woord zijne luiheid, waardoor zijne ziel schade zou lijden, bestraffen.

Het zijn onaangename mensen, die altijd het doen van anderen bedillen, en toch zelven niets beters kunnen of willen doen.

Deze luiheid is de moeder van al die leringen, die den ouden Adam naar den mond praten en waar het op heiligmaking aankomt een: "Ik kan niet" voorwenden, terwijl er toch een: "Ik wil niet" achter steekt.

17. De voorbijgaande, die zich met vleselijken ijver vertoornt in enen twist, 1) die hem niet aangaat, en tot welks beslechting hij noch geroepen is, noch de nodige wijsheid heeft, is even dwaas als hij, is gelijk die enen hond bij de oren grijpt 2); want deze zal zich niet laten vasthouden, maar zich omkeren en hem bijten.

1) Of: Die een voorbijgaanden, (niet een eigen) hond bij de oren grijpt is hij die zich bemoeit met een twist, die hem niet aangaat. Het woord voorbijgaande moet hier bij den hond gevoegd worden. Een eigen hond kent men, maar een voorbijgaanden, eens anderen niet. Men loopt dan gevaar door dezen gebeten te worden. Zo ook, wie zich met den twist van een ander bemoeit ervaart niet zelden, dat hij zelf er de kwade gevolgen van ondervindt.

2) Die tussen deur en post gaat staan, wordt geklemd. Wanneer wij het middel kunnen zijn, om vrede te maken tussen hen, die met elkaar in geschil zijn, moeten wij het doen, al zouden wij ons daardoor ook het ongenoegen van beide partijen op den hals halen; maar wanneer wij er ons werk van maken, om ons met de zaken van anderen te bemoeien, of ons in de twisten van anderen te steken, vermeerderen wij niet alleen onze eigene onrust, maar brengen ons zelven ook in verzoeking..

18. Gelijk een, die zich veinst te razen, die bij een vertoon van krankzinnigheid zonder zich te bedenken, wien hij treft, en welk kwaad hij doet, vuursprankelen, pijlen en dodelijke dingen werpt;

19. Alzo is een man, die zijnen naaste bedriegt, en hem verraderlijk, liefdeloos, moedwillig en zonder dat deze er op verdacht was, schade toebrengt, en daarna zegt met onbeschaamde geringschatting der zonde en der schade, die daaruit voor den naaste voortspruit: Jok ik er niet mede? ik heb het niet zo kwaad gemeend.

Speel nooit met de zonde, met datgene, wat uwen naaste aan lichaam of ziel schaden kan! Wees niet overmoedig in uwe liefdeloosheid; elke onbezonnen daad en ieder onbedacht woord kan meer schaden, dan gij denkt!

Zij, die niet schromen, hun naasten te bedriegen, zijn even grote waanzinnigen, als zij, die vuurbranden, pijlen en dodelijke dingen werpen; zoveel schade kunnen zij door hun bedrog aanrichten. Zij beroemen zich op hun listigheid, maar daar is geen grotere waanzin in de wereld dan moedwillige zonde. Hij, die in scherts zondigt, moet er in ernst berouw over hebben, of zijne zonde zal hem ten verderf worden. Indien de mensen er aan dachten, dat een leugen uit den duivel is en ter helle voert, waarlijk de lust er toe zou hun vergaan..

20. Als er geen hout is, gaat het vuur uit; a) en als er geen oorblazer is, wordt het gekijf, dat naar zijne natuur op een ontstoken en brandend vuur gelijkt, gestild.

a) Spreuken 22: 10.

Helaas dit vuur wordt niet geblust, en dit hout niet uitgedoofd tot op den jongsten dag. (Hoofdstuk 15: 18; 29: 22).

Dewijl noch hout noch kolen van zelven vuur vatten, maar deze hoofdzakelijk door de uitwendige, haar omringende en drukkende lucht aangeblazen wordt, en er nergens vuur kan zijn, daar geen lucht is, zo is de lasteraar bij deze laatste te vergelijken, en als de blaasbalg te houden, waardoor het vuur van den twist wordt aangestoken. De dove kolen en het onaangestoken hout maken hier de zinnebeelden van den twist, maar de gloeiende kolen en het vuur de schetsen uit van een twistziek mens.

21. De dove kool is om de vurige kool, ten einde den gloed te vermeerderen, en het hout om het vuur feller te doen branden; alzo is een a) kijfachtig man, alleen dienstig, om twist te ontsteken.

a) Spreuken 15: 18; 29: 22.

22. De woorden des oorblazers, die de twistende partijen tegen elkaar opzet, zijn als de schadelijke werktuigen, welke de smartendergenen, die geslagen zijn nog vermeerderen, en als diepwondende pijlen, die dalen in het binnenste des buiks. (Woordelijk gelijkl. met Spreuken 18: 8).

23. Brandende van de sterkste vriendschapsbetuigingen overvloeiende lippen, en daarbij een boos, trouweloos hart zijn als ene potscherf, een vaatwerk, die, om ene schone vertoning te maken, met schuim van zilver 1) overtogen is; voor een ogenblik mag zij de ogen misleiden, maar zij kan op den duur de proef niet doorstaan.

1) Onder schuim van zilver is te verstaan, het zogenaamde loodoxyde, een verbinding van lood met zuurstof. Men spreekt van loodglans, goudglans en zilverglans, al naarmate de kleur is. Hier wordt het zilverglans bedoeld. Een vaatwerk aldus met zilverglans overtrokken, hierbij worden de lippen, die van liefde heten te branden, terwijl toch het hart boos is, vergeleken. De valse, gehuichelde vriendschap wordt hier tentoongesteld.

24. Die haat draagt, gelaat zich, doet zich soms voor, alsof hij vreemd en afkerig ware van alle vijandschap en spreekt met zijne lippen schoonschijnende woorden, om daardoor des te beter zijn doel te kunnen bereiken; maar in zijn binnenste stelt hij bedrog aan, 1) en smeedt nieuwe aanslagen.

1) Dat is, hij doet zich anders van buiten voor, dan hij van binnen is. Ook hier weer wordt op den huichelachtigen vriend en op de huichelende vriendschap gedoeld en er tegen gewaarschuwd.

25. Als hij met zijne stem smeekt, 1) en zich zo schoon mogelijk voordoet, geloof hem dan vooral niet, want zeven, d.i. vele gruwelen (Hoofdstuk 6: 16-19) zijn in zijn hart.

1) Letterlijk: Als hij zijn stem vriendelijk maakt, op een vleienden en zalvenden toon spreekt, zodat hij den indruk wil geven, dat hij niet anders dan vriendelijk wil zijn en vriendelijk wil handelen.

26. Wiens haat door bedrog, zij het ook nog zo listig bedekt is, 1) diens boosheid zal evenwel, òf reeds hier gedurende zijn leven in de gemeente, òf eindelijk zeker in het jongste gericht, waar God de verborgenste gedachten des harten in het licht stelt, geopenbaard worden, en rechtvaardige vergelding ontvangen.

1) Liefde is wel de beste wapenrusting, maar het slechtste dekkleed, omdat het voor de veinsaards dient, om er zich in te vermommen gelijk Achab, schoon zij er dan zeker ook in zullen omkomen en vergaan..

28. Ene valse tong haat degenen, die zij verbrijzelt, zij blijft hen, ondanks dit alles, haten, zo lang zij nog bestaan, eensdeels, omdat zij steeds getuigen zijner ongerechtigheid zijn; anderdeels, omdat liefdeloosheid, even als elke zonde een inwendige kanker is, die altijd voortvreet; en een gladde vleiende mond, die de boosheid des harten met bedrieglijke woorden weet te bedekken, maakt omstoting; en brengt enkel verderf aan, zowel voor enkele personen als voor de ganse maatschappij. Een openlijke vijand is daarom veel minder te vrezen, dan een, die met zijne valse tong en gladden mond in het verborgene werkt.

Onder den laatste wordt vooral bedoeld, degene, die in iemands bijzijn hem allerlei liefs zegt, maar achter zijn rug opgeraapte leugens verbreidt en die alles doet, om hem zijn eer en goeden naam te ontroven. Men heeft meer te vrezen voor een vlemer, die onder den mom van vriendschap dodelijke slagen geeft, dan voor iemand, die zich als een openbaren vijand vertoont.

HOOFDSTUK 27.

OVER DE ONVRUCHTBARE WAANWIJSHEID EN VERMETELHElD, ALS EERSTE HINDERPAAL VOOR HET VERKRIJGEN DER WARE WIJSHEID MET HAAR VEELVULDIG NUT.

III. Vs. 1-27. Ene hoofdgedachte kan in deze afdeling niet bepaald worden aangewezen. Bescheidenheid en gematigdheid in denken en handelen zijn de hoofddeugden, waartoe de meeste spreuken als kentekenen der ware wijsheid aanmanen, zelfverheffing en ongematigdheid als uitingen der vleselijke dwaasheid, de ondeugden, waarvoor zij waarschuwen. Ook de dringende aanbeveling tot getrouwe vriendschap in den edelsten zin, welke hoger waarde bezit dan de banden der bloedverwantschap, behoort tot die dingen, welke in tegenstelling met allen ijdelen lust en het zoeken van eigen belang beschouwd worden- Het eigenaardige in dit hoofdstuk is, dat de Spreuken meestal paarsgewijze bij elkaar behoren. Men kan vijf afdelingen onderscheiden: Vs. 1-6 waarschuwen voor eigen lof, ijverzucht en huichelarij; vs. 7-14 prijzen de matigheid, de liefde tot onze vrienden en in het algemeen de ware wijsheid aan; vs 15 en 16 bevatten twee uitspraken over de twistzieke vrouw; in vs. 17-22 worden velerlei uitingen der dwaasheid, zo als overmoed, zelfzucht, begeerlijkheid der ogen, eigen lof bestraft; eindelijk wordt in vs. 23-27 tot spaarzaamheid in de huishouding aangemaand.

1. Beroem a) u niet in overmoedig vertrouwen over den dag van morgen, over de plannen, die gij daarop zult ten uitvoer brengen; Want gij weet niet wat de dag zal baren. Indien gij niet eens weet, wat door Gods beschikking plotseling, en geheel anders dan gij kondet voorzien, nog heden kan gebeuren, hoeveel minder kunt gij dan op den dag van morgen en de verdere toekomst rekenen (Luk. 12: 16-20); daarom wees nederig en bedachtzaam.

a) Jak. 4: 13-16.

De onzekerheid der toekomst moet ons dringen het grote en noodzakelijke werk der bekering niet tot morgen uit te stellen; alleen het tegenwoordige ogenblik behoort ons toe; daarom, terwijl het heden genaamd wordt, hoor Gods stem..

2. Beroem u ook niet over hetgeen gij reeds gedaan hebt: Laat u enen vreemde prijzen, en niet uw eigen mond; enen onbekende en daardoor onpartijdige, en niet uwe eigene lippen, die zijn niet onpartijdig, maar onvertrouwbaar en bedrieglijk; ook niet door uwe verwanten en vrienden; evenmin door uw eigen hart, want de Heere, die u kent, zal ook dezen verborgen hoogmoed uws harten oordelen; integendeel, die roemt, die roeme in den Heere; want niet die zich zelven prijst, maar dien de Heere prijst, die is beproefd. (1 Kor. 1: 31. Jer. 9: 23 vv. 1 Kor. 4: 3. 2 Kor. 3: 1 vv.; 10: 12-18

De ware deugd is als de zedige jonkvrouw; zij laat zich niet zonder blozen zien; en gelijk ene blinkende ster zich voor de opgaande zon verbergt, en de Chrysopraas in het duister schittert, alzo verbergt zich de openlijk geprezen deugd. Daarom wie zich zelven prijst, laakt zich zelven en openbaart zijne schande, omdat hij juist daardoor duidelijk aantoont, dat hij den

schonen straalkrans der deugd en der zedigheid mist. De Joden zeggen daarom in Joh. 8: 13 te recht: "Gij getuigt van u zelven, uw getuigenis is niet waarachtig". Het is dan ook ene algemeen erkende wet, dat het getuigenis van iemand aangaande zich zelven van gene kracht is, dewijl de balans door het gewicht, dat de eigenliefde er op legt, altijd ten zijnen gunste overslaat.

3. Een steen is zwaar, en het zand gewichtig; maar de toornigheid des eigenlievenden dwazen, die steeds in een kwaden luim is, en zich in zijne eer gekrenkt voelt, omdat hij niet geprezen maar veeleer berispt wordt, is zwaarder dan die beide; ja de zwaarste, ondragelijkste last, dien hij anderen zonder dit juist te willen, doet gevoelen.

Niets kan zeker het leven zo verbitteren als de kwade luim van een mens, die zich steeds beledigd en gekrenkt voelt. Hij is wel een rechte dwaas, die zulk een last op den bovendien dikwijls steilen levensweg op zijn rug neemt. Indien reeds ene enkele kwelling als een steen op ons drukt, zal dan niet ene bestendige gemelijkheid als een zak vol zandsteentjes ons tot den grond toe nederbuigen. Ieder heeft zeker zijne afwisselende gemoedsstemming, maar wee hem, die er door overheerst wordt. Voor treurigheid kan zich geen mens vrijwaren; daarin is ook nog een zekere toverkracht, ene poëzie, de gemelijkheid is van alle toverkracht ontbloot; zij is de echte proza van het leven, de zuster der verveling en der traagheid, die langzaam dodende gifmengster. De bron dezer ondeugd is allereerst (de hoogmoed daar buiten gelaten) de gewoonte, die de voedster van den mens in zijne ondeugden is. Indien wij van onze vroegste jeugd gewend waren, nooit te rusten, maar elk uur, dat na ernstige werkzaamheden overblijft, voor aangename, opwekkende bezigheden te besteden, totdat ons de natuur tot enen verkwikkenden slaap uitnodigt wij zouden steeds goed gezind zijn. Indien wij van jongs af gewend waren, de lieflijke morgenuren niet te verslapen, dan zouden wij die gemelijke lusteloosheid niet kennen, die meestal een gevolg is van de onaangename gewaarwording, die wij bij het ontwaken ontvangen, dat het reeds zo laat is. Waren wij van kindsbeen af gewend, om in hetgeen ons omringt ene aangename orde te brengen, dan zou deze in ons innerlijk ziele-leven enen welluidenden weerklank vinden. In ene opgeruimde kamer vindt men meestal een opgeruimd gemoed. Het hoofdvereiste echter in de kunst om zich voor kwaden luim te hoeden, bestaat in het kennen en gebruik maken van de juiste ogenblikken; de mens is niet altijd tot alles gezind, maar hij is wel altijd tot iets gezind. Godsdienst, ware Christelijke liefde zal het zekerst voor kwaden luim bewaren. Een gemoed, dat voor al wat lieflijk is en wèl luidt open staat, zal ook het moeilijke gemakkelijker dragen.

4. Grimmigheid, als zij uitbreekt, en overloping van toorn, die een stortvloed gelijk, in teugeloze vaart alles vernielt, is waarheid; maar wie zal voor nijdigheid, die niet met geweld uitbreekt en niet snel voorbijgaat, maar als een inwendige kanker voortvreet, bestaan?Zij is van de drie het heftigst, het langst van duur; daar is iets duivels in, en door haar viel het eerste offer aan den dood.

O nijd, gij zijt de wortel des doods, ene veelvoudige ziekte, de scherpste priem voor het hart! Welke scherpe priem wondt zo diep, als de nijd het van hem vervulde hart!.

5. Openbare, trouwe bestraffing is een beterbewijs van vriendschap dan verborgene liefde, 1) die zich in het geheel niet uitspreekt, en uit vrees van door openlijke bestraffing te kwetsen, de fouten door de vingers ziet, maar juist daardoor bewijst, gene ware liefde te zijn (Efeze 4: 15).

1) Indien de ware en hartelijke liefde maar ijver en moeds genoeg heeft, om voor de vuist en in oprechtheid met hare vrienden om te gaan, en derhalve in het vriendelijke over hun verkeerdheden durft onderhouden, die is mij niet alleen veel beter dan heimelijke haat (Leviticus 19: 17), maar beter zelfs dan verborgene liefde, dan die liefde tot onzen naaste, die in stede aan hun zonden, in hun hatelijk licht te vertonen, hen deswege vleien, of door stilzwijgen in dezelve stijven, tot nadeel hunner onsterflijke zielen..

6. De wonden, de wondende slagen des liefhebbers, die u uit liefde ernstig met woord of daad kastijdt, zijn getrouw 1) en zullen u onderrichten en verbeteren (Psalm 141: 5); maar de vleiende en huichelachtige kussingen des verborgen haters zijn af te bidden, 2) want zij zijn gelijk aan den beet van een adder, die zijn vergif uitspuwt.

1) God slaat diepe wonden; de wereld kust en vleit; dat u door dezen uiterlijken schijn niet op een dwaalspoor brengen, en bedenk het wel bij wien evenwel de liefde woont, wie de trouwste liefhebber en vriend is.

Niet ieder, die verschoont, is een vriend, niet ieder, die slaat, een vijand. Beter is het met strengheid lief te hebben, dan met zachtheid te misleiden. Die den krankzinnige bindt en den trage tot den arbeid aandrijft is voor beiden gestreng maar heeft beiden toch lief. Wie kan ons meer liefhebben dan God? En toch houdt Hij niet op, ons niet alleen vriendelijk te onderrichten, maar ons ook tot ons heil uit den slaap op te schrikken, terwijl Hij dikwijls bij het pijnstillend verband, waarmee Hij ons troost de bittere artsenij der beproeving voegt..

Al vallen de bestraffingen van een goeden vriend in het eerst smartelijk, later zal men God er voor danken, indien zij door Zijne gunst tot bekering hebben geleid. Een kind zal dikwijls later een getrouw vader, die hem zonder verschoning bestrafte, te beter waarderen, meer dan een vader, die hem de roede spaarde.

2) Dit gold inzonderheid van de kussen van een Joab en een Judas.

7. Ene verzadigde, eigengerechtige of met den draf dezer wereld vervulde ziel, doet even als het vee met de weide, wanneer het zich zat gegeten heeft (Ezech. 34: 18), en vertreedtzelfs de beste spijze, het honingzeem; zij versmaadt de spijze, die haar in Gods woord wordt aangeboden: maar aan ene hongerige, geestelijk arme, en naar troost verlangende ziel is zelfs alle bitter, de beker der beproeving, die haar van God wordt ingeschonken, zoet en begeerlijk.

Het gebeurt niet zelden, dat kinderen, van vrome ouders niet zozeer onverschillig zijn omtrent Gods woord en goddelijke dingen, als wel er een afkeer en walg van hebben. En als men naar de oorzaak vraagt, dan moet deze veeltijds gezocht worden in de opvoeding, die zij in hun jeugd ontvingen. Vele ouders toch hebben de zeker welgemeende, maar toch jammerlijke

gewoonte, om hun jeugdige kinderen met geestelijke spijze, die op zich zelf dikwijls reeds te zwaar is, te overladen. Is het dan wonder, dat zij er zich eindelijk van afkeren? Indien deze ouders zelven meer eenvoudig van hart waren, gelijk de Heere Jezus het van Zijne discipelen verlangt, zouden zij dan ook niet beter in staat zijn, om meer overeenkomstig de behoeven hunner kinderen te spreken, waardoor zij onder Gods zegen belangstelling in plaats van afkeer, liefde in plaats van haat bij hen zouden opwekken..

Wanneer God met goederen rijkelijk heeft verzadigd, hoede men zich voor ondank jegens den Gever en geringschatting van het ontvangene. En zijn het geestelijke goederen, zo hoede men zich voor zelfgenoegzaamheid en zelftevredenheid, welke in waarheid de ongunstigste armoede is. Want het leven uit God is een onophoudelijk hongeren en dorsten.

8. Gelijk een vogel, ellendig, angstig en rusteloos is, wanneer die uit zijn nest omdoolt, alzo is een man, die omdoolt, ontvliedt, uit zijne hem door God aangewezen plaats.

Ieder mens heeft zijne eigenaardige standplaats in de maatschappij, waar hij een rustig en vergenoegd leven kan leiden: maar wanneer hij die uit lichtzinnigheid, ontevredenheid, hoogmoed, of om andere dergelijke zondige oorzaken verlaat, verwisselt hij gewoonlijk denkbeeldige met werkelijke onrust..

Ontegenzeglijk heeft de Spreuken-dichter hier op het oog, het zonder noodzaak verlaten van zijn Vaderland. Gelijk een vogel, die zijn nest verliet, in gevaar was van om te komen, zo was iedere Israëliet, die zich in de heidense en afgodische landen vestigde, in groot gevaar geestelijk om te komen en mede verlokt te worden tot afgoderij en zondendienst. God had Israël in Kanaän op eigen erve gesteld, opdat het vrij zou blijven van alle heidense afgoderij.

9. Olie en reukwerk verblijdt het hart; alzo aangenaam is de zoetigheid van iemands vriend, van wege den goeden raad deroprechte, welmenende ziel. (Psalm 141: 5).

Olie, waarmee men zich in het Oosten bij plechtige gelegenheden pleegt te zalven, verhoogt de schoonheid van het gelaat, en het reukwerk, dat bij maaltijden wordt ontstoken verdrijft schadelijke dampen, terwijl het de woning met een aangenamen geur vervult; evenzo wordt door den raad des vriends de ziel veredeld, kwade gewoonten worden afgelegd en onze ganse omgeving krijgt iets lieflijks. Olie en reukwerk versterken de levensgeesten, de raad des vriends geeft moed en blijmoedigheid hij den arbeid. -Overeenkomstig den aard der Spreuken van Salomo, welke dikwijls opzettelijk zo ingericht schijnen te zijn, dat zij even als edelgesteenten naar alle zijden een ander licht uitstralen, kan het tweede gedeelte van het vers ook zo opgevat worden: De vriend, dien men heeft, is zoeter dan de raad der eigene ziel. Ene lieflijke, aangename toespraak van enen goeden vriend doet meer goed, dan het verstand, dat zich zelf wil helpen en alleen op zijne eigene middelen vertrouwt..

10. a) Verlaat uwen vriend, noch den vriend uws vaders, 1) wiens trouw alzo beproefd is, niet, hij is door verwantschap der ziel u nader dan uwe bloedverwanten; en ga ten huize uws broeders niet op den dag van uwen tegenspoed, om van hem in de eerste plaats hulp te

ontvangen. Beter is een gebuur, die nabij is, met wien gij door banden der vriendschap verbonden zijt, dan een broeder, die verre is. 2)

a) Spreuken 17: 17; 18: 24.

1) Men moet den God zijner vaderen niet verlaten, om nieuwe goden te kiezen die slechts krijg in de poorten brengen (Richteren 5: 8) -evenmin als men, zo als de Wandsbecker bode schreef, de oude zon die zo lang geschenen heeft, afzet, ter wille van ene nieuwe uitgevondene. Zeker, dezen vriend voor armen en ellendigen, die in nood verkeren, beveelt ons de Spreuk aan en stelt hem tegenover die broeders, welke volgens Psalm 49: 8 niemand verlossen kunnen. Wanneer de dag des kwaads, de nood der ziel komt, dan heet het: Ga in het huis uws broeders niet, als hij niet meer is dan dit.

2) Dit is niet, omdat de broeder niet zou willen helpen, maar omdat hij verre af woont. Het is daarom beter en veiliger, om zich in dagen van tegenspoed te wenden tot een vriend, die nabij is en tot hulpe gereed, dan een verre reis te maken naar een broeder. Met andere woorden, hulpe, die dichtbij is, eerder zoeken, dan die verre af is.

11. Zijt of word wijs, mijn zoon! dien ik in geestelijken zin gebaard heb, en verblijdt mijn hart over de genade, die God mij in u bewezen heeft; opdat ik, tot een getuigenis voor mij zelven en voor mijne leer op u wijzende, mijnen smader wat te antwoorden heb (Psalm 119: 42); alzo zult gij door uwe gehoorzaamheid mij tot vreugde en ere zijn, en gij zult de wijsheid, die ik u verkondigd heb, door uw gedrag rechtvaardigen (Matth. 11: 19).

12. De kloekzinnige, die zich door goddelijke wijsheid heeft laten leren; zodat hij goed van kwaad en recht van onrecht kan onderscheiden, ziet het kwaad, het naderende gericht Gods over alle goddeloosheid, hetzij van bijzondere personen of van ganse volken, en verbergt zich bij tijds achter het schild Gods, waar hem geen ongeval kan treffen; maar de slechten, die noch aan de grootte der zonde, noch aan de straffen van een heilig God geloven, maar steeds zorgeloos zijn, gaanovermoedig en blind henen door, en worden gestraft; zij storten zich eindelijk door hun moedwillige blindheid in een eeuwig verderf. (Bijna woordelijk gelijkluidend met Spreuken 22: 3).

13. Als iemand voor enen vreemde, van wiens trouw hij niet verzekerd is, borg geworden is, neem van dien ook het laatste en noodzakelijkste, namelijk zijn kleed, en pand hem voor ene onbekende vrouw, voor wier betaling hij ten behoeve van uwen vriend borg gebleven is. Wanneer zulk een dwaze borg, die door zijnen borgtocht noch enen plicht vervuld, noch ene weldaad bewezen heeft, tot armoede vervalt, dan treft hem Gods rechtvaardige straf. (Bijna woordelijk overeenstemmend met Spreuken 20: 16). Vergelijk verder Spreuken 6: 1,2; 11: 15,17,18.

Een eerlijk man kan tot een bedelaar gemaakt worden: maar die zich zelven tot een bedelaar maakt, is geen eerlijk man..

14. Die zijnen vriend zegent met luider stem, hem op vleienden toon prijst, of geluk wenst, of hem in het algemeen met niets beduidende vriendschapbetuigingen overlaadt, zich daartoe des morgens vroeg opmakende, die alzo noch tijd, noch gelegenheid in acht neemt, maar elk ogenblik aangrijpt en opzoekt, om zich door laffe vleierij bij zijnen vriend in te dringen, het zal hem, den huichelachtigen lofredenaar, tot enen vloek, tot ene verwensing, in plaats van tot een zegen en een oprecht bewijs van liefde gerekend worden; want niet alleen zullen de mensen de onoprechtheid en valsheid zijner betuigingen opmerken, maar God zal het hem ook tot zonde rekenen, dewijl hij de ziel zijns naasten schade doet lijden.

Wie zeer laakt, prijst; wie zeer prijst, laakt; want men gelooft hem niet, omdat hij het te erg maakt.

Het grootste gevaar van alles is, dat zulk hoog opgeheven roembazuining een sterke verzoeking tot hoogmoed en trotsheid is. Want de mensen zijn maar al te gereed, om betere en voordeliger gedachten van zich zelf te hebben, naarmate anderen maar wat groter van hen denken, en wat zeer hoog van hen spreken, of hen te zeer verheffen..

15. a) Ene gedurige druiping die alles in het huis, waarin men zich ten dage des slagregens veilig achtte, bederft en in verwarring brengt, en ene kijfachtige huisvrouw, die gestadig de rust van het huis verstoort, zijn even gelijk.

a) Spreuken 19: 13.

16. Elk een die haar verbergt, en hare twistgierigheid wil beteugelen, zou een even onmogelijke zaak trachten te doen, als hij die den wind zou willen verbergen, en de olie zijner rechterhand, die roept. 1)

1) De laatste uitdrukking is geheel verbloemd. Het schijnt, dat Salomo ene toenmaals zeer gewone spreekwijs bezigt. -Olie kan allerlei riekende stof betekenen, olie der rechterhand is olie, welke men met de rechterhand heeft aangeraakt, en die door haren reuk zou uitroepen en verraden, wat men met de hand zou willen verbergen. De betekenis schijnt dus weer deze te zijn, dat men evenmin ene kijfachtige vrouw kan beteugelen, als iemand, die sterkriekende olie heeft aangeraakt, den reuk daarvan beletten kan..

In het Hebr. Weschèmen jemino jikra. Letterlijk kan dit wel vertaald worden, en de olie zijner rechterhand roept, maar de betekenis kan niet anders zijn, dan olie met zijne rechterhand vasthouden. Men kan den wind niet verbergen, letterlijk staat er, tegengaan, evenmin kan men met de hand de olie tegenhouden. Anderen verklaren het, van de geur der olie, die zich naar alle kanten verspreidt, vooral van de welriekende olie van het Oosten.

17. IJzer scherpt men met ijzer; alzo scherpt een man het aangezicht zijns naasten.

Het ene karakter vormt zich door het andere; de omgang met anderen is de voorname school, waarin de mensen gevormd worden. Dit waarschuwt ons, omzichtig te zijn in het kiezen van

de personen, met wie wij verkeren willen, en het vermaant ons, in onzen omgang met hen, ons zo te gedragen, dat het hun en ons ten zegen zijn kan..

Ongetwijfeld is de bedoeling van den Spreuken-dichter, om er op te wijzen, hoe de ene mens door den ander gevormd wordt, hoe de een een ongekend groten invloed op den ander heeft. Zij is daarom tot vermaning gegeven, om wel toe te zien met wien men omgaat, in welke kringen men zich begeeft, welken invloed men op zich laat werken.

18. Die den vijgeboom voor bederf bewaart en hem behoorlijk bemest en verzorgt, zal zijne vrucht eten, en die zijnen heer, dien hij op aarde dient waarneemt, door zijne belangen eerlijk en trouw te behartigen, zal desgelijks de vruchten van zijnen arbeid plukken en door zijnen heer, dien hij eert, weer geëerd worden. In den volsten zin geldt dit voor den getrouwe dienstknecht van den Heere uit den hemel.

19. Gelijk in het water het aangezicht, dat daar, even als een beeld in den spiegel, door de terugkaatsing van het licht gevormd wordt, is tegen het aangezicht, dat zich in het water spiegelt, alzo is des mensen hart tegen den mens, d.i. het hart des enen is een spiegel voor dat des anderen.

Elk menselijk hart, goed beschouwd, vertoont ten slotte het altijd zelfde mensenhart. Bij alle verscheidenheid der harten en aangezichten der mensen, bij alle door vermommingen vermeerderde ondoorgrondelijkheid, in de hoofdzaak komen zij allen overeen, even als het aangezicht overeenstemt met zijn beeld in het water.

Indien het hart van enen onbekeerden mens uiteen genomen werd, dan zouden wij daarin den aanleg en de hoofdtrekken van elken goddelozen zondaar zien, even als een ontleedkundige door de ontleding van een enkel menselijk lichaam ziet, wat de algemene aanleg en de hoofddelen van elk menselijk lichaam zijn.

20. De hel en het verderf, de afgerond van dood en verderf worden niet verzadigd, niet vol, ofschoon zij alles verslinden, wat leeft; alzo worden a) de ogen des mensen, die als het ware de vensteren van zijn hart zijn, ook niet verzadigd (Spreuken 15: 11. 1 Joh. 2: 16

a) Prediker 1: 8.

Dit is niet ene blote vergelijking, maar de begeerlijkheid der ogen met hare onverzadelijkheid, is zelf iets duivels, iets, dat uit de hel afkomstig is; want deze begeerlijkheid der ogen, d.i. de overgave des harten aan den bloot uitwendigen vorm der geschapen dingen en de zucht, om de werkelijkheden in bloot uitwendige vormen tot eigen genot op te lossen, en geheel te loochenen, dat iets goddelijks in dezelve woont, openbaart zich bij al wat leeft; ja dit streven richt zich eindelijk tegen God, en maakt van Zijne eeuwige kracht en Godheid, Zijn eeuwig Woord en Zijne heilsverordeningen blote abstracties, voorbijgaande holle vormen zonder waarde, begrippen, die aan verandering onderhevig zijn. De begeerlijkheid des vleses heeft een doel, daar de begeerlijkheid der ogen is niet te verzadigen. Slechts het eeuwig blijvende

goed kan haar genezen, en het water des levens kan dezen brandenden dorst der hel lessen, zodat het hart nimmermeer dorst en ophoudt met vragen..

‘s Mensen ogen zijn nooit verzadigd en de lusten van het vleselijk hart naar wereldse voordelen en vermaken zijn nooit te voldoen. Zij echter, wier ogen altoos gericht zijn naar den Heere en Zijne wetten, en die in Hem hun lust en vermaak kunnen vinden, hebben reden om vergenoegd te zijn en voldaan te zijn, gelijk de ware vromen ook dit genoegen op aarde kunnen smaken en het eens zullen genieten tot in eeuwigheid.

21. De smeltkroes is voor het zilver, en de oven voor het goud, om het zuivere metaal van het blinkende schuim af te scheiden; alzo is een man, wat zijn innerlijk gehalte betreft, naar zijnen lof 1) te proeven; namelijk of hij dezen lof, die hem toegezwaaid wordt, gaarne als enkel waarheid en als wel verdiend aanneemt, en zich door de vleierij laat misleiden, dan of hij den lofredenaar en hetgeen in hem geprezen wordt nauwkeurig onderzoekt, en schijn van waarheid weet te onderscheiden.

Wanneer iemand, die zich gaarne hoort prijzen, bedrogen wordt is dit ene billijke straf voor hem, want hij bewijst, dat hij een man is, die zijne eigene eer boven alles lief heeft.

Het vuur en de smeltkroes, dienen om wat niet-goud of niet-zilver is van het goud of zilver te onderscheiden. Het vuur brengt het echte goud, het goud aan het licht. Alzo wordt hier ook de lof als zulk een beproevend middel genoemd, om den mens te leren kennen. Wie waarlijk wijs is, zal er naar streven, om niet hoogmoedig te worden, maar steeds dieper in te dringen in het wezen der wijsheid, terwijl de dwaas er door gestreeld wordt en meent dat hij nu genoeg weet. De lof brengt aan het licht, wie waarlijk wijs en wie dat niet is.

22. Al stiet gij den dwaas in enen mortier met enen stamper, in het midden van het gestoten graan; al naamt gij ook tot de zwaarste straffen en dwangmiddelen de toevlucht, om den dwaas godvruchtig en wijs te maken; zijns dwaasheid zou van hem niet afwijken, want zij heeft zich als het ware met zijne ganse persoonlijkheid vereenzelvigd. God alleen vermag de dwaasheid des harten uit te roeien en ene volkomen omkering in hetzelve tot stand te brengen.

Enen ter dood veroordeelde in een groot mortier te vermorzelen is ene strafoefening, die in het Oosten dikwijls voorkomt.

23. Zijt naarstig om het aangezicht, de gesteldheid uwer schapen in letterlijken en duurlijken zin, te kennen, en bevorder met wijsheid en trouw hun welvaren; zet uw hart op de kudden, let nauwkeurig op hetgeen tot hare verzorging nodig is, als een zeker middel, om zelf een tevreden en naar het uitwendige gerust leven te kunnen leiden (Hand. 20: 28).

24. Want de schat 1) van geld was, is niet tot in eeuwigheid, maar vergankelijk en zal zeer spoedig verloren gaan, wanneer hij verwaarloosd wordt; of zal zelfs de kroon, de vorstelijke waardigheid van geslacht tot geslacht zijn? gaat zij niet veeleer door gebrek aan zorg en waakzaamheid in een ander geslacht over?

1) Salomo maakt hier een vergelijking tussen het bezit van baar geld en van landen en akkers en kudden. Men weet, dat het dikwijls een der liefhebberijen der Oosterlingen was, om veel goud en zilver, veel baar geld in de kelders opgestapeld te hebben. Dit is nog dikwijls een begeerte van de rijke Oosterlingen. Maar de wijze koning wijst er op, dat geld en goed niet altijd duren, spoedig kunnen weggeroofd worden, of op de ene of andere wijze verloren. Landbezit blijf echter en wie zich op de veeteelt toelegt en zijn rijkdom tracht te vermeerderen door het aankopen van landen, zal ervaren, dat dit hem niet teleurstelt.

25. Als het jonge gras zich openbaart, en de grasscheuten gezien worden, laat de kruiden der bergen verzameld worden.

Dit vers behelst ene vermaning voor den landman om van de gunstige gelegenheden gebruik te maken en te rechter tijd voor de inzameling van den oogst te zorgen, ten einde in den naderenden winter geen gebrek te moeten lijden.

De Duitse tekst geeft het volgende: Het hooi is verbruikt, of liever: het oude gras verdwijnt gedurende elk voorjaar, en spoedig is ook weer het jonge, groene gras daar en het kruid; beter: de saprijke, voedende kruiden worden op de bergen verzameld. Daarom, wie zijn land ijverig bebouwt en nauwkeurig acht geeft op zijne kudden, zal zich door de zich steeds vernieuwende schepping Gods rijkelijk beloond zien voor den aan haar besteden arbeid. (Psalm 65: 10-14)..

26. De welverzorgde lammeren zullen a) zijn tot uwe kleding, en de bokken de prijs des velds; zij zullen u zoveel opbrengen, dat gij daarvoor nieuwe velden zult kunnen kopen.

a) 1 Tim. 6: 8.

27. Daartoe zult gij genoegzaamheid van geitenmelk hebben tot uwe spijze, tot spijze van uw huis, en leeftocht uwer maagden. (Esther 2: 4). In het algemeen zal de schoonheid en rijkdom van het land voor u ene bron van onuitsprekelijke vreugde zijn.

De vs. 23-27 bevatten ene schone vermaning, om zorgvuldig acht te geven op den bloei van den landbouw, opdat, bij de onbestendigheid der aardse goederen, voor den vlijtige elk jaar nieuwe, veelvoudige vruchten uit de aarde voortspruiten. Om aan de vermaning enige bekoorlijkheid toe te voegen, ontwerpt de dichter een uitlokkend beeld van de heerlijke gevolgen van den bloeienden landbouw; hij stelt u daarom een bekoorlijk herfstlandschap voor, waarop men, nadat een rijke oogst van hooi binnen de schuren verzameld is, de weiden weer met een fris groen bedekt ziet, waar de vruchten der vruchtbare bergen ingezameld zijn en talrijke kudden, die overvloedig in voeding en kleding voorzien, de dalen bedekken, zodat het ganse huis overvloed heeft..

HOOFDSTUK 28.

OVER ENEN TWEEDEN HINDERPAAL VOOR HET VERKRIJGEN VAN WIJSHEID.

IV. Vs. 1-28. Deze afdeling handelt voornamelijk over de bestrijding van de ondeugd der gierigheid en hebzucht, als openbaringen van de dwaasheid, in tegenstelling waarvan herhaaldelijk aangemaand wordt tot het zoeken van den Heere, tot vertrouwen op Hem, tot enen eerlijken en reinen wandel, tot vreze voor Gods toorn. Overigens is er in deze Spreuken geen geregelde gedachtengang op te merken, maar bij hare rangschikking is meer op uitwendige dan op inwendige overeenkomst gelet. Men kan ze op de volgende wijzen in groepen afdelen. Vs. 1-5 handelen over de tegenstelling der rechtvaardigen en goddelozen in het algemeen; in vs. 6-12 wordt de goddeloze onderdrukking der armen door de rijken bestraft; in vs. 13-18 de heimelijke dienst der zonde, de verstokking van het hart, de dwingelandij en den bloeddorst; terwijl vs. 19-28 meestal de hebzucht en de geweldenarij bestrijden.

1. a) De goddelozen, ofschoon zij met een trots vertrouwen op ene goede uitkomst vervuld schijnen te zijn, verkeren evenwel in voortdurende vrees voor het hen dreigende gericht; hun kwaad geweten verschrikt hen, zodat zij vlieden, waar geen vervolger is, waarmee ook Mozes reeds alle afvalligen bedreigd had; maar elk rechtvaardige is moedig als een jonge leeuw, die noch in zijne volle kracht is, want hij vertrouwt op zijnen God, die hem tot een Schild is (Spreuken 12: 21. Psalm 91: 2-7; 27: 1-3).

a) Leviticus 26: 36. Deuteronomium 28: 27. Jes. 57: 21.

2. Om de overtreding des lands, om zijnen afval van den levenden God en het verlaten van diens heilige geboden zijn deszelfs vorsten vele; in zulk een land wordt regeringloosheid afgewisseld door ene reeks van overmoedige dwingelanden, die het afgevallen volk tuchtigen, terwijl zij zelven het volk in goddeloosheid voorgaan; maar om, ter wille van verstandige en wetende mensen, die met goddelijk verstand en inzicht bedeeld zijn (Hoofdstuk 18: 15), zal insgelijks verlenging wezen 1) der regering van den eenmaal door God gestelden en in Gods vreze regerenden koning, tot heil des volks (Spreuken 14: 34; 11: 28: 12).

De ganse Heilige Schrift geeft even als deze Spreuk een duidelijk getuigenis ten gunste van de alleenheerschappij, het koningschap door Godsgenade, ofschoon nergens de vraag, welke de beste staatsvorm zij, door een bepaald leerstuk beantwoord wordt..

1) Of, door een man van verstand en wetenschap duurt de rechtstoestand voort. Die man van wetenschap is niet de koning zelf, maar zijn raadsman zijn minister. Want toch hij staat tegenover degenen, die tegen den koning opstaan, in het eerste gedeelte, vorsten genoemd. De Schrift zegt hier, dat ten gevolge van den afval van den levenden God, oproer en opstand dikwijls voorkomen, zodat velen optreden als gezaghebbers, maar wanneer er iemand aan het roer zit, die de ware wijsheid deelachtig is en daarom den koning raadt in overeenstemming met den geopenbaarden wille Gods, deze een steun voor het staatsgebouw is, dewijl hij bewaart voor afval van den levenden God.

3. Een arm man, die tot rijkdom en aanzien is opgeklommen, maar die, zijnen voormaligen staat vergetende, de geringen door zijne macht verdrukt, is de eerste van de dwingelanden, die om de overtreding eens lands opkomen, want in plaats van de geringen, tot wie hij zelf eens behoorde, een goed hart toe te dragen, en gelijk een vruchtbare regen overvloed aan te brengen, is hij een wegvagende regen gelijk, die den oogst vernielt, zodat er geen brood zij.

Elke revolutie levert ons hiervan inderdaad het treurige bewijs; ook wordt dit helaas in elke republiek gezien, waar de geringe spoedig tot hoogheid kan komen, en ofschoon dit laatste door velen als een voorrecht beschouwd wordt, de geschiedenis is daar, om ons te leren, dat dit voorrecht slechts schijnbaar is, en dat door zulke, snel rijk en machtig geworden, personen meestal meer schade dan zegen voor het land aangebracht wordt. Erfelijke, geboren vorsten zijn betrekkelijk nog altijd de beste, want zij zijn minder in verzoeking, om van hun macht misbruik te maken, en worden er meer als van zelf toe gedrongen, om over de beste wijze van regeren na te denken..

Anderen (zoals Delitzsch) vertalen: Een arm man en een verdrukker der geringen, een wegvagende regen, zonder brood te brengen, en verklaren dan, dat de verhouding van een arme en een verdrukker gelijk staat met zulk een regen, die in plaats van te doen wassen, alles wegdraagt, zodat de arme niets heeft, om er zich mede te voeden. De eindbetekenis is natuurlijk dezelfde.

4. Die in zulk een land de wet, de geopenbaarde waarheid en het recht Gods verlaten, verachten en verbreken, prijzen de goddelozen, die de macht in handen hebben gekregen, omdat deze hun wijd de deur openzetten voor het verbreken van Gods wet; maar die de wet als het richtsnoer van hun leven bewaren, en geen ander recht voor de wereld erkennen, zijn er verre van verwijderd, zulk goddelozen, die op onrechtmatige wijze in het bezit der macht gekomen zijn, door vleierij te prijzen; integendeel zij mengen zich in strijd tegen hen 1) met alle middelen, die de wet Gods hun veroorlooft.

1) Of, vertoornen zich over hen, zodat zij tegen hen optrekken en hen niet met rust laten, niet afhouden, totdat zij gestraft zijn.

5. Waarlijk, zulke goddeloze heersers verdienen geen lof, want de kwade lieden, die zich even als zulke heersers met hun lofredenaars aan de zonde hebben overgegeven, verstaan het recht niet, en willen het ook niet verstaan; de gewoonte van onrecht te doen, heeft hen onvatbaar gemaakt, om recht van onrecht te onderscheiden, maar die den HEERE zoeken, in Zijne wegen wandelen en de geopenbaarde waarheid met het hart aannemen en geloven, verstaan alles 1) en door Gods Geest voorgelicht, weten zij ook wat voor God recht is.

a) 1 Joh. 2: 20.

Die God niet kent, hoe kan die het recht verstaan? Voor hen, in wie werkelijk een godsdienstige zin woont, is ook elk zedelijk recht en gevolg van zelven duidelijk. Mensen, met een overigens helder verstand, maar die den geest missen, welke naar God vraagt, klagen

dikwijls in rechterlijke, of andere zaken over gebrek aan inzicht, terwijl meer eenvoudigen van hart gemakkelijk begrijpen en niet verlegen staan..

Deze eenvoudige waarheid aangaande het innige verband tussen godsdienstige en zedelijke kennis en de vatbaarheid om te oordelen, wordt door onzen tijd stoutweg in het aangezicht geslagen, door te beweren, dat het godsdienstig en zedelijk leven niets met elkaar gemeen hebben, alsof ieder, die een gelovig Christen is, een natuurlijk vijand van volkswelzijn en volksgrootheid zou moeten zijn..

1) Wij hebben hier schier hetzelfde als wat de Apostel Johannes (1 Joh. 2: 20) aan de gemeente schrijft als hij zegt: "Gij hebt de zalving van den Heilige, en gij weet alle dingen." Wie den Heere zoeken, hebben den Geest ontvangen en leren verstaan alles, wat tot het leven en de godzaligheid van node is.

6. a) De arme, wandelende in zijne oprechtheid in nederigheid en eenvoudigheid des harten zijnen weg gaande (Hoofdstuk 12: 2), is beter, dan die verkeerd is van wegen, die met huichelachtige arglistigheid en verkeerdheid des harten tweeërlei weg bewandelt, en die, ofschoon hij dikwijls in schijn op den rechten weg is, toch in waarheid op den goddelozen weg voortholt (Prediker 4: 13); en dit blijft waar, al is hij rijk en machtig, want zijn rijkdom en macht zullen noch hem, noch anderen ten zegen, ja veeleer ten verderf zijn.

Spreuken 19: 1.

7. a) Die de Wet, in het algemeen Gods woord, dat hij van Gods wege door zijne ouders en leermeesters ontvangen heeft, bewaart en in zijn leven daarop acht slaat, is, en heet een verstandig zoon, en de kroon zijns vaders; maar die, de tucht vergetende, der vraten, der brassers metgezel is, waardoor hij krachten en goederen lichtzinnig verspilt, beschaamt zijnen vader, en brengt schande en vloek over zijn huis (Spreuken 10: 1).

a) Spreuken 29: 3.

8. Die zijn goed, tegen Gods uitdrukkelijk bevel in Exodus 22: 25. Leviticus 25: 36 vv. vermeerdert met woeker bij de invordering van renten voor uitgeleende kapitalen (Psalm 15: 5), en met overwinst bij den verkoop van waren, of wie zich op enige andere onrechtvaardige wijze verrijkt en zich aan afpersingen schuldig maakt, vergadert dat voor degene, die zich des armen ontfermt;
1) want ofschoon hij een tijd lang in het bezit zijner goederen is. hij heeft er geen genot van, en vroeger of later komt het in andere handen, die er een beter gebruik van maken en aan de armen hun deel geven; alzo moet de woekeraar tegen zijnen wil God dienen en diens ere bevorderen (Spreuken 13: 22. Prediker 2: 26).

1) Soms schikt God het in Zijne Voorzienigheid zo, dat er een ander komt, die het onrechtvaardig gewonnen goed tot liefdadige einden weet te besteden, en dan wordt het wel eens op ene zonderlinge wijze in handen gesteld dergenen, die zich des armen ontfermen

willen en er veel goeds mede doen, nemende er dus den vloek af, die er door de valsheid en geweldenarij opgelegd mocht zijn..

9. Die zijn oor afwendt van de wet te horen, die zich in het algemeen van Gods woord afkeert en weigert dit als richtsnoer van zijn leven aan te nemen, waardoor hij in het kwaad verhard wordt, diens gebed zelfs, dat hij met een huichelachtig hart uitspreekt, zal een gruwel zijn 1) voor God; wie niet haar God hoort, dien zal God ook niet horen (Spreuken 15: 8. Jes.13: 15. Joh. 9: 31).

1) Hier wordt gesproken van den zondaar, die moedwillig en bij voortduring zich tegen Gods Woord stelt, Gods Woord bespot en Zijne ordinantiën gering acht, maar in tijden van nood en ellende nog wel eens een gebed doet. Zulk een roepen, hetwelk in den grond der zaak uit zelfzucht voortkomt, wordt door den Heere God niet verhoord, maar is hem een gruwel.

10. Die de oprechten, die eenvoudig in Gods wegen wandelen (Hoofdst 12: 2), doet dwalen op enen kwaden weg, a) zal het oordeel Gods over zich vermeerderen en zelf in zijne gracht, in het eeuwig verderf, waarop die weg uitloopt, vallen; maar de vromen, die aan de verzoeking weerstand bieden en op Gods wegen volharden, zullen het goede, de zaligheid door Gods genade beërven (Spreuken 2: 21).

a) Spreuken 26: 27.

11. Een rijk man is in zijn blind zelfbehagen wijs in zijne ogen; maar de arme, die verstandig is, die door Gods Geest verlicht is, doorzoekt hem en wordt spoedig de ijdelheid en dwaasheid zijns harten gewaar (Spreuken 26: 16).

Rijke mensen worden gewoonlijk zo gevleid, en zijn zo gewoon in alles hun zin te krijgen, en naar eigen inzicht en goedvinden te handelen, dat zij tenslotte geneigd zijn te denken, dat zij niet alleen in rijkdom, maar ook in wijsheid boven anderen verheven zijn. Wijze en godvruchtige mensen onderscheiden echter spoedig hun waar karakter.

12. a) Als de rechtvaardigen in een land opspringen van vreugde, omdat zij de overhand hebben, niet zozeer door hun groot aantal als wel door hunnen invloed op de leiding der aangelegenheden des lands, is er grote heerlijkheid, zowel wat de uiterlijke als innerlijke welvaart des volks betreft, en iedereen verblijdt zich; b) maar als de goddelozen opkomen; en in macht en aanzien toenemen, wordt de mens nauw gezocht. 1)

a) Spreuken 11: 1,11. b) vs. 28.

1) Dit betekent dat als de goddelozen regeren en de baas spelen, men schier de mensen met de lantaarn moet zoeken (Zef. 1: 12) De rechtvaardige durft zich dan nauwelijks te laten zien, gelijk het was in de dagen van Elia den Profeet, zodat deze Godsman zelfs meende, dat hij alleen van alle Gods kinderen was overgebleven.

13. Die zijne overtredingen bedekt, door ze te loochenen, te verontschuldigen, of de schuld er van op anderen te werpen, zal niet voorspoedig zijn in zijn leven; a) maar die ze met een oprecht berouw en in het geloof bekent en laat; zal van Gods barmhartigheid, namelijk de vergeving zijner zonden en een nieuwen zegen verkrijgen (Job 31: 33).

a) Psalm 32: 3,5. 1 Joh. 1: 9,10.

Geloofd zij de Heere, onze toestand is niet wanhopend, zo als die van de engelen, die hun beginsel niet bewaard, maar hun eigene woonstede verlaten hebben. God zag met mededogen op ons geslacht neer en strekte de reddende hand tot ons uit. De Zone Gods is ons tot ene verzoening geworden, en wij worden uitgenodigd de vergeving onzer zonden te ontvangen door het geloof in Zijn verzoeningsbloed. Bij een diep gevoel van onze schuld en ons gevaar hebben wij vrijmoedigheid om redding te verwachten, van die genade, die heerst door rechtvaardigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus, onzen Heere..

14. Welgelukzalig is de mens, die geduriglijk, zijn ganse leven door vreest voor de zonde, om daarin te vallen en voor den toorn Gods over den zondaar; maar die zijn hart door onboetvaardigheid en valse gerustheid verhardt, zal in het kwaad vallen tot zijn tijdelijk en eeuwig verderf (Spreuken 29: 1. Psalm 19: 14. Rom. 11: 20).

Het baat enen mens niet, wanneer hij zijne zonden ook voor een korteren of langeren tijd kan loochenen of verbergen; want hij voert toch altijd en overal zijn knagend geweten met zich rond. Velen dragen er wel is waar heimelijk roem op, als zij hun kwaad in het verborgen kunnen verrichten, en zich zo listig weten te gedragen, dat men ze niet gemakkelijk betrappen kan; maar, wat baat het hun? Hoe snel gaan de weinige dagen, maanden en jaren van hun leven voorbij! Dan helpt geen verbergen en loochenen meer. Ja, de rechtvaardige Rechter let ook nog in dit leven zo nauwkeurig op alle moedwillige overtreders, dat Hij hun zonden te rechter tijd aan het licht weet te brengen, zodat menigeen, die zich thans op listige en kunstige wijze zoekt te verbergen, met al zijne zonden openbaar en te schande wordt.

Weet gij dan niet, gij ellendig mens, zo vraagt u de Geest der Waarheid, dat al de gedachten van uw boos hart bekend zijn? Waarom verbergt gij u dan en bedekt gij u met die onnutte bladeren, die uw verdorven verstand en uwe arglistigheid u aan de hand geven? Wilt gij u nog langer onder dien boom verschuilen, waar gij uwe zonden nu eens vergoelijkt, dan weer hare boosheid in uw geweten erkennen moet? Hoe lang zult gij, arm mens, uw bederf bedekken? Weet, dat gij den Heiligen Geest door dit ontkennen en verbloemen uwer schuld slechts bedroeft, en stel uw hart, uwen wil en uwen mond niet langer ten dienste des satans. Want gij vergadert daardoor u zelven toorn als een schat, en uwe zonden, die alle bij den Heer zijn opgetekend, zullen eenmaal tegen u getuigen.

15. De goddeloze, heersende over een arm volk, dat hij door list en geweld uitzuigt, is een bij zijnen roof brullende leeuw en een roofgierige beer, die ginds en weer loopt, om buit te zoeken. Ofschoon zulk een goddeloze voor een tijd in uitwendigen voorspoed mag leven, eenmaal zal de grootste ellende, als een noodzakelijk gevolg zijner dwingelandij, hem zeker treffen.

16. Een vorst, die van alle verstand, inzicht en ervaring gebrek heeft, is ook veelvoudig in verdrukkingen, ja, hoe onverstandiger hij is, des te drukkender is meestal zijne regering; dit onverstand openbaart zich dikwijls het meest in de keuze van de personen, die onder hem moeten regeren, en die geheel ongeschikt, of zelfs goddeloos zijnde, het volk verdrukken; maar een vorst, die de gierigheid haat, zich niet aan afpersingen tegenover zijne onderdanen schuldig maakt, zal de dagen verlengen; 1) hij bevestigt zijnen troon, en de Heere zal hem ene lange en voorspoedige regering schenken.

1) Het is zo zeer het belang als de plicht de vorsten, dat zij in rechtmatigheid regeren. Derhalve zijn de onderdrukkers en geweldenaars de grootste dwazen der wereld en hebben gebrek aan alle verstand, omdat zij noch hun eigen eer, noch hun gemak en veiligheid raadplegen, en alles aan de heerszucht van ene volstrekte en willekeurige macht opofferen..

17. Een mens, gedrukt en beangstigd om het bloed ener ziel, zal, bij de gedurige herinnering aan het onschuldig vergoten bloed, naar den kuil toevlieden, men ondersteune hem niet, 1) houde hem niet bij, men wendde gene poging aan, om hem aan Gods gericht te ontrekken; het zou te vergeefs zijn (Genesis 4: 14).

1) Dat is men stuite het recht en de rechtspleging niet. Men lene zich niet, om, door een valse barmhartigheid gedreven, dezulken aan de Overheid te onttrekken of voor haar te verbergen. Het bloed dat vergoten is, roept om het bloed van den moordenaar, en het land is niet eer verzoend, aleer het vergoten bloed gewroken is.

18. Die oprecht, onstraffelijk wandelt, zal te midden van den nood dezes levens behouden worden; maar de onoprechte, die zich verkeerdelijk gedraagt in twee wegen, zal door een plotseling over hem komend gericht Gods in den enen of ten ene male, dat is geheel en al, vallen.

19. Die zijn land bouwt, in het algemeen getrouw is in het werk, hem door den Heere op de hand gesteld, zal door Gods genade altijdmet brood verzadigd worden; het zal hem aan zegeningen van den Heere niet ontbreken; maar die ijdele 1) mensen navolgt, zal met armoede verzadigd worden (Spreuken 12: 11).

1) In hen grondtekst staat het ijdele. Het woord mensen is een tussenvoeging van de Staten-Overzetters. De Spreuken-dichter wil hier zeggen, dat wie zich met ijdele dingen afgeeft arm zal worden. Het zich het ijdele dingen afgeven, wordt hier gesteld tegen het beoefenen van den landbouw. In het volgende vers, wordt hetzelfde met andere woorden gezegd. Onder ijdele dingen na te volgen en haastig zijn om rijk te worden, mag voorzeker wel het kansspel worden genoemd.

20. Een gans getrouw man, die eerlijk en rechtvaardig is bij al zijne handelingen, zal veelvoudig zijn in zegeningen van den Heere a), maar die haastig is, om zelfs door oneerlijke middelen rijk te worden aan de vergankelijke goederen dezer aarde, zal niet onschuldig wezen, en dus ook niet ongestraft blijven. Hem geldt het woord van Paulus: Die rijk willen

worden, vallen in verzoeking en in den strik, en in vele dwaze en schandelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang. (1 Tim. 6: 9 6.9).

a) Spreuken 13: 11; 20: 21; 23: 4.

21. a) De aangezichten te kennen bij het behandelen ener gerechtszaak is zeker niet goed, ja een gruwel voor God en mensen: want een man, die zulke dingen doet, zal ten slotte omeen zeer gering voordeel, een stuk broods overtreden.

a) Spreuken 18: 5; 24: 23.

Wie eerst voor enen hogen prijs het recht verkrachtte, komt door de gewoonte der zonde ten laatste daartoe, dat hij hetzelfde voor het geringste voordeel doet..

22. Die zich haast naar goed, en ene onverzadelijke begeerte heeft, om rijk te worden, is een man van een boos oog, 1) die den voorspoed van zijnen naaste met nijd en afgunst gadeslaat; maar hij weeten bedenkt niet, dat overeenkomstig de onveranderlijke ordeningen Gods het gebrek hem overkomen zal (Spreuken 22: 9).

1) Hier toont Salomo wederom de zonde en dwaasheid aan degenen, die rijk willen worden en die daartoe generlei middelen ontzien, en zowel onrecht als recht daartoe willen doen dienen, zich haastende om schatten te vergaderen. Deze hebben geen troost in zich, zij zien altijd met een benijdend hart op dezulken, die meer bezitten dan zij en zijn gemelijk, om de noodwendig onkosten, welke zij moeten doen, want de eerste betimmeren te zeer hun licht en de andere maken dat zij geen praal en vertoning naar hun lust kunnen maken, en dit doet hun ongemakkelijk en kribbig worden..

23. Die enen mens op de rechte wijze bestraft over verkeerde wegen, die hij ingeslagen heeft, mag in den beginne geen gunstig gehoor vinden, maar hij zal achterna, wanneer het heilzame zijner welgemeende bestraffing gebleken is, gunst en dank vinden, meer dan die met de tong vleit, en daardoor zijnen naaste in het kwaad stijft; in den beginne mag hij zich door zijne vleitaal aangenaam maken, eindelijk wordt toch de onoprechtheid van zijn hart en zijne bedoeling bekend en hij zelf het voorwerp van ieders verachting.

24. Wie in zijne hebzucht zelfs zo vergaat, dat hij zijnen vader of zijne moeder van hun goed berooft, misschien wel onder het arglistige voorwendsel, dat het hem na hunnen dood toch als zijne rechtmatige erfenis, ten deel moet vallen, en zegt: Het is gene overtreding, die is des verdervenden mans gezel, hij is tot de grootste misdaden in staat en even nietswaardig als een moordenaar, of als een, die zich zelven moedwillig in het verderf stort (Spreuken 18: 9; 19: 26; 30: 17).

Christus toont de boosheid aan van die kinderen, die het zich niet tot een plicht rekenen, hun ouders, waar het nodig is, te verzorgen (Matth. 15: 5). Salomo toont hier de boosheid aan van die kinderen, die het gene zonde achten, hun ouders te beroven met geweld, of in het geheim, door vleierij of bedreiging, door verkwisting, of door het maken van schulden, waarvan zij de

betaling aan hen overlaten. Zij paren ondankbaarheid aan ongehoorzaamheid en onrechtvaardigheid..

25. {a} Die grootmoedig, of liever die trots en onverzadelijk hebzuchtig is, verwekt door zijne baatzuchtige handelingen jegens anderen gedurig gekijf, 1) waardoor hij zijn doel niet bereiken, maar tot armoede vervallen zal; maar die in stilheid op den HEERE vertrouwt en van Hem zijne hulp wacht, zal door Gods zegen vet worden; hij zal voorspoed hebben en rijk worden aan aardse goederen (Spreuken 11: 25; 13: 4,20. Jes. 55: 2).

{a} Spreuken 13: 10; 15: 18; 29: 22.

1) In het Hebr. Rechab nèfesch jegarèh madoon. Beter: De hebzuchtige verwekt gekijf. Grootmoedig heeft hier niet de betekenis van hoogmoedig, maar van groot van hart, d.w.z. van iemand die nooit tevreden is en altijd meer wil hebben. Hij wordt hier gesteld tegenover degene, die stil zijn weg gaat, tevreden is met de beschikkingen Gods, op God vertrouwt en van Hem alles verwacht, uit Zijne hand leeft, en ondervindt dat de godzaligheid tot alle dingen nut is.

26. Die op zijn van jongs af boos, trots en toch zo kleinmoedig hart vertrouwt, en zich op zijn verstand, zijne inzichten, zijn gevoel 1) verlaat, die is een zot, die van God en Zijne openbaring niets wil weten; maar die in wijsheid, met vertrouwen op God en in Zijne kracht wandelt, die zal de rampen ontkomen, door welke de zotten getroffen worden.

1) Wij verwisselen dikwijls geloof en gevoel, en dit geheel ten onrechte; want het geloof, waar het zich het levendigst en krachtigst bij ons openbaart, is juist in tegenspraak met ons gevoel; en waar wij dit zoete, lieflijke gevoel missen en integendeel onder den afmattenden invloed van een neergedrukt gevoel verkeren, daar moet het geloof ons ene betere vergoeding voor dit gemis zijn, daar moet het ons onderrichten, vertroosten en ons oog op den hemel doen vestigen. Wanneer iemand uit zijnen doodslaap ontwaakt is, moet het daarom tot ons eerste werk behoren, hem te zeggen, dat de opwekking van zijn gemoed en de blijdschap, die hij wellicht gevoelt (want niet elke opwekking gaat met een sterk, hetzij zoet of bitter gevoel gepaard), niet het blijvende en voornaamste der zaak is; dat hij zich moet verblijden, als zich niet verblijdende, en gene te grote waarde aan dit gevoel moet hechten, opdat hij bij het gemis daarvan niet in zijn geloof geschokt worde; wij moeten hem zeggen, dat hij veeleer van den aanvang tot het einde van zijn geestelijk leven, niet op het veranderlijke in hemzelven moet zien, maar op de onveranderlijke beloften Gods in Zijn Woord, die Gode zij dank, onafhankelijk zijn van het gevoel, en die voor verloste zielen een kwijtbrief zijn, waarop zij zich als goddelijk onderpand veilig kunnen verlaten. Ook ons geloot zelf is afwisselend klein en groot; Gods Woord is aan gene verandering onderhevig. Waar Gods Woord en beloften zijn, daar openbaren zich ook Gods genade en kracht ten leven. (LÖWE).

27. a) Die den armen geeft, en aldus zijn geloof en zijne wijsheid door werkzame liefde bewijst, zal in eeuwigheid geen gebrek hebben aan enige genadegave naar lichaam of ziel; maar die zijne ogen verbergt voor den nood en de ellende van anderen, en alzo zijn medelijden moedwillig onderdrukt, zal veel vervloekt worden; 1) de vloek van de onderdrukte

armen, zal hem treffen en de Heere zal dien zeker over hem doen komen (Spreuken 11: 24 vv. 2 Kor. 9: 6).

a) Deuteronomium 15: 7,8,10. Spreuken 19: 17; 22: 6.

1) Hij, die zijne ogen toesluit of afwendt, om de ellende der armen niet te zien, en om in het gezicht en gelaat des nooddruftigen niet te lezen, welk een gebrek zij lijden, opdat zijn hart niet aangedaan worde, om hen te helpen, die zal met recht vanwege zijn hardigheid, menig vloek aan God en van zijne medemensen te beurt vallen. En inderdaad allerellendigst en rampzalig is de staat van hen, die het Woord van God en de gebeden der noodlijdenden tegen zich heeft..

28. a) Als de goddelozen, in een land opkomen en macht verkrijgen, verbergt zich de mens, de huichelarij neemt toe, omdat niemand het waagt, zijne ware gezindheid en meningen uit te spreken; maar als zij door Gods strafgericht omkomen, vermenigvuldigen de rechtvaardigen, niet alleen nemen zij toe in aantal, voor zo verre zij uit hun verborgenheid en vergetelheid weer openlijk te voorschijn treden en ook anderen, die door Gods gericht tot bekering gekomen zijn, tot zich te trekken, maar zij worden ook groot en machtig en vermeerderen hunnen invloed op de openbare en bijzondere aangelegenheden.

a) Vs. 12.

HOOFDSTUK 29.

DE HALSTARRIGHEID IS EEN DERDE HINDERPAAL VOOR DE WIJSHEID.

V. Vs. 1-27. Deze afdeling, die de Hizkiaansche verzameling van Spreuken sluit, ontwikkelt nog eenmaal de gedachte, dat op het aannemen der tucht. d.i op de nederige onderwerping van het hart aan de bestraffing van Gods woord alles aankomt, en zij toont aan, welk een verderf hen zal treffen, die hun hart verharden en niet naar de tucht horen. Men kan de volgende groepen onderscheiden; in vs. 1-7 worden verschillende vormen van hardnekkige ongerechtigheid, zo als onderdrukking, verkwisting, vleierij bestraft; in vs. 8-11, spotternij, twistgierigheid, bloeddorst, drift; in vs. 12-17 wordt vermaand tot ene rechtvaardige en milde regering en tot strenge tucht over kinderen; in vs. 18-23 worden wetteloosheid, losbandigheid, drift en hoogmoed bestraft, terwijl vs. 24-27 waarschuwen voor mensenvrees, mensen behagen en deelneming aan elke ongerechtigheid, waardoor de afscheiding en tegenstelling tussen gerechtigheid en goddeloosheid, rechtvaardigen en goddelozen, zo als die altijd bestaan hebben, nog altijd bestaan, en zich hoe langer hoe sterker zullen openbaren, nog eenmaal duidelijk in het licht worden gesteld.

1. Een man die, dikwijls bestraft zijnde, of gelijk er eigenlijk staat: een man der bestraffing, dien God door allerlei middelen gewaarschuwd en bestraft heeft, om hem terecht te brengen, en die ondanks dit alles den nek verhardt en de boete verwerpt, zal schielijk zonder vooraf nogmaals gewaarschuwd te zijn, door een gericht Gods verbroken wordenen aan het verderf worden prijsgegeven, zodat er gene genezing aan zij
1) (Spreuken 15: 10; 13: 18; 6: 15).

1) Als de roede niet aan het einde voldoet, moet men den bijl verwachten. Zij zullen schielijk verbroken worden, in het midden hunner gerustheid en zekerheid zal het verderf hun als een wervelwind overkomen en hun breuk zal ijlings ontstaan. Ook zal er geen genezen aan zijn. De hel is een ongeneeslijk en onherstelbaar verderf. En wie onzer kan bestaan voor de verbrekende hand van den Almachtige, of wie de wonden genezen, welke God in Zijn toorn toeslaat?.

Duidelijk wordt het hier uitgesproken dat de deur der genade niet immer geopend blijft. God, de Heere, komt herhaaldelijk waarschuwen; maar is eenmaal de tijd der genade voorbij, dan wordt de deur onherroepelijk gesloten, en plotseling, onverwacht, ja altijd onverwacht gebeurt dit. Faraö was dikwijls gewaarschuwd en plotseling komt hij om in de wateren der Rode Zee.

2. a) Als de rechtvaardigen groot worden in het land, en hunnen invloed doen gevoelen, verblijdt zich het volk, dat den zegen daarvan ondervindt; maar als de goddeloze heerst, zucht het ganse volkvan wege de onderdrukking en dwingelandij (Prediker 9: 18).

a) Spreuken 11: 10; 28: 21,28.

3. a) Een man, die de wijsheid, welke uit God is, als zijn hoogste goed bemint, verblijdt zijnen vader, want het zal hem in alles welgaan; b) maar de dwaas, die tot bevrediging van zijnen

lust een metgezel der hoeren is, brengt het goed, zijn vaderlijk erfdeel door, en zal in verderf en ondergang verzinken (Spreuken 6: 26)

a) Spreuken 10: 1; 15: 20. b) Spreuken 28: 7. Luk. 15: 13.

4. Een koning, die om zijne wijsheid dezen naam verdient, houdt het land staande, en behartigt deszelfs ware belangen door het recht1), dat hij jegens een ieder uitoefent, terwijl hij een ieder het zijn geeft en laat; maar een, die tot geschenken 2) genegen is, verstoort hetzelve; hij brengt niet alleen verderf over zijn land, maar hij doet daarin ook de zedeloosheid en ongerechtigheid toenemen, dewijl hij zijn onderdanen door zijn slecht voorbeeld tot hetzelfde kwaad verlokt (Jes. 32: 7,8. 1 Koningen 15: 4).

1) De Heere Jezus wordt door de ganse Heilige Schrift aangewezen als de Koning, wiens richten is in gerechtigheid, en die Zijn volk richten zal in rechtmatigheid..

1) Het is de vraag wat hier bedoeld wordt. Het woord in den grondtekst kan zowel vrijwillige geschenken bedoelen, als ook gedwongene in den zin van belasting, of beter nog in dien van brandschatting. In elk geval wordt hier iets in ongunstigen zin bedoeld, in den zin van knevelarij, waardoor de welstand der burgers te gronde gaat.

5. Een man, die zijnen naaste vleit, spreidt een net uit voor deszelfs gangen, en legt hem een valstrik, want door hem de waarheid te verzwijgen en hem door vleitaal in zijn kwaad te stijven, stort hij hem in het verderf, waarin hij zelf ook eenmaal, als zijne valsheid en huichelarij aan het licht komt, zal nederstorten (Spreuken 26: 27. Psalm 57: 7).

6. In de overtreding eens bozen mans is een strik 1) verborgen, zodat hij hoe langer hoe meer in de zonde verward raakt, en eindelijk aan het oordeel wordt overgegeven; maar de rechtvaardige, die door het geloof leeft en den smallen weg bewandelt, ontgaat het oordeel en het verderf, hij juicht en is blijde, om het eeuwige heil, dat hem ten deel zal vallen (Spreuken 5: 22. Psalm 9: 17).

1) Het gevaar van den zondigen weg bestaat niet alleen daarin, dat de straf op het einde van dezelve te wachten is, maar dat er ook schrik op schrik in ligt, zijnde de ene zonde een verzoeking tot de andere; gelijk er ook droefenissen en kwellingen zijn, welke als strikken de bozen in het midden hunner overtredingen overvallen; ja hun overtredingen wikkelen hen dikwijls in vele onheilen, kwellingen en verdrietelijkheden in; want hun zonden zijn meermalen hun straffen en zij worden met koorden der ongerechtigheid aan het kwade als vastgehouden..

7. a) De rechtvaardige neemt kennis, in het bijzonder van de rechtszaak der armen, en beslecht ze met liefde, wijsheid en rechtvaardigheid; maar de goddeloze begrijpt de wetenschap niet; hij kan het recht niet verstaan en wil zich ook gene genoegzame moeite geven, de rechtzaak te onderzoeken, en dit wel het minst, waar het die eens armen betreft.

a) Job 29: 16.

De begeerte om in alles recht te doen verheldert den blik; het tegendeel verduistert hem. -Elk mens, bij wien deze begeerte leeft, krijgt daardoor in alle zaken dezes levens een juister inzicht, hij kan zich namelijk in den toestand van den onderdrukte en in het onrecht, dat hem aangedaan wordt, verplaatsen; terwijl zulks voor den goddeloze, die alles naar den uitwendigen schijn beoordeelt, verborgen blijft, waardoor hij er gemakkelijk toe komt, den arme te onderdrukken..

Hier heeft men de tegenstelling tussen het doen van den rechtvaardige en van den goddeloze, ten opzichte van het recht der armen en geringen. De rechtvaardige, zegt hier de Schrift, erkent het recht van den arme, maar de goddeloze heeft daarvoor geen oren, heeft er geen begrip van, dat de arme evenzeer een schepsel Gods is, dat God niet alleen den rijke, maar ook den arme heeft gemaakt, dat daarom de arme ook hierop recht heeft, als een schepsel Gods behandeld te worden. Een woord van veel gewicht voor alle eeuwen, en ook voor onzen tijd.

8. Spotdrijvende lieden ontsteken onder de mensen een vuur van toorn en tweedracht, zij blazen ene stad aan brand en storten haar daardoor op lichtvaardige en onbeschaamde wijze in het ongeluk; maar de wijzen, die de waarlijk vreedzamen zijn, keren den aldus ontstanen toorn af, en brengen de hartstochten tot bedaren (Spreuken 15: 1,18. Prediker 10: 4)

Lieden, die met heilige dingen den spot drijven, brengen Gods oordelen over een land, en doen overal verwarring ontstaan. Mensen, die den dienst van God bevorderen, hetwelk ware wijsheid is, keren den toorn Gods af en voorkomen de rampzalige gevolgen der verwarring en verdeeldheid..

9. Een wijs man, met een dwaas man in rechten zich begeven hebbende, hetgeen bij de tegenstrijdigheden hunner gezindheid en handelingen zo gemakkelijk kan plaatshebben; hetzij dat hij beroerd is, opbeurt, of lacht, 1) zo is er toch gene rust, want de tegenspraak en vijandschap van den dwaas zal nog slechts te groter worden.

1) Op wie is dit beroerd zijn, dit opbruisen, of lachen van toepassing? Op den wijze of op den dwaze? O.i. op den dwaze, die als een wijze met hem in strijd is, nu eens opbruist en dan weer schertst en zich niet stil houdt, niet rust met zich op alle mogelijke wijze te verzetten, naar geen rede wil luisteren en het niet gewonnen wil geven. Betere vertaling is dan ook: Wanneer een wijs man met een dwaas man zich in rechten begeeft, dan wordt deze òf boos òf lacht en rust niet, d.i. houdt zich niet stil. Salomo maant hier af, om met een dwaas te gaan strijden, dewijl het toch ten slotte niets geeft.

10. Bloedgierige lieden, in het bijzonder wrede dwingelanden, haten met volkomen eensgezindheid den vrome, die toch, zonder hen te benadelen, stil zijnen rechten weg bewandelt (Spreuken 12: 2), ten bloede toe; maar zij willen niet inzien en erkennen, dat de oprechten, of vromen naar de gerechtigheid, welke uit God is, trachten, en die zij daarom zo dodelijk haten, zoeken zijne ziel.

Ook de oprechten staan den hoogmoedigen verachter naar het leven, maar in den goeden zin; zij zoeken zijn leven en niet zijnen dood, namelijk het ware leven zijner ziel, zij willen zijne ziel doden, om ze levend te maken.

Het ganse zaad der oude slang, die een menschenmoordenaar was van den beginne, erft zijne vijandschap tegen het zaad der vrouw; zij zoeken den ondergang der goeden, omdat zij de boze wereld veroordelen en tegen haar getuigen. Christus zei tot zijne discipelen, dat zij door allen gehaat zouden worden. De rechtvaardigen, die door bloedgierigen gehaat worden zoeken hun zielen, bidden voor hun bekering, en zouden gaarne alles voor hun redding aanwenden..

Het woordje "zijne" wordt door sommigen toegepast op "den vrome" zodat dan de zin van het laatste gedeelte van het vers zou zijn: maar de oprechten zoeken zijne ziel, namelijk van den vrome, om die te behouden.

Anderen vertalen het laatste gedeelte, en de oprechten ook hun zielen zoeken zij, n.l. de bloedgierige lieden. Ook deze vertaling heeft veel voor. Iemands ziele zoeken wordt toch immer gebruikt, van iemand naar het leven staan. (Zie Exod 4: 19. 2 Samuel 4: 8 hier dus van de vromen gezegd, dan treden zij op als bloedwrekers, als degenen, die er op uit zijn, om de mannen des bloeds uit te roeien. Dit strijdt echter met de leer der Schrift. Een van beide, dus, of men moet hier tegen het gewone spraakgebruik in, zoeken zijne ziele opvatten in den zin van, zoeken die te behouden, of men moet dit zoeken der ziele ook toepassen op de mannen des bloeds.

11. a) Een zot laat zijn gansen geest, wanneer hij in lijden verkeert, uit, d.i. al zijne gedachten en gewaarwordingen (vs. 10); maar de wijze wederhoudt dien met verstandige bedachtzaamheid en zelfbeheersing achterwaarts, zodat hij zijne klachten niet den vrijen loop laat, en dat is zijn schoonste sieraad, zijne gewichtigste eigenschap, wanneer hij in geduld blijvende vrucht wil voortbrengen.

a) Spreuken 14: 33

12. Een machtige, invloedrijke heerser, wiens gunst door zo velen gezocht wordt (vs. 26 29.26), die, in plaats van gerechtigheid en wijsheid tot den grondslag zijner heerschappij te stellen, op leugentaal acht geeft, en zijn oor tot lastertaal leent, al zijne dienaars zijn of worden goddeloos, zo als hij zelf is.

Het voorbeeld van leraars en andere invloedrijke personen, met uitstekende talenten bedeeld, kan, zowel ten goede als ten kwade, enen ontzaglijken invloed uitoefenen. Het snelst plant zich de pest van bozen laster voort, voornamelijk in den kring der huisgenoten en in de dagelijkse omgeving van zulke hooggeplaatste personen.

Uit de leugen komt goddeloosheid voort, en reeds is de enkele leugen een wortel der zonde en het begin van toenemende boosheid; daarom is bij den goddeloze ene macht om te beschadigen, te verderven en te verleiden.

13. De arme en de bedrieger 1) die zich door woeker en andere ongeoorloofde middelen ten koste van arme verrijkt heeft, ontmoeten elkaar in het leven en komen als zodanig veelvuldig in vijandige aanraking; maar de HEERE verlicht hun beider ogen. a)

a) Spreuken 22: 2.

1) In het Hebr. Isch thekanim. letterlijk, een man van kwellingen, d.i. een plager, een verdrukker, in het bijzonder der armen, o.a. door hun geld op woeker te lenen en zich ten hunnen koste op onrechtvaardige wijze te verrijken. Van hen wordt gezegd, dat God hun beider ogen verlicht. Dit wil zeggen, dat Hij van beiden de Schepper is en Onderhouder, dat zij Hem eenmaal rekenschap zullen hebben te geven van al hun daden.

14. a) Een koning. die de armen in trouw recht doet, 1) en daardoor voor onderdrukking, waaraan zij van zo velerlei zijden blootgesteld zijn, beveiligt diens troon, benevens zijne koninklijke macht en heerlijkheid, zal in eeuwigheid bevestigd worden, want hij is ene afschaduwing van den troon van den rechtvaardigen en barmhartigen God (Psalm 72).

a) Spreuken 20: 28; 25: 5

1) Dit zal en kan hen verzekeren van de gunste Gods, hen bevestigen in de genegenheden des volks, en hun zaken bevorderen, welke veel zal toebrengen tot vaststelling van hun macht en om deze in hun huisgenoten te doen beklijven, en van kind tot kind te doen overgaan..

15. a) De roede, en de bestraffing, de uitoefening der tucht door woord en daad ter bestrijding van alle ongoddelijkheid geeft, wanneer men zich gewillig aan haar onderwerpt, en van eigen wijsheid en welgevallen aan zelfgekozen wegen afstand doet, wijsheid; b) maar een kind, dat aan zich zelf, aan zijne eigene ingeschapen natuur met al hare dwaasheid en boosheid overgelaten is, zodat aan hetzelve de zo noodzakelijke tucht onthouden, of dat deze door het kind verworpen wordt, beschaamtniet alleen zich zelf, maar ook zijne moeder, die bij haren groteren invloed en dikwijls groter onverstand, de grootste schuld heeft, en daarom ook de zwaarste straf draagt.

a) Spreuken 13: 24; 22: 15; 23: 13. b) Spreuken 10: 1; 17: 21,25.

Deze waarheid, dat op de aanneming of verwerping der tucht alles aankomt, waarin de grond ligt van het onderscheid tussen wijzen en dwazen, rechtvaardigen en goddelozen vormt het middelpunt van de wijsheid, die in al de Spreuken neergelegd is. Waar het dagelijks berouw, het dagelijkse afsterven van den ouden mens ontbreekt, daar kan wel een schijngeloof zijn, een geloof, dat uit boeken geleerd is en slechts in den mond leeft, maar nooit het ware leven uit God, het geloof, dat met geduld in goede werken tracht naar het eeuwige leven.

Moedertranen, het moederoog, en bovenal het gebed der moeder hebben den grootsten invloed op den zedelijken voorspoed van het kind. Onder honderd vrome kerkleraars zal men er nauwelijks één vinden, die niet ene godzalige moeder dankbaar te gedenken heeft. -Wat

hier van het kind gezegd wordt, is evenwel slechts bij wijze van voorbeeld, en geldt evenzeer van elken natuurlijken mens met een onverbroken hart..

16. Als de goddelozen vele worden, en in macht en aanzien toenemen, wordt de overtreding door de kracht der verleiding veel (vs. 2. Spreuken 28: 28); maar a) de rechtvaardigen zullen eenmaal hunnen plotselingen diepen valals gericht Gods aanzien, 1) en zich met heiligen dank verheugen over de verlossing, die hun door Gods rechtvaardigheid en barmhartigheid genadig geschonken is.

a) Psalm 37: 36; 58: 11; 91: 8.

1) Deze Spreuk wil zeggen, dat wanneer onder een volk de partij der goddelozen in aantal en daardoor in macht sterker wordt, de overtreding, d.i. de zonde van afval in denkwijze en in handelingen en daarom ook de schuld der overtreding de overhand neemt. Wanneer zulk ene ongodsdienstigheid en zedenbederf om zich heen grijpen, bedroeven zich de rechtvaardigen, maar het regiment der goddelozen draagt het gericht in zich, en de rechtvaardigen zullen het met vreugde over Gods rechtvaardige vergelding beleven, dat de goddeloze machthebbers en volksmenners ten val komen..

17. a) Tuchtig uwen zoon, van jongs af met woord en daad (vs. 15), en hij zal u gerustheid aandoen, en hij zal in plaats van u met angst en kommer over hem te vervullen, uwe ziel vermakelijkheden geven en u velerlei vreugde bereiden.

a) Spreuken 13: 24; 22: 15; 23: 13,14.

18. Als er gene profetie is, d.i. wanneer de wet Gods en in het algemeen Zijn Woord niet onderwezen wordt, en er dus evenmin sprake zijn kan van de toepassing daarvan op de harten der mensen en de toestanden van een volk, gelijk dit het geval was in de tijden, beschreven in 1 Samuel 3: 1. Hos. 3: 4 Amos 8: 12. 2 Kronieken 15: 2. Psalm 74: 9, dan, naarmate de lippen der trouwe wachters en leraars meer en meer verstommen, wordt ook het volk meer en meer ontbloot van allen godsdienstzin en het neemt toe in lichtzinnigheid en goddeloosheid; maar welgelukzalig is hij, of het volk die, of hetwelk de wet en in het algemeen Gods Woord bewaart.
1)

1) Zonder Gods Woord kan een mens niet anders doen dan afgoderij bedrijven en zijn eigen wil opvolgen.

De bovenstaande Spreuk geeft een merkwaardig getuigenis voor de noodwendigheid der profetie als levende bewaakster en bewaarster der wet; de gedachte in dit getuigenis vervat, waardoor zich deze afdeling ook hoofdzakelijk kenmerkt, is voor de dogmatiek en de geschiedenis des heils van de grootste betekenis; Ofschoon nu deze gedachte eerst in den loop der tijden tot bewustzijn komen kon, toen men de treurige gevolgen van het gehele of gedeeltelijke gemis der profetie ondervonden had, zo behoeft men hieruit nog volstrekt niet

de gevolgtrekking te maken, dat de voor ons liggende afdeling eerst na de tijden van Hizkia ontstaan zou zijn.

Waar de profetische openbaringen, welker taak het was de eenmaal in de wet gegeven hoofdopenbaringen levendig te houden en te ontwikkelen, afgebroken werd, daar was dit een teken van enen stilstand of ene verstomping van het theokratische leven, van ene ongeschiktheid, om voortdurend de stem Gods te vernemen, en een dergelijke toestand moest daarom ook noodzakelijk losbandigheid bij het volk veroorzaken. Want wanneer de wet naar den geest opgevat werd, moest zij noodzakelijk ene ontwikkeling in de profetie aanbrengen, omdat in haar zelf een streven naar ene hogere volmaking ligt, zodat de trouwe bewaring der wet met den bloei der profetie in het innigste verband stond.

Natuurlijk geldt onze Spreuk ook in vollen zin van de toestanden der Christenheid. -Waar in een land de prediking der wet en van het Evangelie verstoord wordt, waar aan de trouwe herders en profeten Gods door de dwingelandij de mond gesloten wordt, daar moeten zedelijk verderf en verval het volks- en familieleven treffen..

Ook dit laatste geldt van het volk en niet van den enkelen persoon. Is een volk diep te beklagen als het; ontbloot is van de profetie, als Gods Woord niet gehoord, niet betracht wordt, welgelukzalig is het, wanneer het als volk nog de Wet, het Woord Gods betracht en beleeft, en geregeerd wordt naar de ordinantiën Gods. De geschiedenis van alle eeuwen heeft dit bevestigd. Een volk dat Gods Woord en daarom God verlaat, moet zinken.

19. Een knecht met slaafsen zin, zo als alle mensen dien van nature hebben, zal door de woorden alleen niet getuchtigd worden, hij zal er zich niet door laten bewegen, zijn ongoddelijk leven te laten varen; hoewel hij u verstaat en zeer goed bemerkt, wat gij met uwe bestraffing van hem verlangt, nochtans zal hij niet antwoorden en door woord en daad te kennen geven, dat hij zich beteren wil, want de slaafse zin zit te diep bij hem, en heeft daarom zwaarder tuchtiging nodig.

20. Hebt gij enen man gezien, die haastig in zijne woorden is, die in vertrouwen op eigene wijsheid en deugd, spoedig gereed is een oordeel te vellen en zijne besluiten en meningen uit te spreken? a) van enen zot, wiens hart nog niet geheel voor de wijsheid Gods gesloten is, is meer verwachting, dat hij zich nog bekeren zal, dan van hem; 1) want hij is wijs en verstandig genoeg in eigene ogen en verwerpt alle tucht, vermaning en raad (Jak. 1: 19. Matth. 21: 31).

1) Zie hier, hoe luttel hope er is, om een haastigen en driftigen man, die zijne woorden onbedachtelijk uitwerpt, weer tot wijsheid en bedachtzaamheid te brengen, uit kracht namelijk van zijne voortvarendheid en gebrek aan overleg en nadere beschouwing. Hij is driftig in zijn begrip, en wil met één oogopslag terstond alles bevatten, doch ziet dikwijls de dingen maar ten halve, springt van het ene op het andere, overweegt niets behoorlijker wijze, denkt nooit bezadigd om zijn werk, en is dus van een wuften weifelachtigen, ongestadigen geest, van wien nooit iets goeds te maken is, gelijk men dus nog iets zou kunnen uitwerken met iemand, die zwaar van begrip en traag van bevatting is, en luttel vordert in het leren..

21. Als men zijnen knecht, in het algemeen ieder, die nog niet tot de vrijheid van den waarlijk wijze doorgedrongen is, in plaats van hem met de roede der wet Gods te tuchtigen, van jongs op weeldrig houdt, en alzo den hem aangeboren lust, om zijn eigen wil op te volgen, versterkt, hij zal in zijn laatste, zonder evenwel tot de innerlijke vrijheid gekomen te zijn, een zoon 1) en erfgenaam willen zijn, zodat hij een ware dwingeland voor zijnen heer wordt.

1) Het woord in den grondtekst komt slechts éénmaal in het O.Testament voor. Luther vertaalt het door jonker. Anderen door een ondankbare ziel In elk geval wordt hier door den wijzen koning Israëls gewaarschuwd tegen het uitwissen der standen en het niet uitoefenen van het gezag tegenover den dienstbare. Coccejus geeft het aldus terug: "Iemand, die zijn knecht al te zacht en te teder behandelt, die zal eindelijk zelf een kind worden of zich zo zeer onder zijn knecht vernederen, gelijk een kind onder een hofmeester of een opziener zijner jeugd."

22. a) Een toornig man, die gewoon is de ingevingen van zijn onverbroken, hartstochtelijk gemoed op te volgen, verwekt overal, waar hij komt gekijf, hij verwoest alzo, in plaats van te behouden en op te bouwen; en de grammoedige is veelvoudig in overtreding, en stort zich zelven in het verderf, dat Gods gerechtigheid over hem zal doen komen (Jak. 1: 20).

a) Spreuken 15: 18; 16: 21.

23. a) De hoogmoed des natuurlijken mensen, die de heilzame tucht verwerpt en zich tegenstelt en verheft boven al wat goddelijk is, zal hem vernederen, smaad en schande zullen over hem komen van Godswege, die den hovaardige wederstaat; maar de nederige van geest, die zijn hart gewillig onder de tucht van Gods woord buigt, en zijnen wandel daarnaar inricht, zal de eer niet alleen ontvangen, maar ook vasthouden; en God zal hem genade geven, en hem deelgenoot der eeuwige heerlijkheid maken.

a) Job 22: 29. Spreuken 15: 33; 18: 12. Jes. 66: 2. Matth. 23: 12. Luk. 14: 11; 18: 14. Jak. 4: 6,10. 1 Petr. 5: 5.

Deze waarheid vormt in vereniging met die, welke in vs. 15 uitgesproken is, ene grondstelling van de door Salomo verkondigde wijsheid, even als van de ganse openbaring

De Heere Jezus heeft meer dan eens gezegd, dat zij, die zich zelven verhogen, vernederd zullen worden. Zij, die menen de achting te winnen, door zich zelven te verheffen, stellen zich integendeel bloot aan minachting, en wekken Gods gramschap op. Zij, die zich zelven vernederen, zullen verhoogd en bevestigd worden..

24. Die met enen dief deelt, in het algemeen, die met grove, openbare zondaren en verachters van Gods geboden gemeenschap heeft, om des voordeels wille, of om andere redenen, haat zijne ziel; a) hij hoort enen vloek, 1) en hij geeft het toch niet te kennen, waardoor hij dien vloek van zich kon weren; daarom zal de vloek Gods hem zelven even als den dief treffen, en tijdelijke en eeuwige straf zal hij over zich brengen (Matth. 10: 39).

a) Leviticus 5: 1.

1) Hier wordt van den heler gesproken. Het een vloek horen heeft dan ook betrekking op de eedsvordering van den rechter, waarvan in Leviticus 5 wordt gesproken. Als de rechter hem met ede afvraagt, of hij er schuld aan heeft, of hij een heler is, en hij niet bekent, dan haat hij zich zelven, zijne ziele, dewijl hij door te ontkennen, zich ook feitelijk aan een meineed schuldig maakt. Dezulken haken naar hun eigen ondergang en verderf.

25. De siddering des, of van de mensen, 1) de vrees voor het oordeel, den haat, de bedreiging en vervolging der grote massa, of van enkele machtigen, legt voor hem, die zich daardoor in zijne gedachten en handelingen laat besturen, enen strik, zodat hij van de ene zonde in de andere en eindelijk in het verderf zal vallen; maar die op den HEERE vertrouwt en met heiligen geloofsmoed, overeenkomstig Gods woord, spreekt en handelt, zal in een hoog vertrek gesteld worden, waar hij voor het gevaar dor zonde en der verzoeking, voor het oordeel en het verderf beveiligd is. (Spreuken 18: 10).

1) Velen durven niet belijden, wat zij geloven, of hunnen plicht doen, waar zij dien kennen. Zij schamen zich den Heere te belijden voor de mensen, maar indien zij hierin volharden, zal Hij hen ook verloochenen in den dag des oordeels. Zij echter, die op den Heere vertrouwen zullen aan dezen strik ontkomen, en op Gods genade vertrouwende, zullen zij moedig Zijne geboden bewaren, en daarin hun geluk en hun heiligheid vinden..

Siddering voor den mens, of mensenvrees brengt menigeen in ongelegenheid, legt menigeen strikken op zijn weg. Voor mensenvrees en het zoeken naar menschengunst bewaard te blijven en te worden is een grote genade Gods. Door mensenvrees zijn duizenden verslagen en teruggehouden van het pad des levens. Mensenvrees is in den grond der zaak wantrouwen jegens God. Daarom stelt de Schrift haar ook hier tegenover het vertrouwen op den Heere. Voert mensenvrees ten dode, het vertrouwen op den Heere ten leven.

26. a) Velen, ja de meeste mensen zoeken, door zulke mensenvrees gedreven, het aangezicht des heersers, in het algemeen eens machtigen, al ware hij ook een goddeloze, wiens macht en invloed hen zou kunnen schaden; zij dingen naar zijne gunst en regelen zich naar zijne gedachten en wensen; maar, wat baat het hun, een ieders recht, ook van den rijkste en machtigste, is van den HEERE 1) en hun lot is in Zijne handen; zo is het dan zeker beter en wijzer, geen mens, maar Hem alleen te vrezen, in wiens hand de harten der koningen zijn als waterbeken, en die ze neigt, tot al wat Hij wil.

a) Spreuken 19: 6.

1) De Heere God is de eerste oorzaak. Hij is de Fontein aan alle goeds, de Bron aan alle heil. Niet de machtigste hier op aarde, maar God alleen is het, die in waarheid gelukkig maakt, die recht doet aan de verdrukten en het recht der armen op geestelijk en tijdelijk gebied bestelt. Salomo zegt hier hetzelfde als wat de dichter in Psalm 146 uitspreekt.

27. Een ongerechtig man, die niet naar Gods gebod vraagt, maar zich overgeeft aan de lusten van zijn tot het kwade geneigd hart, is den rechtvaardige, die in de vreze Gods den weg Zijner geboden wandelt, een gruwel, hij gevoelt zich innerlijk van hem gescheiden; maar ook het omgekeerde is waar: want die recht is van weg, is den goddeloze een gruwel, en wordt dodelijk door hem gehaat. Even groot als de tegenstelling tussen beiden is, even verschillend zal ook hun beider oordeel (vs. 26) zijn.

Met deze duidelijke uiteenzetting van de nooit op te heffen tegenstelling, die sedert Adams val tussen de goddelozen en rechtvaardigen bestaan heeft, sluiten de mannen aan Hizkia hun verzameling.

Maar deze tegenstelling tussen goeden en bozen scherp te doen uitkomen en in een helder licht te stellen is ook de taak van de wereldgeschiedenis, het doel aan alle goddelijke onderwijzing en leiding in den loop der gebeurtenissen.

Er bestaat velerlei en grote verscheidenheid en tegenstelling onder de mensen, maar het sterkst openbaren die zich tussen goddelozen, ongelovigen, gewetenlozen en tussen vromen, gelovigen, wedergeborenen. De wereld tracht altijd gaarne dat onderscheid te verbloemen. Zij zou zo gaarne de weinige vromen voor goddeloos en de vele goddelozen, d.i. alle onbekeerden en ongelovigen vroom verklaren. En toch wil zij aan den anderen kant slechts geheel heiligen als vromen en grove misdadigers als goddeloos aanmerken. De ganse Heilige schrift ijvert en getuigt daartegen. Zij tracht even als hier, ons geweten wakker te schudden en sterker te doen spreken, opdat wij ons ernstig onderzoeken en ons in het licht van Gods woord afvragen: tot welke behoort gij?.

Daar is een onophoudelijke strijd tussen deugd en ondeugd, even als tussen licht en duisternis, vuur en water, maar dit is in het bijzonder waar, met betrekking tot de oude vijandschap tussen het Zaad der vrouw en het zaad der slang. Allen, die geheiligd zijn, stellen belang in het heil der zielen van anderen, maar zij haten de wegen en daden van hen, die God niet voor ogen houden, en de mensen tot het verderf brengen; zij verfoeien hun gedrag, maar bidden voor hun personen, die zij beklagen..

De rechtvaardige verfoeit de zonden der goddelozen, mijdt hun gezelschap en getuigt door woord en daad tegen hun ongerechtigheden. Zijn afkeer van dezelve is een deel van zijne gelijkvormigheid met Christus, die de huichelaars ten toon stelde, en tegen de goddeloosheid der mensen getuigde, die evenwel allen tot bekering riep, en voor de goddelozen bad, toen zij Hem kruisigden. Haat tegen de zonde in ons zelven en anderen is noodzakelijk in den Christus. Indien wij vrienden van Christus zijn, zullen wij vijanden zijn van hen, die Hem op het kruis brachten..

Allen, die ongeheiligd zijn, hebben een even diep gewortelden afkeer van godsvrucht en vromen. De goddeloosheid der goddelozen openbaart zich daarin, dat zij degenen haten, die God liefheeft, maar hun ellende bestaat daarin, dat zij hen haten, die zij eerlang eeuwige eer en zaligheid zullen zien genieten, en die eenmaal heerschappij over hen zullen voeren..

HOOFDSTUK 30.

SALOMO’S BELIJDENIS EN GEBED.

Even als op den kern der Spreuken van Salomo (Hoofdstuk 10: 1-22: 16) twee aanhangsels volgden, zo zijn ook aan de nalezing der Spreuken van Salomo door de mannen van Hizkia (Hoofdstuk 25: 1) drie kleine aanhangels toegevoegd. Terwijl intussen eerstgenoemde beide aanhangsels in het algemeen door "wijzen" vervaardigd zijn, zo noemen laatstgenoemde nauwkeurig hun vervaardigers en wel het eerste (Hoofdstuk 30: 1) Agur den zoon van Jake; het tweede (Hoofdst 31: 1) den koning Lemuël. Wij kennen van deze beiden niet meer dan den naam, want wat men uit het overige gedeelte van de beide opschriften kan opmaken, berust slechts op ene meer of min waarschijnlijke gissing, omdat ene ontwijfelbaar zekere uitlegging tot heden nog niet gevonden is. Even raadselachtig als de opschriften, even eigenaardig schoon, diep en vol geest is de inhoud dezer aanhangels. Wat den vorm der Spreuken betreft, zo heeft zich daarin de eenvoudige, misschien oorspronkelijke tweeregelige Spreuk tot een lied uitgebreid, zo als b.v. het lied van de ondoorgrondelijkheid Gods (Hoofdstuk 30: 1-4) of de lof der brave huisvrouw, waar hij de verzen alphabetisch gerangschikt zijn (Spreuken 30: 10 vv.). -De wijze welke de Hizkiaansche Spreukenverzameling voegde bij de reeds bestaande Spreuken, heeft ook waarschijnlijk de aanhangels (Hoofdstuk 30 en 31) aan het geheel toegevoegd, om de tweede grote helft van het gehele Boek op dezelfde wijze te sluiten als de eerste, ten einde alzo een afgerond geheel te verkrijgen.

I. Vs. 1-33 De hoofdgedachte, waarop al de oorspronkelijke, zeldzaam gevormde Spreuken van Agur, niettegenstaande de schijnbaar ordeloze, bonte opeenhoping delen, is de waarachtigheid, zuiverheid en heilaanbrengende kracht van het woord Gods tegenover de nietigheid en ongenoegzaamheid aller menselijke wijsheid, en zij dringen allen zo ernstig mogelijk aan op ene opvolging daarvan door een godzalig leven. Alle Spreuken hebben een diepen zedelijken zin, ook die, welke schijnbaar slechts natuurbeschouwingen bevatten, zo als de Spreuken van de zeer kleine, maar wijze vier (vs. 24-28) en van de vier, die enen goeden gang hebben (vs. 29-31), waarin door voorbeelden uit de dierenwereld de hoofddeugden van het maatschappelijke leven en de heerlijkheid van het ware koningschap geschilderd worden. Ja er is geen gebod der wet, dat hij niet middellijk of onmiddellijk herhaalt en inscherpt. De volgende groepen vallen als van zelf in het oog: in vs. 2-6 wordt in nauwe aansluiting aan het raadselachtige opschrift de ondoorgrondelijkheid Gods voor het zich vermoeiende menselijke verstand beschouwd, en er wordt gewaarschuwd voor verminking van de openbaring Gods in Zijn Woord, welke alleen licht geeft en vrede aanbrengt en gene aanvulling of volmaking door mensen nodig heeft, vs. 7-10 bevatten een gebed om bewaring voor enen leugenachtigen zin, en om behoed te worden voor rijkdom of armoede, benevens ene waarschuwing tegen den laster; in vs. 11-14 wordt over het, om vierderlei goddeloosheid, vervloekte geslacht gesproken, in vs. 15 en 16 over vier onverzadelijke dingen; in vs. 17 over de straf, die den mens, die tegen zijne ouders overtreedt, zal treffen; in vs. 18-20) over vier onbegrijpelijke dingen; in vs. 21-24 over vier onverdragelijke dingen, om welke zich de aarde ontroert: in vs. 24-28 van de vier kleinen en toch wijzen, in vs. 29-31 van de vier, die enen goeden gang

maken, ten slotte wordt in vs. 32 en 33 gewaarschuwd voor hoogmoed, overmoed en twistgierigheid als hebbende een drievoudig slecht gevolg.

1. De woorden van Agur, zoon van Jake; een last. De man spreekt tot Ithiël, tot Ithiël en Uchal.

Deze woorden zijn reeds voor de oudste overzetters raadselachtig en ondoorgrondelijk geweest, en het is zeer wel mogelijk, dat de oude Joodse geleerden, die ongeveer in de 8ste eeuw n. C. in Mesopotamië den Hebreeuwsen kanon, waarin naar het eigenaardige van alle Semietische talen gene bijzondere tekens voor de klinkers voorkwamen, tot meerdere duurzaamheid van klanktekens voorzagen (Masora, Masorethen), dit vers zelf ook niet goed meer begrepen en verkeerde klinkers onder de medeklinkers plaatsen. Daar namelijk vs. 2 met "want" begint, door de onzen door "voorwaar" overgezet, zo moet een gedeelte van vs. 2 toegelicht worden. Daarbij komt, dat Jake en Uchal als eigennamen nergens elders voorkomen, en het dus waarschijnlijk ook niet zijn. Ithiël komt ook in Nehemia 11: 7 als persoonsnaam voor, terwijl het woord Agur en zijnen vorm doet vermoeden, dat het den naam van een persoon voorstelt. Verder is de verdubbeling van den naam Ithiël volstrekt niet overeenkomstig het Hebreeuwse spraakgebruik; eindelijk is ook de versterking van hamassa (= een last, liever een profetenwoord) door bijvoeging van ne’oem (= uitspraak, in onze overzetting "spreekt", het is echter een participium), zonder copulatief partikel in de gehele Schrift ongebruikelijk. Wanneer men nu het zeer overeenkomende opschrift vergelijkt boven Hoofdstuk 31: 1, waar hetzelfde massa ook staat, en men zich om de tegen alle grammatikale regels strijdende verbinding lemuel melech (Lemuël, koning; wanneer het zou moeten zijn lemuel hamelech) niet vele uitleggers van den nieuweren tijd genoodzaakt ziet, om melech met massa te verbinden, en het laatste als eigennaam van een land te nemen (Lemuël, koning van Massa), zo licht de mening dat Massa ook in Hoofdstuk 30: 1 een eigennaam zal zijn, zeer voor de hand. Wanneer men eindelijk de Hebr. woorden van de tweede helft van ‘t vers: le-Ithiël, le-Ithiël we-oechal om de boven aangevoerde redenen niet als namen van personen, tot wie de volgende Spreuken gericht zijn, maar als een zin en wel als een voorzin tot vs. 2 aanziet, zo ontstaat (door een kleine verandering van een vokaal: leithi in laïthi) de volgende zin, die zeer goed met het volgende overeenkomt:

De woorden van Agur, zoon van Jake, uit Massa, hamassa, of misschien oorspronkelijk: mimassa. De man spreekt: Ik heb mij vermoeid om God, namelijk om Zijn Wezen te doorgronden; Ik heb mij vermoeid om God en ben mat geworden, ten gevolge mijner vergeefse moeite.

Agur erkent alzo hier, dat hij in vroegere dagen wel van mening geweest is, dat Gods wezen door ingespannen denken, of door het philosopheren van het menselijke verstand doorgrond kon worden, maar hij had leren inzien, hoe dwaas zulk een weg, om tot God te komen, is; al zijne inspanning was te vergeefs geweest, en had hem tot de waarheden gebracht, die in de volgende verzen uitgedrukt zijn. -Wat verder Massa betreft, welks koning de vervaardiger van het volgende aanhangsel Hoofdstuk 31 (naar onze overzetting) genoemd wordt, en dat het vaderland van Agur geweest zou zijn, zo is de ouderstelling van de nieuwe uitleggers zeer waarschijnlijk, dat Massa het in Genesis 25: 14. 1 Kronieken 1: 30 genoemde

Noord-Arabische landschap is, hetwelk zuidoostelijk van Palestina aan gene zijde van het gebergte Seïr gelegen is. Daar moet men zich een Ismaëlitisch koninkrijk denken, waarin volgens latere berichten vele derwaarts verhuisde Joden woonden, en waar het rechte geloof aan den God Israëls zo heersend geweest is, dat het zelfs vruchten droeg, die waardig gekeurd werden in den kanon van het O.T. opgenomen te worden, op gelijke wijze als het boek Job, zonder dat deze tot het volk van Israël behoorde. Alzo waren dan Agur en Lemuël wijze leraars van Arabischen oorsprong, maar met het geloof van Israëlieten. Met deze onderstelling stemt ook het eigenaardige Hebreeuws der beide aanhangsels overeen. -De oudere uitleggers nemen ook de namen Agur, Lemuël en Jake zinnebeeldig op, en wel als bedekte namen voor Salomo zelf, die dan de vervaardiger der beide laatste hoofdstukken zou zijn (2 Samuel 12: 24, 1). Evenwel worden daardoor de moeilijkheden in Hoofdstuk 30: 1 en 31: 1 nog groter, en een bewijs voor deze onderstelling kan men volstrekt niet geven..

Wij behouden het woord, een last, in den zin van, een uitspraak, maar vertalen het tweede gedeelte: Ik heb mij vermoeid om God, ik heb mij vermoeid om God, en ik ben stomp geworden. Hij spreekt het hier dus uit, dat hij afgemat, stomp is geworden, wanneer hij het Wezen Gods wilde onderzoeken, wanneer hij zich afmatte, om tot de volmaaktheden toe God te leren kennen, en hij komt hier door tot de uitspraak, dat het Wezen Gods ondoorgrondelijk is voor den kortzichtigen mens. Daardoor komt hij ook tot de ontboezeming, in de volgende verzen vervat, dat hij eigenlijk niets weet. En waar hij tot die erkentenis en belijdenis kwam, daar zou hij juist ondervinden, dat hij vatbaar was gemaakt voor de hoogste Wijsheid, waar hij in eigen ogen dwaas werd, daar zou voor hem het licht der hoogste Wijsheid opgaan, daar zou hij recht wijs worden. Ook Agur zou het op dit terrein ervaren, dat de Heere God armen met goederen vervult.

2. Ja, geheel onmogelijk is het God recht te leren kennen door eigene wijsheid en kracht, want voorwaar, ik heb het na langdurige, vergeefse inspanning leren inzien, ik ben, zo als trouwens een ieder, die in zonden ontvangen en geboren is, met mijn verduisterd verstand onvernuftiger dan iemand, en ik heb geen mensenverstand, zo als het den mens oorspronkelijk ingeschapen was, waardoor hij God in heilige liefde kende en meer en meer zou hebben leren kennen.

3. En ik heb, ondanks al mijne inspanning op den zelfgekozen weg gene wijsheid geleerd, en gene kennis verkregen van de wegen Gods met de wereld en met mijn eigen hart, noch de wetenschap der heiligen op dezen onheiligen weg gekend. (Spreuken 9: 10).

Wijze mensen erkennen, dat hun wijsheid niets is, dwazen weten alles en kunnen niet dwalen, naar hun mening althans.

Men kent God slechts in zoverre als men Hem liefheeft, zegt Bernhard van Clairvaux. Ieder kan slechts in zoverre de waarheid kennen, als hij zelf waar is, zegt Richard van St. Victor. In overeenstemming met deze mannen Gods uit de Middeleeuwen en met Agur weten wij, dat de mens in zijnen oorspronkelijken toestand God uit Zijne schepping kon leren kennen, omdat Hij zich daarin geopenbaard had. Maar deze onmiddelbare kennis Gods werd voor den mens gesloten door den zondeval, in het eerst gedeeltelijk, maar daarna meer en meer, naarmate de zonde zich meer ontwikkelde; en een terugkeer tot oorspronkelijke kennis Gods, door middel

van de geschiedenis, de wereld of het eigen nadenken is den mens volstrekt onmogelijk, en wanneer hij het evenwel beproeft, verwijdert hij zich slechts meer van God. Wie aanneemt, dat het menselijk verstand niet door de zonde aangetast en verdorven is, en daarom meent door het reine, afgetrokken denken, dat van elke openbaring afziet, de waarheid te kunnen vinden. en God in Zijn wezen en werken meent te kunnen begrijpen, die alzo uit zich zelven tot het Wezen Gods doordringen wil, voor dien verbergt zich God des te grijpelijker, zodat zulk een eindelijk tot het volstrekte ongeloof, tot het niets, tot wanhoop komt. (Vergelijk daarmee de sage van Faust, alsmede de ganse ontwikkeling der filosofie). God kan en wil door den mens gekend worden, maar slechts uit Zijne daden, Zijne weldaden, en zeker in de eerste plaats uit de grootste, Zijnen enigen Zoon Jezus Christus, d.i. uit de openbaring. De mens, die de zonde en de onvatbaarheid der gevallen menselijke natuur erkent, en in nederigheid en eenvoudigheid de door God aangeboden openbaring aanneemt en in zijn hart opneemt, die alleen keert terug tot de oorspronkelijke kennis Gods; want hij neemt den levenden Christus, den in het vlees geopenbaarden God zelf in zijn hart op. Wie daarentegen het menselijke denken en menen, de navorschingen van een enkel geslacht, de bespiegeling van ene afzonderlijke filosofische school, eindelijk zelfs het denken en de bespiegelingen van elken afzonderlijken denker met die grote geschiedkundige daadzaken, die de goddelijke openbaring uitmaken, of wat hetzelfde is, met het Woord God gelijk stelt, met zulk een valt niet te twisten, men scheide zich van hem; hij zal òf komen tot de bewaring, dat God onbegrijpelijk, onkenbaar, een wiskunstige X voor ons blijft (Rationalismus), òf dat met het eerste ontwaken van het menselijke bewustzijn ook reeds de kennis Gods gegeven wordt, omdat de mens op zich zelven één is met God (Pantheismus)..

4. Wie is ten hemel opgeklommen en nedergedaald; wie is nu eens hier op aarde zegenend en bestraffend, besturend en onderhoudend, dan boven in den hemel almachtig heersend op aarde, dan weer aan alle plaats met Zijn onzichtbaar Goddelijk bestuur tegenwoordig (Joh. 3: 13. Rom. 10: 6 vv.)? a) Wie heeft den wind in Zijne vuisten verzameld, zodat Hij naar Zijnen wil nu den enen, dan den anderen laat waaien of terughoudt? Wie heeft de wateren boven in de donkere wolken des hemels als in een kleed gebonden, zodat zij niet op de aarde verwoestend en verdelgend nederstromen (Job 26: 8,14. Psalm 104: 6. Spreuken 8: 28.)? Wie heeft al de einden der aarde vastgesteld, zodat de zee hare palen niet meer te buiten gaat, om de aarde te overdekken (Jer. 5: 22. Job 33: 10 vv). Gij ziet wel al deze grote wonderen der schepping, en weet dat zij geschied en aanwezig zijn; maar hoe is Zijn naam, de naam van den Machtige, die dit alles doet? Kunt gij door uw natuurlijk verstand, uw denken, Hem op volkomene wijze naar Zijne eeuwige kracht en Godheid kennen, zodat gij Zijn Wezen en Zijne eigenschappen in éénen naam zoudt kunnen zamenvatten, en hoe is de naam Zijns Zoons 1)? Kunt gij u van dezen eeuwigen God zulk ene kennis verschaffen, als van een mens, wiens afstamming, geslacht en leven gij nauwkeurig kunt onderzoeken; heeft Hij een Zoon, en wat is Zijn wezen, welke zijn Zijne eigenschappen, welke is Zijne betrekking tot de schepselen Gods, zo gij het weet? Nooit zal het u of enig ander mens gelukken, ook niet door de grootste inspanning van het rein menselijke, natuurlijke verstand, God in Zijn innerlijk Wezen en werken te begrijpen; het blijft voor u gesloten en duister.

a) Job 38: 4. Psalm 104: 3. Jes. 40: 12.

1) Dit erkennen wij met een dankbaar, gelovig hart, dat de Heilige Geest, die Agur zulke woorden deed uitspreken, zonder dat deze zich dit helder bewust was, ene diepte aanduidde, die eerst door de verschijning van den Zone Gods in het vlees voor ons ontsloten is. Het blijft alzo bij hetgeen in Hoofdstuk 8: 22 over de duidelijkheid der kennis van den persoon van Christus in de Spreuken van Salomo gezegd is.

Agur heeft ten doel Christus te verheerlijken en den Vader in Hem. God en Zijne werken zijn onvergelijkelijk en onnaspeurlijk. Maar daar is klaarblijkelijk ene profetische heenwijzing naar Hem, die uit den Hemel kwam om onze Leermeester en Zaligmaker, en daarna in de hemelen oproer, om onze Voorspraak te zijn. Christus, de Zone Gods, want het is de naam des Zoons, zowel als des Vaders, waarnaar hier gevraagd wordt.

Dit 4de vers bergt, zo als uit het verband blijkt, ene duidelijke heenwijzing naar den eersten en tweeden Persoon in de Drieëenheid.).

De heiligen onder het Oude Verbond verwachtten den Messias als den Zoon des Gezegenden, en hier wordt van Hem gesproken als van een persoon onderscheiden van den Vader, maar wiens naam nog verborgen is. De grote Verlosser kan met niemand op aarde vergeleken, en daarom ook nimmer volkomen verstaan worden, want wie is ten hemel opgeklommen en nedergedaald? Wie is nevens Hem volmaakt bekend met beide werelden? Hij was in den hemel in den schoot Zijns Vaders (Joh. 1: 18); van daar is Hij nedergedaald, om onze natuur aan te nemen; waar werd ooit zulk ene nederbuigende liefde en genade gevonden! In die natuur is Hij ook opgevaren (Efeze 4: 9), om ere en heerlijkheid te ontvangen; en wie heeft dit naast Hem gedaan? (Rom. 10: 6,7). De heerlijkheid van het rijk Zijner Voorzienigheid is evenzeer onnaspeurlijk als onvergelijkelijk. Dezulke, die hemel en aarde verzoent, was de Schepper van beide en regeert over alles. Indien Christus niet als Middelaar tussen beide getreden ware, de fundamenten der aarde zouden onder den last van den vloek over de zonde bezweken zijn. Wie en wat is de Machtige, die alle deze dingen doet? Wij kunnen noch God, noch den Zone Gods volkomen verstaan en begrijpen. O diepte der kennis! Dat wij dan Zijne getuigenissen geloven, aan Zijne roepstemmen gehoor geven, op Zijne beloften pleiten, op Zijn bestuur acht geven en Zijne geboden houden..

Ontegenzeglijk vraagt Agur hier naar Hem, die uit God en zelf God is, door Wien alle dingen zijn gemaakt, als de middeloorzaak der schepping; maar met den Naam vraagt hij naar zijn Wezen als Zoon. En evenmin als het eindige schepsel de diepten Gods kan verstaan en doorgronden, evenmin ook de diepten des Zoons. In Zijn Wezen is de Drieëenige God ondoorgrondelijk.

5. a) Alle rede Gods 1) daarentegen, waarin hij Zichzelven den gevallen mens geheel en al geopenbaard heeft, is doorlouterd; geheel rein en waar, vrij van elke dwaling, vol licht en troost; want Hij is een Schild dengenen, die op Hem betrouwen, opdat zij bewaard blijven in hun gedachten voor de dwaalwegen der menselijke wijsheid en in hun leven voor zonde en schande.

a) Psalm 12: 7; 18: 31; 19: 9; 119: 140.

1) In vs. 5 gaat de Schrijver over van het Wezen Gods tot Zijne Openbaring. Is het Wezen Gods ondoorgrondelijk, Hij heeft Zich toch geopenbaard, en wat hij geopenbaard heeft is voldoende, om Hem te leren kennen als een Schild voor allen, die op Hem betrouwen. Bij het licht der natuur leert de mens God niet als zodanig kennen, maar enkel en alleen bij het licht Zijner Openbaring.

6. Maar neem ze ook onvervalst aan! a) Doe niet uit uw eigen denken tot Zijne woorden, want Zijne openbaring is genoegzaam, onverbeterlijk en heeft gene aanvulling of volmaking nodig, opdat Hij u nietvoor zulk ene vervalsing of verminking van het heiligste bestraffe, en gij leugenachtig bevonden wordt, als een, die menselijke wijsheid voor Gods woord uitgeeft, en derhalve een valse profeet zijt.

a) Deuteronomium 4: 2; 12: 32. Openb. 22: 18.

Ene voortzetting der Openbaring in dien zin, dat zij meer en meer in overeenstemming moet gebracht worden met den voortgang der beschaving, is in strijd met het begrip van openbaring en onderstelt in haar ene onvolkomenheid, die de mens zou moeten aanvullen. De noodzakelijkheid om tot de volmaaktheid te komen geldt veeleer den mens, aan de goddelijke geheimenissen heeft hij niets te veranderen, hij heeft te slechts op te nemen, zo als zij zijn..

Er valt met Gods woord niet te spotten of lichtvaardig om te gaan. Men mag en moet het wel uitleggen en toepassen, maar in zijnen geest, zodat het altijd hetzelfde Woord blijft; elk eigenlijk toedoen uit het onze, namelijk uit ons verdwaasd verstand zal het bederven, zijne gelouterde waarheid aantasten en te kort doen. Allerminst mag men het wagen aan het Woord van den hoogsten Koning iets te veranderen, te verwringen of het vals uit te leggen.

Agur spreekt in de eerste plaats van zich zelven, als enen Zaligmaker nodig hebbende, en als niets zijnde zonder Hem. Hij spreekt van zich zelven, als van een, die rechtvaardiging van node heeft, en die zeer dwaas gehandeld heeft. Een ieder is onvernuftig geworden (Jes. 10: 14). Maar hij, die zijn eigen hart kent, weet meer kwaad van zich zelven dan van enig ander. Welke grote gedachten anderen ook van ons mogen hebben, het betaamt ons, laag van ons zelven te denken. Hij bekent het, dat hij ene openbaring nodig heeft, om hem op de wegen der waarheid en wijsheid te geleiden. De natuurlijke mens verstaat niet de dingen, die des Geestes Gods zijn. In overstemming met de ondervinding van Agur kan men de opmerking maken, dat hoe meer de mensen verlicht zijn, zij des te meer hun onkunde betreuren, hoe meer zij verlangen naar vooruitgang in de hemelse dingen, des te meer bidden zij om steeds duidelijker openbaring van den onbegrijpelijken God en Zijne uitnemend rijke genade in Christus Jezus.

Agur verzekert ons van de waarheid van Gods woord, en beveelt het ons aan, want het is een getrouw Woord, waarop wij ons veilig kunnen verlaten; het is volkomen en genoegzaam, zodat wij er niets moeten bijvoegen. Dit verbiedt ons aan woorden van mensen een gelijk gezag met dat van Gods woord toe te kennen, en waar zij mede in strijd zijn, moeten zij als schadelijk verworpen worden, opdat niet de weg tot menigerlei dwaling en verderf geopend worde..

Agur heeft hier op het oog, alles wat den zuiver geestelijken dienst van God zou kunnen bederven, alles wat het gebod en daarom ook het Woord Gods krachteloos zou kunnen maken. Het is derhalve een waarschuwing voor alle volgende geslachten. Al wat Jerobeam heeft verricht door zijne invoering van den kalverdienst onder Israël was een toedoen tot de woorden Gods.

7. Twee 2) dingen heb ik vurig van U begeerd, onthoud ze mij niet, maar laat ze ten allen tijde mijn deel zijn, eer ik sterve.

1) Hier beginnen de getallenspreuken, die in het gehele overblijvende gedeelte van het hoofdstuk voorkomen. Zie over te wijze van haar ontstaan. Hoofdstuk 6: 16

8. IJdelheid, die mijn hart van U en van het alleen ware en eeuwig blijvende goed zou kunnen aftrekken en leugentaal, valse, verleidelijke leer, die de eeuwige waarheid voor mij in duisternis zou hullen, zodat ik ze niet meer kennen kon, doe verre van mij uit mijn hart en uit mijn ganse leven, opdat ik tot den einde toe in Uwe vreze en de kennis Uws Naams volharde; armoede of rijkdom geef mij niet; voed mij met het brood mijns bescheiden deels, 1) met hetgeen Gij nodig, maar ook voldoende voor mij gekeurd hebt, om dat met dankzegging te genieten (Spreuken 31: 15. Genesis 47: 22. Matth. 6: 11);

1) Dit is een schoon gebed, waarin hij Gods woord en zijn dagelijks brood begeert.

Het gebed sluit twee begeerde dingen in: genoegzame genade en behoorlijk of voegzaam voedsel. Genoegzame genade voor de ziele, d.i. verlos mij van zonden, van alle bedorven beginselen, handelingen en neigingen, van dwalingen en wendingen van de liefde tot de wereld en al het wereldse, welke in enkel ijdelheid, leugen en bedrog besluit.

Gebeden hebben in de werking van Gods genade, meent hij, reden om de gunst der goddelijke Voorzienigheid, doch zulk ene, die strekken moge, niet ten nadele, maar ten beste van de ziele..

Agur bidt hier om de vervulling van alle geestelijke en lichamelijke nooddruft. Eerst om de vervulling der geestelijke, dan om die der tijdelijke. En in dit gebed geeft hij zich gans en al aan Gods genade over, erkent hij, dat God, de Heere, is de Gebieder en Gever van alles, wat waarlijk goed is.

Dit gebed verraad tevens een diepe kennis van het eigen hart, van het hoogmoedig en het zelfzuchtig bestaan van het harte. Hij weet, dat de overvloed van tijdelijke goederen zo licht tot hoogmoed en Godverzaking leidt en dat armoede zo licht de begeerte naar hetgeen eens anderen is doet ontvlammen. Voor beide smeekte hij bewaard te mogen worden.

Bovendien weet hij, dat hij in het laatste geval, in het openbaar den Naam des Heeren smaadheid zou aandoen.

9. Opdat ik rijk en daardoor zat, zijnde U dan niet verloochene, en met miskenning Uwer barmhartigheid en almacht zegge: Wie is de HEERE, wat heb ik met Hem te doen (Psalm 73: 11. Job 21: 14. Deuteronomium 32: 15)? of dat ik, verarmd zijnde, dan niet stele, en met overtreding ook van het derde gebod den naam mijns Gods aantaste 1) en smade (Jes. 8: 21).

1) Armoede en rijkdom sluiten beide grote gevaren en verzoekingen voor de ziel in, die slechts zelden doorgestaan worden. De middenstand, die zich in elk opzicht van Gods goedheid en Zijne gaven afhankelijk gevoelt, is voor een godzalig leven het gunstigst-"niet te veel en niet te weinig."

Er bestaat ene merkwaardige overeenkomst tussen het gebed van Agur en enige delen van het gebed, dat de Heere Zijnen discipelen in den mond legt, want ook hij bidt om zijn dagelijks brood en om niet in de verzoekingen geleid te worden, die armoede en rijkdom zo lichtelijk veroorzaken.

Hoezeer is het gebed aan Agur in strijd met de onverzadelijke begeerte der grote massa, om rijk te worden. Hieruit kunnen wij besluiten, dat de wijsheid der wereld en de wijsheid Gods lijnrecht tegenover elkaar staan, en ook dat er helaas onder de Christenen zo weinig van die goddelijke wijsheid gevonden wordt..

10. Achterklap niet van den knecht bij zijnen heer, belaster hem niet om allerlei beuzelingen, waardoor gij wantrouwen zoudt wekken, opdat hij u niet vloeke, en gij als een verstoorder van den vrede schuldig wordt.

11. Wacht u voor het overmoedige geslacht van de kinderen dezer wereld: want daar is een geslacht, dat in goddeloze tegenspraak met alle goddelijke tegenspraak, met alle goddelijke en menselijke tucht, zijnen vader vervloekt, en zelfs zijne moeder, die om hare liefde en haar geduld dankbaarheid moest opwekken, niet zegent 1), haar niet liefheeft en Gods zegen niet over haar afsmeekt (Spreuken 20: 20. Exodus 21: 17);

1) Achter de aardse ouders, met hun opvoedende liefde staat de Vaderliefde van den trouwen Schepper, die Zijne kinderen tuchtigt, opdat zij zich bekeren, en de moederliefde der hemelse wijsheid, waarop de Spreuk evenzeer betrekking heeft..

12. Een geslacht, dat rein in zijne ogen is, en van zijnen drek, zijne dagelijks meerder wordende zonden, waarin zij ook geboren waren, niet gewassen is: het heeft gene vergeving van zonden, gene heiliging gezocht of gevonden (Spreuken 20: 9. Job 31: 33. Spreuken 28: 13).

13. Een geslacht, a) welks ogen hoog zijn voor den Heere en de mensen, en welks oogleden verheven zijn, zodat hun ganse houding den hoogmoed huns harten kenbaar maakt, die hen tegen Gods gebod in, hoog van zich zelven doet denken en laag op anderen doet nederzien (Spreuken 21: 4. Psalm 18: 28; 101: 5. Jes 10: 12);

a) Spreuken 6: 17

14. a) Een geslacht, welks tanden, alsof zij verscheurende dieren waren, zwaarden, en welks baktanden messen zijn, om de ellendigen van de aarde en de nooddruftigen van onder de mensen te verteren; mensen, die door hun onverzadelijke eigenbaat en hunnen hoogmoed, door krenkende, bijtende redenen, door leugen en laster, ja zelf door hebzuchtig bloeddorstig geweld het machteloze geslacht der vromen vervolgen en zich in hun lijden verlustigen (Spreuken 25: 18. Psalm 52: 4; 55: 22; 57: 5. Jer. 9: 8; 30: 16; 50: 17. Jes. 9: 12).

a) Spreuken 12: 18.

Viermaal herhaalt Agur de uitdrukking: Daar is een geslacht. -Hiermede bedoelt hij niet juist vierderlei uitbarsting van het kwaad, maar vierderlei karakter, soort, in zijne verschillende betrekkingen. Het boze geslacht doet zich in natuurlijke ontaarding als de ondankbaarsten kennen door verzet tegen de opvoedende liefde; dan volgt in drie graden de nadere beschrijving hiervan: in plaats van zich te laten reinigen, wanen zij zich reeds rein, alzo in plaats van zich zelven te kennen, maken zij zich aan de domste zelfinbeelding schuldig-zij spreken hunnen hoogmoed naar buiten uit, en doen zich alzo kennen als de onbeschaamdsten, zonder enige nederigheid, -eindelijk is schade toebrengen, verteren, verderven hun werk en zij openbaren zich alzo als de vijandelijksten en schadelijksten op aarde. Ook in het leven vindt deze trapsgewijze ontwikkeling plaats; van de boze kindsheid aan, door den hoogmoed der jeugd heen, tot aan den schadelijken mannelijken leeftijd toe; -evenwel grijpen deze vier karaktertrekken als een enkel karakter der boosheid steeds in elkaar. Wie zich in den spiegel der ene spreuk nog niet mocht kennen, zal zich misschien in den anderen leren kennen. Altijd en onder allerlei gedaante, ook bij de fijnste vormen, ja zelfs bij den schijn van weldoen, openbaart zich voor den opmerkzamen beschouwer het boze geslacht, dat slechts beschadigen kan in zijnen hoogmoed en bereidwilligheid..

God heeft het zo ingericht, dat de armen, die wij altijd bij ons moeten hebben, nooit uit het land zouden ophouden, doch men vindt zulke onbarmhartigen, die als zij konden, al hun best zouden doen, om hen van de aarde uit te roeien..

15. In nimmer voldane begeerlijkheid veracht dit goddeloze geslacht alle dankbaarheid jegens den Heere en de mensen. Volgens een oud spreekwoord zegt men: De bloedzuiger, (in het Hebreeuws "aluka" het verslindende monster der onverzadelijkheid) heeft twee dochters, die in hare vraatzucht onophoudelijk roepen: Geef, geef! Deze drie dingen worden ook niet verzadigd; ja vier zeggen niet, ook al heeft men ze nog zo gevoed: Het is genoeg!

1) Dit slechts op deze plaats voorkomende woord vertalen de Staten-overzetters in overeenstemming met Luther en alle oude vertalers door "bloedzuiger"; het is dan ook uit het overige gedeelte van het vers duidelijk, dat de zich vastklemmende, nooit ophoudende, onbevredigd voortzuigende, voortetterende onverzadelijkheid verpersoonlijkt, of verzinnelijkt moet worden. Andere volken, zoals de Perzen en Arabieren, stellen zich voor, dat er een spookachtig gedrocht bestaat, dat met onverzadelijke vraatzucht alles dreigt te verslinden, een soort van vampier, die als een monsterachtige bloedzuiger aan alle levenden het bloed tracht uit te zuigen, of zoals de Indiërs zeggen, op de kerkhoven rondwaart en zich met het vlees en de beenderen der lijken voedt. Het zou niet onmogelijk zijn, dat de Hebreën in een onder hen

bekend spreekwoord: "De aluka heeft twee dochters: Geef, geef (hebr. hah, hab)!" deze bij de naburige volken voorkomende spookvoorstelling overgenomen hadden, en dat nu Agur aan het bekende spreekwoord herinnerende, er een dieperen zin aan geeft, terwijl hij het vierhoofdige, schadelijke monster, dat de mensheid het levenbloed uitzuigt, schildert. Geheel overeenkomstig hiermede zegt een Indische spreuk: "Het vuur wordt niet van hout verzadigd, de grote zee niet van waterstromen, de god des doods niet van alle levenden, de schoonogige niet van mannen." Hoogst merkwaardig staat de aanvang van het menselijke leven tegenover deszelfs einde; want er bestaat, in de mensheid in het algemeen en in elk persoon in het bijzonder, een trek tot het voortbrengen van nieuw leven. Zolang de natuur noch kracht heeft, wil de baarmoeder ontvangen, baren, en wordt dit nimmer moede; wat des te meer in het oog loopt dewijl het daarbij de smarten niet schuwt. Het sterkst openbaart zich juist deze aandrift tot baren bij de onvruchtbaren, bij de door Gods bestel gesloten baarmoeder, waarom dan ook onze Spreuk, om de bedoeling goed te doen uitkomen, dit bijzondere geval noemt. De eerste woning der levenden wil steeds op nieuw zaad hebben, om daaruit het leven voort te brengen, de laatste woning voert even onverzadelijk de geborenen weer tot den dood! Er is iets huiveringwekkends in deze tegenstrijdigheid in het menselijk wezen, hetwelk de kiem eens nieuwen levens en des doods in zich verenigt. De dood houdt niet op zijn slachtoffers te vragen, de baarmoeder houdt niet op het leven voort te brengen, zelfs de onvruchtbare verlangt er ten minste naar! Ook de beide laatste dingen, de aarde en het vuur zijn slechts natuurbeelden van de eerste. Zuigt niet het rijk der doden de levenden in gelijk de aarde het water? Is niet de aandrift der baarmoeder gelijk aan een vuur? Nauwkeurig beschouwd lossen zich de vier dingen op in dood en verderf; ook het dodenrijk is zelf ene baarmoeder, die onophoudelijk ontvangen wil en toch geen leven voortbrengen kan; daarin verzinken wij, gelijk het water in de aarde vervloeit (2 Samuel 14: 14) -daaronder brandt een vuur, dat onverzadiglijk alles in den eeuwigen dood verteert, wat niet door Gods ontferming uit de macht van dezen vierhoofdigen verlost en gered wordt. Alzo is deze aluka, dit hoofdkarakter der vier bij elkaar behorende dingen, eigenlijk niets anders dan het niet door God geschapen monster des doods, der zonde, der lusten der ongehoorzaamheid, der eigenliefde, die de grond is van alle verderf, -dit alles staat met elkaar in nauw verband en is één.

16. Deze drie dingen zijn: Het alle vlees verslindende graf, het rijk der doden, hetwelk onophoudelijk ontvangt en ontvangen wil (Job 7: 9 Prediker 7: 2; 12: 5), de gesloten, onvruchtbare en toch altijd naar voortbrenging begerige baarmoeder (Genesis 3: 16; 30: 1) de aarde, die, hoeveel het ook regent, van water niet verzadigd wordt, en het vuur zegt niet: Het is genoeg! Het verslindt alles, wat het bereiken kan. Maar ginds goddeloos geslacht is nog onbeschaamder: Hoe zal het den Heilige, den oorsprong alles goeds erkennen? Het zal den alles verslindenden, onverzadelijken dood ten prooi worden.

17. Want dit geslacht heeft reeds van den aanvang af door ongehoorzaamheid, het wederstreven van alle heilzame tucht, door ondankbaarheid en overmoedig verzet tegen de macht en liefde der ouders den grond gelegd tot zijne verharding en veroordeling: Het oog, 1) dat als de uitdrukking van het trotse hart den vader bespot, of de gehoorzaamheid der moeder veracht, dat zullen de op aas uitgaande raven der beek uitpikken, en des arends jongen zullen het eten.

1) Dit ontaarde geslacht, dat naar de wet (Ez. 21: 15,17. Leviticus 20: 9) den dood des misdadigers gestorven is, wordt aan de openbare schande prijs gegeven, het blijft onbegraven liggen en wordt den roofvogels ten prooi, als een voorbeeld van den eeuwigen dood in het vuur, dat niet uitgeblust wordt, welken dood het tegemoet gaat, wanneer de Heere eenmaal Zijne boden des gerichts tegen hetzelve uitzenden zal. (Jes. 66: 24. Psalm 49: 15. Matth. 24: 28)..

Agur spreekt hier van het oog van zulke kinderen, dewijl men in de ogen kan lezen, hoe men jegens de ouders gezind is. De boosheid en de spotternij is uit de ogen te kennen. En nu weet men, dat de roofvogel allereerst het oog uitpikt van het slachtoffer, hetwelk hij verslinden wil.

18. Deze drie dingen zijn voor mij te wonderlijk en geheimzinnig, ja vier, die ik volstrekt niet weet:

19. De spoorloze weg eens stouten arends in den hemel, de hoogste luchtstreken; de weg ener listige slang op enen steenrots, waarop zij zonder het geringste gedruis te maken en zonder enig spoor achter te laten, voortkruipt; de weg van een zwaar beladen en daardoor diepgaand schip in het hart der zee, achter hetwelk de golven zich sluiten, zodat niets aantoont, dat het daarheen gezeild is; en in het bijzonder de weg eens mans bij ene maagd, 1) de geslachtsgemeenschap met ene maagd.

1) Op het vierde ligt de nadruk. Gelijk de arend in het ruime hemelruim geen spoor nalaat, evenmin een slang een spoor op een rotssteen, of een schip in het hart der zee, evenmin laat dikwijls de zonde van den vleselijken wellust een spoor na. Agur wijst daarmee op de verborgenheid der ongerechtigheid, welke behoort tot de diepten van Satan. Terecht merken de Engelse Godgeleerden aan, dat hier wordt gewezen op de moeilijkheid, die bestaat, om aan te wijzen, om te ontdekken of een maagd reeds is geschonden en of door een getrouwde vrouw haar bed is bevlekt.

20. Alzo verborgen en in het duister is de weg ener overspelige vrouw, het tegenbeeld van de kuise, gehuwde jonkvrouw; zij eet, geniet met wellust de zonde der ontrouw tegen haren man en wistna dezen zondemaaltijd haren mond, en zegt: Ik heb gene ongerechtigheid gewrocht! 1) Niemand is in staat haar hare schaamteloze leugen te bewijzen, totdat de Heere zelf openbaar maakt, wat in het verborgen geschied is.

1) Zij eet de verboden vrucht, gelijk de eerste ouders in den hof van Eden en veegt straks haren mond af, opdat zij zichzelve niet verrade, en dan zegt zij met een stout en schaamteloos gelaat: ik heb geen kwaad gedaan. Zij ontkent het feit voor de wereld en is gestaag gereed, om te zweren, dat zij zo kuis, eerbaar en rein is als enige vrouw ter wereld, en dat zij zich nimmer aan dat verdachte kwaad schuldig maakte. Deze werken der duisternis worden vlijtiglijk bedekt en verborgen gehouden. Zij loochent het stuk zelfs voor haar eigen geweten, indien zij nog enig gevoel in haar inwendige bezit..

21. Om drie dingen ontroert zich de aarde, en elk land 1) in het bijzonder, ja om vier, die zij niet dragen kan, en die in de menselijke zamenleving onduldbaar zijn:

De woorden "aarde en land", waarvoor in de grondtaal van het O.T. slechts één woord gebruikt wordt, stemmen dikwijls, wat hun betekenis betreft, overeen; want elk land (in het bijzonder het land van Israël) is in het klein het beeld van het geheel. Wanneer een land, een volk, een staat beroerd, of ten val gebracht wordt, dan heet het in de taal der profetie: de aarde beeft en ontroert zich-zodat dergelijke volksgerichten reeds het begin en tevens voorbeelden zijn van het grote wereldgericht en de omkering der dingen, als de aarde de kwaaddoeners volstrekt niet langer dragen kan, maar ze van zich af zal schudden.

De beide laatste voorbeelden hebben wel is waar in de eerste plaats slechts betrekking op het huiselijk leven; maar terwijl wij het verderf en den ondergang van een gezin zo gaarne tot dat enkele huis in ons oordeel beperken, ziet de wijze Agur, hoe de lotgevallen en toestanden van het gezin, den staat en der ganse aarde, zo als zij in Gods oog één zijn, ten nauwste en wederkerig op elkaar inwerken..

22. Om enen knecht, als hij regeert (Spreuken 5: 8; 28: 3); want hij zal zijnen slaafsen zin, dien hij niet zal kunnen afleggen, door geweldenarijen en ongerechtigheden van allerlei aard tonen; en enen dwaas, voor wien de kastijding past, en die, zo lang hij nog met de nooddruft zijns levens te kampen heeft, zoveel mogelijk onschadelijk is, maar wiens goddeloze overmoed des te sterker uitkomt, als hij eindelijk van brood verzadigd is (Spreuken 26: 3; 19: 10. Prediker 10: 6 vv.);

23. Om ene hatelijke, lang versmade vrouw, als zijeindelijk getrouwd wordt, en dan ene overmoedige dwingelandes wordt voor hare huisgenoten, in het bijzonder voor hare ongehuwde gezellinnen; en ene dienstmaagd, als zij erfgenaam is, in de plaats treedt van hare vrouw1) hare meesteres en dan hare voormalige mededienstmaagden met hardheid behandelt.

1) Moet hier gedacht worden aan ene dienstmaagd als Hagar, die als vrouw van Abraham werd aangemerkt, en als het ware in de plaats van hare vrouw trad, of aan ene, die na den dood der vrouw haar als echtgenote van den man opvolgt? Beide kan, maar o.i. pleit alles meer voor het eerste. Het was daarom dan ook, dat straks Sara Hagar weer terugstelde in den staat van dienstmaagd, nadat zij zich overmoedig tegen haar had gedragen.

24. Deze vier zijn van de kleinste der aarde, doch deze zijn wijs, met wijsheid wel voorzien en daarom onze opmerkzaamheid zeer waardig:

25. De mieren zijn een onsterk volk, zodat vele te gelijk uit onachtzaamheid vertreden worden; evenwel a) bereiden zij met zorg en voortdurend gebruik harer geringe kracht, in den zomer al hare spijsvoor den winter, leer van haar hoe gij uw huis bereiden zult, opdat gij in den kwaden tijd geen gebrek zult behoeven te lijden.

a) Spreuken 6: 8.

26. De konijnen, of liever de marmotten, die met de konijnen veel overeenkomst hebben (Leviticus 11: 5), zijnevenzo een machteloos, vreesachtig volk; nochtans stellen zij met wijsheid en volharding hun huis in den rotssteen, waar zij veilig zijn;

Leer dan ook van deze weerloze dieren, dat gij, al zijt gij nog zo gering en machteloos in het land, zo namelijk Gods eeuwige wijsheid in u woont, door trouw een eeuwig huis, dat door gene boosheid vernietigd kan worden, voor u zelven kunt bouwen..

27. De sprinkhanen hebben wel is waar genen koning; nochtans gaan zij allen uit, zich verdelende in welgeordende hopen (Joël 2: 2 vv.).

Leer dan van hen, welk ene grote zaak de vereniging in den geest is, en scheid u niet af van hen, die nauw met u verbonden tegen de wereld en hare macht, in gesloten rijen, moeten strijden en pal staan, totdat zij eindelijk het veld behouden..

28. De spinnekop 1) (wellicht nauwkeuriger: de hagedis) tast, grijpt en houdt zich vast met de handen, kruipt zelfs tegen de muren op, sluipt listig door naden en spleten heen, en is eindelijk zelfs in de paleizen der koningen, waar het dier zich achter beschotten en in spleten verbergt en niet te verdrijven is. Zo leer dan van haar, hoe gij de voorzichtigheid der slang met eenvoudigheid moet paren, om door alle hinderpalen heen te dringen, tot in de zalen van den eeuwigen koning.

1) Schultens en Bochart verstaan er de hagedis onder en wel de ster-hagedis, die met hare beide voorste poten de vliegen, muggen en spinnen vangt, opdat ze haar tot voedsel dienen. Deze houdt zich meest op in de reten der muren, en derhalve ook eerder in de paleizen, dan in de kleine, onbemuurde woningen van de armen.

Agur wijst op haar als voorbeeld tot aanmoediging en verheerlijkt in haar de wijsheid Gods.

29. Volgt gij de vermaningen op, die deze kleinen en toch wijzen geven, zo zult gij een wijze en een koning vol macht en hoogheid op het gebied des geestes zijn; want deze drie maken enen goeden tred, vol koninklijke waardigheid en gepastheid, ja vier zijn er, die enen goeden gang maken:

30. De oude leeuw geweldig, sterk, grootmoedig en toornig, ja, een koning onder de gedierten des wouds, die voor niemand zal wederkeren, maar zelfs den sterksten vijand moedigen tegenstand biedt, totdat hij gevallen is, of overwonnen heeft.

31. a) Een windhond van goede lenden, die al het wild voor zich henendrijft, of een bok, die voor zijne kudde uitgaat; enbovenal is er geen schoner aanblik, dan die van een koning, die niet tegen te staan is, maar die aan het hoofd van zijn gewillig volk over alle boosheid, en over al zijne vijanden zegepraalt.

a) Job 39: 22 enz.

32. Zo gij echter dwaselijk gehandeld hebt, hetzij gij tot dusverre als een goddeloze dwaas geleefd hebt, of op nieuw in de zonde vervallen zijt, met u te verheffen, en in den hoogmoed van uw natuurlijk hart uwen weg te bewandelen, en zo gij allerlei kwaad bedacht hebt, zodat gij in plaats van u tot God en Zijnen dienst te keren, den zondelust in u gevoed hebt, zo

verontschuldig u niet, maar leg a) de hand op den mond, zwijg en verneder u, want ootmoed is de eerste schrede tot wijsheid.

a) Job 21: 5.

Wij moeten onze driften beteugelen, bedwingen, onderdrukken, en ons schamen en vernederen, wanneer ons met recht ene fout wordt ten laste gelegd, zonder alsdan op onze onschuld te pleiten. Indien we ons zelven verheven hebben, door te hoge, te grote en te voordelige gedachten van ons zelven te hebben; of door degenen, die over ons gesteld zijn, op ene kribbige en gemelijke wijze tegen te staan; of indien wij de wetten en regelen, aan welke wij in onzen toestand verbonden zijn, mochten overtreden hebben, zo hebben we zeker dwaselijk gehandeld. Zij, die zich de meerderheid over anderen aanmatigen, of tegen anderen zich trotselijk aankanten, en die hoogmoedig en vermetel zijn, doen zich zelven schande aan en verraden hun eigene zwakheid. Ja, als men maar kwaad gedacht, of een slinks oogmerk in zijnen zin gehad heeft, of hetzelve door anderen ons mocht ingeboezemd zijn, zo moeten we de hand op den mond leggen; schuld bekennen en boetvaardiglijk zwijgen. Wij moeten ons vernederen, wegens hetgene verkeerdelijk is gedaan en ons in zak en asse, al treurende voor God vernederen, gelijk Job deed in Job. 39: 36; zie ook Psalm 39: 10: en met den overtuigden melaatse onze bovenlippen bedekken. Indien wij dwaselijk gedaan hebben, moeten we dit niet voor de mensen beweren, er in volharden, maar stille zwijgen, er berouw over tonen, het te herstellen zoeken, en ons dus weer bevredigen met degenen, die door ons beledigd of geërgerd geworden zijn. Wij moeten trachten de kwade gedachten, welke in ons opgekomen mochten zijn te bedwingen, te dempen en ze beletten om uit te breken in kwaadsprekendheid, of in slechte, dartele, nutteloze, ongezouten tale. Aldus hebben wij enen breidel, enen teugel voor den mond van node; en daartoe moet men desnoods een heilig geweld op zichzelven oefenen en zichzelven gelasten tot zwijgen; gelijk Christus aldus niet duldde, dat de boze geesten zouden spreken..

33. Want de drukking der melk brengt boter voort, en de drukking van den neus brengt bloed voort, en de drukking des toorns, het tegen elkaar aanhitsen van twee in vijandschap levende mensen, brengt twist voort; 1) daarom laat allen hoogmoed varen, die u tot onberaden, gewelddadige stappen zou voeren, waardoor gij niets goeds tot stand zoudt brengen, en wend u tot de nederigheid en zachtmoedigheid, opdat de wijsheid u met koninklijke ere krone.

Gelijk het sterk en geweldig schudden van den room door de karn al het goede uit de melk verzamelt, en gelijk het harde drukken der neus het bloed daaruit perst, zo doet dit voortdringen der gramschap ook ‘s mensen lichaam en geest aan, bederft ze beiden, en berooft deze van al het goede, wat er in is. Of gelijk bij het karnen der melk en het drukken der neus door geweld iets gedaan wordt, wat anders geen plaats zou hebben, zo wordt ook onze geest trapsgewijze door sterke driften zeer verhit en de ene toornige maakt een tweede, deze een derde en zo voorts, zodat er ten letste onverzoenlijke breuken en verwijderingen door in de maatschappij ontstaan, welke men toch behoorde te vermijden, door niets met geweld, maar alles met zachtmoedigheid, bedaardheid en vriendelijkheid ter uitvoering te willen brengen en daartoe vooral zijn best te doen..

HOOFDSTUK 31.

LOFSPRAAK OP ENE DEUGDZAME VROUW.

II. Vs. 1-9. Het tweede kleine aanhangsel van de Hizkiaansche verzameling van Spreuken is een korte zamenvatting van die gulden lessen, welke ene moeder haren koninklijken zoon wellicht bij den aanvang zijner regering eenmaal gaf, over de wijze, waarop een godvruchtig koning het bewind moet voeren. Zo als wij reeds in Hoofdstuk 30: 1 zagen, was deze Lemuël, die deze gulden lessen zijner moeder nederschreef, waarschijnlijk niet een Israëliet, en wel is waar, evenals Agur, een Ismaëliet. De onderstelling der oudere uitleggers, dat ook Lemuël, even als Agur, slechts een bedekte betekenisvolle naam voor Salomo zou zijn, die alzo door zijne moeder Bathseba onderwezen zou zijn, heeft geen voldoenden grond.

1. De woorden van den koning Lemuël, de last, 1) de onderwijzing (hebr. lemuël melech massa), waarmee zijne moeder hem onderwees, hoe hij als godvrezend koning het bewind moest voeren (Hoofdstuk 30: 1).

1) Anderen vertalen: De woorden van Lemuël, den koning van Massa. Wie deze Lemuël is geweest, is niet met zekerheid te zeggen. Sommigen houden hem voor dezelfden als Agur. De Oude Kerkvaders vereenzelvigden hem met Salomo.

2. Wat zal ik u zeggen, o mijn veelgeliefde zoon? en wat voor raad zal ik u geven, o zoon mijns buiks, dien ik met gebed en smekingen onder het hart gedragen en met smarten gebaard heb? ja, wat zal ik u antwoorden, o zoon mijner geloften, 1) dien ik van God afgebeden heb (1 Samuel 1: 11); zie hoe lief gij mij zijt, maar luister daarom ook des te beter naar de vermaningen uwer moeder.

1) De vraag, welke tegelijk een uitroep is, is als het diepe zuchten ener moeder, die bezorgd is over het heil van haar kind, die hem gaarne wil zeggen, wat hem nuttig is, in woorden, die het harte treffen en steek houden. Hij is toch haar lieve zoon, dien zij onder het hart heeft gedragen, de zoon, dien zij onder gelofte van dankbaarheid van God heeft afgebeden en als door Hem geschonken, aan Gods harte gelegd heeft..

3. Geef a) aan de vrouwen uw vermogen niet, verwoest niet door wellust de krachten van uwe ziel en uw lichaam, noch uwe wegen, om koningen te verdelgen, 1) bewandel niet de wegen van ontucht en dronkenschap, waardoor zelfs machtige koningen zich in tijdelijk en eeuwig verderf gestort hebben.

a) Deuteronomium 17: 17.

1) Dewijl het tweede gedeelte van dezelfde kracht is als het eerste, is het duidelijk, dat hier gedoeld wordt, niet op het vernietigen of verdelgen van koningen door Lemuël zelven, maar op de wellustige vrouwen, die door haar wellust ook de koningen verdelgen. Het is daarom dan ook, dat hij in het volgende vers waarschuwt tegen het overmatig gebruik van wijn en

sterken drank, dewijl zulk een gebruik den wellust opwekt. Schultens vertaalt: "geef uwe wegen niet aan de overmeesteressen der koningen."

4. Het komt den koningen niet toe, o Lemuël! d.i. gij godgewijde, het komt den koningen niet toe, wijn te drinken, en den prinsen sterken drank te begeren; want de wijn is een spotter, en hoererij, wijn en most nemen het hart weg (Hos. 4: 11).

Het spreekt van zelf, dat hier slechts van het onmatig gebruik van wijn sprake kan zijn, van dronkenschap en lust tot bedwelming, zo als wij in dien zin van wijndrinken en wijndrinkers spreken..

5. Opdat hij niet drinke en in zijne dronkenschap het gezette, hetgeen God in Zijne heilige wet heeft voorgeschreven, en waaraan ook hij gebonden is, vergete en de rechtzaak van alle verdrukten verandereen omkere.

Voor hen, die in dronkenschap en wellust leven, verandert de dag in nachtelijke duisternis, niet door uitdoving van het zonnelicht, maar door de verduistering van hun eigen geestelijk licht. De dronkenschap is ene omkering van het gezond verstand, ene waanzinnigheid, een verderf van de gezondheid der ziel..

Zij is een boze geest, die zich den toegang tot de ziel weet te verschaffen. Zij is de moeder der boosheid, ene verwoesting van alle deugd; van enen moedige maakt zij enen lafaard, van enen bescheidene enen schaamteloze; den lust tot recht en gerechtigheid neemt zij weg, de wijsheid vernietigt zij. Want even als het water het vuur uitdooft, zo verstompt het onmatig gebruik van wijn den kalmen, helderen geest.

6. Geeft veeleer sterken drank dengenen, die verloren gaat, 1) die op het punt staat, onder den jammer en de ellende te bezwijken, en zachteren wijn dengenen, die bitterlijk bedroefd van ziel zijn, opdat zij moed en kracht verkrijgen, Psalm 104: 15. Matth. 27: 34.

1) Onder dengenen, die verloren gaan en bitterlijk bedroefd van ziele zijn, hebben wij, ongetwijfeld hen te verstaan, die ter dood veroordeeld waren. Vandaar dat we ook lezen van den gemirreden wijn, welke den Zaligmaker werd aangeboden op het kruis, maar die door Hem werd afgewezen. Wijn, matig genomen, heeft de door God gegeven kracht, om den moed te stalen, heeft de weldadige werking, om wat ingezonken was, weer te doen op leven. Maar een grote hoeveelheid zet voor een ogenblik helemaal over het lijden heen, doet de ellende vergeten, zolang de wijn of sterke drank werkt, om straks als de uitwerking voorbij is des te ellendiger te maken. Men gaf hem echter aan de ter dood veroordeelden, opdat deze de diepe ellende van hun toestand zou vergeten, of de schrikkelijke pijn niet zouden gevoelen.

7. Dat hij drinke, en daarbij zijne armoede vergete, en zijner moeite niet meer gedenke.

Onze gezegende Heere, die het ons vergunt en het zelfs van ons eist, dat wij hun, die op het punt zijn van te bezwijken, versterkingen toedienen, weigerde ze bij Zijn eigen verschrikkelijk lijden (Mark. 15: 23); integendeel weigerde Hij niet den bitteren beker Zijns

lijdens tot op den bodem toe te ledigen, maar wanneer Zijn eigen volk deelgenoot van Zijn lijden gemaakt wordt, schenkt Hij het den beker der vertroosting in, nodigt het uit, dien te drinken, en verblijdt alzo hen, die in de grootste ellende verkeren, door Zijne liefde en genade. Paulus zegt: "Want gelijk het lijden van Christus overvloedig is in ons, alzo is ook door Christus onze vertroosting overvloedig." 2 Kor. 1: 5).

8. In plaats van door deze zonden van vleselijken lust u zelven en uw volk in het ongeluk te storten, Open uwen mond voor den stomme, 1) die zelf zijn recht om allerlei oorzaak niet kan doen gelden, en die zonder uwe hulp onder onrechtvaardig geweld zou moeten bezwijken, voor de rechtzaak van allen, die omkomen zouden, 1) zo als weduwen en wezen.

1) Stomme moet hier in figuurlijken zin worden opgevat. Hetzij door dat hij nog te jong is, hetzij dat hij te onhandig is, hetzij dat hij te beschaamd is om zelf voor zijn zaak op te komen. Met de stommen worden verenigd, de onwetenden en de verdrukten en nooddruftigen. M.a.w. wordt Lemuël gewezen op de roeping der Overheid, om op te komen voor het recht der ellendigen, het recht van hen, die in zulk een positie zijn, dat indien de Overheid zich hun zaak niet aantrekt, zij gevaar lopen van geheel en al om te komen.

2) Hij moest vrijmoedig zijn mond openen en vrij uitspreken voor degenen, die verongelijkt waren, of onbeschroomd vonnis vellen over de schuldigen. Hij moest zich inzonderheid aanmerken als den patroon of voorstander der onderdrukte onnozelheid. Hij moest spreken voor verongelijkte burgers, voor valselijk beschuldigde lieden, op wier verderf men toeleidde, gelijk als Naboth zulk een onderdrukte was..

9. Open voor zulk een goed werk met blijdschap uwen mond, a) oordeel gerechtelijk en, doe den verdrukten en nooddruftigen recht, hun, die stil en nederig ook onder den last der droefenis hunnen weg gaan en van uwen machtigen bijstand verstoken, niet bestand zijn tegen de macht der goddelozen.

a) Leviticus 19: 15. Deuteronomium 1: 16.

Niet aan het prachtgewaad, niet aan den gordel, niet aan de stem van den heraut wordt de vorst herkend; maar daaraan, dat hij het zwakke steunt, zijne zaken met recht beschikt, op de onrechtvaardigen een waakzaam oog houdt, en het recht door de machtigen niet laat verkrachten..

10.

III. Vs. 10-31. Het tweede gedeelte van het tweede Aanhangsel van de Hizkiaansche Spreukenverzameling is het gouden ABC voor vrouwen, dat den lof behelst ener aan deugden rijke huisvrouw, die tevens een spiegel voor anderen is. In het Hebreeuws zijn de verzen van dit hoog dichterlijk lied alphabetisch gerangschikt, even als in Psalm 9, 10, 25, 34, 119 en Klaagl. 1-4. Vergelijk over de zinrijke betekenis van dezen dichtvorm Psalm 9: 1 Deze schilderij vergunt ons een diepen blik te slaan in den vreedzamen kring der godvruchtige Israëlietische families, en geeft ons te gelijk een maatstaf aan de hand, waarnaar wij ons eigen

familieleven kunnen afmeten, vooral wanneer wij daarbij de voortreffelijke uitlegging voegen, die Paul Gerhardt in zijne liederen: "Vol van wonderen enz. Hoe schoon is het toch, Heere Jezus Christus. Een vrouw, die God" enz. aanbiedt. Wellicht had ook Schiller, in zijn lied van de Klok, waarin hij ene moeder van kinderen bezingt, die haar huis bestuurt en verzorgt, deze afdeling voor de aandacht en tot voorbeeld. -De aard van de zaak brengt mede om ook dit tweede gedeelte aan Lemuël toe te kennen. Ook op inwendige bewijzen steunt dit gevoelen. -Het geheel kan in de volgende groepen verdeelt worden: In vs. 10-12 schildert de dichter de onschatbare waarde ener deugdzame huisvrouw voor den man; in vs. 13-24 hare vlijt en haar loon, haren arbeid en haar bestuur in het huis; in vs. 25-27 haren lieflijken, opgeruimden en heilzamen omgang met hare huisgenoten; eindelijk in vs. 28-31 den lof, dien zij in en buiten haar huis verwerft.

10. *Aleph*. Wie zal ene a) deugdelijke huisvrouw vinden?Een huisvrouw van geest en moed, die gebied voert over haren geest. Wien dit te beurt gevallen is, die heeft een kostbaren schat gevonden; want hare waardij is verre boven de robijnen, derhalve is zij hoogst zeldzaam en moeilijk te verkrijgen (Spreuken 3: 15; 8: 11; 18: 22).

a) Spreuken 12: 4.

Er is op aarde niets lieflijkers dan de liefde ener vrouw..

Ik ken op aarde niets, dat zulk een geluk en vreugde aanbrengt, dan wanneer ene vrouw hem met liefde aanhangt, die door zijn leven haar tot eer is. Daar ontbreekt het niet aan troost en vreugde; daar is een heil, dat alle andere aardse heil te boven gaat.

11. *Beth*. Het hart haars heren vertrouwt op haar en hare trouwe, zorgende liefde, zodat hem geen goed zal ontbreken, 1) integendeel zal hij door hare zorg overvloed van de noodwendigheden dezes levens in zijn huis vinden.

1) Met hart van haar man kan rustig zijn. Hij kan zich op haar, die hij liefheeft ook verlaten. Hij gaat zijn beroep na, wellicht een beroep, hetwelk wel eervol en gewichtig is, doch weinig of minder als niets aanbrengt, maar zijn vrouw houdt het familiegoed nauwgezet bij elkaar en vermeerdert het door arbeidzaamheid en schrander besturen, zodat het hem niet aan gewin ontbreekt, hetwelk hij niet door verwerven verkrijgt, maar enig en alleen door vertrouwen op haar, waardoor hij in dit vertrouwen op zijn vrouw bevestigd wordt; zij is voor hem een nooit uitdrogende bron van louter goed..

De Engelse vertaling heeft, zij zal hem niet noodzaken tot den roof. In elk geval wil de dichter zeggen dat hij zo veel heeft door haar beleid, dat hij naar geen ander goed verlangt.

12. *Gimel*. Zij doet hem goed en geen kwaad, al de dagen haars levens.
1)

1) Deze is haar zorg, dit is haar werk, niet nu en dan of als zij in een goede luim is, maar geduriglijk zodat zij niet moede wordt van de goede diensten, welke zij hem bewijst. Zelfs,

als zij hem mocht overleven, doet zij hem nog goed, in de zorgen die zij voor zijne kinderen, zijn goed en zijn goeden naam draagt en voor alles, wat hij aan haar heeft nagelaten.

13. *Daleth*. Zij zoekt wol en vlas, en werkt met lust harer handen, met ijver, om ook door eigenhandigen arbeid in de behoefte der kleding te voorzien.

14. *He*. Zij is als de schepen eens koopmans; zij doet haar brood van verre komen, 1) zij ontziet gene moeite om het zich te verschaffen, en weet ook door schrander overleg en door ijver uit de onbeduidendste zaken nut voor het huis te trekken.

1) In vs. 13 en 14 wordt nader gewezen op haar arbeid. Met wol en vlas wordt in het algemeen aangeduid, al wat er tot de huishouding nodig is, en waar zij vergeleken wordt bij de schepen van een koopman, die allerlei waar uit vreemde landen halen, daar wordt haar de eer gegeven, dat zij weet, waar zij het best alles kan bekomen, om hare huishouding te bevoordelen.

15. *Vau*. En zij staat op, zelfs als het nog nacht is, opdat het werk goed begonnen en onafgebroken zou kunnen voortgezet worden, en geeft haar huis spijze, en hare dienstmaagden het bescheiden deel, niet alleen wat het voedsel betreft, maar ook ten opzichte van het werk, dat een ieder van haar te verrichten heeft.

Zij legt zichzelve toe op het werk, dat voor haar past. -Zij speelt niet voor de geleerde vrouw, noch mengt zich in staatszaken, of dingen die hare man of zijn comptoir of andere bezigheden betreffen, maar enkel met vrouwelijk werk. Zij zoekt wolle en vlas van ‘t beste soort, uit de eerste hand, tot den naasten prijs, en hiervan een goeden voorraad verzameld hebbende, als ook van alles wat nodig is en vereist wordt, tot wollen en linnen handwerken. Zo stelt zij niet alleen daarmee ettelijke arme huisgezinnen aan ‘t werk, maar zet ook aan elk harer eigen huisgenoten, naar mate der bekwaamheden, een taak en gaat dezen daarin zelf voor; zij merkt zelfs met lust, met beleid en vermaak; hare handen zijn kundig en wakker en alles gaat haar behendig en vrolijk van de hand, want ze heeft er haar hart op gesteld, en is onverdroten in den arbeid, gelijk ze onvermoeid is in weldoen. Zij steekt hare handen uit naar de spille en hare handpalmen vatten den spinrok. Zij acht dit werken van ‘t spinnen gene vermoeiing harer wijsheid, gene ontering van hare waardigheid, noch als iets, dat met haar recht en gezag onbestaanbaar is. Neen, deze arbeid wordt hier ter harer ere gedacht, en zij mag er gerustelijk haren roem in stellen; terwijl de pronkende sieraden der dartele dochteren van Sion ter harer schande en onere, door den Profeet opgeteld zijn geworden. Jes. 3: 18..

16. *Zain*. Zij denkt om enen akker, en krijgt hem 1) voor het geld, dat zij door hare vlijt en spaarzaamheid overgewonnen heeft; van de vrucht harer handen plant zij enen wijngaard, en overlegt, hoe zij de welvaart van haar huis kan vermeerderen.

1) Volgens vs. 23 is zij een bewoonster van de stad, (haar man is toch bekend in de poorten) en niet van het platte land. Nu is haar streven om land in bezit te krijgen, om een wijngaard te kunnen hebben. Haar begeerte strekt zich uit niet naar praal en luister, niet ook naar baar geld

en opeenhoping van goud, maar naar landbezit en ten gevolge van haar vlijtig en nauwgezet beheer, van haar opstaan voordat de zon nog op is, gelukt haar dit evenzeer.

17. *Cheth*. Zij gordt hare lenden met kracht, en zij versterkt hare armen; wat hare hand vindt om te doen, dat doet zij met al hare macht.

18. *Teth*. Zij smaakt, bemerkt het duidelijk, dat haar koophandel goed is, en dat haar arbeid haar groot voordeel aanbrengt; hare lamp gaat daarom zelfs des nachts niet uit; maar ook dan, wanneer anderen zich aan de rust overgeven, werkt zij voor haar huis.

19. *Jod*. Want zij laat den arbeid niet uitsluitend aan hare dienstmaagden over, en acht het volstrekt niet beneden hare waardigheid, om zelf handen aan het werk te slaan; want zij steekt hare handen uit naar de spil, en hare handpalmen vatten den spinrok.

20. *Caph*. En terwijl zij zoveel goeds werkt met hare handen en den zegen Gods rijkelijk ondervindt, vergeet zij de armen en lijdenden niet; want zij breidt hare handpalmen helpend uit tot den ellendige; en zij steekt hare handen uit tot den nooddruftige, 1) om hem met spijs en drank te verkwikken en te troosten.

1) Hier wil de dichter haar tekenen, als een geenszins gierige, schraapzuchtige vrouw, die enkel en alleen voor zich zelf zorgt. Zij doet wat haar hand vindt, om te doen, zij treedt op als een echte degelijke huisvrouw, maar zij gunt daarom den arme en ellendige ook van het hare. Zij weet het, dat wie zich des armen ontfermt, den Heere leent, en daarom uit liefde gedrongen, deelt zij van het hare gaarne mede.

21. *Lamed*. Zij vreest voor haar huis niet van wege de sneeuw, die ook in het land Kanaän dikwijls overvloedig valt; want haar ganse huis, zowel kinderen als dienstboden, is met dubbele klederen gekleed, namelijk de gewone en de wollen overklederen ter bescherming tegen de koude.

22. *Mem*. Zij zorgt niet alleen voor het noodzakelijke, maar ook voor hetgeen kan bijdragen tot versiering van haar huis en tot veraangenaming van haar leven; want zij maakt voor zich met vlijtige hand op den weefstoel (1 Samuel 17: 7) tapijtsieraad; hare kleding is fijn linnen en purper, 1) hetgeen alleen door de aanzienlijken gedragen wordt.

1) Zij kleedt zich dus niet, om maar geld te winnen, beneden haar stand, neen, zij gebruikt de gave, door God haar verleend, op behoorlijke wijze. Zij is gekleed zo als het behoort, zoals het mag. Zij pronkt niet, maar evenmin vergeet zij het eerbaar en deftig optreden.

23. *Nun*. Haar man, rijk en aanzienlijk geworden door de voortreflijkheid van haren wandel, is bekend in de poorten, als hijten gericht zit met de oudsten des lands.

24. *Samech*. Zij maakt boven hetgeen zij voor haar huis nodig heeft, fijn lijnwaad op haren weefstoel en verkoopt het; en zij levert den Fenicischen koopman gunstig bewerkte gordelenen vergroot daardoor de welvaart van haar huis.

25. *Ain*. Sterkte en heerlijkheid zijn hare kleding, als hare beste sieraden, en de vrolijke moed, waarmee zij haren weg gaat en haren arbeid verricht, maakt, dat zij zich niet aan kwellende zorgen overgeeft endat zij lacht, in vrolijke gezindheid denkt, over den nakomenden dag. 1)

1) Aanschouw haar geluk; zij kan ook onder kruis en te midden van de teleurstellingen dezes levens, die ook den wijze en deugdzame wachten, moedig het hoofd opbeuren. Wanneer zij oud wordt, zal het haar ene aangename, vertroostende gedachte zijn, dat zij hare jeugd niet lui en nutteloos doorgebracht heeft. In den dag des doods zal zij er met vreugde aan denken, dat zij voor iets goeds geleefd heeft; ja, zij zal zich verblijden in ene eeuwigheid, die aanstaande is..

Zij is vergenoegd met het kleed der zachtmoedigheid, met den mantel der gerechtigheid, en het fijn wit gewaad der heiligheid, waarin zij haren geest vrediglijk bezit, zich vrolijk van hare betrekkelijke plichten kwijt en haar zelf in de gunst van God aanprijst. Zij geniet hier benevens ene gelijkheid, eenparigheid en standvastigheid van geest, die haar in alle rampen en tegenheden bedaard en moedig doet zijn en in voorspoed bestendig en nederig maakt, en in dat gewaad is zij wel beschermd en wordt er zelfs in geëerbiedigd..

26. *Pe*. Dit lachen komt evenwel niet voort uit goddeloze dwaasheid, maar zij doet haren mond open met wijsheid, tot lering, vermaning en vertroosting van hare kinderen en dienstmaagden, en op hare tong is leer der goeddadigheid, die de harten betert.

Zij voedt hare kinderen en dienstboden op in de vreze en vermaning des Heeren.

27. *Tsade*. Want zij beschouwt met oplettendheid de gangen van haar huis en zij merkt aandachtig op, of alle dingen eerlijk en met orde en in de vreze des Heeren geschieden; en het brood der luiheid eet zij niet; 1) want zij heeft het alles door hare trouwe zorg en vlijt verkregen.

1) Haar oog is naar alle kanten gericht. Zij is nu hier dan daar, om overal met eigen ogen te zien, zij laat niet, terwijl zij zelf de hand in den schoot legt, de dagelijkse bezigheden verrichten naar eenmaal gegeven onderwijzing, maar werkt mede, op allen het toezicht houdend, eet alzo niet het brood der traagheid, maar het wel verdiende..

28. *Koph*. Daarom ontvangt zij ook het beste en waardigste aardse loon uit den mond van hen, wien zij hare zorg gewijd heeft: Hare kinderen staan op, en roemen haar welgelukzalig; ook haar man, en hij prijst haar, zeggende:

29. *Resch*. Vele dochteren in den lande hebbenwel is waar deugdelijk gehandeld; maar gij gaat die allen te boven.

30. *Schin*. De bevalligheid is bedrog, en de schoonheid ijdelheid, 1) zij verdienen daarom geen lof; maar ene vrouw, zoals gij, die den HEERE vreest, die zal geprezen worden, want alleen de vreze des Heeren geeft haar hare waardij en macht, dat zij doen kan, wat van haar in vs. 10-29 gezegd wordt.

1) Ene vrouw kan eerlijk en godzalig bij enen man wonen en met een goed geweten huisvrouw zijn, maar zij moet boven dat alles God vrezen, geloven en bidden.

Wie een vrouw neemt alleen om haar bevalligheid, komt bedrogen uit, en de schoonheid verdwijnt straks, krachtens de wet der vergankelijkheid, maar een vrouw, die waarlijk den Heere vreest, zal geprezen worden, ook al is hare schoonheid verwelkt. De Schrijver wijst hier op het blijvende, tegenover het vergankelijke, op den diepen achtergrond van alle ware huiselijk geluk.

31. *Thau*. Geef haar van de vrucht harer handen, 1) en laat hare werken haar prijzen in de poorten; zij heeft het niet nodig, dat iemand den mond open doe, om haren lof te vermelden; den arbeid, dien zij in de stilte van haar huis verricht, is haar beste lof, en zal in de openlijke vergaderingen van de burgers der stad voor haar spreken en getuigen.

1) ‘t Minste, dat men van de buren en metgezellinnen dezer godvrezende vrouw verwachten en vergen kon, was, dat ze toelaten wilden dat hare eigene werken haar prezen; en dat zij dezen lof niet verhinderen, noch haren arbeid niet voor de wereld verdonkeren mochten. Die goed doen, dragen hunnen eigen lof met zich; Rom. 13: 3. Men late dan geen nijd in ons binnenste sluipen, om iets te zeggen of te doen, tot vermindering van de ere, dat op zulk enen vromen, loflijken, stichtelijken en nuttigen wandel past, en laten degenen, die een goed gerucht nalaten, daarin door ons niet bezwalkt worden. Aldus wordt het gordijn getrokken voor dezen spiegel der deugdelijke echtgenote, in welke alle gehuwde en ongehuwde dames, vrouwen en dochters zich billijk mogen spiegelen, ten einde zich naar deze beeltenis te leren vormen en versieren, opdat ze eens, na op gelijke wijze een zodanigen deugdenloop volbracht te hebben, ten dien dage bij de verschijning van den Zaligmaker, bevonden mogen worden te zijn tot prijs en ere en heerlijkheid van dezelfden onzen Heere Jezus Christus!.

Onder vrucht der handen is te verstaan het goede, wat zij gewrocht heeft, waardoor zij een blijvend genot voor zich zelf heeft bereid. De Schrift wijst ook hier op de beloning. (niet op het loon), welke zulk een deugdelijke huisvrouw ontvangt. Loon gaat naar verdienste, beloning is uit genade. Waar zij echter in alle godzaligheid en kinderlijke vreze handelt zoals hier beschreven wordt, daar zal als genadige beloning, haar ook van de vrucht der handen gegeven worden. De goede boom, welke uit hare vrucht blijkt goed te zijn, verdient en bekomt achting en ere.

SLOTWOORD OP HET BOEK DER SPREUKEN.

Wie het Boek der Spreuken legt naast de spreukenverzameling van andere volken, kan als met één oogopslag reeds opmerken, dat het onderscheid zeer groot is, al is het slechts hierin, dat de Spreuken in dit Boek der Heilige Schrifture allen een godsdienstigen grondslag hebben, wat van de spreuken of liever van de spreekwoorden der andere volken niet kan gezegd worden.

Het is dan ook ontegenzeglijk waar, dat het een volstrekt noodzakelijk en onontbeerlijk lid is in het organisme van de Boeken der H. Schrift.

Wordt toch in de H. Schrift de weg aangewezen, waarop de mens kan komen tot waren vrede, tot het wandelen in het licht en het ontkomen aan de strikken des doods en der duisternis, in het Boek der Spreuken wordt juist de kennis en de wijsheid Gods toegepast op de verschillende toestanden van het leven van het volk in het algemeen en van den mens in het bijzonder.

Door den Heiligen Geest gedreven, heeft de wijze koning Israëls, van wien toch verreweg de meeste Spreuken zijn, en hebben de andere mannen Gods, van wie ons de overige zijn overgeleverd, wat de Heere God gesproken had in Zijn wet en geopenbaard in de geschiedenis van Zijn volk en de volken, in den vorm van Spreuken aan de Kerk overgeleverd en met kracht en klem tot beoefening aangedrongen, en de Heere God heeft er in den weg Zijner bijzondere Voorzienigheid voor gezorgd, dat zij met verloren zijn gegaan, wat meer zegt, dat zij onder de Geschriften des O.Verbonds zijn opgenomen.

Heeft Salomo zelf, of onder zijn leiding, van de duizende Spreuken, welke hij vervaardigd heeft, er velen in één Boek of geschrift bewaard, later, in de dagen van Hizkia, door den raad der wijzen hebben deze, op last van hun godvrezenden koning, er nog velen bijeengebracht, die evenzeer door den koning van Israël waren vervaardigd, terwijl zij er aan toevoegden de woorden van Agur en Lemuël, koningen, die eveneens met den Geest Gods waren bezield en op aandrijving des Geestes deze woorden hebben uitgesproken.

Duidelijk is het uit alle Spreuken, die in dit Boek ons zijn overgeleverd, dat ieder berust op het innig geloof aan den onfeilbaren inhoud van "Mozes en de Profeten" voor zover deze reeds bestonden, d.w.z. van al wat God, de Heere, had geopenbaard en had laten schrijven ten behoeve van Zijn volk.

Vandaar dan ook dat de heilige Schrijver telkens terugkomt op het grote verschil, op de scherpe tegenstelling tussen de wijsheid en de dwaasheid, tussen het zoeken en dienen van God, naar en in overeenstemming met Zijne ordinantiën, en het den rug toekeren aan de inzettingen en instellingen Gods.

Wijsheid is van Boven, dwaasheid is van beneden.

De wijze is degene, bij wien de vreze Gods wordt gevonden, die zich laat besturen door die vreze en de tucht Gods; de dwaze is hij, die zich een vijand van die vreze en een hater van die tucht betoont.

Wie de wijsheid heeft en naar de wijsheid luistert, ontvangt hier en hiernamaals wat hem in waarheid gelukkig kan maken. Wie zich tegen de wijsheid keert en als een dwaas handelt, ontgaat noch hier noch hiernamaals ellende en verderf.

Zo verenigt zich alles om het woord van de Opperste Wijsheid: "Die Mij vindt, vindt het leven en trekt een welgevallen van den Heere."

HET BOEK DE PREDIKER.

Het Boek der H. Schrift, in het Hebreeuws genaamd, Kohèleth, in de Septuaginta, Ekklesiastes en insgelijks aldus in de Vulgata geheten, is wat zijn inhoud aangaat van Salomo, den zoon van David, gedreven door den H. Geest, vervaardigd hoogstwaarschijnlijk in zijn ouderdom, en wat zijn tegenwoordigen vorm betreft, ons door de bijzondere Voorzienigheid Gods overgeleverd door een der Godsmannen uit de dagen van Ezra of Nehemia, in de tijden na de Ballingschap uit Babel.

Dit laatste is duidelijk uit de vele woordvormen, die aan het Aramees zijn ontleend

Het Boek zelf sluit zich aan de Spreuken aan. Alleen geeft het niet zozeer Spreuken als wel ontwikkelt het meer gedachten en waarheden in een dusgenaamden poëtisch-rhetorischen vorm.

Het laat zich verdelen in vier delen, naar de vier redenen, waarin de waarheden worden voorgedragen gevolgd door een toepassing op het gehele Boek.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1 en 2), of de eerste rede behandelt zowel de ijdelheid als de nietigheid, beide van de theoretische en de praktische wijsheid des mensen.

Het tweede deel (Hoofdstuk 3-5), of de tweede rede tekent de diepe afhankelijkheid van den mens tegenover het Goddelijk bestuur der wereld, en de roeping van den mens, om bij al het goede dat hij geniet, zijn vertrouwen te stellen op den Heere en op diens Hoger bestuur.

Het derde deel (Hoofdstuk 6-8: 15), of de derde rede wijst op het verderfelijke van te jagen naar rijkdom, en wijst op de echte wijsheid en den weg daartoe.

Het vierde deel (Hoofdstuk 8: 16-12: 7), of de vierde rede, behandelt de verschillende wanverhoudingen, die het oog van den kortzichtigen mens meent te ontdekken, en legt daarop bloot, hoe alleen het ware levensgenot wordt genoten in wat God behaagt.

Het slot (Hoofdstuk 12: 8-14), vat zamen in korte trekken het grote doel van het gegeven onderwijs.

HOOFDSTUK 1.

DE MENS IS MET ZIJNE AARDSE WIJSHEID NIET GELUKKIG, MAAR ENKEL IJDELHEID.

1. De woorden van den prediker 1), den zoon van David, den koning te Jeruzalem.

1) Alle andere voortbrengselen van Salomo dragen zijnen gewonen naam, zo als de Spreuken, welker opschrift luidt: Spreuken van Salomo, den zoon van David, den koning van Israël; verder het Hooglied, Psalm 72 en Psalm 127, zo als het dan ook natuurlijk is, dat hij, die zich als den vervaardiger wil laten gelden genen anderen naam noemt, dan dien, onder welken hij reeds bekend is. Het raadselachtige, het zich verborgen houden, zou daar weinig te pas komen. Als nu Salomo hier Kohèleth, d.i. Prediker genoemd wordt, dan wijst de vervaardiger niet onduidelijk daarop, dat, waar hij als schrijver van het Boek aangevoerd wordt, hij slechts als vertegenwoordiger der wijsheid in aanmerking komt. De naam, die eigenlijk geen persoonsnaam is, duidt daarop, dat de persoon, aan wien hij gegeven wordt, tot de poëzie en niet tot de werkelijkheid behoort..

Het Boek spreekt niet alleen van de vergankelijkheid van al het aardse, noch op abstracte wijze, zo als de schrijvers van het latere antieke heidendom, noch op concrete wijze, zo als in de Psalmen, Job en de Spreuken, zodat Gods eeuwig blijvende daden tegenover zuiver aardse, zondige en daarom nietige dingen en werken zouden moeten gesteld worden. De Prediker spreekt veeleer van de ijdelheid en vergankelijkheid ook van die dingen en daden, welke volbracht zouden mogen zijn en nog ondernomen worden met betrekking tot algemene resultaten voor het rijk Gods op aarde, of met betrekking tot het wereldbestuur; die alzo volvoerd konden zijn, of ondernomen mochten worden ook door dienaars van den levenden God, ook door hen, die Gods gebod gehoorzamen en wijs zijn in God. Ook deze dingen en werken, ook deze bemoeiingen van zulke personen, zegt de Prediker, zijn ijdel en worden door den tijd vernietigd, en het is spoedig alles weer, zoals het te voren was. Daarom-zo luiden nu de praktische regelen van den Prediker, moet men wel is waar, om Zijns zelfs wil Gods gebod houden, naar wijsheid streven en de wijsheid beoefenen in den levenskring, waarin men geplaatst is, gelijk men omgekeerd de zonde mijden en de dwaasheid ontvlieden moet, omdat men ter wille van zijn eigen persoon de verantwoording voor Gods gericht niet zal ontgaan; maar men moet niet hopen, dat men met dat al buiten den kring zijner persoonlijkheid iets zou kunnen bereiken, derhalve moet men zich niet door een te vergeefs hopen op onmogelijkheden, zo als b.v. op ene duurzame en algemene in het tegenwoordige voor ons bereikbare zegepraal der gerechtigheid, het leven moeilijk maken en de bovendien geringe mogelijkheid, om in den beperkten kring van het kortstondige eigen leven nog iets te doen, niet geringer maken, of zich die zelfs geheel benemen..

Na deze volstrekt noodzakelijke uiteenzetting der hoofdgedachten en gezichtspunten, waaruit het Boek moet beschouwd worden, kunnen wij meer tot de bijzondere delen overgaan. De Prediker zet zijn onderwerp over de nietigheid van alle menselijke betrekkingen, en elk menselijk streven in 4 redenen van ongeveer gelijke lengte uiteen. Hij ontwikkelt deze gedachten trapsgewijze en verspreidt er van alle zijden een helder licht over; terwijl hij

eigenlijke zedespreuken afwisselt door langere of kortere schilderingen van toestanden, verhalen tot lering en voorbeeld, opmerkingen over doorleefde toestanden, en beschouwingen over meer of min belangrijke waarheden, waarbij hij zich nu eens van het dichterlijk proza, dan weer van den gebonden stijl bedient, maar overal ene hoge vlucht aan zijne gedachten geeft en ene verhevene taal bezigt.

2.

A. De eerste rede vormt de inleiding tot het geheel, en omvat de beide eerste hoofdstukken. Daarin verklaart de dichter vooreerst zijne hoofdgedachte over de ijdelheid van alle dingen buiten God, en spreekt daarna, als eigen levenservaring in een kort maar zeer ernstig overzicht uit, wat hij aan het einde van zijn leven over zijne verschillende bemoeiingen te zeggen heeft. De voordracht is hier het meest roerend, deels omdat deze rede al dadelijk alles zo mogelijk tracht uit te putten, deels omdat men als het ware getuige gemaakt wordt van de diepe smart des redenaars bij den terugblik op zijn ganse leven, en op al zijne bemoeiingen en teleurstellingen.

I. Vs. 2-18. Terwijl de Prediker in het volgende aanwijzen wil, hoe alle menselijke wijsheid nietig is en onvermogend om iets in den gewonen loop der dingen te veranderen en een duurzaam geluk te verschaffen, toont hij vooreerst aan, hoe de menselijke wijsheid, welke alleen naar de kennis van de dingen dezer aarde uitgaat, ijdel is. Hij begint met de hoofdgedachte zijner eerste rede op te geven, waarin over de volslagen ijdelheid der menselijke dingen, en de onmogelijkheid, om iets blijvends tot stand te brengen gesproken wordt (vs. 2-3); dan toont hij aan, hoe reeds de beschouwing van het voortdurend ontstaan en vergaan van de geslachten der mensen, van den gestadigen cirkelloop in de natuur, zo als dit bij de zon, den wind en het water het geval is tot de overtuiging moet brengen, dat de menselijke kennis van de natuurlijke dingen zeer nietig is (vs. 4-7); daarna ontwikkelt hij de gedachte, dat deze natuurlijke dingen, die zich aan de menselijke kennis aanbieden, noch het oog, noch het oor kunnen verzadigen of bevredigen, evenmin als de gebeurtenissen in de geschiedenis der mensheid, die elkaar met rusteloze snelheid en eindeloze herhaling verdringen in waarheid nieuwe kennis aanbrengen, of ook slechts aanmoedigen kunnen, om het verledene in het geheugen te bewaren (vs. 8-11); maar het menselijk weten en kunnen is ook in zich zelf ijdel, want alles wat een mens zou kunnen ondernemen, of na veel inspanning bereiken, is ijdel en te vergeefs en brengt geen blijvend nut aan (vs. 12-15); zo is zelfs die wijsheid de mensen, welke degelijke, bepaalde kennis tracht te verkrijgen, ijdel en brengt niets duurzaams tot stand, maar bereidt, naar mate zij groter wordt, slechts te meer smart en mismoedigheid (vs. 16-18).

2. IJdelheid der ijdelheden, zegt op grond van langdurige ervaring en van een rijp nadenken over de droevige toestanden van zijnen tijd, de bovengenoemde Prediker, die uit kracht van de plaats, die hij op de wereld innam en van zijn groot verstand meer dan enig ander geroepen was, dit aan de navolgende geslachten te verkondigen; ijdelheid der ijdelheden, a) het is al ijdelheid, vergankelijk en daarom zonder waarde, wat op de wereld bestaat, geschiedt en met inspanning van krachten verkregen wordt.

a) Psalm 62: 10; 144: 4

Het voor ijdelheid gebruikte woord "hebel" betekent oorspronkelijk "adem" en komt overeen met het later dikwijls voorkomende jagen naar wind. Het duidt het zo snel mogelijk voorbijgaan aan, dat geen spoor achterlaat. Gelijk ene zeepbel, met haren schonen vorm en schitterende kleuren uiteenspat en verdwijnt, zo ontglipt den zinnelijken mens hetgeen geschied is, ondanks alle inspanning, en vergaat. Zijne wijsheid eindigt, zo als ons Boek aanwijzen zal in klachten, wanhoop en versagen, wanneer zij zich niet aan de geboden der goddelijke wijsheid onderwerpt en aan hare beloften zich vastklemt. Ook de wereld is vol klachten over de vergankelijkheid en vluchtigheid van al het aardse." Maar zij wil het niet weten, waardoor zij uit den toestand, van welken God in den beginne zei, dat het alles zeer goed was, tot deze ijdelheid gekomen is. Wij weten, dat de zonde dood en verderf in de natuur en de mensheid te weeg gebracht heeft; daarom is dan ook elke klacht, die niet met bewustzijn van eigene schuld gepaard gaat, ongepast en niets anders dan ene beschuldiging tegen God. -Het is van groot belang, dat deze toestand van al het aardse, zo als die op zo treffende wijze in liederen; "Ach, hoe nietig, ach, hoe vluchtig" (door Michel Frank) en: "Ach, wat is toch onze tijd" (door J. Gigas) geschilderd wordt, voor den mens tot volle bewustzijn komt, opdat hij de ellende niet met zijne ijdele droombeelden vergulde. Slechts op die wijze kan de ijdelheid, waaraan wij ten prooi geworden zijn, hare rechte werking doen en hare zending vervullen, die gene andere is, dan dat wij er door gedrongen worden, tot dien God de toevlucht te nemen, dien wij verlaten hebben, opdat het: "Slechts Gij, Heer, blijft voor mij hetgeen Gij zijt, op U vertrouw ik," met volle waarheid gezegd zou kunnen worden. Het hoofddoel van het buitengewone lijden, dat God den zijnen en de gehele gemeente opgelegd heeft, is dit, dat Hij hen tot volkomen bewustzijn van de nietigheid van al het aardse wil brengen. Het valt den mens echter moeilijk deze les te leren. Over het algemeen kan hij zich niet gemakkelijk in die nietigheid van het aardse schikken, hij meent spoedig, dat hem een bijzonder hard lot ten deel is gevallen, en spant al zijne krachten in, om aan dezen exceptionelen toestand een einde te maken. Kan hij dit doel niet bereiken, zo vervalt hij tot wanhoop..

IJdelheid der ijdelheden, alles is ijdelheid, behalve God lief te hebben en Hem alleen te dienen. IJdelheid is het, naar vergankelijken rijkdom te jagen, en daarop zijn vertrouwen te stellen. IJdelheid is het ook, om naar ereplaatsen te streven, en zich hoog in de maatschappij te verheffen. IJdelheid is het den vleselijken lust op te volgen en datgene te begeren, wat daarna in ons moet gestraft worden. IJdelheid is het, een lang leven te wensen en zich om een waarlijk goed leven te weinig te bekommeren. IJdelheid is het, alleen voor het tegenwoordige leven te zorgen, en het toekomende te vergeten. IJdelheid is het, datgene lief te hebben, wat zo snel voorbijgaat, en zich niet daarheen te spoeden, waar ene eeuwige vreugde gesmaakt wordt.

3. Om nu in de eerste plaats den inhoud zijner beschouwingen en volgende ophelderingen kortelijk zamen te vatten, zegt de Prediker: Wat
a) voordeel heeft de mens, die naar het ware geluk dorst en onophoudelijk er naar streeft, om het deelachtig te worden, van al zijnen arbeid, dien hij arbeidt onder de zon; kan hij ook ene

blijvende, goede uitkomst verkrijgen, die hem hoop zou kunnen geven, dat een betere toestand op aarde daardoor zou geboren worden?

a) Prediker 2: 22; 3: 9.

Die doorgedrongen is tot de kennis van het wezen dezer wereld krijgt enen zeldzamen, tragisch-komischen indruk door de waarneming van het jagen en woelen der mensen, die elkaar den buit afhandig zoeken te maken. Het resultaat is ten slotte even nietig, als dat aan het gewemel in een mierenhoop. En dan die pralende woorden van vooruitgang, beschaving, verlichting. Een commentaar op ons vers bezitten wij in het heerlijk lied van A. Gryphius: "De heerlijkheid der aarde moet tot stof en as worden enz.," terwijl hij in vs. 4, 5 en 10 het uitspreekt, hoe alles zal vergaan, wat met moeite en vlijt en in het zweet des aangezichts verworven is. Wat mensen hier bezitten, kan voor den dood niet beschermen; het ontzinkt ons allen bij den dood. Is er een genot, dat niet door een innerlijk gevoel van smart vergald wordt? Waarmee pralen wij toch? Welke eer verandert niet in smaad en hoon? Laat dan varen de wereld met hare eer, alle vrees, alle ijdele hoop en gunst van mensen, en hang den Heere aan, die altijd Koning blijft en eeuwig zalig kan maken..

4. Het ene geslacht van mensen gaat, en het andere geslacht komt, even als de bladeren der bomen telken jare afvallen, waarvoor andere in het volgende voorjaar weer uitspruiten a) maar de aarde, over welke volgens Genesis 3: 17-19 de vloek uitgesproken is, waarop men daarom geen waar geluk verwerven kan, staat in der eeuwigheid, als een tranendal, ondanks al het streven der zondige mensheid, om er een paradijs van te maken.

a) Psalm 104: 5.

5. Ook rijst de zon dagelijks op, en de zon gaatdagelijks weer onder, en zij hijgt als het ware naar hare plaats (Psalm 19: 6), waar zij oprees; ook zij loopt even als de geslachten der mensen rusteloos in enen cirkel rond.

6. Zij, 1) of hij, de wind gaat naar het zuiden, en zij, of hij, de wind gaat om naar het noorden; de wind gaat steeds omgaande, en de wind keert weer tot zijne omgangen; ook hij beschrijft in zijne voortdurende afwisseling altijd dezelfde bogen, welker waarneming vermoeiing des ogen en des geestes is.

1) Beter is het te vertalen door hij en het op den wind te laten slaan, dewijl alleen de bewoners der keerkringgewesten, waarin Palestina niet ligt, de zon in het noorden en het zuiden zien kunnen gedurende den loop van het jaar.

De Prediker wil hier verder aanduiden, niet alleen dat er niets bestendigs is, maar ook, dat het oude altijd weer nieuw wordt, dat er niets geen nieuws is onder de zon.

Ook Luther vertaalt door hij.

7. Evenzo a) al de beken gaan in de zee, nochtans wordt de zee, ondanks de ontzaglijke massa's water, die zij opneemt, niet vol, zij blijft binnen de perken, die de Heere haar gesteld heeft; naar de plaats, waar de beken en rivieren heengaan, derwaarts gaande keren zij weer, 1) om dan den cirkelloop van voren aan te hervatten; want in den vorm van damp stijgen zij uit de zee op, vormen de wolken en keren als regen en sneeuw, tot de bronnen in het inwendige der aarde weer; ook dit is een beeld van het zich steeds vernieuwende, maar ook steeds tot het verderf wederkerende mensengeslacht.

a) Job 38: 8,9,10 en 11. Psalm 104: 9,10.

1) Dus is en blijft ook de mens, na alle moeite, welke hij neemt, om genoegen en geluk te vinden in het schepsel, slechts ter plaatse, waar hij was en is er steeds zo verre van verwijderd als toen hij er eerst naar begon te zoeken. Zijn geest is zo rusteloos in deszelfs nastrevingen, als de zon, de winden, de rivieren, maar nooit vergenoegd, nooit voldaan; hoe meer hij van de wereld heeft, hoe meer hij er van hebben wil..

8. Al deze dingen worden zo moede, 1) dat het niemand zou kunnen uitspreken 2); het oog wordt niet verzadigd met zien, het komt nooit aan een punt, waar het niets meer vinden zou, dat niet aan zulk ene voortdurende, onveranderlijk dezelfde blijvende afwisseling onderworpen zou zijn, en evenzo het oor wordt niet vervuld van horen; aldus is ook het woord eens mensen niet in staat, den gehelen, den geest afmattenden cirkelloop van de dingen dezer wereld te beschrijven (Spreuken 27: 20).

1) Dit moede is op te vatten in den zin rusteloos, zonder tot rust te komen, zich voortbewegend. De zon heeft geen rust, de wind niet, het water niet. Altijd weer gaat de zon op en onder en keert de wind zich van het noorden naar het zuiden, altijd door blijft het water vloeien. Zonder einde gaat alles rusteloos, voort. En dit deelt zich ook mede aan oor en oog. Gelijk er geen rust is in de onbezielde schepselen, zo ook geen rust in de bezielde. Van de ene onrust gaat het tot de andere.

Het oog staat in verband met het verstand, met het inzien, het oor met het willen.

2) De ellende en ijdelheid is op aarde groter dan men zeggen kan, en toch moet ik hiervan in dit Boek spreken.

9. Ook in de geschiedenis der mensheid openbaart zich dezelfde rusteloosheid, hetzelfde wederkeren van dezelfde dingen en toestanden; want a) hetgeen er geweest is, hetzelve zal er zijn, en hetgeen er gedaan is, hetzelve zal er gedaan worden; zodat er niets nieuws is onder de zon.

a) Prediker 3: 15.

Het bovenstaande betreft niet Gods werken, want God maakt en werkt altijd iets nieuws, slechts wij mensen en Adamskinderen werken en doen altijd hetzelfde. Onze voorvaderen hebben de dingen misbruikt, gelijk wij ze misbruiken. Door denzelfden hartstocht, waardoor

een Alexander beheerst werd, werd ook een Julius Cesar en worden nog keizers en koningen, gelijk ook wij beheerst..

De Schrijver wil aantonen, wat het kost de talloze aardse en menselijke illusies, waaraan de natuurlijke mens zich zo gaarne overgeeft, en waardoor hij het doel van het Goddelijk oordeel (Genesis 3) verijdelt, met wortel en tak uit te roeien. De ijdelheid der aardse dingen kan ons alleen dan tot God voeren, wanneer zij door ons volkomen erkend wordt. Tegenover het "er is niets nieuws onder de zon," staat als een licht schijnende in de duisternis, het: "ziet Ik heb wat nieuws op de aarde geschapen" (Jer. 31: 22) en het: "ziet Ik schep nieuwe hemelen en ene nieuwe aarde; en de vorige, dingen zullen niet meer gedacht worden, en zullen in het hart niet opkomen." (Jes. 65: 17; 66: 22); verder: Matth 19: 28. 2 Petrus 3: 13 en Openb. 21: 1-5. Al deze plaatsen hebben de stilzwijgende voorwaarde tot grondslag, dat er niets nieuws onder de zon is. Zij gaan daar enkel van uit, dat de oude aarde ene plaats der ijdelheid is, dat alle op haar zelf steunende pogingen, om haar te veranderen, geheel te vergeefs zijn, dat ene waarachtige omkering niet van onderen, maar slechts van boven uit bewerkt kan worden, en vertroosten ons in de ellende, waarin wij verkeren met de verzekering, dat de omkering inderdaad volgen zal..

10. Is er ooit enig ding op deze aarde, waarvan men zou kunnen zeggen: Ziet dat, het is nieuw? 1) Nooit! want het is alrede geweest in de eeuwen, die vóór ons geweest zijn. 2)

1) Zo was het b.v. met het geluk ten tijde van Salomo, waarbij het verval op den achtergrond stond en het einde den noodkreet afperste: "Heere, ontferm U." en: "Ach, dat Gij den hemel scheurdet en nederdaaldet." Het blijft waarheid: "Hier is geen waar goed te vinden, wat de wereld heeft moet in een ogenblik verdwijnen.

2) Wat nieuw schijnt is er reeds geweest, maar in vergetelheid geraakt, want geslachten komen en geslachten vergaan en het een vergaat na het ander..

De nieuwe ontdekkingen en uitvindingen van deze en andere eeuwen kunnen ook niet voor nieuwigheden gehouden worden. Hoe veel hebben de ouden geweten, waarvan wij nu geen begrip altoos hebben, hoeveel kundigheden en kunsten, werktuigen en bestanddelen in velerlei wetenschappen zijn er verloren geraakt, van welke wij nog enige, maar duistere denkbeelden kunnen maken. Hoevele zijn er slechts wat meer beschaafd en verbeterd, die derhalve niet nieuw kunnen geheten worden, en al kunnen sommigen al niet goed recht nieuw heten, deze zijn er echter zo luttel in getal, dat de algemeenheid der stelling van den Prediker hierdoor niets van haar kracht verliest.

11. Er is gene gedachtenis van de voorgaande dingen; enmocht men soms menen, dat het later beter worden zal, de Prediker leert ons het tegendeel; want van de navolgende dingen, die zijn zullen, van dezelve zal ook gene gedachtenis zijn bij degenen, die namaals wezen zullen.

Al blijven ook de namen en daden van enkele personen uit het verledene bij de nakomelingschap bewaard, zo maakt toch de snelle afwisseling der geslachten het ten enen male onmogelijk de gedachtenis der voorgaande geslachten in haar geheel te bewaren. Het

ene geslacht voor, het andere na gaat voorbij, en men kan in waarheid zeggen: uit het oog uit het hart; de wereld vergeet ons spoedig, hetzij wij oud of jong, geëerd of niet geëerd waren. (Joh. Poppus: Ik heb mijne zaak aan God opgedragen v. 7). De roem, waarnaar wij streven, dien wij onsterflijk achten, is slechts een valse waan. Nauw is de geest geweken, en deze wond gesloten, zo vraagt niemand meer naar onze daden.

12. Maar ook de ondernemingen van enkele zelf hoogbegaafde en hooggeplaatste personen hebben geen blijven gevolg; want ik, Prediker, was koning over Israël te Jeruzalem, 1) en juist deze hoge standplaats vergunde mij meer dan enig ander enen ruimen blik op het streven en werken der mensen, zodat ik velerlei ervaring en menschenkennis verkreeg.

1) Duidelijk wijst de Schrift den persoon van Salomo als auteur aan, ook uit hetgeen volgt. Er wordt gesproken van koning te zijn over Israël te Jeruzalem. Dit wijst dus op den tijd vóór de scheiding des rijks, maar ook op een hoogstgelukkigen toestand. Jeruzalem was toen een stad bij uitnemendheid, de rijke, gelukkige hoofdstad van een rijk gezegend en welvarend volk. Hij wijst juist daarom op dit geluk, om de tegenstelling met hetgeen volgt des te scherper voor te stellen.

13. En ik begaf mijn hart om met wijsheid te onderzoeken, en na te speuren al wat er geschiedt onder den hemel. 1) Deze moeilijke en zonder gevolg blijvende bezigheid, om naar wijsheid te zoeken, heeft God denzondigen kinderen der mensen gegeven en diep in het hart geplant, om zich daarin of, daarmee als een deel van den goddelijken vloek, die sedert den zondeval op hen rust te bekommeren 2), opdat zij ook daardoor tot kennis van hun zonde, en den toorn Gods over dezelve zouden komen en bij hen een verlangen naar verlossing zou opgewekt worden.

1) Alles wat onder de zon geschiedt, beweegt zich op het gebied, dat door den zondeval ontstaan is, en waarop de vloek der zonde met al zijne schrikkelijke gevolgen van lijden en straf rust. Overal en in alles kenmerkt de aarde zich als ene plaats der ijdelheid. Ach, hoe nietig, ach, hoe vluchtig zijn de dagen der mensen! Gelijk een stroom begint te vloeien, en in zijne vaart niet gestuit wordt, zo snelt onze tijd daarheen. Ach, hoe nietig, ach, hoe vluchtig is de vreugde der mensen! gelijk het ene uur het andere vervangt, licht en duisternis, vrede en strijd met elkaar afwisselen, zo zijn onze genietingen..

Ontegenzeglijk is hier sprake van wat geschiedt onder den hemel in de mensenwereld. De historie der mensheid wordt bedoeld, en niet wat in de dierenwereld plaats vindt, zoals sommigen menen. De dierenwereld heeft geen historie, zoals de wereld der mensen die heeft. En van dit navorsen en najagen van de historie der mensheid, zegt de Prediker, dat het een moeilijk beroep is, dewijl het de historie van een mensheid is, die tegen haar God inging, en daarom van nature onder Gods vloek en toorn ligt.

2) De wijsheid kan ook nog van andere zijde beschouwd worden, dan die, welke hier op den voorgrond gesteld is. Maar al bevat ook het hier genoemde slechts ene eenzijdige waarheid, zo is die zijde toch de gewichtigste; dit staat ten minste vast: daar de wijsheid zulk een droevig resultaat oplevert, zo kan zij niet het hoogste goed zijn, niet datgene, wat in het arme

mensenhart bevrediging van zijne behoeften vindt. De aardse dingen moeten anders zijn, dan wanneer de wijsheid de ziel verkwikken en verfrissen zal..

Er bestaat echter gene reden, dat men hier en op andere plaatsen van dit Boek, waar van het niet bevredigd kunnen worden des harten door het streven naar wijsheid, sprake is, door wijsheid in den grond iets anders zou moeten verstaan dan die wijsheid, welke in de Spreuken van Salomo en in het boek Job bedoeld wordt. (Zie Spreuken 8: 3 ; Job 28: 12). De Schrijver heeft hier minder de in het hart wonende wijsheid op het oog, waardoor de begenadigde ziel God recht leert kennen en Zijn wereldbestuur leert verstaan, dan wel de ingespannen werkzaamheid van hen door goddelijke wijsheid voorgelichten en bestuurden menselijken geest, waardoor deze de toestanden van het hart en de gebeurtenissen van het menselijk leven naspeurt en dezelve, benevens de resultaten dezer werkzaamheid, naar Gods woord beoordeelt; zij bevredigen niet alleen het hart niet, maar veroorzaken het bovendien smart..

14. Ik zag al de werken aan, die onder de zon geschieden; en ziet, het was al ijdelheid en kwelling des geestes; niets was in staat om voldoening te geven, en het hart te bevredigen, want het was, zo als er woordelijk staat, een jagen naar wind, en derhalve zonder blijvend gevolg.

15. Het gaat met de wereld in haar geheel, juist zo als men in het gewone leven pleegt te zeggen: Het kromme kan niet recht gemaakt worden; en hetgeen ontbreekt, kan niet geteld, niet volledig gemaakt of aangevuld worden (Hoofdstuk 7: 13); de mens is nimmer met al zijne inspanning in staat, om iets aan den toestand te veranderen, dien God tot zijne heilzame kastijding verordend heeft, evenmin vermag hij de schijnbare verkeerdheden en gebreken in Gods wereldordening uit den weg te ruimen.

God alleen kan zowel in het geestelijke, als in het lichamelijke het kromme recht en effen maken.

Cicero schrijft uit zijne eigene ervaring: Ach, wat gebeurt het toch dikwijls, dat hetgeen op de beste wijze en met de grootste vlijt bedacht en uitgevoerd is, geheel verkeerd uitvalt! God handelt evenwel wijs en goed daarin, dat Hij alles, wat een mens bedenkt en zich voorneemt, wegblaast en te niet doet. Want zodra ons mensen iets enigermate gelukt, willen wij er terstond de eer van hebben. Terstond wordt de eerzucht opgewekt, en wij denken: dat heb ik gedaan, dat heeft land en volk mij te danken, en wij eigenen ons alzo de ere toe, die aan God alleen toekomt. Daarom, waar God, de Heere, en Zijn eerste gebod van kracht zal blijven, daar moet Hij ons het geringste gedeelte van onze pogingen doen gelukken; en ook in de raadsvergaderingen der koningen, even als in alle andere zaken, moet ook, nadat de besluiten reeds genomen zijn, dit woord in gedachtenis gehouden worden: zo de Heere wil; zodat heidenen en goddelozen, die menen, dat het genoeg is, wanneer zij iets besloten hebben, de ervaring moeten opdoen, dat er in den raad Eén ontbroken had, wien billijkerwijze ook ene stem toekwam, namelijk God.

Daarom is het best en de hoogste wijsheid, alles aan God over te laten en over te geven, zich met eigene gedachten niet te zeer te kwellen en te pijnigen, maar den wijzen man te volgen,

die door de ervaring geleid ten laatste moest zegen: laat het gaan, zo als het gaat; want het wil toch gaan, zo als het gaat.

Daarom zien wij, dat dikwijls zeer verstandige regenten en wijze lieden, die de zaak met allen ernst ter harte nemen, en met veel onrust, moeite en vlijt er naar streven, om alles goed te maken, dikwijls de grootste schade aanrichten. Want het kan op aarde niet zó goed toegaan, dat er toch niet veel gebreken overblijven. Daarom is het best, dat men van ganser hart op God vertrouwe, Hem het bestuur overlate, en gelovig bidde: "Uw koninkrijk kome; " verdraag intussen het onrecht, u door de goddelozen aangedaan, en draag uwe zaak den groten Rechter op. Wanneer gij nu niet alleen wijs, maar ook heilig en vroom zijt, zo bemerkt gij ook wel, dat niet alle dingen recht toegaan; maar dewijl gij toch niet al het kromme recht kunt maken, zo verricht het werk, dat u op de hand gesteld is, en doe dat het al uwe macht; het andere, dat niet goed gaan wil, beveel dat Hem aan, die wijzer en sterker is, dan gij, namelijk den Heere in den Hemel, die kerk, land en volk, huis en hof, vrouw en kind beter kan regeren dan gij..

16. Ik sprak verder met mijn hart, zeggende: Ziet, ik heb wijsheid vergroot en vermeerderd, boven allen, die voor mij te Jeruzalem 1) geweest zijn (Hoofdstuk. 2: 7. 1 Koningen 3: 12 vv.; 5: 9 vv.; 10: 8. 12: 42); en mijn hart heeft veel wijsheid en wetenschap gezien, die tot mijn eigendom gemaakt, en er mij in verblijd.

1) Sommige handschriften lezen in Jeruzalem. Dan kun het ook gelden van de wijzen, die in Jeruzalem zijn geweest, aleer Salomo de wijsheid beoefende. Anders is het een meer dichterlijke uitdrukking, dewijl alleen David over Israël vóór hem had geregeerd te Jeruzalem.

Wij voor ons laten het liever op de wijzen slaan, dewijl hier sprake is van de wijsheid.

17. En ik begaf mijn hart om het grote, inderdaad tussen wijsheid en wetenschap te weten, 1) en onzinnigheden en dwaasheid, opdat ik haren aard en scherpe tegenstelling zou leren kennen; maar ik ben gewaar geworden, dat ook dit streven ene kwelling des geestes is, en niets blijvends uitwerkt.

1) Weten is hier op te vatten in den zin van, in te dringen tot het diepste wezen er van. Het was er hem om te doen geweest, om het grote onderscheid te weten tussen wijsheid en wetenschap aan de ene zijne er onzinnigheid en dwaasheid aan de andere zijde, daar ook daarbij had hij geen rust kunnen vinden. Hij was voor vele raadselen blijven staan, die hij niet had kunnen oplossen.

18. Want in veel wijsheid is veel verdriets, omdat men de geestelijke armoede der wereld slechts te beter inziet en erkent, menige illusie laat varen en het vertrouwen op de innerlijke waarde van vele mensen verliest; en die wetenschap vermeerdert, vermeerdert smart; kortom, ik zag, dat ook langs dezen weg geen waar geluk, geen blijvend gewin voor de ziel te verkrijgen was.

Die met vollen ernst wijsheid zocht en werkelijk wijs is, heeft smarten, waarvan anderen nooit iets ondervinden. In zulke uren der smart staat men bloot voor de verzoeking om de dwazen wegens hun schijnbaar geluk, hun onkunde en zorgeloosheid te benijden..

Het voorwerp der wijsheid, de aardse dingen, is nietig, en deze nietigheid komt des te sterker uit, naar mate die dingen dieper nagespeurd worden. De wijsheid vernietigt de droombeelden. Het bezit der wijsheid kan alzo slechts kommer en smart bereiden. Hoe wijzer, des te ongelukkiger. Indien de wereld niets is, dan kan ook de wereldwijsheid (de wijsbegeerte) niets waard zijn..

Alle menselijke wijsheid werkt en heeft zorg en verdriet tot loon; hoe verder het vernuft doordringt des te groter is het doolhof, waarin het zich verliest. Het gaat met het vernuft, zo als het de ogen met een vergrootglas gaat, waarbij de tederste huid walgelijk, de smakelijkste spijze tot een hoop wormen, en het fijnste kunstwerk, broddelwerk wordt. Wij zien de onmogelijkheid in, om al het kromme in de menselijke zamenleving weg te nemen, in welke het aantal gebreken geheel de overhand heeft.

Mensen, die veel verstand hebben en verder zien dan anderen; mensen van veel ervaring kunnen dikwijls niet nalaten gramstorig te worden, en in zich zelven te denken: Ach, hoe ellendig en schandelijk gaat het toch dikwijls toe in de wereld! Van waar komt het echter, dat dezulken in hun ongeduld zo toornig worden? Omdat, waar veel verstand en wijsheid is, daar is ook veel mismoedigheid. Want zulke mensen zien en denken veel na, en vinden alzo in de wereld allerlei gebreken, boosheid en ongerechtigheid, waarvoor andere mensen geen oog hebben, en dit doet pijn. Anderen, die niet zover zien en denken gaat het niet ter harte; daarom doet het hun ook geen pijn, en smart het hun niet zeer. -Daarom wie een Christen zijn wil, die lere lijden, aan God het bestuur overlaten, en in waarheid bidden: "Uw wil geschiede; " anders zal hij zich te vergeefs kwellen, zich het leven zuur maken, en er zijn tijd en alles bij verliezen..

Men moet vele moeiten aanwenden, om dezelve te verkrijgen en veel zorg besteden, om ze te behouden en hoe meer wij weten, hoe meer wij zien, dat er nog aan onze kennis ontbreekt en gevoegelijk zien wij, dat ons werk nooit volbracht is, en hoe meer wij onze vorige misslagen en verkeerde redeneringen bespeuren, hoe meer smart en droefenis ons dit veroorzaakt..

HOOFDSTUK 2.

AARDSE GENIETINGEN ZIJN IJDEL.

II. Vs. 1-26. Van de wijsheid, die het wezen der dingen onderzoekt, gaat de Prediker over tot die wijsheid, welke haar genot in de vreugde zoekt en zich aan grote ondernemingen ten behoeve van het algemeen welzijn wijdt, om te beproeven, of daarin wellicht het ware geluk te vinden is; maar ook hier vindt de wijsheid niet, wat zij zoekt, niets waardoor het hart kan bevredigd worden (vs. 1 en 2). Op dit voorlopig overzicht volgt de verdere ontwikkeling (vs. 3-19), waarin hij zegt, hoe hij eerst in het drinken van wijn, dan in rijkdom en pracht de vreugde gezocht, en het daarin gelegen genot met wijsheid ernstig onderzocht had; wel had hij in de vreugde over zijnen arbeid ene beloning gevonden, voor de grote moeite, die hij er aan besteed had; maar ook dan nog was deze vreugde benevens al zijn arbeid hem nietig voorgekomen, wanneer hij aan zijne waarschijnlijk dwaze erfgenamen dacht. Wel is waar loochent hij niet den groten voorrang der wijsheid boven de dwaasheid, maar wanneer hij denkt aan dezelfde uitkomst, die beide opleveren, aan dezelfde vergetelheid, die beide treft, dan heeft hij ook de wijsheid ijdel bevonden. In vs. 20-26 geeft hij dan voorlopig de slotsom zijner gedachten. Hij wanhoopt aan alle eigen werkzaamheid tot verkrijging van het zo te vergeefs gezochte geluk, daar hij, van hetgeen hij wellicht mocht bereikt hebben, dikwijls nog bij zijn leven afstand moet doen, om het in andere handen te laten overgaan, en was ook dit niet het geval, dan had hij bij alle genietingen in den grond toch slechts zorg en kwelling van al zijne inspanningen en vreugde. Daarom was er niets verstandiger dan zonder verdere moeite te genieten, wat zich van zelf aanbiedt, en de arbeid, waartoe men geroepen wordt met een vrolijk gemoed te doen. Ware nu slechts deze onbezorgdheid ene van den menselijken wil afhankelijke gave Gods!

1. Ik zei in mijn hart: Nu wel aan! ik zal u beproeven door vreugde, dewijl de wijze onderzoeking van hetgeen onder de zon geschiedt, slechts de kwelling vermeerdert, en zien, of mijn hart in het najagen der vreugde zich niet gelukkig en tevreden zal gevoelen (Luk. 12: 16-21); derhalve a) zie het goede aan en geniet; maar zie, ook dat was ijdelheid, en gaf mij niet, wat ik zocht.

a) Luk. 12: 19.

1) Onschuldige vreugde of verlustiging, matiglijk en op zijn tijd gebezigd is een goede zaak, die den mens te beter tot zijn werk bekwaam maakt, en alle last en kommer van dit leven helpt verzachten en draaglijk doet worden, maar deze is vruchteloos en ijdel, wanneer zij op een onmatige en buitensporige wijze gebruikt wordt..

2. Tot het lachen bij de vreugdefeesten zei ik, nadat ik het een tijd lang met zinnelijke genietingen 1) beproefd had: Gij zijt onzinnig, hoe zou zulk een onzinnig streven het diepst verlangen van het menselijk hart kunnen bevredigen! en tot de vreugde: wat maakt deze?Op die wijze kan men toch nooit gelukkig worden.

Het spreekt van zelf, dat alleen het ledige, onbeteugelde zingenot, dat de wereld tot haar levensdoel maakt, door den Prediker als doelloos en onzinnig voorgesteld wordt, dewijl hij immers later zelf de dankbare blijdschap over Gods gaven aanbeveelt.

Dat zulks waar is, leert de ervaring. Want menigeen richt al zijne zaken daarop in, en besteedt er veel moeite en arbeid aan, dat hij in zijnen ouderdom rust en vrede kan hebben, terwijl God het anders bestuurt, zodat hij in zaken komt, waarbij zijne onrust eerst recht begint. Menigeen zoekt zijne vreugde in het najagen van de wereld en hare genietingen, en plukt er de wrange vruchten van. Daarom, wanneer God de vreugde niet geeft, maar wij er naar streven en jagen, zo komt er niets van, en zij is ook, zo als Salomo zegt, ijdel. Daarom is er niets beters, dan dat wij het gaarne aannemen, en het ons laten welgevallen, zo als God het met ons maakt, en dat wij er het hart aan gewennen tevreden te zijn met hetgeen God geeft, hetzij goed of kwaad, vreugde of droefheid. Indien God u dus ene vrouw geeft, zo houd dat voor ene gave Gods, dank God, wees vrolijk en tevreden. Wilt gij echter verder gaan, en er niets dan een tijd van vreugde en zingenot van maken, zo zult gij u zelven treurigheid en harteleed bereiden. Wij moeten er ons derhalve aan gewennen, dat wij het ons laten welgevallen, zo als God het geeft, zo als Hij wil en denkt, en niet zo als wij willen en denken. Salomo wil daarom nog niet van alle mensen kluizenaars en monniken maken; hij eist niet, dat wij alle vreugde en genot, alle rust en gemak, alle vermaak en vrolijkheid verwerpen zouden, maar hij wil zeggen, dat al ons denken en pogen niets baat, wanneer wij ons daarmee rust en vrede, vrolijkheid en genot willen verschaffen. De beste vreugde is die, welke men niet zoekt (er komt licht een kinkel in den kabel), maar die God schenkt..

3. Nu treedt hij in bijzonderheden aangaande de verschillende soorten van genietingen, welke hij beproefd had, eer hij tot zulk een resultaat kwam, en wel in de eerste plaats de grofste soort, namelijk bedwelming der zinnen: Ik heb in mijn hart nagespeurd, bij mij zelven overlegd, om mijn vlees op te houden in den wijn, mij door het overvloedig gebruik van wijn, vreugde te verschaffen (nochtans leidende mijn hart in wijsheid)zodat ik mij niet zinneloos aan dezen lust overgaf maar met overleg en bezonnenheid, (volgens Spreuken 31: 4 vv.) beproefde, of langs dezen weg het hart in waarheid bevredigd konde worden, en om de dwaasheid 1) van mij aan den wijn over te geven, een tijd lang vast te houden, totdat ik duidelijk zou inzien wat den kinderen der mensen het best ware, dat zij doen zouden onder den hemel tot bevordering van hun geluk, gedurende het geringe getal der dagen huns levens.

1) Zulke proefnemingen zullen zo zeker treurige uitkomsten opleveren, als Gods wraak diegenen treffen zal, die van den weg Zijner geboden afwijken..

De Prediker erkent reeds terstond deze gezindheid als ene dwaasheid, en noemt ze ook zo op verachtelijke wijze. Toch wil hij beproeven, of zij misschien niet betrekkelijk de beste zij voor den mens, beter ten minste dan de koud, onvruchtbare, moeilijk te verkrijgen wijsheid, die, wanneer zij eenmaal verkregen is, smarten veroorzaakt.

4. Ik maakte mij verder, om mij vreugde te verschaffen en mijn oog te strelen grote werken, 1) zo als alleen een koning, die smaak voor kunsten en wetenschappen heeft, die bedenken en uitvoeren kan; ik bouwde mij huizen, 2) paleizen en andere gebouwen (1 Koningen 7: 1 vv.;

9: 19; 10: 18 vv.), ik plantte mij wijngaarden, b.v. in Engedi, Baäl-Hemon, enz. (Hoogl. 1: 14; 8: 11. 1 Kronieken 27: 27

1) In het Hebr. Higdalthi maäsai. Letterlijk: Ik maakte groot mijne werken. Salomo meldt het hier, hoe hij van het veelvuldig drinken van wijn, zonder dat hij de matigheid uit het oog verloor, overging tot het bouwen en oprichten van grote huizen en werken. Hij wilde het nu langs dien weg beproeven, of hij tot rust en vrede kon komen, of hij de ware rust en den waren vrede zou verkrijgen, maar ook op dien weg zou hij het ondervinden, dat de aarde en al wat van de aarde is, niet geeft wat zij belooft.

2) Natuurlijk kan hier niet aan den tempel gedacht worden. Van de begeerlijkheid des vleses gaat Salomo over tot de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens, tot hetgeen enen uiterlijken glans verschaffen kan. (1 Joh. 2: 16)..

5. Ik maakte mij verder hoven, om er nut van te hebben en lusthoven, woordelijk paradijzen, d.i. parken en dierentuinen in de omgeving van bovenbedoelde paleizen, zo als de beroemde tuinen van Salomo bij Etham, zuidwaarts van Bethlehem, (vergel. Hoogl. 4: 12,16. 1 Samuel 9: 5) en ik plantte bomen in dezelve, van allerlei vrucht, de zeldzaamste, schaduwrijkste en vruchtbaarste gewassen der aarde, zo als Xenophon van de zogenaamde paradijzen der Perzische koningen verhaalt.

6. Ik maakte mij vijvers, kunstige vergaderbakken van wateren, waarvan er thans nog drie in het wadi Urtas, zuidwaarts van Bethlehem en Etham gelegen, onder den naam van vijvers van Salomo bestaan; zij zijn terrasvormig boven elkaar gelegen en worden door ene nabijzijnde bron gevoed (1 Samuel 9: 5), verder de in Hoogl. 7: 5 vermelde en de in Nehemia 2: 14 genoemde koningsvijver (2 Samuel 17: 17), die door de overlevering aan Salomo toegeschreven wordt, om daarmee te bewateren het woud, dat met bomen groende. Zulke grote kosten getroostte ik mij, om mij het leven te veraangenamen, en met zoveel wijsheid trachtte ik de genietingen des levens te verfijnen. Het was alzo geen grove, dierlijke wellust, maar fijne kunstzin, waarmee ik de proef nam.

7. Ik kreeg; nauwkeuriger ik kocht knechten en maagdenuit alle delen der aarde, om mij in mijne paleizen te bedienen, mijne landerijen te verzorgen en mijnen hofstoet de vergroten, en ik had kinderen des huizes, namelijk in het huis geboren slaven; ook had ik een groot bezit van runderen en schapen, meer dan allen, die vóór mij koningen te Jeruzalem (Hoofdstuk 1: 1) geweest waren (1 Koningen 5: 3; 8: 63).

8. Ik vergaderde mij ook in mijne schatkameren en de pronkzalen van mijne paleizen zilver en goud, dat uit Ofir gehaald werd (2 Kronieken 8: 18), zoveel als de stenen op het veld (2 Kronieken 1: 15; 9: 27. 1 Koningen 10: 27 kleinoden der koningen van de naburige landen, die mij òf schatplichtig (1 Koningen 5: 1; 10: 15), òf ook met mij bevriend waren, zo als de koningin van Scheba (1 Koningen 10: 2 vv.), die mij dan vrijwillige geschenken brachten (1 Koningen 9: 28; 10: 11; 14: 22) en der landschappen, de provincies van mijn rijk; ik bestelde mij zangers en zangeressen, om door vrolijke liederen de vreugde bij den maaltijd te verhogen (2 Samuel 19: 35),en in het algemeen allerlei wellustigheden, zo als de dwaasheid der

mensenkinderen ze verzint, om het hart te bevredigen, in het bijzonder door vele vrouwen (1 Koningen 11: 3. Hoogl. 6: 8),snarenspel, ja allerlei snarenspel, 1) zodat er niets ontbrak, wat de zinnen kan strelen.

1) In het Hebr. Schiddah weschiddoth. Door de Staten-overzetters vertaald door snarenspel, ja allerlei snarenspel, in navolging van de Septuaginta e.a. Coccejus en anderen leiden het terecht af van het Hebr. woord: Schad en komen tot de betekenis van vrouw en vrouwen. In verband met het naast voorgaande is dit ook de enig ware betekenis. Salomo vermeldt hier, dat hij het ook zocht in vele vrouwen en bijwijven te hebben. Echter voegt hij na de opsomming van al wat hij verworven had, weer de opmerking er bij, dat zijne wijsheid bij hem bleef. Hij ging niet in het genot op.

9. En ik werd groot, en nam toe in rijkdom, meer dan iemand, die vóór mij te Jeruzalem koning geweest was; ook bleefniettegenstaande ik mij naar het uitwendige een tijd lang aan deze dwaasheden en ijdelheden overgaf, mijne wijsheid mij bij, zodat ik ook te midden van de genietingen trachtte te onderzoeken, of zulk een weg werkelijk tot waar en blijved geluk zou kunnen leiden (vs. 3).

10. En al wat mijne ogen begeerden, dat onttrok ik hun niet, maar genoot het; ik wederhield mijn hart niet van enige blijdschap, die zich als zodanig aanbood, maar mijn hart was verblijd van wege al mijne arbeid; en dit, namelijk het vrolijk genot van de uren van vreugde, die zich in dit overigens rampvolle leven aanbieden, was mijn bescheiden deel van al mijnen arbeid, die met zo menigvuldig lijden verbonden was; en werkelijk was dat ook het enige, ofschoon ook wel weer voorbijgaande voordeel, dat ik er van trok.

Hier vinden wij een spoor der goddelijke goedheid, die niettegenstaande de ijdelheid van al onze werken, toch in dien arbeid en in het bijzonder in nuttige bezigheden, die in het oog vallen en den bijval van ons zelven en anderen verwerven, ene soort van vreugde gelegd heeft, die ons meer voldoening geeft dan de arbeid zelf, omdat wij dikwijls datgene, wat wij tot stand gebracht hebben, niet achten, terwijl het ons genot verschafte, zolang wij het onder handen hadden..

Het komt er hier op aan, den vloek van het vermoeiende en onvruchtbare van den arbeid op zich te nemen en om Gods wil vrolijk te dragen (en dat is het bescheiden deel der vreugde in den moeitevollen arbeid); in dit vrolijk op zich nemen en dragen van den vloek ligt de eeuwige voorwaarde voor het wegnemen van den vloek, ja er ligt reeds voor een niet gering deel de wegneming van den vloek zelf in. Dien ten gevolge moet die door God geschapene, vrolijke levenskracht en frisse levensmoed der jeugd bewaard blijven, welke de bittere ervaringen van den gevorderden leeftijd niet in haren kring, brengen mag, zonder het werk Gods, waarvan zij de draagster is-en dat is juist de jeugd met haren onbezorgden levensmoed-te vernietigen.

11. Toen wendde ik mij in een rustig uur, vrij van die bedwelmende, voorbijgaande indrukken, tot al mijne werken, die mijne handentot vermeerdering van mijn geluk gemaakt hadden, en tot den arbeid, dien ik werkende gearbeid had, en ik overleide, welk blijvend

voordeel ik van al deze ondernemingen, rijkdommen en genietingen der vreugde gehad had: ziet, het was al ijdelheid en kwelling des geestes; en daarin was geen voordeel onder de zon.

Wanneer armen ene beschrijving als deze lezen, lopen zij gevaar ontevreden te worden over hun eigen toestand; maar het tegengift is er bij gegeven in de waarde, die de wijze eigenaar er aan hecht. Alles was ijdelheid en kwelling des geestes, en dezelfde proef zou ons tot dezelfde toekomst leiden. Wij hebben niets in deze wereld gebracht, en wij kunnen niets daaruit mededragen; indien wij voedsel en deksel hebben, zo laat ons tevreden zijn. Vergelijk de beschrijving van Salomo's heerlijkheid met de heerlijkheid van die stad, welke fundamenten heeft en wier Bouwmeester en Maker God is.

Wij kennen het oordeel, dat Salomo over dit alles velt. Toen de Schepper Zijne grote werken gemaakt had, bezag Hij ze, en ziet, het was alles zeer goed; maar toen Salomo al het werk overzag, dat hij met de grootste zorg verricht had, om zich zelven gelukkig te maken, beantwoordde niets aan zijne verwachtingen.

Evenwel, niettegenstaande Salomo's ondervinding, neemt elke eeuw de proef op nieuw, en komt ten laatste tot hetzelfde besluit. Maar laat ons bedenken, dat al deze dingen geen schuldig geweten kunnen stillen, gene nedergebogen geest kunnen vertroosten en oprichten, of ene onsterflijke ziel redden.

Elk aards vermaak of genoegen, dat niet met betere zegeningen gepaard gaat, laat ons ledig. Het wekt den trek naar geluk op, en laat het hart onbevredigd als te voren. Het is, omdat aardse dingen niet in staat zijn den dorst van het menselijk hart te lessen. Het beginsel van geluk moet in ons gevonden worden; anders zullen wij steeds onvoldaan blijven, ofschoon wij ook het ene werk voor, het andere na onder handen namen. Het geluk is niet een gevolg van den toestand, waarin wij ons bevinden. Alleen door Jezus Christus kan eenmaal heerlijkheid en gelukzaligheid verkregen worden.

Het was al ijdelheid en kwelling den geestes, d.i. slechts een ogenblikkelijk genot had hij er van gehad, voor een ogenblik wekte het hem op en vervrolijkte het hem, maar blijvend was het niet geweest. De weg, waarop hij zijn voet had gezet, was niet de ware weg tot vrede geweest. Integendeel ook Salomo had het ervaren, dat in de vreugde der wereld geen rust was er in de rust der wereld geen vreugd.

12. a) Daarna wendde ik mij, om te zien, te onderzoeken, te vergelijken en de waarde er van te bepalen, wijsheid, ook onzinnigheden en dwaasheid; en ik moest erkennen, dat ook de wijsheid, evenmin als de werken, die ik, door die wijsheid geleid, tot stand gebracht had, niets was; want hoe zou een mens, die den koning nakomen zal, mij in mijn koninkrijk zal opvolgen, doen hetgeen alrede gedaan is 1); zal hij niet veeleer smadelijk te gronde richten, wat ik met wijsheid en zo veel inspanning tot stand gebracht heb? a)

a) Prediker 1: 17; 7: 23.

1) D.i: Hij zal wel doen, wat zij reeds lang gedaan hebben! wat van oudsher de gewoonte der wereld is geweest; onzinnigheid en dwaasheid, die zullen ook in het hart van mijn opvolger wonen-en ik zal met al mijne wijsheid te vergeefs gewerkt, en mijne kracht aan ijdele dingen verspild hebben. -De Prediker denkt hier aan Rehabeam, in wien het donkere voorgevoel van Salomo bevestigd werd..

Nadat de Prediker van Hoofdstuk 1: 12 vv. getoond heeft, dat het streven naar wijsheid niet bevredigt, wijl het in plaats van den mens gelukkig te maken, veeleer zijne onaangename verzuchtingen vermeerdert, legt hij zich de vraag voor, of toch tussen wijsheid en dwaasheid een onderscheid bestaat, die gene hoog boven deze verheft. Hij gaat tot uit onderzoek over, dewijl hij zich den ouden aan ervaring rijken koning, boven anderen de bevoegdheid toekent.

Anderen vertalen: Want wat is de mens, die zou kunnen komen achter den koning, achter hem, die men reeds lang daartoe had aangesteld. Dan is het Salomo zelf en geeft de Prediker daarmee te kennen, dat hij de bevoegdheid bezit, om het onderscheid te kennen tussen wijsheid en dwaasheid, dewijl hij reeds zolang koning was en zo rijk aan ervaring, zo wijs in alles was geweest. De laatste verklaring of vertaling heeft veel voor. In elk geval wil hij hier en in de volgende verzen aanduiden, dat de Wijsheid uitstekender is dan de dwaasheid.

13. Toen zag ik, bij deze vergelijking, dat de wijsheid uitnemendheid heeft boven de dwaasheid, gelijk het licht uitnemendheid heeft boven de duisternis 1) (Spreuken 5: 23. Matth. 6: 23 vv. Joh. 8: 12.)

1) De vermaken der wijsheid schoon niet genoegzaam zijnde, om den mens gelukkig te maken, gaan toch die van den wijn verre te boven. De wijsheid verlicht de ziel door hare verbazende ontdekkingen en door het noodzakelijk licht ter verstandige besturing van zichzelven, maar de dwaasheid verdonkert en bedwelmt het hart en den geest, en is als de duisternis des verstands te rekenen, want ze doet ‘s mensen ogen uitvallen, zodat hij niet slechts struikelt, maar van den goeden weg afzwerft naar kromme paden..

Licht is in de H. Schrift meest symbool der genade (Psalm 43: 3), maar ook tegenstelling van een verstandelijk en zedelijk donkeren toestand (Jes. 51: 4). Weten is licht over de dingen hebben en ze in het rechte licht zien (Psalm 36: 10), de wijsheid wordt hier dus met het licht vergeleken..

Gelijk het licht ene scheppende kracht is, die een zelfstandig leven bezit, en overal waar zij doordringt leven wekt; de duisternis daarentegen ene ontkenning van het licht is, en alle leven mist, zo is in de wijsheid alleen de ware levenskracht, terwijl de dwaasheid het ijdele, ledige en wezenloze is.

14. De ogen des wijzen (Efeze 1: 18. Spreuken 20: 27. Matth. 6: 23) zijn in zijn hoofd, d.i. op de rechte plaats, zodat hij altijd goed waarheid van leugen, recht van onrecht onderscheiden en daardoor gevaar en aanstoot vermijden kan; maar de zot wandelt in de duisternis, want het ontbreekt hem aan het licht der waarheid in het hart, en daarom mist ook hij het helder inzicht aangaande den rechten weg in het leven, zodat hij, voordat hij er op bedacht is, in de

duisternis nederstort. Toen bemerkte ik ook bij deze vergelijking, dat enerlei geval hun allen bejegent; zij staan beiden onder den goddelijken vloek (Genesis 3: 19) en moeten tot stof wederkeren.

15. Dies zei ik in mijn hart: Gelijk het den dwaze aan het einde bejegent, zal het ook mijzelven bejegenen; waarom heb ik dan toen meer naar wijsheid gestaan; welk voordeel verschaft mij dan mijne grote wijsheid in den dood boven den zot? Toen sprak ik in mijn hart, dat ook hetzelve ijdelheid was, ook tot het onmetelijk getal ijdele, nietige dingen behoorde, die sedert den zondeval bestaan en over den mens heersen.

1) Indien ook het edelste onder de aardse goederen ijdelheid is, zo ligt daarin een dringende eis, om zich des te inniger aan God te verbinden. (Spreuken 3: 5). -Daarom doen wij het best, indien wij het opperbestuur over alle zaken dien Koning overgeven, die ons gemaakt heeft. Een ieder doe het werk, dat God hem op de hand gesteld heeft met zijne macht; wil het niet alles gaan, zo als hij het gedacht en gewenst heeft, zo geve Hij het den Heere over. Wat God geeft, neem dat aan, weer om, indien God u tegenkomt, zo zij het u ook goed. Wat wij doen kunnen, dat moeten wij doen; wat wij niet kunnen volvoeren, dat moeten wij laten varen, den steen, dien gij niet kunt opbeuren, moet gij laten liggen..

Ook de heilige Apostel Paulus (Rom. 8: 20) spreekt van de ijdelheid, dat het schepsel der ijdelheid onderworpen is. Salomo wijst er hier op, dat zowel de wijze als de dwaze, voor wat deze aarde betreft, vergaat dat ze allen naar éénzelfde graf gaan, dat zowel de wijze als de dwaze der ijdelheid onderworpen is.

16. Want er zal in eeuwigheid niet meer gedachtenis van enen wijze na zijnen dood, dan van enen dwaas zijn; beiden worden even gemakkelijk en snel vergeten (Hoofdstuk 1: 11); aangezien hetgeen nu is, in de toekomende dagen allemaal vergeten wordt; en hoe sterft de wijze met den zot! 1) Beiden ondergaan een gelijk lot.

1) Dat enkele genieën jaren daarna nog niet vergeten zijn bevestigt juist den regel, welken Salomo hier uitspreekt. Hoeveel wijzen hebben er al de eeuwen niet geleefd, wier gedachtenis evenzeer is vergaan, gelijk die der dwazen! De grote menigte, het menselijk geslacht in het algemeen, vergeet zeer spoedig zijn grootste mannen.

17. Daarom haatte ik dit leven, want dit werk dacht mij kwaad, deed mij smartelijk aan, dat onder de zon geschiedt; want het is al ijdelheid en kwelling des geestes, een jagen naar wind, zonder blijvend voordeel en bevrediging van het hart.

Het is den rechtvaardige beloofd, dat hij in eeuwige gedachtenis zal zijn, maar zulk ene belofte bestaat er niet aangaande de wijsheid dezer wereld. Tussen den dood van enen godzalige en enen goddeloze is groot onderscheid, niet tussen den dood van enen wijze en enen dwaas, voor beiden is het graf ene plaats van vergetelheid, een nieuw geslacht komt, dat hen niet kende. De geleerdste onder de mensheid, die buiten Christus sterft, zal geen beter lot hebben, dan de meeste onkundige, die zonder Christus sterft; en het denkbeeldige voordeel, van na den dood geëerd te worden, is even onzeker als ijdel. En wat is het voor een

schijngoed, dat zovelen begeren en zo weinigen verkrijgen? Welk voordeel heeft het lichaam in het graf, of de ziel in de hel van aardsen lof? En de zielen der rechtvaardigen kunnen dien niet nodig hebben. Zodat, indien dit alles was, wij geneigd zouden kunnen zijn, ons leven met al den vruchtelozen arbeid te haten, daar het alles ijdelheid en kwelling des geestes is..

18. Ik haatte ook al mijnen moeitevollen arbeid, dien ik bearbeid had onder de zon, omdat ik moest erkennen, dat hij vruchteloos was, ook daarom, dat ik dien zou achterlaten aan enen mens, die na mij wezen zal, mijnen opvolger en erfgenaam. 1)

1) De verzoeking, waarin wij door de vruchteloosheid van ons streven, door den stilstand en teruggang in het rijk Gods, door de schijnbare ijdelheid ook der goddelijke dingen komen, zal, wanneer zij niet tijdig overwonnen wordt, onmisbaar tot gramstorigheid, levenszatheid en misanthropie leiden, zodat men de handen in den schoot legt, en niets meer doet waaruit ten laatste de ongeneeslijke zonde der akedie (zedelijke verstomping) voortvloeien kan. Zulk een eigenlijke versmading van Gods gaven, omdat Hij het ons, terwijl wij in het door Hem zelven aangewezen beroep bezig zijn, niet naar den zin maakt, is even als de akedie, niets anders dan trots tegen God. de natuurlijke, door God ingeschapen levenskracht, levensmoed en opgeruimdheid moet bewaard blijven, opdat wij ons in den engen kring, die ons naar Gods wil nog overgelaten is, overeenkomstig Gods wil kunnen bewegen..

Deze haat nu des koning geeft niet zulk een mindere liefde te kennen, welke onze plicht ons leert te tonen voor alles, wat buiten God en den godsdienst is (Luk. 24: 26), noch zulk ene zondige haat van zich afkerig te tonen tegen datgene, hetwelk God ons, in onze standplaats heeft opgelegd, maar het duidt slechts een natuurlijke afkeer tegen zulk een werk aan, ontstaande uit een verdriet in datzelve en uit een besef van onze teleurstelling door hetzelve..

19. Want wie weet, of hij wijs zal zijn, of wat veel waarschijnlijker is, dwaas? evenwel zal hij heersen over al mijnen arbeid, dien ik bearbeid heb, en dien ik wijselijk beleid heb onder de zon; 1) hij zal over hetgeen mijnen rijkdom en mijne vreugde uitmaakte, naar welgevallen beschikken. Dat is ook ijdelheid.

1) Dit was het juist, wat den Prediker verdroot, dat hij niet wist, van wien hij alles, wat hij bearbeid had, zou overlaten, of het een wijze of een dwaze zou zijn. Buitendien zou hij het moeten overlaten aan degenen, die er bij lange zoveel moeite niet voor hadden gegeven. Duidelijk wil de Prediker hier en in de volgende verzen waarschuwen tegen het zich hechten aan wat van deze aarde is en manen tot een blijmoedig gebruik er van. In alles wat de Prediker klaagt of zegt, ligt deze achtergrond, om al wat van de wereld is, ook als van de wereld te beschouwen en te genieten, en zich niet al te zeer vermoeien met wat het, wat deze wereld betreft, na ons zijn zal.

20. Daarom keerde ik mij om, mijn hart te doen wanhopen, mijn hart verloren te geven, over al den arbeid, al de moeite, dien ik met inspanning van al mijne krachten bearbeid heb onder de zon, zonder in staat geweest te zijn ene gelukkige en duurzame uitkomst voor dit leven te verkrijgen.

21. Want er is een mens, wiens arbeid in wijsheid, en in wetenschap, met overleg (Spreuken 18: 15) en in geschikkelijkheid, de gelijkheid is; nochtans zal hij dien overgeven tot zijn deel, aan enen mens, die daaraan niet gearbeid heeft. Dit is ook ijdelheid en een groot kwaad, een groot ongeluk.

22. a) Wat heeft toch die mens van al zijnen arbeid, en van de kwellingen zijns harten, dien hij is bearbeidende onder de zon? Zijne wijsheid, wetenschap en geschikkelijkheid hebben hem niet gebaat.

a) Prediker 1: 3; 3: 9.

Wij moeten in het blijde genot van dit goede de goede hand des genadigen Gods erkennen, wijl alles het voortbrengsel is van Zijn heilig Scheppingsvermogen niet slechts, maar ook van Zijne Voorzienige zorg en liefde jegens ons..

23. Want al zijne dagen zijn smarten, en zijne bezigheid is verdriet (Psalm 42: 4; 90: 10. Job 7: 1 vv.); zelfs des nachts rust zijn hart niet ten gevolge van allerlei zorgbarende gedachten en plannen. (Spreuken 5: 11).Datzelve is ook ijdelheid.

Dit leven is doorgaande bij alle mensen en in alle standen vol moeite en verdriet. Wie zou dan niet met een sterk verlangen naar een beter leven uitzien (Phil. 3: 14)?

24. a) Wat blijft er nu voor den mens van al zijnen moeitevollen arbeid over? Is het dan niet goed voor den mens, dat hij ete en drinke, en dat hij zijne ziel het goede doe genieten in zijnen arbeid, 1) alzo het aardse leven dagelijks zo opgeruimd mogelijk geniete. 2) Ik heb ook gezienen erkend, dat zulks, namelijk deze tevredene, vrolijke stemming des harten te midden van de moeilijkheden van het dagelijks leven van de hand Gods is, als Zijn geschenk en Zijne genadegave.

1) De Prediker wijst hier op een leven, hetwelk genot en arbeid met elkaar verbindt. Eten van de vrucht van zijn arbeid. De arbeid is hier zowel een weldaad als het eten en drinken. Maar hij weet het ook, dat een mens dit zichzelven niet kan geven. Eten van de vrucht van den arbeid zijner handen is een genadige beschikking Gods, is een blijk van Zijne goedertierenheid. Hoe menigeen arbeidt, zonder dat hij er een waar genot van heeft. Alles hangt af van het arbeiden in de gunst Gods en het genieten van dien arbeid in de gunste Gods.

2) Dat de grondregel: eten en drinken en zich te goed doen voor het beste te houden niet in den epicuristischen zin van 1 Kor. 15: 32 bedoelt is, blijkt uit de gewichtige toevoeging "in zijnen arbeid," waarop de klemtoon valt, waardoor elke gedachte aan lediggaande zwelgerij en weelderig zingenot uitgesloten wordt.

25. (Want wie zou er van eten, of wie zou zich daartoe haasten, meer dan ik zelf 1)?)

1) In het Hebr. Mimmeni. Anderen lezen Mimmeno. Dan is de vertaling, en dit past beter: Wie zou er van eten en wie zou er van genieten zonder Hem? Met andere woorden, dat het eten en genieten alleen komt van Hem, die heerst en regeert over alles.

26. Want Hij geeft als loon der genade wijsheid en wetenschap (Spreuken 18: 15), en dankbare vreugde, te midden van de nietigheden en moeilijkheden des levens, aan den mens die goed is voor Zijn aangezicht; maar den zondaar geeft Hij bezigheid, om te verzamelen en te vergaderen, a) opdat hij het geve, dien, die goed is voor Gods aangezicht; zelf heeft hij er geen genot van, want aan hetgeen hij met een begerig hart verzameld heeft, kan hij niet met een dankbaar hart, als aan ene gave Gods denken. Dit is ook ijdelheid en kwelling des geestes 1).

a) Job 27: 16,17. Spreuken 28: 8. Prediker 3: 13.

1) Het blijkt hier duidelijk, dat met het refrein: "Ook dit is ijdelheid" niet ene aanklacht tegen God bedoeld wordt, maar dat het ene waarschuwing inhoudt voor de menselijke dwaasheid, die het geluk daar zoekt, waar het naar Gods wil niet moet gezocht worden..

Al die ijdelheid, al dat streven der mensheid naar wijsheid, geluk en rust, waardoor de mensen langs zoveel verschillende wegen naar het graf henen gevoerd worden, waar alle, op aarde zo gewenst onderscheid ophoudt, is den vrome niet door God beschoren; maar het is een vloek, dien de zonde den mens opgelegd heeft, doch dien God voor de zijnen in enen zegen wil veranderen. Want deze bedrijvige rusteloze schepselen verzamelen en vergaderen voor diegenen, die goed zijn voor Gods aangezicht. En deze zullen iets, dat de zondaar zoekt en niet vindt, voor hetwelk hij werkt, en dat hij niet genieten kan, om niet door den arbeid des zondaars ontvangen: wijsheid, wetenschap en vreugde. -Wat is het goddelijke woord, en waaruit zijn die wijsheid, wetenschap en vreugde, die daarin gevonden worden, geput? Is het geen honing, die in een verslagen dier door bijen opgezameld is? Wat zijn de geschiedenissen, die dit Woord ons mededeelt anders, dan voorbeelden van den arbeid der zondaren, van de ijdelheid en dwaasheid, waartoe de mensen vervallen zijn..

Het is de nederige, eenvoudig vertrouwende en dankbaar tevredene overgave in Gods genadige hand, die de Prediker aan het slot van zijne zo levendige en bijna scherpe schildering van de ijdelheid van al het aardse, als het enig ware doel voor het leven en streven der mensen aanbeveelt. Dat al het menselijke streven ijdel is, ook zelfs het bescheiden trachten naar vrolijk genot en opgeruimdheid bij hem vast. Doch het erkennen van dit feit doet hem niet wanhopen aan alle geluk en vrede, maar voert hem uit deze stemming van moedeloosheid en versaagdheid tot de zalige rust van een hart dat zich, aan God overgeeft en dankbaar Zijne goede gaven geniet. Niet de trage, aan zingenot overgegeven mens, maar de vlijtige, vrolijke arbeider; niet de gretig verzamelende misanthropische gierigaard, maar de in God verblijde en Hem welgevallige menschenvriend; niet de zondaar, maar het vrome, door het geloof krachtige kind Gods vormt het ideaal, dat hij ons aan het slot van zijne wel is waar smartelijk bewogen en klagende, naar nooit tot vertwijfeling overgaande beschouwingen over de ijdelheid van het aardse leven voorstelt.

1) "Dit is ook ijdelheid en kwelling des geestes," namelijk, dat men zijn levensgeluk zoekt in het vrolijke genot der zinnelijke goederen; omdat het verkrijgen van goederen en vreugde in dit leven volstrekt niet in des mensen macht staat, maar louter van Gods genade afhankelijk is, die het Zijnen beminden als in den slaap geeft (Psalm 127: 2), terwijl de goddelozen zich toorn vergaderen als een schat in den dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods. (Rom. 2: 5. Jak. 5: 3)..

Rijkdom is niet zelden een beloning en genadeloon voor den godvrezende en een straf voor den goddeloze. Dit wordt zichtbaar in het gebruik er van.

HOOFDSTUK 3.

GODS VOORZIENIGHEID LEERT NU, DAT DE HEIDENSE ZORG VOOR DE VOEDING IJDEL IS.

B. In de tweede rede, in Hoofdstuk 3-5 vervat, beschouwt de Prediker het enige levensgeluk des mensen, namelijk de dankbare vreugde over Gods gaven, uitvoeriger, en hij leert, dat dit goed wel is waar niet gemakkelijk te verkrijgen is, omdat de in menigerlei opzicht afwisselende omstandigheden in het menselijk leven, en de vaak ongunstige levensbetrekkingen in den weg staan, dat men er evenwel toch met oprechte vroomheid, gerechtigheid en een goed vertrouwen op God naar streven moet.

I. Vs. 1-22. De Prediker had aan het slot van het vorige Hoofdstuk gezegd, dat ook het vrolijke genot van de goederen des levens niet in de macht van den mens is, maar alleen van Gods genade afhangt. Dezen groten steen des aanstoots, die de aanbeveling van het blijmoedig levensgenot geheel vruchteloos zou kunnen maken, neemt hij thans weg, om den mens, niettegenstaande zijne gehele afhankelijkheid van tijdsomstandigheden, d.i. van het Goddelijk welbehagen tot de vreugde in het leven en het onschuldig genot van hetzelve te voeren. Hij schildert daarom vooreerst de gehele afhankelijkheid van het menselijk doen en lijden nog eenmaal zeer uitvoerig, vs. 1-8, en voegt er bij, vs. 9-11, dat den mens dit gegeven is, omdat God wel is waar alles op volkomene wijze bestuurt en regelt, maar dat de mens in zijne onmacht de oneindige wijsheid en alwetendheid niet genoegzaam erkent. Maar alle aardse geluk is, volgens den Prediker, op zich zelf reeds beperkt en onvolkomen, omdat het door de onveranderlijke raadsbesluiten Gods, die bij den mens voordurend de vreze levend moeten houden, bepaald wordt, en omdat Gods gerechtigheid dikwijls door de ongerechtigheid der menselijke gerichten voor den mens in het duister gehuld wordt, zodat hij de daden dier goddelijke gerechtigheid, namelijk het wreken van het kwade en het belonen van het goede niet onderscheiden kan. -Aldus kan het Hoofdstuk het best in twee delen verdeeld worden: vs. 1-11; 12-22.

1. Alles heeft enen door God onveranderlijk bestemden tijd, en zelfs alle voornemen des mensen onder den hemel heeft zijnen van ‘s mensen invloed onafhankelijken tijd.

Alles heeft zijnen tijd, niet zulk enen, die op een blind toeval rust- dat zou een slechte troost zijn, maar die verordend is door enen God, die barmhartig en genadig en groot van goedertierenheid is, die ook in Zijnen toorn niet vergeet genadig te zijn en nog gedachten des vredes heeft over Zijn in druk verkwijnend volk; die het wel is waar tuchtigt, maar niet ter dood toe overgeeft. Gaat het slecht, zo behoeft men slechts den bestemden tijd af te wachten, want aan het einde moeten zich toch alle dingen voor Gods volk ten beste keren..

Uit hetgeen voorafgaat zou men misschien het besluit kunnen trekken, dat dewijl alles ijdel is onder de zon, de wereld slechts een dorre, woeste mengelklomp is; hier wordt integendeel geleerd, dat door God alles goed en schoon geschapen en geordend is. Wanneer dus van de nu volgende voornemens onder den hemel (de ondernemingen der mensen), de meesten wel is waar, van den vrijen wil des mensen uitgaan, zo kan ook dit in Gods ordening gene

verandering brengen; terwijl datgene, wat de mens tracht te bereiken, ten laatste voor hem altijd ijdelheid blijkt te zijn, ontstaat daaruit voor de Goddelijke wereldordening slechts iets schoons en goeds..

HOOFDSTUK 4.

NADERE ONDERWIJZING, WAARIN DE WARE GELUKZALIGHEID NIET BESTAAT.

II. Vs. 1-16. Nadat de Prediker in de voorgaande afdeling uiteengezet heeft, waarin alleen het beperkte geluk van den mens op aarde bestaat, ontwikkelt hij in deze afdeling, waardoor ook dit door God bescheiden "deel" in 3: 22 nog veelvuldig verstoord wordt, namelijk door allerlei tegenspoed, die bijzondere personen treft, door ongevallen in het maatschappelijk leven, en door treurige gebeurtenissen in de staatkundige wereld, zodat het geheel de gedachte uitspreekt: "Er is geen blijvend en volkomen geluk hier beneden te vinden, noch bij aanzienlijken, noch bij geringen". De geschiedkundige achtergrond bij deze beschouwingen over den nood van het menselijk leven is ook hier, even als bij de vorige afdelingen, de toestand van het volk Gods onder de Perzische wereldheerschappij, zoals wij dien b.v. uit den profeet Maleachi leren kennen. Er kunnen duidelijk drie delen onderscheiden worden: a). Er zijn vele ongelukkige mensen, die onder verdrukking en geweldenarij van allerlei aard zuchten; vele anderen, die gelukkiger zijn, maar wien door de afgunst van anderen, of omdat zij zelven den waren zielevrede missen, de levensvreugde vergald wordt, (vs 1-6). b). Er zijn er velen, die door gierigheid hun vrienden van zich verwijderen, en daardoor in de zamenleving op zich zelven komen te staan, waardoor zij zich niet alleen het leven verbitteren, maar zich ook den bijstand hunner vrienden tegen hun vijanden ontroven (vs. 7-12). c). Zelfs de machtigsten op aarde bezitten geen blijvend en volkomen geluk, want dikwijls wordt een oude, ongeschikte koning, door enen jongeren verdrongen, en ook deze, al werd hij een tijd lang door het volk bemind, wordt door de navolgende geslachten even als de anderen vergeten (vs. 13-16).

1. Daarna wendde ik mij, en zag aan al de onderdrukkingen, 1) die onder de zon geschieden; en ziet, er waren de tranen der verdrukten, en dergenen, die genen trooster hadden; en aan de zijde hunner verdrukkers was macht, zodat niemand zich tegen hen durfde verzetten, zij daarentegen hadden genen vertrooster 2) en genen uithelper.

1) Onder de onderdrukkingen hebben wij die van allerlei aard te verstaan. De onderdrukking van den onderdaan door de Overheid, van de weduwen en wezen door degenen, die haar beschermen moesten, van de werklieden, door degenen voor wie zij arbeiden, van de pachters door de landheren, met één woord, die dergenen, welke van anderen min of meer afhankelijk waren.

2) De Prediker herhaalt deze uitdrukking om den troostelozen toestand van zulke ongelukkigen des te sterker doen uitkomen..

God zendt Zijne kinderen, somwijlen geen trooster, ten einde om hun geloof, vertrouwen, geduld en standvastigheid te beproeven, ten anderen, om hen van de liefde tot deze wereld te spenen, ten derde, om hen op een toekomenden beteren toestand te doen hopen, en in God zich te getroosten, en eindelijk, om met des te groter begeerte naar God en Zijne ontfermende goedheid uit te zien..

2. Dies prees ik de doden, die alrede gestorven en dus uit hun aardse verdrukking bevrijd waren, gelukkig boven de levenden, die tot nog toe levend zijn, en nog onder den druk van menselijke ongerechtigheid zuchten.

3. Ja, hij is beter, onder zulke ongelukkige omstandigheden gelukkiger dan die beiden, die nog niet geweest is, nog niet geboren is en ook nimmer zal geboren worden, die niet gezien heeft het boze werk, dat onder de zon geschiedt, en daardoor ook geen lichamelijk en zielelijden gekend heeft (Spreuken 11: 19).

De wens, om liever dood te zijn, dan het leven langer te genieten, even als de gedachte, dat het zelfs beter is in het geheel niet geboren te zijn, komt juist het gemakkelijkst in de harten der vroomsten in ongelukkige levenstoestanden op, waarin het den schijn heeft, dat de Heere de Zijnen vergeten en Zijn volk verlaten heeft, dat Hij Zijn volk verlaten heeft, dat Hij Zijn Rijk niet langer opbouwen en Zijne beloften vervullen wil. Luther zegt hiervan: Wanneer men eens recht al het zielelijden, al dezen jammer en de ellende op deze aarde, al de boosheid in de wereld, die het rijk des satans is, nagaat, dan moet de gedachte wel eens opkomen, dat het maar beter ware te sterven, dan zoveel en zo grote ellende aan te zien. -De natuurlijke mens meent, dat hij recht heeft, dit te wensen, waarom wij dan ook bij heidense schrijvers, zoals Herodotus, Theognis, Ovidius, Sophokles, Euripides, dergelijke uitspraken als in vs. 2 en 3 voorkomende, aantreffen. Maar bij dezulken, die in het vaste geloof aan Gods beloften staan, bij Job, Elia, Jona, Jeremia of bij onzen Prediker, is deze wens steeds het teken van ene verzoeking, die het hart ter neer drukt en de zon der genade Gods verduistert, en van een gevoel van God verlatenheid (Job 1: 14 ; 3: 19 Aanm). dat zich vooral na den terugkeer uit de babylonische ballingschap van de besten meester maakte, toen de profetie verstomde, het volk zuchtte onder de dienstbaarheid van ene heidense wereldheerschappij, het huis van David, dat door God verkoren was, en dat zo vele beloften ontvangen had, niet meer heerste, en toen al de grote verwachtingen der gelovigen aangaande ene eindelijke vervulling van al de beloften, in het bijzonder met betrekking tot de komst van den Messias, niet vervuld werden, toen er integendeel stilstand, ja zelfs teruggang in den opbouw, van het rijk Gods scheen plaats te vinden. Ook onze Prediker had zeker de verzoeking, waarom men door de tijdsomstandigheden blootgesteld was doorleefd, en hij spreekt er van in dit Boek, maar niet dan nadat hij ook den sleutel, de overwinning der verzoeking in het licht en de kracht Gods, gevonden had tot oplossing van het raadsel, dat hem en vele anderen verlegen maakte, en nadat hij in God troost en rust gevonden had, opdat hij zowel voor de gelovigen van zijn tijd, als voor allen, die in latere gelijksoortige tijden van het rijk Gods door zulk ene verzoeking mochten getroffen worden, een gids tot vrede en rust en geloof aan Gods trouw zou kunnen worden..

De Prediker roemt hier de ongeborenen boven degenen, die het leven hebben aanschouwd. Hij komt tot deze betuiging voor zover hij alles beschouwt van de zijde van het ondermaanse. Indien men, wil hij zeggen, geen verwachting heeft op hetgeen hier namaals zijn zal, indien met dit leven alles uit is, dan is het geen zegen geboren te zijn geweest. In zeker opzicht spreekt de Apostel hetzelfde uit als hij zegt: Indien Christus niet is opgestaan, zijn wij de ellendigsten van alle mensen.

4. Verder zag ik al den arbeid en alle geschikkelijkheid, kunstvaardigheid, des werks van degenen, die met vlijt en overleg hun werk verrichten, en zich daardoor meer levensgeluk verschaften, maar hoe beijveren zich de mensen om dat geluk te vernietigen! Want ik zag, dat het den mens nijd van zijnen naaste aanbrengt. Dat, namelijk, dat de een het uit nijd en afgunst, in vlijt en degelijkheid van den ander wil winnen, is ook ijdelheid en kwelling des geestes, waardoor men nimmer een duurzaam geluk kan bereiken.

5. Wel is waar konden dezulken, die uit nijd en ijverzucht anderen trachtten te overvleugelen, daartegen inbrengen, om hun geweten, dat de boosheid huns harten aanklaagt, te stillen: Wat anders dan vlijt en geschikkelijkheid moet ons dat geluk aanbrengen? Want het spreekwoord zegt terecht van den luiaard: a) De zot, gelijk een luiaard er een is, vouwt zijne handen zamen, slaapt en eet intussen zijn eigen vlees, totdat hij ten laatste tot den bedelstaf gebracht wordt.

a) Spreuken 6: 10; 24: 33

6. Zulk enen antwoord ik echter: ééne hand vol have en goed, zodat men zijn dagelijks brood heeft, met rust daarbij, zodat men tevreden is met zijn deel, en anderen, hetgeen zij meer bezitten, niet benijdt,is beter dan beide de vuisten vol met arbeid en kwelling des geestes, zodat men ten gevolge van zijne inspanning wel is waar overvloed aan alles verkregen heeft, maar aan den anderen kant ook weer door nieuwe zorgen over de beste wijze, om zijnen verkregen schat te bewaren en nog te vermeerderen, gekweld wordt.

De wereld faalt hierin zeer, dat zij altijd slechts overvloed van de goederen en schatten dezer aarde tot hare bevrediging verlangt, ene middelmatige bezitting daarentegen als gelijkluidend met ellende en ontbering beschouwt. En toch kan men een goed met weinig als met veel vergenoegd en tevreden leven, als men slechts op de rechte wijze naar tevredenheid streeft, namelijk zo, dat men God, den Heere tot zijn hoogste goed stelt.

Men behoeft enen rijke om zijne vele goederen niet gelukkiger te achten dan enen arme. Die veel heeft, heeft ook veel onrust en zorg, en is bovendien blootgesteld aan den nijd van anderen.

Dit laatste vers zou door enen luiaard kunnen gebruikt worden om zichzelven te rechtvaardigen; maar hij zou slechts ene waarheid misbruiken, ten einde zijn luiheid te bedekken. Integendeel geeft Salomo ons hier den raad, den middelweg te bewandelen. Laat ons namelijk door eerlijken vlijt zoveel trachten te verkrijgen, dat wij aan het nodige voedsel en deksel geen gebrek hebben maar niet de beide vuisten vol trachten te verkrijgen, waardoor wij ons slechts kwelling zullen bereiden. Matige arbeid en matige winst zijn het best..

Het streven van een mens, welke zich afwerkend, enig en alleen zich zelf zoekt en in rusteloosheid zich zelven verliest, is wezenlijk een streven, hetwelk wind tot onderwerp en den aard van den wind heeft..

Delitzsch vertaalt: "Als beide vuisten vol van arbeid en winderig streven." Onder hand hebben we te verstaan, de opene hand; onder vuist, de gebalde vuist.

7. Ik wendde mij wederom, en ik zag nog ene andere soort van ijdelheid onder de zon, waardoor de mensen ook eigenhandig hun geluk verwoesten.

8. Daar is er b.v. een, en geen tweede, die daar zijne vrienden zich van hem verwijderd hebben, thans alleen staat; hij heeft ook geen kind, noch broeder, voor wie hij te zorgen heeft, nochtans is van al zijnen arbeid geen einde, ook wordt zijn oog niet verzadigd van den rijkdom, en zegt niet: Voor wien arbeide ik toch, (Hoofdstuk 2: 18-21. Luk. 12: 16-21) en doe mijne ziel gebrek hebben van het goede, zodat zij ter wille van mijnen dwazen zucht naar rijkdom het blijmoedig en vrolijk genot van de gaven Gods moet missen, en in treurige verlatenheid van vrienden leven moet? Dit is, gelijk ieder erkennen moet, ook ijdelheid, en het is ene moeilijke bezigheid.

De mens, die hier beschreven wordt is zeker een van de beklagenswaardigste voorwerpen op aarde. Van hetgeen hij bezit, geniet hij zelf niet, en gebruikt het ook niet, om anderen wel te doen; hij laat het na aan verre bloedverwanten of geheel vreemden, die er hem nimmer voor zullen danken, omdat zij wel weten, dat hij het hun niet overgelaten zou hebben, indien hij het langer had kunnen houden; hij is een van de dwaasten, want zijne handelwijze is met alle gezond verstand in strijd en zijne verontschuldiging, dat de zorg noodzakelijk is, en men zich voor buitensporigheden moet wachten is geheel ijdel. Boven dit alles doet hij zijne ziel geweld aan, want de schat, dien hij vergaderd heeft, sluit zijn oog en zijn hart voor die parel van grote waarde, om welker bezit een mens verkoopt al wat hij heeft.

Salomo geeft hier weer een ander voorbeeld van de ijdelheid der wereld op, daarin bestaande, dat de mensen veeltijds, hoe meer zij hebben, hoe meer zij ook hebben willen, schrapende en wroetende daar zozeer om dat zij zich den tijd en het deel niet gunnen, hetwelk hun daarvan toekomt..

9. Het is daarom beter en meer geschikt om het levensgeluk te bevorderen, dat twee mensen in onbaatzuchtige en zich overgevende liefde als vrienden nauw met elkaar verbonden, leven, dan dat een door gierigheid, hebzucht en dergelijke ondeugden, die de liefde verstikken, zich van zijne medemensen scheidt en ze van zich verwijdert; daarom zegt de Prediker: Twee zijn beter dan één; want zij hebben ene goede beloning van hunnen arbeid, zodat zij tevreden en zo gelukkig, als mogelijk is, kunnen leven;

Een mens zonder metgezel in gelijk aan de linkerhand, die de rechterhand mist. Genesis 2: 18.

10. Want indien zij b.v. vallen, hetzij in ene zware zonde, of in de handen van geweldenaars, de een richt zijnen metgezel op; maar wee den ene, die gevallen is! want er is geen tweede, om hem op te helpen, en hij moet de ondervinding opdoen, dat zijne gierigheid hem niet alleen van enen metgezel, maar ook van enen beschermer beroofd heeft.

11. Ook, indien twee te zamen liggen, zo hebben zij warmte; maar hoe zou één alleen warm worden? 1) Leert ons alzo niet reeds de natuur, de gemeenschap der zielen en de vriendschap hoog te waarderen.

1) De Prediker heeft hier niet alleen of in de eerste plaats de echtelijke verhoudingen op het oog, maar meer den vriendschapsband tussen twee vrienden, hoewel het eerste niet is uitgesloten.

12. En indien iemand, een vijand, den ene, die alleen staat, mocht overweldigen, zo zullen de twee, vast verbonden, tegen hem bestaan, zich met goed gevolg verdedigen en hem misschien ten onder brengen; en nog beter is het, zo er drie in vriendschap nauw verbonden zijn, want een drievoudig snoer wordt niet haast, niet gemakkelijk gebroken.

Gedeelde vreugde is dubbele vreugde, gedeelde smart is halve smart..

Men achte daarom de geloofsgemeenschap niet gering, waarin ook zelfs de vromen dikwijls veel te kort komen, daar men dikwijls uit eigene kans, geestelijken overmoed en grote inbeelding van zich zelven, of ook uit gemakzucht liever alleen staat, om zich, zo het heet, aan God en Christus alleen vast te houden, en zich alleen door den Heere te laten leiden en raden. Maar men ziet maar te dikwijls, hoe bij zulke mensen hun eigen geest het grootste aandeel in die leiding heeft.

Salomo toont hier aan, hoe noodwendig de maatschappelijke band voor het menselijk leven is, om de uitoefening van handwerken en kunsten te bevorderen. Alle standen hebben elkaar nodig, moeten elkaar helpen, en hunnen arbeid ten nutte van de gehele maatschappij verrichten, daarentegen alle scheuring en afzondering vermijden en trachten te voorkomen.

Het is niet alleen een heilig verlangen, waardoor de ene mens zich door den anderen aangetrokken gevoelt, omdat zij gelijkelijk gezind en hun harten verwant zijn; maar wij kunnen ons ook niet over ons geluk verblijden, noch de beproevingen, die ons treffen met vasten moed verdragen, noch op den weg der heiligmaking vrolijk voortgaan, wanneer wij gene trouwe vrienden bezitten. Hoe heilig is daarom de band tussen echtgenoten, tussen ouders en kinderen, tussen bloedverwanten en vrienden enz..

Twee wel verenigde echtelieden of gemeenzame vrienden worden hij een drievoudig snoer vergeleken. Want waar twee in heilige liefde en gemeenzame vereniging vastelijk verbonden zijn aan elkaar, daar zal de Geest van Christus, als den derden persoon uitmaken, gelijk Hij zich bij de Emmaüsgangers voegde. En zij, die dus in de liefde bijeen wonen, die wonen in God en God woont in hun lieden..

13. Maar ook in het leven der aanzienlijksten en machtigsten is geen duurzaam en volkomen geluk te vinden; ja beter is een arm en wijs jongeling, die van de omstandigheden een nuttig gebruik weet te maken, dan een oud en zot koning, wien alzo het beste, wat de arme jongeling bezat, namelijk wijsheid, ontbreekt; die, omdat de dwaasheid in zijn hart woont, niet weet van meer vermaand 1) te worden.

1) Dwaasheid en moedwilligheid of vermetelheid gaan gemeenlijk te zamen, en zij, die het meest de vermaning van node hebben, kunnen ze het minst verdragen. En niemands eer, titel of gave zullen hem den eerbied, daaraan behorende, doen genieten, zo hij geen ware deugd en

wijsheid bezit, om ze aan te prijzen, terwijl deze alleen den armoedigen mens ene ere bijzetten, die zijne ware grootheid aan alle verstandigen ten toon stelt..

14. Want het gebeurt dikwijls in de wereld, dat zulk eenarm, maar wijs jongeling komt uit het gevangenhuis, 1) alzo uit den laagsten en meest verachten levenstoestand, om koning te zijn, terwijl hij, gelijk Jozef, op rechte, door God zelven gebaande wegen, de macht in handen krijgt; daar ook een die als de zoon van den vorigen koning in zijn koninkrijk geboren is, en dus volgens menselijke berekening het zekerst op duurzaamheid van dit zijn levensgeluk kon rekenen, verarmt, omdat hij uit zijnen schitterenden levenskring verdrongen is.

1) Dat de Prediker hier bepaalde gebeurtenissen uit zijne eigene ervaring, of uit de geschiedenis der naburige staten op het oog heeft, lijdt wel geen twijfel, omdat ook zijne overige beschouwingen berusten op de treurige geschiedenis van zijn eigen tijd. Maar van de ons bekende veranderingen van dynastie past gene enkele volkomen op het voorgaande; men zal er van moeten afzien, ene bepaalde gebeurtenis op te zoeken, waarop de Schrijver van dit boek gedoeld heeft..

Dat hier van het gevangenhuis gesproken wordt, is om te kennen te geven, dat hij uit den laagsten stand is voortgekomen, zodat hij door zijn wijsheid en voortreflijkheid zich de liefde van het volk heeft gewonnen.

15. Ik zag al de levenden, de voormalige onderdanen van den verdrongen koning, wandelen onder de zon, met den jongeling, den tweede, den anderen, die in diens plaats, in de plaats van den vorigen koning staan zal; bijna allen voegden zich bij den jeugdigen, begaafden jongeling, om hem als hunnen koning te huldigen.

Er is in het hart des volks van nature ene vermoeiing, van lang te leven onder denzelfden vorst, en een geest van morren en klagen over alles, wat hun enigzins moeilijk valt; hierop volgt de lust, om van heerser te veranderen, niet zozeer uit verkiezing van den opvolger, of uit verzekering, dat hij beter wezen zal, als wel uit natuurlijke wuftheid en onbestendigheid, gelijk de zieken van kamer of van legerstede veranderen, maar niettemin hun ziekte met zich dragen, en dus alleen naar verandering haken uit lust tot verandering.

16. Er is geen einde van al het volk, van die grote menigte, die ontevreden met den tegenwoordigen staat van zaken, naar verandering haakt, van allen, die voor hen geweest zijn, 1) de nakomelingen zullen zich evenwel ook over hem niet verblijden, 2) zij zullen den jongeling, al is hij ook een braaf en wakker vorst, even spoedig moede wezen, als dit met den voorgaanden koning het geval was; gewis, dat is ook ijdelheid en kwelling des geestes, een bewijs van de onvolkomenheid en onbestendigheid van het geluk ook van vorsten, die voortdurend aan het gevaar bloot staan, van uit hun plaats verdrongen te worden.

1) In het Hebr: Mhynpl hyh-rva lkl (Lekool ascher-hajah liphnahem) Beter aan allen, aan wier hoofd hij zal staan. De Prediker wijst hier op den bijval, dien zulk een wijs jongeling zal ervaren. Geen einde zal er zijn aan al het volk, geen einde aan hen, aan wier hoofd hij zou staan. Zijne onderdanen, vooral dergenen, die voor hem streden, zou een grote schare zijn.

Evenwel volgt er dat het weer anders zou zijn met hun nakomelingen. Deze zullen zich niet over hem verblijden. De liefde tot hem zou bij de nakomelingen, bij het volgende geslacht, verkoelen.

2) Volgens den grondtekst worden hier eigenlijk niet diegenen bedoeld, die den nieuwen koning het eerst begunstigden, maar hun nakomelingen. Woordelijk luidt het vers: Daar was geen einde van al het volk, van allen, aan wier hoofd hij stond; -doch de nakomelingen verblijden zich niet over hem. Alzo vindt men in de geschiedboeken opgetekend, dat zich in het eerst velen over Nero verblijdden en hoopten, dat hij een goed en nuttig heer zou zijn. In de eerste vijf jaren liet zich dan ook alles goed aanzien en hij werd geprezen; maar in de volgende jaren was hij een dwingeland en maakte hij het zo erg mogelijk. Evenzo is er ook hoop geweest op Heliogabalus en Commodus, dat zij goede vorsten zouden zijn, maar in die verwachting werd men teleurgesteld; de eerste gaf zich aan allerlei dierlijken wellust over; den anderen had men Incommodus, dat is landplaag, liever dan Commodus moeten noemen..

Met vs. 16 eindigt het overzicht en de mededeling van wat de Prediker opgemerkt en ondervonden heeft. Dat hij echter niet behoort tot de vertwijfelende zielen, die den troost van den waren godsdienst missen, blijkt wèl uit hetgeen hij onmiddellijk laat volgen. Waar hij een blik heeft gegeven op wat van deze aarde is en het troosteloze van deze aarde heeft doen zien, daar vestigt hij nu de aandacht op datgene, wat in waarheid vrede geeft aan het harte.

17. Bewaar uwen voet, als gij tot het huis Gods ingaat, 1) opdat gij in heilige gemoedsstemming komt en alles achterlaat, wat uwe aandacht zou kunnen storen, en zijt liever nabij om te horen de stem Gods, die daar meer in het bijzonder tot uw hart doordringt, opdat gij daarna Gods wil gaarne zoudt doen (1 Samuel 15: 22), dan 2) om der zotten slachtoffer te geven, waarmee zij, die noch Gods heiligheid, noch hun eigene zonde recht erkennen, den heiligen God menen te verzoenen en hun geweten te bevredigen (Spreuken 21: 3. Jes. 1: 11 vv. Hos. 6: 6). Volg hen niet na, want zij weten niet, dat hun offer, dat zij met een goddeloos hart brengen, een gruwel is voor God (Spreuken 21: 27), en dat zij met zulke offeranden God niet dienen, maar kwaad doen.

1) Bewaart zegt hij, dat is, let op den gang uws voets, laat die voorzichtig zijn, overdenk uwen gang, uwe treden, opdat gij geen misstap doet, loop niet haastig en onbezonnen derwaarts, maar met bedachtzaamheid, met overleg, en ziet toe, dat uwe gedachten noch in het derwaarts gaan, noch in het aldaar vertoeven niet los en wuft heen zwerven en als van tak op tak huppelen, of nu op dit dan op dat werelds voorwerp blijven peinzen. Neen, de godsdienst eist den gehelen mens..

2) Beter: dan dat de zotten slachtoffers geven, want hun onwetendheid doet hun zondigen. De Prediker maakt hier onderscheid tussen het gaan naar Gods huis, om daar waarlijk te vernemen, wat de Heere God te zeggen heeft, en het vormelijk naar Gods huis gaan, of door een slachtoffer de zonde weer willen goed maken. Wezen en vorm wordt hier tegenover elkaar gesteld.

Zie ook over dit vers de inleiding van het volgende Hoofdstuk, waartoe het naar zijnen inhoud behoort.

HOOFDSTUK 5.

OVER DEN WEG TOT HET WARE GELUK.

III. Hoofdstuk 4: 17-Hoofdstuk 5: 19. Even als de Prediker in het Voorafgaande drie dingen genoemd heeft, waardoor het geluk van den mens verstoord en vernietigd wordt, zo wijst hij thans drie middelen aan, waardoor aards geluk en tevredenheid verkregen en bevorderd kunnen worden, namelijk oprechte godsvrucht, die zich uitspreekt in heiligen ernst bij den godsdienst, in een zucht naar waarheid en oprechtheid en ene zorgvuldige beteugeling van de tong bij het gebed en het doen ener gelofte (Hoofdstuk 4: 17-5: 6); verder rechtvaardigheid en onbaatzuchtigheid in het verkeer met den naaste, die zich doet kennen door ene onthouding van alle geweldenarij tegenover anderen, waarover zowel de koning als God het vonnis zou moeten uitspreken, en door een afkeer van de gierigheid en van knellende zorgen om vergankelijke schatten te verkrijgen, die men in den dood toch moet achterlaten (Hoofdstuk 5: 7-16); eindelijk matigheid en dankbare tevredenheid bij het genot van de goederen en de vreugde, die God den ijverigen en nauwgezetten arbeider schenkt. (Hoofdstuk 5: 17-19). Deze drie hoogst belangrijke deugden, welke de Prediker hier aanbeveelt, en volgens welke dit Hoofdstuk in 3 duidelijk aan te Wijzen delen kan gesplitst worden, beantwoorden nauwkeurig aan hetgeen de Apostel Paulus in Tit. 2: 12 als den eis van een nieuw godzalig leven stelt, waar hij van de gelovigen verlangt, dat zij matig, rechtvaardig en godzalig leven zouden.

1. Wees dan in het huis Gods (Zie het laatste vers van het vorige Hoofdstuk) niet te snel met uwen mond, dat gij bij het gebed niet doet als de heidenen, die menen, dat zij door de veelheid hunner woorden verhoord zullen worden (Matth. 6: 6 vv.), en uw hart haaste niet, voordat gij uwe gedachten verzameld hebt, een woord in het gebed voort te brengen voor Gods aangezicht: want God is in den hemel; Hij is een heilig, heerlijk en almachtig God, en gij zijt op de aarde, een arm uit het stof geformeerd schepsel, en door de zonde dubbel ellendig en verloren (Psalm 115: 3,16. Jes. 55: 7 vv.; 66: 1. Matth. 5: 34 vv. 5.34); daarom laat uwe woorden voor Hem weinig zijn, gelijk gij het ook in de tegenwoordigheid van de machtigen dezer aarde niet waagt, vele ijdele woorden te bezigen.

Offerande en gebed zijn de twee grondslagen van allen godsdienst; naarmate de volken deze beide bewaard hebben, staan zij dichter bij de openbaring, of zijn er meer van verwijderd en zijn zij gemakkelijker of moeilijker tot den waren godsdienst te brengen. De Islam, zowel als de eigengerechtige Joden en Christenen hebben het offer verworpen of verloren, daarom staan zij veel verder van de waarheid af dan de heidenen, die nog dagelijks door offeranden den toorn hunner afgoden trachten te verzoenen; want aan de behoefte des harten, om zich met God te verzoenen en vergeving te erlangen kan door de hoogste beschaving niet voldaan worden, waar die behoefte verloren is, verwijdert zich de mens hoe langer hoe meer van elke bron van heiligmaking. -Omdat God alleen in den hemel woont, d.i. alleen waarachtig, wijs en rechtvaardig is, wij daarentegen op de aarde, en daarom leugenaars, dwazen en zondaren zijn, zo betaamt het ons op generlei wijze met onze menselijke wijsheid, die in Gods ogen dwaasheid is, over goddelijke en hemelse dingen te oordelen en vele woorden over onze aardse aangelegenheden, onze levenservaringen voor Gods aangezicht te brengen; maar wij

moeten naar God horen, Hem laten oordelen en beslissen en Zijn woord, als de alleen ware wijsheid gehoorzamen.

-"Laat uwe woorden weinig zijn" -van welk ene uitgebreide betekenis is dat niet in het onderwijzen en prediken, in het bidden en in het dagelijks leven! Hoe menige, urenlange predikatie wordt hier veroordeeld, al is zij nog zo mooi naar alle regelen van de kunst ingericht! En hoe weinig moeten ook de woorden van anderen over geestelijke dingen niet zijn, wanneer deze van alles, wat onnut, onstichtelijk, ergerlijk en onjuist is, moeten gezuiverd worden! Dezen raad heeft de Heiland wel in acht genomen en daarom ook een kort gebedsformulier voorgeschreven, waarbij Hij reeds bij den aanvang den bidder wijst op de majesteit Gods, die in den hemel woont, maar daarbij den lieflijken naam van Vader bezigt..

2. Want gelijk des nachts de verwarde en onrustig makende droom, die de ziel vermoeit, komt door vele inspannende bezigheiden zorg, alzo de stem des zots door de veelheid der woorden, 1) waardoor hij juist uitspreekt dat hij een zot is, die noch zich zelven in zijne nietigheid, noch God in Zijne grootheid en heerlijkheid kent.

1) Gelijk de verwarde, verschrikkende en angstige en slaapontrovende en belettende dromen blijken zijn van een hoofd, vervuld met bezigheden, alzo zijn ook de vele haastige en onbezonnen woorden, welke men in en onder het bidden tot òf het spreken van God gebruikt bewijzen der dwaasheid, die in het harte heerst, òf ener dwaze onkunde omtrent God, ons zelven en goddelijke zaken..

3. a) Wanneer gij voorts in den nood, of na het ontvangen van grote bewijzen van Gods genade ene gelofte aan God zult beloofd hebben, stel niet uit dezelve te betalen; want Hij heeft geen lust aan delichtvaardige zotten, die spoedig gereed zijn allerlei beloften te doen en goede voornemens op te vatten, maar daarna te traag en zelfzuchtig zijn, om hun vlees pijn te doen, en niet nauwgezet genoeg, om hun belofte te volbrengen (Mal. 2: 7. Deuteronomium 23: 22-24). God laat zich echter niet bespotten, daarom wat gij zult beloofd hebben, betaal het met nauwgezetheid en inspanning van al uwe krachten.

a) Numeri 30: 2.

4. Beproef echter eerst uwe kracht, of gij in staat zult zijn, te volbrengen, wat gij God beloofd hebt; want a) het is beter dat gij niet belooft, dan dat gij belooft en niet betaalt (Hand. 5: 4. Psalm 7: 14).

a) Deuteronomium 23: 21,22.

Streef er naar, dat gij uwe doopgelofte houdt, dan hebt gij genoeg te betalen..

Het is den Christen niet geoorloofd, geloften te doen, die uit ongeloof voortkomen, of met de liefde tot den naaste in strijd zijn, noch wanneer hij ze eenmaal afgelegd heeft, ze te volbrengen.

Mensen, die zo gemakkelijk ene afgelegde goede gelofte vergeten, zijn dikwijls zeer nauwgezet in het vervullen van die geloften, welke zij niet hadden mogen doen..

5. Laat uwen mond niet toe, dat hij uw vlees, uw op zich zelf reeds zo zondig menselijk wezen, door ijdele woorden en lichtvaardige taal in Gods heilige tegenwoordigheid zou doen zondigen, 1) en zeg niet, wanneer gij ene gelofte lichtvaardig hebt afgelegd en die wilt betalen met een losoffer, voor het aangezicht des engels, den priester, den bode en plaatsvervanger van Jehova (Mal. 2: 7), bij wien gij u dan hebt te vervoegen, dat het slechts ene dwaling was 2) (Numeri 15: 27-31), terwijl gij wel is waar door een offer wilt verzoend worden (Mal. 1: 8 Matth. 5: 5), zo hebt gij toch geen ernstig berouw over uwe zonde; Waarom zou God grotelijks toornen, om uwer stemme wille, waarmee gij u op zo snode, schijnheilige wijze God verzocht hebt, en tot straf daarvoor verderven het werk uwer handen, zodat alles u mislukt en het geluk, dat gij tot dusverre gesmaakt hebt, door Zijnen toorn vernietigd wordt; waarom wilt gij het zo ver laten komen?

1) Letterlijk: laat uw mond niet toe uw lichaam tot zonde te brengen, en wel zo, dat gij er van Gods wege straf op ontvangt. De Prediker waarschuwt hier tegen het niet betalen van de gelofte, maar inzonderheid, tegen het deze gelofte te volbrengen door een losoffer, onder het voorgeven, dat het een dwaling, dat het een zonde uit zwakheid is geweest. De Engel is hier dan ook de priester, die het offer, dat men ter lossing der gelofte wilde brengen, moet ontvangen. Zo men dan voor diens aangezicht liegt, liegt men tegen Jehova, en deze zal zulk een zonde bezoeken, ook in het onthouden van den zegen op den dagelijksen arbeid.

2) Zij, die zich zo gemakkelijk met hun zwakheid troosten, zonder er smart over te gevoelen, bedriegen zich zelven. -"Het is gene geringe zaak, den Heere des hemels en der aarde te bespotten, terwijl men Hem belooft, wat men niet ernstig voornemens is te houden. Van dezelfde godsdienstige oppervlakkigheid, die meent, dat de lieve Heere in den hemel het zo nauw niet nemen zal, en wel tevreden zal zijn, te meer nog in een tijd, waarin Hij zelf zo weinig schenkt, wordt ook in de profetieën van Maleachi gesproken, daar lezen wij in Mal. 1: 8: "Want als gij wat blinds aanbrengt, om te offeren, het is bij u niet kwaad; en als gij wat kreupels of kranks aanbrengt, het is niet kwaad. Brengt dat toch uwen vorst; zal bij een welgevallen aan u hebben, of zal hij uw aangezicht opnemen? In vs. 6 brengt Maleachi op grond van zulke feiten ene aanklacht tegen het volk in, als tegen verachters van den naam des Heeren..

6. Want gelijk a) in de veelheid der dromen ijdelheden zijn, alzo in vele dromen. Even als in vs. 2 zijn ook hier de dromen slechts voorbeelden voor de ijdelheid van vele woorden. Gelijk men daaruit, dat iemand veel met dromen gekweld wordt, mag besluiten, dat hij weinig geschiktheid heeft voor alles, wat tot de nuchtere werkelijkheid behoort, zo zal ook hij, die het meest met woorden pralen kan, ons het minste vertrouwen inboezemen; maar vrees gij God! 1) want dat is het beginsel der wetenschap.

a) Spreuken 10: 19.

1) Gelijk de dromen in de meeste gevallen met het innerlijke zieleleven in verband staan, zo ook hetgeen iemand spreekt, staat in verband met de gesteldheid van zijn hart, ja, van zijn gehelen persoon. Van daar dat de Prediker hier met nadruk zegt: "Vrees gij God," m.a.w. denk er altijd om, dat God u ziet, hoort, van alle dingen weet, en dat ge van elk ijdel woord eenmaal rekenschap voor Hem zult moeten afleggen.

7. Wacht u verder voor elke ongerechtigheid en geweldenarij omtrent uwen naaste: Indien gij de onderdrukking des armen, en de beroving des gerichts en der gerechtigheid ziet in een landschap, 1) in ene provincie, dat ver van den zetel des konings en der bevoegde rechtbanken verwijderd is, en daardoor aan allerlei onderdrukking van beambten bloot staat,verwonder u niet over zulk een voornemen van overmoedige en onrechtvaardige mensen; want die hoger is dan de hoge, namelijk de koning, neemt er acht op, en heeft de macht en het recht, zulk enen onderdrukker te straffen; en in geval hij verzuimt den onderdrukte recht te verschaffen, daar zijn hogen, namelijk de Allerhoogste, de Koning der koningen boven henlieden, die eenmaal zeker een rechtvaardig oordeel zonder aanzien des persoons zal uitspreken. 2)

1) Het hier, even als in Hoofdstuk 2: 8 gebruikte woord medinah, "provincie, landschap" is het Arameïsche woord, dat in de boeken Ezra, Nehemia en Esther voor de afzonderlijke provincies van het Perzische rijk en ook voor Palestina gebruikt wordt; in de geschriften, die van Salomo zelven afkomstig zijn, komt het woord in het geheel nog niet voor. Ook dit is even als de vele Arameïsche woorden in ons boek, een bewijs, dat het uit den tijd der Perzische heerschappij dagtekent..

Vrees God, zegt de Spreuk der Wijsheid (Spreuken 24: 21) en den koning. Het gehele Boek der Prediker toont, hoe vol zijn Schrijver van deze zedelijke grondgedachte is. Zo is de overgang tot het volgend onderwerp werkelijk innerlijk aangegeven..

2) Dit Boek leert u dus, dat gij u niet te zeer bekommeren en verontrusten moet, wanneer het onrechtvaardig toegaat; maar, wanneer de duivel de oorzaak is van zoveel kwaad, onrecht, geweld en onderdrukking der armen, zeg dan liever: Het is ‘s werelds loop, God zal het oordelen en wreken. En wederom, wanneer gij ziet, dat het recht toegaat, zeg dan: God zij geloofd, die zo regeert, dat er geen kwaad en onrecht geschiedt, maar ook nog veel goeds geeft. -Zo verrichte dan een ieder in zijnen stand zijn werk overeenkomstig Gods bevel; het andere geve hij aan God over, en wachte op Hem, die de goddelozen en onrechtvaardigen kan achterhalen en richten. Die enen zwaren steen niet kan opbeuren, late hem liggen, en beure op, wat hij kan. Daarom, als gij ziet, dat koningen en vorsten hun macht misbruiken, dat rechters en advokaten zich laten omkopen en hun zaken verwaarlozen, wees dan wijs en denk: God zal het eenmaal beter maken..

Wat hier gegispt wordt, is de onderdrukking der armen en het buigen van het recht, zoals dit zo veeltijds in de Oosterse landen geschiedt, waar niet alleen door de lagere, maar ook door de hogere beambten het recht werd gebogen, het volk uitgezogen en aldus op allerlei manier de gerechtigheid wordt te onder gehouden. De Prediker troost er mede, dat er toch nog recht is. Er zijn hogen boven henlieden. Want al zijn onder de hogen in de eerste plaats te verstaan

de Opperhoofden, de Koningen, toch is dit ook van toepassing op Hem, aan Wien alle Koningen, alle Overheden de macht ontlenen en die eenmaal zeker recht zal doen.

8. Het voordeel des aardrijks, de vruchten des velds door de vlijt des landmans onder den zegen des Heeren verkregen, is voor allen, rijken zowel als armen hebben ze nodig; de koning zelfs wordt van het veld gediend, hij kan die vruchten evenmin als de armste voor zijn onderhoud ontberen, daarom versmaadden koningen en andere hooggeplaatste personen, zo als Uzzia, Curius Dentatus en vele anderen het niet, om den landbouw in hun bijzondere bescherming te nemen, of dien zelven uit te oefenen.

1) Volgens den Duitsen tekst lezen wij, dat de koning voor, ten behoeve van het veld is, d.i. dat het bepaaldelijk zijne roeping ook is, om het veld en den oogst daarvan tegen elken vijandelijken aanval van buiten of van binnen te beschermen, opdat de landman gerustelijk zijn nuttig bedrijf zon kunnen uitoefenen..

Dit vers sluit zich aan aan het vorige, of aan het volgende. Sluit het zich aan het vorige, dan vormt het een tegenstelling er mede. Sluit het zich aan het volgende, dan vormt het evenzeer een tegenstelling. Sluit het zich aan bij het vorige, dan wordt hier gewezen op een koning, die zich met den akkerbouw bezig houdt en dus niet met het voeren van oorlogen, en het onderdrukken van zijne onderdanen. De vertaling is dan juister: Voordeel van een land, echter bestaat allerwege in een koning, die zich aan den akkerbouw overgeeft.

Onzes inziens sluit het zich aan bij het volgende, en dan wijst het op het voordeel van landbezit boven het geldbezit in vs. 9. Het was toch de gewoonte bij vele Oostersen, om hun rijkdom en bezittingen door baar geld te vermeerderen. Hiertegen waarschuwt de Prediker in vs. 9 en wijst daarom eerst in dit vers op het voordeel van het bouwen van het land, waarvan allen kunnen genieten.

9. Verwoest niet zelf uw geluk door allerlei ongerechtigheid, tot bevrediging uwer hebzucht te plegen, maar bedenk ook, dat de gierigheid, die de openlijke misdaad schuwt, u gene tevredenheid en rust kan verschaffen; want, die het geld, het zilver, lief heeft wordt van het geld, het zilver, niet zat; want goed en zilver kunnen den honger der ziel niet stillen; en wie den overvloed lief heeft, wordt van het inkomen niet zat; want het is niet in den overvloed gelegen, dat een mens leeft van zijne goederen. Dit is ook ijdelheid, even als zo vele andere dingen op deze arme aarde, die zo veel schijngoederen aanbiedt (Amos 8: 4 vv. Spreuken 15: 25 vv.).

Alexander had niet genoeg aan al de koninkrijken, die hij onderworpen had, ja niet aan ene ganse wereld. Evenzo gaat het met alle andere dingen. Wie wijsheid, eer, rijkdom, kracht, schoonheid, gezondheid enz. bezit, is er toch niet mede tevreden. Zo is dit arme, ellendige leven van den gierigaard een goede spiegel voor anderen. Want gelijk de gierigaards geld bezitten en het toch niet vrolijk durven gebruiken, maar altijd naar meer geld verlangen, alzo doen wij met alle gaven. Want wat is een gierigaard anders dan een arm, geplaagd en onrustig wezen, dat altijd het oog heeft op hetgeen het nog niet bezit; daarom is het ijdelheid en

kwelling des geestes. Zijn zij integendeel gene gelukkige mensen, die tevreden zijn, als God hun voedsel en deksel geeft, en Hem voor de toekomst laten zorgen?.

De natuurlijke begeerten zijn gerust en tevreden als het begeerde verkregen is, maar de verdorven begeerlijkheden zijn onverzadiglijk. De natuur is met weinig, de genade met nog minder, maar de verboden lust nergens mede tevreden. Hij, die het zilver in menigte heeft en het nog dagelijks bij zich ziet toenemen, bevindt echter, dat het geen wezenlijk genoegen aan zijne ziele kan verschaffen..

10. Waar het goed vermenigvuldigt, daar vermenigvuldigen ook die het eten; van alle zijden stromen diegenen toe, die mede van den overvloed willen genieten, afgezien van het groter aantal dienaars en verzorgers, die een rijke nodig heeft, en die hem nieuwe zorg baren; wat nuttigheid hebben dan de bezitters daarvan, meer dan anderen, die slechts weinig bezitten, dan het gezicht hunner ogen, waardoor toch immers hun hart niet kan vertroost en bevredigd worden?

Dit is een belangrijk en heerlijk woord. Een gierigaard heeft nooit genoeg, hij zamelt en schraapt altijd door. Voor wien verzamelt hij het echter? Het spreekwoord zegt te recht: Na goede spaarders komen goede verteerders. Want de Schrift geeft reeds de waarschuwing, en de ervaring van alle tijden leert het, dat alle schatten, in het bijzonder die, welke door onrecht verkregen zijn, òf bij het leven des gierigaards, òf na zijnen dood hare uitdelers of verteerders gehad hebben, en hij, de gierigaard, heeft er niets dan zorg en moeite van. Salomo was ook een rijke koning. Wie had zijne rijke goederen nodig? Zijn hofstoet. Wie verbruikt de goederen der vorsten? Allerlei dienstpersoneel, ruiters, knechten, schrijvers, ambtlieden, en bovendien veel zogenaamde vrienden, die het ‘t allerminst verdienen. Wie nu rijkdommen verzamelt, die verzamelt ook verteerders. Waartoe kwelt ge u dan, om uwen schat te vermeerderen? Met al uwe goederen kunt gij toch niet meer doen dan uwen buik vullen en uw arm lichaam dekken. Als God u rijkdommen geeft, gebruik dan uw deel, gelijk gij uw aandeel water gebruikt en laat het andere voorbij stromen; doet gij het niet, zo is het toch te vergeefs, dat gij verzamelt..

De gierigaard is de bewaker, niet de heer; de slaaf en niet de bezitter van zijn geld; want het zou hem gemakkelijker vallen iemand iets van zijn eigen vlees mede te delen, dan van zijn begraven goud. Even als iemand, die bevel geeft, om niets van bewaarde dingen aan te raken, zo bewaart hij zijne schatten en houdt ze bijeen; hij ontzegt zich het zijne, als ware het vreemd goed, en het is voor hem ook vreemd goed. Hoe kan hij zich nu den bezitter noemen van datgene, waarvan hij noch het vrije gebruik, noch enig genot heeft?.

En weet gij niet, dat de gierigaard, omdat hij de aardse goederen te lief gekregen heeft, de hemelse heeft verloren; dat hij ogen heeft en niet ziet? Want als het ware blind zijnde, laat hij het goede voor het bedrieglijke, het hemelse voor het aardse, het oneindige en beste voor het nietigste, het zekere voor het twijfelachtige, het heilige voor het onheilige varen en verruilt hetgeen rijk aan vreugde is met hetgeen slechts smarten aanbrengt. In zijne dwaasheid verrijkt hij zich naar het uitwendige en verarmt naar het inwendige; hij klemt zich vast aan vergankelijke nietigheden, hij bezit de aarde en wordt door verschrikkelijke onderaardse

machten bezeten. Ja, hij verslindt, om het weer uit te spuwen; hij heeft lief, wat hem in het verderf stort; hij verwerft met inspanning, wat hij verliezen moet, hij bekommert zich, om hetgeen hem smart veroorzaken moet; hij belast zich zelven, opdat hij slechts te sneller in den afgrond zou neerstorten.

11. De slaap des arbeiders, die in zijnen arbeid Gods gebod gehoorzaamt is zoet, want hij blijft meestal van kwellende zorgen, die den rijke treffen bevrijd, en zijn vermoeid maar tevens door den geregelden arbeid gezond en krachtig geworden lichaam doet hem gemakkelijk den slaap vatten; hij hebbe weinig of veel gegeten, maar de zatheid des rijken laat hem niet slapen, hetzij dat het onmatig gebruik van spijs hem dit belet, hetzij dat de zorg, om zijne goederen, waaraan zijn hart kleeft, te behouden, hem den slaap uit de ogen weert.

Hoe kan hij slapen, die zijn goud moet bewaken; die voor verliezen vreest en op winst jacht maakt; die renten berekent en hypotheken telt? Hij geeft geen acht op die grenzen, die de natuur hem stelt; de afwisseling, die de slaap hem aanbiedt, kent hij niet; de begeerlijkheid houdt hem wakker, de poging om het eigendom van anderen te verkrijgen maakt hem onrustig; de nijd pijnigt hem, als hij niet snel genoeg in rijkdom toeneemt; de geringe opbrengst van den rijken voorraad doet hem ontstellen, en de ook bij anderen heersende overvloed verontrust hem, God zelf laat hem niet eens toe, dat hij slaapt, maar maakt den slapende wakker. Hij gunt zich zelf evenmin rust, want zelfs de rijke opbrengst der vruchten verontrust hem en hij klaagt als een arme: "Wat zal ik doen?" zegt hij. Zijn dat niet de woorden eens armen, die niets heeft om van te leven..

De slaap des lichaams is ene gave Gods. In dien zin sprak ook Homerus, toen hij hem voorstelde als nederdalende uit de wolken en rustende op de tenten der krijgers rondom Troje. De slaap is ene gave Gods. Wij menen soms, dat het genoeg is, ons hoofd op het kussen neer te vleien, om enen gerusten slaap te genieten. Maar dit is niet zo; geen mens zou inslapen, indien God zelf hem niet de oogleden toesloot en alle kwellende zorgen en gedachten van hem wegnam. Hebt gij het niet gekend, wat het is, zich te vergeefs op zijn bed te keren en te wenden, zonder den slaap te kunnen vatten? Gij meent, dat gij, door uwen geest op een bepaald punt te vestigen, eindelijk zult inslapen, maar het mislukt u, er zijn duizend dingen, die u in wilde orde door het hoofd gaan en wakende houden. De slaap, die beste van alle geneesmiddelen, die den vermoeide naar het lichaam en dikwijls ook naar de ziel nieuwe krachten schenkt, is ene gave Gods, en ene gave aan allen, rijken en armen. Hij is niet het bijzonder voorrecht der rijken, ja indien er onderscheid is, dan heeft de arme een groteren zegen in dit opzicht; want de slaap des arbeiders is zoet, hij hebbe weinig of veel gegeten. Welk een zegen heeft de mens dan niet in den slaap van God ontvangen! Hij misbruike dien zegen niet..

12. Hoe dwaas en nietig is het ook, zich te vermoeien om rijk te worden, daar de rijkdom zo vergankelijk is! Er is een kwaad, dat den mens veel ziekte aanbrengt, hetwelk ik zag onder de zon; rijkdom op het zorgvuldigstvan zijne bezitters bewaard tot hun eigen tijdelijk en eeuwig kwaad; want wanneer zij dien, wat zo gemakkelijk en spoedig geschieden kan, verliezen, zullen zij veel ongelukkiger worden, dan wanneer zij hem nooit bezeten hadden.

13. Of de rijkdom zelf vergaat door ene moeilijke bezigheid, 1) het gebeurt lichtelijk, dat hij door enige ramp, waarvan hij zelf of een ander de oorzaak is, of die hem onmiddellijk uit Gods hand wordt toegezonden verarmt; en hij gewint enen zoon, wien hij grote schatten meende na te laten, en er is niet met al in zijne hand.

1) In het Hebr. Weabad haoscher hahoe be'injan ra'. Beter: De rijkdom namelijk, zij zelf verloren gaande door een slechte omstandigheid, d.i. door de ene of andere ramp. Vers 13 is nadere verklaring van vs. 12. Menigeen heeft zich zelven arm gemaakt door al te veel te willen binnen en alles op het spel te zetten. Een kwade omstandigheid, oorlog bij voorbeeld, was in staat, om hem van een rijke een arme te maken, en in plaats dat zijn zoon veel bij zijn sterven zou ontvangen, ontvangt deze niets.

14. Maar ook wanneer de rijke van zulk een ongeluk verschoond blijft, dan maakt toch de dood een einde aan het bezit van zijne goederen; wantgelijk als hij voortgekomen is uit zijner moeders buik, alzo zal hij naakt wederkeren, gaande gelijk hij gekomen was; en a) hij zal niet het geringstemedenemen van zijnen arbeid, dien hij verricht heeft, om schatten te verzamelen, dat hij met zijne hand zou wegdragen.

a) Psalm 49: 18.

Ja in den dood is de voormalige rijke ook aan den armste gelijk. Hoe zou dan een goed, dat met den dood ophoudt te bestaan, in waarheid gelukkig kunnen maken. (Job 1: 21. 1 Tim. 6: 7. Psalm 49: 11)?.

15. Daarom is dit ook een kwaad, dat ziekte aanbrengt, 1) en dat om der zonde wil op de mensenkinderen rust, dat hij in alle manier gelijk hij gekomen is, alzo heengaat, en niets van zijnen rijkdom kan medenemen; en wat voordeel is het hem, dat hij in den wind, voor vergankelijke nietige dingen gearbeid heeft; 2) is hij nu ook maar een weinig gelukkiger en meer van de genade Gods verzekerd dan de arme?

1) Maar was de mens recht ernstig werkzaam in het godsdienstige, dan zou hij door de genade en vertroostingen, in zijn hart uitgestort, zich te meer en beter voor de eeuwigheid bekwaam maken en een spijze vergaderen, die tot in eeuwigheid zou duren, daar alles, wat men in deze wereld voor het lichaam winnen kan, ook in dezelve blijven en met dezelve vergaan moet..

Of een schrikkelijk kwaad, een diep treurige toestand, indien men alles van het standpunt der tegenwoordige wereld beschouwt.

2) Het geld en goed blijft achter, en wordt door de vrolijke erfgenamen verteerd; de ziel moet echter zonder verschoning voor Gods gericht verschijnen, om rekenschap en verantwoording te doen van het toevertrouwde goed. Hij verwerft alzo voor zijne erfgenamen enen tijdelijken hemel en voor zich zelven ene eeuwige hel. Hoor, hoe de dood reeds met de sleutels van de geldkast rammelt, om den schat, dien de gierigheid zo dikwijls geteld heeft, ongeteld, misschien wel aan vreemden en ondankbaren weg te schenken. Hem zelven echter haalt hij tot loon voor zijn trouw bestuur, om hem arm en naakt in een duister hol te werpen.

16. En wat was verder zijn leven? Heeft hij ware vreugde daarin genoten? Ik zag, dat hij ook al zijne dagen in duisternis gegeten heeft, ook wanneer hij in de helder verlichte eetzaal zat; want God, het enige licht der ziel, was niet het licht zijns levens en de vrede Gods, de blijdschap des geestes en de heerlijkheid des hemels kende hij niet; en dat hij veel verdriets gehad heeft, omdat het bestuur en de vermeerdering zijner goederen hem zo veel kwelling baarde (1 Tim. 6: 10), ooknog zijne ziekte en onstuimigen toorn, die steeds aan zijn hart knaagde, wanneer hij den nijd en de afgunst zag, die zijn rijkdom verwekte, of de vele gevaren, waaraan hij blootgesteld was, opmerkte. Zijn gemoedsleven werd door dit alles verbitterd, en waar hij door lichamelijke ziekte bezocht werd, die hem noodzaakte zijne plannen op te geven en hem een naderend sterven en daarop volgend gericht aankondigde, daar was zijne plaag nog slechts te groter?

In de duisternis eten, betekent niet anders dan in zwaarmoedigheid zijn leven doorbrengen. Alle gierige en zwartgallige mensen vinden altijd iets, dat hun niet bevalt, waarover zij morren en waarop zij schimpen. Want zij zijn vol zorg, kommer en angst; zij kunnen niet vrolijk eten en drinken en hebben altijd iets, dat hen beangstigt en knelt..

Rijkdom, zo lang als hij achter slot en grendel zit, brult heftiger dan een leeuw en brengt alles in verwarring. Brengt gij hem echter uit de duisternis te voorschijn en vult gij er de hongerige lichamen der armen mede, dan verandert hij van een wild dier in een lam, van enen vijandelijken vervolger in enen gids; in plaats van een klip wordt hij ene haven, in plaats dat hij schipbreuk doet lijden, brengt hij stilte op zee aan..

17. Ziet, wat ik gezien heb, op grond van al wat er gezegd is, in het bijzonder, omdat een gierigaard met al zijne schatten de ellendigste mens is, noem ik het a) ene goede zaak, die schoon is, en die nog het meest aan uitsluitend aards geluk kan bevorderlijk zijn, namelijk met hartelijke dankbaarheid jegens den Gever van alle goede gaven te eten en te drinken, wat Hij dagelijks schenkt, en in plaats van zich te kwellen met de opeenhoping van schatten, te genieten het goede van al zijnen arbeid, dien hij bearbeid heeft onder de zon, gedurende het getal der dagen zijns levens, hetwelk God hem geeft; b) want dat is zijn deel, 1) dat God hem, hetzij rijk of arm, bescheiden heeft, en dat hij, zonder zich door nutteloze zorgen te kwellen genieten moet.

a) Prediker 2: 24; 3: 12,22; 9: 7; 11: 9.

1) Wij moeten onszelven niet uithongeren door gierigheid, omdat wij vrezen te kort te zullen komen, of omdat wij te zeer gretig zijn, om al meer en meer in te palmen, maar wij moeten met vreugde ons brood eten en onzen wijn drinken, opdat wij ons lichaam en ziele in den dienst van God te sterker mogen maken en aanzetten. Wij moeten ons niet door zwaren arbeid afsloven en laten er anderen de vruchten van eten, maar de vertroostingen van dit leven en van onzer handenwerk alle de dagen van ons leven genieten, zolang God ons in de wereld laat..

18. Ook een iegelijk mens, aan denwelken God rijkdom en goederen gegeven heeft, en Hij geeft hem daarbij de macht 1), de geschiktheid, om daarvan met een blijmoedig en tevreden

hart te eten, en om zijn bescheiden deel uit Gods hand aan te nemen, en om zich te verheugen van zijnen dagelijksen arbeid, waaraan het niemand, die van vrouwen geboren is, ontbreken zal, datzelve is ene zeldzame, edele gave van God, die men waarlijk niet gering behoeft te schatten.

1) Dit vers bewijst duidelijk, dat het niet de bedoeling der H.S. zijn kan, de rijken om hunnen rijkdom te verachten, mits slechts de rijkdom met een dankbaar, tevreden, aan God overgegeven hart gepaard gaat. Den reine is alles rein (Tit. 1: 15), alzo kan ook de rijkdom door zulk enen in reinheid gebruikt worden; het zal er ook hier voornamelijk op aankomen, hoe het hart voor God staat. Wanneer echter iemand niet even goed tevreden is en stil blijft, wanneer huis en hof door brand vernield worden, of dat hij op enige andere wijze schade aan zijne goederen lijdt. dan is hij nog niet recht gelaten en tevreden; dat is de proef op de som.

Gij aardse zon, die slechts voor dezen tijd schijnt, wat staat gij mij in den weg, dat gij mij aftrekt van de heerlijkheid van het ware licht? Om het goede, dat er in de rijkdommen dezer wereld is, wel te genieten, is het nodig, dat men er volkomen heerschappij over hebbe, dat men namelijk bij het gebruik daarvan handele overeenkomstig het goddelijk doel.

19. Want hij, die deze edele gave Gods ontvangen heeft, zal niet veel gedenken aan de dagen zijns levens: zijne dagen gaan gemakkelijk voorbij, dewijl hem God verhoort in de blijdschap zijns harten; of volgens andere overzetters: met blijdschap des harten, zodat hij zijnen weg vrolijk en welgemoed bewandelt. Dit is echter veel kostelijker, dan alle schatten en rijkdommen der wereld, en is evenzeer voor den arme als den rijke te verkrijgen.

De wedergeboren, hemelsgezinde mens heeft God tot zijn hoogste goed, die zich ook aan de ziel wil te genieten geven, daarom denkt zulk een mens niet veel aan dit ellendige leven, aan hetgeen hij eten en drinken, en waarmee hij zich kleden zal; hij weet, dat zijn God al zijne nooddruft vervullen wil. Die God, die ons de zonden vergeeft, ons door zijne genade rechtvaardigt, zodat Hij zelf onze hemel wordt, die neemt ook terstond alle vleselijke zorgen van ons, zodat wij, hetgeen ons dagelijks aan spijs en drank en ook aan vreugde geschonken wordt, met een dankbaar, kinderlijk hart aannemen en vrolijk genieten. In de genade Gods te staan, zich daarin te verblijden, dat is alzo de levenswijsheid bij uitnemendheid..

Als ene bijzondere gave stelt de Prediker het voor rijkdom en goederen te bezitten, maar ook de macht hebben, om daarvan te eten en te genieten. Zo wel gezondheid te bezitten, als lust om dit alles te genieten, om aldus de ware levensregelen te bezitten, die het hart in zijn God doet verheugd zijn. Zulk een zal bewaard blijven van pessimisme of zwartgalligheid, maar ook van een zondigen overmoed, hij zal het leven opvatten als een gunst Gods.

HOOFDSTUK 6.

GIERIGHEID EN WERELDSE EER ZIJN IJDEL.

C. De derde rede, die van Hoofdstuk 6: 1-Hoofdstuk 8: 15 loopt, onderzoekt in aansluiting aan de vorige afdeling, welke gezindheid voor den mens noodzakelijk is, om het in de vorige rede beschreven levensgeluk te verkrijgen en te bewaren, waarin alzo de ware levenswijsheid bestaat. In 3 afdelingen wordt uiteengezet, dat zij niet kan gelegen zijn in het jagen naar het bezit en het genot van allerlei aardse goederen en eerbewijzingen, maar veeleer daarin, dat men de wereld verachte, lijdzaam zij, en God vreze; daarnaar moet men, niettegenstaande de verleidingen, onderdrukkingen en tegenspoeden, streven.

I. Vs. 1-12. Deze eerste afdeling veroordeelt vooreerst de dwaasheid en kortzichtigheid van hen, die menen, dat de ware levenswijsheid daarin bestaat, dat men zoveel aardse goederen moet trachten te verkrijgen als mogelijk is. Zij splitst zich in 2 onderdelen: vs. 1-6. De ware levenswijsheid, die den mens gelukkig maakt, kan niet bestaan in een ijverig streven naar het bezit en het genot van de vele goederen dezes levens, zoals geld, eer, een lang leven, een groot aantal kinderen; want ook zij, die het rijkst met deze dingen gezegend zijn, hebben er toch geen waar en blijvend genot van. Vs. 7-12: Ieder, die in het bezit van aardse eer en goederen is, of ijverig naar derzelver bezit streeft, moet spoedig ervaren, hoe nietig en vergankelijk zij zijn, en wendt zich dan, daar het tegenwoordige hem niet bevredigt met zijne verwachtingen tot de toekomst; die ook geheel duister voor hem blijft.

1. Er is, en daarom zei ik in Hoofdstuk 5: 18 met goed recht, dat God niet alleen rijkdom, maar ook de macht, om er zich over te verblijden moest geven, een kwaad, dat ik gezien heb onder de zon, en het is veel onder de mensen.

HOOFDSTUK 7.

OVER MIDDELEN TOT HET VERKRIJGEN VAN GELUK.

II. Vs. 1-22. Tegenover de afdwalingen der mensen in het zoeken naar middelen om waarlijk gelukkig in dit leven te worden, wordt nu meer bepaaldelijk uiteengezet, waarin de ware levenswijsheid bestaat. Men kan duidelijk drie delen onderscheiden. Wie waarlijk gelukkig wil worden, die verachte de wereld met hare begeerlijkheden en beware den heiligen ernst des levens (vs. 1-7); die zij steeds gelaten, lankmoedig en geve zich aan den Heere, zijnen God over (vs. 8-14) die wandele in de vreze Gods en met nederige schuldbelijdenis op de lippen (vs. 15-22). -De ganse afdeling en vooral het laatste gedeelte is rijk aan diepe, evangelische waarheden, waarvan de wortel en kern de zondige toestand en de daaruit voortvloeiende ellende van het menselijk hart meer bepaaldelijk uitvoerig beschouwd wordt.

1. Beter a) is een goede onbevlekte naam voor de mensen, waarop ieder wijze gesteld is (Hoogl. 1: 3), dan goede, kostbare en welriekende olie 1), die het aangezicht doet blinken (Hoofdstuk 9: 8), het enige sieraad van den dwaas, ennaar dien zelfden maatstaf is de dag des doods, waarop de mens van zoveel aardse ellende bevrijd wordt (Hoofdstuk 4: 2) beterdan de dag, dat iemand geboren wordt, die volgens de mening van den dwaas het begin is van duizenderlei vreugd 2).

a) Spreuken 22: 1.

1) De vergelijking van den naam met de zalfolie is zeer passend. De goede naam doet den man door zijne deugden uitkomen en wekt in allen, die er van horen aangename gewaarwordingen op; hij trekt aan en deelt zich even als een aangename geur mede aan allen, die in zijne nabijheid komen. Deze innerlijke verwantschap tussen den goeden naam en den geur van welriekende olie komt in het Hebreeuws nog meer uit door de gelijkluidendheid der beide woorden: scheem en schemen..

2) De dag des doods is beter dan de dag, dat iemand geboren wordt, zegt de Schrijver tot dezulken, die over het verloren levensgeluk treuren. Hij eist niet van hen, dat zij zullen gevoelen, wat zij niet gevoelen; hij geeft hun gaarne gelijk, waar zij het recht op hun zijde hebben. De wereld is een tranendal, vol droefenis en ellende; dat is ene onloochenbare waarheid, die men den lijdende niet moet trachten te ontnemen, wanneer men hem waarlijk wil troosten. De Schrijver blijft echter bij deze volkomen, doch eenzijdige waarheid niet staan, maar hij opent in hetgeen volgt gezichtspunten, waaruit licht op den donkeren lijdensweg valt. Door deze uitspraak wordt niet geloochend, dat den mens de liefde tot het leven ingeschapen is, en dat het leven op zich zelf een goed is; ook niet dat de goddelijke genade haar licht in de duisternis van het aardse leven doet vallen; evenmin, dat het lijden ene oneindige waarde heeft als leerschool voor den geest, het gewichtigste middel tot loutering en vooruitgang, en alzo een blijk dan Gods genade is, dat het eindelijk de beste voorbereiding is voor een toekomstig leven, als de geest terugkeert tot God, die hem gegeven heeft. De bovengenoemde uitspraak heeft hier denzelfden zin, als dergelijke uitspraken van heidense schrijvers, maar het onderscheid is hierin gelegen, dat het heidendom den sleutel tot dat lijden

niet bezat, en niet bij machte was, het met de goddelijke liefde en rechtvaardigheid in overeenstemming te brengen, zodat voor hetzelve de troostbronnen verborgen en gesloten waren, die in de H.S. geopend worden..

Voor de goddelozen is de dag des doods beter dan de dag hunner geboorte, omdat het hun beter was, nooit geboren te zijn; maar daar zij nu toch eenmaal op de wereld zijn, zo is voor hen de dag des doods beter, wanneer hij niet lang uitblijft. Voor de vromen is de dag des doods beter dan de dag der geboorte, ten eerste, omdat zij bij een zalig afsterven van veel zonde bevrijd worden (Job 14: 4. Rom. 7: 24. Efez. 2: 3); ten tweede, omdat zij in de wereld aan velerlei ellende en droefenis onderworpen zijn (Job 14: 1. Psalm 90: 11), waarvan zij bij hunnen dood bevrijd worden; ten derde omdat de genade, die haren aanvang neemt bij de wedergeboorte, in den dood volkomen wordt; ten vierde, omdat de dood de poort tot de eeuwige heerlijkheid opent.

2. Het is beter te gaan in het klaaghuis, waar een dode betreurd wordt, dan te gaan in het huis des maaltijds, waar men in den roes van het vermaak den ernst des levens tracht te vergeten; want in hetzelve, in het klaaghuis namelijk, is het einde aller mensen, der ziel duidelijk voor ogen gesteld, en de nog levende legt het in zijn hart, en werkt zijns zelfs zaligheid met vrezen en leven (Psalm 90: 11 vv.).

Wanneer gij enen dode hoort bewenen, voeg er u dan bij, maar wanneer gij aan een gastmaal geroepen wordt, zo overschrijdt den drempel van dat huis niet.

Israël bevond zich toen ook in het klaaghuis, wanneer zij echter slechts den tijd hunner bezoeking bekennen, dan is dit tot hun geluk. In gelukkige, voorspoedige tijden worden de mensen nalatiger, denken minder aan Gods toorn, en verwachten minder Gods hulp; verder worden zij ook overmoediger, stellen hun vertrouwen op hun vlijt, hun macht en worden licht door den duivel verlokt. Daarentegen zijn kommer en smart herinneringen aan onze zwakheid, vermaningen tot het gebed, opwekkingen om hulp van God te begeren en ene beteugeling voor vele begeerlijkheden. Daarom is aan de Kerk het kruis opgelegd

Als gij het goed vindt, laat ons dan twee huizen beschrijven: een, waar men zich aan de vreugde overgeeft, en een, waar men treurt. Laat ons beide in den geest binnengaan en zien, welk van beide het beste is. Men zal dan het klaaghuis vol wijsheid, het huis der vreugde vol dwaasheid vinden. Want hoor slechts de schandelijke woorden, het uitgelaten lachen, de nog uitgelatener gesprekken. Klederen en gang zijn onbetamelijk, de woorden dwaas en onzinnig; men hoort niets dan spotten en lachen, gezang en snarenspel van den duivel, vuile en ontuchtige liederen. Maar het is niet zo daar, waar men treurt: alles is kalm, er heerst rust en stilte, er is vooruitgang in het goede merkbaar; niets is onordelijk, niets uitgelaten en als er gesproken wordt, zijn het woorden van wijsheid..

Men heeft gevraagd, hoe dit te rijmen was met vroegere uitspraken over het genot van het leven. Dit is echter niet zeer moeilijk. Want toch de Prediker heeft nergens het genot op het oog, zonder de ernst des levens, zonder of buiten de ware vreze Gods, maar immer die laatste vreugde op het oog. Welnu, in het klaaghuis waar de dode beweend wordt, is het mogelijk,

dat men tot den ernst des levens geleid of teruggeleid wordt. Daar wordt men herinnerd aan het einde van alle leven. Daar wordt de roepstem gehoord met bijzonderen nadruk, welke overal in "de Prediker" ons tegenklinkt: Vreest God en houdt Zijne geboden.

3. Het treuren over de zonde en hare zware gevolgen, zodat men zegt: Wij hebben overtreden, en wij zijn weerspannig geweest, daarom hebt Gij niet gespaard (Klaagl. 3: 42), is beter dan hetuitgelaten, overmoedig lachen; want door de droefheid des aangezichts, zulk een boetvaardig treuren, wordt het hart gebeterd, en met hemelse vreugde vervuld, die zich daarna ook weer op het gelaat afspiegelt.

Bij de wereld, wanneer zij zich gelukkig acht, straalt het gelaat van vreugde, terwijl het hart kwalijk gesteld is. Slechts daar wordt ware vreugde gesmaakt, waar het hart in de rechte betrekking tot God en Zijne geboden staat. Dewijl het lijden daaraan behulpzaam is, zo is het ook een middel om tot de ware blijdschap te geraken (2 Kor 6: 10; 7: 10). -Indien het lijden tot boete en bekering voert, dan moet het ook tot de vreugde leiden. Want het hart wordt vrolijk, zodra het zich in zijnen normalen toestand bevindt..

Het lachen is de uitdrukking van het verlangen der zinnelijke wereld en hare goederen. De droefheid is de moeder ener vreugde, die de zinnelijke wereld met al hare goederen niet kan schenken; de afkeer van de laatste is de wortel van de ware vreugde des harten, die gegrond is op een zich keren van het hart tot de onzienlijke wereld en hare goederen.

Er is voorzeker niets nuttiger dan lijden! Daarin moet de eigenwillige natuur ondergaan en sterven; maar het geloof en vertrouwen in God kunnen er door toenemen. Gods beeld wordt dikwijls in het lijden gevormd, maar te midden van vleselijke rust gesmaad. Indien wij de heerlijkheid kenden, die in het kruis, dat God ons toezendt, verborgen ligt, dan zouden wij er niet zo voor vrezen en het trachten te vermijden. De mens verliest zo gemakkelijk het goede, dat God in en door het lijden geschonken heeft, wanneer het hem naar het vlees wel gaat. Maar het vlees wil er juist daarom niet gaarne aan, omdat het er zijnen dood in vindt. Om zijn leed en zijne droefheid behoeft men zich echter niet te bekommeren. De ware droefheid integendeel verheft het gemoed, reinigt de ziel, bevredigt het hart en geeft de ziel moed, de zinnelijke neigingen en velerlei boze overleggingen te weerstaan en te kruisigen, en de ijdelheden der wereld met hetgeen hare vreugde uitmaakt te vermijden.

4. Het hart des wijzen is daarom met hun liefde, hun gedachten het liefst in het klaaghuis; maar evenzo het hart der zotten in het huis der vreugde; want het is er hun om te doen, hun geweten tot zwijgen te brengen en de zonde met hare bezoldiging te vergeten.

Men ziet hieruit, dat de Prediker, wanneer hij zo dikwijls tot levensgenot aanmaant, nooit bedwelmende genietingen en verblindend zingenot daaronder verstaat, maar veeleer een waardig en dankbaar genot van het schone en goede, dat God aanbiedt. Dit nu is bij een ernstig leven niet alleen mogelijk, maar alleen daardoor bereikbaar..

5. Het a) is daarom voor een mens beter te horen en ter harte te nemen het bestraffen des wijzen in heiligen toorn over ene zonde, waardoor deze hem weer op den rechten weg tracht

te brengen, dan dat iemand hore het woeste vreugdegezang der dwazen, bij hun drinkgelagen (Job 22: 12. Amos 6: 5. Jes. 5: 11 vv.).

a) Spreuken 13: 18; 15: 31,32.

6. Want a) gelijk het geluid der doornen, brandnetelen, onder enen pot, die wel een knappend en snel opflikkerend, maar ook spoedig uitgebrand vuur geven (Job 20: 5 vv, alzo is het lachen eens zots, gelijk al zijn werelds geluk, gerucht makend, maar ook snel voorbijgaand. Dit, namelijk al dat onzinnig gejubel en gejoel der zotten, is ook ijdelheid.

a) Psalm 58: 10.

Virgilius zegt: het stoppelvuur knapt hard, maar kan weinig uitwerken, het heeft geen gloed en dooft spoedig uit. Evenzo is ook het lachen en de vreugde der zotten, het schijnt, dat het eeuwig zal duren, het is ene sterke flikkering en loopt op niets uit. Voor een ogenblik zijn zij zeer gelukkig, dan komt er een ongeluk, dat hen ter nederslaat en al hun vreugde is voorbij. Het past alzo goed bij hetgeen te voren gezegd is: dat is ook ijdelheid. De vreugde, die de wereld schenkt, duurt niet lang en eindigt in treuren..

Met geduld de vermaningen van verstandige lieden te horen is ook een teken van wijsheid, of een middel om er toe te geraken, maar gesteld te zijn op het gezag der dwazen is een blijk van een verdarteld gemoed, of een middel om het zelf te doen aan de ijdelheden zich verslaven. Het lachen toch der dwazen is als het gekraak en geknars van brandende doornen onder enen pot, die veel schijnen te berekenen en toch straks in as verteerd zijn, en die daarom ook geen bestendige hitte kunnen geven. Het geluk der zotten is ook luidruchtig wel, maar niets betekenende, het geeft geen gelegenheid tot ware vreugde, en is enkel ijdelheid, en verwekt zelfs zwaarmoedigheid en smart..

7. Vlied daarom de vriendschap der wereld, want ook de wijze zelfs is niet veilig voor de verleiding. Voorwaar, de menigvuldige onderdrukking, 1) de afpersing, zou wel enen wijze dol maken, zodat hij eindelijk den heiligen ernst, die hem vroeger bezielde, verliet; en het geschenk, verderft het hart. Begeef u daarom niet onder den invloed dier wereld, die u vleit, u eer en aanzien, rijkdom en macht aanbiedt, opdat zij u niet aftrekke en alzo uwe kortstondige vreugde in eeuwigdurende ellende overga.

1) Onder onderdrukking hebben wij hier te verstaan, de afpersing, of het zich voor zijn gunst laten betalen, zonder dat er sprake behoeft te zijn van buigen van het recht. Indien echter, wil de Prediker zeggen, de wijze de praktijk der wereld volgt, en zich voor de gunst, die hij bewijst, voor het spoedig behandelen van rechtszaken zich laat betalen, dan loopt hij gevaar, eindelijk een dwaas gelijk te worden, dewijl daardoor de tederheid van de conscientie wordt gekwetst en de kracht van het geweten vermindert.

8. Oefen u verder in heilige lijdzaamheid en overgave des harten, bedenk altijd: Het einde van een ding is beter dan zijn begin, wacht daarom in elke zaak eerst geduldig den uitslag af, eer gij oordeelt of handelt, en laat u niet, door hartstochtelijken ijver gedreven, tot overijlde

daden, die steeds verkeerde gevolgen hebben, verleiden; want de lankmoedige, die op God vertrouwt en zich aan Hem overgeeft is beter dan de hoogmoedige, die in droefenis tegen God mort en hulp bij zich zelven zoekt.

Die het laatst lacht, lacht het best. Einde goed, alles goed.

Dit is voor het volk Gods zeer vertroostend, want hun behoort het einde, even zeker als God hun toebehoort. Men zou het bovenstaande ook op de volgende wijze algemeen kunnen uitdrukken: Wie het einde ener zaak op zijne zijde heeft, wien het in enige zaak aan het einde goed gaat, die is er beter aan toe, dan hij, wien het begin toebehoort..

Het begin en de voortgang van het Christendom zijn met lijden verbonden, maar op het lijden volgt een heerlijk en zalig einde (2 Kor. 4: 17)..

9. Zijt niet haastig in uwen geest om te toornen en te murmureren, wanneer de Heere de zaken anders bestuurt, dan gij gewenst en verwacht hadt; want de toorn, de murmurering, rust en zetelt in den boezem der dwazen, 1) die niet kunnen en willen begrijpen, dat God met elke wederwaardigheid en droefenis, die Hij hun toezendt, het doel heeft hen te oefenen en te beteren (Job 5: 2. Spreuken 12: 16).

1) Zij, die voortvarende zijn in hun verwachtingen en geen uitstel kunnen verdragen, zijn zeer licht geraakt, als men hen niet terstond voldoet in hetgeen zij begeren. Men moet niet schielijk zich beledigd achten, over enige hoon of smaad, en niet gereed zijn, om er zich voor te willen wreken, of er over te blijven wrokken en wroegen. Men moet ook niet lang den toorn bewaren en er zich door laten beheersen. ‘t Zijn dwazen, die de drift in hunnen boezem houden en aldaar kweken en die niet dan met moeite dezelve kunnen bedwingen of er nooit van willen afstaan..

10. Zeg niet, uit verdriet over het leed dat u treft: Wat is er, hoe komt het, dat de vorige dagen beter geweest zijn, dan deze; waarmee hebben wij dit verdiend; is God rechtvaardig daarin, dat Hij ons thans zonder oorzaak kastijdt? Want het is altijd dwaasheid, den tijd waarin men leeft, voor den slechtsten en ongelukkigsten te houden, en gij zoudt naar zulks niet uit wijsheid vragen; de wijsheid erkent veeleer, dat er steeds voor de tijdelijke droefheid ene goede oorzaak is, en toont dit door geduld en lijdzaamheid.

Laat ons naar de stem der wijsheid horen! In haar licht zullen wij, indien wij het tegenwoordige onpartijdig met het verledene vergelijken, tot de overtuiging komen, dat elke tijd zijne eigenaardige voorrechten en gebreken heeft, en dat bij al het verkeerde, dat onzen tijd aankleeft, deze evenwel ene grotere mate van geluk aanbiedt, dan elk verleden. Wij zullen daardoor in plaats van ons de voorrechten van onzen tijd door dwaze klachten te verbitteren, de bezwaren aan dien tijd verbonden te vergroten en onzen moed te verlammen, veeleer trachten ons met hem te verzoenen, zijne gebreken weg te nemen, of die ten minste te verlichten.

Het is dwaas over de slechtheid onzer tijden te klagen en de dwaasheid en slechtheid van zijn eigen hart en gedrag voorbij te zien. Waren onze harten beter, de tijden zouden niet zo slecht zijn. Wij hebben reden zelfs om dankbaar te zijn, dat de tijden niet slechter zijn, en dat wij in de boosheid er van nog zo vele goedertierendheden van Gods Vaderlijke hand mogen smaken, die dezelve niet alleen draaglijk, maar ook vertroostelijk maken..

11. De wijsheid, waarover hier gesproken is, is een goed met een erfdeel; 1) en dengenen, die de zon aanschouwen, in het leven treden, hebben voordeel daarvan, namelijk van die wijsheid met vermogen.

1) De Prediker wijst hier op twee zaken op een zedelijk en een materieel kapitaal, op de verbinding of vereniging van een erfdeel, ene erflating met wijsheid. Gelukkig wil Hij zeggen, degene, die niet alleen wijs is, de Wijsheid als ene gave heeft ontvangen, maar wien het daarbij ook niet aan geldelijk vermogen ontbreekt. Deze kan dan in dubbelen zin een nuttig lid der maatschappij zijn en het recht gebruik van het geld maken. Het is voor degenen, die de zon aanschouwen, d.i. die dit aardse leven intreden, een groot gewin, indien beide hun deel wordt, want dan zullen zij ook zeker zich als rentmeesters, van hetgeen God hun gaf beschouwen.

12. Want de wijsheid is tot ene schaduw, zij beschermt en bewaart voor menig ongeluk, of verzacht het, en het geld is evenzo tot ene schaduw, het bewaart voor menigen uitwendigen nood, maar ene zaak vermag het geld niet, want de uitnemendheid der wetenschap is, dat de wijsheid haren bezitters het ware, alleen gelukkige en zaligmakende leven geeft; want de genade van den God, die leeft en het leven geeft, is met hem (Spreuken 3: 28. Job 36: 6. Psalm 16: 11; 36: 10).

In God vindt men de ware bescherming, en wanneer men zich aan Zijne wijze leiding overgeeft, zal het aan de nodige hulp niet ontbreken. Bij de aardse dingen vindt men wel is waar ook enige hulp, maar met dit onderscheid, dat zij noch de ziel levend kunnen maken, noch voor den dood kunnen beschermen. De goddelijke wijsheid daarentegen geeft hem, die het leven verloren heeft, dat leven weer en bij hem, die het reeds bezit, versterkt Zij het, even als de boom des levens, die de mensen in het paradijs reeds gevoed en onderhouden heeft.

Het woord schaduw komt in den Bijbel dikwijls voor in de betekenis van bescherming en verkwikking, zo als b.v. in Psalm 121: 5: De Heere is uw Bewaarder, de Heere is uwe schaduw aan uwe rechterhand..

13. Daarom, zie af van uw eigen droevigen toestand en aanmerkliever het werk Gods, 1) waardoor Hij Zijnen wijzen raad en wil volvoert, dan zult gij erkennen, dat Zijn doen enkel zegen, Zijn weg enkel licht en Zijn bestuur almachtig, wijs, liefdevol en rechtvaardig, maar ook onveranderlijk is; want wie onder de mensenkinderen kan recht en effen maken, dat Hij in Zijne wijsheid krom gemaakt heeft; wie, het onvolmaakte, dat Hij beschikt heeft volmaken?

1) Den Heere moet gij vertrouwen, begeert gij de uitkomst goed; op Hem uw hope bouwen, zal ‘t slagen wat gij doet; door geen bekommeringen, geen klagen en geen pijn, laat God zich iets ontwringen; Hij wil gebeden zijn.

Aanmerk Gods werk aan, wil zeggen, erken in hetgeen geschiedt, zonder dat gij er over klaagt, dat God het is, die dit alles bewerkt heeft, dat Hij alles bestuurt, dat zonder Zijn wil er niets geschiedt, en dat geen mensenkind Zijn hand kan afslaan, of tot Hem zeggen, wat doet Gij? Als de Prediker dus ook zegt, dat niemand recht kan maken wat God krom gemaakt heeft, dan wil hij daarmee niet leren, dat God kromme dingen doet, maar dan is dit bij wijze van vergelijking gesproken, om daardoor duidelijk te doen uitkomen, dat de mens niets aan den Raad Gods kan veranderen en Zijn hoog besluit nimmer kan keren, dat de mens ten diepste afhankelijk is van den hogen God.

14. Geniet het goede ten dage des voorspoeds, maar ten dage des tegenspoeds, zie toe en bedenk de volgende waarheid: want God maaktin Zijne wijsheid en tot uw heil ook den een 1) tegenover den ander (Job 2: 10), ter oorzake dat de mens niet zou vinden iets, dat na hem zal zijn, maar veeleer liever verstaan, dat zijn lot alleen in Gods hand is, en dat hij zich geduldig aan Gods wil moet overgeven.

1) Dewijl de Zender dezelfde is, zo moet ook in hetgeen Hij zendt, niettegenstaande alle uitwendige ongelijkheid, ene wezenlijke gelijkheid bestaan. Wanneer God ons een kruis toezendt, blijft Hij altijd God, onze hemelse Vader, onze Heiland, die gedachten des vredes over ons heeft; hoe zwaar het ons ook drukken moge, het moet ten laatste toch tot ons heil medewerken..

Het is Gods wil, dat een Christen in het geloof als een kind aan de hand van zijnen vader wandele, en zich niet te veel met toekomstige dingen kwelle, maar dagelijks met Gods wegen en leidingen tevreden zij, en uit Zijne hand eenvoudig en kinderlijk lere leven. Daarom verzekert ons de Geest der wijsheid hier, dat God het alzo wijs en liefderijk in ons leven beschikt heeft, dat rust en onrust, blijdschap en droefheid, kwaad en goed elkaar afwisselen, opdat ons hart zich aan niets anders hechte dan aan den wil en het welbehagen des Vaders, en voor zich zelven gene keuze doe in hetgeen morgen of overmorgen moet gebeuren.

15. Dit alles, en daaronder ook zeer zeldzame dingen, heb ik gezien in de dagen mijner ijdelheid, d.i. gedurende den tijd, dat ik dit ijdele en vluchtige leven geniet; er is b.v. een rechtvaardige, die zeer streng is in de uitwendige vervulling van Gods geboden en de goddeloosheid der heidenen vliedt, en die in en ondanks zijne gerechtigheid, welke inderdaad slechts ene schijnbare was, omkomt, hetzij door een tijdelijk ongeluk, waarbij hij aan Gods genade en gerechtigheid vertwijfelt, hetzij dat hij aan een eeuwig verderf wordt prijs gegeven; daarentegen is er een goddeloze, die zich om Gods geboden niet bekommert, en die inen ondanks zijne boosheid zijne dagen verlengt en ten minste schijnbaar gelukkig leeft.

Zo als uit het volgende vers duidelijk blijkt heeft de Prediker hier die eigengerechtigheid en schijnheiligheid op het oog, die de Heere zo dikwijls in de Farizeën van Zijnen tijd moest bestraffen, en waarvan ook de bovengenoemde rechtvaardige niet vrij te pleiten was..

16. Alzo niet op elke gerechtigheid, gelijk de mens die opvat, rust Gods welgevallen; zoek daarom de ware vreze Gods: Wees niet al te rechtvaardig, zodat gij in hoogmoedige eigengerechtigheid vergeet, dat gij slechts een arm en ellendig zondaar zijt, en niet meer bidt: o God! wees mij zondaar genadig! (Luk.18: 13. Matth. 5: 20), noch houd u zelven al te wijs, 1) zodat gij uw best doet, om door de mensen als enen wijze aangezien en als zodanig geëerd te worden (Matth. 23: 7); waarom zoudt gij verwoesting over u brengen. 2)

1) Dat is: bestuur u in zake van billijkheid en recht door de regelen van voorzichtigheid en laat u in dezen door geen menselijken ijver, noch door onmatige driften, of andere onbetamelijke handelwijzen, die met uwe kenschets strijden en gevaarlijk zijn voor uwe belangen, wegslepen en u zelven benadelen. Men kan al te mildadig zijn in het weldoen. De vernedering en zelfverzaking van het vlees is goed, maar als zij onze gezondheid benadeelt, en ons ten dienste van God onbekwaam maakt, dan zijn we al te rechtvaardig. Ook is men al te wijs, als men waanwijs en laatdunkend is, of zich veel op zijne eigene bekwaamheden laat voorstaan en zich tot een wetgever en raadsman voor elk opwerpt, alsof men alles wist, en eens anders zaken zo wel of beter verstond als zijn eigen. Het zijn dwazen, die zich in zaken steken of in twisten mengen, die hen niet aangaan..

Wij hebben hier de zelfde raadgeving, welke de Heere Christus uitspreekt: Weest oprecht als de duiven, en voorzichtig als de slangen. De ware oprechtheid of rechtvaardigheid moet met de zo hoog nodige voorzichtigheid gepaard gaan.

2) Rechtvaardigheid en wijsheid zijn goed en heilzaam, waard om nagejaagd te worden, maar zelfs daarin is ene overschrijding van de rechte macht mogelijk (Luther herinnert aan het summum jus summa injuria), hetwelk tengevolge heeft, dat zij den mens verderflijk worden, wijl hij daartoe tot een karikatuur wordt en nog ten val komt, wijl hij van het ene uiterste in het andere valt, of door anderen wier haat hij te voorschijn roept, uit den weg wordt geruimd..

17. Er is niemand op aarde, die niet dagelijks veel zondigt; want zij zijn allen in zonde ontvangen en geboren en het gedichtsel van de gedachten huns harten is alleenlijk boos van hun jeugd aan; des te zekerder dit waar is, des te meer wacht u; en wees niet al te goddeloos, 1) laat u uwe aangeboren zwakheid niet verlokken, de grenzen tussen enen armen zondaar, die toch in de vreze Gods wandelt, en enen openbaren goddeloze te overschrijden (Psalm 1: 1 1.1); wacht u voor de paden des inbrekers, of des misdadigers (Psalm 17: 4); noch wees al te dwaas, gelijk zij, die niets van God willen weten, waarom zoudt gij u zelven Gods oordeel op den hals halen en een spoedigen dood sterven buiten uwen tijd, vóór den u door God gestelden tijd (Spreuken 10: 27. Psalm 55: 4. Job 15: 22)?

1) Hoe is dit te verklaren? Alle zonde of goddeloosheid is toch kwaad in de ogen Gods. En daarom is ook deze vermaning niet op te vatten ten opzichte van wat wij gewoon zijn zonde of goddeloosheid te noemen. Goddelozen en dwazen worden hier in één adem genoemd en in verband gebracht met een sterven vóór zijn tijd, d.w.z. in de kracht des levens, of in den jeugdigen leeftijd. Ongetwijfeld heeft de Prediker het oog op den jongeling en op de jeugd. Als hij straks zegt, om de jeugd te genieten, en zich te verblijden in de dagen zijner jongelingschap, maar niet te vergeten, dat God eenmaal de vierschaar spant, zo wil hij ook in

beginsel hier niets anders zeggen. Al te goddeloos en dwaas is dan hetzelfde als, al te veel genietende van het leven, van het jeugdig leven inzonderheid, waardoor de frisse kracht geknakt wordt en men oud is en gebroken vóór zijn tijd. De Prediker is niet iemand, die van een jongeling eist, wat van de ouden van dagen verwacht kan worden, maar hij wil het ook niet laten ontbreken aan waarschuwingen, om in dezen den goddelozen weg te bewandelen, en aan vermaningen om ook in de jeugd, in de vreze Gods te wandelen. Het is daarom, dat Hij ook in vs. 18 zegt: want die God vreest, die ontgaat het al. Die rekent ten allen tijde met de wille Gods, ja met God zelven.

18. Het is goed, dat gij daaraan (vs. 17)vasthoudt, en trek ook uwe hand van dit (vs. 16)niet af (Matth. 23: 23); want zowel de Farizese als de Sadducese gezindheid des harten berooft u van Gods genade, en brengt Gods oordelen over u; want die God oprecht vreest, dien ontgaat dat al, al die gevaren der ziel, waarvan in beide vorige verzen gesproken is.

De vreze Gods ontkomt het gevaar van het Farizeïsmus, omdat zij in het hart enen afkeer verwekt, om God door schijnvroomheid te willen misleiden, en omdat met de ware godsvrucht de kracht, die in de kennis der zonde ligt, noodzakelijk gepaard gaat (Jes. 6: 5 6.5); zij omkomt aan het gevaar van een leven in de zonde, omdat hij, die God vreest, schroomt zijnen God door zonden te beledigen, (Genesis 39: 9) en den vromen wens koestert op den weg Zijner geboden te wandelen..

Vele oppervlakkige naamchristenen beroepen zich dwaselijk op de uitspraak van vs. 16-18, als zij beweren dat men de vroomheid niet te ver drijven moet, als zij trachten de waarheid en de leugen, de gerechtigheid en den dienst der zonde, Christus en den duivel met elkaar te verzoenen en een "gulden middenweg" te bewandelen. De Prediker verwerpt deze "aurea mediocritas" zo beslist mogelijk, maar vermaant veeleer tot een werken van zijn zelfs zaligheid met vreze en beven. In plaats daarvan wijst de Prediker een waar, echt evangelisch midden aan tussen twee gevaarlijke zijwegen, waarvan de ene de geestelijke hoogmoed, de andere de onverschillige wereldzin is; dezen weg van het ware midden bewandelt de godsvrucht..

19. De hemelse wijsheid, waarvan de vreze Gods het beginsel is, versterkt en beschermt den wijze te midden van deze gevaren, die hem van beide zijden omringen, meer dan tien heerschappersmet hun legerbenden, die in ene stad zijn, in staat zijn, deze tegen enen vijand te verdedigen en hare belangen te behartigen. (Spreuken 10: 15).

20. a) Voorwaar er is geen mens zo rechtvaardig op aarde, dieslechts goed doet en niet zondigt; een ieder heeft alzo die bescherming der wijsheid nodig tegenover de gevaren der ziel en de daarin dreigende oordelen Gods (Psalm 130: 3; 143: 2. Job 9: 2 9.2).

a) 1 Koningen 8: 46,47. 2 Kronieken 6: 36. Spreuken 20: 9. 1 Joh. 1: 8.

21. Geef ook uw hart niet tot alle woorden, die men onder de mensen van u spreekt, 1) wanneer zij u, die op den weg der wijsheid en in de vreze Gods uw geluk zoekt, enen schijnheilige, een dweper of zonderling noemen; luister niet uit nieuwsgierigheid of

verborgen ijdelheid, wanneer men over u spreekt, opdat gij niet, in plaats van lofuitingen, hoort, dat uw knecht u vloekt, hetgeen u òf smart zou veroorzaken òf den toorn bij u zou opwekken, waardoor gij tot ene onrechtvaardige en harde behandeling van uwen knecht zoudt kunnen verleid worden.

1) Men moet niet nieuwsgierig trachten te weten, wat de mensen van ons zeggen, opdat hun lofspraak ons niet verheffe, noch hun kwaadsprekendheid onze driften gaande maken. Als men gretiglijk naar alles luistert, zou men lichtelijk zich door zijne dienstboden horen lasteren of vloeken op zulk een tijd, als deze geenszins dachten beluisterd te worden, of ons kan zulks iets van anderen aangedrongen worden, wegens hen, al deden zij dit niet, weshalve het niet goed is, lichtelijk geloof aan elken aanbrenger van zodanig iets te geven..

22. Want, en daarom juist moet gij niet toornig op hem worden, uw hart heeft ook veelmalen bekend, en uw geweten getuigt het, dat gij ook anderen gevloekt hebt, hun uit bitterheid kwaad toegewenst, en alzo het achste gebod overtreden hebt. Daarom, wanneer de mensen kwaad van u spreken, laat het u dan veeleer tot zelfonderzoek leiden; in het algemeen echter wend uw hart van de mensen af, om het tot God te keren, en streef naar die rust, die in alles Gods bestuur erkent.

23.

III. Vs. 23-Hoofdstuk 8: 15. In de vorige afdeling heeft de Prediker uiteengezet, waarin de ware levenswijsheid bestaat, die den mens gelukkig kan maken. Nu laat hij de beschrijving volgen van die grote verzoekingen, waaraan een ieder blootgesteld is, die begonnen is den weg dezer wijsheid te bewandelen, en waarop hij ondanks deze verzoekingen zal moeten voortgaan, indien hij zich niet in het verderf wil storten.

1) Boven alles moet de wijze zich wachten voor de verleidingen der ontucht; het gevaar is groot, want het verderf onder de mannen elk vrouwen is algemeen (vs. 23-29). -2) Daarna eist het zowel de wijsheid, als in het bijzonder de afgelegde eed, om elk aanzoek tot opstand tegen de bestaande machten van de hand te wijzen, omdat de Overheid ene ordening van God is, die ze niet ongestraft laat omverwerpen (Hoofdstuk 8: 1-8). -Eindelijk moet de wijze zich onthouden van alle ongerechtigheid en onderdrukking; want, al schijnt het tegendeel, eenmaal ontvangen zij toch allen hun rechtvaardige straf van God (vs. 9-13). Elk dezer drie delen wordt door ene algemene inleiding over de hoge waarde der wijsheid voorafgegaan.

23. Dit alles, wat ik in de vorige afdeling (vs. 1-23), hun die in dit leven gelukkig en tevreden willen leven, heb geleerd en aangeraden, heb ik ook zelf in mijn leven met wijsheid verzocht en bevonden, 1) dat het de proef kon doorstaan. Ik zei: Ik zal wijsheid bekomen, maar zij was, zij bleef ondanks mijn zoeken nog verre van mij; want ofschoon ik enige vorderingen op den weg der wijsheid maakte, hare volle hemelse gedaante en heerlijkheid heb ik nog niet gezien en zolang ik met dit lichaam des doods omkleed blijf, zal ik er ook nimmer toe geraken, hare goddelijke diepten te peilen en te doorgronden (1 Kor. 13: 9. Filip. 3: 12).

1) Zij zijn de beste leermeesters, die zelven ondervonden hebben, wat zij anderen voorhouden.

Hij bezat alzo de wijsheid tot een zekere hoogte en deelsgewijze; zijn in dit ééne woord, ik zal wijsheid bekomen, zich te zamen vattende voornemen ging echter daarop uit, haar volkomen en geheel en al te bezitten..

Wijsheid bekomen, of wijs worden, in den zin van, doordringen tot de diepste raadselen des levens, oplossen de hoogste levensvragen en de zwaarwichtigste leerstukken omtrent het heden en de toekomst, het hier en het hier namaals te weten, te zoeken en te verklaren. Wat hij echter verwacht verkreeg hij niet. Evenmin Job (Hoofdstuk 28: 12-22) de wijsheid in dezen zin kon bemachtigen, evenmin de Prediker. Ook wat de meest begaafde kan leveren, is slechts stukwerk.

24. Hetgeen, zo als de Goddelijke wijsheid, verre af is en zeer diep, wie onder de mensen, wier ogen door de zonde verduisterd zijn, zal dat vinden, en al de heerlijkheid daarvan kunnen aanschouwen (Job 11: 8; 28: 12 vv. Rom. 11: 32)?

Hoe meer iemand de wijsheid najaagt, des te meer, wanneer hij oprecht is, komt het hem voor, dat zij van hem wijkt, en hare ganse volheid schijnt hem onuitputtelijk toe..

Hoe groter vorderingen vrome mannen op den weg der godzaligheid maken, des te meer erkennen zij, hoe onwaardig zij zijn, omdat, naarmate zij nader bij het licht komen, zij ook meer ontdekken, wat in hun hart verborgen is; hoe veel heerlijker dingen zij met het oog des geestes zien, des te meer ellende ontdekken zij in zich zelven. Ook de wijsheid schijnt, wanneer zij gezocht wordt, zich meer te verwijderen en onbruikelijk te worden; zij echter, die haar in het geheel niet zoeken, menen des te dichter bij haar te zijn, naarmate zij minder haar wezen kennen; want zij, die zelf in duisternis verkeren, kunnen de heerlijkheid van het licht dat zij nooit gezien hebben, niet bewonderen.

Vertrouw in geestelijke dingen nooit op eigen krachten; gij meent wel, dat gij verder komt, maar inderdaad gaat gij bij zulk enen geestelijken hoogmoed terug en verliest datgene weer, wat gij reeds verkregen hadt (2 Joh. 1: 8)

Hij was niet te vreden met een oppervlakkig onderzoek, noch met ene gedeeltelijke kennis, neen, zijne navorschingen waren zeer diep en drongen tot in het wezen der zaken door, van welke hij de grond zocht te peilen en het verborgenste te ontdekken. Hij bedoelde de dingen met slechts, maar ook derzelver oorzaken en springveer te kennen, opdat hij er een behoorlijk denkbeeld van hebben en er goede redenen van geven mocht. Dan zie, hoe nietig en vruchteloos alle deze ijverige pogingen waren. Zij voldeden niet aan zijn oogmerk. Hoe meer hij leerde en wist, hoe meer en beter bij bemerkte, dat er nog al meer voor hem overig bleef te leren, en dat hij, die niets met alles wist, als men vergeleek hetgeen hij wist, bij hetgeen hem nog onbekend was..

25. Ik keerde mij om, en mijn hart, ik stelde er het levendigst belang in, om te weten, en om na te sporen, en te zoeken levenswijsheid (Job 32: 6), en ene sluitrede, een resultaat van mijn onderzoek, en a) om te weten de goddeloosheid der zotheid en de dwaasheid der onzinnigheden, of, beter, dat de goddeloosheid dwaasheid en de zotheid onzinnigheid is.

a) Prediker 1: 17; 2: 12.

26. En ik vond door mijne langdurige ervaring en opmerkzame beschouwing van ‘s mensen doen geleid a) een bitterder ding dan de dood, omdat het den mens in het eeuwig verderf stort (Spreuken 5: 4 vv.): ene vrouw, welker hart door hare vleierijen en verlokkingen voor iederen man netten en garen zijn, waarin hij gemakkelijk gevangen wordt, en hare wellustige handen banden en sterke ketenen zijn; wie goed is voor Gods aangezicht, in de vreze Gods wandelt, zal door Gods genadigen bijstand van haar ontkomen; daarentegen de b) zondaar, die zijne eigene zonde en die der wereld nog niet heeft leren kennen en verafschuwen, zal in die verzoeking geen overwinnaar zijn, maar van haar in hare strikken en netten gevangen en in het verderf gestort worden.

a) Spreuken 5: 3,6: 24 vv.; 7: 6 vv. b) Spreuken 6: 26; 7: 23; 22: 14.

27. Ziet, dit heb ik in mijne ervaring gevonden en deel het u nu mede, opdat gij er door leren zoudt, zegt de Prediker, die u gaarne de ware wijsheid wil aantonen en mededelen, daardoor, dat ik het ene bij het andere nauwkeurig onderzocht en overweeg, en mij dus wel niet vergist zal hebben, en dit met het doel, om de sluitrede, een gewichtige leefregel (Job 32: 6) te vinden.

28. Dewelke mijne ziel nog zoekt, maar ik heb haar niet gevonden. Volgens den Duitsen tekst: En mijne ziel zocht nog verder, om te weten, of er toch niet veel mensen waren, die door de vreze Gods van zulke vleselijke lusten rein bleven, en zij heeft het niet gevonden: éénen man, zoals hij wezen moet, uit duizend heb ik wel gevonden, die als een godvrezende en wijze zijn lichaam niet besmette, maar ene vrouw, zoals zij wezen moet, onder die allen heb ik niet gevonden, en ik moest alzo de opmerking maken, dat het vrouwelijk geslacht tegenover de verleiding tot zonde, in het bijzonder die van den vleselijken lust, nog veel zwakker is dan de man (Genesis 3: 16. 2 Kor. 11: 3. 1 Tim. 2: 12 vv.

De Talmud (die de verklaring der Wet door de Joodse geleerden uit de eerste eeuw n. Chr. bevat) heeft dezelfde overtuiging van de meerdere zwakheid van het vrouwelijk hart en van deszelfs sterkere neiging tot het kwaad. Wij vinden daarin o.a. de volgende uitdrukkingen: Het is beter enen leeuw dan ene vrouw te volgen. Die den raad zijner vrouw volgt, komt in de hel. Vier eigenschappen kent men aan de vrouw toe: zij zijn weelderig, nieuwsgierig, lui, jaloers. De vrouw is lichtzinnig van aard. Die veel met vrouwen omgaat, wordt van de beoefening der wijsheid afgehouden. Bij de heidenen heeft er een spreekwoord bestaan: Tria mala mala pessima, ignis, aqua, femina, d.i. Het kan niet erger worden, dan deze drie het kunnen maken: het vuur, het water en de vrouw. Maar dit en nog veel meer heeft de duivel tegen het vrouwelijke geslacht en alzo tegen God en Zijn werk uit enkel haat en nijd

uitgespogen, opdat hij een ieder van het huwelijk en van Gods woord afkerig en het daardoor nog erger zou kunnen maken..

Het behoort mede tot de gevolgen van den zondeval vóór de verschijning van Jezus Christus, dat de vrouw onder de Oude bedeling, terwijl zij meer onderdrukt en veronachtzaamd werd, ook bepaaldelijk zwakker was in een standvastig, heilig streven naar de goddelijke dingen..

29. Alleenlijk, gij moet niet menen, dat de menselijke natuur altijd zo bedorven is geweest; want ziet, dit heb ik gevonden, dat God den mens in den beginne recht, onzondig en onbevlekt gemaakt heeft, maar zij hebben sedert hunnen val, vele vonden gezocht, dewijl zij het liefst hun eigen verstand en hunnen eigen wil opvolgen en zich daardoor altijd meer van God verwijderen.

Het Hebreeuwse woord voor "vonden" is hetzelfde, hetwelk in vs. 25 en 27 voorkomt en door "sluitrede" vertaald is..

De mens heeft het na den val afgeleerd, zich ontvangbaar te stellen voor de goddelijke wijsheid; in plaats daarvan verkiest hij zijne eigen hoogdravende denkbeelden. Het enige middel om van deze zware ziekte en uit de banden zijner eigene denkbeelden verlost te worden, is dat men zich weer aan den goddelijken eis onderwerpe en afstand doe van alle eigen wijsheid, om zich alleen door God te laten leren..

De bron van alle dwaasheden en onzinnigheden en de wereld is de afval van den mens van God; het is duidelijk, dat de mens verdorven is en in opstand verkeert tegen God, dat hij niet is, zo als hij gemaakt werd. De Schrijver vat al zijne opmerkingen aangaande den toestand en het gedrag van den mens in deze woorden zamen: "God heeft den mens recht gemaakt, maar zij hebben vele vonden gezocht" Inderdaad, nadat Adam van God afgevallen was, hebben zijne nakomelingen op allerlei wijze getracht het geluk in hunnen staat van opstand te vinden; maar het is gebleken, dat al deze vonden slechts verschillende vormen van goddeloosheid en ongerechtigheid zijn, die aantonen, hoe ellendig de mens van nature is, en dat hij in zich zelven slechts tot grotere goddeloosheid en diepere ellende kan vervallen. Danken wij God, die Zijnen Zoon Jezus Christus gezonden heeft, opdat wij van zo grote en vele zonden en uit zo diepe ellende zouden kunnen verlost worden..

HOOFDSTUK 8.

ANDERE REGELEN OM GELUKKIG TE WORDEN, TE MIDDEN VAN DE IJDELHEID VAN DIT LEVEN.

1. Hoe kostelijk en heerlijk is toch de goddelijke wijsheid, die alleen gelukkig maken en voor zonde en schande kan bewaren! Wie is gelijk de wijze? Niemand is hem gelijk; niets op aarde kan met de wijsheid, die ene kostbare parel is, vergeleken worden (Job 28: 18. Matth. 13: 45 vv). En wie weet de uitlegging der dingen, die ik van haar wil zeggen? De wijsheid des mensen verlicht zijn aangezicht, zodat blijdschap, geluk en tevredenheid daarop te lezen zijn, en de stuursheid, ruwheid zijns aangezichts, die de hem aangeboren zonde, zelfzucht en liefdeloosheid er op afdrukt, wordt daardoor veranderden weggenomen.

De blijdschap, welke de wijsheid schenkt, vindt juist haren grond daarin, dat zij enen helderen blik doet slaan in het wezen der dingen en voornamelijk in de leidingen Gods, waardoor hij, die door haar onderwezen is, ene vaste en zekere houding in de praktische vraagstukken dezes levens aannemen kan. Wanneer nu in plaats van het stenen het vlesen hart gekomen is, dat zich laat buigen en besturen, dat vreest voor God en Zijne geboden, dan spreekt zich dit ook op het gelaat uit..

Hoe ondoorgrondelijk het menselijk hart ook is, zo verraadt toch dikwijls het gelaat, wat er van binnen omdat.

1) Wijsheid en dwaasheid staan tot elkaar als licht en duisternis; het is daarom, dat hier de Prediker zegt, dat de wijsheid iemands aangezicht verlicht en de stuursheid wegneemt, dewijl de wijsheid beschaaft en veredelt, indien zij de ware wijsheid is, die van Boven komt. Het verlicht moet dan ook hier in geestelijken en zedelijken zin worden opgevat.

2. Ik zeg, raad u verder, wanneer gij u als een wijze gedragen en uw levensgeluk bevorderen wilt: a) Neem getrouwelijk en nauwgezet acht op den mond, de bevelen des konings, wien God de heerschappij in handen heeft gegeven; doch, beter, en dat naar de gelegenheid van, om den eed Gods, 1) waarmee gij hem voor Gods aangezicht trouw gezworen hebt.

a) Spreuken 24: 21.

1) In het Hebr. ani phi-mèlek schemoor. Letterlijk: Ik, op den mond des konings geef acht. Dat is, ik zeg u: geef acht op den mond des konings. De Staten-vertaling leest: Ik zeg: neem acht op den mond des konings. Deze vertaling is juist, of liever de tussenvoeging van het woordje zeg is juist. Het woordje Ik staat zo als men dit noemt elliptisch, voor: ik zeg u. De Prediker wijst hier op de verplichting van de onderdanen jegens den koning en dringt dit aan met hetgeen de onderdanen hebben gedaan, namelijk den koning bij ede trouw gezworen.

2) Anderen verklaren het laatste gedeelte van dit vers in dier voege, dat men de bevelen des konings slechts in zo verre mag gehoorzamen, als zij niet strijden met de geboden Gods, wien men in de eerste plaats gehoorzaamheid verschuldigd is.

Uwe afgelegde heilige belofte moet u bewegen, om elke gedachte aan gehoorzaamheid, of zelfs opstand tegen de wettige Overheid ten enenmale te laten varen. (Matth. 22: 21. Rom. 13: 1-7. 1 Petr. 2: 13-17)..

3. Haast u niet wanneer de koning misschien kwalijk gestemd is, misnoegd of uit vrees weg te gaan van zijn aangezicht, en indien gij u mocht laten verleiden om deel te nemen aan heimelijke aanslagen tegen hem, zoblijf ten minste niet staande in zulk ene kwade zaak; want de toorn eens konings is groot en al wat hem lust, doet hij.

"Zöckler verklaart: "Het haastig weggaan van het aangezicht des konings betekent niet het aftellen van den koning, of het deelnemen aan oproerige aanslagen, maar eenvoudig het misnoegd of vreesachtig weggaan uit zijne tegenwoordigheid, in geval hij in ene minder gunstige stemming verkeert. Daarentegen blijf ook niet staande in ene kwade zaak, of bij een boos woord: d.i., wanneer de koning een toornig woord tot u gesproken heeft, zo wek zijnen toorn niet meer op, door te blijven staan, als kondet gij hem door uw hardnekkig blijven zijne genegenheid voor u afdwingen." maar o.i. ten onrechte. Weggaan van zijn aangezicht is hier in verband met het vorige, zich aan zijn heerschappij onttrekken, en tegen hem afval en oproer beramen. Vandaar de waarschuwing, om bij zulk een zaak niet te blijven.

4. Waar het woord des konings is, daar is heerschappij, macht, waaraan niemand zich kan onttrekken; en wie zal tot hem zeggen: Wat doet gij, en waarom bedrijft gij dit onrecht?

Indien het niet raadzaam is, enen aardsen koning tot verantwoording te roepen, hoe veel minder moet dan een zwak, zondig schepsel het wagen, tot enen almachtigen, heiligen en rechtvaardigen God te zeggen: Wat maakt Gij, of wat doet gij? Zou Hij, die niet antwoordt van al zijne daden, en die den verhevene van verre kent, zulks niet straffen? Want God wederstaat den hovaardige, maar den nederige geeft Hij genade. (Petr. 4: r)..

Wat in de hoogste mate van den Heere God wordt gezegd, wordt hier van een aards vorst getuigd, niet alleen, dewijl een Oosters vorst een despotische macht uitoefende, maar hij in de H. Schrift wordt voorgesteld als te regeren door God, als zijn macht aan God ontlenende God gaf aan een waarlijk theokratisch koning, die naar Zijn wil regeerde, de macht om den opstand te onderdrukken.

5. a) Wie het gebod des konings ook van den kwaden, getrouwonderhoudt, zal niets kwaads als straf gewaar worden; en het hart eens wijzen zal tijd en wijze 1) of tijd en oordeel weten, d.i. de wijze weet, dat voor elken bozen aanslag een tijd van gericht komt.

a) Rom. 13: 3.

1) Uit vs. 9 blijkt duidelijk, dat dit ziet op die heersers, die in plaats van ten goede over het volk te regeren, ten kwade heerschappij voeren. God, de Heere, ziet en hoort dit, en zal op Zijn tijd dat geweld en die ongerechtigheid in zulk een vorst bezoeken.

6. Want een ieder voornemen der mensen heeft tijd en wijze, enen bepaalden tijd, waarop het geoordeeld zal worden (Hoofdstuk 3: 17); Dewijl het kwaad des mensen veel is over hem, als een zware last drukt Gods oordeel op den koning, die het volk onrechtvaardig behandeld.

7. Want hij, die zich aan duivelse dingen schuldig maakt, weet niet wat er geschieden zal, welke kwade gevolgen zulks kan hebben; want a) wie zal het hem te kennen geven, wanneer het geschieden zal, wanneer en op welke wijze het oordeel hem treffen zal? Wanneer hij uit den weg zal worden geruimd?

a) Prediker 6: 12.

8. a) Er is geen mens, die heerschappij heeft over den geest, 1) om den geest in te houden, en hij heeft gene heerschappij over den dag des doods, hij kan tijd en uur van zijnen dood niet naar willekeur bepalen; ook geen geweer in dezen strijd, 2) hij kan de wet des doods evenmin ontduiken, als dat hij, door den koning naar het leger ontboden zijnde, het slagveld, wanneer hij dit goed vond, zou kunnen verlaten; ook zal, gelijk gij uit deze voorbeelden reeds zien kunt de goddeloosheid, zo als ongehoorzaamheid en opstand tegen de door God gestelde machten, hare meesters, die deze goddeloosheid bedrijven, niet verlossen, zodat zij de straf ontgaan zouden; veeleer vervolgt de zonde den dader, en laat nimmer van hem af, totdat zij hem aan het verderf overgegeven heeft.

a) Job 14: 5. Psalm 39: 6.

1) In het Hebr. Roeach. Dit kan geest, maar ook wind betekenen. En die laatste betekenis moeten we hier hebben. Den geest beheersen kan nog, maar den wind temmen, heerschappij over den wind hebben gaat de menselijke macht te boven. Op vier onmogelijkheden wordt hier gewezen: op het beheersen van den wind, op het heersen over den dood, op het ontkomen aan den krijgsdienst en op het gered worden door goddeloosheid.

2) In het Hebr. Weëen mischlachath bamilchamah. Beter: Er is geen ontslag mogelijk in den strijd. Wie door den koning opgeroepen wordt, om in het leger te dienen, kan er zich niet aan onttrekken, dan ten koste van zijn leven of zijne vrijheid.

9. Dit alles heb ik dikwijls in mijn leven gezien, ondervonden en waargenomen, toen ik mijn hart juist met dit doel begaf tot alle werk van de mensen, dat onder de zon geschiedt; er is een tijd1), ten tijde, dat de ene mens over den anderen mens heerst, hem ten kwade, omdat hij hem op allerlei wijzen onderdrukt.

1) Wij moeten vertalen, ten tijde, toen de ene mens over den andere heerste ten kwade. De Prediker sluit hier met wat hij vroeger heeft gezegd en spreekt hier zijn ervaring uit, dat het raadzaam is, ook dan, als een despoot heerst, toch te gehoorzamen, niet in opstand uit te breken, wijl de Heere God plotseling dikwijls zelf een einde maakt aan zulk een willekeur en onderdrukking. Want evenmin als iemand den wind kan beheersen, of zijn dood afkopen, of zich aan den krijgsdienst onttrekken, evenmin kan iemand door goddeloosheid zich redden en zich van den troon verzekerd houden.

De Prediker spreekt dit uit tot troost, opdat men het alles in de hand des Heeren geve, die zeker recht zal doen.

10. Alzo heb ik ook gezien de goddelozen, zulke dwingelanden, waarvan in het vorige vers sprake is, die evenwel met ere begraven waren, en degenen, die kwamen, 1) en uit de plaats des Heiligen gingen, van het heilige erf des tempels of van Jeruzalem verdreven werden, die werden vergeten in die stad, in dewelke zij recht gedaan hadden. 2) Dit namelijk zulk ene gehele omkering van het verdiende lot der mensen, is ook ijdelheid, die op alle menselijke dingen ten gevolge der zonde rust.

1) In het Hebr. Keburim wabaoe. Beter: Die begraven werden en tot rust kwamen. Op dichterlijke wijze wordt in de H. Schrift niet zelden de dood een rust genoemd en het begraven worden tot rust komen. Zo in Jes. 57: 2. Hier zegt de Prediker, dat hij dikwijls gezien heeft, dat goddelozen een eerlijke begrafenis ontvingen en tot rust kwamen. In het tweede gedeelte spreekt hij van de rechtvaardigen en het lot hun dikwijls beschoren. En wat was hun beschoren, dat zij uit de heilige plaats werden voortgedreven, werden verbannen, hun naam en hun daden werden vergeten in de stad, waarin zij rechtvaardig hadden gehandeld en geleefd.

Sommigen verstaan onder plaats des heiligen, of heilige plaats, de begraafplaats, maar ten onrechte. Wel wordt de begraafplaats de goede plaats, maar nergens de heilige plaats genoemd. Heilige plaats is òf de tempelgrond òf Jeruzalem.

2) Recht gedaan hadden, wil niet zeggen, in welke zij het recht hadden uitgesproken als Overheid, maar in welke zij als rechtvaardigen hadden geleefd, recht en gerechtigheid hadden geoefend. Dezen worden hier den goddelozen van het eerste gedeelte van het vers tegenover gesteld.

De Prediker wijst dus hierop, dat voor het kortzichtig oog van den mens niet altijd de goddelijke rechtvaardigheid gehandhaafd wordt. Dat het in des mensen oog zo is, alsof rechtvaardigen en goddelozen enerlei wedervaart. Maar dit is niet meer dan schijn, zoals hij ook in de volgende verzen nader aantoont. Al kan de mens de raadselen niet oplossen, dit is toch zeker, dat de vreze Gods boven alles gaat, en dat het toch, al schijnt het anders, hen welgaat, die God vrezen.

11. Omdat niet altijd haastelijk het oordeel over de boze daad geschiedt, maar deze soms langen tijd voor het oog der aardse Overheid verborgen blijft, of zelfs eerst voor den rechterstoel Gods openbaar wordt, daarom is het hart van de kinderen der mensen in hen vol om kwaad te doen 1) zij bedrijven het kwaad met des te groter schaamteloosheid, naarmate de gevolgen der zonde meer uitblijven (Jes. 26: 10).

1) De straffeloosheid verhardt hen en zij misbruiken de goddelijke lankmoedigheid, zich versterkende in de onboetvaardigheid, daar deze hen tot bekering behoorde aan te zetten. Maar hoe de zondaars zich ook mogen vleien, zij bedriegen zich zelven en schoon het vonnis niet schielijk tegen hen wordt uitgevoerd, zal het echter in het einde eens des te strenger op

hen vallen, en de trage wraak, tegen den dag des toorns, als een schat tegen hen opgelegd, zal door derzelver zwaarte de uitgestelde straf des te zwaarder en te strenger maken..

12. Maar ofschoon het in de wereld dikwijls den schijn heeft, alsof de boosdoeners het gelukkigst waren, moet niemand menen, door goddeloosheid zijn geluk te kunnen bevestigen; want hoewel een zondaar honderdmaal kwaad doet, en God hem de dagen verlengt; a) zo weet en geloof ik tochvast, dat het alleen dien tijdelijk en eeuwig zal welgaan, die God vrezen, die voor Zijn heilig aangezicht vrezen (Joh. 20: 29).

a) Psalm 37: 9,10,11,12,18,19,20. Spreuken 1: 33. Jes. 3: 10.

13. Maar den goddeloze zal het in waarheid niet welgaanop aarde, en hij zal in het algemeen de dagen niet verlengen, al moge hij ook lang ongestraft zijn zondig leven voortzetten; hij zal zijn gelijk ene vluchtige schaduw, omdat hij voor Gods aangezicht niet vreest.

De kinderen Gods achten de lankmoedigheid des Heeren voor zaligheid (2 Petr. 3: 15); maar de goddelozen achten deze lankmoedigheid voor een zendbrief, om des te onbeschaamder te kunnen zondigen (Rom. 6: 1). Doch al worden zij nog zo gelukkig genoemd, bij hun sterven verandert hun geluk in eeuwige schande.

14. Er is nog ene ijdelheid (vs. 10),die op aarde geschiedt: dat er zijn rechtvaardigen, dien het naar den uiterlijken schijn wedervaart naar het werk der goddelozen, en er zijn goddelozen, dien het wedervaart naar het werk der rechtvaardigen. Ik zegvan zulk ene verwisseling van het lot der rechtvaardigen en goddelozen op deze aarde, dat dit ook ene ijdelheid is.

Dit bevalt ons slecht, omdat wij zelf vleselijk zijn en nog altijd gaarne in het vlees genieten en voleindigen willen, zelfs wat wij in den geest begonnen zijn. Zo vraagden ook de Apostelen in den tijd hunner dwaasheid: Wat zal ons dan geworden? Het is echter voor God nog geen leven en welvaren, wat aan het vlees als zodanig toeschijnt. Voor ons zondaren die wij zijn, bestaat leven en welvaren dikwijls in kastijdingen en beproevingen, opdat wij daarna ook voor eeuwig zouden kunnen vertroost worden. Daarom moet men zich niet te veel bepalen bij de beschouwing der uitwendige lotsbedeling en daaraan geen te groot gewicht hechten..

De gerechtigheid zou spoedig op aarde verdwijnen, wanneer haar als het ware stuk voor stuk haar loon uitbetaald werd. De godzaligheid gaat verloren, zodra zij een beroep wordt, de rechtvaardigen moeten niet in de zichtbare vergelding hun loon vinden. Waren er rechtvaardigen, zo zij zijn moesten rechtvaardigen, zoals men wel zegt, uit één stuk, dan zou de hier uitgesproken ervaring zeker in hoge mate bedenkelijk zijn. Dewijl echter bij de rechtvaardigen de zonde nog inwoont, dewijl zij kastijding verdienen en bewaring nodig hebben, dewijl zij zeer gemakkelijk op zijwegen afdwalen en even als huurlingen tot loondiensten vervallen kunnen, daarom moet die steen des aanstoots weggenomen worden voor hen, die werkelijk in de gerechtigheid staan. Deze worden wel is waar dikwijls zwaar aangevochten door de hier op genoemde daadzaken, maar het is ook slechts ene aanvechting voor hen. De eigenlijke, besliste klacht over de bovenvermelde omstandigheid, gaat slechts uit van hen, die zich zonder bevoegdheid tot de rechtvaardigen rekenen, zo als wij dit

duidelijk bij Maleachi zien. Dengenen echter, die God liefhebben, moeten ten laatste alle dingen medewerken ten goede en eenmaal worden de rechtvaardigen voor goed van de onrechtvaardigen gescheiden..

15. Daarom, wijl alle aardse toestanden zo geheel en al aan de ijdelheid onderworpen zijn, prees ik de dankbaar tevredene blijdschapover de gaven, die God dagelijks schenkt, en dewijl a) de mens niets beters heeft, geen ander geluk bereiken kan onder de zon, dan met een dankbaar hart te eten, en te drinken, en blijde 1) te zijn, zonder zich te kwellen met hetgeen hij toch niet veranderen kan, of om hetgeen de toekomst brengen zal, want dat alleen zal hem als zijn deel aankleven van zijnen dagelijksen arbeid, gedurende de dagen zijns levens, die hem God geeft onder de zon.

a) Prediker 2: 24; 3: 12 22; 5: 18; 9: 7.

1) Deze blijdschap is ene godzalige opgewektheid en opgeruimdheid des gemoeds; wanneer namelijk de rechtvaardigen lijden moeten onder de ijdelheden dezer wereld, die algemeen zijn en waarvan niemand verschoond blijft, dan bewaart hem het gelovig vertrouwen op God voor ijdele zorgen, zodat hij bij al zijnen arbeid een rustig, vrolijk gemoed behoudt.

16.

D. Nadat de Prediker in de vorige rede aangewezen heeft, waarin de ware wijsheid voor een gelukkig leven bestaat, gaat hij in de vierde en laatste rede van zijn Boek (vs. 16-Hoofdst 12: 7) voort met te beschrijven, hoe de mens deze wijsheid in zijn inwendig en uitwendig leven moet tonen. Hij doet dit weer in 3 afdelingen. In de eerste (vs. 16-Hoofdst 9: 16) vermaant hij den wijze, dat hij zich door het wonderbare, ondoorgrondelijke bestuur van God, waardoor hij den goddeloze dikwijls zijn doel laat bereiken, niet moet laten afhouden, om zich dankbaar over het leven te verblijden, met ijver zijn beroep waar te nemen en de wijsheid te beoefenen, in de tweede afdeling (Hoofdstuk 9: 17-10: 20) eist hij van hem, dat hij zich door den overmoed van den dikwijls gelukkigen dwaas den vrede des harten niet moet laten ontnemen, maar dien door stille berusting des te zorgvuldiger moet bewaren; In de derde afdeling eindelijk (Hoofdstuk 11: 1-12: 7), verklaart hij nogmaals, dat de enige weg tot het geluk en het eeuwige heil daarin bestaat, dat men barmhartigheid oefene, getrouw in zijn beroep zij, dankbaar Gods gaven geniete en tot den einde toe God in waarheid vreze. De scherp getekende beelden, die ook in deze rede voorkomen, zo als van de verachting der wijzen en van de verkeerdheden en ongerechtigheden van zijnen tijd, tonen duidelijk aan, dat de vervaardiger als de mond der waarlijk gelovigen aan zijne gedrukte ziel lucht geeft. In hetgeen men de slotrede kan noemen, maakt hij uit al het voorafgaande een resultaat op, waarin nevens ene vermaning met betrekking tot de wetenschap, de vreze Gods als het hoogste en voornaamste voorgesteld wordt.

I. Vs. 16-Hoofdstuk 9: 16. Gods bestuur in de wereld is onbegrijpelijk en wonderlijk, in het bijzonder daarin, dat allen, de wijzen en rechtvaardigen, zowel als de dwazen en goddelozen aan den dood onderworpen zijn. Maar niettegenstaande dit grote kwaad, dat heerschappij voert over de mensen, verdient toch nog de toestand der levenden de voorkeur boven dien der

doden (vs. 16-Hoofdstuk 9: 6). Derhalve is het de grootste wijsheid, dat men het leven, zo lang het duurt, vrolijk met God geniete, en het tot degelijken arbeid in zijn beroep gebruike. (Hoofdstuk 9: 7-10) Niemand moet er echter op rekenen, de vruchten van zijnen arbeid te zien en te genieten; want, gelijk alles, wat de mens in zijn leven doet, in Gods hand is, zo ook in het bijzonder de vruchten zelfs van zijne ijverigste pogingen, die dikwijls in het geheel niet aan de inspanning, die men zich getroost heeft, beantwoorden. Daarom heet het hier: geloven, ook wanneer men niet ziet, en niet wanhopen aan de grote waarde der wijsheid en aan den zegen, dien zij aanbrengt; deze werpt steeds vruchten af, ook daar, waar den wijze slechts weinige uitwendige middelen ten dienste staan, zo als uit het voorbeeld van den armen man blijkt, die door zijne wijsheid zijne vaderstad voor het gevaar van den ondergang bewaarde. (Hoofdstuk 9: 11-16).

16. Als ik mijn hart begaf, om wijsheid te weten en de wegen, die God met de mensen houdt, te doorgronden, en om aan te zien de bezigheid, al wat gedaan wordt, die op aarde geschiedt, zo dat men ook, des daags of des nachts, den slaap niet ziet met zijne ogen en dus ook des nachts niet tot rust komt. (Hoofdstuk 1: 13,17);

17. Toen zag ik met oplettendheid en dacht na over al het werk Gods en Zijn bestuur in de wereld, dat de mens ondanks al zijne moeite niet kan uitvinden en doorgronden het werk, dat onder de zon geschiedt, en het bestuur Gods over de mensen, volgens hetwelk Hij een ieders lot in Zijne wijsheid en rechtvaardigheid bepaalt, om hetwelk een mens met zijn natuurlijk verduisterd verstand arbeidt om te zoeken, maar hij zal het niet uitvinden, niet doorgronden ja, indien ook een wijze zei, dat hij het zou weten, zo zal hij het toch niet kunnen uitvinden, ook voor hem blijft de wijze waarop God de wereld bestuurt en ieders lot bepaalt, een raadsel, zo lang hij nog door geloof en niet door aanschouwen wandelt, hoe veel te meer hem, die zijn eigen verstand te rade gaat.

1) Gewoonlijk zoeken zij het ijverigst, die er het minst de geschiktheid toe hebben. Het op zich zelf reeds moeilijke vraagstuk wordt reusachtig groot, wanneer men zonder de kennis der algehele menselijke zondigheid aan de oplossing begint. Dat was een hoofdgebrek in den tijd des Schrijvers, en daarom was er zoveel vermoeiing des geestes en murmurering. Wij wandelen door geloof en niet door aanschouwen, en zalig zijn zij, die niet gezien en nochtans zullen geloofd hebben. Men late daarom dat wroeten en doorzoeken na. Zalig is de mens, die zonder zich te bedenken, alles aanneemt, wat God hem toezendt, in het vaste vertrouwen, dat zulks het beste is, hoe verkeerd het ook toeschijnen moge, en dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen moeten medewerken ten goede..

O gij arme blinde mensen, die daar meent, dat gij met behulp van uwe kennis de oorzaken der goddelijke leidingen meent te kunnen doorgronden, gij moet wel zeer bedrogen uitkomen! Gij verwerpt en veroordeelt alles, wat uw verstand te hoog gaat, terwijl gij veeleer moest erkennen, dat die dingen juist de meeste kenmerken van goddelijkheid bevatten, welke gij het minst met uw verstand kunt bereiken. Hoe meer moeite gij doet, om de geheimen der wijsheid te doorvorsen, des te minder bereikt gij uw doel. Dit is juist het ware kenmerk, dat een mens de ware wijsheid bezit, wanneer hij er innerlijk van overtuigd is, dat hij de goddelijke geheimenissen in zijnen omgang met de ziel niet begrijpen kan.

De wegen des Heeren zijn in meer dan enig opzicht onnaspeurlijk. Nu eens kennen wij hun doel niet, dan weer weten wij wel, welk doel de Heere heeft; maar wij kunnen volstrekt niet begrijpen, hoe de wegen, die de Heere inslaat, daartoe kunnen leiden. Eindelijk zijn ons dikwijls beide doel en middelen onbekend. Wilden wij hiervan ene grondige kennis verkrijgen, dan moesten wij weten, welken invloed enig gedeelte van het land voorvalt, op het ganse land voorvalt, op het ganse land niet alleen, maar ook op de ganse wereld uitoefent. Wiens verstand is zo groot, dat hij deze gevolgen kan overzien? Hoe ver gaan niet de grenzen der Goddelijke heerschappij! Hoe diep, hoe verborgen en tegenstrijdig schijnen ons niet Zijne wegen en bedoelingen toe! Hoe groot, hoe grenzeloos is niet het verstand van den Allerhoogste, dat wij in zijne oneindige diepten zouden moeten doorgronden, wanneer wij alles in Zijn bestuur zouden willen begrijpen! Wij vinden overal enkel diepten, enkel afgronden. Het is daarom dwaas en ongerijmd Gods bestuur te willen loochenen, omdat wij het niet kunnen begrijpen, daar wij niet eens in staat zijn een juist oordeel over de handelingen van enen mens te vellen, indien wij niet juist onderricht zijn van alle oorzaken, waarom hij dit of dat zo en niet anders doet.

HOOFDSTUK 9.

MEN MOET DE IJDELHEID VOORKOMEN EN NAAR HET BEZIT DER WIJSHEID STREVEN.

1. Zeker dit alles, dat ik nu noemen zal, heb ik, toen ik mij voornam de eeuwige wetten en verborgen oorzaken van het wondervolle Godsbestuur in de lotgevallen der mensen te doorgronden, in mijn hart gelegd, opdat ik dit alles klaarlijk mocht verstaan, namelijk, dat de rechtvaardigen en de wijzen, en hun werken in de hand Gods zijn, zodat Hij met hen doet naar Zijn welbehagen, en niemand door zijne gezindheid en zijne handelingen zijn lot zelf bepalen kan, en ook niet in staat is, ook van zijne beste werken ene goede uitkomst te voorspellen of te bepalen; ook liefde, ook haat, geluk of ongeluk, goed of kwaad, dat God hem laat wedervaren, weet de mens niet uit al hetgeen voor zijn aangezicht is,
1) ziet gebeuren; ook de rechtvaardige mag er niet op rekenen, dat God hem zijne vroomheid door openlijke bewijzen Zijner gunst zal vergelden.

1) Van Gods liefde of haat kan niemand verzekerd zijn uit de dingen, welke voor zijn aangezicht zijn, dit is uit uitwendige gevallen, hetzij voorspoedige, hetzij tegenspoedige..

2. Alle ding wedervaart hun, gelijk aan alle anderen; a) enerlei wedervaart den rechtvaardige en den goddeloze in dit leven, den goede en den reine, als den onreine, naam, lichaam en ziele, zo dien, die met een oprecht berouw tot vergeving zijner zonden offert, als dien, die uit onboetvaardigheid en ongeloof niet offert; gelijk den goede, alzo gaat het ook den zondaar; dien, die lichtvaardig zweert, gelijk dien, die den eed vreest; 1) naar het uitwendige zijn zij allen aan hetzelfde lot en ook denzelven dood onderworpen, en niemand mag om zijne vroomheid op groter geluk rekenen.

1) Op allerlei manier stelt de Prediker het onbevredigende, het raadselachtige van hetgeen aan deze zijde des grafs is ten toon, en wil daarom zo duidelijk een verlangen wekken naar hetgeen hiernamaals zijn zal, maar wil hij ook paal en perk stellen aan het willen doordringen tot de geheimen Gods. Hij wil dit duidelijk doen uitkomen, dat als men alleen de blik laat slaan en slaat op wat het oog ziet, men op allerlei raadselen en donkerheden stuit, dat het derhalve dwaas is voor den mens dit te willen. En telkens komt hij weer tot de slotsom, dat dit de roeping is, God te vrezen.

3. Dit is een kwaad (Spreuken 11: 19), dat onder en over alles, wat onder de zon geschiedt, zonder uitzondering heerst (Psalm 73: 16), dat aan het einde enerlei ding allen wedervaart, en dat ook het hart der mensenkinderen, die tot hiertoe naar iets beters gestreefd hebben, daardoor dikwijls vol boosheid is (Hoofdstuk 8: 11); en dat er in hun leven allerlei onzinnigheden zijn in hun hart; zij hebben allerlei dwaze gedachten over Gods wereldbestuur en vormen vele boze plannen, om zich zelven door ongerechtigheid te helpen, dewijl God hen in den steek laat; want het lijden van dezen tijd maakt òf het hart beter, òf verhardt het nog meer; en daarna na zulk een leven vol lijden, waarin zelfs de vroomheid gene verandering heeft kunnen maken, moeten zij zonder uitzondering naar de doden toe.

De Prediker beschouwt hier slechts den zuiver uitwendigen toestand van het menselijk leven, waarbij slechts in aanmerking komt, wat door de zinnen waargenomen kan worden. Hij is de tolk van hen, die in zijn tijd, evenals vroeger Job, zwaar aangevochten werden door de gedachte, dat de Heere het den goddelozen in dit leven schijnbaar laat gelukken, terwijl de rechtvaardigen veel kruis hebben te dragen, zodat hun godzaligheid hun schijnbaar tot niets nut is..

4. Ja, zonder uitzondering! Want wie, al ware hij ook de rechtvaardigste onder de mensen, wordt van dit treurige vonnis des doods vrijgesproken? In den dood echter is er gene verwachting meer; daarentegen voor dengenen, die vergezelschapt is bij alle levenden, is er nog hoop, dat het eenmaal beter zal worden, en dat hij een groter geluk bereiken zal; wanthet is waar, wat een bekend spreekwoord zegt: een levende hond, vooral ook in het Joodse land het verachtelijkste van alle levende wezens, is beternuttiger dan een dode leeuw, de heerlijkste onder de dieren.

Hier komt de levensbeschouwing der wereld weer zo sterk mogelijk te voorschijn. Het is dan ook ene zaak van geloof en niet van aanschouwen, God in het wereldbestuur te erkennen; hij, die slechts gelooft en alles aan God toevertrouwt, verkrijgt voortdurend een helderder inzicht in de oorzaken van Gods doen, waarom dan ook de mensen die aan dit geloof niet vasthouden, wanhopen en in den dood niets anders zien, dan de vernietiging van al hun vreugde en verwachtingen..

Het is nu eenmaal niet anders, dat hij, die aan deze zijde van het graf geen God voor zijn hart kent, die vindt aan gene zijde niets dan enen somberen nacht des doods, de allen op gelijke wijze overdekt..

Bij de levenden is er nog hoop, dat is in wereldse zaken volkomen waar. -Laat ons daarom het leven gebruiken, zo lang dit mogelijk is en arbeiden, zoveel wij kunnen. Want wij zijn toch genoodzaakt het grootste deel der wereld aan den satan over te laten, nauwelijks het duizendste deel kunnen wij voor God gewinnen. Daarom, wanneer u den leeuw ontvalt dood dan den hond niet daarenboven..

5. Want de levenden weten, hebben nog het bewustzijn, dat zij sterven zullen, en hoe treurig dit ook zijn moge, het is toch altijd nog een groot voorrecht, bewustzijn te hebben; maar de doden weten niet met al,
1) hebben van niets meer enig bewustzijn; zij hebben daarom ook geen loon meer, want hoe zou God denzulken hun verdienste vergelden, die geen bewust leven meer bezitten, maar hun gedachtenis is bij de mensen op aarde vergeten; wanneer zij echter niet eens dit geringste deel van hun loon voor hun verdiensten ontvangen, hoe zou hun dan ene hogere vergelding geworden?

1) Duidelijk spreekt de Prediker hier van die dingen, welke in dit leven plaats hebben, van tijdelijke beloningen en vergeldingen, zoals ook uit vs. 6 en 7 blijkt.

6. Ook, zo treurig en duister is hun toestand, is alrede hun liefde, ook hun haat, ook hun nijdigheid vergaan; en zij hebben geen deel meer in deze eeuw in alles, wat onder de zon geschiedt.

Wil de Prediker de aangevochtene zielen, voor wie hij zijn Boek schrijft, waarlijk troosten; wil hij hen genezen van die ziekte hunner ziel, dat zij een aards loon voor hun vroomheid begeren hetgeen de oorzaak hunner aanvechting is, dan moet hij, die zelf van ziekte genezen en tot het licht doorgedrongen is, al hun sombere en duistere denkbeelden over den troostelozen toestand in het leven en in den dood duidelijk uitspreken. -De diepte der verzoeking ligt daarin, dat de zondige mens, ook hij, die uitdrukkelijk als leidsman van het volk geroepen is, ook het hoofd des volks en de profeet, niet om Gods wil alleen God dient, maar hij zelf nog de uitkomst van zijnen arbeid wil zien, een resultaat van den hem opgedragen en door hem uitgevoerden last wil beleven, en dat hij zich in deze uitkomst, die hij alleen of met behulp van anderen verkregen heeft, wil verlustigen. Dit is ene van de minst in het oog lopende, maar daarom ook ene van de gevaarlijkste verzoekingen voor hen, wien het predikambt, of de leiding des volks toevertrouwd is, omdat daar, waar wij ons bepaaldelijk in den dienst van God bevinden, het eigen ik zo licht mede in het spel komt. Wij menen, dat wij alleen de uitbreiding van Gods koninkrijk op het oog hebben, en wanneer dan onze arbeid met ene goede uitkomst bekroond wordt, dan verblijden wij er ons ten minste ook daarom over dat het ons werk is. Het werken om ene goede uitkomst te verkrijgen is ook een werken om loon. Van die goede uitkomst komt God alleen de ere toe, en wij zijn niet meer en niet minder dan Gods dienaren. Wanneer wij in het rijk Gods arbeiden, moeten wij niet op de uitkomst zien, ons niet laten ontmoedigen en ter nederslaan door de schijnbare onvruchtbaarheid van onzen arbeid, maar ons ook niet laten aandrijven en prikkelen door de hoop, dat wij eenmaal ene schone uitkomst van ons werk zullen beleven; wij hebben integendeel dagelijks slechts dat alles te doen, wat onze lastbrief meebrengt, wij moeten geen resultaat zien, juist omdat wij zo gaarne zouden zien. En opdat wij dit leren zouden, laat God, de Heere onzen Kikajon verwelken, zo als dit eenmaal met den profeet Jona het geval was; opdat wij dit leren zouden, sluit Hij voor ons de toekomst, en beneemt ons het uitzicht, zodat wij enkel de duisternis van enen diepen afgrond voor ons menen te hebben..

Wat de Schrijver overigens van den toestand der zielen in het dodenrijk als van een treurig, op enen slaap gelijkend leven zegt, stemt nauwkeurig overeen met hetgeen Job daarvan zegt, Job. 14: 11 vv.; 8: 10 -De Prediker loochent hier evenwel slechts schijnbaar de vergelding aan gene zijde van het graf; want hij beschouwt hier alleen de toestanden van den mens in dit leven; van het lot van den geest, als hij tot God wedergekeerd is (Hoofdstuk 11: 9; 12: 7), spreekt hij voorlopig niet. -De goddelozen verkeren wel is waar in den dwazen waan, dat na den dood alles uit is, en dat de ziel bij den lichamelijken dood ophoudt te bestaan; maar zij zullen in dien groten dag des oordeels de krachtigste en bondigste weerlegging daarvan ondervinden.

1) Het graf is een land der vergetelheid, want de nagedachtenis aan degenen, die daar neergelegd zijn, is wel haast vergeten, hun plaats is straks onbekend geworden, zo wel als het goed en het land, welke naar hunnen naam is genoemd. Daar is alsdan ook een einde aan hun driften en geneigdheden, aan hun vriend- en vijandschap. Liefde en haat en nijd zijn dan

vergaan. Al het goede, hetwelk men beminde, al het kwaad, hetwelk men haatte, alle de voorspoed der bozen, die men benijdde, is dan verdwenen en neemt dan voor hun een volslagen einde..

7. Ga dan nu heen, gij bedroefde, aangevochten ziel, die u zulke troosteloze, dwaze gedachten over het leven en den dood der rechtvaardigen vormt, als had God de Zijnen geheel vergeten, eet veeleeruw brood met vreugde, en drink uwen wijn van goeder harte, verblijdt u dagelijks over de goedheid van uwen God, die elken morgen nieuw is over u; want God heeft u niet vergeten. Hij kent uw geloof en uwe trouw, en Hij heeft alreeds een behagen in uwe werken, met welke gij God dient, en zo zult gij te Zijner tijd ook het genadeloon ontvangen, dat gij thans mist, dat Hij echter beloofd heeft aan een ieder, die Hem in oprechtheid dient (Mal. 3: 18. Psalm 73: 1).

Wij hebben hier ene besliste ontkenning van vs. 1. Daar was uit het tijdelijke lijden der rechtvaardigen het voorlopig besluit getrokken, dat de mens in het algemeen niet weet, of hij door God in genade is aangenomen en liefde van Hem mag verwachten. De prikkel, die in het lijden dezes tegenwoordigen tijds verborgen ligt, is deze, dat dit lijden zeer licht voor eeuwigdurend gehouden wordt, en dat men daardoor aan Gods genade gaat wanhopen. Deze aanvechting kan slechts overwonnen worden, door zich boven het tegenwoordige te verheffen..

Gij leeft in de wereld, waar niets andere dan veel ijdelheid, jammer, harteleed en ellende aangetroffen wordt en waar de dood heerst; zo geniet dan het leven met liefde, en maak u toch uw eigen leven niet zwaar door angstige, vergeefse zorgen. Salomo zegt dit niet tot de geruste en goddeloze kinderen der wereld, maar tot de ware godvrezenden en gelovigen. Dezen troost hij, en zou gaarne willen, dat zij zich in God verblijden, en als hij zegt: eet uw brood met vreugde en drink uwen wijn van goeder harte, dan spreekt Hij niet tot hen, die toch reeds hun leven in wellust en lediggang, als goddelozen doorbrengen..

Wij behoren de vertroostingen des levens te smaken, zolang ons de zegen des levens gegund wordt, en blijmoedig ons deel nemen in zijne genietingen. Salomo, die zelf verstrikt was geworden door en in het misbruik der zinnelijke vermaken, waarschuwt thans anderen wegens derzelver gevaar, niet zo zeer door dezelve geheel enkel te verbieden, maar door ons te bestieren en te raden tot het sober en gematigd gebruik derzelve. Wij mogen de wereld zeer wel gebruiken, maar moeten haar niet misbruiken en er niet meer uitnemen dan er in is, noch er meer uit verwachten dan zij geven kan..

In Palestina was brood en van het gewone dagelijkse voedsel en de gewone dagelijkse drank. Liet alleen de rijke dronk wijn, maar ook de arme. Met brood en wijn wordt hier derhalve bedoeld al wat God den mens gegeven heeft tot onderhoud van zijn dagelijks leven, en waarschuwt de Prediker hier dus tegen allen overdaad, tegen alle buitensporigheden. Er staat niet het brood en de wijn, maar uw brood en uw wijn, niet omdat de mens zichzelven zijn voedsel verschaft, maar dewijl God dit alles hem geeft als zijn eigendom in den weg der gewone en soms buitengewone middelen. Het is uw brood en uw wijn, wat gij u langs den eerlijken weg, door noeste vlijt, in de gunste Gods hebt verworven. -

8. Laat uwe klederen te aller tijd wit 1) zijn, opdat zij een beeld mogen zijn van de heilige vreugde van het begenadigde kind Gods (Openb. 3: 4 vv.; 7: 9 vv.), en laat op uw hoofd gene olie 2) ontbreken, opdat men aan den glans, die op uw aangezicht ligt, steeds zou kunnen zien, dat gij tot diegenen behoort, die altijd droevig en nochtans blijde zijn, omdat hun geloof hen over de droevige tegenwoordigheid heen, tot de heerlijke toekomst der kinderen Gods opheft.

1) Bisschop Sisinnius in Constantinopel, van de sectie der Novatianen, nam deze vermaning van den Prediker ten onrechte, letterlijk op, en ging daarom steeds in het wit gekleed, waarom Chrysostumus hem met recht enen schijnheiligen en hoogmoedigen mens noemde..

2) De gewoonte, om zich te zalven, die in het gehele Oosten, even als in Zuid-Europa bij Grieken en Romeinen, vroeger en ook thans nog bestond, vindt haren grond in de hitte van het daar heersend klimaat, waardoor ene sterke uitwaseming van alle dierlijke lichamen veroorzaakt wordt, hetgeen een onaangenamen reuk verspreidt. Om den laatsten te verdrijven, ontstak men niet alleen allerlei reukwerk, maar men bestreek en begoot ook het lichaam (enkele lichaamsdelen) met welriekende zalf en olie; daardoor werd gelijktijdig de uitwaseming getemperd en de huid lenig gehouden. In het bijzonder zalfde men zich echter bij gastmalen en bruiloften (Ezech. 16: 9), en wanneer men aanzienlijke personen bezocht (Ruth 3: 3), of in zijn huis ontving. Het wassen en baden werd gewoonlijk door de zalving gevolgd. De zalf behoorde derhalve tot de behoeften der Israëlieten, en werd dan ook tot de dingen van waarde gerekend (Prediker 7: 1). Alleen in tijden van droefheid en dus ook op den groten verzoendag werd het zalven nagelaten. In gewone tijden echter verder gezalfd: de baard, het hoofdhaar, het aangezicht en de klederen, en wanneer men iemand een zeer groot bewijs van hoogachting wilde geven dan zalfde men zijne voeten. Joh. 12: 3..

De onmatigheid in spijs en drank moet ons niet zo verarmen, dat wij niet ordentelijk en in welvoegelijk eerlijk, deftig en blinkend gewaad voor den dag zouden kunnen komen, om aan onze gasten, aan onzen dis en aan ons huis en geslacht de behoorlijke eer te laten gebeuren. ‘t Witte kleed is toch altoos een zinnebeeld én van netheid én van oprechtheid én van vrolijkheid tevens..

9. Geniet het leven, en wees in dankbaarheid jegens den Heere, gelukkig met de vrouw als deelgenoot uwer vreugde, die gij lief hebt, al de dagen uws ijdelen levens, welke God u gegeven heeft onder de zon, al uwe overigens zo ijdele dagen, want, dat gij u in het dagelijks, vrolijk en dankbaar genot gelukkig gevoelt, dit is uw van God bescheidendeel, om u daarmee te verkwikken in dit overigens ijdele leven, en van uwen dagelijksen moeitevollen arbeid, dien gij arbeidt onder de zon (Hoofdstuk 2: 10; 3: 22; 5: 17

10. Laat u het treurige heden ook niet tot werkeloosheid verleiden, maar gebruik de gaven en krachten, die u voor dit leven geschonken zijn, goed: Alles wat uwe hand vindt om te doen, doe dat met uwe macht,
1) zonder er juist veel aan te denken, of uw werk met ene goede uitkomst zal bekroond worden; want er is geen werk, noch verzinning of berekening, noch wetenschap, noch wijsheid in het graf, het rijk der doden, daar gij vroeg of laat heengaat; dat is de nacht, waarin

niemand werken kan (Joh. 9: 4); daarom moet gij met de genoemde gaven Gods, namelijk wijsheid, wetenschap, enz. het werk, dat God u hierop aarde te doen gegeven heeft, getrouw verrichten.

1) vs. 9 en 10 vormen een geheel. Heeft de Prediker in vs. 9 gezegd, aangespoord om het leven te genieten met de vrouw, die uwe liefde heeft weten te winnen, in vs. 10 vult hij dit nader aan, door er aan te herinneren, dat het leven niet enkel voor genot is gegeven. Het genieten in vs. 9 moet daar niet opgevat worden in den zin van, een nietsdoend genieten, maar een genieten, waarbij de arbeid, het werken met de macht, die men ontvangen heeft, niet wordt vergeten. En om aan deze vermaning meer kracht bij te zetten, wijst de Prediker op het graf, op de nacht, waarin men niet meer werken kan.

2) Het is daarom ten hoogste raadzaam en billijk, dat we onze levensdwalingen verlaten eer wij nog ten grave dalen, en dat wij ons bekeren en ons met God trachten te bevredigen en eeuwigen voorraad voor het toekomende zelf zoeken op te leggen, eer onze levenslamp wordt uitgeblust en wij vertrekken moeten naar het land der duisternis en stilzwijgendheid, waarin niets meer tot nut der zielen kan verricht worden..

11. Ik keerde mij daarna, en zag onder de zon, dat de loop niet is der snellen, want men kon soms door de geringste zaak opgehouden worden, zodat een minder snelle loper vroeger aankomt, noch de strijd der helden; want de strijd is des Heeren, en Hij geeft aan enen David de overwinning, terwijl een Goliath het onderspit moet delven (1 Samuel 17: 47. Psalm 33: 16 vv. 2 Kronieken 20: 15), noch ook de spijs 1) der wijzen, want aan Gods zegen is het algelegen, noch ook de rijkdom der verstandigen, want de Heere maakt arm en maakt rijk (1 Samuel 2: 7), noch ook de gunst der welwetenden, der bekwame mensen, want de gunst van mensen is van tijd en omstandigheden afhankelijk; maar dat tijd en toeval, 1) die alleen in de hand des Heeren zijn, aan alle dezen wedervaart:

1) De Heere alleen bepaalt eens ieders lot; Hij kan de machtigen van hun tronen aftrekken en de hoog verhevenen ter aarde nederwerpen, daarom komt het er ten laatste op aan, Hem tot Vriend te hebben (Rom. 9: 16). "Al wat menselijk is, welk een vertoon van grootheid het ook moge maken, is enkel kaf, dat gemakkelijk door den adem Gods wordt weggeblazen..

Wij moeten daarom het oude spreekwoord: Ieder is de schepper van zijn eigene fortuin, voor ene vermetele en ongelukkige uitdrukking houden; of men moest het willen gebruiken als ene opwekking, om alle traagheid ter zijde te stellen, bij alle gelegenheden waakzaam te zijn, en niets te verzuimen van hetgeen ons tot welzijn strekken kan. Want anders, wanneer men zo verwaten mocht zijn, zich in te beelden, dat men alle omstandigheden in zijne macht heeft; wanneer men elke goede uitkomst aan zijne eigene vlijt en bekwaamheid en elke verkeerde uitkomst daarentegen aan begane misslagen toeschrijft, dan is het aangehaalde spreekwoord goddeloos en men ziet gewoonlijk, dat zulk een mens daarna niet zo gelukkig is als hij, die zich niet op eigen vlijt en bekwaamheid verlaat, maar alles aan de Voorzienigheid toeschrijft.

"Voeding", (of volgens den Holl. tekst): "spijs" gebruikt Luther niet alleen in den thans gebruikelijken zin van levensmiddelen (Mark. 12: 44), maar ook in dien van broodwinning, handwerk tot verkrijging van zijn dagelijks brood. (Genesis 46: 33; 47: 3)..

In het Hebr. Phega'. Door onze Staten-overzetters door toeval vertaald. Eig. wat ieder gebeurt, en daarom beter lot. De Prediker spreekt het hier duidelijk uit, dat des Heeren hand alles bestuurt en dat deze aan een ieder naar tijd en wijze beschikt.

12. Ik zag, dat ook de mens zijnen tijd niet weet, wanneer hij sterven zal, of wanneer het ongeluk hem treffen zal; hoeveel minder heeft hij zijne handelingen en hare gevolgen (vs. 11) in zijne macht; maar gelijk de vissen, die gevangen worden met het boze net; en gelijk de vogelen, die gevangen worden met den strik: gelijk die, alzo worden de kinderen der mensen verstrikt en gevangen door het plotseling ingrijpend gericht Gods, ter bozer tijd, wanneer dezelve, namelijk de strik, haastelijkook over de machtigsten onder hen valt. 1)

1) Men weet zijn dag en uur, dat is zijn ongeval, zijn leed, zijn dood niet te voorzien en men is onkundig van de ellenden en droefheden, welke ons inwachten of op de hielen volgen, wat ons in ons werk stuiten, of uit deze wereld uitrukken zal, wat ten ene of andere dage of nacht ons overkomen zal, want het is ons niet gegeven de tijden en gebeurlijkheden te weten, noch wat ons zal overkomen, noch wanneer en hoe wij sterven zullen. Gods wijsheid heeft ons hieromtrent in het duistere gelaten, ten einde wij altoos bereidvaardig zijn mochten, als Hij ons roept..

13. Ook heb ik onder de zon deze wijsheid gezien, dit als wijsheid erkend, en zij was groot bij mij, ik achtte haar groot:

14. Er was ene kleine stad, en weinige strijdbare lieden, die de stad konden verdedigen, waren daarin; en een groot koning kwammet een groot krijgsheir tegen haar, en hij omsingelde ze, en hij bouwde grote vastigheden, bolwerken tegen haar.

15. En men vond daar enen armen, maar wijzen man in, die de stad verloste door zijne wijsheid; maar geen mens gedacht denzelven armen man.

Het imperfectum "gedacht" schijnt aan te duiden, dat de wijze man, nadat hij zijne vaderstad verlost had, door zijne medeburgers vergeten en alzo met ondank beloond werd. Volgens Dächsel moet men evenwel lezen "had gedacht," waardoor te kennen gegeven wordt, dat niemand aan dien wijzen man, juist omdat hij arm was, gedacht had, als zou hij in staat geweest zijn, redding aan te brengen. Men moet niemand roemen, omdat hij in aanzien is. Want de bij is een zeer klein dier en verschaft ons toch den kostelijken honing..

Overleg is het halve werk.

16. Toen zei ik, als ik daarvan hoorde, tot mij zelven: a) Wijsheid is beter dan kracht, en dit grootste van alle kleinoden blijft den vrome toch bij alle ongeluk, onderdrukking en geringheid over, hoewel de wijsheid des armen juist om zijne armoede door de hoogmoedige

wereld veracht, en zijne woorden gedurende langen tijd niet waren gehoord geweest, totdat de hoge nood eindelijk gedwongen had, er naar te luisteren.

a) Spreuken 21: 22; 24: 5. Prediker 7: 19.

Het blijft onzeker, of dit verhaal ene gelijkenis is, die dienen moest, om ene grote waarheid door een voorbeeld op te helderen, dan of het op ene ware gebeurtenis uit den tijd van den Schrijver berust. De geschiedenis van die dagen vermeldt geen feit, dat er volkomen op toepasselijk is, maar dikwijls genoeg zal zich deze gebeurtenis in het groot en in het klein herhalen en herhaald hebben: "Want de wereld wil zich door kracht staande houden en door geweld haar doel bereiken; zij meent ook, dat men alleen bij de machtigen wijsheid onderstellen mag, en kan daarom zeker ook niets van Christus en Zijn rijk begrijpen, die, toen hij aan het kruishout stierf, den duivel benevens Joden en Heidenen overwon, en die nu, ondanks al de macht en boosheid der wereld, lammen en blinden tot deelgenoten van Zijn koninkrijk wil maken..

17.

II. Vs 17-Hoofdstuk 10: 20. Ene andere zware verzoeking voor den zielevrede van den wijze is de hoogmoed, de onbeschaamde aanmatiging en de geweldenarijen van den dikwijls gelukkigen en invloedrijken dwaas; het enige middel, om ondanks dat alles den vrede en de rust des harten te bewaren is het geduldig en stil vertrouwen op God. Deze hoofdgedachte van de voor ons liggende afdeling wordt in drie stukken uiteengezet. In het eerste stuk (vs. 17-Hoofdstuk 10: 4) wordt het ganse bestaan van den wijze vergeleken met dat van den dwaas; bij genen vindt men geduld en gelatenheid des harten; bij dezen aanmatiging en hartstochtelijkheid; in het tweede (Hoofdstuk 10: 5-10) vergelijkt de Prediker de levensomstandigheden van den wijze met die van den dwaas; bij genen vindt men stille, bescheidene, maar degelijke werkzaamheid, bij dezer schijnbaar en onbestendig geluk; in de derde eindelijk (Hoofdstuk 10: 11-20) stelt hij twee hoofdeigenschappen van den dwaas tegenover twee andere van den wijze; bij genen zijn het snapachtigheid en luiheid, bij dezen matigheid in het spreken en vlijtigen arbeid. De gehele afdeling kenmerkt zich door korte, tweeregelige spreuken, die als een soort van raadselachtige zinspreuken, rijk aan beelden en vol frisse, met den aard des volks overeenstemmende kracht zijn. Dat is oorzaak, dat het evenwel bestaande innige verband dikwijls niet zeer duidelijk op te merken is.

Luther nam tussen het voorafgaande 16de vers en de volgende verzen een inniger verband aan, dan wij kunnen toegeven; want al sluit de Prediker zich enigzins bij het voorafgaande aan, zo is het toch duidelijk, dat hij thans overgaat tot de beschrijving van de hoofdeigenschap van den wijze, namelijk gelatenheid des harten. Luther trachtte dat door hem aangenomen nauwe verband uit te drukken door toevoeging van "dat maakt," of "dat doet," hetgeen in den grondtekst niet staat.

17. De woorden der wijzen moeten in stilheid, met enen opmerkzamen, bedaarden geest aangehoord worden, en hij, die er alzo naar luistert, is zelf een wijze, en zal de vruchten van deze wijsheid plukken; juist daarom moet men er meer naar horen dan naar het dwaze

geroepen desgenen, die over de zotten heerst, welke de bevelen en aanwijzingen van hunnen dwazen heer even dwaas uitvoeren, als zij gegeven werden.

18. De wijsheid is ook voor vorsten beter dan de krijgswapenen, d.i. zij is krachtiger, onverwinlijker, dan de grootste stoffelijke kracht en dan allerlei krijgsgereedschap; maar een enig zondaar, die wel stoffelijke kracht, maar geen wijsheid bezit, verderft veel goeds.

Een enig zondaar verderft veel goeds. Hoevele goede gaven van God worden niet door enen enigen zondaar misbruikt en verspild! Hij die zijne eigene ziel verwoest, verderft veel goeds. En hoeveel kwaad kan niet een enkel zondaar in ene stad of in een land aanrichten, even als een Achab, die gans Israël door zijne zonde beroerd had. Een enkel zondaar kan door zijn slecht voorbeeld velen verleiden, hem op zijne verderfelijke wegen te volgen; en terwijl door de wijsheid van enigen land en volk gered worden, zo worden zij door de goddeloosheid van anderen ten val gebracht..

HOOFDSTUK 10.

1. Ene dode, vergiftige vlieg doet evenzo (zie Hoofdstuk 9: 18) de kostbare zalfolie des apothekers, des zalfbereiders stinken en opzwellen, of gisten, wanneer zij er invalt en verrot, inzonderheid in die oosterse landen, waar veel onreine en vergiftige vliegen zijn, waar de zalfolie ook zuiverder wordt bereid en de lucht veel heter is dan in onze gewesten; alzo een weinig dwaasheid enen man, die kostelijk is van wijsheid en van eer.

Hoe meer iemand uitmunt in wijsheid en aanzien, des te omzichtiger moet hij zijn in zijnen wandel, omdat ene enkele dwaasheid en onvoorzichtigheid zijnen goeden naam kan bevlekken, even als de vlekken het meest en het eerst bespeurd worden op de fijnste en witste klederen. Daarom vermaant ook Paulus de Filippensen (Filipp. 2: 15), dat zij als kinderen Gods, onberispelijk, oprecht en onbestraffelijk zouden zijn te midden van een krom en verdraaid geslacht, onder welken zij schenen als lichten in de wereld.

De goede naam en achting welke niet dan met veel moeite en door een zorgvuldig wijs gedrag verkregen wordt, kan zeer lichtelijk en slechts door een weinigje dwaasheid verloren worden, omdat de nijd zich ten eerste aan de voortreffelijke verdiensten vasthecht en den minsten misslag of het geringste wangedrag van zulk een mens terstond met vergroting, onder het verheffen van hare bitse stem alom verspreidt en scherpelijk doorstrijkt..

De bedoeling van den Prediker is duidelijk. Ene dode vlieg, ene vergiftige vlieg bederft den arbeid van den zalfbereider, maakt ze waardeloos, zo ook maakt een weinig dwaasheid den wijze tot een dwaas. Zijne wijsheid wordt dan als niets geacht, dewijl de dwaasheid het licht der wijsheid in duisternis heeft omgezet.

2. Het hart, de gezindheid en het verstand, het willen en denken des wijzen is tot zijne rechter, 1) tot wat recht is, maar het hart eens zots is tot zijne linkerhand, al wat hij denkt en doet, is links en verkeerd, is averechts.

1) Hij doet niet anders dan hetgeen recht is en goed en alles op de rechte wijze. De dwaas daarentegen gaat net te werk als iemand, die links is. Zulk een mens geraakt dan ook lichtelijk op slinkse en verkeerde wegen en stort zich in het verderf..

Tot geeft hier de richting aan. Het wil hier niet zeggen, dat het hart, dat is het willen en denken van den wijze op zijn rechte plaats zit, maar dat zijn willen en denken uitgaat naar wat recht is. Daarentegen gaat het hart van den dwaas uit naar hetgeen onrecht is.

3. En ook, wanneer de dwaas op den weg wandelt, zijn hart, zijn verstand ontbreekt hem, zodat hij een ieder op allerlei wijze laat zien, dat hij een dwaas is, waarom hij beter deed met zijne dwaasheid te huis te blijven, en hij zegt tot een iegelijk, dat hij dwaas is, omdat hij zich zelven alleen voor wijs houdt, en dewijl hij een dwaas is, kan hij ook niet anders; want indien hij zich zelven als een dwaas erkende, dan had hij reeds ene schrede op den weg der wijsheid gedaan.

Hoe verstandelozer en geestelozer iemand wordt, des te opgeblazener wordt hij, en des te meer houdt hij alle anderen, in vergelijking met zichzelven, voor dwazen, waardoor hij dan met één het zegel op zijne dwaasheid zet..

De dwaas doet geen schrede zonder dat hij toont, dat zijn verstand er niet bij is, dat hij het, om het zo eens uit te drukken, niet medegenomen, maar te huis heeft gelaten. Ja hij draagt zijne domheid zo in het openbaar ten toon en pocht daarmee alsof het wijsheid ware. Hij zegt in alles, dat hij is een dwaas..

4.

VAN DE OVERHEID EN DE ONDERDANEN. (vs. 4-7).

4. Als de geest des heersers in toorn en hartstocht tegen uwe bedoeling in, tegen u oprijst, verlaat uwe plaats niet, laat u dan niet van uw stuk brengen, maar blijf bedaard, opdat gij niet, indien gij in ene heftige gemoedsbeweging geraaktet, door ene veranderde houding des lichaams verraden zoudt, wat er in uw hart omging, hetgeen u in gevaar zou brengen; want het is medicijn, het stilt grote zonden, 1) die zulk een heerser in zijne dwaasheid op het punt was tegen u te bedrijven, zodat zij niet tot uitbarsting komen, maar reeds in de geboorte verstikken.

1) Wanneer de geest eens heersers tegen u oprijst, zo verlaat uwe plaats niet; want Christus heeft u hoger geplaatst en Gods evenbeeld geschonken. Handhaaf u zelven op die van God ontvangen hogere plaats des geloofd en der godzaligheid, opdat gij, als de hoger geplaatste, den bozen geest, die bij den aardsgezinden wereldling oprijst, zoudt kunnen terugdrijven, en opdat uw hart niet door dien geest bevlekt worde, en hij de deuren van uw hart niet in bezit neme..

In het Hebr. Ki marfee janiach chatim gedalim. Het tweede woord is door onze Staten-overzetters vertaald door, medicijn. Dit kan het ook betekenen, maar evenzeer zachtzinnigheid, gelatenheid. En die betekenis moeten we hier hebben. Immers, door niet heen te gaan, wanneer de toorn des heersers opbruist, maar kalm te blijven, kan men diens toorn dikwijls bezweren en veel kwaads voorkomen. Betere vertaling is dan ook: Want gelatenheid zal grote overtredingen verhinderen.

De Engelse vertaling heeft: Inschikkelijkheid bevredigt grote beledigingen of ergernissen en misdrijven.

5. Er is nog een kwaad dat ik gezien heb onder de zon, als ene dwaling, die uit onverstand, of door opvolging van ene luim, van het aangezicht des oversten voortkomt, van de machthebbers uitgaat, en deze dwaling heeft veel ongelukkiger gevolgen, dan wanneer een onderdaan hetzelfde doet:

6. Een dwaas, woordelijk de gepersonificeerde dwaasheid wordtb.v. door de gril van enen dwazen vorst gezet in grote hoogheden, maar de rijken, de waarlijk edelen en wijzen, wien

alleen rijkdom, eer en aanzien toekomen, zitten in de laagte, worden door hem in armoede gedompeld en aan verachting prijs gegeven.

7. Ik heb verder dezulken, die wat hun gezindheid betrof, niets anders dan knechten waren, te paard gezien, en als vorsten zien rondrijden (Esther 6: 8 vv.), en daarentegen dezulken, die naar hun gezindheid waarlijk vorsten waren, gaande als knechten te voet op de aarde. 1)

1) O Heer, hoe gaat het toch zo wonderlijk toe onder de zon! Hoe is alles zo ijdel en juist het omgekeerde van hetgeen het zijn moest! Hoe lang zult Gij het aanzien, dat zij heersen, die geen verstand hebben, en zij, die wijs zijn in U, niet gehoord worden? Zullen Uwe wijzen niet regeren en Uwe koningen, die Gij daartoe verkoren hebt, niet heersen? Wij zien enen anderen tijd naderen, wanneer God den loop der dingen onder de zon veranderen zal, wanneer zon en maan een helderder licht van zich zullen geven, en de duisternis, met hetgeen in haar geschiedt, zal wijken. Dan zullen zij, die waarlijk koningen zijn en het kwade overwonnen hebben in heerlijkheid regeren.

De Prediker erkent hier, dat het slecht is de dwazen te verheffen en in aanzienlijke posten te stellen, terwijl mensen van verstand en vermogen, of die tevens rijk zijn en belang hebben, dat de eigendommen gehandhaafd worden, benevens de zodanigen verlaagd en zelfs door de grote knevelarijen als in de laagte gehouden worden. Het staat ook slecht met het volk als de onwaardigen bevorderd en de waardigsten in het voetzand gehouden, of in het vergeetboek gesteld worden. Het is ongerijmd, dat men geringe dienstlingen of lijfeigenen steeds tot ere-ambten verheven te paard moet zien rijden, schoon zij geen andere verdienste hebben, dan de begunstiging van den gevleiden vorst, die zij naar hun handen weten te zetten, terwijl de edelen des lands, de zonen der groten, die als wijze vorsten waren aan te merken en door alle goede hoedanigheden verre boven deze laffe en lage geesten uitmunten, genoodzaakt zijn om te voet te wandelen en zich allerwege veracht zien of met de geringen onder het volk gelijk gesteld. Wanneer dit gebeurt, mag men wel denken, dat God in Zijne Voorzienigheid de goddeloze volken straft..

8. 1) Wie a) enen kuil graaft, zal lichtelijk zelf daarin vallen; en wie enen ouden muur doorbreekt, ene slang, die zo gaarne op zulke plaatsen huist, zal hem bijten (Jes. 34: 15 34.15 Amos 5: 19).

a) Spreuken 26: 27.

1) In vs. 8-11 wordt door voorbeelden, uit het dagelijks leven genomen, aangemaand tot het betrachten der wijsheid, ook in de meest gewone dingen des levens. Sommigen menen, dat deze met de vorige, waarin van de Overheid en de onderdanen sprake is, ten nauwste verbonden moeten worden. Noodzakelijk is dit niet, terwijl zelfs het verband moeilijk in alle delen is aan te wijzen. De Prediker vermaant hier veeleer, om toe te zien bij al wat men doet, zijne maatregelen te nemen bij moeilijke en gevaarlijke bezigheden. Dit is zowel op tijdelijk als op geestelijk gebied waar.

Al wat hier van het tijdelijke gezegd wordt, of aan het tijdelijke ontleend wordt heeft ongetwijfeld een geestelijke en zedelijke betekenis.

9. Of wie stenen wegdraagt, volgens anderen: wie stenen uit de aarde losbreekt, zal smart daardoor lijden, zich licht pijn doende; en wie hout klieft, zal daardoor licht in gevaar zijn, zich te kwetsen, wanneer de bijl uitschiet, of een splinter van het hout afspringt.

10. Indien hij het ijzer van den bijl heeft stomp gemaakt, en hij slijpt de snede niet, dan moet hij meerder kracht met zijn bijl te werk stellen, maar hij zal toch ondanks al zijne inspanning weinig kunnen uitrichten; zo gaat het ook met die zotten, die de edelen en wijzen uit hun plaats verdrongen hebben, zij kunnen zich niet staande houden, want hun hart is een stompen bijl gelijk, die trots alle inspanning niet snijden wil; maar de wijsheid is ene uitnemende zaak om iets recht te maken. Volgens den Duitsen tekst: daarentegen veel meer voordeel brengt het aan, met de wijsheid naarstig om te gaan, en met haar enen gelaten, nederigen en daarbij toch nijveren zin te hebben; dat leidt sneller en zekerder tot het geluk, ja tot het bestendige, ware geluk.

De wijsheid munt onder anderen ook daarin boven de dwaasheid en het onverstand uit, dat zij hare bezitters en beminnaars onderwijst en bekwaam maakt, om alles goed in te richten en uit te voeren, zodat zij zelfs de werken der dwazen op uitstekende wijze weet te verbeteren.

11. Daarom maak vlijtig en ter rechter tijd gebruik van de middelen, die de wijsheid u aanbiedt, wees werkzaam en omzichtig; want indien de slang gebeten heeft, eer de bezwering geschied is, dan is er gene nuttigheid voor den allerwelsprekendsten bezweerder, die de kunst verstaat, om door het uitspreken van toverspreuken vergiftige slangen onschadelijk te maken en te verdrijven; verzuimt hij echter zijne kunst te rechter tijd uit te oefenen, dan baat ze hem niet.

Het Hebreeuwse baäl halaschon kan ook de "snapper de babbelaar" betekenen, daar het woordelijk vertaald door: heer der tong, in welken zin Luther het ook opvat. Dewijl echter in het overige gedeelte van het vers gesproken wordt van de kunst om slangen te bezweren, zo moet "heer der tong, een die vaardig is met zijne tong," ongetwijfeld een bezweerder aanduiden, die de kunst verstaat, om met ene radde tong krachtige toverspreuken zacht te murmelen. -Ongetwijfeld onderstelt de Prediker hier niet alleen de mogelijkheid, maar ook het werkelijk bestaan van de kunst om slangen te bezweren, zo als die ook thans veel in het Oosten beoefend wordt. (Vergelijk daarover Exodus 7: 9 Psalm 58: 5 vv. Mark. 16: 18. Luk. 10: 19)..

12. De woorden van enen wijzen mond zijn aangenaam, een wijze moet dus niet zwijgen, zo als die nalatige slangenbezweerder deed; maar dikwijls en te rechter tijd spreken, omdat hij daardoor veel goeds kan stichten, en zich zelven de liefde en toegenegenheid der harten kan verwerven; maar de lippen van enen zot verslinden hem zelven, 1) zij doen anderen geen nut, verwekken veeleer afkeer en richten hem veeltijds ten gronde (Spreuken 15: 2; 10: 8,21; 13: 16).

1) Wijsheid is het, zoals de vorige Spreuken getoond hebben, voorzorgsmaatregelen te nemen, zich te voren van de rechte middelen te verzekeren en den rechten tijd waar te nemen. Deze drieërlei karaktertrek van den wijze heeft vs. 11 door een voorbeeld, genomen uit de kring van iemand, wien de tong tot werktuig dient, duidelijk gemaakt. Een Spreuk komt alzo niet ongemerkt, die betrekking heeft op dat, wat de rede zowel van den wijze als van den dwaas uitwerkt..

De lippen des dwazen maken hem niet alleen verachtelijk en belachenswaardig, maar brengen hem ook dikwijls in gevaar en storten hem wel eens in het verderf, hetzij door zijne oproerigheid of door zijne goddeloosheid. Zo sprak Adonia dwaselijk tegen zijn eigen leven en dus zijn voor velen hun tongen ten verderf geweest..

13. Het begin der woorden zijns mond is dwaasheid, en het eindeder woorden zijns monds is wederom niets dan boze, anderen en hemzelven schade aanbrengende dolligheid; hij mag zeggen wat hij wil, er komt niets verstandigs, maar enkel onzin uit zijnen mond voort (Spreuken 18: 7).

14. De dwaas maakt wel vele woorden, daar toch zijne woorden, die van zijn onverstand (vs. 13) getuigen, weinigen moeten zijn. Bovendien spreekt hij het liefst over die dingen, welke hij in het geheel niet weten en beoordelen kan, namelijk over de duistere toekomst; maar hoe zou hij de toekomst kennen; want toch de mens op zich zelf weet reeds niet, wat het zij, dat geschieden zal; en een voorspeller van de toekomst is er evenmin; want wat na hem geschieden zal, wie onder de mensen zal het hem te kennen geven (Prediker 6: 12)? 1)

1) De ongerijmdheden van den veelprater worden bevestigd door algemene onwetendheid en menselijke onmacht, welke echter voornamelijk heersende, is bij de onkundige dwazen.

Duidelijk gispt hier de Prediker het spreken over dingen, waarvan men niets weet met zekerheid, en vooral het spreken van den dwaze daarover, van den onwetende. Deze wil liefst voor een alleswetende doorgaan, terwijl hij toch in den grond der zaak niets weet.

15. Van zulk een ijdel gesnap is zijne geestelijke traagheid en onmacht de eigenlijke oorzaak: De arbeid der zotten is van weinig betekenis; wel is waar schijnen zij zich soms geweldig in te spannen, maar ‘t is ook slechts voor een ogenblik, want die arbeid maakt een iegelijk van hen moede, waarom zij hem ook weer laten varen. Dit is echter geen wonder, dewijl zij niet eens, zo als het spreekwoord zegt, weten naar de stad te gaan, 1) ofschoon de weg daarheen zo veel begaan wordt, en daarom zo gemakkelijk te vinden is; ook de eenvoudigste en meest alledaagse zaken zijn voor hen nog te hoog.

1) Denk aan de stad des levenden Gods (Hebr. 12: 22); en leer den weg daarheen, die smal en niet gemakkelijk te vinden is, goed kennen. (Luk. 13: 24).

De weg naar de stad is, wat wij noemen: de bekende weg. De Prediker spreekt hier van de dwazen en zotten, dat zij zich aanstellen, alsof zij alles tot een goed einde willen en zullen

brengen, alle diepzinnige vraagstukken zullen oplossen, maar al heel spoedig vermoeit hen alles, dewijl de meest bekende en zeer alledaagse zaken voor hen nog te hoog zijn.

16. 1) Welk een treurige aanblik is het echter inzonderheid, wanneer een zwak, onbeduidend vorst den troon bestijgt! a) Wee u, land! welks koning een kind, alzo een onervaren, een voor de regering ongeschikte dwaas is (1 Koningen 3: 7), en welks b) vorsten reeds in den morgenstond eten, en zo hun leven in wellusten doorbrengen.

a) Jes. 3: 4,12. Hos. 13: 11. b) Jes. 5: 11. Amos 6: 4.

Ofschoon een bekwaam vorst dikwijls een vloek voor zijn land is, zo is zijn bestuur toch noch voor ene weldaad Gods te achten, wanneer daarmee vergeleken wordt het verderfelijk bestuur van den groten hoop, die zijne banden verscheurt en ene onbetamelijke, ongebonden vrijheid verkregen heeft, waarvan genoeg voorbeelden uit de oudere en nieuwere tijden kunnen gevonden worden.

1) Met vs. 16 keert de Prediker weer terug tot zijne Spreuken, omtrent de Overheid en de onderdanen, de regering van het land. Hij spreekt het wee uit over het land, noemt het land ongelukkig, welks koning een kind is, dat is een minderjarige, die door slechte, voor alles veil zijnde raadslieden omringd is, door vorsten, die reeds in den morgenstond eten.

Dit laatste komt ons wellicht vreemd voor. Maar men wete vooreerst, dat eten hier opgevat moet worden in den zin van, het leven als een eten beschouwen, als een opgaan in den wellust en de genoegens der wereld.

En vervolgens, dat de vrome Israëliet den morgenstond wijdde aan het gebed en zich sterkte door het gebed tot den arbeid, terwijl de gemeenschappelijke maaltijd eerst om 12 uur werd aangericht.

Bij deze vorsten, die hier bedoeld worden, had echter het eten de plaats van het gebed ingenomen. Van allen godsdienst, innerlijken, geestelijken godsdienst, waren zij gespeend. En daarom kon een vorst, die door zulke wellustelingen en dienaren van den god des buiks omringd was, niet gelukkig regeren.

17. Welgelukzalig zijt gij daarentegen, land! welks koning een zoon der edelen, niet alleen naar zijne geboorte, maar veel meer naar zijne gezindheid, is, en welks vorsten ter rechter tijd eten en drinken; tot sterkte, en niet tot drinkerij, 1) die alzo een goed gebruik maken van de gaven Gods (Psalm 104: 15. 1 Tim. 5: 23. Spreuken 31: 4).

1) Dit vers vormt een volstrekte tegenstelling met het vorige. Hier wordt gesproken van een koning, een vorst, wiens raadslieden mannen zijn, die ter rechter tijd eten, voor wie niet de buik een afgod is, maar die in waarheid allereerst vragen naar hetgeen op geestelijk en zedelijk gebied te verrichten is. De koning wordt een zoon der edelen genoemd, en dit laatste edelen is inzonderheid op te vatten in ethischen zin.

In vs. 16 wordt van den dwaze op den troon, in vs. 17 van den wijze als heerser gesproken.

18. Door grote luiheid verzwakt het gebinte van een huis, totdat het eindelijk instort, en door slapheid der handen wordt het huiseindelijk doorlekkende; want de regen zal overal door de niet dicht gemaakte gaten van het dak en de zoldering heendringen; evenzo moet ook het gebouw van den staat eindelijk instorten, wanneer trage vorsten, die zich daarbij aan brasserijen overgeven, aan het hoofd staan.

Zie voor alle dingen toe, dat niet het huis uwer ziel door uwe nalatigheid te gronde gericht wordt, doordien gij uw vlees en deszelfs zondige neigingen heerschappij over u laat voeren.

Vergeten de regeerders hun plicht, terwijl zij hun hoge plaats misbruiken, hun lust den vrijen teugel laten, zo wordt het rijk tot een bouwvallig en geen toevlucht meer biedend huis en ten leste tot een ingestort gebouw..

19. Men maakt, of zij, namelijk zulke verderfelijke heersers maken maaltijden om te lachen, alzo niet om zich te versterken, maar om zich aan onzinnige vreugde te kunnen overgeven, en de wijn verheugt de levenden, of hun leven en het geld verantwoordt alles. Doet hun alles verrichten.

Daarop beroemen zich goddeloze heersers, dat zij zich met hun door afpersingen opgehoopte schatten elk genot verschaffen, allen tegenstand der wereld overwinnen en hun lust den vrijen teugel kunnen laten..

20. Moet gij te midden van zulke geweldenaars leven, wees dan, indien gij u niet nodeloos in het ongeluk wilt brengen, listig als de slangen, en a) vloek den koning niet, zelfs niet in uwe gedachten, en vloekook den rijke, den vorst, die in den raad des konings zit, niet in het binnenste uwer slaapkamer; want het gevogelte des hemels zou de stem wegvoeren, en het gevleugelde zou het woord te kennen geven; 1) langs voor u onbekende, onbegrijpelijke wegen zou zelfs de gezindheid uws harten aan zulk enen koning bekend worden; daarom duld en zwijg, opdat gij u als een wijze gedraagt en niettegenstaande den rampspoed, gelukkig blijft.

a) Exodus 22: 28.

1) Men moet, al maken de Overheden zich al aan sommige dwalingen schuldig, toch hun regeringswijze niet altoos en overal zoeken te bekladden, maar de menselijkheid wat toegeven en liever inschikkelijk over hen zijn, wier oogluiking wij zelf soms zozeer behoeven en die ons door hun macht alom de voet kunnen dwars zetten..

Ook hier wederom komt de Prediker tot de slotsom, om de Overheid te eren, niet alleen de goeden, maar ook de kwaden.

HOOFDSTUK 11.

MEN MOET WELDADIGHEID UITOEFENEN EN ANGSTIGE ZORGEN VERMIJDEN.

III. Vs. 1-Hoofdstuk 12: 14. In dit derde en laatste deel der slotrede van zijn Boek maakt de Prediker met een verheugden zin en overwinnend geloof nog eenmaal het ganse resultaat op van alle voorafgaande troostredenen en beschouwingen. Hetgeen hij vroeger reeds dikwijls heeft laten doorschemeren, namelijk dat het levende geloof toch eindelijk de overwinning moet behalen op alle aanvechtingen, waaraan het volk Gods tengevolge van het lijden en de verdrukking in deze wereld bloot staat, dat brengt hij hier met de taal der hoogste poëzie, der verhevenste vlucht, en in de sierlijkste vormen gekleed, waarin de diepzinnigste, levendigste, verrassende beelden elkaar snel opvolgen, tot volkomen helderheid en zekerheid. De hoofdgedachte van de gehele afdeling is, dat weldadigheid, getrouwheid in de waarneming van zijn beroep, een blijmoedig genot van het leven en ongehuichelde godsvrucht tot in den hogen ouderdom toe, de enige zekere weg tot duurzaam geluk is. Alles, wat vroeger te dezen opzichte gezegd is, komt hier en daar verstrooid voor tussen geworpen twijfelingen, sombere schilderingen van ongelukkige tijdsomstandigheden en uitbarstingen van een bitter gevoel van godverlatenheid. Dewijl nu deze verstrooide denkbeelden verzameld moeten worden, zo geschiedt dit ook zonder bijmenging van dergelijke beschouwingen over het treurig heden. Het geheel kan zeer gevoegelijk in 3 delen gesplitst worden. In het eerste deel vermaant de Prediker tot weldadigheid, als ene deugd, die voor den gever zelven ene rijke bron van zegen is, en tot onverdroten, getrouwe waarneming van zijn beroep (vs 1-6); in het tweede vermaant hij tot een blijmoedig en onschuldig genot van de goederen dezes levens, in het bijzonder in den ras voorbijsnellenden jeugdigen leeftijd, mits men niet vergete, dat men om al deze dingen zal komen voor het gericht (vs 7-10); in het derde geeft hij de vermaning, God van zijne jeugd aan te vrezen, en dat niet tot gevorderden leeftijd uit te stellen, dewijl dat de tijd is, waarin de dood zich reeds door allerlei verschrikkingen aankondigt. De schildering van dien tijd, waarin het leven langzamerhand wegsterft, kenmerkt zich door zinrijke en menigvuldige beelden uit de natuurwereld (Hoofdstuk 12: 1-7).

1. Werp uw brood, of wat overigens tot de levensbehoeften moge behoren, uit op het water, of op de wateren, reik het mildelijk uit aan hen, die hongeren, en vraag niet al te zeer, wie hij is, die het ontvangt, en of hij het wel waardig is; hoop ook niet op enig voordeel of op vergelding (Luk. 6: 33 vv.; 16: 9. Spreuken 11: 24 vv.), want gij zult het uit de vergeldende hand Gods, wien gij het geleend hebt, geheel onverwacht en ongedacht wedervinden na vele dagen, dan zal door Gods zegen het uitgestrooide zaad een rijken oogst opleveren (Spreuken 19: 17. Gal. 6: 9. 1 Tim. 6: 18 vv).

1) Doe wel, werp uw brood in het water; eenmaal zal het u terug gegeven worden.

Geef een ieder mildelijk naar uw vermogen; want er mocht een tijd komen, dat gij het gaarne zoudt doen en niet zoudt kunnen..

Hetgeen wij door de handen van ellendigen en nooddruftigen wegzenden, heeft een gemakkelijken overtocht, komt in veiligheid aan en wordt in ene onaantastbare schatkamer bewaard..

Iemand verzocht, dat men het volgende op zijn grafsteen zou plaatsen: "Wat ik nagelaten heb, ben ik kwijt; wat ik weggegeven heb, dat heb ik."

Het brood, dat gij den arme geeft, moet uw brood zijn, dat namelijk, wat gij op eerlijke wijze verkregen hebt..

Hoogstwaarschijnlijk is het beeld ontleend aan het gebruik, om het zaad uit te strooien op den akker als deze nog doornat was of nog onder water stond, opdat de harde korrel te eerder week zou worden.

Het scheen dan wel, dat men het zaad, waaruit het brood moest bereid worden, nutteloos wegwierp, maar na enige dagen, als het water was opgedroogd en de halm opschoot, zag men, dat het niet weg was, maar heerlijke vruchten beloofde en gaf. Zo wil de Prediker ook hier den rijke vermanen, om al meende hij, dat het weg was wat hij gaf, toch den arme en minder gegoede rijkelijk wel te doen. Had hij in de vorige hoofdstukken gezegd, om het goede te genieten voor zich zelven, hier vermaant hij, om ook den naaste te gedenken.

2. Geef a) een deel van hetgeen gij bezit aan zeven, d.i. aan velen, ja ook aan acht, d.i. aan zeer velen; want gij weet niet wat kwaad op de aarde wezen zal, en over u komen kan, wanneer gij u verblijden zult over de liefde en den bijstand van hen, die uwe liefde ondervonden hebben (Luk. 16: 9).

a) 2 Kor. 9: 10.

Zalig zijn daarom de blijmoedige gevers, want het zal hun met woeker wedergegeven worden! Ach, zo geve men dan toch met blijdschap en men bedenke, dat men het God, den hemelsen Vader leent! Hetgeen men met de rechterhand geeft, zonder dat men het den linker laat weten, loopt geen gevaar van verloren te gaan, maar het wordt alles in Zijn gedenkboek opgetekend. Men zal het wedervinden in de opstanding der rechtvaardigen en hunnen ingang in de eeuwige heerlijkheid.

Wij moeten ook als alles voor den wind loopt tegen den tegenwind en de stormen ons voorbereiden en in den dag des voorspoeds zo veel goeds doen als wij kunnen, opdat we in den dag des kwaads des te meer gehard en tegen dien te beter gewapend mogen zijn, dewijl we dan ook best op de wederkerige ontferming van God en goede mensen omtrent ons zullen mogen hopen. Als onze liefdadigheid hare bezittingen aan God toevertrouwt, stellen wij zulks in de beste handen en kan men er in de boosheid der tijden altoos de renten van terug verwachten..

3. Laat het intussen de liefde zijn, die u tot dit alles dringt; want als de wolken vol geworden zijn, zo storten zij noodzakelijk plasregen uit op de aarde; evenzo wanneer het hart ruim en

vol is, stroomt er zegen uit (Joh. 7: 38. Spreuken 25: 14); en als de boom, door den stormwind geveld, naar het Zuiden, of als hij naar het Noorden valt, in de plaats, waar de boom valt, daar zal hij wezen; hetzij hij op den akker des enen of des anderen valt, hij komt toch zeker iemand ten nutte; evenzo is het ook met de gaven der ware liefde, zij worden uit den innerlijken drang des harten gegeven, en wien zij ook ten deel vallen, er zal een blijvende zegen op rusten.

Velen, vooral oudere uitleggers, menen dat het gedeelte van dit vers ziet op de onmogelijkheid, om de goddelijke beschikkingen, inzonderheid met betrekking tot den dood te weerstaan of te ontwijken; maar klaarblijkelijk past deze verklaring niet in het verband..

De wolken trekken, volgens Goddelijk bestel, de dampen en vochten der aarde tot zich en wanneer zij vol zijn storten zij den regen uit op de aarde.

Vooral voor den Oosterling was dit een kostelijk beeld, dewijl de plasregen het land na grote droogte weer vruchtbaar maakte.

De Prediker wijst er hier dus op, dat de aarde veelvoudig terug ontvangt van wat zij zich laat ontnemen en op nieuw gezegend wordt door hetgeen zij gaf. Zo wil Hij zeggen zal het ook degene gaan, die in waarheid liefdadigheid oefent. De zegenende ziel zal vet gemaakt worden.

Zo ook ten opzichte van den boom, die geveld wordt, hij komt ten nutte van den een of den ander.

Zo is het ook met de gaven der liefde.

Overigens is het ook volkomen waar, dat de toepassing, welke vele uitleggers van dit laatste woord hebben gemaakt, uitkomt, gelijk de boom blijft liggen, zo als hij is gevallen, en zijn lot beslist is, zo ook degene, die komt te vallen door de zeis des doods.

Andere uitleggers brengen dit vers in verband met het laatste gedeelte van het vorige vers, als nadere verklaring, dat niemand iets aan het noodwendige kan veranderen.

4. Wees verder niet al te angstvallig en te zorgelijk bij de waarneming van uw beroep, want wie te veel op den wind acht geeft, en altijd nog gunstiger wind wil afwachten, die zal ten slotte in het geheel niet zaaien, en wie te zeer op de wolken ziet en altijd helderder hemel wil hebben, die zal eindelijk in het geheel niet maaien.

5. Gelijk gij de grote geheimen der schepping niet kent, en b.v. niet weet, welke de weg des winds zij, of hoedanig a) de beenderenvan het menselijk lichaam zijn en wonderbaar bereid worden in den buik van ene zwangere vrouw, alzo weet gij het werk Gods niet, die het alles maakt; gij weet niet wat Hij in de toekomst, hetzij met betrekking tot uw leven, hetzij in den loop der natuur doen zal; in Zijne handen is al uw arbeid met deszelfs vruchten, het begin en het einde. Daarom vertrouw met uw ganse hart op Hem, en grijp uw werk met moed en met ijver aan.

a) Joh. 3: 8. b) Psalm 139: 15,16.

6. Wees daarbij onvermoeid werkzaam in alles, wat uw beroep meebrengt: Zaai uw zaad in den morgenstond en trek uwe hand ook des avonds nog niet af; want gij weet niet wat recht wezen zal, wat de Heere u zal doen gelukken, of dit, door u in den morgenstond verricht, of dat, wat gij in den loop van den dag gedaan hebt, of dat die beiden te zamen, derhalve al uwe verrichtingen goed zijn zullen.

Wij moeten dus in het werk van God als ondoorgrondelijk blijven berusten, ons vergenoegende en verzekerende, dat Hij, die buiten ons zulke wonderen verricht, om ons het bestaan te geven, ons ook wel op zijn tijd, de vergelding onzer liefde zal laten gebeuren, en ruim zo veel voor onze ziele zorgen zal, als Hij zorgt voor onze lichamen. De drangreden is dan hier dezelfde en tot het zelfde oogmerk gericht, als die des Heilands, toen Hij zei (Matth. 11: 25), dat het leven, dat is de levende ziele, door God aan ons geschonken, meer is dan de spijze, en dat het lichaam, hetwelk God ons heeft gemaakt, meer is dan de kleding..

7. Verder verdient het leven op aarde het ook, dat men er ijverig voor zorge; want het licht des levens is zoet voor een ieder, en het is den ogen goed de zon te aanschouwen.

Hoe groot ook het lijden dezes levens is, hoe menigvuldig ook de ijdelheden zijn, waaraan de aarde sedert den zondeval onderworpen is, hoe treurig ook de toestand van den tijd; waarin men leeft, moge zijn; toch blijft het waar, dat het leven een goed is, en het is de taak van Gods Woord in een tijd, waarin de gelovigen moedeloos het hoofd op de borst laten hangen, hun deze waarheid op het hart te drukken..

8. Maar indien de mens vele jaren leeft, en dus een voorrecht geniet, dat niet velen te beurt valt, en hij verblijdt zich in die allen; zo laat hem ook gedenken aan de dagen der duisternis, die ook voor hem zullen aanbreken, wanneer hij na dit leven in het rijk der doden zal aankomen, waar hij het licht der zon niet zal genieten, gene vreugde zal smaken en ook den lof Gods niet zal kunnen vermelden, want die zullen vele zijn, meer dan de dagen van dit ijdele leven; en al wat gekomen is, is ijdelheid, boven alles de mens, want hij is gelijk het gras, dat verandert; in den morgenstond bloeit het, des avonds wordt het afgesneden en het verdort.

Sedert Christus door Zijnen dood, Zijne nederdaling ter helle en Zijne opstanding uit de doden de macht des doods heeft weggenomen en het leven en de onverderfelijkheid aan het licht heeft gebracht, is er voor den gelovige geen dodenrijk, maar zijne ziel zal bij Christus zijn, en daar volkomen zaligheid door de opstanding verbeiden. Aldus is voor den Christen het zien op het schaduwleven in het dodenrijk ook gene reden meer, om zich over zijn aards leven te verblijden. Daarom is evenwel ook onder het Nieuwe Testament warsheid van het leven nog zondig. Een vroom gemoed zal de lichtkanten van het leven ontdekken en er zich met dankbaarheid over verblijden..

De Prediker toont het ons hier, dat hij weet, dat alles met dit leven niet is afgedaan. In dit leven is hier het heerlijkste te arbeiden, te werken, het leven en het loon van zijn arbeid te

genieten in de vreze Gods, met godsvrucht gepaard, maar hij weet het ook, dat te midden van dit alles de sterveling zich hiervan bewust moet zijn, dat hij hier geen blijvende plaats heeft, dat de gedachte aan het heden de gedachte aan het hiernamaals niet moet verdrijven. Vandaar dan dat hij in het volgende vers en in het volgende hoofdstuk wijst op het eindgericht over wat hier op aarde heeft plaats gehad. -

9.

OVER DE BEZWAREN VAN DEN OUDERDOM EN OVER GODS GERICHT.

9. Verblijd u daarom, in het bijzonder gij, o jongeling, in uwe jeugd! want zij is u van God gegeven als de tijd, waarin gij meer dan later uw leven vrolijk genieten kunt en moet, en laat uw hart zich vermaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uws harten, en in de aanschouwing uwer ogen; onthoudt aan uw hart en uwe ogen niet, wat zij begeren; maar weet, dat God, om al deze dingen u in den jongsten dagzal doen komen voor het gericht; daarom laat oprechte godsvrucht en heilige vrees voor de zonde en den toorn Gods altijd in uw hart wonen, u besturen en uwe vreugde binnen betamelijke perken houden.

Zij, die ijdele lusten en ellendige genietingen liefhebben en najagen, menen wel, dat zij achter deze Spreuk kunnen schuilen. Maar het gaat hun daarbij als Johannes, toen hij het boekske, dat hem de Engel overgaf opat. De eerste helft van het begin is honigzoet en koren op hun molen. Maar wanneer zij van de wereldse genietingen en wellusten zat geworden zijn, dan volgt het zich krommen, dat eeuwig duurt, en lichaam en ziel aantast. Dat kan men nu ontgaan, door het toekomstig oordeel, waaraan niemand ontkomen kan, bij al onze vreugde steeds voor ogen te behouden.

Ik had mij bijna laten verleiden, om dit gehele vers in ironischen zin op te vatten, omdat het geen goeden klank geeft, wanneer iemand in de wegen zijns harten wandelt. Maar men moet den inhoud en het verband van het vers in het oog houden. De Schrijver wil zeggen: Wanneer het hart goed gestemd en goed gezind is, dan zullen vreugde en genot niet schaden, het zij slechts de ware vreugde, die niet verderft en verwoest..

Van welk gericht is hier sprake, van een aan deze zijde, of van een aan gene zijde van het graf? Velen denken daarbij aan de natuurlijke gevolgen van de menselijke handelingen, volgens welke de mens hier reeds zijn loon ontvangt, dewijl God hem voor het goede beloont en voor het kwade straft; zij denken alzo aan de door God in dit leven verordende vergelding (Hoofdstuk 2: 26; 7: 17,26; 8: 12 vv. Spreuken 5: 21 vv.; 1: 32. Psalm 34: 22). Maar de spreekwijze: "God zal u doen komen voor het gericht," wil klaarblijkelijk iets meer zeggen, dan: gij zult de natuurlijke gevolgen van uw doen en laten ondervinden. Dit laatste is het juist, wat de Prediker dikwijls ontkent, en dat hij sterk aan het slot zijner vorige rede (Hoofdstuk 7: 15; 8: 14) en aan het begin dezer rede (Hoofdstuk 9: 2 vv.) doet uitkomen. Hij zou zich dus hier ronduit tegenspreken; hij zou het hoofddoel dezer rede, namelijk de beschrijving van het ondoorgrondelijk bestuur Gods, bij de verdeling van het levensgeluk, dat dikwijls aan onwaardigen te beurt valt, zonder enigen grond verijdelen, wanneer hij hier aan ene uiterlijke vergelding aan deze zijde van het graf herinnerde. Men zou dus slechts, zo als in Hoofdstuk 8:

12 vv. aan ene innerlijke vergelding, aan den vrede of onvrede des harten, die een gevolg van onze daden is, kunnen denken. Maar voor dit aan het O.T. niet onbekende begrip (Psalm 32: 3 vv. Jes 48: 22; 57: 21), komt de uitdrukking gericht niet voor, en zou ook op het Oud-testamentische standpunt hoogst ongepast zijn. Veeleer wordt de hier voorkomende spreekwijze (Psalm 143: 2. Job 14: 3), even als de uitdrukking "gericht" in het algemeen, zo dikwijls zij voorkomt, in uitwendigen zin opgenomen, en daarmee stellige goddelijke rechtvaardig en verlossing, of straffen en tuchtigingen bedoeld (Psalm 7: 7. Jes. 1: 27; 5: 16 enz.). Er blijft alzo niets anders over, dan aan een gericht na den dood, en dus aan het jongste gericht te denken..

10. Zo doe dan de toornigheid, de gemelijkheid, volgens den Duitsen tekst: treurigheid, zorg en kommer, waarmee mensen op meer gevorderden leeftijd zo licht gekweld worden, wijken van uw hart, en doe het kwade, elk ongeluk, dat den morgen uws levens zou kunnen beroeren, weg van uw vlees, want de jeugd, en de jongheid, of de jeugd en het morgenrood, is ijdelheid, beide gaan zij snel voorbij; wie ze niet uitkoopt, heeft spoedig het schoonste deel van zijn leven verloren.

Dat de Prediker er bij voegt, om er om te denken, dat de Heere God eenmaal zal doen komen in het gericht, daaruit blijkt duidelijk, dat de vreugde, waarover hier gesproken wordt en welke genoemd wordt in tegenstelling dan de verdrietelijkheid, het kwade, hier opgevat moet worden in den zin van, geheiligde vreugde, die vrij is van zondelust en zondendienst, de vreugde in den dienst des Heeren, die gepaard gaat met de ware godsvrucht, de waarlijk Gode behagende vreugde, welke eindigt in Hem, die alles geeft en verleent, zoals in het volgende hoofdstuk herinnerd wordt.

HOOFDSTUK 12.

1. En wilt gij nu ware vreugde in uw hart smaken, zo kunt gij dit slechts in gemeenschap met Hem, die de bron van alle vreugde is: gedenkdaarom steeds met gebed, lof en dankzegging aan uwen Schepper 1) reeds in de dagen uwer jongelingschap 2), eer dat de kwade dagen komen, waarin gij wellicht niet meer zo gemakkelijk tot de kennis en vreze Gods komen zult, en de jaren naderen, van welke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in deze.

1) Door dit woord wordt hier meer uitgedrukt, dan wanneer de Prediker het woord God gebruikt had. Want hierdoor wordt duidelijk aangewezen, dat God recht op den mens heeft, die daarom en om de weldaden, die hij van God ontvangen heeft, geheel van Hem afhankelijk is en zich ook als zodanig moet gevoelen. Wend u daarom reeds in den schonen tijd uwer jeugd tot God, en besteed niet uwe beste krachten in den dienst des duivels, om daarna als gij oud en krachteloos geworden zult zijn, u te bekeren en in den dienst van God over te gaan..

In de jeugd heeft de mens frisse krachten naar lichaam en geest; indien hij in zijne jeugd rein leeft en zich onbesmet bewaart, dan zullen hem de latere kwalen des levens niet zo nederdrukken. Zich eerst op hogen leeftijd tot God te wenden, betekent zoveel als het leven verloren te hebben. Hoe kan men met een bevlekt en met schulden beladen leven voor den Rechter verschijnen?.

De bekering tot den ouderdom te verschuiven is gevaarlijk. Gij weet niet of gij vele jaren leven zult, en gesteld, dat gij oud wordt, dan verlaat gij de zonde niet, maar de zonde verlaat u. Is dit echter ene ware bekering te noemen?

Het woord Schepper staat in het oorspronkelijke, in het meervoudige, om dus de hoge majesteit en geduchte grootheid en heerlijkheid van het Wezen Gods diep in onze zielen in te drukken, welke zich zo laag heeft willen vernederen, om ons arme aardwormen uit het stof op te trekken en met een vonk Zijner Godheid te bezielen, dus ons ene redelijke ziele in te blazen..

Als de Prediker hier het woord gedenken gebruikt, dan bedoelt hij daarmee niet een bloot zich herinneren, maar een heilig besef te hebben van zijne Rechtvaardigheid en heiligheid, gelijk als van Zijne barmhartigheid en genade, hetwelk zich uitspreekt in al ons doen en laten en zich openbaart in een Gode geheiligden wandel. Een gedenken derhalve, wat alleen mogelijk is in den weg van waarachtige bekering, in een aflaten van de zonde en een betrachten van wat de Heere eist in Zijn Woord en Getuigenis.

2. Ja, gedenk reeds in uwe jeugd, den morgen uws levens aan uwen Schepper! eer dan de zon van onbekommerde levensvreugde, en het lichthet vrolijke van den levenslust, en de maan en de sterren, 1) als beelden van een ongestoord levensgeluk, verduisterd worden, en dedonkere wolken van ramp en droefenis altijd wederkomen na den zo even gevallen regen, 2) zo als dit in den herfst en den winter gewoonlijk het geval is.

1) De H.S. noemt troost en geluk licht, en droefenis nacht of duisternis. De Prediker wil dus zeggen: Eer dan de ouderdom komt, wanneer de wolken wederkomen na den regen, d.i. wanneer de ene droefenis de andere opvolgt. Wanneer men knaap of jongeling is, of den volkomen mannelijken leeftijd bereikt heeft, dan kan men nog enig genot smaken, dan kan men nog zeggen: Na regen komt zonneschijn; d.i. komt er al eens rampspoed en droefenis, er volgt ook weer een tijd van blijdschap en vertroosting. Maar de ouderdom kent gene vreugde, dan komen de wolken weer na den regen, het ene ongeluk volgt op het andere, de ene storm is slechts de voorbode van den anderen..

Dewijl de Prediker in de volgende verzen meer tot bijzonderheden afdaalt, is het niet onwaarschijnlijk, dat Hij in vs. 2 den algemenen toestand van den oude van dagen aangeeft. Alsdan hebben wij onder zon, zijne vermogens des geestes te verstaan en onder maan en sterren de vermogens van zijn natuurlijk leven. In de Spreuken wordt ook de geest van den mens met een licht, of het licht vergeleken.

Bij de Oosterse volken werden de vijf zinnen vergeleken bij de vijf planeten.

2) Gelijk in nat, koud en vochtig weer de ene bui de andere jaagt en volgt, zo gaat het ook in den ouderdom met vele lieden, die zodra niet van de ene pijn of zwakheid ontkomen zijn, of zij worden door ene andere aangetast, zodat hun kwalen wel te recht bij het gedurig druipen ener goot, op ene regenachtige dag mogen vergeleken worden en de afgrond als tot den afgrond roept, om het ophouden of verminderen van de smarten, die dus onophoudelijk blijven duren, totdat het gans verzwakt lijf geheel en al verzwakt is en vergaan..

3. Ach, wat wordt dan het leven hoe langer hoe meer moeilijk en bezwarend! In den dag, wanneer de wachters des huizes, namelijk de armen en handen, welker taak het is, het lichaam voor beschadiging te bewaren, zullen beven, en de sterke mannen, namelijk de benen, de krachtige steunpilaren van het lichaam, die eenmaal als marmeren zuilen vaststonden (Hoogl. 5: 15), zich zelven uit zwakheid zullen krommen, totdat zij eindelijk het lichaam niet meer kunnen dragen, en de maalsters, de tanden, die aan dienende maagden gelijk, de spijzen vermalen, zullen stilstaan, omdat zij minder geworden zijn, en die door de vensteren zien, de ogen langzamerhand verduisterd zullen worden;

4. En de twee deuren naar de straat, namelijk de mond, die met de beide lippen gelijkt op ene zich openende en sluitende deur, waardoor de mens zich door middel van de spraak met de buitenwereld in gemeenschap stelt, langzamerhand zullen gesloten worden 1), als er is een nederig geluid der maling, wanneer namelijk de stem hare welluidendheid en kracht verliest, omdat de maalsters, de tanden minder geworden zijn, die voor de stem als het ware een natuurlijk klankbord vormden, en hij ‘s morgens vroeg ontwaakt en opstaat op de stem van het vogeltje, dat in den vroegen ochtendstond zijn lied zingt, en al de zangeressen, letterlijk de dochteren 2) des gezangs nedergebogen zullen worden, of zich moeten buigen, d.i. zich moeten inhouden.

1) Volgens Zöckler moet hier met het oog op het volgende de mond beschouwd worden als het middel, waardoor men de spijzen opneemt, zodat het gesloten worden der beide deuren naar de straat ziet op den geringen eetlust van den grijsaard..

2) Schrikt de grijsaard reeds wakker van het zingen van den vogel, hoeveel te minder is hem aangenaam het gezang der zangeressen. Ook deze moeten zich inhouden. De grijsaard kan haar gezang niet verdragen. Al wat zijn oor en zinnen streelde in de dagen der jonkheid is hem nu tot een last geworden. Hij heeft er geen genot meer in.

5. Ook wanneer zij voor de hoogte zullen vrezen, om die te bestijgen, omdat de benen hunnen dienst beginnen te weigeren, en de borst verzwakt is, en dat er verschrikkingen zullen zijn op den weg, allerlei hinderpalen, waarvoor zij vrezen, omdat zij gene kracht en vlugheid meer hebben, om die te ontwijken of te voorkomen, en de amandelboom zal bloeien; dewijl de amandelboom midden in den winter, als hij geheel van zijne bladeren beroofd is, bloeit, en dewijl deze vroeger roodachtige vleeskleurige bloesems, vooral in den tijd dat zij afvallen, er geheel als de witte sneeuwvlokken uitzien, zo is de amandelbloesem een gepast beeld van den grijsaard met zijne uitvallende zilverwitte haren; en dat de sprinkhaan zich zelven een last zal wezen, 1) namelijk, dat het lichaam slechts met moeite voortgesleept wordt,en dat in het algemeen de lust 2) tot spijze zal vergaan; want de mens gaat dan spoedig naar zijn eeuwig huis, wat zijn lichaam betreft, naar het graf, uit hetwelk hij niet wederkeert tot dit aardse leven, en de rouwklagers, die den stervende met hun treurzangen naar het graf moeten geleiden, maken zich gereed en zullen spoedig in de straat omgaan.3)

1) Luther, Vaihinger en anderen vertalen: en dat de sprinkhaan beladen wordt, en denken daarbij aan den ruggegraat, of het gehele geraamte van den mens, welke in hogen ouderdom gekromd worden. -Dächsel vertaalt: en dat de krekel met haar eentonig gezang tot last wordt. In elk geval wordt hier bedoeld wat men noemt het bekken, of ook wel het kruis. De grijsaard staat moeilijk, lastig op als hij zich verplaatsen wil.

2) In het Hebr. Haäbijonah. Eigenlijk, de kapperboom, en hier beeld van de eetlust. Als het leven wordt uitgeblust, wordt ook de eetlust minder. Daarom volgt er ook onmiddellijk, dat de mens naar zijn eeuwig huis gaat.

Hij is vertrokken naar zijn eeuwig huis, want in het graf blijft hij, wat het lichaam betreft, nog vele dagen liggen.

3) Hij is gegaan naar het huis der eeuwigheid, niet alleen naar dat huis of verblijf, vanwaar hij nooit in deze wereld zal wederkeren, maar naar het huis, waarin hij voor altijd moet blijven liggen. Dit moest ons bereidvaardig maken, om den dood te ondergaan, die ons doorgang verschaft naar ons Vaderhuis en naar ons eeuwig verblijf aldaar bij Hem, welke de lust en het uitzicht aller vromen is..

6. Ja, gedenk aan uwen Schepper! Eer dan de zilveren koord, waaraan de gouden olielamp als het beeld van uw kostbaar leven hangt, ontketend wordt en alzo de gulden schaal uwer levenslamp in stukken gestoten wordt 1), en de kruik, de longen, die de emmer zijn, waarmee

gij de levenslucht schept, van droogte en ouderdom aan de springader der lucht gebroken wordt, en het rad, waarmee gij tot hiertoe den levensadem tot u getrokken hebt, aan den bornput op eens door Gods almachtige hand in stukken gestoten wordt, en alzo uw leven wordt afgebroken;

1) Het menselijk lichaam wordt hier vergeleken met ene schaal, waarin even als de olie in ene lamp, het bloed, de drager der ziel of des levens, vervat is (Leviticus 17: 14). Met de kostbare olie van de kandelaars, waarvan in Zacharia sprake is, welke daar "goud, gouden vloeistof" genoemd wordt (Zach. 4: 12), kan ook het bloed, die edele, kostbare vloeistof in het menselijk organismus vergeleken worden, en dewijl nu het bloed de levensvoorwaarde voor dat organismus is, zo wordt dit zelf als goud aangeduid.

Wanneer de zilveren koord van de lamp ontketend wordt, dan wordt de lamp vol goud verbrijzeld. Het lichaam wordt een aas en het licht van het leven des geestes, waarvan het lichaam de bewaarder, de drager was, gaat voor hetzelve verloren..

2) Misschien is de emmer (de kruik) een symbool van het hart, en het rad van den bornput symbool van de organen, waarmee wij ademhalen. Want rks (verbreken) is een woord, dat dikwijls in de Schrift gebruikt wordt van het hart, dat in den toestand des doods of in doodsgevaar gekomen is. Het hart kan dan ook werkelijk met een emmer worden vergeleken, wat betreft het bloed, dat het lichaam doorstroomt..

Springader en bornput doelen zeker op hetzelfde, even als kruik en rad, of men moest door kruik de longen, door het rad het hart willen verstaan..

7. a) En dat het stof van het aardse gebrekkige lichaam wederom tot de aarde keert, zo als het van den beginne geweest is, en de geest, de redelijke, onsterflijke ziel weer tot God keert, b) die hem gegeven heeft, om door Hem geoordeeld te worden (Genesis 2: 7. Psalm 104: 29,30).

a) Genesis 3: 19. b) Genesis 2: 17. Numeri 16: 22.

De ziel moet na haar verscheiden voor Hem verschijnen, uit wien zij haren oorsprong heeft, om door Hem geoordeeld te worden. Dat de ziel tot God als haren Rechter moet wederkeren, daarop wijst de Prediker, om de vermaning: "Gedenk aan uwen Schepper" ingang bij de mensen te doen vinden: Gedenk aan uwen Schepper, opdat gij niet eerst een verloren leven te betreuren hebt en daarna na den dood onder het oordeel komt..

Juist daarom mag de mens er wel ernstig over nadenken, hoe hij leefde en handelde, omdat hij het toch niet zal kunnen ontgaan, eenmaal voor God te verschijnen. De zielen komen uit de eeuwigheid op deze aarde aan, als op een toneel. Daar presenteren zij dan hare personen, neigingen en hartstochten, en wat er goeds en kwaads in is. Als zij nu als het ware lang genoeg hare rol gespeeld hebben, moeten zij weer aftreden, en hare personen, die zij gepresenteerd hebben, weer afleggen, om zo als zij zijn, voor Gods gericht te verschijnen. Men ziet het ook bij stervenden, dat juist daarom de angsten des doods zo groot bij hen zijn, omdat zij op den weg zijn, waarop zij God zullen ontmoeten. Hoe siddert dan de ganse mens!

tenzij dan dat hij van zijne verzoening met God verzekerd is. -Hoe algemeen de uitspraak ook zij, dat alle mensen tot God moeten wederkeren, zo is er toch ook een groot onderscheid tussen hen. De meesten keren tot God weer als tot hunnen beledigden Heer; enkelen echter als tot hunnen genadigen ontfermer, Vriend en Vader. -Dewijl nu het komen tot God niet uit kan blijven, zo mocht het wel onze eerste zorg zijn te bedenken, hoe wij op de rechte wijze tot God zullen komen.

In den strijd over den oorsprong der ziel heeft dit vers ene belangrijke rol gespeeld. Keert de ziel tot God terug, zo zeiden de verdedigers van het Creatianismus, dan moet zij ook uit God haren oorsprong hebben en niet uit de aardse ouders. De verdedigers van het Traducianismus antwoorden: De terugkeer van den geest tot God heeft betrekking op de schepping van den eersten mens. Dit antwoord zal men nauwelijks voldoende kunnen achten. De terugkeer van elke ziel in het bijzonder tot God vindt alleen daarin enen voldoenden grond, dat zij ook onmiddellijk uit God haren oorsprong heeft.

Elke verdenking van epicurismus (de leer, dat het aardse geluk slechts bestaat in het vrolijke genot van het leven), of van ene lichtzinnig, twijfelzuchtige en materialistische gezindheid als achtergrond voor de voorafgaande aanmaning tot levensvreugde, moet met het oog op den vreselijken ernst, waarmee hij aan het eind op dood en eeuwigheid wijst, verdwijnen, en dit te meer, dewijl ook reeds hetgeen elke vermaning tot vrolijk levensgenot voorafgaat, de duidelijke blijken draagt van den diepen levensrust en van de degelijke zedelijke wereldbeschouwing des schrijvers.

De ziel, dat straalsel van het hemelse Licht, keert weer tot God, Wiens adem derzelve bij onze vorming in ons stoffelijk lichaam heeft ingeblazen, opdat wij tot een levende ziel zouden worden. Zij keert weer tot de wereld der geesten, met wien zij verbonden is.

Zij gaat tot God, evenals een Rechter, voor Wien zij zich moet verantwoorden. Dit maakt den dood verschrikkelijk voor de goddelozen, wier zielen tot God, als tot een straf- en wraakoefenenden handhaver Zijner wetten, gaan, om het eeuwig doodvonnis uit Zijn mond te horen, terwijl hij troostlijk is voor de godzaligen, wier zielen dus wederkeren tot haren Vader..

8.

E. In het slot van ons Boek (vs. 8-14), slaat de Prediker nog eenmaal een korten terugblik op het geheel en geeft hij de dringende vermaning, de uitgesproken waarheden goed ter harte te nemen. Opzettelijk heft de Prediker denzelfden klaagtoon aan over de ijdelheid van al het aardse, waarmee hij ook zijn Boek ingeleid heeft, en die hij als ene hoofdwaarheid gelijk ene veelvoudige echo door het ganse Boek heeft laten horen. Nog eenmaal wil hij daarmee bij den lezer het levendige bewustzijn opwekken, dat wie vertroost wil worden, boven alles de nietigheid en vergankelijkheid van alle aardse en menselijke toestanden moet erkennen en ter harte nemen. De waarheid van dit resultaat zijner beschouwingen en ondervindingen bevestigt hij eerst, door op den voorgrond te stellen, dat hij, die dit zegt, niet onbevoegd daar toe is, maar dat hij zelf die goddelijke wijsheid bezit, en die aan anderen kan leren (vs. 8-11), daarna

door te wijzen op den hogen ernst en het ongemeen belangrijke en behartenswaardige van hetgeen hij leert. Hier herhaalt hij ook in korte woorden de andere, meer troostrijke zijde zijner redenen, namelijk, dat hij, die gelukkig leven en zalig sterven wil, niettegenstaande de algemene ijdelheid, God moet vrezen, totdat eenmaal in den dag des oordeels alle raadsels en schijnstrijdigheden van dit aardse leven opgelost zullen worden (vs. 12 14). Zo toont hij aan, waardoor en wanneer eenmaal de beide tegenover elkaar staande resultaten zijner redenen met elkaar zullen verzoend worden en geeft daarmee den sleutel tot recht verstand van dit Boek aan.

8. a) IJdelheid der IJdelheden, zegt de Prediker; het is al ijdelheid!

a) Psalm 62: 10; 144: 4. Prediker 1: 2.

9. En voorts blijft dit nog te zeggen overig; dewijl de Prediker wijs geweest is uit God, zo leerde hij het volk nog wetenschap, en merkte op, overwoog het werken en streven der mensen, en onderzocht, of hij het wijs en rechtvaardig bestuur Gods in de wereld zou kunnen begrijpen; hij stelde daarna vele wijze a) spreuken in orde, 1) waarin hij zijne beschouwingen en ondervindingen mededeelde.

a) 1 Koningen 4: 32.

1) Hiermede wil Salomo niet op zich zelven roemen, maar daarmee verklaart hij, dat, wat hij schreef, niet was dan na ernstig onderzoek en rijp overleg, en in dien vorm, die naar zijne beschouwing voor zijn volk het meest de voorkeur verdiende. Hij erkent daarmee tevens juist door te zeggen, dat hij wijs is geweest, dat hij niet de wijsheid van een ander, maar die van Boven was deelachtig geworden.

10. De Prediker zocht aangename en verkwikkende woordenvoor de oprechte zielen, die God liefhadden, uit te vinden; en het geschrevene is recht en vertrouwbaar, woorden der goddelijke, zaligmakende waarheid en alzo der ware wijsheid van boven.

11. De woorden der wijzen, zo als die voornamelijk in de Spreuken en in deze mijne redenen, neergelegd zijn, zijn gelijk prikkelen1), die diep in het hart doordringen en den ouden mens wonden, om hem voor eeuwig te genezen, en gelijk nagelen, diep ingeslagen van de meesters der verzamelingen dezer wijze Spreuken, die gegeven zijn van den enigen Herder, 2) den God Israëls, die de Bron is van alle wijsheid.

1) De woorden der wijzen, in het algemeen alle woorden Gods, blijven als diep ingeslagen nagelen zo vast zitten, dat zij nauwelijks weer uit het gemoed kunnen uitgerukt worden. Hun eerste uitwerking is niet alleen krachtig, zodat zij de ziel ontroeren, maar zij dringen ook daarna door merg en been heen en laten zich niet gemakkelijk weer verdrijven. (Hebr. 4: 12).

Deze eigenschap der H. Schrift moet ook op de prediking kunnen toegepast worden; zij is niets waard, wanneer zij de vergelijking met prikkelen en nagelen moet schromen; maar ook

de toehoorders moeten niet verdrietig of toornig worden, wanneer haar prikkel in hun hart dringt..

2) Hiermede verklaart de Prediker het nog duidelijker, dat, wat Hij den volke verkondigde en wat de wijzen, de ware wijzen hadden gesproken, niet was van menselijke uitvinding, maar ingegeven van den enigen en waarachtigen God. Gelijk de Heere God door David in zijne Psalmen de Herder wordt genoemd, zo wordt Hij ook alzo door den Prediker met dien naam aangeduid.

12. En wat boven dezelve, of overigens is, mijngeestelijke zoon, dien ik zo gaarne in het bezit der hemelse wijsheid zou zien, wees gewaarschuwd voor de vele andere boeken, die zich als gidsen bij het zoeken naar wijsheid aanprijzen; zoek echter alleen de ware wijsheid, die gij slechts in de verzamelingen der heilige Spreuken der wijsheid aantreft; want van vele boeken te maken, is tegenwoordig geen einde, 1) talrijke boeken uit de handen van hen, die uit hun eigen geest valse wereldwijsheid voortbrengen, overstromen de wereld en worden een ieder aangeboden; en veel lezens, bestudering van zulke boeken is vermoeiing des vleses, het mat lichaam en geest af, maar het verkwikt niet het hart, noch verfrist het verstand; veel beter is het, één boek vol ware wijsheid met nadenken te onderzoeken en zich aan zijne waterbronnen te verfrissen.

13. Van alles, wat gehoord is, is het einde van de zaak, waar het boven alles op aankomt, en waarmee de Prediker daarom zijn boek op praktische wijze besluit: a) Vrees God, en houd als een getuigenis daarvan Zijne geboden te midden en niettegenstaande de ijdelheid van de dingen dezer wereld, want dit betaamt allen mensen, 1) het is hun heiligste en eerste plicht.

a) Deuteronomium 6: 2; 10: 12. Spreuken 3: 7.

1) De waarheid, de echte grond van allen godsdienst, is de vreze Gods, heersende in ons hart, een diepe eerbied voor Zijne hoge Majesteit nevens ene nederige afhankelijkheid van Zijn macht, gezag en bestiering, en ene vreze voor Zijne toorn en verontwaardiging. Vreest God, dit is, aanbidt en dient Hem, brengt de verschuldigde ere aan Zijnen heiligen Naam toe, en offert uw hart in allen uit- en inwendigen godsdienst vervolgens ootmoediglijk aan Hem op..

De Prediker komt na al wat hij geschreven heeft tot dit resultaat. Echter niet in dien zin, dat hij er eerst nu toe komt, want aan zijn gehele Boek ligt deze vermaning ten grondslag, maar in den zin, dat bij al wat er op aarde raadselachtigs gevonden wordt het mensenkind hierbij alleen rust en vrede heeft. Alleen wie God vreest en Zijne geboden houdt zal bewaard blijven voor een droevig pessimisme en een vals optimisme. Hij zal het ervaren, dat de godzaligheid alleen een groot gewin is met vergenoeging, dat zij heeft de belofte des toekomenden en des tegenwoordigen levens.

14. a) Want het moet niet uitsluitend te doen zijn om een gelukkig leven in deze wereld, maar om het welbehagen Gods in den dag des oordeels: God zal eenmaal ieder werk in het gericht brengen, met al wat nu nog verborgen is, hetzij goed, of hetzij kwaad.

a) 1 Kor. 4: 5. 2 Kor. 5: 10.

Men kan het geloof aan een persoonlijk gericht, tot hetwelk de Prediker zich voelt opgeheven, als op enen zonnigen bergtop, van waar hij alle schaduwen en nog slechts langzaam doorbrekende lichtstralen zijner beschouwingen zegepralend overziet, uit zijn Boek niet wegnemen. Hij zegt dat elke daad geoordeeld zal worden, wat toch volgens zijne verklaring niet hier beneden geschiedt; hij beweert, dat zelfs het verborgene, dus ook de gedachten in het gericht zullen komen, wat nog meer bepaald slechts van de toekomst kan verwacht worden..

In dit laatste vers wijst de Prediker op het eindgericht tot vreze van de goddelozen, maar ook tot troost voor de godvrezenden.

Het kind van God ontdekt, als Asaf, hier zo vele raadselen voor het kortzichtig verstand. Hij kan de oplossing van veel niet vinden.

De goddeloze wandelt daarheen op rozen en vleit er zich mede, dat de God van Jakob het niet ziet, maar ook de Prediker weet het, dat er eenmaal zal komen een eindgericht.

En in dat eindgericht zal alles, wat nu nog verborgen is, geopenbaard worden.

Ieder werk zal in dit gericht komen en wat daarmee in verband staat, wat ook de Prediker weet, is: de rechtvaardige zal er ontvangen het eeuwig genadeloon op al wat hij door de gunste Gods mocht verrichten ter ere van zijn Verbonds-God, en de goddeloze zal ontvangen het loon der straf, dewijl hij zich in dit leven tegen den Heere en Zijn volk en de komst van Zijn Rijk heeft gekeerd.

SLOTWOORD OP HET BOEK DE PREDIKER.

Zoals we reeds in ons inleidend woord op dit Boek der Heilige Schrift schreven, is het evenals de Spreuken, wat den inhoud betreft, van Salomo, den zoon van David, den wijzen koning Israëls, al geven we toe, dat het eerst later is uitgegeven, in de dagen na de Babylonische ballingschap.

Wat den inhoud betreft sluit het zich geheel aan de Spreuken aan, al klinkt er ogenschijnlijk een somberder toon ons uit tegen.

Dit laatste is niet te verwonderen en zeer goed te verklaren, indien wij aannemen dat het vervaardigd is door den Schrijver in zijn ouderdom, toen hij, op zo vele glibberige paden der zonde, had ervaren, dat de wereld een onbevredigde consciëntie achterlaat.

Maar naast dien somberen toon kunnen we, gelijk in de verklaring uitkomt, ook een anderen toon vernemen: het is die, welke door het weer opdoemend en opluikend geloof wordt verwekt.

De toon van een hoopvol vertrouwen op de leiding Gods, de verzekering, dat God, den Heere, te dienen, Zijn Naam te vrezen, verre weg het beste en het verkiezelijkste is.

Tegenover het ijdele van het ondermaanse, tegenover het onvoldoende en onbevredigende van wat deze wereld aanbiedt, stelt ook de Prediker de ware wijsheid, de vreze Gods en het onderhouden van Zijne geboden.

En daarom wijst ook de Prediker aan alle lijdenden den waren weg des heils.

Hij rukt hun weg van de paden van ongeloof en moedeloosheid en zet hunnen voet op den Rotssteen des heils, op den weg des geloofs en des ootmoedigen vertrouwens op God.

Hij leert hun, dat hij, die waarlijk den dienst van God heeft lief gekregen, veilig gaat.

Juist zijn slotwoord zegt het ons zo duidelijk, dat hij is een kind van God, die, ja, diepe wegen heeft doorgemaakt, aan den rand van diepe afgronden heeft gewandeld, maar door zijn God weer is gered, en nu ook aan zijn geestelijk zaad, als leraar der wijsheid, kan toeroepen, dat in God te vrezen het al gelegen is.

HET HOOGLIED VAN SALOMO.

Het Hooglied, letterlijk, het Lied der Liederen, in het Hebreeuws genaamd, Schir haschirim, in de Septuaginta, Asma asmatoon en in de Vulgata, Canticum canticorum, niet omdat het samengesteld is uit andere liederen, maar dewijl het het Lied bij uitnemendheid is, is gedicht door Salomo, den opvolger en zoon van David, den wijzen koning Israëls.

De tijd van zijn leven, wanneer hij dit Lied heeft gezongen, is ons niet bekend, hoewel de gissing, dat hij het in de eerste tijden van zijn opgewekt geestelijk leven heeft gezongen, veel voor heeft.

Het kan en mag niet anders beschouwd worden, dan als een geestelijk minnelied, in den zin, dat, wat hij zingt en bezingt is de verhouding tussen Christus Jezus en Zijne Kerk, voorgesteld door de verhouding tussen hem, den koning Salomo, en Sulamith.

Het Hooglied, als gewrocht des Heiligen Geestes, is derhalve typisch-mystiek op te vatten en niet zozeer allegorisch.

Men heeft evenwel in het oog te houden, dat gelijk als bij gelijkenissen ook niet alles kan overgebracht worden, het ook bij de onderscheiden delen van dit geestelijk Lied niet gaat, om alles over te brengen op Christus en Zijne Gemeente, op den geestelijken Bruidegom en Zijne Bruid.

Het geheel laat zich in zes onderdelen verdelen.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1: 2-2: 7) deelt mede het verlangen der wederkerige liefde.

Het tweede deel (Hoofdstuk 2: 8-3: 5) vermeldt het zoeken en vinden van elkaar.

Het derde deel (Hoofdstuk 3: 6-5: 1) bezingt het inhalen der bruid en de bruiloft zelf.

Het vierde deel (Hoofdstuk 5: 2-6: 9) wijst op de versmade en terug ontvangen liefde.

Het vijfde deel (Hoofdstuk 6: 10-8: 4) tekent op bijzondere wijze de schoonheid van Sulamith.

Het zesde deel (Hoofdstuk 8: 5-14) verheerlijkt de bevestiging van het verbond der liefde.

Het geheel doet ons Salomo, den vredevorst, kennen als type van Hem, van Wien het in het bijzonder geldt: alles wat aan Hem is, is gans begeerlijk, en Sulamith als type van de Gemeente, wier heerlijkheid alleen de heerlijkheid is van haar Heere en Bruidegom.

HOOFDSTUK 1.

HET VERLANGEN DER GEMEENTE NAAR HAREN BRUIDEGOM CHRISTUS, MET WIEN ZIJ IN LIEFDE ONDERTROUWD IS EN VERBONDEN.

1 Het Hooglied (woordelijk: Lied der liederen d.i. het schoonste, heerlijkste, boven alle andere liederen verheven lied, hetwelkdoor Gods Geest van Salomo is aanschouwd, gedicht en neergeschreven, waarschijnlijk in de vroegere jaren zijns levens.

Dit opschrift, zelfs al is het niet van Salomo zelven afkomstig, toch zeker van hogen ouderdom en van grote geloofwaardigheid, wil zeggen, dat het hier volgende Boek een zamenhangend geheel is en als zodanig ook door Salomo, den groten koning, dichter en wijze is opgesteld. De nauwkeurige beschouwing van de bijzonderheden, die er in voorkomen, bevestigt de waarheid hiervan. Ieder, die enig gevoel heeft voor de eenheid van een kunstgewrocht van menselijk verstand, zal uit het Hooglied den indruk ontvangen van ene uiterlijke eenheid, die tot ene innerlijke eenheid doet besluiten. Zo ook, wat de afkomst van Salomo betreft, want ofschoon (met uitzondering misschien van Psalm 72) de andere Salomonische geschriften, zo als de Spreuken en andere Psalmen, weinig overeenkomst in taal hebben met het Hooglied, zo toont toch de uitgestrekte en nauwkeurige kennis van merkwaardige en zeldzame voorwerpen in het rijk der natuur, gelijk zij in de stoute en heerlijke beelden in dit lied te voorschijn treedt (1 Koningen 5: 13), de juiste bekendheid met alle delen des lands, de grote zekerheid en ongezochte wijze, waarop het lied van toestanden en geschiedkundige verhoudingen uit het Davidisch-Salomonisch tijdperk spreekt, en eindelijk de hoge, schitterende taal, en het algemeen menselijke, dat den naasten inhoud van het Lied uitmaakt, dat het in geen anderen tijd dan in den bloeitijd van Israëls volk en letterkunde, en wederom dat het slechts uit Salomo’s hand en eigen ervaring zijn oorsprong hebben kan. Daar Salomo echter in zijn later leven tot afgodendienst en wellust verviel (1 Koningen 11: 3 vv.), zo moet uit hoofde van de hogere zedelijke reinheid, die ons uit het geheel tegemoet treedt, een vroegere tijd zijns levens, toen hij nog met zijn hart in ootmoedige gehoorzaamheid stond en zijne rijke geestesgaven nog niet door zondedienst gestoord waren, de tijd zijn, waarin hij dit lieflijk lied heeft gedicht. -Beschouwen wij echter het lied met een geestelijk oog, zo treft ons daarin een diepe, volkomen vrede Gods, zo als die slechts in den tijd van Salomo, den vredekoning aanwezig was. In zijnen besten tijd smaakte Salomo, te midden van de genietingen dezer wereld gelijk als in de pracht van den tempelbouw, Goddelijke krachten des eeuwigen levens, gelijk zij ons ook uit ons Lied tegemoet vloeien..

Maar wat is eigenlijk de inhoud van het Hooglied en uit welk standpunt is het te verstaan? Uiterlijk beschouwd is de inhoud de bruids- en echtelijke liefde tussen den koning Salomo en ene arme tot koningin verhevene herderin van hoge schoonheid, eenvoudigheid van zeden en kuisheid; en het ongeloof van den ouden en nieuweren tijd heeft niet verzuimd zich van dit lied meester te maken en het als ene verheerlijking van grof zinnelijke liefde, gelijk het Oosten er zo vele heeft voortgebracht, aan te merken. Daarentegen heeft de Synagoge sedert den tijd van Ezra, en de kerk ten allen tijde beweerd, dat het lied ene Voorzegging is en als zodanig geestelijk moet worden uitgelegd. Binnen den kring der Christelijke kerk en van den

zamenhang met de goddelijke verlossingsdaden, bestaat deze vraag, welke van deze beide beschouwingen de rechte zij, niet. Reeds het stellen dezer vraag onderstelt de mogelijkheid dat in de Heilige Schrift een boek zou kunnen plaats vinden, waarin gene daad Gods tot verlossing der mensheid wordt voorgesteld. Is dit lied niet geestelijk, zo is Salomo een wellustige, en het geheel juist het tegendeel van hetgeen het goddelijke leven bewerkt, zo is het lied een der sterkste gedenkschriften van zinnelijkheid en godvergetenheid. Hier is het scheidingspunt tussen vijandschap en openbaringsgeloof. Dat het lied den heidenen, wien het voorgehouden werd, tot een aanstoot geweest is, kan niet geloochend worden; maar de Heilige Schrift wil ook niet zonder aanstoot zijn. Slechts hij, die gewillig is om den gang des Ouden Testaments mede te gaan en de nabijheid Gods in het Oude Verbond voor het geloof kent, erkent ook, dat dit lied slechts uit de overige Schriften des Ouden Testaments kan worden verstaan en daaraan op zijne beurt nieuw licht verschaft. Het is een lied ziende op het mysterie (verborgenheid) der echtelijke liefde. Ene bloot vleselijke betrekking is het huwelijk zelfs voor heidense volken niet geweest: dat wij dit zozeer hebben vergeten, bewijst slechts de diepe gezonkenheid van onzen tijd. Het mysterie der liefde bestaat echter (Hos. 1: 2) in het uitsluitend welgevallen aan één persoon, in het geheel tot zich nemen en ontvangen van dien éénen, in de volkomen bevrediging met dien éénen..

Daarenboven is het huwelijk het afbeeldsel van een eeuwig oorspronkelijk beeld; want "alle liefde binnen het bereik van het geschapene, met al hare stichtingen en inrichtingen is ene afbeelding en ene afschaduwing der eeuwige liefde, die de drijfveer en de vervulling is van het volmaakte drieëenige leven Gods. Zo ook de echt. Het huwelijk heeft zijn scheppend vermogen naar haar oneindig beeld, het wezen en het leven Gods, waaraan het te gelijkertijd even eindeloos ongelijk als betrekkelijk gelijk is. Want God, de Vader heeft met de eeuwige liefde tot Zich zelven enen eeuwigen Zoon gegenereerd, met Wien Hij in enigheid des eeuwigen Heiligen Geestes verbonden is. Het huwelijk, uit het oogpunt der schepping beschouwd, behoort alzo tot de goddelijke wereldgedachte, welker inhoud wel niet goddelijk, maar toch naar het goddelijk beeld gevormd is. Het is geworteld in de Godsgedachte der schepping, die, in het tijdelijke en afgetrokken gedacht, de Godsgedachte der verlossing voorafgaat. Het is, beschouwd van uit de Godsgedachte der schepping, het afbeeldsel van een oorspronkelijk beeld, en, beschouwd van uit de Godsgedachte der verlossing, het voorbeeld (type) van een tegenbeeld (anti-type)." Immers het huwelijk profeteert van de liefdebetrekking van Jehova tot Zijn uitverkoren volk des Ouden Verbonds en verder van de betrekking van Christus tot Zijne Gemeente als de vervulling van het Oud-Testamentische beeld. Daarom werd reeds in de 5 Boeken van Mozes de zonde der afgoderij als echtbreuk van het volk aangeduid; daarom werd in Jes. 61: 10; 62: 4; Jer. 2: 32; en Zeph. 3: 17 de vreugde des Heeren in Israël en Israëls vreugde in den Heere onder het beeld van de feestelijke vreugde des bruigoms en der bruid voorgesteld; daarom spreken de profeten met klimmende duidelijkheid, vooral in Jes. 40-66. Ezech. 23: 16 en Hos. 1: 3 van den Heere als van enen trouwen, naijverigen echtgenoot van zijne vaak ontrouwe, andere mannen nalopende huisvrouw Israël, die Hij als Zijne bruid uit Egypte uitgevoerd en Zich bij Sinaï ondertrouwd heeft..

Salomo, de wijste der koningen, kende den Messias, van Wien hij zelf de type was, niet alleen naar het verstand als de geopenbaarde Wijsheid, maar ook als de Bruidegom der kerk en van

elke gelovige ziel. Men moet ook al zeer ongeestelijk zijn om in het Hooglied een bloot natuurlijk voortbrengsel van het menselijk verstand te zien. Voor de innigste gelovigen van alle tijden was daarentegen juist het Hooglied het middelpunt, waarin al de stralen der liefde van Christus tot Zijne gemeente en die Zijner gemeente tot Hem, welke door de gehele Schrift verspreid zijn, als één lichtbeeld worden zamengevat. Ik weet wel dat sommigen dit mystiek noemen, daaronder verstaande ene vleselijke zinnelijke beschouwing en toepassing van de geestelijke en bovenzinnelijke liefde Gods; doch heeft iemand gezegd, dat ieder gelovige iets apocalyptisch dient te hebben, wij voegen er bij: "ook iets mystieks," daaronder verstaande de bevindelijke gemeenschap met de liefde Gods in Christus..

Over Christus en Zijne Kerk handelt dit Lied der Liederen in de allereerste en de voornaamste plaats. Salomo is de type van Christus en Sulamith van de Kerk. Men gaat daarom het veiligst, indien men, wat hier van de Kerk gezegd wordt, niet in alles, op de gelovigen in het bijzonder, overbrengt, hoewel aan de andere zijde het ook volkomen waar is, dat wat van de Kerk in het algemeen gezegd wordt, ook van den gelovige in het bijzonder geldt.

2.

A. De eerste akte (vs 2-Hoofdstuk 2: 7) vertoont ons de twee geliefden, gelijk zij voor de eerste maal aan het koninklijk hof te Jeruzalem te zamen zijn en in kuise liefde jegens elkaar ontvonken. Deze akte wordt verdeeld in twee bedrijven, waarin men beide keren een vertrek van het koninklijk paleis te Zion als de plaats der handeling moet denken, waarschijnlijk zulk een, dat onmiddellijk aan het park uitkwam en naar die zijde geopend was, van waar het ook het gezicht had op fris groen en op statige cypressen, cederen en dergelijken (Hoofdstuk 1: 16 vv)

I. Vs. 2-8 Het lied begint met ene beurtzang tussen het koor der dochteren van Jeruzalem en Sulamith, een eenvoudig landmeisje uit Sulem of Sunem in Noord-Palestina (Hoofdstuk 6: 12), waarmee Salomo bij een uitstapje in die streken was bekend geworden, en die hij om hare hoge schoonheid tot zijne gade had verkoren, en naar zijn paleis te Jeruzalem had laten brengen. Op ongekunstelde, lieflijke wijze, overeenstemmende met hare eenvoudigheid van hart en natuurlijkheid, bekent zij hare vurige liefde tot haren koninklijken bruidegom. Gedurende dit gesprek moet men zich Salomo afwezig denken.

2. Sulamith alleen zingt: Hij, mijn bruidegom en beminde, kusse mij = och, of hij mij kuste met de kussen (Hebr. met den kus), al ware het ook slechts met éénen zijns monds, want uwe uitnemende liefde (Hebr. uwe liefde), o mijn beminde, wanneer gij mij kust, is a) beter, lieflijker, zoeter dan wijn.

a) Hoogl. 4: 10.

Liefde is het thema van het Hooglied. De bruid heeft den Bruidegom lief, omdat hij haar het eerst heeft lief gehad. (1 Joh. 3: 10). Het lied begint wel met hare liefde, want Zijne liefde heeft geen begin, maar is van eeuwigheid; nochtans zegt de Bruid niet: "Ik zal hem kussen." Neen, zij verwacht van Hem het eerst het teken, het bewijs Zijner liefde tot haar..

De kussen Zijns monds betekenen ongetwijfeld die verkwikkende verzekeringen van vergeving, waarmee de gelovigen van tijd tot tijd worden bevoorrecht. Voornamelijk, wanneer zij diep verootmoedigd zijn wegens hun zonden, in het midden van hun vreze en droefheid, verkrijgen zij zulke ontdekkingen van des Heilands heerlijkheid en genade en van Zijne macht en gewilligheid om te behouden, dat hun smarten worden weggevaagd, en zij vervuld worden met vrede en blijdschap, en overvloeien van liefde en hope door de kracht des Heiligen Geestes..

Beter dan wijn. Het werk des Heiligen Geestes wordt in de Schrift meestal bij zich bewegende of vloeiende hoofdstoffen en werkingen, zo als het water, het vuur, de lucht, de wind, vergeleken als het best overeenkomende met de eigenschap van uitstroming en uitbreiding, waardoor het geestelijk leven in het hart des zondaars intreedt en zich ontwikkelt..

En wat is dat dus, dat zij daarmee betoogt? Buiten twijfel hoofdzakelijk niet anders, dan dat zij wenst dadelijk aandeel te hebben aan zekere genadekussen en liefdebewijzen, waarmee Jezus Zijn volk voorstaat, door met ter daad te genieten en te gevoelen en wel te genieten onder zulke bewegingen, gevolgen en omstandigheden, die aan het kussen eigen zijn..

De kus is het teken van liefde, vereniging, vrede en vreugde. Het is daarom, dat de Bruid hier dadelijk deze begeerte uitspreekt, opdat zij de liefde van haar Bruidegom genieten mocht, zich met Hem verenigd gevoelen, de vrede in haar hart voelen indalen en dientengevolge in vreugde en blijdschap mocht verkeren.

3. Uwe oliën, waarmee gij uw hoofd- en baardhaar gezalfd hebt, zijn goed, lieflijk tot reuk; maar uw naam, waar in de ganse volheid van uwe heerlijke eigenschappen en het ganse geweld van uwe liefde, verborgen ligt, is ene olie, die uitgestort wordt, 1) ene zalf een reukwerk, dat uitgegoten is, en daardoor een zo kostelijken geur verspreidt; daarom bewonderen, vereren en hebben u de maagden lief, 2) beter: daarom hebben ook maagden = jonkvrouwen, zo als ik en deze vrouwen, die aan uw hof leven, u lief als haren hoogstbeminnelijken, glansrijken en tederen koning.

1) Er heeft hier een opklimming, of liever ene vergelijking plaats. De olie, waarvan Salomo zich bedient, is heerlijk, is goed tot reuk, maar, wil de Bruid zeggen, Gij zelf, Uw Naam, Uw Wezen gaat de olie te boven, want die is als de olie, die uitgestort wordt. Zolang de olie in de fles blijft, blijft zij wel een edele specerij, maar de kracht en lieflijkheid wordt er niet van genoten, maar wanneer zij uitgestort wordt, wordt het eerst ervaren en het bemerkt hoe goed zij is. Zo is het ook met Christus en Zijne gelovigen. Al wat Hij heeft verworven is heerlijk en kostelijk voor de gelovigen, maar Hij zelf gaat alles te boven. Eerst dan, wanneer Hij zelf zich mededeelt, worden Zijne verdiensten genoten. Het is daarom dan ook, dat wij spreken in onze Belijdenisgeschriften van Christus en al Zijne weldaden aannemen, niet van de weldaden alleen, maar van Christus en al Zijne weldaden.

2) Het onschuldige meisje, dat eerst sinds korten tijd uit het buitenleven in den kring der talloze jonkvrouwen van het koninklijke hof (Hoofdstuk 6: 8) is verplaatst geworden, geeft

zich hier rekenschap, waarom behalve zij zelf nog vele jonkvrouwen met bewonderende liefde en overgave den koning toegedaan zijn.

Zie nu hier in den naam van Salomo een edel beeld van de lieflijkheid van Jezus naam. (Jes. 9). De reukolie overwint de vergiftige smetstoffen in de lucht, verheugt, versterkt en deelt zich onwederstaanbaar aan al het omringende mede. Zelfs in de geringste hoeveelheid toegereikt, wordt zij toch bemerkt en een sedert lang er van beroofd vat kan nog na vele jaren zijne aanraking er mede niet verloochenen. De blote vermelding van de liefde van Christus trekt alle kinderlijke maagdelijke zielen tot zich en zal Hem eens alle natiën tegemoet voeren. Hoe zoet zal Jezus zelf eens zijn voor hem, die met Zijne volle liefdegemeenschap verwaardigd wordt.

4. Beurtzang tussen Sulamith en de dochteren Jeruzalems d.i. het koor der vrouwen van het hof. Sulamith: Trek mij, dat ik in uwe dichte nabijheid moge verkeren! -Sulamith en de dochters van Jeruzalem: wij zullenin vreugdevolle liefdehaast u nalopen, tot u lopen. Sulamith: De koning heeft mij boven alle andere lief en hoog geëerd, daarom heeftHij mij reeds dikwijls gebracht in zijne binnenkameren, zijne bijzondere koninklijke vertrekken, waarin anders gene vrouw van het hof wordt toegelaten; daar verkeer ik dikwijls in zijne volle nabijheid. Dochters van Jeruzalem: wij zullen a) ons verheugen en in u verblijden, beter: wij verheugen en verblijden ons over u, dat gij met ons de zoetigheid van des koningsliefde hebt leren smaken; ook wij zullen uwe uitnemende liefde o koning, met roemen en prijzen vermelden, meer dan denhartvervrolijkenden wijn: Sulamith: de oprechten hebben u lief, juister: Ja met recht hebben zij u lief, want gij verdient het van allen bemind te worden.

a) 1 Petr. 1: 8.

Trek mij, wij zullen u nalopen. Ene toespeling hierop vinden wij in Joh. 6: 44: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, die Mij gezonden heeft hem trekke." En Joh. 12: 32 "Zo wanneer Ik van de aarde verhoogd zal zijn, zal Ik hen allen tot Mij trekken.".

Wij zijn niet alleen zwak en onvermogende, om zonder hulpe verder te komen, dan wij zijn, maar ook van nature afkerig, om tot God te gaan, en daarom moeten wij bidden, om den invloed van Zijnen Geest, door Wiens kracht wij onzen tegenzin overwinnen en wij gewillig gemaakt worden. Trek mij, of anders beweeg ik mij niet, overweldig de wereld en het vlees, welke mij anders van U zouden aftrekken. Wij worden niet tot Christus gedreven, maar op ene wijze als overeenkomstig is met den aard van een redelijk schepsel tot Hem getrokken..

Het is nu niet twijfelachtig, dat waar de Bruid er van spreekt, dat zij verlangt naar de kussen van Christus en zo Christus reeds kent en herinnert als door Hem getrokken, zij op een voortdurende en krachtige trekking hoopt, waardoor zij met haar hart en alle kracht meer van zichzelve en van het hare wordt afgetrokken en Christus te nauwer ingelijfd door liefde, geloof, hoop, gehoorzaamheid, navolging en alle hemelse deugden. (à MARCK).

De begenadigde ziele heeft deze gemeenschap met Christus eigen met en nevens de heiligen. Want in de binnenkameren toegelaten zijnde, ontmoet ze niet alleen haar zielsbeminde, maar

ook haar geliefde medebroeders en zusteren in den Heere. Dus zegt zij met recht, dat alleen de oprechten Hem liefhebben. Alle ware gelovigen en getrouwe Godlievende mensen hebben ook Christus lief..

5. Sulamith alleen tot de dochteren Jeruzalems, die haar wegens hare donkere kleur nieuwsgierig aanzien: ja waarlijk ik ben zwart in uwe ogen, doch evenwel gans lieflijk 1) in de ogen van hem, die mij uit liefde tot zich getrokken en hier gebracht heeft, gij dochteren van Jeruzalem! 2) ja zwart en onaanzienlijk gelijk de door den zonnegloed der Arabische woestijn bruin-verbrande armzalige tenten vanden Arabischen stam Kedar (Genesis 25: 13. 25.13 Jes. 21: 17); maar toch lieflijk gelijk deprachtige, glansrijke gordijnen 2) over de tenten van Salomo, wanneer hij naar des konings gebruik den zomer enen tijd lang in ene schone landstreek, gelijk bij En-gedi, onder tenten woont.

1) "Zwart ben ik in mij zelven. En arm en naakt en bloot; Maar lieflijk in genade. En heerlijk rijk en groot."

Ook wij moeten dit vasthouden: dat wij zondaren en te gelijk door de genade geliefden Gods en geroepene heiligen zijn. Rom. 1: 7..

De gelovige is een zondaar tevens en een heilige. Zijn eigen gerechtigheid is als een wegwerpelijk kleed, doch zelf met den mantel van Christus omhangen, is hij een aannemelijk lid der ware Kerk in de ogen van God..

2) De bruid was afkomstig uit Galilea, was niet opgevoed in het meer verfijnde Jeruzalem, maar was als herderin door de buitenlucht meer zwart geworden; in de ogen der dochteren van Jeruzalem was zij dus niet zo begeerlijk als in de ogen van Salomo. Maar die dochteren van Jeruzalem weten het niet, dat Salomo haar had uitverkoren, om zijne bruid, zijne gemalin te zijn. Dat juist die zwartheid van haar hem had aangetrokken, om zijn hart aan haar te geven. De beeldspraak is niet te miskennen. Zag de Gemeente op zich zelf, op hare zonde en schuld, op hare zwarte gedaante, vanwege hare geestelijke wangestalte, voorwaar dan was er niets, waarom de geestelijke Salomo zich haar zou aantrekken. Maar wat de wereld niet ziet en niet weet is, dat juist Hij daarom zich voor haar heeft overgegeven, zodat ook zij met de Bruid kan zeggen: zwart ben ik, maar in Zijne ogen lieflijk.

6. Daarom ziet mij niet 1) zo verwonderd aan, dat ikzo zwartachtig ben, omdat mij de zon van mijn geboorteland heeft beschenen, verbrand; de kinderen, zonen mijner moeder 2) mijne broeders waren tegen mij ontstoken, hard tegen mij gezind, zij hebben mij toen gezet tot ene hoederin der wijngaarden, die wij aldaar hebben. Daar hebben mij de zonnestralen den gansen dag verzengd. En toch hoe gelukkig was ik in mijne wijnbergen, niettegenstaande die vernedering mij door mijne broeders aangedaan! Maar nu! -mijnen eigenen wijngaard, 3) mijne edelste bezitting, dien ik heb (juister: had) maar dien ik hem, dien mijne ziel bemint ten offer gebracht heb, dien heb ik niet gehoed.

1) Daar is niets dat een meerderen stuit geeft, omtrent het Christendom dan het kruis, dat er van buiten opligt. Dat is het lot altijd van des Heeren volk. De Heere Jezus heeft dit tot een

van de conditiën gesteld, op welke iemand Zijn discipel wordt. Dit is nu echter iets omtrent het Christendom, dat wel eerst en meest in het oog komt en vooral aan het natuurlijke verstand. Dit ziet zo de inwendige dierbaarheid en beminnelijkheid van een Christen en van deszelfs heilige Godsvrucht niet. En daarom wordt het daardoor zo zeer niet aangedaan en aangelokt, als het wel getroffen en afgeschrikt wordt door het uiterlijk en zichtbaar kruis, dat er op des Heeren volk ligt. Geen nodiger zaak derhalve, dan tegen die ergernissen te waken. Aan de ene kant, opdat gehele onbekeerden en vijanden van de Kerk daardoor geen oorzaak zouden nemen, om op haar te smalen, maar ook vooral, opdat eerste bekeerlingen en zwakke gelovigen daardoor niet zouden gestuit worden op hun weg, of weer terugkeren, nadat zij eens zijn begonnen te lopen..

2) Kinderen mijner moeder, of zonen mijner moeder. Hieruit blijkt niet alleen, dat de vader gestorven was, maar ook, dat zij hier spreekt van zonen uit het tweede huwelijk van hare moeder, derhalve van hare stiefbroeders. Deze hadden haar hard behandeld, zodat zij tot hoedster der wijngaarden was aangesteld en daarom was blootgesteld geweest aan de brandende stralen der Oosterse zon.

Wie zijn nu deze stiefbroeders, die haar hard en hardvochtig hadden behandeld? de leraren der wet, die de Kerk wilden zetten in het enge keurslijf van menselijke inzettingen, of zoals anderen willen, de verdrukkers der Kerk, die wel met haar uit één bloede zijn voortgekomen, maar geen geestesgemeenschap met haar oefenen.

3) Mijnen eigenen wijngaard kan hier niet anders zijn dan zij zelf, dan haar gehele persoon. Dien heeft zij niet gehoed. Zij heeft er niet voor kunnen zorgen, dat zij niet door de zon was verbrand. Maar dit was voor Salomo geen beletsel geweest, om haar te nemen. Hij had haar genomen, zoals zij was, zij had zich mogen geven, zoals zij was.

7. O, Zeg a) mij aan, 1) gij, b) dien mijne ziel, mijn ganse hart liefheeft (Hoofdstuk 3: 1-4 3.1-4), gij, voor wien ik mijn geliefden geboortegrond en mijne gulden vrijheid heb verlaten en opgeofferd, waar gij, met uwe kudde weidt, waar gij onder schaduwrijke bomen de kudde legert in den heten middag, waarom blijft gij zolang weg, gij, wiens liefde alleen mij hier houdt in deze vreemde pracht en die alleen mij gelukkig maakt? O haast u tot mij, want waarom zou ik zijn als ene, die zich bedekt, vermomd, bij de kudden uwer metgezellen? der overige herders, om te vragen, waar gij heengegaan zijt, d.i. zonder beeldspraak: opdat ik niet nog langer hier in den kring van deze vreemde vrouwen alleen hebbe te blijven en u te vergeefs met mijne ogen en gedachten zoeke.

a) Deuteronomium 12: 5. b) Hoogl. 3: 1,2,3.

De gedachtenkring van Sulamith, als van een echt landmeisje, beweegt zich zelfs hier aan het koninklijk hof geheel in de beschouwing van haar land. Hem, den door haar beminden en geëerden koning, den herder der volken, stelt zij zich het liefst voor als een herder van schapen, die met zijne kudde van de ene weide naar de andere trekt en des middags rust neemt. Boven dit beroep als in hare ogen het schoonste en hoogste, reikt haar eenvoud niet: het lag haar echter daarom des te nader, omdat het herdersleven in Israël zelfs een

hooggeprezen en gewaardeerd, vroeger zelfs door vorsten beoefend leven was. -"Zo dwaas als Sulamiths vraag was, zo innemend is de indruk, dien de kinderlijke eenvoudigheid, en zo overweldigend de indruk, dien de schoonheid der vraagster maakt. De hofvrouwen schromen dan ook om de beminnelijke onschuld dezer kinderlijke gedachten, die zij maakt, te storen en geven haar een antwoord overeenkomende met den beperkten gezichtskring der vraag, dat alzo niets betekent en de schone herderin even onkundig laat als tevoren.".

Gelijk hier de lieflijke vereniging van kinderlijken ootmoed en van innig smachten naar haren geliefde, die Sulamiths karakter reeds in dezen eersten zang kenschetst, haar schoonste sieraad uitmaakt, waardoor zij zich de liefde van haren koninklijken bruidegom waardig betoont, zo ontkiemt in elke Christenziel, die door den Heere wordt geroepen om aan Zijne genade deel te krijgen, de behoefte om zich aan Zijne genadetrekking gewillig en met hartelijk verlangen naar meer volkomen vereniging over te geven, als hoogste plicht.

In de twee voorgaande verzen zich kerende tot de dochteren van Jeruzalem, had zij haren uiterlijken desolaten toestand in de wereld gezegd. Door een zon der verdrukking tot zwart wordens toe beschenen en onder ontsteking van mensen tegen haar gemaakt als tot een hoederin der wijngaarden. Ziet daar, in de wereld had zij niet veel, maar alles was tegen haar. Doch ziet ook eens, hoe dit haar te meer deed kleven aan den Heere Jezus. In Hem vindt zij genoeg en daarom door even schielijke persoonswending keert zij zich aanstonds weer naar haar Bruidegom toe, als zij maar bij Hem mag wezen, dat is haar genoeg..

2) In het Hebr. keotejah. Eigenlijk, vermomd, met een sluier voorzien. Wat betekent dit? Met een sluier voorzien zich de treurenden. Van David lezen we, dat hij zijn hoofd had toegewonden (2 Samuel 19: 4) toen hij treurde over Absaloms dood. Zo hebben ook vele uitleggers het hier opgevat. Maar o.i. past deze betekenis hier niet. Van een treuren der bruid is hier geen sprake, wel van een heimwee naar haar bruidegom om hem te hebben.

Ook van een omwinden of zich bedekken van vrouwen, om daarmee de mannen te verschalken, wordt gesproken in de Schrift. Denkt aan Thamar en Juda.

Maar ook van een zich bedekken van weduwen of van vrouwen, die van hun mannen zijn verstoten. En die laatste betekenis moeten we hier hebben. Zij smeekt om den terugkeer van hem, opdat zij zich niet als ene verstotene vrouw voor hare metgezellinnen moet openbaren.

8. De dochters van Jeruzalem, aangedaan door de landelijke wijze van uitdrukking en de landelijke beelden van Sulamith: Indien gij het niet weet, waar uw geliefde weidt a) o, gij schoonste onder de vrouwen, zo ga uit, trek zelf uit als herderin op de voetstappen der schapen, volg de voetsporen der kudden en weid daar uwe geiten, die gij zeker wel zult hebben, daar gij toch zo met het land- en herdersleven ingenomen zijt bij de woningen der herderen, 1) d.i. de tenten, die de herders gewoon zijn op te slaan.

a) Hoogl. 5: 9; 6: 1.

1) Wie spreekt, of wie spreekt hier? Veler gevoelen is de Bruidegom zelf, anderen de dochteren van Jeruzalem. In verband met Hoofdstuk 6: 1 en 5: 9 kunnen wij niet hier anders zien, of hier spreekt niet Salomo, maar spreken de dochteren van Jeruzalem en wel op ironischen toon. De Bruidegom zelf treedt in het volgende vers op.

9.

II. Vs. 9-Hoofdstuk 2: 7. 2de Toneel. Thans treedt de zo vurig begeerde Salomo, die tot nu toe door bezigheden buiten het paleis van zijne vrouwen verwijderd was gehouden, op, en begint een tedere zamenspraak met de boven alle andere begunstigde Sulamith, terwijl de overige zich op den achtergrond terugtrekken of zich geheel verwijderen. Daarna openbaart Sulamith ook aan hem de beide in haar strijdende gevoelens, hare vurige liefde tot hem en haar heimwee naar haar schilderachtig vaderland. Aanvankelijk blijen beide nog in dezelfde tuinzaal van het paleis, daarna echter voert Salomo Zijne beminde uit in het park naar ene bijzonder schone, lommerrijke plaats.

9. Salomo tot Sulamith: a) Mijne dierbare vriendin! ik vergelijk u in uw jeugdige en natuurlijke beminnelijkheid bij de paarden, mijn prachtig gezadeld span (1 Koningen 4: 26, 2). (woordelijk: mijn paard-een bijzonder schoon lievelingspaard uit de 40.000, die hij tot bespanning zijner wagenen hield (1 Koningen 4: 26), als het met prachtig versiersel is opgezadeld), in, aan de fraaiewagens van Faraö, die ik uit Egypte heb gebracht (1 Koningen 10: 28).

a) Hoogl. 2: 2,10,13; 4: 1,7; 5: 2; 6: 4.

10. a) Uwe wangen zijn lieflijk ingesloten in de spangen, juister: kettinkjes, die van het hoofd afhangen en de kin omsluiten, en uw hals in de parelsnoeren, 1) of: gouden of koralensnoeren, waarmee ik u versierd heb.

a) Ezech. 16: 11,12,13.

1) De Bruidegom verwondert zich wijders over de schoonheid en de sieraden en de deftige houding der bruid. Uw wangen zijn lieflijk in de spangen of schoon met rijen van juwelen, gelijk het Engels leest. Uw nek, zegt het Engels, is met gouden ketenen versierd. Jeruzalems instellingen zijn de sieraden zijner Kerk, en de genadegaven en vertroostingen van den H. Geest strekken ten sieraad en verfraaiing van iedere gelovige ziele, die haar in het aangezicht van God ene grote waarde bijzetten. Onze schoonheid is niet uit en in ons zelven, maar hangt af van de ontvangen versierselen, want wij zijn niet alleen naakt maar ook geheel besmet ter wereld gekomen, en het is God, aan wien wij het schone in ons verplicht zijn (Ezech. 16: 14)..

11. Maar op nog heerlijker wijze wil ik uwe lieftalligheid versieren: Wij zullen u bij uw halsketting nog gouden spangen, ketentjes maken en omhangen, versierd met zilveren stipjes, 1) zo zal ik mijn volkomen welgevallen aan u als ene volmaakte schone hebben.

1) Hiermede belooft op geestelijke wijze de Heere aan Zijne Kerk, toeneming en bevestiging in de genade. Alles wat nog ontbrak om haar in hare ware schoonheid te doen ontkomen, zou geschonken worden. Zo geeft de Heere aan Zijne gelovigen, al wat hun ontbreekt, opdat zij in Hem zouden volmaakt zijn.

12. Sulamith tot Salomo: Terwijl zo lang als de koning aan zijne ronde tafel hierin het vrouwenvertrek in mijne nabijheid is, geeft mijn uitgestorte nardus zijnen lieflijken reuk, ondervind ik in het binnenste mijner ziel de zaligende macht Zijner liefde.

De narduszalf (Mark. 14: 13. Joh. 12: 3) was als een kostelijk aroma, reukwerken, als een voorwerp van weelde in de ganse oudheid hooggeschat. Men haalde ze vooral uit klein Azië, waar zij het best in Tarsus vervaardigd werd, en wel in kleine albasten kruikjes; zij werd echter dikwijls vervalst door vermenging met oliën van andere dergelijke aromatische planten. De echte was zeer duur (Mark. 14: 5). Dat de nardus-plant in Zuidelijk Azië groeide, was van algemene bekendheid. In het Bengaals heet zij Itamansi; zij spruit als ene groene korenaar onmiddellijk uit den grond en groeit zowel op bergen als op de vlakte. De nardus-olie werd uit den wortel getrokken..

Ach, mijn Heere Jezus, Uwe nabijheid brengt grote vreugde in het hart, en Uw genadeblik maakt ons zo zalig, dat ook het lichaam er vrolijk en dankbaar door wordt. O wie slechts immer bij dag en nacht er recht op uit ware om U te genieten! Die zou zonder einde van geluk spreken, en lichaam en ziel zou immer door vragen: Wie is als Gij?

13. Ja mijn liefste is mij wanneer hij, gelijk nu, aan mijnen boezem rust, als een bundeltje kostelijke vloeibare welriekende mirre, 1) harst (Esther 2: 12), dat tussen mijne borstend.i. op mijnen boezem vernacht 2) d.i. hangt. Zijne liefde doordringt en verwarmt mijn hart en ganse bestaan.

1) Als Sulamith Salomo vergelijkt bij een bundeltje mirre, vernachtende tussen hare borsten, dan drukt zij daarmee uit, hare zaligheid en haar verlangen om Hem alleen te hebben en zich in zijne liefde te verlustigen niet alleen, maar ook dat Hij haar alleen tot de Zijne heeft uitverkoren, daar zij daarin de trouw zijner liefde ervaart. Hij is haar enige, dien zij liefheeft en die ook haar liefheeft met al den gloed zijner liefde. In vs. 14 wordt hetzelfde uitgedrukt. En dat alles is beeld van de liefde van de Kerk tot Christus en van Christus tot Zijne Kerk. Er is een uitnemende liefde en ene opeenhoping van zaligheid in Christus voor al de zijnen.

2) Jezus legt zijne geliefde leerlingen in zijn schoot. Waarom zouden deze hem dan in hun hart geen plaats gunnen? Waarom zouden zij Hem dan niet met beide armen omstrengelen en vasthouden, met het voornemen om hem nimmer los te laten? Christus moet in de harten der zijnen een bestendige woning hebben..

14. Mijn liefste is mij als een tros van Cyprus, als een druifvormige, welriekende bloesem van de cyprusbloem 1) zo als die in de wijngaarden van den koning in Engedi (1 Samuel 23: 4 Aanm). groeit.

1) "De Cyprus-bloem of Alhenna, die in Indië en wellicht in Egypte te huis behoort en door Salomo in zijne wijngaarden te Engedi kan zijn overgeplant, heeft geelachtige witte bloesems, die in den vorm van druiventrossen groeien en Tamar-Henna genoemd worden. Zij hebben een eigenaardigen doordringenden geur, die den Europeaan uit ongewoonheid onaangenaam toeschijnt, maar door de Oosterlingen bijzonder lieflijk en boven alle andere verkieselijk is. De vrouwen der inboorlingen zijn gewoon een ruiker van Tabar-Henna op den boezem te dragen.".

Allen geur, dien hare verschijning verspreidt, heeft zij alzo aan hare geliefde te danken. Hoe naderbij deze is, des te lieflijker is haar reuk..

Uwe liefde, o dierbare Jezus, is ene zalige geheimenis. Gene taal vermeldt de zoetigheid, die Uwe liefde aan ‘t hart bereidt. "Verhef den Heiland hoog. Vest steeds op Hem uw oog. Draag stil zijn lieflijk juk. In Hem is al ‘t geluk. Hem, die u mint, in liefde omvang’. Aan Hem uw ganse hart slechts hang’. Naar dezen nardus steeds verlang. Uw leven zij een liefdezang." (Bernhard van Clairvaux: Jubelhymne op de liefde Christi).

Salomo is gedurende het uitspreken dezer laatste woorden tot vreugde van Sulamith, die reeds lang daarnaar verlangd had, met haar uit de tuinzaal getreden, en heeft zich met haar op het grasperk van het park onder de bomen nedergezet..

15. Salomo, opgetogen om de door den ootmoed en de innigheid harer liefde nog verdubbelde schoonheid van Sulamith: Zie gij zijt schoon, mijne vriendin, zie ja waarlijk gij zijt schoon, 1) uwe ogen zijn als duivenogen, 2) juister: zo wit en schitterend, als het sneeuwwitte en donker glanzend gevederte van een paar duiven. (Hoofdstuk 5: 12).

1) Dit zegt Jezus alleen, om te tonen, dat er in de heiligheid alleen een ware schoonheid gelegen zij en dat alle de geheiligden wezenlijk schoon zijn en Hij zelf een groot vermaak in dit goede werk, hetwelk zijne genade in de ziele der gelovigen gewrocht heeft; want welke zwakheid zij ook hebben mogen, Hij acht hen allen schoon en noemt hen Zijne vrienden en doet hen ook als zodanig behandelen..

Denkt niet dat Zijne liefde een halve liefde was en niet ook gegrond in de waarheid van de zaak. Zij was ook schoon inderdaad.

En dit door ene toegerekende schoonheid in de rechtvaardigmaking en door ene ingestorte schoonheid in de heiligmaking, door een schoonheid des gedrags naar buiten..

2) Met dit laatste prijst de Bruidegom hare oprechtheid, hare grote liefde jegens hem. Gelijk de duif het beeld is der oprechtheid en der kuisheid alzo is het duivenoog het beeld der innerlijke zielsoprechtheid, der zachtmoedigheid en des ootmoeds, die alles, alles verwacht van haar Bruidegom.

16. Sulamith, deze lofuiting op nederige wijze teruggevend: a) Zie gij veel meer zijt schoon, mijn liefste! Ja lieflijk; ook, gelijk onze jeugdige, frisse, bloeiende liefde, groent onze

bedstede; woordelijk: ons leger hier op het zachte grastapijt onder de schaduw van het heerlijk geboomte.

a) Hoogl. 4: 1; 5: 16.

17. De balken onzer huizen, de balken van ons paleis, door den groten en heerlijken God zelven gebouwd en schoner dan die van het heerlijkste paleis, door mensenhanden vervaardigd, zijn cederen, die hun takken boven onze hoofden wuiven, onze galerijen of hun tafels en de wanden van dit paleis zijn hoge cipressen. 1)

1) Hiermede wordt niet alleen de duurzaamheid en vastheid van den staat der Kerk aangeduid, maar ook de lieflijkheid van dien staat. De vereniging van Christus en Zijn Kerk is een vaste vereniging, welke door niets kan vernietigd worden, en in die vereniging wordt door de Kerk gesmaakt, al wat haar vreugde vermeerderen kan. Het cipressehout gaf een aangenamen geur van zich, alzo ook de gemeenschap van Christus voor al Zijne gelovigen.

HOOFDSTUK 2.

LIEF EN LEED ZIJN CHRISTUS EN ZIJNE BRUID GEMEEN.

1. Sulamith, na een wijle stilzwijgen, gedurende hetwelk zij peinst over hare zaligheid en de liefde des konings en over het raadsel, waarom de koning juist op haar, op het eenvoudig landmeisje, wier wensen en neigingen zo weinig bij de haar thans omgevende pracht passen, zijne liefde heeft gevestigd, en terwijl zij de menigvuldige sierlijke planten van het park beschouwt: Ik ben slechts ene geringe, nederige en in ‘t verborgen bloeiende, zij het tevens lieflijke geurige roos. (beter: korenbloem); gelijk de narcissen en tulpen ginds in mijn land in de vlakte van Saron 1), ene lelie der dalen (Matth. 6: 28), zo als die in de valleien van ons land bij duizenden bloeien; ik kan mij zelf alzo niet vergelijken bij de schoonheden van uw hof en bij de andere vrouwen en pas ook weinig in al deze heerlijkheid.

1) Er zijn drie vlakten van Saron, alle evenzeer door rijkdom van bloemen uitstekend. 1. De bekende vlakte Saron aan de kust van de Middellandse zee tussen Cesarea en Joppe (Hand. 9: 35); 2. ene vlakte aan deze zijde van den Jordaan (1 Kronieken 5: 16); 3. ene vlakte tussen den berg Thabor en het meer Gennesareth. Hier wordt wel de laatste bedoeld, daar zij in de nabijheid van Sunem is gelegen..

2) Het Hebr. Synyan of Syosynana (waarvan de vrouwennaam: Suzanna, Luther: roos) is ene in Palestina veelvuldig voorkomende en ook zonder kweking groeiende welriekende bloem, met zesbladige, klokvormige, aan de spits omgebogen kroon van sneeuwwitte kleur, lilium can didum (Matth. 6: 28). Op alle plaatsen, waar zij in de Heilige Schrift voorkomt, past het best de bij ons als sierplant gekweekte bloem, de witte lelie..

In het volgende vers zou ook om die reden de roos niet passen, omdat de doornen hier als een beeld van wat lelijk en lastig is dienen moeten, terwijl zij juist de roos als versiering dienen.

Sulamith denkt nederig van zich zelf, want bij des Konings schoonheid verdwijnt de hare, maar toch niet te nederig, want door des konings gunst ziet zij zich, de bloem des velds, de roos van het dal, hoog verhoogd..

Gelijk nu Salomo zijne geliefde uit enen nederigen stand opheft, en dat uit zuivere liefde en aangetrokken door hare schoonheid en beminnelijkheid, evenzo heeft de Heere aan de in ellende en armoede verzonken menscheid ene verhoging geschonken, waarvoor gene andere oorzaak ten gronde ligt dan Zijne liefde, Zijne vrije persoonlijke toegenegenheid tot ons geslacht, dat Hij tot Zijne goddelijke heerlijkheid en zaligheid geenszins van node had; want: "Niets, niets heeft U gedreven. Tot ons in onze ellend. Dat Gij U ons woudt geven. Dan liefde zonder end. ‘t Was uit Uw welbehagen, Dat Gij op aarde kwaamt, En onze smart en plagen, gewillig op U naamt."

2. Salomo, op deze kinderlijke bescheidene belijdenis met des te groter lofspraak antwoordend: Gelijk ene lelie midden onder degemene, onooglijke doornen, 1) alzo is mijne

vriendin onder de dochteren; 2) onder alle overige vrouwen staat zij als mijne enig uitverkorene daar (Hoofdstuk 6: 9).

1) Sulamith heeft zich zelf vergeleken bij de roos, of de korenbloem van Saron en bij de lelie der dalen, om daarmee hare nederige gestalte tegenover den koning aan te duiden. De koning echter herinnert, dat zij een lelie is onder de doornen, om daarmee aan te duiden, hoe lieflijk en heerlijk zij is in zijne ogen.

Want toch hoe lieflijk prijkt de witte lelie te midden van hare doornachtige omgeving. Al wat haar omringt is ten dode opgeschreven, om straks gemaaid, ten vure gedoemd te worden, maar zij zelf zal dan juist in al haar schoonheid pronken.

Meer nog, zij heeft het reeds vroeger gezegd, dat het niet ontbroken had aan verdrukkingen, zo ook geven de doornen de vijanden aan, die haar omringen. Maar ziet, eenmaal zal al wat niet-lelie is weggemaaid worden, en zij zelf zal heerlijk prijken. Dan juist zal al hare schoonheid te meer uitkomen.

2) Hoe dierbaar de vromen ook bij God en Christus zijn, zij blijven toch aan velerlei smaadheden en gevaren onderworpen, en moeten verwachten, dat de doornen van verdriet en vernieling hen kwellen en steken in deze wereld. De genade in de ziele is als een lelie onder de doornen, maar het verderf door de begeerlijkheden ingekankerd is als een doorn in het vlees..

3. Sulamith, in lofspraak van hare wederkerige liefde met hem wedijverend: Als een appelboom met zoete vruchten (Joël 1: 12), onder de wilde bomen des wouds, zo is ook mij mijn liefste onder de zonen, alle mannen des lands. Ik heb groten lust in zijne verkwikkende, verfrissende schaduw, en zit er onder, en zijne vrucht is mijn gehemelte zoet.

Als een appelboom. Het woord hier door "appelboom" vertaald, betekent waarschijnlijk den citroenboom. Appelbomen zijn schaars in Egypte en Palestina en de vrucht er van onsmakelijk. De citroen daarentegen is een zeer schone boom, die ene aanmerkelijke hoogte bereikt. Hij vervult de lucht met lieflijke geuren, biedt ene verkwikkende schaduw aan, terwijl zijn donker groen gebladert met rijke gulden vruchten er tussen in hem een zeer lieflijk aanzien geeft. De vrucht zelf is van een zeer aangenamen smaak en het sap er van bij uitnemendheid verfrissend..

Christus Jezus is voor alle gelovigen, in elke omstandigheid des levens, de boom, die onder zijne schaduw verkwikking en vertroosting biedt, maar die ook met de vrucht zijner gerechtigheid en waarheid het zieleleven voedt en onderhoudt. Als een ziele onder de overtuiging van zonde en onder den schrik der wet nergens geen uitkomst ziet, maar de Heilige Geest haar doet zoeken de schaduw van Christus gerechtigheid, zal zij ervaren, dat zij alles heeft en geniet, om tot vrede en tot rust te komen.

4. Hij voert mij, heeft mij gevoerd in het wijnhuis, 1) juister: wijnvertrek, wijnzaal van zijn paleis, waar hij met zijne aanzienlijken gastmalen placht te houden, d.i. hij heeft met de

bewijzen van zijne innige liefde mij zo overstelpt, dat ik er gans dronken van geworden ben,en de liefde is zijne beschuttende en vertroostende banier, die hij over mij 2) wuift, wanneer hij bij mij is.

"Uw liefdegloed Sterkt mijn gemoed, Als gij mij wilt aanschouwen. ‘t Onrustig hart Vergeet de smart, Als ‘t zich U mag betrouwen. (Zielebruidegom. vv. 2. van A. Drese). ‘k Mag bij Hem in het wijnhuis zijn. Daar laaft Hij mij met zoeten wijn, Die voortstroomt uit Zijn wonden. En daar, terwijl ‘k mijzelf vergeet, Is dit het enigst dat ik weet: Hij stierf voor mijne zonden."

Opdat men niet zou denken, dat er in zijne gemeenschap zo maar een sober bestaan was, gaat de Bruid nu ook over, om onder een andere vergelijking te vertonen, dat zij boven het noodzakelijke, ook bij Hem vond enen allerrijkelijksten overvloed van verkwikkelijke genade. Zo toont zij het toppunt van geluk, waartoe des Heeren volk in Zijne gemeenschap hier in dezen tijd al wordt opgevoerd. En in de samenvoeging met het vorige, dat de gelovige gebruikmaking van den Heere Jezus de weg is tot gevoelige en verkwikkelijke genietingen..

2) Hiermede verklaart de Bruid, dat bij al wat haar bekommeren mag en beangst maken, bij al wat haar bestrijdt, zij een veilige toevlucht heeft. En die veilige toevlucht is de Banier van haar Bruidegom. Een Banier, die niet alleen liefde tot opschrift heeft, maar die de liefde van haar Koning zelf is.

5. Ondersteunt gijlieden mij, o dochters van Jeruzalem 1) met de flessen, 2) (Hos. 3: 1 3.1); versterkt mij, laaft mij met de zoete appelen, want ik ben ziek van liefde. (Hoofdstuk 5: 8);

1) Tot deze, niet tot haren geliefde richt Sulamith hare bede om versterking in de machtige aangrijping en verschijning van haar van liefde gloeiend hart; want de grondtekst heeft duidelijk de 2 pers. meerv..

2) In het Hebr. Baäschischoth. Beter: met druivenkoeken, met in den vorm van koeken geperste druiven. In het tweede lid wordt van appelen gesproken. Beide moesten dienen tot opwekking en versterking. De Bruid is ziek van liefde, zoals zij in het laatste gedeelte van dit vers uitspreekt. Zij had zulk een hoge mate van liefde voor haar Bruidegom, dat hare kracht er door als bezweek en zij behoefte gevoelde aan wat versterken kon.

Ongetwijfeld worden door deze versterkende middelen het Woord en de Sacramenten bedoeld, de genademiddelen der Kerk, al wat haar in hare liefde tot den Heere kan bevestigen.

6. Want zijne linkerhand zij onder mijn hoofd, en zijne rechterhand omhelze mij, 2) aan deze zijne overstelpende liefdebewijzen heb ik de grootste behoefte. (Hoofdstuk 8: 3).

1) Hiermede spreekt de Bruid het uit, dat zij, ja behoefte gevoelt aan de versterkende middelen, die zij in vs. 5 heeft opgegeven, maar dat zij toch de allermeeste behoefte heeft aan de zalige omhelzing van haar Bruidegom, aan de mededeling van zijn eigen volle persoonlijkheid.

Zo ook op geestelijk gebied. Woord en Sacrament, gebed en al wat de Heere geeft, dient om het geloof te versterken, maar het oefent geen invloed uit, zo Hij niet zelf door Zijn H. Geest de kracht van dit alles in de ziele uitstort. Ook hier geldt het niet in de eerste plaats de genadegaven, maar den Heere zelf, in Zijne volle ontferming en mededelende werkingen Zijns Geestes. -

7. Ik Sulamith 1) bezweer u, gij dochteren van Jeruzalem, (Hoofdstuk 2: 3) die bij de bevallige, lieflijke reeën (juister: gazellen), of bij de hinden des velds, de zinnebeelden van tedere innige liefde zijt, 1) dat gij die liefde, de verterende vlam der liefde, die mij ziek maakt, niet moedwillig en voorbarig opwekt, noch wakker maakt, doet ontgloeien, totdat het haar luste, God den rechten tijd en de rechte gezindheid beschikt om te ontwaken en dan als ene heilige vlam op te stijgen.

1) Ongetwijfeld spreekt hier nog steeds Sulamith, die ook vs. 5 de hofvrouwen reeds heeft toegesproken en haar hare liefdekrankheid heeft beleden. Even duidelijk komen deze zelfde woorden in Hoofdstuk 3: 5 en 5: 8 uit haren mond. -In deze woorden, die zich als refrein dikwijls herhalen, ligt echter de hoofdleer van het gehele lied kostelijk uitgesproken, namelijk dat de Godsvlam van ware liefde door God zelven, die de eeuwige liefde is, uit Wien alle ware liefde voortvloeit, moet worden ontstoken, dat in deze, gelijk in Gods eigene liefde, vrijheid en noodzakelijkheid op het nauwste verbonden zijn, dat zij op natuurlijke wijze, onbewust, in onbelemmerde vrijheid moet ontstaan, maar dan ook met goddelijke noodzakelijkheid moet groeien; en daarentegen dat het gevaarlijk, ja verderfelijk is, dezen verterenden gloed opzettelijk door uiterlijke, kunstmatige middelen te doen ontbranden; want ware liefde geeft zaligheid, maar de valse vleselijke liefde stort in het eeuwig verderf. Bijzonder schoon echter is het, dat deze diepe waarheid in den mond gelegd wordt van Sulamith, die hier als voorbeeld verschijnt van ware vrouwelijke gezindheid en ware, kuise, reine vrouwenliefde. In de reinheid en heiligheid harer liefde is Sulamith bovenal een voorbeeld (type) van de heilige vurige liefde der kerk tot haren hemelsen Bruidegom..

2) In het dagelijks leven zweert men bij die voorwerpen, die juist het onderwerp van het gesprek uitmaken, of die den sprekenden bijzonder dierbaar zijn. Gelijk alzo de krijgsman zweert bij het zwaard, alzo hier Sulamith bij de lieflijke gazellen waar zij van de liefde spreekt..

2) De woordjes die en zijt zijn ter nadere verklaring door de Staten-Overzetters er bijgevoegd. In den grondtekst staat: Ik bezweer u bij de reeën of bij de hinden des velds, en terecht tekent Henry aan: "Zij bezweert haar bij de reeën en bij de hinden des velds, bij alles wat in hare ogen beminnelijk en voor hare zielen dierbaar is, om zich stille te houden." Onder de liefde hebben wij te verstaan, die enige liefde, waarvan zij ziek was, d.i. de liefde van de Bruid en den Bruidegom onderling. Die liefde bezweert ze niet te storen, aan dien toestand niet een einde te maken, totdat het haar lust, totdat het ogenblik daar is, dat de Bruidegom zich in de volheid Zijner liefde openbare. Al haar verwachting is van Hem, die haar heeft liefgehad. Hij heeft haar liefde ingestort. Hij ook alleen kan die liefde volkomen beantwoorden.

8.

B. Tussen de tweede akte (vs. 8-Hoofdstuk 3: 5) en de eerste moet men denken aan een langer verstreken tijdruimte. Het heimwee naar hare landelijke geboorteplaats heeft eindelijk bij Sulamith gezegepraald, en zij is uit de vreemde koninklijke heerlijkheid naar huis teruggekeerd. Hier in hare ouderlijke woning te Sunem in den stam van Issaschar, in de nabijheid van het gebergte Gilboa en van den kleinen Hermon, kan zij zich nu wel is waar weer geheel aan het gewone vroegere vrije leven op de bergen met hare kudden, en aan het ganse vrolijke dwalen in veld en woud en wijngaard overgeven, maar de liefde tot haren heerlijken bruidegom, naar wien zij ziek is, verslindt alle andere belangen: des daags en des nachts in hare dromen ligt hij haar nabij aan het harte en zij gevoelt welke verandering de liefde reeds in haar heeft bewerkt, en hoe zij niet meer zonder hem kan leven. Vol verlangen ziet zij uit naar zijn komst, want zij gevoelt het, Hij moet het eerst weer tot haar komen. Hij moet zich weer opmaken om haar te zoeken, opdat zij vrijmoedigheid hebbe zich weer aan Hem te geven. Zij hoopt, zij verlangt. En deze hoop wordt niet beschaamd. Hij komt.

8. Sulamith alleen, bij het vernemen van een geruis in hare nabijheid: Hoor! Dat is de stem mijns langgewensten liefsten!Terwijl zij zich de eerste komst van haren geliefde in haar land en zijn eersten groet aan haar herinnert: Ziet hem, hij komt, springende als de gazellen, op de jacht, voor hem vluchtend op over de bergen, huppelende op over de heuvelen. 1)

1) Hiermede wordt aangeduid niet alleen de bereidwilligheid, maar ook het spoedige van des Heeren komen tot Zijne Bruid. Sulamith hoort zijne stem, maar ook haar oog ziet hem komen over de bergen, springende over de heuvelen. Waar zij naar Hem verlangde en Hem niet had, daar openbaarde Hij de volheid Zijne liefde, om haar weer op te zoeken en haar te dringen, zich volkomen aan hem over te geven. Hij is niet alleen degene, die begint, maar die ook voortzet, maar die ook voleindigt. Maar merkt dan ook op, hoe zij het hier uitspreekt, dat zij een geestelijk oor heeft ontvangen en een geestelijk oog, om Zijn stem te horen en Hem in Zijne schoonheid en beminnelijkheid te zien. Mijne schapen horen Mijne stem en zij volgen mij, zegt de Heere, in de gelijkenis van den goeden Herder. Hier wordt het evenzeer geopenbaard.

9. Ja, mijn liefste is vol aanminnigheid en aanzienlijkheidgelijk ene ree, ene edele gazelle, of een welp der herten. Reeds zie ik hem daar uit de verte ijlend naderen. Ziet hem daar, hij komt, hij staat reeds achter onzen muur van het huis, kijkende met zijne lieflijke gedaante uit de vensteren, blinkende uit de traliën, ziende door de traliën, die het venster besluiten (Richteren 5: 28) namelijk in het binnenste van het huis.

In de Sacramenten is Christus nabij ons, maar het is achter het bedeksel dezer uitwendige tekenen: en door deze schaduwbeelden en kleine openingen Zijner volmaakte liefde, laat Hij ons de flikkeringen Zijner onuitdrukkelijke genade toestralen, terwijl Hij onze verlangens uitlokt, om Hem eerlang te zien, gelijk Hij is..

10. Mijn liefste antwoordt, en zegt 1) tot mij: Sta op, mijne vriendin, mijne schone, en kom uit het huis tot mij.

1) De liefde des Heeren Jezus neemt inderdaad allerlei vormen en gedaanten aan. Soms openbaart Hij zich als een Vriend, soms als een Broeder, soms als een Bruidegom, soms als een Echtvriend.

Niet alleen vertoont zich de Bruidegom, zodat zijne Sulamith hem kon zien in zijne schoonheid en heerlijkheid, maar hij nodigt haar uit met de liefste namen en de lieflijkste schilderingen. Hij noemt haar zijne vriendin, zijne schone. Hij zegt het haar, dat de winter voorbij is, dat het nu de tijd is, om te genieten.

Duidelijk is hier het zaligmakend werk der genade te herkennen.

Zeker, alleen het gezicht van Jezus schoonheid moest de ziele dringen, zich aan Hem te geven, maar hoe dikwijls huivert de gelovige nog. Daarom voegt Hij het woord en de overtuiging in het Evangelie er bij, opdat het zou worden verstaan, dat st waarlijk de gepaste Zaligmaker is.

En waar de Kerk, ziende op haar eigen gebrek, op hare melaatsheid, op hare zwarte gedaante van wege de zonde en schuld, geen vrijmoedigheid zou hebben, om tot Hem te gaan, daar noemt Hij haar Zijn schone, Zijne vriendin.

11. Want zie, de koude winter is voorbij, delangdurige, droevige plasregen is over, hij is overgegaan; daarom ontvlied het huis en kom tot mij.

12. De bloemen worden gezien in het land, de zangtijd, (woordelijk: de tijd der vrolijke liederen), de lente genaakt, is gekomen en de stem der tortelduif, die uit warmere landen tot ons teruggekeerd is, wordt weer gehoord in ons land (Jer. 8: 7).

13. De vijgeboom brengt zijn jonge vijgjes voort, (juister: kruidt zich) maakt zijne vruchten zoet en welriekend, namelijk de kleine najaarsvijgen, die hij in den herfst voortbrengt, maar die tot in de lente rijpen en enen welriekenden geur aannemen, en de wijnstokken staan in bloei en geven reuk met hun jonge druifjes. 1) Daarom sta op, mijne vriendin, mijne schone, en kom in de vrije natuur tot mij.

1) Dit alles is beeld van de lente, die voor den droeven winter plaats maakt.

Zonder Christus is het voor de Kerk in het algemeen en voor den gelovige in het bijzonder winter, dorre winter, maar in en door Christus is de winter van zonde en ellende vervangen door de lente van verlossing en vertroosting.

14. Gij mijne duive! zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgen ener steile plaats 1) gij, lieflijke, die hier ontrukt aan het werelds verkeer, in het verborgene tussen steile bergengten woont, kom uit tot mij en toon mij uwe heerlijke gedaante, laat mij in vrolijke liederen uwe stem horen; a) want uwe stem is zoet, en uwe gedaante is lieflijk.

a) Hoogl. 5: 13,14.

1) Salomo kan tot deze beeldspraak geleid zijn door de rots- en bergachtige omgeving met hare menigte van duiven, van Sulamiths woonplaats; tevens kon Sulamith zelf, achter de venstertraliën verborgen en slechts ten halve zichtbaar, wel bij ene duif in ene spleet vergeleken worden. In het Oosten, waar de lente plotseling invalt, waar, als de regentijd voorbij is, de natuur ontwaakt en dikwijls op enen morgen plotseling ene geheel andere wereld vertoont, is deze schildering trek voor trek naar waarheid..

Daar breken de nieuwe bladeren door eer de oude zijn afgevallen, van daar dat de meeste bomen niet eerst botten.

Gelijk hier Salomo de in de rotsspleet verscholen duif Sulamith voor de eerste maal zag en hare liefde verwierf, zo kwam de hemelse Bruidegom Christus na den langen wintertijd der zonde en godverzaking uit Zijne heerlijkheid in nederigheid en armoede, geboren uit de maagd, om Zich de in misdaden verzonken mensheid tot Zijne bruid te verwerven. Met zachte, vriendelijke bruidegomstem lokt Hij de verborgene, verachte en nederige, maar nog eenvoudige duivenzielen Zijner eerste discipelen en van vrouwen als Martha, Maria en Magdalena enz. tot Zich, dat zij uit de diepte van zondengevoel, uit het juk der voorvaderlijke inzettingen en van de zwaar drukkende Mozaïsche wet uitkwamen tot het licht der verrezen zon haars hemelsen Bruidegoms, tot de lentewarmte van het genaderijke Evangelie. En zij hoorden de tedere stem: "Komt herwaarts tot Mij, gij die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u ruste geven," en verzamelden zich om Hem en zongen Hem lofliederen. En gelijk Hem toen voor ‘t eerst, Zich zelven vergetend, de liefde zocht van hen, die hongerden en dorstten, alzo spreekt Hij nog tot de ziel, die Hem nog niet kent: "Sta op, mijne vriendin, mijne schone, en kom," d.i. sta op uit de afgodische ijdelheden der wereld, sta op uit het vergankelijke, gij die nog vermoeid en beladen zijt, dewijl gij u nog bezorgd maakt om het wereldse. Kom over het wereldse henen, tot Mij, die de wereld heb overwonnen. Kom nader tot Mij in het heerlijk sieraad des onvergankelijken levens, als ene duive, zachtmoedig en deemoedig, geheel vervuld met hemelse genade. Sta op uit de doden, sta op uit de banden, waardoor gij zijt omgeven en in de duisternis rondtast. Laat de banden der boosheid los. Kom, want de strik is reeds verbroken. De maagd heeft gebaard, een Zoon is uit de Maagd geboren. Kom getroost tot Mij, want door de traliën kunt gij Mij niet zien. Van aangezicht tot aangezicht zult gij in Mijne armen de zoetigheden der liefde drinken..

Er is zulk een kontrast tussen de zwakheid en de vreesachtigheid van de duif, en de steile, sterke schuilplaats in het reusachtig rotsgevaarte! Daar zit gij veilig. Geen brandende straal der middagzon, geen koude, ruwe windvlaag, geen stortregen van den donderstorm, geen aanval van het roofgedierte, die haar kan bereiken. In hare eigene lieflijke taal prijst zij haren Schepper, gereed om, als zij haar loflied heeft geëindigd, hare vleugelen uit te slaan en henen te vliegen. Beminde des Heeren Jezus, dit is voor u. Broos en zwak en hulpeloos gelijk gij zijt, zijt gij evenwel veilig met ene veiligheid, verre boven uwe gedachten, en welke gij meer behoordet te bedenken, opdat uw geloof en vertrouwen gesterkt en uwe dankbaarheid vermeerderd wierde.

15. En ik stond op, en onwederstaanbaar door hem aangetrokken, kwam ik tot hem uit en zong hem, het wijngaardlied, dat ik als wijngaarderin zo dikwijls in onze wijngaarden placht te zingen: Vangt gijlieden ons de
a) vossen, de kleine vossen, die de wijngaarden verderven; want onze wijngaarden hebben jonge druifjes.

a) Ezech. 13: 4. Luk. 13: 32.

Wijngaardverdervers worden de vossen geheten, niet omdat zij het op de rijpe druiven zelf gemunt hebben, maar omdat zij door hun gangen en holen de muren der wijnbergen ondermijnen en de wijngaarden aan hun wortelen beschadigen, en ook wel aan de wijnstokken en jonge loten knagen. Van daar de noodzakelijkheid om in het voorjaar, in den tijd van den wijngaardbloei, de wijnbergen tegen deze ongenodigde gasten te beschermen; en dit te meer, daar juist het voorjaar de tijd is waarin de jonge vossen uit hun holen te voorschijn komen.

Wij hebben hier ongetwijfeld een oud Hebreeuws wijngaardeniers volkslied, dat ten tijde van Salomo algemeen bekend was en in de lente placht gezongen te worden. "Het hangt noch met het voorgaande noch met het volgende zamen; het is een verschrikkingslied, zo als men jacht- en oogst-, krijgs- en visschersliederen heeft." Maar hierdoor, dat het liedje, zij het toevallig, zij het door ene kleine, op het ogenblik door Sulamith opzettelijk gemaakte verandering, met dezelfde woorden sluit als Salomo’s toespraak verkrijgt het onwillekeurig ene geestige toepassing op de liefde des konings, gelijk die zich uit zijnen groet uitspreekt. "De wijnberg in jeugdigen welriekenden bloei, dat is hun wederkerige liefde, en de kleine vossen, die dezen wijnberg konden verderven, zijn een beeld van de kleine en grote wederwaardigheden, die aan de liefde in haren bloeitijd knagen en haar dreigen te verstoren." Zo geeft Sulamith door het zingen van het lied aan den koning te kennen, dat zij zijne genegenheid beantwoord, en duidt zij door de herhaling zijner eigene woorden aan, dat haar wijnberg voortaan voor hem zal bloeien..

Onder de kleine vossen hebben wij ongetwijfeld te verstaan, al wat de gemeenschap tussen Christus en Zijne gelovigen kan bederven en verdonkeren. Niet ten onrechte worden bij die kleine vossen vergeleken de ketterijen en dwaalleringen, maar ook de zonden en zwakheden.

Sulamith gevoelt dit zeer goed en daarom, terwijl zij dit lied zingt, roept zij het uit, om die kleine vossen te vangen, terwijl zij er ogenblikkelijk op laat volgen: Mijn liefste is mijn en ik ben de zijne, waarmee zij het duidelijk uitspreekt, hoe zij verzekerd is, dat niets, niets haar zal kunnen scheiden van de liefde van haar Bruidegom.

16. Mijn liefste is mijn, en ik ben zijne, het is geschied, wat mijne ziel niet durfde hopen, noch verwachten; hij heeft mij opgezocht, ik ben de zijne, zodat gene macht ons meer zal kunnen scheiden; ja ik ben de zijne, van hem, die weidt onder de lelies (Hoofdstuk 1: 7), die, waar hij ook zij, steeds lieflijkheid en vreugde verspreidt.

Dit woord, uit het bewustzijn van het tegenwoordige, door Sulamith in het genot van ‘s konings liefde uitgesproken, is in waarheid de rechte uitdrukking voor de liefde, die twee harten tot één maakt, en die zich op het hoogste geopenbaard heeft, waar de Heere Zijnen troon verliet en Zijne Bruid, Zijne kerk in innigste liefde met Zich verenigde, zodat Hij haar zelfs Zijn lichaam en Zijn bloed in het Sakrament te eten en te drinken geeft, en daarin het woord in den diepsten zin zijne vervulling verkrijgt: "Daarom zal een mens zijnen vader en zijne moeder verlaten, en zal zijne vrouw aanhangen; en zij twee zullen tot één vlees zijn." (Efeze. 5: 31). -Weg met u dan, zegt nu de kerk, de Bruid, gij schadelijke vossen, die mij listiglijk van Christus wilt scheiden. Want ik blijve mijnen Bruidegom Christus getrouw, dat ik geen ander buiten hem beminne, en Hij blijft mij getrouw, dat Hij geen nevens mij bemint.

Het is het onuitputtelijk voorrecht van alle ware gelovigen, dat Christus hun toebehoort en dat zij Zijn eigendom en Hij hun Meester, Broeder en Vriend en Bruidegom en Man is. In Hem leven zij en van Hem ontvangen zij alle volheid van genade. Alle de weldaden van Zijn Middelaarschap en alle de goederen des heilrijken verbonds behoren met en nevens alle geestelijke en hemelse aan hen, aan hen in volle eigendom toe, zodat al hun geluk, al hun zaligheid in Hem alleen gelegen is. Het is ook het ontwijfelbaar kenmerk van alle gelovigen, dat zij aan Christus toebehoren, want zij zijn het, die zich aan Hem hebben overgegeven..

17. O, laat mij uwe nabijheid niet missen, haast u tot mij, a) totdat de dag aankomt 1), en de schaduwen vlieden: keer om, uit uwe verwijdering tot mij, mijn liefste! Word gij gelijk ene ree, of een vluchtend welp der herten, op de bergen van Bether, 2) de ons scheidende bergen.

a) Hoogl. 4: 6.

1) Gelijk Sulamith, zo smacht de Kerk altijd door naar den eindelijken terugkeer haars hemelsen Bruidegoms, dat Hij haar uit de eenzaamheid der woestijn ter bruiloft in het hemels Jeruzalem af hale. De Geliefde is lichamelijk van ons gescheiden, toen Hij na Zijne opstanding ten hemel voer. Eenmaal echter zal Hij wederkeren, als Hij aan het einde der wereld, na de opwekking van aller mensen lichamen ten gerichte zal geopenbaard worden. Om deze openbaring bidden, naar haar verlangen alle begenadigde zielen. Dan zal Christus, gelijk ene ree of een jeugdig hert verschijnen over de bergen der scheiding; want in dezelfde menschengestalte, welke hij van Zijne Kerk genomen heeft, toch Hij in nederigheid werd geboren, zal Hij wederkomen. Dan zal Hij boven alle bergtoppen, die zich in de kerk in het huis Gods verheffen, verheven zijn.

2) In het Hebr. hwpyv de (Ad schèjafoeach). Beter: totdat de dag koel worde, d.i. aan den avond. De Bruid roept hier den Bruidegom toe, om spoedig, zo spoedig mogelijk, terug te keren, als hij denkt heen te gaan. Zij spreekt daarmee uit, dat zij Zijne gemeenschap, Zijnen omgang niet kan ontberen. Zij weet, dat Hij haar heeft opgezocht, dat Hij haar tot Zijn Bruid heeft uitverkoren, maar zij voelt ook behoefte, om dit met de welsprekendste woorden te kennen te geven.

De bergen van Bether zijn de bergen van scheiding. In het Hooglied komen én de bergen van Bether voor én de bergen der specerijen. Onder de bergen van Bether worden verstaan de

gedurige scheidingen tussen Christus en Zijne gelovigen. Dit is hier aan deze zijde des grafs gedurig de ervaring. De bergen der specerijen zijn de bergen der volmaakte en volkomene zaligheid. Hier aan deze zijde des grafs bekleden de bergen van Bether een grote plaats van wege de zonde en de zwakheid des geloofs. Hiernamaals zal het altijd zijn een genieten op de bergen der specerijen.

HOOFDSTUK 3.

CHRISTUS, DE KRACHTIGE BESCHERMER ZIJNER KERK.

1. Ik zocht, 1) toen ik eens des nachts dromend op mijn leger lag, hem, dien mijne ziel lief heeft, ik zocht hem aan alle plaatsen, die de droom mij voortoverde, maar ik vond hem niet; 2) ik zei:

1) Daar de Hebreewse grondtekst woordelijk aldus luidt: "Op mijn leger in de nachten. Ik zocht hem, enz." en alzo het zoeken door een sterk scheidingsteken duidelijk van het voorgaande wordt gescheiden, kan ene verbinding tussen de eerste en de tweede zinsnede voor geheel onmogelijk worden gehouden. Ook zou ene zedelijke aanstotelijkheid liggen in den zin: "Ik zocht hem, dien mijne ziele liefheeft des nachts op mijn leger," terwijl Sulamith toch nog bruid is, en overal zulk ene hoogte van zielekuisheid vertoont. De eerste zinsnede is slechts bestemd om aan te duiden, wanneer en hoe zij Salomo gezocht heeft, namelijk des nachts in den droom..

Heeft Sulamith in het voorgaande gemeld, wat zij wakende heeft ervaren als Salomo tot haar kwam, hier beschrijft zij een anderen toestand, dien zij in den nacht als in een droom doorleefd heeft, ervaren tengevolge het smachten harer ziele naar de liefde van haar Bruidegom.

2) Grote genietingen, buitengewone gestalten, ongemene ontdekkingen Gods aan Zijne kinderen duren niet altijd. Gelijk in de natuur de dag en de nacht, licht en duisternis, zomer en winter, warmte en koude, zonneschijn en wolkige tijden, gedurig verwisselen met elkaar, zo gaat het ook in de genade. Zelden is het voor des Heeren volk lang mooi weer. Zijn hare gestalten eens in de hoogte, zij zakken welhaast wederom eens in de laagte. Is het eens zeer licht in de ziel het wordt wel wederom eens duister. Is Jezus eens nabij, hij staat ook wel eens van ver..

Velen zijn van oordeel dat de Bruid hier veeleer leefde in den zorgelozen toestand, dat zij op het bed van zorgeloosheid lag uitgestrekt. Dit is echter niet te bewijzen.

Het is toch de ervaring, dat de Heere niet zelden zich aan de zijnen met Zijne gevoelige aandoeningen onttrekt, opdat straks des te meer naar Zijne nabijheid zou gewenst worden, opdat er alzo een sterk verlangen naar Zijne komst zou worden gewekt.

En zo moeten we ons ook hier de bruid voorstellen. De Bruidegom is weggegaan, opdat de bruid het wel zou verstaan, dat zonder Hem het leven geen wezenlijke waarde heeft.

2. Ik zal nu opstaan, zei ik tot mijzelve in den droom, in den angst mijner ziel, om hem, den geliefden man, te verliezen, en ik zal in de stad omgaan, in de wijken (juister: markten), en in de straten 1) der Koningsstad; ik zal hem zoeken, dien mijne ziel liefheeft: 2) ik zocht hem overal, maar ik vond hem niet. 3)

1) Als ene dromende en in den krachtigen drang der liefde bedacht zij natuurlijk niet hoe ongepast voor ene zedige jonkvrouw een nachtelijk rondwandelen in de straten was..

De bruid toont hier dat zij weet waar zij haren bruidegom vinden moet: niet in het veld maar in de stad. Daar zal zij hem straks ook vinden.

Zo ook: wil de gelovige ziele Jezus vinden, dan heeft zij Hem te zoeken in Zijne woning en in Zijne instellingen, binnen de Kerk.

2) Al vond zij zich hier nu onder gemis, Jezus blijft echter dien hare ziele liefheeft, het grote voorwerp harer achting, harer begeerte, harer vergenoeging, harer gedienstigheid. Al raakt de ziele in nog zulk een lage gestalte, de oprechte liefde blijft echter altijd op den grond van het hart. Jezus blijft evenwel in keuze dierbaar boven alles. Ja niet zelden wordt de keuze door gemis sterker en zij verwacht Hem daardoor des meer..

3) Zocht zij Hem dan niet van ganser harte? Zocht zij hem dan niet, zoals het behoorde? Nooit was er vuriger, inniger gezocht. Nooit was er meer op de rechte wijze gezocht. Maar de Bruidegom liet zich nog niet vinden, opdat het verlangen nog sterker, het gevoel van gemis nog hartgrondiger zou worden.

De Heere laat zich vinden door dengenen, die Hem zoeken, maar op Zijn tijd, en die tijd is de tijd des welbehagens.

3. De wachters, die des nachts in de straten der stad omgingen, vonden mij. Ik zei, haastig en beangstigd riep ik hun toe: Hebt gij dien niet gezien, dien mijne ziel liefheeft?

4. Toen ik, zonder een antwoord van hen gekregen te hebben, nauwelijks een weinigje van hen weggegaan was, daar vond ik hem, dien mijne ziel liefheeft; ik hield hem vast en liet hem niet gaan, totdat ik hem in mijner moeders huis, d.i. in mijne ouderlijke woning gebracht had, en in de binnenste kamer, in het vrouwenvertrek van degene, die mij gebaard heeft, opdat hij daar in vereniging met haar, die ik nevens hem liefheb, mijne moeder, altijd bij mij bleve.

Duidelijk staat haar nog dat angstvolle en toch zo zalige ogenblik van haar vroeger verkeer met den koninklijken beminde voor ogen, dien zij, wel is waar in den droom, maar toch met hartroerende kracht beleed, dat zij zonder hem niet meer kon leven, dat zij geen ogenblik van hem gescheiden kon zijn, zonder het smartelijkst verlangen naar hem te gevoelen, en dat dit minnend uitzien en verlangen van nu af niet meer zou ophouden, tenzij dan dat zij hem mocht verkrijgen en behouden en dat zij geheel en voor altijd met hem verenigd mocht worden.

De laatste woorden van het verhaal uit den mond van Sulamith: "Ik hield hem vast en liet hem niet gaan, totdat ik hem bracht" zijn tegelijkertijd van hare tegenwoordige zielsgesteldheid, weshalve zij ook in de opvatting, alsof zij hier in het tegenwoordige spreekt hun recht behouden. Gelijk in de woorden (Hoofdstuk 2: 16): "Mijn liefste is mijn en ik ben de zijne" zo verkrijgt ook in deze woorden de uitdrukking van het verlangen en van de liefde haars harten haar hoogste toppunt. -Het is de uitdrukking der voleindigde liefde tussen Christus en

Zijne Gemeente, dier liefde, die sterker is dan de dood. Dien God, dien ik met de handen des geloofs heb aangegrepen, wil ik niet meer loslaten, totdat Hij in mijne binnenkamer in mijn eigen hart gekomen zij. Dit zal echter eerst dan geschieden, wanneer het tot dien toestand is teruggekeerd, waarin het van den aanvang was.

Zij wijst hiermede aan haren onveranderlijken toeleg om met een voornemen des harten bij den Heere te blijven. Hare aanhoudendheid in het aankleven aan en achter den Heere Jezus. Hare volstandigheid bij Hem, met hare meditatiën, met hare belijdenis, met hare aanklevende liefde, met haar nabijleven. Gaan lokaas van de wereld, geen moeilijkheid van den weg achter Jezus, hadden haar ooit kunnen doen besluiten een haarbreed van achter Jezus af te wijken en zijne gemeenschap op te zeggen..

5. Zo droomde ik destijds; maar wanneer zal het eindelijk daartoe komen, dat ik eeuwig ongescheiden met hem verenigd worde? O, ik bezweer u, gij dochteren van Jeruzalem, die bij de lieflijke reeën of bij de hinden des velds zijt, de zinnebeelden van ware liefde, dat gij de liefde niet opwekt, noch wakker maakt; maar stil wacht, totdat het haar luste. (Hoofdstuk 2: 7).

1) Ook hier wederom als bij Hoofdstuk 2: 7 hebben de Staten-Overzetters, die en zijt, er bij gevoegd. Het wil echter zeggen, zoals zij ook zelf aantekenen: Zo lief als u de reeën of hinden des velds zijn.

2) Deze waarschuwing, gericht tot de haar in den geest voor ogen staande vrouwen, drukt zij des te liever in dezelfde woorden uit, die zij destijds voor de eerste maal gebruikte, toen deze waarlijk tegenwoordig waren, daar zij zo even aan enen droom uit dien tijd had gedacht. Als met een refrein sluit zich hiermede de tweede even als de eerste akte. De grondgedachte van de gehele akte, gelijk zij zich bijzonder in de dubbele betuiging: "Mijn liefste is mijn en ik ben de zijne" en "Ik hield hem vast en liet hem niet gaan" uitgesproken werd, ligt duidelijk in de tot in den dood getrouwe liefde, die niet kan rusten, totdat haar verlangen naar voller en blijvende vereniging met den geliefde gestild is, in het trouwe vasthouden der bruid aan den vriend harer ziel ook gedurende ene langere scheiding, waarin zij dag noch nacht, wakend noch dromend, hare gedachten van haren Uitverkorene van zich kan verwijderen. Voor den Christen betekent het minnend verlangen ener bruid, die zonder haren bruidegom niet meer kan leven, die zich geheel de zijne weet, gelijk hij de hare is, en die zich eerst dan bevredigd gevoelt als zijn huis het hare en haar huis het zijne geworden is, -zulk een bruidsverlangen betekent voor den Christen niets anders dan ene krachtige vermaning om naar voller en blijvender vereniging met den Heiland, als den waren Zielebruidegom te trachten en Hem niet los te laten, totdat Hij met de volheid Zijner hemelse gaven in het huis gelijk in het hart Zijnen intrek genomen hebbe. De Christen worde niet moede naar de komst des Heeren in zijn hart te verlangen en daarom te bidden, totdat hij als Zijn eigendom geworden, kan zeggen: "Mijn liefste is mijn, en ik ben de Zijne," en totdat hij zijne ziel met Hem verloofd wete, gelijk de bruid met haren bruidegom (Joh. 14: 23; 17: 21 vv). En gelijk de Kerk, in zover zij de rechte en ware Bruid des Heeren is, niet kan ophouden naar Zijne heerlijke verschijning te verlangen, waardoor zij eeuwiglijk één vlees met Hem zijn zal (Ef. 5: 32. 2 Kor. 11: 2. 5.32 2Co 11.2 Openb. 22: 17) zo moet ook de enkele Christenziel ten alle tijde

met vurig gebed van teder verlangende liefde tot haren hemelsen Bruidegom spreken: "Kom, Heere Jezus, ja kom haastelijk!"

6.

C. In de derde akte (vs. 6-Hoofdst 5: 1) wordt Sulamiths smachtend wachtend vervuld en wordt het feestelijk binnenhalen der bruid door Salomo en de bruiloft te Jeruzalem voorgesteld. Wederom moet men zich ene lange tijdruimte als verstreken denken van dien tijd af, toen Sulamith in de tweede akte met reikhalzend verlangen de komst van haren bruidegom verwachtte. Eindelijk verschijnt hij met een eervol geleide naar Oud-testamentische bruiloftsgewoonte (1 Makk. 9: 37,39) in het huis van Sulamiths moeder, om zijne bruid naar Jeruzalem af te halen en haar daar tot koningin en tot zijne boven alle andere bevoorrechte echtgenoot te verheffen. De akte wordt dien ten gevolge verdeeld in twee tonelen, waarvan het eerste (vs. 6-11) den feestelijken intocht van het bruidspaar in Jeruzalem, het tweede (Hoofdst 3: 1-5: 1) den bruiloftsmaaltijd in het koninklijk paleis voorstelt.

I. Vs. 6-11. Wij vinden ons hier verplaatst aan ene openbare plaats bij ene der poorten van Jeruzalem, van waar men de noord-oostelijk zich naar Jericho uitstrekkende woeste landstreek overziet. In de verte ziet men een feestelijken talrijken stoet uit die streek zich naar Jeruzalem bewegen op den gewonen groten weg, die uit het noorden des lands door de Jordaanvlakte over Jericho naar Jeruzalem voert. Het is een bruiloftstoet van zo verbazende pracht, dat het voor de poort verzamelde koor van Salomo’s hofvrouwen, die de gezamenlijke bewoners, of althans alle vrouwen van Jeruzalem vertegenwoordigen, telkenmale opnieuw hare bewondering in jubelende kreten uiten. Door deze horen wij den stoet beschrijven. Wolken van kostelijk reukwerk gaan reeds op verren afstand voor en kondigen de nabijheid aan der heerlijke, schoon versierde bruid. In het midden van den stoet is een prachtig draagbed te zien, omgeven en beschermd door 60 uitgelezen helden, waarin de glansrijke bruidegom is gezeten, thans niet met ene koningskroon, maar het hoofd met een feestelijken krans versierd, immers het is heden zijn bruilofstdag. Nevens hem zit de beminnelijke bruid. Voor en achter deze gaat de menigte van het heden bijzonder rijk versierde koninklijk gevolg. Als de stoet nabij komt, beschrijven anderen uit het vrouwenkoor bij de poort de wonderbare heerlijkheid van het koninklijke draagbed, dat Salomo voor dezen dag tot eer der bruid heeft laten vervaardigen, en dat door de dochteren van Jeruzalem uit liefde tot hem met haar handwerk is versierd geworden. Eindelijk beweegt de stoet zich langzaam door de poort, en het gehele koor der vrouwen jubelt nog eenmaal het bruidspaar tegemoet, alle vrouwen oproepende om den heerlijken opgetooiden koning en zijne lieflijke bruid te bewonderen. -Ofschoon in dit toneel alleen het staande koor der dochteren Jeruzalems spreekt, terwijl alle andere personen slechts gezien worden, en wederom in het volgende toneel alleen het bruidspaar in gesprekken met elkaar verdiept is, zo munten toch beide tonelen boven al de andere in aanschouwelijkheid en levendigheid van schildering uit, hetgeen vooral hiermede in verband staat, dat de handeling van het Hooglied in deze bedrijven haar middel- en hoogtepunt bereikt.

6. Enige uit het koor der dochteren Jeruzalems (Hoofdstuk 1: 3), die aan de poort staan en met verwondering en verbazen wijzen op den uit de verte naderenden feeststoet, voornamelijk

op de boven allen uitmuntende glansrijke bruid: a) Wie is zij, die daar zo heerlijk en prachtig versierd naar de stad opkomt uit de woestijn, daar onder aan gene zijde van den Olijfberg 1) statig en met kostbaar reukwerk omgeven als rookpilaren, hoog zich verheffend, den slanken palmboom voorbij strevend, berookt met mirre en wierook, en met allerlei welriekende poeder des kruideniers 1)?

a) Hoogl. 8: 5.

1) De naaste omgeving van Jeruzalem was wel is waar rijk aan tuinen en plantsoen, maar verder aan de andere zijde van Bethanië op den weg naar Jericho breidde zich ene stille, onbewoonbare woestijn met doorngewas en steenhopen uit. Toen eenmaal de kinderen Israëls uit de woestijn optrokken, en met Jozua, den zoon van Nun, den Jordaan doortraden, toen vroegen de volkeren der aarde: Welk is dat uitverkoren volk, dat uit de woestijn opkomt, welriekend van geur des wierooks, gesterkt door Gods arm, om der verdiensten wille van Abraham, die God gehoorzaamde en op den berg Moria tot hem smeekte; glanzend van heilige zalfolie om der gerechtigheids wille van Izak, die gebonden werd op den berg des heiligdoms; begeleid van wonderen, om der barmhartigheids wille van Jacob, die met den Heere worstelde tot den dageraad en hen overmocht en alzo zelf te zamen met zijn twaalf stammen verlost werd?

Evenzo zal eenmaal de tweede Jozua, Jezus Christus met Zijn heerlijken bruiloftstoet uittrekken, om Zijne dan reine en heerlijke bruid, door Hem zelven met alle goud en zilver overtreffende deugden versierd, uit hare aardse woonplaats tot de bruiloft en eeuwige zalige gemeenschap der koninklijke heerlijkheid met Hem af te halen, en uit de woestijn en zonnehitte der aanvechtingen dezes levens op te voeren naar het nieuwe Jeruzalem. Dan zal ook hare schoonheid en heerlijkheid openbaar worden voor alle volkeren op aarde en door hen met verstomming bewonderd worden, als de glans en de majesteit van haren verheerlijkten Heere en Bruidegom haar weer van het aangezicht zal stralen. En gelijk Sulamith in hare schoonheid en haar van Salomo geschonken sieraad staat in tegenoverstelling van de woestijn, zodat de vrouwen in verbazing vragen: Hoe is het mogelijk, dat zulke schoonheid uit de woestijn opkomt, zo ook zullen eenmaal de volken der aarde niet begrijpen en zich verwonderen dat de nederige, door hen zo verachte, mishandelde en vervolgde bruid des Heeren zulk ene verheven schoonheid, zulk een glans der eeuwigheid bezit, en dat zij uit ellende en droefheid des levens in de woestijn der wereld zulke heerlijkheid meebrengt. Want uit de woestijn (Openb. 12: 6) zal haar Bruidegom haar halen en toch zal zij in wit, rein lijnwaad gekleed zijn. (Openb. 19: 8; 21: 2)..

2) In het Oosten was het ene geliefkoosde gewoonte om bij feestelijke optochten, zo als bij ene bruiloft, niet slechts de klederen enz. met hartverkwikkende reukwerken te vervullen maar ook vóór den stoet uit edel reukwerk te branden, gelijk het ook aan het Turkse hof te Konstantinopel vroeger nog de gewoonte was om bij de geestelijke ontvangst van vreemde gezantschappen aloë en wierook in gloeiende zilveren schalen te branden. Deze gewoonte, als ook de omstandigheid, dat zowel Salomo als Sulamith hier en reeds vroeger altijd met welriekende geuren rijkelijk omgeven zijn, heeft ene diepe zin. Elke onaangename reuk is het zinnebeeld van zonde, dood, verrotting, eeuwig verderf; de welriekende geuren daarentegen

zijn het zinnebeeld van de verwijdering van zonde, schuld, dood en verderf, en van de vervulling met reinheid en gerechtigheid, met vergankelijk, eeuwig leven, waarop de dood geen macht meer heeft. De Bruid des Heeren, Zijn eigen heilig lichaam, zal ook geheel doordrongen en omgeven zijn van alle welriekende geuren der eeuwige heerlijkheid, en zij, die haar in hare heerlijkheid aan de hand haars Verlossers zullen zien opgaan ter bruiloftsmaal, zullen ook reeds uit de verte een gevoel en ene duidelijke ervaring hebben van de stromen des eeuwigen levens, dat zijn geur uit haar verspreidt. -Thans leeft de begenadigde ziel (gelijk de gehele gemeente van Christus) nog in de woestijn, in den vreemde temidden van wilde gedierten en duivelen. Ofschoon zij nu hier geheel van haren Bruidegom verlaten is, wordt zij toch, zolang zij nog in het vlees leeft, nog niet tot het volkomen aanschouwen van Hem toegelaten, maar wordt door Hem door woeste streken en verzoekingen geleid. Ja zo lang zij nog niet met Hem heerst, schijnt zij van Hem verlaten te zijn. Daarom tobt zij voortdurend om tot Hem uit te gaan, opdat hoe langer hoe meer bemerke hoe lief zij hem heeft.

Als de Bruid hier wordt voorgesteld als komende uit de woestijn, en de verwondering daarover gegeven wordt, dan is ook de woestijn typisch op te vatten als beeld van verdrukking en onvruchtbaarheid en knechtschap, en het opkomen uit de woestijn, als een komen tot de vrijheid.

Van de woestijn is geen verwachting. Maar daarom wordt ook duidelijk te kennen gegeven, dat al wat de bruid is en heeft, zij al dat heeft door en van haar bruidegom.

7. Andere vrouwen uit hetzelfde koor aan de poort, bij het aanschouwen van het statiebed in het midden van den optocht, als hij reeds gans in de nabijheid gekomen is: Ziet, het bed, dat Salomo heeft! 1) en welk een glansrijke omgeving! daar zijn als erewacht zestig krijgshelden rondom, van de 600 helden van Israël, 2) welke David reeds als staande eregarde uit de kern van het leger zich als de edelste en getrouwste zijner dienaren uitverkoren had (2 Samuel 15: 18 ; 2 Samuel 16: 6; 20: 7; 23: 8 vv).

1) Is het wonder, dat het geestelijk huwelijk tussen de Kerk en Jezus, hetwelk alle de volmaaktheden van menselijke huwelijken oneindig overklimt, ook niet ontzet zij van deze zo passende evenmatigheid? Het is waar, in zichzelve is zijne Bruid van een lagen, verachten, armen, walgelijken staat en gestalte. Maar als zij nu door de genade Hem tot ene Bruid wordt opgesierd, zo komt er ook ene koninklijke luister, ene Geest der heerlijkheid op haar, en zo wordt zij ook een weluitgedoste Bruid. Bij zulk ene Bruid past niet minder een Bruidegom veel schoner dan de mensenkinderen met majesteit en heerlijkheid (Psalm 45: 3,4,10,14)..

Zij, die de rust in Christus vinden, hebben niet alleen alle gemak en gerustheid, maar zij wonen ook in alle veiligheid en zekerheid en hun heilige onbekommerdheid steunt op een heilige en onverwinlijke hoede en bescherming..

2) Dit duidt aan de zekerheid en veiligheid van de Kerk van Christus. Kon Elisa zeggen: die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn, dit geldt te allen tijde ten opzichte van de zaligheid der gelovigen.

Dat de wachters daar stonden was niet om den Bruidegom, maar om de Bruid, d.w.z. opdat zij gerust en veilig zich zou weten.

8. Die allemaal zwaarden houden gewapend met zwaarden ten oorlog, geoefend in den krijg, elk hebbende zijn zwaard aan zijne heup, 1) van wege den schrik des nachts, 2) waarmee zij op den langen tocht door woeste streken alle storing en verschrikking van de slapenden in den nacht verre moesten houden.

1) Altegaarder omschrijvingen van enen recht toegerusten, enen recht geoefenden, enen rechtvaardigen, enen recht onverschrokken held..

2) De duistere tijden, waarin gij leeft, tijden van zo vele zonden, van zo vele doorbrekende dwalingen, van zo vele zorgeloosheden roepen ons te meer, om met het zwaard in de hand voor ‘s konings belangen uit te komen. Nachten van verschrikkingen, van verzoekingen, van rampspoeden, die u zelfs overkomen, vereisen wel, dat hij wel gewapend en wel ten oorlog geleerd zijn. Hoe zult gij anders staande blijven in den bozen dag?.

Daar de reis van Sunem tot Jeruzalem, in rechtstreeksen afstand, 12 mijlen bedraagt, en alzo minstens eens, zo niet twee malen, overnachten noodzakelijk maakte, en dat wel in een wild eenzaam oord, zo was een dergelijk militair geleide geenszins overtollig. Ook stelt Sulamith later, als zij tot terugkeer naar hare geboorteplaats opwekt (Hoofdstuk 7: 11,12) op den weg derwaarts een herhaald overnachten in de dorpen voor.

-Gelijk Salomo zijne uitverkorene bruid in een pracht-rustbank, omgeven van 60 krijgshelden, naar het huis haalt, zo zal de Heere, als Hij Zijne gemeente verlossen en ter bruiloft zal afhalen, zelf met grote heerlijkheid verschijnen, en omringd zijn door de schare van alle heilige engelen, de sterke helden, die Zijn woord doen, en die wel bij machte zijn om de verschrikking van de macht des satans en van het gezamenlijk rijk der duisternis af te houden van de Bruid des Lams, om ze daarna voor altijd te vernietigen..

9. Wederom andere vrouwen uit het koor: De koning Salomo heeft zich, en voor Sulamith op dezen zijnen bruiloftsdag ene bijzondere prachtige koets, een statiebed (vs. 7) gemaakt, laten maken van allerlei kostbaar hout van het hout van Libanon, als ceder- en cipressehout.

De wagen betekent het Verbond der genade, het plan der verlossing, gelijk het in den eeuwigen raad Gods is besloten en ons in de Schrift is geopenbaard. Het is het werk van Christus zelven, waarin de heerlijkheid van Zijne liefde en genade zich op het uitnemendst vertoont, en dat Hem in de ogen der gelovigen beminnelijk bewonderingswaardig maakt. In dit verbond worden zij in de volkomenheid der goddelijke liefde gedragen en rijden zij als het ware in triomf. Wonderbaar schoon is het ontworpen en daargesteld, zo tot ere van Christus als tot troost voor de gelovigen. Het is in alles wel geordineerd en bewaard, 2 Samuel 23: 5 23.5 Zijne pilaren kunnen noch wankelen noch buigen. Het is gemaakt van het hout van den Libanon, dat niet verrot. Het voetstuk er van was goud, het duurzaamst metaal. Het bloed des verbonds, dat heerlijk purper, is het bedeksel van dien wagen, waarin de gelovigen beveiligd zijn voor den wind en de stormen van den toorn Gods en voor de smarten dezer wereld. Maar

het binnenst er van en wat er het alles in allen van uitmaakt, is de liefde, de liefde van Christus, die alle verstand te boven gaat, welker uitgestrektheid onmetelijk is. Dat is het, waarom gelovigen hebben te rusten..

10. De 1) sierlijke pilaren van deze, waarmee zij versierd is, maakte hij van zilver, haren vloer, (beter: hare leuning) van goud, haar gehemelte of: haar peluw van purper, het binnenste was gespreid met de liefde van de dochteren van Jeruzalem 2) (juister: was fijn gestikt door de liefde van de dochteren van Jeruzalem) die het den koning als geschenk hadden aangeboden.

1) De nauwkeurige beschrijving van de pracht der reiskoets moet duidelijk dienen om aan te tonen, dat Salomo zijne geliefde bruid thans uit de nederigheid van een eenvoudig, onbekend landmeisje tot de hoogheid en majesteit van een volkomen koninginnestaat had verheven. In de bijzondere kostbare delen van den draagstoel moet de heerlijkheid der bruid alzo voor allen openbaar worden. Men kan derhalve de verschillende delen en stoffen er van, niet nog in het bijzonder verklaren, gelijk de allegorische uitleggers doen. Het is daarenboven een voldoend verhevene gedachte, dat even als Sulamith, zo ook de gemeente Gods, in het Oude Testament uit de dienstbaarheid en vernedering in Egypte tot de heerlijkheid van een volk van koningen en priesters is verheven, en in het nieuwe Testament uit de armoede van een arm zondaarsvolk, dat in Bethlehems stal het eerst zijn Bruidegom aanbad, is opgevoerd tot de hoogheid van ene door het geloof en Gods woord de wereld overwinnende en beheersende koningin en eenmaal in deze thans nog onder kruis en knechtsgestalte verborgene heerlijkheid ook den vijanden zal openbaar worden..

2) Dit zal willen zeggen, dat de verheerlijkte Koning in zijnen zaligen ruststaat, op zijn glansrijke koetse evenwel is en blijft het grote voorwerp van de liefde der gelovigen, dat die hem daarop als gedurig bespreiden, overdekken, overstromen met hun liefde, dat die ook zijn binnenste, zijn hart in die zijne erekoets nog gedurig doen branden en ontsteken door hun liefde, welke zij op aarde tot Hem hebben, en zo door die hun liefde ook gedurig ontsteken en brandende houden. Maar gelijk ik liefst wil, past men het op de liefde van den Heere Jezus tot Jeruzalem’s dochters, dan vertoont ons dit het hart van Jezus in den hemel tot Zijn volk hier op aarde, dat Zijne liefde op Zijn koetse van eer niet is verminderd noch ophoudt, maar dat die Zijne koetse nog rondom als bespreid is en tot haar binnenste geheim heeft ene overklimmende liefde van Jezus tot de zijnen..

Wij hebben de opvatting van Henry (vs. 9) en Dächsel laten staan, hoewel wij van mening zijn, dat hier niet van een draagstoel, maar van een bed, van een statiebed sprake is. Bij een draagkoets behoren toch handbomen en bij een reiswagen paarden. En hier is van geen van beide sprake.

Van oude tijden af zijn dan ook de gevoelens verschillend. De een vertaalt door koets, de ander door bed.

Wij zijn van oordeel, dat hier van het zelfde bed sprake is als waarvan vs. 7 meldt. Werd daar echter gewezen in hoofdzaak op de wacht, die het bed omringde, hier wordt het bed zelf beschreven en daarmee de hoedanigheden van het bed.

Geestelijk opgevat wordt hier de heerlijkheid van den meerdere dan Salomo beschreven, de glans van Zijne heerlijkheid in den hemel ten behoeve van Zijne gemeente.

Alles aan dit pronkbed is koninklijk en geeft tevens aan een rustigen koninklijken staat.

Welnu, Christus Jezus is den hemel ingegaan, om in koninklijke heerlijkheid, rustende van de overwinning over alle zijne vijanden, toch al de Zijnen die heerlijkheid deelachtig te maken.

Want gelijk Salomo dit bed had gemaakt, om het te delen met zijne uitverkorene bruid, alzo heeft de meerdere dan Salomo, de Christus der heerlijkheid, Zijne overwinning gehaald, opdat geheel Zijne Kerk in al die heerlijkheid zou delen.

11. Het gezamenlijke koor der vrouwen, luide jubelend, terwijl de stoet zelf de stad binnentrekt: zo gaat nu uit, uit de stad, en aanschouwt, gij dochteren van Zion! den koning Salomo, met de kroon (juister: (den bruiloftskrans) waarmee hem zijne moeder Bathseba kroonde op den huidigen dag zijner bruiloft, en op den dag der vreugde zijns harten.

Dat juist Salomo’s moeder hem dezen krans heeft opgezet, zal wel te verklaren zijn uit ene bijzondere bruiloftsgewoonte, waarbij de moeder, tot teken van hare goedkeuring der door haren zoon gesloten echtverbintenis, hem eigenhandig met een feestkroon versierde.

In ene doornenkroon, het teken des vloeks, heeft de Heere Zijne Bruid, de verlorene wereld, opgezocht; in ene glansrijke kroon der heerlijkheid met het opschrift "Getrouw en Waarachtig" zal Hij ze wederhalen..

Worden in vs. 10 de vrouwen van Jeruzalem genoemd in onderscheiding van de Galilese vrouwen, hier wordt gesproken van de dochteren van Zion, de gewone erenaam voor de Jeruzalemse vrouwen.

Vragen we nu, wat we onder kroon hebben te verstaan. dan is geen andere uitlegging mogelijk, dan Zijne koninklijke heerschappij aan ‘s Vaders rechterhand, Zijne koninklijke heerlijkheid, welke de Vader Hem heeft gegeven, nadat Hij Zijne ziele tot een schuldoffer had gesteld.

De heerlijkheid van een koning toch blonk veel meer uit door zijn kroon. Niet een prachtig paleis, niet een prachtig kleed stempelde hem tot koning, maar in de eerste plaats de kroon.

De kroon, waarmee zijne moeder, wat het vlees betrof, d.i. Israël, hem kroonde, was een kroon van doornen, was lijden en smart, maar de kroon, welke de Vader Hem op het hoofd heeft gezet, was eeuwige eer en heerlijkheid. -

HOOFDSTUK 4.

SCHOONHEID DER KERK ENE GENADEZAAK.

II. Vs. 1-Hoofdstuk 5: 1. In dit tweede tafereel van de derde akte bevinden wij ons in de bruiloftzaal van het koninklijk paleis op Zion. De bruiloftsgasten, die verwaardigd worden aan de vreugde van dezen dag deel te nemen, moeten wij ons denken enigszins ter zijde van het bruidspaar aanzittende. Maar zij zijn slechts bijzaak en dienen alleen, om de bruiloft op te luisteren, en getuigen te zijn van Sulamiths verheffing tot koningin en gemalin des konings, getuigen van zijne innige liefde voor Sulamith. De hoofdzaak vormt het vertrouwelijk gesprek tussen het bruidspaar, waarvan de enige inhoud is, de grootte en innigheid hunner liefde, vooral van die des konings tot Sulamith. Uit het gehele en uitgestrekte gebied zijner heerschappij neemt hij vergelijkingen, om haren eenvoud en nederigheid, hare schoonheid en kuisheid naar waarde te prijzen. En wanneer de ootmoedige bruid de lofuitingen van zijn liefdegloed zoekt te ontwijken, terwijl zij den wens uit om eenzame plekjes van het koninklijke park te bezoeken, en daar tot den avond in stilte te toeven, dan begint hij met nog warmere woorden hare beminnelijkheid te verkondigen. Maar op al zijne lofspraken antwoordt zij met nederigheid slechts dat ééne, dat zij zich zijne hartelijke liefde nog niet waardig keurt. Dan sluit Salomo, door liefde overweldigd, haar in zijne armen en verklaart haar zijne eeuwige onverbreekbare gehechtheid. -Of ene godsdienstige huwelijksplechtigheid bij de Israëlieten de eigenlijke bruiloft voorafging, en dus ook hier tussen het eerste en het tweede tafereel gedacht moet worden in te vallen, is twijfelachtig, omdat de Heilige Schrift ons daarvan niets duidelijk zegt.

1. Salomo vertrouwelijk tot Sulamith: Zie, gij zat schoon 1), mijne vriendin! zie, gij zijt schoon: uwe ogen a) zijn duivenogen tussen uwe vlechten; 2) uw haar is zo blinkend zwart, zo weelderig en als zijde zacht en teder als ene zwarte, keurige kudde geiten, die het gras van den berg Gileads 3) afscheren.

a) Hoogl. 4: 3; 6: 7. b) Hoogl. 6: 5.

1) Zie, gij zijt schoon, enz. Wij mogen hier zowel enkele gelovigen als de gemeente in haar geheel beschouwen als door Christus toegesproken. Al is het ons niet wel mogelijk de verschillende toespelingen op bevredigende wijze te verklaren, nochtans is dit duidelijk, dat de Heere Christus hier verschijnt om aan te tonen, dat de gemeente en de gelovigen alle soort van geestelijke uitnemendheid deelachtig zijn. Die Christus eren, zal Hij eren. 1 Samuel 2: 30. Hij vleit den gelovige niet, noch heeft hij de bedoeling, de gemeente op zich zelf trots te maken, maar het is om haar onder de bedruktheden van het tegenwoordige te bemoedigen. Wat anderen ook van haar mochten denken, in Zijne ogen was zij beminnelijk. Ook spreekt Hij, aldus om anderen uit te nodigen, 3 om ook wèl van haar denken en zich bij de Kerk te voegen..

2) Nog in onzen tijd behoort door het gehele Oosten heen de sluier tot de degelijkste en onontbeerlijkste stukken der vrouwelijke kleding, en gene vrouw van stand en eergevoel vertoont zich zonder dezen ooit aan vreemden, noch in het openbaar, noch in haar eigen huis.

Slechts slavinnen, publieke danseressen (tegelijk boeleersters) en soms vrouwen uit de laagste volksklasse maken op dezen regel ene uitzondering. Over ‘t algemeen schijnen bij de Israëlieten dezelfde grondstellingen gegolden te hebben, al moeten wij ons ook de ingetogenheid en afscheiding der vrouwen minder groot denken, dan in het tegenwoordige beschaafde Oosten: en voornamelijk in den aartsvaderlijken tijd bestond betreffende den sluier ene ruimere etiquette. Meisjes en zelfs vrouwen schijnen, vooral bij huiselijke bezigheden, zonder twijfel ongesluierd geweest te zijn. Evenwel bedekt zich de verloofde voor haren bruidegom (Genesis 24: 65). Van den sluier kende men drie soorten: ten eerste de nu nog gebruikelijke, die van de slapen des hoofds afhing en daardoor bij het gaan zweefde, welke op de hoogte der ogen zo werd gevouwen, dat men er doorheen kon zien. Jes. 3: 19, Dan het sluierkleed, dat nog tegenwoordig de Oosterse vrouwen over de gehele kleding werpen, en eerder een mantel kan genoemd worden. Jes. 4: 1,3; 5: 7; 6: 7. Jer. 5: 23. Een derde sluier, welke men in Syrië en Egypte nog draagt, bedekte borst, hals en kin tot aan den neus; de ogen bleven vrij..

In het Hebr. Ktmul debm (Meba’ad létsammatheek). Beter: achter uwen sluier. Zoals ook reeds boven is aangegeven, droeg ook de bruid een sluier.

De haarvlechten voor de ogen laten hangen deed niet een zedige jonkvrouw, maar een lichte vrouw.

De Bruidegom begint met den uitroep: Gij zijt schoon en bewijst dit door de schoonheid van het geheel in de enkele delen aan te wijzen en te prijzen.

De Gemeente van Christus is volmaakt in Hem, die haar Hoofd is.

3) Het gebergte Gilead aan de Oostzijde van den Jordaan wordt hier vermeld als bijzonder rijk aan kudden. (Num 32: 1), gelijk ook latere reizigers het met kudden bezaaid vonden. Salomo zegt dus: "gelijk de geitenkudden verstrooid op den bergtop Gilead hem een keurig uitgezocht aanzien geven, terwijl hij vroeger als ene dorre en kale rots verscheen, zo wordt door uwe haren uw hoofd met edele kleur en volheid versierd."

Het haar of de wol der schapen in Palestina was wit, maar dat der geiten zwart, en het is daarom, dat de glans van het haar der bruid wordt vergeleken met den glans van het haar der geiten van Gileadsgebergte.

2. Uwe tanden daarentegen zijn zo verblindend wit als ene kudde schapen wier wol wit is, die geschoren zijn, geheel glad, diezo even uit de wasstede 1) opkomen en daardoor sneeuwwit; die al te zamen tweelingen voortbrengen, en gene onder haar is jongeloos, zo ook staan in uw mond de tanden in beide rijen als tweelingen paarsgewijze zonder leemte op elkaar.

1) In de oudheid, gelijk nog in warme luchtstreken, was het ene algemene gewoonte, de geschoren schapen dadelijk te laten baden..

Met geschorene schapen worden de tanden vergeleken met betrekking op haar gladheid, met gewassen schapen in betrekking op haar witheid-het Palestijnse schaap is in den regel wit, -ten opzichte van het volle getal der tanden aan tweelingen gelijk..

3. Uwe lippen over dit elpenbeenwit uwer tanden zijnzo helder rood en fijn besneden als een dicht scharlaken snoer, en uwe spraak, (beter: uwe mond a)) is lieflijk, vol vriendelijke, hartverkwikkende woorden; de slaap uws hoofds, uwe zachte rode wangen, welke zich aan de helder witte slapen aansluiten, is zo schoon, zo zuiver gewelfd als een stuk van een granaatappel 2) aan zijne buitenzijde, waar fris rood uit geel en wit te voorschijn komt; zo vertonen zij zich lieflijk tussen uwe vlechten (juister: van achter uwen sluier vs. 1).

a) Psalm 147: 1. Col. 4: 6.

1) Daar achtereenvolgens uitwendig zichtbare lichaamsdelen van Sulamith worden geschilderd, zo zal ook hier zulk een bedoeld worden, omdat de mond, de eenheid der vooraf genoemde lippen en tanden, als spraakorgaan een wezenlijken trek in het beeld van de schoonheid der bruid uitmaakt..

2) Slechts bij ene helft, een gedeelte van den granaatappel worden de wangen vergeleken, om hare zachte welving.

De granaatappel, de vrucht van den in het Oosten inheemsen granaatboom, had een gelijkmatig ronden vorm, uitwendig rood, van binnen geel, en werd voor zó schoon gehouden, dat men dien architectonisch bij den tempelbouw aanwendde. (Exodus 28: 33).

4. a) Uw hals is zo bevallig slank en recht, daarbij zo statig getooid met allerlei sierlijk kettingwerk en andere glinsterende edelgesteenten, als Davids wapentoren 1), hier aan den kant van het Zions paleis, die door mijn vader gebouwd is tot ophanging van wapentuig, 2) waar buitenzijds duizend rondassen aan hangen, allemaal zijnde schilden der helden.

a) Hoogl. 7: 4.

1) Wij moeten onder dezen toren ene soort van versterkt tuighuis verstaan, binnen welks ruimte een wapenvoorraad van elken aard voor oorlogstijd werd bewaard, waarin zich evenwel te gelijk ene voortdurende wacht van bijzonder trouwe mannen ophield, die hun schilden en andere wapenen aan de buitenzijde van den toren plachten op te hangen, waardoor deze alzo blinkend versierd was. Zijne ligging is twijfelachtig, maar toch moet die in de nabijheid van het paleis geweest zijn, zodat Sulamith dien of zien kon of ten minste er mede bekend was. Het in Nehemia 3: 14 genoemde "huis der helden", dat aan de oostzijde van den koningsburg gelegen was, zou ‘t meest passen. -Was de toren wellicht uit witten zandsteen opgetrokken, dan doelt de vergelijking tevens op het wit van den hals..

Hoogstwaarschijnlij k is de schaapstoren bedoeld, waarvan in Micha 4: 8 sprake is, een gebouw op den berg Zion, hetwelk diende tot gerechtshof.

2) Delitzsch vertaalt, gebouwd in terrassen, en laat dit, in verband met het volgende, slaan op de sieraden en ketenen, waarmee de hals omwonden was.

In elk geval ziet het volgende in dit vers zeker op de halssieraden, waarmee de bruid versierd was.

5. a) Uwe twee borsten zijn van zulk ene tedere, bevallige schoonheid, gelijk twee welpen, tweelingen van ene ree of gazel, die onder de lelies (Hoofdstuk 2: 2) weidenen zich aldaar legeren.

a) Hoogl. 7: 3.

Wanneer reeds de gazel, als volgroeid dier, op zich zelf een voortreffelijk, geliefkoosd en sprekend beeld van vrouwelijke bevalligheid en bekoorlijkheid is (Spreuk. 5: 19), zo verschijnt een tweelingspaar harer jongen, uitgestrekt op een door lelies overspreid leger, te eigenaardiger, om het tedere en sierlijke van kuisen, maagdelijken boezem, achter een welriekend kleed verholen, aan te duiden.

"Behalve de tederheid der gazellen-geitjes, behalve hare gelijkheid als tweelingen, behalve hare lieflijkheid en vreedzaamheid, hebben zij in hare lustigheid en vrolijkheid toch ene soort van moedwilligheid en van dartelheid, waardoor zij de ogen der beschouwers onweerstaanbaar boeien en hem lokken naderbij te komen en ze te betasten."

De gelovigen hebben, zowel als een uitwendigen een inwendigen mens, die, als het ware, ook bijzondere lichaamsdelen en ledenmaten heeft, welke in zekeren zin werken in overeenkomst met die van het natuurlijke lichaam. Deze zijn de onderscheidene genadegaven van geloof, liefde, enz. welke delen zijn van die nieuwe natuur. En ofschoon de nieuwsgierigheid niet in iedere bijzonderheid kan bevredigd worden, is er toch in ieder deel ene bijzondere betekenis. Hier zijn noch onnutte woorden, noch ijdele herhalingen. Wij moeten ons derhalve wachten om dit alles voor onnodig aan te zien, aangezien God het best weet wat nodig is..

De Heilige Schrift heeft misschien meer te lijden gehad door de hardnekkigheid van uitleggers om alle moeilijkheden, die er in voorkomen, te verklaren dan door enige andere oorzaak..

Wanneer men lippen en mond als één lichaamsdeel beschouwt, wat ook zo is, zo vindt men hier zeven lofprijzingen, zoals Hengstenberg juist optekent (ogen, haar, tanden, mond, slapen, hals en borst), en Hahn spreekt met recht van ene zevenvoudige schoonheid..

Ziet daar bij delen ene volmaakte prent van schoonheid. Nergens anders toe geschikt, als om ons ene gemene waarheid te vertonen, en wel geen andere, als waartoe de Bruidegom het zelf te zamen trekt: Geheel zijt gij schoon, mijne vriendin, en er is geen gebrek aan U..

6. Sulamith, die de van liefde gloeiende lofspraken van Salomo zoekt te ontwijken: Totdat de dag aankomt, of koel wordt, en de schaduwen vlieden, zal ik het park ingaan tot den

mirreberg, en tot den wierookheuvel 1) en daar op een eenzaam lommerrijk plekje in stille overpeinzing toeven, ver van het ruisende feestgejubel in de bruiloftszaal.

1) De mirreberg en wierookheuvel zijn zeker welbekende, bijzonder lieve plekjes in het park geweest, waar wellicht opgehoogde, heuvelachtige bedden met allerzeldzaamste welriekende planten zich bevonden..

Door vele uitleggers wordt gemeend, dat Salomo ook deze woorden gesproken heeft. En vandaar dat men ze zeer moeilijk heeft weten te pas te brengen. Het zijn echter geen woorden van Salomo, maar van Sulamith. Waar de koning hare schoonheid prijst en breed uitmeet, daar gevoelt zij zich die onwaardig, en spreekt er van, om zich in de eenzaamheid terug te trekken, totdat de dag is voorbijgegaan. Dit geldt ook in geestelijken zin van de Bruid van Christus. Waar de Heere, naar Matth. 25, haar prijst en zalig spreekt, daar spreekt zij het op haar beurt uit, dat zij zich van al die dingen niets bewust is.

Genade maakt klein, maakt ootmoedig. Hoe meer genade de Heere God aan ene ziele bewijst, des te meer zal zij in zich zelf niets worden, om alleen en enkel schoonheid te zien in Hem, die haar heeft lief gehad.

7. Salomo, door dezen kinderlijk ootmoedigen zin van Sulamith getroffen en in verrukking: Geheel, niet alleen, wat uwe lichamelijke gedaante maar ook wat uwe ziel betreft, zijt gij volkomen schoon, mijne vriendin! en er is geen gebrek aan u (Efeze. 5: 27).

Het volmaakt schoon der Bruid, hier geprezen, is op geen enkel lid der Kerk toe te passen, maar op de wonderbare schone samenstelling, liefde en eendracht van haar gehele lichaam, waaraan dus geen gebrek te vinden was, wijl zij zonder vlek en rimpel eens aan haren man, als een betamelijk versierde, schone bruid, zou voorgesteld en bij Hem in volmaakte heerlijkheid zou worden opgenomen..

Hiermede wordt de Kerk toegesproken, zoals zij in Christus, haar Koning, kan en mag gerekend worden. In Christus heeft zij haar volkomen rechtvaardigheid bij God, maar ook in beginsel heeft zij in Hem hare heiligmaking. Waar zij door Christus is gekocht en verlost, daar is Hij haar geworden tot wijsheid en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing.

Dit is dan ook hare roem en hare troost. Haar roem tegenover de uitwendige en inwendige vijanden, haar troost bij het erkennen en inzien van zoveel gebrek en tekortkomingen.

8. Maar niet in de eenzaamheid der stille natuur, niet naar den wierookheuvel en den mirreberg zult gij weer vluchten! neen: Kom bij (beter met) mij van den wilden Libanon af, o bruid! mijne koningin,kom bij, (beter: met) mij van den Libanon af in mijn koninklijk paleis, en geniet als heerseres er de heerlijkheden van, zie (beter: kom) van den top van Amana, den top van den Anti-Libanon, waar de Amana-rivier of Chrysorrhoas ontspringt (2 Koningen 5: 2. 2 Samuel 8: 6), van den top van Senir en van Hermon, de twee andere hoofdtoppen van den Anti-Libanon of het Hermongebergte (1 Kronieken 6: 23), kom met mij mede van de woningen der leeuwinnen, van de bergen der luipaarden

1) (beter: panters).

1) Luipaarden zijn er in Palestina niet, maar alleen in Afrika, terwijl leeuwen en panters, die hier in den grondtekst bedoeld worden, in geheel Palestina, bijzonder in Bazan en op den Libanon talrijk voorkwamen en er nog gevonden worden. -Salomo vergelijkt hier de bergen rondom Sunem, de woonplaats van Sulamith, van welke zij nu zal afkomen, om altijd bij hem te blijven, met de hoogste spitsen van het Libanongebergte, om het verschil van voorheen en thans des te sterker te doen uitkomen..

Met den Libanon en de andere gebergten zinspeelt Salomo op de vroegere omgeving der bruid, en geestelijk opgevat, kan er niet anders onder verstaan worden, dan wat de Apostel noemt, "uit deze tegenwoordige boze wereld."

Christus Jezus heeft Zijn Kerk opgezocht en lokt haar uit de wereld, trekt haar met koorden der liefde, voert haar van de verderflijke gemeenschap der wereld tot de zalige gemeenschap met Hem.

9. Gij hebt mij het hart genomen, hebt mij bekoord, zodat ik nu geheel en al u toebehoor, en niet meer mijn eigendom ben, gij mijne zuster 1) mijne mij nu volkomen in afkomst gelijke koningin, gij mijne enige rechtmatige gemalin, o bruid! gij hebt mij het hart genomen, met een van uwe ogen, met een enkelen blik uwer ogen, met ene 2) keten van uwen hals, met het kleinste deel uwer lieflijk versierde gedaante.

1) Als de thans rechtmatige gemalin van Salomo staat nu, na gevolgd huwelijk, Sulamith tot hem als ene zuster tot haren broeder. Zij is geen bijwijf (Hoofdstuk 6: 8), maar zusterlijke genoot van zijn koninklijken rang en naam; zij is koningin, gelijk hij koning is, ja "prinsen-dochter" (Hoofdstuk 7: 1), gelijk hij prinsen-zoon is.

2) Wat den koning betoverd heeft, was natuurlijk niet ene sierlijkheid of het kunstmatige werk van dit tooisel op zichzelf, maar de verrukkelijkheid, waarmee Sulamith’s hals daarin uitkwam.

Zo heeft ook Christus, die de meerdere is dan Salomo, die een Koning is aller koningen en een Heere aller heren, Zijne gemeente met ellende en nederigheid tot deelgenoot Zijner goddelijke heerlijkheid verheven, heeft de verachte en verlatene tot Zijne zuster-bruid, tot mede-erfgenaam Zijner eeuwige hemelglorie gemaakt. Hij heeft haar opgenomen in Zijn rijk, in het huis des hemelsen Vaders, en haar ene plaats bereid, die zij nimmer met haar voormalig oponthoud in het verre vreemde land, in de woestijn van het zondige, aardse leven zou willen verwisselen..

Er is wel op te letten, dat Sulamith hier eerst zuster en dan bruid genoemd wordt.

Dat is een zeer duidelijke voorstelling van de verhouding tussen Christus en Zijne Kerk. Om haar als Zijn verloste Bruid op den dag der Hemelvaart in de armen met zich mede in den

hemel te zetten, moest Hij eerst in Bethlehems kribbe neergelegd worden, d.i. moest Hij eerst het vlees en bloed des mensen aannemen en den broeders in alles gelijk worden.

En Hij is des vleses en des bloeds deelachtig geworden en daarom kan Hij ook straks als de allesbetalende Borg optreden, die volkomen de schuld heeft betaald, van straf heeft gevrijwaard en het recht tot het eeuwige leven heeft gegeven.

10. Hoe schoon, hoe verkwikkend is uwe uitnemende liefde, mijne zuster, o bruid! Hoe veel beter, zoeter, hartversterkender is uwe uitnemende liefde dan wijn, en de reuk uwer oliën, waarin mij al de rijke volheid der reinheid, schoonheid en lieflijkheid van uw wezen voelbaar wordt, (Hoofdstuk 3: 6) dan alle specerijen.

Juist datzelfde had Sulamith van Salomo, nog als bruid en terwijl hij afwezig was, gezegd; nu geeft Salomo hier de aan hem reeds verloofde en aanwezige dezelfde woorden, maar nog versterkt terug. Hiermede is dus gezegd, dat Salomo nu als gemaal de bruidsliefde van Sulamith nog veel inniger wil beantwoorden..

Het is de liefde van de ziele tot Jezus onbepaaldelijk, waarop hier wordt gedoeld. Niet ongepast meervoudig, als liefden, uitgedrukt.

Om de aanhoudendheid der gedurig geoefende liefdedaden der gelovigen, omtrent den Heere Jezus, daardoor aan te tonen, maar ook bijzonder om de veelheid en verscheidenheden van gestalten, blijken en oefeningen der liefde uit te drukken, die in de liefde van des Heeren volk, omtrent Jezus samenlopen..

Uitnemende liefde in den zin van, vele en velerlei liefdebetoningen, als openbaring van een hart, waarin nog geheel het vuur der eerste liefde brandt. Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk, zo heeft de Bruid Hem leren kennen, maar zo openbaart zij zich ook in hare volle liefdebetoning.

11. Uwe lippen, 1) o bruid! druppen met hare hartelijke, weldadige redenen van honingzeem, als het zoetste van den honing, wanneer hij van zelf uit de cellen der graten uitdrupt (1 Samuel 14: 27); alzo is ieder woord uwer lippen reine waarheid, wijsheid, zoetheid; honing en melk, de zinnebeelden van het beste, wat de liefde des Heeren Zijn uitverkoren volk op aarde gegeven heeft, is onder uwe tong, wanneer zij mij woorden van innige, trouwe liefde toefluistert, en de reuk uwer klederen, waarin mij geheel uw eigen wezen verkwikkend tegenademt, is als de frisse lavende reuk van Libanon met zijne balsem-geurige cederbossen (Psalm 45: 9. Genesis 27: 27).

1) Uwe lippen staat hier in plaats van, uw mond, als werktuig van het spreken. En waar nu gezegd wordt, dat zij druppen van honingzeem, en dat honing en melk is onder hare tong, daar wordt daarmee uitgedrukt, dat de Bruid niet om de woorden van liefde en hoogachting behoeft te zoeken, maar dat zij als het ware vlug van hare lippen vloeien.

Waar de drang der liefde tot spreken dringt, daar heeft de gelovige ziele er behoefte aan, om de genade op velerlei wijze groot te maken, daar vloeien uit het hart over de lippen er vele woorden, om den naam des Heeren en Zijne onnaspeurlijke liefde te verheerlijken.

12. Mijne zuster, o bruid! gij zijt zo wel verzekerd als een besloten hof 1), waarin niemand toegang heeft, dan alleen zijn heer en bezitter (vs. 16), ene beslotene voor alle onreinheden beschutte wel, ene verzegelde en wel bewaarde fontein. 2)

1) In deze uitdrukkingen ligt ene grote betekenis. De Kerk wordt hier eerst een besloten hof genoemd, besloten, afgezonderd door de eeuwige verkiezing Gods, door het werk des Geestes en beschermd door de macht van haar Koning.

Gelijk een hof dikwijls lag omringd door een woestijn, maar afgezonderd er van door een omheining of door een stenen muur, alzo zijn de gelovigen, alzo is de Kerk ook wel beschermd en veilig.

Daarna wordt zij genoemd: een besloten wel. De putten in de lusthoven waren bedekt met een steen om het water te beschermen tegen het stof en het zand der woestijn. Daarom, ook de Kerk is besloten en door haar Heere en Koning wordt zij wel bewaard voor veel, wat haar tot eeuwige schade zou zijn.

Eindelijk een verzegelde fontein.

Het woord in den grondtekst duidt een fontein van levend water aan, en dit kan hier niet anders betekenen dan het levend water van altijd nieuwe genade en nieuwe genadewerkingen Gods in de ziele.

Met deze woorden tekent de H. Geest de zekerheid, den vasten staat der Kerk, maar ook haar opwassen in de genade, haar steeds op nieuw besproeid worden met de wateren der genade.

2) Onder het water, waarvan de Kerk een wel en fontein is, kan men ook begrijpen alle die gezegende genadeweldaden, zegeningen genadegoederen, waarmee de Heere niemand bedeelt en vervult dan Zijn bruidsvolk, en die door hare reinigende, vruchtbaarmakende en verkwikkende kracht recht de hoedanigheid van water hebben. Dat water der vernieuwing, het bad der wedergeboorte. Dat zegenende water van Jezus bloed ter zaligmaking, vloeiende uit de geopende fontein tegen de zonde en de onreinheid. Dit water der heiligmaking tot uitzuivering van zonden. Dit verkwikkelijke water van vertroostende genade, door vervrolijkende werkingen van den Heiligen Geest, welke de ziel vervullen met blijdschap, vrede en vrolijke verkwikking..

13. Uwe scheuten zijn een paradijs van granaatappelen (vs. 3), met edele vruchten, cyprus, cyprusbloemen (Hoofdstuk 1: 14), die te zamen geplant zijn met nardusplanten, waaruit men ene zo fijne zalfolie bereidt (Hoofdstuk 1: 12).

14. Nardusplanten en saffraanbloemen, 1) kalmus uit Gelukkig Arabië, en kaneel, met allerlei bomen, welker geurige hars tot bereiding van den edelsten wierook dient, mirre (Hoofdstuk 1: 13) en aloë (Numeri 24: 6),mitsgaders alle voornaamste specerijen, 2) alle overige planten, die tot balsem worden aangewend, (zo als b.v. Exodus 30: 23 enz. Psalm 45: 9).

1) De echte saffraan, crocus sativus, is ene plant, die in het Oosten en in de Levant in ‘t wild groeit, en tegenwoordig ook in Zuid-Europa op akkers gebouwd wordt. Het is een bolgewas met rechtopstaande, grassoortige bladeren, dat in den herfst onmiddellijk uit den wortel ene bleek violetkleurige bloem van den vorm ener lelie en de grootte ener kleine tulp doet opschieten. De in ‘t midden van deze bloem aanwezige stengel eindigt in drie vezelige zaadjes van roodgele kleur en sterken geur, die gedroogd de bekende saffraan geven. De ouden maakten een zeer groot gebruik van dit product; voornamelijk bereidde men daaruit een zeer geliefkoosd reukwater, waarmee men zalen en schouwtonelen besprengde, spijzen, in ‘t bijzonder koeken en confituren begoot, en waarvan men zelfs gehele kleine fonteinen maakte. Ook zalf maakte men uit crocus, en bij de spijzen mocht deze specerij niet ontbreken. De kalmus calamus odoratus, die zich door zijnen welriekenden naar specerij smakenden wortel onderscheidt, wast ook wel in Europa; meer getrokken evenwel is de Aziatische, en bovenal wordt de Indische en Arabische op hogen prijs gesteld. Men bereidde uit den wortel, gelijk tegenwoordig nog, zalf, olie en reukwerk..

Onder uwe scheuten is niet anders te verstaan, dan wat in den hof zooeven genoemd uitspruit. En als nu hier geestelijk verstaan de Kerk wordt bedoeld, dan kunnen onder scheuten niet anders begrepen worden dan de gelovigen, de geestelijke scheuten der genade. Een hof zooeven genoemd, wel afgezonderd, wel voorzien met water, brengt vruchten voort en die vrucht wordt aanschouwd in de planten, die er in groeien en bloeien. Planten, allen onderscheiden opgesomd, van onderscheidene waarde, maar daarom ook zinnebeelden van de enkele leden der Kerk.

2) Salomo noemt hier de voortreffelijkste, edelste planten van het binnen- en buitenland op, die zijne uitgebreide kennis van het plantenrijk hem aangeeft, en die tot bereiding van edele, welriekende oliën en wateren, goede zalven en wierook worden aangewend, om voor te stellen, dat in Sulamiths heerlijke eigenschappen het heerlijkste, wat Gods schepping voortbrengt, zijne gelijkenis en evenbeeld windt. Wellicht had Salomo ook al deze buitenlandse planten in zijne tuinen te Etham zuidelijk van Bethlehem (1 Samuel 9: 5) aangekweekt, en kende Sulamith ze van daar..

15. O, ja waarlijk, gij zijt ene fontein der hoven, die alles verkwikt en op nieuw laat ontspruiten, wat in zijne nabijheid staat, een alom gewaardeerde put der levende, uit de aarde opborrelende bronwateren, als beken van frisse, lieflijk verkwikkende wateren, die van de sneeuw uit Libanon rijkelijk vloeien! (Spreuken 5: 15).

1) Het derde der vergelijking was in vs. 12 het verzamelen en afgesloten zijn, hier het innerlijke leven en zijne werkzaamheid naar buiten..

De Bruid draagt den naam van fontein der hoven, omdat èn de Heilige Geest, door Zijne genadewerkingen, haar meer dan bewateren en verfrissen, èn omdat zij zelf als een bron is toegesteld, ten einde ook anderen te stichten en vruchtbaar te maken in goede werken, waarvan zij zelf als vol geest en leven is..

16. Sulamith de lofspraak van haar gemaal, dat zij een paradijstuin met de veelvuldigste, edelste gewassen is, in ootmoed aannemende: Zie, ik heb mij aan u, daar gij mij met zulk ene liefde overlaadt, met alles, wat ik heb en ben, als eigendom gegeven: mocht ik u maar wezenlijk waardig zijn! daarom ontwaak noordewind! en kom, gij zuidewind! 1) bereidt mijn tuin tot een verrukkelijk genot voor hem, dien hij waarlijk toebehoort; doorwaaizachtkens mijnen hof, maak zijnen geur levendig, dat al zijnebalsemende specerijen rijkelijk uitvloeien, dat al de zoetigheden, die mijn koning in dezen tuin vindt, zich aan hem in al hare macht en lieflijkheid voordoen en door hem genoten kunnen worden. O, dat mijn liefste tot zijnen hof kwam, en ate 2) naar lust zijne edele vruchten!

1) Juist deze beide winden roept Sulamith in hare dichterlijke opgewekte stemming op, om haren tuin te doorwaaien, wijl noch de oostewind met zijne verdrogende kracht, noch de regenachtige westewind op gepaste wijze konden genoemd worden. Tegelijk echter moest de wind van twee tegenovergestelde zijden komen, opdat er geen verwaaien of wegwaaien zou plaats hebben, maar een verspreiden en rondwaaien van de welriekende geuren.

Hiermede erkent de Bruid, dat zij van zich zelf onbekwaam is, om in waarheid een paradijs te zijn, waarin zulke heerlijke plantingen en specerijen uitbotten. Zij roept daarom den Noordewind en den Zuidewind in, de werkingen des H. Geestes, opdat door deze werking worde tot stand gebracht, wat zij wezen moet en zal in de ogen van haar Bruidegom.

2) In zulke ootmoedige, tedere, kinderlijke, kuise uitdrukkingen-niet direkt in den 2den persoon, maar in blode terughoudendheid in den 3den persoon, hem aansprekende, -nodigt de bruid haren gemaal tot algehele, eeuwige vereniging met haar uit..

Haar liefste had haar zo even genoemd en afgemaald als een allersierlijkste en zeer vruchtbare hof. Zij had zich daarop toegekeerd tot den Heere Jezus, als uit wien zij alles was dat zij was, ziende op Hem als de fontein der hoven. Zij had zich ook toegewend tot den Geest van Jezus als door wien zij alles blijven moest, dat zij was en nog meer wenste te worden.

Maar zij toont nu ook te begrijpen, voor wien en tot wien dit alles zijn moet.

Voor niemand anders als voor haar Liefste. Al de vrucht, die uit en door Hem in haar groeide, die brengt zij ook nu tot hem. Zij nodigt hem op het Zijne en zij wenst niets anders, dan dat er Jezus het genot van hebben mag..

HOOFDSTUK 5.

1. Ik ben in mijnen hof gekomen, (beter: Ik kom) o mijne zuster, o bruid! Ik heb mijne mij tot eigendom geworden mirre geplukt met mijne specerij, ik heb mijne honingraten met mijnen honing gegeten; ik heb mijnen wijn, mitsgaders mijne melk gedronken. Salomo tot de op den achtergrond der zaal vrolijk feestvierende bruiloftsgasten, terwijl hij hun, met Sulamith weggaande, den afscheidsgroet toeroept: Eet a) vrienden! drinkt, en wordt dronken, o liefsten! geniete een ieder uwer nog lang de blijdschap van dezen mijnen vreugdedag.

a) Jes. 41: 8. Jakob. 2: 23.

De bruid is nu als pasgehuwde in de armen van haren gemaal en koning. Hare vurige, wederkerige liefde is het genotrijkste schouwspel voor de feestvierenden, die door vriendschap en liefde aan den koning verbonden zijn. Overal bruiloftsvreugde, genot en gemeenschappelijke blijdschap en liefhebbende deelneming. Op het toppunt van de geheimen der liefde gekomen en ook daar met heilige reinheid zich bewegende, sterft het lied in het gejubel der gasten weg..

Het is duidelijk hier de bruiloft van het Lam Gods, de voleinding van het raadsbesluit Gods aan het einde der dingen, wanneer de Bruidegom, Christus, de Heere, in heerlijkheid zal wedergekomen zijn, en zijne gelovige dan eindelijk reine en heilige Kerk, zonder vlek of rimpel in de bruiloftszaal zal hebben ingeleid, om met haar zijne eeuwige, onverstoorbare vereniging te vieren, die in dit hoofdstuk voorzegd wordt. Wat daar in de bruiloftzaal van het nieuwe Jeruzalem geschiedt, wat de inhoud van Christus gesprek met Zijne verloste schare zijn zal, daarvan zegt Paulus: "Wat geen oog gezien heeft, wat geen oor gehoord heeft, wat in het hart des mensen niet is opgeklommen, heeft God bereid dengenen, die Hem liefhebben." Het is de breedte en de lengte en de diepte en de hoogte der ontferming en der liefde Gods des Vaders, des Zoons en des H. Geestes voor de arme zondaarswereld, de ondoorgrondelijkheid van Christus liefde voor Zijne verlosten, de trouw van den Aartsherder die door sterven en bloeden, door arbeid en door strijd, de gemeente geheiligd heeft, totdat Hij haar eindelijk als ene heerlijke, heilige en onstraffelijke maakte, om zich met haar, die van Hem, gelijk de man van de vrouw, genomen is, tot één vlees en bloed te kunnen verenigen. Het is de openbaar geworden hemelse schoonheid van de bruid des Lams, die, in Zijn goddelijk wezen veranderd, de heerlijkheid van haren hemelsen Bruidegom terugkaatst, hetgeen de inhoud van het liefdegesprek tussen den Heere en Zijne verloste, tot koningin des hemels verhevene bruid, op den bruiloftsdag zal uitmaken. Hij voornamelijk zal spreken. Hij zal de vreugde Zijns harten over de voleinding van Zijn werk, over de voleindigde schoonheid der gemeente volle uitdrukking geven, en door hare schoonheid te loven, prijst Hij dan mede te gelijk Zijne eigene en eeuwige liefde voor haar. Al de heerlijkheid der nieuwe schepping zal niet toereikend zijn, om de schoonheid, kuisheid, reinheid en ootmoed der verheerlijkte bruid in gelijkenissen te beschrijven. Wij houden het voor oneigenaardig en tegen de nuchtere, zekere uitlegging indruischend, om alle enkele trekken van het beeld, dat Salomo van Sulamith ontwerpt, op het hemelse tegenbeeld der voleindigde Kerk toepasselijk te maken. Salomo wil met dit alles zeggen: Ieder gedeelte van uw wezen, uw lichaam en uwe ziel, is rein, van de zuiverste schoonheid, zodat Gods ongeschonden beeld, waarvan Hij zei, dat het goed was, aan

u te zien is. Zo zal het dan ook met de bruid van Christus zijn. Naar lichaam en ziel zal zij Hem volkomen welgevallig zijn, want Hij zal Zijn eigen beeld op haar gedrukt, en haar tot het oorspronkelijk beeld Gods doch met grotere heerlijkheid hersteld hebben, en dan zal ook het schoonste aan haar nog altijd haar ootmoed zijn, die zich de liefde en omarming van haar Heere en Meester onwaardig keurt, maar Hem alleen als de bron en oorsprong van al hare waarde verheft. Gelijk daar wijders Salomo's vrienden zich met hem in zijn geluk verheugen, zo zullen ook eens hemel en aarde, alle hemelse geesten, welken het nu reeds zalig is in het geheim der verlossing in te zien, juichen over de zalige voleinding van de verborgenheid van Gods Raadsbesluit, over den dag der hartevreugde van den verheerlijkten Mensenzoon. De Kerk, als bruid des Heeren, blijft eenvoudig bruid, zolang zij hier beneden te lijden en te strijden heeft, en wel daarom, omdat zij niet in die mate een besloten hof en ene verzegelde fontein weet te blijven, zo als dit van haar Oud-testamentisch voorbeeld kon worden geroemd, wijl zij veelmeer de verleidende en verontreinigende machten der wereld en der zonde maar al te veel toegang tot het heiligdom van hare maagdelijkheid en den ontwijdenden invloed van deze op den tempel haars harten toelaat. Eerst aan het einde der dagen zal hare volkomen vereniging met den Hemelsen Bruidegom voltrokken worden, als zij uitgeleden en gestreden heeft, en door de eindelijke zichtbare wederkomst van haren Geliefde, de "grote verborgenheid" in vervulling treedt, waarvan Paulus in Efeze. 5: 31 schrijft. Zo dan zijn het slechts enkele zielen, in haar midden, de den Heere alleen waarachtig bekende schaar van getrouwen en uitverkorenen, die Hij tot de zalige hoogte der innigste vereniging met Zich verheft, en door uitstorting Zijner liefde in hun harten de volheid Zijner genadegoederen deelachtig maakt.

Wel hem, die uit ondervinding daarvan kan getuigen! Wel hem, dien de Heere tot Zich doet naderen. Men leert in de godgeleerdheid van ene unio mystica, van ene geheime vereniging, welke tussen het Wezen Gods en het wezen des mensen plaats heeft. Wanneer de ziel tot hare innige verkwikking deze vereniging ondervindelijk leert kennen, dan is 't, alsof de vriend nabij komt en de vriendin kust en aan het harte drukt en zij hem als den hare durft erkennen. Dan wendt Hij zich, met Zijne liefde tot den mens, en de mens wendt zich met zijne geloof- en liefdesbegeerten tot Hem. Hij houdt den mens, en de mens houdt Hem vast. Hij deelt zich aan den mens mede, en de mens geeft zich geheel aan Hem. Hij verheugt Zich over den mens, en de mens verheugt zich over Hem..

Die met den inkeer van den Heere Jezus verwaardigd wordt, met dien houdt Hij avondmaal en hij met den Heere Jezus (Openb. 3: 20). Hij houdt het avondmaal bij den mens, wanneer ene ziel met innige liefde, hartelijke oprechtheid, bestendig aandenken, vurig verlangen, diepe aanbidding, brandende dankbaarheid voor Zijne onuitsprekelijke weldaden en allermeest voor de kostbare verlossing door Zijn bloed, met heilige gehoorzaamheid naar Zijne geboden en Zijn voorbeeld, Hem opwacht en tegemoet gaat. Dat brengt Hem dan vreugde en genot, daarin vindt Hij zijn lust en zaligheid..

Zo vele begeerten de gelovigen hebben kunnen om hunnen vrucht te geven, zo vele en nog meer lust en begeerte heeft de Heere om ze te ontvangen. De vruchten, die godzaligen dragen zijn plichten van godsdienstigheid en daden van godvruchtigheid. Dit is hun eigen, dat zij daartoe ene hartelijke lust, ene heilige begeerte hebben. Hoe veel lust echter des Heeren volk

mag hebben, om hun geheiligd werk den Heere toe te brengen, geen minder lust, zegge ik, heeft ook de Heere Jezus om het met gereedheid, genoegen en goedkeuring te ontvangen..

IV. Sulamith heeft haar eerste liefde verlaten. Zij heeft haar hart van haar Koning afgetrokken. Waar zij alleen alles kon vinden en hebben in Zijne onmiddellijke gemeenschap, daar heeft zij die gemeenschap voor dat ogenblik prijsgegeven. Waar zij alleen in Zijn paleis kon genieten wat Hij voor haar was, daar heeft zij allereerst haar eigen zin en mening gevolgd. En nu, waar zij die gemeenschap niet geniet, daar is het haar alsof zij weer in den ouden toestand is vervallen. Vrede heeft zij er niet mede. Rustig is het haar niet. De versmade liefdesgemeenschap maakt haar droevig. Mocht Sulamith echter veranderd zijn, haar Koning niet, en alleen aan de onverbrekelijke verbondstrouw van haar Koning heeft zij het te danken, dat de gemeenschap niet geheel wordt afgesneden, en door Zijne opzoekende liefde, dat zij straks wederom de volle openbaring Zijner liefde mag genieten.

2. Ik sliep, maar mijn hart waakte {1} in mij Hoor! zei ik tot mij zelf, de stem mijns liefsten, die aan het venster mijner slaapkamer klopte, {2} was: Doe mij open, mijne zuster, mijne vriendin, mijne duive, mijne volmaakte; want mijn hoofd is vervuld met nachtelijken dauw, mijne haarlokken met nachtdruppen. {3}

{1} "Wat anders is de droom dan het gedachtenspel van een hart, dat midden in den slaap waakt?" De ziel is gedurende den slaap nog in het lichaam, al is zij daarvan dan ook meer los, dan in het waken; zij bevindt zich is een toestand van innerlijke terugkering en opsluiting in zich zelf, om daarna weer des te krachtiger in te grijpen in den loop der dingen, die haar in haren bijzonderen levenskring omgeven.

Zij sliep wel, maar het was geen doodsslaap, doch onder die omstandigheden kon zij ook niet gerust zijn, en dit haar voorbeeld moet ons leren op onze geestelijke sluimeringen en lusteloosheid wel degelijk acht te geven, en er ons over te schamen, dewijl wij dus van het troostrijke bijzijn van Christus geen nut altoos kunnen hebben..

Vertelt Sulamith hier een droom, dien zij gehad heeft? Zo hebben velen het zich voorgesteld en vele uitleggers hebben het alzo opgevat, zoals blijkt uit hetgeen hier boven en hier beneden is aangehaald. Wij zijn echter van een ander gevoelen. Het is een feit uit haar leven, wat zij hier vermeldt. Waar zij zegt dat zij sliep, maar haar hart waakte, daar beschrijft zij een van die ogenblikkelijke gestalten, die in half wakende, half slapende toestanden worden doorleefd.

Zij had zich op haar nachtleger neergelegd, om de rust te genieten, maar, hoewel zij die rust zocht, zij vond die niet.

Zij was bekommerd geworden vanwege haren afgezakten toestand. Zij was van haar Liefste heengegaan en ziet het gemis doet haar gevoelen, hoe Hij haar alles was. Haar hart, de innerlijke bewegingen der ziele houden zich bezig met hetgeen zij derft.

Treffend beeld van den toestand der Kerk in het algemeen en van den gelovige in het bijzonder. Want toch aleer de Koning weer zijn Kerk bezoekt, na dagen van geesteloosheid,

van gebrek aan liefdesgenietingen, verwekt Hij eerst het gevoel van gemis, doet Hij eerst zien, wat het betekent Hem te missen.

{2} Het enige doel van de bruid is hier niet anders dan te vertonen de gunstige leidingen van den Heere met zijn volk, onder verval en geestelijken slaapstaat, en door de wijze, welke Hij houdt, de wegen, die Hij inslaat, om de zoekenden weer wakker te maken en tot herstel in hun staat te brengen. Dat doet Hij doorgaans langs verscheidene trappen en door verschillende middelen..

{3} Die droom grijpt willekeurig plaats en tijdsomstandigheden beheersende, in vroegere levenstoestanden terug, en verplaatst en vermengt die met de tegenwoordige. Sulamith leeft kennelijk in ‘t begin van den droom weer in hare woonplaats, en denkt zich Salomo als een herder, die ‘s nachts uit het veld huiswaarts keert, doornat en huiverend van den in Palestina steeds sterk vallenden dauw; dan evenwel vs. 6 en 7 leeft zij op eens weer in Jeruzalem en in hare straten. Hieruit blijkt allereerst met zekerheid, dat wij hier (vs. 2-8) even als in Hoofdstuk 3: 1-5, het verhaal van een droom voor ons hebben, naar voorts ook ene grote fijnheid van voorstelling van het zielenleven in den droom..

Dit is een duidelijke voorstelling van het aanhoudend en welgemeende kloppen van den Bruidegom. Al heeft de Bruid voor een wijle haar eerste liefde verlaten, Zijne liefde is onveranderlijk gebleven. Treffend beeld weer van de onveranderlijke liefde van Christus. Hij blijft kloppen. Hij blijft opzoeken. Hij blijft Zijn liefdehart tonen aan al de afgevallenen. Hij is het die een gevallen Petrus weer opzoekt, die een in liefdeverflauwende gemeente van Pergamus weer gedenkt en blijft gedenken.

3. Toen antwoordde ik mijnen geliefde: Ik heb mijnen rok, mijn onderkleed reeds uitgetogen, hoe zal ik hem weer aantrekken, om uit te gaan en u de deur te openen? Ik heb mijne voeten reeds gewassen, hoe zal ik ze weer met stof bezoedelen, 1) wanneer ik over den vloer ga om u open te doen?

1) Zo handelt een gelovige, die uitvluchten zoekt in niet te kunnen. Ik vind dan hier een gelovige vertoond, die zich verschuilt op verbeelding van zijn geestelijke onmacht en van niet kunnen, van geen bekwaamheid tot zoeken of zulk een plicht of werk te hebben..

Hiermede toont de bruid, dat de slaap is geweken, maar toch blijft zij liggen op het bed der valse gerustheid en zorgeloosheid. Is het omdat zij nog de genietingen der wereld niet wil laten varen, of omdat zij vreest voor den bestraffenden blik der liefde van haar Bruidegom? Wellicht beiden. Zij zegt niet met ronde woorden dat zij Hem niet wil opendoen, zij zegt evenmin dat zij hem zal opendoen. Zij tracht haar toestand, waarin zij zich bevindt, enigzins te verontschuldigen.

4. Mijn liefste trok, mij begerig wenkende en dringend om toegang vragende, zijne hand van het gat 1) der deur en mijn ingewand, mijn innerlijk wezen werd ontroerd om zijnentwille, 2) toen ik daaruit zijne liefde herkende, vol smart over mijnen afval jegens hem, die daar buiten in den kouden, natten nacht stond.

1) Toen Hij haar door redenen niet kon overtuigen om hem open te doen, stak Hij Zijne hand bij of in het gat der deur, als om dezelve dus te openen, terwijl Hij des wachtens moede scheen geworden te zijn. Hij die den geest des mensen binnen in hem gevormd heeft, kent ook alle deszelfs toegangen en weet hoe hij dezelve naderen kan en moet als Hij er Zijne Wet en leer in planten of er zich door doen gehoorzamen wil. Hij heeft den sleutel Davids, en weet te openen en te sluiten naar Zijn welgevallen (Openb. 3: 7). Hiermede weet Hij de deur des harten te openen, op zulk een wijze, als best betaamt, en Hij weet het slot er door te onsluiten, zonder geweld op deszelfs natuur te doen en echter door deszelfs kwaden aard en stroefheid te verbeteren..

Hier wordt niet van de traliën van het venster zoals in Hoofdstuk 2: 9 gesproken, maar van de opening der deur om de grendels van binnen weg te schuiven. Hiermee wordt gedoeld op de werking en kracht die op het hart wordt uitgeoefend, op de roerselen van het hart, om dat hart dat geroerd was weer in liefde te doen ontvlammen. Beeld van het overredende werk des Geestes op de ziele, om weer vuriglijk naar de gemeenschap des Heeren te doen verlangen.

Niet alleen het woord, maar ook de Geest, niet alleen de kracht van het woord, maar ook de werking des Geestes is nodig, zal de ziele bij voortduring en bij voortgang in liefde ontvonken voor haar gezegenden Bruidegom en koning.

2) Zie hier de vrucht van de innerlijke werking der genade. Waar de Heere zelf de grendelen van voor de deur des harten heeft weggeschoven, daar komt er op nieuw beweging en een ernstig zielsverlangen naar Hem, en naar de bewijzen Zijner eeuwige ontferming.

5. Ik stond dadelijk op, om mijnen liefste en gemaalopen te doen; 1) en toen ik mijne handen aan het deurslot legde, zie toen drupten zij van mirrezalf, en mijne vingers van vloeiende mirre, op de handhaven des slots, 2) die ze aangevat hadden, om ze terug te schuiven en de deur te openen; daaruit zag ik ogenblikkelijk, dat mijn geliefde zich voor mij feestelijk getooid en rijkelijk gezalfd had.

Dit opstaan drukt uit een afbreken van haar vadsigen slaapstaat, waarin zij had gelegen, ene herstelling van haar zelf tot de tegenovergestelde gevallen. Dan beginnen de ogen weer te zien, de oren te horen, de handen en voeten zich te bewegen, men keert weer tot zijne oude waakzaamheid en werkzaamheid. Dus was ook dit opstaan van de bruid, alle de neergezakte en dodige gestalten kregen wederom een opgebeurdheid en een nieuw leven.

Dit opstaan sluit ook in, een toeschikking van haar zelf, om Jezus in te laten, en zo ene richting en zamenroeping van alle die vernieuwde gestalten om voor Jezus open te doen, want in die zamenbinding komt het hier voor: Ik stond op om mijn liefste open te doen..

Hiermede wordt op geestelijke wijze aangeduid de wijze en overvloedige genade van Christus voor zijne gelovigen.

Waar Christus Jezus zich openbaart, daar laat Hij het merkteken Zijner genade achter en de reuke Zijner onkreukbare trouw. En dit opdat de ziele bij het gemis des te begeriger naar Hem zal vragen en leren uitroepen.

2) Die enkele druppels van vloeibare mirrezalf zeiden de Bruid wel genoeg, wien zij had verlaten, maar deden in haar ook een vurig verlangen ontstaan om Hem weer te hebben.

De gelovige kan niet rusten in de weldaden, maar moet den gehelen Persoon van Christus hebben.

6. Ik deed mijnen liefste open, maar mijn liefste, omdat ik hem had laten wachten, was reeds geweken, hij was doorgegaan; mijne ziel ging uit van wege zijn spreken, 1) mijne ziel zonk bijna weg, toen hij zo biddend en smekend door het venster met mij sprak; ik ging nu dadelijk het huis uit, en zocht hem daarbuiten op de markten en straten der stad, vol angst en onrust der ziel, maar ik vond hem niet, ik riep hemluide, doch hij antwoordde mij niet. 2)

1) Gelijk de Emmaüsgangers, toen de Heere uit het gezicht verdwenen was, tot elkaar zeiden: Brandde ons hart niet in ons toen Hij met ons sprak, zo zegt nu ook Sulamith, dat zij, toen Hij toegang tot haar begeerde, tot den dood toe verschrikte, geheel ontzield van schrik werd. De stem des geliefden brak haar hart, maar in het bewustzijn, dat zij zich van Hem verwijderd had, trad zij Hem niet onder de ogen en greep naar ijdele verontschuldigingen. Nu erkent zij het met berouw, dat zij aan den diepen indruk van Zijne liefdeswooorden geen gevolg heeft gegeven en zoekt naar den verdwenene zonder Hem te vinden, roept den versmade, zonder dat Hij antwoordt..

Had zij Hem op de eerste aanklopping, welke zij gehoord had, gehoorzaamd, zij zou wel gedaan en zich niet teleurgesteld gevoeld hebben, dan zou Hij haar Zijn zegen hebben geschonken, naardien Hij wil gezocht worden, terwijl Hij te vinden is en de gelegenheid ons doet ontslippen, als wij den tijd der genade niet wel waarnemen. Hij straft met reden ons vadsig uitstel met zijne onttrekking en schort het deelgenootschap aan Zijne vertroostingen op voor dezulken, die loom en slaperig en nalatig in hun plichtsbetrachtingen zijn..

2) De zoekende bruid vertoont ook hier een ziele onder een geestelijke verlating, door haar zoeken uitdrukkende. 1. Hare bewustheid van gemis; 2. hare onzekerheid en onkennis hoe en waar Hem te vinden. 3. Hare diepe onvergenoegdheid daar onder; 4. hare angstige verlegenheid daarover; 5. haar rusteloos omzwerven van haar hart, zo lang zij Hem mist; 6. hare geheel toegekeerdheid en navolgend aankleven aan Hem met haar gedachten, begeerten, verlangens, liefde en geloof; 7. haar zoeken ook naar buiten langs alle verordenende middelen, waardoor de Heere Jezus zich laat vinden. 8. En dit alles zoals aan het rechte zoeken eigen is. 9. En dat ook tot de recht gepaste einden..

Ook nu was er nog gelove aanwezig, want bij al haar duistere toestanden, noemt zij Hem nog haar liefste, en erkent en belijdt daarmee, dat de betrekking tussen haar en haren Bruidegom niet verbroken is.

Hieruit blijkt het dat zij het niet hij het gevoel van gemis had laten blijven, maar dat zij aangezet, opgewekt en aangegord wordt om te zoeken waar zij Hem vinden mocht, dien hare ziele lief heeft. Zo gaat het ook met de gelovigen. Als de Heere door Zijn Woord en Geest in waarheid werkt komt er een doordringend zoeken om Hem te vinden, die alleen in al de behoeften en noden der zoekenden kan voorzien.

7. De wachters, die in de stad omgingen, 1) (Hoofdstuk 3: 3) vonden mij op deze wandeling; zij gaven mij niet alleen geen bescheid, maar vatten mij en sloegen mij, zij verwondden mij; de wachters op de muren namen bij zulk ene mishandeling mijnen sluier van mij, 2) rukten mij mijn sluierkleed (Hoofdstuk 4: 1) vol ruwheid af.

1) Zij werd door de wachters die haar vonden, kwalijk bejegend, geslagen en gewond. Deze namelijk hielden haar voor een lichtvaardig vrouwspersoon, omdat zij in den nacht langs de straten zwierf, terwijl zij de ronde deden. Hier sloegen zij haar. Zo worden troosteloze heiligen wel eens voor zondaars gehouden, en als zodanig berispt en bestraft..

2) De wereld verstaat het nameloze heimwee der ziele naar Christus niet. Zij verstaat evenmin de droefheid van het gemis en het tedere zielsverlangen naar Zijn gemeenschap.

Godsdienstwaanzin, dweperij, noemt de wereld de droeve gestalte van een zoekende ziele en dan mishandelt zij haar op geestelijke wijze.

Het is daarom duidelijk dat hier onder de wachters bedoeld worden degenen, die van de wereld zijn en niets weten van het leven der treurenden Zions.

8. a) Ik bezweer u daarom, gij dochteren van Jeruzalem!1) (Hoofdstuk 1: 3 Aanm). indien gij mijnen liefsteergens vindt, wat zult gij hem aanzeggen? Dat ik door kommer en angst ziek ben van liefde 2) en verlangen naar hem.

a) Hoogl. 3: 5.

1) Sulamith durft nu niet verder gaan met zoeken, beroofd van haar sluier, het teken van vrouwelijke eerbaarheid, durft zij niet verder gaan.

Dit brengt haar in een nog meer droevigen toestand. Haar Heere weggegaan en niet meer in staat om hem op te zoeken. Hoe zal zij het nu aanleggen om toch weer zijn gemeenschap te genieten!

Zij roept de dochteren van Jeruzalem toe, die straks bij haar komen, om het haar liefste te zeggen, dat zij ziek is aan liefde.

Zo gaat het ook op geestelijk gebied. Waar de ziele haar diepe onrust gevoelt en waar alles bij de handen is afgebroken, daar roept zij de gelovigen toe om dit voor haar af te smeken, dat het moge komen tot ware zielsvereniging met haar Heere en Koning.

2) Haar toestand was zeer beklagenswaardig en zij beminde den Heere in zulk ene mate dat haar aanwezigheid haar ziek, ja ten uiterste ziek maakte, terwijl zij met een benauwd verlangen zuchtte om zijne wederkomst, gelijk ene vrouw in barensnood naar uitkomst reikhalst. Deze hare ziekte was een bewijs van ene gezonde gesteldheid der ziele, die ten laatste zeker iets goeds beloofde en die niet ter dood maar op het leven zou uitlopen. Het is beter ziek te zijn van liefde tot Christus, dan in ene gemakkelijke liefde tot de wereld zijn vlees te koesteren..

9. De dochters van Jeruzalem, die zich voordoen alsof zij menen dat Sulamith zuchtte naar een anderen geliefde, dan Salomo, tot deze: Wat is uw liefste, van wien gij zegt, dat ge ziek zijt van liefde tot hem, meer dan een ander liefste; wat onderscheidt hem boven andere geliefden, o gij schoonste onder de vrouwen! wat is uw liefste meer dan een ander liefste, dat gij ons zo bezworen hebt, 1) hem te zoeken en hem uw verlangen te melden!

1) Dit is geen vraag uit onkunde gedaan, evenmin een vraag van verachting, maar zij wordt tot Sulamith gericht om haar te doen uitspreken, wie haar Koning voor haar is, wat zij in Hem ziet. De dochteren van Jeruzalem willen door haar te laten antwoorden op deze vraag reeds balsem gieten in de wonde, dewijl zij weten, dat over den afwezigen geliefde te spreken, reeds de ziele tot bedaren doet komen.

Zij treden hier op als dezulken, die waarlijk het treuren der bruid verstaan.

10. Sulamith, uit den vollen gloed der liefde jegens Salomo sprekende: Mijn liefste is, in zijn gelaat aangezien, blank en rood, 1) als melk en bloed, en licht herkenbaar; want hij draagt de banier boven tienduizend, 2) die schoon genoemd kunnen worden en verdienen geliefd te worden.

1) Blank is de kleur van zijn vlees en rood die van zijn bloed. Daarom beschrijft zij hem als van hogen adel, van voortreffelijke opvoeding en van voornemen stand.

Op geestelijk gebied van den Christus Gods gezegd, wordt daarmee Zijne onovertrefbare schoonheid ten opzichte van Zijn volk aangewezen. Blank van wege Zijne dadelijke gehoorzaamheid en rood van wege Zijne lijdelijke gehoorzaamheid. Blank, dewijl Hij volkomen de wet heeft gehoorzaamd, en rood, dewijl Hij zijn bloed heeft gestort tot verzoening der zonde, tot uitdelging van schuld en straf beide. Blank en rood, omdat Hij het recht op het eeuwige leven voor een diep schuldig zondaar verwierf.

2) De banier dragen boven tienduizend, is hier een figuurlijke uitdrukking, om ook daarmee zijne onovertrefbare schoonheid aan te duiden.

Wie de banier droeg was boven alle helden zichtbaar, stak met zijne banier boven allen uit. Zo wil ook zij zeggen, ik behoef niets meer te zeggen, want Hij overtreft allen in schoonheid.

Dit geldt in de hoogste mate van Christus, van wien de Heilige Geest door den Apostel zegt, dat Hem een naam is gegeven boven alle andere namen.

11. Zijn 1) gehele hoofd, 2) zijn fris en blozend aangezicht, zo als het uit het gitzwarte zijner met de gouden kroon versierde haren voortkomt, is uit de verte gezien als van het fijnste, roodachtig, glinsterende goud; van het dichtste goud; zijne haarlokken zijn gekruld (woordelijk: heuvel aan heuvel), in dicht aan elkaar liggende rijen van lange lokken, en daarbij glinsterend zwart als ene raaf.

1) Alzo begint de Bruid de onderdelen van zijn lichaam op te sommen en de schoonheid daarvan te melden, waardoor zij straks tot den uitroep komt, dat al wat aan hem is, is gans begeerlijk.

2) In het bijzonder beschrijft de bruid ook hier alles, wat in Christus beminnelijk is. In tien bijzonderheden beschrijft zij zijne schoonheid, met het oogmerk om te tonen dat hij in alles tot zijne onderneming wel bevoegd ware, en tevens alles in zich had, om onze achting, liefde en vertrouwen te winnen..

Alles tot ook de bijzonderste delen te vergeestelijken kan niet, maar toch als hier het hoofd beschreven wordt van dicht goud en zijne haarlokken zwart als ene raaf, dan kan en mag daaronder niet anders verstaan worden dan de koninklijke macht van Christus en Zijne onveranderlijke heerschappij. Is het witte haar het teken des ouderdoms en daarom ook der eeuwigheid, het zwarte is het teken der jeugd maar ook van onveranderlijkheid.

12. a) Zijne, ogen zijn zo helder schitterend en mild in hun wit, zo donker schijnend in hun appels als der duiven nauwkeuriger: als duiven), die bij de waterstromen zitten en zich daarin als met melk gewassen hebben, en nu staande als in kasjes der ringen, als in kasjes gevatte stenen.

a) Hoogl. 1: 15; 4: 1.

1) Als hier van de ogen gezegd wordt dat zij zijn als in kasjes gevatte stenen, dan wordt ook daarmee de onvergankelijke schoonheid aangeduid. Het oog waaraan geen gebrek is, dat ziet zoals het behoort, is niet ingevallen in de hoeken. Zo wordt er dan ook hier van Christus Jezus gezegd, dat Zijne ogen zuiver en rein zijn, juist en helder ziende.

13. Zijne wangen met hunnen schonen, vollen baard zijn als een bed van specerijen, als welriekende torentjes als een geurig specerijbed, waarop hoogten van welriekende planten pyramidaalsgewijze geplant zijn (Hoofdstuk 4: 6); zijne lippen zijn lieflijk fris, rood als lelies, druppende, namelijk, de lippen met den lieflijken geur van haren adem, als van vloeiende mirre 1) (vs. 5).

1) Hiermede wijst de bruid op Zijne beminnelijkheid en op de lieflijkheid van Zijne redenen. Op geestelijke wijze verstaan, wil zij niet anders zeggen, dan dat alle de redenen des Heeren lieflijkheid en waarheid zijn, niet alleen tot genezing, maar ook tot sterking en verlustiging.

14. Zijne handen met de roodachtig glinsterende, sierlijk geronde vingers zijn als gouden ringen (juister: rollen), gevuld methelderblauw turkoois 1) en ander tooisel met

edelgesteenten; zijnedel gevormde buik is als blinkend elpenbeen, kunstig bearbeid en overtogen met blauwe, edele saffieren 2)

1) Alle de blijken Zijner macht en de werken Zijner handen, alle de verrichtingen Zijner Voorzienigheid en genade waren zeer zuiver en tegelijk zeer dierbaar, en achtenswaardiger dan de kostelijkste gesteenten. Zijne handen uitgestrekt, om Zijn volk te ontvangen en te beschenken zijn vol van de rijkste gaven, en blinkende door de schoonste sieraden, geschikt om de Kerk zelf te versieren..

Dit ziet niet op de gordels, zoals sommigen menen, maar op de aderen, die door het lichaam lopen en een blauwen gloed aangeven, de schoonheid vergrotende. De Bruid noemt ook dit deel des lichaams op, om daarmee te kennen te geven, dat al wat aan Hem is, gans begeerlijk is.

2) Afgezien daarvan, dat deze gehele schildering van een vlekkeloos schonen man ook in den geest der vrouwen van Jeruzalem eigenlijk slechts op Salomo doelen kon, duidt Sulamith met deze rijke versierselen van edelgesteenten duidelijk genoegzaam, dat haar geliefde niemand anders is, dan haar koninklijke gemaal Salomo zelf..

15. Zijne schenkelen (benen) zijn sterk en glinsterend als kunstig gehouwen marmeren pilaren, vast gegrond op voeten van het dichtste goud; 1) zijne gehele gestalte is majestueus en hoog verheven als de Libanon, uitverkoren, en alle mannen overtreffend als de trotse cederen, die den top van den Libanon kronen, en alle andere geboomten in hoogte overtreffen.

1) Hiermede wordt Zijn macht, om te verpletteren, aangeduid, te verpletteren al wie Hem en Zijne Bruid gram zijn. Dit geldt ook in de hoogste mate van Christus Jezus. Waar Hij Zijn macht gebruikt, om de Zijnen te beschermen, daar gebruikt Hij dezelfde macht, om Zijne vijanden tegen te staan, en eenmaal zal Hij alle Zijne vijanden met Zijne voeten vertreden.

16. Zijn gehemelte, 1) zijne keel met hare spraak, die het gehele kunstwerk des lichaams bezielt, is enkel zoetigheid (Spreuken 16: 21; 27: 9), en al wat aan hem is, is gans begeerlijk. 2) Zulk een, hoort! is mijn liefste, ja, zulk een is mijn vriend, gij dochters van Jeruzalem! 3)

1) Het gehemelte is hier ook het orgaan van de spraak, en van die spraak zegt zij, dat deze enkel zoetigheid is. D.w.z. dat Hij, al wat lieflijk is, haar toevoegt, spreekt naar haar hart, en naar elken toestand van haar leven.

Zo leert ook ten allen tijde de Kerk haar Koning kennen.

2) De Bruid begrijpt, dat zij in de opgetelde bijzonderheden Zijner schoonheid, de zaak nog veel te kort beeft gedaan, en dat zij onmogelijk alle Zijne volmaaktheden kan opnoemen. Zij breekt dus kortelijk af met deze algemene lofspraak, wegens Zijne dierbare schoonheid, beminnelijkheid en begeerlijkheid, omdat de zuchtende ziele in Hem alles kan vinden, wat hare begeerte verzadigen en hare gebreklijkheden vervullen kan. Dit doet ook haar bij aanhoudendheid naar Hem uitzien. Zij is niet zonder hope, ook om Hem nog eens te vinden,

dien zij bij herhaling haren Vriend en Liefste noemt, naar welken zij met recht verlangt, om Zijne heerlijke volmaaktheden en Goddelijke eigenschappen..

3) Deze gehele schildering getuigt van de onverminderde liefhebbende bewondering van Sulamith voor Salomo. Zij houdt hem voor zulk een, die enig in zijne soort, niet alleen als man maar ook als koning alle anderen te boven gaat. Al het heerlijke in het bereik der natuur en, zover haar blik reikt, in het gebied der kunst moet zij aangrijpen om een beeld van Zijne uiterlijke gedaante te ontwerpen. Wat maar kostbaar en lieflijk en groots is, dat vindt zij in zijne levendige schoonheid verenigd. Zij giet de gehele volheid van haar liefhebbend hart uit in de kunstschilderij, die zij van haren gemaal ontwerpt. Daardoor wordt zij dan ook tot profetes van Hem, die het hemelse oorspronkelijke beeld van koning Salomo is, van Christus, die in den volsten, diepsten zin, de schoonste is onder de mensenkinderen, de Koning aller koningen, de bezitter ener eeuwige glorie, die alle heerlijkheid van den aardsen Salomo verre overtreft. Aan Hem is in den volsten zin geen vlek: geen bedrog is in zijn mond gevonden. De gehele volheid der Goddelijke liefde straalt uit Zijn aangezicht, en Zijn verheerlijkt lichaam is het inbegrip van alle schoonheid, welke de hemelse wereld en de nieuwe toekomstige aarde in zich verbergt..

HOOFDSTUK 6.

DE KERK WORDT, NA HARE BELIJDENIS VAN DEN CHRISTUS, GEPREZEN EN BEZOCHT.

1. De dochteren Jeruzalems, bieden zich nu aan om met of voor haar, haren liefste te zoeken en zeggen daarom tot Sulamith: Waar in de wereld is dan uw liefste, dien ge ons daar als een zo buitengewoon man schilderdet, heengegaan, en waarom heeft hij u dan verlaten, gelijk gij ons verteld hebt, o, gij schoonste onder de vrouwen? waarheen toch heeft uw liefste het aangezicht van u gewend?Zeg het ons, opdat wij hem met u zoeken. 1)

1) Wat beduidt deze vraag? Wordt zij gedaan om haar te krenken, zoals sommigen menen? In genen dele. Of uit onkunde? Evenmin. Zij wordt gedaan om Sulamith tot nadenken te stemmen, om haar op het rechte pad te brengen. Het is opdat zij zelf moge inzien, dat zij hem aldaar heeft te zoeken, waar zij Hem vinden kan. Of beter, opdat zij zich zelf bewust worde, dat niet Hij haar, maar zij Hem heeft verlaten. Dat Hij nog altijd is, waar zij Hem vinden kan, n.l. in Zijn hof.

2. Sulamith herneemt hierop: Mijn liefste is afgegaan in zijnen hof, 1) tot de specerijbedden, om te weiden in de hoven, en om de lelies te verzamelen, 2) te plukken en te vergaderen.

1) Hieruit blijkt dat de dochteren van Jeruzalem haar doel hebben bereikt. Sulamith merkt het nu al zelf, dat haar Koning zijn hof niet heeft verlaten. Geestelijk opgevat, dat Christus Jezus immer bij Zijn Kerk blijft, haar niet verlaat, niet anders wordt al worden ook de zijnen trouweloos.

En waar Sulamith dit weer leert verstaan, dit weer leert belijden, daar treedt de verzekering van zijn eigendom te zijn ook weer in overvloedige mate op den voorgrond, zodat zij het moet uitroepen, (vs. 3) Ik ben mijns liefsten en mijn liefste is mijn.

Waar weer de rechte kennis van den persoon van Christus en het rechte inzicht in Zijne trouw te voorschijn treedt, daar treedt ook weer de geloofsverzekering krachtig te voorschijn.

2) Dit wijst aan de zorg van Jezus om alle de lelies, die Hem van eeuwigheid door verkiezing gegeven zijn, elk op hun tijd in zijne Kerk bij elkaar te brengen en die toe te vergaderen tot Zijn volk, door middel van Zijn Geest en Woord, en onder Zijne weiding aldaar tot geestelijke lelieplanten Zijner genade..

3. En daarom het blijft onveranderlijk waar Ik ben mijns liefsten, en mijn liefste is mijn, die onder de lelies weidt 1) (Hoofdstuk 2: 16).

1) Zie hier dan weer de heerlijke uitdrukking van haar geloof. Waar zij met de dochteren Jeruzalems naar den hof toetrad en den Heere zoekt, daar, waar Hij te vinden is, en Hem haar ziet tegemoetkomen, beschrijft zij Hem met deze woorden, waaruit blijkt dat de gemeenschap

weer hersteld is, en dat zij alles ziet, wat zij moet hebben om in waarheid gelukkig en zalig te zijn.

4. a) Gij zijt schoon, mijne vriendin! gelijk het bevallig gelegene Thirza, in noordelijk Palestina, later de hofplaats der koningen van het Rijk Israël, lieflijk als Jeruzalem; 1) schrikkelijk alsin triomf binnentrekkende slagorden met banieren. 1)

a) Psalm 45: 12. Hoogl. 1: 15; 4: 1.

1) Men hoort in deze lofprijzing van hare schoonheid den koning. De steden welke de grootste sieraden van zijn rijk zijn, dienen hem als maatstaf van hare schoonheid..

2) De heiligen overwinnen de wereld door het geloof, en hebben macht zelfs in en bij God, en kunnen zelfs met een Jakob het in den strijd bij en met Jehova uithouden..

De vergelijking die er in den tekst is, bij slagorden met banieren, sluit in: op zich zelf zijn slagorden met banieren geen ofschoon, onzienlijk en onaangenaam gezicht, maar wil men ze te na komen en vijandig aandoen, dan bijten zij van zich. Dit schrikkelijke van de bruid heeft daarom zijne betrekking alleen op de wereld, op satan, op ongelovige volken en koninkrijken, op alle openbare en bedekte vijanden van de Kerk en van waarheid en godzaligheid, die zich kanten tegen Jezus volk..

Het is volkomen waar dat dit schrikkelijk als slagorden zoals er letterlijk staat, ook ziet op de vijanden, maar hier moet het o.i. ook toegepast worden op den Koning zelven. Zoals Sulamith daar staat voor haar koning vol geloof en hope, is zij onweerstaanbaar voor hem. Al haar schuld is vergeven, al haar zonde verzoend, al haar ontrouw vergeten.

5. Wend uwe zo ernstig ziende ogen van mij af, 1) want zij doen mij geweld aan 2) en brengen mij het binnenste des harten in beroering. Salomo na enig stilzwijgen voortgaande: Uw haar is als ene kudde geiten, die het gras van Gilead afscheren. (Hoofdstuk 4: 1).

1) De Bruid ziet sterk op haar koning met een innig geloofsverlangen om zich te baden in zijne liefde. En nu spreekt Hij: wend uwe ogen van mij af! Was dat om haar te verwijten hare ontrouw, om haar te zeggen dat Hij niets meer van haar wilde weten? In genen dele! Deze uitdrukking diende om haar aan te zetten tot sterker zien, tot sterker geloofsverlangen.

2) Dit gebod is ene stille goedkeuring van hetgeen Hij schijnt te verbieden, want onder het geweld van de overmacht harer geestelijke ogen, en van de sterke aandoening, welke Hij daardoor had, was er echter een stil genoegen in zijn hart in al die gestalten, welke zij daardoor uitdrukte, en hij wenst niets anders of zij waren in haar..

6. Uwe tanden zijn als ene kudde schapen, die uit de wasstede opkomen, die al te zamen tweelingen voortbrengen en onder deze is gene jongeloos (Hoofdstuk 4: 2).

7. Uwe wangen zijn als een stuk van enen granaatappel tussen uwe vlechten. (Hoofdstuk 4: 3).

Het was hier Salomo slechts te doen om Sulamith den lof op den bruiloftsdag haar toegezwaaid te herinneren; daarom herhaalt hij zijne schildering in Hoofdstuk 4 woordelijk, maar toch alleen dezen en genen trek daarvan, terwijl hij andere hem minder gewichtig toeschijnende, zo als die der lippen en der spraak voorbijgaat, waarin derhalve gene bijzondere bedoeling te zoeken is..

Sulamith verschijnt den koning noch immer zo schoon als ten dage toen zij als bruid Hem werd toegevoerd. Zijne liefde, -dat zal zij, dat zal de lezer of hoorder van deze vernemen-is onveranderlijk dezelfde. Er is gene onder de vrouwen des hofs, welke hij boven haar voortrok, deze zelf moeten haar den voorrang toekennen..

8. Er zijn zestig koninginnen, mijne eigenlijke gemalinnen,en tachtig bijwijven, die tot mijnen dienst zijn, en wijders maagden zonder getal, die de beide eerste dienen, en die ik ook tot mijne bijvrouwen kan nemen.

Wanneer in 1 Koningen 11: 3 in plaats van 60 koninginnen 700 en in plaats van 80 bijwijven 300 aangegeven worden, dan kan dit òf zo verstaan worden, dat de kleinere getallen van het Hooglied de bestendige vrouwen aangeven, de grotere van het Boek der Koningen daarentegen het gezamenlijke aantal aller vrouwen, die Salomo achtereen volgens gehad heeft, òf ook, wat wellicht natuurlijker is, dat die kleinere getallen van het Hooglied op den beteren, vroegeren tijd van Salomo’s leven, toen zijn hart nog niet geheel in wellust en afgodendienst verzonken was, betrekking hebben, de grotere getallen van het Boek der koningen daarentegen op den zeer bedroevenden tijd tegen het einde van zijn leven doelen; waaruit onze stelling versterkt wordt, dat ons lied van Salomo in den beteren, naar verhouding nog reinerer tijd zijnes levens, toen hij ook nog in het volle bezit van zijnen rijken dichterlijken geest was, vervaardigd werd..

9. Een enige slechts is mijne duive, ééne slechts mijne volmaakte, (Hoofdstuk 5: 2) de enige slechts harer moeder, zij is de zuivere, de uitverkorene dergene, die haar gebaard heeft; en deze uitverkorene is ook mijne enig geliefde gemalin en vriendin; als de dochters, de maagden van mijn hof voor de eerste keer haar zien, zo zullen zij haar welgelukzalig roemen; de koninginnen en de bijwijven; en zij zullen haar prijzen d.i. als de dochters van mijn hof haar voor de eerste maal zagen, zo noemden zij haar welgelukzalig, de koninginnen en de bijvrouwen prezen en roemden haar. Al te gader zijn zij zozeer vervuld van hare deugd en lieflijkheid, dat zij vrijwillig den eersten en hoogsten rang aan mijne zijde toekennen en inruimen.

1) De vermelding van de koninginnen en bijwijven dient alleen om te doen uitkomen, dat Sulamith die alle overtreft, wat meer zegt, dat zij de uitverkorene van zijn hart is.

Geestelijk opgevat: dat de Kerk van Christus geheel het hart van haar Koning heeft. Zeker Hij heerst en regeert ook over de wereld. Ook de wereld ontvangt nog van Zijne goedertierenheid,

uit kracht van Zijn zoenverdiensten, maar niet tot zaligmaking; maar de Kerk ontvangt uit Zijne volheid van genade, genade voor genade. Zij is Zijne volmaakte, die in Hem volkomen gerechtvaardigd voor haar God staat.

10.

V. Vs. 10-Hoofdstuk 8: 4. In dit vijfde tafereel wordt op bijzondere wijze de schoonheid van Sulamith beschreven, maar toch ook hoe zij, ofschoon tot de hoogste eer verheven, de ootmoedige en deemoedige blijft. Hoe de genade haar in waarheid ootmoedig heeft gemaakt. En waar de genade haar waarlijk ootmoedig had gemaakt, daar verneemt zij uit des Konings mond, van Zijne heilige lippen, de hoogste lofspraak.

10. Wie, is zij, die daar onder alle hare gelijken er uitziet als de van den hemel over de bergen in het land nederziende dageraad, en ons allen bestraalt, schoon en vlekkeloos rein gelijk dezilveren maan, zuiver schoon en lichten glans stralende als dealles veranderende zon en daarbij toch schrikkelijk alstriumferende slagorden met banieren?
1)

1) Sulamith verschijnt gelijk het morgenrood, welke het donkere verbreekt. Schoon als de zilveren maan, die in stille majesteit aan den hemel staat. Rein als de zon, vier licht het reinst der reinen is. Imponerend als de legerscharen met hun banieren..

Hiermede wordt op geestelijke wijze aangeduid, de aangenaamheid, de schoonheid of zuiverheid en de heiligheid der Kerk en van allen die tot haar behoren, maar ook hoe onweerstaanbaar zij is voor hare vijanden. In zich zelf niets, is zij alles in haar Koning en Heere, die haar dan ook niet aanziet in haar zelf, maar zoals zij staat in het verbond met Hem, Zijne gerechtigheid en heiligheid deelachtig.

11. Sulamith, antwoordt hierop: Ik ben in het dal tot den notenhof afgegaan om met vreugde en innerlijk bevredigde zielsrust de groene vruchten der vallei of: de groenende struiken aan de beek te zien, om te zien, of de wijnstok reeds bloeide, de granaatbomen reeds uitbotten.

In dit en in het volgende vers, beschrijft Sulamith haar toestand van vroeger en van nu. Beschrijft zij hoe Salomo haar vond en hoe zij de zijne werd, in ongekunstelde eenvoudigheid, om, waar Hij haar in vs. 10. prijst en verheerlijkt, het daarmee te betuigen, dat zij zelf van nederige geboorte, van kleinen, onaanzienlijken stand was. Niet zij was tot Hem gekomen, maar Hij had haar gevonden en wat zij was, dat was zij door Hem.

12. Eer ik het wist, zette mij mijne ziel op de wagens van mijn a) vrijwillig volk. 1)

1) In het Hebr. bydn yme (Ammi nadib). Beter: van mijn volk, een edele. Want wel kan het woord vrijwillig betekenen, maar in verband met het vorige vers moet het hier de betekenis van edele, vorstelijke hebben, gelijk ook Job 34: 18. Psalm 118: 9 e.a. In het vorige vers beschrijft zij haar onwaardigheid, hier de ere, waartoe zij verheven werd. Zij zegt: eer ik het

wist, zette mij mijne ziele op de wagens van mijn volk van een vorst. Niet gedwongen derhalve, maar gewillig gemaakt.

Ook hier is de geestelijke strekking weer zeer duidelijk. Want toch wie tot het volk Gods wordt verzameld, wordt gewillig gemaakt, Zijn wil wordt overgebogen door de overredende kracht der genade en des Geestes om den Heere te volgen. Het gaat niet buiten den persoon des mensen om.

13. Salomo roept haar nu toe: Keer weer, keer weer, o Sulamith! 1) Keer weer, keer weer, dat wij u nog langer mogen aanzien en onze ogen met het gezicht van uwe schoonheid en beminnelijkheid verlustigen. En waar anderen haar wellicht medelijdend of enigzins permant aanzien voegt hij deze toe: Wat ziet gijlieden de Sulamith aan? 2) Denkt gij dat zij mij niet meer dierbaar is, dat mijne liefde verkoeld is, nu zij van mij afzwierf? Neen. Zij is als een rei-dans 3) van de twee engelen-heiren, die eenmaal Jakob bij zijn terugkeer uit Mesopotamië te Mahanaïn verschenen (Genesis 32: 1 vv.).

1) Dit is de enige plaats in ons lied, waar Sulamith met dezen naam genoemd wordt. Juist uit deze omstandigheid reeds kan men opmaken, dat "Sulamith" niet de eigenlijke naam van Salomo’s bruid en gade en ook geen zuiver vrouwelijke naam is; immers de hofvrouwen noemen de door haar toegesproken ganselijk op dezelfde wijze naar de plaats harer afkomst, gelijk deze haar daarnaar genoemd had. De meeste oude uitleggers houden den naam voor een eigennaam in de betekenis van: "beminnelijke, kind des vredes, begenadigde." Maar het bepalend lidwoord de, dat beide keren in het oorspronkelijke voorafgaat en de gewone uitgang ith bij geslachts-namen duidt aan, dat het hier veeleer een volksnaam is, waardoor de afkomst uit Salam, Sulem, Sunem wordt betekend. (Jozua 19: 18. 1 Koningen 1: 3. 2 Koningen 4: 8).

In den Hebr. Bijbel begint met dit vers Hoofdstuk 7. Het past dan ook geheel bij het volgende hoofdstuk, dewijl de Koning het hier uitspreekt, dat zijne liefde geen ogenblik is verkoeld, al was Sulamith ook enigszins van hem afgeweken. Hij roept haar nu om weer bij hem te blijven, geheel en al zich af te wenden van haar verkeerden weg. Ja, in dat keer weer, tot viermalen toe herhaald, legt Salomo zijn geheel liefdehart voor Sulamith open. Hij is dezelfde gebleven ook bij haar ogenblikkelijke ontrouw.

Heerlijk beeld van de liefde van Christus voor zijn Kerk. Ook dan als zij in een afgezakten toestand verkeerd, wordt Zijn trouw niet teniet gedaan. De meerdere dan Salomo blijft tot al de zijnen immer door roepen van: Keer weer!

2) Wie zegt dit? Sulamith? zoals sommigen menen? In gene dele. Salomo zelf. Uit de volgende woorden, waarin Sulamith op het meest verheerlijkt wordt door haar Koning, en waarmee de Koning al haar smaadheid wegneemt, blijkt dat in deze woorden ligt, een bedekt verwijt over een meer of min verachtelijken blik, waarmee de omstanders Sulamith aanzien.

Zij zelf heeft het uitgesproken, dat zij uit de diepte tot de hoogte was opgeleid. De omstanders wisten dat zij van haar bruidegom was afgeweken. En daarom zien zij haar wellicht aan met medelijden of met een min of meer verachtelijken blik.

Maar ziet de Koning komt voor haar op. Hij laat niet toe, dat zij door de wereld veracht wordt, en waar de wereld in haar niets ziet, daar zegt de Koning, dat zij is als een rei van twee heiren.

De geestelijke betekenis is niet onduidelijk. Tegenover de wereld, die voor Gods volk niets over heeft dan verachting en verguizing, neemt de Heere het op, of hier of in den dag aller dagen.

3) Ongetwijfeld moet deze uitdrukking dienen om de schoonheid in het algemeen van Sulamith uit te drukken, om hare bovenaardse schoonheid met een enkel woord te zeggen. Zij staat daar voor Hem in haar vernieuwde gestalte, teruggekeerd tot Hem. En daarom zal Hij nu ook weer haar schoonheid beschrijven.

De Heere ziet zijn volk niet aan anders dan bekleed met den mantel des heils, omhangen met het kleed der gerechtigheid Hij ziet in hen geen zonde en geen schuld, dewijl zij gereinigd zijn door het bloed des Lams.

HOOFDSTUK 7.

VOORTGEZETTE LOF EN BEDE DER KERK.

1. Salomo tot Sulamith, terwijl hij door nog vuriger lofuitingen hare schoonheid roemt: Hoe schoon zijn uwe gangen of voeten in de schoenen 1), gij prinsen-dochter 2)! De omdraaiingen, uwer heupen zijn zo schoon gevormd als twee kostelijke ketens, zijnde het werk van de handen eens bekwamen kunstenaars. 3)

1) Aanleiding tot deze opmerking mag Salomo wel gekregen hebben door het werkelijk gaan van Sulamith van hare plaats en van haren terugkeer derwaarts, waar wellicht Salomo zelf haar verzoenend geleidde. Ditmaal vangt hij zijne beschrijving van hare schone gestalte aan met de voeten om met het hoofd te eindigen, wel alleen dient om op zinrijke wijze ene verandering te maken, daar hij vroeger den omgekeerden weg had ingeslagen.

Hare gangen of voeten in de schoenen wijzen reeds op hare koninklijke waardigheid, dewijl een onvrije gene schoenen mocht dragen.

Op geestelijke wijze verstaan wordt hier gedoeld op het betreden van ‘s Heeren wegen, op het wandelen op het pad Zijner geboden.

2) We hebben hier hetzelfde woord als Hoofdstuk 6: 12. Daar werd gesproken van het volk, een edele, hier letterlijk, dochter van een edele of vorst. Terecht is hier overgezet door prinsendochter.

Hoe kon de koning haar zo noemen, dewijl zij toch van onaanzienlijke geboorte was?

Maar immers, door haar huwelijk met hem, den koning, dewijl zij niet alleen zijn bruid, maar ook zijn zuster was, mocht zij op dien eretitel aanspraak maken. Zijn vader was haar vader geworden. Door aanneming was Zijn staat haar staat geworden.

Dit geldt ook van den gelovige, die lid is der Kerk die zalig wordt.

Koningskind is de naam van allen, die door een oprecht geloof Christus Jezus zijn ingelijfd.

3) De ketens hier bedoeld, zijn de hals- of borstsieraden bij vrouwen in gebruik. En als hier de heupen en de wendingen der heupen daarmee vergeleken worden, dan ligt de nadruk niet alleen op de schoonheid, maar ook op de vastheid en welgemaaktheid.

Als de voeten op het pad van ‘s Heeren geboden hopen, zal de Heere God het niet laten ontbreken aan Zijne besturende hand en macht, om die paden met vastheid te bewandelen in Zijne gunst.

2. Uw navel 1) is als een ronde beker, een wel gerond bekken, waarin men gemengden wijn bereidt, dien geen drank ontbreekt. Uw buik is zo schoon geelachtig wit en gewelfd als een hoop tarwe, dien men rondom bezet, omzet heeft met rode lelies. 2).

1) De navel komt voor als het middelpunt van het lichaam en wel als dat middelpunt, van waar het aangenaam gevoel der gezondheid zijne warmtestralen verbreidt..

Hare navel wordt vergelijken bij een ronde beker, aan welken geen aangename en verkwikkende vrucht ontbreekt, gelijk Davids beker dus van vettigheid en verfrissing overvloeide en die te gelijk ook welgeschapen is. De vreze des Heeren wordt een medicijn voor de navel genoemd, en als het onze zielen aan die vreze niet ontbreekt, dan ontbreekt het onze navel ook aan geen aangenamen drank.

Geestelijk verstaan drukt de Schrift hier uit de kracht en den geestelijken welstand der Kerk in het algemeen en dien der gelovigen in het bijzonder.

2) Het ganse lichaam wordt ook van de buik gevoed en dit betekent den geestelijken voorspoed en de vruchtbaarheid des gelovigen in goede werken, als ook de gezonde gesteldheid zijner ziele..

Daar het bij de ouden gebruikelijk was het gezaaide terstond op het veld op vloeren, die daar gesteld werden, te dorsen, zo ligt het zeer voor de hand om aan te nemen, dat het de gewoonte was de tarwehopen feestelijk te bekransen, of met allerlei bloemen te versieren..

3. Uwe twee borsten zijn als twee welpen, tweelingen van ene ree (zie Hoofdstuk 4: 5).

4. Uw hals is zo schitterend blank, zo verheven en slank als een elpenbenen, met elpenbeen versierden toren 1) (1 Koningen 10: 18) Uwe ogen zijn zo helder als de lichtblauwe, lieflijk gelegen vijvers, in welker watervlakte het zonlicht zich vriendelijk spiegelt, welke te Hesbon (Numeri 21: 25 vv.) en wel bij de poort van Bath-rabbim. 2) Uw neus is zo schoon en welgevormd als de eerbiedwekkende wachttoren van of: op den Libanon, die tegen Damascus ziet 3) (1 Koningen 9: 19)

1) Werd in Hoofdstuk 4: 4 de hals vergeleken bij Davids toren, hier bij den elpenbenen toren. Zie verder de Aanmerkingen aldaar.

Hare ogen worden vergeleken bij de vijvers van Hesbon, gelegen bij de poort van Jeruzalem of Hesbon, die Bath-rabbim, dit is een dochter der menigte, om derzelver grootte en doortocht, genoemd wordt. Dus is het verstand en het oogmerk van een gelovige rein en helder als het water van een klaren vijver, en de ogen, die om de zonden wenen, worden ook in Jer. 9: 1, bij fonteinen vergeleken, die zeer aangenaam en schoon zijn in de ogen van Christus..

Ook de nieuwere reizigers maken nog melding van minstens een groten vijver te Hesbon, ten zuiden van de op ene hoogte gelegen stad, in ene Wady gelegen en uit heerlijke bouwwerken

bestaande. Oorspronkelijk mogen het wel twee meren geweest zijn, dicht bij elkaar gelegen, en zich door de helderheid hunner wateren en de schoonheid hunner oevers onderscheidende, en die alzo een treffend beeld voor schone ogen opleveren..

2) Een welgemaakte neus geeft niet alleen een voornaam gedeelte der schoonheid, maar ook ene zekere grootmoedigheid en verhevenheid van geest te kennen. De vergelijking van dezelve bij den toren van Libanon, kan niet onvoegelijk voorkomen aan hen, die op den aard van dit verheven Oosters dichtstuk letten, welke vol gelijkenissen is, ontleend aan landgezichten, en van alles wat de veehoeding betreft..

Ongetwijfeld wordt daarmee de geestelijke schranderheid aangeduid om alles wel en geestelijk te onderzoeken. Van daar dat ook onmiddellijk daarop van het hoofd gesproken wordt, wat bij den Karmel wordt vergeleken. De toren diende tot wachttoren om den vijand en wel spoedig te ontdekken.

5. Uw hoofd op u is zo schoon en majestueus, uwe gehele gestalte beheersend als de tot in de wolken reikende en de gehele omliggende landstreek aan zijnen voet beheersende berg Karmel 1) (1 Koningen 18: 20) en de haarband uws hoofds als purper2) (juister: uwe van het hoofd golvende haarlokken zijn van zo donkeren glans als purper); de koning is als gebonden op de galerijen. 3) Gij hebt mij, o Sulamith, door al uwe lieflijkheid en schoonheid gevangen genomen!

1) Sulamith’s hoofd beheerst hare gestalte aan schoonheid en majestueusheid alles overtreffend, zoals de Karmel een verheven en verrukkelijk gezicht aanbiedt door land en zee aan zijne voet beheersende..

Geestelijk verstaan dat de gelovige uitsteekt in heerlijkheid, boven al wat van de wereld is, en door Gods gunst zich boven de wereld weet te verheffen.

2) Gelijk de berg Karmel met bossen beplant was, en daardoor een schoon gezicht gaf, zo ook komt de Schrijver van het hoofd, op de haarlokken die het hoofd bedekken, om daarmee aan te duiden de schoonheid der bruid in zijne ogen.

Gelijk het haar niet alleen tot bedekking maar ook tot versiering van het hoofd dient, zo is ook de gemeente van Christus geheel schoon in de ogen van haar Koning en Heere.

3) In het Hebr. Myjhrb rwoa Klm (Mèlek asoer barchatim). Beter: de koning is gebonden door deze lokken. Het Hebr. woord duidt aan een gebonden zijn door de banden der liefde. Hier wordt het dus duidelijk uitgesproken, dat de koning met onverbreekbare banden aan zijn bruid is gebonden, dat niets ter wereld dien band kan verbreken.

Ook dan als men de vertaling houdt aan galerijen komt men tot dezelfde slotsom.

Oorspronkelijk betekent het kanalen en goten, maar zoals hier wordt het van de hoofdharen gebruikt. Dit past ook alleen in het verband der zin.

6. 1) Salomo, zijne gade verrukt in zijne armen houdende: O, a) hoe schoon zijt gij, en hoe lieflijk zijt gij, o gij brandend, verwarmend vuur der ware liefde in (juister: onder) alle wellusten 2) of genietingen des harten.

a) Psalm 45: 12. Hoogl. 1: 15; 4: 1

1) Met dit vers begint een tweegesprek tussen Salomo en Sulamith, zonder bijzijn van anderen.

Zij bevinden zich niet meer in den tuin, maar in het paleis zelf.

Hij beschrijft nu hare schoonheid, terwijl ook zij van hare zijde haren heerlijken staat beschrijft en wat zij in Hem ziet en aan Hem verwacht. -

2) Schoon door het versiersel der deugd, lieflijk door de zalige ervaring der genade, door de vergeving der zonden, door gene bitterheid der zonde gestoord! Van God heeft zij haren naam ontvangen. Want God is liefde..

7. Terwijl hij hare schone gestalte met welgevallen aanschouwt: Deze uwe lengte (woordelijk: deze uw wasdom), zij is te vergelijken bij enenslanken hogen palmboom, en uwe volle ronde borsten bij druiftrossen.

1) De palmboom draagt steeds alleen aan den top (50 à 80) dunne takken, korter naarmate ze hoger zijn en die zich aan den top boogsgewijze naar de aarde nederbuigen en brede schaduw verbreiden. Zij staan gewoonlijk zes in een kring rondom den stam en dragen rietachtige, zwaardvormige, altijd groene bladeren van ongeveer twee duim breedte en 8 à 12 duim lengte. (Psalm 92: 13 Aanm)..

Hij vergelijkt hare hoge gestalte bij die van een palmboom, die het meest bloeit, hoe meer hij getreden wordt, gelijk de Kerk ook gezegd wordt het meest te vermeerderen hoe meer zij gedrukt, verdrukt en vervolgd wordt, dus zijn ook de takken van dezen boom zinnebeelden van overwinning en zegeviering..

8. Ik zei (ik zeg, denk bij mij zelf): Ik zal op denschonen palmboom klimmen, ik zal zijne takken grijpen. 1) Zo laat mij dan uw beminnelijk aangezicht kussen, en in de zoetigheden van uwen boezem zwelgen, aldus zullen dan uwe borsten mij zijn als druiftrossen aan den wijnstok, die mijne smachtende ziel laven, en moge de reuk van uwen neus of uw adem mij, als ik uwen lieven mond kus, zijn als geurige, welriekende appelen (Joël 1: 12 Aanm).

1) Hier wordt gesproken van de innige gemeenschapsoefening, en daarom geestelijk verstaan van de geestelijke gemeenschapsoefening tussen Christus en zijne Kerk, tussen den Heere en zijne gelovigen.

De Heere heeft zijne Kerk gekocht tot den prijs van zijn bloed, niet alleen om haar te bevrijden van schuld en straf maar ook om zich altijd met haar te verenigen en de vruchten te verzamelen, welke Hij zelf bij haar gewrocht heeft, door Zijn Geest en genade.

9. En uw gehemelte, uw keel met haren zoeten adem zij mij als goede aangenaam opvrolijkende wijn1)....Sulamith, haren echtgenoot in de rede vallende, terwijl zij hem vriendelijk toelachende, hem met hare armen omvat: Ja, als de beste wijn, die recht tot mijnen beminde gaat en aangenaam naar binnen glijdt, doende de lippen der slapenden spreken. 2)

1) Het gehemelte staat in het nauwste verband met de spraak, en hiermede spreekt de Koning het uit, dat, wat zij spreekt Hem aangenaam is, Hem verkwikt. Hij vergelijkt ze met den wijn, die verheugt en versterkt.

2) Voor sommige uitleggers is dit gedeelte aan vs. 9 en het volgende niet helder geweest, dewijl men meende of het er voor hield, dat niet Sulamith maar haar koning deze woorden sprak.

Uit vs. 10 blijkt echter duidelijk dat niet Salomo maar zijne bruid dit heeft gesproken.

Maar dit geldt ook van dit laatste gedeelte. Zij valt Hem in de rede, overweldigd door zijn woorden, en waar Hij zegt, dat haar gehemelte is als goede wijn, daar herneemt zij: die recht tot mijnen beminde gaat doende de lippen der slapende spreken. De zin van deze woorden kan niet anders zijn dan dat niet alleen wakende maar ook slapende de band der gemeenschap tussen den Bruidegom en bruid niet verbroken wordt, maar dat die band onverbrekelijk is. -

10. Ja, ik weet het wel: a) Ik ben mijns liefsten en zijne genegenheid is tot mij 1); hij kan niet meer zonder mij leven.

a) Hoogl. 2: 16; 6: 3.

1) De voorgaande hoge liefdebetuigingen des Bruidegoms maken haar nu sterk en gerust, omtrent haar verzekerd aandeel en omtrent de onverzettelijke liefde van Jezus tot haar. Ja het is alsof zij zich nu onder de volle mededeling van haar Liefste aan haar, en onder de gevoelige ontdekkingen zijner gemeenschap in liefde, daar Hij even zijne gereedheid toe verklaarde, metterdaad hier nu bevindt, en daardoor nu van de volle bezitting verzekerd, onder de zoetheid van dit genot als wegsmeltende, in dankbaren roem en blijdschap uitroept: Ik ben mijns liefsten en zijne genegenheid is tot mij..

Met die laatste woorden spreekt Sulamith het uit dat zij zich nu volkomen de zijne weet. Had zij wellicht zijne liefde nog gewantrouwd; had zij het wellicht gemeend dat hare liefde welgemeender was dan de zijne, nu spreekt zij het uit, dat zij er zich volkomen van bewust is geworden, dat zij er nu vast van verzekerd is, dat Zijne genegenheid tot haar is. Zij spreekt daarmee haar onwrikbaar geloof uit in Zijne verzekeringen.

Zo gaat het ook met den gelovige. Eerst dan als hij zich bewust wordt van Christus liefde voor hem en hij vastelijk steunt op de belofte en toezeggingen en verzekeringen van zijn Heere en Koning, eerst dan is hij, wat hij wezen moet.

11. O, zo kom dan, mijn liefste! laat ons in dit lieflijk lenteseizoen, in innige liefde verenigd; te zamen uitgaan in het veld, naar het land, en laat ons onderweg vernachten op de dorpen1) (Hoofdstuk 3: 8 Aanm).

1) Waarom vraagt Sulamith dit? Haar wens is met haar Heere en Koning verre van het gewoel der wereld en het gedruis der stad, in de eenzaamheid Hem te genieten zoals Hij is. En waar zij spreekt van vernachten, daar bedoelt zij daarmee een vast verblijf verkiezen. Zij heeft nu aan Hem en zijn hof en die omgeving genoeg. Zij nodigt hem uit om te zien, nu het weer lente werd en de winter voorbij ging, om te aanschouwen hoe alles in bloei staat en dus edele vruchten belooft.

Ook hier is de geestelijke toepassing niet moeilijk.

De gelovige die weer bij vernieuwing de liefde van Christus mocht ervaren, heeft de grootste behoefte, om zijne gemeenschap blijvend te genieten en tracht alles te verwijderen of te ontvluchten, wat de gemeenschap weer zou storen, en hoewel hij weet dat alles is vrucht en werk der genade tevens is het behoefte om te wijzen op de vrucht, die de genade heeft uitgewerkt.

12. Laat ons dan den volgenden morgen vroeg ons opmakenen gaan naar de wijnbergen, laat ons dan te zamen zien, of de wijnstok, reeds bloeit, de jonge druifjes zich opendoen en jonge druifjes draagt, of de granaat-appelbomen in mijnen tuin reeds uitbotten, 1) daar, waar de schone natuur met hare lieflijkheid en weelderige vrijheid ons omgeeft, zal ik dan geheel de uwe zijn en u zonder storing of bedroeving, ongehinderd mijne uitnemende liefde geven 2) en zonder enige terughouding mijn hart ontsluiten.

1) Een godzalige heeft geen grotere blijdschap dan in den bloeienden staat van Jezus Kerk en van meer andere gelovigen nevens zich in dezelve: en dit is haar lust, daartoe wel eens uit te gaan met hare heilige opmerking door den ruimen omtrek van den zelven. Maar meteen is het godzaligen ook tot vreugde, dat Jezus zelf door dien bloei van zijn volk zo vermaakt is, en daarom is hun wens, dat hij er ook getuige van zij, en zij zoeken dien bloeistaat onder zijn ogen te brengen..

2) Zij belooft hem hare beste neigingen, hare edelste en uitnemendste, dat is, hare hartelijkste liefde, want geheel haar hart, hetwelk hij van haar geëist had, was aan Hem toegewijd en zou door zijn bijzijn te meer in vurige liefde ontvonken en hem dus blakende en brandende geredelijk worden aangeboden. Hier zal zij het niet bij laten rusten, neen, zij wil Hem niet slechts op dankbare geuren en erkentelijke offers van lieflijke reuke als die der Dudaïm of Mandragora’s, maar ook op alle edele, schone en aangename vruchten, zowel nieuwe als oude, onthalen..

13. De dudaïm (juister: Mandragoren) 1) met hun sterk en aangenaam riekende appeltjes, deze zinnebeelden van innige liefde gevenu dan hunnen reuk, en aan onze deuren, aan het latwerk boven de deur mijner moederlijke woning, zijn allerlei soorten edele vruchten, nieuwe en oude, van den laatsten oogst en van vroegere jaren; o mijn liefste! die ik voor u heb weggelegd, bewaard.

1) Over de Mandragor of wolfkers vergelijk Genesis 30: 14 Daar nu de kleine appeltjes van deze plant en niet hare bloesems welriekend zijn, zo denkt Sulamith natuurlijk aan deze; maar zij noemt ze hier niet als kunstmatige middelen tot opwekking, of vermeerdering van zinnelijke liefde, als wilde zij enigszins te kennen geven, dat zij haren echtgenoot daaruit een liefdedrank wilde bereiden, dit is bij de anders zo geheel kuise argeloze gezindheid van Sulamith ondenkbaar; maar de appeltjes zijn voor haar zinnebeelden der ware liefde en moeten alzo even als de andere door haar genoemde vruchten en genietingen de heerlijkheid van haar liefde op levendige wijze voor Salomo afschilderen..

Geestelijk opgevat, wijst Sulamith erop dat er niet alleen liefde maar ook uiting der liefde, niet alleen geloof maar ook geloofsleven, niet alleen gemeenschapsoefening maar ook vrucht er van is.

De genade wordt uit haar vrucht gekend. Gelijk de levende boom uit zijne vrucht gekend wordt zo ook de levend gemaakte zondaar.

Het is een grote en dubbele genade, indien de gelovige wel ootmoedig, maar toch ook vrijmoedig op de vrucht des geloofs en der liefde mag wijzen.

HOOFDSTUK 8.

LAATSTE LIEFDE-SAMENSPRAAK VAN CHRISTUS EN ZIJNE KERK.

1. Och, dat gij mij als een broeder waart, zuigende de borsten mijner moeder, die de borsten mijner moeder gezogen hebt, gelijk ik; dat ik u op de straat vond dan, als ik u daarbuiten op de straat vond, ik zou u kussen, ook zouden zij mij niet verachten, 1) zonder dat niemand mij verachtte.

1) De betekenis ligt voor de hand. Sulamith bedoelt: Ach, dat gij, mijn geliefde echtvriend, mij in allen dele zo nabij stondt als een vleselijke broeder, die, met mij dezelfde moedermelk gedronken hebbende, ook met mij hetzelfde denkt, gevoelt en wenst! Ach, dat ik a aldus konde beschouwen en liefhebben! Als ik u dan buiten op het veld, in den tuin of waar ook, verre van den glans en van de weelde van dit hof vond, zou ik u met innige, ongedwongen, zuivere liefde kussen, zonder mij de verachting van iemand op den hals te halen, als deed ik iets dat tegen de kuisheid en goede zeden streedt!.

Zij wenst derhalve dat zij voor zijne zuster mocht gehouden worden, met welken naam zij ook reeds door hem was aangesproken in Hoofdstuk 5: 1, en dat zij dus dezelfde kuise en schuldeloze gemeenzaamheid met hem mocht aanhouden als ene zuster onderhoudt met een eigen broeder, met welke zij de zelfde borsten ener tedere moeder had gezogen, teneinde hij haar dan ook zo tederlijk beminnen mocht als Jozef zijn broeder Benjamin liefhad.

Men mag het wel houden voor den wens van alle gelovigen om een nadere gemeenschap met Hem, en om den Geest der heiligmaking van Hem te mogen ontvangen als wel wetende, dat Hij die heiligt en zij die geheiligd worden, allen uit één zijn en één zijn (Hebr. 2: 11).

De zin van deze woorden is niet moeilijk te vatten. Het is te verstaan hoe Sulamith tegen Salomo nog altijd opzag. Zij, de uit het stof verhoogde en Hij de machtige monarch, de wijze koning. Zij gevoelt zeer diep den afstand tussen Hem en haar.

En immers, voor enigen tijd was, door eigen schuld, die liefdeband, die liefdebetrekking voor een wijle verbroken.

Zij voelt zich nu hoogst gelukkig, maar de vrees vervult haar, dat aan dien hoogst gelukkigen toestand wel weer een einde kan komen.

En daarom de wens in dit vers, dat Hij haar broeder ware, dat daarom de afstand niet zo ver was, maar ook de vrees voor verbreking geen grond mocht hebben, en in het volgende vers, de bede, om Hem te brengen in het huis harer moeder, om daar voor hem te leven. Zij gevoelt de grootste behoefte om door Hem onderwezen te worden, dewijl zij zich van haar onwetendheid en geringheid zo diep bewust is. Zij wil, dit blijkt uit vs. 2 zo duidelijk, zijne geringe leerlinge zijn.

Welk een heerlijk en treffend beeld van de verhouding en den toestand tussen den Heere en den gelovige.

Hoe duidelijk ook bij den gelovige een besef van den afstand tussen hun Koning en Hogepriester en hem! Welk een behoefte om door Hem onderwezen te worden, om "leerjongen Christi" te zijn!

Alles wat dan ook in vs. 1 en 2 begeerd wordt vindt zijn grond in de zucht en de innige begeerte om zijn leerling te zijn.

Neen de bruid wil de liefdesbetrekking niet afbreken maar nauwer toehalen. Zij wil gaarne in diepe afhankelijkheid van Hem verkeren en door Hem onderwezen worden in den weg, dien zij te gaan heeft.

2. Ik zou u, niet slechts in een droomgezicht, (Hoofdstuk 3: 4), maar in volle werkelijkheid, aan mijne hand leiden, ik zou u brengen in mijner moeders huis, opdat gij daar geheel en al een der mijnen zijn zoudt; gij zoudt mij daar leren 1), gij zoudt mijn hart laten deelnemen aan het genot van uwe rijke wetenschap; en ik zou u van den door mij bereiden specerij-wijn te drinken geven, de geestelijke verkwikking, die ik van u genoot alzo met wat ik tot lichamelijke versterking bezit, vergeldende en van het sap, van den verfrissenden drank van mijne granaatappelen.

1) Sulamith beeldt zich niet in, dat zij, het eenvoudige, onaanzienlijke landmeisje, den man harer liefde, den groten, zo hoog door haar vereerden koning, iets geven kon, wat hij nog niet bezat, dit zou ook iets geweest zijn geheel tegen hare overigens zo echt vrouwelijke ootmoedige en op niets aanspraak makende persoonlijkheid indruischend. Dat zij hem werkelijk iets groots schenkt, als zij hem in haar moederlijk huis tot de eenvoudigheid van haren kinderzin brengt, is zij zich in ‘t minst niet bewust. Des te meer wenst zij door hem rijk te worden aan al het goede, wat hij bezit en waaraan zij zich arm gevoelt. In deze geestelijke is Sulamith een heerlijk voorbeeld voor de gemeente Gods en iedere gelovige ziel, die in haar zelfbewustzijn ook arm en naakt en bloot is, maar door Hem, in Wien alle volheid van wijsheid lichamelijk verschenen is, in God wenst geleerd te worden, totdat zij eenmaal tot de volle erkentenis der eeuwige liefde geraakt. Zijne liefde tot de arme dochter dezer aarde is echter zo volkomen onbaatzuchtig, dat Hij alles geeft en niets ontvangt, terwijl zij van hare zijde niets geven, maar slechts ontvangen kan..

Zij wil hiermede niet anders zeggen, dan dat zij Hem dien zal toebrengen, maken dat Hij die rijkelijk van haar ontving en zo dan ook zich in het genieten van denzelve, gelijk men door drinken doet, verkwikken en vermaken kon. Zij onderstelt daarom, dat die gestalten van des Heeren volk, de geestelijk drank zijn van den Heere Jezus, het groot vermakelijke, het dierbaar verkwikkelijke zijner ziele. Zij toont hare gereedheid om hem dit genoegen te geven en als op een heilige gasterij te onthalen. En hoe gepast ook op dit voorgaande. Als Jezus haar zo gemeenzaam tot een Broeder werd, als zij Hem zo van nabij genoot, in haar moeders huis zou haar dit ook niet ledig laten, maar onder die warmte van Jezus liefde, zou ook haar warm

hart beginnen van dankbaarheid te vloeien, hare geestige genade en aangename gestalten zouden rijkelijk doorbreken..

De granaatappel is het beeld van het kostelijkste en het schoonste wat te geven valt. Nog immer is dit zo. De granaat wordt door den Oosterling beschouwd als uit het Paradijs overgebracht op het overige gedeelte der aarde. De Perzen hebben een spreekwoord: eet vlijtig den granaatappel, want zijne zaden zijn uit het Paradijs afkomstig.

De Bruid belooft hier dan het edelste en het lieflijkste wat zij kan geven.

Als genade haar onderwijst, als genade haar bestuurt dan zullen de vruchten niet uitblijven.

3. Zijne linkerhand, zij onder mijn hoofd en zijne rechterhand omhelze mij. 1) Volkomen bevredigd rust ik nu uit in zijne liefde en ben ik zalig (Hoofdstuk 2: 6).

1) Duidelijk blijkt hieruit, dat zij zich in zijne armen werpt en Hij haar omarmt. Zie de Hoofdstuk 2: 6.

4. Sulamith, aan Salomo's arm heengaande, roept de wel afwezige, maar haar in den geest tegenwoordige hofvrouwen als afscheidsgroet toe: Ik bezweer u, gij dochteren van Jeruzalem, dat gij die liefde niet eigenwilligopwekt, noch wakker maakt, maar stil en rustig wacht, totdat het haar lust, totdat zij als van zelf als ware liefde rein en kuis in uw hart ontbrande en het gelukkig make (Hoofdstuk 2: 7, 3: 5).

1) De Kerk, ons aller moeder, beveelt haar kinderen om nooit iets te doen, hetwelk Christus tegen of Hem aanzetten mocht, om zich onzer te onttrekken. Want waarom zou men Hem doen honen of beledigen? Waarom zouden wij zulke vijanden van ons zelven zijn? Jezus bijzijn kan aan geen welgestelde zielen verdrieten en wil zich bij Hem en zijne navolgelingen en gelovige vrienden tot een last is, is hunner tegenwoordigheid ook geenszins waardig en gans niet gesteld om ooit een hemelburger, en ware Sioniet te worden..

5.

VI. Hoofdstuk 8: 5-14. In deze laatste afdeling wordt gewezen op de bevestiging van het verbond der liefde en wordt dit verbond verheerlijkt. Alle wensen van Sulamith zijn vervuld, alles wat de gemeenschap, de zalige en innige gemeenschap zou kunnen verhinderen of belemmeren is weggenomen.

A. 5-7. Van de bruid wordt gevraagd wie zij is. Haar Bruidegom bepaalt haar bij den tijd der eerste liefde en vervult haar zo met heilige vreugde, dat zij met de sterkste bewoordingen de liefde verheft en prijst.

5. Wie 1) is zij, die daar met zulke schoonheid en bekoorlijkheid bestraald, opklimt uit de woestijn van de onbebouwde vlakte van Jizreël en lieflijk als door de verre reize vermoeid, leunt op den arm van haren liefste? 2) Salomo tot Sulamith, als zij dicht nabij de moederlijke

woning gekomen zijn: Zie, onder den appelboom, 3) daar, die het venster van uw huis beschaduwt, stond ik, en heb ik u opgewekttot uwe eerste liefde jegens mij, als ik door ‘t venster riep (Hoofdstuk 2: 9), daar in dat huis heeft u uwe moeder met smart voortgebracht, daar heeft zij u met smart voortgebracht, die u gebaard heeft, daar is ook onze liefde geboren, daar zal zij nu ook in volle schoonheid en reinheid tot hare voleinding komen.

1) Wie vragen dit? Vele uitleggers zijn van mening dat het weer de dochteren van Jeruzalem zijn. Anderen dat de landslieden van Sulamith deze vraag doen. Ongetwijfeld hebben de laatsten gelijk. Alles wijst er op dat de bede der bruid is vervuld, dat haar Bruidegom met haar gegaan is, naar haar moeders huis. En waar zij nu in al den glans harer schoonheid, als een heerlijke bruid of echtgenoot, leunende op den arm van haar heerlijken gemaal voortschrijdt, vragen de landslieden bewonderend en verwonderd uit: Wie is zij, enz?

2) Wanneer de Heere eenmaal Zijne gemeente zal verlossen en haar zal voeren in het Vaderhuis, waar Hij haar plaats bereidt, zullen Gods engelen ook haar vol bewondering harer heerlijkheid met jubelzang begroeten. Maar ook haar zal men het aanzien, dat zij door ene woestijn getogen en slechts op den almachtigen arm haars Bruidegom steunende tot dit doel is geraakt..

Dit drukt tweeërlei uit. Niet alleen dat zij in de onafscheidelijke nabijheid van haar Koning verkeert, maar ook dat zij al haar kracht en heerlijkheid aan Hem ontleent.

Heerlijk en treffend beeld van de Kerk van alle eeuwen. Opkomende uit de woestijn, de woestijn der wereld, der verdrukkingen, en toch niet verlaten, niet alleen, maar er immer staat op kunnende maken, maar het steeds ervarende, dat haar Heere en koning aan haar rechterhand staat, dat zij al haar hulp om staande te blijven, van Hem ontvangt, dat zijn kracht in haar wordt uitgestort en Zijne liefde haar omringt.

3) Onder den appelboom enz. Als deze de toestand der bruid en dit het begin van haars echtgenoots liefde tot haar geweest is, dan was zij hem inderdaad alles verschuldigd. Geen zinnebeeld van groter verplichting kan bijkans uitgedacht worden. Ook is dezelfde vergelijking gebezigd door den profeet, Ezechiël 16, om de verplichting van de kerk van Israël en hare ondankbaarheid jegens God uit te drukken. Maar hoe sterksprekend het beeld ook zijn moge, toch schaduwt het ondersteld geval slechts flauwelijk de verplichtingen af, die de verloste ziel heeft aan Christus. Welke liefde is de Zijne! Hier schiet elke vergelijking te kort.

Dit wordt uitgesproken door den Koning zelven, gelijk ook het laatste gedeelte van het vers. Daarmee wijst Hij Sulamith op de eerste tijden van hare aanneming, op de eerste dagen, toen Hij aan haar zich openbaarde in de volheid Zijner liefde. En dit alles opdat, bij de herinnering, aan wie zij geweest is en wie zij nu is, hare liefde des te sterker toeneme, en hare gehechtheid aan Hem te inniger worde.

Ook hier is de geestelijke betekenis duidelijk. Zo ook herinnert de Heere zijn Kerk in het algemeen en zijne gelovigen in het bijzonder, dat Hij het is, die het eerst haar opzocht. Gelijk

de Heere zijn volk door Ezechiël laat herinneren dat Hij hen zag vertreden in hun bloed, liggende op de vlakte des velds, opdat Hem de eer van alle zaligheid zou gegeven worden, maar ook Hem de dank daarvoor zou worden toegebracht, zo doet de Heere altijd. Hij is de eerste en Hij is de laatste, de Alfa en de Omega.

6. Sulamith, deze herinnering met een jubelkreet beantwoordende: Ja, nu is zij tot hare voleinding gekomen! Zet mij als een zegelring 1) op uw hart, als een zegelring op uwen arm; laten wij in eeuwigdurende, onverbreekbare gemeenschap verbonden blijven, gelijk men een zegelring op de borst draagt, of om den arm bindt en op het trouwst bewaart (Genesis 38: 18). Ja, vast en trouw, bewaar mij gans en al als uw eigendom. Want de ware liefde is sterk, alle hinderpalen nederwerpende en overwinnende als de dood; 2) en de liefdeijver 3) is hard, onoverwinnelijk, onverdelgbaar als het graf, als het dodenrijk, dat niets teruggeeft, wat het eens bezit (Job 7: 9), hare kolen zijn vurige kolen, haar gloed is een helbrandende vuurgloed, die zijn vlammen in de harten zendt en niet te blussen is, en dat, omdat zij niet van aardsen oorsprong is, maar ene vlam is, of vlammen des HEREN, 4) die Hij zelf aangestoken heeft en ook onderhoudt en voedt.

1) De zegelring komt als een kleinood in aanmerking, waarvan men zich niet scheidt; en de eerste bede gaat daartoe uit, dat Hij haar zo onvervreemdbaar als een zegelring op zijn hart drage; de zin van het tweede lid is, dat Hij haar zo onafscheidelijk als een zegelring aan zijn arm moge nemen, zodat zij Hem steeds aan het hart ligt en Hem steeds aan haar zijde heeft. Zij wenst met Hem, zowel in liefdesgezindheid als in gemeenzaamheid, ten opzichte van het levenspad, onlosmakelijk verenigd en verbonden te wezen..

Zij wil er mede zeggen: laat mij nooit de plaats verliezen, welke ik in uw hart bezit en laat uwe macht voor mij werkzaam zijn, ten blijke van uwe liefde jegens mij, en laat mij niet alleen in uw harte, maar ook op uwen arm, als ten zegel gesteld zijn, opdat gij mij steeds opbeurt, sterkt en draagt in uwe liefde, en mij dit ter mijner vertroosting ook doet weten..

Dewijl én het hart én de arm levendige zinnebeelden zijn van getrouwe bezorging, het hart als de grond waaruit en de arm als het middel waardoor, zo kan als een zegel op beiden gezet te zijn, ook niet ongepast uitdrukken den wens van de bruid om met alle verzekerdheid en onder ene hartelijke en onder ene dadelijke gedurige bezorging van den Heere Jezus te zijn. Door daar als een zegel op gedrukt te zijn, wenst zij, in dit beide alles te zijn: het grote doel en voorwerp van Zijn zorgdragend hart voor haar en van Zijn zorgdragenden arm omtrent haar. Alles dat Hij vermocht aan haar ten koste te leggen tot volmaking van haar lichamelijk en geestelijk geluk.

2) Er is niets zo hard en ijverig, dat door het vuur der liefde niet verwonnen wordt. Zij is het enige dat zich schaamt iets moeilijk te noemen..

Jezus liefde tot ons was sterker dan de dood, want Hij gaf zich voor ons ter dood, en brak zegevierend door denzelven heen, opdat wij voor deszelfs banden niet meer vrezen zouden. En de liefde van Jezus echte navolgers is ook zo sterk als de dood, omdat deze hen ongevoelig, als dood maakt voor alles buiten Hem..

Dat liefde werk, welk een veel goddelijker en hemelser oorsprong heeft dan alle natuurlijke liefde, welk geen plaats heeft als in ware begenadigden, welke uitgaat tot een oneindig waardiger voorwerp, en die derhalve een liefdevlam is van God zelf, en van zijnen Heiligen Geest in de ziele uitgestort; zeker daarom moet men ook zeggen, dat die liefde alles kan overwinnen. Er zijn geen hoogten of diepten daar zij voor blijft staan; geen gevaren daar zij niet doorheen breekt, geen wateren die haar kunnen uitblussen..

3) In het Hebr. hanq (kin'ah), ijver, maar in den zin van brandende, vurige liefde, die het geliefde voorwerp met alle kracht vasthoudt en niet duldt dat iets van hem verwijdert, en daarom vergeleken wordt bij het graf, dat ook wat het ontvangt niet los laat.

Zo is ook de liefde, de geestelijke liefdeijver tussen den Heere en zijne gelovigen. Het waarlijk wedergeboren hart kan geen andere voldoening vinden dan in de liefde en omhelzing van Christus. Die eenmaal de liefde Gods in Christus heeft ervaren, weet, dat hij met onverbreeklijke banden aan zijnen Heere en Zaligmaker is verbonden.

Daarom kon ook een Paulus zeggen, dat niets ter wereld hem van deze liefde kon scheiden.

4) Vlammen des Heeren. Hiermee wil de bruid zeggen, dat de liefde die in haar brandt, waarvan zij spreekt, niet is ene natuurlijke liefde, vrucht was van eigen akker, maar een ingestorte liefde, door den Heilige Geest in haar gewekt.

De liefde tot den Heere, tot Hem en voor Zijn dienst is geen vrucht van eigen akker, want de natuurlijke akker des harten brengt geen liefde tot God voort, maar is een genadewerk des Heilige Geestes. Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons het eerst heeft liefgehad.

7. Vele wateren zouden met al hun klimmend geweld de Goddelijke vlam van a) deze liefde niet kunnen uitblussen; ja, de rivierenmet al hare watermassa zouden ze niet verdrinken; al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, om ze kunstmatig in een hart te verwekken, waar de Heere ze niet zelf ontstoken heeft (Hoofdstuk 2: 7; 3: 5; 8: 4), men zou hem ten enenmale verachten, het zou alles niets, niets baten; zo in den grond onderscheiden is de ware liefde van de vleselijke schijnliefde!

a) Rom. 8: 38 vv.

Deze onuitsprekelijk diepe woorden maken het hoogtepunt uit van het gehele lied en geven er tevens den sleutel van aan. Ja het wordt hier in waarheid profetisch. Want gelijk Sulamith hier de voleindigde liefde tussen zich en Salomo, en in het algemeen tussen man en vrouw beschrijft als een zamentreffen van menselijke vrijheid en goddelijke noodzakelijkheid, als ene vlam, die geen mens zich zelven kan geven of ontnemen, doch die den mens met onwederstaanbare macht aangrijpt en door gene beproeving, door gene nog zo vijandige macht wordt verdelgd, zo heeft zij zich in hare hoogste goddelijke voleindiging alleen in den Gods- en mensenzoon geopenbaard, Wiens liefde uit Zijn innerlijkst eigen Ik voortsproot, en Hem met onwederstaanbare goddelijke kracht dwong tot deze wereld met hare duizend plagen en groten jammerlast neer te dalen, om er dood en hel te overwinnen. Hij had lief omdat Hij

moest liefhebben, maar de liefde was tegelijkertijd Zijn zoetste willen, de wederliefde van verloste zielen Zijn innigst verlangen. In de macht Zijner liefde, in de hevigheid van Zijnen liefdesijver, die door de kerk in duizende van liefde gloeiende liederen bezongen is geworden, en toch nooit kan worden uitgezongen, zien wij ook nu de ware gestalte van de liefde tussen man en vrouw..

Het gedruis der watergolven zou haar niet verschrikken, want Christus zal de liefde der zijnen behouden ondanks alle rampen en gevaren. De gelovigen zullen met Hem allen druk en leed tarten, zonder er door verwrikt te worden en zich zelf zelfs in de verdrukkingen verheugen. Zij zullen den Heere liefhebben, al kastijdt of slaat Hij hen en hun vertrouwen zal op Hem gevestigd blijven. Geen water van ellende en tegenspoed kon Christus, liefde te onzen waart doen verflauwen, en hij doorworstelde alle de bitterste vervolgingen, wadende als door zeeën van bloed. De liefde zit als een koning op den vloed, laat dan noch graf, noch dood onze liefde tegenover Hem doen verflauwen..

8.

II. Vs. 8-14. Nadat Salomo en Sulamith bij den appelboom, waar Sulamith door hare moeder met het levenslicht, en door Salomo met zijne liefde is begiftigd geworden, hun liefdeverbond feestelijk vernieuwd hebben, treden zij het huis in.

Hier geeft Sulamith hare bezorgdheid te kennen over hare kleine zuster. Salomo neemt al die bezorgdheid weg, en waar zij zelven nu nogmaals wijst, op haren heerlijken staat, op hare bereidwillige offeranden voor haar koning eindigt het Lied der liederen met de heerlijke toespraak des konings, waarin Hij met enkele woorden haar zegt wie zij is, wat zij doen moet en wat haar te wachten staat.

8. Sulamith tot Salomo: Wij hebben daar ene kleine zuster, die nog gene borsten heeft. Wat zullen wij onze zuster doen, in den dag als zij den huwbaren leeftijd zal hebben bereikt en men van haar spreken zal 1).

Met deze woorden wijst Sulamith niet alleen op hare jongere zuster, maar op tedere wijze beveelt zij haar ook bij Hem aan.

De liefde is niet afgunstig. Zij weet dat zij het eigendom van haar Koning is, zij weet welk een macht en welk een ontferming Hij bezit. Daarom is het haar behoefte om ook haar zuster aan Hem toe te vertrouwen, opdat Hij ook haar Zijne koninklijke gunst en bescherming verlene.

Geestelijk verstaan is de jongere zuster een beeld van den bij aanvang tot bekering gekomene. Is zij zelf een nu bevestigde in den staat, hare jongere zuster is dit nog niet. En daarom waar ook ouderen dikwijls nog voor vele verzoekingen blootstaan, is het de vraag van Sulamith: wat men haar zal doen?

Sommigen zijn van gevoelen, dat onder die jongere zuster de kerk uit de Heidenwereld te verstaan is.

9. Salomo haar antwoordende: Zo zij een muur is, zo zij zich als een muur betoont vol krachtigen weerstand tegen alle indringende aanzoeken, wij zullen een paleis van zilver, dat van verre prachtig in het land schittert, op haar bouwen, wij zullen haar alle eer en vrijheid geven, en zo zij ene deur is, die men gemakkelijk kan openen om er door in en uit te gaan, d.i.: zo zij voor de verzoekingen en verleidingen is blootgesteld is, wij zullen haar rondom bezetten met sterke cederen planken, wij zullen haar steeds zo bewaken, dat zij voor elken verleider ongenaakbaar is.

1) Indien zij een muur is, indien men maar staat op haar kan maken, als zij het woord maar ontvangt, en er een vasten grond op bouwt in stede van hooi en stoppelen, alsdan zullen wij ook op haar een paleis van zilver bouwen of haar tot een zilveren paleis stellen. Het goede werk, eens wel in haar begonnen zijnde, zal dan zijne volmaaktheid erlangen, en als zij eens met den Heere verenigd is, zal zij haast wel opgroeien tot een heiligen tempel en woonstede Gods door den Geest. (Efeze 2: 22). Indien zij een deur is, d.i. als dat paleis voltooid is en de muurpoorten opgetrokken en ingezet zijn, dan zullen we haar rondom met cederen planken omzetten, men zal haar als met slagbomen en sterke borstweringen behoeden en beveiligen en haar tevens kracht en ook sieraad bijzetten. Dus zal het heilrijk genadewerk in haar zijn volle beslag verkrijgen. Wat er aan ontbreekt zal ten volle in orde gebracht, en dus het werk des geloofs met kracht in haar voortgezet en volmaakt worden.

10. Sulamith, haren eigenen staat met dankbare vreugde vermeldende: Ik ben een muur, en mijne borsten zijn als hoge, eerbiedwekkende muur-torens, 1) die geen dief of rover kan bestijgen. Daarom toen of dewijl ik zulk ene ben, was, of ben geworden, ik in zijne ogen als ene, die bij hem gemeenzame vriendschap en liefde en daarbij vrede vindt.

1) De vergelijking van de borsten met de torens is door de vergelijking van de persoon met een muur volkomen juist. Kleuker merkt juist op, dat hier niet zaken met zaken maar verhoudingen met verhoudingen vergeleken worden. De borsten waren voor haar persoon wat voor de muur de torens waren, die uit kracht van het weerstandsvermogen, dat zij in zich bergen, den vijand wiens opmerkzaamheid zij tot zich trokken, nooit aan zich laten komen..

Zij toont derhalve den staat aan, daar zij ook toe was gekomen, waarin zij volmaakt werd tot die hoogte daar zij nu in was. Zijnde die eigen staat, dien de bruidegom even vereist had tot de medevolmaking van de kleine zuster. Daar had Hij haar gezegd: Als zij ene muur is, hier toont de bruid nu, dat het zo met haar ook ging. Zij was ook eerst tot een muur geworden, eer zij zoveel gunst vond, dat zij tot een paleis van zilver werd..

Zij acht zich in deze gunst van haar Heere ten hoogste gezegend en gelukkig, en schrijft dit voltrokken goede werk in haar aan Zijn onverdeelde liefde en goedgunstigheid toe. Want Hij had haar met ogen van gunst en genade aangezien en haar Zijne tedere liefde doen ondervinden, door haar tot zulk een wal of muur van koper ja zilver (Jer. 1: 18) te maken, die pal en vast stond en tegen welke het blazen des geweldenaars niets vermocht. Dies Hij in hare

sterkte Zijn vermaak stelde. Geen wonder dan, dat zij ook zegevierend uitroept en juicht, dat zij toen vrede in zijne ogen had gevonden en gunst van hem had verkregen. Deze heilrijke stonde was bij haar steeds herdenkens waardig..

Sulamith doet in vreugdevolle bekentenis den mond open om haren broederen te zeggen, dat haar gehele bestaan in Salomo, den vredevorst, bevredigend geworden is, en is zich bewust dat zij hem een kuis, zedig hart en een onbevlekt lichaam heeft gebracht. Niet als eigene verdienste, waarin zij zich beroemen wilde, betracht zij het, maar vrolijk en dankbaar aan hem, die haar krachtig gemaakt en bewaard heeft, doet zij, in het bewustzijn van hare heerlijkheid, haren mond open..

Zonder twijfel wijst de Bruid hier op den heerlijken staat, waartoe haar Koning haar had gebracht. En dit niet alleen om het werk des konings te roemen, maar ook om haar kleinere zuster te troosten, en aan te moedigen, om ook al haar vertrouwen op Hem te zetten.

De geestelijke betekenis straalt duidelijk en helder door. Hier spreekt een bevestigde in het geloof, om den Heere en hem alleen al den roem en de eer te geven voor Zijne genade, en om de kleinen en stillen in den lande, om de treurenden van hart te troosten en te bemoedigen. Hun te bemoedigen, dat de Heere nooit half werk doet, maar immer de Rotssteen is, wiens werk volkomen is.

11. Sulamith tot Salomo, ziende op hare broeders: Salomo hadniet ver van hier enen wijngaard (beter: wijnberg), te Baäl-Hamon, nabij Dothaïm in den stam van Issaschar. Hij gaf dezen wijngaard, wijnberg in enkele stukken verdeeld, over aan de hoeders, als pachters, met de vermaning, dat een ieder hem bracht (brengen moest) voor deszelfs vrucht, die zijn wijngaard hem opbracht, als pachtcijns duizend zilverlingen, 1000 zilveren sikkelen, terwijl de overige 200 sikkelen hem den pachter als aandeel overbleven.

Sulamith vermeldt dezen koninklijken wijnberg als een voor de hand liggend voorbeeld, dat zij nu terstond wil toepassen.

De wijngaard des Heeren is het huis van Israël. Deze mag vergeleken worden bij Salomo’s wijngaard te Baäl-Hamon, verhuurd, als ware het, aan de Joodse vorsten, rechters en profeten. Maar waar de kerk, gelijk hier, van zich zelf onder dit beeld spreekt, belooft zij daarbij naarstigheid en waakzaamheid, tegelijkertijd met betamende achting en eerbied jegens hare dienaren..

De getrouwe gade, den wijngaard beschouwende, dien haar echtgenoot haar had gegeven, vergelijkt dien bij een anderen van dezelfde waarde. Zij herinnert zich de huur, die er voor betaald werd. De haar nu geschonken wijngaard zal onder het bestuur van ene liefhebbende gade, haren echtgenoot, niet minder opbrengen dan toen hij aan vreemden werd verhuurd. De geestelijke betekenis schijnt te doelen op het beginsel van Christelijke gehoorzaamheid in tegenoverstelling van de gehoorzaamheid, door de wet gevorderd. De laatstgenoemde was die van een huurling. Onder het Evangelie is het eeuwig leven en ieder voorrecht ene vrije genadegift van God, de gift Zijner liefde. Aldus worden de heiligste, de duurste en krachtigste

verplichtingen, die der liefde, der door den Heiligen Geest in het hart uitgestorte liefde, op den gelovigen gelegd.

12. Mijn eigen wijngaard (Hoofdstuk 1: 6), dien ik heb, nu mijne vrijheid, mijn jonkvrouwelijke staat met alles, wat enen man aan mij kan behagen, is voor mijn aangezicht, is voor mij, staat thans onder mijn eigen bestuur en alleen tot mijne eigene beschikking; niemand behoeft dien meer te hoeden. Maar de duizend zilverlingen, het volle bedrag van mijnen wijnberg, zijn voor u, o Salomo! leg ik in uwe handen; het recht om over mij te beschikken en mij te behoeden, gezamenlijk met alles, wat ik ben en heb, heb ik aan u overgedragen; de uwe ben ik en wil ik eeuwig blijven; maar tweehonderd sikkelen zijn voor de hoeders van deszelfs vrucht. 1) Gelijk de 200 sikkelen aan de hoeders van den wijnberg te Baäl-Hamon werden geschonken, geef alzo ook hun aandeel aan mijne broeders, die mij, mijnen wijngaard, zo trouw en zorgvuldig hebben bewaard. Aan uwe liefde en trouwe beveel ik hen en hun toekomst aan.

Als de Eigenaar het zijne ontvangen heeft, zal het de huurlieden ook aan hun winst niet ontbreken. Twee honderd zilverlingen, een groot loon ongetwijfeld als het afgaat van de inkomsten van een enkel duizend zilverlingen, waren voor Salomo’s wijngaardeniers bestemd. Zij die voor Christus werken, werken ook voor zich zelf, en hoe meer eer zij hunnen Heere toebrengen, hoe onuitsprekelijk groter al hun eer en voordelen wezen zullen..

Deze overvloed van liefde, die bij alle vurigheid harer overgave aan den echtgenoot toch ook nog voor hare bloedverwanten een deel overig heeft; deze aandoenlijke zusterlijke liefde, die met hare kinderlijke, trouwe, vrome gehechtheid aan hare moeder, gelijk zij die in den loop van het stuk herhaaldelijk openbaart, in waarheid één is, dient tot de lieflijk verheerlijkende voleinding van het heerlijke karakterbeeld dat de dichter van haar als ideaal ener bruid en jonge echtvrouw wilde ontwerpen en waarin hij de gedachte en de verborgenheid van het huwelijk zelf als ene heilige instelling Gods heeft voorgesteld.

Vs. 11 is gebruikt om in vs. 12 de toepassing er van te maken.

Hoe meesterlijk tekent de H. Geest het hier duidelijk dat al wat de gelovigen ontvangen, is van het kapitaal van den groten Koning en Heere.

De ganse wijngaard kwam aan Salomo toe, die 1000 zilverlingen waren voor Hem en voor Hem alleen, maar van hetgeen Zijn eigendom, volkomen eigendom was, werden 200 zilverlingen gegeven aan de hoeders.

Alles ontvangt de Kerk, en daarom de gelovige, uit de volheid van Gods ontferming, maar als vrije genade, verbeurde genade.

13. Salomo tot Sulamith: O, gij bewoonster der hoven, gij die zo veilig zijt en welbewaard, die uw innigst zielsverlangen hebt verkregen; zie nu zijt gij immers aan de plaats van uw zielsverlangen, de metgezellen merken op uwe stem, uwe metgezellen, die uwe schone stem

zo dikwijls gehoord hebben, weten wat gij zegt; doe ze nu ook mij in het zingen van een vrolijk lied horen. 1)

1) De koning noemt haar alzo, omdat haar staat vast en zeker is, vergelijkt haar hij een hof, die veilig is en voor indringers bewaard. Maar waar zij nu tot hare metgezellen spreekt, daar vermaant Hij haar, dat zij Hem allermeest en allereerst hare behoefte bekend make, hare wensen noeme, dewijl Hij alleen al hare beden kan vervullen.

Zo gaat het ook altijd op geestelijk gebied.

Het is goed, dat gelovigen elkaar wijzen op de noden en behoeften der ziele, elkaar mededelen, wat God aan de ziele gedaan heeft en doet; maar allernoodzakelijkst is het, dat de troon der genade word opgezocht en gezocht, om zich voor den Heere neer te leggen in al zijn geestelijke ellende, en van den Heere te vragen en te smeken, dat Hij gedurig zegene met de stromen Zijns Geestes.

14. Sulamith, haren echtvriend bij den arm naar buiten geleidende, zingt: a) Kom haastelijk, 1) mijn liefste! en wees gij gelijk ene ree, ene gazel, of gelijk ene welp der herten, een jong hert, op de bergen der specerijen. 2) Kom, laten wij te zamen over deze met geurige bloemen bedekte bergen, die ons zo vriendelijk uitnodigen, vrolijk heen wandelen als snelle reeën.

a) Openb. 22: 17: 20.

1) Hiermede voldoet Sulamith aan de begeerte van haar koning en Heere, haar stem te doen horen. En daarmee zegt zij het zo duidelijk mogelijk, dat al de begeerten harer ziele naar Hem uitgaan.

Het is hier als het ware de bode der Kerk, zoals die onder het N. Verbond luidt: Kom, Heere Jezus, ja, kom haastelijk!

2) In het Hooglied worden we inzonderheid gewezen op twee bergen of gebergten. Het gebergte van Bether en de bergen der specerijen.

De bergen van Bether maken scheiding tussen den Bruidegom en zijne bruid, maar op de bergen der specerijen is van geen scheiding meer sprake.

Daarom zijn ook de bergen der specerijen, beeld van de eeuwige bergen van gelukzaligheid en heerlijkheid, waarop de grote Hogepriester en Koning zijn volk alle de zijnen zal verzamelen en verkwikken met de lieflijkste ondervindingen, met de lieflijkste geuren van Zijne genade, en met de heerlijkste vruchten van Zijne gemeenschap.

Dan zal er nimmer meer scheiding plaats hebben, maar eeuwige vereniging zal de ervaring zijn.

Hierom smeekt hier de bruid, hierom smeekt de Kerk van Christus, zolang als zij nog is in het land der vreemdelingschappen.

Als de strijdende Kerk in de overwinnende zal zijn overgegaan, dan is het smachtend: Kom, voor eeuwig, overgegaan in het vervulde: Ik ben gekomen.

SLOTWOORD OP HET BOEK HET HOOGLIED.

Het Hooglied, of het Lied der Liederen, behoort zonder enigen twijfel tot die Boeken der H. Schrift, waarover de gevoelens van oudere en nieuwere uitleggers zeer ver uiteenlopen.

Meent de een, dat, toen de grote Koning Israëls dit Lied vervaardigde, hij enkele voorgevoelens van het Goddelijke Tegenbeeld in zijn ziele heeft gehad; anderen, dat het, zonder Salomo's bewuste doel, door de werking des Geestes zo is opgesteld, dat ons uit zijn verheven samenstel, als uit een kristallen spiegel, de verborgenheden des huwelijks tegenstralen: sommigen vinden er in een allegorie omtrent Christus en zijn Kerk.

Wij sluiten ons aan bij de typisch-mystische verklaring van het Hooglied.

Salomo, gedreven door den Heilige Geest, heeft in zijn huwelijk met Sulamith, aan de Kerk van alle eeuwen voorgesteld en voor haar bezongen, hoe Christus Jezus niet alleen zijne Kerk heeft opgezocht, maar haar ook weer opzoekt, als zij verkeert in een kwijnenden en afgezakten toestand.

Hoe Christus Jezus alle eeuwen Zijn woord vervult, dat hij is de Eerste en de Laatste, Degene, wiens trouw door de trouweloosheid Zijner gelovigen niet wordt te niet gedaan.

Al wat Salomo zegt van Sulamith, en wederkerig wat zij zegt van Salomo, kan alleen dan tot zijn recht komen, wanneer het wordt toegepast op de verhouding tussen Christus Jezus en Zijne duur gekochte gemeente.

Wat de Heere gedurende zijn omwandeling op aarde sprak: "Meer dan Salomo is hier", geldt ook hier inzonderheid.

Gaarne verenigen we ons met wat Henry aan het slot van zijn inleiding op dit Boek schrijft: "De beste sleutel tot dit Hooglied is de 45ste Psalm, die men ook in het N. Verbond vindt aangetrokken, zodat dit mede op het Hooglied zelven, als bij terugstuiting, mag toegepast worden.

Het is en blijft echter moeilijk om de mening des Geestes in sommige plaatsen van dit Boek slechts als waarschijnlijk op te geven, en de geleerdste verstanden vinden er zelfs diepten in, welke zij onmogelijk peilen kunnen.

Doch, als de zin en mening daarvan eens getroffen is, dan is ze van een wonderbaar nut, door de godsdienstige aandoeningen in ons te verlevendigen; en de ontdekte waarheid oefent alsdan ene des te grotere kracht op onze zielen.

Als we ons tot de beoefening van dit Boek overgeven, moeten we niet alleen met Mozes en Jozua onze schoenen uittrekken, en zeggen, dat wij een heiligen grond betreden, maar wij moeten zelfs met Johannes een heilige vlucht nemen tot in het hoogste en binnenste Heiligdom, opdat we dus met vertrouwen mogen zeggen: "Ja waarlijk! dit is een huis Gods, en ene poorte des hemels."

DE PROFEET JESAJA.

Het Boek der Profetieën van Jesaja, den zoon van Amos, neemt van alle profetische boeken des Ouden Testament, zowel wat omvang als inhoud betreft, de eerste plaats in.
Gedreven door den Heiligen Geest, heeft Jesaja, op bijzondere wijze, zijn volk teruggeroepen tot de Wet en tot het Getuigenis en getuigd van de macht en heerlijkheid, van de heiligheid en majesteit van Jehova, en daarom niet alleen aankondigt, dat al wat hoog was en zich verhief tegen den Eeuwige zou vallen, maar ook aan allen, die van een verslagen en van een nederigen geest waren, het toegeroepen, dat zij deze heerlijkheid en genade zouden aanschouwen en ervaren.
Niet zonder grote oorzaak is deze Profeet de Evangelist van het O. Verbond genoemd, en wel daarom, omdat Hij de algenoegzaamheid en volheid van ontferming heeft ontvouwd voor het tot bekering gekomen overblijfsel van Israël, en in dit overblijfsel aan geheel de Kerk van alle eeuwen, maar ook, dewijl Hij meer dan een ander der profeten heeft heen gewezen op Hem, die in de volheid des tijds zich openbaren zou als de lijdende knecht des Heren, die echter door lijden tot heerlijkheid zou ingaan.
Bijna allen zijn het er over eens, dat aan den diepen, rijken en veelzijdigen inhoud de vorm der voorstelling beantwoordt.
Zijne taal wordt daarom genoemd “niet alleen duidelijk, edel, krachtig, rijk in beelden en gedachten, maar tegelijk verheven, stout, poëtisch-historisch. ”
Als men hem hoort dreigen of bestraffen zijn zijne redenen kort en gedrongen, terwijl, waar hij optreedt als heraut des heils, hij vriendelijk spreekt en lieflijk schildert.
Waar hij aan de afvalligen en de ongelovigen de strafgerichten en oordelen Gods aankondigt, is zijn stem als de stem eens donders, waar hij aan het zich bekerend Israël en aan al de gelovigen de verlossing meldt en de voleindiging van het Godsrijk, is zijn stem als het suizen ener zachte koelte.
Het Boek zelf verdelen wij met Vitringa in zes delen.
Het eerste deel (Hoofdstuk 1-7) bevat zijne redevoering tegen Juda en tegen Efraïm, waarin hij aan de ene zijde waarschuwt en dreigt en aan de andere zijde vermaant en troost.
Het tweede deel (Hoofdstuk 8-23) bevat zijne profetieën tegen de heidense volken, waarin hij hun zegt wat hun lot zal zijn, als de oordelen Gods aan hen worden voltrokken.
Het derde deel (Hoofdstuk 24-35) behelst zijne redenen tegen het onbekeerlijke Israël en tegen de vijanden van de Kerk van alle eeuwen, met bijvoeging van de beloften en toezeggingen Gods aan al degenen, die tot de ware Kerk behoren.
Het vierde deel (Hoofdstuk 36-39) omvat het zogenaamde historische gedeelte van het Boek, waarin enkele gebeurtenissen uit de dagen van Hizkia worden vermeld.
Het vijfde deel (Hoofdstuk 40-48) behelst de voorspelling van het heil, hetwelk door den Messias zou worden geopenbaard, van zijn komst in het vlees en wat daaraan zou voorafgaan, het einde van Babels ballingschap.
Het zesde deel (Hoofdstuk 49-66) tekent met levendige kleuren, wie en wat Christus Jezus, de beloofde Messias zou zijn, en hoe Zijn Rijk zich zou openbaren.
Het gehele Boek is derhalve ene openbaring van de rechtvaardigheid en heiligheid, maar ook van de barmhartigheid en genade Gods.
Van Zijne heerlijkheid en rechtvaardigheid in het straffen van de zonde, van Zijne barmhartigheid en genade in de verlossing van al Zijn volk.

HOOFDSTUK 1.
BOETPREDIKING GERICHT TOT DE ONDANKBARE JODEN.
Wij beschouwen als titel of opschrift het eerste vers, waarin inhoud en schrijver van ‘t Boek genoemd worden, dat is als een middenpunt, waarom de daarin medegedeelde visioenen zich bewegen, en dat den tijd vermeldt, waarin de profeet handelend optrad.
1. Dit namelijk wat hier volgt, is het gezicht 1) van Jesaja, den zoon van Amos (2 Kon. 15:7), hetwelk hij zag over het rijk Juda en de hoofdstad van dat rijk, Jeruzalem, in de dagen van Uzzia, bij wiens dood, in het jaar 758 v. Chr. hij als profeet geroepen werd (Hoofdstuk 5:1 vv.), Jotham, (van 758-742) Achaz, (van 742-727) en Hizkia (van 727-638), de koningen van Juda, 2) zie de geschiedenis van hun regering (2 Kon. 15:1-20, 21. 2 Kron. 26:1-32 :33).

1) Deze titel is zonder twijfel door den Profeet zelven boven de verzameling van zijne profetieën gesteld; hij schijnt echter te weinig omvattend te zijn, daar Jesaja ook over Israël en zijne hoofdstad, zelfs over vreemde rijken profeteerde; werkelijk waren het alleen Juda en Jeruzalem, waarop de gezichten van den profeet betrekking hadden, want binnen in den buitensten omtrek der wereldmachten ligt de nauwere kring der naburige volken, en daar binnen de nog nauwere kring van Israël met Samaria, en daar binnen het rijk Israël; al deze kringen hebben echter Jeruzalem tot middenpunt, de stad van den tempel des Heren en van het koningschap der belofte. Daar heeft de Gods gemeente haar ware plaats. De gehele wereldgeschiedenis is in haar diepste wezen en haar einddoel niets anders dan juist de geschiedenis van het Godsrijk.

Wat de uitdrukking gezicht aangaat, moeten wij niet denken aan gezichten in den eigenlijken zin, d. i. openbaringen, welke de profeet ontving in een toestand van verrukking, waarin hem goddelijke dingen onder allerlei beelden en gelijkenissen werden voorgesteld, die hij niet met het uitwendig, het geestelijk oog aanschouwde en waaraan de Geest Gods hem de betekenis verklaarde, zodat hij wist wat hem daardoor getoond werd. Deze uitdrukking omvat alles wat Jesaja in den geest gezien, gehoord en door ingeving van den Heiligen Geest gesproken en geschreven heeft, zonder acht te geven op de wijze, waarop die verschillende openbaringen aan hem gegeven werden.
Onder gezicht hier hebben we te verstaan, de gehele profetische waarneming van Jesaja, den profeet van Jehova. Alles wat hem door den Heere God, door de bijzondere werking des Heilige Geestes is geopenbaard, in het midden latende op welk een wijze hem dit geopenbaard is, hetzij, door onmiddellijke toespraak Gods, hetzij door de werking des Geestes op zijn geestelijk waarnemingsvermogen.
Hij treedt op als het orgaan des Heren HEREN, om Zijn volk terug te roepen van den weg des kwaads, te dreigen met de oordelen Gods, of te troosten in den weg der benauwing en der bezoeking.
2) Doel des H. Geestes hiermede is, om de Joden, overtuigd van hun ondankbaarheid jegens God, van hun opstand, geveinsdheid en van zeer zware misdaden, tot hun plicht terug te roepen en te leiden tot ware boete en berouw, zowel door de beschouwing van de tegenwoordige oordelen, waaronder zij wegens het rechtvaardig oordeel Gods zuchtten, als door de bedreiging met de schrikkelijke rampen en den volstrekten en gehelen ondergang van hun staat, welken de goddelozen en verbondsbrekers geenszins zouden ontgaan, indien zij

hardnekkig in hun voornemen bleven volharden, terwijl hij ondertussen den vrome en ware vereerders van God, die onder hen zouden overblijven, hope geeft op betere tijden, welke hij, na het vertrekken der straf en van het vonnis aan de goddelozen en bondbrekers, hen beveelt te verwachten, tegelijk met de herstelling van den staat en met de geestelijke weldaden der Goddelijke genade.
2) De openbare werkzaamheid van den profeet strekt zich uit tot in het 15de regeringsjaar van koning Hizkia (712 v. Chr.) en gaat dus over ene tijdruimte van 46 jaren. Haar middenpunt zijn de beide voor de Gods regering zo besliste voorvallen van dien tijd, zowel de tocht der verbonden koningen van Israël en Syrië naar Jeruzalem (2 Kon. 18 en 2 Kron. 28), als de inval van den Assyrischen koning Sanherib in Juda (2 Kon. 18 vv. en 2 Kron. 32). Nadat Hizkia van zijne dodelijke ziekte genezen, met even onverstandige als ongoddelijke ijdelheid aan de gezanten van Merodach Baladan, koning van Babel, al zijne heerlijkheid en schatten, zijne tuighuizen en zijn voorraad wapenen getoond had (Hoofdstuk 38 en 39), wellicht omdat hij meende in dezen vorst een steun te hebben tegen den verenigden vijand, den koning van Assyrië (2 Kon. 20), en daardoor de roeping van een theocratisch vorst, wiens vertrouwen alleen de Heere zijn moest, verloochend had, en door deze dwaasheid den aanstaanden uitvoerder van Gods gericht over het rijk Juda, naar Jeruzalem lokte, sprak Jesaja slechts het korte woord der bedreiging, waarin de aanstaande ontwikkeling der toestanden werd aangekondigd (Hoofdstuk 39:5 vv.). Toen trad hij van het openbaar toneel af en wijdde zich verder geheel in een stillen kring van ingewijde jongelingen aan de verkondiging van de eeuwige vertroostingen des geloofs voor het gelovige deel van Gods volk in de naderende bange tijden (Schear-jaschub 7:3; 10:20 vv. 11:11), waardoor hij aan de kerk van alle eeuwen het vaste, door vervulling al meer en meer verzegelde onderpand van de toekomstige overwinning heeft nagelaten. Luther heeft gezegd: “Al wie den profeet Jesaja met vrucht lezen en verstaan wil, verachte-zo hij althans niets beters weet-mijn raad en bestuur niet: Zie den titel of het begin van het boek niet voorbij, maar blijf enige ogenblikken daarover nadenken, totdat gij dien goed verstaat, want de titel van deze profetie is als ene kanttekening en een licht, hetwelk dit gehele boek bestraalt. Daarmee wil ik maar niet zeggen, dat gij die woorden Uzzia, Jotham, Achaz en, Hizkia, koningen van Juda, goed leest of verstaat, maar dat gij het 2de boek der Koningen en dat der Kronieken voor u neemt en leest, vooral wat onder de regering van die genoemde koningen gesproken en geschied is. Om de voorspellingen te verstaan is het toch nodig te weten hoe het toen in het land gesteld was, hoe de inwoners gezind en welke hun plannen waren met of tegenover hun naburen, vrienden of vijanden, en vooral hoe zij zich in hun land hebben gehouden tegen God en Zijne profeten, of zij bij het Woord en den dienst Gods, dan of zij bij de afgoderij zijn gebleven. ” .

2.

Op het opschrift des Boeks volgt nu de Voorrede, welke als het ware de ouverture (inleiding op een muziekstuk) tot de volgende woorden vormt, want Jesaja staat op de geheimzinnige grenzen tussen twee delen van Israël’s geschiedenis. Daar het volk noch door den rijkdom van goddelijke goedheid, vroeger ondervonden, noch door de kastijding van Gods toorn, waardoor wond op wond werd toegebracht, zich tot berouw en bekering heeft laten leiden, en dus al de goddelijke opvoedingsmiddelen uitgeput zijn, blijft er nog maar ene zaak over, namelijk dat de Heere het tegenwoordig volksbestaan als door het vuur late doorgaan, om uit

dat deel, dat tegen het vuur zal bestand zijn, iets nieuws voort te brengen. Aan den rand des afgronds, waarin Israël welhaast zich zal neerstorten, klinkt nog eenmaal de stem van den getrouwen getuige, om hun het gewicht van dezen ogenblik waarschuwend en vermanend ter behartiging voor te stellen. Wat hij in den naam des HEREN en door zijn Geest spreekt, is een zuivere echo van Mozes lied (Deuteronomium 32), in het begin woordelijk herhaald.
I. Vs. 2-9. Israël in weerwil van alle weldaden des Heren, aan Hem ontrouw geworden, Israël in weerwil dat het de strafgerichten Gods tot in den hoogsten graad ondervonden heeft, en nog niet geheel verdelgd is, toont bij zijn afval te willen volharden.

2. Hoort gij, hemelen, en neem ter ore, gij aarde, want de HEERE spreekt, (eenmaal riep Hij u op om te getuigen, toen Hij aan Zijn volk op de grenzen van het beloofde land nog eenmaal Zijne gedachten des vredes herinnerde, en daaraan leven en dood, zegen en vloek voorstelde, opdat dit het leven kiezen en het land voor den ondergang bewaard blijven mocht (Deut. 4:26; 30:19; 32:1 vv.); daarom zult gij dan ook nu, daar dat tijdvak in de geschiedenis van het Godsrijk geëindigd is, uit Zijn mond horen wat Hij, de Heere, als vrucht van Zijn arbeid aan Israël, als gevolg van de volkskeuze betuigen en betreuren moet): Ik heb kinderen, hen die Ik eerst tot mijne kinderen had aangenomen (Deut. 32:6), door verdere Vaderlijke opvoeding, groot gemaakt en door talloze verleende eerbewijzen verhoogd, 1) hun ene eerste plaats onder de wereldvolkeren aangewezen; maar zij hebben, nadat zij reeds in hun jeugd zich als eigenwillige en weerspannige zonen hadden gedragen, nu, op middelbaren leeftijd tegen Mij overtreden. 2)

1) Of opgevoed. De Heere God wijst er hier dus op, dat Hij Israël niet alleen uit Egypte heeft uitgebracht, maar het ook met Zijn trouwe zorg en Zijn rijke genade heeft begiftigd. Hij heeft het niet alleen in Kanaän op eigen erve gesteld, maar ook het met Zijn heilige wet omtuind, het Zijn Woord gegeven en Israël opgevoed als een Vader zijn kind.

Daarom was ook juist Israël's afval zo groot en zo zwaar, en het is dan ook de diep gekrenkte, heilige, ontfermende liefde, die zich hier en in de volgende verzen uitspreekt.
2) Sedert Salomo in de laatste jaren van zijne regering zich aan den dienst der afgoden overgaf, was tot in den tijd van Jesaja zelfs aan de openlijke verering van deze geen einde gekomen. Twee hervormingen hadden tot dien tijd beproefd dien uit te roeien; de eerste begonnen door Asa en volbracht door Josafat (2 Kron. 14:15, 10 en 19 vv), en dan die door Joas, bij het leven van den hogepriester Jojada, zijn redder en opvoeder (2 Kron. 24); maar de eerste had dezen dienst niet geheel en al kunnen vernietigen, en door Joas afgeschaft, keerde zij na den dood van Jojada in verhoogden graad terug. Alzo heeft dat woord: "zij hebben tegen Mij overtreden", hetwelk alle ondankbaarheid van Israël in één enkelen trek voorstelt, en in haar diepen grond opvat, op de gehele geschiedenis van Israël, van den bloeitijd onder David en Salomo tot op onzen tijd betrekking .

(Vs. 2-4). In de feestelijke inleiding der rede drukt zich de hoogste profetische zelfbewustheid uit. Niet Jesaja naar zijne aardse bekrompenheid is 't, wiens geest in het woord spreekt, maar de eeuwige Waarheid spreekt zelf door hem. Daarom roept Hij hemel en aarde op, om te horen naar 't geen hij gedrongen is, te zeggen; Want Jehova, die hem aandrijft, is niet een God alleen van Zijn volk, maar de almachtige Schepper der wereld.

3. Een os (het domste van alle dieren) kentdoor zijn natuurlijk instinkt zijnen bezitter, wie hij toebehoort en laat zich door zijne stem bedwingen, en een ezel, nog dommer en trager dan de os, kent zo al niet zijn bezitter dan toch de krib zijns heren, waaruit hij degelijke gevoed wordt en gevoelt zich daardoor aan zijn eigenaar gebonden en tot hem getrokken; maar Israël, dat den erenaam draagt van den geheel enigen held des geloofs en des gebeds (Gen. 32:28), heeft gene kennis; Mijn volk dat Ik Mij uit alle volkeren der aarde ten eigendom verkoren heb (Exod. 19:5 vv.), verstaat niet wat het aan zijn Meester schuldig is, en dat het alleen kan bestaan en voorspoedig zijn, wanneer het blijft bij het woord en den dienst van Jehova.

Zo duidelijk mogelijk stelt Jesaja in dit vers aan het volk de grootte, de onvergeeflijkheid van zijne schuld voor. Let eens op: 1. de tegenstelling van dier en mens; 2. de opklimming, den overgang van het domme dier (Ps. 32:9) tot het onder de volkeren meest verlichte Israël; 3. de tegenstelling tussen bezitter en heer, die alleen om zijn voordeel deze dieren houdt, en den Vader, die met opofferende liefde grootbrengt. Zie ook Jeremia 8:7.
De krib, waar wij onze spijs voor het lichaam vinden, is het land met zijne vruchten, ons door den Heere gegeven; de krib voor den geest is iedere plaats, waar Gods Woord in schrift of spreuk tot ons spreekt en zich aan ons openbaart. Gods Voorzienigheid heeft het zo beschikt, dat ook het vleesgeworden scheppingswoord Gods zelf, Jezus, in ene kribbe, voor het vee bestemd, gelegen heeft, en het is hierop als op een genadig teken van de neerbuigende liefde des Heren, dat de Christelijke kerk bijzonder gelet heeft.
De tegenstelling is dus zo scherp mogelijk.
Os en ezel behoren om het zo eens uit te drukken tot de domste dieren. Zij worden onderhouden om ze als lastdieren te gebruiken en derhalve opdat zij zolang mogelijk hun bezitters voordeel zullen aanbrengen. En dan niet zelden met het minst aanzienlijk voedsel.
En toch deze redeloze dieren kennen hun kribbe, verlaten hun heer niet, maar hechten zich aan hun bezitters. En nu Israël, omringd en gekoesterd was het met de trouwste zorg, opdat het zijn Heere dienen, en in dat dienen groot loon zou hebben. Maar in plaats dat het den Heere in erkentenis had gehouden, had het zijn Heere en Weldoener vergeten en verlaten en zich gekeerd tot de afgoden, d. i. tot de schijn- en valse goden. Is het dan wonder dat de Heere God, de heilige God, in het volgende vers Zijn wee laat horen.

4. Wee, zo vervolg ik, de profeet, de aanklacht van mijn Gebieder (Hoofdstuk 5:1) in ene weeklacht veranderend, het zondige volk, dat in plaats van een heilig volk te zijn (Exod. 19:6), ene geheel en al in zonde weggezonkene menigte is, het volk van zware ongerechtigheid, dat van een rijk begenadigd volk een zeer schuldig volk is geworden, het zaad der boosdoeners, niet meer Abrahams, Isaak's en Jakob's, maar der goddelozen geslacht (MATTHEUS. 3:7. Joh. 8:33, 44), de verdervende kinderen, 1) als vrucht van ene Godsdaad 's Heren kinderen geworden (Deut. 14:1), maar die zich zelven tot kinderen der verderfenis hebben gemaakt (Deut. 4:16, 25; 31:28)!Zij hebben terwijl de heidenen aan hun ijdele afgoden getrouw bleven, den HEERE, hunnen God verlaten, ja, zij hebben den Heilige Israëls2), die Zich door woord en daad als de Heilige geopenbaard en Israël geheiligd heeft, en nu dan ook door Israël geheiligd wil worden, door volkomen verloochening en oplossing van al deze betrekkingen gelasterd; zij hebben zich vervreemd van Hem, met ene gewetenloze vervreemdheid, in plaats van Zijne navolgers te zijn, wat hun plicht was, wijkende achterwaarts, Hem den rug toekerende en alleen zelf gekozen wegen bewandelende 3).

1) Men lette ook hier op de tegenstellingen, die er in opgesloten liggen.

Waartoe was Israël bestemd? Om een heilig volk te zijn. Wat is het nu? Een zondig en onheilig volk.
Hoe was het genoemd? Een door den Heere begenadigd volk. Wat is het nu? Een volk zwaar van ongerechtigheid.
Van wie stamde het af? Van Abraham, den vader der gelovigen, die Gods vriend genoemd wordt. Wat is het nu? Een zaad der boosdoeners, verdervende kinderen, die niet meer leven uit de hand Gods, en daarom tot leven zullen komen, maar die God hebben verlaten en daarom tot verderf zijn bestemd.
2) Deze vorm komt als een eigenaardige uitdrukking van Jesaja in het geheel 29 maal bij hem voor; 12 maal in het eerste (Hoofdstuk 1-39), en 17 maal in het tweede deel van zijn boek (40-66); hij heeft dus, gelijk Luzzatto zo treffend opmerkt, als had hij vooruit gezien dat men de echtheid van dit tweede deel ontkennen zou, met dien eigenaardigen Gods naam als met zijn zegel de beide delen getekend. Ook vinden wij dien naam 3 maal in de Psalmen (Ps. 71:22; 78:41; 89:19) en, niet zonder terugslag op Jesaja, 2 maal bij Jeremia (50:29; 51:5). Nadat Jesaja in het visioen (6:1 vv.), de Serafs het driemaal heilig had horen zingen, was dit de grondtoon van zijn leven in al zijn spreken gebleven.
3) Men zie den nadruk en de opklimming in al deze uitdrukkingen niet voorbij, vier van deze geven het zondig bestaan, drie het afwijken te kennen. Daar nu op die vier uitspraken over de gezindheid Israël's, om het treurige zevental vol te maken, drie verklaringen over zondige daden volgen, wordt hier de afval van Israël als volkomen voorgesteld, als afval in gezindheid (den Heere verlaten), afval in woorden (den Heilige Israël's lasteren) en afval in het leven (achterwaarts wijken).

5. Waartoe zoudt gij tot uwe kastijding meer geslagen worden? Gij zoudt des afvals door uwe weigering om u door die kastijding te laten terugbrengen niet minder, maar integendeel des te meer maken, gelijk de goddeloze Achaz (2 Kron. 28:22), a) daarvan een voorbeeld is geweest, door wiens toedoen aan het fel geslagen staatslichaam gene plaats te vinden was nog onverlet; het ganse hoofd is ziek, en het ganse hart is mat, 1) en met alle vorsten en priesters is ieder lid der natie uiterlijk zo misvormd en innerlijk zo verdorven, dat er niets zo ellendig is.

a) Jer. 2:30.

1) Op diep roerende wijze spreekt de profeet hier. Waarom zo vraagt hij, waarom wilt gij afval bij afval voegen, hoe langer hoe meer u van God afwenden en zo de slagen Gods vermeerderen? Ja, waar hij als met één blik het volk in zijn hoofden en leden overziet, daar spreekt hij het uit, niet alleen dat het volk helemaal tot afval is gekomen, maar ook zijne hoofden.

Onder hoofd en hart hebben we toch de hoofden, de leiders van het volk te verstaan. De Overheid zowel de burgerlijke als de kerkelijke, de vorsten en de priesters.

6. Van de voetzool des Israëlitische staatslichaams af tot het hoofd toe is er ten gevolge van de velerlei en veeljarige slagen niets geheels, dat nog ongeschonden is aan hetzelve; maar het zijn gapende door het zwaard toegebrachte wonden, en met bloed belopen, door gesel- of vuistslagen toegebrachte striemen, en uitzwetende, door uit- of inwendige belediging veroorzaakte etterbuilen, die, gelijk dit met geopende wonden moet geschieden, opdat het gescheurde vlees zich weer aaneengehechte, niet uitgedrukt, noch, wat men toch doen moet met bloedige striemen, opdat zij week worden, b. v. door kompressen enz. verbonden zijn, en gene dezelve is met olie verzacht, 1) gelijk dit moet geschieden met etterende plaatsen aan het lichaam, opdat zij uitzweren.

1) De wonden van staat en kerk waren van dien aard, dat zij niet gemakkelijk genezing en verzorging toelieten, maar langen tijd dat onheil zouden moeten openbaren. Van daar dat er staat dat zij niet uitgedrukt, verbonden of met olie verzacht zijn, dat is, dat de middelen, die genezing kunnen aanbrengen niet waren gebruikt, wat enkel tot den tijd van Achaz is terug te brengen, zoals uit het volgende, door de historie bevestigd, blijkt.

7. Maar dat ik liever zonder beeld of gelijkenis zegge wat ik bedoel! Uw anders zo vruchtbaar aardrijk is geheel overeenkomstig den toestand, welke de strafbedreigingen Gods in Lev. 26:14 vv. Deut. 28:15 vv. aan zijn volk verkondigen als het ongehoorzaam wordt, ene verwoesting, uwe stedenbuiten Jeruzalem, de hoofdstad zijn, ten gevolge der vijandelijke invallen, met het vuur verbrand; uw land, de opbrengst van uwen grond, verteren de vreemden in uwe tegenwoordigheid, en om al de ellende met één enkel woord uit te drukken, ene verwoesting is er, als ene omkering door de vreemden; daar is ene verwoesting, gelijk vreemden, barbaren gewoon zijn die te bewerken.

Jesaja is gewoon een in het midden van het vers gebruikt slotwoord, tot versterking van den nadruk nog eens te herhalen (zie Hoofdstuk 4:3; 6:11; 15:8; 42:19; 53:7 doet hij hier met het woord vreemden.
Andere uitleggers verklaren het slot aldus: en is woest (ene verwoesting) gelijk de verwoesting der vreemden, d. i. de verwoesting, welke het land Gods volk getroffen heeft, is aan ene volkomen omkering gelijk, gelijk God die doet komen over volkeren, die buiten de verbondsbetrekking staan, zo dat hier dan reeds op de in vs. 9 vermelde omkering van Sodom en Gomorra zal gezinspeeld zijn.
Uw land. Ene woestijn.
Uwe steden. Verbrand met vuur.
Uwe akkers. Voor uwe ogen verteren ze de vreemden!

8. En de dochter van Zion, namelijk de hoofdstad zelf, is overgebleven als een eenzaam staand hutje in den wijngaard, waar vóór den wijnoogst blij gejuich was, als een ellendig nachthutje in den komkommerhof 1), zo als de wakers op het vrije veld zich dat bouwen; als ene belegerde stad, die, eenzaam en aan haar eigen lot overgelaten, midden in de uitgestrekte vlakte is gelegen.

1) De watermeloen en de komkommer zijn zeer gewone en geliefkoosde vruchten in het Oosten, en aldaar van ene uitmuntende soort, zodat het ons niet moet verwonderen van ganse hoven te horen spreken, alleen met zulke vruchten bezet.

Zie ook Num. 11:5.
Zo wordt over het algemeen de stadsgemeente om den burg Zion heen wonende genoemd, tot wie de afzonderlijke bewoners in betrekking staan als kinderen tot hun moeder. Hier wordt de stad zelf met hare inwoners bedoeld. Zij was van al de steden in het land alleen gespaard gebleven, en als een schaduwhuisje geworden, daar de wachter van den wijngaard schuilt, of als ene nachthut in het meloenveld, wanneer er geoogst is.
Ook de verdorvene in het stof vertreden kerk blijft nog altijd Gods wijnberg. Ten tijde der werkzaamheid van Jesaja is het land Juda tweemaal verwoest geworden, waarbij Jeruzalem door ene wonderlijke bescherming Gode gespaard bleef: eerst onder Achaz, in het jaar van den Syro-Efraïmitischen oorlog (2 Kon. 16:5) en daarna onder Hizkia, totdat de Assyrische krijgsmacht het land verwoestte, om eindelijk voor Jeruzalem het hoofd te stoten (2 Kon. 18:13-19 :36).
Brengen nu niet weinige uitleggers deze voorspelling tot de eerste periode, en wel toen het gevaar voor den Syro-Efraïmitischen oorlog van Jeruzalem afgewend was, maar het land Juda nog bloedde aan de wonden in deze krijg toegebracht, wij denken met anderen aan de 2e periode; want wat de profeet spreekt doelt op een tijd, toen van het rijk Juda alleen Jeruzalem was overgebleven (vs. 5-9), terwijl al die zware beproevingen het volk slecht tot een doden ceremoniëndienst hadden geleid. (vs. 11-17.) .
Toen Jesaja zijne profetische werkzaamheid beschreef door dit geschrift zijne ambtswerkzaamheid voleindigde, plaatste hij als ophelderende voorrede een woord vooraf, waardoor hij den tijd en het gehele tijdperk, waarover het geschrevene handelde, als met een enkelen greep voorstelde, en in zijne werkelijke en blijvende waarde kenschetste. Ook in den bloeitijd van Hizkia's regering bleef de toestand van het Israëlitische volk, wat de hoofdzaak aangaat, werkelijk dezelfde; ook al was toen het toppunt van nationaal verderf door de kortstondige flikkering van het laatste genade-tijdperk voor enkele ogenblikken geweken, toch had het rijk Juda reeds alle stadiën der beproeving doorleefd, en was het tot de uiterste grenzen genaderd, waarop de nieuwe straf slechts als ene volkomen en afdoende volgen kon. Israël was en bleef een volk, reeds over alle delen des lichaams met wonden overdekt, waaraan gene plaats meer te vinden was voor nieuwe slagen; zodat de volgende verzwaring des oordeels slechts op de vroeger nog gespaarde hoofdstad betrekking had. Slechts als ene doorschijnende wolk rustte het voor het ogenblik teruggekeerd nationaal geluk op den afgrond, die zich weldra op eenmaal in zijne diepte zou opnemen. Dit geschiedde dan ook werkelijk na Hizkia's dood, onder Manasse, door de Assyriërs (2 Kron. 33:11) en na Josia's dood, onder Joahaz, door de Egyptenaars (2 Kron. 36:3 vv.) Daarom behaagde het den Heere, den profeet juist in dezen ogenblik van zijne werkzaamheid, welke van gene bepaalde betekenis was, en den gehelen toestand van de naderende toekomst in haren schoot verborg, zulk ene rede in te geven. welke het karakter had van ene alles omvattende en tot het doen ener keuze dringende getuigenis. En Jesaja had de gave door de verlichtende kracht des H. Geestes, die ze hem geopenbaard had, haar te zijner tijd bij het neerschrijven van zijne voorspellingen op de rechte plaats te stellen.

9. a) Zo niet de HEERE der heirscharen, met behulp der onzichtbare hemelwachten, wier hoofd Hij is (1 Sam. 1:3), ons nog in de nog bewaarde stad Jeruzalem een weinig overblijfsels had gelaten, als Sodom zouden wij geworden zijn, wij zouden Gomorra gelijk zijn geworden, 1) welke steden geheel omgekeerd en spoorloos van de aarde verdwenen zijn (Gen. 19:24 vv.).

a) Jes 17:6; 24:6; 30:17.

1) De profeet wijst hier nog op den Heere als op Hem, die in den toorn des ontfermens nog gedachtig is geweest. Nog is de Staat niet helemaal uiteengerukt, nog is de Kerk niet verwoest. Jeruzalem is er nog, de tempel staat er nog, en bovendien in den vromen Hizkia heeft Hij na Achaz' dood nog een vorst gegeven over Israël's erfdeel, die nog met Hem rekende en het volk trachtte terug te leiden op de paden van recht en gerechtigheid.

10.

II. Vs. 10-20. Tegen de beschuldiging van afval van God en de bedreiging van een zwaar, in volkomen verdelgend eindigend verderf, moet Israël, als Sodom en Gomorra geworden, zich niet beroepen op den nog in hare volle kracht bestaanden openbaren godsdienst, want 't is niet zulk ene dode ceremoniën-dienst, die door God gezocht en begeerd wordt maar boete en bekering. Wordt deze gezien, dan kan het volk nog eenmaal worden geholpen, zowel tot zijne herstelling in 't hem beloofde geluk als tot herstelling van zijnen genadestaat.

10. Hoort des HEREN woord, het oordeel, dat Hij over u uitspreekt, gij oversten van Sodom! gij voornamen in kerk en staat, die door uw in boosheid verhard gemoed, in uw bandeloos leven met hen op ene lijn staat (Hoofdstuk 3:9. Ezechiël. 16:49), neemt ter ore de wet onzes Gods, uit den mond van Zijne tot juiste verklaring geroepen profeten, gij volk van Jeruzalem, dat echter geen Zion meer is, maar een Gomorra 1) (Jer. 23:14).

Zie ook Openbaring 11:18.
1) Wij hebben niets in onze hedendaagse schriften, dat met dezen profetischen stijl in verpletterende vrijmoedigheid kan vergeleken worden.

De profeet spreekt niet alleen de Overheid, maar ook het volk en niet alleen het volk, maar ook de Overheid aan. Hij weet het, dat het kwaad, de kanker des afvals niet alleen schuilt bij het volk, maar allereerst en zeer diep bij de Overheid, bij de vorsten en bij de priesters. En daarom zet hij het mes zeer diep in de wonde, spreekt niet van zachte dingen, maar vergelijkt ze bij Sodom's regering en bij Gomorra's inwoners. Alleen in den weg van terugkeer, van diepe boete en berouw is er nog genezing te wachten.

11. Waartoe zal Mij zijn de veelheid uwer slachtoffers, 1) die gij voor het uiterlijke brengt, wanneer gij het daarbij laat ontbreken aan het enig, Mij welbehaaglijk offer, aan de overgave van uw hart aan Mij (Ps. 40:7; 51:18)? zegt de HEERE. a) Ik ben daar gij Mij hardnekkig dit offer weigert, tot walgens toezat van de brandoffers der rammen, om welke gij meent bij Mij in gunst te staan, en van het smeer, het vet der vette beesten, dat gij als dank-, zoen- en

schuldoffers brengt (zie de op Lev. 3:5) en Ik heb geen lust aan het bloed der varren, noch der lammeren, noch der bokken, dat in gehoorzaamheid aan de voorschriften der wet rondom Mijn altaar gesprengd wordt (Lev. 1:5)

a) Ps 50:8, 9. Spr. 15:8; 21:27. Jes. 66:3. Jer. 6:20. Amos 5:22.

1) Want hoe ijverig en driftig zij zich ook toonden in den uitwendigen godsdienst waar te nemen, zij hadden toch niets van de kracht of het wezen der ware godzaligheid. Al brachten zij dan nog zulke welgestelde, onverwerpelijke offers, als de Wet had voorgeschreven, al waren zij in schijn zeer eerbiedige vereerders van God, en grote voorstanders van de kerkplechtigheden en openbare oefeningen in den tempel en daarbuiten, zodat zij zich zelf konden vleien, hierdoor Gode wel te zullen behagen, zo waren en bleven zij toch wel verre af, van recht vrome en godvruchtige Joden te zijn. Want hun harten waren van allen waren godsdienst vervreemd, en zij zagen nergens meer op, dan om ene grootse vertoning te maken en kwamen slechts ten tempel, om te zien en gezien te worden.

12. Wanneer gijlieden bij de 3 hoge feesten, of op andere tijden voor Mijn aangezicht in Mijnen tempel komt te verschijnen, gelijk Ik u geboden heb (Exod. 23:18; 34:23), wie heeft zulks van uwe hand geëist, 1) Zou Ik dezen alleen uitwendigen dienst willen, dat gij Mijne voorhoven) betreden zoudt, dat gij naar het lichaam daar zijt, maar hart, ziel en gemoed daar buiten laat en dus alleen de vloer daarvan afslijten zoudt.

1) Wel had de Heere God verordend, dat alle mannelijke Israëlieten op de drie hoge feesten voor Zijn aangezicht zonden verschijnen, maar dan ook in de ware stemming des harten, om Hem te eren en te vereren. Wat zij nu deden was wel vlijtig in Jeruzalem's tempel verschijnen, maar niet, om in waarheid den Heere te zoeken, of men Hem ook mocht vinden, maar bloot vormelijk, terwijl men alle ware godsvrucht miste. Men leefde enkel naar de letter van het Gebod, maar den geest er van kende men niet.
2) Er waren aan den Jeruzalemsen tempel twee voorhoven, een der priesters en een des volks, 2 Kron 4:9. De profeet bedoelt hier zowel de priesters als het volk.

13. En wilt gij dan wat Ik geboden heb, niet zo doen, als Ik het geboden heb, brengt dan verder niet meer vergeefs offer, 1) een spijsoffer der leugen, een spijsoffer zonder de gezindheid, welke het schijnbaar uitdrukt. Het reukwerk, dat bij den dagelijksen dienst op het reukaltaar aangestoken wordt (Exod. 30:7 vv.) is, zo als gij het brengt, een vorm zonder wezen, een dood en huichelachtig werk, Mij een gruwel; de nieuwe maanden en de sabbatten, en het tot viering van deze door de wet (Lev. 23) geboden bijeenroepen der vergaderingen vermag Ik niet), het is ongerechtigheid, dat alles waarop gij u zoveel laat voorstaan, zelfs de verbodsdagen, 3) waarop gij vast en bidt en offers brengt.

1) In het Hebr. Minchat schaw. Letterlijk, een spijsoffer der leugen of der ijdelheid. het offer van rund of bok werd zvach genaamd, dat van plant of meelwaren, mincha. En het wordt hier genoemd een spijsoffer der leugen, der ijdelheid, omdat het een dood werk was, waaraan alle leven des geloofs en der liefde ontbrak.

2) “Dat zijn twee stukken des duivels: leugen en moord, of valse leer en onrechtvaardige ban. ”

Let op de tegenstrijdigheid: aan de ene zijde ene opeengepakte feestmenigte en aan den anderen kant innerlijke ledigheid en zedelijke boosheid. “Ik kan dit niet langer verdragen. ” .
3) In het Hebr. Lo-oekal awem waátsarah. Beter: Ik vermag niet ongerechtigheid en verbodsdagen, of feestmenigte. Door onze Staten-Overzetters is Ik vermag niet getrokken bij het eerste. Het moet echter bij het laatste gevoegd worden, zodat wij moeten lezen: Het reukwerk is Mij een gruwel, de nieuwe maanden en de sabbatten, het bijeenroepen der vergaderingen; Ik vermag niet ongerechtigheid en verbodsdagen, of een feestmenigte.

Daarmee wil de Heere zeggen: Feestelijk in mijn Huis te zamen komen en toch de ongerechtigheid plegen door mijne Wet te verlaten, is iets, wat voor Mij een vloek is, waaraan Ik een gruwel heb.
Het was niet alleen een vorm, waaraan het wezen ontbrak, het was veel erger, het was door een vertoning van godsdienst te menen, God tevreden te kunnen stellen en toch de zonde te blijven doen, en door dit vertonen van godsdienst den vloek op het overtreden der Wet gesteld, te kunnen ontkomen.
Israël’s godsdienst was in den waren zin des woords bijgeloof geworden. De liefdedienst had plaats gemaakt voor den eredienst van de slaafse vrees.

14. Uwe nieuwe maanden en Uwe gezette hoogtijden, de feestdagen, die gij volgens den feestkalender (Num. 28 en 29) houdt, haat Mijne ziele, omdat Ik daarin uwe ziel niet vind; zij zijn Mij tot enen last; Ik ben moede geworden die te dragen, zij zijn Mij tot een onverdraaglijke last geworden.

Alle uitwendige gaven zonder onderscheid, met alle feesten en openbare plechtigheden verschijnen als gruwelen voor God, wanneer overtreders ze vieren. Zo spreekt ook Jeremia 6:20 : “Waartoe zal dan de wierook voor Mij uit Scheba komen en de beste kalmoes uit verre landen? Uwe brandoffers zijn Mij niet zoet. ” .
Nu gaat Jesaja tot de meer geestelijke handelingen van de Godsverering over en zegt in den naam van Jehova:

15. a) En als gijlieden uwe handen in het gebed tot Mij uitbreidt, verberg Ik Mijne ogen voor u, en wil die uitgebreide handen niet eenmaal zien; ook wanneer gij, om door veelheid van woorden te vergoeden, wat u aan opgewektheid ontbreekt, het gebod vermenigvuldigt, hoor Ik toch niet: want uwe handen zijn ten gevolge van de vele tegen het 6de gebod begane overtredingen, al was het maar alleen met het hart, vol bloed. 1)

a) Spr. 1:28.

1) De Joden waren gewoon bij ‘t plechtig gebed de niet saamgevoegde armen naar den hemel uit te breiden (Exod 9:29. 1 Kon. 8:38 Was de houding van een, die als ‘t ware de uit den hemel hem toegeworpen Rare wil opvangen. De Christenen heffen echter de armen met saamgevouwen handen op waarbij zij de vingers als teken van een verbroken hart doorbuigen,

en zo een vijfvoudig kruis vormen tot herinnering aan de hun in den naam van Jezus toegezegde verhoring.

Zo hatelijk als beledigend voor God, die ze verfoeide, omdat ze van zondige mensen kwamen, die Hem zochten te bedriegen, en als huichelaars en valsaards zich in het heiligdom durfden vertonen, onder het mom van eerbiedigen, heiligen ijver. Maar Hij, Wiens ogen alles doorzien, is niet gediend met zulke lage uitwendigheden, in welke het hart geen deel heeft. Dit alles nu doet ons zien, dat de zonde allerhatelijkst is voor God, ja zo gehaat bij Hem, dat zij de gebeden en alle godsdienstige verrichtingen van den mens zelfs hatelijk maakt.

16. Wast u, doe boete, reinigt u 1) door oprechte schuldbelijdenis, doet door vurige beden om vergeving de boosheid uwer handelingen van voor Mijne ogen weg, zodat zij uit Mijn gezicht verdwijnen, a) laat af door waarachtige bekering van kwaad te doen.

a) Ps. 34:15; 37:27. Amos 5:15. Rom. 12:9.

1) De bekering is “de afsterving van den ouden mens, zijnde een hartelijk, oprecht leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben en deze hoe langer hoe meer haten en vlieden. ”

Het wassen en reinigen van het lichaam onder den ceremoniëlen dienst van Israël was beeld van de geestelijke reiniging van de ziele. Daarom kon dit niet anders betekenen dan doe boete en oprechte schuldbelijdenis. Dit was echter alleen niet nodig. De veranderde stemming des harten moest ook in twee zaken zichtbaar zijn, negatief in het nalaten der zonde, in het wegdoen der boosheid der handelingen, en positief (vs. 17) in het betrachten van des Heren Woord en Wet.
En nu, opdat Israël’s volk het zou weten, dat dit niet een vrucht was, die op eigen akker groeide, niet ene gemakkelijke zaak luidt het in vs. 17, leert het, leert goed te doen.
Nu komt het positieve der bekering.

17. Leert, dan ook doende wat gij beloofd hebt, goed doen; want dat is ene kunst, waarin men met door een ogenblikkelijk besluit, maar alleen door volhardende, dagelijkse oefening volleerd wordt; en daarin behoort vooral gij hogere standen, die over anderen gesteld zijt, door een goed voorbeeld anderen voor te gaan; zoekt het recht, begeeft u weer tot de vervulling van uw tot heden zo verwaarloosd ambt 1) helpt den verdrukte, doet den wees recht, terwijl nu Gods bijzondere beschermelingen (Exod. 22:21 vv.), in weerwil van al hun klagen, niet eenmaal gehoord worden, handelt de twistzaak der weduwe, dat zij haar recht ontvangt 2).

1) Uit de algemene vermaning: “leert goed doen, ” worden vier bijzondere geboden afgeleid, welke op den rechtshandel betrekking hebben. Wij moeten dit daaruit verklaren, dat het oog van Jesaja veel scherper zag dan dat van enigen anderen profeet op den toestand van den staat en de behandeling van rechtszaken. Het onderscheid tussen hem en zijn tijdgenoot Micha (2 Kon. 15:36) bestaat hierin, dat het karakter van dezen meer algemeen-zedelijk, dat van Jesaja politiek is.

2) De bekering bestaat uit twee delen, berouw en vernieuwing; hiermede nu komt overeen wat wij lezen vs. 16 en 17. Het berouw zoekt ene schuldvergiffenis en vat het voornemen tot bekering op. Zie de beide delen van vs. 16. Wanneer in vs. 17, waarin van vernieuwing sprake is, slechts de plichten der liefde tot den naaste worden vermeld, dan geschiedt dit met insluiting van de geboden der eerste tafel en hun vervulling; want hij, die doet wat hem hier bevolen is, doet dit in de kracht der liefde tot Hem, die er toe vermaant.

God beschrijft hier, als de hoogste Onderwijzer en de beste Raadsman, een gedeelte van het ware berouw, welke bestaat in het volbrengen van de plichten jegens God en den naaste.

18. Komt dan, en laat ons maar anders dan tot nu toe geschied is, wanneer gij met uwe eigen gerechtigheid, die toch niets anders is dan schijnvroomheid en bloedschuld, het proces moest verliezen, te zamen rechten, 1) zegt de HEERE, en het einde van deze rechtszaak zal zijn, dat gelijk gij van de zonde, Ik van de straf afzie. Ja nog meer: Ik wil uwe zonde niet alleen beschouwen, als bestond zij niet, maar haar zelfs in haar tegendeel veranderen. Al waren uwe zonden als scharlaken (vs. 15), zij zullen wit worden als sneeuw (Ps. 51:9); al waren zij rood als karmozijn,) zij zullen zo schitterend wit worden als de door vollers gewassen witte wol (Dan. 7:9. Openbaring 1:14).

1) Dat is, laat ons de zaak juist en goed onderzoeken, onderzoek doen naar de oorzaak van al deze rampen en ellenden en laat het daarmee tot een scheiding, tot een crisis ten goede komen, zodat gij leert erkennen, dat niet Ik, maar het uwe zonden zijn, die u kastijden.

De Heere wil derhalve, dat Israël naar de oorzaak zoeke, waarom het tot die ellende verviel. En ziet, als het dan kwam tot ootmoedige, hartgrondige schuldbelijdenis, dan zou het ook ervaren, dat God is een God van genade en ontferming. Ja, dan zou het ervaren, dat de zee van eeuwige ontferming breed en diep genoeg was, om al de zonde en schuld van Israël's volk te verzwelgen.
Maar eerst moet het tot dit rechten komen, tot het erkennen van zonde en schuld.
2) Karmozijn is ene uit de scharlaken schildluis, (coccucilis L.) bereide bloedrode verf. (Onze staten-overzetters hebben in de kanttekening: "purper of vermiljoen, zulk ene kleur als de cocheuille geeft). Dat het werk der genade, door God toegezegd als ene herschepping van rood in wit voorgesteld wordt, heeft niet minder zijn diepsten grond in de symboliek der kleuren (rood betekent schuld, bevlektheid; wit = onschuld, reinheid; zwart = rouw) dan wanneer in de Openbaring v. Joh. (19:8; 13:4) de klederen der heiligen blinkend wit zijn, het kleed der Babylonische hoer daarentegen purper en scharlaken.

Dit slaat terug op wat God vroeger gezegd heeft, dat hun handen vol bloed waren. Dat zij rood waren als scharlaken, roept om straf, dat hun misdaden bloedmisdaden waren, of met bloedmisdaden konden vergeleken worden, maakte hen deswege diep schuldig, ten hoogste onrein en besmet, en als zodanig werden zij door God en mensen beschouwd, zodat zij als geheel rood geverfd waren en dit sterk in het oog liep.
Hoe groot was nu echter de kracht der genade? Hij leert dit, waar Hij er bij voegt, dat indien zij als smekelingen haar zouden inroepen met geloof en boete, zij weldra wit zouden zijn als sneeuw of wol, d. i. volmaakt gerechtvaardigd.

Al waren ze zo rood als bloed, als purper, als karmozijn, of scharlaken en dubbel geverfd, zo in de wol der oorspronkelijke verdorvenheid, als in de vele daden van werkelijke overtredingen, en al waren de zondaars diep gedompeld in het onreine moeras der wereld, de ontfermende genade Gods zou hun echter van de smetten ontheffen en als met hysop rein wassen.

19. Indien gijlieden willig zijt en in hetgeen Ik u hier geboden en aangebeden heb naar Mij hoort, om het eerste (vs. 16) te doen en het tweede (vs. 18) aan te nemen, zo zult gij behalve den innerlijken vrede (des gemoeds), die de vrucht zal zijn van uwe rechtvaardiging (Rom. 5:1), ook het (Lev. 25:18 vv. 26:3 vv. Deut. 28:1 vv.) beloofde uitwendige geluk weder vinden, en het goede dezes lands eten, terwijl gij nu over uw land u niet recht verblijden kunt (vs. 7 vv).

Deze Gods belofte is aan Hizkia en de gelovigen onder zijne tijdgenoten vervuld geworden. Hizkia had zich reeds vroeger gewillig getoond om te horen; daarom werd de straf, die als gemene straf niet kon worden opgeheven, omdat het volk, de natie, in haar geheel geen blijk gaf van wezenlijke verandering, hem ter wille uitgesteld en hij voor zich zelven werkelijk zijn leven lang in het rustig bezit en genot van het land gelaten (2 Kon. 20:6. 2 Kron. 32:26). Iets dergelijks geschiedde ook later met Josia. (2 Kon. 22:18 vv.) .

20. Maar indien gij weigert naar het aanbod Mijner genade te horen, en weerspannig zijt aan de stem, die u tot boete en bekering roept en voortgaat op den weg der boosheid, zo zult gij in plaats van het goede des lands te eten (vs. 19), integendeel van het zwaard gegeten worden, gelijk reeds in Lev. 26:25 gedreigd is; en dat is geen ijdel woord, waarover men lichtvaardig kan heengaan, maar zal integendeel zeker vervuld worden; want de mond des HEREN heeft het gesproken. 1)

1) Hiermede wijst de profeet op het zekere van de aankondiging van den zegen en den vloek. Hij zegt het niet, maar hij is de mond des Heren, Israël's Verbonds God. En waar hij nu leven en dood, zegen en vloek tegenover elkaar stelt, daar doet hij dit volgens zijn bijzonderen goddelijken lastbrief, als orgaan des Heiligen, die het kwade niet kan dulden en de zonde straft.

21.

III. Vs. 21-31. Echter mag men zulk ene vreedzame wegneming van de scheiding tussen Jehova en Zijn volk niet verwachten; want Jeruzalem is al te veel ontaard; de eenmaal uit zuiver, echt zilver gevormde gemeente is gezonken tot den toestand van schuim, en 't volk Gods zo geheel vervalst, dat het den aangewezen weg der genade bezwaarlijk kiezen kan. Jehova moet daarom een ander middel tot terechtbrenging aanwenden, redding door middel van 't gericht is 't enige middel tot het behouden van de gemeente, die zich naar Jeruzalem noemt. In het vuur van Gods strafgerichten, die aanstaande zijn, zal wel de overgebleven onvergankelijke kern der gemeente zich kristalliseren en zulke rechters en raadslieden, als zij vroeger had weer verkrijgen; maar die terugleiding van Jeruzalem tot den staat ven edel

metaal, waarin het vroeger verkeerd heeft, stelt ene besliste vernietiging van al wat goud schijnt, en van allen, die door ‘t bederf aangetast zijn, op den voorgrond.

21. Hoe is de vroeger onder David en Salomo en andere godvrezende hoofden aan het verbond van Jehova met haar zo getrouwe stad Jeruzalem tot ene hoer 1) geworden, die het met vreemde goden houdt, en met allerlei schandelijke zonden bevlekt is (Exod. 34:16)! Zij was toen vol recht, gerechtigheid herbergde) daarin, als in haar vaderland, maar nu wonen daarin doodslagers3) van beroep, die alle zonden tegen het zevende gebod als leden van hetzelfde gild plegen (vs. 15).

1) Het verbond tussen Jehova en Zijn volk word doorgaans door den profeet voorgesteld als huwelijksverbond, de afgoderij en iedere soort van weerspannigheid als hoererij (Ps. 73:27 en elders). Zie vooral bij Hosea 1:2; 2:4; 3:2 vv.

Dit ziet dus niet alleen op het feit, dat de afgodendienst, die met hoererij gepaard ging, in Jeruzalem werd geduld, of waargenomen, maar hierop, dat Jeruzalem en Juda van God geheel waren afgevallen, het verbond, hetwelk God met Zijn volk had gesloten, hadden verbroken. De afval was als het ware volkomen geworden. Wel was er nog een klein overblijfsel naar de verkiezing der genade, maar in zijn geheel had het oude Bondsvolk het geestelijk huwelijksverbond verbroken en daarom zich als een geestelijke hoer geopenbaard.
2) In het Hebr. Tsèdek jalin bah. Het woord in den grondtekst betekent wel, vernachten, maar ook wonen, vast verblijf houden. En in dien zin moet het hier worden opgevat. De Profeet ziet hier op de tijden van David en Salomo en van Josafat toen recht en gerechtigheid in Jeruzalem op den troon zaten. Tijden van zegen en voorspoed, die echter gevolgd werden door de tijden van Achaz en zijne beide voorgangers, waarin het recht gebogen en de gerechtigheid vertreden werd.
3) “Woekeraars, gewelddoeners, onderdrukkers der armen. ”.

22. Uw a) zilver, 1) wat vroeger aan u zilver was, het uit getrouwe knechten des Heren bestaande geslacht uwer priesters en vorsten is geworden tot schuim, metaalas of bezinksel, na de smelting van het zilver, b) uw wijn, de edele wijn, dien gij vroeger in de kracht der door u beoefende deugden aanbood, is vermengd met water, 2) is geworden zo als bedrieglijke kooplieden dien in den handel brengen.

a) Ezechiël. 22:18, 19. b) Hosea 4:18.

1) Onder zilver en wijn worden hier zeer sierlijk aangeduid de rechters, senatoren, doctoren, wit, zuiver, onbedorven, waarheidlievend, voortreffelijk, die terecht door anderen tot aanzienlijken zijn gemaakt, in wier deugden hun sieraad was, in wier kennis en rechtvaardigheid, hun kracht en sterkte, bij wie er was een ongeschonden en ongedeerd gezag. En nu wordt met gelijke sierlijkheid gezegd dat het zilver veranderd is in schuim en de wijn vermengd met water, wanneer de rechters en de senatoren zowel als de doctoren en de oversten des heiligdoms én van de zuiverheid en den ernst der zeden, én van de ongeschondenheid en de zuiverheid en de reinheid waren afgeweken, en hun waardigheid zelf

prijsgaven; en terwijl zij in rang en ere konden zijn, zich veil gaven en hun gezag verminderden en afbreuk deden.
2) Uw wijn is met water versneden.

Het edelste heeft zich met het onedelste verkeerd.

23. Maar om niet langer in een beeld te spreken en duidelijk te zeggen wat Ik bedoel (vs. 7): Uwe vorsten zijn in hun betrekking tot God afvalligen en in hun betrekking tot den naaste metgezellen der dieven, daar zij door geschenken van geroofd goed zich laten verleiden tot onrecht jegens hen, die beroofd zijn; een ieder van hen heeft de geschenken lief, en zij jagen tot bevrediging van hun hebzucht de vergeldingen voor hun medeplichtigheid na, a) den wezen van wie zij geen voordeel kunnen trekken doen zij geen recht, en de twistzaak der weduwen, welke voor hen niets afwerpt, komt zelfs voor hen niet.

a) Jer. 5:28. Zach. 7:10.

Wel was de tijd, waarin dit voorviel, die van Hizkia's regering, in vergelijking van andere tijdperken, onder andere koningen en met het oog op sommige toestanden in het openbare leven, goed te noemen; maar wie kan zulk een ingekankerd bederf geheel wegnemen! Was niet de goddeloze Achaz (2 Kron. 28:2-4, 22-25) zijn voorganger geweest? Wat men vooral niet moet vergeten, het is dat de Profeet Israël, zo als het werkelijk was, met Israël, zo als het zijn moest, vergelijkt. Daarom lezen wij dergelijke aanklachten ook uit de tijden van Hizkia, bij Micha 3:1 vv. 6:10 vv.

24. Daarom, omdat bij de massa van het volk het in vs. 16 vv. aangeboden redmiddel toch te vergeefs en ene redding door middel van gerichten, de enige behoudenis der gemeente is, spreekt de Heere, die over de ganse wereld heerst en volstrekt niet gehouden is om bij Israël te wonen, de HEERE der heirscharen, die macht genoeg heeft om de oordelen Zijns toorns te volvoeren, de Machtige Israël's, die gelijk Hij vroeger Zijne macht tot Israël's redding betoonde, nu tot zijn verderf haar tonen kan: O wee, als nu over u komt, wat ik bij Mij zelven besloten heb! Ik zal Mij troosten, Mijnen toorn stillen aan de stad, die tot ene hoer is geworden (vs. 21) van 1) Mijne wederpartijders, a) Ik zal Mij voor dat zware Mij aangedane onrecht van de verbreking Mijns verbonds wreken van Mijne vijanden. 2)

a) Deut 28:63.

1) De wederpartijders en vijanden, hier bedoeld, zijn de Israëlieten, dienende de afgoden en door de slechtste zeden bedorven.

Snijdend scherp wordt hier de rede des Profeten. Met het woord "troosten" spreekt de Heere het uit, dat Hij zijn gramschap en heiligen toorn zal openbaren. En dit is het openbaren van den toorn der getergde liefde. Waar de vlam der liefde wordt tegengestaan en veracht, daar zal deze verwoestend in plaats van zacht koesterend optreden.
Het is daarom dan ook dat Hij zijn volk hier noemt Zijne wederpartijders, aan wie Hij zich wreken zal. En dat dit den Heere ernst is, heilige ernst, blijkt wel duidelijk hieruit, dat Hij

deze woorden uitspreekt èn als de Heere, èn als de HEERE der heirscharen, èn als de Machtige Israël's. Deze drie namen, werke ook Zijn onvervreemdbaar recht en Zijn onweerstaanbare Almacht aanduiden worden hier genoemd.
2) Dat is: van alle zulke snode regenten, die hun onderdanen onderdrukken, en van alle zulke verbasterde luiden, die vijanden zijn van Zijn huis. Deze zijn als een last voor Hem, van welke Hij zich wil ontdoen.

25. En Ik zal Mijne hand, in plaats van haar in genade tot u uit te strekken, tegen u ten oordeel keren, en a) Ik zal toch met al die oordelen, die Ik over u als strafmiddelen brengen ga, uw heil bedoelen en dus uw schuim op het allerreinste afzuiveren, de goddelozen in uw midden vernietigen in de smeltkroes der ellende, opdat het zilver, dat nog onder u is, d. i. het getal ware vromen en rechtvaardigen te voorschijn kome, en Ik zal al uw tin, de huichelaars, die wel glans bezitten, maar inwendig de kracht der godzaligheid verloochenen (2 Tim. 3:5), wegnemen.

a) Jer. 6:29. Mal. 3:3.

Wij hebben hier ene van die plaatsen, waar men met het anthropopathisme (de leer der menselijke hartstochten) dadelijk bij de hand is. Bij ene consequente toepassing er van, heeft men den levenden God des O. T. ten laatste tot een stenen afgod van het abstracte denken gemaakt. Het noodzakelijk gevoel der genoegdoening kan uit ene werkelijke, niet bloot gedachte gerechtigheid Gods niet verwijderd worden. Maar het woord wraak doet wel afbreuk aan de zuivere opvatting der gedachte in onzen tekst. Hartstochtelijkheid mag niet in het allerminst in het begrip van den Heilige geplaatst worden? .
In deze aanspraak is de dreigende toon op het hoogst geklommen; hierom wordt Jehova ook met krachtige en geduchte benamingen ten tonele gevoerd, de God van hemel en aarde, Zebaoth, de Opperheer van het heelal, de machtige Monarch van Israël! Zo geducht als groot en heerlijk!

26. En Ik zal u uwe rechters wedergaven, zo als die in het eerste, ten tijde van Mozes, Jozua en de eerste Richters (Exod. 15:1 vv. 24:3 vv. Joz. 24:16 vv,) waren en uwe raadslieden als in den beginne, ten dage van uwe eerste liefde (Jer. 2:2 vv.) daarna zult gij weer als vroeger (vs. 21) ene stad der gerechtigheid, ene getrouwe stad, genoemd worden.

Israël is geheel, is in zijn gehele wezen ontaard. Tot nog toe hebben alle straffen niets gebaat (vs. 4-9); zelfs de aangewende redmiddelen wist zijne volkomen boosheid geheel te verlammen (vs. 11-15). Men zou menen dat het reddeloos verdorven was; maar neen! de God der heirscharen brengt weer op uit deze diepte! Hoe ver het tegenwoordige Israël ook afgeweken zij van hetgeen het eenmaal was, het is den Heere niet te zwaar Israël geheel te herstellen. Wat nu de vervulling van deze belofte in hetgeen later geschied is aangaat, denke men aan den tijd na de ballingschap, want werkelijk kan men van dien tijd zeggen, dat toen in menig opricht het oude nieuw werd en de oorspronkelijke toestand terugkeerde. Wat Mozes en Jozua hadden gegrondvest, werd door Ezra hersteld, gelijk Mozes oudsten had aangesteld (Exod. 18:21); zo riep Ezra dit gewichtig ambt weer in het leven (Ezra 7:25), en weer hielden de oudsten van nu af in vergelijking van den tijd vóór de ballingschap zich aan het Woord

Gods en den dienst van Jehova. Ook is het niet toevallig, dat in deze verzen niet over koningen of over een koning gesproken wordt, maar alleen over rechters en raadslieden; want ook in dit opzicht was met de ballingschap de eerste toestand teruggekeerd en het koningschap niet hersteld. Men heeft niet nodig met veel woorden aan te tonen, welk ene belangrijke schrede die voorspelling met de komst van Christus op den weg tot hare volkomen vervulling vorderde; het is genoeg bij deze tweede helft van vs. 26 slechts de gelijkheid en de plaatsen, doelende op andere profetieën over de Messiaanse tijden en toestanden aan te halen bv. Jerem. 33:15 v. 23:5 v. Ps. 72:1 v. Jes. 11:3 vv; 32:16). Ook is het zonder uitgebreide verklaring duidelijk, dat in weerwil hiervan ene volkomen en daarmee overeenkomende vervulling tot op heden nog ontbreekt.

27. Zion, in zo verre het dit werkelijk nog is en niet een onherstelbaar verloren geslacht van afvalligen, zal, zo luidt nu de wet op de verdere geschiedenis van het rijk Gods in Israël, door recht verlost, 1) door een strafgericht der Goddelijke gerechtigheid van den geestelijken band, waarin het nu gekneld is, vrijgemaakt worden, en hare wederkerenden, diegenen uit zijn midden, die door boete en bekering weer tot een Zion, tot ene stad des levenden Gods worden, moeten door gerechtigheid, 2) door ene goddelijke genadedaad, welke gerechtigheid werkt, in den waren toestand hersteld worden.

1) Hiermede spreekt de Heilige Geest het uit tot alle ware kinderen Zions, die daar treuren over eigen zonde en over de zonde des volks, dat Zion door recht verlost zal worden. Dat Zion deelachtig zal worden de rechtvaardigheid, welke door den waren Messias zal aangebracht worden. Niet derhalve, doordat de zonde door de vingers zal gezien worden, maar dewijl de rechtvaardigheid door een ander zal worden aangebracht en deze Zion zal toegerekend worden.

En wij weten, Zion is door recht verlost, en daarom is haar zaligheid en heerlijkheid zo vast en zo zeker.
2) Terwijl God zich openbaart in Zijne straffende gerechtigheid, schept Hij ene gerechtigheid, welke hun, die aan gene ontkomen zijn, als genadegift meegedeeld wordt. Het begrip der gerechtigheid is hier Nieuw-Testamentische; zij is aan de voorzijde als een vuur der wet; hare keerzijde is Evangelisch licht; achter den toorn is als laatste agens (als hetgeen drijft tot handelen en handelt) de liefde verborgen, gelijk de zon achter onweerswolken.

Zo (door den dienst van goede raadslieden in den geest van Mozes, Samuel en anderen) wordt de heilige kern des volks, het zuiverste afschijnsel van het uitverkoren Israël op Zion, de trouwe schaar der bekeerden, door de zich in de straf openbarende gerechtigheid Gods, van het verderf verlost.
Hare wederkerenden = bekeerden.

28. a) Maar er zal verbreking, verbrijzeling zijn der overtreders, der afvalligen, die zich van Jehova hebben losgerukt, en der zondaars te zamen, die zich tegen den weg Gods tot redding hebben verzet, en die den HEERE verlaten, zich van God losgescheurd hebben en zich niet meer tot Hem willen laten terugbrengen, zullen omkomen, terwijl zij nu in eer en hoogheid gezeten zijn.

a) Job 31:3. Ps. 1:6; 5:6; 73:27; 92:10; 104:35.

Dit profetisch woord heeft betrekking op alle eeuwen, niet alleen op de eeuw, waarin toen Israël's volk verkeerde, maar ook op de tijden, waarin het volkomen zou bevestigd worden, dat Zion door recht verlost zou worden. De profeet ziet hier dan ook op den tijd der verbreking door de Romeinen, als aan Jeruzalem het vergoten bloed van den Heiland zou gewroken worden.

29. Want zij, over wie Ik sprak (vs. 28). zullen beschaamd worden om der eiken wil, die gijlieden, over wie Ik sprak en tot wie Ik Mij nu richt, begeerd hebt als voorwerpen van uwe afgodische verering, en gij zult schaamrood worden om der hoven wil, die gij verkoren hebt, om aldaar uwen schandelijken afgodendienst te plegen.

Het is bekend dat de Israëlieten hunnen afgodendienst onder schone, groene bomen pleegden (zie 57:7 vooral Hosea 4:13b. (Ezechiël 20:28 "dicht geboomte") hetwelk met ene ongoddelijke natuurverering samenhing.
De eik hier bedoeld is, volgens deskundigen, de zogenaamde ilex, of altijd groene eik, welks bladeren alleen als hij kwijnt of sterft, verdorren en afvallen.
Waarschijnlijk zijn met deze eiken de terebinten bedoeld, die met de eiken voor het merendeel de bossen in Palestina vormen. Zij behoren tot de "Semper Virentes" altijd groenende. Een terebinten- of eikedal was het dal, waar David Goliath versloeg.
God zou Zich zelven recht verschaffen, door de afsnijding dergenen, die niet willen hervormd en verbeterd worden. Aan deze wordt het uiterst verderf gedreigd. Zij zullen verbroken worden en te enenmale omkomen. Hun uitroeiing is nodig tot de verlossing van Zion. En zij zal gaan over openlijke en heimelijke zondaren, over de formele overtreders van Gods wet en over de schijnheilige Farizeeën en andere huichelaren, die beiden een gelijken gruwel zijn voor God; en daarom zullen ze ook tevens in den onvermijdelijken afgrond des verderfs neergestort worden.

30. Want gij zult, onder het strafgericht van Goddelijke gerechtigheid versmachtende en omkomende, zijn als een eik, welks bladeren dor zijn en afvallen, en dus gemakkelijk door het vuur verteerd worden, en als een hof, die geen water heeft, en dus tot ene woestijn wordt.

31. En de sterke 1), uw afgod, waarop gij u verliet en met wiens hulp gij meende de oordelen Gods te kunnen weerstaan, zal wezen tot grof vlas, en zijn werkmeester tot ene vonk 2), die in het vlas valt en dit in één ogenblik in vollen gloed zet, en zij zullen beiden te zamen branden, en er zal, zo hevig is dan die brand, geen uitblusser wezen.
3)

De afgod steekt zijn dienaar in brand, d. i. de afgoden verderven hen die ze maken (Ps. 115:8). Ene kleine vonk verteert op eenmaal een groten hoop vlas, en hoe meer vlas er is, des te groter en machtiger wordt de vlam. Zo gaat de zondaar ten verderve met zijne werken en door zijne werken. "
Gelijk het in 't kleinste is, zo is het ook in het grote, zo gaat het ook in 't wereldgericht.

2) In het Hebr. Poalo lenitsots. Door de Statenoverzetters vertaald door: zijn werkmeester tot ene vonk. Deze vertaling is echter niet juist. Zij moet zijn: zijn werk tot een vonk, zo zetten het ook de Engelsen over. Dat is, datgene, waardoor hij zich hoopt te sterken, zal zijn tot een vonk, waardoor hij verteerd wordt.

De zonde zal dan zijn als een vuur dat den zondaar verteert.
3) Zijn eigen raad zal ten zijnen verderve zijn, zijn eigen zonde zal het vuur van Gods toorn aansteken, welke een onuitblusbaar vuur zal maken, als dat der helle.

Als de zondaar zich tot een stoppel en een vlaswiek heeft gemaakt en God zich dan als een verterend vuur voor hem vertoont, wie of wat kan dan zijn uiterst verderf verhinderen? .

HOOFDSTUK 2.
DE HEIDENEN IN PLAATS VAN DE JODEN GEROEPEN.
Nadat wij door de inleiding in ‘t vorige hoofdstuk als door een voorportaal zijn ingegaan, leidt dit tweede hoofdstuk ons in het inwendige des Boeks. De eerste toespraak, die wij er vinden en ook in enige volgende hoofdstukken behoort tot een tijd, toen Juda en Jeruzalem uitwendig zeer bloeiden, maar toch ook reeds, door tot een werelds leven te vervallen, voor de strafgerichten Gods rijp begonnen te worden. Maar terwijl Jeruzalem geoordeeld wordt, wordt het gezift als de tarwe, en terwijl het gezift wordt, wordt het gered en verheerlijkt. Gelijk nu de ongoddelijke glans, die rijp wordt voor ‘t verderf, zich daar als in een brandpunt samentrekt, alzo zullen eenmaal al de stralen der laatste ware heerlijkheid aldaar als in een brandpunt bijeenkomen.
I. Vs. 1-22. De profeet begint met een woord van Micha, zijn tijd- en ambtgenoot, die Israël’s toekomstige ware heerlijkheid in de verheven en wereldomvattende roeping van dit volk met ene zinrijke kortheid voorstelt; stelt vervolgens de nu valse heerlijkheid van ‘t volk Gods, die juist het tegendeel is van de ware en met de navolging van vreemde misbruiken en de aanbidding van heidense godheden gepaard gaat, terwijl Gods volk geroepen is ‘t middenpunt te zijn van alle andere volkeren en door de wereld opgezocht te worden, daartegenover, en toont dat dit een toestand is, die voor ‘t oordeel rijp maakt. Dan gaat hij er toe over om het gericht zelf voor te stellen, hoe dat in eigen oog nog zo heerlijke volk zich smadelijk verbergen moet, wanneer die verworpen heerlijkheid van Jehova zich openbaren zal, en hoe het dan met de afgoden zó geheel zal gedaan zijn, dat men deze, waarvoor al wat hoog en laag is zich nu buigt, toornig over het ellendig bedrog, waardoor men met hen gevangen was, van zich werpen en voor de ogen des Rechters in de holen der mollen en vleermuizen zal willen verbergen, om daarna zelf in de reten der rotsen en kloven der steenrotsen de wijk te nemen.

1. Dit wat in Hoofdstuk 2-4 en vervolgens ook Hoofdstuk 5 beschreven is, is het woord, dat Jesaja, de zoon van Amos (Hoofdstuk 1:1) gezien 1) heeft ten tijde der regering van Jotham (2 Kon. 16:2), omstreeks het jaar 750 v. Chr. 2), over Juda en Jeruzalem 3).

1) Als mensen met elkaar spreken, worden de woorden niet gezien, maar gehoord; maar wanneer God met den profeet spreekt, geschiedt dit op ene bovenzinnelijke wijze en de profeet ziet het. Want de geest heeft noch ogen, noch oren; maar de geest, voor waarneming van het bovenzinnelijke vatbaar is geheel en al oog.
2) Gelijk Jeremia stellig verzekert, Jer. 26:18 vv. geschiedt de voorspelling van Micha, waaruit de hier vs. 2 vv. voorkomende woorden zijn overgenomen (2 Kon. 15:39), ten tijde van Hizkia! Maar daar het Boek Micha één geheel vormt, waarin Micha ‘t geen hem al den tijd van zijne profetische werkzaamheid geopenbaard was aan ‘t einde daarvan in ene hoofde om (kwintessens) samenvat, kan aan ieder deel van deze verzameling met gelijk recht een dubbele datum worden aangewezen, een naar den tijd der eigenlijke openbaring aan den profeet en een andere met betrekking tot den tijd, waarop deze openbaring werd bekend gemaakt aan het volk. In dezen zin kon wat wij Micha (4:1 vv.) lezen, zeer goed tot den tijd van Hizkia gebracht worden, terwijl het toch ook onder een der vroegere koningen voor de eerste maal kan zijn gesproken. Het is wellicht toen Jotham voor zijn kranken vader regeerde (2 Kon. 15:5) dat Micha zijne profetische werkzaamheid begon (Micha 1:1), en ook die bedoelde woorden Gods ontvangen heeft (760 v. Chr.). Jesaja nu, die twee jaar later geroepen

werd (2 Kon. 15:7), herhaalt tien jaar daarna hetgeen zijn tijdgenoot voorspeld had om Israël's ware en valse heerlijkheid tegenover elkaar te stellen (Hoofdstuk 2-4) en door de aanwijzing hoe de weg der laatste tot de eerste door het oordeel der verwoesting over Jehova's wijngaard gebaand wordt (Hoofdstuk 5), de geschiedenis zijner eigene roeping mede te delen (Hoofdstuk 6).
3) De volgende hoofdstukken schetsen den toestand des volks als bloeiend, gelukkig. Maar Israël misbruikt de zegeningen des Heren, in het land heerst de weelde en vleselijke gerustheid, welke meent den Heere nu niet verder nodig te hebben, en zich op rijkdom en het voortreffelijke krijgswezen verlaat. Dit alles past vooral op den tijd van Uzzia en Jotham.

2. Horen wij eerst wat door Micha (Hoofdstuk 4:1-3) over Israël's ware, heerlijkheid, over zijne verhevene en de wereld omvattende roeping als van Gods volk reeds gezegd is 1): En het zal geschieden in het laatste der dagen), dat a) de berg Zion 3), voorgesteld in verbinding met den berg Moria (Ps. 76:3; 78:68), van het huis des HEREN, de enige plaats van den waren godsdienst op aarde, in deze zijne, nu nog verborgene heerlijkheid algemeen erkend, ten gevolge daarvan zal vast (hoger) gesteld zijn op den (dan de) top der hoogste bergen, 4), die nu nog met hun hemelhoge toppen uit de hoogte neerzien op dien kleinen kalkberg, dien Jehova Zich verkoren heeft (Ps. 68:16 v. hij zal verheven worden boven de heuvelen, zodat wat de hoogte aangaat, zelfs de hoogste berg hem niet gelijk is, en ook de vorm met het wezen en de waarde daarvan overeenkomt (Ezechiël. 40:2. Zach. 14:10), en tot dezelve zullen alle Heidenen, hun afgoden en de hoogten verlatende, toevloeien, gelijk de stromen vloeien naar de zee, hun verzamelplaats en verenigingspunt. 5)

a) Mich. 4:1.

1) Het is de Geest des profeten, die hier een reeds vroeger gesproken profetisch woord aan Jesaja's geest herinnert en tot een uitgangspunt maakt voor de volgende in den geest van Jesaja verwekte gedachten. Die voorspelling staat hier volstrekt niet op zich zelf, zij is slechts de basis voor de volgende vermaning en bedreiging des oordeels; aan haar houdt Jesaja in zijne rede zich vast, totdat hij deze rede op ene hem eigene wijze eindigt (zie 4:2 vv.).

2) De uitdrukking in het laatste der dagen, woordelijk: "aan het einde der dagen, " betekent altijd het laatste tijdperk van het deel der volks- of rijksgeschiedenis van Israël, dat de profeet op dat ogenblik overzag. Zo betekent zij bij Jakob (Gen. 49:1), het tijdperk der verovering van Kanaän door zijne nakomelingen, daar Jakob's profetische blik met dit feit de laatste grenzen der aan hem geschonkene openbaring een aanvang zag nemen; terwijl bij Jesaja deze uitdrukking altijd het begin van den Messiaansen tijd betekent, welke de periode van Christus menswording tot aan de voleinding van Zijn rijk omvat.

Duidelijk voorspelt hier de Profeet des Heren den tijd der Nieuwe bedeling, vooral omdat hier gesproken wordt van een toevloeien of van een toestromen van de heidenen. Nu was de kerk nog volkskerk. Zion was nu nog het beeld van de kerk dier dagen, maar eenmaal zou de tijd aanbreken, dat de kerk wereldkerk zou worden, zodat Jood en Heiden daartoe zouden worden vergaderd, en ar geen onderscheid meer zou zijn tussen Jood of Griek, Barbaar of Scyth. Dit

wordt nader uitgedrukt door dat de berg, van het huis des Heren hoger gesteld zo zijn dan de top der bergen.
Nu mochten de volken dien kleinen heuvel verachten, Bazans bultig gebergte Zions heuveltop menen te overtreffen, de tijd zou komen dat voor aller oog het zichtbaar zou wezen, dat de Heere Zion begeerd had om daar te wonen.
3) Het huis des Heren stond op den berg Zion, door ene bergspleet van den Moria gescheiden, maar ook door ene brug daarmee verbonden; daarom worden beide bergen als één berg beschouwd (Ps. 9:12; 74:2; 76:2 Toch is Zion niet gelijkluidend met Moria. De berg Moria is de plaats der aanbidding Gods (des Vaders), de berg Zion de plaats van het rijksbewind Gods (des Zoons), gezeten aan de rechterhand Gods en met den Vader de aanbidding waardig (Fil. 2:9-11).
4) Gesteld op den top der bergen, d. i. boven dien top, waardoor ene verhoging niet alleen in het bewustzijn der volkeren, maar ook in natuurlijken zin, ene uitwendige wordt voorspeld. De vraag hoe dit reeds in den tegenwoordigen toestand der aarde geschieden kon, daar hieraan ene omkering der aardvlakte moest voorafgaan, wordt beantwoord door de opmerking, dat de Profeet bij deze woorden ene geheel nieuwe orde der dingen op het oog heeft, wanneer de berg Zion, als het middenpunt der wereld, ook zichtbaar zich zal verheffen (Openbaring 1:10 v.): onder de hoogten der aarde de hoogste, terwijl om hem heen de andere bergen zich legeren, als stralen van hem uitgaande en ook tot hem als middenpunt terugkerende.
1) Gelijk eeuwen te voren de mensen in de vlakte Sinear uit elkaar gegaan en zo de volkeren ontstaan zijn (Gen. 11:1 vv.), zo zullen de volkeren eens op den berg des huizes des Heren zich weer verenigen en als leden van één gezin vriendschappelijk met elkaar omgaan; gelijk Babel (= verwarring, Gen. 11:9) de plaats was, van waar de volkerenstroom zich in alle richtingen verdeelde, zo zal Jeruzalem (= plaats des vredes, Gen. 14:18) de plaats zijn, waar die stroom weer zal samenvloeien.

Geschaard en gedeeld in de menigvuldigste verscheidenheid trekken de vele volkeren daarheen; allen echter (hoe verschillend ook wat de nationaliteit aangaat) verenigt slechts het ene verlangen, opwaarts te stijgen van den donkeren grond tot den kruin der zalige hoogten, waar de voedende stroom en des waren levens vloeien in de leer van God en Zijne heilige paden.

3. En vele volken zullen heengaan, in plaats dat gelijk nu slechts één volk opgaat ter feestviering, en elkaar opwekkende met heilbegerige harten zeggen: Komt, laat ons opgaan tot den berg des HEREN, tot het huis van den God Jakob's, opdat Hij ons Heere van Zijne wegen, 1) gelijk Hij die in Zijn Woord bekend gemaakt en voorgeschreven heeft, en dat wij dan ook als zijne gehoorzame leerlingen wandelen in Zijne paden, wij, die tot dusverre allen als schapen gedwaald hebben, een iegelijk onzer zich kerende naar zijnen weg (Hoofdstuk 53:6)! Zulk een algemene tocht der volkeren naar Jeruzalem tot verkrijging van het heil des Heren is echter geheel in den aard der zaak gegrond; want alzo luidt de grondwet voor de geschiedenis der ontwikkeling van het Godsrijk op aarde: a) uit Zion zal de wet 2), de onderwijzing op alle vragen, welke de mens zijnen God doen mag, uitgaan, en des HEREN woord, dat gelijk het eenmaal den mens schiep, alzo nu ook den mens geestelijk herschept, uit Jeruzalem, 3) zodat wat de volkeren waarlijk gelukkig maakt alleen uitgaat van

Zion-Jeruzalem (Joh. 4:24). (Zie wat de vervulling aangaat (Luk. 24:47. Joh. 12:20 vv. 8:26 vv.).

a) Ps. 110:2.

1) Wij zien van deze waarheid een zeer nadrukkelijk bewijs in het bekeerde heidendom in onzen tekst. Zij zouden met het vaststellen van den berg der huizes des Heren op den top der bergen, in het begin van het Nieuwe Testament, door het licht des Evangelies overtuigd worden van hare dwaling, waarin zij tot dusver als Heidenen gezeten hadden, en daarom zouden zij terstond toevloeien tot dien heiligen berg, met ene onderlinge opwekking komt: laat ons opgaan tot den berg des Heren, tot het huis van den God van Jacob. Maar wat zou het doel zijn, wat zij hiermee zou hebben? alleen om ontheven te worden van die dwaling waarin zij tot dusverre, en ten opzichte van hun verstand, en van hun daden in gezeten hadden? Zij zijn bekommerd, om te weten wat zij kennen, wat zij doen moeten, opdat zij zich mochten overgeven tot een kennis der waarheid naar de godzaligheid.
2) Of deze woorden van Jesaja zijn of de volkeren in den mond worden gelegd is niet duidelijk. Die vraag is ook van minder betekenis.

Van meer gewicht is het wat men hier onder wet heeft te verstaan.
En dan is het duidelijk, o. i. dat hier niet van de wet der zeden sprake is. Die ging toch niet uit van Zion maar was gegeven op Horeb.
Zij was in de eerste plaats ook niet gegeven voor de volkeren, maar voor Israël.
Wij hebben daarom onder de wet hetzelfde te verstaan, als wat we in het volgende lid van ons vers, onder het woord moeten begrijpen n. l. de openbaring des heils, of zoals men het ook wel eens uitdrukt, de wet des Evangelies of de wet van Christus (Gal. 6:2), de leer van vrije genade en van enkel behouden worden door het geloof in Jezus.
3) Dus zijn Zion en Jeruzalem, als de kweekhoven en moederkerken van alle de Christelijke gemeenten der gehele wereld aan te merken, gelijk dan ook de wet des geloofs en der gerechtigheid (Rom. 3:27; 8:31) en ‘s Heren Woord of het zaligmakend Evangelie uit Jeruzalem is uitgegaan (Luk. 24:47) en door de Apostelen, op huns Meesters bevel vervolgens allerwegen, eerst onder de Joden en toen onder de Heidenen is verkondigd, en tot aan de uiterste einden der aarde uitgebreid (Hand. 1:8).

4. En Hij, de Heere aan wiens geopenbaarde Woord de volkeren zich als leergierige en heilbegerige leerlingen zullen onderwerpen, zal voortaan door dit woord, dat voor hen de hoogste rechterlijke en beslissende macht zal worden, rechten onder de Heidenen, en bestraffen of rechtspreken voor vele volken; terwijl Hij al hun verdeeldheden vreedzaam oplost; en zij zullen, daar zij bij de vredestichtende macht des Goddelijken woords, waaraan allen zich gewillig onderwerpen, niet meer ijzeren wapenen nodig hebben tot oplossing van hun onderlinge geschillen, hun a) zwaarden slaan tot spaden, en hun spiesen tot sikkelen, en slechts werktuigen kennen, voor den arbeid des vredes geschikt: het ene volk zal tegen het andere volk voortaan geen zwaard opheffen, om het in den oorlog te bestrijden, die, al blijft hij dan nog een goddelijk tuchtmiddel ten zegen der volkeren, toch wat zijn oorsprong en zijn innerlijken aard betreft, de innerlijke ontaarding der mensheid verkondigt, en eindelijk toch

ophouden moet, en zij zullen in het toekomstige tijdperk van de geschiedenis des rijks van God geen oorlog, geen oorlog voeren meer leren 1).

a) Joël 3:10.

1) Over het rechterlijke en over het scheidsrechterlijk optreden Gods, door Zijn woord, wordt hier gesproken. De macht des Heren zal gezien worden, en het gevolg daarvan zal zijn, dat indien men zich aan Gods woord gebonden acht, Gods woord gehoorzaamt en zich door het Woord laat regeren, er een tijd van vrede en rust zal komen.

Wat hier verder volgt is dan ook, niet wat beslist zal geschieden, maar wat zal geschieden als de volken zich zullen buigen voor het Woord, dat uit Zion en Jeruzalem zal uitgaan.
We hebben hier een profetische verzekering van wat geschieden zal, indien de volken, indien Overheid en onderdanen, den Heere zullen gehoorzamen, op Zijne wegen zullen wandelen. Van een tijd, aan het einde der N. T. bedeling, waarin het al vrede zal zijn, gelijk het Chiliasme wil, is hier geen sprake. Vs. 3 en 4 zijn onafscheidelijk aan elkaar verbonden. In vs. 3 hebben we de voorwaarden en in vs. 4 de gevolgen, indien aan die voorwaarden voldaan wordt.
De wereldgeschiedenis en de geschiedenis der Kerk hebben dit bevestigd.
2) Deze voorspelling hoeft betrekking op de voleinding van Gods koninkrijk, wanneer het oordeel over de heidenen (Openbaring 20:9) gehouden en slechts brood en wijn tot viering van het verbondsmaal (Luk. 22:18) nodig zullen zijn. In beginsel begon de profetie reeds vervuld te worden bij de geboorte van den Vorst des vredes (Luk. 2:14), en zij wordt door de stille zachtmoedigheid der heiligen (MATTHEUS. 5:5) dagelijks meer vervuld.

5. Komt dan gij eerst tot den berg (vs. 2), die in uw midden is; en tot welken gij geen verren pelgrimstocht behoeft te maken, gelijk de andere volkeren, gij huis van Jakob! 1) en laat ons wandelen in het licht des HEREN, terwijl wij ons door Zijn woord laten verlichten en door Zijn Geest op den rechten weg laten brengen, opdat niet de heidenen in het aangrijpen van dat heil ons voorkomen.

1) Onder huis van Jakob is hier te verstaan, het oude bondsvolk, en het wordt hier toegeroepen om, waar het ziet dat de heidenen toevloeien, met ene heilige jaloersheid vervuld te zijn, om de zegeningen van het Nieuwe Verbond deelachtig te worden, om in het licht des Heren te wandelen, d. i. om niet alleen in naam maar ook in der daad, door het geloof in Hem die aan de Vaderen was beloofd, te leven en te wandelen.

Christus Jezus is het Licht bij uitnemendheid, het Licht uit den Hoge opgegaan. In het licht te wandelen, wil dus niet anders zeggen dan Hem gelovig aannemen, zich door Hem te laten behouden, bij aanvang en bij voortgang beide.

6. Maar Heere! wat tracht ik dat volk tot een wandelen in Uw licht te vermanen, daar ik toch reeds in den geest zie, volgens Uwe rechtvaardige oordelen, dat Gij hebt uw volk, het huis van Jakob, door U met zoveel genadeweldaden overladen verlaten, om het nu te geven in de macht der heidenen; want zij zijn vervuld met goddeloosheid en zonde, meer dan dit in het

Oosten 1) gevonden wordt, en zij zijn huichelaars (Lev. 19:26. Deut. 18:10, 14), gelijk de in het Westen wonende Filistijnen, die toverij en waarzeggerij als kunst beoefenen, en aan de kinderen der vreemden tonen zij hun behagen 2).

1) In het Hebr. Maleoe mikkèdom. Beter zij zijn vervuld met uit het Oosten, d. w. z. met de zonde, die in het Oosten zo veel gevonden wordt, n. l. : waarzeggerij en acht geven op vogelgeschrei, een zonde die bij Jehova vervloekt was. In het volgende lid wordt ook gesproken van huichelarij, letterlijk: wolkmakerij, een zonde die bij de Filistijnen, d. i. in het Westen werd gevonden. Juda had des Heren dienst verlaten, zo klaagt hier de Profeet; zij hebben de zonde van afgoderij, en al wat daarmee ten naaste samenhangt uit het Oosten en het Westen overgenomen.
2) D. i. aan de vreemdelingen, aan hun zeden en manieren. Sommigen verstaan dit als gesproken van de huwelijken hunner dochters met vreemde natiën; 't geen door de Wet verboden was. (Deut. 7:1-3).

De Profeet vat met deze woorden alles te zamen, kinderen der vreemden zijn de Heidenen, in tegenoverstelling van de Israëlieten. Welnu met heidenen, die derhalve ook heidense gewoonten en zeden hadden en die overplantten op den bodem van het Heilige land, en daardoor Israël zijn afgezonderd en geheiligd karakter deden verliezen, hadden zij zich vermengd.

7. En hun land is, nu de heerlijkheid ten tijde van Salomo weer gezien wordt onder de veeljarige en krachtige regering van Uzzia (zie Inl. op 2 Kon. 15:32 v.), vervuld met zilver en goud, en hunner schatten is geen einde, hun land is tot een bedenkelijk teken, dat al wat tot den afval aanzet, voorhanden is (Deut. 17:16 v.), ook vervuld met paarden, en hunner strijdwagens is geen einde.

Hun land is vervuld met paarden en wagens, dit was reeds strijdig tegen de wet, daar een koning van Israël gene ruiterij op de been mocht houden; doch deze wet was reeds door Salomo overtreden. Maar nu komt hij tot het allergruwelijkste,

8. Ook is hun land, ten bewijze dat de afval reeds aanwezig is, vervuld met afgoden; voor het werk hunner handen buigen zij zich neer, voor hetgeen hun vingeren gemaakt hebben.

9. Daar, voor dat werk hunner hand, bukt zich ter aanbidding de gemene, de geringe man en de aanzienlijke man, de edele en de man der ere (Ps. 4:3), vernedert zich, 1) maar niet voor den Heere, den alleen-waren en machtigen God; daarom zult Gij Heere, het zo schandelijk afhoereren, waarbij de eer uws hoogheerlijken Naams vertreden wordt, hun niet vergeven, maar met een ontzettend strafgericht bezoeken.

1) God had hen verheven, verheerlijkt en verhoogd, maar zij zelf verlaagden zich ten uiterste. Niet alleen de arme, geringe en gemene man onder hen, die gewoon was in het stof te bukken, kroop nu neer en kromde zich voor de afgoden, beelden van valse goden uit hout of steen gevormd, maar ook de grote, aanzienlijke, rijke, en machtige heer boog zich neer voor den tronk of tak van een boom, vergodende dus mensen, geringer dikwijls dan zij zelf en

eerbiedigende gewijde afgoden van kalk en steen, veel minder dan enig menselijk wezen; zodat de Profeet elders met recht van hen zegt, dat zij zich ten volle toe vernederden, (57:9) daar zij ook eens naar verdienste door de goddelijke oordelen zouden vernederd worden.

10. Ziet reeds aanschouw ik in den geest de oordelen, die zullen komen. Ga 1) voor de overmacht der tegen u opkomende vijanden in den rotssteen, gij eenmaal zo bloeiende natie, en verberg u in het stof der aarde, gelijk in de dagen van Midian en andere tijden geschiedde (Richt. 6:2. 1 Sam. 13:6 van wege den schrik des HEREN, door Zijne verschijning als rechter verwekt, en om de heerlijkheid Zijner majesteit, welke Hij in den vuurgloed van Zijn toorn openbaren zal.

1) Met dit vers gaat de Profeet van den weeklagenden toon tot den Heere, in den waarschuwenden toon tot zijn volk over. Heeft hij in de eerste verzen op den heerlijken staat gewezen, in deze verzen tot aan het einde van dit hoofdstuk, wijst hij op een bedroevenden en diep treurigen toestand, die zal komen, indien het volk des verbonds zich niet bekeert, en tracht hij zijn volk, wetende den schrik des Heren, te bewegen tot het geloof.

11. a) De hoge, stout opgeheven ogen van hen, die nu met hoogmoedige verachting voorbij den tempel des Heren gaan, en daarentegen zich buigen voor de afgoden (vs. 8 v.) der mensen zullen vernederd worden, en de hoogheid der mannen, die nu stout zijn op hun rijkdom en hun wapenmacht (vs. 7), zal tegen hun wil voor den Heere neergebogen worden; en de HEERE alleen, dien men zo gering acht, dat men al het ijdele en nietswaardige boven Hem stelt, zal in dien dag Zijner rechterlijke oordelen verheven zijn. 1)

a) Jes. 5:15.

1) De Heere God wordt niet alleen verheerlijkt in de heerlijkheid en zaligheid zijner gelovigen, maar ook in het verloren gaan der rampzaligen.

Zo ook zegt hier de Profeet, dat de Heere zal verheven worden als al die oordelen over Juda zullen komen. Want dan zal het blijken, dat niet Israël's leugenpriesters en leugenprofeten gelijk hadden, die het volk hebben misleid, door hun "vrede vrede en geen gevaar, " maar Israël's God, Jehova, die tegenover de heerlijkheid verbonden aan het onderhouden van Zijne inzettingen, de straf heeft doen horen en nu toepast op het verlaten van Zijne wegen.

12. Want de dag des HEREN der heirscharen, waarop Hij recht doet, zal als een vreeslijke orkaan, die de hoogste bomen het eerst treft, vernietigen; hij zal zijn tegen allen hovaardige en hoge, en tegen allen verhevene, die zich niet voor Hem wilde vernederen, opdat hij nu met geweld vernederd worde.

13. En tegen alle hoge en verhevene cederen van Libanon, deze beelden van menselijke zelfverheffing, en tegen alle eiken 1), in het land aan gene zijde van den Jordaan, van Basan, die in hun vastheid een beeld zijn van menselijke onbuigzaamheid en hardnekkigen hoogmoed.

1) De cederen des Libanons en de eiken van Basan (vgl. Ezechiël. 27:5. Zach. 11:2) hebben zulk ene poëtische betekenis in de natuurlijke historie verkregen, dat het bijna overtollig schijnt nog een woord daarover te zeggen. Dr. Ruth in "von Schubert's Reise in das Morgenland" zegt: "In het midden is het bos iets lichter; hier staan 5 in omvang (9 voet in diameter) bijna gelijk cederen, die voor Salomo's tijdgenoten gehouden worden; de een, die daardoor dat hij gespleten is en de wanden zijner spleten zeer wijd gapen, bijzonder dik schijnt, maar door den bliksem zijne kroon verloren heeft (de dag des Heren is dus over hem gekomen), is de heiligste hunner. Het aantal der overige jongere cederen, die meestal iets hoger zijn, dan gene 5 oude, mag wel 300 bedragen.

14. En tegen alle hoge bergen, deze beelden van hetgeen in de mensenwereld rotsvast staat, en tegen alle verhevene heuvelen, die, schijnbaar eeuwig, het menselijk zekerheidsgevoel voorstellen.

15. En tegen allen hogen toren, door vorsten tot hun veiligheid gebouwd, en tegen allen vasten muur, waarachter de inwoners ener stad hun veiligheid zoeken.

16. En tegen alle schepen van Tarsis, waarmee men verre reizen onderneemt, en tegen alle gewenste schilderijen, of beelden, of andere sieraden, die men aan de schepen of in de huizen had.

De profeet verplaatst ons hier van den Libanon op de zee, en toont ons daar de geweldigste, indrukwekkendste verschijnselen. Tarsisschepen, d. i. de zodanige, die naar het afgelegenste strand, naar Tartessus gingen, zijn zeker om hun stevigheid en sterkte genoemd.
"Tegen alle Tarsisschepen (die het rijk van Tyrus afbeeldden) en al hun kostbaar beeldhouwwerk. "
Als God Israël straft en Juda's zonde bezoekt, dan zal ook het land delen in de straf en in die bezoeking. De Schrift leert overal dat ook de schepping deelt in de gevolgen der zonde. "Het ganse schepsel zucht" roept de Apostel uit.
Daarom, als God de Heere een volk bezoekt met Zijne oordelen en Zijne tuchtroede, wordt ook de onbezielde schepping niet gespaard.
De aarde is vervloekt om der zonde wil. Als daarom de zonde voor eeuwig van de aarde is verbannen, zal er een nieuwe aarde zijn, onder den nieuwen hemel, en op die nieuwe aarde, waarop gerechtigheid, het tegenovergestelde van de zonde, woont, zal ook de schepping weer in onverbleekten glans schitteren en zich heerlijk ontplooien.

17. En de hoogheid des mensen zal, gelijk reeds vroeger (vs. 11) gezegd is, gebogen, en de hoogheid der mannen zal vernederd worden, en de HEERE alleen zal in dien dag verheven zijn.

18. En elk een der afgoden, die in de reeks der dingen, waarmee het land vervuld is (vs. 7 v.) vooraan staan en de hoofdkrankheid zijn, zal ganselijk vergaan, wat hun beelden en hunnen dienst, ook zelfs wat hun naam en hun aandenken aangaat (Zach. 13:2).

Een kort woord vol snijdenden de verachting. De Duitse vertaling luidt aldus: “Und mit den Götzen wird’s gans aus sein. ”

19. Dan zullen zij, haastig gehoor gevende aan het in vs. 10 gegeven bevelwoord, in de spelonken der rotsstenen gaan, en in de holen der aarde, om er zich te verbergen, van wege den schrik des HEREN, en van wege de heerlijkheid Zijner majesteit, wanneer Hij als een koning, die toornig van zijn troon opstaat, Zich opmaken zal, om de aarde te verschrikken.

20. In dien dag zal de mens zijne zilveren afgoden en zijne gouden afgoden, welke zij zich door den goudsmid gemaakt hadden, om zich daarvoor neer te buigen, om van deze ijdele lasten, die niets baten, maar wel in de vlucht belemmeren, zich te ontdoen, wegwerpen voor de mollen en de vleermuizen; ten einde ze voor het oog degene, die met Zijne gerichten de afgodsdienaars achtervolgt, te verbergen.

21. Nu ontheven, zo als hij meent, van den last, die de handen en van den last, die het geweten bezweert, gaande in de reten der rotsen, en in de kloven der steenrotsen, zich zelven in veiligheid stellende, van wege den schrik des HEREN, en van wege de heerlijkheid Zijner majesteit, wanneer Hij zich opmaken zal, om de aarde geweldelijk te verschrikken 1).

1) Men kan de zonde wel eens meester worden en ze laten varen en er toch geen waar berouw van hebben: men kan ze meester worden, omdat ze te lang valt, of omdat men er van overkropt is, en ze nalaten, omdat er geen gelegenheid toe is, niet omdat men er berouw van heeft, en ze ter liefde van God zoekt na te laten, maar steeds omdat men voor Zijne gramschap en haar billijke straf of slechte gevolgen vreest.

22. Laat gijlieden dan, zo gij dan nog bij tijds leren wilt uit al wat gij hier over den dag van den Heere Zebaoth gehoord hebt, af met uw dwaas en verderfelijk vertrouwen van den mens, wiens adem in zijnen neus is, met wiens macht en grootheid het dadelijk uit is, wanneer Hij, die dezen adem gaf, Hem weer wegneemt (Ps. 104:29), want waarin is hij te achten 1)?

1) Wat is toch aan of in den mens, waarom iemand zijn vertrouwen op hem zou stellen? (Ps. 39:12).

De profeet heeft in de voorgaande verzen de machteloosheid van het schepsel doen zien, als de Heere ten gerichte opstaat. En Israël had zijn hart van den Heere afgetrokken, en op den mens zijn vertrouwen gesteld, en het zou het ook nu ervaren, dat wie van God afwijkt en zijn vertrouwen op den mens stelt, steunt op een gebroken rietstaf.
Wat kan de mens, wat kunnen alle mensen te zamen tegen dien God, die in den Hoge troont?

HOOFDSTUK 3.
STRAF OVER ONBARMHARTIGHEID EN HOOGMOED.
II. Vs. 1-4 : 1. Terwijl de profeet de aankondiging des oordeels, in het vorige hoofdstuk meer algemeen gedaan, en in ‘t licht van ‘t einde der dingen beschouwd, hier herhaalt, richt hij zich nu in ‘t bijzonder tot Juda en Jeruzalem en toont aan, dat die strijdvaardigheid onder de regering van Asa en Jotham, Jehova’s toorn heeft opgewekt, gelijk dan ook die toorn spoedig daarna begon te ontbranden, en onder Achaz en onder Hizkia slechts voor een tijd afgewend werd. Jehova zal den Joodsen staat doen vergaan, alles wegrukkende, waarop deze steunt; vooral over de regeringsstanden, die het meest ontaard zijn, zal Hij ‘t oordeel uitspreken, en de hoogmoedige en wellustige vrouwen door de diepste ontering straffen, zodat haar gekunstelde tooi in wanstaltig gebrek zal overgaan, en hare ijdele behaagzucht door de laakbaarste wellustrazernij vervangen wordt.

1. Voor het vertrouwen op mensen, grondtrek van den tegenwoordigen, schijnbaar zo gelukkigen, werkelijk voor het oordeel rijp geworden tijd heb ik, Jesaja, reeds vroeger (Hoofdstuk 2:22) gewaarschuwd; en dat met ene goede bedoeling, daar de tijd niet ver verwijderd is, dat uwe gehele staatsinrichting, nu reeds waggelend, ineen stort. Want ziet, de Heere onweerstaanbaar als de Almachtige, de HEERE der heirscharen, die daarvan ene ontelbare menigte heeft (Hoofdstuk 1:24), zal, wanneer Hij zich tot het oordeel opmaakt, van Jeruzalem en van Juda wegnemen den stok en den staf 1), waarvan het bezit u nu verheugt, allen stok des broods en allen stok des waters, 2) zodat er hongersnood komt (Lev. 26:26 vv. Jer. 14:18. Klaagt. 2:20; 4:10).

1) Luther vertaalt: “allerlei voorraad; ” echter blijkt uit vs. 2 dat die steunsels personen zijn. De profeet gebruikt ene spreekwoordelijke uitdrukking om de nodigste steunsels des levens aan te duiden; want wie kan leven zonder brood en water? .

Hiermede wordt in het algemeen aangegeven, wat verbroken zou worden, m. a. w. alles waarop de mens, waarop Juda in die dagen steunde. In het volgende gedeelte van dit vers en in de volgende verzen wordt nu nader aangegeven welke stutten en sterkten verbroken zouden worden.
2) De Profeet begint met den staf des broods en dien des waters. Brood en water zijn de eerste levensbehoeften voor den mens. Zonder brood en water kan hij niet leven. En dus is brood en water hier het beeld, van al wat de mens nodig heeft om het leven voort te zetten in den strijd tegen den vernietigenden dood.

Dit is ook letterlijk vervuld in de dagen der belegering van Jeruzalem, zowel in die door Babels koning als in die door de Romeinen.

2. Den held en den krijgsman, uwe beproefde krijgsoversten en hun tot den krijg toegeruste manschappen, den rechter, door de regering gesteld om het recht te handhaven; en den profeet, die u Gods woord verkondigde, maar naar wie gij niet wilde horen, en den waarzegger dien ij liever aangehoord hebt, en den oude, door u tot een raadsheer gesteld;

3. Den overste van vijftig, want ook de mindere leden van uw staatslichaam zullen niet gespaard worden, en den aanzienlijke, den man van rang (Luk. 14:8) en den raadsman, in den ruimeren zin van dit woord, en den wijze onder de werkmeesters (2 Kon. 24:14 vv.), en dien, die kloek ter tale is 1).

1) Wijze of staatsman en die kloek ter tale of redenaar, eigenlijk wichelaar en slangenbezweerder is, in ‘t kort, ieder persoon van belang en voorwerp van des volks vertrouwen, ‘t zij hij dit verdiende of niet, allen zouden door de verwoesting van den oorlog worden weggerukt. Wat baten hun nu die, welke onbekwaam zijn om afgodsbeelden te maken of geheimzinnige toverformules te fluisteren! .

4. En Ik, spreekt de Heere, zal, opdat op de nu weer herleefde heerlijkheid van Salomo andermaal een tijd als onder Rehabeam volge (1 Kon. 12:10), jongelingen stellen tot hun vorsten, raadslieden des konings, en kinderen 1), die het volk maken tot speelbal van hun moedwil, zullen over hen heersen (Pred. 10:16).

1) Van den koning wordt hier niet gesproken. In die dagen zou de koning een niets doend koning zijn, die, omringd door jongelingen, hun speelbal zou wezen, zodat niet machtigen en aanzienlijken, wijzen en edelen over het volk zouden heersen, maar mannen, die als kinderen zouden handelen, om het land nog meer ten verderve te voeren. Dit is ook de treurige geschiedenis geweest, toen de dusgenaamde hofpartij heerste en zowel den koning als het volk in de engte dreef.

5. En het volk zal, bij de vernietiging van alle orde in den staat, door ene volksregering van de ellendigste soort vervangen, gedrongen 1) worden; de een zal zijn tegen den ander, en een iegelijk tegen zijnen naaste, zodat ook alle familiebanden worden verbroken; de jongeling zal, juist in tegenoverstelling van hetgeen door de natuurlijke en de zede-wet wordt bevolen, stout zijn, zich vermetel verzetten tegen den oude; de verachte, die tot de heffe des volks behoort, tegen den eerlijke, 2) die tot nog toe om zijn ambt in ere was.

1) Gedrongen worden in dan zie dat alle liefde tot elkaar zou wijken, en zelfzucht van de laagste soort den toon zou aangeven. Elk zich zelven het naast, zou dan in beoefening worden gebracht. Waar met God niet meer gerekend zou worden, zou men zich zelven zoeken in den meest vulgairen zin van het woord.
2) De een is de tiran van den ander; elk klaagt over verdrukking en is zelf de grootste verdrukker zijner broeders; alle ondergeschiktheid is weggenomen; men heeft niet alleen geen eerbied meer voor aanzien of hoge jaren, maar integendeel ouderdom, rang en geboorte zijn genoeg, om iemand tot het voorwerp van haat te maken.

De Revolutie in Frankrijk en elders (ook in Nederland) in ‘t laatst der vorige eeuw, gaf dergelijke misvormingen van ‘t staatsleven te aanschouwen. Dat geslacht is nog niet uitgestorven. Denk b. v. aan Parijs in September 1870.

6. Wanneer, terwijl in den Staat alles is omgekeerd, zodat niemand meer lust heeft in een regeringsambt, en juist de opperheerschappij van de heffe des volks des te vuriger de

herstelling der orde zal doen begeren, iemand, de eerste de beste, zijnen broeder uit het huis zijne vaders, in de algemene verlegenheid alle betrekkingen ter zijde stellende, zal aangrijpen, om hem te dwingen het landsbeheer op zich te nemen, zeggende: Gij hebt ten minste nog een kleed, al was het slechts een mantel, om u nog in zekeren betamelijken vorm als regent te kunnen vertonen, wees gij ons dan ten overste, laat toch dezen aanstoot, dezen last onder uwe hand wezen, namelijk den zwaren last, om in zulke bange tijden u te stellen aan het hoofd der zaken;

7. Zo zal hij, het aangeboden ereambt plechtig weigerend, in dien dag, dat hij het gelukkigst is, die zich in zijn eigen huis kan terugtrekken en met staatszaken niets heeft te maken, zijne hand tot een eed opheffen, zeggende: Ik kan geen heelmeester wezen, die de gebroken armen en benen van het gevallen staatslichaam weer helen kan; er is ook geen brood en geen kleed in mijn huis; zet mij den naakte en hongerlijdende, die zelf niet kan blijven staan, niet tot een overste des volks.

8. Deze diepe, tragische ellende is echter slechts ene rechtvaardige vergelding, want Jeruzalem heeft aangestoten, is gestruikeld, en Juda is reeds gevallen, dewijl hun tong en handelingen, hun woorden en daden, tegen den HEERE, hunnen Bondsgod, zijn, om de ogen Zijner heerlijkheid te verbitteren, te trotseren.

De ogen Zijner heerlijkheid, de alziende heilige ogen van Hem, den Rechter der aarde.
De ontzedelijking des volks in woord en daad tergt in den hoogsten graad het rein en heilig aangezicht des hemelsen Konings.
In de ogen Zijner heerlijkheid weerspiegelt niet alleen de barmhartigheid voor al degenen, die Hem liefhebben, maar ook de toorn jegens allen, die Hem verachten en zich van Hem afwenden. En nu zo diep is Israël gezonken, dat het niet alleen om die ogen der heerlijkheid zich niet meer bekommert, maar met opzet ze trotseert.

9. Het gelaat huns aangezichts getuigt tegen hen, 1) het tekent voor aller oog hun vervreemding van God, en hun zonden spreken zij vrij uit, gelijk Sodom (Gen. 19:5), zij verbergen ze niet, 2) terwijl een nog niet geheel verhard mens althans dit oordeel over zich uitspreekt, dat hij zich voor zijne zonde schaamt en ze niet openbaar maakt. Wee hunlieder ziel, want zij doen door deze uittarting van Gods toorn zich zelven kwaad!

1) Als men hen aanziet, ontdekt men terstond in hen een stout en onverzettelijk gelaat, hetwelk met een stalen voorhoofd gewapend is, dat zij van blikken noch van blozen weten; en geen wonder, zij komen er vermetel voor uit wat zij zijn en verklaren openlijk hun zonden gelijk Sodom. Zij roemen op hun snode handelingen, en verheffen zich op het welgelukken hunner boze bedrijven, die zij in het licht durven zetten, al waren zij nog zo heimelijk gepleegd, en al schreeuwden zij om wraak tegen den Hemel, zodat alle zaden en sprankelen van deze goddelozen ten enenmale weggerot en uitgeblust waren.
2) Mijn onbeschaamd gelaat strekt ten getuige tegen hen, hun zonden roepen ze uit, als die van Sodom.

Dieper kunt Gij niet zinken. Het “gieriglijk” en onbeschaamd “bedrijven van alle zedelijke onreinheid, ” dat is het toppunt der boosheid. Gelukkig hij, die gevallen zijnde, zich nog schaamt! .

10. Zegt, opdat Juda en Jeruzalem als ‘t nog mogelijk is, eer het te laat is, nog den weg der gerechtigheid verkiezen, en Gods volk getroost worden, den rechtvaardige, dat het hem welgaan zal, al gaat het hem een tijd lang kwalijk; dat zij namelijk de vrucht hunner werken zullen eten
1) in allerlei geluk en zegen, die hun ten deel zal worden (Ps. 37:37.)
1) De uitspraak is zeer duidelijk, welke de vromen, in de tegenspoeden dezer wereld, het hoofd omhoog doet houden en ondersteunt. Dikwijls toch gebeurt het dat veel hen treft in den loop der wereldse dingen, wat tegen hunnen wens en de stemming van hun gemoed ingaat, of ook dat zij in de algemene oordelen en verliezen van dit leven worden ingewikkeld. Maar de zekere hoop houdt hen staande, dat God zijne dienaren niet aan hun lot overlaat. Dit leert de rede, dit bevestigd en heeft bevestigd de ondervinding van alle tijden, maar bovenal is het de vaste en de troostvolle leer van Gods Woord. Zelfs de tegenspoeden worden voor zijne vrienden, door de verwonderlijke goedheid en wijsheid Gods, ten goede gewend.

De vromen in die dagen worden hiermede getroost, dat als de Heere met Zijne oordelen zal komen, Hij hen niet zal vergeten, en aan hen zelf overlaten. De Heere had vroeger een Lot bewaard, en uitgered, toen Hij Sodom en Gomorra verwoestte, welnu Gods volk kan altijd op Zijne genade en genadige bescherming rekenen, indien het maar niet vergeet dat Hij immer op Zijne, d i. op goddelijke wijze de zijnen zegent.

11. Maar wee den goddeloze, al schijnt hij een tijd lang midden in de vreugde te zijn, het zal hem kwalijk gaan! want de vergelding zijner handen zal, als de ure der Goddelijke afrekening daar is, hem geschieden 1) Spr. 1:31).

1) Dit vers is een rechtstreekse tegenstelling met het vorige. De Heere wil er mede zeggen, dat de goddeloze er niet op te rekenen heeft, dat ook hij in die bescherming en uitredding Gods zou delen.

De geschiedenis van Israël heeft dit te aller tijde bewezen. Het pad door de Rode zee was voor Israël tot heil, maar voor Farao ten verderf.

12. Toch heeft het volk minder schuld dan zijne leidslieden; en juist dit maakt den toestand zo treurig en troosteloos, dat het in de hogere standen zo ellendig gesteld is. De drijvers mijns volks zijn, daar zij hun ondergeschikten tot een speelbal maken van luim en willekeur, ofschoon in jaren gevorderd, toch wat hun gezindheid en daden aangaat moedwillige kinderen, en vrouwen heersen uit het vrouwenverblijf over hetzelve, terwijl zij koningen en vorsten, wier lusten zij dienen, naar haren wil weten te leiden. O mijn volk! die u leiden, de profeten aan het hof, door wie men u verzekeren laat, dat alles goed gaat en er geen gevaar is, verleiden u, en den weg uwer paden naar Gods wil tot uw heil, slokken zij in 1) zodat uwe ogen dien niet kunnen zien, en uwe voeten die niet kunnen vinden.

1) Van een koning is ook hier weer geen sprake, wel van zijne raadslieden, van zijne hofpartij, die zich laat leiden door vrouwen, en daarom als onzelfstandige kinderen optreden, zodat zij, in plaats van op te treden voor de belangen van het volk, het volk verdrukken.

Waarbij nog komt dat ook de profeten dwaalleringen voortbrachten.
En hiermee was de zonde volmaakt.
Israël's koning was een theocratisch koning, en daarom had de Heere Zijne profeten aan des koning hof om den koning te raden in overeenstemming met de wet en de ordinantiën Gods. Helaas, de theocratische koning was een schijnkoning geworden, en de profeten, in plaats van de wegen des Heren bekend te maken, hadden den weg Gods verkeerd, hadden de wet ingeslokt, zodat zij als het ware niet meer werd gevonden. En daarom kon niet anders dan het verderf van land en volk aanstaande zijn.

13. Maar lang zal dat niet meer duren, want de HEERE is reeds opgerezen van Zijn zetel in den hemel, en stelt Zich om met Zijne tegenpartijen te pleiten, en Hij staat, heeft zich opgemaakt om de volken te richten.

1) In vs. 13 en 14, wordt niet gesproken van de uitvoering van het vonnis, welke later zal plaats hebben, maar leiden in, in de rechtshandel van den Heere, het gaan zitten op zijn Rechterstoel, en het indagen der overtreders van Zijn heilige Wet.

In vs. 15 wordt dan ook de Heers als Rechter sprekende ingevoerd, die de hoofden, de burgerlijke en de geestelijke hoofden des volks, ter verantwoording roept.
Op majestueuzen toon hoort hij den Heere spreken: Wat is ulieden, d. i. hoe hebt gij het durven bestaan tegen Mijne wet en tegen Zijne ordinantiën in, de aangezichten der ellendigen te versmaden!
Maar aleer Hij verder gaat ten opzichte van de hoofden des volks, zal de Heere eerst de vrouwen, de dochters Jeruzalems, aanspreken, gelijk dan ook in de volgende verzen geschiedt.

14. De HEERE komt ten gerichte, keert Zich vooral tegen de oudsten Zijns volks en des zelfs vorsten, die in plaats van leiders te zijn, verleiders daarvan zijn geworden, en zal zelf tot hun aanklager bij hen worden. Dan zal Hij zeggen: Ik kom met Mijne oordelen over u, want gijlieden hebt dezen wijngaard, Mijns volks (Hoofdstuk 5:1 vv.), dien Ik u ter bewaring en verpleging gegeven had, zo weinig bewaard en verpleegd, dat gij dien integendeel verteerd, zelf afgeweid en u daaraan vergrepen hebt; en dit is het duidelijkste bewijs dat gij, als wijngaardeniers aangesteld, zeer ver gekomen zijt: de door u hun afgeperste door des ellendigen is in uwe huizen.

15. Wat is ulieden, dat gij Mijn volk verbrijzelt, hoe kunt gij er toe overgaan Mijn volk te vertrappen, en hoe komt het u toch in den zin, dat gij de aangezichten der ellendigen vermaalt 1), hen, die reeds zó diep zijn neergebogen, door onbarmhartigheid van u afstotende en tot vertwijfeling brengende, spreekt de Heere, de Almachtige, HEERE der heirscharen, voor wie men toch moest vrezen, om Zijn eigendom en Zijne bijzondere beschermelingen niet aan te tasten.

1) Dit woord vermalen is zeer sterk; er is toch geen gewelddadiger verdrukking en verbrijzeling dan die van het koren tussen de molenstenen.

Hoe kunnen zij verdragen de vernietigende vraag van God: “Waarom verbrijzelt gij mijn volk?” Zij geven geen antwoord, want zij zijn door deze aanspraak als van den bliksem getroffen. De bestraffende aanspraak van Jehova is in ‘t algemeen vol schokkende waarheid en vooral het vooraan geplaatste een verpletterend donderwoord: “En gij, juist gij, juist gij. ” .
25681-971008-2029-Isa3. 16 Vs. 16-4 :1. De vrouwen der aanzienlijken in haren weelderigen zin en uiterlijken tooi spreiden bijzonder den strafbaren overmoed des volks ten toon. Tot haar wendt zich derhalve thans de mond des verontwaardigden redenaars, en met treffende ironie ontkleedt hij haar stuk voor stuk van hare pronksieraden. Daar staan zij nu walgelijk naakt, nog daarenboven in een tijd arm aan mannen, daar de kracht der natie gevallen is in den krijg! .
16. Verder, ook dit woord wordt mij openbaar aangaande de vrouwen, welke wel de meeste gaven en roeping hadden om den zuiveren godsdienst te bewaren, maar haar invloed mede tot verderf van mijn volk aanwenden (vs. 12), alzo zegt de HEERE: Daarom dat de dochters van Zion, de voorname en rijke vrouwen in Juda en vooral in Jeruzalem, welke hare rechte waardigheid zo geheel vergeten (1 Petrus 3:3 vv.), zich trots verheffen, en gaan met uitgestrekten hals, het hoofd omhoog, en lonken met de ogen (2 Petrus 2:14), al gaande en trippelende 1) daarhenen treden, en alsof hare voeten gebonden waren, “hare voetringen 2) doen klinken” .

1) Men kan hiermede het woord van Goethe vergelijken: “Hoe edel is haar gang, terwijl zij voor zich ziet. Het golvend slepen met haar kleed behaagt haar niet. ” Wat den trippelenden gang betreft, die is als van kinderen, “de trippelende gang met kleine pasjes. ”

Ofschoon volleerd en oud van jaren, willen de Jeruzalemse dames nog zeer jong schijnen.
2) De voorname vrouwen van dien tijd droegen boven de voetenkels gouden ringen, door gouden ketentjes onderling verbonden, waardoor de gang belemmerd werd, zij liepen zo, dat de enkels tegen elkaar sloegen, ook waren die gouden ketentjes met belletjes voorzien, om zo te laten bemerken dat zij naderden.

17. Zo zal de Heere U den schedel der dochters van Zion, waarvan nu de lange haarlokken afgolven, schurftig maken 1), en de HEERE zal hare schaamte ontbloten 2), haar overgevende ter ontering aan de ruwe krijgsknechten (Zacht 14:2).

1) Het grondwoord betekent uitvallen, wegvloeien. De profeet voorspelt hier ene kaalheid des hoofds, het uitvallen der haren, dat aan vuile ziekten, aan schurftheid en melaatsheid zijn oorsprong verschuldigd is.

Groot is de invloed ter bekoring, welke de natuurlijke gratie (bevalligheid), verhoogd door ‘t geen de kunst aanbrengt, uitoefent, maar de profeet, voor al die pracht blind, ziet alleen de vuiligheid der zielen en schildert voor die voorname vrouwen het smakeloos, walgelijk gewaad dat haar bereid is.

2) Wat wil ene met hare geile ogen lonkende vrouw, als ‘t er op aankomt ofschoon dan soms ook onbewust-toch anders dan ‘t geen hier gedreigd wordt, maar dan ook werkelijk met alle afschuwelijkheden der ruwheid moet gepaard gaan! God bezoekt in dat deel des lichaams, waarmee men gewoon is te zondigen. Men bezoeke slechts de hospitalen, waar de priesters en priesteressen der ontucht verpleegd worden.

De Oosterse vrouw, omhulde zich schier geheel door haren sluier voor den blik der vreemde mannen; wat haar hier gedreigd wordt, was derhalve een voor haar zeer onterende straf en bezoeking, als zij straks in het vreemde land, of reeds bij de belegering van hare kleding zou worden beroofd. De zonde van boelering, wordt hier met een de zonde evenarende straf geboet.

18. Tenzelven dage, wanneer de dreigende nood door oorlog, duurte, pest en oproer aanwezig is, zal de Heere wegnemen het sieraad der kousenbanden, 1) en de netjes, en de maantjes 2),

1) Het sieraad der kousenbanden. Banden gewoonlijk van goud gemaakt, even boven den enkel om het been vastgemaakt, dus voetringen.

Anderen vertalen: “netwerken, klederen, doorschijnend gebreid, vensters der oneerbaarheid genoemd. ”
2) De netjes en de maantjes. De Staten-overzetters nemen “netjes” in den zin van sluiers, dun doorzichtig doek.

Anderen zon- en maan sieraden, zonnetjes (van goud) en maantjes (van zilver), die men om den hals droeg. Uit Richt. 8:21 blijkt, dat men die gekroonde maantjes als sieraden den kamelen om den hals hing.

19. De reukdoosjes, 1) en de kleine ketentjes, en de glinsterende kledingen 2),

1) Men verstaat daaronder de gouden of zilveren doosjes met muskus of andere specerijen gevuld, gedragen aan den hals of op de borsten, of tussen deze. Anderen vertalen oorsiersels.
2) Of sluiers, de gewone dracht der Oosterse vrouwen, uit twee delen bestaande; het ene deel bedekte aangezicht en borsten, het andere achterhoofd en schouders.

20. De hoofdkroning, diadeem, en de armversierselen 1), en de bindselen, smalle gordels van ene edele stof (Jer. 2:32), en de reukballetjes, reukdoosjes in den vorm van appelen, in den gordel gedragen, en de oorringen 2), in de oren of aan den hals gedragen amuletten, of behoedmiddelen tegen boze invloeden;

1) Anderen: voetketentjes, behorende bij de oorringen. (zie vs. 18).
2) Oorringen: eigenlijk slangetjes, ene soort van talismans, dunne gouden plaatjes, slangswijze gevormd en met toverkarakters gegraveerd als een behoedmiddel tegen bezweringen.

21. De ringen en de voorhoofdsierselen,

Umbreit: De vingerringen en de neusringen. Voorhoofdsierselen waren, die over het voorhoofd tot op den neus hingen.

22. De wisselklederen, gedragen bij feestelijke gelegenheden, ene soort van gala-kostuum, en de manteltjes, over de gewone kleding heen gedragen, en de hoedjes 1), en de zijden, met goud gestikte geld-buidels,

1) Manteltjes en hoedjes, anderen: De rokken en de mantels. Voor hoedjes heeft Luther sluiers, omslagdoeken (zie Ruth 3:15).

23. De spiegels (vervaardigd van gepolijste metalen platen (Job 37:18), en de fijn linnen deksels, borstklederen of voorhemden van het fijnste linnen en de hulledoeken, uit veelvervige doeken saamgestelde hoofddeksels of tulbanden, en de sluiers 1), over de andere klederen gedragen.

Vs. 18-23. “Wegnemen zal Ik dat alles, al dat sieraad: die kousenbanden, netjes (of zonnen) maantjes enz. ” Met deze profetie is ‘t Jesaja te doen, om sterk tegenover elkaar te stellen, al de bont uitgedoste heerlijkheid der wereld, en de ware, geestelijke, goddelijke eenvoudige, inwendig verheerlijkende schoonheid, welke de Heere voor Zijn volk bereid heeft.

24. Al deze 21 toilet-artikelen-een drievoudig boos zevental! zal de Heere wegnemen. En het zal geschieden, dat er voor specerij uit de reukdoosjes (vs. 20) stank zal zijn, als bij vuile etterende, slecht verbonden wonden is op te merken, en lossigheid, 1) voor enen gordel (bindselen vs. 20), en kaalheid, 2) een kaal hoofd, in plaats van krullende, golvende haarvlechten, gelijk de zucht om zich op te pronken, die door allerlei middelen weet te vormen, en omgording eens zaks, gelijk door treurenden en boetenden gedragen wordt (Gen. 37:34), in plaats van enen wijden rok, een prachtig overkleed (vs. 22), en verbranding 3), in plaats van die schoonheid, waarop gij nu zo trots zijt.

1) In het Hebr. Nikpah. Beter een strik, waarmee de slavinnen of gevangen vrouwen werden vastgehouden. In plaats dus van den gordel het teken van vrijheid en sieraad, zou de vrouwen een strik worden aangelegd als bewijs van slavernij en gevangenschap.
2) Dit is niet een hoofd beroofd van haren alleen, meer een zeer hoofd, geheel het tegenovergestelde van schoonheid.
3) Dit wil niet zeggen dat haar gelaat door de zon zou verbrand worden, maar dat zij op hare voorhoofden het brandmerk der slavernij zouden ontvangen.

25. Uwe, der dochter Zions, mannen zullen door het zwaard vallen, en uwe voornaamste helden in den strijd (Klaagt. 2:21).

26. En hare, der dochter Zions of Jeruzalems poorten zullen treuren en leed dragen, omdat zij, eenmaal de verzamelplaatsen der talrijke mannen, nu eenzaam en verlaten zijn, en zij zal, van hare tegenwoordige hoogte afgeworpen (Hoofdstuk 47:1) en ledig gemaakt zijnde, op de aarde zitten 1) als ene weduwe, welke haren jammerstaat beweent.

1) Zij bedoelen door al deze versierselen de manluiden te bekoren, te begoochelen, en hun genegenheid te winnen, maar er zal niemand zijn, die er zich door kan laten verstrikken, want de mannen zouden door het zwaard vernield en de helden in den strijd gedood worden.

Het vuur zou de jongelingen verteren en dan zouden de jonge maagden niet meer ten huwelijk gegeven worden. Als het een tijd is om te oorlogen, trekken de machtigen ten strijde op, en worden wel eens het eerst geveld. En als God Zion in toorn bezoeken en het van alle zijne sieraden ontkleden wil, laat Hij er de vijanden heersen, de stad verwoesten, haar inwoners verderven of verjagen en noodzaakt hun om als een eenzame tortelduif te kirren en te klagen, en daarin wordt letterlijk bewaarheid, alles wat de profeet hier den ondeugenden volke voorspeld heeft.

HOOFDSTUK 4.
1. En de hoogmoed der dochter Zions, met wie nu vele mannen boeleren, zal met ene onnatuurlijke zelfverlaging eindigen, te dien dage zullen zeven vrouwen een, den eersten man, die haar maar in handen komt, aangrijpen, zeggende: Ons brood zullen wij eten, en met onze klederen zullen wij bekleed zijn, van de op den man rustende verplichting zijne vrouw te voeden en te kleden (Exod. 21:10), zullen wij afstand doen, laat ons alleenlijk naar uwen naam genoemd worden, voor uwe vrouwen doorgaan, neem onze smaadheid, dat wij ongehuwd zijn (Hoofdstuk 54:4) van ons weg.

Bemerkt gij den toorn sterker dan de taal kan uitdrukken? Aanschouwt gij de allerbangste straf en foltering? Ziet gij de hardste slavernij? Daaruit kunt gij tot de schandelijkheid der zonde besluiten; want een goedertieren God zou niet zo zwaar tuchtigen, zo niet de zonde, die de tuchtroede noodzakelijk maakt, nog vreeslijker ware.
Dit vers past nog geheel bij het vorige hoofdstuk. Gevolg van de zware oordelen Gods zal zijn, dat het mannelijk geslacht zeer sterk verminderd zal worden. En daarom zouden zeven vrouwen tegelijk één man niet vragen, maar aangrijpen, niet loslaten, om van haar de smaadheid van den ongehuwden staat weg te nemen, terwijl zij tevens geheel de orde van zaken omkeren.
Want niet alleen dat een man aanzoek doet om de hand ener vrouw, maar hij is ook volgens goddelijke ordinantiën verplicht te zorgen voor het voedsel en het deksel zijner vrouw.
Maar deze vrouwen keren de orde geheel om. Niet zij worden gevraagd, maar zij vragen. Niet voor haar wordt gezorgd maar zij willen voor zich zelf zorgen, indien zij maar naar dien man mogen genoemd worden.
Of ook die begeerte in verband stond met de Messiasverwachting is niet zeker.

PROFETIE VAN CHRISTUS.
III. Vs. 2-6. Met dit slot keert de rede des profeten tot het aanvangspunt terug. Nadat de massa in Israël met alles, waarop zij zo trots was, is uitgedelgd, zal voor het overblijvende, in het oordeel staande gebleven gedeelte van Gods volk, de dan verschijnende Messias, ‘t voorwerp van rechtmatigen trots zijn. Wat uit dit Gods oordeel behouden blijft, zal ene gemeente van heiligen zijn, waarvan ieder op zich zelf aan de roeping van Israël beantwoordt. Alle smaadheid is van Jeruzalem afgewend, zij is van alle bloedvlekken gereinigd; de Geest des Heren werkt oordelend en heiligend in hare inwoners, en over iedere plaats aan den berg Zion en over alle feestelijke samenkomsten der nieuwe gemeente, legert zich de leidende en beschermende wolk, wier rook (damp) des nachts in vlammend vuur overgaat.

“Een deel des volks wordt van den ondergang gered, maar uit eigen recht kan het zich niet verheffen tot een nieuw, van zonde en schuld gereinigd leven; de Goddelijke heiligheid zelf moet op nieuw van Boven scheppen, en uit hare zuivere bron komt de Spruit van Jehova voort, dien ons de profeet eerst in ‘t vervolg in de volle heiligheid van Zijn Wezen voor ogen stelt. Hier toont hij ons, slechts voorbij zwevend, Zijne glansrijke gestalte. ”
2. Te dien, vroeger (Hoofdstuk 3:18 en 4:1) reeds voorgestelden dage 1), wanneer Israël door het Godsgericht gewand en gezuiverd is, zal des HEREN SPRUIT, die naar Zijn hemelsen oorsprong uit God is (Zach. 3:8; 6:12), zijn tot sieraad en tot heerlijkheid, 2) en de vrucht der aarde, hij, die naar zijn aards-menselijken oorsprong uit het beloofde land zelf voortkomt 3),

tot voortreflijkheid en tot versiering degenen, die als het uit Gods gericht behouden overblijfsel, het ontkomen zullen in Israël, in plaats dat men, gelijk nu, aan de kinderen der vreemden zijn behagen toont (zie Hoofdstuk 2:6 vv).

1) Gelijk de profeet tot nu toe de verschillende oordelen over Israël, ja, die over de ganse wereld als ene rechterlijke daad beschouwd heeft, zo doet hij nu ook verder met de verwezenlijking van al Gods beloften, de vervulling van alle behoeften, de bevrediging van alle verlangens, waarvan het menselijk hart zo vol is.
2) In de vorige verzen is gezegd, waarop Israël zich beroemde, welke de heerlijkheid en sierlijkheid van Israël was, nl. al wat door God, den Heere vervloekt was, welnu we hebben hier de tegenstelling. Als Israël als door vuur gelouterd zal zijn, en de Heere de verlossing uit Zion zal doen komen, den rechtvaardigen Spruit zal verwekt hebben, dan zal deze Israël tot sieraad en tot heiligheid zijn, dan zal bij den Heere gezocht en gevonden worden, al wat de verloste nodig heeft tot zaligheid. Maar dan zal niet alleen, de Heere, de rechtvaardige Spruit, voorwerpelijk, maar ook onderwerpelijk worden genoten, dan zal het geestelijk Israël de zegeningen op geestelijk gebied inzonderheid genieten, zoals ook voorspeld wordt in het laatste gedeelte van dit vers.
3) Deze tweeledige voorstelling van Hem, die te komen staat, duidt aan zijn tweeledigen oorsprong: Hij komt van Jehova en toch ook weer van de aarde, daar Hij uit Israël voortkomt. In de taal van ‘t N. Testament zeggen wij: Des Heren Spruit, tevens de vrucht der aarde, is het tarwegraan, dat de wereld verlossende Liefde op Goeden Vrijdag in de aarde wierp, het tarwegraan, dat op den Paaszondag begint uit de aarde te spruiten en omhoog te groeien; het tarwegraan, welke gulden halm op Hemelvaartsdag hemelwaarts stijgt; het tarwegraan, welke duizendvoudige aren op den Pinksterdag zich naar de aarde neigen en de zaadkorrels vallen laat, waaruit de heilige kerk geboren wordt.

3. En het zal geschieden, dat de overgeblevene in Zion, en de overgelatene in Jeruzalem naar de verkiezing der genade (Rom. 11:5), over wie reeds (Deut. 30:1 vv.) gesproken is en in dit geschrift nog dikwijls zal gesproken worden (Hoofdstuk 10:20 vv. 11:11, 16; 28:5), zal heilig geheten worden, van de wereld en hare wegen afgezonderd, een iegelijk, die geschreven is ten leven te Jeruzalem, 1) die in het Boek dergenen, die uit Jeruzalem ten eeuwigen leven verordineerd zijn, staat aangetekend (Hand. 13:48. Rom. 8:29. Exod. 32:32).

1) God zelven zal als door tekens, wanneer de verdorde takken van Jeruzalem worden afgesneden, voor Zich een heilig zaad bewaren, hetwelk als Zijn volk en eigendom bij de Kerk zal blijven, en zijne Heilige gemeente helpen uitmaken. Want Hij zal het erfdeel zijns Zoons niet laten varen, en Zijn volk niet geheel afsnijden, daar zullen er altijd nog enigen overblijven, en dit is het overblijfsel, naar de verkiezing der genade, gelijk Paulus het noemt, die van God zijn voorgekend, tot leven en gesteld tot zaligheid en onuitwisbaar in het Boek des Levens aangeschreven, en beveiligd vooraf, bewaard in den dag zelfs des kwaads.

4. Als de Heere, om hen, die heilig zullen genaamd worden, ook werkelijk te heiligen, zal afgewassen hebben den drek der dochters van Zion, de onder haren pralenden opschik (Hoofdstuk 3:16 vv.) verborgen zedelijke onreinheid, en de bloedschulden van Jeruzalem, welke hare oversten door de (Jes. 3:14 vv.) geschetste behandeling van armen en ellendigen

over haar brachten, zal verdreven hebben uit hun midden, zodat zij uitgedelgd en voor goed verdwenen zijn door den Heiligen Geest des oordeels, en door den Heiligen Geest der uitbranding; 1) door den Geest die overtuigen (Joh. 16:18) en een vuur ontsteken zal (MATTHEUS. 3:11).

1) Er wordt niet hier gesproken van de reiniging door het bloed der verzoening, maar van de zuivering en reiniging van den drek en de bloedschuld door den Geest des oordeels en der branding, dat wil zeggen, door den Geest die scheiding maakt tussen zonde en gerechtigheid. De Profeet spreekt hier van de gevolgen der oordelen Gods over de zonde, welke niet Jehova, de HEERE, de Verbonds-God, maar de Heere, de Albeheerser van zijn volk zal zenden. Eerst zullen de oordelen hun werk doen, het onreine uitroeien en het heilige van het onheilige afzonderen en dan treedt Israël's God op als Jehova, als de God des verbonds, die Zijn volk een God der genade en der bescherming zal wezen. Dan zal de Kerk, gereinigd en hervormd, niet langer aan besmetting worden blootgesteld, maar door den Heere op bijzondere wijze bewaard, geleid en bestuurd worden zoals de volgende verzen aangeven.

5. En de HEERE, gelijk Hij eenmaal het Israël uit den tijd der Egyptische verlossing des daags in ene rookwolk en des nachts in een vuurkolom geleid en beschermd heeft (Exod. 13:21 vv. 14:19 vv.), zal ook voor het Israël uit den aanstaanden verlossingstijd over alle woning, iedere plaats van den berg Zions, en over alle plaatsen, waar de nieuwe Godsgemeente hare vergaderingen houdt tot feestviering, dus niet maar alleen over de plaats van het Allerheilige, gelijk in het Oude Verbond (Ex. 40:34 vv.), maar over den gansen berg, die in zijn geheel tot het heilige der heiligen geworden is, scheppen ene wolk des daags, en enen rook, ene rookwolk en den glans eens vlammenden vuurs des nachts, als teken Zijner bestendige tegenwoordigheid; want over alles wat heerlijk is, de ganse gemeente, die dan in hare afzonderlijke delen zo heerlijk voor God zijn zal, zal deze wolk- en vuurkolom ene beschutting wezen.

6. En daar zal ene hut, woning, tabernakel Gods (Openbaring 21:3) zijn tot ene schaduw des daags tegen de hitte van aanvechting en ellende, en tot ene toevlucht en tot ene verberging tegen den vloed en vergen den regen 2), tegen vervolging en verdrukking.

Deze bij dag door ene wolk- en bij nacht door ene vuurkolom overschaduwde berg Zion is geen andere dan de berg des huizes van Jehova, die "wat al hoogten zich verheffen, allen berg zal overtreffen, " tot welken de volken opgaan. En dit inwendig heilige, uitwendig zo heerlijke Jeruzalem is geen ander dan dat, waarvan eenmaal het woord van Jehova in deze gehele wereld zal uitgaan (Hoofdstuk 2:2 vv.). Welk Jeruzalem is dat? Is het 't Jeruzalem der aardse heerlijkheid van Gods volk (Openbaring 11; of is het 't Jeruzalem van den nieuwen hemel en de nieuwe aarde (Openbaring 20 v.)? Het juiste antwoord is: beide.
God zelf de heerlijkheid van de kerk blijvende zal er als een vurige muur om wezen, die ondoordringbaar en onverwinbaar zal blijven. De genade van God wordt ook voor dezulken een uitstekende heerlijkheid en zij die dezelve hebben, worden door de kracht Gods als in ene sterkte en vastheid van geloof en waarheid bewaard.

De Heere wil hiermede niet alleen zeggen, dat Hij zijn volk zal bewaren, maar het vuur zal ook zijn tot afschrik voor de vijanden, zodat zij het volk Gods niet geheel en al zullen overweldigen.
Dit is alle eeuwen door bevestigd, ook dan als het scheen dat de vijand geheel de overhand zou behouden en de kerk van Christus vernietigen.
Dit zal waarheid blijken te zijn aan het einde der eeuwen.
Diep gaande noden kunnen nog verschrikken, de zoon des verderfs moge nog al zijn kracht inspannen om te vernietigen, maar de poorten der hel zullen Gods Kerk niet overweldigen.
2) De profeet is werkelijk voornemens de heilige stad in hare op het eindgericht volgende eeuwige schoonheid te schetsen, maar in deze beschouwing worden het tijdelijke en het eeuwige, het hier weer opgebouwde en het hemelse Jeruzalem tot één. Het is toch aan het O. Testament eigen, het tijdelijke en het eeuwige zijn als ene doorlopende lijn te beschouwen; en eerst het N. Testament trekt ene kruislijn, welke tijd en eeuwigheid scheidt. De N. Testamentische profetie spreekt, gelijk wij zien in de laatste hoofdstukken der Openbaring, ook nog wel in aardse beelden over het hemelse, maar toch met dit onderscheid, dat nu, nadat die kruislijn getrokken is, de in ‘t O. Testament nog verzwegen eis gesteld is, al die beelden aan dit leven ontleend, op het eeuwige toe te passen, en de eeuwige werkelijkheden te onderscheiden van de tijdelijke vormen.

HOOFDSTUK 5.
ISRAËL GODS WIJNGAARD.
Aan deze eerste rede sluit zich een tweede aan, tot dezelfden tijd behorende en ook dezelfde gedachten ontwikkelende, zo ‘t schijnt uit 3:14 voortgevloeid, maar zonder enige belofte aan het einde.
I. Vs. 1-7. Een zeer gevoelvol weemoedig lied, dat ene parabel bevat (2 Sam. 12:4), vormt den grondslag der rede. Hij, dien de Profeet liefheeft, bezit een wijngaard, waaraan hij al wat mogelijk is, gedaan heeft; de wijngaard heeft echter de verwachting van zijn eigenaar verijdeld, en in plaats van goede druiven stinkende druiven voortgebracht; daarom trekt de eigenaar de hand er van af, en geeft hem over tot verwoesting. Met deze gelijkenis is niemand anders dan Israël bedoeld, dat, door den Heere op ‘t zorgvuldigst verpleegd, Zijne verwachting zo schandelijk mogelijk heeft teleurgesteld.

1. Nu 1) zal ik mijnen beminde, voor den Bruidegom der gemeente, wiens vriend en heraut ik ben (Joh. 3:29) een lied mijns liefsten zingen, dat ik Hem, mijnen liefste, die tevens mijn aanverwant is 2), niet maar in dan mond leg, maar dat Hij helaas! zelf zingen moet en ik Hem slechts nazing, van Zijnen wijngaard, hoe het Hem daarmee gaat: Mijn beminde heeft (liever: had) enen wijngaard op enen vetten heuvel, in een van nature vruchtbaar, voor de zonnestralen overal toegankelijk en voor den wijnbouw uitnemend geschikt bergland 3).

1) In Hoofdstuk 1 heeft de profeet, als een andere Mozes, een inleidend woord gesproken, en de eerste rede in Hoofdstuk 2 niet minder treffend met den tekst van een vroeger profetisch woord aangevangen; deze rede begint hij nu als improvisator, die met schone, wegslepende woorden zich zelven en de toehoorders oproept, en, terwijl hij alzo aanheft, heeft hij, (zij ‘t in den geest of werkelijk) ene grote menigte volks uit Jeruzalem en Juda om zich heen.
2) Ook Jesaja was uit den stam Juda (LUTHER). Zie 2 Kon. 15:7
3) Op een vetten heuvel.

Bij zulk een wijngaard, aangelegd op een vetten heuvel, vergelijkt de Heere zijn volk Israël.
Zo kan men inderdaad van het lieflijke land der belofte, het door zijne buitengewone vruchtbaarheid beroemde Kanaän, spreken.
Wie een wijngaard wilde aanleggen, groef den grond met een houweel goed om, en zuiverde dien van stenen, en leide dien door middel van muren terrasvormig aan, opdat de aarde niet zou wegspoelen.
De wijngaard werd verder door hekken of muren omgeven, ter bescherming tegen het vee en het wild gedierte, vooral tegen de wilde zwijnen.

2. En Hij heeft, toen Hij den wijngaard plantte, dien omtuind (Mark. 12:1), volgens ene andere vertaling omgegraven, d. i. den grond losgemaakt, en van stenen en puin gezuiverd, en Hij heeft hem beplant met edele wijnstokken, omdat hij de beste soort van vrucht, kleine blauwrode, zeer zoete druiven met bijna onmerkbare pitten, kweken wilde; en Hij heeft tot beschutting en sieraad van den zorgvuldig aangelegden en met zulke edele stukken beplanten wijngaard, in zijn midden enen toren 1) gebouwd, en ook 2) voor den oogsttijd enen wijnbak 3) daarin uitgehouwen, dien Hij met veel moeite in den rotsgrond aanbracht (Richt 6:11, 2), en Hij heeft verwacht, dat hij goede druiven zou voortbrengen, maar hij heeft stinkende

druiven voortgebracht, (onrijp gebleven, rimpelige druiven, of de harde bessen van den wilden wijnstok).

1) Nog tegenwoordig heeft elke wijngaard bij Hebron een klein gebouw of stenen torentje, hetwelk den wachter en tijdens den wijnoogst den eigenaars en hun gasten tot verblijfplaats verstrekt.
2) Het woordje ook drukt uit, dat het kleinste en voor het tegenwoordige niet noodzakelijke-de wijntak was nog niet nodig, omdat de vrucht er nog niet was-met de meeste zorgvuldigheid door de voorzienige genade Gods voor Zijn volk geschied was.
3) De vette "heuvel, " is het van melk en honing vloeiende Kanaän (Gen. 12:7), het omgraven en van stenen zuiveren betekent de zuivering des lands van zijne vroegere heidense bewoners en de inbrenging van Israël in zijn erfland (Ps 44:3 v.); de edele ranken zijn de kinderen Israël's zelf; edel door afkomst en toebereiding Gods (Hoofdstuk 51:1 v. Deut. 4:6 vv.); de beschermends en sierlijke toren in 't. midden van den wijngaard te Jeruzalem, de koning- en tempelstad, met hare priesters, profeten en theocratische koningen de wijnbak is de aan 't volk toegezegde verheven toekomst, als het tot edelen wijn worden, d. i. de volheid des H. Geestes ontvangen en met het uit hem voorgekomen heil den dorst van alle volkeren lessen zou. Op Israël's ontaarding en zijne onbruikbaarheid voor deze genadige bedoelingen Gods doelt de uitdrukking: "stinkende druiven" (of gifbeziën).

Robinson vond bij het dorp Hableh, een in weerwil van haren hogen ouderdom zeer goed bewaard gebleven wijnpers in de rotsen uitgehouwen.
Zulk een pers bestaat uit een bovenst en benedenst gedeelte, een hoger en lager gelegen bak. In de eerste werden de druiven getreden, uit de laatste het daarin gelopen sap of de most in de kruiken of in lederen zakken gedaan.
Het is duidelijk wat de Heere God hier onder dit alles verstaan wil. De Heere had Israël in Kanaän op eigen erve gesteld, in een land overvloeiende van melk en honing. Hij had zijn volk omtuind door de wet op Sinaï gegeven, in zijn midden een toren gebouwd en ook een wijnbak, d. i. Hij had den tempel, de plaats der godsdienstige samenkomsten gegeven, waarin het volk de vruchten des geloofs en der liefde zou brengen. Van uit den tempel ging de wet en het woord des profeten tot Israël om het te bewaren bij de zuiverheid van den godsdienst. Daar kwam Israël weer bijeen om den Heere de lofoffers te brengen, die Hem aangenaam zijn. Israël was dus een hoog bevoorrecht volk, dat alles van den Heere had ontvangen om het volk te zijn, waartoe Hij het bestemd had. Maar ziet in plaats dat van dien wijngaard en van dien wijnberg goede druiven en goede wijn werd gegeven, in plaats dat Israël ware vruchten des geloofs en der liefde voortbracht, bleek het nu dat zij stinkende druiven, vruchten der ongerechtigheid hadden voortgebracht.

3. Nu dan, gij inwoners van Jeruzalem, en gij mannen van Juda! oordeelt, spreekt toch zelf recht tussen Mij, den Heere, wiens lied Zijn vriend en profeet zo even (vs. 1) gezongen heeft, en tussen Mijnen wijngaard, bij wie de schuld is, dat de vrucht van den wijngaard slechts in stinkende druiven bestaat 1).

1) De gelijkenis wekt Israël's opmerkzaamheid en doet een beroep op zijn innerlijk rechtsgevoel, welks oordeel dan op de misdadigers zelf wordt toegepast, zodat deze hun

eigene rechters moeten worden. Zo deed Jotham bij de Sichemieten (Richt. 9:7 vv), Nathan David (2 Sam. 12:1 vv).

4. Bij Mij, den Heere, toch zeker niet alsof Ik iets zou nagelaten hebben; a) Wat is er boven het opgenoemde, dat Ik deed (vs. 2), meer te doen aan Mijnen wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb? Gij kunt op deze vraag niets aanwijzen, maar bekent door uw stilzwijgen dat alles wat gedaan kon worden, zo rijkelijk mogelijk gedaan is. En daarom laat Ik u verder vragen: Waarom heb Ik en met recht verwacht, dat hij goede druiven voortbrengen zou, en hij heeft stinkende druiven voortgebracht? 1)

a) Jer. 2:5. Micha 6:3, 8.

1) Waar de Heere alles had gedaan, daar kon Hij te recht nog vragen wat er meer te doen was aan Zijn wijngaard, en kon Hij, op weemoedig bestraffenden toon, Israël wijzen op alle gebrek aan vrucht niet alleen, maar op het tegenovergestelde.

Want dat was juist het schrikkelijke, niet dat er geen vruchten waren, dit kon bij een nog kern gezonden wijngaard plaats hebben, maar dat er stinkende vrucht was, in plaats van vruchten des geloofs, die der zonde en ongerechtigheid.

5. Ook op deze vraag weet gij niet te antwoorden, daar gij niet met berouw en ootmoed belijden wilt, dat gij alleen de schuldigen zijt. Nu dan, Ik zal ulieden nu bekend maken, wat Ik Mijnen wijngaard weldra doen zal. Ik zal a) zijnen tuin, wat hem nu uitwendig bijeen houdt, wegnemen, opdat hij voor het binnendringende vee zij tot afweiding; zijnen muur, de inwendige kracht zal Ik verscheuren, opdat hij voor de voeten van woestelingen zij tot vertreding 1).

a) Ps. 80:13.

1) Hiermede wordt gewezen op dit reusachtig proces, dat van nu af tot in de verre toekomst zal gevoerd worden: Gods dadelijke en door mensen verleende bescherming wordt aan Israël ontnomen, en het volk wordt van dezen tijd af aan de aanvallen der Heidense volkeren overgegeven (de Assyriërs, de Chaldeeën en later de Romeinen) (zie MATTHEUS. 21:33 vv.)

6. En de alzo verwoeste en vertreden wijnberg zal niet weer hersteld worden; Ik zal integendeel hem voor altijd tot woestheid maken; hij zal voortaan niet meer gelijk vroeger besnoeid noch omgehakt worden, daar dit niet door het dragen van goede vruchten, maar slechts door nieuwe teleurstellingen zou worden gevolgd, maar distels en doornen zullen daarin in zo hevigen graad opgaan, dat hij geheel woest wordt 1), en Ik zal de wolken gebieden, dat zij geen regen daarop regenen, en den grond nimmer vruchtbaar maken 2).

1) De betekenis van deze woorden is: gene overheid meer, geen leraar, geen profeet meer, maar regeringloosheid en sektarisme.
2) Wat de regen is voor den wijngaard, dat is voor de gemeente dat water des levens, hetwelk den geestelijken dorst laaft, het woord Gods. In en na de ballingschap hadden de Joden nog

profeten, nog bestendige bronnen des levenden waters in hun midden maar die ballingschap is de vervulling van dit woord ook niet.

Eindelijk doet de landman dezen akker als in den ban. De plechtige vervloeking eens akkers schijnt daarin bestaan te hebben, dat men wenste, dat er geen dauw of regen meer op zou nederdalen (2 Sam. 1:21). Doch hier verraadt Zich nu de goddelijke Landman, wie Hij was, de Heere van hemel en aarde! Ik zal de wolken gebieden. Zo worden wij voorbereid op de overbrenging der gelijkenis in het volgende vers.

7. a) Want om u nu ook de betekenis der gelijkenis mede te delen, ofschoon gij de hoofdzaak daarvan reeds gevat hebt, de wijngaard van den HEERE der heirscharen is het huis van Israël, en de mannen van Juda zijn ene plant Zijner verlustingen, want bij hen heeft Hij Zijn heiligdom opgericht en den troon van Zijne rechtvaardige heerschappij, maar hier is juist de smartelijkste teleurstelling, waarover (vs. 2) gesproken was, Hem bereid. Hij heeft gewacht naar recht, dat het naar billijkheid onder de mannen van Juda in ere zou zijn, maar ziet, hetgeen Hij bij hen vindt, het is schurftheid 2), dwingelandij, die van den vreemden eigendom zich meester maakt; Hij heeft gewacht naar gerechtigheid, te oefenen en zonder partijdigheid en zelfzucht aan allen te doen, maar ziet, hetgeen Hij als vrucht van Zijn liefdearbeid aan Israël plukt, is geschreeuw 1) der armen en ellendigen over verdrukking zonder erbarmen.

a) Ps. 80:9.

1) De grievende teleurstelling, door Jehova ondervonden, wordt door twee woordspelingen (in den grondtekst: mischpat = recht, mispach = schurftheid, tsedakah = gerechtigheid; tseakah = geschreeuw, klacht, uitgedrukt, welke woordspelingen de ongedachte omkering van ‘t geen gehoopt werd in het tegendeel aanwijzen. De profeet schetst op deze wijze door klankvormen, hoe de gehoopte edele vruchten in slechts uitwendig daaraan gelijk zijnde stinkende druiven veranderd werden.

Gelijk de wilde druif, de wijnstok, die in ‘t wild groeit uitziet gelijk de edele, alzo bezit ook Israël den schijn dat het Gods volk is, ja zelfs den (Farizesen) schijn der godzaligheid.
In de ook voor het uitwendig oor indrukwekkendste taal laat ons de profeet aan ‘t slot der parabel de bittere teleurstelling van den trouwen Heere en Hoeder des wijnbergs Israël in woorden zonder beeldspraak vernemen.
De Overheden vertraden het recht, in plaats van het te handhaven, en de raadzaal zelf was vol verwarring, vol onrecht, en dit maakte de Hoofden des volks ruw, afschuwelijk lelijk, (schurftig zegt de Ned. vertaling), zodat de mishandelingen des volks hetzelve onophoudelijk tegen deze Overheden deed roepen zonder gehoor te vernemen, dies des zelfs klachten tot den hemel opgeklommen, en bij God in genade aangenomen waren, als die dezelve nu haast recht verschaffen, en deze onderdrukkers naar verdienste straffen zouden.
Zodanig zou de wijngaard van het Joodse volk zijn hoedanig het in dezen tijd zich openbaarde. Doch het Joodse volk zou daarmee het meest openbaren en tonen dat het innerlijk bedorven was; dat het niet juist oordeelde over God en Zijne wegen, dat het uit haat, nijd, afkeer van het pad van het rechte oordeel, tot de ergste gevallen afweek, ja zelfs niet er voor terug beefde, om aan toorn en haat voldoening te geven, door onschuldigen te

veroordelen (zelfs Gods Zoon, o misdaad!), en het bloed der heiligen te vergieten. Deze schurft is getoond in de publieke rechtszaak tegen Christus en de Apostelen, in het geweld en de onderdrukking, in de vervolging van de heiligen.

II. Vs. 8-23. In een zesvoudig wee schetst de profeet iedere der slechte vruchten afzonderlijk, welke de wijngaard des Heren voor zijn bezitter oplevert. Het eerste gaat over de gierigheid als de wortel van alle kwaad (vs. 8-10), het tweede over de op klaarlichten dag aan de hand gehouden zwelgerij (vs. 11-17); het derde over de ijdelheid, die door moedwillige zonde en lasterlijke woorden Gods oordeel inroept (vs. 18, 19), het vierde over de zedenleer van den tijdgeest, die Gods woord en waarheid verkeert (vs. 20); het vijfde over de op eigene wijsheid steunende on-theocratische staatkunde (vs. 21) en het zesde over de rechtspleging in den staat, welke om de eigen lusten te kunnen bevredigen, het recht verdraait en verkoopt.

8. Wee degenen, die uit onverzadelijke hebzucht en snode verachting van Gods inzettingen (Lev. 25:10 vv.) huis aan huis trekken, akker aan akker brengen (Micha 2:2), totdat er voor anderen gene plaats meer zij te wonen, en dat gijlieden alleen inwoners gemaakt wordt in het midden des lands.

Huis aan huis trekken betekent buiten twijfel ook: uit vele huizen slechts één maken, de woningen van een aantal huisgezinnen innemen, om zoveel prachtiger, ruimer en gemakkelijker te wonen. Land aan land brengen (of akker aan akker), uit een aantal landhoeven slechts een prachtig en onmetelijk landgoed maken.
Hiermede wordt niet aangeduid, dat het zonde zou zijn voor iemand die reeds enige eigendommen had, enige andere aan te kopen, neen maar het misdrijf wat hier bestraft wordt, was een onmatige begeerte tot het bezitten van vele aardse goederen in zulke, die daartoe al hun zorg, tijd en vlijt besteden alsof er op deze aarde niets anders voor hen te zoeken, te verrichten ware.
Wat de Heere hier door den Profeet veroordeelt en waarover Hij het “wee” uitspreekt is de hebzucht en de gierigheid van zo velen, die tegen de Mozaïsche wet in, huis aan huis, en land aan land tot zich trokken, op allerlei slinkse wijze, op onrechtvaardige manier.
Niet dat iemand van een ander een huis kocht of een stuk land. Dit was niet verboden, indien men met het jubeljaar maar weer in de gelegenheid stelde het gekochte in te lossen.
Wat de Profeet veroordeelt is, het zich ten koste van den arme en ellendige verrijken, zodat er voor dezen geen huis of land overbleef.

9. Voor mijne oren heeft de HEERE der heirscharen over deze hemeltergende zonde gesproken; al is het dat alles nu ongestraft schijnt te blijven, Hij zegt mij zo duidelijk mogelijk vooruit, hoe het met deze hebzuchtigen gaan zal: Ik zal niet de Heere zijn, zo niet vele huizen, die gij u toegeëigend hebt, tot verwoesting zullen worden, de grote en de treffelijke paleizen, die gij uit het geroofd goed u gebouwd hebt, zonder dat er één enkel inwoner in zij.

10. Ja tien bunderen wijngaards zullen, ten dage van misgewas en onvruchtbaarheid, die komen zal, niet meer dan een enig bath geven, en een homer zaads zal een efa geven en door den algemenen hongersnood zal het land zeer worden ontvolkt.

Een Bath (natte maat) = een Efa (droge maat) (Ezechiël. 45:11, 14). Een Efa= 1/10 Homer = ons schepel of, als natte maat, weinig meer dan een emmer. Tien bunder (of morgen) wijnakkers geven dan slechts een emmer wijn; waar men tien schepels koren zaaide, oogstte men slechte één schepel. De vervulling dezer bedreiging moeten wij zoeken in de krijgsverwoestingen onder Achaz.

11. a) Wee degenen, die, zich vroeg opmakende in den morgenstond, sterken drank najagen (Pred. 10:16), en vertoeven tot in de schemering, totdat de wijn hen heeft verhit.

a) Spr. 23:29, 30.

De Oosterlingen gebruiken zelden vóór den avond meer spijs dan tot hun noodzakelijke behoeften nodig is, hun maaltijden houden zij in de koelte des avonds, en 't is schandelijk, een bewijs van slechte zeden, reeds in den morgenstond te beginnen met brassen en gastmalen houden.
Zie Pred. 10:16

12. En harpen en luiten, trommelen en pijpen (Num. 10:2), en wijn zijn, om aan hun drinkgelagen meerder luister bij te zetten en hun geweten in slaap te wiegen, in hun maaltijden; maar zij aanschouwen het werk des HEREN, het reeds nu zich ontwikkelend naderend gericht, niet, en zij zien niet op het maaksel Zijner handen, om weer te ontwaken uit den strik des duivels, onder welken zij gevangen waren naar Zijn wil (2 Tim. 2:16).

In hun vreugde en heerlijkheid hebben zij geen zin voor het allerheerlijkste in Gods wezen en werken in de geschiedenis. Zo merken zij ook niet, het in het tegenwoordige zich voortbereidende gericht. Daarom zal het tot dien dierlijken, blinden, stommen en doffen toestand vervallen.
Deze overgegeven involgers van hun lusten denken nooit op wat ernstig, en zien den Heere, die hun weldoet, in macht, grootheid en goedheid nooit met aandacht aan, zij denken nooit om Hem, maar om hun ijdelheden, en al heft de Heere Zijne hand ten verderve tegen hen op, zij slaan er geen acht op, en verwaarlozen dus ziele en zaligheid.
Vs. 11 en 12. De wijn, door God den mens gegeven om zijn hart te verheugen (Ps. 104:15), wordt bij hun gelagen tot ene bron van wilden lust, een spotter, gelijk de Schrift hem op ene andere plaats noemt (Spr. 26:1), en ook ene goddelijke gave van Boven, de heilige muziek, daartoe verordend om in het gemoed van de kinderen dezer aarde den reinen hemel te doen opgaan, met zijne schitterende lichten en sterren, dient in snood-verlagend misbruik, in verband met den wijn, om de zinnelijke verdoving te vermeerderen.

13. a) Daarom, dewijl zijne oversten zo volleerd zijn in de werken des vlezes, maar zo blind en gevoelloos voor hetgeen de Heere doet, zal mijn volk dat ik, de profeet, zo innig liefheb en zo gaarne voor het verderf bewaard had, gevankelijk weggevoerd geworden, omdat het gene wetenschap 1) heeft, tot het einde toe niet geloven wil, wat over hen besloten is, en zijne heerlijken, de voorname brassers zullen honger lijden, en hun menigte, het op drank beluste volk, dat zich door het voorbeeld der aanzienlijken tot dezelfden dienst des vlezes heeft laten overhalen, zal verdorren van dorst. 2)

a) Amos 6:7.

1) De wetenschap nu, wier gemis het volk Gods tot ondeugd wordt aangerekend, is de ware koning, de bondgenote der wijsheid, welke omvat zowel de kennis Gods, van Zijn natuur, volmaaktheid en roem, en van de wegen, door welke Hij streeft om den roem en de heerlijkheid van Zijn volmaaktheid te openbaren in den Zoon, als van Hem zelf, van Zijn natuur zeg ik, van Zijn staat van Zijn doel en van de plicht aan God verschuldigd, en van de wegen en middelen, door welke de arme mens tot de eeuwigdurende gemeenschap Gode in ere kan komen, en in hoofdsom, om het zo eens uit te drukken, de praktische kennis van den waren godsdienst. Deze kennis is het voornaamste stuk in alle religie, dewijl zij het fondament er van is. Niemand kan God dienen, tenzij men Hem bemint, en niemand kan Hem beminnen, tenzij men Hem heeft leren kennen.
2) In dit tweede lid, worden zowel de hogere als de lagere standen gedreigd met ellende. Onder heerlijken, of heerlijkheid, hebben wij te verstaan, de voornaamsten, de hoofden des volks en onder menigte, of eigenlijk gespuis, de lagere volksklassen. Rijk en arm zouden delen in de oordelen, die over Juda en Jeruzalem zouden komen. En die oordelen zouden bestaan, eerst in het verwijderen van den staf des broods, zodat honger en dorst schrikkelijk zouden wezen. En het gevolg daarvan, zoals in het volgende vers wordt aangeduid, dat er velen zouden sterven, dat het graf, zonder mate, zijn mond zou opendoen.

14. Daarom, om nog eenmaal, als in vs. 13 de in vs. 11 v. ontwikkelde gedachte op te vatten, zal het graf, de onderwereld of het dodenrijk (Job 7:9), gretig om al wat op de aarde is zich toe te eigenen en dat te verslinden, zich zelf wijd opsperren, en zijnen mond opendoen, zonder maat, omdat de buit hier zo rijk is; opdat in hare afgronden nederdale hare, Jeruzalems heerlijkheid, en hare menigte met haar gedruis 1), en die in haar van vreugd opspringt, 2) van de zwelgers en de speellieden.

Beter en haar gedruis. Ook hier weer hebben we onder heerlijkheid, menigte en gedruis de hogere en lagere standen te verstaan, m. a. w. het gehele volk. Duizenden en tienduizenden zouden sterven, en wie nu nog van vreugde opsprong, zou dan door het graf verteerd worden, omdat men den Heere God had verlaten en Zijn dienst had verworpen.
De profeet weidt zeer uitvoerig uit over de straffen, én opdat Israël zich nog mocht bekeren én opdat als eenmaal de straf voorbij zou zijn het overgeblevene zou zien, dat waarlijk de mond des Heren het had gesproken.
2) Zo verzonk reeds eertijds het rot van Korach in de diepte der aarde (Num. 16), en zo opent deze zich van tijd tot tijd ten schrik der bozen, om hen op te jagen uit den tuimel van zondige lusten, terwijl de kinderen des lichts in ongestoord vertrouwen op Dien, die een vuur voor den overtreder, maar een licht voor den vrome is, rustig in de huiveringwekkende diepten neerzien; want dezelfde hand, die genen naar beneden stort, heft dezen omhoog in de zalige hoogten des hemels, zo als Henoch en Elia.

15. Dan zal, gelijk reeds (Hoofdstuk 2:11-17) gezegd is, de gemene man, die zich niet heeft willen verootmoedigen, neergebogen worden, wanneer het de diepte der hel ingaat, en de aanzienlijke man, die nu hoog van ogen en van hart over den weg gaat, zal vernederd worden,

en de ogen der hovaardigen zullen vernederd worden, bij het neerzien in die ontzettende diepte, gelijk zij vroeger zich fier verhieven tegen den Heere.

16. Doch de HEERE der heirscharen zal verhoogd worden door het recht, zal als de alleen verhevene in de glansrijke openbaring des rechts Zich verheerlijken; en God, die Heilige, zal geheiligd worden, door Zich zelven, daar men dit Hem niet heeft willen doen door betoning van gerechtigheid.

Dit vers slaat op vs. 7 terug. Vrijwillig of onwillig verheerlijkt het schepsel den Schepper. Daar de mens niet over recht en gerechtigheid als vrijwillig aangeboden vrucht van een vernieuwd gemoed den naam des Heren wilde heiligen (Hoofdstuk 8:13), oefent Hij van Zijne zijde recht en gerechtigheid uit en verheerlijkt Zich zo aan hen als den Heilige.

17. a) En de lammeren, de ingebrachte volkeren zullen de nu zo weelderige velden afweiden in de plaats der godvergeten brassers, naar hun wijze, alsof zij in die dreven te huis zijn, en de vreemdelingen zullen de verwoeste, de woest geworden plaatsen der vetten, der op hun volheid nu zo trotse brassers, eten.

a) Jes. 14:30.

Het oude Jeruzalem is ook naar het uitwendige gelijk ‘t rot van Korach (Num. 16:30, 33) onderaards geworden; even als Babylon en Ninevé, welker bouwvallen men uit de onuitputtelijke mijnwerken van den zich vér uitstrekkenden bodem opgraaft, in de aarde gezonken zijn, zo wandelt men in het tegenwoordige Jeruzalem over het in de aarde verzonken oude heen, en menig raadsel in de topografie (plaats-beschrijving) zal onopgelost blijven, zolang het oude Jeruzalem niet weer uit de aarde is opgegraven. Wanneer wij bedenken, dat geheel het heilige land nu ene onafzienbare weide der Arabische herdersstammen, en het uit puin opgebouwde Jeruzalem ene Mohammedaanse stad is, dan is wat in vs. 17 voorspeld wordt letterlijk vervuld geworden.

18. Wee degenen, die de ongerechtigheid trekken met koorden der ijdelheid: en de zonde als met dikke wagen-zelen 1), die het heilloos koord der snoodheid, het dikke wagenzeel der zonde slepen!

1) Wat betekent dat? Volgens sommigen moet men onder ongerechtigheid en zonde de straf over haar, de bezoekingen en oordelen Gods verstaan, welke men door ontzettende roekeloosheid als tot zich trekt, over zich brengt. Volgens anderen worden de inwoners van Jeruzalem als slaven der zonde voorgesteld, als lastdieren, die, in het gareel der ongerechtigheid gespannen, haar overal voortslepen. Zo vertaalde het Luther ook, en onder de nieuwere b. v. van der Palm, Umbreit en Drechsler.

Dat is, dat zij zeer vele en grote moeite besteedden om te zondigen als het vee, hetwelk in het juk loopt, zich met allen ijver aangordende om aan hunnen ongeregelden lust te voldoen, zo zelfs dat zij zich zelf geweld aandeden, om het genoegen te hebben van hun driften bot te vieren. Zij menen zo verzekerd te zijn van het welgelukken hunner boze raadslagen en

ontwerpen, alsof zij dezelve met dikke en sterke wagenzelen aan hun karren als vastgebonden hadden, daar zij toch bevinden zullen, dat deze koorden ijdel zijn en op de minste rekking breken. Door gewoonte en hebbelijkheid zijn ze zo verhard in de zonde, dat zij er zich niet van kunnen ontdoen, en zij worden er zo slecht in, dat zij naar geen prikkel van het geweten meer willen luisteren noch naar de bedreigingen des oordeels, het oor lenen.

19. En die, dat doende, daar zeggen, met hun ijdele of lichtvaardige stellingen onbeschaamd voor den dag komende, dat Hij, Jehova Zich toch haaste, dat Hij Zijn zo dikwijls gedreigd, maar nog nimmer aanschouwd werk der bestraffing bespoedige, opdat wij het eindelijk met onze ogen zien, in plaats van dat maar altijd te moeten geloven; en laat naderen en komen den raadslag des Heiligen van Israël 1) gelijk de Profeten Hem noemen, dat wij hetgeen Hij altijd gezegd heeft te zullen doen, nu werkelijk door aanschouwing vernemen (Jer. 17:15. 2 Petrus 3:3 vv.

1) Steeds zwarter worden de groepen, welke de profeet ons voorstelt. Zijn wee geldt thans hen, die in ‘t bewustzijn van ‘t kwade (d. i. ofschoon wetende dat dit kwaad is, dus gedaald tot de ontzettende diepte van moedwillig te zondigen) het kwaad ophopen en in de stoutste vermetelheid de verwijderde oordelen van den heiligen God bespotten, omdat zij die nog niet met ogen zien.

Hiermede worden de drieste spotters bedoeld, die als in latere dagen uitriepen, waar is de belofte zijner toekomst (2 Petrus 3:1, 3, 4), die het heilig rechtvaardig oordeel Gods tartend inriepen en spottend den Heere God den Heilige Israël’s noemden.

20. Wee degenen, die reeds zó verblind zijn in geestelijke zaken, dat zij deugd noemen wat boosheid, leugen wat waarheid, zoete vreugde wat bitter wee is, het kwade goed heten, en het goede kwaad; die duisternis tot licht stellen, en het licht tot duisternis; die het bittere tot zij zoet stellen, en het zoete tot bitterheid! 1)

1) Het kwade, duisternis en het bittere zijn niet woorden van een en dezelfde betekenis, maar het ene is het gevolg van het ander. Het kwade is werk der duisternis en de werken der duisternis brengen geen zoete naar bittere vruchten voort, voor degene, die de werken der duisternis bedrijft. Het een is dus een noodwendig gevolg van het ander. Zo ook tegenovergesteld is het goede vrucht van het licht en heeft een zoeten nasmaak. Het wee nu wordt uitgesproken over degenen, die in plaats van het goede na te jagen en als kinderen des lichts te wandelen, het tegenovergestelde doen, en tegen beter weten in, werkers der ongerechtigheid zijn.

21. Wee degenen, die, beroofd van alle godsvrucht, het beginsel der wijsheid (Spr. 1:7. Ps. 119:10), in hun ogen wijs (Spr. 3:7. Rom. 12:17), en bij zich zelven d. i. naar hun mening, in hun beschouwingen over hetgeen den staat in dezen zwaren nood betaamt, verstandig zijn, zodat zij van ene verstandige staatkunde, zo als de profeet op grond van Gods Woord hun voorhoudt, niets willen weten (Hoofdstuk 28:9 v. 30:1 v.).

22. Wee degenen, die helden zijn, niet zo als hun roeping als volksrechters dit eist, met beslistheid het onrecht wrekende, maar om wijn te drinken, en die kloeke mannen zijn, wakkere en scherpzinnige mannen, niet om schuld en onschuld te onderscheiden, maar in de kunst om sterken drank te mengen, den wijn door toevoeging van allerlei bestanddelen zwaar en bedwelmend te maken.

23. Wee die om deze hun lusten te kunnen bevredigen, en zich daartoe altijd op nieuw de middelen te verschaffen, den goddeloze, al is zijne schuld zo klaar als de dag, rechtvaardigen, onschuldig verklaren, om een geschenk, waarmee zij zich hebben laten omkopen, en a) de gerechtigheid der rechtvaardigen van deze afwenden 1), hen veroordelen als hadden zij ongelijk.

a) Spr. 17:15; 24:24.

1) Dat hun rechters het recht verdraaiden en alle billijkheid met voeten trapten. Het misbruik van den drank deed hen de wet vergeten en bracht hen aan het dwalen, en dit maakte hen licht omkoopbaar om voor geld onrecht te plegen, ten einde hun weelde te beter bot te mogen vieren. Voor geld rechtvaardigde zij de goddelozen en voor geschenken nemen zij de gerechtigheid der rechtvaardigen van hen weg, dit is, zij beroven hen van de middelen, om hun onschuld te doen blijken, en geven om anderen te believen en zich zelf te bevoordelen, het vonnis tegen dezelve. In burgerlijke geschillen kan een klein geschenk hen overhalen om het recht naar de zijde des schenkers te doen zwaaien. In strafschuldige zaken ontzagen zij zich niet den schuldigsten zelfs als hij hen maar betalen wilde, vrij te spreken en om gelijke vergelding van de zijde des vervolgers den onschuldigsten mens te veroordelen.

III. Vs. 24-30. Met dat zesde wee zich tot de onrechtvaardige rechters gewend hebbende, doet hij eerst de strafbedreiging in al hare gestrengheid horen, maar geeft dan aan zijne toespreek ene meer algemene wending, en richt zich tot den gehelen wijnberg, waarvan zij de slechte vruchten zijn, namelijk tot Juda en Jeruzalem. Daar Israël vooral wat de eersten des lands, maar ook wat het eigenlijk gezegde volk aangaat, den Heere en Zijn Woord heeft verworpen, zal het spoedig en onherstelbaar geheel ten verderve gaan (vs. 24); in herhaalde, de grondvesten van den Staat verwoestende slagen, zal de Heere Israël bezoeken (vs. 25); eindelijk zal Hij de vreemde volkeren ontbieden, en door een strijdbaar kamplustig heirleger, onverbiddelijk en onweerstaanbaar in zijne aanvallen, den ondergang van Zijn volk bewerken. (vs. 26-30).

24. Daarom, daar zij voor het oordeel zijn rijp geworden, om nu haastig en onverbiddelijk te worden weggenomen, a) gelijk de tong des vuurs den stoppel verteert, en het kaf door de vlam verdaan wordt, wanneer daar buiten op het veld de akker na voleindigden oogst van stoppels en onkruid gereinigd wordt (Exod. 22:6), alzo zullen ook zij, dat onkruid, met wortel en tak uitgeroeid worden, en zal hun wortel in de aarde als ene uittering wezen, geheel verteren en hun bloem, hetgeen nog van hen boven den grond staat, zal als stof opvaren, als kaf, dat de wind heen drijft (Ps. 1:4. Mal. 4:1, 3): omdat zij verwerpen de wet des HEREN der heirscharen, welke Hij hun door Mozes geopenbaard heeft, en de rede des Heiligen van Israël, welke Hij hun door Zijne Profeten laat verkondigen, versmaden.

1)

a) Exod. 15:7. Jes. 9:18.

1) Juda wordt hier gedreigd met algehelen ondergang, en de reden waarom aangegeven. Het zal geschieden omdat Israël de zonde der zonden, heeft begaan, n. l. het woord des Heren, van den Heiligen, van Hem die Israël tot Zijn eigendom had verkoren, had verworpen. Juist dit was de grote zonde, de hoofdzonde van Israël's volk, dat het het Woord van Hem, die Israël tot zijn wijngaard had uitverkoren, had verworpen.

In het volgende vers wordt de straf nog nader aangeduid en gezegd hoe zwaar zij zal wezen, terwijl er bijgevoegd wordt, dat des Heren hand nog uitgestrekt is om Zijne straffen te blijven uitvoeren.

25. Daarom, om zulk ene verwerping en versmading, welke zulk ene grote zonde is, omdat die God, die Zich door Zijne wet en voortdurende verkondiging aan hen niet onbetuigd laat, zo verheven en zo heilig is, is de toorn des HEREN ontstoken tegen Zijn volk, en Hij heeft ter rechtvaardige bezoeking tegen hetzelve Zijne hand uitgestrekt, en Hij heeft het met zo zwaar neervallende slagen geslagen, zodat de bergen onder het medegevoel van die slagen hebben gebeefd 1), en hun dode lichamen, de lichamen der in den strijd gesneuvelden 2), zijn geworden als drek in het midden der straten, blijvende onbegraven liggen, terwijl niemand van de overblijvenden voor ene eervolle begraving zorgt (2 Kon. 9:37. Ps. 83:11). Om a) in weerwil van dit alles, hoe verschrikkelijk het ook zij, keert Zich Zijn toorn niet af, omdat die nog niet gestild is, maar Zijne hand is nog uitgestrekt
3) tot verdere slagen.

a) Jes. 10:6; 9:11, 16, 20; 10:4.

1) De bergen hebben gebeefd. De natuur staat naar Gods ordening als wereldschepper tot den mens in dezelfde betrekking als het lichaam tot de ziel; iedere slag van Gods heiligen toorn, die het volk treft, treft ook het door hem bewoonde land; alzo beefden nu ook in den Syro-Efraïmitischen strijd, ofschoon slechts voor ingewijden merkbaar, de bergen van Juda.
2) Wellicht wordt hier het door den Syro-Efraïmitischen oorlog bewerkte bloedbad bedoeld 2 Kron. 28:5 vv.
3) Deze woorden worden later dikwijls herhaald in de onder koning Achaz gedane voorspellingen (Hoofdstuk 9:12, 17, 21; 10:4. Vergl. Hosea 7:10.

Vs. 24-25. De gehele natie zal versterven; beneden zullen zijn wortels verrotten, boven zijne bloesems verstuiven. Jehova Zebaoth, de God der liefde, is een ijverig God, een vreselijke gloed voor de zondaars.
Vele krijgslieden zouden in de hitte des strijds sneuvelen niet alleen, naar ook vele burgers in de steden in koelen bloede vermoord worden en de overgeblevenen zouden niet in staat zijn, noch den moed er voor hebben om ze behoorlijk te begraven. Het vuur Zijner gramschap zou zo lang branden als er stoppelen en kaf onder hen was, en Zijne hand zou met de slachting

aanhouden, omdat zij in de benauwdheid zelf nog niet tot Hem riepen, en door boete en berouw zich niet bekeerden of enige zucht tot levensverbetering toonden.

26. Want Hij zal, vervullende wat Hij reeds (Deut. 28:49 vv.) gedreigd heeft, ene banier, een hoge stang met wapperende vlag opwerpen onder de Heidenen van verre, tot een teken dat zij zich ten strijde tegen zijn volk zullen verzamelen, en Hij zal hen, gelijk een bijenhouder door sissen of fluiten de bijen uit de korven lokt, dat zij zich neerlaten, herwaarts sissen van het einde der aarde, uit de verre landstreken aan gene zijde van den Jordaan (Hoofdstuk 13:5; 39:3); en ziet, haastelijk snellijk zullen zij aankomen, 1) om het verlangen der ongelovige spotters (vs. 19) te bevredigen.

1) De vervulling dezer profetie begon reeds onder Achaz, maar krijgt eerst hare ware vervulling door de Assyriërs en straks door de Babyloniërs en eindelijk in de Romeinen.

De Assyrische volken (Hoofdstuk 39:3) werden de volken uit de verte genoemd, dewijl zij in achter-Azië woonden en de Eufraat als het ware voor Israël de meest ver verwijderde bekende rivier was.

27. Geen moede en geen struikelende zal onder hen wezen, de krachtige en tot den strijd toegeruste heirscharen, welke de Heere Zich heeft uitverkoren als Zijne werktuigen ter verdelging; niemand zal sluimeren noch slapen, noch de gordel zijner lenden zal ontbonden worden, noch de schoenriem zijner schoenen zal afgescheurd worden; maar, aan krijgsvermoeienis gewoon en tot verse marsen behoorlijk toegerust, rukken zij voort, zonder te moeten rusten, of in hun loop te worden belemmerd.

28. Welker pijlen scherp, reeds behoorlijk gescherpt zullen zijn, om dadelijk gebruikt te kunnen worden en al hun bogen reeds gespannen; hunner (der naderende vijanden) paarden hoeven zullen als ene rots geacht zijn, zo hard als kiezelsteen 1), en hun strijdwagens raderen als een wervelwind, zo snel wentelen zij zich rond.

1) Daar men in de oudheid de paarden niet besloeg, behoorde een harde hoef tot de beste eigenschappen van een duurzaam strijdpaard.

29. Hun gebrul, waarmee zij in den strijd vliegen, zal zijn als van enen ouden leeuw, die op door uitgaat, en zij zullen brullen als de jonge leeuwen, die nog veel vratiger zijn dan de oude, en zij zullen briesen 1), en den door aangrijpen en wegvoeren; en er zal geen verlosser zijn.

1) Het briesen betekent het doffe geluid dat de leeuw voortbrengt, als hij zijne prooi zal gaan bespringen.
2) Onder dezen door verstaat de profeet Juda, maar noemt dien naam niet, alsof ‘t hem onmogelijk ware dien naam uit te spreken.

30. En zij, de vijanden, zullen tegen hetzelve Juda, te dien dage bruisen, als het bruisen der zee in den storm 1). Dan zal men a) de nu zo gezegende en zo vriendelijk uitziende aarde, of het land, aanzien, maar ziet, er zal duisternis en benauwdheid zijn, omdat alle troost en hulpe

haar ontnomen is, en het licht der Goddelijke genadezon zal verduisterd worden in hun verwoestingen 2).

a) Jes. 8:22,

1) Het bruisen der zee in een storm. In dit ene beeld verenigen zich verschillende trekken. Het vijandelijke leger wordt ons daardoor voorgesteld: 1. wat talrijkheid aangaat, als onafzienbaar; 2. als met ene blinde woede, gelijk die der elementen, zonder oor, zonder hart voortstormende; 3. als met ene blinde gehoorzaamheid, gelijk de elementen onbewust den wil des Heren volbrengende; 4. als iedere tegenstand overweldigende.
2) Deze in den grondtekst zo onnavolgbaar schone maar moeilijke plaats, wordt door de uitleggers verschillend vertaald en verklaard.

In het land zal het zó duister worden, dat de duisternis van beneden het licht van boven verdonkert.
De profeet deelt ons mede, welk een indruk iemand, die in deze zaak neutraal, haar van zijn standpunt als van ene hoogte beschouwde, bij het zien op dat land en op hetgeen daarin voorviel, verkrijgen zou (verg. Gen. 19:27 vv.). Het is hem alsof zware onweerswolken komen aandrijven en zich zo ver het land uitbreiden, dat het nacht wordt. De bui barst los in hagelslag en bliksemschichten; maar hoe geheel andere gaat het nu! Want terwijl de onweerswolken bij het wegtrekken den hemel slechts des te klaarder en reiner achterlaten, volgt hier een stikdonkere nacht, welke niet eenmaal van ene afwisseling door den dag, van ene hoop op het morgenrood zich bewust is.
Duisternis zal er heersen over het land, het licht zal weggenomen worden. Duisternis en benauwdheid zal er wezen, van wege al de ellende die over Juda en Israël komen zal. Het volk heeft de maat der zonde vervuld. Het licht is verworpen. De liefde Gods versmaad. Alle bemoeiingen ten goede zijn veracht. Het licht zal nu ondergaan en de schrikkelijke toestand van belegering, gevolgd door ballingschap, zal een geestelijke duisternis zijn en vergeleken worden bij de uiterste benauwdheid. Wie den Heere God en Zijn Woord verwerpt, berooft zich zelven van het Licht en wandelt in de duisternis.

HOOFDSTUK 6.
JESAJA ZIET GODS HEERLIJKHEID.
In een ontzettend contrast met het verhaal der nachtelijke duisternis, waarmee het in ‘t vorige hoofdstuk geschetste strafgericht Gods eindigt, vertoont zich hier de volle Zondag van een kind Gods. ‘t Is de inwijding van Jesaja in zijn heilig ambt, welke wij hier vermeld vinden, welke hij wellicht eerst hier mededeelt, daar de aan Achaz (Hoofdstuk 7) gedane voorspelling, ook in de sporen van genade, welke zij bevat, slechts tot verharding dienen moest, en de prediking tot verharding de eigenaardige roeping van Jesaja was.
I. Vs. 1-7. Ten tijde dat de geschiedenis van Israël ene zeer gewichtige en besliste wending nam (2 Kon. 15:7) wordt de profeet verwaardigd met de aanschouwing van Jehova in een gezicht, gezeten op Zijn koninklijken troon in ‘t hemelse heiligdom, en in verheven beurtzangen geprezen door de Hem omringende serafijnen. Dat hij nu, een man van onreine lippen en tot een volk van onreine lippen behorende, sprakeloos staat voor ‘t aangezicht des Heren en onder ‘t lofgezang der hemelse geesten verwekt in hem een vernietigenden, smartelijken angst der zelfveroordeling. Daar snelt een der serafijnen naar ‘t reukaltaar, dat, afgebeeld door het reukaltaar in den tempel te Jeruzalem, in het hemels heiligdom staat en gedurende den eredienst zijne reukoffers doet opstijgen, neemt van daar ene kool, roert daarmee des profeten lippen aan en verklaart hem rein van zijne zonde en schuld.

1. In het jaar, toen de koning Uzzia (of Azarja) stierf (758 v. Chr. 2 Kon. 15:1-7. 2 Kron. 26), zo zag ik in een toestand van verrukking (1 Kon. 22:22) den Heere, den later in de volheid des tijds mens geworden Zone Gods (Joh. 12:41), zittende in menselijke gedaante (Ezechiël. 1:26) op enen in ‘t hemels heiligdom (Ps. 11:4) opgerichten, als een aardse koningszetel (1 Kon. 10:18 vv.) ingerichten, hogen en verhevenen troon, en Zijne zomen vervullende den tempel, 2) de afhangende zijden van ‘t sleepgewaad, waarmee Hij bekleed was, strekten zich vèr uit in het vóór het binnenste deel van het heiligdom zich bevindende heilige, dat echter van het eerste niet door een voorhangsel gescheiden was.

2) De tempel in den hemel is de bovenaardse plaats, die Jehova, Zich daar aan engelen en zaligen te aanschouwen gevende, tot een hemel en tot een tempel maakt. Terwijl Hij daar Zijne heiligheid te aanschouwen geeft, moet Hij deze te gelijk bedekken, daar de schepselen haar niet kunnen verdragen; wat haar echter bedekt is niet minder prachtig dan hetgeen van haar openbaar is. Dat is het, wat zich voor Jesaja in die wijde zomen des koninklijken mantels afbeeldt.

Wat de Profeet hier en in de volgende verzen beschrijft, heeft Hij werkelijk gezien, niet in den slaap of in den droom, maar in een dus genoemden extatische toestand, zodat hij, het aardse voor een ogenblik ontrukt, als in den Hemel werd overgeplaatst. Het is derhalve een buitengewoon visioen, een buitengewone openbaring en wel in karakter te onderscheiden van de andere gezichten, welke Hij ontvangen heeft.
Hij ziet in dien toestand, in den Hemel den Heere, (in den grondtekst Eth-Adonai) niet Jehova, niet den HEERE. (Door onze Staten-overzetters is daarom het woord Heere niet met kapitale letters gedrukt).

Een mensenkind heeft nog nooit met zijne sterflijke ogen Jehova aanschouwd. Daarom ziet de Profeet den HEERE zich openbarende als Heere, d. i. Hij ontvangt de openbaring des Vaders in de openbaring des Zoons.
Het was niet de openbaring des Zoons als zodanig, maar het was de openbaring des Vaders, in of door den Zoon.
Gelijk de Vader zich aan Mozes en aan het volk geopenbaard had door den Engel des Verbonds, de openbaring des Zoons onder het O. Verbond, zo openbaart de Vader zich ook hier door den Zoon aan den profeet van den Ouden dag, gelijk ook de Evangelist van den Nieuwen dag het nader aanduidt. (Joh. 12:41).
En juist omdat het niet in de eerste plaats de openbaring van den Zoon, maar de openbaring des Vaders door den Zoon was, daarom lezen we ook van de Serafijnen, dat zij hun aangezichten en hun voeten met hun vleugelen bedekken, en daarna het driemaal Heilig uitroepen.
2) De Profeet ziet den Heere op een hogen en verheven troon. In het Heilige der Heiligen troonde de Heere boven de arke des Verbonds, als zijn troon, in de wolk, terwijl wij evenzeer lezen, dat toen de tempel werd ingewijd de priesters niet konden staan van wege de heerlijkheid Gods, welke den Tempel vervulde.

Welnu, ditzelfde vinden we hier terug. In Zijn hemels paleis zit, in rustige kalmte en waardigheid, de Heere als een koning, die door geen vijand ken onttroond worden, op Zijn troon, maar ook Zijne heerlijkheid afgebeeld door zijn koninklijk kleed, welks zomen den tempel vervulden, vervulde het gehele Hemelse paleis, zodat er voor anderen geen plaats was.
Zo zou het ook eenmaal met de Kerk zijn. Zo zou Christus Jezus zich in de Kerk vertonen, haar geheel vervullen met zijn heerlijkheid, zodat Hij alles voor en in haar zou wezen.

2. De serafs 1) stonden in onafzienbare menigte boven Hem achter Hem en om Hem heen; tot Zijnen dienst bereid, een iegelijk had a) zes vleugelen (Exod. 25:20): met twee bedekte ieder voor Hem, wiens aanblik ook zij niet konden verdragen (Exod. 3:6. 1 Kon. 19:13 zijn aangezicht, en met twee bedekte hij, in ‘t bewustzijn hoever de afstand is zelfs tussen de verhevenste schepselen en den Schepper, zijne voeten, als durfden zij zich in hun onvolkomen toestand niet aan Hem vertonen (Job 4:18; 15:15 met twee vloog hij; zodat hun staan boven den Heere slechts een zweven was met uitgebreide vleugelen in de vrije ruimte, boven die alles vervullende zomen van Zijn sleepgewaad, als bewijs, dat zij mij altijd tot Zijn dienst bereid wanen.

1) De Serafijnen, komen slechts éénmaal in de H. Schrift voor, en wel hier.

Zij worden ons beschreven als gevleugelde mensengestalten, voorzien van zes vleugelen.
Hun naam kan alleen afgeleid worden van het Hebr. woord Saraf hetwelk verbranden betekent.
Zij staan daarom ook in het nauwste verband met de heiligheid Gods, welke als een verterend vuur alle onreinheid vernielt.
Dat zij een hogere orde onder de hemelse geesten innemen, is niet te bewijzen.
Van een dusgenaamde hemelse hiërarchie weet de H. Schrift niets.

Wel noemt de schrift, Cherubijnen, Serafijnen, tronen, machten, Engelen, Aartsengelen, enz. maar dit wijst niet op een dusgenaamde hiërarchie.
Wel is het mogelijk dat de ene Engel meer gaven van zijn God heeft ontvangen, en dat de ene tot gewichtiger diensten wordt gebruikt dan de ander, maar dat de ene in rang boven den anderen staat is niet aan te nemen, vooral niet omdat zoals, Maastricht terecht aanmerkt "de eigenschappen, door welke men die orden tracht van elkaar te onderscheiden, uit de namen gehaald en afgeleid, aan alle engelen bevonden worden gemeen te zijn, want alle worden gezegd bij of voor God te staan. (Dan 7:10). Ook alle worden gezegd Hem te horen of zijne bevelen uit te voeren. (Ps. 103:20). Zij zijn alle gedienstige geesten. (Hebr. 1:14; Ps. 91:11)".

3. En de een riep tot den ander, terwijl zij in twee afwisselende koren tegenover elkaar stonden. en zei: Heilig, heilig, heilig 1) is de HEERE der heirscharen! de drieënige God. (Gen. 1:26; 48:15 v. Num. 6:24).

De ganse aarde, ook dat deel dat schijnt door de macht der duisternis te zullen overheerst worden, is toch voor onze ogen, die het einde van Zijne wegen (Num. 14:21. Habakuk. 2:14) in 't volle licht aanschouwen, reeds nu, evenzeer als de hemelen (Habakuk. 3:3. MATTHEUS. 6:10), van Zijne heerlijkheid vol, 2) (Ruth. 2:4).
1) Voor de gevallen schepselen is God, als de Heilige, voorwerp van vrees; van daar merken wij door 't gehele O. T. de vrees op, Hem te zullen zien. Reeds in Jesaja zelf (vs. 5) zien wij daarvan een voorbeeld. Maar gelijk God, als de Heilige, voor de gevallen schepselen vreselijk is, zo is Hij voor de reine schepselen juist zonder die eigenschap een voorwerp van vrees. Een almachtige zonder heiligheid, ziedaar ene ontzettende gedachte (Ps. 99:3, 5, 9. Openbaring 6:10; 15:4).

Zijne heerlijkheid is Zijne geopenbaarde heiligheid, evenals Zijne heiligheid zijn toegedekte, verborgen heerlijkheid is.
Tot driemaal toe roepen de Serafijnen de heiligheid Gods uit. En dat niet om een dichterlijke herhaling te bezigen, maar dit doen zij, dewijl zij weten, dat God is, de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest.
2) Had de Psalmdichter (Ps. 145:17) het uitgeroepen, dat de Heere heilig is in alle Zijne werken, de Serafijnen roepen het ook hier uit, dat de aarde vol is van de heerlijkheid Gods, van de ontdekte heerlijkheid Gods.

Niet alleen het Joodse land, maar de gehele aarde. De Serafijnen geven hier den Profeet een blik op de tijden die komen zullen, waarin de heerlijkheid Gods de gehele aarde zou vervullen, en het Evangelie der zaligheid aan alle creaturen zou worden verkondigd.

4. Hun gezang ruiste geweldig, zodat de posten der dorpels zich bewogen, de gehele grondslag van 't voorportaal, waar ik stond, als 't ware mede door diepe eerbiedigheid werd aangegrepen, van de stem des roependen; en het huis werd vervuld met rook; want een reukoffer op het in den tempel staande altaar (vs. 6) vergezelde dit loflied, gelijk ook in den tempel te Jeruzalem bij 't dagelijks morgen- en avondoffer edel reukwerk op het reukaltaar werd aangestoken (Exod. 30:1 vv. Luk. 1:8 vv.).

Zie verder Exod. 19:16 en 18. “Het geluid der bazuin”. De ganse berg beefde zeer. Het trillen van de zuilen des voorhofs stelle men zich enigszins voor als ‘t dreunen der tempelwanden bij de volle tonen des orgels, of bij ‘t lofgezang ener grote menigte. Dan schijnen de grondvesten te beven.
Onder het huis hebben we hier niet te verstaan den Joodsen staat, zoals sommigen menen, maar de Kerke Gods. En derhalve duidt dit gezicht aan, niet dat de Heere God zijn toorn zou openbaren tegen het Joodse volk, maar dat Hij Zijn heiligheid zou openbaren in het midden van Zijn kerk, zodat Zijne gelovigen met ontzag en eerbied voor Hem zouden vervuld zijn, en Hem de eer van Zijn Naam geven, zowel, wanneer Hij zijn heiligheid en heerlijkheid openbaarde in de genade betoning jegens zijne kinderen als in zijne oordelen over de goddelozen.

5. Toen zei ik met sidderen en beven: Wee mij, want ik verga, ben verloren, dewijl ik, reeds een zondig mensenkind, bovendien ook een man van onreine lippen 1) ben, en wat mijne, persoonlijke onreinheid nog vermeerdert (zie Ezra 9:6), ik woon in het midden eens volks, dat toch onrein van lippen is (Hoofdstuk 3:8; 5:18 vv.); want mijne ogen hebben den Koning van hemel en aarde, den HEERE der heirscharen gezien (Exod. 33:20. Richt. 6:22); ik moet hier stom blijven, waar alles Hem huldigt.

1) Dat de Profeet zijne onreinheid juist met betrekking tot zijne woorden uitspreekt, heeft daarin zijn grond, dat hij onder de priesterlijke Engelen en hun hemelse dienstbetoning verplaatst, zich verhinderd ziet, juist door zijne onreinheid aan den lof Gods, waartoe de mens toch geschapen is, deel te nemen. Daarbij komt wellicht nog, dat hij als Profeet de onreinheid van zijne lippen met bijzondere kracht gevoelde. Hij is toch Gods tolk bij Israël. Welk ene roeping, maar ook welk ene zedelijke ongeschiktheid.

De grote smart des Christens is juist over zijne zedelijke verdorvenheid, waardoor hij belet wordt, Gods lof met heilige lippen te bezingen. Daarom verlangt hij naar den hemel. ‘t Hart is dan niet meer verdeeld, de lippen zijn dan niet meer bezoedeld.
In plaats van zich in dit geluk te verheugen, is hij ten hoogste aangedaan over de heerlijkheid, welke hem omringde, en verbaasd over den glans dezelve, zowel als ter nedergeslagen door het besef van eigen nietigheid en onweerde, waarom hij verzucht: Al mij, wee mijner, want ik verga, het is met mij gedaan, zo die grote en geduchte God, mij naar streng recht en naar mijne verdiensten handelen wil, want ik weet hoe onrein mijne lippen, hoe zondig mijn bestaan is.

6. Maar een van de serafs vloog op een wenk des Heren tot mij, en had ene gloeiende kool in zijne hand, die hij met de tang van het reukaltaar des hemelsen heiligdoms genomen had.

Met de tang genomen; want ook de hand eens serafs raakt niet onmiddellijk ‘t aan God toegewijde altaar en Hem toebehorende offer aan.
De weldaad der reiniging, welke hier de profeet te beurt viel, terwijl hij in de grootste angsten verkeerde, wordt ons hier beschreven. Deze weldaad had hij nodig voor het tegenwoordige geval, des te meer als hij in zijne consciëntie en in zijn gemoed overtuigd was van zijn onwaardigheid. De Heere onthoudt hem die genade niet. Na de goede en vrome

gemoedsaandoening van den Profeet geeft Hij een der Serafims in last, zich naar den Profeet te spoeden en hem te troosten door hem te reinigen. Zo moet men het opvatten wat hier gezegd wordt.

7. En hij roerde mijnen mond (Jer. 1:9) daarmee aan, en zei: Zie, deze gloeiende kool a) heeft, als het teken van de toe-eigening der genade Gods, uwe lippen aangeroerd; alzo is uwe misdaad van u geweken, en uwe zonde is verzoend (Lev. 1:4).

a) Dan. 10:16.

Joh. 13:10 spreekt Jezus: "Die gewassen is, heeft niet van node dan de voeten te wassen, maar is geheel rein. " Hier gaat het om de reiniging der lippen. Waarom? Omdat de profeet over ene bepaalde onreinheid had geklaagd, welke hem 't gebruik van zijne lippen belette, terwijl hem de nood was opgelegd, ze tot Gods lof te gebruiken.
Tot de fundamentele leer van de openbaring des O. en N. Testaments behoort, dat de mens, wanneer hem de levende kennis zijner zonden geopend is, tot de zekerheid harer vergiffenis uitwendige tekenen van God nodig heeft.
Deze vernieuwende genade maakte hem bekwaam, om op last van God zijne bevelen onder de mensenkinderen bekend te maken, want die van de kwade consciëntie gereinigd zijn mogen het best in staat gerekend worden, om den levendigen God te dienen en niemand is zo bekwaam om den rijkdom der Evangelische genade aan anderen duidelijk en overtuigend voor te stellen, als hij, die zelf de zoetheid er van gesmaakt en den invloed daarvan gevoeld heeft.

II. Vs. 8-13. Terwijl nu de stemme des Heren zich horen laat, die naar den rechten bode in Israël vraagt, biedt Jesaja zijnen dienst aan. Op zijne reiniging volgt dan nu zijne zending, welke echter ene vreselijke tegenstelling vormt met die der serafijnen, waarvan hij zo even 't voorwerp was; want hij zal het hart van Zijn volk verstokken, hun oren zwaar maken en hun ogen sluiten, opdat zij niet kunnen geloven, daar hun nu geen tijd tot boete en geen weg tot redding meer gegeven is. De profeet weigert het opnemen van dien ontzettend zwaren last en het opvolgen van dit hoog ernstig bevel niet; maar heeft toch ene vraag op het hart, hoe lang dat strafoordeel Gods en het oordeel der verwerping duren zou, en ontvangt dan aanwijzing met betrekking tot de verdere leiding des volks. Israël als massa zal voor altijd verworpen en uitgedelgd worden, maar een heilige nakomelingschap, gelijk de wortel van een boom, wordt gered en naar het verheven doel der volksroeping heengeleid.

8. Daarna, zo ontzondigd en waardig gemaakt om te staan in den raad der hemelingen, hoorde ik de stem des HEREN, welke zei: Wie zal ik met deze opdracht tot Mijn volk zenden? en wie zal, daar in zulk ene belangrijke zaak op vrijwillige dienstbetoning aankomt, voor ons 1), den Drie-enige God (Gen. 1:26), heengaan? toen zei ik, nu ontzondigd en daardoor daartoe bekwaam geworden: Ziet, hier ben ik, zend mij heen; want ik was er van overtuigd, dat ik om dit te doen, het gezicht (vs. 1 vv.) gezien had.

1) Joodse uitleggers en in navolging van hen ook sommige nieuwere exegeten, verklaren dit van God en de Serafs. O. i. geheel ten onrechte. Want toch de profeet werd niet gezonden

door de Engelen. De Engelen, ook de Serafijnen niet, hebben geen macht om te zenden. Wie zendt is God alleen. En dus spreekt de HEERE hier in de drievuldigheid Zijns persoons, als de Drie-enige God, gelijk dit op meer plaatsen geschiedt. (Gen. 1:26. 3:22. Ezechiël. 21:10. Hos. 12:5 e. a.)

9. Toen zei Hij (de Heere): Ga heen, en zeg tot dit 1) volk van onreine lippen, gelijk gij u genoemd hebt (vs. 5), en hetwelk Ik niet Mijn volk noemen mag (Exod. 32:7. Jer. 7:16. Hos. 1:9) a) Horende hoort ook verder, gelijk tot nu toe wat Ik in Mijn geschreven Woord en in Mijne voortgezette openbaring u door de profeten horen laat, maar verstaat niet; 't zal voor uw hart gene vrucht dragen, en ziende ziet het grote werk, dat Ik daar onder tekenen en wonderen onder u doe, om Mijn raad te volbrengen en als voorboden van Mijne naderende strafgerichten, maar merkt niet; het zal u niet meer tot boete en bekering strekken.

a) MATTHEUS. 13:14. Mark. 4:12. Luk. 8:10. Joh. 12:40. Hand. 28:26. Rom. 11:8.

1) Dit volk. Jesaja heeft zo-even gezegd dat hij woonde te midden van een volk, onrein van lippen. Hierop slaat nu dit volk terug. De Heere God noemt het niet meer Mijn volk, dewijl het Zijn verbond heeft verbroken. En als gevolg daarvan moet de Profeet het Israël aankondigen, dat het, hoewel het de prediking des Woords zou horen en de bestraffing en dreiging Gods vernemen, toch niet zou horen, noch verstaan. Ja hoewel het zien zal, dat de Heere met zijne oordelen niet alleen dreigt maar ook komt, het zal toch niet zich bekeren, en van zijn boze wegen afhouden.

De prediking van Jesaja zou een prediking der verharding zijn. Zijn Woord een reuke des doods ten dode.

10. Maar gij, Jesaja, ontvang hier tot voltrekking van 't besluit Mijns toorns over Israël den last: Maak door uwe gehele werkzaamheid als profeet, waarmee gij nu zult aanvangen het hart dezes volks vet, en maak hun oren zwaar, en sluit (of bestrijk, belijm) hun ogen; a) opdat het niet zie met zijne ogen, noch met zijne oren horen, noch met zijn hart versta, noch zich bekere van zijne boze wegen, en Hij het van zijne dodelijke ziekte geneze; want juist dat wil Ik hun onmogelijk maken, Ik wil voor hen den weg der bekering en der redding voor goed afsluiten.

a) Jes. 5:21.

Maar hoe kan de genadige God, die wil, dat alle mensen zalig worden (1 Tim. 2:4), oorzaak der verharding zijn? Behalve 't geen wij over deze moeilijke vraag Exod. 4:21 gezegd hebben, merken wij nu nog op: Gelijk het water gloeiend gemaakt, niet meer verkoelt, maar brandt, zo is het ook met de werking van het goddelijk levenswater op een in het vuur der boosheid tot den hoogsten graad in vlam gezet hart; het komt tot een punt, dat het genadevuur overgaat in een vuur des toorns, niet meer smelt, maar verbrandt. (Rom. 1:28). De oudere godgeleerden spreken over de werkzaamheid Gods bij de verharding aldus: Noch de oorzaak, noch het resultaat der verharding is van God; 't is zo, dat Hij werkelijk het hart verhardt, wat de genade doet verwerpen, in 't hart legt; maar Hij laat wegzinken in steeds hardnekkiger

tegenstand, weerhoudt den Satan nu niet langer; maar laat hem, tot waarschuwing en ten afschrik in zijne werkingen naar hartelust openbaar worden, en geeft aan de goddeloosheid gelegenheid, al meer en meer in hare afschuwelijkheid openbaar te worden. En wat nog meer: Hij laat de waarheid in haar volle licht, en zo, dat men daarin niet mistasten kan, tot de goddelozen komen onder omstandigheden, welke den Satan gelegenheid geven, hun toe te sluiten, dat van haar nog meer te vreemden en tegen haar in te nemen. In deze vaten des toorns wordt dan tot een vermanend en waarschuwend voorbeeld voor anderen, een deel van verdoemenis en hel reeds hier openbaar.
De Heere heeft Zijn weerspannig volk sedert lang gekend, en den snellen, ras besloten uitroep: "O zend mij!" aangrijpend, toont Hij Jesaja de bittere vruchten aller profetische moeite en arbeid in de verte. "Hoe meer gij het volk te horen geeft, des te minder zal het verstaan; hoe helderder gij het zien laat, des te meer zal het blind worden. " Want dat ligt in de wet der tegenspraak. Gods taal wordt echter bestraffende ironie, gelijk Hij die den profeet aan het volk opdraagt. Dat is juist het loon voor zijne tegenspraak, dat het niet verstaat en niet kent; derhalve moet de Profeet het tot zijne tuchtiging gebieden: "gij zult niet verstaan, gij zult niet kennen. " Zo ga dan heen, indien gij lust hebt, moedige Jesaja, en maak de zienden blind en de horenden doof. " Maar "wanneer de leeuw brult, wie zou niet vrezen, en wanneer de Heere roept, wie zou niet profeteren? De ware Profeet laat zich niet verschrikken en staat als ene rots, onbeweeglijk vast in den dienst van Hem, die Hem riep. " .
Zij wilden Jesaja niet verstaan, en daarom zou hij het werktuig zijn, waardoor zij harde harten, zware oren, trage en luie ogen zouden bekomen, en waardoor hun bekering ten leste ten uiterste onmogelijk zou worden. De vermaningen zouden ongemerkt, het gevaar voor den toestand niet beschouwd, en hun harten ongevoelig blijven, voor alles wat tot hunnen vrede diende. De bekering des zondaars is der zelver genezing, en het rechte verstand is noodzakelijk tot bekering.

11. Toen zei ik, diep medelijden hebbende met het volk, waartoe ik zelf behoorde (Exod. 32:9 vv.): Hoe lang, Heere! zal deze mijne dienst tot verstoktheid en deze toestand van verstoktheid bij mijn volk duren? zal de tijd nimmer komen, waarop gij u weer over Israël ontfermt en 't in genade aanneemt?" En Hij zei: Totdat de steden verwoest worden, zodat er geen inwoner zij, en de huizen, dat er geen mens zij, en dat het land, al de ledige en ontvolkte steden, met verwoesting verstoord worde.

12. Want de HEERE zal die mensen verre wegdoen in een vreemd land en de verlating van Juda zal groot wezen in het binnenste des lands (2 Kon. 25:8 vv.).

13. Doch het zal met dit eerste strafgericht, waarbij nog een tiende deel der bewoners zal daarin, in het land, zijn, nog niet zijn afgelopen, en het tiende deel zal, wanneer het tweede gericht komt (Luk. 19:41 vv.), wederkeren, en zijn om af te weiden; maar zo, dat Israël zijn zal gelijk de eik 1), en gelijk de haageik, die men bij den wortel heeft afgehakt. Doch juist hierin is dit beeld vertroostend; want dat zijn zulke bomen, in welke na de afwerping der bladen en het afhakken van twijgen en stam nog steunsel is, een tronk overblijft, die weer kan uitbotten; alzo zal het heilige zaad van Israël verblijven, na zowel de eerste als de tweede verdelging, en zal dit overblijvende 2) het steunsel, de tronk, daarvan zijn, waaruit een nieuw Israël zal verrijzen, nadat het oude is weggedaan 3).

1) Aan eik en haageik (Gen. 35:4) verbinden zich zo vele herinneringen uit Israël's vroegere geschiedenis, en daarom zijn deze bijna altijd groene en een dergelijke indruk makende bomen een zeer juist zinnebeeld voor Israël.
2) In weinige, veelbetekenende woorden wordt zo duidelijk Gods weg met Israël te houden, getekend. Zij bevatten ene schets van Israël's geschiedenis tot aan den afloop. Israël is als volk onvergankelijk naar de belofte Gods, maar de massa van 't volk is naar het oordeel Gods voor 't bederf bestemd, en slechts een deel daarvan, dat zich bekeert, zal Israël als volk voortplanten en die heerlijke toekomst beërven. Deze goddelijke wet van zegen, verzonken in den afgrond van den over Israël gekomen vloek, heerst ook nu nog in de geschiedenis der Joden. De weg des heils is voor allen open; enigen vinden dien en geven ons een voorgevoel van 't geen zijn kon en zal worden; maar de massa is reddeloos verloren, en eerst wanneer deze is vernietigd, want door God, den eeuwig Getrouwe, een gered en heilig zaad tot een nieuw, heilig Israël opdat naar Hoofdstuk 27:6 den aardbodem met zijne vruchten vervullen, of gelijk Paulus (Rom. 11:12), zegt, der heidenen worden zal.
3) Ten gevolge van deze Gods-belofte, welke nu een hoofdstuk vormt der prediking van Jesaja, noemde deze later zijn oudsten, 757 v. Chr. geboren zoon Scheär-Jaschub ("het overblijfsel bekeert zich. " Jes. 7:3).

Wat God de Heere hier verkondigt is, dat ja uit de verwoesting van Babel nog een tiende zal overblijven, maar dat dit ook zal afgeweid worden gelijk een eik en haageik bij den wortel wordt afgekapt. Echter zal die wortel het heilige zaad blijken te zijn. Het geestelijke Israël is onvernietigbaar. Uit den afgehouwen tronk zal er nog weer een kostelijke plantinge voortkomen, welke belofte vooral van toepassing is op den Christus Gods.

HOOFDSTUK 7.
DE MESSIAS ZAL UIT ENE MAAGD WORDEN GEBOREN.
Op de geschiedenis van de roeping des profeten tot zijn ambt, waarbij hem als een eigenaardig deel daarvan werd opgedragen, het hart des volks, tot hetwelk bij gezonden werd, door middel van zijn woord te verharden (6:9 vv.) volgt nu, nadat inmiddels na verloop van ongeveer 17 jaar, de tijd daartoe is rijp geworden, de ontmoeting met den koning Achaz waaruit zo duidelijk blijkt, hoe het huis David's en het land Juda naar het Godsgericht gezet zijn om niet te zien met hun ogen, niet te horen met hun oren, niet te verstaan met hun hart, om zich te bekeren en genezen te worden.
Vs. 1-25. Rezin, koning van Syrië en Pekah, koning van Israël, hebben een krijgstocht tegen Jeruzalem ondernomen, om het huis van David van zijne heerschappij over Juda te beroven en een aan hen onderworpen en leenplichtigen koning op dien troon te plaatsen. Achaz en geheel Jeruzalem zijn vol schrik en vreze voor de overmacht der vijanden, en wenden pogingen aan, om den koning van Assyrië te hulp te roepen. In dezen nood belooft de Heere door Jesaja redding, laat de vruchteloosheid van den Syro-Efraïmitischen bond voorstellen en wil het uitzien naar de hulp der Assyriërs in het geloof aan Hem, in 't vertrouwen op Zijne almachtige, het voorgestelde doel zeker bereikende leiding veranderen. Maar Achaz sluit oor en hart voor deze door God voorgestelde ruiling; de godvrezende theocratische staatkunde van den profeet komt te laat tot hem, hij is reeds met zich zelven in 't reine en volhardt bij zijn plan ook dan, als Jesaja de ganse wereld in den naam des Heren voor hem beschikbaar stelt, om zich een teken van de zekere vervulling der belofte naar willekeur te kiezen. Hij begeert geen teken, om niet, gelijk hij zegt, den Heere te verzoeken; daarom wordt hem dan een teken opgedrongen, 't wonderteken der geboorte van een knechtje uit de daartoe reeds uitverkoren maagd, dat een Emmanuel worden zal. Maar even groot als de genade is, welke daarin aan een toekomstig geslacht wordt toegezegd, even zwaar is aan den anderen kant 't gericht, dat Juda, totdat de belofte vervuld wordt, tengevolge zijner verwerping van God en zijn heil van dat ogenblik af tegemoet ijlt, een gericht waarbij het water tot aan de lippen komt.
1. Het geschiedde nu in de dagen van Achaz, den zoon van Jotham, den zoon van Uzzia, den twaalfden koning van 't rijk Juda, die 16 jaar, van 742-727 vóór Chr. zo afgodisch en verdorven mogelijk, geheel anders dan zijne beide voorgangers te Jeruzalem regeerde (2 Kon. 16:1 vv. 2 Kron. 28:1 vv. dat ongeveer in het tweede jaar van zijne regering, d. i. 741 v. Chr. Rezin, de koning van Syrië, en Pekah, de zoon van Remalia, de koning van Israël, nadat zij reeds onder de regering van Jotham verscheidene strooptochten tegen Jeruzalem ondernomen (2 Kon. 15:37) en zich nu verbonden hadden om aan de regering van het Davidische koningshuis een einde te maken, en een van hen afhankelijken heerser, den zoon van Tabeal! koning te maken, optoog naar Jeruzalem, ten oorlog tegen haar; maar hij vermocht met strijden niet tegen haar, en zag dus zijn plan verijdeld.

Deze plaats, welke met 2 Kon. 16:5 bijna gelijkluidend is, beschrijft ons den Syro-Efraïmitischen oorlog tegen Achaz slechts in algemene trekken, in zijn begin en einde, zonder nadere tijdsbepaling. Maar uit de verstrooide berichten, welke wij deels hier en 2 Kon. 16:5 v. deels 2 Kron. 28:5 v. daarover vinden, blijkt het volgende. Spoedig na de jeugdige en door de algemene ontevredenheid over zijne van 't geloof en de grondstellingen der vaderen afwijkende richting (2 Kon. 16:2 v. 2 Kron. 28:2 vv. zo verzwakte Achaz, hadden de beide,

tot verwoesting van ‘t Davidische koning huis saamverbonden koningen van Syrië en Efraïm naar ‘t schijnt ter bereiking van dat doel het plan gevormd, dat Rezin door het Overjordaanse, van welks herovering hij eerst had afgezien, naar Edom zou oprukken, om van daar uit geheel het zuiden tegen Juda te doen opstaan; Hij slaagde in zijne ondernemingen, daar hij niet alleen een leger van Achaz, dat hem moest tegenhouden, versloeg, en ene grote menigte gevangenen naar Damascus voerde (2 Kron. 28:5), maar ook de nieuw versterkte havenstad Eloth aan de zuidelijke grens van Edom innam en daar ene Syrische volksplanting vestigde (2 Kon. 16:6), de Edomieten van Juda’s opperheerschappij bevrijdde en door een inval in Juda den dreigenden nood aldaar vermeerderde, gelijk dan ook de Filistijnen zich bij Juda’s vijanden voegden (2 Kron. 28:17, 18) waarop hij dan tegen Jeruzalem zelf oprukte. Inmiddels had ook Pekah, die uit het noorden kwam opzetten, Achaz met een schitterend gevolg dag geleverd en een groot getal gevangenen gemaakt. Wel werden deze op aandrang van den profeet Oded weer vrij gelaten en goed verzorgd, met ere weer naar hun land gezonden (2 Kron. 28:5-15); toch liet Pekah zijn vijandelijk plan tegen het broederlijk volk niet varen en verbrak zijn verbond met den koning van Syrië niet, maar liet zich, toen deze uit het zuiden tegen Jeruzalem kwam opzetten, door het uitzicht op een gewenst gevolg ook van zijne verdere ondernemingen verleiden, om van de noordzijde Jeruzalem nog meer te benauwen. Dit is het tijdstip in ons hoofdstuk aangegeven, ‘t is het tijdperk van ene beslissing voor beide delen van Gods volk, voor Efraïm, het noordelijk deel zowel als voor Juda, slechts met dit onderscheid, dat Efraïm reeds gekozen heeft, terwijl het einde, dat Juda kiezen zal, wel reeds kan worden vooruitgezien, maar Jehova toch nog door den profeet Jesaja met den huize David’s twist, opdat dit den weg der zonde verlate en den rechten weg opga.

Wij zeiden dat Efraïm reeds gekozen heeft; ‘t heeft zich verbonden met een der erflijke vijanden ven Gods volk tegen het broederrijk, het sloot met heidenen een verbond tegen de stad des levenden Gods, tegen die plaats, waar Hij Zijn troon heeft opgericht. Het heeft zich met een heidens volk tot den val van den huize David’s verbonden, van dat geslacht, dat van de Messiaanse belofte de drager was, en is op het punt op den troon van dit huis, waaruit de van ouds toegezegde Heiland Israël’s zal ontkomen, een heidensen vorst te plaatsen, en daardoor Juda geheel te vernietigen als natie, om zo te zeggen van zijn God te beroven (godsdienstloos te maken). Terwijl alzo van de zijde Efraïm de maat van den afval vol is, is dien ten gevolge ook de verwerping van Efraïm bij den Heere vastelijk besloten, dat het na 65 jaar (vs. 8, d. i. in ‘t jaar 676 n. Chr.) door overbrenging van heidense volksplanters naar het land, waaruit het verdreven is (2 Kon. 17:24 vv. Ezra 4:2), zelf als natie zal ophouden te bestaan en van zijn God beroofd wordt. Maar voor Juda is ‘t beslissende ogenblik reeds gekomen; als het zich toch bepaald verklaren moet, of het in zijn ellendigen staat hulp nodig hebbende om niet onder te gaan, tot God, zijn God, of tot de als een ster der eerste grootte aan den staatkundigen hemel opkomende Assyrische wereldmacht zich wenden zal, wordt terzelfder tijd zijn eigen lot beslist, namelijk, of de overgang uit den ouden in den nieuwen tijd, uit den tijd van ‘t Particularisme in dien van ‘t Universalisme (2 Kon. 15:36) voor hen door middel van ene weldadige hervorming of van ene geweldige vernieling geschieden zal. Maar Achaz, en met hem het huis van David in geheel Juda bezwijken in deze proefneming; zij weten slechts uitwendige machtsontwikkeling te waarderen, en nemen daarom hun toevlucht tot Tiglath-Pilezer, koning van Assyrië (2 Kon. 16:7 vv). ‘t Schijnt ook dadelijk te helpen; want (zie vs. 1b) Rezin en Pekah vermogen niet tegen Jeruzalem. Maar wat Tiglath-Pilezer tegen Syrië en Israël ondernam (2 Kon. 16:9; 15:29) ‘t geschiedde niet in ‘t

belang van Achaz, maar ten voordele van zijne eigene wereldheerschappij, en gelijk de koning van Assyrië niet volledig hielp, zo bracht hij het later zo in benauwdheid, dat hij zijn koning van een vrij, zelfstandig vorst tot een cijnsplichtig vazal maakte. Onze profeet, door Gods Geest verlicht, weet dat vooruit; daarom wendt hij alles aan om Achaz en de inwoners van Jeruzalem door de schoonste beloften tot ene besliste keuze te brengen. Maar ook weet hij reeds door 't geen bij zijne wijding tot Profeet tot hem gesproken is (6:9 v.) dat al dat dringend nodigen niets helpt, dat Achaz met zijn volk in den diepsten nood niet bij den Heere, maar bij ene wereldse macht hulp zal zoeken, en dat later (Hoofdstuk 36 en 37) dezelfde wereldmacht nog in erger graad die benauwdheid over Jeruzalem zal brengen; toch beproeft hij nog eenmaal (vs. 10 vv.) wat hij reeds vroeger beproefd heeft; (vs. 3-9) want het ogenblik is te gewichtig; het beslist voor de toekomst.

2. Als ten tijde dat Rezin van 't zuiden en Pekah van 't noorden tegen Jeruzalem oprukten, men den huize David's, toen in Achaz en zijn geslacht bestaande, boodschapte, zeggende: De Syriërs rusten op Efraïm, hebben met Efraïm gemene zaak gemaakt om den koning van Juda te onttronen en een ander in zijne plaats aan te stellen (vs. 5 vv.), zo bewoog zich van schrik en angst zijn hart en het hart zijns volks, gelijk de bomen des wouds bewogen worden van den wind.

3. En de HEERE, tegenover deze verklaarbare, natuurlijke moede- en radeloosheid des te liefelijker beloften over de uitkomst van den tegenwoordigen nood stellende, zei tot Jesaja, die in het beneden deel van de stad woonde: Ga nu uit, vóór de stad, Achaz tegemoet, gij en uw zoon Schear-Jaschub 1), aan het einde, van den watergang des oppersten Gihon vijvers, aan de westzijde van Jeruzalem (1 Kon. 1:33), aan den hogen weg van het veld des vollers 2), naar die zijde, waar de lakenvollers hun handwerk drijven en waar de koning nu is, om voor ene mogelijke belegering de nodige maatregelen te nemen;

(Vs. 3-9). De naam van den Profeet zelf, welke "heil van Jehova" betekent, moet door de daarin opgesloten belofte des Konings toenadering tot Jehova bewerken, opdat echter, als de zending van Jesaja haar doel bij Achaz niet bereikt heeft, en de Heere om dat goddeloos verzet moet besluiten tot hetgeen Juda's ondergang ten gevolge heeft, reeds nu openbaar worde, dat in dit alles niets geschiedt, wat de Heere niet lang te voren aanschouwd heeft, moet de Profeet zijn zoon met zich nemen, wiens naam: "Het overblijfsel bekeert zich" (6:13) slechts ene abbreviatuur (aanwijzing in 't kort) is van het laatste punt, waarin Gods wegen uiteenlopen.
De plaatsbepaling is hier dezelfde, als 36:2. Niet te vergeefs had de Heere den profeet, die schijnbaar onverschillige plaats zo duidelijk omschreven, en hier en wederom later doen voorstellen. Hier wordt het eerste bedrijf, in Hoofdstuk 36 het laatste van deze ontzaglijke tragedie afgespeeld; op dezelfde plaats, waar de afgezant van den levenden God met Achaz onderhandeld heeft en smadelijk door hem afgewezen is, schreven later de gezanten van het rijk, voor hetwelk Juda toen ter tijd zijnen God verlaten had, hun vredesvoorwaarden, waartegen nu noch menselijke kracht, noch weigering iets meer baat.
Juist door dat Jesaja met zijn zoon tot Achaz werd gezonden, daarin had de koning te erkennen, dat de Heere nog niet Zijne oordelen zou uitvoeren, en dat er voor hem nog verwachting was. Immers Jesaja betekent de Heere behoudt, en Schear-Jaschub, het

overblijfsel zal door bekering behouden worden. Achaz bevindt zich bij de waterleiding, die Jeruzalem van water voorzag, om zich te verzekeren, dat de vijand die leiding niet zou verstoppen en alsdan de stad wegens gebrek aan water, tot den overgave nopen. Maar de Heere komt tot hem, om hem te verzekeren dat hij niets heeft te vrezen, dewijl de Heere niet wilde dat Israël en Syrië Jeruzalem en Juda zouden vernietigen.

4. En zeg tot hem: Wacht u voor willekeurige, alleen uit menselijke scherpzinnigheid voortgekomen maatregelen, en zijt gerust 1), tracht, vóór al het andere tot ene stille, op God vertrouwende zielsstemming te komen; vrees niet, al moest gij in dezen nood geheel verzinken, en uw hart worde niet week van wege die twee staarten dezer rokende vuurbranden, brandende stompen, wier vuur reeds is uitgedoofd en wier rook slechts de ogen zeer doet (1 Kon. 11:25), vanwege de ontsteking des toorns van Rezin en der Syriërs, al is hun getal zó groot, dat hij met u doet wat hem behaagt, en voor den toorn van den zoon van Remalia 2) die vergeleken met u, zoon der door zo vele heerlijke beloften verrijkten David, niet eenmaal den naam van een koning verdient;

1) De Heere God vermaant hier den koning, om zich voor het uitwendige te wachten, en wat het inwendige betreft rustig van gemoed te zijn.
2) Den zoon van Remalia, niet Pekah, om Achaz er op te wijzen, dat het huis van den koning van Israël niet een waar koningshuis was en op het punt stond van uitgeroeid te worden.

5. Ja, laat u geen enkel ogenblik vrees aanjagen, omdat de Syriër kwaad tegen u beraadslaagd heeft met Efraïm en zijn vorst, den zoon van Remalia, zeggende:

6. Laat ons optrekken tegen Juda en zijne hoofdstad Jeruzalem en het te midden zijner zekerheid verdriet aandoen, en het onder ons als opperste heersers delen, en den zoon van Tabeal tot onzen gemeenschappelijken vazal, en tot koning maken in het midden van hen.

Onder dezen zoon van Tabeal verstaan zij zonder twijfel een Syriër, dus een Heiden, wellicht den opperbevelhebber van hun legers. De naam Tabeal komt (Ezra 4:7) in den vorm Tabeël als naam van een Perzischen stadhouder in Samaria voor, en betekent in den laatsten oorspronkelijken vorm: “goede God; ” heeft echter door de verandering van el in al de betekenis van deugniet (“de niet goede”) verkregen, wat zeker met opzet geschied is.
Vs. 1-8. Hebben wij in ‘t vorige hoofdstuk een blik in ‘t binnenste heiligdom des Profeten geworpen, zo als hij God aanschouwd en Zijne opwekkende stem tot zijnen dienst vernomen heeft, zo ontmoeten wij hem nu openlijk zijne hemelse wijding ten uitvoer brengende. Hij treedt, omschenen van de hoogheid der profetische waardigheid, die hij van den Koning Jehova Zebaoth ontvangen heeft, den koning Achaz te gemoet, om hem onder Gods vrijen hemel, vooral het volk zijne kleinmoedigheid in staatkundigen nood te verwijten, en hem in de ernstigste taal der waarheid tot Dien te leiden, die meer is dan alle macht der wereld, tot den eeuwigen rotssteen in de hoogte. Daar moet hij den vreesachtigen koning in zijns Heren naam het kortste en schoonste troostwoord in het hart spreken: “Wees voorzichtig, doch stil! vrees niet en uw hart versage niet!” Rustig en stil te zijn, wanneer het daar buiten stormt, dat is het eerste gebod des hemelsen Troosters! Maar deze stilte kan niet intrekken in de bewogen ziel, indien zij niet opziet naar de hoogte, van welke dat woord des heiligen zangers

nederklinkt: “Wat buigt gij u neer, o mijne ziel?” (Ps. 42) Uit het geloof moet de rust komen. Maar als het ontbreekt, waar vind ik het? De Profeet, hij had het, en op zich zelven wijst hij dien koning, zo arm aan geloof; in zijn levend woord, daar ontspringt de Troost, uit deze bron moet hij zijne dorre ziel verkwikken. Daarom gaat heen, gij die kleinmoedig zijt en versaagd van harte, als Achaz, en zoekt u godsmannen als Jesaja, dat zij u het geloof in de ziel spreken, door de woorden Gods, die zij van boven hebben; want, gelijk de droge halm aan de vlam vuur vat, zo de kleinmoedige ziel aan het woord des gelovigen troosters.
Deze beide reeds ten dele geschonden of gebrande staarten, waren alzo verteerd en verzwakt, dat men hen lichtelijk met de voet vertreden kon. De beide koninkrijken van Syrië en Israël waren nabij hun ondergang. Door gesels in Gods hand te zijn, werden ze zelf mede om hun eigen zonden gestraft, en in tal verminderd, terwijl zij andere gewesten verwoestten en ontvolkten, want ook daardoor vervulden zij hun zondemate en maakten zich rijp ter straffe.

7. Aldus zegt de Heere HEERE: Het zal niet bestaan, en het zal niet geschieden, wat beide koningen zich hebben voorgenomen en waarvan zij zó zeker zijn, als ware het reeds geschied; want nimmer zal het hun gelukken den loop der geschiedenis, zo als de Heere dien bepaald heeft, te veranderen.

8. Maar Damascus zal het hoofd van Syrië zijn, en Rezin het hoofd van Damascus, buiten dezen door God getrokken kring kan hij niet gaan, al wilde hij ook alle krachten inspannen, ook nog een ander rijk behalve dat van Juda te veroveren; en in nog vijf en zestig jaren, wanneer het land, waaruit het volk der tien stammen verdreven en dat met heidense volksplanters bedekt en dus niet meer een door hem vermeesterd grondgebied is (2 Kon. 17:24), zal Efraïm verbroken worden, dat het geen volk zij. 1)

Dit ziet niet op de wegvoering van Efraïm onder Salmanezer, maar op de wegvoering onder Esar-Haddon, in het 22^{ste}jaar van de regering van Manasse, toen het laatste gedeelte van Efraïms bevolking naar Assyrië en Babel (2 Kon. 17:24. Ester 4:2) werd weggevoerd.
Dan komt het getal ook precies uit. Achaz regeerde na deze nog 14 jaar. Hizkia heeft 29 jaren geregeerd en die wegvoering had plaats in het 22ste jaar van Manasse. Dit maakt een tijdruimte van 65 jaren.

9. Ondertussen zal Samaria Efraïms hoofd zijn, en de zoon van Remalia het hoofd van Samaria, en ook deze zal nimmer gaan buiten den kring van ‘t hem aangewezen gebied. Indien gijlieden, huis van Juda, deze goddelijke verzekeringen niet gelooft, maar vlees stelt tot uwen arm, zeker gij zult niet in ‘t land uwer vaderen bevestigd, maar daaruit gedreven worden, gelijk Efraïm uit het zijne, al wordt gij voor uwe vernietiging als volk bewaard 1).

1) Wat den inhoud aangaat, behoort de eerste helft van vs. 9 tot die van vs. 8, en de tweede helft van vs. 8 tot die van vs. 9. Rezin en de zoon van Remalia, de een zowel als de ander, zijn binnen den kring van hun door God aangewezen bestemming besloten, en kunnen Juda en het huis David’s niet schaden; al wat zij doen is vruchteloos! Gelijk nu Efraïm door onnatuurlijke verbinding met een heidensen koning tot uitroeiing der plaats, waar de Heere woont, en tot verdelging van ‘t koninklijk geslacht, waarop de Messiaanse belofte rust, zich zelven het treurig lot bereidt, als Gods tijd vervuld is, zijn bestaan als volk te verliezen, zo zal Juda, als

het op dat beslissend tijdstip ongelovig staat tegenover ‘s Heren beloften en tot ene heidense macht zijne toevlucht neemt, zich althans dat oordeel op den hals halen, dat het niet blijft in ‘t land der vaderen, maar een speelbal wordt der heidense wereldmachten, totdat de Heere te Zijner tijd zich verheft om het Schear-Jaschub of het zich bekerend overblijfsel weer in zijn land te voeren. Wij hebben dus in de vier delen, welke vs. 8 en 9 verbinden, een parallellisme (tegenover elkaar plaatsing) 2 Sam. 21:27) gelijk lid 1 in lid 3, zo keert lid 2 in lid 4 terug, waardoor de profetische toespraak krachtiger en nadrukkelijker wordt. Wat nu inzonderheid 2 en 4 aangaat, wijzen wij met betrekking op de daarin ons zo bepaald voorgestelde profetie, welke zelfs het jaartal zo nauwkeurig bepaalt, op hetgeen wij 1 Kon. 13:2 opmerkten, terwijl wij, wat de ook 2 Kron. 20:20 voorkomende gedachte in 4 aangaat, op het woordenspel in den Hebreeuwsen tekst moet gelet worden, waarvan wij deze verklaring geven: Toont gij u niet vast te houden aan God, dan zult gij niet vast blijven, maar den grond onder uwe voeten verliezen. De vertaling van Luther geeft dat woordenspel terug: Gelooft-blijft!

Indien gij niet bevestigt, (namelijk: uw gemoed in God) zo wordt gij niet bevestigd; zo vloeit gij weg in een onzalig aanzijn.
Over Efraïm was reeds het vonnis der wegvoering en vernietiging uitgesproken, maar ook hier ontvangt Achaz en in Achaz Juda een waarschuwing, dat indien het niet gelooft, wat de profeet hun kwam zeggen, ook zij niet bevestigd zouden worden. Herstel en instandhouding staat in het nauwste verband met het geloof. Val en vernietiging met ongeloof.
Dit geldt ook op het terrein van het geestelijke en eeuwige leven.
Behouden worden, of verloren gaan, is tot het geloof komen, of in zijn ongelovigen toestand volharden.

10. En de Heere, wetende dat Zijn woord, door Jesaja getrouw tot Achaz overgebracht, bij dezen geen gehoor vond, maar de koning reeds een anderen en, zo hij meende, beteren helper in den koning van Assyrië aangenomen had, voer voort, daar Hij naar den rijkdom van Zijne goddelijke goedheid, geduld en lankmoedigheid den rampzaligen zoon van David nog niet ten verderve wilde overgeven, te spreken tot Achaz, door den mond des profeten, zeggende:

11. Eis u tot een teken en onderpand, dat de in vs. 4 vv. gedane belofte ene goddelijke is, en daarom ook zeker vervuld zal worden, een teken van den HEERE, uwen God 1) en wel een teken geheel naar uw welgevallen, wat en waar dan ook, eis beneden in de diepte, in de benedenwereld, het dodenrijk (1 Sam. 28:7 vv.), of eis boven uit de hoogte (Hoofdstuk 38:7 vv.); ook de stoutste en meest gewaagde eis zal worden bevredigd, opdat gij zien moogt hoe de Heere, uw God met al de volheid van Zijne helpende almacht Zich u ten dienste stelt.

1) Nog weigert Jehova niet Zich den God van dezen zo verharden David’s zoon te noemen; wellicht zal de heilige liefde uit dat: “Uw God” sprekende, in zijn duister gemoed een vuur ontsteken, wellicht zal hij aan de verbondsbeloften en plichten denken, waaraan dit “uw God” hem herinnert.

12. Doch Achaz, om zich van zijne Assyrische staatkunde niet te laten afbrengen; met gehuichelde vroomheid om der wille van Deut. 6:16 het aanbod afslaande, zei: Ik zal het niet eisen, en ik zal den HEERE niet verzoeken.

1) Hoofdzaak is dat Achaz, die den zin van het goddelijk bevel niet had kunnen ontkennen, als een hypocriet heeft gehandeld en andere oorzaken en redenen voor het niet vragen van een teken met den sluier van vroomheid en eerbied voor Jehova heeft zoeken te bedekken. Gij vraagt, welke oorzaken, welke redenen? Ik houd deze voor waarschijnlijk. Hij heeft het teken geweigerd, om niet indien het werd gegeven, zodanig als hij zou willen, hij juist daardoor gedwongen werd van zijn voornemen afstand te doen, wat hij wellicht reeds begonnen was uit te voeren, n. l. de hulp van Assyrië's koning te zoeken, van wiens voornemen hij zeker was. Na het ontvangen teken moest hij zich alleen aan Jehova houden en had hij zich niet goed tot een ander kunnen wenden. Ten tweeden, waar hij reeds te voren van God verlaten scheen en een zeer zwaar verlies door deze zelfde koningen had geleden en bovendien een kwade consciëntie bij zich omdroeg omtrent Jehova, dien hij beledigd had, en niet zuiver en recht stond in zijn gemoed tegenover God, heeft hij niet gedurfd zich over te geven aan de Goddelijke trouw en voorzienigheid, niet zozeer omdat hij die verachtte, als wel omdat hij den goeden wil van God jegens hem wantrouwde of ook de macht van Jehova, in vergelijking met de macht van andere goden minder hoogschatte, zodat vrees vermengd met ongeloof hier hem parten speelde en den koning vervoerd heeft om het enig ware middel tot zijn behoud te verachten.

God verbiedt den kinderen Israël's, Hem te verzoeken, gelijk zij Hem te Massa verzocht hebben. Als 't niet nodig was, hadden zij daar uit ongeloof een wonder begeerd, (Ps 78:18 vv.) en willekeurig ene proefneming vastgesteld (MATTHEUS. 4:7). Maar gelovigen vragen een teken, ja! Gideon vraagt er twee (Richt 6:17, 36 vv.) en gebruikt zelfs de uitdrukking "verzoeken" (Richt. 6:39). Achaz wil met hen, die hij dwepers noemt, niet te maken hebben; want hij weet reeds, dat hun beschouwingen en verwachtingen van de zijne zeer verschillend zijn. Huichelachtig zijne spotlust verbergende, dekt hij zijne vervreemding van God met het woord van Mozes (Deut. 6:16).
Veertien jaren later stond op dezelfde plek het leger van den Assyrischen koning, van wie Achaz nu alles verwachte en waarom hij Gods hulp en redding veracht op huichelachtige wijze, niet om Jeruzalem te beschermen, maar om op overmoedige wijze door den mond van Rabsake de stad op te eisen.

13. Toen met beslistheid alle verdere samenspreking met den koning afbrekende, zei hij, Jesaja, maar als orgaan dus Heren: Hoort gijlieden nu, gij huis van David, die uw hoofd en vertegenwoordiger in dezen zich geheel tegen den Heere verhardenden Achaz hebt: Is het ulieden te weinig, dat gij de mensen, een man gelijk mij, moede maakt, daar gij op al wat ik met andere profeten zo ijverig te uwer redding aanwend, in 't geheel geen acht geeft, dat gij ook mijnen God moede maakt, daar gij Hem alle middelen om u terecht te brengen vruchteloos laat aanwenden?

Zij willen niet geloven zonder te zien, en ook wanneer hun tekenen zullen worden gegeven, opdat zij geloven, willen zij toch niet zien. (Zie Luk. 11:29 v. 22:67 v.) .
Nog onlangs had Jesaja den Heere den God van Achaz genoemd; maar nu is die band losgemaakt. Jesaja staat niet meer tussen Jehova en Achaz; maar voor Jehova tegen Achaz.

14. Daarom, omdat gij zelf geen teken vraagt, om ongestoord in uw ongeloof te kunnen volharden, zal de Heere zelf, opdat Hij u het masker der huichelarij afrukke, als zouden godsvrucht en bescheidenheid u hebben verhinderd, zo iets heerlijks van Hem te begeren, ulieden een teken geven, naar Zijn welgevallen; dat kan echter nu niet meer alleen een uiterlijk teken zijn, als pand dat den twee koningen hun opzet niet zal gelukken; maar een teken, waarbij dit pand slechts ene ondergeschikte plaats inneemt, en wat het eigenlijke wezen aangaat, eerst zal vervuld worden aan 't einde der tegenwoordige tijden, en eerst na zware oordelen, die den indruk daarvan zullen voorbereiden, a) ziet, ene maagd zal zwanger worden, en zij zal enen Zoon baren, en Zijnen naam EMMANUEL heten. 1)

a) MATTHEUS. 1:21. Luk. 1:31.

1) Het is de Messias, welken de Profeet hier zegt te zullen geboren worden, Hoofdstuk 9 als geboren en Hoofdstuk 11 als regeerder ziet; een drietrappige, onverbreekbare trias van troostbeelden, ingeweven in de drie stadiën, in welke de Profeet de geschiedenis der toekomst van zijn volk uiteenzet.

Er zijn er niet weinigen, onder de oude en nieuwe uitleggers, die onder maagd niet verstaan een ongetrouwde, nog nooit gehuwd geweest zijnde vrouw, maar of de vrouw van Achaz of die van Jesaja en zien daarom in deze woorden niet een rechtstreekse voorspelling van den Messias, maar meer een afgeleide, zodat dan het kind óf van Achaz óf van Hizkia een type zou zijn geweest van den Christus, gelijk Israël een type was en Salomo insgelijks een schaduw beeld kon worden genoemd van den Messias.
Het Hebr. woord wordt wellicht een enkele maal, wat echter nog te bewijzen valt, van een jonge pas gehuwde vrouw gebruikt, maar nooit van een reeds lang gehuwde vrouw, zoals hier het geval was én met Achaz' én met Jesaja's vrouw.
Hier heeft het de betekenis van een ongehuwde, maar huwbare jonkvrouw.
En waar nu de Heere God aan Achaz en aan geheel het volk een teken geeft, daar geeft Hij een teken op zijn, d. i. op goddelijke, bijzondere wijze. Een maagd zal zonder toedoen van den man op geheel bovennatuurlijke wijze zwanger worden, en de zoon, dien zij baren zal, zal den naam van Emmanuel, d. i. God met ons, ontvangen, en in dien naam zou het ware Israël, zouden de ware kinderen Israël's het teken hebben, dat de Heere God nog gedachten van vrede had voor het overblijfsel naar de verkiezing der genade. Waar Achaz dus een teken had veracht, waarbij het op een dadelijk genieten aankwam, daar geeft de Heere nu een teken, waarbij het enig en alleen op het geloof aankwam, niet dus voor het vleselijke Israël, maar voor het geestelijke Israël.

15. Boter en honing 1), alleen zulke voedingsmiddelen, welke slechts in een land, door herderstammen bewoond, die zich om land- en tuinbouw niet bekommeren, maar leven van 't geen kudde, veld en bos aanbieden, worden gevonden (vs. 21 vv.) zal Hij dan eten, totdat hij zover opgegroeid is, dat Hij weet te verwerpen het kwade en te verkiezen het goede.

1) Boter en honing is het voedingsmiddel der woestijnbewoners, die enkel leven van veeteelt en den honing der wilde bijen verzamelen. Dat ziet dus op een toestand van ellende en verwoesting.

De Heere dreigt hier derhalve weer met zijne oordelen, over een land, dat Hem verwerpt en blijft verwerpen.
Dat toen de Heere Christus geboren werd, de toestand nog niet zo ellendig was, dat het land een verwoest land kon genoemd worden, doet aan de waarheid en waarachtigheid van hetgeen hier gezegd wordt niets te kort, Dewijl de Heere God niet zelden uit kracht van Zijne gemene genade, den tijd wanneer het oordeel zou voltrokken worden nog uitstelt. Denkt slechts aan de voltrekking van het vonnis aan den eersten mens, welke ook uitgesteld werd.

16. Zeker, eer dit knechtje weet te verwerpen het kwade en te verkiezen het goede, zal dat land, Efraïm zowel als Syrië, waarover gij verdrietig zijt, omdat gij weet tegen deze dubbele, op u aanrukkende macht niet bestand te zijn, verlaten zijn van zijne twee koningen.

Zonder twijfel vangt in vs. 14 de profetie aan met de verkondiging van de geboorte desgenen, die van ene maagd in den vollen zin van dit woord ontvangen is geworden, en wel in waarheid een Emmanuel, een God met ons zou zijn (MATTHEUS. 1:23). Werkelijk is de geboorte van Jezus uit de maagd Maria en in Hem de vereniging van de Godheid met de mensheid, het wonder van alle wonderen, het krachtigste teken, waarmee alle andere tekenen, hetzij in de diepte, hetzij in de hoogte geschiedende, niet te vergelijken zijn. Waarom de Heere nu juist toen een, in zo eigenaardige raadselen en nevelen gehuld, op het geloof betrekking hebbend teken zal hebben gekozen, wordt duidelijk door het verband waarin onze plaats voorkomt. Achaz had vroeger de vrije keus gehad der plaats, waar hij dit teken verlangde. God, de Heere had de gehele wereld, hemel, aarde en hel tot zijne beschikking gesteld, opdat de koning zich door Zijne genade in het geloof zou laten sterken. Zo is het dan nu zijne welverdiende straf, het is het rechtvaardig gericht over zijne snode verachting van de neerbuigende liefde Gods, dat nu, zonder dat er acht wordt gegeven op hem en zijne eigene behoefte, hem een teken wordt gegeven, zo als er aan een man naar Gods hart geen groter en weldadiger kon gegeven worden; maar gelijk er voor een hardnekkigen en verharden tegenstander Gods geen kon worden uitgedacht, dat hem meer ergert en ten val wordt. Het huis van David is in hem, die het nu vertegenwoordigt, den koning Achaz, juist het tegendeel van hetgeen eenmaal David geweest was. Dat moet openbaar worden en kan niet duidelijker blijken dan daardoor, dat Jesaja voor Achaz een reuk des doods ten dode wordt, gelijk eenmaal Nathan voor David een reuk des levens ten leven geworden wast (2 Sam. 7:4 vv.).
Over dit vers zijn de gevoelens zeer verschillend. Menen sommigen, dat dit ziet op Emmanuel, anderen zijn er zoals Calvijn, Piscator, Henry e. a. dat met dit kind bedoeld wordt de zoon, welken Jesaja bij zich had. O. i. ten onrechte, dewijl die zoon reeds 16 à 17 jaar oud was.
Het liefst verenigen we ons met het gevoelen van Vitringa, die aldus verklaart, dat er niet meer tijd zou verlopen vanaf het tijdstip waarop deze woorden zijn gesproken, totdat het land wier beide koningen de Joden kwelden, beroofd en verlaten zou zijn dan er tijd zou verlopen vanaf het ogenblik dat Emmanuel zou ontvangen en geboren worden tot dat Hij zou komen tot dien leeftijd, waarin het verstand ontwikkeld zou zijn. ” Dat derhalve binnen enkele jaren, zowel Damascus als Samaria, ingenomen en verwoest zouden zijn. En dit is ook zo geschied. Drie jaren na deze heeft Hosea een samenzwering tegen Pekah gemaakt en even te voren heeft Tiglath-Pilezer de koning van Assyrië, de stad Damascus ingenomen en Rezin gevankelijk weggevoerd (2 Kon. 15:30; 16:4).

17. Doch (ofschoon het teken dat de Heere u, koning Achaz! geeft, u een heerlijk uitzicht voor uwen troon en uw volk opent, dat de koningen, die u nu bedreigen, zelf met hun rijken in korten tijd zullen ten gronde gaan, in plaats van u te verderven (vs. 14, 16), zo ligt toch in dit teken, gelijk reeds vs. 15 gezegd is, voor u en uw land, nadat gij zo snood Gods genadehand afgewezen hebt, tevens de aankondiging van een nog veel erger en gevaarlijker tijd, dan dien gij nu met de hulp van Assyrië wilt doen verdwijnen, en wel van een tijd, dat deze wereldmacht, welke gij in plaats van den Heere u tot hulp gekozen hebt, over u ter verwoesting zal komen) de HEERE zal in plaats van uw volk en uws vaders huis te houden buiten de worstelingen der naburige wereldmachten, over u en over uw volk en over uws vaders (David's) huis dagen doen komen van nood en ellende, hoedanige, daar zij Juda brengen aan den rand des verderfs, en dan, na een korte verademing werkelijk doen ondergaan, niet gekomen zijn in al die 234 jaren, van dien dag af, dat Efraïm (het rijk der 10 stammen) van Juda is afgeweken (1 Kon. 12:1 vv.) door den koning van Assyrië, wiens plan tot onderdrukking en vernietiging na hem de koning van Babel geheel voltooien zal.

18. Want het zal te dien dage, waarover ik nu spreek, geschieden, dat de Heere zal toesissen, lokken, de vliegen, die aan het einde der rivieren van Egypte zijn, en de bijen, die in het land van Assur (Syrië) zijn.

19. En zij zullen in onafzienbare zwermen komen, en zij allen zullen rusten in de woeste dalen en in de kloven der steenrotsen, en in al de doornhagen, en in alle geprezene plaatsen van het land Juda, om daar bevrediging te zoeken.

Wat later omstreeks 713 v. Chr. dus na 28 jaar, werkelijk geschiedde, dat Juda het toneel was voor het samentreffen der beide wereldmachten, de Assyrische in het noord-oosten, de Egyptische in het zuidwesten, waaronder het land zoveel te lijden had, totdat het na verder lijden onder den druk van dezen bij toeneming zwaren kamp in 588 na Chr. te gronde ging (zie de geschiedenis van de koningen van Juda, van Hizkia-Zedekia (2 Kon. 18:1-25, 30), dit stelt de profeet hier onder een beeld of gelijkenis voor: "Het Egyptische volk, zo talrijk, wordt met zwermen vliegen, en Assyrië, zo krijgszuchtig en tuk op verovering, met de stekende, moeilijk af te weren bijen vergeleken (Deut. 1:44; Ps. 118:12), en deze beelden zijn ook geheel overeenkomende met de natuur van de beide landen, de vliegen met het moerassige en daarom aan muggen, horzels en allerlei soort van vliegen zo rijke Egypte; de bijen met het bergachtig en bosrijk Assyrië, waar de bijenteelt mede tot de hoofdtakken van bestaan behoort. Deze beide machten zal de Heere toesissen, ene uit het leven van den bijenhouder overgenomen uitdrukking, die de bijen met sissen of fluiten uit de korven lokt; want Hij zal het zijn die hun het heilige land als toneel van den strijd aanwijst. Zij zullen komen, Egypte van het einde der armen van den Nijl, d. i. van het verste punt en dus ook uit alle oorden, Assyrië van de kanten van Eufraat en Tiger; zij zullen in het heilige land elkaar ontmoeten, en zich daar neerlaten aan plaatsen, welke voor vliegen en bijen ene schuilplaats en voedsel verschaffen; aan de uitgedroogde beken, d. i. de beken der dalen, die des zomers meestal uitdrogen, maar toch over het algemeen de vochtige delen des lands voorstellen, in de steenkloven, de beminde schuilplaatsen der bijen, in de takken van den hagendoorn of in de doornheggen, waar zij hun voedsel zoeken, en op de klaverweiden, waar zij dat voedsel in overvloed vinden. In het volgende vers wordt de schade voorgesteld, welke deze machten het

land en volk van Juda toebrengen, maar nu in een nieuw beeld; land en volk van Juda worden voorgesteld als een man, wie men overal het haar afschoor, en alzo zo wreed mogelijk berooft en onteert. Het mes, waarmee deze daad volbracht wordt, is dat zelfde Assyrië, welks hulp Achaz juist gereed is voor veel geld tegen Syrië en Efraïm te kopen, waarvan echter de Heere Zich bedienen wil, om Juda tot ene welverdiende straf geheel en zo smadelijk mogelijk te beroven.

20. Te dien dage zal de Heere aan land en volk van Juda, als aan een der rechtvaardigen toorn prijsgegeven man, door een gehuurd scheermes, door diezelfde wereldmacht, door welke gij, Achaz, anderen wilt beroven, hetwelk aan gene zijde der rivier (de Eufraat) is, namelijk door den koning van Assyrië, afscheren het hoofd en het haar der voeten; ja het zal ook den baard der kin, het schoonste sieraad van den man (2 Sam. 10:4), gans wegnemen.

Het gehuurde (voor geld verkregen) scheermes, dat Juda's koning tegen anderen wilde gebruiken, zou het lichaam van zijn eigen lichaam, van zijn eigen land en volk kaal scheren.

21. En het zal geschieden te dien dage, zo diep zal de tegenwoordige welvaart des lands door dat scheren (vs. 20) gezonken zijn, dat iemand van al het voldragen, krachtige vee, dat hij had, een koetje, ene vaars, in het leven zal behouden hebben en twee melkgevende schapen.

"Die dit behouden mocht, zou men rijk en gelukkig kunnen noemen. "

22. En het zal geschieden, daar deels al het land tot één uitgestrekt grasland is geworden in plaats der tegenwoordige akkers en wijnbergen, en dus overvloed van voeder oplevert, deels het grote huisgezin tot een klein getal mensen is samengesmolten, dat hij van wege de veelheid der melk, die zij geven zullen, en die men dus maar moet laten stremmen (Gen. 18:8), boter zal eten, en wel tot walgens toe; ja een ieder, die overgebleven zal zijn in het midden des lands, als het gedaan is met de opbrengst der druiven en der velden en met het bezit van vee, die zal boter en honing eten 1), dit en dit alleen, namelijk, wat de grasvelden en dicht begroeide akkers en bergen nog opleveren, maar noch brood, noch wijn, noch vlees tot afwisseling.

1) Ook hier is boter en honing weer teken van armoede. Boter is hier de dusgenaamde dikke melk. Akkers en wijnbergen zou men moeten ledig en woest laten liggen, zodat allen meer melk dan wijn zouden kunnen drinken en meer boter dan brood en vlees. De zonde zou het ganse land verderven en verwoesten.

23. Ook zal het te dienzelven dage geschieden, dat iedere plaats, of wijnberg, alwaar duizend wijnstokken van de beste soort geweest zijn, van duizend zilverlingen a) waarde 1) alzo iedere 26 ½. (Exod. 30:13) tot doornen en distels zijn zal.

a) Lev. 26:22.

1) Tegenwoordig schat men in Syrië, waar men de wijnbergen nog naar 't getal der wijnstokken waardeert, iedere wijnstok op 1 Piaster = 12 centen.

Zilverling, zilveren Sikkel, zie Ex 30:13

24. Dat men, om zich tegen de rondsluipende roofdieren te beveiligen, met pijlen en met den boog aldaar zal moeten gaan; want het ganse land zal, ten gevolge van het goddelijk strafgericht aan Jeruzalem en Juda, en Jehova's wijnberg (Hoofdstuk 5:1 vv.) voltrokken, doornen en distels zijn 1).

1) De beschrijving is met opzet zó ingericht, dat met vele woorden altijd weer hetzelfde gezegd wordt; zij is zwaarmoedig en mat, om den indruk van eentonige eenzelvigheid te weeg te brengen.

25. Ook al de bergen, die men nu, daar de wijn- en vruchtenteelt nog in vollen gang is, met houwelen pleegt om te hakken, te bewerken, daar zal men verder niet komen, om ze op de gewone wijze te bearbeiden, uit vrees der doornen en der distels, die men niet meer kan uitroeien, maar die zullen wezen tot inzending van den os en tot vertreding van het kleine vee, ene verdere verzorging van deze vroeger zo zorgvuldig bebouwde heuvels nalatende.

1) De vervulling van deze profetie begon dadelijk onder Achaz door Tiglath-Pilezer (2 Kron. 28:20 v.); gedurende 't gehele daarop volgende tijdvak werd zij al meer gezien door de Assyriërs tot op Sanherib (37:30 v. 1:7-9); na ene korte rust maakte zij verdere vorderingen en verkreeg door de voorvallen onder Nebukadnezar groot gewicht (2 Kon. 25:12. Jer. 39:10; 43:5-7); haar hoogste punt vond zij in de ontknoping onder de Romeinen (sedert 70 jr. n. Chr.). Al wat nu in de verschillende tijdperken zich tot die volkomenheid ontwikkelde, zag Jesaja in een gezicht in één punt des tijds; hij zag al het volgende te gelijk met Assyrië op eenmaal.

De profetie wortelt in de historie en loopt weer in de historie uit. Niet de gehele historie is profetie, evenmin als de gehele boom vrucht is; maar de boom bestaat om de vrucht. Ook uit het gebeurde met Achaz zien wij dat er altijd een historische bodem is, waaruit de Christus profetisch groeit.

HOOFDSTUK 8.

II. Hoofdstuk 8:1-8. Gelijk Achaz eerst met den Heere, alzo heeft de Heere nu met Achaz afgedaan, en heeft Jesaja verder niets met dan koning te maken; desniettegenstaande moet, wat God Zich voorgenomen, en als Zijn raad zowel voor de verste als voor de naaste toekomst bepaald heeft, geschieden. Met betrekking tot de naaste toekomst is er den Heere aan gelegen, dat de bevrijding van Jeruzalem van de beide koningen, die het nu bedreigen, ofschoon de koning van Assyrië, door Achaz ter hulpe geroepen, haar bewerken zal, toch niet openbaar worde als de vrucht van zelfhulp, maar als Zijn woord en wil; daarom moet de profeet een met de woorden: "tuk op buit, snel tot door" beschreven tafel of blad in 't openbaar ophangen en twee betrouwbare getuigen daarbij oproepen, en moet den door zijne vrouw wonderbaar ontvangen zoon met dezelfden naam noemen, terwijl de ontwikkeling van dit kind, tot den leeftijd van bewustheid tevens het tijdstip aanwijst, tot hetwelk de vervulling van het geprofeteerde zal aanschouwd worden. Maar dewijl de hulp door Juda en zijn koning aangewend, ene eigene hulp geweest is, welke ene zondige verwerping van Jehova en Zijne legermachten meebrengt, kan slechts het zwaarste oordeel achter haar verborgen zijn! Daarom opdat alle gewaande vertroosting vernietigd worde, wordt nu reeds deze nationale ramp in haar volle zwaarte aan het volk getoond, ene ramp, welke alleen daarom niet in een volkomen ondergang eindigt, zowel van Juda als van Israël, omdat Juda reeds de belofte van een "Emmanuel" ontvangen heeft.

1. Verder zei de HEERE, nadat ik het gesprek met Achaz (Hoofdstuk 7:3 vv.) afgebroken en mij weer in de eenzaamheid teruggetrokken had tot mij, omstreeks 't jaar 740, door ingeving van Zijn Geest): Neem u ene grote rol, ene grote metalen plaat of tafel, geschikt voor ene openbare aankondiging, welke een ieder in 't oog vallen en door den uiterlijken vorm als een bericht van betekenisvollen inhoud kenbaar worden moet, en schrijf daarop, eer gij die plaat op ene der meest bezochte plaatsen van Jeruzalem ophangt, met eens mensen griffie, in den trant en stijl van een bekwaam opsteller: Haastende tot den door, is hij spoedig tot den buit! Korte, betekenisvolle uitdrukking, die te kennen geeft, dat het met de beide koningen, die nu de stad benauwen, spoedig zover komen zal, dat hun eigene hoofdsteden beroofd worden, en dat de macht, die hen onderwerpen zal, reeds aanrukt om hen tot een buit te maken (Hoofdstuk 7:4 vv).

2. Toen dit bevel volvoerende, en de tafel met die beide spreuken beschreven willende ophangen, nam ik mij, gelijk de Heere mij ook had geboden, getrouwe, om hun ambt en hun aanzien bij 't volk geschikte getuigen, Uria (2 Kon. 16:10 vv.), den toenmaligen hogepriester, en Zacharia, den zoon van Jeberechja, uit het geslacht der kinderen van Asaf (2 Kron. 29:13).

3. En ik was, als ik dit bevel volbracht en er dus voor gezorgd had, dat wanneer de geschiedenis der naaste toekomst de betekenis en het gewicht zou onthullen, twee mannen uit het volk zouden aanwezig zijn, om te getuigen dat wat geschiedde reeds vroeger door den Heere was geprofeteerd, tot de profetes, tot mijne ook met de gave der profetie begiftiging vrouw, ter huwelijksgemeenschap genaderd; die werd na langdurige onvruchtbaarheid door de bijzondere werking van Gods macht zwanger, en baarde enen zoon, die voor het tegenwoordige geslacht een onderpand zon zijn der geboorte van den voor een veel later geslacht bestemden Zoon der maagd (Hoofdstuk 7:14). En de HEERE zei tot mij: Noem

zijgen neem, naar dezelfde twee woorden, welke gij vroeger opgeschreven hebt (vs. 1): MAHER-SCHALAL, CHAS-BAZ 1), opdat hij in plaats der dode letter een levend getuige zij.

Ook de oudste zoon van den Profeet, over wie hoofdstuk 7:3 gesproken is, had een gehelen volzin tot zijn naam; waar dergelijke gevallen in het O. T. voorkomen zie 1 Kron. 3:17; 25:4. Ezra 8:4. De Engelse Independenten ten tijde van Cromwell volgden dit voorbeeld gaarne na.

4. Want 1) eer dat knechtje zal kunnen roepen, stamelen: Mijn vader! of, mijne moeder! eer hij dus zijn eerste levensjaar zal hebben ten einde gebracht, zal men den rijkdom van Damascus, alle have van deze rijke en machtige hoofdstad van Syrië tegelijk met al de inwoners, en den buit van Samaria 2), zo al niet alle bezittingen en de gehele bevolking der Israëlitische hoofdstad, dan toch een aanzienlijk deel daarvan, dragen voor het aangezicht van den koning van Assur (2 Kon. 16:9; 15:29).

1) Jehova weet de gevolgen, welke het inroepen van hulp bij Assyrië voor Syrië en Israël hebben zal; deze wetenschap openbaart Hij onder het oproepen van getuigen. Wordt dit woord vervuld, dan is het terzelfder tijd gedaan met de vreugde van koning en volk over de zelf gezochte hulp; want zij weten uit de verdere openbaring Gods, die even zeker zal vervuld worden, dat wanneer Assur met Damascus en Assyrië gereed is, het lijden van Juda in plaats van voorbij te zijn, eerst waarlijk begint.
2) De Heere God voorspelt hier weer door den Profeet wat het lot zal zijn van Samaria en Damascus, door de hand van Assyrië's koning. De rijkdom van Damascus zou weggevoerd worden en de buit van Samaria. Dit laatste wil niet zeggen dat Samaria ook zou worden ingenomen, maar dat een groot gedeelte van het rijk der Tien stammen door den vijand zou worden verwoest, hetwelk ook is geschied.

Onder buit kunnen we ook verstaan, wat men van hen, die van de inwoners van Samaria ten strijde waren getrokken maar gesneuveld waren, had geroofd.

5. En de HEERE sprak ter tijd, dat de profetes, haar zoon, dien zij "haastende tot den door, is hij spoedig tot den buit" noemen moest, gebaard had, en de belegering der stad intussen door de twee verbonden koningen opgegeven (Hoofdstuk 7:1) en het volk te Jeruzalem dus van zijne ogenblikkelijke vrees bevrijd was (Hoofdstuk 7:2), nog verder tot mij. Nu toch kwam het er op aan om dit volk van zijne valse vreugde te beroven, en aan hen en hun tegen God zich stellenden koning een nog veel bozer tijd voor zijne verachting van de aangeboden genade des Heren aan te kondigen. Hij sprak, zeggende:

6. Dewijl dit volk Israël, naar de beide delen waarin het verdeeld is, zo geheel van Mij afgevallen is, dat het niets meer van Mijn heil en Mijne genade wil weten, maar zich geheel en al in de armen der aardse wereldmacht geworpen heeft; dewijl het ene deel, Juda, veracht de wateren van Siloa 1), die, zachtjes gaan, in plaats van zich in die dagen des angstes en der verschrikking (Hoofdstuk 7:2) zich op Mijne stille, en schijnbaar onbeduidende, maar des te zegenrijker en weldadiger heerschappij te verlaten, en van de bergen, waarop ik Mijn koninklijken zetel opgericht heb, zijne hulp te verwachten, de beide handen naar de

Assyrische heerschappij om hulp en bijstand uitgestrekt heeft; en dewijl er vreugde is bij het andere deel, Efraïm, bij Rezin en den zoon van Remalia, aan deze beide koningen zijne vreugde en zijn welgevallen heeft, als had nu door vereniging met hen wat men bedoelde, Jeruzalem te doen vallen en het Davidische koningshuis uit te roeien, moeten gelukken;

1) Over de ligging der bron Siloa in het dal tussen de zuidwestelijke afhelling van den Moria en de noordoostelijke van Zion, zowel als over hare eigenaardige kenmerken, dat zij uit de Mariabron ontspringende en midden door den Tempelberg stromende, slechts een gering verval van water heeft, en daarom zacht voortgaat, hebben wij reeds bij 2 Sam. 17:17 en 1 Kon. 17:26 het nodige gezegd. Aan den enen kant is zij het beeld van de regering Gods, Israël, koning, die woont op Moria, en wel een gepast beeld, daar zij als voortkwam uit den troon des onzichtbaren Konings (Openbaring 22:1) en met haar rustig voortgolvend water, zij vloeit, zegt Stephan-Schulz in zijn werk: “de leidingen des Allerhoogsten” “gelijk olie. ” op treffende wijze den schijnbaar onbeduidenden en stillen, maar zekeren, tot het doel voerenden loop van Gods leiding afbeeldt. Maar voor Juda’s en des konings vleselijke ogen was zulk ene heerschappij en leiding ene geringe en verachtelijke zaak; men verkoos zich bij ene macht aan te sluiten, die uitwendig ontzag inboezemde en zichtbare hulp beloofde, zonder te bedenken, dat men zich daardoor ook blootstelde aan alle willekeurigheid en geweld van deze macht, die haar beeld had in de geweldige, met ene niets sparende, blinde kracht voortrollende golven van den Jordaan. Maar aan den anderen kant is het water Siloa, juist omdat het voortstroomde aan de zuidoostelijke helling van den berg Zion, ook een beeld van het op den berg Zion gevestigde Davidische koningshuis delende in de belofte van Hem, die woont op Moria. Om zijne ogenblikkelijke zwakte wordt het door Efraïm veracht, dat zich des te sterker waant, daar het in den zoon van Remalia een krachtigen vorst bezit en in Rezin een naar de opperheerschappij strevenden bondgenoot, en daarom zijne vernietiging bedoelt; maar wanneer Efraïm vlees tot zijn arm stelt, dan is de koning van Assyrië nog een machtig vorst, en zijn de waterstromen van zijn leger nog krachtig genoeg om beiden, Rezin en den zoon van Remalia met hun volk te verzwelgen, zodat zij niet meer zijn! .

Zij weigerden de vertroostingen van Gods profeten en alles wat zij hun uit Gods woord en op zijn gezag aanboden, spraken smadelijk van hen en telden niet hun woorden.

7. Daarom ziet, zo zal de Heere over hen, over Juda zowel als Efraïm doen opkomen die sterke en geweldige wateren der rivier 1), tot rechtvaardige bestraffing en tuchtiging, den koning van Assyrië en al zijne heerlijkheid, 2) welke bestaat in krachtige, goed uitgeruste en alles voor zich uitdrijvende krijgsheiren, en hij, dat krijgsheir van Assyrië, gelijk aan den hooggezwollen Jordaan, die wanneer in de lente of den zomer de sneeuw van ‘t Armenische gebergte smelt, ver buiten hare oevers treedt, zal opkomen overtrekken over al zijne stromen, en gaan over al zijne oevers, en dan het eerst Syrië en Efraïm bedekken en verzwelgen.

1) In het Hebr. Et-mee hannahar haätsoemim weharabbim. Beter: De wateren der rivier, de machtigen en de groten. De legermachten van Assyrië worden hier met de machtige, alles vernietigende en verdelgende wateren van een sterken vroom vergeleken. De wateren van de beek Siloa vloeien zachtkens, maar tot heil en tot zegen. Deze verachtte men, welnu dan zal

de Heere de bruisende stromen en de snel-vlietende wateren zenden, maar niet tot heil, maar tot vloek en vernietiging.
2) Is in de veelheid des volks des konings heerlijkheid, zo betekent ook hier, al zijne heerlijkheid, dat hij zou komen met vele manschappen, met een ontzaglijk groot leger.

Evenwel moet men niet vergeten, dat de Oosterse vorsten niet alleen hun heerlijkheid zochten in de vele strijdbare helden, maar ook in prachtige tenten, kleding, goud enz. De Heere wil dan hiermede zeggen, dat Tiglath-Pilezer en straks Sanherib als ware Oosterse vorsten in Israël en Juda zouden verschijnen én om een machtigen indruk te geven, én om deze landen aan hen schatplichtig te maken, of te verwoesten.

8. En hij zal door Efraïm heen, met welk rijk hij voor goed zal hebben afgerekend, doortrekken in Juda; hij zal het overstromen en er doorgaan, alles daar overdekkende; hij zal den inwoners des lands tot aan den hals reiken, en de uitstrekkingen zijner vleugels rechts en links, zullen vervullen de breedte Uws lands 1), waarin gij eens zult geboren worden, o EMMANUEL! (Hoofdstuk 7:14) en zouden dat land zeker verderven, zo het niet voor dat verderf gespaard bleef om de belofte ener heerlijke toekomst.

1) Werkelijk was het later lot van het rijk der tien stammen, dat het ondervond door Tiglath-Pilezer en Salmanezer (2 Kon. 15:29; 17:3 vv. 18:9 vv. van het lot dat door Sanherib Juda trof (2 Kon. 18:13-19, 37) in dien zin onderscheiden, dat het eerste door de wateren geheel overstroomd en het geheel daardoor bedolven werd, terwijl diezelfde wateren Juda slechts tot aan den hals reikten en de mogelijkheid gered te worden, overbleef, welke redding werkelijk kwam. En zelfs nog later werd dat onderscheid gezien; want Efraïm verloor zijn land voor goed, terwijl voor Juda, als het in de Babylonische ballingschap zuchtte, het land bewaard bleef.

Wel zal de vloed ook Juda overstromen, maar slechts voorbijgaande, want met ons is God, Altijd nog klimt de betekenis van den naam, dien de beloofde Zoon der maagd ontvangen moet, in de ziel van den Profeet, en hij laat zijn troostvollen welluidenden klank, trots het gejubel der vijanden, tweemaal op nieuw horen.
Wat is alle hoge en schoonklinkende wijsheid der wereld tegen dezen lieflijken klank van het Goddelijke Woord Emmanuel, der uit vrome harten stromende, eenvoudige taal des Ouden Verbonds? .
Als de Profeet aan het slot van dit vers uitroept, o Emmanuel! dan is dit op te vatten als een zielekreet om hulpe.
Op Gods bevel moet de Profeet het vonnis, het dreigend gericht aan zijn volk bekend maken. En hij doet het. Maar zijn ziele treurt er onder, dat zijn volk zich zo verhardt, en daarom schreit hij zelf om hulp en redding, om erbarmen voor zijn volk door uit te roepen, o Emmanuel! Om Emmanuel's wille hoopt hij nog voor zijn volk en voor zijn stad redding en verlossing. En ziet, de volgende verzen melden het, dat de Heere God nog om Emmanuel's wille zijn volk niet helemaal tot vernietiging zal overgeven.

BESTRAFFING VAN 'T GEHELE VOLK ISRAËL EN TROOST DER GODVRUCHTIGEN.

Bij zijne aankondiging in het voorafgaand gedeelte stond de Profeet in den wijderen kring van een onverbeterlijk en voor het oordeel rijp volk, en had daarvoor slechts één troost in de naderende gerichten Gods, waarvoor het echter ongevoelig was. Maar het is hem ook bekend, dat onder het volk, in welks midden hij staat, zich een kleine schare gelovige zielen bevindt, die, wanneer de beslissing bij hen was geweest, voor den Heere en Zijn heil zouden hebben gekozen. Hun alleen komt de vertroosting toe, in dat "tuk op buit, tot door snel" middelijk verborgen, maar duidelijker uitgesproken in de woorden aan het einde der vorige toespraak: uw land, o Emmanuel.
I. Vs. 9-22. De profeet keert zich tot dien troost, waarover wij zo even spraken, om met een overwinnend gejubel over alle vijanden van Gods volk op te staan, en hun vooral hun aanslagen en onderneming in het rechterlijk oordeel der goddelijke verderving te verkondigen (vs. 9-10). Deze vreugdevolle stemming tegenover de vrees van de meerderheid des volks, die tot een goddeloos bondgenootschap verleidde, bewijst hij dan als te zijn de alleen-ware staatmans-wijsheid uit ene hem ten deel gevallen openbaring des Heren, die hem deze aan de hand heeft gedaan (vs. 11-15), beveelt daarmee de tot één geest met hem verbonden jongeren, aan den Heere, onder voorbeding, dat Hij voor hen en allen, die na hen de kleine gemeente des Heren zullen uitmaken, het woord van Zijne getuigenis zeker beware (vs. 16, 17) en vermaant eindelijk zich niet door den tegenwoordigen tijdgeest, van de hoop op ene genaderijke, door vele onderpanden gewaarborgde toekomst te laten beroven; want zij die zich nu door den stroom van den tijdgeest laten medevoeren, zullen in plaats van het morgenrood van de toekomst der verlossing te delen in den nacht des verderfs terugzinken (vs. 13-22).

9. Daar Emmanuel onze koning, en ons land Zijn land is, jaagt het mij gene vreze aan, dat Juda om zijner zonde wil aan de wereldmacht, aan welke het zich overgeeft, tot in den hoogsten graad zal worden prijsgegeven (vs. 8); jubelend bij 't bezit ener Godgewijde vertroosting roep ik veeleer allen natiën der aarde, die nu of in de toekomst Gods volk aanvallen, toe: Vergezelt u te zamen, maakt u te zamen op, gij volken! zoveel gij wilt, doch wordt verbroken, als degenen, die met al hun verbonden sluiten toch niets doen, gelijk onlangs in Rezin en den zoon van Remalia tot een voorbeeld voor allen in de toekomst gezien is, en neemt ter gore, allen gij, die in verre landen zijt, wat ik als eindelijk lot van alle ons vijandige machten, u in den naam des Heren verkondig: omgordt u, doch wordt verbroken (Richt. 4:19 1), omgordt u, doch wordt verbroken!

Ondanks alle deze vleiende vooruitzichten en te verre vooruit bestemde berekeningen van hun heerszuchtige oogmerken, had hij hun nu te zeggen en te verzekeren, dat alle hun pogingen vruchteloos wezen en al hun ondernemingen en aanvallen op ene storting en op eeuwige schade en verlies en schande uitlope. Zij zouden in den aanslag missen en teleur gesteld worden.

10. Beraadslaagt enen reed, doch hij zal vernietigd worden; spreekt een woord, neemt de meest kloeke maatregelen, om wat gij beraden hebt ten uitvoer te brengen; doch het zal niet bestaan; want God Emmanuel is met ons, en tegen den raad van Hem, die in dezen Emmanuel met ons is, moeten al uwe raadslagen vergaan.

Gelijk Hoofdstuk 7:14 het woord Emmanuel niet als eigen naam, maar in zijne eigenlijke betekenis “met ons is God, ” wordt opgevat alzo moet dit ook hier geschieden. Zo heeft Hizkia zich in den nood dit triomflied herinnerd en daarmee het hart zijne volks in het geloof gesticht. (Zie 2 Kron. 32:7 vv.) .
De Profeet weet het, dat hoog de wateren van nood en ellende mogen zwellen, dat de macht van Assyrië en van alle wereldmachten hevig moge woeden, Emmanuel, God met ons, is het van God gegeven teken, dat de wereldmacht Israël niet vernietigen zal. De boom van Juda’s koningshuis en volk moge bij den wortel afgekapt worden, maar geheel uitgeroeid zal hij niet worden.
Dit geldt van alles, wat de vijanden Gods en van Zijn volk tegen de Kerk van Christus beraadslagen, de poorten der helle zullen niet overweldigen.

11. Dat het echter de ware goddelijke staatkunde of staatsmanswijsheid is den Heere te vrezen, om dan nimmer te vrezen voor menselijke vijanden, maar over hen te zegepralen, zelfs vóór de overwinning, dat heeft de Heere zelf mij ten tijde, toen Hij mij zond naar koning Achaz (Hoofdstuk 7:3 vv.) betuigd, want alzo heeft de HEERE tot mij gezegd met ene sterke hand 1), en Hij onderwees mij met alle vromen van niet te wandelen op den weg dezes volks, dat de vleselijke staatkunde gekozen had, zeggende:

1) Met ene sterke hand. Anderen vertalen in zinsverrrukking. Rozenmüller: “Terwijl Hij mij bij de hand vatte. ” v. d. Palm: “Toen Hij mij machtig aangreep, ” en denkt hier aan de eerste profetische roeping van Jesaja (zie Jes. 6);

Men kan echter ook vertalen, met Gods hand. En deze vertaling is juister, dewijl de Profeet hier spreekt van ene buitengewone werking Gods, nog te onderscheiden van de gewone inwerking Gods. Op bijzondere wijze, wil de Profeet zeggen, heeft Jehova mij ingescherpt en betuigd, om niet te wandelen op den weg van dit volk, d. i. om niet dit volk gelijk te zijn, wanneer het door ongeloof en zondige vrees geen heil verwacht, maar meent, dat het tegen Rezin en Pekah niet is opgewassen en door in het samengaan van die beide kortingen een verbintenis te zien, dewijl het toch geen verbintenis is inderdaad, waarvoor Juda’s volk en Jeruzalem’s inwoners te vrezen hebben. De Heere God wil daarom Jesaja afhouden van alle ongeloof of kleingeloof, en hem van den mens alleen op Hem, den Heere God, doen zien.
De hand Gods is het inwerken op den mens, zodat deze op alles beslag legt, zowel op het denken als op het handelen.

12. Gijlieden zult niet zeggen: ene verbintenis van alles, waar dit ongelovige, afvallige volk, dat niet op zijn God vertrouwen mag, van zegt: Het is ene verbintenis. En vreest gijlieden hun vreze niet 1), gelijk wij vrezen voor mensen, die werkelijk toch zo weinig kunnen schaden (Luk. 12:4), en verschrikt niet 2) voor vijanden, gelijk deze Rezin en deze zoon van Remalia zijn, die zelf reeds aan het gericht zijn overgegeven (2 Kon. 7:4 vv).

1) Deze vreze wordt hier overgesteld aan de vreze des Heren, en daaronder wordt de bijgelovige en afgodische vrees verstaan.

13. Maar den HEERE der heirscharen, dien zult gijlieden in alles heiligen, en Hij, omdat Hij alleen vreselijk is en machtig u te verderven, zij uwe vreze, en Hij Zij uwe verschrikking. 1)

Zie de opmerking bij 1 Sam. 1:3.
1) Wie God tot zijn vreze stelt, of niemand dan Hem alleen vreest, van geen ander iets hoopt of verwacht, op niemand anders vertrouwt en steunt, dien zal Hij niet alleen ten machtigen verlosser strekken, maar ook tot een genaderijk beschermer en een algemenen heiligmaker, die ziel en lichaam en alles, wat men om en aan zich heeft, of bezitten zal heiligen tot Zijn dienst en ere. Die degenen, die Hem eren, tevens zal beveiligen voor alle leed, ten troost verstrekken in allen nood en ten uithelper uit alle gevaren en wederwaardigheden, of hen boven allen ramp verheffen en onder de schaduw Zijner vleugelen behoeden in den dag des kwaads.

14. Dan zal Hij ulieden tot een heiligdom 1) zijn, op den weg der gerechtigheid en des heils u bewaren; maar daarentegen zal Hij zijn a) tot een steen des aanstoots en tot een rotssteen der struikeling den twee huizen van Israël, meerderheid des volks tot de beide rijken behorende, welke den Heere niet heiligt, en ook verder blijven zal bij hetgeen vs. 12 voorgesteld is, tot een strik en tot een net
2) den inwoners te Jeruzalem.

a) Jes. 28:16. Luk. 2:34. Rom. 9:33. 1 Petrus 2:7.

1) Heiligdom = veilige toevlucht. Al wie den Heere der heirscharen heiligt, wordt door Hem als door tempelwanden ingesloten. De Heere verbergt hem, terwijl daar buiten dood en verderf woeden, en troost, voedt, heiligt hem in Zijne genaderijke gemeenschap (4:5 vv. Ps. 27:5; 31:21).
2) De bedoeling van het juist beginnende nieuwe tijdstip wordt in deze plaats vermeld, als daarin gelegen, dat de Heere tot een rechtvaardig oordeel aan het volk, dat de waarheid verwerpt, haar in een vorm zal openbaren, waaraan de verkeerde zin werkelijk aanstoot nemen en zich ergeren zal. Want van nu af zal Gods zaad tot verlossing der mensheid meer in zijne verheven tegenstrijdigheid, in zijne voor vleselijke ogen aanstotelijke, voor den vleselijken zin onbegrijpelijke en den wrevel opwekkende ware gedaante, als verhoging door vernedering, als leiding tot ere door versmaadheid openbaar worden. Dit geschiedt dan alles in Hem, die midden- en uit gangspunt is van de verdere, door de Profeten overal in één punt samengevatte ontwikkeling, in Christus, op wie dan nu ook de inhoud van deze verzen in geheel bijzonderen graad en dus in den eigenlijken, onmiddelbaren zin betrekking heeft (Luk. 3:34. 1 Petrus 2:7 vv. Rom. 9:32 vv.)

15. En velen onder hen zullen tegen dien steen des aanstoots en rotssteen der struikeling struikelen, en vallen, a) en verbroken worden, en velen van hen zullen daarin verstrikt en gevangen worden.

a) MATTHEUS. 21:44. Luk. 20:18.

16. Daarom dan, daar nu de tijd des oordeels begon, dat voor de grote meerderheid van ‘t volk en van ‘t huis David’s Uw woord der profetie, o Heere! te vergeefs is, en niet eerder gelovige aanneming vinden zal, dan nadat de tijd des gerichts en der verharding voorbij is, zorg ten minste daarvoor, dat dit woord der profetie ongeschonden en onvervalst voor het toekomstig geslacht door overlevering bewaard blijve. Bind dus, ik bid U, de getuigenis van mijne op de toekomst betrekking hebbende leerlingen toe, opdat zij niet als de bladen van een oningebonden boek verstrooid en door den wind voortgedreven worden; verzegel de wet, het op deze toekomst voorbereidende woord der onderwijzing, dat Gij mij op de lippen hebt gelegd, onder mijne leerlingen 1), opdat zij in hun harten goed bewaard worde.

1) Reeds hier wordt de treffende gedachte verkondigd, welke later in het 2de gedeelte van Jesaja’s profetie, van Hoofdstuk 40 af, verder ontwikkeld wordt. De uitdrukking leerlingen, welke in geestelijken zin, behalve hier slechts Jes. 50:4 en 54:13 voorkomt (Luther “geleerd door den Heere”) is niet slechts gelijkluidend met “discipel”, maar heeft ook de betekenis van ingewijde, die tot zijn meester en heer ook in innerlijke betrekking staat en zijn wezen in zich opneemt, aan wie deze zich geheel toevertrouwen en zijne meest verborgen geheimen mededelen kan.

Hier ontmoet ons het onuitsprekelijke voorrecht van Gods volk, hetwelk Gods Woord en Getuigenissen, in het gewijde blad genietende, in hem zulk een verzekerd getuigenis van genade en krachtdadige hulpe heeft, dat ze hetzelve gerustelijk mogen als een vaste wet, ene eeuwige waarheid in zich en hun harten opbinden, toeknopen en aan zich verzegelen mochten. Want het was met het zegel des hemels bekrachtigd, en hetgeen God voorneemt en belooft aan al de zijnen te zullen doen, daar mogen zij zich vast aan houden als iets onwrikbaars en als zo zeker, dat, schoon het nog zeer verre afwezend schijnt, zeker zijne vervulling zal bekomen.
Toebinden en verzegelen doet men dat, wat men bewaren wil en wat ongeschonden moet bewaard blijven. Welnu, Israël’s volk, de grote menigte verwierp het Woord en verachtte het Getuigenis, maar de kleine schare van Gods gelovigen zouden het betrachten. Het zou als het ware in hun hart gedeponeerd worden. En daaraan had Israël’s volk het te danken, dat het niet geheel vernietigd werd.
Zou er echter een kern overblijven, dan moest de kern bij dit Woord leven en door dat Getuigenis gevoed worden.
Vs. 11-16. Er zijn zwakken en kleinmoedigen, die in angst en vrees de gevaren vergroten en tot mensen vluchten willen, waar slechts God helpen kan. Wacht u voor dezulken! Hun vrees is zwakheid, uwe vrees zij sterkte! De sterke God zij uwe vreze, de Heilige zij uw schrik! Al wie, wanneer het om hem heen bruist en stormt, in Zijne hoede ene stille toevlucht zoekt, die vindt ene veilige, heilige plaats, door geens vijands voet betreden. Wonderbaar te deze God! Den enen houdt Hij vast en verbergt hem, den anderen wordt Hij ene oorzaak van struikelen en vallen! Zie, daar ligt het geheim van geloof en ongeloof voor de vrijheid des mensen. Zie! daar ligt het geheim des heils en der straf voor degene, die kiezen mag, wat hij wil. ‘t Is een uitwendig stout moeilijk woord, maar inwendig wel leesbaar en waar: God is een heiligdom, doch ook een machtige steen des aanstoots! Velen hebben zich daaraan geërgerd, maar steeds moeten zij het vuur gevoelen, dat brandend uit Hem schittert; de ongelovige vangt zich wel is waar in zijn eigen strik, maar de heilige ironie der waarheid heeft het recht te zeggen: God

zelf is Hem ten valstrik geworden, wanneer Hij den mens verlossing aangeboden heeft door het geloof, en deze dit van zich wijst, in verderflijk misbruik zijner vrijheid, om Gods Woord te horen en op te volgen. Jesaja is van de uitspraak, door hem gedaan, in hare vervulling zó zeker, dat hij die op Gods bevel optekenen, wel bewaren en door nauwgezette getuigen wil laten bekrachtigen, opdat men in de toekomst kunne zeggen, dat hij de waarheid heeft verkondigd.

17. Daarom zal ik den Heere verbeiden, die, nu de gerichten Zijns toorns een aanvang nemen, voor geruimen tijd Zijn aangezicht verbergt voor het huis van Jakob, voor Juda zowel als voor Israël, en ik zal Hem verwachten, in ‘t vaste vertrouwen dat later ook een tijd komen zal, waarop Zijne genade des te heerlijker zich zal openbaren.

De Profeet was in deze een voorbeeld van Christus, zie Hebr. 2:13 ten bewijze, dat de gelovigen Christus kinderen zijn. De ouders moeten in navolging van den aartsvader Jakob, hun kinderen aanzien als Gods genadige gaven.

18. Daarvan ben ik zelf, de profeet, met vrouw en kind en discipelschaar, deze kleine gemeente in ‘t midden dor verworpenen, waarborg en onderpand. Ziet, hier ben ik met mijn naam: het heil (is) des Heren, en de beide kinderen, die mij de HEERE in nog anderen weg dan den zuiver natuurlijken, en tot nog hoger doel dan het gewone doel, het eigen huiselijk geluk, gegeven heeft 1), zijn tot tekenen, namelijk de ene zoon, Schear-Jaschub (Hoofdstuk 7:3), en de andere: Haastende tot den door, is hij spoedig tot den buit (vs. 3), tot wonderen in Israël, ja tot voor- en waartekenen van het aanstaande heil, opdat ik met mijne persoonlijkheid en met mijn huis en mijne leerlingen niet in het heden maar in de toekomst mijn tehuis zou hebben, zien mijne kinderen mij gegeven van den HEERE der heirscharen, die op den berg Zion woont, die als de Heere Zebaoth, die alle macht in hemel en op aarde bezit, dat toekomstige heil bewerken kan, en als Degene, die op den berg Zion woont en Zijn verbond met Israël heeft opgericht, het bewerken zal.

1) Volgens des Heren leiding, waarvan de Profeet zich bewust is, stelt hij met zijn huis den toekomstigen Heiland met de zijnen of met Zijne heilige Christelijke kerk, als schaduwbeeld voor: Hij het hoofd, zij, de leden, beiden te zamen één geheel, één lichaam vormende. Gesteld in ‘t midden van een krom en verdraaid geslacht, als een teken, dat van alle zijden wedersproken wordt, zijn zij onderling door de gemeenschap des lijdens verbonden en maken den tegenwoordigen tijd tot een voorbeeld en ene voorbereiding van het lijden, dat in Christus is. Terwijl nu de beide zonen van den Profeet in hun namen de betrekking van de gemeente tot den Heere naar hare beide delen vertegenwoordigen, de een het overblijfsel, dat zich bekeert en gered wordt, de ander het deel, hetwelk het teken des naderenden gerichts aan het voorhoofd draagt, verschijnt hij zelf, Jesaja, die niet alleen als zondaar onder zondaars met de anderen lijdt, maar ook en nog veel meer door hen, en- in zekeren zin als de onschuldige, ook voor hen, hun tot heil, als voorbeeld van Jezus, en neemt geheel de plaats van een middelaar in. Daarom treedt hij, na, als degene die de gemeente der gelovigen vertegenwoordigt, van het enkelvoud (vs. 10) dadelijk in het meervoud (vs. 12 vv.) te zijn overgegaan, vs. 16 als voorbidder voor die gemeente op, en wat hij in dit en het volgende spreekt, is als het ware de hoofdsom van het hogepriesterlijk gebed van Christus (Joh. 17), waarbij in het oog valt, dat

hij zijne leerlingen en aanhangers den meer betekenenden naam van “kinderen” geeft. Daar alzo staande, bij het begin van een tijd des gevaars en der verzoeking, voor de zijnen biddende, en van vs. 10 af tegelijk waarschuwend en onderrichtend, juist zo als Christus daar stond toen de ure der duisternis gekomen was, ziet de Profeet geheel naar den geest in het karakter der Oud Testamentische profetie over zich zelven heen, en legt de Geest Gods hem, die een type is van Christus, woorden in den mond, die eerst in Christus hun volle betekenis verkrijgen. Alzo is de Apostel in zijn volle recht, wanneer hij Hebr. 2:13 de woorden uit het 13^{de}vers: zie hier ben ik en de kinderen, die de Heere mij gegeven heeft als door den Zone Gods zelven gesproken voorstelt.

19. Wanneer zij dan, de alledaagse lieden, in dezen tijd van druk en zwaren nood, waarin ieder inlichting begeert over de donkere toekomst, en de grote meerderheid alle soorten van heidens bijgeloof, gelijk nu te Jeruzalem gedreven wordt (Hoofdstuk 2:6; 3:2 vv.), zich ten nutte maakt om wetenschap van die toekomst te verkrijgen, tot ulieden, mijne leerlingen (vs. 16), zeggen zullen: Vraagt, gelijk wij dit doen, de waarzeggers en duivelskunstenaars, liever: de dodenbezweerders, die daar piepen, en binnensmonds mompelen, met hun toverformules weten op te roepen, en ze dan, wanneer zij onder vleermuis-gefladder opgekomen zijn, die toekomst laten mededelen, zo zegt: deze oproeping beslist van de hand wijzende en het volk op de ongerijmdheid wijzende, wanneer Jehova’s eigendom niet zijn God, maar zulke heidens-duivelse bedriegers vraagt: Zal niet een volk, aan hetwelk de Heere Zich zo genadig geopenbaard heeft, dezen zijnen God vragen, als het in zware tijden raad nodig heeft? zal men voor, ten behoeve van, de levenden de doden 1) vragen, die niet eenmaal weten wat op aarde voorvalt, als konden zij de levenden leren, terwijl integendeel de levenden veel beter in staat zijn de dingen en toestanden, waarin zij verkeren te beoordelen!

1) De doden zijn hier niet de afgoden, maar de gestorvenen, de doden. Wat hier veroordeeld wordt is de dus genoemde necromantie, de zwarte kunst welke bij den Heere vervloekt is. Zo diep was Israël gevallen, dat het den dienst des levenden Gods had verlaten en zich overgegeven tot de grootste en grofste onzinnigheden (Deut. 18:11. 18:28). Het is daarom dan ook, dat de Profeet in den naam des Heren in het volgende vers komt met het woord, hetwelk als een oorlogskreet Juda in de oven moet klinken: Tot de Wet en tot het Getuigenis.

19. Wanneer zij dan, de alledaagse lieden, in dezen tijd van druk en zwaren nood, waarin ieder inlichting begeert over de donkere toekomst, en de grote meerderheid alle soorten van heidens bijgeloof, gelijk nu te Jeruzalem gedreven wordt (Hoofdstuk 2:6; 3:2 vv.), zich ten nutte maakt om wetenschap van die toekomst te verkrijgen, tot ulieden, mijne leerlingen (vs. 16), zeggen zullen: Vraagt, gelijk wij dit doen, de waarzeggers en duivelskunstenaars, liever: de dodenbezweerders, die daar piepen, en binnensmonds mompelen, met hun toverformules weten op te roepen, en ze dan, wanneer zij onder vleermuis gefladder opgekomen zijn, die toekomst laten mededelen, zo zegt: deze oproeping beslist van de hand wijzende en het volk op de ongerijmdheid wijzende, wanneer Jehova’s eigendom niet zijn God, maar zulke heidens-duivelse bedriegers vraagt: Zal niet een volk, aan hetwelk de Heere Zich zo genadig geopenbaard heeft, dezen zijnen God vragen, als het in zware tijden raad nodig heeft? zal men voor, ten behoeve van, de levenden de doden 1) vragen, die niet eenmaal weten wat op aarde

voorvalt, als konden zij de levenden leren, terwijl integendeel de levenden veel beter in staat zijn de dingen en toestanden, waarin zij verkeren te beoordelen!

1) De doden zijn hier niet de afgoden, maar de gestorvenen, de doden. Wat hier veroordeeld wordt is de dus genoemde necromantie, de zwarte kunst welke bij den Heere vervloekt is. Zo diep was Israël gevallen, dat het den dienst des levenden Gods had verlaten en zich overgegeven tot de grootste en grofste onzinnigheden (Deut. 18:11. 18:28). Het is daarom dan ook, dat de Profeet in den naam des Heren in het volgende vers komt met het woord, hetwelk als een oorlogskreet Juda in de oven moet klinken: Tot de Wet en tot het Getuigenis.

20. Ja, zeker, zo zeg nu ik de profeet, tot u, mijne leerlingen, zal men zich keren tot wat de wet en tot hetgeen de getuigenis, maar nimmer tot wat de waarzeggers en dodenbezweerders zeggen, dit woord: Wet en getuigenis, ‘t is het parool of veldgeschrei in ‘t leger van het ware Israël (Richt. 7:18)! Zo zij, die zeggen tot Gods volk te behoren, maar werkelijk van den Heere, hun God, afgevallen zijn, niet spreken naar dit woord, en alzo zich niet wenden tot den Heere, om weer in genade door Hem te worden aangenomen, het zal zijn, dat zij geen dageraad 1) zullen hebben.

1) De zin van deze uitspraak is, dat zij die den Canon van de Wet en het getuigenis verlaten, geen deel zullen hebben in de volkomen openbaring van het Rijk en den Roem Gods, en in de opstanding des rechtvaardigen en het eeuwige leven.

Anderen verklaren het van den dageraad der N. Bedeling.
Maar wie geen deel zullen hebben in de verlossing van den Messias, zullen ook geen deel hebben in de volheerlijke en volzalige openbaring des Heren als Hij komt om te oordelen de levenden en de doden.
De Profeet verbindt o. i. het een met het ander.

21. En een ieder van hen zal in vertwijfeling bij den naderenden tijd des lijdens, daar doorgaan, hard gedrukt door ellende van allerlei aard en hongerig, nadat de ganse voorraad weggenomen is en velden en wijnbergen verwoest zijn; en het zal geschieden, wanneer hem hongert en hij zich steeds meer van zijne ellende bewust wordt, en hij zeer toornig zal zijn, in woede zal geraken, gelijk allen, die zich niet door de gerichten Gods bekeren, daardoor slechts toenemen in boosheid (Openbaring 16:10 v. 21), dan zal hij in de woede der vertwijfeling vloeken op zijnen koning en op zijnen God (Ps. 5:3; 68:25), als hij opwaarts zal zien, omdat hun regering niet beter was.

Als de oordelen Gods niet vertederen dan verharden zij, en de verachting wordt ene lastering van Hem en Zijn bestuur.

22. Als hij de aarde aanschouwen, overal rondzien zal, of de duisternis niet begint te wijken, ziet, er zal benauwdheid en duisternis zijn door angst, en voortgedreven door donkerheid.

Te vergeefs wordt hulp en troost bij ‘t schepsel gezocht, daarna wordt de benauwdheid er te groter om.

Vs. 20-22. Hoe waar tekent de huiveringwekkende rede van den Profeet ieder volk, dat de heilige bevelen der Goddelijke wet verlaat en de Godsstemmen der Openbaring veracht.

23. Maar het land, dat beangstigd was (vs. 21), zal niet gans verduisterd worden; gelijk als Hij het in den eersten tijd 1) verachtelijk gemaakt heeft, naar het land van Zebulon aan, en naar het land van Nafthali aan, alzo heeft Hij het in het laatste heerlijk gemaakt, naar den weg zeewaarts aan, gelegen over den Jordaan, aan Galilea der heidenen 2) het noordelijk gedeelte van het rijk der tien stammen.

1) De Profeet heeft het oog op den zwaren nood, veroorzaakt door de koningen Pul, Tiglath-Pilezer en Salmanasser, 2 Kon. 15:19 v. 29; 17:3 vv. over de noordelijke stammen door verdrukking van hun land en kudde.
2) Dit vers heeft betrekking op het slot van vs. 20, waarin over een na de duisternis van den naderenden tijd der bezoeking aanbrekenden dageraad gesproken wordt, en beschrijft dien dageraad als wel het eerst over dat deel des Joodsen lands aanbrekende, dat te voren het diepst vernederd en het meest duister was. Deze opvatting, bij welke met dit vers een nieuw hoofdstuk begint, en de inleiding vormt van den inhoud der volgende verzen, wordt als de alleen ware door de aanhaling van deze plaats, MATTHEUS. 4:12 vv. en de vervulling in Christus Jezus, die Zijne openbare prediking in Galilea aanving en daar het meest geleerd heeft, bekrachtigd. Volgens deze moet dit vers worden vertaald, gelijk wij het boven aan Hoofdstuk 9 geven.

In het gemeen wordt de heerlijkheid weer tweezins voorgesteld en als langs een tweeërlei trap. De eerste trap daartoe zou zijn, dat hun beangst land nog niet gans zou verduisterd worden. De tweede, dat het in plaats van verachtelijk, heerlijk gemaakt zou worden.
Het eerste ziet op hun verlossing uit de Babylonische gevangenis na zeventig jaren, zonder het welk het laatste niet gebeuren zou.
Het laatste op de komst van Jezus in het vlees onder hen in Kanaän, daar het zo heerlijk doorgemaakt zou worden.
Er zou eens een tijd komen, waarin het Licht der wereld, de Zon der gerechtigheid, alsdan eens luisterrijk zou opgaan en in vollen glans zijne heerlijke stralen vertonen.

HOOFDSTUK 9.
GEBOORTE, NAMEN EN RIJK VAN DEN MESSIAS.
II. Vs. 1-7. Had de profeet in de laatste verzen van ‘t vorige hoofdstuk de troosteloze ellende van het volk geschetst, dat geen dageraad hebben zou, nu wendt hij zich tot dat volk, dat den wederopgang van het licht na den duisteren nacht, den dag des heils na de dagen des gerichts beleeft; in dezen tijd wil de Heere dat licht niet het eerst over het land Juda doen opgaan, maar over Zebulon en Nafthali, en dus die landen het meest tot ere brengen, die Hij vroeger het diepst vernederd heeft (vs. 1). Terwijl Jesaja zich nu in deze streken verplaatst, schetst hij de verheven omkering, welke op eenmaal met het volk plaats heeft, want de duisternis wordt op eenmaal door den vollen dag vervangen, ene, wat getal en stand aangaat, diep gedaalde natie wordt tot ene talrijke en jubelende gemeente, die nadat alle verdrukking een einde heeft, nadat zij van alle kwaad verlost is, een eeuwigen vrede viert (vs. 2-5). Maar ‘t is nu niet meer het land Zebulon en Nafthali alleen, waarop de profeet, dit beeld der toekomstige heerlijkheid tekenende, het oog heeft, de kring Zijner gedachten breidt zich uit over het gehele land van Jehova, en van dit standpunt uit zingt hij een kerstlied, als ware de heerlijke nacht van Christus geboorte reeds aangebroken; hij zingt een lied zo als in ‘t rijk der heerlijkheid klinken zal, als ware het einde aller dingen reeds gekomen (vs. 6 en 7).
I. Niet donker blijft het daar, waar nu zware nood is Vroeger bij den aanvang van Israël’s geschiedenis in Kanaän tot aan de tijden van den Messias, heeft de Heere het land Zebulon en Nafthali verachtelijk gemaakt, daar hier reeds van den beginne en ook verder veel vermenging met heidense elementen plaats vond (Richt. 1:30 vv.); hier de smaad van heidense verdrukking in den hoogsten graad geleden werd (Richt. 4:2 vv. 17:3 vv.) en ook de inwoners van ouds af bij het ganse volk zeer veracht waren (1 Kon. 9:11 vv. zie ook Joh. 1:47 en 7:52), maar in den laatsten Messiaansen tijd brengt Hij des te meer tot ere den weg zeewaarts, de landstreek ten westen van de Galilese zee, het over-Jordaanse, het Galilea der Heidenen, het noordelijke grensdistrict van Palestina. Op grond van deze voorspelling was de Messiaanse hoop van Israël van ouds af op Galilea gericht, gelijk dan ook de Talmud de verwachting uitspreekt, dat de verlossing van Tiberias uit komen zou.

1. Het a) volk, overgebleven uit den tijd der oordelen Gods (Hoofdstuk 8:21 vv.), dat nog lijdende onder de naweeën van dien tijd, in de duisternis van geestelijke en lichamelijke ellende wandelt, zal, op eenmaal, wanneer de tijd van den dageraad (Hoofdstuk 8:20) gekomen is, een groot licht zien, (Hoofdstuk 60:1 vv.), degenen, die wonen in het land van de schaduw des doods, in het land, waarover de dood zijne schaduwen geworpen heeft, over dezelve zal een licht schijnen; 2) want de dag des heils is nu gekomen na de dagen der ellende, daar al wat dien dageraad in zijn opkomen tegenhield, nu ter zijde gesteld is.

a) MATTHEUS. 4:15, 16. Efeze 5:14.

1) De Profeet kondigt hier aan, de heerlijkheid van den dag des Nieuwen Verbonds. Maar waar hij wijst op het Licht, dat zal opgaan, wijst hij tegelijk op de toestand van ellende, die vooraf zal gaan.

Eerst zal het land en des zelfs bevolking in duisternis zitten, verwoest worden en wonen in de schaduwen des doods, zodat de dood er duizenden en tienduizenden zal wegrapen.

Het zal een toestand van ellende zijn, waaruit geen mensenkind zich zal kunnen verlossen, maar welke alleen door God Almachtig zal kunnen veranderd worden.
Wie in de meest volkomen mate dit Licht zal zijn, wordt eerst in vs. 5 gemeld, waarin tevens de namen worden genoemd.
2) Men moet door dit licht verstaan, een geestelijke, voorspoed, vreugde, blijdschap en vergenoeging, maar voornamelijk den Zaligmaker Jezus zelf en zijn komst in het vlees, welke de oorzaak zou zijn van dien vreugdestaat en het geluk der Joden. Maar ook eindelijk door dit licht moet men ook het licht des Evangeliums, de leer der zaligheid in hare klaarheid onder het Nieuwe Testament verstaan.

2. Gij hebt dit volk 1) vermenigvuldigd, maar Gij hebt de blijdschap niet 2) groot gemaakt; zij zullen blijde wezen, met ene heilige blijdschap voor Uw aangezicht, gelijk men zich verblijdt in den oogst over de rijke opbrengst der velden, vooral na jaren lang gebrek (Ps. 126:5), gelijk men verheugd is na ene roemrijke overwinning behaald op vijanden, nadat zij tot dusver het land verdrukt en beroofd hebben, wanneer men den buit uitdeelt 3) (2 Kron. 20:25. Ps. 119:162).

1) Dit volk. Ten onrechte verstaan sommigen onder dit volk de heidenen. Hier wordt bedoeld het volk Israël's dat overgebleven was uit den smeltkroes der ballingschap. Israël was tot een klein getal ingekrompen, maar de Heere voorzegt hier, dat Hij het weer zou vermenigvuldigen, weer zou doen uitkomen.

Wel geslagen, maar niet ten ondergaan, zou door Gods wondere goedheid en Zijn onkreukbare trouw Israël's geschiedenis zijn.
2) In het Hebr. volgens Chetib al (Lo = niet) volgens Keri (Lo = het). Onze Staten-Overzetters hebben in den tekst Chetib gevolgd, maar dan loopt de zin niet los. Beter is het Keri te volgen en te vertalen: Gij hebt het de blijdschap groot gemaakt, dewijl er onmiddellijk volgt: Zij zullen blijde wezen voor Uw aangezicht. In de kanttekening tekenen zij echter aan dat ook vertaald kan worden, zoals wij hebben aangegeven. Zowel onder de Gereformeerden als niet-Gereformeerden lopen de gevoelens uiteen, hoewel ook o. a. Hellenbroek zegt, dat Jesaja wel niet geheel ontkennen wil, dat zij blijdschap hadden ontvangen. Henry tekent aan: "De Masorethen leren hier: Gij hebt hen, te weten aan elk, die het Licht behoorlijk ontvangt, de wegen vergroot of verheerlijkt, en deze lezing wordt door de volgende woorden bevestigd, daar gesproken wordt van een blijdschap van Gods aangezicht. "
3) Dit zijn twee gelijkenissen, de ene genomen van den maaltijd, en den ander van den oorlog, die beiden een zeer groten vreugdetijd aanduiden. De vreugde in den oogst, wanneer men hetgeen men met tranen gezaaid had, met vreugde maait, en invoert in zijne schuren, is ene ongemene vreugde. Geen minder vreugde is het na den oorlog, wanneer men na een behaalde overwinning, geen vrees meer voor den vijand hebbende, valt aan het delen van den buit, met veel gejuich en alle denkbare vreugdetekenen.

3. 't Is echter werkelijk ook een overwinningslied, dan aan het volk bereid. Want het juk van hunnen last, waarmee zij beladen zijn, en den stok hunner schouders, de roede, waarmee hun nek op de hoogte der schouders geslagen is, en den staf desgenen, die hen dreef die als een tuchtmeester (aandrijver) hen op den rug sloeg (Exod. 3:7; 5:10 vv.), hebt Gij verbroken,

gelijk ten dage der Midianieten, toen Gij ook niet met een talrijk leger, maar met een handvol onversaagde en krachtige strijders de zevenjarige verdrukking hebt vernietigd (Richt. 6 en 7).

1) Het punt van vergelijking is hier niet de aard der verlossing, maar de grootheid dezelve. Het volgende vers geeft ons ene dichterlijke beschrijving van de zegepraal der Israëlieten.

Hier wordt wijders ene heerlijke vrijheid en uitbreiding van bewind aan Israël beloofd. Het recht moet zich het Joodse volk voor den Heere verblijden, want die had het juk zijns last, den stok zijner schouderen en den staf zijns drijvers verbroken, zodat de voet en de nek niet langer in banden der slavernij gedrukt, noch de roede der goddelozen gekleefd zou blijven op den rug des rechtvaardigen.

4. Toen de ganse strijd dergenen, die streden, met gedruis geschiedde, en de klederen der krijgslieden in het met wreed geweld vergoten bloed gewenteld en tot as verbrand werden, tot een volkomen voedsel des vuurs.

Het was ene oude gewoonte, dat men, ten teken van zegepraal den door der vijanden, dien men niet meedroeg, wapenen, klederen, krijgs- en legerwagens, gereedschappen enz. op het slagveld verbrandde.
Hier wordt gewezen op den krijg van Gideon tegen de Midianieten, in het volgende vers wordt meer gewezen op den geestelijken held, op den geestelijken Gideon, die al zijn volk verlost van de hand der geestelijke Midianieten, de vijanden der ziele, op Hem, die uit allen nood en dood verlost.

5. Want, en daarom is er een einde aan alle dwingelandij (vs. 4) en allen strijd (vs. 5) daarom wordt die vervangen door ene onvergankelijke vrijheid en een nimmer eindigenden vrede-de Messias is er, een Koning, volgens ene nieuwe ordening; daar is nu een rijk, rustende op geheel nieuwe grondslagen, een kind, de Zoon der maagd, in Hoofdstuk 7:14 vermeld, is nu, in de volheid des tijds a) ons, voor zo ver wij uit den tijd des gerichts en der morgenschemering (Hoofdstuk 8:20) behouden worden, geboren, een Zoon, wat nog meer zeggen wil dan het vroeger gebruikte woord kind (Gen. 29:31 vv.) is, ten gevolge van ene buitengewone genadegift des Heren (Joh. 3:16) ons gegeven en de heerschappij, gene willekeurig toegeëigende, maar ene Hem aangeborene is, als die van onzen nu verordineerden koning, op Zijnen schouder, en kan Hem, de scheut uit den wortel van het Davidische koningshuis, nimmer worden ontrukt, en men noemt Zijnen naam, Zijn wezen en Zijne werken bij toeneming kennende, Wonderlijk, ene ver buiten den kring der menselijke bevatting liggende verschijning (Richt. 13:18), b) Raad, die als de persoonlijke Wijsheid (Spr. 8), en bezittende den Geest des raads (Hoofdstuk 11:2), in Zijne koninklijke regering geen menselijke raadgevers nodig heeft, maar wel aan alle radeloosheid van Zijn volk een einde maakt (Kol. 2:3), Sterke God (Hoofdstuk 10:21), in wie de volheid der Godheid lichamelijk woont (Kol. 2:9), Vader der eeuwigheid, wiens heerschappij niet als die der mensen ene tijdelijke, maar ene eeuwige, en tevens ene vaderlijke, met liefderijke voorzorg de welvaart van Zijn volk bedoelende en bedenkende is (Ps. 72), Vredevorst, aan allen strijd op aarde een einde makende en in storelozen vrede regerende (Joh. 14:27. Efeziers 2:14),

a) Jes. 22:23. Luk. 2:10, 11. Joh. 4:10. b) Jer. 23:6.

Het groot en goddelijk karakter, van het hier beschreven, nieuwgeboren kind, kan op geen bloot mensenkind, geen doorluchtigen zoon van den machtigsten vorst dezer bewoonde aarde toegepast worden.
Want de beste der koningen van Juda en Israël hadden hun fouten en gebreken gehad. De Heilige Geest zal daarom aan onzen Profeet, het beeld voor den geest gebracht hebben van dien verlosser der wereld, dien gezalfden vorst, die toen nog te komen stond en die den scepter niet alleen over Israël, maar over alle volken der wereld zwaaien zou, die het Hoofd was Over alles, de Koning der Koningen, de Heere der Heren, Hem aan wie alle macht in hemel en op aarde was toebedeeld, die het oordeel en recht op aarde bevestigen, over alle de volken der wereld heersen en eens ten genen dage hen allen oordelen zou. (ENGELSE GODGELEERDEN).
Wonderbaar. Was niet alles wonderbaar bij Hem? Wonderbaar was Zijne intrede in de wereld, het Woord is vlees geworden; Gods welbehagen geboren in een stal, de Messias in een beestenkribbe en daaromheen de hemelse heirscharen, gelegerd in de heerlijkheid des Heren, het gloria zingende in koorzang! Wonderbaar was Zijn ganse moeitevolle levensloop, Zijne jeugd, Zijne jongelingschap, Zijn driejarig leraarsambt, waarin Hij Zich een profeet bewees, machtig in woorden en werken bij God en al het volk. Wonderbaar was het, dat Hij, de Vorst des levens, de gestalte moest aannemen van een dienstknecht, om gehoorzaam te worden tot in den dood des kruizes! Wonderbaar, dat Hij door dien nacht van lijden, dood en graf, de overste Leidsman der zielen, de opperste Herder der schapen, de Hogepriester aller gelovigen, de Koning der koningen worden moest, en tot die heerlijkheid komen, die Hij bij den Vader had van vóór de grondlegging der wereld.
Raad. Raadsman, Raadgever, een Koning alzo, die niet gelijk anderen, tot zijne voorlichting, raadslieden nodig heeft, maar zelf gelijk de verpersoonlijkte Wijsheid uit het Spreukenboek van Salomo tot alle verlegenen spreken kan: “Bij Mij is raad!”
Wie is het geweest gelijk deze Jezus? Al de schatten der kennis en der wijsheid waren ze niet in Hem verborgen? Wie heeft den radelozen raad gegeven, den enigen raad, den besten raad; met ene broederlijke liefde, met een koninklijk gezag, met ene goddelijke uitkomst, gelijk Hij? Wie kende alle wonden des harten en bereidde een balsem, niet alleen der vertroosting, maar der hemelse verblijding tevens, gelijk Hij? Wie was ten allen tijde en onder alle omstandigheden ene toevlucht gelijk die Zone David’s, die sprak gelijk nooit een mens gesproken heeft, al wiens woorden geest en leven waren?
Sterke God, of gelijk het in Luther’s en andere vertalingen heet, Kracht en Held, goddelijke Held, eigenlijk een Held gelijk God, wanneer Hij aan de spits van Israël’s leger streed-wie, wederom, past die naam méér en éér dan aan Hem, die de overste Leidsman is der zaligheid, die de werken des duivels heeft verbroken, den overste der wereld buiten geworpen, de heerschappij der zonde vernietigd in het vlees? Wat is eens Napoleons sombere gewelddadigheid tegenover de heilige hemelkracht, waarmee Hij alle machten der duisternis verslagen, een verloren Paradijs hervonden en heroverd, een rampzalig mensdom voor immer gered heeft. Andere helden laten voor zich strijden, deze Held worstelde alléén, ten bloede toe en bedroefd tot den dood. Andere helden schitteren met uiterlijken glans; Zijn luister is Zijne martelaars gestalte, Zijne sieraden zijn de littekenen Ziener wonden. Zijn buit is de door Hem

verworven gemeente, ja, elke ziel die Hem als ‘t loon van Zijn lijden ten dele valt, want iedere ziel is in Zijn oog meer waard dan alle koninkrijken der aarde.
Vader der eeuwigheid, dat is: de Eeuwige, naar het bekende Oosterse spraakgebruik, dat iemand den vader noemt van die eigenschappen en deugden, die hij bezit. Wie zal zich zo noemen onder de kinderen der mensen, waar alle sterren op- en neergaan, waar alle grootheden na korten tijd verbleken, om wederom voor anderen plaats te maken, wie op hare beurt hetzelfde lot wacht? Ziet Jezus alleen blijft in eeuwigheid, onveranderd, onveranderlijk. Eeuwig is Zijne leer, want zijn Evangelie zal allen volkeren verkondigd worden tot ene getuigenis, en eerst daarna zal het einde zijn. Eeuwig is Zijn leven, want het is voor altijd uitgestort in de dorre aderen der mensheid, die het vernieuwd heeft met ene goddelijke kracht. Eeuwig is Zijn Koninkrijk, want het zal alle koninkrijken aan zich onderwerpen, en Hij zal regeren van zee tot zee, macht hebbende over alle vlees, macht over de harten der mensen, alle macht in den hemel en op aarde. Hij is gisteren en heden dezelfde en in eeuwigheid. Ja, wanneer de eeuwen zullen voorbijgesneld zijn, zal Hij nog dezelfde zijn, die Hij was van den beginne. Dan zal Hij eerst recht
Vredevorst heten, gelijk Hij zich tot dusverre betoond heeft. “Mijn rijk is de vrede”, zeggen de geweldhebbers der aarde, terwijl zij zich heimelijk toerusten tot den krijg. Deze Koning des vredes is wat Hij heet, en geeft wat Hij zelf bezit: vrede die alle verstand te boven gaat, vrede in alle manieren, vrede te midden van oorlogen en tweedracht en twisten, die de wereld, van alle angsten en vijandige driften, die de harten verscheuren; vrede met God, vrede met den naaste, vrede met zich zelven, vrede met lot en weg, vrede met den dood. En met den groet dezes vredes staat Hij voor de deur. Dat heeft “de ijver van den Heere der heirscharen gedaan, de brandende liefde Gods, die ons niet laat varen, maar Zich zelven ons geeft in Zijn eigen Zoon, allen tot zegen en zaligheid. ” .
Zowel in Zijne vernedering als in Zijne verhoging wordt ons hier het vlees geworden Woord geprofeteerd.
In zijn vernedering, waarom Hij die uit God, ja zelf God is wordt geprofeteerd, als een geboren kind, als een gegeven zoon.
In Zijn verhoging, waarom Hij hier met die heerlijke namen wordt genoemd, welke de Profeet Hem geeft, op aandrijving des Geestes.

6. Der grootheid dezer heerschappij 1) en des vredes zal, onder Zijne alles-omvattende regering geen einde zijn (Luk. 1:32), op den troon van David, dien Hij naar Gods raad zal beklimmen, en in Zijn Hem bestemd koninkrijk (2 Sam. 7:12 vv.). Hij zal altijd voortgaan om dat koninkrijk te bevestigen en dat te sterken met gericht en met gerechtigheid, het recht, dat Hij zal handhaven, te maken tot grondslag en pijlers, en de gerechtigheid, welke Hij zelf zal volbrengen en waartoe Hij al de Zijnen zal bekrachtigen, van nu aan, dat Hij geboren, geopenbaard wordt, tot in eeuwigheid toe; 1) want gelijk Zijne heerschappij (vs. 6), alzo is ook Zijn rijk eeuwig. De a) ijver des HEREN der heirscharen, waarmee Hij al wat Hij Zich voornam en begeert, te Zijner tijd komen laat ter bereiking van het voorgestelde doel; ofschoon den Heere der heirscharen alle vijanden en beletselen veel te onbeduidend zijn, zal zulks doen, 2) zal dezen nieuwen tijd der Davidische regering nu nog maar ene zaak des geloofs en der hoop, stellig doen komen.

a) 2 Kon. 19:31. Jes. 37:32.

1) De grootheid, of de vermeerdering dezer heerschappij en de vredes zal geen einde zijn. Altijd door zal dit kind, deze Zoon als een geestelijke David en Salomo, zijn Rijk vermeerderen niet met vleselijke, maar met geestelijke wapenen. Altijd nieuwe onderdanen zal Hij zich toevoegen, en aan het bewerken van vrede voor de zijnen zal geen einde komen, als Hij recht en gerechtigheid zal handhaven en oefenen. Niet langer zal de kerk binnen Israël's grenzen beperkt blijven, maar zal over de gehele wereld zich uitbreiden en uit alle natiën, talen en volken verzameld worden.

De Profeet geeft hier voor de bedrukte kinderen Gods in zijne dagen een heerlijk vergezicht, spelt een heerlijke toekomst, wat wel is waar nu nog was een zaak van geloof en niet voorwerp van aanschouwen, maar waarin zij zich toch met onuitsprekelijke vreugde konden verheugen.
2) Het is gene verdienste des volks, uit welks midden de Messias voortkomt, dat de Heere het dezen zendt; maar de grond ligt alleen in het wezen van God zelf, in Zijn liefde ijver voor het eenmaal uit genade verkoren geslacht van Abraham. Want xanqis de ijver en vrije liefde voor den enen persoon, gelijk dit woord recht eigenlijk de geestdrift des Dichters van 't Hoge Lied is (8:6) en heeft in het O. V. voornamelijk op het verkoren volk Israël betrekking. Gene verklaring kan hier meer verkeerd en onwaardig zijn, dan welke dit woord in de betekenis van "ijverzucht" neemt, alsof Jehova slechts tot beschaming der heidense goden dit bewijs der almacht en der genade voor Zijn volk gaf.

Het is opmerkelijk, dat de Romeinse keizer, onder wiens heerschappij Christus geboren werd, Augustus, d. i. vergroter van het rijk, van het ene tot het andere einde der toen bekende wereld heerste en in vrede regeerde. (Luk. 2:1.) .

8. En al dit volk zal het op de gevoeligste wijze gewaar worden, wat dit betekent, zowel Efraïm in het noorden en de inwoners van Samaria, de hoofdstad des rijks; ofschoon na de zware verliezen reeds vroeger van de Assyriërs geleden (2 Kon. 13:19 v.), in hoogmoed, als waren zij machtig genoeg dat alles gemakkelijk te overwinnen, en grootsheid des harten, als konden zij de sterke hand der Heren trotseren, en als hadden zij het niet nodig zich door Zijne strafgerichten te laten verschrikken, zeggende:

Ene verdere rede van den Profeet heeft tot onderwerp de tegen Zijn volk uitgestrekte hand des Heren, en stelt, op grond van een door Goddelijke openbaring ontvangen woord, in het licht dat de beide huizen Israël's voor het tegenwoordige een tijdperk van goddelijke bezoeking beleven, waardoor zij met volkomen ondergang bedreigd worden. Zij plaatst het rijk van Efraïm op den voorgrond, om dan bepaald op het rijk Juda het oog te vestigen, en den tijd des gerichts in vier perioden te schetsen, iedere periode eindigende met aanhaling van het reeds vroeger gesprokene: "Om dit alles keert Zijn toorn zich niet af, maar Zijne hand is nog uitgestrekt, " en alzo den overgang tot de volgende vormende. Zo is dan deze gehele rede zeer regelmatig geordend, en bevatten de twee eerste gedeelten ieder vijf verzen, de twee laatste ieder vier.
I. Vs. 7-11. De waarheid van het woord, den Profeet geopenbaard, zal vóór al het andere in de ogen van het meest verblinde deel der natie, het rijk Israël, met vollen glans schitteren. Gevangen in vleselijken overmoed en hoogmoedige verheffing tegen God, vormt men zich

daarin allerlei dwaze droombeelden; maar juist het tegendeel zal geschieden. Niet Israël zal met de hulp van Syriërs en Filistijnen Juda overheersen, maar deze volkeren zullen met nog ene macht, welke Jehova zal oproepen, als een roofdier Israël verslinden.

7. De Heere heeft een woord der bedreiging gezonden in Jakob, waarbij aan beide rijken, zowel het noordelijk als het zuidelijk, ondergang en verderf worden aangekondigd, en het is gevallen in Israël, is ook reeds begonnen in beginsel aan Israël vervuld te worden.

8. En al dit volk zal het op de gevoeligste wijze gewaar worden, wat dit betekent, zowel Efraïm in het noorden en de inwoners van Samaria, de hoofdstad des rijks; ofschoon na de zware verliezen reeds vroeger van de Assyriërs geleden (2 Kon. 13:19 v.), in hoogmoed, als waren zij machtig genoeg dat alles gemakkelijk te overwinnen, en grootsheid des harten, als konden zij de sterke hand der Heren trotseren, en als hadden zij het niet nodig zich door Zijne strafgerichten te laten verschrikken, zeggende:

9. De tichelstenen zijn gevallen, de slechts van gewonen steen opgebouwde huizen zijn in ons land verwoest geworden; maar daaraan is niets verbeurd, want met uitgehouwene, kostbare stenen of blokken, zullen wij het verwoeste wederom bouwen; de wilde vijgenbomen 1), die toch niet veel waard zijn (1 Kron. 27:28), zijn afgehouwen, maar wij zullen ze in iets hoogs en kostbaars, in cederen veranderen, en nu komen zij om hun overmoedigheid te staven op tegen het rijk Juda, menende met de Syriërs en gesteund door de Filistijnen (2 Kron. 27:17 vv.), wel te zullen slagen, dat rijk gemakkelijk te kunnen verwoesten en alzo uit hun vroegere nederlagen des te krachtiger te zullen opstaan.

1) Voor geringe huizen gebruikte men het hout der Sycomoren, of wilde vijgenbomen, die weinig in achting waren.

10. Maar het is er zo ver van verwijderd, dat zij hun doel zouden bereiken, dat zij juist degenen zijn, die nu geheel verwoest worden, en wel door dezelfde macht die nu voor hen strijdt. Want de HEERE zal Rezins, des tegenwoordigen bondgenoots, tegenpartijen, namelijk de Assyriërs (2 Kon. 15:7 vv.), tegen hem, het volk Efraïm en de inwoners van Samaria (vs. 9) verheffen, en Hij zal Zijne vijanden, dezelfde Assyriërs, van wie zij reeds zoveel hebben geleden (2 Kon. 15:19 v.), zamen verheffen tegen hen, en Efraïm zal nu het rijk zijn, dat te gronde gaat.

11. De Syriërs van voren uit het Oosten, en de Filistijnen van achteren, uit het Westen (Gen. 13:9), dat zij Israël opeten met vollen mond, eerst gedeeltelijk bij den inval van Tiglath-Pilezer (2 Kon. 15:29), dan ten volle bij dien van Salmanezar (2 Kon. 17:5 vv. 1). Om dit alles, gelijk reeds vroeger met betrekking tot gans Efraïm en Juda gezegd is (Hoofdstuk 5:25), en ook hier (vs. 17 :21; 10:4) gedurig herhaald moet worden, keert Zijn, Jehova’s toorn zich niet af, maar Zijne hand is nog uitgestrekt.

1) In hoeverre aan de krijgstochten der Assyriërs tegen het noorden des lands met de Syriërs ook de Filistijnen deel hadden, wordt in de Schrift niet verhaald; zij komen daar, behalve 1 Kon. 15:27, altijd alleen als vijanden van het Zuiden des lands voor; intussen ligt de mening

voor de hand dat, gelijk de Syriërs na hun nederlaag door Assyrië (2 Kon. 16:9) zich gedwongen zagen in het leger van hun nieuwe overheersers tegen de vroegere bondgenoten te strijden (2 Kon. 15:27), ook de Filistijnen bij de verdere veroveringstochten der Assyrische koningen (2 Kon. 17:35) hetzelfde moesten doen, daar deze krijgstochten tegelijk tegen Fenecië tot Egypte toe gericht waren.

Terecht wordt door Dächsel opgemerkt dat in de Schrift niets verhaald wordt van een inval van de Filistijnen in noordelijk Palestina. Maar wel wordt vermeld van een inval der Filistijnen in zuidelijk Palestina in het rijk van Juda, onder de regering van Achaz (2 Kron. 28:16-19). Wij hebben derhalve hier onder Israël niet alleen het rijk der Tien stammen te verstaan, maar ook het rijk van Juda, d. i. het gehele Israël. De Profeet gaat hier over van Efraïm tot geheel Israël om het gehele volk te dreigen met Gods strafgerichten.
Vandaar dan ook dat het slot van dit vers weer eensluidend is met slot van Hoofd. 5:25.

II. Vs. 12-16. Maar het door Israël zo zwaar bedreigde en zo genadig daaruit bevrijde Juda, wendt zich niet tot den Heere, om, Zijne hulp erkennende, zich in oprechtheid tot Hem te willen bekeren, door slechte vorsten geregeerd en door valse Profeten verleid, zinkt het al dieper in ‘t verderf weg, zodat het geheel moet uitgeroeid worden, dat de Heere niet langer behagen hebben kan in die krachtige mannen, of medelijden met zijne weduwen en wezen.

12. Want dit volk, in Juda, ofschoon het in al de kastijdingen over het noorden des lands mededeelt, keert zich niet tot Dien, die het slaat, en den HEERE der heirscharen zoeken zij niet 1) om Zijne genade en hulp in waarachtig geloof over zich in te roepen, opdat zij nog redding zouden vinden (2 Kon. 17:19 v.).

1) Hier wordt Israël’s onbekeerlijkheid aangeduid, onder de tuchtiging des Heren, en tevens hoe zij waren afgodendienaars en Godverzakers. Hoe zij in plaats van zich te bekeren tot den levenden God in hunnen afgodendienst bleven volharden en zich niet bekommerden om den God des Verbonds. Daarom zou de Heere hen overgeven in de hand der Assyriërs en afhouwen den kop en den staart.

13. Daarom zal de HEERE af houwen in Juda, zowel als in Efraïm, uit Israël den kop en den staart, gelijk men gewoon is te spreken, wanneer men alles in een denkbeeld wil samenvatten (Hoofdstuk 19:15), d. i. het beste en het verachtste aan het lichaam van het dier, den tak en de bieze 1), het beste en het slechtste in het plantenrijk, op een dag (2 Kon. 25!.

1) Men versta hieronder den palmtak met zijne bloem- of dadeltrossen, waartegen de bies, het nutteloos riet der moerassen, natuurlijk afsteekt.

14. (De oude en aanzienlijke, de hoofdpersoon des volks, die is, gelijk het spreekwoord zegt, de kop aan het lichaam van den Staat; maar de profeet, die valsheid leert, die is de staart, deze het volk en zijne lusten vleiende profeten bekleden in het staatswezen de plaats als van den kwispelenden staart aan het achterlijf des diers, daar zij slechts spreken wat de mensen gaarne horen. (2 Tim. 4:3).

Een zonderlinge tussenzin, dien Jesaja kon en zeker zou achtergelaten hebben, indien niet zijn oogmerk geweest was, een bijtenden schimpscheut te doen tegen de valse profeten van dien tijd in Israël, dien hij hiermede uitmaakt voor het laagste, verachtelijkste deel, het uitschot der natie, en die inderdaad dezen schimp verdienden door hun laaghartig en baatzuchtig kruipen. Men moet dit verrassende en stekende niet over het hoofd zien, waarop het in deze tussenrede geheel aankomt.
De Heere spreekt hier zich oordeel uit tegen de Overheid, die niet naar Hem vroeg en tegen den valsen profeet, die de Overheid sterkte in haar verzet tegen God Almachtig. Israël was een theocratisch volk en daarom had de Heere den koning zijne profeten toegevoegd, om dezen te houden bij den waren godsdienst. Achaz had niet alleen God, den Heere, den dienst opgezegd, maar ook de ware profeten verworpen en zich omringd met zulke, die hem stijfden in zien afval, en het kwade goed noemden. Daarom zou de Heere niet alleen de Overheid, maar ook den valsen profeet afhouwen.

15. Dit zal, gelijk vs. 13 gezegd, op één dag geschieden, en het is ook billijk, wanneer men onder den kop de valse profeten en onder den staart het door hen verleide volk verstaan moet. Want de leiders dezes volks, die het voorgaan, gelijk de kop het hoofd is des lichaams, zijn niets dan verleiders (Hoofdstuk 3:12. Micha 3:5. Jer. 23:13 vv.), en die van hen geleid worden, worden ingeslokt (Luk. 6:39).

16. Daarom, omdat het reeds zover gekomen is, dat geen enkele van de verschillende standen onder het volk zelfs de minste is van wat zij moesten en konden zijn, zal Zich de Heere niet verblijden over hun jongelingen, als over het edelste deel des volks, dat met bijzondere zorgvuldigheid gepleegd en onderhouden wordt, en hunner wezen en hunner weduwen, aan wie toch anders wel het meest Zijne liefderijke erbarmen toegezegd is (Ps. 10:14; 68:6), zal Hij Zich niet ontfermen, want zij zijn allen te zamen a) huichelaars, vanwege hun verkeerd onzedelijk gemoed, en boosdoeners, door hun schandelijke wijze van handelen, en alle mond spreekt dwaasheid, misdadige en lasterlijke woorden. (Hos. 14:2 Job 2:10). Om dit alles keert Zijn toorn zich niet af, maar Zijne hand is nog uitgestrekt; zodat het schijnbaar zwaarste gericht altijd op nieuw door een nog zwaarder moet gevolgd worden.

a) Jes. 10:6.

Het is de onwrikbare wet der hemelse strafbesluiten, dat het goddelijk louteringsvuur op aarde de bozen verbrandt, zij mogen verleiders of verleiden zijn. Maar hoe moet de vlam merg en been van ben doordringen, die den vloek des verderfs over de anderen gebracht hebben! .
God zou in hun jongelingen, in de bloem hunner jeugd een blijdschap, geen gevallen hebben, neen Hij zou hen, die zich ook al te licht lieten verleiden, met de overigen laten omkomen, en dus zouden de blinden, tevens met hun leiders vallen. God zou zich niet ontfermen over hun wezen en weduwen, wier handlanger en bewaarder Hij anders altoos is. Want deze hadden hun weg zowel verdorven als alle de overigen, en de armoede en het hulpeloze van hunnen toestand had hen niet teruggehouden van het kwade, dies God zich hunner niet zou bekreunen, noch hen van deze zijne oordelen uitzonderen.

III. Vs. 17-20. In het rijk Israël's heerst reeds ten gevolge van de loslating door Jehova zulk een geest der goddeloosheid, dat het vuur der meest woeste hartstochten het volk verteert en dikke rookwolken boven het brandende bos opgaan: er is geen onderling mededogen meer, maar men bijt en vereet elkaar met ene woede, die gene palen kent, en die zelfs ten koste van de naaste bloedverwanten bevrediging zoekt. Dit kan slechts tot volkomen vernietiging leiden.

17. Want, om terug te keren tot op het volk Efraïm en de inwoners van Samaria (vs. 9), a) de goddeloosheid aldaar brandt als een hoog opvlammend vuur, doornen en distels, die onaanzienlijke struiken, het eerst daardoor aangegrepen, zal zij verteren, en zal altijd verder om zich heengrijpend aansteken de verwarde struiken des wouds, dat aldus ook in brand vliegt, die zich verheven hebben als de verheffing des rooks.

a) Jes. 5:24; 24:6.

Niet slechts in enkele delen, maar in alle standen en verbintenissen, wordt het volk verteerd door het vuur van vreselijke hartstochten en bedrijft allerlei schandelijke daden en gruwelen, waarvan de geschiedenis uit dien tijd zo vele proeven oplevert.

18. Van wege de verbolgenheid des HEREN der heirscharen, die Zijn volk heeft overgegeven tot volkomen loslating van alle hartstochten, zal het land verduisterd, als een in zware rookwolken gehuld, een brandend woud worden; en het volk zal zijn als een voedsel des vuurs, als brandhout; de een zal den ander niet verschonen, maar op de onmenslijkste wijze woeden zij in hun bij regeringloosheid uitgebroken burgeroorlogen tegen elkaar, gelijk dit blijkt uit 2 Kon. 15:8-31; 17:1.

19. En aan deze wederkerige vernieling is geen einde, want zo hij ter rechterhand snijdt of rooft, zal hij toch hongeren maar een nieuw voorwerp voor hun vraatzucht, en zo hij ter linkerhand eet, zo zal hij toch niet verzadigd worden, maar altijd begerig zijn; een iegelijk zal het vlees zijns arms eten, terwijl zij zelfs zich aan familiebetrekkingen en stamgenoten vergrijpen (Jer. 19:9).

1) Maar in deze ramp wil dan Profeet het zeer zwaar oordeel Gods gezien hebben. En het is volstrekt waar, en alle volken hebben het erkend, die het alzo hebben ondervonden, dat de tweedracht in den Staat de uiterste der rampen is en indien zij niet bij tijds wordt uitgeblust een zeker voorbode is van den zekeren ondergang van den Staat, als bewijs van den toorn Godes wat Hij hier bewaarheid. Doch de Profeet wil dit bewijs van het Goddelijk oordeel vermelden, omdat het zo duidelijk in den toestand van dien Staat te voorschijn trad, dat het aller opmerkzaamheid moest trekken. Alle rampen werkten samen tot ellende van dit volk. En echter was aan den gerechtelijken toorn nog niet genoeg gedaan, maar was de hand Gods nog uitgestrekt.

20. Manasse eet Efraïm, en Efraïm Manasse, ofschoon zij beiden van Jozef afstammende broeders zijn, en zij zullen daarna weer gemene zaak maken, en te zamen tegen Juda zijn, gelijk nog onlangs in den Syro-Efraïmitischen oorlog geschiedde, aan welks gevolgen wij nog

lijden. Om dit alles (zie vs. 12 en 17), keert Zijn toorn zich niet af, meer Zijne hand is nog uitgestrekt.

Met onverzadelijke begeerte, gelijk een woedend monster, eet de volksopstand naar alle kanten voort, totdat hij den hoogsten graad van afschuwelijkheid bereikt, als de bloeddorstige in zich eigen vlees woedt.

HOOFDSTUK 10.
STRAF DER ONGERECHTIGHEID. ONDERGANG DER ASSYRIËRS.
IV. Vs. 1-4. Werkelijk ziet het er in ‘t rijk Juda ook niet beter uit, daar zijn onrechtvaardige geweldenaars en rechters, die hun macht slechts gebruiken om te onderdrukken de armen en ellendigen, en het recht te buigen in den dienst der boze zelfzucht tegenover weduwen en wezen, De dag der bezoeking en der ellende kan dan ook niet uitblijven, waarop zij, die niet tot toevlucht en hulp waren voor de verdrukten, nu ook gene toevlucht en hulp vinden, en zij die anderen onderdrukt en neergeworpen hebben, nu ook zelf onderdrukt en verbrijzeld worden.

1. Wee degenen, die, als wetgeleerden met de uitvaardiging van wetten belast, ongerechte inzettingen inzetten, en dus van hun macht misbruik maken tot het vaststellen van allerlei spitsvondige decreten, en den schrijvers, die, als rechters gezeten, moeite voorschrijven. 1)

1) De Profeet keert zich nu tot de onrechtvaardige machthebbende rechters, die in plaats van recht te doen, de armen te hulp komen, de rechten der weduwe voor te staan, de armen verdrukten en wat aan de weduwen en wezen toebehoorde inslokten. Dit was wel een zeer grote gruwel in de ogen des Heren. Bekleden de weduwen en de wezen een grote plaats in de H. Schrift, schrikkelijk toornt de Heere tegen al degenen, die deze hulpelozen onrecht aandoen. En het is wel een bewijs van diep verval, als de mensen zich opmaken, om al wat nooddruftig en ellendig is te vernietigen of te beroven.

2. Om de armen het recht af te wenden, en om het recht der ellendigen Mijns volks te roven, hun het inslaan van den weg des rechts onmogelijk te maken, opdat de weduwen met datgene, waarop zij onbetwistbaar recht hebben, hun bult worden, en opdat zij de wezen mogen plunderen, hen berovende van hun rechtmatig erfdeel.

3. Maar wat zult gijlieden, onrechtvaardige hebzuchtigen, doen ten dage, der bezoeking, en der verwoesting, die van verre komen zal om u voor de oordelen Gods te verbergen? Tot wie zult gij vlieden om hulp tegen het lot dat u bedreigt? en waar zult gij uwe heerlijkheid, uwe eer, uwe ziel (Ps. 7:6) laten, 1) en in veiligheid stellen?

1) Nu moogt gij de weduwen en wezen vertrappen, vernederen of geheel uitschudden, maar wat zult gij doen als God opstaat om hun zaak te richten en te handhaven, gij moogt nu als geweldenaars de armen onderdrukken, juist alsof gij er nooit rekenschap over zoudt geven en nooit te erger er om varen zoudt. Maar wat meent gij, zou God zich nimmer de zaken der onderdrukten aantrekken, noch Hij de onderdrukkers deswege bezoeken? .

Er zou voor hen geen plaats zijn om zich te verbergen, zij zouden zich niet kunnen verdedigen. Hun eer zou als kaf vergaan, hun rijkdom als een mot versmelten en nergens zou er voor hen uitkomst zijn. Het gebogen recht en de vertrapte gerechtigheid wordt door den Rechtvaardigen God zeker gewroken.

4. Dat elk een zich niet bij de algemene wegleiding naar het vreemde land zou buigen onder de gevangenen, die met ter aarde geneigd hoofd voortgaan, en wellicht reeds vroeger bij het

algemene bloedbad vallen onder de gedoden? Om dit alles (zie Hoofdstuk 9:12, 17, 21) keert Zijn toorn zich niet af, maar Zijne hand is nog uitgestrekt; het einde des gerichts, hoe vreselijk deze tijden ook zijn, is er nog niet.

De profeet vervolgt deze vreselijke gedachtenreeks niet; de ballingschap, hier bedoeld, sluit dan ook werkelijk ene periode af.

Aan de vorige rede, waarschijnlijk gehouden in hetzelfde tijdsbestek, dat tussen de vernedering van Syrië door Tiglath-Pilezer (2 Kon. 16:7-16) en den laatsten tocht tegen het rijk der 10 stammen verloopt (2 Kon. 15:29), sluit zich ene nieuwe aan, zonder twijfel tezelfder tijd gehouden, waarin "de Messiaanse voorspelling, nadat zij Hoofdstuk 7 het ongeloof haren vloek voorgehouden en Hoofdstuk 8 en 9 met hare belofte als met een schitterend licht de duisternis verlicht heeft, van nu aan haar hoogste punt bereikt; was zij Hoofdstuk 7 als ene, ster in den nacht en in 8 en 9 als de aanbrekende dageraad, nu wordt de hemel wolkeloos en is zij als de zon op den vollen middag.
I. Vs. 5-19 De Profeet begint daarmee, dat hij het wee over Juda (zie vs. 1-4) in een wee over Assyrië doet overgaan; het op eigen kracht hoogmoedige, overmoedige Assyrië is niets dan voor een tijd een doornestok in de hand des Heren, om dan, nadat het uitgediend heeft, onder de slagen van Gods toorn te vallen, te worden verbroken en weggeworpen.

5. a) Wee den Assyriër, den Assyrischen koning, die in gemeenschap met den toen ter tijd aan het hoofd der wereldmacht staanden koning van Babylon (Hoofdstuk 7:17), de roede Mijns toorns is, en Mijne grimmigheid is een stok in hun (beider koningen) hand!

a) Jes. 36:1. Jer. 25:9. Ezechiël. 21:9.

Wee den Assyriër in zijn trotsen overmoed. Terwijl hij Mijn volk geselt, is hij slechts ene roede, die Ik in hun toorn zwaai, ja, hoewel hij den staf der tuchtiging in zijn eigene hand houdt, zo wordt die toch slechts door Mijne gramschap in beweging gebracht, hij is Mijne gramschap.
De wet van het contrast heerst zowel in de geschiedenis des heils als ook in de profetie. Wanneer de nood ten toppunt is gestegen, verandert hij in hulpe en wanneer de profetie zo nachtelijk donker zonder licht is geworden, gelijk in de vorige afdeling, zo wordt zij plotseling zo heerlijk licht zonder donkerheid als in de nu beginnende verzen.
Het wee over Israël wordt het wee over Assur. Wel zou de Heere Assur gebruiken als een tuchtroede voor zijn volk, maar ook dit zou Assur's schuld zijn, waarvoor hij door den Heere zou gestraft worden.
Want neen, niet om des Heren Raad te volvoeren, zou Assur Efraïm benauwen en Juda trachten te vernietigen, maar om zelf zijn macht uit te breiden, en om zijn woede tegen het volk Gods den teugel te vieren. En dit zou door den Heere bezocht worden.

Aan de vorige rede, waarschijnlijk gehouden in hetzelfde tijdsbestek, dat tussen de vernedering van Syrië door Tiglath-Pilezer (2 Kon. 16:7-16) en den laatsten tocht tegen het rijk der 10 stammen verloopt (2 Kon. 15:29), sluit zich ene nieuwe aan, zonder twijfel tezelfder tijd gehouden, waarin "de Messiaanse voorspelling, nadat zij Hoofdstuk 7 het

ongeloof haren vloek voorgehouden en Hoofdstuk 8 en 9 met hare belofte als met een schitterend licht de duisternis verlicht heeft, van nu aan haar hoogste punt bereikt; was zij Hoofdstuk 7 als ene, ster in den nacht en in 8 en 9 als de aanbrekende dageraad, nu wordt de hemel wolkeloos en is zij als de zon op den vollen middag.
I. Vs. 5-19 De Profeet begint daarmee, dat hij het wee over Juda (zie vs. 1-4) in een wee over Assyrië doet overgaan; het op eigen kracht hoogmoedige, overmoedige Assyrië is niets dan voor een tijd een doornestok in de hand des Heren, om dan, nadat het uitgediend heeft, onder de slagen van Gods toorn te vallen, te worden verbroken en weggeworpen.

5. a) Wee den Assyriër, den Assyrischen koning, die in gemeenschap met den toen ter tijd aan het hoofd der wereldmacht staanden koning van Babylon (Hoofdstuk 7:17), de roede Mijns toorns is, en Mijne grimmigheid is een stok in hun (beider koningen) hand!

a) Jes. 36:1. Jer. 25:9. Ezechiël. 21:9.

Wee den Assyriër in zijn trotsen overmoed. Terwijl hij Mijn volk geselt, is hij slechts ene roede, die Ik in hun toorn zwaai, ja, hoewel hij den staf der tuchtiging in zijn eigene hand houdt, zo wordt die toch slechts door Mijne gramschap in beweging gebracht, hij is Mijne gramschap.
De wet van het contrast heerst zowel in de geschiedenis des heils als ook in de profetie. Wanneer de nood ten toppunt is gestegen, verandert hij in hulpe en wanneer de profetie zo nachtelijk donker zonder licht is geworden, gelijk in de vorige afdeling, zo wordt zij plotseling zo heerlijk licht zonder donkerheid als in de nu beginnende verzen.
Het wee over Israël wordt het wee over Assur. Wel zou de Heere Assur gebruiken als een tuchtroede voor zijn volk, maar ook dit zou Assur's schuld zijn, waarvoor hij door den Heere zou gestraft worden.
Want neen, niet om des Heren Raad te volvoeren, zou Assur Efraïm benauwen en Juda trachten te vernietigen, maar om zelf zijn macht uit te breiden, en om zijn woede tegen het volk Gods den teugel te vieren. En dit zou door den Heere bezocht worden.

6. Ik zal hem den koning van Assyrië (2 Kon. 15:29. 2 Kron. 28:20. 2 Kon. 17:3 vv. 18:13 vv.), en dan ook den koning van Babel (2 Kon. 24 en 25), zenden tegen een huichelachtig volk, tegen Juda zowel als tegen Israël, die beide van het volk Gods ene uitgedoofde natie zijn geworden (Hoofdstuk 9:17), en Ik zal hem bevel geven tegen het volk Mijner verbolgenheid (Jer. 7:29); opdat hij den door rove, en plundere, de op hem buit gemaakte plundering, en stelle het ter vertreding, vertrede het, gelijk het slijk der straten (Hoofdstuk 5:25. Micha 7:10).

7. Hoewel hij het zo niet meent, dat hij daarbij slechts Mijn raad volbrengt, en zijn hart alzo niet denkt, dat namelijk zijne kracht niet verder gaat dan om te doen, waartoe hij van Mij volmacht heeft; maar hij zal ten gevolge van zijne overmoedige plannen in zijn hart hebben al het andere te verdelgen en uit te roeien niet weinige volken, opdat zijne macht onbepaald zij.

8. En dan meent hij met Israël te kunnen doen als met de andere volkeren, die hij reeds aan zich onderworpen heeft. Want hij zegt 1) (vergel. de bijna woordelijke vervulling van deze profetische aankondiging in de geschiedenis: Hoofdstuk 36:18 vv; 37:10 vv. niet mijne

vorsten, de van mij afhankelijke vazallen en mijne rijksgroten al te zamen koningen geweest, die ik tot ene voetbank mijner voeten gesteld heb?

1) De hoogmoed en de vermetelheid van dezen vorst die bij uitstek groot was, wordt door den profeet hier breedvoerig, als in zijn eigen taal omschreven, om hem des te meer belachelijk te doen voorkomen, deels ook om Gods volk te verzekeren, dat hij teleurgesteld en zelven teneder geveld zou worden. Want dit is een algemene grondregel en doorgaande waarheid, dat hoogmoed voor den val komt. Het geeft tevens te kennen, dat God kennis neemt en rekenschap houdt van alle ‘s mensen trotse woorden en grote aanslagen, waardoor zij den hemel zelven en de aarde schijnen te willen uitdagen.

9. Is niet Kalno (Chalne, Gen. 10:10, aan den linker oever van den Tiger, tegenover Seleucia), met zijn vroegeren zelfstandig heersenden koning mij evenzeer onderdanig, gelijk Karchemis, op de oostelijke zijde van den Eufraat (2 Kron. 35:20), dit is? Is Hamath, aan den Orontes in Syrië (Gen. 10:18), niet evenzeer volkomen mij, d. i. mijne voorgangers op Assyrië’s troon (2 Kon. 18:34), onderworpen geworden gelijk Arfad (2 Sam. 8:6)? Is niet Samaria reeds even goed in mijne staten ingelijfd (2 Kon. 15:29; 18:9 vv.), gelijk dit reeds met Damascus (2 Kon. 16:9) het geval is?

Met de grootsprekende taal in dit en de volgende verzen moet men vergelijken 2 Kon. 18:33, 34 en 19:12, 13. De trotse koning ven Assyrië noemt hier de hoofdsteden op der landen en koninkrijken, die door hem veroverd waren.

10. Gelijk als mijne hand om te overweldigen gevonden heeft de koninkrijken der afgoden, de zo even genoemde en nog vele andere te Jeruzalem en Samaria met den naam afgodische rijken gebrandmerkte staten, ofschoon hun gesnedene beelden der daar gediende afgoden beter zijn, reeds door hun groot aantal, dan die van Samaria, waar men slechts één God dient, den Heere der heirscharen;

11. Gelijk als ik gedaan heb aan Samaria en aan hare afgoden, die men te Jeruzalem dient, om te bewijzen dat het koninkrijk van den Heere der heirscharen niet veiliger is tegenover mij dan de andere rijken, daar de ene helft daarvan reeds door mij vernietigd is, zou ik alzo niet kunnen doen aan Jeruzalem en aan hare afgoden, den Heere der heirscharen?

Deze woorden moeten ons Assyrië op het hoogste punt van zijn hemeltergenden hoogmoed, in de dagen van koning Hizkia (2 Kon. 18:33 vv. 10:10 vv.) voorstellen. Israël had tegen de zo overmoedige en dreigende eisen, zo als die toen van de Assyrische veldheren uitgingen, ene sterke vertroosting nodig. Deze vertroosting wordt hier geschonken en wel vooral daardoor, dat Israël reeds vele eeuwen vroeger met den hoofdinhoud van deze beledigende taal, maar terzelfder tijd ook met het einde van dien overmoed bekend gemaakt wordt.

12. Want het zal geschieden, als de Heere een einde zal gemaakt hebben van al Zijn werk, waartoe Hij tot bezoeking van Zijn afgevallen volk zal overgaan, op den berg Zion en te Jeruzalem, want Hij tuchtigt de zijnen wel, maar zal ze niet ten dode overgeven (Ps. 118:18), dan zal Ik, zegt Hij, met straffen en verootmoediging tot vernietiging toe, te huis zoeken de

vrucht van de grootsheid des harten van den koning van Assyrië, zijn verdelgingswerk (vs. 7), waardoor hij zijne trotse gezindheid openbaart, gelijk de boom zich doet kennen uit de vrucht, en de pracht van de hoogheid zijner ogen, daar hij in vermetel vertrouwen op zijn trots, aan het overwinnen gewende leger, zelfs den Heere der heirscharen dorst te lasteren (vs. 8 vv.).

13. Daarom moet het met hem naar 1 Petrus 5:5, in ene volkome vernietiging eindigen. Omdat hij gezegd heeft: Door de kracht mijner eigene hand heb ik het gedaan, wat ik aan de koninkrijken der heidenen en vooral aan het rijk van Israël's God volbracht heb, en door mijne eigene wijsheid; want ik ben verstandig (Hoofdstuk 19:11. Ezechiël. 28:3 vv.); en ik heb door deze mijne kracht en wijsheid de landpalen der volken weggenomen, daar ik hen onder één scepter verenigd en mijn uitgestrekt en machtig rijk naar willekeur in verschillende gewesten verdeeld heb, en heb hunnen voorraad (hun schatten) geroofd, en heb als een geweldige de inwoners doen nederdalen;

"En al wat hoog gesteld was, is door mij geweldig neergestort. "

14. En mijne hand heeft gevonden het vermogen der volken, als of iemand een nest vindt, dat hij gemakkelijk uithaalt, en ik heb het ganse aardrijk samengeraapt, gelijk men de eieren in het nest, die door het wijfje verlaten zijn, zodra slecht iemand de hand in het nest heeft gestoken, samenraapt met de hand; en er is niemand geweest, van de jongen, zo er reeds waren uitgekropen, die enen vleugel verroerde, om zich te verweren, of den bek opendeed, of piepte, om den aanvaller te verschrikken.

De laffe grootspraak van den Assyrischen vorst gaat hier alle palen te buiten: hij erkent niet alleen gene helpende godheid, maar ook geen krijgsgeluk, gene dapperheid zijner benden, of bekwaamheid zijner legerhoofden; hij heeft alles alleen verricht. Overwinningen, die hem misschien veel bloeds hebben gekost, daarvan zegt hij, dat hij ze als verlaten eieren had samengeraapt; de ganse aarde is hem een nest van weerloos gevogelte, waaruit hij wegrukt hetgeen hem behaagt; men biedt hem niet alleen geen weerstand, maar durft zelfs den mond niet tegen hem openen, noch enig geluid maken. Men moet niet uit het oog verliezen, dat eieren rapen en nesten verstoren doorgaans het bedrijf is van kinderen. Zo was ook voor den koning van Assyrië het overwinnen van volken en vernielen van koninkrijken slechts kinderspel.

15. Welk een dwaze hoogmoed spreekt de Heere. Zal dan ene bijl zich beroemen tegen dien, die daarmee houwt? alsof niet hij, maar zij het ware die den slag deed; zal ene zaag pochen tegen dien, die ze trekt, Immers is zij zonder die bewegende kracht niets dan een dood machteloos werktuig! Alsof een staf bewoog degenen, die hem opheffen? als men enen stok opheft, is het geen hout?

Vs. 8-11; 13-15. Zijn wij ook niet hooggevierde overwinnaars over Kalno en Karechemis, Ramath en Arpad, Damascus en Samaria, en zijn wij nog ver verwijderd van Jeruzalem en zijne heilige hoogten, zo zeggen wij toch veel te gaarne in de beperkste kringen der geringste werkzaamheid: door de kracht mijner hand heb ik het gedaan en door mijne wijsheid; want ik

ben zeer verstandig. ” “Zwakke bijl, wie houwt met u? Zwakke zaag, wie trekt u? Zwakke roede, wie heft u op? Zwakke staf, wie zwaait u?” .

16. Daarom 1) zal de Heere, HEERE der heirscharen, om aan zulke belachlijken hoogmoed een einde te maken, onder zijne vetten zijne welgevoede groten, ene waarheid ene uittering zenden; en onder zijne heerlijkheid, zijne kostbaar toegeruste heirmacht a), zal Hij enen brand doen branden, als den brand des vuurs, eens aangestoken houtstapels.

a) Jes. 24:1.

1) De zin is gemakkelijk te verstaan. Onder de vetten hebben we te verstaan de legerscharen en de legioenen der ASSYRIËRS, bestaande uit de best geoefende en dapperste manschappen en zulk een bloeiend aanzien vertonende, dat zij een vrolijk gelaat te voorschijn brachten en niet anders dan met wellust en vermaak konden aanschouwd worden. Doch de magerheid onder deze troepen te zenden, waardoor dit leger zou vermageren is die plage over dit bloeiend leger gezonden, waardoor het grootste en beste gedeelte plotseling wegsmolt en de troepen een aanmerkelijk verlies ondergingen en verminderd en verminkt een magerheid vertoonden. En zeker het wonder, hetwelk God openbaarde in den ondergang van het leger van Sanherib, was buitengewoon, glorievol en volstrekt singulier, een zeer duidelijk bewijs van de goddelijke almacht, van Zijn majesteit en van Zijn zorg jegens Zijn volk, ja bijna het duidelijkst van alle, welke men in de geschiedenis van dit volk ontmoet.

Het andere beeld is ontleed aan het vuur. De roem der ASSYRIËRS en van hun leger was wijd en zijn verspreid. Assyrië was op dit ogenblik de wereldmacht maar ziet gelijk vuur plotseling en geheel vernietigt, alzo zou de Heere ook doen met die wereldmacht. In een oogwenk en voor goed zou de macht van Assyrië vernietigd worden gelijk een vuur wol en vlas volkomen verteert.

17. Want het Licht van Israël, 1) Hij, die Israël’s licht is, zal, Zich over Zijn volk ontfermende en het beschermende tegen den koning van Assyrië, die het te schande brengen en verdrukken wil, tot een vuur vlam zijn, en zijn, Israël’s, Heilige tot eens vlam, voor den tegenstander van Zijn volk, den overmoedigen Sanherib (2 Kon. 18:13 vv.), welke in brand steken en verteren zal zijne doornen en distels, het heirleger van den Assyrischen koning op een dag.

1) Licht van Israël, en Heilige Israël’s, wordt hier gezegd van Israël’s God, èn van dat Licht èn van den Heilige wordt gezegd, dat het tot een vuur en dat Hij tot een vlam zal zijn. Dit wil zeggen dat Hij zich in zijn rechtvaardigheid en heiligheid zou openbaren jegens de vijanden van Zijn volk.

Als Israël in het Licht mocht wandelen, vertoonde het een heerlijken en zaligen toestand, maar indien dat Licht zich keerde tegen de vijanden, zouden deze Zijn vernietigende kracht ondervinden.
Het zou Assyrië gaan, als het Egypte gegaan was. Hetzelfde Licht, hetwelk Israël den weg veilig wees door de Rode zee, zou Farao doen verschrikken en zijn ondergang zijn in de wateren.

18. Ook zal Hij verteren de heerlijkheid zijns wouds en zijns vruchtbaren velds, de heirscharen der Assyrische vorsten en groten, van de ziel af tot het vlees toe, van den onzichtbare kern des levens af tot de uiterste zichtbare ledematen: en hij zal zijn, gelijk als wanneer een vaandrager versmelt, een banierdrager, die vlucht of sneuvelt, op welk gezicht het gehele leger nu de vlucht neemt.

De laatste woorden worden ook anders vertaald b. v. door v. d. Palm, die het beeld van een bosbrand behoedende ze aldus overzet: "Het hoge woud en vruchtgeboomte, ja; gans en al verteren, wegsmelten zal het, als dorre rijzen" (of takken).

19. En de overgeblevene bomen zijns wouds, die van dat uitgestrekte en prachtige park nog zijn blijven staan, zullen weinige in getal zijn, en dus ja een jongen zou ze kunnen opschrijven, (wat overblijft van het geboomte is luttel, een jongske kan het tellen).

Ook hier biedt zich aan de grootse aanschouwing des verheven Zieners het vreselijke schouwspel van een ontzettenden bosbrand aan, waarin de machtige bomen des geweldigen legers langzamerhand bijeen zinken, nadat Gods toorn vloed doornen en distels op één dag verteerd heeft. 't Is een der vruchtbaarste beelden, waarvan de profeet zich bedient, als hij zegt, dat het licht Israël's tot een vuur en zijn Heilige tot een vlam wordt. Wel is de bron des waren levenden Gods, die van Zion afstraalt, een zacht stromend licht der reinste, heiligste liefde, maar den zondaar, in zijn tegenstaanden zin, maakt Hij zich bekend als ene brandende verterende vuurvlam.
Deze voorspelling heeft betrekking op 't in 37:36 vv. verhaalde (zie ook 2 Kon. 19:35 vv.); de nederlaag van Assyrië geschiedde werkelijk ten gevolge van ene ingrijpende daad Gods, en was zó volkomen, dat slechts een klein deel der tegen Jeruzalem uitgetrokken reuzenmacht naar huis terugkeerde.

II. Vs. 20-34. Tegen dat geringe overblijfsel van Assyrië's vernielende heirmacht stelt de profeet het overblijfsel van Israël, dat nu het zaad wordt, waaruit een nieuw, talrijk geslacht zich ontwikkelt. Dit overblijfsel zal zijn heil alleen bij Jehova zoeken. Dat deel des volks, Gods volk in den waren zin van het woord, behoeft ook onder de naderende strafgerichten, waaronder de massa, het van God afgehoereerde Israël zal verteerd worden, niet voor Assyrië te vrezen, want weldra is des Heren toorn geweken, dan is Assyrië door Zijne hand neergeworpen en Israël bevrijd uit den slavendienst van dezen neo-Egyptischen dwingeland. De over ene kwart-eeuw te verwachten kruistocht van Sanherib tegen Jeruzalem, met de daarop zo snel gevolgde nederlaag tot redding der dochter Zions uit allen nood, zal voor dat Israël ten voorbeeld en onderpand verstrekken.

20. En het zal geschieden te dien dage, als de Heere al Zijne werken zal gedaan hebben op den berg Zion en te Jeruzalem, en ook de vrucht van den hoogmoed des Assyrischen konings en de pracht zijner trotse ogen zal bezocht hebben (vs. 12), dat het overblijfsel van Israël, uit de strafgerichten gered, en de ontkomenen van het huis Jakob's (Hoofdstuk 4:2 vv.), niet meer steunen zullen op dien, die ze geslagen heeft, op Assyrië, dat zij, als ware het een beter God dan de Heere hun God, te hulp geroepen hebben (2 Kon. 16:7), dat zij den als een gesel Gods, waarmee zij geslagen zijn, zullen erkennen; maar zij zullen, door de ervaring geleerd,

over het nutteloze, ja, het verderfelijke des vertrouwens op wereldse machten, steunen op den HEERE, den Heilige Israël's, en wel niet met een huichelachtig en verdeeld hart, maar oprechtelijk en getrouw (Hoofdstuk 38:3).

Te dien dage. Dat ziet op de dagen, als de macht van Assyrië zou verbroken zijn, in de eerste plaats, maar ook op de dagen der N. Bedeling. De Profeet overziet hier met zijn profetischen blik den gehelen tijdkring, die er verlopen zou tussen de dagen die na de tuchtoefening van Assyrië zouden komen tot op de dagen, wanneer de dageraad der N. Verbonds zou aanbreken en wanneer men tot God, den Sterke, dat is tot God in Christus de toevlucht zou nemen.

21. Alles wat de naam Schear-Jaschub (Hoofdstuk 7:3) dreigend verkondigt, zal eenmaal vervuld zijn, maar dan ook de in die verkondiging liggende belofte, en het overblijfsel zal wederkeren, het overblijfsel van Jakob, tot den sterken God, d. i. tot God in Christus (Hoofdstuk 9:6 vv.).

22. Maar en merkt hierop! in ieder geval en ten allen tijde is het maar een overblijfsel, dat op den weg van boete en geloof tot vergeving der zonden en tot de erfenis der belofte komt. Want a) ofschoon uw volk, o Israël! te eniger tijd, is gelijk het zand der zee, zo zal toch maar aan weinigen daarvan de zegen worden meegedeeld, en het overblijfsel daarvan wederkeren 1); want de verdelging der massa is vastelijk besloten, en overvloeiende met gerechtigheid 2).

a) Rom. 9:27, 28.

1) De profeten vonden voor de aanneming van hun, een tijdperk van ellende en ondergang aankondigende, profetieën bij het volk daarin een beletsel, dat de massa den bloeienden toestand des volks als de vervulling van de Gods belofte gelijk deze reeds in Abraham aanvankelijk vervuld was (Gen. 22:17), aanmerkten, en het verval hiervan, als men de trouw des Heren onverenigbaar, onmogelijk achtten. Daar tegenover stelt de Profeet in de bovenstaande woorden een algemenen regel, een van nu aan zich bij iedere gelegenheid openbarend beginsel der Godsregering. Nog kort geleden had Israël, als volk, onder Uzzia in Juda, en Jerobeam II in Israël zeer gebloeid, zie Inl. op 2 Kon. 15:1 vv.), ja, Efraïm meende den nieuwen bloeitijd 9:9) mede te zullen aanschouwen; dit had in den lateren tijd van Hizkia Juda zich weer in 't hoofd gezet; vooral was ten tijde van Christus het volk weer talrijk geworden. Doch bleef ten allen tijde de oude regel van kracht.

De meesten gaan in de het ganse land overstromende golven der hemelse strafgerichten onder.
2) In het Hebr. Schoteef tzedaka Beter: door de gerechtigheid te doen overvloeien, d. i. door het land met de oefening van Zijn gerechtigheid te overstromen, zodat zijne inwoners in dien stroom omkomen en er slechts een klein overblijfsel overblijft. Anderen vertalen: de verwerping is besloten als overstromend strafgericht. De betekenis is dezelfde.

23. Want a) ene verdelging, als strafgericht Godes, die vastelijk besloten is, zal de Heere, de Almachtige, de HEERE der heirscharen, doen in het midden dezes gansen lands, om slechts een klein overblijfsel van Zijn volk te bewaren.

a) Jes. 28:22.

Vs. 20-23. Nu zal eindelijk Israël tot de erkentenis komen zich niet meer op mensenmacht te verlaten, die hem het van God, den enigen Redder, afgewende en op haar gestelde vertrouwen door druk en geweld slecht vergolden, ja het voor zijne trouweloosheid tegen Jehova in naam van Dezen hard getuchtigd heeft. Maar voorwaar de meesten gaan in het ganse land overstromende hemelse strafgerichten onder, en slechts een overblijfsel kan zich bekeren. Dit is nu eenmaal de grootse wijze van handelen en werken der Goddelijke gerechtigheid onder het zondig mensengeslacht, dat het bij haar slechts op bekering aankomt en niet op de onderhouding der vergankelijke lichamen in het voortslepende stroomgedruis des tijds. Of leert u misschien de geschiedenis der volken ene andere wet ener geheimenisvolle wereldorde? Zinken niet duizenden in ‘t graf des verderfs, opdat één goed worde en zich van zijne zonden bekere? Wij scheppen troost slechts alleen uit het geloof aan Dien, die met onzichtbare Vaderhanden de naar beneden zinkenden omhoog trekt tot het hemelse, wonderbare licht, waarin Hij zelf woont in hemelse heerlijkheid. De geschiedenis is ons een vreselijk raadsel van onverstaanbare toevalligheid, indien wij haar niet met het oog van onzen Profeet beschouwen.

24. Daarom, dewijl Assyrië niet ontdekken mag, tot hoever en op welke wijze het Hem behaagt (vs. 6 vv.), en dewijl Israël niet geheel verdwijnen, maar, althans voor een klein deel vertegenwoordigd, daaraan ontkomen zal (vs. 20 vv.), zegt de Heer, de Almachtige, HEERE der heirscharen alzo: Vreest niet, gij Mijn volk, dat te Zion, den zetel Mijner Goddelijke tegenwoordigheid in de plaats van het onvergankelijke koningschap, woont, in zover gij nog waarlijk MIJN volk zijt 1), voor Assur, door wie Ik Mijne strafgerichten over de ongelovige massa zal doen komen (vs. 22 v.), als hij u ook, onder Mijne toelating met de roede zal staan, en hij zijnen staf tegen u zal opheffen, naar de wijze der Egyptenaren, zo als zij tegen uwe vaderen deden (Exod. 1:8 vv. 5:6 vv. 6:9

1) Dit woord komt niet alleen tot Jeruzalem en zijne inwoners als bewoners van Zion; allen, die door jaarlijkse feestreizen naar het heiligdom bekenden, dat zij daar werkelijk te huis waren, worden hiermede ingesloten (12:6.) .

24. Daarom, dewijl Assyrië niet ontdekken mag, tot hoever en op welke wijze het Hem behaagt (vs. 6 vv.), en dewijl Israël niet geheel verdwijnen, maar, althans voor een klein deel vertegenwoordigd, daaraan ontkomen zal (vs. 20 vv.), zegt de Heer, de Almachtige, HEERE der heirscharen alzo: Vreest niet, gij Mijn volk, dat te Zion, den zetel Mijner Goddelijke tegenwoordigheid in de plaats van het onvergankelijke koningschap, woont, in zover gij nog waarlijk MIJN volk zijt 1), voor Assur, door wie Ik Mijne strafgerichten over de ongelovige massa zal doen komen (vs. 22 v.), als hij u ook, onder Mijne toelating met de roede zal staan, en hij zijnen staf tegen u zal opheffen, naar de wijze der Egyptenaren, zo als zij tegen uwe vaderen deden (Exod. 1:8 vv. 5:6 vv. 6:9

1) Dit woord komt niet alleen tot Jeruzalem en zijne inwoners als bewoners van Zion; allen, die door jaarlijkse feestreizen naar het heiligdom bekenden, dat zij daar werkelijk te huis waren, worden hiermede ingesloten (12:6.) .

25. Maar geheel u verwoesten, neen! dat mag Assur niet, want nog om een klein weinig is het te doen, zo zal volbracht worden, zo zal een einde nemen, de gramschap 1) over Israël, en Mijn toorn tot hun, der ASSYRIËRS, vernieling. 2)

1) De storm zou ook wel haast overgewaaid zijn. Want nog maar een klein weinig tijds en dan zou Gods gramschap en toorn ophouden tegen Juda, en als deze ophield, moest de staf en de rode hun wel ontvallen en zij van zelven ontwapend worden en geen leed meer uitwerken. Gods toorn tegen Zijn volk duurt maar voor een ogenblik. En als deze ophoudt en Hij in liefde en goedgunstigheid tot ons wederkeert, dan heeft men niet te vrezen, wat een mens ook mocht willen doen, want met Hem kan men allen weerstand overwinnen.
2) De toorn tegen Gods volk zou ophouden, maar zich wenden tegen de ASSYRIËRS om hen te vernielen en te vernietigen. Dit laatste wordt in het volgende vers nader aangeduid en uitgewerkt.

26. Want de HEERE der heirscharen zal tegen hem (Assur) enen gesel verwekken, gelijk de slachting van Midian was aan de rots van Oreb (Richt. 7:24 v.); en gelijk Zijn (Gods) staf over de Schelfzee was, om Zijn volk droogvoets door haar te doen gaan (Exod. 14:15 vv), welken Hij verheffen zal, tegen Assur om hem in het water te doen omkomen, naar de wijze der Egyptenaren, zo als Farao en zijne ruiters geschiedde (Exod. 14:23 vv.).

Daar Assyrië op Egyptische wijs den staf over Israël verheven had (vs. 24), alzo zal ook Jehova dien naar de wijze der Egyptenaren verheffen over Assyrië.
Vs. 24-26. Zion de geboorteplaats van het komende heil dar wereld, laat de Heere nimmer verderven, en er moet toch een heilig zaad aldaar verblijven, van ‘t welk de krachten des nieuwen levens zullen uitgaan. Daarom is het overblijfsel, dat zich bekeert, wel geborgen voor den stok der Assyrische opzieners; want juist omdat zij, gelijk eens de Egyptenaar dwangheerschappij willen uitoefenen over de tot godsdienstige overheersing der wereld bestemde Zionieten, zal zich welhaast Gods gramschap tegen hen zelven wenden. De trots der baren moet toch voor Gods staf wijken, als Hij hem zwaait over het heir, gelijk Hij het eens den Egyptenaren bewezen heeft, toen zij Zijn vliedend volk nagezet hebben. Het is een groot beeld, waarvan de Profeet zich bedient, om ons den onbeperkten Gebieder over natuur en geschiedenis te wijzen, als hij Hem maalt met den staf boren de torenhoge baren der zee.

27. En het zal geschieden te dien dage, dat zijn (Assurs) last zal afwijken van uwen schouder, zodat gij niet meer zijn lastdier zult zijn, en zijn juk, dat hij u als een trekos heeft opgelegd, van uwen hals; en het juk zal verdorven worden, om des Gezalfden wil.

“Het juk kon zijnen dienst niet meer verrichten; terwijl het andere bindt, is het thans gebonden. ” Deze vertaalt letterlijk aldus: “En het juk wordt verhinderd door de vettigheid. ”
V. d. Palm schrijft: “Het laatste lid van dit vers verklaar ik niet te verstaan. ”
De vergelijking schijnt genomen te zijn van ossen, zó doorvoed en gemest, dat zij het hun opgelegde juk niet langer verdragen, maar het afwerpen.
Het juk is gewoonlijk voor het vlees van den stier door druk en wrijving nadelig, maar hier geschiedt juist het tegenovergestelde, de vetheid van den stier verderft het juk.
Vergel. Rom. 11:17.

28. Bij dit verblijdend vooruitzicht moet gij u over het onophoudelijk en alom vrees verspreidend voorwaarts trekken van Assyrië met zijne heirmacht veeleer verblijden dan verontrusten (vs. 24); want iedere stap vooruit tot de gewaande zege brengt hem werkelijk den ondergang nader, voert daarentegen u al meer tot de verlossing. Zie Hij komt 1) te Ajath (Al, 6 mijlen ten N. O. van Jeruzalem (Joz. 7:2 Aan.), hij trekt door Migron, ten zuiden van Al (1 Sam. 14:2), te Michmas (1 Sam. 13:16, verg. 1 Sam. 9:5) legt hij zijn gereedschap af, laat hij de bagage onder bedekking terug.

1) De Profeet aanschouwt hier den krijgstocht van den Assyrischen koning Sanherib tegen Jeruzalem, ondernomen in het veertiende jaar van Hizkia (2 Kon. 18:13 vv.) en verkondigt het jammerlijk einde daarvan 2 Kon. 19:3. vv.). Bij deze gelegenheid kwam Sanherib echter niet dadelijk uit het noorden tegen de stad, gelijk de volgende schildering dit voorstelt, maar uit het zuidwesten, en zond hij ene divisie onder zijne beste veldheren tegen Jeruzalem, om het tot de overgave te noodzaken (2 Kon. 18:17 vv. 19:8 vv.).

Hoe komen die verschillende schetsen onderling overeen? Maar wat de Profeet hier voorspelt, dat is werkelijk letterlijk vervuld geworden: het Assyrische leger is met den stormpas van een veroveraar uit het noorden gekomen, en de vermelde steden zijn werkelijk door de ellenden en verschrikkingen van den oorlog getroffen geworden. Dat is het, wat de Profeet schetst, terwijl hij staat op de hoogte der Godsbeschouwing, uit het innerlijke van Gods raadsbesluit zijne mededelingen put en met gloeiende kleuren, die de straalbreking zijn van Gods raadsbesluit in zijne ziel, de toekomst schildert. Deze schildering behoort, uit een esthetisch oogpunt beschouwd, tot de heerlijkste producten der menselijke poëzie.

29. Zij trekken door den doorgang, den engen bergpas tussen Michmas en Geba (1 Sam. 13:23), en spreken elkaar bij de bezwaren, die zij daar te overwinnen hebben, moed in, te Geba (Richt. 19:13) houden zij hun vernachting, daar is hun nachtleger; Rama (Joz. 18:25. 1 Sam. 7:16 vv. waar zij den volgenden morgen doortrekken, beeft; Gibea Sauls (1 Sam. 9:1), waarop zij nu losgaan, vlucht.

30. Roep luide met uwe stem, want nu zijt gij als offer van verwoesting en alle gruwelen aan de beurt, gij dochter, inwoners van Gallim! (1 Sam. 25:44), laat, daar zij al verder en verder doorgaan, ze uwe stem, horen tot Laïs 1) toe, 2) o ellendige Anathoth! (Joz. 21:18), nu komt de nood over u.

1) Laïs, niet nader bekend, maar niet te verwisselen met het in Richt. 18:29 vermelde Laïs.
2) Of, en beter: Hoor nu, o Laïsa!

31. Madmena, (niet bekend) vliedt van daar weg, de inwoners van Gebim, (mede onbekend) vluchten met hopen, om hare goederen in zekerheid te brengen.

32. Nog een dag of heden, blijft hij te Nob, de kort bij Jeruzalem gelegen priesterstad (1 Sam. 22:19), om in het gezicht der ten verderf opgeschreven stad nieuwe krachten te verzamelen in het plan van aanval te vormen; hij zal 1) zijne hand ter tuchtiging bewegen tegen den berg der dochter van Zion, waarop deze is gelegen, den heuvel van Jeruzalem.

1) Tot dusver ging de rede des Profeten als in den stormpas voort, nu wordt zij aarzelend en als bevend van vreze; eindelijk gaat zij voort als het lange rollen des donders in dactylische bewegingen.

33. Doch ziet, de Heere, de Almachtige, de HEERE der heirscharen, laat het niet verder dan tot hiertoe komen; want Hij verlaat Zijne stad niet in den hogen nood, gelijk de goden van Kalno en Karchemis (vs. 9). hij zal met geweld de takken van het machtige leger, dat als een trots woud Jeruzalem omringt, afkappen, en die hoog van gestalte zijn, zullen neer gehouwen worden, ook de boven dit trotse woud nog uitstekende bomen zullen vallen; dus zowel de geduchte krijgsmacht als hare fiere aanvoerders, met één slag, en de verhevenen, die trots op eigen kracht en kloekheid uit de hoogte spreken (vs. 13 v.), zullen vernederd worden (Jak. 4:6).

34. En Hij zal zonder te sparen, zonder erbarmen met ijzer de verwarde struiken des wouds, dat mastbos des reuzenlegers (vs. 18 v.) omhouwen; en de Libanon, het Assyrische leger, dat tegenover den berg der dochter Zions en den heuvel van Jeruzalem (vs. 32), zich voordeed als ware het reuzengebergte van den Libanon met zijn prachtig cederbos
tegen die nietige heuvelen opgekomen, zal vallen door den Heerlijke, veel heerlijker en machtiger dan de roofbergen (Ps. 76:5 verg. Ps. 93:3 v.).
De Engel der verwoesting zou de bomen des wouds, de helden des legers, met de gemene soldaten, die, nu ze in verwarring gebracht waren, bij verwarde struiken der bossen vergeleken mogen worden, omhouwen, en dus dit leger, hetwelk als het bos van Libanon nog onlangs het sieraad van den Assyrischen troon was, voor Zijne almacht doen neervallen, zodat alle trotsheid vernederd en des Heren volk van allen schrik ontheven en met blijdschap vertroost zou worden.
Het Assyrische leger is hier weer een bos, een trots cederenwoud van Libanon! De schoonste bomen worden niet verschoond, maar ook de laagste struiken niet gespaard.
De verootmoediging van Assyrië kon niet gevoeliger en merkzamer zijn, dan dat hij, in vrolijk triomfgedruis van stad tot stad op de vleugelen des geluks gedragen, juist aan het doel van zijn eer- en roofzuchtig dringen aangekomen in ‘t bezit der lang begeerde stad Gods, door haren hemelsen Beschermer geoordeeld wordt. Zo gaat het altijd den mens, wanneer hij in ijdele zelfverheffing ongoddelijk het goddelijke grijpen wil, dat het hem dan juist ontnomen wordt, wanneer hij het als zekere en onontroofbare bezitting zich waant eigen gemaakt te hebben.

HOOFDSTUK 11.
DE KRACHT VAN CHRISTUS EN VAN ZIJN EVANGELIE.
III. Vs. 1-14. Achter hetgeen aan Assur, den vertegenwoordiger van de wereldmacht te dier tijde, in de naastbij zijnde toekomst zal overkomen, ligt nog ene verder afgelegene toekomst, waarin een geheel gelijke toestand der zaken wederkeert, maar in nog verhoogde mate. Dan zal de macht der wereld het toppunt harer heerlijkheid hebben bereikt; maar het huis van David daarentegen tot aan den rand van den ondergang zijn gekomen. Terwijl toch bij de eerste op de heerlijkheid ene plotselinge vernedering volgt, wordt dit uit de diepte van zijne vernedering geheel onverwacht tot de hoogste heerlijkheid verheven. De boom van David's huis, die tot op den wortel was afgehouwen, brengt een nieuwen tak voort in den beloofden Messias, die een heerser is geheel zo als die moet zijn (vs. 1 en 2), wiens regering is gerechtigheid en handhaving van het recht (vs. 3-5), en wiens rijk een rijk van vrede zal zijn, omdat het een rijk van godzaligheid (vs. 6-9) is. Aan Zijne heerschappij zullen zich dan ook de volkeren vrijwillig onderwerpen (vs. 10), maar het volk, tot Zijn eigendom uitverkoren, wordt uit zijn diep verval verheven tot ene heerlijkheid als het nooit te voren had (vs. 11-14).

1. Want 1) er a) zal, wanneer de wereldse macht in een ander, later rijk weer op het toppunt harer hoogte staat, maar het huis van David daarentegen in diepe vernedering is (Luk. 2:1-5), een rijsje 2), een spruit, voortkomen uit den afgehouwen tronk, uit den in den grond overgebleven wortel-stam des booms van Isaï 3), d. i. uit het zo onaanzienlijk geworden overblijfsel der uitverkorene koningsfamilie, David's stamhuis (1 Sam 16:1 vv.), en een scheut 4) uit zijne wortelen, uit de in de aarde verborgene wortelen van dien tronk, zal vrucht voortbrengen, zal zich ontwikkelen tot enen nieuwen boom, die voorspoedig groeit en rijke vruchten draagt. 5)

a) Jes. 4:2. Hand. 13:22, 23.

1) Bij oppervlakkige beschouwing zou het kunnen schijnen, dat deze voorspelling geheel op zich zelf, althans met het voorafgaande en volgende in geen nauwen samenhang stond. Weldra blijkt het echter, dat, gelijk zij door het gewone voegwoord aan het vorige hoofdstuk verbonden is, zij ook van daar het eerste licht moet ontvangen. Nadat hij een Evangelie der hope aan Galilea verkondigd had, had de profeet den moeilijke last ontvangen, om aan geheel het rijk der tien stammen een donkeren tijd te voorspellen. Hij wijst op het naderend Godsgericht, waardoor die ontzenuwde staat der verwoesting stond prijs gegeven te worden (Hoofdstuk 9:6-10 :4). Zo verblijdt hij tevens de bewoners van Juda door het uitzicht op de vernieling des vijands, die in Achaz tijd tot hun verderf had samengezworen. Kort daarna echter- hoogstwaarschijnlijk onder de regering van Hizkia-moet hij nu ook de vernietiging van Assyrië's hoogmoed in ene dicht aanstaande toekomst beschrijven (Hoofdstuk 10:5 vv.). De staf, waarmee God Zijn afvallig volk had getuchtigd, zou verbroken worden, omdat zij, die hem voeren, tegen Hem zich hadden verheven. Optrekkende tegen Jeruzalem, en reeds op het punt, die hoofdstad machtig te worden, zou de vijandelijke legermacht door hemelse tussenkomst worden gefnuikt en vernederd. Het is uit de gewijde geschiedenis, ook zonder nadere herinnering, overvloedig bekend, hoe letterlijk die bedreiging aan Sanherib en zijn leger vervuld werd (2 Kon. 19). Op die gebeurtenis, even ontzettend van aard als belangrijk in gevolgen, doelt hier de profeet enige jaren voordat zij beleefd werd. Assyrië staat voor zijn

oog als het cederenwoud op den Libanon, waarvan evenmin de schoonste bomen ontzien als de laagste struiken gespaard worden, wanneer de bijl eenmaal aan den wortel gelegd is. Maar tegenover dat eenmaal zo prachtige bos ziet hij ook-een diep vernederden tronk, en waar hij het eerste ziet vellen, ziet hij voor den laatsten het leven uit schijnbaren doodsslaap geboren. De tijdelijke redding van Jeruzalem uit de Assyrische macht, die hij spelt, leidt hem tot de verkondiging van nog veel heerlijker wonder, van de aanstaande geestelijke verlossing des volks.
2) Tegenover de wereldmacht, die vernietigt zal worden, stelt de Profeet hier de onvernietigbare macht van het huis van David.

Wel zou er voor het oog des mensen van den eenmaal sierlijker boom van David's geslacht niets overblijven. Alles zou zijn teruggebracht tot een wortel, tot een afgehouwen tronk zonder stam en zonder tak, zonder kroon, maar die wortel zou toch weer uitschieten, die tronk zou weer een rijsje voortbrengen en dit rijsje zou worden tot een boom met kroon en vruchten, tot een vruchtvoortbrengenden boom.
De wereldmacht was uit den Boze, maar de macht van David's huis uit God. En daarom, door de macht der wereld mocht de macht van David's huis schier vernietigd zijn, de Heere God zou op Zijn tijd tonen, dat Hij machtig is weer alle dingen nieuw te maken.
3) David zelven noemt hij niet eens. Hij spreekt enkel van Isaï, omdat de luister van zijn geslacht zo verminderd was, dat het veeleer boers en verachtelijk dan koninklijk scheen.

Het beginsel van geringheid staat hier op den voorgrond, daarvan wordt het koningschap als het ware verborgen onder het burgerschap, want Isaï was een eenvoudig herder.
4) De vervulling wijst zelfs op den klank der profetie, de eerste onaanzienlijke Nezer (scheut, in Hoofdstuk 4:2 Zemach genoemd), was een arm veracht Nazarener. MATTHEUS. 2:23.
5) Nu de profeet weer er toe komt om den Messias te schilderen, is het weer Zijn koninklijk ambt, dat hij voor ogen houdt. De reden, waarom Jesaja den Messias in de voor ons liggende rede steeds beschouwt van die zijde, terwijl hij daarentegen in het zogenaamde tweede deel van zijn Boek (Hoofdstuk 40:17) zo bepaald het profetische en hogepriesterlijke ambt op den voorgrond stelt, is gene andere, dan dat al deze redenen juist uit hoofdstuk 7 zijn ontstaan, en er alleen toe bestemd zijn om den inhoud van dat hoofdstuk verder te ontvouwen. De machten dezer wereld hebben zich tegen het huis van David en tegen zijn rijk gewapend en menen het reeds ten onder te hebben gebracht, maar de Heere wil niet, dat het zal vallen, maar het integendeel tot grotere heerlijkheid brengen. Die van Juda en die uit het geslacht van David zijn wel is waar zelf afvallig geworden en hebben hetgeen hen waarlijk verheerlijkte, laten varen; ook moet het juist daarom zo ver komen, dat het huis van David en het rijk van Juda wordt overgegeven en door heidense veroveraars onder de voeten wordt getreden. Midden uit dien diepsten smaad moet Hij voortkomen, die, in de gedaante der hulpeloosheid zelf, Zich aan de wereld openbarende, Zich daarna wonderbaar verheerlijken zal, als in wie op verhevene wijze het Rijk is, dat alle menselijk verlangen vervult en alle heerlijkheid der goddelijke belofte.

Even als hier wordt ook door den profeet Ezechiël de Messias bij enen tak des ceders vergeleken, welk jong takje hij afplukt om het te planten op enen hogen en verhevenen berg, opdat onder hem alle gevogelte in de schaduw zijner takken wone, en allen weten, dat de

Heere den groenen boom verdroogt en den drogen boom bloeiend gemaakt heeft. (Ezechiël. 17:22-24)

2. En op Hem, namelijk op Christus Jezus, die Zich daarna als de Messias heeft geopenbaard en die hier onder dien scheut bedoeld wordt, zal de Geest des HEREN in al Zijne volheid 1) (Joh. 3:34) rusten 2), nadat deze op Hem is nedergedaald (MATTHEUS. 3:10. Joh. 1:32 vv.), de Geest der wijsheid en des verstands 3), die het vermogen verleent, om de zaken tot in haren diepsten grond te doorzien, en scherp en duidelijk te onderscheiden, a) de Geest des raads en der sterkte, die bekwaam maakt, om in moeilijkheden het juiste te vinden en het ook met kracht tot stand te brengen, de Geest der kennis en der vreze des HEREN, die het wezen en de gedachten Gods leert verstaan, en het hart met bewondering der Goddelijke majesteit vervult 3).

a) Jes. 9:5.

1) De Messias moet in Zich als mens alle heerlijkheid verenigen, welke de menselijke natuur slechts deelachtig kan worden; zo moet Hij dan ook naar Zijne menselijke natuur met den H. Geest worden gezalfd, en wel in zulk ene mate, dat, terwijl bij den mens overigens de geven des Geestes slechts elk in ‘t bijzonder gezien worden, de volheid van alle gaven van Hem is.
2) In onderscheiding van anderen, over wie die Geest een ogenblik vaardig werd, zal Hij in dezen koning bestendig wonen en werken, en Hem alzo boven alle andere koningen in hogeren luister doen uitblinken.

De Geest des Heren is de Goddelijke Geest, als mededeler en drager van volkomen scheppende volheid van Godddelijke kracht. Daarop volgen de zes door den Geest des Heren te zamen gehouden Geesten in drie paren, van welke zich het eerste paar op het verstandelijke, het tweede op het praktische leven, het derde op de onmiddellijke verhouding tot God betrekking heeft.
De geschiedenis leert, dat Christus is geweest de meest voortreffelijke Doctor en Profeet van allen, het voorbeeld en de anti-type van alle doctoren en profeten, de volstrekte Leraar, aan wie de Geest niet is gegeven met mate. Geheiligd was Hij vanaf de baarmoeder, zodat zij was de tabernakel van den Zone Gods, reeds als knaap tegelijk toenemende in wijsheid en in statuur, reeds op twaalf-jarigen leeftijd de Jeruzalemse geleerden in de publieke school onderwijzende, maar volmaakt gezalfd met alle gaven des H. Geestes, die vereist worden tot de uitoefening van zijn zeer zwaar ambt van openbaar Leraar en Profeet, terwijl de Geest zelf als een duif op hem nederdaalde.
Het is wel waar, dat de zalving van den Messias, voor zover die der verordinering tot het Middelaarsambt mee begrijpt, ook Zijne Goddelijke natuur tot een voorwerp heeft, nochtans voor zoverre die zalving ook in de bekwaammaking bestaat, zo is zij alleen betrekkelijk tot de menselijke natuur. Nu, dat op Hem de Geest den Heren rusten zou, dit ziet alleen op de bekwaammaking, gevoeglijk past zulks ook op den Messias alleen naar Zijne mensheid.
Dewijl de menselijke natuur van Jezus, welke Hij had aangenomen, uit zich zelve onbekwaam was, om het werk van den Messias te vervullen, had de natuur de onophoudelijke en voortdurende machtige werking des Geestes nodig, om haar zo te sterken, dat zij den Zone Gods tot werktuig, kan dienen, om te doen wat Hij op zich had genomen. Welnu, die

voortdurende machtige, volle werking des Geestes wordt hier door den Profeet in zijn zeven verschillende krachten voorgesteld en beschreven.
3) Wijsheid, steunende op verstand en verheven talenten, bestuurd door raad, beleid en overleg, voorgelicht door wetenschap en kundigheid, werkzaam in kracht en heldenmoed, bezield door vrees des Heren! Alle deze hoedanigheden worden voorgesteld als gaven van God, gewerkt en meegedeeld door Zijnen Geest, die op dien groten persoon zou rusten, dat is, niet maar voor een tijd, maar altijd, onafgebroken in Hem wonen.

Ofschoon met Zijn lichamelijk aanzijn in het geslacht der mensen wortelend, heeft de beloofde Spruit uit David's stam toch den Geest uit de hoogte in onbepaalde, eeuwige volheid. Mensenzoon en Gods Zoon te gelijk brengt Hij tot aanschouwelijk en heilzaam onderricht der door de zonde verwonde, ziekelijke mensheid eindelijk die hemelse wijsheid, in welke te zoeken talloze geslachten, zonder haar gevonden te hebben, in de aarde gezonken zijn. De beroemdste volken in den voorhof des heiligen tempels op Zion hadden slechts een donker voorgevoel van haar, en ook in het binnenste heiligdom des ouden Verbonds zweefde zij als onvolkomene schaduwgedaante van toekomstige vervulling in het licht. In Jezus, den Christus, die sprak: "Ik ben het Licht der wereld, " en van wie de Apostel verkondigt, dat Hij alleen ons tot wijsheid gemaakt is, trad zij hervoort in den heldersten glans der waarheid, alle hoogten en diepten der aarde verlichtende, een lichamelijk tastbaar, zichtbaar verschijnend leven, vol genade en lieflijke schoonheid. De wijzen der wereld, de dwazen voor God zoeken haar wel is waar nog altijd in de verte van ene transcendentale wereld en zullen nimmer haar vinden. Maar den onmondigen en den kinderen is zij openbaar geworden, en die, in eenvoudig geloof aan het woord des levens, ootmoedig en rein van harte zijn, zullen haar zien, en in haar God, zo als Hij is. De wijsheid des O. V. is niet in het donker van priesterlijke onthulling opgesloten, gelijk die hoogberoemden in het raadselland der Piramiden en Sphinxen; maar Mozes, wel is waar ingewijd in alle verborgenheden van Egyptische diepere kennis, doch, wat meer is vervuld en verlicht door den Geest des een en levenden Gods, heeft ene andere van de hoogte des bergs, niet alleen aan zijn volk, maar aan alle mensen neder gebracht, te samengevat in tien welverstaanbare, eenvoudige zedengeboden des levens, geschreven door den vinger van Hem, die sprak: "Ik ben heilig, ook gij moet heilig worden!" De heldere schijn dezer wijsheid straalt in de gehele wereld, als de bliksem, die van den Sinaï afdaalde, toen zij geopenbaard werd; de klank dezer wijsheid spreekt luid in aller harten, als de donder, die van den gewijden top in de diepte neerrolde. De profeten hebben dezen donder verder verkondigd in hun geweldige redenen van goddelijke wijsheid; een David heeft haar bezongen in eeuwige liederen bij het welluidend geruis zijner harp, een Salomo in treffende Spreuken en onderwijzingen van mond tot mond gebracht. Maar de vroomste koning des O. V. heeft onder weeën en smarten des innigsten levens om deze wijsheid geworsteld, en onder hete tranen des berouws gesmeekt: "Heere! schep in mij een rein hart, en geef mij een gewilligen geest tot onderhouding uwer geboden. " De wijste koning des O. V. omstraald van de rijkste juweelkroon der glansrijkste spreuken der waarheid, zinkt, door de slang der zonde getroffen, van den trotsen troon in het stof der aarde neer. Eerst in Christus, den Vorst des levens, is de in de verlichtste gestalten des Ouden Verbonds gelijk in de geestelijk grootse heidense Heroënwereld zwart hervoortredende tweespalt der oude mensen tussen weten en zijn, gebieden en doen, tot volle verzoening gebracht, en in Hem de zedelijke wijsheid als persoon en daad te voorschijn gekomen. In het werkzaam geloof aan Hem is nu de gehele

mensheid de open weg gewezen, om in het binnenste heiligdom der goddelijke wijsheid te dringen en de vruchten van den boom des eeuwigen levens te eten. Maar op den sterksten tegenstand der wereld en der zonde zij ieder verdacht, die deze wijsheid van het enig voorbeeld verwerven wil. Zijt daarom voorzichtig als de slangen en zonder bedrog als de duiven, gelijk Hij zelf geboden heeft. Want ook den Geest des verstands had Hij in de hoogste mate, gelijk de profeet had voorzegd. Maar deze voorzichtigheid des lichts, uit de onvervalste liefde gevloten, die niet zich zelf, maar slechts het welzijn der gehele mensheid zoekt, wordt tot een werkzamen raad des heils, dat allen gered worden. Daarom is ook deze raad een onwankelbare, dien geen tegenstand der wereld, noch van openlijk geweld, noch van heimelijke list in zijne zegenrijke, zaligmakende werkingen vermag te stuiten. Aangedaan met onverwinnelijke wapenen van goddelijke heldenkracht trad de Verlosser, in stille verhevenheid en waarde, Zijne vijanden tegemoet, en als zij in den waan stonden, dat zij Zijn heilig lichaam in het stof gelegd hadden, verhief Hij Zich uit het donkere graf als schitterende Gods zoon tot een nieuw leven. Daar wandelt Hij nu op eeuwige banen der zege door alle geslachten der mensen, en Zijn zaligmakend woord der waarheid en genade dringt onophoudelijk tot aan de uiterste einden der aarde door. Hij is het licht der wereld, die van Zich zeggen mocht: “wie Mij ziet, ziet den Vader. ” Die had voorwaar, gelijk de profeet van Hem voorzegd had, den Geest der kennis Gods; Hij was waarlijk in God en God in Hem. Maar ook ons is het nu vergund, in de binnenste verborgenheid des goddelijken Wezens te dringen, indien wij het nieuwe gebod der liefde vervullen: wie in de liefde leeft, dien kent God, hij is in Hem. De liefde echter drijft de vrees uit, en als wij naar de godsvrucht des Verlossers vragen, zie! daar heeft zij zich opgelost in de stille overgave in den wil des Vaders: niet Mijn maar Uw wil geschiede!” Dat is de godsvrucht des Christens, die uit de kennis ontstaat.

3. En zijn rieken 1) zal zijn in de vreze des HEREN, en immers Hij zal, daar Hij zowel rechter als profeet tevens is, naar het gezicht Zijner ogen niet richten; Hij zal ook naar het gehoor Zijner oren niet bestraffen 2), gelijk aardse koningen gebonden zijn aan hetgeen hun feilbare zin hun aanwijst, aan het gerucht, aan uitspraken, aan de wijze, waarop niemand zich voordoet. Christus oordeelt nooit naar het uitwendige, Hij oordeelt zonder aanzien des persoons, naar onkreukbare rechtvaardigheid.

1) Deze woorden hebben verschillende verklaringen gevonden, het zal bij Hem niet zijn, als bij ons, ene ingeplaatste vreze Gods, maar het is Zijne natuur; Hij zal ademen, leven, Zich bewegen in de vreze Gods. Het rieken is de fijnste ademing en de fijnste onderscheiding tevens, het is het beeld der zuiverste geestelijke onderscheiding van goed en kwaad.

In het Hebr. wahariacho bejirath Jahwe. Terecht door de Staten-Overzetters vertaald door, Zijn rieken zal zijn, of is, in de vreze des Heren. Rieken is hier dus op te vatten in den zin van, genot hebben aan, zich verlustigen in; niet in den zin van, onderkennen. Hij zelf is toegerust met den Geest der vreze des Heren. God, den Heere, te vrezen is het wezen van allen godsdienst. Welnu, Hij zal alleen een welgevallen hebben in degenen, die wandelen in die vreze. Dit sluit natuurlijk niet uit, dat Hij ook degenen, die alzo wandelen, ziet en kent. Integendeel. Hij is ook toegerust met den Geest der kennis.

Maar we hebben hier een tegenstelling met hetgeen de ongoddelijke wereldmacht en de goddeloze koningen eigen is. Deze wendden zich af van de vreze des Heren. Deze vervolgden degenen, die wandelden naar ‘s Heren geboden en zich verlustigden in Zijnen dienst.
Geheel anders zou het zijn met de Koning, die uit den afgehouwen tronk van Jesse zou voortkomen. Hij zou een welbehagen hebben in de vreze des Heren en in al degenen, die deze liefhebben.
2) Hij zou oordelen naar den verborgen mens des harten, naar de inwendige beginselen, volgens welke de mens zich laat bestieren, die alles voor Zijne alziende ogen open en bloot leggen. Hij zal over de geheimste zaken, over het diepst verborgene van het harte een billijk oordeel vellen en Zijn oordeel zal in alles naar waarheid zijn.

4. Maar hij heeft zowel den rechten maatstaf in handen als de middelen tot onderzoek; Hij zal 1) de armen met gerechtigheid richten, zodat zij, die de bescherming der Overheid het meest behoeven, maar naar de tegenwoordige toestanden die het minst genieten (Hoofdstuk 5:23; 10:2), hun recht kunnen verkrijgen; en Hij zal de zachtmoedigen des lands met rechtmatigheid bestraffen 1), de zaak der weerlozen naar recht handhaven; doch Hij zal de aarde, die tegen Christus opstaat, gelijk reeds in den staat zijner vernedering blijkt, (bijv. Joh. 18:6), slaan met de roede Zijns monds 2), met een enkel woord, dat uit Zijnen mond ene veroordeling van den hoogsten Rechter of een werkelijk scheppend woord is (Ps. 33:6, Openbaring 6:16), en met den adem zijner lippen, zodat niet eens een woord van Zijnen mond nodig is, zal Hij den goddeloze 3) doden, zo als dat zelfs het woord Zijner dienaren, in wie Hij onzichtbaar tegenwoordig is, vermag (Hand. 5:5, 10; 13:11).

1) De gedachtegang in het vorige en in dit vers kan alzo worden aangewezen: De Messias neemt Zijn rechterlijk ambt volmaakt waar 1) ten opzichte van het wetboek, dat Hij ten grondslag legt 2) ten opzichte van de middelen van onderzoek, waarover Hij kan gebieden (Hij zal naar het gezicht enz.) 3); wat betreft het vonnis, dat altijd zonder aanzien des persoons met het richtsnoer overeenkomt (Hij zal de armen enz.) 4); wat de ten uitvoerlegging aangaat, die ogenblikkelijk en onfeilbaar volgt (Hij zal de aarde, enz.).

In het Hebr. Wehokiach bemischoor. Beter: Hij zal met rechtmatigheid recht spreken. Want wel betekent het eerste woord straffen en bestraffen, maar ook oordelen, rechtspreken, gelijk op andere plaatsen der H. Schrift. Van den Christus wordt het hier voorspeld, hoe Hij armen en ellendigen recht zal verschaffen. Was het bij de Oosterse despoten in gebruik, om den arme te onderdrukken, om al wat in ere was te bevoordelen en al wie laag was te onderdrukken, van den Messias wordt hier geprofeteerd, dat Hij zich over het ellendige en arme erbarmen zou, in den zin van, dat Hij hun recht zou doen.
2) Gelijk de aardse rechters maar al te dikwijls ten gunste der rijken beslissen, en de rechtvaardige zaak der armen achterstellen, zo zal deze hemelse bij voorkeur een vriend der verdrukten zijn. En heeft niet ook in dit hoogste punt Zijner Messiaanse roeping onze Heere het woord der profeten vervuld? Hij heeft toch bij Zijne zichtbare verschijning als een Weldoener en Trooster rondgewandeld, en sedert Hij zit ter rechterhand des Vaders heeft Hij niet opgehouden, die te verkwikken, die vermoeid en belast Zijne roepstem volgen. Ja, dat is en blijft de diepste verborgenheid des van den hemel gekomen Evangelies, dat het niet den rijken, maar den armen gegeven is. Waarlijk! de rijken zullen niet eer in het hemelrijk komen,

totdat zij midden onder de schatten des levens hun inwendige armoede ondervonden hebben. De weerspannige en trotsaard ontgaat ten laatste de straf des rechtvaardigen Rechters niet; hij gevoelt de roede van den goddelijken mond der waarheid tot zijn diepste beschaming, en wanneer hij misdadig tegen hare alles overwinnende macht wil opstaan, zo zinkt hij ineen tot een niets, voor den adem alleen van die heilige lippen, die de vloekenden gezegend hebben.
3) Men verklaart dit woord dikwijls van den goddeloze in den hoogsten zin des woords, van dien persoon van den laatsten tijd, in wie de vijandschap tegen den Heere en Zijnen gezalfde haar satanisch toppunt heeft bereikt (2 Thessalonicenzen. 2:8).

Merkwaardig is de bijvoeging van den Chaldeeuwsen uitlegger: “Armillus. ” Deze is namelijk de laatste en geweldigste vijand der Joden, die vreselijk tegen hen zal strijden, den Messias, den Zoon van Jozef doden, maar op het laatst louter door het woord van den Messias, den Zoon van David gedood zal worden. Volgens Joodse uitlegging wordt van twee Messiassen-wat onmogelijk uit het O. T. kan bewezen worden- gesproken, opdat men de moeilijkheid, hierin gelegen, dat de Messias lijden, heersen, sterven en eeuwig leven zal, oplosse. Christelijk daarentegen wordt er ene dubbele komst van dezelfden Messias geloofd.
Den goddeloze, welken hier de Profeet op het oog heeft, is dezelfde, die door den Apostel Paulus (2 Thessalonicenzen. 2:3) genoemd wordt de mens der zonde, d. i. degene, die vóór de eindtriomf van Christus zich openbaren zal als de vlees geworden vijandschap tegen God en Zijnen Gezalfde, in wie die vijandschap haar hoogste hoogte heeft bereikt.

5. Want gerechtigheid 1), die het onverbrekelijk richtsnoer van het goddelijk werken volgt, en ieder het zijne geeft, zal de gordel Zijner lenden zijn, alle eigenschappen en werkzaamheden van Zijn persoon als één verbond samenhoudende; ook zal de waarheid, de trouw, in het volbrengen der beloften, de gordel Zijner lenden zijn. Zo heeft Hij een sieraad, geheel verschillend van den luister, die aardse monarchen omstuwt.

1) Niet alleen door de verzoenende en verdienende gerechtigheid van den Messias, op welke Zijne tent als zou opgebouwd en gegrond worden, maar ook zelfs door die gerechtigheid, die de Messias als Koning zou vertonen in het rechtmatig bestuur van Zijn Koninkrijk, in het straffen van de kwaden en in het belonen van de goeden. Immers zijn dat de twee zuilen, die alleen een Staat ophouden, en zonder welke die noodzakelijk te gronde moet zinken.

Zó zal de Messias dan waarlijk God gelijken, die Hem zenden zal, barmhartig en heilig en rein van ogen, onkreukbaar, rechtvaardig, zonder aanzien des persoons! Gij hebt wederom den Heiland uwer belijdenis herkend. Gij gedenkt den strijd, dien Hij voerde, onafgebroken en onverflauwd; een dertigjarigen oorlog tegen de zonde. Gij ziet den onvruchtbaren vijgenboom dorren onder de aanraking van Zijn heiligen vinger; gij ziet de Farizeeën verbleken onder het achtvoudig: wee u! van Zijn heilig woord; gij ziet Chorazin en Bethsaïda, de onbekeerlijke steden, als wankelende onder den donder van Zijn heilig vonnis. Zijn woord is een gesel en bedreigt de stad, die de profeten doodt, dat haar huis haar woest zal gelaten worden. Ja, in Zijne hand ziet gij den gesel, die de wisselaars drijft uit het heiligdom. Met onverbiddelijke gestrengheid verkondigt Hij de uitwerping der dode vissen, den vuurbrand van het onkruid, de grote schifting ten jongsten dage, het onuitblusbare vuur en den onsterflijken worm! Nog altijd is Zijn woord ene snerpende roede voor het boze hart, gelijk

de zonnestraal voor de stekende wonde; en al Zijne vijanden zullen ene gebogen liggen, hetzij aan, hetzij onder Zijne voeten.

6. En even als deze met den Geest Gods vervulde Spruit (vs. 1 en 2) de ware volkomen Koning is (vs. 3-6), zo is ook Zijn rijk het hoogste en zaligste; daar heerst vrede, niet alleen onder de mensen (Hoofdstuk 9:5), maar ook onder de dieren, en vrede tussen dieren en mensen; a) de wolf zal hare natuur (MATTHEUS. 8:15) geheel en al afleggen, en met het lam verkeren, zonder het in het minste leed aan te doen, en de luipaard (lat. pardus, Gr. pardalis = panter), bij den geitenbok rustig neerliggen; de vrede van het paradijs is vernieuwd, en het kalf, en de jonge leeuw (deze in het midden) en het mestvee zullen te zamen zijn, en een klein jonkske, dat noch slimheid en list, noch kracht en ervaring heeft, zal ze drijven, terwijl de jonge zo gevaarlijke leeuw noch naar den zwakken buur ziet, noch naar het vette aan de andere zijde hunkert.

a) Jes. 65:25. Hos. 2:17.

7. De koe en de berin, die de natuur van de eerste verkreeg, zullen te zamen weiden, hare jongen zullen eendrachtelijk te zamen neerliggen, en de leeuw zal, niet meer dorstende naar bloed, stro eten, gelijk de os.

8. En een zoogkind zal geheel veilig zich vermaken, met kinderlijke spelen den tijd doorbrengen over het hol van een ander, wiens beet te voren zo ogenblikkelijk doodde; en een gespeend kind, een van ongeveer drie jaren (Gen. 21:8), zal zonder gevaar zijne hand uitsteken in den kuil van den zo hoogst vergiftigen basilisk; de vijandschap tussen mensen en dieren (Gen. 3:15) zal eens weggenomen zijn.

Niet van den beginne, maar van den val af is de vijandschap tussen mensen en dieren ontstaan. Voorheen was alles goed, ook de dieren van verschillende soort. De dieren waren bij den mens gesteld om hem dienstvaardig ter zijde te staan (Gen. 3:19), zo als wij het ook later en wel juist ten opzichte van de later verfijnde soort werkelijk vinden (Gen. 3:1); oorspronkelijk toch waren al de dieren, wat hun voedsel betreft, tot de vegetabiliën (plantaardig voedsel) bepaald (Gen. 1:30). Zo als het aanvankelijk geweest is moet het ten laatste weer worden (Rom. 8:19), waarom dan ook dezelfde uitzichten, zo als die op onze plaats worden geopend, op meerdere plaatsen van het O. T. ons voorkomen (Hoofdstuk 35:9; 65:25. Ezechiël 34:25, 28. Hosea 2:18).
Over de betekenis van deze verzen zijn verschillende gevoelens. Niet weinigen onder de Ouden vatten ze symbolisch op, zodat dan hier zou gezien worden op den tijd, waarin ook de ruwste en meest vijandige mensen Christus onderdanen zullen worden. Men wijst dan op de toebrenging der Heidenen, op de bekering van Saulus van Tarsen en op anderen.
Nu is het wel waar, dat men er een symbolische toepassing aan kan geven, naar o. i. beschrijft hier de Profeet de heerlijkheid van de volmaking der Kerk, die hare volkomen heerlijkheid zal bereikt hebben als er de nieuwe aarde zal zijn onder den nieuwen hemel. Hier wordt beschreven een toestand van vrede onder den Vredevorst.
Is ten gevolge der zonde niet alleen het Paradijs verloren, maar ook het Paradijsleven helemaal veranderd, zodat het van vrede onvrede is geworden, als eenmaal de heerschappij

van Christus volkomen zal wezen, als de zonde is verbannen, zal ook het zuchtend schepsel vrijgemaakt worden, en ook de onbezielde schepping delen in de heerlijkheid der vrijheid der kinderen Gods. Vandaar dat ook het volgende vers luidt zoals het luidt.

9. Men zal zelfs van de zijde der dierenwereld in dadelijke tegenoverstelling tegen den tegenwoordigen toestand (Hoofdstuk 1:15), nergens leed doen noch verderven op den gansen berg Mijner heiligheid 1) (Ps. 2:6), het gebied van den Davidzoon in ergeren zin, en het middelpunt der aarde; want de aarde, het land van Israël, van waar de zegen uitgaat en zich ook over de gehele aarde verbreiden zal (Gen. 2:10), zal vol van kennis des HEREN zijn, gegrond op de gemeenschap der liefde, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken 2) (Habakuk. 2:14).

1) Den gansen berg Mijner heiligheid is niet het bergland van Palestina, maar Zion en dan Zion hier in geestelijken zin opgevat als de plaats, vanwaar, als middelpunt, de heerlijkheid van Christus uitgaat, gelijk ook in Ps. 2:6 wordt uitgedrukt.
2) Ene ruime, heilige zee vol ruisende heerlijke baren ligt uitgebreid voor het oog des verheven Zieners.

10. Want 1) het zal geschieden te dien dage, wanneer ten gevolge der Godskennis, die nu algemeen is geworden, alles is veranderd, dat de heidenen, uitgelokt door den zaligen toestand in dat vrederijk, naar den a) wortel van Isaï 2), (Openbaring 1:1), die staan zal tot ene banier der volken 3), zullen vragen, en Zijne rust, de plaats waar die vroeger genoemde wortel van Isaï Zijnen troon heeft opgeslagen, zal heerlijk zijn, deze zal de zetel zijn van enen Koning, die alles overtreft in glans en alle volken rondom Zich schaart 4).

a) Rom. 15:12.

1) Heeft de Profeet in de vorige verzen beschreven het regeren van den Vredevorst en de heerlijke gevolgen, die eeuwiglijk daarvan het gevolg zullen zijn, met dit vers wijst hij er op, hoe die toestand zal komen.

Nu is Israël's kerk nog volkskerk, het heil is nu nog besloten binnen de engere grenzen van het Joodse land; de Heidenen staan nu nog vijandig over tegen al wat Jood is, derhalve tegen al wat den Heere dient, maar alsdan zal het geschieden bij het aanbreken van den dag der N. Bedeling, dat niet alleen de Joden, maar ook de Heidenen zullen vragen naar het heil in Christus, dat ook de Heidenen zich zullen scharen onder de kruisbanier van Koning Jezus en in Hem alleen al hun heil en zaligheid zullen vinden.
2) De trotse boom van het Davidische koningschap is omgehouwen en nog is er slechts de wortel van overgebleven. De nieuwe David is de Spruit uit den wortel van Isaï en in zekeren zin de wortel zelf, omdat deze sedert langen tijd zou zijn ten ondergegaan, wanneer zij niet Hem, die van den beginne is, in zich droeg, die nu uit haar voortspruit.
3) Ene banier pleegde men op bergen, of op verre zichtbare hoogten op te richten, om het volk om de ene of andere reden daarheen te verzamelen (Hoofdstuk 5:26; 49:22; 62:10), of opdat de vluchtelingen zich daar zouden verenigen (Jer. 4:6. Ps. 60:6), of opdat de op een punt

samengebrachte troepen van daar den vijand zouden aanvallen (Hoofdstuk 18:3; Jer. 4:21; 51:27), of ook om, als ene soort van telegraaf, ergens bericht van te geven. (Jer. 50:2).

Hij zou als een banier opgericht worden, in de prediking van het eeuwig Evangelie, waarvan Zijne leraars als de standaardvoerders, de namen der liefde zouden laten waaien, om onze harten dus tot Hem te lokken. Deze is ook de banier der waarheid, onder welke wij ons moeten begeven, om een heiligen strijd te voeren tegen de zonde en Satan. Christus is de banier, onder welke alle de verstrooide kinderen van God weer bijeen zullen vergaderd worden, en in wie zij als het middelpunt der eenheid zich te zamen in liefde bijeenvoegen en houden.
4) De Vulgata vertaalt: et sepulcrum ejus gloriosum! dienvolgens verstaat men in de Roomse kerk onder de "banier" het kruis van Christus, de rust van die des grafs, en gebruikt men onze plaats als ene voorname plaats tot aanbeveling van bedevaarten.

In Rom. 5:12 is onze plaats volgens de Septuaginta aangehaald.
Zagen de beroemdste dichters der heidense oudheid ene gouden eeuw achter zich, waarop maar al te spoedig een zilveren en koperen en ijzeren volgde, Jesaja ziet den dageraad des heils vóór zich in de toekomst verrijzen, en schetst ons een tijd van geluk, die reeds, wat vormen en kleuren zijner voorstelling aanbelangt, de schitterendste beschrijvingen der gouden eeuw bij Grieken en Romeinen nog verre achter zich laat.

11. Want het zal geschieden te dien dage, wanneer het grootste gedeelte des volks, waaruit en waarvoor in de eerste plaats die Koning is, zich nog ten gevolge der strafgerichten (Hoofdstuk 6:12 vv.) in de verstrooiing bevindt, dat de Heere ten andere maal, even als Hij het bij wijze van een voorbeeld reeds vroeger bij de terugvoering uit Babels ballingschap deed (Ezra 1:1 vv. 7:1 vv.), Zijne hand aanleggen, uitstrekken zal, om weer te verwerven, terug te kopen (Deut. 28:68), het overblijfsel Zijns volks. Hij zal zich wenden tot het overblijfsel, hetwelk overgebleven zal zijn van Assyrië, den verdrukker van Israël, heden en later, en van Egypte, den verdrukker uit vroegeren tijd (Hoofdstuk 10:24, 26), en van Pathros, het landschap Thebaïs in Opper-Egypte (Gen. 10:14), en van Morenland. Ethiopië of Nubië en Abyssinië (Gen. 10:6), en van Elam in het Zuiden van Medië, oostelijk van den Tiger (Gen. 10:22), en van Sinear, Mesopotamië en Babylonië (Gen. 11:12), en van Hamath in Syrië (Gen. 10:18), en van de eilanden (de kusten) der Middellandse Zee, met Klein-Azië en Europa ingesloten (Gen. 10:5), van alle bekende en onbekende landen.

12. En Hij zal ene banier oprichten onder de Heidenen, opdat daarom het overige des volks zich verzamele, en Hij zal de verdrevenen van Israël uit het noordelijk rijk verzamelen tot hun vaderland, en de verstrooiden uit Juda, het zuidelijk rijk, vergaderen, van de vier einden des aardrijks, van Oosten en Westen, Noorden en Zuiden.

De vervulling dezer profetie is begonnen met de algemene verzameling en bekering der verstrooide Joden ten tijde van Christus en van de Apostelen (Hand. 2:9 vv. 1 Petrus 1:1, Joh. 1:1); zij is in de volgende tijden tot op onze dagen verder voortgezet, maar bereikt eerst haren hoogsten graad in de toekomstige algemene bekering der ronddwalende Joden, wanneer de volheid der Heidenen zal zijn ingegaan. (Rom. 11:25 vv.) .

13. En de nijd, de tot hiertoe bestaande ijverzucht van Efraïm (Hoofdstuk 9:21) zal, opdat het weer teruggevoerde volk onder zijnen Koning des vredes ook broederlijk verenigd zij, wegwijken, en de tegenpartijen van Juda, gelijk wij nu gezien hebben, in de met de Syriërs verbondene Efraïmieten (2 Kon. 15:37; 16:5), zullen uitgeroeid worden, dergelijke zaken zullen voor altijd onmogelijk gemaakt zijn. Efraïm zal Juda niet meer benijden, en Juda zal Efraïm, dat nu tot David's koningshuis is teruggebracht, niet benauwen.

Iets van de vervulling is reeds zichtbaar in de omstandigheden na de Babylonische ballingschap. (Vergelijk bij deze plaats Ezechiël. 37:15 vv.).

14. Maar zij zullen, na die vereniging weer sterk genoeg, om even als in de tijden van David en Salomo de vijandige naburen te onderwerpen en in bedwang te houden, in plaats van zich, gelijk tot hiertoe, door hen te laten verdrukken, of zich met hen tegen anderen te verbinden, den Filistijnen op den schouder vliegen, op het hoofd zitten, tegen het Westen, en zij zullen te zamen die van het Oosten beroven (Richt. 6:3 vv.); aan Edom en Moab zullen zij hun handen slaan, hen in ootmoed aan zich onderwerpende, en de kinderen Ammons zullen hun voortaan gehoorzaam zijn.

Maar hoe is deze profetie van krijg te rijmen met de voorafgaande belofte van vrede en het daarbij veronderstelde einde van allen strijd? Er is ene tegenspraak, welker oplossing daarin ligt, dat het slechts beelden zijn, beelden ontleend aan de tegenwoordige toestanden en oorlogen, waardoor de profeet de heerschappij van het toekomstige énige Israël, die door geestelijke wapenen over de naburige volken verkregen is, aanschouwelijk maakt.
Men zou zich ene onschriftuurlijke voorstelling van de zaak maken, wanneer men meende, dat de algemene vrede op aarde plotseling en als met een toverslag ontstaan zal; neen, wereldschuddingen zullen voorafgaan.

IV. Vs. 15. Hoofdstuk 12:6. De rede keert terug tot de gedachte, die reeds in de vorige afdeling is uitgesproken, de terugbrenging van Israël in zijn erfland. Alle wonderen van Goddelijke almacht en genade zullen bij deze verlossing zich herhalen, die eens plaats hadden bij de verlossing uit Egypte, welke een voorbeeld der eerste was. Even als Israël na die vorige verlossing zijnen God een loflied zong aan gene zijde der Schelfzee, zo zal ook de toekomstige herstelde gemeente, die genade voor genade ontving, haar loflied hebben.

15. Ook zal de HEERE, wanneer Hij ten tweeden male Zijne hand uitstrekt, om het overblijfsel van Zijn volk weer te verwerven, dat overgebleven is van de ASSYRIËRS en Egyptenaars enz. (vs. 11), den inham der zee van Egypte, de tussen Egypte en het aangrenzende Arabië gelegene Schelfzee verbannen, gelijk Hij dit eenmaal door Mozes deed (Exod. 14:16, 21), en Hij zal, opdat ook de splitsing van den Jordaan bij den intocht in het beloofde land (Joz. 3:14 vv.), zijn tegenbeeld hebbe, Zijne hand bewegen tegen de rivier, den Eufraat, door de sterkte Zijns winds, waardoor Hij de waterstromen verdeelt (of: in den gloed van Zijnen adem); en Hij zal dezelve slaan in de zeven stromen, Hij zal haar verdelen in zeven beken, en Hij zal maken dat men met schoenen daardoor zal gaan, zo droog dat men gene schoenen behoeft uit te trekken, om te doorwaden.

16. En er zal door dezen stroom een gebaande weg zijn voor het overblijfsel Zijns volks, dat in dien laatsten tijd overgebleven zal zijn van Assur, en de overige machten der wereld, onder welke het volk verstrooid was (vs. 11), gelijk als Israël geschiedde ten dage, toen het uit Egypteland optoog (Exod. 14:29).

In dit vers wordt de wegneming der hindernissen, welke de bekering der Joden in den weg stonden, beloofd. De profeet ziet hierbij op ene dubbele geschiedenis, vooreerst op den uittocht der kinderen Israël's uit Egypte, toen God de Rode zee uitdroogde, zodat zij daardoor konden gaan voor de Egyptenaren, die hen vervolgden; vervolgens ziet hij de inneming van de stad Babel door Cyrus, die den Eufraat afleidde en daardoor Babylon innam (2 Kron. 36:20), door welke inneming de vrijlating der Joden uit de Babylonische ballingschap werd bevorderd.

HOOFDSTUK 12.
DANKLIED VOOR DE WELDADEN VAN DEN MESSIAS.
1. En te dienzelven dage zult Gij, o Israël! gelijk gij eens na uwe verlossing uit Egypte een lofzang aan den anderen oever der Schelfzee aanhieft (Exod. 15:1 vv.), eveneens een danklied zingen- Israël, als volk beschouwd, heeft zijn bestaan buiten en boven de individuen (Amos 5:25 vv.) en alzo zeggen: Ik dank U, HEERE! dat Gij toornig op mij geweest zijt; maar Uw toorn is afgekeerd (Ik dank U, dat nadat Gij toornig geweest zijt, Uw toorn afgekeerd is 1), en Gij troost mij, nu des te overvloediger, naarmate mijn angst van wege Uwe gerichten groter was. 2)

1) De Hebreeër kent in de eenvoudigheid zijner rede slechts eenvoudige zinnen en plaatst ze bij elkaar, waar wij afhankelijke zinnen plegen te bezigen.

Zo zeker zijn bij God Zijne beloften, dat reeds duizenden jaren te voren de lofzang werd gereed gemaakt, welke Israël na zijne verlossing zingen zal. Het bespot wederom de goddelijkheid des Bijbels. Wat mens zou het ingevallen zijn zo iets te doen? .
2) In deze woorden ligt de geschiedenis der wereld, van Israël en van ieder, die zich bekeert. Ja hierin ligt geheel het Evangelie en geheel de handeling Gods jegens den zondaar en die van den gerechtvaardigde jegens God: Ellende, verlossing, dankbaarheid.

Des Heren toorn over de zijnen duurt maar voor een korten wijle, want Hij zal met hen niet eeuwiglijk twisten. Jezus Christus, de wortel van Isaï, die onze vrede en verlossing is, heeft ook Zijn Vader met het mensdom verzoend. Ja, God brengt de zijnen soms in een woestijn, in een land dor en mat en zonder water, opdat Hij daar eerst met te meer nadruk tot hen een troostelijk woord spreken mocht. En als dit geschiedt en Zijn toorn wijkt weer van ons, en Zijne vertroosting komt in des zelfs stede, dan wordt er weer stof tot dankbare vreugde en hartelijke dankzegging geboren.

2. Ziet wat ik zolang gewenst heb, is nu geschied; God is mijn heil geworden! daar Hij mij redding heeft gegeven; ik zal vertrouwen en niet vrezen, alsof nog enig onheil mij zou kunnen overkomen; want de HEERE HEERE is mijne sterkte, die mij onverwinnelijk maakt, en mijn psalm, het voorwerp van mijn roemen en prijzen, en Hij is mij tot heil geworden (Exod. 15:2. Ps. 27:1; 118:14).

Het heil vloeit voort uit de oneindige liefde van God, den Vader, het is meegedeeld door bemiddeling van God, den Zoon, het is toegepast door de herscheppenden macht van God, den Geest. Wanneer deze door het geloof is aanschouwd, leert de bevende zondaar op God hopen en is hij van zijne vrees verlost. Hij ziet, dat Jehova, de God in Christus, zijn troost, beschermer en vriend is, en dat hij zijn heil ontving van het ogenblik af, dat hij bekwaam was geworden; om zich op Hem als zodanig te verlaten. Alle onze verwachtingen en vertroostingen zijn vergund aan ons zondige schepselen, omdat God ons heil is geworden wanneer wij als zelfveroordelende zondaars, al onze hoop op dien grondslag bouwen, mogen wij vertrouwen en behoeven niet bevreesd te zijn.

3. En gijlieden, van het huis Israël's, zult ook, gelijk uwe vaderen bij hunnen verderen tocht wonderwater dronken in de woestijn, om niet te moeten versmachten (Exod. 15:27; 17:1 vv. Num. 20:2 vv. 1 Kor. 10:4 water scheppen, dat aan alle uwe behoeften voldoet, en dit, daar de tijd is gekomen, dat alle tranen van de ogen zullen worden afgewist (Openbaring 7:17), met vreugde, uit de fonteinen des heils, a) die gij allerwegen bij u hebt (Joh. 4:14; 7:37 vv. Openbaring 7:16 vv. 21:6; 22:17

1) Op grond van dit woord behoorde (vgl. 1 Sam. 7:6) tot de gebruiken, waarmee in vervolg van tijd het Loofhuttenfeest gevierd werd, de libatie of uitgieting van water, waarvan wij bij Lev. 23:43 melding maakten; aan deze ceremonie heeft misschien de Heere Jezus Zijne rede in Joh. 7:37 vv. geknoopt. Zie de aldaar. Sommigen denken, dat de profeet hier zinspeelt op de twaalf waterfonteinen te Elim. (Ex. 15:27).

Het heil is de bron, waaruit de fonteinen ontspringen. God is het heil, dus ontspringen uit God de fonteinen des heils. Het water nu is door geheel de Schrift heen het zinnebeeld van de gaven des Heiligen Geestes. Hoe verkwikkelijk zijn de frisse dauw en koele regen na langdurige zomerdroogte reeds voor hen, die een nat land bewonen, hoeveel te meer voor de bewoners van het Oosten, die bij grote hitte minder regen ontvangen dan wij! Voor hem is het water het treffendst beeld van al wat verfrist, ververst. Daarom geeft God de belofte des H. Geestes in de woorden: "Ik zal water gieten op het dorstige en stromen op het droge. " Ja wat is water niet bij dorst, bij vermoeienis, bij uitputting; wat een verkoelende drank na ene afmattende reis door de woestijn! .
Dit wil niet minder zeggen, dan dat de gunst Gods in overvloedige mate zou worden genoten en een heerlijke troost zou gesmaakt worden.
Onder de fonteinen des heils hebben we te verstaan, de beloften Gods, ons in Zijn Woord geopenbaard, waaraan de gelovige ontleent al wat hij nodig heeft, om verblijd en gesterkt te worden.

4. En gij zult in het genot van dit water des heils, dat u stof en aandrang tot nieuwe lofliederen geeft, te dienzelven dage (vs. 1) zeggen: Dankt den HEERE in liederen tot Zijnen lof (1 Kron. 16:8. Ps. 105:1), roept Zijnen naam aan, terwijl gij Zijne daden vermeldt, maakt Zijne daden bekend onder de volken, opdat het heil ook kome tot hen; a) vermeldt, dat Zijn naam verhoogd is in roem.

a) Joh. 17:1, 4, 6, 26.

5. Psalmzingt den HEERE, want Hij heeft heerlijke dingen gedaan, Hij heeft Zijne majesteit door daden bekend gemaakt; zulks zij bekend op den gansen aardbodem, opdat men overal den Heere prijze en zich in Hem verheuge.

6. Juich en zing vrolijk, 1) met deze opwekking besluit ik, de profeet, dit tweede lied der verloste gemeente, even als met de belofte in vs. 3 het eerste, gij inwoneres van Zion! die zulk enen God in uw midden hebt wonen; want de Heilige Israël's is groot in het midden van u, 2) en zal Zich ook verder, gelijk tot hiertoe, door wonderen in uw midden en aan u volbracht als den groten God openbaren.

1) De Profeet leert hier waarvoor de Licht- en Levensbron dus door zijne gelovige kinderen gedankt en verheerlijkt moest worden.

Omdat Hij namelijk Zich zelven verheerlijkt, Zijnen Naam verhoogd en allerdoorluchtigst gemaakt had, door Zijne grote daden, tot schrik van Zijne vijanden en tot troost van Zijn volk.
Omdat Hij Zijn volk tevens verheerlijkt en zeer heerlijke dingen in het midden van hen en voor hen gedaan had, ten blijke dat zij de zijnen en Hij hun God en Weldoener ware.
Omdat Hij, als de alleen heilige God, den heerlijken luister Zijner onbevlekte grootheid, vooral aan Juda en Israël vertonen en dus met de daad bevestigen wilde, dat Hij altoos het Verbond en de trouwe houden zou voor en met degenen, die Zijne woorden bewaren en Zijne wetten gehoorzamen zouden, gelijk Hij dan ook als de eindeloze grote, heerlijke en heilige God onder en bij de zodanige alleen wonen en dezelve heiligen en zegenen wil.
2) Indien God Zijn volk verlost, heeft Hij het oog op het heil aller volken. Hij is de Heilige Israël's, Wiens erkentenis, door het woord der verkondiging verkregen, hun aller heil wordt.

Als gelovigen hebben wij voorzeker een persoonlijk belang bij de heerlijke dingen, gesproken van Christus regering, en moeten wij uitzien naar het begin daarvan als de vervulling van al onze verwachtingen en van al onze wensen. Maar het is voor ons genoeg te weten, dat op den tijd door God bepaald degenen die in Christus gestorven zijn, zullen opstaan, en Zijn Koninkrijk zal worden gevestigd. Indien wij dit geloven, mag geen verschil van mening omtrent de tijden en aangelegenheden en andere stukken, die gene hoofdzaken zijn, de harten der Christenen verdelen, en maken, dat de een op den ander ziet met verdenking of onverschilligheid. Laat dit onze zorg zijn, dat wij mogen geplaatst worden onder degenen, tot wie Hij zal zeggen: "Komt, gij gezegende Mijns Vaders, beërft het koninkrijk, dat u is weggelegd van voor de grondlegging der wereld. " .

HOOFDSTUK 13.

VERWOESTING VAN HET BABYLONISCHE RIJK.

Op den zaligen blik in het volmaakte Godsrijk, waarmee de voorgaande rij van voorzeggingen eindigt, volgt thans een droevige blik in de geschiedenis der rondom wonende volken, welke in hun vijandschap tegen Israël de vertegenwoordigers zijn van de machten der wereld uit alle tijden, die zich strijdende tegenover het rijk van God stellen. De nu volgende reeks van profetieën (Hoofdstuk 13-23) bevat alzo enkel godsspraken, die het gericht aankondigen over alle Gode vijandige rijken, steden en personen. Zij werken de gedachten uit, hoe alle rijken der aarde en de gehele wereld zullen worden gedwongen bij den Heere, den God Israël's, het heil te zoeken, en hoe zij, die dit niet doen, moeten vernietigd worden, en hoe ook de verste en vreemdste heidenen eens aan den Heere hun gaven zullen brengen tot opbouwing van Zijn rijk.

I. Vs. 1. Hoofdstuk 14:27. Ene rechterlijke Godsspraak over Babel opent de rij van deze voorzeggingen. Babel is de zetel van die macht der wereld, welke de erfgenaam zal wezen van de nu nog bestaande Assyrische, en die het gericht van God over Israël ten einde toe zal volvoeren. De Godsspraak begint met ene aansporing tot den krijg, welke ons midden in de zaak verplaatst, hoe de Heere plotseling in een tot nu toe onbekenden volkstam een onweerstaanbaren drang verwekt, zodat deze opstaat, in de wereldgebeurtenissen ingrijpt en niet zal rusten, tot hij de door den Heere toegedachte zending heeft volbracht (vs. 2 en 3). Ten gevolge dier oproeping is dan ook spoedig het leger te zamen. Wij zien uit het noordelijke bergachtige gedeelte van Iran naar Babylonië afdalen, onder leiding van hem, die tot volvoering van Gods vonnis geroepen is (vs. 4 en 5), en voor het leger, dat uit de verte komt, gaat de schrik heen door alle landen (vs. 6-8). Even als nu het gericht ons in zijn aantocht vreselijk dreigend wordt voorgesteld, zo is het ook verschrikkelijk in zijn uitbreken, want het is om de zondaren te verdelgen van den aardbodem (vs. 9-16). Het laat dan ook niets dan schrik achter, daar de vergelding ene volkomen is. Babel zal tot ene woestijn worden en moet dat altijd blijven (vs. 17-22). De vrucht van dat gericht is Israël's herstelling. Dit wordt op nieuw in genade door den Heere aangenomen en op zijn eigen grond geplant. Vele vreemdelingen sluiten zich aan hen aan, en het bevindt zich voortaan in een staat van overmacht in plaats van in afhankelijkheid, waaraan het vroeger was overgegeven. (Hoofdstuk 14:1, 2). Uit alle moeite bevrijd, verheft het in een triomferend spotlied den val der overweldigers. Die spot vindt zijn echo zelfs in de hel, waar de hoogmoedige en vermetele koning van Babel nu in neergestort is, wie niet eens de eer van ene gepaste begrafenis ten dele wordt, en wiens geslacht voor eeuwig vernietigd is (14:3-23). Eindelijk wordt een blik teruggeslagen op Assyrië, de wereldmacht, die bestond ten tijde der profetie; want de voorzegging tegen haar is het postament (onderstel), waarop de last tegen Babel geplaatst is.

1. De last 1), de rechterlijke bedreiging Gods (2 Kon. 9:25) van Babel 2), dien Jesaja, de zoon van Amos, gezien heeft (Hoofdstuk 1:1), in werkelijk gebeurtenissen voor het oog des geestes zich zag ontvouwen.

1) Het Hebr. woord asm leidt men af van asn, a) of in de betekenis: opladen (Deut 31:17) en vertaalt het door last (Vulg. onus. Zie 2 Kon. 5:17) zodat het woord onheilvolle orakelen kan beteken; b) of in de betekenis van; uitspreken, voortbrengen (Ex. 20:7: den naam Gods tot

nietige of misdadige zaken op de lippen nemen, misbruiken), en men vertaalt het door: de woorden, de uitspraak (Spr. 30:1; 31:1), in ‘t bijzonder het woord des Heren (Zach. 9:1; 12:1), c) of in de betekenis van nemen, ontvangen (Ps. 24:5) en vertaalt het: het ontvangen (van God Septuaginta: lhmma), d) of in de betekenis: de stem verheffen, met verheven stem iets voortbrengen (Hoofdstuk 3:7- Luther: zweren), en vertaalt het door: spreuk in hogeren stijl (Klaagt. 2:14- Luther: prediking). Hoe dit zij, in elk geval is het woord op te vatten in den zin van: rechterlijke Godsspraak, orakel van dreigenden inhoud.

Last is hier op te vatten in den zin van, rechterlijke godsspraak. De Profeet deelt hier mede, wat hij gezien heeft, van God vernomen heeft, welke rechterlijke godsspraak hij omtrent Babel heeft ontvangen.
2) In dien tijd was Assyrië nog op het toppunt van hare macht, Babel was nog steeds de tweede hoofdstad van het rijk en de zetel van nog afhankelijke onderkoningen: toch ziet de profeet reeds in den geest vooruit, wat eerst meer dan 100 jaren later voorviel, dat niet Assyrië de volvoerder van het gehele gericht over Juda zou zijn, maar een ander rijk: het Chaldeeuwse, dat Babel tot middelpunt zou hebben. Maar ook aan Babel, even als aan Assur (Hoofdstuk 10:5 vv.) zou de Heere Zijn volk weten te wreken en het weer uit Babels dienstbaarheid weten te verlossen; dit is het troostvolle uitzicht, tot hetwelk de profeet zich verheft en daarmee tevens aanduidt, in welke betekenis de naam Assur op vele plaatsen van vorige orakelen moet worden genomen. Wij moeten echter voordat wij de volgende voorzeggingen beschouwen, vooraf de stad, wie zij betreft nader in ogenschouw nemen. Babel, in ene grote vlakte aan den Eufraat gelegen, die haar in twee helften verdeelt, was ten tijde van haren hoogsten bloei in het vierkant gebouwd, had volgens Herodotus, die haar zelf zag, 12 geogr. mijlen in omvang, een muur van 200 ellen hoogte, en 50 ellen dikte met 250 torens (Jer. 51:58) en 100 koperen poorten (Jes. 45:2). Ene met water gevulde gracht liep om den muur; ook werd de stad, waarschijnlijk aan de westzijde, door moerassen, die men uit den Eufraat door kunst had gevormd, beschermd (Jer. 51:32). De huizen, 3-4 verdiepingen hoog, waren even als de muren uit gebrande en ongebrande bakstenen door middel van asfalt gebouwd. Er waren 50 straten, die elkaar in rechte hoeken doorsneden en zo de stad in een aantal kwadraten verdeelden. De beide merkwaardigste gebouwen der dubbele stad waren: de koninklijke door vaste muren omsloten burg (Dan. 4:26) en de tempel van Belus, een vierhoek, aan iedere zijde twee stadiën (1209 voeten) lang. Midden in de ruimte des tempels was een horen toren, die uit 8 boven elkaar opgerichte torens bestond, met van buiten opleidende, rondom lopende trappen. Deze bevatte twee heilige vertrekken, waarvan een tot slaapkamer voor den afgod, het andere tot eetkamer bestemd en prachtig versierd was. Bovendien komen als bijzondere merkwaardigheden in aanmerking de stenen, ene stadie lange brug over den Eufraat, ongeveer in het midden der stad, en de hangende tuinen in den vorm van terrassen, aan beide zijden vier morgen groot.

2. Heft op ene banier; richt een hoge staak op met ene lange vlag ten teken voor de krijgstroepen, dat zij zich moeten verzamelen tot den veldtocht (Hoofdstuk 5:26; 11:10). Plaatst die banier op enen hogen door het uitroeien van bomen voor dit doel kaal gemaakten berg, 1) opdat men het teken verre kan zien; verheft met luid geroep ene stem tot hen, tot de troepen, die zich verzamelen, om hen tot ijver aan te sporen; beweegt de hand omhoog met sterk wenken om tot haasten aan te drijven, dat zij als overwinnaars intrekken door de deuren

der prinsen, 2) in de poorten van Babel, de hoofdstad der Chaldeeërs, die de wereld beheersen.

1) In het Hebr. Al har-nischfèh. LXX vertalen: orov pedinon. Beter: op een kalen berg, d. i. een berg, die van bomen en bossen ontbloot is. Op zulk een berg moest de banier worden geplant, opdat van alle zijden deze zou kunnen gezien worden en zo ver mogelijk.
2) Het is het doel des H. Geestes, door deze figuurlijke wijze van spreken, waarmee Hij de koninklijke dienaren inleidt, om een banier op te richten en de volken te verzamelen tot een oorlogstoerusting, om te leren, dat God door Zijne Goddelijke Voorzienigheid, aan Wie alles ter beschikking staat, er voor zou zorgen, dat ten tijde, waarop Zijne oordelen tegen Babel zouden worden uitgevoerd, er ten dienste van Zijn volk zouden wezen, de ten oorlog verzamelden en toegerusten, om de besluiten van het Goddelijk gericht uit te voeren.

Wie hier spreekt en tot wie gesproken wordt, zegt ons Jesaja niet. Dit spant onze opmerkzaamheid en legt iets schemerends over de rede. Den naam van hem, die aanspreekt, noemt vs. 4; eerst vs. 17 zegt wie de aangesprokene is.

3. Maar wie, zo vraagt gij, laat zulk ene oproeping ten strijde horen? en wie zullen wij roepen en wenken? Ik, de Heere, die ook Koning over de heidenen ben (Ps. 47:9), heb aan Mijne geheiligden, de tot Mijne werktuigen reeds uitverkorene legerscharen, bevel gegeven; ook heb Ik tot Mijnen toorn, om dien te volvoeren, geroepen Mijne helden, die reeds tot Mijnen dienst zijn geworven, de vrolijken Mijner hoogheid, die dan ook het werk, dat tot Mijne ere verstrekt, verheugd en moedig verrichten.

Men vergelijke de bij 2 Kon. 25:27 en 2 Kron. 36:20. Volgens deze zijn het eigenlijk meer nog dan de Mediërs, de Perzen (Ezra 1:4), die Gods oordelen aan Babel volvoerden; deze toch worden eerst van Ezechiël en Daniël af in het O. Testament genoemd; men moet dus in vs. 17 van ons Hoofdstuk den naam “Mediërs” als algemene benaming der Arabische volken van den tegenwoordigen stam, welke aan den heersenden en meest betekenenden volksstam ontleend is, opvatten.
De Heere laat het hun zeggen, dat Hij Zijne geheiligden, of liever Zijne gewijden, die door Hem zijn gewijd en bestemd, om zijn bevel ten uitvoer te brengen, heeft bijeen verzameld, dat Hij die helden heeft geroepen, die Zijn toorn zullen uitvoeren tegen Babel. En dat dit niet slechts een dreiging was, maar een vast voornemen, hetwelk zeker ten uitvoer zou worden gebracht, dit laat de Heere in het volgende vers zo duidelijk mogelijk zeggen, waar Hij zegt, dat Hij reeds hoort het gedruis der grote menigte, die in Zijn dienst staat.

4. Er is, terwijl door de volken, die tot den strijd tegen Babel zijn opgeroepen (vs. 2), aanstonds aan het bevel gehoor is gegeven, ene ruisende stem, een hevig geraas op de bergen, die noordoostelijk van Babel gelegen zijn, het Zagrosgebergte, gelijk eens groten volks, dat zich daar verenigd heeft; ene stem van gedruis der koninkrijken, der verzamelde Heidenen of natiën, daar strijdwagen tegen strijdwagen stoot. De HEERE der heirscharen monstert het krijgsheir der samengeroepene scharen.

Nadat het weelderige Babel lang in trotse zekerheid als koningin der wereld getroond heeft, galmt van Hem, die eens reeds den toren verstoorde, welke den hemel bereiken zou, de roepstem uit de hoogte: “het valle!” Hij zelf stijgt van den troon des lichts en der zalige rust op de aarde des oproers en krijgs neer, om Zijn wrekend leger tegen de stad des hoogmoeds aan te voeren; met eigen mond deelt Hij den aanvoerder bevelen mede tot verhaaste verzameling aller benden, en ten zegepralenden intocht in de poorten der goddeloze verdrukkers Zijns gevangenen volks. Want waar de Heere der hemelse heirscharen Zijn volk zelf ten strijde voert, daar is alle weerstand des vijands vergeefs. Daarom zegt ook de profeet van het heir niet, dat het den slag beginnen, maar dat het intrekken zal in de poorten der tirannen. Wij vernemen aanstonds, wie te voren zo geweldig geroepen heeft. Maar juist die ongenoemde stem deed de grote werking. Zie de helden, hoe zij tegen Babel trekken, trots en juichend over hun macht en sterkte! Zij weten niet, dat zij niet hunnen, maar Gods toorn dienen, dat zij gewijden zijn naar Zijn hemels raadsbesluit, een heir des gerichts voor den hoogmoed der heidense volken. Afgodendienaars voert hij tegen afgodendienaars aan; Hij straft den boze door den boze! Welk een gevoel! Welk ene schaar! Ganse koninkrijken en natiën zijn vergaderd tegen Babel, en zij komen over de bergen als een schrik der stad (Perzen en Meden maakten in de eerste plaats het leger van Cyrus uit, maar Jer. 50:9 laat in ‘t algemeen “een hoop van grote volken, ” uit het land van ‘t Noorden tegen Babel optreden; Xenophon (Cyrop. II) voegt bij de belegeringstroepen nog de Armeniërs. Deze volken kwamen over de bergen, welke Medië en Babylonië scheiden, gelijk reeds Vitringa opmerkt: “Jayrus vel Niphotes aut Choatras”. En tegenover dit gedruis het stille woord des profeets: “Jehova Zebaoth monstert een krijgsheir!” Hij beschrijft dat heir als een zeer vreselijk, daar het uit de verste, onbekende landen komt (vs. 5), en hij noemt het naar zijne hoge bestemming de werktuigen der goddelijke gramschap, bestemd, niet alleen om het Babylonische gebied te verwoesten, maar de ganse aarde te verderven, in zo verre de trotse stad een afbeeldsel van allen aardsen trots tegen de hemelse macht is.

5. Zij komen uit verren lande, van het einde des hemels, het bergachtige noorden van Azië; de HEERE zelf is daarheen gekomen en de instrumenten, de werktuigen Zijner gramschap, om dat ganse land, het gehele gebied der heersende wereldmacht, de Chaldeeuws-Babylonische monarchie (2 Kon. 25:27 2) te verderven.

6. Huilt gijlieden, die tot dit rijk behoort, want de dag des HEREN ten gerichte over u is nabij; hij komt als ene verwoesting niet slechts van mensen, dat ware nog te dragen, maar, gelijk het werkelijk is, van den Almachtige, die onbeperkte macht bezit om te verderven (Joël 1:15).

Er is geen wreedheid of woede bij God, en echter wordt Zijn dag als een dag van verwoesting des Heren omschreven, in welke Hij alle de fiolen Zijner gramschap over Babel en zijne inwoners zou uitstorten. God zal strengelijk oordeel houden over degenen, die hun eigene wreedheid bot getierd hebben tegen de zijnen, en Hij zal den wrede een felle straf doen bezuren en den bloeddorstige bloed te drinken geven.

7. Daarom zullen, omdat zij, wie het treft, dit ook opmerken, alle handen slap worden als verlamd van schrik, zodat zij niet eens tegenweer bieden, en aller mensen hart in het gehele land (vs. 5) zal versmelten in de hitte van den angst (Hoofdstuk 19:1).

8. En zij zullen verschrikt worden, smarten en weeën zullen hen aangrijpen zij zullen bang zijn als ene barende vrouw, die zich kromt (Hoofdstuk 21: 3); een iegelijk zal over zijgen naaste verbaasd zijn; hun aangezichten zullen vlammende aangezichten zijn, daar de angst het bloed naar boven drijft.

Volgens Xenophon en Herodotus hebben de Babyloniërs, in vertrouwen op de sterke stad en op den voorraad van levensmiddelen, met de belegering gespot (vgl. Hoofdstuk 21:6 en 2 Kron. 36:20). Daarmee komt onze afdeling juist overeen, want in de eerste plaats is het doel dezer gehele schildering meer, om het naderend gevaar naar de gehele maat van zijne vreselijkheid te schilderen; de vervulling is eigenlijk veel meer te zoeken in hetgeen de Perzen geweest zijn, dan in hetgeen de Babyloniërs gedaan hebben; ten tweede is het hier gezegde geenszins tot de Babyloniërs te beperken: voor het leger, dat uit de verte komt, gaat de schrik heen door alle landen.

9. Ziet, de dag des HEREN, ene catastrofe uit de geschiedenis der volken, die een groot deel der aarde mede in lijden brengt, komt, gruwelijk met verbolgenheid en hittigen toorn, vol tekenen van den toorn van Hem, die hen zendt, om het land, of de aarde, te stellen tot verwoesting, het te veranderen in ene woestenij (vs. 19 vv.) en zijne zondaren daaruit te verdelgen, allen, die zich tegen den Heere bezondigd hebben door allerlei grove en fijne afgoderij, en voornamelijk ook de wijze, waarop zij het gericht aan Juda hebben volbracht (Hoofdstuk 47).

10. Want de sterren des hemels, omdat overal, waar de Heere gerichten uitoefent, de gehele natuur mede moet lijden, en in ‘t bijzonder de sterren in den beginne door Hem tot tekenen gesteld zijn (Gen. 1:14), en zijne gesternten 1) de Orion, het glinsterende licht aan den sterrenhemel gedurende het warme jaargetijde (Job 9:9. Amos 5:8) zullen haar licht niet laten lichten, niet helder glinsteren; a) de zon zal verduisterd worden op dien dag der wrake, wanneer zij zal opgaan, en de maan zal haar licht niet laten schijnen, alzo zal het een nachtelijke dag zonder zon, en ook een sterreloze nacht zijn.

a) Ezechiël. 32:7. Joël 2:10, 31; 3:4, 15, 20. MATTHEUS. 24:29. Mark. 13:24. Luk. 21:35

1) In het Hebr. Oekesilehem. Beter en zijne Orionen, d. i. zijn Orion en de andere grote gesternten. Zelfs de Orion en de andere in het oog vallende, helder stralende sterren zouden het licht terughouden. Dit zou gevolg zijn van de zonde en daarin zou hun straf bestaan. Had de Heere gezegd, dat het licht voor de rechtvaardigen gezaaid was (Ps. 97:11), hier wordt de duisternis aangekondigd als straf voor de onrechtvaardiger, voor de goddelozen.

Alle de hemellichamen, zowel des daags als des nachts, zouden hun licht terughouden. Het zou een dag zijn zonder zon en een nacht zonder maan en sterren.

11. Want Ik zal, zo openbaart de Heere verder aan mij, Zijnen profeet, om mij ook bekend te maken, wat Hij met dien dag (vs. 6 en 9) eigenlijk bedoelt, en op welke wijze Hij Zijn doel denkt te bereiken, over de wereld de boosheid bezoeken, zover die wereld in den tegenwoordigen gezichtskring ligt, en over de goddelozen zal Ik bezoeken hun ongerechtigheid; en Ik zal den hoogmoed der stouten, der trotsen, doen ophouden, en de hovaardij der tirannen zal Ik vernederen.

12. Ik zal maken door de vele nederlagen, waardoor zo velen worden gedood, dat een man van wege de zeldzaamheid dierbaarder zal zijn dan dicht goud, dat zo weinig bestaat, en een mens dan fijn goud van Ofir, het landschap Oman in Arabië (Gen. 10:29 vv. 1 Kon 9:28).

Heeft de Heere door Jesaja in het eerste gedeelte van het Boek aan het volk de belofte laten zeggen, dat de hoge van ogen zou vernederd worden en dat er slechts een klein gedeelte zou overblijven, zodat zeven vrouwen naar één man zouden grijpen, in deze Goddelijke rechtspraak over Babel wordt dezelfde gedachte aangetroffen. Ook van Babels inwoners zal de hoogmoed der stouten ophouden en ook na de voltrekking van het vonnis zal een man dierbaarder zijn dan dicht goud.

13. Daarom, om deze straf aan de mensen tot hun vernietiging te volvoeren, zal Ik den hemel beroeren, en de aarde zal bewogen worden van hare plaats (Job 9:6), van wege de verbolgenheid des HEREN der heirscharen, en van wege den dag Zijns hittigen toorns 1).

1) Dit betekent, dat op de aarde de grootste beroeringen zouden ontstaan en de grootste en verwonderlijkste veranderingen in het burgerlijk regiment der wereld zou teweeggebracht worden, terwijl door de zeer duidelijke openbaring van de Goddelijke gerechtigheid en gestrengheid het bijna niet anders zou zijn, dan alsof de hemel en aarde van hun plaats zouden bewogen worden.

De dag des Heren, de dag des Heren-hij vervult met zijn stroom de ganse ziel des profeets, en daarom noemt deze hem steeds op nieuw, en laat ons zijn verpletterend aanbreken met beven van hemel en aarde, met verduistering der zon, der maan en van alle sterren horen en aanschouwen.

14. En een iegelijk zal zijn als ene verjaagde ree en als een schaap, dat niemand vergadert; een iegelijk van degenen, die van buiten kwamen tot Babel, de wereldmarkt voor midden-Azië en de verzamelplaats der verschillendste volken, zal naar zijn volk omzien, en een iegelijk van hen, die daar gevangen waren, zal naar zijn land vluchten (Jer. 50:16; 51:9);

15. Daarom, omdat men weet, dat al wie gevonden wordt in de door de overwinnaars ingenomene stad zonder onderscheid zal doorstoken worden, en al wie daarbij gevoegd is, die reeds vluchtende nog gegrepen wordt, zal door het zwaard vallen (Jer. 50:30).

16. Ook zullen, om de maat der straffen voor de inwoners vol te maken, hun kinderkens voor hun ogen verpletterd worden (Ps. 137:9); hun huizen zullen geplunderd en hun vrouwen geschonden worden 1) (Zach. 14:2).

1) In vs. 15 en 16 wordt gezegd wat geschieden zou, welke onheilen zouden volgen. Eerst wordt gewezen op de vlucht, daarna op een gruwelijken dood, ten derde op de plundering en ten vierde op het onteren en schenden hunner vrouwen.

Babels inwoners hadden geen medelijden gehad met de door hen overwonnen volken, ook aan hen, volgens het Goddelijk recht der vergelding, zou geen medelijden getoond worden.

17. Ziet, om u nu ook den naam te noemen van hen, die Ik tegen de Babyloniërs als werktuigen van Mijn gericht denk op te roepen, Ik zal de Meden 1) (vgl. vs. 3) tegen hen verwekken, die het zilver niet zullen achten, en aan het goud zullen zij geen lust hebben; zij zullen niet komen om buit te maken en zich ook niet door geld laten afkopen.

1) De vijanden, aan wie dit werk van hoger hand was aanbevolen of toegelaten zou worden, zouden, omdat men hen door hoon en smaad getergd had, onverbiddelijk zijn, of God zelf zou de Meden tot deze strengheid nopen tegen de Babyloniërs, om door hen Zijne heilige oogmerken te bereiken en hun harten te sterken in de woede tegen hun vijanden, de inwoners van Babel, want Hij zou de zonde niet toelaten, indien Hij ze niet wist te doen strekken tot verheerlijking van Zich zelven en van Zijn heiligen Naam.

De Profeet spreekt hier van de Meden en niet van de Perzen, dewijl wat Cyrus volvoerde, reeds door de Meden was begonnen, n. l aan de alvermogende heerschappij van Babel een einde te maken. Hun tocht naar Babel was wraak, om den door Nebukadnezar over hen gebrachten smaad der slavernij. (Jer. 25:25).

18. Maar hun bogen zullen, daar zij een oorlog der wrake voeren (Jer. 51:11), diegenen, in wie zij de meeste schade veroorzaken, de jongelingen verpletteren, en zij zullen zich niet ontfermen over de vrucht des buiks, waarover men zich het meest ontfermt; hun oog zal de kinderen zonder aanzien van geslacht niet verschonen (Neh. 3:10).

19. Alzo zal Babel, het sieraad der koninkrijken, vallen. Reeds genoeg ere is het voor ene stad het sieraad van een enkel land, de hoofdstad van een rijk te zijn, maar zij nam die plaats onder koninkrijken in en stond daar als ene keizerin (Hoofdstuk 47:5). En toch zij, de heerlijkheid, de hovaardigheid der Chaldeeën, het pronkstuk onder alles, waarop de Chaldeeën, die zelf de uitverkorenen van de volken der aarde zijn (vs. 2), zich kunnen verheffen, zij zal zijn a) als God Sodom en Gomorra omgekeerd heeft, zo geheel zal de door mensenhand gewerkte verwoesting haar te gronde richten.

a) Gen. 19:24 vv, Jes. 1:9. Jer. 49:18; 50:40.

20. Daar zal gene woonplaats zijn in der eeuwigheid, en zij zal niet bewoond worden van geslacht tot geslacht, en de Arabier, die in tenten woont en met de woestijn zo wel bekend is, zal daar gene tent spannen, en de herders, die met hun kudden rondtrekken, zullen er niet legeren, zullen er gene omtuiningen maken, waar het vee gedurende den nacht in verblijft (Num. 32:19).

21. Maar daar zullen neerliggen de wilde dieren der woestijnen, en hun huizen, de bouwvallen der vroegere huizen en pleinen der stad, zullen vervuld worden met schrikkelijke gedierten, en daar zullen de jonge struisen (Job. 39:13) wonen, en de duivelen, de demonen, zullen er huppelen.

Wat de onreine geesten aangaat, zo mag men niet vergeten, dat er een gebied is, hetwelk de wijsheid des Heren genadig voor den mens verborgen heeft. Men denke hier aan de woorden: MATTHEUS. 12:43. Luk. 11:24 vgl. Openbaring 9:14; 18:2.
Ook is het merkwaardig, dat de zendeling Jozef Wolf, de reiziger naar Borchare, op de puinhopen van Babylon bedevaartgangers zag van de Jeziden-sekte (duivelaanbidders), die daar bij maneschijn zeldzame ontzettende godsdienstplechtigheden verrichtten en er verwonderlijke dansen met eigenaardige gebaren en klanken dansten. Te recht herinnerde hij zich bij dezen spookachtigen, huilenden troep de voorspelde “dansende veldgeesten. ” .

22. En wilde dieren der eilanden wilde honden zullen in zijne verlatene plaatsen elkaar toeroepen, zullen daar huilen, mitsgaders de draken 1) in de wellustige paleizen, de woningen, waar het vroeger zo uitgelaten toeging; hun tijd, de tijd van Babels huizen en inwoners, toch is nabij om te komen, spoedig zullen zij vallen, en hun dagen zullen niet vertogen worden; de toorn des Heren toeft niet met zich te openbaren 2).

1) Draak, draco, wordt bij Grieken en Romeinen genoemd ene grote, vreselijke slang, gelijk er in de oudheden veel waren volgens het volksgeloof, en door dichters naar hun verbeelding waren geschilderd. Men verhaalde, dat deze dieren ene verwonderlijke lengte hadden, tot zelfs meer dan 130 voet; zij beschrijven ze niet zelden als van hoornen voorzien (even als de cerastus of gehoornde ander, Gen. 49:17) of met een kam op den kop, ook wel als gevleugeld (Hoofdstuk 14:29; 30:6).
2) Ook hier vinden wij, dat de profeet onderworpen is aan de wet der prospectieve bekorting; want wat hij heeft verkondigd is wel alles letterlijk vervuld, maar niet op eens, eerst in den loop van eeuwen. Toen Cyrus, de aanvoerder van het Medo-Perzische leger, de stad in het jaar 538 vóór Chr. inname (2 Kron. 36:20) liet hij haar nog bestaan met haren dubbelen ringmuur; eerst 18-24 jaren later liet Darius Hystaspes bij de tweede inneming (Ezra 1:4; 6:18) de vaste muren tot op een vierde deel van hun hoogte afbreken, zodat nog 50 ellen overbleven; hij maakte de stad, die verwoestte, tot ene verwoeste (Ps. 137:8). Daarop vernietigde Xerxes (van 486-465 v. Chr.) geheel en al haren zo heerlijken Belus-tempel (Jer. 51:44). Toen Alexander de Grote (van 336-323 v. Chr.) zijnen wereldveroverenden tocht volbracht had, dacht hij Babylon tot het middelpunt van zijn wereldrijk te maken, en 10. 000 arbeiders moesten twee maanden alleen daarmee bezig zijn om het puin op het fondament van den Belustempel weg te ruimen. De gehele onderneming mislukte echter, daar deze vorst door een vroegen dood werd weggenomen. De vloek, dat Babylon in eeuwigheid niet weer ene bewoonde en bevolkte stad zou worden, bleek een vloek Gods te zijn (vgl. Jer. 51:9). Dit werd steeds meer bevestigd, als zij door veelvuldig overstromen van den Eufraat in moerassen wegzonk. Seleucus Nicator, de stichter van het rijk der Seleuciden in Syrië (van 312-281 v. Chr.), legde dan ook ene nieuwe stad aan den Tigris aan, welke hij naar zijn eigen naam Seleucia noemde (Dan. 11:5). Babylon, zo zegt Plinius, geraakte later verlaten, van alle inwoners beroofd door het naburige van Seleucia. Strabo (in het jaar 60 v. Chr. geboren) past

op haar, die in zijnen tijd reeds ene grote woestijn was, het woord van den dichter toe: “ene grote woestijn is de grote stad. ” Een geleerd Theoloog van onzen tijd zegt: “De gehele landstreek komt voor als ene woeste streek, van mensen ontbloot, slechts met ellendigen plantengroei en aan de dieren des velds overgegeven; door de grote puinhopen van bakstenen en overblijfsels van muren is zij te huiveringwekkender. ” Over de ruïnen der stad, volgens de onderzoekingen van den tegenwoordigen tijd, en over den toren van Nimrod bij Borsippa zullen wij bij Daniël breedvoeriger handelen.

HOOFDSTUK 14.

1. Dit alles zal met Babel geschieden om den wille van dat volk, dat volgens Gods raadsbesluit, de eerste plaats onder de volken der wereld nog eenmaal zal innemen; want 1) de HEERE zal Zich over Jakob, Zijn verbondsvolk, ontfermen, nadat Hij het gekastijd heeft, en Hij zal Israël nog verkiezen tot een eigen volk uit alle volken der aarde (Zach. 1:17; 2:12) en Hij zal hen, wanneer zij hun straf hebben geleden, in hun land Kanaän zetten (Jer. 23:7 vv.); en de vreemdeling uit de heidenen, die den God der ballingen, den God van Israël voor den alleen waren God heeft leren erkennen, zal zich tot hen vervoegen bij hun terugkeren, en zij zullen het huis van Jakob aanhangen 2), even als eens Ruth, de Moabietische, met Naomi toog (Ruth 1:16 vv.).

1) In vs. 1 en 2 van dit hoofdstuk wordt ons in enkele woorden gezegd, wat de inhoud zal zijn of is van Hoofdstuk 40-66. Niet ten onrechte zijn deze verzen Hoofdstuk 40-66 in nuce genoemd.

Zal Babel verwoest worden, die verwoesting zal voor Israël, het volk Gods, de oorzaak der redding zijn.

De Heere voorspelt hier, wat straks na den val van Babel geschieden zal, al is het duidelijk, dat de volle, de volkomen vervulling ook van deze toezegging eerst dan zou plaats hebben, wanneer de Christus Gods zou komen en het volle licht der genade en verlossing Gods zou opgaan.

2) Velen zouden vervolgens tot den heiligen Godsdienst, den zuiveren eredienst, van den enigen waren God, den God van Israël overgehaald worden, door zulke en andere blijkbare tekenen van ‘s Heren bijzondere en zonderlinge Voorzienigheid en voorzorg, omtrent dit Zijn oude Bondsvolk. De ere en sterkte van Israël bestaat daarin, dat er velen zijn, die zich in het burgerlijke en vooral in het godsdienstige met hen verenigen en dat er velen tot de Gemeente van God worden toegedaan. Laten de leden van Gods Kerk niet vrezen, om ook de vreemden tot zich te nemen, en die belijden en tonen, dat zij den Heere willen dienen, voor zich niet alleen, maar met geheel hun huis.

2. En de heidense volken zullen hen, die van het huis van Jakob, aannemen ter verzorging (Ezra 1:6; 7:20, 24. Luk. 7:3. Rom. 15:26 vv.), en zij zullen hen in hun plaats naar Jeruzalem brengen, en het huis Israël’s zal hen, deze medegetogenen, erflijk bezitten in het land des HEREN tot knechten en tot maagden, die hun onderdanig zijn (Ezra 2:65), en zij, de kinderen Israël’s, zullen voortaan, niet slechts voor een tijd, maar bestendig gevangen houden degenen, die hen gevangen hielden (2 Kor. 10:5). en zij zullen heersen over hun drijvers. Dit nu is in den grond der zaak gene vergelding van gelijk met gelijk; want beheerst te worden door het volk van God is het geluk, en zich daardoor te laten beheersen is de vrijheid der volken.

De Chaldeeën hielden het volk Gods gevangen, in welks geschiedenis de Eeuwige naar Zijne vrije voorbestemming de verwerkelijking van Zijn verlossingsraad tot heil der mensheid gelegd had. Daarom moet de trotse stad in puinhopen zinken voor den onweerstaanbaren zegetocht van den Perzischen heldenzoon, opdat de werktuigen der Goddelijke genadeontwikkeling in het land der oude heerlijke beloften kunnen terugkeren. Israël echter misrekene zich niet; eigen verdienste voert het niet in zijn vaderland, maar ‘t is slechts het

onmetelijke erbarmen van Jehova over het uitverkoren geslacht Jakob's, dat voor hen de banden der slavernij losmaakt. Want de Heere wil het verder verkiezen, en tot een licht der ware vrijheid voor de heidenen maken. Het heilige land is zijn grond, daar behoort het, dat is de uitgelezene schouwplaats, de ontwikkeling der dingen, die in den hemel geregeld en de hoogste op aarde zijn. Nu geraakt het uit den diepsten smaad tot onvergelijkelijke eerbewijzen. Anders werd het veracht door de vreemden, thans doen deze moeite om zijne gunst en willen met hen tot een geestelijk geslacht in het geloof aan den enigen God der hulpe samen wassen. Maar ook Israël sluit de heidenen niet meer uit, en de stijve zin der afzondering is gebroken. "Het maakt zich de vreemden tot eigen, " doch niet in den zin van politieke dwangheerschappij, maar in de mededeling der zaligmakende leer van den enen, waren God, gelijk de profeet zo zinrijk zegt: "Op Jehova's grond. " Daar verneemt men niet de roepstem des drijvers, daar gevoelt men niet den stok des bezoldigden opzieners, gelijk in Egypte of Chaldea, maar het lieflijke woord der vrijheid en genade klinkt in aller oor, dringt in aller hart. Knechten worden daar wel is waar de heidenen en dienstmaagden, maar in des Heren dienst, die allen, welke in Hem geloven en Zijne geboden houden, van het knechtschap tot het kindschap brengt. Nu houden zij diegenen wel is waar gevangen, die hen gevangen hielden, maar slechts hun van God, den Heilige, afgevallen, in zelf gemaakte, valse vrijheid onbeteugeld wezen slaan zij door de wet in ketenen en banden-dat is de heerschappij over hen, die eens heer waren; dat is het goddelijk recht der vergelding! De profeet legt het van den druk der Chaldeeuwse dwangheerschappij vrije volk een spotlied op den koning van Babel in den mond, zo treffend, zo stout, zo vreselijk verheven, als wij geen ander wisten te noemen. Daar ligt hij nu, de trotse koningsceder, afgehouwen, ontbladerd en veracht (vgl. Ezechiël. 31:3 en volg.)! Komt alle gij meest geprezen wereldveroveraars, en beschouwt uw verbleekt beeld in den helderen spiegel van profetische poëzie! .

3. En het zal geschieden ten dage, wanneer u, o Israël! de HEERE rust geven zal van uwe smart, die u kwelde, en van uwe beroering, die u beangstigde, en a) van de harde dienstbaarheid, waarin men u heeft doen dienen.

3. En het zal geschieden ten dage, wanneer u, o Israël! de HEERE rust geven zal van uwe smart, die u kwelde, en van uwe beroering, die u beangstigde, en a) van de harde dienstbaarheid, waarin men u heeft doen dienen.

4. Dan zult gij deze spreuk 1) opnemen tegen den koning van Babel, die u dan tot een voorwerp van hoon en spot is geworden, en zeggen: Hoe houdt de drijver, de tiran op? hoe houdt de gouden 2) op 3)? Is de onverzadelijke niet meer?

1) Hier is een spreuk (Hebr. maschal), gelijk meermalen, ene gehele reeks van spreuken, waarin de ernstige en veelbetekenende beschouwing van ene grote gebeurtenis, van een gericht Gods is uitgedrukt, ene beschouwing, gelijk die in het Griekse treurspel in de mond van het koor wordt gelegd.

De onverzadelijke of gouddorstige; dit woord staat in het vrouwelijke geslacht, en is toe- en bijnaam van de Babylonische heerschappij. Het wordt zeer verschillend vertaald: Michaëlis: "de tot arbeid dringende gebiedster; " Dathe: "die alles met geweld ontvoerde. " A. Schultens:

“de verdelgster; ” anderen wederom anders. De ware betekenis is twijfelachtig; het naast aan de letter is de overzetting der onzen: “de gouden, ” de rijke en prachtige.
Snijdend begint het lied, maar rustig als een stille avond, nadat den gansen dag de stormwind door de wereld heeft gebruist. Nu is het oproer bedaard, de aarde is rustig en stil, en slechts de jubeltonen der vreugde over den verbroken koningsstaf, die de volken zonder maat geslagen en de wereld geschud heeft, doorklinken de plechtige stilte.
2) In het Hebr. Madheba. LXX leest Marheba. Het eerste betekent gouden, of volgens anderen martelplaats. Het laatste overmoed of verdrukking. Het woord komt slechts eenmaal in de Schrift voor. De vertaling van martelplaats of verdrukking heeft meer voor zich dan die van gouden.
3) Wij hebben ons nooit te verblijden om het verderf en den ondergang onzer vijanden, als de onzen beschouwd zijnde, maar als deze tevens vijanden van God en van alle godsvrucht en deugd zijn, dan mogen de hemelen en alle heilige mannen in dezelve en op de aarde juichen over hun verdienden val. En dit was ook het lot van Babel, welke ondergang hier beschouwd en bij vooruitzicht bewonderd, en over welken van ieder welgestelden Israëliet met juichende blijdschap gezegevierd wordt.

5. De HEERE heeft den stok der goddelozen, de in den koning van Babel persoonlijk als in een middenpunt verenigde Chaldeeuwse wereldmacht, gebroken, den scepter, de roede des heersers, des geweldenaars.

6. Die de volken plaagde in verbolgenheid met eens plaag zonder ophouden, zonder maat of grens, die in toorn over de heidenen, de volken, heerste, die wordt vervolgd, zonder dat het iemand afweren kan.

7. De ganse aarde rust, nu Babel gevallen is, dat haar in rep en roer stelde, Zij is stil; zij maken groot geschal met gejuich, alles is in gejubel, omdat de nood voorbij is en de gevaren zijn doorgestaan.

Akelig lot van een tiran, bij zijnen val is alles verheugd.

8. Ook verheugen zich, in het algemeen gejubel der mensen mede instemmende, de dennen, de cipressen (1 Kon. 5:8) over u, dat gij een einde hebt genomen, gij, die ons zoveel kwaad hebt veroorzaakt, en de cederen van Libanon, zeggende, als of zij leven, verstand en spraak hadden: Sinds dat gij daar neerligt in uwen doodsslaap (vs. 18), komt niemand tegen ons op, die ons in onverzadelijken, zich boven alles verheffenden overmoed afhouwe, om ons hout tot gebouwen van pracht, tot belegeringswerktuigen en het bouwen van schepen te bezigen (vgl. Hoofdstuk 37:24).

9. De hel van onderen, waar de goddelozen onder de heerschappij des doods voor het laatste oordeel worden bewaard (Job 7:9), was beroerd, kwam in beroering of onrust (1 Sam. 28:15) om uwentwil, om u tegemoet te gaan als gij kwaamt, want zij had van u, den onverwinlijken wereldbeheerser niet verwacht, dat gij tot haar zoudt moeten nederdalen, of had u ten minste niet zo spoedig verwacht. Zij, hoewel anders het rijk van zwijgen en stilte des doods (Job 3:13 vv.), wekt om uwentwil, om u in haar midden welkom te heten, de doden op, de

afgescheidene zielen in hun schimachtige lichamen, al de bokken, alle woeste heersers der aarde; zij doet al de voormalige koningen der heidenen van hun tronen, die zij ook in ‘t schimmenrijk, als vroeger in het leven, innemen, tot uwe begroeting opstaan.

10. Die al te gader zullen antwoorden en tot u met honenden spot zeggen (Ezechiël. 32:11 vv.): Gij zijt ook ziek geworden, geslagen en van het toppunt uwer onmetelijke macht naar beneden gestort tot de machteloosheid van het schimmenrijk, gelijk wij 1); gij zijt ons gelijk geworden, 2) ons die gij dacht te overtreffen.

1) In het Hebr. Gam-atthah chulletha kamonoe. Beter: Ook gij zijt gelijk wij krachteloos gemaakt. De nadruk valt hier op gij en dit krachteloos gemaakt zijn, ziet op den toestand der geesten in het dodenrijk. Het was uit met de macht van Babel’s koning, want ook hij was nedergedaald ter zelfde plaatse als de vroegere heersers en leden des volks. Hij, de machtigste onder de machtigen was een krachteloze, een beroofde van kracht geworden.
2) Vs. 8-10. Van de hoogten des Libanons dringt het vreugdegezang, vs. 4-7, tot in de diepten der onderwereld, en de andere stomme schimmen openen hunnen mond tot een korten, treffenden spot op aardse macht. Het klinkt groot en geweldig, als cipressen en cederen als in den storm der vreugde ruisen, maar nog groter is de zin van dit woudlied uit de hoogte, ‘t welk het profeten oor in hem verneemt: “Sedert gij ligt, klimt niemand meer op, om ons af te houwen!” zo moeten bomen spreken, die op den hogen Libanon, als natuurlijke zinnebeelden der verhevenheid, de onbegrensde ijverzucht des trotsen konings op al wat groot is tegenstonden. En laten we ons van den top des Libanons in de snelste vlucht in de diepste gronden der hel varen, hoe waar is ook daar het gezicht, dat ons de wijze ziener toont! De hel siddert als haar de voet van den machtigsten heerser der aarde betreedt, en hare bewoners verdringen zich in ontelbare drommen om den beroemden aankomeling te gaan begroeten. Maar dat is geen sidderen der vrees en des schriks, gelijk dit eens den zegenrijken held op de oppervlakte der aarde verbreidde; het is dat waggelen en zweven van luchtige schijngestalten, welke nu ook als ene schaduw van vergane grootheid de koning van Babel wordt toegevoegd. Bovenal zijn zij het, die eens heersers waren op aarde, welke naar den aanblik des mans begerig zijn, die hen van boven van hun tronen gestoten heeft Schaduwtronen hebben zij ook beneden weer ingenomen, en van deze verheffen zij zich, door de algemene beweging der hel in beroering gebracht ter ontvangst des gebieders. Maar geen hymnus van slaafse vleiende taal, gelijk zijn verwend oor hem verwachten deed, begroet hem, maar de verpletterendste spot, dat nu ook hij niet meer is, geluk zij zelf opgehouden hadden te zijn.

Het geheel is poëtische inkleding en toch zijn deze trekken meer dan dit. Daar zullen zij in een tussentoestand, terwijl zij op het gezicht wachten, den droom van het leven op aarde in zekere mate voortdromen, in zoverre namelijk, als hun knelling zelf enen schijn van het eertijds in zich bevat (vgl. Luk. 16:23 vv.). Ook zal wederkerig honen een niet gering deel van de eeuwige ellende (Dan. 12:2) uitmaken.

11. 1) Ja, zo roepen verder de levenden en de geredden uit uwe macht u na: Uwe hovaardij, al de weelde, die u vroeger omringde (Hoofdstuk 47:1) is in de hel neergestort met het geklank uwer luiten, waarop gij voor u liet spelen; de maden zullen, nadat uw lichaam aan het graf is overgegeven, onder u gestrooid worden, in plaats van vroeger toen de zachte divans en de

prachtvolle kamers onder u waren gelegd, en de wormen zullen u bedekken, zullen uw deksel zijn in plaats van het kunstvol Babylonisch tapijtwerk.

1) Wat nu verder volgt wordt niet gezegd door de geesten der afgestorvenen, maar door hen, die in vs. 3 genoemd worden als degenen, die de spreuk zouden opheffen.

12. Hoe zijt gij uit den hemel gevallen, o morgenster, gij zoon des dageraads! Hoe zijt gij van uw hoog standpunt, dat gij onder de vorsten der aarde innaamt, daar gij voor de verhevenste onder hen werd gehouden, zo diep naar beneden gestoten! 1) Hoe zijt gij ter aarde nedergehouwen, gij hoogverhevene boom vol takken (Hoofdstuk 10:33. Ezechiël. 31:3 vv. Dan. 4:7 vv.), gij, die de Heidenen, de volken rondom u, krenkte, opdat zij niet voor u zouden kunnen bestaan!

De morgenster is de schitterendste onder alle sterren, en omdat de sterren zelf in het typisch taalgebruik koningen aanduiden (Num. 24:17), is morgenster zoveel als Koning der koningen. De ware morgenster (Openbaring 2:28; 22:16), de echte Koning der koningen (Openbaring 17:14; 19:16) is Jezus Christus. In het rijk des geestes is Satan de zich opwerpende koning der koningen, de valse bedrieglijke morgenster (lucifer); dezen hebben de Christelijke uitleggers zeer te recht als het gronddenkbeeld dezer profetische schildering aangemerkt, wiens gewelddadige heerschappij en wiens val (Luk. 10:18) hier slechts ingewikkeld wordt voorgesteld.

13. En zei in uw hart, dat met zo grote veroveringsplannen vervuld was: Ik zal ten hemel opklimmen; ik zal mijnen troon boven de sterren Gods verhogen, even alsof er voor u geen tot hiertoe en niet verder kon komen (Job 38:11); en ik zal, zo dacht gij, u boven al het geschapene verheffende, mij zetten op den berg der samenkomst, de woonplaats (volgens de mening der heidenen) der afgoden, aan a) de zijden van het noorden, daar namelijk dachten zich de Oosterse volken dien godenberg, bij de Perzen el-bordsch genaamd 1).

a) Ps. 48:3.

1) Bijkans alle oude volken versierden zich zekere hoge gebergten, die hun verbeelding meestal in het verste Noorden plaatste, waar goden en godengestalten plechtige vergaderingen hielden, en van waar zij hun opperheerschappij over de aarde uitoefenden. De Atlas, Ida en Olympus der Grieken en Romeinen zijn een iegelijk bekend.

14. Ik zal boven de hoogten der wolken klimmen; ik zal den Allerhoogste gelijk worden (vgl. Dan. 6:7 v.).

15. Ja, het tegendeel zal geschieden, edoch in de hel zult gij neergestoten worden aan de zijden 1) van den kuil 2), in den ondersten hoek van het graf (Ezechiël. 32:23; vgl. vs. 19.

1) Een trotse taal, ontleend misschien aan de gevallen Engelen, die zich ook met den hogen God gelijk stelden en niet afhankelijk van Hem wilden blijven. Hij verbeelde zich in luister en

macht alle zijne naburen te zullen overtreffen en den grond te zullen leggen van de hoogste macht en de opperheerschappij over alle volken der wereld.

Het betaamt den vorsten wel, die als sterren blinken aan den hemel dezer wereld om tot licht, tot troost en vreugde te zijn voor degenen, welke zij besturen, opdat zij dus tot groot nut en voordeel der aan hun zorg vertrouwde onderdanen wezen mocht, maar geenszins, om in zich op den troon des Allerhoogsten te willen plaatsen en te staan naar het bewind van Hem, door Wie alle vorsten regeren, want boven alle deze koningen, deze sterren Gods, had hij zijn troon al verhoogd. Hij had zich ook gezet op den berg der samenkomst; hij had den heiligen tempel verwoest of uitgeplunderd en zijn heiligdommen weggevoerd en nu meende hij vervolgens tot de hoogten der wolken op te klimmen. Zo ver ging zijne verfoeilijke heerszucht en zondige hoogmoed; want hij verwachtte niets minder, dan na zijn dood, als een god te zullen aangebeden en vereerd te worden door alle zijne onderworpelingen.
In het Hebr. El-jarketee bor. Dit kan wel betekenen, aan de zijden van het graf, maar ook, in het binnenste van het graf, en dit past beter. De Profeet stelt hier de diepste diepte der vernedering tegenover de hoogste hoogte der verheffing. Babels koning had zo hoog mogelijk willen klimmen, zich zo hoog mogelijk willen verheffen en ziet door de macht en kracht Gods wordt ook hij, de machtige, zo diep vernederd als het maar kan.
2) Ja! in de hel zijt gij ter neergestort. In ‘t diepst des diepen afgronds.

16. Die van de levenden u zien zullen, in het tot verrotting overgegane lijk zullen met opmerkzaamheid u aanschouwen; zij zullen op u letten, en zeggen: Is dat die man, die de aarde beroerde, die de koninkrijken deed beven?

17. Die de wereld als ene woestijn stelde, door zijne verwoestende veroveringstochten, en dezelve steden verstoorde? die zijne gevangenen, welke hij van den gehelen aardbol had samen gevoerd, niet liet los gaan naar huis toe, gelijk bijv. met het volk der Joden geschieden zal (Jer. 50:33)?

18. Al de koningen der Heidenen, ook die der Assyrische monarchie, zij allen liggen, wat hun lichaam betreft, neer met eer, zij zijn met ere ter aarde besteld, hoewel hun zielen ter helle gevaren zijn (vs. 9 v.), een iegelijk in zijn huis 1), in zijn vaderlijk graf, in de nabijheid van het paleis, dat hij zich gebouwd heeft (2 Kon. 15:20).

1) De Oosterlingen noemen de graven huizen, en wel eeuwige huizen; ook geleken hun grafsteden wel naar woningen der doden.

19. Maar gij 1) zijt verworpen van uw graf als een gruwelijke weggeslingerde scheut, als een wilde spruit van den boom, dien men afsnijdt en wegwerpt, zonder naar hem om te zien, als een kleed 2) der gedoden, die met het zwaard doorstoken zijn, dat niet waard is om van het slagveld als buit medegenomen te worden, daar het geheel van bloed doorweekt is; als die nederdalen in enen steenkuil, als een, voor wiens lijk men een gat maakt, waar men het vindt, en het dan met een steenhoop bedekt (2 Sam. 18:17), ja, nog erger dan die lijken zal het met het uwe gaan, het zal zijn als een vertreden dood lichaam, als een aas, dat men in het geheel niet begraaft, maar in het slijk vertreedt (Jer. 16:4; 22:19. 2 Kon. 9:33 vv.).

1) De koning van Babel is hier niet te denken als afzonderlijke persoon, maar als vertegenwoordiger van de Chaldeeuws-Babylonische monarchie. Wat den laatsten nakomeling van het huis van Nebukadnezar overkwam (2 Kon. 25:27), die door een opstand van de groten van zijn rijk uit den weg geruimd werd (Dan. 5:30), dat heeft betrekking op het gehele huis, en in 't bijzonder op den stichter daarvan, op Nebukadnezar zelven.

Ook deze profetie spreekt daarvoor, dat in Dan. 5:1 vv. onder Beltsazar niet, zo als men gewoonlijk meent, Nabonedos moet worden verstaan; want deze wierp, volgens het bericht van Berosus, bij de belegering van Babel door Cyrus, zich met het overblijfsel zijner troepen in de vesting Borsippa (2 Kron. 36:20), gaf zich echter daarna vrijwillig den overwinnaar over, en deze wees hem Carmanië tot verblijfplaats aan, waar hij zijn verder leven in rust doorbracht, en een natuurlijken dood stierf.
3) In het Hebr. Lebusch harugim. Het eerste woord kan wel betekenen, een kleed, maar ook bekleed en die laatste betekenis moeten we hier hebben. De Profeet, die hier weer spreekt en van de toekomst gewag maakt, maakt hier bekend, dat hij op het slagveld zal liggen, als bekleed met verslagenen, d. w. z. tussen de verslagenen inliggen en als door hen bedekt. Er zou geen onderscheid zijn tussen dien machtigen koning en de geringste zijner soldaten. Zijn graf vindt hij op het slagveld. Zonder praal en pracht wordt hij ter aarde besteld, of liever wordt zijn lijk weggeworpen in den steenkuil.

20. Gij zult echter om eens rechtvaardige reden bij dezelve, bij uwe geringste onderdanen, niet gevoegd worden in de begrafenis; want gij hebt uw land verdorven, het als een tiran geschonden en uitgezogen, en uw volk gedood, hen ter voldoening van uw zucht tot verovering geslacht en alsdan zal zelfs een steenhoop der verslagenen niet de plaats van een grafteken of monument bekleden; a) het zaad der boosdoeners zal in der eeuwigheid niet genoemd worden 1), het is het vonnis der goddelijke vergelding, dat de Babylonische monarchie met haren laatsten bezitter op eens en geheel zal worden uitgeroeid en de gedachtenis der Babylonische koningen voor altijd zal worden uitgedelgd.

a) Job 18:19. Ps. 21:11; 37:28; 109:13.

1) In eeuwige vergetelheid zouden ze geraken, en nooit dan met oneer genoemd worden. Zij mogen er zo trots uitzien als zij willen, zij mogen zo veel pracht vertonen als het hun gelieft, al hun pracht en fraaie vertoning zal hen tot des te meer onere verstrekken, want er is geen aanzien altoos te verwerven, geen duurzame achting te erlangen langs of door een zondigen weg.

21. Maakt, zo zeg ik, de profeet des Heren, naar aanleiding van dit goddelijk vonnis: de slachting voor zijne kinderen, de kinderen van den koning van Babylon, gereed a), om hunner vaderen ongerechtigheid wil (Ex. 20:5. Jer. 32:18), dat zij niet weer opstaan, om een nieuw geslacht van heersers te stichten, en de aarde erven, wederom landen veroveren, en de wereld vervullen met vaste steden, om hen aan hun heerschappij te onderwerpen.

a) Ex. 20:5. MATTHEUS. 23:35.

De geschiedenis kent wel enen Nebukadnezar II die zich voor enen nakomeling van het huis van Nebukadnezar I uitgaf, en door de Magiërs aan het hoofd van den opstand van Babel tegen Darius Hystaspes werd gesteld (Ezra 1:4). Deze was echter een bedrieger, en wordt ook als zodanig in het grote opschrift te Behistan voorgesteld.
Maar niet bloot vreemde volken heeft de koning in 't verderf gestort! zijn eigen volk heeft Hij aan zijne onlesbare veroveringszucht opgeofferd, zijn eigen land in ene woestijn veranderd. Daarom zal hij zelf vergaan ver van zijn graf, zijnen heengeganen vaderen niet in ere bijgezet, een offer zijner krijgswoede op een open slagveld; zijn gehele geslacht echter, het boze gebroed des alverwoestenden vaders, zal ondergaan, opdat de aarde eindelijk weer uit puin en verwoesting tot rust kome.

23. En Ik zal hen, de stad Babel zelf, want ook deze zal niet voortbestaan, met al hare woningen a) stellen tot ene erve der nachtuilen, der wateregelen, die zich bijzonder gaarne aan woeste plaatsen ophouden, en tot waterpoelen, door verwoesting der dijken, die haar thans nog behoeden voor het worden tot ene moeras, terwijl dan de Eufraat ze vrij onder water kan zetten; en Ik zal hen met enen bezem des verderfs uitvagen, geheel en al wegvegen, spreekt de HEERE der heirscharen. 1)

a) Jes. 34:11. Zef. 2:14.

1) Met deze slotwoorden is het vonnis der algehele vernietiging van Babel uitgesproken. Nebukadnezar had Zedekia's zonen laten slachten, om zo mogelijk het koningshuis van David, den Gezalfde Gods, geheel te vernietigen, hier dreigt en voorspelt de Heere, dat Babel's vorstenhuis volkomen zal worden uitgedelgd.

Babel heeft den raad Gods uitgediend, heeft volvoerd waartoe God het had bestemd, maar Babel heeft zich niet bekeerd tot Hem, door Wie het machtige daden heeft gedaan. Babel heeft zich driest verzet tegen Gods roepstemmen, heeft Gods volk verdrukt en in Gods volk God zelven hoon en smaad aangedaan, nu zal ook aan Babel het vonnis van Gods rechtvaardigheid en heiligheid voltrokken worden.

24. Wel is er van ene Chaldeeuwse wereldmacht nog geen begin aanwezig, de Assyrische staat nog op het toppunt harer grootheid, toch zal deze op haren tijd vallen, om voor gene plaats te maken, gelijk reeds in Hoofdstuk 10:5 vv. is aangewezen. De HEERE der heirscharen heeft gezworen, zeggende: Indien niet (Ik zal geen God zijn, zo niet-), gelijk Ik gedacht heb, het alzo geschiede, en gelijk Ik beraadslaagd heb, het bestaan zal!

25. Namelijk dit, dat Ik Assur in Mijn land, in Palestina, zal verbreken, en hem op Mijne bergen, die in dit land bijzonder rondom Jeruzalem zijn (Ezechiël. 38:21; 39:2, 4) vertreden; opdat zijn juk van hen, van de bergen van Mijn land d. i. van Israël, afwijke, en zijn last van hunnen schouder afwijke (Hoofdstuk 10:27).

26. Dit, wat hier over Assur en vroeger over Babel, deze beide wereldmonarchieën, is gezegd, is de raadslag, die beraadslaagd is over dat ganse land, dat thans aan Assur onderworpen is en

later zal zijn aan den koning van Babel (Jer. 50:17 vv.); dit is de hand, die uitgestrekt is over alle volken, die mede deel hebben aan de catastrofe die over beide rijken komt.

27. Het zal vervuld worden aan beide machten, eerst aan Assur (Hoofdstuk 37:6 vv.) en in de volgende eeuwen aan Babel; want de HEERE der heirscharen heeft het in Zijnen raad besloten; a) wie zal het dan breken? en b) Zijne hand is uitgestrekt, wie zal ze den keren, dat zij niet doe, waartoe zij zich reeds opgeheven heeft?

a) 2 Kron. 20:6. Job 9:12. Spr. 21:30. b) Dan. 4:35.

Geweldige woorden der hoogste majesteit, schitterend als bliksemstralen, daverend als donderslagen. Wie mag tot Hem zeggen: “Wat doet Gij?” De heidenen hebben de uitgestrekte hand Gods erkend, en in ijdelen opstand, gelijk de tweede Psalm zo verheven verkondigt, onder hare almacht zich moeten buigen. Maar ook de Christenen sidderen voor haar, wanneer zij niet in gelovig-liefhebbende overgave naar tevens nu eens schuddende, dan eens zacht besturende leidingen zich stil voegen.
Alle de machtigen der aarde worden ook hiernamaals uitgedaagd, om hetgeen de Heere had voorgenomen en gesproken, met opzicht tot het juk der ASSYRIËRS, te doen veranderen of vernietigen. Niemand is ooit in staat geweest, noch zal het ooit worden, om des heren Raadsbesluit te doen omkeren, of het eens besloten terug te doen roepen.
Hetgeen Hij wenst kan niemand tegenstaan en de loop Zijner oordelen is nooit te stuiten.
Vs. 24-27 bevatten een voorzegging omtrent Assyrië en staan derhalve niet in verband met de spreuk en de profetie over en ten opzichte van Babel.
Hier wordt voorspeld, dat Assur in Palestina zal vallen en tot machteloosheid zal worden gebracht.
En dat dit zeker is, komt dewijl het is volgens Gods Raadsbesluit, en niemand des Heren hand kan afslaan, of tot Hem zeggen: wat doet Gij?

GODSSPRAAK TEGEN FILISTEA.
II. Vs. 28-32. Met het slot der vorige Godsspraak, waarin Assurs nederlaag in het heilige land werd voorzegd, staat de nu volgende tegen Filistea in het nauwste verband. De Filistijnen, Israël’s oude erfvijanden, hadden het Syrisch-Efraïmietisch verbond tegen Juda ten tijde van koning Achaz, kort voor wiens dood ons orakel is gesproken, zich ten nutte gemaakt, om het rijk van Juda zeer te verzwakken. Hier wordt hun nu gezegd, dat zij zich niet moeten verheugen over hun veroveringen, en niet te vroeg moeten juichen over de tegenwoordige machteloosheid van het huis van David. Integendeel zal steeds nieuwe vernedering door dit huis, zeer spoedig en in lateren tijd, over hen komen, en tevens wacht hen een tijd van ellende door dezelfden Assur, voor wiens aanvallen Jeruzalem, de stad des levenden Gods, zal worden beschermd.

28. In het jaar a) toen de koning Achaz stierf, d. i. in het jaar 727 v. Chr. dus in een tijd, toen de Filistijnen nog in het bezit waren van de steden, die aan het rijk van Juda in de vlakte Sephela en in het zuiden ontnomen waren (2 Kron. 28:18), en de vernedering van deze aarts- en erfvijanden van Israël, vooral van het rijk van Juda, nabij was (2 Kon. 18:8), toen

geschiedde deze last, deze dreigende Godsspraak, die ik, Jesaja, met het oog des geestes gezien heb (Jes. 13:1).

a) 2 Kon. 16:20.

29. Verheug u niet, gij gans Palestina (Filistea), land der Filistijnen! dat de roede, die u eertijds onder David, Salomo, Josafat en Uzzia (2 Sam. 8:1. 1 Kon. 4:1. 2 Kron. 17:11; 26:6 vv.) sloeg, terwijl het rijk van Juda u zijne overmacht liet gevoelen, gebroken is, in zoverre namelijk onder Achaz de Davidische scepter machteloos en krachteloos is geworden; want uit den wortel der slang, uit den slangenstam, uit het vernederde stamhuis van David, dat u vroeger zo gevaarlijk is geweest, zal een basiliek, ene nog veel gevaarlijker slang in den uit dit geslacht afstammenden koning Hizkia voortkomen, die u al uwe veroveringen weer ontneemt, en u binnen uw eigen gebied volkomen verslaat, en hare vrucht, de vrucht van dien slangenstam, zal een vurige vliegende draak zijn, de toekomstige koning Hizkia, die voor Israël vrede, maar voor u dood en verderf is.

De basilisk is het Davidische koningschap van de naaste, de vurig vliegende draak het Davidische koningschap van de latere toekomst. Het beeld kan ongepast schijnen, omdat de slang symbool is van den boze, maar zij is niet alleen symbool van den boze, maar ook van den vloek; de vloek nu is energie der straffende gerechtigheid en als volvoerder van dezen, als een Godsgericht over Filistea, heet de Davidische koning hier in drievoudige opklimming ene slang. Misschien is de keuze van het beeld toe te schrijven aan Gen. 49:17; want het woord over Dan is vervuld in Simson, den gezworen vijand der Filistijnen.
Van vliegende slangen maken de ouden ten opzichte van Arabië en Egypte meermalen (Herod. II. 75. III. 109.) melding; zelfs nieuweren hebben beweerd dergelijke in het Oosten gezien, of tenminste er van gehoord te hebben. Evenwel komt de zaak als zeer onzeker voor; uit de beide plaatsen van onzen profeet, hier en in Hoofdstuk 30:6, volgt het werkelijk bestaan van hen nog niet volstrekt.
Door den wortel der slang wordt hier de stam van Isaï verstaan, dewijl Isaï ook den naam Nahas of Nachas voerde. Hizkia daarentegen wordt bij een basilisk vergeleken, die met een opslag van zijn oog en de aanwijzing zijns monds gezegd wordt, andere dieren te kunnen doden, want dus zou Hizkia op zijn gebed en godsvuchtig ademen om ‘s hemels hulpe, zonder andere wapenen, ook zijne vijanden neervellen of overwinnen.

30. En de eerstgeborenen der armen, 1) de armsten onder de armen, namelijk de nu zo diep vernederde en van alle zijden bedreigde leden Mijns volks (2 Kron. 28) zullen weiden, zullen onder den scepter van hunnen toekomstigen koning uit het huis van David een leven genieten, zo als dit in Ps. 23:1 vv. beschreven is, en de nooddruftigen, juist deze kinderen Israël’s, die thans zoveel gebrek lijden, zullen zeker neerzijgen, als die geen ongeluk meer hebben te vrezen (Ps. 23:4 vv.). Uwen wortel daarentegen, u, nadat gij tot een wortel vernederd zijt, zal ik door den honger doden, en uw overblijfsel, wat nog in leven mocht gebleven zijn, zal hij, de vijand, van wie in ‘t volgende vers zal gesproken worden, ombrengen.

1) In het Hebr. weraoe bekoree dallim. Dit betekent wel letterlijk: en de eerstgeborenen der armen zullen weiden, maar dan in den zin van de meest armen, de armsten onder de armen

zullen weiden. De profeet wijst hier op de grote tegenstelling, dat Gods volk, zelfs de armsten onder de armen, gerust en veilig zullen neerliggen, terwijl de Filistijnen aan allerlei ellende ten prooi zullen zijn.

31. Huil, gij poort! gij verzamelplaats in iedere stad van het land, waar de oudsten gewoonlijk beraadslaagden (Gen. 19:1)! schreeuw, gij stad, welke gij ook onder de Filistijnse moogt zijn (Joz. 13:2)! gij zijt gesmolten, verschrikt van wege den naderenden ondergang (lees hier 2 Kon. 18:13), gij gans Palestina (Filistea)! want van het noorden, de streek, waarheen Assyrië ligt, komt een rook, een verzengend en brandend vuur, dat door den opstijgenden rook reeds in de verte gezien wordt, en er is bij het naderend Assyrisch leger geen eenzame in zijne samenkomsten, 1) niet een, die lafhartig of nalatig of ziek bij de anderen achterblijft (Hoofdstuk 5:27).

1) In het Hebr. Weëen bodeed bemoadaw. Beter: er is geen eenzame onder hun legerscharen. Want wel betekent het laatste woord, samenkomst, maar hier heeft het de betekenis van, legerscharen. De Profeet wil zeggen dat de vijand bij ganse drommen aankomt, om het land der Filistijnen te vernietigen.

De Engelse vertaling heeft: En niemand zal ten gezetten tijde alleen staan.

32. Wat zal men dan, nadat geheel Filistea door het machtige, voorttrekkende leger genomen en verdorven is, antwoorden den boden des volks, den boden, welke de verschillende naburige volken naar Jeruzalem zenden, om te laten vernemen hoe het deze door de Assyriërs nog veel meer dan Filistea bedreigde stad gegaan is? Dit zal men hun antwoorden, nadat zij hebben gezien wat in 2 Kon. 19:35 vv. verhaald wordt, dat de HEERE Zion gegrond heeft, daarom kon het voor den machtigen vijand onwankelbaar stand houden, opdat de bedrukten Zijns volks de gelovige leden Zijner gemeente, die in deze wereld gering en veracht zijn (Ps. 72:4. Zach. 11:7), ene toevlucht daarin, in deze door den Heere wonderbaar beschermde stad, hebben zouden, daar zij het opnieuw hebben ondervonden, hoe veilig zij zijn onder de bescherming van hunnen God.

De voorzegging is spottelijk oraculeus (raadselachtig). met de volken spreekt de profetie anders dan met Israël; hare spraak is daar dictatorisch kort, zelfs gevoelvol verheven, hoogdravend poëtisch en naar de eigenaardigheid van het volk, ook bijzonder gekleurd.
Hoe overigens zelfs in dit deel van het orakel het perspectief van ene nog verdere toekomst ligt, toont Jeremia aan, die in zijne voorzegging tegen de Filistijnen (Hoofdstuk 47) het woord van Jesaja opneemt.
Jeremia neemt echter alleen de tweede strofe (vs. 31 en 32) op; het Messiaanse element der eerste (vs. 29 en 30) zet Zacharia in Hoofdstuk 9 voort.
De belangen Zijner Kerk toch gaan hem boven alles het naaste. Toen de boden der heidense volken en naburige volken bij Hizkia kwamen vernemen, hoe en waardoor hij zo roemrijke zegepralen op de Filistijnen behaald had, kregen zij ten antwoord, dat God zelf, voor hen gestreden had en Zijn volk met overwinning gekroond had, opdat Zijn Kerk, door Hem gevestigd, vast blijven en zegevierend bloeien mocht, tot aan het einde der eeuwen. Als ook dat Zijn Kerk en volk op hem zou blijven steunen en van Hem afhangen.

HOOFDSTUK 15.
PROFETIE OVER MOAB.
III. Hoofdstuk 15 en 16. In dit orakel wordt het land der Moabieten, dat, aan de oostzijde van den Jordaan gelegen, zich toen over zijne noordelijke grenzen bij de beek Arnon verre in het gebied der Rubenieten en Gadieten had uitgebreid, voorgesteld als aanstonds met enen slag neergeworpen. De beide hoofdplaatsen zijn plotseling vernietigd, waarover zich dan weeklacht en treurigheid in het gehele land verheft, en een algemeen vluchten over de zuidelijke grenzen begint (Hoofdstuk 15). Het is Israël's bescherming, die zij moeten zoeken en van welke zij zich vooraf moeten verzekeren (Hoofdstuk 16:1-5). Tegenover deze toekomstige zelfverootmoediging van Moab, welke de vrucht zal zijn van zijn lijden, staat nu zijne tegenwoordige zelfverheffing over. Geheel en al door hoogmoed bezeten praalde het en was daarbij vol woede tegen Israël, waarom nu juist zoveel jammer over hen komt, welken de profeet zelfs beklaagt (16:6-12). Eindelijk wordt nog de termijn van vervulling van het thans niet voor de eerste maal geprofeteerde aangegeven (16:13, 14).

1. De a) last, de rechterlijke Godsspraak (Hoofdstuk 13:1), van (over) Moab (Num. 21:11).

a) Jer. 48:1. Ezechiël. 25:8. Amos 2:1.

Zeker in den nacht, dus plotseling en geheel onverwacht (Job 27:20), is Ar-Moabs, de aan den Arnon gelegene hoofdstad van het land (Num. 21:15), verwoest; zij is als met één slag uitgeroeid; zeker in den nacht is Kir-Moabs, die sterke, op eens verwoest, zij is uitgeroeid; zodat Moab tegelijkertijd in zijne hoofdstad en in zijne vesting als in een ogenblik te gronde is gegaan.

2. Hij of men, de Moabiet, gaat op, wanneer dit ongelijk hem overkomen is, naar Baïth 1) (= huis van Baäl), waarschijnlijk hetzelfde als Beth-Baäl-Meon (Num. 32:38) of Beth-Diblathaïm (Jer. 48:22. Num. 33:46), en Dibon (= wenende) (Num. 21:30; 32:34) en naar Bamoth 1) (= hoge plaatsen, altaren, (of: Men stijgt opwaarts ten tempel, en Dibon op de hoogte, of: tot de altaren), om te wenen; over of op Nebo (= voorspeller) en over of op Medeba (= water van rust) zal Moab (Num. 32:38; 21:30) huilen, dewijl zij verwoest zijn; op a) al hun hoofden is kaalheid, ten teken der diepe treurigheid van een geheel volk; aller baard is afgesneden (Deut. 14:2).

a) Jer. 48:37. Ezechiël. 7:18.

1) Men kan Baïth ook vertaald weergeven, n. l. als huis der afgoden (van Kamos). Zo ook Bamoth, hetwelk betekent, de hoge plaatsen, waarop de altaren stonden. Op aangrijpende, aandoenlijke wijze, als wenende met de wenenden, klinkt het woord des Profeets. Als een donderslag uit een helderen hemel zal het onheil Moab treffen. In één nacht zal Ar- en Kir-Moabs verwoest worden en Medeba leeggeplunderd en uitgemoord worden door de Assyrische legerscharen.

3. Op hun wijken, de marktplaatsen hunner steden hebben zij zakken aangegord; op hun daken en op hun straten, dus overal waar zij zich vertonen, huilen zij allemaal, afgaande met geween, zwemmende in tranen.

4. Zo Hesbon (= zinspreuk) als Eléale (= waar God nederdaalt), de burgerij dier beide steden, die op hoge heuvels met ver uitzicht gelegen zijn (Num. 21:27 vv. 32:3, 37), schreeuwt zo luide en geweldig, dat hun stem wordt gehoord tot Johaz (= ene onderdrukte plaats, Num. 21:23) toe; daarom maken de toegerusten de gewapenden van Moab, hoewel anders ruwe krijgslieden, minder voor zachte gevoelens des harten toegankelijk een geschrei; eens iegelijks ziel in hem is kwalijk gesteld, 't gehele volk beeft van smart.

5. Mijn (des profeten) eigen hart schreeuwt over Moab. 1) Ik ben diep bewogen over het arme volk; hare grendelen 2) zijn naar Zoar toe aan het zuideinde der Dode zee (Num. 19:22), de driejarige vaars 3); want hij gaat op met geween naar den opgang van Luhith (= tafels), tussen Ar-Moab en Zoar, dus midden in 't eigenlijke land der Moabieten; want op den weg naar Horonaïm = twee spelonken), waar de weg weer naar de laagte gaat (Jer. 48:5 vgl. Neh. 2:10), verwekken zij een jammergeschrei, een geschrei, dat zich telkens vernieuwt en verzachting en hulp wil verschaffen, voor het gevaar van gehelen ondergang dat hen bedreigt.

1) De Profeet zelf was er in zijn geest met droefheid over aangedaan. Zijn hart schreide over Moab en des zelfs inwoners, die, schoon vijanden van Gods volk, nochtans zijne natuurgenoten waren, en van des zelfs rang en aard en gesteldheid, wier ellenden men niet zonder medelijden zien kan, zo men iets menselijks in zich heeft, te minder, omdat men niet weet, wanneer het ook onze beurt zou kunnen worden, om uit dezelfden beker der smart en vreze te moeten drinken. Het betaamt den dienstknechten des Heren vooral, dat zij van een liefderijken, meedogenden en tederen aard zijn, nooit naar den dag der ellende verlangen en met hunnen Meester wenen over de breuke van Jozef, over de ellenden van Sion, of het naderend verderf van Jeruzalem.
2) In het Hebr. Berichiha. Door onze Staten-Overzetters is dit woord vertaald door, grendelen en zij tekenen aan: "de oversten en machtigen van Moab worden bij grendelen vergeleken omdat zij de vastigheden des lands zijn. " Echter kan het ook betekenen, als het gelezen wordt met dezelfde medeklinkers "baricheha, " hare vluchtelingen (zo is het ook vertaald in Jes 43:14), en die betekenis moeten we hier hebben. Anderen vertalen, hare vorsten vluchten tot Zoar toe en lassen dan het woord "vluchten" in. In elk geval wil de Profeet hier zeggen, en dit volgt ook uit het vervolg, dat de Moabieten de vaste steden verlieten en vluchtten naar Zoar en andere streken.
3) Sommigen vatten dit woord op als bijvoeging, bij Zoar, om aan te duiden, dat die stad nooit bedwongen was, dewijl een driejarige vaars nog onverzwakt in haar kracht staat.

Anderen laten het tweede woord onvertaald en lezen dan tot het 3de Eglath, d. i. het zuidelijkste Eglath.

5. Mijn (des profeten) eigen hart schreeuwt over Moab. 1) Ik ben diep bewogen over het arme volk; hare grendelen 2) zijn naar Zoar toe aan het zuideinde der Dode zee (Num. 19:22), de driejarige vaars 3); want hij gaat op met geween naar den opgang van Luhith (= tafels), tussen

Ar-Moab en Zoar, dus midden in ‘t eigenlijke land der Moabieten; want op den weg naar Horonaïm = twee spelonken), waar de weg weer naar de laagte gaat (Jer. 48:5 vgl. Neh. 2:10), verwekken zij een jammergeschrei, een geschrei, dat zich telkens vernieuwt en verzachting en hulp wil verschaffen, voor het gevaar van gehelen ondergang dat hen bedreigt.

1) De Profeet zelf was er in zijn geest met droefheid over aangedaan. Zijn hart schreide over Moab en des zelfs inwoners, die, schoon vijanden van Gods volk, nochtans zijne natuurgenoten waren, en van des zelfs rang en aard en gesteldheid, wier ellenden men niet zonder medelijden zien kan, zo men iets menselijks in zich heeft, te minder, omdat men niet weet, wanneer het ook onze beurt zou kunnen worden, om uit dezelfden beker der smart en vreze te moeten drinken. Het betaamt den dienstknechten des Heren vooral, dat zij van een liefderijken, meedogenden en tederen aard zijn, nooit naar den dag der ellende verlangen en met hunnen Meester wenen over de breuke van Jozef, over de ellenden van Sion, of het naderend verderf van Jeruzalem.
2) In het Hebr. Berichiha. Door onze Staten-Overzetters is dit woord vertaald door, grendelen en zij tekenen aan: “de oversten en machtigen van Moab worden bij grendelen vergeleken omdat zij de vastigheden des lands zijn. ” Echter kan het ook betekenen, als het gelezen wordt met dezelfde medeklinkers “baricheha, ” hare vluchtelingen (zo is het ook vertaald in Jes 43:14), en die betekenis moeten we hier hebben. Anderen vertalen, hare vorsten vluchten tot Zoar toe en lassen dan het woord “vluchten” in. In elk geval wil de Profeet hier zeggen, en dit volgt ook uit het vervolg, dat de Moabieten de vaste steden verlieten en vluchtten naar Zoar en andere streken.
3) Sommigen vatten dit woord op als bijvoeging, bij Zoar, om aan te duiden, dat die stad nooit bedwongen was, dewijl een driejarige vaars nog onverzwakt in haar kracht staat.

Anderen laten het tweede woord onvertaald en lezen dan tot het 3de Eglath, d. i. het zuidelijkste Eglath.

6. Want ook de wateren van Nimrim (= zuivere wateren), waarschijnlijk niet Beth-Nunra, hoog in het Noorden, in de velden van Moab (Num. 32:3, 36), maar de tegenwoordige bron Moyet Numêre in het zuiden van het land, zullen tengevolge dier verderving enkel verwoesting wezen; want het gras is verdord, het tedere gras is vergaan, er is gene groente, geen kruid.

7. Daarom (met dit verbindingswoord verenigt hier de profeet de ene gedachte met de andere, zonder dat juist de volgende ene redengevende is) zullen zij den overvloed, dien zij vergaderd hebben, en hetgeen zij weggelegd hebben, aan de beek der wilgen 1), de grensrivier in het zuiden des lands, voeren.

Zeer verschillend wordt ook dit woord “nachal Arabim” opgevat; v. d. Palm denkt aan den Eufraat, Klinkenberg zegt: “naar Babylonië. alwaar zeer vele wilgen aan de rivieren groeien” (vgl. Ps 137:3). Michaëlis leest “rozenbeek” en schijnt te denken aan de beek Krith, waar Elia door de raven gespijzigd werd. De LXX vinden daarin de Arabieren. Eichhorn denkt aan den Arnon. Hitzig vindt in haar “de beek der vlakte, ” Ewald “der steppen. ”
Waarschijnlijk is het geweest de tegenwoordige Wady el-Ahsa.

8. Want dat geschreeuw zal omgaan door de landpale van Moab; haar gehuil tot Eglaïm (= twee poelen), waarschijnlijk niet ver van het zuideinde der Dode zee (Ezechiël. 47:10) toe, ja tot Beër-Elim (= put der machtigen) toe, in het Noord-Oosten van het land (Num. 21:16) zal haar gehuil zijn.

9. Want de wateren van Dimon 1) of Dibon (vs. 2), alle bronnen en beken, die zich in deze waterrijke landstreek bevinden, zijn vol bloeds van de verslagenen, die gevallen zijn in den slag, welke over het lot van het land besliste. Want Ik zal, zegt de Heere, Dimon nog meer, dan reeds geschied is, toeschikken, te weten leeuwen of een leeuw over de ontkomenen van Moab, mitsgaders over het overblijfsel des lands, die door dat ongeluk nog niet waren getroffen.

1) De profeet verandert den naam der stad, opdat hij het ontzettende van den slag des te nadrukkelijker aanwijze, hoe Dibon d. i. ene treurstad, Dimon d. i. ene bloedstad zou zijn.

Moab, het afgodische Moab, een der tegen Israël en zijn God meest vijandig gezinde volken van oude tijden af, bezocht in zijn eigen gebied, doolt van stad tot stad, vluchtend voor den bliksem des wapens en den brand der verwoesting, met weeklachten en jammergeschrei alles vervullend. In één nacht is zijne sterkte ingestort, en zijne afgoden, op welker hoogten zij wenend stijgen, kunnen niet helpen; de nood groeit aan van dag tot dag, en over hen, die zich gered wanen, zal die God, van wie zij zich vervreemd hebben in heidense verblinding, en van wiens verwante volk zij zich hebben losgemaakt, op nieuw den verderver vinden.
Wie die leeuw is, is niet twijfelachtig. Was tot Filistea gezegd, dat een slang zou voortkomen over haar, hier spreekt de Heere ten opzichte van Moab van een leeuw. Hebben we vroeger gezien, dat onder de slang Juda’s koning word bedoeld, onder den leeuw kan ook niemand anders worden verstaan.

HOOFDSTUK 16.

1. Zendt de lammeren van den heerser des lands; zendt de tekenen uwer ootmoedige onderwerping onder den scepter van Juda's koning, aan wie gij te voren zijt dienstbaar geweest 1) (2 Sam. 8:2. 1 Kon. 4:21, 24 de lammeren van den vorst der Moabieten; zendt ze van Sela af, dat in Edom ligt (Num. 21:17), en waarheen gij gevlucht zijt (Hoofdstuk 15:5 en 7), naar de woestijn henen, door de tussen Sela en Jeruzalem gelegene woestijn 2) (2 Kon. 3:8), tot den berg der dochter van Zion (Hoofdstuk 10:32), opdat u van daar hulp kome.

1) Onderwerping onder David's huis is het enige redmiddel voor Moab; dat is het, wat de profeet, wenende met de wenenden, hun tot in den uitersten schuilhoek, waar zij zich verborgen hebben, tot in de stad der Edomieten, in een dal van rotsen gelegen zo aanhoudend, zo spoedig, zo driegend toeroept.
2) Dit schijnt ene bijvoeging zonder betekenis, doch is het niet; zij moeten hun schatting uitleveren, zij mogen die niet langer bij zich behouden, maar moeten er mede buiten het land.

2. Anderszins, zo men Juda's bescherming niet inroept, zal het geschieden, dat de dochters van Moab, vrouwen en kinderen, nadat de mannen door het zwaard zijn gevallen, aan de veren van Arnon zullen zijn, naar de veren van die noordelijke grensrivier zullen vluchten als een zwervende vogel, uit 1) het nest gedreven zijnde, zij, niet wetende waarheen zij zullen kunnen ontkomen, zullen tot Juda komen, maar dan te vergeefs roepen om bescherming.

1) Het woordje "uit" hebben de onzen ingelast, doch zonder deze invoeging zal men het nadrukkelijker vertalen: "als een zwervende vogel, als een verstoord vogelnest".

3. 1) Brengt enen goeden raad aan, gij vorsten en oudsten van Jeruzalem! zo klinkt de stem van haar smeken, houdt gericht, beslist wat er met ons moet gedaan worden; maakt uwe schaduw op het midden van middag op den hogen middag, gelijk van den nacht; breid uwe schaduw, o Zion! over ons uit, die zozeer bedekt, dat wij op den helderen middag voor onze vijanden onzichtbaar worden en niet te vinden zijn, als dekte ons de zwarte nacht; verbergt de verdrevenen en meldt den omzwevende niet, levert ons vluchtelingen niet aan den vervolger over.

1) Dit spreken de radeloze Moabieten tot Zion. Zij verwachten van zich zelf geen raad meer. Er is bij hen geen verwachting, en derhalve wenden zij zich tot Zion en volgen den raad, in de vorige verzen gegeven, op.

4. Laat mijne verdrevenen onder u verkeren 1), o Moab 2), wees gij hun ene schuilplaats voor het aangezicht des verstoorders; want de onderdrukker heeft een einde, de verstoring is te niet geworden, de vertreders zijn van de aarde verdaan.

1) Onze plaats wordt zeer verschillend verklaard; wij kunnen niet alle meningen optellen, maar slechts een tweetal noemen. Volgens Klinkenberg wordt hier den Israëlieten hun zware misdaad verweten, dat zij de menslievendheid verzuimd hadden omtrent de Israëlieten, toen deze door de verwoestingen van Tiglath-Pilezer verdreven (2 Kon. 15:29) hulp bij de naburen zochten. Door den onderdrukker, die een einde had, wordt Sanherib bedoeld, wiens leger

wonderbaar verslagen wordt (1 Kon. 10), welks nederlaag hier voorzegd wordt. Umbreit heeft ene andere vertaling: “Laat Moabs verjaagden bij u herbergen, zijt hun ter schuilplaats voor den verwoester, want de verdrukker neemt een einde, de verwoesting houdt op, de verstoorders verdwijnen uit het land” en tekent aan: “De hovaardige dochters Moabs verschijnen thans als schuw gevogelte aan den grensvloed, den Arnon (thans Mudcheb, scheidt de landschappen Belka en Karrak (vgl. Num. 21:24, 25), met hare voorbede tussentredend voor hare anders zo trotse mannen, klagelijk voor de vluchtelingen om herberg smekend voor den verwoester, die gewis spoedig zich ondergang vinden en hun dan het terugkeren in hun vaderland mogelijk maken zou. Zions wachters begeren nu uit te rusten in zijne schaduw en onder de hoede des Allerhoogsten te zitten, die Zijn volk ten loon voor de den hulpbehoevenden bewezene goedheid den troon in Jeruzalem “bevestigen en met een zegenrijken koning der waarheid versieren zal. ”
2) O Moab! is verkeerd vertaald. De vertaling moet óf zijn, de verdrevenen Moabs, óf mijne verdrevenen n. l. Moab. Want ook hier spreken de Moabieten zelf.

Sommigen vertalen dan ook het volgende niet want, maar wanneer, in den zin van, totdat. Moab zoekt dan een schuilplaats, in elk geval raad en toevlucht bij Zion, totdat het gevaar voorbij is.

5. Want er zal, en dat is het, waardoor Zion groot is, een troon bevestigd worden in goedertierenheid, door genade, geheel in tegenstelling tegenover de tronen dezer wereld, die op een geheel anderen grond rusten, en op dezelve zal bestendig zitten a) in de tent van David, die nu wel zeer vervallen is. maar dan weer op nieuw zal worden opgericht (Amos 9:11), een, die oordeelt en het recht zoekt, terwijl heden het recht zo dikwijls wordt miskend en geen gehoor vindt, en die vaardig is ter gerechtigheid.

a) Jes. 9:6. Dan. 7:14, 27. Micha 4:7. Luk. 1:33.

Deze woorden geven weer een duidelijk inzicht in den aard der profetie. Want ja, ook wel wordt hier gesproken van den man, die in Jeruzalem weer recht en gerechtigheid zou handhaven, maar toch in de hoogste mate is deze profetie Messiaans en wordt het hier uitgesproken, dat er dan alleen volkomen redding voor Moab zou zijn, indien het zich leert scharen onder de vanen van dien Koning, die het recht zou zoeken en vaardig zou zijn tot rechtvaardigheid.

6. 1) Wij a) hebben echter gehoord, en dat is de reden, waarom Moab door zo zware bezoekingen moet geleid worden, als in Hoofdstuk 15 is verkondigd, voordat het tot de straks beschrevene verootmoediging komt, wij hebben gehoord de hovaardij van Moab, hij is zeer hovaardig 2) in den vroegeren en nog in dezen tijd; zijn hoogmoed, en zijne hovaardij en zijne verbolgenheid, waarin hij tegen ons volk heeft gewoed, zijn alzo zijne grendelen niet, 3) zijne ingebeelde macht kan hen niet behouden.

a) Jer. 48:29, 30

1) Met vs. 6 begint de voorspelling een nieuwen loop. De Profeet wijst er hier op, dat vanwege Moab's hoogmoed het niet tot die verootmoediging zal komen, dat Moab's hoogmoed dat toevlucht nemen tot Zion in den weg staat en daarom gaat hij hier en in de volgende verzen Moab's bange toekomst schetsen.
2) Hun hoogmoed belette hun nu, om enig onderwijs aan te nemen, hun kregelheid, drift, gemelijkheid en verbolgenheid deden hen met verachting en zichzelf strelende eigenliefde op alle anderen neerzien.
3) Of, het onware van zijne redenen. De Engelse vertaling heeft: maar zijne leugens zullen alzo niet zijn, d. i. zoals Henry hierbij aantekent: "zijne leugens, waardoor hij de lust van hoogmoed en sterke driften gekoesterd en voldaan heeft, zullen zijne verdere ontwerpen geenszins ondersteunen, gelijk hij dacht. "

7. Daarom, om dien hoogmoed en die pralerij te fnuiken, zal, wanneer de tijd van straf is gekomen, Moab over Moab, a) de ene Moabiet over den anderen a), huilen, allemaal zullen zij, of alles zal, huilen; over de omgekeerde fondamenten van Kir-Haréseth (= schervenmuur), of Kir in Moab (Hoofdstuk 15:1), zult gijlieden zuchten, gewis zij zijn gebroken; het is nu met die voornaamste stad voor altijd gedaan.

a) Jer. 48:20.

Anders zou men het ook kunnen vertalen: "over de flessen van Kir-Hareseth zult gijlieden zuchten; gewis zij (die flessen) zijn gebroken. " Men denke dan aan aarden flessen en wijnvaten, waarin men den zeer vermaarden en gezochten wijn van Kir-Hareseth pleegt te bewaren, en waarmee de kooplieden grote winsten deden. De flessen waren gebroken, geheel onbruikbaar en onnut geworden, waarvan de reden vervolgens wordt opgegeven.
Anderen vertalen: over de druivenkoeken van Kir-Hareseth, ook in verband met het volgorde vers.

8. En gelijk die ene, zo gaat ook de heerlijkheid van al de anderen ten einde; want de velden van Hesbon (= list) zijn verflauwd, ook de wijnstok van Sibma (= lieflijke geur), in de nabijheid van Hesbon (Num. 32:38), beroemd door zijne bijzondere soorten van wijn, de heren, de vorsten, der Heidenen hebben met hun zegerijke, onweerstaanbare krijgslegers zijne uitgelezene planten verpletterd. Die planten waren heerlijk, die ranken heerlijk, zij reiken naar het noorden tot Jaëzer toe (= dien Jehova helpt) (Num. 21:32), zij dwalen door de woestijn, oostelijk heen naar de Arabische woestijn:
a) hun scheuten zijn uitgespreid, zij zijn gegaan over zee, tot over het meer van Jaëzer, waarin de Arnon zich verliest, en deze zijn woest en baldadig afgehouwen, dat ganse heerlijke land is verwoest.
a) Jer. 48:32, 33

Of: de scheuten, de afleggers, de afgesneden tweejarige wijnranken, die in de aarde werden gelegd, om wortel te schieten. De scheuten breidden zich zo verre van deze stad uit, dat zij zelfs de Dode zee overgingen en ook daar tot wijnplantingen werden gebezigd.
De rijke en weelderige wijn-plantingen van het land der Ammonieten en Moabieten zijn voorgesteld onder het beeld van enen groten ver uitgebreiden en weelderig groeienden

wijnstok, die zijne ranken ten noorden tot Jaëzer, ten oosten tot in de woestijn, ten westen tot over de Dode zee uitbreidt.
Nog tegenwoordig levert Szalt d. i. Ramoth in Gilead, waarvan Jaëzer niet zeer ver verwijderd was, druiven in buitengewone menigte; men verkoopt ze gedroogd.

9. Daarom, omdat de ellende van het land zo groot is, en ik die mede gevoel, beween ik, in of behalve de wening over Jaëzer, den wijnstok van Sibma; Ik maak u doornat met mijne tranen, o Hesbon en Eléale! want het vreugdegeschrei over uwe zomervruchten en over uwen oogst is gevallen, is opgehouden;

Of: "een krijgsgeschrei is in uwe zomervruchten en in uwen oogst gevallen; " in plaats van het blijde roepen der wijntreders, wanneer zij met hun voeten de saamgelezene druiven treden, wordt een wild geschreeuw gehoord van de krijgslieden, die de rijke velden vertreden.

10. Alzo dat de blijdschap en vrolijkheid van de zijde van hen, die daar oogsten, weggenomen is, van het vruchtbare veld, en in de wijngaarden wordt niet gezongen, noch, zo als men anders deed, enig gejuich gemaakt; de druiventreder treedt geen wijn uit in de wijnbakken (Richt. 6:11); Ik, de Heere, heb het vreugdegeschrei der druiventreders doen ophouden.

Het is opmerkelijk, dat de vernieling van den wijnbouw op ene wijze wordt voorgesteld, alsof dat de hoofdzaak was. Men heeft het daarom beproefd, de rede van den profeet te verstaan als in oneigenlijken zin bedoeld. Intussen wordt het vreemde daarvan weggenomen, zodra men bedenkt, dat alles daarop aankomt, dat Moab word getroffen in hetgeen het middelpunt van zijn leven was. Moab was in den dienst van het vlees, van weelderig leven, overvloed en wellust als weggezonken. Zij, de genot zoekenden, moeten van het genot worden beroofd. zij, de vreugde najagenden, in enkel klachten en schreien gedompeld worden. Dit is de reden, waarom in onze profetie zoveel sprake is van treurigheid en weeklacht in hare sterkste openbaringen.
Het natuurschoon en de vruchtbaarheid van het land, welke het deel van enig volk worden, zijn gaven uit den rijkdom der goddelijke goedheid, een overblijfsel van het paradijs van den beginne en typen van het paradijs aan het einde van de geschiedenis der mensen, en juist daarom ook voor den geest der profetie gene onverschillige dingen. Het is daarom ook juist den profeet niet onwaardig, die de vernieuwing en volmaking der natuur tot de schoonheid van een paradijs voorzegt, over zulke verwoestingen te wenen, als thans voor zijnen geest staan; de zowel menselijke als goddelijke profetie wordt hier week en vloeiend als ene elegie, d. i. een klaagzang.

11. Daarom, over hetgeen mijn mond heeft moeten verkondigen, ben ik in mijn binnenste op het zeerst ontroerd, en rommelt Mijn ingewand over Moab als ene harp, en mijn binnenste over Kir-héres, Kir-Hareseth (vs. 7) of Kir Moab (Hoofdstuk 15:1).

"Hart, lever en nieren, de edelste organen der ziel zijn als het ware de klankborden van dit in iedere mens zich verbindende verborgen geluid. "

Des profeten hart dreunt als de diepe toon ener harp. Ook dan zelfs, als hij over heidenen, hoogmoedigen, afgodendienaars, ja over vijanden Gods het vonnis uitspreekt, voelt hij het in het binnenste.
De hartstochtelijke taal der Hebreeuwen en in 't gemeen der Oosterlingen, is veel sterker dan de onze niet enkel omdat zij de grootspraak zozeer beminnen, maar eenvoudig, omdat zij heviger hartstochten hebben dan wij.

12. En het zal, als de tijd der boven geprofeteerde straf en de gehele verwoesting komt, geschieden, als men zien zal, dat Moab vermoeid is geworden op de hoogten, 1) zich geheel en al te vergeefs vermoeid heeft met alle mogelijke gaven en offeranden en boetedoeningen, met welke het bij de altaren der afgoden zich heeft beziggehouden (1 Kon. 18:26 vv.), dan zal hij, Moab, in zijn heiligdom, den tempel van zijnen afgod Kamoz (2 Kon. 10:23) gaan, om te aanbidden, maar hij zal a) niet vermogen, daar afgoden noch horen noch helpen kunnen.

a) Deut. 32:37, 38, 39.

1) Eerst afgoderij op de hoogten, dan afgoderij in het heiligdom, maar alles te vergeefs. De kennis van den waarachtigen God ontbreekt; het faalt aan kennis der zonde en aan verbrijzeling des harten.

Het laatste deel van het orakel (vs. 6-12) vormt eniger mate op zich zelf een geheel; even als de profetie tegen Babel met een spotlied (Hoofdstuk 14:3 vv.) eindigt, zo ons orakel met ene elegie op Moabs val.
Er is gene profetie in het boek van Jesaja, waarin het hart van den profeet zo smartelijk bewogen is door hetgeen zijn geest ziet en zijn mond moet profeteren; alles, wat hij voorzegt, gevoelt hij mede, als behoorde hij tot het arme volk, welks ongeluksbode hij moet zijn.

13. Dit, wat in Hoofdstuk 15:1-16:2 gezegd is, is het woord, dat de HEERE tegen Moab gesproken heeft van toen af, waarschijnlijk in dezelfden tijd, waarin Jesaja ook het orakel over de Filistijnen ontving (Hoofdstuk 14:28), dus in het jaar 727 vóór Chr.

14. Maar nu de Godsspraak is neergeschreven, spreekt de HEERE verder, ook den tijd der vervulling bepaald aanwijzende, zeggende: Binnen drie jaren van het tegenwoordige tijdstip af (als de jaren eens huurlings, d. i. juist na drie jaren, want van den tijd van arbeid laat de meester niet varen, en de arbeider geeft niets toe), dan zal de eer van Moab verachtzaam gemaakt worden met al die grote menigte, ondanks den groten hoop van mensen, waarop het zich nu verheft; en het overblijfsel zal klein, weinig, onmachtig wezen, zodat het overgeblevene gemakkelijk zal kunnen geteld worden (Hoofdstuk 10:19).

Nadat het land der Moabieten 60-70 jaren lang aan den scepter van het huis van David onderworpen geweest was, viel het bij de scheuring van het rijk in het jaar 975 v. C. den koningen van Israël ten deel, en gaf het schatting van zijne kudden aan Samaria. Aan deze cynsplichtigheid onttrok zich echter de Moabietische koning Mesa bij den dood van Achab in het jaar 807. De veldtocht der beide verbondene koningen Joram van Israël en Josafat van Juda tegen hem, welke in het daarop volgende jaar valt, had geen gewenst gevolg (2 Kon. 1:1;

3:4 vv.) Ook de inval, welken de Moabieten in vereniging met andere volken enige jaren later (ongeveer 891 v. C.) in ‘t rijk van Juda deden, en waarbij zij niets minder bedoelden dan ene verdrijving van Gods volk, mislukte geheel, doordien de Heere tussenbeide trad (2 Kron. 20.) Later maakten de eindeloze gevechten met de Syriërs voor het noordelijk rijk het in bedwang houden van Moab en in ‘t algemeen van het gehele land ten Oosten van den Jordaan onmogelijk. De daar aanwezige volken verdrukten de Israëlitische bevolking en wreekten aan het verzwakte rijk het verlies hunner zelfstandigheid (2 Kon. 10:32 v. 13:20). Eerst Jerobeam II (van 824-783 v. C) heroverde, gelijk de profeet Jona voorspeld had, het gehele gebied, van Haurath in het Noorden tot aan de Dode zee in het Zuiden (2 Kon. 14:25 vv.), en de Moabieten bleven naar allen schijn rustig, totdat de stammen ten Oosten van den Jordaan in het jaar 749 door Tiglath-Pilezer in ballingschap werden vervoerd (2 Kon. 15:29), wanneer zij van de gelegenheid gebruik maakten, om hun vroegere bezitting (Num. 21:30) terug te nemen, en zich in al de steden ten noorden van den Arnon zetelden, die sedert dien tijd door de stammen van Ruben en Gad waren bevolkt geweest. Deze is de stand van zaken, dien wij bij onze profetie aantreffen. Daar toch is van Hesbon, Eléale, Jaëzer, enz. als Moabietische steden sprake, terwijl zij in Joz. 13:15 vv. (vgl. Num. 32:3 vv.) als steden der kinderen van Ruben en Gad voorkomen. Het ongeluk over deze nu Moabietische steden in het eigenlijke zuidelijk daarvan, aan gene zijde van den Arnon gelegene land der Moabieten komt van het noorden, d. i. zonder twijfel van Assyrië en eindigt met ene volkomen verdelging. Daar wij echter niet weten, met welken termijn de rekening van drie jaren in vs. 14 begint, kunnen wij ook niet zeggen, welke Assyrische koning, of Salmanassar, Sargon of Sanherib (2 Kon. 17:3, vgl. 2 Kon. 15:20) het geweest is, die de Moabieten zozeer gestraft heeft. In elk geval was de catastrofe, die nog onder Jesaja volgde, de gehele vervulling zijner voorspelling niet, deze was integendeel slechts ene bestraffing van minder betekenis, dan men volgens den inhoud van het orakel zou menen, daar later Jeremia in Hoofdstuk 48 van zijn Boek de profetie van Jesaja weer opneemt en zij bij hem voorkomt, als eerst in zijnen tijd in vervulling komende. De voorname volvoering der bedreiging bleef later voor de Chaldeeën bewaard, die de Moabieten eerst bij hun ondernemingen tegen Jeruzalem bijstonden (2 Kon. 24:2), van welke zij later den koning Zedekia afkerig zochten te maken (Jer. 27:1 vv. vgl. 2 Kon. 24:20), en als wier verbondenen zij weer bij de verwoesting van Jeruzalem voorkomen (Ezechiël. 25:8 vv. Zef. 2:8 vv.). In het vijfde jaar daarna, zo verhaalt Josefus (Aut. 10:9, 7) beoorloogde Nebukadnezar de Moabieten en onderwierp ze geheel, waarna hun naam slechts zelden voorkomt en ten laatste geheel in dien der Arabieren verdwijnt. Jesaja heeft echter ook weer de gehele toekomst in ene schilderij samengevat; de crisis, welke na afloop van de door vs. 14 vastgestelde tijdruimte plaats heeft, kwam slechts daar tussen in als meer of min op den voorgrond tredende.

HOOFDSTUK 17.
LAST VAN DAMASCUS, ISRAËL EN ASSYRIË.
IV. Vs. 1-14. De aankondiging van straf geldt slechts even Damascus, naar welke stad de voor ons liggende voorspelling haar opschrift heeft. Het is integendeel Efraïm, het rijk der tien stammen, dat door zijne vereniging met de macht der Damasceners tot gemeenschappelijk optreden tegen Juda en Jeruzalem zich het doodvonnis heeft berokkend. Terwijl daarom aan het begin van het orakel, waar het gericht zelf beschreven is, Efraïm en Damascus naast elkaar voorkomen, als degene, die uit de rij van zelfstandige staten worden geschrapt en ene deportatie (wegvoering der inwoners) ondervinden (vs. 1-3), geraakt vervolgens Syrië geheel op den achtergrond, waar over het wannen wordt gesproken, dat over Syrië is gekomen en dat ene volledige zal zijn, zowel naar den graad van uitvoering als van werking. De schifting zal ene zo volledige zijn en van zoveel betekenis wezen, dat slechts eer klein wegstervend overschot blijft, dat zich tot den Heere zijnen God bekeert, en dat alles daarom, omdat Israël God, zijn heil, vergeten heeft en zich met ondernemingen heeft ingelaten, die, hoe goed ook ondernomen en naar het zich liet aanzien veel belovend waren, ten laatste toch geheel en al moesten mislukken (vs. 4-11). Assur is de macht, door welke die zuivering wordt volbracht, zij zal tegen Juda en Jeruzalem voortzetten, wat Damascus en Efraïm te voren beproefd hebben, zij zal als een vreselijk dreigende stroom van volken tegen de heilige stad aanbruisen, maar terwijl zij woedt, verstijft zij plotseling, tussen avond en morgen is zij verdwenen, als een voorbeeld van alle vijanden van Gods volk (vs. 12-14).

1. De last van Damascus, de hoofdstad van den koning van Syrië (2 Sam. 8:6. 1 Kon. 11:25. Hand. 9:2). Ziet, Damascus zal binnen korten tijd weggenomen worden, dat zij gene stad meer zij, maar zij zal een vervallen steenhoop zijn, een hoop puin (vgl. 2 Kon. 16:9).

2. De steden van Aroër, zowel de beide steden van dien naam (2 Sam. 24:5) als andere steden in het land ten oosten van den Jordaan, zullen verlaten worden (2 Kon. 15:29); voor de kudden zullen zij wezen, die zullen daar neerliggen, en niemand zal ze verschrikken, omdat daar gene inwoners meer zijn.

3. En de vesting zal ophouden van Efraïm, het rijk der tien stammen zal al zijne vaste plaatsen verliezen, zodat het niet meer in staat is zich te verdedigen (2 Kon. 15:29), en het koninkrijk van Damascus zal eveneens een einde nemen, zodat het niet meer bestaat (2 Kon. 16:9). en het overblijfsel der Syriërs, die van de Syriërs niet in den strijd zelven vallen, zij zullen zijn gelijk de heerlijkheid der kinderen Israël's, gelijk de talrijke, krijgshaftige bevolking van het noordelijke rijk, waarop dit thans zozeer zich verheft, zullen zij eveneens tot verbanning worden veroordeeld, spreekt de HEERE der heirscharen.

De kinderen Israël's hebben een verbond met de Syrische macht voortreflijker geacht, dan het verbond met God, deze macht zal het echter niet beter gaan dan haar zelf.

4. 1) En het zal geschieden te dien dage, dat de heerlijkheid van Jakob, van het rijk der tien stammen, verdund zal worden, en dat de vettigheid van zijn vlees mager worden zal, geheel en al zal ten onder gaan en als een zieke zal verdwijnen (2 Kon. 15:30).

1) Met vs. 4 heft de Profeet zijn rede op tegen Israël. Damascus en Samaria hadden samengespannen tegen Juda. Dientengevolge was ASSYRIË's wereldmacht binnengehaald en nu komt de Heere in dit hoofdstuk Zijne oordelen uitspreken tegen alle drie koninkrijken.

5. Want hij zal zijn, het zal met het verdwijnen van Israël's heerlijkheid gaan, gelijk wanneer een maaier het staande koren verzamelt, ten tijde van den oogst de aren hoog boven aan het stro samenvat om ze met elkaar af te snijden 1), zo weerloos en zonder alle kracht tot tegenstand zal zij, Israël's heerlijkheid, die rijp is voor het gericht, ten ondergaan, en gelijk zijn arm aren afmaait, ze nu ook werkelijk afsnijdt, zo gemakkelijk en toch zo zeker zal zij te niet gaan; ja hij zal zijn, gelijk wanneer iemand aren leest in het vruchtbare dal Refaïm ten zuiden van Jeruzalem (Joz. 15:8), waar zich altijd menigten te zamen bevinden, om aren op te lezen, dat dus het ijverigste gezocht wordt, en waar het minst iets blijft liggen-zo volkomen zal zij worden weggedaan.

Op die wijze sneden de Hebreeën het koren, zij maaiden het dus niet, gelijk wij, onder aan den grond af; de stoppelen die bleven staan, worden later met vuur afgebrand (Exod. 22:6).

6. Doch ene nalezing zal daarin overig blijven, wanneer alzo Jakob's heerlijkheid wordt weggedaan; zij zal echter ene zeer geringe wezen, gelijk in de afschudding eens olijfbooms (Deut. 24:20), twee of drie bessen in den top der opperste twijg, die men met alle moeite niet heeft kunnen bereiken, en vier of vijf aan zijne vruchtbare takken, die men in de dichte bladeren heeft voorbijgezien, spreekt de HEERE, de God Israël's.

Men schudt den olijfboom af, zo nauwkeurig men kan en laat gene vrucht hangen, die in 't oog valt; dit verhindert echter niet, dat hier en daar in den kop des booms en aan de takken, die het zwaarst geladen waren, enige weinige olijven blijven hangen, doch welker getal nauwelijks verdient genoemd te worden. Zo zou het met de wegvoering van Israël door de ASSYRIËRS gaan. Wij lezen niet, dat zij opzettelijk enig volk in het land lieten blijven, gelijk naderhand Nebukadnezar in Juda. Die derhalve overbleven, waren alleen enige weinigen, ontsnapt aan het zwaard en aan de waakzaamheid dergenen, die het bevel der wegvoering moesten ten uitvoer brengen. Wij lezen nochtans (2 Kron. 34:9) van een overblijfsel uit Manasse, Efraïm en gans Israël.
In tijden van algemene rampen worden nog sommigen beveiligd, gelijk in tijden van het grootste bederf enigen zich nog zuiver en onbesmet van de wereld weten te gedragen.
Maar het gering aantal van de weinige ontkomenen onderstelt den dood of de gevangenis van de meeste menigte, en daarom worden deze overgeblevenen vergeleken bij de zeer geringe, overgeblevene vrucht des wijnstoks en des olijfbooms, nadat deze door den schudder of plukker zorgvuldig van hun vruchten beroofd zijn. Dus is het ook gelegen met het overblijfsel naar de verkiezing der genade, deze zijn zeer weinigen in vergelijking van de menigten, die den breden weg bewandelen.

7. Te dien dage 1), wanneer het oordeel der afzondering zijn doel bereikt heeft, zal de mens, de geredde uit het gericht, gelijk het hem als enen naar Gods beeld geschapene van den beginne af betaamd had, zien naar Dien, die hem gemaakt heeft, naar zijnen Schepper, en zijne ogen zullen onafgebroken op den Heilige Israël's zien als op den enigen Helper.

1) In vs. 7 en 8 wordt gesproken van het overblijfsel, dat weer naar den God van Jakob, naar den Heere der heirscharen leert vragen. Het oordeel der verwoesting en der ballingschap zal voor dit overblijfsel de gezegende vrucht achterlaten, dat het verwerpt den afgodendienst, en zich keert tot Hem, die het gemaakt heeft, tot den Heilige Israël's.

De beproeving zou voor hen ene vreedzame vrucht der gerechtigheid uitwerken.

8. En hij zal niet meer, gelijk het volk tot hiertoe gedaan heeft, aanschouwen de altaren, het werk zijner handen, de altaren, die hij naar eigen willekeur voor zijnen afgodendienst gebouwd heeft, noch hetgeen zijne vingeren gemaakt hebben zal hij niet aanzien, noch de bossen, de Astartes (Deut. 16:21), noch de zonnebeelden, zo als den Baäl.

9. Te dien dage 1), wanneer het oordeel de verwoesting veroorzaakt, die het te weeg moet brengen (vs. 1 vv.), zullen zijne sterke steden, de vestingen van Efraïm, waarop men zich thans zo verlaat, zijn als een verlaten struik, en opperste tak 2), welke zij verlaten hebben om der of voor de kinderen Israël's wil, d. i. gelijk de bouwvallen, die zich in bossen en op bergtoppen bevonden, die nu nog eenzaam in het land zijn van den tijd der Kanaänieten af, die eens bij de verovering van het land hun burchten en vestingen voor het Israëlitische leger moesten ruimen, hoewel daar verwoesting zal wezen of, en verwoesting zal er zijn.

1) Met vs. 9 wordt de aankondiging van het oordeel voortgezet, welke door vs. 7 en 8 was afgebroken.
2) In het Hebr. kaäzoebath hachoresch wehaämir. Beter: Als de ruïne van het woud en van den bergtop. Het zou met de sterkten en burchten van Efraïm gaan, als het vroeger gegaan was met de burchten der Amorieten, waarvan de ruinen nog in de wouden en op de bergtoppen te zien waren.

10. Want gij, o Israël! hebt den God uws heils vergeten, die waarlijk de hulp kon geven, welke gij bij die steden zoekt, en hebt niet gedacht aan den Rotssteen uwer sterkte (Deut. 32:4, 15, 18, 30 v. Ps. 18:3; 31:3). Daarom, om deze uwe verwijdering van God, zult gij wel liefelijke planten planten, een vreemden godsdienst invoeren, allerlei plannen maken, zo als uwe verkeerde gezindheid u die ingeeft, en allerlei ondernemingen dienvolgens aanvangen, en gij zult hem met uitlandse ranken (Hoofdstuk 16:8) bezetten, geheel en al naar de wijze der heidenen wandelen.

De woorden moeten in den verleden tijd worden vertaald: gij hebt wel lieflijke plantingen, of plantingen der lieflijkheden en der wellusten geplant. De Israëlieten hadden hunnen kerkelijken en zedelijken toestand gelijk gemaakt aan kweekhoven en plantingen der wellusten, dat is te zeggen, zij hadden vreemde en valse leringen nagejaagd, welke alleen dienden tot streling van het wellustig en verdorven vlees, hoedanig de afgodische grondstellingen der heidenen waren. Verder hadden zij dezen kweekhof bezet met uitlandse ranken of scheuten; dat is, zij hadden allerlei vreemde godsdienstplechtigheden overgenomen.

11. Ten dage, als gij ze zult geplant hebben, zult gij die doen wassen, gij hebt u met allen ijver toegelegd, om die vreemde plechtigheden te verspreiden, en u verenigd met Syrië, om

Juda en Jeruzalem ten onder te brengen (2 Kon. 16:5 vv.), en in den morgenstond zult gij uw zaad doen bloeien, gelijk iemand, die des morgens zijn zaaisel besproeit, en er alles aan doet, wat dienen kan om het te doen uitspruiten, zo hebt gij al wat mogelijk is in het werk gesteld, om de verbastering in den godsdienst te bevorderen, doch het zal, terwijl gij denkt de garven van dezen akker, dien gij meent zo wel verzorgd te hebben, te oogsten, maar een hoop van het gemaaide zijn, in den dag der ziekte en der pijnlijke smart 1), gij zult de vrucht alleen gewenst hebben, maar in den oogstdag zult gij smartelijke ondervindingen hebben (2 Kon. 15:29; 17:3 vv.).

1) Israël had hulpe gezocht, niet bij dien God, die het van oude tijden af een God des heils en der genade was geweest, maar bij de volken rondom. Nu spreekt hier de Heere uit dat het zich zelven niets dan ellende heeft berokkend. De Heere vergelijkt daarom wat Israël geoogst heeft bij een hoop koren ten dage der smart.

12. Maar-het machtige leger, dat uit het noorden tegen u komt, om Gods gericht aan u te volvoeren, zal eveneens door God worden overgegeven en plotseling vergaan. Wee der veelheid der grote volken, die ik tegen u zie optrekken, maar die, zonder het te vermoeden, hun eigen ondergang te gemoet gaan, die daar bruisen, gelijk de zeeën bruisen; en wee het geruis der natiën, de ASSYRIËRS en alle onder hun macht tot ene grote volksmenigte verenigde volken, die daar ruisen, gelijk de geweldige wateren ruisen, wanneer de storm ze in beweging heeft gebracht.

13. De natiën zullen wel ruisen, gelijk grote wateren ruisen; doch Hij, de Heere, wie het slechts één woord kost, om ook de wildste watergolven tot rust te brengen (MATTHEUS. 8:26), zal hem schelden, zo zal hij verre weg vlieden, ja hij zal gejaagd worden, die gehele ontzettende mensenmassa a), als het kaf der bergen, het daar bij het uitdorsen van het koren achtergeblevene kaf (Deut. 25:4 en Ruth 3:4), van den wind, en gelijk een kloot ("een stoppel") van den wervelwind (vgl. 2 Kon. 19:35 vv.).

a) Job 21:18. Ps. 1:4; 35:5; 83:14.

De woorden des profeten ruisen zelf als grote wateren, zij bruisen als de baren der zee. Aan het plotseling verdwijnen der met verdovend gedruis in 't land indringende Assyrische rovers in één nacht des goddelijken gericht, beantwoordt voortreffelijk de korte ineengedrongen rede, die dit voorstelt in de kleinste ruimte.

14. Ten tijde des avonds, ziet, zo is er verschrikking, eer het morgen is, is hij er niet meer, hij is verdwenen. Dit is het deel dergenen, die ons beroven, der ASSYRIËRS, en het lot dergenen, die ons plunderen.

Dat juist het orakel over Damascus, op den vierden trap zo omvattend; en voor Israël zo rijk in beloften is, is daaruit te verklaren, dat Syrië in het bestrijden van Israël de voorloper van Assur was, en daaruit, dat het verbond van Israël met Syrië de oorzaak der verwikkelingen met Assur is geworden.

Zo kan God in één ogenblik de vijanden zijner Kerk en al hun macht verbreken, zelfs dan als zij het verschrikkelijkst voorkomt, en dit is geschreven ter bemoediging van Gods volk in alle eeuwen, wanneer zij zich als een ongelijke partij moeten aanmerken voor hun tegenpartijen. Als God de zaak Zijner vrienden in handen neemt, wee dan de genen, die hen trachten te benadelen.

HOOFDSTUK 18.
BEKERING DER MOREN.
V. Vs. 1-7. Met het slot der vorige voorspelling, die op den ondergang van het Assyrische leger onder Sanherib in het jaar 713 v. Chr. doelde, hangt ten nauwste zamen de profetie over Morenland, waaronder wij de landen van Nubië, Abyssinië en Opper-Egypte hebben te verstaan. Wij vinden dan ook geen bijzonder opschrift en gene andere gedachte wordt gevolgd dan deze: de werking van de wonderbare hulp des Heren, die in Assurs ondergang gebleken is, is ene, die tot in de verste oorden, ja zelfs over den gansen aardbodem zich uitstrekt, hare vrucht is ene geestelijke verovering, zodat zij van de grootste betekenis is. De profeet keert zich nu met ene toespraak, die tot opmerkzaamheid opwekt, tot een land, dat hij niet noemt, maar naar zijne bijzondere eigenaardigheden aanwijst, en tot een volk, dat juist nu, nu het Assyrische leger in Judea trekt, in de ijverige bemoeiing is gebracht, om den machtigen vijand in den strijd te ontmoeten, daar die het eigenlijk op hem gemunt heeft. Het moet slechts getroost alle krijgszuchtige voornemens laten varen, en in plaats daarvan liever met den gehelen aardbodem opletten, op hetgeen de Heere zal beginnen (vs. 1-3). Deze zal, Zich vooreerst geheel en al stilhoudende, op hetzelfde ogenblik, dat de vrucht der Assyrische plannen, tot oprichting van ene de ganse aarde omvattende wereldheerschappij, rijp schijnt te zijn, zodat het nog slechts nodig is die te plukken, plotseling tussen beiden treden en het gehele gewas vernietigen, en Assurs overmoed zal met ene vreselijke nederlaag eindigen, zodat de roofdieren aan de 185. 000 lijken zomer en winter meer dan genoeg voedsel hebben (vs. 4-6). Ten gevolge van het aanschouwen van zodanige wonderen, zal dan het volk, dat in den beginne werd aangesproken, aan den Heere die te Zion woont, ere geven, en met de volken der afgelegenste landen Zijn eigendom worden. (vs. 7).

1. Wee 1) het land, dat schaduwachtig is van wege de hoge bergen, aan de frontieren 2), aan de vleugelen, aan de uiteinden, dat aan de zijde der rivieren 3), van Morenland van Ethiopië is, aan de zijde van den Nijl.

1) Zach. 2:6 en 7 is het woord door onze Overzetters door “hui, hui” vertaald, het wee heeft hier dan ook een meer medelijdende betekenis.
2) “Een land beschaduwd aan beide zijden, ” zo mocht Egypte heten, schoon er bijkans geen boom of heester gezien werd, omdat het aan de oostelijke en westelijke zijde door bergen werd ingesloten, die, ten minste dichterlijk, kunnen gezegd worden, het te beschaduwen. Lowth vertaalt deze spreekwijze, in navolging van Bochart, door het land der gevleugelde cimbalen, en verstaat er door een speeltuig, ‘t welk aan Egypte bijzonder eigen was, bij de lateren bekend onder den naam van sistrum.

Volgens Luthers verklaring is het genoemd “het land, dat vele schaduw gevende zeilen, of vele havens en schepen heeft. ” Volgens Umbreit: “gij land met vleugelgeklepper” als beeld van de ruisende golven die het omsluiten. Delitzsch vertaalt ook, van vleugelgeklepper, n. l. van de insecten, waarvan het land vanwege de rijkdom van water en het klimaat wemelt. Vitringa vertaalt, schaduwachtig van wege de gebergten.
3) De profeet bedoelt of de rivieren die in den Nijl vallen, waaronder de Astaboras en Astapus, volgens Strabo, de voornaamste waren, of de Nijl zelf, genoemd de rivier van Morenland, omdat zij daaruit afloopt naar Egypte, en in ‘t meervoud, (Ezechiël. 29:3, 4) hetzij

om de rivieren, die zij onderweg ontvangt, ten anderen van wege de waterleidingen, daaruit afgeleid, eindelijk om de verschillende stromen en kanalen, waarin zij zich verdeelt, boven in Ethiopië, waar zij door hare takken verscheidene eilanden vormt, waaronder Meroë een der voornaamste is, en beneden in Egypte waar zij zich door zeven beroemde kanalen in de Middellandse zee ontlast.

2. Dat, dewijl het thans in zijnen koning Thirhaka de heerschappij over geheel Egypte bezit (1 Kon. 3:1), en bij het bericht van het naderen van het Assyrische leger tegen dit land in verschrikking is (2 Kon. 18:13), gezanten zendt over de Rode zee 1), en in schepen van biezen 2) (Exod. 2:3), op de wateren, om op te roepen, dat men zich tegen den Assyrischen veroveraar in alle delen van het rijk gereed make (vgl. 2 Kon. 10:19)! Gaat henen, gij snelle boden van den Ethiopischen heerser! zo roep ik, de profeet des Heren, u toe. Gij behoeft u niet te vermoeien met het overbrengen der oproeping. Gij kunt naar huis terugkeren en de boodschap overbrengen, dat de vijand reeds vernietigd is. Gaat henen tot een volk, het volk van uw land, dat getrokken is, dat ene bijzondere lengte heeft (Hoofdstuk 45:14), en geplukt 3), beroofd van haar is, daar zij menigmaal het hoofd en het gehele lichaam scheren. Gaat heen tot een volk, dat vreselijk is van wege zijne lichaamssterkte en dapperheid, van dat het was en voortaan, dat altijd door nog machtiger is geworden; een volk van regel en regel, en van vertreding 4), welks land de rivieren beroven, daar het water in verschillende kanalen wordt afgeleid 5).

1) Ook de Nijl wordt menigmaal “zee” genoemd; ook kan het zien op de meren of andere grote verzamelingen van water.
2) Diodorus Siculus, Strabo en Plinius verhalen, dat bij Egyptenaren en Ethiopiërs gewoon is geweest, het gebruik van schuiten, gemaakt van biezen of riet; deze waren hun beter dan houten, omdat zij sneller en goedkoper waren, lichter over land konden vervoerd worden, hetwelk in die landen dikwijls nodig was, en tevens veiliger waren van wege de veelvuldige klippen, rotsen en watervallen in den Nijl.
3) In het Hebr. El gooi memusschak oemorat. De Staten Vertaling heeft: tot een volk, dat getrokken is en geplukt. Beter is het, tot een volk, krachtig van bijzonderen lengte, en glad gemaakt, d. i. van de haren ontdaan. Anderen vatten het laatste woord op in den zin van, vlug, snel, nog anderen van, verderflijk. In elk geval wordt hier van de Ethiopiërs gesproken.
4) Het “regel en regel en van vertreding” kan opgevat worden volgens Hoofdstuk 34:11, dat het overal, waar het komt, “een richtsnoer der woestigheid en een richtlood der ledigheid trekt. ”

Van regel op regel en van vertreding of, van bevel op bevel en van vertreding. Dit ziet op de veroveringszucht van dit volk, zodat het telkens de grenzen uitzette en vertrad, wie tegen hen opstond, of niet onder hun scepter wilde bukken.
5) Waartoe deze bijzondere uitvoerigheid in plaats van het eenvoudig noemen van het volk, dat bedoeld is? Daarin ligt ene goddelijke ironie, dat het zo grote, heerlijke, en (om zijne natuurlijke gaven) niet zonder reden hovaardige volk zich bij het dreigend gevaar zo sterk verontrust, en zich zo machtig inspant, daar Jehova, de God van Israël, de dreigende macht in den nacht zal vernietigen, en dus al het zorgen en het vermoeien van Ethiopië geheel en al

nutteloos is. De profeet weet het zeker, dat de boden naar huis kunnen gaan, om zulk ene daad van Jehova aan de hunnen en aan de gehele wereld bekend te maken.

Nog moeten wij van ene geheel verschillende opvatting van onze plaats melding maken, die in de oude overzettingen en bij de Rabbijnen gevonden wordt. Deze houden het volk, tot hetwelk de gezanten worden gezonden, voor het Israëlitische. Men verklaart die woorden dan aldus: "Gaat tot een volk, verward en geplukt (vgl. Hoofdstuk 50:6) tot een volk vreselijk van toen af (van de nederlaag van Sanherib) en verder, een volk van regel op regel (meetsnoer der verdelging) en vertreding (in passieven zin), welks land stromen (vijandelijke legers, Hoofdstuk 17:12) beroofden. " .

3. Maar verneemt niet alleen, gij Ethiopiërs! van uwe naar huis teruggekeerde boden het bericht van hetgeen de Heere kan doen; alle gij ingezetenen der wereld, en gij inwoners der aarde, wie gij ook zijt! Als men de banier zal oprichten op de bergen van het Joodse land, en aldaar den standaard zal planten om krijgsvolk te vergaderen, zult gijlieden het zien, en als de bazuin zal blazen, om het volk ten strijde aan te moedigen, zult gijlieden het horen. De Heere maakt zich gereed, om de wereld te verlossen van de Assyrische macht.

Ene banier oprichten en op de bazuin blazen zijn gewone tekenen van oorlog. De profeet wil hier zeggen, dat God zelf Zich de zaak Zijns volks zou aantrekken op een merkwaardige wijze, en hij vermaant alle volkeren, om acht te geven op Zijne handelingen.

4. Dat doet Hij echter in 't verborgen en stil, zonder eerst lange voorbereiding nodig te hebben; Hij doet het plotseling als in één ogenblik. Want alzo heeft de HEERE tot mij gezegd: Ik zal eerst een tijd lang stil zijn, Mij rustig houden en in niets ingrijpen, en zien in Mijne woning, hier boven in den hemel gezeten (1 Kon. 8:39. Ps. 33:14), als de glinsterende hitte op den regen, als ene wolk des dauws in de hitte des oogstes 1).

1) Gelijk koningen, in hun paleizen zittende, niettemin op alles toezien en hun koninkrijk bezorgen, alzo belooft God, dat Hij Zijne kerk, terwijl hij Zijne oordelen over de heidense volken volvoert (vs. 5 en 6) zal verschonen, verkwikken en weldoen, gelijk een zonneschijn na den regen en ene dauwige wolk in den oogst lieflijk zijn.

Anderen verstaan, dat hier begint de beschrijving van Gods oordeel, alsof God zei: "Ik zal wel toelaten, dat de Moren er zich tot tegenweer verzamelen, of (als anderen), dat de ASSYRIËRS een tijd lang met hun geweld voortgaan, maar het zal hun tot hun eigen verderf strekken, gelijk onmatige hitte na groten regen het teder gewas, en ene dikke, natte, mistige wolk den oogst bederven. "
Gedurende de glinsterende warmte bij zonneschijn en gedurende de wolk des dauws in den zonnegloed, d. i. onder de allergunstigste omstandigheden moeten, ten gevolge van Mijn rustig toezien, de plannen van Assur zich ontwikkelen tot op het punt, waarop zij menen te zullen oogsten of aan het werk de kroon op te zetten (lees hier 2 Kon. 18:13-19 :13).
De vertaling kan niet anders zijn dan, als de glinsterende hitte bij zonneschijn, als een wolk des dauws tijdens de hitte des oogstes. De Heere zegt hier dat Hij rustig zal neerzien, op het uitdijen van de wereldmacht van ASSYRIË, dat Hij zal toelaten dat Assur groeit en bloeit,

zoals het veldgewas en de wijnstok groeit en bloeit, als de zonnehitte des daags wordt afgewisseld door den verkwikkenden en verfrissenden dauw van den nacht, totdat het Zijn tijd is, om als met één slag die macht te vernietigen en Assur uit de rij der volkeren weg te vagen.

5. De Heere kan ook zeer wel alles, wat tegen Zijn rijk gericht is, even als hier bij Assur, en tot op het laatste ogenblik der beslissing, zich gunstig laten ontwikkelen, daar Hij nog op dat ogenblik kan ingrijpen; zo doet Hij ook hier. Want vóór den oogst, voordat het tot gehele inzameling der vruchten, hier tot werkelijke inname van Jeruzalem, komt, als de botte, de knop, volkomen is, en de onrijpe druif rijp wordt na den bloesem, zo zal Hij door een wonder Zijner almacht (2 Kon. 19:35) de ranken met snoeimessen afsnijden, en de takken, die zoveel vrucht beloofden, wegdoen en afkappen.

Zou de goddelijke verlossing recht tijdig zijn voor Zijn volk, zij zou het ook, doch in een omgekeerden zin zijn ten opzichte van de ASSYRIËRS. Hun vernedering zou juist plaats hebben, als hun plannen tot volkomen rijpheid naderden, en zij welhaast bezitters, voornamelijk van Juda en Egypte, zouden zijn. Des profeets voordracht is hier wederom zinnebeeldig, maar zeer verstaanbaar. ASSYRIË is een wijnstok, zijne plannen zijn de vruchten daarvan; deze doen zich eerst voor als knop of botte, deze bloeit, de bloesem wordt druif, de druif nadert tot rijpheid, maar-zij komt niet tot rijpheid: vóór den oogst rukt God niet alleen den bloesem weg, maar Hij snijdt de ranken met trossen en druiven af, en kapt zelfs de loten weg, al het jong en vruchtdragend hout, zodat van den bloeienden wijnstok nu alleen een dorre verlaten stam overblijft.

6. Zij, die hier onder het beeld van ranken en takken bedoeld zijn, namelijk de plotseling en in zo grote menigte omgekomene ASSYRIËRS, die het toppunt van hun macht reeds zo nabij waren, zullen te zamen gelaten worden, den roofvogelen der bergen ten spijze, en den dieren der aarde ten door, daar men de talloze lijken niet eens kan begraven (Hoofdstuk 37:36); en de roofvogelen zullen op hen overzomeren, den gehelen zomer daarop doorbrengen, daar zij meer dan genoeg tot hun spijze vinden, en alle dieren der aarde zullen daarop overwinteren 1) en zich daar verzadigen.

1) Dit schijnt te zien op de overvalling van het Assyrische leger, door den vernielenden Engel, wanneer de lichamen der verslagenen, welke als de takken ener afgesneden wijnstok hier en ginds verspreid lagen, ten prooi gelaten zijnde voor de vogelen van het gebergte en van de wilde beesten der velden, om er winters en zomers door, op te blijven azen.

7. Te dier tijd, wanneer dat alles en nog veel meer, dat voor ene latere toekomst bewaard blijft, zal geschied zijn, zal den HEERE der heirscharen een geschenk gebracht worden van het volk, dat getrokken is en geplukt, waarvan in vs. 2 sprake was, en van het volk, dat vreselijk is van dat het was en voortaan, een volk van regel en regel, en van vertreding, welks land de rivieren beroven; een volk van bijzondere natuurlijke voortreffelijkheid zal Hem, den volvoerder dier grote daden huldigen: het zal dus ene geestelijke overwinning van buitengewone betekenis zijn. Het zal komen tot de plaats van den naam des HEREN der heirscharen, tot den berg van Zion te Jeruzalem.

De profetie is te haren tijde, na Christus verschijning vervuld. De eersteling was de kamerling van de koningin van Morenland (Hand. 8:27). Later is het ganse volk Christen geworden en in Abyssinië heeft zich de Christelijke kerk te midden der Mohammedanen staande gehouden tot op onzen tijd toe.

Wij moeten nooit denken, dat God voor Zijne kerk niet zorgt en geen acht geeft op der mensen handelingen, omdat Hij de bozen voor een tijd laat voortgaan. Hij heeft wijze redenen om zo te doen, die wij nu niet kunnen verstaan, maar die hierna openbaar worden, op den groten dag van Zijne komst, wanneer Hij hun werk in ‘t oordeel zal brengen en ieder zal vergelden naar zijne werken.

HOOFDSTUK 19.

VERNEDERING EN BEKERING DER EGYPTENAREN.

VI. Vs. 1-25. Van Ethiopië, het toen heersende land, daalt de profetie vervolgens af tot Egypte, het toen beheerste. Omdat geen volk der aarde van den aartsvaderlijken tijd af, zo nauw in de geschiedenis van het rijk Gods ineen gevlochten geweest is als Egypte (Ex. 12:40), en Israël nooit mag vergeten, dat het daar is groot geworden (Deut. 23:7 v), is de voorzegging ten opzichte van dit land van belang, en kan zij niet dringend genoeg spreken, noch in 't geen zij bedreigt, noch in 't geen zij belooft. Wat nu vooreerst de dreigende helft van ons orakel (vs. 1-15) aangaat, zo kondigt zij ene binnenkort te wachten daad van Goddelijke vergelding aan, door welke Egypte tot op zijne grondvesten zal worden geschokt. Ene gehele omkering door een algemenen burgeroorlog, ene gehele radeloosheid en onhoudbaarheid in de politiek en daarop volgende tirannie zijn de toestanden, die het land wachten. Zijn bestaan wordt zelfs twijfelachtig, daar de Nijl, het uitgangspunt van allen tijdelijken welvaart voor Egypte, met zijne armen en kanalen verdroogt en alle voedingsmiddelen te gronde richt. Nu wordt ook de stand der geleerden te schande met den roem zijner wijsheid, dien het zich aanmatigt. Een gericht der verblinding brengt volkomen radeloosheid en verslagenheid te weeg in plaats van die duistere zelfgenoegzaamheid, die het oude Egypte zo in 't bijzonder kenmerkt. De brug tussen de beide helften van het orakel tussen het gericht, dat het eerste, en de redding, welke het tweede deel verkondigt, vormen hierop vs. 16 en 17. Het begin van verandering ten goede wordt veroorzaakt door den algemenen schrik, die zich van de Egyptenaren meester maakt en voor Israël's God en voor Israël's land, voor welke zij te voren volstrekt niet vreesden, en hen nu met ene waarachtige siddering vervullen. Wat nu verder de andere of de belovende zijde onzer profetie (vs. 18-25) aangaat, zo klimt deze steeds evenzeer op als te voren de menigte van straffen in de eerste helft van het orakel. Zij wijst het begin der bekering in vijf steden des lands aan, die Kanaäns taal spreken en zich Jehova ten eigendom overgeven; zij toont den voortgang der bekering aan in een altaar des Heren, dat midden in het land is en in een opgericht teken des Heren, dat aan de oostelijke grenzen naar de zijde van Kanaän staat, als een getuigenis, dat Egypte heeft opgehouden profane (gewone of heidense grond te zijn; zij wijst de volmaking der bekering aan in de uitbreiding van de kennis des Heren over het gehele volk, en de leiding en opvoering daarvan van de zijde van Jehova, volgens de grondstellingen van Zijnen heilsweg. Maar het is nog niet genoeg met zulk ene voltooiing van Egypte's bekering; ook heeft de voltooiing plaats van de rechte onderlinge verhouding van de volken der wereld, wier hoofdvertegenwoordiger Egypte is en van de verhouding van de volken der wereld ten opzichte van Israël, die daarin den bewerker van hunnen zegen hebben.

1. De last (Hoofdstuk 13:1) van Egypte (Gen. 12:10). Ziet, de HEERE rijdt, gelijk Hij steeds doet, wanneer Hij Zich in Zijne majesteit als Rechter wil openbaren (Ps. 18:11), op ene snelle wolk, en Hij zal in Egypte komen, om daar gericht te houden; en de afgoden van Egypte, van welke daar ene talloze menigte is (Jer. 43:12 vv.), zullen bewogen worden van Zijn aangezicht, door de onmiddellijke tegenwoordigheid Gods, en het hart der Egyptenaren zal smelten van angst in het binnenste van hen, daar zij weten, dat zij mede in het gericht over hun goden moeten delen.

Gelijk de Heere een dag gesteld heeft over de lichamelijke sterkte en macht der ruwsten en afgelegenste Afrikaanse volkeren, dat zij in ootmoed neerzinken voor den Heilige Israël's, zo is Zijn wil thans, de beroemdste wijsheid der oude wereld, de trotsheid van Egypte te schande te maken. Hij, de levende, eeuwige God, wie de natuur met al hare krachten en verschijnselen dient, die de wolken maakt tot Zijnen wagen en op de vleugelen des wind, wandelt (Ps. 104:3), laat Zich op ene lichte wolk naar dat land dragen, in 't welk een afgodisch volk de zonen Israël's eenmaal gevangen hield en met schimp en smaad overlaadde. De profeet schildert het snelle werken Gods in de verte met een zachten, meer zinrijken trek; hij wil met het gebruikte beeld zeker nog een dieperen zin uitdrukken, dan dien, die het naast slechts in poëtische algemeenheid voor de hand ligt. De goden der Egyptenaren zijn slechts natuurbeelden, voor welke beneden op aarde blinde volken knielen; die God, die Zich Zion tot Zijn zetel verkoos en in des hemels hoogte troont, de Schepper en Heere, van al wat er is, bedient Zich van de elementen, waartoe Hij wil. Het luidt zo waar en groot, als men leest, dat voor Hem de afgoden des lands gebeefd hebben, en het hart der Egyptenaren gesmolten is. Nog staan de levenloze goden op hun plaste, nog zijn de Egyptenaren trots op deze macht-want des Eeuwigen gericht is tot nu toe niet losgebroken over hun nietigheid-:daar komt Hij naar Egypte, en de goden sidderen en de mensen vrezen.

2. Want Ik zal, Mijn vonnis nu aan het land volvoerende, de Egyptenaren tegen de Egyptenaren verwarren, hen tot bloedige burgeroorlogen bewegen, dat zij zullen strijden een iegelijk tegen zijnen broeder, en een iegelijk tegen zijnen naaste, stad tegen stad, koninkrijk tegen koninkrijk.

Vergelijk de geschiedkundigen vervulling dezer profetie in den tijd der zogenaamde Dodekarchie, welke de Ethiopische heerschappij in Egypte verdrong en ene lange reeks van burgeroorlogen ten gevolge had. (1 Kon. 3:1).

3. En de geest, de moed, der Egyptenaren zal gedurende deze treurige tijden uitgeledigd worden in het binnenste van hen, bij hen vergaan, en hunnen raad zal Ik verslinden, zodat zij, dit anders zo verstandige volk, zich zelven niet meer weten te redden en te helpen, dan zullen zij hun afgoden vragen en de bezweerders en de waarzeggers en de duivelskunstenaars, wier vaderland dat Egypte is.

4. En het zal hun niets baten, want Ik zal de Egyptenaars gedurende dien moeitevollen tijd besluiten in de hand van harde heren, de dodekarchen, die zich van de heerschappij over het land meester maken, en een strenge koning, Psammetichus I, in gemeenschap met zijne opvolgers (1 Kon. 3:1 2 Kon. 23:29; 24:20) zal, nadat de tijd der dodekarchie zal geëindigd zijn, over hen heersen; want hoewel hij uitwendig het land tot een bloeienden toestand brengt, zal hij toch het volk met zijne buitenlandse soldaten en zijne kostbare ondernemingen zeer zwaar drukken, spreekt de Heere, HEERE der heirscharen.

5. En zij zullen de wateren uit den Nijl, die wel ene zee mag worden genoemd (vgl. Nah. 3:8, de kanalen, die het land doorsnijden en het vruchtbaar maken (Gen. 41:4), doen vergaan, 1) zodat bij de reeds door Mij beschikte tirannie nog ene andere straf komt, namelijk gebrek aan voedsel, en de rivier de Nijl zelf zal verzijpen, verdorren, en verdrogen.

1) Beter: En de wateren uit de zee zullen vergaan, d. i. verdwijnen. De rivier de Nijl was de vruchtbaarmakende stroom voor de Egyptenaren. Als deze niet het land overstroomde en met zijn nagelaten slib vruchtbaar maakte, kwam er hongersnood. Zo was derhalve deze aankondiging een schrikkelijke, dewijl een verschrikkelijke hongersnood er ‘t gevolg van zou zijn.

6. Zij zullen ook de rivieren, de verschillende armen van den Nijl bij hare uitwateringen verre terugdrijven, zij zullen ze uithozen, en de gedamde stromen opdrogen, het riet en het schilf, die aan den oever groeien en tot velerlei zaken dienen, zullen verwelken ten gevolge van gebrek aan water.

Beter worden met Umbreit vs. 5 en 6 vertaald: “En de wateren uit de zee verdrogen, en de stroom droogt uit en verzandt, en de vloeden verspreiden stank; smal en droog worden Egypte’s stromen; riet en bieze verwelkt.
De letterlijke voorstelling is deze: de Nijl, van wiens overstroming alle vruchtbaarheid en vertier in Egypte afhangt zal niet zwellen, niet overvloeien: het gevolg zal wezen, dat het Nijlwater, het enige dat men in Egypte heeft, in de poelen en kanalen stilstaan, bederven en onbruikbaar worden zal; de Nijlgewassen, vooral het papierriet, dat men tot velerlei gebruik bezigde en dat een tak van bestaan was, zou kwijnen: alle neringen en bronnen van welvaart, die ook op de vruchtbaarmakende overstroming van den Nijl steunden, als landbouw, visserij, weverij, brouwerij en dergelijke zouden kwijnen en te niet worden, en Egypte zou tot een staat van grote schraalheid en magerheid vervallen. Het is moeilijk te beslissen, of wij deze voorstelling geheel naar de letter hebben op te vatten, dan of zij figuurlijk is en het ophouden van bloei en welvaart onder ene tyrannische regering betekent.

7. Het papiergewas bij de stromen, aan de oevers der stromen, en al het gezaaide aan de stromen zal verdrogen, het zal weggestoten worden, geheel verwelken en niet meer zijn, er zal geen schuim van overblijven, het zal zijn, alsof het er nooit geweest is.

8. En de vissers zullen treuren, omdat zij in den anders zo visrijken stroom (Num. 11:5) niets meer kunnen vangen, en allen, die den angel in de stromen werpen, zullen rouw maken over de brodeloze tijden, en die het werpnet uitbreiden op de wateren, zullen kwelen, zullen kermen.

Dit was te zwaarder plaag voor de Egyptenaren wier gewone spijs vis was, daar zij uit bijgelovige begrippen weinige levende schelpdieren doodden en aten, gelijk gewijde en ongewijde schrijvers verhalen.

9. En de werkers in het fijne vlas, die klederen voor de priesters werken (Gen. 50:) zullen beschaamd worden, daar hun de grondstoffen ontbreken; ook de wevers van de witte stof, die door niet-priesters gedragen wordt.

10. En zij zullen met hun fondamenten, hun machtige, de hoogste kasten of voorname standen van het volk, verbrijzeld worden, allen, die voor loon lustige staande wateren maken 1), in

één woord alle arbeiders, alle huurlingen zowel als de voornaamsten zullen in diepen rouw gedompeld worden en gebrek lijden.

1) Beter: En hun fundamenten zullen verbrijzeld worden. D. w. z. de voornamen, de eersten van het land zullen omkomen.
2) In het Hebr. Kol-ozee sèker agmee nèfesch Beter: En al de loonarbeiders zullen zielsbedroefd zijn.

In dit vers hebben we de tegenstelling tussen de hoogst aanzienlijken en de geringste klassen. Zij, op wie het staatsgebouw steunden, zouden omver gestoten worden, en zij die om loon dienden zouden treuren, dewijl zij geen werk hadden noch brood voor hun huisgenoten.

11. Gewis de vorsten van Zoan, (laagoord), die zeer oude stad aan den Tanietischen Nijlarm, die eens uit haar midden koningen zag opstaan (Exod. 5:1. 1 Kon. 3:1 zijn dwazen, daar zij bij zulk een toestand geen raad weten, de raad der wijzen, des raadgevers van Farao, de zo even genoemde vorsten, van welke de koning zich nog altijd als van zijne raadslieden bedient, is onvernuftig geworden, zij zijn ten einde raad. Hoe kunt gijlieden dan zeggen tot Farao: Ik ben een zoon der wijzen, een zoon der oude koningen? en kan dus ook enen koning goeden raad geven?

1) In het laatste van dit vers worden deze Egyptische wijzen in hun verlegenheid voorgesteld, hoe zij het maken zouden, wanneer zij al hun voorspellingen zouden zien missen en al hun raad in verderf en onheil verkeren? hoe zij dan hunnen ouden roem zouden ophouden? of zij dan nog met hun gewone trotsheid tot den Egyptischen koning, die hier, naar den gebruikelijken bijbelsen bijnaam Farao genoemd wordt, zouden duren zeggen: Wij zijn echte afstammelingen der beroemde oude wijzen en Egyptische koningen? Bij deze laatste grootsprekende uitdrukking moeten wij ons herinneren, dat de oude koningen van Egypte doorgaans tot den raad der wijzen behoorden, en in de orde der Magie waren ingewijd.

Farao had eertijds vele wijze raadslieden en Egypte was befaamd door zijne waarzeggers en wijzen, doch alle de raad van deze werd verbroken, en zij werden toen zo grote voorbeelden van onkunde en dwaasheid, als te voren van geleerdheid en schranderheid. Niemand roeme dan op zijne wijsheid, want die haar geeft kan ze ook schielijk weer wegnemen.

12. Waar zijn nu, o Egypte, uwe wijzen, op welke gij u zozeer beroemd hebt (1 Kon. 4:30)? dat zij u, wanneer zij werkelijk iets verstaan van Gods gedachten, nu, in dezen tijd van nood, te kennen geven of vernemen, wat de HEERE der heirscharen beraadslaagd heeft tegen Egypte, opdat daarna in de reeds aanwezige ellende hulp zou kunnen aangebracht worden en wat nog volgen mocht, mocht worden voorkomen?

13. Ziet, die wijsheid is tot schande geworden. De vorsten van Zoan zijn, gelijk boven in vs. 11 gezegd is, en steeds duidelijker blijkt, zot geworden, de vorsten van Nof of Memfis, ene tweede residentie der Egyptische koningen (Gen. 41:14) zijn bedrogen in hun trotse gedachten; zij zullen ook Egypte doen dwalen tot den uitersten hoek zijner stammen 1), de koning, op wie het gehele staatsgebouw rust.

1) In het Hebr. Pinnath schebatèba. Door de Staten Overzetters is het woordje tot er tussengevoegd. Dit moet niet. Beter vertaling is, de hoeksteen der stammen, of kasten, m.a.w., hij, op wie het staatsgebouw rust, de voornaamste der kasten, heeft ook Egypte doen dwalen. Dat is, de wijzen en de vorsten zamen, van den koning af tot den wijze toe, hebben het land in verwarring en in ellende gebracht.

14. De HEERE heeft, door een rechtvaardig gericht, om de inwendige nietigheid der gehele wereld en de zo trotse wijsheid en kunst van Egypte door jammerlijke radeloosheid openbaar te laten worden, enen zeer verkeerden geest, een drank der dwaling ingeschonken in het midden van hen, en zij hebben Egypte doen dwalen en door de waanwijsheid harer priesterkaste bedrogen, in al zijn doen, gelijk een dronkaard zich om en om wentelt in zijn uitspuwsel.

De profeet wil in dit vers zeggen, de Heere heeft den raad der Egyptenaren verdwaasd, alsof Hij hun had ingegeven een toverdrank, die hun vermogens ongeregeld maakt en hen buiten staat stelt tot redeneren of het nemen van bedachtzame maatregelen, gelijk iemand, die van den drank overwonnen is, wiens gedachten wild en verstrooid zijn, zodat hij van de ene zaak op de andere valt en geen redelijk besluit kan nemen.

15. En er zal geen werk wezen voor of door de Egyptenaren, hetwelk het hoofd (Hoofd. 14), of de staart, de tak of de bieze doen mag (Num. 5:4). Grote noch geringe, aanzienlijke noch arme weet meer raad.

1) Hiermede voorspelt de Heere dat er niets gedaan zal of kan worden, wat Egypte uit dien ellendigen toestand zou redden, noch door het hoofd van den staat, noch door zijne vorsten, noch door den gemenen man.

16. Te dien dage zullen de Egyptenaren zo schuchteren en blode zijn als de vrouwen, en zij zullen beven en vrezen van wege de beweging van de hand des HEREN der heirscharen, welke Hij tegen hen bewegen zal, om hun altijd nieuwe slagen toe te brengen.

17. En het land van Juda, dat zij te voren zo dikwijls tot een oorlogstoneel hebben gemaakt, maar nu als een land hebben leren kennen, welks God met Zijne macht over het land dan gebieden, gelijk Hij wil, zal den Egyptenaren tot een schrik zijn; zo wie het vermelden zal, die er aandachtig op let en het overweegt, die zal in zich zelven bevreesd wezen van wege den raad des HEREN der heirscharen, dien Hij tegen hen beraadslaagd heeft en op zo ontzettende wijze volbracht.

Hoever onze profetie in Egypte’s toekomstige geschiedenis reikt, kan niet nader worden bepaald. Gelijk Drechsler juist opmerkt vindt men niet in den geschiedkundigen gang die werkelijk afscheiding tussen het eerste (vs. 1-15) en het tweede deel (vs. 16-25) van het orakel, dat wij hier in den tekst voor ons hebben, zodat de vervulling van het eerste deel geheel en al ten einde had moeten lopen, voordat het tweede deel tot werkelijkheid begon te komen. Gelijk aan de ene zijde het eerste gedeelte zich verre over tijden en tijdruimte uitbreidt, zo grijpt aan de andere zijde de vervulling van het tweede deel terug, stelt zich in

het proces, waarin de verwezenlijking van den inhoud van het eerste deel plaats heeft, en treedt de eerste stadie gelijktijdig hiermede terug. Wat wij dus kunnen aanmerken als geschiedkundig reeds vervuld is altijd slechts een meer of minder bijzonder voorspel der eindelijke vervulling, daar geschiedenis en profetie elkaar volledig zullen dekken.

18. Te dien dage, nadat het geloof aan de eigene goden is vernietigd, de Bewerker van hun plagen aan de Egyptenaren bekend is geworden, en nu de wens bij hen bestaat om met Israël's God verzoend te worden en in vriendschapsbetrekking met Hem te komen, zullen er vijf steden in Egypteland (vgl. over de betekenis van vijf met betrekking tot Egypte de bij Gen. 47:2. Exod. 2:10), zijn, sprekende de spraak van Kanaän, welke de heilige aan den dienst van den enen waren God gewijde taal is, en a) zwerende den HEERE der heirscharen als degenen, die Zijnen naam belijden (Deut. 6:14); ene zal genoemd zijn Is-Heres, ene stad der verstoring 1).

a) Deut. 10:20. Jer. 12:16.

1) Men heeft deze stad in de stad On of Heliopolis (Gen. 41:45) willen vinden, maar dan moest de naam in plaats van Is-Heres (= stad der verwoesting) Is-Cheres (zonnestad = Heliopolis) heten. In elk geval hebben wij hier een apocalyptische naam; men kan daarbij wel aan Heliopolis denken, zodat de zin zou zijn: de stad, die tot hiertoe Is-Cheres, de hoofdplaats der aanbidding van den zonnegod was, wordt door middel van ene kleine verkorting van haren naam tot Is-Heres, tot stad der verstoring, namelijk ter verstoring van den afgodendienst.

19. Te dien dage zal de HEERE een altaar hebben in het midden van Egypteland, ten teken, dat men daar Zijnen dienst kent en Hem aanbidt, en er zal een opgericht teken, ene Hem geheiligde zuil naar de wijze der obelisken, aan hare landpale voor den HEERE staan, tot een teken, dat ook aan gene zijde van deze grenzen het heilige land zijne voortzetting had.

Toen in het jaar 162 v. C. Demetrius Soter den Syrischen troon had beklommen (1 Kon. 11:5) en de hogepriesterlijke waardigheid, die sedert den moord van Menelaüs niet bekleed was geworden, aan Alcimus opdroeg (1 Makk. 7:4 vv.) vluchtte onder de oproeren, die hierop in Juda heersten, Onias, de zoon of kleinzoon van den vroeger vermoorden Onias III (zie 1 Makk. 1:11 en 16), vergezeld door priesters en Levieten, tot den koning Ptolemeus Filometor van Egypte (regeerde van 187-145 v. C.). Hij verkreeg van dezen, daar hij deels ene versterking van de verkleefdheid der Egyptische Joden aan de Ptolemeïsche dynastie beloofde, wanneer de tot hiertoe door deze naar Jeruzalem gezondene tempelschattingen tot een eigen tempel werden besteed, en zich deels op onze plaats als op ene openbaring van Gods wil beriep, de toestemming tot den tempelbouw. De plaats daartoe werd hem in de provincie Heliopolis aangewezen, en een niet ver van Leontopolis gelegen, aan Bubastis toegewijd heiligdom, tot aanbouw overgegeven. Men verklaarde nu in vs. 18, den naam Is-Heres naar het Arabisch voor: stad der verwoesters, d. i. van den leeuw, en vond in dat vers juist de stad Leontopolis voorzegd; in 't algemeen meende men dat dit gehele orakel door den nieuwen tempel vervuld was. Opgericht op een fondament van 60 voet hoog, geleek deze meer naar enen toren dan naar den tempel van Jeruzalem; het altaar was echter in grootte en

vorm aan dat te Jeruzalem gelijk; in plaats van den kandelaar had men ene hangende gouden kroon. Deze tempel kwam bij de Hellenistische Joden tot enig aanzien (Philo echter erkent hem niet en maakt er met geen enkel woord melding van); hij stond 233 jaren (van 160 v. C. tot 73 n. C.), en toen keizer Vespasianus hem liet opheffen, om den opstand der Joden te onderdrukken, die na de verwoesting van Jeruzalem in Egypte en Cyrene voortging, werd daar een ontzaglijke rijkdom gevonden. Het is duidelijk hoe weinig de stichting van zulk enen nieuwen tempel in Egypte, met den zin onzer profetie overeenkomt, daar hij in tegenspraak met het gebod van God omtrent ene plaats ter aanbidding (Lev. 17:1 vv. Deut. 12:17 vv.), terwijl bovendien boven geen sprake is van de verering van Jehova door Joden in Egypte, maar van de bekering der Egyptenaren zelf tot den waren God. Daarentegen kan men zeker de macht en het aanzien, welke het Jodendom in den tijd der Ptolemeën in Egypte bezat (1 Makk. 1:11) hier opmerken, in zoverre dit reeds ene overwinning was van Jehova's dienst over de Egyptische goden en in elk geval veel uitbreiding aan het Jodendom ook onder de inboorlingen verschafte. Maar veel heerlijker werd onze profetie vervuld in den Christelijken tijd, want tegen het einde der eerste eeuw was daar reeds meer dan één gedenksteen, dien men komende van Palestina naar Egypte aantrof en meer dan één altaar midden in het land.
Christus de groot altaar, die alle gaven heiligt, zou aldaar erkend, en alle evangelische offer van lofgezangen en gebeden Hem daar toegebracht worden, want volgens Mozes wet, mocht op geen ander altaar, dan op dien te Jeruzalem iets geofferd worden. In en door Jezus Christus is alle onderscheiding van volken weggenomen, en de geestelijke altaar of de Evangelische Kerk in Egypte is Gode zo aangenaam als ene in het land van Israël, gelijk ook alle geestelijke offers van geloof en liefde en een verslagen hart den Heere meer behagen, dan het bloed ven kalveren en stieren.

21. En, dit is het doel, waarop de toekomst steeds meer beslist wijst, de HEERE zal den Egyptenaren, door openbaring van Zijne macht en genade aan hen, steeds meer bekend worden; en de Egyptenaars zullen den HEERE kennen in altijd voortgaande kennis Zijner heerlijkheid te dien dage, zodat het van het begin der vijf steden en van het ere-altaar en het opgericht teken tot ene bekering van geheel Egypte komt; en a) zij, de Egyptenaars, hun kennis van den Heere ook bevestigende, zullen Hem dienen met slachtoffer en spijsoffer, welke zij volgens de voorschriften der Mozaïsche wet Hem brengen, en zij zullen den HEERE uit vrijen wil ook ene gelofte, zulke offers, waartoe dwang bestaat, beloven en die belofte betalen.

a) Mal. 1:11.

Men zette deze uitdrukkingen, ontleend aan het Oude Verbond, over in de taal des Nieuwen Testaments, en dan is alles op 't nauwkeurigst vervuld.

22. En de HEERE zal de Egyptenaars, terwijl Hij ze volgens dezelfde wijze behandelt als Israël (Lev. 26:44. Deut. 32:36), dapper slaan, wanneer zij zondigen, en wel zó, dat bij de plagen altijd het doel genezen 1) is, wat dan ook werkelijk volgen zal; en zij zullen zich Zijne bedoeling bij die slagen ook verstaande, tot den HEERE bekeren en Hij zal Zich ook, wanneer zij, tot Hem bekeerd, om wegneming der roede smeken, van hen verbidden laten, en

Hij zal hen genezen, 2) gelijk Hij altijd aan Zijne uitverkorenen doet (2 Sam. 7:14 vv Ps. 89:31 vv.).

1) Letterlijk staat er, dat de Heere God Egypte slaande zal genezen, m. a. w dat Zijne beproeving en zijn tuchtiging niet zal wezen om te verderven, maar om te genezen en te redden. De Heere God is niet meer voor Egypte een God van verre, maar van nabij, in waarheid een Helper en Redder, die het openbaren zal, dat ook dit land deelt in Zijne goddelijke liefde en genade.
2) Nadat Egypte in de eerste eeuwen na C. ene grote betekenis in de geschiedenis der Christelijke kerk heeft gehad, is het sedert het jaar 640 n. C. ene prooi van den Islam geworden, wanneer het daar tot bekering zal komen en hoe de genezing zal geschieden, moet de toekomst leren.

22. En de HEERE zal de Egyptenaars, terwijl Hij ze volgens dezelfde wijze behandelt als Israël (Lev. 26:44. Deut. 32:36), dapper slaan, wanneer zij zondigen, en wel zó, dat bij de plagen altijd het doel genezen 1) is, wat dan ook werkelijk volgen zal; en zij zullen zich Zijne bedoeling bij die slagen ook verstaande, tot den HEERE bekeren en Hij zal Zich ook, wanneer zij, tot Hem bekeerd, om wegneming der roede smeken, van hen verbidden laten, en Hij zal hen genezen, 2) gelijk Hij altijd aan Zijne uitverkorenen doet (2 Sam. 7:14 vv. Ps. 89:31 vv.).

1) Letterlijk staat er, dat de Heere God Egypte slaande zal genezen, m. a. w dat Zijne beproeving en zijn tuchtiging niet zal wezen om te verderven, maar om te genezen en te redden. De Heere God is niet meer voor Egypte een God van verre, maar van nabij, in waarheid een Helper en Redder, die het openbaren zal, dat ook dit land deelt in Zijne goddelijke liefde en genade.
2) Nadat Egypte in de eerste eeuwen na C. ene grote betekenis in de geschiedenis der Christelijke kerk heeft gehad, is het sedert het jaar 640 n. C. ene prooi van den Islam geworden, wanneer het daar tot bekering zal komen en hoe de genezing zal geschieden, moet de toekomst leren.

23. Te dien dage, wanneer nu alles, wat vijandig tegenover elkaar stond verenigd en onder een hoofd verbonden is, (Efeze. 1:10), zal er een gebaande weg tot druk verkeer wezen van Egypte in (naar) ASSYRIË, dat de ASSYRIËRS in Egypte, en de Egyptenaars in ASSYRIË komen zullen tot het genieten van broederlijke vriendschap en gemeenschap; en de Egyptenaars zullen met de ASSYRIËRS den HEERE dienen. 1)

1) Men moet de opklimming niet voorbijzien, waarin de vijf delen staan, die het tweede deel dezer profetie vormen: eerst (vs. 16 v.) de vrees als ene slaafse, maar toch geen vorm nog der bekering; vervolgens (vs. 18) reeds toe-eigening van een nieuw leven, maar toch slechts in beginsel en als de zaak van enige weinigen; met vs. 19-22 neemt de bekering een openbaar karakter aan, het volk als zodanig komt tot den Heere in de betrekking van het kindschap; een nieuw stadium ontstaat met vs. 23, de tweespalt van de machten der wereld zal wijken door de kennis van den waren God.

Vs. 23 baant den weg voor vs. 24. Als er hier sprake is van een gebaanden weg, dan wil dit niet zeggen, gelijk sommigen menen, dat Egypte onder het dwangjuk van ASSYRIË zal gebracht worden, maar dat eens Egypte en ASSYRIË gezamenlijk den Heere zullen dienen en vrezen, en dewijl de weg van ASSYRIË naar Egypte gaat door Kanaän, wordt nu in het volgende vers gezegd, dat Israël de derde in dit verbond zal worden.
Nu was alles nog ellende, straks zou de vijandschap van ASSYRIË nog dieper gevoeld worden, maar eens zou de tijd aanbreken, dat èn Israël èn Egypte èn ASSYRIË gezamenlijk de afgoden zouden vaarwel zeggen, en den levenden God zouden eren.

24. Te dien dage, wanneer het oude verbondsvolk zijne bestemming, om een zegen te worden voor alle geslachten der wereld (Gen. 12:3), bereikt heeft, zal Israël met de beide andere te zamen de derde (2 Petrus 2:5) wezen, met de Egyptenaren en met de ASSYRIËRS, tussen welke machten het zich tot hiertoe als in een klem bevond; het zal zijn een zegen in het midden van het land, in het midden der aarde, wier volkeren in Egypte en ASSYRIË hun vertegenwoordigers hebben.

25. Want de HEERE der heirscharen, het met Abraham begonnen particularistisch verbond nu tot het uitgestrekte universalismus makende (Gen. 14:20), zal hen zegenen, terwijl Hij het alle drie de erenamen van Israël Mijn volk (Hoofdstuk 1:3) het werk Mijner handen (Hoofdstuk 60:1) en Zijne erfenis (Ps. 33:12. Jer. 10:16) toekent, en aan alle drie die volken in gelijke mate toedeelt. Hij zal hen zegenen, zeggende: Gezegend zij Mijn volk, de Egyptenaars en de ASSYRIËRS, het werk Mijner handen, en Israël, Mijn erfdeel!

Egypte en ASSYRIË worden één in Jehova, en Israël is de derde in het verbond. Israël is dan niet meer alleen Gods volk, Gods schepping, Gods erfenis, maar Egypte en Assur zijn alle drie als Israël. Om dat uit te drukken worden de drie erenamen van Israël onder elkaar gemengd en elk der drie volkeren verkrijgt een van die kostelijke namen, waarbij voor Israël komt “Mijn erfdeel, ” als terugwijzende op de geschiedenis van zijn begin. Deze werkelijke gelijkstelling van de heidense volkeren met Israël is voor dit gene degradatie (vernedering); want hoewel voortaan geen wezenlijk onderscheid der volken in hun verhouding tot God bestaat, zo is het toch altijd Israël’s God, die erkend wordt, en Israël het volk, dat overeenkomstig de beloften tot middelaar van den zegen der aarde is geworden.
Allen zullen ze door hun dienst en eerbewijs en oprecht geloof, den Heere even aangenaam en welkom zijn. Allen zijn volk zijnde, zullen zij Zijne bescherming genieten, allen het werk Zijner handen zijnde, zal Hij zich hunner nooit onttrekken, en hen in staat stellen, om Zijne eer op de wereld te bevorderen ten einde zij Hem tot in eeuwigheid dierbaar blijven en Hem door alle eeuwen heen verheerlijken. Want allen zullen ze eindelijk eens een gelijk deel erlangen, in de zegeningen en zaligheden van het toekomend leven, en hier in de liefde en godsvrucht verenigd zijnde, zullen ze eens verwaardigd worden, tot de gemeenschap met Hem en zijn Zoon, om dus in beide één te zijn, en Hem te zamen te loven en te prijzen, met alle heiligen en Engelen in het volzalig Paradijs hierboven.

HOOFDSTUK 20.
GEVANKELIJKE WEGVOERING DER EGYPTENAREN EN DER MOREN.
VII. Vs. 1-6. Na de voorzegging, die in de verhevenste taal van plechtige waardigheid over Ethiopië is gesproken (Hoofdstuk 18), en de aanwijzing, welke kalmer van taal in 't brede schildert hetgeen de Heere over Egypte denkt (Hoofdstuk 19), volgt nu in gewoon geschiedkundig proza een orakel over beide rijken tegelijk. Eerst worden de tijdsomstandigheden aangewezen, waarop het betrekking heeft, het zijn deze dat de koning van ASSYRIË door zijnen veldheer de stad Asdod laat belegeren, om vervolgens na de inneming tegen de beide tot één koninkrijk verenigde landen in Oost-Afrika te opereren (vs. 1). Toen mochten diegenen in Juda, die tot hiertoe den koning Hizkia tot een verbond met Egypte gedrongen hadden, denken, dat het met die veroveringen goed zou aflopen en Assur's ondernemingen moesten en zouden mislukken, maar tot een tekenen zinnebeeld van hetgeen komen zal, moet de profeet drie jaren lang als een beroofde en beschimpte, als een bedelaar of krijsgevangene rondgaan; want ASSYRIË zal genoeg krijgsgevangenen en ballingen uit de beide landen wegvoeren (vs. 2). En als nu de tijd daar is, dat datgene, wat het teken en zinnebeeld zo lang voor ogen heeft gesteld, ook werkelijk tot vervulling komt, wordt het woord der verklaring van de zijde des Heren daarbij gevoegd: "Juda weet nu, welk ene hulp het heeft aan die machten, die toch zich zelf niet kunnen helpen. "

1. In het jaar toen Tartan (= grote aanwas), een Assyrisch veldheer, dezelfde, die 8 jaren later in vereniging met Rabsaris en Rabsake voor Jeruzalem verscheen, om de stad tot overgave aan Sanherib op te eisen (2 Kon. 18:17 vv.), naar Asdod, de stad der Filistijnen (Joz. 13:2 v.) kwam, ongeveer in het jaar 721 v. C. onmiddellijk na de inneming van Samaria en de wegvoering der tien stammen in de Assyrische ballingschap (2 Kon. 17:4-6; 18:9-12), als hem Sargon, die op Salmanasser volgde, de koning van ASSYRIË met een leger van Samaria gezonden had, toen hij krijg voerde tegen Asdod, die sterke vesting, die de sleutel was tot verovering van Egypte, waarop de Assyrische koningen voornamelijk het oog hadden, en het innam, 1) waaraan zich vervolgens ene gedeeltelijke bemachtiging van het Ethiopisch-Egyptische rijk aansloot:

1) Uit de annalen van Sargon blijkt dat in hetzelfde jaar toen Asdod viel, de koning van Ethiopië zijn onderwerping aanbood. Wij hebben het er dus ook voor te houden, dat de profeet eerst drie jaren naakt en barrevoets liep, en toen de vernedering van Egypte door ASSYRIË heeft aangekondigd. Vs. 3 wijst dit duidelijk aan.

2. Ter zelver tijd, namelijk in het begin der belegering, die niet zonder bijzondere betekenis was voor de geschiedenis van het rijk van God, omdat Juda kon zien wat zijne verwachtingen van Egypte waren (2 Kon. 18:21) toen sprak de HEERE door den dienst van Jesaja, den zoon van Amos, daar Hij door dezen ene openbaring wilde geven. Hij sprak, zeggende en deze openbaring aan ene zinnebeeldige handeling van de zijde van den profeet verbindende, voordat Hij ze vervolgens (vs. 3 vv.) onder bepaalde woorden bracht: Ga heen in uwe kamer en ontbind den zak 1) het grove linnen of haren overkleed, dat gij over het gewone kleed naar de wijze der profeten draagt (2 Kon. 1:8) van uwe lenden, boven welke het met een gordel wordt vastgehouden, en doe uwe schoenen van uwe voeten, om ook deze te ontbloten. En hij deed alzo zonder nog te weten waarom, en te vragen waartoe, gaande naakt, alleen in het

onderkleed (Exod. 12:34) en barrevoets, dus geheel er uitziende als een beroofde en beschimpte, als een bedelaar of een krijgsgevangene en dit wel drie jaren lang.

1) Hieruit blijkt dat Jesaja gelijk gekleed was als Elia vroeger, en Johannes de Doper later. Het grove overkleed, of de harige mantel werd gedragen, of over het blote lijf, of over de dusgenaamde tunica, het onderkleed. Bij Jesaja zal het geweest zijn over het onderkleed.

3. Toen, in het jaar 718, nadat de profeet zich zo lang lijden en spot had laten welgevallen, zei de HEERE door zijnen mond tot de mensen: Gelijk in ‘t algemeen Mijne profeten op Mijn bevel vele dingen moeten ondernemen, die ongerijmd en aanstotelijk voorkomen, maar steeds zinnebeelden van geestelijke waarheden zijn (Jer. 19:1 vv. Ezechiël. 5:1 vv.). Gelijk als mijn knecht Jesaja in gehoorzaamheid aan Mijn woord, naakt en barrevoets wandelt, drie jaren, tot een teken en wonder, om de opmerkzaamheid en bewondering van het volk op te wekken, en wel in ‘t bijzonder over Egypte en over Morenland, welke beide landen nu onder een scepter verenigd zijn (1 Kon. 3:1), en op welke de on-theocratische politiek aan het koninklijk hof haar vertrouwen stelt (2 Kon. 18:16);

4. Alzo zal de koning, van ASSYRIË, waarschijnlijk in dit jaar 718 vóór Christus nadat hij door zijnen veldheer Asdod had ingenomen (vs. 1), voortdrijven de gevangenen der Egyptenaren, en de Moren die weggevoerd zullen worden uit Ethiopië, jongen en ouden, in dezelfde gedaante, als gij den profeet gezien hebt, naakt en barrevoets en met blote billen (2 Sam. 10:4 vv.), den Egyptenaren tot schaamte. Zo diep zal Egypte verenigd met Morenland, ondanks zijne macht, vernederd worden, tot ene heilzame lering voor degenen, die Juda een verbond met Egypte aanraden (zie Hoofdstuk 22:15 vv. 30:1 vv. 31:1 vv.

Onze kennis van de geschiedenis van dien tijd is nog te gebrekkig, om de vervulling van de profetie in bijzonderheden te kunnen aanwijzen. Toch blijkt uit Neh. 3:8-10, en de ontcijfering der opschriften in de zalen van het paleis te Khorsabad (2 Kon. 15:20) zoveel, dat Saron na de verovering van Asdod den veldtocht tegen Ethiopië en Egypte werkelijk volbracht heeft, de toenmalige residentie der Farao’s No-Amon (Thebe in Opper-Egypte) veroverde en de gevangenen én uit Egypte én Ethiopië naar ASSYRIË deporteerde, gelijk hij ook in ‘t algemeen op alle zijne krijgstochten de verplaatsing der volkeren op grote schaal als een middel tot voortdurende onderwerping der landen aanwendde. Doch wanneer ook de ASSYRIËRS sedert de regering van Sargon naar de onderwerping van Egypte streefden en ook voor een tijd verkregen, konden zij haar echter niet op den duur handhaven.

5. En zij, de Israëlieten, die het bondgenootschap met Egypte wilden, zullen verschrikken en beschaamd zijn over de Moren, op welke zij zagen om hulp, en van de Egyptenaars, hunnen roem, 1) die zij als goede bondgenoten beschouwden.

1) Juda zou hierdoor kunnen overtuigd worden van het schadelijke en schandelijke om niet op den Heere God, den Rotssteen des heils, Israël’s bewaarder en beschermer te vertrouwen, maar op den gebroken rietstaf Egypte. Als het zien zou, dat als Sargon Asdod ingenomen hebbende en zich kerende tegen Egypte en Morenland, hij reeds terstond door dit land als

leenheer werd erkend, hoe moest het dan niet van alle mensen, ook van het machtige Egypte leren afzien, om alleen op Jehova te vertrouwen!

6. En de inwoners van dit eiland, van deze zeekust, Palestina (Zef. 2:5), zullen te dien dage zeggen: Ziet, alzo is het gegaan, dien, op welken wij zagen, Morenland en Egypte, werwaarts wij heenvloden om hulp, om gered te worden van het aangezicht des konings van ASSYRIË; hoe zullen wij dan ontkomen, wanneer het dien groten machten zo kwalijk is gegaan?

Zo luide ook Jesaja vroeger tegen het verbond met ASSYRIË gepredikt heeft, heenwijzende naar den Koning op Zion, als het enig toevoorzicht, zo bepaald en verstaanbaar spreekt hij daarna, als het verdrag met den Assyriër eens gesloten is, tegen de overhelling van Hizkia en zijne raadslieden naar den ondertussen machtig geworden Egyptischen heerser. Hoe grijpt toch de mens van het ene wankelende riet naar het ander, wanneer zijne hand eens den staf heeft laten varen, dien ‘t geloof reikt, de wonderbare Gods kracht, die met den geest datgene bevat, wat de zinnen niet kennen en verstaan. De profeet, de onbestendigheid der Egyptische macht met helderen blik doorziende, wil zijn volk voor nieuwe gevaren, die uit bloot menselijke hulp ontstaan, ten nadrukkelijkste waarschuwen, en kiest daartoe de indrukwekkende taal der symbolische veraanschouwelijking. Aan zijn eigen lichaam stelt hij de naakte blootheid der Faraönische heerlijkheid ten toon, en, midden in den volkshoop wandelend, wordt hij ten teken en ter voorspelling van de niet lang meer uitblijvende vernedering van den Egyptischen trots door de macht der ASSYRIËRS. Zo schuwt hij, die op des Heren last spreekt, het niet, tot heilzame onderrichting des volks, bloot en naakt daarheen te gaan, en Jesaja is nog over meer dan drie jaren tot in de verste tijden tot een schitterend voorbeeld geworden. Zelfverloochening en afzien van alle uiterlijke sieraad en glans moet de wet van den leraar Gods zijn; in den eenvoudigsten glans der waarheid moet zijn woord uitgaan, en indien het den heiligsten plicht zijne beroeps geldt, moet hij zich over de naaktheid van den lichamelijken mens niet schamen. Maar schamen zullen zich die, welke naar des profeten woord van onbetrouwbaarheid van aardse macht niet willen horen, en nu, door ervaring geleerd, hun hoop op den Egyptenaar vernietigd zien.

HOOFDSTUK 21.

DE LAST VAN BABEL, DUMA EN ARABIË.

VIII. Vs. 1-17. Ons hoofdstuk verbindt drie voorzeggingen tot één geheel, daar het de landen, tegen welke de godsspraken gericht zijn, met zinnebeeldige namen aanwijst. De eerste richt zich tegen Babel, de woestijn aan de zee (vs. 1-10) de tweede tegen Edom, het land van stilte des doods (vs. 11 en 12); de derde tegen ARABIË begint tegen den avond (vs. 13-17). Alle drie hebben echter ten doel om Israël te troosten. De eerste profetie, Babels verovering door Cyrus, wordt op ene wijze geschilderd, dat wij aan die afdeling het opschrift: "gerustheid door den val verrast" zonden kunnen geven. Uit deze moet Israël den zekeren ondergang van zijnen verdrukker en de vreedzame vrucht der gerechtigheid leren kennen, die uit zijne kastijding door deze macht voort zal komen. Uit de tweede profetie, die ons leert, dat geroep om hulp zonder bekering gene genade vindt" moet Israël afleiden, dat zijn oude erfvijand Edom zich nooit op den duur kan herstellen. Integendeel, daar het den enigen weg des behouds, den koninklijken weg des berouws versmaadt, niets dan nacht en stilte des doods tot zijne toekomst heeft. Uit de derde profetie eindelijk, die aanwijst, hoe de ridderlijke zin der nu nog op hun vrijheid zo trotse en aan den strijd gewende zonen der woestijn in korten tijd tot een lafhartigen knecht worden, en hun geheel buitengewoon getal tot een niets betekenend overblijfsel zal versmelten, moet Israël ene gelijkenis zien van zijn eigen overblijfsel, waarvan zo dikwijls sprake was, alleen met dit onderscheid: dat, terwijl het met het overblijfsel van ARABIË avond wordt, het met Israël’s overblijfsel morgen wordt (vgl. Hoofdstuk 8:20).

1. De last (Hoofdstuk 13:1) der woestijn aan de zee, 1) der stad Babel. Gelijk de wervelwinden in het zuiden henen doorgaan, daarhenen varen-want daar in de onbegrensde steppen van het zuiden of zuid-oosten hebben de hevige alles omverwerpende orkanen hun uitgangspunt (Job 1:19; 37:9. Zach. 9:14) zal hij uit de woestijn komen, het verwoestend onweder tegen Babel, uit een vreeslijk land, (men deze hier 2 Kron. 36:20).

Het vaste land, waarop Babel staat, is een grote vlakte, die ten zuiden in woest-ARABIË uitloopt, en die op zulk ene wijze door den Eufraat alsmede door moerassen en meren is doorsneden, dat zij als in ene zee zwemt. Deze natuurlijke toestand der stad wordt tot een omineus (bedenkelijk) voorteken voor haar einde gemaakt; in Jeremia 50:38; 51:13 wordt de rechte aanwijzing daartoe gevonden.

Deze naam zinspeelt daarop, dat de grote stad, even als ene woestijn, ondanks al hare heerlijkheid, geestelijk eenzaam en verwijderd is, en de zee der volken, ene bruisende menigte van verwilderde mensen, haar vervult en omgeeft. De wereldstad Babel is het tegendeel van het rijk Gods en van het door God bestuurd Jeruzalem.

1) Abydenus zegt (bij Eus. praep IX 41) dat alles in den beginne water was en ook yalassa (zee) heet; en de gedenkschriften noemen zuidelijk Babylonië het zeeland, en diens koning, koning der zee.

2. Een hard gezicht, dat onverdraaglijke dingen verkondigt, is mij te kennen gegeven; die trouweloze, die op woeste wijze rooft en plundert, handelt trouwelooslijk 1), de nu nog heersende Chaldeeër gaat met andere volken op wrede wijze om, hij gaat voort, het recht der volken te schenden en tegen alle billijkheid de natiën te verdrukken, en die verstoorder verstoort, de Medo-Perzen zullen echter over hen komen en hun land geheel verwoesten; trek dan op, om die opdracht te volvoeren, uit uw land in het oosten van Babylonië, o, Elam! (= eeuwigheid), gij Perzen (Gen. 10:22, 14:1)! beleger ze, de Chaldeeën, in hun stad Babel, o Media! (= sieraad Jehova), gij Meden, die van het noorden komt (Hoofdstuk 13:17). Ik, de Heere, heb, terwijl Ik zulk ene roepstem ter belegering tot u laat uitgaan, al hare zuchting doen ophouden; 2) Ik heb een einde gemaakt aan de verdrukking van al die volken, en in 't bijzonder van Mijn volk Israël (Ps. 137:1 vv.).

1) Of: De zover rooft.

2) Voor de arme gevangen Joden zou dit een welkom en aangenaam nieuws zijn, als dien het al lang voorspeld was, dat Babels verwoester hun verlosser zou zijn. Dus zou al hun zuchten ophouden, zodra ze hoorden, dat de Perzen en Meden zich tegen die van Babel verbonden en de hoofdstad nu belegerd hadden. Dit zou hen nu niet langer tranen doen storten en bange klachten doen lozen aan den Eufraat, maar hun harpen van de wilgen doen afnemen en met blijdschap aan Zion doen gedenken. Want het zuchten der behoeftigen zal den God der ontferming te zijner tijd ter hunner vertroosting doen opstaan, als die het juk van hun nek afwerpen en verbreken en de roede der goddelozen van hen zal afnemen, en dus alle tranen van hun ogen afwissen en hun zuchten in juichen veranderen zal.

3. Daarom, omdat het een zo hard gezicht is, hetwelk mij, den profeet, is getoond, (vs. 2) en ik, terwijl ik het onder allerlei schrikbeelden wedergeef, het als het ware onder barensweeën moet voortbrengen (vgl. Hoofdstuk 15:5; 16:9), zijn mijne lenden vol van grote ziekte, bange weeën hebben mij aangegrepen, gelijk de bange weeën van ene, die baart; ik krom mij van horen, ik word ontsteld van het aanzien, zodat mij horen en zien vergaat.

De profeten zijn niet zonder belangstelling in den inhoud hunner voorzeggingen, alsof zij slechts mechanische werktuigen waren van den inspirerenden Geest; zij worden tot vrees en hoop gedrongen, met smart en vreugde vervuld, en dat dikwijls in zulk ene mate, alsof het voorzegde hun eigene ervaring ware. Dat het echter in zulk een geval niet hun eigene natuurlijke stemming is, die hem beweegt, maar zulk ene, gelijk die eerst door de objectieve inwerking van den goddelijken Geest bij hen is te voorschijn geroepen, blijkt in 't bijzonder daaruit, dat het den profeet van nature eigen gevoel dikwijls in het tegenovergestelde verandert. Zo is bijv. wanneer de profeet de gerichten over de vijanden zijns volks verkondigt bij hem natuurlijk het gevoel van vreugde; desniettemin zijn er plaatsen (behalve in Hoofdstuk 13 en 16, vooral ook hier), op welke de profeet zozeer in het beleven van het wee, dat hij den vijanden verkondigt, wordt ingeleid, dat hij zelf in weeklachten losbarst en de smart geheel als zijne eigene gevoelt. Omgekeerd komen er echter ook weer plaatsen voor, waar het natuurlijk gevoel van den profeet geen invloed mag hebben op zijne voorzegging; hoe bitter hem dan ook volgens zijn gevoel de inhoud zijner profetie moge zijn, moet toch

ook zulk een Woord Gods hem opwekken, en, opgenomen in zijn binnenste, hem tot vreugde en blijdschap worden. (Ezechiël. 2:8-8 :3. Openbaring 10:8 vv.).

4. Mijn hart dwaalt, klopt hevig, gruwen, angst verschrikt mij; a) de schemering, waar ik naar verlangd heb, stelt Hij mij tot beving.

a) Job 7:3.

De lieflijke tijd der avondschemering, zegt de profeet, is mij door de gezichten, die ik zie, tot een uur van schrik en beven geworden. Daarmee geeft hij zinnebeeldig (typisch) te kennen, dat Babel ook juist in den tijd van nachtelijk vermaak de verschrikking der verovering door den vijand zal ondervinden.

Wanneer in den vorm van het ontzettende, vergezeld door een verpletterenden schrik, de geest der profetie hier over Jesaja komt, zo moet zich in zijn persoon en zijne gehele voorstelling de aard der gebeurtenissen, waarvan sprake is, afspiegelen als zodanige, die ter hunner tijd met een plotselingen schrik overvallen en als een valstrik moeten komen over de wereld, die in gerustheid voortleeft.

De profeet in zijne schone, deelnemende menselijkheid voelt medelijden met den zondaar, dien het Godswoord richten en van zijne zekere hoogte afstoten moet; maar juist zulk een woord der waarheid en liefde doet de machtigste werking. Neemt een voorbeeld daaraan, gij predikers des Nieuwen Verbonds! Dondert met de stem der waarheid in de harten der onboetvaardige zondaars, maar laat ook het suizen der liefde vernemen, dat uit het medegevoel der zonde en van hare smart voortkomt.

5. Leeft voort in zorgeloosheid en gerustheid, zo overdadig en zwelgend als gij gewoon zijt, gij groten in Babylon! Bereid de tafel, zie toe, gij wachter! die gesteld zijt om te waken, opdat geen vijand onverhoeds de stad overvalle; bovendien, het is vrede, er geen gevaar! Eet dan, drink! Ziet, op eens zal het te midden van uwe maaltijden en drinkgelagen klinken: Maakt u op, gij vorsten! ten strijde tegen den plotseling ingedrongen vijand, bestrijkt het schild (Jer. 51:11), naardien gij in uwe gerustheid verzuimde, uwe wapenen in orde te brengen (Hoofdstuk 13:8); doet het nu het te laat is.

Onder het schild moet men verstaan alle wapenen, die tot bescherming dienen. De ouden waren gewoon hun schilden met olie te bestrijken; eensdeels om ze buiten roest en glad te houden, en anderdeels, om ze glibberig te maken, ten einde de schichten van den vijand daarin niet zouden hechten, maar daar langs afglijden.

6. Ik, de profeet des Heren, weet nauwkeurig, hoe het zal geschieden, hoewel nog meer dan 180 jaren moeten voorbijgaan, want aldus heeft de Heere, terwijl Hij de toekomstige gebeurtenissen mij reeds in den geest wilde laten ervaren, tot mij gezegd: Ga heen, terwijl de Babylonische vorsten in hun paleizen gezeten zijn en in zorgeloosheid en gerustheid zwelgen, zet enen wachter ter bewaking der stad, laat hem aanzeggen, wat hij ziet, wat in de verte plaats heeft, zodra hij iets waarneemt (2 Sam. 13:34 vv. 18:24 vv. 2 Kon. 9:17 vv.

Verder is het de profeet zelf, die op de wacht staat (vs. 11. Habakuk. 2:3. vv.); maar hier in het gezicht wordt de profeet onderscheiden van hem, die op de wacht staat, zodat hij zich als het ware in twee personen verdeelt.

7. En hij zag, nadat hij ene poos had gestaan, enen wagen, een paar ruiters, enen wagen met ezels, enen wagen met kamelen, dus ene lange rij, die in geregelde orde zeer stil, als ene karavaan van het gebergte van Medië afkomt (Hoofdstuk 13:2 vv.); en hij merkte zeer nauw op met grote opmerking; hij luisterde zo scherp als hij kon, om te vernemen, wat die menigte te betekenen had.

8. Maar de rij, die doodstil nadert, laat u niet bemerken, wat hare bedoelingen zijn; spoedig is zij ook weer voor des wachters oog verdwenen. En hij riep als een leeuw, daar hem het geduld wegens het lange vergeefse rondzien ten einde was, zo dof, zo diep uit de volle borst, als de leeuw brult: Heere! a) ik sta op den wachttoren geduriglijk bij dag, en op mijne hoede zet ik mij ganse nachten; ik zie na dien onverklaarbaren en nu weer verdwenen optocht niets meer!

a) Habakuk. 2:1.

De tussentijd komt den wachter in zijne gespannen verwachting van de dingen, die zullen komen, lang voor: een voorbeeld van het smartelijk wachten, waarmee men later op het woord van den profeet Babylons val met verlangen tegemoet zag.

9. En zie nu, nog vóórdat de wachter zijne klacht heeft uitgesproken, daar komt een wagen mannen, krijgsvolk, een paar ruiters, een kleine troep ruiters, om ene boodschap te brengen. Toen antwoordde hij, die ruiter met de zijnen, bericht gevende van hetgeen er van dien eersten langen trein (vs. 7) geworden was, en zei: a) Babel is gevallen! en al de gesnedene beelden harer goden heeft Hij, de Heere, verbroken tegen de aarde.

a) Jer. 25:12; 51:8. Openbaring 14:8; 18:2.

Op den wachttoren, Heere, stond ik steeds des daags, en op mijne hoede was ik alle nachten uitgezet. En zie! daar kwamen ruiters altijd paarsgewijs op rossen, en zij begonnen en spraken: "gevallen enz, " .

De profeet wil in vs. 7 en 9 een bontgemengd en welgeordend ruiterenheir ons voor ogen stellen. Reeds J. D. Michaëlis heeft op de merkwaardige overeenstemming van het Perzische leger onder Cyrus met onze beschrijving opmerkzaam gemaakt. De plaatsen der ouden, hierop betrekkelijk, zich Xenoph. Cyrop. VII I, 14, 22. Herod. 4:29.

10. O, mijne dorsing! en de tarwe mijns dorsvloers! Mijn geliefd Israël, dat de Heere onder de tirannieke overmacht van het Babylonische wereldrijk heeft overgegeven, en dat op den dorsvloer te Babel ook gedorst zijt geworden, niet tot uw verderf, maar tot uwe zifting en loutering! Wat Ik, de profeet (Deut. 11:14), gehoord heb van den HEERE der heirscharen,

den God Israël's, dat heb ik ulieden tot uwen troost vooraf aangezegd, nog voordat die tijd van uwe dorsing komt, opdat gij weet, dat die tijd op Babels zekeren ondergang zal uitlopen.

De kerk is Gods dorsvloer, waarop de beste voortbrengselen der aarde te zamen zijn gebracht. De ware gelovigen zijn de tarwe van Gods dorsvloer; geveinsden zijn niets dan kaf en stro, die wel de meeste ruimte innemen, maar van weinig waarde zijn, waarmee de tarwe nu vermengd is, maar die binnenkort en voor altijd daarvan zal worden afgescheiden. Het koren van Gods dorsvloer moet verwachten gedorst te worden door smarten en vervolgingen. Gods oude Israël was in droefenis. Juist dan erkent God, dat het nog het Zijne is; ja, het dorsen geschiedt onder Zijn opzicht, anders zouden de dorsers gene macht tegen hen hebben. Hij geeft verzekering van de waarheid, dat Hij hen heeft verlost, daarom mogen zij hun hoop op Hem vestigen. In alle gebeurtenissen, die de kerk betreffen, die tegenwoordige en verledene en toekomstige, moeten wij op God zien, beide als den Heere der vijanden en als den God van Israël, die de macht heeft, om te doen ten behoeve van de kerk en de genade heeft om alles te doen voor haar, wat goed is. Laat ons de woorden van den profeet ernstig ter harte nemen. Welk een angst en vreze moet zich van de vijanden Gods meester maken, wanneer de Heere zal opstaan om Zich op hen te wreken en wanneer al wat zij zien, horen, zich herinneren of verwachten, hun vrees zal vergroten.

11. De last, Gods vonnis over Duma, een land van stilte des doods, d. i. Edom Num. 20:17). Men roept tot mij uit Seïr, krachtens mijn profetisch ambt door den Heere op de wacht gesteld, om de lotgevallen der volkeren te overzien, verneem ik in den nacht van angst en ellende, die nu de volkeren bedekt, uit het land der Edomieten een vragen van steeds toenemenden aandrang, even als een zieke naar het einde verlangt van den slapelozen nacht, en zijnen verzorger gedurig vraagt welk uur het is. Ik hoor de vraag: Wachter! gij, die op de wacht Gods staat, en den tijd in Zijn rijk kent! wat is er van den nacht? Wachter! wat is er van den nacht? hoeveel tijd is er reeds van voorbijgegaan? zal hij spoedig geëindigd zijn?

Voor Edom nemen rechtstreeks de LXX (Idoumaia) en oudere en nieuwere uitlegers als Vitringa, Koppe, Rosenmuller, Bertholdt, Knobel stemmen in, zodat na ene geestige vervorming voor geplaatst zal zijn, "welke inwoners, " gelijk Berthold zich uitdrukt, "andere zoveel geraas maakten, die nu echter onder de tegenwoordige omstandigheden geheel stil (silentium) zijn. " (Ps. 94:17; 115:17).

Er rust nacht op den gehelen aardbol rondom; het is de druk der Assyrische heerschappij, die alles of reeds onder de voeten heeft getreden, of zeker onder den voet treden zal, zonder dat voor de ogen der wereld ergens heil zou zijn, ergens hoop op verlossing. Ook Edom is onder de machtige treden van den veroveraar of reeds verpletterd, of het heeft geen ander uitzicht dan binnen korten tijd (vgl. vs. 16) eveneens verpletterd te worden. Slechts één volk staat te dier tijd nog onaangeroerd in het midden der volken (tussen het 7de en 14de jaar van Hizkia) het huis van Juda; dat zal later, hoewel aangetast en zwaar getroffen, maar heerlijk gered, door zijne redding een grond van zegen voor alle andere worden. Tot dit volk wendt zich Edom in zijn hogen nood.

Wat al vijanden van buiten! De dwalingen maken een talrijk leger uit, en ieder uur verschijnen er wederom nieuwe; tegen welke ketterij moet ik op mijne hoede zijn? De zonden komen uit hare schuilhoeken te voorschijn, wanneer de duisternis heerst; ik moet zelf den wachttoren beklimmen en in de gebeden waken. Onze hemelse beschermer ziet vooruit al de aanvallen, die op ons zullen beproefd worden, en terwijl het tot nog toe het ons toegedachte kwaad slechts in het hart des satans is, bidt Hij voor ons dat ons geloof niet ophoude, wanneer wij als de tarwe gezift worden. Ga voort, genadige Wachter, ons vooraf voor onze vijanden te waarschuwen, en zwijg niet om Zions wil. "Wachter, wat is er van den nacht?" Welk weer zal het voor de kerk zijn? Pakken de wolken zamen, of is het helder en schoon boven ons hoofd! Wij moeten met grote liefde voor Gods kerk bezorgd zijn, en nu, daar het Pausdom en het geloof zamen dreigen, laat ons de tekenen der tijden opmerken en ons tot den strijd bereiden. "Wachter wat is er van den nacht?" Welke sterren zijn zichtbaar? Welke dierbare beloften zijn voor onzen tegenwoordigen toestand geschikt? Gij roept alarm, geef ons ook troost. Christus, de poolster, staat vast in zijne plaats, en al de sterren zijn vast in de rechterhand van hunnen Heer. Maar, Wachter, wanneer breekt de morgen aan? De bruidegom vertoeft. Zijn er gene tekenen van Zijne verschijning als de Zonne der gerechtigheid? Is de morgenster niet opgegaan als het bewijs van den dag? Wanneer zal de dag aanbreken en zullen de schaduwen vlieden? Ach, Heer Jezus indien Gij heden niet persoonlijk tot uwe wachtende kerk komt, kom dan toch in den Geest tot mijn zuchtend harte, en doe het van vreugde zingen.

12. De wachter zei: het antwoord, dat ik u op die vraag te geven heb, is geen ander, dan dit: De morgenstond is wel gekomen, en het is nog nacht 1), die is dadelijk weer door den nacht verslonden. Wilt gijlieden vragen, vraagt 2) dan mij en andere profeten met een oprecht gemoed en een hart, dat waarlijk belang stelt in de zaak; voor het overige, keert weer tot den Heere, den God van onzen vader Abraham, bekeert u oprecht, komt 3) om Hem te dienen en eerst dan zal een troostvol antwoord op uwe vraag kunnen gegeven worden.

1) De Idumeërs, aan het rijk van Israël schatplichtig (Gen. 27:40) hadden een langen tijd gehad, om zich de verbintenis met Israël ten nutte te maken en der waarheid ingang te verschaffen; zij hadden dat nooit gedaan, zij hadden integendeel altijd (nog het laatst onder Achaz, 2 Kron. 28:17) vijandelijkheid op vijandelijkheid gestapeld. Wanneer zij zich nu naar Jeruzalem wenden, zo is dit niet een teken van inwendige omkering, maar alleen een gevolg van uitwendigen nood, die op niets anders gegrond is dan op den wens, om van tijdelijke bezoeking bevrijd te worden. Dit volk in zulk ene stemming des harten is niet een volk, dat reine lippen had, zodat het den Heere mocht naderen. Met dezulken kan de Heere Zich niet bemoeien, Hij moet met hen ene vreemde taal spreken (Hoofdstuk 28:11), die zij niet verstaan (MATTHEUS. 13:13), opdat zij zich bekeren, wanneer zij willen gered zijn. Daarom de kortheid van deze uitspraak, ene kortheid, die bij de nauwe betrekking van Edom op Juda opmerkelijk zou zijn; daarom ook de gehele, zo hoogst eigenaardige toon, waarin het orakel is gehouden, dat raadselachtige, in ‘t bijzonder ook het verbergend opschrift.

2) Met dit antwoord komt de geschiedenis overeen: op de Assyrische heerschappij volgde de Chaldeeuwse, en op de Chaldeeuwse de Perzische, en op de Perzische de Griekse; steeds was daartussen ene morgenschemering (en welk ene in den tijd der Herodessen!) voor Edom, maar die dadelijk weer als een nieuwe nacht is ten onder gegaan, totdat Edom geheel en al een

Duma is geworden en uit de geschiedenis der volken is verdwenen. Het is met Edom geheel anders dan met Israël, welke nacht-geschiedenis door een beloofden morgenstond onveranderlijk zal gevolgd worden.

3) De weg tot zegen is, even als voor Israël, zo ook voor alle andere volken geen andere, dan de weg van bekering.

Als de mensen in den nacht der benauwdheid vrezen en beven, dan roepen zij angstig: "zal de morgen der redding haast komen?" Ja! de morgen zal komen, maar ook de nacht valt weer in; de afwisseling tussen vreugde en rouw houdt onder de zon niet op. Wordt gij dan het vragen niet moede, gij levende geslachten der aarde, of de morgen haast komt! Verschenen is toch de blijde morgen van een eeuwigen dag in ‘t licht des geloofs aan Hem, bij Wiens licht wij het licht zien; bij Wie de fontein is des levens (Ps. 36:10). Laat u verlichten door dat licht, drinkt uit deze bronnen des levens, en het zal helder in u zijn, wanneer ook de duistere nacht u omgeeft. Zo roept reeds den angstig wachtenden van ‘t gebergte Seïr de wachterstem der profeten van den hogen wachttoren des geloofs op den grond des Ouden Verbonds toe; en wij, wie de eeuwige Zon in ‘t Nieuwe Verbond verschenen is, zouden nog vragen, wanneer ‘t op de aarde nacht om ons wordt: "Komt de morgen niet haast?" .

Zij die tot God willen wederkeren hebben een groot werk te verrichten en geen tijd althans te verzuimen. Het leven is kort, de dag der genade loopt ras ten einde, en men heeft dus toe te zien, zo men het licht boven de duisternis waardeert, dat men zich spoediglijk zette, om als kinderen des lichts te wandelen in het licht des Heren, eer de nacht des doods ons wegrukke, en indompele in een nog akeliger duister naar de ziele.

13. De last (Hoofdstuk 13:1) tegen ARABIË 1), dat oostelijk van Palestina ligt, en ten noorden tot aan het midden van den Eufraat reikt, zuidelijk tot aan Gelukkig ARABIË. In het woud, in de bossen en doornstruiken van uw eigen land, van het anders op zijne vrijheid zo trotse ARABIË zult gijlieden vernachten, zult gij wonen, o, gij reizende gezelschappen, gij karavanen van Dedanieten 1).

1) Wanneer in den grondtekst staat in Arabië, zo kan men dit zo verklaren, dat volgens ene algemeen in het Oosten en ook bij de heilige Schrijvers en in de kerk gebruikelijke gewoonte (2 Sam. 1:18) het gehele orakel naar een daarin voorkomend woord (zie het dadelijk volgende: "in het woud van Arabië") zou zijn aangewezen. Anderen daarentegen leiden de bijzondere betekenis daarvan af, dat de profeet ene symbolische bedoeling op het oog heeft, daar hij stilzwijgend het voornemen heeft te zeggen: (d. i. aan den avond), maar daarvoor dat men wel "over ARABIË" kan vertalen, maar waarbij men toch aanstonds moet bedenken, dat hier gehandeld wordt over "ene godsspraak aan den avond, " gelijk dan ook dadelijk daarop een avondtoneel begint. Inderdaad hebben wij ook in dit gehele hoofdstuk apocalyptische opschriften (vs. 11, 13).

Even Als Edom tot Duma wordt, terwijl over het Seïrietische gebergte een nacht zonder morgen komt, zo zal het in Arabië spoedig aan den avond zijn, daar de zon van Arabië ondergaat en het duistere van den avond het bedekt.

2) De Dedanieten zijn een handeldrijvende stam, van Cuschietischen en Abrahamietischen oorsprong (Gen. 10:7.). karavanen van hen, van de westzijde van de Perzische golf naar Tyrus of naar Muzarib en Haran reizende, komen hier voor als verdreven van de Karavanenstraat, die wij bij Num. 21:10 nader hebben beschreven. Door den oorlog, die van het Noorden naar het Zuiden voortaan, zijn zij verjaagd en moeten nu aan den avond in ene eenzame, akelige wildernis verblijven. De landstreek, in welker nabijheid het toneel wordt voortgesteld, is dat Ismaëlietische Theman, aan de oostzijde ten Gilead, dat wij bij Job 6:19 leerden kennen, als voornamelijk beroemd door zijne bronnen. Het treffende, dat in dit en in het volgend vers moet worden uitgedrukt, is dit, dat de Dedanieten de gastvrijheid, dien trots der Arabische zeden, op zo beperkte wijze en zo verborgen vragen, en de Themanieten die zo in ‘t geheim aan hen moeten verlenen, daar er nergens in ‘t land veiligheid en vrijheid meer is. De karavanen kunnen de gewone straat niet meer houden, maar door allerlei omwegen zoeken zij naar de omstandigheden, nu in deze dan in gene richting, hun doel te bereiken.

14. Komt den dorstige te gemoet met water, brengt het naar de plaats, waar zij zich verbergen; de inwoners des lands van Thema (= woestijn) zijn den vluchtende met zijn brood bejegend, met het brood dat hen zou voeden, opdat zij niet omkwamen in de wildernis.

15. Want zij vluchten voor de zwaarden, voor het uitgetrokken zwaard, het zwaard, dat nog niet in de schede is gestoken, maar hen vervolgende achter hen glinstert, en voor den gespannen boog, en voor de zwarigheid, de hardheid, des krijgs.

Het doet ene schone uitwerking, dit contract tussen den vijand, die uitgerukt en slagvaardig het veld bezet en den bewoner des lands, die bevreesd het afgelegene opzoekt.

16. Zulk ene gehele omkering komt zeker spoedig; want alzo heeft de Heere tot mij gezegd: Nog binnen een jaar, nauwkeurig afgemeten gelijk de jaren eens dagloners zijn (Hoofdstuk 16:14), zo zal al de heerlijkheid, de vrijheid en kracht en rijkdom van Kedar te ondergaan, 1) al de heerlijkheid van dien hoofdstam onder de Arabische volken van Ismaëlietische afkomst, en van even zo krijgshaftigen als handelzoekenden aard (Gen. 25:13. Ps. 120:5).

1) De bijvoeging van, gelijk de dagen eens dagloners, dient om precies aan te geven, wanneer dit oordeel zou voltrokken worden. Gelijk tussen een meester en een knecht, omtrent de huur precies bij het jaar wordt gerekend, zodat het jaar geen dag langer of korter zal zijn, zo zou de Heere God al over een jaar aan ARABIË’s vrijheid een einde maken en voor dit land de zon der vrijheid doen ondergaan in den nacht van slavernij onder de toen heersende wereldmacht.

HOOFDSTUK 22.

JERUZALEM BELEGERD. SEBNA AFGEZET. ELJAKIM AANGESTELD.

IX. Vs. 1-25. Tussen de gezichten over heidense volken en steden vinden wij hier een gezicht over de stad Jeruzalem. Ook Jeruzalem en Juda behoren tot de grote volkerenmenigte der mensheid, die, evenals alle volken der aarde, in het raadsbesluit van God omtrent Zijn rijk en Zijn volk hun plaats innemen. Wanneer Juda en Jeruzalem zondigen en andere goden dienen, zo worden zij niet verschoond, maar als de kinderen van het huis des te strenger, doch niet zonder ontferming en vertroosting gekastijd. Het gezicht aangaande Jeruzalem (vs. 7-14) verplaatst ons op een bepaald tijdpunt van de geschiedenis der stad, waarvan wij later meer zullen zeggen. Het brengt ons van daar tot een anderen veel lateren tijd, omtrent welken wil insgelijks naar de verklaring heen wijzen. Met dit gezicht verbindt zich een gericht (vs. 15-25), het gericht over den tegenwoordigen hofmeester des konings, wie de sleutelen worden ontnomen, om ze aan enen getrouwen man over te geven, terwijl deze ten laatste eveneens het algemene lot van Juda ondergaat.

1. De last, de Godsspraak van het dal des gezichts, van de stad Jeruzalem, die volgens hare uitwendige gesteldheid, rondom door hoge bergen ingesloten (Ps. 125:2), geroepen is voort te bestaan, afgezonderd van het gewoel der wereld, maar ook het oog voor den hemel moet hebben ontsloten, gereed, om van daar gezichten te ontvangen, gelijk die den profeten werkelijk ten deel worden 1).

Wat is u nu, gij burgers van Jeruzalem? dat gij al te gader vol vreugde, omdat gij het u dreigend gevaar meent afgekocht te hebben, op de daken klimt, om van daar rond te zien en u te overtuigen, hoe de vijand uit het land wegtrekt, in plaste dat gij, overeenkomstig de hoge roeping van uwe stad, als dal des gezichts zoudt uitzien naar den Heere en het werk Zijner handen 2) (Hoofdstuk 5:12)?

1) Even als Babel in Hoofdstuk 21:1, zo wordt ook Jeruzalem hier in het opschrift tot verootmoediging herinnerd aan zijne eigenlijke roeping in tegenoverstelling tegen zijnen tegenwoordigen toestand: Babel in tegenstelling tegen zijne gerustheid aan zijne oorspronkelijke nietigheid; Jeruzalem in tegenstelling tegen zijn weggezonken zijn in ‘t vleselijke aan zijne hoge bestemming.

Babel, ene stad, gelegen aan ene grote woestijn, zelf ene wilde menigte van huizen; Jeruzalem aan den Olijfberg, zelf een lieflijke stad met heuvelen en dalen. Babel aan grote wateren, omgeven van ene mensenzee, zelf als een poel van mensen; Jeruzalem ene stad, waar de Heere woont en aan Zijne zieners in gezichten de toekomst ontsluit.

Nemen wij hierbij aan, dat het huis van Jesaja in de benedenstad was gelegen (Hoofdstuk 7:3), en dus het standpunt is, waar de naam wordt gegeven, dan is die in nog meer opzichten gepast; want daar had de profeet in ‘t Oosten den tempelberg, en den ongeveer 300 voet hogeren Olijfberg, en in ‘t Zuiden den Zion voor zich; Jeruzalem verscheen dus als ene stad van het dal niet minder ten opzichte der bergen van binnen dan van buiten.

2) Even als in Hoofdstuk 13:2 vv. 15:1 vv. 18:1 vv. 21:1 vv. verplaatst zich ook hier de profeet aanstonds midden in den toestand der omstandigheden. Nu is de vraag, welk tijdpunt in de geschiedenis van Jeruzalem hij ons op onze plaats voor ogen stelt. Onder de verschillende meningen der uitleggers, delen wij het gevoelen van hen, die hier denken aan het verhaalde in 2 Kon. 18:13-16. Toen het Assyrische leger, hetwelk op reis was naar Egypte, in het jaar 713 v. C. in Juda inviel en het verwoestte (vgl. Hoofdstuk 10:28-32), en de ene vesting na de andere innam, liet Hizkia door gezanten Sanherib om vrede verzoeken, met de aanbieding hem alles te zullen betalen, wat hij zou eisen. Sanherib scheen tot een heengaan geneigd, terwijl hij Hizkia de ontzaglijke schatting van 300 talenten zilver en 30 talenten goud oplegde. In dezen tijd, toen men meende, dat het gevaar was afgewend, daar de koning werkelijk die som had opgebracht en naar Lachis had gezonden, was Jeruzalem vol van lichtzinnig gejubel, zonder ook maar van verre te vermoeden wat onmiddellijk daarop hen wachtte (2 Kon. 18:17 vv.); daarin openbaarde zich zo duidelijk, dat zij geheel en al in ‘t vleselijke waren weggezonken. Maar de profeet, ook hier het karakter van Jeruzalem als dal des gezichts behoudende, ziet over de gehele onmiddellijk volgende toekomst heen, daar het dreigend gevaar door het tussen treden des Heren inderdaad nog werd afgewend, dewijl Jeruzalem ten minste langzamerhand zich zijne hoge roeping herinnerde (2 Kon. 19:1 vv.); hij ziet in ene latere, in welke de stad in geheel tegenovergestelden zin tot een dal des gerichts zal worden. Reeds van het eerstvolgende vers staat hem het beeld der stad in dien toestand voor de ziel, welke 125 jaren later gezien werd. Op den 9den van de vierde maand, in het jaar 11 van Zedekia namelijk, nadat ten gevolge ener belegering van anderhalf jaar de hongersnood ten toppunt was gestegen, werd de muur door de Chaldeeën doorgebroken, zodat de stad niet langer kon worden gehouden, en de koning met zijne krijgslieden door de vlucht zocht te ontkomen. (2 Kon. 25:3 vv. Jer. 52:6 vv.).

2. Gij, die anders vol van groot gedruis waart, van wege het drukke verkeer, gij woelige stad, gij vrolijk huppelende stad! Ach, hoe is het nu veranderd! Uwe verslagenen, de lijken van hen, die dood op de straten liggen, zijn niet verslagen met het zwaard, noch gestorven in den strijd, ‘t geen ten minste een eervolle en snelle dood ware geweest (Klaagt. 4:9).

3. Door den honger zijn zij verslagen en door pestziekten gedood, gelijk het in Lev. 26:25 v. en Deut. 28:49 vv. gedreigd is. En hoe is het met hen, die het leven nog behouden, Ziet, al uwe oversten, de koning ingesloten (2 Kon. 25:4), zijn te zamen weggevlucht en op hun vlucht ingehaald; zij zijn van de schutters 1) gebonden; allen, die in u gevonden zijn, zijn zamen gebonden, zij zijn van verre gevloden, in de wijde wereld verstrooid, gelijk met het stof op de bergen door den wind geschiedt (Hoofdstuk 17:13. 2 Kon. 25:11, 21.

1) In het Hebr. Mikkèseth. Dit kan ook vertaald worden, en dit is beter, zonder boog, in den zin van, zonder dat de boog wordt gebruikt. Al vluchtende, terwijl zij den boog wegwierpen, vielen zij den vijanden in handen.

4. Daarom, omdat ik dit toekomstige schouwspel reeds voor ogen heb, zeg ik in tegenstelling tegenover uw gejubel (vs. 1): Wendt het gezicht van mij af, en verlangt niet, dat ik met u de daken beklimme,

a) laat mij liever vooraf doen, wat anderen na mij zullen doen als het tegenwoordig zal zijn 1) (Klaagt. 1:16 vv. 2:11; 3:48 vv. laat mij bitterlijk wenen; dringt niet aan, om mij te troosten over de verstoring der dochter mijns volks; tracht niet mij wijs te maken, dat er geen gevaar is, dat het zo ver niet zal komen.

a) Jer. 9:1.

1) Zie, hoe de profeet hier die klaagliederen anticipeert, (vooruit neemt) die later de ooggetuige en tijdgenoot van het ongeluk, Jeremia, zou laten horen en ook werkelijk heeft uitgestort.

Hij deelde reeds vooraf in de smarten en angsten zijns volks, te dezer gelegenheid. Hij wil zijn eigen droefheid deswege niet luide uitgegalmd of verbreid hebben. Neen hij wenst dat elk het oog van hem afwende en zijne tranen niet aanschouwe, zijn zuchten niet horen mocht.

5. Want het zal zeker zo ver komen, omdat lsraëls gedrag bij de nabij zijnde bezoeking van dien aard zal zijn, dat de mate zijner schuld vol is geworden. Hetgeen mijn volk wacht is een dag van beroering, waarop mensenmenigten razend door elkaar vliegen, en van vertreding, waarop het voornemen is Jeruzalem en zijne inwoners te vernietigen, en van verwarring, waarop alles in de stad in verwarring geraakt. En dit is ene ellende, veroorzaakt van den Heere, den Almachtige, den HEERE der heirscharen, reeds besloten in het dal des gezichts. Deze dag zal door zijn ontzettenden aard (vgl. Hoofdstuk 37:3) een voorbeeld en ene voorbode zijn van enen anderen, van welken ik vroeger heb gesproken (vs. 2 v.). Het zal zijn een dag van ontmuring des muurs en van geschreeuw naar het gebergte toe, dat de wilde krijgsscharen in de onmiddellijke nabijheid der stad aanheffen (Hoofdstuk 36:2 vv. 37:17 vv.).

De bezoeking, die door Sanherib spoedig daarna over Juda en Jeruzalem gekomen is, was de laatste beproeving, welke het lankmoedig wachtend geduld des Heren nog eens met het rijk van Juda nam; van toen af kwam de tijd van meer radicale (die tot op den wortel of den grond doorgingen) bezoekingen, gelijk die door Nebukadnezar zou komen ene zodanige was.

6. Want Elam (Hoofdstuk 21:2), hier een deel der volkeren van het machtige wereldrijk, heeft den pijlkoker en den boog genomen; de man is op den wagen; er zijn ruiters, en Kir (2 Sam. 8:6), een tweede deel van die volkeren, ontbloot het schild, om te zamen in volle wapenrusting tegen Jeruzalem op te trekken.

Zoekt men Kir aan de rivier Cyrus in Armenië, zo zou door Elam het zuidelijk, en door Kir het noordelijk deel van het rijk bedoeld zijn; hoe het zij, zeker is hier geheel Babel met de onderworpene volken bedoeld.

7. En het zal geschieden, o Jeruzalem! dat uwe uitgelezene dalen, die de stad aan drie zijden omgeven, in ‘t bijzonder de schoonste en vruchtbaarste in het zuiden (Hoofdstuk 17:5) vol wagens zullen zijn, door de raderen der wagens en de hoeven der paarden zullen vertreden

worden, en dat de ruiters zich gewis zullen zetten ter poorten aan, om aanstonds tegen deze aan te springen en ze binnen te dringen, zodra het teken daartoe wordt gegeven.

Het woord van den profeet werd vervuld, toen in het jaar 713 v. C. de drie veldheren van Sanherib "met ene grote macht" voor de poorten van Jeruzalem verschenen, en bij de waterleiding van den oppersten vijver zich hadden gelegerd, de stad tot overgave opeisende, (2 Kon. 18:17 vv.) maar de volle vernieling had plaats onder Nebukadnezar.

8. En hij zal het deksel van Juda ontdekken 1), en te dien dage zult gij zien naar de zo zorgvuldig bewaarde wapenen in het huis des wouds 1), naar den kostbaren voorraad van wapenen in de tuigkamers van het Salomonisch paleis (1 Kon. 7:2-5).

1) De ontsluierde vrouw is in ‘t Oosten de onteerde. Zelfs de danseressen ontbloten ‘t gehele lichaam, maar ‘t gelaat blijft omsluierd; vgl. Hosselquist’s Reise nach Palestina. 73. Ook de Arabieren hebben de spreekwijze: "het deksel eens volks ontdekken, " wanneer het den hoogsten smaad des vijands prijsgegeven is.

2) Vooral ziet men naar wapenen in het tuighuis, ‘t welk "woudhuis" heette, omdat het uit cederen van den Libanon gebouwd was. Vgl. 1 Kon. 1:2-6; 10:17. Neh. 3:19).

Het deksel van Juda ontdekken of wegnemen kan ook betekenen, en dit schijnt ons beter toe, de ogen openen voor het gevaar, dat hen dreigt. Het deksel weg nemen komt toch ook voor in geestelijken zin als de ogen open gaan voor den dodelijken toestand van het hart.

Dit zou echter het volk niet doen roepen om redding tot den Heere, maar het zou zelf trachten zich te redden. Juda vertoont hier het beeld van den mens, die wel werkelijk overtuigd is van het gewaar, waarin hij door de zonde verkeert, maar die nu in Farizesen eigenwaan zelf den weg der redding en der verlossing tracht uit te vinden.

9. En gijlieden zult, terwijl gij verder bedenkt, wat in dien hoogsten nood moet worden gedaan, bezien de reten der stad David’s, de scheuren in den muur rondom Zion (2 Sam. 5:9) omdat zij vele zijn 1), en ze ten spoedigste herstellen; en gij zult, om verzorgd te zijn tegen ene langdurige belegering, de wateren des ondersten vijvers
2) vergaderen (2 Kon. 18:13).

1) Men verbetert de beschadigde muren der Davidsstad d. i van ‘t zuidelijk deel van Jeruzalem, het Zion in engeren zin (2 Sam 5:7), en breekt de na telling en schatting ontbeerlijke huizen af (vs. 10 vv.), om met het verkregen materieel den stadsmuur weer te bevestigen. Eindelijk, waarop belegerden voornamelijk bedacht moeten zijn, men zoekt den vijand het lopende water af te snijden en in de stad af te leiden. Over de daarbij ondernomen werkzaamheden vgl. Gesenius en Knobel t. d. pl.

2) Volgens Tobler is de onderste vijver, de oudste vijver van Siloah, de tegenwoordige Birket el-Hamra.

10. Gij zult ook de huizen van Jeruzalem tellen, om degenen, die gemist kunnen worden, te kennen, en gij zult huizen afbreken, die onbruikbaar of overbodig bevonden zijn, om met het verkregen materieel de muren te bevestigen.

11. Ook zult gij ene gracht maken tussen beide de muren, tussen die, welke Zion in 't noorden begrenst en die, welke rondom den Akraheuvel is opgebouwd, voor de wateren des ouden vijvers, om dat water, na de bronnen naar buiten verstopt te hebben, daarin af te leiden. Bij alle deze schijnbaar zo verstandig genomene maatregelen ziet gij toch slechts op hetgeen voor ogen is en met de handen kan getast worden, maar gij denkt er niet aan, dat gij woont in het dal des gezichts (vs. 1), dus op de plaats van geestelijk zien, gij zult niet opwaarts zien tot Dien, die zulks gedaan heeft, die deze gebeurtenissen heeft te weeg gebracht, noch zult gij aanmerken Dien, die dat van verre tijden geformeerd heeft, die al deze gebeurtenissen, welke gij door uwe maatregelen wilt voorkomen, lang te voren in Zijne raadsbesluiten heeft opgenomen.

Rhetorisch en vol effect is de lange opeenhoping en de optelling der velerlei voorbehoedmiddelen in vs. 8 vv. en daartegenover de kortheid in vs. 2b; zo veel, zo ontzaglijk veel moeite doen zij en toch komt dat niet aan de beurt wat alleen nodig is.

Wij hebben hier en in Hoofdstuk 37:26, beide tot het eerste deel van het Boek Jesaja behorende, dezelfde gedachte, welke een doorgaande grondtoon is van het tweede deel, dat hem zo dikwijls ontzegd wordt, namelijk: wat in den tijd tot werkelijkheid komt bestaat reeds lang te voren als idee in God. God geeft het Zijnen profeten te zien, en de profetie, terwijl zij het toekomstige voorzegt, bewijst aanstonds, dat het, wanneer het vervuld wordt, Gods werk is en Gods reeds lang te voren genomen raadsbesluit geweest is. De gehele Schrift erkent de pre-existentie der goddelijke idee voor de geschiedkundige werkelijkheid, maar Jesaja is onder Israël (even als Plato in de heidenwereld), de nauwgezetste uitlegger daarvan. Zo wordt hier Jeruzalem's straf voorgesteld als gepreformeerd (vooruit gevormd) in God; Jeruzalem zou de verwezelijking door bekering hebben kunnen voorkomen, want een decretum absolutum (onveranderlijk raadsbesluit) is het niet. Zodra Jeruzalem belijdenis van zonde deed, zou de verwezelijking ophouden, en in zoverre zij reeds was voortgegaan, was zij ene oproeping van Jehova tot bekering.

Hetwelk aldus is aan te merken, dat de Profeet hier niet alle Joden en Jeruzalemse burgerij tekent en omvat, (want er was in de Kerk een zaad der vromen, naar de verkiezing der genade), maar de goddelozen en de hypocrieten, de verachters van het profetische woord, welke hij op het oog heeft en tot wie hij voornamelijk zijn rede richt.

12. En te dien dage, ten dage dier verwarring (vs. 5), zal de Heere, de Almachtige, de HEERE der heirscharen, zelf door de gebeurtenissen roepen tot geween en tot rouwklage, tot uitwendige bekendmaking der uitwendige zielensmart, en tot kaalheid en tot omgording des zaks, wat dan ook wel voor een ogenblik zal geschieden (2 Kon. 19:1 vv. 14 vv.).

Hoe ongaarne God straft (Jer. 8:7 v.), tegen Zijne kastijding beschermt alleen bekering, niet zwaard en muur; de tranen van berouw zouden daarom toen voor Israël de beste verzamelingen van water zijn geweest.

Om zich kaal te maken door het uittrekken of afsnijden van het haar des hoofds gelijk men gewoon was in grote droefheid vgl. Ezra 9:3. Job. 1:20. Mich. 1:16 De zak wee ene gewone dracht der rouwklagers vgl. 2 Sam 3:31.

13. Maar ziet hoe spoedig die rouw voorbij is (2 Kon. 19:35 v.), een ogenblik, en er is weer even als voorheen, ja nog veel erger vreugde en blijdschap met runderen te doden, te slachten, en schapen te kelen, met het doel om daarvan in overdaad te leven; er is vreugde, met vlees te eten en wijn te drinken, en te zeggen, ten bewijze, dat gij van de ondervondene kastijding geen anderen indruk behoudt, dan dat onder de rondom het land beroerende stormen na korten of langen tijd het beslissend uur zal slaan, geheel en al naar de wijze der godvergetende wereldlingen, die hoe dreigender de toekomst wordt, des te doller zich gedragen (Hoofdstuk 56:12. 1 Kor. 15:32 Laat ons eten en drinken, want morgen zullen wij sterven. 1)

1) De dreiging der straf wekt bij hen geen boete en berouw, maar veeleer verharding des harten. Indien het dan waar is, dit nu ligt in deze redenering opgesloten, indien het waar is, dat God met zijn oordelen komt, dat wij dood en verderf waardig zijn, welnu laten we dan den tijd, die nog overig is, besteden in wellustig leven, in het te goed doen van het vlees.

De waarschuwing Gods werd dus niet alleen moedwillig in den wind geslagen, maar in driesten overmoed ging men er tegen in, ja, men spotte er openlijk mede door woord en daad.

De God der erbarmen werd feitelijk als een vijand beschouwd. Het is daarom dan ook dat de Profeet met de ontzettende aankondiging in vs. 14 komt. Geen verzoening zou er voor die zonde zijn, dan in en door den dood der overtreders.

14. Maar de HEERE der heirscharen heeft uw goddeloos gedrag aanschouwd, en Zich voor mijne oren geopenbaard, zeggende: Indien ulieden deze ongerechtigheid verzoend wordt, en niet integendeel deze misdaad aan u bezocht worde, totdat gij sterft, zo zal Ik geen God zijn, zegt de Heere, de HEERE der heirscharen. Ik Zijn profeet heb u reeds dat gevolg van uwe misdaad in beelden (vs. 2, 3) voor ogen gesteld.

Opmerkelijk is hierbij hoe de maatstaf van strenge wedervergelding, die in ‘t algemeen aan ‘t goddelijk besturen ten grondslag ligt, ook hier gezien wordt. Met de gedachte aan den dood hebben zij op gruwelijke wijze gespeeld, van den dood zullen zij meer verzwijgen dan zij dachten, en wel zullen zij van honger sterven de zwelgers en veelvraten, en door pestilentie worden weggenomen, die zo overdadig hun vlees verzorgden; ook de gevangenschap, welke door vs. 3 was bedreigd, het bezwijken zonder tegenstand te kunnen bieden; de vlucht in de verte, dat alles is de naar diezelfden regel toegemetene straf voor de in vs. 3-11 bestrafte zonde.

De profeet tekent in het beeld der inwoners van Jeruzalem de lichtzinnige menigte, wanneer zij eens God verloren heeft. In plaats van te wenen en te weeklagen ten tijde der bezoeking, als des Almachtigen hand zwaar op haar ligt, stort zij zich in bedwelmend zingenot. Het "toegegeten, toegedronken: morgen zijn wij toch des doods!" is de eeuwige kernspreuk der wereld, die zonder God is. Ja! roept hun de profeet op last Zijns Gods toe, gij zult den dood sterven, meer zolang gij leeft, zal de misdaad, waaraan gij u schuldig maakt, u niet vergeven worden! De vermetelen wilden gene boete doen, ofschoon zij met opene ogen in het onweder, dat boven hun hoofden stond, het strafgericht Gods herkenden, en de profeet hen in naam des ontfermingvollen Gods tot bekering vermaande. Zo begingen zij de vreselijke zonde, de zonde tegen den Heiligen Geest, den Geest der waarheid, die uit des profeten mond sprak, die zonde, welke naar des Heren verzekering (MATTHEUS. 12:31 en 32. Mark. 3:29. Luk. 12:10) noch in deze, noch in de toekomstige wereld vergeven zal worden. Wie zich met eigenwilligen trots van het licht afkeert, die kan nimmer uit de duisternis scheiden, indien hem ook duizend zonnen omschenen.

15. 1) Alzo zegt de Heere, de Almachtige, de HEERE der heirscharen, die de zonde van het volk in de eerste plaste op zichtbare wijze in zijne leidslieden en voorgangers straft: Ga heen, ga in tot dien schatmeester 2), den meest vertrouwden dienaar des konings, tot Sebna (= jeugd), den hofmeester, den huisminister (major domus) (Dan. 1:3), en spreek tot hem, wanneer gij hem ontmoet buiten op de plaats, waar hij voor zich en zijne familie ene begraafplaats denkt te bouwen.

1) Het orakel wordt in dezelfden tijd gesproken als het naast voorgaande. Ten gevolge dier vleselijke gezindheid, waardoor de gedachte aan den dood niet ene vermaning tot ernst en berouw, maar ene beweegreden tot des te sterker levensgenot is (vs. 13), heeft ook voor Sebna de gedachte aan het sterven hare ware betekenis verloren. Voor hem is de dood slechts ene aanleiding tot trotse pronkzucht en verkwistend uitgeven (vs. 16). Ook het oordeel komt daarmee nauwkeurig overeen; tot vreselijken ernst moet ook voor Sebna datgene worden, waarmee hij een zo schandelijk spel dreef; de dood zal tot hem komen, maar onder smaad en schande en verre van zijn ijdel pralen.

2) Schatmeester is hier te verstaan in den zin van meest vertrouwden vriend. Sebna behoorde meer dan hoogstwaarschijnlijk tot de bekende hofpartij, die om zich te sterken tegen ASSYRIË en de Chaldeeën, een verbond wilde sluiten met Egypte, en daardoor Juda, om het zo eens uit te drukken, on-theocratisch wilde maken. Niet meer het vertrouwen stellende op God, ja alle geloof in God uitschuddende, verwachtte men het nu van den mens.

16. Wat hebt gij hier te doen? of wie hebt gij hier van uwe voorzaten (zie bij vs. 20), dat gij u hier een graf uitgehouwen hebt, hier, op dit uitgestrekte punt der stad, waarschijnlijk in de nabijheid der koninklijke graven (1 Kon. 2:10;)? als die vol vermetelheid zich tellende onder de koningszonen, zijn graf in de hoogte uithouwt, die, vol ijdelheid en trotsheid zich enen onsterfelijken naam toeschrijvende, ene woning voor zich op, of in enen rotssteen laat aftekenen of ingraaft.

Zonder twijfel was Sebna het hoofd van de partij der groten, die voor Egypte gestemd was, tegen welke Jesaja reeds in Hoofdstuk 20 zijn woord richtte, en was deze on-theocratisch staatkunde de voornaamste tegenstander van den profeet bij het raad geven aan den koning. Dat nu Jesaja met zulk ene vrijmoedigheid den veelvermogenden, hoog verheven man durfde aanspreken, toont, dat het onder Hizkia nog een andere tijd was, dan onder zijnen zoon en opvolger Manasse. (2 Kon. 21:16).

Juist, dat zich een graf laten maken, bewijst dat Sebna er niets van geloofde wat de Profeet als het gericht Gods had afgekondigd. Hij althans rekende er op rustig op zijn bed te zullen sterven en een kalme begrafenis te zullen hebben.

En nu komt de Heere hem plotseling zeggen, dat het heel anders zal geschieden, dat het oordeel Gods ook hem zal treffen.

17. Zie, het zal geheel anders uitvallen, dan gij u inbeeldt, de HEERE zal u wegwerpen, u verre van uwe plaats slingeren met ene mannelijke hevige wegwerping, en Hij zal u ganselijk overdekken 1).

1) In het Hebr. Oteka atoh, of, voortrollend, zal Hij u voortrollen.

Anderen vertalen, pakkend, zal Hij u pakken.

18. Hij zal u gewis voortrollen, tot een ronde kluwen samen winden, zodat er geen oponthoud bij het voortdrijven zij, en voortstuwen, gelijk men een bal rolt, in een land wijd van begrip, naar een uitgestrekt land, naar Babylonië, aldaar zult gij sterven, en niet in Palestina, nog minder in de stad Jeruzalem, en aldaar zullen uwe heerlijke wagens zijn, daarheen zullen die worden gevoerd, o gij schandvlek van het huis uws heren! In dat land uwer verbanning zal men spottend zeggen: Zie dat is die grootwaardigheidsbekleder van het koninklijk huis in Juda, die in deze trotse koetsen (2 Sam. 15:1) zo trots daarheen reed.

In 2 Kon. 18:18 en 37 komt Sebna niet meer als hofmeester, minister des huizen voor; in zijne plaats is reeds Eljakim, de zoon van Hilkia, getreden, terwijl hij echter altijd nog in hogen rang staat als schrijver of staatssecretaris des konings, en deze hem tegelijk met Eljakim als zijnen gezant en plaatsbekleder gebruikt. Wat Jesaja hier voorzegt is dus langzamerhand vervuld; eerst werd bevestigd wat van het volgende vers af geschreven staat omtrent den stoot, dien de Heere aan Sebna geeft, om hem te doen wankelen, terwijl later ook de verbanning van den man naar Babylonië of Mesopotamië en zijn smadelijk einde volgde. Omtrent deze verbanning ontbreken ons alle nadere berichten. De profetie vult ook hier de geschiedenis aan (vgl. het woord van Vitringa bij Hoofdstuk 21:27). Ten opzichte der afzetting is het waarschijnlijk, dat die dadelijk na de voorzegging van den profeet en wel ten gevolge van het woord Gods, dat op onze plaats tot Jesaja was gekomen, door Hizkia geschied is, toen deze de in Hoofdstuk 36:3 vermelde gezanten tot de grootwaardigheid-bekleders van den Assyrischen koning afzond. Hizkia, zo komt ons voor, wilde niet anders dan met een rein geweten de verhandelingen met Tartan, Rabsaris en Rabsake beginnen, en niet door enen aanhanger van de buitenlandse maar van de

binnenlandse staatkunde vertegenwoordigd zijn. Spoedig besloot hij daarom van minister te verwisselen, voordat hij zijne afgezanten uit de poort van Jeruzalem liet gaan. Daar hij nu Sebna niet geheel verwijderde, maar hem de tweede plaats na Eljakim aanwees, heeft hij waarschijnlijk geweten, dat het voor 't ogenblik eerst op ene geringere verootmoediging van den man aankwam, op het ontnemen aan hem van het ambt der sleutelmacht in zijn huis (vs. 22), en daardoor op ene daadzakelijke verklaring van zijne zijde, dat het niet de Egyptische politiek was, die hem tot afval van Assyrië bewogen had, maar een ander principe, dat wij in de bij 2 Kon. 18:16 nader hebben aangewezen. Misschien is de deelname aan die zending in Hoofdstuk 36:3 vv. voor Sebna een middel geworden, dat hij het hem verder gedreigde vonnis door boetvaardigheid en verootmoediging heeft afgewend, en is daarvan ook door de geschiedenis van zijne verdere lotgevallen niets vermeld. Dit is zeker, schrijft Delitzsch dat de drievoudige profetie van Sebna's val, Eljakims verhoging, en wederom van den val des laatsten niet zou geschreven staan, wanneer zij beschaamd zou moeten worden bij vergelijking van haar met de vervulling.

19. En Ik, zegt de Heere, terwijl Hij nu voortgaat tot het ten uitvoerleggen van zijne bedreigingen, zal u afstoten van uwen staat, van uwen erepost, dien gij als huisminister inneemt, en van uwen stand zal Hij u verstoren.

20. En het zal te dien dage, wanneer deze afzetting plaats heeft, geschieden, dat Ik mijnen knecht, die Mij met hart en wandel is toegewijd, a) Eljakim (= God richt op, 2 Kon. 23:34), den zoon van Hilkia (= de Heere is mijn deel. Ps. 16:5) roepen zal.

a) 2 Kon. 18:18, 26, 37.

Het dezen zijnen eigen naam en dien van zijnen vader, even als met de benaming van knecht Gods is Eljakim veel beter geschikt, om zijnen koninklijken meester, Hizkia, wiens karakterschets ons in 2 Kon. 18:5-7 is gegeven, tegenover den overmoedigen gezant van Sanherib te vertegenwoordigen, dan de on-theocratisch en Egyptisch gezinde Sebna; daarom moest hij volgens Gods wil en leiding nog in het laatste ogenblik der beslissing, toen men aan het keerpunt in 2 Kon. 18:17 vv. was aangekomen, toen de staatkunde, die bij vreemde volken heil wilde zoeken, te schande was geworden, en nu de ware Israëlitische uit de vernedering tot heerlijkheid zou worden verheven, in Sebna's plaats treden. De naam van den laatste schijnt een Syrische (zachte bloeiende jongeling) te zijn, en de man zelf iemand van vreemde afkomst. Misschien was hij door Achaz uit Syrië medegebracht (2 Kon. 16:10 vv.), en had Hizkia hem reeds in zijne hoge betrekking gevonden. De koning ontdoet zich van hem als het laatste spoor van vreemde staatkunde, die hem nog aankleeft, hoewel hij hem niet geheel en al uit zijne omgeving verwijdert, misschien omdat hij overigens vele goede diensten heeft bewezen, en de vrucht van zijn werk als staatkundig raadgever mede moet smaken.

21. En Ik zal hem, Eljakim, met uwen rok bekleden, en Ik zal hem met uwen gordel sterken, dat hij voortaan uw ambt beklede, en uwe heerschappij zal Ik in zijne hand geven; en hij zal, als 's konings hofmeester en hem het naast staande beambte, den inwoners te Jeruzalem en den huize van Juda tot een vader zijn (Gen. 41:43. 2 Kron. 26:21

De hofbeambten moeten, gelijk men ziet, bij de Hebreeën, even als de priesters (Exod. 28 en 29), en even als de hofbeambten der tegenwoordige Perzen en Turken, ene bijzondere ambtskleding gedragen hebben, die naar de bijzondere ambten verschillend was, zodat het overdragen van het ambt met ene investituur (aankleding) pleegde verbonden te zijn.

22. En Ik zal den sleutel van het huis van David, de insignia van ambtsbevoegdheid over alle goederen en allen voorraad van dit huis op zijnen, op Eljakims schouder leggen, als die voortaan zulk ene ambtsbevoegdheid zal bezitten (Hoofdstuk 4:5) 1), en hij zal opendoen en niemand zal sluiten, en hij zal sluiten en niemand zal opendoen; met onbeperkte macht zal hij alles aan het koninklijk hof beschikken, zonder dat iemand zijne besturingen zal kunnen te niet doen 2).

1) Men kan de woorden in de eerste plaats in eigenlijken zin opvatten, in zoverre de sleutel of het insigne als waardigheidsteken, of op het kleed van den hofmeester geborduurd of gedragen werd, afhangende van den schouder; in hogeren zin is echter van de sleutelmacht sprake, als van die, welke niet alleen ten opzichte van de koninklijke kamers, maar ook in de beslissing over toelating of niet toelating tot den koninklijken dienst bestaat. "Zo is in het Nieuwe Testament de overgave der sleutelen van het rijk der hemelen aan Petrus (MATTHEUS. 16:18 v.). Daar is binden en losmaken overgang tot een zinverwant beeld, hier is in opendoen en toesluiten dat van den sleutel behouden.

De sleutel van het huis David’s betekent dus allereerst in den meest eigenlijken zin, dat voortaan Eljakim en niet Sebna, de man zou zijn, die er over te beslissen had, wie al den niet uit de stad Jeruzalem toegang zou erlangen tot het koninklijk verblijf van den vorst, hetzij om in het paleis te dienen en te vertoeven, hetzij om den koning enige zaken te openbaren.

Des konings huis lag buiten de stad. Door een poort had men er toegang toe, mits die poort eerst ontsloten werd. Welnu hier wordt aan Eljakim voorspeld, dat hij dien toegang tot des konings huis zou verlenen.

2) Hierin was Eljakim een heerlijk voorbeeld van Christus, die, als de Zoon in het huis, ene onbeperkte macht over de kerk heeft; men deze Openbaring 3:7 vergel. met MATTHEUS. 16:19.

23. En Ik zal hem, Eljakim, als enen nagel inslaan in ene vaste plaats, die hem niet loslaat (Ezra 9:8), hij zal zijne waardigheid bestendig zitten, en hij zal wezen tot enen stoel der ere voor het huis zijns vaders; even als een machtige stoel voor de kamer, zo zal hij voor zijne onaanzienljke familie ten sieraad zijn.

Hij zal vaststaan als een nagel, die in stevig hout of steen gedreven is, en waaraan veel kostelijks is opgehangen. Zo zal veel van hem afhangen, veel op hem rusten (vs. 24).
Wordt aan Eljakim het ambt voor al zijn leven toegezegd, zo zou hij daarin bevestigd worden, gelijk een diep ingeslagen nagel, om er niet lichtelijk uit te vallen of van verstoten te kunnen worden. Geen wonder dat zulk een man tevens ten zegen van zijn gehele familie strekken zou.

24. En men zal, om hier weer terug te komen op het beeld van den nagel in vs. 23a, aan hem hangen alle heerlijkheid van het huis zijns vaders, der uitspruitelingen en der nakomelingen, van rechtstreekse en zijdelingse bloedverwanten, ook alle kleine vaten, van de vaten der bekers af, zelfs tot al de vaten der flessen.

Zeker uitlegger merkt aan, dat de spreekwijs "de vaten der bekers" eenvoudig betekent "de bekers, " gelijk "het werktuig der luit" (Ps. 71:22) eenvoudig betekent "de luit. " Maar een Joods leraar wil, dat men door "de vaten der bekers" moet verstaan "verscheidene soorten van bekers, " eveneens "vaten der flessen. " .

Men moet zich hier ene gewoonte der oude Hebreeën vertegenwoordigen, om de wanden van hun prachtigste vertrekken op te sieren met kostbare vaten, tot den opschik of de huishouding behorende, die men aan nagels, in den wand gewerkt, ophangt. Als zulk een nagel wordt hier Eljakim voorgesteld; aan hem hangt al de kostelijkheid van zijns vaders huis, van den kostelijken turban en andere eerste sieraden af tot de gouden of zilveren kannen en bekers toe. De mening is: door hem wordt ook zijn gans geslacht verheven, en geraakt tot meerdere of mindere ereposten in Juda’s rijk.

25. Te dien dage, wanneer ook deze nieuwe hofmeester zich het oordeel zal hebben waardig gemaakt, spreekt de HEERE der heirscharen, zal die nagel, die aan ene vaste plaats gestoken was (vs. 23), weggenomen worden; en hij zal afgehouwen worden, en hij zal vallen, en de last, die daaraan is (vs. 24), zal afgesneden worden. Dit zal zeker geschieden, want de HEERE heeft het gesproken (Hoofdstuk 21:17).

Terwijl men in vs. 28b aan Jozefs macht in Egypte (Gen. 45:17 vv.) wordt herinnerd, begint met het volgende vers de rede tot een satirisch gekleurden toon om te keren. Terwijl in die woorden (vs. 23b) ene heen wijzing op het slot van vs. 18 "gij schandvlek van het huis uws heren" niet te miskennen is, voorzegt de rede in vs. 24 aan de gehele maagschap van Eljakims huis enen dergelijke ondergang als aan die van het huis van Sebna. Daarin hebben vele uitleggers zich niet weten te vinden, waarom men vs. 25 weer op Sebna toepast, en aan vs. 24 enen zin geeft zo gunstig mogelijk. Intussen is geenszins Sebna het onderwerp van dit gezegde, maar de vleselijke gerustheid van die te Jeruzalem. De profeet wil gene hulde brengen aan Eljakim, maar hij heeft te spreken van de nietigheid, van het beschamend einde van alle verwachtingen en plannen, die op de vastheid van tijdelijke zaken berekend zijn. Juist dat is voor den nadruk der prediking van onzen profeet van veel belang, dat ook de valse gerustheid in Eljakim weer in hare verwerpelijkheid moet openbaar worden. De val nu, waarvan Jesaja in ons vers spreekt, is eigenlijk niet Eljakim’s val, maar die van zijne bloedverwanten. Wanneer later Eljakim mocht wijken, zo kan dat, hoewel den vleselijk gezinde bloedverwanten tot een rechtvaardig gericht, wat hem betreft zoveel mogelijk met ere geschied zijn, misschien naar aanleiding van de nabij zijnde troonsverwisseling, ten gevolge van Manasse’s goddeloosheid. Overigens zal ook Eljakim in zijn toestand hebben ondervonden, hoe overmachtig zich de omstandigheden des levens, gelijk zij nu eenmaal zijn, zich tegenover den mens in ‘t bijzonder betonen. Men herinnere zich, wat ons uit het leven van zijnen heer, van Hizkia, als het laatste wordt verhaald: Hoofdstuk 39. 2 Kron. 32:31. Zo

zou Eljakim ook nog in een ander, dan in het bij vs. 20 aangewezen opzicht een volledig vertegenwoordiger van Hizkia zijn.

HOOFDSTUK 23.

VERWOESTING EN WEDEROPBOUWING VAN TYRUS.

X. Vs. 1-18. Even als de rij der bedreigingen in Hoofdstuk 13 met Babel wordt geopend, zo wordt zij nu met Tyrus in dit hoofdstuk gesloten. Beide steden staan in nauwe betrekking tot elkaar, waarover wij bij vs. 1 uitvoeriger zullen handelen. De last tegen Tyrus stelt aanstonds bij het begin de stad als ene geheel geruïneerde voor, in welke de van buiten terugkerende zeelieden na lange omzwervingen gene rustplaats meer vinden en over wier val men in de nabijheid en in de verte verwonderd staat (vs 1-5). Over de zee moeten zij vluchten onder een luid gehuil, zij die eertijds zo vrolijk waren, en van zo ouden oorsprong konden spreken. Wat niemand dacht, dat heeft de Heere over haar gebracht, en de stad, die kronen verdeelde, die enkel vorstelijk geplaatste en overal vermaarde handelaars in hare muren opnam, aan het oordeel van diepe ontering overgeleverd (vs. 6-9). De volkplantingen, zo lang hard verdrukt, zullen zich nu vrij maken. Wat de Heere over Tyrus besloten heeft staat echter in samenhang met ene Bijzondere bezoeking, die Hij ditmaal over de zee en over het overblijfsel van het oude land der Kanaänieten besloten heeft en die uitloopt op het schenden van ene maagd, die zich tot hiertoe voor ongenaakbaar gehouden heeft. Die ontering is des te schandelijker, omdat zij door een volk wordt volbracht, dat eerst voor een korten tijd van niets tot een volk geworden is door de zelfde wereldse macht, wier aanvallen Tyrus kon trotseren (vs. 10-13). Terwijl de rede hierop nog eens tot haar begin terugkeert, om het eerste deel harer mededeling te sluiten (vs. 14), gaat zij spoedig over tot het tweede gedeelte, welk ene herstelling der stad na 70 jaren profeteert en een geplaatst worden in den vorigen toestand, alleen dat deze voortaan den Heere moest geheiligd zijn en ten goede van Zijn volk moest komen. (vs. 15-18).

1. De last (Hoofdstuk 13:1) van a) Tyrus 1), die eilandstad, gelegen op ene rots, die ongeveer 12 minuten in de zee vooruitspringt, en 3/4 mijl verwijderd is van de oude stad, die meer landwaarts in ligt (Joz. 11:8). Huilt gij schepen van Tarsis, wanneer gij van uwe vaart naar Tarsis of Tartessus in Spanje (vs. 10) terugkeert, en onderweg het ontzettend bericht verneemt door schepen, die u ontmoeten! want zij, de stad Tyrus, waar gij tehuis behoort, is verwoest, dat er geen huis meer is, dat niemand er meer ingaat, (daar men kan ingaan), en dit moet u des te bitterder zijn, daar gij na lange moeitevolle vaart u in uw vaderland dacht te herstellen; uit het land Chittim, het laatste station, de stad Citium op Cyprus (Gen. 10:4) is het aan hen, aan de terugkerende schepen, openbaar geworden 2), daar is de bevestiging ontvangen van het onderweg reeds gehoorde bericht uit den mond der hierheen gevluchten, die ooggetuigen der verwoesting geweest zijn.

a) Jer. 47:4. Ezechiël. 26, 27 en 28. Zach. 9:3, 4.

1) Babel opent de rij der profetieën tegen de Heidense volken, en Tyrus sluit die. Babel is de grootste wereldmacht te land. Tyrus de grootste handelsmacht ter zee. Babel verhoogde en bevestigde zijn macht, door wegvoering der vreemde volken naar zijn eigen land. Tyrus breidde zijn macht uit, door den handel. Maar beiden hadden op het oog eigen ere, eigen

voordeel en aanzien. Beiden rekenden niet met God, en nu, gelijk Babel, zo zou ook het overmoedige Tyrus verwoest worden.

2) De toehoorder zou nu gaarne nadere bijzonderheden willen weten omtrent de catastrofe, die hier ter sprake gebracht is, maar naar de wijze der profeten verklaart Jesaja dat noch in de eerstvolgende verzen noch in het verdere van zijne rede uitdrukkelijk, het zijn alleen ter loops ingevoegde trekken, die den lezer worden meegedeeld en uit welke hij dan hier, even als elders, zelf de toedracht moet afleiden. Vervolgen wij, om dit te doen, in de eerste plaats het opgemerkte bij 2 Kon. 10:45 over de geschiedenis van Fenicië, zo was ten tijde, toen Samaria verwoest werd en het rijk der tien stammen door ASSYRIË zijnen ondergang vond (822/1 v. C. 2 Kon. 17:6), Eluleus, koning van Tyrus. Salmanasser, nadat hij het landschap Tyrus en vele andere Fenicische steden had onderworpen, bracht met hulp van deze ook den oorlog tot hen over. Hij overviel echter met 12 schepen de vijandelijke vloot, verstrooide die en maakte 600 gevangenen, zodat de koning van ASSYRIË nu niets meer kon doen, dan dat hij bewakers achterliet bij de rivier Leontes en bij de waterleidingen, om den Tyriërs het zoete water af te snijden. Dit duurde vijf jaren, gedurende welken tijd de alzo bewaakten uit gegevene bronnen dronken; ten laatsten beleefden zij den triomf, dat de vijand onverrichter zake van hen meest wegtrekken en zij nu in des te groter eer stonden als de zodanige, die onverwinnelijk waren door hun vloot en door hun ligging. Zo onthoudt zich dan ook in 2 Kon. 18:34 Rabsake wel, om Tyrus te rekenen onder de door zijnen koning en diens voorvaderen onderworpen steden. Van dezen toestand der zaak gaat onze voorspelling uit: Tyrus is voor den profeet benevens Babel, dat toen nog in ‘t geheel niet als een eigen, zelfstandig rijk bestond, maar eerst na ASSYRIË te voorschijn zou treden (Hoofdstuk 13), het tweede voorname beeld van trotse heidense macht. Zij is de stad van den wereldhandel, even als Babel die van het wereldrijk. Zij is het middelpunt der grootste zeemacht, even als Babel die van de landmacht. Zij neemt zo vreedzaam als mogelijk is de schatten der volkeren weg, en verzekert zich van haar voordeel door koloniën en factorijen, gelijk Babel de volken met ijzeren arm onder het juk brengt en zich van zijne heerschappij verzekert door middel van deportatie. Even als Babel, de woestijn aan de zee (Hoofdstuk 21:1) ten onder gebracht wordt door de Meders, zelfs geheel en voor altijd wordt vernietigd (Hoofdstuk 13:17 vv,), zo vroeger Tyrus, de sterkte aan de zee (vs. 4) door de Chaldeeën en hun koning Nebukadnezar zo als daarna Ezechiël in Hoofdstuk 26-28 van het Boek zijner profetieën nader uiteenzet. Terwijl thans, nu naar allen schijn Sanherib tegen Jeruzalem optrekt en dit in zijnen Jehova, zo als het schijnt, een slecht bolwerk heeft tegen den machtigen overwinnaar (vgl. Hoofdstuk 36), Tyrus in zijne ligging aan de zee ene zekerheid van onverwinnelijkheid meent te bezitten en vol triomferenden overmoed op alle rijken ziet, die den Assyrischen veroveraar als buit zijn ten deel geworden en nog zullen worden, ziet de profeet over de tijdruimte van meer dan 140 jaren heen, en hij aanschouwt de trotse stad als reeds voor altijd gevallen. Met het jaar 586 v. C. namelijk, zoals men uit velerlei omstandigheden kan opmaken (zie Ezechiël. 29:17 vgl. 2 Kon. 25:2) begint de 13 jarige belegering door Nebukadnezar, die de eilandstad door een aarden wal aan het vaste land verbond, en haar, die zich reeds verheugd had over den val van Jeruzalem (in het jaar v. C. 588), en zich zelf daarvan vermeerdering van macht en rijkdom had beloofd (Ezechiël. 26:2), na ontzaglijke moeiten en bezwaren (in het jaar 573 v. C.) eindelijk veroverde en waarschijnlijk door capitulatie in zijne macht kreeg. De Tyriers hadden echter hun rijke schatten reeds in veiligheid gebracht en de veroveraar vond dus voor

zijne moeiten gene schadevergoeding. (Ezechiël. 29:17 vv.). De toen regerende koning van Tyrus was Ithobal (Ethbaäl) II. Toch was de inneming der stad gene gehele verwoesting, even als ook Alexander de Grote, na ene belegering van zeven maanden, op dezelfde wijze, door het leggen van een dam, haar (in het jaar 332 v. C.) slechts innam, niet vernietigde (1 Makk. 1:4) en zij zelfs onder Syrische en Romeinse opperheerschappij, nog ene aanzienlijke, bloeiende handelsstad was. Evenzo hebben de kruisvaders in het jaar 1125 n. C. haar slechts veroverd; hare verwoesting volgde eerst 150 jaren later door de Sarracenen. Nu is alle heerlijkheid van Tyrus deels in de zee weggezonken, deels onder het zand begraven. Op de plaats van de bouwvallen der vorige eilandstad staat een dorp, dat uit ellendige houten hutten bestaat en den naam van Sur draagt. Het is nu geen eiland meer, want de dam dien Alexander maakte is door aangespoeld zand ene brede en vaste landtong geworden, die het eiland met het strand verbindt. Jesaja ziet dus op onze plaats nog in verdere toekomst, dan die over 140 jaren. De door Nebukadnezar gebroken macht van Tyrus valt voor zijn oog met de gehele vernietiging te zamen, welke de Geest van God hem openbaarde. Alzo behoeft het niet te bevreemden, dat ook na de bovengenoemde catastrofe de stad hare eigene beheersers had, doch enigermate afhankelijk van de Chaldeeën en naderhand van de Perzen. Na Ithobal II regeerde namelijk, zo als een fragment uit Menander mededeelt, 10 jaren lang Baäl; daarop werden rechters aangesteld, die echter bijna allen slechts enige maanden lang zich staande hielden totdat weer een koning Balatorus gedurende een jaar op den troon zat. Vervolgens lieten de Tyriërs Merbel en na diens dood Hiram uit Babylonië komen, nakomelingen van hun oud koningsgeslacht, dat de Chaldeeën daarheen in ballingschap hadden gevoerd. In het 14de jaar van den laatsten werd Cyrus koning van Perzië.

2. Zwijgt, gij inwoners des eilands, of, gij bewoners de kust, waarop de stad te voren stond, zo velen gij door u de vlucht hebt kunnen redden! er heerse ene dodelijke stilte, omdat gij zo diep zijt vernederd, gij, die de kooplieden van Zidon, de moederstad van geheel Fenicië (Joz. 11:8), die over zee varende, naar alle richtingen heentrokken, vervulden met waren en allerlei handelsbedrijvigheid.

3. En wiens inkomst was het zaad van Sichor (= troebel), hier waarschijnlijk, anders dan in Joz. 13:3; het bovenste gedeelte van den Nijl), wat Egypte, de grote korenschuur der oude wereld opleverde, die men aanvoerde over de grote wateren der Middellandse zee; de oogst der rivier de Nijl werd tot haar gebracht; en zij was de markt der heidenen, de plaats, waar men kocht en verkocht.

Beter vertaling is: En op grote wateren werd het zaad van Sichor, de oogst van de rivier (de Nijl) haar voordeel, en zij werd de markt voor de volken. Het laatst niet in den zin dat de volken tot Tyrus kwamen, maar in dien dat de Feniciërs de volken, de natiën voedden met hetgeen zij gekocht hadden en met winst weer van de hand deden.

Tyrus in al hare grootheid en macht wordt ons hier door den Profeet voorgesteld.

4. Word beschaamd, o Zidon! 1) met het gehele land van Fenicië, van wege den val dier stad, die de parel was onder alle Fenicische steden en het bolwerk der Fenicische vrijheid! want de zee spreekt, waarin de stad ligt, ja, de sterkte der zee, Tyrus dat juist te dezer tijd, waarin de

profeet voorzegt, voor ene onneembare vesting wordt gehouden, zeggende ten tijde, waarvan ik spreek: Ik heb genen barensnood gehad, er is niet meer die menigte volks als te voren; ik heb ook niet gebaard, de kinderen van mijn land uitzendende naar ver gelegene stapelplaatsen en koloniën (2 Sam. 5:11), en ik heb gene jongelingen groot gemaakt, en gene jonge dochters opgebracht, maar moet daarheen leven als ene weduwe, die van hare zonen en dochters voor altijd beroofd is.

1) Zidon werd beschaamd toen ze langs de wateren deze droeve mare wegens haar dochter Tyrus horen moest, en toen het hoge springtij der machtig sterke zee haar als met een bulderende stem toeriep: Ik heb nu geen barensnood meer, ik breng geen kinderen meer voort als in vroeger dagen; neen het is gedaan o Zidon, gij zult geen scheepsladingen van uwe zonen meer derwaarts zenden, om zich in den koophandel te oefenen en om zich te helpen rijk en groot te worden. Of anders de zee, die in den omtrek van Tyrus gewoon was eertijds van schepen te krielen, zal nu zijn als ene verlatene en troosteloze weduwe, beroofd van alle hare kinderen en nu gene volkeren hebbende, welke zij kon opvoeden. Egypte was wel een groter en aanmerkelijker rijk dan dat van Tyrus, doch Tyrus had in ‘t opzicht tot den handel zo groot en uitgestrekt een invloed en gebied, dat alle volken als versteld, verlegen en bedroefd zouden zijn nog meer op het horen van den val en ondergang dezer enkele stad, dan op die van geheel Egypte, die ook eerlang plaats had en hun aangekondigd werd. (vs.

5.) Of gelijk sommigen hier lezen: Wanneer deze tijding tot de Egyptenaren zal geraakt zijn, dan zal het hun smarte en wee doen dit van Tyrus te moeten horen, deels om het verlies van hun handel met die stad, deels ook omdat dit als een stap tot hun eigen verderf zou zijn.

5. Gelijk als vroeger (Exod. 15:14 vv.) geweest is de tijding van Egypte, en de over hen gekomene ellende, omdat men na dien val van zulk ene macht geen land meer veilig kon achten, zo zal men ook in weedom zijn, als men van Tyrus en hare nederlaag horen zal.

Volgens ene andere verklaring: Zodra het gerucht van hetgeen geschied is naar Egypte komt, zal men verschrikken over het gerucht omtrent Tyrus, omdat de Egyptenaren nu niet alleen hun welvaart geknakt zien na den val der stad, aan welke zij hun koren leverden (vs. 3), maar ook moeten vrezen, dat, nadat de laatste hindernis, die den veroveraar binnen het bereik van Azië in den weg stond, was weggenomen, en nu de beurt om vernietigd te worden aan haar kwam. (Ezechiël. 29:17 vv.) .

6. Vaart over de zee naar Tarsis, gij die uw leven hebt behouden, gaat naar de verst verwijderde kolonie uwer stad (vs. 10), om u te redden; huilt, gij inwoners des eilands, want terwijl het anders onmannelijk is om te klagen, heeft toch de smart, bij slagen, als u getroffen hebben, volle recht (Hoofdstuk 15:4).

7. Is dit, deze van mensen verlatene puinhoop, dien men nu aantreft, waar Tyrus stond, uwe vrolijk huppelende stad, die gij eertijds zo hoog verhieft, als waar alle vreugde verenigd was? Is dat die stad, welker oudheid wel van oude dagen af is, de oudste onder alle Fenicische steden naast Sidon, maar hare eigene voeten zullen haar verre wegdragen, om in vreemdelingschap te verkeren, zij zullen vluchten om nieuwe woonplaatsen op te zoeken.

Volgens ene andere verklaring: welker voeten haar verre henen gedragen hebben om in vreemde landen te verkeren. Alsdan wordt gedoeld op de volkplantingen, die de Tyriërs overal heen gezonden hadden.

Ook Curtius (een Romeins geschiedschrijver beroemd door zijn werk over de daden van Alexander de Grote) noemt Tyrus ene stad: "beroemd door de oudheid van haren oorsprong" (vetustate originis insignis). volgens Josefus (1 Kron. 24:7) zou zij 240 jaren vóór het bouwen van den Salomonischen tempel gesticht zijn; dat ware naar onze berekening ongeveer in het jaar 1252 v. C.

8. Wie onder de kinderen der mensen heeft dit beraadslaagd over Tyrus, die kronende stad, de stad, die kronen uitdeelde, die op de door haar gestichte koloniën, als Citium op Cyprus, Tartessus in Spanje en in den beginne ook te Carthago in Afrika koningen aanstelde, die stad, welker kooplieden vorsten zijn, wat pracht en rijkdom aangaat met vorsten gelijk staan (Hoofdstuk 13:2), welker handelaars, klein-handelaars, de heerlijksten in het land zijn, over de gehele wereld hoog in ere. Wie had het ooit gedacht?

9. De HEERE der heirscharen heeft het beraadslaagd, heeft het besloten in Zijnen raad, dat, waaraan geen mens kon denken, opdat Hij, wiens wijsheid het is tot niets te maken wat iets is (1 Kor. 1:26 vv.), ontheilige, vernietige, de hovaardij van alle sieraad, om al de heerlijksten der aarde verachtelijk te maken 2), doordien zij alle in de vernederde Tyriërs een spiegel hebben, hoe het hun zelven eenmaal zal gaan.

1) En opdat Tyrus zou weten, dat deze bedreiging zeker vervuld zou worden, maar ook opdat het de roede zou kussen en de hand, die haar besteld had, daarom zegt hier de Profeet, dat zulks die bloeiende handelsstad niet zou aangedaan worden, in de eerste plaats door den mens, maar door Hem, wiens Raad zou bestaan en die al zijn Welbehagen zou doen.

Het was de Heere God, die zulks had besloten en het ook gewis zou uitvoeren.

Ook hier wordt het weer zo klaar en duidelijk voor ogen gesteld, dat alles geschiedt naar den bepaalden Raad en de voorkennisse Gods.

2) Hij bedoelde hiermede de trotsheid te vernederen der hovaardigen, aan welke Hij al hun geleend en vergankelijk sieraad ontnemen wilde en al hun glorie te gronde werpen, opdat de heerlijksten derhalve verachtelijk gemaakt zijnde in de ogen aller mensen, hun eigen naaktheid zien en erkennen, en tot Hem de toevlucht nemen mochten, ten einde Hij hun naar de ziele genadig mocht zijn. Want om de Tyriërs te vernederen en voor Zich te verootmoedigen en van alle trotsheid te genezen, en geenszins om Zijn eigen oppergezag en willekeurig gebied en volstrekte onafhankelijkheid te tonen, deed God deze oordelen over hen komen.

10. Ga nu vrij door naar uw land 1), zonder dat de moederstad u verder zou kunnen hinderen, u geheel naar uw welbehagen daarin uit te breiden als in uw eigendom; ga door als ene rivier, even als de Nijl rondom het land overstroomt, wanneer zij buiten hare oevers is getreden, gij

dochter van Tarsis 2)! er is geen gordel meer, die u in uwe vrije beweging zou kunnen hinderen.

1) In het Hebr. Ibri artseek. Dit kan wel betekenen, ga door uw land, maar in verband met het volgende is het beter te vertalen, overstroom uw land, als de rivier, nl. de Nijl. De Nijl overstroomde Egypte en daarom werd het land vruchtbaar.

De Heere God richt dit woord tot Tarsis, een kolonie, en wel een der voornaamste koloniën van Tyrus, wellicht ook wel de meest verdrukte door de moederstad.

2) Het Hebr. Tarschisch is het Griekse Tartessus volgens onze mening niet te verwisselen met Tarsis of Tharsisa in Gen. 10:4; 1 Kron. 1:8, ene Fenicische kolonie in het zuidwesten van Spanje, in de nabijheid der tegenwoordige Guadalquivier (bij de ouden Baltis genoemd). De Feniciërs toch bezetten reeds vroeg niet alleen de Balearische eilanden, maar ook de zuidelijke delen van Andalusië tot aan de grenzen van Granada en tot Murcia met vele steden. Onder deze zijn beroemd aan de ene zijde de stad Tartessus, aan de andere zijde de eilandstad Gades, het tegenwoordige Cadix, op de westzijde van het eiland Leon. Bij hun aankomst lag daar het zilvererts zo menigvuldig, dat de inwoners het slechts behoefden te nemen en er hun gewone vaten van vervaardigden. Spoedig begonnen zij bergwerken aan te leggen, en door slaven naar goud, zilver, tin, lood, ijzer te laten graven (Ezechiël 27:12 v.). Behalve dat slaven- en dienstwerk bij de mijnwerken, moesten de daar aanwezige kolonisten en inwoners ook de Tyrische schepen in de havens opwachten en andere diensten verrichten. Zulk ene onvoorwaardelijke afhankelijkheid, waarin de moederstad het land hield, zal spoedig ophouden en het land zal zich vrij kunnen bewegen: dat is het, wat de profeet op onze plaats wil zeggen. Tartessus is alleen als voorbeeld genoemd, om hetzelfde van de Tyrische volkplantingen in ‘t algemeen te zeggen. Omdat nu tot deze vaart naar Tartessus, dat in een ver afgelegen oord lag (in de bedoeling van het uiterste westen komt de naam voor in Hoofdstuk 66:19 en Ps. 72:10) grote schepen, geschikt tot de grote vaart, nodig waren, zo verkreeg het woord Tarsis-schip de algemene betekenis van een groot zeeschip (1 Kon. 10:22) De andere uitleggers, ook Luther, vertalen dan ook den naam Tarschisch altijd door zee, zelfs op zulke plaatsen, waar, even als in ons vers, bepaald alleen aan de Fenicische kolonie te denken is (vgl. Jer. 10:9. Ezechiël. 27:12, 25; 38:13. Jona 1: 3; 4:2.) Volgens die overzetting zou men op onze plaats onder de "dochter der zee" Tyrus zelf moeten verstaan, alsof tot haar de aandrang kwam, om hare nog in leven geblevene inwoners naar de buitenlandse volkplantingen te laten gaan, daar geen band hen meer met het vaderland verbond en alle staatkundige betrekking was opgelost. Anderen, die even als wij "gij dochter Tarsis" vertalen, en dus Tartessus voor de aangesprokene stad houden, vatten de woorden: "ga door uw land" op als ene aanmaning, dat de bevolking van deze stad zich verder over het land moest verbreiden, omdat zij door opname der vele vluchtelingen uit Tyrus, te zeer was toegenomen, dan dat alleen binnen den muur nog plaats zonden hebben; Zij verklaren van dien muur de uitdrukking "gordel. " Even als ene maagd, wanneer haar het lichaam zwelt, den gordel losser moet maken, of gelijk de Nijl, wanneer hare wateren wassen, de dijken doorbreekt, zo moet ook Tarsis nu hare ringmuren verwijden en hare bevolking over het land uitstorten.

11. Hij, de Heere, die vroeger reeds de rijken op het vaste land Zijnen machtigen arm had laten gevoelen, heeft thans, nu Tyrus viel, Zijne hand uitgestrekt over de zee 1). Dit deed Hij tot een daadzakelijk bewijs, dat, gelijk er niet alleen een God der bergen is, maar ook der vlakten (1 Kon. 20:23, 28), Hij zo ook een God is over de zee, evenzeer als over het vasteland, hetgeen de Tyriërs niet hebben willen geloven, integendeel zich in hun vesting aan de zee ongenaakbaar en onverwinnelijk hielden (vs. 1). Hij heeft de koninkrijken in de overzeese en tot hiertoe onbedwongene landen beroerd, omdat zij nu voor ogen zien, dat voor Hem gene macht der wereld beveiligd is. De HEERE heeft thans, nadat Hij het land in geduld heeft gedragen, en den in Gen. 9:25 en Exod. 23:23 vv. uitgesproken vloek niet dadelijk in de gehele zwaarte voltrokken heeft, bevel gegeven tegen Kanaän, 2) het van Kanaänieten nog overige land der Feniciërs (Gen. 10:15), om hare sterkten te verdelgen, de vaste punten en steden, die het middelpunt vormen van elk der verschillende delen van dit land.

1) Tyrus en de koloniën van haar uitgaande liggen aan de Middellandse zee. De koninkrijken hier bedoeld, zijn die van Voor-Azië en van Egypte, Ethiopië er onder begrepen.

2) De Feniciërs noemden hun eigen land Kanaän hoewel die naam aan de gehele kust toekwam.

Ook hier wederom komt Tyrus het te horen, dat de God van Israël, de levende God, deze oordelen over haar brengt.

12. En Hij heeft gezegd: Gij zult niet meer als voorheen vrolijk huppelen, o gij verdrukte maagd, gij dochter van Zidon! 1) Tot hiertoe hebt gij u voor ene maagd gehouden, die niemand mag aantasten, gij land van Zidonië; maar gij zijt nu ene geschandvlekte geworden, en de roem uwer onschendbaarheid is voor altijd verdwenen. Naar Chittim, Cyprus, toe, maak u op, vaar over, om u daar een toevluchtsoord te zoeken; maar het zal u niet gelukken, ook zult gij aldaar gene rust hebben. 2)

1) Tyrus, door de Zidoniërs gesticht en bevolkt (zie vs. 2) wordt hier in den eigenlijken zin Zidons dochter genoemd, en beschreven als een ongeschonden maagd. Vóór hare verovering door Nebukadnezar, had zij geen vreemd geweld geduld; zij huppelde en dartelde in het gevoel van hare schoonheid, rijkdom en vrijheid, maar nu zou zij het niet langer doen; zij zou geweld ondergaan; de woeste krijgsman zou haar schenden, haar tot den staat ener dienstmaagd en slavin vernederen. "Geschonden maagd; " ook bij ons is het zinnebeeld niet onbekend, waardoor men ene nooit verwonnen vesting bij ene ongerepte maagd vergelijkt en haar "geschonden", zegt, wanneer zij voor het eerst in de macht eens vijands valt. Doch bij Oosterlingen wordt ditzelfde zinnebeeld met zoveel stoutheid en in zo vele zinnebeelden uitgevoerd, dat wij in onze streken en bij onze zeden daaraan niet zouden durven denken.

Of, Gij verdrukte (geschandvlekte), gij jongvrouwelijke dochter Zidons. Zidon achtte zich als een jonkvrouw onaantastbaar, was daarop zeker en gerust, maar de Heere voorspelt hier, dat zij geschandvlekt, onteerd zal worden, dat haar naam en eer zal vergaan.

2) Ook Cyprus was door de Feniciërs gesticht. Ook Cyprus had het knellend juk van Zidon gedragen. Vandaar dat, nu het juk, door de verwoesting der moedersteden, van den hals was genomen, de inwoners der moederstad in de koloniën niet begeerd werden en er geen rust zouden vinden.

13. Ziet, het land der Chaldeeën 1): dit volk was er niet als volk; hoewel het in aanzien was, was het dit niet in staatkundig opzicht; Assur heeft het land in de laagte van zijn gebied gefundeerd voor degenen, die in de wildernissen woonden, hij heeft het ingericht tot ene vaste woonplaats voor de Chaldeeër-horden, die nog naar de wijze der Nomaden rondzwierven; zij, deze door de ASSYRIËRS eerst tot een gevestigd en betekenend volk gemaakte Chaldeeën, richtten hun sterkten hun belegeringswerktuigen op, en bouwden 2) hun paleizen, maar Hij heeft het tot enen vervallenen hoop gesteld 3).

1) In hoeverre de Chaldeeën eerst door de Assyriërs tot een vast wonend volk gemaakt zijn, kunnen wij bij het duistere, waarin de oorspronkelijke geschiedenis van de Chaldeeën uit dien tijd nog gehuld is, niet nader aanwijzen. Het dient echter wel volgens de door ons gegevene verklaring om het den Tyriërs aangekondigde gericht sterker te maken, dat de stad, trots op een buitengewonen ouderdom, door een pas ontstaan volk, dat de macht, welke zich veilig achtte op de glorie van gedurende vele honderden jaren overwinnaars te zijn geweest, door een volk dat zonder naam was en pas zich had verheven zou worden ter neer geworpen. Ja nog opmerkelijker was het. Tyrus, op dat ogenblik (toen Jesaja voorspelde) geen einde vindende van den roem over den tegenstand, dien het aan het in overwinningen en eer zo rijke Assur betoond had (vs. 1), moest door een volk vallen, dat niet meer is dan ene macht van ditzelfde Assur; de stad van kunsten en beschaving door ene bedouïnenhorde; de onverwinnelijk zich achtende vesting in de zee door een volk der woestijn, onder aanwending van werktuigen der gewone binnenlandse belegeringskunst. Geen woord is er in dit gehele vers zonder ene bijzondere bedoeling.

2) In het Hebr. Oreroe Onze Staten-Overzetters vertalen, bouwden en leiden het af daarvan maar ook kan het afgeleid worden van verwoesten. En die betekenis moeten we hier hebben.

Gevolg toch van het richten der sterkten, dat is van de belegeringswerktuigen, tegen de stad is niet dat de paleizen gebouwd werden, maar dat zij verwoest werden.

3) De Profeet toont met deze woorden aan de middellijke oorzaak, waardoor Tyrus zal verwoest worden, welke oorzaak den God van Israël, dien hij aangewezen heeft als de Oorzaak te zijn van zo groot werk, zal dienen in het uitvoeren van Zijne oordelen.

Hij. Onze Staten-Overzetters zijn van mening, dat God, de Heere hier bedoeld wordt. Anderen zijn van gevoelen dat ook hier het instrument aangewezen is, hetwelk God, de Heere wil gebruiken.

14. Huilt dan, gelijk ik in ‘t begin van dit orakel (vs. 1) u heb toegeroepen, gij schepen van Tarsis, die terugkeert van uwe zeetochten naar Tarsis! want ulieder sterkte, de sterke vesting Tyrus, is verstoord.

15. En het zal geschieden te dien dage, van dezen haren val afgerekend, dat Tyrus, wier naam te voren op aller lippen was, zal vergeten worden zeventig jaren, gelijk eens konings dagen, zo lang een koning op ‘t langst regeert (waarschijnlijk ene toespeling op den duur der Chaldeeuwse heerschappij (2 Kon. 25:27); maar ten einde van zeventig jaren zal in Tyrus als een hoerenlied zijn; het zal de stad, die volkomen naar ene boeleerster gelijkt, die ook ieder om gewin ter wille geweest is, en van de bevrediging van uwe zinnelijke lusten een geldwinning gemaakt heeft, gaan, gelijk men in een werelds volkslied zingt van ene soldatenhoer (Richt 5:30), wanneer zij na jaren lang vergeten te zijn, hare schoonheid weer zal willen in het oog doen vallen.

16. Neem de harp, ga in de stad rondom met zoete tonen lokkende, gij vergetene hoer! speel wel, zing vele liederen, opdat uwer gedacht worde!

17. En het gelukt ook deze boeleerder, wat aan anderen moeilijk gelukken zou, want het zal geschieden, ten einde van zeventig jaren, dat de HEERE Tyrus zal bezoeken, het met wijze en genadige doeleinden zal herstellen, gelijk Hij ook het zondige handelen en schandelijk drijven des mensen voor Zijn rijk weet dienstbaar te maken, en dat zij wederkeren zal tot haren hoerenloon, tot den vorigen rijkdom, dien zij door haren handel verkreeg, en zij zal hoererij bedrijven, handelen met alle koninkrijken der aarde, die op den aardbodem zijn.

Het drijven van den handel, slechts bedacht op aards voordeel, wordt, wanneer het gene door God aangewezene perken erkent, en zich met de gehele wereld gemeen maakt, een "hoererij-bedrijven" genoemd, omdat het ene prostitutie der ziel is, en op markten en bij feesten, toen de Fenicische (daar de Feniciërs Astarte-dienaren waren), van vroegeren tijd af ook de lichamelijke prostitutie gewoon was.

De liefde tot de wereldse goederen is een geestelijke hoererij, en de gierigaard of geldzuchtige schrapers en inhalige belagers, van aardse rijkdommen zijn overspelers en overspeleressen, (Jak. 4:4) terwijl de hebzucht en de gierigheid ene geestelijke hoererij is.

18. En haar koophandel en haar hoerenloon, de rijkdom door het winstgevend handeldrijven verworven, zal den HEERE heilig zijn, aan Zijnen dienst gewijd en tot bevordering van Zijn rijk bestemd worden (Lev. 27:14, 21. Joz. 6:19), het zal niet ten schat vergaderd noch opgesloten worden als vroeger, maar haar koophandel zal wezen voor hen, die voor het aangezicht van den HEERE wonen, voor de leden Zijner verbondsgemeente, wier eigenlijke woonplaats is in de Goddelijke tegenwoordigheid in Zijnen tempel (Ps. 27:4; 84:5), opdat zij eten tot verzadiging, en dat zij durig een duurzaam deksel hebben 1), dat zij zich overvloedig kunnen kleden.

1) Met het begin der Perzische heerschappij had werkelijk een voorspel plaats van het hier voorspelde, daar volgens bevel van Cyrus Sidoniërs en Tyriërs den Jeruzalemsen tempel ondersteunden (Ezra 3:7). Een tweede voorspel is het, dat spoedig in den beginne der Apostolische werkzaamheid ene Christelijke gemeente te Tyrus bestond, welke Paulus bezocht (Hand. 21:3 vv.) en dat deze voortdurend toenam. Zo kwam ook de handel van Tyrus in den dienst van den God der openbaring. Maar het Christelijke Tyrus is het toch, dat thans

in puin ligt (zie bij vs. 1) Ene der opmerkelijkste ruïnen is, de heerlijke kathedraal van Tyrus, voor welke Eusebius van Cesarea (overl. 340 v. C) ene inwijdingsrede schreef, en waarin waarschijnlijk Frederik Barbarossa (in ‘t jaar 1190 n. C. in den Kalikadnos verdronken) begraven ligt. De profetie heeft dus tot heden toe slechts een dubbel voorspel van hare vervulling beleefd, hare gehele vervulling is nog te wachten. Of zij slechts als ideaal zal worden vervuld, in zo verre als met de rijken der wereld ook de wereldhandel Godes en Zijne Christus wordt, of geestelijk in dien zin, als de Openbaring van Johannes dit woord gebruikt, d. i. zodat in ene andere stad het wezen van Tyrus zich openbaart, even als in Rome het wezen van Babel, of stoffelijk d. i. zo, dat datzelfde vissersdorp Sur weer verdwijnen zal voor het uit zijne puinhopen weer opstaande Tyrus, dat kan geen Schriftverklaarder zeggen, die niet zelf een profeet is.

De vervulling dezer belofte, dat Tyrus weer in genade zou aangenomen worden, nadat het tot den Heere was bekeerd geworden is begonnen te geschieden ten tijde der Seleuciden, toen de Joden en hun Jodengenoten enige synagogen te Tyrus hadden (Hand. 21:3, 4). Ten tijde van Christus ging er nog een groter licht op onder hen (Mark. 3:8. Luk. 6:7). en Paulus vond er ene gemeente van Christenen (Hand. 21:3, 4). Onder Deocletianus ondergingen enigen der laatsten den marteldood en ten tijde van Konstantijn den Grote zijn er enige heilige Christentempelen gebouwd.

HOOFDSTUK 24.

HET EINDGERICHT VAN DE GODE VIJANDIGE WERELDMACHT.

Zonder bijzonder opschrift sluit zich aan de rij der voorzeggingen in Hoofdstuk 13-23 ene andere in Hoofdstuk 24-27 aan, en wijst reeds daardoor haren nauwen samenhang met de vorige aan. De bijzondere gerichten, die daar tegen verschillende volken en steden en personen worden verkondigd en wel in ene algemeenheid, die de gehele wereld op zulk ene wijze omvat, dat het tegenwoordige en de toekomst, het vasteland en de zee, woestijn en bruikbaar land, de stad des heiligdoms en de stad van den afval, en nog vele andere zaken ter zelfde tijd worden gedacht, lopen hier in dit laatste gericht uit als in ene zee. Alle zegen, die daar den glinsterenden zoom van het orakel vormde, komt hier, gelijk Delitzsch treffend opmerkt, op de middagzon-hoogte verenigd te zamen.

I. Vs. 1-23. Op de puinhopen van deze tegenwoordige wereld met al hare pracht en heerlijkheid moet zich als ene nieuwe schepping het rijk Gods verheffen; dat is het thema, dat aan onze afdeling ten grondslag ligt. Even als zo dikwijls, verplaatst de profeet ook hier ons aanstonds midden in de zaak en omschrijft in enige alles omvattende zinnen snel en levendig de laatste catastrofe, die de gehele afvallige en verbond brekende aarde treft, en slechts een klein overblijfsel van geredden zelfs in de Joodse theocratie overlaat, hoeveel te meer dan bij alle overige volken (vs. 1-13). Dat overblijfsel uit Israël zal vervolgens van het heilige land af zijne stem naar Oosten en Westen laten horen, prijzende de heerlijkheid des Heren, en van beide landen der aarde worden tegengezangen gehoord, die de ere der rechtvaardigen verkondigen (vs. 14-16a). Terwijl de profeet nog eens den laatsten tijd van het gericht voor ons oog laat gaan, wier lijdens- en schrikgebeurtenissen hij in den geest mede doorstrijdt, schildert hij het gericht als niet te ontvluchten en alomvattend, dat nog sterker dan in haren tijd de zondvloed de aarde verderft, de machten des hemels even goed als de machten der wereld omverstort en van den afgrond oplevert; maar in de plaats der tegenwoordige wereldorde ene geheel nieuwe plaatst, in welke des Heren bestuur alles in allen, en over de gehele wereld enkel Godsrijk is (vs. 16b-23).

1. Ziet, de HEERE maakt in lateren tijd de aarde, of het land 1) ledig, en Hij maakt het woest, en Hij keert zijne gestaltenis om, en Hij verstrooit zijne inwoners.

1) De typische betekenis der woorden staat bij deze profetie zeer op den voorgrond. Wat daarin voorkomt met betrekking tot de geschiedenis des tijds is van zeer ondergeschikt belang, en dient alleen om een grotere aanschouwelijkheid te geven aan het grote en algemene werk Gods, welker strekking is om den weg te banen voor de verschijning der heerlijkheid Gods in de gereinigde mensheid door gerichten, die eenmaal mogen worden verwacht.

De spreekwijzen zijn ontleend aan ene fles, die men omkeert, opdat zij ledig lope. Het zinnebeeldig vertoog schildert ons af, hoe de Heere bezig was aan het land van Israël ene gehele ontlediging toe te brengen, zodat het gehele land zou omgekeerd en zijne bewoners op ene gewelddadige wijze allerwegen zouden verspreid worden, op ene soortgelijke wijze, als het water uit ene omgekeerde fles wordt gedreven.

Onder het land, of beter vertaald, de aarde, heeft men niet enkel Israël te verstaan, maar de aarde in haar geheel, en de Profeet wijst er hier op, dat de Heere zelf zijn eindgericht zal uitoefenen over de Hem vijandige wereldmacht, opdat alsdan de verheerlijking en voleindiging van het Godsrijk zou kunnen komen.

2. En gelijk het bij deze omkering en verstrooiing het volk gaat, alzo zal de priester wezen; gelijk de knecht zal zijn, alzo zijn heer; gelijk de dienstmaagd, alzo hare vrouw; a) gelijk de koper, alzo de verkoper; gelijk de lener, die omzet, alleen om het zijne later weer te ontvangen, alzo de ontlener; gelijk de woekeraar, die tegen renten uitgeeft, alzo die, van welken hij woeker ontvangt; het gericht omvat allen zonder enig onderscheid van stand of toestand.

a) Ezechiël. 7:12, 13.

3. Het is een gericht, dat ene gehele zuivering bedoelt, want dat land (in den in vs. 1 genoemden zin, daar het niet alleen Israël, maar ook de gehele aarde betekent) zal ganselijk ledig gemaakt worden, en het zal ganselijk beroofd worden. 1) Dit zal ontwijfelbaar geschieden, want de HEERE heeft dit woord gesproken.

1) Personen van allerlei rang en toestand zijn deelgenoten in deze rampen, want als God Zijne oordelen op aarde uitstort, dan deelt de Priester, zowel als het volk, in de gemene onheilen.

Allen zijn we hier op aarde, ook aan de gewone rampen dezes levens onderhevig en delen in dezelfde ziekten des lichaams, dezelfde angsten en bekommeringen van het gemoed, dezelfde verdrukkingen en droefenissen, die wij lijden over het verlies van goederen en vrienden; en dit is ook somwijlen waar, als God zijne oordelen zendt over strafschuldige volken, want dan wordt er dikwijls tussen schuldigen en onschuldigen geen onderscheid gemaakt, de vromen bezuren met de goddelozen alsdan een gelijke ramp, en de kinderen lijden met de ouders om een zelfde schuld, die de straf hunner ouders vergroot en verzwaart.

4. Het land treurt ten gevolge van den vloek, die het getroffen heeft, het verwelkt, in droefheid weggezonken; het aardrijk kweelt, smacht, het verwelkt; de hoogsten van het volk des lands kwelen, zij kwijnen weg zowel als de geringen.

5. Want het land is geheel en al bevlekt van wege zijn inwoners, en zelf onheilig geworden onder hun onheilig leven; want zij, de mensen in ‘t algemeen, overtreden, hetgeen in Israël nog op bijzondere wijze zichtbaar wordt, de wetten; zij veranderen de inzettingen door het instellen van willekeurige plechtigheden, zij vernietigen het eeuwig verbond, 1) dat God met hen heeft opgericht (Gen. 9:9 vv.); Zij verkrachten de geboden, die God in hun geweten schreef (Rom. 2:15).

1) Waarin bestond nu de zonde des volks, waarom God gezegd wordt de aarde als met den ban geslagen te hebben? Zij hadden de wetten van hun Wetgever geschonden en overtreden. Zij hadden niet beantwoord aan de bedoelingen van hun Schepper, en de voorschriften van hun Formeerder met voeten vertreden, de wetten der natuur verbroken en zich van alle

zedelijke verplichtingen ontslagen. Zij hadden de inzettingen van den geopenbaarden godsdienst veranderd of verwaarloosd en dus zowel den uiterlijken eredienst versmaad als den inwendigen vertrapt. Dus hadden zij het eeuwig verbond, hetwelk alle mensen voor altoos tot de waarneming van Gods wetten verplicht en ene eeuwige vergelding verzekert aan de getrouwe aanklevers er van, vernietigd.

Onder het eeuwig verbond moet hier niet verstaan worden het verbond met Israël opgericht, maar het algemeen genadeverbond, hetwelk God, de Heere in Noach, den tweeden stamvader van het menselijk geslacht, met de gehele mensheid had opgericht.

Er staat dan ook in den grondtekst niet, haberith olam, dat zou zien op het verbond met Israël gesloten, maar berith olam, wat duidelijk heen wijst naar het Noachitisch verbond.

6. Daarom, omdat, wat Israël bedreigd is, wanneer het Gods verbond verbrak, nu in ‘t algemeen aan de mensheid moet worden vervuld, verteert de vloek het land als een verterend vuur, en die daarin wonen zullen verwoest worden. Daarom, omdat zij hun straf moeten lijden, zullen de inwoners des lands a) verbrand worden 1), en tot op een overblijfsel verdwijnen, en er zullen weinig mensen overig blijven.

a) Jes. 9:18; 10:16.

1) Zij zullen verteerd worden door den gloed van Gods heiligen toorn.

Eigenlijk "verdrogen door ene verzengende hitte, " gelijk ene beek in den zomer, die afneemt, vermindert en eindelijk geheel te niet wordt.

De vloek is hier de vloek Gods, waarmee de overtreders van Gods gebod gedreigd worden. Die vloek is een verterende vloek, want hij is het ijvervuur Gods, dat vernietigt.

7. In plaats van den overvloed en de vreugde komt ontbering en treurigheid. De most treurt, 1) de wijnstok kweelt; die onder Gods gaven, welke het meest het hart verheugt (Ps. 104:15. Richt. 9:13) ontbreekt geheel, of heeft niets aantrekkelijks meer (Joël 1:12, 18); allen, die blijhartig waren en vol levensvreugde, zuchten.

1) De schilderij is elegisch op de manier van een treurlied en vertoeft juist bij den wijn zo lang, wijl de wijn als gewas en drank van alle natuurgaven Gods de meest hartvervrolijkende is (Ps. 104:15. Richt. 9:13). Alle middelen der vreugde zijn vernietigd en al is het vervrolijkende nog in menigte voorhanden, zo is toch het genot der mensen vergald. De wereld met haar lust is geoordeeld, geoordeeld de wereldstad, waar zich met de wereldmacht ook de wereldlust als in één middelpunt verenigde.

8. De a) vreugde der trommelen rust, omdat er niemand meer naar verlangt, het geluid der vrolijk huppelenden houdt op; de vreugde der harp rust.

a) Jer. 7:34; 16:9; 25:10. Hos. 2:10.

9. Zij zullen genen wijn drinken a), gelijk voorheen met gezang, want er is gene vreugde bij; de sterke drank, de vruchtenwijn, hoe men dien ook door allerlei kruiden smakelijk gemaakt heeft, zal bitter zijn degenen, die hem drinken. Wat van vorige jaren mocht overgehouden zijn, zal gene vreugde geven, de wereld met al hare vrolijkheid is vergald.

a) Jes. 16:10.

10. De woeste stad is verbroken, al de huizen, die er nog mochten zijn, staan gesloten, van wege de puinhopen, die den ingang versperren, dat er niemand inkomen kan.

Het is de centraalstad van de goddeloze wereld in haar einde geschetst, welke tohoe (d. i. woest of ledig) zal zijn, even als haar wezen tohoe was; haar wezen was verstoring van de harmonie der goddelijke orde, alzo zal haar einde verstoring van haar bestaan zijn, en weer terugstorting in den chaos van het eerste begin. (Gen. 1:2; "de aarde nu was woest en ledig").

11. Er is een klagelijk geroep op de straten, wanneer zich nog iemand buiten de geslotene huizen waagt, om des wijns wil 1); alle blijdschap is verduisterd, de vreugde des lands is heen gevaren.

1) De wijn komt hier voor, gelijk meermalen bij Jesaja, als vertegenwoordigende alle bronnen van natuurlijke vreugde.

Dat is om het verlies of gebrek van wijn en het verderf der wijnstokken, waardoor hun benomen waren beide de middelen om vrolijk te wezen en om voordeel te doen. Hiermede vertoont de profeet hun grove wellustigheid en zotheid, dat zij, in plaats van te schreeuwen over hun zonde, en zich te vernederen onder de oordelen Gods, alleen huilden om hun koren, hunnen most en hun olie, gelijk Hos. 7:14.

12. Enkel verwoesting is in de stad overgebleven, niets dan afgebroken paleizen en huizen zonder inwoners, en met gekraak wordt de poort in stukken verbroken, poorten en muren en vestingen, alles is verdelgd; de gehele stad is in een puinhoop veranderd.

13. Want in het binnenste van het land, in het midden dezer volken, d. i. zowel in het land van Israël, als in den gehelen wijden omtrek der aarde, zal het alzo wezen, gelijk de afschudding des olijfbooms, gelijk de nalezingen, wanneer de wijnoogst geëindigd is, men zal slechts weinige mensen hier en daar vinden (Hoofdstuk 17:5, 6).

Dus gedenkt God in het midden Zijner oordelen altoos des ontfermens; schoon de Joden waren overstroomd van goddeloosheden en met recht mochten verwachten geheel verdelgd te worden, zou Hij echter een overblijfsel behouden om ene proef te nemen, of het lijden der landgenoten en de aandoening over zijne eigene behoudenis krachtig genoeg in de overgeblevenen zouden wezen, tot overwinning van hun geneigdheid tot de zonde.

Gelijk na den olijvenoogst slechts weinige vruchten aan de olijfbomen, gelijk na den wijnoogst slechts enkele druiven aan de wijnstokken overblijven, zo zijn er ook hier en daar

slechts weinige inwoners in het land, (Jes. 17:5, 6). Hongersnood, pest en oorlog brengen ontvolking in het land, wanneer het volk volhardt in de ongehoorzaamheid tegen God, gelijk de Heere zulks te voren door deze verkondigd heeft. (Num. 26:14-35). Maar deze weinige zijn het "heilige zaad. " Jes. 6:13

Schoon het grootste deel des mensdom, al zijn troost verliest door de verwoesting des lands of der aarde, zo zijn er toch anderen, die hun waar belang beter verstaan en voor zich schatten hebben opgelegd in den hemel en troost bij God verwachten, op Wie zij blijven vertrouwen, al ontzinkt hun al hun aardse troost, vreugde en genoegen, welk zij weten, dat maar kortdurende, ter leen van hun Heere ontvangen, zegeningen zijn.

14. Die weinigen, zich verheugende over hun Apostolische roeping tot de gehele wereld en deze getrouw waarnemende, zullen hun stem opheffen, zij zullen vrolijk zingen; van wege de heerlijkheid des HEREN 1), die in het vonnis en in de genade openbaar is geworden, zullen zij juichen van de Middellandse zee af, die het heilige land bespoelt.

1) Van dit overblijfsel wordt gezegd, dat zij zullen zingen van wege de heerlijkheid des Heren, dat is zij zullen God verheerlijken, en dat niet alleen omdat Hij zijne genade aan hen heeft geopenbaard, maar ook dewijl Hij zijne Majesteit en Macht en Zijne rechterlijke macht heeft betoond in het zenden van Zijne oordelen over de bozen.

Niet alleen de Goedheid Gods is onderwerp van des vromen lofzang, maar ook Zijne Rechtvaardigheid en Heiligheid.

15. Daarom, zo roepen zij van hun land aan de Middellandse zee af, eert den HEERE in de valleien 1), eert in de eilanden der zee, de landen aan de kusten van het westen van Europa, den naam des HEREN, des Gods van Israël, Zijn Wezen, openbaar geworden in gerichten en bewijzen van genade.

1) In het Hebr. Beürim. Beter: in de zonnelanden, in de landen van het Oosten. Onder de eilanden der zee hebben we het Westen, of Europa te verstaan. De roepstem gaat dus van Zion uit, want Palestina, waarin Zion lag, werd bespoelt door de Middellandse zee, tot het Oosten en het Westen om den Naam des Heren aan te roepen, den naam van den God van Israël.

Juist omdat de Profeet uitnodigt om den Naam, de openbaring van het Wezen van Israël’s God te verheerlijken, daaruit blijkt duidelijk, dat die uitnodiging gaat tot hen, die buiten Israël staan, en Israël’s God nog niet gediend hadden.

16. En die oproeping klinkt niet te vergeefs, maar vindt haar echo in dankbare tegenliederen van de zijde der geredden uit de gehele overige wereld. Van het uiterste einde der aarde, uit de landen ten oosten en westen horen wij, die thans reeds in waarheid Gods volk zijn, in den geest aan het einde der dingen en in dien heerlijken toestand der aarde psalmen der toekomstige gemeente Gods, tot verheerlijking des Rechtvaardigen. 1) Wij horen liederen, die het zalig lot roemen van die allen, die door het geloof gerechtvaardigd en de toekomstige heerlijkheid deelachtig geworden zijn (Hoofdstuk 3:10; 26:2, 7. Habakuk. 2:4.)

Doch nu zeg ik, de profeet, wanneer ik mij uit dien laatsten zegen, dien ik zo even zag, verplaats in het gericht, dat dien voorafging: Ik word mager van smart, daar ik dien strijd en het lijden meelijd, ik word mager, wee mij! de trouwelozen handelen trouwelooslijk, of rovers roven op roofzuchtige wijze, en met trouwelooshеid handelen de trouwelozen trouwelooslijk 2).

1) In de treurige stilte des lands klinken luide jubelzangen op Gods gerechtigheid uit de verte van Oosten en Westen. Dat is de wonderbare vermenging in de geschiedenis van ‘t leven der mensen, hier klaagtonen van treurigheid of de dofheid der stomme smart; daar de jubelzangen der lust. Maar de profeet voert ons op de hoogten, waar zich alle wanklanken oplossen, en de tegenstrijdigheden in de diepten des aardsen levens zich ontwarren. "Heerlijkheid des Rechtvaardigen, " horen wij van ‘t eind der aarde, en in dezen grondtoon aller psalmen en hymnen klinkt de hemelse harmonie der mensen geschiedenis.

Sommigen verstaan onder den Rechtvaardige, den Heere God. Dit kan, maar in verband met Habakuk. 2:4 is hier veeleer onder rechtvaardige te verstaan, gemeente Gods, de rechtvaardige door het geloof.

De aarde wordt hier uit elkaar geslagen gedacht, daarom van uit het Oosten en het Westen, van beide kanten wordt als terugslag op hetgeen van uit Zion is toegeroepen, de gemeente Gods verheerlijkt en haar zalig lot geroemd-

2) Geen wonder, hij voorzag den voortgang en het toenemen van de zonde, en hoe alles van onrecht als overvloeide. De mensen handelden valselijk met elkaar; alle eerlijkheid en trouw schijnt uit de wereld verbannen, daar is geen deugd meer in den burger, en elk is er op uit, om den ander te bedotten of een kans af te zien. De waarheid, die geheiligde band der maatschappij, was verbroken en nergens meer te vinden (zie Jer. 9:1, 2), en daar ze dus verraderlijk jegens hun natuurgenoten te werk gaan, hoe zouden ze dan getrouw kunnen zijn omtrent God, wiens verbond zij even weinig achtten, en dies vermeerderden en vergrootten zij hun zonden telkens.

Vs. 16-23. De profeet, gevoelig als die, wiens stem wij vroeger vernamen (Hoofdstuk 21:3, 4), is echter midden in het verbrijzelend gericht der gerechtigheid Gods geplaatst; hij zelf treedt wel ongedeerd in den storm, die om hem heen bruist, onder die bliksems, die om hem schitteren, voort, meer hij is ellendig bij de ellendigen, en roept zich zelven een "wee" toe. De aarde beeft en waggelt onder zijne voeten, als wilde zij voor eeuwig onder den last der zonde verzinken. De glansrijke koningsbeelden des hemels, de tot afgoden gemaakte gesternten vallen van hun altaren en de koningen der aarde van hun tronen. In donkere groeven gekerkerd wachten de hemelse gelijk de aardse machten op den dag des gerichts. Die God, die in een ontoegankelijk licht woont, en zon, maan en sterren geschapen heeft, zodat zij uit de hoogte de heerlijkheid des Scheppers doen stralen naar de diepte; de Gebieder der hemelse heirscharen viert als ene Koning der wereld, die Zijne aardse woning op Zion genomen heeft, Zijnen zege over de goden der heidenen en hun vereerders.

17. a) De vrees en de kuil en de strik 2) over u, o inwoners des lands, der aarde! even als over het wild, dat de jager eerst uit zijne rust opschrikt en dan in de valgroeve of in het garen drijft.

a) Jer. 48:43.

1) In ‘t Hebreeuws luiden deze drie woorden: "pachad, pachath, pach. " Het beeld is ontleend aan het wild, dat door de jagers in kuil of strik gevangen wordt. De Profeet wil zeggen, wanneer de vreze overvalt als de aankondiging van het onheil geschiedt als het gerucht van de op handen zijnde ellende wordt gehoord, dan zal men, indien, door de vreze overvallen, men zich wil redden, toch omkomen op de een of andere manier.

Er zal geen ontvlieden mogelijk zijn, dewijl de Heere zelf de uitvoerder dezer oordelen en van deze ellende is, gelijk vs. 18 duidelijk zegt.

18. En het zal geschieden, zo wie voor de stem der vreze vlieden zal, die het eerste ontvlucht, a) die zal in den kuil vallen, in het tweede gevaar bezwijken, en die uit den kuil opklimt, ook dat nog ontkomt, die zal in den strik gevangen worden; men zal dus in elk geval den ondergang vinden; want de Heere zelf is het, die Zijne raadselachtige volvoerders van het gericht ter zijde staat. Komt er ook geen zondvloed gelijk de eerste (Gen. 9:11, 15), toch heeft de Heere dergelijke middelen in Zijne hand tot gehele uitroeiing, zowel als tot volkomen uitredding, de sluizen in de hoogte zijn opengedaan (Gen. 7:11), en de fondamenten der aarde zullen beven, om wat niet van boven af wordt vernietigd, van onderen te verslinden, even als bij het gericht over het rot van Korach (Num. 16:31 vv).

a) Jer. 48:44. Amos 5:19.

19. De aarde zelf zal dan in den algemenen ondergang delen, zij zal ganselijk verbroken worden, de aarde zal ganselijk vaneen gescheurd worden, de aarde zal ganselijk bewogen worden. Letterlijk: Barstend barst de aarde uiteen, brekend wordt de aarde verbroken, waggelend waggelt de aarde.

20. De aarde, aldus bewogen, is niet meer in staat zich in de hoogte te houden, zij zal ganselijk waggelen, zwaaien, a) gelijk een dronkaard, en zij zal heen en weer bewogen worden b) gelijk ene nachthut, ene hangmat; en hare overtreding 1) zal zwaar op haar zijn, zodat zij niet is (Ps. 38:5), en zij zal vallen en niet weer opstaan.

a) Jes. 19:14. b) Job. 27:18. Jes. 1:8.

1) De overtreding wordt hier voorgesteld, als een zware last, die op de aarde rust en die zo zwaar is, dat de aarde er onder bezwijkt. Zij zal vallen, er onder bezwijken en zo dat van opstaan geen sprake meer zal zijn.

Zo wordt hier aan de ene zijde de vrijmacht, de Soevereiniteit Gods gehandhaafd, maar ook aan de andere zijde de verantwoordelijkheid van het schepsel.

21. En het zal geschieden, te dien dage, dat de aarde zelf te gronde gaat, dat de HEERE met straffen en gerichten bezoeking doen zal, zowel in de hemelse als in de aardse sferen, over de heirscharen der hogen in de hoogte, en aan de andere zijde over de koningen des aardbodems op den aardbodem. 1)

1) Het is duidelijk dat we hier een tegenstelling hebben, een tegenstelling tussen de heirscharen in de hoogte en de koningen op de aarde.

Sommigen zijn van oordeel dat hier sprake is van machtige en minder machtige koningen. Anderen zien in de heirscharen, de hogen in de hoogte, de tot afgoden gemaakte sterren, en dan in de koningen degenen, die deze sterren aanbaden.

Men moet echter niet vergeten, dat hier van de vernietiging van de Gods vijandige wereldmacht sprake is, de wereldmacht die zich in en door de goddeloze koningen heeft geopenbaard.

Maar deze God vijandige wereldmacht was niet iets als uit de lucht gegrepen. Deze wereldmacht oefende haar heerschappij uit, door dat God, de Heere haar wilde gebruiken tot tuchtiging van Zijn volk, maar werd geïnspireerd door Satan, door "de geestelijke boosheden in de lucht", waarvan de Apostel Paulus spreekt.

En daarom, waar God, de Heere die wereldmacht oordeelt en straft, zoals ze zich openbaart in de koningen des aardbodems, daar zou de Heere ook tuchtigen de verleidende geesten in de geestenwereld, die op die macht inwerkten.

En hierop wijst de Heere door dit woord van den Profeet. Daarom volgt ook straks dat zij te zamen zullen vergaderd worden, als gevangen in een put.

22. En zij zullen zamen vergaderd worden gelijk de gevangenen in enen put; hun zal het tegenovergestelde overkomen van ‘t geen zij meenden, zij zullen niet levende verbonden zijn (1 Sam. 25:29), maar te zamen in den afgrond worden neergestoten (2 Petrus 2:4. Openbaring 21 vv.), en zij zullen besloten worden in ene gevangenis, den kerker der eeuwige verdoemenis, maar na vele dagen weer bezocht worden. 1)

1) In het Hebr. oemeroob jamim jippakeedoe. Beter: en na vele dagen zullen zij gestraft worden. Het woordje weer hetwelk onze Staten Overzetters er tussen in gevoegd hebben, staat niet in den grondtekst.

Het laatste woord betekent eigenlijk, bezocht worden, maar ten opzichte van den geoordeelde ten kwade bezocht worden, derhalve gestraft worden. In dien zin komt het ook voor Jes. 29:6. Num. 16:29 en Spr. 19:23. Van een bezocht worden tot heil is hier geen sprake, wel tot verderf.

Gelijk ook de mens eerst gevangen genomen wordt en dan later voor goed zijn vonnis ontvangt, zo wordt het ook hier voorgesteld ten opzichte van de goddelozen en van satan en zijne engelen. 2 Petrus 2:4. Judas 1:6.

De Profeet geeft hier dan ook een vergezicht in den afloop der tijden.

Wat hier voorspeld wordt krijgt eerst zijn volle, zijne volkomen vervulling, als der tijden tijd vervuld is, en als het lied zal worden gehoord: de koninkrijken zijn geworden onzes Heren en van Zijnen Christus.

23. a) En de maan zal schaamrood worden en de zon zal beschaamd worden
1) van wege de heerschappij, die haar voor den tijd van den tegenwoordigen wereldloop was overgegeven (Gen. 1:16, 18), maar met het einde daarvan gedaan is (Jes. 60:19 vv, Openbaring 21:23), als de HEERE der heirscharen, nadat de vorst dezer wereld is verwijderd en de heerschappij der zonde en des doods is geëindigd, in den vollen zin des woords regeren zal (1 Kor. 15:28) op den berg Zion, en te Jeruzalem, het middelpunt van Zijn Godsrijk, dat de gehele wereld omvat (Hoofdstuk 10:12) en voor Zijne oudsten zal heerlijkheid zijn. De oudsten der gemeente, die in de onmiddellijke nabijheid van hunnen hemelsen Koning leven, zullen deel hebben in die heerlijkheid en heerschappij (Exod. 23:9 vv. MATTHEUS. 19:28. Openbaring 4:4).

a) Jes. 13:10. Ezechiël. 32:7. Joël 2:31; 3:15.

1) Indien men deze uitdrukkingen naar de letter opvat, zo zal de mening wezen, dat ze beiden zouden worden verdonkerd en geen licht geven, hetwelk zeker zal geschieden ten laatste dage. Maar ik oordeel, dat men deze plaats veeleer moet vergelijken met Hoofdstuk 60:19 en Openbaring 21:23, waar gezegd wordt, dat, wanneer het koninkrijk van God gekomen is, Zijne heerlijkheid zo luisterrijk zal schijnen, dat het licht der zon en der maan niet nodig zal wezen; waarom zij hier worden vertoond als beschaamd en schaamrood over de verduistering van hun licht door een groter.

In dien luisterrijken dag ook, als God zich op zijn rechterstoel zal zetten, om de ganse aarde te oordelen, zal de zon, door dien Goddelijken luister dof geschenen, in duisternissen, de maan in bloed veranderen.

HOOFDSTUK 25.

DANKZEGGING VOOR DE UITBREIDING VAN HET RIJK VAN CHRISTUS.

Vs. 1-12. Daar onze profeet, gelijk wij hem in Hoofdstuk 12 hebben leren kennen, tevens een psalmist is, zo bezingt hij, wat hij in het vorige hoofdstuk heeft gezien, nu in een lied. Daarvoor stelt bij den toestand der zaken, gelijk die aan het einde der dingen zijn zal, voor als een toestand van lof en dank (vs. 1-5). Terwijl hij zich echter in het voorspelde zo verdiepte, gaat hij al voorspellende verder en leert hij ons dien toestand verder kennen, als een van zalig genot, dat door gene enkele inmenging van droefheid verstoord wordt (vs. 6-8). Zich op nieuw verheffende tot psalm- en lofgezang, maar aanstonds weer tot den toon der profetie overgaande, wijst hij dien toestand eindelijk aan als een toestand van bevrediging na lang wachten, en van beschermende tegenwoordigheid des Heren na langen smaad van de zijde der tegenstanders (vs. 9-12).

1. HEERE! Gij zijt in den gehelen en vollen zin des woords, gelijk Gij mij hebt beloofd (Exod. 20:2. Ps. 81:11) mijn God (Ps. 118:28), U zal ik verhogen, daar ik de gevoelens en ervaringen wil uitdrukken dergenen, die den tijd bereiken van die straks beschrevene heerlijkheid (Hoofdstuk 24:14 vv. 23); Uwen naam zal ik loven, want Gij hebt wonder gedaan, gelijk nu aan het einde van den tijd, in het helder licht is getreden (Ps. 77:12) Uwe raadslagen van verre, van ouds af, de raadsbesluiten, die gij lang te voren neemt en bekend maakte (Hoofdstuk 46:9 vv.), zijn waarheid en vastigheid 1), zij zijn in zulk ene volheid volvoerd, als overeenkomstig Uwe trouw en waarheid is.

1) De Profeet wordt hier Psalmist. Hij prijst den Naam des Heren. Hij wil en zal den Heere loven. Want God heeft het getoond, dat Zijne raadsbesluiten vast en zeker zijn, letterlijk, waarachtigheid en trouw. De Profeet geeft hier de verloste Kerk, het verloste Zion, een heerlijk lied op de lippen.

Aan den eindpaal der eeuwen gekomen, overziet hij den strijd der Gode vijandige wereldmacht tegen God, den Heere en daarom tegen Zion, hetwelk Hij zich verkoren had.

Vreselijk en schrikkelijk had die wereldmacht zich geopenbaard. Ruwe stormen hadden gewoed over de gemeente des levenden Gods. Maar Gods Raadsbesluiten waren onwrikbaar vast. Wat de Heere had besloten in de nooit begonnen eeuwigheid, wat Hij zich had voorgenomen, dat zou geschieden. Aan het einde der eeuwen zal het blijken, dat niet de wereldmacht, maar de HEERE de overwinning had behaald.

2. Want Gij 1) hebt van de stad 2) een a) steenhoop gemaakt, zodat zij niets meer van ene stad heeft, de vaste stad, die een hoge, onbedwingbare burg geleek, tot een vervallen hoop, ene ruïne; het paleis der vreemdelingen, de stad van de vijanden van het volk Gods, die één pracht gebouw, één uitgestrekt paleis scheen te zijn, hebt Gij verwoest, dat het gene stad meer zij (Hoofdstuk 17:1); in eeuwigheid zal zij niet herbouwd worden 2).

a) Jes. 21:9; 23:13. Openbaring 14:8; 18:2.

1) Niet Zion had overwonnen, maar God had voor zijn volk de macht, die tegen Zion zo vijandig over stond, vernietigd.

Als dan ook gesproken wordt van de stad, die tot een steen-, tot een puinhoop is gemaakt, dan wordt daarmee niet zozeer Jeruzalem bedoeld, zoals sommigen menen, die toch zou voor den profeet geen reden van vreugde zijn geweest, maar die stad is de wereldstad, de vertegenwoordiger der wereldmacht.

Veeleer hebben we dan ook te denken aan Babylon, dewijl immer Babylon het inbegrip van alle vijandige macht en woede tegen God en zijn volk in de H. Schrift mag heten.

2) Men kan het woord in zijne algemeenheid opnemen en onbepaald laten, zonder aan enige bijzondere stad te denken. Het ligt toch in den aard der zaak, dat het wezen der wereld zich ten allen tijde meer of min als wereldstad geconcentreerd voordoet.

In de Openbaring van Johannes wordt ook van Babylon gesproken, dat zij is gevallen. Ook daar is deze stad, de vertegenwoordiger van al wat tegen God en zijn Zion, tegen God en zijn Christus vijandig over staat.

3. Daarom, omdat Uwe oordelen nu openbaar zijn geworden (Openbaring 15:4), zal U een machtig volk 1) eren, door Uwe grote en wonderbare werken van Uwe almacht overtuigd, de stad der titanische volken, die in despotische onderwerpen van anderen haren roem vond, zal U vrezen, zich voortaan U geheel onderwerpende (Openbaring 11:13).

1) Of "een harde volkstam, " die zich slechts met moeite order de gehoorzaamheid des geloofs kon buigen.

Zelfs de machtigste volken en de meest vermaarde steden, ja de hoogmoedigste dwingelanden zullen Gods onbeperkt Alvermogen met vrees en ontzeg opmerken.

De vernietiging van de wereldmacht zal de bekering der Heidenen ten gevolge hebben.

Wij hebben in dit vers hetzelfde, wat we ook Openbaring 15:3 en vlg. lezen.

Waar de Heere zich openbaart als degene, Wiens troon boven allen staat, en die is de Koning der koningen en de Heere der Heren, daar zullen de Heidenen, de woeste volken, zich Hem leren onderwerpen.

4. Want Gij zijt, en dit is het bewijs Uwer heerlijkheid, die in alle gebeurtenissen van den voorafgeganen tijd is openbaar geworden-den arme ene sterkte geweest, ene sterkte den nooddruftige, als hem bange was; voor Uwe bedrukte en vervolgde gemeente waart Gij een bolwerk in den nood, dien zij van hare tegenstanders had te lijden. Gij waart ene toevlucht tegen den vloed (Hoofdstuk 4:6), ene schaduw tegen de hitte, ene zo vaste bescherming, dat al hun woeden te vergeefs is; want het blazen der tirannen, de woede der dwingelanden is als

een vloed tegen enen wand 2), die vast gegrondvest is. Al het pogen is ijdel, alles stuit daartegen machteloos af.

1) Letterlijk staat er, dat de Heere den arme en nooddruftige ene vesting is geweest.

De Kerk zingt er hiervan, hoe de Heere God, voor alle degenen, die het leven bij zich zelf niet konden houden, een sterke toevlucht en hoog vertrek is geweest, ten dage als de vijand het er op toelegde, om haar geheel te overwinnen en te vernietigen.

2) Het blazen der tirannen, der geweldhebbers dezer aarde, het woeden der machtigen wordt hier vergeleken bij het slaan der regenstromen tegen een muur, die wel gefundeerd is. Evenmin als zulk een muur door de regenstromen kan vernietigd en vernield worden, evenmin kan al het woeden der vijanden de Kerk, die wel gefundeerd is, en opgekomen is uit het eeuwig Raadsbesluit Gods, vernietigen.

5. Gelijk de hitte in ene dorre plaats alles verschroeit en vernietigt, zult Gij de onstuimigheid der vreemdelingen 1), het woeden der vijanden tegen Uwe kerk, neerdrukken. Gelijk de hitte daarentegen door de schaduw ener dikke wolk wordt weggenomen, zo zullen ook de aanslagen tegen de Kerk (Hoofdstuk 17:10 vv.) te schande worden gemaakt, en zal het gezang der tirannen vernederd worden 2), hun vrolijkheid zal bitter worden teleurgesteld, daar Gij de Uwen als onder ene wolk verbergt.

1) De onderdrukkers der vromen worden vreemdelingen genoemd, omdat ze hun medemensen behandelen als lieden, die hun vreemd zijn en alsof deze niet hun medemensen en natuurgenoten, en dus van gelijke vlees en bloed met hen waren. Zij worden verschrikkelijken, geweldenaars en tirannen geheten, omdat zij liever willen gevreesd, dan bemind zijn. Ook gaat hun boosheid en geweldenarij zeer verre en maakt een groot gedruis en geraas. Maar welhaast is al hun geschreeuw over en al hun hoop in het voetpad geworpen, ja alle hun ere zal in het stof vertreden zijn.

2) In het Hebr. ja'änèh. Beter: zal onderdrukt worden. De betekenis is, dat tengevolge de macht en werking des Heren, die voor zijne gemeente opkomt en haar de overwinning geeft, het gezang der tirannen zal ophouden.

Er zal voor de geweldhebbers der eeuw geen reden meer zijn om zich hoogmoedig te verheffen en hun triomfzangen te zingen, dewijl niet zij, maar de Kerk van Christus, in en door haar Hoofd, de overwinning heeft behaald.

6. En de HEERE der heirscharen, wanneer Hij na die verootmoediging der vijanden en na die redding Zijner gelovigen op de (in Hoofdstuk 24:23) beschrevene wijze koning is, zal op dezen berg 1), de plaats Zijner tegenwoordigheid en der aanbidding, allen volken, zo vele zich door het geloof met Zijne verbondsgemeente hebben verenigd, een vetten maaltijd maken, een maal, dat in spijzen en dranken het voortreflijkste aanbiedt, wat ergens kan worden gevonden, een maaltijd van reinen, van den edelsten en onvermengden wijn 2). Maar deze uitdrukkingen zijn zelfs nog niet voldoende, om de heerlijkheid en den bijzonderen

overvloed van dezen maaltijd aan te wijzen. Wij moeten het noemen een maal van vet vol mergs 3), vet, waarin het merg nog gevonden wordt, van reine wijnen, die gezuiverd zijn, die niet alleen goed zijn gegist, maar vóór het drinken nog gefiltreerd zijn.

1) Deze berg is Zion, de plaats der tegenwoordigheid Gods, maar dan hier in geestelijken zin opgevat, gelijk ook de maaltijd van reinen zuiveren wijn en van vet vol mergs geestelijk moet verstaan worden.

Het dien maaltijd wordt geprofeteerd, het werkelijk genot der zaligheid, de volle heerlijkheid van Gods zalige gemeenschap, de gemeenschap en de heiligheid waaraan niets zal ontbreken, welke niet zal ophouden maar tot in eeuwigheid zal duren.

2) Vergeleken met reine wijnen, die gezuiverd zijn. 1e. om de uitnemendheid van de Genade die in Christus Jezus is aan te tonen; gelijk gezuiverde wijnen gemeenlijk voor de allerbeste en waardigste geschat worden, want immers is er in de zegeningen van het Evangelium een dierbaarheid, een kostelijkheid, die alles overtreft en die de ziele moet doen uitroepen: Hoe dierbaar is uwe goedertierenheid o God! (Ps 36:8). 2e. om de smakelijkheid en de aangenaamheid van de genade, gelijk als reine wijn voor het oog en voor den smaak de allerbevalligste is. 3e. om de zuiverheid en de onvermengde reinheid van de genade die daarom ook reinen en gezuiverden wijn gelijk is, dat zij een zuiverheid heeft, waaraan alle besmetting verre vreemd is.

Meermalen wordt geestelijk genot voorgesteld onder het beeld van eten en drinken (Hoofdstuk 55:1. Ps. 23:1 v. 5; 36:9 v. Openbaring 3:20); nog meer geschiedt dit, wanneer de belofte der grote toekomst onder dezen vorm is uitgesproken (Hoofdstuk 65:13. Ps. 22:27, 30. MATTHEUS. 8:11; 22:1 v. 26:29. Openbaring 6 en 19:9; 22:2). Ene voorafbeelding van dit maal was elke grote offermaaltijd der oud-Testamentische gelovigen (zie bij Ex. 20:24; Lev. 3:17). Vergelijk verder Ex. 24:11. 1 Kron. 17:3.

3) In het Hebr. Schemanim memuchajim. D. w. z. toebereid uit het merg, uit de beenderen gehaald, een maaltijd waarop derhalve het kostbaarst vet werd gebruikt. Weer een beeld van het volheerlijk genot der zaligheid, hetwelk God zijne gelovigen schenkt.

7. En Hij zal op dezen berg, door de prediking van het Evangelie, verslinden het bewindsel des aangezichts. Hij zal de verblinding en de tegenkanting tegen de leer der genade wegnemen, waarmee alle volken bewonden zijn in hunnen natuurstaat, en het deksel van domheid en dood voor ‘t geestelijke, waarmee alle natiën bedekt zijn 1); ook Israël (Hoofdstuk 29:10. 2 Kor. 3:15 vv.

1) Hij voorzegt hier, dat de wereld uit de duisternis van onkunde en dwaling, waarin zij tot hiertoe bedolven lag, gered zou worden. Alles wat hen belemmerde om duidelijk te zien, en hetgeen hen deed blijven zitten en zuchten in duisternis, zodat zelfs de Joden, die den Heere kenden een deksel op hun harten hadden (2 Kor. 3:15), dat alles zou Heere verslinden, wegnemen en doen wijken voor het Licht van Zijn Evangelie, en door de kracht Zijns Geestes, die de harten en ogen der zondaren zou openen, en gereed en gewillig maken om dat

licht te ontvangen, zodat God diegenen ten geestelijken leven weer verwekken zou, die lang waren dood geweest in zonden en misdaden.

Allen, die in waarheid uit de duisternis tot het licht zijn overgebracht, zullen, als eenmaal de loop der eeuwen is vervuld, den Koning in zijn volle schoonheid zien. Aller oog zal Hem zien, ook die Hem doorstoken hebben. Wat nu nog verborgen is, of niet wordt begrepen, zal alsdan volkomen tot volle openbaring worden gebracht.

8. Hij zal den dood verslinden tot overwinning 1); de bezoldiging der zonde (Rom. 6:23) zal hij te niet doen, daar de zonde nu is uitgedelgd en Zijn toorn is weggenomen door den verzoenenden dood van den Messias; hij, die alles verslond, wordt ten laatste zelf overwonnen, om nooit meer te verschijnen (1 Kor. 15:53 vv. Openbaring 20:14). En de Heere HEERE zal de tranen van alle aangezichten van hen, die zich door Zijne genade hebben laten redden, afwissen (Hoofdstuk 35:10. Openbaring 7:17; 21:4), alle ramp en leed zal ophouden; en Hij zal de smaadheid Zijns volks, van het geestelijk Israël, door bijzondere betoningen van genade, van de ganse aarde wegnemen; was het verstrooid, en leed dit volk den meesten smaad en de zwaarste mishandeling, in het rijk der heerlijkheid zal het op den hoogsten trap der ere gezeten zijn. En in ‘t algemeen zullen allen, die den Heere liefhebben, eertijds veracht en vervolgd, verheerlijkt worden (Hoofdstuk 24:23). 2) Dit alles zal zeker geschieden, want de HEERE heeft het gesproken.

1) In den grondtekst staat: la-netsach. Hier is het dat een der diepzinnigste woorden, die in de Heilige Schrift worden gevonden, in ‘t helderst licht treedt: "geheel, waarheid, kracht, overwinning, eeuwigheid, " ziet daar verschillende betekenissen (Ps. 31:1. Habakuk. 1:4. Job. 34:36); zelfs betekent het hun in ‘t Syrisch 1e. glinsteren 2e. overwinnen) "een reine glans; " alles verenigt zich om de overwinning der heerlijkheid aan te duiden tegenover Maweth, dood.

2) Even als, nadat de mens van den boom der kennis had gegeten, verduistering in ‘t geestelijke plaats had, en aan ‘t einde de dood, zo zullen zij eens eten van den boom des levens, daar dan het zintuig voor het goddelijke ontsloten is, en er zal heerlijkheid zonder einde zijn. (Openbaring 22:2 v.) .

Is het niet, alsof den profeet zelven het bewindsel van zijn aangezicht viel, en zijn oog in de verste tijden doordrong, waarin "het volk, dat in duisternis wandelt, een nieuw licht ziet?" Want duidelijk is het, dat hij het voorhangsel doorbreekt, dat tussen het Oude en Nieuwe Verbond getrokken is. "Hij vernietigt den dood voor eeuwig. " Dat had onze ziener nimmer kunnen beloven, indien hij slechts van een opnemen der blinde heidenen in het lichtrijk der Mozaïsche instellingen gesproken had, want daar binnen heerst nog de wet der zonde en des doods, gelijk in de aandoenlijkste tonen, Ps. 90 daarvan weet te zingen. Zo draagt ons de voorzeggende Geest van den profeet over in de tijden des Nieuwen Verbonds, dat Hij gesticht heeft, die meer dan Mozes is, de Beginner en de Voleinder des eeuwigen levens, "die den dood de macht ontnomen en de onverderflijkheid aan ‘t licht gebracht heeft. " Wij kennen Hem, den geweldigen Overwinnaar over de verschrikkingen des doods, den zachten Trooster, die de tranen van alle aangezichten afwist. Willen wij dit profetenwoord in zijne

geheimzinnige volheid van waarheid onthullen, zo keren wij ons tot den groten Heidenapostel in den brief aan de Romeinen, waar hij met de goddelijke kracht van zijn Christelijk-verlichten geest en zijner van dezen wonderlijk doordrongen kunst van overtuigende taal ook het deksel wegneemt, dat over ons gedekt is en de tranen der smarten wegens den prikkel des doods afwist. De onverbreekbare samenhang tussen zonde en hare bezoldiging, den dood, en niet bloot naar zijn fysisch begrip, lag gewis ook in ‘t bewustzijn van onzen profeet verborgen; want het moet ons toch bevreemden, dat Hij aan de zondenuitdelging der heidenen niet in ‘t bijzonder gedacht heeft; maar hij laat met den dood de zonde vernietigen. Het Apostolische woord ontdekt, wat het profetische bedekt en bevat.

Hier blijkt het wel zo duidelijk mogelijk, dat er gesproken wordt van het heil, hetwelk de overwinnende Kerk zal genieten. De strijdende Kerk is in de overwinnende overgegaan.

De laatste vijand, die te niet gedaan moest worden, is te niet gedaan. De dood is verslonden tot overwinning (1 Kor. 15:54). maar ook alle zuchten zullen weg vlieden. Met den dood is ook elke traan, om het lijden en om de zonde geweend, weggevaagd. Als God verlost, verlost hij volkomen, niet alleen van den dood, maar ook van het lijden des doods en ook van het treuren en zuchten, om der zonden wille.

Was bovenal Gods volk hier, tengevolge van de macht der wereld, van lijden en strijden, een verdrukt en versmaad volk, alsdan zal voor aller oog het duidelijk worden, dat wat hier veeltijds "aller mensen afschraapsel" was, daar Gods oogappel blijkt te zijn.

De dag der toekomst is de dag der volle ontplooiing van de heerlijkheid der kinderen Gods.

9. En men zal te dien dage, wanneer de Heere openlijk wordt aanschouwd als Overwinnaar des doods, als Droger der tranen, als Redder Zijns volks, de verloste kinderen Gods (vs. 8) zeggen: Ziet, deze is onze God; deze, die tot ons is neergekomen en ons bezocht heeft als de Opgang uit de hoogte (Luk. 1:78); wij, de gelovigen uit Israël van de tijden der vaderen af (Gen. 49:18) en door alle tijden heen uit de Heidenen (Ps. 42:6, 12. Jes. 8:17), hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zalig maken. Deze is de HEERE, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijne zaligheid 1) met ene nog geheel andere vreugde en zaligheid, dan te voren onze harten vervulde, toen wij dachten aan Zijne vroegere wonderen. (Ps. 118:24).

1) Met zulke zegepralende gezangen als deze zijn, zullen de heiligen hier op aarde, ook eens ingaan in de volheid aller vreugde van dien God, die het enig voorwerp van alle hun verwachting en hun deel is in eeuwigheid, die het werk ook Zijner handen niet zal laten varen, maar het volmaken tot Zijne ere.

Had Jakob stervende gezegd: "op Uwe zaligheid wacht ik, o Heere!" de geestelijke Jakob’s, de worstelende Jakob’s, in het Hemelse Kanaän gekomen, spreken het hier uit, dat zij God hebben verwacht en Zijne zaligheid, hebben verwacht, dat Hij hen zou zalig maken.

Zij waren hier in hope zalig, die hope is niet beschaamd geworden, maar eeuwige blijdschap en heerlijkheid is nu het deel der verlosten.

10. Op die wijze zal ook in het land der belofte aan deze zijde van den Jordaan gejubel en vrolijk gezang zijn over tijdelijke verlossing; want de hand des HEREN zal zegenend en helpend en beschermend op dezen berg, op dezen Zion en te Jeruzalem, waar Hij Koning is, rusten 1), en voor Zijne oudsten zal heerlijkheid zijn (Hoofdstuk 24:23); maar Moab 2), in het land aan gene zijde van den Jordaan, dat volk, dat Gods volk wilde vervloeken, en daarna tot afval van God en tot ontucht zocht te verleiden (Num. 22:1 vv. 25:1 vv.), en alzo een hoofdvertegenwoordiger is van de vijanden van het Godsrijk, zal onder Hem, onder de voeten van diezelfden Heere, die Zijne hand zegenend en beschermend over het geredde Israël wil uitstrekken, verdorst, vertreden worden, gelijk het stro verdorst, vertreden wordt tot mest.

1) Gods Kerk en volk zal geduriglijk bewijzen van Zijne tegenwoordigheid en woning onder hen genieten, Zijne hand zal geduriglijk over hen zijn om hen te beschermen en te bewaren, en Hij zal die geduriglijk ter hunner hulpe en ondersteuning uitstrekken.

2) Moab in hier niet het beeld van de tirannieke macht, die de kerk belemmerde in haar bloei en haar ontwikkeling, maar van de honende omgeving, waarin Gods volk leefde. Moab was Israël's nabuur, Moab had Israël geplaagd en gehoond; had Israël willen vloeken had God het niet laten zegenen door Bileam. Moab is hier de hoogmoedige bespotter van Gods kinderen. En van dat Moab wordt hier gezegd dat het zal verdorst worden, zodat er niets van overblijft, dan wat enkel weggeworpen wordt.

11. En Hij 1) zal Zijne handen uitstrekken in het midden van hen, die zich evenmin als de bruisende golven aan banden wil laten leggen, gelijk een zwemmer die uitbreidt om te zwemmen, om de wateren naar beneden te drukken en zelf daarboven te blijven, en a) Hij zal hunnen hoogmoed, van welke in Hoofdstuk 16:6 sprake was, vernederen, naar beneden in de diepte dwingen, met de lagen hunner handen 2), zodat zij niet weer kan bovenkomen.

a) Jes. 16:6.

1) Wie is die Hij. Sommigen zijn van gevoelen zoals ook onze Staten-Overzetters, Vitringa e. a. dat hier van God gesproken wordt. Anderen, zoals Delitzsch, Cheyne e. a. dat hier Moab bedoeld wordt.

Met de laatste mening verenigen we ons het liefst. De Profeet zegt dan, dat Moab alle pogingen zal doen om boven water te komen en te blijven, maar het zal hem niet gelukken, want, zoals het tweede gedeelte zegt. Hij zal hun hoogmoed vernederen. Hij zal het niet toelaten, n. l. God, dat Moab eeuwig zijn volk haat en bespot.

2) In het Hebr. Im arboth jadaw. Beter: trots de lagen, de bewegingen, hunner handen. Trots alles wat Moab in het werk stelde om het van God te winnen, zou God, de Heere zijn hoogmoed vernederen en onschadelijk maken, ten behoeve van Zijn volk.

12. En Hij zal de hoge vesten uwer muren, o Moabieten! waarin gij meende veilig te zijn, buigen, vernederen, ja, Hij zal ze ter aarde tot het stof toe doen reiken, zodat zij nooit meer opstaan.

12. En Hij zal de hoge vesten uwer muren, o Moabieten! waarin gij meende veilig te zijn, buigen, vernederen, ja, Hij zal ze ter aarde tot het stof toe doen reiken, zodat zij nooit meer opstaan.

12. En Hij zal de hoge vesten uwer muren, o Moabieten! waarin gij meende veilig te zijn, buigen, vernederen, ja, Hij zal ze ter aarde tot het stof toe doen reiken, zodat zij nooit meer opstaan.

HOOFDSTUK 26.

OPWEKKING AAN DE KERK, OM IN DROEFHEID OP GOD TE VERTROUWEN.

III. Vs. 1-21. Bij het overwinningsgejubel der toekomst, zoals dit in het voorafgaande hoofdstuk werd vernomen, worden aan de borst van hem, die nog tot den tijd der lijdende en strijdende kerk behoort, daaraan verwante tonen van gelovig en blijmoedig vertrouwen ontlokt. Deze vloeien uit den mond van den profeet in grote stromen door het gehele voor ons liggende Hoofdstuk heen. In het eerste deel van dit Hoofdstuk (vs. 1-10), spreekt hij noodzakelijk over het nieuwe Jeruzalem, dat tot ene werkelijke onverwinnelijke vesting wordt verheven, en met ene bevolking wordt vervuld, die geen vlek of rimpel heeft; daarop houdt bij zich verder bezig met den vasten grond der hope en met den even zo vertrouwende als verlangende verwachting. In het tweede deel (vs. 11-21) volgen eerst verscheidene roepstemmen van gebed, elk met "Heere", beginnende, welke den inhoud des geloofs, dat de profeet met vreugde belijdt, nader voorstellen en tevens den grond aangeven, waarop dat geloof steunt; daarop volgt ene aanmaning aan het volk Gods, dat in stil geduld een tijd lang zich met de hoop alleen laat vergenoegen, totdat de verwachte grote toekomst werkelijk verschijnt.

1. Te dien dage, wanneer men aan deze zijde van den Jordaan zo vrolijk en triomferend van harte is, terwijl het in Moab aan gene zijde van den Jordaan den steden van dat land en dit volk zo kwalijk gaat (Hoofdstuk 25:9 vv.), zal dit lied gezongen worden in het land van Juda:
a) Wij hebben in onze stad, in het geheiligd Jeruzalem ene sterke
1) stad, die in waarheid alle aanvallen der vijanden kan trotseren (Ps. 87:1), God stelt gene dode stenen, maar het van Hem geschonkene en nooit bezwijkende heil (Hoofdstuk 60:18) tot muren en voorschansen 2), tot bolwerken van haar.

a) Ps. 46:6; Ps. 125. Spr. 18:10.

1) Een sterke stad in den zin van een stad, die aan alle vijandige aanvallen weerstand kan bieden, en waarom? Omdat God heil stelt tot muren en voorschansen. Dewijl derhalve die muren en bolwerken bestaan niet uit dode stenen, maar uit het heil, hetwelk God, de Heere bij voortduring verschaft. Ja God is zelf de veilige muur en het onvernietigbaar bolwerk voor al de Zijnen.

2) Als van dit heil gezegd wordt, gesteld te zullen worden tot muren en voorschansen, wil dat niet anders zeggen dan hetgeen muren en schansen zijn voor een stad, te weten middelen van hare bescherming en beveiliging; dat zulks ook dat heil zou wezen voor de Kerk. Des Heren heil zou zijn Kerk als tot een muur, tot een middel van hare bewaring strekken en zou rondom dezelve als de plaats van een muur en een voorschans vervullen, omtrent hetzelve hetwelk Jesaja in Hoofdstuk 60:18 zo uitdrukt: onze muren zult gij heil heten.

2. Nu zullen, wanneer dit nieuwe Jeruzalem, ene onmiddellijke schepping Gods (Openbaring 21:2), openbaar wordt, de koren dergenen, die tot het burgerschap zijn geroepen, even als eens bij de invoering van de arke des Verbonds (2 Sam. 6:12 vv.), de koren dergenen, die den

optocht vergezelden (Ps. 24:7 en 9), roepen: Doet de poorten open, dat het rechtvaardige volk (Hoofdstuk 24:16, daarin ga, hetwelk de getrouwigheden, de verbondstrouw jegens den Heere, die zelf Zijne trouw zozeer heeft bewezen (Ps. 31:24), bewaart, en de heilige engelen zullen, gelijk te voren de Levitische zangers onder Obed-Edom en Jehiël (2 Sam. 6:15), aan die oproeping ook gehoor geven.

1) Tot wie geroepen wordt is niet onzeker. De Engelen zijn de hemelse poortwachters, en tot deze wordt hier gezegd, om de poorten van de sterke stad, waarvan de Heere God heil stelt tot muren en bolwerken, open te zetten, opdat zij van inwoners, van burgers en burgeressen vol worde, bewoond worde door dezulken, die tot het volk der gerechtigheid behoren, het volk dat gerechtvaardigd is door het geloof (Rom. 5:1) en hetwelk het verbond heeft gehouden, de getrouwigheden heeft bewaard.

3. Het is een bevestigd voornemen, het staat bij ons vast, in de kracht des geloofs betwijfelen wij het geen ogenblik, Gij zult allerlei vrede
1) bewaren, want men heeft op U vertrouwd, daar er zulke duidelijke bewijzen van Uwe bijzondere gunst toe noopten.

1) Volmaakte vrede, inwendige vrede, uitwendige vrede, vrede met God, vrede met het geweten, vrede ten allen tijde, onder alle omstandigheden.

4. Daarom komt uit het koor der heilige engelen (vs. 2) van boven deze vermaning tot die te Jeruzalem: Vertrouwt op den HEERE tot in der eeuwigheid, stelt geheel uw lot blijmoedig in Zijne handen; want in den HEERE HEERE 1) (Hebr. Jah-Jehova Hoofdstuk 12:2) is een eeuwige rotssteen (Deut. 32:4), gelijk Zijn naam, zo veel mogelijk versterkt (Exod. 3:14; 6:3), te kennen geeft.

De verbinding, Jah-Jehova, HEERE HEERE, dient om den Heere God als Verbonds God en Verlosser op het hoogst te verheerlijken, en om het verloste volk tot het sterkst vertrouwen op te wekken. De Heere wordt daarop bij een Rotssteen vergeleken, het beeld der sterkte en der onveranderlijkheid. De stormen mogen loeien, de waterstromen bruisen, maar de rotssteen blijft onveranderlijk. Eeuwen trotseert hij, het ene geslacht na het andere kan zich in hem verschuilen. Zo is in de hoogste mate de Heere God een toevlucht en sterkte, een onveranderlijke God, die trouwe houdt bij al zijne gelovigen.

5. Want dit is in de gebeurtenissen van den laatsten tijd genoegzaam bewezen. Hij heeft Zich betoond ene rots te zijn, waartegen alles verpletterd wordt, wat tegen Zijne gelovigen aanstormt; Hij buigt, gelijk men aan den val der Moabietische steden (Hoofdstuk 25:12), en nog meer aan die der wereldstad kan zien (Hoofdstuk 24:10 vv. de hoog-gezetenen neer, die op de onneembare rots wonen; de verhevene stad, Hij vernedert ze, Hij vernedert ze tot de aarde toe, zodat zij van hare hoogte, op welke zij zich voor onaantastbaar hield, naar beneden moet, Hij doet ze tot aan het stof reiken 1).

1) God zal de nederigen, die op Hem al hun hope vestigen, eens over hun trotse vijanden doen zegepralen. Want hoe trots en verheven zij ook moge zijn, Hij is en blijft boven hen, en de

verhevenste steden, hetzij dan Babylon of Ninevé kosten hem niets om in een ogenblik te worden verlaagd; want Hij ziet op de hoogmoedigen neer, om hen in het stof te werpen. Integendeel verhoogt Hij de ootmoedigen, en zal de onderdrukte nederigen eens op de hoogmoedigen doen trappen, die hen vertreden hebben.

6. De voet zal ze vertreden, gelijk aan ene geschiedt, die aan de verachting is prijsgegeven, de voeten des ellendigen, de treden der armen, die vroeger zelf vertreden en met smaad door haar overladen waren (Hoofdstuk 25:4), zullen nu op haar zijn.

Om deze leenspreukige uitdrukking wel te verstaan moet men zich de Oosterse gewoonte herinneren, volgens welke een overwinnaar den voet zette op den nek van zijnen vijand, om hem de grootste verachting aan te doen.

7. Maar zij, die naar het oordeel der wereld nu te niet gaan, verschijnen dan in juist tegenovergesteld licht. Het pad des rechtvaardigen zal dan, wanneer het doel van dezen weg bereikt is, duidelijk te voorschijn treden, het is geheel effen, het gaat in rechte lijn en met de schoonste effenheid voort (Hoofdstuk 40:3); den gang des rechtvaardigen weegt Gij, o Heere! recht a), Gij maakt het recht en effen, evenals men bij het wegen den evenaar recht maakt; Gij zorgt, dat die weg tot het verlangde doel leidt (Spr. 4:26).

a) Spr. 5:6, 21.

Vs. 1-7. De sterkte des vijands is verbrijzeld, maar het verwoeste en verlatene Jeruzalem verheft zich als ene onverwoestbare burcht Gods, als ene stad, die gene uiterlijke verdedigingswerken meer nodig heeft: de Heere zelf beschut haar met Zijn heil, dat dient haar als muren en als grachten. Maar er trekt ook een rechtvaardig volk hare poorten binnen, gelouterd door het vuur der straf, van nu aan het geloof behoudend, en zo op den alleen sterken, onverwrikbaren Grond der levens steunend. "Een vaste burcht is onze God!" Vrede, vrede is het gouden woord, waarin alle heil des mensen besloten is; maar het is slechts de vrucht van ‘t zuivere Gods vertrouwen. Doch de mens moet zijn geloof beschermen, hij moet het bewaren, wanneer hij deze paradijsvrucht verkrijgen wil en daarom verheft het lied den vasten zin. Wel prijst de wereld den vasten zin, en weet van overtuiging en karakter veel heerlijk te zeggen; maar deze sterkte van geest, die op zich zelf berust, meent de Heilige Schrift niet. Jehova slechts, de Eeuwige, geeft ons het rechte steunpunt, wanneer we in ‘t geloof ons met Hem verbinden, en Hij de rotssteen des harten (Ps. 73:26) wordt. Dan mag mijn vlees, mijn hart bezwijken gelijk de Psalmist daarmee zich troost, ik blijf in eeuwigheid. want God is in mij en ik ben in Hem! Ootmoed, ootmoed en altijd weer ootmoed is de prediking van wet en Evangelie, waardoor wij deze Goddelijke rots tot ons deel verkrijgen. De hoogmoedigen, die zich op zelf gestichte burchten veilig wanen, wederstreeft Hij, en stort hen in ‘t stof ter neer. Hij vernedert hen tot de aarde, opdat zij erkennen, dat zij aarde zijn. Dat moest ook de trotse stad ondervinden en ter waarschuwing leren, toen haar de Heere vernederde. Die anders de voeten op Israël’s arme zonen gezet had, moet nu door hare voeten zich laten vertreden. Alzo werken die onweerstaanbare oordelen des rechtvaardigen Gods. Daarom kan de rechtvaardige slechts den rechtvaardige genadig zijn. Wie recht is, diens weg

loopt ook recht, want de Rechtvaardige richt hem tot het doel des vredes. Maar bij den kromme worstelt Hij! (Ps. 18:26) .

8. Dat weten wij, rechtvaardigen, ook zeer wel, dat dit het einde van ons pad zal zijn, en verlangend wachten wij die toekomst. Wij hebben ook in den weg Uwer gerichten 1), in welke Gij als onze Verlosser komt, U, o HEERE! verwacht, als onze wegen nog krom en moeilijk waren bij de kinderen der wereld; tot Uwen naam en tot Uwe gedachtenis is de begeerte onzer ziel 2), dat Gij door ene heerlijke openbaring van U zelven U en Uw hoogheilig en rechtvaardig Wezen bij ons in levendig bewustzijn en aandenken brengt.

1) Dit ziet èn op de slaande hand Gods jegens de gelovigen èn op de oordelen, waarmee God volken en landen bezoekt. De Kerk verklaart het hier, spreekt het hier uit, dat als Gods hand zwaar op haar drukte, als het haar bange was van wege de oordelen en bezoekingen, die haar troffen, hare verwachting op den Heere God was.

Maar ook dat als zij zag, dat de Heere volken en landen met Zijne gerichten bezocht, de verwachting in haar levendig werd, dat dit alles nog ene vrucht voor het Koninkrijk Gods zou afwerpen.

2) Al hun zorg is de eer van Gods Naam. Het herdenken aan God en Zijn Naam is al hun lust; dat sterkt hen in het lijden en dezen wensen zij te verheerlijken, en dat dezelve door God zelven mag verheerlijkt worden en door alle volken geroemd en groot gemaakt. Dit is hun zielsbegeerte, en het hoogst en hartelijkst verlangen van hun aan God verkleefd gemoed.

9. Met mijne ziel heb ik, de profeet, die weet een lid te zijn van Uwe nu nog strijdende, maar dan triomferende kerk, U begeerd in den nacht der droefheid, ook zal ik met mijnen geest, die in het binnenste van mij is, U vroeg zoeken 2); nog voordat er iets van den morgen kan gezien worden, zal het oog des geloofs de sporen van Uw goddelijk bestuur in den gang der lotgevallen waarnemen, en daarom heb ik zelfs den tijd Uwer voorafgaande gerichten lief; want, wanneer Uwe gerichten op de aarde zijn, en haar treffen, zo leren de inwoners der wereld gerechtigheid, terwijl zij daardoor tot erkentenis en beoefening van hetgeen recht is, gebracht worden (Ps. 9:17).

1) Hoe teder en brandende is het verlangen naar God bij hen, die Hem in geest en waarheid zoeken!

Want wat kan door de uitspraak des Profeets, sterker en meer afdoende uitgesproken worden. God zoeken is hier wachten op de openbaring van Gods. glorie en rechtvaardigheid, niet zozeer tot vernietiging der vijanden, maar tot hun bekering en tot lof van Gods glorie, opdat de vijanden der Kerk zich eindelijk bekeren en leren inzien, dat het hard is de verzenen tegen de prikkels te slaan. Niemand der heiligen, die wacht op de oordelen Gods, heeft behagen in den ondergang der vijanden, welke aandoening integendeel van hen zeer ver verwijderd is.

De Profeet spreekt hier van zijn ziel en van zijn geest. Dit bewijst volstrekt niet dat ook Jesaja onderscheidde in ziel en geest en lichaam, maar onder zijne ziel verstaat hij hier zijn gehele Ik

en onder geest de diepste en intiemste neigingen zijner ziele. Alles wat in hem van en aan hem was verlangde naar den Heere, opdat de nacht van ellende, de lijdensnacht, zou plaats maken voor het morgenrood der verlossing, voor het aanbreken van den dag des heils.

Hij weet dat de oordelen Gods er toe kunnen dienen, dat de bewoners der aarde tot de erkentenis komen, dat de Heere rechtvaardig is en dat hij dus een God is, die ook wil dat Zijne mensenkinderen op den weg van recht en gerechtigheid wandelen.

10. Wordt den goddeloze genade bewezen, zodat zijn land voor straffen wordt bewaard, hij leert evenwel gene gerechtigheid, hij laat zich door Gods goedertierenheid niet tot bekering leiden (Rom. 2:4), hij laat zich integendeel daardoor tot te misdadiger gerustheid verleiden en drijft onrecht in een gans richtig 1) land, waar overigens alles goed en naar recht geschiedt. Hij hangt een deksel voor zijn hart (2 Kor. 3:15), en hij ziet de hoogheid des HEREN niet aan.

1) Schoon de goddeloze woont onder hen, die uitmunten in een geregeld gedrag, dat is onder Gods volk, onder het volk (vs. 2), zo zal hij zich echter door hun voorbeeld niet laten leiden, noch zich begeven tot een ander gedrag, door de blijken, welke God gegeven heeft van Zijne macht en Voorzienigheid (vs. 11).

11. HEERE! is Uwe hand in ‘t geen Gij gedaan hebt verhoogd, zodat ieder het kan aanschouwen? zij ten minste zien het niet, maar het is omdat zij het niet willen 1); zij zullen het toch te eniger tijd moeten zien, en zij zullen beschaamd worden; dit zal hun overkomen van wege den ijver over Uw volk, dat zij wilden vernietigen; ook zal het vuur van Uwen Zoon, Uwe wederpartijders verteren.

1) Wanneer de goddelozen de verhoogde hand des Heren zullen zien, dat zij de uit de Heidenen verzamelde kerk niet kunnen onderdrukken, zo zullen zij daarover in toorn en ijver geraken, totdat zij te gronde gaan.

Men kan dit overzetten: "Heere! Uwe hoge hand zien zij niet, " gelijk Mozes de Israëlieten onderstelt te spreken, Deut. 32:21; "onze hand is hoog geweest, de Heere heeft dit alles niet gewrocht. " Zeer zichtbaar was de werking van Gods grote kracht in die merkwaardige gevallen, het straffen Zijner vijanden en het verlossen van Zijn arm en verdrukt volk, en derhalve mocht het Zijnen tegenpartijen zelf wel de erkentenis Zijner hoogheid afpersen (Ps. 118:15, 16. Deut. 32:21), echter sloten zij willens hun ogen daarvoor en wilden zij daarop niet letten.

2) Eindelijk zouden de goddelozen genoodzaakt zijn Gode ere te geven, en zelf beschaamd worden over den haat en den nijd, dien zij jegens Gods volk getoond hadden. Sommigen zetten deze woorden over: "zij zullen zien Uwen ijver over Uw volk en beschaamd worden. " Schaamte zal hen bevangen, wanneer zij zien de zorg, die God draagt voor de Zijnen, het belang, dat Hij in hen stelt en hoe zichtbaar Hij Zijne kracht laat blijken in ‘t beschermen der vromen.

12. HEERE! Gij zult ons, die nu reeds Uwe verhoogde hand zien en haar verder zullen aanschouwen, vrede bestellen, want Gij hebt ons ook al onze zaken uitgericht 1), zodat het niet ons eigen werk is, maar Uw werk aan ons en voor ons.

1) Hiermede geeft de Kerk alleen de eer van haar zaligheid aan den Heere God. Niet zij heeft zich vrede behaald, niet zij heeft zich verlost, niet zij is gekomen tot den heerlijken staat der verlossing, maar het is de Heere, die al haar zaken heeft uitgericht. Het is God, die beide werkt het willen en het werken naar Zijn welbehagen. Ditzelfde wordt nader aangeduid in het volgende vers.

13. HEERE, onze God! andere heren, behalve Gij, die toch onze enige, rechtmatige Koning zijt, hebben over ons geheerst in dezen tijd, nu nog de draden der wereldgeschiedenis worden afgewonden; doch door U alleen
1) gedenken wij Uws naams; er zal nog eens een tijd komen, door Uwe hand teweeggebracht, dat wij Uwen naam plechtig kunnen verheerlijken, omdat Gij ons van alle dergelijke vreemde heersers hebt vrijgemaakt.

1) Dit is door U alleen, dit uitnemend voorrecht hebben wij alleen aan uwe wonderdoende macht te danken; door U zijn wij wat wij zijn; zonder Uwe redding had de vijand ons niet alleen de stof, maar ook zelfs de gelegenheid, om U te verheerlijken, benomen.

14. Dood zijnde zullen zij, die thans ons verdrukken, niet weer leven 1), en reeds is de ure van dien dood nabij (Hoofdstuk 14:4 vv.), overleden zijnde, en in de hel nedergedaald, zullen zij niet opstaan, om nog eens hun heerschappij op aarde te verkrijgen; daarom of, alzo om hen te niet te doen, hebt Gij hen bezocht, en hebt hen verdelgd, en Gij hebt al hun gedachtenis doen vergaan, zodat wij zelfs niet door de herinnering aan hen in het zoete genot des vredes, dat ons wacht, gestoord worden.

1) Hiermede wordt niet gezegd, dat er niet weer een opstanding der goddelozen zal plaats hebben. Een opstanding der doden en der goddelozen wordt wel degelijk ook door Jesaja geleerd, maar dat nu voor goed een einde is gemaakt aan hun onderdrukking, dat nu voorgoed hun de macht is ontnomen Gods volk langer te onderdrukken en te kwellen.

Het woord daarom (Lakeen), moet dan ook niet door, daarom, maar door, alzo vertaald worden.

15. Gij, o HEERE! had, terwijl onder den druk van den tijd Uwe gemeente als vernietigd en uitgeroeid voorkomt (Ps. 66:12) dit volk vermeerderd, het uitgebreid en geheiligd te midden der verdrukkingen; Gij had dit volk vermeerderd, Gij waart verheerlijkt geworden in de bekering en bevestiging van zo velen; maar Gij hebt hen in al de einden des aardrijks verre weggedaan 1), ze over de gehele aarde verstrooid.

1) In het Hebr. Richaktha kolkatswee arets. Beter: Gij hebt de grenzen des lands uitgezet, in den zin van, dat de zaligheid niet alleen verbonden bleef tot Israël, maar dat ook de Heidenen tot het ware volk Israël's zouden worden verzameld.

Ene profetie wederom, dat de Kerk niet langer volkskerk, maar wereldkerk zou zijn en worden.

In genen dele ziet het op de wegvoering van Israël. Dat zou hun geen oorzaak van blijdschap zijn, maar het ziet duidelijk op de toevoeging tot de kerk van hen, die niet behoren tot het aloude Bondsvolk.

16. Zien wij nog eens van de laatste verlossing in vs. 1-7, zo als reeds in vs. 8, 9 geschied is, op de voorafgegane treurigheid terug, zo heeft zij een bijzonderen zegen gehad; zij heeft ons leren bidden. HEERE! in de benauwdheid, die zij ondervonden, hebben zij U bezocht; zij hebben hun stil gebed uitgestort, als Uwe tuchtiging over hen was, met sprakeloos smeken 1) hebben zij tot U gezucht en geweend (Ps. 18:7; 77:4. Hos. 5:15; 6:1 vv.).

1) Of: "hun stil gebed, hun binnensmonds gefluister, wanneer zij, uit vrees hun openbare gebeden niet durfden uitstorten,

Wanneer gezegd is, dat zij in de benauwdheid den Heere zochten, ligt daarin opgesloten, dat zij in vrede en voorspoed op een afstand van God blijven. Ziet alzo den zegen onzer verdrukkingen; zij brengen ons tot God. Te voren kwamen onze gebeden drupsgewijze, nu komen zij als water uit ene fontein. Smarten brengen ons tot verborgene gebeden, waarin wij vrijer zijn en opener ons tot God kunnen wenden, dan in openbare.

17. Maar ook de erkentenis van onze diepe onmacht, en hoe nutteloos en vergeefs alle eigene inspanning zij om de zaligheid te verwezenlijken, heeft ons de verdrukking geleerd. a) Gelijk ene bevruchte vrouw, als zij nadert tot het baren, smarten heeft en schreeuwt in hare weeën, maar met al haar schreeuwen niets kan doen om de smarten te verzachten, of het uur der verlossing te verhaasten, alzo zijn wij geweest, o HEERE! van wege Uw aangezicht, zo vermochten wij niets, omdat Gij Uw aangezicht voor ons verborgen hield.

a) Joh. 16:21. Openbaring 12:2.

Of, gelijk v. d. Palm en ongeveer ook Umbreit: "Gelijk de zwangere vrouw, wier barensuur genaakt, van smarten krimpt, van weeën kermt, zo waren wij voorheen, Jehova! voor Uw vergramd gelaat. "

18. Wij waren bevrucht, het ging ons als ene zwangere vrouw, wij hadden de smarten, wij schreeuwden als ene barende vrouw, maar wij hebben niet dan wind gebaard, al ons worstelen en schreeuwen baatte ons niets, al onze smartelijke arbeid kwam op wind, op ijdelheid uit; wij deden het land gene behoudenis aan, alle pogingen ter verlossing waren ijdel, en de inwoners der wereld vielen niet neer 1), wij hadden gene macht om hen te vernietigen.

1) In het Hebr. Bal-jiploe jooschbee thebeel. Beter: En bewoners der wereld werden niet geboren. Want wel kan het tweede woord vallen betekenen, maar hier in verband met hetgeen er vooraf gaat, bedoelt het geboren worden, uit de baarmoeder vallen, eigenlijk te vroeg vallen, een misgeboorte voortbrengen.

De Kerk belijdt het hier, dat wat zij voortbracht, niet anders was dan ontijdige weeën, dan misgeboorten. Zij spreekt haar onmacht uit om zelf het volk te vermeerderen, om zelf tot de kerk toe te voegen. Maar wat zij niet kon, dat heeft God gedaan.

Al zal aan het einde der eeuwen de kerk ook tot een klein hoopje zijn ingekort, zodat de Heere bij Zijn wederkomst schier geen geloof meer zal vinden, met de dan levenden zullen de in den Heere ontslapenen, opgewekt uit de doden, op de nieuwe aarde, onder den nieuwen hemel, een grote schare uitmaken en eeuwig levende den Heere God verheerlijken.

Dit wordt in het volgende vers bewezen.

19. Maar Gij, o Heere! zult met kleine moeite en in korten tijd ene nieuwe bevolking scheppen uit degenen, die reeds als lijken in ‘t stof des grafs neerliggen. Uwe doden, die in U en om Uwentwil gestorven zijn, nadat zij in hun leven tot Uwe gemeente behoorden (Ps. 44:23), zullen weer opstaan en leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan; want ook ik behoor tot het volk van God (Ezechiël. 37:1 vv. Openbaring 20:4 vv.). Waakt op en juicht mede met de jubelende koren, gij, die in den Heere ontslapen, in het stof woont, zo zal dan worden gehoord uit den mond van hen, die van de gelovigen nog in leven zijn (1 Thessalonicenzen. 4:13 vv.)! Want uw dauw, zo roepen zij verder, met gebeden des geloofs en des vertrouwens zich tot God wendende, zal zijn als een dauw der moeskruiden 1); van U gaat ene wonderbare kracht uit, die evenzo de lichamen der gestorvenen tot nieuw aanzijn roept, als de dauw, die van den hemel valt, de aarde vruchtbaar maakt, zodat zij zich in haar lentegroen kleedt, en het land zal de overledenen uitwerpen, het graf zal zijne doden wedergeven.

1) Want de dauw van Gods gunste zal voor hetzelve zijn als ene avonddauw voor het kruid, hetwelk door de zonnehitte van den dag als geschroeid zijnde, daardoor weer verkwikt en verlevendigd wordt, of gelijk de lentedauw, die de aarde bewatert en het verdorde en onder hetzelve begraven kruid weer doet voort schieten en uitbotten; aldus zullen ook de vromen weer verrijzen en bloeien, als de aarde hare doden zal opwerpen, gelijk zij de kruiden uit hare wortelen doet voortspruiten. Als de Kerk en hare belangen eens in welstand en bloei hersteld zijn, dan zal ook de dauw des hemels en de vetheid der aarde niet ontbreken, om aan dezelve toe te brengen, hetgeen zij in het natuurlijke mocht behoeven.

20. Ga dan bij zo heerlijke uitzichten voor de toekomst, in plaats van in eigene kracht door veel lopen en rennen te willen zoeken, wat Gij verlangt, ga henen Mijn volk Israël! waartoe ik ook mij zelven tel, ga in uwe binnenste kamers 1) en sluit uwe deuren na u toe, om daar in stil gebed tot God te zijn (MATTHEUS. 6:6); verberg u a) als een kleinen ogenblik 2), totdat de gramschap, de dag der wraak, waarop de Heere de wereld straft, overga, en dan de dag der verlossing kome.

a) 2 Kor. 4:17

1) Gelijk de mens bij het losbarsten van het onweder zich in zijne binnenkamer verbergt, zo zal het volk Gods zich gedurende dezen tijd der bezoeking in stilte afzonderen. Dien raad

volgden de Christenen te Jeruzalem (70 jaar na C.), toen zij van daar over den Jordaan naar de stad Pella ontweken. Bij de laatste gerichten is het graf ene veilige kamer, waar de vromen in vrede bewaard worden, totdat het strafgericht voorbij is (vgl. Jes. 56:13, 14; 57:1 vv.)

2) Men moet als Noach in de arke Gode gaan, want hij sluit de deuren achter zich, en als het gevaar dreigt heeft men zich als eens een Elia aan de beek Krith te verbergen. Men moet zich in zijn binnenkamers opsluiten tot aandachtige gebeden tot God en dit vooral in tijd van nood en ramp. Dus zich aan God bevelende zal Hij ons onder of in den hemel ook bewaren. Als de eerstgeborenen door den Engel Gods geslagen worden moet men zich binnen houden, anders zou het bloed aan de posten der deuren niets baten.

De Profeet spreekt hier van een kleinen ogenblik, dewijl de oefening der strafgerichten Gods een kort ogenblik duurt.

De Heere Christus zegt daarom ook geheel in overeenstemming hiermede, dat zo die degen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden, maar om der uitverkorenen wil, zullen die dagen verkort worden. (MATTHEUS. 24:22)

De Heere God zal het alsdan ook betonen, dat er een ogenblik is in Zijn toorn maar een leven in Zijne goedgunstigheid.

21. Want ziet, de HEERE zal uit Zijne plaats uitgaan, waar Hij Zich in Zijne volle heerlijkheid openbaart, hoewel het op aarde schijnt, alsof Hij daar woonde geheel teruggetrokken en zonder bekommering over ‘t geen hier beneden is, om de ongerechtigheid van de inwoners der aarde over hen te bezoeken, om de goddelozen van wege hun zonden te straffen; en de aarde zal haar bloed ontdekken, zal aan het licht brengen al het door haar ingezogen bloed van degenen, die misdadig werden omgebracht, en zij zal hare doodgeslagenen, die in haren schoot verborgen waren, niet langer bedekt houden 2).

1) Het uitgaan des Heren van Zijne plaats, van Zijnen heiligen (Micha 1:3), van Zijnen verheven stoel (Jes. 6:1) is zulk een uitgaan Zijner kracht, zulk een betonen Zijner tegenwoordigheid, waarbij Hij uitgaat en toch in Zijne woning aanwezig blijft (vgl. Joh. 3:14). Dit vloeit voort uit het wezen van den eeuwigen Geest.

Vs. 15-21. De profeet wendt zich van de doden tot hen, die leven zullen door hun geloof, die de Heere vermeerderen en welker grenzen Hij naar alle kanten heen uitbreiden wil. Maar dit nieuwe geslacht der gelovigen zou eerst uit den grond van ellende en jammer opwassen. Ja, zo is het, wat de profeet van ouds gezegd heeft, ‘t is ten alle tijde zo geweest. "Jehova, in den nood zoeken zij U; dan komen zij, als Gij hen tuchtigt. " Eer de benauwden in den nood geleerd hebben God te zoeken en Zijnen naam aan te roepen, riepen zij te vergeefs in hun smarten om redding en herstelling; maar zulke weeën, verwijderd van Gods aangezicht, konden het dierbare land der belofte geen heil verschaffen, het ontvolkte zijne bewoners niet wedergeven. Nu echter hebben zij leren bidden tot den levenden God, die uit den dood leven geeft. Daar klinkt Zijne scheppende stem: "mogen uwe doden leven, mijne lijken weer opstaan!" Het verlatene land zal getuige zijn van het wonder der opstanding der doden, die ‘t

woord des Almachtigen, ten jubel des nieuwen aanzijns, uit het stof heeft opgewekt. Het zijn toch Zijne lijken: hoe kon ze de Heere vergeten? het zijn toch Zijne schimmen, hoe kon ze de Heere in het duistere dodenrijk laten? De dauw der nieuwe levenwekking zal uit de hoogten Zijns lichtrijks druppelen en de bewoners des stofs zullen zich uit hun graven verheffen. Haast, haast, haast zal de dag der verlossing aanbreken, en de tijd des toorns is voorbij. Nabij is de dag der wraak, waarop de Heere de misdaad der wereld te huis zoekt. Tot zolang moge zich het volk rustig houden en stil, volhardend in geduld en hoop op de door der profeten mond gewordene belofte. "Ga in uwe kamer binnen en sluit uwe deur achter u, " is de oude wijze raad, wanneer de storm des tijds bruist en bekommering de zielen vervult.

2) Tweeërlei getuigen staan tegen de goddelozen op, tegen de verdrukkers der kerk: het door de aarde ingezogen bloed, en de in de aarde weggeborgen lichamen der vermoorden, der martelaren.

Dat bloed heeft immer om wrake geroepen tot den hemel. En nu bij het eindgericht zullen die twee getuigen om rechtvaardige vergelding roepen, en de aarde zal verzoend worden, het om wrake roepen zal ophouden, dewijl God, de Heere in Zijn onkreukbare rechtvaardigheid dat bloed wreekt op hen, die het onschuldig vergoten hebben en zich niet hebben bekeerd.

HOOFDSTUK 27.

GODS GERICHT OVER ALLE VERWOESTERS VAN DEN GEESTELIJKEN WIJNBERG.

IV. Vs. 1-13. In den laatsten tijd, dien de profeet in den geest ziet, zullen eerst alle anti-goddelijke krachten worden verenigd, (vs. 1) en hierop ene gemeente worden hersteld, die een wijnberg is van den besten wijn, beschermd en bevochtigd door den Heere, en verzekerd van Zijne genade en van Zijnen vrede. (vs. 2-5). Met rijke vruchten zal nu het herborene en op nieuwe wijze opgroeiende Israël den gansen aardbodem vervullen (vs. 6). Dan wordt het openbaar, op welke wijze en tot welk doel de Heere Zijn volk bezoekt en kastijdt: maar door deze kastijding moet het om Zijne tegenwoordige gesteldheid eerst heen, en zijne hoofdstad moet ene diepe vernedering ondervinden (vs. 7-11). Heeft echter de bezoeking en kastijding ook voor het tegenwoordige Israël haar doel bereikt, zo zal Gods volk in het vroegere land van zijn erfdeel weer wortelen. Assur en Egypte moeten hun gevangenen uitleveren, en er zal te Jeruzalem ene grote gemeente zijn, die den Heere in geest en in waarheid aanbidt. (vs. 12 en 13).

1. Te dien dage, op welken reeds in Hoofdstuk 24:17 vv. werd gewezen, zal de HEERE met Zijn hard en groot en sterk zwaard, dat niet buigt en breekt, maar alles doorhouwt, overal heenreikt, en, omdat het door enen machtigen arm gezwaaid wordt, ook veel te weeg brengt, bezoeken den Leviathan (Job 40:20), de langwemelende slang, ja den Leviathan, de kromme, slomme, de kronkelende slang; en Hij zal den draak, die in de zee is, doden.

1) Het woord "bezoeken" wordt nu eens gebezigd van ene bijzondere daad der genade (Gen. 21:1. Ex. 2:23 vv. 1 Sam. 2:21 enz. dan weer als een uitbreken van Zijnen rechtvaardigen toorn (Exod. 20:5. Jer. 6:6; 15:3); het geeft dus te kennen ene daad der Goddelijke gerechtigheid. In dien zin staat het ook hier.

2) De benaming Leviathan schijnt uit twee woorden samengesteld, "op of insluipende en kronkelende, zich in bochten slingerende. " In het zinnebeeldige hebben wij te denken aan alle vijanden, die als in een balg opgeslorpen, en, met kronkelende bochten te werk gaan; met één woord, geweldige en listige vijanden. Deze Leviathan wordt nader beschreven 1) als de lang wemelende slang, of snel uitschietende, die snel op den prooi schiet. Waarschijnlijk wordt de krokodil bedoeld; 2) als de kromme slomme slang, denkelijk is het de koningsslang, ter lengte van 20 of 22 voeten, die zich met den staart om den prooi slingert en die dan in den wijden balg verslindt; 3) als de drank in de zee, waardoor ene soort van zeer grote dolfijnen schijnt bedoeld te worden. In het zinnebeeldige zal de eerst gemelde soort van slangen voor het naast den Assyriër afbeelden, die snel schoot in het invallen; de tweede den Babyloniër, die alles verslond, en de zeedraak den Egyptenaar, die meermalen onder deze tekening wordt voorgesteld (Ezechiël. 29:3; 32:2). Deze vijanden van Zijn volk zou God aanvallen en doden met een sterk zwaard, dat niet weet van stomp te worden.

Hieronder moeten de anti-goddelijke machten van elke soort, van elke sfeer worden verstaan, de heerschappijen in de hoogte, die hun vorstendom niet hebben behouden en de koningen en

rijken op aarde, in welke de anti-goddelijke macht der natuur zich heeft geopenbaard; zij zullen dan beide hun straf ondergaan. In zoverre nu de anti-goddelijke machten dezer wereld voor den gezichtskring van onzen profeet onder ASSYRIË, Babylonië en Egypte voorkomen, kunnen wij bij bovengenoemde drie uitdrukkingen aan deze drie rijken in ‘t bijzonder denken. En dan is inderdaad "de draak in de zee" een meer voorkomend zinnebeeld van Egypte (Hoofdstuk 51:9. Ps. 74:13. Ezechiël. 29:3; 32:2), de voorstelling van ASSYRIË als een snelle, zich in rechten loop voortbewegende Leviathan, en van Babylonië als een kromme in slangvormige kronkelingen voortgaande Leviathan, heeft zijne aanleiding in de ligging der hoofdsteden van beide rijken, in zoverre Ninevé aan den Tiger lag, die om zijn snellen loop en zijn vreselijk snellen stroom Hiddekel (de stormachtige; Gen. 2:14) genoemd wordt; terwijl Babylon aan den Eufraat, die, vroeger een lopende stroom, door kunstige krommingen zo geslingerd was, dat hij driemalen op dezelfde plaats, Arderikka genoemd, voorbij stroomde. In hoeverre alle drie de zinnebeelden ook het karakter dragen van de anti-goddelijke machten van den laatsten tijd, zal eerst door de laatste vervulling van onze profetieën duidelijk worden.

2. Te dien dage, wanneer alzo alle anti-goddelijke machten overwonnen en vernietigd zijn, zal er een wijngaard van roden, van tintelenden wijn 1) zijn, want zulk een is nu de gemeente van Israël geworden, die vroeger slechte giftige bessen voortbracht; zingt van dezelve bij beurte in tegenoverstelling van het lied in Hoofdstuk 5:1 vv.

1) Van roden wijn, d. w. z. van edelen, vurigen wijn. De Heere God wordt hier zelf weer sprekende ingevoerd. Hij, de Heere zelf, zingt hier weer het lied van den wijngaard, maar nu niet van den wijngaard, die stinkende druiven had voortgebracht, d. i. van Israël, hetwelk zijn weg verdorven had, maar van de gelovige, gereinigde Gemeente aan het einde der eeuwen. Van dien wijngaard, zegt de Heere, dat Hij hem behoedt, dat Hij zelf zijn hoeder is, dien Hij elk ogenblik bevochtigt, en welken Hij tot beschermer is, dag en nacht, opdat niets, opdat geen enkele vijand hem nadeel doe, bezoeke in den zin van kwaad doe.

3. En dit lied zal een lied van twee koren zijn, daar de Heere het eerst zegt: Ik, de HEERE, behoede dien; allen ogenblik, zo dikwijls er behoefte is, zal Ik hem bevochtigen 1); opdat de vijand hem niet bezoeke, zal Ik hem bewaren nacht en dag.

1) Hij zal die niet alleen omtuinen en beschutten, maar ook geduriglijk bevochtigen en bewateren. De stille en zuchte dauw van Zijne alkoesterende genade, zal er als een heilzame zegening gedurig op neerdruipen, om hem vele vruchten te doen dragen.

4. Grimmigheid is bij Mij niet 1), wie zou Mij als enen doorn en distel in oorlog stellen, dat Ik tegen hem zou aanvallen 2), en hem tegelijk of te zamen verbranden zou? Zouden nietige schepselen zich tegen Mij durven verzetten, daar Ik ze in een ogenblik zou vernietigen?

1) In het Hebr. Chemah een l). Beter: toorn of toorngloed is er bij Mij niet, n. l. tegen Mijn wijngaard. Het is de door lijden en druk gereinigde Gemeente, waarin de Heere God geen schuld en geen zonde meer ziet, en waarom Hij ook geen toorn meer tegen haar heeft.

2) In het Hebr. Mi jithnéni schamir schajith bamilchamah efsaäh bah Beter: wie zal Mij geven doorn en distel, in oorlog zou ik daarop losstormen? Het eerste, wie zal mij geven? is dan wensend op te vatten in den zin, o had Ik! De doorn en distel zijn hier de vijanden, de belagers der kerk, degenen die het op haar ondergang toeleggen.

In het Hooglied wordt de Kerk voorgesteld, als een lelie onder de doornen.

Welnu de Heere God zegt hier, dat indien er tegen haar opstonden doorn en distel, vijanden en verdrukkers, Hij tegen hen ten strijde zou trekken en, zoals het slot van dit vers luidt: Hij zou ze tezamen verbranden, Hij zou ze vernietigen. Gelijk men doornen en distels ten vure prijs geeft, zo zou Hij, de Heere God, ook de vijanden geheel vernietigen.

5. Ik zal hem verpletteren, of hij moest berouw hebben en Mijne sterkte aangrijpen, zich tot Mij bekeren en bij Mij vergeving zoeken, dan zal Ik genadig zijn ook den vroegeren opstandeling en tegenstrijder; hij zal vrede met Mij maken; vrede zal hij met Mij maken 1).

1) Ook in dit vers spreekt de Heere, en stelt den weg voor, waarop nog van redding voor de vijanden sprake zou kunnen zijn, n. l. wanneer zij, aleer voor goed het oordeel wordt voltrokken, aleer het voor eeuwig te laat is, de vijanden der Kerk de belagers en verdrukkers, nog tot bekering kwamen en de sterkte leerden aangrijpen van Hem, wie zij in de Gemeente hadden vervolgd; indien zij derhalve den vrede met Hem hadden gezocht.

Met vs. 5 is het lied van den wijngaard uit. In vs. 6 en vlg. spreekt de Profeet weer in den naam des Heren er van, hoe Israël ook in die heerlijkheid zal delen, als het door lijden tot heerlijkheid is ingegaan.

6. Wat nu het ontstaan en den wasdom aangaat, van welken zo even (vs. 2 vv.) sprake was, zo zegt de Heere: In het toekomende zal Jakob wortelen schieten, hoe weinig uitzicht daar heden ook nog voor schijnt te bestaan; a) Israël zal bloeien en groeien, zij zullen komen tot een heerlijken staat; en zij zullen overeenkomstig hare roeping, om een zegen voor alle geslachten der aarde te worden, de wereld met inkomsten vervullen (Hoofdstuk 37:31 vv. Rom. 11:12).

a) Ps. 72:16.

1) Dat de Kerk Gods in de wereld ten leste in een zeer bloeienden staat geraken en zeer rijk in nutte leden worden zal wordt hier voorspeld. Want in het toekomende, als alles weer op een goeden voet geraakt en de ware godsvrucht allerwegen gehandhaafd en uitgebreid geworden is, dan zal Jakob wortelen schieten van gerechtigheid en Israël zal bloeien en groeien in liefde en goede werken, zodat ze te zamen vastgegroeid en opgebouwd zijnde in Hem, die het Hoofd is, den Heere des wijngaards zelven, alle ellenden en rampen zullen tarten en niet alleen hun licht, in het midden der duistere wereld voor elk zullen laten schijnen, maar ook door hun goede werken vele anderen tot zich lokken.

7. Deze zekerheid, dat het volk des Verbonds toch zijn doel bereikt, hoeveel het schijnbaar geheel hopeloos neerligt, blijkt namelijk uit de wijze der kastijding, die het van de zijde des

Heren ondervindt. Heeft Hij hem, (Jakob) geslagen, gelijk Hij dien geslagen heeft, die hem sloeg, gelijk Hij Israël's vijanden geslagen heeft, is hij, Israël, gedood, gelijk zijne gedoden, de vijanden, over wie het oordeel Gods gegaan is? gedood zijn geworden? zij blijven in dien dood, maar Israël zal weer opstaan (Hoofdstuk 26:14, 19).

9. Daarom, omdat de straf over Uw volk niet zozeer een verdelgings-, maar integendeel een tucht- en redmiddel is, zal daardoor, ten gevolge der bekering, welke zij te weeg bracht, de ongerechtigheid van Jakob verzoend worden, daar zij nu kan vergeven worden, en dit is de ganse vrucht, dat Hij des zelfs zonde zal wegdoen en Israël geheel zal vernieuwen, wanneer Hij al de stenen des altaars, dat hij in zijn land den afgoden op enige plaats heeft opgericht, maken zal als verstrooide kalkstenen, als as of molm, de bossen, de Astarte's, en de zonnebeelden zullen niet bestaan 1) (Hoofdstuk 17:8).

1) Hiermede zegt de Heere God door den Profeet, dat aan Israël's zonde niet meer zal gedacht worden, wanneer het geheel zal afstand hebben gedaan van den dienst der afgoden.

De afgodendienst was Israël's grootste zonde, het verlaten van den Heere God en het na wandelen van Baäl en Asteroth, maar als Israël van deze zonde zou bekeerd zijn zou de Heere weer in barmhartigheid en ontferming op zijn volk ter neer zien.

De Profeet verplaatst ons hier in de eerste plaats in het midden der ballingschap.

10. De straf over Jakob en Israël zal echter zeker komen; want de vaste stad 1), Jeruzalem, die nu nog onder de bescherming des Heren is, zodat alle macht van ASSYRIË niets tegen haar vermag (Hoofdstuk 36 en 37), zal wegens de onboetvaardigheid van hare inwoners eenzaam worden ten gevolge der verwoesting, die over haar komt (2 Kon. 25), de woonstede, die men met zonden en uit verachting van God zich daarin bouwt (Hoofdstuk 5:8 vv.), zal verstoten en verlaten worden, gelijk ene woestijn, zij zal ene van alle zijden toegankelijke plaats zijn, aan iedereen prijs gegeven; daar zullen de kalveren weiden en daar zullen zij neerliggen, en zullen hare takken, die op de begroeide ruïne zijn opgeschoten, verslinden (Hoofdstuk 5:17; 32:13 vv.).

Hier wordt nu niet van de wereldstad maar van Jeruzalem gesproken, verwoest zal zij worden, open en bloot zal ze komen te liggen, gelijk de woestijn, de kalveren zullen er ongestoord let gras eten en de takken verslinden, die nog op de puinhopen zullen gevonden worden. De vrouwen zullen ongehinderd komen om de takken, die verdord zijn, weg te nemen en daarmee thuis hun vuur aansteken.

En dit alles zal geschieden, dewijl het volk geen inzicht heeft in den enigen weg der redding en der behoudenis. Het is een volk, dat zijn Maken verliet en zijn verbonds-God ontrouw werd. Daarom zal de Heere het Zich Zijner niet ontfermen, totdat het tot waarachtig berouw en boete gekomen is.

11. Als hare takken, het bosgewas op die grote ruïne, door de kalveren afgevreten verdord zullen zijn, zullen zij in den herfst afgebroken worden, en de vrouwen, komende in den

wintertijd, zullen ze medenemen naar hun huizen en daar aansteken. Tot zulk ene volkomen verwoesting zal Jeruzalem worden, dat thans nog van mensen wemelt en ene schoon gebouwde, sterke stad is; want het is geen volk van enig verstand, dat daarin woont, wel meer dan verstandig voor de dingen dezer wereld, maar zonder enig verstand voor hetgeen tot zijnen vrede dient (Luk. 19:42, 44); daarom, omdat zij op Zijn woord niet letten, zal Hij, die het tot een volk gemaakt heeft, Zich des zelven niet ontfermen, en die het geformeerd heeft, het met bijzondere gaven der genade boven alle volken der aarde heeft verheven, zal aan hetzelve gene genade bewijzen.

12. En het zal te dien dage, wanneer Israël boete heeft gedaan, en nu weer in genade wordt bezocht (vs. 9) geschieden, dat de HEERE, in het gehele gebied van het vroegere Israëlitische land, dorsen 1), kloppen zal van den stroom der rivier den Eufraat, in ‘t noordoosten, af tot aan de rivier van Egypte 2), de Wady el Arisch in het zuidwesten (Num. 34:5 vgl. Gen. 15:18. 1 Kon. 8:65 doch gijlieden, die bij dit uitkloppen als goede vrucht te voorschijn komt, omdat het kaf door den wind is weggewaaid (MATTHEUS. 3:12 a), zult door wederopwekking van den dode (Hoofdstuk 26:10) opgelezen worden, één bij één, o gij kinderen Israël’s, om mede in de vernieuwde gemeente in te gaan (Hoofdstuk 26:1 vv.).

a) Jes. 17:5.

1) Eigenlijk betekent het woord: uitkloppen en wordt gebruikt voor de meer tere vruchten, die met den vlegel worden gedorst, in tegenstelling van die, welke met den dorswagen van haar omhulsel worden bevrijd.

2) Met "van den Eufraat tot aan de beek of rivier van Egypte, de Wady el Arisch, " wordt het gebied aangeduid van het vroegere Israëlitische land en niet het land der ballingschap. De Heere zegt hier hetzelfde als wat Hij belooft in Hoofdstuk 26, dat de doden weer zullen leven en Israël’s land zal bevolkt worden met een gereinigde gemeente.

13. En het zal te dien dage, als zo de vernieuwde gemeente wordt opgericht, om het getal der burgers van het nieuwe Jeruzalem met de nog levenden, maar in alle landen verstrooiden, vol te maken, het zal dan geschieden, dat er met ene grote overal heen klinkende bazuin geblazen zal worden; dan zullen die komen, die in het land van Assur verloren zijn, die zonder vaderland ronddwalen aan het ene einde der wereld, en de heengedrevenen in het land van Egypte, aan het andere einde (Hoofdstuk 11:11 vv. 19:23 vv.); en zij zullen uit den vreemde naar het vaderland komen, en op waarlijk godsdienstige wijze, gereinigd van alle afgoderij, den HEERE aanbidden op den heiligen berg te Jeruzalem (Hoofdstuk 24:23; 25:6 vv.)

HOOFDSTUK 28.

LAST VAN HET RIJK VAN ISRAËL EN JUDA.

Evenals hij Hosea 1:1 wordt opgemerkt, groepeert zich de gehele profetische werkzaamheid van Jesaja om twee punten, zijne ontmoeting met Achaz op des akker des vollers aan de ene zijde (Hoofdstuk 7:3 vv.) en de boodschap, die hij aan Hizkia moet brengen, als het leger der ASSYRIËRS 28 jaren later op dezelfde plaats stond (Hoofdstuk 36 en 38), aan de andere zijde. In Hoofdstuk 2-27 hebben wij de ene groep zijner voorzeggingen, die te zamen op die eerste gebeurtenis betrekking hebben en daarin hun brandpunt hebben, voor ons. Daar karakteriseerden Hoofdstuk 2-5 op voorbereidende wijze het volk Gods als rijp voor het gericht; Hoofdstuk 6 berichtte zijne overgave aan het gericht der verharding; Hoofdstuk 7 meldde dadelijk de bevestiging van dit gericht in de afwijzing der Goddelijke hulp, Hoofdstuk 7-12 stelden nader voor wat de Assyrische hulp, die in plaats van de Goddelijke gekozen was, het volk zou veroorzaken, hoe ook Assur, wanneer het buiten zijne zending voor Israël zou gaan, ten gunste van de later op te richten alleen ware algemene monarchie zou worden vernietigd. Hoofdstuk 13:17 verklaarde nader, hoe in dit gericht der vernietiging behalve Assur ook alle overige vijandige machten der wereld en het gehele wezen der wereld in ‘t algemeen zou vernietigd worden, om voor het rijk van God en Zijne heerlijkheid plaats te maken. Met Hoofdstuk 28-35 daarentegen wordt ene tweede groep van voorzeggingen geopend en deze Hoofdstukken zijn op gelijke wijze voorbereiding tot Hoofdstuk 36 en 37, als dit met Hoofdstuk 2-6 ten opzichte van Hoofdstuk 7 het geval was; zij wijzen aan, hoe het gericht, dat in Hoofdstuk 6:9 vv. op het volk werd gelegd, nog altijd, hoewel de tijdsomstandigheden volgens hun uitwendige verschijning sedert de regering van Hizkia werkelijk veranderd waren, van kracht waren, daar het volk van Juda inwendig niet anders was geworden, dan het te voren was geweest.

I. Vs. 1-29. Jesaja opent Zijne bewijsvoering daarmee, dat hij op een tijd, toen de in Hoofdstuk 36 en 37 medegedeelde inval van Sanherib ongeveer nabij was, een woord, vóór meer dan 20 jaren over Efraïm gesproken, dat intussen volledig aan dat rijk vervuld is, herhaalt (vs. 1-6) en op Juda toepast. Dat laatste toch is evenzo ontaard als vroeger Efraïm (vs. 7 en 8) was, en wel in zulk ene sterke mate, dat aan terechtbrenging door onderwijzing niet meer te denken is, waarom de Heere door strenge bezoeking met hen zal handelen (vs. 9-13). Dit gericht over Juda wordt weer voorgesteld als een zodanig, welks zwaarte de Heere nauwkeurig volgens de wet der vergelding, naar de zwaarte van hun zonde afmeet (vs. 14-22), meer vervolgens als een zodanig, waarbij de Heere de rechte maat bepaalt en met wijze berekening op een goed einde doelt (vs. 23-29), even als ook de aan het begin van het Hoofdstuk herhaalde vroegere uitspraak in zijn tweede deel (vs. 5 en 6) op een goed einde wijst, nadat het eerste deel (vs. 1-4) een oordeel van zware bezoeking heeft aangekondigd.

1. Wee de hovaardige kroon der dronkenen van Efraïm, van de Efraïmieten, die door een geest van bedwelming zijn aangegrepen. Wee die stad, die op een terrasvormigen heuvel zo prachtig als een krans op het hoofd gelegen is, de hoofdstad Samaria (1 Kon. 16:24), welker heerlijk sieraad, op welke zo velen roemen, doch die reeds aan het verwelken is, is ene afvallende bloem, die daar is op het hoofd der zeer vette vallei, der geslagenen van den wijn,

van degenen, die het onrecht als water dronken (Job 15:16) en nu, verstokt van hart, voor alle waarschuwing en vermaning geheel ontoegankelijk zijn geworden.

1) Efraïm wordt geschetst als een wijndrinker, die het hoofd met bloemen bekranst heeft; zijn krans is Samaria; maar hare heerlijkheid is aan ‘t vergaan, als die van enen verwelkenden bloemkrans.

Samaria lag op enen schonen ronden heuvel, die den omtrek koninklijk beheerste (Amos 4:1; 6:1) in een dal, dat door een reusachtigen krans van hoge bergen (Amos 3:9) was omgeven, en ongeveer twee uren in doorsnede had. De ligging was als van ene heerseres, de heuvel was tot boven toe terrasvormig gebouwd, de omgeving heerlijk en vruchtbaar.

Hoe gepast is bij deze ligging het beeld van de kroon! Samaria is gelijk aan den diadeem op den top van den heuvel, die zich als een hoofd boven de vlakte van het dal verheft; door de woorden "die daar is op het hoofd der zeer vette vallei" moet Samaria, in tegenstelling tegen Jeruzalem met zijne onvruchtbare, sombere omgeving, als een waar pronkstuk in ieder opzicht worden voorgesteld.

Vatten sommigen het woord dronkenen op alleen in den natuurlijken zin van het woord, wij zijn van mening dat het hier meer dichterlijk gezegd wordt van geestelijk dronkenen, d. w. z. van degenen, die in plaats van den Heere God te dienen, in hun verstand beneveld zijn en hun hart vervreemd hebben van den waren dienst van God. De omgeving van wijnbergen, waarin Samaria lag, is gebruikt, om een beeld te geven van hun geestelijk verdwaasden en benevelden toestand.

2. Ziet, de, Heere, de Albestuurder, heeft enen sterke en machtige, (den koning, van ASSYRIË, Salmanassar of Sargon (2 Kon. 17:4 vv.); er is gelijk een hagelvloed, ene poort des verderfs 1), als een adem van pest verbreid; gelijk een vloed der sterke wateren, die overvloeien, zal Hij ze ter aarde neerwerpen met de hand 2) Zijner almacht.

1) In het Hebr. Saär kèteb. Beter: een storm, die verderf aanbrengt, d. i. een verpestende storm.

2) Dit: "zal Hij ter aarde neerwerpen met de hand" betekent ene neder werping met groot geweld, gelijk een aarden vat ter aarde wordt geworpen en verbrijzeld.

Niet alleen dat de neder werping met kracht en geweld zal zijn, door de almachtige hand Gods, maar ook wil de Profeet hiermede uitdrukken, dat die machtige en sterke, die verpestende stormwind, Assur, het instrument Gods zal wezen.

3. De hovaardige kronen der dronkenen van Efraïm, over welke te voren (vs. 1) het wee werd uitgesproken, zullen tegen den grond geworpen en met voeten vertreden worden (in het jaar 722-21 v. C. vs. 6).

4. En de afvallende bloem zijns heerlijken sieraads, die op het hoofd der zeer vette vallei is, gelijk Samaria in vs. 1 genoemd werd, zal zijn gelijk ene vroegrijpe vrucht voor den zomer, die vóór den eigenlijken oogsttijd in Augustus is gerijpt, welke, wanneer ze iemand ziet, met bijzondere begeerte wordt afgeplukt, en terwijl zij nog in zijne hand is, slokt hij ze op.

Het punt van vergelijking ligt in de wegslepende snelheid, waarmee de vroegrijpe vrucht verdwijnt "Daarop is ook de gehele rede in ons vers zo kunstig aangelegd. Tot hiertoe enkel talmen, eerst het uitvoerige in hetgeen tot lof van Samaria dient; vervolgens in de woorden, die tot voorbereiding der catastrofe dienen, welk een duidelijk terughouden, totdat eindelijk in de slotwoorden plotseling een haast wordt opgemerkt, met een stoot het lot wordt toegedeeld. Tussen het plukken, wanneer de vrucht eens gezien is, en het verslinden kan het oog geen tussenruimte zien. " Dat dus Salmanassar of zijn opvolger Sargon eerst na verloop van drie jaren Samaria veroverde (2 Kon. 13:9 vv.) neemt de waarheid der profetie niet weg; "genoeg, dat zowel de begerigheid van den veroveraar als de gehele verdelging der stad overeenkomstig de voorzegging was, " hoewel ook de belegering van drie jaren in vergelijking met de veel langere belegeringen van dien tijd, tot 17 jaren toe, ene zeer korte was.

5. Te dien dage, wanneer Hij Zich, als de enige en algenoegzame God, op het duidelijkst heeft geopenbaard, zal de HEERE der heirscharen, in plaats van die valse en nietige kroon, waarmee men pronkt (vs. 1), tot ene heerlijke kroon en in plaats van de verwelkende bloemen, waarop men zijn vertrouwen stelt, tot enen sierlijken krans zijn den overgeblevenen Zijns volks, het nog behouden Juda en het nog overgebleven deel van het ten ondergegaan Efraïm;

6. En, opdat de maatschappij voortaan zowel bij de werken des vredes als bij die van den krijg op de rechte grondstellingen ruste, zal de Heere zijn tot enen Geest des oordeels dien (Hoofdstuk 11:2), die ten oordeel zit, den rechter, en tot ene sterkte degenen, die den strijd afkeren tot de poort toe, 1) dien strijd terugdrijven tot de poort des vijands, waarvan die is uitgegaan (Gen. 22:17; 24:60. Amos 5:3); de oorlogen zijn alzo alsdan niet meer dan verdelging, alleen een afweren van onrechtvaardige aanvallen.

1) God zou hen verder alle die wijsheid en genade geven, welke zij tot het behoorlijk volbrengen aller plichten van hunnen toestand en beroep mochten van node hebben. Hij zou hun, die ten oordeel zitten, aan wie het staat om het recht uit te spreken, een Geest des oordeels mededelen, opdat ze verstandig en wijs in ‘t raad geven, rechtvaardig en billijk in het vonnissen mochten zijn: en het is een grote zegen voor een volk, als zij, die aan het roer der regering zitten, en zij die het recht moeten uitspreken, tot hun wettige ambten en bezigheden bekwaam zijn. Voorts zou God hun al dien moed en stoutheid geven, die vereist werd, om hen onverschrokken door alle moeiten, gevaren en tegenstanden heen te voeren, die hen op hunnen weg mochten ontmoeten.

In vs. 1-6 hebben wij, zo als Drechsler heeft aangetoond, ene uitspraak van den profeet voor ons, die hij reeds gedaan had ongeveer ten tijde toen de uitdrukking: "de afvallende bloem zijns heerlijken sieraads" ene juiste vervulling had gevonden in de verzwakking van het rijk

van Efraïm door Tiglath-Pilezer (2 Kon. 15:29). Hij stelt die hier aan het hoofd van de tweede groep zijner profetieën op gelijke wijze, als hij aan het hoofd der eerste groep een woord van zijnen ambt- en tijdgenoot Micha gesteld heeft (vgl. Hoofdstuk 2:2-4), en zo als op de laatste plaats Israël's ware en Israël's valse heerlijkheid tegenover elkaar werden gesteld, zo staan op onze plaats Israël's valse en Israël's ware sieraad tegenover elkaar. Wat nu het tweede gedeelte van die vroegere uitspraak aangaat, zo had de tijd der regering van koning Hizkia, ten minste op voorafbeeldende, voorbereidende wijze, de vervulling van de profetie, daarin vervat, moeten aanbrengen, en van buiten af beschouwd, scheen het werkelijk ook zo, alsof deze tijd het beeld van den hogen en heerlijken geluksstaat, waarvan in beide verzen 5 en 6 spreken, aan Juda zou verwezenlijken. Terwijl verder Achaz' openlijke afval van den Heere gewoon was geworden, en meer en meer was toegenomen, zodat eindelijk de deuren van den tempel gesloten werden (2 Kron. 28:24), was Hizkia daarmee begonnen, dat hij boete deed, den gruwel, die te voren plaats had, uitroeide, en de rechte Godsverering vollediger dan ooit weer instelde. Ook had met het begin der regering van dezen koning de maatschappelijke toestand bijna volkomen de gedaante overeenkomstig de wet aangenomen, zodat men in het rijk van Juda zich met de verwachting vleide, dat de profeten het volk alleen wat liefs en goeds zouden hebben te zeggen; van kastijdingen en strafgerichten, die er zouden komen, kon geen sprake meer zijn. Nu is het doel van Jesaja aan het volk in deze tweede groep zijner voorzeggingen te betuigen, hoe nog altijd het vonnis, dat in Hoofdstuk 6:9 vv. over hen is uitgesproken, van kracht was. Want het was meer alleen de uitwendige verschijning, die in den tijd van Hizkia, vergeleken met dien onder Achaz, was veranderd; in het wezenlijke en 't inwendige van het met Juda bij het oude gebleven, nog altijd heerste dezelfde ongevoeligheid, dezelfde verharding tegen de waarheid. Den door den koning gegeven stoot volgende, hadden zij zich wel op de wegen der wetsvervulling laten leiden, maar hun belijdenis was enkel lippenwerk, hun godsdienst aangeleerd mensenwerk, hun gehele rechtzinnigheid niets dan een begin van Farizeïsme, een begin van schriftgeleerdheid, waarmee in beginsel Sadduceïsme en Libertinisme, dienst des vlezes en wereldzin, hand aan hand gingen, beide Godverloochenend in hunnen meest inwendigen kern en volgens hunnen gehelen aard. En even als nu Achaz in zijnen tijd, zo kozen ook zij de hulp van de wereldse macht veel liever dan den bijstand des Heren, terwijl zij met grote belangstelling en onder het brengen van gene kleine offers een verbond met Egypte zochten. Deze is de toestand der tijdsomstandigheden, van welke de profeet vervolgens verder spreekt. Zich aan de vroeger over Efraïm gedane uitspraak aanknopende, wil hij aan het volk van Juda betuigen, hoe verre het er van af was, dat het in vs. 5 en 6 ontworpen beeld werkelijkheid zou worden en het integendeel aan het volk van Efraïm in het vs. 1-4 getekende beeld daarvan juist gelijk was, zo sterk, als het dit ooit was geweest.

7. a) En ook dwalen dezen deze Judeeërs (2 Kon. 17:19) van den wijn, en zij dolen van den sterken drank (Num. 6:4), niet alleen verlopen zij zich in eigenlijk gezegde dronkenschap, maar zij zijn ook geheel verdwaasd door den zwijmelwijn van vooroordelen en valse begrippen, zodat zij zich met niets betekenende kleinigheden ophouden en hunnen wezenlijken welstand verwaarlozen. Dit is niet alleen het bestaan van het gros des Joodsen volks, maar ook van de hoofden en voorgangers; zij, die wachters moesten zijn, de priester en de profeet dwalen van den sterken drank, de gezichten, die zij zien, en de woorden, die zij

uiten, ademen den geest der verblinding, door welken zij vervuld zijn; zij zijn verslonden van den wijn, zij dolen van sterken drank; zij dwalen in het gezicht, zij waggelen in het gericht.

a) Jes. 5:11.

Jesaja bootst in zijne rede het stotteren der drinkers na (even als het Latijnse: sta pes, sta mi pes, sta pes, de latere mi pes) in de driemaal herhaalde uitdrukking: shagoe-taghoe, shagoe-taghoe, shagoe-pakoe.

Met dit vers, door het inleidende en ook, gaat de Profeet van Efraïm op Juda over.

8. Want alle tafels zijn vol van uitspuwsel en van drek, zodat er gene plaats schoon is; in alle zaken van het leven is die geest der dronkenschap doorgedrongen.

Men vergete niet, dat wij een werk van oosterse retorica voor ons hebben en bedenke wel, dat het de heilige toorn van den profeet is, de afschuw voor zulke dingen, die hem de woorden in den mond legt.

9. Wie zou Hij dan de kennis, het recht begrip van Goddelijke zaken in ‘t algemeen en voornamelijk de Goddelijke beschikkingen in de gebeurtenissen van dezen tijd leren? en wie zou Hij het gehoorde te verstaan geven omtrent het nabijzijnd gericht en hetgeen daarmee samenhangt, den gespeenden van de melk? den afgetrokkenen van de borsten?

1) In vs. 9 en 10 voert de Profeet de spotters met het woord van God sprekende in. Zij wenden zich af van Zijn strafredenen door spottend te vragen, of hij dan denkt dat zij kleine, niets wetende, van niets geen verstand hebbende kinderen zijn, die noch alles van meer af aan moeten leren. Zij spreken dan ook van gebod op gebod, regel op regel en dit bij herhaling, er spottend bijvoegende: hier een weinig, daar een weinig.

10. Want, zich van Hem afwendende zeggen zij: het is gebod op gebod, gebod op gebod, regel op regel, regel op regel, hier een weinig, daar een weinig. 1)

1) Zij hadden de letter wel van het gebod, maar geen bevinding van dezelfde kracht en geest, het klopte gedurig bij hen aan, maar werd nooit bij hen ingelaten. Wat nog erger was, men dreef er den spot mede, des Heren Woord was bij hen gebod op gebod, regel op regel, als een relletje, want men zong er van en maakte het als tot een spot en schimprede, als men onder zijn glazen, bekers of bokalen zat.

11. Daarom, omdat zij den Heere en Zijne ware profeten zo verachtelijk en spottend afwijzen, zal Hij, wanneer Zijn tijd komt, hen met gelijke munt betalen; door belachelijke, stamelende lippen en door ene andere tong, namelijk door die van ruwe en barbaarse volken, van welke Hij Zich ter kastijding bedient, zal Hij tot dit volk spreken. 1)

1) De Heere voorspelt hier aan de spotters met zijn Woord, dat Hij tot hen een volk zal zenden, om door dat volk tot hen te spreken, hetwelk stamelende van spraak en van een

anderen of vreemden tong zou zijn, d. i. dat het tot hen zo zou spreken, dat zij het niet verstaan konden, maar daarom toch wel gevoelen zouden.

De Heere dreigt hun met de tuchtiging door Assur, een volk wiens spraak verwant was aan die der Joden, maar welke toch in hun oren een vreemde taal zou wezen en heel moeilijk om te verstaan.

2) In 1 Kor. 14:21 gebruikt de Apostel Paulus onze plaats, om ene eenzijdige waardering van het spreken in talen tegen te staan. De Apostel vermaant de Corinthiërs niet uit het oog te verliezen, wat het eigenlijk stichtelijke, het opbouwende was; het spreken in vreemde talen zou nooit, zo als dit op onze plaats het geval is, kunnen optreden in de eigenschap van een gericht, als laatste en uiterste proef, om het verharde ongeloof te verbreken, wanneer het niet een zeker exoterisch (op degenen, die daar buiten zijn, berekend) karakter volgens zijne natuur bezat.

12. Tot dewelke Hij door Zijne profeten gezegd heeft: Dit daar is de rust, dat gij aan anderen die rust bereidt, geeft den moede rust, en dit is de verkwikking; doch zij hebben niet willen horen.

Jehova wees hen door Zijne profeten, na de zwaar genoeg ervaren gerichten, die tot hiertoe hadden plaats gehad (Hoofdstuk 14:30), op den rechten weg tot rust en herstel (Jer. 6:16), en vermaande hen aan het volk, dat onder Achaz door de oorlogslasten zoveel geleden had (2 Kron. 28) toch rust te gunnen, en het niet door aanhitsing tegen Assur in een nieuwen oorlog te wikkelen, door het kopen van hulp van Egypte, noch boven de schatting, die aan Assur moest worden betaald (2 Kon. 18:16) te belasten. Maar zij wilden niet horen, hun staatkunde is ene andere dan die van stil zich, geloven en wachten, zo zal dan het woord van Jehova, dat zij voor een eindeloze rij van nietige instellingen hielden, veranderd worden in een eindeloze rij van pijnen en smarten. Zie de onder vs. 13.

13. Zo zal tot rechtvaardige vergelding hun het woord des HEREN zijn, zo als zij dit zelf te voren hebben gezegd (vs. 10): gebod op gebod, gebod op gebod, regel op regel, regel op regel, hier een weinig, daar een weinig, a) opdat zij heengaan en achterwaarts vallen, en verbreken, en verstrikt en gevangen worden (Hoofdstuk 8:15).

a) 2 Kor. 2:16.

Vs. 11-13 worden aldus verklaard door Umbreit. Hij tekent aan: "Laat hen slechts spotten, deze valse profeten en onrechtvaardige rechters des volks wanneer zij in afgebrokene woorden van dronken geklap over de menigerlei verordeningen en bepalingen der heilige wet bezwaren uiten, als behoefden zij, aan ‘t onderricht der kinderen ontwassen, de terechtwijzende prediking des Goddelijken Woords niet-de gehoonde gerechtigheid des Heren zal hun nog lastiger leraars zenden door volken van vreemde spraak, die in ene onverstaanbare taal, welke klinkt als het stamelen van bedwelmden, wetten op wetten voorschrijven, die hen van alle vrijheid en zelfstandigheid beroven. De dwazen! De wet van den Heilige, welker opvolging hun vrede en ware vrijheid zou gebracht hebben, hebben zij

verworpen, en door deze verwerping de vreemde wetten der vijanden over zich gehaald, die hen in slaafse boeien slaan en in ‘t verderf storten. Waar en treffend noemt Jesaja de wet ene rustplaats en ene verkwikking voor den vermoeiden, waartegen hij de geboden des volks van vreemde spraak als stenen voorstelt, die hun tot aanstoot, val en verplettering worden, of de strikken en garens, die hen verstrikken en vangen. Ja! de wet des Heren is zoeter dan honing en honingzeem (Ps. 19:11). Zijne geboden zijn hartverblijdend, ogen verlichtend (vs. 9). Zijn juk is zacht en Zijn last is licht. "

V. d. Palm zegt: "Dewijl zij Jehova’s waarschuwingen en vermaningen spottend uitmaken voor meesterachtig onderricht aan pas gespeende kinderen, welaan! zo zal God hen voortaan als kinderen behandelen, hen tot wie Hij anders sprak: "dit is de rust enz. " dat is hen, die Hij anders met de openbaring van de gewichtigste waarheden des heils begunstigde, en in last gaf die ook anderen te verkondigen, als ene ruste voor de moede, deze zal Hij als kinderen behandelen, wier gebroken kindertaal men nabootst, terwijl men stamelend, bijkans belachelijk met hen spreekt en kinderachtig verbasterde woorden tot hen gebruikt. Zijn woord tot hen zal voortaan zijn, gebod op gebod enz. Hij zal hun gene rust laten, maar gedurig Zijne verwijtingen, berispingen, vermaningen, bedreigingen, herhalen; zo mogen zij als kinderen struikelen, achterover slaan, zich bezeren en verstrikt, gevangen worden, als dwaze, balsturige kinderen, moedwillig in hun ongeluk lopen. Wij hopen, dat deze onze uitlegging ener zeer duistere zinsnede met de ongedwongendste in gelijken rang gesteld mag worden. "

14. Daarom, omdat gij voor terechtwijzing in goedheid zo ontoegankelijk zijt (vs. 12), hoort des HEREN woord, dat tot uwe straf over u is gekomen, gij bespotten gij heersers over dit volk, dat te Jeruzalem is, gij, die met uwe spotwoorden (vs. 10) het volk van den Heere afleidt, in plaats van het tot Hem te leiden, zo als uwe roeping was.

15. Omdat gijlieden in uwe harten zegt, wanneer gij de vermaningen der profeten hoort, die u met verderf en ondergang bedreigen, en het gericht ook werkelijk van dag tot dag nader komt: Wij hebben, daar wij ons aan de grote macht van Egypte, die sterk is in ‘t beschermen, hebben aangesloten, een verbond met den dood gemaakt, en met de hel, met het graf, hebben wij een voorzichtig verdrag gemaakt, 1) zodat zij niet, gelijk de profeten dreigen, ons, maar onze vijanden, de ASSYRIËRS, zullen verslinden. Egypte is sterk genoeg, om ons tegen alle gevaar te beschermen; wanneer de overvloeiende gesel van ASSYRIË doortrekken zal, als verwoesting alles overstroomt, zal hij tot ons niet komen, maar tegen de hulp van Egypte als tegen ene rots teruggestoten worden; want wij hebben de leugen ons tot ene toevlucht gesteld, en onder de valsheid 2) hebben wij ons verborgen; wij zullen onze aansluiting aan die grote macht voorzichtig en lang genoeg voor ASSYRIË weten te verbergen, totdat de tijd om openlijk af te vallen, rijp is geworden (2 Kon. 18:16).

1) Onder dood en hel hebben we hier niet te verstaan, zoals sommigen willen de ASSYRIËRS, want zij waren feitelijk knechten van dit volk, maar het verderf, wat de Heere God in vs. 11-13 heeft aangekondigd, werkelijk dood en verderf. Zij zijn in hun opgeblazen dronkemanswaanzin zo verzekerd dat hun geen verderf zal overkomen, dat zij spottend durven zeggen, dat zij er een verdrag mee hebben gemaakt.

2) Onder leugen en valsheid is bedoeld de geoefendheid in listen en streken van allerlei aard, de kunst van verbergen, van heimelijk intrigeren, en wat verder nog tot de middelen ener valse diplomatiek en lage politiek behoort. Dat zich de tegenstanders, met welke Jesaja te doen heeft, met veel ijver op dit gebied bewogen, is uit Hoofdstuk 30:1 v. 31:1 v. te zien; ook den Heere behandelen zij als ene macht der wereld, tegenover welke men iets kon geheim houden en verbergen (Hoofdstuk 29:25); ook deze berekening hunner krankzinnigheid, en deze in de eerste plaats, behoort daartoe. Overigens heeft de profeet de uitdrukkingen gekozen van zijn standpunt af, zij zelf hadden zonder twijfel voor dat alles de prachtigste namen.

Ook kan hier onder verstaan worden, en naar onze mening allereerst, de trouwbreuk met ASSYRIË, welke zij op het oog hebben. De on-theocratische hofpartij bij Hizkia had het oog gevestigd op Egypte, en was van zins alle knechtschap aan Assyrië op te zeggen.

16. Daarom zal de Heere u geheel op dezelfde wijze behandelen als vroeger Achaz, toen deze dezelfde politiek volgde, wie ene Messiaanse profetie werd gegeven, die, wat den zaligenden inhoud betrof, hem zelven niets aanging, maar hare vloek-zijde tegen hem keerde en een reuk des doods ten dode voor hem werd (Hoofdstuk 7:14 vv.). Alzo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik ben het, die Jeruzalem bescherm, maar niet uwe Egyptische politiek is de hulp tegen Assur a), ik leg enen grondsteen 1), ene hulp niet alleen tegen den nabijzijnden, maar tegen elke nood in Zion, enen beproefden steen, die zich betoond heeft de eigenlijke drager van Mijn Gods-gebouw op aarde te zijn en zich verder altijd betonen zal, tevens een steen der bewaring en der beproeving te zijn, bij welken de gedachten van veler harten openbaar worden (Hoofdstuk 8:14 vv. Luk. 2:34 vv.), enen kostelijken, uit het kostbaarste materiaal gehouwen hoeksteen, die, gelijk hij in zijne eigenschap als hoeksteen de beide, uit Joden en Heidenen samengevoegde muren der kerk tot een geheel verbindt (Efeze. 2:14 vv.), wel vast gegrondvest is, 2) die door zijne eigene vaste en diepe grondvesting aan alles, wat er op gebouwd wordt, onveranderlijke vastheid geeft. Wie gelooft, in geloof op dezen grondsteen bouwt, die zal niet haasten 3); hoewel alles schijnt verloren te zijn, weet hij, dat ook de poorten der hel de Kerk niet kunnen overweldigen en hij blijft standvastig op zijnen post.

a) Ps. 118:22. MATTHEUS. 21:42. Hand. 4:11 Rom. 9:33; 10:11. 1 Kor. 3:11. Efeze. 2:20. 1 Petrus 2:6, 7, 8.

1) Niet Hizkia als persoon, maar Hizkia als de drager der verbondsgedachte, als de type van den Christus Gods, wordt hier in de allereerste plaats bedoeld. Omdat God een eeuwig verbond met zijnen knecht David had gemaakt, daarom zou Juda niet uitgeroeid worden, al zou het straks en later hevig getuchtigd worden.

Maar gelijk Hizkia, de type in deze was van den Christus, zo is ook deze profetie weer een Messiaanse, die haar volkomen vervulling heeft gekregen in Hem, dien de Apostelen aanduiden als den hoeksteen in Zion gelegd.

Gelijk Hizkia als de drager der verbondsgedachte het teken was, dat de Heere zijn volk niet zou verlaten, zo is Christus Jezus als het Hoofd des Verbonds de van God gegeven Naam tot

zaligheid. Wie in Hem gelooft, zal niet behoeven te vluchten, zal niet beschaamd worden, ook al dreigt wereld en Satan met verderf en ondergang.

2) Zowel Paulus als Petrus hebben deze uitspraak van niemand anders dan den Messias verklaard, en we weten niet, wat ons verhinderen zou, die verklaring de ware te noemen. Jesaja is in dit hoofdstuk bezig met Gods oordelen wel allereerst aan Efraïm, maar ook aan Juda te voorspellen. Zo ver was ook in het laatste rijk de lichtzinnigheid van velen gestegen, dat zij alle palen te buiten ging. Tegenover het trotse zelfvertrouwen, dat zich beroemde zelfs met den dood een verbond gesloten te hebben, wijst nu de profeet in Jehova's naam op een beteren, den enigen grond van vertrouwen. Op een steen wordt gewezen, die aan den hoek van het fundament is geplaatst en alzo ten rustpunt voor geheel een gebouw kan verstrekken; die daarop bouwt, heeft niet te vrezen dat hij geschud of bewogen zal worden. Wij behoeven niet aan te nemen, dat hier enkel en uitsluitend op den Messias gedoeld wordt, die, eerst zo vele eeuwen later verschenen, in geen geval het rijk van Juda van het hier gedreigde verderf heeft verlost. Maar in ieder geval klinkt, althans in onze oren, de uitspraak te verheven, om op niemand dan Hizkia te zien. Wij zullen wel niet dwalen, wanneer wij menen, dat hier van David's huis in het algemeen wordt gesproken, met dien verstande nochtans, dat hetgeen hier van dat geslacht wordt gezegd, pas zijne volle vervulling door dien groten Koning ontvangt, die David's troon zou beklimmen. Dat vorstengeslacht, waarvan Hizkia een sieraad was, maar de Christus de Kroon zou uitmaken, was door God bestemd en verordend om de steun van den Staat te zijn in tegenwoordigen dreigend gevaar. Wie op dezen steen bouwde, d. i. op dit geslacht, waaruit de Messias zou voortkomen, zijn nationale verwachting bleef vestigen, had niets van die gevaren te duchten; hij zou, gelijk Petrus en Paulus vertalen op het voetspoor der zeventigen, niet beschaamd worden. In Hizkia's dagen aanvankelijk vervuld, voor zoverre deze godvruchtige vorst in gezindheid en werkzaamheid een schaduwbeeld van den groten Davidsspruit heten mocht, is dat antwoord ten volle bewaarheid geworden in Hem, op welken het gehele gebouw, bekwamelijk te zamen gevoegd zijnde, opwast tot een heiligen tempel in den Heere. "

Haasten is bij den Profeet niet anders te zeggen, als door een vertrouwen op zich zelf den Christus (om zo te spreken) voorbijgaan, of door een vertrouwen op de Wet der rechtvaardigheid, die de onbedachtzame mensen hebben gezocht, de rechtvaardigheid, die uit het geloof is verwaarlozen en door zich zelf en door zijne werken, tot de zaligheid willen komen. Het ontwijfelbaar gevolg nu van dezen voorbarigen en onbedachtzamen handel is schaamte. Want gelijkerwijs degenen, die geloven en den Christus als hun leidsman volgen, niet beschaamd worden, alzo moeten diegenen, die zich een eigen rechtvaardigheid oprichten en de wet der rechtvaardigheid zoeken, noodzakelijk beschaamd worden. Derhalve hebben de Apostelen datgene, wat Jesaja gezegd heeft: Die in Hem gelooft, zal niet haasten, verklaringshalve zeer wel vertaald op deze wijze: Een iegelijk, die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden, dewijl de haastenden geen andere uitkomsten als van schaamte bekomen.

3) Beter: "die zal niet vlieden, " of "die heeft niets te vrezen. " In 't Nieuwe Testament "die zal niet beschaamd worden. " Onze Staten-overzetters verklaren: "Versta hierbij: "en derhalve komt hij niet te schande" maar hij krijgt eindelijk die zalige uitkomst, die hij met geduld

verwacht heeft, gerust en weltevreden zijnde, geen anderen troost of toevlucht zoekende dan Christus Jezus. "

17. En ik zal, terwijl Ik in Mijn Zion dien daarin gelegden grondsteen stel, en degenen, die niet geloven, van dezen waren grond tot vertrouwen wegvluchten en tot valse hulp hun toevlucht nemen, het gericht stellen naar het richtsnoer, juist en volkomen vergelding doen zonder enige genade te schenken, en de gerechtigheid naar het paslood;
1) Mijn handelen zal zijn naar de strengste regelen van billijkheid; en de hagel, Mijn nu beginnend gericht, zal de toevlucht der leugen, de valse hoop der groten in Jeruzalem, die zich op Egypte, in plaats van op Mij, verlaten, wegvagen. Van dit leugendak zal geen enkele spar bij den anderen blijven, en de wateren van Mijnen toorn, die als een regen neervallen, zullen de schuilplaats, die zij door hun leugens en hun huichelarij (vs. 15) tussen zich en het dreigend gevaar tot verberging hadden gesteld, overlopen. Alle bedrieglijke gronden van vertrouwen zullen op eenmaal wegzinken.

1) Eigenlijk: het recht stellen tot richtsnoer, en de gerechtigheid tot een paslood. Dat is: volgens recht en gerechtigheid zal de Heere zijne oordelen zenden tegen Juda. Het gericht en de oordelen, welke de Heere zenden zal worden hier vergeleken bij een gebouw, dat naar de strengste eisen wordt opgetrokken. Zo zou ook aan de uitvoering van Zijn voornemen niets ontbreken om met zijn gericht te komen over die partij, die, Hem verlatende, vertrouwen op den mens had gesteld.

18. En ulieder verbond met den dood, waarop gij u beroemt, zal te niet gedaan worden, en uw voorzichtig verdrag met den hel (vs. 15) zal niet bestaan, maar dood en hel zullen volkomen macht hebben om u te verslinden; wanneer de overvloeiende gesel, de menigte der heirlegers als een overstromende vloed doortrekken zal, gelijk zij ook werkelijk zal komen, dan zult gijlieden van deze vijandelijke macht vertreden worden gelijk slijk op de straten (Hoofdstuk 10:6).

19. Van den tijd af, als hij doortrekt, zal hij ulieden wegnemen, want alle morgen zal hij doortrekken, bij dag en bij nacht; met elke morgen begint de ellende op nieuw, en zij woedt den gansen dag en den volgenden nacht tot aan den nieuwen morgen; en het zal geschieden, dat het gerucht te verstaan, enkel beroering zal wezen 1); het horen alleen van ‘t naderen des vijands zal allen met schrik vervullen.

1) Luther vertaalt deze laatste woorden: "de aanvechting alleen leert op het woord merken. " Zo ook Umbreit: "Schrik slechts doet openbaring verstaan. "

Wij verkiezen de vertaling der Staten-Overzetters, in dezen zin, dat de Profeet hier voorspelt, dat zelfs het gerucht van den doortrekkenden gesel ene siddering zal veroorzaken.

20. Want het verbond met Egypte, waarin men meende rust en bescherming te zullen vinden, zal in een toestand brengen, waarvan het spreekwoord geldt: het bed zal korter zijn, dan dat men zich daarop uitstrekken kunne, en het deksel zal te smal wezen, als men zich daaronder voegt, de wereld zal hun te nauw zijn.

Zij zullen in die akelige omstandigheid zijn, als wanneer iemand alles te eng en te bang is.

Men vindt hier twee spreekwoordelijke gezegden, welke te kennen geven, dat alle aardse verkwikkingen niet in staat zijn tot het genezen der kwalen, waartoe zij worden gebruikt, en dat menselijke uitvindingen te kort schieten, om ons te beveiligen tegen de hand der Voorzienigheid, wanneer die ons wil vinden, om ons te straffen.

Geen schuilplaats zou zich voor hen opdoen, geen berging zou er voor hen wezen. Zo gaat het ook met degenen, die zich niet in Christus grondvesten, maar op hun eigene gerechtigheid steunen en zich daarmee willen bedekken. Deze bedriegen zich ook en vinden in het einde evenals onze eerste ouders, dat die vijgenbladeren niet toereikend zijn om de schande der naaktheid te bedekken.

21. Hoe hebben zij zich ten opzichte van dit verbond jammerlijk in hun verwachtingen bedrogen gezien; want de HEERE zal Zich opmaken, gelijk op den berg Gerazim, gelijk Hij van deze hoogte bij de vlakte van Refaïm Zich tegen de Filistijnen opmaakte en hun ene beslissende nederlaag, toebracht (2 Sam. 5:17-21. 1 Kron. 14:8-12 Hij zal beroerd zijn, in toorn ontstoken, gelijk in het dal van Gibeon, 1) om Zijn werk, dat Hij tegen het huis van Juda had voorgenomen, te doen, Zijn werk zal vreemd zijn, en om Zijne daad te doen, Zijne daad zal vreemd zijn: Hij zal op buitengewone, raadselachtige wijze handelen, daar Hij nu als een vijand doet tegen degenen, die toch Zijn eigendom zijn, en die tot hiertoe met ontelbare bewijzen van de tederste zorg door Hem zijn overladen.

1) De reden waarom Jesaja uit de geschiedenis van ‘t verledene juist deze beide voorvallen ter vergelijking heeft gekozen, is gelegen in de beelden, waardoor in ons Hoofdstuk de gerichten Gods worden voorgesteld. De Heere sloeg de Kanaänieten in het dal bij Gibeon met hagel; vergelijk daarmee in vs. 2 en 17 van ons Hoofdstuk de uitdrukking: "hagelvloed en hagel. " Machtig en onweerstaanbaar, als wateren voortsleurend, had de Heere in het dal van Efraïm de Filistijnen door de hand van David neergeworpen. Vergelijk daarmee het beeld: "vloed der sterke wateren, " (vs. 2 en 17, ook wat 17 en 18 van den vloed is gezegd.

Ook is het mogelijk dat de Profeet hier ziet op het feit dat David de Filistijnen heeft geslagen van Gibeon tot Gezer toe (1 Kron. 14:16). Dit is te meer waarschijnlijk, dewijl in datzelfde hoofdstuk eerst van Peràzim gesproken wordt. De Heere God wil dan daarmee zeggen, dat gelijk aan zijn knecht David, den eersten theocratische koning, den man naar Zijn hart, macht gegeven werd, om de vijanden zijns volks te verslaan, het nu omgekeerd zal zijn. Nu zal het geschieden, dat het volk, dewijl het zich van Jehova’s dienst afwendt en Hem verlaten heeft door de vijanden zal geslagen worden.

22. Nu dan drijft ten minste hierbij den spot niet, waarmee gij tot hiertoe alle profetische vermaningen en waarschuwingen hebt verworpen (vs. 9 vv.), opdat uwe handen, met welke gij door de machten des verderfs zijt vastgebonden en waarmee gij u aan Assur gebonden hebt, niet vaster gemaakt worden dan zij reeds zijn, en het gericht tot ene onverdraaglijke hoogte zou moeten stijgen; want ik heb van den Heere, den Almachtige, HEERE der heirscharen gehoord ene verdelging (Hoofdstuk 10:23), ja, ene, die vast besloten is over het

ganse land, over de ganse aarde. 1) Er is nu wel aan de ene zijde gene keuze over, de tijd van lankmoedigheid en geduld is voorbij en het verderf zal komen, maar aan de andere zijde kunt gij het nog mogelijk maken, dat de smart u ten zegen wordt.

1) Na de dreiging noch de vermaning tot boete en bekering. De Heere laat hier nog waarschuwen om op te houden met het steunen op eigen inzichten en verwachting te hebben van eigen voornemens. En om nu deze vermaning te klemmender te maken, laat de Heere door den Profeet zeggen, dat een onherroepelijk verderf over de ganse aarde is besloten.

Hiermede eindigt in dit hoofdstuk de dreiging tegen de spotters, want in vs. 23 komt de Heere bij wijze van een vergelijking, aan het dagelijks leven in den oogsttijd ontleend, met een troostwoord tot Zijn volk, tot de gelovigen.

Immers, als de oordelen Gods over land en volk gaan, ontkomen ook de gelovigen er niet aan. Maar wat voor de ongelovigen een straf en een oordeel is, is voor de gelovigen een beproeving ten goede, opdat er voor hen nog een vreedzame vrucht der gerechtigheid uit zou geboren worden.

23. Neemt alzo ter oren en hoort mijne stem, merkt op en hoort mijne rede; ik wil u door ene aan ‘t menselijke ontleende gelijkenis duidelijk maken, hoe Gods gericht ten verderve over zijne vijanden toch nog naar een gezegend einde kan leiden!

24. Ploegt de ploeger den gehelen dag om te zaaien? opent (Job 38:10) en egt hij zijn land den gehele dag, zodat het doorwoelen van den grond zijn enig doel en zijne vreugde is?

25. Is het niet integendeel alzo? wanneer hij het bovenste daarvan door ploegen en eggen bereid en effen gemaakt heeft, zodat het voor het ontvangen van het zaad bereid is, dan strooit hij wikken en spreidt, zaait komijn, of hij werpt er van de beste tarwe in, of uitgelezene, gerst of spelt, elk aan zijne plaats, die daarvoor naar zijne mening de geschiktste is.

26. En zijn God onderricht hem van de wijze, Hij leert hem.

"Of onderwijst hem tot bescheidenheid. " Deze woorden dus vertaald, melden de reden, waarom de landman zo omzichtig en voorzichtig handelt in het bestuur van zijne zaken, namelijk, omdat God hem begiftigd heeft met wijsheid en verstand om zo te doen (Job 35:11). Dit geeft te kennen, dat hij, die den landbouwer dit leert, veelmeer zelf te werk zou gaan op ene bescheidene en voorzichtige wijze in het uitvoeren Zijner thans gedreigde oordelen op bekwame tijden, en in het volmaken Zijner werken. Dit is buiten twijfel beoogd in de ganse gelijkenis. Maar er is ene andere lezing en vertaling, welke beter schijnen overeen te komen met de woorden van den tekst en met den samenhang: namelijk "en hij slaat het uit volgens de wijze, welke zijn God hem leert. " Volgens deze opvatting gaat de profeet hier over van de bescheidenheid des landbouwers in het zaaien tot zijn verstandig gedrag in het dorsen en uitslaan van het zaad, dat in vs. 27 en 28 uitvoeriger wordt beschreven.

Ploegt de ploeger van dag tot dag, vraagt de tekst en het antwoord is aanstonds ontkennend. Zulk een arbeid zou volstrekt nodeloos zijn; hij drijft de ploegschaar slechts zo lang en zo vaak door den bodem als nodig is, om de voren te maken en de zaden te strooien. Een dagelijkse omwoeling der akkers, ook dan wanneer de levenskiem rijpt, zou alle beginselen des levens verstikken. Zo verlopen er dan weken en maanden tussen het harde ploegen en het hevige dorsen, waarin de vrucht zich in stille kalmte ontwikkelt. De landbouwer kent den juisten tijd, waarop akker en zaad dien harden proef moet doorstaan, en niet langer dan beider behoefte het vordert, onderwerpt hij die aan zo strenge bewerking. Niet anders is het in het Koninkrijk Gods. Elke beproeving, die God aan zijn gelovigen zendt, is binnen even juiste grenzen beperkt.

27. Uit deze gelijkenis blijkt duidelijk, dat de Heere niet de kastijding zelf wil, maar nauwkeurig de maat houdt, en de richting daaraan geeft, dat zij niet ten dode, maar ten zegen zij; want men dorst de wikken niet met den dorswagen (Deut. 25:4); en men laat het wagenrad niet rondom over het komijn gaan, omdat men anders deze tedere peulvruchten zou verderven; maar de wikken slaat men uit met enen staf, en het komijn met enen stok, zo als men met het koren doet, als men het slechts weinig heeft (Richt. 6:11. Ruth 2:17).

Hier komt de drievoudige manier van het dorsen in ‘t Oosten in aanmerking: 1. men laat het koren door ossen uittreden, die of aan palen gebonden worden, waaraan zij in een kring moeten rondlopen, of ook vrij over het koren rondgaan. (vgl. Hosea 10:11 Micha 4:12, 13. Deut. 25:4). Dit is de eenvoudigste en oudste manier. 2. ‘t Geschiedt door ene soort van sleden, die over het opgehoopte koren zo lang getrokken worden, totdat de korrels zijn uitgevallen. Deze sleden zijn van tweeërlei soort. Of zij bestaan alleen uit enige planken, die met scherpe stenen bezet zijn, waardoor het koren aan tweeën gesneden wordt, of zij zijn van rollen voorzien, aan welke ijzeren prikkels zijn vastgemaakt. Zo beschrijft deze machines reeds Varro L. I. c 57 (vgl. Hoofdstuk 41:15.) 3. Men slaat met een stok de korrels uit, ‘t geen echter bij ‘t koren zelden geschiedt, alleen wanneer het in geringe mate voorhanden is (vgl. Richt. 5:11. Ruth. 2:17), doch bij peulvruchten was het de meest gewone manier van dorsen.

28. Het broodkoren moet verbrijzeld worden maar de landman doet dit niet om het te vernietigen, integendeel, opdat het tot brood worde; maar hij dorst het ook niet geduriglijk dorsende, noch hij breekt het met het wiel zijns wagens, noch hij verbrijzelt het met zijne paarden, hij doet niets om ten gronde te richten, maar alles ten nutte.

Het broodkoren wordt in een mortier gestampt, of in een molen gemalen en zo tot meel gemaakt, vermits de dorstuigen daartoe niet in staat zijn.

Gataker vertaalt in zijnen "cinnus" deze woorden "noch het broodkoren enz. ", met invulling van het ontkennend woordje uit vs. 27, dat is: het wordt door dorsen niet tot meel gemaakt, maar zo men dat wil in een mortier gestampt, of in een molen gemalen "Men kan" zegt hij, omtrent het tweede lid ook vertalen: "want hij zal het dorsende niet altoos dorsen. " Ene der redenen, waarom het broodkoren niet verbrijzeld wordt, is deze, dat hij de dorsslede daarover niet onophoudelijk laat gaan, of toelaat, dat de beesten het te lang betreden; maar wanneer het uit de bast geperst en van het stro afgezonderd, zo houdt hij stil en laat af van dorsen. Gelijk

nu de landman zijn koren niet altijd dorst, zo kastijdt God niet altoos de Zijnen; indien Hij dat deed zouden hun harten geheel bezwijken (Ps. 103:9; 125:3. Jes. 57:16. Klaagt. 3:31, 32). Verder staat in ‘t Hebr. "en hij breekt het eer, " zodat hier wederom een voorbeeld is van het ontbreken van het woordje van ontkenning, dat hier moest worden ingevuld. Deze is ene tweede reden, waarom het koren niet verdorven wordt, namelijk omdat de landman het werk dermate weet te schikken, dat noch de hoeven der paarden, noch het wiel der dorswagens, schoon bezet met ijzeren tanden, het graan zelf in dier voege treffen, dat het nutteloos zij. Zo ook, schoon God de zijnen soms beproeft met harde dingen (Ps. 60:4, 5; 66:11, 12. Jes. 17:6), zo matigt Hij echter de verzoeking naar hun kracht (Ps. 103:13, 14. 1 Kor. 10:13 en schikt alles in Zijne wijze en heilige Voorzienigheid dermate, dat zij daarin niet vergaan (Ezechiël. 11:16. Luk. 21:16, 18. Rom. 8:28). " .

Elk kind van God heeft een bijzonderen weg van opvoeding en tuchtiging nodig, gelijk niet voor alle gewassen dezelfde wijze van dorsing geschikt is. God die de verschillende harten formeerde, kent ook de verschillende zijden, waar zij voor de zonde het meest zijn geopend, en die vooral moeten aangevat worden, zullen zij door tuchtiging worden vernieuwd en veredeld.

29. Zulks komt ook voort van den HEERE der heirscharen ten opzichte van Zijn volk Israël. Er mogen ook nog zulke vreselijke gerichten komen, bij welke maat noch doel op te merken is. God heeft daarom nog gene verdelging op het oog: Hij is wonderlijk van raad, Hij a) is groot van daad. Wat Hij in Zijne wijsheid besloten heeft, weet Hij alzo te volbrengen, dat ook in de wegen en middelen, van welke Hij zich bedient, wijsheid openbaar wordt.

a) Jer. 32:19

De ernstige les, de lieflijke troost achter den sluier van de parabel is in ‘t kort deze: Jehova straft, maar om te kunnen zegenen; Hij want, maar vernietigt niet; Hij dorst de Zijnen niet, maar Hij klopt ze, en zo Hij ook dorste, zo kunnen zij zich troosten in ‘t gezicht op den tijd van het gericht, die hen wacht, zij worden niet verpletterd.

God, de landman, heeft Zijn land Kanaän als met moeite en harden arbeid bereid, om daar Zijn zaad, het kroost der aartsvaders, te doen wortelen. Doch dit zaad is van verschillende soort. Efraïm en Juda: God behandelt het ook verschillend. Beiden worden zij gedorst in het Goddelijk gericht, doch het een wordt slechts lichtelijk geslagen, gelijk Juda door de ASSYRIËRS: het andere wordt onder den ijzeren dorswagen gebracht, gelijk Efraïm; doch ook dit zou niet worden verpletterd, en de Assyrische verdrukking zou aan Efraïm geen einde maken. Zie! zo schikt God, anders zo onnavolgbaar in Zijne raadslagen en handelingen, zich menigmaal naar de eenvoudigste bezigheden van het dagelijks leven.

Hij weet, hoe Hij doen moet met al Zijne schepselen, zodat dit het meest beantwoordt aan hetgeen tot Zijne verheerlijking dient. Wanneer Zijn doel bereikt is, zullen de droefenissen en vervolgingen van Zijn volk ophouden. Zijn koren zal verzameld worden in de schuur, maar het kaf zal worden verbrand met onuitblusselijk vuur.

De strafgerichten op den grond der mensheid zijn noodzakelijk, gelijk het ploegen, eggen, zaaien en dorsen om het brood tot voeding te winnen, ten zegen en tot heil des lands; niet op het dorsen komt het ten slotte aan, maar op het verkrijgen van graankorrels. Maar, gelijk naar ene onverbrekelijke wet de bearbeidingen van ‘t land en van zijne voortbrengselen in regelmatige opvolging menigvuldig zijn, zo ook de louterende opvoedingsmiddelen des volks naar den raad der Goddelijke wijsheid, en gelijk elk gewas opdat het gedije en vrucht drage, zo laat de wijze Landheer des hemels op den akker Zijns volks de verschillende vruchten verschillend dorsen en ziften.

HOOFDSTUK 29.

JERUZALEM ZAL VERWOEST, DE JODEN ZULLEN VERBLIND, DE HEIDENEN BEKEERD WORDEN.

II. Vs 1-24. In het vorig Hoofdstuk werd de hoofdstad van Efraïm als een bloemenkrans voorgesteld; in het Hoofdstuk dat voor ons ligt, staat tegenover haar de stad Jeruzalem, onder den naam van Ariël. Daardoor wordt zij als ene haardstede Gods en als leeuw Gods voorgesteld. De profeet begint deze voorzegging met ene verhevene summarische introïtus (inleiding), en legt als met reuzenschreden den verren weg tussen bedreiging en belofte in een kort woord af (vs. 1 en 2); daarop begint hij achter den weg, die hij in weinige majestueuze woorden heeft doorlopen, van voren af aan. Het eerste deel zijner profetie ontwikkelt hij dan door datgene voor te stellen, wat er van Jeruzalem te zijner tijd zal worden (vs. 3 en 4), om daarna ook de redding te voorzeggen, waardoor de Heere de stad als in één ogenblik uit haren hoogsten nood zal verheffen (vs. 5-8). Hierop spreekt hij uit hoe deze zijne prediking voor zijne toehoorders ene vreemde en onverstaanbare zou zijn. Dit was nu echter niet anders, daar het oordeel der verblinding over hen was gekomen en de Heere besloten had wonderbaar met Zijn volk te handelen (vs. 9-14). Terwijl hij vervolgens de vermetelheid bestraft, waarmee het geslacht van dezen tijd met eigen plannen, die het meent voor den Heere te kunnen verbergen, zich zelven wil helpen (vs. 15 en 16), gaat hij over tot den omvang der gedachten, die de Heere in korten tijd tot stand zal brengen, en tot de gemeente der veranderde nieuwe toekomst. Al het onverbeterlijke toch wordt den ondergang prijs gegeven. Israël's einde zal echter zijn overeenkomstig zijn oorsprong, en in 't vervolg zal ene gemeente in de plaats van de vorige treden, in welke de tegenwoordige zelfverblinding voor een recht inzien, en het tegenwoordige tegenstreven voor ene blijde leergierigheid geweken zijn. (vs. 17-24).

1. Wee Ariël, Ariël 1) (d. i. Jeruzalem)! de stad waarin David gelegerd heeft; waar hij zijn hof had (2 Sam. 5:6 vv.), doet jaar tot jaar, laat ze feestofferen slachten; leeft in uw gerustheid voort, terwijl de jaarlijkse feesten gezet gevierd worden, en weer voor de toekomstige feesten voorbereidselen worden gemaakt, alsof er altijd ongestoorde vrede zou zijn, totdat de tijd des gerichts daar is.

1) Het kan twijfelachtig zijn in welken zin de apocalyptische naam van Jeruzalem (vgl. Hoofdstuk 22:1 "het dal des gerichts") moet worden opgevat: het woord betekent eensdeels "leeuw Gods" (2 Sam. 23:20), anderdeels "vuurhaard Gods" (Ezechiël. 43:15 vv.). Misschien is de naam met opzet dubbelzinnig gekozen, zodat hij in vs. 1 in de tweede, in vs. 2 in de eerste betekenis staat. Een vuurhaard Gods was namelijk Jeruzalem in zoverre, als David daar niet alleen zijn hof had opgeslagen, maar ook de heilige verbondskist daarheen had gebracht (2 Sam. 6); sedert dien tijd had de Heere te Zion vuur en te Jeruzalem een haard (Hoofdstuk 31:9).

Daardoor, dat David zijne hofhouding naar Jeruzalem had overgebracht en daarna de heilige Verbondsark daarheen liet halen, werd Jeruzalem tot een vuurhaard Gods.

2. Evenwel zal Ik dien rustigen loop der zaken spoedig veranderen en Ariël beangstigen, en er zal treuring en droefheid wezen, en die stad zal Mij, tengevolge van den angst en den nood, die over haar komt, gelijk Ariël zijn, 1) zij zal in den vollen zin van het woord wezen, wat haar naam te kennen geeft.

1) Hier nemen wij dus het woord in de betekenis van "leeuw Gods". De zin is dan deze: Ik kan het niet over Mijn hart krijgen, haar werkelijk te overweldigen; Mijne genade, die haar ter zijde staat, zal Mijne aanvallen op haar te niet doen, de kracht van Mijnen aanval tegen haar breken. Door hare gebeden, door hart verootmoediging, door hare boete (Hoofdstuk 37) zal zij Mij overmeesteren, gelijk Jakob Israël door Mijne kracht onverwinbaar was voor Mij-zelven, en in den strijd met Mij verwon (Gen. 32:24 vv.). Een leeuw Gods door Gods genade, als zodanig zich zelf betonende tegenover God. " Anderen, die hier ook ene dubbele betekenis vasthouden, leggen bovenstaande woorden zo uit: "Door Mij bekwaam gemaakt zal zij zich betonen een vuurhaard Gods te zijn, daar zij als een vuuroven de vijanden verteert (Hoofdstuk 37:36 vv.) of, daar deze even als het op het altaar opgestapeld en in brand gestoken hout door Jeruzalem hunnen ondergang vinden. " .

Ene andere verklaring geeft v. d. Palm, hierin Hensler volgende, als hij zegt: "Er is hier ene toepassing op den waren Ariël, te weten, den vuurhaard van het altaar Gods, of op het altaar zelf; daar rondom had men altijd gekerm en gesteun van de offerdieren, die er rondom heen gebonden stonden of geslacht werden. Zo zou nu ook in gans Jeruzalem gekerm en hopeloos gebaar plaats hebben, van alle kanten, "om den nood des lands, " zo verklaart ook Klinkenberg, dat Jeruzalem den Heere tot een vuurhaard zou wezen, om de Joden door het vuur van Zijnen toorn aldaar te verteren.

O. i. moet het hier in den zin van vuurhaard worden opgevat. Als de Heere zich over Jeruzalem ontfermt, zal zij werkelijk een vuurhaard blijken te zijn, die hare en Gods vijanden verteert.

In deze beide eerste verzen wordt dan in korte woorden gezegd, wat er met Jeruzalem zal plaats hebben, terwijl in de volgende verzen meer uitvoerig hierop wordt ingegaan.

3. Want a) Ik zal een leger, het leger van Sanherib (Hoofdstuk 30), in het rond om u slaan, en Ik zal u belegeren met bolwerken, u rondom omsingelen, en Ik zal vestingen tegen u opwerpen 1) (vgl. Luk. 19:43).

a) Jer. 6:3. Ezechiël. 17:17

1) God zegt niet dat Hij de stad verwoesten of uitdelgen, maar alleen dat Hij haar beangstigen wil en zal. Hij zou haar treurig en bedroefd maken, opdat zij zich bekeerde van hare boze wegen en dus haar ondergang voorkomen mocht. Meermalen had Hij haar met een heirleger Zijner Engelen omringd en haar beschermd en verlost van en tegen al hare vijanden, maar nu was Hij haar vijand geworden en bestreed haar met de wapenen harer tegenpartijen.

4. Dan zult gij vernederd worden; gij zult in groten nood, als een die boete doet, als een, die vol angst is van wege Gods oordelen, op den grond neerliggen (Hoofdstuk 36:22-37:4), gij zult uit de aarde, als uit de diepste diepte (Ps 71:20; 130:1) spreken, en a) uwe spraak zal uit het stof zachtjes voortkomen, en uwe stem zal zijn, in plaats van het overmoedig spotten, dat nu van u gehoord wordt (Hoofdstuk 28:14 vv. 22), uit de aarde als van enen tovenaar 1), die in schijn van daar een spooksel laat spreken (1 Sam. 28:7), en uwe spraak zal uit het stof piepen, zeer zacht en klagend klinken.

a) Jes. 8:19.

1) De tovenaars of dodenbezweerders gaven voor de doden te laten spreken; tot dat einde bootsten zij een geluid na, alsof er ene stem dof en zacht uit de aarde opwaarts kwam. Het zacht en dof spreken is een bewijs van vrees en neerslachtigheid; dit bedoelt Jesaja, doch hij kiest zulke uitdrukkingen, dat hij tevens van ter zijde het bespottelijk bijgeloof ten toon stelt.

‘t Is groot en schoon, dat Jesaja in den naam zijns Heren tegenover de duistere onweerswolk der gerechtigheid, den vriendelijken regenboog der genade laat schitteren. De veelbetekenende, viermaal wederklinkende naam Ariël is het, die hem zelven den troost der onschendbaarheid der heilige godsstad geeft. De vuurhaard Gods, die daar schijnt (Hoofdstuk 31:9), zal voor de duisternis der heidenen niet uitgaan. Maar verootmoedigd zullen de trotse inwoners der heilige stad ten diepste worden, en terwijl de profeet haar door de wallen der belegeraars dicht ingesloten en in ‘t nauw gebracht ziet, verschijnt hem haar beeld in den persoon van ene op de aarde liggende, diep in ‘t stof gehulde, treurende vrouw, die in boetedoening en geween met gesmoorde stem God om genade smeekt; ja! de levensvolle is nu als een spooksel geworden, dat uit de diepte met gebrokene, gesmoorde stem spreekt.

5. En de menigte uwer vreemde 1) soldaten, zal zijn gelijk dun stof, en de menigte der tirannen, der dapperste legerhoofden a), als voorbijvliegend kaf; en b) het zal in een ogenblik haastelijk geschieden.

a) Job 21:18. Ps. 1:4; 35:5. Jes. 17:13. b) Jes. 30:13.

1) In het Hebr. Hamoon zaraïk. Beter: de menigte uwer vijanden. Het woord soldaten, is door onze Staten-Overzetters er tussen in gevoegd. Maar er wordt hier niet gesproken van de vreemde hulptroepen, maar van de vijanden, die als dun stof, d. i. in ontelbare menigte, en straks van de tirannen, die, als voorbijvliegend kaf, evenzeer in grote menigte zouden komen.

Maar er ligt tevens in opgesloten, dat al mocht de vijand als dun stof en als opstuivend kaf, zo ontelbaar velen, tegen Jeruzalem samenspannen, zij ook straks als stof en kaf voor de hand Gods zouden wegstuiven.

Daarop wijst toch het laatste gedeelte, waarin gezegd wordt, dat het in één ogenblik zou geschieden.

Terecht tekent Henry aan: "De menigte van uwe vreemde vijanden, van de volken der vreemden, die u bestrijden, zal geheel en al verslagen en als kaf haastelijk door den wind verdreven worden. "

6. Gij zult van den HEERE der heirscharen bezocht worden en wel met donder, met aardbeving, en groot geluid, met wervelwind en onweder, en de vlam eens verterenden vuurs 1).

1) Dit ziet niet op een bezoeken in toorn, maar in genade, want de ontbonden natuurkrachten zullen instrumenten des Heeren zijn om de vijanden te vernietigen en Jeruzalem te verlossen.

7. En wat voor u ene bezoeking is in genade, dat is voor de Assyriërs ene bezoeking in toorn; gelijk de droom van een nachtgezicht in een ogenblik voorbij is, alzo zal ook de veelheid aller heidenen spoedig en spoorloos verdwenen zijn, van allen, die tegen Ariël strijden zullen; zelfs allen, die tegen haar en hare vestingen strijden, en haar, en in ‘t bijzonder den burg op Zion, beangstigen zullen.

8. Het zal, om het beeld van het vorige vers nog eens te gebruiken, alzo zijn, gelijk wanneer een hongerige droomt, en ziet hij eet, (dat hij eet); maar als hij ontwaakt, zo is zijne ziel 1) ledig, of gelijk als wanneer een dorstige droomt, en ziet hij drinkt (dat hij drinkt); maar als hij ontwaakt, ziet, zo is hij nog mat, en zijne ziel is nog even begerig als te voren; alzo zal de menigte aller heidenen zijn, die tegen den berg Zion krijgen, al hun verwachtingen, om Jeruzalem te verslinden, zullen als in één ogenblik vergaan.

1) Hongeren en dorsten van den ontwaakte wordt aan zijne ziel toegeschreven (vgl. Hoofdst. 32:6; 5:14. Spr. 6:30), omdat hier de ziel de oorzaak is van het fysische leven, en alle zinnelijke bewegingen en verrichtingen zonder haar gene ervaringen en gewaarwordingen zouden zijn. De hongerige maag is alleen hetgeen ondervonden wordt, al het gevoelige aan de lichaamsdelen is slechts middel tot gewaarwording; de ziel is het die gewaar wordt. Uit den toestand van het dromen in het waken overgegaan gevoelt de ziel hare begeerte even zo onvoldaan als te voren.

De Assyriërs hadden in hun verbeelding Jeruzalem reeds ingezwolgen, maar God zou hun hoop haastig verijdelen en hen ledig en onvoldaan wegzenden.

Des Heeren doel is bereikt, en gelijk Zijn volk, vernederd in ‘t stof gebogen, des Almachtigen hand heeft gezien, zo zullen ook de heidenen haar ondervinden, en gelijk stof en kaf voor Zijn storm, eer zij ‘t vermoeden, in een ogenblik wegvliegen. Wat is nu hun geweldig rumoer voor Jeruzalems poorten tegen de grote stem van Jehova, tegen den donder Zijns woords, tegen ‘t verterende vuur Zijner schitterende bliksems, tegen den onweersstorm van Zijn verpletterend gericht? In ene spottende gelijkenis belacht de profeet de teleurgestelde verwachtingen der naar Jeruzalems schatten hongerende en dorstende vijanden als een tergend droombeeld des nachts, dat in den slaap bedrieglijke vervulling van den wens voorspiegelt, om bij ‘t ontwaken des te gevoeliger ledigheid achter te laten.

9. Maar zal die indruk ene blijvende zijn? Deze diepe vernedering van Ariël, deze wonderbare redding, deze plotselinge verheffing uit de diepte in de hoogte, zal zij bij u wel meer dan ene ogenblikkelijke verbazing te weeg brengen (Luk. 18:8). Zij vertoeven, daarom verwondert u (liever: verbaast en verwondert u) over de verblinding, zij zijn vrolijk, derhalve roept gijlieden, maar het is niet het Gode welgevallige vreugdegeroep; zij zijn dronken, maar niet van wijn, welke toestand ten minste nog een voorbijgaande is; zij waggelen, maar niet van sterken drank, van dadelwijn.

A. Schultens meent, dat de spreekwijs "dronken en niet van wijn" ook de betekenis heeft van: meer dronken, meer bedwelmd dan zij, die zich in wijn of geestrijk vocht te buiten gaan.

Zij waren dronken, maar niet van wijn of wijn alleen, want ook was de dronkenschap een hunner zonden, maar hun dronkenschap ontstond ook uit liefde tot de wereld en hare vermaken, en bestond dus in verkleefdheid aan bedorven beginselen, en aan vooroordelen tegen God en den godsdienst. Zij wisten niet wat zij zeiden, deden of dachten, noch wat zij wilden doen. God had meermalen tot hen gesproken en hen een en andermaal laten vermanen en bestraffen, maar zij begrepen het niet en verstonden het niet. Zij waren onbestendig in hun raad en besluit nemen en struikelden over alles, wat hun in den weg lag.

Zodanig is de aard toch ener geestelijke dronkenschap.

10. Ik verwonder mij echter niet over dat ongeloof en die stompzinnigheid naar den geest; want de HEERE heeft over ulieden, gelijk Hij mij bij mijne roeping tot profeet heeft geopenbaard (Hoofdst. 6:9 vv.), uitgegoten a) enen geest des diepen slaaps, en Hij heeft uwe ogen 1) toegesloten, zodat zij even als dronkenen, voor onderwijzing geheel ontoegankelijk zijn geworden en onbekwaam om tot nadenken te komen, de profeten en uwe hoofden en de zieners heeft Hij verblind 2), en deze waren als het ware geroepen, om uwe ogen te zijn, zodat het gehele lichaam des volks in donkerheid is (Matth. 6:22 vv.).

a) Rom. 11:8.

1) Onder uwe ogen, worden niet verstaan de lichamelijke of zelfs de geestelijke ogen van het volk in het bijzonder, maar de Profeten, en zieners, die zo aanstonds worden vermeld. Zo streng is de tuchtroede Gods over het volk, dat zij, die de geestelijke ogen des volks moesten zijn, geheel verblind zijn geworden, bevangen met den geest des diepen slaaps, zodat zij schier ongevoelig zijn geworden voor alle oordelen Gods en de aankondiging er van.

2) Wanneer de predikers van Christus slapen, slaapt ook de gehele gemeente; daarom moet men voor niemand zo ernstig bidden als voor de leraars.

11. Daarom is ulieden alle profetisch gezicht, alle openbaringen, die de Heere aan enen door Hem bezielden profeet, als mij, over den aard der meer nabijzijnde en verder verwijderde toekomst ten dele laat worden, geworden als de woorden van een verzegeld boek, hetwelk men geeft aan enen, die lezen kan, zeggende: Lees toch dit, en hij zegt: Ik kan niet, want het is verzegeld.

12. Of men geeft het boek aan enen, die niet lezen kan, zeggende: Lees toch dit, en hij zegt: Ik kan niet lezen.

Onder degenen, die kunnen lezen, zijn de profeten en de oversten des volks bedoeld, onder degenen, die het niet kunnen, de menigte des volks. Voor beiden is door Gods gericht alles, wat God Zijnen waren profeten geeft te zien, gesloten: de eersten mogen enig uitwendig begrip hebben, maar het inwendig verstaan der Openbaring is hun verzegeld; de anderen hebben dat niet eens, maar staren het woord der profeten aan, als een, die niet lezen kan, het geschrevene aanstaart.

Vs. 9-12. De voorzegging des profeets heeft hare werking op degenen, aan welke zij allereerst gericht was, op de van den waan bedwelmde spotters Zijns volks, niet gemist. Maar hij tekent hen voortreffelijk zo als zij zijn en hun gelijken te allen tijde hebben. Zij zijn wel is waar door de onweerstaanbare macht van ‘t profetische woord als door den bliksem uit de hoogte getroffen en staren elkaar aan, zodat spot en tegenspraak hun wel vergaat, maar zij blijven ook verstijfd, als met blindheid geslagen en tuimelen voort in deze verblinding der lichtzinnigheid. ‘t Is toch, als ware alle vrije beweging van den wil als in een diepen slaap, door den Heere over hen uitgegoten, verlamd, zodat zij zich niet kunnen opbeuren, indien zij ook wilden; hun ogen zijn zo vast gesloten, dat zij ze niet kunnen openen. Ja hun hoofden zijn als met een deksel bedekt. Sterker, inderdaad, kon men de gehele willoosheid en de onbekwaamheid tot alle zedelijke zelfverheffing des mensen niet schilderen, dan het hier geschied is. "Zij hebben ogen en zien niet, oren en horen niet!" dat is de oude klacht aller profeten en getuigen der waarheid.

13. Dit oordeel der verharding is in den tegenwoordigen tijd, onder Hizkia’s betere regering, niet minder dan onder die van den goddelozen Achaz, daar het volk uit het ongeloof alleen door uitwendigen invloed is overgegaan in den toestand van dode rechtzinnigheid en de bekering gene waarachtige, gene inwendige is geworden. Want de Heere, de Albestuurder, heeft gezegd, evenals in Hoofdst. 1:11 vv. :
a) Daarom, dat dit volk tot Mij nadert alleen met zijnen mond, en zij Mij alleen met hun lippen eren, doch hun hart verre van Mij doen 1), en hun vreze, waarmee zij Mij vrezen, mensengeboden zijn, die hun geleerd zijn 2), die alleen volgens het gebod, naar de door Hizkia voorgenomene hervorming (2 Kon. 18:3 vv.), aangeleerd zijn;

a) Matth. 16:8. Mark. 6:6.

1) Men lette hier voornamelijk op de zonde, welke hun ten laste wordt gelegd, n. l. de geveinsdheid in het verrichten van den uitwendigen godsdienst. Hij, die de harten tot in deszelfs diepte kent en doorziet, is door geen voorgevens, noch schijnschone verrichtingen te begoochelen. Want Hij weet alle dingen, en kent dus in den grond alle uitwendige bewegingen, en of zij, die Hem met den mond en de lippen eren, oprecht zijn of niet.

De Profeet spreekt hier het oordeel uit over de dode werken, waarmee Israël God wilde bedriegen. Die dode werken bestonden hierin, dat het volk nog wel uitwendig van den Heere sprak en van Zijne geboden, maar niet om den Heere daarmee te eren, maar om zich zelfs

wille. Met het hart vertoefden zij in de wereld, terwijl zij met hun lichaam in den tempel verkeerden. Door Zijne Ordinantiën lieten zij zich niet leiden, noch door Gods straffen en oordelen zich tot bekering brengen.

2) Het was alles uitwendig. Hizkia had beproefd een ware hervorming onder zijn volk te weeg te brengen, en het scheen wel, dat Juda zich tot God bekeerd had, maar alle hervorming was buiten het hart omgegaan. Het was niet een werk des Geestes, maar der mensen.

14. Daarom, ziet, Ik zal voorts, gelijk Ik reeds ben begonnen, nu ook verder op ene nieuwe, bijzonder in 't oog vallende wijze, wonderlijk handelen met dit volk, wonderlijk en wonderbaarlijk a); want de wijsheid zijner wijzen zal vergaan, en het verstand zijner verstandigen zal zich verbergen.

a) Jer. 49:7. Obadja 1:8. Matth. 11:25. 1 Kor. 1:19.

Wat de vroegere leidingen van dien aard aangaat, zo behoort hiertoe bijv. het lot van Achaz, dat juist door de Assyriërs, van welke zijne staatkunde hulp had verwacht, onheil ondervindt (2 Kon. 16). Terwijl de wegen, die zij in eigen wijsheid zo te recht geloofd en te zijn ingeslagen, mislukten, de plannen, hoe voortreffelijk ook gemaakt, niet gelukten, of zelfs (even als die van Efraïm het verbond met Egypte en vroeger reeds met de Arameërs (2 Kon. 17:4; 16:5 vv.) ten verderve werden, kwam het daartoe, dat zij eindelijk radeloos waren en niet wisten, wat zij zouden zeggen en doen. Zo ook nu. Thans hebben zij een anderen weg ingeslagen dan onder Achaz, dien van de vervulling der wet, doch welke door gene wedergeboorte des harten vergezeld en alzo slechts schijnbaar was. Zij houden zich nu zeker voor geborgen, en toch helpt ook deze weg niet. De Assyriërs komen niet! En ook Egypte helpt niet. Het verbond met deze heeft hun eerder schade aangebracht! Nu staan de gedachten stil; men moet het voortaan dan liever nalaten om iets te voren te berekenen, op het een of het ander rekening te maken, dezen of genen weg als reddingsmiddel in te slaan; niets helpt meer; er is niets dat ene werking teweeg bracht, zo als het behoorde, het kan te voren niet worden berekend, wat daarvan moet komen. Zo was er ene diep gewortelde overtuiging, dat de Heere om Zijnszelfs wil het volk van Zijn eigendom niet geheel kon prijs geven. Deze overtuiging was reeds tot schande geworden ten opzichte van Efraïm. Zij ging in nog veel bedenkelijker graad, gelijk het scheen, de zekere beschaming te gemoet, toen Sanherib's boden Jeruzalem ter overgave opeisten. Toen kon gene wijsheid der mensen het begrijpen, hoe de Heere dat kon verenigen met Zijnen naam, Zijn belang, Zijne belofte. Desgelijks was het ten tijde van Christus. De valse wijsheid, die in opgeblazene geleerdheid leerde, dat ene gerechtigheid moest worden verworven, werd te schande bij de dwaasheid der prediking van ene rechtvaardiging, die den zondaar geschonken werd. En nog meer. Als de Heere in de gedaante van een knecht verschijnt, als Hij door lijden en bezwijken en sterven in smaad en schimp, door den dood eens misdadigers overwint, zijn alle wijzen zonder wetenschap. Daarom denk ik, dat in hoofdzaak de zin der woorden in vs. 14 de volgende is: De Heere wil Juda, Jeruzalem in ene diepte van ongeluk brengen, zodat niemand meer een uitweg weet, niemand een middel ter uitredding kan aanwijzen, alle wijzen onder het volk, nadat alle ten hun gunste ondernomene pogingen niet hadden teweeg gebracht wat zij moesten, zelfs het tegendeel hadden uitgewerkt, radeloos staan en niets meer weten.

15. Wee degenen, die, heimelijk met Egypte in onderhandeling gaan, menende, dat de door God bezielde profeet toch niets daarvan zal opmerken, en hen dus ook niet om zulk ene on-theocratische politiek zou kunnen bestraffen (Hoofdstuk 28:15). Wee hen, die zich diep versteken willen voor den HEERE, hunnen raad verbergende; en welker werken in duisterheid geschieden, en zij zeggen: a) Wie ziet ons en wie kent ons? wie zou iets kunnen weten van 't geen wij in het geheim doen?

a) Ps. 94:7.

1) Gelijk men in de dagen van Achaz heimelijk een verbond maakte met Assur, menende dat zulks voor den Heere verborgen kon blijven, zo had men nu zijn oog gericht op Egypte, en verkeerde in dezelfde mening, dat de Heere het niet zag en Hij er niet mee bekend was. Maar de Profeet komt hun hier verzekeren, dat voor den Heere niets verborgen is, dat ook de verborgenste dingen Hem bekend zijn.

16. Zulk ene handelwijze is verzaking en ontering van God. Ulieder omkeren is, alsof de pottenbakker geacht werd als leem, (die hij tot een vat vormt, dat het maaksel zei van zijnen maken: Hij heeft mij niet gemaakt, ik kan hem wel ontberen; en het geformeerde vat van zijnen pottenbakker zei: Hij verstaat het niet, 2) hij kent mij niet. Eveneens doet gij, menende dat de Heere uwe geheime gedachten en raadslagen niet zou opmerken.

1) In het Hebr. Hofkekem, of volgens een andere lezing, Hafkekem. Beter: o uwe verkeerdheid! Het volgende is dan te lezen: of is de pottenbakker gelijk geacht als het leem, mag het maaksel zeggen tot zijn maken enz. ?

Hiermede wijst de Heere op de zonde van zijn volk, dat, hoewel het een werk is, dat door Hem is voortgebracht en onder Zijn heerschappij staat, zich toch wil gedragen als ware het eigen maaksel. Ja, dat het van mening is, dat Hij onbekend is met de geheime bedoelingen en samenspanningen tegen Zijne heerschappij en met het leunen op Egypte.

2) Vs. 13-16. Op het levend verstand van het Godswoord komt het bovenal aan, indien de godsdienst niet ledig en ijdel zal zijn. Jesaja, steeds op het inwendige wezen aandringende, allen uiterlijken schijn met scherpen blik doorziende, tuchtigt ook hier weer, gelijk hij in zijne eerste rede gedaan heeft, (Hoofdstuk 1:11 en vv.) den hartelozen godsdienst met mond en lippen, de van mensen slechts overgeleverde, van buiten geleerde godsvrucht. Uit zulk ene kan voorzeker niet die wijsheid ontspruiten, van welke elders gezegd wordt, dat de vreze des Heren haar begin is (Spr. 9:10. Ps. 111:10) of wel die is (Job 28:28), waarvoor de denkers en de dichters des Ouden Verbonds getuigen, die als de paradijsboom des levens degenen beloofd wordt, die er naar streven (Spr. 3:18), met die zedelijke wijsheid, welke welgevallen vindt bij God en mensen (Spr. 8:30, 31), en welke de verhevene gestalte van onzen profeet omstraalt; maar die politieke wereldkennis van de kinderen der duisternis, die hunnen raad voor God verbergen, en hun werk in 't duister verrichten, over welke echter Jesaja voor toen, nu, en altijd het wee des verderfs uitroept. Welk ene verkeerdheid! Alsof de Schepper niet in 't binnenste van Zijn maaksel ziet, de gedachten der mensen niet doorzien en ze verijdelen kon! .

17. Is het niet nog om een klein weinig te doen, dat de Libanon in een vruchtbaar veld zal veranderd worden, en het vruchtbare veld voor een woud geacht zal worden?, dat de tegenwoordige stand van zaken een geheel andere zal zijn?

1) De huichelaars in Juda geloofden niet aan Jehova's macht en aan de werken van Zijne Voorzienigheid. Hier zegt de Heere dan, dat na korten tijd, Hij zelf een gehele verandering zal maken, zodat wat nu woud is vruchtbaar veld zal worden, en wat nu vruchtbaar veld is, in bos zal omgezet worden.

Met andere woorden, dat de komende verandering, ten goede zowel als ten kwade, van den Heere zou geschieden en zo, dat zijn Naam er door verheerlijkt werd.

Dit ziet ongetwijfeld op de verlossing van de Assyriërs als door des Heren hand, maar ook op de geestelijke herschepping, die nog onder een deel van Juda's volk zou plaats hebben.

18. En, om ook nog dit spreekwoord te gebruiken: te dien dage zullen de doven, in wier oren het woord der profetische prediking nu geheel nutteloos klinkt, horen de woorden des Boeks, zodat het noch voor de enen een verzegeld boek meer is, noch voor de anderen een schrift, dat zij niet kunnen lezen (vs. 11); en de ogen der blinden, zijnde uit de donkerheid en uit de duisternis van ongeloof en bijgeloof verlost, zullen zien, ongehinderd en vrij door alle duisternis, die hen omgeeft.

In de eerste betekenis doelen deze woorden op den omvang van alle gedachten en oordelen, die met de gebeurtenis in Hoofdstuk 37:36 vv. begon. Achter dien eersten zin ligt echter een diepere, dat de nu nog bosrijke en onbebouwde Libanon der heidenwereld tot een vruchten dragend veld, en weer het nu vruchtbare land van het Oud-testamentische verbondsvolk tot ene wildernis zou worden. Wat het eerste punt aangaat, wordt dan het wonder volbracht, waarvan de Heere in MATTHEUS. 11:5 spreekt: de blinden worden ziende en de doven horen (vgl. Hand. 26:18. Efeze. 5:8).

19. En de zachtmoedigen, de verootmoedigden onder het volk, die thans reeds ontvangbaarheid en begrip voor Gods woord hebben, maar van wege de grote menigte en de overmacht der anderen niet worden gehoord, zullen weer vreugde op vreugde hebben in den HEERE, daar hun geloofd gebleken is de ware wijsheid te zijn; en de behoeftigen onder de mensen, die nu door de grote menigte worden overschreeuwd, zullen zich in den Heilige Israël's verheugen, Wiens naam nu weer in volle heerlijkheid schittert.

20. Wanneer de tiran, de schreeuwers en onderdrukkers, tegen welke zij vroeger niets vermochten, een einde zal hebben, en dat het met den bespotter uit zal zijn, die over hen heerste, (Hoofdstuk 28:14), en dat allen, die tot ongerechtigheid waken, uitgeroeid zullen zijn 1);

1) In vs. 18-20 wordt inzonderheid de gunstige verandering ten goede van degenen, die nog op God vertrouwden, opgesomd.

Van wege degenen, waarvan in vs 20 en 21 sprake is, van wege hun macht en onderdrukking, durfden zij zich niet te openbaren, durfden zij niet vrijmoedig uitkomen voor hun geloof en hun vertrouwen op den God van Israël.

Maar als de Heere, de Heilige Israël's, Zich zelven heerlijk had geopenbaard in de uitredding van Jeruzalem, en het getoond had, dat Hij raad wist, waar niemand meer uitkomst zag, als Hij daardoor de spotters en de tirannen als op de kinnebak had geslagen, en deze waren vergaan, dan zouden zij niet alleen in 't verborgen, maar ook in het openbaar weer belijden, dat Israël's God hun God was en dat die God sterkte geeft.

21. Die enen mens schuldig maken om een woord, hem veroordelen, omdat hij de waarheid spreekt, een ieder, die met hun plannen niet instemt voor enen misdadiger of landverrader verklaren (Hoofdstuk 8:12), en leggen dien strikken, die hen bestraft in de poort (Amos 5:10), in het openbaar over hun verblinding, en die den rechtvaardige verdrijven in het woeste, 1) door allerlei nietige voorwendsels en beschuldigingen ten val brengen. Als die allen gevallen zijn, zal er vreugde wezen bij de kinderen Gods.

1) In het Hebr. Wajittoe batthohoe tsadik. Beter: en den rechtvaardige neerbuigen door het wezenloze, d. i. op nietige gronden, door leugen en bedrog. Want wel betekent het woestijn, maar ook wezenloze dingen, dingen die geen reden van bestaan hebben, en b moet hier vertaald worden door, door.

22. Aan dezen tegenwoordigen troostelozen toestand, nu Gods volk van wege de menigte verleiders en vervolgers in eigen midden geen recht kan verkrijgen, zijn burgerlijk en godsdienstig leven niet kan inrichten overeenkomstig den wil van Hem, wiens eigendom het is, zal de Heere een einde maken. Daarom zegt de HEERE, die Abraham uit de in heidendom weggezonkene mensheid verlost heeft en tot een vader der heilige gemeente Gods heeft geroepen (12:1-3), tot het huis van Jakob, dat nu die roeping heeft, alzo: Jakob zal, wanneer de tijd zijner verlossing van de zondige machten in zijn midden (vs. 20) daar is, nu niet meer beschaamd worden, dat het zich niet verder door dergelijke mensen zou moeten laten beheersen en verdrukken, en nu zal zijn aangezicht niet meer bleek worden 1) van smart, omdat men de waarheid Gods niet wil horen.

1) Hij, die in en door de verlossing van Abraham, uit wiens lendenen de grote Verlosser voortkomen moest, de zorg voor Zijn Kerk op zich nam, zal Zijne gelovigen nu niet laten drijven. Hij zal de ware Israëliërs, het echte zaad van Jakob, hoe verdrukt, toch te hulpe komen, alle schaamte en smaad van hun aangezichten, alle tranen van hun ogen wissen, zodat geen schaamte hun gelaat meer dekken, noch hetzelve ooit weer van schrik verblinden zal. Door Hem gemoedigd en gesterkt, zullen ze hun vijanden rustig durven tegenstreven, onverschrikt in het aangezicht zien en haastelijk van zich afkeren, gelijk zij allen kunnen doen, die den God van Abraham tot hunnen Bijstand en Helper hebben.

23. Want als hij, die thans in waarheid tot het volk Gods behoort, dan, als de tijd der verlossing van de tirannen en spotters (vs. 20) gekomen is, zijne kinderen, die na hem de gemeente zullen uitmaken, het werk Mijner handen zien zal in het midden van hem, de

bijzondere verandering van den staat der zaken, dien Ik door een wonder heb te weeg gebracht, dan zullen zij Mijnen Naam heiligen, en zij zullen den Heilige Jakob's heiligen, en den God van Israël vrezen. Ik, die tot hiertoe den naam had, dat Ik Jakob's of Israël's God was, zal nu ook inderdaad als zodanig erkend en geëerd worden.

24. En die dwalende van geest zijn (vs. 10 vv.), zullen, daar zich ten minste een gedeelte van hen laat leiden, tot verstand komen, tot rechte kennis en levendige toe-eigening van Mijn woord, en de tegenwoordige murmureerders, die morrende alle Mijne vermaningen tegenstreven, zullen voor zoverre zij bekeerd en vernieuwd worden, de lering aannemen met een blijmoedig en gelovig hart.

Zie de bekering wekt godsvrucht in de harten der mensen en den vrede en het genot van een nederigen en ootmoediger geest! Hij, die willens doof was voor de Goddelijke vermaningen en blind voor al wat geestelijk was, is beide, horende en ziende geworden voor de uitnemende leringen van Gods wet.

Vs. 17-24. Maar 't oog des profeets wendt zich af van 't tegenwoordige duister naar 't licht der toekomst. Het oude zal vergaan en alles nieuw worden, wanneer de louterende oordelen des Heren de lucht gereinigd en den grond met frisse levenskrachten doordrongen hebben. Een nieuw geslacht schiet op, dat in de vreze Gods wandelt en Zijn heiligen naam heiligt. De verlossing van Abraham uit de slavernij der dwaling wordt in zijn zand volbracht en de naam van Israël onder de heidenen verheerlijkt. De verdoolden en weerspannigen leren den waren God erkennen; de spotters en ongerechtigen zijn verdwenen, de doven horen de woorden der Heilige Schrift, de blinden zien uit de duisternis in het licht, de armen en ellendigen zijn vrolijk in den Heere. "Heil ons, dat wij den morgen gezien hebben, op welks aanbreken de profeet in het geloof gehoopt, naar welken hij onderzocht en uitgezien heeft! Zijn licht zal niet ondergaan en alles zal in helderen glans voleindigen.

HOOFDSTUK 30.

OP GOD EN NIET OP SCHEPSELEN MOET MEN ZIJN VERTROUWEN STELLEN.

III. Vs. 1-33. In Hoofdstuk 29:15 komt het plan bij de groten in Juda, om door een verbond met Egypte enen afval van Assyrië mogelijk te maken, nog voor als in het diepste geheim ontworpen en voorbereid. Nu vinden wij reeds een begin van uitvoering. De afgezanten zijn reeds onderweg, om met Farao te onderhandelen en hem door rijke geschenken voor de onderneming te winnen. Nu roept de profeet zijn wee dit over de afvallige kinderen, die in hun weerspannigheid er op uitgaan, om zonde op zonde te hopen, en in hun dwaasheid niet willen inzien, dat zij op hun wegen slechts smadelijke teleurstelling, maar gene hulp verkrijgen (vs. 1-5). Hij spreekt vervolgens nader van de ontzaglijke verkeerdheid, waarmee men zich zozeer om Egypte vermoeit, zo vele offers en bezwaren getroost, om zich dit volk aan den hals te werpen, en dat alles toch om niet en weer om niet. Egypte, dit grootsprekende volk, is toch een stilzitter, en opdat Juda nu reeds weet, welke ervaring er voor de deur staat, wordt het hem op ene tafel voor de ogen en in een boek tot blijvende herinnering geschreven (vs. 6-8), Deze liefde tot de leugen, waarom Gods volk niet wil horen, wat het tot zegen is, maar alleen dat, waarnaar de oren verlangen, heeft het tot een gescheurden muur gemaakt, waarvan reeds steen aan steen zich naar buiten dringt, den nabijzijnden val verkondigende. Het zal als een pot, van welken niet eens een gewone scherf overblijft, worden aan stukken geslagen. Omdat het niet heeft willen stil zijn en hopen, zal de Heere zich van hen keren en lang op het wederkeren Zijner genade laten wachten. Daar het integendeel op paarden en snelle lopers heeft willen vluchten, zal het op de verschrikkelijkste wijze worden op de vlucht gejaagd en door zijne vervolgers ingehaald (vs. 9-18). En toch is er na den tijd van het gericht ook de tijd van genade, en achter den staat der verwerping ook weer een staat van welvaart; deze heeft buitengewoon veel geluk in geestelijk en lichamelijk opzicht in zich (vs. 19-26). Zulk een toestand van welvaart kan eerst dan komen, wanneer alle tegen God gekante machten ter zijde zijn gesteld en zodanige terzijdestelling weer haar voorspel heeft in hetgeen spoedig met Assur zal geschieden.

1. Wee den kinderen, die afvallen van het huis van Juda, spreekt de HEERE, om enen raadslag te maken, maar niet uit Mij (Hoofdstuk 29:15) om maatregelen ter redding te nemen, die regelrecht tegen Mijne voorschriften indruisen, en om zich met ene bedekking te bedekken, 1) maar niet uit Mijnen Geest, die tegen hetgeen Ik door den mond der profeten gezegd heb; tegen Assyrië een verbond met Egypte zoeken, om zonde tot zonde te doen, daar zij de op zich zelve reeds zondige gedachte stap voor stap voortzetten tot steeds verdere verwezenlijking.

1) In het Hebr. Linsook masseka. Beter: om een verbond te sluiten. Het eerste woord betekent eigenlijk plengen, een dankoffer plengen, en dewijl bij verbonden zulke offers gebracht werden, heeft het de betekenis verkregen, in verbinding met het tweede woord, van, een verbond sluiten. De Heere spreekt hier Zijn oordeel, Zijn wee uit over het verbond sluiten van de on-theokratische hofpartij met Egypte. Niet alleen dat zij van den Heere waren afgevallen, maar ook stapelden zij zonde op zonde, door in het geheel niet meer met Hem te rekenen.

2. Die thans reeds in de gezanten, die zij hebben afgezonden (vs 4), gaan, om af te trekken in Egypte en vragen Mijnen mond niet, of hun voornemen met Mijnen wil overeenstemt; om zich te sterken met de macht van Farao, en om hun toevlucht te nemen onder de schaduw van Egypte, ofschoon reeds hun natuurlijk gevoel hen kon zeggen, dat van de vroegere verdrukkers van hun volk, uit wier hand Ik ze eerst met Mijnen sterken arm heb moeten redden, om ze tot een zelfstandig volk te maken, hun nooit iets goeds kon toekomen.

Den mond des Heren vraagde men vroeger door Uriem en Tummim, licht en recht. Ex. 28:39 Joz. 9:14. Richt. 1:1 vv. 20:18. 1 Sam. 23:6, 9; 2 Sam. 2:1. "Sedert echter in de economie des Ouden Verbonds, die op wet en belofte gegrond was, de profetie als een organisch lid was ingevoegd, was deze het middel tot een persoonlijk verkeren van het volk met den Heere, toen namelijk de tijd onder de koningen voornamelijk een tijd was, dat ook de Geestelijke oversten aan hun roeping ontrouw werden, en betoonden onbruikbaar te zijn, zowel om het volk de wet Gods te verklaren, als om in bijzondere gevallen Zijnen wil bekend te maken.

3. Welaan! zo zult gij het door de daad ervaren, wat gij op Mijn woord niet wilt geloven, dat gij van de grenzen van Egypte voor altijd moet verwijderd blijven (Deut. 17:16); want de sterkte van Farao, op welke gij uw vertrouwen stelt, zal ulieden tot schaamte zijn, zodat gij u in uwe verwachtingen geheel zult tegengesteld zien, en die toevlucht, die gij zoekt onder de schaduw van Egypte, zal u tot schande uitlopen, daar die macht u in den nood in den steek zal laten.

4. Wanneer zijne vorsten, de oversten, die Israël tot het gewenste verbond als onderhandelaars afzendt, zullen geweest zijn tot Zoan (= laag oord), te Tunis, de residentie van Farao in Beneden-Egypte (Exod. 5:1), zullen gekomen zijn, en zijne gezanten zullen gekomen zijn tot nabij Chanes 1), de residentie in Midden-Egypte, ten zuiden van het meer Meoris, aan den Nijl gelegen, het later Heracleopolis.

1) Onder Chanes is waarschijnlijk het tegenwoordige Huês of Ehnés te verstaan, hetzelfde als A nusiy bij Herod II, 137.

Moeris is een meer aan den linkeroever van den Nijl in Midden-Egypte, dat een oude koning van dezen naam, zo men oudtijds wilde, liet graven tot een vergaarbak voor het overvloedige Nijlwater. Het is, tenminste gedeeltelijk, onder den naam van Karum-meer nog aanwezig.

5. Hij zal, hoeveel moeite zij besteden, om hun doel te bereiken en hoe diep zij ook het land met hun smeekschriften intrekken, hen allen beschaamd maken door een volk 1) het volk van Egypte a) dat hun geen nut kan doen, noch tot hulp, noch tot voordeel, maar tot schande en ook tot smaadheid zijn zal, omdat de Assyriërs daardoor te meer zuilen verbitterd worden.

1) Of, alles, d. i. al wat er mee in aanraking komt, zal te schande worden door een volk. De profeet zegt het hier, dat alle steunen en alle hulp zoeken bij den gebrokenen rietstaf van Egypte niet alleen op niets zal uitlopen, maar dat men ook nog beschaamd er mede zal uitkomen. Zij zouden hen niet met ernst helpen, zij zouden hen meer benadelen dan bijstand verlenen.

6. Deze is de last, de gerichtsspraak (Hoofdstuk 13:1) der beesten, van het beest, van het zuiden: naar, of door, het land des angstes en der benauwdheid, het land, dat de reizigers zo vele gevaren en bezwaren verwekt (Exod. 13:20. Num. 13:11), trekken zij henen, maar dit is het vonnis over de met schatten beladene ezels en kamelen, die men van Juda naar Egypte heeft gezonden, om Farao door rijke geschenken tot een verbond over te halen. Zij, de groten van Juda, die aan het hoofd van den optocht staan, maar zich door deze zaak dommer betonen dan de dieren, die zij bij zich hebben, in hun soort zijn (Hoofdstuk 1:3), trokken door de grote en ontzaglijke woestijn, van waar de sterke leeuw en de oude leeuw, de leeuwin, is, de basilisk en de vurige, vliegende draak (Deut. 1:19; 8:15; 32:10 waar het een woest en ongebaand land is (Jer. 2:6), hun goederen, die zij met zware opoffering van het arme volk hebben afgeperst, zullen zij er door heen voeren op den rug der veulens, en hun schatten op de bulten der kamelen, tot het volk, dat hun geen nut zal doen.

Nadat de profeet de gedachte, die hem in de eerste plaats moet bezighouden, door vs. 1-5 1- als in een thema heeft vastgesteld, volgen van nu af de beschouwingen, die zich aan den inhoud vastknopen. Vooreerst is het de gedachte der buitengewone misleiding, bij welke hij vertoeft; met zulk een ernst, onder aanwending van zo veel moeite en zo grote offers te zoeken naar een-niets. Hem, de levende bron (Jer. 2:13), te verlaten en met zoveel opoffering ondichte putten te graven! Om de verharde harten van zijne toehoorders door de voorstelling van deze buitengewoon waanzinnige verbinding zo sterk mogelijk te treffen, begint hij, ex abrupto (geheel onvoorbereid, zonder enige verblinding met het vorige) als het ware op nieuw, hij rondt deze gedachte in een klein beeld tot ene op zich zelf staande spreuk af, en wil dat deze spreuk als ene kwintessens altijd ter waarschuwing en vermaning bij het volk aanwezig zij.

Met vs. 6 en 7 vlecht de Profeet de last in, de Godsspraak, welke Hij ontvangen heeft van den Heere, ten opzichte van het verbond met Egypte. Het is de last of de Godsspraak over het beest, over de Behemoth (want dat staat er letterlijk) van het zuiden. Dat beest, of die Behemoth is het Nijlpaard, het beeld van Egypte. De Profeet zegt hier derhalve wat Egypte zal doen, en hij heeft bevel ontvangen, om deze last in het bijzonder op te schrijven, opdat zij door het navolgende geslacht niet zou worden vergeten.

7. Want Egypte, aan welks hals zij zich met zoveel moeite en zo vele opofferingen werpen, zal ijdelijk en te vergeefs helpen, wat zij op een ogenblik misschien toezeggen, is niets dan ijdele belofte. Daarom, omdat Ik, de Heere, reeds vooraf aan de mannen van Juda kan zeggen, welk gevolg al hun bemoeiingen met Egypte zouden uitwerken, heb Ik hierover geroepen, nl. over Egypte, om daarmee aan te duiden wat het is: Stil zitten zal hun sterkte zijn 1).

1) Rahab is ene poëtische naam voor Egypte, omdat deze macht voor Israël de betekenis verkregen had van een representant der gehele anti-goddelijke macht der wereld, door de voorvallen, die zijne wording tot een volk vergezelden. Verwondert vraagt de Profeet nu: Een Rahab, een overmoedige, trotse zou u helpen. Niet alzo! Een schebeth (stilzitter) moet men het liever noemen.

Onze plaats is zonder twijfel de hoofdplaats, van welke de overige plaatsen, waarin Egypte eveneens Rahab wordt genoemd (Ps. 87:4; 89:11) afhankelijk zijn, Jesaja geeft duidelijk te kennen, dat hij den naam eerst nu gevormd heeft.

In het Hebr. Rahab heem schabeth. Dit kan ook vertaald worden en dit is beter: Rahab zal stilzitten, of indien men het eerste woord vertaalt: Grootspreker zal stilzitten. Hierdoor geeft de Heere te kennen, wat Egypte zal doen, veel rumoer maken, een denkbeeld willen geven van sterkte, van macht om te helpen, maar ten slotte toch niets doen.

8. Nu dan, opdat zij na de ondervondene teleurstelling niet vergeten, hoe ik, de Heere, zulk ene uitkomst van al hun bemoeiingen ten opzichte van de bescherming door Egypte voorzegd heb, ga, gij, Mijn profeet henen, schrijf voor hen, dat woord "Rachab zal stilzitten" op ene tafel (vgl. Hoofdstuk 8:1), en teken het in een boek, opdat het blijve tot den laatsten dag, voor altoos, tot in eeuwigheid, tot lering, tot weerlegging, tot verbetering, tot onderwijzing ook voor alle latere geslachten (2 Tim 3:16).

Vs. 1-8. De profeet keert zijn gezicht weer naar het onmiddellijk tegenwoordige en geeft zich aan diepe droefheid wegens de dwaasheid en trouweloosheid zijns volks over, omdat het ‘t vaste verbond met Israël’s Rotssteen kleinachtend, tegen Zijn raad en wil, bescherming tegen Assyrië bij Egypte wil zoeken, als kon men met vertrouwen mensenmacht tegen mensenmacht oproepen! Ja wel trekken zij af naar Egypte, waar hun vaders hunnen God en hun vrijheid verloren hebben, in plaats van op te trekken tot Hem, die op Zion Zijn zetel gesticht heeft en om vergeving hunner zonden smekend, een nieuw heilverbond met den Heilige te sluiten. Zo hopen zij schuld op schuld, ongeloof en verachting des Goddelijken woords op overtreding en ongerechtigheid. Maar trekt slechts heen in de hitte des weegs door de woestijn der verschrikking, laat leeuwen om u brullen en anders om u sissen, belaadt kamelen en ezels om u Farao’s gunst te kopen, smacht naar de schatten van Egypte, uwe afgezanten zullen de hoofdsteden van ‘t trotse land bereiken, maar in plaats van bescherming en beschutting zullen zij u slechts smaad en schande kopen! Tot eeuwige waarschuwing tegen de nietigheid der Egyptische hulp, die het volk Gods slechts verderf kan aanbrengen, schrijft hij een betekenisvollen naam van ‘t oude welbekende land op ene tafel, tekent hem in zijn boek tot onderrichting voor nu en voor altijd. Nog ligt dus het boek opengeslagen, en wij lezen het eeuwig geldende woord: "verlaat u niet op sterke volken, die slechts pralen en niet helpen kunnen, want zij zijn mensen!" .

9. Zij hebben de onwedersprekelijkste bewijzen nodig om hen van hun verkeerdheid te overtuigen, want het is een weerspannig volk, het zijn leugenachtige kinderen, 1) kinderen, die des HEREN wet niet horen willen.

1) Leugenachtige kinderen, worden de kinderen Israël’s genoemd, in den zin, dat zij niet aan de verwachting beantwoorden. Hier wordt een gelijken toon aangeslagen als in het eerste hoofdstuk van dit Boek.

10. Wanneer men hun de gedachten en woorden onverbloemd wedergeeft, zo zijn zij het, die daar zeggen tot de zieners (1 Sam. 9:9): Ziet niet, en tot de schouwers (2 Kon. 17:13):

Schouwt ons niet, wat recht is, wanneer dat niet overeenstemt met onze wensen en meningen, zo als dat gewoonlijk met uwe uitspraken het geval is; spreekt tot ons zachte dingen, die ons vlees welgevallig zijn; schouwt ons bedriegerijen, dat, wat ons in zoete dromen wiegt.

11. Wijkt af van den weg, die zo smal is, maakt u van de baan, buigt af van het pad, die vol doornen is (MATTHEUS. 7:14); laat den Heilige Israël's, dien gij zoveel in den mond hebt (Hoofdstuk 1:4) van ons ophouden 1); noemt dien naam niet meer, want hij is een scherp, tweesnijdend zwaard (Hebr. 4:12; vergel. 2 Tim. 4:3).

1) Of: Laat af van voort te gaan op die wijze er van te prediken; gelijk gij tot hiertoe gedaan hebt en sla enen anderen weg in; predikt ons in plaats van onaangename en verschrikkelijke, lieflijke en troostrijke dingen. Spreekt ons zoveel niet van den Heilige Israël's, die dikwijls in den mond van Gods knecht was (Hoofdstuk 1:4. 5:19, 24. 10:20; 12:6; 17:7; 29:19, 23); valt ons niet meer lastig met zo vele boodschappen van Hem.

Of: Doet wat anders en besteedt uwen tijd op ene andere wijze, dan uzelven en ons te beroeren door ongelooflijke profetieën van hetgeen ons zal overkomen, wie weet wanneer: meld ons niets van den Heilige Israël's, die gewone inleiding tot al uwe redevoeringen.

Wat Juda's groten willen is, dat Gods Profeet geen gezicht meer krijgt of openbaart, waarin ene dreigende toekomst om der zonde wil wordt voorspeld. Zij willen niet langer horen van de oordelen Gods, van de Wet Gods en van de eisen der heiligheid Gods.

Zachte dingen, dingen, die in overeenstemming zijn met de begeerten van het eigenlievende hart, die de zonde toestaan en troetelen, willen zij liever horen. Ja, zo verhard is hun hart, dat zij het openlijk uitroepen, dat zij liever willen bedrogen worden door het vals geroep van, vrede vrede en geen gevaar!, dan dat zij nog ter rechter tijd gewaarschuwd willen worden.

Juda's volk vertoont hier zo duidelijk het beeld van de zondaars, die niet opgeschrikt willen worden uit de rustige rust van het zondige en eigengerechtige hart.

12. Daarom, opdat gij ziet, hoe weinig u uwe verharding baat, zo zegt de Heilige Israël's, welken naam ik weer dadelijk noem: Omdat gijlieden dit woord verwerpt, dat gericht is tegen uwe goddeloze, op Egypte vertrouwende politiek, en vertrouwt op onderdrukking en verkeerdheid, daar gij door geldafpersingen in het land en door allerlei verkeerde wegen, van welke de profeten niets zouden bemerken (Hoofdstuk 29:15), toch een verbond met die buitenlandse macht zoekt tot stand te brengen, en steunt daarop, alsof het welgelukken uwer plannen niet uitblijven kon;

13. Daarom zal ulieden deze misdaad, deze zware schuld, die gij door zo aanhoudend strijden tegen de waarheid, door zo onverbeterlijke liefde tot leugen en onrecht op u laadt, zijn gelijk ene vallende scheur, uitwaarts gebogen in enen hogen muur, a) welks breuk haastelijk in een ogenblik komen zal.

a) Jes. 29:5.

Jesaja meent hier: uw ijdel vertrouwen op uw beleid of op de sterkte van Egypte zal eindigen in een haastig en volkomen verderf; gelijk een gescheurde hoge muur, eenmaal aan het uitzetten zijnde, instort zonder te waarschuwen, en naarmate zijner hoogte, den val te zwaarder maakt.

14. Ja, zo zal het zijn met de verplettering, welke de Heere over u zal laten komen; Hij zal ze verbreken, gelijk een a) pottebakkerskruik verbroken wordt, in het brijzelen zal Hij niet verschonen; alzo dat van hare verbrijzeling niet ene scherf zal gevonden worden, van ene grootte om daarmee vuur uit den haard te nemen of om water te scheppen uit ene gracht 1).

a) Jer. 19:11.

Het is de Heilige Israël's, die hier spreekt, en de Profeet herhaalt dezen Naam, hoezeer ook gehaat van dezulken, die nergens meer dan in het onheilige en zondige hun vermaak vonden. De grond van dit vonnis was de verachting van Gods Woord in het gemeen en wel van dat in het bijzonder, hetwelk Hij als de Heilige Israël's tot hen had doen spreken. De verachting van Gods Woord zou hen door het hoogmoedig verheffen van zich zelven op de eigen vermogens, doen uitzetten, evenals een huis, hetwelk een buik maakt, die eerlang openbarst en door zijn eigen zwaarte nederstort. Hun verderf zou hen even haastig, onverwacht en als in een ogenblik overkomen. Het zal tevens onherstelbaar en algemeen zijn.

15. Zulk ene verplettering van uwen gehelen staat hebt gij in de hoogste mate verdiend door uw zoeken om u zelven te bevrijden, net voorbijzien van God (2 Kon. 18:16) Want alzo zegt de Heere HEERE, de Heilige Israël's, terwijl Hij uwe bevrijding van het Assyrische juk, waaronder gij onder Achaz zijt gekomen, voor heeft: Door wederkering en rust, door den rechten tijd en het goede uur af te wachten, in plaats van allerlei middelen en wegen van eigen verstand te zoeken, zoudt gijlieden behouden worden, in stilheid, in het onthouden van alle eigen onrustig drijven, en in vertrouwen, door met vertrouwen te zien op het werken van uwen God, zou tegenover de Assyrische macht, die zo onverwinnelijk schijnt, uwe sterkte zijn 1) (Ps. 37:7; 62:2); doch gij hebt niet gewild 2) op deze door den Heere u aangewezene wegen te gaan.

1) God deed hen, die Hij kende en wist wat hun diende en hunnen welstand zocht, door een goeden raad vermanen, om als nog hun heil te zoeken in de wederkering tot Hem, bij Wie uitkomst in allen nood en dood is. Willen we van alle uitwendige kwalen en rampen ontkomen, en van dezelver vloek bevrijd worden, zo moeten wij tot God wederkeren en in Hem, den Rotssteen des heils, de ware rust en zielsvrede zoeken. Hij is het, die rust en vrede van buiten en van binnen geven kan en wil.

De Heere God laat hier aan Juda zeggen, dat redding en verlossing alleen mogelijk zou zijn geweest in het terugkeren van den weg, waarop men zelf trachtte van het juk van Assyrië verlost te worden, en tot den weg, waarop men het alleen van Hem verwachtte. Hun sterkte zou alleen gezocht moeten worden in het vertrouwen op hun Verbonds-God. Juda had God moeten laten werken, en wachten op de leidingen van den God huns heils.

2) Met deze woorden en die van het volgende vers, wijst de Heere God op hun onwil om in Zijne wegen te wandelen, om hun heil en sterkte te zoeken in het vertrouwen op Hem. Zij willen het verwachten van eigen kracht en van hun eigen wijsheid, van de paarden en van de wagens.

16. En gij zegt: Neen, dat gaat ons veel te langzaam, maar op paarden zullen wij vlieden, dat wij zo spoedig mogelijk de Assyrische opperheerschappij ontkomen; daarom zult gij vlieden, de Heere zal vervullen wat gij begeert, maar in geheel anderen zin dan gij het bedoelt (Deut. 28:25), en: Op snelle paarden, zo zegt gij, zullen wij rijden, zodat wij als in een ogenblik tot vrijheid komen; daarom, zegt de Heere: zullen, terwijl u geworden zal, wat gij eist, maar in geheel tegenovergestelden zin, uwe vervolgers ook snel zijn (Deut. 32:30. 2 Kon. 25:4 vv.

17. Het zal zijn, gelijk u reeds in de wet (Lev. 26:36 vv.) is verkondigd: Een duizendtal van u zal vlieden van het schelden, op de bedreigingen van een enige, van het schelden van vijf zult gij allen vlieden, a) totdat gij overgelaten wordt, tot een klein overblijfsel zijt geworden, gelijk een enkelen mast of een pijnboom op den top van enen berg, en als ene banier op enen heuvel 1) dien men van al de overige bomen heeft beroofd (Hoofdstuk 11:10)

a) Jes. 17:6; 24:6, 13.

1) Israël’s overblijfsel wordt vergeleken bij een enkelen mast- of pijnboom, die overgebleven is van al de bomen, die op den berg groeiden, en bij een enkele banier, die daar nog eenzaam op den heuvel staat. Zo zou Juda’s volk het ondervinden, wat het zegt vlees tot zijn arm stellen en den vloek dragen, gesteld op het vertrouwen op den mens.

18. En daarom, omdat Hij eerst dit met u te doen heeft, om uws ongeloofs wil u tot een klein overblijfsel wil laten versmelten, zal de HEERE wachten, opdat Hij u genadig zij a), zal Hij uitstellen Zijne goedertierenheid te betonen, hetgeen Hij zeker eens doen zal, maar eerst dan doen, wanneer ene kern van gelovigen is afgezonderd; en daarom zal Hij verhoogd worden, als de rechtvaardige en heilige God, opdat Hij Zich over ulieden ontferme, nadat Hij eerst een langen tijd Zijne genadige tegenwoordigheid u heeft onttrokken, omdat gij niet wilde stil zijn en wachten (vs. 15); Hij zal Zich in de straffen over u verheerlijken, want de HEERE is een God des gerichts 1), die overal naar recht en gerechtigheid handelt 2). Welgelukzalig zijn die allen, die gelovig Hem verwachten, totdat Hij genadig zij. Zij zullen een des te heerlijker tijd aanschouwen na het voorafgaand gericht, en te midden daarvan niet zonder vertroostingen zijn.

a) Ps. 2:12; 34:9. Spr. 16:20. Jer. 17:7.

1) God stelt de verhoring der gebeden dikwijls uit. De Heilige Schrift geeft ons hiervan verscheidene voorbeelden. Jakob verkreeg den zegen des Engels niet voordat de dageraad aanbrak, hij moest er den gehelen nacht om worstelen. De arme vrouw van Syro-Fenicië kreeg gedurende langen tijd geen antwoord. Paulus bad den Heere driemaal, dat "de doorn in het vlees" van hem mocht weggenomen worden, en hij kreeg de verzekering niet, dat hij er van verlost zou worden, maar in plaats daarvan de belofte, dat Gods genade hem genoeg zou

zijn. Wanneer gij aan de deur der genade hebt aangeklopt, en geen antwoord hebt gekregen, zal ik u zeggen, waarom de machtige Schepper de deur niet heeft geopend om u binnen te laten. Onze Vader heeft Zijne bijzondere redenen om ons aldus te laten wachten. Soms is het om Zijne macht en heerschappij te tonen, opdat de mensen mogen weten, dat Jehova het recht heeft om te geven of terug te houden. Maar meer nog gebeurt het, dat het uitstel voor ons nut is. Gij moet misschien wachten, opdat uwe wensen vuriger mogen worden. God weet dat het uitstel het verlangen vermeerdert, en dat indien Hij u laat wachten, gij uwe behoeften klaarder zult zien en ernstiger zult zoeken, en dat gij den zegen des te meer op prijs zult stellen, naarmate hij langer is uitgebleven. Ook is er misschien iets verkeerds in u, dat verwijderd moet worden, eer de vreugde des Heren gegeven zal worden. Misschien zijn uwe beschouwingen over het Evangelie onklaar, of misschien vertrouwt gij enigszins op uzelf, in plaats van uw vertrouwen geheel en eenvoudig op den Heere Jezus te vestigen. Of misschien laat God u enigen tijd wachten, om den rijkdom Zijner Genade ten laatste des te voller in u ten toon te spreiden. Uwe gebeden worden allen in den hemel bewaard, en zo zij niet terstond verhoord worden, zo worden zij toch zeker niet vergeten, maar na korten tijd zullen zij tot uwe vreugd en bevrediging beantwoord worden. Laat de wanhoop u niet stilzwijgend maken, maar volhard getrouwelijk in ernstige smekingen.

Voor het ontsloten oor lag in deze woorden reeds de aankondiging der erbarmen. Des Heren strafoefening had niet ten doel, Juda te vernietigen, maar te behouden. De Heere stelt de erbarmen uit en laat op het weer genade bewijzen wachten, totdat er weer een wachten op den Heere komt.

2) De uitkomst heeft deze voorzegging allerduidelijkst bevestigd. De hulp van Egypte heeft geen nut gedaan, noch aan Efraïm (2 Kon. 17:4) noch naderhand aan Juda (Jer. 37:5-7). Het eerste koninkrijk is door de Assyriërs, en het andere door de Chaldeeën ten onder gebracht (2 Kon. 17. 2 Kron. 36). De oorzaak was gelegen in het verlaten van den Heere en om die reden heeft Hij uitgesteld om genade te bewijzen, aan Juda zeventig jaren, en aan ‘t grootste deel van Israël tot op dezen dag, Dan, met dit alles is er verwachting van genade tegen het laatste der dagen.

19. Want het volk zal weer in Zion wonen, de stad die een geheel anderen grond van bestaan heeft dan de wereldstad, die tot eeuwige verwoesting zal worden (Hoofdstuk 13:19 vv. 25:2); het zal, wanneer de tijd Zijner straffen ten einde is, weer te Jeruzalem wonen, de stad, die de Heere Zich heeft verkoren en waar Hij Zijnen naam heeft gesteld (2 Kon 21:7). Gij zult ganselijk niet wenen, zo als het volk doen zal (Ps. 137:1 vv.), gij gelovigen, want de dag der verlossing komt; gewis zal Hij u genadig zich, op de stem uws geroeps; zo haast Hij die horen zal, die smekende roepstem uit een tot Hem bekeerd hart, zal Hij u antwoorden, zodat horen en verhoren op ‘t zelfde tijdstip zullen zijn (Hoofdstuk 65:24).

20. De Heere zal ulieden wel brood der benauwdheid en wateren der verdrukking geven, 1) maar uwe leraars, de profeten, die Hij u geven zal, zullen niet meer als met vleugelen weg vlieden, 2) zo als in het gehele tijdvak sedert de ontmoeting met Achaz (Hoofdstuk 7:3.), tot op het ogenblik in Hoofdstuk 37:2 vv. had plaats gehad; maar uwe ogen zullen onafgebroken

en in vrije openlijke werkzaamheid uwe leraars zien, zodat gij steeds en bij elke moeilijke vraag u tot hen kunt wenden.

1) Brood der benauwdheid en wateren der verdrukking wil zeggen: brood en water in de dagen der benauwdheid en der verdrukking.

De Heere zegt hier, dat er ja nog wel dagen van benauwdheid en ellende zullen komen, gelijk dan ook geschied is, ten tijde der belegering, maar dat Hij Zijn volk niet aan den hongerdood zal overgeven, maar hen van het nodige zal voorzien.

2) In het Hebr. Welojikanneef god morèka. Beter: Uwe leraars zullen niet meer ter zijde geschoven worden, gelijk in de vorige dagen, zodat men niet naar hen wil horen, en naar hun redenen niet wil luisteren. Zij zullen niet meer in het verborgene zich bevinden, zodat zij niet openlijk durven optreden, maar het zal geschieden, dat uwe ogen uwe leraars zullen zien.

21. Uw leraar zal, als een herder achter de kudde, achter u gaan, om steeds een wakend oog op u te hebben, opdat gij den rechten weg niet mist. En uwe oren zullen horen het woord desgenen, die achter u is, zeggende: Dit is de weg, wandelt in dezelve, als gij zoudt afwijken ter rechter- of ter linkerhand. 1) Gij zult dus voor alle afwijkingen van den waren weg naar de ene of andere zijde bewaard blijven (Deut. 5:32; 28:14), terwijl gij thans dergelijke aanwijzingen ook wel verneemt, maar er gene opene oren voor hebt (Hoofdstuk 28:11 vv.).

1) De leraars zouden niet alleen openlijk, maar ook in het bijzonder hun tot vermaners strekken. Zij zouden hen van achteren, terwijl zij op hun gangen letten, toeroepen, wanneer zij van den weg afdwaalden, of nog niet op den rechten weg gekomen waren, dat is den weg des ware levens, een veiligen weg ten leven en ter zaligheid, dezen moet ge ingaan of houden en steeds bewandelen, zo gij behouden wilt worden.

22. En gijlieden zult voor onrein houden (2 Kon. 23:8 vv.), het deksel, het bekleedsel uwer zilveren gesneden beelden, en het overtreksel uwer gouden gegoten beelden; gij zult ze wegwerpen, gelijk een maandstondig kleed en tot elk van dien zeggen: Henen uit! wij willen niet eens het kostbare metaal van u tot enig gebouw behouden, daar wij in ‘t geheel gene vereniging met dien vroegeren afgodendienst, geen overblijfsel daarvan meer in ons dulden (Gen. 35:2, 4).

23. Dan, wanneer elke brug tussen u en de oude zonde is afgebroken, zal Hij u ook alle tijdelijke gaven verlenen, Hij zal uw zaad, waarmee gij het land bezaaid hebt, regen geven, en brood van des lands inkomen, en hetzelve zal vet en smoutig zien; uw vee zal te dien dage, dat gij een op nieuw begenadigd, wedergeboren volk zult zijn, in ene wijde landouwe weiden, 1) waar overvloed van voedsel voor handen is.

24. En de ossen en ezelsveulens, die het land bouwen, gene door ploegen en dorsen, deze tot het dragen van mest en van koren (Deut. 25:4 en Job 1:3), en die ene krachtige spijs nodig hebben, zullen zuiver voeder eten, uit tarwe; gerst, weke erwten en dergelijke bestaande,

hetwelk verschud is met de werpschoffel en met de wan 1), met dezelfde zorgvuldigheid is behandeld als het koren, dat voor de mensen bestemd is.

1) De Joden in Palestina hadden tweeërlei wijze om het koren te zuiveren, de ene door het met den schop tegen den wind in te werpen, die het kaf wegvoerde, de andere met de wan. Het beste en edelste koren werd op beide wijzen en dus twee malen gezuiverd, en van dit beste graan zou zulk een overvloed zijn, dat men het zelfs aan de beesten tot voeder zou geven.

Als Juda met de afgoden zou gebroken hebben, zou de Heere zich weer openbaren als hun God des heils, ook op natuurlijk gebied. Is Hij de Schepper en Onderhouder van al wat ook op natuurlijk terrein bestaat, zodat van Hem is de vroege en de spade regen, waardoor het land vruchtbaar wordt gemaakt: Hij zou dien geven, zodat er brood zou zijn voor den mens en spijze voor het gedierte des velds. De godzaligheid zou ook voor hen blijken te zijn een groot gewin, en niet alleen de beloften des toekomenden, maar ook des tegenwoordigen levens te hebben.

25. En er zullen, terwijl tot hiertoe slechts dalen goed bevochtigd werden, maar de hoogten aan dorheid en droogte waren blootgesteld, op allen hogen berg, ook op de hoogst gelegene, voortdurend door de zon beschenen plaatsen, en op al den verhevenen heuvel beekjes en watervlieten zijn, in den dag der grote slachting, wanneer de torens vallen zullen, van dien tijd af, dat de gerichten Gods over de wereld zullen gaan, en waarin alle hoogten en vastheden zullen neergestort zijn (2 Kor. 10:4 vv.).

26. En het licht der maan zal dan zo helder en licht zijn als het licht der zon heden is, en het licht der zon zal zevenvoudig zijn als het licht van zeven dagen, de glans, die volgens de tegenwoordige orde der dingen tot het geven van dat licht voor de gehele week toereikende is, zal dan op een dag verenigd worden gezien; ten dage als de HEERE de breuk Zijns volks (vs. 13 vv.) zal verbinden, en de wonde, waarmee het geslagen is, genezen.

De toon der profetische taal wordt hier in waarheid aandoenlijk en vaderlijk. De beelden der lichamelijke en geestelijke zegeningen verbinden zich en vloeien in ‘t lieflijkst licht tot ene heerlijke schilderij der Messiaanse tijden ineen. Daar geeft de Heere in rampspoed brood en in angsten water. Doch niet het aardse voedsel is gemeen, maar ‘t hemelsbrood en de levensdrank van heilzaam onderwijs, waarnaar het bekeerde hart verlangt. Nu zullen zij de rechte paden van Gods wegen veilig bewandelen, steeds begeleid door de waarschuwende stemmen van zorgvuldig hen behoedende leraars. Voor de reinheid van dit nieuwe leven treedt hun de glans der bedrieglijke afgoden als onreinheid terug, als afschuwelijk vuilnis, dat zij onverwijld verwierpen. En aan dit frisse zaad des geestes zal ook dat van den grond beantwoorden, dien Zich de Heere verkoren heeft, om er Zijn hemelsen genaderegen op uit te storten. Vruchtbare zaadvelden van ‘t krachtigste voedsel en groenende, ruime dreven breiden zich voor des Zieners oog uit, en zelfs het trouwe gevolg des mensen, de runderen en ezels, die zijn akker bouwen, ziet de alvoedende liefde Gods niet over ‘t hoofd; Hij ontfermt Zich toch over ‘t zuchtende schepsel en verzadigt het met de smakelijkste spijzen. Bronnen van verkwikkend water ontspringen op alle hoogten der nieuwe aarde en van den hemel stroomt

het zevenvoudig versterkte licht der zachte maan in den nacht en der glansrijke zon bij dag! Dat is het heldere schijnsel van Hem, die zegt: "Ik ben het licht der wereld; " dat is het water des levens, dat ontsprongen is uit Hem, die de vermoeiden en belasten tot Zich roept, opdat zij verkwikt worden! Maar vóórdat de nieuwe tijd begint, wanneer de Heere de wonden des volks verbindt, moet eerst de grote slag geleverd zijn en de torens moeten vallen: Gods oordeel moet over de heidenen komen en hun trots gebogen worden.

Voordat het Godsrijk in zijne volle heerlijkheid zal kunnen verschijnen, moet er ene grote verandering plaats grijpen, die zich gelijkelijk over het natuurlijk, maatschappelijk en zedelijk gebied uitstrekken zal (Hoofdstuk 29:17-19; 32:15, 16), en waarin al het onheilige, dat Israël aankleeft, zowel als alles, wat buiten Israël zich tegen den wil van Jehova verzet, verwijderd, ja geheel vernietigd zal worden, terwijl daardoor dan ook aan den anderen kant het heilige, dat wat met den wil van Jehova overeenkomt, wat zich aan Hem onderwerpt en aan Zijn heilig Wezen beantwoordt, van alle ellende en leed, van alle onderdrukking en smaad zal worden verlost. Zij draagt alzo een dubbel karakter: bewaring en verheerlijking van wat goed is, vernietiging van wat tegen den wil van Jehova is gekant (vgl. Hoofdstuk 32:19). Maar schoon hare openbaring tweeledig is, geschiedt zij toch slechts door ene enkele daad. Kon Israël door de overmacht der omliggende volken voor het uitwendige niet tot bloei komen, hun vernietiging en onderwerping is dan ook noodzakelijk de verheerlijking Israël's (vgl. Hoofdstuk 14:25). Dit is insgelijks het geval met den inwendigen toestand. De reden, waarom het Godsrijk nog niet was verschenen en niet kon verschijnen, lag in de zonde, waardoor alles geheel was bezoedeld. Is deze vernietigd dan is ook de heerlijke toestand van het Godsrijk geboren (vgl. Hoofdstuk 1:24-26), daar er dan niets meer is, dat daartegen strijdt. Is deze omkeer van zaken alzo het gevolg ener zifting, hij draagt bepaald het karakter ener vergelding, waarvan in 't algemeen kan gezegd worden, dat daardoor het goede den rechtvaardige, den goddeloze daarentegen het kwade ten deel vallen zal.

In vs. 25 en 26 werpt de Profeet weer een blik op de toekomst, als alle geestelijke Assurs zullen vernietigd zijn. De val van Assur wordt hem ook hier weer de val van de wereldmacht, volkomen en volledig, en de verlossing van Juda en Jeruzalem hem beeld van de eeuwige verlossing van Gods volk.

Dan zullen tot in eeuwigheid de beekjes der rivier de stad Gods verblijden, dan zal het licht, wat anders over zeven dagen verdeeld is, tot op één dag, den dag der eeuwigheid, samengetrokken worden, en het zal eeuwig licht, eeuwig klaarheid en helderheid zijn; de natuur zal de Kerk Gods dienen.

27. Maar wat is er omtrent dien tijd van den groten slag. (vs. 25), die tevens de tijd zal zijn, wanneer de Heere de breuk Zijn volks verbindt (vs. 26)? Ziet, de naam des HEREN, 1) Hij zelf in de openbaring Zijner heerlijkheid als Rechter, komt van verre, want tot hiertoe had Hij Zich werkelijk verre gehouden en Zijne tegenstanders vrij laten geworden. Zijn toorn brandt als een geweldig opvlammend vuur, en de last is zwaar, 2) zodat dikke rookzuilen, die ontzettende dingen verkondigen, zich boven het vuur verbreiden; Zijne lippen als die van een in toorn ontstoken reus zijn vol gramschap, vol toornschuim, daar zij beven en met schuim

bedekt zijn, en zijne tong is als een verterend vuur, daar zijne woorden machtig genoeg zijn om te verdelgen ook zonder enig middel (Hoofdstuk 11:4).

1) Er staat hier niet, de Heere komt, maar de Naam des Heren komt. Naam is ook hier de openbaring van zijn wezen en wel in Zijne rechtvaardige en straffende werkzaamheid.

2) In het Hebr. Wekobeed masaäh. Beter: en met zware verheffing, nl. zodat het vuur van Gods toorn en gramschap niet zwak brandt, maar hevig, zodat de rook er van opgaat en tot op verren afstand kan worden gezien.

28. En zijn adem is als ene overlopende beek, die als zij eens zich heeft uitgestort alles onder water zettende, bij hen, over wie zij is uitgestort, tot aan den hals toe raakt (Hoofdstuk 8:8), en alle ontkomen onmogelijk maakt. Alzo doet de Heere, om de Heidenen te schudden met ene schudding der ijdelheid, 1) des verderfs, en alzo al hun plannen te verijdelen. Bij de zifting blijven zij niet goed als koren achter, maar worden der vernietiging ten prooi, en als een misleidende toom in de kinnebakken der volken: de Heere zal met hen doen, even als men met paarden en muilezels (Ps. 32:9) handelt, die men toom en gebit aandoet, zodat zij Zijne macht niet kunnen ontvlieden, maar in het verderf moeten storten, dat Hij hun heeft bereid.

1) In het Hebr. Lahanafah gojim benafath schaw. Beter: om de volken te wannen in een wan der ijdelheid, d. i. zo te wannen, dat al wat geen koren is maar stof voor immer wegvalt.

29. Er zal, wanneer alzo onder de gerichten over de heidenen uwe laatste en volkomen verlossing begint volvoerd te worden (Luk. 21:28), een lofzang 1) bij ulieden zijn, gelijk in den nacht, wanneer het feest geheiligd wordt, even als het pleegt te geschieden in den nacht van 14-15 Nisan, die het pascha voorafgaat, wanneer men lofzangen aanheft (MATTHEUS. 26:30), en zo als het vroeger geschied is in den nacht, toen de Heere uitging, om alle eerstgeborenen in Egypte te slaan, en de kinderen Israël's bij het paasmaal vrolijk waren (Exod. 12:28 v.). En er zal bij u zijn blijdschap des harten, gelijk van enen, die met pijpen wandelt, die onder het fluitspel, die het gezang begeleidt (Ps. 42:5), in geordenden optocht tot een der drie hoge feesten opgaat, om te komen tot den berg des HEREN, tot den Rotssteen van Israël, bij wie elk jaar driemalen alle mannen van Israël zich moeten bevinden, (Exod. 23:17).

1) Wij zien hier nu ook welk een innige blijdschap dit aan des Heren volk zou veroorzaken. De val der Assyriërs zou een zegevering, een gejuich van overwinning voor de Jeruzalemmers zijn. Er zou een lofzang bij hen zijn, gelijk bij degenen, die het Nachtfeest heiligden in het huis des Heren, om den lof te zingen van Hem, die lofliederen in den mond der zijnen legt, in den duisterste der nachten, zowel der natuur als der tegenheden. En dus zou hun gezang geen ijdel vrolijk lied, maar een deftige Psalm zijn tot ere van God, op een godsdienstigen trant opgeheven, om Hem te danken voor de bewezen wonderbare verlossing.

30. En de HEERE zal intussen daar buiten zonder uwe medewerking, terwijl gij u op zulk enen vreugdeweg tot de heilige heerlijke hoogte bevindt, Zijne heerlijke, majestueuze stem doen horen in het geraas van den donder (Ps. 18:14; 29:3 v.), en alle verdervende machten

van een onweder zich laten ontlasten, en de nederlating Zijns arms op het voorwerp Zijner kastijding doen zien, met grimmigheid van toorn, en ene vlam van verterend vuur, stralen, wolkbreuk en enen vloed en hagelstenen (Hoofdstuk 29:6).

31. Want, om hier in ‘t bijzonder te denken aan die macht, waarmee de eerstvolgende tijd te doen heeft, door de stem des HEREN zal Assur te morzel geslagen worden, wanneer de Heere zich zal openbaren die met de roede sloeg of slaat. (Hoofdstuk 37:36 v.).

32. En alwaar die gegrondveste staf doorgegaan zal zijn, (op welken de HEERE die zal hebben doen rusten), daar zal men met trommelen en harpen zijn, 1) want met bewegende bestrijdingen zal Hij tegen hen strijden, alleen door het bewegen Zijner hand zal Hij in een ogenblik duizenden doen vallen.

1) Beter: En het zal geschieden, dat iedere slag van dien voorbeschikten staf, welke de Heere op hem zal doen vallen, met pauk- en citherspel gepaard zal gaan, en Hij zal tegen hen strijden, als met een hevigen strijd. Die staf is hier en in het vorige vers niet Assur, maar de staf, de roede Gods, en als de Heere God, op bijzondere wijze tegen Assur Zich opmaakt, zal als het ware iedere tuchtiging door Juda begroet worden met vreugdegeschal, met pauk- en citherspel. Geheel alleen zal de Heere God Assurs koning vernietigen, en Zijn volk overvloedige stof geven om zich te verheugen.

33. Want Tofeth 1), de plaats der gruwelijke offeranden (2 Kon. 23:10), is van gisteren, niet eerst heden, maar reeds lang in den raad Gods bereid, die plaats, waar de lijken der verslagenen als een gruwel verbrand zullen worden tot rechtvaardige vergelding daarvoor, dat door Assyrië’s invloed de Moloch-dienst het eerst in Juda ingang heeft gevonden (2 Kon. 16:3). Ja hij is ook voor den koning bereid, die met zijn rijk den volkomen ondergang is overgegeven (2 Kon. 19:37). Hij heeft hem diep en wijd gemaakt, om zeer vele offers-185. 000 man, (2 Kon. 19:35) in zich op te nemen, hij is wijd genoeg ter verbranding, het vuur en hout van zijnen brandstapel, waarop zij moeten verbranden, is veel. De adem des HEREN zal hem aansteken als enen zwavelstroom (Gen. 19:24 vgl. Jes. 10:16), de Heere zelf zal van Zijnen hemel af het verdelgingswerk verrichten.

1) In het dal Hinnom was ene plaats, Tofeth genaamd, waar de offers aan Moloch gedaan werden, welke mensenoffers waren. Men maakte ene groeve in de aarde, vulde die met hout en brandstof op, en ontstak ze dan. Zo zou God de Assyriërs, voornamelijk door vuur, verteren. Hun Tofeth van reeds bereid, de groeve gemaakt, de brandstapel opgericht, hij behoefde slechts ontstoken te worden; dat zou Jehova’s adem, een zwavelstroom gelijk, verrichten! Onbegrijpelijk schoon en stout is dit beeld uitgevoerd. Jehova eist Zich een wraakoffer uit de vijanden Zijns volks en doet ze omkomen, gelijk voormaals de mensenoffers, den afschuwelijken Moloch gewijd.

De levendige voorstelling van onzen profeet beweegt zich in machtig aangrijpende tegenstellingen. Hier het vreselijk slaggewoel, waarin Jehova Zebaoth tegen de heidenen strijdt, en daar de lieflijke plaatsen van rustigen vrede, die van de harmonieën der overwinning weergalmen, zodra de lang bestemde straf der tuchtiging haar slechts aanroert;

hier het verzoende Jeruzalem, in dankliederen stil en blijde, daar de vlammende houtmijt des gerichts door Gods adem, als een zwavelstroom ontstoken, zelfs voor den koning des weerbarstigen heidenvolks opgericht.

HOOFDSTUK 31.

NIETIGHEID DER EGYPTISCHE HULP, GODDELIJKE OVERWINNING OP DE ASSYRIËRS.

IV. Vs. 1-9. De profeet komt weer op het verbond met Egypte terug, hetwelk door zijn waarschuwen niet kon verhinderd worden, maar in tegendeel in vollen gang is. Wat hij in het voor ons liggende Hoofdstuk schrijft is naar 't uiterlijk voorkomen met den inhoud van het vorige Hoofdstuk zeer gelijksoortig. Terwijl hij steeds de zaak opnieuw behandelt, verkrijgt hij steeds weer nieuwe gezichtspunten. Heeft hij in Hoofdstuk 30:1-5 aangetoond, want het einde is van het vertrouwen, dat men op schepselen, met terzijdestelling des Heren stelt, dat het te schande wordt, zo stelt hij in Hoofdstuk 31:1-2 voor, wat het gevolg is, wanneer de Heere wordt voorbijgezien: Hij weet te maken dat alles wat men onderneemt, mislukt, dat niets dan onheil volgt, en alles nauwkeurig geschiedt, zo als hij het te voren heeft gezegd. Had dan verder de afdeling, die van Hoofdstuk 30:6 vv. volgt, het ongerijmde van het vertrouwen op schepselen tot voorwerp der verdere verhandeling, zo wordt in Hoofdstuk 31:4-9 de gedachte nader uiteengezet, hoe de Heere Zich zelven, ja Zich alleen en zonder alle tussenkomst van schepselen de hulp heeft voorbehouden, welke die van Juda bij Egypte zoeken, en deze hulp zal ene evenzo majestueus-heerlijke als nadrukkelijk-krachtige zijn.

1. Wee degenen, die in Egypte om hulp aftrekken, 1) en steunen a) op paarden, die zij van daar zullen verkrijgen, en vertrouwen op strijdwagens, omdat er vele zijn, en op ruiters (Exod. 14:7), omdat die zeer machtig zijn, en zien niet, gelijk zij toch moesten doen, en zo dikwijls vermaand en geboden zijn te doen, op den Heilige Israël's, en zoeken den HEERE niet, die toch wel in staat was hen zonder alle menselijke middelen te helpen.

a) Ps. 20:8. Jer. 17:5.

1) De zonde hier bestraft, is het afgodisch vleien, aan de Egyptenaren bewezen, alsof men dan eerst gelukkig zou zijn, indien men deze tot zijn vrienden en bondgenoten had. Een volk, hetwelk zelf in afgoderij als verdronken lag, een land bewonende, hetwelk de moeder en zoogster mocht heten van de snoodste bijgelovigheden en duivelsdiensten: en bij dit tolk troost en hulp te zoeken, was zo veel als te erkennen, dat het meer invloed op den hemel moest hebben, dan enig Jood ooit verwachten kon, tenzij hij meende, dat het lot in des mensen hand stond, en deze zelfs als tegen den hemel kon strijden.

Nog weer spreekt en profeteert de Profeet tegen het hulp zoeken bij Egypte. Hij weet dat dit met den vloek Gods moet worden getroffen, dewijl Juda daardoor zijn eigenaardige positie in het midden der wereld als theocratisch volk liet varen.

2. Gij Israëlieten meent, dat gij alzo wijselijk handelt. Nochtans is Hij, die alles bestuurt, ook wijs, 1) en Hij doet het kwaad komen, en trekt Zijne woorden niet terug, die Hij door Zijne profeten heeft laten spreken; maar Hij zal Zich opmaken tegen het huis der boosdoeners, tegen het huis van Jakob, dat tot een huis van booswichten is geworden (Hoofdstuk 1:4), en

tegen de hulp dergenen, die ongerechtigheid werken, zodat die bijstand, van Egypte verwacht, geheel zal verijdeld worden.

1) Dit is heilig-ironisch gezegd. Juda's vorsten meenden wijs te zijn, door naar Egypte om hulp te vragen, maar de Heere God is wijs in geheel enigen zin, en zo wijs dat Hij niet alleen Zijn vloek uitspreekt over zulk een handeling, maar ook dien vloek niet terug neemt. De Wijsheid Gods blijkt enkel Wijsheid te zijn, de wijsheid des mensen enkel dwaasheid.

3. Want de Egyptenaars zijn mensen en geen God, zij zijn zwakke stervelingen, en dus onmachtig om u te beschermen tegenover of zonder den Heere, en hun paarden zijn vlees en geen geest 1) in sterkte en vaardigheid, hoe zou men dan, daarop zijn vertrouwen mogen stellen; en de HEERE zal Zijne hand uitstrekken, dat de helper struikelen zal, en die geholpen wordt zal neervallen, en zij zullen al te zamen te niet komen, zowel Juda als Egypte.

1) "Geen geest" d. i. in kracht niet te vergelijken bij geesten of engelen, die onsterfelijk en onzichtbaar zijn voor vleselijke ogen en van welke één meer kan uitrichten dan vele tienduizenden mensen of paarden. Hoe vele duizenden heeft één Engel haastig geveld in het leger van Assyrië (Hoofdstuk 37:36)? En hoe groot ene menigte heeft de engel des verderfs in één ogenblik van kant gemaakt in Egypte (Exod. 12:29, 30).

Juda's groten vertrouwen op Egyptes paarden en wagens, maar de Profeet wijst hen er op, dat zij geen geest zijn maar vlees, d. w. z. dat het slechts stoffelijke middelen zijn, nietige hulpmiddelen, die door des ASSYRIËRS heir eer getroffen en verslagen zullen worden.

Zal Juda geholpen worden dan moet het geestelijke d. i. Goddelijke hulp hebben, de hulp van Hem, die op allerlei wijze voor Zijn volk in de bres kan treden, niet met vleselijke maar met geestelijke d. i. met geheel enige goddelijke wapenen.

En zoals het vervolg van dit vers aanduidt, wat baat alle vleselijke hulp, indien toch de Heere God maar even Zijn hand uitstrekt dan vallen helpers en geholpenen.

4. Dat het alzo zal geschieden, weet ik zeker, want alzo heeft de HEERE tot mij gezegd: Gelijk als een leeuw en een jonge leeuw of leeuwin over zijnen door brult, wanneer schoon ene volle menigte der herders samengeroepen wordt tegen hem, om hen den door te ontnemen, verschrikt hij toch voor hun stem niet, en vernedert zich niet van wege hun veelheid; 1) alzo zal de HEERE der heirscharen zonder zich enigszins te bekommeren om Egypte, of om het geschreeuw naar Egypte's hulp, nederdalen om te strijden voor den berg Zions en voor haren heuvel, om dien tegen de aanrukkende ASSYRIËRS te verdedigden, want de berg, Zion is Zijn door, Zijn erfdeel.

1) In het Hebr. mehamonah lo jaänè. De Staten-Overzetters vertalen door: en vernedert zich niet van wege hun veelheid. Beter is: en verschrikt niet van wege hun alarm. Want wel kan het eerste woord betekenen, veelheid, maar de eerste betekenis is, geraas, alarm. Een leeuw of leeuwin, die op buit loert, tracht men te verjagen door alarm te maken, maar hij verschrikt er niet van, hij gaat er niet door op den loop. Alzo, zegt de Profeet zullen Juda's goddeloze

verbondsbrekers en Egypte's helpers den Heere niet ontkomen, als Hij nederdaalt om te strijden voor stad en tempel. Eerst zullen deze omkomen, en dan zal de Heere zich een verlosser van Zijn volk betonen.

Jeruzalem zal verlost worden, maar de on-theokratische hofpartij zal beschaamd uitkomen.

5. a) Gelijk vliegende vogelen hun jongen beschermen, alzo zal de HEERE der heirscharen Jeruzalem beschutten, beschuttende zal Hij haar ook verlossen. doorgaande om de vijanden te vernielen, zal Hij haar ook uithelpen (vgl. Hoofdstuk 37.)

a) Deut. 32:11.

Hoe effectvol is de tegenstelling der beide gelijkenissen, onder welke de profeet de bescherming des Heren als ene betrouwbare voorstelt! Eerst de sterke leeuw, het beeld van een onverschrokken krijgsheld; vervolgens de vreesachtige vogel, een beeld der tederste bewaring: zo sterk, moedig en onverschrokken (vs. 4), zo teder, zo moederlijk zorgend, zich zelve voor haar stellende ter bescherming. (vs. 5).

Gelijk een leeuw zal de Heere komen strijden voor Zion, en hij zal ze, de Assyriërs, zo gemakkelijk, vernielen als een leeuw een lam verscheurt. Zeker, zij die zulk een Beschermer hebben, behoeven niet om hulp naar Egypte te geen. De leeuw uit Juda's stam zal verschijnen tot verdediging Zijner kerk. God zal aan Jeruzalems vrienden Zich openbaren met de tederheid van een vogel over zijne jongen. God was gereed Jeruzalem te vergaderen, gelijk ene hen hare kiekens vergadert onder hare vleugelen (MATTHEUS. 23:37); maar zij die op de Egyptenaren vertrouwden, wilden niet. Gelijk vogelen vliegende naar hun nesten, wanneer zij die zien aangevallen en die de vleugelen uitspreiden over hun jongen, om die te beschermen, met zulk ene liefde en trouw zal de Heere Jeruzalem beschermen.

6. Bekeert u dan tot Hem uit eerbied voor dezen sterken leeuw en uit wederliefde tot dezen trouwen vogel, van welken de kinderen Israël's diep afgeweken zijn, opdat gij u ene grote beschaming bewaart, en nu den Heere de ere aandoet, die Zijnen naam toekomt.

7. Want te dien dage, wanneer het uur der vergelding komt, zullen zij verwerpen een ieder zijne zilveren afgoden en zijne gouden afgoden, welke u uwe handen tot zonde gemaakt hadden; omdat gij bemerkt hebt, dat zij u niet baten, zullen zij tot een zwaren onverdragelijken last worden (Hoofdstuk 2:20; 27:9; 30:22

8. En Assur zal vallen door het zwaard, niet eens mans, en het zwaard niet eens mensen, zal hem verteren; en hij zal voor het zwaard vlieden (Hoofdstuk 37:36), en zijne jongelingen zullen versmelten 2), zullen verslagen worden.

1) Het woord lamas, hier gebruikt, wordt door sommigen (Luther, Umbreit) met Hieronymus in de Vulgata vertaald: "zijne jongelingen zullen schatplichtig zijn, " omdat mas meest zo gebruikt is (Gen. 49:15. Deut. 20:11. Joz. 16:10; 17:13. Klaagt 1:1 1). Om deze vertaling goed te maken zeggen enigen, dat een deel der ASSYRIËRS nagejaagd en gegrepen zijde, tot

gevangenen zijn gemaakt. Liever vertalen wij: "zijne jongelingen zullen versmelten, " deze toch is de eigenlijke betekenis van het wortelwoord, en de bedoeling van een ander daarvan afgeleid woord. (Ps. 48:6). Dus is de zin, "hun menigte zal versmelten" (Joz. 2:11; 5:1; 7:5 en zij zullen bezwijken van vrees (Hoofdstuk 10:18).

9. En a) hij, de koning Sanherib, zal van vreze doorgaan naar zijnen rotssteen 1) naar de vestingen van zijn land, en zijne vorsten zullen in hun blinde vrees reeds voor de banier 2), voor een standaard verschrikken (Hoofdstuk 37:37), spreekt de HEERE, die te Zion vuur, een altijd brandend vuur of het brandofferaltaar, en te Jeruzalem enen oven, ene haardstede heeft, en daar dus de eigenlijke huisheer is.

a) 2 Kon. 19:36, 37.

1) Sanherib zou in alle haast van Jeruzalem vlieden naar zijne sterke stad Ninevé (Hoofdstuk 37:36). Men kan echter de woorden volgens den grondtekst even goed overzetten: zijn rotssteen d. i. zijne sterkte, de kamprechter van zijn leger, waarop hij zich verliet, zal doorgaan, haastig vlieden van Jeruzalem met vreze, opdat het zwaard van den Engel des verderfs hem niet achterhale.

Terecht merkt Poole aan, dat men evengoed kan vertalen en o. i. is het beter: Zijn rotssteen, van wege de vrees zal hij doorgaan. Dit is de letterlijke vertaling. Met rotssteen is dan Sanherib zelf bedoeld. Hij is de machtige beschermer van Assyrië, maar gelijk het machtige leger zal vallen door de krachtige hand Gods, zo zal ook zijn koning vluchten en er van doorgaan uit vreze.

2) Volgens de verklaring van Mariana en Diodati is dit, indien zij slechts van verre ene banier zagen, zouden zij menen de ganse Joodse natie op den hals te hebben en beven op de ingebeelde nadering van hun zegevierende vijanden. Maar Gataker meent, dat de profeet het oog heeft op Gods standaard of banier, welke als ‘t ware opgestoken werd tot een teken voor Zijn onzichtbaar heirleger, om aan te vallen op de ASSYRIËRS.

Door wonderbaar ingrijpen zal de Heere Zich betonen de huisheer te Jeruzalem te zijn; dit is ene versterking van vs. 4 en 5. Hij had toch Zijn volk kunnen beschermen zonder juist zulk ene ontzettende nederlaag den vijand toe te schikken.

Want Hij is de God, die een vuur heeft in Zion en een woning te Jeruzalem heeft, d. i. die Zelf deze woning als een geheiligde woning voor Zich heeft uitgekozen en er Zich door geen aardse macht van zal laten ontzetten, zolang Hij er heeft, die Zijne altaren beroken, Zijnen tempel bewaren.

HOOFDSTUK 32.

BESTENDIGE GELUKZALIGHEID VAN HET RIJK VAN CHRISTUS.

V. Vs. 1-20. Wanneer de macht der wereld, die thans hare type heeft in Assur, gevallen is, begint voor het volk Gods, dat uit de oordelen van den laatsten tijd is gered, en door deze is gezift en gelouterd, een geheel nieuwe tijd, een toestand van vernieuwing in recht en gerechtigheid en een staat van ongestoorde veiligheid en van het zaligst genot des vredes. Ten opzichte dezer vernieuwing (vs. 1-8) neemt de profeet zijn uitgangspunt van den koning en diens vorsten. Voor zijn oog verheft zich een staatsgebouw, door recht en gerechtigheid gedragen, aan hoofd en leden volmaakt. Hij ziet de tijden der volmaking, wanneer de macht der waarheid tot een hoog aanzien in alle omstandigheden van het openbaar leven is doorgedrongen. Ten opzichte van den toestand van gerustheid en zorgeloosheid (vs. 9-20) wendt hij zich daarentegen eerst tot de zorgeloze lichtzinnigheid der vrouwen in dezen tegenwoordigen tijd, verkondigt haar, hoe in korten tijd haar weelderig leven voor nood en weeklacht zal wijken, hij gaat daarna eerst over tot den tijd, waarin de Geest uit de hoogte Zich zal uitstorten over Gods volk en daaraan ene volheid van gaven zal aanbrengen, terwijl dan in de plaats der valse, vleselijke rust ene van God gewerkte en door geen gevaar bedreigde rust kan treden.

1. Ziet, in dien tijd, die tot den verderen tijd van Hizkia's regering, welke op Sanheribs nederlaag volgt (Hoofdstuk 38:1, .) vv. 39:8), staat, als het lichaam tot de schaduw (Kol. 2:17), zal het geschieden, dat een a) koning in het rijk van Juda zal regeren in gerechtigheid; hij zal het land redden uit dien toestand van verval, waarin het door ene godverloochenende politiek en door verwaarlozing van het recht is geraakt (Hoofdstuk 1:21-23), en de vorsten zullen heersen naar recht, 1) opdat Jeruzalem ene stad der gerechtigheid worde genoemd (Hoofdstuk 1:26).

a) Ps. 45:7. Zach. 9:9.

1) Ongetwijfeld hebben de mindere Overheden ten tijde van koning Hizkia, zich op zijn voorgang of om hem te believen, met alle getrouwheid van hun plicht gekweten. Ook schijnen de gezegden hier vooralsmede zeer wel op den koning Hizkia en zijne regering te passen, maar slaan allerbest op het Rijk van den Messias.

2. Zulk ene rechtvaardige regering zal het volk zegen aanbrengen. En die man zal zijn als ene verberging tegen den wind, en ene schuilplaats tegen den vloed, omdat juist deze koning met zijne vorsten ene zekere schuilplaats is; (Hoofdstuk 4:6; 25:4) ja, de koning en diens vorsten zijn voor al hun onderdanen als waterbeken in ene dorre plaats, welke daaraan alle levenskrachten schenken (Ps. 1:3), als de schaduw van enen zwaren rotssteen in een dorstig land, 1) welke daaraan allerlei verkwikking en lafenis geeft.

2) Men mag hen houden en prijzen, als de aanmoedigers en bevorderaars van alles wat recht, rein, lieflijk en lofwaardig is. Zij zijn als verkwikkende en verfrissende waterstromen voor een dor, droog en dorstig land, hetwelk door hen verkwikt, verlevendigd, vruchtbaar en rijk

gemaakt wordt. Zij zijn als een lichaam en ziel veraangenamende schaduw van een groten rotssteen, waaronder de vermoeide zijn matte leden uitrusten, en zich voor de verschroeiende hitte der brandende zon bewaren kan.

3. En de a) ogen dergenen die zien, die geroepen zijn de waarheid te kennen en van die waarheid te getuigen, zullen niet meer (Hoofdstuk 29:10 vv.) terugzien, 1) zullen zich niet meer door bedrieglijken schijn laten verblinden, en de oren dergenen, die horen, der toehoorders zullen opmerken, zodat het geheel anders zal zijn, dan nu de ban der verharding op het volk ligt (Hoofdstuk 6:9 vv.).

a) Jes. 29:18; 30:21.

1) Beter: gesloten zijn, als met lijm besmeerd. Gelijk in het tweede gedeelte van oren gesproken wordt, die zouden horen, dus niet meer niet horen, zo wordt hier gesproken van ogen, die niet meer gesloten maar open zullen zijn.

Het is de dageraad der Nieuwe bedeling, waarop de Profeet hen als in de verre toekomst het oog richt. Want ja, wel wordt hier van Hizkia's dagen na Sanheribs nederlaag gesproken, maar het heden is den profeet beeld van de toekomst. Alles wat dus ook tot vs. 8 gezegd wordt, bekomt zijn aanvankelijke vervulling in den dag der N. Bedeling en geheel volkomen als der tijden tijd is vervuld.

4. En het harte der onbedachtzamen, van hen, die in hunnen tegenwoordigen toestand van geestelijke verwarring onbekwaam zijn tot overleggen en zonder raad, zal de wetenschap verstaan, zal de gave der onderscheiding bezitten, om de dingen in hun waren aard, en in alle omstandigheden wat waarlijk goed is, te erkennen, en de tong der stamelenden, de tong van hen, die in de bedwelming van hun bedrogene zinnen niets dan verkeerde en dwaze dingen spraken (Hoofdstuk 28:7 vv.), zal vaardig zijn om in doorlopende voordracht bescheidenlijk, niet slechts duidelijk, maar ook juist en schoon, te spreken. 1)

1) Er zal een wonderbare verandering in hen te weeg gebracht worden, die door God Zelf in zijnen wijsheid onderwezen worden en geleid. Hun verstand zal opgehelderd worden en zij zullen bekwaam worden, om verschillende dingen te onderscheiden en een goede keuze tussen de zelf te maken. De gedachteloze en onbedachtzame, zullen nu van hun overijling en onbezonnenheid genezen worden, want Gods Geest zal hun verstanden openen.

5. De dwaas (Ps. 14:1) zal niet meer, gelijk heden, nu er zo groot verschil bestaat tussen hetgeen de mens in waarheid is en waarvoor hij wordt gehouden, genoemd worden milddadig, 1) en de gierige zal niet meer mild geheten worden, de zaken zullen bij den rechten naam worden genoemd.

1) Eigenlijk: een edele. Tot nu gold alleen de adel door geboorte en de geldadel. Deze waren in hoog aanzien, maar nu zou deze adel moeten plaats maken voor den adel van verstand en hart. Zo ook zou de gierige d. w. z. de arglistige niet meer mild, eigenlijk voornaam, geheten

worden, dewijl niet meer het onrecht den toon zou aangeven, maar het recht zou zegenvieren en de gerechtigheid zou worden gehandhaafd.

6. Zulk ene tegenspraak kan in dien toekomstigen staat van vernieuwing, waarin het ‘t volk Gods in ieder opzicht zal welgaan, niet bestaan. Want een dwaas, een die in zijn binnenste zegt daar is geen God, spreekt naar zijn slecht hart en zijn egoïstischen zin, niets dan dwaasheid, hij brengt niets voort dan dingen, door welke hij anderen van den rechten weg zoekt te brengen (Hoofdstuk 9:16), en zijn hart doet ongerechtigheid om huichelarij, goddeloosheid, te plegen, en om dwaling, wat dadelijk met Zijn woord in strijd is, te spreken tegen den HEERE, om de ziel der hongerigen naar het woord des levens ledig te laten omtrent datgene, wat den honger werkelijk stilt, en den dorstigen naar vertroosting en opbeuring drank te doen ontbreken, hun den waren heilsdrank te onthouden.

7. En wat den gierigaard of arglistige betreft, met hem is het op dezelfde wijze; eens gierigaards, of eens arglistigen, ganse gereedschap is kwaad, al de middelen, waarvan hij zich bedient, zijn enkel boosheid; hij beraadslaagt schandelijke verdichtselen, allerlei listen, om de ellendigen te bederven met valsen redenen, en het recht buigt hij, als de arme spreekt, om hem recht te doen.

Door "het gereedschap" der gierigaards verstaan sommigen valse maten en gewichten, maar, gelijk Gataker juist aanmerkt, de profeet spreekt van bedorven Overheden of van dezulken, die de voorzitting hadden in de vierscharen, daarom kan men door deze werktuigen verstaan de mindere bedienden, waarvan bedorven rechters gebruik maken om het volk met bedreigingen te verschrikken, of andere onwettige middelen in ‘t werk te stellen om hun geld af te persen of in het verdriet te brengen. Deze onpartijdige rechters zouden vonnis geven tegen enen armen, zelfs wanneer hij recht sprak, wanneer hij enen eed deed in zijne eigene zaak, of zijne getuigen voor hem getuigden, hetgeen zij gezien of gehoord hadden en van welks waarheid zij overtuigd waren.

De vorst of achtens- en erenswaardigste man zal volgens eerlijke beginselen handelen en een eerlijken wandel voor zijn regel stellen, en hierdoor zal hij staande blijven of bevestigd worden. En waarlijk gelukkig is een land, waar vele luiden van zulke beginselen wonen, waar men zulke dus ziet leven en handelen, en waar de meesten schromen iets laags, iets onrechts te plegen, ja daar de koning als de zoon der edelen niets dan edele daden oefent en door zijne edelen alleszins daarin gestijfd of nagevolgd wordt.

8. Maar een milddadige een edele beraadslaagt milddadigheden edele dingen en staat op milddadigheden 1), edele dingen; die waarlijk mild en deugdzaam is, zal zulks tonen door edelmoedige en deugdzame daden.

9. Dan zal ook in de plaats der tegenwoordige valse gerustheid ene andere treden, die werkelijk zal bestaan, en niet, gelijk deze, door schrik en jammer zal worden weggenomen. Staat op, gij geruste vrouwen 1), gij die welgemoed daarheen leeft, die gene ongerustheid kent (Hoofdstuk 3:16 vv.); hoort mijne stem, en omdat zij u Gods woord verkondigt, betaamt

het u, haar staande te vernemen (Richt. 3:20). Gij dochters van Jeruzalem, die zo zeker zijt, alsof nooit andere tijden konden komen, neemt mijne redenen ter ore.

1) De Profeet heeft nu reeds menig wee geroepen over Jeruzalem, hetwelk zichzelf aan den rand van het verderf had gebracht, maar, trots het van nature wekere, gemakkelijker te beroeren en te verschrikken vrouwelijk gemoed, zonder indruk op de vrouwen van Jeruzalem, aan wie hij nu de schrikkelijke ontgoocheling van hun vleselijke rust aankondigt.

10. Vele dagen over het jaar, 1) zult gij beroerd zijn, omdat alsdan die weelde en dat genot voorbij zijn, gij dochters, die zo zeker zijt! want de wijnoogst zal uit zijn, er zal gene inzameling komen ten gevolge der verwoestingen, die de vijand in het land veroorzaakt heeft (2 Kon. 18:13).

1) In het Hebr. Jamim al-schanah Letterlijk: dagen over het jaar, d. w. z. niet, vele dagen over het jaar, maar, nog hoogstens een jaar. In Hoofdstuk 29:1 staat letterlijk: jaar tot jaar, daarvoor staat hier, dagen over het jaar, dewijl die beide uitdrukkingen dezelfden tijd des gerichts aankondigen. Wij gebruiken de uitdrukking wel, over jaar en dag, welke hetzelfde wil zeggen. Ruim een jaar na deze profetie is dan ook het gericht gekomen.

11. Beeft, gij geruste vrouwen! weest beroerd, dochters, die zo zeker zijt! trekt u, de vreugdeklederen uit en verwisselt ze met rouwklederen, en ontbloot u van allen tooi, en gordt zakken om uwe lenden, ten teken van droefheid.

12. Men zal nog op geheel andere wijze dan over den verloren wijnoogst (vs. 10) rouwklagen over de borsten, 1) zich slaan op de borsten, over vanwege de gewenste lachende akkers, over of van wege de vruchtbare wijnstokken.

1) Beter: men zal op de borsten slaan, als teken van rouw en droefheid.

13. Op het land mijns volks, zal de doorn en de distel opgaan; ja op alle vreugdehuizen in de vrolijk huppelende stad, op de plaats, waar de huizen stonden, in welke zoveel uitgelatene vreugde en zoveel lichtzinnig gejubel heerst.

14. Want het paleis zal verlaten zijn, het gewoel der stad, dat heden nog vernomen wordt, zal ophouden; Ofel, de verheven plaats op den Oosterheuvel van Zion, waar de aanzienlijken inzonderheid woonden (2 Kron. 27:3. Neh. 3:26, 27), en de wachttorens zullen tot spelonken zijn, tot in der eeuwigheid ene vreugde der woudezels, omdat zij daar naar hartelust kunnen neerliggen, ene weide der kudden 1), waar zij rijkelijk voedsel vinden.

1) Dit ziet niet op de degen der ballingschap, gelijk sommigen menen, maar op de dagen, die straks zullen komen, als Sanherib komt, alles verwoestend en vernietigend, wat rondom Jeruzalem is, en de hofpartij val onder de oordelen Gods. Het paleis is hier niet het paleis van den koning, maar dat der hofgroten, der aanzienlijken, die tegen den Heere en Zijnen profeet zich hadden gekeerd.

15. Die toestand zal voortduren, totdat 1) over ons ter vernieuwing der harten a) uitgegoten worde de Geest uit de hoogte, 1) en alzo de geest des diepen slaaps (Hoofdstuk 29:10) niet meer heerst; dan zal, daar de vernieuwing des harten ook ene omkering in den toestand ten gevolge heeft b), de woestijn, waarin Juda veranderd was (vs. 13), tot een vruchtbaar veld worden, en het vruchtbare veld zal voor een woud geacht worden, zozeer zal de heerlijkheid van den nieuwen tijd alle heerlijkheid van den tegenwoordigen in de schaduw stellen.

a) Joël 2:28 Joh. 7:37, 38. Hand. 2:17, 18. b) Jes. 29:17.

1) Wat wij reeds boven aangetekend hebben, dat geldt ook hier. De Profeet spreekt hier van de tijden der vernieuwing en der verandering, die aanstaande zijn, maar ook tegelijk van die dagen, waarin de volle uitstorting des Geestes zal plaats hebben.

Wat in de dagen van Hizkia zich zou bepalen tot enkelen, zou in de dagen des N. Bedeling zich uitbreiden tot de velen. Nu over Juda als vertegenwoordigende de Kerk van die dagen, dan over de Gemeente des N. Verbonds in de wereld.

2) Een profetie, die duidelijk en kennelijk op zulk ene uitgieting van den Heiligen Geest doelt, waardoor een zaligmakend werk, in uitgebreiden kring zou worden gewrocht en gelijk met name door de slotbelofte: "De werking der gerechtigheid zal zijn gerustheid en zekerheid tot in eeuwigheid", ontwijfelbaar wordt aangeduid.

Het tot in eeuwigheid heeft een grens. De voor de ogen der mensen onafzienbare duisternis van den tijd der verwoesting heeft voor God een einde, welke den troostelozen toestand eindelijk wendt. Zo lang zal de straftoestand duren totdat de Geest, dien Israël nu niet in zijn midden wonende heeft, van de hoogte der hemelen uit, over Israël wordt uitgegoten.

16. En het recht zal in de woestijn wonen, en de gerechtigheid zal op het vruchtbare veld verblijven, zodat het gehele land, het onbebouwde niet minder dan de beplante velden, ene woonplaats van recht en gerechtigheid zal zijn.

17. En het werk, de vrucht, der gerechtigheid zal vrede zijn, en de werking, het loon der gerechtigheid zal zijn gerustheid en zekerheid in eeuwigheid 1).

1) In de ware heerlijkheid bestaat het ware geluk, en namaals zal het volmaakte heil bestaan in een volmaakte heerlijkheid, die altoos zal duren.

18. En mijn volk zal in ene a) woonplaats des vredes wonen, en in welverzekerde woningen en in stille geruste plaatsen, waar geen gevaar te vrezen is.

a) Jer. 33:16.

19. Maar het zal, vóórdat die gelukkige vrede komt, hagelen, waar men afgaat in het woud, 1) een hagel van ‘t Goddelijk gericht moet komen over de macht, die aan een dicht woud gelijkt,

en onder dien hagel zal dit woud neerstorten (Hoofdstuk 10:34; 30:30 vv. de stad zal laag worden in de laagte, Jeruzalem moet diep verootmoedigd worden.

1) In het Hebr. Oebarad berèdeth haja'är. Beter: En het hagelt, terwijl het woud nederstort. Het woud is Assur (zie Hoofdstuk 10:34) en hagel is het beeld van de slaande macht van den Engel des verderfs. De Profeet wil derhalve zeggen, dat aleer die dagen zullen komen van recht en gerechtigheid, Assur eerst zal vallen en Jeruzalem diep vernederd worden.

20. Welgelukzalig zijt gijlieden, die dezen tijd van heerlijkheid zult beleven, die dan aan alle wateren zaait, waar gij slechts wilt, maar vooral aan de meest waterrijke plaatsen des lands, omdat gij daarvan alleen de meester zijt, door gene naast u wonende volken beperkt en door gene van buiten indringende vijanden gestoord; gij, die den voet des osses en des ezels derwaarts henenzendt; het land zal in zo groten overvloed voortbrengen, dat gij het niet angstig voor verwoesting door uw vee behoeft te beschermen; of: welgelukzalig gij, die dat land bezit (Hoofdstuk 7:21 vv. 30:23 vv.), die er uwen os henenzendt, om het te beploegen, uwen ezel om den oogst binnen te halen.

Wij zien, hoe de geest des profeets van de tijden des toekomstigen heils geheel doordrongen is, want steeds wendt hij zich snel weer naar de toekomst. In dat grote keerpunt des heils ziet hij de lente ener nieuwe schepping, het schone Pinksterfeest der uitstorting des Heiligen Geestes uit de hoogte, die de gedaante der wereld verandert, en haar met hemelse gerechtigheid en de zoete vruchten des vredes vervult. Wij zijn tot de dagen des Nieuwen Verbonds in zijne heerlijkste ontwikkeling gekomen. Toch verwijlt de verrukte blik des verheven zieners het eerst bij den zegen der bekering zijns volks. Hij ziet het in veilige hutten des vredes, in onbezorgde rust zaaiend en arbeidende aan alle vruchtbare wateren, terwijl de trotse stad der weerspannige heidenen als een prachtig woud voor den bijl en hamerslag des Heeren ineenstort.

HOOFDSTUK 33.

DE ASSYRIëRS ZULLEN VERJAAGD, JERUZALEM EN DE KERK BESCHERMD WORDEN.

VI. Vs. 1-24. Hoofdst. 22 zag op den tijd, toen men in Jeruzalem meende het gevaar ener belegering door het leger der Assyriërs, dat verwoestende in Juda was ingevallen, door het betalen ener hoge schatting te hebben afgewend. Het voor ons liggende Hoofdstuk (vgl vs. 7 en 8) handelt over den onmiddellijk daarop volgenden tijd van ontnuchtering, daar Sanherib op trouweloze wijze het verdrag verbrak en niet alleen de belegering van Lachis niet ophief, maar zelfs drie van zijne voornaamste beambten naar Jeruzalem zond om de stad op te eisen (2 Kon. 18:27 vv.). Nu roept de profeet, daar hij zich met de wapenen van profetie en gebed tussen Assur en zijn volk plaatst, den verwoester en verachter zijn "wee" toe (vs. 1). Hij verandert spoedig het profetische machtwoord, dat dezen zijne eigene verwoesting en verachting aankondigt. In een gelovig gebed voor het bedreigde Juda en is er zeker van, dat de hulp niet zal ontbreken en een rijke buit van de vluchtende vijanden het einde van den tegenwoordigen nood zal zijn (vs. 2-4). Vervolgens richt zich zijn oog tot ene verdere toekomst, wanneer de nood van den tijd zijne volle vrucht heeft gedragen, en Jehova’s overwinning over alle vijandige machten aan het volk zijner keuze den toegedachten toestand van eer en heerlijkheid zal geschonken hebben (vs. 5 en 6). Van daar weer in den tegenwoordigen druk inziende, ontgaat het hem niet, welk een jammervolle toestand in Jeruzalem, in het land rondom, ja in ‘t gehele land wijd en zijd bestaat (vs. 7-9). Intussen is het juist daardoor voor den Heere ook tijd en uur, om als Rechter tussen beiden te treden en met de macht van Zijnen toorn de vijanden te verbranden (vs. 10-12). Voor den Rechtvaardige en Almachtige, wanneer Hij Assur Zijne macht ter verderving heeft laten gevoelen, kunnen dan ook de goddelozen niet meer blijen; zij moeten òf zich bekeren, òf zij kunnen het in Zijne nabijheid niet langer uithouden (vs. 13-16). Ene geheel anders gezinde gemeente dan de tegenwoordige zal eens te Zion wonen, en dat zal enen wonder-heerlijken koning hebben in plaats van den thans diep verootmoedigden, en een ruim en vrij land bezitten, in plaats van het nu onderworpene en tot een klein overblijfsel ineengekrompen land (vs. 17-19). De hoofdstad Jeruzalem echter zal dan ene heilige woning van blijvenden aard en ene welbeschermde en onaantastbare vesting zijn; het zal ene heilige plaats zijn, dit nieuwe Jeruzalem, alle zieken zullen daarin zijn genezen, alle zondaars daarin zijn begenadigd. (vs. 20-24).

1. In tegenoverstelling van het gelukkig lot dergenen, van welke vroeger (Hoofdst. 32:20) sprake was, roep ik: Wee u, gij verwoester van mijn volk (Hoofdst. 16:4), gij Assur, die niet verwoest zijt, maar verwoest zult worden! en gij, dis trouwelooslijk handelt, die in verdrukken en beroven alle perken te buiten gaat, waar men niet trouwelooslijk tegen u gehandeld heeft! Als gij het verwoesten zult volbracht hebben, zover de Heere het in Zijnen raad wil toelaten, zult gij verwoest worden; als gij het trouweloos handelen zult voleind hebben, het van God u bestemde werk zult hebben gedaan, zal men trouwelooslijk tegen u handelen (Deut. 32:32 vv.).

Wee u monarchie van Assur, die de wereld met verwoestingen vervuldet, terwijl gij zelf boven alle macht en wraak verheven waart, die alle andere natiën met trouweloosheid behandelde, terwijl u niemand met gelijke munt kon of durfde betalen; haast zal uwer verwoestingen en trouweloosheden een einde gemaakt worden, en dan zal de beurt aan u zijn, om ook eens tot slachtoffer des verraads en der overmacht uwer naburen te worden.

2. HEERE! zo roepen wij, die tot het volk Gods behoren, te dezer tijd, nu de verwoester nog verwoesten en de verachter nog verachten kan, in vast vertrouwen op verhoring (Hoofdstuk 30:19): wees ons genadig, wij hebben op U gewacht (Hoofdstuk 26:8); wees hun, der Uwen arm, die hen beschermt en verdedigt, allen morgen, daar dagelijks nieuwe gevaren verschijnen, daartoe onze behoudenis, onze volkomen verlossing (Hoofdstuk 25:9), ten tijds der benauwdheid, die haar toppunt nu spoedig zal bereiken.

Terwijl door dit vers de gedachten van den hoorder zo opmerkelijk op den Heere worden gevestigd, is daardoor de richting, van waar de hulp komt, aangewezen, en terwijl dit op zo aanmerkelijke wijze, zo ex abrupto geschiedt, is daardoor aangewezen, hoe de hulp plotseling, onverwacht, onvoorbereid in een den natuurlijken loop afbrekend ingrijpen geschiedt.

3. Van het geluid des rumoers, waarmee Gij hen verschrikt, zullen de volken des verwoesters weg vlieden (Hoofdstuk 30:30 vv.); van Uwe verhoging op de in Hoofdstuk 30:27 vv. beschrevene wijze zullen de Heidenen verstrooid worden.

4. Dan, als dit vluchten der volkeren, deze verstrooiing der Heidenen geschiedt, zal ulieder buit, de buit der Assyrische legers, voor zover zij als lijken in de legerplaats zijn achtergebleven (2 Kon. 19:35 vv.) verzameld worden, gelijk de kevers verzameld worden; men zal daarin ginds en weer huppelen, gelijk de sprinkhanen (Exod. 10:12) ginds en weer huppelen.

Dit kan men verstaan: of: met zo veel gemak en in zo groten getale, als men kevers of sprinkhanen, (want het grondwoord betekent beide) de vruchten der aarde verslinden, hetwelk in die landen ene gewone plaag was.

Voor deze gelijkenissen stelt de profeet voor de gemakkelijke overwinning, welke de Joden zouden behalen op hun vijanden. Zij zouden ze plunderen op hun gemak, zonder vreze voor den overval van andere vijanden; zij zouden, zegt Sanctius, over de dode lijken huppelen en die uitschudden met zoveel gemak als landlieden de schadelijke sprinkhanen verderven, of ginds en weer lopen tussen de lijken der verslagenen, en hier dit en daar dat opzamelen, gelijk de sprinkhanen van het ene groene kruid naar het andere zwerven.

5. De HEERE is verheven, zo roep ik, de profeet uit, terwijl ik dit toneel reeds in den geest aanschouw; want Hij woont in de hoogte des hemels, onbereikbaar voor elke aanval der mensen, gelijk dan ook de ASSYRIËRS werkelijk zullen beproeven Hem aan te vallen (Hoofdstuk 36:18 vv. 37:10 vv.); Hij heeft door de gevolgen, die zich aan Zijne wonderbare

hulp verbinden, Zion vervuld met gericht en gerechtigheid, zodat nu een geheel nieuwe tijd onder het volk Gods zal beginnen, zo als die in Hoofdstuk 28:17 voorspeld is.

6. En het zal alsdan geschieden, dat er de vastigheid uwer tijden zal zijn, de sterkte van uwe behoudenis of rijkdom van volheid van heil, zal zijn van wijsheid en kennis; de vreze des HEREN zal voor Gods volk te Zion zijn schat zijn, in plaats van dat men, gelijk nu, zijn heil in 't zichtbare en vergankelijke zoekt.

1) De Profeet voorspelt hier, dat tengevolge van den val van Assur, Zion vervuld zal worden met recht en gerechtigheid. De Heere zal Zijn recht en Zijne gerechtigheid oefenen aan de verdrukkers van Zijn volk en dientengevolge zou het geschieden, dat de tijden vast zullen wezen en vervolgens, dat er een rijkdom zal wezen van heil en wijsheid en kennis. En als dan zal het ervaren worden, dat de vreze des Heren, welke in Jeruzalem zal gevestigd zijn, zal bloeien en groeien, de schat van het volk zal zijn. Het zal zien, dat niet Egypte, maar de Heere en Hij alleen waarlijk redt en behoudt.

7. Daarom echter, omdat men zo zijne hoop en zijne verwachting op de dingen der wereld stelt, is het tegenwoordige tijdstip een uur van den grootsten nood en de sterkste verlegenheid (vgl. 2 Kon. 18:17). Ziet, hun allersterksten 1) hun helden roepen daarbuiten, de boden des vredes, afgezonden om den vrede te verwerven en van wie men verwachtte, dat zij met vredetijding zouden wederkeren, wenen bitterlijk over de ontrouw en de trotse eisen van Sanherib;

1) In het Hebr. Er'alaam Dit woord betekent ongetwijfeld, hun allersterksten, d. i. hun helden. Maar op wie ziet dit? Onze Staten-Overzetters zijn van gevoelen, dat hiermede de legerhoofden van Assyriër worden genoemd, maar ook kan het zien en o. i. beter, op de helden van Juda zelf, die bij de aanrukkende en de belegerende macht van Assur ontmoedigd, als kinderen huilen, en schreeuwen van wege het gevaar dat dreigt. Vandaar dat er onmiddellijk volgt, dat de vredeboden bitterlijk wenen. Alles, zowel daar buiten als daar binnen, gelijk het volgende vers aangeeft, geeft een ontredderden en bij den mens hopelozen toestand aan.

8. De gebaande wegen zijn verwoest, die door de paden gaat, houdt op, de gewone wandelaar blijft van de wegen af (Richt 6:6), die onveilig zijn geworden door de plunderzucht der vijanden; hij, de Assyrische koning Sanherib, vernietigt het verbond, hij veracht de steden, daar hij voortgaat ze te belegeren en te benauwen; hij acht geen mens, zo hij zijn doel slechts bereikt, telt hij niet de vele offers van mensenlevens.

9. Het land wijd en zijd, tot in het hoogste Noorden en in de streek aan gene zijde van den Jordaan, treurt, het kweelt, het kwijnt, daar de krijgsscharen de zaadvelden hebben vertreden en de vruchten verwoest; de Libanon met zijne machtige cederbomen (Num. 24:6) schaamt zich, hij verwelkt ten gevolge van Sanheribs afhouwen; Saron, de lieflijke, vruchtbare vlakte aan de kust der Middellandse zee (Jes. 9:2), is geworden als ene woestijn; zo Basan, met zijne grootse eikenbossen (Num. 21:30) als Karmel, het aan een vruchtenveld gelijkende voorgebergte (1 Kon. 18:20) zijn geschud 1) zijn kaal en woest.

1) Geen reiziger durfde zich meer op den weg vertrouwen, alle handel en koopmanschap hield op, en de gemeenschap met Jeruzalem was voor den godsdienstigen bidder, zowel als voor den winstgevenden koopman afgesneden. De velden lagen alom woest, vertrapt en vertreden, en niemand kon enige vrucht uit zijn akker trekken. De veldvruchten waren al door den vijand vernield of voor hen zelven ingezameld. Alles zag er dus akelig, naar, dodelijk uit, en het onlangs nog lachende veld en de bloeiende weiden waren in treurige woestijnen en dorre plaatsen veranderd. Zo onzeker is alle wereldse grootheid, vreugde en voorspoed. Deze verwoestingen waren algemeen en uitgestrekt, en niet alleen de valleien maar de hoge bergen van Basan en Libanon hadden daarbij zeer veel geleden, en waren van hun vruchten, lang vóór den bekwamen tijd, beroofd geworden.

Nadat vs. 7 een blik in de stad, vs. 8 daarentegen op het land rondom heeft laten werpen, verruimt zich in vs. 9 het toneel tot het gehele heilige land, ja tot al den grond in ‘t algemeen, waarop Israël woont.

Het herfstachtig aanzien, dat de Libanon met zijn verwelkt Basan en Karmel met hun afvallend loof hadden, scheen als het ware ene schaamte en treurigheid over het ongeluk des lands te zijn.

10. Nu de bezoeking over Juda deze voorzegde hoogte bereikt en de Assyriër de maat van overmoed heeft gevuld, zal Ik opstaan, zegt de HEERE, van Mijnen troon, om tussen beiden te treden; nu zal Ik verhoogd worden, nu zal Ik verheven worden 1) al Mijne hoogheid doen gevoelen (Ps. 12:6).

1) Hiermede zegt de Heere, dat Hij in al Zijn grootheid zal openbaar worden, en als de Heere in al Zijn grootheid zal openbaar worden, dan moet ook de machtigste vijand het afleggen tegen Hem en de hardste verdrukkers moeten vergaan. Gevolg zal dan ook zijn, dat Assur zal vernietigd worden en zijn volk gered en verlost.

11. Gijlieden, gij Assyriërs, die zulke misdadige plannen tegen Jeruzalem en de gemeente des Heeren hebt gevormd, gaat met stro zwanger, gij zult stoppelen baren; uw eigen geest zal u als vuur verslinden; uwe eigene ontwerpen zullen u ten verderve worden.

12. En de volken, die Sanherib tegen de heilige stad heeft aangevoerd, zullen zijn, als de verbrandingen des kalks, gelijk enige stoffen tot kalk verbrand werden, zij zullen geheel en al worden te niet gedaan, tot as worden; als afgehouwene doornen zullen zij met het vuur verbrand worden (Exod. 22:6), daar de vlam snel opstijgt en in korten tijd haar verwoestend werk volbracht heeft (Hoofdst. 5:24).

13. Hoort, nadat geschied is wet straks (vs. 11) is geprofeteerd, gijlieden, die verre zijt, die tot de Heidenen toehoort, wat Ik gedaan heb, en gijlieden, die nabij zijt, gij burgers van Jeruzalem! bekent Mijne macht, erkent, wat Ik doen kan, want daarvan kunt gij u met een enkelen blik overtuigen (2 Kon. 19:35)!

Wanneer alle overig vertrouwen den gelovigen ontvalt, en wanneer de vijanden der kerk denken, dat hun overwinning zeker is, zal de Heere Zich verheffen en de listen der goddelozen verwarren, hen verterende met het vuur van Zijne verontwaardiging, opdat allen Zijne macht erkennen en voor Hem vrezen. .

14. De zondaren te Zion, daar zij ook werkelijk zien, wat in de onmiddellijke nabijheid der stad is voorgevallen, zijn verschrikt 1) bij deze vreselijke zichtbare proef, zowel van den rechterlijken ernst, als van de verdervende macht des Heeren, Wiens woord zij tot hiertoe zo snood hebben veracht; beving heeft, daar zij nu gevoelen, hoe snel het gericht Gods over hen komen zal, de huichelaren, die uitwendig vroom zien, maar in hun hart verre zijn van den Heere, en die zelfs meenden hun plannen voor Hem te kunnen verbergen (Hoofdst. 29:15) aangegrepen. Zij zeggen nu in den angst van hun geweten, waarbij het hun onhoudbaar wordt te Jeruzalem, in de onmiddellijke nabijheid van dezen machtigen en heiligen God te zijn: Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur, gelijk de Heere is (Deut. 4:24; 9:3), wonen kan! Wie is er onder ons, die bij enen eeuwigen gloed, bij God den Heere, Wiens toorn als een nooit te blussen vuurgloed geworden is, wonen kan? Niemand van ons, burgers van Jeruzalem, kan het verder op deze plaats, waar de Heere Zijn vuur en Zijne haardstede heeft (Hoofdst. 31:9), uithouden.

1) Wat de Heere God tegen Assur doen zal, is hier een waarschuwing en een leerles voor de zondaren te Zion en te Jeruzalem. Verschrikt door de ontzettende nederlaag van de macht van Sanherib's leger, door de machtige werking van Gods toorn, zullen ook zij beven en gans verschrikt worden, zodat zij zullen uitroepen: Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan?

15. En toch, gij zondaars en huichelaars! kan menigeen het uithouden, ja, in plaats van in vreze en angst, daar met blijdschap en zaligheid wonen, namelijk hij, die het tegendeel is van hen, die gij tot hiertoe geweest ziet (Hoofdst. 1:11 vv. 5:7 vv.), en datgene is, wat gij ook bij hartelijke bekering en levendig geloof nog kunt worden, die, gelijk het reeds in Ps. 15 en 24 is gezegd, in gerechtigheden wandelt, en die billijkheden spreekt; die het gewin der onderdrukkingen verwerpt, die zijne handen uitschudt, dat zij gene geschenken behouden; die zijn oor stopt, dat hij gene bloedschulden hore, gene woorden, waarvoor men hem tot bloedschuld wil verleiden, en zijne ogen toesluit, dat hij het kwade niet aanzie;

16. Die zal, ontoegankelijk voor alle aanvechtingen en gevaren in de hoogten wonen, de sterkten der steenrotsen zullen zijn hoog vertrek zijn; achter onbedwingbare muren zal hij veilig en gerust zijn; zijn brood wordt hem gegeven, zodat hij geen honger lijdt; zijne wateren zijn gewis, 1) zodat hij nooit behoeft te dorsten.

1) Wij zien hier ook, waarin de troost des vromen is gelegen, dat Hij hem behouden zal zelfs in de gevaarlijkste tijden. Hij zal niet alleen veilig zijn in den eeuwigen gloed en het verlerend vuur ontkomen, maar zelfs gemeenschap hebben met dien God, die verschrikkelijk is voor de bozen, maar een vervrolijkend licht en een verkwikkelijke luister voor hem. Hij zal in het tegenwoordige leven in de hoogte wonen, buiten het bereik der rampen en buiten het gedruis der wapenen. Hij zal er niet wezenlijk door benadeeld noch grotelijks door verschrikt worden.

De grote waterstromen zullen hem niet naderen, of zo ze al opkomen tot aan zijn woning, zal hij in deze, door natuur en kunst versterkte rots, zich genoegzaam beveiligd vinden. De Goddelijke kracht zal hem bewaren en zijn geloof en vertrouwen op Hem zal hem gerust stellen, want de allerhoogste, die de Rotssteen der eeuwen zelf is, zal zijn hoog vertrek zijn.

17. Uwe ogen, o Godsvolk te Jeruzalem; zullen, wanneer gij tot zulk ene gerechtigheid bekeerd en uwe harten vernieuwd zullen zijn, den koning
1) van uw land, die thans zo nedergedrukt is, zien in zijne schoonheid, in den vollen, door niets verduisterden glans zijner majesteit; zij zullen een vergelegen land zien; het land, dat thans door bezetting des vijands zozeer is beperkt en tot een overschot van enige weinige nog vrije steden gekomen is (2 Kon. 18:13), zullen zij weer aanschouwen als een land, dat even uitgestrekt is, als het te voren ooit is geweest.

1) Men zou hier ook den Heere zelven kunnen verstaan. Dezen zouden de ogen der Joden zien in Zijne schoonheid, zo als Hij Zich zou verheerlijkt hebben in het verdelgen der Assyriërs.

Vanwege den nood der tijden had Hizkia een treurgewaad aangedaan in plaats van zijn koninklijk kleed, maar straks, als de nood voorbij was en Jeruzalem en Juda verlost, dan zou de koning weer in het huis des Heeren met zijn koninklijk kleed ingaan.

Heerlijk beeld van hetgeen eens het verloste Zion, het geestelijk Israël zou te beurt vallen, als het eenmaal verlost en geheiligd, den Koning der Koningen in zijn volle schoonheid zou zien in den Hemel der hemelen.

18. Uw hart zal de verschrikking overdenken, die gij in dezen tijd van druk moet gevoelen, zeggende: Waar is de schrijver, die de controle hield bij de heffing van de schatting? waar is de betaalheer, de weger, die het gewicht van het ingeleverd goud en zilver moest onderzoeken? waar is hij, die de torens telt, die er voor zorgde, dat Jeruzalem niet meer torens en vestingwerken had, dan het den verdrukker behaagde?

19. Al die dwang en druk van den tegenwoordigen tijd zal u slechts als een droom voorkomen. Gij zult niet meer dat stuurse, dat wrede, woeste volk zien, omdat het voor altijd verdwenen is, dat volk, dat zich jegens u zo onbeschaamd gedroeg en in zijne eisen niet te bevredigen was; het volk, dat zo diep van spraak is 1), dat men het niet horen kan, van belachelijke tong, hetwelk men niet verstaan kan.

1) Wanneer de Assyriërs Semietisch spraken, waren zij toch van ene gehele andere nationaliteit en van geheel andere zeden, zodat hun taal enen Jood nog vreemder moest klinken, dan voor enen Duitser het Hollands, of voor enen uit het midden van Duitsland het Nedersaksisch.

20. Schouwt Zion aan, gemeente des Heeren! de stad onzer bijeenkomsten, Jeruzalem, de stad der samenkomst van God met Zijn volk (Exod. 35:21), in welk ene gedaante zij thans verschijnt. Onbedwongen en ongeschonden staat zij daar, alles in haar is ingericht op bestendigen duur: Uwe ogen zullen Jeruzalem zien als ene geruste woonplaats (Hoofdst.

32:18), ene tent, die niet ter nedergeworpen 1) zal worden door storm of onweder, welker pinnen in der eeuwigheid niet zullen uitgetogen worden, en van welker zelen, door welke zij aan de pinnen is vastgemaakt (Exod. 26:14), gene zullen verscheurd worden (Jer. 10:20).

1) Dit woord komt nergens in de Schrift voor dan hier. Men leidt het af van een Ethiopisch woord, dat dragen betekent, gelijk een beest zijn last of een mens draagt (Matth. 21:7. Mark. 11:2, 7). Jeruzalem wordt vergeleken bij ene tent of een tabernakel (Hoofdst. 54:2), doch niet gelijk de tabernakel, door Mozes opgericht in de woestijn, die bij het voortreizen telkens werd opgenomen en vervoerd (Num. 4:5; 10:17), maar als de tempel van Salomo, die vast en bestendig bleef staan (Ps. 78:69), en dus diende ter voorstelling van de veiligheid en bestendigheid van de gemeente des Heeren (Ps. 46:6; 48:8; 125:1. Matth. 16:18). Van het tweede gedeelte van het vers is de bedoeling, dat geen toren of paleis of enig ander gedeelte van Jeruzalem de minste beschadiging zou ondergaan (Ps. 48:13, 14). De profeet zinspeelt op de zelen, waarmee de behangsels ener tent of van een paviljoen, welke met het midden op een dikken staak rusten, worden vastgemaakt aan pinnen, rondom in den grond geslagen, om ze recht en uitgespannen te houden (Hoofdst. 54:2).

De mening van den profeet is: gij kunt Zion beschouwen in volkomen vrede en vrij van alle vijandelijke invallen. God heeft het verkozen tot de plaats van Zijne plechtige aanbidding en tot den tempel Zijner woning. Geen gedeelte der muren of huizen zal enige schade ontvangen van den vijand (Hoofdst. 37:33; 54:2) .

Dit is slechts duister en onvolkomen vervuld in het aardse Zion, maar zeer duidelijk en volkomen in het verborgen Zion, Gods gemeente onder den dag van het Evangelie, welke volgens des Heilands verzekering (Matth. 16:18) door de poorten der hel niet zal overweldigd worden.

21. Maar de HEERE zal aldaar bij ons heerlijk zijn in tekenen en wonderen, door welke Hij Zijne vijanden verschrikt en Zijnen naam verheerlijkt; het zal, om de stad voor vijandelijke overvallen te beschermen, zijn ene plaats van rivieren, van wijde stromen; gene roeischuit zal daar doorvaren en geen treffelijk schip zal daar overvaren, zo machtig is de stroom, zo geweldig de slag der golven.

Geen vijandelijk schip, ten oorlog toegerust, hetzij het door roeiers, hetzij het door den wind wordt voortgedreven, zal daarover varen, m. a. w. : Jeruzalem zal door de Goddelijke beveiliging voor gene vijandelijke aanvallen, hoe ook genaamd, te vrezen hebben.

22. Want de HEERE is onze Rechter, de HEERE is onze Wetgever 1), de HEERE is onze Koning, Hij zal ons behouden; Hij waakt als Rechter voor ons recht en voor onze eer, als Wetgever, als Meester voert Hij bij ons den staf des bestuurs, en als Koning heeft Hij onder ons Zijnen troon, en heeft Hij voor elk dreigend gevaar reeds vooruit de veiligste bescherming gereed.

1) Eigenlijk betekent het woord in den grondtekst: Hij die den commandostaf voert. Het het eerste woord Rechter wordt de Heere aangeduid, als degene, die vóór in de gelederen van zijn

volk staat, om het tot overwinning te voeren, en met het tweede als Hij, die zijn volk regeert in rechtvaardigheid. Met andere woorden: dat Zijn volk geen gevaar en geen ellende heeft te wachten, onder de veilige hoede en bescherming van hun Heere en Koning.

23. Uwe touwen, o Assyriërs! zijn slap geworden, zij zullen hunnen mastboom niet kunnen recht stijf houden, zij zullen het zeil niet uitspannen; uwe touwen gingen los, zij konden den mast niet stevig houden, noch ook de zeilen uitspannen; dan, als de gehele onderneming zal hebben schipbreuk geleden, wat in een ogenblik en zonder enig menselijk toedoen zal geschieden, zal de roof van enen overvloedigen buit, die zich in ‘t schip bevond, uitgedeeld worden, zelfs zullen de lammen onder ons, indien er zulken waren (vs. 24), den roof roven.

De profeet heeft de macht der Assyriërs beschreven onder het zinnebeeld van een voortreffelijk schip; hier toont hij hunnen geteisterden en geknakten toestand onder de gelijkenis van een schip, op ene onstuimige zee geslingerd, welks kabels verbroken zijn en waarvan het want los en buiten orde is, zodat het geen gebruik kon maken van mast of zeilen, waardoor het spoedig in stukken geslagen of door de zee ingezwolgen werd.

24. En geen inwoner zal in dat toekomstige Jeruzalem zeggen: Ik ben ziek, ik heb enigen lichamelijken of geestelijken nood, want het volk, dat daarin woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben, en waar vergeving van zonde is, daar is ook leven en zaligheid.

Vs. 10-24. Langer kan de Heere de beschimping van Zijn land en volk niet aanzien. En met welk plotseling geweld van vuur verteert de Allerhoogste, die Rechter is ook over de heidenen, die Hij in hun nietige verwachtingen als vrouwen hoont, welke van hooi zwanger gaan en stoppelen baren, de opgeblazen wereldmacht. In den toorngloed van hun eigen haat zullen de vijanden verbranden, als in vreselijke kalkhitte zullen zij opvliegen, met de snelheid, als dorre doornen, in as verstuiven. Deze geweldige daad van Gods hand zullen zowel die ver als die nabij zijn, tot hun heil ondervinden. De zondaren te Zion worden van siddering en beving bij dezen ontzettenden brand aangegrepen, die in de stad zijn schijnsel werpt. Maar hoe onverstandig is toch hun taal: "wie kan wonen bij een verterend vuur? wie kan wonen bij de eeuwige gloeden?" Hebben zij niets vernomen van de openbaring des ijverigen Gods aan den profeet Elia in ‘t suizen van de zachte stilte der liefde, welke den berouwvollen zondaar zijne schuld ontneemt en ze van hem doet zover het oosten is van het westen (Ps. 103:12), die Zich ontfermt over degenen, die Hem vrezen, gelijk een Vader over Zijne kinderen (Ps. 103:13)? En heeft hun niet de profeet Jesaja gepredikt van het heilige Licht Israëls, dat slechts den boze tot een vuur wordt en doornen en distelen verteert (Hoofdst. 10:17)? Dezelfde zegt hun ook nu, wie rustig en ongedeerd bij dezen onverdelgbaren gloed der Goddelijke gerechtigheid wonen kan, als op rotsburchten onbereikbaar, wel verzadigd en verkwikt voor altijd. Wie op Gods wegen wandelt, zo verzacht dan ook onze profeet, door eindelijken troost te schilderen, de gloeiende kleuren des Goddelijken toorns op zijn indrukwekkend, groot beeld en overgiet het met het zachte licht Israëls. Van boven straalt in Zijne schoonheid de Koning der gerechtigheid, die te voorschijn treedt. De ogen zien is een wijd, een vergelegen land, van den stouten voet der vijanden niet meer betreden, en door hun macht niet meer beperkt, overal een blijmoedig volk, dat, in ‘t behagelijkst gevoel van ongestoorde veiligheid, de ruwe, onverstaanbare klanken der taal van

vreemde en verwaande geweldhebbers niet meer verneemt en van den tijd der verschrikking en angst als van een verleden spreekt. Rustig ligt Jeruzalem daar, het heilig Zion, de verhevene plaats der zamenkomst Gods met Zijn volk als ene onbewegelijke tent des vredes, door Jehova's heerlijkheid schitterend overdekt. Brede stromen omgeven de stad des eeuwigen Konings en wee de schepen en hun bestuurders, die het zouden willen wagen over te steken. 't Is ene heilige plaats, dat nieuwe Jeruzalem; alle kranken zijn daarin genezen, alle zondaren hebben daar vergiffenis ontvangen.

De volmaakte theokratie is gesticht, Jehova is in waarheid Wetgever, Rechter en Koning (vs. 22); in Zijne kracht en Zijn naam en geleid door Zijn Geest richten de rechters en strijden de krijgers (Hoofdst. 28:6), en het volk, dat zich nu volkomen aan Zijne leiding vertrouwt, heeft Hij nu geheel onder Zijne hoede genomen, uitwendige verdedigingsmiddelen zijn geheel overbodig, want beter zelfs dan door brede rivieren, die aan schepen en bootjes toch nog altoos den toegang verlenen, wordt Israël door Jehova beschut en beveiligd (vs. 21

De zonde is de ziekte der zondaars, en als God die vergeeft, dan geneest Hij de ziekte, en de zondeziekten dus door genadige vergeving zijnde weggenomen, wordt de prikkel van lichamelijke ziekten ook uitgetrokken en de oorzaken der smarten weggenomen, zodat geen Jeruzalemmer meer ziek zou zijn of zeggen: Ik ben ziek. En als onze ongerechtigheden dan weggenomen zijn, dan hebben we weinig reden om over uitwendige droefenissen of smarten te klagen en kunnen ons den troost des Heilands toeëigenen, dien Hij gaf aan de genezenen door Zijne genade: Wees goedsmoeds, want uwe zonden zijn U vergeven.

HOOFDSTUK 34.

GODS TOORN EN GERICHT OVER ALLE VIJANDEN DER KERK.

In gelijke verhouding als Hoofdst. 13-27 tot Hoofdst. 7-12, staan Hoofdst. 34 en 35 tot Hoofdst. 28-33. In het voor ons liggende Hoofdst. breidt zich voor den profeet het gericht over Assur tot een gericht uit over de volken in het algemeen; daarmee verenigt zich vervolgens in het volgende Hoofdstuk een blik op de zaligheid, die dan voor altijd en eeuwig door de gemeente wordt ondervonden, welke van alle leed is vrij geworden en triumfeert.

I. Vs. 1-17. De profeet kondigt vooreerst aan, hoe het eindgericht over alle heidenen en de volken, die het Gods rijk vijandig zijn, aan alle ook de grootste volken, en aan al hun heerlijkheid een einde maakt in bloed en ontzetting, hetwelk in Israëls nijdig en hatelijk broedervolk Edom nader wordt voorgesteld (vs. 1-15). Vervolgens vraagt hij, dat, wanneer de tijd der vervulling zal gekomen zijn, van hetgeen hij voorzegd heeft, zij, die den tijd beleven, in het boek des Heeren, de Heilige Schrift zullen nazien, om zich te overtuigen, hoe nauwkeurig en volledig het nu gebeurde met het eens door den Geest Gods geprofeteerde overeenstemt. (vs. 16 en 17).

1. Nadert, alle gij Heidenen! om te horen, en gij volken! luistert toe, wat ik vervolgens u heb mede te delen, wat u allen en ieder van u in ‘t bijzonder aangaat in hun verhouding tot de gemeente des Heeren; de aarde hore, en hare volheid, alle hare bewoners, de wereld en al wat daaruit voortkomt, daar de gehele aardse schepping mede het gericht over de volken moet doorstaan.

1) Hier komt ons ene voorzegging voor, wegens des Heeren oorlogen, die wij weten, dat zij zo rechtvaardig als altoos voorspoedig zijn. God beschermt deze wereld als Zijn schepsel en bevordert derzelver belangen, zolang zij de Zijnen voorstaat, doch bestrijdt haar, zodra zij zich aan den dienst van den Satan toewijdt.

2. Want, dit is de hoofdinhoud mijner mededeling, de verbolgenheid des HEEREN is over al de Heidenen, en Hij wil aan dien toorn zijnen loop laten, en grimmigheid over al hun heir, Hij heeft hen verbannen 1), den vloek der vernietiging op hen gelegd, Hij heeft ze ter slachting overgegeven.

1) Verbannen, in den zin van, met den ban geslagen, d. i. ter vernietiging prijs gegeven. Vandaar dat er ook onmiddellijk volgt, ter slachting overgegeven. Dit laatste staat met het verbannen in het nauwste verband. Als de Heere God iemand of iets ter verbanning overgeeft, met den ban treft, dan wordt zulk een persoon of zulk een zaak vernietigd.

3. En hun verslagenen ten gevolge dier slachting zullen niet begraven (Hoofdst. 14:19) maar weggeworpen worden, en van hun dode lichamen zal hun stank opgaan, en de bergen zullen smelten van hun bloed, 1) zij zullen er door overstroomd en week gemaakt worden (vgl. Openb. 14:20).

1) Het land, zo vreeslijk zou de verwoesting zijn, stond van het bloed der mensen zo doordrongen en doorweekt te worden, als van den regen, en het stof, het dorre en droge zand zou door het vet der verslagenen, als door ene gewone mesting, vet gemaakt worden. Deze uitdrukkingen zijn bij wijze van vergroting gebezigd, gelijk die in de Gezichten van den Apostel Johannes (Openb. 14:20), en worden gebezigd, om dies te vreeslijker voor onze uitwendige zinnen voor te komen, want men ijst en beeft en schrikt toch op het horen van zulk een allervreeslijkst bloedbad, of plenging van mensenbloed; en deze zegswijzen zijn hier zeer gepast om de vreeslijkheid des Goddelijken toorns uit te drukken.

4. En al het heir der hemelen, de gehele menigte der sterren zal uitteren, daar met dit laatste gericht over alle volken tevens het einde aller dingen komt, en de hemelen zelf, waaraan zon, maan en sterren stonden, zullen toegerold worden gelijk een boek, dat uitgelezen is, en al hun sterren-heir zal als in een ogenblik afvallen, gelijk een blad van den wijnstok afvalt, wanneer het door een zachten wind aangeraakt, op de aarde valt en gelijk een vijg afvalt van den vijgeboom (Matth. 24:29. Openb. 6:12-14).

5. Want, dit is de reden van zulke vreselijke tonelen als hier worden voorgesteld, Mijn zwaard is dronken geworden in den hemel, 1) spreekt de Heere. Nadat het zwaard Mijns toorns zo lang heeft moeten rusten, hoewel het van verlangen verteerd werd, om zijn bloedig werk op aarde aan de misdadigers en de verachters te verrichten, is het nu door den toorn des Almachtigen van daar genomen. Ziet, het zal in zijne woede tot slachting ten oordeel nederdalen in de eerste plaats op Edom 2) (Gen. 27:40) (om hier in plaats van alle andere volken, die als vijanden tegenover de theokratische gemeente staan, datgene te noemen, hetwelk, hoewel Israëls broedervolk toch van den beginne af Israëls hater geweest is tot nu toe, en waarin alle vijandschap en vervolging haar toppunt heeft bereikt), en op het volk, dat Ik verbannen heb, op dit aan vloek en vernietiging overgegeven volk.

1) Dit zwaard is zowel het zwaard des rechts als der straffende macht Gods. Zo lang heeft de vijand zich tegen Hem en Zijn volk gekant en verheven, zolang Zijn toorn getart, zolang Zijn geduld op de proef gesteld, dat het zwaard dronken is geworden, en nu zich schrikkelijke keert en keren zal tegen Zijne tegenstanders.

Gelijk de Cherub met het vlammend zwaard zich keerde tegen den mens, dewijl hij Gods verbond had verbroken, alzo zou nu niet een Cherub, een dienstknecht Gods, maar de Heere zelf Zijn zwaard doen neerkomen op Zijne vijanden. Voor den eersten mens was er nog genade te hopen, voor Gods vijanden niet.

2) Edom vertegenwoordigt hier alle machten, die vijandelijk overstaan tegen de Gemeente Gods.

6. Het zwaard des HEEREN is, terwijl Hij thans Zijn vonnis volvoert, vol van bloed ten gevolge der grote menigte, die Hij geslacht heeft, het is vet geworden van smeer, van het vet der doorstokenen, van het bloed der lammeren en der bokken, van het smeer der nieren van de rammen, d. i. van het bloed en vet der slachtofferen uit het gewone volk; want de a) HEERE

heeft een slachtoffer te Bozra (Num. 20:17), en ene grote slachting in het overige land der Edomieten. 1)

a) Jes. 63:1, 2.

1) De offeranden waren ingericht tot Gods ere en om te doen zien, hoezeer Hij de zonde haatte, en voldoening er voor begeerde, en dat niets dan bloed haar bij Hem verzoenen kon. En dus werd deze slachting alhier aangericht, opdat de toorn van God geopenbaard mocht worden van den hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid des mensen, en vooral om hun goddeloosheid en het boosaardig en vijandig vervolgen van Gods volk. Bij grote offers werden somwijlen honderden van slachtbeesten te gelijk geofferd en derzelver bloed voor het altaar des Heeren uitgestort en dus zou het ook zijn is den dag van des Heeren wraak.

7. En de eenhoornen (zie bij Deut. 33:17 en Job. 39:9) zullen bij deze algemene slachting met hen, met de lammeren, bokken en rammen, afgaan, onder de slagen van het zwaard vallen, en de varren met de stieren, namelijk de groten en voornamen en rijken in Edom, en hun land zal doordronken zijn van het bloed, en hun stof, hun land, zal van het smeer vet gemaakt worden; de maaltijd, die het zwaard aanricht, zal zo rijkelijk zijn, dat ook aarde en stof van het Edomietische land van bloed en vet tot overdaad toe verzadigd worden, even als het zwaard zelf. (vs. 6).

8. Want het zal zijn de dag der wraak des HEEREN, een jaar der vergeldingen, om Zions twistzaak, 1) aan Zions tegenpartijders; wat Hij uit lankmoedigheid tot hiertoe verzuimd heeft, haalt Hij thans weer ruimschoots in (vgl. Deut. 32:41 vv.).

1) Hieruit blijkt weer zo duidelijk mogelijk, dat al wat de vijanden der Kerk tot haar ondergang beramen of ten uitvoer brengen, tot hun eigen schade en verderf uitloopt.

De Heere is niet een ledig toeschouwer van hetgeen Gods kinderen wordt aangedaan, of wat men Zijn Kerk in het algemeen aandoet.

Als de Heere op Zijn rechterstoel zich zet en Zijn toorn openbaart, ondervinden de vijanden het schrikkelijke er van.

God heeft wel geduld, omdat Hij eeuwig is, maar eindelijk openbaart Hij zich toch als een grimmig Wreker, om de twistzaak Zijns volks uit te richten.

9. En hun beken, de beken in het land van deze door den ban getroffen Edomieten, zullen in pek verkeerd worden, gelijk weleer met het dicht daarbij gelegene dal Siddims geschied is (Gen. 19:25 vv.), en hun stof in zwavel; ja, hun aarde zal hun land tot brandend pek worden.

10. Het zal een beeld worden van den vurigen poel, die van zwavel brandt (Openb 19:3, 20. 20:10), het zal des nachts of des daags niet uitgeblust worden, tot in der eeuwigheid zal zijn rook a) (vs. 9) opgaan; van geslacht tot geslacht zal het woest zijn, tot in eeuwigheid der eeuwigheden zal niemand daar doorgaan. (Openb. 14:11).

De profeet bedoelt wel in de eerste plaats, dat het geografische land Edom zal getroffen worden door dat gericht Gods, dat in beelden en kleuren is voorgesteld, ontleend aan de natuurlijke ligging der Dode zee en de vulkanische gesteldheid; maar dit gericht stelt dat van alle volken en bijzondere personen voor, wier gezindheid en verhouding jegens de gemeente van Jehova Edomietisch is.

11. Maar a) de roerdomp, de pelikaan (Deut. 14:17), en de nachtuil beter, de egel (Hoofdst. 14:23) zullen het erflijk bezitten, en de schuifuit, een roofvogel der wildernis, de grote uil en de raaf zal daarin wonen (Hoofdst. 13:21. vv.); want Hij zal een richtsnoer der woestigheid over hen trekken, en een richtlood der ledigheid, 1) zodat het tot denzelfden toestand terugkeert, in welken de aarde zich bij het begin der schepping bevond (Gen. 1:2).

a) Jes. 13:21, 22. Zef. 2:14. Openb. 18:2.

1) Hiermede wil de Heere zeggen, dat Hij met de uiterste nauwkeurigheid en naar de strengste eisen het werk (hier bij een gebouw vergeleken) der vernietiging en der ledigmaking zal uitvoeren en voltooien. De straf zal volkomen zijn, aan de verwoesting zal niets ontbreken.

12. Alsdan is het oude rijk der Edomieten met zijn vóór-Israëlietisch koningschap (Gen. 36:31) voor altijd weg. Hun edelen (doch zij zijn er niet, daar zij allen door het zwaard vernield zijn) zullen zij tot het koninkrijk roepen, maar al hun vorsten zullen niets zijn, zodat er ene allerverderflijkste regeringloosheid bestaat; alzo zal hij het fysische woest en ledig (vs. 11) ook een ethisch ledig en woest op het gebied van den Staat komen.

13. En in hun paleizen, de woningen der vroeger zo trotse en pronkzieke vorsten van Edom (Gen. 36:40 vv.) zullen doornen opgaan, netelen en distels in hun vestingen, en het woest gewordene dezer paleizen en vestingen zal ene woning der draken der wilde honden zijn, ene zaal, een wel toe gericht vertrek voor de jongen der struisen (Hoofdstuk 13:21 v.).

14. En de wilde dieren der woestijnen zullen de wilde dieren der eilanden daar ontmoeten, 1) roofdieren, uit verschillende landstreken, zullen zich daar ophouden, en de duivel 2) zal zijnen metgezel toeroepen: ook zal het nachtgedierte 3) zich aldaar nederzetten, en het zal ene rustplaats voor zich vinden.

1) Onder de wilde dieren der woestijn, hebben we waarschijnlijk de lossen of lynxen te verstaan, en onder de dieren der eilanden de sjakals of jakhalzen.

2) Het woord schirim betekent gewoonlijk bokken (Gen. 37:31. Lev. 4:23), het wordt ook vertaald door "saters, " die de ouden voor monsterachtige wezens hielden, welke zich in bossen en woestijnen ophielden, half bok en half mens. Soms wordt het ook gebruikt van de duivelen, die de oude afgodendienaars aanbaden. Vergel. MATTHEUS. 12:43. Openbaring 18:2.

3) Het woord Lilith komt alleen hier voor en schijnt een nachtraaf te zijn of, volgens v. d. Palm, de drekvogel. Volgens het Joodse verhaal is het een vrouwelijk nachtspook, ene schone vrouw die bijzonder kinderen vervolgt en doodt.

Nog is er leven in Edom, meer welk ene karikatuur van hetgeen het geweest is! Daar weer Edoms vorsten den nieuwen koning uitriepen, roepen saters elkaar tot den dans, en daar, waar koningen en vorsten in hun paleizen en lustsloten sliepen, daar heeft Lilith, die het liefst daar in, waar het gruwzaamste is, als na een lang zoeken de beste en gemakkelijkste rustplaats gevonden.

15. Daar zal de wilde meerle 1) (liever de pijlslang) nestelen en hare eieren leggen, en hare jongen uitbikken, uitbroeien, en onder hare schaduw, hare bescherming, vergaderen; ook zullen aldaar de gieren, die zozeer de gezelligheid beminnen, doch een groten stank van zich geven, met elkaar verzameld worden. Zo geschikt voor hun behoeften vinden deze dieren dat land, zo ongestoord het oponthoud aldaar, dat zij voortaan zich daar verenigen, daar en nergens anders verblijfplaats houden.

1) De pijl en springslang, in Afrika en Arabië te huis behorende, pleegt pijlsnel van bomen of van enige andere schuilplaats op mensen en dieren toe te snellen en ze dodelijk te wonden.

In het Hebr. kippoos. Onze Staten-Overzetters vertalen het woord door: wilde meerle, maar tekenen ook aan, dat men nog niet weet welk dier hier bedoelt wordt. Het is echter de pijl- of springslang, de arabische kiffosa. Het woord is afgeleid van een werkwoord, hetwelk zich te samentrekken betekent, dewijl het dier zich eerst samentrekt om dan den aanval te doen, om als een pijl voort te schieten.

16. Zoekt nu gij, die de vervulling van deze mijne profetie beleeft, in het boek des HEREN, waarvan zij werkelijk een gedeelte is, en leest, wat ik van allen, die in Edom wonen, gezegd heb; niet een van deze zal er feilen, het ene noch het andere zal men missen; want mijn mond zelf, door den Heere bestuurd, heeft het geboden, en waar Hij het woord uitspreekt (Gen. 1:3) daar is het er, waar Hij gebiedt, daar staat het (Ps. 33:9) en Zijn Geest zelf, waardoor mij alle dingen naar Zijn plan tot het verlangde doel weet te leiden, zal ze samenbrengen, alle de dingen, die te voren van de eenzaamheid en de verschrikking genoemd zijn.

Gods alwetendheid, waardoor Hem alle verledene, tegenwoordige en toekomende dingen als in één opslag worden vertoond, komt in de Schrift dikwijls voor, alsof het was een gedenkboek, waarin alles in nette orde is beschreven (Hoofdstuk 30:8; 65:6. Deut. 32:34. Ps. 56:9. Dan. 7:10. Mal. 3:16). In dezer voege wil Jesaja zeggen, deze profetie is een register van het noodlot der Edomieten (vs. 6), en een ieder, die in volgende tijden de uitkomst wil vergelijken met deze profetie, zal bevinden dat al de omstandigheden hier voorzegd, juist vervuld zijn.

Op zodanige wijze wil ons de man Gods te kennen geven, dat zijne woorden niet poëtisch maar profetisch te verstaan zijn.

17. Want Hij zelf heeft, na dat alles samengebracht te hebben, voor hen voor de dieren het lot geworpen, om op gelijke wijze het gehele land onder de vreselijke, demonische bevolking te verdelen, gelijk Kanaän door het lot onder de kinderen Israël's verdeeld is (Joz. 14:2), en Zijne hand heeft het hun uitgedeeld met het richtsnoer, hoever zij zullen wonen, gelijk Hij het bij de mensen gedaan heeft (Hand. 17:26); tot in der eeuwigheid zullen zij dat erfelijk bezitten, van geslacht tot geslacht zullen zij daarin wonen; want wanneer de Heer God zelf tot in bijzonderheden zulk een nieuwen toestand vormt van recht en bezitting, wie zal dan nog aan verandering denken?

Een voorspel der vervulling kwam over Edoms gebergte, na de catastrofe van Jeruzalem (Mal. 1:2-5); het heeft zich sedert dien tijd nooit weer tot de vroegere ontwikkeling verheven en wemelt van slangen; slechts wilde kraaien en arenden en grote menigten van den kattavogel maken de woeste hoogten en onvruchtbare bergvlakten levendig. Maar de laatste vervulling, waarop vs. 16 doelt, is nog te verwachten en zal de woonplaats treffen van hen, die op geestelijke wijze tot den kring der vijanden van Jehova (Jezus) en Zijne gemeente behoren, waarvan het oude Edom slechts het door den profeet voorgestelde centrum is.

Het Zion en Jeruzalem Gods mag eens verwoest worden, of geweest zijn, het wist zich toch uit zijne puinhopen te herstellen, totdat het plaats maakte voor het Jeruzalem van het N. Testament, hetwelk hoezeer ook verlaagd en vernederd, toch herbouwd zal worden, totdat het eens zal plaats maken voor het hemelse Jeruzalem. Doch de vijanden van de Kerk, van God zullen voor altoos met een eeuwige verwoesting gestraft, en hun gedachtenis van de aarde uitgeroeid worden.

HOOFDSTUK 35.

GELUKKIGE TOESTAND VAN DE KERK DES NIEUWEN TESTAMENTS.

II. Vs. 1-10. Tegenover de huiveringwekkende woestijn van den door God gerichten ouden erfvijand Edom verheft zich die, door welke het verloste Israël in het vaderland ingaat, in het glinsterend tooisel van bloei en heerlijkheid (vs. 1 en 2) Terwijl de profeet deze reeds in den geest voor zich ziet, roept hij allen, die ene gelijke roeping met hem hebben, op, om het werk van troost en bemoediging aan de matte en zwakke harten te volbrengen; want nog is de redding niet verschenen; de maat der droefenissen moet eerst nog geheel vol worden; wel is de dag der wraak en der vergelding voor Israël's verdrukkers nabij en reeds nu kan de trooster zeggen: Ziedaar uw God, die blinden doet zien, doven horen, lammen springen, stommen spreken, en in de woestijn wateren doet vloeien (vs. 3-7). Wel gebaand is daar tevens de weg, op welken de menigte der door God verlosten zich naar het vaderland beweegt; slechts reinen bewandelen dien, en bewandelen dien in ongestoorde veiligheid. Zij komen veilig naar Zion onder jubelzang en een stralenkrans van onvergelijkelijke vreugde zweeft over hen als ene gewijde priesterschaar (vs. 8-10).

1. Terwijl Edom, gelijk in 't vorig Hoofdstuk werd voorzegd, is gevallen, om nooit weer op te staan, zijn land in ene huiveringwekkende woestijn veranderd wordt, heeft juist het tegendeel elders plaats. De woestijn en de dorre plaatsen, door welke het verloste Israël uit zijne gevangenschap naar het vaderland trekt, zullen hierover vrolijk zijn, zullen levendig deelnemen in de vreugde der verlosten, en de wildernis, door welke men naar Jeruzalem terugkeert, zal zich verheugen, plotseling een groen en bloeiend vreugdegewaad aantrekken, hoewel zij zich in zich zelf slechts ene woeste en onvruchtbare plaats is, en zij zal bloeien als ene roos of als ene lelie.

2. Zij zal lustig bloeien en zich verheugen, ja, met verheuging en juichen: de heerlijkheid van Libanon in zijn gehelen prachtvollen groei is haar gegeven, het sieraad van Karmel (1 Kon. 18:20) en Saron (Jes. 9:2), opdat zij niet minder in feestkledij verschijne dan deze uitgezochte plaatsen van het heilige land; zij, de woestijn zowel als het heilige land, zullen zien de heerlijkheid des HEREN, het sieraad onzes Gods 1), zij zullen de schouwplaats zijn voor de verschijning der heerlijkheid en pracht des Heren, onzes Gods.

1) Sommigen zijn van mening, in verband ook met Jes. 51:3, dat we onder woestijn en dorre plaatsen en wildernis hebben te verstaan, Juda en Jeruzalem zelf, als verwoest door den vijand, en een wildernis geworden, doordat Israël in Babel in ballingschap had verkeerd.

Als er dan ook van lustig bloeien sprake is, dan wordt dit geestelijker wijze toegepast op de Kerk.

Laten we echter niet vergeten, dat de Profeet hier spreekt als tot Israël in ballingschap. Hij weet het, dat ja zijn volk zwaar gekastijd zal worden, in diepe ellende zal komen, maar hij weet het ook dat Gods Verbond vast staat.

En daarom Edom's vlakte moge tot een woestijn worden en Edom voorgoed vernietigd worden, dit oordeel der vernietiging is niet over Juda en Jeruzalem uitgesproken. Na de tijden van diepe ellende zullen weer komen de tijden van grote verheuging en van blijdschap. Er zal weer een gebaande weg voor het volk komen. Ja ook de woestijn, welke zij moeten doortrekken zal zich daarin verheugen, zij zal bloeien en juichen.

Het zal juist heel andersom als bij Edom zijn.

Dit sluit echter volstrekt niet uit, dat, geestelijk opgevat, de woestijn en de dorre plaatsen beelden zijn van de heidenwereld, die delen zal in het heil van Israël. Integendeel, dit wordt hier tevens voorzegd.

3. a) Versterkt 1) dan door op dezen zaligen omkeer aller dingen, die na de tijden van nood en ellende, gelijk die thans zijn en nog lang zullen zijn, aanvangen zal, gij knechten Gods, profeten en leraars! de slappe handen van hen, die in gebed en geduld beginnen te verflauwen, en stelt de struikelende knieën vast, bevestigt de zwak- en kleingelovigen.

a) Hebr. 12:12.

1) Hiermede begint de Profeet het amechtig neerliggend Israël, hetwelk zijn harpen aan de wilgen had gehangen, toe te spreken, om zich voor te bereiden op den heerlijken terugkeer naar het land der vaderen.

4. Zegt den onbedachtzamen van harte van Mijn volk, dat heden in zo vele angsten is: Weest sterk en vreest niet, 1) alsof gij zoudt bezwijken en onder den druk van de macht der wereld zoudt omkomen; ziet, ulieder God zal ter wrake komen over uwe verdrukkers met de vergelding Gods (Ps. 94:1); Hij zal komen, ook met een nog hoger doel, en ulieden verlossen, Hij zal u in 't bezit brengen van volkomen zegen, dien Hij in Zijnen raad u heeft toegedacht.

1) Wij moeten niet zozeer of alleen de onbedachtzamen van harte als wel de vreesachtigen en kleinhartigen bemoedigen en hen alle vreze doen verbannen; men moet degenen, die al te licht den moed laten vallen en te schielijk het aan hun vijanden gewonnen geven, of menen dat geen tegenstand kan baten, onder het oog brengen, dat ze met God, met Christus alles vermogen, en dat niemand iets tegen 's Heren volk vermag, als Jehova zelf voor hen strijdt, hetwelk Hij zeker doen zal, indien zij maar op Hem blijven steunen en vertrouwen en van hun zijde alles aanwenden, wat zij kunnen om de zaak van den godsdienst te helpen handhaven.

5. Alsdan, wanneer die tijd van zegen daar is, zullen, ter wegruiming van alle gebreken onder het volk, a) der blinden ogen opengedaan worden, en b) der doven oren zullen geopend worden.

a) MATTHEUS. 9:27; 11:4; 12:22; 20:30; 21:14. b) MATTHEUS. 11:6. Mark. 7:32.

De genezing der lichamelijke gebreken is echter slechts de buitenzijde van hetgeen de verschijning van Jehova, den Verlosser, werkt. Evenzo is later (vs. 6 v.) de verandering der

woestijn in een waterrijk veld geen poëtisch sieraad: de natuur zal in den laatsten tijd der verlossing werkelijk deel hebben aan de heerlijkheid, die van God, den verschenene, over Zijne verlosten uitgaat.

6. Alsdan zal a) de kreupele lustig en vrolijk springen (Job 21:11) als een hert, en b) de tong der stommen zal juichen 1) (MATTHEUS. 11:5); want nu is het de tijd der voleinding, dat nergens ellende en gebrek, maar overal leven en volheid is, in de woestijn zullen op verschillende plaatsen uit de diepte c) wateren uitbarsten en beken in de wildernis, zodat de woestijnen hun treurigen aard verliezen en tot vruchtbare velden worden.

a) MATTHEUS. 11:5; 15:30; 21:14. Hand. 3:2; 8:7; 13:8. 9:32; 12:22; 15:30.

1) In vs. 5 en 6 wordt voorspeld, dat een volk zonder enig gebrek zich zal opmaken om de heerlijkheid des Heren te zien. Er zal geen blinde meer zijn, geen kreupele, geen lamme, geen stomme. Door de herscheppende kracht Gods en door de wondere macht Zijner ontferming, zal het een volkomen volk zijn, dat volkomen in staat is om de deugden des Heren te verkondigen, om te zien, wie Hij is en om te doen wat Hem welbehaaglijk is. Op geestelijke wijze verstaan, geldt dit volkomen van het gerechtvaardigde en geheiligde volk des Heren, hetwelk eenmaal het eeuwige Kanaän der ruste zal ingaan. Wat derhalve Christus Jezus, als de volheid des tijds gekomen was, deed ten opzichte van de lichamelijke blinden en ellendigen, was tevens een beeld van hetgeen Hij op geestelijke wijze zou werken en tot stand brengen.

7. En het dorre land zal tot staand water of vijvers worden 1), zal bestendig water hebben, niet meer uitdrogen, en het dorstige land tot springaders der wateren; in de woningen der draken, der sjakhals, waar zij gelegen hebben, zal gras met riet en biezen zijn 2) als teken van den groei, die in de plaats der woestheid is gekomen.

1) Ten gevolge der door de grote hitte opstijgende dampen komt het in de zandwoestijnen van het Oosten niet slechts bij dag maar ook des nachts, wanneer de maan schijnt, voor, dat ten gevolge ener straalbreking de horizon als ene grote watervlakte, of ook in de gedaante van verschillende meren, nu eens met zachten golfslag, dan als een rustige spiegel voorkomt. In Europa komt dit verschijnsel (fata morgana) alleen in ‘t zuiden van Frankrijk voor. De eigenlijke zin van onzen tekst is: het schijnbare meer, de plaag van den reiziger in de gloeiende woestijn, dikwijls zelfs zijn wanhoop en zijn verderf, wordt tot een wezenlijke.

Deze luchtverhevelingen zijn een treffend beeld van die schijnbare bevrediging, waardoor de voorwerpen der vleselijke begeerte den armen zondaar lokken, misleiden en in het verderf storten. Waar de heerlijkheid des Heren verschijnt, daar komt de wezenlijke verkwikking der smachtende ziel in de plaats ener verderfelijke schijnbevrediging.

Zij die onder den last van schuld, en onder het gevoel van Gods toorn waren, zouden rust, verfrissing en overvloedige vertroostingen vinden in de leer van het Evangelie. Want de bediening van dit zaligmakend Evangelie zou door de invoering en voortplanting van ware kennis en heiligende deugd springaders van levend water doen vloeien in de landen, die

dorsten naar deze genade van God, die als een zuivere en overlopende heldere rivier de boorden der stad Gods verblijden.

In het Hebr. Wehajah hasscharab laägaam. Beter: de luchtverheveling zal tot een vijver worden. Zoals hierboven is opgemerkt komt een dusgenaamde fata morgana dikwijls in het Oosten voor, zodat de moede karavaanreiziger meent een heerlijk meer van water te zullen vinden, en ziet straks is het alles bedrog geweest. Maar nu voorspelt hier de Profeet, dat wat dikwijls slechts een luchtverheveling was nu werkelijkheid zou worden. Niet meer iets waarnaar men greep en ziet het was er niet, maar als iets dat in de werkelijkheid zich zou laten vinden.

2) Dit was de aanblik van den eersten tijd der genade. De plaatsen, waarin de draken gewoon waren te liggen, waar zich de wrede vervolgers der waarheid ophielden, als Rome, Milaan, Wenen, Carthago, Corinthiërs, Athene, Efeze, Nikodemië, Antiochië, Alexandrië enz. zijn in kerken, akademiën en scholen veranderd, waarin de leer van den waren godsdienst door voortreflijke mannen voorgedragen werd, die uit het heidendom ontsproten, na van grondslag veranderd te zijn, tot groot sieraad der kerk opwiesen.

Hier is wel degelijk sprake van het gereinigd Zion en het gelouterd Jeruzalem, niet van de woestijn, die men zou doortrekken, maar van het land, hetwelk men weer zou bezitten.

8. En aldaar in diezelfde woestijn, die tot een tuin des Heren is geworden (Gen. 13:10), door welke de tocht uit het land der ballingschap naar het vaderland gaat, zal ene verhevene ene hoge baan, en ene weg zijn, welke de heilige weg zal genaamd worden, in geestelijken zin den Christelijken heilsweg, waar de Heilige Geest door heilige middelen, als Geest en prediking, het werk der heiliging volbrengt aan degenen, die zalig worden. De onreine zal er niet doorgaan, maar alleen de door lijden gelouterde, geheiligde gemeente, en wie uit de heidenen zich in het geloof aan haar aansluit, wordt tot dezen weg toegelaten, hij zal voor dezen zijn, hij is uitsluitend bestemd voor degenen, die naar de heilige stad opgaan, en tevens kennelijk onderscheiden door zijne hoge ligging; die dezen weg wandelt, zelfs de dwazen 1) de eenvoudigen, die weinig wijsheid en gave van onderscheiding hebben zullen niet dwalen.

1) Dwazen is hier op te vatten in den zin van, eenvoudigen, van hen, die weinig kennis hebben. De Profeet voorspelt hier derhalve, dat voor alle Gods kinderen, zowel uit de Joden- als uit de Heidenwereld, die weg zou zijn, een hoge weg, een heilige weg, een weg door den Heere zelven gebaand. En waarom zouden de geestelijk eenvoudigen niet dwalen, in den zin van verdwalen? dewijl de Geest Gods hen niet alleen op dien weg zou brengen, maar ook op dien weg zou houden. Wie God tot zijn deel heeft, heeft dien God in alles tot zijn deel, en wie waarlijk Zijn kind is, kan tot den dood toe op Zijn leiding en bewaring rekenen.

9. Er zal op dezen tocht door de woestijn geen leeuw zijn, en geen verscheurend gedierte zal daarop komen, daar zelfs de machtigste en verscheurendste roofdieren, die hoge straat niet kunnen beklimmen (vs. 8), noch aldaar gevonden worden, daar de woestijn nu heeft opgehouden ene verblijfplaats van schadelijke en dood veroorzakende dieren te zijn (vs. 7);

maar de verlosten (vs. 7, vgl. Ezra 8:31) zullen daarop veilig en gerust wandelen, zonder dat zij enigszins behoeven te vrezen.

Het zegt met één woord, dat de gelovigen voor gene geestelijke vijanden zouden te vrezen hebben. Zij hebben ja wel voor de aanvallen van hun vijanden te duchten, evenwel dan niet, wanneer zij zich op den gemelden heiligen weg bestendig houden.

10. En de vrijgekochten des HEREN, die Hij reeds eenmaal heeft losgekocht uit de hand der Egyptenaren (Deut. 7:8), en nu weer op nieuw uit de slavernij en de ellende hunner ballingschap heeft vrijgemaakt, zullen wederkeren tot hun vaderland, en tot Zion, de stad van enkel goud, die poorten van diamanten heeft en kristallen levenswater en bomen daaraan, welke zonder ophouden vruchten dragen (Openbaring 21 en 22), komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen, zal als het zonnelicht over hen spelen en als ene schone kroon hen omzweven; a) vrolijkheid en blijdschap, die zo lang voor hen gevlucht zijn en zich niet wilden laten inhalen, zullen zij verkrijgen, zullen hen achterhalen en bestendig bijblijven; meer droefenis en zuchting, waardoor zij vervolgd en zo dikwijls aangegrepen worden, zullen weg vlieden, zodat zij nooit weer te voorschijn komen.

a) Openbaring 21:4.

Het Messiaanse element treedt in Hoofdstuk 28-35 meer op dan voorgrond. Nu nadert het ogenblik dat het perspectief der profetie zich verandert, de kring en der profetie van elkaar scheiden; Assur wordt afgezonderd en de verre tonelen der toekomst onderscheiden zich daarvan. Assur heeft in Sanherib de hoogte zijner eigenlijke zending omtrent Israël bereikt, de blik van den ziener verheft zich nu boven Assur, gaat over tot nieuwe groepen van volken, gelijk dat in Hoofdstuk 40-66 het geval is; deze verhouding wordt echter reeds in Hoofdstuk 2-35 aangekondigd. Assur is daar niet meer de drager van het eschatologische (der laatste dingen); in Hoofdstuk 7-12 was hij het nog? Dit is de grote betekenis van Hoofdstuk 34 en 35, dat deze Hoofdstukken reeds den meer verwijderden achtergrond, het tweede verder gelegen gebied der profetie, tot welke zij met Hoofdstuk 40-66 uitvoerig zal overgaan, aanduiden en voorstellen.

Het gehele 10de vers in Hoofdstuk 35 is als mozaïek uit Hoofdstuk 51:11; 61:7; 51:3, wat van de heilige straat wordt gezegd, zegt Hoofdstuk 52:1 van de heilige stad, vgl Hoofdstuk 62:12; 63:4. Hier is elke gedachte en ieder woord voorspel van het troostboek voor de exulanten (verbannenen) in Hoofdstuk 40-66; zowel zijne Nieuwe Testamentische geestelijke gedachten, als zijne in zachte majesteit daarheen zwevende, etherische spraak is hier aan het einde van hare wording.

‘t Is, als moesten wij in den weg des vredes en der eeuwige vreugde, op welken de verlosten en heiligen uit de in een verkwikkend, van frisse wateren doorstroomd land veranderde dorre woestenij naar Zion optrekken, ene voorbeeldende schaduwtekening van het nieuwe, tot het hemelse Jeruzalem opvoerende verbond zien.

Zegt: Is het eeuwige leven niet boven alles begeerlijk? zou het ons niet dag en nacht in de gedachte zijn? Zouden wij niet uit het diepste van ons hart verlangen: Och, dat ik in den hemel kwam, och dat ik naar Zion kwam met gejuich!? O denk slechts, wat dat zou zijn: in den hemel komen, tot de heerlijkheid geraken, waarvan de sterren, die van boven afschijnen, slechts een zwak schijnsel zijn, met de uitverkorenen samenwonen, met hen verkeren in zoete zalige liefde, zonder misverstand, zonder nijd of strijd; met hen de wonderen der hemelse wereld beschouwen, met hen de genade en almacht, de heerlijkheid Gods in onuitputtelijke lofzangen verhogen, en God zelven zien van aangezicht tot aangezicht, den Heere zien, die ons heeft verlost, aan Zijn trouw hart uitrusten, alle Zijne eer en zaligheid mede genieten; en dat eeuwig, eeuwig, zodat geen voorbijvliegen van uren, dagen en jaren, om menselijk te spreken, ons behoeft te bekommeren, zodat gene bange zorg het zalige hart zal binnensluipen: wat zal hiervan komen? O, hoe lacht het eeuwige leven ons toe in dit treurig tijdelijke! Maar hoe klaagt het ook over ons, dat wij zo stompzinnig zijn! Geloven wij er dan niet aan? Wanneer men ons vraagt: gelooft gij aan een eeuwig leven? zo zullen er ook wel loochenaars en spotters zijn, doch de meesten zullen zeggen: wij geloven het. Maar hoewel wij het geloven, zo heeft het weinig bekoorlijks voor ons; aan de aarde, aan de ijdele, arme aarde hechten zich onze gedachten en wensen, onze harten. Nu ik erken de bekoorlijkheden en schoonheden der aarde. God heeft Zich ook hier niet onbetuigd gelaten, heeft ons veel goeds gedaan en van den hemel regen en vruchtbare tijden gegeven, en onze harten vervuld met spijs en vrolijkheid. Maar wat is toch dit gehele aardse leven, wanneer wij niet een eeuwig zalig vooruitzicht hebben? Ik zeg, het is een zeer ellendig en jammerlijk bestaan; het ware beter zo de mens niet ware geboren, wanneer hem geen zalig leven wacht. Er is toch veel werk en moeite, er is altijd zorg, vrees, hoop, meestal teleurgestelde hoop, een weinig ademhalen, een weinig rust, ene vreugde zonder bevrediging, ene diepere vreugde met leed vermengd. Dan weer strijd en nood, eindelijk de dood. En om zich nu door zoveel ijdelheid, misleiding, moeite en nood ten grave te laten slepen, zelfs de eeuwige onrust in, daarvoor zou men leven? maar God heeft ons in Christus een beter lot toegedacht. Er is een vaderland, waar de moede pelgrim aan ‘t einde zijner reis is en als burger van het rijk woont; daar is een vaderland, waar men goede vrienden en een vast verblijf vindt; er is een Zion, ene heerlijke stad Gods, waar men de stem van wenen en geklaag niet meer hoort, maar wel gejubel! O, daarnaar wil ik zoeken! Jeruzalem, gij hoogverhevene stad; O, ware ik in u enz.

"Al waren hier de godsspraken van Jesaja besloten, het woord van den kerkvader Hieronymus zou ten volle gerechtvaardigd zijn: Niet zozeer profeet als wel Evangelist mag hij heten. Zó klaar stelt hij al de verborgenheden van Christus en de kerk ons voor ogen, dat het ons bijna is, als had hij niet het toekomende aangekondigd, maar de geschiedenis van het verledene beschreven".

Zo zullen ook eenmaal alle verloste kinderen Gods het eeuwig Zion bereiken, vrijgekocht en verlost, om dan tot in aller eeuwen eeuwigheid te verkondigen de deugden Desgenen, die hen uit de duisternis van geestelijke slavernij heeft overgebracht tot Zijn eeuwig licht der zalige verlossing.

HOOFDSTUK 36.

JERUZALEM DOOR SANHERIB BELEGERD.

Wat het middelpunt der vorige profetieën geweest is, vooral van de tweede groep (Hoofdstuk 28-35), gedeeltelijk ook van de vorige in Hoofdstuk 2-27, de door den koning Sanherib van Assyrië veroorzaakte crisis, dat wordt ons in dit en het volgend Hoofdstuk in zijne geschiedkundige verwezenlijking aangetoond. Met deze crisis heeft de in Hoofdstuk 6 aangekondigde straf haar eerste gedeelte besloten; zowel wat hier door Assur geschiedt, als wat aan Assur overkomt, is voor de gehele toekomst van Israël, met welke de profeet te doen heeft, in 't algemeen een waarteken. Daarna volgen twee andere hoofdstukken van geschiedkundigen inhoud. Met het bericht over Assur toch is voor Israël een tijd van lankmoedigheid begonnen, die in Hizkia's herstelling van dodelijke ziekte (Hoofdstuk 38) hare type heeft. De alzo weer van voren af beginnende ontwikkeling der toekomst verkrijgt dan aanstonds hare bepaalde richting, haar duidelijk te onderkennen stempel, door het niet doorstaan der geloofsbeproeving, die tot Hizkia komt door het gezantschap van den Babylonischen koning Merodach-Baladan (Hoofdstuk 39). Nu wordt de voor een ogenblik afgebrokene aankondiging van straf op nieuw begonnen en weer als van volle kracht voorgesteld. Wat in Hoofdstuk 39:5-7 wordt gezegd, staat tussen de beide helften in van het Boek der profetieën van Jesaja als een wegwijzer, welks ene arm het opschrift Babel draagt. Daarheen gaat de verdere weg van Israël's geschiedenis, daarheen is Jesaja voortaan met zijn volk in den geest begraven, daar predikt hij in Hoofdstuk 40-66 den ballingen in Babel de nabij zijnde verlossing.

I. Vs. 1-22. Uit de ideale verte, waarin Hoofdstuk 34 en 35 ons hadden verplaatst, treden wij terug in de geschiedkundige werkelijkheid van Hoofdstuk 33, aan de waterleiding van den oppersten vijver bij de straat van het veld des vollers, waar vóór 28 jaren Achaz de hulp van Assur boven die van Jehova had gesteld (Hoofdstuk 7:3 vv.), verschijnt een gezantschap van den koning van Assyrië met ene afdeling van zijn leger, en eist in honenden overmoed de overgave van Jeruzalem (vgl. 2 Kon 18:13-37. 2 Kron. 32:1-6

1. En 1) het geschiedde in het veertiende jaar van den koning Hizkia (d. i. 713 voor Chr.), dat Sanherib, zoon en opvolger van Sargon (Hoofdstuk 20:1), de koning van Assyrië optoog tegen alle vaste steden (Hoofdstuk 10:28 vv.) van Juda, en nam ze in, behalve Lachis en Libna aan de grenzen van Filistea, welke vestingen hij echter eveneens meende in te nemen.

1) Wat ons hier wordt meegedeeld, komt ook voor in 2 Kon. 18:13-37. 2 Kron. 32:1-6. Men zie derhalve aldaar de aanmerkingen.

2. En de koning van Assyrië zond Rabsake 1) (= overste zijner oversten), benevens twee andere van zijne voornaamste hovelingen, van Lachis, (= hardnekkig), dat 7 ½ mijl van Jeruzalem gelegen, de sterkste was van alle vestingen des lands (2 Kon. 14:19), naar Jeruzalem, tot den koning Hizkia, hoewel deze reeds meer dan twee millioen gulden als schatting had betaald, en zich weer aan de Assyrische overheid had onderworpen (vgl. Hoofdstuk 35:8). Hij zond met een zwaar heir, om desnoods tot de overgave te noodzaken,

maar wilde eerst den zachteren weg beproeven; en hij stond aan den watergang des oppersten vijvers, aan den hogen weg van het veld des vollers.

1) In 2 Kon. 18:14 worden met Rabsake, Tartan en Rabsaris genoemd, maar dewijl Rabsake alleen het woord voert, vermeldt de Profeet Jesaja enkel zijn naam.

In zijn "Assyrische studiën" bladz. 131 deelt Friedrich Delitzsch mede, dat Rabsake het naast stond in rang aan Tartan. Rabsake is niet een eigennaam maar een titel en betekent, een groot-officier.

3. Toen ging tot hem uit Eljakim, de zoon van Hilkia, de hofmeester, de huisbewaarder, (vgl. Hoofdstuk 22:15 vv), en Sebna, de schrijver, de kanselier, en Joah, de zoon van Asaf, de kanselier, de geschiedschrijver, daar de koning het beneden zijne waardigheid achtte persoonlijk met Rabsake te onderhandelen.

4. En Rabsake zei tot hen: Zegt nu tot Hizkia: zo zegt de grote koning, de koning van Assyrië: Wat vertrouwen is dit, waarmee gij vertrouwt? op uzelven kunt gij onmogelijk steunen, om de macht van Assyrië te weerstaan.

5. Ik mocht zeggen, zo denkt gij (doch het is een woord der lippen, ijdel gepraat, een antwoord onwaardig): er is raad en macht tot den oorlog; op wie vertrouwt gij nu, dat gij tegen mij rebelleert?

Gij zegt (doch het zijn ijdele woorden), dat het u aan beleid noch macht ontbreekt, om den oorlog te voeren, maar op wie vestigt gij dan toch vertrouwen, dat gij u tegen mij te weer stelt?

6. Zie, gij vertrouwt op dien a) gebrokenen rietstaf 1) (Hoofdstuk 20:3 vv.), op Egypte; op welken zo iemand leunt, menende dat die nog sterk genoeg is, zo zal hij in zijne hand gaan en die doorboren (zie 2 Kon. 18:21): alzo is Farao, de koning van Egypte al degenen, die op hem vertrouwen (Hoofdstuk 30:3 vv. vgl. 2 Kon. 17:4

a) Ezechiël. 29:6, 7.

1) Egypte was rijk aan riet. Vandaar dat Rabsake dit beeld gebruikt. Hij noemt dien rietstaf echter gebroken, of eigenlijk geknakt, en van wege de overheersende macht van Ethiopië en van wege de nederlagen door Assur geleden (2 Kon. 18:21).

7. Maar zo gij tot mij zegt: Wij vertrouwen op den HEERE, onzen God, zo geef ik u in bedenking: is Hij die niet, wiens hoogten en wiens altaren Hizkia 1) weggenomen heeft, en die tot Juda en Jeruzalem gezegd heeft: Voor dit altaar zult gij u neerbuigen? 1) (2 Kron. 29:31).

1) In zijnen overmoed verwaardigt Rabsake Hizkia niet eens den titel van koning.

Hier evenmin als in vs. 4. Hij beschouwt Juda's koning als een vazal van zijn koning, die tegen dien is opgestaan en nu den eretitel van koning verbeurd heeft.

2) Na de poging van Rabsake, om Hizkia te benemen de hoop op de hulp van mensen, en met name op Egypte, waarin de Joden (ten minste voor een gedeelte) te ver waren gegaan (Hoofdstuk 30:1; 31:1 en 2), zo wil hij hem ook aftrekken van het vertrouwen op God, waartoe hij den koning afmaalt, als iemand die God bijzonder had verongelijkt door Zijnen dienst te besnoeien en dien te bepalen tot ene plaats. Maar dit was iets, hetwelk God zelf had bevolen (Deut. 12:11, 13, 14). En de hoogten en altaren, door Hizkia weggenomen, waren merendeels geschikt tot den dienst der afgoden (2 Kon. 18:4), en wat de anderen aangaat, waarop de ware God werd aangeroepen, wordt het aangemerkt als een gebrek van Manasse's hervorming in zijne latere dagen, dat hij die niet geheel wegdeed (2 Kron. 33:17).

8. Nu dan, omdat gij nog ter rechter tijd tot erkentenis van uwe eigene onmacht komt, daar aan den bijstand van ene vreemde macht toch niet te denken is, wed toch met mijnen heer, den koning van Assyrië, en ik zal u twee duizend paarden geven, zo gij voor u de ruiters daarop zult kunnen geven, zo vele geoefende manschappen uit uw volk zult kunnen samenbrengen.

9. Hoe zoudt gij dan bij zulk een toestand der zaken het aangezicht van een enigen vorst, van de geringste knechten mijns heren afkeren, laat staan, dat gij voor hem zelven en zijne hoofdmacht zoudt kunnen bestaan? Maar gij weet ook wel hoe slecht het met uw vermogen gesteld is; gelijk ik gezegd heb, gij vertrouwt op Egypte, om de wagens en om de ruiteren, die dit land ter uwer hulp zal stellen; dat is echter ene ijdele, dwaze hoop.

10. En nu, ben ik zonder den HEERE, gelijk gij misschien meent, opgetogen tegen dit land, om dat te verderven, en dat deze dus u voor het ergste zal bewaren? Integendeel! De HEERE heeft tot mij gezegd: Trek op tegen dat land, en verderf het, van daar zal u dus gene hulp toekomen.

11. Toen zeiden Eljakim, en Sebna, en Joah tot Rabsake: Spreek toch tot uwe knechten in uw eigene taal, in het Syrisch, want wij verstaan het wel; en spreek niet met ons in het Joods voor de oren des volks, dat op den muur is; want het is niet betamelijk, dat dit onze onderhandelingen aanhore.

De uitdrukking: uwe knechten, was te gering voor 's konings gemachtigden, hoewel Achaz zich zelven ook zo had genoemd (2 Kon. 16:7). Deze woorden tonen een gedeelte van dat nederig en onderworpen gedrag, Hoofdstuk 10:4 voorspeld. In het Syrisch. In de grondtaal staat, zo hier als Ezra 4:7 en Dan. 2:4, in het Aramees (Aram is de Hebreeuwse naam van Syrië). Uit deze plaatsen blijkt, dat de Syrische taal oudtijds vrij algemeen is gesproken, als zijnde in gewoon gebruik onder de drie grote monarchieën van Assyrië, Chaldea en Perzië. Ook is deze de taal, waarin een gedeelte van de Boeken des Ouden Verbonds beschreven zijn, en die wij doorgaans, maar zonder reden, de Chaldeeuwse noemen; want de heilige Schrijvers zelf geven ze den naam van Aramietische of Syrische, en inderdaad ze was niet meer de taal der Chaldeeën, dan die der ASSYRIËRS en der Perzen, schoon Dan. 1:4 geheten "de spraak

der Chaldeeën", omdat ze gesproken werd te Babel, en inzonderheid aan het hof, waarom de Joodse kinderen tot dienst des konings geschikt, daarin geoefend werden. De hovelingen en staatslieden verstonden de Syrische taal, als die geleerd hebbende tot en in de onderhandelingen met vreemden, maar ze werd toen nog niet verstaan door het gemene volk (Hoofdstuk 28:11). Voor de oren des volks. Door dit verzoek liet Eljakim te veel vrees en wantrouwen blijken, waardoor hij den vijand te trotser maakte. Dat op den muur is. Daarop waakte het krijgsvolk, en derwaarts was de menigte naar allen schijn bij deze gelegenheid in grote menigte toegevloeid, om de gezanten van den koning van Assyrië te zien, en, zo ‘t mogelijk was hun boodschap te horen.

12. Maar Rabsake, die zich met opzet van het Joods had bediend, zei: Heeft mijn heer mij tot uwen heer, en tot u, tot Eljakim den woordvoerder der drie gezonden, om deze woorden te spreken? Is het niet tot de mannen, die op den muur zitten en die bij verderen tegenstand van uwe zijde een ontzettend lot tegemoet gaan, dat zij met ulieden uwen drek eten en hun pis drinken zullen; zij zullen niets dan hun eigene uitwerpselen te eten en te drinken hebben, wanneer het tot ene belegering komt.

13. Alzo stond Rabsake, hij kwam nog dichter bij den muur, en riep met luider stem in het Joods en zei: Hoort de woorden des groten konings, des konings van Assyrië! (vs. 4).

14. Alzo zegt de koning: Dat Hizkia u niet bedriege, want hij zal u niet kunnen redden uit mijne hand.

15. Daartoe, dat Hizkia u niet doe vertrouwen op den HEERE, den God van uw volk, zeggende: de HEERE zal ons zeker redden; deze stad zal niet in de hand des konings van Assyrië gegeven worden.

16. Hoort naar Hizkia niet; want alzo zegt de koning van Assyrië: Handelt met mij door een geschenk en komt tot mij uit, om u als krijgsgevangenen te onderwerpen, en eet, vooreerst nog, een ieder van zijnen wijnstok, en een ieder van zijnen vijgenboom, en drink een ieder het water zijns bornputs.

17. Totdat ik, wanneer ik mijn voornemen in Egypte volbracht heb, kom en u haal in een land, als ulieder land is, een land van koren en van most, een land van brood en van wijngaarden. 1)

1) Als Satan den mens èn van de vreze voor èn van het vertrouwen op God zoekt af te trekken, doet hij dit onder een listig en vals beloven van ons een beteren toestand te bezorgen, maar dit is een bloot en zeer verkeerd en ongerijmd voorwendsel, hetwelk men dus met afschrik moet verwerpen. Als de wereld en ook het vlees tot ons zeggen, sluit een verdrag met ons en kom tot ons over, erken onze heerschappij en deel in onze belangen, dan zult gij met vreugde uw koren eten en met blijdschap uw most drinken, dan doen ze ook niet anders, dan ons onder een zacht gefluit uit te lokken, om ons in hun bedrieglijk net te verstrikken. Op gelijke wijze zocht Rabsake de Joden te verschalken. Gelukkig zij, die hem niet geloofden, en er bij bleven dat er, laten de Heidenen zeggen, wat ze willen, geen beter land voor hen ware, dan het heilige land der belofte.

18. Dat Hizkia, gelijk ik reeds gezegd heb 1) (vs. 15) ulieden niet verleide, zeggende: De HEERE zal ons redden; hebben de goden der volken, een ieder zijn land, gered uit de hand des konings van Assyrië?

19. Waar zijn de goden van Hamath en Arpad in Syrië? Waar zijn de goden van Sefarvaïm aan den Eufraat? Hebben zij, de goden van uw broedervolk Efraïm, ook Samaria van mijne hand gered (2 Kon. 17:5 vv.)?

20. Welke zijn ze onder al de goden dezer landen, die hun land uit mijne hand gered hebben, dat de HEERE, die toch waarlijk niet meer is dan een van die, Jeruzalem uit mijne hand redden zou (vgl. Hoofdstuk 10:8 vv.)?

21. Doch zij, zowel het volk op den muur, als de die afgezanten van Hizkia, zwegen stil, en antwoordden hem, Rabsake, niet één woord: want het gebod des konings was, hetwelk hij, vóórdat de onderhandeling begon, om wijze redenen (2 Kon. 18:36) gegeven had, zeggende: Gij zult hem niet antwoorden.

HOOFDSTUK 37.

SANHERIBS MACHT WORDT OP HIZKIA'S GEBED GESLAGEN.

II. Vs. 1-38. Toen Hizkia de boodschap ontvangen had van 't geen Rabsake had gesproken, verootmoedigde hij zich op het diepst voor den Heere. Hij zoekt door afgezanten troost en opbeuring bij den profeet Jesaja en begeert zijne voorbede bij den Heere. Hij ontvangt ook ene voorlopige toezegging van goddelijke hulp, eerst stijgt echter de nood nog hoger als koning Sanherib door enen aan Hizkia gezonden brief nog sterker de overgave van Jeruzalem eist, en ook reeds met zijne legerscharen de stad nader komt. Nu gaat Hizkia ten tweede male tot den tempel, spreekt daar een zeer krachtig gebed uit tot den Heere, zijnen God, en ontvangt ook zeer spoedig een antwoord des Heren uit den mond van den profeet. In den daarop volgenden nacht komen 185. 000 man van Sanherib's leger om; ten spoedigste verlaat hij het land en hij vindt later zijnen dood door twee zijner zonen. Nu zijn al die heerlijke voorzeggingen van Jesaja, van welke wij er nog vele ten opzichte van deze catastrofe gehoord hebben, op het heerlijkst vervuld (vgl. 2 Kon. 19:1-37. 2 Kron. 32:17-23

1. En het geschiedde, als de koning Hizkia dat hoorde, zo scheurde (Hoofdstuk 36:22) hij zijne klederen en bedekte zich met enen zak, een treurgewaad van grove stof (1 Kon. 21:27), en ging in het huis des HEREN.

2. Daarna zond hij Eljakim, den hofmeester den huismeester en Sebna, den schrijver, den kanselier en de oudsten, de voornaamsten der priesters, eveneens met zakken bedekt, tot Jesaja, den profeet, den zoon van Amos;

3. En zij zeiden tot hem: Alzo zegt Hizkia: Deze dag is een dag der benauwdheid voor ons en der schelding, en der lastering van den Heere, want de kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte, en er is gene kracht om te baren 1) (1 Kon. 19:3).

1) Hizkia belijdt hier zijn volstrekt reddelozen toestand door zich zelven. Hij vergelijkt zijn toestand bij het beeld, dat een kind, hetwelk geboren zal worden, niet tot de geboorte kan komen, en alzo moeder en kind in levensgevaar brengt, tenzij er iets bijzonders gebeure.

Welnu, zo wil hij zeggen: Mijn volk en ik zijn in groot gevaar van om te komen, en zo God Almachtig niet op bijzondere wijze tusschen treedt, zijn wij reddeloos verloren. Daarom zendt hij zijne dienaren tot den Profeet des Heren.

4. Misschien zal de HEERE, uw God, dien gij zo getrouw dient, en die misschien u schenken zal, wat Hij ons beloofd heeft, horen de woorden van Rabsake, dewelke zijn heer, de koning van Assyrië, gezonden heeft om den levenden God te honen, daar Hij hem met dode afgoden gelijk stelde (Hoofdstuk 36:20), en te schelden met woorden, die de HEERE uw God, gehoord heeft van wege de lasterlijke en vermetele reden; hef dan een gebed op voor het overblijfsel van het volk Gods, dat gevonden wordt, 1) nadat het ene deed in het rijk van Efraïm reeds den ondergang heeft gevonden.

1) In zijn groten nood wendt Hizkia zich tot den Profeet des Heren, opdat deze den Heere God om uitkomst zou smeken. Hizkia verkeert in groten nood maar ook in duisterheid der ziele, dewijl hij niet zegt onze God, maar uw God. Eerst dan als de Heere hem door Jesaja laat zeggen, wat we lezen in vs. 6 en 7, keert ook het geloofsvertrouwen in sterkeren zin weer terug, zodat hij straks zelf tot den Heere de toevlucht neemt. (vs. 16-20).

5. En de knechten, de bovengenoemde hovelingen van den koning Hizkia kwamen tot Jesaja, die in de benedenstad woonde.

6. En Jesaja zei tot hen: Zo zult gijlieden tot uwen heer zeggen: Zo zegt des HEERE: Vrees niet voor de woorden, die gij gehoord hebt, waarmee Mij de dienaars die knapen des konings van Assyrië gelasterd hebben (2 Kon. 19:6).

7. Zie, Ik zal enen geest in hem geven, 1) in plaats van zijn overmoed, hem een geest van vreesachtigheid instorten, dat hij een gerucht horen zal, en weer in zijn land keren, en Ik zal hem door het zwaard in zijn land vellen.

1) Onder enen geest hebben we te verstaan, een door God gewerkten aandrang, om zich weg te spoeden.

De Engelsen spreken van een impulse. Hij zou door een onverklaarbare onrust overvallen worden, zodat hij een gerucht hoorde van vijandige aanvallen tegen hem en zijn leger, waardoor hij werd aangezet om zo spoedig mogelijk naar zijn land terug te keren.

8. Zo kwam Rabsake weer van het volbrengen van zijnen last in Hoofdstuk 36:2, om zijnen heer bericht te geven van hetgeen hij gesproken had (Hoofdstuk 36:4-20), en hij vond den koning van Assyrië strijdende tegen Libna, ene wat meer nabij Jeruzalem gelegene vesting: want hij had gehoord, dat hij, de koning van Assyrië, van Lachis vertrokken was, waarom hij hem aanstonds voor Libna zocht, zonder eerst naar Lachis te gaan.

9. Als hij nu hoorde, en deze was de reden, waarom Sanherib verder tot Libna was voortgetrokken van Tirhaka, den koning van Cusch, den 2den heerser der 25ste Ethiopische dynastie van de Moren zeggen: Hij is uitgetogen, om tegen u te strijden (Hoofdstuk 18:7 vv.); toen hij zulks hoorde, zo zond hij, daar het hem van groot belang was, Jeruzalem spoedig in zijn bezit te krijgen (2 Kon. 19:13), weer boden tot Hizkia, om hem tot ene vrijwillige overgave te bewegen, zeggende:

10. Zo zult gijlieden spreken tot Hizkia, den koning van Juda, zeggende: Laat u uwen God niet bedriegen door hetgeen Zijne profeten verklaren, op welken gij vertrouwt, zeggende: Jeruzalem zal in de hand des konings van Assyrië niet gegeven worden.

11. Zie, gij hebt gehoord, wat de koningen van Assyrië aan alle landen gedaan hebben, die geheel en al verbannende, en zoudt gij gered worden?

12. Hebben de goden der volken, die mijne vaders verdorven hebben, dezelve gered? als Gozan aan den Kisil Ozan in Medië, en Haran in Mesopotamië, en Rezef in Syrië, en de kinderen van Eden, die in Telasser, tussen Thadmor en den Eufraat, waren?

13. Waar is de koning van Hamath? en de koning van Arpad (Hoofdstuk 36:19), en de koning der stad Sefarvaïm, Hena en Ivva aan den Eufraat?

14. Als nu Hizkia de brieven uit der boden hand ontvangen en die gelezen had, ging hij van den berg Zion, waar zijn paleis stond, op in het huis des HEREN, en Hizkia breidde die uit voor het aangezicht des HEREN, opdat Deze als het ware zelf kennis mocht nemen van den inhoud (2 Kon. 19:14).

15. En Hizkia bad tot den HEERE, zeggende:

16. O HEERE der heirscharen, Gij God van Israël, die tussen de Cherubs woont (Exod. 25:17 vv.), Gij zelf, Gij alleen zijt de God van alle koninkrijken der aarde, Gij hebt den hemel en de aarde gemaakt (2 Kon. 19:15)!

Terwijl Hizkia zijn gebed met deze erkentenis opent, maakt hij van den beginne af zijne zaak op ‘t ernstigst tot ene zaak van de ere des Heren zelven.

17. O HEERE! neig uw oor en hoor, HEERE! doe Uwe ogen open en zie; en hoor al de woorden van Sanherib, die gezonden heeft om den levenden God te honen.

18. Waarlijk, HEERE! hebben de koningen van Assyrië al de landen, mitsgaders dezelve landerijen verwoest;

19. En hebben hun goden in het vuur geworpen, en dit was niets wonders, het sprak van zelf, want zij waren gene goden, maar het werk van mensenhanden, hout en steen; daarom hebben zij die verdorven.

20. Nu dan, HEERE, onze God! verlos ons uit zijne hand, zo zullen alle koninkrijken der aarde weten, dat Gij alleen de HEERE zijt. 1)

1) De gelovigen hebben gronds genoeg om zich in hun biddend worstelen met God aan Hem vast te houden, zo zij zich maar kunnen verzekeren, dat Zijne ere in hun geval belang en deel hebbe; of dat Zijn Naam gelasterd en gehoond zou worden, als Hij de hand van hen aftrok, en verheerlijkt, zo Hij hen door dezelve hulp verschaft. Gods ere en heerlijkheid moeten dus het voornaamste zijn, waarop wij, ter onzer redding, in tijd van nood, bij den Allerhoogste pleiten.

21. Toen-een merkwaardig bewijs voor de waarheid van het woord (Hoofdstuk 30:19; (65:24) zond Jesaja, de zoon van Amos, een zijner leerlingen tot Hizkia om te zeggen: Alzo zegt de HEERE, de God Israël’s: Dat gij tot Mij gebeden hebt tegen in betrekking tot Sanherib, den koning van Assyrië, heb Ik gehoord.

22. Dit is het woord, dat de HEERE over hem gesproken heeft: De jonkvrouw, de dochter van Zion veracht u, o Sanherib! terwijl het uwe voorstellen afwijst; zij bespot u, de dochter van Jeruzalem, van ‘s Heren bescherming zeker (Hoofdstuk 31:4), schudt het hoofd achter u, daar gij met hoon en schimp moet wegtrekken.

23. Wie hebt gij gehoond en gelasterd? En tegen wie hebt gij de stem verheven, en uwe ogen omhoog opgeheven, Om het met duidelijke bepaalde woorden u voor te houden: tegen den Heilige Israël’s! 1) (2 Kon. 19:22).

1) Hiermede was reeds Sanherib’s oordeel geveld. Want wie den Heilige Israël’s hoont, wie de Heiligheid van den God Israël’s bespot, zal door Diens toornvuur, wat van Zijn Heilig Wezen uitgaat, verteerd worden.

24. Door middel uwer dienstknechten hebt gij den Heere gehoond, en gezegd: Ik heb met de menigte mijner wagens, zonder hulp, alleen door mijne stoffelijke overmacht (Hoofdstuk 36:8 vv.), beklommen de hoogte der bergen, de zijden van Libanon tot op hun hoogsten top, en ik zal zijne hoge cederbomen en zijne uitgelezene dennenbomen afhouwen; en, wat niemand voor, niemand buiten mij vermocht, ik zal komen tot zijne uiterste hoogte (2 Kon. 19:23) in het woud zijns schonen velds. 1)

1) Dat is in het woud, ‘t welk in het midden van Karmel is (Micha 7:14), waar het vermeld wordt als bevattende de uitgelezendste weilanden van Karmel, en waarschijnlijk was het dezelfde plaats Zach. 11:2 genoemd: het woud des wijnoogstes (bij ons het "sterke woud"), want een gedeelte van Karmel was met wijnstokken beplant. (Hoofdstuk 33:9).

Wij kunnen niet aarzelen om de aanspraak van den Assyriër als ene hoogdravende te noemen, maar niet aan het werkelijk bestijgen van den Libanon met de menigte zijner wagens denken, gelijk dan ook de nieuwere uitleggers, Gesenius, Hitzig, Ewald, op onze zijde staan, terwijl de vroegere meestal geneigd waren, de woorden in eigenlijken zin te nemen, en daarbij b. v. aan Hannibals tocht over de Alpen herinneren. Men ziet reeds niet in, wat dan het omhouwen van cederen en cypressen betekenen moest, terwijl figuurlijk verstaan, daardoor de ongemetene trotsheid des veroveraars, die geen hoog voorwerp nevens zich zien kan, voortreffelijk afgebeeld is (vgl. Hoofdstuk 14:8). De grootspraak stemt in ‘t algemeen met de ontboezeming des konings van Babel in dat hoofdstuk overeen.

25. Ik heb in de naar Egypte gelegene woestijn et Tih gegraven en de wateren gedronken, alle moeilijkheden door mijnen machtigen wil overwinnende: en ik heb in Egypte zelf met mijne voetzolen alle rivieren der belegerde plaatsen verdroogd, de kanalen en armen van den Nijl doen droog worden, alsof het slechts kleine modderkuilen waren, dien men met de voet dicht treedt.

26. Hebt gij niet gehoord, vermetele trotsaard! dat Ik, de Heere zulks lang te voren gedaan heb, en dat van oude dagen af geformeerd heb? Wat gij dwaas van uzelven zegt, was Mijn werk, toen Ik Mijn volk leidde door zeeën en woestijnen heen. Nu heb Ik dat doen komen, dat gij zoudt zijn, om de vaste steden te verstoren tot woeste hopen; de overwinningen door u

behaald, zijn niet toe te schrijven aan eigen macht, maar Ik heb, van u, als van een gesel Gods, gebruik gemaakt ten straf dier volken.

27. Daarom, omdat ene verschrikking Gods over hen gekomen was, waren hare inwoners bandeloos, zonder kracht om weerstand te bieden: zij waren verslagen en beschaamd: zij waren als het gras des velds, dat spoedig verdort, en als de groene grasscheutjes, als het hooi der daken, als het groen op het dak, dat te spoediger verwelkt, naarmate het minder aarde onder zich heeft: en het brandkoren eer het over het einde staat. 1)

1) D. w. z. reeds vernield en verteerd, aleer het halmen schiet.

Verder wil de Heere zeggen, wat gij gedaan hebt was niet omdat gij zelf daartoe de macht had, maar omdat Ik u de macht verleende, en gij niet anders waart, dan de uitvoerder van Mijne Heilige raadsbesluiten over de volken.

28. Maar ik weet uw zitten. uw nadenken en besluiten, en uw uitgaan, en uw inkomen, uw doen en laten, en uw woeden tegen Mij, daar gij niet Mijn bloot werktuig wilt zijn bij hetgeen gij u voorneemt, maar juist tegen Mij opstaat.

29. Om uw woeden tegen Mij, en dat uwe woeling voor Mijne oren opgekomen is, zo zal Ik Mijnen haak in uwen neus leggen, gelijk men met enen niet te temmen beer doet, en Mijn gebit in uwe lippen, gelijk men paarden en muilezels doet, en Ik zal u doen wederkeren door dien weg, door welken gij gekomen zijt, 1) zonder dat gij uw doel hebt bereikt.

Als een ontembaar, maar toch door geweld tot rede gebracht dier moet de Assyriër, zonder met Juda (en Egypte) tot zijn doel gekomen te zijn, weer weg.

30. En dat zij u, Hizkia, voor wie dit alles gezegd is, daar Sanherib zelf toch geen ander bericht hiervan ontvangt, dan door de uitkomst, een teken van de omkering van zaken, die hiermede is voorzegd, dat men in dit jaar, wat van zelf gewassen is, eten zal, en in het tweede jaar, wat daarvan weer uitspruit, dit zal door Mijne almacht geschieden, maar zaait in het derde jaar, en maait, en plant wijngaarden, en eet hun vruchten (2 Kon. 19:29).

31. Want het ontkomene, dat overgebleven is van het huis van Juda, ten gevolge der verlossing van den dreigenden ondergang, zal wederom nederwaarts wortelen, en het zal opwaarts vrucht dragen, 1) het zal naar alle zijden heen nieuwe kracht ontwikkelen.

1) Het eigenaardige van dit teken zou zijn, dat de Heere niet alleen, zoals Hij straks zegt, niet zou toelaten, dat Sanherib de stad zou innemen, maar ook dat de gevolgen van het beleg niet meer zouden gevoeld worden.

De gewone gevolgen van een beleg waren toch verwoeste akkers enz. maar hier geeft de Heere God het teken, dat door de Almacht Zijner hand de aarde zonder nieuwen arbeid een rijkelijk gewas zou opleveren. Noch dit noch het volgende jaar zou er enig gebrek zijn, maar overvloed van spijzen.

Als God redt, redt Hij volkomen. Hij is een God die mildelijk schenkt en niet verwijt.

Sommigen zijn van gevoelen, dat deze belofte ook met de onderhouding van de instelling van het Sabbath-jaar in verband stond.

32. Want dit is nu eenmaal de oplossing van de verdere geschiedenis van Israël (Hoofdstuk 6:13.): van Jeruzalem zal het overblijfsel uitgaan, en het ontkomene van den berg Zion, het kleine hoopje volk zal tot ene grote menigte aangroeien. De ijver des HEREN der heirscharen zal dit doen (Hoofdstuk 9:6, 7. 2 Kon. 19:31

33. Daarom, het tot hiertoe gezegde als in ene somma samentrekkende, zo zegt de HEERE van den koning van Assyrië: Hij zal in deze stad niet komen, noch daar enen pijl in schieten; ook zal hij met geen schild daarvoor komen, en zal genen wal daartegen opwerpen, het zal niet tot ene bestorming, zelfs niet tot een insluiten van de stad komen.

34. Door den weg, dien hij gekomen is door dien zal hij wederkeren, maar in deze stad zal hij niet komen, zegt de HEERE.

35. Want a) Ik zal, gelijk reeds in Hoofdstuk 31:4 voorzegd is, deze stad beschermen, om die te verlossen, om Mijnentwil, 1) gelijk Hizkia heeft gebeden (vs. 20), en om David's, Mijns knechts wil, wie Ik eeuwigdurende genade heb toegezegd (2 Sam. 7.).

a) 2 Kon. 20:6.

Hoofdstuk 36 vs. 1-37 :35 stelt ons de geschiedenis in drie scherp getekende gedaanten voor, die in hun gedrag en woorden bepaalde grondrichtingen des geestes uitspraken: Rabsake, Hizkia en Jesaja. De hoogmoedige en verwaande Assyriër, die den levenden God niet kent en Hem daarom hoont, is het beeld des ongeloofs in iedere tijd. De vrome koning Hizkia verschijnt als trouwe getuige van 't geloof, dat niet tot bestendige en gehele daad des levens wordt. Maar de Profeet geeft ons den verheven heldenmoed van levendig uitstromende, onveranderlijk vaste, de kleinmoedigheid versterkende geloofskracht.

Ook hier verzekert de Heere God weer dat Juda's ontrouw Zijne trouw niet vernietigt, en dat waar er niets in Juda was, wat Hem kon aanzetten, integendeel waar alles in Juda Hem kon bewegen om Zijne weldaden in te houden, daar zou de Heere God het enkel doen, omdat Zijn Verbond eeuwig vast stond. Hij zou het doen om Zichzelfs wil en om David, den man naar Zijn harte, om de beloften aan David, aan dit Zijn kind gedaan.

36. a) Toen, nadat Sanherib nog diezelfden dag, dat Jesaja dit voorzegde, met zijn leger van Libna was opgebroken en tot nabij Jeruzalem gekomen was, voer de Engel des HEREN in den op dezen dag volgenden nacht uit, en sloeg in het leger van Assyrië honderd vijf en tachtig duizend man. En toen zij, die van die plaag verschoond bleven, zich des morgens vroeg opmaakten, om tot de belegering van Jeruzalem over te gaan, ziet, die allen waren dode lichamen (Hoofdstuk 17:13 vv. 31:8 vv.).

a) 2 Kon. 19:35.

37. Zo vertrok Sanherib, de koning van Assyrië, en toog henen, en keerde weer; en hij bleef te Ninevé, 1) de hoofdstad van zijn rijk.

1) Wel een bewijs dat hij zelf een vreselijken indruk heeft gehad van deze nederlaag, dit blijven te Ninevé duurde nog ongeveer 20 jaren-, want nooit heeft hij één enkele poging meer gewaagd om Jeruzalem in te nemen. In zijn overmoed heeft hij alleen in het dusgenaamde Prisma-inschrift aangetekend: (volgens Friedrich Delitzsch) Hem (n. l. Hizkia) sloot ik in zijn residentie op als een vogel in zijn kooi, wallen wierp ik tegen hem op en wie tot de stadspoort uitkwam, dien dwong ik rechtsomkeer te maken. " Van verovering spreekt hij niet. Zijn eigen verhaal van zijn ondergang is geheel in overeenstemming met dit Bijbels verhaal.

38. Het geschiedde nu, ene reeks van jaren daarna, ongeveer 20 jaren, als hij in het huis van Nisroch, zijnen god, zich neerboog, dat Adramélech en Sarézer, zijne zonen, hem met het zwaard versloegen; doch zij ontkwamen in het land van Arafat; en Esar-Haddon, zijn zoon werd koning in zijne plaats.

Van deze beide zonen, dewijl zij naar Armenië vluchtten, stammen, volgens de Armenische overlevering, de Sassuniërs en Arzruniërs in Armenië af; uit het laatst genoemde vorstenhuis is afkomstig de Byzantijnse keizer, Leo, de Armeniër (813-820 na C.). Niet minder dan 10 keizers zouden dan van Sanherib afstammen.

HOOFDSTUK 38.

HIZKIA'S DODELIJKE ZIEKTE, GENEZING EN VERHEERLIJKING GODS.

III. Vs. 1-22. Dadelijk na het aftrokken der ASSYRIËRS uit het land vervalt Hizkia in ene dodelijke ziekte. Hij zou daarin bezweken zijn, zo de Heere hem niet op bijzondere wijze had gered en deze hem niet een tijd van nog vijftien jaren in Zijne genade had gegeven. Bij het bezoeken van den tempel, drie dagen daarna, prijst hij de ondervondene genade in een bijzonderen dankpsalm, en verbindt hij zich tot enen stillen en ootmoedigen wandel. Vgl. 2 Kon. 20:1-11. 2 Kron. 32:24.

1. In die dagen, nog in het jaar 713 v. C. werd Hizkia ziek tot stervens toe. En de profeet Jesaja, de zoon van Amos, kwam tot hem, en zei tot hem: Alzo zegt de HEERE: Geef bevel aan uw huis, maak aan de uwen uwen laatsten wil bekend, want gij zult sterven en niet leven (2 Kon. 20:1).

2. Toen keerde Hizkia zijn aangezicht naar den wand, om, ongestoord door de mensen, die bij hem stonden, tot den Heere te spreken, of wel, omdat naar die zijde de tempel stond, waarheen de Israëliet zich steeds wendde, als hij den Heere wilde vragen; en hij bad eerst een tijd lang in stilte tot den HEERE, totdat daarna zijne smekingen ook luider werden,

3. En Hij zei: Och HEERE! gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld en wat goed in Uwe ogen is gedaan heb. En Hizkia weende gans zeer (2 Kon. 20:2 en 3).

4. Toen geschiedde het woord des HEREN tot Jesaja, die na het woord in vs. 1 den koning had verlaten, maar de bovenstad nog niet ter helft was uitgegaan, zeggende:

5. Ga henen en zeg tot Hizkia: Zo zegt de HEERE, de God van uwen vader David, wiens echte zoon gij u betoond hebt (2 Kon. 18:3), Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uwe tranen gezien, Ik zal vijftien jaren tot uwe dagen toedoen;

6. En Ik zal u gedurende deze vijftien jaren, even als gedurende uwen vorigen regeringstijd, uit de hand des konings van Assyrië verlossen, mitsgaders deze stad; hij zal u geen verder leed doen; en Ik zal deze stad beschermen.

Hier moeten eerst de beide laatste verzen (21 en 22) van dit Hoofdstuk gelezen worden, welke ene nadere verklaring geven van hetgeen in 't volgende vers kortelijk wordt bericht.

7. En dit zal u een teken zijn van den HEERE, dat de HEERE het woord, dat Hij gesproken heeft, doen zal:

8. Zie, Ik zal, gelijk gij zelf gekozen hebt (vgl. 2 Kon. 20:9 en 10) de schaduw der graden, die met de zon in de graden van Achaz' zonnewijzer nederwaarts gegaan is, tien graden

achterwaarts doen keren. Dies is de zon tien graden teruggekeerd in de graden, die zij nederwaarts gegaan was (2 Kon. 20:11).

Hizkia werd hier een gemeenschappelijk beeld voor Israël in ziekte, uitstel en dood: even als de schaduw op des wijzer, zo gaat de ten einde lopende dag der genade nog een paar trappen terug.

9. Dit, wat in vs. 10-20 volgt, is het schrift van Hizkia, koning van Juda, waarin. hij zijn danklied heeft opgeschreven, toen hij ziek geweest en van zijne ziekte genezen was, 1) en dat nu hier in het grotere geschrift van den profeet tot ene blijvende herinnering is ingelast.

1) Deze dankpsalm herinnert aan de Psalmen 88 en 89 en aan vele uitdrukkingen in het Boek Job. (Hoofdstuk 38:17; 4:19, 20; 6:9; 27:8; 10:16

10. Ik zei in mijne klacht, die ik uitte, toen ik de aankondiging vs. 1 vernomen had: vanwege de afsnijding mijner dagen, 1) midden in het rustige, gezonde leven (Ps. 102:25), zal Ik tot de poorten des grafs heengaan (Job 7:9 vv.); ik word beroofd van het overige mijner jaren, die ik naar den gewonen loop der natuur nog zou kunnen leven, ware ik niet met deze dodelijke zweer bezocht.

1) In het Hebr. Bidmi jamai. Letterlijk: in de rust mijner dagen, d. w. z. in het midden mijner jaren. Het beeld is ontleend aan het staan der zon in het zenit, in de rust. Anderen, zoals Orelli, vatten het op in den zin van, als mijn leven tot rust begon te komen.

11. Ik zei na die voor mij zo verpletterende boodschap: Ik zal den HEERE niet meer zien, den HEERE niet meer in Zijne openbaringen van genade aanschouwen, in het land der levenden 1); ik zal de mensen niet meer aanschouwen met de inwoners der wereld. 2)

1) Den Heere in het land der levenden, is nadere bepaling van, den Heere, en Hizkia wil daarmee zeggen, dat hij den Heere niet meer zou zien, zoals deze zich in het land der levenden, hier op aarde, openbaart als den God des heils.

2). In het Hebr. Im-jooschbee chadel. Beter: bij de bewoners van het dodenrijk, letterlijk: bij de bewoners der stilte. De koninklijke dichter spreekt het hier uit, dat hij in zijn hart zei, d. i. dat hij bij zich zelven dacht en vreesde, dat hij zijn God in Zijne lieflijke openbaringen van genade niet meer zou aanschouwen op deze aarde, dat hij evenmin de mensenkinderen zou aanschouwen, dewijl hij vreesde in het graf te zullen nederdalen, tot een bewoner van het dodenrijk te zullen gerekend worden.

12. Mijn levenstijd is weggetogen, is voorbij, en mijne woning, waarin ik tot hiertoe woonde, mijn lichaam wordt van mij weggevoerd gelijk eens herders hut, die slechts ene voor een ogenblik opgeslagen, gemakkelijk af te breken tent is; ik heb mijn leven afgesneden, gelijk een wever zijn web. Van wege mijne zonden heb ik rechtvaardige oorzaak gegeven om mijn levensdraad af te snijden; Hij zal mij afsnijden als van den drom 1); van den dag tot den nacht zult Gij mij ten einde gebracht hebben, ieder ogenblik verwacht ik het einde.

1) Eigenlijk de inslag van het geen geweven wordt, maar hier wordt het genomen van het gehele weefsel, dat gereed zijnde, wordt afgesneden van het weefgetouw. Hiermede vergelijkt Hizkia zijn leven. Gelijk de wever de dunne draden lossnijdt, alzo-vreesde hij-zou het ook met hem geschieden. Zijn lichaam zou als een herdershut worden afgebroken en zijn levensdraad afgesneden, en dit in een zo kort mogelijken tijd, in den tijd "van den dag tot den nacht. "

Of: "Hij breekt mij af als een dunnen draad (vgl. 1 Sam. 17:6).

13. Ik stelde mij voor tot den morgenstond toe zal ik slechts leven; gelijk een leeuw, alzo zal Hij al mijne beenderen breken; Hij betoonde gedurig op nieuw Zijne kracht aan mij den zwakke (Job 10:15) in de hevige pijnen; van den dag tot den nacht zult gij mij ten einde gebracht hebben, 1) nog vóór het einde van den dag, zo meende ik weer in den morgenstond, zal ik gestorven zijn.

1) Hij meende derhalve nauwelijks den volgenden dag te zullen bereiken. Als men ziek is berekent men dus gemeenlijk ook zijn tijd en blijft toch dikwijls in onzekerheid, en daarom zou het best zijn, te zorgen en te arbeiden, om veiliglijk in de andere wereld over te stappen, en dan zouden we beter doen, dan hier uit te rekenen, hoelang men nog waarschijnlijk op deze wereld zou kunnen leven.

14. Gelijk een kraan, die langgerekte, schelle geluiden van zich geeft, of zwaluw, die een klagend geluid doet horen, alzo piepte ik, zo kermde ik van smart en angst; a) ik kirde als eens duif; mijne ogen verhieven zich omhoog 1); ik kon nog slechts een matten blik omhoog heffen met de bede: O HEERE, ik word onderdrukt, wees Gij mijn borg, 2) de koning der verschrikking (Job 18:14) wordt mij hoe langer hoe meer meester, treed Gij, beloofde Messias, voor mij in (Job 17:3)!

a) Jes. 59:11.

1) Als wij het vonnis des doods in ons zelven ontvangen, is het met ons gedaan, zo Gods genade ons niet door het dal der schaduwen des doods gelieft heen te voeren en onbesmet te bewaren voor Zijn hemels Koninkrijk aan de andere zijde der vallei. Zo Christus niet voor ons tussen spreekt en ons rechtvaardigt in het oordeel en Zich voor ons aan zijn Vader aanbiedt om alles voor ons te doen, wat er van node is, zo zouden we nooit ten hemel kunnen geraken.

2) Gelijk Job in Job 17:3 en gelijk de dichter van Ps. 119:122, zo ook smeekt Hizkia dat God bemiddelend optrede, dat de Heere Zich stelle tussen hem en zijne vijanden, hier in dit geval tussen hem en den koning der verschrikking. Ook deze vrome koning Israël’s leert nu alleen te zien op zijn God en Helper. Zal hij gered worden dan kan dat alleen door Hem, die verzoening doet over zijne zonden en hem in genade aanziet.

15. Wat zal ik spreken 1) om Hem genoeg te danken (2 Sam. 7:20). Gelijk Hij het mij heeft toegezegd op mijn gebed, alzo heeft Hij gedaan, want heden, den derden dag na de ziekte, kan ik den tempel bezoeken (2 Kon. 20:11). Ik zal nu ten dank der ondervondene genade al

zoetjes voort treden al mijne jaren, van wege 1) de bitterheid mijner ziel; al de jaren, die door Gods genade aan mijn leven zijn toegevoegd, zal ik in allen ootmoed en in stilte (Ps. 42:5) doorbrengen.

1) Dat is: hoe zal ik woorden genoeg vinden en recht passende woorden om den Heere God te loven en te danken! Nu hij uitgered is, gevoelt hij juist te meer het diep verbeurde van de genade en zijne onmacht om den Heere naar waarheid te danken. Hij weet het, hij heeft niets waarmee hij den Heere zal vergelden. Gelijk de Heere hem roepen deed, zo moet diezelfde God hem nu ook recht leren danken.

In het Hebr. Al-mar nafschi. De Staten-Overzetters vertalen: vanwege de bitterheid mijner ziel. Beter is het over te zetten: op de bitterheid mijner ziel, in den zin van, welke zullen volgen op de dagen der bitterheid. Hizkia zegt hier dan dat hij de dagen, welke God hem nog heeft toegestaan, zoetjes aan zal voort treden, dewijl de Heere God de bitterheid der ziel heeft weggenomen, hem weer blijdschap voor droefheid heeft gegeven. Hij zal opgaan naar des Heren huis en daar de wonderen des Heren vertellen.

Anderen vertalen: in spijt van de bitterheid mijner ziele.

16. Heere! bij deze dingen, bij zulke woorden en daden der genade, als mij ten dele zijn geworden, leeft men (Deut. 8:3), en in dit alles is het leven van mijnen geest, 1) in de herinnering aan Uwe genade is Mijn leven; want Gij hebt mij gezond gemaakt en mij genezen.

1) Hij wilde zich en anderen, door deze van Hem genoten ondervinding van ‘s Heren goedheid bemoedigen, als datgene, hetwelk hem en elk ander deed leven, ja genoeglijk leven, naar het lichaam niet slechts maar vooral naar den geest. Hoe meer wij van Gods tedere goedertierenheden in alle gevallen genieten, hoe meer dat onze harten moet uitbreiden om Hem lief te hebben en in Zijnen dienst ons behoorlijk te kwijten en Zijne eer als ons hoogste doel te bevorderen, als waarin vooral het leven onzer ziele bestaat.

Bij deze dingen en in dit alles, ziet niet op de uitredding uit doodsgevaren, maar wel op de beloften Gods en de toezeggingen des Allerhoogsten, welke de Heere hem door den Profeet heeft doen geworden. Niet derhalve de daden van vroomheid, zoals men het wel eens uitdrukt, maar de beloften Gods zijn het leven van Gods kinderen. Gods beloften door het geloof dadelijk omhelsd zijn immer het leven, d i. de kracht en de sterkte van Gods kinderen geweest.

17. Zie, in of met vrede is mij de bitterheid bitter geweest, mijne ziekte met al hare verzwarende omstandigheden is mij wel zeer bitter geweest, de goddelijke bezoeking heeft mij wel gevoelig getroffen, maar dit kruis heeft mij ten goede gewerkt en is mij tot vrede geworden, maar Gij hebt mijne ziel lieflijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwam; want Gij hebt mijne zonden achter Uwen rug geworpen 1), om ze nooit meer te gedenken (Neh. 9:26. Ps. 32:1 vv. Micha 7:18 vv.).

Mijne zonden wierp gij achter Uwen rug, dat is: Gij hebt ze der vergetelheid overgegeven, uit Uw oog verbannen; het tegendeel van ene andere spreekwijze: "Gij stelt mijne zonden gedurig voor Uw aangezicht. " Hizkia schrijft dus zijne ziekte en zijn ongeval aan zijne zonden toe, niet om enige grove en in ‘t oog lopende ongerechtigheid, die hij bedreven had, maar om al de afwijkingen, waaraan hij zich uit zwakheid en menselijke verdorvenheid had schuldig gemaakt.

De Heere meende het goed, het lijden was een tuchtiging, maar een tuchtiging uit liefde. Alle zijne zonden achter Zich heenwerpende, zoals men met dingen doet, waarvan men niets wil weten, en waaraan men niet herinnerd wil zijn, minde Hij hem, d. i. trok hem liefhebbend uit, uit de groeve der vernietiging.

Als God de zonde vergeeft, werpt Hij ze achter Hem henen, als niet bedoelende, om ze weer met een oog van rechtvaardigheid en naijver te aanschouwen. Hij wil er den mens dan niet in toorn om bezoeken, en delgt ze uit, niet alsof ze nooit hadden plaats gehad, maar om ze niet te straffen, gelijk ze verdiend hadden.

18. Gij hebt mij het leven wedergegeven, daar Gij u in het leven en den lof der uwen verheugt: want het graf zal U niet loven, de dood zal U niet prijzen, die in den kuil nederdalen, zullen op Uwe waarheid niet hopen.

Het "nederdalen in den kuil" kan ook zien op den toestand der verdoemden (vgl. Job 33:23, 24). De spreekwijs, ontleend aan hetgeen den misdadigers wedervaart, die door het vonnis van den rechter veroordeeld, en door de handen van den scherprechter gedood zijn, en wier lichamen op ene eerloze wijze in een schandkuil worden geworpen; er worden derhalve booswichten bedoeld, die in hun zonden gestorven zijn en in het verderf neergezonken. Deze zullen op Gods waarheid niet hopen, vermits er aan de verdoemden gene beloften meer gedaan worden. Men moet denken, dat Hizkia zich in zijne ziekte niet alleen had voorgesteld, dat hij zou sterven, maar uit vergelijking met vs. 14, dat daarbij zouden zijn gekomen vreeswekkende bedenkingen van het ongeloof, dat hij van God, als van een vertoornden Rechter, zou worden afgesneden en in het verderf neerzinken.

19. De levende, de levende, die niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk leeft, die zal U loven, gelijk ik heden doe; de vader, die U thans looft, zal den kinderen Uwe waarheid bekend maken; alzo zal Jehova door mijne genezing in een volgend geslacht nog worden verheerlijkt.

20. De HEERE was of is gereed om mij te verlossen, en zo zal Hij mij ook voortaan nabij zijn ter verlossing van Sanherib’s macht; daarom zullen wij, ik en mijn huis, op mijn snarenspel spelen, al de dagen onzes levens, in het huis des HEREN.

Vs. 14-20. Het uur was voor den koning gekomen, waarin de mens met al zijne kracht erkent, dat God hem slechts helpen kan; daar horen wij de gebiedende stem des Heersers van Israël stenen als ene zwaluw, als een kraanvogel kirren in nood en hulpeloosheid gelijk ene duif, totdat zij het ootmoedig-verhevene woord gevonden heeft: "God! mij is bang, treed voor mij

in!" En Hij die het vurige smeken van het verslagen hart hoort, het wenende oog omhoog geslagen ziet, beloofde het uitgaande lemmet des levens tot ene nieuwe vlam aan te wakkeren, en vervulde getrouw Zijn heilig woord. Daar barst de koning in de vraag uit: "Wat zal ik zeggen?" Woorden kunnen den dank niet bevatten, geen offers Hem waardiglijk ten hemel dragen: "Zacht wil hij gaan alle zijne jaren om de bedroefdheid zijner ziel!" Dat is een groot woord uit eens konings mond, en daarin grijpt ons de kracht des Heiligen Geestes uit het Oude Testament aan. Den weg des ootmoeds slechts wil de koning van nu aan bewandelen; want zijne ziel heeft voor de poorten van het donkere dodenrijk en voor den glansrijken troon des Ontfermers den vasten toon der geestelijke droefheid gevonden "Heere" roept hij ons toe: "daarom leeft alles!" (vs. 16) En wij zeggen "Amen" daarop. Ja, in het zeggen en doen, in de onverbrekelijke trouw des Almachtigen Scheppers ligt de onderhouding aller dingen, het leven en voortbestaan aller wezens. Wat den geest des genezenden frisse lucht toevoert, dat komt uit dezelfde bron allen schepselen ten goede; de hand, die hem verder sterkt en onderhoudt, omvat behoedend de ganse wereld des aanzijns. "In Hem leven, bewegen wij ons en zijn wij!" De koning heeft reeds in het nog voor vele jongeren des Nieuwen Verbonds gesloten geheim der Christelijke mensenopvoeding een blik geslagen, dat het lijden op aarde tot heil, het bittere tot vrede dient. Dankbaar wijst Hizkia vooral op de ondervinding der Goddelijke liefde, die hem uit het graf, dat zich voor hem had geopend, en waarin hij reeds verzonken vreesde te zijn, weer opgetrokken heeft, en hij legt de ootmoedige belijdenis af, hoe hij op gene verdienste steunen kan. maar de afgesmeekte wederkering in ‘t leven slechts te danken heeft aan de onuitputtelijke genade van Hem. "die al zijne zonden achter Zijn rug geworpen heeft. " Zonde en dood schijnt onzen koning onverbrekelijk verbonden, gelijk den diepzinnigen dichter des 90sten Psalms. Het blijdste levensgevoel stort zich aan het eind des lieds uit: "Al wat adem heeft, love den Heere!" Het leven geeft lovend kennis van den Levende, van geslacht tot geslacht wordt de trouw des Scheppers geprezen en nog horen wij het ruisen der harp van onzen koninklijken zanger in den tempel des Ouden Verbonds.

De beide volgende verzen moeten naar het geschiedkundig verloop na vs. 6 gelezen worden.

21. Jesaja nu had gezegd: Laat men nemen enen klomp vijgen, en tot ene pleister op het gezwel van den koning maken, en hij zal genezen (2 Kon. 20:7).

22. En Hizkia had gezegd, toen de profeet hem de boodschap in vs. 5 v. had bekend gemaakt: Welk zal het teken zijn, het onderpand, dat de Heere mij zal gezond maken en ik ten huize des HEREN na verloop van drie dagen zal opgaan? (zie het verdere vs. 7 en 8

In deze beide verzen wil Drechsler gene aanvulling zien van het bovengenoemde geschiedverhaal, dat bij vergissing op de onjuiste plaats is gekomen, maar een aanhangsel aan het lied van Hizkia. Deze geleerde meent, dat Jesaja bij zijn bericht zich beperkt heeft tot hetgeen voor het gewone leven van gewicht is, tot hetgeen op het openbaar leven invloed uitoefent; maar de omstandigheden, die meer tot Hizkia’s bijzonder leven behoren, ter zijde gelaten heeft: hier nu haalt de koning zelf die punten aan, die bij zijn lied in ‘t bijzonder is aanmerking komen. "Het is, alsof Hizkia door dit aanhangsel nogmaals den dank wilde motiveren, dien hij aan ‘t slot van zijn lied levenslang beloofd heeft; het is of hij den

grondtoon, die door al het zingen en spelen heen moest klinken, nog eens wilde aangaan. Men kan zeggen, vs. 20b = Ps. 18:50 en vs. 21 en 22 = Ps. 18:51. " .

Alles pleit er echter voor dat deze twee laatste verzen niet tot het lied horen, maar van de hand van Jesaja zijn en behoren bij de geschiedenis van Hizkia’s ziekte en genezing.

HOOFDSTUK 39.

HIZKIA'S EERZUCHT WORDT GESTRAFT.

IV. Vs. 1-8. Niet lang na 's konings ziekte en zijne zo wondervolle herstelling komt te Jeruzalem een gezantschap van den Babylonischen koning Merodach-Baladan, schijnbaar alleen met het doel van gelukwensing, zoals in 2 Kron. 32:31 wordt aangewezen, in het belang der Chaldeeuwse astrologie, om naar het wonder aan den zonnewijzer van Achaz te vernemen (2 Kon. 20:11). Hizkia, door ijdelheid vervoerd, toont den vreemden gezanten, in plaats van de genade en macht van zijnen God te roemen, zijne schatten en de heerlijkheid van zijn paleis. Nu moet de profeet hem als straf aankondigen, hoe hij in zijnen nakomeling eens dat alles zal verliezen, waaraan hij nu zo afgodisch verkleefd is, en wel door diezelfde macht, met welke hij op zo goddelijke wijze geboeleerd heeft. Nadat alzo Assur zijne zending aan Israël heeft volbracht, wordt duidelijk uitgesproken, dat Babel, de erfgename der Assyrische macht, het zal zijn, die de straf der wegvoering van Israël naar het vreemde land ten uitvoer brengt. Terwijl Jesaja deze geschiedenis hier verhaalt, bouwt hij de brug, welke het eerste deel van het Boek zijner profetieën met het tweede verbindt, dat van Hoofdstuk 40 af volgt (vgl. 2 Kon. 23:12-19. 2 Kron. 32:25 en 26

1. Te dier tijd, waarschijnlijk in het daarop volgende jaar 712 v. C. zond Merodach (= dood) Baladan (= Baäldienaar), de zoon van Baladan, de Assyrische onderkoning van Babel, brieven en een geschenk aan Hizkia door een voornaam gezantschap; want hij had gehoord, dat hij ziek geweest en weer sterk geworden was; hij wilde hem doen geluk wensen en tevens een verbond met hem sluiten (2 Kon. 20:12).

2. En Hizkia verblijdde zich over hen, daar zijn hart zich verhief (2 Kron. 32:25), en hij vergat, wat hij in Hoofdstuk 38:15 beloofd had, en hij toonde hun zijn schathuis, het zilver, en het goud, en de specerijen, en de beste olie, en zijn ganse wapenhuis, en al wat gevonden werd in zijne schatten; er was geen ding in zijn huis, noch in zijne ganse heerschappij, dat Hizkia hun niet toonde.

3. Toen kwam ten gevolge van een van den Heere ontvangen bevel de profeet Jesaja tot den koning Hizkia, en zei tot hem, niet alsof de profeet het nog niet wist, maar opdat Hizkia zelf tot nadenken zou komen: Wat hebben die mannen gezegd, en van waar zijn zij tot u gekomen? En Hizkia, straks een voorbeeld van enen door ijdelheid bedrogene, nu het toonbeeld van een oprecht en open karakter, zei: Zij zijn uit verren lande tot mij gekomen, uit Babel.

4. En hij zei: Wat hebben zij gezien in uw huis? En Hizkia zei: Zij hebben alles gezien, wat in mijn huis is; geen ding is er in mijne schatten, dat ik hun niet getoond heb.

5. Toen zei Jesaja tot Hizkia: Hoor het woord des HEREN der heirscharen:

6. Zie, de dagen komen, dat al wat in uw huis is, en wat uwe vaders opgelegd hebben, tot een schat tot op dezen dag, naar Babel weggevoerd zal worden; er zal niets overgelaten worden, zegt de HEERE. 1)

1) Toen David zich op de talrijkheid van zijn volk verhief, maakt God een schikking om het te verminderen, en nu Hizkia hier op zijn schatten roemt en er een genoegen in stelt niet alleen, maar ze ook uit grootsheid, uit gloriezucht aan anderen laat zien, wordt hem verhaald dat hij even dwaas handelt als een dwaas reiziger, die zijn geldbuidel aan een onbekenden medegezel laat zien, die naderhand doet blijken, dat hij een dief, of daardoor aangezet is om hem er van te beroven.

7. Daartoe zullen zij van uwe zonen, die uit u zullen voortkomen, die gij gewinnen zult, nemen, dat zij hovelingen zijn in het paleis des konings van Babel.

8. Maar Hizkia, zich verootmoedigende, omdat hij zijn hart verheven had (2 Kron. 32:26), zei tot Jesaja: Het woord des HEREN, dat gij gesproken hebt, is goed; de van God bedreigde straf is billijk en rechtvaardig, want ik heb gezondigd, ik had veel zwaarder verdiend. Ook zei hij: Doch het zij vrede en waarheid in mijne dagen (vgl. hierbij de verklaring bij 2 Kon. 20:19).

Waarover de koning Hizkia zich in ‘t vooruitzicht verblijdde, "dat het vrede en bestendigheid in zijne dagen zou zijn, " werd in waarheid vervuld, en nog menig opvolger op David’s troon werd in rust tot zijne vaderen verzameld. Als echter het volk, dat Jehova uit de dienstbaarheid van Egypte verloste en door Mozes en Jozua in het land, waar melk en honing vloeit, onder de glansrijke machtsbetoning Zijner beschermende genade teruggebracht had, in ondankbaren en trouwelozen zin van Zijne wet, door welke Hij het de eervolste onderscheiding boven alle geslachten der aarde gegeven had, steeds verder geweken was, en op de waarschuwende stemmen der door Hem verwekte profeten geen acht sloeg, toen ondervond Zedekia, wat eens aan Hizkia voorzegd was. De koning trok met zijne schatten naar Babel en zijn volk diende in den vreemde. In de aandoenlijke klaagtonen van Jeremia horen wij van ‘t begin dezer donkere tijden den verdienden smaad en straf van Gods volk, en in blijmoedige redenen, die in geregelde volgorde zich aan Jesaja’s boek aansluiten (Hoofdstuk 40-66) breekt het morgenlicht der verlossing aan. Wel mogen wij hem den Evangelist des Ouden Verbonds noemen, want, zo als hij, heeft geen der profeten de blijde boodschap van den Opgang uit de hoogte aangekondigd.

HOOFDSTUK 40.

TOEKOMST VAN CHRISTUS. PREDIKING VAN ZIJNEN VOORLOPER.

Het diepzinnigste troostboek voor het bij Jehova niet vergeten en geenszins voor altijd verstoten volk der ballingschap, dat het tweede hoofddeel van de profetieën van Jesaja vormt, en ons hem als enen voor de aandacht stelt, die geheel midden in de ballingschap leeft en zich beweegt, bevat drie groepen, die elk in drie maal drie redenen zijn gescheiden (Hoofdstuk 40-48, 49-57, 58-66), Op de vleugelen der Godskracht, die hem draagt, verheft de profeet zich op het toppunt der Oud-Testamentische openbaring en opent van daar aan zijn volk den zaligsten blik in de verte op het einde der wegen Gods met Zijn Israël tot in het nieuwe Jeruzalem, tot in de nieuwe wereld die uit de puinhopen der oude zal ontstaan. Het gehele Nieuwe Testament, van den voorloper van Christus af, tot aan het laatste Hoofdstuk der Openbaring van Johannes, opent zich spoedig als eens schilderij voor zijn oog, zonder dat op de wetten der perspectief acht wordt geslagen, met meerder of minder duidelijke schaduwverdeling. Wij begrijpen, hoe Petrus (1 Petrus 1:11) van de profeten kon zeggen, dat zij "onderzochten op welken of hoedanigen tijd de Geest van Christus, die in hen was, beduidde en te voren betuigde, " en hoe onze oude kerkleraars konden beweren, dat ook de vaderen van het Oude Verbond door het geloof in Christus waren gerechtvaardigd.

I. Vs. 1-31. Het gedeelte, dat wij in de eerste plaats moeten behandelen, bevat naar de wijze van Jesaja de openingsrede, waarop al het overige gebouwd wordt, en die dat als een kiem in zich verbergt. De Heere komt zeker om Zijn volk te verlossen; reeds hoort het oor, dat door den geest der profetie geopend is, de stem van den Hem voorafgaanden heraut klinken, bijzonder heerlijk zal het heil zijn, dat hij brengt (vs. 1-11). Welk een onvergelijkelijk heerlijk boven al het aardse hoog verheven God is toch, wanneer men Zijn Wezen en werken bepeinst, Hij, wiens verschijning tot verlossing van Zijn volk zo nabij is (vs. 12-17 Zijne onvergelijkelijke verhevenheid, gelijk zij aan de ene zijde het dwaze van den afgoden- en beeldendienst openbaar maakt, welken het grootste deel der mensheid huldigt, en tot welken ook Israël zozeer genegen is (vs. 19-26), zo verstrekt zij aan de andere zijde het volk Gods tot troost: en dit heeft juist in zijne ballingschap dien troost te meer nodig, hoe minder het zich daar in Gods wegen kan vinden (vs. 27-31

1. Troost, troost 1) Mijn volk, 2) zal ulieder God zeggen; o kinderen van Israël, die in de ballingschap zijt, tot Zijne knechten, de profeten; want ook midden in den toorn, die op u drukt, zodat gij in uwe ellende niet weet, waarheen, heeft Hij toch niet opgehouden uw God te zijn.

1) Het is goddelijk anderen de tranen te drogen, misschien moet uw geloof de handdoek zijn, waarmee gij uwen broeder de tranen afwist. Hij, die tweemalen: zegt "troost" kan u tot enen Barnabas (Hand. 4:36), tot enen zoon der vertroosting maken.

Het karakter, de profetieën van Jesaja eigen, wordt door de eerste woorden, waarmee het tweede gedeelte zijner voorzeggingen begint, kortelijk en krachtig uitgedrukt. Immers hij heet bij de Christenen de profeet-evangelist, en bij de Israëlieten de profeet der vertroosting.

Zo spreekt de Heere God niet tot de Priesters maar tot de profeten, tot Zijne boden, die nog leven onder het volk der ballingschap. Het volk der ballingschap moet het weten, dat die God, die hen uit Jeruzalem en Juda naar Babel bracht, nog immer hun God is. De Heere mocht zich als een rechtvaardig en heilig God in Zijn straffen, om der zonde wil, geopenbaard hebben, Hij was tevens ook die God, die zijn Israël niet vergat, die het roepen en kermen van Zijn echte kinderen hoorde, een roepen en kermen door Hem Zelven verwekt, en die nu daarom Zijn woord van troost laat uitroepen.

2) Israël, dat de profeten volgens hun roeping moesten vertroosten, is ondanks zijn afval van den Heere, zijnen God, toch eenmaal volgens eeuwige, onherroepelijke verkiezing, Zijn volk, en wanneer ook het volk, ontrouw aan het verbond, den Heere, Zijnen God verlaat, kan toch de Heere, naar Zijne onveranderlijke trouw, Israël, Zijn volk, niet verlaten. Hij moet het straffen voor zijnen afval van Hem met de toedeling van het smartelijkste gericht; maar de wortel van het gericht is de liefde des Vaders tot den zoon, en zijne heerlijke vrucht zal zijn het antwoord van den berouwvollen zoon op de hoewel ook ernstige en smartvolle, meer liefdevolle taal des Vaders, in woord en daad: "Uw volk. "

2. Spreekt naar het hart van Jeruzalem, zo beveelt Hij hen, opdat zij vertrouwen in Mij verkrijgen en in hunnen ongelukkigen toestand weer moed vatten (Gen. 34:3; 50:21. Richt. 19:3), en roept haar toe, dat haar strijd, haar harde en moeitevolle diensttijd onder enen vreemde, 1) waarin zij moest leren den trouwen Heere, dien zij vroeger verlieten, weer te zoeken, vervuld is, een einde heeft, dat hare ongerechtigheid verzoend is, dat zij van dr hand des HEREN dubbel 2) ontvangen heeft voor al hare zonden 3) (zie bij vs. 10).

1) Zulk enen zwaren gedwongen dienst onder een vreemden overheerser, waar men strijdt en arbeidt met veel gevaar en ontbering en daarvoor karig loon ontvangt en hard behandeld wordt, had Israël’s volk in Babel (Hoofdstuk 14:3), maar nog veel harder is de verdrukking onder den Satan en de zonde in het ongeloof (Rom. 7:20-23).

2) Dit is niet rekenkunstig op te vatten, in welk geval God als overrechtvaardig en dus als onrechtvaardig zou voorkomen. Jeruzalem (de heilige stad is hier gedacht als één geheel met het volk, dat tot haar behoort), heeft niet meer geleden dan het schuldig was. Maar Gods barmhartigheid ziet, wat Zijne gerechtigheid over Jeruzalem moest brengen, nu voor meer dan overvloedig aan; deze ontferming drukt zich uit in het woord "voor al hare zonden"; er is geen overschot, dat nog meer zou te straffen zijn. Het keerpunt van toorn tot liefde is gekomen; de toorn is dubbel geweest in welk ene intensiviteit (inwendige volheid van macht) zal nu de lang teruggedrongene liefde te voorschijn treden! .

3) De inhoud der verkondiging zou een drievoudige zijn, en met dezen drievoudigen inhoud komen dan de drie afdelingen van ons troostboek, die boven nader zijn aangegeven, overeen.

3. Luistert! Reeds wordt de stem van den heraut vernomen, die den Heere aanmeldt, welke tot Zijn volk is gekomen en den eis laat horen, om de wegen voor Hem gereed te maken, dat niets de snelheid van Hem, die komt, tegenhoude en niets de volheid van Zijne genade in den weg sta. Wat ik, de profeet, met geestelijk oor verneem is 1) ene stem des roependen, die in de

woestijn, door welke de Heere moet trekken, om tot Zijn volk te komen, daarheen gaat, en het geroep van dezen heraut klinkt, gelijk een lang aanhoudend trompetgeklank, aldus: Bereidt, gelijk het betamelijk is, als een koning de onderdanen van zijn rijk bezoekt, den weg des HEREN, maakt recht in de wildernis, die het land der belofte van het land uwer tegenwoordige dienstbaarheid scheidt, ene baan voor onzen God, opdat Hij van daar u kan terughalen.

a) MATTHEUS. 3:3. Mark. 1:3. Luk. 3:4. Joh. 1:23.

1) Beter: Er is een stem des roependen: Bereidt in de woestijn den weg des Heren, maakt recht in de wildernis een baan voor onzen God!

Wie de roeper is, wordt hier niet gezegd. Hij is als de voorloper van den groten koning, die er voor zorg draagt, dat de koning, zonder stoornis en altijd door, den weg door de woestijn kan betreden, de baan kan gaan door de wildernis.

De koning is hier de HEERE, die door de woestijn tot zijn volk in de ballingschap komt om het uit Babel te halen. Gelijk voor het oude Israël de woestijn lag tussen Egypte en Kanaän, zo lag ook woest Arabië, de woestijn van Arabië, tussen Kanaän en Babel.

Edoch er ligt meer dan een letterlijke, er ligt een geestelijke betekenis in deze woorden.

God, geopenbaard in het vlees, zou tot Zijn volk komen, om het niet alleen uit de vleselijke ballingschap, maar ook uit de geestelijke ballingschap te verlossen.

De grote Koning, door Zijn heraut voorafgegaan, zou zich straks in zijn genade en verlossing openbaren aan Zijn geestelijk Israël.

4. Alle dalen, die zich op dezen weg door de woestijn bevinden en Zijnen grootsen optocht in den weg staan, zullen verhoord worden, tot effene vlakten worden opgevuld, en alle bergen en heuvelen zullen vernederd worden, en wat krom is, dat zal recht, en wat hobbelachtig is, dat zal tot ene vallei gemaakt worden.

De opwekking, geestelijk verstaan, is tot opbeuring der nederslagenen, tot verootmoediging der eigengerechtigen en gerusten, verandering van onredelijkheid in oprechtheid, en van ongenaakbaren trots in overgave.

De dalen vertonen ons boetvaardige mensen, deze zouden verhoogd, dat is vertroost, van hun ontmoedigende bekommeringen ontheven en tot voorwerpen van Gods bijzondere gunst gesteld worden. Bergen en heuvelen daarentegen zijn hoogmoedige mensen, die op hun verdiensten en voorrechten vertrouwen, deze zouden vernederd, van hun valse gronden afgetrokken en verootmoedigd worden, of zo blijvende uit de Goddelijke gunst worden uitgesloten. Het kromme en het hobbelachtige schildert ons de valse leer, welke ten tijde van Johannes den Doper door de wetgeleerden werd gepredikt; deze was enen krommen en hobbelachtigen weg gelijk, voor zo ver het ware onder het valse vermengd was, maar hij zou

recht en tot ene vallei gemaakt, dat is van alle dwalingen en menselijke inzettingen gezuiverd worden.

Onze harten te hoog verheven en verhovaardigd op eigen werk of gerechtigheid, moeten door de genade van God verootmoedigd worden en erkennen, dat we niet zijn dan door die genade, en met dezelve ook alles vermogen, doch zonder dezelve ellendig, arm, blind en naakt zouden zijn. Dezulken daarentegen, wier zielen als kwijnende door verlegenheid en wanhoop, zijn de dalen, die verhoogd moeten worden en opgebeurd, om van Gods liefde alles te hopen, als zij maar in den weg des Heren rustig blijven voortgaan, zonder moede of mat te worden.

5. En a) de heerlijkheid des HEREN zal in Zijne zichtbare nederdaling geopenbaard worden; en niet alleen Israël, waarvoor in de eerste plaats deze verschijning van de heerlijkheid des groten Gods is, maar alle vlees tegelijk, de gehele mensheid op aarde, zal zien, zal uit de daadzakelijke vervulling van hetgeen zo even gezegd is gewaar worden, dat het de mond des HEREN gesproken heeft, dat dit woord der belofte een woord van den genadigen God zelven, en gene hoogdravende, door eigen geest ingegevene gedachte eens mensen is.

a) Joh. 1:14.

Het bereiden van den weg is reeds de aanvang van het komen van den Koning. De baan recht te maken is ene onmisbare voorwaarde, dat de Heere zelf komt, ingaat en blijft, is vrije genade en nieuwe gave. Op die wijze is in de zeven honderd jaren tussen het uitspreken van deze profetie en het komen van Christus op aarde de weg bereid geworden, en wie weet wat in de laatste achttien eeuwen geschied is? Alle verandering, die in de ontwikkeling der rijken dezer wereld plaats grijpt, elke vooruitgang en achteruitgang, met één woord alles moet dienen om Zijne wederkomst voor te bereiden. Al wat hoog en al wat nederig is moet geëffend, alle dalen moeten verhoogd en alle bergen vernederd worden. Wat waarheid is voor grote volken blijft waarheid ook voor elke ziel. Bergen van hoogmoed en dalen van wantrouwen en moedeloosheid, veelal gescheiden, veelal in hetzelfde hart verbonden, moeten verdwijnen en den Heere moet een weg worden gebaand. Het duurt lang in elke ziel, het duurt zeer lang, eer alle vlees zien zal, "dat de mond des Heren gesproken heeft. " Gewonnen en overwonnen wordt alles, niet door wonderen of andere openbaringen der macht, maar door het woord des Heren. Zien zal alle vlees, dat zij niet slechts de stem des roependen hebben gehoord maar dat de mond des Heren zelf openlijk tot hen gesproken heeft.

"Alle vlees" wil zeggen: alle volken, de gehele wereld; ook de Heilige Geest zou uitgegoten worden op alle vlees. Dit alles ziet en wijst heen naar dien tijd, waarin vervuld zal worden wat de Serafijnen uitriepen in het tempelgezicht van Jesaja: "De ganse aarde is van Zijne heerlijkheid vol!" Met Christus komst op aarde begon die bedeling, waarin alle Gods beloften hare vervulling zullen ontvangen.

Wanneer wij den stillen maar geweldigen gang des Heren door de wereldgeschiedenis met opmerkzame blikken gadeslaan, dan zien wij wel, hoe voor Zijne schreden zich dalen verheffen en bergen neerzinken, hoe steile hellingen tot effen banen worden en rotsen tot

vlakten. Vrezen wij niet door de woestijn des levens te trekken, wanneer God met ons is; het is ene wandeling op lieflijke, op effen paden! .

6. Moge het ook nog lang duren, voordat het gezegde geschiedt, het zal toch zeker vervuld worden. Luistert: Ene stem, namelijk die van den Heere zelven, zegt: Roep! En hij, tot wie de Heere die oproeping richt een persoon, dien de profeet als in een visioen voor zich heeft zegt: Wat zal ik roepen? Des Heren antwoord luidt: Dit is het, wat gij moet prediken: a) Alle vlees, alles, wat mens heet, alles wat in het vlees leeft, in deze beperkte, machteloze mensen-natuur, is, wat zijn bestaan aangaat, niets meer dan gras 1), en al zijne goedertierenheid 2), zijne heerlijkheid, wat het schoonste schijnt en het meeste belooft, is toch slechts, ondanks alle schijnbare grootheid en voortreflijkheid, als ene bloem des velds, die wel iets meer is dan gewoon gras, maar desniettemin tot dezelfde soort behoort en hetzelfde lot daarmee deelt.

a) Job 14:2. Ps. 90:5, 6; 102:12; 103:15. 1 Petrus 1:24.

1) Alle macht des vlezes, hoe geweldig zij ook te voorschijn treedt, is ten laatste aan het gericht des woords, dat geest en waarheid Gods is, onderworpen.

2) Beter: Zijne heerlijkheid of bevalligheid. De Profeet vestigt het oog des volks op de grote tegenstelling tussen God en Zijn woord en den mens, ook den meest aanzienlijken, ook den meest heerlijken.

Tegen de nietigheid van den mens stelt de Profeet in vs. 9 de vastheid van het Woord Gods. Nog wordt Israël verdrukt, nog heersen machtigen en aanzienlijken over het volk der ballingschap, maar straks zal de dood hen wegmaaien, zodat zij voor anderen moeten plaats maken, maar Israël heeft, te midden van zijn ellende, de belofte Gods en de toezegging van Zijn verbond. Daarop kan Israël staat maken en dit Woord zal bevestigd worden. Uit de ellende en verdrukking zal het volk worden verlost.

7. Het gras verdort, de bloem valt af, nadat zij korten tijd, de eerste in frisheid, de tweede in bloei, hebben gestaan; als de Geest des HEREN, die, even als Hij de natuurlijke wereld tot aan zijn heeft geroepen (Gen. 1:2), zo nu ook verder haar bestuurt, en nu eens weldoende en onderhoudende, dan eens verdervende en verwoestende Zich openbaart, daarin blaast, als een verzengende oostenwind 1) (Gen. 41:6, Ezechiël. 17:10. Hos. 13:15), dan zijn ze niet meer; voorwaar het volk der gehele aarde, al wat vlees of mens heet (vs. 6) is gras.

1) Ons gras ziet er in de lente fris, in den zomer weelderig en in den herfst dor en geelachtig uit, maar het blijft onder alle omstandigheden gras. In Palestina groeit het gras slechts zo lang, als de grond door winter-regen bevochtigd wordt. Reist men in de lente door zulke oorden, dan kan men zich in weelderigen wasdom en menigte van bloemen verheugen; het gehele land schijnt dan den reiziger toe te roepen: "Zie ons aan, en zeg, of wij, heuvelen en delen, niet, gelijk de Schrift zegt, een land vol melk en honing zijn?" Maar nauwelijks zijn de late regens voorbij en de lentestormen gedaan, of de hoge zon verschroeit gras en bloemen, de verzengende zuidoostenwinden waaien uit de woestijn, en de reiziger, die heden over een groen en bont tapijt van gras en bloemen rijdt, ontdekt drie weken later geen grashalmpje

meer; alle plantengroei is verbrand; en heeft in den tussentijd de Sirocco met kracht gewaaid, dan is ook het tot hooi verdroogde gras verre weggeveegd, zodat de aardkost in vuil geel koper schijnt veranderd te zijn.

8. Het gras, zowel in eigenlijken als in oneigenlijken zin (vs. 7) verdort, de bloem valt af, terwijl het ene geslacht na het andere wegsterft, en de ene grootheid na de andere onder de mensenkinderen in het stof zinkt; maar het a) woord onzes Gods, die aan ons, Zijn uit alle vlees verkoren volk (Deut. 7:6) zo grote beloften heeft geschonken, bestaat, gelijk Hij zelf (Ps. 92:9; 102:13, 27) in der eeuwigheid, door alle tijden heen wordt het vervuld en aan het einde van den tijd zal het zich in zijne volle heerlijkheid openbaren.

a) 1 Petrus 1:25.

Heeft Gods woord in ‘t algemeen eeuwig bestaan, zo in ‘t bijzonder het woord van de verschijning van God, den Verlosser, het Woord, waarin alle woord Gods Ja en Amen wordt. De onvergankelijkheid van dit Woord nu heeft de vergankelijkheid van alle vlees en van diens schoonheid tot zijn donkeren grondslag. Sterflijk zijn Israël’s verdrukkers, en hun goedertierenheid, waardoor zij indruk maken en omkopen, is vergankelijk; maar het Woord Gods, waarmee Israël zich mag vertroosten, houdt stand en verzekert het een heerlijk uiteinde zijner geschiedenis.

Het Woord Gods, de heerlijkheid des Heren, het Evangelie aan ons geopenbaard en door ons aangenomen zal eeuwiglijk duren en daardoor zal de gelovige altijd met terugstelling van allen aardsen troost leven als bij een onvergankelijk zaad, waardoor zij wedergeboren is.

Wij moeten dus, om wel bereid te wezen voor des Heren weg, overtuigd worden van de ijdelheden van alle schepselen, die aan het licht verdorrende gras gelijk zijn, want wij zelf zijn zodanig en dus kunnen wij ons zelven niet helpen en alle onze vrienden zijn van gelijke soort en kunnen ons dus mede niet helpen. Al het schone der schepselen, hetwelk hen beminnelijk maakt, is maar als een bloem van het gras, die schielijk verflenst en hetwelk ons dus nooit bij God kan aanprijzen.

9. Verheug u, o volk van den Heere! reeds van wege de onveranderlijkheid der Goddelijke belofte; in Hem, die komt, alsof hij reeds ware verschenen. O Zion, gij, de moedergemeente, die tot eerste ervaring der genade geroepen zijt, en daarom ook tot Evangeliste voor de dochtergemeenten gesteld zijt, gij verkondigster van goede boodschap! klim op enen hogen berg, om van daar als van enen kansel de boodschap over het gehele land te verbreiden. O Jeruzalem, gij verkondigster van goede boodschap! hef uwe stem op met macht, dat zij verre, zeer verre gehoord worde, hef ze op vol blij vertrouwen, vrees niet alsof het nog geen volkomen heil ware, dat gij te verkondigen hebt; zeg integendeel der steden van Juda, tot welke gij in betrekking staat als ene geestelijke moeder: Ziet, hier is uw God! 1) Hij heeft Zich, nadat Hij lang verre van u was, nu weer op nieuwe, veel heerlijker wijze, in uw midden geplaatst.

1) Zion en Jeruzalem worden hier aangesproken als verkondigsters van het Evangelie der redding en verlossing. Betreedt de Profeet in het volgende vers weer den weg der profetie, hier in dit vers spreekt hij de stad aan als stond hij midden in de volle openbaring des heils, alsof de dag der redding en der verlossing reeds is gekomen. Hij ziet den dag der tijdelijke en der eeuwige verlossing. Hij leeft als in de dagen, waarin de Heere God alleen op Zion en in Jeruzalem Zijn woning zal hebben, en daarom roept hij het uit, dat zij het aan de omliggende steden moeten verkondigen, dat zij niet moeten vrezen; hij ziet echter ook de dagen der geestelijke verlossing en daarom draagt hij de moedergemeente Jeruzalem op, om overal en in elke plaats het Evangelie der zaligheid te brengen.

10. Dat heil, dat Hij aanbrengt, is inderdaad volkomen en onbegrensd, Ziet, de Heere HEERE, de Albestuurder, Jehova zal komen tegen den sterke, 1) in de eigenschap van Hem, die alle macht heeft in hemel en op aarde, en Zijn arm zal heersen, en voortaan met almacht Zijn volk beschutten en behoeden, zodat gene klacht meer wordt gehoord als in Hoofdstuk 63:19; ziet, Zijn loon, waarmee Hij Zijn volk wil zegenen, omdat het zich tot Hem bekeerd heeft, is bij Hem, is in Zijne hand, om den Zijnen toe te delen, en Zijn arbeidsloon, waarmee Hij Israël voor al zijn lijden wil schadeloos stellen, is voor Zijn aangezicht; de vergelding ligt open, zodat ieder het mag nemen (Hoofdstuk 62:11).

1) In het Hebr. Bechazak. Beter: als een sterke, d. i. in de kracht, het wezen vertonende van een sterke. De Engelse vertaling heeft: Hij zal komen met een sterke hand. Luther: Hij komt geweldig.

Deze vertaling past ook geheel in het verband van het tweede gedeelte, Zijn arm zal heersen, d. i. Zijn arm oefent voor Hem heerschappij uit.

En het gevolg zal zijn, dat terwijl Hij het loon der vergelding toevoegt aan al Zijne tegenstanders en vijanden en aan de tegenstanders en vijanden Zijns volks, Hij het genade loon geeft aan al Zijne getrouwen.

Ja, de Heere zal komen, om Satan te overwinnen, dezen zijn door te ontnemen, en waar de vijand woelt en werkt en belaagt, daar zal Hij, Jehova-Jezus, als een getrouw Herder zich betonen (vs. 11).

11. Hij, Jehova, zal a) Zijne kudde weiden gelijk een herder, nadat zij als het ware verlaten was en in den vreemde verstrooid. Hij zal ze leiden en hoeden, weiden en verplegen (Joh. 10:11 vv. Ps. 23:1 vv.); Hij zal de herderlijke trouw jegens Zijn volk in zeer bijzondere voorzorg en hoede aan den dag leggen ten opzichte der zwakken. Hij zal de lammeren, die nog niet met gelijke schreden de kudde konden volgen, in Zijne armen vergaderen, en in Zijnen schoot dragen, opdat zij niet omkomen, de zogenden, die bijzondere zorg nodig hebben, zal Hij overeenkomstig hun behoefte b) zachtjes leiden; bij het voortdrijven der kudde zal Hij Zich naar deze richten, zodat zij zich niet hebben te overhaasten. (Gen. 33:13).

a) Ezechiël. 34:23, 24. Mich. 7:14. Joh. 10:11. b) Jes. 49:10.

De tedere liefde en hoede Gods kan niet treffender en troostelijker worden voorgesteld, dan onder het beeld van een herder. "De Heer is mijn Herder, mij zal niets ontbreken. " (Ps. 23:1), luidt het lied der stil-vergenoegde overgave des vromen in de Vaderarmen des Albestuurders. En geen naam is voor ons welluidender, dan die, welken Hij Zich gegeven heeft, die met den staf der liefde de Zijnen in de groene dreven des geloofs weidt, wanneer Hij zegt: "Ik ben de goede Herder" (Joh. 10:11).

Dezelfde koning, die met een sterke hand als een volstrekt Vorst en Prins regeert, leidt en voert al zijn volk met de vriendelijke hand eens welverzorgenden herders. Hij houdt het opzicht over Zijne kleine kudde en weidt ze met alle wijsheid en voorzichtigheid. Zijn Woord is het voedsel voor Zijn kudde om op te azen, en Zijne instellingen zijn de weiden om er in te grazen.

12. Wie heeft de gehele massa der wateren met Zijne vuist, alleen met de holte der hand, gemeten? en van de gehele onmetelijke ruimte der hemelen met de span Zijner vingeren de maat genomen? en heeft met enen drieling (een derde van ene efa: Exod. 16:36) het stof der aarde begrepen? en de bergen gewogen in ene waag, en de heuvelen in ene weegschaal? 1) Wie heeft het heelal in zulk ene wonderbare orde geformeerd, dat alles als het ware afgemeten, afgepast en afgewogen is? Dat doet Hij, wiens macht en grootheid zo oneindig is, dat al het grote en verhevene in de wereld bij Hem klein is en gering.

1) De bedoeling van den vrager is niet, dat op al die vragen het antwoord van iemand onder de mensen wordt gegeven, maar dat de toehoorder besluite van de kleinheid van het schepsel tot de grootheid van den Schepper. Wat kunnen wij met onze vuist houden, wat met ons vingeren meten, wat met een derde van een efa? En toch, wat de Heere afmeet met Zijn hand, en met Zijn vinger, is niet minder dan al wat bestaat en al wat Hij uit het niet te voorschijn heeft geroepen. Dit wil de Profeet hebben dat men verstaan zal.

13. En gelijk Hij zo oneindig in macht en grootheid is, zo is Hij het ook in wijsheid. Wie heeft den Geest des HEREN 1) bestierd, Hem onderricht, wat Hij moest besluiten en hoe hij het moest volbrengen, en wie heeft Hem als Zijn raadsman onderwezen bij Zijn werken in den hemel en op aarde (Rom. 11:34. 1 Kor. 2:16

1) De Geest des Heren is hier de Geest die daar zweefde over de wateren, die daar broedde op den chaos, en er leven in bracht. De derde Persoon van het Hoogheilig Wezen Gods.

Wijst de Profeet in het vorige vere op de Almacht Gods, hier en in het volgende op Zijne Wijsheid.

14. Met wie heeft Hij raad gehouden, die Hem verstand zou geven, in moeilijke gevallen met goeden raad ter hulpe zou komen, en Hem zou leren van het pad des rechts, hoe Hij als Rechter der gehele wereld (Gen. 18:25) Zich moest gedragen? en Hem wetenschap zou leren, om in alle zaken recht te handelen, en Hem zou bekend maken den weg des veelvoudigen verstands, 1) Hem aanwijzingen zou geven tot zoveel wonderbare kennis als in al Zijne werken doorstraalt?

1) Zijne Wijsheid is ondoorgrondelijk en geen schepsel kan iets aan dezelve onderrichten of helpen besturen. Gelijk niemand kan doen, hetgeen God gedaan heeft en nog doet, zo kan niemand Hem bijstaan in iets te verrichten, of in iets aan de hand te geven, waarop Hij niet dacht. Als de Heere door Zijne Geest de wereld had geschapen, zo was er niemand, die Zijn Geest bestuurde, of hem enigen raad gaf, om dus of anders te handelen. In het bestuur der wereld heeft hij niemands overleg of aanwijzing van node. Hij weet volmaaktelijk wat er gedaan is, en wat er nog te doen staat, want Hij is bewust van het rechte einde en de gepaste middelen. Hier wordt te dezer plaatse zeer op gedrongen, naardien de arme gevangenen niemand hadden, die hun belangen ten Hove konden voorstaan, of hen op den weg helpen ter bereiking hunner vrijheid. Dan zij behoefden dus niet verlegen te staan. Zij hadden een God, die geen staats- noch krijgslieden behoefde, die de paden des rechts volmaaktelijk kende, zowel als den weg van het veelvoudig verstand, en dit heeft Hij ook vooral getoond, in het werk onzer verlossing uit de gevangenis van Satan en de wereld, door Zijn Zoon Jezus Christus, die Zijne Wijsheid is en Zijne kracht (1 Kor. 2:7).

15. Wat zijn toch bij dezen onmetelijken en ondoorgrondelijken God, dien een mens noch nameten kan, wat Hij bij de wereldschepping heeft afgemeten, noch vóórzeggen, wat Hij verder bij het regeren der wereld te doen heeft, alle volkeren in hun vermeende grootheid en trotse heerlijkheid! Ziet, de volken, de heidenen, die in hun ontelbare menigte zo machtig, en wegens de rol, die zij in de wereldgeschiedenis spelen, zich zelven zo gewichtig voorkomen, zijn geacht bij Hem als een druppel van enen emmer, die daarin overblijft, wanneer men den inhoud van dezen uitgiet; wie telt zulk een waterdruppel? en als een stofje van de weegschaal-wanneer men daarop heeft gewogen, wie denkt dan daaraan? Ziet, Hij werpt de eilanden, de verschillende landen en delen der aarde, op welke de volken verstrooid zijn, henen als dun stof, zodat zij, gelijk stofjes in de lucht zweven, zo ook te midden der watermassa zijn!

Al de volkeren der aarde zijn in vergelijking met Gods macht, slechts als een droppel water, die licht vervliegt en als een stofje, dat met de minste ademing van den wind wordt weggeblazen.

In dit vers wordt het Albestuur Gods geschetst. Aan Hem het regiment over al wat bestaat, en zo verheven en hoog is dit regiment, dat de volken, op zich zelve zo gewichtig bij Hem vergeleken niet meer zijn dan een druppel in den emmer, of een stofje aan de weegschaal. Ja, evenmin als één druppel meetelt in een emmer en één zandkorrel in de weegschaal, wat de zwaarte betreft, evenmin verminderen of vermeerderen alle volken te samen den last en de zwaarte van Zijn regiment.

In het volgende vers, een tussenzin, wordt gesproken over Zijne Algenoegzaamheid. Hij is de algenoegzame in Zich zelven. Hij behoeft van mensenkinderen niet gediend te worden als iets behoevende. Al was de Libanon één altaar en al de bomen gebruikt tot brandhout, en al de dieren tot brandoffer, zo zou men God toch niet daarmee kunnen dienen, als iets behoevende, toch zou zulk een dienst, zulk een verheerlijken Zijne ere niet vermeerderen.

Met vs. 16 gaat de Profeet weer terug tot het uitspreken van de hoogverhevenheid Gods boven de volken.

16. En de Libanon met den onmetelijken overvloed van zijn hout, is niet genoegzaam om te branden, om dezen God naar behoren te eren, en zijn gedierte is al te zamen niet genoegzaam ten brandoffer, wanneer dezen God een offer moest gebracht worden, overeenkomstig Zijne grootheid en verhevenheid.

Er is ten aanzien der taal in 't Oude Testament niets volkomener, niets duidelijker dan de trilogie (drie derde delen) der Jesajaanse redenen in Hoofdstuk 40-66. In Hoofdstuk 1-39 is de taal van den profeet bepaald meer gedrongen, meer lapidarisch (meer afgekort, naar de wijze van het steenschrift), meer plastisch (beeldrijker), hoewel ook daar reeds zijn stijl in alle kleuren afwisselt. Doch hier, waar hij niet meer op den bodem van het tegenwoordige staat, maar in de verre toekomst als in zijn vaderland verplaatst is, heeft ook de taal het karakter van het ideale en om zo te spreken etherische. Zij is tot een breden, helderen, lichten stroom geworden, die ons op majestueuze, maar zachte en doorzichtige golven als in de toekomst verplaatst.

Geweldiger offer heeft nog gene fantasie verdicht. De prachtige Libanon het altaar, in den onmetelijken tempel der natuur-alle zijne heerlijke cederen, tot hout voor 't vuur-en alle dieren zijns wouds het offer! .

17. Alle volken zijn als niets voor Hem, zij zijn als een enkele in den emmer achtergeblevene droppel (vs. 15), en zij, worden bij Hem geacht, als een stofje in de weegschaal. Ja minder dan a) niet en ijdelheid. 1)

a) Dan. 4:35.

1) Dit vergroot en verheerlijkt Gods liefde jegens het mensdom, dat Hij, hoe gering het altoos in zich zelven en hoe verachtelijk het in Zijne ogen somwijlen is, nochtans gedachten van vrede jegens hetzelve gevormd, en voor hetzelve, om het uit de zonde en uit den dood te redden, Zijn eniggeboren, enigen en lieven Schootzoon geschonken en ten offer overgegeven heeft. (Joh 3:16) .

18. a) Bij wie dan zult gij, o huis Israël's! die u door de gewaande heerlijkheid der heidenen zozeer tot valse bewondering laat vervoeren en door hun voorbeeld laat verleiden, den boven al het geschapene en boven al die heerlijkheid hoog verhevenen God vergelijken? of wat gelijkenis, die werkelijk Zijne grootheid nabij kwam, die gene verlaging voor Hem zou zijn, zult gij op Hem toepassen?

a) Jes. 46:5. Hand. 17:29.

19. 1) Het duidelijkst zien wij dat vernederende, wanneer men het gehele ontstaan van dergelijke beelden of gelijkenissen, als de heidenen hebben, zich levendig voorstelt. De werkmeester, wie iemand de vervaardiging van enen afgod opdraagt, giet een beeld naar de

gedaante eens mensen, die zelf niets is bij God, en de goudsmid overtrekt het met goud, en giet ter bevestiging aan den wand er zilveren ketenen toe; dan is zijn god gereed-inderdaad minder dan niets, zoveel minder als het maaksel minder is dan die het gemaakt heeft.

1) In vs. 19 en 20 wordt door den Profeet gewezen op het onmogelijke om den Heere God met iets of met iemand te vergelijken. Hij vraagt dan hier, heilig ironisch, bij een beeld? Maar immers wil hij zeggen, indien iemand rijk is, laat hij een beeld maken van edel metaal, en is bij arm dan van hout. Is dan de god van den rijke zo veel edeler dan die van den arme? Heeft dan de rijke een anderen God als de arme? O, dwaasheid, al te dwaas!

De Profeet zal nu in de volgende verzen zeggen wie God is, hoe majestueus machtig Hij is, hoe diep wijs!

20. Die verarmd is, die uit armoede niet zulk een rijk beeld kan laten maken, omdat hij niet rijke gaven te offeren heeft, die kiest, tot voorstelling van zijnen god, een hout uit, dat niet verrotte, dat nog onaangetast, nog gezond is; hij zoekt, al het mogelijke in zijne dwaasheid aan ene nutteloze zaak verkwistende, zich enen wijzen werkmeester, om een beeld te bereiden, dat van onderen gelijk gemaakt en zwaarder dan boven, niet wankele, vaststa, niet bij elke stoot neervalle.

21. Weet gij, huis Israël's, dat naar den afgodendienst overhelt, als voor ene voor u aannemelijke wijze van Godsverering, weet gijlieden niet reeds door gewoon nadenken, dat toch Gods Wezen boven al het natuurlijke hoog verheven is, en door geen schepsel is na te maken (Ps. 19:2 vv. Rom. 1:20)? hoort gij niet wat de natuurlijke openbaring in Gods woord van Hem getuigt? is het u van den beginne van uw volksbestaan aan niet bekend gemaakt, hoe Hij wil woorden aangebeden en verheerlijkt? hebt gij op de grondvesten der aarde niet gelet, hoe daarop geschreven staat, wie ze uit het niet heeft te voorschijn geroepen en wie de Werker is der daarin aanwezige krachten?

22. Welaan! Ik wil trachten u een beeld van Hem te geven, zo als het werk der schepping en het Woord Zijner openbaring in Zijne betrekking tot de wereld Hem beschrijven. Hij is het, die daar op enen hogen en verhevenen troon (Hoofdstuk 6:1) zit boven den kloot der aarde, boven de ronde vlakte, waarmee de aarde als overwelfd (Hebr. : cirkelvlak, het rond); en hare inwoners, de mensenkinderen, zijn als sprinkhanen in Zijne ogen, wanneer Hij van Zijne onmetelijke hoogte op hen neerziet (Num. 13:33); Hij is het, die de hemelen, den fijnen ether boven ons, uitspant als enen dunnen doek, en breidt ze uit als ene tent, om te bewonen 1) (Hoofdstuk 42:5; 44:24; Ps. 104:2. Job 9:8).

1) Hij, die in het bijzonder Zijnen zetel in de wereld, boven ons geplaatst heeft, heerst toch over deze lagere wereld, aan welke Hij wetten geeft en welker bewegingen Hij te Zijner eer schikt, en dus zit Hij onverwrikbaar als een Regeerder op Zijn troon, vanwaar Hij de aarde bevestigt, dat ze niet wankele in hare bewegingen. Hij breidt de hemelen uit, of houdt ze, door Zijne voorzienigheid uitgestrekt, totdat de dag zal komen, wanneer Hij ze als een gordijn, of als een tapijt zal ineen rollen, terwijl die nu nog, als een paviljoen of als een tent over de aarde henen getrokken zijnde, nu eens een glansvollen lichthemel, verguld door de blinkende

stralen der zon, dan eens een blinkenden sterrenhemel, verlicht door de zilveren maan, aan de inwoners der aarde ten toon spreidt.

1) Men herinnere zich hier de beroemde plaats uit den brief van Luther aan den Saksischen kanselier Dr. G. Brück van het jaar 1530. Ik heb onlangs twee wonderen gezien, het eerste, toen ik uit mijn venster de sterren zag aan den hemel en het ganse schone gewelf Gods. Ik zag nergens pilaren, waarop de Meester zijn gewelf zou gezet hebben, en toch viel de hemel niet in en staat het gewelf vast. Nu zijn er sommigen, die zulke pilaren zoeken, en zij zouden die gaarne tasten en voelen; omdat zij dit niet kunnen vrezen en sidderen zij, alsof de hemel zeker zou invallen.

23. Die de a) vorsten, de bezitters van de grootste macht en den meesten invloed onder de mensen, te niet maakt, aan den ondergang overgeeft; de richters der aarde, die de hoogste macht in regeringszaken bezitten, maakt Hij tot ijdelheid (woordelijk tot tohoe, woest Gen. 1:2).

a) Job 12:21 vv. Ps. 107:40.

24. Ja zij, die vorsten en richters, worden niet geplant, ja, zij worden niet gezaaid, ja, hun afgehouwen stam wortelt niet in de aarde; of ook als Hij op hen blazen zal, enige noodlottige gebeurtenis over hen laat komen, zo zullen zij verdorren, en een stormwind zal hen met het grootste gemak en geheel en al als enen stoppel wegnemen.

God roeit hen zodanig uit, dat niemand van hun nakroost overig blijft, of immer weer den troon beklimt, alle hoop op herstel wordt voor zulke vorsten en hun nazaten voor altoos afgesneden. Het kost den Almachtige gene moeite om de grootste vorsten op het onverwachts te vernederen. Met een enkel geblaas Zijner gramschap zijn zij verdorven, even als de hete Oostenwind de planten verzengt.

Hiermede wijst de Profeet op de nietigheid van het schepsel, ook van den machtigste. Hij vergelijkt ze met bomen, en zegt nu, want dit is de betekenis, nauwelijks zijn zij geplaatst of geplant, en hebben zij hun wortelen in de aarde geslagen, of een enkele aanblazing van den Allerhoogste doet hen reeds verdorren en een enkele stormvlaag neemt hen weg, rukt hen omver, als een stoppel op het stoppelveld.

25. Bij wie dan zult gijlieden Mij, dezen zo hoog verhevenen en almachtigen God vergelijken, dien Ik gelijk zij? Staat niet integendeel alles diep beneden Mij? zegt de Heilige (Hoofdstuk 5:4).

26. Heft uwe ogen omhoog, en ziet den hemel boven u, zo ga ik, de profeet, in de rede des Heren voort (Deut. 11:14); merkt op wie deze dingen geschapen heeft, als zon, maan en sterren; die in getal hun heir voortbrengt, ze zaait in door mensen niet te tellen menigte, die, gelijk een krijgsheld zijn leger plaatst, Zijn sterrenheir des avonds aan de hemelvlakte uitspreidt. Het is God, die ze allen bij name roept, iedere ster kent Hij in ‘t bijzonder op t nauwkeurigst, en Hij gebiedt over deze als Heere (Ps. 147:4), van wege de grootheid Zijner

krachten, en omdat Hij sterk van vermogen is; er wordt er niet één gemist, 1) ieder staat ter bestemder tijd op de hem aangewezene plaats.

1) Duidelijk stelt de Profeet hier de hoge verhevenheid van den Heere God, tegenover het ijdele en nietige der afgoden. Van het schepsel voert hij hen af om hen op te leiden tot den Schepper.

27. Is het nu bij zulk ene verhevenheid, macht en grootheid van den levenden God ene grote dwaasheid en ene misdadige vernedering, wanneer men Hem op heidense wijze tot iets oneindigs maakt, zo is het ook ene ontering Zijner heerlijkheid, wanneer men in kleinmoedigheid vreest, en zich niet tot Hem in den geloven verheft. Waarom zegt gij dan, o Jakob! vol van zulke kleinmoedigheid en spreekt, o Israël! (Hoofdstuk 29:22) liever de ingevingen van het natuurlijk mensenhart (17:9) volgende, dan in de voetstappen van uwen vader wandelende (Gen. 32:28): mijn weg, die hier in de ballingschap zo moeilijk is, is voor den HEERE verborgen, is zo goed als aan Zijne kennis onttrokken, daar Hij zich daarom niet bekommert, en mijn recht, mijn goed recht tegenover mijne verdrukten, het gaat onopgemerkt van mijnen God, die Zich toch over mij moest ontfermen, voorbij, daar Hij volstrekt gene toebereidselen maakt, om mij van de overmacht der verdrukkers te bevrijden.

1) Op bestraffende wijze komt de Profeet hier het volk in de ballingschap tegen, hen bestraffende vanwege hun ongeloof en zonden. Israël's volk meende dat God Zich aan hen niet liet gelegen liggen en daarom waren zij bekommerd. Zij dachten er niet om, dat de Heere hun Verbonds-God was, dat Hij niet verandert al verandert de mens ook duizendmaal. Hun oog was er voor gesloten, dat er geen bezwaren zo groot zijn, dat de Heere God ze niet uit den weg kan ruimen.

De naam Jakob gaat hier den naam Israël vooraf, dewijl de Heere zijn volk bij hun voorvader wil bepalen, die eerst in den weg van worsteling en verootmoediging Israël werd.

28. Weet gij het niet? hebt gij niet reeds uit eigen dagelijks aanschouwen van de werken der schepping, waarvan ik vroeger sprak (vs. 21 en 26), geleerd, welk een God de Heere, uw God is? hebt gij niet uit de openbaring, die van ouds af tot u kwam, gehoord, hoe machtig groot Zijn vermogen is, dat de eeuwige, de nooit verouderde, Zich altijd gelijk blijvende (Gen. 21:33) God, de HEERE, de Schepper van de einden der aarde, de gehele aarde met al wat daarop en daarboven is, van het ene einde tot het andere, en die daardoor Zich aanstonds als de oneindige en onbegrensde God heeft geopenbaard, noch moede, noch mat wordt? 1) Nooit ontbreekt het Hem aan kracht. Er is voor den kortzichtigen, zwakken mens a) gene doorgronding van Zijn verstand; het zijn dus alle slechts bijzondere bedoelingen en wegen, die op welvaart en zegen uitlopen, al heeft het ook uiterlijk den schijn, dat Hij niet helpen zou, omdat Hij toeft ter hulpe te komen.

a) Ps. 147:5.

1) Beter: dat de eeuwige God, de HEERE is de Schepper van de einden der aarde. Hij wordt niet moede of mat. Want de Profeet wijst juist het zuchtende volk er op, welk een God zij

hebben. Hij, de eeuwige God, die van alle eeuwigheid is, is de HEERE, d. i. de onveranderlijke Verbonds-God, en die onveranderlijke Verbonds-God is de Schepper, die alles uit het niet heeft te voorschijn geroepen, en die Schepper is het, die moede noch mat wordt. Schep dan moed en troost, o gij volk dat nog in ellende verkeert. Klem u vast en houd u vast aan dien God. Heft uwe ogen op naar de eeuwige bergen van hulp en genade!

29. Daarom moet gij u, in plaats van tegen Hem te klagen, u integendeel door Hem laten sterken, opdat men Zijne wonderbare wegen vertrouwe, en daarbij is Hij toch zo bereidwillig voor allen, die zich biddend tot Hem wenden: Hij geeft den moede, die door lijden en strijd geheel zijn uitgeput kracht, zodat zij daaronder niet bezwijken, en Hij vermenigvuldigt de sterkte tot geduldig vaststaan en zegerijk overwinnen, dien, die in zich zelven gene krachten heeft. 1)

1) Hij geeft den zijnen sterkte en kracht, en helpt hen, door hen bekwaam te maken. Hij, die de sterke de alles vermogende God is, is dus de sterkte van Israël. Zulke, die hun zwakheid gevoelen en erkennen, en bij God alleen sterkte zoeken, handelen niet te vergeefs, en ondervinden wel ras Zijne ondersteunende hand, want als men zwak is in zich zelven is men sterk in den Heere.

30. De jongen, die nog in het volle bezit van hun eigene natuurlijke kracht zijn, zullen moede en mat worden, daar ook de grootste kracht door al te grote en al te lange inspanning ten ouder gaat, en de jongelingen zullen gewis vallen, wanneer hun een al te zware aanval op hunnen weg ontmoet.

31. Maar die den HEERE verwachten, en in geloof met Hem, de onuitputtelijke Levensbron, verbonden zijn, zullen uit Zijne volheid genade voor genade ontvangende, de kracht vernieuwen, wanneer die was uitgeput; zij zullen uit de donkere diepte van hun leed opvaren naar de hoogte van zegen met vleugelen, krachtig gelijk de arenden, bij wie na de kaalheid (Micha 1:16) nieuwe vederen groeien (Ps. 103:5); zij zullen, om ene andere gelijkenis te bezigen, in de loopbaan (1 Kor. 9:24 vv.) lopen en niet moede worden, hoe moeilijk hun weg ook is; zij zullen wandelen, steeds nader komende aan hun doel, en niet mat worden, daar het bij hen van kracht tot kracht voortgaat (Ps. 84:8).

Het is bekend, dat het door Aug. Herm. Franke in de jaren 1698-1701 te Halle gestichte weeshuis van voren onder het beeld van den adelaar, die naar de zon opstijgt, het opschrift draagt: "die den Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen. " Hoeveel geloofsmoed en geduld vereist werd, om zulk een bouw te beginnen, voort te zetten en te voltooien, daarover heeft Franke zelf, door hevige aanvallen er toe genoodzaakt, bericht gegeven in zijn geschrift: "zegenrijke voetstappen van den nog levenden en werkenden, liefdevollen en getrouwen God. " .

Laat ons waken tegen ongeloof, hovaardij en zelfvertrouwen. Indien wij in onze eigene kracht voortgaan, zullen wij verkwijnen en geheel neerzinken; maar, wachtende op den Heere, zullen wij uit zwakheid sterkte verkrijgen. Onze harten en onze verwachtingen in den hemel

hebbende, zullen wij verhoren zijn boren alle moeilijkheden, en bekwaam zijn om voorwaarts te streven en te beantwoorden aan onze hoge roeping in Jezus Christus.

HOOFDSTUK 41.

IJDELHEID VAN DEN AFGODENDIENST.

II. Vs. 1-29. In deze tweede rede van het eerste derde deel van ons troostboek, stelt de profeet Jehova en Zijn volk aan de ene zijde tegenover de afgoden en hun volkeren, de heidenen, aan de andere zijde, en behandelt daarbij het thema: predikt aan Jeruzalem, dat haar strijd vervuld is (Hoofdstuk 40:2). De Heere treedt op, sprekende in den toon, waarin Hij reeds in Hoofdstuk 40:25 het woord heeft genomen, en nodigt op enen tijd, als de Perzische koning Cyrus zijne overwinnende loopbaan reeds heeft begonnen, de afgodische volken, wier rijken hij ten onder brengt, tot enen rechts-strijd met Hem, den Heere, uit. Terwijl Hij hun in majestueuze woorden voorhoudt, dat Hij het is, die dezen machtigen veroveraar verwekt en tot het werk, dat hij verricht, bekwaam heeft gemaakt, vraagt Hij hen, of zij, dan met hun nietige afgoden het geringste vermochten tegen hetgeen Hij bepaalde (vs. 1-7). Nadat Hij zo tegenover de heidense volken Zijne verhevenheid boven hun afgoden heeft aangewezen op ene wijze, die hun zelfs niet één woord van tegenspraak toestaat, wendt Hij zich zonder meer tot Zijn volk Israël, waarvoor van dezelfden veroveraar, die de heidenen met den ondergang bedreigt, de verlossing van het juk zijner dienstbaarheid komt. Hij spreekt het zeer vriendelijk en vertroostend toe, de zaligste beloften schenkende (vs. 8-20). Vervolgens keert Hij zich weer tot de heidenen, om den begonnen rechts-strijd met hen voort te zetten, en roept nu hun afgoden op, wanneer zij werkelijk waren, waarvoor zij worden uitgegeven, hun godheid met ene profetie over de meer nabij of verder af zijnde toekomst, naar eigen welgevallen te bewijzen. Zij blijven natuurlijk dat bewijs schuldig, terwijl de Heere met verhevene woorden nog eens de profetie omtrent Cyrus herhaalt. Daarmee neemt Hij de plaats als God boven alle goden in: even als Hij alleen de wereld regeert en de geschiedenis der wereld richt, zo is Hij het ook alleen, die de toekomst lang te voren, voordat zij tot werkelijkheid begint te worden, kent en profeten heeft onder Zijn volk (vs. 21-29).

1. Zwijgt 1) voor Mij, den enigen waarachtigen God, zo spreekt de Heere: gij eilanden! de landen, waarin de heidenen over de gehele aarde verstrooid zijn (Hoofdstuk 40:15. Gen. 10:5), en laat de volken, met welke Ik een rechtsstrijd wil aanvangen, de kracht vernieuwen; laat hen zich wapenen met alles, wat zij tegen Mij zouden kunnen bezigen, omdat zij niet, als zij in den strijd ten ondergaan, kunnen zeggen, onverhoeds aangevallen te zijn. Laat ze, wanneer zij alle krachten hebben verzameld, toetreden voor den rechterstoel des verstands, want deze zal het tribunaal zijn, waarvoor de strijd gevoerd wordt 1), laat ze dan spreken, Mij antwoordende op Mijne vragen; laat ons zamen ten gerichte naderen.

1) De profeet zinspeelt op het gebruik der gerechtshoven, waarin altijd stilte wordt gelast, om het beletten van aandacht te voorkomen. God, ingevoerd zijnde, roept de afgodische volken toe, om met Hem voor de balie te verschijnen, en te zien of ze overtuigende blijken konden geven van de goddelijkheid hunner goden, gelijk Hij kon bijbrengen van Zijne Goddelijkheid. Er schijnt in de woorden ene verzetting van orde (hysterologia) te zijn, want volgens hun natuurlijke orde zou men ze dus moeten lezen: "laten de volkeren de kracht vernieuwen, " dat is, de sterkste bewijzen verzinnen, die zij kunnen, "laten wij te zamen naderen ten gerichte, "

om onze zaak onpartijdig beoordeeld te hebben; "laten zij zwijgen terwijl Ik Mijne zaak verdedig, en laten zij dan spreken" om voor hun goden te zeggen wat zij kunnen.

2) Wanneer Jehova partij is, wie in dan de rechter die beslist? Deze vraag in op dezelfde wijze te beantwoorden als in Hoofdstuk 5:3. "De heidenen worden opgeroepen ten gerichte, merkt Rosenmüller juist aan, niet voor den rechterstoel Gods, maar van het verstand. " De beslissende autoriteit is het verstand, dat den waren toestand en de daaruit voortkomende gevolgen moet nagaan.

2. Wie 1), zo is Mijne vraag aan u, Heidenen, die u thans werkelijk voor het tribunaal hebt gesteld, wie heeft van den opgang 1) dien rechtvaardige dien Ik bedoel, namelijk den Medo-Persischen koning Cyrus, die den afgodischen volken verderf, maar Mijn volk Israël de lang gewenste verlossing aanbrengt (Hoofdstuk 44:28 vv. Ezra 1:4), verwekt? Wie heeft hem geroepen op zijnen voet? 1) Wie heeft de Heidenen voor zijn aangezicht gegeven, en gemaakt, dat hij over koningen heerste? heeft ze zijnen zwaarde gegeven als stof, om ze zonder moeite te vernietigen, zijnen boog als enen voortgedrevenen stoppel 2) om hen zo naar alle zijden heen uit elkaar te drijven?

1) Of: Wie heeft verwekt van den opgang der zon hem, wie gerechtigheid ontmoet op zijne schreden? d. w. z. die voet voor voet treedt op den weg der gerechtigheid.

Dit ziet duidelijk op den redder van Israël, den koning van Perzië, Cyrus. Zie 40:25. Hoofdstuk 45:1-33. 46:11.

Sommige uitleggers verklaren het van Abraham, maar men kan niet zeggen, dat God hem verwekt heeft in den zin van een held, die tegen machtige koningen is opgetreden gelijk Cyrus. De Heere God, spreekt hier van de verlossing en redding, welke Zijn volk zou ten deel vallen.

2) Door al de 27 redenen van ons troostboek heeft de profeet de ballingschap tot een vast standpunt, en hij schijnt, daar hij nergens het onderscheid van zijne werkelijke tegenwoordigheid (ongeveer het jaar 700 v. C.) van dezen idealen (ongeveer het jaar 540) verraadt, zelf een banneling te zijn; hier verplaatst hij zich zelfs nog verder en wel aan het einde daarvan, in den tijd, waarmee het boek Ezra begint. Dat nu toch niet enig onbekend profeet uit den laatsten tijd der ballingschap, zo als men veelvuldig aanneemt, maar de door ons welbekende Jesaja, (zo als de Nieuw-Testamentische Schrijvers veronderstellen en met hen de Christelijke kerk vasthoudt) de vervaardiger van ons Boek is, blijkt reeds daaruit, dat de in deze redenen met hare nevenomstandigheden op den voorgrond geplaatste verlossing van Israël doorgaans voorkomt als iets dat aan menselijk vóórweten ontrukt is en slechts den Heere bekend is, zodat het, wanneer het geschiedt, Hem als den God der goden openbaart; hierop rust ook in ‘t bijzonder de inhoud van het voor ons liggende Hoofdstuk.

Ene poëtische beschrijving der verwekking van Cyrus tot Israël’s bevrijding (vgl. vs. 23 Hoofdstuk 44:28; 45:1-7, 13; 46:11 zelfs met toespeling op de betekenis des naams Kores, want deze betekent in ‘t Perzisch: "zon". Perzië ligt echter oostelijk van Babylonië.

Wie aan enen levenden, persoonlijken, alwetenden God gelooft en aan de mogelijkheid, dat Hij toekomstige zaken openbaart, die zal ook niet ontkennen, dat Hij de macht heeft, den naam van een toekomstigen vorst vooruit te verkondigen.

3) Dat Hij het is, die eerlang een Cyrus, dien moedigen en dapperen vorst der Meden en Perzen, doen verrijzen of verwekken zou, om uit het Oosten ter vertroosting en redding van Zijn volk op te treden. In de profetische taal wordt hier van hetgeen nog toekomende was gesproken, alsof het nog moet gedaan worden, omdat het zo zeker stond te geschieden, alsof het reeds was gedaan.

God zal hem in gerechtigheid verwekken, zie Hoofdstuk 45:13. Hij zal zulk gebruik van hem maken, als Hem behaagt. Hij zal hem doen zegevieren over de volken, die Zijn komst tot den troon betwisten en hem in alle Zijne oorlogen bijstaan. Dus zal hij een voorbeeld zijn van Christus, dien God in de volheid des tijds verwekken en zenden zou, opdat Hij alle de machten der duisternis overwinnen zou en beroven, en naderhand openlijk ten toon en als in zegepraal omvoeren.

3. Dat hij ze najaagde en doortrok door alle landen met vrede, zonder dat iemand hem enig leed veroorzaken kon, door een pad, hetwelk hij met zijne voeten te voren niet gegaan had?

4. Wie heeft dit waarvan in vs. 2 en 3 sprake was, gewrocht en gedaan, roepende niet slechts een enkel man, maar de geslachten van den beginne door Zijn machtwoord in het aanzijn? Ik, de HEERE, die de eerste ben, (Hoofdstuk 27:1), en met de laatste ben Ik dezelfde (Hoofdstuk 43:10; 44:6; 48:12. 1:17; 22:13).

Het is de zin van den Jehova-naam, dien de Heere hier ontwikkelt. (Ex. 3:14 v. 6:3).

De afgoden zijn van gisteren en weten niets en zijn er morgen niet meer, maar de Heere God is degene, die van eeuwigheid is. Er is geen mensengeslacht, of het bestaat door Hem. Hij is degene, die bestond, vóór er nog een mensengeslacht was en als alle mensengeslachten van deze aarde zullen verdwenen zijn, zal Hij er nog wezen. En wat ook verandert Hij verandert nooit. Hij is de enige onveranderlijke Verbonds-God.

Vs. 4 is als het ware een tussenzin. In vs. 5 wordt wat in vs. 3 wordt gezegd vervolgd.

5. De eilanden, de heidense volken in hun verschillende landen (vs. 1) zagen het overwinnend optreden van Cyrus, en zij vreesden, dat zij allen onder zijne macht zouden bezwijken; de einden der aarde beefden, want tot in de afgelegene landen klonk de roem zijner wapenen; zij naderden elkaar en kwamen toe om het dreigend gevaar af te weren.

6. De een hielp den ander met welgemeenden raad, en zei tot zijnen metgezel: Wees sterk! gedraag u dapper; het zal ons wel gelukken het verderf af te wenden, wanneer wij ons slechts van den bijstand onzer goden verzekeren.

7. Nu ging men met alle macht aan het werk, om nieuwe afgodsbeelden in de plaats der oude, wankelend gewordene, te maken, en ze goed vast te stellen. En de werkmeester, die beelden van metaal giet (Hoofdstuk 40:19), versterkte den goudsmid, verenigde zich met dezen om alle kunst aan te wenden en het met goud te overtrekken; ook nog een derden en vierden trokken zij in hun verbond, om het beste en schoonste te vormen, namelijk, dien, die met den hamer het goud glad maakt, dat tot overtreksel moet dienen, dien, die op het aanbeeld slaat. Een ieder deed zijn werk, zó, dat zij te zamen ten hoogste tevreden waren, toen het gereed was, zeggende van het soldeersel: Het is goed, de vereniging van de verschillende goudplaten is zo voortreffelijk gelukt, dat het een beeld is, alsof het van massief goud ware? daarna maakt hij het nog ten laatste vast met nagelen op de bestemde standplaats, dat het niet wankele, niet omver valle (Hoofdstuk 40:20). Welk een begin! Die het rijk moet bewaren voor ineenstorten door de van Mij verwekte gerichten, heeft zelf nagelen nodig, om niet op zijne eigene plaats neer te storten.

In vs. 6 en 7 stelt de Heere de dwaasheid der volken ten toon, de dwaasheid van hen, die door Cyrus onder het juk werden gebracht. Zij zagen en vernamen van de overwinningen van dien machtigen overwinnaar (vs. 5), maar zij namen hun toevlucht tot de afgoden, en die afgoden, al werkten en smeedden zijne helpers nog zo, zodat straks nieuwe afgodsbeelden gereed waren, hielpen hen toch niet, de volken werden overwonnen.

Hiermede wendt de Profeet, en door den Profeet de Heere God, Zich van de volken af. Hij laat niet eens het antwoord geven op de vraag in vs 2 gesteld. Dit antwoord kan niet anders dan ten gunste van Hem, den Schepper en Regeerder, uitvallen. De Heere zal zich nu in vs. 8 tot zijn volk, zijn arm en verdrukt volk wenden, dat in de ballingschap ook Zijn knecht is en blijft.

8. Maar gij, Israël, mijn knecht! 1) gij Jakob a), dien Ik verkoren heb! het zaad van Abraham b), Mijnen liefhebber 2) Mijnen vriend!

a) Deut. 7:6; 10:15; 14:2. Jes. 43:1 en 10; 44:1. 2 Kron. 20:7. Jak. 2:23,

1) De beschouwing, die voor Hoofdstuk 40-65 karakteristiek is, en de gedachte die in ‘t bijzonder voor de Christologie van deze rede van betekenis is, "knecht des Heren" komt ons hier voor ‘t eerst voor en wel in een zin, die op het gehele volk betrekking heeft. Het heeft ene objectieve en ene subjectieve zijde. Aan de ene zijde is Israël Jehova’s knecht door Goddelijke daad, en deze daad Zijner verkiezing en roeping is ene daad van loutere genade, welke, gelijk vs. 9 : "U heb Ik uitverkoren en heb u niet verworpen, " aanduidt, niet in voorrang of verdiensten van Israël haren grond heeft; integendeel was Israël zozeer zonder heerlijkheid, dat Jehova het had kunnen versmaden; doch de Heere heeft het een character indelebilis (onverdelgbaar karakter) van ene knecht van Jehova in vrije, onverdiende liefde toegedeeld. Aan de andere zijde is Israël Jehova’s knecht, daar het werkzaam is als waartoe Jehova het gemaakt heeft, namelijk deels door aanbiddende verering van dezen God, deels door werkdadige gehoorzaamheid.

2) Als het zaad van den gelovigen Abraham, wiens voetstappen zij volgen en wiens ware nakomelingen en kinderen zij dies mogen heten zijn ze ook tot de vriendschap van God toegelaten en genieten de eer van Zijne gemeenzame verkering, en zijn dus beminden, zowel om der vaderen wil, als om hun eigen wille. Zij waren hierom ook soms, als ze onder de Heidenen verstrooid geraakt waren, door God van onder dezelve uitgerukt, bij de hand gegrepen en uit de handen, zelfs der voornaamsten en machtigsten van deze weggenomen, opdat ze aan geen verzoeking of leed onder hen meer bloot staan mochten.

9. Gij, welken Ik gegrepen heb, met reddende hand uit de macht der volken heb uitgereikt, van de einden der aarde van uit Ur der Chaldeeën, en uit hare bijzonderste 1) geroepen heb, en Ik zei tot u: Gij zijt Mijn knecht, u heb ik uitverkoren uit louter genade, en heb u niet verworpen, zonder u ooit meer te verwerpen (Rom. 11:29).

1) Meätsilèha. Beter: Van hare zijden, of grenzen. Van uit Palestina gedacht, maakte het land aan Tiger en Eufraat de grenzen of het einde der aarde uit. Van daar had de Heere God Abraham geroepen, opdat Hij uit Abraham het volk der belofte zou doen voortkomen, uit kracht van Zijn eeuwig Raadsbesluit. In Abraham had God Israël tot zijn knecht geroepen, en in den vader der gelovigen met geheel het volk het verbond gesloten.

10. Vrees niet bij het werk, dat Ik met dezen overwinnaarstocht van den rechtvaardige (vs. 2) bedoel, gelijk de eilanden en de einden der aarde verschrikken (vs. 5), want Ik ben met u als een almachtig Helper, terwijl met hen slechts dode goden zijn, tegen welke de oneindige God strijdt; zijt niet verbaasd, ziet niet om, gelijk de bevreesden doen, die achter zich verderf vermoeden; want Ik, die alles teweeg breng en bestuur wat er geschiedt (vs. 4) ben uw God en sta met Mijne ganse macht en genade u ter zijde! Ik sterk u met goddelijke kracht, nadat uwe eigene kracht in de voorafgegane gerichten van Mijnen toorn verbroken (Hoofdstuk 35:3), ook help Ik u, met ene liefde, die nooit genoeg heeft gedaan; ook ondersteun Ik u, zodat gij in uwe zwakheid niet met de anderen te gronde gaat, Ik steun u met de rechterhand Mijner gerechtigheid 1), die, nadat zij u gebogen heeft, om u tot berouw over uwen vroegeren afval te brengen, nu u helpen wil tegenover uwe verdrukkers.

1) Deze rechterhand van Gods gerechtigheid was toen ten tijde Cyrus, doch wordt het woord verklaard van zonde en doodsnood, zo is het onze Heere Christus, die nog in genen geheel anderen zin de gerechtigheid Gods is. (Rom. 10:4).

De gerechtigheid in de woorden: met de rechterhand Mijner gerechtigheid, moet wel in de eerste plaats beschouwd worden ten opzichte van hare reddende zijde, wat Israël betreft, maar tevens ook ten opzichte van hare vernietigende zijde, wat de vijanden van Israël betreft. De gerechtigheid, die het volk Gods redt, is verpletterend voor Zijne vijanden.

11. Ziet, zo wordt gij tot uw recht gebracht, nadat gij zo lang geklaagd hebt: mijn recht gaat voor mijnen God voorbij (Hoofdstuk 40:27 a); zij zullen, getroffen door Mijne gerichten en van hun trotse heerlijkheid neergestoten, beschaamd en te schande worden, allen, die tegen u ontstoken zijn, zij zullen worden als niet; zij, die in hunnen haat u zozeer vervolgd, verdrukt

en gehoond hebben (Ps. 137:3); en die lieden, die met u twisten, zullen vergaan, zullen spoorloos verdwijnen.

a) Ex. 23:22. Jes. 60:12. Zach. 12:3.

12. Gij zult hen zoeken, maar zult hen niet vinden (Ps. 37:36); de lieden, die met u kijven, zullen worden als niet, en die lieden, die met u oorlogen, als een nietig ding.

13. Want Ik, de HEERE, uw God, wil het laten geschieden als uw Verbondsgod, en kan het laten geschieden als de Almachtige; in beide eigenschappen kom Ik u te hulpe, en grijp uwe rechterhand aan, om u te redden. Ik ben het, die tot u met vriendelijke woorden zeg: Vrees niet, Ik help u 1) (vs. 10).

1) In vs. 11-13 zegt de Heer tot zijn volk, dat alle belagers, alle degenen, die tegen hen in toorn ontstoken waren, alle degenen die het op hun ondergang hadden toegelegd, te niet zouden worden, zouden worden als een niet-zijn, als iets dat geen wezenlijk bestaan meer had.

Dit zou geschieden, niet dewijl dat volk zich zelven zou redden, maar dewijl de Heere God hun rechterhand zou aangrijpen, hun macht zou geven over hun vijanden. De genade zou dus niet alleen zijn een uitreddende uit het geweld der vijanden, maar ook een macht gevende over hun vijanden.

Daarom luiden ook de slotwoorden van vs. 13 : "vrees niet, Ik help u, " om u tegen uwe vijanden te sterken en over uwe vijanden macht te doen bekomen.

14. Open uw hart inderdaad voor deze vertroosting. Vrees niet, gij wormpje 1) Jakob’s, gij, die nu gelijkt aan een worm, die in het stof vertreden, onder de doodssmarten zich kronkelt, zo diep medelijdenwaardig zijt gij, o volk Mijner keuze! gij volkje Israël’s, welks volksbestaan tot op enige hier en daar verspreide mensen versmolten is! Ik help u, dat het anders worde, spreekt de HEERE, en uw Verlosser, die u uit uwe dienstbaarheid loskoopt, is de Heilige Israël’s, die Zijnen knecht (vs. 8) niet altijd in de macht van heidense volken kan laten blijven, maar wiens liefde ten laatste de overwinning over den toorn zal behalen.

1) De uitdrukking "wormpje" is niet zonder herinnering aan Ps. 22:7; want het Messias beeld verheft zich uit deze rede, daar Israël zelf als Messiaans wordt aangezien, zodat de andere David niet naast Israël komt te staan, maar als het hart van Israël, als Israël’s waarachtig, meest innerlijke wezen voorkomt.

Laat ons thans den Heere Jezus tot een iegelijk van ons horen spreken: "Ik help u. Het is voor Mij, uw God, slechts ene geringe zaak om u te helpen. Zie wat Ik reeds gedaan heb, Hoe! u niet helpen? En Ik kocht u met Mijn bloed! Hoe! u niet helpen? Ik stierf voor u; en als Ik het grootste heb gedaan, zal Ik dan ook niet het mindere doen? U helpen! Dat is het minste wat Ik ooit voor u doen zal. Ik heb meer gedaan en zal meer doen. Vóór de grondlegging der wereld verkoos Ik u. Ik maakte het verbond voor u. Ik verliet Mijne heerlijkheid en werd mens voor

u. Ik gaf Mijn leven voor u, en daar Ik dit alles deed, zal Ik u nu zeker helpen. Door u te helpen, geef Ik u wat Ik reeds voor u gekocht heb. Al had gij op eens zoveel hulp nodig als voor duizend keren, Ik zou het u geven. Gij vraagt weinig in vergelijking met hetgeen Ik gereed sta u te schenken. Het is veel voor u om in nood te zijn, maar het is niets voor Mij u te helpen. "U helpen!" Vrees niet! Als er ene mier aan de deur uwer graanschuur was om hulp vragende, zo zou het u niet arm maken, haar een handvol van uwe tarwe te geven; en gij zijt niets dan een gering insect aan de deur Mijner algenoegzaamheid. "Ik help u. " O mijne ziel, is dit niet genoeg? Hebt gij meer kracht nodig dan de Almacht der Drie-eenheid? Behoeft gij meer wijsheid dan in den Vader bestaat, meer liefde dan zich in den Zoon ten toon spreidt, of meer macht dan zich openbaart in de werkingen des Heiligen Geestes? Breng uwe ledige kruik daarheen! Voorwaar deze bron zal haar vullen. Spoed u, verzamel al uwe behoeften en breng ze daarheen, uwe ledigheid, uwe smarten, uwe noden. Zie deze rivier Gods is vol ter uwer vervulling; wat kunt gij daarnevens nog begeren? De Eeuwige God is uw helper! ‘k Ben uw God, gij moogt niet vrezen, ‘k Zal u steeds een Helper zijn.

15. En niet alleen heb Ik besloten u van de verdrukking uwer tegenstanders te bevrijden; ziet, Ik heb u tevens ver boven al uwe verdrukkers verheven, en u tot ene scherpe nieuwe dorsslede, met zaagvormige wentelraderen (Deut. 25:4) gesteld, die scherpe pinnen, tweesnijdend ijzer of sikkels aan de raderen heeft; gij zult bergen, zelfs de hoogste en machtigste vijanden, dorsen en vermalen, en heuvelen, ook de kleinere rijken dezer wereld, zult gij stellen a) gelijk kaf, zodat geen ander volk of rijk nevens het uwe overig blijve.

a) Jes. 17:13; 29:5.

16. Gij zult ze, de gedorste en vermalen bergen en de tot kaf gestelde heuvelen, wannen, gelijk men koren want, nadat het gedorst is, en de wind zal ze wegnemen, en de stormwind zal ze verstrooien; 1) Mijne straffen zullen hen als in de lucht verwarren; maar gij zult u verheugen, alleen overblijvende en vaststaande, in den HEERE, wiens volk gij zijt; in den Heilige Israël’s zult gij u beroemen, omdat deze u zulk ene zegerijke macht over de volkeren der aarde verleent.

a) Jes. 17:13; 29:5.

1) Het is niet genoeg dat de vertreden worm Jakob’s, het gesmade volk Gods aan de ruwe behandeling zijner hoogmoedige dwingelanden onttrokken wordt, het moet ook tot de heerschappij over de heidenen geraken en vroeger op den harden dorsvloer der loutering gedorst (Hoofdstuk 28:23 v.), wordt het in de hand des Heren nu zelf ene dorsslede, ene scherpe, nieuwe en dubbelsnijdende, die bergen vermaalt en heuvels in kaf verandert. De in het hulsel des profetischen woords verborgene waarheid is historisch in ‘t licht getreden. Uit het geslacht Israël’s is, wat Zijne tijdelijke verschijning betreft, die voortgekomen, welke, als een den geest des mensen scherp ontledende Rechter over alle natiën (Hebr. 4:12 v.) dorst en want, opdat de goede korrels in Zijne schuren verzameld worden en de wind het slechte kaf verstrooie. De vromen, die volharden in ‘t geloof, zullen eeuwig blijde zijn in den Heere, terwijl de storm de goddelozen verjaagt.

17. Thans is het echter nog geheel anders met Mijn volk. De ellendigen en nooddruftigen, de kinderen Israël's in hunnen tegenwoordigen toestand van ellende en armoede, zoeken water van troost en verkwikking, maar er is geen; nergens openbaart zich uitzicht op hulp en redding uit hunnen treurigen toestand; hun tong a) versmacht van dorst 1) in de gloeiende woestijn, waarin zij zich bevinden. Ik, de HEERE, zal hen verhoren, waar zij nu berouwvol tot Mij roepen om genade en ontferming; Ik, de God Israël's zal hen niet verlaten, a) zodat zij voor altijd aan de gerichten van Mijnen toorn zouden overgegeven zijn.

a) MATTHEUS. 5:6

1) De Heere zinspeelt hier op Israël's toestand in de woestijn tussen Egypte en Kanaän. Maar gelijk de Heere God hen op bijzondere wijze had uitgeholpen, door water uit den rotssteen te geven, zo zou Hij ook nu zijn volk op bijzondere wijze voorzien van al wat het nodig had. Aan Zijn trouw en genade, aan Zijn almachtige hulp en ontferming zouden zij het te danken hebben dat zij niet omkwamen.

De Heere voorspelt hier tevens wat Hij voor het geestelijk Israël zou wezen, en wijst hier tegelijk op de verlossing der gelovigen door Christus Jezus.

2) Dit moet vooral het biddend volk den Heren ten troost verstrekken, dat Hij gezegd heeft, hen te willen horen, verhoren of beantwoorden, dat Hij als de God van Israël altoos bij hen zal zijn in al hun noden en bekommernissen, gelijk Hij in dezelve met hen geweest is, van vroeg af aan. Zo lang wij in de woestijn dezer wereld omzwerven, kunnen we ons van Gods genadig bijzijn zo verzekerd houden, gelijk het oude Israël daarvan overtuigd was door de tegenwoordigheid van een wolk- en vuurkolom.

18. Ik a) zal rivieren op de hoge plaatsen (Num. 23:3) op de kale heuvels, waarop geen boom groeit openen, en fonteinen in het midden der valleien, op de effene vlakke plaatsen; b) Ik zal de woestijn, waarin zij thans verre van hun vaderland rondzwerven, tot enen waterpoel zetten, en het dorre land, de heide met brandend zand, tot watertochten, tot waterbronnen.

a) Jes. 35:7; 44:3 b) Ps. 107:35.

19. Ik zal in de woestijn hun ellende, waarin zij schaduw zoeken en niet vinden, den cederboom, den sittimboom, de acacia (Exod. 26:15). en den mirteboom, en den olieachtigen boom, den oleaster (1 Kon. 6:31) zetten; Ik zal in de wildernis stellen den dennenboom, den cipres (1 Kon. 5:8) den beuk (het woord komt ook in Hoofdstuk 60:13 voor en wordt door oude verklaarders van den plataan, olm of pijnboom verslaan), en den buksboom te gelijk, waardoor de woestijn tot een hof vol pracht zal worden.

20. Opdat zij zien, en bekennen, en overleggen, en te gelijk, zowel Israël als de volken, verstaan, uit zulk ene voor menselijke kracht volstrekt onmogelijke omkering stoffelijk en geestelijk den indruk ontvangen, dat de hand des HEREN zulks gedaan, en dat de Heilige Israël's, die Zijn volk niet kon verlaten zulks geschapen heeft.

Wat reeds in Hoofdstuk 35:6 v. voorzegd was, wordt weer in vs. 18 gehoord-een beeld van den menigerlei overvloed van verkwikkende vertroosting en wonderbare hulp, welke zich voor de schijnbaar van God verlatenen opent. Wat vers 19 en 20 schilderen is de uitwerking daarvan: niet slechts spruit enig groen uit, maar ene menigte van allerlei statige, geurige en schaduwrijke bomen, zodat de vlakte, waar voet en oog geen rustpunt vonden, als met een toverslag in een groot waterrijk en dicht bos veranderd is en in zevenvoudige heerlijkheid (er zijn 4 en 3 = 7 bomen) prijkt-een beeld der veelzijdige genadebewijzen, welke de nu getroosten ondervinden.

De buksboom is een tamelijk hoge boom, die in Azië en de landen van Zuid-Europa menigvuldig groeit; hij heeft spitse, stijve en glinsterende bladeren en enen in vele takken verdeelden stam van de dikte van een halven voet. De ouden gebruikten het hout daar het zeer vast is, om te bouwen (Hoofdstuk 10:13), en maakten daarvan muziekinstrumenten en velerlei gereedschappen.

In lateren tijd wordt het door tekenaars en xylographen (houtsneekunstenaars) gebruikt, om er beelden op te tekenen, in hout te graveren en zo in en met den tekst van het boek tegelijk af te drukken.

Nog smachten wel de kinderen Israël's als in ene gloeiende woestijn naar verkwikkend water, maar de Heere troost daarmee, dat Hij hen niet verlaten, en wanneer de tijd der beproeving voorbij is, hen verhoren zal. Zo versmachtte de arme mensheid eer Christus verscheen, die het water des levens bracht. Haar de Vader der liefde beloofde stromen op kale hoogten te openen en bronnen te midden der dalen, de woestijn tot een vijver te maken en het dorre land tot water. Hij heeft het woord vervuld, niet slechts den Israëlieten in de gevangenschap, maar in de rijkste mate, toen de tijd verschenen was, waarin het door onzen profeet verkondigde Nieuwe Verbond in 't leven der volkeren trad, in 't welk zij genodigd zijn tot de bronnen van levend water, dat uit de liefde des Zoons stroomt, om den dorst voor eeuwig te stillen en zich in de schaduw der heerlijke bomen te verkwikken, die de Verlosser tot bescherming tegen den vloed der zonde in de woestijn der arme mensheid geplant heeft. Zo heerst en werkt de Heilige Israël's door alle tijden heen: wel hen die 't weten en er acht op geven.

Een heerlijke herschepping voorspelt de Heere hier. Al wat droog en dor was, zou van het kostelijkste water in overvloed voorzien worden, en dien tengevolge zou, waar vroeger geen boom wilde groeien en geen groen te zien was, een heerlijke plantengroei zich ontwikkelen.

Zeven verschillende bomen kondigt de Heere hier aan, en zeven is ook hier gelijk overal het getal des Verbonds, of der ontvouwing van Gods heerlijkheid en trouw.

21. Brengt 1) nu, gij eilanden en volken, die Ik tot een gerechtelijken strijd met Mij heb opgeroepen en in vs. 2-7 overtuigd heb, dat Ik alleen God ben en bestuurder van de geschiedenis der wereld, ulieder twistzaak voor, zegt, wat gij tegen Mij hebt in te brengen, zegt de HEERE, nadat Hij Zijn volk in vs. 8-20 getroost en het de heerlijkste uitzichten voor de toekomst geopend heeft; brengt uwe vaste bewijsredenen bij, dat de goden, die gij dient,

evenzeer goden zijn als Ik, zegt de Koning van Jakob, die over Israël als God heerst en het in Zijne bescherming neemt.

1) In het eerste gedeelte van Zijn rechtsstrijd met de volken (vs. 2-7), beriep de Heere Zich, ten behoeve Zijner Godheid, daarop dat Hij den bevrijder der volken had verwekt; in dit tweede gedeelte hierop, dat Hij alleen de toekomst weet en laat voorspellen. Daar ging de eis uit tot de dienaars der afgoden, hier tot de afgoden zelf; in beide gevallen staan deze aan de ene, de Heere met zijn volk aan de andere zijde. Met opzet heet Jehova als de Schuts-God Israël's, in tegenstelling van de schutsgoden der Heidenen, den Koning van Jakob.

22. Laat hen, deze uwe goden, waarop gij u beroemt, zelf voortbrengen, hun godheid bewijzen, en ons verkondigen de dingen die gebeuren zullen, even als Ik te voren voor Mijn volk de toekomst heb geopenbaard; verkondigt dan, gij goden der heidenen! tot uzelve wend Ik mij-de vorige dingen, welke die geweest zijn 1), opdat wij het ter harte nemen, en het einde daarvan weten, kunnen opmerken of het werkelijk vervulling der voorzegging is; of wilt gij, om een nog doortastender bewijs voor uwe godheid te leveren, liever ene veel moeilijker voorzegging geven van hetgeen tot de latere toekomst behoort, gelijk ook Ik in mijne profetie van het einde der dingen gesproken heb, welaan doet ons de toekomende dingen uit ver verwijderde tijden horen.

1) Dit moet men niet verstaan van zulke dingen, die voorbij waren, want dezulken konden de mensen uit de historie licht vernemen, en veel meer konden ze geweten worden door de duivelen, die door de afgoden werkten; maar van dingen, die binnenkort, en eer dan die in 't vervolg gemeld worden, gebeuren zouden, welke men lichter kan vooruitzien, dan die verre zijn.

Men kan het met Sanctius ook verklaren op deze wijze: laten zij voortbrengen de oude orakelen hunner goden, en wij zullen den uitslag daarvan overwegen, indien zij eertijds iets hebben voorzegd, hetwelk volgens die voorzegging is geschied, zo mag men dit met recht voor een bewijs van hun goddelijkheid houden.

In het Hebr. Harischonoth mah henah hagidoe Beter: vorige dingen, waar zijn die, verkondigt het. Sommigen vatten dit op van de vorige voorspellingen, alsof de Heere God hen uitdaagde om op vorige voorspellingen te wijzen. Dit kan echter niet Anderen, zoals Poole, Delitzsch e. a. vertalen of verklaren: wat binnenkort zal plaats hebben, maar dit duidt het eerste woord niet aan. De betekenis is deze: dat de Heere God de afgoden uitdaagt om nu te zeggen, welke vroegere dingen zij voorspeld hebben, die ook zijn uitgekomen, waarvan de uitkomst is te bewijzen.

In het volgende vers dringt Hij bij hen aan om toekomstige dingen te voorspellen, die ook zeker zullen uitkomen. De Heere weet dat kunnen zij niet, en daarom stelt Hij de afgoden daarmee ten toon in hun nietsbeduidendheid. Zij zijn niets, zij kunnen niets.

23. Verkondigt dingen, die hierna, in latere tijden, komen zullen, opdat wij weten, des te meer erkennen, dat gij goden zijt; ja Ik tart u (2 Sam. 20:11) enig teken van leven te geven doordat

gij op de ene of andere wijze handelend optreedt, doet goed en doet kwaad, het blijft uwen eigen wil overgelaten te kiezen: iets dat uwe macht toont (Jer. 10:5. Zef. 1:12. Gen. 24:50), iets, dat wij er door overtuigd worden van uw werkelijk bestaan, en verbaasd staan, en te zamen toezien door aanschouwing er van.

24. Ziet, gij zwijgt, gij kunt op Mijne uitdaging niet antwoorden, en bewijst daardoor duidelijk uwe nietigheid. Gijlieden zijt minder dan niet, gij zijt enkel ijdelheid (Hoofdstuk 40:17), en ulieder werk is erger dan ene ander 1), zodat gij noch in woorden noch in werken iets vermoogt; hij is een gruwel, bedrijft de verwerpelijkste en verderfelijkste dwaasheid, die ulieden verkiest tot beschermers of voorwerpen van verering, gelijk de volken, de heidenen doen.

3) In het Hebr. Meäfa'. Dat is: minder dan nietigheid. Onze Staten-Overzetters vertalen, als een ander, en hebben dus gelezen met sommige Joodse uitleggers hepam, hoewel zij ook aantekenen: minder den een nietig ding. Dat laatste is alleen juist. Ook de Engelse vertaling heeft: is enkel ijdelheid.

25. Ik daarentegen, die als de Bestuurder der wereldgeschiedenis ook vooraf de toekomst verkondig, verwek, gelijk reeds in vs. 2 vv. gezegd is, enen van het noorden uit het land en het geslacht der Mediërs, hij, de door Mij verwekte Cyrus, zal komen van den opgang der zon, uit het land der Perzen 1); hij zal Mijnen naam aanroepen, Israël uit de ballingschap in Mijnen naam laten gaan, en zelf Mij belijden 2) (Ezra 1:1 vv.); en hij zal aan de andere zijde komen over de overheden, over de heidense landvoogden, als over leem, hij zal die als leem vertreden, en gelijk een pottenbakker het slijk treedt, zo zal hij die geweldigen in het stof neerwerpen.

1) Hierop brengt de Almachtige zelf de onwedersprekelijkste bewijzen voor, dat Hij de ware God is, en dat er buiten of nevens Hem geen God zij. Want Hij bezit een onweerstaanbaar vermogen, en dit zou Hij binnen kort doen blijken door der Perzen koning, Cyrus, tot Israël's verlossing te verwekken, en tot een voorbeeld van Christus te maken.

In een heidens orakel wordt Cyrus als "muildier" voorgesteld, en Hieronymus noemt hem agitator bigae (menner van een tweespan); hij behoorde dus zowel tot den Medischen als tot den Perzischen stam (tot den laatsten door zijn vader Kambyses, tot den eersten door zijne verbintenis met het koningshuis (2 Kron. 36:20); hij was opperhoofd van een Medo-Perzisch leger. Medië lag ten Noorden, Perzië, ten Oosten van Babylonië.

2) Cyrus, zeggen sommigen, heeft Gods naam aangeroepen, omdat de Perzianen gene afgoden aanbaden. Maar veeleer vertale men: "zal Mijnen naam uitroepen, " gelijk Nebukadnezer gedaan heeft, die Gods naam zelfs loofde en dien uitriep voor anderen (Jer. 39:11, 12; 40:2, 3. Dan. 3:28, 29; 4:2 vv.). Dit schijnt te zien op den plechtigen uitroep van Cyrus in 2 Kron. 36:22 vv. Ezra 1:1 vv. gemeld.

26. Wie van u heidense afgoden heeft wat verkondigd van hetgeen Ik van het optreden van Cyrus tot tweemalen gezegd heb, van den beginne aan, op een tijd, dat van een aanvang

daarvan nog niets is op te merken dat wij, de Heere en Zijn volk, het weten mogen als teken, dat in u werkelijk ene goddelijke kracht inwoont, of wie kan van te voren iets bekend maken, dat wij zeggen mogen: hij, die afgod, die dat voorzegd heeft, is rechtvaardig, hij staat in zijn recht, maar ziet er is niemand onder alle goden der Heidenen, die het verkondigt, ook niemand, die, wat horen doet, niet een geeft enig levensteken (vs. 22 vv.) ook niemand, die ulieder woorden hoort, gij zijt sprakeloos gebleven, omdat gij niets dan stomme afgoden zijt.

1) Heilig-ironisch spreekt de Heere hier weer, en daagt de afgoden weer uit, om het nu maar zelf te besluiten wie waar is, wie in zijn recht staat. Is er één afgod, die reeds verlossing heeft aangekondigd door de hand van Cyrus, is er één die reeds nu ontkoming heeft voorspeld en tot Israël de blijde boodschap van redding heeft gezonden? Neen, zegt de Heere God, niemand is er: Er is geen die ook maar één enkele doet horen en vernemen.

Zo maakt de Heere voor zijn volk het leugenachtige, het ijdele, het valse, het gruwelijke van den afgodendienst duidelijk.

27. Ik, de Heere, ben onder allen, wie Goddelijke eer gegeven wordt, de eerste, die zeg tot Zion, Mijn uitverkoren volk: Zie, zie ze daar, ziet wat er geschieden zal, en tot Jeruzalem, de van Mij geliefde, thans zo diep gezonkene stad: Ik zal enen blijden boodschapper geven, de tijding der verlossing komt.

Hierbij heeft de Heere voornamelijk den profeet Jesaja zelven op het oog, door wie Hij den tijd der ballingschap en van Cyrus heeft laten voorzeggen (Hoofdstuk 13:1-15, 22; 21:1 vv. 1-1). Hetzelfde geldt van den profeet Ezechiël in Ezechiël. 38:16.

Dit kan en mag ook toegepast worden op het grote werk dor verlossing in den aanvang van den Evangeliedag, toen de Heere Christus het werk onzer verlossing volkomen volvoerde en de blijde boodschap der verzoening met God op aarde deed verkondigen.

28. Want Ik zag toe naar de heidense volken, of een dergenen, die goden genaamd worden, iets dergelijks met zijn volk kan doen; maar er was niemand, zelfs onder dezen, maar er was geen raadgever, dat ik hen zou vragen, of zij iets wisten van de toekomst, en zij Mij antwoord geven zouden.

Het is opmerkelijk, dat te gener tijd in de oude geschiedenis zo vele orakels ondervraagd zijn, als naderhand bij het optreden van den veroveraar Cyrus.

29. Ziet, zij zijn allemaal ijdelheid, dat is het slot van den gehelen hier voorgestelden rechtsstrijd, hun werken zijn een nietig ding, hun gegotene beelden zijn wind en een ijdel ding.

De mening van dit vers komt hierop neer: zij geven ijdelijk voor goden te wezen, waartoe zij niet het minste recht hebben. Verre van daar dat zij toekomende dingen zouden kunnen voorzeggen, kunnen zij niet met al doen. Zij zijn van zo weinig belang als het stof, hetwelk de wind her- en derwaarts verstrooit en verwarring zal komen over die hen dienen.

Zie hier het vonnis, hetwelk de hoge God over hen velt. Zij vertoonden iets, wat zij niet waren. Zij misleidden hun dienaren. Zij waren ijdeler dan de ijdelheid zelf.

HOOFDSTUK 42.

GOEDERTIERENHEID VAN CHRISTUS, ONDANK DER JODEN.

III. Vs. 1-25. Aan het slot der vorige rede is over de afgoden en hun dienaren het vonnis der verwerping uitgesproken, een vonnis, welks volvoering de bedwinger der volkeren, van wie in den beginne sprake was, ten doel heeft. Nu stelt de profetie enen voor die in den hoogsten en diepsten zin des woords een knecht des Heren is, en ene nog geheel andere roeping vervult, dan het openbaar maken van de nietigheid der afgoderij. Deze derde rede wordt dadelijk in haar begin op ene zo duidelijk in het oog lopende wijze Messiaans, dat zelfs de Joodse verklaring zonder bedenking den naam van den Messias hier invoegt. Hij, de Christus, die na de periode van Cyrus verschijnt, in wie God Zijn welgevallen heeft, en dien Hij met den Geest zonder mate bedeelt, zal den volken het hoogste en beste aanbrengen, den waren godsdienst in de plaats der valse goden. Gelijk een onaanzienlijk optreden bij het volbrengen van Zijne roeping, Hem karakteriseert, zo zijn ook zachtheid en liefde in ‘t redden van zielen Zijne kentekenen; een algemeen verlangen naar zaligheid bij de heidenwereld zal Hij vinden (vs. 1-4). Het woord des Heren, dat tot hiertoe van dezen knecht gesproken heeft, wendt zich nu tot Hem, om Hem tot volvoering van Zijne verhevene roeping ook te verzekeren van de gehele volheid der kracht des Roependen, en Hem het gelukken van het Hem opgedragen werk bij den naam en de ere des Roependen te verzekeren (vs. 5-9). Dan zal een nieuw lied van het ene einde der aarde tot het andere worden gehoord, het is het lied der verloste wereld (vs. 10-12). Wat nu de Heere zal doen, om de volbrachte verlossing ook vruchtbaar te laten worden ter vernieuwing der tegenwoordige wereld en om zijn volk weer te herstellen, wordt in sterke taal op menselijke wijze van God verkondigd. De mens heeft die levendige verpersoonlijking nodig, om den persoonlijk werkenden God in geloof aan te grijpen (vs. 13-16). Van Israël’s zegen moeten zij uitgesloten blijven, die van den afgodendienst geen afstand kunnen doen, daarom vinden wij ten laatste een sterk aandringen tot Israël, om zich los te maken van den ban, die zo zichtbaar op het volk der verkiezing ligt (vs. 17-25).

1. Ziet echter niet dezen bedwinger der volkeren aan, van wie in ‘t vorig Hoofdstuk sprake was, hoewel ook hij Mij dient, in zo verre door hem een gericht over de heidenen komt, zodat de nietigheid der afgoden openbaar wordt. Die Mijne raadsbesluiten, van welke Ik nu wil profeteren (MATTHEUS. 12:17 vv.), volbrengt, Mijn knecht, dien Ik ondersteun, opdat Hij vast sta en niet een geheel ander werk dan die Cyrus (Hoofdstuk 41:2 vv.) volbrenge, is Mijn uitverkorene
1) in nog veel dieperen zin, dan deze van den opgang zou komen. Hij is het, in dewelke Mijne ziel a) een welbehagen heeft! b) Ik heb Mijnen Geest op Hem gegeven (Hoofdstuk 11:2 vv.); Hij zal het recht 2), den waren godsdienst, den Heidenen voortbrengen, en hen op den weg des vredes tot het bezit van de hoogste aller goederen leiden.

a) MATTHEUS. 3:17; 17:5. Efeze 1:6. 2 Petrus 1:17. b) Joh. 3:34

1) De rede Gods wordt voortgezet en hier toont de Vader en wijst met den vinger als het ware aan, dat Zijn Zoon, reeds zoveel eeuwen verwacht en gewenst, is de Leermeester der volken,

om hen terug te roepen van de afgoderij en het bijgeloof, en hen te bestralen met het licht van Zijne zeer zuivere en zeer reine kennis.

Het schema is verheven en waardig aller beschouwing, en zeker van ons, de volken, aan wie, in deze uiterste zomen der wereld, gegeven is, deel te hebben aan zulk een groot heil.

De hoofdbeschouwing van den knecht des Heren in Hoofdstuk 40-66 is zeker die, dat Israël, het volk, als knecht van Jehova wordt genomen (Hoofdstuk 41:8 v. Jer. 30:10; 46:27 v.), en dit in dubbelen zin: aan de ene zijde als het volk naar zijne empirische verschijning-zo is het de blinde en dove knecht, die veel gezien heeft en niet heeft opgemerkt, met open oren niet hoort enz. (Hoofdstuk 42:18 vv); aan de andere zijde naar zijne idee, als het volk, dat aan zijne roeping beantwoordt (vgl. Ps. 24:6 Jakob = het geslacht dergenen, die Gods aangezicht zoeken), en in dit opzicht onderscheiden van het volk naar zijne empirische openbaring en toch weer daarmee één. Dit ideale Israël komt in de eerste plaats voor in het collectivum der knechten Gods, in het tyrav overblijfsel van Jakob zie Hoofdstuk 7:3; 10:21), dat onder den algemenen afval getrouw gebleven is, en dat verder (zie vooral Hoofdstuk 66:8 v.) als een gewijd zaad uit het volk moest te voorschijn komen en het begin der nieuwe gemeente vormen. Dat tot deze knechten Gods ook de ware profeten behoren spreekt van zelf; men kan Hoofdstuk 48:16; 50:4 vv. ook in zo verre met den sprekenden profeet in verband brengen, dat deze hier uit eigene ervaring van lijden het beeld van den knecht Gods moest voorstellen. Maar geheel ten onrechte is het, wanneer men onder den knecht Gods juist den profetenstand verstaan wil: hoewel deze de roeping hebben ontvangen, om aan het weder gebrachte volk het verwoeste erfdeel uit te delen enz. om daarvan niet eens te spreken, dat de profeten gene corporatie (afgesloten lichaam) vormden, ja dat in Hoofdstuk 56:10 de menigte der wachters als blind, onverstandig en als stomme honden worden voorgesteld. Wanneer nu echter op onze plaats de knecht als diegene wordt aangewezen, dien God tot ene sterkte voor het volk, tot een licht der heidenen maakt, eveneens in Hoofdstuk 49:1 vv. als degene, die de stammen Jakob's weer zal oprichten, het volk in het heilige land zal terugvoeren en vervolgens voor de heidenen aan de einden der aarde een middel moest worden tot het heil van Jehova, zo is het niet te ontkennen, dat de schilderij van den knecht hier reeds tot ene persoonlijkheid uitloopt, wier dragers slechts een individu met een aggregaat van knechten Gods, niet het volk kan zijn. En dit moet ten slotte geheel beslist bij Hoofdstuk 52:13-53:12 worden voorgesteld. Alhoewel dat overblijfsel van vromen, waarin het ware Israël zich voortplant, aan het volk volgens Hoofdstuk 65:8 zijn voortbestaan verzekert, zo is toch ook in alle degenen, die zich als knechten Gods kennen, het schuldgevoel zo levendig, dat zij zich zelven met het zondige en daarom verzoening behoevende volk samenvatten (Hoofdstuk 54:5; 59:12). Uit hun midden kan daarom het volkomen in de plaats treden voor het volk niet voortkomen (Hoofdstuk 59:16), ook het collectivum der knechten Gods kan de verzoening niet bewerken. Integendeel verheft zich de profetie op den grond der aanschouwing der getrouwe getuigen, die om de belijdenis van Jehova geleden hebben, tot het zien van enen rechtvaardigen knecht, die in 't geheel niet om eigene zonden, maar plaatsbekledend voor de zonde van 't gehele volk Zijn leven als schuldbetaling geeft; die echter in zijne gedaante als lijder door Zijn eigen volk, waarvoor Hij tusschen treedt, ondanks de profetische boodschap, die op Hem wijst, miskend, en als om eigene schuld door God gestraft beschouwd wordt, ja, dien men nog in den dood behandelt als gewelddadige goddelozen en bedrieglijke rijken, dus even als de

zodanige, wie de vloek in het graf navolgt. Maar God voert Hem uit den dood tot heerlijkheid, zodat Hij nu voor velen ene oorzaak van gerechtigheid wordt en zegerijk met de sterken buit deelt. Op zulk ene wijze moest voor het volk in den tijd, toen het gene plaats had om te offeren, en waar het dus door het bloed van dieren gene verzoening kon vinden, de kennis worden ontsloten, dat door de gewillige zelfovergave van enen volmaakt Rechtvaardige de verzoening zou worden te weeg gebracht, van welke het ingaan in de zaligheid afhing.

Het begrip: "knecht van Jehova" is, om het figuurlijk te zeggen, ene piramide: de basis is het gehele Israël, dat dit niet alleen "naar het vlees" maar "naar den Geest" is; de top is de persoon van den Middelaar der zaligheid, die uit Israël opstaat. Deze is 1) het centrum in den kring van het koninkrijk der belofte-de tweede David; 2) het centrum in den kring van het volk der zaligheid-het ware Israël; 3) het centrum in den kring der mensheid-de tweede Adam.

De profetieën zijn alleen door het Evangelie te verstaan. Zij zijn een kunstslot gelijk, waarin alleen die sleutel past, die door den kunstenaar daarvoor gemaakt is. Wat nu die sleutel is voor dit slot, is Christus voor de profetieën; zij openen zich alleen voor Hem. En is het nu niet opmerkelijk, dat al de profeten, hoe verschillend de tijd en de omstandigheden waren, waarin zij leefden, en hoe uiteenlopend de wijze was, waarop zij profeteerden, nochtans van Christus, wel met andere woorden en beelden, maar toch altijd hetzelfde profeteerden, namelijk, heerlijkheid door lijden? Nergens in de Schrift zijn deze twee dingen gescheiden; zij zijn bij haar één geheel, zij kent in Christus gene heerlijkheid zonder lijden, maar ook geen lijden zonder heerlijkheid. De Messias, is de knecht Gods, ofschoon altijd bij uitnemendheid.

2) In Christus heeft de Vader een welbehagen, voor zover Hij in den eeuwigen vredesraad Hem toegelaten heeft tot een zelfsborg van de uitverkorenen, voor zover Hij Hem aan de uitverkorenen tot hun enigen Middelaar gegeven heeft, voor zover Hij de voldoening voor de strafschuld der uitverkorenen heeft toegelaten, voor zover Hij is de verdienende oorzaak van alle zaligmakende weldaden volgens de verkiezing, maar van de voorverordinering of van de verkiezing zelf, voor zover die de verkiezende daad Gods betekent, wordt Christus nergens gezegd de oorzaak te zijn.

3) Het recht is hier de zuivere godsdienst, het richtsnoer voor geloof en leven, wat de mens nodig heeft, om getroost te leven en zalig te sterven. Het is dus de volle raad Gods, de ware en zuivere kennis Gods, zoals Hij Zich geopenbaard heeft in Christus Jezus.

2. Hij zal bij het uitroepen van zijne roeping, niet schreeuwen, noch Zijne stem verheffen, gelijk de leugenprofeten doen, die wat zij in innerlijke waarheid missen, door krampachtige gebaren en overdrevene hartstochtelijkheid van woorden zoeken aan te vullen; noch zal Hij, die zachtmoedige en van harte ootmoedige leraar, wie het niet te doen is om opzien bij de mensen, maar om de stille bekering en het winnen van zielen (MATTHEUS. 11:28 vv.), Zijne stem op de straat horen laten, Hij toch brengt, wat zich zelven aanbeveelt en geen uitbazuinen nodig heeft.

Het oogmerk is, dat de Christus, Gods uitverkoren knecht en geliefde Zoon, in dewelke de ziele des Vaders een welbehagen heeft, niet alleen uit de stof van Zijne gaven en bediening, maar ook uit Zijne gedaante en wijze van doen in de Kerk met zekerheid mag kunnen gekend worden. De inhoud is, dat Jezus de Christus, onze Heere deze Zijne bediening en volheid des Geestes, van den Vader ontvangen, zo heeft opengelegd voor de ogen van de ganse wereld, dat Hij Zijne zeer grote nederigheid in Zijn hoogste Majesteit heeft betuigd en bekend gemaakt, en dat Hij aan alle mensen, al waren zij nog zo zwak, ten goede gedacht heeft, opdat Hij, de machten beroofd hebbende, zou zegepralen over het herstellen van de zaligheid der Zijnen, die Hij uit de Joden en Heidenen had vergaderd.

Hij zou niet twisten of strijden met Zijne tegenstanders, maar geduldig en met lijdzaamheid het tegenspreken der zondaren verdragen, want Zijn koninkrijk is geestelijk, en Hij gebruikt geen vleselijke wapenen, ook komt het niet met groten zwier of met veel vertoning.

Wie opgang voor zich zelven en zijne zaak wil maken, die maakt groten ophef van alles, wat hij voorstaat en wat hem tegenstaat. Dat zou Christus niet doen en dat deed Hij ook niet. Hij deed integendeel de grootste wonderen met de grootste eenvoudigheid zonder allen toestel of praalvertoning. Hij vergezelde als het ware Zijne weldaad met het bevel der geheimhouding en bracht aldus Zijne eigene woorden in beoefening, dat de linkerhand niet moet weten wat goeds de rechterhand doet. Iemand, die het goede doet, omdat het de wil van God is, en het voorts bedekt, begraaft, en er niet meer van gesproken wil hebben, maar het Gode overlaat om er openbaarheid aan te geven of niet-hij is ook nog onder ons een man, die niet schreeuwt en zijne stem niet verheft. Dat Hij Zijne stem niet op de straat zou laten horen wil niet zeggen, dat de Messias niet in het openbaar maar alleen in het verborgene zou spreken, neen, maar dat Zijne prediking niet met luidruchtigheid, met ene samenroeping des volks op de straten zou plaats hebben. De Heer leerde op de stralen der stad, maar hoe? Zo als Hij leerde in den tempel, de synagoge, in de huizen, met de grootste rustigheid en waardigheid.

3. Met dit optreden zonder uiterlijke vertoning zal zich ene bijzondere zachtmoedigheid bij het verzorgen der zielen paren. Het reeds gekrookte half verbroken riet zal Hij niet geheel en al verbreken; en de rokende, slechts nog dof brandende en het uitgaan naderende vlaswiek zal Hij niet uitblussen 1), integendeel zal Hij het verstervend geestelijk leven der zielen redden en vernieuwen; als Hij daarover den adem Zijns Geestes laat gaan is het niet tot uitdoving, maar tot opwekking van ‘t licht; met waarheid zal Hij het recht voortbrengen, met aanmerking der verschillende menselijke toestanden zal Hij de zuivere leer der genade prediken.

1) Nooit dreef Hij iemand tot wanhoop, maar leidde met alle zachtmoedigheid de zwakken, hen verdragende, en hun een genoegzamen tijd der bekering gunnende. (ENG. GODGELEERDEN).

Het gekrookte riet en de rokende vlaswiek! Welke kleinigheden! Wie geeft er acht op; wie zal een geknakten, arenlozen halm in de hand nemen? Christus doet het. En de rokende vlaswiek, die een ander uittrapt, blaast Hij aan door den adem Zijne Geestes, opdat zij ontvlamme. En is het nu niet alzo? Hetzij gij de Psalmen, de Profetieën of de Evangeliën opslaat, aanschouwt gij niet overal dezelfden Christus en dezelfde mensen, dezelfden barmhartigen Christus,

dezelfde zondige en ellendige mensen? De Psalmisten spelen op de harp, de Profeten op het orgel en de Evangelisten op de fluit, maar het is altijd tot begeleiding van hetzelfde lied. Gekrookt riet. Het zijn de twijfelmoedigen, die een gebroken hart hebben, en zó gebroken, dat zij op het punt staan van te bezwijken en te sterven. De rokende vlaswiek. Het zijn dezulken, bij welke een beginsel van leven, van warmte, van vuur aanwezig is, maar dat niet tot vlam komen kan, of die ene vlam geweest zijn, maar bij wie door den storm der aanvechting de vlam uitgewaaid is en wij nog slechts rook zien. In het algemeen echter zijn het de ellendigen naar ziel en lichaam, de verlatenen en verworpenen van de wereld, die gene ontferming hebben dan die, waarmee God Zich over hen ontfermt. Voor de zodanige was de zachtmoedige Jezus bij voorkeur en ten allen tijde een redder en behouder. Een melaatse was toch wel een zeer gekrookt riet en ene zeer rokende vlaswiek; niemand zou hem hebben willen aanraken, maar Christus raakte hem aan en genas hem. De zondares was ook wel een gekrookt riet; niemand zou haar een goed woord hebben willen toespreken, maar Christus sprak haar vriendelijk toe, en gaf haar Zijnen vrede. De tollenaren waren veracht, niemand wilde met hen te doen hebben, maar Christus at en dronk met hen, en nam één uit hen tot Zijn Apostel en Evangelist. Een moordenaar is verafschuwd door ieder, en wie zou met een moordenaar op het kruis in enige gemeenschap hebben willen staan? Christus echter schaamde zich zijner niet, maar nam hem met Zich in het paradijs. Daarom is het Evangelie ook alleen voor dezulken, die hun ziel niet bij het leven kunnen houden uit eigene middelen, die weten, dat zij zondaren en zonder Verlosser verloren zijn; maar voor hen, die menen geen almachtig Verlosser uit een eeuwigen dood nodig te hebben is het Evangelie als niet geschreven.

De rokende vlaswiek is het eerste beginsel des geloofs. Dat zou Hij niet uitblussen, meer aanblazen tot een vlam. Het gekrookte riet is de twijfelmoedige, die door Satans listen aan het twijfelen omtrent zijn staat is geraakt. Dezen zal Hij niet verbreken, maar door de toepassing van Zijne beloften sterken en opbeuren.

2) Dit kan men ook dus verstaan: Hij zal niets bedekken, maar alles leren wat recht, billijk en goed is en in deze geen opzicht nemen althans op enige opgevatte gevoelen, maar zich enkel naar de waarheid richten. (ENG. GODGELEERDEN).

4. Hij zal niet verdonkerd worden, en Hij zal niet verbroken worden, Hij zal niet moede, en in Zijn ijver gestuit worden, noch verbroken, door den tegenstand der vijanden moedeloos gemaakt worden, totdat 1) Hij het recht op aarde zal hebben besteld, het op aarde tot vastheid zal hebben gebracht, Zijne leer hier genoegzaam bevestigd is, en de eilanden, de landstreken der Heidense volken (Hoofdstuk 41:1) zullen naar Zijne leer, Zijne wet, die ene wet der vrijheid (Jak. 1:25), en naar zijn inhoud genade en waarheid is (Joh. 1:17), wachten, 2) zodat Zijne verkondiging van het Evangelie ene voldoening is aan ene bij die Heidenwereld diep liggende behoefte, een verlangen naar verlossing en heil door Gods genade zelf verwekt.

1) In MATTHEUS. 12:20 zijn de woorden van de tweede helft van het derde en die van de eerste helft van het vierde vers tot ene nieuwe gedachte verenigd "totdat Hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning. " Zo als het schijnt ligt hieraan ten grondslag de lezing eiv nikov, tot overwinning in plaats van met waarheid; of echter uitbrengen overeenkomt met bestellen

in vs. 4, of met voortbrengen in vs. 3, is niet te beslissen. Op zulk ene vrije aanhaling van teksten is het woord van Schultz toepasselijk, dat wij bij Exod. 20:6 aanhaalden.

Hoe letterlijk is deze profetie vervuld! Menigmaal was de Heere in levensgevaar, doch niemand sloeg de hand aan Hem, want Zijne ure was nog niet gekomen, n toen Zijne ure gekomen was, toen gaf Hij zich vrijwillig over en zelfs op het kruis, geheel in de macht Zijner vijanden zo het scheen, gaf Hij Zijnen geest over in de handen Zijns Vaders. Hij gaf Zijn leven, om het weer te nemen, in onderscheiding van een bloot mens, die wel zijn leven kan geven, maar het niet weer kan nemen. De aarde zelf is een groot eiland, van rondom omringd en doorsneden van water: "zij is gegrond op de zeeën. " Doch onder de benaming van "de eilanden" wordt in de Schrift bijzonder ons werelddeel, Europa bedoeld. De aardrijkskundigen weten, dat geen werelddeel met zo vele zeeën en rivieren doorsneden, en daardoor in zo veelvuldige eilanden verdeeld is als Europa, terwijl Azië en Afrika meer vast land met uitgestrekte woestijnen zijn. Ten tijde van Jesaja was Europa nog maar gedeeltelijk bekend en nog minder vervuld. Rome was pas gesticht. Daarom is het te treffender, dat deze zo vele eeuwen voorspelde zegen zo kennelijk is vervuld geworden, reeds kort na ‘s Heren hemelvaart, en dat hij vervolgens altijd vollediger vervuld werd; want het is voornamelijk in Europa, dat de leer des Heren het eerst bekend gemaakt en verbreid is.

2) De meest verwijderde volken wachten op Zijne wet, op Zijn Evangelie; welkom is het, wat zij lang hadden gewacht. Zij zullen Zijne discipelen worden, aan Zijne voeten zitten en gereed zijn om te ontvangen de wet van Zijnen mond. Willen wij onze roeping en verkiezing vast maken en zal de Vader een welgevallen in ons hebben, zo moeten wij zien, horen, geloven in en gehoorzamen aan Christus; wij moeten komen door Zijne bemiddeling, ontvangen van Zijne volheid, geleid worden door Hem in de wegen van waarheid en gerechtigheid. (HENRY en SOORT).

5. Alzo zegt God, de HEERE, die in waarheid God is in tegenoverstelling van ingebeelde goden der Heidenen, die de hemelen geschapen en dezelve uitgebreid heeft, die de aarde uitgespannen heeft, en hare gehele uitgebreidheid heeft toebereid, en wat daaruit voortkomt, hare dieren en planten (Gen. 1:11 vv. 20 vv.), die den volke, dat daarop is, den adem des levens geeft, en den geest degenen, die daarop wandelen, allen levendige wezens, mensen en dieren.

6. Ik, de HEERE, de oneindige oorsprong van alle zijn en leven, de almachtige Schepper van hemel en aarde, die krachtens deze Zijne oneindigheid en almacht ook in staat is te volbrengen, wat Hij beloofd heeft, heb u, Mijn knecht, van wie in vs. 1 sprake was, geroepen in gerechtigheid 1), en Ik zal u bij uwe hand grijpen om u op de wegen, die Ik u heb aangewezen, te leiden en bij het werk te sterken; en Ik zal u tegen de u en uwe zaak bedreigende gevaren behoeden, en Ik zal u geven tot een verbond des volks, om tussen Mij en hen, in plaats van het Oude Verbond, dat zij niet hebben gehouden, een Nieuw Verbond op te richten (Hoofdstuk 54:10; 61:8. Jer. 31:31 vv. Ezechiël. 16:60 vv. 37:26), en aan de andere zijde heb Ik u tot een licht der Heidenen gesteld (Hoofdstuk 49:6. Luk. 2:32).

1) Het is Gods gerechtigheid, die in ‘t verwekken, zenden, leiden van dezen knecht vooral openbaar moest worden, daar God Hem zendt als den volmaakt rechtvaardige, Hem met goddelijke gerechtigheid Zijn werk en lijden vergeldt, door Hem het recht op aarde laat verwinnen en geldend maakt, door Hem de wet der gerechtigheid onder de mensen vervult en volmaakt, en de onrechtvaardigen rechtvaardig maakt.

Twee der heerlijke zegeningen, die Christus aan de wereld der Heidenen mededeelde, waren licht en vrijheid. Hij was geschonken tot een Licht der Heidenen, niet alleen om aan hen te openbaren, wat zij moesten weten en hetgeen zij anders nooit konden geleerd hebben, maar om zelfs de ogen der blinden te openen, opdat ze dit mochten weten; want Hij vertoont door Zijn Geest in Zijn heilig Woord het aan te nemen voorwerp, en door diezelfden Geest in het hart te storten, bereidt Hij het oog der ziele voor, om dit van nabij te beschouwen, er op te verlieven en het aan te nemen. Met het Evangelie kwam er een groot licht, hetwelk degenen bescheen, die in het land der duisternis gezeten waren (MATTHEUS. 4:16. Joh. 3:17).

7. Ik zal u zenden, om in Israël en onder de Heidenen (Hoofdstuk 49:8 vv.) te openen de blinde ogen, om de gebondenen uit te voeren uit de gevangenis 1) en uit het gevangenhuis, die in duisternis zitten 2).

1) Moet onder "het licht der Heidenen" in vs. 6 een geestelijk licht worden verstaan, zo moeten ook de duisternis en de gevangenis hier geestelijk worden opgevat.

De begrippen der blindheid en gevangenschap zijn in ‘t verband der plaats in allen geval identiek (van gelijke betekenis), gelijk reeds het laatste woord "die in ‘t duister zitten" bewijst.

2) Wat Cyrus doet is niets meer, dan dat hij de afgodische volken in verschrikking brengt en de ballingen uit hun ballingschap vrijlaat (Hoofdstuk 41:2 vv. 25); maar Jehova’s knecht opent blinde ogen; de bevrijding, die Hij aanbrengt, is dus niet slechts verlossing uit lichamelijke, maar ook vooral uit geestelijke dienstbaarheid. Hij voert Zijn volk, maar ook de Heidenen uit de nacht tot licht; Hij is Verlosser van alle verlossing-behoevenden en heilverlangenden.

Al wat hier genoemd wordt zijn werken van barmhartigheid, die in een letterlijken en geestelijken zin vervuld zijn. Deze tweevoudige zin maakt één volkomen zin, gelijk de twee zijden van enen penning een volkomen penning uitmaken.

8. Ik ben de HEERE (vs. 6), dat is Mijn Naam, 1) de Naam, die Mij als den enig waarachtigen God kentekent, en Mij herinnert aan de betoningen van Mijn leven, Mijne macht en genade van ouds af (Exod. 3:15; 6:2. vv.) en Mijne eer, dat Ik de enig waarachtige God hen, zal Ik genen anderen geven, door nog langer te dulden, dat enig ingebeelde god naast Mij zou worden vereerd en aangebeden (Hoofdstuk 48:11), noch Mijnen lof den gesnedenen beelden; daarom zal Ik den afgodendienst beginnen uit te roeien door Cyrus, en zal dien volkomen vernietigen door Mijnen knecht.

1) De naam Jehova nu is een naam van Gods Wezen, in welken alle Gods volmaaktheden, Zijne onafhankelijkheid, onveranderlijkheid, eenvoudigheid, alwetendheid, genade, overaltegenwoordigheid, eeuwigheid enz. begrepen werden, in welken Naam derhalve alle Zijne inwendige heerlijkheid gegrond wordt. Derhalve is deze Naam Hem allermeest eigen en volstrekt onmededeelbaar, waarom hij ook Zijn gedenknaam genoemd wordt (Exod. 3:15. Ps. 135:13 en 102:13. Hos. 12:6).

9. Ziet, de voorgaande dingen zijn gekomen; 1) wat Ik te voren voorspelde, is op den juisten tijd nauwkeurig vervuld, en nieuwe dingen verkondig Ik, zaken, die nu nog in de toekomst liggen; eer dat zij uitspruiten, eer er nog de minste aanwijzing is, dat zij zullen geschieden, terwijl nog de dikste duisternis de aarde bedekt en het onmogelijk schijnt, dat deze duisternis ooit zou kunnen opklaren, doe Ik ulieden die horen. 2) Door voorzegging van deze verste toekomst bewijs Ik in veel hogere mate, dan door de openbaring van hetgeen nabij is, Mijne eeuwige kracht en Godheid (Hoofdstuk 41:22 vv.).

1) De voorgaande, of zoals ook vertaald kan worden, de eerste dingen zijn gekomen, zijn in vervulling getreden. Wat Ik reeds voorspeld heb, zegt de Heere, is reeds daadzaak, werkelijkheid geworden.

Waarom wijst de Heere er op? Om bij zijn volk het vertrouwen te wekken, dat wat Hij nu weer zal zeggen en voorspellen, ook evenzeer tot vervulling komen zal.

De Heere gaat hier vaderlijk met Zijn volk te werk. Zijn Trouw moet bij de Zijnen vertrouwen wekken. Hij steunt en sterkt het geloof door de openbaarmaking Zijner genade en ontferming. Wie Hij is en wat Hij gedaan heeft houdt Hij hen voor, opdat zal geloofd worden, wat Hij meer belooft.

2) (Vs 1-9). Wij vinden hier ene aanschouwelijke voorstelling van dien Gode welgevalligen dienstknecht, waarvan elke trek de belangstelling klimmen doet, die reeds de aanhef opgewekt heeft. Hij schreeuwt niet en roept niet, en verheft zijne stem niet op de straten, gelijk listigen volksleiders plegen, om langs zulk een weg vertrouwen en aanhang te winnen. Zijne gehele verschijning is aan het zachte lentewindje gelijk, dat verkwikking en lafenis aanbrengt, maar het reeds gekneusde riet niet verbreekt en geen rokend vlaswiekje uitblust. Wat zwak is en neergebogen en reeds der versterving nabij maar nog het minste spoor van vatbaarheid toont voor Zijnen weldadigen invloed, wordt door Hem zachtmoedig gespaard. Zo brengt Hij het recht, den waren godsdienst op zegevierende wijs aan het licht. Hij zelf wordt niet verduisterd of verbroken, evenmin als vlaswiek en rietscheut, maar helder straalt Zijn licht en moedig staat Hij pal, totdat Hij het recht op aarde gegrondvest heeft. Afgelegen kusten zien reeds met verlangen Zijne heilaanbrengende leer tegemoet, en geen wonder: De Almachtige, die de hemelen schiep en de aarde als een tapijt heeft uiteen gerold, die aan het mensdom den adem verleent en het leven onderhoudt van alle bewoners der aarde, die Almachtige heeft aldus tot Hem gesproken: "Ik, de Heere, heb U geroepen in gerechtigheid, Ik zal U bij de hand grijpen, en IK zal U behoeden, en Ik zal U geven tot een verbond des volks, " d. i. in U zal Ik een nieuw Verbond met Mijn volk maken: "tot een licht der Heidenen, om te openen de blinde ogen, om de gebondenen uit te voeren uit de gevangenis,

en uit het gevangenhuis, die in duisternis zitten. " En om nu een waarborg te geven, dat die verwachting, hoe hoog ook, gewis niet beschaamd zal worden, drukt de hemelse Spreker zijn eigen zegel op het woord, dat Hij Zijnen Profeet heeft doen horen. Hij kondigt Zich als den enigen Waarachtige aan, die Zijne eer aan geen anderen geeft, en nieuwe dingen voorspelt, die even zeker gebeuren zullen, als de vorige op Zijn wenk zijn verschenen. Wie mag Hij zijn? zo vragen wij met geklommen verwachting, wiens komst alzo aangemeld wordt? Wie Hij is-in ieder geval een Profeet, maar boven anderen toegerust met hemelse gaven en ten prooi aan diepe vernedering.

Dikwijls reeds hebben wij gelegenheid gehad den nauwen samenhang tussen Israël en zijnen Messias aan te wijzen, en zo ooit, dan wordt in dit Hoofdstuk duidelijk die waarheid verkondigd, dat Israël's voorspoed en tegenspoed, zijne verstrooiing en zijn herstel, geheel en al afhankelijk is en blijft van zijn gedrag jegens en zijne betrekking tot zijnen Messias, en dat niet alleen enkele personen in Israël, maar het ganse volk in zijne geschiedenis, veel overeenkomst met zijnen Messias, zodat beiden, èn volk èn Messias, met dezelfden naam worden genoemd. Om slechts een voorbeeld op te noemen: "Knecht Gods" heet niet alleen Kores, die in zo verre hij de middelaar was van de verlossing uit Babel, met recht een type kon zijn van den groten Middelaar, die het volk van ene eeuwige verwijdering uit Gods woningen zou redden; maar ook het gehele volk draagt den naam: "Mijn knecht, " en zo innig is deze samenhang tussen het volk en zijnen Messias, dat sommigen in al deze hoofdstukken niets dan het volk zagen, hetzij tegenover de Heidenen, of in zijn vroom gedeelte tegenover de ongelovigen in het midden van Israël zelf, terwijl anderen overal den Messias vermeenden te zien. De eersten alzo hebben den Messias, de laatsten daarentegen het volk te kort gedaan, terwijl in waarheid én volk én Messias daarin gezien moeten worden. Een nauwkeurig onderzoek van Jesaja 40-66 zal een ieder overtuigen dat, terwijl in Hoofdstuk 40-49 onder de benamingen "Israël" en "de knecht Gods" meer het volk wordt begrepen, omdat het volk er toe geroepen is, een strijder met en voor God te wezen en Zijne bevelen ten uitvoer te brengen, later onder diezelfde namen van "Israël" en "de knecht Gods" bijna uitsluitend de Messias moet worden verstaan. Hetgeen aan Israël, van wege de zwakheid des vlezes, onmogelijk was, heeft Hij verwezenlijkt. Hij, de ware Israëliet, de Israël bij uitnemendheid, de grote worstelaar met God voor de mensen en voor God met de mensen; de Knecht Gods is gehoorzaam geworden aan de wet, gehoorzaam tot aan den dood-ja tot aan den dood des kruizes. De diepe vernedering van den Messias blijkt ten duidelijkste uit den naam "Knecht, " Hem toegekend. Immers een knecht is iemand die aan een ander ondergeschikt is, en wiens taak meebrengt, dat hij den last hem opgedragen, volbrenge. Wanneer echter deze knecht diensten verricht die door geen ander buiten hem ooit volbracht zouden kunnen worden; wanneer de onderhorigheid niet ene altijddurende noch gedwongene is, maar veeleer voor enen bepaalden tijd, tot bereiking van een bepaald doel, vrijwillig is aangenomen, dan wordt de vernedering veranderd in verheerlijking. En dit te meer, zo door deze vrijwillige zelfverloochening uitkomsten worden verkregen, die anderszins onmogelijk zouden geweest zijn. Dat zulks van den Messias en het werk door Hem volbracht volkomen waar is, wordt door het Hoofdstuk, dat wij thans bespreken, bevestigd. Jesaja 49 begint met ene opwekking tot de eilanden en de volken van verre, om naar den Spreker te luisteren. Nooit en nergens heeft een dienaar des Heren verlangd, dat men naar hem zou horen-wel naar Jehova, in wiens naam hij sprak; de Heere alleen vordert van allen "hoort naar Mij. " Indien nu de knecht die

hier spreekt, begint met voor zichzelf dezelfde oplettendheid te eisen, die anders slechts door Jehova verwacht wordt, dan is hiermede aan dien Knecht de grootste heerlijkheid, ja de heerlijkheid Gods toegekend. De tijdelijke ondergeschiktheid van dezelfden knecht blijkt echter uit de verklaring, dat de Heere hem heeft geroepen, gelijk Jezus van Nazareth zo dikwijls later heeft verklaard, dat Hij één is met den Vader, en dat Hij evenwel gezonden is door dien Vader.

10. Zingt, alle gij volken der aarde! van wege zulk een heil, dat u wacht, een nieuw lied, gelijk het tot hiertoe in de heidenwereld en ook in Israël nog niet is gehoord, een lied, dat ten gevolge der nieuwe grote daden Gods uit dankbaarheid des harten voortkomt (Ps. 33:3), Zingt Zijnen lof van het einde der aarde, deze moet van het ene tot het andere einde weerklinken; gij, die ter zee vaart 1), gelijk de Feniciërs en andere ter zee varende volken, moet in dien lof instemmen, en al wat daarin is, wat in de zee leeft en zich beweegt (Ps. 96:11), gij eilanden en hun inwoners! met één woord: al wat leeft!

1) De zeevaart is ook dienstbaar geweest en is nog altijd dienstbaar aan de verkondiging van het Evangelie, niet alleen doordat er altoos ook enkele dienaars des Heren op de schepen, en niet enkel als ondergeschikten, maar ook als gezagvoerders varen, maar bijzonder door het overbrengen van zendelingen naar verre landen.

Gij, die ter zee vaart, brengt deze tijding uit Judea (waar Christus geboren is, geleefd heeft en het Evangelie verkondigd heeft) naar de afgelegenste delen der aarde, opdat die zich bij u mogen voegen in het zingen van Gods lof over de wonderbare goedertierenheid en genade aan u bewezen.

11. Laat de woestijn en hare steden 1) de stem verheffen tot verheerlijking Gods, met de dorpen, die Kedar bewoont, een wild strijdlustig volk, dat ene rondzwervende leefwijze heeft (Hoofdstuk 21:16 vv. Ps. 120:5); laat hen juichen, bezingende den roem van Jehova, die in de rotsstenen 1) wonen, gelijk die te Petra in het Edomieten-gebergte (Num. 20:17), en van den top der bergen af schreeuwen, dat die daarop wonen, mede uitroepen de ere Gods.

1) Of, in de rotsstad, de nu nog door hare ruïnen beroemde Wadi Musa. Zij, de inwoners van die stad, werden evenzeer opgeroepen om te juichen over het heil des Heren.

Duidelijk blijkt het hier, dat de Heere de heidenen oproept, om Zijnen Naam de eer te geven, de ere te geven om het heil, hetwelk Hij beschikt aan al Zijn volk, terwijl Hij Zijne vijanden bestrijdt en overweldigt.

12. Laat ze, alle die volken, den HEERE de ere geven, die zij tot hiertoe in den dienst hunner valse goden Hem onthouden hebben en Zijnen lof in de eilanden, in alle landen der heidenwereld (Hoofdstuk 41:1) verkondigen (Ps. 66:1 vv.).

13. De HEERE zal, opdat alle landen van Zijnen lof vervuld worden (Hoofdstuk 6:3; Habakuk. 3:3) uittrekken ten strijde tegen den afgodendienst, als een held, die reeds vele slagen zegenrijk geslagen heeft; Hij zal den ijver, die een tijd lang als het ware onder de as

verborgen was, opwekken en tot ene heldere vlam aanblazen als een krijgsman, wanneer hij zich na een tijdlang rust tot nieuwen strijd verheft; Hij zal juichen, ja, Hij zal een groot getier maken, een sterk krijgsgeschrei aanheffen; Hij zal Zijne vijanden overweldigen 1) en als een held hen zonder moeite neder houwen.

1) De schildering is anthropomorphisch (in uitdrukkingen aan ‘t menselijke ontleend) sterk en stout, zo als dit de beslistheid en levendigheid der Israëlitische Godsidee toelaat zonder gevaar van misverstand.

Dit is ene geheel andere komst dan de straks getekende. Daar heet het van de komst des Heren: "Hij zal niet schreeuwen enz. " hier komt Hij als de Heere met Zijne legerscharen en haar wapengedruis, om Zijne vijanden te oordelen en Zijne aanbidders te verlossen. Het is des Heren komst in heerlijkheid.

Aldus wordt ook de voortgang van het Evangelie vertoond in Openbaring 6:2. Christus ging hier al overwinnende voort om meer en meer te overwinnen. Het ambt der Apostelen wordt hun strijd genoemd, en elk van hen was een krijgsknecht van Christus. En hun grote Veldheer zelf, met hen ten strijde getogen, zal hen ook tot naijver aanzetten en met grote jaloezie voor zijn Naam en eer doen ijveren.

14. Ik heb van ouds een tijd lang gezwegen, 1) zegt de Heere; Ik heb Mij stil gehouden, bij hetgeen op aarde geschiedt en Mij ingehouden, Mij teruggehouden van werkelijk ingrijpen (Hoofdstuk 57:11. Ps. 50:21), gelijk Ik gedaan heb sedert Ik Mijn volk hulpeloos aan zijne verdrukkers prijs gaf. Ik zal echter, nu uur en tijd van redding en verhoging is gekomen, uitschreeuwen kreunen als ene, die baart; gelijk zij lang zich inhoudt, maar eindelijk hevig uitbarst en niet ophoudt, voordat het kindeke geboren is, zo zal Ik na lang zwijgen niet rusten, voordat de verlossing en het heil van Mijn volk is tot stand gebracht; Ik zal ze verwoesten, en te zamen opslokken. 2)

1) Als er van God gezegd wordt, dat Hij van ouds, d. i. een tijdlang gezwegen heeft, dan wil dat zeggen dat Hij tot nu toe de gebeden om redding en verlossing van Zijn volk onbeantwoord heeft gelaten, dat Hij derhalve gewacht had om te redden. (Ps. 28:1. Habakuk. 1:13).

2) In het Hebr. Eschoom we-esch’afjachad. Beter: Ik zal zwoegen en hijgen tegelijk. Deze woorden worden in den grondtekst op het nauwst verbonden met de vorige: Ik zal uitschreeuwen als ene die baart. Het beeld wordt derhalve doorgetrokken. Gelijk ene barende vrouw, niet alleen schreeuwt maar ook zwoegt en hijgt, terwijl zij hare krachten inspant, opdat het tot de geboorte moge komen, zo ook wil de Heere zeggen, zal Ik Mij hier tonen. Ik zal niet rusten, maar alle krachten inspannen, opdat het tot een wedergeboorte van Mijn volk moge komen.

De Heere voorspelt het hier derhalve, dat Hij bezig is, iets heerlijk groots te voorschijn te brengen.

15. Ik zal, daar het werk, hetwelk Ik voor heb, tevens ene omkering der gehele wereld noodzakelijk maakt, bergen en heuvelen woest maken, dat zij kaal en naakt zijn; en al hun gras zal Ik door den gloed Mijner gerichten doen verdorren; en Ik zal de rivieren tot eilanden, tot droge waterloze streken maken, en de poelen uitdrogen, zodat de gehele gedaante der aarde ene juist tegenovergestelde zal worden.

16. En Ik zal de blinden 1) de leden van Mijn volk, wie hun vroegere misdaad en hun tegenwoordige straf alle geestelijke kracht om te zien, ontnomen heeft, leiden door den weg, dien zij niet geweten hebben; Ik zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben, omdat zij van wege hun geestelijke blindheid het doel Mijner raadsbesluiten, dat eerst door den uitslag openbaar wordt, verstaan. Ik zal de duisternis voor hun aangezicht, den toestand van ellende zonder uitzicht, waarin zij zich thans bevinden, ten licht maken, daar het nu blijkt, hoe getrouw Ik het gemeend heb, en a) het kromme tot recht, daar Ik alle hindernissen uit den weg ruim, die zich in het vreemde land tegen hun heil en hun redding stelden; deze dingen, die Ik hier heb genoemd, zal Ik hun doen en Ik zal hen niet verlaten, maar hen met alle macht der liefde aannemen.

a) Jes. 40:3, 4.

1) De blinden zijn hier de zondaren, die zich door God laten leiden. Een blinde moet geleid worden, en den weg, langs welken hij geleid wordt, kent hij niet, hij vertrouwt zich ganselijk toe aan zijnen geleider. Wij moeten ons laten leiden door God; daartoe moeten wij ons kennen en erkennen als geestelijk blinden, zo als wij werkelijk zijn. God kent ons als zodanig alleen, en daarom wil Hij ons leiden en leidt Hij ons werkelijk door Zijn woord en door Zijnen Geest langs de ons onbekende paden des heils naar de eeuwige vaderstad. Is het wonder, dat wij, wanneer wij ons aan Zijne leiding onttrekken, of er ons tegen verzetten. verloren gaan? .

Forerius zegt: de profeet voorspeld hebbende het verderf der goddelozen, verkondigt hier de verlossing der uitverkorenen. Deze noemde hij blinden, welke wandelden in de duisternis en afdwaalden op kromme paden. Hen heeft Christus tot zich gebracht door enen weg, dien zij niet kenden; want Hij heeft hen doen komen tot de wet der rechtvaardigheid, welke zij meenden te kunnen bereiken door hun verdiensten zonder het geloof.

Calvijn tekent terecht aan dat, het zijn de versaagden en hopelozen, die geen weg meer zien en geen uitkomst verwachten. Want wel wordt hier ook van de geestelijk ellendigen gesproken, maar wij moeten niet over het hoofd zien, dat ook deze woorden weer troostwoorden zijn voor het volk in de ballingschap. Deze worden hier gewezen op tijdelijke en geestelijke redding en verlossing, en in hen geheel de Kerk.

17. Maar die zich op gesnedene beelden verlaten, in plaats van op Mij te vertrouwen, die tot de gegotene beelden zeggen: Gij zijt onze goden, zij, die zich door Mijne tegenwoordige straffen niet tot bekering van hun afgoderij laten leiden; die zullen achterwaarts keren, getroffen door Mijne vernietigende macht, zullen zij te gronde gaan en met schaamte beschaamd worden.

a) Ps. 97:7. Jes. 1:29; 44:11; 45:16.

Vs. 14-17. Spotten wij niet met de sterke taal, waarin God wordt belichaamd, die gelijk een held voorttreedt, snuivend van toorn en gloeiend van strijdlust, luid schreeuwend als een, die haast, om ene nieuwe wereld voort te brengen; want de mens heeft de levendigste zinlijkste voorstelling nodig, om den persoonlijk werkenden God te begrijpen. En zien wij niet in den strijd der wereld met het woord Gods de trouwe waarheid van het beeld, dat bergen en heuvels verwoest worden en hun gras verdort, dat stromen en vijvers verdrogen? Dezelfde God, die, in gloed ontvlamd, bergen en heuvels verwoest, leidt door oneindige liefde gedrongen, blinden op wegen, die zij niet kennen, maakt duisternis licht en krommingen recht. Israël in zijne blindheid zou waarlijk den weg naar huis niet gevonden hebben, indien de Heere Zijn werk der genade niet besloten en uitgevoerd had. Het in de eerste plaats historisch bepaalde woord heeft echter den meest omvattenden zin van algemene waarheid: wat ware de mens zonder de onzichtbare leiding door de hand Gods? Een blinde op paden, die hij niet kent, van duisternis omvangen. Ook in Israël wilden velen, naar des mensen zin en wijze, hun eigene leidslieden zijn, of zij bouwden op de hulp van zelfgemaakte goden; die worden nu, wanneer zij de hand Gods gevoelen, door verterend gevoel van schaamte doordrongen.

Jehova's roemrijke gerustheid en heldendaden ontpoppen de valse goden tot diepe beschaming van hun vereerders. Want zo de valse godsdiensten vallen, wordt Israël's verlossing tegelijk de verlossing der Heidenen.

18. Hoort dan, opdat het u niet ga, zo als in vs. 17 gezegd is, maar integendeel de belofte in vs. 16 aan u vervuld worde, gij doven! gij leden van Mijn volk Israël, die u tot hiertoe voor alles, wat Ik in wet en profeten tot u gesproken heb, zo onvatbaar betoond heb, alsof gij niet kon horen! en schouwt aan, sluit niet verder in opzettelijken tegenstand de ogen, gelijk gij tot hier toe hebt gedaan, gij blinden; opent ze integendeel wijd, om te zien 1).

1) Deze roeping tot de doven om te horen en tot de blinden om te zien, komt overeen met die van den man met de verdorde hand in het Evangelie, die bevolen werd zijn hand uit te steken, hetgeen hij niet kon doen, want, zo hij niet getracht had dat te doen ter zijner herstelling zou hij nooit genezen zijn geworden, schoon zijn genezing niet aan zijn eigen doen, maar aan de Goddelijke macht was toe te schrijven.

19. Of zou u het verwijt niet gelden, dat Ik zo even gedaan heb? Ach! wie is er blind in den geestelijken zin van het woord, als Mijn knecht Jakob 1) (Hoofdstuk 41:8), en doof, gelijk Mijn bode, dien Ik zende, als dit Mijn uitverkoren volk, dat ene profetische roeping heeft voor alle overige volken der aarde? Wie is blind 2) gelijk de volmaakte, de aan God overgevene en wie is blind, gelijk de knecht des HEREN, die hem bij Zijne zegenrijke bedoelingen voor de wereld tot een middelaar dienen moet?

In Hoofdstuk 41:8 vv. werd de knecht van Jehova geliefkoosd en getroost, terwijl daar met afzien van de menigte, die van hare roeping was vervallen, dat ware Israël in aanmerking kwam, dat troost behoefde. In Hoofdstuk 42:1 vv. werd die Eéne op den voorgrond gesteld,

die als het centrum van dezen inwendigen kring van Israël en als hoofd van het lichaam van Israël is; op onze plaats daalt men weer van dat toppunt tot op de benedenste basis (zie op vs. 1) terug en de knecht van Jehova wordt berispt en bestraft wegens de sterke tegenstelling, waarin zich zijn gedrag tot zijne roeping, zijne werkelijkheid tot zijn idee bevindt.

2) Zo duidelijk mogelijk blijkt het wel dat hier onder "knecht des Heren", niet de Messias is te verstaan, maar Israël zelf, in zijn verdwaasden en voor Gods Woord doven toestand. Want wel wordt Abraham's nakroost hier genoemd, bode Gods en volmaakte, maar dit ziet op zijn roeping onder de volken wat het eerste betreft, en wat het tweede aangaat, dit betekent eigenlijk, het aan God overgegevene. Vandaar dat de Heere God in de volgende verzen bestraffend en vermanend optreedt.

20. Gij ziet wel vele dingen, gij hebt vele bewijzen van Gods liefde en genade ondervonden, maar a) gij bewaart ze niet; neemt de daarin liggende vermaningen niet ter harte; ofschoon hij de oren opendoet, de aanhoudende prediking niet kan ontwijken, zo hoort hij toch niet, omdat het niet inwendig opneemt, wat het uitwendig verneemt; daarom heten zij terecht een doof en blind volk.

a) Rom. 2:2 vv.

Zo spreekt ook Paulus (2 Tim. 3:7) "die altijd leren en nimmermeer tot de kennis der waarheid kunnen komen. " Wij hebben dit in 't pausdom ondervonden. Het aantal leraars was groot genoeg, er waren toehoorders in menigte, en toch, wie was er onder zo groot ene menigte van leraars en toehoorders, die een vers uit den psalmbundel, een van de tien geboden, een gedeelte van het "Onze Vader" waarlijk in zijn binnenste gevoelde.

21. De HEERE had, ondanks zulk ene onvatbaarheid en geestelijke blindheid en doofheid van Israël, waardoor het een onverbeterlijk volk blijkt te zijn, toch nog in Zijne genade lust aan hem, daar Hij altijd voortgaat Zich te openbaren en Zijn raadsbesluit tot zaligheid te verwezenlijken; dat doet Hij om Zijner gerechtigheid 1) wil, in welke Hij de eens gegevene toezeggingen en beloften trouw wil volbrengen; Hij maakte hem groot door de wet, en Hij maakte hem heerlijk 2) door de vervulling der daarin vervatte beloften.

1) Gerechtigheid heeft hier de betekenis van waarheid en trouw. Zijne gerechtigheid is voor al Zijn volk en gunstgenoten, genadevolle waarheid en lieflijke trouw. Van Zijne gerechtigheid ervaren Zijne kinderen de lieflijke, Zijne vijanden de gestrenge zijde.

2) Letterlijk staat er: Hij heeft groot gemaakt een wet en heerlijk gemaakt. Onze Staten-Overzetters hebben er het woordje door tussen in gevoegd en daarom het groot en heerlijk op Israël toegepast. De Engelse vertaling heeft: Hij zal de wet groot en heerlijk maken. Anderen vertalen: (Del.) Hij gaf een wet groot en heerlijk. Nog anderen (Cheyne): Het was Jehova's genot om Zijner gerechtelijke wil te maken een wet groot en heerlijk.

Henry tekent aan: De wet is waarlijk eerwaardig om de grote dingen, welke zij in zich behelst, en als de mensen dezelve niet willen verheerlijken door ze te gehoorzamen, zal God zelf die verheerlijken door hen wegens hun ongehoorzaamheid te straffen.

22. Maar van dit welgevallen Gods in hen, geeft wel Israël's tegenwoordige toestand niets te aanschouwen, nu is het integendeel in zijne ballingschap een beroofd en geplunderd volk, een volk, dat geen eigen koninkrijk, geen vaderland gene heilige stad en geen tempel meer heeft; zij zijn allen in 't land der ballingschap verstrikt in de holen en verstoken in de gevangenhuizen, in ellendige en smadelijke slavernij overgegeven; zij zijn tot enen door van vreemde volken geworden, en er is niemand, die ze redt, gene menselijke macht zou ze uit de diepe vernedering kunnen opheffen; zij zijn geworden tot ene plundering, en niemand zegt: Geeft ze weer; onder alle mensen denkt er niemand aan, om een enkel woord ten hunnen behoeve te spreken.

23. Indien nog maar Israël ten minste die schreeuwende tegenspraak, waarin zijn tegenwoordige toestand met zijne oorspronkelijke heerlijkheid staat, wilde ter harte nemen en ophouden doof en blind te zijn! maar wie onder ulieden neemt zulks ter oren? wie merkt op, zo vraag ik, de profeet, om u, mijn volk! tot nadenken te brengen, en wie hoort, wat hierna zijn zal? Gij zijt even onverschillig omtrent uw toekomstig lot.

24. Wie, vraagt het u zelven af, heeft Jakob tot ene plundering overgegeven aan de vijandelijke machten, en Israël den rovers? Is het niet de HEERE, Hij, tegen wie wij, want ik zonder mij zelven van het geheel des volks niet uit (Ezra 9:6 vv.) gezondigd hebben? want, is het niet alzo? zij wilden niet wandelen in Zijne wegen, en zij hoorden niet naar Zijne wet. 1)

1) De Profeet wijst zijn volk op de eerste oorzaak der ellende. Zo dikwijls zoekt men het bij de tweede oorzaken, en van daar dat de roede dan ook geen vruchten draagt. De Profeet toont hier het nauwste verband aan tussen Israël's straf en Israël's zonde, of tussen Israël's zonde en Israël's straf, en, terwijl hij zich zelven er bij insluit, spreekt hij van de ongerechtigheid, opdat het in waarheid tot erkentenis van zonde zou komen en de weg gebaand tot wegneming van de roede en opheffing van de straf.

25. Daarom heeft Hij over hen uitgestort de grimmigheid Zijns toorns en de macht des oorlogs; de legerscharen der Chaldeeën (2 Kon. 24 en 25) heeft Hij als een verterend vuur tegen hen opgewekt; en Hij heeft ze door middel van dit vuur rondom in vlam gezet, zodat zij helder opbranden; doch zij, die reeds midden in de vlammen zijn, merken het niet, dat dit alles alleen ene welverdiende straf van God is; en Hij heeft ze in brand gestoken, Hij heeft, nadat alle steden en plaatsen in het land te gronde waren gegaan, ten laatste ook Jeruzalem met den tempel tot een puinhoop doen worden; doch zij nemen het niet ter harte.

Nu zouden wij zeggen, is het met Israël tot een einde gekomen; doch nu volgt onmiddellijk (Hoofdstuk 43:1) de heerlijkste troost.

HOOFDSTUK 43.

DE KERK HEEFT VERTROOSTING IN CHRISTUS EN ZIJN LIJDEN.

IV. Vs. 1-28. De vierde rede. Nadat de tijd van straf in Hoofdstuk 42:24 v. eindigt, neemt de Heere Zijn volk dat Hem dierbaarder is dan de grootste en heerlijkste volken der wereld, weer in genade aan. Hij heeft, als een waar Vader aan zijn ongehoorzaam kind de straf niet mogen onthouden, en daarom de golven van ongeluk en de vlammen van loutering over zijn hoofd laten in elkaar slaan; maar Hij zelf gaat met hen door water en vuur, opdat het niet verdorven worde, en nu geeft Hij volken voor hen, om het uit de gevangenis los te kopen, en zal Hij het uit zijne verstrooiing verzamelen van alle vier de wereldstreken af (vs. 1-7). De rede verkrijgt hierop ene nieuwe wending. De Heere, die de zo even beloofde verlossing van Zijn volk, lang voordat zij plaats heeft, aankondigt, gaat even als Hij reeds vroeger gedaan heeft in enen strijd met de heidense volken, waartoe Hij ook zijn volk roept, dat tot hiertoe zo doof en blind was, maar waaraan oren en ogen om te horen en te zien geenszins ontbraken. De heidenen hebben genen onder hun goden aan te wijzen, die ooit iets toekomstigs voorzegd had, maar Israël weet een zeer bepaald getal te noemen, dat hem ene profetie van zijnen God geworden is, waaraan de wereldgeschiedenis ook de vervulling heeft aangebracht. Gelijk het nu daarin het bewijs heeft, dat zijn God alleen de waarachtige God is, zo heeft het daarin ook de verzekering, dat de voorzegging van zijne aanstaande verlossing verwezenlijkt zal kunnen worden ondanks alle hindernissen (vs. 8-14). Ten tweede male verkrijgt de rede ene wending. De oplossing verkondigende van het Chaldeeuwse wereldrijk als die om Israël's wil plaats heeft, wijst de Heere terug op de verlossing uit Egypte en de wonderen in de Schelfzee. De glans der heerlijkheid van deze gebeurtenis uit den voortijd zal nu verbleken voor den glans van hetgeen Hij met Zijn volk voorheeft, namelijk het enen weg te banen door de onherbergzame woestijn en het waterstromen te laten vloeien in de dorre plaatsen, en in dezen zegen ook de onbezielde schepping te laten deelnemen. Maar het is niet de verdienste der werken van de zijde van Israël, waarom zulke grote dingen aan het volk geschieden, maar vrij genade, die de zonde draagt en ze uitdelgt (vs. 15-25).

1. Maar nu, 1) nadat gij in de ballingschap (Hoofdstuk 42:24 vv.) zulk ene zware straf hebt geleden (Hoofdstuk 40:2) en de liefde, die achter dien toorn zich verborgen had, zich weer openbaren kan (Hoofdstuk 48:9 vv.), alzo zegt de HEERE, uw Schepper, o Jakob! de Heere, die uit de verstorven leden van Abraham en van zijne vrouw u als uit niets heeft voortgebracht (Gen. 18:10 vv. Rom. 4:17 vv. Hebr. 11:11 vv.), en uw Formeerder, o Israël, die de zeventig van Jakob's huis, welke naar Egypte kwamen, daar tot een groot volk heeft doen worden (Exod. 1:1 vv. Hand. 7:17): Vrees met, dat gij in dezen nood zoudt omkomen; dat kan en mag niet geschieden, daarvoor staat uwe gehele vroegere geschiedenis u borg; want Ik heb u verlost uit Egyptes vijandige overmacht, die u dreigde te vernietigen (Exod. 3:7 vv.); Ik heb u daarna, als het verbond aan den Sinaï werd gesloten, bij uwen naam geroepen, uwen naam uitsprekende, en tot u gezegd: gij zijt de Mijne 1) (Exod. 19:4 vv.

1) Duidelijk geeft de grondtekst aan door dat maar nu, dat de Heere nu Zijn aangezicht in liefde weer wendt tot Zijn volk, nadat het zo lang in toorn op hen heeft neergezien.

Met het slot van het vorig vers had men mogen verwachten, dat de Heere Zijne oordelen zou aankondigen en zijne straffen verder blijven oefenen, maar neen, de Heere komt hier met het: vreest niet. Ja, hoe zondig en diep ellendig ook Israël's toestand was, het was toch door Hem geformeerd. En gelijk Hij op geestelijk gebied het werk Zijner handen niet laat varen, alzo zou Hij zich ook betonen aan het diep ellendig Israël. Jakob-Israël werd door den Heere niet vergeten. Als Hij het in de engte had gedreven, zou Hij zich ook betonen een machtig Uithelper te zijn.

2) Daarin lag de vaste grond der hope voor Israël's behoud. Omdat het Gods heerlijk verlost en duur gekocht eigendom was, zou het niet uitgeroeid worden. Heerlijk beeld der Kerk. Omdat de Kerk, die zalig wordt, door den Drie-enigen God gekend wordt als Zijn eigendom, daarom zal ook geen helse macht haar overweldigen, maar zal zij eenmaal heerlijk verlost worden.

2. Deze uwe verkiezing, die nog vast staat, beschermt u ook heden tegen de vernietigende macht ook van de allervijandigste krachten, en redt u ook door de allergrootste, schijnbaar niet te ontkomen gevaren heen (Ps. 66:10 vv.). Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, om den wille van deze uwe verkiezing, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen-denk aan de geschiedenissen van Schelfzee en Jordaan (Exod. 14:15 vv. Joz. 3:14 vv.); wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken 1) denk aan de geschiedenis van Daniël's drie vrienden (Dan. 3:19 vv.).

1) Door water en rivieren, alsmede door het vuur en de vlammen te gaan, zegt in den stijl der Hebreeuwen, aan zware ellende en de meest dreigende gevaren blootgesteld te wezen.

Als zij door wateren van verdrukking en het vuur der onheilen of der beproeving moesten gaan, en zich in de moeilijkste en treurigste omstandigheden bevinden, zou Hij hen bij de hand vatten en hen door het zelf heen leiden, zodat geen stroom hen overvloeien, geen vuur hen branden zou.

3. Want Ik ben de HEERE, uw God, de Heilige Israël's, uw Heiland, 1) en kan u daarom niet aan uw lot overlaten; Ik heb Egypte, Morenland, Ethiopië en Sheba, Meroë (Gen. 10:7) gegeven tot uw losgeld in uwe plaats, daar Ik tot uwe bevrijding door den Perzischen koning Cyrus vast besloten ben.

1) Beter: Want Ik, de Heere, ben uw God, de Heilige Israël's, ben uw Heiland. De Heere bepaalt hen er dus bij, dat Hij hun Verbonds-God is, dat Hij, de Heilige Israël's hun Heiland, hun Verlosser is. Zijn eer als de HEERE en zijn roem als de Heilige is er mee gemoeid, om hen weer uit de slavernij te verlossen. Ook van het geestelijk Israël geldt dat in de hoogste mate.

4. Van toen af, 1) dat gij als de nakomelingschap van Abraham, mijnen vriend (Hoofdstuk 41:8) kostelijk zijt geweest in Mijne ogen, zijt gij verheerlijkt geweest, is uw voorrang boven anderen openbaar geworden, en Ik heb u als het volk van Mijn eigendom lief gehad; daarom heb Ik, gelijk Ik in vs. 3 zei, gewone mensen, waaraan Ik gene bijzondere waarde hechtte,

omdat zij in gene bijzondere betrekking tot Mij staan (Jer. 32:20), in uwe plaats gegeven, en volken, als de daar genoemde, in plaats van uwe ziel, 1) om uwe vrijheid te kopen (Spr. 11:8; 21:18).

1) In het Hebr. Meeascher. Beter: Daarom dat. De Heere geeft hier aan, waarom Hij volken, mensen, in hun plaats tot een losprijs, tot een losgeld heeft gegeven. Het is omdat zij kostelijk zijn in Zijne ogen, verheerlijkt zijn geweest en Hij hen heeft liefgehad. Deze losprijs is het los- of zoengeld voor begane overtredingen.

1) Waarschijnlijk was Cyrus van mening ook deze landen te veroveren, daar de Egyptenaren als landgenoten van Croesus en van de Babyloniërs zijne vijanden waren; intussen volbracht dit eerst zijn opvolger Cambyses (Ezra 1:4). Als veroveraar van het Babylonische rijk had hij nu aanspraak op de Israëlieten, die Babylonische onderdanen waren. Jehova zal echter, daar de Israëlieten moeten vrij worden en naar huis terugkeren, door de onderwerping van andere volken hem schadeloos stellen, gelijk Hij desgelijks Nebukadnezar (Ezechiël. 29:18 vv.) zijne vergeefse pogingen voor Tyrus met Egypte vergoedde.

Dat eerst Cambyses en niet Cyrus Egypte veroverd heeft, die dit slechts voornam (Herod. 1:153), vermindert de waarheid der belofte niet; genoeg, dat Egypte en de naburige rijken door de nieuwe Perzische macht onderworpen werden, terwijl het Joodse volk door deze zijne verlorene vrijheid wederkreeg.

Ene schone dichterlijke voorstelling; wanneer het ongeluk der slavernij en overheersing van het ene volk op het andere vergaat, worden deze laatsten gezegd, in verbloemde taal, het losgeld der eerste geweest te zijn.

5. a) Vrees dan niet, als zou iets uw terugkeren tot het vaderland, waartoe Ik besloten ben, kunnen ophouden; want Ik ben met u en zal ook weten te volbrengen, wat Ik besloten heb; Ik zal uw zaad, het hoofdbestanddeel van uw volk, van den opgang der zon, van het oosten van Babylonië brengen, en Ik zal u verzamelen van den ondergang, zo ver gij naar het westen onder de volken der aarde verstrooid zijt (Hoofdstuk 11:11 vv.).

a) Jes. 44:2. Jer. 30:10; 46:27.

6. Ik zal zeggen tot het noorden: Geef wat gij van Mijn volk bezit, en tot het zuiden: Houd niet terug degenen, die uit hun ellende (Hoofdstuk 42:22) vrij naar hun land moeten terugkeren; breng integendeel onder uw geleide en met uwe hulp (Hoofdstuk 14:2) Mijne zonen van verre en Mijne dochters van het einde der aarde. 1)

1) Hij zou de verstrooiden onder alle andere volken bijeen vergaderen en doen delen in de zegeningen van het algemeen. Sommige Joden waren door alle gedeelten van het Babylonisch rijk verspreid, doch God wist de welmenenden, de ware godvruchtigen, die lust hadden Hem in waarheid en oprechtheid te dienen, wel uit alle oorden bijeen te roepen en hen met de overigen tot hun land te doen wederkeren, hoe ver zij ook van de hand mochten zijn.

7. Een ieder, die naar Mijnen naam genoemd is, alle Mijne kinderen, en dien ik geschapen heb tot Mijne eer, met het doel, dat hij Mij verheerlijke; dien Ik geformeerd heb, dien Ik ook gemaakt volmaakt heb tot vaten Mijner barmhartigheid en tot dragers van den rijkdom Mijner genade.

Dit kan men gedeeltelijk vervuld houden bij de wederkering van de Joden uit Babel, en uit de landen dier heerschappij; maar tevens geven de woorden te kennen ene algemene herstelling van dat volk (zie Hoofdstuk 11:11, 12). Of men kan de plaats verklaren van Gods vergaderen van de uitverkorenen tot één lichaam (zie Efeze 1:10. Jes. 64:7). De uitdrukkingen geven dan hier te 7kennen het inbrengen der Heidenen tot de kerk, hun aanstelling tot mede-erfgenamen en hun vereniging tot één lichaam met de Joden; want de Heere heeft hen geschapen tot Zijne heerlijkheid, en opdat zij zouden verkondigen de deugden desgenen, die hen geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht (1 Petrus 5:9, zie Hoofdstuk 49:5 Amos 9:12. Joh. 11:52). De bekering van de Joden en het ingaan van de volheid der Heidenen tot de gemeente des Heren, zullen gelijktijdig zijn, en elk dier dingen zullen dienen tot onderlinge hulp en voorzetting van elkaar (zie Hoofdstuk 66:12, 19

De Heere gebruikt hier drie woorden: scheppen, formeren en voleindigen, want het laatste woord heeft die betekenis. Het is om aan te duiden, dat al wat Israël is en wat Israël zal worden alleen door Hem, den Heere, is.

8. Breng voort, zo is Gods bevel aan mij, Zijnen Profeet, daar Hij nu de gerechtshandeling van Hoofdstuk 41 weer opneemt, het blinde volk tot de gerichtsplaats, het volk, hetwelk ogen heeft, en de doven, die oren hebben, namelijk Israël, dat zich zo onopmerkzaam betoont, hoewel het zoveel had te zien en te horen en nog heeft (Hoofdstuk 42:19 vv.).

9. Laat tevens al de Heidenen op dezelfde plaats samen vergaderd worden, en laat de volken voor het tribunaal des verstands verzameld worden, want zij moeten te meer bij deze handeling tegenwoordig zijn, daar het hun goden aangaat; wie, welke god, onder hen, onder de Heidenen, zal dit, wat in vs. 3 vv. is voorzegd, reeds nu, terwijl vóór de vervulling nog ongeveer 170 jaren moeten voorbijgaan, verkondigen? (het werkelijk standpunt van Jesaja verraadt zich in onderscheiding van het ideaal-profetische, ook hier). Of laat hen ons doen horen de vorige dingen, hoe zij in vorigen tijd profeteerden en aanwijzen hoe het daarna vervuld werd; laat hen hun getuigen voortbrengen voor Mij en de Mijnen (Hoofdstuk 41:22), opdat zij gerechtvaardigd worden, dat die het aanhoren hoe zij bewijzen van hun godheid hebben gegeven; en het alzo blijke dat zij meer dan dode afgoden zijn, en men het horen en zegge, het daadzakelijk bewijs erkennende: Het is de waarheid, het is alles, gelijk de getuigen hebben meegedeeld.

10. Maar zij blijven uit, die getuigen, van welke zo even sprake was! De Heidenen kunnen niemand voorstellen, die ten gunste hunner goden met een bewijs kan voorkomen. Gijlieden zijt Mijne getuigen, o kinderen Israël's! spreekt de HEERE: welk ene onbedriegelijke kennis Ik van de toekomst bezit; want gij hebt daarvoor bewijzen in menigte, en gij zijt getuige, Mijn knecht, dien Ik uitverkoren heb (Jes. 41:8). Door middel van het verbond, waarin gij tot Mij zijt geplaatst, hebt gij reeds zoveel gehoord en ervaren, wat duidelijk bewijs voor Mijne

eeuwige kracht en Godheid is. Ik heb u veel laten ondervinden, opdat gij het weet, en Mij gelooft, en verstaat, dat Ik Die ben, namelijk de alleen ware God in tegenstelling van de nietige afgoden der Heidenen, opdat gij weet, dat a) vóór Mij geen God geformeerd is, en na Mij geen zijn zal. 1) Ik ben van eeuwigheid af alleen God geweest, zal het ook in alle eeuwigheid zijn, maar dat ook de door kunst gevormde en vergankelijke beelden, welke de Heidenen dienen, god zouden zijn, is in tegenspraak met zich zelven.

a) Jes. 41:4; 44:8; 45:21. 13:4.

1) In vs. 7-10 worden Israël en de volken weer opgeroepen om te getuigen wie waarlijk God is. God staat ook nu weer aan de ene en Israël en de Heidenen aan de andere zijde. De Heere roept de Heidenen op, opdat zij van hun afgoden het getuigenis mogen afleggen, wie van deze te voren heeft geprofeteerd, en zó geprofeteerd, dat het werkelijk is vervuld geworden, dat een ieder moet zeggen, dat is waar.

De Heidenen zwijgen echter, zij kunnen geen enkele profetie voorbrengen. En nu spreekt de Heere Zijn volk toe, hetwelk Zijne getuige is en tevens, uit kracht van het Verbond, Zijn knecht. Dat Israël heeft o zo duidelijk de bewijzen van Gods bestaan ervaren, en dat Israël zal moeten getuigen, dat de Heere alleen God is, dat vóór noch na Hem er geen God zal wezen. Hij is de geheel Enige, die waarlijk bestaat. Zijn Zijn heeft geen aanvang en geen einde.

11. Ik, Ik ben de HEERE, ben uitsluitend en alleen datgene, wat de naam van Jehova te kennen geeft, de Zijnde en als levend Zich openbarende (Hoofdstuk 42:8), en er is geen Heiland behalve Mij; want slechts Hij, die naar Zijn wezen de Heere is, kan Zich in Zijne werken als Helper en Redder betonen.

12. Ik heb, om uit den laatsten tijd een voorbeeld van Mijne wetenschap te noemen, verkondigd wat door en aan Sanherib zou geschieden (Hoofdstuk 36 en 37), en Ik heb overeenkomstig Mijne belofte, verlost uit den groten nood, waarin zich Jeruzalem bevond, en Ik heb het ook, lang voordat het geschiedde, doen horen, om u een bewijs te geven van Mijne waarachtige Godheid, en geen vreemd god (Deut. 32:16. Jer. 3:13) was onder ulieden, die zodanige dingen gedaan heeft, hoewel gij u dikwijls aan vreemde goden met uw hart hebt gehangen; en gij zijt Mijne getuigen, dat alles in waarheid is, gelijk Ik hier zeg, spreekt de HEERE, getuigen, dat Ik God ben, de alleen Sterke, de absoluut Machtige, die over het tegenwoordige en over de toekomst gebied voer.

13. Ook eer de dag was, 1) van eeuwigheid af, ben Ik de absoluut Machtige, de alleen Sterke, en er is niemand, die uit Mijne hand redden kan, die het door Mij ten gunste van Mijn volk besloten genadewerk kan verhinderen; Ik zal hetgeen Ik besloten heb, werken, en a) wie zal het keren, 1) dat ook niet werkelijk wordt volbracht, wat Ik Mij heb voorgenomen?

a) Jes. 14:27.

1) Anderen vatten het op in den zin: van dezen dag, of in den zin dat Israël en de Heidenen het nu, van dien dag af zullen zien, dat de Heere de alleen machtige God is, die God, die

alleen Zich als den waren God openbaart. In elk geval wil de Heere God het aan zijn volk betuigen, dat de tijd der ballingschap ten einde loopt, en Hij bezig is de vijanden van zijn volk te verpletteren.

2) De afgoden waren van gisteren, maar de God van Israël van eeuwigheid. Waarheid is ouder dan dwaling en Jehova zal verheerlijkt worden, als de beelden zijn vernietigd en de afgoderij niet meer is. De grote God verheft Zich, dat Hij alleen Redder is. Welke zijn de bewijzen? 1. Hij heeft ene oneindige en onbedriegelijke kennis, gelijk blijkbaar is uit de voorzeggingen van Zijn woord. Hij toonde of verkondigde nooit iets, dat niet vervuld is. 2. Hij heeft ene onweerstaanbare macht, gelijk blijkt uit de werken Zijner voorzienigheid. God heeft niet alleen voorzien en voorzegd, wat niemand anders kon voorzien, maar Hij heeft ook gedaan, wat niemand anders doen kon. De levende God zal werken wat Hij bepaald heeft, beide in genade en oordeel. (HENRY en SOORT).

De Heere God openbaart hier Zijne onweerstaanbare Almacht. Dat Israël tot nu toe in druk en ellende heeft verkeerd het was, dewijl het Zijn wil was. Hij heeft hun vijanden macht gegeven om over hen te heersen, maar nu Hij weer zal optreden als hun Verlosser, nu is er geen vijand zo sterk en geen volk zo machtig, dat Zijne plannen kunnen verijdeld worden en Zijn werk vernietigd. Hieraan heeft dan ook alle eeuwen door Gods volk in de bangste tijden zich vastgeklemd, als het bad en smeekte om uitredding en verlossing.

14. Alzo zegt de HEERE, uw Verlosser, de Heilige Israël's, (vs. 3; Hoofdstuk 41:14 nader sprekende over het werk alsof het reeds volbracht ware. Om ulieder wil, 1) om uwe zaak, uw belang te behartigen en uit te voeren, heb Ik degenen, van wie in Hoofdstuk 41:2 vv. en 25 sprake was, den Medo-Perzischen koning Cyrus, naar Babel gezonden en heb hen allen vluchtig doen nederdalen, 2) te weten de Chaldeeën, in de schepen, waarop zij juichten. Door den inval van Cyrus heb Ik zulk een schrik onder de anders dappere Chaldeeën verwekt, dat zij zich in allerijl, al vluchtende in de schepen begaven.

1) Dit is, om uw zaak te behartigen, om u van een slavenvolk weer een vrij volk te maken, om u te verlossen uit de macht van den overweldiger. Men lette er echter op, dat de zaak van Israël hier inzonderheid is de zaak van den knecht des Heren.

2) In het Hebr. Horadthi barichim. Beter: Ik zal hen als vluchtelingen doen neerstorten. De Heere zegt hier dat Hij om Israël's wille d. i. om den knecht des Heren wille, Hij niet alleen de werktuigen van Zijn oordelen tegen Babel naar Babel heeft gezonden, maar ook dat Hij nu bewerken zal, dat zij al vluchtende, als vluchtelingen zich hals over kop zullen werpen in de schepen, waarop zij vroeger, als zij overwonnen hadden of een rijke lading aanbrachten, jubelden en juichten. De Chaldeeën bevoeren niet alleen den Eufraat, maar ook de Perzische golf en lieten hun schepen voornamelijk bouwen door de Feniciërs.

15. Ik ben, zo bewijs Ik daardoor, dat ik zo velen, vreemden en inboorlingen uit Babel naar de zuidelijke zeezijde henendrijf, de HEERE, uw Heilige; want als zodanig kent en erkent gij Mij, de Schepper van Israël, die Mijn doel met u niet onbereikt kan laten, ulieder Koning, die nooit toegeven kan, dat gij ooit onder de heerschappij der Chaldeeuwse verdrukkers staat.

16. Alzo zegt, ten opzichte van Babels verovering door Cyrus, en Israël's vrijlating uit zijne gevangenschap, de HEERE verder, die, gelijk de verlossing uit Egypte's slavernij (Exod. 14) aanwijst, in de zee enen weg, en in de sterke wateren een pad maakte.

17. Die door Farao's verstoktheid aanleiding gaf, dat deze, om de kinderen Israël's na te jagen en terug te voeren, wagens en paarden, heir en macht naar buiten voerde, maar te vergeefs voortbracht en liet uittrekken, en ten gevolge van Mijn gericht omkwam: te zamen zijn zij, wagen en paard, heir en macht, neergelegen, overstroomd door de terugkerende wateren; zij zullen niet weer opstaan, zij zijn uitgeblust, gelijk ene vlaswiek zijn zij uitgegaan, waaraan geen vonkje overblijft; als die in 't water gestoken is, zo is er niets van overgebleven.

18. Gedenkt der vorige dingen niet, niet aan deze geschiedenis van den uittocht uit Egypte, en overlegt de oude dingen niet, 1) alsof deze buitengewone geschiedenis in vorige tijden de enige in de geschiedenis der wereld zou zijn, door gene andere geëvenaard.

1) Deze woorden moeten geenszins in den volsten zin worden opgevat, alsof de Joden aan Gods vorige weldaden, bijzonder aan de verlossing uit het geweld van Farao niet meer moesten denken, niets minder dan dit; maar het geeft te kennen, dat de hier beloofde wederbrenging der verstrooide Joden in hun vaderland ene nog veel uitnemender weldaad wezen zou dan al de vorige, zodat de oude weldaden hoe groot en wonderbaar ook, door deze nieuwe enigermate minder opmerking verdienen zouden. Het is alsof de wereld zei: "Uwe verlossing uit Egyptes dienstbaarheid is zulk ene uitmuntende weldaad geweest, dat gij er altoos met dankbaarheid aan gedenken moet; " evenwel, de verlossing, waarvan Ik thans spreek, zal zo groot en wonderbaar zijn, dat alle vorige weldaden, hoe uitnemend ook op zich zelve, vergelijking van deze, nauwelijks herdenking zullen waardig wezen. Dergelijke voorstelling vinden wij in diezelfden zin meermalen. Jer. 16:14, 15; 23:7, 8).

In het vorige vers heeft de Heere herinnerd aan Zijne wonderdaden in vroeger dagen. Een wonder, hetwelk Israël nooit mocht vergeten, maar immer moest blijven gedenken, als het zijn Paasfeest vierde. Als derhalve de Heere hier zegt, denkt er niet aan, dan wil dit niet zeggen dat Israël die grote daden moest vergeten, maar dat het nu een nieuw bewijs van Gods wonderbare almacht en ontferming zou ontvangen, waardoor het stof zou ontvangen, om niet alleen achteruit, maar ook vooruit te zien. De Heere gebruikt derhalve deze woorden om Israël vertrouwend en hoopvol in de toekomst te doen blikken.

Het grootste wonder voor Israël was tot nu toe geweest, dat de Heere het door een sterken arm uit Egypte had verlost, het grootste wonder van den volgenden tijd zou zijn, dat het op geheel bijzondere wijze uit Babel weer in Kanaän op eigen erve was gesteld.

Bovendien hebben we niet te vergeten, dat de Profeet hier niet alleen spreekt van wat op tijdelijk maar ook van wat op geestelijk gebied, ter verlossing van het geestelijk Israël, zou geschieden.

19. Ziet, Ik zal na een niet langen tijd a) wat nieuws maken, dat het oude verre in glans overtreft; nu, nog hij uw leven, zal het uitspruiten, zal het begin daarvan gezien worden; zult

gijlieden dat niet te zijnen tijd bij ondervinding weten en eerbiedig opmerken, dat Ik ook in dit opzicht Mijne beloften vervul? Ik zal Israël uit alle oorden verzamelen naar hun vaderland en hen daar zegenen. Ja, Ik zal in de woestijn enen weg leggen en rivieren in de wildernis, opdat het hun op dien tocht aan niets ontbreke (Hoofdst. 30:6 vv. 41:18 vv.).

a) Openb. 21:5.

20. Het gedierte des velds zal Mij eren, daar ook aan dit ten voordeel strekt, wat er geschiedt, de draken, (de jakhalzen, Hoofdst. 13:22) en de jonge struisen, die de woestijnen bewonen (Hoofdst. 34:13): want Ik zal, gelijk Ik gezegd heb, in de woestijn wateren geven en rivieren in de wildernis, om Mijn volk, Mijnen uitverkorenen drinken te geven, zodat zij veilig, en zonder gevaar van versmachten doortrekken.

Wij herkennen hier weer den profeet, die, gelijk wij na Hoofdst. 11 dikwijls opmerkten, niet alleen een medelijdend hart voor het wee der mensen, maar ook een open oor voor het zuchten der schepping heeft; hij weet, dat het einde van den lijdenstijd van Gods volk ook het einde zal zijn van den lijdenstijd der schepping; want de mensheid is het hart van het universum (de gehele wereld), en het volk Gods is (naar den geest) het hart der mensheid.

Het nieuwe, dat de Heere wil tot stand brengen, wordt voorgesteld onder het beeld van een terugkeer uit Babel, en wordt ook wat den tijd betreft daarvan niet onderscheiden. Maar zeker is het, wat de zaak betreft, geheel iets anders, dan de onbeduidende terugkeer uit Babel, dien wij uit Ezra en Nehemia kennen. Het is het wezenlijk komen van den Knecht Gods in Zijne heerlijkheid, dat hier met den ruimen blik des Geestes wordt aanschouwd. En nu zeggen wij in onze gebeden niet, of ten minste slechts in buitengewone gevallen: "God, Gij, die Israël uit Egypte verlost hebt, " maar: "God, Gij, die ons door Uwen Zoon van zonde en dood verlost hebt!" Het nieuwe heeft het oude, het grotere het kleinere op den achtergrond teruggedrongen.

21. a) Dit volk Israël heb Ik Mij geformeerd (vs. 1); zij zullen Mijnen lof vertellen, daarom zal Ik Mij op de boven beschrevene wijze in hen verheerlijken.

a) Luk. 1:74, 75.

Het oude is voorbijgegaan, alles is nieuw geworden. Dat is het grondthema van onzen profeet, dat door alle tonen van zijn heilig lied dringt. De wonderen der voorwereld vernieuwen zich, de woestijn wordt effen baan en de dorre wildernis met waterstromen verfrist. De vreugde des profeets verheft zich tot de stoutste vlucht des dichters. In het huilen der schakals en het schreeuwen der struisen, der eenzame bewoners der woestijn, hoort hij den lof van den Schepper des nieuwen levens, omdat zij hunnen dorst kunnen stillen uit de bronnen, die Hij opent, om Zijn naar huis wederkerend volk te drenken. Want het volk, dat hij Zich geformeerd heeft, zal Zijn roem vertellen.

22. Dit sluit echter alle verdiensten van eigen werken aan Israëls zijde uit, gelijk reeds zijne roeping en verkiezing aanwijst. Doch gij hebt Mij, alzo is de zaak, niet aangeroepen, o Jakob! als gij u tegen Mij vermoeid hebt, o Israël Gij hebt Mijnen dienst niet een voorrecht geacht,

maar een hard juk. Gij hebt Mij of in tegenzin of ganselijk niet gediend. Ik ben het echter, die u in vrije liefde ben tegengetreden (Joh. 15:16).

23. En ook na, uwe roeping, waar was uwe verdienste; was er ene getrouwe, nauwkeurige godsdienst overeenkomstig aan de voorschriften der wet? Integendeel! Mij hebt gij niet gebracht het kleine vee uwer brandofferen, en met uwe slachtofferen hebt gij Mij niet geëerd. Gij hebt, toen gij nog in uw vaderland waart, meestal ter ere van vreemde goden gerookt, of Mij met een hart, dat verre van Mij was, willen dienen (Hoofdst. 1:11 vv.). Ik heb u ook daarna, sedert gij in het land der ballingschap vertoeft, Mij niet doen dienen met spijsoffer, en Ik heb u niet vermoeid met wierook; van dat alles zijt gij in 't vreemde land verschoond gebleven; het was u door Mij zelfs onmogelijk gemaakt.

24. Mij hebt gij geen kalmus, specerijriet, zo als dat bij heilige handelingen gebruikt werd (Exod. 30:24) voor geld gekocht, en met het vette uwer slachtoffers hebt gij Mij niet gedrenkt 1) Terwijl Ik u geen arbeid en moeite veroorzaakte door dergelijke diensten te vragen, hebt gij juist het tegenovergestelde gedaan. Gij hebt Mij niet gediend, maar gij hebt Mij arbeid gemaakt met uwe zonden, gij, hebt Mij vermoeid met uwe ongerechtigheden, 2) daar gij ze als een last op Mij hebt geworpen, die Mij zwaar was.

1) Vs. 22-24 worden op onderscheidene wijzen verklaard. Volgens sommigen wordt hier alleen gesproken van Israëls zonde vóór de ballingschap. (Hengstenberg, Stier, Naegelsbach e. a.). Volgens anderen wordt hier gedoeld op de zonde van Israël gedurende de ballingschap. (Delitzsch, Ewald e. a). O. i. wordt hier gesproken van Israëls zonde vóór en na de ballingschap, vs. 22-23a vóór en 23b-24a tijdens de ballingschap. In de dagen der ballingschap toch kon Israël God de offeranden niet brengen, dewijl het van den tempel verstoken was.

2) De tegenstelling is zeer opmerkelijk. God had de Joden niet gemaakt, om Hem met hun offers te dienen, maar zij hadden Hem gemaakt als iemand die met hun zonden gediend was. Hij had hen niet door Zijne geboden vermoeid, maar zij weren verdrietende voor Hem geworden, wegens hun ongehoorzaamheid.

De Heere zegt hier, en wel de Engel des Verbonds, dat Israëls zonden op Hem als een last rustten. Zij hadden Hem door hun zonden een zwaren laat bezorgd, maar Zijne ongehoudene liefde had dien last op Zich genomen. En waar Hij vrijwillig dien schuldenlast op Zich had genomen, daar zou Hij dezen ook opnemen en weer wegwerpen door de zonde uit te delgen, te verzoenen.

25. Ik, die ze alleen kan dragen, neem ze dan ook op Mij, opdat er een einde aan kome, Ik ben het, die uwe overtredingen uitdelg a) om Mijnentwil 1), omdat Ik de heilige en waarachtige God ben, die Zijn tot een eigendom geroepen volk niet voor eeuwig aan de zonde kan overlaten; Maar de verlossing, waartoe Ik besloten heb, ook moet ten uitvoer brengen, en Ik gedenk uwer zonden niet, wanneer zij betaald zijn. Ik zal den kwijtbrief afgeven, en het zal zijn, alsof zij er nimmer waren.

a) Ezech. 36:22 vv.

1) Om Mijne eer, Mijne barmhartigheid en Mijne vrijwillige liefde jegens u, maar niet om uwe verdiensten.

Hier ziet men hoe God en Zijn ware Knecht (de Engel des Verbonds = de Heere, Maleachi 3:1) één is tegenover den bozen knecht, den zondigen Jakob Israël. Maar evenzo is ook de ware Knecht des Heeren met de wederkerenden in Israël, met het vrome overblijfsel van Jakob-Israël een. De innige gemeenschap der onderscheidene personen is het grondgeheimenis des eeuwigen levens, dat in het N. Verbond in den Vader en den Zoon, die mensenzoon geworden is, en in de wedergeboorte, waardoor zondaren kinderen Gods in Christus werden, geopenbaard, maar niet verklaard is. Jezus spreekt het uit, wanneer Hij zegt: "Ik, Vader in U en Gij in Mij, en Ik in hen. " In deze wezenlijke gemeenschap van onderscheidene personen ligt de feitelijke oplossing van tegenstrijdigheden, die anders niet op te lossen zijn zouden. De boze knecht, die met zijne onreine godsverering Gods ere niet zoekt, veroorzaakt met zijne zonden, moeite en arbeid niet alleen den waren Knecht Gods, den Engel des Verbonds, dien God ten verbond onder het volk gegeven had (Jes. 42:6), maar de Heere zelf, die in dezen waren Knecht is; de Heere zelf lijdt in Hem door dezen bozen knecht en arbeidt lijdende voor hem. Terwijl voorts de ware Knecht de kwade zaak des bozen knechts tot de Zijne maakt en in liefde één met hem wordt, draagt Hij zijne schuld als eigene schuld en deelt hem onder moeite en arbeid zijne gerechtigheid mede. Door Zijn werken en lijden voor hem maakt Hij hem rechtvaardig en delgt Hij zijne overtredingen uit. En ook dit doet de Heere zelf in den waren knecht. Dit geeft de Heere in het volgende vers te kennen. De geheimenis des eeuwigen levens is openbaar geworden, maar eerst in de menswording, het lijden, de werken en werkingen van Jezus Christus.

2) "Ik, Ik delg uwe overtredingen uit. " Waarom? "Om Mijnentwil. " Hij kan u niet vergeven om uwentwil, dat ziet gij duidelijk; ook gevoelt gij, dat Hij u niet om der wille van anderen kan vergeven; maar om "Mijnentwil" spreekt Hij, opdat Ik Mij moge verheerlijken. Niet in u, maar in Zijn eigen groot hart vindt Hij de beweegreden, om Zijne genade heerlijk te maken.

Jehova zelf verkondigt hier het sola-gratia en het sola-fide. De schuld staat in Gods boek, de gerechtigheid heeft ze ingeschreven, slechts de liefde strijkt ze uit.

26. Maakt Mij indachtig, wanneer gij tegen deze Mijne uitspraak omtrent uwe gehele onwaardigheid iets hebt te zeggen; a) laat ons te zamen richten, zodat ook aan u het woord is gegeven; vertelt gij uwe redenen, opdat gij moogt gerechtvaardigd worden, 1) telt alle uwe verdienstelijke werken op.

a) Jes. 1:18.

1) Hiermede roept de Heere Israël op, om zijde verdiensten te tonen, waardoor het niet uit de wet des geloofs maar uit de werken der wet kan gerechtvaardigd worden. Dit kan Israël niet. Integendeel zoals ook uit de volgende verzen blijkt, kan het slechts op genade hopen en uit genade gerechtvaardigd en verlost worden.

27. Gij zwijgt, omdat gij niets ten uwen gunste weet te zeggen, daar uwe gehele geschiedenis van den beginne af integendeel tegen u getuigt. Uw eerste vader 1) zelfs heeft gezondigd, en uwe uitleggers, de profeten en priesters, hebben allen zonder onderscheid tegen Mij overtreden.

1) Voor dezen eersten vader wordt gehouden, eerst Adam, uit wien alle mensen afkomstig zijn, en van wien de zonde is afgedaald op al zijne nakomelingen; ja aan wiens dadelijke zonden, volgens het gevoelen der meesten, alle mensen schuldig gerekend worden; waartoe zij bijbrengen Hoofdst. 48:8. Rom. 5:12. Dit is zeker, dat alle mensen schuldig zijn, en onder Gods toorn liggen, van wege de verdorvenheid van Adam afkomstig. Ps. 51:7. 5:12; 6:23. Efeze 2:2, 3. Doch daarop schijnt God hier niet te zien, maar te spreken van iets, dat Zijn volk in het bijzonder betrof.

Maar wie is nu deze eerste vader Israëls? In de eerste plaats merken wij aan, dat het woord vader hier niet enkel als eretitel staan kan, maar op enen heen wijst, aan wien het volk werkelijk zijn ontstaan te danken had, terwijl dan ook het "eerste" niet alleen den rang, maar ook den tijd betreft. Daarom kan onder het "eerste vader" niet, gelijk men beweerd heeft, de hogepriester, ook niet Aäron verstaan worden, dewijl deze niet kan worden beschouwd als oorsprong van het ganse volk. De eerste stamvader des volke zou Abraham zijn, op wie reeds Jes. 41:8 werd gezinspeeld, maar slechts als op den geliefde Gode. En ofschoon Abraham, gelijk alle overige mensen, ook een zondaar was, zo wordt hem toch nooit de zonde van ontrouw verweten, die hier ter plaatse bestraft wordt. Na Abraham verdient Jakob het meest den naam van den eigenlijken stamvader des volks, dat zijnen naam draagt. Maar ofschoon hij meer dan Abraham aan de zonde schuldig was, zo wordt toch ook hij nimmer beticht van de zonde van ongeloof tegen God. Zo blijft ons dan niemand over dan Mozes, die niet de lichamelijke vader van Israël van, maar de geestelijke vader, die het volk eerst tot volk gemaakt heeft. En Mozes, die Israël als voortbracht, wordt bepaaldelijk schuldig verklaard aan ongeloof en tegenspraak tegen God (Ex. 4:14); ja hij werd zelfs om zijn ongeloof gestraft (Num. 20:10-12. Ps. 106:33). Reeds Israël’s eerste vader, de stichter des verbonds, Mozes, is voor God met zondeschuld bezwaard geweest! Waar blijven dan de overigen? Hoe zullen zij zich rechtvaardigen? .

28. Daarom zal Ik bij de overgave in ballingschap de oversten des heiligdoms, de priesters en geestelijke overheden, ontheiligen 1) daar Ik zonder acht te slaan op hunnen heiligen stand, ook hen in den vreemde wegvoer, waar zij aan schande zullen overgegeven zijn, en Jakob ten ban overgeven, en Israël tot beschimpingen voor de heidense volken.

1) Of: Daarom ontheiligde Ik Israël en dan later en gaf over Jakob enz. Toen dit woord gesproken werd, werd Israël reeds in ballingschap gedacht. Het ontheiligen heeft hier de betekenis van alle betrekking tot Mij, den Heere God, doen ophouden, in plaats van heiligen, Mij gewijden, gewone mensen van hen maken, die niet meer tot des Heren dienst in betrekking stonden.

HOOFDSTUK 44.

GODS MAJESTEIT WORDT GEPREZEN; DE AFGODENDIENST VERWORPEN.

V. Vs. 1-23. De vijfde rede. Terwijl de tijd, waarop aan het slot der vorige rede werd gewezen, voorbij was, komen de dierbare namen: "Knecht, Jakob en Israël" weer tot ere en de verbonds-betrekking weer tot haar recht. Israël heeft zo weinig reden om te vrezen, dat het integendeel een nieuwen toestand heeft te wachten. Dan zal het volk, dat nu aan enen woestijn gelijkt, tot weelderige, aan waterbeken groeiende bomen worden. Alzo wacht het ene toekomst, wanneer de Geest uit de hoogte rijkelijk over zijne nakomelingschap wordt uitgestort en de heidenwereld het tot hare hoogste eer rekent, te behoren tot Israël's God en Zijne verbonds-gemeenschap (vs. 1-5). De Heere begint nu Zijne eer, die Hem, den enigen God van de wereld en den Bestuurder van hare geschiedenis toekomt, en ook verder door alle volken der aarde gebracht zal worden, reeds nu te verkondigen. Hij bevestigt die daardoor, dat Hij alleen de toekomst kan besturen en voorzeggen, en ontbloot alzo op nieuw de erbarmelijkheid der heidense goden en de dwaasheid van hunnen dienst (vs. 6-20). Vervolgens wendt Hij zich vermanende tot Israël, om gedachtig te zijn aan Zijne roeping als Gods knecht, en de ere, die het Hem verschuldigd is, in onverdeelde overgeving des harten ook aan Hem te geven. Hij belooft aan Zijn volk de uitdelging van zijne zonden en de verlossing uit den tegenwoordigen toestand van bestraffing. Als antwoord der verloste gemeente op deze aanspraak van Goddelijke vertroosting wordt de oproeping vernomen aan de hemelen in de hoogten, aan de diepten der aarde, en aan de bergen en bossen, die zich ten hemel verheffen, om in te stemmen in het gejubel der verlosten (vs. 21-27). Even als de rede begon met afwijzing van vrees, zo sluit zij met een luid gejubel van grote vreugde, die de harten doet huppelen over 't nabijzijnd heil.

1. Maar hoor nu, terwijl de tijd van verbanning en van hoon (Hoofdstuk 43:28) ten einde spoedt. a) Mijn knecht Jakob (Jes. 41:8), en Israël, dien Ik Mij ten erfdeel (Ps. 47:5) verkoren heb, welk een toestand van heerlijkheid u in plaats daarvan ten deel zal worden.

a) Jer. 30:10; 46:27

2. Zo zegt de HEERE, uw Maken en uw Formeerder (Hoofdstuk 43:1) van den buik af, van uwen uittocht uit Egypte af, toen gij, in de rij der zelfstandige volken ene plaats innemende, als het ware als volk geboren werd, die u helpt (vs. 24): Vrees niet, o Jakob, Mijn knecht, en gij Jeschurun (Deut. 32:15), dien Ik uitverkoren heb! 1)

1) God moet de eer hebben. Niemand verkiest zich zelven. Niemand maakt zich zelven zalig. De zaligheid, die wij ons zelven geven, is ene ingebeelde zaligheid. God moet ons zalig maken, zullen wij zalig zijn. De leer der predestinatie is juist daarom zo heerlijk, omdat zij ons bezorgd maakt, of wij wel tot de uitverkorenen behoren, en daarmee dringt en drijft tot het vastmaken onzer roeping en verkiezing, tot het verkrijgen van die zekerheid, zonder welke er gene vastheid is in enig deel van het geestelijk leven. Dat deze leer niet bij allen deze vrucht, maar het tegenovergestelde ten gevolge heeft, is niet het gebruik maar het misbruik van hare waarheid. Als ik weet, dat ik Jezus stem horende en Hem volgende, niet verloren kan

gaan (Joh. 5:24), dan zal ik naar Jezus stem horen en Hem volgen; zo niet, dan is de behoudenis mijner ziel mij geen ernst. De uitverkiezing staat in Gods woord vaster dan de bergen; maar juist daarom moeten wij van onzen kant niet hard maar teder met deze zaak omgaan. Wij moeten er niemand door afschrikken, maar er enkel mede troosten. Wij moeten de roeping in al hare uitgebreidheid volkomen recht laten wedervaren, en niet vrezen dat de Bijbel Remonstrants spreekt in de woorden: God wil dat alle mensen zalig worden en tot kennis der waarheid komen, Wij moeten deze woorden niet willen redden; zij zullen zich zelven wel redden, zij hebben onze verdediging niet nodig.

In het vorige hoofdstuk is Jakob Israël voorgesteld als liggende onder den ban Gods, overgegeven aan de ellende der ballingschap en slavernij. Hier echter komt God er weer op terug dat hij met zijne zonde-vergeving en zonde-uitdelging is tussengetreden. Daarom behoeft Israël niet te vrezen, want waar de zonde-vergeving heeft plaats gehad, in het aangezicht Gods weer in liefde tot zijn volk gekeerd. Israël is nu weer Jeschurun geworden, en over dat Jeschurun zal de Heere al zijn genade en zegen uitstorten. De dagen van ellende zullen weer plaats maken voor de tijden van verademing niet alleen, maar van bloei en wasdom.

Dat de Profeet hier niet alleen het vleselijk, maar ook, ja bovenal, het geestelijk Israël op het oog heeft, is duidelijk.

3. Want Ik a) zal water gieten op de dorstigen 1), die, als de woestijnen naar regen, zo ook onder uwe straffen dorsten, en stromen op het droge, op u, Mijn volk, dat thans bijna versmacht; Ik zal, nadat Ik u vooraf een tijd der ellende door de terugkomst uit de ballingschap bereid heb, later nog groter en heerlijker dingen doen, en ten tijde van het Nieuwe Verbond Mijnen Geest op uw zaad gieten (Ezechiël. 36:25. Joël 3:1), en Mijnen geestelijken zegen in hemelse goederen (Efeze. 1:3) op uwe nakomelingen.

a) Jes. 35:7. Joël 2:28. Joh. 7:38. Hand. 2:18.

1) Zij, die naar de gerechtigheid dorsten, zullen vervuld, en zij die de geestelijke zegeningen boven de vermaken der zinnen en harten verkiezen, zullen met de wateren des heils overstort worden. Hun dorre gronden, van het nog doffe en zwaarmoedig harte, zullen door de genade van God bevochtigd worden. En God zal hier zelf den wasdom geven. De Geest van God is het water, hetwelk Hij over dezulken in rijke mate en over hun zaad en nageslacht uitstorten zal, en zonder mate op den afstammeling van David, te weten Christus.

Wanneer een gelovige in ene neergedrukte, treurige gesteldheid vervallen is, tracht hij zich zelven dikwijls met duistere en droevige angsten te kastijden, en meent zich daardoor op te heffen. Dit is niet de weg om uit het stof op te rijzen, maar om er in te blijven. Wie twijfelt, met het doel om in genade toe te nemen, doet hetzelfde als hij, die een adelaar ketenen aan de vleugelen zou leggen, om hem te doen opstijgen. Niet de wet, maar het Evangelie verlost de zoekende ziel bij den aanvang; en het is gene wettische gebondenheid, maar wel de vrijheid des Evangelies, die daarna den bezwijkenden gelovige kan versterken. De slaafse vrees brengt den afgewekene niet tot God terug, maar de zachte lokkingen der liefde nodigen hem naar het

hart van Jezus. Is uwe ziel heden dorstende naar den levenden God, en zijt gij ongelukkig, omdat gij Hem niet tot vreugd van uw hart kunt vinden? Hebt gij de blijdschap van den godsdienst verloren, en is uwe bede: "Geef mij weer de vreugd uws heils?" Zijt gij u ook bewust dat gij dor zijt als een uitgedroogde grond; dat gij de vrucht niet voortbrengt, die God recht heeft van u te verwachten; dat gij in de kerk of in de wereld niet zo nuttig zijt als uw hart het zou wensen? Dan is hier juist de belofte, die gij behoeft: "Ik zal water gieten op den dorstige. " Gij zult de genade ontvangen, die gij zozeer behoeft, en zij zal geheel aan uwe noden voldoen. Water verfrist den dorstige; gij zult verfrist worden; uwe wensen zullen vervuld worden. Water verlevendigt het slapende plantenleven; uw leven zal door verse genade opgewekt worden. Water doet de knoppen zwellen en rijpt de vruchten; gij zult de vruchtbaarmakende genade ontvangen; gij zult in de wegen des Heren vruchtbaar gemaakt worden. Elke volmaakte gave der goddelijke genade zult gij ten volle genieten. Al de schatten der Goddelijke genade zult gij in overvloed ontvangen; gij zult er als het ware mede overstroomd worden; en gelijk de weiden soms overstroomd worden door de rivieren en de velden in vijvers worden veranderd, zo zal het ook met u zijn: het dorstige land zal tot waterfonteinen worden.

4. En zij zullen verkwikt en verfrist uitspruiten tussen in het gras, even als bomen, die op vochtige plaatsen zich boven het gras verheffen, als de wilgen aan de waterbeken voortrefelijk groeien (Ps. 1:3).

5. Even als nu zulk ene mededeling des Geestes en van den zegen juist het tegenovergestelde is van den ban, die op u ligt, zo zal het gevolg van uwen daaruit voortkomenden, bloeienden toestand juist het tegenovergestelde bewerken van den hoon der volkeren, waaraan gij nu zijt overgegeven; want ontelbare heidenen zullen nu, om gelijken zegen als gij deelachtig te worden, zich tot uwen God en de gemeenschap van uw volk keren. Deze zal het zich tot de grootste eer rekenen, wanneer hij uwen God mag toebehoren, en zeggen: Ik ben des HEREN, 1) en die zal er zijne grootste eer in vinden, om onder uw volk geteld te worden, en zich noemen met den naam van Jakob, en gene, de ere van den eersten en van den tweeden tegelijk zich toe-eigenende, zal met zijne hand op plechtige wijze schrijven: Ik ben des HEREN, Zijn eigendom, en zich toenoemen met den naam van Israël.

1) Anderen vertalen deze plaats: een ander zal op zijne hand schrijven "ik ben des Heren, " alsof de uitdrukking zag op ene gewoonte onder de soldaten, die een merk op de handen kregen, om te tonen onder wat hopman zij behoorden.

Ene spreekwijs, ontleend uit Exod. 32:26, dewijl zij er ene grote ere in stelden, dat ze aan Christus toebehoren er te gelijk dat zij tot het zaad van Jakob zijn, hetwelk insluit, dat men alle zijne zaligheid vestige op de geestelijke genadebeloften, die met het recht der eerstgeboorte verknocht zijn, dat men de ware gerechtigheid en rechtvaardigheid door het geloof in Christus zoeke en vooral ook dat men der vrome aartsvaders deugden vlijtiglijk tracht na te volgen.

6. Zo zegt de HEERE, reeds nu voor hen verkondigende en tegenover hun afgoden wijzende op de eer, die Hem in de toekomst ook van de Heidenen ten deel zal zijn, de Koning van

Israël en zijn Verlosser, de HEERE der heirscharen: a) Ik ben, gelijk Ik reeds in Hoofdstuk 41:4; 43:10 beweerd heb en steeds weer op nieuw zal betuigen (Hoofdstuk 48:12; 45:5), de eerste, en Ik ben de laatste, die aan het begin van den tijd was en aan het einde zijn zal, en behalve Mij is er geen God.

a) Openbaring 1:8, 17; 22:13.

7. En wie zal onder de afgoden der Heidenen, gelijk als Ik, roepen de dingen, die nog moeten komen, en het te voren verkondigen, en het ordentelijk voor Mij stellen, 1) het ook ten uitvoer brengen tegenover Mij, wat hij besloten heeft, sedert dat ik een eeuwig 2) volk gesteld heb, sedert Ik Mij Abraham en zijn zaad ten bijzonder eigendom heb verkoren? en laat ze, die afgoden der Heidenen, wanneer zij werkelijk, zo als hun dienaren menen, aan de regering der wereld en het bestuur van de geschiedenis der volken deel nemen, de toekomstige dingen, en die komen zullen hun verkondigen, opdat de mening hunner vereerders als waarheid worde bevestigd.

1) Anderen vertalen: Wie zal roepen, gelijk Ik-laat het hem verkondigen en stel het mij voor ogen-sedert enz. In elk geval roept de Heere God hier weer de afgoden op om tegen Hem te getuigen. Zijn eeuwig Zijn, Zijn geheel enig Zijn stelt de Heere ook hier weer tegen het niet zijn der afgoden.

2) Hij noemt het "Zijn eeuwig volk, " daar Hij voor allen tijd besloten heeft, Zich daaraan te verheerlijken en het tot het uitgelezen werktuig Zijner verlossende genade op aarde te maken.

Een eeuwig volk, alzo wordt hier Israël genoemd, in tegenoverstelling van de heidense volken, de aanbidders en dienaren der valse goden. De volken, die de afgoden dienen, komen en vergaan. Het ene koninkrijk treedt op na het andere, maar ook het ene na het andere wordt vernietigd, maar Israël, hetwelk Jehova tot zijn God heeft, het moge in den smeltkroes der beproeving gelouterd worden, verteerd worden zal het echter niet. Het komt weer op, het is een eeuwig volk, hetwelk de stormen der eeuwen trotseert. Ook hier komt Israël weer zo helder uit als het beeld van de Kerk, die van eeuwigheid uitverkoren tot in alle eeuwigheid zal bestaan.

8. Maar ziet, geen der Heidense afgoden treedt op, om den door Mij aangeboden wedstrijd aan te vangen; zij moeten Mij alleen de ere laten, dat Ik de bestuurder der wereldgeschiedenis ben, en de verkondiger der toekomst. Verschrikt dan niet, gij, wier Koning en Verlosser Ik, de alleen ware God, ben (vs. 6), en vreest niet, bij de grote wereld-catastrofe, die komen zal, alsof zij u een gelijk verderf als den Heidenen zou aanbrengen (Hoofdstuk 41:5 vv.); heb Ik het u van toen af, toen nog geen enkel teken van voorbereiding aanwezig was (Hoofdstuk 41:22 vv.), o mijn volk Israël! niet doen horen,
1) en verkondigd wat geschieden zou? Want gijlieden zijt Mijne getuigen, dat, zo dikwijls Ik u toekomstige dingen heb laten horen, het ook altijd zo wordt vervuld, als Ik het u verkondigd heb: a) is er ook deze overtuiging moet toch daardoor vast in u gevestigd zijn, een God behalve Mij? Immers is er geen andere rotssteen, waarop men zich verlaten kan: Ik ken er genen buiten of nevens Mij.

a) Deut. 4:35, 39; 32:39. 1 Sam. 2:2. Jes. 45:21.

1) De Heere zegt hier, dat Israël niet behoeft te vrezen als het ziet, hoe het ene volk na het andere door Cyrus wordt overwonnen, en als natie vernietigd. Hun afgoden hadden die volken niet kunnen helpen en redden. Want Israël was een eeuwig volk, daarom behoefde het niet te vrezen. Israël's God zou te midden van den bangen tijd een veilige Rotssteen zijn, Wiens werk volkomen was, die hen zou beveiligen, maar ook redden.

2) Het is een der regalia's, een der koninklijke rechten Gods, de toekomst te verkondigen. De toekomst is Godes; daarom is het ene ongoddelijke eeuw, die niets van de toekomst weten wil; de dienaren Gods verkondigen altijd ene toekomst, een eeuwig volk. Zo heeft dan God met Israël nog niet geheel afgedaan; zo is er dan ook voor dat volk nog ene toekomst? Vergeten wij niet dat Israël een geprofeteerd volk is. Het is geboren uit ene profetie, uit ene belofte, en er is geen toestand in de historie van Israël en der wereld, of het is een geprofeteerde, dus een profetische toestand. De profetie volgt vooral Israël van stap tot stap door al zijne toestanden en gedaante verwissellingen heen. Ja, Israël heeft niet alleen profeten voortgebracht, maar is zelf een geprofeteerd volk. Er zijn wonderen voor hem gedaan, en hijzelf is een wonder. Hij is het zaad van een man en van ene vrouw, die boven den tijd huns ouderdoms, door Goddelijke kracht nog vrucht gaven. Daarom zal, als Israël bekeerd wordt, zijn geloof daarin bestaan, dat het tot bewustheid komt: zelf een type te zijn geweest van datgene, wat het nu veracht, te weten de wonderlijke geboorte van Christus, daar Israël zelf door een wonder is geboren. De menswording Gods is de voortzetting, of liever de voltooiing van de lijn van Israël's geboorte. Voorts was Israël ten allen tijde omringd van profetie. Reeds aan Abraham werd de wording en bestemming van Israël voorzegd. En is er wel bij enig volk zulk een testament bekend, als dat van Jakob, waarin hij, door God daartoe gemachtigd, stervende gans Kanaän verdeelt onder zijne nakomelingen, en ten hunnen behoeve beschikt over de verre toekomst, terwijl zelfs een Bileam een profeet tegen wil en dank als Kajafas, Israël's toekomst in de schitterendste kleuren moest voorstellen? Thans echter, het is zo, is Israël onder een ban, maar ook onder een sauvegarde, onder een vrijgeleide, onder ene belofte. En alles wordt op zijn tijd vervuld. Eenmaal komen de oude erfgenamen op met hun pretenties, welke zijn de beloften van God. Neen, vergeten wij niet, dat de Joden bloed- en stamverwanten zijn van al de profeten en van Christus, en daarom heeft zelfs hun naam, de naam van Israël nog zulk ene grote kracht, hoe gering hun personen ook bij de volken mogen geacht worden. Palestina is het middenpunt der wereld; want in dat opzicht is ieder land en iedere stip het middenpunt van den horizon, maar geestelijk. Palestina is het centraalpunt, waaraan al de stalen van Gods heerlijkheid zijn uitgegaan, en waarheen zij eenmaal zullen wederkeren. Ja, alleen middenpunt, maar als Christus Jeruzalem tot Zijn middenpunt verkiest, dan zal zij en gene andere, de stad des groten konings zijn. De tegenwoordige toestand is echter anders. Verlaten is het land, veracht is het volk. Nochtans het hart van Israël en het hart van alle volken wij zeiden het reeds meermalen, trekt dan meer dan ooit naar Jeruzalem. Ja, zo velen als er geloven in de belofte aan Israël, zijn ook meer nabij met hun harten en gedachten aan het volk der Joden en aan enig ander volk of stad. Nog alle jaren zeggen de Joden tot elkaar: Thans hier, maar het volgende jaar te Jeruzalem. Ach, zij verwachten nog wel het herstel, maar kennen nog niet den Hersteller, en velen onder ons kennen wel den Hersteller, maar verwachten niet het herstel. Doch daarom blijft evenwel Israël het Israël van

Palestina, en blijft Palestina het Palestina van Israël. Doch de volken van Ninevé en Babel zijn vergaan, maar de Joden leven, en deze zullen zich zelven reconstrueren, of liever hun Koning zal dit doen. Hij die gezegd heeft, dat Hij zich in Israël een eeuwig volk gesteld heeft.

9. De formeerders van gesnedene beelden daarentegen, die hun vertrouwen stellen op hetgeen zij met eigen hand tot stand brengen, op hun afgoden (Hoofdstuk 41:6 vv.) zijn al te zamen ijdelheid, zijn zonder enige waarde, en hun gewenste dingen, hun afgodenbeelden, doen geen nut; Ja zij zelf, de afgoden, zijn hun getuigen tegen zich, daar zij door hun gehele wezen betonen niets dan dode goden te zijn; zij zien niet, en zij weten niet, daarom zullen zij, die op hen hun vertrouwen stellen, beschaamd worden.

10. Wie formeert enen God en giet een beeld, dat geen nut doet? bewijzen zij niet, dat zij de allergrootste dwazen zijn?

11. Ziet, al hun medegenoten, allen, die het door hen vervaardigde afgodsbeeld aanbidden en vereren, a) zullen beschaamd worden, want de werkmeesters zijn uit de mensen; die het voorwerp van hun vertrouwen gemaakt hebben zijn zelf zwakke, nietige schepselen, en kunnen nooit iets bovenmenselijks tot stand brengen; het maaksel der handen staat altijd ver beneden den maken zelven; dat zij allen, die afgodenmakers zich allemaal vergaderen, om met verenigde kracht het hoogste te geven, wat hun kunst vermag (Hoofdstuk 41:5-7), dat zij opstaan, zij zullen met al hun medegenoten verschrikken, zij zullen te zamen beschaamd worden bij de gebeurtenissen, die komen zullen; want zij zullen hunnen ondergang niet kunnen tegenhouden, ook niet met hun afgodsbeeld.

a) Ps. 97:7. Jes. 1:29; 42:17; 45:16.

12. Treedt eens in de werkplaats dergenen, die afgoden maken en ziet, hoe een heidens god tot stand komt; gij zult dadelijk moeten erkennen, wanneer gij enigszins uw verstand gebruikt, welk ene dwaasheid het is, op zulk een nietig maaksel van mensenhanden zijn vertrouwen te stellen. a). De ijzersmid maakt ene bijl, waarmee men het beeld zal formeren, en werkt in den gloed, en formeert het ijzer tot den bijl met hamers, en werkt het met zijn sterken arm; ook lijdt hij honger, totdat hij krachteloos wordt, en alzo genoodzaakt wordt iets tot zich te nemen; hij drinkt geen water, totdat hij amechtig wordt, en den arbeid een tijdlang moet uitstellen-en zulk een, die zelf zwak wordt, wanneer hij niet gedurig weer door spijs en drank zich versterkt, zou enen god, enen Almachtige scheppen!

a) Jer. 10:3.

Liever: "De smid bewerkt en smeedt het ijzer, bewerkt het in den gloed, formeert het met den hamer enz. " Ziedaar den smid, die het metaal bewerkt, in al zijne bezigheden voorgesteld, met hamer, vuur en sterken arm. En er is haast bij het werk, hij kan niet eten of drinken, dan in de hoogste noodzakelijkheid, zo spoedt hij zich. Wie zou zeggen, dat deze man bezig is een god te maken? Wie spot niet met het ongerijmde denkbeeld, zo ras het hem van dezen kant wordt voorgedragen! Nog meer, terwijl hij bezig is ene godheid voort te brengen, ondervindt hij zelf de smartelijke bewijzen zijner machteloosheid: hij lijdt honger en dorst.

13. Wanneer men een houten afgod wil maken moet een ander aan ‘t werk. De timmerman trekt het richtsnoer uit over het stuk hout, dat hij tot een god denkt te maken, hij tekent daarop het beeld af met den draad, met het tekenstift, hoe lang en breed het moet worden, hij maakt het effen met de schaven, behouwt het, totdat het ene gedaante heeft verkregen, en tekent het vervolgens met den passer, hoe de bijzondere lichaamsdelen moeten gevormd worden, en maakt het naar de beeltenis eens mans, naar de schoonheid van een mens, dat het in het huis blijve, in een tempel, of in het bijzonder huis van hem, die het beeld besteld heeft-hoe diep wordt het wezen der godheid daardoor verlaagd (Hoofdstuk 66:1)!

14. En nog dwazer komt die gehele afgodsdienst voor, wanneer men op de stoffen let, waaruit zulk een god gemaakt wordt. Als hij, de timmerman (vs. 13), wanneer hij zijn werk zal beginnen, zich cederen afhouwt voor allerlei werken, zo neemt hij er enen uit, bijv. enen cipressenboom, of, een steeneik, of enen gewonen eik, en hij versterkt zich onder, hij vestigt zijn keuze op een van de bomen des wouds; hij plant enen olmboom in de plaats van den omgehouwene, en de regen maakt dien groot, het afgodsbeeld heeft dus eerst zijn ontstaan te danken aan de menselijke vlijt en de vruchtbaarheid van Boven!

1) In het Hebr. Wajammets-lo. Beter: Hij vestigt zijn keuze op. Want wel kan het betekenen, versterken, bevestigen, maar ook, zijn keuze vestigen op iets, en die betekenis moeten wij hier hebben.

15. Dan is het hout van dien boom voor den mens ene geschikte stof om te verbranden, dan neemt hij daarvan, en warmt er zich bij; ook ontsteekt hij het, en bakt er brood bij; daarenboven maakt hij er enen god van, van hetzelfde hout, dat tot verwarming en bereiding van spijzen dient, en hij buigt zich daarvoor; hij maakt er een gesneden beeld van en knielt er voor neer.

16. Reeds het gewone gezond verstand zegt, dat dit zich zelven tegenspreekt, godsdienst te bewijzen aan hetgeen tot dagelijksen dienst des mensen bestemd is. Zijne helft, de helft van het hout van den boom, dien de maken van afgoden genomen heeft (vs. 14), brandt hij in het vuur; bij de andere helft daarvan die tweede-de eerste is voor den afgod-eet hij vlees; hij braadt een gebraad en hij wordt verzadigd; ook warmt hij zich zelven, en hij zegt met welgevallen bij het vuur zittende en in de vlammen ziende: Hei! ik ben warm geworden, ik heb het vuur gezien. 1)

1) Hoe ongerijmd is het, wil de Profeet zeggen, dat een mens zijne spijs vervaardigen, en zich een god maken zou van hetzelfde stuk hout? Of dat een stuk hout in de gedaante gebracht van een mens, meer godheid in zich zou hebben dan te voren. Het oogmerk is dan ook, om de ongerijmdheid aan te tonen van beelden te vormen als gelijkenissen van God, of als een verbeeldend voorwerp van eredienst, of te veronderstellen, dat er enige Goddelijke vermogens in hetzelve huisvestte, dewijl zij inderdaad geen hoedanigheden bezitten, welke aan dit karakter beantwoorden, en noch leven, noch macht, noch verstand hebben, en inderdaad niets anders zijn dan hetgeen zij vertonen, te weten een dorre, droge gevoelloze stof van steen en hout. (ENG. GODGELEERDEN).

17. Het overige nu, de eerste helft, daarvan maakt hij tot enen god, tot zijn gesneden beeld; hij knielt er voor neer en buigt zich, en bidt het aan en zegt: Red mij, want gij zijt mijn god! 1) een fraaie god, die met brandstof van ene en dezelfde natuur is.

1) Dit zouden de volken ook roepen, als Cyrus hen belegerde en overwon, maar zij zouden tevens ervaren, dat hun afgoden niet helpen kunnen.

18. Wat zijn zij toch zonder alle verstand en nadenken, die van de afgoden hun hulp en redding verwachten. Zij weten niet en verstaan niet van geestelijke zaken, hoe verstandig zij ook in wereldse dingen mogen zijn; want het oordeel der volharding des levenden Gods heeft hun ogen bestreken (Rom. 1:8 vv.), dat zij niet zien, en hun harten, dat zij niet verstaan. 1)

1) De Profeet zegt hier van de Heidenen hetzelfde wat de Apostel Paulus in Rom. 1:28 zegt. De zelfverharding van hun hart heeft ook over hen het oordeel der verharding Gods gebracht.

19. En niemand van hen brengt het in zijn hart, denkt er verstandiger over na, en er is noch kennis, noch verstand, dat hij zeggen zou: De helft daarvan heb ik verbrand in het vuur, ja ook op de kolen daarvan heb ik brood gebakken, ik heb vlees daarbij gebraden, en heb het gegeten; en zou ik het overblijfsel, de andere helft daarvan (vs 17) tot enen gruwel, enen afgod (1 Kon. 11:5) maken? Zou ik neerknielen voor hetgeen van enen boom gekomen is?

Verstandige Heidenen hebben wel de dwaasheid van den afgodendienst zelven gedeeltelijk ingezien. Zo wierp Dingoras van Meloe, een leerling van Democritus den beroemden Grieksen wijsgeer van Abdera (gest. 356 v. C.), een houten standbeeld van HERCULES in het vuur en zei schertsend: Welaan, HERCULES! volbreng nu uw dertiende werk (met het oog op de 12 grote werken welke de heidense fabelleer dien halven god toeschrijft), en help mij de rapen koken .

20. Hij, de afgodendienaar, voedt zich met as, 1) maakt het nietige en vergankelijke tot een voorwerp van zijn streven en dienen, het bedrogen door dwaling: verstrikte hart heeft hem ter zijden afgeleid van den waren, heilzamen weg; zodat hij zijne ziel niet redden kan, niet tot de belijdenis kan komen, die alleen redding kan aanbrengen, noch zeggen ter rechter tijd, wat alleen hem kan baten: Is er niet ene leugen in Mijne rechterhand? 2) Is niet wat ik vertrouw en dien enkel bedrog?

1) In het Hebr. Roèh efer. Wie zich met as voedt, of, as najaagt, want voeden heeft hier de betekenis van iets achter navolgen, en as is hier het beeld van het nietige, van wat geen nut is, en niet werkelijk voeden kan. In Hosea 12:2 wordt as verwisseld met wind, ook om het ijdele en nietige aan te geven.

De afgoden en de afgodendienst worden hier met as vergeleken, om het nietige en nutteloze aan te duiden.

2) Satan verblindt de harten der mensen, zodat zij de zegeningen Gods in Christus veronachtzamen en verachten. Wij mogen verwonderd zijn over de millioenen, die hout

dienen, maar wij zijn geschikt tot gelijke dwaasheid. Er zijn velen onder ons, wier begeerte en leven enkel ijdelheid is, en die lust hebben in dingen, die niet kunnen baten, maar met schande bedekken. De slaven van zonde en satan vermoeien zichzelve in den dienst hunner zinnelijke lusten, en hun volharding en ijver kan gelovigen beschamen. Het is ontzaglijk te denken hoe velen in dezen toestand zijn, dat zij zich tot het einde toe aan ene dwaling vastklemmen en sterven met ene leugen in hun rechterhand.

21. Gedenk aan deze dingen, en weet dat alle afgodendienst ijdelheid is, O Jakob en Israël! Onderscheid u van de Heidenen, terwijl deze in die dwaasheid leven; want gij zijt Mijn knecht en als zodanig zijt gij geroepen, Mij de ere te geven. Ik heb u geformeerd; gij zijt Mijn knecht, en daardoor heb Ik volkomen recht op uwen dienst, Israël, gij zult van Mij niet vergeten worden, 1) het kan niet zijn, gelijk gij meent, dat uw weg voor Mij verborgen zou zijn en uw recht van Mij zou voorbijgaan (Hoofdstuk 40:27; 49:14).

1) Luther, in navolging van de Septuaginta en de Vulgata, vertaalt alsof er stond: vergeet mij niet, o Israël. Zo ook onder de nieuwere uitleggers Orelli. De tekst eist echter de vertaling: gij zult door Mij niet vergeten worden, in den zin van, gij blijft Mij een onvergetelijk volk.

De Heere God vermaant Israël om niet als de Heidenen, zich met het nietige te voeden, hun hart te verstokken, maar om allen afgodendienst te vlieden en zich alleen op Hem te verlaten, zich alleen aan Hem over te geven.

22. Ziet integendeel, hoe Ik u in hart en gedachte heb. Ik delg in Mijne vrije genade uwe overtredingen uit, die als een scheidsmuur tussen Mij en u zijn opgerezen, en onze wederkerige liefde en vriendschapsbetrekking verflauwt, zodat Ik u ter straffe zou moeten overgeven, en gij nu meent door Mij verlaten te zijn. Ik delg ze zo volkomen uit als enen nevel, als door enen adem van den wind, wanneer hij den hemel verduisterd heeft, zodat zich spoedig weer het schone blauw vertoont (Job 26:13), en uwe zonden, welke tot hiertoe Mijne verheerlijking aan u verhinderd hebben, als ene wolk, 1) die oproerig voorbij trekt. Keer weer, na zo lang van Mij afgekeerd geweest te zijn, tot Mij, want Ik heb U verlost. 2)

1) Hoe dun is een nevel en hoe licht is een wolk! Als de zon in al hare kracht openbaar wordt, moet de nevel wijken, en als de wind opzet, wordt de wolk weggevaagd. Zo wil de Heere zeggen, heb ook Ik gedaan. Als de nevel opgetrokken is, is zij weg en niet meer te vinden, en als de wolk is voorbij getrokken, wordt zij niet meer aan het uitspansel ontdekt. Zo was het ook met de zonden van Jakob-Israël geschied. God had ze vergeven en uitgedelgd, en nu werden zij niet meer gevonden.

2) Zij waren door verscheidene reddingen Hem des te dierbaarder geworden, en daarom moesten zij ook te eerder tot Hem wederkeren, gelijk Hij ze ook in genade zou ontvangen. Het werk der verlossing door Gods Zoon ten behoeve van het mensdom gewrocht bemoedigt ons, om op alle de zegeningen te hopen, welke God ons in dezen Zijnen Zoon heeft toegezegd.

Hoe Evangelisch klinkt ook hier de prediking van den Oud-Testamentische Evangelist! Zondevergeving en verlossing worden niet onder voorwaarde van bekering belooft, maar Gods ontferming komt Israël voor, tegen verdienste in, dit moet het beantwoorden door bekering, door nieuwe gehoorzaamheid.

23. Zingt, zo roept de gelovige gemeente, die de hier beloofde verlossing als daadzaak voor zich heeft, met vreugde, gij hemelen! want de HEERE heeft het gedaan 1) wat Hij heeft toegezegd; juicht gij benedenste delen der aarde! 2) gij bergen! maakt een groot gedreun met vreugdegezang, gij bossen en alle geboomte daarin; want de HEERE heeft Jakob verlost en Zich heerlijk gemaakt in Israël; 3) wat Hij aan Zijn volk gedaan heeft, strekt zich met zijne zegenrijke gevolgen over de gehele wereld tot in hare uiterste einden uit.

1) Gedaan, in den zin van, volbracht, wat Hij voorgenomen had te doen. In dezen absoluten zin komt het ook voor Ps. 22:32 en Jer. 4:17.

2) Benedenste delen der aarde, staat hier in tegenstelling niet van het dodenrijk, maar van de oppervlakte der aarde, tegenover de bergen en bossen; het zijn de diepten des afgronds.

Alles, het gehele heelal wordt hier opgeroepen, om de verlossing van Israël door den Heere te verkondigen. Geheel de onbezielde schepping, die gedacht wordt vroeger gedeeld te hebben in het treurig lot van Jakob-Israël, wordt nu opgeroepen om het zuchten te doen plaats maken voor den jubelzang.

3) Is de verlossing volbracht, dan moet de regen des hemels gene bomen van het woud meer tot afgodenbeelden groeien, dan straalt een rein licht, klinkt een goed geluid op de hoogten der aarde, op de bergen, en tot in de diepten des doods dringt nog veel gejubel van redding, van verlossing.

VI. Vs. 24-Hoofdstuk 45:25. De zesde rede. Was aan het slot der vorige rede sprake van de volkomen verlossing, die aan het einde der tijden zal plaats hebben en ook de schepselen kan vrij maken van den dienst van ‘t vergankelijke, de voor ons liggende begint met de uitwendige, nabij zijnde verlossing, die Israël te wachten heeft ten opzichte van de Babylonische ballingschap; de bewerker daarvan wordt met name genoemd (Hoofdstuk 44:24-28). In zulke snelle overgangen van het begin der wegen Gods met Zijn volk tot aan het einde daarvan, of omgekeerd, gelijk wij hier zulk een geval voor ons hebben, dadelijk van het einde tot het begin terug te springen, openbaart zich duidelijk de gehele aard der profetische voorspelling. Zij ziet te zamen wat de geschiedenis uit elkaar rolt, en ziet dadelijk achter het tegenwoordige het toppunt van het einde, hoewel er tussen beide nog een lange weg, rijk in gebeurtenissen, ligt. " Nadat eerst de nabij zijnde verlosser van Israël, die een schaduwbeeld van den toekomstigen, eeuwigen Verlosser is, bij name genoemd is geworden, keert zich Gods Woord tot dezen Cyrus. Hem worden zijne overwinningen ver de heidense volken en landen, in ‘t bijzonder ook van Babel, verkondigd, en het doel van Gods bijstand, dat Israël’s bevrijding is, ontsluierd; dit brengt te weeg, dat dit doel later werkelijk bereikt wordt (vgl. 2 Kron. 36:23). Toch heeft de profetie ook de voorzegging van het einde der wegen Gods, van welke die bevrijding slechts het begin en een voorspel moet zijn, in het oog (Hoofdstuk

45:1-8). Heenwijzende op de nabij zijnde verlossing wordt hierop Israël vermaand, aan alle kleingeloof, dat zich van de harten heeft meester gemaakt, en aan al het morren tegen God, waarin zich zo velen in den tegenwoordigen nood schuldig maken, af te leggen, en daarentegen met vol vertrouwen zich tot den Heere te wenden, die, gelijk Hij met almachtige kracht de wereld schiep, met dezelfde kracht Zijne raadsbesluiten in Cyrus zal weten te volvoeren (45:9-13). Terwijl de toekomst nu weer voor het oog meer nabij komt, ziet hij met het gericht, dat door Cyrus over de volken der wereld komt. op eens te zamen den gehelen val van het heidendom, de algemene erkenning van Israël's God als van den alleen waarachtige bij de zielen der heidenen, die uit den ondergang zijn gered, en de laatste verwezenlijking van des Heren raadsbesluiten ten zegen der gehele mensheid (45:14-25).

24. Alzo zegt aangaande de verwezenlijking der verlossing, waarop u, o Jakob, en Israël! zo even (vs. 22 vv.) uitzicht is gegeven, de HEERE, uw Verlosser, en die u geformeerd heeft van den buik af, die u daarom aan den ondergang niet kan overgeven: Ik ben de HEERE, die alles doet, zodat in de wereld niet geschiedt, wat niet Mijne macht en wijsheid als laatste oorzaak heeft. Ik hen het a), die den hemel uitbreidt zonder de medewerking van enig wezen daarbij nodig te hebben (Hoofdstuk 42:5). Ik doe het alleen, en hen het b), die de aarde uitspant door Mij zelven, die haar naar Mijnen eigen raad tot ene bewoonbare vlakte vormde.

a) Job 9:8. Ps. 104:2. b) Jes. 40:22; 42:5; 45:12.

25. Die hij de leiding der dingen, die komen zullen, de tekenen der Chaldeeuwse (Hoofdstuk 47:12 vv.) leugendichters, waardoor zij hun goddelijke zending willen bewijzen, vernietigt, en de waarzeggers, die bij de over Babel komende catastrofe der stad een goed prognostikon, of waarteken stellen, als had zij niets te vrezen, dol maakt, daar Ik duidelijk doe aan 't licht komen dat zij niets dan onwetende dwazen zijn. Ik ben het, die de wijzen, waarvan zo vele soorten te Babel zijn, die in groot aanzien zien (Dan 2:2, 27; 5:7 vv.), achterwaarts doet keren, met schande overlaad, en die hun wetenschap verdwaast, 1) daar hun uitspraken geheel verijdeld worden.

1) De leugen-dichters en wijzen van Babel zullen vernietigd en tot dwaasheid worden. Stelden zij het voor, dat een zo sterk gelegen en schier oninneembare stad onmogelijk kon ingenomen worden, de Heere zou hun bedrieglijke voorspellingen tot dwaasheid maken, door Babel wel in de hand van een vreemden overheerser te geven.

Met terugslag op hetgeen Hij gedaan had voor Israël, toen de Heere in de Rode Zee een droog pad had gebaand, voorspelt de Heere ook hier, dat Hij de rivier, waaraan Babel lag, zou doen verdrogen, zodat de Perzische koning met zijn leger daardoor niet langer zou worden verhinderd, om de stad in te nemen.

De Heere openbaart Zich derhalve niet alleen in het algemeen in de schepping, die Hij eenmaal had tot stand gebracht (vs. 24), maar ook in de voortgaande geschiedenis des volks, dat Hij en Hij alleen God is, de Almachtige.

26. Die het door den Heiligen Geest ingegeven woord Zijns knechts 1), wiens drager dit volk is (Rom. 3:2. 2 Petrus 1:19 bevestigt, door nauwkeurig te volvoeren, wat het voorspeld heeft, en den raad Zijner boden, de openbaring omtrent de toekomst, welke de door Hem verwekte profeten in Israël hebben gegeven, volbrengt, die tot verwezenlijking van dat profetisch woord tot Jeruzalem zegt: Gij zult nu weer bewoond worden, en tot de steden van Juda: Gij zult herbouwd worden, en Ik zal hare verwoeste plaatsen oprichten door herstelling der steden van Juda, die nu in puin liggen.

De Heere bevestigt met de daad het woord Zijns knechts en het raadsbesluit, dat Zijne boden in Zijnen naam verkondigd hebben. Onder den naam van den Knecht des Heren verstaan de meeste uitleggers den Profeet Jesaja, ook in het algemeen de Profeten, en dus dezelfde, die later de "boden" genoemd worden. Maar wij moeten niettemin in het oog houden, dat Jesaja nimmer voor zich zelven den naam van knecht des Heren bezigt, gelijk Mozes of David doen, die de typen zijn van Christus. Is dit dus hier in dien zin bedoeld, zo is het toch slechts op soortgelijke wijze als het volk, Jakob-Israël, knecht des Heren genoemd wordt, als diegene, in wie de verborgene Knecht des Heren, de Christus, leeft, heerst en spreekt. Jesaja is het toch eigenlijk niet, maar de wezenlijke Knecht is in hem, en vertoont zich op zekeren bepaalden tijd in zijnen persoon, zodat de Profeet wel is waar ook een knecht des Heren genoemd wordt, maar niet met volle recht de Knecht des Heren genoemd worden kan.

27. Die, om weer dit tot Jeruzalem en de steden van Juda gerichte woord te verwezenlijken, tot de diepte zegt, welke Babel van alle kanten omgeeft, en het tot een van buiten ontoegankelijker kerker van Mijn volk maakt: Verdroog, opdat de bevrijder van Israël droogvoets binnendringe (2 Kron. 36:20), en uwe rivieren, de armen en de kanalen van den Eufraat, de verschillende meren en moerassen, die de stad maken tot ene woestijn aan de zee (Hoofdstuk 21:1), zal Ik verdrogen, gelijk eens de Schelfzee hare bedding droog moest leggen, opdat Mijn volk uit het land der slavernij zou uittrekken (Hoofdstuk 51:10 vv.

28. Die van Cores (1 Kon. 13:2.) zegt: Hij is Mijn herder, de door Mij gestelde beheerser der volken (Hoofdstuk 41:2 vv. 25), en hij zal al Mijn welgevallen ten opzichte van de herstelling Mijns volks (vs. 26) volbrengen, zeggende ook tot Jeruzalem: Word gebouwd, en tot den tempel: word gegrond.

Hij noemt hem Zijn herder, die Zijn volk uit de verstrooiing vergaderen en op de oude weideplaatsen Zijns lands leiden zal.

Cores, Gr. Curos, Lat. Cyrus. Het woord is van Perzischen oorsprong en betekent in het Perzisch: zon. Hoogst merkwaardig is deze met name gegeven profetie meer dan 150 jaar vóór de Babylonische gevangenschap uitgesproken. Slechts ene dergelijke vinden wij in 1 Kon. 3:2, waar een man Gods te Bethel 300 jaar te voren den naam van koning Josia noemt, als die het altaar, waarop nu juist Jerobeam offerde, zou verstoren. Maar hier komt nog dit bij, dat de naam Cores uit ene vreemde taal is genomen en enen vorst aanduidt, die niet uit Israël is, en die toch als een uitverkorene Gods, als een werktuig Zijner raadsbesluiten geschilderd wordt. Wie niet gelooft aan de profetie uit Gods Geest, of bekrompene denkbeelden aangaande deze koestert, diens verstand staat hier stil. Om zich aan deze verootmoediging

niet te onderwerpen, heeft men allerlei kunstgrepen te baat genomen, en gepoogd te bewijzen, dat deze profetie en het gehele tweede gedeelte van Jesaja eerst na de uitkomst zou geschreven en alzo een verdichtsel zijn. Een wonderbaar verdichtsel, dat zo krachtig en scherp alle verdichtsel bestraft en vernietigt! Jesaja bewijst juist op grond van deze profetie, dat de Heere alleen God is, die de toekomst te voren verkondigen kan; daarom besluit hij daarmee deze troostrede van de heerlijkheid Gods en de ijdelheid der afgoden. De gehele afdeling Jes. 40-44 bereidt op dit lichtpunt voor. Maar te gelijk is Cores "Mijn herder, die al Mijnen wil volbrengen zal, " toch maar een afschaduwend beeld van den waren Knecht Gods, die in hogeren zin Jeruzalem bouwt en den tempel Gods grondvest. Ook Cores wordt door den Heere nooit "Mijn Knecht" genoemd.

Ofschoon er nog meer dan ene eeuw vóór den tijd van Cyrus verlopen moest, wordt die Vorst hier, bij persoonsverbeelding, als tegenwoordig vertoond.

Er is geen twijfel, dat Cyrus kennis van deze merkwaardige voorzegging gehad heeft. Toen hij zijne overwinningen uitbreidde, hebben de Joden hem gelegenheid kunnen verschaffen, om te weten wat van hem voorzegd ware. Niemand was er geschikter toe, dan Daniël, een man van rang en aanzien, die zich in het derde jaar van Beltsazar, den laatsten der koningen van Babel, zelf in Perzië bevond. Daniël 8:2. Ook was er overvloedige gelegenheid, om Cyrus bericht te geven van deze Godsspraak, toen hij zich met het belegeren en innemen van Babel bezig hield. Althans dat hem deze voorzegging niet onbekend geweest zij, blijkt allerduidelijkst uit het geschrift, dat hij in het eerste jaar van zijne opperheerschappij liet uitgaan. 2 Kron. 36:23. Ezra 1:1.

Aan een meer verhevenen herder dan Cyrus is het opgedragen Zijne verstrooide kudde bijeen te vergaderen, om hen te voeden en te beschermen in Zijne schaapskooi. Hij zal den wil Zijns Vaders doen, totdat Zijn werk geheel volbracht is. Daar Hij de middelen heeft verwekt, en de beletselen uit den weg geruimd, om vroegere profetieën te vervullen, zal Hij datzelfde ook doen ten opzichte van alles wat nog moet vervuld worden.

HOOFDSTUK 45.

VERLOSSING UIT DE BABYLONISCHE BALLINGSCHAP.

1. Alzo zegt de HEERE tot Zijnen gezalfde, tot den vroeger (Hoofdstuk 44:28) genoemden, door Hem zelven verwekten (Hoofdstuk 41:25) koning, die ene bijzondere zending in Zijnen dienst had te volbrengen (Dan. 2:1), tot Cores, wiens rechterhand Ik vat als Helper, om de volken voor Zijn aangezicht neer te werpen; en Ik zal de lenden der koningen van Azië tegenover hem ontbinden, den gordel der koningen losmaken, hen ontwapenen, beroven van alle macht, ja van hun koninklijke waardigheid, waarvan de prachtige gordel een der tekenen was, om voor zijn aangezicht de deuren der landen, in welke hij als overwinnaar zal binnentreden, te openen, en de poorten der steden, voor welke hij als veroveraar verschijnt, zullen niet gesloten worden, maar tot zijne binnenlating zich openen.

2. Ik zal, om baan te maken, voor uw aangezicht gaan, en Ik zal de kromme wegen recht maken, alle moeilijkheden, die u in den weg staan, wegruimen; de koperen deuren van Babylon zal Ik verbreken, en de ijzeren grendelen, waarmee hare 100 poorten gesloten zijn (Dan. 4:27), zal Ik in stukken slaan. 1)

1) De stad Babel was beroemd om hare 100 koperen poorten. Hierop wijst nu de Heere God door den Profeet. In Babel waren ook onnoemelijk veel schatten verborgen en hierop wijst het volgende vers.

De Heere God zou dit alles aan Cyrus geven, wiens politiek niet was die der zelfzucht, gelijk der andere beheersers der wereld. Cyrus was door God beschikt, om de ellendigen te verlossen van hun verdrukkers, om recht en gerechtigheid te doen.

3. En Ik zal u geven de schatten der stad (Jer. 50:37; 51:13), die in de duisternissen zijn, in vaste onderaardse gewelven bewaard, en de verborgene rijkdommen, zulk enen macht en zulk een krijgsgeluk verleen Ik u, opdat gij moogt weten, dat Ik de HEERE ben, die u bij uwen naam roep, de God van Israël;

Dit is duidelijk vervuld bij de overwinning, welke Cyrus behaald heeft op den rijken Croesus, koning van Lydië en op het koninkrijk van Babel, waardoor onnoemelijke schatten in zijne handen vielen.

4. Om Jakob's, Mijns knechts wil, en Israël's, Mijns uitverkorenen (Hoofdstuk 41:8), zal Ik hen door uwe hand verlossen; ja Ik riep u bij uwen naam, gelijk in Hoofdstuk 44:28 voorzeggend geschied is; Ik noemde u toe met erenamen als Mijn herder, Mijn Gezalfde, man Mijns raads (Hoofdstuk 44:28; 45:1; 46:11 hoewel gij Mij niet kendet, 1) daar gij nog lang niet geboren waart (Jer. 1:5).

1) Beter: toen gij Mij nog niet kendet, d. i. niet, toen gij u nog neerboogt voor valse goden, gelijk sommigen willen, maar toen gij nog niet geboren waart. Tot Jeremia zegt de Heere ook: Eer Ik u in de baarmoeder had geformeerd, heb Ik u gekend, d. i. vóór uwe geboorte.

Dit zelfde geldt ook van het slot van vs. 5.

5. a) Ik ben de HEERE, en niemand meer, buiten Mij is er geen God (Deut. 4:35, 39; 32:39. Jes. 37:20; 43:11), dit is de waarheid, welke gij uit alles moet erkennen, wat Ik aan u en door u doe (Ezra 1:2); Ik zal u gorden, u tot krachtige en zegenrijke volvoering van Mijn plan toerusten, hoewel gij Mij niet kent (vs. 4).

a) Jes. 41:8.

6. Opdat men wijd en zijn in de wereld, uit de grote gebeurtenissen, die door u geschieden, weet, van den opgang der zon en van den ondergang, dat er buiten Mij niets is. Ik ben de HEERE en niemand meer 1); Ik ben alles in allen, en buiten Mij vermag niemand iets (Hoofdstuk 44:24).

1) Dit wordt hier tot Cyrus gezegd, ten einde hij de zonde zijner voorzaten niet mocht navolgen, die niet alleen aan den afgodendienst zich zeer vergaapt, maar ook door het staan naar ene volstrekte macht en de opperheerschappij over anderen, zelfs er op uit waren, om zich als goden van hun onderdanen te doen eren. Cyrus had dus, hoe groot en gevierd hij ook op de wereld worden mocht, te gedenken, dat hij een mens was en bleef, en dat er maar één God ware.

7. Ik formeer het licht en schep de duisternis 1) in de natuurlijke wereld (Jer. 31:35), Ik maak den vrede en schep a) het kwaad 2) in de mensenwereld (Job 12:14 vv.), Ik, de HEERE, doe al deze dingen.

a) Klaagt. 3:38. Amos 3:6.

1) Waar hier de eenheid Gods en Zijne verwekking van licht en duisternis, van goed en kwaad met zoveel nadruk op den voorgrond wordt gesteld, daar wordt duidelijk gedoeld op de leer van Zoroaster (Zerduscht. ongeveer 800 v. C.), welke de Perzen aanhingen, en die reeds vóór hem in beginsel in de oude godsdienstvoorstellingen van dit volk lag. Zoraster nam een onbegrensd oorspronkelijk wezen aan, waaruit zonder begin door het scheppende woord twee wezens: Ormuzd en Ahriman voortkwamen, de eerste als het reine, oneindige licht, en de schepper van al het goede, de ander de duisternis en schepper van het kwaad, beide in een onafgebroken strijd met elkaar. Onze tekst voert tegen die leer strijd. Door Mani (ongeveer 270 n. C.) is deze dwaling van het Parsismus in de Christelijke kerk doorgedrongen, en vervolgens het Manicheïsme in de Christenheid voort gedrongen door alle tijden heen; maar reeds Jesaja heeft er tegen geijverd, en juist hier, nu de Heere tot den Perzischen koning spreekt. Het schijnt ook, dat Cores, zonder den landsgodsdienst der Perzen te veranderen, wat niet in zijne macht stond, zich van die dwaling heeft gereinigd en vrij gehouden.

2) De uitdrukking: "Ik schep het kwaad" is geheel iets anders dan: "Ik doe het kwaad. " God is niet oorzaak van het zedelijk kwaad, want Hij is de volstrekt Heilige, maar Hij regeert het kwaad en straft het en vervult er Zijnen raad mede. Op deze wijze moeten wij echter nooit over onze zonden spreken als zij vóór ons zijn; wel als zij achter ons zijn tot wering van

wanhoop. Wee ons als wij zeggen: "laat ons zondigen, het zal toch wel terecht komen. " Dit zou hetzelfde zijn, alsof men zich in het lichaam sneed en zei: "het zal toch wel genezen. " Ja het zal wel weer genezen, maar misschien met levenslang verlies van een lichamelijk, of verminking er van, of met ene geknakte gezondheid en in elk geval met smart en pijn, met tijdverlies en geldverlies.

Hiermede wordt zo beslist mogelijk gezegd, dat de Heere de oorzaak is niet alleen van voorspoed en zegen, maar ook van de rampspoeden en het kruis des levens, niet alleen van de beproevingen, maar ook van de verzoekingen. De Heere heeft den boom der beproeving, den boom der kennis des goede en des kwaads geplant in den hof van Eden, echter niet opdat de mens zou vallen, maar opdat hij om Gods wille zou staande blijven.

8. Drupt dan, opdat de raad Mijns heils over Mijn volk worde volbracht, gij hemelen! van boven af den geestelijken zegen in hemelse goederen, die gij in u bevat, even als dauw naar beneden valt, en dat de wolken vloeien van gerechtigheid, Zij mogen als in stromen nederdalen; en de aarde met haren vruchtbaren moederschoot opene zich, en dat allerlei heil uitwasse, en gerechtigheid te zamen uitspruite: Ik de HEERE heb ze geschapen, die volheid van heil en gerechtigheid, die uit vruchtbaarmaking der aarde door de hemelen ontstaat, en bewerk daardoor ene nieuwe schepping.

De bedoeling is: God wil van de tijden van Cyrus af ene grotere vereniging tussen hemel en aarde stichten, de ware gerechtigheid van den hemel openbaren, en de aarde of de harten der mensen door Zijnen Geest zo vormen, dat zij die gerechtigheid en het daaraan verbondene heil in geloof moesten aannemen. Het begin der vervulling is omstreeks den tijd der wederkomst uit Babel, maar de volkomen vervulling onder den Messias in het Nieuwe Testament.

Wat de zaak aangaat heeft de Vulgata recht, wanneer zij deze plaats onmiddellijk op Christus en de ontvangenis van den Zoon Gods door de maagd Maria overzet: Rorate coeli desuper, et nubes pluant Justum, aperiatur terra et germinet salvatorem et Justitia oriatur simul. "Dauwt, gij hemelen van boven, en dat de wolken den Rechtvaardige regenen, de aarde opene zich en doe den Heiland uitwassen, en gerechtigheid tevens uitspruiten. " De woorden zijn dan ook genomen voor den dag der boodschap aan Maria en vormen den grondtoon voor de Rorate-missen in de Roomse kerk, die acht dagen vóór ‘t Kerstfeest beginnen.

De gerechtigheid toch, die in den hemel woont, moet alle andere gerechtigheid onder het mensdom voortbrengen, want alle goede gaven en volmaakte giften komen van Boven, van den Vader der lichten, die Zijn geest aan de ware bidders zendt, en hun harten opent, om dien te ontvangen, opdat zij vruchten voortbrengen der bekering waardig, aan welke Hij uit genade de zaligheid heeft toegezegd.

9. Met zulk ene heerlijke toekomst voor zich moest dan ook niemand bevreesd zijn, of over de tegenwoordige ellende morren. Wee dan ook dien, die, gelijk Israël ten opzichte van den Heere, zijnen God doet (Hoofdstuk 40:27; 49:24; 51:13; 58:3) met zijnen Formeerder twist, gelijk een potscherf met aarden potscherven, die tegen zijnen Maken opstaat, alsof ‘t nietig

schepsel een zijner gelijken voor had. Zal ook het leem tot zijnen formeerder zeggen, wanneer deze een vat maakt: Wat maakt gij? of zal uw werk zeggen: Hij heeft gene handen, hij is niet in staat zijn werk te volbrengen, want wie mij ziet, zal niet zeggen, dat ik het kunststuk van enen wijzen meester ben (Jer. 18:1 vv. Rom. 9:20 vv.).

10. Wee dien, om ene andere gelijkenis te gebruiken, die tot den vader zegt: Wat genereert gij, wanneer gij geen beter lot kunt geven, dan waarin ik mij bevind? en tot de vrouw, wat baart gij kinderen, wanneer het hun niet beter gaat dan mij?

De kunstenaar kan het onnutte vat, door zijne handen geformeerd, wanneer het hem gelieft in stukken slaan. Hoe mag het maaksel van den meester rekenschap vragen aangaande, dat, wat hij daarmee denkt aan te vangen? Ondankbaar, onredelijk schepsel!

Stuitender en ruwer kan gene taal zijn, dan wanneer het kind tot den vader zegt: "wat teelt gij?" en tot de moeder: "wat baart gij?" Dankbaar moet het ‘t leven als een geschenk van vrije genade aannemen en Hem de volle macht daarover laten, die het gegeven heeft. Dit is ene besliste roepstem der waarheid, die wij reeds uit het Oude Verbond vernemen, en altijd staat het schepsel ook nog in ‘t nieuwe tegen Dien op, onder Wiens almachtige hand wij ons ootmoedig moeten buigen.

De Heere wijst hier op Zijne volstrekte Soevereiniteit en op Zijne algenoegzaamheid, om alle ongenoegen en klachten van Zijn volk te onderdrukken, en opdat alle tegenwerpingen tegen de middelen, welke Hij in Zijne voorzienige zorg en genade aanwendt, zullen ophouden.

11. Alzo zegt de HEERE tot zulke ruwe en vermetele opstandelingen, die om de wegen, langs welke Hij Zijn volk leidt, Hem tot verantwoording willen roepen, de Heilige Israël’s en Zijn Formeerder 1) wiens werk (vs. 9) en wiens zoon (vs. 10) dit volk is: Zij hebben Mij, zo ver is hun schaamteloosheid gegaan, van de toekomende dingen gevraagd; (Hoofdstuk 44:7 zij hebben Mij tot verantwoording willen roepen omtrent het lot van Mijne kinderen; zoudt gij Mij van het werk Mijner handen bevel geven, 2) in plaats van stil aan Mij over te laten, wat Ik met Israël doen zal.

1) Ook met deze woorden kondigt de Heere Zijne Soevereiniteit en Zijn recht aan, hetwelk Hij op Israël bezit. Hij is de Heilige Israël’s, Wiens doen enkel majesteit is, en die daarom niet ter verantwoording mag worden geroepen over Zijne daden. Hij is tevens degene, die Israël heeft voortgebracht. Israël is het werk Zijner handen.

2) In het Hebr. Haöthijoth schealoeni al-banai weal-poal jadai thetsawoeni. Beter: Vraagt Mij naar de toekomende dingen, Mijne zonen, en Mijn handenwerk laat dat aan Mijn zorg over.

Zo heeft ook de Engelse vertaling.

De Heere God wil hier zeggen: Laat wat voorbij is rusten, maar wilt gij de toekomst weten, wat in het vervolg zal geschieden, doe er dan bij Mij onderzoek naar en laat Mij dan de zorg over voor mijne zonen, die Ik verwekt heb en voor Mijn handenwerk, hetwelk Ik geformeerd

heb. De Heere snijdt hiermede alle twistvragen af en roept het volk tot Zich, opdat het zich alleen tot Hem wenden zou.

In de volgende verzen openbaart de Heere dan ook, wat de toekomst baren zal. Mocht het volk der ballingschap ook al vrezen, dat de veroveringen van Cyrus hen tot nog dieper ellende zouden voeren, die bange vrees zou beschaamd worden, want juist diezelfde Cyrus was de door God bestemde en verkorene, om Zijn volk uit de ellende te verlossen.

12. Gij hebt genoegzaam zekerheid, dat Ik tot alles, wat Ik wil doen, ook de macht bezit, zo gij het slechts wilt opmerken uit de werken, die reeds aanwezig zijn, namelijk uit de schepping der wereld. Ik (op dit woord moet volgens den grondtekst bijzondere nadruk worden gelegd) heb de aarde gemaakt, en Ik heb den mens daarop geschapen (Gen. 1:1 vv. Jes. 40:28; 40:5; 44:24); Ik ben het! Mijne handen hebben de hemelen uitgebreid, en Ik heb al hun heir bevel gegeven, dat het in ‘t leven treden zou (Hoofdstuk 40:22, 26).

13. Ik, de almachtige Schepper en Onderhouder der wereld, wil deze Mijne almacht stellen ten dienste van Mijn volk Israël; Ik heb hem, Cores, door wie het uit de gevangenschap zal worden bevrijd (Hoofdstuk 44:28), verwekt in gerechtigheid (Hoofdstuk 42:6), en al zijne wegen zal Ik recht maken, zodat hij ongehinderd tot zijn doel kan voortgaan (vs. 2); hij zal Mijne stad Jeruzalem a) bouwen, en hij zal Mijne gevangenen loslaten, dat zij vrij worden en weer naar hun vaderland mogen terugtrekken, niet voor prijs, noch voor geschenk, zegt de HEERE der heirscharen, zo als anders gevangenen voor hun vrijlating, moeten betalen, daar Ik reeds op andere wijze hem schadeloos heb gesteld (Hoofdstuk 52:3; 43:3).

a) 2 Kron. 36:22. Ezra 1:1.

1) Cyrus door Gods hand en macht gesterkt en door Hem in gerechtigheid verwekt zijnde, zou langs rechtgemaakte wegen des Heren stad bouwen en dat Jeruzalem, dat nu nog woest lag, uit zijn puinhopen doen verrijzen tot den vorigen glans en luister. Hij zou zijn volk rechtvaardigen, der onderdrukten zaak handhaven en hen, die nu nog gevangen waren, op een vrije en edelmoedige wijze, om niet en zonder losgeld en zonder eigenbelang vrij maken en ontslaan. Zo is Christus ook indertijd gezalfd, om de arme gevangene zielen los te maken van onder het juk des Satans, en dat was een ontheffing van een veel erger slaafse dwangmacht, dan die Israël prangde.

Het tot op zekere hoogte typische karakter van Cyrus komt steeds duidelijker voor den dag; de woorden hebben dus ook ene eeuwig geldende geestelijke betekenis.

14. Alzo zegt de HEERE, Zijne rede nu onmiddellijk tot Israël richtende en het de heerlijke uitkomst der wegen, die met Cyrus beginnen, verkondigende: De arbeid der Egyptenaren, wat zij met hunnen handel verwierven, en de koophandel der Moren, wat de Ethiopiërs gewonnen hebben, en der Sabeërs 1) in den staat Meroë (Gen. 10:7), der mannen van grote lengte, (Hoofdstuk 18:2), zullen tot u, Mijn volk overkomen, in uwe volksgemeenschap treden, en zij zullen de uwe zijn met al wat zij bezitten; zij zullen u navolgen, aangetrokken door de heerlijkheid van hetgeen bij u te vinden is; in boeien der geestelijke macht, die gij uitoefent,

zullen zij overkomen tot u, en zij zullen zich voor u neerbuigen, om der wille van Hem, die bij u is en Zich aan u verheerlijkt; zij zullen u smeken, zeggende: Neemt ons in uw midden op, want gewis, God is in u, en er is anders geen God (Hoofdstuk 44:6) meer (Ps. 140:11).

1) Het is opmerkelijk, dat de drie genoemde volken altijd op den voorgrond staan, wanneer er sprake van is dat God aan Zijn volk de erve der heidenen (Ps. 111:6) wil geven (zie Ps. 68:32; 72:10. Jes. 10. Jes. 18:7; 19:16); maar het is ook opmerkelijk, dat het dezelfde volken zijn, die in Hoofdstuk 43:3 aan Cores als losgeld voor Israël worden toegezegd. Geschiedkundig is de voorzegging daardoor vervuld, dat in de eerste eeuwen na Christus in die landen de bloeiendste gemeenten waren, gelijk dan ook daar de leer der Drie-eenheid door Athanasius de overwinning behaalde. Een voorspel der vervulling is echter misschien geweest, dat onder de knechten en maagden, die met het terugkerende volk naar Palestina kwamen (Ezra 2:65), zich vele krijgsgevangenen bevonden, ten minste in Xen. Cyrop. VII 1, 45 wordt bericht, dat Cyrus aan de Egyptenaren, die in den slag met Croesus waren gevangen genomen, bijzondere woonplaatsen aanwees.

2) Het valt in ‘t oog, dat, wat rechtmatig alleen aan God toekomt, namelijk aanbidding, smeken, hier aan de gemeente des Heren wordt toegekend. De Heere en Zijne gemeente vormen toch inderdaad één onafscheidelijk geheel. Zo wordt in 1 Kor. 12:12 de uitdrukking "Christus" van de gemeente gebruikt in zoverre zij hoofd en leden in zich bevat, en in Openbaring 3:9 wordt de aanbidding eveneens het deel der gemeente.

15. Ja, wanneer Gods wegen met u dit doel hebben bereikt, dat de volken, die tot hiertoe afgodisch waren, in vrije, ootmoedige aanbidding voor u en uwen God zich buigen, zo zult gij ook over deze wegen in aanbiddende bewondering uitroepen: Voorwaar gij zijt een God, die Zich verborgen houdt, die wonderbaar de geschiedenis der volken bestuurt en op verborgene, voor menselijke ogen ondoorgrondelijke wegen alles tot een heerlijke uitkomst leidt, Gij zijt de God Israël’s, de Heiland.

De Heere wordt een verborgen God, of een God, die Zich verbergt, genoemd met betrekking tot de middelen en wegen, waardoor Hij bij de zondige mensen Zijne raadsbesluiten ten uitvoer brengt. Wanneer Hij schijnt te rusten, is Hij bezig de grootste dingen tot stand te brengen; wanneer Hij toornig is en straft, bereidt Hij reeds de verlossing voor; en Hij heeft alles onder de zonde besloten, opdat Hij Zich over allen ontferme. " Vgl. Deut. 29:29; 32:34. Rom. 11:33 en deze plaatsen in den samenhang.

Treffend is het, dat juist datgene, waardoor God geopenbaard wordt, Hem ook tevens weer verbergt. De natuur openbaart Hem, en is tegelijk een sluier, die Zijn wezen bedekt. De natuur zegt dat Hij is, en houdt verborgen hoe Hij is. Ook in de voorzienigheid ontsluiert Hij Zich door hetgeen Hem ontsluiert. Immers Hij redt uit zes benauwdheden en laat de zevende benauwdheid ons overkomen; en of Hij er ons ook uit redden zal, daarvan kunnen wij niets weten, dat kunnen wij enkel geloven. Men kan God niet van nabij zien met de ogen, maar enkel van verre door het geloof. Het is hiermede als met de fresco-schilderstukken, die van nabij gezien enkel verfvlekken schijnen, maar op een afstand de voortreflijkste beelden zijn. Een groot staatsman heeft gezegd; men kan de mensen aan het hof het best verblinden door in

niets geheimzinnig te handelen, maar alles zo open en bloot te doen, alsof er niets bijzonders gebeurt; omdat hetgeen men doet alsdan toch door niemand geloofd wordt, terwijl men altijd zeggen zal: Er steekt iets achter. In plaats derhalve van, zo als sommige staatslieden doen, alles uiterst geheim en bedekt te houden, doe men alles open en bloot, en geve men geen erg. Zo doet ook God; Hij handelt zo geheel open, dat niemand Hem ziet. Ook openbaart en bedekt God Zich tegelijk in Christus, opdat Hij zich enkel aan het geloof openbare. Rousseau die uitriep: "Waartoe zoveel mensen en eeuwen tussen God en mij!" zou Christus in persoon niet als God erkend hebben, want God wordt niet gezien, dan nadat Hij door het geloof is aangenomen. En daarom kunnen de Rousseau's van onzen tijd ook niet Christus als God erkennen, ofschoon Hij als zodanig zonneklaar in de Schrift geopenbaard is. De Godheid van Christus is niet te kennen dan door het geloof, maar die gelooft, die kent Christus in Zijne waarachtige mensheid, en kent Hem als zodanig altijd meer. Wie niet gelooft ziet in de natuur enkel de natuur, niet God, en in de Schrift enkel een geschrift en niet de Heilige Geest. God verbergt zich, opdat men Hem zoeke, en op het gebied van God is zoeken vinden: Wie zoekt, die vindt, zegt de mond der waarheid. Zalig de ziel, die God zoekt, zij zal Hem vinden. Doch hoe weinig zielen zijn er, die God zoeken, hoe velen die de wereldse dingen zoeken, de vermaken der zinnen, de genietingen des vlezes, de bezittingen des tijds. En wat vinden deze laatsten? Niet wat zij zochten, maar (leert het van den Prediker, die alles volop kon genieten, en volop genoot) enkel ijdelheid, enkel ledigheid des harten en kwelling des geestes. Het oog wordt niet verzadigd met te zien, het oor wordt niet vervuld met te horen, en men wordt al deze dingen moede met ene onuitsprekelijke moeheid; maar wie God zoekt, die vindt God, en in Hem ene oneindigheid van altijd hoger leven en altijd hoger vreugde. O zoeken wij dan rusteloos God in de natuur, in het leven, in de Schrift; overal is Hij, en is Hij te vinden, en hebt gij Hem gevonden door Christus en in Christus, dan zult gij tevens ene van die verrassingen, waarin God zoveel behagen heeft, ondervinden, namelijk dat gij allereerst door God gezocht zijt; want geen mens voorkomt God. kan ooit God voorkomen; Hij voorkomt altijd het schepsel. En toch moeten wij God zoeken, en niet zeggen: als God mij zoekt, zal ik wel gevonden worden. Dit ware boos en onbetamelijk. Die zoekt, die zal vinden, derhalve die niet zoekt, zal ook niet vinden. En nu kan God nog wel een derde woord spreken: Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten, Ik ben openbaar geworden degenen, die naar mij niet vraagden; maar wij mogen het niet gebruiken om ons niet-zoeken te verontschuldigen. Wij moeten God zoekende zielen zijn, zullen wij God vinden.

16. Zij zeilen beschaamd en ook tot schande worden, zij allen, die op valse goden hun vertrouwen stellen, te zamen zullen zij met schande heengaan, die de afgoden maken, overtuigd van de dwaasheid hunner handeling (Jes. 44:9 v. 46:2), daar gelijk in vs. 14 en 15 gezegd is, Gods heerlijkheid door Joden en Heidenen erkend zal worden.

17. Maar Israël, thans het volk in ballingschap en schande, wordt verlost door den HEERE, die het om der zonden wil in dien toestand heeft overgegeven (Hoofdstuk 42:24 vv.), met ene door Hem bewerkte (Hebr. 9:12) eeuwige verlossing, ene, die met hare zalige gevolgen tot in de eeuwigheid reikt, gijlieden zult door deze verlossing in den geest zo volkomen vernieuwd zijn, dat het volk niet weer in zijn vorigen zondigen toestand kan komen, gij zult niet beschaamd, noch tot schande worden tot in alle eeuwigheden.

1) De verlossing uit Babel zou een beeld zijn van een eeuwige verlossing uit de ellende der zonde en zondeschuld en zondestraf. De Messias zou komen, de Christus Gods, om al zijn volk tot in alle eeuwigheden een zekere en volkomen verlossing te schenken. De eeuwige verlossing zou tevens zijn eeuwige ere en heerlijkheid. Zouden de afgodendienaars, de dienaren der wereld beschaamd worden, wie door den Heere God met een eeuwige verlossing werd verwaardigd, zou niet beschaamd worden, zou tot in eeuwigheid genieten, de vrijheid, waarmee de Zone Gods zou vrijmaken.

18. Want alzo zegt de HEERE, die de hemelen geschapen heeft Ik ben die God, 1) die de aarde geformeerd en die ze gemaakt heeft, Hij heeft ze bevestigd, Hij heeft ze niet geschapen, dat zij ledig zijn zou in de toekomst, gelijk zij in den beginne was (Gen. 1:2), maar heeft ze geformeerd in een zestal dagen, opdat men daarin wonen zou (Hoofdstuk 40:22; 42:5); Ik ben de HEERE, en niemand meer 2), Ik heb Mij zelven aan hen als den enig waarachtigen God bekend gemaakt, en moet als zodanig eindelijk door alle inwoners der aarde, ook door de heidenen worden erkend (vs. 8, 14).

1) Hiermede wijst de Heere er op, dat Hij alleen God, de God is, in tegenstelling van de afgoden der Heidenen. Men kan dan ook deze woorden opvatten als niet alleen gesproken tot de Joden, maar ook tot de Heidenen om hen tot het geloof in Hem te brengen. De Heere zegt hier verder, dat Hij de wereld niet een chaos heeft gelaten, maar haar bewoonbaar heeft gemaakt, opdat het verloste volk daarop zou wonen, het geestelijk zaad van Abraham, zowel uit de Joden als uit de Heidenen.

19. En wat Israël aangaat: Ik heb a) tot dit Mijn volk niet in het verborgene gesproken, maar in het openbaar, niet in ene donkere plaats der aarde, maar van den berg Sinaï en verder door Mijne dienstknechten, de Profeten; Ik heb ook tot het zaad van Jakob niet gezegd, het geen enkel bepaald uitzicht op zegen gevende: Zoekt Mij te vergeefs. Ik heb integendeel plechtig verzekerd. dat Ik Mij in genade hun zou openbaren, en heb in ieder bijzonder geval genadig geantwoord. Zo kon Ik handelen, omdat Ik voor Mijne woorden en profetieën gene weerlegging door de uitkomst had te vrezen. Ik ben de HEERE, die gerechtigheid spreekt, zo dikwijls Ik Mijne stem verhef, die rechtmatige dingen verkondigt; daarom zal Israël zeker eens de vervulling van dat alles zien, wat geprofeteerd werd, en reden hebben om te loven (vs. 15).

a) Deut. 13:11.

1) De Heidense waarzeggers lieten een stem uit de diepte, uit de duisternis opkomen, zoals ze beweerden, en deden de stem uit de diepte voorkomen als die der afgoden, welke men diende. In tegenstelling daarmee zegt de Heere hier, dat Hij in het openbaar, niet in het verborgen heeft gesproken, dat Zijn stem niet is uit de onderwereld, of uit de diepten der aarde, maar dat Hij Zijn stem ten alle tijden af, in het openbaar heeft doen horen, opdat Zijn volk zou weten wat Hij wilde.

Moesten dikwijls de Heidenen teleurgesteld heengaan, dewijl hun priesters beweerden dat de afgod zweeg, het zaad van Jakob had Hem nooit te vergeefs aangeroepen. Op alle hun grote

levensvragen had Hij een antwoord gegeven, al wat tot zaligheid nodig was, had Hij geopenbaard. En wat Hij geopenbaard had, was recht en gerechtigheid, de weg des levens en de weg des doods.

20. Verzamelt u, wanneer die vervulling plaats heeft, en komt, treedt hiertoe zamen, gijlieden, die van de Heidenen ontkomen zijt! die in de laatste gerichten, welke over de heidenen komen, tot het doen vallen hunner valse goden, van den ondergang verschoond blijft, om in het rijk Gods te worden overgeplaatst. a) Zij, die tot hiertoe tot die heidenen behoorden, weten niets van God (1 Thessalonicenzen. 4:5). Zij, die hun houten gesnedene beelden dragen, en in hunnen nood enen god aanbidden, die niet verlossen kan, dat die zich verzamelen en met elkaar nader treden, om getuigenis te geven, wie dan de ware God is.

a) Jes. 44:18, 19.

21. Verkondigt, zo roep Ik hen toe, en treedt hiertoe met bewijzen, die gij moogt hebben (Hoofdstuk 41:22); Ja, beraadslaagt zamen, opdat de een den ander helpe: wie van allen, die goden worden genoemd, heeft dat, wat nu geschied is, den ondergang der heidenen en de verlossing van Israël, laten horen van ouds her? wie heeft dat a) van toen af, toen nog langen tijd moest voorbijgaan, voordat het werkelijk geschiedde, verkondigd? b) Ben Ik het niet, de HEERE, terwijl niemand van uwe heidense goden iets van deze gebeurtenissen wist, of te voren kon verkondigen (Hoofdstuk 41:22 vv.)? en er is, gelijk nu duidelijk gebleken is, geen God meer behalve Mij, een rechtvaardig God, en een Heiland, die streng naar de eisen Zijner heiligheid handelt, en die misdadig Zijnen toorn opwekken, door zware gerichten verdelgt, maar ook door de gerichten heen Zijne gedachten ter redding volvoert, en redt, die waarlijk willen gered worden. Niemand is er, die alzo handelt, dan Ik, zodat Ik de alleen ware en alleen zaligmakende God ben.

a) Jes. 41:22, 26, 27; 43:9, 10. b) vs. 5, 14, 18.

22. Wendt u daarom, gij die aan het gericht des verderfs zijt ontkomen (vs. 20) naar Mij toe in gelovige onderwerping en in vast vertrouwen; wordt behouden, alle gij einden der aarde, tot welk volk en land op aarde gij ook moogt behoren (Hoofdstuk 52:10), want, gelijk gij nu ziet, Ik ben God, en niemand meer, 1) er is niemand, die in staat zou zijn u te redden.

1) Israël’s God roept de einden der aarden als bijeen, en tot Zijn volk, allerwegen op de aarde verspreid, zegt Hij, dat zij van de middelen en hun oorzaken zullen afzien, en het oog alleen tot Hem wenden, zo zij wilden behouden zijn. Dit gezegde schijnt echter ook ene verdere betrekking te hebben tot de bekering der Heidenen, die de Binden der aarde bewonen, want het Evangelie is uitgebreid geworden tot de verst afgelegen volken, na de hemelvaart des Heilands.

23. Ik heb gezworen, tot duidelijke bevestiging, dat het eens zal komen tot dit einddoel der gehele wereldgeschiedenis, dat ik aangewezen heb, bij Mij zelven, die de ware, levende God ben, en zo ook tot volvoering kan laten komen, wat Ik Mij eenmaal voornam, er is een woord der gerechtigheid uit Mijnen mond gegaan, en het zal niet wederkeren, niet teruggetrokken

worden (Hoofdstuk 55:11), namelijk, dat Mij alle knie zal gebogen worden, alle tong Mij zal zweren, 1) en daardoor Mij als den waarachtigen God zal erkennen (Deut. 6:13. Rom. 14:11. Filippenzen 2:10).

1) Zweren heeft hier de betekenis van belijden, in den zin van, eerbied en onderworpenheid betonen, uitroepen als den enigen Koning. De Heere geeft hier een gezicht op het einde der eeuwen. Hij overziet als met één blik den tijd, die komen zal, totdat er geen tijd meer zal zijn. Dan als der tijden tijd vervuld is, zal ieder, vrijwillig of gedwongen, den Heere belijden als den geheel enigen God, den Heere, die alle macht in hemel en op aarde heeft, die heerst en regeert tot in alle eeuwigheid.

De Heere zal het laatste woord hebben.

24. Men zal, terwijl men Mijn heil erkent en het vrijwillig aanneemt, van Mij zeggen: Gewis in den HEERE en overigens nergens, zijn gerechtigheden en sterkte, gerechtigheid, die van zonden reinigt en het hart heiligt, en sterkte, die de overwinning schenkt over alle vijanden der zaligheid; tot Hem zal men komen; men zal niet eerder rusten, voordat men Hem gevonden heeft, maar zij zullen beschaamd worden a), allen die tegen Hem in onverwinnelijke vijandschap des harten ontstoken zijn.

a) Jes. 41:11.

25. Maar dit is het einde van alle geschiedenis, in den HEERE op mystieke wijze met Hem verenigd, zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen het ganse zaad van Israël. 1) Allen, die tot de kinderen der belofte deels door geboorte behoren, deels uit de Heidenen hun zijn toegevoegd (Jer. 4:2), zullen juichen in hunnen God en Heiland, buiten wie er geen is; alle anderen daarentegen zullen vergaan.

1) Het ganse zaad van Israël is hier niet alleen het ware volk Gods uit de Joden, maar ook uit de Heidenen. Het is het Israël Gods, hetwelk de geestelijke zegeningen van Abraham deelachtig is geworden. Dit Geestelijk zaad zal den Heere, den Drie-enigen God, al de eer van Zijn Naam geven, dewijl het, door Hem gerechtvaardigd en geheiligd en volkomen verlost tot in eeuwigheid, Zijn heil en Zijn zaligheid genieten. Het, in den Heere wijst dan ook op de mystieke vereniging met Hem.

God verkrijgt de eer, dewijl dat alles vrije genade en ongehoudene goedertierenheid is.

HOOFDSTUK 46.

DE VAL VAN BABELS AFGODEN EN ZIONS HEIL.

VII. Vs. 1-13. De zevende rede. Hier begint het laatste derde deel der eerste rij van driemaal drie redenen, dat betrekking heeft op Babel, de hoofdstad van het Chaldeeuwse wereldrijk, uit welker gevangenis Israël door Cyrus moet worden bevrijd. De val van Babels goden is het eerste, wat door den Profeet als ene door Cyrus volbrachte zaak wordt gezien (vs. 1 en 2 1,). Daaraan sluit zich in drievoudige wending ene prediking des Heren ter vermaning. De eerste (vs. 3-7) is gericht tot het volk Gods in zijn geheel, dus ook tot het overblijfsel dergenen, die van het huis Israël's, of het vroegere rijk der tien stammen nog overig zijn, en niet reeds in de landen der Assyrische ballingschap in 't heidendom zijn ten ondergegaan. Zij moeten de onvergetelijke heerlijkheid van hunnen God, den God van Israël, tegenover het ellendige der heidense goden ter harte nemen, en van deze zich weer afkeren tot Hem in een nieuw, vast geloof. De tweede rede (vs. 8-11) handelt over de harten, die tussen den dienst van Jehova en het heidendom wankelen, en meer tot het laatste dan tot het eerste neigen. Deze moeten de vroegere geschiedenis van hun volk van den grijzen voortijd af voor hunnen geest later voorbijgaan, deze zal hun dan tonen, dat Jehova de Onvergelijkelijke is, die Zich altijd als zodanig heeft geopenbaard, en onlangs weer bewezen heeft de enige God te zijn. De derde (vs. 12 en 13) heeft betrekking op de vrijgeesten, die zich zelven verheven achten boven den indruk van het werk van goddelijke genade en niets meer van den levenden God willen weten. Zij hebben, twijfelachtig aan Zijn woord, de hoop op behoud opgegeven; maar ziet, het is nu nabij gekomen en staat, om zo te zeggen, voor de deur.

1. Bel, de hoofdafgod van Babel, is gekromd, is door enen vernietigenden slag ineengezonken; Nebo, een andere afgod des lands, wordt neergebogen 1) Hoofdstuk 21:9) is gevallen; hun afgoden, hun beelden, zijn geworden voor de dieren, kamelen en dromedarissen, en voor de beesten, runderen en ezels, die ze als een krijgsbuit naar het vaderland van den veroveraar zullen heenvoeren; uwe opgeladene pakken zijn een last voor de vermoeide beesten, deze beelden, die gij, Babyloniërs! vroeger in plechtige processies hebt rondgevoerd, hebben door hun ontzaglijke zwaarte 2) die dieren afgemat (vs. 7. Jer. 10:5).

1) Even als de Babylonische eigennamen Beltsazar (Dan. 1:7; 5:1), Nabonassar, Nebukadnezar, Nebuzaradan (2 Kon. 20:12 24:1; 25:8) en misschien ook Abed-Nego (Dan. 1:7), bewijzen, behoorden Bel en Nebo tot de hoofdafgoden der Chaldeeën. Naast den eersten schijnt in Jer. 50:2 nog een andere god Merodach (vgl. den koningsnaam Merodach-Baladan in Jes. 39:1) genoemd te zijn; dit is echter waarschijnlijk slechts een andere naam voor Bel, om hem als beschermgod der Babyloniërs voor te stellen; daarentegen wordt in 2 Kon. 17:30 nog Nergal (Nergel) vermeld. Terwijl nu Bel, dien de ouden nu eens met Saturnus, dan eens met Jupiter, dan weer met Mars op gelijke lijn stellen, maar de Babyloniërs als zonnegod vereren (heer des hemels en des lichts), in den beroemden Belustempel Birs-Nimrud (Dan. 4:2) ene gouden zuil van 40 voet hoogte had, die 1000 kilo's zwaar moet geweest zijn, is van Nebo (waarschijnlijk de Mercurius der Romeinen) nog niet bekend, hoe men hem afbeeldde.

2) De buitengewone grootte en zwaarte van Bels beeld werd reeds in de vorige aanmerking gemeld, de voor den afgod gestelden beker woog 1200 talenten. Men ontroofde gaarne den overwonnen volken hun afgodsbeelden, gedeeltelijk om hun hun beschermers te ontnemen en ze, gelijk men meende, voor altijd machteloos te maken (1 Sam. 5:1 vv. Jer. 48:7; 49:3. Jes. 10:10). Dat Cyrus later zelf Bel te Babel, en eveneens enen levenden draak heeft gediend, zo als de beide apocriefe stukken veronderstellen, strijdt met het nationale en zedelijk karakter van dezen koning. De Perzen toch waren vijanden van beeldendienst, en volgens onzen Profeet even als volgens de voorstelling der wereldse schrijvers was Cyrus van een edel gemoed, waarvan men wel kan zeggen: hij was niet verre van het Koninkrijk Gods.

2. Al uwe afgoden, wier wezen slechts in het hout en metaal van hun beelden bestaat, allen zamen zijn zij neergebogen, zij zijn gekromd, zij neigen ten val; zij hebben den last, hun opgelegd, niet kunnen redden, dat zij hun beelden uit de handen des veroveraars zouden hebben kunnen verlossen; maar zij zelven zijn in de gevangenis gegaan, zij zijn in de bewaarplaatsen der overwinnaars opeengestapeld.

3. Hoor daarentegen met het oog op deze smadelijke nederlaag der Babylonische goden, welke hun vereerders vroeger vertrouwden, en die nu in ballingschap worden weggevoerd, neer Mij, o huis van Jakob, rijk van Juda, en het ganse overblijfsel van het huis Israël's 1), zo vele er nog van de naar Assyriës gevangenschap gevoerde tien stammen ontvankelijk zijn, om naar Mijn stem te horen! die van Mij gedragen zijt van den buik aan en opgenomen van de baarmoeder af, 2) wier leven Ik dus evenzo bescherm en tracht te verwekken, als ene zwangere haren last met alle zorgvuldigheid verzorgt en volkomen tracht voort te brengen.

1) Nadat de Heere in de beide eerste verzen de afgoden tot een niets heeft teruggebracht, als dezulken, die hun aanbidders niet kunnen helpen, integendeel zelf in de gevangenis gaan, roept Hij èn Juda èn het overblijfsel van de tien stammen op, om naar Hem te horen, om te vernemen wie Hij is. Hoe Hij niet alleen gedragen heeft, verzorgd, gekoesterd, maar hoe Hij ook nu redt en waarlijk redden kan. Opzettelijk staat hier van het overblijfsel van Israël, dewijl de meeste kinderen Israël's reeds in de heidense volken waren opgegaan, en slechts een klein gedeelte nog getrouw gebleven was aan den godsdienst van Israël en dus ontvankelijk om te vernemen wat de Heere tot hen zou spreken.

Wat de Heere tot hen te zeggen heeft wordt in vs. 5 en vv. gemeld.

2) De Heiden draagt een god als een last, die generlei nut doet; de zoon Israël's werd van 't begin af gedragen door Zijn hemelsen Vader.

4. En heb Ik u van den moederschoot af gedragen, tot den ouderdom toe zal Ik dezelfde zijn, ja tot de grijsheid toe zal Ik ulieden dragen; Ik heb het gedaan en Ik zal u opnemen, en Ik zal dragen en redden, u door alle noden en gevaren veilig heenleiden.

Wat hier van het volk Gods als geheel wordt gezegd, geldt natuurlijk ook van ieder lid daarvan in 't bijzonder ten opzichte van zijn eigen persoonlijk leven.

God belooft, dat Hij nooit zul verlaten. De Schepper zal ook de Voleindiger van hun welzijn wezen, wanneer zij door verval en zwakheid evenzeer hulp behoeven als in hun kindsheid. Zij hebben hunnen ouderdom als volk verhaast en hun ellenden door hun zonden, maar God is nog hun God, die hen zal dragen in dezelfde eeuwige armen. Hij heeft het gemaakt en erkent hun belang als Zijn eigen, daarom wil Hij hen met hun zwakheden dragen en ze ondersteunen onder hun droefenissen. Deze belofte aan 't oude Israël is toepasselijk op iedere ouden Israëliet. God heeft Zich genadig verbonden, om Zijne gelovige dienaren juist in hunnen ouderdom te dragen en te helpen. Juist in den ouderdom, wanneer gij onbekwaam wordt voor bezigheid, behept met zwakheden, en misschien, die rondom u zijn, u moede beginnen te worden, dan is Hij het, die is, wie Hij was, dezelfde, door wie gij van den beginne af geworden zijt. Gij verandert, maar Ik, zegt God, ben dezelfde; Ik ben, die Ik beloofd heb te zullen zijn, dezelfde als gij Mij gevonden hebt, degene, die gij wilt dat Ik zijn zal. Ik wil u dragen, Ik wil u dragen op uwen weg, en ten laatste dragen naar uw huis. Indien wij leren op Hem te vertrouwen en Hem te beminnen, zo behoeven wij niet angstig te zijn over onze latere dagen of jaren; Hij zal ons nog verzorgen en over ons waken, als over de schepselen Zijner macht en als over nieuw geborenen door Zijnen Geest.

5. a) Wie zoudt gijlieden Mij nabeelden, en even gelijk maken, en Mij vergelijken, dat wij elkaar gelijken zouden? 1) Het is volstrekt onmogelijk den Oneindige af te beelden.

Jes. 40:18, 25.

1) Het is ten uiterste ongerijmd, te denken dat men den eindelozen en eeuwigen Geest, door de gedaante van enig schepsel zou kunnen vertonen, of zich enig sterveling verbeeldde, die op het duizendmaal duizendste deel een zweem van die Godheid vertonen zou, Welker aangezicht niemand immer zag en leefde. Dit zou zo veel zijn als de waarheid tot leugen en de heerlijkheid Gods tot schande te maken.

6. Ziet daarentegen hoe het den heidenen met hun afgoden gaat, welke kosten en moeite zij met hen hebben, en toch oogsten zij geen winst van hen in. Zij verkwisten het goud uit de beurs, en wegen het zilver met de waag; zij huren enen goudsmid, en die maakt het uitgeschudde goud en afgewogen zilver, die dode metalen (Hoofdstuk 44:9 vv.) tot enen god; zij knielen neer, ook buigen zij zich daarvoor, wanneer het gereed is.

7. a) Zij nemen hem na hem geheel voltooid te hebben, op den schouder, zij dragen hem, daar hij zelf niet kan gaan, en zetten hem van zijne plaats, waar hij moet staan; want hij kan zelf daar niet heengaan. Daar staat hij onveranderlijk vast, hij wijkt van zijne stede niet, ten zij hij weer elders wordt heen gedragen; ja roept iemand in zijnen nood tot hem, zo antwoordt hij niet, hij verlost hem niet uit zijne benauwdheid, omdat hij niets dan een dood beeld is (Ps. 115:4 v.).

a) Jes. 45:20.

8. Gedenkt toch, gij huis van Jakob, en alle gij overgeblevenen van het huis Israël's, hieraan, aan die zo duidelijk (vs. 6 v.) aangewezene nietigheid en nutteloosheid der heidense afgoden,

en houdt u kloekelijk (1 Kor. 16:13), opdat niet de wervelwind der afgoderij u opnieuw omstote; brengt het weer in het hart, neemt ter harte, overpeinst het gedurig, o gij overtreders, 1) gij die reeds zo dikwijls zondigdet, en u weer tot het heidendom begint te neigen.

1) De overtreders, zijn hier niet de heidenen, maar de Joden, die tot het heidendom zich nog enigszins getrokken gevoelen, die daar nog weifelen tussen den zuiveren dienst Gods, en dien der beelden of afgoden. Het is daarom dat de Heere hier tot dezulken zegt eerst: houdt u kloekelijk, d. i. sta vast in het verwerpen van allen afgodendienst, en verder, neemt ter harte, dat een afgod niets is.

En nu, om nu die wankelende zielen en die weifelende overtreders te ondersteunen, volgt in de volgende verzen een herinnering aan wie God is en wat God doen zal. Hij is de eeuwige God, Wiens Raad zou bestaan en die al Zijn welbehagen zal doen.

9. Gedenkt, om te erkennen, wie gij te kiezen hebt, der vorige dingen van oude tijden af, de gehele zo roemrijke geschiedenis van Uw volk van de vroegste tijden af; gedenkt, dat Ik God de volstrekt Machtige ben, gelijk uwe geschiedenis ene voortgaande reeks van luid sprekende getuigenissen daarvan is a), en er is geen God, geen Majesteit meer; en er is niet gelijk Ik, daar Ik alle eerbied wekkende Goddelijke majesteit in Mij verenig.

a) Jes. 45:5, 14, 18, 21, 22; 48:12.

10. Die van den beginne aan verkondigt het einde, den uitslag, welken elke nieuwe wending in de geschiedenis zal geven, en van ouds af die dingen voorzegt, die nog niet geschied zijn, die alzo bekend maakt, wat verre buiten het bereik van menselijke berekening ligt (Hoofdstuk 41:22, 26); die zegt: a) Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen, 1) zo zeker ben Ik van Mijne zaak, dat zelfs de mogelijkheid, dat het anders zou uit allen, dan Ik voorzeg, buitengesloten is.

a) Ps. 33:11. Spr. 19:21; 21:30. Hebr. 6:17.

1) Hiermede zegt de Heere het, dat alle Gods werkingen plaats hebben krachtens Zijn eeuwig Raadsbesluit, dat al zijn Raad in de werkingen vervuld wordt, dat geen schepsel in hemel of op aarde, in hel of afgrond iets vermag om te veranderen, wat Hij zich eenmaal heeft voorgenomen.

11. Die enen roofvogel, een adelaar roept van het oosten (Hoofdstuk 41:2, 25), enen in Hoofdstuk 44:28 reeds met name aangewezenen, zo even onder de gelijkenis van enen adelaar voorgestelden man Mijns raads, enen, die Mijnen wil zal volbrengen, Uit verren lande, het meer noordelijk dan Perzië gelegene Medië (Hoofdstuk 41:25; 13:5); ja, Ik heb het gesproken, Ik zal het ook zeker, zonder dat iets het verhindert of kan tegenhouden, doen komen; Ik heb het geformeerd, Ik heb Babels val en Israël's bevrijding Mij voorgenomen, en Ik zal het ook doen (Hoofdstuk 44:26 v.).

Bij de vergelijking van Cyrus met enen adelaar herinnere men zich, dat volgens Xen. Cyrop VII, 1-4 het veldteken van dezen koning later werkelijk uit enen gouden adelaar met uitgebreide vleugelen op de staken gedragen, even als de adelaar der Romeinen en van Bonaparte, bestond.

12. Hoort naar Mij, gij stijven van harte 1) onbuigzamer onder Jakob en Israël (vs. 3), gij die verre van de gerechtigheid zijt, die van den Heere, uwen God, en de vervulling Zijner belofte ten opzichte van de herstelling der theocratie niets wilt weten (Hoofdstuk 57:3 vv. 65:11 vv.).

1) Sprak de Heere in vs. 8 tot de weifelende zielen, hier in vs. 12 komt het woord Gods tot de stijven, tot de onbuigzamen van harte, die er niets van wilden weten, dat de Heere in gerechtigheid optreedt, dat Hij naar het strikste recht, maar dan ook in de volle openbaring Zijner liefde, voor de zijnen zal komen, om het heil van Israël uit te werken.

13. Wat Ik tegenover uwe onverschilligheid met de in vs. 1 v. gemelde gebeurtenis te kennen geef, is dit: Ik breng Mijne gerechtigheid nabij, Ik zal de eenmaal gegevene toezegging getrouw vervullen, zodat Mijn genadige wil ten opzichte van Israël's herstel nu in vervulling zal komen, zij zal niet verre wezen, maar spoedig komen, en Mijn heil zal niet vertoeven; maar Ik zal heil geven in Zion, zodat Israël daar weer het middelpunt van zijn volksbestaan zal hebben, aan Israël Mijne heerlijkheid 1) zodat het volk weer in zijn sieraad zal prijken, wat Ik door Mijne verkiezing daaraan gegeven heb (Jes. 44:26, 28 ,).

1) God roemt op zijn Israëliërs en Hij wil verheerlijkt worden in en door het heil, hetwelk Hij voor hen bedoelt uit te werken, hetgeen grotelijks tot Zijn ere zou strekken. Dat heil zou in Sion zijn, d. i. het zou van daar komen, gelijk het Evangelie daar eerst gepredikt en van daar de gehele wereld door verspreid is geworden. Van daar zou ook Israël's grote Verlosser, de Messias, komen en des Konings Zoon, die het heil in zich heeft.

De Heere geeft nu in Zion heil, zodat het weer middelpunt van het herstelde volk wordt en daarom Zijne heerlijkheid, zodat het dan weer in dat sieraad zich vertoonde, hetwelk zijn God het verleende.

HOOFDSTUK 47.

VERWOESTING VAN BABEL.

VIII. Vs. 1-15. Na de afgoden van Babel komt nu de beurt ter aankondiging van het gericht aan Babel zelf. Zij, deze trotse meesteres, wordt ene dienende maagd, ontbloot en geschandvlekt om hare onbarmhartigheid jegens Israël en hare zelfvergoding! alle hare sterrenwichelarijen en tovenarijen zullen tegen hetgeen over haar besloten is, niets uitrichten. In haastige vlucht stuift alles bij den brand, die de stad aangrijpt, uiteen, terwijl Babel onder zijne kooplieden, welke het tot hiertoe zo vele in dit land van koophandel had (Ezechiël. 17:4), genen helper vindt.

1. Daal af, zo luidt des Heren vonnis over de stad Babel zelf, daal af van den hogen en prachtigen troon, waarop gij nu als heerseres over de volken zit, en a) zit in het stof, gij jonkvrouw, gij, die door niemand tot heden bedwongen kon worden (Hoofdstuk 28:12), dochter van Babel! zit op de aarde in het stof, dat is de plaats, die u toekomt; er is geen troon meer voor u, gij dochter der Chaldeeën, gij trotse, door de Chaldeeën gestichte sterkte, waarop deze zich zozeer verhieven (Hoofdstuk 13:19), gij zijt tot ene dienares vernederd; want gij zult niet meer genoemd worden, gelijk tot hiertoe, wanneer men met benijdende verwondering het leven beschouwde, dat uwe inwoners konden leiden, de tedere, noch de wellustige, die boven elke plaag van het gewone leven hoog verheven in het volle genot van alle aardse heerlijkheid kan zwelgen (Deut. 28:56).

a) Jes. 26:5.

2. Neem, voortaan de vroegere vrijheid van alle inspanning nu tegen des te zwaarderen dienst ruilende, den molen (Exod. 16:24), en maal meel voor degenen, op wie gij vroeger met verachting neerzaagt; ontdek uwe vlechten, want zulk een versiersel past slavinnen niet; ontbloot uwe enkelen door aflegging van het lange sleepkleed, ontdek de schenkelen, door het aandoen van een kort kleed, zo als slavinnen dat dragen, ga door de rivieren 1) over welke uw weg naar de ballingschap leidt.

1) Alles wat hier gezegd wordt, ziet op de geheel veranderde positie van Babel. Van heerseres wordt zij overheerste, van iemand, die anderen tot slaven maakte, wordt zij zelf een slavin. Weg moet daarom haar tooi, weg haar weelderig leven, weg haar prachtige kleding. Niet op den troon, maar op de aarde is haar plaats, en tot de nederige diensten der slaven en slavinnen zal zij voortaan worden geroepen.

3. a) Uwe schaamte zal ontdekt worden, ook zal uwe schande gezien worden tot rechtvaardige vergelding voor de schaamteloze hoererij, die gij vroeger in den dienst uwer godin Mylitta hebt gedreven (2 Kron. 23:7); Ik, de Heere, die zulk een lot over u beslis, zal wraak nemen aan u over al het kwaad, dat gij tegen Mij hebt gedaan, en Ik zal op u niet aanvallen als een mens. 1)

a) Jes. 3:17. Nah. 3:5.

1) In het Hebr. Welo efga' adam. Beter: Ik zal niemand verschonen. Want wel betekent het werkwoord: slaan, stoten, maar ook ontmoeten, (Jes. 64:4) tegemoet komen, vriendelijk behandelen. Hier zegt de Heere dus dat Hij niet een mens vriendelijk ontmoeten zal, d.w.z. dat Hij niemand zal verschonen. Strafoefenend, zonder te sparen, zal Hij met Babel handelen.

Anderen vertalen: Ik zal op niemand stoten, Ik zal geen mens aantreffen, dewijl niemand gespaard wordt. De uitkomst is echter hetzelfde.

4. Hier roept de gemeente des Heren, wanneer zij het vonnis over Babel hoort, en verstaat, hoe dat om harentwil, tot hare verlossing en verheerlijking wordt uitgesproken, in vrolijk zelfbewustzijn uit: Onzes Verlossers naam is HEERE der heirscharen, de Heilige Israël's (Hoofdstuk 41:14).

Cyrus liet den overwonnenen in Babylon de wapenen ontnemen, gebood hun het land te bebouwen, belastingen te betalen en degenen te dienen, wie een ieder ten lijfeigene gegeven werd.

5. Zit, zo luidt hierop het vonnis over Babel verder: zit stilzwijgende, en ga in de duisternis als ene, die vanwege den smaad en de schande, die over haar komt, zich door niemand meer kan laten zien, gij dochter der Chaldeeën (vs. 1)! want gij zult niet meer, gelijk nog heden, genoemd worden koningin der koninkrijken (Hoofdstuk 13:19).

6. Ik was op Mijn volk zeer toornig vanwege hun zonde van afgoderij; Ik ontheiligde 1) Mijne erve, dit volk, dat Ik Mij uit alle volken der aarde verkoren had (1 Kon. 8:51), zodat Ik het tot zijne straf in de handen der Heidenen wilde overgeven, en Ik gaf hen over in uwe hand, o dochter der Chaldeeën! doch gij bewees hun gene barmhartigheden, dat gij ze slechts in zo verre kastijdde, als Mijn last was; maar gij ging in uwe hardheid en wreedheid Mijnen toorn ver te boven, ja zelfs over den oude, die toch zeker wegens zijne zwakheid had moeten verschoond worden, maakte gij uw juk zeer zwaar. 2)

1) Ontheiligen heeft hier de betekenis van de heiligheid als volk ontnemen, niet meer als een heilig, als een afgezonderd volk beschouwen en behandelen. De Heere God had Israël als een heilig volk, als een afgezonderd volk in Kanaän op eigen erve gesteld, maar vanwege zijne zonden en afval had de Heere het uit Kanaän naar Babel gebracht, en daarmee had Israël het karakter van een afgezonderd volk verloren, niet voor eeuwig, maar voor een tijd.

2) Dikwijls straft God hen, die Hij gebruikt als werktuigen tot uitvoering van Zijne wraak aan anderen, en wel om dezelfde dingen, die zij volgens Zijn bestel gedaan hebben, namelijk, omdat ze hunnen last hebben overtreden, en meer beogen de voldoening van hun heerszucht en wreedheid dan de uitvoering van het Goddelijk bevel. Waar God in Hoofdstuk 10:5 den Assyriër heeft genoemd "de roede Zijns toorns" laat Hij vs. 7 volgen: "hoewel hij het zo meent, " zijn oogmerk niet is Mijn wil te volbrengen, "maar hij zal in zijn harte hebben te verdelgen en uit te roeien niet weinige volkeren; " hij zal alleen bedoelen de voldoening van zijne heerst- en wraakzucht; zie Zach. 1:15, waar de Heere zegt: "Ik ben met enen zeer groten toorn vertoornd tegen die geruste Heidenen, want Ik was een weinig toornig (namelijk op

Mijn volk), maar zij hebben ten kwade geholpen. " En om dezelfde redenen hoort men God zeggen: "Ik zal de bloedschulden van Jizreël bezoeken over het huis van Jehu, " schoon Jehu uitdrukkelijk last had ontvangen tot het uitroeien van het huis van Achab (2 Kon. 9:7). Maar hij was zijnen last te buiten gegaan in het doden van al de groten of ambtenaren van Achabs huis en in het verdelgen van het geslacht van Ahazia (2 Kon. 10:11, 14 11).

7. En gij zei bij uzelven, als gij naar Mijn wil ganselijk niet vraagde: Ik zal koningin zijn in eeuwigheid, nooit zal ik tot den val komen; tot nog toe hebt gij deze dingen niet in uw hart genomen, gij hebt er niet aan gedacht dat vernedering mogelijk was, gij hebt aan het einde daarvan niet gedacht, niet in de verte vermoed, dat gij ineenstorten zoudt.

Zij, zo leren wij uit vs. 6, die gevallenen, die hen, tot wier roede zij bestemd zijn, onbarmhartig behandelen, verwerven zich bij God geen dank, maar wraak. Wat zullen dan die rechters inoogsten, die de werktuigen tot de gruwelijkste martelingen uitdachten voor de door hen veroordeelden, en wat die fanatieken, die door onbarmhartig kwellen der ketters een loon bij God hoopten te verdienen! Deze strafrede wordt gehoord, voordat Babel nog zijne wreedheden aan Israël bedrijft; klinkt zij niet als ene vaderlijke bede Gods voor Zijn volk, dat Hij besloten had in de handen der Chaldeeën over te geven? .

Zo zeker meende Babel van haar macht te wezen, dat zij geen ogenblik er aan gedacht heeft, dat aan die macht en tirannie een einde zou kunnen komen. Daarom zou de verovering haar als in één ogenblik, ongedacht en onverwacht overkomen. Dit wordt nader voorspeld in de volgende verzen.

8. Nu dan, hoor dit, gij weelderige (vs. 1)! die zo zeker woont (vs. 7), die in haar goddeloos hart zegt: Ik ben het, en niemand meer dan ik; ik zal gene weduwe zitten, dat de nu door mij onderworpen volken, met hun oversten, mij niet zouden ontvallen (Openbaring 18:7 vv.), noch de beroving van kinderen kennen, dat oorlog en gevangenschap mij ooit van mijne bevolking geheel zouden kunnen beroven.

Deze vorm, waarin Babels vermetelheid zich uitspreekt, klinkt in vergelijking van Jehova’s getuigenissen omtrent Zich zelven (Hoofdstuk 45:5 vv. 18, 22; 46:9) als zelfvergoding; evenzo spreekt Ninevé bij Zefanja (Zef. 2:15), en Martialis (een epigrammendichter, die onder de keizers Domitianus, Nerva en Trajanus leefde) schrijft: terrarum des gentiumque Roma, cui par est nihil et nihil secundum (Rome, de godin der landen en der volken, wie niets gelijk is en bij wie niets kan vergeleken worden).

9. Doch a) deze beide dingen zullen u in enen ogenblik, geheel onverwacht, wanneer gij er volstrekt niet aan denkt, overkomen, op een dag, de beroving van kinderen en weduwschap; volkomenlijk, in de volste mate, zullen zij u overkomen van wege 1) de veelheid uwer toverijen, van wege de menigte uwer bezweringen (Dan. 2:2).

a) Jes. 51:19.

1) Beter: trots, niettegenstaande. De Babylonische tovenaars hadden voorspeld dat Babel oninneembaar was. Vele bewijzen hadden zij daarvoor aangegeven, maar hier zegt de Heere dat al die bezweringen en valse godsspraken niet zullen kunnen verhoeden de beroving der kinderen en het weduwschap, d. w. z. de algehele verwoesting.

10. Want gij hebt op uwe boosheid vertrouwd; gij hebt gezegd: Niemand ziet mij, er is geen God, die mij zou zien, en in Zijne macht zou hebben, en zo zoekt gij door dwingelandij en list u een eeuwig bestaan te verzekeren; uwe wijsheid en uwe wetenschap van allerlei bezweringen, waardoor gij dacht in staat te zijn ieder onheil gemakkelijk van u af te houden, heeft u afkerig gemaakt, en tot een handelen verleid, dat ten verderve voert, en gij hebt uzelven vergodende in uw hart gezegd: Ik ben het, en niemand meer dan ik. (vs. 8).

11. Daarom, ten straffe van dien overmoed, waarmee gij u den Onvergelijkelijke gelijk hebt gesteld (Hoofdstuk 46:9), zal er over u een kwaad komen, gij zult bij al uwe waarzeggerijen den dageraad, het begin daarvan niet weten 1); en een verderf zal er op u vallen, hetwelk gij niet zult kunnen verzoenen, dat gij door al uwe bezweringskunsten niet kunt afwenden; want er zal snellijk ene onstuimige verwoesting over u komen, dat gij het ondanks alle sterrenwichelarij en toverij niet weten zult. 2)

1) Anderen vertalen: wat gij niet zult weten weg te toveren. Het is alsdan een terugslag op hetgeen het vorige vers zegt. Het stamverwante woord in het Arabisch betekent: wegtoveren, door toverijen ongedaan maken.

2) Het zou een onweerstaanbaar verderf zijn, waartegen geen hulpe, geen beschutting te hopen was. Het zou hen niet alleen ijlings treffen, zodat zij geen tijd zouden hebben om hen te bestrijden, maar ook zo sterk en heftig, dat zij het niet zouden kunnen tegenstaan of afwenden, of er zich uitredden.

12. Sta nu, wanneer het aanwezig is, wat Ik zo even heb gezegd, met uwe bezweringen en met de veelheid uwer toverijen, waarin gij gearbeid hebt van uwe jeugd af, sedert gij begonnen zijt te heersen, of gij misschien met die kunsten voordeel kon doen, of gij misschien u kon sterken, en aan ongeluk en onheil en opstand het hoofd zoudt kunnen bieden.

13. Gij zijt moede geworden in de veelheid uwer raadslagen, gij hebt u vermoeid om te bedenken wat eigene wijsheid tot afwending van den nood vermag; laat nu opstaan (vs. 12), die den hemel waarnemen (MATTHEUS. 2:1 vv.), die in de sterren kijken, die naar de nieuwe manen voorzeggen; en laat ze u verlossen van die dingen, die over u komen zullen. 1)

1) Beter is de vertaling van het laatste gedeelte: Laat nu opstaan en u verlossen, die den hemel waarnemen, (of ontleden), die in de sterren kijken, die met iedere nieuwe maan voorzeggen de dingen, die over u komen zullen. De Heere God spreekt hier weer op heilig-ironische wijze. De waarnemers of ontleders van den hemel waren dezulken, die den hemel in vier delen als doorsneden, een voorste en achterste, een rechter en linker deel, en hun waarzeggerij dan inrichtten, naarmate een vogel te voren door hen daartoe aangewezen, zich in het door hen te voren genoemd gelukkig of ongelukkig gedeelte van den hemel ter vlucht begaf. De

maan-voorzeggers waren zij, die bij elke nieuwe maan voorzeiden, welke dagen gelukkig of ongelukkig waren. De sterrenkijkers deelden ook de maanden zelf in gelukkige of ongelukkige. Welnu deze allen roept hier de Heere op, om Babel te redden van den ondergang, maar zij vermogen het niet.

14. Ziet zij vermogen zomin iets tot uwe redding te doen, dat zij integendeel zelf weerloos ten verderve zijn overgegeven; zij zullen zijn als stoppelen, het vuur zal ze verbranden; zij zullen met al hun wijsheid en kunsten zich zelven niet kunnen rukken uit de macht der vlam van het gericht, dat over hen zal komen, hun leven zelfs niet kunnen redden; het zal geen kool zijn om bij te warmen, geen vuur om daarvoor neer te zitten (Hoofdstuk 44:16), maal een vuur, dat tot op den grond verteert en een eeuwige gloed is (Hoofdstuk 33:14).

15. Alzo radeloos en hulpeloos zullen zij u zijn, met welke gij gearbeid hebt, uwe wijzen (vs. 12), op wier verzorging gij, om in tijd van nood nut van hun kunst te hebben, u zozeer hebt toegelegd, uwe handelaars van uwe jeugd aan, de kooplieden van andere volken, die in handelsverkeer met u hebben gestaan, en zich om het voordeel onder u hebben nedergezet, elk van deze zal zijns weegs dwalen, bij het uitbreken van het gericht, dat over u komt; niemand zal u verlossen, daar ieder slechts op eigene redding beducht zal zijn.

Het is ene bijzondere gewoonte van den duivel en zijne werktuigen, dat zij de mensen door belofte van alle gewenste hulp en geluk in hun net wikkelen, wanneer zij echter met strikken des verderfs zijn geboeid, zo gaan zij heen en laten hen in ‘t verderf liggen (MATTHEUS 27:5).

Babel was bekend en beroemd van wege de menigte harer kooplieden. Door Ezechiël (17:4) wordt het land van Babel dan ook genoemd een land van koophandel.

HOOFDSTUK 48.

DE ZONDE VAN HET VOLK WORDT GESTRAFT. GODS EER WORDT GEPREZEN.

IX. Vs. 1-22. In deze laatste rede der eerste groep vinden wij het slot van het tot hiertoe behandelde thema en van de tegenstelling, die dit gehele derde deel beheerst (zie Inl. op Hoofdstuk 41). De Heere keert Zich nu tot Zijn volk in de ballingschap, dat zich op den groten naam beroemt, van welken het zijne afkomst heeft, en op de heilige stad, waartoe het behoort, dat ook met de belijdenis der lippen zich aan Hem houdt, hoewel het hart nog niet in de rechte verhouding tot Hem is. Hij waarschuwt daarvoor, dat Israël niet, wanneer hetgeen Hij van de nabij zijnde toekomst heeft laten verkondigen vervuld wordt, aan zijne afgoden toeschrijve of als ene natuurlijke, van zelfsprekende gebeurtenis opvatte; integendeel Israël moet Zijne goedheid en lankmoedigheid erkennen en de gedachten ter redding verstaan, voor wier verwezenlijking Hij door middel der verlossing door Cyrus den weg baant. Terwijl de vermaning in die verwezenlijking zelf reeds ingrijpt en op eens Hem, door wie zij geschiedt, den Zoon des Vaders sprekende invoert, nodigt zij, op zeer uitlokkende wijze tot het aannemen van de zaligheid in Christus Jezus en sluit de goddeloze en tegenstrevende harten voor eeuwig van de zaligheid uit.

1. Hoor nu dit, wat Ik, de Heere, op grond van het in ‘t vorig hoofdstuk gezegde nog verder zal zeggen, en neem het ter harte, gij huis van Jakob, gij ballingen van het zuidelijke rijk (Hoofdstuk 46:3), die genoemd wordt met den naam van Israël, en die uit de wateren van Juda voortgekomen zijt, die aan de ene zijde aan den erenaam Israël even goed deel hebt als de vroegere leden van het noordelijk rijk, welke zich dezen naam alleen wilden toe-eigenen; maar aan de andere zijde boven hen vooruit hebt, dat gij tevens behoort tot de lijn der bijzondere belofte in Israël (Gen. 49:8 vv.), als de bron van uwen oorsprong (Ps. 68:27)! die ook, wat de uitwendige godsdienstbelijdenis aangaat, zweert bij den naam des HEREN (Deut. 10:20), en vermeldt den God Israël’s, Hem prijzende als den enigen Helper (Ps. 20:8 maar niet in waarheid, noch in gerechtigheid, zodat met de belijdenis der lippen ook de inwendige gezindheid des harten zou overeenstemmen (Zach. 8:8).

1) De ballingen in Babel worden hier genoemd: het huis van Jakob, voortgekomen uit de wateren van Juda, en verder wordt van hen gezegd dat zij den dienst des Heren onderhouden, echter niet in waarheid of in gerechtigheid. Dit laatste wil zeggen, dat zij nog wel voor het uiterlijke vasthouden aan ‘s Heren dienst, en gebroken hebben met de afgoden, maar ook alleen voor het uitwendige, zodat het geen invloed heeft op hart en leven.

2. Ja mensen van de heilige stad Jeruzalem (Hoofdstuk 52:1) worden zij genoemd, en zij moesten daarom zelf heilige mensen zijn, en zij steunen op den God Israël’s 1): HEERE der heirscharen is Zijn naam, zo noemen zij Hem, en zij denken, dat de Almachtige hen helpen zal, doch helaas! hun hart is verre van Mij.

1) Beter: "En beroemen zich op den God Israël’s, wiens neem is Heere Zebaoth. " Zonder waarachtige gerechtigheid op God steunen is een misdadige overmoed, al kan men zich daartoe ook beroepen op het erfdeel der beloftenissen, die aan Israël’s vaderen (Gen. 49:10)

gegeven zijn, op de uiterlijke Godsverering naar de wet van Mozes en op het burgerschap der heilige stad Jeruzalem (Jes. 52:1), of op het lidmaatschap der "zaligmakende Kerk. " Wie God niet vreest kan Hem niet lief hebben, en wie God niet van harte vreest en lief heeft, kan in Hem in der waarheid geen vertrouwen stellen. De berisping, die Jesaja hier in den geest tot de gevangenen in Babel richt, trof bovenal zijne tijdgenoten (Jes. 1:11-17), die deze woorden lazen.

3. En als de tweede omstandigheid voor Mij ene reden is tot spreken, en aan Mijne rede haren inhoud aangeeft, zo legt het eerste, dat gij u ten minste uiterlijk aan Mij vasthoudt, u den plicht op om te horen naar hetgeen Ik zeg, en dit is het wat Ik u te zeggen heb: De vorige dingen heb Ik verkondigd van toen af reeds lang en uit Mijnen mond zijn zij voortgekomen als Goddelijke voorzegging, en Ik heb ze doen horen uit den mond Mijner profeten; Ik heb ze ook, toen de tijd der vervulling was gekomen, snellijk gedaan, en zij zijn gekomen, juist zo als ze zijn voorzegd.

4. Met die voorzegging had Ik ten doel, u, Mijn volk, van uwe afgoderij tot een levend geloof in Mij, den enigen waren God te bekeren, omdat Ik wist, dat gij hard van harte zijt (Ezechiël. 2:4; 3:7), en uw nek een ijzeren zenuw is (Job 10:11), en uw voorhoofd koper 1) zodat het gericht der Babylonische ballingschap op zich zelven u niet tot zulk een geloof kan brengen (Jer. 5:3).

1) Dit is, dat zij zo stijfzinnig en verkeerd waren, dat zo Hij de wonderen Zijner voorzienigheid niet door voorzeggingen had onderschraagd, zij dezelve geloochend of als zaken zouden aangemerkt hebben, die in de macht van de afgoden stonden. God wist dat zij moedwillig hard en verhard waren en zeer ongeneigd en onbekwaam om zich te buigen, en aan het juk Zijner boeien te onderwerpen, ongezind om terug te zien op Gods vorige daden en handelingen met hen, onbuigzaam voor Zijn wil, afkerig van zijn oogmerk, onhandelbaar voor Zijn woord en bestuur, en dus geheel en al aan zich zelf en aan de wereld overgegeven, waarbij kwam de uiterste onbeschaamdheid, zodat zij zonder te blozen op een onbevreesde en vermetele wijze handelden naar het goeddunken van hun hart.

5. Daarom heb Ik het u van toen af verkondigd; eer dan het kwam heb Ik het u doen horen; opdat gij niet misschien zoudt zeggen: Mijn afgod heeft die dingen gedaan, of mijn gesneden beeld, of mijn gegoten beeld heeft ze bevolen; want tot in de ballingschap toe zal de neiging tot alle gruwelen der afgoderij u aanhangen (Ezechiël. 20:30 vv.).

6. Gij hebt hetgeen aan Babel en zijne afgoden geschieden zal (Hoofdstuk 26 en 27) reeds nu gehoord, hoewel nog ene tijdruimte van bijna 170 jaren vooraf verlopen zal, aanmerkt dat alles; zult gijlieden na verloop van dien tijd het ook niet verkondigen, niet roemende moeten bedenken, dat alles zo is gekomen, als Ik het had laten voorzeggen, en daardoor eindelijk erkennen, dat Ik de enige waarachtige God ben (Hoofdstuk 43:10; 44:8)? van nu af doe Ik nieuwe dingen 1) horen, niet alleen iets toekomstigs, maar tevens iets nieuws, in zo verre het uit de aanwezige tijdsomstandigheden zich geenszins ontwikkelt, maar als iets buitengewoons, iets onvoorbereids in de geschiedenis voorkomt, en verborgene dingen voor alle menselijke berekening, en die gij niet geweten hebt, zelfs niet kon gissen.

1) De nieuwe dingen zijn zonder twijfel de verlossing uit Babel, de terugkeer naar Jeruzalem, maar ook de bekering der Heidenen. Al wat de Heere in de vorige hoofdstukken zijn volk heeft doen horen.

De Heere zegt, dat Hij hun die dingen niet eerder heeft verkondigd, opdat zij ze niet aan de afgoden zouden toeschrijven, maar ook opdat zij zich niet aan hun overtreding zouden overgeven, wetende dat de Heere hen toch zou verlossen.

Er was dus niets in Israël, wat den Heere bewegen kon om het te verlossen, maar zo is er ook niets in de Kerk, waarom Hij haar zou genadig zijn. In vs. 9 wordt dan ook de grond en enige oorzaak aangegeven.

7. Nu zijn ze geschapen, en niet van toen van voor langen tijd af; als iets geheel nieuws, waarvan niet van voor lang de oorsprong aanwezig was, komt het, en vóór dezen dag hebt gij zij ook niet gehoord, het is iets verborgens, waarop een mens zelfs niet enen dag te voren met zijne gedachten komt; opdat gij niet misschien, wanneer het gebeurt, zeggen zoudt: Ziet, ik heb zij geweten, ik dacht het wel en kon wel verwachten, dat het zo komen zou.

8. Ook hebt gij ze niet gehoord van andere zijde, noch van uwe eigene valse profeten, noch van de waarzeggers en verklaarders der voortekenen onder de Babyloniërs, daar geen van beide een woord daarvan hebben laten vernemen; ook hebt gij ze niet geweten, door eigene berekening; ook van toen af van vóór langen tijd af, dat Ik het door Mijne profeten liet voorzeggen, is uw oor niet geopend geweest, dat gij van de profetie een weten omtrent dit toekomstige, dit nieuwe zoudt bewaard hebben; want Ik heb geweten, dat gij gans trouwelooslijk handelen zoudt, en in ‘t geheel niet zoudt letten op ‘t geen Ik door Mijne profeten liet voorzeggen, en dat gij, even als uw stamvader Jakob, een onderkruiper was (Gen. 25:26; 27:36) gij van den buik af een overtreder (Ps. 95:10 v. daarom kon Ik, zonder aan het toekomstige, aan het nieuwe iets van zijn karakter, iets verborgens (vs. 6) te ontnemen, het lang te voren laten verkondigen.

9. Om Mijn naams wil zal Ik, wanneer Ik ondanks zulk ene trouweloosheid en geneigdheid tot afval, ene toekomst heb te verkondigen, die uitzicht geeft op verlossing van straf (vs. 3), Mijnen toorn langer uitstellen, die niet reeds nu in volle mate voor u laten uitbreken, en
a) om Mijns roems 1) wil, opdat het gehele verlossingsplan, waarop uw gehele bestaan gericht is, ook ter vervulling kome, zal Ik u ten goede, Mij bedwingen, opdat Ik u niet afhouwe 2) niet uitroeie, gelijk anders zou geschied zijn.

a) Jes. 43:21, 25.

1) Hier zegt de Heere zo duidelijk mogelijk, waaraan Israël zijn redding te danken had. Ziet Israël had vanwege zijn zonden zich waardig gemaakt, dat het immer in Babels gevangenschap bleef zuchten, maar dan hadden de Heidenen ook gezegd, dat de Heere Zijn verbond had verbroken, dat de trouweloosheid van Zijn volk Gods trouw had te niet gedaan. Gods ere, de eer van zijn Goddelijk wezen en de roem van Zijn Naam waren er mede gemoeid, dat Israël niet onderging in de ballingschap. En daarom, om Zijns Naams wil, om

Zijns roems wille, zou de Heere zijn toorn verlengen, zou de Heere zijn genade openbaren en Israël verlossen.

2) Zij zijn toch Gods geroepenen, geroepen naar Zijn eeuwig voornemen, geroepen en getrokken door Hem uit Egypte en nu weer uit Babylonië, en dus een volk, hetwelk Hij met een onderscheiden naam, bij hun naam riep en nog roept.

10. Ziet Ik heb in plaats van u te vernietigen, u gelouterd, doch niet als zilver, waarbij het te doen is om daardoor ene afzondering der andere bestanddelen van het reeds voorhanden goede metaal te verkrijgen; Ik heb u gekeurd in den smeltkroes der ellende; Ik heb kruis en tegenspoed over u gebracht, om u geheel en al te zuiveren.

Klinkenberg vertaalt: "Ik heb u verkozen in den smeltkroes der ellende. " En zegt dan: Het woord "verkiezen" wordt meermalen genomen voor liefhebben, gelijk Hoofdstuk 14:1, 1 waar het met ontfermen verwisseld wordt. Volgens deze opvatting wil de Heere dit zeggen: "Ik heb u wel in den smeltkroes der ellende gebracht, maar Ik heb u in dien smeltkroes niet laten omkomen, en gedurende dien tijd van ellende u Mijne liefde doen ondervinden, door het vuur der beproeving te matigen en daardoor uwe verbetering te bedoelen. "

Echter moeten wij de vertaling behouden van keuren. Ik heb u gekeurd. De Heere zegt het hier, hoe Hij Israël gelouterd heeft, maar niet als zilver, d. w. z. niet door een aards vuur, maar in den smeltkroes der ellende, d. i. door lijden en straf, opdat Israël zou gereinigd en geheiligd worden. Die ellende zou echter om Zijns Naams wille niet altijd duren, opdat Israël niet geheel werd verteerd. Dit wordt nog eens in het volgende vers bevestigd.

11. Om Mijnentwil, om Mijnentwil zal Ik het doen, zal Ik tot bekering en niet tot verderven voortgaan; want hoe zou Hij, de God van Israël. door de heidenen ontheiligd worden, alsof Zijne Godheid gene andere dan die van de afgoden der heidenen ware? en Ik zal Mijne eer aan genen anderen (Hoofdstuk 42:8) geven, maar zal als de alleen ware God ten laatste overal op aarde erkend en geprezen worden.

Even als de gezamenlijke hoofdstukken van ons troostboek (zie Inl. op Hoofdstuk 40) die groepen bevatten, elk in drie maal drie redenen verdeeld, zo komt ook de afdeling, die uit de voor ons liggende 9 verzen (vs. 3-11) bestaat als een dergelijk geheel voor; deze toch bevat 3 van elkaar afgezonderde maar onderling verbondene zinnen, elk van drie verzen (vs. 3-5; 6-8; 9-11). Men merke op hoe vs. 3 met vs. 5, vs. 6 met vs. 8, en vs. 9 met vs. 11 in gedachte en uitdrukking overeenkomt, hoe verder het slotvers van den eersten zin (vs. 5) in het middelvers van den tweeden (vs. 7) ingrijpt, en wederom juist dit middelvers van den tweeden zin in het middelvers van den derden (vs. 10); eindelijk hoe de eerste zin in vs. 5 met den derden zin in vs. 11 door tegenstelling verbonden is.

12. Hoor (vs. 1) naar Mij, o Jakob! en gij Israël, Mijn geroepene, dien Ik tot Mijn knecht verkoren heb (Jes. 41:9)! Ik ben dezelfde, de waarachtige God, die alleen op dien naam recht heb (Deut. 32:39), de Onveranderlijke en Eeuwige a) Ik ben de eerste, ook ben Ik de laatste, (Hoofdstuk 41:4).

a) Jes. 44:6. Openbaring 1:17; 22:13.

13. Ook heeft Mijne hand de aarde gegrond, en Mijne rechterhand heeft de hemelen met de palm afgemeten (Hoofdstuk 42:5; 44:24), wanneer Ik ze tot aanzijn roep, staan zij daar te zamen (Ps. 33:9).

14. Vergadert u, gij allen, die tot Mijn volk (vs. 12) behoort, en hoort naar Mijne vraag: wie onder hen, onder de afgoden der Heidenen, a) heeft deze dingen verkondigd, die Ik u ten opzichte van Cyrus gezegd heb (Jes. 43:9)? De HEERE heeft hem, dezen Cores, die eens overeenkomstig Mijne voorzegging zal verschijnen (Hoofdstuk 45:3) lief; Hij zal Zijn welbehagen tegen Babel doen, en Zijn arm zal tegen de Chaldeeën zijn, volvoerende de hem opgedragene gerichten Gods.

a) Jes. 41:22, 23.

15. Ik, Ik heb het gesproken, wat van Cores gezegd is, en niet een der heidense goden; ook heb Ik hem geroepen, dat hij uit verre landen zou komen (Hoofdstuk 46:11); Ik zal hem doen komen op den door Mij bepaalden tijd, en hij zal voorspoedig zijn op zijnen weg door Mijnen almachtigen bijstand.

16. Nadert gijlieden tot Mij, gij, die tot Mijn volk behoort, hoort dit, wat Ik verder van Mij heb te getuigen. Ik heb van den beginne niet in het verborgene gesproken, maar Mij duidelijk genoeg aan u geopenbaard (Hoofdstuk 45:19), van dien tijd af, dat het geschied is, dat het optreden van Cyrus tot een geschiedkundig feit is geworden, ben Ik daar, ben Ik werkzaam tegenwoordig (Spr 8:27), om alles zo te schikken, dat het op uwe verlossing uitloopt; en nu, wanneer het uur der verlossing, en wel van uwe laatste, volkomen verlossing, waarvan die door Cyrus slechts een zwak voorbeeld is, zal gekomen zijn, de Heere HEERE zo valt de Verlosser, die dan komen zal, in de rede Gods in) en Zijn Geest heeft Mij gezonden 1); Mijn werk in veel sterkeren zin, dan dat van Cyrus, medewerkende, gelijk het dan ook niet door geweld van vleselijke wapenen, maar alleen door de kracht van Gods Geest tot stand moet komen (Hoofdstuk 42:1 vv. Zach. 4:6)

1) De twee reeksen der beloften, Theophanie (Godsverschijning) en Messiasverschijning lopen zo dicht aan elkaar voort, dat zij van tijd tot tijd elkaar reeds bijkans raken, ofschoon het bepaalde woord der menswording voor het N. T. moet bewaard blijven.

Hier, waar in Hoofdstuk 49:1 vv. de rede van dien Knecht van Jehova omtrent Zich zelven volgt, die Zich als hersteller van Israël en Licht der Heidenen geeft, en dus noch Israël als volk, noch de Schrijver dezer redenen kan zijn, is niets waarschijnlijker, dan dat bovenstaande woorden een preludium zijn van de in Hoofdstuk 49 beginnende rede van den enen Enigen Knecht van Jehova over Zich zelven. Alleen op die wijze is de hoogst mysterieuze wijze, waarop hier de rede van Jehova in die van Zijnen gezant verandert, te verklaren. Die spreekwijze is alleen te vergelijken met Zach. 2:12 vv. 4:9, waar de Spreker eveneens, niet de profeet, maar een boven dezen verhevene, Goddelijke bode is. Het "en nu" wil zeggen, dat Jehova, nadat Hij de verlossing van Israël, door voorspellender wijze die van Cyrus en van

zijn wapengeluk te vermelden, aangevoerd heeft, den hier Sprekende gezonden heeft, om de voorbereide verlossing als Middelaar te volbrengen.

Betere vertaling is: De Heere HEERE heeft Mij en Zijnen Geest gezonden. Velen vatten dit op van den Profeet, maar het is duidelijk dat hier de Zone Gods spreekt, de tweede Persoon van het Goddelijk Wezen. Deze is nu gezonden door den Vader, niet door den Geest. Geest is dus hier niet onderwerp, maar voorwerp. Gelijk in Haggai 2:6 ook van het Woord en van den Geest gesproken wordt, alzo ook hier bij Jesaja.

De nauwe vereniging van de zending des Zoons en des Geestes wordt daarmee aangekondigd, "opdat de Zoon, " zoals Vitringa zo juist aanmerkt, "de Kerk zou bevrijden en de Geest haar zou onderwijzen, wederbaren, reinigen, heiligen en troosten. " Hij vertaalt dan ook: met den Geest.

17. Alzo zegt de HEERE, uw Verlosser, de Heilige Israël's, verder tot u, o Israël! want gelijk gij aan het in woord en daad voorbereidende werk uwer verlossing Zijne onvergelijkbaarheid moest erkennen, zo hangt ook van de verhouding, die gij voortaan tot Zijn woord en gebod zult innemen, uwe toekomst af. Ik ben des HEERE, uw God, die alleen recht hebt uw leraar te zijn en ook de alleen ware ben, die u leert wat nut is, die u leidt op den weg, dien gij gaan moet, om tot zegen te komen (Hoofdstuk 42:16).

18. a) Och dat gij, in plaats van gelijk tot hiertoe Mijn woord te verachten en u te gedragen als een overtreder van 's moeders lijf aan, naar Mijne geboden geluisterd had, in geloof aannemende, wat Ik tot uw heil aanbied! zo zou ten gevolge der verlossing (vs. 16) uw vrede geweest zijn als ene rivier, zo rijkelijk over u gekomen zijn, dat gij er u als het ware in zoudt gebaad hebben, en uwe gerechtigheid als de golven der zee; 1) er zou over u, het nu zo zondige volk, ene gerechtigheid zijn gekomen, die u geheel en al bedekt, en uw gehele bestaan doordringt en u beheerst (Hoofdstuk 11:9; 66:12).

a) Deut. 32:29 Ps. 81:14

1) In deze en dergelijke plaatsen worden vervat Vermaningen tot gehoorzaamheid en afmaningen van de zonden, en wel gesterkt en aangedrongen met hare beloften en bedreigingen, welke opgehelderd worden zo met gelijkenissen als met voorbeelden. Dezelve behoren dus tot den wetgevenden wil, welke aangaande de uitkomst der gewilde dingen niets bepaalt, maar alleen het onderscheidbare verband van den plicht met des zelfs belofte te kennen geeft, en dat God met dezelve niets anders wil, dan dat de mensen tot de voorgeschreven plichten, onder beloften en bedreigingen, verplicht en verbonden zijn.

19. Ook zou uw zaad, terwijl nu de aan Abraham in Gen. 22:17 gegevene belofte tot volle verwezenlijking zou gekomen zijn, zo ontelbaar geweest zijn als het zand, en die uit uwe ingewanden voortkomen zo onmetelijk vele als zijne steenjes, als de afzonderlijke korrels zand, en dit uw zaad zou tevens een boom zijn geweest, wiens naam niet zou worden afgehouwen, noch verdelgd van voor Mijn aangezicht, dus een volk, dat in alle eeuwigheid bestaat en onvergankelijk is.

Het is ene bedroevende gedachte, van welk geluk het volk, welks schreden Jehova steeds ten heil leiden wil, door zijne ongehoorzaamheid zich beroofd heeft. Ontelbaar als het zand aan de zee zou dan zijne menigte zijn, maar ook Zijn vrede het met de volheid der zee bedekken. Doch ‘t is anders gegaan door des volks eigene schuld. Nu weergalmt de roepstem der genade: "niet verdelgd en niet uitgeroeid zal zijn naam voor Mij zijn!" En dit woord is vervuld maar de naam is verslonden in dien van den Knecht Gods, die u in Israël’s kern in zichtbare verschijning opgetreden, als Zoon Gods een naam voert, die boven alle namen gaat. Zijn geslacht is als het zand aan de zee; Zijn vrede gold als de volheid der zee over de wereld.

20. a) Gaat uit van Babel, het land der dienstbaarheid en des verderfs (Jer. 51:6, 45), zo zal op eens een vreugdegeroep klinken tot allen, die in gehoorzaamheid des geloofs Mij zijn toegedaan (vs. 18); vliedt, maakt u in allerijl weg (Exod. 14:5) van de Chaldeeën, verkondigt op den weg tot het vaderland met de stemme des gejuichs, de grote dingen, die God aan u gedaan heeft (Ps. 126:3); doet zulks horen, brengt het uit tot aan het einde der aarde, laat het een Evangelie voor de gehele mensheid zijn; zegt, bedient u van deze woorden bij die boodschap der vreugde: De HEERE heeft Zijnen knecht Jakob (Jes. 41:8) verlost.

a) Jes. 52:11. Jer. 50:8. Openbaring 18:4.

Even als de eerste helft van het vers in 2 Kor. 6:7; Openbaring 18:4 op het inwendige geestelijke leven wordt toegepast, zo heeft de Christelijke kerk de tweede helft: "predikt het met vrolijk geschal, dat men het horen, brengt tot aan de einden der wereld: "De Heere heeft Zijnen Knecht Jakob verlost, tot introïtus op den Zondag Rogate gemaakt, en noemt daarnaar dezen Zondag: ook Vocem Jucunditatis (Stem der aangenaamheid.).

21. En wanneer gij dan zover zult gekomen zijn, zal men van u zeggen: Zij hadden, zij leden genen dorst, toen Hij hen op den terugtocht naar het heilige land leidde door de woeste plaatsen, door welke hun pad liep; Hij deed, de wonderen der verlossing uit Egypte herhalende, hun water uit den rotssteen vlieten; als Hij den rotssteen kliefde, zo vloeiden de wateren daarhenen (Exod. 17:6. Num. 20:11).

Ieder ziet lichtelijk, dat de voorstelling hier ontleend is aan hetgeen er gebeurde, toen God Israël uit Egypte door de Arabische wildernissen naar Kanaän leidde, en tevens dat wij ze hier zinnebeeldig verklaren moeten. De weg uit Babel naar Juda loopt zeker grotendeels door woestijnen, maar waar niet zo groot gebrek aan water is, of men kan, met behoorlijke voorzorgen te nemen, zijnen dorst gelest krijgen. Jehova wil alleenlijk zeggen, dat Hij den weg der wederkerenden naar hun vaderland voorspoedig zou maken, in hun noden voorzien, alle hinderlagen uit den weg ruimen, en, eer dan hen van dorst te laten versmachten, weer gelijk te voren, bronnen openen in de steenrotsen. Men vergelijke met deze voorstelling Jes. 11:15, 16.

22. Maar de goddelozen, die Mijn woord niet aannemen en Mijn heil verwerpen, hebben geen vrede 1), zegt de HEERE.

1) Deze Godsspraak, gelijk de eerste reeks van profetieën van ons troostboek met haar eindigt, sluit ook de tweede (Hoofdstuk 57:21); aan ‘t slot der derde (Hoofdstuk 66:24) komt in de plaats van deze spreuk ene treurige schilderij van de eeuwige wroeging der goddelozen.

Hoewel deze wereld ene wildernis is en vele ellenden ons ontmoeten, zullen de vertroostingen des Heiligen Geesten overvloedig vloeien ten zegen der gelovigen. Maar de goddeloze zal voor eeuwig ellendig zijn, even als de rechtvaardige voor altijd gezegend. (HENRY en SOORT).

Eer de tijd vervuld was, wanneer Hij verschijnen kon, uit Wiens mond het eeuwige woord der vreugde: "vrede Zij met ulieden!" klinken zou, moest eerst lang te voren in de door God welgeordende ontwikkeling der aardse dingen de roepstem aan Israël uitgaan: "trekt uit van Babel, vliedt van de Chaldeeën!" Eer de Verlosser der wereld uit zijn midden zou uitgaan, moest eerst de jubelstem tot aan de einden der aarde vernomen worden: "de Heere heeft Jakob Zijn Knecht verlost. " Verkwikkend en lavend zal de terugtocht des volks zijn. Gelijk bij de wederkomst uit Egypte zijn door God verwekte leidsman uit rotsen water sloeg, zo zullen deze wonderen des voortijds zich ook thans vernieuwen. Maar met een gewichtig woord eindigt de profetie: "geen vrede den goddelozen!" En hoe zou dit woord uit den mond des vrijen Gods aan de vrije mensen anders kunnen luiden? Hoe zouden toch dezulken, die vrede vinden, naar welke het ganse schepsel hijgt, die in ‘t kwaad eigenwillig volharden, en de aangeboden hand Desgenen van zich wijzen, die in woestijnen de dorstigen met het hemelwater Zijner genade verkwikken wil? zodanige moeten voorzeker in hardnekkiger afkeer van de levende bronnen des heils versmachten.

Vrede is hier het inbegrip van alle heil en zaligheid. Dit is alleen voor het Israël Gods, voor degenen, die zich in waarheid bekeren; maar voor de goddelozen, voor het vleselijk Israël is er geen vrede, voor de verachters van Gods Naam en voor degenen, die zich verharden tegen Zijne roepstemmen is er geen heil.

HOOFDSTUK 49.

CHRISTUS VERGEET ZIJNE KERK NOOIT.

Met de tegenstelling van Jehova en de afgoderij aan de ene, en van Israël en de heidenen aan de andere zijde, is de profeet nu gereed, Het thema: "predikt aan Jeruzalem, dat haar strijd vervuld is" is nu afgedaan. De namen "Babel" en Kores komen verder niet meer voor. Nu treedt een ander thema "hun ongerechtigheid is verzoend. " (Hoofdstuk 40:2) op den voorgrond; de tegenstelling, die de tweede groep van elk drie maal drie redenen (Hoofdstuk 49-57) beweegt, is die van het lijden van den Knecht van Jehova voor het tegenwoordige en van Zijne heerlijkheid in de toekomst; haar bloesem verkrijgt deze groep in de vijfde rede (Hoofdstuk 52:13-53:12), welke weer de middelste is onder alle 27 redenen, zodat de genade Gods in het kruis van Christus geopenbaard, het centrum is van het gehele troostboek.

I. Vs. 1-26. Die reeds in Hoofdstuk 48:16 op eens in des Heren rede inviel, en tegenover het mindere beeld der toekomst, Cyrus, als het hogere op den voorgrond der voorzegging trad, neemt nu zelfstandig het woord, dat tot de gehele mensheid gericht is, en van Zijne roeping als Heiland getuigt, welke Hij van ‘s moeders lichaam af ontvangen heeft. Had deze in de eerste plaats betrekking op Israël, juist daarom, omdat zij bleek vruchteloos te zijn, breidde hij zich uit, en omvatte zij alzo de mensheid tot aan het einde der wereld (vs. 1-6). Nu lost de Heere, in wiens Godsspraak de rede van Zijnen knecht te voren uitliep, dezen af, verkondigt Hem den staat der heerlijkheid na de dagen van geringheid en smaad, wijst zijne roeping voor Israël nader aan, als die van enen verlosser uit de gevangenis en van enen hersteller der verwoeste erve, en beschrijft de terugkering naar het vaderland in de wonderen der Goddelijke genade, die het vergezelden (vs. 7-13). Nu echter treedt Zion onder den druk der ellende, door welke het op dit tijdstip nog is bevangen, met klachten over Zijnen vermeenden troostelozen en onredbaren toestand op. Zijne kleinmoedigheid wordt beschaamd door heen wijzing van Jehova’s meer dan moederlijke liefde en den te verwachten buitengewonen zegen. Zijn twijfel aan de mogelijkheid der verlossing wordt weggenomen door het beroep op Gods alvermogende sterkte, tegenover welke de reuzenmacht van het rijk der Chaldeeën slechts voor machteloosheid te houden is. (vs. 14-26).

1. Hoort naar Mij, gij eilanden! gij ganse wijde wereld (Hoofdstuk 41:1, 42:4), en luistert toe, gij volken van verre! wie het door Mij, den Heiland, te bewerken heil evenzeer aangaat als het volk van Israël, dat in de nabijheid is geplaatst (Efez. 2:17 Ik u te melden heb van Mijne verschijning in de wereld en Mijne roeping aan u. De HEERE, de eeuwige en alleen waarachtige God, wiens aanneming Ik eens zal teweeg brengen, wanneer Mijn Evangelie tot u doordringt, heeft Mij geroepen van den buik af, Mij dadelijk bij Mijne ontvangenis Mijne roeping als Heiland gegeven (Jer. 1:5. Luk. 1:41); van Mijner moeders ingewand aan 1) (Luk. 1:31 MATTHEUS. 1:20 vv.) heeft Hij Mijnen naam gemeld 2) Mij plechtig den naam gegeven, die met Mijne roeping overeenstemde.

1) De grote Auteur en verkondigen van deze verlossing brengt Zijn gezagsbrieven uit den hemel mede tot deze Zijne onderneming. God zelf had hem daartoe aangesteld, want de Heere had Hem van den buik aan, van zijns moeders ingewand aan tot dit ambt geroepen en

afgezonderd en Zijn Naam reeds toen naar Zijn werk genoemd, want een Engel noemde Hem Jezus, d. i. Zaligmaker of Verlosser, die Zijn volk zon vrijmaken van de zonde (MATTHEUS 1:21).

In de eerste plaats betekent het wel, van Zijne ontvangenis af, maar dit sluit volstrekt niet uit, Zijn eeuwige roeping tot het ambt van Middelaar en Verlosser. Van eeuwigheid af aan was de Zoon Gods geroepen tot den dienst. In den Psalm, die van Hem getuigt (Ps. 40), wordt Hij sprekende ingevoerd: "Zie ik kom, o God, om Uwen wil te doen. "

2) Zeker recht een grond, waarom Hem de eilanden en de volkeren van verre moesten horen, want zo bleek het, dat Hij een zeer uitnemend personage was, die hen in het Evangelium voorkwam, en daarom in zich zelven gehoor- en geloofwaardig. Zo bleek het, dat Hij ook een wettige commissie had, een opgeleide last, om onder hen als de grote Profeet in Zijn Kerk te mogen en te moeten spreken. Zo bleek het, dat Hij Zijn commissie had uit den hemel zelf, een Goddelijke last en derhalve dat de HEERE zelf in Hem tot hen sprak; een grond van eerbied, een grond ook van geloof, dat zij Hem uit dien hoofde verschuldigd waren. Hem te verstoten, was den HEERE zelf te verwerpen.

2. En Hij heeft Mijnen mond gemaakt als een scherp zwaard, opdat Ik met Mijn woord der waarheid allen tegenstand der vijanden zegerijk zou doorstaan (Hoofdstuk 11:4. Openbaring 1:16. Hebr. 4:12), onder de schaduw Zijner hand heeft Hij Mij bedekt; even als het zwaard in de schede verborgen blijft, zo heeft Hij Mij in het donkere van de hand Zijner almacht bedekt, totdat de tijd kwam om Mij aan het licht te brengen (Gal. 4:4). En Hij heeft Mij, gelijk aan de ene zijde tot een scherp zwaard, aan de andere zijde tot enen zuiveren, glad gepolijsten en alzo diep indringenden pijl gesteld, om de harten te doorboren en daaraan de allerheilzaamste wonden toe te brengen (Ps. 45:6. Pred. 12:11), in Zijnen pijlkoker, in het donkere van het raadsbesluit Zijner liefde, heeft Hij Mij verborgen, 1) totdat het uur kwam, dat Hij den pijl op den boog wilde leggen en afschieten.

1) Hiermede wordt gezegd; dat Hij ook tot den dienst, waartoe Hij was geroepen, waarlijk bekwaam was gemaakt. Zijn mond was een scherp zwaard en Hij zelf door zijn Evangelie een zuiver scherp gepunte pijl genoemd. En als van het zwaard gezegd wordt, dat Hij onder de schaduw van Gods hand wordt bedekt, en van den pijl, dat deze in den pijlkoker Gods is verborgen, dan wil de Messias daarmee zeggen, dat Hij en zijn Evangelie delen in de bijzondere bewaring der Voorzienigheid Gods. Dat is: dat het zwaard bewaard blijft voor roest en verderf en die pijlen voor stomp te worden, of door de vijanden te zullen worden geroofd. Het Evangelie van Jezus Christus weerstaat de macht van Satan en wereld. Het Woord zal tot aan den jongste dag blijken te zijn, het zwaard en de pijl, die de harten treft, of, hetwelk uitgaat tot de verdeling der ziele, en de gedachten oordeelt.

3. En Hij heeft tot Mij gezegd, terwijl Hij Mij riep (vs. 1): Gij zijt Mijn knecht in den hoogsten en meest verhevenen zin des woords (Hoofdstuk 42:1); Israël zijt Gij, als het toppunt, het volkomen ideaal van het volk Israël, degene, door welken Ik verheerlijkt zal worden, 1) daar alle geslachten op aarde Mij als den alleen waren God zullen erkennen.

1) De Messias wordt hier de Knecht Gods, Israël genoemd. Israël is hier niet de Kerk, maar de Messias zelf. "Hij is, " zoals Henry terecht zegt, "de Persoonsverbeelder van het gelovige Israël, hetwelk door Hem tot God zou gebracht en om Zijnentwil geroepen zou worden". Door Hem zou het mogelijk gemaakt worden, dat niet Satan het won, doordat de gehele wereld verloren ging, maar dat Gods eer op het hoogst werd verheerlijkt, door de toebrenging van geheel de Kerk.

Had Satan geen ander doel, dan om de ganse schepping Gods te verwoesten, en al wat schepsel was voor eeuwig te doen omkomen, door den lijdenden knecht des Heren, door Vorst Emmanuel, zou Satan de kop vermorzeld worden, en bewerkt, dat eenmaal op de nieuwe aarde en onder den nieuwen hemel, Gods eer en heerlijkheid op het luisterrijkste werd groot gemaakt.

4. Doch Ik zei, als Ik van dat Mij opgedragen werk niet de gewenste gevolgen zeg (MATTHEUS. 23:37): Ik heb te vergeefs gearbeid, Ik heb Mijne kracht 1) onnuttelijk en ijdelijk toegebracht, zonder het doel van Mijn worstelen te bereiken, of ene vrucht van Mijnen rustelozen ijver (Ps. 69:10. Joh. 2:17) te oogsten; gewis, Mijn recht is bij den HEERE, en Mijn werkloon is bij Mijnen God 2).

1) Onder kracht hebben we te verstaan, zowel die van Zijn lichaam als van Zijn ziel, de kracht Zijner menselijke natuur. Hiervan zegt Hij, dat Hij ze te vergeefs, ijdelijk heeft aangewend. Dit zag en ziet, zoals van zelf spreekt, op den tegenstand, dien Hij ondervond, op het hardnekkig tegenstreven van de grote menigte. De Christus Gods heeft niet alleen voorgevoeld wat Hem zou geschieden, Hij heeft het als het ware reeds doorleefd. Deze zelfde klacht vernemen wij met andere woorden in het "Jeruzalem, Jeruzalem, hoe menigmaal enz. " gesproken, kort voor Zijn lijden en sterven.

2) Wat hebben we hier onder recht en werkloon te verstaan? Sommigen zijn van mening: de vele gelovigen uit de Heidenen als Israël Hem had verworpen, maar het komt ons voor, dat de Messias hier het eerst ziet op den staat Zijner verhoging na den staat Zijner vernedering. Ook bestond Zijn loon in de vele zielen, die gebracht zouden worden tot zijn eeuwig Koninkrijk, maar Zijn recht was toch ontwijfelbaar, om als Hij het kruis had verdragen en de schande veracht, te zitten aan de rechterhand Gods op den troon der Majesteit Gods.

5. En nu daarom roep Ik u de heidenen op, want niet alleen dat Mij vrucht op Mijn werk wordt geschonken, maar Ik heb ook ene roeping ontvangen, die zich verder uitstrekt, die de gehele mensheid aangaat. Alzo zegt de HEERE, die Mij Zich van moeders buik af tot enen Knecht geformeerd heeft, dat Ik Jakob tot Hem weder brengen zou, maar Israël zal zich niet 1) verzamelen laten, nochtans zal Ik, reeds om deze Mijne roeping voor Israël (MATTHEUS. 10:5 vv. 15:24) verheerlijkt worden in de ogen des HEREN, en Mijn God zal Mijne sterkte zijn.

1) In het Hebr. volgens Chetibal (lo) niet, maar volgens Keri (de kanttekening) (lo) Hem. Onze Staten-Overzetters hebben in navolging van de Vulgata de lezing van niet gevolgd.

LXX volgt echter de vertaling van Hem. Onze Staten-Overzetters tekenen echter ook aan, dat het vertaald kan worden: Hem.

Wij achten om het verband van den zin nodig te vertalen: Dat Ik Jakob tot Hem terugbrengen zal en Israël tot Hem verzamelen. Het volgende is den te lezen: en Ik zal verheerlijkt worden in de ogen des HEREN en Mijn God zal Mijn sterkte zijn.

In het volgende vers toch wordt ook gesproken van een oprichten der stammen van Jakob, van een bijeenbrengen der bewaarden in Israël. De zaligheid is uit de Joden. De Heere Christus is in de eerste plaats de Heiland der Joden, en eerst dan als Israël Hem verworpen zal hebben, zal Hij zich tot de Heidenen keren. Ja, ook de Heidenen zullen delen in de zaligheid, door het bloed des Lams verworven. En nu, opdat de heidenen het goed zouden weten, dat Zijn roeping ook tot de Heidenen lag, dat Zijn last ook de Heidenen gold, gaat de Messias in het volgende vers verder Zijn lastbrief ontvouwen.

6. Verder zei Hij: Het is te gering voor Uwe verhevenheid als Heiland, het komt te weinig met Uwe grootheid overeen, dat Gij Mij ene Knecht zoudt zijn, om uit de diepte van hun geestelijk verderf, waarin zij verzonken zijn, door verlossing van de macht der zonde, op te richten de stammen van Jakob, en om weer te brengen de bewaarden in Israël, de verkorenen ten eeuwigen leven uit Abrahams nakroost: Ik heb u ook gegeven tot een licht der heidenen, en alzo Uwe roeping veel heerlijker gemaakt (Luk. 2:32), om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde (Hand. 13:47).

Dat Jesaja hier van zich zelven, van zijne roeping, prediking en hare bedoeling en uitwerking spreken zou, heeft vooral deze twee, misschien beslissende redenen tegen zich: vooreerst, dat Jesaja nauwelijks reden kon hebben, om zich zozeer over de geringe uitwerking van zijn profetisch onderwijs te beklagen, als wij dit in het vierde vers aantreffen, daar er buiten twijfel een tijdvak geweest is, waarin hij aan de hervorming zijner natie een gewichtig aandeel heeft gehad en als de toevlucht en vraagbaak van vorst en volk werd beschouwd. Ten tweede, dat hij van zich zelven niet wel zeggen kon, dat God na zijn vruchteloze pogingen bij zijne landgenoten, hem tot enen Leraar en Verlichter der Heidenen had bestemd. Beide deze bijzonderheden passen daarentegen zo karakteristiek, zo uitsluitend op den persoon van den Messias, dat wij om deze reden, en om den gehelen aard en toon van dit voorstel gene zwarigheid maken, om het van Hem te verklaren, en deze verklaring voor natuurlijker, onpartijdiger en ongedwongener houden, dan enige andere, die van deze moeilijke plaats is bijgebracht. Jesaja toch stelt in zijne geschriften dezen doorluchtigen persoon in meer dan ene betrekking voor, niet enkel als den Zoon van David en Heerser van Israël, maar ook als den grootsten der Profeten, die heil en zaligheid bekend zou maken, eerst aan Zijn volk, en daarna aan geheel de wereld. Zo vonden wij Hem aangekondigd Hoofdstuk 42:1-9, welke Godsspraak men met deze moet vergelijken, terwijl daarin in den derden persoon wordt gesproken van Hem, die hier zelf sprekende wordt ingevoerd; ene persoonsverbeelding, die wel stout is, maar waarvan men echter vele gelijksoortige voorbeelden ook bij onzen dichter, zal aantreffen.

De geschiedkundige vervulling dezer godsspraak begint met de gebeurtenis in Joh. 12:20 vv. als de Heidenen Jezus begeerden te zien.

Het is bekend dat de hardnekkigheid der Joden den weg gebaand heeft, om de Heidenen met het Evangelie te doen vereerd worden (vgl. Hand. 13:46, 47).

Heeft Christus de stammen van Juda opgericht? Zeker Hij heeft het nog niet gedaan dan in zeer beperkten zin, daarom mogen wij uit dit gedeelte, even als uit zo vele andere, besluiten, dat ene volkomene herstelling van de kinderen Israëls in de gunst van God nog zal plaats hebben.

7. Alzo zegt de HEERE, de rede tot Zijnen knecht nu verder voortzettende, de Verlosser van Israël, zijn Heilige, tot de verachte ziel, tot dezen Knecht, wien men het leven niet waardig acht, tot dien, aan welken het volk een gruwel heeft, die voor de grote menigte een voorwerp van afschuw is, tot een Knecht dergenen, die heersen, op wien alle smaad en vervolging, die het ware Israël van de tijden der heidense verdrukkers, of van zijne eigene goddeloze volksgenoten (Hoofdst. (66:5) van vroegeren tijd af te lijden had, als een zamengepakt onweder zich ontlast: koningen zullen het zien, hoe Ik u uit de diepste vernedering, tot de hoogste heerlijkheid zal verheffen, en zij zullen vol eerbied voor u van hun tronen opstaan, ook vorsten, en zij zullen zich voor u in het stof buigen, om des HEEREN wil, die getrouw is, en dit door uwe verhoging volgens Zijne beloften betoond heeft, om den Heilige Israëls, die u verkoren heeft, gelijk uit die verhoging blijkt.

1) Hier komt de vernedering en verhoging van den Messias in aanmerking. God zelf, de Heilige Israëls, de grote Verlosser van Zijn volk, spreekt hier tegen den Ondernemer van het grote werk der zaligheid, hetwelk Hij voor de zijnen stond uit te werken. Hij benoemt Hem naar den vernederenden toestand, waarin Hij hem brengen zou.

Deze uitspraak heeft betrekking tot den tijd van het lijden en van de diepste vernedering van Jezus, toen Hij door het volk verworpen, door Herodes bespot, door Pilatus gevonnisd werd. Te midden van deze vernedering wordt Hem de verering der koningen en de aanbidding der vorsten toegezegd.

De verachte ziel, de afschuw van het volk is hier de Messias, de diep vernederde Zone Gods en des mensen. Als hier dan ook van volk, het volk gesproken wordt, dan wordt hier niet alleen Israël bedoeld, maar ook de Heidenen. Zowel door de Joden als door de Grieken en door de Romeinen is Hij verworpen. Pilatus roemt er zelfs op dat hij macht tegen hem had. Maar de staat der vernedering zou plaats maken voor den staat der verhoging. Koningen zouden komen en vorsten zouden zich opmaken om voor Hem zich te buigen.

8. Alzo zegt de HEERE verder tot Zijnen knecht, door welken Hij de toekomstige, geestelijke verlossing bewerkt: a) In den tijd des welbehagens heb Ik u verhoord, als het tijdpunt was gekomen tot bevestiging van de gehele volheid Mijner genade, welke voor u de tijd was, dat Gij gebed en smeken met sterk geroep en tranen moest offeren (Hebr. 5:7), en ten dage des heils, als de redding der wereld zou verwezenlijkt worden, heb Ik u geholpen, door u uit den

dood, dien Gij moest ingaan, tot een nieuw verheerlijkt leven op te wekken; en Ik zal u bewaren voor de macht der verrotting (Hand. 13:35 vv), en Ik zal u geven tot een verbond des volks, 1) tot Middelaar des Nieuwen Verbonds tussen Mij en Mijn volk (Hoofdst. 42:6 vv.), om het aardrijk op te richten uit het diepe verval, om de verwoeste erfenissen te doen beërven, 2) om de Heidenen te verlossen en de verwoeste erfdelen van de kinderen Israëls aan hun vroegere bezitters als een tweede Jozua terug te geven (Joz. 13:6 vv.);

a) 2 Kor 6:2.

1) Tot een verbond des volks. Onder volk verstaan velen zoals Vitringa, Delitzsch e. a. enkel het volk Israëls. Vitringa tekent aan: "om te bevestigen en te vertegenwoordigen de beloften aan Abraham, Juda en David, aan het volk gegeven. " Anderen vatten het op in den zin van Joden en Heidenen zamen. Nu is het wel waar, gelijk we reeds hierboven aanmerkten, dat de zaligheid uit de Joden is, maar onze mening is, dat hier van het geestelijk Israël gesproken wordt, van het ware zaad Abrahams, zowel uit de Joden- als uit de Heidenwereld.

2) Jezus Christus is zelf het middenpunt, begin en einde des verbonds, en eens der genadegaven van dat verbond is, dat Hij Zich ten eigendom aan iederen gelovige geeft. Gelovige kunt gij uitspreken wat gij in Christus ontvangen hebt? "In Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk. " Beschouw dat woord "God", beschouw Zijne oneindigheid, en denk dan na wat het zegt "volmaakt mens, en al de uitmuntendheid daarvan; want alles, wat in Christus is, is uw eigendom-uit reine, vrije genade is het voor eeuwig uw onbetwistbaar eigendom geworden. Onze gezegende Heere Jezus is God, is alwetend, alomtegenwoordig, almachtig. Is het u geen troost te weten, dat al deze grote en heerlijke eigenschappen te gader de uwe zijn? Heeft Hij kracht? Die kracht is de uwe, om u te ondersteunen en u te versterken, om uwe vijanden te overwinnen en u ten einde toe te bewaren. Heeft Hij liefde? Welnu, daar is geen druppel liefde in Zijn hart, die niet de uwe is; gij kunt den onmetelijken oceaan Zijner liefde indrinken, en evenwel uitroepen: "het is de mijne. " Is Hij rechtvaardig? Dit is ook het uwe, al schijnt het ene schrikwekkende eigenschap te zijn; want Hij zal door Zijne rechtvaardigheid toezien, dat al wat u in het verbond der genade beloofd is, u ook zal toegevoegd worden. En wat Hij als volmaakt mens heeft, bezit gij ook. Als volmaakt mens was het welbehagen des Vaders in Hem, Hij werd aangenomen door den Allerhoogste. O gelovige, Christus' aanneming door God is ook uwe aanneming; want weet gij niet, dat met dezelfde liefde, waarmee de Vader een volmaakten Christus heeft liefgehad, Hij u nu daarmee liefheeft? Want alles wat Christus deed is het uwe; die volmaakte gerechtigheid, welke de Heere Jezus teweeggebracht heeft, door Zijn vlekkeloos leven, de wet houdende en haar kostelijk makende, is uwe en wordt u toegerekend. Christus is in het verbond.

'k Ben Jezus eigendom. Hij heeft mij uitverkoren. Wie meldt de zaligheid, die mij te beurte viel! En nu-als ik 't geklank van Uwen naam mag horen, Dan springt mijn hart van vreugd, dan juicht mijn ganse ziel.

9. Om te zeggen tot de gebondenen: Gaat uit uwen kerker (Hoofdst. 61:1), tot hen die in duisternis, in nood en droefheid zijn: Komt te voorschijn tot het licht der vreugde; zij zullen gedurende hun terugtocht naar het vaderland op de wegen weiden, zonder enigen omweg te

moeten maken, ten einde verzadigd te worden, en zelfs op alle hoge plaatsen, op de zandige, kale bergtoppen (Hoofdst. 41:18) zal hun weide wezen. 1)

1) Dit geeft te kennen, dat zij daar, waar de Kerk zou zijn, ook voedsel zouden vinden, dat is, geestelijk voedsel en onderhoud, hetwelk de geestelijke weide is van des Heeren volk. En dus is hier weide dan niet anders, dan het ganse Woord van God, het Evangelie, de Sacramenten en de ingestelde Predikdienst; deze zijn recht de weiden, waar koning David eens van zong: Hij doet mij nederliggen in grazige weiden (Ps. 23:2) .

Een tijd van zamenbinding en een tijd van vrede, een tijd van volle genot, van zaligheid en heerlijkheid wordt hier voorspeld. De Heere zelf zou er voor zorgen, dat het niet aan voedsel en lafenis, aan overvloedige spijzen op geestelijk gebied zou ontbreken.

Dit wordt nog nader aangetoond in het volgende vers.

10. Zij zullen op hun gehelen tocht niet a) hongeren, noch dorsten, en de hitte, de woestijngloed, en de zon zal hen niet steken; want hun Ontfermer, die Zich over hun lang smachten in ellende heeft erbarmd en voor al het kwaad, dat zij ondervonden hebben, nu des te rijker wil vertroosten (Hoofdst. 54:10 vv.), zal ze leiden, gelijk de Herder zijne kudde leidt (Gen. 33:14), en Hij zal hen aan de springaders der wateren, waar verfrissend en gezond water te vinden is, zachtjes leiden (Hoofdst. 40:11; 35:7).

a) Ps. 121:6. Openb. 7:16.

De reden, waarom den gevangenen op hun terugreis al het nodige toevloeide, zou deze zijn, dat dezelfde God, die uit loutere ontferming hun verlossing uit Babel had uitgewerkt (Hoofdst. 14:1), met hen zou trekken en hen geleiden, gelijk Hij eertijds hun vaderen had geleid door de woestijn, na hen opgevoerd te hebben uit Egypteland (Ex. 13:21, 12). Die God zou toezien, dat hun niets ontbrak langs den weg, en vermits water een der nodigste dingen tot onderhoud en verkwikking van het menselijke leven is, welks ontbreken de reizigers inzonderheid in hete landen ‘t meest benauwt, zo wordt daarvan in het bijzonder gewag gemaakt, en beloofd dat de Heere hen zou leiden langs zulke plaatsen, waar de springaders overvloedig waren.

11. En Ik zal al Mijne bergen, alle bergen, over welke de weg leidt, en die Ik, omdat zij Mijne schepping, zijn, gemakkelijk kan hervormen, door nederwerping tot enen geschikten weg maken, en Mijne banen zullen, wanneer de tocht door dalen en ondiepten gaat, verhoogd zijn volgens de macht, die Ik bezit, door wonderbare aanvulling en verhoging.

12. Ziet, deze onder de terugkerende ballingen zullen van verre uit het uiterste zuiden (Hoofdst. 43:6) komen, en ziet, die van het noorden en wederom anderen, die van het westen, en genen uit het land van Sinim 1), het land der Chinezen in het uiterste Oosten.

1) De Vulgata heeft dezen naam alleen door "Zuiden" (bij het "van verre" denkt zij dus aan ‘t Oosten), de Septuaginta daarentegen door "Perzie" overgezet. Anderen verstaan daaronder de

woestijn Sur, nog anderen den Sinaï, anderen weer Pelusium in Egypte (Ezech. 30:15 vv.). Dat intussen reeds enige eeuwen vóór Christus' geboorte ene landstreek in het tegenwoordige China Sin of Tsin heet en ene dynastie van dezen naam daar was, is door latere ontdekkingen vastgesteld. Wij houden ons te meer aan bovengenoemde verklaring, waarbij men het woord van de Chinezen verstaat, omdat hierin misschien ene verklaring ligt van het raadselachtig verdwijnen der tien stammen. (2 Kon. 17:23).

De Heere voorspelt hier door den Profeet, dat er van het volk Israëls tot in het land van Sinim, d. i. van China, zullen verspreid worden. Ook deze voorspelling is letterlijk vervuld. De bekende pater Gozani heeft de synagogen te Kai-tung-foo, de hoofdstad van Honan, een provincie midden in China gelegen, gezien en bezocht, en deelt mede, dat, volgens de Joden aldaar, zij onder de Han-dynastie (205 v. Chr. 220 n. Chr.) het Chinese rijk zijn binnengedrongen, dat zij kwamen van Si-yu, d. i. van de zijde van het westen. Ook een facsimile van de Thorarol uit de synagoge is genomen.

Maar uit de verste streken zal de Heere ze weer terug brengen, als Hij zich opmaken zal om al zijn volk te redden.

13. Juicht over zulke grote daden Gods, gij hemelen! en verheug u, gij aarde! en gij bergen! maakt gedreun met gejuich (Hoofdst. 44:23); want de HEERE heeft Zijn volk vertroost door het geheel te herstellen, en Hij zal Zich over Zijne ellendigen, over Zijne verdrukte, vertredene verwoeste kerk ontfermen, dat Hij ze van ene strijdende tot een triomferende verheft.

De hemel komt voor als woonplaats der volmaakte geesten, die met groot verlangen wachten op het tijdpunt, wanneer de strijd op aarde tot overwinning zal volstreden zijn-de aarde als woonplaats der mensen, der levenden en der doden, om wier verlossing het in den loop van den tijd te doen is, en de bergen stellen, als de uitstekende delen der aarde, de aardse natuur voor, die ook deel moet hebben aan de verlossing van den mens van den dienst der vergankelijkheid.

Zijn volk wordt nader aangeduid als Zijne ellendigen, en daarom hebben we onder volk, niet de Joden in het algemeen en niet de Heidenen in het algemeen te verstaan, maar de strijdende Kerk van Christus, dewijl ellendigen de gewone naam is in het O. Testament voor de strijdende Kerk. De kerk is vertroost, al was zij ook tot een klein hoopje ingekrompen, toen Christus Jezus op aarde kwam, die Kerk zal volkomen vertroost worden als zij eenmaal bij Zijne wederkomst in de triomferende zal overgaan.

14. Doch 1) Sion, in haar nog voortdurenden toestand van ellende, die nog geen uitzicht op betere tijden veroorlooft, zegt vol vreze: De HEERE heeft mij verlaten, en de Heere de Albestuurder, heeft mij vergeten. 2)

1) In het vorige vers was er sprake van de verlossing der Kerk, hier in vs. 14 wordt over Sion gesproken als nog geheel en al zittende in hare ellende. Sion zag geen uitkomst, zag geen redding. Geen straal van hoop blonk door de donkere wolken van lijden en verdrukking, en

daarom in haar moedelozen toestand roept zij het uit: Jehova, mijn Bonds-God en de Heere, de Albestuurder, heeft Mij verlaten en vergeten.

2) Gods volk kan zich in zulk een deerniswaardigen toestand bevinden, dat het als in het leed schijnt te zullen bezwijken en als in een verlaten en toegesloten toestand te zijn, zodat het aan de Voorzienige zorg des Heeren begint te twijfelen.

Het is geen verlaten van mensen wat haar kwelt, dat kan worden goed gemaakt, als de Heere haar maar nabij bleef, maar als de Heere haar verliet, dan konde geen schepsel haar helpen. Dit drukt haar dan bitterlijk.

15. Daarop antwoordt nu de Heere, zulk ene klacht van Zijn volk op grond der betrekking, waarin het tot Hem staat, als tegenspraak met zichzelve aanwijzende: Kan ook ene vrouw haren zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks, om hem voedsel en verpleging te geven? Ofschoon deze vergate, wat onder bijzondere omstandigheden zeker mogelijk is, daar mensen soms trouweloos alle natuurlijke liefde verloochenen, of sterflijk als zij zijn, niet zelden tegen hun wil van de hunnen worden weggerukt, zo zal Ik, de trouwe en eeuwige God, toch u niet vergeten 1) (1 Kon. 3:26. 2 Kon. 6:28 vv. 9:19; 74:19).

1) Gelijk een bouwmeester, wanneer hij ene stad zal bouwen, haren gehelen omtrek aftekent, om naar die tekening het gebouw in te richten, zo heb Ik ook al uwe lotgevallen bepaald, en als in de holligheid van Mijne handen getekend; gelijk een bouwmeester gestadig acht geeft op de aftekening van de muren der stad, welke hij bouwen zal, zo let Ik ook bestendig op alles wat u bejegent, om ook ten uwen opzichte het plan, dat Ik van eeuwigheid gemaakt heb, van stuk tot stuk te volbrengen.

16. Zie, Ik heb u met onuitwisbare trekken in de beide handpalmen gegraveerd, zodat Ik u nooit uit de ogen en de gedachten verliezen kan; uwe muren, o Jeruzalem! al zijn ze ook voor een tijd afgebroken, zijn steeds voor Mij 1), hebben bij Mij een onvergankelijk bestaan, zodat zij slechts des te heerlijker uit hun puinhopen moeten verrijzen.

1) Hij toont aan de onveranderlijkheid van Zijne liefde en ontferming, gelijk het in een vrouw niet wel vallen kan, dat zij haren zuigeling zou vergeten, zou kunnen ophouden lief te hebben, en zo onveranderlijk is ook de Heere in zijn getrouwheid omtrent de zijnen. Ja het toont aan de overklimmendheid van de liefde Gods omtrent de zijnen, boven alle menselijke liefde, en bijgevolg een volslagen onmogelijkheid van daarin te kunnen veranderen, want ofschoon deze vergete, zo zou Hij echter hen niet vergeten. Dat was dan nog enigszins mogelijk, maar dit niet, dat was nog wel eens geschied, dit zou niet geschieden.

Reeds bij Hoofdstuk 44:5 spraken wij van de gewoonte der Oosterlingen, om den naam of het afbeeldsel ener persoon of zaak, waaraan men zich geheel overgaf, in de hand te snijden, en voorts met Al-henna (Indigo) uit te branden, waardoor men tekenen gaf, dat men zodanig iets nimmer wilde vergeten.

Christus heeft de namen der zijnen met kruisnagels, in Zijne handen gegraveerd.

17. Uwe zonen, die uit de ballingschap terugkeren, zullen zich haasten, om u op te bouwen; maar uwe verstoorders en uwe verwoesters, zelf in de ballingschap gedreven (Hoofdstuk 47:2), zullen van u uitgaan, om u nooit weer enig leed te kunnen doen.

18. Opdat gij ziet, hoe wat Ik zei, reeds begint verwezenlijkt te worden a), hef uwe ogen op rondom, in plaats van ze in klein geloof (vs. 14) ter aarde te slaan, en zie, alle deze, die gij reeds verloren waandet, uit alle einden der aarde (vs. 12) toestromen, zij vergaderen zich, zij komen tot u, om u weer als kinderen toe te behoren. Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de HEERE, zeker gij zult u met alle dezen, met deze geheel ontelbare menigte van tot u wederkerende kinderen, welke uwe bevolking uitmaken, als met een sieraad bekleden, dat ene vrouw na de dagen harer weduwschap aantrekt, en gij zult ze u aanbinden, gelijk ene bruid 1) die naar ‘t huwelijksaltaar wordt geleid, enen prachtgordel om haar bruiloftskleed windt.

a) Jes. 60:4.

1) Gelijk men zich met een sieraad bekleedt, ja gelijk de bruid een gordel windt om haar kleed, zo zou Sion met kinderen worden bekleed, omgord worden. De verwoeste en verlatene stad zou weer prijken met eer en heerlijkheid, ook door de veelheid harer inwoners.

Heerlijk beeld van wat het Evangelie van Christus Jezus zou uitwerken. Velen zouden uit Joden en Heidenen worden vergaderd en toegebracht tot de gemeente, die zalig wordt.

19. Het zal inderdaad ene ontelbare grote menigte zijn, die haar te huis zoekt; want in uwe woeste en uwe eenzame plaatsen, en uw verstoord land zullen weer menigten wonen; gewis nu zijn gij benauwd worden 1) van inwoners, zodat gij ze niet allen er in opnemen kunt; en die u verslonden, die uw land innamen en voor u onbewoonbaar maakten, zullen zich verre van u maken (vs. 17).

1) Benauwen, in den zin van te eng, te nauw worden. Onze Staten-Overzetters tekenen dan ook terecht aan: "al de uitverkoren heidenen tot u zullen inkomen en zich tot de gemeente voegen" Geestelijk overgebracht betekent dit den groten toevloed tot de gemeente, waarbij men wel in het oog heeft te houden, dat de Kerk hier onder het beeld van ene stad wordt voorgesteld.

20. Noch zullen de kinderen, waarvan gij beroofd waart, die gij als ene vrouw, lang onvruchtbaar, daarna des te overvloediger verkrijgt, zeggen voor of in uwe oren, de een tot den ander, zodat gij duidelijk hoort, wat zij spreken: De plaats is mij te nauw, dan dat ik mij hier nog zou kunnen nederzetten, wijk van mij 1) ruim een gedeelte van uwe woonplaats voor mij in, dat ik wonen moge.

1) Wijk van mij, beter: maak ruimte voor mij. De Heere zegt hier, dat het nog gebeuren zal, want deze betekenis, heeft hier het woordje nog , dat de kinderen, waarvan gij voorheen beroofd waart, zo overvloedig zullen geboren worden, dat gij duidelijk het horen zult, en er

getuigen van zult zijn, dat zij zeggen, maak ruimte voor mij, want de plaats is mij te nauw, opdat ik ook in Sion wonen mag.

21. En gij zult bij zulke wederkerige besprekingen uwer kinderen onder elkaar, waarvan gij oorgetuige zijt, de klacht van vs. 14 in vrolijke bewondering veranderen, en zeggen in uw hart: Wie heeft mij dezen gegenereerd, welke andere moeder is in mijne plaats, getreden en heeft op mijnen schoot gebaard (Gen. 30:3), aangezien ik van kinderen beroofd en eenzaam was? Ik was in de gevangenis gegaan en weggeweken, zodat een voortbrengen voor mij onmogelijk was; en indien het misschien mijne vroeger verwekte kinderen zijn, vóór de dagen mijner onvruchtbaarheid geboren (vs. 20), wie heeft mij dan dezen opgevoed? Ziet, ik was alleen overgelaten in een woest en verdorven land, terwijl men al mijne kinderen in den vreemde had gesleept, waar niets dan dood en verderf hen verwachtte; waar waren dan dezen 1) bij wien waren zij veilig, werden zij gevoed en verzorgd?

1) In dit vers spreekt Sion hare verwondering uit over de talrijkheid harer inwoners, en de vraag wordt gedaan, opdat de Heere God zelf in vs. 22 het antwoord geve, opdat Sion wete, dat dit een wonder van Gods almacht en van Zijn overvloedige ontferming was. Sion erkent het hier, belijdt het hier, dat zij zelf daartoe niet in staat was geweest, maar de Heere zal het haar zeggen, dat Hij het gewrocht heeft.

Zo is het ook met de Kerk, dit geldt ook van het geestelijk Sion.

Het woord eenzaam betekent eigenlijk, steenachtig, en dus onbekwaam om te baren, om voort te brengen.

22. Alzo zegt de Heere HEERE, Zijn altijd vragend Zion antwoord gevend: Ziet, Ik zal met gebiedenden wenk, als de Heere van ‘t heelal, Mijne hand opheffen tot de heidenen, en tot de volken zal Ik Mijne banier, een signaalstok, waardoor zij weten, waarheen Mijn wenk hen roept, opsteken; dan zullen zij, verstaande wat Ik wil en met nauwkeurigheid Mij gehoorzamende, uwe zonen, die Ik bij hen had geborgen, in de armen brengen, hen zorgvuldig op de reis voor alle ongeval en onheil bewarende, en uwe dochters zullen op den schouder gedragen worden, de bezwaren der reis zelfs zullen haar worden bespaard.

23. En koningen, in wier onderhoud en verzorging Ik uwe zonen en dochters heb gegeven, zullen, terwijl zij zelf met hun volken tot u overkomen, uwe voedsterheren zijn, hun vorstinnen, hun vorstelijke gemalinnen, uwe zoogvrouwen, de eerste al hun kracht en zorg aan uwen dienst wijdende, de andere met het merg van haar eigen leven uw wasdom bevorderende. Zij zullen zich, om der wille van Hem, die in en bij u tegenwoordig is (Hoofdst. 45:16) voor u buigen in den diepsten eerbied met het aangezicht ter aarde, en zij zullen het stof uwer voeten lekken, 1) het reeds voor ene winst houdende, wanneer zij den grond kunnen kussen, op welken gij staat en wandelt; en gij zult weten dat Ik de HEERE ben, wanneer gij zo al in de wereld zult erkend zijn (Ps. 60:14 vv.), dat zij niet beschaamd zullen worden, die Mij verwachten 2) (Ps. 25:3).

1) Deze profetie is reeds gedeeltelijk door al de koningen en keizers vervuld, welke sedert Constantijn den Grote (van 323-337 n. C.) de beschermers en onderhouders der kerk zijn geworden. Men beschouwe verder wel: de staat zal niet door de kerk verslonden worden, wat nooit mag of zal geschieden, maar terwijl zij aan haar dienstbaar wordt, verwezenlijk zich een voorspel van het volmaakte Godsrijk, waarin het dualisme van staat en kerk zal opgeheven zijn.

In betrekking tot Israël, in verband met het vorige vers, voorspelt hier de Heere aan Sion, dat de tijden van ellende en druk voorbij zijn. Lag Sion nu gebonden in de banden van vreemde koningen, de Heere zou zijn volk uit de heidenen halen, de banden losmaken, ja, wat meer zegt, zelfs vreemde koningen en vorstinnen zouden hare voedsterheren en zoogvrouwen zijn.

Dat hier, in deze profetie, niet van eigen koningen sprake is, is duidelijk.

Ja zij zouden zich aan haar als overwonnenen geven, door het stof harer voeten te lekken, een teken van de diepste onderwerping.

In betrekking tot de Kerk des N. Verbonds, wordt hier voorspeld, dat er ene een tijd zou komen, dat niet alleen geringen en onaanzienlijken, maar ook hogen en verhevenen de Kerk, het lichaam van Christus, zouden dienen met hun gaven en schatten, wat, zoals hierboven reeds is aangetekend, vervuld is in de dagen van Constantijn en later.

2) Het kleine getal van Christenen zal spoedig worden uitgebreid, met zulk ene verbazende snelheid, dat zij zelf moeten vragen: "van waar zo velen?" Koningen zullen zich buigen voor Israëls Messias. Zij die in geloof, hoop en geduld wachten op God, dat Zijne voorzienigheid dit bewerke en Zijne beloften vervuld worden, zullen nooit beschaamd uitkomen. Zij mogen soms verstoken zijn van hulp en vreugde op den tijd, dat zij die wensen te genieten, maar al hun verwachtingen, op Gods beloften gegrond, zullen ten laatste meer dan voldaan worden. Zij zullen niet beschaamd worden in hun hoop op Hem, Jehova zal niet veranderen, wat uit Zijnen mond is gegaan, noch de grote behoefte, die Hij heeft opgewekt, teleurstellen. Zijne goedheid, wijsheid, waarheid en macht zijn de hoogst mogelijke zekerheid, dat Zijne beloften niet zullen feilen.

24. a) Zou ook, zo vraagt gij misschien, in kleinmoedigheid reeds twijfelende aan de mogelijkheid ener verlossing van uwe kinderen uit de macht der Chaldeeën, laat staan dat gij aan zulke grootse beloften, als Ik hier gaf, geloof zoudt willen schenken-zou ook enen machtige, als Babels rijk is, de vang wat hij heeft buitgemaakt ontnomen worden, dien hij eenmaal verkregen heeft? of zouden de gevangenen ene rechtvaardigen 1), ontkomen?

a) MATTHEUS. 12:29.

1) In het Hebr. Schebee tsadik. Onze Staten-Overzetters zetten het over: "de gevangenen eens rechtvaardigen", en verstaan dan onder dien rechtvaardigen, Babel, dat optreedt als werkmeester Gods, des rechtvaardigen Gods, omdat het Zijn vonnissen uitvoert.

Vitringa vertaalt en verklaart: de gevangenschap van hem, die er recht op heeft, (captiva turba justi), terwijl hij nader verklaart; die zijn recht op de gevangenen, die hij langen tijd in bezit heeft gehad, bereid is te verdedigen.

Anderen, zoals Delitzsch, vertalen: de rechtvaardige gevangenen, de schare gevangenen van rechtvaardigen.

Wij verenigen ons geheel met Vitringa, dewijl het o. i. ook volkomen is in overeenstemming met het eerste lid van dit vers.

Sion klaagt hier in klein- en ongeloof, hoe zullen alle die dingen geschieden! Hoe is het mogelijk dat aan zulk een geweldig koning, als Babels vorst, de buit van Joden zal ontnomen worden, aan Babels vorst, die niet alleen Jeruzalem heeft buit gemaakt, maar ook door een zeventigjarig ongestoord bezit, volgens de algemene wet, er recht op heeft, en desnoods dat recht met het zwaard zal en wil verdedigen!

De Septuaginta leest onrechtvaardigen, en de Vulgata de sterke. Hellenbroek wil het opgevat hebben in den zin van onrechtvaardigen, gelijk ook dikwijls zegenen voorkomt in den zin van vloeken. Dit is in overeenstemming met de Septuaginta.

Dit is echter niet nodig, indien men dit slechts opvat in den zin van, hem, die er recht op heeft.

25. Doch deze alle zijn gedachten zonder grond tegenover de alvermogende kracht Gods en Zijne raadsbesluiten, alzo zegt de HEERE: Ja, nu is de tijd gekomen, om Mij over Mijn volk te ontfermen, de gevangenen des machtigen zullen hem ontnomen worden, en de vang des tirans zal ontkomen (Luk. 11:21 vv.), want met uwe twisters zal Ik twisten, o Zion! en den strijd tussen u en hen ten uwe gunste ten einde brengen (Ps. 35:1), en uwe kinderen zal Ik verlossen.

26. En Ik zal uwe verdrukkers, deze Chaldeeën, die uwe kinderen zo onbarmhartig geplaagd hebben (Hoofdstuk 47:6) spijzen met hun eigen vlees (Zach. 11:9. Ps. 83:13), en a) van hun eigen bloed zullen zij dronken worden als van zoeten wijn, en alle vlees, de gehele mensheid op aarde (Hoofdstuk 40:5. Ezechiël. 21:5), zal gewaar worden, dat Ik de HEERE, die alleen den naam van God verdien (Hoofdstuk 37:20), uw Heiland ben, en uw Verlosser, de Machtige Jakob's 1) die de gehele volheid Zijner macht tot uw heil besteedt (Hoofdstuk (60:16).

a) Openbaring 16:6.

1) God zal zich als zodanig aan geheel de wereld bij overtuiging doen kennen, en hen doen beseffen en belijden, dat al scheen Israël van Hem verlaten en verworpen, zij in Hem toch een machtigen Redder hadden, die hen, ofschoon nu ten door gelaten aan de machtigen dezer aarde, eens uit de handen hunner vijanden verlossen en uitrukken zou; want door zulke verlossingen der zijnen bedoelt God zijn Naam zowel bekend te maken als te verheerlijken.

HOOFDSTUK 50.

VERWERPING DER JODEN, GEHOORZAAMHEID VAN CHRISTUS.

II. Vs. 1-11. De tweede rede van het tweede derde deel- De Heere, die te voren sprak tot vertroosting en geloofsversterking van Zion, wendt Zich nu tot hare kinderen. Wanneer deze in hun tegenwoordige ballingschap aan de ene zijde als verstotenen, aan de andere zijde als verkochten voorkomen, dan heeft zulk ene verstoting en verkoping niet daarin hare oorzaak, dat de Heere Zijn volk moede is geworden, even als ene veranderlijk echtgenoot zijne vrouw, of dat Hij door den nood gedrongen zon zijn, gelijk een schuldenaar; de oorzaak ligt in Israël's schuld en overtreding, en deze schuld en overtreding wederom hebben hunnen wortel in het ongeloof, dat tot in de ballingschap doordringt en daar zich openbaart als afgesloten voor het Evangelie en in wanhoop aan de mogelijkheid der verlossing (vs. 1-3). Op eens staat echter de Verlosser als persoonlijk en reeds tegenwoordig in het midden, en verkondigt hoe Hij Zijn ambt volvoert, namelijk in volkomen overgave aan den Heere, die Hen, gezonden heeft, en in gewillige overname van al het lijden, dat aan Zijne roeping verbonden is (vs. 4-9). Dat geeft den Heere aanleiding, om Zich te wenden tot de beide delen van het volk, tot de vatbaar gemaakten voor de zaligheid, en tot degenen, die zich in 't ongeloof verharden, vermanende tot de eerste en dreigende tot de andere (vs. 10 en 11).

1. Alzo zegt de HEERE tot de weggevoerden in de ballingschap, tot de kinderen Israël's, die daar klagen over hunnen nood: Waar is de scheidbrief van ulieder moeder, waarmee Ik haar weggezonden heb, even als een man, de willekeur zijner vrouw moede geworden, haar uit de huwelijksbetrekking loslaat (Deut. 24:1 vv.); of wie is er van Mijne schuldeisers (Deut 23:20), aan wie Ik u verkocht heb, omdat Ik Mijne schuld aan hem niet kon betalen (Exod. 21:2)? Ziet, gij kunt noch zulk enen scheidbrief tonen, noch kunt gij zulk enen schuldeiser noemen, integendeel om uwe ongerechtigheden zijt gij verkocht, en om uwe overtreding is Zion, uwe moeder, weggezonden. 1)

1) Niet de Heere is de oorzaak van Israël's ellende, maar Israël zelf. Niet de Heere heeft het verbond gebroken, of heeft als een onbillijk schuldeiser Israël verkocht, maar Israël's zonde en afval is de grote oorzaak van alle ellende, die over dit volk is gekomen. De Heere had Israël geen scheidbrief gegeven, maar Israël had zich zelven van zijn God afgekeerd en had de Baäls en de Asteroths nagehoereerd.

2. Moet Ik deze uwe zonden tot de hoofdzonde, waaruit zij alle zijn voortgekomen, terugbrengen, en de overtreding noemen, die van vroegen tijd af tot heden bestaat en nog in al hare sterkte wordt gezien? Het is het ongeloof, de ongehoorzaamheid aan Mijn woord! Waarom kwam Ik tot u met de blijde boodschap uwer verlossing, en er was niemand, die ze met vreugde ontving, en zich in geloof met Mij verenigde? Waarom riep Ik u tot Mij (MATTHEUS. 11:28 vv.), en niemand antwoordde, dat Hij aan Mijne roepstem gevolg zou hebben gegeven (MATTHEUS. 23:37 vv.)? a) Is Mijne hand werkelijk, gelijk uw ongeloof ten opzichte van het Evangelie ene beschuldiging inhoudt, dus gans kort geworden, dat zij niet meer als in de dagen van de Egyptische slavernij verlossen kan? of is er in Mij, zo als gij schijnt te menen, volgens uw afwijzen van Mijne heerlijke beloften, gene kracht om uit te

redden? 1) Ziet alleen door Mijne scheiding, zonder dat iets door Mij behoefde gedaan te worden dan een woord van toorn te spreken, maak Ik de zes droog, gelijk de geschiedenis der uitleiding uit Egypte toont (Exod. 14:21 vv. Ps. 106:9), en gelijk ook ieder ogenblik kan geschieden aan den watergordel, achter welken Babel meent geborgen te zijn (Hoofdstuk 42:15; 44:27). Ik stel de rivieren tot ene woestijn, dat haar vis stinkt, omdat er geen water is, en sterft van dorst; gestorven van dorst gaat die tot verrotting over (Exod. 7:18).

a) Num. 11:23. Jes. 59:1.

1) Kan er enig perk aan de eeuwige volmacht gesteld worden, of zou de grote Verlosser, die alle macht in hemel of op aarde bezit, geen macht hebben om de zijnen uit den nood te helpen? En wilt gij onloochenbare blijken der eeuwige Almacht zien, hoort dan naar hetgeen God van Zich zelven betuigt.

3. Ik bekleed, wanneer Ik Mij opmaak ten gerichte over de verdrukkers van Mijn volk, den hemel met zwartheid, en stel enen zak tot zijn deksel. Over dat machtig en heerlijk koninkrijk van Babel kan Ik een nacht zonder ene ster, een nacht van den diepst beklagenswaardigen ondergang doen komen (Hoofdstuk 13:9 vv.). Waarom houdt gij dan dien watergordel en die macht en heerlijkheid van Babel voor onbedwingbare hindernissen voor uwe verlossing uit de tegenwoordige slavernij?

In wie is Jehova gekomen? De meeste uitleggers antwoorden: "in Zijne profeten. " Dit antwoord is niet ten onrechte, maar onvoldoende, om den samenhang van hetgeen nu volgt met het voorgaande aan te wijzen. Daar is er een, die het woord neemt, en wie anders dan de Knecht van Jehova, die ook elders in deze rede onmiddellijk als zelfsprekend wordt ingevoerd. Jehova is dus in Zijnen Knecht tot Zijn volk gekomen. Wij weten uit de vervulling wie deze Knecht van Jehova is; het is Hij, welken ook de Nieuw-Testamentische Schriften, vooral de Handelingen der Apostelen (3:13, 26; 4:27, 30) het Kind des Heren noemen. Nu is het wel niet de Babylonische ballingschap geweest, waarin deze Knecht van Jehova met het Evangelie der verlossing tot Israël is gekomen, maar dat is juist het menselijke in deze reden, dat zij het optreden van den Knecht des Heren, van den Heiland van Israël en de Heidenen, met de ballingschap tegelijk zien, terwijl voor hen met het einde der ballingschap volgens de wet van het perspectiefsgewijze verkorte profetische gezicht ook de toestand van straf bij Israël eindigt en aan den rand der ballingschap de laatste heerlijkheid van Israël en het laatste heil der mensheid aanbreekt-een te zamen zien, dat ons als ene van de sterkste bevestigingen is van den oorsprong van dit werk vóór de ballingschap en alzo den Jesajaansen. Bij dat menselijke wordt intussen het goddelijke van deze reden niet opgeheven, daar de tijd, waarin Jezus optrad, niet alleen aan die van de Babylonische gelijk was, maar ook in causalen samenhang daarmee stond; want het Romeinse wereldrijk was de voortzetting van het Babylonische, en de zedelijke toestand van het volk, dat zich onder den ijzeren arm der Romeinse heerschappij bevond, was van gelijken aard als dat der Babylonische ballingen. (Ezechiël. 2:6 vv.)

4. De Heere HEERE heeft Mij-zo neemt nu Hij, door wie Israël's verlossing eens bewerkt zal worden, het woord-ene tong der geleerden gegeven 1), ene tong, gelijk zij hebben, die zich

eerst hebben laten onderwijzen, om dan anderen te kunnen leren, opdat Ik weet met den moede een woord ter rechter tijd te spreken gelijk Mijne roeping als Heiland dat eist (MATTHEUS. 7:29); Hij wekt allen morgen, zo dikwijls een nieuw dagwerk voor Mij begint; Hij wekt mij het oor, 2) dat Ik horen, gelijk die geleerd worden, als leerlingen, en uit Zijnen mond, als uit dien eens leermeesters, verneem Ik, wat Ik bij dag spreken en doen moet.

1) Wanneer Christus in Joh. 12:49 zegt: Ik heb uit Mij zelven niet gesproken; maar de Vader, die Mij gezonden heeft, die heeft Mij een gebod gegeven, wat Ik zeggen zal en wat Ik spreken zal, zo kenmerkt Hij zich als de verschijning van dien, die hier spreekt, en verklaart, dat de Heere Jehova Hem ene tong des geleerden heeft gegeven, d. i. Hem zal leren, opdat Hij zal kunnen leren.

De moede zijn de naar troost dorstende zielen, de door de wet gedrukten, door de ergernissen van hunnen tijd bedroefde zielen.

Hij gaf aan Christus een tong der geleerden, om als machthebbende te spreken en tot troost dergenen, die bedrukt en beladen lagen met den zwaren last der zonden. Want de genade Gods was uitgestort op Zijne lippen, die overvloeiden van zoetriekende mirre. De beste geleerdheid van een Evangelie-dienaar bestaat in te weten, hoe hij de ontroerde gemoederen bedaren, vertroosten en opbeuren moet, en hoe hij gepastelijk, met klem, en duidelijkheid te spreken heeft, naar de verschillende toestanden der arme zielen.

2) Hiermede wijst "de Knecht des Heren" op het grote onderscheid tussen Hem en de Profeten, en wijst Hij er op, dat Hij als het ware het tegenbeeld is van Mozes. Ontvingen de Profeten in gezichten en dromen, dus des nachts of in buitengewone toestanden hun openbaringen van den Heere God, de Profeet in geheel enigen zin verklaart hier, dat de Vader Hem in helder bewusten toestand, niet des nachts, maar des daags doet verstaan, wat Zijn wil is, wat Hij heeft te spreken.

5. De Heere HEERE, (de Albestuurder, de Verbonds-God) heeft Mij het oor geopend, begerig gemaakt om Zijn woord op te nemen in volkomen reinheid en kracht, ten diepste dergenen, wier Profeet Ik moet zijn, en
a) Ik ben niet weerspannig, dat Ik iets zou terughouden van ‘t geen Mij is opgedragen (Joh. 17:6 vv.); Ik wijk niet achterwaarts, dat Ik den smaad en het lijden zou ontwijken, welke aan Mijn ambt verbonden zijn (MATTHEUS. 16:22 vv.).

a) Joh. 14:31. Filippenzen 2:8. Hebr. 10:5.

6. Ik geef integendeel, lijdende, waarover een Job klaagt en David geprofeteerd heeft (Job 30:10. Ps. 22:7; 69:8), Mijnen rug degenen, die Mij slaan, en Mijne wangen degenen, die Mij het haar uitplukken (Neh. 13:25); Mijn aangezicht verberg Ik niet voor smaadheden en speeksel, 1) maar Ik laat alle die mishandelingen gewillig Mij aandoen (MATTHEUS. 27:26; 26:67 vv. 27:28 vv.

1) Hier spreekt Hij uit Zijn onderwerpelijk geduld in al Zijn lijdenswerk. Ik noeme dit een onderwerpelijk geduld, omdat Hij het leed, met opzicht en terugzien op den wil Zijns Vaders. Want dit gebod had Hij van Zijnen Vader ontvangen, en daarom zei Hij: Vader! niet gelijk ik wil, maar gelijk Gij wilt. In deze onderwerpelijkheid gaf Hij zich vrijwillig en bereidvaardig over aan de grootste verachting en versmading, om namelijk gegeseld, geslagen, het baard des haars uitgetrokken en bespogen te worden, hetwelk Hij wel kon ontgaan hebben, maar niet wilde.

7. Ik weet echter, dat Ik ondanks alle vernedering toch zal zegevieren; want de Heere HEERE helpt Mij, daarom word Ik niet te schande, de aanvankelijke smaad zal tot te groter heerlijkheid voor Mij worden; daarom heb Ik in heilige hardvochtigheid (Ezechiël. 3:8 vv.) Mijn aangezicht gesteld als enen keisteen, die niets gevoelt, en van wie alles afloopt zonder in het inwendige in te dringen; want Ik weet, dat Ik niet beschaamd zal worden.

Hoge gedachten van enen getuige der waarheid tegenover zijne en hare vijanden! Daartoe behoort een groot geloof aan de onverwoestbare kracht der waarheid, die eeuwig zal bestaan, en aan onze eigene onsterflijkheid, bij welke men het lijden van dezen tijd niet acht.

8. Hij, de Heere Jehova, is nabij, a) die Mij tegenover Mijn goddeloos volk rechtvaardigt, 1) Mij openbaar laat worden als den Rechtvaardige, die Ik ben, daar Hij Mij glorierijk verheft uit de diepte van het lijden, waarin Mij Mijne vijanden storten (1 Tim. 3:16); wie zal dan met Mij twisten? Laat ons, gij die Mij tegenstaat, te zamen staan voor den rechtvaardigen Rechter; wie heeft ene rechtszaak tegen Mij? hij kome herwaarts tot Mij, om onzen strijd met elkaar ten einde te brengen.

a) Rom. 8:32, 33.

1) Deze woorden heeft Jezus ook gelezen en geweten, dat zij in Hem moesten worden vervuld. (Luk. 18:31-43).

De lijdende Knecht des Heren, de Messias, voorspelt hier niet alleen Zijn lijden. Zijn tegenspreken van de zondaren, maar ook Zijn glorievolle opstanding.

In het volle bewustzijn, dat de Vader hem zou rechtvaardigen, Hem als den Rechtvaardige openbaar zou doen worden, is Hij den dood ingegaan, heeft Hij alles geleden, en. de Vader heeft Hem gerechtvaardigd.

9. Ziet, de Heere HEERE helpt Mij, wie is het, die Mij zal verdoemen? Ziet zij, die het tegen beter weten in toch beproeven, zullen allemaal als een kleed verouden, de mot zal hen eten.

Zij vervallen als een afgedragen kleed en bezwijken voor het gevreet der mot, die zij reeds in zich dragen, een beeld, dat in Hoofdstuk 51:8 (vgl. Job 13:28. Hos. 5:12) terugkeert, schijnbaar klein maar vreselijk, daar het op ene onopgemerkte en langzaam, maar des te zekerder tot verderf werkende macht van het uitgekozen voorwerp wijst.

Vitringa merkt bij dit vers op, dat de ondergang van het volk der Joden niet plotseling, maar langzamerhand heeft plaats gehad, in overeenstemming met het beeld van het kleed, dat niet plotseling, maar langzamerhand veroudert en verteerd wordt.

10. Wie is er, zo neemt nu weer de Heere het woord op, die in vs. 1-3 sprak: Wie is er onder ulieden, onder de kinderen Israël's, die den HEERE vreest, die naar de stem Zijns knechts hoort, welke gij in vs. 4-9 hebt vernomen, en er zal toch wel iemand zijn, die daartoe geneigd is? als hij in de duisternissen van een ellendigen en troostelozen toestand wandelt, en geen licht heeft, gene uitkomst door hem wordt gezien, dat hij betrouwe op den naam des HEREN, die een vaste en onveranderlijke grond van goed vertrouwen voor de toekomst is, en dat hij steune op zijnen God, die hem niet zal verlaten, noch zijne zaak zal verzuimen; hij zal zeker gered en gezegend worden.

Een waar dienaar van God kan een langen tijd zijn zonder die duidelijke inzichten en die zekerheid van zijn kindschap en zijn eeuwig geluk, die sommigen voor de kentekenen van ware vroomheid houden.

Christen! vreest gij den Heere en gehoorzaamt gij aan de stem Zijns geliefden Zoons? Grijp dan moed zelfs te midden der duisternis, al is er geen licht voor u. Vertrouw op God, dat Hij u leiden zal door elke donkere vallei van droefheid en beproeving, en door de vallei des doods tot het eeuwige licht en de vreugde des hemels. (HENRY en SOORT).

Gelijk God in het voorgaande en naast volgende vers Zijn oordeel over het ongelovig en weerspannig Israël had uitgesproken en getoond, hoe hun ganse Kerk- en burgerstaat, wegens hun verachting en verwerping van den Messias nog eens als een kleed zou verouden, hetwelk de motte zal opeten, en dat zij, die door hun zonden het vuur des oorlogs zelf ontstoken hadden, door des zelfs vlammen zouden verteerd worden, zo toont Hij ons het tegendeel, dat Zijne goedertierenheid zou zijn over degenen, die Hem vreesden en die naar de stemme Zijns knechts hoorden. Dit blijkt uit Zijne vriendelijke aanspraak, vraagsgewijze voorgesteld aan het godvruchtig en gehoorzaam overblijfsel des volks, hetwelk hij aanmoedigt, om zelfs in hun grootste duisternis van druk en tegenspoed op zijn Naam te vertrouwen en op zijn God te steunen.

11. Ziet daarentegen gij allen, die een vuur aansteekt (Jer. 17:4), die u met spranken omgordt, die het aangestoken vuur door aangebrachte brandpijlen voor oproer en verzet tot ene heldere vlam doet opslaan! wandelt in de vlam van uw vuur, en in de spranken, die gij ontstoken hebt. Dat geschiedt u, wanneer gij jammerlijk omkomt, van Mijne hand, dat oordeel zend Ik u toe, in smart van langdurige ellende zult gijlieden liggen 1), als op een leger vol kwellingen.

1) De Heere doelt hier in 't algemeen op de toenemende zonden en boosheden der ongelovige Joden, in 't bijzonder op de verachting van den Messias en van Zijne Apostelen en belijders, gedeeltelijk ook op de oproerige aanslagen en ondernemingen tegen de Romeinen, die kort vóór de verwoesting van Jeruzalem geschiedden.

Het vuur, wat zij aangestoken hebben, wordt het vuur dat hen verteert. Het vuur is hier het helse vuur, waarvan in Jak. 3:9 sprake is. Zij zijn werktuigen van Satan geweest in het verwerpen en vloeken van den Gezalfde Gods, en dat vuur zou hen nu verteren. Dit vuur zal als het ware hun leger zijn, waarop zij in smarte zullen neerliggen, dewijl het het waar is, waarmee het Goddelijk gericht hen straft.

HOOFDSTUK 51.

TROOST ALLER GELOVIGEN, GEGROND OP GODS BELOFTEN.

III. Vs. 1-23. Was de eerste rede van dit tweede derde-deel (Hoofdstuk 49) tot Zion gericht, de tweede (Hoofdstuk 50) tot hare kinderen, de nu voor ons liggende derde rede heeft betrekking op de beide partijen onder Zions kinderen, wanneer wij die uitdrukking mogen bezigen, of op die twee klassen, op welke reeds het profetische woord in Hoofdstuk 50:10 en 11 wees. De ene klasse is die van hen, welke den Heere vrezen, en die de stem Zijns Knechts gehoorzamen, dus van de overgeblevenen naar de verkiezing der genade, gelijk Paulus ze noemt (Rom. 11:5). Zij worden van hun kleingelovigheid en twijfelmoedigheid genezen, waarin zij het voor iets onmogelijks houden, dat het thans zo verlatene en verwoeste Zion ooit weer iets tot lof der heerlijkheid Gods zou kunnen worden; zij worden met de heiligste verwachtingen getroost en tegen alle mensenvrees gewapend (vs. 1-16 De andere klasse is echter die van hen, die het vuur van het Goddelijk gericht over Israël inroepen met degenen, die ten gevolge daarvan in smarten moeten neerliggen. Nu is de tijd der Heidenen vervuld en van de zijde van Gods verstoten volk de kelk der grimmigheid des Heren tot op den laatsten droppel gedronken. Jeruzalem zal dan uit den slaap van onmacht en bedwelming, waarin het onderligt, weer worden opgericht, en de bedwelmende kelk zal voortaan door zijne verdrukkers worden gedronken, die het bovenmate hebben vernederd en vertreden (vs. 17-23).

1. Hoort naar Mij, en verneemt wat Ik voornemens ben voor de toekomst, gij uit het volk van Israël, die in tegenoverstelling van de grote menigte, welke in haren afkeer van Mij slechts zich zelve en de dingen dezer wereld op het oog, heeft, de gerechtigheid najaagt, gij, die den HEERE zoekt (MATTHEUS. 5:6, 6:33)! aanschouwt, om daaruit een voorbeeld voor uzelven te nemen, den rotssteen, waaruit gijlieden, de afzonderlijke stenen van het huis van Jakob, gehouwen zijt, en de holligheid des bornputs, of der groeve, waaruit hij gegraven zijt, 1) even als erts uit de mijn.

1) Abraham mocht vooral bij ene steenrots worden vergeleken, omdat zijn lichaam natuurlijkerwijze ter voortteling onbekwaam was geworden. De Joden waren uit de holligheid des bornputs uitgegraven, voor zover de baarmoeder van Sara verouderd was, en volgens den gewonen loop der natuur ongeschikt om kinderen ter wereld te brengen.

Hiermede wil de Heere het klein-geloof van Zijn volk te hulpe komen. Het ontstaan van Israël's volk was een wonder van Gods Almacht. Bij den mens scheen het ene onmogelijkheid, dat uit den honderd-jarigen Abraham en uit de negentig-jarige Sara nog een zoon zou geboren worden. Daarom wordt hier Abraham bij een rotssteen vergeleken, de moederschoot van Sara bij een groeve, waaruit iets te voorschijn wordt gebracht.

Welnu, als God machtig was om dezen Abraham nog een zoon te schenken, is dan God ook niet machtig, om Zijn volk, in de diepste ellende verkerende, redding en verlossing te schenken?

2. Aanschouwt, opdat Ik zonder gelijkenis spreke, Abraham, ulieder vader, en Sara, zijne vrouw (Gen. 17), die ulieden gebaard heeft; want Ik riep hem (Gen. 12:1 vv.), toen hij nog alleen 1) was zonder zoon en zonder enig uitzicht om ooit enen erfgenaam te verkrijgen uit het zaad van een afgodische omgeving (Gen. 15:2 vv. Ezechiël. 33:24. Mal. 2:15), en Ik zegende hem, ondanks de natuurlijke onvruchtbaarheid van hem en zijne vrouw, met de belofte, dat Ik hem tot een groot volk zou maken, en Ik vermenigvuldigde hem daarna door een wonder Mijner almacht ook werkelijk, zodat de belofte reeds uitwendig heerlijk vervuld is (Exod. 1:7. Deut. 10:22).

1) De nadruk ligt hier wel degelijk, niet alleen op de genadevolle roeping uit Ur der Chaldeeën, maar ook op het feit, dat hij toen nog maar alleen was en toch degene, uit wie een groot volk zou voortkomen. Daarom laat de Heere er op volgen, dat Hij hem, die alleen was, een enkele, heeft gezegend en vermenigvuldigd, als een werk Zijner wondervolle Almacht.

Als nu God dat doen kan, kan Zion dan wel te veel van zulk een God verwachten?

Letterlijk Staat er: want als enen enkele riep Ik hem.

3. Dit wonder Mijner macht en genade zal aan u, die slechts zo weinigen zijt, alsof gij slechts een enkel persoon waart, worden herhaald; want de HEERE zal Zion, uwe geestelijke moeder (Hoofdstuk 50:1), die het tegenbeeld is van uwe lichamelijke, van Sara (vs. 2), troosten; Hij zal troosten al hare woeste plaatsen, waar zij thans als in puinhoop neerligt (Hoofdstuk 40:1), en Hij zal ook op het vertroostend woord der belofte, de daad der vervulling laten volgen (Hoofdstuk 49:13) en hare woestijn maken zo lieflijk en vruchtbaar als Eden (Gen. 2:8 vv.), en hare wildernis als den hof des HEREN, den hof, dien Hij zelf heeft aangelegd, zo heerlijk en wonderbaar (Gen. 13:10. Num. 24:6). Dit nieuwe paradijs en het nieuwe Eden zal Hij niet van mensen ledig laten, maar het vol doen worden van vrolijke en jubelende kinderen Zions; vreugde en blijdschap zal daarin gevonden worden, dankzegging en ene stem des gezangs 1).

1) Deze woorden zien op de tijden van het N. Testament in het gemeen, waarop de afschaffing volgde der Mozaïsche ceremoniële wet en van den openbaren eredienst, nevens de roeping der Heidenen en de vernedering dezelve vijanden, zowel als den gezegenden en gelukzaligen toestand der Kerk, welke echter in het laatst der tijden eerst hare volmaaktheid zal erlangen; waarom dan ook die gezegende, lichamelijke, of tijdelijke en geestelijke welstand, met figuurlijke bewoordingen aan het Paradijs ontleend, hier beschreven wordt, gelijk ook de sabbathische tijd en rust der Kerk zeer gelijk zal zijn met den toestand van het gelukkige Eden.

4. Luistert naar Mij, 1) Mijn volk Israël! en Mijne lieden van de in vs. 1 genoemde gezindheid, wanneer Ik u nog grotere dingen verkondig dan die Ik zo even u beloofde; neigt naar Mij het oor, naar Mij, God, die onder u tegenwoordig ben! want ene wet zal van Mij uitgaan, die niet alleen, gelijk die van den Sinaï, voor een enkel volk Mijner keuze, maar voor alle volken der aarde bestemd is. Ik bedoel het Evangelie der verlossing, en Ik zal Mijn recht 2) de nieuwe levensorde, die met deze Mijne nieuwe wet overeenstemt, doen rusten tot een licht der volken, als ene macht, die ook de overige volken verlicht en van alle zijden

doortrekt, die hen met u tot ene kudde onder een herder maakt, terwijl het tot hiertoe geldende recht integendeel diende tot ene heining, om Israël van de heidenen af te scheiden (Efeze 2:14 vv.).

1) Hiermede vraagt de Heere bij Zijn volk een geopend oor voor de verkondiging van nog grotere dingen. Niet alleen zullen uit Israël gered worden, maar ook uit de volken, uit de Heidenen.

2) Onder wet en recht hebben we hier niet de wet en het recht van Sinaï te verstaan, maar het Evangelie, de wet des Evangeliums, der verlossing, en de nieuwe levensorde, welke gelden zowel voor de Joden als voor de Heidenen, die tot het geestelijk Israël zullen worden verzameld.

De Heere God zegt hier, dat Hij dat recht zal doen rusten, d. i. een plaats verschaffen, van waar het als een licht alle volken zal beschijnen.

5. Mijne gerechtigheid, die door vernietiging der goddelozen den vromen ruimte geeft, om tot vervulling van de begeerte huns harten te komen, is nabij, zal spoedig in de wereld geopenbaard worden; Mijn heil, dat bestemd is om den vromen leven en volle vreugde aan te brengen, trekt uit, maakt zich gereed om tot werkelijkheid te worden, en Mijne armen zullen rechts en links ter neerwerpen, die de verwezenlijking van dezen zegen in den weg staan; zij zullen de volken richten, en tot op een overschot bestaande uit hen, die naar het heil des Heren dorsten verdelgen (Joh. 11:52); op Mij, den enigen Redder, zullen de eilanden, de landen der volken, in zo verre er zielen aanwezig zijn, die naar redding van het algemene geestelijke verderf verlangen, wachten met meer of mindere bewustheid, en op Mijnen arm zullen zij hopen 1) dat die de verlossing schenke en hun het heil toedele.

1) Zij, die de oordelen Zijns woords niet gehoorzamen wilden, zouden door die van Zijn hand vernederd worden. Sommigen zullen dus door het Evangelie geoordeeld worden, want Christus is ten oordeel in deze wereld gekomen. Anderen en wel de bewoners der eilanden, zullen op Hem toeven, Zijn leer gaarne horen en omhelzen, en des zelfs bevelen zowel als beloften voor zich welkom heten. Het was een troost voor ‘s Heren volk, dat er velen tot de Kerk Gods werden toegedaan, want de aanwas van het getal der leden zou veel tot hare sterkte en schoonheid bijbrengen. Gods arm zal de onboetvaardigen oordelen, echter zullen er anderen zijn, die op Zijnen arm vertrouwen zullen en daardoor behouden zullen worden; want dezelve is voor ons, hetgeen wij er van maken, hetzij een reuke des levens, of een vloek ten dode.

6. Deze Mijn arm tal niet talmen om hun verlangen en wachten te vervullen; maar het zal een stillen hunner behoeften voor eeuwig zijn. Heft ulieder ogen op naar den hemel, en aanschouwt de aarde beneden, thans zijn zij er nog beide, de een boven uw hoofd, de ander onder uwe voeten, doch slechts zo lang deze tijd duurt; want de hemel, door de onreinheid der zondige mensheid thans zo bedroefd en verduisterd (Job 15:15; 26:5), zal als een rook, die zich in niets oplost (Hos. 13:3), verdwijnen; en de door de op haar heersende boosheid zo verdorvene aarde (Gen. 6:11 vv.) zal als een kleed, dat ten laatste in flarden van elkaar valt,

verouden, en hare inwoners zullen desgelijks 1) sterven, even gemakkelijk als men het stof wegblaast (Ps. 102:27 vv. Luk. 21:33); maar Mijn heil zal in eeuwigheid zijn, Mijne gerechtigheid zal niet verbroken worden, 2) beide zullen zij ene haar waardige nieuwe wereld scheppen (Hoofdstuk 65:17; 66:22. 2 Petrus 3:13).

1) In het Hebr. kemo-keen. Onze Staten-Overzetters vertalen, in navolging van de Septuagint en de Vulgata: desgelijks. Velen der oudere en nieuwe uitleggers: als vliegen. Letterlijke vertaling is, als zo en die vertaling moeten we hier hebben. Als zo, heeft den de betekenis van, als niets. Als zo, uitgesproken op verachtelijke wijze, zoals hier, heeft de betekenis van, als niets. Het kost den Heere niets om de inwoners der wereld te doen vergaan.

2) Deze woorden van ‘t hoogste vertrouwen op de gronding van een onvergankelijk rijk der gerechtigheid, verheven boven allen zichtbaren schijn der dingen, zijn als stukken uit de rots Abrahams, en schitteren in een eeuwigen glans van heilige poëzie der waarheid, wanneer ook de hemelen vergaan als rook, de aarde verandert als een gewaad en hare bewoners sterven als vliegen.

Gods heil en Gods gerechtigheid, zijn tot in eeuwigheid. De verlossing, door Christus aangebracht, de gerechtigheid door Hem verworven, is een eeuwige verlossing, is een eeuwige gerechtigheid. De gevolgen van dit heil en van die gerechtigheid duren tot in eeuwigheid.

7. Hoort naar Mij, wanneer Ik uit het zo even gezegde voor den tijd uwer tegenwoordige verdrukking en vervolging ene troostvolle vermaning voor u afleid; hoort gijlieden, die de gerechtigheid reeds bij ervaring kent, daar gij haar als het doel van uw strijden en worstelen najaagt (vs. 1); gij volk, in welks hart Mijne wet is, zodat gij haar niet alleen als letter buiten u, maar als levensmacht in u hebt (Ps. 37:31; 40:9)! a); vrees niet de smaadheid van den mens, die hij in zijnen aanmatigenden trots u aandoet, alsof hij ene macht en grootheid ware (Ps 9:20; 10:18); en voor hun smaadredenen voor hun lastertongen ontzet u niet (MATTHEUS. 5:11. 1 Petrus 3:14).

a) Ps. 118:6.

8. Want a) de mot zal ze opeten als een kleed, en het schietwormpje zal ze opeten als wol, zodat het blijken zal slechts schijnmacht en schijngrootheid geweest te zijn, waarop zij zich verhieven; maar Mijne gerechtigheid, die gij levendig in u draagt, zal in eeuwigheid zijn, en Mijn heil van geslachte tot geslachten. 1)

a) Jes. 60:9

1) Geen smaad noch smaadredenen van mensen, geen bitterheden van hare vijanden zou, hetgeen de Heere voor had om te doen, kunnen beletten. Zij hadden daarom niet te vrezen met enige bekommering over de uitkomst.

Want toch die zouden maar voor een korten tijd enige macht en bestaan hebben. De Heere zou hen in hen zelven doen vervallen, en door vijanden van buiten zo gemakkelijk doen verbreken, gelijk de mot en het schietwormpje een kleed en wol opeten; terwijl tegenovergesteld Zijne gerechtigheid, gelijk Hij nu al gezegd had en Zijn heil aan hen, in hun verlossing uit Babel en bijzonder in de oprichting van de huishouding des N. Testaments te openbaren, in eeuwigheid, zeer lang durende en van geslacht tot geslachten zou zijn.

9. Ontwaak, ontwaak 1) dan, zo roepen met sterk verlangen de rechtvaardigen: trek sterkte aan uit de volheid der Almacht, die U ten dienste staat, gij arm des HEREN! en breng den zegen aan, dien de profetie belooft. Ontwaak als in de verledene dagen en betoon evenzeer uwe kracht als in de dagen van ouds, als in de geslachten van ouds; zijt gij het niet, die Rahab, de grote macht van Egypte (Hoofdstuk 30:7), uitgehouwen hebt, die den zeedraak, den Egyptischen Farao (Hoofdstuk 27:1. Ezechiël. 29:3) verwond hebt?

1) Wij horen hier het biddend roepen van de gelovigen, die wachten op het heil des Heren, en van den Profeet, als hun choraag. De wederherstelling Zions als in den paradijstoestand, de nieuwe wereld der gerechtigheid en van het heil, is een werk van den Arm, d. i. van de machtsopenbaring van Jehova. Deze Zijn arm houdt zich nu als in slapenden toestand. Hij is wel is waar niet levenloos, maar beweegloos. Daarom roept de gemeente Hem driemaal toe: waak op, waarbij het ontwaken met sterkte aantrekken verwisseld wordt. Hij zal zich verheffen en macht aandoen uit de volheid Zijner Almacht.

10. Zijt Gij het niet, die de zee, de wateren des groten afgronds, de Egyptische Schelfzee (Gen. 7:11; 8:1 vv.), droog gemaakt hebt? a) die de diepten der zee gemaakt hebt tot enen weg, opdat de verlosten daardoor gingen (Exod. 14:21 vv.) en zulk een wonder op nieuw kunt doen?

a) Jes. 43:16.

11. Ja zeker! zo kunt Gij; ook doen om uw volk uit Babel uit te leiden. Alzo zullen, gelijk reeds in Hoofdstuk 35:10 gezegd is, de vrijgekochten des HEREN wederkeren, en met gejuich tot Zion komen; en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vreugde en blijdschap zullen zij aangrijpen, treuring en zuchting zullen weg vlieden.

12. Ik, zo zegt de Heere, Zijne vermaning en belofte opnieuw beginnende: Ik ben het, die u troost; wie zijt gij, o Zion! dat gij u vreest, in al uwe angsten en noden, voor a) den mens, die sterven zal! en voor eens mensenkind, dat hooi worden zal, zo spoedig en gemakkelijk als dit (Hoofdstuk 40:6 vv. Ps. 37:2; 90:5; 103:15 verteerd wordt? Wat betekenen al uwe angsten en noden daarbij, dat gij Mij ten trooster hebt? Welke vrees zou er den met recht bij u kunnen opkomen (MATTHEUS. 10:28)?

a) Ps. 118:6.

13. En wie zijt gij Israël, dat gij vergeet den HEERE, die u gemaakt heeft, en die de zelfde God is (Hoofdstuk 41:24 a), die de hemelen heeft uitgebreid en de aarde gegrond heeft?

Wanneer gij waarlijk Zijner gedacht, in welk ene verhouding Hij tot u staat en welke almacht ten Zijnen dienste staat, zo zoudt gij alle angsten en zorgen uit uwe ziel bannen. En ten gevolge van dat vergeten vreest gij geduriglijk den gansen dag, van wege de grimmigheid des benauwers, wanneer hij zich bereidt om te verderven, alsof hem zijn doel zou kunnen gelukken? waar is dan, wanneer gij aan de geschiedenis van de verlossing uit de verdrukking en slavernij van Egypte denkt, de grimmigheid des benauwers, de toorn van dien Farao, van wie in Exod. 1:8 vv. verhaald wordt?

a) Job 8:8. Ps. 104:2. Jes. 40:22; 42:5.

14. De omzwevende gevangene, de in boeien gekromde, die zich kromde onder de slagen van Mijne hand, zal haastelijk losgelaten worden, en hij zal in den kuil, in den kerker niet sterven (Exod. 11:4 vv.), en zijn brood zal hem niet ontbreken (Exod. 12:34 vv.).

15. Want 1) Ik ben de HEERE, uw God, die de zee klieft, dat hare golven bruisen, en deze uw God, die het woeden der zee verwekt kan even zo goed op eens het woeden der mensen stillen: HEERE der heirscharen is Zijn naam (Hoofdstuk 54:5).

1) Beter: Zo waar Ik, de Heere, uw God ben enz. Het vs. 12 treedt de Heere weer troostend en bemoedigend op tot het ellendige volk in de ballingschap, en daarom tot Gods volk van alle tijden.

Hij wijst op de nietigheid van den mens, van het schepsel, en op Zijne Almacht en ontferming. Maar nu, opdat Israël het goed weet en er vast van verzekerd zij, dat de beloften Gods vast zijn, dat zij zijn ja en dat zij zijn Amen, ook de belofte, dat de in boeien gekromden, want dat is beter vertaling voor, omzwevende gevangenen, zouden ontboeid worden, zodat zij niet in den kuil zouden sterven en hun geen brood zou ontbreken, zweert de Heere bij Zich zelven en bevestigt derhalve Zijne toezeggingen met een duren eed.

16. En Ik leg, daar Ik u, o Israël tot drager van Mijn heil en tot bemiddelaar van zegen voor de mensheid heb gemaakt, Mijne woorden in uwen mond, en bedek u, daar Ik van wege zulk ene hoge en tot in de verste toekomst reikende roeping u nooit kan laten omkomen, onder de schaduw Mijner hand, om Mij van u als van een werktuig bedienende, den nieuwen hemel te planten, op welken het einde Mijner wegen met het menselijk geslacht moet uitlopen, en om de nieuwe aarde te gronden, welke zozeer alle wensen zal bevredigen, dat men aan de vorige niet meer zal denken, noch haar terugwensen (Hoofdstuk 65:17), en om te zeggen tot Zion, terwijl nu de gehele diepe inhoud van het woord eerst duidelijk wordt: Gij zijt Mijn volk.

De Vader geeft ene plechtige verzekering aan den Messias en aan de kerk, dat zij door Hem beschermd zullen worden. De profetie spreekt van toekomende gebeurtenissen, alsof zij werkelijk plaats gegrepen hadden, om de zekerheid van hare vervulling aan te duiden. Ik heb aan u meegedeeld Mijne waarheden en Mijne geboden, Mijne beloften en Mijne bedreigingen, opdat gij ze voor de mensen zoudt belijden en ze aan anderen bekend maken, opdat Jezus en Zijne Kerk in volmaakte veiligheid zouden zijn door de kracht en voorzienigheid van den Almachtige, onder wiens schaduw zij vertoeven. De geestelijke

toestand van de wereld zal veranderd worden, nieuwe hemelen en ene nieuwe aarde zullen verschijnen, velen van het menselijke geslacht zullen nieuwe schepselen worden; dit zou plaats hebben, opdat Jehova tot Zion kon zeggen: "Gij zijt mijn volk. " Zullen wij ons dit niet ten nutte maken als een krachtige drang om te mogen leven en te handelen, zodat God onze God kan genoemd worden? .

17. Daarom, gelijk voorheen, op grond der toespraak des Heren, ene opwekking kwam tot de gemeente (vs. 9 vv.), zo richt Ik, de profeet, op grond der zo even gehoorde belofte Gods, in Zijnen naam en op Zijn bevel thans ene oproeping tot Mijn arm en verdrukt volk: a) Waak op, waak op uit uwen slaap van machteloosheid en bedwelming, waarin de druk der tijden u heeft gebracht; sta op van den grond, waarop gij neerligt! Jeruzalem! gij, die gedronken hebt van de hand des HEREN den beker Zijner grimmigheid in een langdurig en zwaar lijden, dat over u is beschikt; den droesem van den beker der zwijmeling, die degenen, welke daaruit drinken, in bewustelozen toestand brengt, zodat zij zich zelf niet meer machtig zijn, hebt gij gedronken, ja uitgezogen, de droppels gelekt, die aan den rand mochten zijn blijven hangen, zodat er niets van dien vreselijken drank u onthouden is.

a) Jes. 52:1.

Men lette op den weemoedigen toon in de woorden van den grondtekst sjahith, mazith d. i. "gedronken, opgeslurpt. "

De kelk van Gods toorn is de bepaalde volke maat van Gods strafgerichten, die den zondaren door God wordt toegemeten. Het is de laatste bedoeling dezer oordelen, dat zij tot boete voeren; doch zij brengen vooraf in den geest dergenen, die er door getroffen worden, ene gejaagdheid en verwarring teweeg die naar de bedwelming der beschonkenen gelijkt. Zij vervallen tot dwaze, dolzinnige gedachten; zij vervallen tot woede en vertwijfeling, en wikkelen zich in ondernemingen, die nog dwazer zijn, dan waarop, zij te voren peinsden. Zo wordt hun de kelk der gramschap tot een zwijmelbeker (vgl. Jer. 25:15-29). Maar hebben zij dezen kelk tot op den bodem geledigd, dan volgt of een algehele ondergang, of een stil inkeren in zich zelven, verootmoediging en verlangen naar Gods genade en barmhartigheid. Tot zulk een gezegend einde is het met Zion gekomen; daarom komt de Knecht des Heren haar met het woord der vertroosting tegemoet.

18. Er is ten tijde van dit vreselijk lijden van Jeruzalem niemand van al de kinderen, die zij gebaard heeft, die haar zachtjes leidt, die haar tot een geleider is door den duisteren nacht, en niemand van al de kinderen, die zij opgevoed heeft, die haar bij de hand grijpt 1), om haar in de hoogte te houden, omdat al hare kinderen op het diepst waren neergedrukt door het bewustzijn der verdiende straf over de zonde.

1) Welk ene elegische muziek is hier in diep dalende cadenzen: mikol-banim Jalada, mikol banim giddela! Zo ontzaglijk was hun ongeluk, dat niemand, zo als verder gezegd wordt, het zwijgen der ontzetting waagde af te breken, om haar medelijden te betonen. Zelfs de profeet moet, naar den mens gesproken bekennen (vs. 19): "Hoe (woordelijk als wie) zou ik u troosten?" Hij wist geen dergelijk of groter lijden, waarop Jeruzalem zou hebben kunnen

wijzen naar den grondregel: solamen miseris socios habuisse malorum (voor lijdenden is het een troost, deelgenoten in ‘t lijden te hebben (1 Petrus 5:9).

19. a) Deze twee dingen, deze twee soorten van ongelukken zijn u wedervaren, wie heeft medelijden met u? Wie durft u een vertroostend woord toevoegen? er is verwoesting van buiten en verbreking van binnen, en honger inwendig en zwaard uitwendig, door wie, liever: hoe zal Ik u troosten?

a) Jes. 47:9.

20. a) Uwe kinderen 1) o Jeruzalem zijn in bezwijming gevallen, zij liggen vooraan op als straten, op alle hoeken der straten, gelijk een wilde os of een antilope die, in het net gevangen, in vruchteloze pogingen tot bevrijding zich heeft uitgeput en nu afgemat neerligt; zij zijn vol van de grimmigheid des HEREN, welke zij uit den kelk (vs. 17) Zijner gramschap hebben gedronken, van de schelding uws Gods.

a) Klaagt. 2:11, 12.

1) Wij twijfelen niet, of de profeet ziet hier op Israël’s lijden na de verwoesting van Jeruzalem door Titus. dat nu reeds bijna 2000 jaren duurde. Bij ‘t verhaal der geschiedenis dezer verwoesting (Hand. 28:31) zullen wij dien lijdenstijd, voor zo ver die tot recht verstand der Schrift dienen kan, mede in beschouwing nemen; want ook onder de gerichten der verstrooiing is en blijft Israël het volk van God. De genadegiften en de roeping Gods Zijn onberouwelijk. God heeft hen allen onder de ongehoorzaamheid besloten, opdat Hij hen allen zou barmhartig zijn (Rom 11:29 vv.). Een treffender antwoord kon Frederik de Grote dan ook niet ontvangen, toen hij een kortstondig bewijs voor de waarheid der Heilige Schrift eiste, dan het woord van dien prediker, die hem antwoordde: "Uwe Majesteit! de Joden. " .

Uwe kinderen staat hier niet in onderscheiding van de volwassenen, maar in den zin van, kinderen van Jeruzalem, in de betekenis, van inwoners van die stad. Allertreurigst, diep ellendig was de toestand, de grimmigheid des Heren was over Jeruzalem uitgestort, maar de tijd der verademing is gekomen, gelijk de Heere in het volgende vers voorspelt.

21. Daarom, nu de drinkbeker van den toorn Gods door u is gedronken tot op de heffe toe, en de tijd daar is om te ontwaken en op te staan (vs. 17), hoort nu dit, gij bedrukten! en gij dronkenen, maar niet van wijn! 1)

1) Dronkenen maar niet van wijn is gelijkluidend met bedrukten. Den beker van Gods gramschap en toorn hebben zij gedronken, en van daar dat zij niet alleen bedrukt hun weg gaan, maar ook schier hun verstand verloren hebben. Zij zien geen uitkomst, zij zien geen weg van ontkoming. Het is een bij den mens afgesnedene zaak. Maar ziet, waar het bij den mens een afgesnedene zaak was, daar zou de Heere Zich openbaren als een almachtig Redder en Verlosser.

22. Alzo zegt uw Heere, wiens dienstmaagd gij zijt, de HEERE, en uw God, die Zijns volks zaak twisten zal, die als Rechter voor de zijnen zal staan, wanneer dag en uur zullen gekomen zijn: Zie Ik neem den beker der zwijmeling, nadat gij dien hebt ledig gedronken, van uwe hand, den droesem van den beker Mijner grimmigheid; Ik zal hem niet meer vullen voor u, gij zult dien voortaan niet meer drinken.

23. Maar Ik zal hem vullen voor anderen en dien, die u bedroefd, u verdrukt hebben, in de hand zetten, zodat zij dien moeten drinken, dien, die tot uwe ziel tot uw persoon zeiden, toen gij in hun macht waart overgegeven: Buig u neer, dat wij met onze voeten op u trappen en over u gaan, en gij legdet uwen rug neer als aarde, en als ene straat degenen, die daarover gaan.

Het verlangen, dat zij zich op den grond zouden werpen, om met de voeten over zich te laten heengaan, betekent de overmoedige zelfverheffing en onbepaalde hardheid van hen, die in de Chaldeeën hun voorbeeld hebben (Hoofdstuk 47:6). Het laatste deel van het vers wijst den bijzonderen aard der Jodenvervolgingen van alle tijden aan. Tot recht verstand van dit hoofdstuk beschouwe men het volgende: "Sedert het afscheidswoord van den door Israël verworpen Messias, MATTHEUS. 23:38, is Jeruzalem en de ontheiligde tempel aan den ondergang overgegeven. Het rijk Gods moet aan het Joodse volk worden ontnomen en aan de heidenen worden gegeven (MATTHEUS. 21:43). De gehele tijd van toen af tot aan het begin der catastrofe over Jeruzalem en den tempel dient nog daartoe, om uit het oude verbondsvolk de overgeblevenen naar de verkiezing der genade (Rom. 11:5) te verzamelen, opdat zij de wortelen vormen der nieuwe gemeente Gods, den stam, dien de gelovig geworden heidenen worden ingeënt. Deze gemeente is nu het Israël Gods (Gal. 6:16); op haar gaan alle predikaten van de laatste over, zodat zij is het uitverkoren geslacht, het koninklijk priesterdom, het heilige volk, het volk des eigendoms (1 Petrus 2:9), op haar hebben de Goddelijke beloften betrekking. En toch is ook het oude Israël naar het vlees, waaraan God voor de ogen der gehele wereld getoond heeft, hoe Hij bemint en hoe Hij straft, nog niet uit het gebied der belofte uitgesloten. Over hen blijft de oude wet van kracht, dat het ook in de verstoting en verstrooiing niet kan ten onder gaan, maar bewaard wordt tot inleiding van het Goddelijk rijk. Josefus weet wel niet, wat hij zegt, wanneer hij het woord tot Jeruzalem richt (Jud. 5:1, 3): "Misschien dat gij eens weer opkomt, wanneer gij uwen God, die u verwoestte, zult verzoend hebben; " maar de mond der waarheid wijst daarop, dat de gevangenschap van Israël en de vertreding van Jeruzalem zal duren tot de tijden van de volken der wereld vervuld zijn (Luk. 21:24), want wanneer de volheid der heidenen zal zijn ingegaan (Rom. 11:25), zal Israël als volk naar de roepstem van het Evangelie luisteren en zijnen Messias begroeten, (Matth. 23:39).

HOOFDSTUK 52.

VAN DE VERLOSSING DER KERK EN DE LIEFLIJKHEID VAN HET EVANGELIE.

IV. Vs. 1-12. Terwijl deze vierde rede in de nauwste samenhang met de vorige staat, neemt zij haar uitgangspunt van het einde aller dingen, waar nu het gehele raadsbesluit van God omtrent Israël en Jeruzalem tot volvoering komt, Zij, ziet echter van daar spoedig terug in den tijd der verlossing door Jezus Christus, en nog verder terug in den tijd der verlossing uit de Babylonische ballingschap. In bijzonderheden te scheiden, wat tot het begin of het midden of het einde van de gehele grote tijdruimte van den terugtocht uit Babel tot den intocht in het nieuwe Jeruzalem behoort, ware onmogelijk, want het profetische zien richt zich naar andere wetten dan het logische denken. Wij moeten ook niet bij het beschouwen van zulke verhevene profetieën willen verbrokkelen en afbreken, maar ons laten verheffen op dezelfde hoogte, waarop de Profeten stonden, en de ogen voor dezelfden wijden gezichtskring opendoen, dien zij omvatten.

1. Waak op, waak op uit uwen slaap (Hoofdstuk 51:17), trek uwe sterkte aan, die zo langen tijd verbroken en geheel verdwenen scheen te zijn, maar, door den Heere in u gelegd, niet voor altijd kan vernietigd worden, die eens weer in de gehele volheid moet te voorschijn treden, o Zion! trek uwe sierlijke klederen aan, de prachtgewaden met de kostbare sieraden, o Jeruzalem, gij heilige stad; zulk een tooisel toch past bij uw priesterlijk koninklijk karakter! Nu hebt gij waarlijk uwe bestemming bereikt, en zult in waarheid zijn, wat gij zijt volgens uwen naam, namelijk de heilige stad; want in u zal voortaan geen onbesnedene noch onreine, van welke de eerste nog ongewijd, de ander weer ontwijd is, meer komen 1) om door zijne onreinheid uwe heiligheid te bezoedelen.

1) Jeruzalem lag daar als bedwelmd door Gods toorn ter neer, hare kinderen waren in zwijm gevallen, van wege de ellende, die over haar gekomen was. Maar nu komt het woord des Heren tot haar, om te ontwaken, om sterkte aan te trekken, om hare sierlijke, hare prachtgewaden, dat is hare priesterlijke klederen aan te trekken, opdat zij zich weer als een heilige stad openbare. De tijd is voorbij dat Jeruzalem vertreden zou worden door de heidenen, dat op Zion de onbesnedene zou vertoeven, geen onreine zou meer in haar komen.

2. Schud u uit het stof, waarin gij tot hiertoe gelegen hebt en schudt alle sporen zelfs van u af, maak u op van den aardbodem, waarop gij in den staat uwer vernedering moest zitten, zit neer op den koninklijken troon, die u toekomt; o Jeruzalem! maak u los van de banden van uwen hals, gij gevangene dochter van Zion, die nu voor altijd vrij zult zijn!

3. Want, zo zegt de HEERE; Gijlieden zijt door Mij, toen Ik u in de macht uwer vijanden overgaf, om niet verkocht, zonder dat Ik enigen koopprijs van hen nam, en daardoor Mijn recht op u zou hebben opgegeven; gij zult ook zonder geld gelost worden; 1) daar Ik u terug kan eisen, wanneer het Mij lust, is tot uwe verlossing slechts een enkel woord van Mijnen mond nodig (Hoofdstuk 45:13).

1) Hier toont de Heere, hoe billijk Hij haar aan hare overheersers wederom zou mogen ontnemen. Zij hadden op haar geen recht, zij was aan hare vijanden om niet verkocht, die hadden haar zo maar geëigend, zonder voor haar iets te geven, zij hadden op haar derhalve geen recht van eigendom. De Heere mocht ze uit dien hoofde, ook zonder geld, zonder hare vijanden daarvoor iets te geven, weer lossen, en maar wegnemen en ontboeien.

4. Want zo zegt de Heere HEERE, dit om niet verkocht uit Israël's geschiedenis bewijzende: In vorige tijden trok Mijn volk, toen het nog slechts uit 70 zielen bestond (Gen. 46:27), af in Egypte, om als vreemdeling aldaar te verkeren, door Egyptes koning daartoe uitgenodigd (Gen. 45:16 vv.); de latere slavernij was een plegen van geweld door den nieuwen koning, die van Jozef niets wist, en naar den Heere niet vraagde (Exod. 1:8 vv, 5:1); en Assur, door wie later het volk der tien stammen in de Assyrische ballingschap is gevoerd (2 Kon. 17:5 vv.) heeft het om niet, zonder daartoe enig recht te hebben onderdrukt.

5. En nu, wat heb Ik, die bij Mijn volk tegenwoordig ben, ook wanneer Ik het in ene vreemde macht overgeef (Gen. 46:4), hier in de Babylonische ballingschap te doen? spreekt de HEERE. Wat zal Ik doen, daar de tirannieke willekeur en de overmoed der verdrukkers alle maat te boven gaat, dewijl Mijn volk om niet, zonder dat zij enig menselijk recht daartoe hadden, weggenomen is van den vaderlandsen grond, en degenen, die over hen heersen, de Chaldeeuwse verdrukkers (Hoofdstuk 16:6), het doen huilen 1) daar zij het als tirannen, naardat hun invalt, op ruwe wijze aanvallen (Ps. 137:3), spreekt de HEERE, en Mijn naam geduriglijk den gansen dag door hen a) gelasterd wordt, daar zij dien ten voorwerp hunner godslasterlijke spotredenen maken:

a) Ezechiël. 36:20, 23. Rom. 2:24.

1) Beter: en degenen, die over hen heersen, huilen, n. l. van woede en tegelijk van blijdschap, dat zij het volk kunnen verdrukken. De Heere wijst in vs. 4 en 5 op de verdrukking van het volk Gods in vroeger en later tijd. Eerst door Egypte, toen door Assur en nu in Babel, en altijd is dit verdrukken een om niet wegnemen, en zo schrikkelijk is die verdrukking, dat de heersenden schreeuwen van woede, maar ook daardoor den Naam des Heren lasteren. Daarom zal de Heere nederdalen en Zijn volk uitredden en verlossen.

6. Daarom, opdat aan dat lasteren een einde kome, zal Mijn volk, daarom zal het Mijnen naam in dien dag kennen als heilig en verheven (Ps. 111:9). Als de ure uwer verlossing komt, zult gij het ondervinden, dat Ik het zelf ben, Ik, de Getrouwe, die spreekt: Zie, hier ben Ik. 1)

1) Zij zullen weten, dat Gods Voorzienigheid de wereld en wat daarin gedaan wordt regeert en bestuurt; dat Hij het is, die door het Woord Zijner Almacht voor Zijn volk van verlossing spreekt, dat Hij het alleen is, die het eerst sprak, en het was er, die gebood en het stond er. Zij zullen weten, dat Gods Woord, met hetwelk Israël boven alle volken der aarde alleen begunstigd was, nimmer veilen, maar ter rechter tijd Zijne vervulling erlangen zal.

7. a) Hoe lieflijk, zo roep ik, de Profeet, mij plaatsende in 't midden van den kring der wachters op Jeruzalems wachttoren, en delende in hun vreugde bij het zien van de in 't

noorden der stad gelegene hoogten, die na lang turen eindelijk zichtbaar werden, hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten, die zich haasten, alsof zij gevleugeld waren, desgenen, die-en dat blijkt uit dien blijden tred-het goede boodschapt, die den vrede doet horen; desgenen, die in ieder opzicht een rechte bode des vredes is, die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet horen, desgenen, die tot Zion zegt, wanneer hij met zijne tijding voor de muren der stad is gekomen: Uw God is Koning; Hij heeft, nadat lang Zijn Koninkrijk in de macht der heidenen scheen overgegaan te zijn (Hoofdstuk 63:19), door verlossing van Zijn volk uit deze macht en gehele vernietiging der vijanden, Zijne heerschappij op nieuwe wijze, zo heerlijk en alles omvattend als nooit te voren, aanvaard (Hoofdstuk 24:23).

a) Nah. 1:15.

Het "de Heere is Koning" (Ps. 93:1; 96:10; 97:1. 99:1) vond het begin van Zijne bevestiging in den val van Babel en in de redding van Israël; naar zijn vollen inhoud is het echter Messiaans. In Christus is de Heere waarlijk Heerser geworden en zal in de toekomst nog heerlijker worden (Openbaring 11:17; 19:6). Het "de Heere is Koning" roepen Zijne dienaren nog altijd bij de woeste aanvallen der wereld tegen de kerk, waartegen de vijand niets vermag, dan dat ene nieuwe heerlijke openbaring van Zijne heerschappij wordt veroorzaakt. Het is het heilige veldgeschrei der kerk in ‘t aangezicht der wereld, waarbij men wel denken mag aan de woorden van Calvijn: "met den mond belijden allen, wat de Profeet hier leert, maar hoevelen plaatsen wel dit schild, gelijk betamelijk is, tegenover de vijandelijke macht der wereld, zodat zij niets vrezen, al is het ook nog zo vreselijk! .

Het Evangelie der snellopende boden is het Evangelie van het nabijgekomen Godsrijk. De Apostolische toepassing van deze Jesajaanse plaats in Rom. 10:15 is daardoor gerechtvaardigd, dat de Profeet met het einde der ballingschap de laatste volkomen verlossing mede ziet.

8. Er is ene stem uwer wachters, o Jeruzalem, die van den hogen wachttoren de aankomst van de boden der vreugde verwachten, en u in uwe ellende daarmee troosten, dat er zulk een dag van goede boodschap zou komen; zij verheffen bij het zien van den bode, de stem, om de aankomst van den lang verlangde te vermelden, zij juichen te zamen over de boodschap, die zij hoorden, daar dadelijk na de aankomst ook de vervulling van hun tijding geschiedt; want zij zullen oog aan of, in oog zien, zo nabij, als de ene mens den anderen is, wanneer hij in diens oog ziet (Num. 14:14), zodat ene vergissing niet mogelijk is, als de HEERE Zion weder brengen zal, het herstelt, en Hij aan de spits van Zijn volk intrekt.

Bij den "bode" in ‘t vorige vers, voor zo ver die op de eerste toekomst van Christus ten tijde van het Nieuwe Testament ziet, heeft men te denken aan de Evangelisten en Apostelen. Onder de "wachters" heeft men de profeten des Ouden Testament te verstaan, die van de toekomstige genade hebben geprofeteerd, en die onderzochten, op welken en hoedanigen tijd de Geest van Christus wees, die in hen was (1 Petrus 1:10). Zij hebben het begin der vervulling van hun profetie of het aanvangen van den Nieuw-Testamentische tijd enigermate beleefd in Johannes den Doper, in wie de profetie vóór Christus haar hoogste toppunt bereikte, dat zakelijk den gehelen inhoud samenvatte (MATTHEUS. 11:7. vv.). Deze had tot

onderwerp van zijne prediking de boodschap: "het koninkrijk Gods is nabij gekomen (MATTHEUS. 3:2) en geeft in Joh. 3:29 vv. de vervulling zijner blijde verwachting zo ondubbelzinnig te kennen. In zo verre echter onze afdeling op den laatsten tijd of de tweede toekomst van Christus betrekking heeft, wordt de dienst der boden en der wachters tot één.

9. Laat nu Jeruzalems wachters luide roepen en met elkaar roemen. Maakt een geschal juicht te zamen, gij woeste plaatsen van Jeruzalem! gij puinhopen, waarin de stad ligt. Juicht, dewijl de tijd uwer verheffing is gekomen; want de HEERE heeft Zijn volk getroost door de vervulling der gegevene beloften, Hij heeft Jeruzalem verlost, opdat het weer heerlijk zou opstaan.

10. De HEERE heeft, nadat het zo langen tijd scheen, alsof Hij alles liet gaan, gelijk het wilde, en alsof Hij Zijnen raad niet kon volvoeren, Zijnen heiligen arm ontbloot voor de ogen aller Heidenen, a) en al de einden der aarde zullen nu zien het heil onzes Gods, 1) hoe Hij ons, Zijn volk, niet in nood en ellende laat blijven.

a) Ps. 98:2. Luk. 3:6.

1) Tweeledig is ook deze voorspelling. Allereerst geldt zij de verlossing van Gods oude Bondsvolk uit de slavernij van Babel. Maar ook geldt zij het geestelijk Israël. Gods arm wordt hier de heilige arm genoemd, want Hij is uitgestoken in heiligheid en gerechtigheid ter handhaving van Zijne heiligheid, of volvoering van Zijne beloften en toezeggingen.

Daarom zonden, niet alleen wat de tijdelijke, maar ook wat de geestelijke verlossing betreft, de heiden-volken zich verheugen en zien het heil Gods.

11. Vertrekt dan, vertrekt uit de heidense omgeving, in wier midden gij u in ‘t land uwer ballingschap bevonden hebt. O ballingen te Babel! gaat uit van daar, nu gij uit de gevangenis zijt losgelaten (Hoofdstuk 48:20); a) raakt het onreine niet aan, dat u iets uit het heidendom zou aankleven 1); gaat uit het midden van hen, uit die onheilige en aan ‘t verderf overgegevene wereldstad, opdat gij niet mede door het over haar beschikte gericht verslonden wordt (Gen. 19:15 vv.); reinigt gij u vooral, gij, die de vaten des HEREN draagt, gij priesters (Joz. 3:6. Ezra 1:7 vv.), door u niet alleen van alle onreinheid te bewaren, gelijk de anderen, maar ook door buitengewone maatregelen te nemen, ten einde gij in een met uw priesterlijk, heilig karakter overeenstemmenden toestand komt.

a) Openbaring 18:4.

1) Het was ene opvolging van dit gebod, toen bijv. de nieuwe kolonie onder Ezra (Ezra 8:21 vv.) het versmaadde den Koning om geleide en ruiters voor den tocht naar ‘t vaderland te verzoeken. De overwinning is echter natuurlijk vooral in geestelijken zin op te vatten (2 Kor. 5:17).

Toen Cyrus den Joden verlof gaf om weer naar Palestina terug te keren, gaf hij ook de gouden en zilveren vaten van het Huis des Heren terug (Ezra 1:7-11). Daarin is ook dit woord der

profetie vervuld, als de Heere de Priesters toeroept, om zich te reinigen. En waar de Heere zegt: raakt het onreine niet aan, daar zinspeelt Hij op het feit, dat toen Israël uit Egypte trok, zij ook de afgodische gebruiken met zich mede brachten (Ezechiël. 23:3), wat tot hun verderf was. De Heere waarschuwt hier om dit voorbeeld niet na te volgen.

12. Gij zult genoegzaam tijd hebben, om u zo voor den uittocht gereed te maken; want gijlieden zult niet, gelijk vroeger bij het uittrekken uit Egypte het geval was (Exod. 12:39. Deut. 16:3), met haast uitgaan, noch met der vlucht heengaan, als die voor de hen najagende vijanden zouden moeten vrezen; maar gij zult op uw gemak en rustig de reis kunnen aanvangen; want de HEERE zal voor ulieder aangezicht heentrekken, om van voren den tocht te dekken, en de God van Israël zal uw achtertocht wezen; Hij zal de uittrekkende menigte van achteren beschermen.

De Heere zal voor u heen trekken en zal evenzeer door Zijne persoonlijke bescherming uwen aftocht dekken en bevestigen, zodat geen enkele verloren ga, noch uit de voor-, noch uit de achterhoede. Zo is het ganse volk Gods vergaderd, omgeven van de heerlijkheid des Heren. Dit is het raadsbesluit Gods, dat volbracht moet worden door den Knecht des Heren, die door verzoenend lijden en sterven voor Zijn volk het heil verwerft, waarvan nu vervolgens melding gemaakt wordt.

Zij zouden bevinden, dat God Zijn werk wel voleinden zou, en derhalve behoefden zij zich niet te overhaasten, maar alleenlijk behoorlijken spoed te maken. Cyrus zal hun een eerlijk ontslag geven, zij zullen ordentelijk en met ere naar hun land wederkeren en niet heimelijk doorgaan, want de Heere zal hen met Zijn gunst omringen en met Zijn macht beschermen.

CHRISTUS LIJDEN EN OPSTANDING.

V. Vs. 13-Hoofdstuk 53:12. Met de nu volgende vijfde rede van het tweede derde deel van ons troostboek hebben wij niet alleen het midden van dit derde deel, maar ook het toppunt van het troostboek zelf bereikt (zie Inl. op Hoofdstuk 49). "Golgotha en Scheb-limini of de hoge verhoging van den Knecht des Heren uit diepe vernedering, zo kan met recht de inhoud van onze rede in het kort worden opgegeven. Wie gevoel voor waarheid heeft kan niet anders dan met verwondering in het profetische beeld, dat hier voor onze ogen wordt ontrold, de geschiedenis van het lijden en van de heerlijkheid van Jezus zien, zo nauwkeurig komen alle trekken der profetie overeen met alle trekken van het lijden en de gevolgen daarvan. Geen mens zou uit zich zelven in staat zijn geweest, op grond van de voor ons liggende profetische afdeling ene geschiedenis te verzinnen en te vormen, zo als het Evangelie ons die van den gekruisigden Christus aanbiedt, ene geschiedenis, waarin alle door het profetenwoord voorgestelde bijzonderheden op zulk ene samenhangende, opmerkelijke en toch zo geheel natuurlijk zich ontwikkelende wijze tot verwezenlijking komen. Men moet, wanneer men zijn oog niet moedwillig voor de indrukken der waarheid sluit, openlijk bekennen, dat zulk ene geschiedenis alleen door Gods hand kan worden geweven. Zo geeft de profetie eveneens aan de vervulling getuigenis, dat die van God is, even als de vervulling den Goddelijken oorsprong der profetie bewijst. Deze had de bedoeling, dat het geloof in Israël niet alleen den

Leeuw uit den stam van Juda (Gen. 49:9 vv.), maar voor alle dingen het Lam Gods zou verwachten, dat de zonde der wereld draagt (Joh. 1:29 vv.).

13. 1) Ziet, zo zegt de Heere, terwijl Hij over Hem, die in Hoofdstuk 49:1 vv. en 50:4 vv. het woord voerde, nu weer spreekt, gelijk Hij dat reeds in Hoofdstuk 42:1 vv. 49:7 vv. 50:10 vv. gedaan heeft: Mijn Knecht, de toekomstige Messias, zal verstandelijk handelen, 2) Zich overeenkomstig Zijne roeping gedragen, zodat deze tot het doel leidt; Hij zal ten gevolge daarvan en ten loon daarvoor verhoogd worden in Zijne opstanding, en verheven in Zijne hemelvaart, ja zeer hoog worden door Zijn zitten aan de rechterhand Gods.

1) Hoofdstuk 52 had moeten eindigen met vs. 12 en Hoofdstuk 53 hier moeten beginnen, dewijl met dit vers van den lijdenden knecht des Heren wordt gesproken. Ook Calvijn wraakt de tegenwoordige verdeling en is eveneens van oordeel dat hier het 53ste Hoofdstuk had moeten begonnen worden.

2) Christus, de Zoon en tevens de Knecht van God. Ziet hoe Hij Zijn knechtschap letterlijk vervuld heeft in de voetwassing Zijner discipelen. Wij mensen zijn bevreesd vernederd te worden, omdat wij niet zeker zijn van onze grootheid, omdat onze grootheid niet innerlijk zelfstandig, maar uiterlijk van bijkomstige zaken afhankelijk is. Ons kapitaal heeft alleen waarde naar den prijs, die er op de beurs voor besteed wordt. Wij zijn groot als men ons groot acht; wij zijn ons zelven van gene hogere grootheid bewust. Onze uitwendige omstandigheden maken het voetstuk uit, waarop wij staan en waardoor wij boven anderen staan; van dat voetstuk afgetreden, staan wij met allen gelijk. Doch ware menselijke grootheid is niet afhankelijk van menselijk oordeel, hoeveel te minder de Goddelijke grootheid. Christus werd allerdiepst vernederd en bleef nochtans oneindig hoog staan. Hij zelf vernederde Zich op het allerdiepst, doch nooit was Hij groter dan toen Hij de voeten Zijner discipelen wies. Hij onderwierp Zich aan alle macht, en heeft juist daarom over alle macht getriomfeerd. Mijn Knecht zal verstandelijk handelen: Hij zal den vollen raad Gods verkondigen en volbrengen.

Verstandelijk handelen heeft hier de betekenis van, zo met inzicht handelen, dat gebeurt wat men zich voorgenomen heeft, derhalve die van voorspoedig handelen. Het is hier God, de vader, die spreekt, die hier spreekt van het ambt des Middelaars, den knecht des Heren, op Wie de Geest des veelvoudigen verstands was rustende. En juist dewijl Hij verstandelijk, voorspoedig handelde, zou Hij verhoogd worden. Ja zeer verhoogd, niet alleen opstaan, niet alleen gezet worden aan Vaders Rechterhand, om uit te rusten van Zijn strijd, maar ook, en bovenal, om te richten in rechtmatige gerechtigheid. Hoe dat geschieden zou, wordt nu nader uiteengezet en tevens wordt vermeld welke vrucht dit alles zou hebben.

14. Gelijk als velen, bij het verkondigen en volbrengen van Mijnen gansen raad, bij het verlossingswerk in den kruisdood zich over u, Mijnen Knecht ontzet hebben (MATTHEUS. 5:29 vv.), alzo a) verdorven was Zijn gelaat 1) meer den van iemand, 2) en Zijne gedaante meer den van andere mensenkinderen, want Hij zal beneden den mens en beneden de waarde eens mans worden vernederd (Ps. 22:7. Joh. 19:5).

a) Jes. 53:3.

1) Zijn gelaat was schoon, maar het was ene voor het zinnelijk oog bedekte schoonheid. Het was bedekt door de kenmerken van grote smart, van inspanning, van lijden. Het leven van den Zoon van God als mens in de mensenwereld was reeds op zich zelf een toestand van lijden, van aanhoudend lijden; want de indrukken dezer wereld in de ziel van Christus hielden niet op tot in Zijn sterven. Gesteld dat wij uit onzen huiselijken en vriendschappelijken kring verplaatst werden in ene maatschappij alleen van misdadigers, om er in te leven en te werken, zouden wij niet onuitsprekelijk ongelukkig zijn? Hoeveel te meer moest dan de heilige Jezus gevoelen in een staat van lijden onder mensen, waarvan de beste een zondaar is? .

2) In het Hebr. keen mischchath meïsch moreehoe. Beter: Zo verdorven, niet op een man gelijkend, was Zijn gelaat.

Letterlijk staat er: van een man weg. Het voorzetsel m heeft hier een berovende betekenis. Zo ook in het tweede gedeelte: en Zijn gedaante niet als der mensenkinderen mibnee adam. De Heere voorspelt hier van den lijdenden Christus, wat ook reeds in de Psalmen van Hem was getuigd, dat Hij zou zijn een worm en geen mens (Ps. 22:7).

15. Alzo zal Hij, gelijk Zijne vernedering zo diep mogelijk was, zo zal ook Zijn verhoging zo hoog mogelijk zijn, want Hij zal vele Heidenen met Zijn bloed (1 Petrus 1:2) besprengen en hen, die vroeger voor onrein werden gehouden (vs. 1), met het overblijfsel van het oude volk Gods tot ene heilige verbondsgemeente verenigen (Efeze. 2:13 vv.), ja, de koningen zullen vol bewondering over Hem, die uit den smadelijksten dood tot een leven van buitengewone heerlijkheid is opgestaan, hunnen mond over Hem toehouden, zij zullen eerbiedig voor Hem zwijgen als voor den boven hen verhevene, en zich te gelijk met hun volken aan Zijne heerschappij ootmoedig onderwerpen. Want dewelke het werk van den Messias in lijden en sterven door de profetieën niet verkondigd was, die zullen het zien, in tegenoverstelling van Israël, dat de voorspelling had, en toch, toen zij vervuld werd, zich ergerde (vs. 14 en welke het niet gehoord hebben, die geheel onvoorbereid de prediking van het Evangelie ontvangen, die zullen het verstaan, en gelovig in hun hart opnemen, wat het Evangelie hun bekend maakt (Hoofdstuk 65:1. Rom. 15:21).

De Christelijke geleerden, zegt Abarbanel, een beroemd Rabbijn uit de vijftiende eeuw, verklaren deze voorzegging van dien man, dien men te Jeruzalem tegen het einde van den tweeden tempel opgehangen heeft, en die naar hun mening Gods Zoon is geweest, terwijl Hij mens is geworden in den schoot der maagd, maar de Joodse geleerden verklaren haar van den Messias die komen zal. Volgens erkenning van beide zijden heeft dus de plaats op den Messias betrekking, doch de Joden dromen van enen toekomstigen, omdat het deksel nog over hun hart hangt, zodat zij niet met de Christenen kunnen geloven, dat Hij reeds gekomen is. Polycarp Leyser, een Luthers Theoloog uit de tweede helft der 16e eeuw, noemt onze plaats: "het gouden passionaal van den Oud-Testamentische Evangelist. " Delitzsch merkt daarbij op: "het is als onder het kruis op Golgotha geschreven en omgeven door den hemelsen glans van het vervulde Scheb-limini (zit aan Mijne rechterhand" Ps. 110:1); het is de ontraadseling van Ps. 22 en Ps. 110; het is het innigste en diepste, wat de Oud-Testamentische profetie, over haar eigen hoofd heen gaande, geleverd heeft", Wanneer daarentegen andere uitleggers beweren, dat hier gene voorzegging is, zeker gene omtrent den Heere, maar dat de

Profeet spreekt of van het volk Israël in ‘t bijzonder van ‘t betere deel daarvan of van zich zelven, of van enen anderen profeet, misschien van Jeremia of Ezechiël, zo moeten wij met Stoltz zeggen: "Vuistslagen doen mijn lichaam niet zo zeer, als zulke meningen mijne ziel doen.

Vs. 13-15. Het onderwerp van Jesaja’s profetie van Hoofdstuk 40 af tot hiertoe is in het algemeen geweest de bevrijding van Gods volk. De herstelling van de Joden, de roeping van de Heidenen en de verlossing door den Messias zijn beurtelings behandeld geworden. Maar van hier af zijn de gezichten van den Profeet veel verhevener door het heerlijke van zijn onderwerp. Hij spreekt eerst van den Messias in den hoogsten staat van vernedering, en voorkomt de ergernis, die daardoor veroorzaakt wordt, terwijl hij de belangrijke en noodzakelijke oorzaak verklaart, den roem voorspellende die volgen zou.

Hier begint die wondervolle, kleine, getrouwe beschrijving van het ambt, het karakter en den roem van den Messias, die vele van de hardste ongelovigen tot overtuiging gebracht heeft, en die een bewijs is voor den Goddelijken oorsprong van den Bijbel, die de valse redenering en het ongeloof nooit kunnen weerstaan.

De verborgenheid, welke van het begin der wereld was bedekt gehouden en verzwegen geweest, zal door Hem aan alle volken bekend gemaakt worden tot gehoorzaamheid des geloofs, gelijk de Apostel spreekt. (Rom. 16:25-26).

HOOFDSTUK 53.

1. Wanneer wij echter van de heidenen, die wat zij tot hiertoe niet hoorden, maar hun eerst als volbracht werk bekend wordt, gelovig en met vreugde aannemen (Hoofdstuk 52:15) het oog op ons, het volk van Israël wenden, hebben wij dan gene reden tot de klacht? Wie onder ons heeft onze prediking geloofd, hoewel reeds zo lang vóór de vervulling in menigerlei profetieën de bekendmaking werd vernomen, die zo duidelijk op den persoon en het werk van den Knecht Gods wees, dat wij Hem bij Zijne verschijning dadelijk hadden moeten herkennen? en aan wie, onder ons is de arm des HEREN geopenbaard, 1) wordt het, in hetgeen aan en door Hem geschiedt, duidelijk, dat hier des Heren arm heeft ingegrepen, om het heil van Zijn volk, overeenkomstig Zijn sedert lang genomen raadsbesluit, door te zetten (Hoofdstuk 52:10)?

1) Hier klaagt Israël door den mond van den profeet reeds vooraf over zijne verblinding, waarmee het in ongeloof tegenover den Heiland en Zijn zegen zich verhardt, en ten tijde van Jezus en van de Apostelen wordt de klacht uitdrukkelijk aangehaald en herhaald (Joh. 12:38. Rom. 10:16). Het is juist zo met Israël gegaan als de profetie voorzag: het volk, tot hetwelk de Zoon Gods als Zijn eigendom kwam, heeft Hem niet aangenomen; daarentegen zijn de heidenen, die vreemdelingen waren omtrent de Testamenten der belofte, tot Hem gekomen. Thans klaagt Israël al zwijgende en is gelijk aan het zuchtend schepsel in rouw, dat in stilte verlangt zonder te weten, wat het mist. Eens zal het ook zo luide klagen (Zach. 12:10 vv.) en eerst laat, maar toch eindelijk tot nadenken komen (Gen. 45:8). "Wanneer dat eens zal geschieden, dan en eerst dan zal dit Hoofdstuk, dat tot dien tijd volgens ene oude benaming een carnificium Babbinorum (martelaarskamer voor de Rabbijnen) is, de gehele vervulling in de geschiedenis vinden en door haar worden verklaard. " .

De Profeet begint met de voorspelling van het ongeloof aan zijne prediking. Datgene wat geschieden zou en bijzonder datgene wat nu verkondigd stond te worden, zou of niet, of althans door weinigen geloofd worden. Dat zag natuurlijk eerst en voornamelijk op Israël, en wie geloofden van de Joden de prediking van Jesaja, en wie van hen gelooft haar nog heden? Zijn het niet zeer weinigen? Men zou zeggen: hoe is het mogelijk? hoe kon Israël zijnen eigen Messias, zijn eigen leven, zijne enige en eeuwige heerlijkheid verwerpen? Doch het is geschied, en het werd voorspeld! Het eerste kenmerk van Christus werd door den grijzen Simeon, toen hij Hem als kindeke op den arm hield, daarin gesteld: dat Hij zou wedersproken worden. Van waar dit verschijnsel? Christus zou Zijn volk zalig maken van hun zonden door aan het kruis te lijden en te sterven. Dit was ene leer, die men niet wilde aannemen. De natuurlijke mens heeft van zulk een weg tot behoudenis dezelfden afkeer als een levend mens een afkeer heeft om door den dood en het verderf te komen tot het eeuwige leven; en toch is dit de weg van God en geen andere weg leidt tot dat doel. Deze algemene tegenstand der wereld en der wereldsgezinde harten maakte dezulken, die geloofden, tot ene sekte, die overal wedersproken werd. Dit wist reeds Jesaja door den Heiligen Geest, daarom profeteerde hij het, opdat het, als de tijd der vervulling zou gekomen zijn, niemand zou bevreemden. Neen, hoe vreemd het ook schijne, Christus, de heerlijke Christus, de wegnemer der zonde en des de doods en de aanbrenger van de gerechtigheid en het eeuwige leven voor in zonde geboren en ten dode opgeschreven mensen, wordt niet door ieder aangenomen; doch ook nergens is dit

beloofd of voorzegd geworden. De ergernis, die Christus veroorzaakt, bewijst dus de echtheid Zijner persoonlijkheid, en bewijst nog altijd de echtheid onzer prediking. Immers die Christus goed verkondigt, die geeft een juist portret van Christus, en zal den smaad er van ondervinden.

Het geloof zou volgens de Schrift altijd bij de minderheid, ja bij de kleinste minderheid zijn, en zo dit waar is, wat zien wij dan naar de meerderheid, welke zo zelden het recht aan hare zijde heeft. Wij zien het nog heden, dat het Evangelie geen beslissenden invloed heeft op de groot menigte, maar op slechts weinige mensen. En welke zijn dan nog die enkele mensen? Nog heden lijdt het Evangelie schipbreuk op de meest verstandige en gemoedelijke mensen, niettegenstaande de Evangeliepredikers met de krachtigste bewijzen en beweegredenen op hen trachten te werken. O, zo iets ons moet overtuigen dat het geloof ene kracht Gods is, dan is het dit verschijnsel: dat zij, die zich de meest verlichte mensen noemen, niet zelden de meest besliste ongelovigen zijn, omdat bij hen blijkbaar de ellendigste drogreden meer kracht van overtuiging heeft dan het schitterendst bewijs der waarheid. God heeft geen welbehagen in de menselijke eigengerechtigheid. Wie meent door zijne wijsheid ten hemel op te stijgen en door zijne gerechtigheid zich op den troon van God te plaatsen, die zal het ondervinden, dat God hem op hetzelfde ogenblik, waarop hij zijn doel meent te bereiken, afstoot en nederstort. God vangt de wijzen in hun arglistigheid. Hij maakt hun eigene wijsheid tot een strik, waarin zij zich verwarren en gevangen worden, om gedood te worden.

Doch wat ergerlijk is voor de wijsheid der wereld, moeten wij door het geloof te boven komen. Wat profetie is, wordt uit zijn aard miskend. Cassandra is ons hier een treffend beeld: zij voorziet al de rampen van haar vaderland, voorzegt ze, en wordt niet geloofd. Trouwens met de profetie treden wij in ene geheel andere orde van zaken, waarvan wedergeboorte het opschrift is; daarom beginnen de ware profeten hun profetie met te zeggen: "Wie gelooft onze prediking? terwijl alle valse profeten van niets dan van overwinningen dromen. Is het niet treffend, dat Gods woord zelf voorzegd heeft, dat het verworpen zou worden, en toch triomferen, dat het altijd zelf zijnen weg maken en zijne eigene grote beloften vervullen zou. Een groot denkbeeld heeft altijd tot eersten welkomstgroet, dat het uitgelachen wordt. Wat zal een weinig kokend water voor wonderen doen? riep men uit toen men van den stoom begon te spreken. Het zelfde heeft men van de oneindig groter denkbeelden Gods gezegd. De grote denkbeelden zijn droombeelden voor de wereld, doch geven zij hun vrucht, hoe gretig grijpt dan de wereld er naar! Ziet het aan de stoomwerktuigen en spoorwegen. Wat zitten wij nu aangenaam in den spoorwagen; doch weet men wel wat het den mannen gekost heeft, die dag en nacht hebben gearbeid bij de overpeinzing van de wetten der natuur en der werktuigkunde? Er behoort dan ook bij grote dingen ene zekere dwaasheid voor anderen, ene zekere vermetelheid, waardoor men iets doet, wat anderen, die de zaak niet kennen, roekeloosheid zouden noemen.

Zij geloofden het Evangelie niet, omdat zij zich tegen het licht, dat zij hadden, verzetten; zij hadden de gunst en genade van God verbeurd, zodat Hij ze hun billijk onttrok en weigerde, en bij gebrek van deze geloofden zij niet.

2. Want deze is de reden, waarom de Knecht des Heren dadelijk aan het begin van Zijn leven door de zijnen miskend wordt, en tevens een duidelijk teken, hoe Jehova's arm zich dadelijk in het begin van Zijn leven Zich openbaart, Hij is als een rijsje van den tot op den wortel afgehouwen boom van David's koninklijk geslacht (Hoofdstuk 11:1), voor Zijn aangezicht opgeschoten voor den Heere, wiens raadsbesluiten in Hem tot vervulling komen; en Hij is als en wortel, een scheut uit den in den grond achtergebleven wortel uit ene dorre aarde 1), daar ten tijde van Zijne geboorte en van Zijn optreden zich land en volk bevond onder de wereldmacht, waarvan zij de oorzaak niet bevroedden, in een troostelozen toestand bevonden (MATTHEUS. 2:1. Luk. 2:1 vv. 3:1 vv.). Hij had, daar Hij zonder alle aardse pracht en heerlijkheid verscheen, voor de ogen dergenen, die naar wereldsen maatstaf meten, gene gedaante noch heerlijkheid: als wij Hem aanzagen, want Hij woonde en vertoefde onder ons, zodat wij Hem lichamelijk voor ons hadden; zo was er voor ons, die geheel in den dienst van 't vergankelijke waren weggezonken, gene gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben 2), want tot waarneming van die gedaante en schoonheid, die Hem eigen waren, behoorden andere ogen, dan waarmee wij Hem zagen (Joh. 1:12-14).

1) Dit was Israël in het algemeen, en het huis van David in het bijzonder. Christus was het rijsje uit den dorren tronk van Isaï; de tronk was er nog wel, maar de heerlijkheid was voorbijgegaan. De moeder des Heren was ene arme maagd, en Jozef een timmerman; doch de Messias moest in dien staat geboren worden, vooreerst: omdat Hij de Heere en daarmee onafhankelijk was van alle uitwendige stoffelijke grootheid; wat Hij te doen had, moest Zijn persoon alleen doen. Maar ook ten andere, opdat het waarlijk en wezenlijk zijn zou, dat Hij, die rijk, oneindig rijk was, arm is geworden, zó arm, dat Hij daarin Zich beneden de vogelen onder den hemel en de vossen in de woesten stellen kon, om ons, armen, rijk te maken. Doch juist daarom kende de wereld Hem niet, want deze erkent alleen de grootheid, den rijkdom, de eer, als waardig om er hare aandacht op te vestigen. Doch de engelen des hemels, voor wie al de heerlijkheid der wereld slechts klatergoud is, riepen de geringe, maar godvrezende herders, door den mond van een hunner toe: "Ziet: Ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal; dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad David's. En dit zal u het teken zijn: Gij zult het kindeke vinden in doeken gewonden, en liggende in de kribbe. " En al de menigte Engelen loofden God, zeggende: "Ere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in mensen een welbehagen!" .

In de eerst eeuwen der Christelijke kerk, gedurende haren druk en hare eigene knechtsgestalte vestigde zich de mening, dat de Heere naar Zijnen uiterlijke gedaante lelijk zou geweest zijn. Deze bewering verstomde echter nadat de kerk tot macht en aanzien was gekomen. In de middeleeuwen werd op grond van Ps. 45:3 het tegenovergestelde beweerd, dat de Heere ene schone lichaamsgedaante zou gehad hebben. In de Katholieke kerk is in 't bijzonder een brief verbreid, dien een zeker Lentulus, een te Jeruzalem geplaatst Romeins beambte over de gedaante van Jezus naar Rome zou hebben geschreven. Daarin wordt Zijn lichaamsvorm op 't nauwkeurigst in alle bijzonderheden beschreven en zelfs Zijne lengte opgegeven. Luther oordeelt aldus: "Het is wel mogelijk, dat iemand lichamelijk zo schoon geweest is als Christus, misschien zijn anderen nog schoner geweest; want wij lezen niet, dat de Joden zich over de schoonheid des Heren hebben verwonderd. " In de schilderkunst komen de gedaanten van Christus, zo als die door Leonardo de Vinci en Rafaël zijn gevormd, voor, dat het hoofd

steeds ene zachte, ernstige, naar ‘t elegische neigende uitdrukking bezit, met ovalen vorm van gezicht en rechten neus, gewelfde wenkbrauwen, een helder hoog voorhoofd en lange vaneen gescheiden, op de schouders vallende haren. "Het lichaam dat de Heere van Maria ontving, was gene koningsgestalte, hoewel het geloof de heerlijkheid zag doorschemeren; het was gene koningsgestalte, want van moeders schoot af was de doods-smart van het Lam Gods Hem medegegeven; de Verheerlijkte daarentegen is boven alle idealen der kunst verheven. " .

2) Dit ziet niet, zoals sommigen willen, op Zijn lichamelijke gedaante, maar op Zijn openlijk optreden. De Joden verwachtten een Koning in luister, zittende op David’s boon, een Messias verschijnende in uiterlijken glans, maar de Heere trad op in knechtsgestalte, zonder pracht en praal, en daarom werd Hij niet door Zijn volk in zijn geheel begeerd.

3. Hij was in geheel Zijn openbaar leven, maar in ‘t bijzonder in Zijn lijden a) veracht, en de onwaardigste onder de mensen 1) met wie hogere stander niets wilden te doen hebben, een man van smarten, 2) en verzocht in ziekte, zodat inwendig allerlei leed en uitwendig allerlei ellende Hem verkoren tot het voorwerp, om zich in alle zwaarte aan Hem te openbaren; en een iegelijk was al verbergende het aangezicht voor Hem, om Hem niet langer te zien (Ps. 22:7 v. Mark. 9:12), even als men zich afkeert van ene afschuwelijke ziekte; Hij was veracht, door onze oversten, en ook wij, wij hebben Hem niet geacht.

a) Jes. 49:7; 52:14.

1) Terecht vertaalt Coccejus, deficiens virorum, d. w. z. ene, wie volkomen ontbreekt, wat hooggeplaatste personen bezitten, schitterende door uitwendig aanzien en gezag, want mensen, eigenlijk mannen, geeft hier de hogere standen aan, in tegenstelling van de menigte, het volk. De Overpriesters en Schriftgeleerden wilden dan ook niet van den Christus Gods weten, ja zij namen reeds spoedig het besluit, dat wie Hem als den Messias beleed, uit de Synagoge zou worden geworpen.

2) "Een man van smarten" is een man, die enkel smart was. "Hij was verzocht in ziekte, " niet gedurende Zijn leven, maar in de laatste uren van Zijn lijden op het kruis, als wanneer ongetwijfeld ene felle wondkoorts in Zijn lichaam woedde. "Een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem. " Dat wil zeggen: niemand wilde Hem kennen, of Hem erkennen voor dien Hij was. En dat is zeker ene van de grootste versmadingen, die men iemand kan aandoen. Ja, Christus ondervond ook deze smart. Er zijn uitgezochte smarten van vijanden, maar ook van vrienden. Ook de ongewijde geschiedenis geeft er ons aandoenlijke voorbeelden van. Wanneer men den ongelukkige, met wie men vroeger bevriend was, in beslissende ogenblikken niet wil kennen, wanneer men zich zijner schaamt, of wanneer men zich houdt als bestond hij voor ons niet, dan is dit een zwaar lijden voor den miskende. Met den Heer begon dit reeds, toen Hij er zich nog niet van bewust kon zijn, bij Zijne geboorte te Bethlehem; Hij werd daar erkend noch geacht, en dit ging zo voort tot in het woord van Petrus: "Ik ken dien mens niet!" Gij ziet, hoe letterlijk de profetie vervuld is. Zag dan wellicht Jesaja Petrus in den geest? Neen, maar gelijk de boom in de kiem ligt, zo ook hier de historie in de voorspelling. Gebruik het mikroskoop, en de figuren komen voor den dag. In de profetie is alles kiem, welke zich in het Nieuwe Testament uitbreidt in de grootste proportie, even als

het mosterdzaad, dat hoe klein ook, de grootste boom wordt in zijne soort. Hij was veracht van Zijne vijanden, maar ook Zijne vrienden hebben Hem niet geacht, niet gewaardeerd, zo als zij moesten; alle Zijne discipelen verlieten Hem, en terwijl Hij aan het kruis hing, verhief niemand, uit allen, die Hem hadden liefgehad, zijne stem tot een getuigenis voor Hem; nochtans was Hij niet zonder de zijnen; de moordenaar aan het kruis werd de vertegenwoordiger der gemeente van Hem, als den gekruisigden Christus.

Dit wil niet zeggen dat het lichaam des Heren een ziekelijk lichaam was, maar dat, vanwege den toorn Gods tegen de zonde, die op Hem ruste, Zijn ganse leven en inzonderheid, het einde van Zijn vernederd leven één lijden was. Ook moet men niet vergeten, dat het ijvervuur Gods hem als het ware verteerde, dewijl, zoals Hij in Ps. 40 zelf getuigde, de Wet des Heren in het binnenste van Zijn ingewand was.

4. Waarlijk, zo moeten wij bekennen, nu onze ogen zijn opengegaan voor de reden en betekenis van dezen Zijnen lijdenstoestand, Hij de Knecht des Heren in de volle betekenis van het woord, die volgens Zijne volkomen gerechtigheid recht zou gehad hebben, om van alle ziekte en elke smart vrij te blijven, heeft door Zijn Middelaarsambt, dat Hij volgens den wil Gods op Zich had genomen, onze krankheden 1) al de gevolgen en straffen der zonde, die wij door onze overtredingen bewerkt hadden, en die nu ook door iemand moeten geboet worden op Zich genomen, en onze smarten, een last, die zo zwaar was, dat zij ons zou verbrijzeld hebben, zo wij dien hadden moeten dragen, heeft Hij gedragen 2) om door plaats bekledende voldoening voor onze zonden ons daarvan te verlossen (MATTHEUS. 8:17 Joh. 1:29); doch wij in onze toenmalige verblinding, toen wij en de oversten van ons volk zelf de werktuigen waren, waardoor Hij in het diepste lichaams- en zielelijden werd neergestoten, achtten Hem, dat Hij, als een uitwerpsel der mensheid, als een misdadiger boven alle misdadigers ook met een lijden van geheel bijzonderen aard geplaagd, van God geslagen en verdrukt was.

1) Onze krankheden zijn dan hier de straflijkheden die wij verdiend hadden, daar wij onderlagen, die had Hij als Borg op Zich genomen, al in den eeuwigen Vredesraad; en onder die betrekking, als die op Zich hebbende en vrijwillig op Zich genomen hebbende, moest men Hem aanmerken onder het lijden des doods. Als een gevolg van dien was het dan ook waar: en onze smarten, die heeft Hij gedragen.

Krankheden worden hier ter aanduiding, niet van lichamelijke ziekten, maar als zinnebeelden van geestelijke ellenden vermeld, die niet anders zijn dan kwalen ener zondige en lijdende ziel. Voor hun oog staat alzo de Knecht des Heren, als persoonlijk met die krankheden en smarten beladen, zodat hij een sprekend toonbeeld van menselijke ellende mocht heten. Toch waren het oorspronkelijk niet Zijne maar hun ellende te noemen, die hier kennelijk worden voorgesteld, als van hun op Zijne schouders overgedragen, zodat zij willen zeggen met andere woorden: wat wij hadden moeten dragen, verduurde Hij, dien wij in onze diepe verblinding voor een van God veroordeelde om eigene ongerechtigheid hielden.

Er is een innerlijk verband tussen ziekte en zonde. Wat de zonde is voor de ziel, dat is de ziekte voor het lichaam. Reeds licht dit in onze taal, men wordt gekrenkt in het gemoed, men

wordt ziek in het lichaam. Zonde en ziekte hebben ook ene gemeenschappelijke bron en oorsprong. Van daar dat bij den Heere met de prediking des Evangelie, altijd de genezing der krankheden en kwalen gepaard was. Ja Christus is persoonlijk ingegaan in ons lijden, in onze ellende, en, zonder zonde, in onze zonden. En nu is de liefde de vereenzelving van hetgeen buiten ons is, met hetgeen binnen ons is. Liefde is ingang in de ellende van anderen. Hier ligt de oplossing. Die verachte man was de beloofde Messias, de Zoon van God, de Heer der heerlijkheid. Hij hing aan het kruis, maar als de Borg, die vrijwillig de schuld op Zich had genomen, niet van alle mensen, neen, maar van allen, die Hem toebehoren en Hem als hun Borg aannemen. God strafte in Hem de zonde van Zijn volk, welke zonde Hij als Borg vrijwillig op Zich genomen had. Willen wij deel aan Christus hebben, dat wij Hem dan in de dierbare belofte: "Wie in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven" aangrijpen. Alleen de gekruisigde Christus redt ons; Christus zonder het kruis redt ons niet, en kan ons niet redden. Bidden wij om de gave des geloofs in Hem, die onze krankheden op Zich genomen en onze smarten gedragen, en Zijne ziele uitgestort heeft in den dood, om ons uit den dood eeuwig zalig te doen leven. Treffend is in dit hoofdstuk de tweespraak van den profeet. Aan de ene zijde verenigt Hij Zich als mens met Zijn volk, zo als het in zijn ongeloof het lijden van den Messias beschouwt, en aan den anderen kant onderricht hij het als profeet des Heren, welk een lijden het in waarheid en voor God was. Die het niet beter wist, beschouwde Jezus op het kruis als een goddeloze, die van wege Zijne eigene zonde leed, en Zijne discipelen en discipelinnen konden zich de zaak niet verklaren, ofschoon Jesaja reeds hier de gehele zaak volkomen verklaard had. Doch zij verstonden de profetieën niet, deze moesten hun nog geopend worden, en zij werden hun geopend op den opstandingsdag, den dag der heerlijkheid.

2) In den grondtekst staat een woord, hetwelk tegelijk opnemen en dragen betekent. De Christus Gods heeft dan ook niet voor eigen zonden geleden, maar heeft de zonden Zijns volks op zich genomen en ze daarom gedragen, d. i. heeft ze als Borg door Zijn plaatsbekledend lijden verzoend. Dit is het heerlijk Evangelie voor al degenen, die om hun zonde leren treuren, ze leren belijden voor een heilig God. Christus heeft ze op Zich genomen en daarom niet alleen de zonde maar ook de gevolgen der zonde weggenomen, d. i. den eeuwigen dood, met al zijn schrikkelijke gevolgen.

5. Maar, hoewel het volkomen juist is, dat Hij in Zijn lijden als de drager van den Goddelijken toorn voorkomt, en als een uitvaagsel der mensheid, wie nu ook de ganse vloek Gods op eens treft, en op wie alle straffen voor menselijke zonde opeengestapeld zijn, zo was dit verkeerd, dat wij meenden, dat Zijne eigene zonde, Zijne eigene misdaad Hem tot zulk enen drager van Gods toorn had gemaakt, Integendeel a) Hij is, gelijk wij nu, door Gods Geest verlicht, begrijpen, om onze overtredingen door kruisnagels ter dood toe verwond; om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld 1) is Hem de wreedste, smartelijkste en smadelijkste doodstraf aangedaan; de straf, die Hij in dien dood lijdt en ons met God verzoent, die ons den vrede aanbrengt, zo volkomen, dat aan deze niets doemwaardigs meer is (Rom 8:1), was op Hem, en door Zijne striemen, de bloedige striemen, die Hem geslagen zijn, is ons genezing geworden 1) van onze geestelijke ziekte (vs. 4), zodat nu een nieuw, Goddelijk leven in ons ontstaat (1 Petrus 2:24).

a) Rom. 4:25. 1 Kor. 15:3.

1) Dat is, om voor dezelve verzoening te doen, en vergiffenis voor ons te verkrijgen. Onze zonden waren de doornen in Zijn hoofd, de nagels in Zijn handen en voeten, de speer in Zijn zijde.

2) De profeet doet al het mogelijke, om door de veelvuldige herhaling van hetzelfde denkbeeld in andere bewoordingen, alle onzekerheid en onduidelijkheid weg te nemen, en waarom doen dan zo velen al het mogelijke, om deze waarheid weg te redeneren, te ontzenuwen en krachteloos te maken? Waarom wil men toch op andere wijze behouden worden dan God ons wil behouden? Waarom wil men den volmaakten troost, dien God ons geeft, door ons in Christus de volmaakte kwijtschelding onzer schuld te geven, niets aannemen, om zich te troosten met eigendunkelijke voorstellingen van Gods goedheid en vergevensgezindheid? Men zegt: God is liefde; wie zal het ontkennen? Hij is de liefde, maar is Hij ook niet de heiligheid? Hij heeft geen lust aan den dood des zondaars, zeker, maar heeft Hij zelf niet den dood over den zondaar uitgesproken? Hij wil dat de zondaar zich bekere en leve, onbetwistbaar, maar hoe kan de zondaar zich bekeren en leven, wanneer zijne schuld en zijne straf, zijne zonden en zijn dood niet van hem worden weggenomen? En waar is nu de Goddelijke vereffening van deze Goddelijke tegenstrijdigheden anders te zien en te tasten dan in de zelfofferande van Christus, in welke de liefde en de heiligheid Gode samenvloeien tot verzoenende liefde, tot barmhartigheid, tot ontferming, tot genade? Zalig de mens, die met de droefheid over eigene zonden, dezen troost van God ontvangen heeft! Hij kan op aarde niets hogers ontvangen, want daarna volgt de heerlijkheid. Hij is om onze overtredingen verwond. Merkt de letterlijkheid der voorspelling op. Het kruislijden wordt ook hier bepaald voorzegd. Op het kruis werd het lichaam verwond door het indrijven der nagelen. Het oorspronkelijke woord betekent echter meer doorstoken; ook hiervan had de vervulling letterlijk plaats. Hetzelfde geldt het woord: door Zijne striemen is ons genezing geworden. Niets laat striemen achter dan geselslagen, en deze gingen de kruisiging vooraf. De straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem. God kan niet anders straffen dan zonden, en hoe zou God dan den Rechtvaardige, den Heilige, de straf hebben kunnen opleggen, indien niet Hij zelf Hem tot zonde had gemaakt voor ons, opdat wij rechtvaardigheid Gods zouden zijn in Hem, (2 Kor. 5:21), dat is, indien niet God Zijn Zoon in de plaats van den zondaar, en de zondaar in de plaats van Zijn Zoon had gesteld? Er is gene andere verklaring, welke dezen naam verdient, denkbaar.

In dit, onze vrede en onze genezing, ligt het volle heil opgesloten, want daaruit blijkt, dat Christus niet alleen de oorzaak van zonde en dood heeft weggenomen, maar ook door zijn lijden en sterven de oorzaak is geworden, dat alle zijne gelovigen weer in den rechten toestand zijn ingezet. Door de zonde was het onvrede met God geworden en was de mens in den staat des geestelijken doods gekomen, maar Christus lijden en zoendood heft den mens niet alleen uit zijn doodstaat op, maar geeft hem ook het recht op het eeuwige leven, hetwelk hij door de zonde van zich gestoten had.

6. Wij 1) dwaalden allen als schapen, die hunnen herder ontlopen zijn (1 Petrus 2:25), en zwierven zonder enige onderlinge vereniging in de woestijn rond, alleen gedreven door laag

eigenbelang; wij keerden ons een iegelijk naar zijnen weg, gelijk ene kudde onbedachtzaam uit elkaar loopt (Hoofdstuk 56:11); doch de HEERE, die ons niet wilde laten omkomen, maar door de grootste daad Zijner liefde uit ‘t verderf wilde uitrukken, heeft onzer aller ongerechtigheid 2) op Hem doen aanlopen. 3) Plaatsbekledend is Hij voor ons in ‘t lijden gegaan, opdat wij niet in ‘t gericht zouden komen, maar van den dood in ‘t leven zouden overgaan (Joh. 5:24. 2 Kor. 5:21

1) Zo spreekt niet Israël als volk, maar zo spreekt het volk, dat tot belijdenis van zijn Messias is gekomen, zo spreken de gelovigen. En wat belijden zij hier? Dat zij zelf onmachtig en onwillig waren om zelf den weg tot God en daarom dien tot vrede te vinden. Zou er dus redding en verlossing komen, den moest dat komen enkel en alleen van de zijde Gods. En Hij heeft het gedaan. Dat getuigt het tweede gedeelte.

2) In het Hebr. Eet awoon kullane. Het eerste woord kan wel door, ongerechtigheid worden overgezet, dewijl wij er schier geen beter woord voor hebben, maar in het woord zelf ligt niet alleen de betekenis van de zonde, maar ook die van de gevolgen der zonde opgesloten, derhalve die van de schuld en de straf der zonde. Als dus hier gezegd wordt, dat onze ongerechtigheid de Heere heeft doen aanlopen op Zijn lieven Zoon, dan wordt hier geleerd, dat Hij niet alleen de zonde heeft verzoend, maar ook de schuld betaald, maar ook de straf heeft gedragen, zonde en zondegevolgen heeft weggenomen.

3) Naar u, naar u, Calvarie! hef ik mijne ogen op, van daar mijne hulp! naar dat kruis, dien wonderbaren afleider van al de bliksemen des toorns van God. Van daar kwam ze voor u, mijn broeder, mijne zuster! toen gij u schuldig nederboogt in het stof; van daar kwam redding, toen u bij de grootheid van uwen zondelast alle hulpe onmogelijk scheen, van daar kwam ze duizendwerf tot telkens nieuwen troost en nieuwen vrede; want onze God vergeeft menigvuldig; Hij redt ons keer op keer. Vandaar zal ze komen, armen van geest, treurenden, dorstenden naar de gerechtigheid! want gene zondares werd ledig weggezonden, gene Kananése blijft altijd bij een zwijgenden of weigerenden Jezus, geen moordenaar, die het "rechtvaardig" betuigt, blijft zonder verlossingswoord. Van daar kan hulpe komen, kinderen der wereld! want Christus is ook de eerste, de alfa, zonder wie niemand tot den Vader komt, die ook het eerste zaadje legt in het hart, dat Hij opent. Heft dan allen de ogen naar den kruisheuvel op. Van daar, ja van daar alleen is onze hulpe.

De valse theologie maakt Christus tot een zedenmeester, die tot den mens zegt: "doe als ik en gij zult zijn wat ik ben", zonder in het minst er aan te denken, dat dit hetzelfde is, alsof de gezonde dokter tot den kranken lijder zei: Doe als ik, en wandel en beweeg u in de vrije lucht, en doe uwe bezigheden, en gij zult zijn als hen. Is het gene dwaasheid? Zou het gene bespotting van den zieken mens zijn? En deze wilt gij Gode toeschrijven? Neen, alleen dit is ene leer, Gode en den mens waardig, dat God gene heiligheid eist van den zondaar, maar geloof dat is: vertrouwen in de liefde van God, die in Christus de zonde overneemt van den zondaar, en haar verzoent. Het hebreeuwse woord, hier door aanlopen vertaald, is treffend, en betekent het aanvallen van ene bende op een bepaald punt; wij zouden zeggen het storm lopen met geveld geweer. Ook betekent het de aanloping der wateren op ene rots. Even als op ene rots in zee al de golven aanlopen, of even als een stroom, gezwollen door het smelten der

sneeuw, of gelijk in ons land de zee zelf voortgezweept door den orkaan, met rustelozen en altijd hogeren golfslag zo geweldig op onze dijken beukt, dat zij niet zelden bezwijken, zo liepen ook op Christus aan het kruis al de gezwollen stromen van het gebergte, al de baren ener woedende zee, voortgedreven door nog woedender orkaan, met alle verwoedheid aan, en Hij bezweek niet, want Hij was de Rots der eeuwen. Al de smarten, al de vloeken, al de vijandschap der mensen, al de toorn van God liepen op Hem aan als zo vele stormen en stromen. En Hij was ene levende Rots, de Godmens, die fijner en dieper gevoelde dan enig mens gevoelen kan, bij wie alles ene duizendvoudige verhoging van smart was, omdat Hij alles met de hoogste kracht gevoelde. Zo als wij zeiden, niet overwonnen, evenmin als de rots in zee door de zee wordt omvergeworpen; neen, op de rots moet de zee breken. Zo moest ook alles breken op Christus, ook de toorn van God; wel brak deze Zijne mensheid; Zijn lichaam werd verbroken, Zijn bloed vergoten, Zijne ziel uitgestort in den dood, maar in Zijne mensheid was Zijne Godheid, en op deze moest zelfs de toorn van God breken; want tegen de Godheid is geen toorn.

7. En hoe gewillig heeft Hij Zich overgegeven tot zulk een plaatsbekleder! Als die schuldbetaling geëist werd, toen werd Hij verdrukt 1), doch a) Hij deed Zijnen mond niet open; als b) een lam werd Hij ter slachting geleid (Jer. 11:19), en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijnen mond niet open.

a) MATTHEUS. 26:63, 27:12, 14. Marc. 14:61; 15:5. b) Hand. 8:32.

Of beter vertaald: "gekweld werd Hij, en Hij liet Zich verdrukken. "

8. Hij is door den dood, waarin Zijn lijden eindigde, uit den angst en uit het gericht weggenomen 1), a) en wie zal Zijnen leeftijd, dien Hij daarvoor ingetreden is, uitspreken? 2) want Hij is afgesneden uit het land der levenden (Hoofdstuk 38:11) door enen geweldigen en vroegtijdigen dood; om de overtreding Mijns volks is de plage op Hem geweest 3) dat Hij gestorven is, is Hij eenmaal der zonde gestorven (Rom. 6:10), zodat de dood met Hem niets meer te doen heeft.

1) De Heilige Geest herhaalt hetzelfde denkbeeld onophoudelijk onder andere uitdrukkingen, opdat wij toch, waar wij den Messias zien lijden, aan een plaatsvervangend, borgtochtelijk lijden denken. De Schrift heeft daarmee gezorgd, dat het niet mogelijk zij in deze grote zaak, waar alles op aan komt, mis te tasten-Wij moeten Jezus volk, Hij moet onze Zaligmaker zijn, zullen wij zalig worden.

Waar nu gezegd wordt dat de Christus uit dit leven is weggenomen, dat is op tweeërlei wijze geschied, n. l. door verdrukking der mensen en door Gods oordeel. Want toen hij van den mens zo zwaar en zo geweldig verdrukt is, toen heeft de Heere zijn oordeel volbracht en gevolgelijk is het niet alleen van mensen wege geschied, dat Hij uit dit leven werd weggenomen door de handen der goddelozen, maar door Gods oordeel, gelijk als Zijne hand en Raad had bepaald en volbracht heeft, tot onze zaligheid.

De klemtoon valt hier niet op het feit, dat Hij van het lijden bevrijd is, maar hierop, dat Hij, zoals Delitzsch terecht aantoont, geleden heeft. Hij lag onder het oordeel Gods om der zonde wil, omdat God de zonde op Hem had geladen.

2) Anderen, zoals Delitzsch, vertalen. En zijn tijdgenoten, wie bedacht dit? n. l. wat nu volgt.

Onze Staten-Overzetters tekenen aan, "of Zijn geslachten, dat is, Zijn kinderen, die geestelijk uit Hem zullen geboren worden. " Dit laatste achten we beter, dan Zijn leeftijd, hoewel over de vrucht van Zijn borgtochtelijk lijden eerst in vs. 10 en 11 wordt gesproken.

In Gen. 6:9 wordt het woord Doer, door geslachten, d. i. tijdgenoten, vertaald.

9. En men heeft Zijn graf bij de goddelozen gesteld, men bepaalde voor Hem, daar Hij als een misdadiger uit het land der levenden werd weggenomen, Zijn graf op de hoofdschedelplaats, om daar met de moordenaars begraven te worden; maar Gods bijzondere leiding, die Hem dadelijk met het sterven uit den angst en het gericht wegnam, beschikte het anders, en Hij is bij de rijken in Zijnen dood geweest, daar men Hem in het graf legde, dat voor enen rijken bestemd was (MATTHEUS. 27:60); daarom heeft die dadelijke verandering, waardoor Hij, die op de smadelijkste wijze gedood was, een graf van de meest eervolle soort ontving, plaats gehad, omdat Hij geen onrecht gedaan heeft, noch bedrog in Zijnen mond geweest is, en Zijne rechtvaardiging en verheerlijking dus dadelijk met Zijnen dood moest beginnen.

Is Hij de Heilige, wie verklaart dan zulk een lijden, zonder dat de rechtvaardigheid Gods wordt geschonden, anders dan van den Messias, die door God zonde is gemaakt?

In den grondtekst staat niet eenvoudig, "in of na Zijnen dood, " maar het woord is in meervoudigen vorm, Zijne doden" gezet (vgl. Ezechiël. 28:10), om Zijnen dood aan te wijzen, die om Zijne smart gelijk is aan vele doden. Het is niet zonder betekenis, dat omtrent den Verlosser zo dikwijls Zijn vrij zijn van alle bedrog, Zijne strenge waarheidsliefde op den voorgrond wordt gesteld (Joh. 8:45 v. 1 Petrus 2:22. 2 Kor. 5:21. 1 Joh. 3:5). Hij wijst Hem niet alleen aan als enen buitengewonen mens (Ps. 116:11. Rom. 3:4), maar dit behoort ook werkelijk tot Zijn profetisch ambt, hoe dat de oorzaak was van vreselijken haat, waarom men Hem vervolgde.

10. Doch het behaagde den HEERE Hem, die geen kwaad had gedaan (Luk. 23:41) en dus het allerminst den marteldood had verdiend, te verbrijzelen, Hem het allerzwaarste lijden op te leggen. Hij heeft Hem ziek gemaakt (vs. 3, 4), om aan Hem en door Hem Zijn eeuwig raadsbesluit te volvoeren; als Zijne ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben 1) als Hij voor de misdaad der menselijke zonde de genoegdoening, die God eist, zal gegeven hebben, en de door den mens veroorzaakte schuld door een daartegen opwegend lijden zal verzoend hebben, zo zal Hij, overeenkomstig hetgeen dat raadsbesluit Hem toekende, zaad zien, ene nakomelingschap, die tot de laatste geslachten duurt in de gemeente van verloste Joden en Heidenen (Ps. 22:31); Hij zal de dagen verlengen tot in alle eeuwigheid (Openbaring 1:18), en het welbehagen des HEREN zal door Zijne hand gelukkiglijk voortgaan 1) in het zaligen van zondaars, totdat aan ‘t einde der tijden de volmaking komt.

1) Niets kan den loop van het Christendom ophouden. Wordt het door Israël verworpen, het gaat over tot de Heidenen. Wordt het door de geleerden en wijzen der wereld ter zijde gesteld, God geeft het aan de eenvoudigen en aan de kindertjes. Zien wij daarom toe voor ons zelven, want nemen wij het niet aan, het wordt door anderen aangenomen, en dan zullen deze oordelen.

Christus Jezus heeft als de knecht des Heren, zijne ziele d. i. zijn gehelen persoon tot een schuldoffer gesteld. Hij heeft met Zijn gehelen persoon den borgtocht betaald, naar lichaam en ziel beide. Het gold hier, of alle Gods uitverkorenen tot in eeuwigheid de schuld bij God betalen, of Hij. En nu, de Profeet getuigt er van dat Hij het gedaan heeft. Hij alleen, Hij geheel. En het is daarom dat Hij zaad zou zien, ene grote schare, die niemand tellen kan, die eenmaal, voor den Troon, het Lam dat geslacht is, zal uitroepen, als waardig te ontvangen, den lof en de prijs en heerlijkheid.

11. Alzo zegt nu weer de Heere, die reeds in Hoofdstuk 52:13 vv. Zijn beeld ons voorstelde: Om den arbeid Zijner ziel in het werk, dat Ik Hem opgedragen heb, dat Hij volbracht, en omdat Hij ene ellende op Zich nam, die niet alleen lichamelijk Zijne krachten verteerde, maar Hem ook tot in ‘t diepste der ziel afmartelde, zal Hij het zien en zal het heerlijkst hemelleven, de allerhoogste zaligheid zijn deel wezen. Hij zal verzadigd worden 1) aan de zalige vruchten van Zijn verlossingswerk, Hij zal de volheid genieten van de vreugde, die Hij hier slechts enigszins voor een ogenblik mocht genieten (Luk. 10:21); door Zijne kennis, door Hem gelovig te leren kennen in al de kracht van Zijn lijden, van Zijn werk, van Zijn persoon zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen uit de Heidenen tegenover de weinigen uit de Joden rechtvaardig maken 2) in de eerste plaats, door de rechtvaardiging, die hen ten deel wordt, maar ook door de heiliging van hart en wandel; want Hij zal hun ongerechtigheden dragen (vs. 4). Zijne voortgaande hogepriesterlijke werkzaamheid zorgt er voor, dat die zouden worden uitgedelgd; en met de vergeving schenkt Hij den zijnen de krachten der toekomende eeuw, om Zijn eigen beeld in hen te verheerlijken.

1) Christus nu is de knecht Gods, niet alleen daarom dat Hij in het eeuwige verbond der genade al de schuld en de gehele zaak der uitverkoren zondaren op zich genomen heeft, van welke knechtelijke dienstbaarheid Hij evenwel zich zelven, de betaling nu geschied zijnde, ontlast heeft, maar ook uit kracht der menselijke natuur, naar welke alle mensen dienstknechten Gods zijn.

Een arbeid der ziel, waarvan Gods engelen nooit de diepte peilen, en al de verlosten saam nooit het eeuwig schoon zullen uitmeten.

Een arbeid der ziel om vlees te zijn. Een arbeid der ziel om in het vlees te blijven. Een arbeid der ziel, om de anderen, die vlees waren, niet af te stoten, maar te trekken. Een arbeid der ziel, om de zonde, om den vloek, om den last des toorne Gods te dragen. En. toen eindelijk. den arbeid der ziele, om den dood in te gaan, dien dood van binnen aan te grijpen, en eindelijk uit dat rijk der doden, met den getemden dood aan de keten, achter zich als overwinnaar Gods te verschijnen aan zijn jongeren, d. i. aan zijn Kerk, aan allen in die Kerk, die vast in het verbond liggen: ook aan u, ook aan mij.

En toen zag hij het om dien arbeid zijner ziele. En Hij maakte er velen rechtvaardig, en werd verzadigd!

Dat is ons Paasfeest, mijn broeder! Emmanuel, God met ons! .

Die arbeid Zijner ziele, strekte zich over geheel het vernederd leven van den Middelaar uit. Niet alleen aan het einde van zijn vernederd leven, maar geheel zijn leven door heeft Hij den toorn Gods tegen de zonde van het ganse menselijk geslacht, zoals onze Heidelberger het uitdrukt, gedragen.

Niet alleen in Gethsemané, maar ook op Thabor, kwam die arbeid zijner ziele uit, als Hij niet daar den uitgang naar den hemel koos, maar dien, welke leidde door Gethsemané over Golgotha naar den Olijfberg.

3) Het grote voorrecht dat ons uit den dood van Christus toevloeit, is de rechtvaardiging van de zonde, ons die schuld, welke op zich zelf ons verderven kan, kwijtscheldende en wij in Gods gunst en vriendschap, die ons alleen kan gelukkig maken, aangenomen wordende.

Christus, die onze rechtvaardiging voor ons verworven heeft, past ons dezelve toe, door Zijne voorbede voor ons, door Zijn Evangelie dat ons gepredikt wordt, en door Zijn Geest, in ons getuigende.

Het is door het geloof, dat wij gerechtvaardigd worden, door aan Christus en het Verbond der genade onze toestemming te geven. Door dit middel worden we zalig, omdat God op die wijze het meest verheerlijkt, de vrije genade meest verhoogd, wij zelf het meest vernederd en ons geluk het allerkrachtigst en veiligst verzekerd wordt.

12. Daarom, opdat Hij op die wijze velen rechtvaardige, zal Ik Hem een deel geven van velen, die uit alle volken der aarde (Ps. 2:8) in Zijnen naam gelovig worden, en Hij zal de machtigen, die eerst na veel moeite erkennen dien, die sterker is dan zij, als een door delen, zodat zij zich ootmoedig onder Hem buigen; omdat Hij Zijne ziel uitgestort heeft in den dood, ten loon voor Zijn gehoorzaam lijden, zal Ik Hem begiftigen met de macht over alle zielen der mensen, a) en omdat Hij met de overtreders is geteld geweest volgens vrijwillige vernedering (Mark. 15:28. Luk. 22:37), en Hij veler zonden 1) gedragen heeft, en zo getrouw als drager van de zonde van anderen, dat Hij zelfs voor de overtreders, die Hem aan den dood hadden overgegeven, gebeden heeft, (Luk. 23:34), daarom zal Hij gesteld worden ten Hoofd over alle dingen.

a) Mark. 15:28.

1) Hij heeft veler, niet aller zonden gedragen. Christus is de Zaligmaker alleen van Zijn volk, nogthans het is een groot volk, de eeuwigheid zal het openbaar maken. Reeds op het kruis werd in de twee moordenaars het begin gemaakt der grote scheiding tussen hen, die door den gekruisigden Christus zalig worden, en hen, die niettegenstaande Christus gekruisigd is, verloren gaan.

De Heilige Geest heeft er geen genot in, om vele woorden nutteloos te gebruiken: daar Hij echter hier breedsprakig voorkomt, als een, die hetzelfde bijna met dezelfde woorden herhaalt, zo is er geen twijfel aan, of hij handelt hier van ene zaak, die ten hoogste nodig is juist gekend te worden.

Wij hebben het meest beroemde van al zijne orakelen aangehoord. De Godsspraak herlezende, bevreemdt het ons allerminst niet, dat zij in Gods hand het middel werd, om den Ethiopischen kamerling tot het levend geloof in den Verlosser der wereld te brengen. De vraag intussen, die hij de vrijheid nam aan Filippus te richten, is niet voor de laatste maal te dier ure op de lippen genomen. Wij staan gereed het antwoord te rechtvaardigen, dat reeds bij de herlezing dezer profetie in menig hart is gerezen. Maar in de licht bewijsbare veronderstelling, dat op al de genoemde plaatsen van dezelfden Persoon wordt gesproken, beginnen wij ons onderzoek op nog breder schaal dan de moorman, en vragen: wie is de Knecht des Heren? "Het Israëlitische volk, " zo beweren niet weinige uitleggers, "heet hier de knecht des Heren, zijn getuige en afgezant in het midden der heidense wereld. De roeping en verkiezing, de smaad en strijd, en herstelling en verheerlijking der natie, of althans van het beter gedeelte der natie-ziedaar wat ons hier in hoog-profetische taal zinnebeeldig wordt voor ogen gesteld. " Wij zullen niet ontkennen, dat Jesaja nu en dan van zijn volk, als van een dienstknecht des Heren gewaagt. "gij Israël, " zo heet het bij hem, "gij Jakob, dien Ik verkoren heb. " En evenzo ziet het ongetwijfeld op Israël, wanneer straks de diep beschamende vraag wordt gedaan: "Wie is er blind, gelijk mijn knecht, en doof gelijk de bode, dien Ik zende; wie is blind, gelijk de volmaakte, en doof, gelijk de knecht des Heren?" Maar reeds die berisping doet zien, dat in den hooggestemden aanhef van hetzelfde hoofdstuk (Hoofdstuk 42:1) onmogelijk alleen van Israël, als knecht des Heren gesproken kan worden. Of zou die dove en blinde, die zo scherp wordt bestraft, dezelfde kunnen zijn, dien Jehova heeft uitverkoren, en in zijne ziele een welbehagen heeft? Is er geen hemelsbreed onderscheid tussen het doorgaand karakter des Israëlitische volks, zelfs van het beter gezinde gedeelte, en de geaardheid van den hier geschetsten persoon? Wordt niet bovendien het volk kennelijk onderscheiden van den dienstknecht des Heren, en deze als volvoerder van Gods raad ook onder de stammen van Jakob geschetst? Zou het van Israël als zodanig gelden kunnen, dat de eilanden op zijne leer wachten, dat de koningen het zouden aanbidden, dat het blinden ziende maken en gevangenen uit hun diensthuis uitleiden zou? Zou het lijden van dit volk met recht kunnen beschouwd worden, niet als vrucht van eigen verkeerdheid, maar uitsluitend van anderer zonde, en door Jehova vrijmachtig verordend, om vreemde schuld te bedekken?

"Neen, " zo roepen ons anderen toe, "niet Israël, maar de Profetenstand in Israël, ziedaar de hier bedoelde knecht van Jehova. Denk aan die reeks van eerbiedwaardige mannen, die den waren godsdienst hebben gehandhaafd onder Abrahams verbasterd geslacht; aan het licht dat zij zowel in als buiten Palestina verspreid; van het lijden, dat zij voor recht en waarheid ondergaan; aan de welverdiende eer, die zij voor dat lijden ingeoogst hebben, en gij zult u niet langer verwonderen, zoveel groots en heerlijks van een idealen persoon te vernemen, waarin als ‘t ware de keur en kern des Profetendoms u aanschouwelijk voorgesteld wordt. " Hoe jammer, dat tegen die schoonklinkende voorstelling althans een onoverkomelijk bezwaar moet ingebracht worden! Er is namelijk geen enkel bewijs, dat er immer een eigenlijk gezegde profetenstand, een zedelijk lichaam bestaan heeft, dat voegzaam als Jehova’s

dienstknecht kon aangeduid worden. Wel zien wij, zo vaak zij geroepen worden, afzonderlijke profeten onder Israël optreden, maar nimmer werken zij anders dan elk op zich zelven. Hoe onwaarschijnlijk bovendien, dat zulk een profetenstand, in Israël werkzaam, hier met den naam van Israël zou aangeduid worden! Inzonderheid was gedurende het tijdperk vóór en na de Babylonische ballingschap, waarop deze hoofdstukken wijzen, zulk een profetenstand verder dan immer te zoeken. Het is dan ook slechts ene enkele maal, als in het voorbijgaan, dat de profeet, die hier spreekt, zich zelven als een knecht des Heren vermeldt. Andere Godsgezanten nevens hem worden nergens op den voorgrond geplaatst. Lijden en smaad, gelijk hier aan den knecht Gods worden toegekend, zijn, wel is waar, tot zekere hoogte aan enkele profeten ten deel gevallen, maar nimmer aan de profetische roeping als zodanig onafscheidelijk verbonden geweest. En waar staat het geschreven, dat de profeten zich onschuldig en vrijwillig moesten overgeven, om de nationale schuld voor het aangezicht Gods te bedekken? Waren de profeten, met een uitzondering van een Jona wellicht, immer in zulk ene betrekking tot de heidense wereld geplaatst, als hier aan den knecht des Heren wordt toegewezen? Konden zij enig uitzicht hebben op zulk ene weergaloze verhoging uit lijden, als hier te zijnen aanzien gespeld wordt? Ware het in den mond van den godvruchtigen Jesaja gene bespottelijke grootspraak geweest, zulke grote dingen te verkondigen aangaande zich zelven en zijne medegetuigen? En zo de hier bedoelde knecht des Heren dezelfde is, die bij Ezechiël als David, en bij Zacharia als de Spruit voorgesteld wordt, hoe kan die aanduiding bij mogelijkheid alleen op den profetenstand doelen, waaraan toch nergens ene koninklijke of priesterlijke waardigheid toegekend wordt?

Zo dringt ons dan alles om te denken aan een bepaalden persoon. In geen geval kan het Cyrus zijn, die in deze hoofdstukken wel als de gezalfde des Heren, maar nimmer als Zijn dienstknecht wordt toegesproken, en gene eigenlijk gezegde profetische zending onder het volk te vervullen had. Maar welk profeet stond immer in Israël op, van wie alles kan gezegd worden, wat op al de beschouwde plaatsen aangaande den Knecht Gods is verzekerd? Het zal toch wel hoogst willekeurig zijn te vermoeden, dat in Hoofdstuk 42 en 49 van een anderen persoon wordt gesproken, dan op wie Hoofdstuk 50 en 53 gedoeld wordt. De Knecht Gods kan Hij slechts zijn, in wie ieder woord, dat wij hoorden, zijne volle vervulling ontvangt. Maar nog eens, op welken Godsgezant, wij moeten weer zeggen, op welk sterveling in het Oude Verbond kunnen deze uitspraken naar waarheid toegepast worden? Vrij neme men de proef met wie men wil, met een Jesaja, een Hizkia, een Uzzia, of van wie men hier immer heeft menen te vinden, en men zie, of de profetentaal niet deels ongerijmd, deels zelfs godslasterlijk klinkt! Geen profeet heeft onder Israël meer gedaan en gedragen dan Mozes, en toch, al denkt men zich zelfs een tweeden Mozes, wat geweld moet men de voorstelling aandoen om haar van zodanig een profeet te verklaren! Neen, alles roept ons om, bepaaldelijk aangaande het 53e Hoofdstuk, het woord van Luther over te nemen; "er is in het ganse Oude Testament geen klaarder voorstelling, beide van het sterven en het weer opstaan van Christus: zij moest door elke Christen in het geheugen geprent en bewaard worden. "

Maar wat van het 53e Hoofdstuk geldt, blijft even spoedig van het 42e, 49e en 50e, dat daarmee zo nauw is verbonden. Onwedersprekelijk staat het alzo, na ieder vernieuwd onderzoek vast: de Knecht des Heren bij Jesaja is dezelfde als de grote Davidspruit, op wie reeds in het eerste gedeelte zijner profetie was gewezen, en die ook in deze hoofdstukken

althans nog eenmaal met name aangeduid wordt. En ten bewijze dier sterling beroepen wij ons, niet slechts op zo vele oude Israëlitische uitleggers, die hier den Messias gevonden hebben, zo lang gene polemiek tegen het Christendom hen naar ene andere verklaring deed omzien; zelfs niet alleen op de bekende uitspraken des Nieuwen Verbonds, die gedurig verzekeren, dat hier het lijden en de heerlijkheid van den Messias getekend wordt; maar vooral op den inhoud dier merkwaardige hoofdstukken zelf, die zo duidelijk het karakter vertonen, of van geheel onvervulde, of van in Christus vervulde voorspelling. Enkele trekken, waarvan de uitkomst niet schijnt te beantwoorden aan de profetische tekening, zullen die overtuiging niet schokken, wanneer wij slechts in het oog blijven houden, dat het Messiasbeeld natuurlijk geschilderd moest worden met de kleuren en naar de behoeften des tijds, en bovendien, dat wat nog niet vervuld is, later vervuld staat te worden. Het verwondert ons na al het gezegde wel niet, dat zelfs een Joods geleerde van de uitleggers, die weigeren in den Knecht des Heren bij Jesaja den Christus te zien, kon verklaren. "Zij zijn met blindheid geslagen. "

HOOFDSTUK 54.

GESCHENK DER GENADE VAN CHRISTUS, HAAR BRUIDEGOM, AAN DE KERK.

VI. Vs. 1-11. Nadat in de vorige rede de voorzegging van den Knecht des Heren haar toppunt bereikt heeft, gaat zij in de nu nog overige vier redenen van het tweede derde deel terug, en het profetische woord wordt voortaan tot ene boodschap der vreugde en ene uitnodiging, maar ook tot verwijt en bedreiging voor de gemeente zowel als voor de vreemden, die merkbaar geroepen zijn tot huisgenoten, en voor de wachters, die met het herderlijk ambt in haar bekleed zijn. Wat in de eerste plaats de hier voor ons liggende zesde rede aangaat, zo brengt zij de boodschap, zo verheugend voor Jeruzalem, a. van den wijden omvang, dien het in den staat der verheerlijking met het oog op de menigte der kinderen, die hem ten deel zullen worden, zal innemen (vs. 1-3); b. van de onverbrekelijke en voor alle eeuwigheid bestaande verbondsbetrekking, waarin de Heere voortaan met hen treedt (vs. 4-10); c. van de heerlijkheid der nieuwe stad, en de buitengewone zaligheid harer inwoners (vs. 11-13), d. van de veiligheid en onaantastbaarheid der gemeente, die op grond der gerechtigheid, waardoor zij bereid is, haar als erfenis ten deel valt (vs. 14-17).

1. In het uitzicht op die talrijke nakomelingschap, die den Knecht des Heren, uwen Verlosser ten deel wordt (Hoofdstuk 53:10 vv.), en die dan u, o Jeruzalem! ten goede zal komen (Hoofdstuk 49:17 vv.), roep ik u toe: Zingt vrolijk, gij onvruchtbare, die sedert het zware gericht der verwerping over u gekomen is, niet meer gebaard hebt! maak geschal met vrolijk gezang, en juich, die sedert uwe verbanning geen barensnood gehad hebt, maar ene vervallene, in getal van inwoners zeer arme stad geworden zijt! want de kinderen der eenzame, gelijk gij in uwe verlatenheid door Mij, uwen echtvriend, geworden waart, zijn op eens zodat gij zelf niet weet hoe, meer geworden, dan de kinderen der getrouwde 1); meer dan toen gij nog in ‘t genot der huwelijksbetrekking tot mij stond, zegt de HEERE.

1) In Gal. 4:21 vv. stelt de Apostel tegenover elkaar de gemeente van de dienstbaarheid der wet en die van het kindschap door ‘t geloof, onder het beeld der twee zonen van Abraham, van welke de een werd voortgebracht door de dienstmaagd Hagar naar het vlees, maar de andere door zijne wettige vrouw Sara volgens de belofte. Nadat hij beide gemeenten in haar wezenlijk onderscheid heeft gekarakteriseerd, eigent hij der Nieuw Testamentische bondsgemeente, die in dien tijd zover achter de gemeente van het uiterlijk nog bloeiend Jodendom schijnt te staan, ja door haar wordt onderdrukt en vervolgd, de belofte toe, die hier tot Jeruzalem gericht is. Zij is in vergelijking met deze de eenzame, deze in vergelijking met haar degene, die den man heeft, in zoverre zij nog is in ‘t bezit van enen prachtvollen godsdienst en van het heilige land, alsmede zich nog in ‘t bezit van een hogeren ouderdom en van wereldlijke bescherming bevindt, totdat zij ook uitwendig zal zijn uitgestoten, nadat zij reeds inwendig haar erfgoed heeft verloren. hetzelfde geldt in onzen tijd van de betrekking der Evangelische en Katholieke kerk tot elkaar-de eerste de eenzame-de andere die den man heeft. Wanneer echter aan het einde der tijden de belofte aan Israël, dat zich van zijn tegenwoordig ongeloof bekeert (Rom. 11:23 vv.), wordt teruggegeven, dan zal zij in den onmiddellijken woordelijken zin van onzen tekst aan het volk der verkiezing worden vervuld. De eenzame is dan weer Israël, dat zo lang onder het oordeel der verstoting van de zijde van

zijnen echtvriend heeft moeten zuchten en nu op nieuw tot echte trouw door Hem wordt aangenomen. Het ontvangt als de kinderen als voor hem geteeld en opgevoed, die te voren door den dienst der Christelijke kerk uit de heidenwereld zijn geroepen, verlicht en geheiligd, en heeft nu aan deze kinderen van zijne onvruchtbaarheid (Hoofdstuk 49:20) veel meer kinderen, dan het ooit te eniger tijd van zijne Oud-Testamentische bondsbetrekking had.

Jeruzalem was geweest in de omstandigheid van ene vrouw, die kinderloos gerekend werd, of als een eenzame, alleen gelatene weduwe. Doch nu wordt haar beloofd, dat de stad opnieuw met inwoners zou vervuld, en het omliggend land weer bevolkt zou worden. God wilde haar wederom tot een man zijn en het verwijt en de smaad harer gevangenis en het klein getal, daar zij te dier tijde toe verminderd waren, zou vergeten worden.

Dus wij moeten hier denken en het zelf toepasselijk maken op de Kerk van God in het algemeen, ik meen het koninkrijk Gods onder de mensen, de stad Gods in de wereld, de kinderen Gods tot één lichaam gemaakt.

Het Jeruzalem, in haar uit ellende tot heerlijkheid gebrachten toestand, is beeld van de Kerk, die zalig wordt.

Jes. 54 volgt op Jes. 53. De arbeid der ziele van den Middelaar is verricht. De belofte zal worden vervuld, dat Hij zaad zou zien; welnu hier in dit hoofdstuk wordt nu de vrucht van dien arbeid beschreven.

De aanspraak tot Jeruzalem, is daarom, op geestelijke wijze verstaan, tot het geestelijk Israël, tot de Verbondsgemeente gericht.

2. Maak om de menigte van deze uwe kinderen bij u te kunnen opnemen (Gen. 9:27) de plaats uwer tent wijd, en dat men overeenkomstig die ruimte, de gordenen uwer woningen uitbreide; verhinder het niet, alsof gij bij uitbreiding daarvan te ver zoudt kunnen gaan; maak uwe koorden lang, gelijk de grootte uwer tent het eist, en steek uwe pinnen vast in, aan welke de touwen moeten bevestigd worden (Exod. 27:19; 35:18), omdat het ene tent moet zijn, die nimmermeer afgebroken wordt (Hoofdstuk 33:20

3. Ene tent zo groot van omvang, zo wijd, dat gene ruimte te groot is, moet gij oprichten; want gij zult uitbreken ter rechter- en ter linkerhand, zuidwaarts en noordwaarts (Gen. 13:9), en uw zaad, de u toegedachte menigte van kinderen zal de Heidenen erven, die zullen zelf als ene erfenis u ten deel vallen, en zij zullen de verwoeste steden, die nog onopgebouwd en ontvolkt daar liggen doen bewonen; 1) ook de allerminste Heidenen zullen zich bekeren en zich met u verenigen (Hoofdstuk 60:21; 65:9. Ps. 37:9 vv. MATTHEUS. 5:5).

1) Het was een bewijs van de goddelijke kracht, met het Evangelie gepaard gaande, dat het Woord des Heren op alle plaatsen wies met macht en de overhand nam (Hand. 19:20). Het brak uit als het uitbreken der wateren, ter rechter- en ter linkerhand, dat is aan alle zijden. Het Evangelie spreidde zich overal en aan alle plaatsen van de wereld uit. Er was ene Oosterse en werd een Westerse Kerk. Het zaad der Kerk werd van de vaderen geërfd en de steden, die

verlaten waren geweest, dat is ontbloot van de ware kennis en den dienst des waren Gods, zijn weer bewoond geworden, n. l. de godsdienst werd in dezelve geoefend en de naam van Christus daarin beleden.

4. Vrees niet 1), nu uwe verlossing en de staat uwer heerlijkheid daar is, vrees niet, gelijk gij vroeger deed, toen nood en ellende u wel reden gaven om u angstig te maken; leg alle wankeling af, want gij zult niet beschaamd worden in uwe verwachting, en wordt niet schaamrood in kleinmoedigheid; want gij zult niet te schande worden, alsof gij een God had, die Zich niet aan u als God betoonde; maar gij zult in dien toestand van heerlijkheid, die thans over u komt, de schaamte uwer jonkheid vergeten, die bij u was, toen gij ten tijde van Egypte's slavernij waart gelijk ene maagd, die nog geen man heeft gevonden (Ezechiël. 16:7 vv.); en den smaad uws weduwschaps, ten tijde der Babylonische ballingschap, toen gij als ene vrouw waart, wier man gestorven is (Jer. 51:5), zult gij niet meer gedenken 2).

1) Er is zeker geen woord, dat meer door God is uitgesproken dan: "vrees niet!" En is dit zo, dan bewijst het, dat de gelovige mens in gedurige vrees is. En is hij het niet? Nu over zich zelven, over zijne zonden, over zijne omstandigheden, over zijne toekomst, dan over zijne kinderen, over hun onbekeerdheid, onverschilligheid, ongehoorzaamheid, dan weer over zijne familiebetrekkingen, hun aangelegenheden voor tijd en eeuwigheid, dan weer over den toestand van kerk en maatschappij en der volken. Er is dus onophoudelijk vrees, maar als God nu te midden van dat alles zegt: "vrees niet!" dan moeten wij ook niet vrezen, maar gerust zijn in Hem, die het rusten in Hem heeft bevolen. God wil niet, dat wij tot Hem komen en zeggen: "Ik vrees niet, " neen maar: "Ik vrees. " Onze oefening moet daarbij enkel zijn te horen naar de stem van God, welke onophoudelijk tot onze zielen zegt: "Vreest niet. " .

2) Deze is de zegen en de eer der kerk. De grootheid uwer heerlijkheid onder het Evangelie zal de herinnering van uwen vroegeren toestand uitwissen, die smadelijk was van wege de zonden en ellendig van wege de straffen.

2) Onder jonkheid en weduwschap is hier zonder enigen twijfel te verstaan, de slavernij van Israël in Egypte en zijn ballingschap in Babel. Dat waren smartvolle en treurige toestanden voor het volk der belofte. Maar past men het toe op de N. Testamentische gemeente, dan is hier sprake van hare geringe gestalte, en van haar druk en vijandschap van de zijde der wereld.

Over dezen toestand, zegt de Heere, zal men zich niet hebben te schamen, dewijl, hoe of het ook scheen dat de Heere niet met zijn volk en niet met zijn Kerk was, Hij toch haastelijk zal bewijzen, haar getrouwe Verbonds-God te zijn.

Israël het geestelijk Israël, kan niet verloren gaan en verdwijnen, dewijl Hij, die het geformeerd had, ook er mede in een eeuwig trouwverbond was getreden, hetwelk niet kan verbroken worden. Dit komt in het volgende vers zo heerlijk uit.

5. Want die schande uwer jonkheid en deze smaad van uw weduwschap zijn, gelijk beide malen de uitkomsten bewezen heeft, slechts een voorbijgaande toestand, een kort

doorgangspunt geweest, waarop steeds des te grotere ere volgt. Na de dienstbaarheid van Egypte was het dit: uw Maken, Hij, die uw en aller schepselen Schepselen is, is uw Man, daar Hij met u in een echtverbond trad (Jer. 2:2 vv. Ezechiël. 16:60), HEERE Zebaoth, der heirscharen is Zijn naam; ook de hemelse legerscharen staan te Zijner beschikking. En de Heilige Israël's, die Hij ook gebleven is, waar Hij om uwer zonden wil u een tijdlang moest verkopen, en aan u zelven overlaten (Hoofdstuk 50:1), is uw Verlosser; die u weer verworven en gewonnen heeft tot een volk Zijns eigendoms, (Host 2:19 v.) Hij zal de God des gansen aardbodems genaamd worden.

De zin is met een kort woord, deze: "Verwonder u niet, dat gij hoort spreken van de grote menigte der kinderen, welke gij krijgen zult; verwonder u niet over de belofte, dat de smaadheid van uw weduwschap zal weggenomen worden; denk niet bij u zelven, hoe zal dit wezen? Immers is de Heere zelf uw Man, die zijn huwelijksverbond zal gestand doen, en u te Zijner tijd, door Zijne macht en trouw tot zulk ene vruchtbare en blijde moeder stellen zal; want Zijn naam is Heere der Heirscharen. Hij bezit een oneindig Alvermogen, en voert een onbepaald bewind over alle geschapene wezens. Hij zal de God des gansen aardbodems genaamd worden, Hij zal het voorwerp zijn der hulde en aanbidding van alle geslachten der volken; Zijn naam en dienst zal over den gansen aardbodem worden uitgebreid. " In het oorspronkelijke staat eigenlijk in het meervoud: "uwe Makers zijn uwe mannen. " God is de Maken der kerke, in natuur en genade. Het meervoud wordt hier gebruikt, om de uitnemende voortreffelijkheid van dien verheven Persoon aan te wijzen; tenzij men denken wil, dat deze uitdrukking doele op de aanbiddelijke Drie-eenheid. Althans, God was de Man der Joodse moederkerk, uit kracht van het Verbond der genade, hetwelk Hij met Abraham en zijn gelovig zaad had opgericht.

In de eerste schepping is God de Maken; in de tweede is Hij de Man der gemeente; God oordeelt wel Zijn schepsel, dat gezondigd heeft, niet Zijne vrouw, die Hij getrouwd heeft. Hierop rust de leer van de volharding. der heiligen. God heeft ze getrouwd, en Hij is de Getrouwe. Hij kan ze niet laten varen. Nu zijn er wel ene menigte lieve mensen en oprecht gelovigen, die bang zijn voor dat Calvinistische denkbeeld van niet te kunnen afvallen; doch Gods getrouwheid, Gods eer hangt er van af, en geheel de Schrift is er van vervuld. Men zegt: "het is ene gevaarlijke leer. " Wel zeker is zij gevaarlijk. Alle waarheden zijn gevaarlijk voor degenen, die er niet mede weten om te gaan, en er is gene waarheid, die door niemand is misbruikt tot zijn eigen verderf en dat van anderen. Men zij er dus voorzichtig mede, zeer voorzichtig. Doch de zee is ook gevaarlijk, en de stoom en het gas zijn het ook; doch gebruikt men ze daarom niet? Een geladen geweer is ook gevaarlijk, maar zal een jager er daarom niet mede op de jacht gaan? Hij zal er echter voorzichtig mede zijn, en zorgen dat er geen kind of onkundige aan komt.

6. Zeker wat inzonderheid den smaad van uw schijnbaar weduwschap aangaat, deze was gene geringe; want de HEERE heeft u geroepen als ene verlatene vrouw en bedroefde van geest; doch al zijt gij die diep gevallene, nochtans zijt gij de huisvrouw der jeugd, hoewel gij versmaad zijt geweest, zegt uw God. 1)

1) Dit wil zeggen: gij zult Mij zo waard zijn als ene vrouw haren man is, of zo waard als gij Mij geweest zijt in uwe jeugd, in het begin uwer ondertrouw (Jes. 2:1, 2. Ezechiël. 16:8).

De voorstelling van de vergeving der zonde onder het beeld ener wederaanneming van enen verloren zoon door zijnen vader is bijbels en waar, doch wat vader neemt zijn terugkerend kind niet aan. Deze voorstelling vinden wij dan ook in het Nieuwe Testament, waar alles in edele en fijne trekken wordt geschetst; maar in het Oude Testament, waar alles met grote trekken en ontzaglijke kracht wordt geschilderd, is het ene overspelige vrouw, en wat man neemt deze aan, na haar eenmaal verlaten te hebben? Maar God neemt deze aan; Hij ontfermt Zich over de ziel, die Hem ontrouw geworden is. Ook hier vinden wij weer tegenstellingen tussen de eerste en tweede schepping. In de eerste schepping wordt men van jong oud en sterft men; in de tweede wordt men van oud jong en opnieuw geboren. In de eerste schepping wordt men van ene maagd ene vrouw; in de tweede wordt men van ene vrouw, ja ene overspelige vrouw ene reine maagd. Niemand kan ontkennen, dat alleen God zo iets doen kan.

Israël had den Heere verlaten, had de afgoden nagehoereerd, en dus had de Heere Zijn vrouw, Israël, verlaten, hoewel niet voor altoos. En toen de Heere zijn volk verlaten had, was het gevallen in de handen zijner vijanden. Maar niet altijd zou die verlating duren. Niet voor altijd zou God zijn volk aan zijne vijanden overgeven. Hij zou haar weer roepen. (Er staat letterlijk: Want de Heere roept U). Toen er bij Israël een gevoel van verlatenheid was gewekt, zou de Heere de deuren der gevangenis openen, en Zijn volk redden, het weer aannemen in goedertierenheid.

Dat geldt ook van de Kerk in het algemeen en van de gelovigen in het bijzonder.

Wie door God geroepen wordt, wordt als een afvallige geroepen, als een die het verbond in Adam verbroken heeft.

7. Die droefheid heeft haar einde. Voor een kleinen ogenblik, zolang uwe straf moest duren, heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen, die rijkelijk opwegen tegen al het lijden van dien tijd van straf zal Ik u weer uit uwe verstrooiing vergaderen.

8. In enen kleinen toorn, die zich wel in straffen moest openbaren, heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid, met ene genade zonder einde zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de HEERE, uw Verlosser. 1)

1) Dat God zijn volk vergadert hoeft zijn oorsprong uit Zijne ontferming, niet uit hun eigen verdienste. Het is immers met grote ontferming, met eeuwige goedertierenheid. De toorn is klein, maar de ontferming groot, de toorn voor een ogenblik, de goedertierenheid eeuwig. Zie eens hoe het ene tegen het ander wordt overgesteld, opdat wij nimmer den moed onder onze verdrukkingen mochten laten zinken, noch aan de verlossing wanhopen.

Klein wordt Gods toorn genoemd, niet omdat die toorn Gods van weinig betekenis is, maar in betrekking tot hetgeen de zondaar verdient. Als God al de baren en golven van Zijn toorn over

den zondaar liet gaan, zou er niets van hem overblijven, maar zou hij voor eeuwig ondergaan in de wateren van dien toorn. Daarom als God Zijn toorn openbaart is het in den regel slechts een klein bewijs er van, opdat de zondaar in het heden der genade tot Zijne ontferming de toevlucht zou nemen. In den eeuwigen dood, in de eeuwige rampzaligheid ondervinden de rampzaligen de volle openbaring van den toorn Gods.

9. Want dat Ik Mij na een ogenblik van toorn voor eeuwig over u zal ontfermen, zal Mij zijn als de wateren van Noach; ten opzichte van die omkering van toorn tot ontferming zal hetzelfde plaats vinden, wat eens in de dagen van Noach, nadat het water van den zondvloed was uitgestort, maar daarop weer werd teruggetrokken, door Mij geschiedde; toen toch was het, dat Ik zwoer, het alleen toezegde, maar zelfs door een bijzonder verbondsteken als met enen eed bekrachtigde, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan (Gen, 8:21 v. 9:11, 15); alzo heb ik ook nu, terwijl Ik u zo even de verzekering (vs. 7 en 8) gaf, gezworen, dat Ik voortaan niet meer gelijk bij de door u geleden straf het geval geweest is, op u toornen, noch u schelden, 1) u met Mijnen toorn bedreigen zal.

1) Aan Noach had de Heere met een duren eed gezworen, dat hij de aarde niet meer door een watervloed verdelgen zou. Op dit verbond der Voorzienigheid wijst de Heere hier, om het Zijn volk te bevestigen, dat Hij Zich de Kerk met eeuwige goedertierenheid zou ontfermen. Zo vast als het verbond met Noach stond, zo vast en zeker was ook deze belofte.

10. Want, dit is de inhoud van den eed, dien Ik thans doe, even als die eens aan Noach geschiedde, bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, wanneer eens het gebouw dezer tegenwoordige wereld in elkaar stort (Hoofdstuk 51:6), maar Mijne goedertierenheid, die Ik u nu weer heb bewezen, zal van u niet wijken, zo als dan de bergen van de aarde zullen verdwijnen; en het verbond Mijns vredes, dat Ik onlangs met u oprichtte, zal niet wankelen 1) gelijk dan de heuvelen midden in de zee zullen zinken, zegt de HEERE, uw Ontfermer (Hoofdstuk 49:10).

1) Op de bedenking, dat toch Jeruzalem, hetwelk na de Babylonische ballingschap op nieuw gebouwd is, en de herstelde Joodse staat maar al te spoedig, na nauwelijks 500 jaren, weer bezweek onder den toorn Gods in de verwoesting door de Romeinen, is te antwoorden: Hier is het bekeerde Israël in de volheid der tijden bedoeld, welks Jeruzalem niet weer zal verwoest worden. Dezen laatsten tijd ziet de profeet volgens den aard van alle profetie te gelijk met het einde der ballingschap. In alle profetie is nevens het gezicht in de toekomst, dat door den Geest mogelijk is, ook een door den Geest niet weggenomen gezicht van hetgeen nabij is, naast het onmiddellijk goddelijk element van het aanschouwen van de toekomst, het menselijk en desniettemin goddelijke, d. i. aan ‘t goddelijk verlossingsplan dienstbare element der hoop, door welke de verre toekomst in de naaste nabijheid der droevige tegenwoordigheid wordt gebracht.

Dit is een der krachtigste troostwoorden der H. Schrift. Bergen en heuvelen mogen wijken, de hoogste en veiligste toevluchtsoorden der ellendigen, waarheen zij in den nood kunnen wijken (Luk. 21:21), de sterkste bolwerken der vijanden (Jer. 51:25-26), de sterkste belemmeringen op den goddelijken heilsweg (Jes. 40:4, 5; 41:15. MATTHEUS. 17:20). Ja de

zichtbare bergen en heuvelen zullen niet slechts gelijk in de dagen van den zondvloed, met water overdekt worden, zij zullen zelfs ineen zinken, wanneer deze hemel en deze aarde vergaan zullen (Jes. 51:6); maar Gods genade zal van Zion niet wijken en Zijn vredesverbond zal niet te gronde gaan, dat verbond, dat een echtverbond is tussen den Heere en Zion, dat door het Zoenoffer van den heiligen Knecht Gods vernieuwd en bevestigd is (Jes. 53:7), dat verbond, waarvan het doel is de kinderen van Zion volkomen vrede, volledige herstelling, verheerlijking en bezegeling te verlenen (Jer. 33:6. 1 Thessalonicenzen. 5:23 Deze belofte is aan het geestelijk Zion en al zijne kinderen geschonken, met een woord aan allen, die zich van het lichamelijk volk Israël tot den Heere bekeren, gelijk Ezechiël (37:21-28) ze verklaart (zie d. t. p. vs. 26). Maar zij raakt ook thans het geestelijk Zion, dat bij Israël's verstoktheid de belofte, aan dat volk gedaan, geërfd heeft (Gal. 4:26-28), ja zij geldt elke Zions-ziel in het bijzonder, die door de erkenning van den Knecht Gods, den Rechtvaardige, rechtvaardig geworden is; ja elke zondaar, elke ellendige, die zich in oprechtheid tot den Heere bekeert en Zijnen naam aanroept. Want ook hij is of wordt een burger van Zion.

11. Gij thans nog verdrukte, door onweder voortgedrevene, als wilde dit in alle woede tegen u uitbarsten, ongetrooste 1) die zo lang op ene vertroosting Gods hebt gewacht, maar door hen niet getroost, integendeel door hen gehoond wordt! zie, spoedig zal het anders met u worden, Ik 2) zal uwe stenen, waaruit Ik, opbouwen zal, gans sierlijk leggen, zo dat zij op zich zelven reeds een prachtig aanzien hebben (1 Petrus 2:5), en Ik zal u op saffieren, hemelsblauwe edelstenen (Exod. 24:10; 28:18) grondvesten (Efeze. 2:20).

1) Men lette op den benauwenden en ellendigen staat, waarin de Kerk, door Gods voorzienigheid gebracht was. Gij verdrukte, gij arme en behoeftige gemeente, die door onweder voortgedreven zijt, gelijk een schip, door een storm van zijn ankers gedreven en in den Oceaan slingerende voortgerukt, daar het door de golven staat verslonden te worden; en in dezen staat wordt gij niet door een enigen mededogenden vriend getroost, die in uwe noden deel neemt of u enigen raad en bemoedigenden troost geven wil, noch u enige hope heeft gegeven door de verzachting uwer rampen of een uitzicht van verlossing uit dezelve. Dusdanig was de toestand der Joden in Babel, en ook naderhand voor een tijd onder Antiochus. In zulke omstandigheden bevonden zich ook veelmalen de Christenkerken, en sommige gelovigen in het bijzonder. Van buiten strijd, van binnen vrees, gelijk de discipelen in den storm op het punt om te vergaan. En waar is dan hun geloof? .

2) De Heere neemt kennis van den benauwden toestand van Zijn kerk. Jehova-Jezus is al hare benauwdheden benauwd geweest, en daarom treedt Hij hier vertroostend niet alleen op, maar geeft ook de heerlijkste en rijkste beloften.

Hij zal geven sieraad voor as, het gewaad des lofs voor een benauwden geest; want Hij, Hij alleen, maar Hij ook vast en zeker, zal de stenen der Kerk gans sierlijk leggen, ja, Hij zal haar op saffieren grondvesten, of zoals er letterlijk staat: Ik zal in spiesglans uwe stenen leggen, en u op saffieren grondvesten. (De Engelse Godgeleerden vertalen: Ik zal uw stenen leggen in een diamant).

In spiesglans of in diamant, beide wil zeggen, zo vast en zeker mogelijk.

12. En uwe glasvensters zal Ik (Openbaring 4:6; 22:1) kristallijnen maken, zodat de stralen der zon geheel onverzwakt kunnen binnendringen (2 Kor. 3:18), en uwe poorten van robijnstenen, of vuurkleurige stenen (Exod. 28:12), als die alleen diegenen binnenlaten, die uit de grote verdrukking zijn gekomen en hun klederen hebben wit gewassen in het bloed des Lams (Openbaring 7:14), en uwe ganse landpale, uwe grenzen van aangename stenen, waardoor de grond om u en onder u tot een kostbaar mozaïek zal verbonden zijn, tot een zinnebeeld der schone menigte van geestesgaven, die inwendig openbaar worden (1 Kor. 12:4 vv.).

1) Uit de zinnebeeldige en dichterlijke voorstelling dezer twee verzen blijkt zo middagklaar, dat hier aan Jeruzalem een staat van luister en rijkdom beloofd wordt, die alle begrip te boven gaat. Johannes zelfs, wanneer hij het hemelse Jeruzalem in al zijne pracht en heerlijkheid wil tekenen, gebruikt dezelfde kleuren voor zijne schilderij in zijne Openbaring. (Hoofdstuk 21). En zou men dan dit geheel verklaren kunnen zelfs van de bloeiendste tijden des Jodendoms staande den tweeden tempel?

Onze plaats is de grondplaats voor Tob. 13:20 v. en Openbaring 21:18 vv. Het kleurenhout des pretiosen, waarin het nieuwe Jeruzalem pronkt, is meer dan kinderlijke schildering. Van waar hebben dan de edelstenen hun bekoorlijkheid? De hoogste reden dezer bekoorlijkheid is, dat in de ganse natuur alles tot het licht zich verheft, en dat de edelstenen onder de stenen den hoogsten trap voorstellen van dit streven om het licht in zich zelven op te nemen. Het is de voortgang van het zelf ontwikkelen der Goddelijke heerlijkheid, die zich in de opklimming van het kleurenspel en de doorzichtigheid der edelstenen afspiegelt. Ook de stenen-wereld sluit een weerschijn der eeuwige lichten in zich, wanneer God "Vader der lichten" (Jak. 1:16) wordt genoemd, en de zaligen der eeuwigheid zullen deze stenen typen in de woorden Gods kunnen overzetten, waaruit zij hun wezen hebben.

Reeds onze fysiek, wanneer zij zoekt te gevoelen, wat in deze schepping kristal, diamant, edelgesteenten, goud betekenen, zal in deze zien relikwieën van de verlorene heerlijkheid der aarde, of voorlopige voortbrengsels van hare toekomstige volledige herschepping. De spraak der Schrift is meer den gelijkenis; zij heeft een wezenlijken samenhang met de werkelijkheid.

Met deze kostelijke en heerlijke benamingen wordt hier voorspeld, waarin de eer en heerlijkheid der Kerk zou bestaan.

Deze beelden drukken uit, de kennis, gerechtigheid en ook de heiligheid, de eigenschappen van het beeld Gods, welke de Kerk in het algemeen en de gelovigen in het bijzonder zouden vertonen.

13. En al uwe kinderen zullen van den HEERE geleerd zijn 1) zodat zij geen menselijk onderwijs meer nodig hebben (Jer. 31:34. Joël 3:1 v. Joh. 6:45. 1 Thessalonicenzen. 4:9. 1 Joh. 2:20), en de vrede uwer kinderen zal in tegenstelling tegen den vroegeren in- en uitwendigen nood groot zijn 2) volkomen heil en volmaakte zaligheid zal Ik hun verlenen.

1) Dit is ene belofte van den Geest der volmaking. Onze Heiland haalt deze plaats aan met toepassing op de genade van het Evangelie en doet dezelve hare vervulling hebben in allen, die daartoe gebracht worden, mits zij in Hem geloven. Joh. 6:45. Er is geschreven in de Profeten: zij zullen allen van God geleerd zijn, waaruit Hij dat gevolg trekt, dat deze, en deze alleen, door het geloof tot Hem komen, die gehoord en geleerd hebben van den Vader, die door Hem geleerd zijn, gelijk Hij de waarheid is in Jezus (Efeze. 4:21). Er zal een overvloedige uitstorting zijn van den Geest der genade op de Christenen, om hen allen te leren. (Joh. 14:26).

Hoe heerlijk moet de gemeente des Nieuwen Verbonds zijn! O waren onze gemeenten alzo! maar hoe ver zijn zij van zulk een roem verwijderd.

Mensen kunnen ons veel voorleggen en voordoen, maar zij kunnen ons niet bekeren, niet ons hart veranderen, ons niet nieuwe mensen maken. Dat kan God alleen en dat doet God alleen.

2) Het tweede staat met het eerste in het nauwste verband. De door God onderwezenen, zullen niet alleen uit- maar ook inwendigen vrede hebben. Vrede naar buiten en vrede naar binnen. Zij zullen genieten een vrede, die alle verstand te boven gaat.

15. Ziet, zij zullen zich zeker vergaderen, 1) doch niet uit Mij; 2) vijanden van allerlei aard zullen zich wel tegen u verenigen en opmaken, om u uit te roeien; doch het zal niet zijn door Mij alzo beschikt, om u als vroeger te straffen. Ik zal het hun niet doen gelukken (Rom. 8:31 vv.); wie zich tegen u vergaderen zal, die zal om uwentwil vallen, opdat gij in veiligheid moogt zijn.

1) Gij ziet ook hier dat de verzekerdheid gene rustbank is, waarop men zich kan neerleggen; neen, de vrees, de strijd, de moeite is er onafscheidelijk aan verbonden. Men moet weten, waar men staat en waar men heengaat; daarvan moet men verzekerd zijn; doch overigens moet men aan allerlei pijlen ten doel staan, en allerlei moeite zich getroosten. Paulus zei: van buiten strijd, van binnen vrees 2 Kor. 7:5, en zo is het ook. Als gij aan boord zijt, en het commando hebt, zo moet gij weten, waar het noorden ligt, gij moet een kompas hebben, en daarenboven nog andere instrumenten en kaarten. Gij moet weten waar gij zijt, en waar gij heengaat; doch dit bevrijdt u niet van den mogelijken kamp met tegenwind en storm en duizend andere moeilijkheden en gevaren; neen, maar met de ene zekerheid die gij hebt, verontrust gij u niet over al de andere onzekerheden. De verzekerdheid des geloofs bestaat alleen daarin, dat men gerust is op het Woord van God, ook wanneer alle uiterlijke omstandigheden ons tegen zijn.

2) Niet uit Mij, d. i. niet met de goedkeuring Gods, niet dewijl zij, gelijk vroeger Nebukadnezer, daartoe als instrumenten Gods worden gebruikt. Wat deze vijanden zouden doen, was niet door God bevolen. Daarom heeft dat "niet uit Mij, " ook de betekenis: terwijl Ik het zeer afkeur en hen Mijn toorn er voor zal doen ervaren.

Vitringa is van gevoelen, dat in het eerste gedeelte van de uitwendige, en in het tweede gedeelte van de inwendige vijanden der Kerk sprake is, maar o. i. ten onrechte.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

16. Zie, ik heb den wapensmid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, om ene spies of pijl of ander krijgswapen te vervaardigen, en die het instrument (Gen. 27:3) voortbrengt tot zijn werk, zodat het aan zijne bestemming kan beantwoorden; ook heb Ik den verderver geschapen, die dat instrument ter hand neemt om te vernielen.
1)

1) Men kan aan enen eigenlijken smid en zijne verrichtingen denken, voor zover hij de voornaamste maken is van oorlogs- en folterwerktuig, maar zo, dat onder het ene voorbeeld van den smid alle andere werkmeesters van geweld en boosheid begrepen worden. Dezen smid heeft God geschapen; hij hangt dus in al zijn werk van God af, en kan niets anders doen dan God hem toelaat. Verstaat men onder "den verderver" den zodanige, die het instrument, door den smid toebereid, ten kwade gebruikt, dan is de zin deze, dat de kerk onder alle vervolgingen veilig zou zijn, naardien de maken en de gebruiker van de werktuigen des gewelds beide onder Gods bestuur stonden.

17. Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, zal nooit zijn doel bereiken, en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, om u aan te klagen, zult gij verdoemen, van eigen schuld overtuigen. Dit, dat elk vijandelijk wapen te niet, en elke tong, die aanklaagt, te schande wordt, die onverwinbaarheid in den krijg en die onaantastbaarheid in het gericht is, in het nieuwe Jeruzalem, de erve der knechten des HEREN, en hun gerechtigheid is uit Mij 1), door Mij hun verworven en toegedeeld, spreekt de HEERE, die zeker houdt, wat Hij eenmaal heeft toegezegd.

1) De vervulling dezer profetie moge reeds nu en dan een voorspel hebben, de gehele vervulling en volkomen verwezenlijking wachten wij eerst in latere tijden.

Dit is het ganse Evangelie: onze gerechtigheid is uit God. Opmerkelijk, niet waar, dat juist Israël gevallen is door zijne eigene gerechtigheid op te richten. Ja, onze gerechtigheid is uit God, in Christus, dus is er gene gerechtigheid in ons. Doordringen wij ons van dit denkbeeld, van deze waarheid, want zij is onze troost. Waar God ons vindt, daar vindt Hij ons als zondaren in ons bloed. Hij vond Abraham bij de afgoden en Israël bij de ijdelheden. Wij hebben ene zondige ikheid; deze kunnen wij uit ons zelven niet wegnemen, en toch moeten wij ene andere ikheid hebben. Deze alleen kan God ons geven, want Christus is deze andere ikheid. Daarom zei Paulus en moet ieder onzer kunnen zeggen: Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij, en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik in het geloof des Zoons van God, die mij liefgehad heeft, en Zich zelven voor mij overgegeven heeft (Gal. 2:20). Wij moeten voor Christus leven, gelijk Hij voor ons gestorven is, uit liefde. En wie zou ons daartoe kunnen brengen, dan God alleen? Even als er in het hart van den kunstenaar zeker punt moet geraakt worden, waardoor de wereld der kunst voor hem opengaat, zo moet ook bij den zondaar een zeker punt in zijn hart geraakt worden, waardoor de wereld des Geestes Gods voor hem opengaat.

God zal de rechtvaardigheid hunner zaak in een helder licht brengen voor de mensen; zij is bij Hem, want Hij kent ze, zij is met Hem, want Hij zal ze openlijk verklaren. Of, hun vergelding voor hun gerechtigheid, en voor al datgene, wat zij onrechtvaardig geleden hebben, is van God, dien God, die op aarde richt en bij Wie gewis ene beloning is voor de rechtvaardigen. Of, hun gerechtigheid zelf al, dat in hun goed en recht is uit God, die ze in hen werkt; zij is van Christus, die hen tot rechtvaardigheid is gemaakt. In elk, voor wie God een erfenis voor het toekomstige bestemd heeft, zal Hij ook nu gerechtigheid werken.

HOOFDSTUK 55.

OVER DE WARE BOETE EN GODS WOORD.

VII. Vs. 1-13. Op de blijde boodschap in de vorige volgt nu in deze zevende rede van het tweede derde-deel ene uitnodiging, zonder twijfel tot Israël gericht, gelijk dit reeds blijkt uit de verwantschap met de daarop betrekking hebbende afdeling der zevende rede van het eerste derde deel (Hoofdstuk 46:3-13). Deze uitnodiging komt uit den mond des Heren zelven, en loopt eigenlijk op het Nieuw-Testamentische thema uit: "Ziet, Mij maaltijd heb Ik bereid, Mijne ossen en Mijn gemest vee zijn geslacht, alle dingen zijn gereed, komt tot de bruiloft!" Hoe meer nu openbaar wordt, dat van de genodigde gasten niets meer wordt verlangd, dan dat zij komen om het goede te eten, en in het Nieuwe Verbond met God te treden, en tot de vervulling van hun roeping voor de wereld geleid te worden (vs. 1-5), des te meer hebben zij ook aanleiding om naar het hun voorgestelde heil te grijpen, alle zelf uitgedachte wegen op te geven en hun hoop geheel te stellen op de genade, die hun wordt aangeboden; die uitnodiging tot den maaltijd verkrijgt dan ook spoedig den vorm van een dringen tot geloof (vs. 7-13).

Mijn nabijheid, die alle behoeften der ziel waarlijk bevredigt, is nu bereid (MATTHEUS. 22:1 vv.). door het lijden en de verheerlijking, van Mijnen Knecht (Hoofdstuk 52:13 vv.) heb Ik een heil bewerkt, dat Jeruzalems nieuwen opbouw en eeuwige verheerlijking ten doel heeft (Hoofdstuk 54:1 vv.). Komt dan, o alle gij dorstigen, allen die in uwen tegenwoordigen toestand van ellende een verfrissenden teug nodig hebt! komt tot de wateren, die Ik u in Mijne heilfontein (Hoofdstuk 11:3) aanbied (Joh. 7:37; 4:10, 13 v.); en gij, die geen geld hebt, om uw brood te kopen tot stillen van den honger, die u kwelt (MATTHEUS. 5:6), komt, koopt van Mij, en eet het brood, dat Ik u aanbied (Joh. 6:35): Ja komt zonder bedenkingen over uwe armoede, daar gij toch het had om te betalen, koopt zonder geld, en zonder prijs; zelfs zal Ik u om niet nog meer geven dan wat gij voor uwe nooddruft behoeft (Rom. 11:6. Openbaring 21:6; 22:17), namelijk wijn en melk (Hoofdstuk 27:1 zodat gij niet alleen verfrist en verzadigd, maar ook geheiligd en verheerlijkt wordt (Ps. 104:15. Hoogl. 5:12).

1) Hij nodigt, om de voorwaarden der verlossing aan te nemen, zijn volk, niet door de krachten van hun eigen wil, maar door de krachten der genade, werkende door de bekering én het willen én het werken. Hij nodigt de dorstenden naar genade, hoedanige wij van nature niet zijn, maar door de levendmakende en weder barende genade.

Christus prijst in de Bergrede niet dezulken zalig, die iets hebben, maar die niets hebben en alles behoeven. Wij moeten tot God komen met iets, dat niets is, of dat een gebrek is: met honger, dorst, vermoeidheid, bezwaardheid, onrust. Wij moeten met ene behoefte komen, niet om haar te houden, maar om er van af te komen; wij moeten komen met onze zonden, niet om er in te blijven, maar om ze kwijt te worden. Nochtans is het op aarde niet zodanig gesteld, dat men eenmaal gekomen zijnde, niet terug behoeft te komen; neen, men moet altijd wederkomen, want wie heden verzadigd is, heeft morgen weer honger en dorst, en wie heden de zonden vergeven zijn, die heeft morgen weer nodig om vergeving te bidden. Doch zalig de mens, die door het geloof reeds hier als kind woont in het huis van God, waar aan niets gebrek is, en waar elke zich vernieuwende behoefte terstond volle verzadiging kan vinden.

Komt tot de wateren. Is het niet de stem van Christus: komt tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, Ik zal u rust geven? Wij hebben, gelijk zo dikwijls, ook hier het nieuwe Testament in Oud-testamentische woorden. Daarom verwonder ik mij altijd weer over de heerlijkheid van het Woord van God. Het is in zijn geheel de aanwijzing van den weg der behoudenis, en neemt gij er een klein stukje uit, zo als de tekst, dien wij nu bespreken, dan hebt gij er andermaal de gehele leer der zaligheid in. Geheel de Schrift leeft, en in ieder afzonderlijk deel is het leven des geheels. Komt tot de wateren, zegt het Oude Testament! Komt tot Mij, zegt Christus. Wie in hij gelooft, stromen des levenden waters zullen uit zijn binnenste vloeien. Komt tot de wateren! Zo spreekt Christus reeds in de profetieën, voordat Hij geboren was; doch eerst na Zijne komst in het vlees spreekt Hij persoonlijk op ene wijze, die geen der profeten eigen was, en die ook niemand Hem mag nadoen. komt tot Mij. Tot Mij. Dit kan geen geschapen wezen, hoe hoog geplaatst ook, zeggen. Het is een woord, dat Gode alleen toekomt. Christus is waarachtig mens, maar als zodanig spreekt Hij soms woorden, die niemand recht heeft te zeggen dan God; moet Hij dan niet zo waarachtig God zijn als Hij mens is? Welk een ijdel werk doet toch het ongeloof met hier te willen schikken en plooien. Kopen. Treffend woord, en dat jegens iemand die geen geld heeft! Nochtans de profeet blijft bij zijn eis: de zaak moet gekocht worden; men moet er iets voor over hebben, het moet ons wat waard zijn. En waarin moet nu het koopgeld bestaan? In niets te hebben. Het in hiermede als met alle goed, dat men in een winkel ziet ten toon gespreid, en dat men gaarne heeft en nodig heeft. Het is ons geld waard; met de begeerte om het te hebben gaat men in den winkel, men beziet het en vraagt naar den prijs. Dit alles wordt vereist ten blijke, dat men ten opzichte van dat goed niet onverschillig is, maar dat men er op gezet is het te hebben. En als men nu al die moeite gedaan heeft, dan zegt de Eigenaar der goederen op Goddelijk gebied: juist dat goed niet te koop, doch ik weet dat gij het gaarne hebt en zonder dat ongelukkig zoudt zijn, daarom, daar hebt gij het: ik geef het u, zonder geld en zonder prijs. Ja, deze zijn de kooppenningen voor het goed van God, en het verhoogt de waarde van dat goed, want welk ene genade zou het zijn, die voor goud of zilver of enige andere aardse, menselijke zaak zou kunnen gekocht worden? Zou het ene Goddelijke genade zijn? Neen, ene pauselijke genade. Ja, de pauselijke vergeving der zonden kunt gij kopen; doch wat is zij waard? Niets; men is er altijd mede bekocht, hoe weinig men er ook voor geeft, Maar de Goddelijke vergeving der zonden, die van waarde, van oneindige waarde is, kunt gij niet kopen, want gij kunt haar niet betalen; doch gij behoeft haar ook niet te betalen; zij wil om niet genomen zijn, of zij is niet te verkrijgen. Wijn en melk. Uitnemende zaken, overal waar men komt. Het kind wordt gevoed met melk, ook de volwassene gebruikt haar nog dagelijks, en menige zwakke strekt zij tot verkwikking en kracht. En de wijn, waar verhoogt zij de feestvreugde niet? Hier wordt de melk des woords en de wijn des Geestes bedoeld. De melk voedt en versterkt, de wijn versterkt en verheugt. Zo doen ook Gods Woord en Geest. Het Woord Gods komt tot ons en de Heilige Geest voegt er zich bij, om ons uit het Woord Gods te onderwijzen, te versterken, te vertroosten, te verblijden.

2. Waarom weegt gijlieden, terwijl gij op verkeerde plaatsen de bevrediging zoekt van uwe behoeften, geld uit voor hetgeen geen brood is, maar slechts draf. dien de zwijnen eten (Luk. 15:16), en uwen arbeid, uwe verdienste van zwaren, moeitevollen arbeid (Hoofdstuk 45:14) voor hetgeen niet verzadigen kan? 1) In plaats van u verder door het bedrog der zonde te laten gevangen nemen, en daardoor slechts dieper in het verderf te geraken, hoort aandachtelijk

naar Mij, die u den weg ter zaligheid zo gemakkelijk hebt gemaakt. Gij hebt daartoe volstrekt niets nodig dan armoede van geest, die gij gevoelt, en gehoorzaamheid des geloofs, die gij Mij toont (MATTHEUS. 5:3; 11:28), en eet het goede, dat Ik voor u gereed heb, en laat uwe ziel zich niet alleen verzadigen (Ps. 22:27. MATTHEUS. 5:6). maar zelfs in vettigheid zich verlustigen, in bijzonder genieten verheugd worden (Ps. 36:9. Mal. 4:2).

1) Met hulp en inspanning zoekt men hulp bij de afgoden, met geld en arbeid, ten onrechte goede werken geheten, zoekt men aflaat bij de priesters; met goud en arbeid zoekt men geluk bij de wereld te kopen, zonder zich immer te kunnen verzadigen.

Men getroost zich voor nietige, vergeefse, ja schadelijke dingen dikwijls meer moeite, dan voor die, welke ons tijdelijk en eeuwig kunnen gelukkig maken. Is dat gene dwaasheid? (Ps. 49:11 vv.).

Eigenlijk staat er: niet-brood en niet-verzadigend. Wat Israël door en in zich zelven zocht kon den dorst niet lessen en den honger niet wegnemen. In alle zelfwerk ligt geen bevrediging der ziele.

Waarin dan? De Heere zegt het: Hoort aandachtig naar Mij. Daarin ligt alles opgesloten. Derhalve in gehoorzaamheid des geloofs, in het betreden van den weg des geloofs. Wie op dien weg door Gods genade leert wandelen, zal het goede eten, en zijn ziele zal in vettigheid zich verheugen. Alles wordt ontvangen en genoten, wat de ziele nodig heeft, in den weg des eenvoudigen en kinderlijken geloofs.

In het eerste gedeelte van het volgende vers dringt de Heere daarop nogmaals aan.

3. Neigt uw oor tot Mijne uitnodiging, en komt dan ook werkelijk tot Mij, opdat Ik u geve, wat Ik u aanbied? hoort zó, dat het horen, een gehoorzamen ten gevolge heeft, en uwe ziel zal leven; meer den horen is van uwe zijde niet nodig, om van een nieuw, goddelijk leven doordrongen te worden: want Ik zal met u in plaats van het oude, door ontrouw verbroken verbond (Jer. 31:31 vv.), een eeuwig (Hoofdstuk 54:10; 61:8) verbond 1) maken, en u daarin alles geven, wat tot het leven en een godzaligen wandel dient (2 Petrus 1:3), namelijk de gewisse weldadigheden van David, de volkomen vervulling van alle aan David eens voor eeuwig verzekerde beloften van genade (2 Sam. 7:12 vv. 23:3 vv. Ps. 89:2 vv. Hand. 13:34).

1) Het Evangelie is dikwijls genoemd "een eeuwig verbond" in tegenstelling van de wet, welke geschikt was om slechts voor een tijd te duren en plaats te maken voor een beter. Volgens de voorwaarden nu van dit eeuwig verbond zou God vervullen Zijne beloften aan David gedaan, om Zijn troon tot in eeuwigheid te bevestigen (2 Sam. 7:16. Ps. 89:29), hetwelk alleen kon geschieden in den Messias, wiens koninkrijk geen einde zal hebben.

Duidelijk spreekt de Heere hier tot het geestelijk Israël en wel voornamelijk tot het geestelijk Israël uit de Heidenwereld.

Tot nu toe had alleen Abrahams nakroost in de zegeningen van het Verbond der genade gedeeld. Want ja, wel hadden enkele Heidenen ook de heerlijkheid er van genoten, maar alleen voor zover zij in Israël waren ingelijfd. Maar nu zou dit verbond zich ook uitstrekken tot de Heidenen. Ook de Heidenen zouden delen in de gewisse weldadigheden David's.

God, de Heere had aan David en zijn geslacht een eeuwig koningschap beloofd, welke belofte vervuld is in den Messias, David's Zoon en David's Heer.

Onzes inziens kunnen en mogen we dan ook in David en bovenal in Hem, van wie in vs. 4 sprake is, niemand anders zien dan den Christus Gods. Hij is het toch, die in de volkomenste mate tot een Vorst en Gebieder des volks gesteld is. Hij is het, van wie David een doorluchtig voorbeeld is geweest, toen God hem den scepter over vele volken deed zwaaien en hem rust gaf van zijne vijanden.

4. Ziet, Ik heb hem tot een getuige der volken gegeven, enen Vorst en Gebieder der volken 1) gesteld, gelijk David weleer (2 Sam. 22:44).

1) Wij weten den weg niet te vinden naar de wateren, waarheen wij verzocht worden. Christus wordt ons gegeven tot een Vorst en Leidsman. Ook weten we niet wat te doen om daar naar behoren toe geschikt te wezen, en om er deel aan te krijgen, maar Hij wordt ons gegeven tot een Gebieder, om ons aan te wijzen, wat wij doen moeten en om ons daartoe bekwaam te maken. In onzen weg tot Christus ontmoeten we al veel moeilijkheden en tegenstanden; wij hebben met geestelijke vijanden te worstelen, maar wij hebben in Jozua een bevelhebber, een vorst en gebieder om ons tot den strijd te moedigen, een vorst en gebieder om onze vijanden onder onze voeten te treden en ons in het bezit te stellen van het land der belofte.

5. Ziet, in Hem, die David's tegenbeeld is en de persoonlijke vervulling, van alle beloften, die hem gegeven zijn, zal uw inwendig wezen, o Israël, en uwe roeping aan de volken in ene mate openbaar worden, die hetgeen in David verwezenlijkt werd, te boven gaat; gij 1) zult tot het medebezitten van het u toebereide heil een volk roepen, dat gij niet kendet, waartoe gij niet alleen van den beginne af in gene betrekking gestaan hebt, maar van welks bestaan gij niet eens hebt geweten; en het volk, dat u niet kende, niet eens van u wist, zal vol verlangen tot u lopen, om in uwe gemeenschap te worden opgenomen, om des HEREN, uws Gods, wil, wiens heerlijkheid hun nu openbaar is geworden (Hoofdstuk 45:14), en om des Heiligen Israël's 2) wil, want Hij heeft u verheerlijkt (Hoofdstuk (60:9).

1) Gij zult, zegt de Heere tot de eerst uit het Jodendom opkomende Evangeliekerk dit volk roepen, dat gij niet kendet. Geen wonder, want zij zouden eerder het Evangelie hebben als de Heidenen, en de Heidenen te winnen zou voor hen een zonderlinge rijkdom en heerlijkheid zijn. Zij zouden zich met allen die als met een sieraad bekleden en daarom zij zouden er ook wel aan willen. Gij dan, dit is wel alle die eerst bekeerden uit de Joden, die dorstig tot den Messias en Zijne genadewateren zouden komen, zo velen van hen als de Heidenen zouden kunnen bereiken, bijzonder dan nadat zij, Kanaän met den ban geslagen en verwoest zijnde, in de landen der Heidenen zouden worden overgebracht, vooral echter die uit hen, als Apostelen

en kruisgezanten, zouden met het Evangelie uitgaan onder de volken en het naaste middel zijn van hun bekering.

2) Dit alles zou plaats hebben, om des Heren wil, die zich hier ook weer benoemt met den naam van Heilige Israël's. De zaligheid der Heidenen zowel als die der Joden is niet om hunnentwil, maar opdat God-drie-enig er door zou worden verheerlijkt.

En dewijl het alleen zou plaats hebben om Gods wille, dewijl Hij het doen zou opdat Zijn Naam zou verheerlijkt worden, daarom zou ook het volk Gods worden verheerlijkt. Ook hier zou het blijken dat alle roem in het schepsel is uitgesloten.

6. Zoekt 1) dan, gij Israëlieten, (want u gelden de woorden vs. 1-5) den HEERE, terwijl Hij te vinden is, en verzuimt dezen kostbaren tijd van genade niet; roept Hem aan, dat Hij u alle aandeel late hebben aan hetgeen Hij u bereid heeft, terwijl Hij nabij is, opdat niet, wanneer gij Zijne uitnodiging daartoe wilde versmaden, een tijd kome, dat Hij met Zijn zegen verre van u gaat (2 Kor. 6:2).

1) Zoekt den Heere. Spreekt Hem aan en vraagt Hem als uw Raadgever, vraagt het recht uit Zijn mond, wat wilt Gij dat ik doen zal. Zoekt naar Hem, vraagt naar Hem als uw deel en uw geluk. Zoekt met Hem bevestigd te worden, met Hem in vriendschap te verkeren en in Zijne gunst gelukkig te zijn. Treurt, omdat Gij verloren hebt, toont, dat gij Hem gaarne weder vinden wilt, neemt de bestaande middelen ter hand om Hem te vinden, maakt gebruik van Christus als dit middel en den weg, van Zijn Geest, als uw leidsman, van het Woord, als uw regel.

7. De goddeloze, en zulk een is in den grond ieder onder u in 't bijzonder, wanneer hij zich slechts recht wil kennen en onderzoeken- de goddeloze verlate zijnen weg, waarop hij tot hiertoe gewandeld en zich zelven niets dan onheil berokkend heeft, en de ongerechtige man, die de inwendige afkerigheid van God ook uiterlijk door woorden en daden heeft geopenbaard, late zijne gedachten varen; hij verklare niet valselijk de straf, die over hem gekomen is (Hoofdstuk 40:27), en twijfele niet aan de macht van Hem, die u in dien toestand gebracht heeft (Hoofdstuk 49:24). Hij geve alle zondige zelfzucht op, en hij bekere zich 1) tot den HEERE; hij doe belijdenis, en geloven in Christus (Hand. 2:30), zo zal Hij, de Heere, Zich ook van Zijne zijde tot hem keren, Zich zijner ontfermen, zodat alle ellende op eens eindige; en hij bekere zich tot onzen God, opdat zijne zonde worde uitgedelgd (Hoofdstuk 44:22), want Hij vergeeft menigvuldiglijk 2) (Ps. 130:4, 7). Niemand zegge dan, dat zijne zonde groter is, dan dat ze hem zou kunnen vergeven worden (Gen. 4:13).

1) Deze zaligmakende bekering is niet een daad van den wedergeborene, waartoe hij uit zich zelven komt. Deed de H. Geest niets dan een zondaar wederbaren dan zou er niet van zelf wederkering uit volgen. Zelfs mag niet gezegd worden, dat wel de Heilige Geest den wedergeborene roept, maar de ware wedergeborene en geroepene nu dan toch uit zich zelf komt. Want al zulke voorstellingen doen te kort aan de eer van het werk van den Heiligen Geest.

En daarom staat ook hier duidelijk op den voorgrond, dat, gelijk op de gehele linie van het genadewerk, de H. Geest steeds de eigenlijke Werker is, zo ook op dit punt de eigenlijke werking van den Heiligen Geest uitgaat. Beschouwt, bewondert en eert men dus het werk van den Heilige Geest, dan moet men ter dege bekennen, dat er een werk van den Heiligen Geest in de wedergeboorte, een werk van den Heilige Geest in de roeping, maar ook zeer zeker een werk van den Heiligen Geest is in de eigenlijke bekering.

Ook hier wordt gewezen op het vlieden van de zonde en het afstand doen van de ongerechtigheid en het zich wenden tot den Heere God. Met één woord op het afsterven van den ouden en de opstanding van den nieuwen mens. Door de zonde bewandelt de mens een weg, die van God afvoert en uitloopt op eeuwige ellende, en zijn de gedachten van den mens gericht, niet op hetgeen God wil, maar op wat het eigen ik wilt En de ware bekering bestaat hierin dat de mens door de werking des Geestes weer leert wandelen op den weg, die tot eeuwig heil voert, dat zijn wil overgebogen wordt tot Gods wil, zijne gedachten gericht worden op hetgeen God, de Heere, in Zijn Woord en Getuigenis vraagt.

2) Wat bemoeien zich sommigen met te bepalen, wie in de bekering het eerst beginnen moet: God of de mens? God zegt tot den nog onbekeerden mens: Begin gij eerst, bekeer u! en als de mens begonnen heeft en zich bekeert, dan laat God hem gevoelen, dat hij nooit zou bekeerd zijn, indien God niet begonnen ware met hem te bekeren. Het is hiermede als met de ontvangenis van een mens. Wie bepaalt het gewichtige ogenblik, waarin gezegd kan worden: Er is een mens! Niemand weet het, niemand kan het bepalen. De geboorte is zienlijk, niet de ontvangenis, zo is ook de wedergeboorte te zien, en niet de haar voorafgaande ontvangenis. Daarom roepen de predikers van Gods woord den mens toe: Bekeer u! maak uit de waarheid, dat God de bekering in u moet beginnen, geen oorkussen voor uwe traagheid, om er den doodsslaap op te slapen. Begin, en dan zult gij zien dat God in u begonnen heeft, alvorens gij begonnen zijt en beginnen kon. Begin en antwoord op de roepstem van God: Bekeer u, door te zeggen: Bekeer mij, Heere! en gij zult bekeerd zijn; want zo iets kunt gij niet met uw hart bidden, zonder reeds door God bekeerd te zijn. Deze waarheid is ene van de vele verborgenheden der Schrift, waarover veel kan gesproken worden, zonder ze te verstaan. Wie ze verstaan wil, die moet er in handelen, en alzo de zaak ondervinden. Ja, wat kent men eigenlijk goed, dat men niet door eigene ondervinding kent? .

Menigvuldig vergeven, is tot troost gezegd van den zondaar, die op niets andere dan op menigvuldige zonden kan wijzen. Maar hoe velen en hoe groot de zonden ook zijn mogen, als er door Zijn Woord en Geest, door Zijne genademiddelen, een zondaar zich tot den Heere bekeert, zullen alle zonden als achter Zijn rug worden weggeworpen, verzoend, en bedekt met het bloed van Emmanuel. Al is de zonde nog zo groot, de genade Gods is nog immer overvloediger.

8. Maar afstand doen van uwe wegen, en uwe gedachten laten varen, moet gij, en u dan Mij en Mijn woord onverdeeld overgeven, zo het tot vergeving en verlossing zal komen, anders is ‘t onmogelijk: want Mijne gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uwe wegen zijn niet Mijne wegen, spreekt de HEERE.

9. Want gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, alzo zijn Mijne wegen hoger dan uwe wegen, en Mijne gedachten dan ulieder gedachten; gij zult Mij toch niet willen dringen, om de Mijne tegen de uwe in te ruilen, en u te helpen op de wegen, die gij gaat, en naar de gedachten, waarmee gij vervuld zijt.

De gedachten Gods zijn de onze niet, noch ten opzichte van den inhoud, noch ten opzichte van haar doel, noch ten opzichte van hare werking. De onze zijn op zonde gevestigd, de Zijne op zaligheid; de onze zijn ijdel, de Zijne worden door Zijne scheppend woord tot daden. Zo zijn ook onze wegen niet Gods wegen; onze wegen zoeken geluk, de Zijne ware zaligheid, de onze zijn onzeker, en missen het doel, de Zijne zijn vast en bepaald, en bereiken wat zij wensen. Denken wij aan de lotgevallen, aan de plannen, aan de proeven door den mens zelven gekozen, om zich te rechtvaardigen en te zaligen-altijd wordt er ene hemelsbrede kloof gevonden tussen Gods wegen en de onze.

10. Doch beproeft het omgekeerd, ruilt uwe gedachten en wegen tegen de Mijne, en spoedig zult gij u bewust worden, dat Ik Mijne gerechtigheid nabij gebracht heb, en Mijn heil niet vertoeft (Hoofdstuk 46:13). Want, om de zekere werking van Mijn woord u door ene gelijkenis voor te stellen, gelijk de regen en de sneeuw van den hemel nederdaalt, en derwaarts niet aanstonds wederkeert, zich niet dadelijk in dampen oplost (Job 36:27 vv.), om nieuwe regen- en sneeuwwolken te vormen; maar eerst volgens het doel der zending, doorvochtigt de aarde, en maakt, dat zij voortbrenge en uitspruite, en in de vrucht van den oogsttijd zaad geve dan zaaier, en brood den eter, als waartoe zij van God zijn gegeven (Gen. 8:22. Ps. 104:13 vv.).

11. Alzo zal Mijn woord, dat uit Mijnen mond uitgaat, als een bode, dien Ik met ene bepaalde opdracht heb uitgezonden (Hoofdstuk 8:8. Ps. 107:20; 147:15 vv.) ook zijn, geen blote klank, die in de lucht vervliegt, en gene dode letter, die in een boek begraven ligt, gelijk uwe gedachten zijn; het zal, daarentegen, terwijl het ‘t leven van zijn eigen oorsprong, van den levenden God en de volmacht van zijnen Zender, van den Heere des hemels, in zich draagt (Hebr. 4:12), niet ledig, niet zonder enige uitwerking gehad te hebben, tot Mij wederkeren. Het kan niet op den weg door natuur en mensenwereld, dien het doorloopt, verstijven tot iets, dat losgerukt is van de persoonlijkheid van den Zender, of tot ene werking worden, afgescheiden van den invloed van hare oorzaak. Het zal niet te vergeefs zijn, maar voordat het van zijnen weg weer tot Mij komt, zal het doen, zal het in zijn gehelen omvang en tot op elke bijzondere lettergreep (MATTHEUS. 5:18) volbrengen, hetgeen Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zende 1) zij het tot zegen of tot straf, het zal zich altijd werkzaam betonen met zeker gevolg.

1) De wil van God, die in Zijn woord concreet en verstaanbaar wordt, is de uitdrukking van Zijn wezen, en gaat daarin weer op, zodra die vervuld is. De gekozene beelden zijn schoon: gelijk sneeuw en regen de medeoorzaken zijn en dus ook van het genot des gezaaiden (volgens den grondtekst toch is in vs. 10 liever te vertalen: "en geeft zaad om te zaaien en brood om te eten, " hetwelk dan niet op de aarde, maar evenzeer op sneeuw en regen slaat), zo wordt door het woord uit Jehova’s mond de grond en bodem der mensenharten week gemaakt, en dit woord schenkt den profeet, die den zaaier gelijk is, het zaad, dat hij uitstrooit,

en brengt brood met zich, dat de zielen voedt; want brood is ieder woord, dat uit den mond Gods uitgaat. (Deut. 8:3).

Niemand hoort het woord van God zonder dat het uitwerking heeft; nu eens is het regen den sneeuw, d. i. vochtig en vruchtbaarmakend druppelt het in de harten der mensen, nu eens ligt het lang, als door winterkoude gebonden, op het geweten om eerst in latere dagen de kiem, die onder zijne bedekking ontspruit, als in de lente te ontvouwen.

Het Woord Gods wordt hier derhalve vergeleken bij een bode, die zijn last volbrengt. Deze bode komt niet te vergeefs weer. Hij zal eenmaal aan zijn groten Zender verslag geven. En welk een verslag? Dat deze Hem verwierp, en gene Hem geloofde. Het Woord Gods, het Evangelie der zaligheid zal blijken aan de eindpaal der eeuwen voor den een een reuke des levens ten leven te zijn geweest, en voor den ander een reuke des doods ten dode.

12. Wat Ik hier van het woord, dat uit Mijnen mond gaat, in ‘t algemeen gezegd heb, dat is voornamelijk waar van het woord omtrent uwe verlossing en Zions verheerlijking (Hoofdstuk 44:22; 46:13), het zal niet ledig tot Mij wederkeren (46:10 vv. reeds in Hoofdstuk 41:19; 44:23; 49:13 en 52:9 is te kennen gegeven, in blijdschap, en dus niet in angstig haasten (Hoofdstuk 52:12), zult gijlieden uit uwe gevangenis (Hoofdstuk 48:20) uittrekken (Hoofdstuk 51:11 11), en niet zo, dat gij u op den weg door allerlei hindernissen en moeilijkheden moet doorworstelen, maar met vrede zult gij voortgeleid worden. De bergen en heuvelen zullen, wanneer gij in hun nabijheid komt, geschal maken met vrolijk gezang voor uw aangezicht, en a) alle bomen des velds zullen de handen samenklappen, omdat zij weten, dat met de heerlijke vrijheid der kinderen Gods ook hun bevrijding van den dienst der vergankelijkheid komt, waarnaar reeds lang is verlangd (Rom. 8:19 vv.).

a) 1 Kron. 16:33.

13. Voor enen doorn zal in de woestijn, door welke de feestelijke optocht naar Zion gaat, een dennenboom opgaan, voor enen distel zal een mirteboom opgaan, en het wonderbaar veranderen der wereld bij de blijde terugkomst van Zijne verlosten (Hoofdstuk 35) zal den HEERE wezen tot enen naam, die Hem tot blijvende eer verstrekt, tot een eeuwig teken, dat niet uitgeroeid zal worden. 1)

1) Zulk een naam in de naam Heiland, zulk een teken is het kruis. De uittocht Israël’s uit het rijk des satans is geestelijk aangevangen door Christus dood en opstanding, en zal lichamelijk voltooid worden bij Zijne wederkomst in heerlijkheid.

In dit alles zal God verheerlijkt worden. Het zal Hem zijn tot een Naam, door welken Hij zal worden gekend, gevreesd en geprezen, en Gods volk zal daardoor worden aangemoedigd. Het zal zijn tot een eeuwig teken van Gode gunst jegens hen, waarbij zij vergewist worden, dat, het mocht er voor een tijd wat donker uitzien, het nimmer zal worden uitgeroeid. Het verbond der genade is een eeuwig verbond, want zijne tegenwoordige zegeningen zijn tekenen van eeuwige.

HOOFDSTUK 56.

VERMANING TOT GODZALIGHEID. BESTRAFFING VAN STOMME HONDEN.

VIII. Vs. 1-8. Over de vorige rede verspreidde de gelijkenis van onzen Heere in MATTHEUS. 27:1 vv. het nodige licht, zo, dat eerst de uitnodiging aan de eerst geroepene gasten: "Komt tot de bruiloft" tot uitvoering kwam, terwijl het gedrag dier gasten en de gevolgen van hun gedrag buiten aanmerking bleven. Hier wordt het oog gevestigd op de godvruchtigen uit de Heidenwereld en op de gesnedenen uit de Joden, waarbij wij het woord van Christus tot de ongelovige Joden in MATTHEUS. 21:43 kunnen aanhalen: het Koninkrijk Gods zal van u worden weggenomen en een volk gegeven, dat zijne vruchten voortbrengt.

1. Alzo zegt de HEERE tot het Israëlitische volk, zo als het aan het begin van den Nieuw-Testamentische tijd zal zijn: Bewaart het recht door de voorschriften der wet naar uw geweten te betrachten, en doet gerechtigheid, brengt vruchten voort der bekering waardig: want Mijn heil is thans, nu Hij verschijnen zal, die verstandig zal handelen en de schuld zal betalen (Hoofdstuk 52:13 vv.), nabij om te komen, en Hij moet een volk vinden, dat het recht liefheeft, en Mijne gerechtigheid, 1) de vervulling van hetgeen Ik door de geschonkene beloften op Mij heb genomen (Hoofdstuk 46:13), is nabij, om geopenbaard te worden, en alsdan wil Ik een volk voor Mij zien, dat ook de gerechtigheid doet en uit godvruchtigen bestaat.

1) Er is ene wettelijke nauwgezetheid, die uit kennis van eigen zonde en ellende, en uit honger en dorst naar Gods genade en de ware gerechtigheid voortvloeit. Zij wordt door den profeet verlangd, opdat Gods vergeving en genade ingang vinde (Hoofdstuk 1:16 vv. 40:3 vv.); daartoe roept ook Johannes de Doper op (MATTHEUS. 3:8), in dien toestand van boetvaardigheid waren die godvruchtige mannen uit alle volken, die onder den hemel zijn, welke in Hand. 2:5 vermeld worden.

In dit vers wordt tweemaal van gerechtigheid gesproken. Eerst ten opzichte van den gelovige, en ten tweede ten opzichte van God. Onder de eerste hebben wij te verstaan, het opvolgen van de ordinantiën Gods, het houden van het verbond. Onder de tweede, die welke God geopenbaard heeft in Christus Jezus, tot zaligheid en verlossing van Zijne kinderen en gunstgenoten. Waar door de rechtvaardigheid der wet de zondaar zich verdoemlijk leert vinden, daar ondervindt hij dat hij door de gerechtigheid, die het Evangelie verkondigt, volstrekt behouden is.

2. Welgelukzalig is de mens in allen volke (Hand. 10:36), die zulks doet, wat Ik dadelijk nader als het door Mij geëiste bewaren van recht en doen van gerechtigheid zal aanwijzen, en des mensen kind, ook onder de Heidenen, die vreemdelingen zijn en buiten het burgerschap van Israël (Efeze 2:12), dat daaraan vasthoudt, om ook in zijn gehele gedrag te openbaren, waarop het bij ene godvruchtige, gerechtigheid-minnende gezindheid hoofdzakelijk aankomt. Gelukzalig hij, die in de eerste plaats den Sabbath houdt, zodat hij dien niet ontheiligt, 1) en die ten tweede zijne hand bewaart van enig kwaad tegen zijnen naaste te doen; zulk een is Mij aangenaam en zal Mijn zegen deelachtig worden (Hand. 10:35. Luk. 3:8 vv.).

1) De heiliging van den Sabbath wordt hier genomen voor de ouderhouding van de eerste tafel der Wet, en het "zijn hand bewaren" voor de onderhouding van de tweede tafel.

3. En de vreemde, die naar zijne afkomst tot een heidens volk behoort (Hoofdstuk 14:1 1), maar zich tot den HEERE gevoegd heeft (vgl. het gezegde over de proselieten bij Lev 17:9), spreke niet, wanneer de tijd daar is, waarop Mijne gerechtigheid wordt geopenbaard, zeggende: De HEERE heeft mij gans en al van Zijn volk gescheiden, en laat Mij zeker geen deel hebben aan den zegen, die dit volk is bereid, dewijl ik niet lichamelijk tot Abrahams zaad behoor, en de gesnedene, 1) die, door de misvorming, aan hem geschied, volgens de wet in Deut. 23:1, niet eens als proseliet mag worden aangenomen, zegge niet: Ziet, ik ben een dorre boom, ik ben niet alleen onbekwaam gemaakt om kinderen te telen, maar door de uitsluiting uit het rijk Gods ook in geestelijken zin veroordeeld, om zonder levenskracht en vruchtbaarheid te blijven, om eindelijk afgehouwen en in het vuur geworpen te worden (MATTHEUS. 3:10).

1) In dit vers wordt van tweeërlei personen gesproken, die naar Gods wet, aan Mozes gegeven, niet in den tempel mochten komen, noch zich om dien toestand bij de gemeente voegen: de heidenen en de gesnedenen.

Onder de gesnedenen hebben we hier niet, gelijk sommigen menen, alleen te verstaan Heidenen, maar ook Joden, die in Babel in dien toestand waren gebracht.

Dezulken ontvangen nu de heerlijkste beloften: deze belofte inzonderheid, dat de grenzen der wet uitgezet zijn, zodat, wanneer zij werkelijk den Heere leren vrezen en dienen, noch hun heidense afkomst, noch hun lichamelijke toestand hinderpalen behoeven te zijn, om te vrezen dat zij geen toegang hebben tot de gemeente des Heren, of, dat, gelijk op lichamelijk gebied, zij ook op geestelijk terrein aan dorre bomen gelijk zouden wezen.

De Heere zegt het in dit vers, dat onder het Evangelie er geen onderscheid is tussen Jood en Heiden, Barbaar en Scyth, dienstknecht en vrije, man en vrouw.

4. Want alzo zegt de HEERE van of tot de gesnedenen, die Mijne inzettingen waarnemen (vs. 2). en die Mij daarom aangenaam zijn (Hand. 10:35), namelijk: die Mijne sabbatten houden, en verkiezen hetgeen, waartoe Ik lust heb, en vasthouden aan Mijn verbond, dat aangrijpen en het koninkrijk der hemelen geweld aandoen (MATTHEUS. 11:12);

5. Ik zal hen ook in Mijn huis, in den tempel, en binnen Mijne muren, de muren der heilige stad ene plaats geven, waar zij mogen blijven, en in het boek, waarin Zions kinderen geschreven zijn, enen naam geven, beter dan der zonen en dan der dochters, die slechts naar het vlees Mijne kinderen zijn, en op hun burgerrecht in Israël zich beroemen, daar zij bij zich zelven spreken: Wij hebben Abraham tot enen vader (MATTHEUS. 3:9), enen eeuwigen naam (Openbaring 3:5) zal Ik een ieder van hen geven, een naam, die niet uitgeroeid zal worden,
1) terwijl daarentegen de naam van die zonen en dochters zal vergaan, zodat zij een dorre boom zijn (MATTHEUS. 21:19. Luk. 12:1 vv.).

1) Hij zal ze hun geven in Zijn huis en binnen Zijne muren, daar zullen zij een plaats hebben, zullen er geplant worden om te groeien en wortelen te schieten. Daar zullen zij wezen alle de dagen huns levens (Ps. 27:4). Zij zullen er inwonen in gemeenzaamheid met God, gelijk Anna, die nacht noch dag uit den tempel week. Daar zullen zij een naam hebben, een naam van wege het goede voor God, een goed en godvruchtig volk te zijn is een naam, beter dan die van zonen en dochters. Onze gemeenschap met God, ons deel aan Christus, ons recht tot de weldaden van het Verbond en onze hope op een eeuwig leven zijn de dingen, die ons in Gods huis een gezegende plaats, een gezegenden naam geven.

Geestelijke zegeningen zijn onuitsprekelijk beter, dan die van zonen en dochters.

6. En de vreemden, de kinderen der vreemden (Efeze. 2:12), die zich tot den HEERE voegen om Hem te dienen (vs. 3), en tot Hem komen, omdat zij geleerd hebben den naam des HEREN lief te hebben, om Hem tot knechten te zijn, zonder enige aanspraak te durven maken, Zijne kinderen te heten (vs. 4; Luk. 15:19); al wie den sabbat houdt, dat hij dien niet ontheiligt, en die aan Mijn verbond vasthouden;

7. Die zal Ik ook, zonder de besnedenen uit te sluiten, brengen tot Mijnen heiligen berg, waarop de tempel staat, en Ik zal hen verheugen in Mijn bedehuis, terwijl Ik ook hun gebed verhoor (Hand. 8:27 vv. 10:4 vv.). Hun brandoffers en hun slachtoffers, waarin zij zich aan Mij ten eigendom overgeven, zullen aangenaam wezen op Mijn altaar 1) zullen als een lieflijke reuk tot Mij oprijzen; (Gen. 8:21) want a) Mijn huis zal voortaan, daar de grenzen, die ‘t oude Verbond had opgericht, neergevallen zijn, een bedehuis genoemd worden voor alle volken, gelijk Salomo dat reeds bij de inwijding van den door Hem opgerichten tempel heeft vooruitgezien (1 Kon. 8:41 vv.).

a) MATTHEUS. 21:13. Mark. 11:17. Luk. 19:46.

1) Drie dingen belooft de Heere hier aan de gelovigen uit de Heidenen, én dat zij tot zijn heiligen berg zullen komen, Zijne gemeenschap zullen genieten, én dat Hij hun vrede en blijdschap zal geven, want Hij zal hen verheugen, en eindelijk dat Hij hun offeranden zal aannemen, waar Hij zelf hen bewerkt om Hem die offeranden te brengen. Die offeranden, die blijken van het Gode dankbaar zijn, zullen Hem aangenaam zijn.

8. De Heere HEERE, die door Zijne uitnodiging (Hoofdstuk 55) de verdrevenen (Hoofdstuk 11:12), de verlorene schapen van Israël (MATTHEUS. 9:36; 15:24) vergadert, daar Hij bij de godvruchtige Joden uit alle landen der aarde (Hand. 2:5) tevens de godvruchtige Jodengenoten (Hand. 6:5; 13:43) voegt, en ook de gesnedenen niet uitsluit (vs. 1-7), spreekt: Ik zal tot hem nog meer vergaderen, nevens hen, die reeds tot hem vergaderd zijn, Ik zal Mij met het Evangelie onmiddellijk tot de heidenwereld wenden (Joh. 10:16. Hand. 11:20 vv. 13:46 vv.), en ze tot ene kudde met Israël doen worden.

1) De eerstelingen zullen gevolgd worden door een grote menigte. Nevens de verdrevenen Israël’s zullen uit de Heidenen tot hen die reeds aanvankelijk zijn toegebracht, velen

toegevoegd worden, die eveneens in den Heere, den God van Israël, zullen geloven, en voor wie het Evangelie der zaligheid, in waarheid een reuke des levens ten leven zal wezen.

IX. Vs. 9-Hoofdstuk 57:21. Met vers 8 eindigt het troostwoord voor de vreemdelingen en de gesnedenen, en met vs. 9 tot en met Hoofdstuk 57, treedt de Profeet bestraffend op tegen het volk Israël's, tegen de herders en de oversten. Hij waarschuwt dat hun gewetenloosheid en zedeloosheid hun ten verderf zal zijn en hun ten ondergang zal brengen. Heeft de Profeet in de vorige verzen den lieflijken klank van het Evangelie-woord doen horen, hier laat hij den donder der wet vernemen en vertoont aan zijn volk den schrik van Horeb.

9. Van dien tijd echter, dat de Heere dit Zijn woord ten uitvoer legt, geldt van dat Israël, dat zich niet tot de kudde van den goeden Herder heeft laten verzamelen, maar zijn hart verstokt heeft, dit woord: Al gij gedierte des velds komt, om deze uwe schapen te eten, die nu zonder meester zijn en aan het verderf ten prooi zijn overgegeven (Jer. 12:6-9). Ja, al gij gedierten in het woud! komt en eet MATTHEUS. 24:28).

1) De schapen van Gode weiden zullen tot schapen der slachting gesteld worden. De heidenen worden hier opgeroepen, eerst met den naam van gedierte des velds en daarna met dien van gedierte van het woud, om Israël te verdrukken van wege zijn zonde en ongerechtigheid.

10. Hun wachters, de wachters van deze aan het verderf overgegevene schapen, de Schriftgeleerden en Farizeeën, die op den stoel van Mozes zitten (MATTHEUS. 23:2), zijn allen in openbare tegenspraak met hun titel en roeping, daar zij toch zieners heten en het moesten aanzeggen, wanneer de morgen der zaligheid aanbrak (Hoofdstuk 21:6 vv.); zij zijn blind (MATTHEUS. 15:14; 23:13 vv. 2 Kor. 3:14 vv.), zij weten niet (1 Kor. 2:7 vv.); zij allen zijn stomme honden; de Heere had hun het ambt van schaapherdershonden (Job 30:1) bij Zijne kudde gegeven, maar Zij kunnen niet bassen, niet door blaffen den naderenden wolf verjagen; zij zijn slaperig, dromers in plaats van zieners, Zij liggen neer, zij hebben het sluimeren lief in plaats dat zij waken.

11. En deze honden welgevoed en gemest, zijn sterk van begeerte naar aardse bezittingen en wellusten, zij kunnen niet verzadigd worden, hoewel zij zich reeds zo goed hebben verzorgd (MATTHEUS. 23:14). Ja het zijn herders, om ze nog van ene andere zijde te doen kennen, die niet verstaan kunnen, die er geen verstand van hebben om de kudde op den rechten weg te leiden; zij allen keren zich naar hunnen weg, ieder laat de kudde dwalen (Hoofdstuk 53:5), en heeft, in plaats van aan algemeen welzijn te denken, slechts zijn eigen voordeel op het oog; elk een keert zich naar zijn gewin, elk uit zijn einde 1) allen van de hoogsten tot de laagsten, alle rangen der priesters, zien slechts op hun eigen belang (Luk. 16:14).

1) Beter: alles op eens. Henry tekent juist aan: hebben is hun doelwit en zo dat zij niets verliezen en niets ontberen dat er te krijgen is.

12. Komt herwaarts zeggen zij, want zij weten niets anders te doen dan te eten en te drinken: Ik zal wijn halen en wij zullen sterken drank zuipen; en de dag van morgen zal zijn als deze,

alle dagen zullen wij een gemakkelijk en vrolijk leven hebben (Luk. 16:19), ja, groter, veel treflijker zal het zijn, iedere dag zal het nog lustiger toegaan.

Ziedaar de hoofdmisdaad van Juda's oversten: zwelgzucht, schandelijke overdaad en brooddronkenheid. De uitgelezen weelde, die zo ontwijfelbaar het kenmerk is van een zedenbederf, dat nu gene perken meer kent. En dit alles, gepaard met de schandelijkste zorgeloosheid, zonder bekommering voor de gevolgen van zulk ene handelwijze, zonder enig voornemen van verbetering, opzettelijk en hardnekkig!

Hoe menigeen in iedere tijd der kerk zou hier zijn eigen beeld kunnen onderkennen. Zullen wij niet ernstig den groten Herder der schapen bidden, ons herders te zenden naar Zijn eigen hart, om ons te voeden met kennis en verstand, opdat wij ons mogen verblijden in Zijnen heiligen naam, en dat dagelijks gelovigen aan de kerk worden toegevoegd? Zo zij het, Heere Jezus, Gij goede en opperste Herder der schapen).

HOOFDSTUK 57.

GOD WIL DE WEERSPANNIGEN STRAFFEN, DEN BOETVAARDIGEN VREDE SCHENKEN.

1. De rechtvaardige komt om, terwijl de oversten en leidslieden hun eigene lusten navolgen en in weelde voortleven, ja, bezwijken zelfs onder de macht en verdrukking der onrechtvaardigen, en er is niemand, die het ter harte neemt, wat aanklacht en dreiging Gods in dat vroege wegsterven der rechtvaardigen vóór den tijd ligt (Ps. 12:2. Micha 7:1), en de weldadige lieden worden weggeraapt, zonder dat er iemand op let, wat dat te betekenen heeft, namelijk dat er iets ontzettends door wordt aangekondigd, waarvoor die godvrezenden moeten bewaard blijven, dat de rechtvaardige weggeraapt wordt voor het kwaad.
1)

1) De Profeet had bij het voorgaande hoofdstuk de wachters aan onwetendheid en onverstand schuldig verklaard, hier toont hij de algemene domheid en gevoelloosheid van het volk insgelijks aan, en geen wonder dat zij zo gans onbezonnen waren, daar hun wachters, die hen tot nadenken moesten hebben opgewekt, niet beter waren.

Dit getuigt tegen de gevoelloosheid en het ernstig nadenken van het volk. Tegenover den goddeloze in de laatste verzen van het vorige Hoofdstuk, spreekt God hier van den rechtvaardige, den waarlijk godvrezende, die, zich kwellende over de ongerechtigheid der mensen, omkomt. Maar zo diep verdorven is de toestand van het volk, dat men er niet op let, dat God een bidder voor land en volk wegneemt en weggenomen heeft. Niemand let er op dat daarmee het verderf van het land verhaast wordt. De rechtvaardigen toch zijn de kurken, waarop land en volk drijven. Toen Lot uit Sodom was, werd de stad verwoest. Als eenmaal de laatste schoof zal binnengehaald zijn in de hemelse voorraadschuren, zal de aarde als door vuur gereinigd worden.

2. Hij zal ingaan in den vrede, hoewel hij uitwendig schijnt om te komen; zij zullen rusten, hoewel zij veel moeten lijden, op hun slaapsteden, sluimerende, totdat de volkomen zaligheid na de gerichten Gods zullen verschenen zijn, een iegelijk die in zijne oprechtheid gewandeld heeft, allen, die den enig waren weg in waarheid gekozen en ondanks allen tegenstand bewaard hebben.

Zo Hizkia (2 Kon. 20:19) en Jozua (2 Kon 22:20) ook Luther. Het is bekend hoe menigmaal die man Gods van het naderend gericht sprak, doch te voren wenste te sterven. De kerk heeft onze plaats tot een klaagzang gemaakt: Ecce, quomodo moritur Justus (zie hoe de rechtvaardige sterft enz.), en denkt bij dien Rechtvaardige aan den Gekruisigde, bij de "weldadige (of "heilige") lieden, aan Zijne Apostelen en de martelaars. Jammer dat het heerlijke gezang zo onbekend is geworden.

3. Doch nadert voor den rechterstoel van Mijn heilig woord, opdat Ik uw vonnis uitspreke en u voor ogen stel van wat karakter gij zijt, nadert gijlieden hier toe, gij, die, nadat de

rechtvaardigen zijn weggenomen, van het volk der Joden zijt overgebleven, gij kinderen der huichelaarster, der wichelares! gij overspelig zaad, en gij die hoererij bedrijft!

Door deze verdere aanspraak karakteriseert de profeet degenen, die voor Gods rechterstoel geroepen zijn, in hun hoofdtrekken. Zij zijn ene tegenoverstelling tegen dat overblijfsel, dat zich bekeerd heeft (Hoofdstuk 6:13); en in de Nieuw Testamentische verbondsgemeente is overgegaan, zij staan dus tegen Gods wezenlijke kinderen en Ahrahams waarachtig zaad (Rom. 9:6 vv.) over. Zij zijn kinderen der huichelaars, het overblijfsel dier ongelovige gemeente des Ouden Testaments, welke, in plaats van te bestaan uit enkel profeten, die met den Geest Gods vervuld waren en uit enkel door den Heere geleerde discipelen der waarheid, waartoe zij was geroepen, door haar ongeloof allerlei heidense bijgelovige gewoonten en kunsten (Deut. 18:9 vv.) tot haar handwerk maakte, En het daarom ten laatste nog verder bracht dan de Heidenen zelf (Hand. 8:9 vv. : 13:6 vv Zij zijn ene tegenstelling tegen Abraham's zaad en Sara's kinderen, wier wonderbare oorsprong uit een zo lang onvruchtbaar gebleven echt in Hoofdstuk 52:2 tot hare verheerlijking op den voorgrond wordt gesteld. Zij zijn schandelijke vruchten van een echtbreker en ene hoer, aan wie de verbondsbreuk en afval van God aan de ene, en de vrouw Jezebel, die Gods knechten verleidt, om hoererij te bedrijven en afgodenoffer te eten, aan de andere zijde het aanzijn hebben gegeven (Openbaring 2:20). Ook onze Heere noemt in MATTHEUS. 12:39 het ongelovige Joodse volk een boos en overspelig geslacht. En dit geslacht, dat is voortgekomen uit den afval van den Engel des verbonds (Mal. 3:1). dien zij verworpen hebben, uit de loochening en verloochening van Christus (1 Joh. 2:22. Hand. 3:13 vv. en de overgave aan die gezindheid, die altijd den Heiligen Geest wederstaat en Gods profeten doodt (Hand. 7:51 vv.) is dan inderdaad als een droesem overgebleven in diegenen, van wie het woord in 2 Kor. 3:14 vv. gezegd is.

4. Doch over wie maakt gij u lustig? Over wie spert gij den mond wijd open en steekt de tong lang uit, om te honen? (Ps. 22:8 vv. 35:21), naardien ook de heiligen, de profeten, wijzen en Schriftgeleerden, die Hij tot u gezonden heeft (MATTHEUS. 23:34 1), en gij zulke mensen niet meer onder u hebt, om aan hen uwen moedwil te plegen? Zijt gij niet kinderen der overtreding of, des afvals, een zaad der valsheid, niet meer het Israël Gods (Gal. 6:16), maar Israël's uitvaagsel.

5. Die geheel op de wijze van uwe vaderen in dezen tegenwoordigen tijd hittig zijt naar uw overspelig hart, in de eikenbossen onder de Terebinthen onder allen groenen boom, waar de heidense afgoden gediend worden (Deut. 12:2), op ene wijze, die de boze lusten bevredigt; slachtende offeranden aan de afgoden (Jer. 19:5. Ezechiël. 16:20 vv. 23:39), de kinderen aan de beken, onder de hoeken der steenrotsen. Gij ontheiligt de verborgen rotskloven door afschuwelijken moord, de schaduwrijke terebinthenbossen door gruwelijke ontucht.

1) De Terebinthen waren gewijd aan Asteroth of Astarte, en onder of bij die bomen werd de gruwelijkste, zinnelijke afgoderij gepleegd. Verder spreekt de Profeet van kinderen slachten of kinderen offeren zoals de oude Kanaänieten, deden en in vs. 5 van de gladde (stenen) der beken, een onderdeel van den Baälsdienst. Aan allerlei zonden en gruwelen, aan allerlei afgoderij maakte Israël zich derhalve schuldig.

6. Aan de gladde stenen der beken, die gij tot gedenktekenen of beelden van afgoden maakt, is uw deel, in plaats van den levenden God, dien David en andere vromen tot hun deel zich verkoren (Ps. 16:5; 73:26. Klaagt. 3:24); die, die zijn uw lot 1); ook stort gij voor deze drankoffer uit aan de altaren, gij offert hun spijsoffer! Zou Ik Mij over deze dingen troosten laten? Zou Ik Mij laten diets maken, dat die den afgoden bewezen dienst Mij bedoelt, en bij Mij zelven denken: Ik zal ‘t Mij laten welgevallen; zij zijn toch op hun wijze vroom?

Deze woorden worden verschillend opgevat. Sommigen menen, dat hier de afgoderij verder wordt getekend, en dat de zaak verder moet verklaard worden uit de dwaasheid der heidenen, die ook stenen als goden dienen, en afbeeldingen van gewaande godheden uit steen gemaakt hebben. Daar echter het woord "steen", in het oorspronkelijke niet wordt gevonden en alleen door onze overzetters ter opheldering van den zin is ingevuld, vertalen het anderen: "in de gladdigheden des dals zal uw deel zijn, die, die zullen uw lot zijn. " Dan zal hier tussen beide ene bedreiging komen, die het lot en het deel der afgodendienaars zou wezen in de gladdigheden des dals, dat zij als het ware in een diep en glibberig dal zouden worden neergestoten, om geheel verpletterd te worden.

7. Gij stelt in uwen lust tot de afgoden (vs. 5. Ezechiël. 23:20) uw leger, waarop gij u vleselijk met hen wilt vermengen, op enen hogen en verhevenen berg, waar hun beelden en altaren staan; ook klimt gij derwaarts op, om slachtoffers te offeren, ten einde hun gunst te verwerven.

8. En achter de deur en posten, in plaats van aan de deur en op de poster, volgens Deut. 6:9; 11:20, zet gij uw gedenkteken. Van het woord: Hoor Israël! de Heere onze God, is een enig Heere, en, gij zult den Heere, uwen God, liefhebben met uw ganse hart (Deut. 6:4 vv.), wilt gij niets meer weten, en het wordt door u als ‘t ware in een hoek gesmeten. Want 1) van Mij wijkende als ene vrouw, die met haren wettigen man niets meer te doen wil hebben, ontdekt gij u, ontbloot gij u op onbeschaamde wijze, en klimt op de aan de afgoden gewijde hoogten; gij maakt uw leger wijd, zodat zeer vele boeleerders tegelijkertijd bij u plaats hebben, en maakt u een verbond met enigen uit hen, u den enen na den anderen overgevende (Ezechiël. 16:23 vv.); gij hebt hun leger lief 1) in elke plaats 2) die gij ziet; nooit zijt gij verzadigd, zodat gij altijd weer bij hen zoekt te komen.

1) De kleuren, waarmee de profeet hier het boos en overspelig geslacht, dat hij op ‘t oog heeft, schildert ontleent hij aan het afgodisch drijven van Israël in zijnen tijd, en wel daar hij volgens de overlevering tot in het begin van Manasse’s regering leefde, onder wie het lang teruggehouden heidendom weer met alle macht te voorschijn trad en de maat der zonde vol werd (2 Kon. 21:9 vv. 23:26 vv.), uit de chronique scandaleuse van Israël’s godsdienstigen toestand onder dezen koning. De geschiedboeken des Ouden Testaments geven wel is waar slechts algemene berichten daaromtrent, doch zo, dat wij de bedoeling van het hier gezegde wel kunnen opmaken. Het is moeilijker om de trekken van het beeld elk in ‘t bijzonder van ‘t latere ongelovige Jodendom te verklaren, daar hiertoe ene nauwkeurige kennis van die geschiedenis en een diepere kennis van de dan te voorschijn tredende geestesrichtingen behoort, daar bovendien de tijd, waarop onze plaats doelt, nog niet ten volle gekomen is. In het volgende stelt de profeet voor, in welk een nauw verband met het boeleren van het

godvergetende Israël om de gunst der heidense afgoden, een boeleren staat met de heidense wereldmacht; en daar hij bij het ongelovige Jodendom het Servilismus en de kruiperij voor degenen, van wie het gebruik wil maken, geselt, gaat de profeet enigszins terug in den tijd van Achaz regering, onder welken hij eens zijne werkzaamheid had geopend. (Hoofdstuk 7:1 vv.) .

2) In het Hebr. staat eigenlijk hand (jad) en die betekenis past hier o. i. beter dan plaats. De Profeet spreekt er van hoe elk leger tot den bijslaap hun lief is, en elke hand, die hen wenkt hun aangenaam is, hoe dus elke gelegenheid wordt aangegrepen tot hoererij.

9. En gij trekt met olie, die gij als gave van eerbied wilt aanbieden (Hos. 12:2. Ezechiël. 23:41) tot den koning van Assyrië, en gij vermenigvuldigt uwe welriekende zalven tot hetzelfde doel, en gij zendt uwe gezanten verre weg (2 Kon. 16:10 vv.).

1) Nog ene andere zonde was er, waarvan zij beschuldigd werden, n. l. het stellen van hun vertrouwen op en het zoeken naar buitenlandse hulp en den bijstand van vreemden, zich in de vriendschap en gemeenzaamheid met Heidense mogendheden trachtende in te wikkelen.

10. Ga zijt vermoeid door uwe grote reis, van vermoeidheid kunt gij nauwelijks tot aan het einde komen; maar gij zegt niet: het is buiten hoop; door valse schaamte wacht gij u enige klacht te uiten; gij hebt het leven uwer hand gevonden, gij hebt verkregen, zo meent gij, wat u waarlijk tot geluk wezen zal, daarom wordt gij niet ziek. 1)

1) Dächsel verklaart "gij hebt een leven gevonden naar uwen lust en gij wordt dat niet moede, gelijk de mens moeilijk van zulk een leven afstand doet, al is het ook dat hij zelf bekennen moet, zich daar door ellendig en te schande te maken. v. d. Palm vertaalt: "zo lang ge uw hand nog roeren kunt, gevoelt gij gene smart, " en tekent bij ‘t gehele vers aan: "Wij vinden hier der Joden hardnekkigheid en het aankleven hunner afgoderij; hoe slecht zij er zich altijd ook bij bevonden hadden, zij wilden die echter niet verlaten en hun dwaling niet bekennen, zo lang zij zich slechts met een enkelen straal van voorspoed konden vleien. Dit wordt hier onder twee zinnebeelden voorgesteld; het eerste van iemand, die op een doolweg reeds tot vermoeienis toe heeft gewandeld, en nochtans dien blijft volgen, en, tegen alle overtuiging aan, steeds volhoudt; het andere van ene zieke, die al zijne smart en kwalen ontveinst, zo lang hij slechts een enkel lid zijner hand verroeren ken. " Umbreit: "gij vindt nog leven in uwe hand, daarom wordt gij niet ziek, " d. i. : wanneer gij nog slechts in staat zijt, ene hand te verroeren, richten zij zich telkens op nieuw op. Welke ene dwaze inspanning voor niets, ten verderve.

Dit is de toestand van den zorgelozen, onbekeerden zondaar, en daarom is juist zijn toestand zo gevaarlijk. Het leven in eigen hand vinden, zich zelf willen redden en gelukkig maken, niet willen erkennen, dat men ziek, dodelijk ziekte, onherstelbaar ziek, maakt juist de ellende van den zondaar uit.

Eerst dan als hij leert zeggen, ik ben reddeloos verloren, als hij zich geestelijk bankroet verklaart, is er verwachting van redding en zaligheid.

11. Maar voor wie hebt gij geschroomd, dat gij alle moeite doet en zo vele offers u getroost, om zijne geest te winnen, of gevreesd, alsof zijne ongunst het vreselijkste zij, dat er op de wereld is? want gij hebt gelogen, uzelven tot een plicht-vergeten verloochenaar van uw verbond met Mij gemaakt, en zijt Mijner, Wie gij rechtmatig toebehoort, niet gedachtig geweest; gij hebt Mij op uw hart niet gelegd, 1) maar Mij verloochend en vergeten. Is het niet, omdat Ik zwijg, en dat van ouds af, omdat Ik in Mijne lankmoedigheid zo lang het straffen heb uitgesteld, en u lankmoedig heb gedragen, en nochtans, ondanks dat sparen keert gij u niet tot Mij en vreest gij Mij niet? 2)

1) Dit wil zeggen, gij hebt niet ter harte genomen, dat gij met den Heere God hebt gespot, Zijn verbond verbroken. Alle de zonden, in de vorige verzen blootgelegd, waren door Israël niet betreurd. Zij hadden niet erkend, noch beleden, dat alle die zonden de eerste oorzaak waren van hun ellende en ondergang.

2) Hiermede wijst God er op, dat Israël in zijne zonde had volhard, hoewel Hij sedert lang had geroepen. Hij had in Zijn grote lankmoedigheld en taal geduld de zondaren verdragen en de zonde geduld. En daarom meende Israël, dat deze niet zo zwaar was.

12. Ik zal dan, wanneer de tijd komt, waarop Ik u zal bezoeken, uwe ingebeelde gerechtigheid bekend maken; Ik zal laten openbaar worden, wat zij in waarheid is, namelijk het tegenovergestelde van oprechtheid, en uwe werken, waarmee gij uzelven zoekt te helpen, in hun gehele nietigheid laten te voorschijn treden, dat zij u geen nut doen zullen.

13. Wanneer gij den om hulp roepen zult, zo laat diegenen, die van u vergaderd zijn, 1) de menigte uwer afgoden, die gij u tot helpers verkoren hebt, u redden; men zou toch denken, dat, daar er zo velen van deze zijn, en gij alles hebt gedaan, om hun vriendschap te verkrijgen, zij zich nu aan u zouden betonen goden te zijn en uw vertrouwen te rechtvaardigen; doch wat zal het zijn? De wind zal hen allen als kaf (Ps. 1:4) wegvoeren, de ijdelheid, daar zij in zich zelven niets zijn dan wind (Hoofdstuk 41:29), zal hen wegnemen. Maar a) die uit Israël gedurende den tijd, dat Ik het volk aan zijne eigen verkeerde wegen heb overgegeven (vs. 5 vv.), op Mij betrouwt, en Mijne uitnodiging in Hoofdstuk 55:1 vv. opvolgt, die zal het aardrijk, het land der belofte, erven, en Mijnen heiligen berg erfelijk bezitten, zodat hij nog vóór de laatste beslissing (Hoofdstuk 60:21) uit de gevangenis zal terugkeren en in Zion zal wonen.

a) Ps. 34:9.

1) In het Hebr. Kiboetsaïk. Letterlijk: uwe verzamelingen, uwe hopen. De Heere heeft hier op het oog inzonderheid de menigte der afgoden, tot wie Israël zich had gekeerd. En van deze afgoden wordt nu gezegd, dat de wind hen als kaf zal wegnemen, dat de ijdelheid, of het ijle hen wegraapt. Met andere woorden, dat ze ijdeler zullen blijken te zijn dan de ijdelheid zelf. Al de afgoden, al degenen, tot wie Israël om hulp had geroepen, zouden hen niet kunnen redden. Wie dan? Aan het slot van dit vers kondigt de Heere de enige en ware redding aan. Een slot, wat tevens den weg baant voor het tweede gedeelte van deze reden, waarin troost en

redding wordt aangekondigd voor degenen, die door de straf en ellende tot verootmoediging zijn gebracht.

Had tot nu toe de Heere Zijne roede opgeheven tot kastijding, in hetgeen nu volgt komt Hij met den balsem van Gilead om te helen de wonden, die Hij geslagen heeft.

14. En men zal, wanneer de tijd komt, dat Jakob's zonde ophoudt en geheel Israël zal zalig worden (Hoofdstuk 27:9. Rom. 11:26), zeggen, daar men zelf tot een zendeling geworden is voor zijn eigen volk: Verhoogt de baan, verhoogt de baan, berijdt den weg, neemt den aanstoot uit den weg Mijns volks, opdat het terugkere in zijn land (Openbaring 18:4)!

Deze is dezelfde uitdrukking, die wij in het eerste boek van deze redenen (Hoofdstuk 40:3 vv.) ontmoeten en die wij later ook in het derde boek zullen aantreffen (Hoofdstuk 62:10 zo als het daar aan het begin, later in het midden van het boek staat, zo komt het op de voor ons liggende plaats aan het einde van het tweede boek voor.

15. Want 1) alzo zegt de Hoge en Verhevene (Hoofdstuk 6:1), die in de eeuwigheid woont, wiens leven eeuwig duurt en die eeuwig Zich zelven gelijk blijft, en wiens naam heilig is, daar Hij zelf van alle onreinheid en onvolkomenheid der schepselen gescheiden, de volstrekt Reine en Goede is: Ik woon in de hoogte en in het heilige, in een licht, dat niemand naderen kan (1 Tim. 6:16), en toch ook in de diepste nederigheid (Ps. 113:5 vv.) bij dien, die van enen verbrijzelden en nederigen geest is 2) (Hoofdstuk 62:2), opdat ik levend make den geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden. 3)

1) Hier en elders vernedert God zich, om met de mensen naar hun vatbaarheid of begrip te spreken. Want met opzicht tot God is er niets laags of hoogs, maar God schikt Zijne woorden naar de vatbaarheid der mensen in het gemeen, die van de dingen oordelen als hoog en laag. (ENG. GODGELEERDEN).

Deze grote en aanmerkelijke dingen worden hier van God gezegd, om ons een heiligen eerbied jegens Hem in te boezemen, ons tot het vertrouwen op Hem meer en meer aan te zetten en Zijne barmhartigheid en toegenegenheid voor ons te roemen en groot te maken, vermits Hij, ofschoon Hij dus hoog en verheven zij, nochthans op het lage en nederige heeft willen neerzien.

2) De heilige Jehova zegt het hier, dat hoewel de hemel der hemelen Hem niet kan bevatten, en Hij de heilige is, die van eeuwigheid tot eeuwigheid God is, zich zo diep wil nederbuigen, dat Hij wonen wil bij een verbrijzelden zondaar, in en bij een ziele, die gans verbroken en verslagen is. Wie recht onder het besef zijner zonde en schuld verbroken is, niet gewond, maar verbroken is, zal het ervaren dat God hem niet alleen in de diepte der verbrijzeling heeft geleid, maar ook hem weer uit die diepte wil ophalen. Dat Hij het is die doorwondt, maar ook dat Zijne handen helen.

3) Als God met de bestraling van Zijn licht en leven, als de Heere met Zijne tegenwoordigheid de ziele vervult en begint te vervullen, dan moet al het ellendige, al het

nare wijken, dan moet wat dor was levend worden, wat verbroken was geheeld worden. Waar het leven, en God is het Leven, zich openbaart, daar moet het komen tot een groeien en bloeien.

De Heere spreekt hier van hart en geest, van den geest der nederigen en van het hart des verbrijzelden. De zelfzucht, het eigen ik, zetelt in het hart. Uit het hart zijn de uitgangen des levens, en de geest is als het ware de drager van het hoogmoedige zelfbewustzijn, van het hoogmoedig bestaan van den mens. Dit hart moet dus omgezet worden, en dit hoogmoedig zelfbewustzijn moet verbrijzeld worden, zodat de bede geboren wordt: o God, wees mij zondaar genadig!

16. Want a) Ik zal niet eeuwiglijk twisten met het volk, dat Ik verwierp en met zware gerichten bezocht, en Ik zal niet geduriglijk, voor altijd, verbolgen zijn, dat ik gene gelegenheid zou geven tot bekering; want de geest der gekastijde, zou van voor Mijn aangezicht overstelpt worden, en de zielen, b) die Ik voorts gemaakt heb, 1) zij zouden geheel onder de droefheid bezwijken en in wanhoop vergaan.

a) Ps. 106:9. b) Hebr. 12:9.

1) De Heere zal het werk zijner handen niet laten varen, noch de gekochten door het bloed van zijn Zoon te niet doen. De reden is genomen, niet uit onze verdiensten, maar uit onze zwakheid en onmacht, want Hij gedenkt dat zij vlees zijn en het vlees is zwak.

Zeer waarschijnlijk zinspeelt de Heere hier op het woord na den zondvloed gesproken. (Gen. 8:21). Wat de Heere ten opzichte van het ganse menselijk geslacht daar zegt, zegt Hij hier ten opzichte van Israël, en inzonderheid van het geestelijk Israël Gods.

17. Ik was in dien langen tijd hunner verblinding en verstokking (Rom. 11:25. 2 Kor. 3:14) verbolgen over de ongerechtigheid hunner gierigheid, 1) die een wortel is van alle kwaad (Kol. 3:5. 1 Tim. 6:10 en sloeg hen om die zonde te straffen; Ik verborg Mij, om hun verder gene genade te bewijzen, en was verbolgen als een, die zich van hen had afgekeerd, die niet meer met hen wilde spreken, maar hen aan zichzelven overliet; evenwel gingen zij afkerig henen in den weg huns harten, toch bleven zij hun dwaalwegen gaan; ondanks de betoningen van Mijnen toorn gingen zij in zonden voort.

1) Gierigheid heeft hier de betekenis van wereldzin. De zonde van Israël bestond daarin, dat het zich afkeerde van den Heere God, en zich verloor in zelfzucht en wereldzin, zodat het zich niet meer bekommerde om hetgeen den waren Godsdienst betrof. Wereldzin en afgoderij gaan onafscheidelijk zamen. Waar de zonde wordt gevoed, daar verbergt de Heere zijn aangezicht, en waar de Heere zijn aangezicht verbergt, Zijne genade aan den mens onttrekt, met Zijne genade wijkt, daar is het gevolg, dat de zondaar zijn weg der zonde blijft vervolgen. De Schepper kan ook alleen herscheppen. Hij, die Zijne genade onttrekt, moet eerst weer met Zijne genade zich openbaren, zal het tot waarachtige bekering komen. Dit wordt den ook in het volgende vers beloofd.

18. Ik zie 1) hun wegen, en hun nood gaat Mij diep ter harte, en Ik zal hen genezen van hun ongehoorzaamheid (Jer. 3:22); en Ik zal hen geleiden op den weg der waarheid, en hun na den langen tijd, waarin zij zonder troost rondzwierven, vertroostingen wedergeven, namelijk aan hun treurigen, aan hen, die vroeger tot erkentenis der waarheid zijn gekomen en over de nog onbekeerden leed gevoelen (Hoofdst. 66:10 vv. Rom. 9:1 vv.).

1) Des Heeren zien is ontferming, is redding. Het zien is hier het tegenovergestelde van het zich verborgen houden, of het zich verbergen.

19. Ik schep de vrucht der lippen, Ik schep die leraars, die prediken vrede door het Evangelie des kruises, vrede dengenen, die verre zijn, en dengenen, die nabij zijn, 1) allen, waar zij zich ook bevinden en wie ze ook zijn, Jood en Griek, wijze en onwijze; opdat zij naderen en zich bekeren tot den God huns heils. Alzo zegt de HEERE: en Ik zal hen, de verstotenen uit Israël, genezen, dat zij met de in Hoofdst. 56:8 genoemden tot éénen en denzelfden Herder verzameld worden en zij ééne kudde zijn.

1) Te dien einde zal de vrede uitgeroepen worden, vrede, vrede, volmaakte vrede, allerlei soort van vrede, voor degenen, die verre zijn, verre van de algemene verzamelplaats, of van het hoofdkwartier, en degenen die nabij zijn, vrede met God; hoewel Hij met hen getwist heeft, zal Hij den bevredigd zijn en met twisten ophouden; vrede met de conscientie, een geheiligde gerustheid en rust en bedaardheid des gemoeds; na de menigvuldige wroegingen van een knagend geweten en slingeringen in den geest, aan welke zij gedurende hun gevangenis waren onderhevig geweest. Zo schept God de vrucht der lippen, nieuwe stof tot dankzegging; immers als God van vrede spreekt tot ons, behoren wij mede lof- en dankzegging uit te spreken.

20. Doch de goddelozen, die ook bij deze laatste roeping zich verstokken en in hun ongeloof volharden, zijn in den toestand hunner harten, waarin zij nu voor altijd vervallen, als ene voortgedrevene zee, als ene zee, die door den storm in zijne diepten is omgewoeld; want die kan niet rusten, en hare wateren werpen slijk en modder op; door de onrust, die hen kwelt, wordt de boze grond hunner ziel naar boven gedreven, en openbaart zich in lastering en smaadheid, in allerlei boze woorden en werken.

21. De goddelozen, die Mijn woord niet aannemen en Mijn heil van zich stoten, zegt mijn God, ten slotte van dit tweede boek, even als aan dat van het eerste (Hoofdst. 48:22), hebben genen vrede.

De oudere uitleggers onzer kerk verklaren de voorspelling van den Profeet van Hoofdst. 56:9 af van de verwoesting der Christelijke kerk door de Noormannen, Angelsaksen, Sarasenen, Hunnen, Tartaren, Gothen, Wandalen, enz. van de valse leraars en verkeerde herders in de Christenheid, voornamelijk van de middeleeuwen, van de partijen en secten, van de misbruiken in het Katholicismus, enz. het kan niet ontkend worden, dat ook daarop de profetische woorden goed passen, gelijk men bijv. in den Bijbel van Starke vindt. De profeet spreekt echter in de eerste plaats en eigenlijk over het volk, voor hetwelk hij geroepen was, over Israël.

Vs. 20-21. Wee dengenen, die met geweld en rampzalige verstoktheid zulk een God der liefde van zich stoten! Hoe zouden zij de beloften des vredes kunnen verkrijgen? Zij zijn, gelijk in vreselijk schone waarheid de profeet ons zegt, met de ontstokene zee te vergelijken, die nooit tot rust komt, en steeds op nieuw slijk en modder uitwerpt. Ja, de woorden en daden des opstands tegen God, dat is de vuilnis en onreinheid, die de als door storm bewogen ziel der goddelozen openbaart.

HOOFDSTUK 58.

DE VALSE GODSDIENST EN DE WARE MET ZIJNE BELOFTEN.

Voor ons ligt de derde groep der 3 maal 9 redenen, of het laatste derde deel van ons troostboek. Op den voorgrond staat de tegenstelling binnen Israël zelf, tussen de huichelaars, misdadigers en verachters aan de ene, en de vromen, rechtvaardigen en bedroefden aan de andere zijde. Het geheel wordt door dit thema beheerst: zij ontvangt van de hand des Heeren dubbel voor al hare zonden (Hoofdst. 40:2). Werd in het eerste deel (Hoofdst. 40-48) de verlossing uit Babel voorgesteld, in welke de profetie van Jehova vervuld wordt, den afgoden en hunnen vereerders tot beschaming en val, daarna in het tweede deel (Hoofdst. 49-57) de verhoging van den Knecht des Heeren door diepe vernedering, welke verhoging tevens Israël's verheffing is tot de hoogte van zijne roeping voor de wereld, zo volgen nu in het derde deel (Hoofdstuk 58-66) de voorwaarden tot deelname aan de toekomstige verlossing en heerlijkheid.

I. Vs. 1-14. De eerste rede van het laatste derde deel. De profeet verhaalt de opdracht, die hij ontving om als prediker van straffen voor Israël op te treden (vs. 1), en wat nu volgt spreekt door Hem de mond des Heren zelf: het is tegelijk straf, terechtwijzing en belofte. Voornamelijk wordt de huichelachtige wijze bestraft, waarop Israël in het aanleggen van feestdagen den Heere zoekt, en naar het begin van zijne verlossing vraagt, terwijl het daarbij toch in zijne zondige wegen voortgaat en daardoor het verschijnen der Goddelijke hulp onmogelijk maakt (vs. 2-5). Daarna wordt aangewezen, waarin het ware, Gode welgevallige vasten bestaat, namelijk in het loslaten der onderdrukten en in milddadigheid jegens de hulpelozen (vs. 6 en 7), waarop de belofte in rijke stromen nederstort. Midden in het nederdalen van deze wordt wel gedeeltelijk aan de voorwaarde van terugkeren tot barmhartigheid herinnerd (vs. 9 vv.), deels de heiliging van den sabbath als nadere voorwaarde genoemd (vs. 13). Het zijn echter ook de dierbare en allergrootste beloften, die daarvoor zullen vervuld worden (vs. 6-14).

1. Roep uit de keel, zodat men u niet kan overschreeuwen, houd niet in, zo zegt de Heere tot mij, Zijnen profeet, verhef uwe stem als ene bazuin, dat die door geheel het land klinke (Num. 10:2), en verkondig Mijn volk (Micha 3:8, vgl. 2 Kon. 15:36) hun overtreding, hoe schandelijk het zich van Mij heeft verwijderd, en het huis Jakob's hun zonden, 1) waardoor zij zo misdadig Mijne geboden overtreden, en toch dien afval en die zonde zo gering achten, dat zij zich inbeelden, de vroomste en voortreffelijkste mensen te zijn.

1) Hiermede vervolgt de Profeet den last, om aan Jakob-Israël zijne zonden bekend te maken, en dat niet op zachte wijze of bedekt, maar openlijk en zo dringend en ernstig mogelijk. De Heere was van plan, om Israël te redden uit de macht der vijanden, maar zou het tot redding komen, dan moest Israël allereerst zijn zonde en schuld leren erkennen. Alleen dan, als Israël voor God in de schuld viel, zijn zonden bekende, als het kwam tot een kermen en roepen, als het de redding door vrije genade en ongehoudene goedertierenheid leerde erkennen, dan zou ook de verlossing komen en de morgen der vrijmaking dagen.

2. Hoewel zij Mij dagelijks zoeken, met offeranden en gebeden tot Mijn huis komen, opdat Ik hen zou helpen, en hoewel zij enen lust hebben (Ezechiël. 20:1 vv. 33:30 vv. de kennis Mijner wegen, er zich ijverig op toeleggen, om de leer der waarheid recht te verstaan, als een volk, dat gerechtigheid doet en het recht zijns Gods niet verlaat, 1) dat er op bedacht is om uitwendig braaf en deugdzaam te leven, zo kan Ik toch geen welbehagen in hen hebben; vragen zij Mij naar de rechten der gerechtigheid, 2) zij hebben enen lust, tot God te naderen.

1) In het Hebr. Jischaloeni mischpetee-tsèdek. Beter: Vragen zij Mij om de gerichten der gerechtigheid. De Heere zegt het hier, dat Israël op grond van zijn eigenwilligen godsdienst, van zijn uitwendige Godsverering van Hem eist, dat Hij met Zijn gerechten der gerechtigheid, kome over zijne vijanden, opdat Israël Zijn reddende hand moge ervaren.

2) In het Hebr. Kirbath Elohiem jechpatsoen. Letterlijk en beter: Het naderen van God begeren zij, n. l. het naderen ten gerichte over hun vijanden, opdat zij uit de ellende zouden verlost worden. In eigengerechtigen eigenwaan menen zij, dat zij het zich wel waardig maken, dat de Heere hen verlost en redt. Het is ook daarom dat zij in het volgende vers als het ware verwijtend tot den Heere komen met de vraag: Waarom enz.

3. Zij spreken, zeggende: Waarom vasten wij, en Gij ziet het niet aan, daar Gij ons toch onder de straffen laat gebukt gaan? Waarom kwellen wij onze ziel met nog veel meer, dan de letter der wet gebiedt (Lev. 16:29), daar wij nog vele andere vastendagen houden (Zach. 8:19), en gij weet het niet, Gij neemt er zelfs gene kennis van in plaats van onze goede werken te belonen? Ziet, dit is Mijn antwoord op uwe klacht, ten dage, wanneer gijlieden vast, wanneer gij allen schijn aanneemt, alsof gij u onder Mijnen wil boogt, en belijdenis deed van uwe zonden, opdat Ik u zou vergeven, zo vindt gij intussen door geheel uw gedrag uwen eigenen lust; 1) in den grond der zaak vraagt gij niet naar Mijn welbehagen, maar volgt gij uwe eigene begeerlijkheden, en gij eist strengelijk al uwen arbeid.

1) In het Hebr. Thimtseoe chefèts. Beter: drijft gij zaken. Want wel kan het tweede woord lust betekenen, maar ook zaken, zoals op vele andere plaatsen in de H. Schrift. Vandaar dat het tweede gedeelte ook luidt: gij eist strengelijk al uwen arbeid, n. l. van uw werklieden. De Heere komt hier er op, dat al hun godsdienst slechts is naar de letter der wet, en dat zij de wet krachteloos maken door hun eigen doen. Terwijl zij vasten, onthouden zij zich niet van arbeid en laten ook hun werklieden in het rusten en vasten niet delen, maar drijven toch hun zaken en eisen van hun werklieden, dat zij niets minder doen dan op de andere dagen.

4. Ziet, opdat gij nog verder moogt opmerken, waarom Ik uw vasten niet aanzie en van uwe boetedoeningen niet wil weten, tot of bij twist en gekijf vast gijlieden; gij hebt een lust, om over uitwendige godsdienstige plechtigheden twistgesprekken te voeren, en om goddelooslijk met de vuist te slaan; 1) vast niet gelijk heden, om uwe stem te doen horen in de hoogte, om verhoring te vinden bij Mij, die Mijnen troon heb in de hemelen.

1) Dus in stede van zich zelf te oordelen en schuldig te verklaren, zijnde dat het rechte en enige werk van een vastendag, veroordeelden zij den een den ander, zij vasten tot gekijf en twist dat is, met een naijver elkaar pogende voorbij te streven, hetwelk de schoonst schijnende

dekmantel zijn moest op een vastendag en zich dan bij dat geval best voegen zou. Bovendien was het niet slechts een gekijf met den mond, dat men op den tijd van vasten gewoon was, maar het kwam zelfs tot slaan. De onbarmhartige bazen en taakzetters sloegen hun knechts, de schuldeisers hun onmachtige schuldenaren, welke zij aan den beul overleverden, zij mishandelden de armen en onschuldigen met hun goddeloze handen.

5. a) Zou het zulk een vasten zijn, dat Ik verkiezen zou, als Mij goed en welgevallig, dat alleen daarin bestaat, dat de mens zijne ziel een dag kwelle, terwijl hij daarna weer des te meer zijne begeerlijkheden den vrijen teugel laat? dat hij zijn hoofd kromme, gelijk ene geknakte bieze (Matth. 6:16), terwijl hij inwendig zijn hart verheft, en dat hij enen zak en as onder zich spreide, terwijl zijn hart niets weet van schuldgevoel en waar berouw? Zoudt gij dat een vasten heten en enen dag den HEERE aangenaam? zou die gehuichelde verootmoediging Mij tot genade en welgevallen bewegen? Zou Ik u daarvoor zegen toezenden (Hoofdst. 56:7; 61:2)?

a) Zach. 7:5.

Hier vindt men ene volledige beschrijving van den Joodsen verbodsdag. Bij die gelegenheden waren zij altijd in zeer slecht gewaad, en droegen een ruw sluitend kleed om hun naakte lichaam; soms stonden zij als in gedachten, met enen gebogen hals, en de ogen op den grond geslagen, zodat hun hoofd hing als ene bieze, gelijk de profeet het sierlijk uitdrukt; en soms, zich nog ootmoediger willende betonen, wierpen zij zich ter aarde, besmeerden hun aangezichten met stof, en bedekten hun hoofd met as. Maar waartoe diende al deze uiterlijke vertoning! Indien het hart niet gepaard ging met deze uitwendige gebaren van vernederingen, moesten zij ongetwijfeld zeer hatelijk zijn in de ogen van God, die harten en nieren beproeft.

6. Is niet dit het vasten, dat Ik verkies, en alleen als waar kan herkennen, dat gij losmaakt de knopen der goddeloosheid, waarmee uwe ziel aan haar is verbonden; dat Gij ontdoet de banden des juks (Hoofdst. 47:6), en dat gij vrij loslaat de verpletterden, en alle juk verscheurt, dat gij uwen naaste niet langer verdrukt en uitplundert?

7. Is hetgeen Mij welbehagelijk is, niet, dat gij den hongerigen uw brood mededeelt, en de armen, verdrevenen, die zonder dak moeten rondzwerven (Ps. 119:50), in huis brengt, bij u een onderkomen verleent? Als gij enen naakte ziet, dat gij hem van uwen eigen voorraad van klederen dekt, en dat gij u, in welken nood hij moge zijn, voor uw vlees, uwen naaste, uwen natuurgenoot, niet verbergt (Job 31:13 vv. Ezech. 18:7 vv. Matth. 25:35, vv. Jak. 1:27).

Er ligt ene bittere ironie in deze woorden, even als wanneer de ouden zeiden "niet eten" is jejunium naturale (natuurlijk vasten), maar zich van de zonden onthouden jejunium spirituale (geestelijk vasten). Toen gedurende de belegering van Jeruzalem door de Chaldeën tot ene algemene vrijlating der slaven van Israëlietische afkomst besloten was en die ook had plaats gehad, haalden, zodra de Chaldeën waren weggetrokken, de meesters hun vrijgelatenen weer in dienstbaarheid terug (Jer. 34:8 vv.) deze zelfzuchtige despotische gezindheid had het volk, gelijk uit vs. 6 blijkt ook in de ballingschap niet afgelegd.

8. Verkiest zulk een vasten, dat niet in onthouding van spijzen, maar in weldoen en zelfverloochende liefde bestaat. Dan zal uw licht, de nieuwe zegen, die den nacht van uw lijden vervangt (Hoofdst. 59:9) voortbreken als de dageraad, even zeker als deze de duisternis wegvagen en den vollen dag aankondigen, en uwe genezing van de u geslagene wonden zal snellijk uitspruiten, en uwe gerechtigheid, welke de Heere zelf is (Jer. 23:6 been makende en den weg wijzende, voor uw aangezicht heengaan, en de heerlijkheid des HEEREN zal uw achtertocht wezen, 1) zal achter u gaan en u bedekken, opdat zij u tot het doel uwer eigene verheerlijking brenge.

1) Wat de Heere dus vraagt en waarop Hij zijn zegen belooft, is niet een uitwendige vorm van godsdienst, waaraan het wezen ontbreekt, maar de ware godsvrucht, zich betonend in een leven naar Gods Woord en wet. Als dit leven gezocht en gevonden en beleefd wordt, dan zou de Heere zich openbaren als een God van volkomene zaligheid. Want dat leven is het waarlijk eren van Hem, en opdat waarlijk eren van Hem, heeft Hij zegen en genade beloofd.

9. Dan zult gij roepen om genade, en de HEERE zal u aanstonds antwoorden met verhoring uwer bede; gij zult schreeuwen om betoning Zijner goedheid en trouw, en Hij zal zeggen: Ziet, hier ben Ik, en u aanstonds aannemen. Zo gij uit het midden van u wegdoet het juk, dat gij (vs. 6) op de schouders van anderen zo onrechtmatig en zonder medelijden gelegd hebt, en nalaat het uitsteken des vingers, om den rechtvaardige na te wijzen en te smaden (Spr. 6:13), en het spreken der ongerechtigheid, voortaan geen ijdel gepraat meer uit uwen mond laat gaan (Efeze 4:29).

10. En zo gij uwe ziel opent voor den hongerige, dat gij u gaarne ter zijner hulpe opofferingen getroost, en zo gij de bedrukte ziel verzadigt, 1) welke door gebrek en ontbering wordt nedergedrukt, dan zal uw licht in de duisternis opgaan, uw heil op eens den tegenwoordigen lijdensnacht doorbreken, even als uit den uitwendigen nacht het zonnelicht te voorschijn treedt (Ps. 112:4), en uwe donkerheid zal zijn als de middag; 2) al is het nog zo duister om u heen (Job 10:22), het zal zijn als helder dag (Job 11:17; 37:24. Ps. 37:6).

1) In vs. 9 en 10 wordt weer de ware bekering getoond, een afsterven van den ouden mens en een opstanding van den nieuwen mens. De afsterving wordt in vs. 9b en de opstanding in vs. 10a beschreven.

2) Na een zware ramp en verdrukking zou God hen als verrassen met Zijne wederkerende genade, welke zo aangenaam zijn zal als het licht des dageraads na een langen en donkeren nacht. Schoon gij lang als levende begraven zijt geweest, gij zult uwe heerlijkheid en uwe voortreflijkheid weer verkrijgen. Zijt gij met droefheid een geruimen tijd overstelpt geweest, gij zult er weer vrolijk uitzien, als het aanbreken van den dag.

11. En de HEERE zal u geduriglijk leiden, u verzorgen en raden, en Hij zal uwe ziel verzadigen in grote droogten, zodat u in een door de zon verbrand, uitgedroogd land (Ps. 68:7), niets ontbreekt (Hoofdst. 43:20), en Hij zal uwe beenderen vaardig maken, zodat ook uw tijdelijk leven voorspoedig zij; en gij zult zijn door den zegen, dien gij ontvangt, als een gewaterd hof, waarin zich de bloei des levens ontwikkelt (Jer. 31:12), en door den zegen, dien

gij verspreidt, als ene springader der wateren, welker wateren niet ontbreken, 1) om dorstigen te verkwikken (Joh. 7:38).

1) Niet alleen tijdelijke maar ook geestelijke zegeningen werden hun beloofd en toegezegd. Niet alleen zullen zij de zegeningen ontvangen, maar ook blijvend bezitten. Dit laatste wordt vooral uitgedrukt door de laatste woorden: springader der wateren, welker wateren niet ontbreken. Gezegend door den Heere, zal Israël ook weer ten zegen zijn.

12. En die uit u voortkomen, zullen bouwen de oude verwoeste plaatsen; de fondamenten, van geslacht tot geslacht verwoest (Hoofdst. 61:4), zult gij oprichten, en gij zult genaamd worden: die de bressen toemuurt, die de paden, de tot hiertoe verwoeste (Hoofdst. 33:8 en met slijk overdekte straten der stad, weer opmaakt, zodat er huizen worden gebouwd, om te bewonen.

Hier is (vs. 11 en 12) onder aanschouwelijke beelden het grote raadsbesluit Gods uitgesproken, dat namelijk het volk Gods, wanneer het zelf tot volkomene gerechtigheid Gods is hersteld, ook weer tot herstelling der wereld als Gods knecht zal dienstbaar zijn. Het beeld in vs. 12 is ontleend aan de herstelling van het land Kanaän en de stad Jeruzalem, en zinspeelt zeker ook op den herbouw, die na de Babylonische gevangenschap zal plaats hebben. Maar men moet steeds in het oog houden, dat geenszins deze herstelling, die reeds tot een historisch feit behoort, of den profeet, of den Geest Gods in hem het gewichtigste en voornaamste was, maar dat de laatste volkomene vernieuwing, de voltooiing van het rijk Gods vooral wordt bedoeld. De profeet spreekt niet van den terugkeer uit Babel zó, dat men, wat hij zegt, ook op de laatste grote herstelling toepassen kan; maar hij profeteert van het laatste en grootste zó, dat het zich ook laat toepassen op het geringere, op den terugkeer uit Babel en andere bewijzen van Gods reddend vermogen (vgl. Jes. 51:4).

Onder de oude en verwoeste plaatsen moeten wij de overoude puinhopen van het vroegere rijk van God in de heidenwereld verstaan, welke Israël, wanneer het zelf weer uit zijne verwoesting zal hersteld zijn, zal opbouwen. Het zal het woeste rijk der wereld daar buiten hervormen tot het rijk Gods, en de stad Gods, die in hare onverwoestbare grondslagen van den ouden tijd af nog bestaat, weer in de heidenwereld opbouwen.

Dat is het onderscheid tussen het Oude en Nieuwe Testament, dat in het Oude het natuurlijke zich tot het Christelijke verheft, maar in het Nieuwe het Christelijke het natuurlijke verandert en tot zich opheft. Het oude Testament heeft ten doel het uiterlijke inwendig te doen worden, en dit streven wordt in het Nieuwe Testament verwezenlijkt; verder is het zoeken, dat het uitwendige aan het inwendige, het gehele leven aan het inwendige leven gelijkvormig worde.

13. Indien gij uwen voet van den sabbat afkeert, er voor vreest om den geheiligden bodem des sabbats met den voet der bezigheden te betreden (Exod. 3:5 vv.); zo gij u onthoudt van te doen uwen lust uw werk op Mijnen heiligen dag, zodat gij u voor gewonen arbeid en vleselijke begeerlijkheden wacht, en indien gij den sabbat noemt ene verlustiging, in plaats van dien, gelijk tot heden, voor een last aan te zien, omdat die u van uw dagelijks arbeiden afhoudt (Amos 8:5 vv.), indien gij dat doet, opdat de HEERE geheiligd worde, die te eren is 1), indien ‘t uw lust is, God te verheerlijken en daarom met vreugde Zijnen dag begroet, en

indien gij dien eert, dat gij uwe wegen niet doet, uwe dagelijkse bezigheden nalaat, en uwen eigenen lust uw eigen werk niet vindt, niet drijft (Zach. 1:3) gene genietingen en wereldse vermakelijkheden zoekt, noch een woord daarvan spreekt, geen ijdele dingen noemt of zot geklap houdt:

1) Beter: Indien gij den Sabbath maakt een verlustiging den HEERE gewijd, den Hooggeëerde. De Heere God komt ook hier, waar Hij het verschil aanwijst tussen den valsen en waren Godsdienst, met het aandringen op een ware viering van den Sabbat, omdat, zoals dr. Kuyper zeer juist aantekent bij de uiteenzetting van het vierde gebod, "om dat het vierde gebod niet komt op onzen persoon, niet op onze wereld en niet op onzen naam, maar op ons leven en stelt als nu den eis, dat ook ons leven niet tegen God zal ingaan, en dat we, om dit te voorkomen, als naar den beelde Gods geschapen, ook ons leven naar den regel van Gods leven zullen inrichten. "

14. Dan zult gij u verlustigen in den HEERE, die u de blijdschap in Zijnen heiligen dag met de vreugde, die deze gemeenschap met Hem geeft (Ps. 43:4; Jes. 61:10) vergelden zal (Job 22:26), en Ik, de Heere, zal u doen rijden op de hoogten der aarde (Deut. 32:13; 33:29), in plaats van dat gij nu een knecht van vreemden moet zijn, en Ik zal u spijzigen met de erve van uwen vader Jakob, daar Ik u het hem beloofde land (Ps. 105:11) tot vrij, onbestreden vruchtgebruik teruggeef. Amen, dat is ontwijfelbaar: want de mond des HEEREN heeft het gesproken (Hoofdst. 1:20; 21:17; 22:25; 24:3; 25:8; 40:5).

Den dag des Heeren moet Israël heilig achten, en niet alleen door elke onthouding van ‘t verrichten van aardse bezigheden, maar zelfs-dat is een merkwaardig woord, door vermijding van alle ijdele woorden; geheel overgegeven aan goddelijke bepeinzing zullen diegenen, die den rustdag vieren, in godvruchtige gesprekken treden. In zodanigen heiligen lust zullen ook zij lust hebben aan den Heere en daar heen rijden op de hoogten des ouden erfdeels der vaderen.

Klinkenberg houdt "het rijden op de hoogten der aarde" voor een zinnebeeld ontleend aan enen zegepralenden overwinnaar, die, op enen krijgswagen rijdende, zich de bergen, sterkten en vestingen onderwerpt; v. d. Palm meent dat het betrekking heeft op den landbouw: "gij zult zelfs de toppen der bergen als vruchtbare streken kunnen beschouwen, " ‘t geen de hoogste vruchtbaarheid van een bergachtig land te kennen geeft. Gataker: "Ik zal u doen wonen in hoge plaatsen, waar gij veilig en buiten gevaar zijt" Hoofdst. 33:16, 17. De spreekwijs schijnt overgenomen uit het lied van Mozes, Deut. 32:13 en enigermate te zien op de bergachtigheid van het land van Juda (Ps. 87:1. Hoofdst. 14:25; 37:24).

Lowth: De mening hiervan is: "Ik zal u verhogen boven uwe naburen, en u in ‘t bezit stellen van hun bergen, werwaarts zij gewoon zijn te vlieden, als tot onoverwinnelijke vestingen" (zie Deut. 32:13; 33:29. Ezech. 36:2) enz.

HOOFDSTUK 59.

DE ZONDEN DER JODEN WORDEN MEEGEDEELD, DE CHRISTUS WORDT BELOOFD.

II. Vs. 1-21. De tweede rede. De vorige rede stelde tegenover de valse gerechtigheid, waarop het volk in de ballingschap zijne aanspraak ter verlossing grondde, de Gode welgevallige deugden, aan welke de Heere Zijn genadeloon verbonden heeft. Deze rede stelt nu onmiddellijk de zonden en ondeugden van Israël voor, welke de verlossing tegenhouden. De profeet ontleent de kleuren tot schildering van het verderf aan den toestand en de omstandigheden van zijnen tijd; daar hij weet, dat deze kleuren ook passen op de toekomst, die hij in den geest voor ogen heeft. Hetgeen hij aan het volk voorstelt, is, vooreerst een beeld van zijn zoeken en worstelen, ten tweede ene zelfbeschuldiging, die hij het in den mond legt. Hierop wijst hij den Heere aan, hoe Hij Zich tegenover die goddeloosheid, tegen welke niemand meer strijd voert, moet houden, namelijk Zich zelven helpen door handhaving Zijner gerechtigheid en vreselijke gerichten, die Hij laat komen. Hij stelt Hem voor als een krijgsheld, die geheel en al die kleding draagt, hoewel Hij de wapenen niet hanteert, Hieruit is reeds duidelijk, wat het doel Gods is, wanneer Hij Zich zelven helpt, namelijk, Zijn eigen volk van zijne misvormigheid tot geluk te brengen. Nu wordt ook spoedig de zaligheid in hare gehele volheid en heerlijkheid gezien. Het is de eindverlossing van Israël, gelijk deze uit zijne bekering, wanneer die ten laatste komt, zal voortvloeien, en een nieuw verbond zal ten gevolge hebben, dat door geen breken van trouw meer zal te niet gedaan worden.

1. Wat begint gij, o morrend Israël! tegen uwen God te klagen, omdat Zijne hulp toeft te komen. Wat werpt gij de schuld op gebrek aan macht bij Hem, of op onbarmhartige wreedheid, zodat Hij op uw roepen en schreien geen acht zou slaan! Ziet a), de hand des HEEREN is niet verkort, dat zij niet zou kunnen verlossen (Hoofdst. 50:2), omdat zij niet in uwe ellende ingrijpt, en Zijn oor is niet zwaar geworden, dat het niet zou kunnen horen 1) naar het verlangen van uw hart.

a) Num. 11:23. Jes. 50:2.

1) De Heere God laat het hier aan het wenend en klagend Israël zeggen, dat als het niet gered en uitgeholpen wordt, het niet ligt aan de macht en de kracht Gods, het niet ligt hieraan dat des Heeren oor is toegestopt. Hij is nog immer de Heilige, Hij is nog immer degene, die tot het zaad van Jakob niet gezegd heeft: Zoekt Mij te vergeefs. Hij is nog immer degene, die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er. Maar Israël heeft zelf een scheidsmuur tussen zich en zijn God opgetrokken. Als er wolken zijn voor de Zonne der gerechtigheid, zodat het licht niet indaalt in de ziele, ligt de schuld bij het volk Gods, in den gewonen regel. Het zijn de zonden en ongerechtigheden, welke scheiding maken tussen den Heere en de ziele. Eerst dan als de zonde is beleden en vergeven, dat is verzoend, en derhalve als de scheidsmuren zijn gevallen, zal ook weer het lieflijk aangezicht Gods genoten worden.

2. Maar uwe ongerechtigheden maken ene scheiding tussen ulieden en tussen uwen God, zodat Zijne macht, waarvoor geen ding onmogelijk is (Luk. 1:37), u niet ten goede ken

komen, en uwe zonden verbergen het aangezicht van den genadigen en barmhartigen God van ulieden (Exod. 34:6. Ps 111:4), dat Hij niet hoort (Micha 3:4).

3. Want uwe handen, die gij in ‘t gebed tot Mij uitbreidt, even als vroeger, zijn (Hoofdst. 1:15) met bloed bevlekt, en uwe vingeren, die gij bij ‘t handenvouwen in elkaar legt, met ongerechtigheid (Hoofdst. 58:9); uwe lippen, met welke gij tot Mij roept, spreken valsheid tegen den naaste, van wien gij komt, wanneer gij voor Mij verschijnt, en tot wien gij terugkeert, wanneer gij uw gebed hebt geëindigd; uwe tong, waarmee gij Mij het verlangen van uw hart bekend maakt, dicht in het gewone dagelijkse leven onrecht, en laat bekend worden het kwaad, dat het hart heeft bedacht (Jak. 3:10).

Scherp ontleedt de profeet het in- en uitwendig bedorven leven des volks en legt het ons bloot. In zodanige voorstellingen is de zedelijk-richterlijke geest des Ouden Verbonds bijzonder groot. Hoe vol uitdrukking is de beschrijving van den man der schuld! ’t Is niet genoeg te zeggen, dat de handen met bloed bevlekt zijn, ook de vingers worden in deze verontreiniging nog afzonderlijk genoemd, niet slechts de lippen spreken leugen, ook de tong spreekt wrevel en geweld.

4. Er is onder dit volk niemand, die tegenover dit krom en verdraaid geslacht (2 Petr. 2:5) van zijnen tijd voor de gerechtigheid roept, en niemand, die voor de waarheid in het gericht zich begeeft, zij vertrouwen op ijdelheid, zij geven zich geheel over aan valse inbeeldingen en ijdele verwachtingen, en zij spreken leugen, zij nemen de toevlucht tot bedrog, om hun boze oogmerken te verbergen, a) met moeite van ongeluk, die zij een ander willen veroorzaken, zij zijn zwanger, en zij baren ongerechtigheid, het is niets den zonde, welke van hen voortkomt.

5. Zij broeden basiliskus-eieren uit, zij maken de meest goddeloze plannen, en zij weven spinnewebben; die van hun eieren eet, die zich met hun boze plannen inlaat, moet sterven, even als wanneer men vergif gedronken heeft; en als het ei in stukken gedrukt wordt, er berst een adder uit; wanneer men zich tegen hun aanslagen verzet, of ze openbaar maakt, wordt men ter dood toe vervolgd.

De basiliskus (coluber cornutus) ene kleine slang van 13 of 14 duim, die zeer vergiftig is. Zij heeft voelhoorns, welke zij uit het zand uitsteekt, waarin zij zich meestal verbergt (Jes. 11:8). Hier is zij het beeld van verborgene boosheid. De eieren zijn de kwaadaardige overleggingen. Men eet er van, wanneer men aan deze plannen deel neemt, en, soms vóórdat men het weet, er in betrokken is. Men vertreedt ze, wanneer men ze aan het licht brengt.

6. Hun webben hebben slechts het uiterlijke van een goed weefsel, maar zij deugen niet tot klederen, zij zijn slechts op misleiding berekend (Job 8:14), en zij zullen zich zelven niet kunnen dekken met hun werken; men kan geen nut hebben van hun ondernemingen, hoe schoon zij ook weten voor te stellen, dat ze tot algemeen welzijn dienen; hun werken zijn werken der ongerechtigheid, zij veroorzaken slechts ellende door al hun doen, en een maaksel des wrevels is in hun handen, alle hun handelingen doelen alleen op het krenken van den naaste in zijn recht en in zijn bezittingen.

Hun spinnewebben zijn de fijne weefsels der misdadigen, hun plannen, waarmee zij voorgeven de welvaart, het algemene welzijn, de belangen van staat en kerk te bevorderen. Alles is echter alleen slim overleg, om de onvoorzichtigen te verstrikken. Met spinrag maakt men gene klederen. Maar de spin vangt er vliegen mede, en doodt ze.

Hiermede wordt geleerd, vooreerst, dat ze door hun aanslagen als het ware netten weefden, en met veel moeite en kunst strikken spanden, om daarin de naasten te verstrikken en te doen verwarren, gelijk de spinnekop haar net weeft tot het vangen van vliegen, welke zij eet, als zij ze gevangen heeft. Ten anderen, dat zij nochtans niets onvernemen, of het zou eindelijk strekken tot hun verderf, gelijk de spinnekop hare jongen baart met verlies van haar leven. Eindelijk, dat zij met hun aanslagen zouden vergaan zonder hun doel bereikt te hebben, gelijk het webbe der spinnekoppen spoedig weggevaagd en niet meer gezien wordt.

7. a) Hun voeten lopen tot het kwade, zij leggen er zich met allen ijver op toe om kwaad te doen, en zij haasten zich om de trouwe belijders der waarheid te vervolgen en te doden, om onschuldig bloed te vergieten, (vgl. de klachten van den Psalmist. Ps. 119:23, 42, 46, 51, 61 vv. 150. 157, 161); hun gedachten zijn gedachten der ongerechtigheid, al hem denken is gruwelijkheid, verstoring en verbreking is op hun banen, die zij bewandelen.

a) Spr. 1:16. Rom. 8:15.

8. Den weg des vredes kennen zij niet; ene handelwijze, die van liefde tot vrede uitgaat, en wier bedoeling is vrede te stichten, is hun geheel en al vreemd; er is geen recht in hun gangen, dat zij des naasten recht zouden erkennen en zich daarnaar bij hun ondernemingen zouden richten (Rom. 3:15-17); hun paden maken zij verkeerd voor zichzelven, zij kiezen met opzet en naarstig de kromme en dwarse paden; al wie daar opgaat al wie gemene zaak met hen maakt, die kent den vrede niet (Ps. 140:11).

9. Gelijk in vs. 4-8 is aangewezen, zijn het onze ondeugden, die ons en onzen God van elkaar scheiden, en onze zonden, die Zijn aangezicht voor ons verbergen (vs. 2 vv.), en het is niet, gelijk wij ons inbeelden, dat des Heeren hand te kort en Zijn oor zwaar geworden is (vs. 1). Daarom is het recht verre van ons, wij zijn geheel in het ongelijk, en de gerechtigheid achterhaalt ons niet; het is onmogelijk, dat bij een rechtsgeding aan onze zijde de gewenste beslissing zou zijn; want God is recht en wij hebben misdaan. Wij, dwazen, wachten op het licht, wij menen nog, dat er een dag des heils zal aanbreken, daar toch enige stralen van hoop onzen nacht reeds schijnen door te breken, maar ziet, er is duisternis: wij wachten op enen groten glans, maar wij wandelen in plaats daarvan in donkerheden. 1)

1) Het standpunt van den profeet, dat hij hier inneemt, is het laatste tiental jaren der ballingschap. Men kan denken, dat, ongeveer in den tijd van den Lydischen oorlog, toen Cyrus den enen gelukkigen slag na den anderen leverde, maar zich toch eerst laat tegen Babel wendde (in het jaar 538 v. C. 2 Kron. 36:21 volgens onze bij Dan. 5:31 voorgedragene opvatting zouden in ‘t bijzonder nog de twee jaren na Babels inneming tot aan de loslating van Israël uit de ballingschap hiertoe behoren) hoop en moedeloosheid in de gemoederen der ballingen elkaar onophoudelijk afwisselden. In de duistere toekomst, die de profeet door het

licht van den Geest ziet, braken toen stralen van hoop door, maar het kwam niet tot licht, niet tot gehele opklaring; integendeel duisternis bleef de hoofdtoestand, en in dichte duisternis leefden de ballingen voort, zonder dat de voorzegde loslating door den bedwinger der volken verwezenlijkt werd.

Zij waren in nood en benauwdheid, door hun vijanden vertreden en onderdrukt, onrechtvaardig behandeld en met grote gestrengheid geregeerd, en God kwam niet te voorschijn, om hen tegen dit ongelijk en in hun rechtvaardige zaak te beschermen. Hoewel wij, zo erkennen zij, ten aanzien onzer vervolgers verzekerd zijn, dat wij aan onze zijde gelijk hebben en zij ons ongelijk aandoen, worden wij evenwel niet geholpen, men doet ons geen recht; wij hebben, het is zo, jegens elkaar geen gerechtigheid geoefend, en daarom laat God toe, dat onze vijanden dus onbillijk met ons omspringen, en wij zijn er nog zo ver vandaan als ooit, van ons in ons recht hersteld te zien en onze eigendommen weer te bezitten. Verdrukking is nabij, het recht verre van ons, onze vijanden, wel verre van omtrent ons geval de behoorlijke toegevendheid te gebruiken, handelen met ons naar het geweld hunner onderdrukkingen en de gerechtigheid achterhaalt ons niet, om ons aan hun handen te ontrukken.

10. Wij tasten naar den wand, gelijk de blinden, wanneer zij van den bekenden weg zijn afgedwaald en weer op het rechte pad wensen te komen, en gelijk die gene ogen hebben, tasten wij, daar wij wel opmerken, dat dit rondtasten met de handen het licht der ogen, dat wij konden hebben, doch door eigene schuld moeten missen, niet kan vergoeden. Wij stoten ons op den middag, terwijl de zon helder genoeg schijnt, als in de schemering, zo weinig baat ons het zonlicht daar buiten, omdat wij geen licht in onze ogen hebben (Deut. 28:29); wij zijn in woeste plaatsen, gelijk de doden 1) in hun graven (Klaagl. 3:6).

1) Hiermede wijst de Kerk den reddelozen en radelozen toestand aan, waarin zij verkeert. De prediking heeft vrucht afgeworpen. Met vs. 9 begint het aanwijzen van de verbrijzelde gestalte, waarin de Kerk verkeert. Met komt tot een kloppen op de heup, tot een belijden van zonde en schuld, tot een erkennen van een hopelozen toestand, naar den mens gesproken. Zij belijdt het, dat zij ogen heeft maar niet ziet, dat haar toestand gelijk is aan die der doden in de graven. Deze toestand moest komen zal de Heere aan het slot van dit Hoofdst. komen met de aanwijzing en de prediking van den geheel enigen Redder.

11. Wij, in ons angstig uitzien naar het aanbreken van den dag van zegen, brommen allen gelijk als de beren, wanneer zij op hunnen weg niet vinden wat zij zoeken; wij laten nu eens diepe klaagtonen van ongeduld en murmurering en den weer de zoetste tonen van zwaarmoedigheid en smachten horen, en wij kirren doorgaans gelijk de duiven (Hoofdst. 38:14. Ezech. 7:16. Nah. 2:8); wij wachten naar recht (vs. 9), dat ons ten deel worde, nu alle omstandigheden daartoe schijnen aanleiding te geven; maar er is geen; onze hoop flikkerde gedurig op, maar wij zien telkens, dat wij ons zelven misleid hebben; wij zien uit naar heil, dat het thans heerlijk te voorschijn zal treden, maar het is verre van ons, het schijnt ons hoe langer hoe meer te ontvluchten.

12. En het is geen wonder, dat Gij, o Heere! ons zo zwaar kastijdt, want onze overtredingen zijn vele voor U, en onze zonden getuigen tegen ons, wanneer wij op Uwe hulp het oog vestigen, daar zij ons zeggen, dat wij die niet waardig zijn, en ze voor altijd verbeurd hebben; want onze overtredingen zijn bij ons; zij staan ons altijd voor den geest, en onze ongerechtigheden kennen wij 1) wij weten en gevoelen, hoe zwaar wij tegen U misdreven.

1) Zij beleden dat zij gezondigd hadden en dat zij in grote schuld waren tot op dezen dag, gelijk Ezra spreekt. Onze overtredingen zijn bij ons, de schuld daarvan is op ons, de macht derzelve heeft de overhand over ons, wij zijn nog geenszins verbeterd, wij hebben van onze zonden nog geen afstand gedaan, ofschoon zij ons zo veel rampen op den hals hebben gehaald, ja onze overtredingen zijn vele en meer en meer vermenigvuldigd. Onze ongerechtigheid belangende, wij kennen dezelve, onaangezien wij dwaselijk getracht mochten hebben om ze te verbergen; ja zij zelf zijn getuigen, onze zonden vliegen ons in het aangezicht, zij betuigen tegen ons, zo menigvuldig zijn zij geweest, zo deerlijk verzwaard, zo hemelhoog de ene op de andere gestapeld.

13. Wij kennen het overtreden en het liegen 1) tegen den HEERE, dat wij gedaan hebben, daar wij Zijn verbond verlaten hebben, en ontrouw jegens Hem geworden zijn, en het achterwaarts wijken van onzen God, dien wij hadden moeten navolgen, in plaats van dat wij van Hem afweken (1 Sam. 12:20); wij kennen en belijden het spreken van onderdrukking van den naaste dat wij deden, en den afval van de wet ten opzichte van den medemens, dien wij pleegden, het ontvangen en het dichten van valse woorden uit het hart, boze gedachten kwamen er in ons op en verkeerdheden werden verzonnen.

1) Overtreden en liegen is hetzelfde als afval en verloochening van den Heere, het verbreken van Zijn verbond, het achterwaarts wijken van Hem. Dat was Israëls zonde. Zij hadden den Heere de gehoorzaamheid opgezegd. In het eerste gedeelte wordt dan inzonderheid de zonde tegen God, in het tweede die in het bijzonder tegen den naaste genoemd. Zowel tegen de eerste tafel als tegen de tweede had Israël zwaarlijk gezondigd.

14. Dat alles hebben wij misdreven, daarom is het recht achterwaarts geweken uit ons volksbestaan, zodat het niet meer te vinden is, en de gerechtigheid staat van verre, zonder in dat verkeerde leven in te grijpen; want de waarheid struikelt op de straat, zij, zonder welke recht en gerechtigheid niet kunnen bestaan, is op de vrije plaats, waar de rechtspleging geschiedt, gevallen, zodat zij hare stem niet meer mag laten horen, en wet recht is, wat recht doorgaat en zich voor niemand ontziet (Deut. 1:17) kan er niet ingaan, vindt bij onze gerechtszittingen geen ingang.

15. Ja, de waarheid ontbreekt er, en wie van het boze wijkt, zich daarvan onbesmet bewaart, stelt zich tot enen roof 1) die wordt een voorwerp van mishandeling en uitplundering; en de HEERE zag het, hoe ellendig bij ons alle toestanden en omstandigheden zijn en het was kwaad in Zijne ogen, dat er geen recht was in het leven van Zijn volk.

1) In vs. 14 en 15a volgt op de belijdenis van persoonlijke zonden, de zonde der maatschappij, de belijdenis van de maatschappelijke zonden. Het recht is achterwaarts geweken. De

gerechtigheid staat van verre, de waarheid struikelt op de straten, het recht kan niet zegevieren, de waarheid ontbreekt en wie het boze mijdt, van het boze een afkeer betoont maakt zichzelven daarmee vogelvrij. Zo diep ellendig was Israëls toestand, een toestand waarover de Heere zich vertoornde en waarom Hij nalaat Zijn volk uit te helpen en te redden.

16. Dewijl Hij zag, dat er niemand was, die tegen dat verderf met kracht optrad, zo ontzette Hij Zich over dien gruwelijken toestand, die een openbaar optreden van Hem als Rechter vorderde. Hij kon niet anders dan met straffen komen, omdat er geen voorbidder was, niemand in de bresse stond tegenover al dat verval, en niemand de scheur met zijn eigen lichaam bedekte (Ezech. 22:30. Num. 17:12 vv. 25:7); daarom bracht Hem Zijn arm heil aan, openbaarde Hij door de almacht van Zijnen arm in strenge straffen, en niet ophield, vóórdat aan de eer Zijns naams volkomen genoegdoening was gegeven (Hoofdst. 5:16; 63:5).

1) Velen zijn van mening dat hier alleen van een rechterlijk optreden tegen Israël sprake is. Ons komt dat niet juist voor. Ook hier is wederom sprake van de gerechtigheid, die aangebracht is door Immanuël. Waar de Heere ziet, dat geen mensenkind in staat is om Israël, inzonderheid het geestelijk Israël te verlossen, waar Hij het merkt, dat er onder de mensen geen voorbidder is-de Heere wordt hier op menselijke wijze voorgesteld, want van een eigenlijk ontzetten kan bij den Heere geen sprake zijn, daar Hem alle dingen zijn bekend-zou Hij zelf door den lijdenden knecht des Heeren heil beschikken en een gerechtigheid voortbrengen, die volkomen gold.

17. Want Hij a) trok gerechtigheid aan als een pantser 1) dat het lichaam van ene krijgsheld van alle zijden ondoordringbaar omgeeft, en den helm des heils zette Hij op Zijn hoofd; want het hoofddoel van Zijnen strijd toch is de verlossing der verdrukten, de zegen der toekomst, en de klederen der wraak trok Hij aan tot kleding, zodat de wraak op de misdadigers, die Hij in menigvuldige strafoefeningen zal openbaren, voor Hem als het ware den scherpgekleurden wapenrok vormt, en Hij deed den toorn-ijver aan als enen vuurroden mantel. 2)

a) Efeze 6:17. 1 Thess. 5:8.

1) Hiermede geeft de Heere aan, dat geheel Zijne verschijning was gerechtigheid; en waar Hij verder zegt, dat Hij den helm des heils op Zijn hoofd zette, daar geeft Hij aan, dat Hij enkel gerechtigheid was, om de ellendigen heil te verschaffen. Toen het vlees geworden Woord de gerechtigheid aanbracht, die voor God geldt, heeft Hij dit gedaan, opdat voor alle zijne ellendigen en verdrukten door Satan weer heil en zegen zou zijn.

2) Hij zal Zijne gerechtigheid openbaar maken aan en over de vijanden Zijner Kerk en van Zijn volk, en Zijne jaloersheid over Zijne heerlijkheid en over de eer van den godsdienst en de deugd onder hen, dezelfde voor het oog van de wereld overal ten toon spreidende. En in dat alles zal Hij zichzelven groot vertonen, gelijk de mand, die met zijn rijken opschik zich vertoont, of in het aanzienlijkst gewaad, dat zijn ambt meebrengt. Wanneer de mensen niet tegen de zonde ijveren, zal en wil God wraak over dezelve nemen, wegens alle de beledigingen, aan Zijne eer en aan Zijns volke welvaart aangedaan. En dit was het werk van Christus, om de zonden weg te nemen en Over dezelve wraak te oefenen.

18. Even naar de werken, even daarnaar zal Hij vergelden, wat zij tegen Hem hebben misdaan, grimmigheid aan Zijne wederpartijders, vergelding aan Zijne vijanden, en niet alleen onder Zijn volk, maar ook den eilanden, de verschillende landen en delen der aarde, over welke de heidenen verstrooid zijn (Hoofdst. 40:15; 41:1, 5; 42:4 zal Hij den loon vergelden, opdat, als het heil na die straffen ter reiniging aanbreekt, de gereinigde gemeente hare plaats binnen ene wereld hebbe, op welke de ongerechtigheid niet meer wordt gevonden.

19. Dan 1) zullen zij den naam des HEEREN vrezen van den nedergang, den ondergang der zon, het westen, waar de eilanden liggen, en Zijne heerlijkheid van den opgang der zon, waar Zion ligt; zo zal ene nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont, de woonplaats Zijner gemeente zijn; als de vijand zal komen gelijk een stroom, zal de Geest des HEEREN de banier tegen hem oprichten 1) zal des Heeren adem hem als een wind voortjagen (Exod. 15:10).

1) Hier wordt het gevolg beschreven van hetgeen in de vorige verzen is gemeld. Als de Heere zelf als de Heere onze gerechtigheid is opgetreden, en als Hij de vijanden het loon heeft vergolden, den zal van Oost tot West de Naam des Heeren gevreesd worden. Gewillig of gedwongen zal men voor den Heere buigen en het zal vervuld worden wat voorspeld is, dat de kennis des Heeren de aarde zal bedekken als de wateren den bodem der zee.

De Profeet ziet ook dier in de verre toekomst en strekt zijn blik wijd uit tot het einde der eeuwen.

2) Vs. 8 is de wraak beschreven, die de Heere over de vijanden en wederpartijders nemen zou. Hoe kan hier dan al wederom van den vijand, en wel in het eenvoudig getal gesproken worden? Hier wordt zeker een bepaalde vijand, en wel een vijand bij uitnemendheid bedoeld, die de laatste wezen zou van al de wederpartijders der kerk. Hij is dezelfde, die in Openb. 20:8 Gog en Magog genoemd wordt. Deze vijand zal komen gelijk een stroom. Er wordt gezinspeeld op de overstroming van ene rivier, wanneer zij buiten hare oevers treedt. Het geeft te kennen dat die vijand zou aanrukken met talrijke heirlegers, die het ganse land als overstromen. Ene banier of een veldteken wordt opgericht, ten blijke dat de krijgsknechten geroepen worden om de wapenen aan te gorden, en zich bijeen te voegen, om den vijand het hoofd te bieden. Nu wordt hier de Geest des Heeren gezegd de banier op te richten, voor zo ver Hij helden verwekt, en hun kracht geeft, om de zaak der kerk tegen hare vijanden te verdedigen. Het opwekken van den heldenmoed wordt meermalen aan den Geest des Heeren toegeschreven, Richt. 14:6, 19. 1 Sam. 16:16 enz. De mening der Godsspraak is derhalve deze: "Wanneer de Heere van de vijanden der kerk zal wraak genomen hebben, zal er ten laatste nog een machtig vijand opstaan, die met talrijke heirlegers zal optrekken. Maar hij zal door ene goddelijke kracht weerstaan worden. De Geest der Heeren zal kloeke helden verwekken en hen in staat stellen dien vijand te bedwingen. " .

Ene andere overzetting is deze: "Hij komt gelijk een opgehouden stroom, dien de wind des Heeren drijft", waarmee men bedoelt, dat de toorn Gods lang is opgehouden door Zijne lankmoedigheid, maar zich nu met volle kracht, en als door den wind voortgejaagd, uitstort. Zó Umbreit: De macht, die niet te stuiten is van den voorttrekkenden God, als den eeuwigen

Rechter, wordt ons onder het beeld van een vollen, in zijn enge bedding zaamgepersten stroom, dien een sterke wind opjaagt, voorgesteld. " v. d. Palm vertaalt: "als Hij, gelijk een vloed den vijand overvalt, Jehova's adem jaagt hen als een stormwind voort. "

Wij houden ons aan de Staten-Overzetting. De Heere zegt het hier tot steun en sterkte van zijn volk, dat Hij zelf de banier zal oprichten. Onder de Banier hebben we den Christus te verstaan. Hij is het opgerichte teken Gods, waarbij alle degenen, die in waarheid in Hen, geloven, verenigd zullen worden, maar waarbij ook alle zijne vijanden zullen vallen. Het is een der woorden der Heilige Schrift, hetwelk door alle eeuwen heen, voor Gods volk een woord van troost en bemoediging is geweest; een woord, dat een heerlijke pleitgrond gaf, te midden van dagen van druk en ellende.

20. En a) er zal een Verlosser tot Zion komen, die van alle ellende, waaronder zij in de goddeloze wereld moeten zuchten, vrijmaakt, namelijk voor hen, die zich wenden tot den God des heils b) die zich bekeren van de overtreding in Jakob, spreekt de HEERE.

a) Rom. 11:26. b) Jes. 10:21, 22.

21. Mij aangaande, dit is Mijn verbond 1) met hen, zegt de HEERE: Mijn Geest, die thans op u, Mijn vernieuwd volk, is, en Mijne woorden, die Ik overeenkomstig, uwe profetische roeping in uwen mond gelegd heb (Jes. 51:16), die zullen van uwen mond niet wijken, zodat gij ooit weer uwe heilige roeping zoudt ontrouw worden, noch van den mond van uw zaad, noch van den mond van het zaad uws zaads 2) tot in de verste geslachten, maar gij zult als een echt zaad van Abraham (Gen. 18:17 vv. 20:7), mijn Profeet en Evangelist zijn, zegt de HEERE, van nu aan tot in eeuwigheid toe.

1) Dat is het nieuwe verbond, dat de Heere met het volk, met het nieuwe geboren Israël, als met Zijnen knecht sluit, het verbond des vredes (Jes. 54:10), het eeuwige verbond (Jes. 55:3), waarvan de Heere, Jer. 31:31-40 nog duidelijker spreekt. De Heere sluit dit nieuwe verbond met het bekeerde Israël (vs. 20), niet met allen, die uit Babel terugkeren, maar slechts met degenen, die afstand doen van hun zonden, met het waarachtig Schear-Jaschub (Jes. 7:2), waartoe ook de vreemdelingen behoren, die zich aan den Heere hebben aangesloten (Jes 56:3). Zo moet en zal zich de Christelijke kerk voornamelijk deze profetie des nieuwen verbonds aantrekken, want zij behoort haar. Maar de vleselijke menigte der gedoopten heeft, even als het vleselijk Israël, daar aan slechts deel voor het geval, dat zij zich bekeren van hun zonden. Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.

2) Het Woord zal nimmer van den mond der Kerk wijken, want steeds zal er een zaad zijn, om de heilige taal van Christus te spreken en Zijn heiligen godsdienst te belijden. Let hier, dat de Geest en het Woord gepaard gaan, en door hen blijft de Kerk staande.

Dat is niet een nieuw verbond, maar de vernieuwde verkondiging van het Verbond der genade, hetwelk met geheel de Kerk van alle eeuwen is opgericht. De Heere God verzekert echter hier, dat Israëls afval en zonde de vernietiging van dat Verbond niet hebben te weeg

gebracht, maar dat trots dit alles, de Heere zelf alle de beloften van dit Verbond tot in eeuwigheid aan het geestelijk Israël vervullen zal.

HOOFDSTUK 60.

DE NIEUW-TESTAMENTISCHE GEMEENTE, HARE SCHATTEN EN ZEGENINGEN.

III. Vs. 1-22 De derde rede. De vorige rede stelde ons de gemeente voor, die door de gerichten Gods was gelouterd, van de zonden in Jakob was bekeerd en midden in ene nieuwe eveneens gelouterde heidenwereld was geplaatst. Het middelpunt dezer gemeente is het nieuwe Jeruzalem, waarover de nu voor ons liggende rede handelt. De profeet verplaatst zich in de zegeningen van dien laatsten tijd, en beschrijft de heerlijkheid van Zion, die zich ontvouwt; hoe zij plotseling voor den dag treedt, terwijl overal op aarde duisternis en nacht is, en hoe van haar uit eerst den volken de volkomene zaligheid ten dele wordt. Om zijne woorden recht te verklaren is ene nauwkeurige kennis nodig van de openbaringen des Nieuwen Testaments over de wegen Gods, die Hij met zijn volk voor heeft; de Openbaring van Johannes verspreidt voornamelijk het rechte licht over dergelijke Oud-Testamentische stukken.

1. Maak u op van uwe uit- en inwendige neerslachtigheid, waarin gij, o Zion! heilige stad Jeruzalem (Hoofdst. 52:1)! ter aarde nederligt, wordt verlicht, gij, die nu nog geheel in duisternis zijt verzonken, en rondom door den nacht van treurigheid en zonde omgeven zijt. Maak u op, want uw licht komt in het boven mate grote heil, dat nu over u opgaat, en de heerlijkheid des HEEREN, die zo lang achter de wolken van Zijnen toorn verborgen was, gaat over u op; in de kracht van dit licht en van deze heerlijkheid kunt gij zelf licht worden en u van den grond verheffen.

Ieder verlangt naar licht; de zieke, die op het ziekbed nederligt, de droevige, de bezwaarde, die in het duister wandelt; ieder verlangt naar licht, naar licht voor de tegenwoordigheid, naar licht voor de toekomst, doch het licht van God komt niet den na de duisternis en na vreselijke oordelen. Het moet eerst weer nacht geweest zijn, zal het morgen worden. Wordt verlicht met het ware licht. Want er is ook vals licht, en er is misschien geen tijd geweest, waarin meer vals licht was den in de onze. Een brand verlicht ook, en er is een kunstlicht dat onder den grond door tot ons komt; maar het licht van God, zowel voor het lichaam als voor de ziel, komt van boven van den hemel, en dat verlicht niet alleen de ogen, maar ook het verstand. Ja, wat het geestelijk leven betreft, het opent zelfs de ogen om te kunnen zien. Want Uw licht komt. Uw licht. Waarin bestaat het? in Christus. God laat ons niet tevreden zijn met denkbeelden, met idealen, zoals de wijsgeren doen; neen, wij moeten een persoon hebben, een levenden en almachtigen Gever van het eeuwig licht. De Heere zelf, de Messias zou tot Israël komen, en Zijn licht over hen laten opgaan, het ongeschapen licht, dat de zon met hare heerlijkheid verre overtreffende. En de heerlijkheid des Heeren gaat over u op. Toen de Engelen op de velden van Bethlehem den herders de blijde boodschap Gods toezongen, toen omscheen hen de heerlijkheid des Heeren. Deze zichtbare heerlijkheid verdween voor het lichamelijk oog, maar bleef voor het oog des geloofs in den Heere der heerlijkheid zelf. Wij hebben Zijne heerlijkheid aanschouwd, roept Johannes uit, ene heerlijkheid als die des Eniggeborenen van den Vader.

Toen de Joden uit de gevangenis weer kwamen, hadden zij licht en vrolijkheid en blijdschap en ere; zij zouden den Heere kennen en zich verheugen in Zijne grote goedertierenheid en in beide die opzichten kwam hun licht. Wanneer de Verlosser tot Zion kwam, bracht Hij licht met zich. Hij zelf kwam om een licht te zijn.

Zion zal licht worden, want zij kan het. Zij kan het niet uit zichzelve, maar er is een Licht hetwelk zich haar wil mededelen, het Licht, hetwelk Gods heilig wezen uitstraalt, en dat Licht is gekomen, de heerlijkheid van Jehova is over haar opgegaan. Nu is het nacht in de wereld, echter Zion is het Oosten, waar de Zon der zonnen opgaat.

Letterlijk staat er: sta op en wordt licht. Nog is het nacht, maar de Heere komt hier met zijn machtig woord der herschepping. Gelijk Hij eenmaal, toen de duisternis de aarde bedekte uitriep: daar zij licht, zo doet Hij hier andermaal, niet alleen op tijdelijk gebied voor Israël, dat in den nacht der ellende der ballingschap verkeert, maar vooral en bovenal op het terrein van het geestelijk leven. De nacht van Israëls ballingschap is beeld van den nacht der geestelijke ellende, en het Licht dat opgaan zal en de heerlijkheid, die zal opgaan is beeld van den Christus Gods, van Hem, die zeggen ken: Ik ben het Licht der wereld.

2. Want ziet, de duisternis, het gevolg der gerichten Gods over de eilanden (Hoofdst. 59:18) zal de aards rondom bedekken, 1) en donkerheid van lichamelijke en geestelijke ellende de volken; doch over u, het punt, waar de zon het eerst opgaat, en duisternis en nacht verre verdrijft, zal de HEERE opgaan, en Zijne heerlijkheid zal over u gezien worden, volgens de grondstelling, die ook voor den laatsten tijd van kracht is: de zaligheid is uit de Joden (Joh. 4:22) en uit Zion de volkomenheid der schoonheid, verschijnt God blinkende (Ps. 50:2).

1) Beter: de duisternis bedekt de aarde. De Heere spreekt hier niet van een toestand, die wezen zal, maar van een, die nu is. Het was één nacht, één donkerheid en één duisternis, maar waar niemand in dien nacht licht kon scheppen, waar geen enkel geschapen wezen, mens of engel dien nacht in licht en die duisterheid in den dageraad van een nieuwen morgen kon veranderen, daar zou de Heere zelf zijn Almacht tonen en Zijne heerlijkheid zou het alles nieuw en heerlijk maken.

3. En even als de Heere u in gelijkvormigheid aan Zijne heerlijkheid verheft, zo zult gij op uwe beurt de volkeren der wereld de aan u geschonkene heerlijkheid binnenleiden; de Heidenen zullen tot uw licht gaan, en koningen en glans, die u is opgegaan; aangetrokken door het schijnsel der zon, die over u is opgegaan, zullen zij naderen, om die eveneens deelachtig te worden en mede te genieten.

Alle stralen des lichts, dat de Profeet in zijn boek van ‘t toekomstige heil heeft uitgestort, dringen zich thans bij de beschrijving van het nieuwe Jeruzalem tot den hoogsten zonneglans bijeen. De stad Gods lag lang in eenzame duisternis. Thans klinkt de steen: "maak u op, word licht: want uw licht komt! Het licht worden van Jeruzalem is wel in de eerste plaats van zijne opwekking tot vreugde te verstaan; maar we moeten daarvan afzien, het beeld des lichts volledig te verklaren; ja, het beeld is nauwelijks een licht te noemen, het is voorwerp en zaak zelf. Licht is oorsprong en bron van alle schoonheid der wereld. De Heere sprak: "Daar zij

licht", en het werd licht-de woeste massa's ordenden zich tot harmonie en volkomenheid. Wij bevinden ons hier in het binnenste heiligdom der poëzie, waar zij voor de aanschouwing, op welke zij rust, tot de hoogste waarheid wordt. Terwijl dus onze profeet uit het allerheiligste des Geestes van het licht des nieuwen Jeruzalems spreekt, geeft hij geenszins daarvan ene beschrijving in het ledige afschijnsel des woords, maar hij spreekt dat wezen zelf uit. Wat is dat echter voor een licht, dat komt, om de stad tot het licht op te wekken? Al het heil, dat de profeet in het voorgaande, aan de schepping des nieuwen hemels en der nieuwe aarde, aan het sluiten van een nieuw verbond, aan de wederkering zijns volks naar het vaderland verbonden heeft, wil hij in dit licht doen schitteren, en dit licht was de Messias en Zijn rijk. In de voorzegging van onzen profeet wordt de eeuwige Vorst des vredes tot een Knecht Gods, die het licht dragen zal tot aan het einde der aarde. Ja Hij zelf zal ten licht worden voor de Heidenen. Wanneer nu hier het licht als grond des opwekkenden lichts van Jeruzalem genoemd wordt, zo moeten wij wel vooreerst denken aan de gereinigde, in stralende vreugde blinkende schaar des wederkerenden volks, maar in het volk zelf schittert als het helderste lichtpunt de Knecht Gods, de Profeet, en de Profeet-zelf weer gaat in geestelijke ontwikkeling heerlijk over in het licht des Verlossers, die te Jeruzalem een bedehuis voor alle volken sticht, omdat Hij als schuldoffer Zijn schuldeloos leven voor de schuldigen overgeeft, Zich bij de boosdoeners laat tellen, en voor de vijanden tussen beiden treedt. "En Jehova's heerlijkheid gaat over u op, " voegt de profeet er nog bij. Zijn oog ziet in de verte het heil als ene opgaande zon over de stad Jeruzalem. Deze zon is echter het wezen Gods zelf, zo als het Zich in 't licht openbaart. Anders rustte Zijne heerlijkheid in het donker van 't allerheiligste, boven de Cherubs der bondsark; nu, daar de tijd des nieuwen verbonds aanbreekt, gaat deze heerlijkheid uit den tempel uit, en schittert over de ganse stad, en werpt haar schijnsel op het donker der gehele aarde, opdat alle volken zich opmaken, en dit licht tegemoet trekken, dat over Zion opgaat. Welk een onderscheid tussen Jeruzalem en alle plaatsen daarbuiten! De ganse aarde en alle volken bedekt de duisternis; maar boven de heilige stad, daar schittert God.

Zij zullen uitgelokt om zich met u te verenigen, 1e. door het licht dat over u schijnt, het licht van het heerlijk Evangelie, hetwelk de Kerken voordragen, en daarom gouden kandelaren worden genoemd, dit licht, hetwelk zo veel van God en Zijn goeden wil aan den mens ontdekt, door hetwelk het leven en de onsterflijkheid is aan het licht gebracht, dit zal alle welmenende en oprechten onder het mensdom uitnodigen om te komen tot en zich te voegen bij de Kerk, opdat zij de weldaad en het voordeel van dit licht meer genieten mogen, teneinde op de waarheid en hun plichten onderzoek te doen. 2e. Door het licht, waarmee gij schijnt: Het sieraad der heiligheid, was de krachtdadige trekking, door welke Christus een gewillig volk tot zich bracht op den dag Zijner heirkracht.

4. Hef uwe ogen rondom op, als ware de tijd reeds aanwezig, die u in de toekomst wacht, en zie in het geloof, dat een vaste grond der dingen is, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet (Hebr. 11:1), die allen, wier namen om hun grote menigte niet kunnen genoemd worden, zijn vergaderd tot ene onafzienbare schare Hoofdstuk 49:18); zij komen tot u, van oosten en westen, van zuiden en noorden (Hoofdstuk 11:12). Uwe zonen zullen van verre komen (Hoofdstuk 49:12), en uwe dochters, nog jong en teder, zodat zij de verre reis

niet kunnen doen, zullen aan uwe zijde gevoedsterd worden, 1) op de armen worden aangebracht (Hoofdstuk 49:22; 66:12).

1) Onder uwe zonen en uwe dochters hebben we in de eerste plaats te verstaan de gelovig geworden Israëlieten, maar dan ook al degenen uit de Heidenen, die Israël zijn ingeplant. Tot Zion zullen komen, zowel Joden als Heidenen, die waarlijk zullen delen in het heil des Heren, die in waarheid zich zullen verheugen in het Licht, dat in de duisternis is opgegaan. De Profeet ziet in de verre toekomst, alle de geestelijke zonen en dochters van het geestelijk Zion, die den Heere hebben leren erkennen, als hun God en Zaligmaker.

5. Dan zult gij het zien en samenvloeien, stralen van vreugde bij zulk een aanblik, en uw hart zal vervaard zijn, overweldigd worden door den grootsen indruk dier naderende schare, en verwijd worden om de volheid van vreugde te genieten; want de menigte der zee zal tot u gekeerd worden, 1) om u voortaan aan te nemen; het heir der Heidenen 2) zal tot u komen, om zich u ten dienste te stellen (Hoofdstuk 45:14; 49:18).

1) Evenals de zee al hare golven tegen onze kusten opstuwt, en alles dreigt te overstromen, zo zou het hier zijn, maar in den zin van overvloeienden zegen.

In het Hebr. cheel chojim. Beter: het vermogen der volken. Want wel kan hier het eerste woord, heirleger betekenen, maar ook vermogen, en die betekenis moeten we hier hebben. Zion zou niet alleen zien dat velen tot haar zouden komen en als in haar zouden geboren worden (Ps. 87), maar ook dat de volken haar met hun goederen zouden dienen. De Heere belooft hier wat Hij ook voorzegt door den profeet Haggai (Hoofdstuk 2:7-9). In het volgende vers wordt dit nader aangeduid en uitgebreid.

6. Een hoop kamelen, de menigte van kamelen, op welke de handeldrijvende volken hun waren aanbrengen, zal u bedekken, zodat uw gebied daarvan als het ware wemelt; de snelle kamelen, de dromedarissen (Richt. 6:5) van Midian en Hefa aan de oostzijde van de Eleanietische zee-engte (Gen. 25:2 en 4), zij allen uit Scheba in zuidelijk Arabië (1 Kon. 10:1) zullen komen; goud en wierook zullen zij aanbrengen als ene vrijwillige schatting voor Israël's God, en zij zullen den overvloedigen lof des HEREN, des Gods van Israël, boodschappen, 1) als van den enigen, waarachtigen God, bij wie alleen heil is te vinden.

Enige van die volken, als voorbeelden van meer andere, worden opgenoemd, zijnde van de afgelegenste, meest vervreemde, nochtans die oudtijds in koopmanschappen, in rijkdommen en specerijen, in vee-rijkheid, uitstaken boven anderen; en daarvan wordt getoond, hoe die met andere volkeren tot de Kerk inkomende, ook de Kerken alsdan een tijd zouden hebben van een zonderlingen overvloed, ja ook dat die overvloed met de volken zelf dan op een zonderlinge wijze voor den Heere en Hem geheiligd zouden zijn, gelijk iets dat men op het altaar brengt tot een zonderlinge heiligmaking van de Kerk, dat Huis Zijner heerlijkheid.

7. En even als de handeldrijvende volken, zo komen ook de Nomadische, en brengen tot u wat zij hebben. Al de schapen van Kedar in de Syrisch-Arabische woestijn (Gen. 25:13) zullen tot u verzameld worden, de rammen van Nebajoth, van de Nebateërs, die nabij de Kedarenen

wonen en hun verwant zijn, zullen u dienen. Zij zullen met welgevallen komen op Mijn altaar; Ik zal Mijn lust in die offeranden hebben, en Ik zal het huis Mijner heerlijkheid heerlijk maken, het met de gaven der bekeerde heidenwereld versieren.

Men mag uit zulke voorstellingen het besluit niet trekken, dat eens weer de offeranden van dieren zullen hersteld worden. Het offer der dieren is door de offerande van den Knecht des Heren vervuld en voor altijd afgeschaft; maar de profeet kan binnen de Oud-Testamentische perken het Nienw-Testamentische niet anders schilderen den met Oud-Testamentische kleuren.

Hetzelfde is toepasselijk op de kamelen in vs. 6. Toen waren het kamelen, later paarden, thans spoortreinen.

Welke offers Hem alleen behagen weten wij reeds, die niet met onreine, met bloed bevlekte handen aangebracht worden (Hoofdstuk 1:11 vv). Zulke offers zijn in den helderen geest onzes Profeets louter symbolen van den eredienst, die trouwens noodzakelijke openbaring van ‘t positief geloof ook aan den godsdienst des nieuwen Jeruzalems niet ontbreken mag. Maar deze eredienst zal overeenkomstig zijn met het huis der heerlijkheid, dat God nog verheerlijken wil, daar het toch een bedehuis zal worden voor alle volken. (Hoofdstuk 56:7).

8. Wie zijn deze, die daar komen gevlogen over de zee, als ene wolk door de lucht vaart, en als duiven, vol verlangen naar haar te huis, tot hare vensters, 1) de openingen van hare verblijfplaatsen?

1) De Profeet richt nu den blik van Zion, van het land naar de zee. Hij vraagt wie daar komen aangevlogen, op snel zeilende schepen, vol verlangen om binnen Zion te komen, als de duiven vol verlangen zijn om hun woningen binnen te gaan. In het volgende vers geeft de Heere het antwoord. Het zijn de bewoners van de eilanden, van Europa, die vol hope en stille gelovige verwachting, alleen hun heil en zaligheid van den Heere, van Zion, van den God van Israël verwachten.

9. Ik zal het u verklaren, wie zij zijn; want, of ja, de eilanden, de verre landen der heidenwereld zullen Mij, hunnen Verlosser en Zaligmaker, verwachten, en de schepen van Tarsis, het uiterste einde van het eiland Europa (Hoofdstuk 23:10) vooreerst. Zij komen met haast, daar de vervulling van hun verlangen in den u bereiden toestand van heerlijkheid aanwezig is, om uwe kinderen, o Zion! van verre te brengen, hun zilver en hun goud met hen, tot den naam des HEREN, uws Gods, en tot den Heilige Israël’s, dewijl Hij u heerlijk gemaakt heeft, om ook aan deze verheerlijking van Israël deel te hebben.

Onder Tarsis wordt ene grote Europese zeemogendheid verstaan. Ook deze zou de kinderen Israël’s naar hun land voeren. De Engelsen rekenen zich dit Tarsis te zijn, en zo het ene dwaling is, het is nochtans ene schone dwaling; in zulk ene dwaling kan veel lieflijks liggen. Immers het is de schoonste eerzucht, welk een Christelijk zeevarend volk behoort te hebben. Engeland hoopt het alléén te zijn, maar ik hoop en wens, dat het ene verenigde Hollands-Engelse vloot mag zijn, die dat schone werk ten uitvoer brengt.

De schepen van Tartessus brengen nu niet alleen mee goud en zilver, maar ook nog een anderen schat; zij brengen zonen, dat is nieuwe zonen, die het begeren te worden, even gelijk vs. 4, vreemde belijders, die aan Zions voorrechten deel zoeken te verkrijgen.

10. En de vreemden, nadat zij zich tot u zullen bekeerd hebben, zullen uwe muren, de poorten van het nieuwe Jeruzalem bouwen, en a) hun koningen zullen u bij uwe herstelling dienen; 1) want in Mijne verbolgenheid heb Ik u geslagen, zodat gij lang als een puinhoop nederlaagt, maar in Mijn welbehagen heb Ik Mij over u ontfermd, zodat alles tot uwe herstelling moet medewerken.

a) Jes. 49:23.

1) Dit werd vervuld toen de koning van Perzië en de landvoogden der Provincies door zijn bevel Nehemia in het bouwen der muren van Jeruzalem hielpen en bijstonden. Daar moesten vreemden toe verwekt worden, om die muren van Jeruzalem op te bouwen, eer dan dezelve steeds in puinhoop zouden hebben moeten blijven. Ja, wie tot de Kerk niet behoren, kunnen nochtans voor haar een bescherming zijn. De grootste mannen moeten het niet beneden hun waardigheid menen te zijn de Kerk te dienen, maar blijde wezen dat zij een bekwaamheid en een hart hebben, om enigen dienst aan haar te bewijzen.

11. En uwe poorten zullen steeds openstaan, daar geen binnendringen van enigen vijand meer te vrezen is; zij zullen des daags of des nachts niet toegesloten worden, opdat men tot u inbrenge het heir het vermogen der Heidenen en hun koningen tot u geleid worden. 1)

1) Wie kan hier anders lezen den het verheven denkbeeld, hoe zich het Godsrijk van dag tot dag door den aanwas van vreemde volken vermeerdert? Nog altijd staan Jeruzalems poorten open; dag en nacht trekken er volken en koningen in.

De Profeet gaat ook hier over van het aardse tot het geestelijk Zion. De poorten van het geestelijk Zion zullen immer open zijn, gelijk de poorten van de vrijstad, opdat wie binnen hare muren zouden willen komen, niet verhinderd werden.

Over de laatste woorden heerst een groot verschil van gevoelen. Menen sommigen, dat hier gesproken wordt van gevangen koningen, die als overwonnelingen binnen Zion zouden worden geleid, anderen zijn van gevoelen, dat hier van vrijwillige gevangenen sprake is. Ook zijn er, en met hen verenigen wij ons, dat hier van koningen sprake is, die als aan het hoofd van hun volk binnen Zion zouden komen, om den Heere, den geestelijken Koning, den tol hunner hulde eerbiedig aan te bieden. Er is hier toch sprake van een gewillig zich begeven onder den scepter van Zions koning, terwijl in het volgende vers van hen gesproken wordt, die zich niet willen buigen, die Zion vijandig blijven en daarom zullen vergaan.

Zions koning zal worden aangebeden en gehuldigd, hetzij gewillig of gedwongen. Maar wie Hem niet, door genade gewillig gemaakt, leert eren, zal voor eeuwig omkomen.

12. Want zij weten wel, dat ieder volk en ieder rijk voortaan alleen kan bestaan door de onderwerping aan de gemeente van den God der openbaring en door de intrede daarin; het volk en het koninkrijk, welke u niet zullen dienen, die zullen vergaan, en die volken, die weigeren een en dezelfden God met u te aanbidden (Zach. 14:16 vv.) zullen gans verwoest worden.

13. De heerlijkheid van Libanon, zijne prachtige cederbomen, zal tot u komen, de dennenboom cipres, de beuke-, de plataan en de buksboom (Hoofdstuk 41:19) te gelijk, in schone lanen, om te versieren de plaats Mijns heiligdoms, en Ik zal de plaats Mijner voeten, den tempel, waar Ik, die den hemel aller hemelen bewoont, de voetbank Mijner voeten heb (1 Kron. 27:2), heerlijk maken 1). Ik zal er die bomen doen heenbrengen, die in koninklijke heerlijkheid de overige plantenwereld overtreffen, om de omgeving dezer plaats te versieren.

1) Deze trek is weer ontleend aan den luister van Salomo's heerschappij. Toen zond de koning van Tyrus de pracht van den Libanon, dat is, de kostbare cederen, en het dennenhout, om te bouwen den tempel des Heren, de paleizen des konings en zijne lusthuizen, en buiten twijfel ook vele kostbare gebouwen van bijzondere personen in Jeruzalem. In diezelfde heerlijkheid en luister zou zich ook Zion en het heiligdom vertonen in de dagen van Israël's herstelling

Hier is Zion het typisch middenpunt der geestelijk lichamelijke tegenwoordigheid van den God der genade, te midden van Zijn rijk op aarde, als de plaats der ware verbroedering.

14. Ook zullen, zich buigende, tot u komen, de kinderen dergenen, die u in hunnen overmoed onderdrukt hebben 1) daar zij gevoelen nu ontwapend te zijn, en diep betreuren wat zij u hebben aangedaan, en allen, die u gelasterd hebben, zullen zich neerbuigen aan de planten uwer voeten, zij zullen, doordrongen van het bewustzijn uwer grootheid, voor u ter aarde neervallen, en zij zullen, in plaats van de vroegere spotnamen u de u toekomende erenamen gevende, u noemen de stad des HEREN, het Zion van den Heilige Israël's. 2)

1) De onderdrukkers zijn van de aarde verdwenen, en nu komen de heidenen, ziende hoe de Heere God zijn volk heeft verhoogd, zich onderwerpen, en zich neerbuigen aan hun voetzolen om door hen gezegend te worden.

2) Niet alleen dat zij bij u zullen moeten komen smeken van wege hun eigene belangen, maar zij zullen u eer bewijzen. Zij zullen eindelijk overtuigd worden, dat gijlieden gunstelingen des hemels zijt en der bijzonder zorgende Goddelijke voorzienigheid.

15. In plaats en ter vergoeding daarvan, dat gij a) verlaten en gehaat zijt geweest, zodat niemand door u heenging, dewijl gij in puin laagt, zo zal Ik u stellen tot ene eeuwige heerlijkheid, zodat gij niet alleen in het algemeen, maar ook in uwe bijzondere delen prachtig zult zijn. Ik zal u stellen tot ene vreugde voor allen, van geslacht tot geslacht.

a) Jes. 49:19; 54:1, 6, 7.

16. En gij zult als rijke voeding tot uwen wasdom de melk der heidenen zuigen, die gaarne en gewillig hun levensmerg zullen geven, gelijk ene moeder die aan het kind in de moedermelk geeft, en gij zult de borsten der koningen zuigen, 1) daar zij er ene ere in stellen, uwe verplegers te zijn (Hoofdstuk 49:23), en gij zult weten ten gevolge dier verheerlijking, die u door Mijne genadige leiding boven alle heidenen en koningen ten deel wordt, dat Ik de HEERE ben, uw Heiland en uw Verlosser, de Machtige Jakob's (Hoofdstuk 49:23 en 26).

1) In deze verzen wordt verder de heerlijkheid en den zegen van het geestelijk Israël en het nieuwe Jeruzalem beschreven. Volken en hun koningen zullen het voeden, gelijk een moeder hare kinderen voedt met haar melk. Waarom? opdat het kind zal groeien en in levenskracht en levenssterkte toenemen. Zo zou ook, wat Israël van de volken ontving, dienen, opdat het zou uitbreken ter rechter- en ter linkerzijde en bloeien en groeien. Maar, opdat het niet aan eigen waardigheid werd toegeschreven, aan eigen verdienste en werk, volgt er onmiddellijk, dat dit alles zou geschieden, opdat Israël zou weten, dat de Heere, Zijn verlosser, de Machtige Jakob's zijn Sterkte en zijn Redder was.

17. Voor koper zal Ik bij het weer opbouwen van u, dat even prachtig, als duurzaam zal geschieden, goud brengen, en voor ijzer zal Ik zilver brengen, en voor hout koper, en voor stenen ijzer 1); en Ik zal uwe opzieners vreedzaam maken en uwe drijvers rechtvaardigen (liever: tot uwe opzieners den vrede en tot uwe verzorgers de rechtvaardigheid). De vrede zal in eigen persoon de plaats van overheid vervullen, en gerechtigheid de politie zijn.

1) Deze plaats is ene beschrijving van de gouden eeuw, gelijk wij gewoon zijn die te noemen. Evenals van Salomo's dagen (1 Kon. 10:21, 27) staat aangetekend, dat goud en zilver zo overvloedig waren, dat men geen gebruik maakte van mindere metalen, zo wordt met uitbreiding dezer leenspreuk, het nieuw Jeruzalem beschreven als gemaakt van fijn goud. (Openbaring 21:18).

Typisch met herinnering aan den tijd van Salomo, die hier in het algemeen als type voor ogen zweeft (vgl. 1 Kon. 10:21, 27). Soortgelijke denkbeelden onder andere typen vindt men Jes. 35:13. Het is de bedoeling van het hier gezegde mede te delen, dat Zion in het geheel in hoger en heerlijker toestand verkeren zal.

18. Er zal, gelijk bij zulk ene staatsinrichting van zelf spreekt, geen geweld meer gehoord worden in uw land, zodat nog enig geval zou voorkomen, dat de sterke op ruwe en onrechtvaardige wijze den zwakkere zou onderdrukken; verstoring noch verbreking zal in uwe landpalen zijn, er zal niets geschieden, waardoor verwoesting zou kunnen worden aangericht. Maar uwe muren zult gij Heil heten en uwe poorten Lof. 1) Het heil, u door God geschonken, zal u tot ene onverwinbare beschutting zijn. De zegen, dien gij boven alle volken der aar de geniet, zal hun slechts toelaten, uwen grond met eerbied te betreden.

1) Zij heeft muren, maar in waarheid geldt het heil van haren God haar als onverwinnelijke ommuring. Zij heeft deuren, maar in waarheid waarborgt haar als alle zekerheid gevende en verfraaiende poorten, de eerbiedwaardige roem, waarmee Jehova haar bekleed heeft.

19. De zon zal u niet meer wezen tot een licht des daags, alsof gij dat nodige had; en tot enen glans zal u de maan niet lichten, dewijl gij dit niet meer behoeft. Gij zijt daarboven verheven. Maar de HEERE, dien gij in uwe onmiddellijke tegenwoordigheid hebt, zal u wezen tot een eeuwig Licht, en uw God tot uwe sierlijkheid 1) die al het donkere genoegzaam verheldert.

1) De zon en maan zullen niet meer uw licht zijn, dat is: Gods volk, wanneer zij Zijne gunst genieten en in het licht Zijns aanschijns wandelen, maakt van de zon en van de maan weinig werk, maar schoon die allen hun glans introkken, zouden zij toch vol troost en welgemoed in het licht des Heren wandelen kunnen.

Er zal noch zon noch maan wezen, maar de heilige plaats wordt van de alles overstralende verschijning van Gods tegenwoordigheid, onveranderlijk bestraald.

20. Uwe zon zal niet meer ondergaan, gelijk het in dezen tegenwoordige tijd geschiedt, en uwe naam zal des morgens, wanneer hare dienst als lamp in den nacht eindigt, haar licht niet intrekken; want de HEERE zal u tot een eeuwig Licht wezen en de dagen uwer treuring zullen een einde nemen, 1) zodat het volstrekt geen nacht meer wordt (Openbaring 21:23 vv).

1) De Profeet blikt ook hier weer in de verre toekomst. De heerlijkheid der N. Bedeling wordt hem beeld en profetie van de voleindiging der eeuwen, van den volmaakten staat der Kerk. Geen zon- of maanlicht zal men meer behoeven, want de Heere zelf zal het licht, het eeuwig Licht zijn. Nu nog is er niet alleen op tijdelijk maar ook op geestelijk gebied, een voortdurende strijd tussen licht en duisternis. Zowel op natuurlijk als op geestelijk gebied vervangt de nacht de dag. Het is nu eens donker en dan weer licht. Ook te midden van de donkerste tijden is het wel niet geheel nacht, maar toch de Kerk kan vele tijden opnoemen, waarin het zonlicht niet meer gezien werd.

Hier voorspelt echter de Profeet den tijd, dat de strijd uit zal zijn, de strijd tussen duisternis en licht. De duisterheid zal eindelijk overwonnen zijn, en eenmaal breekt de tijd aan, dat er voor de Kerk geen donkerheid en duisterheid meer zal wezen, als de tijd der tijden is vervuld.

Dit wordt ook, in het volgende vers nader uitgewerkt.

21. En uw volk, dat in u woont, zullen allen te zamen rechtvaardigen zijn; allen zullen door het geloof de gerechtigheid deelachtig zijn en in gerechtigheid leven. Zij zullen, daar het om die reden niet meer tot een toestand van verbanning komt, in eeuwigheid de aarde, het land der belofte, Kanaän, erfelijk bezitten; zij zullen zijn ene a) spruit Mijner plantingen, ene gemeente, die door kastijdingen en genadebetoningen geheel is omgekeerd b) een werk Mijner handen, dat Ik door Mijne vrije genade tot stand heb gebracht, opdat Ik verheerlijkt worde, 1) dat dan ook geen vlek of rimpel aan zich heeft.

a) MATTHEUS. 15:13. b) Jes. 29:23; 45:11.

1) Het was door Gods genade, dat zij tot dezen geluksstaat bestemd waren; zij zijn de spruiten Zijner planting. Hij brak ze van den wilden olijfboom af en entte ze in den goeden olijfboom

in, verplaatste hen uit het land, toen zij nog tedere spruitjes waren in Zijne kwekerij, opdat zij, in Zijn hof op aarde nu geplant zijnde, in het kort in zijn Paradijs, in den hemel mochten worden overgebracht.

22. De kleinste zal door zulk een toenemen tot duizend worden, en de minste zal door buitengewoon grote en snelle vermeerdering tot een machtig volk worden. Ik, de HEERE, zal gelijk Ik gezegd heb, zulks te zijner tijd snellijk doen komen. Niemand twijfele dan, omdat de toestanden en omstandigheden nog van dien aard zijn, alsof ze nooit tot werkelijkheid konden komen.

Welke geheimenissen der vernieuwing hier nog verborgen liggen, wie zal zulke verklaren vgl. Openbaring 21:23 ! Men heeft zich hier evenzeer te hoeden voor eenzijdig geestelijke als voor grof zinnelijke opvatting. Alles zal wezen, leven zijn en zijne gestalte hebben, maar anders dan thans.

Allerheerlijkst zegel op zo vele heerlijke beloften! Zonder deze verzekering zou er in dit alles, ene zekerheid en gene ware vertroosting zijn. Te Zijner tijd. Het kan zich lang laten wachten maar eens komt het zeker. Het heeft een bepaalden tijd. Snellijk. Beslissende dingen hebben ene lange voorbereiding, maar ene snelle uitvoering. Wij moeten er ons te voren in verdiepen met onze gedachten, de tijden vooruitlopen, en ons gemeenzaam maken met het denkbeeld: Christus komt. Hij zelf heeft gezegd: "Zie Ik kom haastelijk, terwijl Hij in Zijne gelijkenissen meermalen de gedachte, of het woord in het hart of in den mond der op Hem wachtenden legt: De Heer vertoeft te komen. God handelt altijd zo. Ook bij ons gaat de ene dag en week, en maand en jaar na den anderen voorbij, en het is alsof alles zo blijven zal, en het blijft ook alles zo, maar tot wanneer? Tot aan het einde; dan komt de dood, en maakt op eens en met de snelheid van een ogenblik een einde aan al die voorbereidingen, en dan is de dagelijkse eentonige loop en omloop des levens afgebroken, beslissend afgebroken. En de heerlijkheid, de vervulling van al Gods beloften vangt aan voor allen, die geloven, tot welken ook wij door Gods genade wensen te behoren.

Vs. 18-21. Wij werpen een blik in ‘t inwendige der stad. Er woont daarin een volmaakt geslacht, rechtvaardigen, heiligen; daarom is ook van gewelddadigheid voortaan geen sprake meer, noch van vernieling en verwoesting binnen hare grenzen. Heil worden de muren genoemd, en roem de poorten. Maar gewis niet zozeer in dien zin, dat God den muren heil, en den poorten roem aanbrengt, maar veel meer, dat uit de muren der stad hen uitgaat, en de roem van God uit hare poorten verkondigd wordt. En nu treedt ons in de belofte zo recht het volle licht der geestelijke betekenis onzer profetie voor ogen. De Godskennis in het nieuwe Jeruzalem is herder en klaar, van een zo onvervalst licht, dat in den glans dezer inwendige verlichting de stad gene zon en gene maan meer behoeft. Dat is wel poëzie, maar uit hare schitterende inkleding blinkt de zon der eeuwige waarheid van het denkbeeld (vgl. Openbaring 21:23; 22:5). Wanneer reeds in ‘t begin dezer glansrijke profetie de schildering des profeets met een wonder van licht overgoten was, zo wordt dit hier het sterkste, en heerlijkste en reinste, dat van de inwendige heiliging der bewoners van ‘t nieuwe Jeruzalem kan gezegd worden. Op de lieflijkste wijze maakt de profeet van het zo gebruikte beeld ene nieuwe toepassing. Eeuwig zal het licht der vreugde in de Godsstad stralen. God zelf zal

immers daarin de zon zijn, die nooit ophoudt te schijnen. Is echter het licht van Israël's Heilige tot inwendig levenslicht Zijner belijders geworden, zo is het ook de onuitputtelijk bron van de vreugde des Geestes. Voorbij zijn de dagen der treurigheid. De inwoners van 't nieuwe Jeruzalem zijn louter rechtvaardigen en zaligen, want wij lezen dat zij voor eeuwig het land zullen bezitten; het is het land van zaligen Godsvrede, het hemelse vaderland. Welk een zaad schiet op in dit nieuwe Jeruzalem! 't Is een zaad Gods, spruiten, die de Heere met Zijne eigene hand geplant heeft. Wij bemerken wel, dat de blik des profeets hier tot den versten afstand doordringt. Ten slotte evenwel de troostvolle evangelische belofte: "De nederige zal verhoogd, de kleinste zal de grootste worden. " De gemeente des nieuwen Jeruzalems, van den toekomstigen Godsstaat, wordt naar uitwendige maat geteld en gemeten, maar daar geschiedt de schatting naar ene innerlijke waarde, naar die der levende Godskennis en zedelijke volmaking.

Kom, Heere Jezus, vervul van Uwe beloften, antwoord op de gebeden van Uw volk, verhaast het gelukkige tijdperk dat Gij ons geleerd hebt te verwachten. Laat de roem en lof van den Heere, onzen God de aarde geheel vervullen, opdat Uwe dienstknechten verblijd mogen zijn en zich verheugen, en U eer geven, die leeft en regeert met den Vader, en den Heiligen Geest, één God, ene wereld zonder einde, Amen.

HOOFDSTUK 61.

HET PROFETISCHE AMBT VAN CHRISTUS. VREUGDE DER KERK.

IV. Vs. 1-11. De vierde rede. Vroeger sprak de Heere zelf en maakte Hij Zijne genadige raadsbesluiten over Israël zelf bekend. Nu treedt Hij sprekende op, dien de Heere tot Middelaar van Zijn raadsbesluit geroepen heeft. Hij is dezelfde knecht Gods, die ook in Hoofdstuk 49:1 vv. 50:4 vv. Zijne roeping als Heiland voorstelde en de ervaringen in Zijn dienstwerk voorzegde. Nadat Hij in de volheid der tijden verschenen was heeft Hij uitdrukkelijk verklaard, dat onze plaats van Hem gezegd was (Luk. 4:16 vv. Daarom mag de mening der Joodse Schriftverklaarders, alsof de Profeet hier van zich zelven sprak, door Christelijke Schriftverklaarders niet worden herhaald, terwijl bovendien wetenschappelijke gronden haar tegenspreken. Deze Knecht des Heren, uitgaande van den toestand van ellende en druk, waarin het volk van Israël zich bevindt, als de tijd der verlossing komt, kondigt in de eerste plaats Zijne profetische werkzaamheid aan, tot welke de Heere Hem geroepen en toegerust heeft. Hiermede begint het jaar der genade, dat inderdaad en in waarheid een jaar der vrijlating wordt. Hij verklaart echter niet nader, waardoor die aangekondigde verlossing zal worden teweeggebracht, maar plaatst zich aanstonds aan het einde der tijden, wanneer de volbrachte verlossing hare gezegende vruchten voor Israël zal gebracht hebben. Hij toont aan, wat Israël voor de wereld zal zijn en in welke verhouding de bekeerde heidenen van hun zijde tot Israël zullen staan, aan het slot vat hij dit in ene gelijkenis te zamen.

1. a) De Geest des Heren HEREN (Hoofdstuk 50:5), is op Mij
1) Zijnen Knecht (Hoofdstuk 42:1), daar Hij als ene blijvende bezitting op Mij is nedergedaald (Hoofdstuk 11:2. Luk. 3:22), en daarom is die geestelijke olie op Mij, omdat de HEERE Mij gezalfd heeft tot Zijnen Profeet (Hand. 10:38). Hij heeft Mij geroepen om een blijde boodschap 2) te brengen den zachtmoedigen 3), den ellendigen, den gebogenen; Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van harte, om den gevangenen 4) vrijheid van hun boeien uit te roepen, en den gebondenen opening der gevangenis
5) waarin zij tot hiertoe lagen.

a) Luk. 4:17-20.

1) Hiermede belooft Jesaja, dat er na de ballingschap nog getuigen van de genade Gods zullen zijn, om het volk van den ondergang en de schaduwen des doods terug te brengen, en de door zo vele rampen gedrukte Kerk, door de kracht des Geestes te herstellen. Daar er echter die verlossing alleen in den naam en op gezag van Christus voorzegd mocht worden, gebruikt de Profeet den eerste persoon en voert Christus als het ware sprekend in om het gemoed der vrezenden alzo des te krachtiger tot een goed vertrouwen op te wekken.

Intussen staat het vast, dat deze woorden alleen op Christus kunnen toegepast worden en wel om twee redenen. Vooreerst, omdat Hij alleen met de volheid des Geestes begiftigd is, om getuige en afgezant van onze verzoening met God te zijn. Vervolgens omdat Hij alleen door de kracht Zijns Geestes het goede dat hier beloofd wordt, tot stand brengt en voltooit.

2) Indien daar in het profetische woord ene plaats was, aan welker klank en toon de eerbiedige en gelovige Israëliet merken kon, dat de profeet niet van zich zelven, maar van een ander sprak, en Hem, den Messias, verkondigde, het was voorzeker deze. Wat de Knecht des Heren, van den Geest des Heren aangegrepen, hier uitspreekt, kan hij niet uitspreken dan door, zeker niet willekeurige vereenzelviging van zijn voorbeeldigen persoon met het Goddelijk voorbeeld, den volmaakten Knecht des Heren van Zich zelven getuigt, met de hoogste waarheid en in de volkomenste volheid van betekenis en kracht ook in zijne mate waar is van Zijn profeet, die in zijne eigene roeping de roeping van den Messias kan voorgevoelen, gelijk de Messias de Zijne in die van den profeet afspiegelt. Ja, de Messias zelf, de Gezalfde bij uitnemendheid, de Gezalfde door de Heiligen Geest en dat niet met mate, spreekt hier door den mond, en niet slechts door den mond, maar door den persoon van Jesaja, den mens Gods, door Gods Geest gedreven. Hij spreekt van Zijne zalving door den Geest des Heren HEREN; van Zijne zending van den Heere, om te doen, om uit te roepen, om te beschikken, om te geven, wat niemand dan Hij doen, uitroepen, beschikken, geven kan; Hij spreekt er van als machthebbende, en niet slechts als de profeten. Hoe heerlijk klonk dit Messias-woord voor Israël in de dagen der benauwdheid, der verwachting, der ballingschap; hoe heerlijk alle eeuwen van verdrukking en verwachting door! Welke denkbeelden deed het opvatten van Zijn persoon en rijk, als zij Hem zien zouden in de heerlijkheid Zijner volmaaktheid, om aan Israël te doen, gelijk Hij gezegd had.

3) Deze zijn niet zozeer de rechtvaardige lieden, want de zachtmoedigheid kan ene natuurlijke gemoedsstemming zijn, maar de verootmoedigden, vernederden, overtuigden. Toen Paulus zei: Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal? was hij een zachtmoedige; te voren was hij een hooghartige.

Letterlijk staat er: zij die alles te dulden hebben, d. w. z. de ellendigen, de gebogenen. De blijde boodschap is, dat er een einde komt aan het leed, aan de ellende, dat de dagen van strijd en verdrukking voorbij zijn en zullen plaats maken voor die van verlossing en uitredding.

4) Hij, die niet doen kan wat hij wil om zich zelven te bevrijden, is een geestelijk gevangene, en zulke gevangenen zijn we allen. Christus biedt ons de vrijheid aan: Dien de Zoon vrijmaakt is waarlijk vrij. Doch tot welke vrijheid maakt Hij vrij? Om te kunnen doen wat men wil? Neen dat is de vrijheid, die zich de duivel neemt, ene vrijheid in ene eeuwige keten. Christen maakt ons vrij om alles te willen en te doen wat God wil en doet, en dat ja, dat is ene waarlijk Goddelijke vrijheid, ene vrijheid in God, in ene eindeloze ruimte.

5) Geheel Zijn drievoudig ambt wordt hier meegedeeld. Niet alleen is Hij Profeet om een blijde boodschap te brengen, maar ook Priester om door den balsem van Gilead, dien Hij verwerft en aanbrengt de hartewonden, door de zonde geslagen, te genezen. En niet alleen Priester, maar ook Koning, om gevangenen in vrijheid heen te zenden; om de koperen boeien te verbreken en de ijzeren deuren te openen.

2. Om uit te roepen het jaar van het welbehagen, het jaar der genade des HEREN, 1) voor afgebeeld door het Oud-Testamentische jubeljaar (Lev. 26:8 vv.), en den dag der wraak onzes Gods 2) over alle vijanden, die Zijn volk zo lang hadden gevangen gehouden en verdrukt; om

alle treurigen te troosten, 3) die door de straffen over Israël zijn verootmoedigd, en door den langen duur daarvan diep ter neer zijn geslagen (Hoofdstuk 57:15; 66:10. MATTHEUS. 5:4).

1) Paulus noemt dat tijdstip (Gal. 4:4) de volheid des tijds, om de gelovigen te leren, niet nieuwsgierig te vragen naar hetgeen er dan moet volgen, maar in het welbehagen Gods te berusten en hen te doen genoeg hebben aan dat ene, dat het heil in Christus geopenbaard is, toen God dat goeddacht.

2) Ene toespeling op het jubeljaar, waarin alle dienstbaarheid ophield en alles afgewisseld werd en tot zijn oorspronkelijken eigenaar terugkeerde, waaronder alles vrij en nieuw werd. Merkt op: tegenover het jaar van het welbehagen des Heren staat de dag der wraak.

3) Wel ziet dit, dat spreekt van zelf, op de treurenden in Israël, maar dan ook op alle treurigen, op alle treurenden over de zonde en over de schuld, welke zij bij God hebben. Hij troost als Profeet. Hij troost, als Priester. Hij troost als Koning Hij komt met de boodschap van vrede en verzoening. Hij past de kracht van Zijn bloed, door zijn Geest, op de schuldige zielen toe. Hij komt als Koning, door niet alleen een aanvankelijke maar een volkomen verlossing te schenken, door eenmaal volkomen te bevrijden van alle banden, waarmee Satan de zielen had gebonden.

3. Om den treurigen Zions te beschikken, dat hun op het hoofd gegeven worde sieraad voor as, 1) (Deut. 14:2), vreugdeolie (Ps. 45:8) voor treurigheid, waarbij het zalven nagelaten is (2 Sam. 14:2. Dan. 10:3), het gewaad des lofs voor enen benauwden geest, bij welken zij in zak en as hebben gewandeld (1 Kon. 21:27). Dit heeft Hij gedaan, opdat zij, wanneer het Evangelie zijne werking aan hen tot hun rechtvaardiging en heiliging heeft volbracht, genaamd worden eikenbomen, Terebinthen, der gerechtigheid, die in de kracht der hun geschonkene gerechtigheid zo vast en zo welig groeiende als eikenbomen staan, ene planting des HEREN, opdat Hij verheerlijkt worde, 2) als wiens hand ze geplant heeft, om eer van hen te verkrijgen (Hoofdstuk 60:21).

1) As, och wat is het anders, dan het geheel verteerde, het geheel opgegane, het ganselijk niets meer zijnde voor Hem, die uwe zielen doorschouwt. As is het geheel uitgevuurde, het kille, het dorre.

En zo nu moeten de zielen zijn, zal Jezus ze met zijn geestelijk sieraad omhangen.

Sieraad, paarlen, robijnen! Maar voor as. Niet dus, voor wat nog onverteerd, zich zelf op het altaar werpt.

Niet ook voor wat slechts half verteerde.

Zelfs niet voor wat nog glimt, nog smeult en dus nog vonken kan, maar voor wat as en niets dan as is.

2) Wij hebben hier de sterkste tegenstellingen.

As behoorde bij treurenden. Wie as op het hoofd had, beleed daarmee dat hij van alle vrolijkheid gespeend was, den omgang met anderen meen, en zich terugtrok in de stille eenzaamheid, volkomen het beeld van den winter vertonende. Tegen as op het hoofd wordt hier gesteld, sieraad, dat is een diadeem, het teken der ere, der blijdschap, van waardigheid en aanzien. Voor wie derhalve de as weggenomen, en aan wie de diadeem op het hoofd werd gedrukt, hem werd daarmee eer en heerlijkheid geschonken, uit de duisternis van treurigheid en droefheid, van verwerping teruggebracht in het licht der blijdschap en ere.

Dit zelfde geldt ook van de treurigheid en vreugdeolie. Wie treurig was, liet na zich te zalven, maar hier wordt hem olie, en wel olie der vreugde gegeven, opdat de klaagzang der ellende zou plaats maken voor het loflied der blijdschap.

En dan eindelijk het gewaad, de mantel des lofs, tegenover een benauwden geest.

Wie bedroefd van ziele, wie benauwd van geest is, heeft geen stof tot lof. Alles blikt hem even somber en donker tegen. Maar hier wordt gesproken van lof, als van een mantel, van een gewaad, waarmee hij bekleed zal worden, opdat de bezorgdheid, de bedruktheid, de benauwdheid zou wijken, en het alles bij hem vergeten en het blijdschap zou zijn.

Het gevolg daarvan wordt daarop geschetst, n. l. opdat zij eikenbomen, of liever terebinten, die altijd groen zijn, zouden genaamd worden, ene planting des Heren.

Niet een planting van zich zelf. Want neen, niet zij zelf hadden zich die gehele herschepping doen ondergaan, maar de Heere God, en wel met het doel, opdat Hij zelf in en door Zijn eigen werk zou verheerlijkt worden.

Alles wat door het vlees geworden Woord wordt en is gedaan het is, opdat de Drie-enige God er door verheerlijkt worde.

4. En zij zullen, ten gevolge hunner eigene inwendige vernieuwing door het Evangelie a), de oude verwoeste plaatsen, ook aan gene zijde van de grenzen van hun land, bouwen, de vorige verstoringen weer oprichten, en de verwoeste steden vernieuwen, die verstoord waren van geslacht tot geslacht.

a) Jes. 58:12.

Deze overgang van de geestelijke tot de nationale behoeften van Israël zon volstrekt onverstaanbaar en onverklaarbaar zijn, indien wij niet wisten, dat het ingaan van de volheid der Heidenen gelijktijdig plaats zal vinden met de wederaanneming van Israël en zijnen wederkeer tot wederopbouw der verwoeste plaatsen. Ten gevolge van de bekering en wederkering van Israël zal de uitstroming van het licht des Evangelies over de gehele wereld plaats hebben.

5. En uitlanders zullen in uw eigen land, o Mijn volk! op de weiden staan, en uwe kudden weiden, de bezigheden van het dagelijks leven voor u verrichten, en vreemden zullen uwe akkerlieden en uwe wijngaardeniers zijn.

6. Doch gijlieden zult te midden der volkeren zijn, wat Aärons geslacht in het midden van Israël was, en op de hoogte uwer eigenlijke bestemming worden geplaatst (Exod. 19:6); gij zult a) priesters des HEREN heten, men zal u van de zijde der Heidenen, dienaren onzes Gods noemen; gij zult het vermogen, het tijdelijke goed der Heidenen eten, daar gij ze met uwe geestelijke goederen hebt rijk gemaakt (Rom. 15:27), en in hun heerlijkheid, wat groots zij vroeger boven u gehad hebben, zult gij u beroemen.

a) 1 Petrus 2:5, 9. Openbaring 1:6; 5:10 enz.

1) Alle gelovigen worden tot koningen en priesters gemaakt, onzen Gode, en zij behoren zich bovenal in hun godsdienstige verrichtingen, en in hunnen gansen wandel zo te gedragen, met de Heiligheid des Heren op hun voorhoofden geschreven, opdat men hen terecht noemen moge de Priesters des Heren.

7. Voor uwe dubbele schaamte en schande zullen zij juichen over hun deel 1); in vreemde landen moesten zij treden (Ps. 137:1 vv.); daarom zullen zij in hun land erfelijk het dubbele bezitten (Hoofdstuk 40:2); zij zullen eeuwige vreugde hebben.

1) In het Hebr. Thagath boschthekem mischnèh. Beter: In plaats van uwe schaamte een dubbel, en dan verder: in plaats van uwe schande zullen zij juichen over hun deel. Het tweede gedeelte verklaart het eerste. De betekenis is dat al wat vroeger geleden is op veelvuldige wijze zal vergoed worden.

8. Want Ik, de HEERE, zo zegt Hij, wiens Knecht tot hiertoe heeft gesproken, terwijl Hij zelf verder het woord voert, heb het recht lief, en herstel het, waar het is geschonden, gelijk de Heidenen dat omtrent Israël deden (Hoofdstuk 47:6). Ik haat den door in het brandoffer, 1) alle geveinsdheid in den godsdienst, en Ik zal geven, dat hun werk in der waarheid zal zijn daar dit aan Mijn zo hevig verdrukt volk ook het loon in des te grotere vreugde aanbrengt, en Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, zodat Ik niet meer op hen zal toornen, noch hen zal schelden (Hoofdstuk 54:9 vv.).

1) In het Hebr. Sonee gazeel beolah. De Septuaginta vertaalt derhalve: Ik haat den door uit ongerechtigheid. En dit kunnen ook de woorden in den grondtekst betekenen: Ik haat den door in ongerechtigheid. Want wel kan hier het laatste woord brandoffer betekenen, maar ook ongerechtigheid = Awelah.

De Heere wil dan zeggen, dat Hij niet wil dat Israël van de Heidenen op onrechtvaardige wijze zal nemen, en dat Hij er daarom voor zal zorgen, dat deze vrijwillig hun schatten Israël zullen brengen, gelijk ook vroeger geschied is, bij den uittocht, toen de Egyptenaren vrijwillig hun goed brachten en Israël aldus de Egyptenaren beroofde.

9. En hun zaad zal onder de Heidenen bekend worden, men zal het kennen aan de heerlijkheid, die Ik als een stempel op hen zal drukken, en hun nakomelingen zullen onderscheidingstekenen der ere bezitten in het midden der volken; allen, die hen zien zullen, zullen hen kennen, want bij den eersten blik zal men de kentekenen van den stand hunner grootheid opmerken, en zien dat zij zijn een zaad, dat de HEERE, in geheel bijzondere mate en boven alle geslachten der aarde gezegend heeft. 1)

1) God zal hiervan de ere hebben. Want elk zal dat aan Gods zegen toeschrijven; allen, die hen zien, zullen zoveel goddelijke genade in hen, en zulke doorslaande bewijzen van Gods gunst jegens hen bemerken, dat zij zullen erkend worden het zaad te zijn, hetwelk de Heere gezegend heeft en nog zegent. Want het sluit beiden in.

10. Ik ben zeer vrolijk in den HEERE; mijne ziel verheugt zich in mijnen God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, mij dat hen in zo rijke mate laten ondervinden, dat het mij omgeeft, als de klederen het lichaam. Den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan, Hij heeft Mij met Zijne gerechtigheid zo omgeven, dat Ik er geheel door beschermd ben (Hoofdstuk 1:27), even als een mantel tegen de koude bedekt; gelijk een bruidegom zich met priesterlijk sieraad (vs. 6) versiert, en door den tulband, waarmee hij het hoofd omgeeft, een priesterlijk aanzien (Exod. 29:9; 39:28) verkrijgt (Hoogl. 3:11), en als ene bruid zich ten dage der bruiloft versiert met haar gereedschap.

Het is het antwoord der kerk op de beloften van God. Zij toont er mede, dat zij die vreugde bezit, welke ook Paulus zozeer aanprijst. Hare vreugde ligt in haar vrijen toegang tot God. Zij gelooft Gods genadewoord: alles is het uwe, en zegt: Amen. Ja, alles is het mijne! Wij moeten de genadegiften mijnen, ons zelven toe-eigenen; want dit is ons leven; het laten liggen der goddelijke beloften is de dood. Wij moeten God met de armen des geloofs omvatten en omvat houden; of wij hebben niets. Want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils. Bekleed. Ene eenvoudige maar veel zeggende uitdrukking De mens mag sedert zijn val niet naakt voor God verschijnen, hij moet naar lichaam en ziel gekleed zijn. De kleding is dan ook zodanig vereenzelvigd met den mens, dat wij hem buiten zijne kleding nauwelijks kennen. Wij arbeiden, wandelen slapen, in een woord wij doen alles, wij leven in onze kleding. Zo moet het ook in het geestelijke zijn. Wij moeten niet naakt bevonden worden. Wij moeten in den geest en naar de ziel bekleed zijn met de klederen des heils. Den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan, der gerechtigheid van Christus; want de Schrift kent gene andere gerechtigheid voor den mens, den zondaar. Met enen mantel kan men zich geheel omwikkelen. Ook is de mantel een overkleed. Dit kleed en de klederen des heils maken de gehele kleding uit. Gelijk een bruidegom zich met priesterlijk gewaad versiert met haar gereedschap. De Schrift kent den bruidegom en de bruid het sierlijk feestkleed toe, als beiden voegende, maar evenzo, ja nog meer dan die beiden, moet zich ook de gelovige geestelijk versieren als zijnde een dienaar of ene dienares van den Heere, van wiens huis alleen heiligheid het sieraad is.

Over wie die Ik is, wordt verschillend gedacht. Zijn er velen die van mening zijn, dat hiermede de Kerk sprekende wordt ingevoerd, anderen zijn van gevoelen, dat het is de Knecht

des Heren, Christus Jezus, maar sprekende in den naam van de Kerk des N. Verbonds. Beide opvattingen kunnen tot hun recht komen.

11. Want, zo zegt nu weer de Knecht des Heren, Zich nader verklarende omtrent het gevolg van Zijne evangelieprediking op aarde, gelijk de aarde hare spruit van allerlei aard (Gen 1:11 v.) voortbrengt, en gelijk een hof, een met vlijt bebouwde grond, hetgeen in hem gezaaid is doet uitspruiten, alzo zal de Heere HEERE, die voor de volken tot een akker, en voor Israël tot een hof wordt, om aan beiden te geven, wat Zijn raadsbesluit inhoudt, gerechtigheid en in ‘t bijzonder voor Israël als het uitverkoren volk lof doen uitspruiten voor al de volken, gelijk in vs. 9 nader is aangewezen.

Het moge een tijdlang winter zijn in de kerk, dat deze zegeningen niet gezien worden, er zal een lentetijd komen, wanneer door de levenwekkende stralen van de naderende Zon der gerechtigheid alles zal opbloeien. Zij zullen zich verre verspreiden en uitschieten voor het oog aller volken; de grote zaligheid zal openbaar en bekend worden, de einden der aarde zullen het zien. (HENRY en SOORT).

Laat ons ernstig bidden, dat de Heere die gerechtigheid onder ons doe voortkomen, welke de uitnemendheid en heerlijkheid der Christelijke belijdenis uitmaakt. Door blijdschap in de rechte wegen Gods moeten wij den groten laster zoeken uit te wissen, dat zij die het Evangelie geloven, somber en lastig zouden zijn. Niemand heeft zulke bronnen van vreugde en lof, als de geliefden des Heren, want zij verwachten de heerlijkheid en de eer en het eeuwig leven.

HOOFDSTUK 62.

DE HEERLIJKHEID VAN DE KERK DES NIEUWEN TESTAMENTS.

V. Vs. 1-12. De vijfde rede. In ‘t vorige hoofdstuk had de Knecht des Heren het begin en het einde van Zijne verlossende werkzaamheid ten opzichte van Israël als in een beeld voorgesteld, zonder hetgeen tussen die beide lag aan te stippen. Hier spreekt de Heere zelf, en betuigt Hij, welk ene staat van rechtvaardiging en verheerlijking Hij aan het einde der ontwikkeling van Zijn rijk op aarde aan Zijn Zion, de heilige stad Jeruzalem, had toegedacht. Hij wil dan ook, om Zich voortdurend aan het woord Zijner belofte te laten herinneren, zodat het noch aan de ene, noch aan de andere zijde in vergetelheid kan geraken, Jeruzalem wachters bestellen op Zijne muren, en niet rusten totdat het waarlijk tot dien heerlijken staat gekomen is. Zozeer is voor den Heere die toekomst als tegenwoordig, dat Hij ze reeds als aanwezig beschouwt, en reeds nu Zijn Woord en Zijne dienaren en de namen voor Zijne gemeente en Zijne stad laat horen.

1. Om Zions wil, omdat het Mijne uitverkorene gemeente is, zal Ik 1) niet zwijgen, de prediking van Mijnen mond niet laten ophouden, en om Jeruzalems wil, omdat het Mijne heilige stad is, zal Ik niet stil zijn, niet ophouden te werken; totdat hare gerechtigheid voortkome als een glans, waarmee des morgens de zon den nacht doorbreekt (Hoofdstuk 60:1 v. Spr. 4:18), en haar heil als ene fakkel, die brandt, en door haar schijnsel zo ver het reikt, de duisternis verdringt.

1) Wie die Ik is, is uit vs. 6 niet onduidelijk op te maken. Niet de Profeet, zoals sommigen menen, ook niet de Knecht des Heren, maar Jehova zelf. Hij spreekt hier op bijzondere wijze door den Profeet, tot bemoediging en vertroosting van Zijn volk, van Zijn Zion. Zion is Hem dierbaar. Hij heeft Zion lief gehad vóór de grondlegging der wereld. Hij zal niet rusten totdat het volkomen deelt in het volle heil, hetwelk Hij voor haar heeft beschikt.

De zaligheid en heerlijkheid van Zijn volk is het eigen werk des Heren.

2. En de Heidenen zullen uwe gerechtigheid zien, zo ver zal zich de glans daarvan uitstrekken, en alle koningen zullen uwe heerlijkheid aanschouwen, als dit alles, wat zij heerlijks menen te bezitten, in de schaduw stelt, en gij zult, daar uw oude naam niet meer bij uwen nieuwen toestand past, met enen nieuwen naam genoemd worden, welken des HEREN mond, daar Hij alleen een naam weet te vinden, die u toekomt en u verheerlijkt, uitdrukkelijk noemen zal, gelijk Hij eens aan Abraham en Jakob enen nieuwen naam gaf (Gen. 17:5 en 15 v. 32:27 v. Jes. 65:15. Openbaring 2:17).

3. En gij zult, om uwen nieuwen toestand reeds nu door ene gelijkenis voor te stellen, ene sierlijke kroon zijn in de hand 1) des HEREN, en een koninklijke hoed der aarde in de hand uws Gods.

1) Uitdrukkelijk staat er in de hand, niet, op het hoofd. Waarom? Een kroon op het hoofd van iemand vermeerderde zijn heerlijkheid. Juist de kroon stempelde een persoon tot koning. De

kroon vermeerderde, toonde de heerlijkheid van den koning. Dit geldt niet van Zion. De heerlijkheid des Heren is een volkomen heerlijkheid. Alle zaligen zamen kunnen de heerlijkheid Gods met niets vermeerderen. De heerlijkheid Gods, zonder en met de gelovigen, is even volkomen.

Haar waar hier nu staat, in de hand, daar mede drukt de Heere het uit, dat Hij zelf altijd door bereid zal zijn, om de heerlijkheid van Zion te volmaken en te bevestigen. Hij werkt, opdat Zion een gekroond volk, dat is een koninklijk Priesterdom moge zijn.

De Profeet ziet ook hier dus weer, welke heerlijkheid Zion in de toekomst zal genieten.

4. Tot U zal niet meer, gelijk tot hiertoe, gezegd worden: De verlatene, en tot uw land zal niet meer gezegd worden: Het verwoeste (Hoofdstuk 60:15); maar gij zult genoemd worden, gelijk Hizkia's gemalin (2 Kon. 21:1), Hefzibah, d. i. Mijn lust is aan haar, aan Jeruzalem, en uw Land: Beoelah d. i. het getrouwde; 1) want de HEERE heeft enen lust aan u, aan de inwoners, d. i. Hij wil het op nieuw en talrijk bevolkt hebben, en uw land zal getrouwd worden. De Heere zal Zijne kerk niet meer laten zijn als ene vrouw, die van haren man verlaten is, Hij zal haar aannemen niet alleen, maar de begunstigde doen zijn.

1) Men hoede zich er voor, om dit vers als een vervolg te beschouwen van vs. 2b. In vs. 2 wordt van een nieuwen naam gesproken, waardoor haar wezen zou worden aangeduid. Hier en elders wordt gesproken hoe Zion zich openbaren zal, als het dien nieuwen naam heeft ontvangen. Tot nu toe was Zion verlaten en verwoest, dewijl de Heere haar voor een wijle aan haar zelf en aan de vijanden had overgegeven. Maar de tijd der schijnbaar gehele verlating zou ten einde spoeden. De Heere zou zich weer harer ontfermen en het openbaar maken, dat de verbondsbetrekking niet was verbroken, maar de breuk weer was geheeld.

5. Want, gelijk een jongeling ene jonkvrouw trouwt, alzo zullen uwe kinderen, namelijk de nieuwe bewoners u trouwen; en gelijk de bruidegom vrolijk is over de bruid, alzo zal uw God, als waart gij Zijne eerste liefde, over u vrolijk zijn 1) (Zef. 3:17).

1) Hij zal zijn vermaak scheppen in Zijne Kerk; gelijk een bruidegom verheugd is over zijn bruid, zal Zijne verbintenis met haar, en hare genegenheid tot Hem, Hem zeer aangenaam zijn. Zo zal uw God over u vrolijk zijn met blijdschap. Hij zal zwijgen in Zijne liefde tot u. Dit is zeer toepasselijk op de liefde, die Christus tot zijne Kerk heeft, en het vermaak dat Hij in haar neemt, welk zo helder in Salomo's Hooglied doorstraalt, en in den hemel zal volmaakt zijn.

6. O Jeruzalem! Ik heb in de profeten, die Ik u schenk, wachters op uwe muren 1) besteld, die geduriglijk al den dag en al den nacht niet zullen zwijgen, des daags lerende en des nachts biddende (Luk. 21:27. Hand. 20:31. 1 Tim. 5:5 O gij, zo zeg Ik, de profeet, derhalve gij, die des HEREN doet gedenken, die gedurig Hem hebt te herinneren, gunt u gene rust, daar volbrengt getrouw Mijne roeping; laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen, zodat de goddelijke belofte als het ware zou inslapen.

1) De stad wordt hier weer als herbouwd en de muren als hersteld beschouwd. De Profeet wist dat de Heere zijn Zion niet eeuwig gram zou zijn. En niemand anders den de Heere zelf wordt hier sprekend ingevoerd. Hij is het die Zijne wachters, die Zijn profeten en dienaren uitzendt om van Hem te getuigen, om Zijn Woord te openbaren, om boodschappers van de blijde boodschap des heils te zijn.

Zij, deze wachters, krijgen hier den ook de vermaning om niet te zwijgen, om zonder ophouden te roepen. De Kerk mag niet rusten aleer overal en alom het Evangelie der zaligheid is gepredikt, en de Kerk, zich heerlijk als een lof op aarde openbare.

Met vs. 6b begint weer de rede van den Profeet.

7. En zwijgt niet stil voor Hem, maar herinnert den Heere onophoudelijk aan Zijne belofte, roept tot Hem dag en nacht (Luk. 18:1 vv.), totdat Hij bevestige, en totdat Hij Jeruzalem volgens zijne bestemming (Hoofdstuk 61:11) stelle tot een lof op aarde.

Jehova schenkt aan het herstelde Jeruzalem getrouwe profeten, die Hij, opdat zij verre zouden kunnen zien en verre gehoord worden, op de muren der stad plaatst. Van daar gaat dag en nacht tot Jehova hun smeking op voor de heilige stad, die hun ter bescherming is gegeven, en hun getuigenis tot de wereld rondom. Want nadat Jeruzalem weer is opgestaan en bevolkt, is dit het doel, dat verder moet nagejaagd worden, dat Jehova de nieuw gestichte inwendig groter make, en uitwendig tot middelpunt en ereplaats make, gelijk haar die toestemming is gegeven. Zulke profeten na de ballingschap waren Haggai, Zacharia en Maleachi. Haggai staat op Jeruzalems muren en verkondigt de heerlijkheid van den tweeden tempel boven den eersten. Zacharia wijst van Jozua en Zerubbabel op den spruit van Jehova, die in één persoon priester en vorst is, en den waren tempel Gods bouwt. Maleachi voorzegt het komen van den Heere tot Zijnen tempel, en het opgaan van de Zon der gerechtigheid. Onder de ogen van deze profeten verhief zich op nieuw de stad Gods; zij staan op hare tinnen en zien van daar in hare heerlijke toekomst, en doen die komen door het woord van hun getuigenis.

Wel wordt Jeruzalem, de hoog gebouwde stad, onder de heidenen geprezen, maar nog steeds waken wachters over hare muren, en roepen en bidden en laten den Heere gene rust, totdat Hij Zijn werk voleindigd en Zion tot een lofzang over de gehele aarde gemaakt heeft. Op, tot de wacht op Zion, klinkt ook in onzen tijd de roepstem des ouden Profeets.

8. De HEERE heeft omtrent deze verheerlijking van Jeruzalem op aarde (vs. 7) gezworen bij Zijne rechterhand, die Hij alleen opheft, wanneer het ene gewichtige en vast beslotene zaak geldt (Hoofdstuk 45:23. Hebr. 6:17 vv.), en bij den arm Zijner sterkte, waarmee Hij, wat eenmaal besloten is ook onweerstaanbaar doorzet (Hoofdstuk 46:11): Indien Ik uw koren meer zal geven, gelijk gedurende den tijd uwer straffen het geval was (Deut. 28:33 tot spijs voor uwe vijanden, en indien de vreemden zullen drinken uwen most, waaraan gij gearbeid hebt.

9. Maar die het koren inzamelen zullen, die zullen het eten, en zij zullen den HEERE prijzen; dat Hij nu voor altijd Zijn volk uit de macht van alle vijanden verlost heeft, en die hem (den

most) vergaderen zullen, zullen hem drinken in de voorhoven Mijns heiligdoms. Getrouw het voorschrift in Deut. 11:22 vv. opvolgende, om door dankzegging den zegen des oogstes te heiligen, zullen zij al hun eten en drinken tot eer des Heren doen (1 Tim. 4:3 vv.)

De Profeet verzekert zijnen landgenoten niet alleen, dat de vreemden hun koren niet meer inoogsten, noch hunnen wijn drinken zouden, en stelt deze belofte voor als door God met enen eed bevestigd; maar hij zegt hun ook, wie het genot hunner inkomsten zou hebben, te weten zij, die het koren ingezameld, en die den most of de druiven vergaderd hadden, waarmee hij bedoelt de armen des lands, wier handen gewoonlijk gebruikt worden tot de inzameling van den oogst. Zij, wil hij zeggen, zullen de vrucht van hunnen arbeid genieten, en gij zult hun niet misgunnen, dat zij eten en drinken van uw koren en van uwen most. Uw oogst zal zo overvloedig zijn en uw wijnoogst zal zo wel uitvallen, dat gij hun zult toelaten van beide vrij hun genoegen te nemen, en zij zullen God voor deze en alle andere zegeningen loven in de voorhoven Zijns heiligdoms, dat is, in de gebouwen en vertrekken van den tempel, waarin volgens de wet van Mozes (Lev. 16:18) de tienden moesten gegeten worden.

10. Gaat door, zo zal eens ene oproeping komen tot Mijn volk, dat zich in de ballingschap bevindt, gaat door, door de poorten der stad, die u tot hiertoe gevangen hield, want het uur, waarop gij moogt uittrekken, is gekomen (Hoofdstuk 48:20; 52:11); bereid den weg des volks, zo zal tevens het bevel komen tot degenen, die geroepen zijn tot dienaars van het Evangelie, tot medearbeiders van God (Hoofdstuk 40:3; 57:14). Verhoogt, verhoogt ene baan, maakt de straten gelijk, waarop het verloste Israël naar zijn vaderland moet terugtrekken (Hoofdstuk 40:4); ruimt de stenen weg, opdat de voet zich aan niets stote, noch voortgaande belemmerd worde (Hoofdstuk 57:14); steekt ene banier omhoog tot de volken, ene banier, die overal zichtbaar is, zodat de verjaagden van Israël en de verstrooiden uit Juda van de vier einden der aarde zich verzamelen, om zich aan te sluiten aan de menigte der terugkerenden (Hoofdstuk 11:12; 49:22).

11. Ziet, de HEERE heeft het bericht, dat het uur der verlossing van Jakob ingekomen is (Hoofdstuk 44:23; 48:20), doen horen tot aan het einde der aarde: Zegt, zo luidt zijne opdracht aan de boden, zegt der dochter van Zion, der gemeente, die in Zion te huis behoort, maar zich nu nog in den vreemde bevindt (vgl. MATTHEUS. 21:5 met Zach. 9:9 Zie, uw heil komt in den persoon van Hem, die Zich nu weer in genade tot Zijn volk wendt; zie Zijn loon is met Hem, en Zijn arbeidsloon is voor zijn aangezicht 1) (Hoofdstuk 40:9 en 10).

1) Christus Jezus is niet alleen de heilaanbrenger, maar het heil, het volle inbegrip van alle heil en zaligheid voor alle zijne gunstgenoten. De zaligheid is in Christus besloten. En vandaar dat zij, die de Zijnen zijn, niet ledig zullen zijn, maar het volle genadeloon, voor al hetgeen zij door en voor Hem mogen doen, zullen ontvangen.

12. Zodra nu dat bericht wordt gehoord, zal al het heil, dat over Israël en Jeruzalem besloten is, verwezenlijkt worden. En zij zullen hen, de kinderen Israël's, noemen het heilige volk, de verlosten des HEREN (Hoofdstuk 60:21; 51:11); En gij, Jeruzalem! van welks heerlijken toestand in dit hoofdstuk bijzonder sprake was, zult genoemd worden de gezochte, de stad, die niet verlaten is, de stad, tot welke de Heere Zich, na haar lang te hebben verlaten, met

nieuwe liefde gewend heeft (Hoofdstuk 54:6 vv.), en die voortaan nooit weer van mensen ontledigd en woest zal zijn (vs. 4 vv.).

Dit: "zegt der dochter Zion" werd reeds vernomen bij den eersten typischen intocht van Christus in Jeruzalem (MATTHEUS. 21:5). Het einde wordt afgeschaduwd bij den aanvang, om door dit teken de hoop te versterken.

HOOFDSTUK 63.

STRIJD EN OVERWINNING VAN CHRISTUS.

VI. Vs. 1-6. De zesde rede, de kleinste onder al de 27 reden van ons troostboek. De profeet is in den geest zó levendig verplaatst in de geschiedenis van den laatsten tijd, omtrent welken de Heere zelf Israël's verlossing en Jeruzalems verheerlijking voorzegd heeft, alsof hij midden daarin stond en de gebeurtenissen reeds voor zijne ogen zag. Hij ziet nu Enen, die van het gericht over de volken der wereld komt, en ook zijn laatsten bloedigen arbeid aan Israël's ergsten en meest nabij wonenden vijand, aan Edom volbracht heeft. Het is ene verhevene, wonderbare gedaante, die hij ziet, bekleed met een kleed van hoogrode kleur, met de uitdrukking van verheven waarde en het bewustzijn van onweerstaanbare macht. Terwijl hij vraagt, wie deze is, staat Hij, naar wie Hij vraagt, reeds voor hem, en geeft hem met eigen mond antwoord. Hij antwoordt hem ook op de verdere vraag, van waar de kleur Zijns kleeds is, zodat Hij het aanzien heeft van een wijnperstreder. Hij verklaart dus in hoeverre het jaar van 's Heren welbehagen, dat aan 't begin der eerste rede van dit middelste gedeelte (Hoofdstuk 61:1 v.) de Knecht des Heren aankondigde, tevens als een dag der wraak onzes Gods moet worden aangemerkt. Natuurlijk is Hij, dien de profeet hier ziet, deze zelfde Knecht des Heren. Zo vormt onze rede eniger mate de wedergade van Hoofdstuk 53. Daar draagt Hij tot een aanvang der verlossing alleen de zonden van Zijn volk, waarvan de geestelijke leden onder alle volken verstrooid zijn. Hier verplettert hij tot voltooiing der verlossing alleen de goddeloze volken, waarvan door waarachtige bekering tot den Heere alle heilbegerigen zijn afgezonderd.

1. Wie is deze, die van Edom komt van het bergachtige land in het zuiden der Dode zee (Num. 20:17.) met besprenkelde, met bloedrode klederen van Bozra? de sterke stad der Edomieten (Hoofdstuk 34:6)? deze, die versierd is in Zijn gewaad, die voorttrekt in het bewustzijn van Zijne grote kracht? Ik ben het, zo antwoordt Hij zelf op mijne vraag: Ik, die in gerechtigheid spreekt, en de onderdrukkers van Mijn volk bedreigt, maar den Mijnen heil en zegen belooft (Hoofdstuk 45:19). Ik, die machtig ben te verlossen
1) die het aan Mijn volk beloofde heil ook door gerichten over de tegenstanders zal ten uitvoer leggen.

1) De Christenen hebben dit hoofdstuk geweldig verdraaid door het op den lijdenden Christus toe te passen, terwijl de Profeet hier toch eenvoudig van God spreekt. Enigen hebben hier den Christus uitgedrukt, donkerrood, dewijl Hij met zijn eigen bloed, dat Hij op het kruis gestort heeft, zou besproeid zijn. Doch de Profeet wil zo iets volstrekt niet, De eenvoudige zin is: de Heere treedt hier ten aanschouwe van het volk met donkerrode klederen te voorschijn, opdat allen zouden verstaan, dat Hij zelf een wreker en beschermer der Zijnen is.

Men vraagt waarom rood in zijn gewaad Hij voorttreedt, waarom Zijne klederen zijn als van een, die de wijnpers treedt. Hij antwoordt: dat Hij, ja de pers heeft getreden, maar de pers des Goddelijken toorns en der gramschap, dat Hij zelfs een buitengewonen hoop van Zijne vijanden heeft verslagen met een uitstorting van veel bloed van hen.

Heel de gestalte van Jes. 63 is niet een lijdende, maar een doende. Deze held is bovendien niet besprengd met zijn eigen bloed, maar met dat zijner vijanden en treedt daarbij niet op gelijk de Christus in Gethsémané en op Golgotha, als genoegdoende aan de wrake Gods voor de zonden der uitverkorenen, maar wel als uitvoerder der wrake Gods in het straffen der vijanden, terwijl men eindelijk van het dierbaar bloed van Jezus, dat juist reinigt, toch niet kan zeggen, dat het bezoedelt, gelijk van het bloed in Jes. 63 in vs. 3 wordt gezegd.

Het is volkomen waar, dat de voorstelling, alsof hier van den lijdenden Christus gesproken wordt, niet te verdedigen valt. Integendeel die opvatting wordt door het Woord zelf tegengesproken.

In Openbaring 19 hebben we dezelfde voorstelling. En in de Openbaring wordt even duidelijk als hier ons niet van den lijdenden, maar van den triomferenden Christus gesproken, van den Christus, triomferende over Zijne vijanden, of wel meer richtende Zijne vijanden.

Edom is in de H. Schrift, het Gode en Zijn kerk bij uitnemendheid vijandige volk, het volk, hetwelk het toelegt op den gehelen ondergang van Israël, het Israël Gods.

In de H. Schrift, bij name in het O. Testament, vinden we telkens de tegenstelling tussen Jakob en Ezau terug. Denk aan de Amelekieten in de woestijn, aan de vijandschap van Haman tegen Israël. Altijd weer is het de oude strijd tussen Jakob en Ezau. Hier echter wordt het verkondigd, dat eindelijk aan de macht van Ezau, d. i. Edom tegen Jakob, een einde gemaakt is, door Hem, dien de stervende Jakob als den Silo, als den waren Rustaanbrenger heeft aangekondigd.

2. Waarom, zo vraag ik verder, zijt Gij rood aan Uw gewaad, welks grondverf toch ene geheel andere is? en waarom zijn uwe klederen als van enen, die in de wijnpers treedt, en wie het rode sap der druiven het kleed geheel heeft rood geverfd (Openbaring 19:13)?

3. Ik heb, zo antwoordt Hij op die vraag, de pers alleen getreden 1) zodat het bloed desgenen, dien Ik moest vertreden, geheel alleen Mijne klederen bemorst heeft, en er was niemand van de volken met Mij, die Mij bijstond in het treden van dien onmetelijk groten wijnpersbak (Richt. 6:11), integendeel de volken der wereld zijn zelf de afgesnedene druiven, die rijp waren voor het gericht (Joël 3:18. Openbaring 14:19 v.). En Ik heb hen getreden in Mijnen toorn, en heb hen vertrapt in Mijne grimmigheid (Klaagt. 1:15); en hun kracht, hun levenssap, hun bloed, is gesprengd op Mijne klederen, en al Mijn gewaad heb Ik bezoedeld.

1) Wanneer de Heere zijn volk verloste en des zelfs vijanden verdelgde, schoon Hij zich van middelen en werktuigen bediende, had Hij ze toch niet nodig; maar onder Zijn volk, voor welk de verlossing stond te weeg gebracht te worden, was er niet een, die zich ter hulpe aanbood; zij waren zwak en hulpeloos en radeloos, zij waren niet in staat om iets ter hunner eigene verlossing toe te brengen, mistroostig en hulpeloos en hadden geen hart noch moed, om iets aan te vatten, en geheel niet geschikt, om een slag te wagen, of enigen weerstand te bieden voor de vrijheid.

4. Want de dag der wraak over alle heidenen, de volken der wereld, die Mij en Mijn volk tegenstonden, was in Mijn hart sedert langen tijd (Hoofdstuk 31:1 vv. 59:17 v. nu is de tijd daar, om dien ook ten uitvoer te leggen, en het jaar Mijner verlosten was gekomen 1) terwijl die verlossing niet kon geschieden, voordat de wraak was uitgeoefend aan degenen, die hen verdrukten (Hoofdstuk 61:2).

1) De dag, het jaar der verlossing, is in Gods eeuwig Raadsbesluit bepaald. Vroeger ten opzichte van de redding uit Egypte, nu ten opzichte van die uit Babel. Maar ook geestelijk. Zowel het jaar der verlossing, bij de komst van Emmanuel, als eenmaal het grote jubeljaar, als de Kerk, volkomen verlost, van alle hare vijanden zal ontslagen zijn.

5. En die wraak moest Ik zelf uitvoeren, want Ik zag toe, of niet ergens op aarde een rechtvaardig volk zou zijn, waarvan Ik Mij als werktuig zou kunnen bedienen, en er was niemand, die hielp, niemand, die het ontzettende werk voor Mij zou hebben kunnen doen; en Ik ontzette Mij, of er dan werkelijk niemand zou gevonden worden, die Mij kon dienstbaar zijn in ‘t uitoefenen van het gericht, er was niemand, die ondersteunde, zodat bij den natuurlijken loop der dingen de wraak, die Ik Mij had voorgenomen, niet had kunnen worden voltrokken; daarom heb Ik zelf ingegrepen en heeft Mijn arm Mij heil beschikt, en Mijne grimmigheid, de toorn van Mij, den Heilige en Rechtvaardige, die eenmaal recht moet doen aan de Hem overgegevene gemeente, die allen moet ombrengen, welke van Hem afhoereren (Ps. 73:27). heeft Mij ondersteund (Hoofdstuk 59:16. Openbaring 19:15 v.).

6. En Ik heb, daar Ik nu zelf het gericht moest volvoeren tot overwinning, de volken vertreden in Mijnen toorn, en Ik heb hen dronken gemaakt in Mijne grimmigheid, daar Ik hun den beker van dezen Mijnen toorn heb te drinken gegeven (Hoofdstuk 51:17 vv.), en Ik heb hun kracht (Hebr. nezach vgl. Hoofdstuk 25:8) ter aarde doen nederdalen, zodat de grond geheel van hun bloed is overdekt.

Onze rede stelt den Heere voor na het volbrachte gericht over de volken, dat in de eerste plaats de overige volken wegruimt en vervolgens ook aan Edom wordt voltrokken. Als de profeet Hem ziet in een bloedrood kleed is de bloedige arbeid geëindigd en de dag der wraak reeds ten einde, zodat Israël’s volkomen verlossing thans kan tot stand komen. Van den vroegsten tijd af heeft Edom zich onderscheiden door onverzoenlijken, bloeddorstigen haat tegen de gemeente Gods. Even als Babel de geweldige tirannieke macht der wereld bij den profeet vertegenwoordigt, zo Edom de tegen Israël, als Israël, als Gods volk vijandig gezinde en alzo werkzame wereld. Babel heeft tegenover Israël geen ander belang, den het, ondanks zijnen Beschermgod Jehova, even als andere rijken te onderwerpen: en alle mogelijkheid weg te nemen, dat het zich weer opheffe. Edom daarentegen, dat in Israël’s nabijheid woont, en daarmee uit één vaderhuis afstamt, haat Israël, hoewel het zijn God beter kent, met een dodelijken, erflijken haat, omdat het weet door Israël uit zijn eerstgeboorterecht verdrongen te zijn. Moet nu Israël, nadat het uit de tirannie van de meesteres der wereld verlost is, zulk een volk in zijne omgeving hebben, zo wordt de vrede onophoudelijk bedreigd; eerst moet niet alleen Babel vallen, maar ook Edom worden vertreden, voordat Israël kan geacht worden geheel verlost te zijn. Welke betekenis het gericht, dat hier van Oud-Testamentische standpunt gezien is, voor de gebeurtenissen van den laatsten Nieuw-Testamentische tijd heeft,

daarover zullen wij eerst na de ontwikkeling der gezichten in de Openbaring van Johannes spreken. Hier is alleen nog op te merken, dat Edom in ‘t Hebreeuws "Roodland" en Bozra "wijnoogst", betekent. De Heere komt uit Roodland met rode klederen, uit den wijnoogst als degene, die de druiven afsneed, in de wijnpersbak geworpen, en met Zijne voeten het sap uitgetreden heeft. " In Hoofdstuk 51:11 v. werd de naam Edom door ene kleine verandering in de plaatsing der letters in Duma veranderd, om zo zinnebeeldig voor te stellen, hoe ten laatste dat land een land van stilte des doods zou worden.

LOF DER GODDELIJKE WONDERDADEN. GEBED OM VERLOSSING.

VII. Hoofdstuk 63:7-64:12. De zevende rede. De nu volgende drie laatste hoofdstukken staan onder elkaar in nauw verband en sluiten de nu volgende profetie op zulk ene wijze, dat Jesaja zelf tot een van die profeten wordt, van welke in Hoofdstuk 62:6 en 7 sprake was. Hij treedt in de rede, die voor ons ligt, met een gebed op, zoals dat in Israël den zou worden gehoord, wanneer voor het van God verworpene en aan alle ellende overgegevene volk de tijd van nadenken komt, en de verblinding wijkt, waarvan Paulus spreekt in Rom. 11:26 v. en 2 Kor. 3:15 v. Het gebed begint met ene herinnering aan de bewijzen van Gods genade van de eerste aanneming der kinderen Israël’s af, en stelt tegenover dien vorigen tijd aanstonds den treurigen toestand van het heden, die op ene noodzakelijke omkering wijst. Israël’s vriend toch is Israël’s vijand geworden, en die vroeger aan het volk Zijner kennis alle slechts denkbare goedertierenheid betoonde, strijdt er thans tegen omdat het Zijnen Heiligen Geest heeft verbitterd en weerstaan (vs. 7-10). Vroeger heeft zulk ene verhouding van vijandschap wel meermalen plaats gevonden, maar de Heere heeft altijd weer de wonderen der verlossing uit Mozes tijd herhaald en Zijne redders gezonden; doch nu blijft Gods grote barmhartigheid verre van Israël en schijnt Hij niets meer van Zijn volk te willen weten (vs. 11-15). Nu grijpt het gebed den Heere bij Zijnen Vadernaam aan, stelt in alle zwaarte de ellende voor van hen, die Hij tot zijn kindschap heeft geroepen, en die zonder Hem nooit tot iets kunnen worden. Nu wordt hij zo dringend en hevig dat hij van God begeert; dat Hij den hemel scheure en nederdale en door wonderen, die geen mens te voren weet, maar Hij altijd kan doen, wanneer Hij wil redden en verlossen, aan de ellende een einde make (vs. 16-Hoofdstuk 64:5). Weer verdiept hij zich in den nood, maar ook weer richt hij zich naar boven tot den Vader en Schepper van Israël (64:6-9) en weer wijst de vinger op den troostelozen toestand van het tegenwoordige, doch andermaal grijpt de hand des gebeds den Heere aan het hart, door Hem voor te houden, dat de uiterste tijd tot hulp gekomen is (64:10-12).

7. Ik, zo bidt Israël in dien tijd van diep verval, wanneer het nu begint na te denken over zijnen God en het beloofde heil, en met berouw vervuld wordt over zijnen afval (Lev. 26:41) ik zal de goedertierenheden des HEREN vermelden, die Hij in vroegere dagen als een rijken stroom over Zijn volk heeft uitgegoten, den veelvoudigen lof des HEREN, die Hem van rechtswege toekomst, naar alles, wat de HEERE ons heeft bewezen, en de grote goedigheid aan het huis van Israël, die Hij hun bewijzen heeft, naar Zijne barmhartigheden, en naar de veelheid Zijner goedertierenheden.

Sta op, ga tot de rivier uwer ervaring, pluk er enige biezen, en vlecht ze tot een korf, opdat uw zwak geloof veilig daarin op den stroom moge drijven.

8. Want Hij zei bij ‘t sluiten des verbonds aan den Sinaï (Exod. 19-31): Zij zijn immers waarlijk Mijn volk, kinderen, die niet liegen zullen 1) zodat Ik wel verwachten mag, dat zij Mijne getrouwheid met dankbaarheid zullen beantwoorden? Alzo is Hij hun den ook geworden tot enen Heiland, zo dikwijls zij hulp nodig hadden.

1) Meer dan eens hadden zij gezegd: alles wat de Heere tot ons zeggen zal, zullen wij doen, en Hem gehoorzamen en daarop nam Hij hen tot Zijn eigen en bijzonder volk aan, zeggende: zij zullen immers niet liegen. God handelt met hen gulhartig en getrouwelijk, en verwacht dus met reden, dat zij ook zo met Hem zullen handelen. Zij zijn kinderen des Verbonds, kinderen van hen, die den Heere aankleefden en gevolgelijk was het te hopen, dat zij in de voetstappen hunner getrouwe vaderen treden zouden.

Die niet liegen zullen, is wat men noemt, de toekomende tijd der hope. De Heere wordt hier menselijker wijze voorgesteld. Israël had gezegd, beloofd dat zij het verbond zouden houden en nu komt de Heere hun op menselijke wijze vertrouwend tegen met het woord: Ik zal op U rekenen, ik vertrouw, dat gij uw woord zult houden.

Het was, opdat Israël, indien het tot bondsbreuke kwam, des te dieper zijne trouweloosheid zou inzien en betreuren.

9. In al hun benauwdheid was Hij benauwd, God gevoelde de innigste deelneming in hun lot, en de Engel Zijns aangezichts 1) Exod. 23:20 vv. 33:14) heeft hen behouden. Door Zijne liefde en a) door Zijne genade heeft Hij hen verlost door de bemiddeling van dezen Engel, in wie Zijn aangezicht voortdurend tot hen was gekeerd; en Hij nam hen op Zijne armen, en Hij droeg hen (Jes. 40:11; 46:4) al de dagen van ouds, gelijk een vader zijne kinderen, of een herder de lammeren zijner kudde.

a) Deut. 7:7, 8, 9.

1) Hij wordt de Engel van Gods aangezicht genoemd, niet alleen omdat Hij het aangezicht Gods geduriglijk aanschouwt, wat Hij waarlijk doet op de uitnemendste wijze boven de andere Engelen, zodat gezegd wordt dat niemand den Vader kent den de Zoon (MATTHEUS. 11:27), maar ook omdat Gods Aangezicht, dat bevredigde en goedgunstige, aan den zondigen mens nergens in vergund wordt te aanschouwen dan in Christus (Joh. 1:18). Nu, het Aangezicht Gods in dezen zin, wat is het anders als de heerlijkheid Gods zelf, zoals deze zich betoont tot verheerlijking der uitverkorenen, of, opdat wij spreken met Paulus (2 Kor. 4:6): Het licht der kennis der heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Jezus Christus. Dit Aangezicht Gods, naardien het in Christus te beschouwen vertoond wordt, alzo dat die Christus gezien heeft dan ook even daardoor den Vader gezien heeft. (Joh. 14:9).

10. a) Maar zij zijn weerspannig geworden en zij hebben Zijnen Heiligen Geest 1) smarten aangedaan door hun weerspannigheid, die gedurig terugkeerde en tot op ‘t hoogst toenam (Hand. 7:51); daarom is Hij, die Zich altijd aan hen een Vader betoond had, hun in enen vijand verkeerd; Hij zelf heeft tegen hen gestreden, zodat het ten laatste zo ver gekomen is als

het nu is, tot zulk een verval, als waarvan de Babylonische ballingschap slechts een zwak voorbeeld is.

a) Num. 14:11. Ps. 78:57; 95:9.

1) Even als in vs. 9 de Engel, die het aangezicht van Jehova, d. i. de vertegenwoordiging van Zijn wezen is, zowel door Zijne namen als door de Hem toegeschrevene verlossingswerkzaamheid als een persoon wordt aangewezen, desgelijks in vs. 10 de Geest der heiligheid, en wel daardoor, dat Hem smart wordt aangedaan, en Hij dus ook smart kan gevoelen (Efeze. 4:30). Dus worden Jehova en de Engel van Zijn aangezicht en de Geest Zijner heiligheid als drie personen onderscheiden, en wel zo dat de beide laatsten hun aanzijn uit den eersten hebben, die de bron van al het goddelijke is. Bedenken wij nu, dat de Engel van Jehova niet slechts een engel, maar reeds de openbaring Gods in het vlees is, en dient ons Hem vooraf voor te stellen, die als evenbeeld van den Onzichtbare, als afschijnsel Zijner heerlijkheid en uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid (Kol. 1:15. Hebr. 1:3) niet slechts een middel is om Hem voor een ogenblik voor te stellen, maar volkomen persoonlijke voorstelling van het Goddelijk aangezicht is, zo is hier onmiskenbaar reeds op te merken het geheim van het Drie-enig wezen des enigen Gods, die in het Nieuw-Testamentische verlossingswerk duidelijk Zich openbaart.

God had zijn H. Geest in het midden van zijn volk gesteld, zodat Hij van buiten af werkte op Mozes en de Profeten en op de gelovigen. Welnu het volk, als volk, de grote massa, had zich tegen de werkingen des H. Geestes gesteld. Zij hadden Hem niet geloofd, den Profeten geen gehoor gegeven en het werk des Geestes in den gelovige niet geteld. Daarom wordt van hen gezegd, dat zij den H. Geest weerspannig waren geworden.

11. Nochtans dacht Hij aan de dagen van ouds, zo dikwijls Hij Zich als vijand betoonde en tegen Zijn volk streed, aan Mozes en Zijn volk, hoe Hij in die dagen de zijnen had geleid en gezegend, hoe Hij hun dien Knecht tot een leidsman had gegeven, toen Hij hen had uitgeleid (Exod. 2:10), en Hij gaf ook daarna Zijn volk zulk een redder. Maar nu, waar is in het tegenwoordig verval nu zulk een Verlosser zozeer nodig is, Hij, die hen ten tijde der verlossing uit Egypte, het voorbeeld van alle volgende verlossingen, uit de zee opgebracht heeft met de herders Zijner kudde (Ps. 77:21. Exod. 14:15 vv.)? waar is Hij, die Zijnen Heiligen Geest in het midden van 1) hen stelde, gelijk zowel het lied in Exod. 15:1 vv. als ook de geschiedenis met de oudsten in Exod. 24:9 vv. en Num. 11:24 vv. bewijst (Neh. 9:20)?

1) Het is duidelijk dat de openbaring des Geestes een ander was onder het Oude als onder het Nieuwe Verbond. Dat hier staat dat Hij, n. l. de Heere, den H. Geest in het midden van hen stelde, wil zeggen dat de H. Geest van buiten af inwerkte. Onder het Nieuwe Verbond, na de uitstorting des H. Geestes wordt gezegd, dat de Heere God in hen was, d. w. z. in zijn Gemeente als lichaam van Christus inwoonde.

12. Die den arm Zijner heerlijkheid heeft doen gaan aan de rechterhand van Mozes 1) daar Hij in allerlei zichtbare wonderen Zijner almacht, die Hij door dezen verrichtte, toonde dat Hij

zelf, de onzichtbare God, hun terzijde stond; die de wateren voor hunlieder aangezicht kliefde (Exod. 14:16 vv.), opdat Hij zich enen eeuwigen naam maakte (Hoofdstuk 55:13)?

1) Niet Mozes arm deed de wateren van de Rode zee uiteengaan, zodat zij tot twee hopen stonden, maar het was de arm vol heerlijkheid en majesteit, de arm Gods, die door Mozes arm Zijn volk door het droge deed gaan.

Het Israël van nu, in zijn ellende der ballingschap, moest het eens voor altijd weer weten, dat al wat Israël ondervonden had, toen het uitgevoerd werd uit grote benauwdheid, het was door de kracht en mogendheid des Heren HEREN.

Waarom?

Opdat het Israël van nu zich met vertrouwen zou wenden tot Zijne Almacht en niet bekommerd vragen of er nog wel redding mogelijk was.

13. Die hen leidde door de afgronden, zodat zij op de anders zo donkere en gevaarlijke paden van den bodem der zee gemakkelijk en veilig voortgingen; als een paard in de woestijn; op het vlakke veld voortgaat, a) struikelden zij niet, omdat zij enen veiligen weg zonder hindernissen onder hun voeten hadden (Ps. 106:9).

a) Ps. 105:37

14. Gelijk een beest gelijk het vee, dat van de kale bergen afgaat in de valleien, in het open veld, heeft hun de Geest des HEREN 1) rust gegeven, in Kanaän, het land der rust. Alzo hebt Gij Uw volk geleid tot het land, dat vloeide van melk en honing (Deut. 12:9 v.), opdat Gij U enen heerlijken naam zoudt maken.

1) Meermalen hadden zij op hun tocht door de woestijn rustplaatsen, die voor hen bezorgd waren, door den Geest des Heren, die in Mozes was. En ten laatste werd hun rust voor goed, en alles bezorgd in Kanaän, en de Geest des Heren gaf hen die rust, volgens Zijne belofte. Het is de Geest des Heren, die het Israël Gods doet wederkeren, en op Hem berustte, als hun rust.

De Geest des Heren wordt hier als leidsman voorgesteld. Hij was het, die eerst Mozes en straks Jozua leidde en bestuurde, zodat het volk Israël's in Kanaän de ruste verkreeg, na 40 jaren ronddwalen door de woestijn.

Het is ook daarom dat de Kerk van den H. Geest belijdt, dat Hij haar leidt en bestuurt, totdat zij eenmaal het Kanaän der ruste is binnengegaan.

15. a) Zie Gij, die in de vorige dagen, zo genadig voor Uw volk zijt geweest, ook nu van den hemel af, en aanschouw van Uwe heilige en heerlijke woning daarboven, waarheen Gij U teruggetrokken hebt, alsof Gij niets meer van ons wilde weten, sedert Gij ons tot deze straffen hebt overgegeven: waar zijn Uw ijver, waarmee Gij vroeger Uw volk tegenover zijne verdrukkers verdedigde en Uwe mogendheden, waardoor Gij het ten alle tijde uit den nood

hebt gered, het gerommel Uws ingewands en Uwer barmhartigheden? Zij zijn, ik weet het, nog wel altijd bij U, maar zij houden zich tegen mij in 1) zij worden teruggehouden om mij, Uw volk, niet ten goede te komen (Hoofdstuk 42:14).

a) Deut. 26:15.

1) Zij wisten zeer wel, dat God alles ziet, maar zij bidden dat God op hen letten zal, dat Hij zich wilde neerlaten om hen te begunstigen, op hen wilde zien met een oog van medelijden en belangneming in hun zaak, gelijk Hij zag op de verdrukking van Zijn volk in Egypte, wanneer Hij gereed was, om tot hun verlossing te verschijnen. Met te bidden, dat Hij alleenlijk op hen wilde neerzien en hen aanschouwen, beroepen zij zich inderdaad op Zijne gerechtigheid tegen hun vijanden en smeken om het oordeel tegen hen.

16. Aan wie anders dan aan U zullen wij ons met onze hoop en met onze bede om verlossing vasthouden? Gij zijt toch onze Vader, die naar Zijne genade en door Zijn scheppende macht ons tot Zijnen eerstgeborenen Zoon heeft gemaakt (Deut. 32:6): want Abraham, hoewel wij hem in zekeren zin ook onzen vader kunnen noemen (Hoofdstuk 51:2. MATTHEUS. 3:9. Joh. 8:53), weet van ons niet, daar hij sedert lang gestorven en begraven is, en ook nooit voor zich zelven in staat zou zijn, ons uit onze ellende te redden, en Israël, naar wie wij als volk genoemd zijn, kent ons niet, daar hij sedert lang heengegaan, in de geschiedenis zijner kinderen niet kan ingrijpen. Gij, o HEERE! zijt in den eigenlijken, den vollen zin des woords, onze Vader, onze Verlosser, die onze ellende kent en daaruit kunt helpen; van ouds af, van het woord in Exod. 3:7 vv. af, is dat Uw naam 1) zijt Gij Jehova, die dat ook gedurig met der daad bevestigt.

1) Te midden van de diepe ellende, is het geloof nog niet geheel ingezonken. Gods vrome kinderen die hier klagen, klemmen zich nog vast aan deze heerlijke waarheid, dat Jehova hun Vader, hun Verlosser is. Het licht is nog niet geheel in donkerheid ondergegaan. Trouwens dat kan ook niet. Als het David zo bang was, dat hij niet meer durfde zeggen, dat God zijn heil was, vatte hij toch nog den geloofsmoed, om te smeken: Zeg Gij tot mijn ziele: Ik ben Uw heil. Zo ook hier. Het vrome zaad van Jakob worstelt hier met den Heere, pleit op de openbaring van Zijn heerlijk werk en houdt God vast bij Zijn Naam, om van Hem, en Hem alleen uitkomst te verwachten.

17. HEERE! Wanneer Gij dan onze Vader zijt en onze Verlosser van ouds af, waarom doet Gij ons dan van Uwe wegen dwalen, gelijk dit reeds zo lang met ons het geval is? waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vrezen 1) hetgeen toch een teken is, dat Gij ons in het gericht van Uwen toorn hebt overgegeven? Het is alsof Gij ons hebt overgegeven in de begeerlijkheden onzer harten (Rom. 1:24). Keer weer, wend U op nieuw tot ons met Uwe genade, om Uwer knechten wil, die toch nog onder Uw volk aanwezig zijn, om de stammen Uws erfdeels, wier verkiezing toch niet meer kan worden te niet gedaan.

1) Als het bij Jesaja luidt: Heere, waarom doet Gij ons van Uwe wegen dwalen, en waarom verstokt Gij ons hart? dan wordt dit gevraagd door personen, van wie we weten, dat ze voor een deel nu reeds eeuwen lang voor de troon juichen, en de vraag zelf en de smart in die vraag

uitgedrukt, en het heimwee naar gemeenschap met den Heere, dat er ons uit tegen klinkt, zeggen reeds genoeg, dat Jesaja, toen Hij dit uitriep, dus nog geen Farao was.

Waarover Jesaja hier klaagt, en met hem het heilig zaad, is, dat spreekt van zelf, geen eeuwige maar een tijdelijken verharding als rechtvaardig oordeel Gods over de beledigingen de hoogste Liefde aangedaan.

Zo waar, zegt Dr. in zijn werk "over den H. Geest", waaruit ook hierboven en reeds meermalen is geciteerd: "Tijdelijk overkomt zulk een verharding aan elk van Gods kinderen. Er is niet één bij hen, die den weg lange jaren afliep, of ook in zijn zielservaring is het voorgekomen, dat hij wel voelde, hoe God, de Heere hem met zelen der liefde trok, om hem van enig punt des ongeloofs of enig zondig stuk af te trekken, maar dat het was, of juist dat trekken der liefde van zijn God hem te meer prikkelde om tegen die liefde in te gaan, en de oren er voor dicht te stoppen, en met te bozer veerkracht zich vast te zetten in zijn kwaad. In zulk gevallen nu overkomt aan Gods kinderen maar al te vaak een kleine, soms zelfs vrij aanmerkelijke, tijdelijke verharding van hart. "

18. Uw heilig volk, dat toch niemand dan U toebehoort, heeft het erfdeel van Kanaän, dat Gij den vaderen als ene erflijke bezitting had toegezegd, maar een weinig tijds bezeten; 1) onze wederpartijders hebben a) Uw heiligdom, Uw volk, vertreden.

a) Ps. 74:7.

1) Van Abraham tot David waren maar veertien geslachten en van David tot de Babylonische ballingschap waren veertien geslachten. Dat was een korte tijd in vergelijking met de belofte, dat Abrahams nakroost het land erfelijk zou bezitten.

Bovendien, tot destijds waren zij in het eigen land onderdrukt door vreemde volken, vanwege hun zonden.

Het deze woorden pleit Israël derhalve op de beloften Gods, en terwijl Gods ingeleide kinderen het zo goed weten en er zich wel van bewust zijn, dat het is om eigen schuld, zo nemen zij toch vrijmoedigheid om God bij Zijn woord te houden, en op de vervulling Zijner beloften te pleiten.

19. Wij zijn geworden als die, over welke Gij van ouds niet hebt geheerst, even als de heidenen, die Gij niet hebt uitverkoren; het is alsof er niets had plaats gehad, Gij Israël niet tot Uw eigendom had gesteld, en als die naar Uwen naam niet zijn genoemd, het is alsof de Heere nooit een verbond met ons had gesloten.

In dit pleiten op Jehova’s eer, waarvan zo vele voorbeelden in de gebeden der oude heiligen voorkomen, bestaat de nadruk dezer beide verzen.

HOOFDSTUK 64.

1. Och, dat Gij een einde maakte aan den toestand, waarin Gij U achter dichte, ondoordringbare wolken hebt teruggetrokken, dat Gij de hemelen scheurdet, dat gij tot Uw verlaten volk nederkwaamt, dat de bergen, die thans als een hoge onoverkomelijke scheidsmuur tussen U en ons zijn opgericht, van Uw aangezicht vervloten, want daardoor alleen kunnen zij wegsmelten.

2. Dat Gij nederdaalt gelijk aan smeltvuur brandt, en het vuur de wateren doet opbobbelen 1), om Uwen naam, waarin wij ons beroemen als dien van den enigen God, die voor Zijne wederpartijders een verterend vuur is (Hoofdstuk 33:14), aan Uwe wederpartijders bekend te maken! 1) laat alzo de Heidenen, die thans met zo vreeslijk geweld over ons heersen, van Uw aangezicht beven.

1) In het Hebr. Kikdoäch eesch hamasim. Beter: Gelijk het vuur het rijshout aansteekt. Israël smeekt hier en in de volgende verzen, dat de Heere Zich zó in zijne Majesteit en heerlijkheid openbare tegenover al de vijanden, dat deze verteerd en vernietigd worden. Het is het smeken der Kerk, om een rechterlijk optreden van den Heere God, waarin de zijnen voor goed van de tirannie der onderdrukkers worden verlost.

Vs. 1, 2 en 3 vormen als het ware een tussenzin, het is het bange roepen der Kerk om verlossing, midden in de heen wijzing op den toestand van ellende en verdrukking.

Met vs. 4 wordt vs. 19 van het vorige hoofdstuk vervolgd.

2) Zij begeren dat dit zeer veel moge strekken tot Gods eer en heerlijkheid, om zijn Naam bekend te maken, niet alleen aan Zijne vrienden, want die kennen Hem reeds, maar ook aan Zijne tegenpartijen. Wij mogen hierbij aan merken, dat God zijn Naam vroeger of later aan Zijne tegenpartijen zal bekend maken, en diegenen voor Zijne tegenwoordigheid zal doen beven, die niet voor Zijn aangezicht willen komen om Hem te dienen. Indien Gods Naam geen sterke toren voor ons is, waarheen wij vlieden om behouden te worden, zal hij een sterke toren tegen ons zijn, buiten Wiens bereik wij niet kunnen vlieden en behouden worden. De dag zal komen, dat de natiën zullen moeten beven voor Gods tegenwoordigheid, alhoewel zij nooit zo sterk en zo talrijk waren.

3. Toen, beter, terwijl, Gij vreeslijke dingen, ontzettende daden des gerichts deed of doet, die wij niet verwachtten: Gij kwaamt neer, zodat van Uw aangezicht vervloten de bergen, dat geschiedde wat wij in vs. 1 baden, dat de hemel scheurde, om tot ons neer te komen, en de bergen voor Uw aangezicht verdwenen.

4. Ja van ouds heeft men het a) niet gehoord, wat Gij deed, zo dikwijls Gij Uw volk wilde verlossen, noch met oren vernomen, en geen oog heeft het gezien, behalve Gij o God! die alle dingen van eeuwigheid af weet en ziet, wat Hij doen zal dien, die op Hem, den groten God, wacht 1) (1 Kor. 2:9).

a) Ps. 31:19, 20.

1) De profeet verhaalt hier hoe God kennelijk altijd zijn volk in den nood geholpen heeft en roept uit, dat Gods weldaden jegens de godzaligen des mensen verstand te boven gaan.

De Kerk, en in haar naam spreekt de Profeet er hier van, dat in God zelven al het heil verborgen is, maar dat Hij het openbaart aan al degenen, die op Hem wachten.

Al het heil in Christus Jezus geopenbaard, was in God van eeuwigheid verborgen, maar in de volheid des tijds heeft Hij die verborgenheid bekend gemaakt.

5. Gij ontmoet met de onverwachte wonderen Uwer macht, den vrolijke, en die gerechtigheid doet, degenen, die Uwer gedenken op Uwe wegen, U dankende voor de reeds ondervondene hulp, en op grond dier zegeningen naar nieuwe hulp uitzien. Zie, Gij waart, of Gij zijt, verbolgen, omdat wij tegen U gezondigd hebben; 2) in dezelve gramschap is de eeuwigheid, die heeft reeds zo ontzaglijk lang geduurd, maar het was ene gramschap ten zegen, zij was, opdat wij behouden wierden 3).

1) Hiermede wordt uitgesproken, dat zij, die op den weg der gerechtigheid wandelen, aan God gedenken, d. w. z. aan de genade, die Hij hen bewezen heeft, en als het ware zich bij vernieuwing en bij voortduring aan Hem toevertrouwen, ook door Hem ontmoet worden, d. w. z. door Hem met genade voor en genade na beweldadigd worden.

2) Het tweede gedeelte is volstrekte tegenstelling van het eerste gedeelte. Wordt in het eerste gedeelte vermeld, hoe God zich vroeger geopenbaard heeft, hier in dit tweede, hoe God zich nu openbaart. Toen volgde er licht, nu gramschap en verbolgenheid van wege de zonden.

Het is daarom ook beter te lezen: Ziet, Gij zijt verbolgen, en van deze verbolgenheid wordt dan gezegd, dat in deze is de eeuwigheid, d. w. z. dat die toestand reeds zo lang duurt, dat het wel schijnt alsof er geen einde aan zal komen.

3) Beter: en zullen wij nog behouden worden? Israël vraagt hier of er nog redding voor hen is, nu de ellende reeds zo lang drukt, en, wat het ergste van alles is, het op niets kan wijzen, waarom het zou gered worden, ja waar integendeel alles in het volk er op wijst, dat Gods gramschap en verbolgenheid rechtvaardig is. Dit wordt vooral in het volgende vers nader aangewezen.

6. Doch wij allen zijn als een onreine, het ganse volk in al zijne leden; wij zijn allen als een melaatse geworden, die het onrein! onrein! moeten uitroepen (Lev. 13:45), en al onze gerechtigheden, al wat wij prijzenswaardigs aan ons menen te hebben, al onze deugden zijn om onzen persoon, als een wegwerpelijk, maandstondig kleed 1), dat niemand kan aanraken zonder zelf onrein te worden; en a) wij allen vallen af als een blad, dat vroeger als fris groen aan den boom prijkte, maar nu van levenssap beroofd is; en onze misdaden, de straffen voor onze zonden, voeren ons henen weg als een wind, die het dorre loof van de bomen jaagt.

a) Ps. 90:5, 6.

1) Onze werken, alhoewel nog zo aannemelijk, als wij op dezelve vertrouwen en denken iets bij God te verdienen, zijn als vuile vodden, vodden die ons niet kunnen dekken, en vuile vodden die ons maar besmetten. Ware boetvaardigen werpen hun afgoden weg als een maandstondig kleed, hatelijk in hun gezicht zijnde, erkennen zij hier, dat zelfs hun gerechtigheden zodanig zijn in Gods gezicht, als Hij met hen naar streng recht zou willen handelen. De ongerechtigheid onzer heilige dingen zou ons verderf zijn, als wij onder de Wet waren.

2) De misdaden worden hier zeer juist met een wind, een hevigen oostenwind (Job 27:21), vergeleken, die hen, zo licht door de zonde, opneemt en als bladeren her- en derwaarts voert, als een speelbal met hen doet wat hij wilt. Ene dergelijke vergelijking bezingt de profeet Hoofdstuk 1:30 : "Gij zult zijn als een eik, welker bladeren afvallen. " Bij volken, waar de goddeloosheid toeneemt, en het goddelijk gezag, alsmede Zijne instellingen worden verkracht, is verval en ontbinding op te merken, en ten laatste worden zij vernietigd door algehele verbastering en ontaarding. Evenzeer is het in het persoonlijk leven waar te nemen, dat de ongerechtigheid smarten baart, en de nasmaak van den zondedienst bitter is. De zonde is ene verrotting der beenderen, die het lichaam en gezondheid verwoest. De dood met al de reeks van krankheden en smarten, die hem voorafgaan of vergezellen, is ene zichtbare herinnering niet alleen van den vloek der zonde, maar maakt de ellende zelf der zonde uit. De dood is de bezoldiging der zonde.

7. Er is onder ons niemand, die Uwen naam aanroept met gebed en smeken, om uit het diep verval, waarin wij geraakt zijn, te worden opgeheven, niemand, die zich opwekt uit den stand van gerustheid en geestelijken slaap, dat hij U aangrijpe, en als Jakob U niet loslate, voordat Gij hem en zijn volk weer zegent (Gen. 32:26): want Gij verbergt Uw aangezicht voor ons, en Gij doet ons smelten door middel van ons ongerechtigheid; 1), Uw vloek drukt ons allen neer.

1) Dit is gene beschuldiging tegen God, want het is ene rechtvaardige straf voor den zondaar, dat hij in zijne zonde versmacht. Maar het is ene belijdenis van den zondaars onmacht, om zich zelven uit zijne zonden te redden, wanneer God niet uit vrije vaderlijke barmhartigheid Zijn genadig aangezicht den zondaren op nieuw wil vertonen.

In waarheid was dat de toestand van Israël’s volk in de ballingschap. Het Israël, hetwelk uit de ballingschap terugkeerde, was maar een klein overblijfsel van het Israël, hetwelk naar Babel was weggevoerd. Het woord van dezelfden Profeet was een feit geworden als hij zegt (Hoofdstuk 1:9), dat, zo de Heere niet een weinig overblijfsel had overgelaten, ook het volk der belofte aan Sodom en Gomorra was gelijk geworden, d. w. z. geheel als van de aarde verdelgd.

Maar diezelfde God, die om der zonde wil het volk in de ellende van Babels ballingschap had geleid en het gekeurd had in den smeltkroes der ellende, zou er ook voor zorgen, dat het niet geheel werd vernietigd, of niet geheel opging in het heidendom. Er was nog een overblijfsel,

en dat overblijfsel, het smeekt in het volgende vers, en pleit op de betrekking, die God zelf heeft daar gesteld tussen Hem en Zijn volk.

8. Doch nu HEERE! vangen wij eindelijk aan ons zelven te kennen en aan U te denken, Gij zijt onze Vader, wiens liefde tot Zijne kinderen niet voor altijd wegblijven kan (Hoofdstuk 63:16); Wij zijn leem, en Gij zijt onze pottenbakker, die uit ons, de natuurlijke stof, een vat gevormd hebt, dat U dierbaar is, en wij allen zijn Uwer handen werk, alzo is het Uwe ere, dat Gij ons niet geheel en voor altijd overgeeft.

Toen wij in den beginne waren als een klomp klei, als een ruwe grondstof zonder vorm of gedaante, ene verwarde menigte, hebt Gij ons gevormd tot een kerk- en burgerstaat (Hoofdstuk 43:1, 7, 21; 44:2, 21, 24). De gelijkenis is ontleend aan het handwerk der pottenbakkers (vgl Hoofdstuk 28:16. Jer. 18:6), maar tevens ziet het enigermate op de formering van den mens bij de schepping (Gen. 2:7), alsmede op de gedurige vorming onzer lichamen in den moederschoot (Job 10:8-12; 31:15 Ps. 119:73; 139:13-16. Jer. 1:5): "Wij zijn allen Uwer handen werk, " niet alleen als mensen en nakomelingen van Adam, maar ook voor zoverre wij door Uw bijzonder bestel tot een volk, tot Uw bijzonder volk gemaakt zijn. (Hoofdstuk 43:21). Deze beweegreden gebruikt God zelf (Hoofdstuk 44:21) om te tonen, waarom Hij Israël niet zou, ja niet kon vergeten; en hierop was Zijn volk gewoon bij Hem aan te dringen, ten einde Hem te bewegen hen te verschonen (Job 10:8, 9, Ps. 138:8).

9. HEERE! wees niet zozeer verbolgen, niet zo, dat er gene ontferming meer zou zijn, en a) gedenk niet eeuwiglijk der ongerechtigheid, zodat gene vergeving meer zou mogelijk zijn; zie, aanschouw toch, wij allen zijn, al zijn wij gebrokene takken aan den olijfboom (Rom. 11:17 vv.) toch Uw volk.

a) Ps. 79:8.

Zij bidden niet, dat God niet bestraffe, want dat zou mogelijk kunnen zijn, maar, dat Hij het niet doe in Zijne gramschap. Dat is de ellende der zonde, dat zij waardig maakt voor eeuwig gedacht te worden, en in ons tekstvers wordt dat gevolg der zonde, dat voor eeuwig is, afgebeden. (HENRY en SOORT).

10. Uwe heilige steden, waar vroeger Uw naam gedacht werd, zijn ene woestijn, ene weide voor het vee geworden; Zion zelf, de heerlijkste en meest gezegende onder deze steden, is ene woestijn geworden, Jeruzalem is ene verwoesting, het ligt als een puinhoop neer.

11. Ons heilig en ons heerlijk huis, waardoor Gij als het ware den hemel tot ons op aarde had overgebracht, waarin onze vaders U loofden met psalmen en lofzangen en geestelijke liederen, is met vuur verbrand; en alles wat ons tot heilige blijdschap was (Ps. 27:4), al onze gewenste dingen al wat ons tot onzen lust was, zijn tot woestheid geworden en vergaan.

12. HEERE! zoudt Gij U over deze dingen inhouden? Zoudt Gij ondanks al dezen jammer Uwe grote barmhartigheid nog langer inhouden (Hoofdstuk 63:15)? zoudt Gij stilzwijgen, dat

wij met geen genadig antwoord meer werden verwaardigd, en zoudt Gij ons zozeer bedrukken, dat gene herstelling meer zou volgen?

Alle deze beden, die de profeet den Joden, welke zich bekeren, in den mond legt, zijn door den Heiligen Geest ingegeven en kunnen niet zonder verhoring zijn, omdat zij volgens den Goddelijken wil zijn voortgebracht. Daarom blijkt hieruit duidelijk de toekomstige bekering der Joden.

Wanneer zal het bij Israël tot zulke gebeden komen? Wij geloven in dien tijd, waarvan de Heere in MATTHEUS. 24:21 vv. spreekt, en die ook den Joden, voor zo verre zij zich waarlijk aan God houden, een tijd van verdrukking en beproeving zal zijn (Openbaring 13). Het hervormde Jodendom daarentegen leidt op de wegen van den Antichrist (Hoofdstuk 66:17 v.).

God moge een tijdlang het antwoord op hun gebeden verschuiven, maar Hij zal niet altijd Zich afwenden van degenen, die op Zijne genade hopen.

HOOFDSTUK 65.

VERWERPING DER JODEN, ROEPING DER HEIDENEN.

VIII. Vs. 1-25. De achtste rede. Op het gebed van Israël, dat zich met berouw tot Jehova wendt, volgt nu het antwoord van de zijde des Heren. Het gaat daarvan uit, dat Israël's val de rijkdom der wereld en Israël's schade de rijkdom der heidenen is geworden; dat het rijk Gods nu van diegenen is weggenomen, voor wie het oorspronkelijk bestemd was, maar die de genade, die hun zo lang en zo dringend was aangeboden, snood en aanhoudend hebben teruggestoten. Het stelt de grote menigte van Israël in zulk een diep bederf voor, dat het onmogelijk anders had kunnen zijn, of het moest eigenlijk de brandstof worden voor den Goddelijken toorngloed. De tegenwoordige toestand met de nog ergere, die daarop volgt, is slechts ene rechtvaardige, volkomen betaling van hun eigene misdaad met die van hun vaderen (vs. 1-7). Daar de ijverige God, die de zonden der vaderen bezoekt aan de kinderen in het derde en vierde lid, wil den wijnberg, dien Hij geplant heeft, niet in die mate verderven, dat Hij ook de druiven, welke Hij hier en daar vindt, mede te gronde zou richten. Hij weet wel, dat onder het verworpen volk enige van Zijne knechten zijn. Nu wil Hij uit Jakob een zaad laten opwassen en uit Juda een geslacht laten voortkomen, waaraan Hij Zijne belofte van het wedergeven des heiligen lands en van Jeruzalems herstel in heerlijkheid zal vervullen (vs. 8-10). Nadat nu uitdrukkelijk van deze belofte zijn uitgesloten al degenen, in wie Israël's boze, oude natuur blijft voortbestaan, en hun het tegengestelde wordt bedreigd van de anderen, die hun hart uitstorten voor God in 't gebed (vs. 11-16), giet zich een stroom van heil en zegen in zulk ene volheid over de anderen uit, dat die tot aan den nieuwen hemel en de nieuwe aarde reikt, die aan het einde zijn van alle heilswegen Gods (vs. 17-25).

1. Ik, zegt de Heere, ben, sedert Ik Mij van Israël heb afgekeerd, gevonden van hen, die als vroeger heidenen, welke gene hoop hadden en zonder God in de wereld waren (Efeze 2:12), naar Mij niet vraagden; Ik ben gevonden van degenen, die, vreemdelingen van de verbonden der belofte en vervreemd van het burgerschap Israël's, Mij niet zochten 1) (Rom. 10:20); tot het volk der heidenen dat naar Mijnen naam genoemd was, 2) heb Ik gezegd, Mij ontfermende over den nood hunner zielen: Ziet, hier ben Ik, ziet, hier ben Ik; Ik roep, door het Evangelie tot Mijn volk (Rom. 15:9). Ik bied Mij zelven aan u aan, om uw God te zijn.

1) De Profeet verkondigt hier zonder twijfel, dat degenen, die te voren vreemden waren, door nieuwe aanneming in Gods huis zullen worden aangenomen. Dit is derhalve de roeping der Heidenen, waarin nochtans als in een spiegel, een algemeen voorbeeld van de roeping aller gelovigen gezien wordt. Want er is niemand, die den Heere voorkomt, maar wij worden allen zonder uitzondering, in reddende genade, uit den zeer diepen afgrond des doods verlost, waar geen kennis Gods, geen begeerte om Hem te dienen en eindelijk geen gevoelen Zijner waarheid is.

Met welk een vermaak spreekt de grote God hier daarvan, dat er naar Hem zal gezocht worden en hoe roemt Hij daarin bijzonder van degenen, die in vorige tijden niet naar Hem gevraagd hebben, want er is vreugde in den hemel over grote zondaren, die zich bekeren.

2) Anderen: hetwelk Mijn Naam niet aanroept. Zo vertaalt ook de Septuaginta. In elk geval wil de Heere hiermede gezegd hebben, dat het tot nu toe buiten het Verbond stond, geen kennis aan en van Hem had, zoals zijn volk Israël. De heidenen waren wel niet verstoken gebleven van in aanraking te komen met het volk der belofte, en wel waren er enkelen tot Israël's godsdienst overgegaan, maar de massa kende God niet. De verwerping van Israël werd echter de aanneming der Heidenen.

2. Zulk ene roeping der heidenen tot Mijn rijk heeft Israël zelf veroorzaakt door zijne verstoktheid (MATTHEUS. 21:43. Rom. 11:11). Ik heb Mijne handen uitgebreid den gansen dag 1) als een, die degene, dien hij bemint en naar wiens bezit hij verlangt, tot zich wil trekken, omdat hij hem in den armen sluite. Het was echter een roepen tot een wederstrevig volk (Rom. 11:21), tot mensen, die wandelen op enen weg, die niet goed is, maar naar het verderf leidt (Spr. 16:29), op enen weg naar hun eigene gedachten (Rom. 9:31 vv.).

1) Hij zegt dat Hij zijne handen uitstrekt tot Israël, hetwelk Hij ook zonder ophouden door het Woord riep, en niet aflaat met allerlei goedheid tot zich te trekken. Want deze twee wijzen gebruikt Hij om de mensen te roepen, dewijl Hij alzo hun Zijnen goedwilligheid bewijst. Het is een krachtige wijze van spreken, dat Hij zijne handen uitbreidt, omdat Hij, onze zaligheid door de dienaars Zijns woords bezorgende, ons niet anders Zijne handen toereikt, dan als een Vader, die bereid zijnde zijnen zoon vriendelijk te ontvangen, zijne armen uitstrekt.

Dat ziet op zulk een bestendigheid, dat God met Zijne lokkende genade heeft aangehouden in het O. en N. Verbond voornamelijk tot nu toe, daar God het aan zijn roepende genade niet laat ontbreken. Gerechtiglijk heeft Hij aan hun verwerping gene, maar zij zelf alle schuld alleen.

3. Een volk, Mij geduriglijk tergende in Mijn aangezicht, als wilde het Mij dwingen, den gruwel, dien het bedrijft, rustig aan te zien, in hoven, die den afgoden gewijd zijn, offerende (Hoofdstuk 57:5; 66:17), en rokende op tichelstenen in plaats van op het voorgeschreven altaar (Exod. 20:24 vv.); zo doen zij naar de wijze der Babyloniërs en Assyriërs (2 Kon. 16:10 vv.).

4. Zittende bij de graven, om tegen het uitdrukkelijk verbod (Deut. 18:11) de doden te vragen, zo vernachten zij bij degenen, die bewaard worden 1) (2 Kron. 33:6), waar zij heidense mysteriën hebben, etende zwijnenvlees bij hun offermaaltijden, hetgeen zelfs voor gewoon verbruik verboden is (Deut. 14:8), en er is sap van gruwelijke dingen, onreine sauzen, in hun vaten.

1) In het Hebr. Oebantsoerim jalinoe. Beter: en overnachten in beschutte plaatsen, d. w. z. in zogenaamde crypten of onderaardse verblijfplaatsen. De Heere God wijst op den zondigen afgodendienst van Israël. In plaats van op het altaar, hetwelk van onbehouwen steen moest zijn, offerden zij (vs. 3) op altaren van tichelstenen gemaakt. Zij zaten bij de graven om met de afgestorven geesten, zoals zij meenden, te kunnen spreken, zij woonden de afgodische mysteriën bij in de onderaardse holen, waar deze gevierd werden. Zij aten daar ook zwijnenvlees en van heidense offermaaltijden verzamelden zij in hun vaten om dat thuis te gebruiken, dingen, die in de ogen Gods gruwelijk waren. Waarbij nog kwam (vs. 5a) dat zij

daardoor als ingewijden in de afgodische mysteriën, meenden dat zij een bijzondere heiligheid deelachtig waren; al hetwelk (vs. 5b) voor den Heere God was een rook in Zijne neusgaten, en op zulk een wijze, dat Zijn toorn niet eerder zou gestild zijn, dan aleer de gerechte straf over hen was voltrokken.

5. Die daar zeggen tot Mijnen Knecht, welke hen tot bekering vermaant en van hun heidense gruwelen wil terugbrengen: Houd u tot uzelven, en naak tot mij niet, want ik ben heiliger den gij. Gij behoeft tot mij niet te komen om mij te bekeren, beter ware het tegenovergestelde. Deze, met wie het zo ver is gekomen, dat zij niet alleen met volle bewustzijn van Mij zijn afgevallen en in hun afgoderij zijn verzonken, maar ook in trotse vermetelheid op bijzondere heiligheid roem dragen, zijn een rook in Mijnen neus, een voorwerp van Mijnen rokenden toorn (Deut. 29:20), een vuur, den gansen dag brandende, nadat Ik den gansen dag onafgebroken Mijne handen te vergeefs tot hen had uitgestrekt (vs. 2).

Of hiermede de huichelarij der schijnheiligheid bedoeld wordt, dan of, gelijk wij liever onderstellende, de hoogste trap van afgodisch bijgeloof hierdoor wordt aangeduid, dat zij in den dienst der valse goden en hare verborgenheden zich plechtig lieten inwijden en zich dan voor heiliger uitgaven dan de dienaars van Jehova, zodat zij met deze zelfs gene gemeenschap wilden houden? "Ik ben u heilig, " dat is, gij behoort mij als een heilige te ontzien en u op een afstand van mij te houden.

6. Ziet, het is voor Mijn aangezicht geschreven als een onweersprekelijk vonnis, dat Ik reeds heb geveld (Jer. 22:30. Ezechiël. 2:10); Ik zal niet zwijgen, maar Ik zal vergelden, ja in hunnen boezem zal Ik vergelden, daar Ik de gehele volle maat van Mijne straffen over hen uitstort (Luk. 6:38).

7. Uwe ongerechtigheden en uwer vaderen ongerechtigheden te gelijk (MATTHEUS. 23:35 vv.) zegt de HEERE, uwer vaderen, die gerookt hebben op de bergen, en Mij smaadheid aangedaan hebben op de heuvelen door hun afgoderij (Ezechiël. 6:13. Hos. 4:13); daarom zal Ik den kinderen dezer vaderen, wier zonden zij in verhoogde mate voortzetten, hun vorig werkloon in hunnen boezem weer toemeten 1) zodat ene volle, gedrukte en overvloeiende mate van straf hen zal treffen; want wat de vaderen hebben gedaan; dat hebben de kinderen tot hun eigen werk gemaakt.

1) Het eerst wat de Heere uit kracht van Zijne heiligheid te doen heeft, is dat Hij de zonden van het afgevallen Israël straft, en Hij straft deze zo, dat, wijl de zonden der kinderen slechts de voortzetting der zonden der vaderen zijn, de straf wordt toegemeten, overeenkomstig het loon der zonden voor beiden.

Hiermede heeft de Heere het uitgesproken, dat de verwerping van de massa des volks onherroepelijk is. De grote massa is der verwerping overgeven. De zonden des volks zijn ten hemel gestegen, en de toorn des Heren zal zich op schrikkelijke wijze openbaren.

Daarmee is echter Gods trouw niet vernietigd, noch het Verbond te niet gedaan, met de vaderen aangegaan. Wat wegvalt, wat der verwerping wordt overgegeven, wilde Israël zijn,

wilde het ware nakroost van Abraham zijn, maar was het feitelijk niet. Eet ware zaad Abrahams, de ware gelovige Israëliërs zullen behouden worden.

Hierop wijzen de volgende verzen.

8. Alzo zegt de HEERE, ten opzichte van Zijne verdere gedachten omtrent Israël, nadat Hij het volk in zijn geheel aan het zo even uitgesproken vonnis heeft onderworpen: Gelijk wanneer men bij uitroeiing van enen wijngaard, welks bomen niets dan ranken zonder vrucht waren, toch hier en daar most in een bos druiven, ene most bevattende druif vindt, gelijk men dan zegt: Verderf ze den niet, werp dien bos niet weg, want er is een zegen in, ene edele gave Gods, en die mag niet verloren gaan, maar moet ten nutte worden aangewend alzo zal Ik, de Heere, bij uitroeiing van Mijnen wijngaard (Hoofdstuk 6:1 vv.) het om Mijner knechten wil doen, om de Mijnen, die Ik in het verdorven Israël (vs. 3 vv.) nog heb (Jes. 63:17 dat Ik hen niet allen verderve, met den wijngaard niet te gelijk die enkele most bevattende druiven wegwierp.

Gelijk wanneer enige goede druiven gevonden worden onder een tros slechte, en de een den ander, die den wijnstok wil uitroeien, verzoekt dien te bewaren, omdat een deel druiven nog rijp kan worden en most geven, zo zou God ook het ganse volk niet verdelgen om den wil dier weinige vromen, welke gevonden worden onder al de bozen. Deze noemt Paulus een overblijfsel (Rom. 11:25), al waar hij zinspeelt op Jes. 1:9; 6:13; 7:3 en 9:20 van deze profetie.

9. En Ik zal uit Jakob het volk der tien stammen voortbrengen, en uit Juda het volk der twee stammen enen erfbezitter van Mijne bergen (Hoofdstuk 14:25; 65:25), en Mijne uitverkorenen, niet de grote massa van ‘t ganse volk, zullen het erfelijk bezitten, en Mijne knechten, die zich er toe overgeven om een tak Mijner planting en een werk Mijner handen te worden (Hoofdstuk 60:21) zullen aldaar in Mijn heilig bergland wonen. 1)

1) Gods uitverkorenen, het geestelijk zaad van den biddenden Jakob, zullen erfgenamen zijn van Zijne bergen van geluk en vreugde en zullen veilig tot dezelve overgebracht worden door het tranendal.

10. En Saron, die heerlijke vlakte aan de Middellandse zee (Joz. 9:2), nadat zij, zolang de vloek op Israël lag, ene woestijn geweest is, zal tot ene weide, ene schaapskooi worden, en het dal van Achor ten westen van het noordelijke der Dode zee (Joz. 7:24 dat steeds het dal der droefheid genoemd is, zal tot een runderleger worden, tot ene plaats, waar de runderen weiden. Zo zal het zijn niet voor allen, maar voor Mijn volk, dat Mij gezocht heeft, het zal zich in het heilige land weer nederzetten, om het in vrede te bezitten.

Vs. 8-10. De ijverige God, die der vaderen zonden bezoekt tot in ‘t derde en vierde lid, wil den wijngaard, dien Hij geplant heeft, niet geheel verderven; slechts de verrotte druiven doet Hij weg, en de bessen, in welke een goed sap bereid is, leest Hij met behoudene zorgvuldigheid uit. Reeds heeft Jesaja altijd verkondigd, dat de Heere uit den wortel des gevelden boom Israël’s een nieuw zaad zal doen voortkomen, en zo wordt ook hier beloofd

een Erfgenaam der heilige bergen; uitverkorenen zullen overblijven, knechten Gods, om in het land der vaderen te wonen. Daar ziet hij hen, die hunnen God gezocht hebben, op de vruchtbaarste weigronden in patriarchalen vrede bij hun kudde rusten.

11. Maar gij anderen in Jakob en Juda, verlaters des HEREN, die u ganselijk niet meer Mijn volk gevoelt (Hoofdstuk 64:9), gij vergeters van den berg Mijner heiligheid, zodat gij geen heimwee meer naar dien berg gevoelt, gelijk zich dat in Hoofdstuk 64:10 vv. uitspreekt, gij aanrichters ener tafel voor die bende 1) en gij opvullers des dranks voor dat getal! 1) Gij dienaars van vreemde goden!

1) De laatste woorden zijn zeer moeilijk. In het algemeen geven zij te kennen, dat de Joden de drekgoden der heidenen, niet alleen in het heimelijke hadden nagewandeld, maar zelfs in het openbaar; en dat zij hunnen ijver betoond hadden, om den afgoden tot in de minste kleinigheden van den bijgelovigen eredienst hulde te doen. Meer in het bijzonder schijnen de Hebreeuwse woorden, Gad en M'ni, door bende en getal vertaald, als eigennamen te moeten beschouwd worden; men denke aan twee afgoden, of wel aan enen afgod, die met twee onderscheidene titels benoemd wordt. Sommigen denken aan de zon en maan, anderen aan de maan alleen, nog anderen aan andere gesternten. Voor ons is het genoeg op te merken, dat verscheidene volken de bijgelovige gewoonte hadden om voor hun gewaande godheden op zekere tijden grote maaltijden aan te richten, en beddekens te spreiden voor de zogenaamde goden, om daarop aan te liggen; bijzonder deed men dit voor de nieuwe maan, om daardoor een vruchtbaar gewas te verwerven. Op zodanig iets schijnt hier gezien te worden; de Profeet tekent derhalve het bijgelovig bestaan van zulke mensen, die in den hoogsten trap op den afgodendienst verzot en daaraan verslaafd waren; en daardoor schildert hij wederom de gruwzaamste verbastering in den godsdienst op ene verbloemde wijze.

Het is beter de woorden bende (Gad), en getal (Meni) onvertaald te laten. Hiermede worden toch twee afgoden bedoeld. Gad is de ster Jupiter, de afgod van het groot geluk, en Meni waarschijnlijk Venus, de afgod van het kleine geluk. Op Perzische en Palmyrische inschriften komt de naam van Gad in verschillende vormen voor. In plaats derhalve van den Heere alleen alle heil en zegen te verwachten, offerde men aan de sterren des hemels en gaf daarmee het geloof in Gods trouw en almacht prijs.

De Engelse Godgeleerden tekenen ook reeds aan: het Hebreeuwse woord Gad, betekent soms een troep of bende, doch hier schijnt het de naam van een afgod aan te duiden. Vitringa is van oordeel dat met Gad de zon wordt bedoeld. Henry verstaat onder beiden, Jupiter en Mercurius. Jupiter en Venus ligt echter meest voor de hand.

12. Ik zal 1) dan ook als de ware God, die aan ieder zijn deel schenkt, zo als hij dit waardig is, ulieden ook ten zwaarde tellen, dat gij allen u ter slachting zult krommen, omdat Ik, ook in den laatsten tijd, als Ik om Israël's liefde dong, geroepen heb, maar gij hebt niet geantwoord, Ik gesproken heb, maar gij hebt niet gehoord, maar hebt gedaan dat kwaad was in Mijne ogen, en hebt verkoren, hetgeen waaraan Ik geen lust heb.

1) Wijl Israël de hulp der valse, zogenaamde geluksgoden had ingeroepen, zou de Heere zijn heilig misnoegen openbaren, door in plaats van het geluk, het ongeluk, het onheil over hen te doen komen. Dat zou hen te beurt vallen, dewijl zij zich afkerig betoond hadden, en afkerig gebleven waren, niettegenstaande God, de Heere, hen gewaarschuwd had door Zijne heilige Profeten.

13. Daarom, om de tegenstelling in Israël voor het einde nogmaals op den voorgrond te stellen, de tegenstelling van hen, die zich nog ten laatste bekeren, en van hen, die zich ten einde toe verharden, zegt de Heere HEERE alzo, de God des heils en des gerichts, die de macht heeft Zijne beloften en bedreigingen te volvoeren: Ziet Mijne knechten (vs. 9) zullen in het volle genot van den zegen, die hun deel wordt, eten, doch gijlieden, die uzelven verstokt, zult voor eeuwig daarvan uitgesloten zijn en hongeren; ziet, Mijne knechten zullen drinken, daar dit heil elk van hun behoeften stilt en volle verzadiging schenkt, doch gijlieden zult dorsten; ziet Mijne knechten zullen blijde zijn over al het goede, waarin zij zich mogen verheugen, doch gijlieden zult met al de afgoden, waaraan gij uw hart hebt gehangen, beschaamd zijn.

14. Ziet, Mijne knechten zullen juichen van goeder harte, daar buitengewoon grote zaligheid hun hart vervult, maar gijlieden zult schreeuwen van weedom des harten over hetgeen gij verdarteld en verloren hebt, en van verbreking des geestes zult gij huilen van wege de ontzaglijke ellende, die u getroffen heeft (MATTHEUS. 8:12).

15. En gijlieden zult uwen naam Mijnen uitverkorenen tot ene vervloeking laten, 1) zodat de vloek een aan uwen naam ontleenden vorm aanneemt, gelijk Jer. 29:21 vv. en de Heere HEERE zal ulieden doden, maar Zijne knechten zal Hij daarentegen met enen andere naam noemen, dan zij te voren gemeenschappelijk met u droegen (Hoofdstuk 62:2).

1) De naam der afgodendienaars en ongelovigen zal tot een vloek gelaten worden, zal met schande overladen en voor eeuwig eerloos worden gemaakt. Dezelve zal gebruikt worden om kwade karaktertrekken aan te geven, bij voorbeeld: Gij zijt zo wreed als een Jood, en in vervloekingen: God make u zo ellendig als een Jood. Hij zal tot een vloek zijn voor Gods uitverkorenen, dat is tot ene waarschuwing voor hen: zij zullen vrezen te vallen onder den vloek, die op de Joodse natie ligt; verloren te gaan door hetzelfde exempel van ongeloof De Heere God zal u slaan, dat is zal de Joden ganselijk uitroeien en hen afsnijden, dat zij geen volk meer zijn. Zij zullen niet langer leven als een natie, noch ooit weer ingelijfd worden.

Het benoemen van een anderen naam geeft figuurlijk te kennen, iemand in gunst, in eer en aanzien te verheffen, hem enen erenaam schenken: de voorbeelden der naamsveranderingen van Abram, Jakob, Simon en anderen kunnen dit genoegzaam verklaren.

16. Zodat, wie zich zegenen zal, een zegen over zich zal begeren op aarde, in het land, namelijk in Kanaän, die zal zich zegenen in den God der waarheid 1), in den naam van dien God, die Amen is, die wat Hij beloofd heeft, volkomen zal vervullen (2 Kor. 1:20. Hand. 3:14); en wie zweren zal op aarde en daardoor dien God, in wie hij gelooft, zal belijden (Deut. 10:20), die zal zweren bij den God der waarheid, bij dezen God Amen; omdat de vorige

benauwdheden, die ten gevolge der straffen Gods werden ondervonden, zullen vergeten zijn, zelfs de herinnering het zalig genot van het tegenwoordig ogenblik niet eens meer vergalt, en omdat zij voor Mijne ogen verborgen zijn, zodat ook Ik er niet aan denk, om ooit weer iets van dezen aard te laten geschieden.

1) In het Hebreeuws staat eigenlijk "in den God Amen. " Het woord "Amen" is ene benaming van Christus (Openbaring 3:14), waar men leest: "Dit zegt de Amen, de getrouwe en waarachtige Getuige. " Aangezien deze benaming hier ook op wordt toegepast, houden sommigen dat voor een groot bewijs van de Godheid van Christus, en zij oordelen, dat de bedoeling is: dat in de dagen van het Evangelie de mensen zich niet meer zouden zegenen als te voren in den naam van Abraham, Izaak en Jakob, maar in den naam van Christus, den God Amen. Anderen verstaan door "Elohe Amen" dien God, die Zich getrouw en waarachtig betoont in Zijne beloften.

17. Want ziet dit is het toppunt van alle Mijne raadsbesluiten, het hoofddoel van alle Mijne beloften, gelijk Ik reeds in Hoofdstuk 51:16 voorlopig heb aangetoond: Ik schep nieuwe hemelen en ene nieuwe aarde, en deze nieuwe hemel en deze nieuwe aarde zullen zozeer door hun heerlijkheid boeien, zozeer alle wensen bevredigen, dat de vorige dingen vergeten worden; zij zullen niet meer gedacht worden; en de oude hemel en de vorige aarde zullen, hoewel ook deze heerlijkheid bezaten, in het hart niet meer opkomen 1) dat iemand iets daarvan zou terug mensen (2 Petrus 3:13. Openbaring 21:1).

1) Ongetwijfeld ziet dit ook, en dan in de eerste plaats, op den gelukkigen terugkeer der Joden naar Palestina, zodat het alles voor hen nieuw zou zijn, maar de Profeet ziet hier verder. Hij geeft ook hier een blik in de verre toekomst, als het Evangelie der genade zal gepredikt worden, als alle dingen nieuw zullen gemaakt worden door den Heere God. In den naam des Heren, ja den Heere sprekende invoerende, verkondigt Hij hier, ja wijst de Heere zelf hier hen op de voleindiging der eeuwen, wanneer bovenal het woord zal vervuld worden: Ik schep nieuwe hemelen en een nieuwe aarde.

18. Maar weest gijlieden, die de heerlijkheid van den nieuwen hemel en de nieuwe aarde deelachtig wordt, vrolijk, en verheugt u tot in der eeuwigheid in hetgeen Ik schep; want ziet, Ik schep Jeruzalem op die nieuwe wereld ene verheuging, en haar volk ene vrolijkheid 1) (Hoofdstuk 35:10. Openbaring 21:2 vv.). Ik zal Jeruzalem heerlijk herstellen en haren inwoners overvloedige stof geven tot bestendige blijdschap.

1) Alle de vrienden der Kerk, en allen die tot haar behoren, zullen vrolijk zijn. De nieuwe dingen, welke God in en door het Evangelie schept, zijn en zullen zijn ene stof van eeuwige vreugde voor alle gelovigen.

19. En Ik van Mijne zijne (Deut. 30:9) zal Mij verheugen over Jeruzalem, en vrolijk zijn over Mijn volk 1) nadat Ik met beide tot het doel Mijner raadsbesluiten ben gekomen (Hoofdstuk 62:5); en in haar, in Jeruzalem en onder Mijn volk, zal niet meer gehoord worden de stem der wening, noch de stem des geschreeuws, maar alleen blijdschap en vreugde, dank- en lofgezang (Hoofdstuk 51:3 en 11).

1) Dit betekent, dat de Heere niet alleen vreugde en heerlijkheid zal brengen over Zijn volk en in Jeruzalem, maar dat het Hem ene vreugde zal zijn om dat te doen. Het zal den Heere God een verheuging zijn, om Zijn volk met de keure Zijner zegeningen te zegenen. De volle openbaring Zijner liefde zal de Heere aan zijn Zion betonen.

20. Van daar zal niet meer wezen onder het volk, dat tot Jeruzalem behoort gelijk in den tegenwoordigen toestand zo menigvuldig voorkomt, dat het tot regel is geworden, een zuigeling van weinige dagen, een kind, dat slechts weinige dagen oud wordt, noch een oud man, die zijne dagen niet zal vervullen, niet de volle maat van ‘t menselijk leven zal bereiken: want een jongeling zal sterven honderd jaren oud zijnde, zij, die als jongelingen sterven, die dus voor vroeg gestorvenen worden gehouden, zullen niet minder den honderd jaren tellen; maar een zondaar, honderd jaren oud zijnde, zal vervloekt worden 1), eerst wanneer hij een tijdvak van genade achter zich heeft, zal hij onder den vloek des doods bezwijken, die op het zondige mensengeslacht drukt.

1) Ten gevolge van Israël’s bekering zal eenmaal niemand uit zijn midden sterven zonder zijne dagen uit te maken. Terwijl tegenwoordig al zijne leden ontijdig sterven, of als zuigelingen, die slechts weinige dagen tellen, of als jongelingen van weinige jaren, of als grijsaards in den ouderdom van hoogstens 70 en 80 jaren (Ps. 90:10), zo zullen zij dan ook nog wel sterven, omdat zij allen zondaars zijn, hoewel bekeerde zondaars; maar niet meer vóór den tijd als zuigelingen, jongelingen, nog niet zeer oude grijsaards, maar niet voordat zij het volle getal hunner dagen geleefd hebben, welke oorspronkelijk aan den mens door God ten leven verordend zijn, en die genoegzaam zijn om zijn wezen op aarde tot rijpheid en tot natuurlijke volkomenheid te brengen, zodat de dood niet komt als de ontijdige, geweldige scheiding van geest en lichaam, maar als de tijdige, natuurlijke zalige volmaking naar geest en lichaam.

Anderen verklaren het laatste gedeelte van het vers, daar het woord "zondaar" afkomt van een wortel, die oorspronkelijk "missen" betekent, alsof de Heere zei: "Hij, die het levensperk van honderd jaren mist en niet bereikt, zal gerekend worden door enen goddelijken vloek vroegtijdig te zijn afgesneden. " .

Zo Umbreit: "Sterft een volwassene op dezen leeftijd, zo beschikt men zijn vroegtijdig heengaan als een vloek der zonde, " vgl. Hesiodus (Opera vs. 130) in zijne beschrijving van de zilveren eeuw: "een jongeling wordt tot zijn honderdste jaar bij zijne moeder opgevoed, groeiende, zijnde een groot kind in het huis. "

Onzes inziens betekent het echter, dat voor een zondaar, een goddeloze, een lang leven, een leven van honderd jaar, een vloek zal zijn, dewijl hij zich te meer toorn vergadert als een schat, tegen den dag van het rechtvaardig oordeel Gods.

Het lange leven van den goddeloze is dan ook ten leste, als hij in zijne zonde sterft, niet als een zegen, maar als een vloek te beschouwen, dewijl hij den eeuwigen dood tegemoet gaat.

21. En zij zullen huizen bouwen en ook zelf bewonen, en zij zullen wijngaarden planten en dezelve vrucht eten (Hoofdstuk 62:8 vv.).

22. Zij zullen niet bouwen, dat het een ander bewone; zij zullen niet planten, dat het een ander ete, omdat zij niet meer vóór den tijd door den dood zullen worden weggenomen, zodat zij zich niet meer over hun planten en bouwen kunnen verheugen; want de dagen Mijns volks zullen zijn als de dagen eens booms, als de dagen van ceder of eik, die met eeuwen worden gerekend; en Mijne uitverkorenen zullen het werk hunner handen verslijten, daar zij zelf kunnen gebruiken en genieten, wat zij met hun handen hebben gearbeid.

23. Zij zullen niet, gelijk zo dikwijls geschiedt, te vergeefs, zonder enigen zegen op hun pogingen te hebben, arbeiden, noch baren ter verstoring, om er veel leed van te ondervinden (Job 27:14); want zij zijn het zaad der gezegenden des HEREN, van hetwelk alle vloek, die nog heden op de aarde rust (Gen. 3:17) verre blijft (Hoofdstuk 61:8 vv.), en hun nakomelingen met hen, zij behouden hun kinderen; die worden hun niet vóór den tijd ontrukt. (Job 21:8).

24. En het zal geschieden, daar alle gebed volkomen met Mijnen wil verenigd is, eer zij roepen, zo zal Ik antwoorden, reeds de eerste opwelling van gebed in het hart zal Ik met den gewensten zegen bekronen; terwijl zij nog spreken, zo zal Ik horen; 1) op het half uitgesproken gebed zal Ik reeds Mijn Ja en Amen zeggen (Hoofdstuk 30:19).

1) God zou Zijn volk voorkomen met Zijne zegeningen, en hun begeerten vervullen, eer zij het verzochten. Dat is een zeker teken van Zijne liefde en gunst jegens hen, gelijk integendeel Zijn verwerpen en verstoten van de mensen wordt uitgedrukt door de verberging van Zijn aangezicht voor hen en door de weigering van hun gebeden te horen (Spr. 1:28. Jes. 1:15. Jer. 14:12. Klaagt. 3:8, 44).

Deze zijn krachtige uitdrukkingen van Gods gereedheid, om de gebeden te verhoren, en dat blijkt nog verder meer onder de genade des Evangeliums, dan het onder de Wet deed, en wij zijn de vertroosting daarvan verschuldigd aan de tussenspraak van Christus, als onzen Voorspraak bij den Vader, en wij zijn verplicht, om met dankbaarheid een toegenegen oor te geven aan Gods roepingen.

25. De wolf en het lam zullen te zamen nevens elkaar weiden, 1) daar de eerste zijne natuur als roofdier heeft afgelegd en in den staat der oorspronkelijke schepping is teruggetreden (Gen. 1:30), en de leeuw zal stro of haksel eten als een rund, en stof zal de spijze der slang 2) zijn, zij zal niet meer den mens naar ‘t leven staan, maar het haar opgelegde lot (Gen. 3:14) dragen. En welke dieren ook de aarde nu nog als roofdieren en wilde beesten bevat, zij zullen geen kwaad doen noch verderven op Mijnen ganse heiligen berg, binnen het gehele gebied van Mijn heilig bergland Kanaän, zegt de HEERE (Hoofdstuk 11:6-9).

1) Zo verzekert deze profetie den dienstknechten van Christus, dat de tijd nadert, waarin zij zullen bewaard zijn voor uitwendige belediging en inwendige onenigheid, waarin zij gezegend zullen zijn met ongestoord genot van alles, wat tot hun zaligheid nodig is. Deze

heerlijke, gelukkige toestand van Gods kerk zal worden te weeg gebracht en bevestigd door de almacht van Jehova, hoewel vele omkeringen en verwoesting de vervulling van dit grote werk zullen voorafgaan. Laat ons als medewerkers Gods met Hem arbeiden in den weg Zijner Voorzienigheid, in gehoorzaamheid aan Zijne ordeningen, in onderworpenheid aan Zijne bevelen. Laat ons den Heere bidden met ons te zijn en ons nooit te verlaten.

Dat ieder uitroepe: welke onuitsprekelijke zegeningen voor Joden en Heidenen liggen nog verborgen in Gods beloften! Zo ik moet sterven zonder de vervulling te zien, laat mij den leven in het vast geloof daaraan. Wanneer ik soms ontmoedigd ben door het zichtbare ongenoegen Gods en den ondergang van zielen, laat mij dan hopen op dien gelukkigen tijd, waarin de koninkrijken dezer wereld zullen worden de koninkrijken van onzen God en van Zijnen Christus. (J. BROWN).

2) Zonder enigen twijfel staat deze uitdrukking in verband met de geschiedenis van ‘s mensen val. Het was het vonnis van de slang, dat zij stof zou eten. Hier wordt dit ook gezegd, om daarmee te verzekeren, dat de macht der slang, om den mens uit zijn vernieuwden staat te doen vallen, was verbroken. De Profeet voorspelt hier den heerlijken staat der Kerk, door Christus Jezus teweeg gebracht, als gevolg van Zijne overwinning over Satan en zonde. Niet alleen de menselijke vijanden, maar ook de geestelijke vijanden zullen overwonnen worden, en dan zal, wat in dit vers voorspeld wordt, volkomen vervuld zijn, als de koninkrijken zijn geworden onzen God en Zijnen Christus.

Niet van een dusgenaamd duizendjarig rijk is hier sprake, maar de Heere God geeft hier door den Profeet Jesaja een vergezicht op de volkomen heerlijkheid der Kerk.

HOOFDSTUK 66.

UITBREIDING VAN DEN WAREN GODSDIENST.

IX. Vs. 1-24. De negende rede. Het antwoord des Heren gaat hier voort, doch niet zo, dat het hoger vlucht neemt, dan de laatste woorden van ‘t vorig Hoofdstuk. Dat slot toch handelde reeds over het einde aller dingen, over den toestand in het rijk der heerlijkheid. Wel verspreidt het van ene nieuwe zijde een licht over hetgeen in het vorig Hoofdstuk gezegd is; het begint met dezelfden tijd, waarmee daar begonnen wordt, en wijst op hetzelfde einde als daar, doch geeft nadere, meer bepaalde aanwijzingen, waarbij hetgeen nu gezegd wordt met het vroeger gezegde meermalen overeenkomt. De rede, welke weer met scherpe afscheiding over de goddelozen en vromen, de ongelovigen en gelovigen in Israël handelt, wordt in vier delen verdeeld: a. verwerping van het onboetvaardige en eigengerechtige Israël tegelijk met hunnen tempel en hunnen godsdienst (vs. 1-4). b. Aankondiging van het gericht over Jeruzalem, dat de profeten doodt, waaruit het Nieuw-Testamentische Zion stil en ongemerkt is geworden (vs. 5-9). Vreugde over Jeruzalem en vertroosting tot Zion in buitengewone mate reeds gedurende den tijd der Christelijke kerk (vs. 10-12). d. Toch komt eerst de volle zegen, wanneer het laatste gericht komt over Jeruzalems tegenpartijen en de laatste volmaking der heilige stad (vs. 13-24).

1. Alzo zegt de HEERE tot het afvallige, onboetvaardige Israël, dat zich van de belofte van de heerlijkheid van het nieuwe Jeruzalem meester maakt, en door het bouwen van een prachtigen tempel, die in vervulling denkt te brengen: a) De hemel is Mijn troon, en de aarde is de voetbank Mijner voeten (MATTHEUS. 5:34 vv.). Ik vervul dus met Mijne tegenwoordigheid de gehele wereld als Mijn huis; zelfs de hemelen in hunnen wijdsten omvang kunnen Mij naar Mijn oneindig en boven al het geschapene verheven Wezen, niet bevatten (1 Kon. 8:27). Waar zou dan dat huis zijn, dat gijlieden Mij zoudt bouwen, alsof gij Mij daarin kon besluiten, dat Ik daarin zou moeten wonen, daar het uitwendig prachtig en heerlijk is? En waar is de plaats Mijner rust 1) ook nu de tijd, voor welken Ik Mijne genadige tegenwoordigheid aan bepaalde tekenen en zinnebeelden gebonden had (Exod. 25:10 vv. 2 Kron. 29:2 ten einde loopt?

a) 2 Kron. 6:18.

1) De tijd, voor welken deze rede des Heren werd uitgesproken, is niet die van den tempelbouw van Zerubbabel, maar van Herodes den Grote, toen hij in het 18de jaar van zijne regering den tempel allerprachtigst begon te herstellen, had waarschijnlijk ook de profetie (Haggai 2:7 vv.) in de gedachte, en vooral de woorden: "De heerlijkheid van dit laatste huis zal groter worden dan van het eerste. " Die woorden wilde hij tot vervulling doen komen; maar hetzelfde jaar, gelijk bij Luk. 1:28 zal worden opgemerkt, was waarschijnlijk het geboortejaar der maagd Maria. Herodes schijnt zich te hebben voorgesteld, dat, wanneer eerst die profetie uitwendig zou vervuld zijn, zo ware het woord Gods, waarvoor hij bijgelovige vrees koesterde, vervuld. Hoezeer hij het er op toegelegde om de toekomst van den Messias, den Koning uit het huis van David af te wenden, zien wij uit MATTHEUS. 2:1 vv. Hij wilde voor zijne Dynastie den troon in Juda verzekeren en beproefde het nu God met een zeer

prachtigen stenen tempel en ene luisterrijken uitwendigen godsdienst tevreden te stellen, opdat Hij Zijne verdere raadsbesluiten van wege de eer, die Hem werd aangedaan, zou vergeten. Ongoddelijk en vleselijk gezinde mensen hebben steeds dergelijke voorstellingen omtrent God. Wie zich met den prachtigen tempel tevreden stelde en van den waren Verlosser en Heiland liet afleiden, zodat men Hem om den wille van den tempel verwierp en in valsen ijver voor den uitwendigen godsdienst aan het kruis nagelde, dat was het onboetvaardige, huichelachtige, verblinde Israël onder de leiding van zijne oversten. Dit gedrag van Israël tegenover den Heere en Zijne Apostelen, hetwelk juist de verwoesting van dezen tempel door de Romeinen veroorzaakt heeft, is het wat in hetgeen nu volgt wordt behandeld.

Hoewel het gevoelen van Dächsel op het voetspoor van Vitringa, Rambach en Lange niet te verwerpen is, dat de Heere hier voornamelijk ziet op den tijd van Herodes, zo is het toch ook niet tegen te spreken, dat de Heere hier het gehele tijdperk van de Babylonische ballingschap tot op dien tijd in het oog heeft.

Het is toch niet te ontkennen, dat niet eerst in de dagen van ‘s Heren omwandeling, maar reeds lang vóór dien tijd, ook in de dagen der ballingschap en na dien tijd het grootste deel der ballingen en ook der teruggekeerden verre verwijderd was van een dienen van den Heere God in geest en in waarheid. Er was een overblijfsel naar de verkiezing der genade, maar het grootste deel van Israël’s ballingen was een onboetvaardig volk en ook tot de straks teruggekeerden naar Palestina moest nog door den Profeet, na de ballingschap, het woord der bestraffing en der vermaning klinken.

Met deze woorden wil de Heere hen afbrengen van den vormelijken eredienst, en hen opleiden tot een dienen van Hem in geest en in waarheid. Hij wijst er op, dat indien men meent, dat men voldoen kan met een vormelijker eredienst en het harte verre van hem houdt, men zeer dwaalt. Dat Hij zich verre houdt van degenen, die slechts in het uitwendige hun heil zoeken, en dat daarentegen Zijn oog van genade en liefde is gekeerd naar hen, die voor Zijn woord beven, die met de offeranden van een gebroken hart en een verslagen geest tot Hem naderen.

In beginsel klinkt hier hetzelfde, wat de Heere Christus tot de Samaritaanse vrouw sprak: God is een Geest, Die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. (Joh. 4:24).

2. Want Mijne hand heeft al deze dingen gemaakt, de gehele wereld, die u omgeeft-hoe kunt gij dan menen, door enig gebouw van uwe handen Mijne oneindige hoogheid te zullen omgeven (Hand. 7:49; 17:24); en al deze dingen, die uwe ogen kunnen aanschouwen, zijn geweest, spreekt de HEERE. Maar op dezen zal Ik zien, wanneer Ik ergens Mijne genadige tegenwoordigheid wil laten ondervinden en Mij zelven ene plaats der rust wil bouwen (Hoofdstuk 57:15), op den arme (Hoofdstuk 61:1) en verslagene van geest (Psalm 34:19; 51:19) en die voor Mijn woord beeft (Ps. 119:161).

3. Meen niet, onboetvaardig en ongelovig volk der Joden, dat Ik een welbehagen heb in uwe offeranden in den nieuw opgebouwden tempel; zij bestaan slechts in uitwendige plechtigheden, terwijl het inwendige des harten met de heilige betekenis van het offer in

tegenspraak is. Integendeel, zij zijn Mij de ontzettendste gruwel. Wie 1) enen os slacht met zulk ene gezindheid des harten als de uwe, slaat enen man; hij is in Mijne ogen niets meer dan iemand, die bloed vergiet, en gelijk hij nu zich vergrijpt aan 't leven van een dier, alsof Ik ossenvlees zou eten, of bokkenbloed zou drinken (Ps. 50:14), zo vergrijpt hij zich op een anderen tijd aan het leven van een mens, alsof hij Mij door dien moord enen dienst deed (Joh. 16:2). Wie van zulk goed als het uwe een lam offert, breekt enen hond den hals. Alles, wat tot uwen veestapel behoort, is om der ongerechtigheid wil, waarmee die verworven en bezeten wordt, onrein, ene smaadheid voor Mijn heilig Wezen; het wordt Mij ook niet gebracht door handen, die bereid zijn ten offer, maar als het ware verwurgd en verbroken; wie van het meel der eerste tarwe spijsoffer (Lev. 2) offert, is als die zwijnenbloed offert; hij brengt Mij ene even afschuwelijke gave, als wanneer iemand het bloed van het alleronreinste dier (Deut. 14:8) als drankoffer op Mijn altaar wilde uitstorten (Lev. 2:16); want gelijk uwe bezitting van vee vol door is, zo kleeft aan al uwe vruchten de onmatigheid (MATTHEUS. 23:25); wie met zulk ene godsdienstigheid als de uwe wierook brandt ten gedenkoffer voor den Heere (Lev. 2:2; 6:15) is als die enen afgod zegent, want dezen en niet den Heere gaat zijn reukoffer aan. Deze, die met valsen en huichelachtigen godsdienst Mij zoeken te voldoen, verkiezen ook hun wegen, de wegen der afgoden, die verre van de Mijne liggen, en van welke zij zich niet willen bekeren, en hun ziel heeft lust aan hun verfoeiselen, terwijl zij zich zelfs nog inbeelden, zeer vrome en heilige lieden te zijn (Rom. 2:17 vv.

1) merkt hier den aan, hoe verfoeilijk hun offeranden voor God waren. De vleselijke Joden, uit de Babylonische ballingschap wedergekeerd zijnde, vervielen wel niet weer tot afgoderij, maar werden zeer zorgeloos en los in den dienst van God; zij brachten het verscheurde, lamme en het zieke tot offeranden (Mal 1:8, 13), en dat maakte hun eredienst verfoeilijk voor God; zij gaven geen acht op hun offeranden en daarom, hoe konden zij denken dat God acht op hen gaf? Na dat het Evangelie gepredikt was en in hetzelve bekend gemaakt, dat de grote offerande was opgeofferd, welke een einde maakte aan alle de ceremoniële diensten, bleven de ongelovige Joden nochtans voortgaan met offeranden te offeren, alsof de wet van Mozes nog van kracht was, en degenen die daartoe kwamen kon volmaken. En dit was een gruwel .

4. Ik zal ook verkiezen den loon hunner handelingen 1); Ik zal er Mijn vermaak in stellen, hun rechtvaardige straf toe te delen, en hun vreze zal Ik over hen doen komen; wat hun 't meeste leed doet, de rampen, die voor hen de geduchtste zijn, zal Ik hun toezenden, ter rechtvaardige vergelding voor hun verharding, a) omdat Ik hen in Mijnen Zoon geroepen heb (Luk. 19:44), en niemand antwoordde, Ik gesproken heb, en zij niet hoorden, maar deden dat kwaad is in Mijne ogen, en verkoren hetgeen, waartoe Ik genen lust had. (Hoofdstuk 65:12).

a) Spr 1:24. Jer. 7:13.

1) In het Hebr. Thaäloelehem. Beter: hun mishandelingen. De Heere zegt dan hier, dat dewijl zij, de onboetvaardigen Israël's, Hem verlieten, ja met Hem den spot hadden gedreven, het kwade boven het goede verkoren hadden, zo zou Hij ook verkiezen, dat over hen mishandelingen kwamen, dagen van ongeluk. Onmiddellijk hierop wordt den ook van vreze gesproken.

5. Hoort daarentegen des HEREN woord, gij weinigen in Israël, die voor Zijn woord beeft, (vs. 2). Wat Ik zal laten komen, is voor u ene verlossing (Luk. 21:28). Uwe broeders en vrienden naar het vlees (Rom. 9:2), die u haten, die u verre afzonderen van de Israëlitische gemeente, daar zij u in den ban doen, om Mijns naam. wil (Luk. 6:22. Joh. 16:2), bespotten, nu zij nog de macht in handen hebben, en zich voor de wettige bezitters van alle heilsgoederen van Israël houden, uw geloof in Christus Jezus; die zeggen: a) Dat de HEERE heerlijk wordt! Laat Hem, dien gij dient, Zijne grootheid tonen! Doch Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde 1) en u verheerlijken; zij daarentegen, die zich in het ongeloof verharden, zullen beschaamd worden met al hun macht en hun hoogmoedige inbeelding, daar zij zich noemen bewoners der heilige stad en trots zijn op den God van Israël (Hoofdstuk 48:2).

a) Jes. 5:19.

1) Beter: Dat de Heere heerlijk worde, dat wij zien mogen uwe vreugde. Het werkwoord verschijnen of zien staat toch in den grondtekst niet in den derden persoon enkelvoud, maar in den eersten persoon meervoud. Het is een spottend spreken van de vijandige en onrechtvaardige Joden, die niet naar het Woord des Heren, gelijk de gelovigen, willen luisteren, en nu spottend den Naam des Heren ontheiligen. Vandaar dat er ook onmiddellijk op volgt, dat zij beschaamd zullen worden, dewijl de Heere zeker zijn Naam zal heiligen, maar in strafoefening aan degenen, die Hem verachten. Hierop wijst het volgende vers.

6. Er zal eens stem van een groot rumoer der naderende legerscharen uit de stad zijn, wanneer de tijd komt, waarvan in Luk. 19:43 vv. sprake is, ene stem uit den tempel, die den nabijzijnden ondergang daarvan verkondigt, de stem des HEREN, die Zijnen vijanden, den ongelovigen Joden naar het vonnis Hoofdstuk 65:6 vv. de verdiensten vergeldt (vgl. de geschiedenis van Jeruzalems verwoesting bij Hand. 28:31).

Een onontwikkeld landman, zo verhaalt Josefus in het zesde boek zijner geschiedenis van den Joodsen krijg (Hoofdstuk 5. _3), Jozua, of Jezus, zoon van Anani, kwam vier jaren vóór den oorlog (dus in het jaar 62 na C. dat ook overigens door vele gebeurtenissen in de Christelijk kerk gewichtig is, (zie het chronologisch overzicht bij Hand. 1:8), toen de stad zich nog in vollen vrede en in den besten welstand bevond, op het Loofhuttenfeest naar Jeruzalem, en begon plotseling te roepen: "Ene stem van het oosten, ene stem van het westen, ene stem van de vier winden, ene stem over Jeruzalem en den tempel, een stem over den bruidegom en de bruid, ene stem over het gehele volk!" zo riep hij, dag en nacht door alle straten heentrekkende. Enige aanzienlijke inwoners ergerden zich over den ongeluksprofeet, en kastijdden hem met slagen. Maar hij, zonder het minste ter verdediging of tegen hen te zeggen, die hem kastijdden, ging voort op dezelfde wijze als vroeger te roepen. De oversten der Joden hielden het voor ene bovenmenselijke ingeving en brachten den mens voor den Romeinsen landvoogd. Hier werd hij met roeden tot op het gebeente ontvleest-hij smeekte niet en weende niet, maar riep op een allerjammerlijksten toon bij iederen slag: "Wee! wee! over Jeruzalem. " Toen Albinus (zo heette de landvoogd) hem vroeg, wie hij was en van waar en waarom hij zo riep, antwoordde hij geen woord, maar ging hij voort met zijn onheilspellend roepen over de stad, totdat Albinus hem voor krankzinnig verklaarde en wegzond. Tot aan het uitbarsten van den oorlog (in Mei 66 na C.) ging hij met niemand om,

nooit zag men hem spreken, maar alsof het zijn gebed was klaagde hij dag aan dag: "Wee, wee over Jeruzalem!" Hij vloekte niet die hem sloegen, noch dankte die hem spijs toereikten. Zijn enig antwoord aan ieder was altijd de ongeluks-profetie. Zo liet hij zich 7 jaren en 5 maanden horen, zonder hees of moede te worden, totdat hij gedurende de belegering de vervulling zijner profetie zag; nu klonk zijn laatste woord. Toen hij eens met het geschreeuw: "wee, wee over de stad, over het volk en tempel, " om de stadsmuren liep, voegde hij er plotseling bij: "Wee ook over mij!" Op hetzelfde ogenblik trof hem een steen, die geslingerd was en doodde hem op eens; zo gaf hij den geest onder het roepen van zijn "wee".

7. Hebben deze spotters tot u gezegd: dat de Heere heerlijk worde! het zal in waarheid alzo zijn, zij zullen zien hoe heerlijk Hij is. Eer zij, de heilige stad Jeruzalem, barensnood had, voordat haar de geboorteweeën overkomen en al de angsten en verschrikkingen, die met den laatsten Joodsen oorlog over Jeruzalem losbarsten, heeft zij gebaard, daar ene heilige gemeente, de Christelijke kerk uit haar voorkomt; eer haar smart overkwam (denk aan de verhuizing der Christenen naar Pella, bij het uitbreken van den Joodsen krijg (Luk. 21:20 vv.), zo is zij van een knechtje verlost (denk hier aan Christus en die van de Joden in Hem geloofden: Hoofdst. 7:14; 11:1. Hand. 2:41; 4:4; 5:14 enz.).

8. Wie heeft ooit zulks gehoord, dat ene vrouw baarde vóór zij smarten had? wie heeft dergelijk gezien, dat zij van een zoon verlost werd, voordat de weeën over haar kwamen? Zou, om de hier bedoelde vrouw te noemen, een land kunnen geboren worden op een enigen dag? zou een volk kunnen geboren worden op ene enige reize? maar Zion, de geestelijke moeder der Nieuw Testamentische gemeente, heeft weeën gekregen, en zij heeft hare zonen gebaard.

9. Zulk een wonder van moederlijke scheppingsmacht kan Mijne heerlijkheid echter terecht doen openbaar worden. Zou Ik, zo dikwijls ene vrouw een kind ter wereld brengt, de baarmoeder openbreken, zodat, wat lang in den moederschoot verborgen lag en daar gevormd werd, zich nu vertoont, en niet genereren? Alzo zegt de HEERE, wiens kinderen toch eigenlijk de nieuwe, uit den Geest geborene Zionskinderen zijn, die dus hun vader en hun moeder te gelijk is (Joh. 1:13), zou Ik, die genereer, voortaan toesluiten, dat gene kinderen meer zouden worden geboren? zegt uw God, 2) o Zion, die door de prediking van het Evangelie zoveel zegen heeft gegeven, dat nu zovele kinderen tot u behoren, welke ene geheel nieuwe gemeente vormen.

1) Wanneer de Geest was uitgestort, en het Evangelie uit Zion ging, zouden er velen in een korten tijd bekeerd worden, en met weinige moeite in vergelijking met dat grote voortbrengsel. De Apostelen baarden, zelfs voordat zij weeën hadden, en de kinderen die Christus geboren werden, waren zo menigvuldig en zo schielijk en zo gemakkelijk voortgebracht, dat zij eer geleken naar den dauw uit de baarmoeder des dageraads, dan naar een zoon uit den schoot der moeder (Ps. 110. 3). De voortgang van het Evangelie was verbazend: dat licht verspreidde zich evenals de dageraad tot aan de einden der aarde. Steden en volken werden tegelijk voor Christus geboren. Op dienzelfden dag, toen de Geest was uitgestort, werden er drieduizend zielen tot de Kerk toegedaan. En toen dat heerlijk werk eens

begonnen was, werd het wonderlijk voortgezet. Hij, die tot de geboorte bracht in de overtuiging der zonde, deed ook baren in een volkomen bekering tot God.

Het wondere feit, dat Zion als op één dag weer door ene menigte van teruggekeerde Joden was bevolkt, waarop de Heere allereerst doelt, is dus profetie en schaduwbeeld van de geestelijke geboorte der Kerk des N. Verbonds.

10. Verblijdt u, gij nieuw geborenen! met Jeruzalem, de moedergemeente, die over uwe geboorte juicht! en verheugt u over haar, over die gelukkige moeder, al hare liefhebbers! weest vrolijk over haar met vreugde, gij allen, die over haar zijt treurig geweest van wege haar diep verval (Hoofdst. 57:17. Ps. 102:14 vv.).

11. 1) Opdat gij, daar Ik haar tot ene stad der zegeningen maak (Hoofdst. 62:9), moogt zuigen en verzadigd worden van de borsten harer vertroostingen 2) die zij zelf ondervindt (Hand. 3:20), en die zij u tot geestelijk voedsel aanbiedt, even als ene moeder hare rijkelijk met melk gevulde borst aan haar kind geeft, opdat gij moogt uitzuigen, met volke teugen moogt genieten van den zegen, dien zij kan schenken, en u verlusten met den glans harer heerlijkheid, die zij nu deelachtig is geworden.

1) De inhoud van deze beide verzen heeft aan den 4den Zondag in de vasten (Lactare d. i. verblijd u) den naam gegeven. Zijn introïtus is, daar hij tevens op Jes. 54:1 doelt en de woorden van onze plaats enigermate verandert: "Verblijd u, Jeruzalem! en komt allen te zamen, die haar liefhebt; verheugt u zeer, die over haar treurig geweest zijt. " Deze introïtus bewijst, dat met dezen Zondag ene sterke omwending in de gedachte, welke het verloop van ‘t kerkjaar uitdrukt, gekomen is; want terwijl de vorige Zondagen (Invocavit tot Oculi) uit de diepte tot God hebben geroepen (Ps. 91:15 v. 25:6 en 22:15 v. roept nu deze tot heilige vreugde. Op de vorige Zondagen had de oude kerk het oog op de uitdrijving van den duivel uit de dopelingen; dit werk is nu volbracht, de katechumeen heeft boete gedaan en den duivel los gelaten; nu heeft op den Zondag Laetare de toewijding en verloving plaats. Die, welke den duivel ontrukt is, verbindt zich dan aan den Heere, en verlooft zijne ziel met den bruidegom der ziel. In de Katholieke kerk heeft de Zondag nog daardoor ene bijzondere betekenis, dat daarop de wijding geschiedt van de gouden roos, die als geschenk door den Roomsen stoel geschonken wordt aan zulke vorstelijke personen, van welke ene bijzondere bevordering van zijne belangen, bescherming en ondersteuning voor de kerk verkregen is. Bij het overreiken zegt dan de Paus: "De dubbele vreugde van Jeruzalem, van de strijdende en triomferende kerk, wordt door haar aangewezen, door welke ook aan allen Christen-gelovigen de schoonste bloem openbaar wordt, die de vreugde en kroon van alle heiligen is. " Daarom heet ook die Zondag de rozen zondag. In Silezië draagt hij daarentegen den naam van Tod-zondag, omdat eens op dezen Zondag in het jaar 965 n. C. het heidense Silezië en Polen onder den hertog Micislaüs zijne afgoden (Tot = afgod) in ‘t water geworpen heeft, en daarop met groene takken naar huis ging, welke gewoonte, om met een groenen meitak den zomer tegemoet te gaan, tot op den tegenwoordigen dag bewaard is gebleven.

2) Onder de borsten der vertroostingen, hebben we te verstaan de goddelijke instellingen, alles wat met het Verbond der genade in verband staat. In die beloften en instellingen van het

Verbond der genade zijn al de vertroostingen van het geestelijk Israël opgesloten en door geloof en gebed wordt men ze deelachtig. Wie in waarheid door het geloof die beloften aanvaardt en leert toepassen, zal ervaren, dat zij alleen maar ook zij volkomen vertroosting schenken aan het door schuld bezwaarde hart, aan den door schuld verbroken geest. Wie dit geniet zal de heerlijkheid Gods zien, zal de aanneming tot kinderen verkrijgen en met den glans der heerlijkheid Gods bestraald worden.

12. Want alzo zegt de HEERE over den troost, dien Hij aan Jeruzalem wil schenken (vs. 11): Ziet, Ik zal den vrede, het hoogste van alle geestelijke goederen (Joh. 14:27. Fil. 4:7) over haar uitstrekken als eens rivier, voordat die in ene overstromende, alles bevredigende mate aanwezig zij (Hoofdst. 48:18), en de heerlijkheid der Heidenen, al wat deze aan uitwendige goederen groots en heerlijks bezitten (Hoofdst. 61:6) als ene overlopende beek, zodat ook aan het tijdelijk geluk niets ontbreekt; dan zult gijlieden zuigen naar hartelust, gelijk een kind aan de borst der moeder; gij zult in vrede en rijkdom u baden (Hoofdst. 60:16); gij zult door de heidenen, die zich zullen beijveren om u alle denkbare tederheid te bewijzen (Hoofdst. 49:23), op de zijden, den arm of schouder (Hoofdst. 49:22; (60:4) gedragen worden, en op de knieën zeer vriendelijk getroeteld worden 1) even als men kinderen op den schoot neemt en liefkoost.

1) Met deze verzekering belooft de Heere God Zijn volk allen in- en uitwendigen vrede; alle geestelijk heil zou Hij over hen doen komen als een rivier, en allen glans en alle heerlijkheid als ene overlopende beek. De Heidenen zullen zich beijveren om u van het hun te geven, wat gij behoeft. Op den schouder, (want dit betekent op de zijden) zult gij gedragen, en op de knieën zult gij vriendelijk getroeteld worden, zegt de Heere hier. Hij wil daarmee zeggen dat al wat lieflijk is en al wat den groei en den bloei en de vreugde en het heil kan bevorderen, zal geschonken worden.

Het Nieuw-Testamentische: Alles is het uwe, klinkt hier der Gemeente in Oud-Testamentische taal tegen.

13. Als een, die zijne moeder troost, alzo zal Ik u troosten, wanneer gij van den kinderlijken tot den mannelijken leeftijd zult gekomen zijn en gij gewaar wordt, dat u tot uwe volle zaligheid nog iets ontbreekt: ja gij zult te Jeruzalem getroost worden, wanneer gij, het volk van Zion, weer in die heilige stad zult wonen (Hoofdst. 30:19; 54:11 vv.).

In vs. 10-12 wordt gesproken over den tijd der Christelijke kerk, waarin de gelovigen uit Israël als in het geestelijk Zion worden overgebracht om daar in Christus Jezus rijkelijk troost en vrede te genieten, en de heerlijkheid der heidenen deelachtig te worden, even als deze deel kregen aan hun geestelijke goederen (Rom. 15:27). Nu wendt zich de profetie tot nog grotere dingen, die in den laatsten tijd zouden geschieden. Zions kinderen, die uit Israël afkomstig zijn, zijn toch zo lang in den vreemde, als het uitwendige Jeruzalem door de heidenen vertreden wordt (Luk. 21:24). Totdat de tijd der heidenen vervuld zal zijn bevindt het zich als het ware in den vreemde, en met de smart, zo als Paulus die in Rom. 9:1 vv. uitspreekt, verenigt zich het heimwee naar het land der vaderen, naar het land des groten Konings. Daarom zegt nu het slot van het vers: "gij zult te Jeruzalem vertroost worden. " (DÄCHSEL.

14. En gij zult het zien in welk ene heerlijkheid Ik Jeruzalem weer zal doen staan (Hoofdst. 60:1 vv.), en uw hart zal vrolijk zijn, en uwe beenderen zullen groenen als het tedere gras, daar ook uw uitwendige mens in verjongde kracht daar zal staan (Hoofdst. 58:11); dan zal de hand des HEEREN bekend worden aan Zijne knechten, hoe grote en heerlijke dingen Hij weet te scheppen en te geven, en Hij zal Zijnen vijanden gram worden 1) aan alle tegenstanders Zijner kerk Zijne gramschap tonen.

1) Aan de hand, d. i. de macht des Heeren wordt hier tweeërlei uitwerking toegeschreven. Zegenend, beschermend zal deze zich verheffen over Israël, maar verwoestend en vernietigend zal zij gekeerd zijn tegen Zijne en Israëls vijanden. In liefde zal zij heersen over Zijn volk, in toorn over Zijne vijanden. Dit laatste wordt verder uitgewerkt in het volgende vers.

15. Want, ziet de HEERE zal, wanneer de tijd daar is, dat Hij aan den Anti-christ een einde maakt (2 Thess. 2:8 vv. Openb. 19:11 vv.), met vuur komen, en Zijne wagenen, waarop de machten des verderfs, die Hem vergezellen, zich bevinden, zullen met zulk ene snelheid en met zulk een geraas komen als een wervelwind, om met grimmigheid Zijnen toorn hiertoe te wenden, Met vergelding te komen om de zonden Zijner tegenpartijders (2 Thess. 1:8 en Zijne schelding, de door Hem bedreigde gerichten, met vuurvlammen, die de tegenstanders zullen verteren.

16. Want met vuur, en met Zijn zwaard zal de HEERE, wien alles onderworpen is en alle nachten ten dienste staan, in het recht treden met alle vlees, met alles onder de kinderen der mensen, wat vlees is en niet uit den Geest is geboren (Joh. 3:6. Gen. 6:3), om allen, die God niet kennen, en het Evangelie ongehoorzaam zijn; en de verslagenen des HEEREN, die Hij met het zwaard ombrengt (Zef. 2:12), zullen vermenigvuldigd zullen velen zijn 1) tot een onnoembaar groot getal (Openbaring 19:21).

1) De Heere voorspelt hier, dat Hij in het gericht zal treden met alle vlees, d. i. met alle volk, niet alleen met de Heidenen, maar ook met Israël, d. i. met de massa, die verloren gaat, met dat Israël dat verworpen wordt, dewijl het naar Gods Woord geweigerd heeft te horen. In het volgende vers worden degenen nader aangeduid, over wie het gericht zal gaan. Met het vuur wordt gewezen op de verdervende natuurkrachten, met het zwaard op schrikkelijke gebeurtenissen in het leven der volkeren.

17. Daaronder zullen den ook zijn diegenen in Israël, die hun verkiezing nu geheel hebben verloochend en den heidenen in alle dingen zijn gelijk geworden, die zichzelven met de zorgvuldigste waarneming van alle gebruiken, waarmee men zich den afgoden toewijdt, heiligen, en zichzelven reinigen in, 1) of, voor de hoven achter een in het midden
2) dezelve. Daaronder zullen zijn allen, die nauwkeurig alles doen, wat de Heidense priesters hun voorschrijven en alzo op de gruwelijkste wijze tegen Gods wet handelen, zwijnenvlees eten (Hoofdstuk 65:4), en verfoeisel, als kreeften, aal, oesters enz. (Lev. 11:10), en muizen 3) (Lev. 11:29) te zamen, zonder dat een het verderf ontkomt, zullen zij verteerd worden, spreekt de HEERE, die iedere eigenwillige verbreking van de grenzen door de wet getekend, voor ene

misdaad aanziet; alleen hij, die door den Zoon is vrij gemaakt, zal waarlijk vrij zijn (Joh. 7:36. (Gal. 5:1).

1) Beter: voor, in den zin van, ten behoeve van. Het heiligen ziet op het zich geestelijk heiligen en het reinigen heeft een fysische betekenis. Hier worden onder Israël bedoeld zij, die zich geheel met de heidenen vermengd hadden, het verbond met den Heere volkomen verbroken hadden, en daarom den Heere en Zijn dienst volkomen hadden losgelaten. De hoven zijn de plaatsen, waar de aanbidding en de dienst der afgoden plaats had. Wie onder dien ene in het midden te verstaan is, is niet uit te maken, gelijk ook hieronder reeds aangegeven wordt. Wij verenigen ons het liefst met hen, die menen, dat die ene is de hoofdleider van de heidense afgodsfeesten.

2) De Duitse tekst heeft hier: "de een hier, de ander daar; " eigenlijk staat er: "die zich heiligen en reinigen in de gewijde bossen, ter eer van één in het midden. " Onder dien "enen" wordt zeker een afgodsbeeld bedoeld. Zo geeft ook "Schmieder" in zijne aantekening als verbeterde lezing: "achter enen daar in het midden", en voegt daarbij: "Het is duidelijk, dat met deze woorden de wijze der heidense reinigingen (lustrationes) aanschouwelijk wordt voorgesteld. Vermits wij evenwel den afgodendienst, die hier beschreven is, niet nauwkeurig kennen, zo is deze korte toespeling voor ons moeilijk te verstaan. Men stelle zich daarbij voor ene soort van processie, die enen voorganger volgt, om in het midden van enen hof, misschien in een bijzonder omheind gedeelte van den hof, plechtige wassing te ondergaan ter voorbereiding voor een afgodisch feest. " Anderen willen, dat het woord "Achad", hier door "één" vertaald, de naam zal zijn van een afgod, volgens sommigen den zonnegod.

3) Maimonides merkt aan, uit de boeken der Indiërs, die oude afgodendienaars waren, dat ze gewoon waren aan de zon (zijnde de afgod in dit vers bedoeld door het woord "Achad") te offeren zeven vledermuizen en zeven muizen.

Hier wordt bedoeld de glis esculentus; deze was bij Arabieren en Romeinen ene bijzondere lekkernij.

Varro (De re rustica III, 15) verhaalt, hoe men voor hazel- of relmuizen gaarden gemaakt heeft, om ze aan te fokken, en hokken om ze vet te mesten; en Plinius getuigt (Hist. naat. VIII 47), dat in de wetten, die nu en den tegen den overdaad in spijze gemaakt werden, het gebruik van relmuizen, van zekere soort van schelpvissen en van vreemde vogels verboden was.

18. Hun werken en hun gedachten, hoe zullen zij verijdeld worden! Het komt, de tijd zal zeker komen dat Ik vergaderen zal alle Heidenen en tongen. 1) Zij zullen zich verenigen in het dal Josafat en tegen Jeruzalem strijden (Joël 3:14); Ik zal dat in zoverre toelaten, dat zij zich inderdaad verzamelen, maar de uitslag zal ene geheel andere zijn, dan zij denken, en zij zullen komen, en zij zullen Mijne heerlijkheid zien in de ontzettende openbaring van macht, die de vijandige heidenen en verharde Joden (Zach. 14:14) vernietigt.

1) In het Hebr. Weanoki maäseehem oemachschebotheehen baäh. Letterlijk en beter: Ik, hun werken en hun gedachten, het zal komen, dat alle heidenen en tongen zullen vergaderd

worden. Het eerste gedeelte van den zin staat derhalve elliptisch voor: Ik zal hun werken en hun gedachten verijdelen. De Heere spreekt dat kort af, in heiligen toorn. De heidenen en tongen, d. w. z. de volken in het algemeen en zij die eenzelfde taal spreken zullen zich vergaderen tegen het volk des Heren, tegen Jeruzalem, tegen Zion, maar de Heere zal niet alleen hun werken ongedaan maken maar al hun gedachten, die zwanger gaan van onheil tegen de heilige stad, verijdelen. Want zij zullen de heerlijkheid des Heren zien in de openbaring Zijner Almacht, die de vijanden vernietigt. Echter zal er alsdan ook nog een overblijfsel overgelaten worden, hetwelk aan het gericht zal ontkomen en de heerlijkheid Gods, zowel in de openbaring van Zijn toorn als in die van Zijne liefde zal verkondigen. Hierop wijst het volgende vers.

19. En Ik zal een teken aan hen, de tot op dien tijd ongelovig gebleven Joden, zetten, waaruit de Joden, die nog kunnen gered worden, den Messias van Israël zullen herkennen, zodat op eens het deksel van hun hart afvalt (2 Kor. 3:16. Rom. 11:23, 25 v.) vergelijk het teken, dat aan Saulus op zijnen weg naar Damascus werd gegeven (Hand. 9:3 vv.); en uit hen, die tengevolge van hun bekering nog op het laatste beslissende ogenblik het gericht (vs. 17 vv.) ontkomen zullen zijn, zal Ik als verkondiger van het Evangelie zenden tot de Heidenen naar Tarsis, in het westen van Europa (Hoofdstuk 60:9) en verder naar het werelddeel Amerika, naar Pul (Gen. 10:6. Jer. 46:9) en Lud (Gen. 10:13) naar de boogschutters in Afrika, naar Tubal aan de zuidoostkust der Zwarte zee (Gen. 10:2), naar oostelijk Azië, en Javan, westelijk Azië en oostelijk Europa, tot de ver gelegene eilanden van Australië, die Mijn gerucht niet gehoord hebben, die aan de ondernemingen (vs. 18) tegen Mij geen deel hebben genomen, noch Mijne heerlijkheid gezien hebben, omdat de prediking van het Evangelie nog niet tot hen was doorgedrongen; en zij zullen even als Paulus, die van een vervolger wonderbaar tot een Apostel is bekeerd, in dien laatsten tijd vóór het einde aller dingen, Mijne heerlijkheid onder de Heidenen verkondigen.

Het kleine zendingswerk geschiedt, het grote moet nog geschieden, en het zal geschieden door Israël. God zal dit volk tot een volk van zendelingen maken, die de wereld zullen overstromen met geloof, gelijk zij nu doen met ongeloof. Heerlijke wereld, die wij verwachten en biddend, werkend wachten; want men moet niet stil zitten, neen, maar al het werk der Christelijke kerk is nog slechts een feest der eerstelingen, een Pinksterfeest; de zending van Israël zal het Loofhuttenfeest, het feest van den vollen oogst zijn. Is er niet een vroege en spade regen? De vroege regen is er, de spade zal komen. Nu liggen nog de volken op hunnen droesem; maar Israël zal de grote hefboom van alle volken zijn. Doch nu is het nog dood; het heeft alle zendingskracht verloren, omdat het Christus niet heeft. Zonder Christus kan Israël gelijk wij allen niets geestelijks of goddelijks doen, maar Christus zal het levend maken en dan zal het voor Hem even en voor Hem alleen.

Zij, die zelf dus onderscheiden zijn door Gods genade, zullen afgezonden worden om anderen te nodigen om ook te komen en het voordeel van die genade te ontvangen. Zij, die de kracht der vooroordelen ontkomen, waardoor die natie in het algemeen in ongelovigheid gehouden wordt, zullen tot de Heidenen gezonden worden, om het Evangelie onder hen te brengen en aan alle creaturen te verkondigen. Hier zien wij dat zij, die zelf den toekomenden toorn ontvloden zijn, hun best zullen doen om anderen als een vuurhout uit het vuur te rukken.

20. En zij, de bekeerde heidenen, zullen al uwe aan Christus gelovig gewordene broeders en vrienden naar het vlees (Rom. 9:3 vv.) uit alle Heidenen, onder welke zij tot hiertoe verstrooid waren (Hoofdstuk 11:12; 60:4 vv. Zef. 3:10), den HEERE ten spijsoffer, tot een lieflijk geschenk, brengen, op paarden en op wagens, en op rosbaren, overdekte wagens, en op muilen (2 Sam. 13:29 en op snelle lopers, dromedarissen (Richt. 6:5) naar Mijnen heiligen berg toe, naar Jeruzalem 1) zegt de HEERE, gelijk als de kinderen Israël's, zo lang de Oud-Testamentische eredienst nog duurt, het spijsoffer, dat op het altaar moet komen, als meel, gebak, eersteling-koren (Lev. 2:1 vv.) in een rein vat brengen ten huize des HEREN. 2)

1) Zie hier de gelukkige uitwerking van het gezantschap onder de heidenen; hun woorden vinden ingang, en zij komen niet alleen weer naar Jeruzalem terug; met zich brengen zij ene ganse schaar van nieuwe Godsvereerders, als een spijsoffer, naar Jehova's huis op Zion. De tocht is aanzienlijk en verscheiden; sommigen komen op paarden, anderen op kamelen, of gelijk er eigenlijk staat, op draagzetels, waarin men zich zette, als men een kameel bereed; anderen op wagens, anderen op muilen, anderen op dromedarissen. Waarschijnlijk dient deze optelling, om ene aanzienlijke staatsie aan te duiden, of om te kennen te geven, ene menigte uit verschillende landen, daar men in sommige landen paarden en muilezels gebruikt, om zich te laten voeren.

2) Het spijsoffer zelf, zijn degenen, die uit de verstrooiing worden toegebracht, en zij die in het reine vat brengen zijn de Heidenen, die zelf als vaten der ere en der barmhartigheid (Rom. 9:23) zijn geheiligd. Waar door der Joden verwerping de Heidenen erfgenamen der belofte zijn geworden, daar zouden de Heidenen weer door God gebruikt worden om onder de Joden het Evangelie te verkondigen en hen toe brengen tot de gemeente, die zalig wordt.

21. En ook zal Ik, omdat in het meer uitgebreid geworden Jeruzalem (Hoofdstuk 54:2 v.) de geestelijke tempeldienst een veel groter personeel nodig heeft, dan ooit te voren, uit deze 1) bekeerde heidenen, die daardoor mede het algemeen priesterlijk karakter van Mijn volk hebben verkregen (Exod. 19:6. 1 Petrus 2:5 vv. enigen tot priesters en tot Levieten nemen 2) die in Mijn groot rijk met Israël dezelfde plaats zullen innemen, die in Hoofdstuk 61:6 is aangewezen, zegt de HEERE.

1) Tot hiertoe waren de Priesters en de Levieten alleen genomen uit de Joden en waren allen van een stam; maar in de Evangelie tijden zou God er uit de heidenen nemen, om de heilige dingen te bedienen, om het volk te leren en hen te zegenen in den naam des Heren en om de uitdelers van Gods verborgenheden te zijn, gelijk de Priesters en Levieten onder de wet waren.

2) De ambtelijke bediening van het Woord en van de Sacramenten is uit God. Ik zal nemen, zegt hier de Heere. Gelijk God, de Heere, onder de Wet den dienst van het heiligdom door de Priesters had ingesteld, zo zegt God de Heere hier, dat ook Hij zelf in de dagen der N. Bedeling het ambt van Bedienaar van het Woord zal instellen. Dat ambt zal echter niet beperkt blijven tot de Joden, maar ook uitgestrekt worden tot de heidenen.

22. Want gelijk als die a) nieuwe hemel en die nieuwe aarde, die Ik naar Mijn voornemen (Hoofdstuk 65:17) maken zal, voor Mijn aangezicht zullen staan, als Mijne dienaren en lofredenaars Mijner heerlijkheid (1 Kon. 10:8; 17:1. Ps. 19:2), spreekt de HEERE, alzo zal ook ulieder zaad, o Israël! en ulieder naam voor Mij staan. 1)

a) 2 Petrus 3:13. Openbaring 21:1.

1) Aan het einde van zijne Profetieën wijst de Profeet, en de Heere door den Profeet, nog eenmaal op de volkomen heerlijkheid, die komen zal. De nieuwe aarde en de nieuwe hemel waren ja de verlossing uit Babel, en verder de geestelijke redding door Emmanuel, maar ook beeld en profetie van wat eenmaal volkomen zal komen. En gelijk die nieuwe hemel en die nieuwe aarde eeuwig zullen blijven, eeuwig zullen blijven staan en niet meer weggaan, alzo zal ook Israël's zaad en Israël's naam voor des Heren aangezicht blijven staan.

Israël's zaad en Israël's naam is dan ook hier het zaad van het geestelijk Israël en de naam van het geestelijk Israël. De wereld der heidenen gaat voorbij, het vleselijk Israël gaat weg, maar al wie uit Israël en de volkeren door den Knecht des Heren is gered, zal blijven tot in eeuwigheid. De naam Israël heeft een blijvende, heeft een eeuwige betekenis. Gelijk de naam Jakob bleef aan gene zijde van den Jordaan en de naam Israël meeging over den Jordaan, zo zal het ook eenmaal zijn als de tijd der tijden is vervuld.

De naam van de geestelijke, de worstelende, van de hinkende Jakob's blijft hier, de naam van de overwinnende gelovigen gaat mede over dood en graf heen.

Jakob is als het ware de naam van de strijdende Kerk, Israël die van de overwinnende.

23. En het zal geschieden, dat van de ene nieuwe maan tot de andere, en van den enen sabbat tot den anderen, alle vlees de gehele menigte van hen, die uit alle volken in den nieuwen staat zijn opgenomen (Hoofdstuk 61:5), uit alle delen des lands naar Jeruzalem komen zal, om aan te bidden voor Mijn aangezicht 1) zegt de HEERE, zodat voortaan niet meer, gelijk in den tegenwoordigen toestand slechts driemalen des jaars (Exod. 13:14 vv.) ene heilige vergadering van het volk en den tempel plaats vindt, maar op iedere nieuwen maan, ja op iedere sabbatdag.

1) Dit is op de plechtige dagen van godsdienst en de feestdagen, die bijzonder aan den dienst van God zijn toegevoegd, hetwelk een manier van spreken is, die de Profeten destijds gebruikten, beschrijvende de dingen, die tot het geestelijk Israël behoren, met de namen der dingen, die tot het vleselijk Israël behoorden. (ENG. GODGELEERDEN).

Kwam Israël driemaal des jaars op de grote feesten tot Jeruzalems tempel, hier wordt in de eerste plaats van de N. Bedeling gezegd, dat elke Sabbath, ja gedurig, de samenkomsten der gelovige zullen plaats hebben, dewijl de tempeldienst is afgeschaft en Christus Jezus zelf de tempel is, waarin alle gelovigen zullen samenkomen. Maar ook hier weer ziet de Profeet verder, spreekt hier in Oud-Testamentische taal van de hemelse en van de eeuwige dingen.

Gelijk in de Openbaring van Johannes ook de hemelse dingen worden voorgesteld onder beelden aan de aardse bedeling ontleend, zo ook hier in de dagen des Ouden Verbonds.

24. En zij zullen 1), zo dikwijls zij weer bij het heiligdom geweest zijn en daar de zaligheid gesmaakt hebben, die hun in het nieuwe Jeruzalem bereid is, henen uitgaan, uit de poorten der stad zich naar huis begevende; en zij zullen steeds weer op nieuw in het dal van Josafat en het dal Hinnom, waardoor hun weg leidt (1 Kon. 1:35), met een blij gevoel over Mijn rechtvaardig bestuur en over hun eigene redding de dode lichamen der lieden zien, die tegen Mij overtreden hebben, en daarom in het gericht (vs. 15 vv.) zijn omgekomen; want hun worm, die deze lijken opeet, zal niet sterven, en hun vuur, dat hen verteert, zal niet uitgeblust worden, en zij, die lijken, die daar eeuwig door dien worm gegeten en door dat vuur verteerd worden, die gedoden des Heren (vs. 16) zullen alle vlees, waarvan in vs. 23 sprake was, ene afgrijzing wezen (Hoofdstuk 48:22).

1) Zij, die God vrezen, zullen henen uitgaan, en zullen de dode lichamen dergenen zien, die tegen Mij overtreden hebben, om hun eigen hart op te wekken tot de liefde van hunnen Verlosser, wanneer zij zien uit welke ellende zij verlost zijn. Gelijk het de ellende der verdoemden zal verzwaren anderen in het koninkrijk der hemelen te zien en zich zelve uitgedreven (Luk. 13:28), zo zal het ook de vreugde en heerlijkheid der godzaligen ophelderen te zien, wat van hen geworden is, die in hun overtredingen sterven, en het zal hun lof- en dankzegging nog hoger verheffen, als zij denken dat zij zelf als vuurbranden uit dien brand gerukt zijn. Tot eer van die vrije genade, die hen dus onderscheiden heeft, moeten de verlosten des Heren met alle nederigheid en niet zonder beven hun zegezangen opzingen.

Hoe is het mogelijk, dat alle vlees, d. i. alle mensen van alle volken, in Jeruzalem en den tempel plaats vinden? en hoe kunnen lijken, terwijl zij verbranden, tegelijk door de wormen verknaagd worden? En hoe kunnen zij, zonder ooit voor ‘t menselijk oog te verdwijnen, een eindeloze buit der wormen en des vuurs zijn? De Profeet neemt door zijne eigene wijze van voorstelling de mogelijkheid weg, om zich het voorgestelde in letterlijken zin hier op aarde te denken; hij spreekt van hetgeen over het graf is, maar op ene wijze aan dit aardse ontleend. Wat hij voorzegt is niets anders, dan het nieuwe Jeruzalem der eeuwigheid en de eeuwige pijn der verdoemden; maar de wijze, waarop hij beide schildert, noodzaakt ons, uit het tegenwoordige, waarin hij zijne voorstellen kleedt, ons in het toekomstige te verplaatsen.

In vs. 23 en 24 sluit de Profeet zijn Boek met de grote, met de finale tegenstelling tussen de rechtvaardigen en de goddelozen.

Zou er hier reeds een groot onderscheid zijn tussen het vleselijk Israël en de massa der heidenen, die den Christus zouden verwerpen en niet wilden dat Hij Koning over hen zou zijn, en het geestelijk Israël, zowel uit de Joden als uit de Heidenen, dat onderscheid zou doorgetrokken worden tot over de grenzen der eeuwigheid.

Hier, bij het geestelijk Israël, een ongestoord, een voortdurend aanbidden van den Heere en daarom een eeuwig leven-het eeuwig leven is toch den Heere te kennen, te erkennen als zijn Heere-en daar, bij het vleselijk Israël en bij de degenen, die hun gelijk zouden zijn, een

eeuwige dood, waar de worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust, een eeuwige afwezigheid van God en Zijnen hemel, en Zijnen dienst.

Begon het Boek met een weeklagen over de zonde en den afval van het vleselijke Israël, maar was het desniettegenstaande, ja daarom vol van Goddelijke waarschuwingen en vermaningen aan de ene zijde, en van Goddelijke lokstemmen der liefde aan de andere zijde: het eindigt met het voorzeggen der toekomst van de godvrezenden en van de goddelozen. Voor de godvrezenden een heerlijke, voor de goddelozen een schrikkelijke.

Het Evangelie van den Ouden dag is ook, gelijk het Evangelie van den Nieuwen in den grond der zaak hetzelfde Evangelie-een reuke des levens ten leven of een reuke des dode ten dode.

SLOTWOORD OP HET BOEK JESAJA.

Waar er velen zijn, onder de nieuwere uitleggers vooral, die het tweede gedeelte van dit profetische Boek aan een anderen Profeet, dan aan den zoon van Amos toeschrijven, achten we het niet overbodig, ook in deze editie op te nemen wat door wijlen Prof. Dr. A. Rutgers o. m. tot verdediging der echtheid is geschreven en wat o. i. nog immer wacht op degelijke weerlegging.

"De eigenlijke hoofdzaak, " zo schrijft hij, "waar het hier op aankomt, is het navolgende. Van den eersten bestrijder der echtheid dezer hoofdstukken af tot op den tegenwoordigen tijd, wordt telkens op nieuw als een sterk en onomstotelijk argument de volgende redenering bijgebracht.

Men zegt: De Schrijver moet gedurende de Babylonische ballingschap te Babel geleefd hebben. Gewoonlijk toch wordt in deze 27 hoofdstukken het woord gericht tot de Joodse ballingen aldaar.

Bovendien is de historische toestand, zo als hij hier voorkomt, uit- en inwendig, zodanig als hij te Babel in dien tijd werkelijk bestond. Er is in al deze hoofdstukken niets, dat op den leeftijd van Jesaja of op zijne woonplaats in Palestina wijst. Was de Schrijver Jesaja en leefde hij in Palestina, het moest toch wel hier of daar enigszins uitkomen. Al kon een schrijver zich met levendige verbeeldingskracht nu en dan in het tijdvak der ballingschap verplaatsen, ondenkbaar is het, dat zijn werkelijke leeftijd, indien deze vóór de Babylonische ballingschap viel, in zeven en twintig hoofdstukken nergens zou doorschemeren.

Ziedaar het telkens herhaalde argument.

Vooreerst moet wel hierop worden aangemerkt, dat bij de uitwerking van dat betoog, door allen, die daarvan gebruik maken, twee zaken verward worden, die men nauwkeurig behoort te onderscheiden. Door die verwarring ontstaat ene valse redenering en onwaar besluit.

Men behoort wel te onderscheiden den toestand, die geprofeteerd wordt, van den toestand, die rechtstreeks of zijdelings wordt beschreven.

Tot den toestand, die geprofeteerd wordt, behoorden niet meer dan vier onderwerpen. Het zijn de verwoesting van stad en tempel, de verlossing en terugkeer des volks, de redding door Cyrus, de komst van den Messias. Wat buiten deze profetieën in het tweede deel geschreven staat, de gebeurtenissen, beschouwingen, beelden, voorstellen, inkleding enz. dit alles behoort tot den historischen toestand, waaruit een besluit tot den leeftijd en de woonplaats van den Schrijver moet worden getrokken.

Bij onzen Schrijver wordt de zaak als reeds geschied voorgesteld. Het land is verwoest, zegt hij; en niet: het zal verwoest worden, enz. Dit is intussen ene zwarigheid, die alleen van gewicht is voor hen, die met de Hebreeuwse grammatica en constructie en met de schrijfwijze der Profeten niet bekend zijn. De Hebreeuwse profeten, al spreken zij van de toekomstige zaken, verplaatsen zich niet zelden met hun gedachten zozeer midden in de dingen, die zij vermelden, dat zij daarvan spreken alsof ze nu geschieden, of die voorstellen en afschilderen alsof ze reeds voleindigd waren. Zo zegt Roorda terecht in zijne grammatica 359.

En wil men een voorbeeld, den wijs ik op het eerste aldaar aangehaalde Jes. 9:1-5; waar ook het eerste vers in het Hebreeuws het perfectum heeft, en in overeenstemming met de volgende verzen, letterlijk luidt: "Het volk, dat in duisternis wandelt heeft een groot licht gezien; degenen, die wonen in het land van de schaduw des doods, over deze heeft een licht geschenen, " en zo verder tot vers 5, "een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven enz. " en dat wel, ofschoon er klaarblijkelijk van de verre toekomst, van den tijd van Messias gesproken wordt.

Zo als nu Jesaja in Hoofdstuk 9 zich verplaatst in den tijd, waarin het licht reeds gezien, en het kind reeds geboren is, zo doet hij het ook in de laatste hoofdstukken. Hij verplaatst zich in den tijd dat Jeruzalem verwoest is.

De Auteur van de 27 laatste hoofdstukken van Jesaja is te huis in de geschiedenis. Onderscheidene gebeurtenissen, van den oudsten tijd af, vermeldt hij meermalen als in het voorbijgaan, en ontleent daaraan zijne beelden, en gebruikt die om de gebeurtenissen van zijn eigen tijd te levendiger voor te stellen.

Dat doet Jesaja in de weinige hoofdstukken, die aan geen tegenspraak onderworpen zijn.

Dat doet de Auteur van de laatste hoofdstukken op dezelfde wijze. Ook met den bijzonderen historischen toestand van vreemde volken, zo als die ten tijde van Jesaja was, is deze auteur goed bekend. Maar wat hij van geschiedenis geweten of vermeld moge hebben, de geschiedenis van Babel tijdens de ballingschap der Joden aldaar kende hij niet. Ik spreek nu niet van het gehele stilzwijgen van dezen auteur aangaande den politieken toestand, het staats-bestuur, de verschillende regeringsposten en betrekkingen, de personen, die deze ambten bekleedden, den toestand der Joden met betrekking tot de Overheid, hun levenswijze, middelen van bestaan enz.

Evenmin wil ik nu met nadruk er op wijzen, dat hij Daniël niet schijnt gekend te hebben, ofschoon deze meermalen door diens tijdgenoot Ezechiël (wiens woonplaats onderscheidene

dagen reizens van Babel verwijderd was) met de hoogste onderscheiding genoemd wordt; dat hij ook Daniël's vrienden, die de aanzienlijkste ambten bekleed hebben, met stilzwijgen voorbij gaat. Zelfs wil ik niet nadrukkelijk wijzen op de onverklaarbare en ongehoorde vergissing, waaraan hij, in Babel levende, zich schuldig zou hebben gemaakt in Hoofdstuk 57:9, 10. Hij bestraft daar de Joden, omdat zij met olie (kostelijk product van Kanaän) en andere geschenken gezanten zonden (N. B. zij de Joodse ballingen) naar een verwijderden koning d. i naar Egypte: men zie Hosea 12:2b en Jes. 30:2 en 31:1 vv.

Ik laat dit alles onbesproken, ofschoon het in een schrijver, te Babel levende, niet met gezonde redenen kan worden goedgemaakt. Maar dat hij nooit de algemeen bekende en gewichtigste gebeurtenis van zijne jeugd en van zijn mannelijken leeftijd aangehaald, ja de allerbelangrijkste, pas voorgevallen omwenteling te Babel niet gekend heeft, dit is niet alleen vreemd, maar volstrekt ongelooflijk en ondenkbaar.

Ik meen te mogen komen tot het besluit: die Schrijver heeft waarschijnlijk niet te Babel onder die Chaldeeuwse koningen, en niet na de revolutie onder den Babylonischen geleefd.

Het is zeer moeilijk twee niet ver van elkaar verwijderde landen te vinden, die in uitwendig voorkomen der natuur, in aard en voortbrengselen meer van elkaar verschillen, dan het eigenlijke Babylonië en Palestina. Als wij dus een schrijver voor ons hebben, die op het land, zijn toestand en producten zeer opmerkzaam is geweest, en daaraan al zijne beelden en spreekwijzen ontleent (en van het begin tot het einde van het gehele boek van Jesaja is dit in ieder van de 66 hoofdstukken overal het geval), dan is het reeds a priori waarschijnlijk, dat ook hierdoor de landstreek, waarin de schrijver woonde, wel zal worden aangeduid. Hij moet door hetgeen hij daarvan telkens vermeldt óf verraden óf duidelijk aanwijzen, in welk van de twee landen hij geleefd en geschreven heeft. De uitkomst bevestigt op de stelligste wijze dit reeds op zichzelf waarschijnlijke vermoeden.

Wat de eigennamen van steden en landen betreft, vinden wij hier terstond een opmerkelijk verschijnsel. Behalve Babel waren in dat land der vreemdelingschap vele grote en sterk bevolkte steden, waarvan meer dan ene in het gezicht of in de nabijheid van Babel lag. Geen enkele van deze wordt in deze 27 hoofdstukken genoemd. Er komt ook geen enkele eigennaam voor van enige Babylonische provincie, district, landstreek, vesting, dorp enz. hoegenaamd; ja de naam van Babel zelf komt in al deze 27 hoofdstukken niet meer den drie malen voor. Wel mag men dit vreemd heten, vooral wanneer men bedenkt, dat de naam van Babel bij alle Schrijvers, die omstreeks de Babylonische ballingschap leefden, zo als natuurlijk is, dikwijls voorkomt; bij Jeremia meer dan 160 malen! van Kanaän daarentegen worden niet alleen veelmalen Jeruzalem, Zion, de Libanon enz. maar ook minder bekende plaatsen genoemd, b. v. de vallei van Saron en die van Achor, Hoofdstuk 65:10. Waarom juist deze? Zeker niet, omdat zij zo algemeen bekend waren, de laatste althans niet. Maar het zijn de uiterste einden van het rijk van Juda, ten tijde van Jesaja! Achor in het Noord-oosten. Saron in het Westen en Zuid-westen. Saron wordt ook nog genoemd Jes. 33:9, 2 en het dal van Achor door Jesaja's tijdgenoot, Hosea 2:17. In lateren tijd, na dien van Jesaja, wordt van Achor niet meer gesproken.

Ook van al de volken, die rondom Babylonië woonden, wordt niet een enkel in deze 27 hoofdstukken genoemd. Daarentegen is Palestina's omgeving steeds voor den geest van den Schrijver. De volken, die hij noemt, zijn die naburen van Judea, met wie men door politiek of handel te Jeruzalem bekend was. Het eigenlijke Babylonië, dat ten oosten en ten zuiden door den Tigris en den Eufraat werd begrensd, ten westen sedert de uitgebreide ontginningen en kunstmatige besproeiing door Nebukadnezar, zich een weinig verder dan den Eufraat uitbreidde tot aan de Arabische woestijn, en dat ten noorden tot aan Hit (Is) en het daar tegenover liggende Samarah zich uitstrekte, is geheel en al een laag alluviaal land. Noch tussen den Tigris en den Eufraat, noch tussen deze rivier en de Arabische woestijn is hier ergens berg of heuvel, rots of spelonk, dal of beek te vinden.

Het is van natuur ene eentonige vlakte, alleen afgebroken door gegraven kanalen, die gedeeltelijk bestemd zijn tot verdediging des lands en voor de scheepvaart. Tot op geringen afstand van den Eufraat werden de landen telken jare overstroomd en daardoor vruchtbaar, maar overigens moest het vlakke land gedurende een groot gedeelte van het jaar door kunst worden bewaterd, en waar dit middel ontbrak, lag het land onbebouwd en onvruchtbaar, en was veelal met een soort van wormkruid bedekt.

Het land, waarin de Schrijver der laatste 27 hoofdstukken leefde, en waaraan hij zijne beelden ontleende, is geheel het tegenovergestelde. Telkens spreekt hij van bergen en heuvelen, rotsen en rotskloven, bergwegen en spelonken, dalen en valleien, beken, bronnen en putten. Men zie Jes. 40:4, 9, 12, 15; 41:18; 42:15; 44:8; 48:21; 49:9, 11; 50:7; 52:7; 55:10, 12; 57:5, 6, 7; 58:14; 63:2, 14; 65:7, 10; 66:12, 20. Het karakteristieke van het landschap van Babel wordt nergens, zelfs niet met een enkel woord aangeduid noch daarop gedoeld. De natuur van het land, waaraan de Schrijver zijne beschrijvingen, beelden, gelijkenissen ontleent, is die van Judea.

Tot den natuurlijken toestand van het land behoort ook de aanwezigheid of het gemis van stenen:

Babylonië's alluviale grond bezat die niet. Nergens worden hier op of onder den grond zachtere of hardere steensoorten gevonden. Noch voor het bouwen van vestingen, paleizen, huizen of tempels waren hier de elders overvloedige gewone stenen voorhanden, noch ook edelgesteenten voor kostbaren tooi.

De Schrijver van Jesaja's tweede deel daarentegen kent en vermeldt, zo van als een bewoner van Palestina verwacht mocht worden, het zand der zee en zijne steentjes, 48:19; de gladde stenen der beken, 57:6; de stenen op de wegen verspreid liggende, 62:10; de rotssteen (Palestina's meest gewone steensoort) 44:8; 51:1; de harde kei- of vuursteen, 50:7 enz.

Zo doet gewoonlijk een schrijver, die in een land woont, dat rijk is aan stenen; zo doet men niet in een land, waar muren en huizen enz. bij gebrek van het natuurlijk voortbrengsel met gebakken steen gebouwd worden, en dit kunstproduct noemt hij nooit, evenmin als de naftha, die aldaar ook voor brandstof diende, of petroleum, die te Babel in de lampen gebrand werd in plaats van olie.

Hetzelfde verschijnsel openbaart zich als wij op de planten acht geven, die in Babylonië gevonden worden.

Die landstreek is arm aan bomen. In de hoven werden wel onderscheidene soorten van vruchtbomen met zorg gekweekt, perziken, abrikozen, moerbeziën, kersen, appelen, enz. maar in de vrije natuur vond men slechts bossen van palmbomen en aan den rivierkant twee soorten van populieren en wilgen. Van al die soorten is in dit tweede deel geen enkele genoemd, behalve alleen de wilgen, 44:4; maar hier voegt de Schrijver er nog een woord aan toe, dat ons verbiedt aan Babylonische wilgen te denken, en dat ons naar Palestina en de wilgen aldaar henen leidt. Hij zegt toch "wilgen aan waterbeken. " Daar die waterbeken in Babylonië niet te vinden zijn, maar in Palestina van de bergen en heuvels afstromen (zie b. v. Jes. 30:25), kan dit gene uitzondering op den algemenen regel genoemd worden. Hij noemt de Babylonische bomen niet.

De bomen daarentegen, die in Palestina gevonden werden, vermeldt hij vaak genoeg. Hij noemt ceder, acacia, mirteboom, olijfboom, dennenboom, beuk, kleine ceder, cipres, pijnboom, elk, olm, vooral ook den wijnstok met zijne druiven, most en wijn. Men zie 41:19; 44:14; 51:22; 54:13; 57:5; 61:5; 62:8; 63:2; 65:8, 21 enz.

Geheel in overeenstemming hiermede is het gebruik van hout. Had men in Babylonië hout genoeg voor huizen, meubels, brandstof, dan gebruikte men hiertoe volgens Strabo (XVI:1, _14) en Theophrastus (Hist. plant, II:7, 8) palmbomenhout.

Onze Schrijver daarentegen laat den timmerman een cederboom of cipres, een eik of een pijnboom omhouwen en verwerken, en bij een deel van dat hout zijn brood bakken en zijn vlees braden en zich verwarmen, 44:13-16, en die bomen vond men in Babylonië niet.

Hoe is het nu denkbaar, dat iemand, in Babel wonende, de bomen van het land, waarin hij woont, en hun gebruik nergens zou vermeld hebben, en die van een ander land op de aanschouwlijkste wijze voorgesteld en in groten getale genoemd?

Niet anders is het gesteld met de veldvruchten. Bij allen, die dit land bewoond of bereisd hebben, is maar ene stem over de geheel buitengewone vruchtbaarheid van Babylonië.

Herodotus, die nog al vele landen gezien had, betuigt (I. 193), dat van alle landen die hij gezien heeft, dit verreweg de grootste opbrengst van koren oplevert. De gewone vruchtbomen, vijgen, wijnstok, olijfbomen, zegt hij, ziet men hier niet, maar het koren geeft overal althans twee honderdvoudige en in sommige streken drie honderdvoudige vrucht. De bladeren, zelfs van de tarwe en gerst zijn 4 vingeren breed, en hoe hoog en groot de gierst en sesamplant hier wordt, wil hij niet opgeven, omdat zij, die deze landstreek niet gezien hebben, het geheel ongelooflijk zullen vinden. Van die zo geheel buitengewone opbrengst der veldvruchten spreekt de Schrijver niet, ofschoon de opmerking daarvan voor de hand lag en voor een Israëliet niet onbelangrijk zijn kon; hij doet dit niet eens daar, waar hij van de toekomstige welvaart en landelijken rijkdom des volks spreekt. Hij alleen zal dit dus niet

opgemerkt hebben! Hij noemt trouwens ook niet ene plant die aan Babylonië bijzonder eigen is, maar wel specerij, riet, vlas enz. die in Palestina gevonden of verbouwd werden.

Met de dieren heeft hetzelfde plaats. Ofschoon hij in deze hoofdstukken 25 soorten van dieren opnoemt, is er niet één onder, die aan Babylonië bijzonder eigen was. De roofdieren kon hij licht, in de stad wonende, niet gekend hebben; ofschoon hij toch wel de roofdieren van Palestina, den leeuw, den wolf, den beer, den sjakal en meer dan ene soort van slangen noemt; maar ik meen, dat hij, in Babel levende, wel moest vernomen hebben van de zeldzame dieren, in die landstreek te vinden, van den bever, den otter, het grote stekelvarken, alligator of van de fazanten, flamingo's, pelikanen enz. en bovenal dat hij de dagelijkse en geliefkoosde spijs der Babyloniërs, de keurige vissen, wel eens zou hebben genoemd, n. l. karpers, brasems enz. die in zeer groot aantal dagelijks aldaar werden aangevoerd. Hij schijnt geheel onkundig te zijn van al wat daarvan in Babylonië gevonden werd.

Een onderzoek naar de mededelingen van den Schrijver van Jesaja's tweede deel omtrent den godsdienst van Babel ligt geheel op onzen weg. Het kan niet onbelangrijk zijn op te merken, wat de schrijver wist en vermeldde van de voorgangers in den eredienst, van de plaatsen aan den dienst der goden gewijd, en van die goden zelf. Deze drie hoofdpunten toch kon aan iemand, die te Babel leefde, niet onbekend zijn.

Zien wij dan of de Schrijver die kende.

Reeds langen tijd vóór de Babylonische ballingschap en vóór Jesaja's leeftijd, had de afdeling der Chaldeeën te Babel zich toegewijd aan den eredienst. Het was hun werk den dienst waar te nemen in den tempel en aan de altaren, dromen uit te leggen, voortekenen te verklaren, uit de sterren de toekomst te voorzeggen, en op te geven hoe men door offeranden enz. dreigende gevaren zou kunnen afwenden; bovendien waren zij de geleerden en hebben door hun astronomische aantekeningen, in verband met de geschiedenis van Nabonassar af, het nageslacht aan zich verplicht.

Deze wijzen, in bijzonderen zin Chaldeeën genoemd, en in bijzondere klassen verdeeld naar den aard hunner werkzaamheden, stonden bij de koningen der Chaldeeën en hun raadslieden in de hoogste achting, en werden door het volk met de hoogste onderscheiding en eerbied bejegend. Ook toen door de nationale omwenteling, bij den dood van Beltsazar, de overheersing der Chaldeeën te Babel voor altijd had opgehouden, bleven deze Chaldeeën hun voormalige functies uitoefenen, behielden hun invloed als uitleggers van den wil der goden en bleven als astrologen en geleerden onder hun tijdgenoten in ere.

De schrijver dezer laatste hoofdstukken, die gezegd wordt 5, 10 of 15 jaren ongeveer voor het einde der Babylonische ballingschap, en dus na den politieken val der Chaldeeuwse overheersers geleefd te hebben, moest hen te Babel gekend hebben; maar hij weet van hen niets en zegt van hen niets. Bij hem is de naam Chaldeeën alleen de naam van het krijgszuchtige, overheersende volk.

De plaatsen aan den dienst der goden gewijd, moesten ieders aandacht trekken door de geheel eigenaardige, op astrologie gegronde, constructie der tempels, en door hun rijkdom, grootte en pracht.

De verwondering, ja verbazing van alle reizigers wordt nu nog gewekt door de genoegzaam bewaarde overblijfselen van den tempel van Nebo, te Borsippa bij Babel, door Nebukadnezar gebouwd, en dien ik als ophelderend voorbeeld hier meen te moeten vermelden, om de bijzondere constructie te doen uitkomen.

In ene vierkante, door een muur ingesloten ruimte, stond de tempel boven op een pyramidaalvormigen toren of ontzaglijk groot en hoog gebouw, dat uit zeven, aan de 7 planeten gewijde terrassen bestond.

Op een grondslag van gebakken steen was gelijkvloers gemetseld ene onderste of eerste terras of volkomen vierkant, waarvan iedere zijde ene lengte had van 272 voet; de hoogte van dit geheel uit gebakken steen dicht gemetseld vierkant is 26 voet. De buitenzijden zijn zwart gekleurd, de kleur van den planeet Saturnus. Op dit onderste vierkant was een tweede kleiner vierkant gebouw, ook van baksteen, welks zijden slechts 230 voet lang waren; de hoogte was weer 26 voet. De buitenzijden waren aangestreken met oranje, de kleur van den planeet Jupiter. Het daarop geplaatste vierkant van 188 voeten hoogte, was aan de buitenzijden hoog rood, de kleur van Mars. Het vierde vierkant van 146 voet en 26 voet hoogte was aan de zon geheiligd en aan de buitenzijden met goudplaten bekleed. Het vijfde van 104 voet en 15 voet hoogte was geel geverfd, de kleur van Venus. Het zesde van 62 voet en 15 voet hoogte was donkerblauw, de kleur van Mercurius. Het zevende of bovenste vierkant, welks vier zijden 20 voet lang waren en dat weer 15 voet hoogte had, was dat der Maan en met zilveren platen gedekt. Het gehele naar boven steeds kleiner wordende ondergebouw was dus ene dicht gemetselde massa, 150 voet hoog en werd langs de buitenzijden beklommen. De tempel, die hier boven op geplaatst was, is nu geheel vernield en verdwenen; en deze beschrijving dient hier nu dus alleen om de geheel eigenaardige constructie van het kostbaar en vaste ondergebouw der Babylonische tempels enigszins te doen uitkomen. Geheel overeenkomstig met den zo-even beschreven onderbouw, en dus met veel grotere dimensie der vierkanten, was de tempel van Bel te Babel. Het piramidaal vormig ondergebouw was hier niet minder den 480 voet hoog en op den top van deze torenhoge vierkante piramide was het heiligdom van Bel geplaatst, waarheen men langs de buitenzijden opklom. Ter halverwege was ene rustplaats. In dat hooggeplaatste heiligdom bevonden zich, volgens Diodorus Siculus (II 9 _55) vóór Babels verovering door de Perzen, drie kolossale gouden standbeelden van Bel, Hera of Beltis en Rhea of Ischtar. Voor het beeld van Beltis lagen 2 gouden leeuwen en 3 zilveren slangen, elk van 30 talenten gewichts. Ene grote gouden tafel, 40 voet lang en 15 voet breed, was vóór de 3 beelden geplaatst en daarop stonden twee enorme bekkens, elk 30 talenten zwaar, en bovendien 2 buitengemeen grote wierookvaten, 3 gouden kannen enz. Behalve dit heiligdom was er een tweede heiligdom aan den voet van het stenen grondgebouw. Hierin bevond zich, toen Herodotus Babel bezocht (1:183), een groot gouden beeld zittende op een gouden troon aan ene gouden tafel, en voor dit heiligdom twee altaren, het ene van goud; op het andere werd op het jaarlijkse feest wierook gebrand en wel een gewicht van niet minder den 1000 talenten. Zo als hij vernam, had Xerxes uit dezen tempel

laten wegnemen een standbeeld van menselijke gedaante, dat 22 ellen hoog en van massief goud was enz.

En nu vergelijke men eens met dezen luister en pracht, met deze zeldzame constructie en ten toon gespreiden rijkdom-de beschrijving van den eenvoudigen afgodendienst, zo als die in de laatste hoofdstukken van Jesaja voorkomt. Men moet den wel tot de conclusie komen: de armelijke toestand der afgoderij, die hier beschreven en bespot wordt, is klaarblijkelijk niet die aan Babel, maar die van Judea. Had de Schrijver al de Babylonische pracht met eigene ogen aanschouwd, hij zou dan niet ene beschrijving hebben gegeven, die in generlei opzicht daarop past; hij zou dien luister hebben vermeld en het nietige daarvan hebben aangetoond. Zo als het nu door hem geschiedt, is zijn betoog krachtig te Jeruzalem, maar het is geheel ongepast en zonder enige betekenis, als de schrijver te Babel in het gezicht van dien Bels-tempel en van vele andere niet minder kostbare en prachtig versierde tempels geschreven had.

Ik ga dit nog een weinig nader toelichten.

Vooreerst dan hebben wij te letten op de plaatsen, waar de afgoderij wordt uitgeoefend, die door onzen Schrijver bestraft wordt. Bij hem is nergens sprake van een kostbaren pyramidaalvormigen onderbouw en luisterrijken tempel, maar zij geschiedt, zo als dit duidelijk wordt aangetoond in Jes. 57:5-7, bij terpentijnbomen, onder alle groene bomen, zo als dit ook door Jesaja zelf van zijn leeftijd verklaard wordt in Jesaja 1:29; en ook in Hosea 4:13, enz. en verder aan de beken bij de kloven der steenrotsen, op hoge en verheven bergen. Bedenkt men nu, dat er in Babylonië gene terpentijnbomen, gene beken, gene steenrotsen, gene hoge bergen waren, en dat dit alles alleen in Kanaän gevonden wordt en in Jesaja's tijd voor den afgodendienst gebruikt werd tot aan de regering van Josia, den kleinzoon van Hizkia, dan ziet men, dat de Schrijver niet de Joodse afgodendienaars te Babel bestraft en niet de afgoderij van Babel bestrijdt, maar die van Judea. Men moet den Schrijver voor krankzinnig houden, als hij de Joden te Babel van afgoderij beschuldigde, uitgeoefend op plaatsen, die niet eens in het land bestonden. Men heeft daartoe geen recht. Die bomen en de beken, steenrotsen en de bergen verklaren met luider stem, dat de Schrijver de Joden in Judea bestraft, dat hij niet te Babel maar in zijn vaderland leefde en schreef. In het voorbijgaan lette men nog op het slachten van kinderen ter ere der afgoden. Dat behoort ook tot de afgoderij der Joden in hun eigen land, waar dit zelfs en in de onmiddellijke nabijheid van Jeruzalem, in het dal Hinnoms geschiedde. Het was ene overoude Fenicische of Kanaänietische afgoderij, die te Babel niet bestond. Aan Bel, Nebo enz. werden wel zooglammeren geofferd, maar gene kinderen. Die onmenselijke eredienst, die door de profeten terecht als de grootste gruwel bestraft werd, was tot Babel niet doorgedrongen; ook hieraan heeft Josia in Judea kort na Jesaja's tijd een einde gemaakt.

Ten tweede vergelijke men de kostbare massief gouden beelden en tempelgereedschappen en ornamenten bij die der afgoden, zoals onze Schrijver die aftekent. Hij beschrijft ze als tweeërlei soort. In Hoofdstuk 40:19 is het een gegoten beeld van onedel metaal, dat met goud slechts overtrokken wordt en geplaatst is in een houten tabernakel. In Hoofdstuk 44:13. wordt de andere soort genoemd, door een timmerman eenvoudig uit hout vervaardigd. Kan men zich

in ernst verbeelden, dat de Schrijver dit in Babel schreef? Moest niet elk, die dit daar zo hoorde voorstellen, zijne onkunde en dwaasheid bespotten? Viel niet ene scherpe en onvergelijkelijk krachtige ironie op hem zelven terug? Gewis had elk te Babel het recht om de bespotting dier armelijke beelden te beantwoorden met de juiste opmerking: spreek dit tot hen, die aan zulke beelden eer bewijzen! wij vereren geheel anderen. Ga naar den tempel van Bel, en zie met eigen ogen den luister en de schitterende pracht van onzen eredienst!

Ook wij kunnen niet anders oordelen.

Het eenvoudige en betrekkelijk povere van de hier beschrevene beelden maakt, dat wij den Schrijver plaatsen moeten, niet bij Babels prachtige tempels en beelden, maar in Judea, waar zijne beschrijving geheel past.

Eindelijk hebben wij nog onze aandacht te vestigen op de afgoden, die door den Schrijver in onze 27 hoofdstukken genoemd worden. Het zijn niet meer dan twee, en wel de allerbekendste, Bel en Nebo, Hoofdstuk 47:1. Dit zijn juist de twee godennamen, die op de belangrijkste inscriptie van den koning Sargon, Jesaja's tijdgenoot, voorkomen. Door kooplieden, door het Assyrische leger, door het gezantschap aan Hizkia door Merodach Baladan toegezonden, door reizigers enz. konden deze in Midden-Azië vereerde afgoden licht in Judea bekend zijn.

De Schrijver schijnt ook geen andere dan zeer oppervlakkige kennis daarvan te hebben. Over geen van beiden heeft hij iets karakteristieks, iets bepaalde gezegd; in het geheel niets dat van eigene, zij het ook maar oppervlakkige, aanschouwing van hunnen eredienst getuigt. Of die dienst samenhangt met de verering van natuurkrachten, van stervelingen, van vergode mensen, of uit angst of andere opgewekte hartstochten is voortgevloeid, kan men uit hem niet vernemen. Iemand te Babel wonende moest er meer van weten. Maar buitendien zou hij dan nog wel andere goden genoemd hebben.

Jeremia noemt ook nog Hoofdstuk 51, Merodach. Dezen althans had onze Schrijver niet mogen of kunnen verzwijgen, als hij in den tijd, dien men aangeeft, te Babel gewoond had. Immers nevens Bel werd Merodach aldaar op het luisterrijkst vereerd en gediend, vooral sedert Nebukadnezar, wiens beschermgod hij was. Tot ons is gekomen ene allerbelangrijkste inscriptie van Nebukadnezar zelven, die te Londen bewaard wordt. Hij vermeldt daarin de grote en kostbare werken, die door hem verricht zijn.

Hij noemt daar die goden, wier tempels te Babel of in andere steden van Babylonië, door hem gebouwd of versierd of met rijke geschenken begiftigd waren. Wat hierin te dezer plaatse van belang schijnt te zijn, is de hoge rang, die onder deze goden aan Merodach wordt toegekend door Nebukadnezar zelven. Hij noemt Merodach boven alle anderen met nadruk zijn Heer, den groten Opperheer, den eersten der goden, den steun zijner heerschappij, den koning des hemels en der aarde.

Nebukadnezar (even als na hem Neriglissar) deed al wat in zijn vermogen was, om de eer van dezen zijnen beschermgod te verhogen en den luister van zijnen dienst te vermeerderen. Hij had den tempel van Bel aan Merodach's dienst toegewijd.

Is het den niet vreemd, dat onze Schrijver, die in Babel onder Nebukadnezar's regering zou zijn opgegroeid en kort na hem zou geschreven hebben, daarvan geen kennis schijnt te dragen, dat hij, die zo vaak den afgodendienst bestrijdt en bestraft, van Bel en Nebo slechts de namen, en van de anderen afgoden, in 't bijzonder van den hoogvereerden Merodach, die tijdens de Babylonische ballingschap Babels hoogste godheid was, niet eens den naam vermeldt? Mij schijnt ook dit ene aanwijzing te zijn, dat wij hem niet te Babel moeten zoeken? waar ieder kind er meer van wist dan deze auteur bericht.

Als wij nagaan wat uit het tweede deel van Jesaja blijkt van kennis, die de Schrijver dezer 27 Hoofdstukken draagt van de voorgangers in den Babylonischen eredienst, van de plaatsen, die aan den dienst der goden waren gewijd en van de goden zelf, den blijkt het zeer onwaarschijnlijk te zijn, dat de auteur in het laatste gedeelte der ballingschap te Babel geleefd zou hebben.

Te Babel zou hij geleefd hebben!

Indien er ene stad in de oudheid was, wier gehele enige grootheid en wonderen op ieder den diepsten indruk moesten maken, het was Babel. Midden door de stad liep de brede en snelstromende Eufraat, die, waar hij door de stad henenstroomde, door Nabopolassar met een aarden dijk was ingesloten, opdat de stad zelf voor overstroming zou beveiligd zijn. In de straks genoemde inscriptie geeft Nebukadnezar als een zijner belangrijkste werken op, dat hij aan weerskanten van de rivier ene kade van gebakken steen langs de oevers had gemetseld en op enigen afstand van het water aan beide zijden van die kade een sterken en zwaren muur had laten bouwen, tot insluiting van de rivier en tot bevestiging van de stad tegen vijanden, die misschien te eniger tijd met schepen en vlotten over den Eufraat mochten willen binnendringen. Van dien trotsen Eufraat en de werken daaraan gebouwd komt in Jesaja's tweede deel niets voor; evenmin als van zijne woelige drukte en veelvuldige scheepvaart, op ene wijze uitgeoefend, die nergens elders op den aardbodem bestond, en die boven alle andere zeldzaamheden van Babel Herodotus verbazing opwekte.

Onder de zeven wonderen der wereld, hebben de ouden met reden gerangschikt den voorbeeldeloos langen, hogen en dikken muur van Babel.

Van dit verwonderlijk grote welk, dat door Nebukadnezar was uitgevoerd zeer kort vóór den tijd, waarin de Schrijver gezegd wordt geschreven te hebben, en dat in de gehele wereld zijns gelijken niet had, wordt geen woord gerept.

Onder de hoogstverwonderlijke gebouwen te Babel moest ieders aandacht getrokken worden, behalve door den tempel van Bel, vooral ook door het grote paleis van Nebukadnezar. Binnen de stad een weinig ten zuiden van den tempel van Bel had hij een kanaal doen graven, dat water bracht in een groot reservoir of waterbekken midden in Babel uitgegraven, en van daar

weer afvoerde naar den Eufraat. Hier was alzo een groot eiland binnen onze stad, aan de ene zijde begrensd door de grote rivier, aan de andere zijde door het kanaal met den groten vijver. Nebukadnezar zelf noemt dit op onder zijne belangrijkste en grote werken. Op dit aldus gevormde eiland lag onder anderen het grote paleis van den koning. Het was met drie muren van gebakken steen omgeven en de buitenste dezer drie muren had ene lengte van uren gaans. Al wat Oosterse pracht en weelde had kunnen uitvinden was hier verenigd. De koninklijke grootheid en de versiering der zalen was in overeenstemming met de kostbare gehouwen stenen, waaruit het paleis gebouwd was en met zijne hoogte en daar aan geëvenredigde breedte, als ook met de torens, die het versierden. Nebukadnezar zelf verheft zich op den bouw en het voorkomen van dit trotse gebouw.

Daaraan grensden de hangende tuinen, die alle verbazing in de hoogste mate opwekten. Nergens elders heeft ooit iets zo buitengewoon bestaan. Onderscheidene reien van stevige pilaren droegen een gewelf van gehouwen steen, dat terrasgewijze al hoger en hoger opging en met vruchtbare aarde bedekt was, waarin niet alleen bloemen en heesters, maar zelfs opgaande bomen welig groeiden. Het water tot besproeiing van dezen kunsthof werd met vernuftig uitgevondene werktuigen tot de hoogte van meer dan 80 voet opgevoerd.

Met de grootste zorg was het gehele gebouw behandeld. Opdat het water tot de onderliggende gehouwen stenen niet mocht doordringen, was deze bodem eerst met riet en aardpek bedekt, hierover was een dubbele laag van baksteen en gips gemetseld en daarover heen ene bedekking van loden platen gelegd. Deze hoge tuin was even verrukkelijk door den sierlijken aanleg, de aangename rustplaatsen en tuinhuizen, het vergezicht over de stad, de rivier in den omtrek en de keur van bloemen, planten en bomen, als verbazend door de grootsheid der uitvinding, de juistheid der uitvoering en de samenstelling van schoonheid met kolossalen bouw. De Grieken hebben ook deze hangende tuinen onder de zeven wonderen der wereld gerangschikt.

Ik zwijg nu van het andere koningspaleis, van het paleis van Neriglissar, van den burcht, en van zo vele prachtige tempels en paleizen, als Babel binnen zijne muren bezat, maar zulke geheel enige werken, als daar waren, konden voorzeker de aandacht van de inwoners niet ontgaan. En toch, ook waar Babels val en verwoesting opzettelijk en in het brede wordt aangekondigd (Hoofdstuk 46 en 47), is het de weelderige en aanzienlijke handelsstad, zo als die bestond, vóór dat Nabopolasser en vooral Nebukadnezar daarin die wonderbare werken hadden gesticht; maar van dien muur zonder wedergade, van den tempel van Bel, van het grote paleis, van de hangende tuinen heeft onze Schrijver niets, in het geheel niets vermeld.

Wel spreekt hij hier en daar of zinspeelt op Jeruzalems poorten en muren, op gewone huizen, met hun deuren, posten, slaapsteden enz. op tenten met hare gordijnen, koorden en pinnen, b. v. Hoofdstuk 44:13; 49:16; 57:2, 7; 58:7; 54:2; 60:10; 62:6; maar van de onvergelijkelijk grote en prachtige en schone gebouwen van Babel heeft hij niets.

Kan men het den waarschijnlijk achten, dat de Schrijver aldaar gewoond heeft zonder die te zien, dat de opmerkzame schrijver, die aan allerlei zaken uit de natuur en kunst zijne beelden ontleent, hierdoor niet is getroffen geworden, en dat hij die met onverschilligheid is

voorbijgegaan, dat de Schrijver zijne beelden en voorstellingen niet ontleend zou hebben aan de plaats, waar hij woonde en aan de verbazende voorwerpen, die hem omringden?

Als wij al wat op de schrijfwijze betrekking heeft overzien: de hoofdverdeling, de onderverdeling, de rangschikking der onderwerpen, de zuivere, nauwkeurige, levendige en eigenaardige taal, de geheel bijzondere, en in die volkomenheid aan Jesaja alleen eigene uitdrukking, dan worden wij hierdoor op de krachtigste wijze gedrongen om het tweede gedeelte van dit Boek aan Jesaja toe te kennen, wiens stempel daarop gedrukt staat. Bij middelmatige schrijvers moge dit argument soms twijfelachtig kunnen zijn, maar niet bij den uitstekendsten stilist.

Het is ondenkbaar, dat een onbekend man te Babel bij het verval der Hebreeuwse taal, tegen het einde der Babylonische ballingschap levende, den eersten meester in het schrijven zou hebben geëvenaard, en dat hij den stempel van Jesaja's volkomenheid op zijn bedrieglijk samenstel kon hebben weten te drukken. De taal wijst meer op den leeftijd des Schrijvers, de stijl op zijne ontwikkeling.

Mij is geen Israëliet van den ouden tijd bekend, die dit dubbele bedrog zou hebben kunnen volbrengen. Indien nu ook iemand edel genoeg ware, om als Jesaja te kunnen schrijven, hij zou niet tevens snood genoeg zijn om het te willen doen. Het bestaan van zodanige man zou een zielkundig raadsel zijn en een onbegrijpelijk wonderbaar verschijnsel, indien het gene loutere verdichting was, om dogmatische redenen uitgedacht.

Het gedeelte van Jesaja, welks echtheid werd aangetoond, is gelijk andere als onecht verworpene boeken des O. T. niet een bloot letterkundig voortbrengsel, maar het is ook een gedeelte des Bijbels, der Heilige Schrift. Uit dat oogpunt verdedig ik het Boek niet, even min als ik andere boeken der Heilige Schrift doen zou. Ik steun daarop. Zij zijn mij dierbaar als een uitnemend Gods-geschenk. Zij zijn mij ontelbare malen tot opwekking en vertroosting, tot verlichting en versterking geweest. Waar het oog en het hart geopend is, daar is de goddelijkheid van Gods Woord even duidelijk, als voor een helderziende het licht der zon, die aan den hemel staat.

Als Gods Woord door ons verstaan en gevoeld wordt, dan is de verdediging daarvan voor ons onnodig. De Heilige Schrift spreekt voor zich zelf en zal in ere en tot zegen zijn, als de tegenwoordige bestrijders met hun geschriften zullen zijn vergeten. "Het woord van onzen God blijft in eeuwigheid. " Het is mij nu toch nog een dure plicht, om ongeoefenden en ongeleerden op één punt opmerkzaam te maken.

Het is in het algemeen ene prijzenswaardige eigenschap van allen, die niet door eigenwaan verblind zijn, dat men waarde hecht aan het gevoelen van hen, die de wetenschap beoefenen, en een billijk verworven roem van kunde en geleerdheid verkregen hebben. Ook deze deugd van volgzaamheid en leerzaamheid mag intussen niet overdreven worden. Elke deugd, die overdreven wordt, verandert juist daardoor in ondeugd. En daar nu onderwerpen als het thans besprokene, ook behandeld worden bij en voor hen, die de bezwaren, tegen de Heilige Schrift ingebracht, niet kunnen beoordelen; zal het niet ongepast kunnen geacht worden, als ik de

grenzen aanwijs, binnen welke de volgzaamheid aan geleerden te betonen, begrepen moet blijven. Met het oog dan ook op het nu behandelde Boek, wijs ik op het getuigenis van onzen Heere Jezus Christus.

Hecht men waarde aan de uitspraak van geleerden en volgt men hun gezag, dit behoort te eindigen, waar Hij gesproken heeft. Hij is toch de Zoon van God; door Zijnen Geest hebben de Profeten gesproken; Hij is onze Zon, het Licht der wereld; "Hij is alleen de Meester; Hij is de waarheid; Hem heeft de Vader getuigenis gegeven, toen van den Hemel de stem gehoord werd: hoort Hem!

Weg dan met een beroep op het gezag van geleerden, welken naam zij ook dragen, als zij van Hem verschillen. Wat met het getuigenis des Heren strijdt is onwaar.

Dat dan wij, die in den naam van Christus zijn gedoopt, die beleden hebben in Zijnen naam te geloven, die naar Hem Christenen worden genoemd, en die door Hem eens zullen geoordeeld worden-dat wij nimmermeer het getuigenis des Heren smadelijk verwerpen. De wetenschap heeft grote waarde, maar eens zal het blijken, dat hij alleen wijs is geweest, die bij alle verkregene wetenschap in een eenvoudig kinderlijk gemoed het geloof in den Heere heeft behouden, en met een dankbaar hart heeft gewaardeerd en gebruikt, wat Gods oneindige liefde ons schonk.

Bij hetgeen we van wijlen Prof. Dr. A. Rutgers hierboven overnamen, hebben we weinig te voegen.

Het komt ook ons onverklaarbaar voor, hoe nog in ernst de leeftijd van den Schrijver tijdens de ballingschap kan geplaatst worden.

Onderscheidene plaatsen toch wijzen er op, dat hij moet geleefd hebben vóór de verwoesting van Jeruzalem en vóór de ballingschap.

Wij wijzen slechts op voorspellingen als voorkomen in Hoofdstuk 40:2, 9 in verband met Hoofdstuk 41:27 en 51:17.

Wij wijzen op het zoeken van de gunst van vreemde heersers en de veroordeling daarvan (Hoofdstuk 57:9 en vlg.).

In Hoofdstuk 52:4 wordt de verdrukking door de ASSYRIËRS, als de laatste, waarvan de Profeet weet, genoemd, en die gesteld tegenover die van Egypte. Hoe, vragen we, is dit mogelijk, indien de verwoesting van Jeruzalem al een lang bedongen feit was en Israël zuchtte onder den ijzeren scepter der Babylonische heersers?

Dit wijst juist op den tijd van Jesaja, en kan alleen verklaard worden, indien niet een ander, maar de Schrijver van de eerste 39 hoofdstukken ook de Schrijver van de laatste 27 is.

Het tweede gedeelte is de ontplooiing en de ontwikkeling van hetgeen in het eerste gedeelte reeds als in den knop aanwezig was.

De Profeet weet door Goddelijke openbaring wat Israël wacht.

En nu tot troost en bemoediging van het ware Israël, maar ook tot. vermaning en waarschuwing voor wat Israël wilde zijn en niet-Israël was, geeft de H. Geest hem te spreken, opdat daardoor bovenal de ere en de hoogheid Gods zou schitteren tegenover de nietigheid en het ijdele der afgoden;

Opdat straks het volk Gods, het overblijfsel naar de verkiezing der genade, het zou weten, dat die God, die hen in de ellende der ballingschap had geleid, hen ook weer door Zijn machtigen arm had verlost;

Opdat straks ook de Heidenen zouden weten, dat er maar één God is, de HEERE der heirscharen;

Opdat tot aan de voleindiging der eeuwen alle Gods ingeleide kinderen uit dit heerlijk Boek troost en bemoediging zouden scheppen, ook te midden van de meest duistere lotsbedelingen, wetende, dat de God des Verbonds Zijn erfdeel nooit verlaat, de Onveranderlijke en Getrouwe is, die van geen wankelen weet of van bezwijken.

Ook van dit gehele Boek, gelijk van al de Profetieën, geldt de vermaning des Apostels: En wij hebben het Profetische woord, dat zeer vast is; en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als op een licht, schijnende in ene duistere plaats, totdat de dag aanlichte, en de morgenster opga in uwe harten (2 Petrus 2:19).

DE PROFEET JEREMIA.

Het Boek der Profetieën van Jeremia, den zoon van Hilkia, bevat de voorspellingen van dezen Profeet, benevens mededelingen uit de tijden van Jojakim en Zedekia, en uit die na de verwoesting van Jeruzalem.

Zijne voorspellingen zijn niet ten onrechte genoemd, een getrouw afdruksel van zijn inwendig leven.

Gedreven door den Heilige Geest, heeft hij niet opgehouden het volk zijne zonden voor ogen te houden, en de verwoesting van stad en tempel aan te kondigen, als gevolg van die zonden.

Diep gevoelde hij de innigste smart over het verderf en de zonde van land en volk, te meer, dewijl hij was van een teergevoelig gemoed.

Diep ingeleid in de Openbaring van Gods wet en getuigenis, weet hij, dat, waar de Heere in Zijn wet, inzonderheid in het 5de Boek van Mozes, de oordelen Gods had aangekondigd over hen, die Zijne getuigenissen verachtten, de val van het Rijk niet lang meer kan duren.

Het is dan ook opmerkelijk, dat hij, schier meer dan één ander der Profeten, spreekt met het oog op de Wet, en, tegenover den afval van ‘s Heren geboden bij het volk en de drogredenen van de valse profeten, gedurig heen wijst naar de geschondene Wet.

Zijn taal, inzonderheid waar hij spreekt tot zijn volk, is die van den treurende, van den bedroefde van harte.

Hij lijdt, waar hij de oordelen op Gods bevel moet aankondigen, wat echter niet verhindert, dat hij als een ijzeren zuil en een koperen muur staat, als hij tegen de valse profeten optreedt en Jeruzalems val voorspelt.

Waar hij echter tegen de heidense volken optreedt, is zijn taal fors en neemt deze een hogere vlucht.

Zijn naam betekent: de Heere slingert weg, en met dien naam komt de hoofdinhoud van zijn prediking overeen, dewijl deze is, dat de Heere God Juda zal wegslingeren van voor Zijn aangezicht.

Het Boek laat zich verdelen in vier grote hoofddelen, voorafgegaan door een inleiding en gevolgd door een aanhangsel.

Hoofdstuk 1 bevat de roeping van Jeremia tot zijn Profetisch ambt.

Het eerste deel (Hoofdstuk 2-20), bevat de prediking van den Profeet onder Koning Josia, waar hij afmaant van de zonde, dreigt met de oordelen, en roept tot waarachtige bekering.

Het tweede deel (Hoofdstuk 21-33), bevat eerst voorspellingen omtrent het oordeel, hetwelk over Juda door de hand der Chaldeeën zal komen, en vervolgens die omtrent de verlossing door den Messias.

Het derde deel (Hoofdstuk 34-45), bevat behalve enkele korte profetische uitspraken, mededeling van gewichtige gebeurtenissen, uit de tijden vóór en na de verwoesting van Jeruzalem, gebeurtenissen, die zowel den koningen en het volk als hem zelven betreffen.

Het vierde deel (Hoofdstuk 46-51), bevat de profetische uitspraken tegen de heidense volken.

Hoofdstuk 52 vormt het aanhangsel, waarin ons wordt meegedeeld wat na de verwoesting van Jeruzalem plaats greep, in het bijzonder ook wat het lot was van Jojachin.

Het gehele Boek getuigt derhalve, dat wat de Heere in Zijn wet had geopenbaard volkomen wordt vervuld, dat Israël's straf gevolg is van Israël's overtreding, maar ook dat de Heere niet Zijne oordelen tegen Zijn volk uitvoert dan na eerst nog op onderscheidene wijze Zijn roepstem tot bekering te hebben doen horen.

HOOFDSTUK 1.

JEREMIA WORDT GEROEPEN OM DE VERWOESTING VAN JERUZALEM AAN TE KONDIGEN.

Vs. 1-3. Boven aan het hoofddeel van het Boek staat een opschrift, dat den Schrijver noemt, den inhoud als enen van Goddelijken oorsprong aanwijst, en den tijd aangeeft, waarin de volgende voorzeggingen zijn ontvangen en meegedeeld, en eindelijke het tijdstip, waarop Jeremia dit gedeelte van zijn werk besluit.

1. Het volgende Boek, in het hoofddeel, dat van Hoofdstuk 1:4 tot 39:18 loopt, bevat de woorden 1), de profetieën van Jeremia 1), den zoon van Hilkia (2 Kon. 22:7 een man uit de priesters, die te Anatoth waren, ongeveer 5/4 uur noordoostelijk van Jeruzalem, in het land van Benjamin, ene der vier Levietensteden in dien stam (Joz. 21:18);

1) De woorden van Jeremia zijn niet uitsluitend profetieën van de grote toekomst van het volk, gelijk wij die in Hoofdstuk 32 en 33 vinden, maar hoofdzakelijk woorden tot lering en bestraffing. "Indien men meent, dat Jeremia alleen voorzeggingen heeft, zo kan men zijn Boek niet verstaan, maar wanneer wij in de geschiedenis van het rijk van Juda het voorbeeld vinden van den ondergang van koninkrijken, staten en volken, zo is de strafprediking, die Jeremia houdt, dadelijk op onze en op alle tijden van toepassing. Hier toch worden de meest inwendige kiemen van het zinken en den ondergang van alle politieke zaken bloot gelegd, en daarom behoort Jeremia tot de allervruchtbaarste profeten.

Tot een recht verstaan voor den Profeet is zeer nodig "dat men de geschiedenissen in het oog houdt, die hebben plaats gehad onder de koningen, in wier tijd hij gepredikt heeft; want naar die toestanden is ook zijne prediking. " .

Men leze dus voordat men zich tot de beschouwing van het eerste deel begeeft: 2 Kon. 22:1-25:21 en 2 Kron. 34:1-36:21.

2) In de heilige geschiedenis is overal de hand van God zichtbaar, en wel op ene nog geheel andere, veel meer onmiddellijke en handtastelijke wijze werkzaam, dan in de wereldgeschiedenis. Hij regeert en leidt in haar alles op ene meer directe en openbare wijze; Zijn plan treedt hier meer zichtbaar voor den dag. De heilige geschiedenis is ene god-menselijke geschiedenis, ja in zekeren zin ene schepping Gods, en alle uitstekende mannen in haar zijn Zijne schepselen, door Hem tot volvoering van Zijn plan geschapen, een ieder tot zijn doel en ieder met zijnen daarmee overeenkomstigen aard. Zou nu niet de Schepper aan Zijn schepsel, de Heere aan Zijn werktuig en Zijnen dienaar Zijnen naam geven? De namen der uitstekende Oud-Testamentische mannen werden hun ook werkelijk door God gegeven; de ouders hadden den Geest Gods; zij waren om zo te zeggen, profeten, wanneer zij hun die gaven. Zij dachten daarbij aan iets en God dacht aan iets anders; maar de overeenstemming tussen den naam der Oud-Testamentische mannen Gods, hun aard en hun werkzaamheid moesten daarop wijzen, dat Hij het was, die door hen sprak en handelde, en

moest hun zelven een geloof-versterkend onderpand zijn, dat zij door Hem tot hun werk waren geroepen.

2. Tot welken het woord des HEREN geschiedde, dat hem tot het profeten-ambt riep, in de dagen van Josia, zoon van Amon, koning van Juda, en wel, om het nauwkeuriger aan te geven, in het dertiende jaar zijner regering, d. i. 629 vóór Chr.

3. Ook geschiedde het woord Gods tot hem, ook was hij profeet gedurende den gehelen volgenden tijd der regering van dezen koning tot 510 vóór Chr. en ook later ontving hij Goddelijke openbaringen, namelijk, om geheel af te zien van de tussenregering van Joachas, die slechts drie maanden duurde (Hoofdstuk 22:11 vv.), in de dagen van a) Jojakim, zoon van Josia, die van 610-599 v. C. koning van Juda was, even als ten tijde van de zo korte regering van zijnen zoon en opvolger Jojachin of Jechonia (Hoofdstuk 22:24 vv), totdat voleind werd het elfde jaar van b) Zedekia, den jongsten zoon van Josia, en laatsten koning van het rijk van Juda, die van 599-588 v. C. regeerde, totdat Jeruzalem werd ingenomen en het volk van Juda gevankelijk werd weggevoerd, hetwelk geschiedde in de c) vijfde maand van datzelfde 11de jaar van Zedekia, in Augustus 588 v. C.

a) 2 Kon. 23:34. 2 Kron. 36:4. b) 2 Kon. 24:17. 2 Kron. 36:10. Ch Jer. 52:1 vv. c) 2 Kon. 25:8.

Het opschrift omvat niet het gehele Boek, zo min als de werkzaamheid van den Profeet met het jaar 558 haar laatste einde bereikt. Maar even als de roeping van Jeremia tot profeet in hoofdzaak met de door hem aangekondigde oordelen Gods vervuld was, zo vormt ook dat deel, dat de voorzeggingen bevat, die vóór Jeruzalems verwoesting tegen Jeruzalem werden gesproken, het hoofddeel van het gehele profetische boek, en omvat Hoofdstuk 1-39. Wat Jeremia nog na die dagen van gericht, waardoor hij zelf in en met zijn volk werd getroffen, van den Heere ontving als goddelijke openbaring voor Israël, en wat hij, die den kelk der smarten tot den droesem toe zelfs moest ledigen, van mensen moest lijden, dat vindt men onder een bijzonder opschrift in Hoofdstuk 40-45 Saamgevoegd, en als een eerste aanhangsel daaraan gehecht. Een derde geschrift van meer algemene betekenis (aan bijzondere opschriften voor bijzondere voorzeggingen, hoofdstukken en afdelingen is in dit boek geen gebrek) vindt men in Hoofdstuk 46 tot 51 onder den algemenen titel (Hoofdstuk 46:1): "het woord des Heren tegen de heidenen, " dat zich als een tweede aanhangsel kenbaar maakt. Een derde aanhangsel is in Hoofdstuk 52 zonder opschrift bijgevoegd; dit is van zuiver historischen inhoud en handelt over Jeruzalems verwoesting, en de 26 jaren later gevolgde verhoging van Jojachin door Evil-Merodach.

Alzo een tijdvak van ruim veertig jaren. Lightfoot merkt aan, dat "gelijk Mozes zo lang een leraar bij het volk was in de woestijn, totdat zij in hun eigen land kwamen, Jeremia integendeel zo lang een leraar was in hun eigen land eer zij in de woestijn der Heidenen gingen. "

I. Vs. 4-10. In den tijd, toen het volk reeds rijp voor het gericht was en zich ook door de ernstig gemeende reformatie van Josia slechts uiterlijk beroeren, slechts opwekken, maar niet

tot opstaan uit zijne zondeslaap liet bewegen, roept de Heere Zijnen profeet, opdat hij het nabij zijnde, in hoofdzaak onafwendbare gericht verkondigen, en het volk, nog vóór het begint, tot een ootmoedig buigen onder Gods straffende hand bewege. Deze weigert eerst in het gevoel zijner onbekwaamheid, het zware, gevaarlijke, bijna troosteloze werk op zich te nemen; maar wordt door het besliste woord des Heren, dat alle tegenspraak afsnijdt en den zwakke de goddelijke kracht en sterkte belooft, ja bij wijze van een sacrament toedeelt, tot de aanvaarding van zijn rechtmatig, geordend ambt bewogen.

4. Het woord des HEREN dan geschiedde voor de eerste maar 1) in dat 13de jaar van Josia (vs. 2) 1) tot Mij, Jeremia, zeggende in ene verschijning des nachts (1 Kon. 3:5; 8:2):

1) Niemand mag een ambt waarnemen, tenzij hij er toe geroepen is; daarom laat de Heilige Schrift gewoonlijk de roeping al het andere voorgaan. Zo beroemt zich Paulus aan het begin van zijne brieven over zijne roeping. Zo wordt ook de roeping van Mozes aan het begin van zijn tweede boek gelezen. "Dit is gericht tegen degenen, die zich inbeelden, dat de kerk in elkaar zou vallen, wanneer zij zelf niet leerden. O, wanneer zij toch maar tot ons kwamen, die menen, dat hun een talent is toevertrouwd, hoe gaarne zouden wij voor hen onzen post neerleggen en dit moeilijk arbeidsveld hun overgeven! Maar de goeden naderen slechts met vreze en worden slechts met moeite nader getrokken; de goddelozen vliegen begerig naderbij en trekken den heiligen dienst door simonie of geweld aan zich, of, beter gezegd, de vruchten van den heiligen dienst. " .

2) Josia, de koning van Juda, begon reeds in het achtste jaar van zijn koninkrijk den Heere te zoeken, en in ‘t twaalfde jaar Juda en Jeruzalem van de hoogten en bossen en afgoden en gegotene beelden te reinigen (2 Kron. 34:3). Jeremia scheen dus in ‘t volgende jaar met zijne boetprediking en zijne voorzeggingen in een goeden tijd gekomen te zijn, de inhoud van zijn Boek, zo diep treurig, wijst echter het tegendeel aan. Dit moeten allen in aanmerking nemen, die van de macht der overheid ene al te grote hulp tot bekering der mensen verwachten, en zonder deze niets willen wagen en hopen.

5. Eer Ik, de eeuwige, almachtige en alwetende God, die roept wat niet is, opdat het zij (Rom. 4:17), en wie alle Zijne werken van de schepping, der wereld af bekend zijn (Hand. 15:18), voor wie ieder mens in al zijn werken, in zijne gehele levensgeschiedenis een voorwerp is van Zijn eeuwig Goddelijk weten en willen (Ps. 139:13 vv. Jes. 45:4 vv.). Eer Ik u in moeders buik formeerde, heb Ik u gekend 1), en eer gij uit de baarmoeder voortkwaamt, heb Ik u voor Mijnen dienst geheiligd (Gal. 1:15); Ik heb u den volken tot een profeet gesteld, Ik wees u een werkkring aan als profeet onder de volken, opdat gij niet alleen den Joden, maar ook den heidenen, ja allen mensen, die nog zullen zijn, tot troost en waarschuwing Mijne oordelen zoudt verkondigen.

1) Waartoe God den mens bestemd heeft, daartoe zal Hij hem ook roepen, want Zijn voornemen kan niet teleur gesteld worden. God zijn alle Zijne werken van eeuwigheid bekend, en Zijne kennis is onfeilbaar, Zijn voornemen onveranderlijk.

Hierdoor is niet alleen gezegd, dat Jehova van den eersten aanvang van den persoon van Jeremia wist, maar daar naar de juister opmerking der ouden het "kennen" gewoonlijk een kennen cum effectu et affectu (vergezeld van uitwerking en inwendig gevoel) betekent, dat Hij dezen Jeremia van eeuwigheid af tot de profetische werkzaamheid verkoos, waarom Hij hem nu roept, nu hij in de geschiedenis is ingetreden.

Even als het kennen en het verkiezen zelf, zo hangen ook de akten, volgens welke hun tijd bepaald werd te zamen. De eerste gaan lang vooruit, omdat alle weten en besluiten Gods van eeuwigheid is (Jes. 22:11; 37:26 vv.).

2) Het eeuwige voornemen Gods, de vorming van ziel en lichaam in het lichaam der moeder, de goddelijke roeping en de mededeling van geestesgaven maken iemand alleen tot een profeet.

De Heere laat het Zijne kerk nooit aan die krachten ontbreken, die tijd en plaats eisen; Hij behoeft ze niet te zoeken of op haar te wachten: Hij maakt ze.

Het is alsof Hij zei: eer Ik u in de baarmoeder formeerde, heb Ik u bestemd tot dit gebruik, n. l. dat gij het ambt om te leren onder Mijn volk zoudt ontvangen.

God, de Heere, heeft hem gekend, heeft hem gewijd, maar heeft hem ook gezet in het ambt. De Profeet Jeremia verneemt het hier op welke gronden hij straks als profeet onder zijn volk zal optreden.

6. Toen ik die woorden des Heren hoorde, vreesde ik voor dat ten allen tijde moeilijke, maar in dien zo zwaren tijd dubbel zware en gevaarvolle ambt eens profeten. Toen had ik het gaarne laten varen (vs. 8) en zei ik: a) Ach Heere HEERE! Zie, ik kan niet spreken, ik ben voor profeet geen geschikt man, want ik ben jong, een jongeling, wie het nog ontbreekt aan alle levenservaring, aan kracht tot dragen en aan het nodige aanzien bij degenen, voor wie Gij mij roept.

a) Exod. 3:11 vv. 4:1 vv.

Zeker is Jeremia, daar hij later ongeveer 50 jaren zijn ambt had waargenomen, nog zeer jong geweest. Het is echter niet te denken, dat de Heere hem, gelijk de Rabbijnen beweren, op den al te jeugdigen leeftijd van 14 jaren zou geroepen hebben tot zulk een verheven ambt. Zijn woord is integendeel een woord van opzien, gelijk dat bijna van de lippen van alle heiligen komt, die niet op hun kracht vertrouwen. Zij weten toch zeer goed, hoe noodzakelijk maar ook moeilijk het is, zich tegenover de machtigen der wereld te stellen; daarom zijn zij niet eergierig, en hoewel het vlees tot hen zegt, dat zij dit niet door eigen kracht en welsprekendheid volbrengen, zo ouden de vromen toch zich zelven voor kinderen naar den Geest, en dat met recht.

7. Maar de HEERE sneed mijne tegenwerping af door een wederwoord, dat alle verdere tegenwerping verbood, en zei tot mij: Zeg niet: Ik ben jong, alsof gij Mij daarop opmerkzaam

zoudt moeten maken, terwijl het toch reeds lang door Mij is bedacht en voorzien; want overal 1) waarheen Ik u zenden zal, zult gij gaan, en alles wat Ik u gebieden zal, zult gij spreken. 2) Gij hebt niets anders te doen, dan Mijne wegen te gaan en Mijne woorden bekend te maken; gij hebt dus niets nodig dan een gewilligen voet en een getrouwen mond, terwijl eigen kracht en eigen verstand alles zouden bederven.

1) In het Hebr. Al-kol-ascher. Beter: tot allen, die. le staat hier in de betekenis van, la, natuurlijk niet in vijandigen zin. De Heere zegt hier, dat Hij gaan zal tot allen, tot wie Hij zelf hem zenden zal, tot alle personen, tot alle volken. Verder krijgt hij de verzekering, dat hij zal spreken, wat de Heere hem gebieden zal. Hij zal derhalve niet zijne eigene wijsheid, niet zijn eigen gedachten verkondigen, maar datgene, wat de Heere hem zal openbaren. Hij zal derhalve het instrument des Heren HEREN zijn. Zijn jeugd of vermeende ongeschiktheid behoefde hem geen reden van vreze te zijn of van verschrikking.

2) De mens, die iets wil zijn, is de stof, waaruit God niets, ja waaruit Hij dwazen maakt; maar een mens, die niets wil zijn, en niets voor zich behoudt, is de stof, waaruit God iets maakt, heerlijke wijze mensen voor Hem. Een mens, die zich voor God de geringste acht, is bij God de grootste en heerlijkste.

Gelijk de Heere anders verkiest wat dwaas, wat zwak, wat onedel is voor de wereld (1 Kor. 1:19 vv.), zo verkiest Hij ook wel iemand, die zich zelven en anderen te jong voorkomt, het zit niet altijd in den grijzen baard.

8. En wat uw gemis van aanzien aangaat bij degenen, tot wie Ik u zend, zo zeg, Ik integendeel: a) Vrees niet voor hun aangezicht, voor aanzien en den invloed van de groten, de tegenspraak der machtigen, de menigte en overmacht der tegenpartijen, tot wie Ik u zend (vs. 7), want b) Ik ben met u, om u te redden, dat gij, de ene tegenover velen, de kleine en zwakke tegen groten en sterken, wel bewaard zult wezen. Alzo spreekt de HEERE, 1) wiens woord waarachtig is, en die zeker houdt wat Hij toezegt (Ps. 33:4).

a) Ezechiël. 3:9 b) Deut. 31:6, 8. Joz. 1:5.

1) Daaruit, dat wij van de onmiddelijke nabijheid Gods zeker zijn, komt alleen de gerustheid voort, welke ware dienaars des Woords moeten hebben en ook hebben.

Zij die boodschappen van God over te brengen hebben, moeten niet bevreesd zijn voor het aangezicht der mensen. Indien God zijne dienaars niet verlost uit moeilijkheden, zo zal Hij ten minste hen bewaren, dat zij onder dezelve niet vervallen.

9. En de HEERE, die Mij in een gezicht (1 Kon. 22:22) was verschenen, stak, nadat Zijn woord mij tot zwijgen en tot gehoorzaamheid gebracht had (Hoofdstuk 20:7), Zijne hand uit tot mij, en roerde mijnen mond aan 1) met den top Zijns vingers, om door een zicht- en voelbare handeling te verzekeren van mijne roeping tot het profeten-ambt, en mij kracht en blijdschap te geven tot en in mijne roeping; en de HEERE zei tot mij 2), terwijl Hij dit deed: Zie,

b) Ik geef, van dit ogenblik af, dat Ik uwen mond aanraak, Mijne woorden in uwen mond, zodat gij voortaan een der heilige mensen Gods zijt, die spreken, gedreven door den Heiligen Geest (2 Petrus 1:21).

a) Jes. 6:6, 7 b) Jer. 5:14.

1) De handeling zelf is een werkelijke gebeurtenis, echter niet in de aardsch-lichamelijke sfeer plaats gehad hebbende, maar doorleefd in den geest, van ekstatischen aard. Daarmee heeft God hem tot Zijnen Profeet gewijd, voor de uitoefening van zijn ambt bekwaam gemaakt en hem nu ten opzichte der volken en koninkrijken een last opgedragen, hem over hen tot Zijn Profeet verordend, om hun Zijn woord te verkondigen.

Dat de Heere God met Zijn hand zijn mond aanraakt is het teken dat God werkt, want de hand is het werktuig van de handeling-en wel Zijn woord in zijn mond werkt, zodat hij alleen spreken zal, wat God wil. Het is het teken der Goddelijke inspiratie.

2) Even als in Jes 6:7 ene toeëigening van Goddelijke genade onder een teken plaats vond, zo ook hier: de profeet ontvangt met de opdracht ook de kracht des Heiligen Geestes tot het ambt. "De aanraking van den mond is een teken, dat op de werkzaamheid des Heiligen Geestes wijst, want deze is de vinger Gods, die den dwazen de lippen opent. (Ps. 51:13 v. 17. Luk. 21:15)

Er is ene onmiddellijke roeping die echter beperkt is tot de dragers van het profetische en apostolische ambt; wij weten van gene Profeten, die door mensen tot profeten zijn verkoren en geroepen (Aäron en Eliza, die men als uitzonderingen aanvoert, zijn dat slechts schijnbaar); ook de apostelen zijn allen onmiddellijk door dan Heere geroepen. Gelijk nu deze onmiddellijke en buitengewone roeping alleen op die dienaren en werktuigen betrekking heeft, waarvan de Heere Zich wil bedienen tot stichting Zijner kerk, zo moeten alle dingen, die in de reeds gestichte kerk dragers van het ambt willen zijn, hiertoe rite d. i. door de daartoe gerechtigde menselijke organen geroepen worden.

Dien God tot Zijnen dienst zendt, dien maakt Hij daartoe ook bekwaam.

Het aanroeren van den mond is niet slechts beeld maar ene wezenlijke daad Gods, die wij evenwel niet zinnelijk hebben te verstaan. Dit behoort tot het gebied der gezichten, waarover zij, die nooit iets dergelijke hebben ondervonden, liefst eerbiedig moeten zwijgen.

10. Zie, Ik stel u, nadat Ik u in ‘t algemeen tot Mijnen profeet heb gemaakt, nog in ‘t bijzonder, gelijk ook Jesaja vroeger zijne bijzondere zending naar den aard der tijdsomstandigheden ontving (Jes. 6:8 vv.) te dezen dage, nu een nieuw tijdpunt in de geschiedenis der ontwikkeling van Mijn rijk begint, tot Mijnen dienaar over de volken en over de koninkrijken, die Mijn gebied en eigendom zijn. Ik geef u met de volmacht ook de macht over hen, met het formele recht ook de materieële bekwaamheid, om door middel van het Woord, dat Ik in Uwen mond gelegd heb, naar de ene zijde van uw profetisch ambt uit te rukken, wat niet door Mij geplant is (Matth. 15:23), en af te breken, wat niet door Mij

gebouwd is, en te verderven, wat zich tegen Mij heeft gesteld (2 Kor. 10:4 vv.), en te verstoren alle aanslagen tegen de waarheid Gods; ook volgens de andere zijde van uw ambt om te bouwen in de plaats van het afgebrokene, en te planten 1) in de plaats van hetgeen uitgerukt is (Hoofdst. 18:7 vv.).

1) De Profeet had in de eerste plaats roeping om te verstoren. De vier werkwoorden, van welke de beide eerste nog in 't bijzonder in den grondtekst door overeenkomst en klank met elkaar verbonden zijn, wijzen in hun opeenhoping aan, hoe diep het onkruid zijne wortels had geslagen, hoe langdurig en moeilijk het werk van 't uitroeien en reinigen zijn zou; maar deze woorden hebben een nog veel dieperen zin: De Profeet moet door zijne voorzeggingen den ondergang bevorderen, het gericht bespoedigen. Dat is het gevolg van alle verkondiging des Goddelijken woords bij degenen, die het profetische woord niet aannemen. Aan den Profeet hebben zij zich gestoten en door dit aanstoot nemen hun verbrijzeling bespoedigd.

Hoe gering ook van den beginne af het uitzicht van den profeet op een positief gevolg was, daar hij zijn hoofdwerk en de voornaamste uitwerking van zijn ambt in de verstokking en in de bespoediging van het gericht moest zien, gelijk dan ook voor deze zijne negatieve werkzaamheid vier uitdrukkingen gebezigd worden, zo was toch zijn uitzicht ook geenzins onvoorwaardelijk troosteloos. Hij moet straffen, voornamelijk straffen, maar ook genezen; hij moet ook bouwen en planten, iets nieuws, iets goeds oprichten, en, hoewel ook met gering, toch ten minste met enig gevolg, op den nieuwen tijd wijzen, die door Gods onverdiende barmhartigheid zou voortkomen. Nu is het merkwaardig, hoe bijzonder de naam Jeremia bij deze dubbele roeping past; want niet alleen, hoewel in de eerste plaats, ligt daarin het begrip van verwerpen, wegslingeren (zie het woord van 't opschrift), maar ook het begin van stichten. In zijne zending toont God, dat Hij Zijn volk wel zal wegwerpen en Zijnen tempel zal verbreken, maar ook het overschot, dat zich bekeert zal verhogen, en op ene enige rots en een hoeksteen zal grondvesten; want het is des Heeren weg, eerst te verootmoedigen, dien Hij wil verhogen, en Zijn lust is, om verbrokene harten te genezen.

Verwoesten wordt door vierderlei woorden aangegeven, opbouwen slechts door tweeërlei. Hiermede verneemt de Profeet het, dat het zijn roeping in de eerste en de voornaamste plaats is, om de strafgerichten Gods over zijn volk aan te kondigen.

II. Vs. 11-19. Tot nadere bevestiging van de hem opgedragen roeping toont de Heere aan Jeremia twee gezichten, die Hij te gelijk zelf verklaart. In het eerste, dat van de amandelroede, betuigt Hij, dat Hij het bestraffend woord, hetwelk Jeremia moet spreken, zeker vervullen zal; het tweede gezicht, dat van den ziedenden pot, welken de Profeet te middernacht ziet, toont hem aan, van waar het gericht over Juda zal komen, dat het volk door zijne ontrouw jegens den Heere veroorzaakt heeft! In welk conflict nu de profeet met de verkondiging van dit gericht zal komen, weet de Heere zeer wel; maar Hij wil hem ook sterk maken, om het conflict door te staan en zijne roeping getrouw te vervullen.

11. Wijders geschiedde in een ander gezicht, dat spoedig op het eerste volgde (vs. 4) en waarbij mij iets werd vertoond (Amos 8:2 vv.), des HEEREN woord tot mij zeggende: Wat ziet gij, Jeremia? En ik zei: Ik zie ene amandelroede, een tak van een amandelboom.

12. En de HEERE zei tot mij: Gij hebt wel gezien; want Ik zal wakker zijn over Mijn woord, dat Ik in uwen mond leg (vs. 9), Ik zal er met haast en ijver op bedacht zijn, om dat te doen; Ik zal het spoedig, tot vervulling laten komen, gelijk gij het zult verkondigen (Jes. 55:11 11).

De Septuaginta vertalen in vs. 11 "staf van een notenboom, " bij welke overzetting Theodoretus de volgende uitlegging geeft: "Even als de noot ene bittere schaal heeft en daarin de eetbare, zoete pit, zo is de Goddelijke tucht zwaar en bitter, maar het heilzame en goede volgt dan. Toch billijkt ook reeds Theodoretus de betere lezing der Masorethen, welke ook met het volgende: "Ik zal wakker zijn" beter overeenstemt, namelijk die, welke slechts aan den tak van een amandelboom laat denken. Is de staf als middel van kastijding (Exod. 21:21. Num. 22:27) in ‘t algemeen het zinnebeeld van straf (Jes. 9:4; 10:5), dan komt het hier voornamelijk aan op het wakker zijn of ontwaken. Gelijk Gods lankmoedigheid meermalen wordt voorgesteld onder het beeld van den slaap, zo ook Zijn intreden om te straffen onder dat van ontwaken of opstaan uit den slaap (Ps. 44:24; 78:65). Nu is het de amandelboom (of wakkerboom), die dezen naam draagt, omdat hij reeds zo vroeg in de lente uit den winterslaap ontwaakt en in Januari bloeit (Ex. 25:40). Dat Jeremia den staf duidelijk erkent voor ene roede of een tak van dien boom, dat hij dien niet met een anderen naam (Gen. 28:19; 30:37) maar met dien, welke met Gods bedoeling overeenkomt (Pred. 12:5), noemt, is eveneens bewijs, dat hem bij zijne roeping geschiktheid is toegedeeld, om profetische gezichten te verstaan, (vs. 9) even als het bekende gezicht van Salomo in 1 Kon. 3:16 vv. een bewijs was van de hem geschonkene bekwaamheid als rechter. Dit brengt de Heere nu ook onder ‘t oog met de woorden: "gij hebt wel gezien, " en Hij ontzenuwt daardoor het vroegere woord van den Profeet: "Ik kan niet prediken, want ik ben jong. " .

Het beeld van de amandelroede moet Jeremia doen verstaan, dat als hij straks de strafgerichten over Zijn volk aankondigt, deze ook spoedig in vervulling zullen treden.

Gods lankmoedigheid, Zijn geduld heeft een einde genomen. Zijn toorn is gesteld tegen Zijn afvallig volk.

13. En des HEEREN woord geschiedde bij hetzelfde gezicht, waarvan in vs. 11 sprake was, ten tweede maal tot mij, een tweede beeld werd mij door Hem getoond, zeggende even als te voren: Wat ziet gij? En ik zei: Ik zie een ziedenden pot 1), welks voorste deel tegen het noorden is, hij ziet van het noorden af.

1) Woordelijk: "een opgeblazen pot, " d. i. een die door aanblazen van het vuur aan ‘t koken gebracht is.

De opvattingen der uitleggers lopen hier uit elkaar. Met beroep op plaatsen als Ezech. 11:3 vv. 24:6 vv. verstaat men meestal onder den pot (of ketel 2 Kon. 4:38 vv.) de Theokratie, de heilige stad. Het tot hevigen gloed aangeblazen vuur rondom den pot betekent dan den schrik en angst van Jeruzalems belegering; onder dit vuur begint het vlees in den pot te koken, d. i. het wordt het volk in de stad en in het gehele land steeds heter en angstiger, totdat het ene deel te gronde gaat-hetgeen overschuimt waren de inwoners, die uit het heilige land verdreven waren. Nu vertoont zich de pot van het noorden af, omdat het werktuig Gods tot aansteken

van het vuur de Chaldeërs met hun legerscharen waren, die uit het noorden kwamen. Volgens ene andere opvatting daarentegen is de pot met het kokend water daarin het beeld van een leger van woedende, opgewekte volkeren, want het water betekent volkeren (Ps. 93:3 vv.), de pot de zamenhang, vereniging der volken. " De pot vertoont zich van het noorden, omdat van daar het leger der Chaldeën komt, waardoor de Heere Juda voor zijne trouweloosheid tuchtigt. Het beeld laat zich dan, gelijk in den tekst is aangegeven, gemakkelijk ontwikkelen: Even als wanneer een pot vol kokend water over een mens wordt uitgegoten, zo zal het leger der Chaldeërs Juda overstromen. Bij de vraag: aan welke van beide opvattingen wij de voorkeur geven, komt de zamenhang met het voorgaande gezicht (vs. 11 vv.), en de inhoud van de volgende openbaring Gods (vs. 15 vv.) in aanmerking. De kokende pot komt in vergelijking met de tuchtroede of den staf in het vorige gericht als ene opklimming voor-hij is een beeld van den hoogsten toorn, wat nu de tuchtroede doet, het slaan, dat door de kokende pot, het branden of verbranden; hij stort zich met verzengenden gloed over degene, die in het midden staat en die hij door zijn overschuimend water kan bereiken. " Is deze gedachte in het beeld niet nader aangewezen, zo ligt die toch in de verklarende woorden des Heeren: "Van ‘t noorden zal het ongeluk komen over allen, die in het land wonen. Diensvolgens past de tweede verklaring veel meer bij den zamenhang dan de eerste, bij welke de vermelding van het vuur om het volgende niet had mogen ontbreken; want de hoofdzaak van het gezicht, die Jeremia in zijn antwoord op de vraag des Heeren ook op den voorgrond stelt, en welke de Heere in het volgende vers bij Zijne verklaring van het beeld ook uitdrukkelijk noemt, is "van het noorden", en daar dit doelt op de Chaldeën, die van ‘t noorden komen, zo mocht dat, wat volgens de eerste verklaring de Chaldeën afbeeldt, het vuur niet ontbreken, anders staan beeld en verklaring zonder inwendige betrekking tot elkaar.

14. En de HEERE zei tot mij, ook dit beeld mij verklarende: Van het noorden (Hoofdst. 4:6 6:1; 22:10, 22 zal zich dit kwaad, dat door den ziedenden pot zinnebeeldig voorgesteld is, opdoen over alle inwoners des lands van Juda.

15. Want zie a), Ik roep alle geslachten der koninkrijken van het noorden, spreekt de HEERE; en zij zullen komen als de door Mij bestelde rechters van Mijn volk, en 1)) zetten een iegelijk zijnen troon, welke er velen zullen wezen, daar ieder dier stammen Mijne roepstem ook werkelijk opvolgt, voor de deur der poorten van Jeruzalem en tegen al hare muren rondom, zodat aan een ontkomen der belegerden niet zal te denken zijn, en tegen alle steden van Juda, om aan deze een gelijk lot als der hoofdstad te bereiden.

a) Jer. 5:16; 6:22; 10:22. b) Jer. 52:4, 5)

Nog heeft Jeremia’s profetie vooreerst slechts te doen met de algemene aankondiging, dat de wereldmacht, door God tot tuchtiging van Zijn volk verkoren, van het noorden zou komen, totdat zij later (Hoofdst. 25:9) den koning van Babel, Nebukadnezar, als dien knecht des Heeren aanwijst, die het vonnis moet volvoeren. Men behoeft zich er niet veel over te bekommeren; om de uitdrukking: "van het noorden" met betoog daarop te rechtvaardigen, dat toch Babylonië meer oostelijk dan noordelijk van Palestina gelegen was: "Het is hier niet te doen om ene geografische nauwkeurigheid, maar om een gezichtspunt in de geschiedenis van ‘t koninkrijk Gods; en gelijk nu van dit standpunt Egypte de wereldmacht van het zuiden is

(Dan. 11:5 vv.), zo is ook het Babylonië, dat in de erve der Assyrische monarchie getreden is, de macht van het noorden. " Had de vrome koning Josia in wiens 13de regeringsjaar de Profeet deze voorzegging te beurt viel, haar goed verstaan, zo zou hij 18-19 jaren later in het woord van Faraö Necho (2 Kron. 35:22) Gods stem niet miskend hebben, in plaats dat hij slechts de grondstellingen der wereldse politiek en de ingevingen van zijn eigen, hoewel welmenend hart volgde, en daardoor een vroegen ondergang zich berokkende (2 Kon. 23:19). Gods woord is ons een licht voor den voet en ene lamp op ons pad voor alle toestanden en omstandigheden des levens; het spreekt echter dikwijls slechts zacht in beelden en gelijkenissen, alleen in aanwijzingen en algemene trekken; Gods Geest moet daarbij komen, opdat wij het ook recht verstaan en toepassen; wij moeten daarbij niet vluchtig lezen, maar bestendig daarin leven, anders blijft een groot deel van zijnen zegen een verborgen schat in den akker.

Gods oproeping zal gehoorzaamd worden, zij, die Hij roept, zullen komen. Wanneer Hij enig werk, van wat soort het zij, te doen heeft, zo zal Hij altoos werktuigen vinden om het te doen, al zou Hij om dezelve tot de uiterste einden der aarde zenden.

16. En Ik zal Mijne oordelen tegen hen, de inwoners van Jeruzalem, en alle steden van Juda uitspreken 1) over al hun boosheid, die zij tegen Mij misdreven, dat zij Mij verlaten hebben, het verbond, dat Ik met hun vaderen gesloten heb, verbroken, en anderen goden gerookt, reuk- en andere offers gebracht hebben, en zich gebogen hebben voor de afgodsbeelden, werken hunner handen (Jes. 2:8; 37:19).

1) Eigenlijk staat er: Ik zal mijne rechtshandeling met hen houden, d. i. Ik zal hen in het verhoor nemen en hen veroordelen, Mijn vonnis over hen vellen. Waarover? Over- of om al hun boosheid. Waarin deze bestaat wordt in het volgende vers gezegd. Het is dewijl Juda en Jeruzalem het Verbond hebben verbroken, den Heere hebben verlaten, Zijn altaar hebben ontheiligd en zich hebben neergebogen voor eigen handenwerk.

Het zijn derhalve de oordelen, het is het vonnis van Hem, die zijn gebod handhaaft: Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.

17. Gij dan, gord uwe lenden, maak u gereed om spoedig in den dienst van uw ambt te gaan (1 Kon. 18:46. Luk. 12:35), en maak u op om aanstonds uw werk te aanvaarden (1 Kron. 22:16), en spreek tot hen, tot dat goddeloze volk, alles, wat Ik u gebieden zal (vs. 7), wees niet verslagen voor hun aangezicht, opdat Ik u voor hun aangezicht niet versla, 1) opdat Ik u niet overgeef aan uwe lafhartigheid.

1) Op drie dingen valt hier inzonderheid de aandacht. Vooreerst dat Jeremia, zonder te aarzelen of te toeven, zich moest opmaken, om des Heeren last te volbrengen. Dit wordt uitgedrukt door het omgorden van de lenden.

Vervolgens, dat hij alleen dat had te spreken, wat de Heere hem zou gebieden, maar dan ook dat zonder enige terughouding, zonder iets er van weg te laten. Alles wat Ik u gebieden zal, zegt toch de Heere.

En eindelijk, dat hij het moest doen, zonder enige mensenvrees te koesteren, opdat hij niet daardoor versaagd en bevende zou staan voor zijn volk. Dit wordt toch door de laatste woorden aangeduid.

Noch menschengunst, noch mensenvrees mocht den Profeet des Heeren bezielen, maar den vollen raad Gods had hij te verkondigen.

18. Want zie, gij hebt gene reden om te vrezen, wanneer gij u slechts getrouw aan Mijne toezegging houdt. Ik stel u heden, dadelijk van dezen dag af, op welken uw ambt begint (vs. 10; Hoofdst. 6:27), tot ene vaste stad, die men te vergeefs belegert, en tot enen ijzeren pilaar, 1) dien men niet kan omstoten, en tot koperen muren, die men kan bestormen, maar niet kan doen omstorten (Hoofdst. 15:20), tegen het ganse land 2) dat gij, de enkele persoon, tegen allen strijd kunt voeren, tegen de koningen van Juda, van welke gij er verscheidenen zult zien opkomen en te niet gaan, en wien gij het treurig einde hunner heerschappij en gedeeltelijk ook van hun leven zult moeten aanzeggen, tegen hare vorsten, de staatsbeambten, de geleerden, hoofden der burgerlijke en militair e beambten, wier val zo onherroepelijk is als die van den staat zelven, tegen hare priesters, die niet in Mijne wegen wandelen, de profeten, die de gezichten van hun eigen hart prediken (Hoofdst. 23:9 vv.), en tegen het volk van het land, dat ook der zondaren loon zal ontvangen, omdat het met de priesters en vorsten de wegen der zonde bewandelt.

1) Zulke mannen zijn werkelijk wat de beide zuilen Jachin en Bohaz voor Salomo’s tempel typisch aanduiden (1 Kon. 7:21).

2) Bij Jeremia, zo zacht van natuur (2 Kon. 22:7) openbaart zich later "ene bewonderenswaardige vastheid en een vertrouwen, bij het aankondigen van Gods gericht, zodat zijn moed duidelijk blijkt. Jeremia is niet slechts een klager, maar hij heeft het vaste bewustzijn zijner roeping en nooit klaagt hij menselijk, troosteloos.

Hij belooft hem dus geen vrede of rust, maar strijd en overwinning. Deze belofte heeft Hij ook aan de Kerk gegeven: want tot Petrus zegt Hij: "Op deze Petra zal Ik Mijne gemeente bouwen en de poorten der hel zullen mijne gemeente niet overweldigen. " Hij zegt niet: "zij (de poorten der hel) zullen niet strijden, " maar "zij zullen in den strijd de kerk niet overweldigen. " Maar aan den anderen kant wordt de overwinning door strijd en niet zonder zwaren strijd verkregen.

HOOFDSTUK 2.

GODS WELDADEN. ZONDE EN ONDANKBAARHEID DER JODEN.

Op de inleiding van het Boek of de in Hoofdst. 1 voorgestelde roeping van den Profeet volgen nu in Hoofdst. 2-20 profetieën van algemenen aard, wier inhoud overeenkomt met den tijd van Jeremia's werkzaamheid, die in t opschrift is opgegeven. Daarvan vormen vooreerst Hoofdst. 2-6 ene bijzondere afdeling, die betrekking heeft op de proeven door koning Josia ter hervorming genomen, en deze geheel en al voorstelt, zoals wij in de op 2 Kon. 23:25 ze reeds leerden kennen als ernstig gemeend van de zijde des konings, maar zonder gevolg aan de zijde des volks. Het eerste gedeelte van deze afdeling gaat van Hoofdst 2-3:5, en stelt de rijke genade, die Gods trouw het volk had laten ondervinden, en den geheel onverklaarbaren afval van Israël, tegenover die trouw, in algemene trekken voor.

I. Vs. 1-3. Aan de volgende bestraffing gaat ene herinnering vooraf. Deze gaat terug tot den tijd van Israëls jeugd, als de Heere Zijn verbond met het volk sloot en het herinnert aan Zijne eerste, helaas verlatene liefde. (Openb. 2:4).

1. En des HEEREN woord geschiedde tot mij dadelijk na het 18de regeringsjaar van Josia, toen het volk, ten gevolge van het wedervinden van het wetboek, zich door zijnen vromen koning tot ene soort van boete had laten brengen zonder zich werkelijk tot den Heere te bekeren (2 Kon. 22:3-23:27). Het kwam tot mij, zeggende:

2. Ga, Jeremia! van uwe tegenwoordige woonplaats Anathoth in het land van Benjamin (Hoofdst. 1:1), naar Jeruzalem, waar voortaan de plaats uwer werkzaamheid zal zijn, en roep van den tempel uit voor de oren van Jeruzalem, zodat iedereen het kan horen, en, zo hij wil, kan ter harte nemen, (Openb. 2:11) zeggende: Zo zegt de HEERE: Ik, die in verkiezende genade met u, o Israël! een heilig, onveranderlijk verbond heb gesloten, gedenk u ten zegen nog in dezen tijd der weldadigheid uwer jeugd, toen Ik u Mozes als Verlosser uit Egypte's slavernij zond, hoe gij Mij toen de rechterhand, u door Mij tot een verbond der liefde toegestoken, bereidvaardig aannaamt; Ik gedenk der liefde uwer ondertrouw, toen Ik het verbond aan den Sinaï met u maakte en gij u tot Mij als tot ene gade wendet (Exod. 24:3), toen gij Mij nawandeldet in de woestijn, in onbezaaid land, 1) in de dagen tussen den uittocht en de verbondssluiting bij Sinaï.

1) De Heere laat Israël hier herinneren aan zijn verkiezing, aan den uittocht uit Egypte en aan den tocht van Zijn volk tot aan den berg Sinaï. Die tijd was voor Israël de bruidstijd, toen wandelde Israël God, den Heere na, en hoewel het wel tegen Hem murmureerde, volgde het Zijne bevelen.

In het volgende vers wordt dan ook gezegd, dat Israël den Heere heilig was, de eersteling van Zijn inkomst, en herinnert de Heere, hoe zij, die het verdrukt hadden, gelijk de Egyptenaren, ellendig omkwamen.

De inhoud van vs. 2 en 3 moest dan ook dienen niet alleen, of liever niet zo zeer, om een inleiding te vormen op hetgeen verder zou worden gezegd, maar om Zijn volk al dadelijk te plaatsen op het standpunt, waarop Hij het wil hebben. Israël moet weten welke betrekking er bestaat, niet bestond, maar bestaat tussen den Heere en hen. Israël moet weten, dat de Heere op hen een verkregen recht heeft. De Heere is Israëls man, is Israëls Souverein, en daarom als Israël geroepen is om Hem te gehoorzamen, dan moet dit geschieden uit dankbaarheid, door den drang der liefde, dewijl Hij, de Heere, er recht op heeft.

3. Israël was den HEERE eens heiligheid, een heiligdom uit de grote menigte van de aan zich zelf overgelaten heidense volken uitverkoren, ene bezitting, den alleen ware God toegewijd (Exod. 19:5. Lev. 20:26. Deut. 7:6). de eerstelingen Zijner inkomste 1) Deut. 26:10), daar het tot de overige volken in betrekking stond als de eerstelingen, die den Heere geheiligd worden, tot de grote menigte van veldvruchten (Exod. 23:19. Deut. 28:2 vv). Allen, die hem opaten, tot zijne vernietiging medewerkten (Deut. 6:16), werden voor schuldig gehouden, even als hij zich schuldig maakt (Lev. 22:10 vv.), die zich aan de eersteling-vruchten vergrijpt, wier genieten alleen den priesters geoorloofd is (Num. 18:12 vv.); kwaad kwam hun over, gelijk het lot van Faraö bewijst, (Exod 4:22 vv. 14:13 vv.); spreekt de HEERE. 2)

1) De eerstelingen van den oogst des velds, of van het inkomen van het land, behoorden aan den Heere als heilig. (Ex. 23:19. Ex. 18:8 e. a.). Een zulk den Heere gewijd eersteling was Israël, als uitverkoren volk van God. Dewijl de Heere Schepper en Heere der ganse wereld is, zo zijn alle volken Zijn eigendom als het ware, de oogst Zijner schepping. Onder de volken der aarde heeft Hij zich Israël tot eerstelingvolk gekozen en daarmee voor Zijn onaantastbaar eigendom verklaard. Zoals nu ieder gewoon Israëliet, welke van de aan God gewijde eerstelingen at, zich schuldig maakte, zo maakten zich allen schuldig, die Israël aantastten.

2) Deze woorden vormen in de eerste plaats de inleiding der eerste rede, maar tevens van de gehele profetische verkondiging van Jeremia; ja, men kan zeggen: zij bevatten de gedachte, die verre boven Jeremia's profetie zich verheft, de gedachte die aan de geschiedenis der theokratie ten grondslag ligt, dat ondanks allen afval van de ene, en ondanks alle straffen van de andere zijde, toch liefde de grondtoon der betrekking tussen God en Israël is, en het laatste toch onveranderlijk eigendom van zijnen Heere is.

II. Vs. 4-21. Hoe ontzettend heeft daarna Israël de trouw gebroken! En toch heeft de Heere niet alleen nooit iets tegen Zijn bondsvolk misdaan, maar integendeel Hij heeft het met weldaden overladen, ondanks het afwijken van den beginne af. Nu nog is groot en gering, het gehele volk steeds verder en dieper afgeweken. Zulk een afval is bij de heidenen zonder voorbeeld, voor het volk misdadig en dwaas te gelijk; het is een ruil, waarbij Israël alles prijs geeft en niets wint, en het gevolg is dat de Heere het onder de hand van vreemde volken doet bukken, wier goden het heeft aangebeden, wier hulp het gezocht heeft, en dat het onder zulk ene macht zijnen ondergang te gemoet gaat.

4. Zo stond het vroeger met Israëls gedrag tegenover Mij, en hoe is het daarmee van dien allereersten tijd af tot op den tegenwoordigen tijd? Hoort des HEEREN woord, gij huis van

Jakob, gij twaalf stammen en alle geslachten van het huis Israëls, opdat gij verneemt, waarvan dit woord de gehele natie gedurende al de jaren van haar bestaan heeft aan te klagen.

Op zeer aanmerkelijke wijze komt in de Joodse Pericopen-indeling Luk. 4:20 tegenover de Parasche (afdeling uit de wet: Num. 33-36, als Haphtare (afdeling uit de profetieën) deze rede bij Jeremia. Daar telt de wetgever de stations op, waar Israël gedurende zijn tocht naar het land der belofte zich gelegerd heeft; dat waren Jehova's wegen in vroegeren tijd met het uitverkoren volk; dit volgt echter thans geheel andere wegen, het bewandelt de slingerpaden des verderfs.

5. Zo zegt de HEERE: a) Wat voor onrecht hebben uwe vaders van de dagen der Richters af, aan Mij gevonden, welke ontrouw of welk plichtverzuim hebben zij in Mij waargenomen, hetwelk hun aanleiding zou hebben gegeven, dat zij reeds zo spoedig, nadat zij zich aan Mij hadden overgegeven, (vs. 2) verre van Mij geweken zijn (Exod. 32:8), en hebben de ijdelheid 1) nagewandeld, en zij zijn ijdel geworden 2) (2 Kon. 17:15)?

a) Micha 6:3, 4.

1) Eigenlijk adem, vandaar, ijdel, nietig. Hiermede wijst de Profeet niet zozeer op de afgoden zelf als wel op het innerlijke wezen van den afgodendienst. Het vieren van dien dienst is ijdelheid, nietigheid. Vandaar ook dat de Heere hier zegt, dat zij, die de afgoden dienden, ijdel geworden zijn. De Apostel zegt: verijdeld geworden. (Rom. 1:21).

Deze rede sluit zich aan Deut. 32 aan.

2) Een waar woord zegt hier de Profeet: :zij wandelden het nietige na en werden nietig; " daarmee is alle leven, dat van de Bron der waarheid afgekeerd is en naar schijn en leugen gekeerd is in zijne vernietiging gevonnist. Waarnaar de mens streeft, dat wordt hij.

6. En zeiden niet (Ps. 140:11): Waar is de HEERE, dat wij ons aan Hem onderwerpen, de Heere, die ons opvoerde uit Egypteland onder enkel wonderen van Zijne genade en almacht, die ons leidde in de woestijn, in een land van wildernissen en kuilen, waarin wij zonder Zijne bijzondere leiding en verzorging ellendig hadden moeten omkomen, in een land van dorheid en schaduw des doods, dat ons spoedig zou hebben later versmachten en omkomen, wanneer Hij ons niet had gedrenkt en tegen alle gevaar beschut, in een land, waar niemand doorging, en waar geen mens woonde, dewijl niemand zich daar als reiziger durfde wagen, laat staan, zich kon nederzetten; maar wij zijn daar zo lang geweest, zonder enige schade te ondervinden of enig gebrek te lijden (Deut. 1:19; 29:2-6)?

7. En Ik bracht U, na zulk ene leiding door een wild en ongebaand, dor en duister land, in een vruchtbaar land, in dit Kanaän, dat volgens zijne gehele de gesteldheid geheel het tegenovergestelde is van de woestijn. Ik bracht u daar, om de vrucht daarvan en het goede er van te eten (Deut. 6:10 vv.), maar toen gij daarin kwaamt, verontreinigdet gij dadelijk van den tijd der Richters af (Richt. 2:6 vv), Mijn land (Lev. 25:23) door den dienst, waarmee gij vreemde goden eerdet (Lev. 18:24 vv.), en gij steldet ook door vele andere zonden, die gij

naar de wijze der heidenen bedreeft (Ezra 9:14), Mijne erfenis of mijn eigendom, dat land, dat Ik Mij uit alle landen der aarde tot ene bijzondere bezitting verkoren heb, om daar Mijne woning te hebben (Ps. 79:1), tot enen gruwel (Hoofdst. 19:4).

Een roekeloos zondaar, een goddeloos mens verontreinigt het land en de plaats, waar hij woont en verkeert, en maakt die tot een gruwel voor God en de prachtigste landstreek, het vruchtbaarste land, het schoonste slot en huis wordt een vloek en gruwel voor God om de zonde der inwoners. Wat een wolvenkuil, een slangenhol voor een mens is, dat is voor God de woning der goddelozen, hoe prachtig zij ook is.

De Heere God wijst Israël hier op zijn grote gunstbetoning. Hij had het volk opgevoerd uit Egypte. Hij had het geleid door de woestijn en in die woestijn niet laten sterven, maar het gebracht in een vruchtbaar land, in een land, overvloeiende van melk en honing. En wat had nu Israël gedaan? Het had den Heere verworpen, de afgoden nagehoereerd en des Heeren eigendom, want dit is beter vertaling voor, erfenis, tot een gruwel, d. i. tot een zaak van afschuw en afgrijzen gemaakt, zodat de Heere, in plaats van met welgevallen op Zijn eigendom neer te zien, er de ogen van afwendde.

8. Die onder u het meest geroepen waren om Mij te zoeken, deden dat het minst, ja, droegen er alles toe bij, om het volk tot dieperen afval te brengen. De priesters, die toch hun ambt en hun onderhoud aan Mij alleen te danken hebben, zeiden niet: waar is de HEERE? Zij hebben hun hart niet naar Mij gekeerd, en a) die de wet handelden, die het wetboek bestudeerden en daaruit moesten recht spreken, kenden Mij niet, zodat zij ook niet naar Mijn woord recht spraken; en de herders, die het volk op den rechten weg moesten leiden, overtraden tegen Mij, en leidden de mensen van Mij af, en de profeten, 1) in plaats van zich door Mijnen Geest te laten leiden en vervullen, profeteerden door Baäl, en verkondigden diens leugenwoorden, en wandelden naar dingen, die geen nut doen, alzo hingen zij de afgoden aan.

a) Rom. 2:20.

1) De Priesters zijn natuurlijk de bedienaars van het Heilige, de over de wet handelende zijn ook wel de Priesters, maar meer in hun karakter van leraars der wet; de herders zijn de burgerlijke overheden, en de profeten zij, die des Heeren woord moesten bekend maken, maar nu in plaats van geïnspireerd te zijn door den H. Geest, zich lieten inspireren door den geest ten Baäl, d. i. door den anti-goddelijken geest.

9. Daarom zal Ik nog, of, verder met ulieden twisten als met een weerspannig en afvallig volk, spreekt de HEERE; ja, met uwe kindskinderen zal Ik twisten, want gelijk uwe vaderen gehandeld hebben, zo handelt gij, en gelijk gij, zo doen uwe kinderen in alle volgende geslachten, zodat de afval van Mij als ene erfzonde zich openbaart.

10. Bij de Heidenen is nog een zekere trouw te vinden, hoewel die uit enkel bijgeloof voortkomt. Want, gaat over in de eilanden der Chitteërs, naar Cyrus en de verder liggende landen in het westen der Middellandse zee (Num. 24:24. Dan. 11:30), en ziet toe, en zendt ter

onderzoeking naar Kedar, naar de herdersvolken van het Oosten (Jes. 42:11; 60:7), en merkt er wel op, en ziet of desgelijks geschied zij als bij u?

11. Heeft ook een volk de goden veranderd, wanneer zij zich eens tot deze in geloof gekeerd hadden, hoewel dezelve gene goden zijn, zodat het niet vreemd zou zijn, indien zij nu dezen, dan genen dienden? nochtans heeft Mijn volk, waaraan Ik Mij genoegzaam als den Almachtigen, levenden God geopenbaard heb, in tegenstelling tot de hunnen afgoden getrouwen Heidenen, zijne eer veranderd in hetgeen geen nut doet. Zij mochten zich beroemen op den alleen waren God als hunnen God (Ps. 106:20), doch zij hebben Hem geruild tegen nietswaardige afgoden.

De valse goden, de eigengemaakte, welke uit de inbeelding van het volk ontstonden, duren nog voort, komen voor als met het verleden der volken samengegroeid, en gaan eerst te niet, wanneer het natuurlijke leven des volks te niet gaat. Alleen de levende God wordt vergeten, het eigenlijke, eeuwige leven wordt opgegeven. Er is ene algemene eigenschap der zonde, dat het kwaad zich met ongelooflijke vastheid aan den mens hecht. Als enige dwaling wordt voorgesteld, zo volgen vele mensen haar na, zelfs wanneer zij weten, dat wat zij horen valsheid en domheid is; men vergeet het nooit of spreekt er ten minste gedurig over.

Diegenen, die den valsen godsdienst zijn toegedaan, zijn gewoonlijk ijveriger en meer ingespannen daarbij, dan zij die den waren godsdienst hebben; zij doen en lijden ook in den regel meer bij hunnen valsen godsdienst, dan de gelovigen bij de ware. Dat is de list des satans, opdat hij de mensen bij den valsen godsdienst houde en ze wijs make, dat hoe moeilijker en zwaarder het wordt, zij des te aangenamer zijn bij God.

12. Ontzet u hierover, gij hemelen, daar gij van uwe hoogte mede alles moet aanzien, wat op aarde geschiedt, en zijt verschrikt! wordt zeer woest, 1) spreekt de HEERE (Deut. 32:1. 1 Jes. 1:2 .

1) In het Hebr. chareboe. Eigenlijk betekent dit woord, beroofd zijn van merg, uitgedroogd zijn, en van daar de betekenis van, verwoest zijn, maar dan ook van, gevoelloos worden, buiten zijn zinnen geraken. En die laatste betekenis moeten we hier hebben.

De Profeet, of liever de Heere God door den Profeet, roept de heidenen van de plaats, waar Hij Zijne heerlijkheid openbaart, en vanwaar Hij geen ledig toeschouwer is van wat op aarde plaats heeft, om getuigen te zijn van de boosheden van Israël.

13. Want Mijn volk heeft meer kwaad dan de Heidenen bedreven. Wanneer die de afgoden dienen, verzondigen zij zich slechts eenmaal, daar Ik Mij zelven aan hen niet op bijzondere wijze heb geopenbaard, noch Mij in ene bepaalde verbondsbetrekking met hen gesteld heb. Mijn volk heeft twee boosheden gedaan: Mij a), de Springader 1) des levenden waters (Hoofdstuk 17:13. Gen. 26:19), hebben zij verlaten, om, en deze is de tweede zonde, zich zelven bakken, cisternen (Gen. 37:34), uit te houwen, gebrokene bakken, vol reten en scheuren, zodat zij niet eens het daarin verzamelde regenwater kunnen bewaren, bakken, die

geen water houden, maar slechts slijk bevatten (Hoofdstuk 38:6). Wat toch anders is het nalopen van vreemde goden?

a) Hoogl. 4:15. Jer. 17:13.

1) De springader des levenden waters is Christus. De genade in Hem wordt met water vergeleken, als zijnde verkoelend en verfrissend, reinigend en vruchtbaar makend; met levend water, omdat het dode zondaren levend maakt, kwijnende gelovigen doet herleven, het geestelijke leven steunt en onderhoudt en doet uitlopen op het eeuwige leven, en omdat het altijd vloeit: met ene fontein, om aan te wijzen, dat de oorsprong daarvan is in Christus, en de grote overvloed, die in Hem is als water in ene fontein en in ons is als stromen. Deze fontein te verlaten is de eerste der zonden, welke bedreven worden, wanneer Gods volk verkoudt in zijne genegenheden jegens Hem, en Zijn woord en Zijne ordeningen verwaarloost. Gebrokene bakken zijn de wereld en de dingen, die in haar zijn, die men aankleeft, en waarin men rust en voldoening zoekt; de zodanigen zijn de uitvindingen en instellingen der mensen, die men volgt en vasthoudt, zelfs zedelijke deugden en Evangelische plichten, waarop men zich verlaat, zelfs geestelijke vormen, waarin men leeft, ja zelfs daden des geloofs, wanneer men daarvan een grond maakt. Voornamelijk zij men opmerkzaam, dat eerst wordt gesproken van het verlaten van den omgang met God, en in de dadelijk daarop volgende plaats van beelden, die gene hulp of verlichting kunnen aanbrengen, noch enig nut kunnen geven, of enigen troost in tijd van droefheid en nood kunnen schenken. Het is dwaas ene fontein te ruilen voor een bak en dat nog wel voor een gescheurden bak. In ene fontein is het water levend, altijd vloeiend en opspringend. Niet alzo met een bak, en in gebroken bakken is niet met al.

De eerste zonde is de verloochening der waarheid, de tweede de verdichting van leugens, die de plaats der waarheid vervangen moet. De ene vloeit uit de andere voort. Wie God verlaat maakt zich afgoden. Drinken moet de mens. Heeft hij de levende bron verlaten, zo graaft hij zich bronnen, die niettemin geen water houden, hoogsten troebel water. Maar hij stelt zich toch voor, dat hij drinkt en zijnen dorst lest, totdat hij versmacht of de verlaten bron weer zoekt en terugvindt.

Hoe komt het toch, dat de Heere moet zeggen: "Mij, de levende bron, verlaten zij?" dat komt daar vandaan, dat ons de uitgehouwen bakken beter bevallen. Het gemaakte trekt ons zo sterk aan; alles wat van beneden is, heeft ene zo grote aantrekkingskracht voor het wankelende hart, dat het zich van de levende bron laat aftrekken en het putwater van deze wereld smakelijker vindt, dan het levende water, den levenden God en Zijn woord.

Wanneer zij kwamen om hun dorst aldus te lessen, vonden zij niet dan modder en slijk en het vuile water van een stilstaanden poel. Zodanig waren de afgoden voor hun vereerders, en zodanig een vernedering, ondervinden zij, die zich van God tot hen wendden.

14. Zulk ene dubbele zonde heeft dan ook reeds hare heilloze vruchten gedragen en het volk aan den afgrond van het verderf gebracht, waaraan het zich thans bevindt. Is dan, zo zou Ik mogen vragen, wanneer men den toestand nauwkeurig beschouwt-is dan Israël een knecht? of

is hij een ingeborene des huizes, 1) een lijfeigene? zo neen-waarom is hij dan ten roof geworden, van de ene hand in de andere als het ware verkocht?

1) De Profeet vraagt hier verwonderd, als naar een nieuwe en ongerijmde zaak: Is Israël een knecht? Maar hij was immers vrij, boven alle volken, want hij was de eerstgeboren zoon Gods. Het is derhalve noodzakelijk nu een verder voortgezet onderzoek te doen, waarom hij zo ellendig is.

Het verschil tussen knecht en ingeborene des huizes is, dat een knecht om de een of andere reden in slavernij was geraakt en weer kans had om vrij te komen. Een ingeborene des huizes was en bleef echter het wettig eigendom zijne heren. Israël was geen van beiden en daarom vraagt hier de Profeet zo verwonderend.

15. a) De jonge leeuwen hebben over hem gebruld, zulke machtige en roofzuchtige vijanden als de Assyriërs, die reeds het noordelijk rijk ten onder brachten, vallen hem aan met het gebrul van enen leeuw, wanneer die zijnen buit bespringt (Jes. 5:29); zij hebben hun stem verheven, en zij hebben zijn land gezet in verwoesting; zijne steden zijn verbrand, dat er niemand in woont (2 Kon. 17:4 vv.).

a) Jer. 4:7.

16. Ook hebben u (het zuidelijk rijk) de kinderen van Nof en Tachpanhes, de Egyptenaren onder koningen van verschillende dynastieën (1 Kon. 3:1), nu eens uit Middel-Egypte te Memfis, dan weer in Beneden-Egypte te Dafne, aan den Pelusischen arm van den Nijl, den schedel afgeweid, zij hebben uw land uitgeplunderd.

17. Doet gij u, o Israël! dit ellendige, dat u wedervaart, alsof gij een lijfeigene (vs. 14) waart in plaats van Mijn eerstgeboren zoon (Exod. 4:22) niet zelven aan, doordien gij den HEERE, uwen God verlaat, ten tijde als Hij u door onderricht en vermaning van Zijne dienstknechten op den rechten weg leidt? gij wilt liever allerlei wegen van eigen goeddunken gaan.

18. En nu, wat hebt gij te doen met den weg van a) Egypte, om de wateren van Sihor 1) van den Nijl (Jes. 23:3) te drinken? Wat baat het u, dat gij u zoekt te verbinden met die zuidelijke wereldmacht? En wat hebt gij te doen met den weg van Assur, om de wateren der rivier, van den Eufraat (Gen. 2:14), te drinken? Wat zoekt gij hulp bij die noordelijke wereldmacht?

a) Jes. 31:1.

1) De Nijl is de rivier van Egypte. Zonder het water van den Nijl is er voor den Egyptenaren geen leven mogelijk. Vandaar dat het water van den Nijl te drinken, wil zeggen, u verschaffen wat gij meent nodig te hebben, om in waarheid te leven. Hetzelfde geldt ook van de wateren van Assur. Door hulp te zoeken bij Egypte of bij Assur, meende de hofpartij in Jeruzalem het leven van het rijk, van den staat te kunnen redden. De Heere wijst er echter op, dat dit juist hun val zou zijn, want dit stond gelijk met het verlaten van den Heere, van Israël’s God.

19. Het aansluiten aan Egypte kon het noordelijk rijk niet bewaren voor den ondergang door Assyrië, maar heeft dien integendeel te spoediger doen komen (2 Kon. 17:4). Over het zuidelijk rijk dreigt ondanks den steun van Assyrië (2 Kon. 23:29) tegenwoordig het verderf van Egypte. Israël is dus tussen die beide machten der wereld geplaatst, en kan gene hulp van de ene tegen de andere ondervinden, integendeel niets dan ellende nu van de ene dan van de andere ervaren. Uwe a) boosheid zal u kastijden, en uwe afkeringen zullen u straffen. Door u zo te plaatsen tussen die beide machten heb Ik er u op gewezen, dat gij u uitsluitend en alleen aan Mij moet vasthouden, maar daardoor heb Ik ook reeds de roede aan beide zijden gereed gelegd, wanneer gij van Mij zoudt afvallen en u aan den geest der wereld zoudt overgeven. Weet dan en ziet, nu gij met die beide roeden te gelijk wordt geslagen, dat het kwaad en bitter is, dat gij den HEERE, uwen God, verlaat, en Mijne vreze niet bij u is, 1) spreekt de Heere, de HEERE der heirscharen.

1) Jes. 3:9. Hos. 5:5.

1) Merk hier op de natuur der zonde, de oorzaak der zonde en de kwaadaardigheid der zonde. Het is den Heere verlaten, het is omdat Zijn vreze niet in ons is, het is een kwaad en bitter ding; en eindelijk op de verderflijke gevolgen der zonde.

20. Als Ik van ouds uw juk verbroken en uwe banden verscheurd had, a)
1) u uit Egypte's slavernij gered had, zo zei gij toen reeds: Ik zal niet dienen. Ik wil mij niet verbinden om dien God alleen op ene plaats te vereren, maar nu gij Mijnen dienst hebt verlaten voor alle mogelijke afgoden, offert gij op allen hogen heuvel, en onder allen groenen boom loopt gij om, hoererende (Exod. 34:16).

1) In het Hebr. Ki meeölam schaburth ulleek nitthakth moosrothajik. Beter: Want van ouds hebt gij uw juk verbroken, uwe banden verscheurd. Wij lezen dus niet, schaburthi en nitthakthi, maar met de Septuaginta, schaburth en nitthakth. Want niet de Heere heeft het verbond gebroken, maar Israël zelf heeft de Wet en het getuigenis op zij gezet en daarna andere goden gediend. Het juk en de banden zijn het juk en de banden der Wet, welke de Heere God op en om Israël had gelegd, opdat Israël een afgezonderd volk zou blijven.

21. Ik had u toch tot Mijn volk gemaakt, u a) geplant tot enen edelen wijnstok, die ook zoete druiven had moeten voortbrengen, een geheel getrouw zaad, dat, uit een echt gewas genomen, ook reinheid en waarheid had kunnen voortbrengen. Hoe zijt gij Mij dan veranderd in verbasterde ranken van een vreemden wijnstok, in een wilden wijnstok, die niets dan wilde ranken en bittere bessen voortbrengt?

a) Ex. 15:17. Ps. 44:3; 80:9.

Wij kennen de reine, echte zaden, die des Heren hand in de ziel van Abraham en van zijn geslacht gestrooid heeft, het kinderlijk, reine geloof aan Hem, die den hemel en de aarde gemaakt heeft, maar de vergiftige adem der zonde had het weggewaaid en weggedragen.

III. Vs. 22-37. Alle huichelachtige pogingen om zich zelven te rechtvaardigen en te verontschuldigen zijn Gode even openbaar als de zonde zelf, en zullen de schuld niet kleiner maar slechts des te zwaarder maken. Israël ontbloot zich slechts op nieuw, en ontdekt punten, van waar de aanklacht tegen hen kan gericht worden. Omdat echter het volk zijnen God en de Hem beloofde trouw zo geheel vergeet, en van zijn zondig leven, daar het boosheid op boosheid stapelt, geen afstand wil doen, zo zal ook de straf niet uitblijven. De rede, hoewel in den tijd van Josia gehouden, blijft toch bij deze niet stilstaan, maar omvat den gehelen volgenden tijd tot aan den ondergang van Juda.

22. Want, al wiest gij u met salpeter 1) en naamt u bovendien, wat anders tot reiniging dient, veel zeep 2) (Mal. 3:2), zo is toch uwe ongerechtigheid voor Mijn aangezicht getekend; zij treedt op den lichten grond, die daardoor wordt verkregen, slechts des te vreselijker in hare bloedrode kleur (Jes. 1:18) te voorschijn, en de lichte zijde is gene andere, dan dat in Mijn gedrag jegens u niets verkeerds was (vs. 5), spreekt de Heere HEERE.

1) De Nether, Lat: nitrum, gebruikten de Oosterlingen in de plaats van zeep (Spr. 25:20.) .

De rechte loog en de rechte zeep is slechts de Geest des Heren, die de verslagene harten, welke hun zonden bekennen, door gericht en genade rein wast, en spreekt: u zijn uwe zonden vergeven! (Ps. 51:9. Mal. 3:2. Joh. 13:8-10). Daaruit volgt dan de nieuwe gehoorzaamheid uit een rein hart.

2) Een soort poeder, uit de zeepplant genomen. De Heere wil hier zeggen, dat al deed Israël de zwaarste pogingen, om zich rein te wassen van zijne zonde, door uitwendige middelen, het hen niet zou baten; de zonde zat niet uitwendig, maar inwendig, en inwendig was het volk verdorven en met schuld beladen.

23. Hoe zegt gij dan: Ik ben niet verontreinigd, gelijk vroeger het rijk van Israël was; ik heb de Baäls, de afgoden der Sidoniërs (1 Kon. 18:18) niet nagewandeld? Zie uwen weg in het dal van Hinnom bij Jeruzalem (1 Kon. 1:35), ken wat gij gedaan hebt, welke gruwelen gij onder Achaz, Manasse en Ammon (2 Kron. 28:3; 33:6, 22 vv. hebt, dat het onlangs op dezelfde wijze moest worden behandeld als het altaar te Bethel (2 Kon. 23:10 en 16), gij lichte, snelle kemelin, die hare wegen verdraait. 1)

1) Hebr. : "die de wegen in elkaar vlecht. " Het beeld is ontleend van ene tochtige kemelin, die in hare drift heen en weer loopt.

24. Zij is ene woudezelin, gewend in de woestijn, naar den lust harer ziel schept zij den wind, snuift zij den wind in, zoekende naar het mannelijk dier, dat hare lusten zal bevredigen; wie zou hare ontmoeting afkeren, haar in haren loop kunnen stuiten? zo hoereert gij andere goden na. Allen, die haar zoeken, om ontucht met haar te bedrijven, zullen niet moede worden door het nalopen van haar, omdat zij zich zo gemakkelijk laat vinden; in hare maand, haren bronsttijd zullen zij haar vinden.

Een geheel dichterlijk uitgevoerd beeld. Israël's afgoderij-woede is niet meer gewone hoererij, maar de onweerstaanbare drift der dieren in den parenstijd; en daartoe wordt zulk een dier gekozen, welks drift het allerontembaarst is, en tevens het alleronverzadelijkst.

De Heere zegt hier, dat Israël zo verzot is op de afgoden en op den afgodendienst, dat de afgoden hen niet behoeven op te zoeken, maar dat het afvallige volk zelf de afgoden opzoekt.

25. Bedwing toch, zo roept menigmaal een dienaar Gods met vriendelijke waarschuwing en welgemeende vermaning u toe: hoedt toch uwen voet van ontschoeiing, van barrevoets te moeten lopen, en uwe keel van dorst, 1) bedwing die onverzadelijke drift! Maar gij zegt: het is buiten hoop, uwe vermaning is te vergeefs, neen, het is onmogelijk, want ik heb de vreemden lief, de begeerte is te sterk, dan dat ik die niet zou moeten voldoen, en die zal ik na wandelen. 1)

1) Dit ziet op het met haast toelopen op de afgoden, zodat het volk het schoeisel zou verliezen, en de keel door dorst zou gekweld worden. Het is wederom een woord van waarschuwing tot het God en Zijn dienst verlatende Israël.

1) Onophoudelijk zich iets nieuws te willen toe-eigenen is het streven van hen, die God vergeten, en karakteristiek is het, dat men deze onrust uitgeeft voor de eigenlijke bestemming van den mens ook in onze dagen.

Deze waarschuwing is van hen verworpen. Zij zeiden tot hen, die hen wilden overreden, om zich te hervormen en te bekeren, het is buiten hoop. Zie, verwacht nooit, dat gij vat op ons hebben zult, of ons overhalen zult, om onze afgoden weg te werpen, wij hebben het vastelijk besloten, dat wij het zullen doen, en daarom doet u zelf of ons niet langer moeite aan met uwe vermaningen, want het is te vergeefs.

26. De straf zal dan ook niet uitblijven. Gelijk een dief, die meende steeds te kunnen voortgaan, met zijn werk in 't verborgen te volbrengen, en daarbij toch den naam van een eerlijk man te zullen behouden, plotseling beschaamd, te schande wordt, wanneer hij gevonden wordt, op heterdaad betrapt wordt, alzo zijn die van het huis Israël's beschaamd, zij, hun koningen, hun vorsten, en hun priesters, en hun profeten (vs. 8).

27. Die bewijzen dieven van de ergste soort te zijn, daar zij tot een hout zeggen: Gij zijt mijn vader, en tot enen steen: gij hebt mij gegenereerd, daardoor toch ontstelen zij Mij Mijnen roem als Schepper, Onderhouder en Verzorgen van Mijn volk, en geven dien aan houten en stenen afgoden. Zo onteren zij Mij: want zij keren Mij den nek toe en niet het aangezicht, wanneer Ik hen door Mijne knechten laat leren en tot Mij roepen (Hoofdstuk 32:32 vv.). Maar ten tijde huns kwaads keren zij zich voor een kort, een voorbijgaand ogenblik weer tot Mij, gelijk ook nu weer bij de donkere vooruitzichten het geval is (2 Kon. 22:16 vv. 23:3 vv.); dan zeggen zij: Sta op en verlos ons, want Gij Heere, zijt onze Vader, onze Verlosser van ouds af is Uw naam. (Jes. 63:16)!

28. Waar zijn dan, zo wil Ik, nu ook van Mijne zijde u den rug toekerende, in plaats van het aangezicht, zeggen-waar zijn dan uwe goden, die gij u gemaakt hebt, en die gij zo lang als uwe helpers en verzorgers geroemd hebt? Laat ze opstaan, of zij u ten tijde uws kwaads zullen verlossen (Richt. 10:14. Jes. 57:13); daar zij zo velen in getal zijn, kan het hun niet moeilijk vallen, u te redden; want naar het getal uwer steden zijn uwe goden, o Juda! (Hoofdstuk 11:13. Jes. 2:8).

De afval van God heeft steeds plaats in rustige, gelukkige tijden, nooit in tijden van nood, komt dan echter de nood, zo keert de mensheid zich om dien uitwendigen nood ook weer eens tot God. Die niet door God geleerd zijn laten zich door dat terugkeren misleiden en houden het reeds voor ene werkelijke bekering. Dat is die verandering nog niet, zij kan het worden, zij blijft echter in den regel slechts ene uitwendige, ene schijnbare.

29. Waarom twist gij tegen Mij, wanneer Ik ondanks uw schijnbaar terugkeren niet aflate van Mijnen toorn tegen u (2 Kon. 23:26 vv.), alsof Ik onrechtvaardig jegens u handelde? Gij hebt allen tegen Mij overtreden en blijft daarin voortgaan, hoewel gij den schijn aanneemt, alsof gij u van uwe boosheid bekeerd had, spreekt de HEERE.

30. Te vergeefs heb Ik uwe kinderen a) geslagen, zij hebben de tucht niet aangenomen 1), en gij zelf zorgt daarvoor, dat zij nalaten te verstaan tot weldoen (Ps. 36:4); want ulieder bloeddorstig zwaard heeft uwe profeten verteerd, Hoewel gij voor een ogenblik u hield, als ware het u om ene ware volksbekering te doen (2 Kon. 23:22.), vervolgt gij degenen, die Ik u zend, om zulk ene verandering tot stand te brengen, en moordt gij ze, als een verdervende leeuw, welke niemand het leven laat behouden, die hem ontmoet (Hoofdstuk 37:11 vv. 38:1 vv. MATTHEUS. 23:37).

a) Jes. 1:5. Jer. 5:3.

1) Gods oordelen, waaronder zij geweest waren, hadden geen uitwerking op hen gehad. Zij waren onder Goddelijke bestraffing van verscheiden soort geweest, waarmee God beoogde hen tot bekering te brengen, maar het was te vergeefs; zij beantwoorden aan Gods bedoeling, met hen te verdrukken, niet; hun gewetens waren niet wakker geworden, noch hun harten vermurwd en vernederd, noch waren zij gedreven, om God te zoeken. Zij werden niet beter door de kastijdingen en het is een groot verlies, dus een verdrukking te verliezen; zij onderwierpen zich niet, noch voegden zich naar de kastijding, maar hun harten morden tegen God, en dus worden zij te vergeefs geslagen.

Gods slagen kunnen wel relatief, niet absoluut te vergeefs zijn. Bereiken zij het doel dor bekering niet, zo constateren zij ten minste, dat God het Zijne gedaan heeft, gelijk dit ook de bedoeling van onze plaats is; zij dienen "tot een getuigenis over hen" (Gal. 3:4). Opdat de Goddelijke kastijding het gewenste gevolg hebbe, is het nodig, dat de mens Gods bedoeling begrijpe, d. i. dat hij versta, wat God hem te zeggen heeft, en waartoe Hij hem wil bewegen. en dat hij dat doe. Dit wordt genoemd: de kastijding aannemen. De aanneming is een teken van wijsheid (Spr. 8:10; 19:20) terwijl het niet aannemen een teken van dwaasheid is. (Spr. 1:7; 3:11 vv. 5:12, 23; 13:18; 15:32 vgl. Ps. 50:17).

31. a) O geslacht 1) (Deut. 32:5 vv.) dat gij zijt, aanmerkt toch gijlieden des HEREN woord, waarmee Hij u uwe gedaante en uw wezen voor ogen stelt! Ben Ik Israël ene woestijn geweest, welke degenen, die zich in haar wagen, ellendig laat omkomen? of ben Ik een land der uiterste donkerheid, waarin de reiziger met ontzetting en vreze vervuld wordt? Waarom zegt dan Mijn volk, alsof het verbond met Mij onuitstaanbaar ware: wij zijn heren, 1) wij nemen het recht, zelf te kiezen, wie wij willen toebehoren; wij zullen niet meer tot U komen, wij laten ons tot Uwen dienst niet dwingen?

a) MATTHEUS. 23:26 vv.

1) In het Hebr. Radnoe. Beter: wij zijn vrij, in den zin, wij bekommeren ons om niemand, wij doen wat wij willen. Vandaar dat er onmiddellijk volgt: wij zullen niet meer tot U komen. De Heere wijst in het eerste gedeelte, op hetgeen hij niet geweest is, opdat Israël tot de erkentenis zou komen, wie Hij wel geweest is. Nooit was Hij voor Israël een dorre woestijn of een land der wildernis geweest, en toch had Israël naar Hem niet willen horen, niet Hem willen dienen. Vandaar dan dat de Heere zegt: o geslacht dat gij zijt, in den zin van, o ondankbaar geslacht, hetwelk de grootste en heerlijkste weldaden vergeet.

32. Vergeet ook ene jonkvrouw haar versiersel, waarmee de bruidegom haar ten dage van hare bruiloft versierd heeft? of ene bruid hare bindselen, haren sluier, waarin zij tot hem als echtgenoot zal worden geleid? Zou zij niet gedurig weer aan haar echtverbond denken, en de herinneringstekenen bewaren? Nochthans heeft Mijn volk, dat Ik zo heerlijk getooid heb boven alle volken der aarde en Mij tot ene vrouw getrouwd heb, Mij a) vergeten, dagen zonder getal; nooit komt de tijd, dat zij ernstig aan Mij willen denken (Hoofdst. 18:14).

a) Jer. 3:21.

33. Wat maakt gij uwen weg goed met allerlei uitvluchten en verontschuldigingen (2 Kon. 17:9), alsof gij vroom en goed waart en het loon verdiendet, dat den rechtvaardige beroofd is, daar gij boelering zoekt 1)? waarom gij ook de booste hoeren uwe wegen geleerd hebt!

1) Letterlijk staat er: Hoe goed richt gij uwen weg in, om liefde te zoeken? Dit zegt de Heere op goddelijk-ironische wijze. Israël zocht niet de liefde van zijn God te winnen, maar de liefde van hen, die geen goden zijn, van de afgoden. Daarom volgt ook nu, waarin gij de boosheden uwer wegen geleerd hebt. Onze Staten-Overzetters hebben het woord hoeren er tussen in gevoegd. O. i. is het echter de bedoeling van den Profeet, om Israël te wijzen op het feit, dat zij aan de ongerechtigheid hun wegen gewend hebben, dit is, dat zij den Heere geheel verlaten hebben en de ongerechtigheden hebben liefgehad.

In het volgende vers wordt dat nader uitgedrukt. Zo volgden de ongerechtigheden op hun wegen, zo nabij was de ongerechtigheid hen, dat zij op de zomen hunner klederen werd gevonden.

34. Ja, het bloed van de zielen der onschuldige nooddruftigen, dat in het land wordt vergoten, is in uwe zomen gevonden, uwe klederen dragen de bewijzen van uwe misdaden; Ik heb dat niet met opgraven gevonden, maar aan allen die. 1)

1) Dit was zo openbaar dat men ‘t met geen scherp onderzoek behoefde uit te vinden, en het bloed als verborgen in de aarde op te graven, maar het was voor ogen, klevende nog aan de zomen hunner klederen. Sommigen nemen het aldus: Gij hebt ze, namelijk als onschuldige armen, niet gevonden in ‘t doorgeven, dat gij ze als schuldige nachtdieven zoudt hebben gedood om alle die dingen, om al uwe te voren verhaalde afgoderij, die zij bestraften. (STATEN OVERZ.).

De laatste opvatting is alleen juist. De Profeet zinspeelt op Exod. 22:1, volgens welke uitspraak, de dood van een dief, die op heterdaad bij het inbreken betrapt werd, geen bloedschuld laadde op degene, die hem doodde. De Heere wil hier zeggen, dat de onschuldigen, de ellendigen, geen dieven of moordenaars waren, maar onschuldige mensen, waarom degene, die zich aan hun dood schuldig maakte, een bloedschuld op zich laadde.

De Engelse Godgeleerden tekenen dan ook aan: "Zodanigen, die onder de Joden bij nacht bevonden werden in de huizen te willen breken, of met werktuigen tot dat einde bij zich, mochten wettig doodgeslagen worden door degenen, die hen vonden. Maar de Profeet zegt hier, dat zij mensen vermoord hebben, zonder hen op deze wijze te vinden, en die geheel onschuldig waren aan zulk een oogmerk. "

35. Nog, ondanks deze misdaden, die zo luide tegen u getuigen, en welke gij aan de arme en onschuldige zielen misdreven hebt (Hoofdst. 22:17), zegt gij, Zeker, ik ben onschuldig, ik heb het niet verdiend, dat dit ongeluk over mij komt, zo als het (2 Kon. 22:16) bedreigd werd. Zijn toorn is immers van mij afgekeerd ten gevolge mijner verandering, in plaats van dat Hij die op nieuw betoonde (2 Kon. 22:17). Ziet, Ik zal met u rechten. Juist daarom laat Ik het komen, zo als Ik gedreigd heb, en zal Ik Mijne straffen over u laten komen, omdat gij zegt: Ik heb niet gezondigd 1) daar Ik, wanneer gij uwe zonde wildet erkennen en belijden, dat gij tegen den Heere, uwen God, gezondigd hebt (Hoofdst. 3:13), Mijnen toorn van u afkeer en zou.

1) Omdat zij de schuld ontkennen en op hun eigene gerechtigheid steunen, daarom zou God een einde met hen maken en met hen rechten, zowel met Zijn roede, als met Zijn woord.

De onboetvaardigheid is 1) blind voor eigen schuld, 2) zij lastert God, daar zij Hem van onrechtmatigen toorn beschuldigt, 3) zij zal de rechtvaardige straf niet ontgaan.

36. Wat reist gij veel uit van Mij af, daar iedere gelegenheid daartoe u welkom is, veranderende uwen weg, daar gij nu eens u tot Assyrië wendt, dan weer naar Egypte (2 Kon. 16:7 vv. 24:20). Gij zult ook met al uwe verwachtingen van deze macht van a) Egypte beschaamd worden, gelijk als gij van Assur beschaamd zijt (2 Kron. 28:20 vv.).

a) Jes. 31:1.

37. Gij zult ook van hier, van Egypte, waarheen gij uwe boden om hulp zendt (vs. 18), uitgaan; gij zult van jammer over uwe ellende, in plaats van dat gewenste hulp u daar ten deel zou worden (2 Kon. 25:1 vv.), wederkeren met uwe handen op uw hoofd zaamgeslagen (2 Sam. 13:19); want de HEERE heeft al uw vertrouwen, al degenen, op wie gij uw vertrouwen stelt, verworpen, zij zijn allen te machteloos, dan dat zij u tegenover Hem zouden kunnen helpen en het door Hem bepaalde gericht zonden kunnen afwenden, zodat gij daarmee niet zult bedijen; gij zult uw doel niet bereiken.

Wanneer gij op God gehoopt had, zo zoudt gij van uwe verwachting ene rijke vrucht hebben geoogst, maar nu gij op mensen uw vertrouwen hebt gesteld zijt gij met uwe hoop te schande geworden.

O wacht u toch, gij zwak gelovigen! voor de nietige steunsels des levens, opdat gij niet nodig hebt, wanneer zij breken, de handen boven uw hoofd zamen te slaan.

De handen boven het hoofd te slaan was een teken van zorg en droefheid, van radeloosheid.

HOOFDSTUK 3.

IV. Vs. 1-5. Nog staat tegen alle gewone regelen der wet in, en alleen volgens den maatstaf der Goddelijke barmhartigheid, de wederopname in de bondsbetrekking met God, en daarmee de weg tot redding van het verderf voor het volk open. Israël is echter te zeer in afgoderij verzonken dan dat het lust zou hebben, om zich tot die verbondsbetrekking ernstig te bekeren; het is veel te veel in het bedrog der zonde verstrikt, dan dat niet altijd weer zijn boze aard zou te voorschijn komen.

1. Men zegt: 1) Zo een man zijne huisvrouw verlaat, haar wegzendt met enen scheidbrief, en zij gaat van hem, en wordt eens anderen mans, zal hij ook, wanneer ook die andere man haar moede wordt en haar wegzendt, tot haar nog wederkeren 2), Zou, naar de wet in Deut. 24:1-4, datzelve land niet grotelijks ontheiligd worden, wanneer die eerste man haar weer aannam? Gij nu, o Israël! dat Ik Mij ter vrouwe had genomen, zonder dat ik u ooit een scheidbrief zou gegeven, of uit die huwelijksverbintenis zou ontslagen hebben (Jes. 50:1) hebt met vele boeleerders gehoereerd. Gij hebt u aan den dienst van alle mogelijke afgoden overgegeven en daardoor het wettelijk onmogelijk gemaakt, dat Ik u weer zou aannemen, zelfs wanneer gij uwe boeleerders verliet. Keer nochtans weer tot Mij, spreekt de HEERE in Zijne grondeloze barmhartigheid, die uwe wederopname, welke wettelijk onmogelijk is, toch mogelijk maakt.

1) Het vers begint met het woord "zeggende. " Verschillend zijn de verklaringen hier van. Ons komt het waarschijnlijkst voor, dat hier het gewone "toen geschiedde het woord des Heeren tot mij" is uitgelaten, of dat wij daarvan hier ene verkorte spreekwijze hebben, zodat het "men zegt" beter te nemen ware: "De HEERE zegt. " .

2) Dit ziet op het verbond in Deut. 24:1-4, waar de Heere God verbiedt, dat de man zijn vrouw, van wie hij eenmaal wettig gescheiden is, weer trouwe, b. v na den dood van een andere, waar of wanneer dan ook. Zo hij dit deed zou hij des Heeren wet met voeten treden en daarom het land verontreinigen.

Israël, het nakroost van Abraham, heeft den Heere verlaten, had zijn wettigen Man verlaten. Het is daarom dat Hij door dit voorbeeld Zijn volk waarschuwt, dat de Heere zijn volk heeft verworpen, en het aan de ellende der ballingschap zal prijs geven.

2. Doch hoe is het! Volgt gij werkelijk deze roeping van Mijne barmhartigheid, en komt gij tot Mij, dat Ik u weer tot vrouw aanneme? Of is het misschien, dat gij even als tevoren met vele boeleerders hoereert, en nu wilt, dat Ik uwe handelwijze zal goedkeuren en u voor Mijne vrouw, zal erkennen? Hef uwe ogen op naar de hoge plaatsen, en zie toe, waar zijt gij niet beslapen, waar bedreeft gij gene hoererij? Is er ene enkele hoogte, waarop gij u niet met de afgoden hebt afgegeven? Gij hebt voor hen, voor uwe boeleerders (Gen. 38:14) gezeten aan de wegen met ene begeerte, als een Arabier in de woestijn naar reizigers loert, die hij wil beroven; alzo hebt gij het land ontheiligd met uwe hoererijen en met uwe boosheid. 1)

1) Zij was ene gemene hoer door de afgoderij geworden; gene zo dwaze godheid was er opgericht in de ganse nabuurschap, of de Joden wilden ze aanstonds hebben. Waar was een

hoogte in het ganse land, of zij hadden er een afgod op gehad? Merkt hier dat het goed is in de bekering, droevige aanmerkingen te maken op bijzonder zondige bedrijven, waaraan wij schuldig zijn geweest en op de verscheidene plaatsen en gezelschappen, waar dezelve bedreven zijn, opdat wij God de eer mogen geven en ons zelf beschamen, door ene bijzondere belijdenis er van.

3. Daarom zijn ook volgens de bedreiging in Deut. 11:16; vv. de regendruppelen ingehouden, en er is geen spade regen (Lev. 26:5). geweest. Gij laat u door zulk ene kastijding niet bewegen, om uwe zonden te erkennen en u van harte tot Mij te bekeren. Maar gij hebt een hoeren-voorhoofd, gij weigert schaamrood te worden.

4. Zult gij niet van nu af tot Mij roepen, als stondt gij in de beste verhouding tot Mij, en als ware Ik jegens u eveneens goed gezind: Mijn vader! Gij, die mij tot Uw volk hebt gemaakt, Gij zijt de leidsman mijner jeugd, wien ik mij dadelijk bij het begin mijner wording als gade heb overgegeven (Spr. 2:17. Hos. 8:3).

5. Gij zegt, nu Ik u rechtvaardig bezoek: zal Hij in eeuwigheid den toorn behouden? zal Hij dien gestadig bewaren? Gij spreekt en handelt, alsof de schuld van Israëls ongeluk alleen aan Jehova's hardnekkig toornen lag. Zie, gij spreekt alzo tot Mij en blijft met uw hart verre van Mij, en gij doet die boosheden, die Ik genoemd heb, en die zonde neemt de overhand; gij zet toch uwen bozen wil door (2 Kron. 34:33).

1) Deze rede schijnt tijdens ene grote onvruchtbaarheid (gelijk Jer. 14:1-6) te zijn uitgesproken en wel onder Josia, toen het volk vooral sinds de vernieuwing van het verbond met den Heere, die in het achttiende regeringsjaar van dien vromen koning plaats had (2 Kon. 23:3), zich als vroom aanstelde.

De Heere God wijst op de tuchtigingen, op de straffen door het inhouden van den regen. En waar nu het volk klaagt en God van onrechtvaardigheid aanklaagt, daar wijst de Heere op het feit, dat zij Hem wel hun Vader, wel den leidsman hunner jeugd noemen, maar in hun boosheid volharden. Het ene strijdt met het ander.

Zou de Heere genadig zijn, zal de Heere Zijne Vaderlijke goedheid en ontferming betonen, dan zal, ja dan kan dit alleen in den weg van hartelijk terugkeren tot Hem, den levenden God, en in dien van een verlaten van de afgoden.

VERMANING TOT BEKERING. BELOFTE VAN GODS GENADE.

Thans volgt het tweede deel der afdeling, die met Hoofdst. 2 begint en tot aan het einde van Hoofdst. 6 voortgaat. Het beeld van den volslagen afval van het rijk van Juda, dat in het eerste deel ontwikkeld is, waarmee zich ten tijde van Josia trotsheid en huichelarij verenigd hebben, om het des te onbuigzamer en strafbaarder te maken, wordt hier door nog fijnere en scherpere tekening van de werkelijke gesteldheid des volks zo tot in bijzonderheden uitgewerkt, dat de gelijkenis onmiskenbaar is. Door zulk ene dringende, insnijdende boetprediking wordt het

uiterste beproefd, namelijk kennis van zonde en omkering tot God te bewerken, of deze nog voor den tegenwoordigen tijd ware te verwachten.

I. Vs. 6-25. De lage trap, waarop Juda gekomen is, wordt in het licht gesteld door ene vergelijking met den afval van Israël, dat nu reeds lang de straf ondergaat, Juda heeft de straf gezien, even als het de zonde van het broedervolk gezien heeft, en weet waarom het zo zwaar bezocht is geworden. Toch doet het, in plaats van zich te laten waarschuwen dezelfde zonde in dezelfde, ja zelfs nog ergere mate, en het voegt daarbij de huichelarij, die voor gene straf vreest. Israël, het afvallige, kan nu nog vroom genoemd worden bij Juda, het verstokte Israël is nog meer nabij de genade, waardoor het eindelijk tot bekering komt, dan Juda. Daarom ontvangt de Profeet ook werkelijk den last, om zich met zijn roepen tot bekering en genade des Heeren tot het huis van Israël te wenden en daarin den nieuwen tijd der zaligheid te verkondigen, gelijk die nog eens het volk wacht. Juda zal echter op die wijze aan den toekomstigen zegen deel hebben, dat het ook door de verbanning naar het noorden heen moet en daar met Israël moet verenigd worden, om gezamenlijk naar het vaderland terug te keren. De tijd dezer bekering van beiden zal komen, hoe weinig ook de toestanden, gelijk ze nu zijn, dien laten verwachten. De Profeet ontvangt zelfs het woord, waarmee de Heere en Zijn volk zich weer met elkaar verloven.

6. Voorts zei de HEERE tot mij in de dagen van den koning Josia, onder dezelfde omstandigheden, als bij Hoofdst. 2:1 genoemd zijn: Hebt gij gezien, niet in persoonlijk aanschouwen, want reeds is er bijna ene eeuw voorbijgegaan, maar in geestelijk medebeleven der geschiedenis van dien vroegeren tijd, wat de afgekeerde Israël gedaan heeft? die Ahola, welke in Ezech. 23 tegenover hare zuster Aholiba gesteld wordt, namelijk het noordelijk rijk der tien stammen, dat dadelijk van zijne wording onder Jerobeam I is overgegaan tot een stelselmatigen er nooit afgebrokenen afval van Mij tot aan den ondergang in de Assyrische ballingschap toe. Zij ging henen op allen hogen berg en tot onder allen groenen boom, die in haar gebied was, en hoereerde (2 Kon. 17:9 vv.) aldaar in de dienst van vreemde goden (Exod. 34:16).

7. En Ik zei, nadat zij zulks alles gedaan had, en zij toen reeds de straf der verwerping voor Mijn aangezicht had verdiend, door de profeten, die Ik in Mijne grote lankmoedigheid en barmhartigheid tot hen zond, door Elia, Eliza, Hosea, Amos en Jona: Bekeer u tot Mij; maar zij bekeerde zich niet, en veroorzaakte, dat alzo het gericht der verwerping toch over haar kwam (2 Kon. 18:6-18). Dit zag de trouweloze, want dien naam moet Ik haar geven, even als aan Israël dien van de afkeerde (vs. 6), hare zuster Juda.

8. En ik zag, als Ik ter oorzake van alles, waarin de afgekeerde Israël overspel bedreven had, haar verlaten en haar haren scheidbrief gegeven had, zodat zij uit Mijn huis, het heilige land (Deut. 24:1), was weggezonden naar Assyrië, dat de trouweloze, hare zuster Juda, niet vreesde, maar ging henen en hoereerde zelf ook. 1) Alsof zij het gevolg van de handelwijze harer zuster niet gezien had, ging zij denzelfden weg op en bedreef zij hoererij (2 Kon. 17:19) op alle hoge bergen en onder alle groene bomen (Hoofdst. 2:20).

1) Merk hier, dat de trouweloosheid van zulken, die voorgeven God aan te kleven, zowel voor afval zal gerekend worden, als diegenen, die openlijk van Hem afvallen. Juda zag wat Israël deed, en wat daarvan kwam, en moest zich hebben laten waarschuwen. Want Israëls gevangenis was geschied tot Juda's vermaning, maar zij had het bedoelde einde niet bereikt. Juda vreesde niet, maar achtte zich veilig, omdat zij Levieten tot hare priesters had en zonen van David tot hare koningen. Merk hier, dat het een bewijs is van grote domheid en zorgeloosheid, wanneer wij door Gods oordelen over anderen niet tot een heilige vreze worden opgewekt.

9. Ja, het geschiedde vanwege het gerucht harer hoererij, die overal is opgetreden en alom bekend is geworden, dat zij het land ontheiligde (Hoofdst. 2:7); want zij bedreef overspel met steen en hout, dienende de afgoden (Hoofdst. 2:27).

10. En zelfs in dit alles, hoewel die echtbreuk tot op het ergste geworden is, gelijk de toestanden onder Manasse en Ammon bewijzen (2 Kon. 21), heeft zich hare trouweloze zuster Juda, de zuster van het afvallige Israël, tot Mij niet bekeerd met haar ganse hart, daar zij toch moest weten, welk einde het nemen zou, maar valselijk, schijnbaar heeft het zich onder Josia bekeerd; het is op leugen en bedrog uitgelopen, spreekt de HEERE.

Voor de van God vervreemden is er gene ervaring meer, zij willen er gene opdoen, zij willen niets leren; zij zijn van den beginne af tegen alle ervaring en kunnen niet eens het woord horen en dulden.

11. Dies de HEERE tot mij zei, van al wat Hij in deze rede mij te kennen gegeven had, de slotsom trekkende: De afgekeerde Israël heeft, hoe erg zij het ook in haren tijd gemaakt heeft, hare ziel gerechtvaardigd meer dan de trouweloze Juda; zij is hij haar vergeleken nog niet zo erg, want Juda had meerdere genademiddelen, had den tempel en het wettige koningschap in haar midden, en bovendien een sterk voorbeeld tot waarschuwing voor, zich; toch heeft zij het veel erger gemaakt (Ezech. 16:51 vv.).

De zwaarte der zonde moet worden afgemeten naar de grootheid van het ongeloof; want waar het ongeloof groter is daar is ook de zonde zwaarder, en het ongeloof is te groter, naarmate de prediking duidelijker en de kennis groter is. Wat zal dan onze verontschuldiging zijn, nu wij zo duidelijk het woord van God hebben vernomen! nu wij de blindheid der Joden hebben gezien en door vele voorbeelden zijn gewaarschuwd.

12. Ga dan henen, omdat daar uw woord nog eer opene oren en ontvankelijke harten zal vinden, dan hier in Juda, en roep deze woorden uit tegen het noorden, tegen Assyrië waarheen de tien stammen nu reeds sedert ene eeuw in ballingschap zijn weggevoerd, en zeg: Bekeer u van uwe vroegere zonden tot Mijnen dienst, als van den enigen, waarachtigen God, gij afgekeerde Israël? 1) spreekt de HEERE, zo zal Ik Mijnen toorn op ulieden niet doen vallen, dat Ik u voortaan nog zo toornig zou aanzien als weleer; want Ik ben a) goedertieren, spreekt de HEERE; Ik zal den toorn niet in eeuwigheid behouden (9 Kron. 30:9).

a) Ps. 86:15; 103:8, 9; 145:17.

1) De Heere spreekt hier niet tot Juda, maar om Juda tot jaloersheid te verwekken tot het rijk der tien stammen, hetwelk reeds in ballingschap, in ellende zuchtte. De Heere roept hier dat in ballingschap verkerend volk tot bekering en belooft het, indien ‘t zich tot Hem bekeert, zijn zonde en schuld belijdt, weer volkomene aanneming en de rijkste zegeningen.

Als het zich bekeert, al zijn het dan ook slechts enkelen (vs. 14), zal de Heere het weer brengen tot Zion, zal het delen in de gunste zijns Gods, en ervaren, dat Hij, de Heere, den toorn niet tot in eeuwigheid behoudt. Waar de Heere met Zijn toorn heeft gedreigd, ja Zijn toorn heeft geopenbaard, daar wil Hij nu in de heerlijkste toezeggingen Zijne liefde openbaren.

13. Deze voorwaarde alleen moet Ik stellen: ken uwe ongerechtigheid, 1) dat gij tegen den HEERE, uwen God, hebt overtreden, en uwe wegen verstrooid hebt tot de vreemden, nu tot deze dan tot gene afgoden u wendende, onder allen groenen boom, maar gij zijt Mijner stem, die menigmaal en op menigerlei wijze u tot bekering riep, niet gehoorzaam geweest, spreekt de HEERE.

1) Dit is de grote eis Gods, Israël moest zijne ongerechtigheid kennen, d. i. erkennen. Israël moest erkennen, dat het tegen den Heere vertreden had, dat dit zijne ongerechtigheid was, dat het den Heere had verlaten, trouwbreuk had gepleegd, het verbond had verbroken.

Dat erkennen zou leiden tot belijden van schuld, ja er onafscheidelijk mede verbonden zijn. Want hij, die zijne ongerechtigheid voor zijn God erkent, ligt als berouwhebbend zondaar aan Zijne voeten.

Kennis van zaligheid eerst na kennis van zonde.

14. Bekeert u, gij afkerige kinderen, spreekt de HEERE met al de kracht Zijner barmhartigheid en liefde: want Ik heb u getrouwd en Mijn recht als man ten opzichte van het volk Mijns eigendoms nooit overgegeven. Bekeert u, en Ik zal u aannemen, enen uit ene stad en twee uit een geslacht en zal u brengen in het middenpunt des heiligen lands, te Zion (Jes. 36:10); al zijn de terugkerenden nog zo weinig, zo zal toch het volk in zijne stammen, geslachten en families (Exod. 6:14) bewaard worden.

De Heere had gezegd, dat Hij ene scheidbrief had gegeven (vs. 8), d. i. het openlijk betuigd had met dit volk gene verdere verbintenis te willen hebben; want de ballingschap was ene scheiding gelijk. Nu zegt Hij: "Ik ben uwe gade; want al ben Ik zo zwaar door u beledigd, daar gij de aan Mij beloofde trouw hebt verbroken zo blijf Ik toch vast in Mijn besluit, dat Ik uw gade ben. " .

Juist daarop grondt de Heere Zijne belofte van zegen, dat Hij de gemaal van Israël is en nooit heeft opgehouden, noch ophouden zal het te zijn.

De Heere Jezus is door een huwelijksverbond met Zijn volk verenigd. In liefde ondertrouwde Hij Zijne gemeente als ene reine maand, lang voordat zij onder het slavenjuk kwam. Vol

brandende liefde werkte Hij, gelijk Jakob voor Rachel, totdat haar gehele koopschat betaald was, en nu, nadat Hij haar door Zijnen Geest gezocht, en gebracht heeft tot Zijne kennis en liefde, nu wacht Hij het volheerlijke tijdstip, dat hun wederkerige zaligheid zal voltooid worden aan het bruiloftsmaal des Lams.

2) Hoe volkomen is de onvergelijkelijke goedheid van dezen God die zo mild is in vergeven! Er moge zich slechts één uit ene stad, en twee uit enen stam bekeren, toch wil Hij een nieuw begin met hen te Zion maken. Nog altijd ziet de mens gaarne op de menigte en hij blijft terug, omdat de meesten terugblijven. Hier komt echter het woord der genade tot de weinigen. Gods armen zijn ook voor die enkelen open, die uit de menigte uitgaan, en Hij voert ze naar Zion en Zijn rijk. Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.

Onmetelijk is de genade en vriendelijkheid des Heeren, die na een ontzaglijk groot getal van overtredingen nog berouw vraagt.

God biedt ons Zijne genade, ja, Hij smeekt en bidt, dat wij toch tot Hem komen, zo wil Hij berouw aannemen tegenover de zonde. (J. ARND).

15. En Ik zal ulieden a) herders, 1) bestuurders (Hoofdst. 10:21), geven naar Mijn hart, zo als David zulk een herder was (1 Sam. 13:14. Hand. 13:22), die zullen u weiden met wetenschap en verstand, even als Salomo dat in den goeden tijd zijner regering gedaan heeft (2 Kron. 1:10 vv. vgl. Jer. 23:5).

a) Jer. 23:4. Ezech. 34:23. Efez. 4:11.

1) Onder de herders zijn niet de profeten en priesters te verstaan, maar de burgerlijke Overheid, de regenten, vorsten, koningen (vgl. 2:8 en

16). Dit bewijst niet alleen de parallelplaats (Hoofdst. 23:14), maar ook reeds het "naar Mijn hart, " hetwelk duidelijk op 1 Sam. 13:14 terugslaat: waar David als een man getekend wordt, welken de Heere Zich naar Zijn hart gezocht had en tot vorst over Zijn volk had gesteld.

Welker dingen kort begrip hierop uitkomt, dat de Messias, die dingen tegenwoordig vertonende, welke door de Arke en de andere ceremoniën afgeschaduwd waren, alle heiligheid der Arke en dergelijke voorbeelden, en metterdaad en uit het gemoed der gelovigen zou wegnemen.

16. En het zal geschieden, wanneer gij, daar er bij het terugkeren slechts weinigen van waren, vermenigvuldigd en vruchtbaar zult geworden zijn, hetgeen door spoedige vermeerdering en onder een gelukkig bestuur zeker het geval zal zijn (Hoofdst. 23:3 vv. Jes. 49:19 vv. 54:1 vv), in het land uwer erve, in die dagen, wanneer Mijn rijk tot zijne volle openbaring komt, spreekt de HEERE, alsdan zullen zij niet meer zeggen: De ark des verbonds des HEEREN, alsof men nog langer zulk een zinnebeeldig teken van Mijne genadige tegenwoordigheid nodig had, ook zal zij in het hert niet opkomen, en zij zullen aan haar niet gedenken en haar niet bezoeken, en zij zal niet weer gemaakt worden, zij zal geen voorwerp der begeerte meer

zijn, omdat zij geen voorwerp van behoefte meer is, men zal haar niet missen, ja haar geheel vergeten.

17. Geheel nieuwe omstandigheden zijn in de plaats der oude getreden, die deze geheel en al op den achtergrond dringen (2 Kor. 5:17. Hebr. 8:13). Te dier tijd zullen zij Jeruzalem noemen des HEEREN troon, 1) zodat wat vroeger de arke des verbonds was voor die heilige stad (1 Sam. 4:4. 1 Kron. 28:2 nu deze is voor de landen der aarde, en al de Heidenen zullen tot haar vergaderd worden, om des HEEREN naams wil, die daar wordt gepredikt en aangeroepen, namelijk te Jeruzalem, als van waar de zegen der wereld moet uitgaan (Jes. 2:2 vv. Micha 4:1 vv.), en zij zullen, ten bewijze dat zij niet slechts uiterlijk, maar met hun ganse hart het rijk van God zijn toegedaan, niet meer wandelen naar het goeddunken van hun boos hart; zij zullen dus van gelijke gezindheid als het bekeerde Israël zijn (vs. 22 vv.).

1) Dat is ene grote belofte, die tot zelfs de laatste tijden van het Nieuwe Verbond omvat. Er zijn hier vier punten in het oog te houden: 1. De opheffing van het slechts typische heiligdom, waar de Geest des Heeren slechts in de wet, maar niet in de gemeente was, en daarom de verbondsark, waarin de stenen wettafelen lagen, de plaats der wetsopenbaring Gods was (Exod. 25:22.) Alleen boven de arke was toen het verzoendeksel, de troon Gods. 2) Heiliging van de ganse gemeente des Heeren, want dit is bedoeld, wanneer Jeruzalem genoemd wordt de troon Gods (vgl. Ezech. 48:35): "want van Zion zal de wet uitgaan en het woord des Heeren van Jeruzalem" (Jes 2:3), namelijk door den Heiligen Geest. 3) De bekering der heidenen tot den Heere, die in Jeruzalem woont (vgl. Jes. 60:11). 4) Het rijk Gods, waarin de mensen niet meer zullen wandelen naar het goeddunken van hun ondeugend hart, zal in Jeruzalem uit bekeerde Israëlieten en heidenen worden vergaderd (Jes. 60:21 1).

In het vorige vers heeft de Heere God gezegd, dat Israël niet meer zou zeggen: de Arke des Verbonds des Heeren. Hier zegt de Heere, dat voortaan Jeruzalem door des Heeren trouw gered zou worden. Terecht merkt Hengstenberg aan: "wij hebben hier de aankondiging van een gehele vernietiging van den vroegeren vorm van het Rijk Gods voor ons, maar zulk een vernietiging der vorm, welke tegelijk de hoogste voleindiging van het wezen is, een vernietigen als die van den zaadkorrel, welke slechts sterft, om veel vrucht voort te brengen, van het vlees, hetwelk verderflijk gezaaid, opgewekt wordt in onverderflijkheid. "

Jeruzalem zou dus de plaats innemen van de Arke des Verbonds. Jeruzalem zou de woonplaats, en vertegenwoordigster van den God van Israël zijn.

Men weet dat in den tweeden tempel, indien van Zerubbabel, de Arke des Verbonds werd gemist.

18. In die dagen der grote verandering, van welke in vs. 14 sprake was, zal het huis van Juda, dat van Mij verlaten zal geweest zijn (vs. 8) maar ook weer tot Mij is teruggekeerd, gaan tot het huis van Israël, en zij zullen te zamen komen uit het land van het noorden, waarheen zij verstoten zijn (vs. 18. Hoofdst. 16:15; 31:8) in het land, dat Ik uwen vaderen ten erve gegeven heb (Hoofdst. 30 en 31. Ezech. 37:15 vv. Hos. 1:10 vv.)

De Profeet gaat uit van ene vergelijking van het tegenwoordige Juda met Israël, dat in zekeren zin reeds tot het verledene behoort, en deze vergelijking valt ten gunste van Israël uit; daardoor wordt ene voorspelling uitgelokt, die aan Israël den hoogsten lichamelijken en geestelijken zegen voor ogen stelt. Hieraan knopen zich twee vragen vast. Daar de verwezenlijking van dezen zegen aan de voorwaarde van Israëls bekering verbonden is, zo verheft zich de vraag: zal deze bekering plaats vinden? en wanneer? Kan toch het profetisch oog tot in onafzienbare tijden geen moment van godsdienstige en staatkundige verheffing bij de tien stammen waarnemen, gelijk zij dan ook inderdaad tot op des tegenwoordigen dag verdwenen zijn (2 Kon. 17:23) Alzo is het voor den laatsten tijd bewaard, om de verlorene tien stammen weer aan het licht te brengen en tevens in het licht van kennis en zegen te plaatsen. Nu ontstond de andere vraag: "zal dan Israël alleen en niet Juda dat licht van kennis en zaligheid mede deelachtig worden?" Wij kunnen het antwoord op die vraag reeds van vs. 14 of tussen de regels lezen; de Profeet geeft het echter in vs. 18 v. nog met uitdrukkelijke woorden.

19. Ik zei wel tot het verenigd huis van Juda en Israël, belovende wat ik vroeger (vs. 16) aan de weinige terugkerende Israëlieten toezegde: Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten? 1) Welk deel zal Ik als Vader u, Mijnen kinderen toewijzen? en u geven het gewenste (Zach. 7:14) land (Ps. 106:24), de sierlijke erfenis van de heirscharen der Heidenen, namelijk Kanaän, dat al het heerlijke, hetwelk de Heidenen hebben, ver te boven gaat? Maar Ik zei, bij den zegen van uiterlijke welvaart ook dien van inwendigen zegen voegende: Gij zult tot Mij roepen in der daad en waarheid, en niet meer in huichelachtige schijnheiligheid (vs. 4): Mijn vader! en gij zult van achter Mij niet afkeren. 2)

1) Niet alsof God Zijn gunst met tegenzin toonde. Neen, alhoewel Hij traag is tot toorn, zo is Hij toch gereed in barmhartigheid. Maar dit geeft te kennen, dat wij Zijne gunst ten uiterste onwaardig zijn, dat wij geen reden hebben om dezelve te verwachten, dat er niets in ons is om dezelve te verdienen en wij geen aanspraak daarop kunnen maken. En dat Hij zelf uitdenkt, hoe zulks te doen op zodanige wijze, dat Zijne ere, de ere Zijner rechtvaardigheid en heiligheid in de regering der wereld bewaard blijve.

2) De Heere God belooft hier den Geest der aanneming tot kinderen. Hij zelf beantwoordt alle de tegenwerpingen aan de onwaardigheid van Israël ontleend, opdat zij aldus en niet anders zouden opgelost worden. Hij zou hen doen roepen, Hij zou hun de vrijmoedigheid des geloofs geven, opdat zij Hem weer als hun Vader, als hun Bonds-God zouden aanroepen.

20. Maar waarlijk tussen deze toekomst en de tegenwoordige toestanden is nog een hemelsbreed onderscheid en ene grote kloof; want zo als het nu is, moet Ik zeggen: gelijk ene wellustige vrouw trouweloos scheidt van haren vriend, gelijk zij haren wettigen man, wien zij hare liefde heeft beloofd, verlaat, om nu aan dezen, dan aan genen boeleerder te hangen, alzo hebt gijlieden trouwelooslijk tegen Mij gehandeld, gij huis Israëls, spreekt de HEERE.

21. Doch men zal nog eenmaal tot nadenken komen en tot berouwvolle erkentenis van die zonde, en hoe zwaarder de zonde was, des te dieper zal ook het leed van het boetvaardige volk zijn. Er is ene stem gehoord op de hoge plaatsen, die nu nog de schouwplaatsen der

misdaad zijn (vs. 6 en Hoofdst. 2:20), een geween en smekingen der kinderen Israëls, omdat zij hunnen weg verkeerd en den HEERE, hunnen God, a) vergeten hebben.

a) Jer. 2:32.

22. Dan zal de oproeping tot bekering (vs. 14) hare uitwerking hebben en met al de kracht van Mijne vriendelijkheid en drang zal op nieuw worden gehoord, wat reeds in Hos. 11:2 vv. Israël toegeroepen is: Keert weer, gij afkerige kinderen! Ik zal, als uwe heelmeester (Exod. 15:26) uwe afkeringen, uwe ongehoorzaamheid genezen. En zij, de uitnodiging volgende met ware zelfveroordeling en oprecht berouw, zullen antwoorden: Zie, hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de HEERE, onze God!

23. Waarlijk, a) te vergeefs verwacht men het van de heuvelen en de menigten der bergen met de afgoden, die wij daar hebben aangebeden, en van wie wij ons heil hebben gewacht: waarlijk, in den HEERE, onzen God, is Israël heil! 1) (Ps. 121:1).

a) Ps. 3:9.

1) In den Heere onzen God, is Israëls verlossing. Hij is de Heere en hij alleen kan behouden. Hij kan behouden, wanneer alle andere hulpe en helpers feilen. En Hij is onze God, en zal op Zijn eigen tijd en wijze verlossing voor ons uitwerken. Dit is zeer toepasselijk op de grote verlossing van de zonde, welke Jezus Christus voor ons uitwist; dit is de verlossing des Heeren, Zijne grote verlossing.

24. Want de schaamte heeft de arbeid onzer vaderen in het stichten van dien afgodendienst opgegeten, van onze deugd aan; ons schandelijk misdrijf heeft ons nederlagen berokkend, waarbij ons vermogen en ons bloed schandelijk zijn verloren gegaan. Hun schapen en hun runderen, die zij den afgoden offerden, hun zonen, die zij ter ere van Moloch slachtten, en hun dochteren, die zij ter ere van Astarte prijs gaven (Deut. 16:21), hebben zij te vergeefs overgegeven.

25. Wij liggen in onze schaamte en onze schande overdekt ons, nu wij tot rechte erkentenis van de nietigheid der afgoden zijn gekomen; wij zien nu hoe schandelijk wij met die afgoderij hebben gehandeld, want wij hebben tegen den HEERE, onzen God, gezondigd, wij en onze vaderen, van onze jeugd aan, van het begin van ons volksbestaan af, tot op dezen dag, nu wij eerst tot volle erkentenis zijn gekomen; en wij zijn der stem des HEEREN, onzes Gods, niet gehoorzaam geweest, 1) hoe dikwijls Hij ons ook van den weg des verderfs wilde terugroepen.

1) Deze uitdrukkingen zijn ontleend aan degenen, die zich op den grond nederwierpen, en zich met stof en asse overdekken, wegens bitterheid en benauwdheid des harten. (ENG. GODGEL.).

Als ene erfenis, die de Apostelen, ons Christenen uit de heidenen, wilden achterlaten, hebben wij de leer over Israëls toekomst in Rom. 11:11 v. aan te zien; het is, omdat de Heilige Geest

het had voorzien en ons heeft willen waarschuwen voor de valse gelijkstelling van de heidensch-Christelijke kerk met Israël, welke zo vroegtijdig plaats vond, de mening der Roomse kerk en hare anticipatie beheerst, en ook in de Lutherse kerk indrong. Ene opwekking tot ootmoed, ene waarschuwing voor gedachten van eigen verstand en voor de miskenning van Israëls toekomst vinden wij hier. Wat Luther aangaat, deze onderwierp zich in zijne mening eerst aan het woord der Schrift (vgl. Jes 37:21), doch later werd hij afgeleid door zijne ervaringen (hij had gehoord van een terugkeren van Christenen tot het Jodendom); nu zoekt hij met het woord der Schrift terecht te komen, zo goed als het kan. Uit Rom. 11 volgt de bekering der Joden geenszins, schrijft hij, Paulus bedoelt iets geheel iets anders; hij zegt echter niet wat dit is.

Ene diepe smart zal door Israël gaan, wanneer het zich eens bekeert, dat het het verbond van zijnen God zo lang heeft vergeten en de liefde zo lang veracht heeft van dien God, die het altijd bemind heeft. Dat zal aan zijn geloof ene bijzondere levenskracht en aan Zijne liefde ene bijzondere innigheid geven; het zal geschieden, zo als in Zach. 12:10 geschreven staat.

Dit is niet de belijdenis van Juda, maar van de boetvaardigen uit Israël. Hiermede wekt de Heere Juda op tot berouw en bekering. Hij wil daarmee Juda tot jaloersheid verwekken.

HOOFDSTUK 4.

HERHAALDE BOETPREDIKING. VOORZEGGING VAN DE VERWOESTING DES JOODSEN LANDS.

II. Vs. 1-31. Dadelijk aan het hoofd dezer gehele afdeling staat de hoofdgedachte duidelijk uitgesproken: "bekeer u. " Deze aansporing is niet gericht, gelijk in de vorige rede het geval was, tot het Israël der tien stammen, welke zich reeds in de ballingschap bevinden, om daaraan zijne laatste roemrijke toekomst te voorzeggen, maar tot de thans levenden. Nu bestaat voor Israël nog slechts het zuidelijk rijk en daaraan alleen wordt nog de mogelijkheid gelaten, om door ene waarachtige bekering de straf af te wenden. Het woord des Heeren beproeft nu op alle mogelijke wijzen de roepstem tot bekering krachtig te maken en te doen ingang vinden in het hart der verstokte Joden; zij geeft nauwkeurig en bepaald op, waarin waarachtige bekering bestaat en hoe ze tot stand moet komen; zij schildert ook levendig en handtastelijk het verderf, dat niet te ontgaan is, wanneer niet ter laatster ure nog zulk ere bekering plaats heeft, en maakt op de meest ingrijpende wijze de leugen en het bedrog der valse profeten te schande, welke de zielen met valse voorspiegelingen afhouden van den enigen weg van redding. De profeet, verhelderd door Gods Geest, is er zich echter zo vast van bewust, dat alle opwekking tot bekering om niet en te vergeefs is, en Juda verstokt is, dat hij met zijn hart reeds midden in het vuur van Gods gericht staat, alsof het reeds ware uitgebarsten.

1. Zo gij u bekeren zult, Israël! 1) in zo verre gij nog in het land der vaderen zijt, om het oordeel, dat het ander gedeelte, de tien stammen reeds heeft getroffen (Hoofdst. 3:8) van u af te wenden, spreekt de HEERE: bekeer u niet, gelijk gij thans doet (’ 2 Kon. 23:1 vv). van de ene zonde tot de andere, ook niet slechts tot uitwendigen godsdienst, niet tot een deugdzaam leven, maar waarlijk tot Mij; 2) en zo gij uwe verfoeiselen van afgoderij niet alleen uitwendig, maar geheel en al van Mijn aangezicht zult wegdoen, zodat Ik ook in uw hart daarvan niets meer verneem, zo zwerf niet om, zo zult gij niet verdreven worden.

1) Sommigen zijn van mening, dat hier ook nog van het rijk der tien stammen wordt gesproken en dat eerst met vs. 3 het woord des Heeren gericht wordt tot het rijk van Juda. Onzen inziens echter ten onrechte. In het vorige hoofdstuk is met het rijk der tien stammen afgedaan en hier spreekt de Heere tot het nog overgebleven rijk van Juda. Wel achten we de vertaling beter: Zo gij u bekeren zult, Israël, spreekt de Heere, en u tot Mij bekeert, en zo gij enz. In de eerste verzen wordt de belofte gegeven wat geschieden zou, indien het volk zich waarlijk bekeerde tot den Heere God, terwijl in vs. 3 en vlg. de aard der bekering wordt aangegeven.

2) Zijt gij afkerig geworden van de zonde en het schepsel, zo zie ook toe, dat gij u tot uwen God van harte keert en niet van de ene zonde tot de tegenovergestelde, bijv. van de verkwisting onder den schijn van spaarzaamheid tot gierigheid, of dat gij u tot ene door uzelven gekozenen godsdienst begeeft. Ook moet gij u niet alleen keren tot de genademiddelen en het gebruiken daarvan, maar gij moet u tot God zelven en Zijne

waarachtige gemeenschap wenden, zodat gij daarbij alle andere dingen uit het oog en uit het hart laat gaan.

Waar de bekering oprecht is, daar moet zij het rechte objectum in het oog houden, d. i. zij moet op God en tot God gericht zijn.

2. Maar zweer, wanneer gij u wezenlijk tot Mij bekeert en u waarachtig van uwe gruwelen reinigt: Zo waarachtig als de HEERE leeft! met ene andere gezindheid dan tot hiertoe (Jes. 48:1), in waarheid, zonder huichelarij, en leeft in recht en in gerechtigheid, zodat men de belijdenis der lippen (Deut. 10:20) ook een wandel in heiligheid en gerechtigheid overeenkomt: zo zullen zich de Heidenen, voor wie Ik u als Mijn zendingsvolk geroepen heb, omdat gij Mijnen naam tot hen draagt (Jes. 2:3. Hand. 9:15), in Hem, in Mijnen naam b) zegenen, en zich in Hem beroemen (Hoofdst. 12:16. Jes. 65:16). Dan zal niet eerst ene verstrooiing door geweld nodig zijn, maar Ik zal Mijne bedoelingen omtrent de heidenwereld langs vreedzamen weg bereiken. 1).

a) Gen. 22:18.

1) Vergelijk hier het woord van Drechsler bij 2 Kon. 15:36 meegedeeld.

Juda deed bij de hervorming van Josia uitwendig zijne gruwelen van Gods aangezicht weg (2 Kon. 23:4 vv.), Maar het was er nog verre af, om zijn hart vast en alleen tot den Heere te richten, het wilde integendeel gedeeltelijk den Heere, de afgoden dienen. (Zef. 1:5) .

Zo ernstig en diepgevoeld de vroomheid van den koning was, zo oppervlakkig en huichelachtig was bij de meeste anderen het terugkeren van Jehova, en wat in Hos. 7:16 gezegd wordt van het rijk der tien stammen, dat was eveneens waar van het rijk van Juda, en wordt ook even zo sterk van de profeten van dien tijd gezegd. Het was dus slechts te vergelijken met het laatste heldere opflikkeren van een uitgaand licht, wanneer de staat zich nog eens scheen op te heffen; het inwendig verdort en de onreinheid was zo groot, dat de gelukkige burgerlijke en kerkelijke toestand als door kunst voortgebracht bleek te zijn, en alle steunsels in elkaar stortten, toen de ogen des konings werden gesloten.

Zij zullen een zegen voor anderen zijn, want hun wederkering tot God zal een middel zijn, dat anderen zich tot Hem bekeren, die Hem nooit gekend hebben. Indien gij den levenden God en Heere zult erkennen, dan zult gij de volken onder welke gij woont, aansporen door uw voorbeeld, om zich zelf ook in Hem te zegenen, om hun geluk in Zijn gunst te stellen en zichzelven gelukkig te achten, dat ze tot de vreze van Hem gebracht zijn. Zie Jes. 65:16.

3. Toch kan het nog, gelijk het nu is, niet tot ene vreedzalige oplossing komen; het moet van den grond af anders worden. Want zo zegt de HEERE, die de harten kent en weet wat in den mens is, tot de mannen van Juda en tot Jeruzalem: Braakt ulieden een braakland 1) (Hos. 10:12), wordt voor alle dingen vernieuwd in den geest uws gemoeds (Ezech. 18:31. Efez. 4:23 vv.), en zaait niet door ter zijde stelling van enkele misslagen en door u enkele verbeteringen voor te nemen terwijl de grond uwer harten toch dezelfde blijft, onder de

doornen, waar, in de zorgen en wellustigheden des levens, arbeid en zaad toch verloren zijn (Matth. 13:7, 22); het kan niet goed gaan, wanneer het goddelijke en het vleselijke onder elkaar worden gemengd.

1) De spreekwijze is ontleend van de akkerlieden welke de aarde, die ene wijl ledig en onbebouwd gelegen heeft, door het omploegen van hare oppervlakte zacht en rul maken tot het ontvangen van het zaad.

De zin is, zuivert uwe harten en uw gedrag door oprechte bekering en verbetering van leven, van die ongeregelde lusten, ontroerde hartstochten, goddeloze handelingen en verfoeielijke bedrijven, welke als schadelijke kruiden, of als doornen en distelen, niet zullen toelaten, dat het zaad van heilzame vermaningen of van onderwijs bij u wortel vatte of opschiete.

4. Besnijdt u, wanneer gij bij het weer intreden in Mijn verbond (2 Kon. 23:3) ook het lang verwaarloosde verbondsteken (Gen. 17:10 vv.) weer herstelt (Joz. 5:2 vv.), den HEERE, zodat gij daardoor niet slechts ene uitwendige zaak waarneemt, maar u ook werkelijk aan uwen God overgeeft, en doet weg, overeenkomstig de geestelijke betekenis dier heilige instelling, de voorhuiden a) uwer harten 1) verwijdert al die natuurlijke gezindheid, die de werkingen van Mijnen Geest in den weg staat (Deut. 10:16), gij mannen van Juda en inwoners van Jeruzalem! opdat, gelijk het inderdaad reeds op het punt is (2 Kon. 22:16 vv.), Mijne grimmigheid niet uitvare als b) een vuur, en brande, dat niemand blussen kunne, van wege de boosheid uwer handelingen, waardoor gij de in Deut. 28:15 v. v. gedreigde straffen hebt veroorzaakt.

a) Deut. 10:16. b) Jes. 65:6.

1) Het was niet genoeg dat Juda voor het uitwendige terugkeerde tot den dienst van den Heere God. Uitwendige vroomheid, waaraan het wezen ontbreekt, behaagt den Heere God niet. Het komt niet in de eerste plaats op den vorm aan, hoewel de vorm niet gering geacht moet worden, maar op het beginsel, maar op het wezen. Waar Juda, hoewel het voor het uitwendige met den dienst der afgoden had gebroken, nog met zijn hart aan dien dienst bleef hangen en slechts uit vreze of om des konings wil tot den dienst van Jehova was teruggekeerd, daar zou het straks blijken, dat bij verandering van regering er ook weer een terugkeer tot den afgodendienst plaats greep. Niet de klederen maar het hart moest gescheurd worden.

5. Verkondigt in Juda, en laat het horen te Jeruzalem, en zegt het, dat de vijand nadert; ja, blaast de bazuin in het land, om tegen den indringer te strijden, en met wapengeweld het dreigend ongeluk te keren (Num. 10:9; 31:6. Jes. 18:3); roept in alle uwe landpalen met volle stem, en zegt tot hen, die in gehuchten en dorpen wonen: Verzamelt ulieden en laat ons ingaan in de vaste steden, waar wij beter tegenstand kunnen bieden!

6. Werpt de banier op naar Zion, de stad, die men voor onneembaar houdt (2 Kon. 19:21 1), opdat al het volk daarheen vluchtte (Jes. 11:10). Vlucht met hopen, met gehele troepen daarheen, blijft niet staan, haast u-maar wat zal het baten, wanneer eens Mijne grimmigheid zal ontstoken zijn? Het vuur zal branden, en wie zal het uitblussen? want Ik breng een kwaad

aan van het noorden (Hoofdst. 1:13 vv.), en ene grote breuk, ten gevolge van den gehelen ondergang der stad (2 Kon. 25:1 vv.).

7. De a) leeuw, Nebukadnezar (Hoofdst. 50:17) is opgekomen uit zijne haag, uit zijn dicht geboomte, uit Babel, zijne verblijfplaats, en de verderver der Heidenen, hij, die reeds vele heidense volken heeft ten ondergebracht, is opgetrokken, hij is uitgegaan uit zijne plaats, het land der Chaldeën, om uw land, o volk van Juda! te stellen in verwoesting; uwe steden zullen verstoord worden, dat er niemand in wone.

a) Jes. 5:29. Jer. 2:15; 5:6.

8. Hierom gordt zakken aan (Gen. 37:34) a) bedrijft misbaar en huilt; want de hittigheid van des HEEREN toorn, nadat die eens is uitgebarsten, is niet van ons afgekeerd, 1) zo zult gij moeten klagen.

a) Jes. 32:12.

1) In dichterlijke levendigheid wordt de inval van een vreeslijken vijand in het land zo geschilderd, dat de bewoners geprest worden, in het gehele land het aanrukken er van te verkondigen, opdat ieder in de vaste steden een schuilplaats zoeke.

Zonder enigen twijfel wordt hier de inval der Chaldeën verkondigd. Wat sommigen willen, dat hier een inval van de Scythen bedoeld wordt, is volstrekt af te wijzen, al was het alleen maar omdat het wel in de bedoeling lag der Chaldeën, maar niet in die der Scythen om de overwonnen volken in ballingschap mede te nemen.

9. En het zal te dier tijd, wanneer Ik het zo even gedreigde ongeluk van het noorden aanbreng (vs. 6 vv.), geschieden, spreekt de HEERE, dat het hart des konings en het hart der vorsten, die hen op verkeerde wegen hebben gebracht (2 Kon. 24:18 vv.), vergaan zal (Gen. 42:28); en de priesters, die de vorsten hebben ondersteund, zullen zich ontzetten, en de profeten zullen zich verwonderen, wanneer hetgeen zij uit hun eigen hart geprofeteerd hebben (Ezech. 13:2 vv.), openlijk tot leugen zal worden. (Hoofdst. 37:19).

10. Toen zei ik, de ware Profeet, daar ik de dingen, die zouden komen, zo duidelijk zag, alsof zij niet nog in de toekomst waren, maar reeds geschiedden: Ach Heere HEERE! waarlijk Gij hebt dit volk en Jeruzalem grotelijks bedrogen 1) in de verwachtingen, die zij op grond der uitspraken hunner dwaze profeten zich zelven maakten, zeggende, daar die hun eigene meningen volgden: gijlieden zult vrede hebben, er is geen gevaar (Hoofdst. 6:13 vv. Ezech. 13:10), terwijl nu toch het tegendeel gekomen is, daar het zwaard tot aan de ziel raakt, het uiterste gevaar reeds nabij gekomen is.

1) Ten rechtvaardigen gerichte over de verharding, waarin men het woord dar ware profeten niet wilde aannemen, bereidde de Heere ene grote misleiding, daar Hij den valsen profeten toeliet hen te bedriegen (1 Kon. 22:19-23). Zij hadden van vrede gesproken, nu was geen ontkomen meer mogelijk. (Ps. 69:2).

Dit vers wordt ook vragender wijze opgevat: "Waarlijk Heere! hebt Gij het volk van Juda en de inwoners van Jeruzalem grotelijks bedrogen en wijs gemaakt door Uwe profeten, dat wij vrede zouden hebben? Immers neen, daar Gij het tegendeel uitdrukkelijk hebt laten betuigen!" .

De leugenprofeten hadden het volk diets gemaakt, dat het geen inval, geen beleg had te vrezen en het volk had die profeten beschouwd als van God gezonden. Het is daarom dat de Profeet deze vraag doet. Niet om daarmee te zeggen dat de Heere het volk had bedrogen, maar om daarmee klagend te vragen, waarom de Heere had toegelaten, dat de leugenprofeten het arme volk hadden misleid. Het zou toch geen vrede maar onvrede zijn, geen tijden van verademing en vertroosting, maar van schrikkelijke ontnuchtering.

11. Te dier tijd, wanneer hetgeen in vs. 5 gezegd is, geschieden zal, zal tot dit volk en tot Jeruzalem gezegd worden, zo als het bij een dreigend uitbreken van een orkaan de gewoonte is, dien aan te kondigen aan diegenen, die daarvan zullen te lijden hebben, omdat zij alle mogelijke voorzorgen nemen: Een dorre verzengende wind van de hoge plaatsen, komende over de kale rotsen in ‘t oosten, in de woestijn, hetgeen ten teken is, dat hij met ontzaglijke hevigheid zal woeden (Job 1:19; 27:21), van den weg der dochter Mijns volks, recht op Mijn volk op Juda en Jeruzalem af (Jes. 27:8); niet om te wannen, noch om te zuiveren, waartoe alleen weste- of zuidewind kunnen dienen, maar om los te rukken en te verderven (Hoofdst. 18:17. Ezech. 17:10).

12. Er zal Mij een wind 1) komen, die hun te sterk zal zijn, dan dat men nog langer daarbij van vrede zou kunnen spreken (vs. 10). Nu zal Ik ook, nadat zij zo lang met Mij getwist hebben (Hoofdst. 2:5, 29:17 vv.), oordelen tegen hen uitspreken.

1) De winden zijn in Palestina en Syrië, wat richting, verloop en werking aangaat, zeer regelmatig. De west- en zuidwestewind, die over de Middellandse zee komt, is vochtig en brengt gewoonlijk regen (1 Kon. 18:44 v. Luk. 12:54). Hij heerst van November tot in Maart en veroorzaakt dan den regentijd. De zuide, in ‘t bijzonder de zuidoostewind gaat over de Arabische woestijn en heeft hitte ten gevolge (Luk. 12:55), die ten tijde van de lentenacht-evening in Egypte tot een gloed van 16-36 graden stijgt. Hij waait hoofdzakelijk in Maart en wel dikwijls drie dagen achter elkaar, voert stof en zand met zich, maar is, hoe verder hij naar het noorden voortgaat, des te zwakker en in de gebergten veel dragelijker dan in de vlakten. De oostewind, die voor Palestina uit de steppen van woest Arabië komt (Jer. 13:24), is gewoonlijk scherp en hevig, zeer droog en daardoor verzengend werkende op den plantengroei (Jona 4:8). Met den verstikkenden stormwind, den Sammum van woest-Arabië, die in April en Mei heerst, heeft hij verwantschap, doch deze waait niet in Palestina, al wordt er misschien op enige plaatsen van het Oude Testament (Ps. 11:6 op gedoeld. De oostewind blaast in Palestina geregeld gedurende de zomermaanden tot in Juni, en maakt zelfs de hitte in de omstreken van Jeruzalem drukkend. De noorde- of noordwestewind brengt koelte en verfrissing aan (Hoogl. 4:16), zelfs koude en droogte; hij verheft zich gewoonlijk tegen de herfstnacht-evening, wanneer hij wel tot aan den derden dag achter elkaar aanhoudt.

In den zomer is de oostenwind zeldzaam, door elkaar waait hij dan slechts elke maand 2 of 3 dagen. Menigvuldiger is hij in den winter, wanneer hij bij langduriger aanhouden het jonge groen verzengt en een onvruchtbaar jaar veroorzaakt. Daarom heet hij op den Libanon Semoem, dat tegenwoordig gift-wind, doch oorspronkelijk verwoestende wind betekent. De oostenwind is droog, doet het bloed opstijgen. benauwt de borst, veroorzaakt onrust en angst, slapeloze nachten of kwade dromen; mens en dier gevoelen zich, als die wind waait, zwak en ziek, daarom vergelijkt men in 't dagelijks leven het onaangename, den tegenspoed met hem. In den oogsttijd kan, zo lang de oostenwind aanhoudt, het koren, dat reeds in de schuren en reeds gedorst is, niet worden gewand; daartoe is een gelijkmatige, gemiddelde luchtstroom nodig, welke slechte aan de weste- en de zuidewind eigen is. De noordewind is al te sterk, en de oostewind karakteriseert zich door gedurige rukken, die, zo als de Hauraniër zegt, kaf en koren wegvoeren. Stormen zijn bij oostewind zeldzaam (zij ontstaan meestal bij westewind); stormt het echter uit het oosten, dan is deze om zijne hevige stoten meestal zeer schadelijk en ontwortelt de grootste bomen.

13. Ziet, hij, die met het beeld van een oostewind, even als vroeger (vs. 7) met dat van een leeuw bedoeld is, komt met zijne legers op als dichte zwarte wolken, en zijne krijgswagenen zijn, wat de snelheid aangaat en het gedruis, waarmee zij naderen, als een wervelwind; zijne paarden zijn sneller dan arenden (Hab. 1:6 vv.). Wee ons, zulk een klaaggeschrei verheft zich dan bij degenen, die zich zo lang in slaap hebben laten wiegen, en nu op eens laten zien, dat zij het verderf niet meer kunnen ontlopen (vs. 10): want wij zijn verwoest.

14. a) Was uw hart van boosheid, o Jeruzalem! met tranen van oprecht berouw; kom tot waarachtige bekering, nu redding van het dreigend verderf nog mogelijk is, opdat gij behouden wordt. Hoe lang zult gij de gedachten uwer ijdelheid in het binnenste van u laten vernachten 1) daar gij toch uw halt voortdurend laat innemen door kwade overdenkingen, die u niets dan onheil en lijden veroorzaken, en het kwaad nog erger maken, in plaats van het af te wenden (Job. 16:2)?

a) Jes. 1:16.

1) Het hart is de bron; daar dit door de zonde is verontreinigd, moet ook hiermede het begin van verbetering worden gemaakt; het is van nature verkeerd, daarom moet het bekeerd worden; het is verduisterd, daarom moet het verlicht, het is verhard, daarom moet het vertederd worden.

De helse aanblazing des satans is tot in het binnenste der ziel doorgedrongen, daarom moet ook de hemelse kracht en de adem van Jezus Christus zo diep doordringen.

Wil Jeruzalem gered worden, zo moet het zich van hare zonden hartgrondig bekeren, het hart rein wassen, niet bloot uiterlijk van het boze aflaten, maar de zondige neiging des harten opgeven. In de vraag, hoe lang zulks zou vertoeven? ligt de gedachte dat Jeruzalem reeds te lang heilloze gedachten gekoesterd en gepleegd heeft.

Wij zien hier de goedheid Gods, die, terwijl Hij dreigt en de straf bepaalt, toch nog altijd met vermaning tot berouw bij ons aanhoudt. Hiermede toont Hij genoegzaam, dat Hij geen mens zonder meer verwerpt, maar dat Hij bij alle dreiging en strafprediking aan de boete en bekering de mogelijkheid wil gelaten zien, om het onheil af te keren. Wij moeten echter met ons berouw niet dralen totdat de straf op onzen hals komt. Het is te laat als het vuur van den Goddelijken toorn reeds met alle macht brandt, of de vijand het paard reeds aan onze heggen heeft gebonden.

15. Want, om ten derde male (vs. 5 vv. en vs. 11 vv.) u het ongeluk, dat over u besloten is, voor de ogen te schilderen, alsof het reeds aanwezig ware, ene stem verkondigt van Dan af, dat het uiterste noordelijke punt des lands is (Joz. 19:47), en doet ellende horen van het gebergte van Efraïm, ten noorden van het rijk van Juda-zo snel en zonder oponthoud komt het steeds nader en nader (Jes. 10:29 vv.

16. Vermeldt den volken 1) hoe de legerscharen tot Jeruzalems verwoesting komen, hetgeen ook op ‘t lot van vele andere natiën invloed zal hebben (Hoofdst. 25:13 vv.) zietze komen en doet het horen tegen Jeruzalem, zodat de inwoners het weten:daar komen hoeders 2), herders, uit verren lende; en zij verheffen hun stem tegen de steden van Juda, omdat ze deze willen overweldigen.

1) De vergelijking doelt op de tenten, die de wachters of hoeders op de velden en wijnbergen opslaan en wier constructie de volgende is. Men richt vier staken zo op, dat zij de hoeken van een kwadraat vormen, waarvan de zijden ongeveer 8 voet lang zijn; acht voet boven den grond worden daaraan met touwen 4 dwarsbalken vastgebonden, waarop men takken van bomen, of wanneer ze te krijgen zijn, planken legt. Hier is het nachtleger van den wachter, dat uit stro bestaat; zes of zeven voet boven dit leger zijn aan de staken weer dwarshouten gebonden, waarop takken of riet of ene mat een dak vormen; tussen dak en leger worden drie kanten met ene mat of met zaamgebonden riet of stro dicht gemaakt, zowel om koude nachtwinden af te houden, als ook om de dieren omtrent het getal der wachters in onzekerheid te laten. Tot het leger leidt dikwijls ene kleine ladder, het gedeelte tussen de aarde en het leger is slechts aan de westzijde afgesloten om de hete middagzon af te houden, want des daags zit de wachter bij zijnen hond onder op den grond. " Er zijn ook tenten, die licht, van boomtakken zijn gemaakt. Met deze hutten nu worden de tenten der belegeraars vergeleken, die in Hoofdst. 6:3 onder een dergelijk beeld als herders, die met hun kudden de gehele landstreek verwoesten worden voorgesteld. Volgens het vermoeden van enige Joodse uitleggers ligt in het Hebr. woord notseer, dat hier gebezigd is, ene zinspeling op den naam Nebukadnezar, welks laatste lettergrepen daarmee overeenkomen.

Niet alleen Jeruzalem, maar ook de Heidenen moeten het horen, ook aan hen moet het verkondigd worden dat de belegering en inname van Jeruzalem aanstaande is. En dat, opdat ook de heidenen een waarschuwing zullen ontvangen, hoe het met die volken gaat, die zich weigeren te bekeren tot den levenden God, die daar blijven bij den dienst der heidense afgoden. Om den afgodendienst zal Jeruzalem verwoest worden en Juda in ballingschap gaan, gelijk ook Israël in ballingschap is gezonden. Evenmin zullen de heidense volken kunnen bestaan, die den enigen en waarachtigen God blijven verwerpen.

2) In het Hebr. Notserim. Dit woord kan wel betekenen, hoeders, maar ook belegeraars, en deze betekenis past hier geheel en al. De Chaldeën zouden komen om de stad te belegeren. In 2 Sam. 11:16 heeft het werkwoord ook de betekenis van belegeren.

17. Als de wachters der velden, die een vossenhol omringen, totdat zij het gehele gebroedsel hebben. uitgeroeid; zijn zij rondom tegen haar, tegen Jeruzalem; omdat zij tegen Mij weerspannig geweest is, spreekt de HEERE, daarom laat Ik ook deze wachters als verwoesters over hen komen (Hoofdst. 5:6; 6:25).

God was toornig op hen, om hun zonden. Het is de vreselijke grimmigheid van God, die de legermacht der Chaldeën zo vreeslijk, zo woedend maakt. Let hier, in des mensen toorn tegen ons moeten wij Gods toorn zelven erkennen en de sterkte daarvan. Als die van ons afgeleid is, zullen onze vijanden niet verder tegen ons opkomen.

18. Uw weg en uwe handelingen hebben u, o Jeruzalem en Juda! deze dingen gedaan, en gij wilt u daarvan niet bekeren; dit is uwe boosheid, welke veroorzaakt heeft, dat het u zo bitter is, dat het tot aan uw hart raakt (vs. 10), terwijl gij, nu ontkomen nog mogelijk zou zijn, het niet wilt inzien (Hoofdst. 2:19. Jes. 59:12).

Zo zoet als de zonde in den beginne is, zo bitter wordt zij daarna, wanneer het geweten ontwaakt door het gevoel der gerichten Gods. Ps. 38:5.

19. O mijn a) ingewand, mijn ingewand! ik heb barenswee, o wanden mijns harten! mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen, want gij, mijne ziel! hoort het geluid der bazuin en het krijgsgeschrei.

a) Jes. 21:4. Jer. 9:1.

Mijn gemoed is bitterlijk bedroefd, en ik gevoel zulk ene inwendige ontroering, dat ik het van weedom en angst moet uitschreeuwen, en met ene luide klaagstem roepen, even als ene vrouw in hare barensweeën: "O mijn ingewand, mijn ingewand" o mijne ingewanden, welke in mijne borst het benauwde hart omringen! mijn beangstigd hart klopt geweldig en is in ene gedurige beweging. Ik kan en zal niet zwijgen. Ik kan en zal mijne weeklachten niet bedwingen; want ik hoor met mijne ziel het geluid der vijandige bazuinen, ik weet zeker, dat er een allerakelijkst krijgsgeschrei opgaat.

Deze afgebroken woorden en zuchten zijn de levendigste uitdrukking van de ontzaglijke smart, onder welke Jeremia’s hart bloedt bij het zien van de verharding en den ondergang van zijne broeders. Vgl. Paulus in Rom. 9:1-3 en de bij Jes. 23:3.

20. Breuk op breuk wordt er uitgeroepen, nauwelijks is de ene verwoesting vernomen of de tijding van ene andere komt; want het ganse land is verstoord; haastelijk zijn mijne tenten verstoord, mijne gordijnen in een ogenblik 1) de steden van mijn vaderland zijn door de vijanden zo spoedig en gemakkelijk verwoest, alsof het slechts licht opgeslagen tenten geweest waren.

1) Wel brak de Profeet hier in een klagelijk roepen en stenen uit, maar uit het "mijne tenten" is het duidelijk, dat hij hier spreekt als in naam van het volk, dat onder de oordelen Gods gebukt gaat, dat verbroken is, dat is, van het overblijfsel naar de verkiezing der genade.

Want juist dit gedeelte, al was het nog zo klein, geloofde dat de Heere met zijn roede, met Zijne oordelen zou komen. Dit volk wist dat die oordelen niet zouden, niet konden uitblijven, maar daarom leed het er wel onder.

De oordelen Gods zijn eigenlijk alleen oordelen voor hen, die de roede kussen, die ze erkennen als rechtvaardig om der zonden wil.

21. Hoe lang zal ik de banier zien, het geluid der bazuin horen? Mij stuiten deze tekenen ener verdediging, die toch zo nutteloos is en slechts een bewijs is van ongeloof (vs. 5 vv).

22. Zeker, Mijn volk is dwaas, zegt de Heere: Mij en Mijne woorden kennen zij in hun verblinding niet; het zijn in alle hun pogingen zotte kinderen, en zij zijn niet verstandig, zij hebben geen gevoel van hun dwaasheid; wijs, uitgeleerd, zijn zij om kwaad te doen, maar goed te doen weten zij niet.

Het volk is geworden tot een dwaas, een rondloper; zij zijn geworden onbandige kinderen, die niets dan kinderspel doen; een ding kennen zij toch: wanneer de vervreemding van God langeren tijd heeft plaats gehad, ontwikkelt zich een eigenaardig talent, om kwaad te doen. Het gevolg van het toenemen der zonde is ene altijd toenemende stompheid en domheid in hogere dingen, maar wanneer het op ‘t kwade aankomt, zijn zij bijzonder sluw en listig. Dat is de eigenaardige werking van den duivel.

Vgl. Rom. 16:19 "wijs in ‘t goede, onnozel in ‘t kwade. "

Vs. 22 geeft het antwoord op vs. 21, in dezen zin dat er aan de oordelen nog geen einde zou komen, dewijl het volk in zijn dwaasheid, d. i. in zijn vervreemding van God bleef volhouden.

23. Ik zag het land aan, en ziet, het was woest en ledig, alsof het in den chaotischen toestand van den voortijd ware teruggezonken (Gen. 1:2); ook naar den hemel, en zijn licht was er niet, het was donker, alsof een rouwgewaad was aangetrokken van wege het leed over Juda.

Zo gaat het gewoonlijk dengenen, die in nood verkeren; hun schijnt het licht geen licht, de dag geen dag, het zoete geen zoet te zijn, maar aller verandert in het tegenovergestelde.

24. Ik zag de bergen aan, en ziet, zij beefden, en al de heuvelen schudden, evenals wanneer God met zijn dreigenden donder verschijnt.

25. Ik zag, en ziet, er was geen mens en alle vogelen des hemels waren weggevlogen zodat overal slechts de vreeslijkste verwoesting te zien was.

26. Ik zag, en ziet, het eens zo vruchtbare land was ene woestijn, en al zijne steden waren afgebroken 1) en lagen in puin van wege den HEERE, van wege de hittigheid Zijns toorns, die ze zo had verwoest.

1) Ene grote uitwerking in de beschrijving doet dit altijd terugkerende: "Ik zag, " alsof de Profeet zijn oog wilde afwenden van het treurig beeld en toch gedrongen werd, steeds op nieuw daarheen te zien, om zijnen tranen den vrijen loop te laten.

Op verheven dichterlijke wijze voorspelt de Profeet de verwachting die komen zal. Het zal zijn als bij den aanvang der schepping. Woest en ledig zal de aarde zijn. Geen licht zal aan den hemel prijken. De bergen en heuvelen zullen op hun grondvesten bewogen worden en de vruchtbare weiden en velden zullen de woestijn gelijk zijn.

Nog kan het laatste ook vertaald: Ik zag de Karmel als de woestijn. De Karmel, het Karmelgebergte was bekend en beroemd om zijn vruchtbaarheid.

Dit alles zou het gevolg zijn van de schrikkelijke belegering door de Chaldeën en dus het gevolg van den groten toorn der Heeren over Zijn volk.

27. Want zo zegt de HEERE: Dit ganse land zal eens woestheid zijn; (doch Ik zal gene voleinding maken); Ik zal niet verdelgen zonder een klein overblijfsel te laten als een zaad voor een later geslacht (Jes. 6:13. Ezech. 20:17).

Hoe wonderlijk verenigen zich hier de toorn en de liefde Gods! Beide komen ze voor als oneindig; de ene beperkt den anderen. God bemint niet zo, dat Hij niet zou kunnen toornen, en Hij toornt niet zo, dat Hij niet zou kunnen beminnen.

In de zwaarste oordelen, welke God over Zijn volk brengt, behoudt Hij nog een overblijfsel, waaraan Hij Zijne beloften vervult (Hoofdst. 30:11; 46:18) Of men kan de woorden verstaan: schoon Ik het ganse land woest maak door het zwaard en den honger, heb Ik nochtans nog zwaarder oordelen voor het volk weggelegd (zie Hoofdst. 5:10, 18 de verdelging van stad en tempel, en de gevankelijke wegvoering van hen, die de vorige ellenden overleven. De eerste uitlegging dezer plaats kan kracht ontvangen uit hare vergelijking met 1 Sam. 3:12.

28. In ‘t algemeen zal echter de straf ene beslissende zijn. Hierom, als wilde het schepsel zijne overeenstemming met de handeling des Scheppers te kennen geven, zal de aarde treuren, en de hemel daarboven zwart zijn, een treurgewaad aantrekken (vs. 23), omdat Ik het heb gesproken; Ik heb het voorgenomen, en het zal Mij niet rouwen, en Ik zal Mij daarvan niet afkeren, 1) maar het integendeel zo laten geschieden, als Ik het gedreigd heb.

1) Hun staat was hulpeloos en zonder middelen van herstel. God wilde hen niet helpen, zo zegt Hij hen ronduit. En als de Heere hen niet helpt, wie zal het dan doen? Dit maakt hun staat treurenswaardig; hierom treurt het land en de hemel daarboven is zwart. Daar zijn geen uitzichten dan die zeer verschrikkelijk zijn, omdat Ik het gesproken heb. Ik heb het woord gegeven dat niet weer terug zal geroepen worden. Zij willen geen berouw hebben en

wederkeren van den weg hunner zonden, en daarom zal ‘t God ook niet berouwen, en Hij zal niet afkeren van den weg Zijner oordelen.

29. Van het geroep der vijandelijke ruiteren en boogschutters vluchten al de steden; zij gaan in de wolken, en klimmen op de rotsen; al de steden zijn verlaten, zodat niemand, die achter gebleven is, in dezelve woont.

30. Wat zult gij dan doen, gij verwoeste Juda? al kledet gij u met scharlaken, al versierdet gij u met gouden sieraad, al schuurdet gij uwe ogen met blanketsel 1) om als ene boeleerster de vijanden voor u te winnen, zo zoudt gij u toch te vergeefs oppronken; de boelen, wier gunst gij nu meent te bezitten (Wijsh. 14:21) versmaden u; zij zullen zich door uwe vleierijen niet laten vangen, maar zij zullen uwe ziel zoeken.

Zo versierde zich de goddeloze Izebel bij het naderen van den vijand Jehu; zij vond echter gene genade, ondanks alle hare kunsten (2 Kon. 9:30 vv.); even zo min zal Juda van een dergelijk gedrag omtrent de Chaldeën (Ezech. 23:40 vv.) enig gevolg hebben.

31. Want Ik hoor uit uwen mond ene stem als van ene vrouw, die in den arbeid is, ene benauwdheid als van ene, die in des eersten kinds nood is, de stem van de dochter Zions, zij hijgt als in het voorgevoel des doods (Gen. 36:18), zij breidt hare handen hopeloos uit, zeggende: O wee mij nu, want mijne ziel is moede, bezwijkt van wege de doodslagers, aan welke ik prijs gegeven heb.

Het punt van vergelijking ligt hier alleen in het angstgeroep, maar niet in de vreugde wegens de geboorte eens kinds.

God wilde niet helpen en zij zelf zij konden zich niet helpen. Jeruzalem mocht zich opsieren gelijk een vrouw, gelijk Izebel deed om Jehu’s hart te winnen, maar het zou haar niet baten. Nebukadnezar zou het instrument Gods zijn, om het trouweloze Juda te tuchtigen, en daarom zou Babel zich niet laten winnen, maar het zou, als een wrede vijand, stad en inwoners vernietigen en verdelgen. Zion, hetwelk zich opsierde als een vrouw in bruidsgewaad, zou worden een vrouw die in arbeid is. Vreugde zou wegblijven en smart en pijn zou haar aangrijpen.

31. Want Ik hoor uit uwen mond ene stem als van ene vrouw, die in den arbeid is, ene benauwdheid als van ene, die in des eersten kinds nood is, de stem van de dochter Zions, zij hijgt als in het voorgevoel des doods (Gen. 36:18), zij breidt hare handen hopeloos uit, zeggende: O wee mij nu, want mijne ziel is moede, bezwijkt van wege de doodslagers, aan welke ik prijs gegeven heb.

Het punt van vergelijking ligt hier alleen in het angstgeroep, maar niet in de vreugde wegens de geboorte eens kinds.

God wilde niet helpen en zij zelf zij konden zich niet helpen. Jeruzalem mocht zich opsieren gelijk een vrouw, gelijk Izebel deed om Jehu’s hart te winnen, maar het zou haar niet baten.

Nebukadnezar zou het instrument Gods zijn, om het trouweloze Juda te tuchtigen, en daarom zou Babel zich niet laten winnen, maar het zou, als een wrede vijand, stad en inwoners vernietigen en verdelgen. Zion, hetwelk zich opsierde als een vrouw in bruidsgewaad, zou worden een vrouw die in arbeid is. Vreugde zou wegblijven en smart en pijn zou haar aangrijpen.

HOOFDSTUK 5.

VELERLEI ZONDEN VAN HET JOODSE VOLK EN DE DAARTEGEN GEDREIGDE STRAFFEN.

III. Vs. 1-31. De oordelen, welke in de vorige rede waren aangekondigd, worden nu hier voorgesteld als volkomen rechtvaardig van de zijne des Heeren, en als wel verdiend van de zijde des volks. Hij, de Heere, gaat zo ongaarne over tot de uitvoering van deze gerichten, dat ook de geringste mogelijkheid, om genade vóór recht te laten, Hem zeer welkom zou zijn en ook de geringste mate van geloof, wanneer Hij die vond, Hem genoegzaam tot verschoning zou wezen. Het volk van Juda en Jeruzalem maakt echter door zijne onverbeterlijke boosheid de verschoning onmogelijk. God zou moeten ophouden te zijn, wat Hij is, de Heilige en Rechtvaardige, de Waarachtige en Getrouwe, indien Hij ene zo geheel verdorvene menigte nog verder wilde laten bestaan en Zich niet wreken aan zulk een volk als dit is. Wel zijn in Juda en Jeruzalem zulke zielen aanwezig als koning Josia met den stand der ware profeten vertegenwoordigd, maar juist daarom is het onafwendbare gericht ook door het "Ik zal gene voleinding maken" verzacht, en wordt in den korten tijd tot aan het begin van het gericht nog alles beproeft, om ook andere zielen te redden, zo vele of zo weinige maar te redden zijn.

1. Gaat om. zegt de Heere tot de weinigen, die Hem nog aanhangen, en de straf, door hun voorbede, even als een Abraham van Sodom en Gomorra (Gen. 18:17 vv.). van Jeruzalem zoeken af te wenden (2 Kon. 22:11 vv.), gaat om door de wijken van Jeruzalem, en ziet nu toe, en verneemt, en zoekt op hare straten, zo nauwkeurig, als gij kunt, en zo lang gij wilt, of gij iemand onder het gehele volk vindt, of er één is, die recht doet, die waarheid zoekt, zodat hij naar het richtsnoer van Mijn woord in waarheid en getrouwheid zijn leven zoekt te richten, zo zal Ik haar, de stad, om der wille van dien éénen rechtvaardige, genadig zijn 1) (vgl. Gen. 18:32, 33).

1) Sterker kon de gehele verdorvenheid van Jeruzalem niet worden uitgedrukt, dan hier geschiedt. Nog wil de Heere van Zijne stad het gericht afkeren; dat over haar besloten is, wanneer men er slechts éénen in vindt, die recht doet en waarheid zoekt.

Men moet dit niet zo volstrekt verstaan, alsof alle inwoners van Jeruzalem tot één toe snode deugnieten waren. Er werden, behalve Jeremia en Baruch, nog enige weinige godvrezende lieden gevonden. Maar de Heere spreekt hier bepaaldelijk van de grote en aanzienlijke lieden (vs. 5), en schoon er onder mensen van allerlei rang nog hier en daar deze en die wezen mocht, die God in waarheid diende, zij waren onbekend omdat zij zich schuil hielden en niet openlijk uitkwamen, noch zich tegen het heersend verderf aankantten.

Snijdender, scherper kon het niet. Ongetwijfeld beroemde het Israël van die dagen er zich op, dat het de heilige stad Jeruzalem bewoonde, dat het behoorde tot het heilige zaad. Het liet zich voorstaan op uitwendige godsdienstplichten. En daarom zegt de Heere, door den mond van Jeremia, dat het zo treurig gesteld is, dat degenen die recht doen en die de waarheid zoeken, als het ware niet te vinden zijn. Niet dat er niet een enkele vrome meer te vinden was, maar de grote menigte had zo haar weg verdorven, dat de enkelen, die nog den Heere

vreesden, schier niet te vinden waren. Het ganse hoofd is mat het ganse hart ziek had Jesaja gezegd. Dit wordt hier bevestigd.

2. En of zij, de inwoners van Jeruzalem bij hun beweringen al zeggen: Zo waarachtig als de HEERE leeft, en daardoor Mij schijnen te belijden (Deut. 10:20), zo zweren zij toch valselijk; zelfs de heilige naam Gods is hun tot ene nietige phrase geworden, en wordt tot liegen en bedriegen in den mond genomen (Jes. 48:1).

3. O HEERE! zien Uwe ogen niet naar waarheid? Gij hebt een welgevallen in een oprecht U toegewijd hart, niet in den uitwendigen schijn van godzaligheid. En wanneer Gij nu ons, die voor Juda en Jeruzalem spreken, oproept, om U slechts éénen rechtvaardige in dien zin aan te wijzen, om wiens wil Gij ons zoudt kunnen sparen, zo moeten wij bekennen: wij vinden niemand; wij vinden niets dan onverbeterlijke harten. Gij hebt hen) geslagen, maar zij hebben gene pijn gevoeld, geen enkele trek op hun gelaat heeft het getoond, dat de slagen hun smart deden, Gij hebt hen verteerd, maar zij hebben geweigerd de tucht aan te nemen (Hoofdst. 2:30. Jes. 9:13); zij hebben hun aangezichten harder gemaakt dan ene steenrots, zij hebben geweigerd zich te bekeren 1) (Jes. 48:4. Ezech. 2:4).

1) Het verband tussen het eerste en tweede gedeelte van dit vers is dit: De Heere vraagt naar waarheid, naar oprechtheid. Bij Israël werd geen trouw gevonden. Zij zwoeren wel bij den Naam des Heeren, zij dienden den Heere nog wel in naam, maar het hart was verre van ware godsvrucht. Daarom had de Heere het volk gekastijd; gekastijd, opdat het in oprechtheid naar Hem zou vragen. Helaas! de kastijding had niet het doel bereikt. Tegen de oordelen in had Juda zich verhard. Jeruzalem's inwoners hadden zich niet verootmoedigd. Zij waren tegen de oordelen ingegaan en hadden daardoor getoond, dat hun hart harder was dan een rotssteen.

Dit is wel het treurigste. Er is tweeërlei verbrijzeling. Een verbrijzeling tot bekering en een verbrijzeling tot oordeel. Het laatste was het geval bij Juda.

4. Doch ik zei, nadat ik zulk een toestand des harten bij Mijn volk gevonden had: Zeker deze, die ik bij het oordeel in vs. 3 voornamelijk in het oog had, zijn arm; ten gevolge hunner armoede zijn zij onkundige, en zij handelen dientengevolge zottelijk, omdat zij den weg des HEEREN, het recht huns Gods niet weten; men verwondere zich daarom bij hen niet al te zeer, wanneer alle proeven ter verbetering zonder gevolg blijven.

5. Ik zal gaan tot de groten, tot de voorname standen, de ontwikkelden en rijken, en ik zal met hen spreken, om hun gezindheid en hunnen wandel te leren kennen, want die weten den weg des HEEREN, het recht huns Gods, zodat de toestand bij hen beter zal zijn; maar zij hadden te zamen, gelijk al spoedig bleek, in den overmoed van hun vleselijke zelf- en heerszuchtige gezindheid (Deut. 32:15. Spr. 30:9), het juk der Goddelijke wet, dat zij wel kenden, verbroken (Hoofdst. 2:20) en de banden, waarmee de Heere hen aan Zijnen heiligen wil gebonden had, verscheurd1) (Ps. 2:3).

1) Dit groot gebrek aan trouw en recht vindt men niet alleen bij de onderste lagen des volks, bij de geringen en het onwetende gemeen, maar ook bij de hogere standen der beschaafden.

Deze gedachte is rhetorisch zo uitgedrukt, dat Jeremia in de mening, dat slechts het gemene volk zo diep gezonken was, zich tot de groten wendt, om met hen te spreken en bij dezen algehele losmaking van de Wet Gods waarneemt.

Het juk des Heeren is den discipelen licht, den knechten onverdraaglijk (Matth. 10:30). van ijzer zijn de banden zolang zij gevreesd worden: wanneer men ze leert beminnen, zullen zij van goud zijn.

Niet alleen derhalve de armen en geringen, maar ook de machtigen en aanzienlijken hebben de wet Gods verlaten, hebben het verbond verbroken. Het gehele volk, in al zijn rangen en standen, is verdorven en daarom zal de Heere, ja moet Hij komen met Zijne oordelen. Dit wordt in het volgende vers nader aangeduid.

6. Daarom heeft hen, gelijk in Hoofdst. 4:7 gezegd wordt, een leeuw uit het woud, Nebukadnezar, koning van Babel, verslagen, gelijk ik, de Ziener Gods, reeds de toekomst als tegenwoordig zie, en, om hier nog enige dergelijke beelden tot aanwijzing derzelfde zaak bij te voegen, een wolf der wildernissen zal hen verwoesten; een luipaard waakt, loert tegen hun steden (Hos. 13:7); al wie uit dezelve uitgaat, zal verscheurd worden (Hoofdst. 6:25. 2 Kon. 25:4 vv. want hun overtredingen zijn vermenigvuldigd, hun afkeringen zijn machtig vele geworden, zodat afwending van het verderf onmogelijk gemaakt is.

De machtigen menen dikwijls, dat hun alles past, en al wat zij doen recht is; dat wanneer God over de zonde vertoornt, dit alleen het volk geldt. Hier zegt echter God, de Heere, het tegendeel. Omdat zij het juk des Goddelijken woords verbreken en de banden Zijner geboden verscheuren, zo zou ook de leeuw uit het woud hen verscheuren, zowel als den armen hoop. Ja, er zal eens een streng gericht over zulke machtigen komen, omdat zij dikwijls hun tot ergernis zijn, die zij door hun goed voorbeeld moesten voorgaan.

7. Hoe zou Ik over zulks u, Jeruzalem vergeven, hoe gaarne Ik ook aan ‘t verlangen van uwen vromen koning zou willen voldoen (2 Kon. 22:13)? Uwe kinderen verlaten Mij en vallen tot de vreemde goden af, en zweren bij hen, die geen God zijn(Hoofdst. 2:11 11); als Ik hen in het land, dat Ik hun gegeven heb, met allerlei goed verzadigd heb, zo bedrijven zij, gelijk dat reeds in Deut. 32:13 vv. is voorzien, overspelin theokratischen zin, en verzamelen bij hopen in het hoerenhuis, in de tempels der afgoden, waar ook hoererij in lichamelijken zin op de gruwelijkste wijze wordt bedreven.

8. Als welgevoederde hengsten, die ter wellust worden onderhouden en met sterk voedsel worden aangezet, zijn zij vroeg op; zij hunkeren, een iegelijk naar zijns naasten huisvrouw (Ezech. 22:10 vv. 23:20; 33:26

Het beeld is zo geheel Oosters en geschikt om de vuilste dierlijkste wellust aan te duiden, dat men gene woordelijke vertaling wagen mag. Het woord "welgevoederd", betekent eigenlijk "zwaar van lichaamsdelen, het woord hunkeren" "toehinneken, " gelijk hengsten doen. Het blijkt dat hier niet enkel figuurlijke, maar ook eigenlijke hoererij bedoeld wordt.

De Heidenen hebben, gelijk de Apostel zegt (Rom. 1:25) het schepsel geëerd in plaats van den Schepper. Zij hebben de vruchtbaarheid en de voortbrengingskracht der natuur vergood. Moet nu dit zinnelijk leven op zichzelf reeds het goddelijke zijn, en wel, hoe sterker het zich ontwikkelt, des te meer, hoe kan het anders zijn, dan dat nu dezelfde dierlijke kracht zo als zij in den mens is, losbarst, maar juist als zinnelijke kracht wild en bandeloos, ontdaan van de tucht des Geestes, onder welke de zegen van een geheiligden echt staat, die niet gelijk is aan de ongebondenheid van het vlees? Dat is de treurige uitwerking van de treurige oorzaak, gelijk de Apostel het wederom voorstelt (Rom. 1:24): "Daarom heeft hen God ook overgegeven in de begeerlijkheden hunner harten tot onreinheid, om hun lichamen onder elkaar te onteren. " Hoe verschrikkelijk kan een volk ontaarden, wanneer het eenmaal begonnen is op die helling uit te glijden! Daar gaat het verdichten van afschuwelijke verhalen over de goden en het bedrijven van afschuwelijke zaken, gelijk aan die goden hand aan hand. Daar moeten in den dienst, vooral van Baäl Peor, zich jonge dochters aan de zonde wijden (Num. 25:1 vv.). Daar behoorden tot afgodentempels als slaven en slavinnen jongelingen en dochters, die enen naam droegen, oorspronkelijk van gelijke betekenis als heilig; maar deze heiligen van den afgodentempel zijn aan genen anderen dienst dan die der ontucht gewijd (Gen 38:15). In de Sukkoth-Benoth, die later uit Babel in ‘t land kwamen (2 Kon. 17:30) werden waarschijnlijk zulke dingen bedreven, zo als ook de Griekse geschiedschrijver Herodotus (I 199) ze als zeer schandelijk voorstelt.

9. Zou Ik dat alles rustig kunnen aanzien en over die dingen gene bezoeking doen (Jes. 27:1)? spreekt de HEERE. Of zou Mijne ziel Zich niet wreken over zulk een volk, als dit is(vs. 29. Hoofdst. 9:9).

1) Deze zijn dingen, die verrekend moeten worden, of anders kan de eer van Gods regering niet gehandhaafd worden, noch Zijne wetten voor verachting bewaard; maar de zondaars zouden in verzoeking komen, om te denken, dat God ganselijk hun gelijk was, strijdig met die overtuiging van hun eigenlijk geweten betrekkelijk Gods oordeel, welke noodzakelijk moet onderhouden worden, dat zij, die zulke dingen doen, des doods waardig zijn. (Rom. 1:32).

Rechtvaardig is de wrake van den heiligen God, die het recht van Zijn verbond handhaaft. Anders ware het Hem geen ernst met Zijn verbond.

10. Integendeel, Ik heb de uitverkoren werktuigen Mijner wraak reeds voor de poorten van Jeruzalem besteld en geef hun nu bevel: Beklimt hare muren en verderft ze, richt ene grote verwoesting in de stad aan (2 Kon. 25:4 vv.), (doch maakt a) gene voleinding; tot gehele vernietiging van haar mag het volgens Mijn raadsbesluit (Hoofdst. 6:27) niet komen); doet hare spitsen 1), hare sterkten en vestingen weg, want zij zijn des HEEREN niet.

a) Jer. 4:27.

1) Liever: Doet hare wijnranken, de ranken van dien wilden wijnstok (Hoofdst. 2:21) weg, voert ze in ballingschap naar een vreemd land, want zij behoren den Heere niet meer toe, Hij geeft ze over.

11. Want het huis van Israël, dat Ik daarom reeds vroeger verstoten heb (Jer. 3:8), en het huis van Juda, waaraan Ik nu den scheidbrief wil geven, hebben gans a) trouwelooslijk tegen Mij gehandeld, spreekt de HEERE.

a) Jer. 3:20.

12. Zij verloochenen door hun ongeloof, waarin zij des profeten woord verachten, den HEERE en zeggen: Hij is het niet 1) Hij is zulk een hard en gestreng God niet, als de profeten ons Hem beschrijven, en ons a) zal geen kwaad overkomen, gelijk zij profeteren; wij zullen noch zwaard noch honger zien (Gen. 19:14).

a) Jes. 28:15.

1) Het was gene verloochening van God, zo als bij de Atheïsten (die het bestaan van God ontkennen) gevonden wordt; doch daar zij de straffende gerechtigheid Gods loochenden, was het even goed, alsof zij God zelven verloochend hadden. Wie toch aan God de heiligheid en gerechtigheid wil ontnemen, of Hem voor zo machteloos wil aanzien, dat Hij het kwaad niet zou kunnen bestraffen, maar alles van der mensen zijde Zich zou moeten laten welgevallen, voor dien blijft er in werkelijkheid geen God meer over.

Uit het volgende vers is duidelijk, dat de valse profeten het volk voorspiegelden, dat die God, welken de ware Profeten verkondigden, als heilig in Zijn richten en rechtvaardig in Zijn straffen niet bestond. Zij hielden het volk een God voor, die Zijn volk niet zou of niet kon straffen. Daarom zeiden zij: Hij is niet. Hij is niet die God der andere profeten.

Het volk zou echter ondervinden, dat niet de valse, maar de ware Profeten gelijk hadden, dat die valse Profeten tot wind zouden worden.

13. Ja, die profeten, die dergelijke straffen aankondigen, zullen tot wind worden; de uitkomst zal het bewijzen, dat hun woorden slechts ijdele klanken waren (Job 11:2); want het woord is niet bij hen 1) zo als zij voorgeven, zij zijn predikers van leugen (Mich. 2:11); hunzelven zal zo geschieden, gelijk zij ons bedreigen.

1) In het Hebreeuws staat met een ongewonen spreekvorm het Hij heeft gesproken, was niet in hen; zij mochten zeggen: "de Heere heeft het tot mij gesproken, " het was zo niet.

Zo spreken de valse van de ware profeten, om het volk in zijn blindheid te sterken en in zijne zonde te stijven. Zij zeggen van de ware profeten, dat zij tot wind, n. l. dat hun woorden tot wind zullen worden, dat het woord des Heeren niet in hen is, dat zij niet door den Geest spreken. Zodat zij zelf tot wind zullen worden en de straf dragen, die zij uitspreken.

14. Daarom zegt de HEERE, de God der heirscharen (1 Sam. 1:3), daar Hij zelf Zich als scheidsrechter tussen mij, Zijnen profeet, en mijne ongelovige tijdgenoten plaatst, Zich aanstonds tot mij wendende, alzo, omdat gijlieden dit woord spreekt, en door uw ongeloof verhindert, dat de Heere berouw hebbe over ‘t bedreigde kwaad (Hoofdst. 18:8): Ziet, Ik zal

a) Mijne woorden in uwen mond tot vuur maken. Ik zal maken, dat zij zo weinig wind zijn, dat zij integendeel een vuur zijn, en dat dit volk tot hout is, opdat het vuur ene stof hebbe om zijne kracht te bewijzen, en het zal hen verteren1) (Jes. 5:24

a) Jer. 1:9.

1) Het volk echter zal de waarheid van het Woord des Heeren ervaren. Wijl het van de dreigingen met het strafgericht verachtend spreekt: ongeluk zal ons niet treffen, zo zal de Heere het woord, in den mond van Jeremia, tot een vuur maken en het volk tot hout, opdat het vuur hetzelve vertere.

De zondaars maken zich door de zonde de brandstof van den toorn van God, welke geopenbaard wordt van den hemel tegen alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen in de H. Schriftuur. Het woord van God zal zeker al te hard zijn voor degenen, die met hetzelve twisten. Zij zullen breken, die voor hetzelve niet willen buigen.

15. Ziet, met dat woord wendt Zich de Heere nu tot de ongelovigen, Ik zal over ulieden, die nu nog in het land der vaderen zijt (Hoofdst. 4:1), een volk van verre, en wel van het noorden (Hoofdst. 6:22) brengen, o huis Israëls! welks naam gij ook te zijner tijd zult vernemen (Hoofdst. 26:12. Habak. 1:6 vv.), spreekt de HEERE; het is een sterk volk, het is een zeer oud volk; zij reiken door hun afstamming tot de oudste tijden (Gen. 10:22. 2 Kon. 20:12), al staan zij dan ook nog niet geheel zelfstandig in de wereldgeschiedenis (Jes. 23:13), een volk, welks spraak gij niet zult kennen, en niet horen wat het spreken zal, zodat het geheel geschikt is, om de bedreiging in Deut. 28:49 vv. te volbrengen.

16. Zijn pijlkoker is als een open graf, daar deze zovele dodelijke pijlen in zich bevat, dat ene ontelbare menigte van u het graf ten buit zal worden (Ps. 5:10); zij zijn allemaal helden, tegen welke al uw tegenstand niets zal kunnen uitrichten (Hoofdst. 4:5 vv.).

17. En het zal uwen a) oogst en uw brood opeten, zodat het tot den zwaarsten hongersnood zal komen (2 Kon. 25:3), het brood, dat uwe zonen en uwe dochteren zouden eten; het zal uwe schapen en uwe runderen opeten; het zal uwen wijnstok en uwen vijgeboom opeten, al wat die aan vruchten dragen; uwe vaste steden, op welke gij vertrouwt, als kondet gij achter deze Mijne oordelen trotseren (Deut. 28:62), zal het arm maken, zal dat volk vernielen door het zwaard.

a) Lev. 26:16. Deut. 28:31, 33.

18. Nochtans zal Ik, hoewel het zwaard tot aan de ziel komen zal (Hoofdst. 4:10), ook in die dagen, spreekt de HEERE, gene voleinding met ulieden maken. 1) Ook bij het hevigst woeden van Mijnen storm vergeet Ik toch niet hoever het volgens de raadsbesluiten Mijner wijsheid moet gaan (Jes. 6:13).

1) Wat de Heere hier dreigt is in aansluiting met Deut. 28. De Heere God voorspelt echter tevens, dat Hij in den toorn des ontfermens nog gedachtig zal zijn. Hij zal niet een volkomene

voleindiging met u maken. Er zal nog een overblijfsel zijn in Zijne grote goedertierenheid. Hij had nog barmhartigheid over, daarom zou Hij de Chaldeën niet toelaten, dat zij het volk geheel zouden uitroeien.

19. En, zo zegt de Heere verder, Zich van mijne tijdgenoten weer tot mij wendende: (vs. 14) het zal geschieden, wanneer gebeurt, wat gij geprofeteerd hebt en zij uw woord geen wind meer zullen kunnen noemen, en gij zult zeggen (liever: men zal zeggen, gelijk men in verblinding (Hoofdst. 16:10) heeft gedaan): Waarom heeft ons de HEERE, onze God, al deze dingen gedaan? wij zijn toch het volk van Zijn eigendom, dat gij tot hen zeggen zult in den naam des Heeren: Gelijk als gijlieden Mij hebt verlaten, en vreemde goden in uw land hebt gediend, hoewel Ik alles aanwendde (Gen. 12:7) om u bij Mij te houden, alzo zult gij de uitlandsen, de Chaldeën (Hoofdst. 25:11) dienen, in een land dat het uwe niet is, in Babylonië.

Hoe meer overeenkomst er bestaat tussen misdrijf en straf, des te eer wordt zij door het geweten als straf erkend.

20. Verkondigt dit, dat Ik in vs. 21 vv. nader zal verklaren, o, mijn Profeet, en gij weinigen, die u nog aan Mij vasthoudt (vs. 1), in het huis van Jakob, zo lang de korte tijd vóór het begin van het gericht nog duurt, en laat het horen in Juda, zonder u te storen aan den spot der verachters (vs. 12 vv.). Roept, of het nog mogelijk ware, de ene of andere ziel te rukken uit het verderf en te verlichten met het licht des levens, zeggende:

21. Hoort nu dit, gij dwaas (Hoofdst. 4:22)en harteloos volk (Hos. 7:11), die ogen hebben, maar zien niet, die oren hebben, maar horen niet 1) (Jes. 6:9 vv.).

1) In de volgende verzen wordt nader aangegeven, waarin dat blind en dat doof zijn bestaat.

Zij zien noch Gods majesteit en heerlijkheid in het rijk der natuur, noch Zijne barmhartigheid en genade in dat der genade.

Zij zijn blind voor Gods orde in de schepping, voor Zijne Voorzienige zorg, voor Zijne weldaden en zegeningen en doof voor de waarschuwingen en vermaningen, die tot hen komen. Zij letten er niet op, dat die God, die de zee haar paal zet en de golven breidelt, die den vroegen en spaden regen geeft, ook machtig is, om Zijn toorn te openbaren en Zijne zegeningen in te houden.

De goedertierenheden Gods hebben het volk niet gedrongen Hem te vrezen; de vermaningen en waarschuwingen hebben het niet teruggehouden van de zonde, daarom is het een dwaas en harteloos volk.

22. Zult gijlieden Mij dan ganselijk niet vrezen? spreekt de HEERE, zult gij voor Mijn aangezicht niet beven, zodat gij door hartelijke boete en oprechte bekering Mijnen toorn zoekt af te wenden? Ik ben dieGod, die ten duidelijken bewijze Mijner almacht der zee het zand tot enen a) paal gesteld heb (Job 38:8 vv.), met ene eeuwige inzetting, dat zij daarover niet zal gaan. Ofschoon hare golven zich bewegen, en schijnen te beproeven de haar gestelde grenzen

door te breken, zo zullen zij toch niet vermogen; ofschoon zij bruischen, zo zullen zij toch daarover niet gaan, al is ook wat haar terughoudt slechts licht wegstuivend zand.

a) Ps. 33:7; 104:9.

23. Nu moest men toch inzien hoe dwaas het is, zich tegen Mijnen heiligen wil te verzetten, en hoe men slechts zichzelven den ondergang bereidt, wanneer men in zulk een opstand volhardt; maar dit volk begrijpt het niet, het heeft een afvallig en weerspannig hart, dat vijandig tegen Mij overstaat; zij zijn, ondanks alle Mijne bemoeiingen, om ze tot bekering te brengen, afgevallen en heengegaan, als die Mijn woord zelfs niet meer willen aanhoren (Hoofdst 6:10).

24. De bewijzen Mijner goedheid maken niet den minsten indruk meer, en zij zeggen niet in hun hart: Laat ons nu den HEERE, onzen God, vrezen, die den regen heeft, welken wij zo zeer nodig hebben, opdat het land ons zijn gewas geve, a) zo vroegen regen als spaden regen (Lev. 26:4 vv.), op zijnen tijd (Hand. 14:17); die ons de weken, de zeven weken tussen Pasen en Pinksteren (Lev. 23:15 vv. Deut. 16:9 vv.), de gezette tijden van den oogst, van het midden van April tot het begin van Juni (Lev. 23:17) bewaart, zodat Hij ons niet alleen koren laat groeien, maar ook goed en veilig inoogsten laat, naar Zijne belofte (Gen. 8:22).

a) Deut. 11:14.

25. Uwe ongerechtigheden, waardoor gij niets dan straffen verdient, wenden die dingen af, dat de Heere, uw God, u ook verder regen en vruchtbare tijden zou geven, gelijk Hij dan ook reeds den vroegen en den spaden regen gedeeltelijk heeft laten uitblijven (Hoofdst. 3:3), en uwe zonden weren dat goede van ulieden 1) zodat gij, daar gij u niet wilt bekeren, ten laatste ganselijk geen oog meer zult hebben.

1) Merk hier aan, dat het de zonde is, die den stroom der goddelijke gunsten voor ons stopt, en ons berooft van de zegeningen, die wij gewoon waren te ontvangen. En deze is het, die den hemel als koper en de aarde als ijzer maakt.

26. Want onder Mijn volk en wel aan het hoofd daarvan worden goddelozen gevonden; een ieder van hen loert, gelijk zich de vogelvangers schikken, zij zoeken op allerlei verkeerde wegen zichzelven te bevoordelen; zij zetten enen verderflijken strik, zij vangen de mensen, hun goddeloze ontwerpen gelukken hun menigmaal.

27. Gelijk ene kouw, waarmee de vogelaar uitgaat, vol is van gevogelte, van vogels, die hij gevangen heeft, alzo zijn hun huizen vol met bedrog, gevuld met allerlei wat door bedrog is verkregen, daaromalleen om zulk een onrechtvaardig najagen zijn zij groot en rijk geworden.

28. Zij zijn vet, zij zijn glad van wege hun overdadig leven (Deut. 32:15), zelfs de daden des bozen gaan zij te boven {1} hun handelen gaat over alle slechtheid heen (Hoofdst. 9:2); de {a} rechtzaken richten zij niet, terwijl zij toch verplicht waren recht en gerechtigheid bij het volk te onderhouden, zelfs de rechtzaak des wezen wordt verwaarloosd. Nochtans zijn zij

voorspoedigen gelukt hun hun boosheid; ook oordelen zij het recht der nooddruftigen niet; de arme wordt in zijne ellende verlaten.

{a} Jes. 1:3 Zach. 7:10.

{1} In het Hebr. Gam-aberoe dibrae ra'. Letterlijk: zelfs gaan zij de zaken des bozen te boven, d. i. Zelfs overschrijden zij de maat van het boze. M. a. w. er is geen schelmstuk wat zij niet durven bestaan, Dit wordt nader aangeduid door het volgende.

29. a) Zou Ik over die dingen gene bezoeking doen? spreekt de HEERE: Zou Mijne ziel Zich niet wreken aan zulk een volk, als dit is?

a) Vs. 9. Jer. 9:9

Men moest liever den Turksen keizer met zijn geheel leger tot vijand willen hebben, dan ene arme weduwe met hare vaderloze wezen. De tranen van de wezen zijn het water, dat boven alle bergen opstijgt en dan weer nedervalt en al hun vijanden in de hel overstroomt.

30. Hoe nauwkeuriger men de toestanden onderzoekt, des te meer moest men zeggen: Ene schrikkelijke en afschuwelijke zaak geschiedt er in het land, want er vallen ontzettende zaken voor (Hoofdst. 18:13; 23:14).

31. De profeten, die tot mondelinge verklaring van het geschreven woord, en tot juiste toepassing op de bijzondere gevallen van het praktische leven zijn geroepen, profeteren a) valselijk, wanneer zij voorgeven nieuwe openbaringen te hebben ontvangen (Hoofdst. 20:6; 29:8 vv.). En de priesters, die er voor moeten waken, dat er gene nieuwe profetie geschiede, die tegen het woord der Schrift streed (Mal. 2:7) heersen door hun handen, door den invloed dier valse profeten. Die beiden maken met elkaar gemene zaak, en Mijn volk heeft het gaarne alzo; indien dit zich door Mijnen Geest wilde laten leiden, zo zou de verdorvenheid van Profeten en priesters bij hen moeten schipbreuk lijden, maar in plaats van tegen hen over te staan, is dat ongeloof naar hun hart. (Hoofdst. 18:18). Maar wat zult gij ten einde van dien (Jes. 10:2) maken?

a) Jer. 14:18. 23:25, 26. Ezech. 13:6.

Al wat in dit hoofdstuk gezegd is, keert in tijden van verdorvenheid ook in de Christelijke kerk terug. Men heeft slechts in de plaats der valse Profeten de volgelingen van den geest des tijds te stellen.

De leiders misleiden het volk, de profeten profeteerden valselijk, verdichtten een last van den hemel, wanneer zij werkten voor de hel. De godsdienst wordt nooit gevaarlijker aangerand, dan onder schijn en voorwendsel van goddelijke openbaring. Doch waarom bedwongen de Priesters, die de macht in handen hadden tot dat einde, deze valse profetie niet.

Helaas, in plaats van dit te doen, maakten zij gebruik van hen, als de werktuigen van hun heerszucht en tyrannie. En het volk was er genoeg mede gediend, om zo misleid te worden. Zij willen gaarne met een lossen teugel gereden worden en zulke regeerders lijken hun zeer wel, die hun begeerlijkheid niet bedwingen, en zulke leraars, die hen niet bestraffen zullen.

HOOFDSTUK 6.

DE BABYLONISCHE BALLINGSCHAP EN HARE OORZAKEN.

IV. Vs. 1-30. Nu het niet twijfelachtig meer is, of het gericht Gods zal worden afgewend of niet (2 Kon. 22:16 vv. 23:26 vv.), is de Profeet in den geest verplaatst in den tijd, dat Jeruzalems belegering begint, even als hij dien tijd reeds in Hoofdst. 4:5 voorzag. Wanneer hij echter daar bij het naderen der vijandelijke legers de inwoners des lands van de noordelijke streken af naar Zion ziet vluchten in den dwazen waan, dat zij daar redding zouden kunnen vinden, zo roept hij daarentegen hier zijne stamgenoten, de kinderen van Benjamin, op, om uit Jeruzalem naar het zuiden, naar de woestijn van Juda te vluchten en op enen berg aldaar ene banier te planten, ten behoeve van diegenen, die werkelijk het verderf willen ontvluchten. Jeruzalems verwoesting toch komt zeker en onveranderlijk, de Heere heeft de stad den belegeraars in handen gegeven (vs. 1-7). wanneer nu evenwel steeds weer de opwekking tot ene spoedige bekering gehoord wordt, zo lang als nog de korte tijd van genade duurt, en de altijd herhaalde aankondiging en beschrijving van het gericht ook ten doel heeft, om aan de vermaning nadruk en zo mogelijk gevolg te verlenen, zo is de voorstelling van dit gericht zo levendig en aanschouwelijk, alsof het reeds aanwezig ware. De aankondiging keert zich zelfs van Israël af tot de heidenwereld en de gehele aarde, omdat daar gene oren meer zijn, die ze wilden en konden horen. Overal ziet men, dat Israël reeds overgegeven en verworpen is, hoewel het nog een paar tientallen van jaren in het land mag blijven. Alle arbeid van den Profeet aan het volk is te vergeefs; dat wordt ten slotte duidelijk in ene gelijkenis gezegd.

1. Vlucht haastig met hopen, gij kinderen van Benjamin, mijne broeders, (Hoofdst. 1:1) uit het midden van Jeruzalem, voor zovelen gij daar uwe woonplaats hebt (Richt. 1:21. 1 Kron. 9:3 vv. opdat gij niet mede omkomt in de misdaad dezer stad (Gen. 19:15), en blaast, wanneer gij gelukkig naar het zuiden ontkomen zijt, de bazuin te Thekoa(2 Sam. 14:2; 23:26. Amos 1:1), en heft een vuurteken op te Beth-Cheram (= huis der wijngaarden), den tegenwoordigen Frankenberg (1 Sam. 9:5 opdat allen, die nog redding zoeken, zich daarheen vergaderen: want er kijkt een kwaad uit van het noorden (Hoofdst. 1:13 vv.), en ene grote breuk, daar Jeruzalem zal te gronde gaan (Hoofdst. 4:6).

Het is ene zeer grote goedheid Gods, wanneer Hij ons, voordat de kwade tijden komen, daarvan bericht laat geven, opdat wij ons daartegen kunnen wapenen. Maar waarom roept de profeet juist zijne stamgenoten, de kinderen van Benjamin, op, om zich nog ter rechter tijd uit Jeruzalem te verwijderen? Misschien uit vleselijke voorliefde voor zijne betrekkingen, of omdat deze ene betere gezindheid dan de overigen van Juda en Jeruzalem aan den dag hadden gelegd? Een blik op Jer. 11:21 vv. leert ons het tegendeel. Jeremia komt hier voor als een voorbeeld van Christus bij de bekendmaking van de tweede verwoesting van Jeruzalem, wanneer deze aan de in Hem gelovigen, Zijnen broederen naar den Geest (Matth. 12:38 vv.) de vermaning geeft om nog tijdig te vluchten (Matth. 24:15 vv.).

2. Ik heb wel de dochter Zions, Jeruzalem met zijn koningsburg en zijnen tempel bij ene schone en wellustige vrouw vergeleken, bij ene, die met zorgvuldigheid is behandeld en zich

in den besten welstand bevond, daar niemand haar met ruwheid durfde behandelen (Jes. 37:22, 33 vv.)

1) In het Hebr. Hannawah wehamm'unnagah damithie bath-Tsijoon. Beter: De schone en wellustige. Ik verdelg de dochter Zions. Want wel kan het voorlaatste woord vergelijken betekenen, maar ook, verwoesten, verdelgen, uitroeien, zoals in Hosea 4:5. En die betekenis eist het verband van den zin.

In het vorige vers toch worden de Benjaminieten toegeroepen om te vluchten, en in het volgende wordt gezegd, wie tegen Jeruzalem zouden optrekken. Vluchten moeten ze omdat de Chaldeërs komen, en de Chaldeërs komen om de dochter Zions te verdelgen, uit te roeien.

3. Maar er zullen herders van zeer bijzonderen aard (Hoofdst. 4:16 vv.), namelijk de Chaldeën met hun wilde horden (2 Kon. 21:2 vv. 25:1 vv.) tot haar komen, even als herders komen met hun kudden; zij zullen tenten rondom tegen haar opslaan; zij zullen een iegelijk zijne ruimte afweiden, zodat de gehele landstreek afgeweid wordt en nergens van al dien overvloed van groen iets zal overig blijven.

4. Heiligt den krijg tegen haar, zo luidt het bevel des Heeren, maakt u op en laat ons optrekken naar Jeruzalem op den middag, zo luidt, dan het wachtwoord van Babels legeraanvoerders; er worde geen tijd verzuimd, aanstonds moet het werk der verwoesting worden volbracht, opdat wij niet behoeven te klagen: O wee ons! want de dag heeft zich gewend, want de avondschaduwen neigen zich; er worde dan alle spoed gemaakt, opdat niet de invallende nacht tot uitstel dwinge.

5. Maakt u op, en laat ons optrekken in den nacht, om vroeg op de plaats der bestemming te zijn, en laat ons hare paleizen verderven.

Bij den optocht tot een strijd van aanbelang was men oudtijds gewoon zeer vele godsdienstige plechtigheden in het werk te stellen. Die, welke bij de Chaldeën in gebruik waren, vindt men beschreven in Ezech. 21:21, 22. De eersten woorden van dit vers kan men beschouwen als in den mond van God zelven gelegd; en op dit Goddelijk bevel is alles terstond gereed. Het is het krijgszuchtig ongeduld, dat hier en in het volgend vers spreekt: men wenste nog tijdig genoeg op den dag te komen, om terstond den storm te beginnen; maar op den mars is de avond gevallen; zal men dan wachten tot den volgenden dag? neen! aanstonds, al is het nacht, het stormtuig aangevoerd.

De Chaldeërs hadden groten macht tegen Jeruzalem en Juda, en nochthans hadden zij geen macht, dan die hen van Boven gegeven ware. God had Jeruzalem aangewezen, om vernield te worden. Hij had gezegd, dit is de stad, die bezocht moet worden, bezocht in toorn, bezocht door de Goddelijke rechtvaardigheid en dit is de tijd harer bezoeking. Zij, die zorgeloos en gerust zijn in zondige wegen, zullen den dag zien, dat zij bezocht zullen worden.

6. Er wordt nu ook niet eerst over de overgaaf gehandeld (Deut. 20:10 vv. 2 Kon 18:17 vv. 24:10 vv.), want zo zegt de HEERE der heirscharen tot deze Chaldeeuwse legers, die Hij Zich

heeft verkoren om Zijn vonnis ten uitvoer te brengen: Houwt bomen af tot het oprichten der belegerings werktuigen. (2 Kron. 26:15), zonder u te storen aan het onderscheid tussen vrucht- en andere bomen (Deut. 20:19 vv. en werpt enen wal op (2 Sam. 20:15. 2 Kon. 25:1 tegen Jeruzalem; zij is de stad, die met gehele verwoesting (2 Kon. 3:19) bezocht zal worden; in het midden van haar is enkel verdrukking, zodat het de vraag niet meer is, of zij zal gespaard of verdorven worden.

7. Gelijk een bornput zonder tusschenpoos zijn water opgeeft, alzo geeft zij, die stad, hare boosheid op; uit de vergiftige bron haars harten komt het water van allerlei zonde en schande voort; geweld en verstoring, welke in haar wordt bedreven, wordt in haar gehoord, roepende ten hemel om wraak (Gen. 18:20. Openb. 18:5); weedom en plaging is steeds voor Mijn aangezicht, onophoudelijk klimt het gejammer der mishandelden tot Mij op.

Even als ene bron van levend water zonder ophouden water geeft, alzo vloeit steeds zonde en boosheid uit het menselijk hart, wanneer het in zijne eigene natuur wordt beschouwd. Daarover klaagt ook de Heere (Gen. 6:5), dat al het gedichtsel der gedachten zijns harten te allen dage alleenlijk boog was, " en Christus zegt (Matth. 15:16): "uit het hart komen voort boze bedenkingen, doodslagen, overspelen hoererijen enz. " Wij moeten zorgen, dat even als de Filistijnen bij Izak zijne bronnen stopten (Gen. 26:14 vv.), wij ook deze bronnen van ons hart stoppen; of, zo dit, zo lang wij in het zondig vlees leven, niet geheel kan zijn, moeten wij toch, even als Mozes het bittere water zoet maakte (Exod. 15:23 vv. de boze, zondige bron van ons hart verbeteren, hetwelk kan geschieden, wanneer wij van het hout des kruises van Christus, in ‘t geloof aangegrepen, daarin werpen. Daardoor kunnen alle onze zondige zwakheden worden hersteld en kunnen wij ene fontein van levend water worden, die tot in het eeuwige leven springt. Joh. 4:14.

8. Nu is echter al wat in vs. 1-7 gezegd is nog in de toekomst, hoewel het in de eerste tientallen van jaren zal geschieden; daarom beproeft de Heere nog ter elfder ure Zijn volk te bewegen tot bekering, en juist de tegenwoordige tijd van hervorming onder Josia is ene aanmaning zo sterk en dringend als mogelijk is. Laat u tuchtigen,
1) d. i. laat u waarschuwen, zo roept de Heere Jeruzalem toe: vóórdat het te laat is, opdat Mijne ziel van u niet afgetrokken worde, opdat Ik u niet, als Ik Mij van u zal hebben afgekeerd, stelle tot ene woestheid, tot een onbewoond land. 2) (Hoofdst. 22:6).

1) Eigenlijk, laat u waarschuwen. De tijd van het beleg was nog verre. Nog had de Heere God het bevel tot de uitvoering van het vonnis over Jeruzalem niet gegeven. Door de zonde af te breken door gerechtigheid zou Israël nog te redden zijn geweest.

Het is daarom dat de Heere, door Zijn Profeet, laat zeggen: Laat u waarschuwen. Het is daarom, dat de Heere nog ter laatster ure komt vermanen, opdat Israël nog behouden bleve. Helaas, Israël heeft den dag der bezoeking niet gekend.

2) De God der genade is traag om te scheiden, zelfs van een tergend volk en houdt sterk bij hen aan, om dit uiterste door ware bekering en verbetering te voorkomen. Het is zeer ellendig met hen gesteld van wie Gods ziele afgetrokken is, want dit geeft niet alleen het verlies van

hun uitwendige zegeningen te kennen, maar ook van die vertroostingen en gunsten, welke onmiddellijke en bijzondere tekenen zijn van Zijne liefde en tegenwoordigheid.

9. Doch wat zal die drang baten! zo zegt de HEERE der heirscharen, omdat Hij de vruchteloosheid van al Zijne middelen, die Hij ter redding van Juda aanwendt, vooruit weet: Zij zullen Israëls overblijfsel, wat overgelaten is, van het reeds getuchtigde Juda vlijtiglijk nalezen1). Juda's onbekeerlijkheid heeft dat noodzakelijk gemaakt. Men zal het aflezengelijk enen wijnstok, dien men van zijne laatste druiven berooft (Hoofdst. 2:21; 8:13): a) breng uwe hand weer, gelijk een wijnlezer, aan de korven of aan de wijnranken. Nebukadnezar zal het ene gedeelte des volks na het andere in ballingschap naar Babel voeren, (Hoofdst. 52:28 vv.).

a) Jes. 24:13.

1) Gelijk een druivenlezer nadat hij meende gedaan werk te hebben, nog meer trossen gewaar wordt en die in enen korf verzamelt, zo zouden zij, die na de eerste invallen kwamen, wegvoeren, wat de vorigen hadden overgelaten, totdat eindelijk niet met al overbleef.

Niet eenmaal, maar meermalen zal Juda geteisterd worden. Gedurig weer zal Babels koning komen, gelijk dan ook geschied is, totdat schier niemand, behalve enige weinigen, in Juda zal worden overgelaten. De oordelen Gods zouden in hevige mate het volk treffen, dewijl het zich tegen den Heere God bleef keren, Zijn woord verwerpen en het oor leende aan de leugen-profeten.

10. Tot wie, zo moet ik voor den Heere klagen en vragen, wanneer Hij ook door mij de vermaning (vs. 8) laat geschieden, daar ik gevoel, hoe gewichtig het is, dat aan de roepstem ook gehoor worde gegeven: tot wie zal ik spreken en betuigen, dat zij het horen?Allen verharden zich tegen mij. Ziet, hun oor is onbesneden (Deut. 10:16), dat zij niet kunnen toeluisteren; ziet het woord des HEEREN is hun tot enen smaad en tot spot (Hand. 2:13; 17:32), zij hebben geen lust daartoe 1) (Hoofdst. 7:26).

1) Dit wijst op de onbekeerlijkheid van Juda's volk en Jeruzalem's inwoners. Zij hebben het verbond verbroken, zij zijn onbesneden van aard, gelijk de Heidenen. Het Woord Gods breekt hun wil, vertedert hun hart niet langer. Zij gaan met stijven, harden hals, met een onbuigzaam gemoed in tegen het Woord des Heeren. Ja, wat meer zegt, dit Woord is hun een voorwerp van smaad, van spot geworden. Daarom kunnen de oordelen niet uitblijven.

11. Daarom ben ik nu ook, dewijl zij een schat van toorn verzamelen voor den dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig gericht, vol van des HEEREN grimmigheid; ik ben moede geworden van inhouden; ik moet nu de bedreiging Gods uitschudden en alzo uit het vat den bodem stoten (Matth. 12:34); ook verlangt de Heere geenszins, dat ik Zijne bedreiging in mijn hart opsluite, integendeel, het is Zijn heilige wil, dat ik den vrijen loop late aan hetgeen mijn hart ontroert. Ik zal zedan ook uitstorten over de kinderkens op de straat
1) die zich met spelen vermaken (Matth. 11:16 vv.), en over de vergadering der jongelingen, die onder de poort zitten (Gen. 19:1), te zamen en gelijk over deze zo ook over alle andere

delen des volks zonder enige ontferming (Klaagl. 2:21); want zelfs de man met de vrouw zullen gevangen worden, de oude met dien, die vol is van dagen 2) met den stokouden.

1) Altijd nog lankmoedigheid Gods! Hij laat ook nu nog door den Profeet Zijnen toorn, de openbaring van Zijn streng gericht, in woorden ter waarschuwing uitstorten, vóór Hij dien door de werktuigen des toorns, de vijandelijke legers, daadwerkelijk doet gevoelen.

2) De als onschuldig zijnde, volgens hun jonkheid, aan de misdaden van Jeruzalem moeten niet ondersteld worden, iets te lijden in dit oordeel, bij wijze van straf, want dat zou in strijd zijn met de natuur van Gods rechtvaardigheid, te straffen, daar geen misdaad is, die zulks verdient. Alles wat dan door deze en soortgelijke uitdrukkingen kan gemeend worden, daar van kinderen gesproken wordt is, dat zij bij wijze van straffen hunner ouders den tol der natuur vroeger betalen, dan zij anders zouden doen. (ENG. GODGEL.).

De straf der ouders werd verzwaard door den dood van hun kinderen. In de kinderen trof God de ouders om der zonden wil.

12. En hun huizen zullen omgewend worden tot anderen, met te zamen de akkers en vrouwen, zij zullen anderen ten eigendom worden (Deut. 28:30); want Ik zal Mijne hand uitstrekken tegen de inwoners dezes lands, spreekt de HEERE, om ze te verderven; want Ik ben des ontfermens moede (Hoofdst. 15:6).

13. Want van hunnen kleinste aan tot hunnen grootste toe a) pleegt een ieder van hen gierigheid 1) zijn ze op winst, op bijeenschrapen bedacht, en van den Profeet aan tot den priester toe, die toch het volk op den rechten weg moesten leiden, zijn zij verleiders van het volk en bedrijft een ieder van hen valsheid; de eerste bedriegt het volk door valse beloften en de laatste begunstigt heimelijk den afgodendienst.

a) Jes. 56:11. Jer. 8:10.

1) Letterlijk staat er: zij zijn gierig naar winst, d. w. z. zij zijn er immer op bedacht om, door welke middelen ook, winst te maken. Dit kwaad schuilt niet alleen onder de machtigen, maar ook onder de geringeren. Het gehele volk, in alle rangen en standen, was door dit euvel aangetast en daarom was het verderf van het volk nabij.

Het zout was smakeloos geworden en daarom zou het op den mesthoop worden geworpen.

14. a) En zij genezen de breuk van de dochter Mijns volks, de straf, die Ik door Mijne ware profeten laat verkondigen (2 Kon. 22:16 vv.), op het lichtste, zeggende: Vrede vrede! er is volstrekt geen gevaar! (1 Thess. 5:3), doch daar is geen vrede, integendeel het grootste gevaar.

a) Jer 8:11. Ezech. 13:10.

De Profeet raakt hier het gewone gebrek van het predikambt gedurende alle tijden aan. De waarachtige waarheid is een zeldzaam verschijnsel. Het is ene van de meest gewone fouten van de leraars des volks, dat zij niet de gapende wonden, welke gevaar en dood aanbrengen, aantonen, maar ze met verschoning bedekken.

15. Zijn zij beschaamd, omdat zij gruwel bedreven hebben, en door hun valse voorzeggingen van vrede de verkeerdheid van Mijn volk ongeneeslijk maken? Ja, zij schamen zich in het minste niet, weten ook niet van schaamrood te maken; zij hebben dat geheel en al afgeleerd. Daarom zullen zij met de offers hunner verleiding, de mensen uit het volk, vallen onder de vallenden, hoe zij ook menen, dat zij voor hun personen zonder schade zullen heenkomen. Ten tijde als Ik hen bezoeken zal, zullen zij struikelen, zonder dat ergens een weg tot redding voor hen zal opstaan, (Jes. 10:3 vv.) zegt de HEERE.

1) Zij hadden voorgenomen om het tegen God zelven uit te houden en hun schuld niet te erkennen. Sommigen brengen dit tot den Priester en den Profeet, die het volk op het lichtste genezen hadden, en hun gezegd dat zij vrede zouden hebben, en nochthans niet beschaamd werden over hun verraderij en valsheid, neen, zelfs niet toen de uitkomst het tegendeel toonde en hen van leugen overtuigde. Zij, die schaamteloos zijn, zijn genadeloos en hun zake is hopeloos. Maar zij, die zich niet aan ene boetvaardige schaamte willen onderwerpen en die niet voor zich nemen als die hen betaamt, zullen een uiterst verderf niet ontkomen; zij zullen hun deel hebben onder die, welke geheel verdorven zijn.

16. Zo zegt de HEERE, om het volk te herinneren, dat het ondanks zijne. verleiders, de valse profeten en goddeloze priesters (vs. 13 vv.), wel den rechten weg had kunnen vinden, wanneer het dat had gewild: Staat, treedt op de wegen, en ziet toe, wanneer gij bij uwen gang door het leven verschillende wegen ziet en niet weet, welken gij moet inslaan, en van uwe raadgevers deze den enen, gene den anderen u aanbeveelt; staat eens stil en keert uwen blik achterwaarts, in plaats van blindelings den eersten den besten raadgever te volgen, en vraagt naar de oude paden, 1) waar toch de goede weg zij. Het is niet moeilijk, om uit hetgeen achter u ligt en uit de wegen, die uwe vaderen in vorige dagen gegaan zijn, den weg te onderkennen, die ten zegen leidt; kiest dien en wandelt daarin, slaat dien alleen in, die bewezen is de voortzetting van het pad te zijn: dat bevonden is het goede te wezen. Zo zult gij rust vinden voor uwe ziel 2) Matth. 11:29), en nadat gij zo uit eigene ervaring den goeden weg hebt leren kennen, zult gij u niet meer laten in slaap wiegen door allerlei wind van lering (Efeze 4:14). Maar, helaas! hoewel zij het wel weten, welke de goede weg is, zeggenzij, met opzet hun harten sluitende: Wij zullen daarin niet wandelen. Dat zij dus de dwaalwegen bewandelen, is niet een gevolg daarvan, dat zij den rechten weg niet weten, maar dat zij dien niet willen.

1) Letterlijk staat er: de eeuwige paden, d. w. z. de paden van den voortijd, de paden waarop de vaderen en wel de patriarchen hebben gewandeld. Abraham, Izak en Jakob dienden den Heere en Hem alleen. Zij hadden met de afgoden gebroken. Jakob had zijn huis van alle afgoden gezuiverd. Maar het nageslacht had de afgoden gediend. En op dat dienen der afgoden was vloek en onheil gevolgd. Vandaar dat de Heere het volk wijst op het wandelen in de godsvrucht der vrome voorvaderen, opdat Israël die wegen alleen zou verkiezen en daarop ervaren dat God, de Heere, met degenen is, die Hem eren en vrezen.

2) God gaat hier voort om het Joodse volk door den Profeet te overtuigen van hardnekkigheid, en wendt de rede nu af van de valse Profeten, die de mensen verleidden, tot degenen, die door hen verleid waren, verhalende eensdeels wat raad Hij hun van tijd tot tijd had laten geven, en anderdeels, hoe zij nochtans geweigerd hadden Hem te horen. In dit vers schijnt Hij ene tegenwerping te voorkomen, die het volk misschien zou maken, namelijk, dat zij den weg insloegen, welken hun priesters en Profeten hun aanwezen en voorgingen. Hierop antwoordt God, dat Hij hen van tijd tot tijd vermaand had tot datgene, wat reizigers gewoon zijn te doen, wanneer zij den weg niet weten of daaraan twijfelen, wijl ze verscheidene wegen of paden voor zich zien, zonder te kunnen onderscheiden, welke van die hen zal leiden tot de plaats, werwaarts zij trekken. Dan doen zij zorgvuldig onderzoek bij dezulken, die in staat zijn, hun te zeggen, welke weg herwaarts of derwaarts loopt. Alzo moesten ook de Joden gedaan hebben, indien zij twijfelden aangaande den weg, waarop zij waren, of aangaande de verschillende wegen, tot welke zij genodigd werden door de profeten, die tot hen spraken in den naam des Heeren, gelijk beide de ware en de valse profeten deden. Horende, dat die in strijd met elkaar spraken, moesten zij hebben stilgestaan, om te onderzoeken wie den rechten weg aanwees, welke tot hun heil en welzijn leidde, en om in dit onderzoek wel te werk te gaan, toevlucht hebben genomen tot de godspraken en de heilige gedenkschriften van vorige tijden, overwegende wat weg daarin werd aangeprezen en heilzaam en voordelig bevonden was voor degenen, die daarop wandelden. Opdat zij, dien weg inslaande en daarop voortgaande, in weerwil van alles, dat voor het tegendeel gezegd werd, zeker mochten weldoen, gelijk anderen vóór hen gedaan hadden (Deut 32:7. Jes. 8:20. Mal. 4:4 Luk. 16:29. 1 Thess. 5:21. 1 Joh. 4:1).

17. Verder wil de Heere het volk herinneren, hoe het ook omtrent zijne toekomst niet in het duistere is gelaten, maar nauwkeurig had kunnen weten, wat er zou komen, naardat zij òf den goeden weg kozen òf de valse raadgevers volgden. Ik heb, zegt de Heere, ook in de Profeten, die Ik bij alle beslissende keerpunten van uwe geschiedenis verwekt heb uit het midden uwer broederen, wachters over ulieden gesteld, die uit hunnen wachttoren in de verte zagen, wat aan den verren horizon der toekomst zich vertoonde, en wanneer een gevaar dreigde, aanstonds de bazuin ter waarschuwing bliezen (Amos 3:6 vv.). Ik heb u geraden, zeggende: Luistert, wanneer gij het krijgs-signaal hoort, naar het geluid der bazuin, zo kunt gij ter rechter tijd u nog tegen het dreigend gevaar wapenen, maar zij zeggen: wij zullen niet luisteren; zij willen dus niet gewaarschuwd zijn, om in hun werken en genieten niet bemoeilijkt te worden, en lopen zo moedwillig in het verderf.

De profeten moeten, terwijl zij zelf in de ordeningen der wet zijn ingesteld, de dode overleveringen der wettelijke bepalingen weren en de eisen van den Goddelijken wil naar de behoefte van den tijd en in de frisheid van een steeds nieuw klinkend woord Gods aan het volk verkondigen. Ten tweede moeten zij voor het volk steeds een licht over zijne toekomst laten opgaan, het tot waarschuwing of tot vertroosting de goddelijke raadsbesluiten ontvouwen, ook hierin weer de getuigenis der wet voortzettende, dat toch niet alleen de goddelijke eisen aan het volk, maar ook de wet der goddelijke leiding van hen, en het einddoel der goddelijke wegen heeft geopenbaard. In beide opzichten is de profetie ene der hoogste genadegiften, die God aan Zijn volk heeft geschonken; zij wordt op gelijke lijn met de verlossing uit Egypte en de latere leiding van het volk gesteld (Hos. 2:10 vv. Amos 2:10

vv). Daarom is een voortdurend levendig verkeer gesticht tussen Jehova en het volk, in welks midden Hij woont en wandelt; waarom omgekeerd het verstommen der profetie een teken daarvan is, dat Jehova Zich van het volk heeft teruggetrokken (Amos 8:11 vv. Klaagl. 2:9. Ps. 74:9.

18. Daarom, omdat Ik bij Mijn volk toch geen gehoor vind voor hetgeen Ik zeg, hoort gij Heidenen, en verneemt, o gij vergaderingvan vreemde volken, wat onder hen is, 1) wat dien onboetvaardigen Joden zal overkomen.

1) In het Hebr. (Eth-ascher-baam. Dit kan letterlijk wel betekenen, wat onder hen is, maar ook aan hen. d. i. tegen hen geschieden zal. En die laatste vertaling achten we juister dan de eerste, in verband met wat in vs. 19 gezegd wordt. In vs. 19 wordt toch gezegd, dat de Heere over Juda een kwaad zal brengen als vrucht van hun gedachten.

19. Hoor toe, gij aarde (Deut. 32:1. Jes. 1:2), want zwijgen kan Ik niet, al zou het ook alleen de kring van levenloze schepselen aanhoren. Zie, Ik zal een kwaad brengen over dit volk, de vrucht hunner gedachten; want zij merken niet op Mijne woorden en Mijne wet verwerpen zij. 1)

1) De Heere zal komen met oordelen van Zijne hand, dewijl zij niet geluisterd hebben naar de waarschuwingen en vermaningen van Zijn woord en getuigenissen. Als de volken niet willen luisteren naar de Wet en het Getuigenis, komt de Heere met Zijne oordelen. Als de personen niet acht geven op wat tot hun heil gesproken wordt, wordt de Heere des ontfermens moede, trekt Zijne genade van hen terug en geeft ze over aan de strafoefeningen Zijner hand.

20. a) Waartoe zal dan de wierook voor Mij uit Scheba (1 Kon. 10:1) komen, en de beste kalmus (Exod. 30:24) uit verren lande, om door u ten reukoffer te worden gebezigd (Exod. 30:34 vv.)? Meent gij dat gij in uitwendigen godsdienst (2 Kon. 23:5-24 een vrijbrief hebt van Mijne straffen? Uwe brandofferen zijn Mij niet behagelijk, en uwe slachtofferen zijn Mij niet zoet, en dat gij daardoor u slechts van de verplichting zoekt te bevrijden, om Mij uw hart te geven (Jes. 1:21 vv.).

a) Jes. 66:3. Amos 5:21. Micha 6:6.

21. Daarom zegt de HEERE alzo. Ziet, Ik zal dit volk allerlei aanstoot (Jes. 8:14 vv.) stellen, struikelblokken 1) onder hen verwekken; en daaraan zullen zij zich stoten, te zamen vaders en kinderen, de nabuur en zijn metgezel, en zullen omkomen.

1) Ergernissen, struikelblokken, doch hier niet om in de zonde te vervallen (want dit was reeds geschied), maar om wegens de zondeschuld tot ellende te geraken.

De aanstoten, waaraan het volk zich stoot en waardoor het zal omkomen, zijn de invallen van het vijandelijk volk, welks vreeslijkheid in vs. 22 geschilderd wordt. Door vaders en kinderen, naburen en metgezellen wordt aangegeven, dat het gehele volk zal omkomen.

22. Zo zegt de HEERE, om Zich nader te verklaren omtrent die ergernis, dien steen des aanstoots: Ziet, er komt een volk uit het land van het noorden, en ene a) grote natie zal opgewekt worden uit de zijden, van de einden der aarde (Hoofdst. 5:15).

a) Jer. 50:41-43.

23. Boog en spies zullen zij voeren, het is een wreed volk, en zij zullen niet barmhartig zijn, gelijk in Deut. 28:49 vv. voorzegd is; hun stem zal bruischen als de zee, en op paarden zullen zij rijden; het is toegerust, als een man ten oorlog tegen u, o dochter van Zion!(Jes. 5:26 vv.). Er is in hun leger ene zeer talrijke ruiterij, en van allerlei oorlogswerktuig is het rijkelijk voorzien, even als wanneer een dapper man zich ten strijde bereid heeft.

24. Wij hebben, zo zult gij dan zeggen: zijn gerucht gehoord, onze handen zijn slap geworden, zodat wij den moed niet hebben, ons tegen hen te verdedigen; benauwdheid heeft ons aangegrepen, weedom als van ene barende vrouw, omdat wij weten, dat het uur der bezoeking daar is (Hoofdst. 4:21; 22:23; 30:6; 48:41; 49:24; 50:43).

25. Gaat niet uit in het veld, zo zal men in de belegerde stad zeggen: noch wandelt op den weg; want des vijands zwaard is er; schrik van rondom!

26. O dochter mijns volks! a) Gordt, wat gij vroeger niet tot boete wildet doen, nu tot rouw enen zak aan, en wentel u in de as, maak u rouw eens enigen zoons, een zeer bitter misbaar; want de verstoorder zal ons snellijk overkomen, 1) zodat geen ontkomen meer mogelijk is.

a) Jer. 4:8.

1) De Profeet roept hen op, om de verwoestingen, die op hen zouden komen, bitterlijk te bewenen. Hij zelf was de klaag-profeet en wekte zijn volk op om zich met hem in het klagen te verenigen. O dochter mijns volks, hoort uwen God, die u roept tot wenen en rouwklagen en beantwoord Zijne roeping. Hoewel Hij nog niet is gekomen, zo zal Hij toch komen; het vonnis is geveld, laat ons dan de uitvoering daarvan met een betamelijke droefheid ontmoeten. Gelijk de heiligen zich mogen verheugen, in hope op Gods genade, hoewel zij dezelve alleen in de belofte zien, zo moet de zondaar wenen uit vreze voor Gods oordelen, hoewel zij dezelve alleen in de bedreigingen zien.

De rechtvaardige gerichten Gods 1) schuwen de openbaarheid niet, zij beroepen zich integendeel op het rechtsgevoel der gehele wereld; 2) Zij brengen over den mens het verdiende loon; 3) zij kunnen worden afgewend, doch niet door uitwendigen godsdienst, maar door oprechte onderwerping onder Gods woord.

27. Ik heb, zegt de Heere ten slotte tot mij, Zijnen profeet, u onder Mijn volk gesteld tot enen wachttoren, tot ene vesting 1); opdat gij hunnen weg zoudt weten en proeven.

Het woord in den grondtekst is hetzelfde dat in Hoofdst. 1:18 voorkomt, om het karakter van den Profeet aan te geven: "vaste stad. " Het woord schijnt tevens te betekenen, wat een ander,

van denzelfden stam afgeleid, (bezer) wil zeggen, namelijk de goud- of zilver-stof, zo als men die uit de mijnen verkrijgt, en die nog eerst aan den arbeid van den smelter moet worden onderworpen, om het metaal van de onreinheid te zuiveren. God wil nu den Profeet tot mibzar maken, namelijk in den zin van ene vaste, onaantastbare stad (Hoofdst. 1:18) Het volk is nu van zijne zijde ook mibzar (hard en ontoegankelijk); het wil zich in generlei opzicht laten verbeteren en veranderen; maar toch heeft de Profeet daaraan het werk te volbrengen, dat hij het even als uitgegraven onzuiver goud aan ene smelting onderwerpt, en alzo aan het licht trede, wat het wezen is, niets dan onreinheid, tot niets dan tot wegwerpen nuttig, zodat de verwerping, die nabij is, in ieder opzicht blijkt rechtvaardig te zijn.

28. Wat uitkomst heeft nu dat onderzoek gebracht? Zij zijn allen de afvalligste der afvalligen, wandelende in achterklap; zij zijn koper en ijzer, er is geen spoor van goud of zilver in hen; zij zijn allemaal verdervers(Ezech. 22:18).

29. De blaasbalg is verbrand, het lood is van het vuur verteerd; 1) te vergeefs heeft de smelter zo vlijtiglijk gesmolten, dewijl de bozen niet afgetrokken zijn 2) het kwade niet gescheiden is, maar de gehele menigte verdorven is.

1) Wanneer een goudsmid het zilver wil reinigen, dan doet hij er lood bij en plaatst het in een vat vol as, kunstig toebereid, op het vuur, dat hij met een blaasbalg aanblaast; lood en as trekken dan gedeeltelijk het onreine metaal tot zich, gedeeltelijk wordt het door het vuur verteerd en het goede zilver blijft over. God wil dus zeggen: "U, Mijnen Profeet gaat het geheel anders, gij wendt tot reiniging van Mijn volk alle moeite en arbeid te vergeefs aan, even alsof het zilver zo slecht ware, dat veeleer de blaasbalg door het vuur aanging en verteerd werd en het lood verdween, dan dat het zilver rein zou worden; want even als het slechts zilver ondanks alle reiniging van den goudsmid slecht blijft, zo blijven de slechte Joden in hun vorige boosheid; zij laten zich niet tot bekering bewegen, waarom Ik ze ook zal wegwerpen.

Wanneer de goudsmeden het zilver willen louteren, doen zij er lood bij: wanneer de predikers de harten der toehoorders willen onderzoeken, moeten zij er de wet bijdoen. Het vuur is Gods woord (Hoofdst. 23:29), de blaasbalg de Heilige Geest in den mond des leraars; het metaal zijn de toehoorders, van welke sommigen verwerpelijk, anderen niet verwerpelijk zijn.

2) God heeft geen lust in den dood des goddelozen. Hij houdt aan; Hij roept, blijft roepen. Hij komt met Zijn zegeningen. Hij daalt neer met Zijne oordelen. Hij richt opdat het boze uit het midden worde weggedaan. Indien echter alle tuchtmiddelen falen, indien Zijn geduld is uitgeput, dan komt Hij niet meer met Zijn tuchtmiddelen, maar met Zijn straffen, niet om te behouden, maar om te verderven.

30. Men noemt ze een verworpen zilver (Jes. 1:22), want de HEERE heeft hen verworpen 1) (Hoofdst. 7:15).

1) Het slot is treurig; maar dit verworpen Israël is niet Israël in ‘t algemeen, maar alleen het tegenwoordige Israël (Hoofdst. 3:11 vv. 4:27; 5:10

Laat ons dan bidden, dat wij mogen gelouterd worden door de genademiddelen, gelijk zilver gelouterd wordt, en gereinigd als goud, dan zullen wij vaten der ere zijn, geschikt tot gebruik voor den Meester.

Hij heeft hen niet verworpen, dan nadat Hij alle gepaste middelen gebruikt had om hen te recht te brengen. Hij wierp hen niet weg zolang als er enige hope was en Hij gaf hen niet over voor het bleek, dat zij een verworpen zilver waren.

HOOFDSTUK 7.

UITWENDIGE GODSDIENST ZONDER WAARACHTIGE BEKERING IS VOOR GOD EEN GRUWEL.

Terwijl de Profeet in de vorige afdeling zijner redenen (Hoofdst. 2-6) zich nog bij ‘t algemene bepaalde en voornamelijk zocht te rechtvaardigen, dat op de vraag van Josia voor het volk en voor geheel Juda uit den mond der Profetes Hulda zulk een hopeloos en troosteloos antwoord des Heeren kwam (2 Kon. 22:12-17), leidt hij ons daarentegen in de voor ons liggende afdeling (Hoofdst. 7-10) in die werkzaamheid in, waardoor hij aan dat, wat Josia uitwendig voor de heilige plaatsen en de reorganisatie van den eredienst deed, als het ware de inwendige zijde toevoegde. Hij ontdekt aan het volk de gehele betekenis van het naderend gericht volgens zijne hogere noodzakelijkheid en zijne bestemming van Gods zijde. Deze redenen zijn van de erepoort des tempels uit gehouden tot het volk, dat tot een feest in den voorhof was verzameld, zij komen daarom zo recht voor als ene prediking van de daken (Matth. 10:27).

I. Vs. 1-Hoofdst. 8:3 De rede begint dadelijk met de hoofdzaak, waarop bij deze gehele afdeling volgens de boven gegevene aanwijzingen wordt gedoeld. Zou het met de uitwendige herstelling van den tempel en met de uitwendige hervorming in den eredienst, waartoe het door des konings rusteloos pogen gekomen was, ook tot vernieuwing des harten en verbetering des levens in Juda komen, zo zou de Heere voortaan onder Zijn volk in dezen tempel wonen, en ook het volk zou bestendig in zijn land blijen. Maar, helaas! het komt tot zulk ene vernieuwing en verbetering niet. Juda verkeert in den dwazen waan, dat het heiligdom slechts ene plaats is, waar men alleen lichamelijk behoeft aanwezig te zijn en zijne offeranden volgens de voorschriften der wet moet brengen, om voor alle kwade gevolgen der zonde veilig te zijn, en in zijne oude zonden te kunnen voortwandelen als voorheen; het houdt des Heeren huis voor een kuil van moordenaren. Het kan dan ook niet achterblijven, of Jeruzalem zal met den tempel worden overgegeven, even als eens Silo werd prijs gegeven; de dag der bezoeking kan niet meer door voorbede worden afgewend, en wat die aanbrengt zal ene vreeslijke vergelding zijn voor de bedrevene gruwelen.

1. Dit is het woord, dat nog ten tijde van koning Josia, toen de door dezen ondernomene herstelling van den tempel tot stand gekomen was (2 kon. 23:3 vv.), tot Jeremia geschied is van den HEERE zeggende tot mij, waarschijnlijk bij gelegenheid van een der drie hoofdfeesten, als het gehele volk zich in het heiligdom bevond:

2. Sta in de poort 1) van des HEEREN huis, en roep aldaar dit woord uit; dat u aanstonds nader zal worden aangewezen, (vs. 3 vv.) en zeg tot het volk, dat in den buitensten voorhof verzameld is; Hoort des HEEREN woord, o gans Juda! gij, die door deze poorten ingaat aan de zuid- oost- en noordzijde, om den HEERE aan te bidden; 2) gij, die meent dat, nu gij in tegenoverstelling tegen de vroegere tijden onder Manasse en Ammon (2 Kon. 21), den tempel weer vlijtig bezoekt, Josia’s hervorming volbracht is en nu alles in den besten toestand is!

1) De poort des Tempels, waarin de Profeet zou staan, is zonder twijfel ene derzelver deuren van het voorhof, waarin staande hij de mensen in het binnenste voorhof voor zich had en hun aansprak, wellicht hetzelfde als waar Baruch aan het volk de voorspellingen van Jeremia voorlas. (Hoofdst. 36:10). De poorten, waardoor het volk inging om te aanbidden, zijn de poorten van het buitenste voorhof. De aanspraak: gans Juda die dan ingaat, geeft recht tot de veronderstelling, dat Jeremia deze rede op een der grote jaarfeesten hield, waarop het volk uit het ganse land placht te komen tot den tempel.

2) In Hoofdst. 26 komt dezelfde last tot den Profeet: "in het begin des koninkrijks van Jojakim, den zoon van Josia, koning van Juda", dus ongeveer in het jaar 610 v. C. daar volgt dan verkort wat den inhoud aangaat, dezelfde rede als hier. Dat heeft zijne bijzondere betekenis, welke echter door die uitleggers miskend wordt, welke beide plaatsen met elkaar verwisselen en het voor ons liggende voor hetzelfde als het andere houden.

3. Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls(Hoofdst. 31:35): a) Maak uwe wegen en uwe handelingen, uwe gezindheid en uwe werken (Matth. 3:2) goed, zo zal Ik ulieden doen wonen in deze plaats, zo dat gij van daar niet zult verdreven worden (Hoofdst. 4:1).

a) Vs. 6. Jer. 18:11; 26:13.

4. Vertrouwt niet op de valse woorden van valse Profeten en priesters (Hoofdst. 6:13 vv.), zeggende: des HEEREN tempel, des HEEREN tempel, des HEEREN tempel zijn deze 1), geheel en volledig in al zijne delen-voorhof, ‘t heilige en ‘t heilige der heiligen-ook vlijtig bezocht op de drie grote feesten! Wij hebben de grootste zekerheid, dat Jeruzalem niet zal ten ondergaan en het volk niet zal verdreven worden.

1) In het driemaal noemen van den tempel ligt waarschijnlijk tevens een middelijk heenwijzen daarop, dat deze rede even zo goed, als hier op den eersten (Salomonischen), op den derden (Herodiaansen) tempel betrekking heeft, zo als dan ook werkelijk Christus het woord in vs. 11 op het geslacht van Zijnen tijd toepast.

Juda meende dat de tempel te Jeruzalem op zichzelven waarborg was voor het behoud van stad en volk.

Gelijk vroeger Israël meende, dat als de ark slechts in het midden van het leger was, de Filistijnen zouden verslagen worden, zo ook meende nu het volk, dat in den tempel en het opkomen ter tempel, waarborg en zekerheid lag voor het voortduren van het bestaan des volks.

Nu is het op zichzelven wel waar, dat ook een uitwendig dienen van den Heere niet door Hem veracht wordt. Dat ook op uitwendig gebied het geldt: Die Mij eren zal Ik eren, maar dan moeten ook de uitwendige handelingen overeenkomen met het dienen van den Heere.

En dat nu juist ontbrak bij Juda. Wel ging het op ten tempel maar het hunkerde naar den afgodendienst. Wel laat het zich door Josia terugbrengen tot de uitwendige vormen, wat het

volbrengen van den tempeldienst betreft, maar gelijk het vorige hoofdstuk ons meldt, ging het volk zich te buiten aan allerlei zonde en gruwelen. Het was zelfs niet uitwendig, wat de handelingen betreft, des Heeren wet gehoorzamende.

En daarom zou de tempel hen niet kunnen redden van het verderf.

En daarom zegt de Heere tot hen in vs. 3 en 5 en volgende, om hun wegen en handelingen recht goed te maken, om te wandelen in de inzettingen Gods.

Zo het volk dus waarlijk nationaal tot God terugkeerde en tot Zijnen diepst, zou het blijven bestaan en blijven wonen in het land der vaderen.

Dit geldt voor alle eeuwen, voor alle volken.

5. Maar indien gij uwe wegen en uwe handelingen, die heden helaas zo verkeerd zijn (Hoofdst. 5:26 vv.), waarlijk zult goed maken; indien gij, gelijk Ik in de wet heb bevolen, waarlijk zult recht doen tussen den man en tussen zijnen naaste;

6. Den vreemdeling, wees en a) weduwe niet zult verdrukken; en geen b) onschuldig bloed in deze plaats vergieten (Hoofdst. 22:3); en andere goden niet zult nawandelen, ulieden ten kwade.

a) Jes. 10:1. b) Jes. 59:7.

7. Zo, maar ook alleen in dat geval, zal Ik u in deze plaats, in het land, dat Ik uwen vaderen gegeven heb, doen wonen van eeuw tot eeuw (Hoofdst. 25:5).

8. Maar ziet, in plaats van die voorwaarde ter harte te nemen, stort gij u nog dieper in ‘t verderf, gij vertrouwt u op valse woorden, die geen nut doen.

Het is ene grote dwaasheid, wanneer men zich daarop wil verlaten, dat men tempels en godshuizen in zich midden heeft: heeft God Zijnen tempel en Zijne woning niet in uw hart, zo zal u dat niet helpen.

9. Is dat godsdienst, al is er ook ene uitwendige dienst, zo als uw leven is? Zult gij stelen, doodslaan en overspel bedrijven, en valselijk zweren en Baäl roken, en andere goden nawandelen, die gij niet kent, die zich door niets aan u hebben bekend gemaakt, maar alleen een voorwerp van verbeelding zijn (Deut. 11:28)?

10. En dan komen, nadat gij door zulke zonden Mijnen toorn moedwillig opgewekt hebt, en staan voor Mijn aangezicht in dit huis, dat naar Mijnen naam genoemd is, en zeggen: Wij zijn verlost, om al deze gruwelen te doen? 1) door ons gaan naar Gods huis en door onze offeranden maken wij alles weer goed? en kunnen vrij zondigen.

1) Door het bezoeken van den tempel meenden zij een vrijbrief voor hun zondige daden te verkrijgen, niet slechts voor wat zij vroeger hadden gedaan, maar ook wat zij verder zouden doen. Om de onzinnigheid van deze mening voor ogen te stellen, vraagt God, of zij dan den tempel voor een spelonk der moordenaren houden. Wanneer dienen, moordenaars, echtbrekers in den tempel samenkwamen en door het tempelleven bedekking van hun zonden meenden te verkrijgen, zo verklaarden zij daarmee het heiligdom feitelijk voor een bergplaats van rovers.

11. Is dan dit huis, dat naar Mijnen naam genoemd is, in uwe ogen ene {a} spelonk der moordenaren, een toevluchtsoord voor rovers en moordenaars, waar zij zich van bloed en schuld kunnen reinigen, om op nieuwe wandaden uit te gaan (Matth. 21:13)? Ziet Ik heb het ook gezien, spreekt de HEERE, waarvoor gij Mijn huis aanziet, en zal het ook als zodanig behandelen, daar Ik het der verwoesting overgeef (Ps. 78:60 vv.).

{a} Mark. 11:17. Luk. 19:46.

12. Want leert uit een geschiedkundig voorbeeld, hoe Ik ene stad kan verwerpen, ook wanneer zij door de aanwezigheid van Mijn heiligdom tot ene heilige was geworden, gaat nu henen naar Mijne plaats, die te Silo was, alwaar Ik Mijnen naam in het eerst had doen wonen (Joz. 18:1), en ziet, a) wat Ik daaraan gedaan heb van wege de boosheid van Mijn volk Israël. 1)

a) Ps. 78:60.

1) Zo noodzakelijk als de leer der kerk in het organisme der Christelijke dogmatiek is, zo gevaarlijk kan zij worden, wanneer de kerk eenzijdig als objectief genademiddel wordt opgevat, en de subjectieve voorwaarden van hare werkzaamheid als te gering worden voorgesteld, want dan wordt zij voor de alleen zaligmakende aangezien, en niet alleen in dien zin, dat men aan ene enkele bijzondere kerk in tegenstelling tot andere uitsluitend deze kracht toeschrijft, maar ook in dien zin, dat men meent, dat de kerk alleen, als objectief genademiddel, het heil te weeg brengt, zonder dat de mens iets anders behoeft te doen, dan zich passief, d. i. zonder opzettelijken tegenstand (obex) tegenover de kerk te gedragen. Van deze alleen zaligmakende is maar ééne schrede tot de onfeilbaar zaligmakende, d. i. tot die, wier passieve leken in ‘t geheel niet verloren kunnen gaan, al is het ook, dat zij stelen, moorden, echtbreken, vals zweren, enz. Waar die verderfelijke waan heerst, daar plaatst men zich in de kerk, doet de ceremoniën mede, wist zich den mond af en zegt: salvi sumus (er is voor ons geen nood); maar daardoor wordt de kerk tot een moordenaarskuil.

Evenzeer als het vertrouwen der Joden op hun aards heiligdom, als de uitverkorene plaats van Gods genadige tegenwoordigheid en toedeling van zegen, ongegrond was, eveneens is in de Christelijke kerk ten onrechte elk daaraan overeenkomstig vertrouwen op ene van God verkorene aardse voorwaarde tot goddelijken zegen, het moge plaats, ambt of geslacht heten. Zo zijn alle plaatsen, geheiligd door de tegenwoordigheid van den Heere en van de Apostelen, verwoest en aan den gruwel der verwoesting prijsgegeven. Jeruzalem met den Olijfberg en Golgotha, Bethlehem, Nazareth, geheel Palestina, Klein-Azië en Griekenland zijn Christelijk geweest, maar der halve Maan ten prooi geworden. Daarom mag Rome des te minder op een

eeuwig bestaan rekenen, daar de stoel van Petrus aldaar niet ene op goddelijke, maar slechts op willekeurig menselijke instelling berust. Ook de wettige koninklijke geslachten, die zo gaarne zich inbeelden, de onherroepelijk verkorene te zijn, moesten nooit vergeten, dat de Heere zowel koningen afzet als aanstelt (Dan. 4:29; 5:21).

De tabernakel vinden we in de latere dagen van Saul eerst te Nob en later in die van David en Salomo (2 Kron. 1:5) te Gibea. Het is daarom meer dan hoogstwaarschijnlijk, dat Silo in de eerste dagen van Saul bij een inval van de Syriërs verwoest is. Vandaar dat de tabernakel naar Nob verplaatst is en na de verwoesting dier stad door Saul naar Gibea.

Dat de Heere dus wijst op de verwoesting van Silo, duidt niet op die door de Assyriërs, maar op ene van veel vroegeren datum.

Silo was niet behouden gebleven door het verkeren der arke en van den tabernakel in die stad, alzo zou Jeruzalem ook niet behouden worden, omdat de tempel in haar was gevestigd.

13. En nu, omdat gijlieden al deze werken doet, gelijk die waren, die het gericht over Silo en geheel Efraïm hebben veroorzaakt, spreekt de HEERE, en Ik tot u gesproken heb door Mijne Profeten a) vroeg op zijnde en sprekende, maar gij niet gehoord hebt, en Ik u b) geroepen, maar gij niet geantwoord hebt, (Spr. 1:24 vv. Jes. 65:12).

a) 2 Kron. 36:15. Jer. 7:25. b). Jes. 66:4.

14. Zo zal Ik aan dit huis, dat naar Mijnen naam genoemd is, waarop gij vertrouwt, en aan deze plaats, die Ik u en uwen vaderen onder David gegeven heb, namelijk Jeruzalem (2 Sam. 5:6 vv. 24:16), doen, gelijk Ik aan Silo gedaan heb.

15. En Ik zal ulieden van het rijk van Juda van Mijn aangezicht wegwerpen (2 Kon. 24:20), gelijk als Ik al uwe broederen, het ganse zaad van Efraïm, het rijk der tien stammen (2 Kon. 17:7-17), weggeworpen heb.

16. Gij dan, Jeremia! bid niet voor dit volk, en hef geen geschrei noch gebed voor hen op, en loop Mij niet aan, alsof gij geweld op Mij wildet uitoefenen, dat Ik haar zou sparen en Mijne gerichten terughouden (2 Kon. 23:26 v.), want Ik zal u niet horen, 1) wanneer gij met zulk ene voorbede voor Mij zoudt willen verschijnen (Hoofdst. 11:14; 14:11 vv.

1) God getuigt hier van de kracht des gebeds, dat dit Hem in den weg zou staan, zodat Hij niet zou kunnen voortgaan; daarom moet Hij eerst den Profeet het gebed verbieden. Zo zegt Hij ook tot Mozes: "Laat Mij toe, dat Mijn toorn tegen hen ontsteke en hen vertere. " (Exod. 32:10). Zoveel vermag het gebed.

Jeremia was een man van smarten, wiens hart en oog, gelijk uit zijne geschriften overal blijkt, steeds in tranen zwommen. Hoe sterk hij voor het volk gebeden heeft, is daaruit af te leiden, dat God, de Heere, hem meer dan eens gebiedt, dat hij niet daarvoor zou bidden.

De verboden voorbede, welke Jeremia misschien om de onmondige kinderen en de weinige vromen had kunnen doen, heeft geen betrekking op de bekering en afwending der eeuwige verdoemenis, maar op de afwending der tijdelijke straffen, welke God, zonder aan Zijne gerechtigheid te kort te doen, bij het voortgaand verderf niet kon achterwege laten.

Het is een kwaad teken voor een volk, wanneer God den geest Zijns dienaars en van Zijn volk terughoudt van voor hen te bidden en hun te zien geeft, dat deszelfs staat zo wanhopig is, dat zij geen hart hebben een goed woord voor hen te spreken.

17. Ziet gij niet wat zij op de feesten der nieuwe maan (Hoofdst. 2:24) doen in de steden van Juda en op de straten van Jeruzalem.

18. De kinderen lezen hout op, en de vaders steken het vuur aan, en de vrouwen kneden het deeg, om gebeelde koeken, koeken ten spijsoffer, versierd met de afbeeldingen hunner goden, te maken voor de a) Melecheth (= koningin) des hemels, namelijk voor Astarte of de godin der maar (Deut. 16:21), en om anderen goden dankofferen te offeren, om Mij verdriet aan te doen; zij geven daardoor te kennen, dat zij van de vreemde goden verwachten beter met goed weer gezegend te zullen worden, dan door Mij (Hoofdst. 44:16 vv.).

a) Jes. 65:11. Jer. 8:2; 19:1, 13.

De kinderen werden reeds vroeg door de ouders in de afgoderij ingewijd; zo werd elke kiem der vroomheid in het hart der aankomende jeugd verstikt. SCHMIEDER).

Zo is het altijd, wanneer de zonde onder een volk begint te heersen; de vaders steken het vuur aan en de kinderen moeten het hout daartoe verzamelen.

19. Doen zij mij verdriet aan? spreekt de HEERE. Doen zij het zich zelven niet aan, immers Ik zal hun hun misdaad vergelden Hoofdst. 16:18) a) tot beschaming huns aangezichts?

a) Jes. 65:13.

20. Daarom zegt de Heere HEERE alzo met betrekking tot de wijze, waarop Hij hen zal betalen: Ziet, Mijn toorn en Mijne grimmigheid zal, even als de vuurregen over Sodom en Gomorra (Gen. 19:24), uitgestort worden over deze plaats, over de mensen en over de beesten, en over het geboomte des velds, en over de vrucht des aardrijks; en het zal branden en niet uitgeblust worden (Hoofdst. 4:4; 21:12).

21. Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls tot deze lieden, die, wanneer zij Mij offeranden brengen, het doen in de mening, alsof Ik ossenvlees eten zou (Ps. 50:15), en dat het dus genoeg, zou zijn, wanneer het offer slechts uitwendig werd gebracht; a) Doet, voegt, uwe brandofferen tot uwe slachtofferen, werpt ze alle te zamen op éénen hoop, en eet zelf al het vlees; Ik wil er niet het geringste van hebben.

a) Jes. 1:11. Jer. 6:20. Amos 5:21.

22. Want Ik heb met uwe vaderen, ten dage als Ik hen uit Egypteland uitvoerde, en Mijn verbond met hen aan den Sinaï sloot, niet gesproken noch hun geboden van zaken des brandoffers of slachtoffers, alsof het daarop alleen bij het verbond aankwam.

23. Maar deze zaak heb Ik hun geboden, zeggende (Exod. 19:5 vv. Lev. 26:3-13 -): a) Hoort naar Mijne stem, zo zal Ik u tot enen God zijn, en gij zult Mij tot een volk zijn; en wandelt in al den weg, dien Ik u gebieden zal, opdat het u welga(vgl. de bij Ps. 50:15 en 23).

a) Deut. 6:3.

Voor God heeft het uitwendige gene waarde, welken schijn het ook moge hebben, al ware het ook door Hem zelven geboden, zo niet daarmee gepaard is een boetvaardig, berouwvol, gelovig en gehoorzaam hart. Zo zegt Hij hier tot de Joden, dat zij hun brandofferanden mochten opeenhopen, zoveel zij wilden, maar dat Hij ze niet begeerde; zij mochten ze zelf eten. Wanneer zij echter Zijn woord zouden gehoorzamen en op Zijne wegen wandelen, die Hij hun gebood, zo wilde Hij hun God zijn en zij zouden Zijn volk zijn, en het zou hun welgaan. Daarom moeten wij toezien, dat wij boete doen, onze zonden met berouw belijden, Gods woord geloven en gehoorzamen, dan zal ook onze uitwendige godsdienst Hem aangenaam en welgevallig zijn. Doch zonder deze boete wordt alles, wat men denkt ten dienste van Hem te doen, voor zonde gerekend.

De Heere God wijst hier door de Profeet Jeremia op den hoofdinhoud van hetgeen Hij aan Israël had geboden, bij het sluiten van het verbond bij Sinaï.

De Profeet ontkent hier niet, dat de Heere een wet aan Israël had gegeven omtrent den offerdienst, gelijk sommigen willen, maar dat het bij de verbondssluiting bij Sinaï allereerst en voornamelijk aankwam op het onderhouden van al de inzettingen en geboden Gods.

Op Sinaï is de wet gegeven, heeft de Heere God aan Israël geboden en verboden wat het doen en laten zou, om een heilig volk te zijn. Het volk ontving uit de eigen hand Gods, in de Wet Gods, de levensvoorwaarden van een heilig volk te zijn. Al wat straks omtrent de offeranden werd verordend stond hiermede in verband. Alle die offeranden moesten dienen, om, in den gelove en in ware godsvrucht gebruikt, Israël een heilig volk te doen blijven.

Zouden daarom de offeranden enige betekenis hebben, dan moesten zij gebruikt worden in waarachtig geloof in hetgeen God, de Heere, inzonderheid in Zijn heilige wet had verordend.

En dit nu was juist Israëls zonde. Het stelde de wet op zij, het verwierp het verbond en meende dat het door de offeranden alleen de verbondsbetrekking kon handhaven en vasthouden.

En daarom zegt de Heere het hier, dat Hij eerst kwam met de Wet, met Zijne heilige geboden, met de wet der Tien geboden.

Dit was hoofdzaak, ja dit was het fundament van de bondsbetrekking. Waar Israël zijn toestemming aan die inzetting, aan die geboden had gegeven, daar was het verbond gesloten, en daarom kon de Heere God ook straks met de instelling van den schaduwdienst komen.

Maar wijl Israël nu de Wet verwierp en daarmee de fundamenten had omvergestoten, daarom had de Heere ook geen welbehagen aan de slacht- en brandofferen.

Ook Samuël had reeds gezegd: Gehoorzaamheid is beter dan offerande (1 Sam. 15:22).

24. Doch zij, deze uwe vaderen, wier ontaarde kinderen gij zijt, hebben niet gehoord, noch hun oor geneigd, om op het gebod in gehoorzaamheid (vs. 23) te letten, maar zij hebben gewandeld in de raadslagen, in a) het goeddunken van hun boos hart(Hoofdst. 3:17; 11:8. Jes. 65:2; en zij zijn achterwaarts gekeerd en niet voorwaarts, 1) in plaats van hun aangezicht hebben zij Mij den rug toegekeerd (Hoofdst. 2:27).

a) Jes. 16:12. b) Jer. 32:33.

1) Hij toont hun, dat de ongehoorzaamheid de enigste zaak was, waarover Hij een twist men hen had. Hij wilde hen niet straffen over hun offeranden, wegens de nalatigheid daarvan, want zij waren gedurig voor Hem geweest, daarmee wilden zij God te vreden stellen, en ene vrijheid van Hem verkrijgen, om in de zonden voort te gaan. Derhalve was hetgeen, hetwelk God hen al lang ten laste had gelegd, het verbreken van Zijne geboden, in den loop huns levens, terwijl zij die in sommige stukken onderhielden in den loop van hun godsdienstigheden.

25. Van dien dag af, dat uwe vaders uit Egypteland zijn uitgegaan, tot op dezen dag, nu gij, de kinderen, in der vaderen plaats zijt getreden, zo heb Ik tot u gezonden al Mijne knechten, de profeten, dagelijks vroeg op zijnde en zendende (vs. 13),

26. Doch zij, de kinderen even zo min als de vaderen, die van den beginne af een weerspannig volk geweest zijn (Exod. 32:9. Deut. 10:16), hebben naar Mij niet gehoord, noch hun oor geneigd, maar zij hebben hunnen a) nek verhard(Hoofdst. 17:23; 19:15): zij hebben het erger gemaakt dan hun vaders (Hoofdst. 16:11 vv.).

a) Neh. 9:17, 29.

27. Ook zult gij, Jeremia, al deze woorden tot hen spreken, maar zij zullen naar u niet horen; gij zult wel tot hen roepen, maar zij zullen u niet antwoorden (Hoofdst. 6:10).

Het is ene droevige zaak en de aller grootste beproeving voor de predikers, wanneer zij met zulk ene onverschilligheid worden behandeld, dat hun wel is waar niets in den weg wordt gelegd, maar hun eigenlijk ook in ‘t geheel geen gehoor wordt gegeven. Dan zit de satan het vastste, dan is zijne zaak het diepst ingeworteld, wanneer hij tot zulk ene onverschilligheid gebracht heeft. Maar ook zulk een tijd moet worden doorstaan.

28. Daarom spreek Ik het eindoordeel uit over hun bestaan, zo als dat uit de gehele geschiedenis van het begin af tot op dezen dag duidelijk blijkt, en zeg tot hen: Dit is het volk, dat naar de stem des HEEREN, zijns Gods, niet hoort, en de tucht niet aanneemt. a) De waarheid, waarnaar de Heere vraagt, en niet naar uitwendige offeranden of werken (Hoofdst. 5:3), is ondergegaan en uitgeroeid van hunnen mond
1) want wanneer die mond nog spreekt, alsof men Mij beleed en diende, zo is dat niets dan huichelarij.

a) Jer. 5:1.

1) Er staat niet, uit het hart maar, uit den mond. Het is duidelijk waarom. Met het hart hadden zij al lang den Heere vaarwel gezegd, maar in hunnen mond hadden zij den Naam des Heeren nog. Maar ook dit zou als leugen, als valsheid openbaar worden.

29. a) Scheer dan uw hoofdhaar af 1) o Jeruzalem! koningin en moeder des volks! en werp het weg ten teken van ontwijding en diepen rouw over die straf, welke tengevolge van dat eindoordeel over uwe kinderen komt, en verhef ene weeklacht op de hoge plaatsen; want de HEERE heeft het geslacht Zijner verbolgenheid verworpen (Hoofdst. 6:30) en verlaten.

a) Job 1:20. Jes. 15:2. Jer. 16:6.

1) Als de Nazireër zich verontreinigd had (Num. 6:9) moest hij zijn hoofdhaar afscheren, als teken van ontwijding. Zo wordt ook hier tot de dochter Zions gezegd, dat zij haar hoofdhaar, haar kroon moest afscheren, niet alleen als teken van rouw, maar bovenal als teken van ontwijding, dewijl zij zich door hare zonden had verontreinigd. De kroon was haar van het hoofd gevallen, van wege haar zonde en ontrouw.

Het woord in den grondtekst nezer, wordt ook gebruikt voor den diadeem van den Hogepriester.

30. Want de kinderen van Juda hebben gedaan dat kwaad is in Mijne ogen, spreekt de HEERE; zij hebben, zo als dat onder Manasse en Ammon geschied is (2 Kon. 21), hun verfoeiselen gesteld in het huis, dat naar Mijnen naam genoemd is, om dat te verontreinigen.

31. En zij hebben gebouwd de a) hoogten van Tofeth (2 Kon. 23:10), dat in het dal des zoons van Hinnom (1 Kon. 1:35) is, om hun zonen en hun dochteren met vuur te verbranden, hetwelk Ik niet heb geboden, maar uitdrukkelijk en ernstig verboden (Lev. 18:21), noch in Mijn hart is opgekomen 1) (Hoofdst. 19:4 vv. 19:34 vv.).

a) Jer. 2:23.

1) Dit ziet op de zonden van Manasse. In Hoofdst. 15:4 wordt dan ook uitdrukkelijk gezegd, dat dit alles zou geschieden om de zonden van Manasse. Dit was dan ook ene verfoeilijke zonde in de ogen des Heeren. Als Hij dan ook zegt dat Hij het niet geboden heeft, wil de Heere daarmee zeggen, dat Hij het strengelijk heeft verboden.

32. Daarom ziet, de dagen komen, waarin God bezoeken zal, dat die gruwel, hoewel een vrome koning tot boete riep (2 Kon. 23), door het volk niet ernstig is betreurd, noch uit het hart gebannen. De tijd komt, spreekt de HEERE, dat het dal, gelegen ten zuiden van Jeruzalem en tot een dal van afschuw gemaakt, niet meer zal geheten worden Tofeth, alsof met dien naam reeds de zonde geboet en voor altijd bedekt ware, noch dal des zoons van Hinnom, als ware de gehele landstreek, waartoe het behoort, weer eerlijk geworden, maar ter blijvende gedachtenis aan de grote slachting daar geschied, zal het moorddal 1) worden genoemd; en zij zullen ze in Tofeth, dus op ene onreine plaats (Hoofdst. 19:11 vv. begraven, omdat er gene plaats zal zijn, om al de lijken der verslagenen te verbergen.

De spreekwijze bedoelt gene absolute vernietiging van den naam, maar zulk ene, welke deze plaats, nevens den vorigen naam, door den nieuwen tot ene ware verschrikking zou maken. (J. LANGE).

Tofeth werd tot ene begraafplaats der verharde Joden, daar de meesten, die ten tijde der belegering door de Babyloniërs aan de pest stierven (2 Kon. 25:2 vv.) over de muren werden geworpen in het dal van Hinnom.

33. a) En de dode lichamen dezes volks, waarvan nog steeds het grootste gedeelte onbegraven zal blijven, zullen het gevogelte des hemels en het gedierte der aarde tot spijze zijn, en niemand zal ze afschrikken(Hoofdst. 9:22 19:7 vv. 34:20.).

a) Deut. 28:26.

34. a) En Ik, de Heere, zal uit de steden van Juda en uit de straten van Jeruzalem doen ophouden de stem der vrolijkheid en de stem der vreugde, zo als dat gehoord wordt in de dagen van voorspoed (Openb. 18:22 vv.), de stem des bruidegoms en de stem der bruid, de pijpen en het vreugdegeschrei, welke ten tijde der bruiloft weerklinken; want het zal b) tot ene verwoesting worden (Hoofdst. 16:9-25:10 vv.).

a) Jes. 24:7. Ezech. 26:13. Hos. 2:11. b) Jer. 6:8.

Die door Gods genade niet willen genezen worden van hun ijdele vrolijkheid, zullen door Gods rechtvaardigheid van alle blijdschap beroofd worden. Hoevelen zijn wreed tegen zich zelven, hun families, hun kinderen! zij verwoesten hun gezondheid en vooruitzichten. Alle bevelen des Heeren zijn heilig, rechtvaardig en goed, maar Satan is een wreed tiran in deze wereld en zal een pijniger in de volgende zijn, waar alle blijdschap voor eeuwig zal wijken van de werkers der ongerechtigheid. Mochten wij dan leren behagen te hebben in heilige en geestelijke vreugde, en los te zijn van alle andere, hoewel geoorloofde vermaken. .

HOOFDSTUK 8.

1. Terzelver tijd, waarvan in 7:32 vv. sprake was, spreekt de HEERE, zullen zij de beenderen der koningen van Juda1), op wie het in vs. 2 gezegde doelt, en die aanstonds buiten de graven der koningen (1 Kon. 2:10) gebleven zijn (2 Kron. 28:27. 2 Kon. 21, 18 en 26 de beenderen hunner vorsten, die door bozen invloed hen op 't dwaalspoor hebben geleid (2 Kon. 21:9), en de beenderen der priesteren, en de beenderen der profeten, die beide deze gruwelen hebben ondersteund (Hoofdst. 6:13 vv.), en de beenderen der inwoners van Jeruzalem, die Mijne stem niet wilden gehoorzamen (Hoofdst. 6:16 vv.), uit hun graven uithalen, zo als Josia met de beenderen der priesters van Bethels hoogte gedaan heeft (2 Kon. 20:16).

De Chaldeën zijn bij hun wreedheid door ene geheime besturing en macht Gods geleid, om Gods wil aan de goddelozen te volvoeren. (J. LANGE).

De graven der vromen bleven veilig; want op Davids graf beroept zich nog Petrus in Hand. 2:29.

2. En zij, die Mijne gerechtigheid aan de beenderen van al deze afgodendienaars hebben voltrokken, zullen ze uitspreiden voor de zon en voor de maan, en voor het ganse heir des hemels, die zij, de afgodendienaars, in verachting van Mijn woord (Deut. 4:19 vv. 17:3) lief gehad, en die zij a) gediend, en die zij nagewandeld, en die zij gezocht hebben, en voor welke zij zich nedergebogen hebben (2 Kon. 22:11 vv. zo verstrooide beenderen, zullen niet verzameld, noch later op eerlijke wijze begraven worden; tot mest op den aardbodem zullen zij zijn 1) (2 Sam. 22:43. 1 Kon. 14:10. 2 Kon. 9:37).

a) Jer. 7:18; 19:13.

1) Over degenen, die reeds dood zijn, zal de dood als in nieuwe gedaante komen; de beenderen der begravenen zullen namelijk worden opgegraven, en, uitgestrooid in 't aangezicht der sterren, hun machteloze goden, tot stinkende mest worden. Men lette op de ironie: machteloos zien de sterren op de beenderen hunner vereerders, terwijl deze hun stank tot hen doen opwaarts rijzen.

Bij de Oosterse volken, en wel bij de afgodische, was het de gewoonte, om de doden met veel kostbaarheden te begraven. Vandaar dat bij inname der steden de vijanden ook de graven openden, om de kostbaarheden te roven.

Dit zou ook geschieden door de Chaldeën, daardoor zouden zij deze profetie vervullen.

Schrikkelijk zou derhalve de belegering en verwoesting zijn.

Zelfs de doden zouden niet met rust gelaten worden in hun graven; de smaad der wegwerping van hun beenderen zou hun te beurt vallen.

3. En de dood zal voor het leven verkozen worden van wege den smaad en de ellende, waaronder men moet zuchten (Lev. 26:17; 26:39) bij het ganse overblijfsel der overgeblevenen uit dit boze geslacht, die bij het moorden (Hoofdst. 7:32) zijn gespaard en nu in ballingschap zijn weggevoerd (2 Kon. 25:5 vv. 11 vv.), in al de plaatsen der overgeblevenen, waar Ik hen heengedreven zal hebben, spreekt de HEERE der heirscharen.

4.

DE ONBOETVAARDIGE JODEN WORDEN MET DEN INVAL DER CHALDEEN BEDREIGD.

II. Vs. 4-11. Hoofdst. 9:1 Met ongehoorde hardnekkigheid volhardt het volk op den eenmaal ingeslagen verkeerden weg. Het wil niet inzien, dat die weg een verkeerde is, maar beweert op den waren, in de Schrift geboden weg te zijn, daar het zich door valse Schriftgeleerden laat bedriegen. Daarom moeten ook zulke leraars te schande worden, en zullen zij door het gericht op den dag der vergelding het hardst worden getroffen. Nu staat deze dag der bezoeking met al zijne verschrikkingen en angsten, met al zijne gevolgen en voorspellingen van ene latere nog zwaardere straf, den Profeet zo helder en duidelijk voor de ziel, dat hij zijnen toehoorders voor de ogen kan schilderen wat hen wacht, maar ook in diep medelijden over het ondraaglijk wee en den hopelozen jammer van zijn volk in smartelijke klachten uitbreekt.

4. Zeg wijders tot hen, om nog alles te beproeven, ten einde hen tot nadenken te brengen voordat de gedreigde tijd van verschrikking komt, hoewel Ik u gezegd heb, dat zij u toch niet zullen horen (Hoofdst. 7:27): Zo zegt de HEERE: Zal men in het dagelijks leven vallen en niet weer opstaan? Zal men afkeren op ene verkeerde straat, en niet wederkeren op den rechten weg?

5. Waarom keert dan daar het in geestelijke zaken toch oneindig gevaarlijker is op enen verkeerden weg gekomen te zijn, dit volk te Jeruzalem af, met ene altoosdurende afkering? Zij houden vast aan bedrog, aan hunnen valsen godsdienst; zij weigeren weer te keren 1) hoewel Ik den enen Profeet na den anderen tot hen zend, om hen terecht te brengen.

1) In deze woorden is opzettelijke tegenstand tegen de opwekking tot bekering uitgesproken, die dan begint, wanneer God sterk bij ons aandringt, en waarvan in den grond der zaak de bedoeling is: wij willen omkomen; wij willen ons niet laten bekeren.

6. Ik heb geluisterd en toebehoord, al hun spreken en handelen gadegeslagen, en moet getuigen: zij spreken dat niet recht is, maar onwaarheid, leugen; zo versterkt de een den ander in het kwaad. Er is niemand, die berouw heeft over zijne boosheid zodat hij er aan zou denken, zich daarvan af te keren, zeggende: Wat heb Ik gedaan, om mij zo moedwillig in het verderf te storten? Een ieder keert zich om in zijnen loop1), gaat de eenmaal ingeslagene verkeerde richting in, die hem ten laatste aan den afgrond des verderfs brengt; gelijk een onbesuisd paard in den strijd, zonder aan enig gevaar te denken (Job 39:19 vv.), jagen zij in dolle drift op den zondeweg voort.

1) In plaats van zich te bezinnen, berouw te gevoelen, gaan zij voort op hun boze loopbaan (Hoofdst. 23:10) even als zij begonnen zijn, zonder ophouden, even als paarden der ruiterij bij den aanval in den slag.

Zij denken òf dat hun leven, hun handel en wandel, hun doen en laten reeds zo goed zijn, dat er gene verbetering nodig is, òf hun zonden hebben niets te betekenen. Zij zondigen steeds voort op genade, even als kwade schuldenaars altijd laten opschrijven en er niet aan denken, wat het einde zal zijn.

In het Hebr. Kullah schaab bimroetsatham. Beter: Zij allen keren weer tot hun loop, d. w. z. : zij allen zetten hun boze plannen voort, zodat zij volstrekt geen berouw hebben over hun zonden. Vandaar dat de Profeet ook het beeld gebruikt van het paard, hetwelk onbesuisd, zonder enig gevaar te duchten zich in den strijd werpt.

7. Zelfs een ooievaar aan den hemel weet zijne gezette tijden, en trekt heen en komt weer ter juister tijd, en ene tortelduif, die in het Oosten eveneens tot de trekvogels behoort (Hoogl. 2:12), en kraan en zwaluw nemen den tijd hunner aankomst waar; maar Mijn volk a) weet het recht des HEEREN niet (Jes. 1:3), hoewel in Mijn woord zo bepaald en duidelijk gezegd is, wat goed en nuttig is (Micha 6:8).

a) Jer. 5:4, 5.

God slaat voor ons het boek der natuur open, niet alleen, opdat wij daaruit Zijne wijsheid en almacht zouden leren kennen, maar ook, opdat wij daaruit goede lessen zouden trekken tot onze verbetering. Wanneer wij vele voorbeelden in de natuur aanzien, zo moeten wij ons met reden schamen, dat de redeloze schepselen zo gewillig en gehoorzaam zijn, en doen, waartoe zij zijn geschapen; maar wij mensen, die toch naar Zijn evenbeeld zijn geschapen, zijn zo weerspannig, oproerig en ongehoorzaam. Dat zal zeker, indien er gene verandering komt, een duivels boog einde nemen.

Dit wijst aan de grote domheid der Joden, die minder verstand schenen te hebben dan de vogelen des hemels, wijl zij niet kenden den zomer van voorspoed, om goed gebruik te maken van de Goddelijke gunstbewijzen. noch den winter van tegenspoed, om den toorn Gods, die hen boven het hoofd hing, af te keren en te voorkomen (Jes. 5:12. Luk 19:42, 44). Zij wisten niet den tijd der bekering, om hunnen vrede met God te maken, in welk opzicht zij ook vergeleken zijn bij de beesten des velds (Jes. 1:3). Een dergelijk verwijt doet de Zaligmaker aan de Farizeën (Matth. 16:2, 3).

8. Hoe zegt gij dan, alsof Ik u ten onrechte beschuldigde: Wij zijn wijs en de wet des HEEREN is bij ons; 1) onze Schriftgeleerden leggen ons die uit, en naar die uitlegging richten wij ons leven? Ziet, waarlijk te vergeefs werkt de valse pen der schriftgeleerden 2) (Hoofdst. 7:8).

1) Vanwege dat niet-achten van de rechten des Heeren, pochen zij te vergeefs op de kennis en het onderwijs van de wet Gods. Zij, die zeiden, wij zijn wijs enz. zijn hoofdzakelijk de

Priesters en de valse profeten. Onder de wijsheid waarop deze leiders zich beroepen, is, zoals het volgende lid van dit vers aangeeft, de kennis van de wet te verstaan. Zij pochten op het bezit van de Wet, waaruit zij meenden hun wijsheid geput te hebben.

Dat de geschrevene Wet bedoeld is, leert de tweede helft van het vers. De wet is bij ons, is niet bloot van het uiterlijk bezit te verstaan, maar bevat tegelijk het innerlijke bezit, de toegeëigende kennis, het inwendig bezit van de Wet. De wet des Heeren in de vijf boeken van Mozes, geeft niet enkel aanwijzing, omtrent de verhouding van den mens tegenover God, maar ook onderwijzing omtrent de verhouding Gods tegenover Zijn volk. De kennis van deze wet bevat levenswijsheid, zodat men weet hoe God te vereren en Zijne genade te verwerven, Zijn toorn te stillen is.

2) In Jeremia's woord ligt opgesloten, dat er toen reeds een geschrijf plaats had, dat werd uitgegeven voor wet Gods, voor van God uitgaande onderwijzing, maar niet met waarheid. Want wat zij als in Jehova's naam zeker ook met beroep op de wet schreven, was menschenverzinsel en leugen.

Of: Tot leugen maakt het de valse pen of griffel der Schriftgeleerden. Deze Schriftgeleerden zijn hier inzonderheid de Priesters, wier roeping het was om het volk in de Wet te onderwijzen. In plaats van nu waarlijk het volk te zeggen wat de wet eist, waren zij heengegaan om de wet in overeenstemming te brengen met hun valse, leugenachtige redeneringen. Uit de Wet trachtten zij hun ongerechtigheid goed te praten.

9. Het moest vóór alles openbaar worden, dat het niets dan leugen was, wat zij u hebben gezegd. De wijzen zijn beschaamd, als hetgeen Mijne profeten gezegd hebben geschiedt; zij zijn verschrikt en gevangen, daar zij radeloos staan met hun ingebeelde wijsheid, en even als de eersten door de straf worden getroffen (2 Kon. 24:14 vv.). Ziet, zij hebben des HEEREN woord verworpen voor zichzelven, en nu is het hun belang, dat ook anderen niet tot kennis der waarheid komen (Matth. 23:13), wat wijsheid zouden zij dan hebben?

Hoe kunnen zij zeggen wijs te wezen, daar zij niet bezitten de vreze des Heeren, die het beginsel der wijsheid is (Spr. 1:7), daar zij in het geheel gene achting hebben voor Gods woord, om het te brengen tot ene heilige betrachting, waarin de bron van alle wijsheid bestaat (Deut. 4:6. Ps. 19:8. 2 Tim. 3:15

Zij geven zich voor goede zielenartsen uit en willen de wonden van anderen met woorden (van eigene wijsheid) helen, terwijl zij toch zelf uit vele wonden van eigene schanddaden bloeden.

10. Daarom zal Ik, gelijk reeds in Hoofdst. 6:12-15 gezegd is, hun vrouwen als slavinnen aan anderen geven, hun akkers aan andere bezitters; want van den kleinste aan tot den grootste toe a) pleegt een ieder van hen gierigheid, zij zijn vol van winstbejag. Van den Profeet aan tot den priester toe bedrijft een ieder van hen valsheid door leugenachtige uitlegging, van Mijn woord.

a) Jes. 56:11.

11. En zij genezen de breuk van de dochter Mijns volks op het lichtste. Zij maken het volk wijs, dat geen kwaad te vrezen is, terwijl Mijne Profeten het als zeer nabij voorstellen. Zij stellen gerust, zeggende: Vrede, vrede! laat u niet bevreesd maken, alles zal goed aflopen, doch daar is geen vrede, het is geen tijd voor gerustheid, er is het grootste gevaar.

Het valse Evangelie bestaat voornamelijk in den valsen troost, dien men geruste zondaars toespreekt, daar men ze in hunnen onboetvaardigen toestand toch zalig prijst. O, zulke valse troosters doen in de gemeente onuitsprekelijk veel schade; maar zij zullen ook eens te schande worden en in het gericht des Heeren vallen.

Zij vleiden het volk in hun zonden, en zo vleiden zij hen in hun verderf. Zij gaven voor de geneesmeesters van den staat te zijn, maar wisten geen geneesmiddelen aan te wenden tegen deszelfs toenemende ziekte. Zij brachten de lijders om het leven met strelende middelen, door een zachte geneeswijze, hun vreze en klachten stillende met te roepen vrede, vrede, alles is wel en zonder gevaar, toen de God des hemels reeds met hen voortging in dezen tucht zodat er geen vrede voor hen zijn kon.

12. Zijn zij beschaamd, omdat zij gruwel bedreven hebben?omdat zij door valsen troost Mijn volk hebben bedorven? Het tegendeel is waar. Ja, zij schamen zich in het minste niet, en weten niet schaamrood te worden; zij houden zich onbeschaamd aan hun leugenen vast. Daarom zullen zij vallen onder de vallenden, ten tijde hunner bezoeking zullen zij struikelen, zegt de HEERE. Het zal hun niet gelukken zichzelven te redden.

13. Ik zal bij die bezoeking, die Ik bedoel en die aan ene aflezing der wijnstokken zal gelijken, hen allen, verleiden en verleiders, voorzeker wegrapen, spreekt de HEERE, die wel weet, dat de verleiden evenveel schuld hebben als hun verleiders (Hoofdst. 6:16). Er zijn na die aflezing gene druiven aan den a) wijnstok meer, en gene vijgen aan den b) vijgeboom. Ja, het blad is afgevallen en de geboden, die Ik hun gegeven heb, die overtreden zij.

a) Jes. 5:1, 7. b) Matth. 22:19 Luk. 13:6 vv.

De schilderij van den ziener neemt ene herfstachtige kleur aan. De Heere wil de onboetvaardigen laten verzamelen als de vruchten van den wijnberg en den tuin. Wij zien nu in ene treurige dorheid; de bladeren zijn verwelkt, geen druif is meer aan den stok, geen vijg meer aan den boom, alles is den vijanden prijsgegeven, die de Heere over de velden liet trekken.

De laatste woorden van het vers zijn duister. Onze overzetters verstaan het van de hardnekkige boosheid der Joden, te midden van Gods geduchte oordelen. zij lassen daarom de woorden "de geboden, " enz. in. Eigenlijk staat er: "Ik zal hun geven, die hen overtreden zullen. " Het Hebreeuwse woord door "overtreden" vertaald, zegt eigenlijk het opzwellen van ene overstromende rivier, en kan daarom zeer eigenaardig worden overgebracht tot het invallen van een vijandig leger, hetwelk het ganse land als overstroomt en alles wegvoert. De

mening is derhalve deze, dat de Heere de Chaldeën zou doen komen, om het Joodse land als een watervloed te overstromen.

Ook hier vinden we het beeld van den wijnstok, maar versterkt met dat van den vijgeboom. Geen vrucht wordt meer gezien, ja wat meer zegt, het blad is afgevallen (letterlijk: verwelkt) en een boom, wiens bladeren verwelkt zijn, is der versterving nabij. Zo was ook de toestand van Juda.

Gelijk hierboven is aangemerkt, zijn de laatste woorden van het vers duister. Onze Staten-Overzetters volgen de Vulgata en andere oude overzettingen, maar, zoals Klinkenberg terecht aanmerkt, kan hier ook sprake zijn van vijanden, die het land zullen overstromen. Dewijl het volk geen vrucht meer droeg en der versterving als natie nabij was, zou de Heere den vijand doen aanrukken om het in ballingschap mee te nemen.

14. Waarom blijven wij zitten, wanneer het ongeluk (vs. 11) ons overvalt. Is er geen vluchten uit de versterkte plaatsen nodig? Verzamelt u, en laat ons ingaan in de vaste steden(Hoofdst. 4:5; 6:1), en aldaar stilzwijgen. 1) Immers heeft ons de HEERE, onze God, doen stilzwijgen en ons met a) gallewater gedrenkt, uit den kelk Zijns toorns, dien wij moeten ledigen, omdat wij tegen den HEERE gezondigd hebben, 2) en ons verstokten tegen al Zijn roepen tot boete en bekering.

a) Jer. 9:15; 23:15.

1) In het Hebr. Nidmah-schaam. Beter: Laat ons daar ondergaan. Want wel betekent het woord in een anderen vorm, zwijgen, maar wij hebben hier den passieven vorm: tot zwijgen gebracht worden, d. i. sterven De Profeet voert hier het mismoedige en benauwde volk sprekende in, het volk, hetwelk den vijand ziet aanrukken en nu volstrekt geen hoop meer heeft op behoud.

Den Naam des Heeren hadden zij verworpen als volk. Die Naam kon voor hen een sterke toren zijn ten dage der benauwdheid. Het is daarom, nu er geen geloof aanwezig is in de trouwe Gods, dat zij in wanhoop en treurigheid ter neer zitten.

Het tweede doen stilzwijgen, heeft dan ook de betekenis van: den ondergang besloten.

2) Is dat de taal des wrevels of der belijdenis dat God rechtvaardig is. Het is in elk geval een belijden dat God rechtvaardig is, en dat al het onheil overkomt vanwege de zonde en schuld.

14. Waarom blijven wij zitten, wanneer het ongeluk (vs. 11) ons overvalt. Is er geen vluchten uit de versterkte plaatsen nodig? Verzamelt u, en laat ons ingaan in de vaste steden(Hoofdst. 4:5; 6:1), en aldaar stilzwijgen. 1) Immers heeft ons de HEERE, onze God, doen stilzwijgen en ons met a) gallewater gedrenkt, uit den kelk Zijns toorns, dien wij moeten ledigen, omdat wij tegen den HEERE gezondigd hebben, 2) en ons verstokten tegen al Zijn roepen tot boete en bekering.

a) Jer. 9:15; 23:15.

1) In het Hebr. Nidmah-schaam. Beter: Laat ons daar ondergaan. Want wel betekent het woord in een anderen vorm, zwijgen, maar wij hebben hier den passieven vorm: tot zwijgen gebracht worden, d. i. sterven De Profeet voert hier het mismoedige en benauwde volk sprekende in, het volk, hetwelk den vijand ziet aanrukken en nu volstrekt geen hoop meer heeft op behoud.

Den Naam des Heeren hadden zij verworpen als volk. Die Naam kon voor hen een sterke toren zijn ten dage der benauwdheid. Het is daarom, nu er geen geloof aanwezig is in de trouwe Gods, dat zij in wanhoop en treurigheid ter neer zitten.

Het tweede doen stilzwijgen, heeft dan ook de betekenis van: den ondergang besloten.

2) Is dat de taal des wrevels of der belijdenis dat God rechtvaardig is. Het is in elk geval een belijden dat God rechtvaardig is, en dat al het onheil overkomt vanwege de zonde en schuld.

15. Men wacht naar vrede, maar er is niets goeds, zo blijkt het troostwoord der profeten bedrog te zijn (vs. 11), naar tijd van genezing, maar ziet, er is verschrikking. Zij zijn arme bedrogenen; er is slechts verderf (Hoofdst. 14:19).

1) In deze woorden ligt een ontzettende beschuldiging tegen de valse profeten. Zij hebben immers geroepen van vrede en geen gevaar en, ziet nu dreigt ernstig gevaar. De vijand staat voor de poort. Overal is het ellende. Straks komt de verwoester.

Zo gaat het ook op geestelijk gebied. De arme zondaar, die dwazelijk immer geluisterd heeft naar het vrede vrede roepen van de leugen-profeten, zal het eenmaal schrikkelijk ondervinden, dat hij met een leugen is gepaaid en op bedrieglijke gronden der hope de eeuwigheid is ingegaan.

16. Van Dan af (Hoofdst. 4:15) wordt het gesnuif Zijner paarden gehoord, want de vijanden komen er wel van het Noorden (Hoofdst. 6:22 vv.); het ganse land beeft van het geluid der brieschingen Zijner sterken (Hoofdst. 47:3; 50:11), der hengsten, die begerig zijn naar den strijd en van de overwinning zeker. En zij komen daarhenen, dat zij het land opeten en diens volheid, de stad en die daarin wonen. 1)

17. Want ziet, om het nog onder een ander beeld te zeggen, wat u bescheiden is, Ik zend u de verdervers, die over u komen, slangen, basilisken 1) (Jes. 11:8) onder ulieden, tegen dewelke gene bezwering is (Ps. 58:5 vv.), die door gene bezwering en kunsten (Exod. 7:9) onschadelijk kunnen gemaakt worden, die zullen u bijten, zonder dat uwe profeten en waarzeggers (Hoofdst. 27:9) iets daartegen verrichten, spreekt de HEERE. 2)

1) De basilisk hier bedoeld is de serpens-regulus, een kleine, maar zeer vergiftige slang, wier beet immer dodelijk is. Hiermede wordt den ook de algehele verwoesting van stad en tempel aangekondigd.

2) Men zou ene strofe als deze kunnen vergelijken met de variaties van een muzikaal thema; hoe meermalen het thema van gedachte verandert, des te beter uitdrukking verkrijgt het, en des te meer wegen van ingang openen zich er voor.

18. Mijne verkwikking is in droefenis, in klagen; zuchten slechts gaven mij lucht, mijn hart is flauw in mij, kwijnt in mij weg, zo moet ik, de profeet, uitroepen, omdat mij het ongeluk van mijn volk diep in het hart snijdt.

Hij zou het zo gaarne redden, al zijn streven heeft dat op het oog, maar te vergeefs. Geen berouw, gene bekering volgt, het oordeel moet beginnen; hij ziet het reeds in zijn gehelen omvang voor zich, en daarom is hij troosteloos. Te meer daar achter de dagen van angst en schrik een donkere nacht zich vertoont, een nacht van verstoting zijns volks in het verre land, van godverlatenheid en hopeloosheid, waaraan het daar zal zijn overgegeven.

19. Ziet, de stem van het geschrei der dochteren mijns volks (Hoofdst. 4:11; 6:23) is uit zeer verren lande, waarheen zij in ballingschap zijn weggevoerd, en waar zij nu eerst erkennen, hoe goed zij het hadden kunnen hebben in dit land onder haren God. Dat geschrei is: Is dan de HEERE niet te Zion, dat Hij ons niet wederhaalt in het land, waarvan gezegd is, dat het ‘t onze is (Hoofdst. 2:7). Is haar Koning niet bij haar, 1) niet bij Zion, dat Hij ons zo onder vreemde heerschappij laat zuchten? Daarop zal de Heere antwoorden: Ik wil ze niet terughalen, Ik wil hun Koning niet zijn. Waarom hebben zij Mij, toen zij Mijne weldaden ondervonden, vertoornd met hun gesnedene beelden, die zij dienden in plaats van Mij, met ijdelheden der vreemden, die zij zich kozen in de plaats van het door Mij bevolene?

1) Zij twisten met God alsof Hij onvriendelijk met hen had gehandeld, door hen te verlaten, daar zij zelf Hem door hun afgoderij van zich verdreven hadden. Zij hebben zich onttrokken van hun verbintenis aan Hem, en zo hebben zij zich buiten Zijne bescherming geworpen.

Israël in de ballingschap klaagt hier over zijn ellende der ballingschap, beschuldigt God, den Heere, dat Hij Zijnen arm niet uitstrekt om hen te helpen. Nu de nood zo groot is, nu de druk zo zwaar is, herinneren zij zich wel de macht en sterkte des Heeren, maar in plaats van berouwvol en met diepe schuldbelijdenis tot Hem te komen, twisten Zij met Hem. Het is daarom dat de Heere God ook dadelijk wijst op de oorzaak van hun ellende, n. l. dat zij Hem verlieten en zich gewend hebben tot de afgoden, welke Hij hier in al hun nietigheid openbaart maakt door ze te noemen, ijdelheden der vreemden.

20. Wederom zal het volk zijne klacht verheffen, nadat de ene tijd na den anderen, van welken zij bepaald hun verlossing en wederaanneming verwachtten, voorbijgaat, zonder dat hun verwachting vervuld wordt: De oogst is voorbijgegaan, de zomer (Jes. 16:9; 29:4) is ten einde; nog zijn wij niet verlost. Zulk een vergeefs hopen en die gedurige teleurstelling zullen hen ten laatste tot een toestand van gehele radeloosheid brengen, waarin men het zelfs niet meer waagt, enige hoop te koesteren.

De Joden klagen hier, dat de zomer, de rechte tijd voor den optocht van een leger, ten einde was gelopen, terwijl zich nog niets voordeed van den onderstand der Egyptenaren, of van hun andere bondgenoten.

Niet verlost, lieve lezer! is dit uw treurig lot? Gewaarschuwd om den toekomenden toorn te ontvlieden, vermaand om te vluchten, om uws levens wil, en och! op dezen ogenblik niet verlost. Gij kent den weg der zaligheid, gij leest dien in den Bijbel, gij hoort dien van den kansel verkondigen, gij ziet dien aangewezen door vrienden, en toch verwaarloost gij dien weg; daarom zijt gij nog niet verlost. Gij zult niet te verontschuldigen zijn, wanneer de Heere de levenden en de doden zal oordelen. De Heilige Geest heeft in meerdere of mindere mate Zijn zegen gegeven op het woord, dat in uw oor werd gepredikt; tijden van verlevendiging zijn van het aangezicht des Heeren over u gekomen, en toch zijt gij buiten Christus. Al deze hoopvolle tijden kwamen en gingen, uw oogst en uw zomer zijn voorbijgegaan, nog zijt gij niet verlost. Jaren hebben elkaar gedrongen naar de eeuwigheid, spoedig zal het uw laatste jaar hier zijn; de jeugd is verdwenen, de mannelijke leeftijd gaat voorbij, en nog zijt gij niet verlost! Laat mij u vragen zult gij ooit verlost worden? Is dit waarschijnlijk? De meest geschikte gelegenheden hebben u onbehouden gelaten; zullen andere omstandigheden uw toestand veranderen? Middelen faalden, de beste middelen met volharding en liefde aangewend; wat kan er meer voor u worden gedaan? Lijden en voorspoed maakten even weinig indruk op u, tranen en gebeden en predikingen werden op uw onvruchtbaar hart verspild. Staan niet al de kansen u tegen om ooit verlost te worden? Is het niet meer dan waarschijnlijk, dat gij blijven zult wat gij thans zijt, totdat de dood de deur der hope voor eeuwig sluit? Deinst gij voor deze gedachte terug? Toch is zij niet van grond ontbloot. Hij, die door zovele wateren niet is rein gewassen, zal naar alle waarschijnlijkheid, onrein het einde bereiken. De gelegene tijd kwam tot hiertoe niet, waarom zou hij ooit komen? Het is gans niet onredelijk te vrezen, dat die gelegenheid nooit voor u zal aanbreken, en dat gij even als Felix, dien niet zult vinden, totdat gij uwe ogen in de hel openen zult. O bedenk toch wat die hel is, en stel u de ontzettende waarschijnlijkheid voor, dat gij daar spoedig in geworpen zult worden. Lezer! veronderstel, dat op sterven zoudt zonder verlost te zijn; gene woorden zouden uwe ellende kunnen beschrijven, Schrijf uwen ontzettenden toestand in bloed en tranen, spreek er van met wenen en knersen der tanden; gij zult worden gestraft met het eeuwige derven van de heerlijkheid des Heeren en van de heerlijkheid Zijner kracht. De stem van een broeder wilde u zo gaarne tot ernst doen opwaken. O word wijs, wordt wijs in tijds.

22. Is er geen balsem 1) tot genezing der wonden in Gilead? Is er geen heelmeester aldaar? 2) Heeft niet juist het heilige land boven alle andere landen den voorrang, dat daar de echte balsem gevonden wordt (Gen. 37:25), en kundige artsen genoeg om die te bereiden en aan te wenden? Want waarom is de gezondheid der dochter mijns volks niet gerezen? Wanneer ook in geestelijk opzicht het heilige land juist dat is, dat boven alle landen der heidenen Gods woord bezit en in de door God gezondene Profeten de ware uitleggers (Deut. 4:7 vv. 18:14 vv. Ps. 147:19. Rom. 3:2), is het den niet hoogst beklagenswaardig, dat zij, ondanks alle middelen der zaligheid nochtans verloren gaat?

1) Eigenlijk, de hars van den mastikboom, die gebruikt werd tot heling der wonden. De Profeet wijst hiermede den rouwklagenden in Babel op de enige genezing, op den geestelijken

balsem, die alleen in staat is om de schreiende wonden des harten te genezen. En die balsem is, dat Israël, in schuldbelijdenis terugkerende tot den Heere, door Hem, en door Hem alleen worde genezen.

2) De Heere is inderdaad in Zijne genade onze geneesmeester geworden. Het bloed van Christus en de invloed des Heiligen Geestes is meer geschikt om het gewonde geweten te genezen en het ontroerde hart, dan enige geneesmeesters, om de ziekten der lichaams te genezen. Waarom zijn de zondaars dan niet gered? Is er geen Verlosser, geen Heiland? Helaas! zij veroordeelden zichzelven, of beminnen de krankheden, of haten den Geneesheer en Zijne geneesmiddelen, of misschien zoeken zij in hun dwaasheid naar andere middelen van herstel. Daarom sterven zij zonder vergiffenis en bekering, want zij willen niet tot Christus komen om gered te worden. .

In tijden van groten druk der kerk geeft onze tekst (vs. 19-22) aanleiding om te spreken over 1). Zions klacht 2) Zions schuld 3) Zions redding.

HOOFDSTUK 9.

KLACHT VAN JEREMIA OVER DE ZONDEN ZIJNS VOLKS EN HARE STRAFFEN.

1. Och a) dat mijn hoofd water ware, en mijn oog eneonverdroogbare springader van tranen! zo zou ik dag en nacht bewenen de verslagenen van de dochter mijns volks, die er zullen zijn, wanneer het gedreigde ongeluk aanwezig is (Klaagl. 2:11).

a) Jes. 22:4. Jer. 4:19.

Waar is wel de drang tot het uitstorten van smart in verzachtende tranen door enen dichter meer waar en sterk aangewezen, dan wanneer de Profeet zegt: "Och dat mijn hoofd water werd, en mijn oog ene springader van tranen! Dat is het grondwoord der lange treurzangen van Jeremia. Zo gij onder zijne beeltenis ene spreuk wilt lezen, kiest deze.

Zeker, wie zag en bedacht, hoe vele zielen dagelijks, door de begeerlijkheden dezer wereld verleid, verloren gaan, hij zou dergelijke spreken.

In het Hebreeuws betekent hetzelfde woord: "het oog" en de "fontein, " alsof in dit land van zorgen de ogen meer bestemd waren om te wenen dan om te zien.

In de Hebr. Bijbels eindigt het vorige Hoofdstuk met dit vers, en volkomen terecht, wijl met vs. 2 een nieuwe rij van gedachten begint. De Profeet spreekt hier uit dat het innerlijke van zijn hoofd zich in water moge oplossen, zodat het oog tot een immervloeiende bron van tranen werd.

Letterlijk staat er: wie mocht geven mijn hoofd tot water.

2.

III. Vs. 2-26. Alle middelen, ook de zorgvuldige proeven tot bekering van zijn volk, baten niets. Onder zulke omstandigheden blijft den Profeet niets over, dan zich te storten in de zee van droefheid, die hem de volgende dagen zijnen brengen. Reeds nu zou hij dag en nacht wenen, wanneer zijn hoofd water genoeg daartoe wilde geven, en de beek zijner ogen niet al te spoedig verdroogde. Daar de gedachte aan de toekomst in hem aanstonds weer door de gedachte aan het tegenwoordige wordt verdrongen, dat die toekomst veroorzaakt, heeft hij het op nieuw met Juda’s zonde te doen. Zulk een vreselijk verderf mede te moeten aanzien, maakt hem het verblijf onder zijn volk onverdraaglijk. Liever zou hij wonen in de woestijn, waar alles tot levensgenot ontbreekt, dan hier. Alleen de roeping des Heiligen Geestes houdt hem nog terug van het werkelijk heengaan. Zulk ene roeping gevoelt hij nogmaals, en wederom betoont hij zich een echt Profeet te zijn, die het volk uit zijne valse dromen van de toekomst wakker schrikt.

2. Och, dat ik in de woestijn ene herberg der wandelaars had, waarheen ik vluchten kon uit een toestand, die zoveel ellende zal baren (vs. 1)! zo zou ik mijn volk verlaten en van hen

trekken, om niet langer hun handelwijze te moeten aanzien; want zij zijn allen overspelers in den geestelijken zin van het woord (Hoofdst. 3:8 vv.); een trouweloze hoop, die het verbond met God op roekeloze wijze verbreekt. (Hoofdst. 2:20 vv.).

Het is geen goed teken voor ene gemeente, wanneer getrouwe predikers wenen, zuchten en naar ene andere plaats verlangen. (Hebr. 13:17).

Zulk ene geringe hut, als men gewoon is op eenzame plaatsen, waar gene huizen staan, op te richten voor de reizigers, om daarin te rusten en zich te verfrissen (Jer. 24:19, 20).

In dit vers spreekt de Profeet het uit, dat hij wel wenste, dat hij in de woestijn een woning had, dewijl hij moede was te wonen onder zulk een volk. Dit kwam niet voort uit vrees voor hun vervolgingen, maar dewijl zij zijne ziele kwelden met hun zonden en ongerechtigheden. Had Jesaja geklaagd dat het een volk was van verdervende kinderen, Jeremia velt geen ander oordeel over hen. Hetzelfde wat Jesaja, als de mond des Heeren, had te betuigen, dat had ook Jeremia te verkondigen, gelijk uit de volgende verzen blijkt. Had de Profeet in Hoofdst. 5 over de hoofdzonde van echtbreuk gesproken, hier geldt het die van trouweloosheid. Trouweloosheid zowel jegens God als jegens de mensen. De grondtekst wijst den ook duidelijk aan, dat de zonde van trouweloosheid een voleindigde daadzaak is.

3. En zij spannen hun tong als hunnen boog, waarmee zij als met vergiftige pijlen het hart der vromen wonden (Ps. 11:2; 58:8; 64:4 vv. tot a) leugen, terwijl toch de plicht dier groten en machtigen was, naar waarheid en recht alles te besturen; zij worden geweldig in het land, doch niet tot waarheid, terwijl zij de geringen verdrukken en benadelen (Hoofdst. 23:10); want zij gaan voort van b) boosheid tot boosheid, maar Mij kennen zij niet, dat zij nog iets van Mij en Mijne woorden willen weten (Ps. 12:5. Jes. 30:1), spreekt de HEERE.

a) Jes. 59:4, 13, 15), b) Jer. 6:7.

4. Wacht u, zo moet gij, de Profeet, volgens eigene ervaring (Hoofdst. 11:19; 12:6) waarschuwen, een iegelijk van zijnen vriend, en vertrouwt niet op enigen broeder; want elk broeder doet niet dan bedriegen, en elk vriend wandelt in achterklap; zo ver is het reeds gekomen met het verval van waarheid en gerechtigheid onder dit volk (Micha 7:5 vv.).

5. En zij handelen bedrieglijk 1) een ieder met zijnen vriend, en spreken de waarheid niet; zij leren oefenen hun tong om leugente spreken, zij maken zich moede met verkeerdelijk te handelen; het wordt van kwaad tot erger, en het doet hun leed, dat zij nog geen groter meesterschap hebben in leugen en bedrog.

1) Zij waren valschaards. Op deze zonde wordt hier meest uitgewijd. Zij, die ontrouw jegens God waren geweest, waren het ook tegen elkaar en het was een gedeelte van hun straf, zowel als hun zonde, want zij die zelf gaarne bedriegen, haten nochthans bedrogen te worden.

6. Uwe woning is in het midden van bedrog, midden onder bedriegers en leugenaars; door bedrog weigeren zij Mij te kennen 1) door allerlei middelen schroeien zij hun geweten en dat van anderen toe, spreekt de HEERE.

1) Zij, die zo handelen, alsof zij onkundig van God en Zijne wetten waren, worden in de Schriften gezegd Hem niet te kennen. (ENG. GODGELEERDEN).

7. Zulk een diep geworteld en zo algemeen verbreid verderf kan alleen door een proces van gehele omsmelting weggenomen worden. Daarom zegt de HEERE der heirscharen alzo: Ziet Ik zal hen in den oven der ellende (Jes. 48:10) smelten, en zal hen beproeven, het zilver van het schuim zuiveren want hoe zou Ik anders doen, als de rechtvaardige God, ten aanzien der dochter Mijns volks? 1)

1) Wie den Heere niet willen erkennen als hun Wetgever zullen Hem moeten erkennen als hun Rechter. De Heere zegt den ook hier dat Hij met Zijne oordelen zal komen, dezen tot verderf en genen tot redding. Hij zou komen, opdat het boze zou worden weggedaan en de dochter Zions als gelouterd te voorschijn kwamen. Ook het diepgezonken Juda blijft de dochter Zijns volks, de dochter Zions. Maar opdat de dode en verkankerde rank worde weggedaan, zal Hij het snoeimes diep in den boom zetten, opdat overblijve wat in waarheid Zion was.

8. Hun a) tong is, gelijk reeds in vs. 3 vv. gezegd is, een moordpijl; zij spreekt bedrog; een ieder spreekt met zij een naaste van vrede met zijnen b) mond, maar in zijn binnenste legt hij zijne lagen (Ps. 28:3; 55:22; 62:5. 3:2 vv).

a) Ps. 120:4. Spr. 30:14. Ps. 12:3; 28:3

9. Zou Ik hen, om hier het woord in Hoofdst. 5:9, 29 weer op te nemen om deze dingen niet bezoeken? spreekt de HEERE. Zou Mijne ziel zich niet wreken aan zulk een volk, als dit is 1)?

1) In elk volk, dat enige betekenis heeft gehad, is de leugenachtigheid, wanneer zij algemeen wordt, een zeker voorteken van het einde, een van de meest betekende bewijzen van de onherstelbaarheid van het volk. Het Griekse volk is door de leugen ten ondergegaan.

Naast de zonde van afgoderij, waardoor de Joden de straf der ballingschap te Babel verdiend hadden, kwamen ook veel in zwang: ontrouw, leugen, valsheid, vijandschap, haat en nijd; alle liefde verkoudde en werd uitgeblust. Wanneer dat geschiedt, dan is God uit een land en ene stad weg, ja uit de harten der mensen. En daarop volgt de ondergang.

Een vader kastijdt zijne eigene kinderen omdat zij zijn eigen zijn. Merkt hier wanneer God Zijn volk verdrukt, is zulk met een genadig oogmerk om hen rein te maken en terecht te brengen. Het geschiedt maar als het nodig is, en als Hij weet dat dit de beste wijze is, die Hij kan gebruiken.

10. Ik, de Profeet, die in alles wat ik spreek, mij zo geheel één weet met den Heere, dat ik in Zijne eigene rede kan ingrijpen (Jes. 21:10; 40:26. Deut. 11:14 daar mij de toekomstige verwoesting van het heilige land voor den geest treedt, als ware die reeds tegenwoordig, een geween en ene weeklage opheffen over de bergen, en een klaaglied over de herdershutten 1) (Luk. 2:8; 15:4) der woestijn. Want zij, die tot hiertoe zo vol leven waren, en zozeer bevolkt door blijde en talrijke kudden, zijn afgebrand, dat er niemand doorgaat, en men hoort er gene stem van vee; van de vogelen des hemels aan tot de beesten toe zijn zij weggezworven, doorgegaan (Hoofdst. 4:25 vv).

1) In het Hebr. Al-neooth midbar. Beter: Over de weiden der woestijn. Ook de weiden der woestijn zullen verlaten worden, dewijl er de brand was ingestoken door de horden der Chaldeën, zodat zelfs geen vogel er voedsel kon vinden.

11. En Ik, spreekt de Heere, Zijne wraak (vs. 9) nader verklarende, en reden gevende van mijn geween (vs. 10), zal Jeruzalem stellen tot steenhopen (Ps. 79:1), tot ene woning der draken, van slangen, die zich onder de puinhopen ophouden (volgens ene andere verklaring van jakhalzen, Jes. 13:22) en de steden van Juda zal Ik stellen tot ene verwoesting, zonder inwoner.

Men heeft niet zelden het vermoeden uitgesproken, dat later bij de wegvoering naar Babel een aanzienlijk gedeelte des volks in het land is achtergebleven, en de verbanning dus slechts ene gedeeltelijke zou geweest zijn. Deze bewering mist allen grond. Overal komt de ontvolking en verwoesting van het land als ene totale voor (bijv. Hoofdst. 44:6, 22. 2 Kron. 36). Hoe ernstig de Chaldeën het meenden met de wegvoering van geheel Juda, blijkt uit de aantekening in Hoofdst. 52:30 : "In het 23ste jaar van Nebukadnezar voerde Nebuzaradan gevankelijk weg van de Joden 745 zielen. " Zonder twijfel waren dit de zodanigen, die zich langzamerhand weer in het land hadden verzameld. De laatste Joodse bewoners na de wegvoeringen waren ten gevolge van het vermoorden van Gedalia naar Egypte gevlucht (Hoofdst. 40:13 vv.), en van de rondom wonende heidense volken had het niemand gewaagd zich van het land meester te maken buiten de heersers aan gene zijde van den Eufraat, van wie men verwachtte, dat zij ene kolonie naar het land zouden zenden, even als ook het land der tien stammen nog geruimen tijd na de wegvoering was gekoloniseerd. Daartoe hadden die volken ook te minder aanleiding, daar zij zelf door de tochten van Nebukadnezar zeer verzwakt waren en overvloedig genoeg aan hun eigene verblijfplaatsen hadden. Zij hebben waarschijnlijk wel het land doorkruist en tot weiden gebruikt, toen zij echter na het verstrijken van den tijd der ballingschap van het bevel van Cyrus (Ezra 1:1 vv.) hoorden, trokken zij zich aanstonds met vreze terug. De terugkerende ballingen kwamen dus in een geheel verwoest en onbebouwd land (Ps. 107:33 vv.), en er wordt niet het minste spoor gevonden van landslieden, die zij daar reeds aantroffen. Het Boek Ezra gaat overal uit van de veronderstelling, dat de teruggekeerden de enige bewoners des lands waren.

12. Wie is nu onder ons de wijze man, a) die dit, wat ons zal overkomen (Deut. 32:29), versta? en tot wien heeft de mond des HEEREN gesproken, dat hij het verkondige? 1) Waarom het land vergaan, verdord, en afgebrand, verwoest zij als ene woestijn, dat er

niemand doorgaat? Hij ware een echt Profeet, en zou ons waarlijk goed doen, daar wij ons nog ter rechter tijd konden bekeren; maar helaas! zulk een ware Profeet ontbreekt.

a) Hos. 14:10.

1) De Heere verwacht hier het antwoord op, dat er geen enkel wijze man is en geen enkele tot wie de Heere gesproken heeft. Wie werkelijk wijs was kon zien, dat zulk een afval noodzakelijk moest gevolgd worden door verwoesting van stad en tempel.

Helaas! niemand lette er op, en de valse profeten riepen al door van vrede en geen gevaar. En waarin de valse profeten en het misleide volk niet wijs waren of was, daarop geeft de Heere in vs. 13 en 14 het antwoord. Het was, omdat zij de Wet des Heeren hadden verlaten en gewandeld naar het goeddunken hunner harten. De Wet des Heeren leert den slechten, den onkundigen wijsheid.

13. Zij, die zich voor wijzen uitgeven, en beweren Goddelijke openbaringen te bezitten, zijn in leugen en met blinden waan bevangen, en wiegen het volk in dromen van eigen gerechtigheid in. En de HEERE zei, oorzaak en reden, zowel als zwaarte en diepte zelf verkondigende: Omdat zij Mijne wet, die Ik voor hun aangezicht tot richtsnoer van geloof en leven gegeven had (Deut. 4:8), verlaten hebben, en naar Mijne stem niet gehoord, noch daarnaar gewandeld hebben.

14. Maar hebben gewandeld naar het goeddunken huns harten(Hoofdst. 3:24), en naar de Baäls (Hoofdst. 2:8, 23. Deut. 4:3), hetwelk hun vaders hun geleerd hadden door hun voorbeeld in de woestijn (Exod. 32), en hun latere verkeerdheid (Richt. 2), als ene heilloze traditie tot hen gekomen.

15. Daarom zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, alzo: Ziet, Ik zal dit volk, dat de mate der vaderen vervuld heeft, spijzen met alsem, en Ik zal hen drenken met gallewater, door al de ontzaglijke ellende, die Ik over hen breng (Hoofdst. 23:15. Klaagl. 3:19).

16. En Ik zal hen verstrooien onder de heidenen, die zij niet gekend hebben, zij noch hun vaders, en Ik zal het zwaard achter hen zenden, totdat Ik hen hoewel niet geheel en al (Hoofdst. 5:18; 30:11. Lev. 26:33) verteerd zal hebben1) (Hoofdst. 42:16; 44:27).

1) Dit wil niet zeggen, gelijk sommigen menen, dat zij nog in Babel zouden gedood worden, maar dat zij, door uit het land te vluchten naar Egypte, om de ballingschap te ontkomen, nog door het zwaard zouden achterhaald worden, zie Hoofdst. 44:27. Ook wordt hier niet mede bedoeld, dat er niemand zou overblijven, maar dat de grote meerderheid zou omkomen. De toorn des Heeren was over Zijn volk en dientengevolge zou de straf schrikkelijk zijn.

17. Zo 1) zegt de HEERE der heirscharen, bij Wien ons verderf zo vast is besloten, als waren wij door den dood reeds weggenomen: Merkt daarop, ziet om, en roept klaagvrouwen (2 Sam. 3:31), dat zij komen, en zendt henen naar de wijze vrouwen, dat zij komen, zij, die het houden ener dodenklacht goed verstaan.

1) Wegens de aanstaande gevangenschap en de verwoesting van Jeruzalem gebiedt de Heere klaagsters te bestellen, die met klagelijk geluid de handen wringen en zamenslaan zouden, om het volk tot tranen te bewegen. Want dit gebruik bestaat nog in Judea, dat vrouwen met losse haren en ontblote borst door klaagzangen allen tot schreien opwekken.

In deze strofe wordt de voltrekking van het strafgericht verder uitgevoerd, en op dichterlijke wijze de geweldige oogst, welken de dood in Zion houden zou, geschilderd. De burgers van Zion worden opgeroepen acht te geven op den in uitzicht gestelden staat der dingen, d. i. op het gedreigde strafgericht en zullen klaagvrouwen te zamenroepen, opdat deze klaagliederen over de doden zouden aanheffen.

18. En dat zij zich haasten, en ene weeklage over ons opheffen, dat zij nu reeds aanvangen onze harten week te maken, dat onze ogen van tranen nederdalen, en onze oogleden van water vlieten.

Anders roept men de klaagvrouwen, opdat zij weeklagen over reeds gestorvenen, die daarom juist andere personen moeten zijn den de roepende; hier moeten zij hun weeklacht verheffen over degenen, die hen roepen, en wel over den toekomstigen ondergang van deze.

Anderen, zoals Keil, zien in ons de gehele natie, en o. i. terecht. De klaagvrouwen worden opgeroepen, om hun treurliederen te zingen over het volk, als volk, dewijl de dood er zo velen zou wegmaaien, dewijl de ellende zo vreselijk zal zijn.

19. Want er is ene stem van weeklage gehoord uit Zion, terwijl wij allen tot klagers bij onze eigene begrafenis worden, namelijk deze:Hoe zijn wij verstoord! wij zijn zeer beschaamd (Hoofdst. 4:13; 51:51), omdat wij het land hebben verlaten, omdat zij, de vijanden, onze woningen hebben omgeworpen en ons medeslepen.

20. Alle klaagvrouwen van beroep zijn te zamen niet voldoende voor zo vele offers des doods. Hare menigte moet worden versterkt. Hoort dan des HEEREN woord, gij vrouwen onder het volk! en uw oor ontvange het woord Zijns monds, dat Hij u later (vs. 22) laat verkondigen; en leert met het oog daarop uwe dochters weeklagen, dat zij ook tot de zodanige worden, die het beklagen van doden verstaan (vs. 17), en elk ene lere hare metgezellin klaagliederen,

21. Want de dood is als een dief in den nacht plotseling onverwacht geklommen in onze vensteren (Joël 2:9), om zijne offers uit de bijzondere families te nemen; hij is in onze paleizen gekomen, om de kinderkens uit te roeien van de wijken, de jongelingen van de straten, zodat de vrije plaatsen der stad van de drukte der jeugd geheel en al beroofd zijn.

22. Spreek: zo spreekt de HEERE: Ja een dood lichaam 1) des mensen zal bij den ondergang der stad liggen als mest op het open veld, daar zij onbegraven moeten blijven (Hoofdst. 7:33, 8:2), en als ene garve achter den maaier, die niemand opzamelt 2) zo menigvuldig zullen zij zijn.

1) Beter: de dode lichamen, of de lijken der mensen. Want niet een enkel dood lichaam zou onbegraven blijven, maar vele.

Was het begraven worden een ere en het niet begraven worden ene schrikkelijke onere, bij den nood en den dood zou ook nog de oneer komen, dat de lijken onbegraven bleven liggen.

2) Dit is de rechterlijke uitspraak des Heeren, op wiens vreselijk oordeel vs. 17-21 moest voorbereiden, om nog des te krachtiger op te wekken tot bekering.

23. Zo zegt de HEERE 1) nog ten laatste het enige redmiddel aangevende, om het zo even voorzegde verder te ontkomen: a) een wijzevan de boven (Hoofdst. 8:8 v.) beschrevene soort beroeme zich niet in zijne vermeende wijsheid 2) in welke hij Mijn woord verwerpt, en zich op eigen verstand verlaat (Spr. 3:5), en de sterke, wat lichaamskracht hem ten dienste staat, beroeme zich niet in zijne sterkheid, alsof hij zich over Mijn gebod kon heenzetten, en naar eigen goeddunken handelen (Hoofdst. 5:26 vv.); een rijke beroeme zich niet in zijnen rijkdom 1) alsof het uit den overvloed der goederen ware, dat iemand leefde (Luk. 12:15).

a) 1 Kor. 1:31. 2 Kor. 10:17.

1) De Profeet had tot hiertoe getracht dit volk tot ene heilige vreze voor God en Zijne oordelen te brengen, om hen van zonde en van gerechtigheid te overtuigen, maar zij hadden nog altoos de toevlucht tot de een of andere uitvlucht, waaronder zij zich voor de overtuiging verbergden, en waarmee zij zich in hun hardnekkigheid en zorgeloosheid zochten te verschonen; hier zet hij zich toe, om hen uit deze toevluchten van leugen te verdrijven en hun de ongenoegzaamheid daarvan aan te tonen.

2) Burgerlijke wijsheid, staatkunde of enige andere wetenschap of kennis, welke het ook zij, die door menselijken arbeid of oefening kan verkregen worden, schijnt hier te worden bedoeld, en welke in tegenstelling gebracht wordt tegen de kennis van God, dat is de Goddelijke openbaring, welke alleen door Gods goedheid en barmhartigheid aan de mensen gegeven was, zonder enigen bijstand of arbeid van het menselijk verstand, of zonder dat hetzelve iets daartoe doet, dewijl God hun dezelve gegeven heeft, zonder dat zij er eens Hem om gevraagd hebben. (ENG. GODGELEERDEN).

24. Maar die zich beroemt, zo er geroemd moet worden, beroeme zich hierin, dat hij verstaat en Mij kent, en dit niet meer naar den naam, maar Mij in Mijn heilig Wezen en handelen, dat Ik de HEERE ben, de eeuwige, alleen waarachtige God, doende weldadigheid, recht en gerechtigheid op de aarde; want in die dingen, wanneer een mens waarlijk die kennis ontvangen heeft, heb Ik lust, spreekt de HEERE: het doen en laten van zulk enen zal ook overeenkomstig Mijnen heiligen wil zijn.

De rechte kennis Gods, die wat hoog is vernedert en wat nederig is verhoogt, maakt aan allen ijdelen roem en aan alle zelfbehagen een einde. Moet er dan al geroemd worden, zo beroem u daarop, dat gij God hebt leren kennen, en God alleen groot is in uw hart, maar dat gij arm, zwak en dwaas zijt in uwe ogen. Doch dat is een werk der genade, dat men zich verheugt in

Gods ere en slechts daarin roemt, dat God zich niet schaamt onze God te zijn. vgl. 1 Kor. 1:31. Rom. 5:11. Alle eigen roem berust op miskenning en verachting Gods, en leidt tot den val en tot het oordeel, gelijk de Joden ondervonden en de wijze naar God het inziet. (Jer. 9:12).

Noch de goederen der ziele, noch die des lichaams noch de rijkdommen kunnen een mens behouden, zo hij niet in de eerste plaats God tot zijn deel heeft. Eerst dan, wanneer de krachten der ziele en des lichaams, wanneer de aardse goederen ten dienste des Heeren gesteld worden, zullen zij het mensenkind voordelig kunnen zijn.

In de vreze Gods is het al gelegen, en alleen zij, die door inwerkende en overheersende genade den Heere God leren kennen en dienen, zullen voor tijd en eeuwigheid gelukkig kunnen zijn.

25. Ziet echter hoe het tot zulk ene erkentenis van Mij niet komt; de dagen komen spreekt de HEERE, dat Ik bezoeking zal doen, met Mijne straffen over alle besnedenen met degenen, die de voorhuid hebben, daar zij even boos en verkeerd zijn als deze.

26. Namelijk over Egypte, en over Juda, en over Edom, en over de kinderen Ammons, en over Moab en over allen, die aan de hoeken afgekort zijn, die de hoeken van het hoofdhaar aan de slapen hebben afgeschoren, die in de woestijn wonen (Hoofdst. 25:23 vv. 49:28 vv.), want al de Heidenen hebben de voorhuid, maar het ganse huis Israëls heeft, even als vroeger het rijk der tien stammen, zo ook die van Juda, a) de voorhuid des harten. 2) Hoewel besneden in het vlees, staat de gezindheid en wandel op gelijken trap met die der Heidenen.

a) Lev. 26:41. Rom. 2:28 en 29.

1) De uitdrukking ziet op die Arabieren, die het haar van het voorste deel van het hoofd rond afschoren en het van achteren lang lieten wassen. Van dit gebruik vindt men melding gemaakt bij Herodotus (III:8), die ook zegt, dat zij het ter ere van Bacchus deden. Anderen hebben opgemerkt, dat bij de Saracenen mede de gewoonte geweest is, hun haar, door hen aan Saturnus gewijd, op dezelfde wijze te dragen. Plutarchus verhaalt in het leven van Theseus, dat deze zijn haar ook op dergelijke wijze heeft gesneden, toen hij het aan Apollo heiligde. Het is waarschijnlijk, dat het bevel Lev. 19:27 : "gij zult de hoeken uws hoofds niet rond afscheren, " ziet op dit gebruik, hetwelk in enige landen nabij Judea ene plechtigheid was, waarmee zij zich wijdden tot den dienst van den een of anderen afgod.

2) Een duidelijk getuigenis, dat de heilige sacramenten gene kracht hebben per opus operatum d. i. om des werke wil alleen! Want de Joden waren wel in het vlees besneden, dat moest hun een teken der gerechtigheid zijn, dat zij zich in geloof en goede werken geestelijk moesten besnijden. Daar echter zulk ene geestelijke besnijding niet volgde, en zij in hun hart onbesneden bleven, baatte hun de vleselijke besnijdenis niet, maar maakte die hun zonde integendeel groter.

Dit is het ware Israël, dat God dient in den Geest, zich verheugt in Jezus Christus, en geen vertrouwen stelt op vlees. Laat ons deze vlijtig zoeken, want de tijd komt, dat de onbesnedenen van harte, ondanks hun uitwendige vormen en kentekenen, met Heidenen en ongelovigen zullen gestraft worden door ene eeuwige verwerping van voor het aangezicht des Heeren.

HOOFDSTUK 10.

NIET DE AFGODEN MAAR GOD ALLEEN MOET MEN VREZEN EN AANROEPEN.

IV. Vs. 1-25. Volgens het slot der vorige reden had het kunnen schijnen, alsof de besnijdenis, het teken van het verbond Gods met Israël (Gen. 11:7 vv.) niets betekende; alsof de besnedenen met de onbesnedenen van hoop waren zonder onderscheid; alsof God iets vergeefs had gedaan met een eigen volk te roepen uit de menigte der Heidenen. In zijnen tijd had de Apostel Paulus op de vraag, tot welke hem zijn woord over den inwendigen toestand van Israël gebracht had (Rom. 2:17-3 :1.) "Wat is dan het voordeel van den Jood, of welke is de nuttigheid der besnijdenis?" het antwoord dadelijk gereed (Rom. 3:2): "Veel in alle manieren. " Zo kent ook onze profeet den voorrang van zijn volk en diens roeping onder de Heidenen. De Geest der profetie leert hem, dat juist de tijd, die komt, dat de Heere allen, besnedenen en onbesnedenen, zal zoeken, en wel naar den regel Zijns raads eerst de besnedenen, daartoe zal dienen, om deze geheel en al van alle afgoderij, van alle gelijkheid met de onbesnedenen te genezen (2 Kron. 36:21). Nu geeft hij in den naam des Heeren het geneesmiddel mede, een woord Gods, dat Israël aan zijne roeping herinnert, en het de dwaasheid van den afgodendienst duidelijk voor ogen stelt. De uitleggers kunnen meestal den zamenhang der afdeling vs. 1-16 met het voorafgaande niet vinden, maar beschouwen het als een vreemd, ingeschoven stuk. Luidde het slot der eerste reeks van redenen in Hoofdst. 6:28-30 zeer treurig, zo moet nu aan het slot van deze tweede reeks een blij uitzicht voor ons geopend worden: Israël gaat in de ballingschap ene vernieuwing van zijnen inwendigen mens te gemoet, in de tweede afdeling van het voor ons liggende Hoofdstuk (vs. 17-25 .) zien wij het in berouw en boete voor God liggen, en daarentegen het gericht zich over de onbesnedenen zamenpakken.

1. Hoort, nu de bezoeking, van welke in Hoofdst. 9:25 v. sprake was, aan u, als het huis Gods, begint (1 Petr. 4:17) hoort het woord, dat de HEERE tot ulieden spreekt, o huis Israëls, Gij zijt onder de heidenen verstrooid (Hoofdst. 9:16), maar toch wil de Heere er u voor bewaren, dat gij den heidenen zoudt gelijk worden. In dit woord geeft Hij u op den weg naar de ballingschap het zaad mede, waaruit gij moet worden wedergeboren tot mensen met besneden harten.

2. Zo zegt de HEERE tot u: Leert den weg der Heidenen niet in het vreemde land, zodat gij hun Godsverering, hunnen dienst (Hand. 9:2) zoudt aannemen (Lev. 18:3), en ontzet u niet voor de tekenen des hemels, voor de verschillende constellaties, zons- en maansverduisteringen, verschijningen van kometen enz. dewijl zich de Heidenen en vooral die in Babylonië, het vaderland van sterrewichelarij, voor dezelve tekenen ontzetten, daar zij daaraan invloed op de menselijke lotgevallen toeschrijven.

Voortreffelijk zegt Joh. Arnd in zijn boek over het ware Christendom: Hun, die uit God geboren zijn en in de nieuwe geboorte leven, kan de hemel en de gehele natuur geen schade doen, daarom hebben zij niet te vrezen voor de tekenen des hemels. (Ps. 112:7). Hier geldt het woord: Sapiens, dominabitur astris (de wijze heerst over de sterren). Want die uit de nieuwe geboorte zijn, zijn met hunnen wandel boven de hemelen, en zijn niet meer filii Saturni, Jovis,

Martis, of filii Solis, Mercurii, Lunae a) maar zijn filii Dei, kinderen Gods, en leven in geloof, waardoor zij zich aan de krachten en indrukken van den natuurlijken hemel onttrekken. Zij echter, die niet in de nieuwe geboorte, maar naar het vlees leven, moeten vrezen. Zij moeten de straffen des hemels ondergaan, omdat zij heidens leven.

a) Niet zonen van Saturnus, wien de Zaterdag, niet van Jupiter wien de Donderdag, van Mars, wien de Dinsdag bij de oude Grieken en Romeinen geheiligd was, ook niet van de zon (Zondag) van Mercurius (woensdag) van de maan (Maandag).

3. Want de inzettingen der volken in godsdienstige zaken zijn ijdelheid, gelijk reeds het ontstaan hunner afgoden leert (Jes. 44:12 vv.); want het is hout, dat men uit het woud gehouwen heeft, een werk van des werkmeesters handen met de bijl.

4. Men pronkt het op met zilver en met goud; zij hechten ze met nagelen en met hameren, opdat het niet waggele (Jes. 40:19; 41:7).

5. Zij, die afgoden, zijn gelijk een palmboom van dicht werk 1) maar kunnen niet spreken; zij moeten gedragen worden, want zij kunnen niet gaan (Ps. 115:5 vv. Jes. 46:7). Vreest niet voor hen, want zij kunnen geen kwaad doen, ook is er geen goeddoen bij hen (Jes. 45:20).

1) De afgodsbeelden, opgericht zijnde, maken ene fraaie vertoning, als gemaakt volgens de regels der kunst, maar gelijk volgt, zij konden niet spreken, of enig bewijs van verstand geven. Beelden vindt men meermalen stomme afgoden genoemd. Zie Hab. 2:19. 1 Kor. 12:2.

In het Hebr. Kethomer mikschah. Beter: Zij zijn gelijk een gedraaide zuil. Want wel kan het eerste woord, palmboom betekenen, maar ook kolom, zuil, gelijk Hoogl. 3:6. Joël 2:31. Het tweede woord heeft de betekenis van, gedraaid. Sommigen vertalen het ook hier gelijk in Jesaja 1:8 door, komkommerhof, zo o. a. Orelli. In deze verzen wordt door den Profeet Jeremia, evenals de Profeet Jesaja dit ook gedaan heeft, de nietigheid van de afgoden voorgesteld.

In de volgende verzen stelt Hij de hoogheid en verhevenheid des HEEREN tegen de ijdelheid en het nietige van de afgoden.

6. Omdat niemand u gelijk is, o HEERE! die Uzelven tot Israëls God begeven hebt, zo zijt Gij groot: en groot is Uw naam in mogendheid (Ps. 86:8. Hoofdst. 16:21).

7. a) Wie zou U niet vrezen, Gij Koning der heidenen (Ps. 47:8 v. 96:10)? want het komt U toe; omdat toch onder alle wijzen der heidenen en in hun ganse koninkrijk niemand u gelijk is, 1) zodat iemand Uwe raadsbesluiten zou kunnen doorzien, laat staan verijdelen. (Jes. 29:14; 40:13 vv.).

a) Openb. 15:4.

1) De Heere God staat boven alle volken en boven alle goden der volken. Niemand is Hem gelijk, niemand kan met Hem vergeleken worden. Voor de afgoden der heidenen heeft men niet te vrezen (vs 5), dewijl zij niets zijn, maar de Heere, de God van Israël is zeer te vrezen, dewijl Hij in Zijnen toorn de volken ken vernietigen (vs. 19).

8. In één ding 1) zijn zij, die afgodische heidenen met hun wijzen, toch a) onvernuftig en zot; een hout dat men als god vereert, is een onderwijs der ijdelheden.

a) Jes. 41:29. Hab. 2:18. Zach. 10:2.

1) In het Hebr. Oebeachaath. Dit kan wel betekenen, in één dag, maar ook ten enen male en die vertaling moeten we hier hebben. Ten enen male, zegt de Profeet van de afgoden, zijn zij onvernuftig en zot. Vandaar dat er ook volgt, dat het onderwijs, de opvoeding van de ijdelheid is het hout. De opvoeding der ijdelheid staat tegenover de opvoeding Gods, de leiding Gods met Zijn volk. De Heere God heeft Zijn volk opgevoed en geleid door krachtige daden, door tekenen van Zijn almachtige hulp en genade, maar wat zijn, wat kunnen de afgoden? zij zijn hout en zij blijven hout, een werk van mensenhanden. Vandaar dat zij geen bewijzen van macht en ontferming kunnen geven. Al trekt men het hout over met zilver van Tarsis of goud van Ufaz (vs. 9), de afgoden blijven in hun wezen hout.

9. Uitgerekt zilver wordt van Tarsis gebracht (Jes. 23:10), en goud van Ufaz (misschien hetzelfde als Ofir, 1 Kon. 9:28), tot een werk der werkmeesters en van de handen des goudsmids, hemelsblauw en purper is hun kleding, een werk der wijzen zijn zij al te zamen, alles wat zulk een afgod heerlijks heeft is een werk van des kunstenaars handen.

10. Maar de HEERE God is de Waarheid, 1) Hij is de levende God en een eeuwig Koning; van Zijne verbolgenheid beeft de aarde, en de Heidenen kunnen Zijne gramschap niet verdragen (Jes. 65:16; 37:4. Ps. 10:16. Nah. 1:5 v

1) Letterlijk: De HEERE is God, in waarheid. In waarheid, staat tegenover de ijdelheden. God in waarheid wordt versterkt door, de levende God en een eeuwig Koning. De afgoden zijn dood hout Zijn ijdelheden, maar de HEERE is de waarachtige en de levende en zullen de afgoden van de aarde en van onder den hemel worden verdreven, de HEERE blijft een eeuwig Koning, die van geen wankelen weet en van geen bezwijken.

11. (Aldus zult gijlieden, die van het huis Israëls zijt (vs. 1), tot hen, tot de arme blinde heidenen zeggen, in plaats van hen na te volgen (vs. 2): De goden, die den hemel en de aarde niet gemaakt hebben, zullen vergaan van de aarde en van onder dezen hemel).

Omdat Jeremia wist, dat de Joden naar Chaldea zouden worden weggevoerd, mengde hij onder zijne Hebreeuwse woorden een Chaldeeuws vers, en zegt hij den Joden, hoe zij hun geloofsbelijdenis bij de Chaldeën in hun eigene taal moesten afleggen.

Movers vindt met recht tussen de woorden "gemaakt hebben" en "vergaan" in het Hebreeuws (abadoe en Jebadoe) ene woordspeling.

De gedachte van dit vers voert een passend slot aan de vermaning, zich van de afgoden der heidenen te wachten. Niet slechts zullen de Israëlieten niet vrezen voor de nietige afgoden der heidenen, maar zij zullen aan de heidenen ook verkondigen, dat hun afgoden van de aarde en van onder den hemel zullen verdwijnen.

12. De Heere is de ware, levende God, en de eeuwige Koning (vs. 10), die a) de aarde gemaakt heeft door Zijne kracht, die de wereld bereid heeft door Zijne wijsheid, en den hemel uitgebreid door Zijn verstand 1) (Jes. 42:5; 45:12, 18; 40:22. 65:7; 104:2, 5).

a) Gen. 1:1. Jer. 51:15. b) Job 9:8. Jer. 44:24; 51:13.

1) Hij is de God der natuur, de bron van alle wezens, en alle de krachten der natuur zijn tot Zijn bevel en bestelling. De God, dien wij aanbidden is Hij, die de hemelen en de aarde gemaakt heeft, en een oppergezag over beiden heeft, zodat Zijne onzienlijke dingen openbaar en bewezen zijn uit de dingen, die gezien worden.

13. Als Hij Zijne stem geeft, Zijnen donder wijd en zijd doet horen, zo is er een gedruis van wateren in den hemel, en de slagregen stort neer Hij doet de dampen uit de zee opklimmen van het einde der aarde. Hij maakt de bliksemen met den regen, dat die overgaan en zich in regen oplossen, en doet den wind voortkomen uit Zijne schatkameren1) waar Hij dien zo lang houdt besloten, totdat die op Zijnen tijd wordt gehoord (Ps. 135:7).

1) De bliksem gaat gewoonlijk gepaard met regen en harden wind of met beide. Hier wordt dan ook niet van Gods werkzaamheid bij de Schepping gesproken, maar van Zijne Voorzienige zorg bij voortduring. Hij is het die niet alleen op geestelijk maar ook op natuurlijk gebied de Bron en Oorsprong van alles is.

14. a) Een ieder mens is onvernuftig geworden, zodat hij gene wetenschap heeft, gelijk blijkt bij het onweder, wanneer ieder ontroerd is en geen raad weet (Job 38:22 vv); een ieder goudsmid is beschaamd van het gesneden beeld, dat zulke werken Gods, als een gewoon onweder is, onmogelijk te weeg ken brengen (Jes. 44:9, 11), noch de uitwerkselen daarvan kan beveiligen; want zijn gegoten beeld is leugen, en er is geen geest in hen).

a) Jer. 51:17, 18.

15. IJdelheid zijn zij, een werk van verleidingen van bespotting, daar ieder bedrogen wordt, die ze voor goden houdt; ten tijde hunner bezoeking (Jes. 46:1. Jer. 51:44), wanneer het gericht van God komt, zullen zij vergaan; 1) slechts zo lang zullen die goden bestaan, als de Heere het toelaat.

1) In vs. 14 en 15 hebben wij weer de tegenstelling tegenover het voorgaande. Hier wordt alleen de nietigheid van de afgoden en de domheid van den mens aangewezen, die zich op stenen afgoden, in plaats van op den levenden God verlaten.

16. Jakobs deel, zijn erfgoed en zijne bezitting, de hem ten deel geworden God (Deut. 4:19 v.), is niet gelijk die, want Hij is de Formeerder van alles; en Israël is de roede de steun Zijner erfenis, het volk, dat Hem toebehoort, en waarover hij den scepter voert (Ps. 74:2. Jes. 63:17). HEERE der heirscharen is Zijn naam (Jes. 51:15. Jer. 51:15-19 -).

Zien wij op den inwendigen toestand van het volk in de ballingschap, dan kan niet worden ontkend, dat er een groot onderscheid was tussen dit en de achtergeblevenen in Jeruzalem tot aan de laatste katastrofe, alsmede dergenen, die naar Egypte gevlucht waren. Volgens Hoofdst. 44 gaven deze zich met bijna waanzinnigen ijver aan den afgodendienst over, en leidden zij alle ongeluk af niet van hun goddeloosheid, maar van het nalaten van den afgodendienst. Reeds Jeremia noemt in Hoofdst. 24 de ballingen als de hoop van het Godsrijk. Dit verschil moet niet alleen verklaard worden uit de heilzame werking der ballingschap, zo als den ook ieder lijden op zichzelf gene verbeterende kracht bezit, maar evenzeer slechter als beter maakt. De eerste reden, waarop ook die plaats van Jeremia wijst, moet dieper liggen, en wel daarin dat juist het betere deel der natie naar de ballingschap werd weggevoerd, het mindere in het land achterbleef, en of daar door de gerichten des Heeren werd vernietigd, of later naar Egypte vluchtte, om daar door deze te worden achterhaald. Dit betere deel nu, dat vroeger slechts als ene partij kon bestaan, werd door de leiding des Heeren met het volk meer of min één, en zijne gezindheid de heersende. Daartoe droegen meerdere redenen bij, welke de gelovigen in hun getrouwheid aan den Heere versterkten, hunnen ijver omtrent alle afgodische besmetting opwekten, en tevens uitwerkten, dat van de goddelozen, die ter ballingschap waren weggevoerd, velen tot inkeer kwamen en alle heidendom verwierpen. Wat zij van de Heidenen leden nam hun vroegere sympathieën voor het heidendom weg; hoe zekerder alle hoop op menselijke hulp verdween, hoe zekerder volgens menselijke mening Israëls nationaliteit voor altijd was ten onder gegaan, des te meer hoorde men naar de belofte, die in de wet naast de bedreiging was uitgesproken, en door de Profeten bestendig werd herhaald, dat de Heere Zijn gevangen volk zou verlossen. Men zocht de door Hem gestelde voorwaarde dezer verlossing te vervullen, doordat men alle afgoderij verwijderde, en zich in waar berouw tot den Heere keerde. Men geloofde te meer de beloften hoe nauwkeuriger de bedreigingen vervuld waren, hoe meer men gelegenheid had gehad op smartelijke wijze Gods waarachtigheid te leren kennen. Verder maakte de val der heidense volken en godsdiensten, met welke de Israëlieten tot hiertoe in verbintenis hadden gestaan, en voornamelijk de laatste grote gebeurtenis van dien aard, de val van de Chaldeeuwse macht, die onoverwinnelijk scheen, hen wantrouwend omtrent de wereldse macht en godsdienst. Dit wekte hun geloof op aan de enige Godheid huns Heeren, die al deze omkeringen te voren door Zijne profeten had laten verkondigen, en op Zichzelven als den Bewerker had gewezen. Groten invloed hadden op het volk ook de bewijzen van voortdurende verkiezing, die het midden in zijne ellende ontving, en enen nog sterkeren indruk maakte ten laatste de bevrijding uit de ballingschap. Een niet gering aandeel aan de grote verandering moet dan ook zeker worden toegekend aan de krachtige en langdurige werkzaamheid van enen Ezechiël, die met zo rijke gaven was bedeeld, en om wien de ballingen zich als om hun geestelijk middelpunt verenigden (Ezech. 8:1; 11:25; 14:1; 33:31 vv.). Den machtigsten invloed oefende echter de ellende zelf uit, wel niet op ruwe gemoederen-deze werden door het lijden slechts nog te meer verhard-maar ook op diegenen, aan wie de genade reeds haar werk had begonnen, en tot deze behoorde, gelijk wij reeds zagen, het grootste gedeelte der weggevoerden. Aan hetgeen zij

leden zagen zij wat zij gedaan hadden, en zij werden tot berouw opgewekt. Wat in het vaderland, merkt Ewald op, alle beter gezinde koningen en profeten niet genoegzaam hadden kunnen bereiken, dat volbracht nu in korten tijd de onverbiddelijke ernst dier omstandigheden in den vreemde, zonder veel toedoen der mensen.

17. Maar keren wij tot het heden terug, nu de wegvoering nog moet plaats hebben. Raap uwe kramerij weg, uwe bagaadje, uit het land, pak het uwe bijeen, maak u gereed om te gaan (Hoofdst. 46:19) uit het land, waar gij niet meer blijven zult, gij inwoners der vesting!Jeruzalem dat zo lang zal belegerd worden, berg wat gij kunt, voor het den vijand in handen valt.

De Profeet ziet reeds tot Jeruzalem de belegeraars naderen en snijdt alle hoop af op bevrijding der stad (Hoofdst. 8:14).

Gewoonlijk bergen de mensen hun goederen, wanneer een vijandelijke inval te wachten is. Doch dit schijnt schimpsgewijze gezegd te zijn.

De profeten zijn gewoon in het vrouwelijk geslacht te spreken van en tot mensen, die in één lichaam te zamen leven, hetzij in ene stad of in een land; van daar de namen "dochter" en "jonkvrouwe, " die bij hen zo gewoon zijn.

18. Want zo zegt de HEERE: Ziet Ik zal de inwoners des lands, op ditmaal niet weer uit het gevaar redden (2 Kon. 18:13 vv.), maar wegslingeren, als met den slinger uit het land werpen, en Ik zal ze a) benauwen, nadat alle Mijne betogingen van genade aan hen vruchteloos zijn gebleven, opdat zij het vinden, of omdat men ze vinde, opdat zij tot den eindpaal komen, waarheen zij geslingerd zijn.

a) Jer. 6:24.

19. Dan als zij door de grootheid van haren nood, tot erkentenis van hare zonde gekomen is (Deut. 4:30), zal de dochter Mijns volks uitroepen: O wee mij over mijne breuk! mijne plage is smartelijk; en ik had gezegd: Dit is immers ene ziekte, die ik rechtvaardig verdiend heb, waarom ik die wel dragen zal. 1)

1) "Zodat ik zeggen moet: ach welk een jammer! hoe zal ik dien dragen?"

Dit is de taal veeleer van ene morrende, dan van ene gewillige onderwerping, van een gedwongen geduld, geen lijdzaamheid uit een goed beginsel. Wanneer ik in verdrukking ben moest ik zeggen, dat is een kwaad, en ik zal het dragen, omdat het Gods wil is, dat ik het zal dragen, omdat Zijne wijsheid dat voor mij besteld heeft, en Zijne genade het voor mij ten goede zal doen werken. Dat is het kwade van Gods hand ontvangen. Maar te zeggen, dat is een kwaad, en ik moet het dragen, omdat ik het niet weren kan, is maar een onredelijke lijdzaamheid en bewijst gebrek van die goede gedachte van God, die wij altoos moesten hebben, zelfs onder verdrukkingen, zeggende niet alleen: God zal en kan doen al wat Hem behaagt, maar ook laat Hem doen al wat Hem behaagt.

20. Mijne tent is verstoord, zo roept het land in het voorgevoel van de verwoesting en ontvolking (vs. 17 v.), die het wacht, reeds nu uit, Nu gij, o Juda daaraan nog geen geloof wilt schenken, en al mijne zelen, waarmee zij aan den grond was gehecht (Exod. 16:14) zijn verscheurd. Mijne kinderen, die bij mij in mijne tent woonden, zijn van mij uitgegaan, en zij zijn er niet (Gen. 42:36). Er is niemand meer, die mijne tent uitspant, zodat ik weer een bewoond en bevolkt land zou worden, endie mijne gordijnen opricht; ik moet voor altijd in dezen verwoesten toestand blijven.

21. Het land weet ook niet, waarom het dit ondervindt; want de herders, die het volk op den rechten weg hadden moeten leiden en hadden moeten leiden op den weg van recht en gerechtigheid zijn onvernuftig geworden (Jes. 3:12), en hebben den HEERE niet gezocht (Hoofdst. 2:8), daarom hebben zij met verstandiglijk gehandeld ter afkering der ellende van het land, en hun ganse weide, de gehele kudde, die hun vertrouwd was, is verstrooid1) (Hoofdst. 23:2 v. 50:6).

1) Onder de herders hebben we ook hier de vorsten te verstaan, de Oversten, die het volk hadden moeten leiden op de paden van recht en gerechtigheid. Zij zelf rekenden echter niet met God, en hoe zouden zij dan het volk leren met den levenden God alleen te rekenen! Zij hadden God de gehoorzaamheid opgezegd, hoe zouden dan de onderdanen en die door hen geleid werden Gode gehoorzamen. Maar dewijl de herders zelf blind waren, zouden zij zelf met hen, die door hen geleid werden, in de put vallen, d. i. vergaan.

22. Ziet, er komt ene stem des gerichts van den aanrukkenden vijand, en een groot beven uit het land van het a) noorden(Hoofdst. 6:22; 8:16), waaruit dadelijk is op te merken, dat men de steden van Juda zal stellen tot ene verwoesting, ene woning der draken der sjakals. (Hoofdst. 9:11).

a) Jer. 1:14; 4:6.

23. Wanneer Israël eerst tot erkentenis der ware oorzaak van zijn ongeluk en tot de rechte verootmoediging (vs. 19) zal gekomen zijn, zo zal het op de klacht en aanklacht van zijn land (vs. 20 vv.) ten antwoord geven: Ik weet, o HEERE! a) dat bij den mens zijn weg niet is, zodat hij zelf zijn lot zou kunnen schikken, en dan kunnen afwenden, wat Gij over hem beschikt. Het is niet bij enen man, die wandelt, dat hij zijnen gang richte. Gij alleen bepaalt het doel, waarheen hij zal gaan (Spr. 5:21; 26:9; 19:21).

a) Spr. 15:1; 20:24.

"De toekomst ligt in onze hand, ieder maakt zijn eigen geluk", zegt de wereld. Dit is vals. Slechts in zoverre maken wij onze toekomst als wij de vergeving der zonden aannemen of verwerpen.

Het is zeker dat wanneer wij willen, wij willen, maar Hij maakt, dat wij het goede willen, waarom geschreven staat, dat de wil door den Heere wordt geleid (Spr. 8:35 naar de LXX). Het is zeker, dat zo wij handelen, wij handelen, maar Hij maakt dat wij handelen, door onze

krachten te geven, gelijk geschreven staat (Ezech. 36:26 v.): "Ik zal maken, dat gij in Mijne inzettingen zult wandelen, en Mijne rechten zult bewaren en doen. "

Daarom moeten wij bidden: Maak mij bekend den weg, dien ik te gaan heb, want ik hef mijne ziel tot U op. Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God; Uw goede Geest geleide mij in een effen land (Ps. 143:8, 10).

Wij zijn geen meesters van onze eigen wegen, noch kunnen wij niet met reden denken, dat alle dingen naar onzen zin zullen gaan. Wij moeten onszelven daarom aan God overgeven en in Zijnen wil berusten.

24. Daar Gij mij nu in deze ellende tot straf voor mijne zonde hebt gebracht, bid ik U: Kastijd mij, HEERE! doch a) met mate, opdat mij niets zwaarders worde opgelegd, dan Uwe gerechtigheid eist, niet in uwen toorn, bij welken gene verschoning zou zijn, opdat Gij mij niet te niet maakt, gelijk Gij zoudt kunnen doen, wanneer Gij niet genade voor recht liet gaan (Ps. 6:2; 38:2. Hab. 1:12).

a) Jer. 30:11; 46:28.

Deze is de bede van den Profeet ten behoeve of in den persoon der Joden, alsof hij, het naderen van de macht der Chaldeën ziende, zei: Heere! wij weten wel, dat dit leger niet tegen ons kan komen, of de overhand op ons hebben, dan alleen door Uwe toelating, ja. Uw bestel; maar naardien Gij besloten hebt ons daardoor te kastijden, zo bidden wij U in den toorn des ontfermens te gedenken (Hab. 3:3), en ons zo matig te kastijden, dat wij de kastijding kunnen dragen (1 Kor. 10:13), en niet met zulk ene hitte grimmigheid, dat wij geheel verteerd worden. (Jes. 57:16).

25. Stort uwe grimmigheid uit over de Heidenen, die U niet kennen, en over de geslachten, de volken, die Uwen naam niet aanroepen; want zij hebben, als Gij U van hen als werktuigen tot onze straf bediendet, boven mate en tegen alle recht (Jes. 47:6 vv.) Jakob a) opgegeten, ja, zij hebben hem opgegeten, alsof hij geheel moest vernietigd worden, en hem b) verteerd, en zijne woning verwoest. Daardoor hebben zij verdiend, dat Gij hen vernielt (Hoofdst. 30:11; 46:28. Ps. 79:6 vv.).

a) Jer. 8:16. b) Jer. 9:16.

Beide delen van ons Hoofdstuk vormen ene krachtige verklaring der Spreuk: "Wie zich beroemen wil, die beroeme zich in de kennis des Heeren" (Jer. 9:24). In het eerste deel (vs. 1-16) wordt deze kennis blijmoedig genoemd (vs. 10); in het tweede deel (vs. 17-25) ligt zij verholen in de volledige bekentenis van ‘s mensen onmacht (vs. 23 Beide vormen, wat den geest betreft, dezelfde belijdenis; de erkenning van Gods heerlijkheid eist de erkenning van eigen onmacht; maar deze is eerst dan waar en goed, wanneer zij op de eerste gebouwd is.

HOOFDSTUK 11.

GODS VERBOND. OVERTREDING DER JODEN. JEREMIA'S LEVENSGEVAAR.

Aan de beide rijen van voorzeggingen uit Josia's tijd (Hoofdst. 2-6 en 7-10) sluit zich hier ene derde aan uit den tijd van Jojakim en Jojachin (van 610-598 v. C. 2 Kon. 23:31-24 :17), die eveneens een meer algemeen karakter heeft en tot Hoofdst. 20 voortgaat. In dezen cyclus komen meer de bij elkaar behorende stukken als onderdelen voor. Vooreerst hebben wij te doen met Hoofdst. 11-13, waar de profeet begint de vreselijke vervloekingen der wet aan het volk voor te houden, die het zich op den hals heeft gehaald door zijne voortdurende ongehoorzaamheid. Hij doet dit met het smartelijk gevoel van een hart, dat verteerd wordt door verdriet over zijn volk. Wat Israëls naaste toekomst zal zijn, laat hij zien door ene van den Heere hem gegevene en ook werkelijk uitgevoerde symbolische handeling.

I. Vs. 1-23. Het eerste woord des Heeren, dat Jeremia in deze rij van redenen ontvangt, herinnert aan de opdracht, die tot hem kwam in het 18de regeringsjaar van Joas, om den bewoners van Juda en Jeruzalem overal de woorden des verbonds, dat zij toen op nieuw op zich hadden genomen, te verkondigen en hen te vermanen dat op te volgen, met aanwijzing, hoe zij eigenlijk de zware schuld van hun vaders hadden geërfd, en zich dus moesten haasten, hun ziel te redden. Hij heeft dan ook gedaan wat hem bevolen was. Maar hoe is den nu de toestand, nadat de vrome Josia met vrede in zijn graf is nedergedaald, en een zijner zonen op den troon zit? Ach, het huis van Juda heeft het verbond, dat het op nieuw bezworen heeft, ook weer op nieuw verbroken; het ongeluk komt steeds nader, want het volk heeft bewezen zo onverbeterlijk te zijn, dat gene voorbede er meer voor mag geschieden, maar alleen ene schrikkelijke verwachting des oordeels het wacht (vs. 1-17). Om den Profeet alle lust tot voorbede te ontnemen, wordt hem door den Heere geopenbaard, wat de burgers te Anathoth tegen hem voornemens zijn. Daaruit kan hij leren, hoe het den Heere te moede is bij de zamenzwering des volks tegen Hem, en hoe hier de gerechtigheid gebiedend haar recht eist (vs. 18-23).

1. Ongeveer 15 jaren later dan het in Hoofdst. 6:1-10 :25 medegedeelde, was het in Jojakim genoegzaam gebleken, in welken geest hij dacht te besturen (2 Kon. 23:36 vv.), terwijl de groten van het rijk van denzelfden geest waren. Dit is het woord, dat toen tot Jeremia geschied is van den HEERE, terwijl Hij mij aan den dag der verbondsvernieuwing onder Josia (2 Kon. 23:1-3) herinnerde, zeggende:

2. Ik gebood toen den priesters en al de oudsten in Juda en Jeruzalem, die met den koning in het verbond traden: Hoort gijlieden, geeft gehoor aan de woorden dezes verbonds, 1) die Josia heeft voorgelezen, en spreekt tot de mannen van Juda en tot de inwoners van Jeruzalem, opdat het ganse volk in het land wete, waartoe het zich door zijne plaatsbekleders verbonden heeft.

1) Al wat de Profeten, en daarom ook Jeremia, gesproken hebben, was gegrond op de woorden des verbonds, op wat de Heere in Zijn Wet had geboden. Het is altijd het oude, maar niet verouderde thema: Tot de Wet en tot het Getuigenis.

Israël was een volk des Verbonds.

3. Zeg den tot hen, zo heb Ik tot u Mijn Profeet gezegd, opdat, zo de priesters en oudsten nalaten, wat Ik hun opdroeg, Mijn gebod toch door uwen mond volbracht worde: Zo zegt de HEERE, de God Israëls, de gewichtigste plaatsen uit het voorgelezene kortelijk zamenvattende: a) Vervloekt zij de man, die niet hoort de woorden dezes verbonds (Deut. 27:26; 29:9).

a) Gal. 3:10.

4. Dat Ik uwen vaderen geboden heb, ten dage als Ik hen uit Egypteland, uit den ijzeroven (Deut. 4:20), uitvoerde, zeggende bij de wetgeving op Sinaï: a) Zijt Mijner stem gehoorzaam, en doet dezelve, naar alles, wat Ik ulieden gebied; zo zult gij Mij tot een volk zijn, en Ik zal u tot enen God zijn (Exod. 19:3 vv.).

a) Lev. 26:3, 22.

Egypte wordt de ijzeroven genaamd van wege de veelvuldige rampen en zware verdrukkingen, welke de Israëlieten aldaar ondergaan hadden, met toespeling op enen smeltoven, geschikt om ijzer, hetwelk nog in de erts of daarvan reeds gezuiverd is, te doen smelten en vloeibaar te maken. Bij zulk een ijzeroven, waartoe een zeer heet en geweldig vuur vereist wordt, vergelijkt de Heere de hitte der verdrukkingen, aan welke de Israëlieten in Egypte waren blootgesteld geweest. Dit wordt hier herinnerd, om den Joden de schromelijke ondankbaarheid onder het oog te brengen, waarmee zij des Heeren uitnemende weldadigheid beantwoord hadden.

5. Opdat Ik, bij de verdere leidingen, die Ik van den Sinaï met u voor heb (Num. 10:10 vv.), den a) eed bevestige, dien Ik uwen vaderen gezworen heb (Gen. 12:7; 26:3; 28:13), namelijk om hun te geven een land, vloeiende van melk en honing (Exod. 3:8, 17), als het is te dezen dage, gelijk gij u nu ook krachtens die toezegging in dit land bevindt. Daarom zal ook het woord in vs. 3 : vervloekt zij de man, die niet hoort de woorden dezes verbonds, met des te groter ernst tot vervulling komen. Toen de Heere mij die opdracht gaf, antwoordde ik en zei: Amen, o HEERE! 1) Ik herhaalde alzo in den naam van het volk van mijnen tijd, wat eens was uitgeroepen tussen den Ebal en Gerizim, en waarmee het zich verbonden had getrouw de Wet te houden (Deut. 27:11 vv. Joz. 8:30 vv.).

a) Deut. 7:12.

6. Zo erkende ik de wet, en de Heere vernieuwde de opdracht in vs. 3, en gaf mij tevens te kennen, hoe de tijd eigenlijk reeds was gekomen, waarin de vloek, over de overtreders gesproken, vervuld werd (vgl. vs. 8 met 2 Kon. 22:16 vv. En de HEERE zei tot mij: Roep al deze woorden, die bij de verbondsvernieuwing (2 Kon. 23:1 vv.) gelezen zijn, uit in de steden van Juda, en in de straten van Jeruzalem. Spreek, zo dikwijls gij hun een gedeelte uit de wet hebt voorgehouden, in Mijnen naam, zeggende: Hoort de woorden dezes verbonds, en doet

dezelve op het allerspoedigst, want de tijd dringt, het dreigende strafgericht ligt reeds voor de deur.

1) Deze zijn woorden van den Profeet, die uitdrukken de toestemming van zijn volk in het verbond. In dezen zin de woorden genomen zijnde, hebben zij betrekking op de verklaarde toestemming, die het volk gaf aan het Verbond, niet alleen ten opzichte der geboden van hetzelve, maar ook ten aanzien der straffen.

7. Want Ik heb uwen vaderen ernstiglijk betuigd (Ps. 81:9), ten dage als Ik hen uit Egypteland opvoerde tot op dezen dag (2 Kon. 17:13), vroeg op zijnde, ijverig en onophoudelijk hen aansporende en betuigende, zeggende: Hoort naar Mijne stem!

a) Jer. 7:13, 25.

8. Maar zij hebben niet gehoord, noch hun oor geneigd, om minstens voor het uiterlijke aan te horen, wat Ik hun had te zeggen (Hoofdst. 7:24 en 26) maar hebben gewandeld, een iegelijk naar het a) goeddunken van hunlieder boos hart, om te doen wat hun eigen lust was. Daarom heb Ik nu in u, hun kinderen, over hen gebracht al de woorden, al de oordelen in de wet gedreigd tegen de moedwillige overtreders en schenders dezes verbonds, dat Ik geboden heb te doen, maar zij niet gedaan hebben, zo dat het gekomen is tot volvoering van hetgeen gezegd is in Lev. 26:14 vv. en Deut. 28:15 vv.

a) Jer. 3:17; 9:14.

Misschien heeft de Profeet den koning Josia vergezeld op zijne rondreis, van welke in 2 Kon. 23:15 vv. sprake is, en toen gelegenheid gehad, het gebod Gods in alle getrouwheid te vervullen. Misschien heeft hij ook niet verzuimd het woord der profetes Hulda, dat den koning op zijne aanvraag ten deel was geworden (2 Kon. 22:12 vv.) bij zijne voordrachten te voegen. Het volk was dus overal in het land opmerkzaam gemaakt op den ernst van den tijd, waarin het leefde, en van alle zijden er op gewezen (Ps 95:8): "Heden, indien gij Zijne stem hoort, zo verhardt uwe harten niet. " Wat vrucht had nu de vermaning en waarschuwing tot op dien tijd, waarin de voor ons liggende rede ons volgens vs. 1 verplaatst, gehad? Geheel Israël, zo horen wij van het volgende vers af, rot tot ene zamenzwering tegen Hem zamen, in plaats van het verbond met den Heere te houden.

9. Voorts, zei de HEERE tot mij, mij na de herinnering, vs. 1 vv. ontdekkende, hoe het nu met het volk Zijns eigendoms was: Er is ene verbintenis bevonden onder de mannen van Juda en onder de inwoners van Jeruzalem tegen Hem, wien zij bij de vernieuwing des verbonds onder Juda op nieuw trouw en gehoorzaamheid toezegden, alsof zij allen hun woord hadden gegeven, om van Hem af te vallen.

10. Zij zijn wedergekeerd tot de ongerechtigheden hunner voorvaderen, die dadelijk op het sluiten van het verbond het verbreken van het verbond lieten volgen in de afgoderij met het gouden kalf (Exod. 32), en Mijne woorden geweigerd hebben te horen, en zij hebben andere goden nagewandeld om die te dienen. Op dezelfde wijze is men voortgegaan van geslacht tot

geslacht. Het volk, toen het nog één geheel vormde, en eveneens na de afscheiding, het huis Israëls en het huis van Juda hebben Mijn verbond gebroken, dat Ik met hun vaderen gemaakt heb.

11. Daarom zegt de HEERE alzo: Ziet Ik zal een kwaad over hen brengen, over degenen, die nog van het Israëlietische volk overig zijn, namelijk over Juda en Jeruzalem (vs. 9), uit hetwelk zij niet zullen kunnen uitkomen, hoe zij zich ook inspannen. Als zij dan in den nood, die het ongeluk veroorzaakt, tot Mij zullen a) roepen, zal Ik naar hen niet horen, gelijk zij ook naar Mij niet wilden horen (Spr. 1:28. Jes. 1:15).

a) Jer. 14:12. Ezech. 8:18. Mich. 3:4.

12. Dan zullen, daar zij in Mij geen Helper meer hebben, de steden van Juda en de inwoners van Jeruzalem henengaan en roepen tot de goden, dien zij gerookt hebben; maar zij de dode goden, die zich zelven niet kunnen helpen, zullen hen gans niet kunnen verlossen ten tijde huns kwaads1) (Hoofdst. 2:28. Deut. 32:37 vv.).

1) De Heere wijst hier op de schrikkelijke en treurige positie, waarin Juda zich zelf gebracht heeft. Juda heeft den Heere, die alleen redden kan, verlaten en heeft zich bekeert tot de afgoden, die dode goden zijn, die dus niet kunnen helpen. Nu komt de ellende van Babels belegering en dan zal het openbaar worden, dat de afgoden niet kunnen en de Heere niet wil redden.

Dat is de vloek der zonde, des afvals van den Heere God.

13. Zeker is hun menigte al te veel; want naar het getal uwer steden zijn uwe goden geweest, o Juda! en naar het getal der straten van Jeruzalem hebt gijlieden altaren gesteld voor die schaamte of schande, voor dien afgodendienst, die u bijzonder tot schande verstrekte, altaren om Baäl te roken (Hos. 12:12), zodat ieder afgod of ieder beeld slechts een klein gedeelte had te redden.

14. Gij dan Jeremia! gelijk Ik reeds eenmaal tot u heb gezegd (Hoofdst. 7:16), bid niet voor dit volk, en hef geen geschrei noch gebed voor hen op; want het blijft, gelijk Ik Mij heb voorgenomen (vs. 11): Ik zal niet horen ten tijde, als zij over hun kwaad tot Mij zullen roepen, en daarom kan Ik ook u niet horen.

Is God dan niet oneindig in barmhartigheid? En hoe stroken deze woorden met Gods bemoedigende verklaring: "Roept Mij aan in den dag der benauwdheid, Ik zal er u uit helpen" (Ps. 50:15)? Hier wordt gezien op een bidden en roepen van het volk tot den Heere enkel uit verlegenheid, wanneer alle hoop op uitredding was afgesneden, op een roepen en smeken, niet om vergeving van zonden en bekering, maar enkel om verlossing van tijdelijke rampen. Wat het verbod aan den Profeet aangaat, om voor het volk te smeken: hij mocht niet bidden om verschoning van den gehelen ondergang, omdat die onherroepelijk was vast gesteld. Intussen is er geen twijfel aan, of de Profeet zal om schuldvergevende en bekerende genade

voor het volk gebeden hebben, alsmede om de bewaring van een overblijfsel (Hoofdst. 14:7-9).

15. Wanneer zij in den tempel hun hulpgeschrei tot Mij richten, zo zal Ik tot hen zeggen: wat heeft Mijn beminde, die zich daarvoor uitgeeft, zonder te vragen, of Ik haar ook daarvoor wil erkennen, in Mijn huis te doen? Daarin behoren slechts diegenen, die, als zij offeranden brengen zichzelven in die offeranden aan Mij geven (Lev. 1:2). Ik zie die offers niet aan, dewijl zij die schandelijke daad met velen doet, schandelijke afgoderij pleegt, en het heilige vlees van u geweken is, alle offeranden onrein zijn geworden door de boosheid uwer harten? Wanneer gij kwaad doet, dan springt gij op van vreugde; zó veracht gij al Mijne dreigingen.

Anders: "Zouden geloften of heilig offervlees uw onheil kunnen afwenden, dat gij het ontvlieden of weer vrolijk huppelen kondet?" Naar die uitlegging de opmerking van Cramer: "Dat is de aard der huichelaars, dat zij St. Martin een penning offeren en daarna een paard stelen, en wanneer zij zich op ‘t scherpst verzet hebben tegen God en Zijn woord, zich daarna wenden tot offeren, vasten en aalmoezen; daar mede willen zij zich wit maken. " .

Keil vertaalt: "Wat wil Mijn beminde in Mijn huis, zij, die arglist oefent! Zullen gelofte en heilig vlees uw onheil van u wenden? dan moogt gij jubelen. "

Deze vertaling heeft veel voor. In elk geval wil de Heere Juda er op wijzen, dat uitwendige vormen, waaraan het wezen ontbreekt, den Heere niet welgevallig zijn. Het is hetzelfde als wat de Heere door Jesaja spreekt: Brengt mij niet te vergeefs offer, enz.

De Septuaginta heeft: mh eucai kai krea agia ayelousin apo sou tav kakiav sou.

16. Toen de HEERE u, o Israël! tot het volk Zijns eigendoms riep, had Hij uwen naam genoemd, met het oog op hetgeen gij naar deze roeping en door Zijne genade moest zijn en steeds meer worden: enen groenen olijfboom, schoon van lieflijke vruchten (Exod. 19:6. Ps. 52:10. Hos. 14:7. Rom. 11:24). Maar nu gij uwe bestemming zo geheel hebt vergeten en een dorre, lelijke, onvruchtbare olijfboom zijt geworden, heeft Hij met een geluid van een groot geroep, dat de invallende krijgslegers aanhieven, een vuur om denzelven aangestoken, en zijne takken zullen verbroken worden; 1) slechts een nietig overschot zal in den grond achterblijven.

1) Het aanleggen van het vuur aan den olijfboom Israëls geschiedde door de vijanden, die het ene deel van het rijk na het andere verbraken, het rijk der tien stammen reeds verwoest hadden en nu weldra ook Juda zouden verwoesten. Dat toch die woorden niet slechts op Juda, maar tegelijk ook op Israël slaan bemerkt men uit vs. 17, volgens hetwelk de Heere, die Israël geplant had, wegens de zonde van beide huizen, Israëls en Juda’s onheil geopenbaard, dat is besloten heeft.

Altijd weer als de Heere Zijne straffen uitspreekt, of met Zijne bedreigingen komt, laat Hij voorafgaan de weldaden, de zorg en de genade, welke Hij aan Zijn volk heeft betoond.

De zonde van bondsbreuk was een zonde van de snoodste en zwartste ondankbaarheid.

Het was de zonde der getergde Liefde Gods en van daar dat de straf der zonde zwaar was.

Het zal daarom ook eenmaal voor de naam-Christenen veel schrikkelijker zijn in den dag des oordeels, dan voor de blinde Heidenen.

17. Want de HEERE der heirscharen, die u tot enen zoeten wijnstok (Hoofdst. 2:21) en tot enen schonen olijfboomgeplant heeft, heeft (om nu weer de beeldspraak te laten varen) een kwaad over u uitgesproken; om der boosheid wil van het huis Israëls en van het huis van Juda, die zij onder zich bedrijven, om Mij (Deut. 11:14) te vertoornen, rokende Baäl (Hoofdst. 19:15; 44:3).

18. De HEERE nu heeft, toen Hij over de zamenzwering onder de mannen in Juda en Jeruzalem tegen hen sprak (vs. 9 vv.), het mij te kennen gegeven, dat ik het wete, wat de mannen te Anathoth tegen mij, zijnen Profeet voornemens waren; toen hebt Gij mij hun handelingen doen zien. 1)

1) De mannen van Anathoth hadden een verbintenis tegen Jeremia in het geheim gemaakt. Zij wilden de bestraffende woorden Gods niet horen en van diens strafredenen niets weten. Daarom hadden zij besloten, hem van het leven te beroven. Maar de Heere had hem bekend gemaakt. wat zij heimelijk hadden bedacht.

19. En Ik was als een lam 1) dat; zich vertrouwend overgeeft, omdat het geen kwaad vermoedt, als een os, die geleid wordt om te slachten; want ik wist niet, dat zij gedachten tegen Mij dachten, zo als zij deden, zeggende: laat ons den boom met zijne vrucht, dezen Profeet met zijne zo lastige strafprediking, verderven, en laat ons hem uit het land der levenden uitroeien, dat zijn naam niet meer gedacht worde.

1) Dat deze woorden zien op de profetie omtrent Christus in Jes. 53:7 blijkt duidelijk, zo als dan ook werkelijk in de gehele persoonlijkheid van Jeremia, in ‘t bijzonder in zijn lijden en zijne vervolgingen ene voorafschaduwing van Christus ligt. De oude kerkvaders sedert Justinus en Tertullianus hebben in de tweede helft van het vers ene nog meer bepaalde profetie omtrent Christus gezien, waarin het "uitroeien uit het land der levenden" aan Jes. 53:8 herinnert. Zij volgden ene andere lezing, die zij alzo vertaalden: "laat ons het hout op het brood leggen. " Onder hout verstonden zij het kruis, onder het brood den Heere Jezus als het brood des levens (Joh. 6:32 vv.). Zo werd de plaats tot ene tijdelijke profetie van den kruisdood van Christus, die zij ook tevens voor de leer van het sacrament gebruikten. Zij zeiden: even als de Heere reeds hier in het O. T. Zijn lichaam profetisch als het brood had voorgesteld, zo heeft Hij later in het N. T. de type vervullende, Zijn verheerlijkt lichaam in het aardse brood gelegd, En deelt Hij dit onder het brood aan ons mede, waarom ook het brood des Heeren lichaam wordt genoemd.

De vertaling "een lam, een os", zou beter vervangen worden door "een argloos lam", "een schootlam", "een tam gemaakt lam. " .

Bij de Arabieren en ook bij de Hebreën had men veeltijds een huislam, dat zeer aan het huisgezin gewend was en zich gewillig liet leiden, ook zelfs dan als men het ter slachtbank voerde. Hierbij vergelijkt de Profeet zich, om daarmee te kennen te geven, dat hij er volstrekt geen erg in had gehad, dat men tegen zijn leven had zamengespannen.

20. Maar, o HEERE der heirscharen, Gij rechtvaardige Rechter, a) die de nieren en het hart proeft 1) (Ps. 7:10) en alzo weet, dat ik alleen om mijns ambts wil, en niet om mijne gerechtigheid dien haat en die vervolging van de lieden mijner vaderstad moet ondervinden (Hoofdst. 1:1)! laat mij Uwe wraak van hen zien, die in mij U haten en vervolgen; want aan U heb ik mijne twistzaak ontdekt(Hoofdst. 20:12. Rom. 12:19

a) 1 Sam. 16:7. 1 Kron. 28:9. 26:2. Openb. 2:23.

1) Het is een troost voor ons, als de mensen onrechtvaardig met ons handelen, dat wij een God hebben, tot wien wij gaan kunnen, die de zaak der beledigde onschuld handhaaft en wil handhaven en tegen de onrechtvaardigen opkomen. Want Gods rechtvaardigheid, die een schrik is voor de goddelozen, is een troost voor de godvruchtigen. Zijn oog is op Hem, als een God die de nieren proeft en de harten doorzoekt; die volkomen ziet wat in den mens is, wat zijne gedachten en voornemens zijn.

Het was geen zonde tegen Jeremia als mens, maar tegen hem als Profeet Gods, den gezant des Allerhoogsten, en daarom, opdat Gods eer zou gehandhaafd worden, bidt hij de straf af over zijne vijanden.

21. Daarom zo zegt de HEERE, terwijl Hij ook werkelijk de wraak in zijne hand neemt, van de mannen van Anathoth, die uwe ziel, (want Hij wendt Zich daarbij niet tot deze, maar tot mij) zoeken, zeggendetot u, al is het heimelijk, door hun raadslagen tegen u (vs. 19): Profeteer niet in den naam des HEEREN, daar gij toch niets anders dan ongeluk hebt te voorzeggen, opdat gij van onze handen niet sterft.

22. Daarom (om het begin van ‘t vorig vers na een langeren tussenzin weer op te vatten) zo zegt de HEERE der heirscharen, terwijl Hij nu Zijne bedreiging tegen de mannen van Anathoth werkelijk laat volgen: Ziet, Ik zal bezoeking over hen doen met Mijne wraak. De jongelingen, de tot den krijg geschikte mannen onder hen, zullen door het zwaard sterven, hun zonen en hun dochteren zullen van honger sterven.

23. En zij, die wilden, dat uw naam niet meer zou gedacht worden (vs. 19), zullen geen overblijfsel hebben; want Ik zal een kwaad brengen over de mannen van Anathoth, in het jaar hunner bezoeking, als Ik hun rekenschap zal vragen omtrent hun handeling tegen u.

Toen de Heere den Profeet de voorbede voor zijn volk verbood, kon het schijnen, alsof de goddelijke lankmoedigheid geringer was dan de menselijke barmhartigheid. Daarom wordt nu hier aan Jeremia een oog gegeven in de diepe verworpenheid van het volk, daar hij verneemt, dat zijne medeburgers te Anathoth tegen hem zelven zulke boze en schandelijke aanslagen gesmeed hadden. Nu verheft zich in hem het gevoel, dat Gods gerechtigheid hiertegen moet

ingaan en de tegenstanders moet vergelden, gelijk recht is. Hij bidt: "laat mij Uwe wraak over hen zien, " en daardoor komt aan het licht, dat menselijke barmhartigheid slechts zo lang groter is dan de Goddelijke lankmoedigheid, als de mens zelf nog niet de gekrenkte, vervolgde, slecht behandelde is, maar dadelijk voor het verlangen naar genoegdoening wijkt, zodra dit ondervonden wordt. Wat het bijzonder ongeluk aangaat, dat de burgers te Anathoth later bij de belegering en verwoesting van Jeruzalem getroffen heeft, zo hebben wij daarover gene nadere berichten. Misschien kwamen de inwoners van deze plaats tot op een gering getal om; dat zij niet allen omkwamen blijkt uit Ezra 2:23 en Neh. 7:27. De loop van het strenge vonnis is dus ook daar enigzins opgehouden, zoals bij het overige volk in ‘t algemeen (Hoofdst. 4:27). Misschien heeft Jeremia zelf later voor hen tot den Heere gebeden, dat de stad niet geheel zou vergaan, dat er niemand zou overblijven. Die voorbede was niet verboden.

De verwoesting zal volkomen zijn. Niemand die het zaad zal zijn tot een volgend geslacht; zij zochten Jeremia’s leven en daarom zullen zij sterven; zij wilden hem met wortel en tak uitroeien, opdat zijn naam niet meer zou gedacht worden en daarom zal er geen overblijfsel van hen zijn. En daarin is de Heere rechtvaardig. Dus wordt het kwaad over hen gebracht in het jaar hunner beroving, en dit is kwaad genoeg, een vergelding overeenkomstig met hun verdienste.

HOOFDSTUK 12.

DER GODDELOZEN GELUK EINDIGT SPOEDIG.

I. Vs. 1-17. Het valt den Profeet zwaar te moeten zien, dat het juist den goddelozen zo wel gaat, terwijl hem zo veel ellende beschikt is. Hij moet den Heere daarover vragen, doch hij is zich wel bewust, hoe dit slechts kan geschieden onder voorwaarde dat de Heere het recht behoude in den strijd. Nauwelijks heeft hij dan ook zijne vraag gedaan, of hij heeft zelf het antwoord gereed, hoe het eigenlijk met der goddelozen voorspoed staat (vs. 1-3). Onder anderen vorm keert de vraag terug; om de boosheid der inwoners moet het land met al Zijne inwoners zoveel lijden, gelijk het heden is, maar de goddelozen spotten met de straffen in plaats dat zij zich bekeren. Nu wordt hij beschaamd door hetgeen de Heere hem voorhoudt, dat zijn geduld reeds is uitgeput, nu hij nog lang niet het zwaarste weet, dat hem wordt aangedaan. Het wordt hem gezegd, hoeveel meer leed hij van de vijandschap zijner eigene broeders en bloedverwanten nog verder zal moeten dragen (vs. 4-6). Nu is zijn besluit genomen, om zijn huis te verlaten en zijn erfgoed over te geven. Daardoor juist is hij ook een beeld des Heeren ten opzichte van diens betrekking tot Zijn huis en erve, zo als die in de tegenwoordige tijden is (vs. 7-13). Tegelijk wordt hij ook een Profeet voor die volken, die heden Gods eigendom aantasten. (vs. 14-17).

1. Gij zoudt, ik weet het vooruit (Job 9:2 v. 39:32. Ps. 51:6. Rom. 3:4; 9:20), rechtvaardig zijn {1} o HEERE! wanneer ik tegen of met U zou twisten over ene vraag, die mij dikwijls voor den geest staat; ik zal nochtans, om Mijne aanvechtingen te kunnen overwinnen, van Uwe oordelen met U spreken, een rechtstrijd met U aanvangen over Uwe Voorzienigheid en Uw wereldbestuur. a) Waarom is der goddelozen weg voorspoedig? waarom hebben zij rust allen, die trouwelooslijk trouweloosheid bedrijven (Job 21:7 vv. Ps. 73:3 vv. Mal. 3:15)?

a) Hab. 1:3.

{1} Er wordt omtrent de rechtvaardigheid der Regering Gods gevraagd: of de Goddelijke Rechtvaardigheid op alle wijze gezegd moet worden rechtvaardig te zijn. De reden van twijfeling is aan den enen kant, omdat Hij aan de Zijnen, n. l. aan de Godvruchtigen het ergste en kwaadste en aan Zijne vijanden of de goddelozen het allerbeste bedeelt. Wij antwoorden derhalve dat God in de regering van deze wereld in alles rechtvaardig is, en wij antwoorden dat God den zijnen of den godvruchtigen, nooit iets hetwelk waarlijk kwaad is toezendt, noch iets hetwelk waarlijk goed is aan Zijne vijanden of goddelozen toedient, maar alleen enig schijngoed. Dat het kwade, hetwelk Hij den Zijnen toezendt, in der daad goed zij, gelijk het goede, hetwelk Hij zijne vijanden toebrengt, in de daad kwaad is: omdat de godvruchtigen hun kwaad nuttig is en ten goede medewerkt, gelijkerwijs den goddelozen hun goed schadelijk is. Voor de eersten is het een vaderlijke kastijding, waardoor Hij de zonden, als het hoogste en enigste kwaad weert en uitsluit, of ene beproeving en oefening van lijdzaamheid en gebeden.

Jeremia begint met de verzekering dat God rechtvaardig is, dat er derhalve bij Hem geen onrecht is.

Hij laat dit voorafgaan om alle gedachten verre weg te bannen, dat hij den Heere God van iets onrechtvaardigs zou beschuldigen, al doorzag hij het verband niet tussen de Rechtvaardigheid Gods en wat hij zag en ondervond, n. l. dat het den goddelozen wèl ging en den rechtvaardige slecht. Hij weet het dat als Hij met God ging twisten, God het van hem zou winnen en hij de nederlaag zou lijden.

De Profeet wil dan ook niet met God twisten over Diens Rechtvaardigheid, maar het raadsel opgelost zien, waarom het den godvrezenden heel anders gaat als den goddelozen, gemeten naar den maatstaf van het kortzichtig menselijk verstand.

2. Gij hebt ze geplant, zij zijn ook ingeworteld, zij hebben diepe wortelen in de aarde geschoten, zij gaan voort, groeien welig op, ook dragen zij vrucht. Gij geeft ze een vast bestaan in het land, en rijken kinderzegen, dat alles toch den vromen als hun doel is toegezegd (Exod. 20:12. Ps. 128); Gij zijt wel nabij in hunnen a) mond, maar verre van hun nieren 1) hun mond moge U roemen, het is in valsheid, zij misbruiken dien slechts tot zonde (Hoofdst. 5:2); hun hart houdt zich verre van U, hun geweten is als toegeschroeid (Ps. 16:7).

a) Jes. 29:13.

1) De Profeet spreekt er van hoe de Heere hen ingezet heeft in de levensomstandigheden, waarin zij verkeren. Hoe Hij hen doet groeien en bloeien en toch is hun hart verre van Hem, terwijl hun mond Hem noch roemt.

De nieren zijn de zetel van de innerlijke, meest ware ondervindingen. Zij staan hier tegenover den mond, als de openbaring van hetgeen, waaraan het hart geen deel heeft.

3. Maar Gij, o HEERE! a) kent mij; Gij ziet mij, en b) proeft mijn hart, dat het met U is; maar hoewel gij weet, dat Ik U in oprechtheid toebehoor, laat Gij het mij toch zo kwalijk gaan. Waarom laat Gij die goddelozen niet omkomen? Ruk ze uit als schapen ter slachting, en heilig ze, wijd ze tot den dag der doding. 1)

a) Ps. 17:3; 139:1. b) Jer. 11:20.

1) Een goddeloze, wien het hier beneden zo wel gaat, is meestal door God overgegeven en verlaten. Hij ontvangt zijn deel in dit leven en heeft van het toekomende geen deel, ja geen droppel waters te hopen. Hij is als een mestzwijn, dat gehouden en gespaard wordt, opdat het gedood worde (2 Petr. 2:12). Hij heeft zoveel met de wereld te doen, dat hij noch aan hemel noch aan hel kan denken. Hij is tevens lauw en koud in geestelijke zaken, daarna vervalt hij tot verachting, spotternij, ongeloof, gerustheid, en gaat zo met verblinde ogen en verstokt hart ter helle.

Zo spreekt Jeremia als advocaat in naam der Goddelijke wet en tevens tot welzijn van het gehele volk Gods tot God, den rechtvaardigen Rechter, die met Zijne beslissing toeft.

4. Sta op Heere! hef Uwe hand op (Ps. 10:12). Hoe lang zal het land nog treuren, gelijk het heden is (2 Kon. 23:1), en het kruid des gansen velds verdorren (Hoofdst. 14:1 vv)? Van wege de boosheid dergenen, die daarin wonen, vergaan de a) beesten en het gevogelte, zij moeten sterven van honger en dorst, dewijl zij, die goddelozen, in hun hart zeggen: Hij ziet ons einde niet; de Profeet weet er niets van, het einde door hem voorspeld, zal niet komen (Hoofdst. 5:12).

a) Jer. 4:25; 7:20; 9:10.

In de vorige afdeling hield den Profeet de vraag bezig, hoe het met Gods gerechtigheid kon bestaan, dat het den goddelozen zo wel ging, terwijl de weinige vromen dikwijls in lijden van het ergste soort waren: daar toch dezen het geluk was beloofd, dat genen te beurt valt. Aan het einde van vs. 3 dringt hij er bij God op aan, om het geluk, den goddelozen geschonken, te maken tot ene mesting tegen den dag der slachting, en, daar Hij ze den ondergang prijs gaf, ze te wijden tot offers Zijner gerechtigheid. Deze tot God gerichte drang om den God des gerichte te bespoedigen, wordt in het voor ons liggende vers versterkt door het wijzen op Gods goedheid. Die laat toch niet toe, dat het gehele land in ‘t bijzonder ook het redeloze schepsel onder de boosheid der goddelozen zou lijden. Reeds ten tijde van Josia bleef toch de vroege regen uit, en kwam er geen spade regen (Hoofdst. 3:3); doch tegenwoordig zijn de toestanden in het land nog veel verschrikkelijker, en de toenmalige plaag der droogte is weer in veel sterkere mate aanwezig, hoewel in de geschiedboeken ons gene verdere mededelingen over al deze onheilen zijn meegedeeld. Maar zo weinig lieten de inwoners des lands zich daardoor tot bekering brengen, dat hun boosheid integendeel een steeds hogeren graad bereikte, daar toch, gelijk reeds bij Hoofdst. 10:16 werd opgemerkt het lijden op zich zelf niet beter, maar evenzeer slechter maakt dan beter. Ook hier is de spreuk waar: "wie heeft, dien zal gegeven worden; maar wie niet heeft, van dien zal genomen worden ook wat hij heeft. " Het is later bij de Egyptische ballingen (Hoofdst. 44) weer evenzo. Nu is het de vraag, in welken zin het woord des goddelozen: "Hij ziet ons einde niet", bedoeld is. Of zij dit van God zeggen, dat Hij Zich niet om hen bekommert, zodat zij straffeloos kunnen doen, wat hun goeddunkt, of dat zij alzo spreken met het oog op den Profeet, wiens Profetie van het lot, dat hen wacht, zij daarmee bestrijden, als had hij niet Gods woord, maar zijne eigene gedachten verkondigd. Deze laatste opvatting verdient, onzes inziens, de voorkeur.

5. Het antwoord des Heeren op mijne vraag omtrent degenen, die mij bespotten en verachten, de mannen te Anathoth, is: Als gij loopt met de voetgangers, met wie het toch niet moeilijk is, gelijken tred te houden, zo maken zij u moede, hoe zult gij u dan mengen met de paarden, hoe zal het u dan zijn, wanneer gij nog veel ergere dingen hoort, die Ik u aanstonds zal noemen (vs. 6)? Zo gij alleenlijk vertrouwt in een land van vrede, zo gij in vredestijd, wanneer de tegenstand van enkelen nog niet veel te betekenen heeft, veiligheid zoekt, als ware uw leven in groot gevaar, hoe zult gij het dan maken in de verheffing van den Jordaan 1) wanneer in den tijd van nood, die over Jeruzalem komt, overmoedige tirannen op u aanvallen, even als leeuwen te voorschijn springen uit de rietbossen van den Jordaan (Hoofdst. 38 en 39; 49:18. Zach. 11:3)?

1) De mannen van Anathoth waren de wederpartijders van onzen Profeet. Deze verschilden echter zo veel in vermogen van de groten te Jeruzalem, als voetgangers zwakker zijn den paarden. Daar hij nu reeds bezweek onder de vervolging der mannen van Anathoth, hoe zou het hem dan gaan, wanneer hij te Jeruzalem profeteren moest, waar hij veel machtiger tegenstanders ontmoeten zou? Deze zelfde zaak wordt nog eens voorgesteld door het vergelijken van een land van vrede met de verheffing van den Jordaan. Zo de Profeet in een land van vrede, waarop hij vertrouwde en gerust leefde, moede werd en den moed liet zinken, hoe zou het hem dan gaan bij de overstroming van den Jordaan? Het een en ander geeft in zinnebeelden te kennen, dat de Profeet nog geheel andere en veel zwaardere vervolgingen te wachten had.

Tegen de mannen van Anothoth had Jeremia het reeds afgelegd. Reeds voor hun dreigen en honen, was deze heilige Ziener bezweken. Wat zou het den zijn als hij eens niet met de kleinere lieden van Anathoth, maar met de zoveel machtiger tegenstanders van Jeruzalem te doen kreeg?

Liepen die van Anathoth hem reeds te hard? Hadden die kleine lieden, die toch als gewone voetgangers gingen, hem reeds moe en half dood gelopen, wat zou hij dan in Jeruzalem aanvangen, waar hij zou moeten lopen met zo veel machtiger lieden, die als "paarden" draven en rennen konden, zo vraagt de Heere hem.

En Hij voegt er bij: Zo gij alleenlijk vertrouwt in een land van vrede, hoe zult gij het dan maken in de verheffing van den Jordaan?

Als het nog zo tamelijk gaat als er slechts even getornd wordt aan den rok zonder naad: als naar even de bedreiging van achter de deur gluurt en de spanning zich nauwelijks voelbaar maakt, dan bezwijkt ge reeds, o laffe Jeremia! Heb Ik u daarvoor als mijn dienstknecht geroepen en gesteld tot mijn getuigenis in het land? Is dit, is dit uw hoge moed, om te vertrouwen zolang alles wel loopt en alles vrede in den lande blijft en er dus niet te vertrouwen valt? Is nu uw kracht reeds uitgeput? Reeds gedoofd uw moed? Ten einde uw geduld? En uw vermogen van geestelijken weerstand tot den laatsten druppel toe weggevloden?

O, Gij kleingelovige, gij onmannelijke, als ge reeds bezwijkt en nu reeds verzinkt, wat, wat zal het dan zijn, als straks heel het land in beroering raakt en de wateren bruisen gaan, wat, als het dan in uw dagen komen zal tot ene verheffing van den Jordaan? .

De Heere God troost niet, maar bestraft veeleer Zijn dienstknecht. En dit juist om bij Jeremia den moed er weer in te krijgen, om hem te doen zien om hem te laten gevoelen, dat hij nog voor veel heter vuur zal komen te staan, dat hij nog tegen veel breder golfslag zal hebben te worstelen.

Wat de Heere zijn Profeet hiermee wil leren is, om alleen van Hem, de Fontein van alle leven en levenskracht, alles te verwachten om in waarheid getrouw te zijn.

6. Want niet alleen de mannen van Anathoth, die Ik onder die voetgangers bedoelde (Hoofdst. 11:18 v.), die als uwe medeburgers niet uwe aller naasten zijn, maar ook uwe broeders, uwe medepriesters (Hoofdst. 1:1), en uws vaders huis. uwe bloedverwanten, ook die handelen trouwelooslijk tegen u, ook diezelve roepen u met volle stem achterna, gelijk men achter enen dief of moordenaar roept, dien men vervolgt en onschadelijk wil maken. a) Geloof hen niet, wanneer zij vriendelijk tot u spreken, en hun verbintenis met de overige mannen van Anathoth nog onder het masker van vriendschap verbergen.

a) Spr. 26:25.

Het vreselijkste, dat gij zult ondervinden, is, dat niet alleen zij, die gij voor vijanden Gods houdt, u bestrijden in uw heilig werk; maar dat ook dezulken, die gij beschouwt als medearbeidende broeders en huisgenoten, trouweloos van u afvallen, en bij uitwendige vriendelijkheid zich achter uwen rug luide tegen u verklaren. Inderdaad een gevoeliger smart kan er niet zijn dan wanneer de strijder des Heeren zich verlaten ziet, ja bestreden door hen, op wier medewerking hij in den strijd voor Gods ere had gerekend.

7. Ik, de Profeet, heb, daar ik volgens het zo even medegedeelde woord des Heeren ook mijne broeders en mijns vaders huis niet meer mocht vertrouwen, mijn huis te Anathoth verlaten; ik heb mijne erfenis laten varen; ik heb de beminde mijner ziel in de hand harer vijanden gegeven, mijn dierbaar eigendom aan mijne belagers moeten afslaan. Daardoor heb ik gedaan, wat de Heere ten opzichte van Zijn huis, Zijne erfenis, Zijn dierbaar land, namelijk Juda en Jeruzalem, ook moet doen.

8. Mijne erfenis is mij geworden als een leeuw in het woud, dien ik ontmoet heb, zonder in mijne argeloosheid zijne gevaarlijke nabijheid te vermoeden; zij heeft hare stem tegen mij verheven, als om mij te verslinden, daarom heb ik haar gehaat, even als ook de Heere Zijne erfenis (Deut. 32:9) om dezelfde oorzaak moede is geworden (Ps. 106:48).

9. Mijne erfenis, het land van Juda, is Mij een gesprenkelde vogel, een onbekende, die vele vreemde verven heeft. De vogelen zijn rondom tegen haar, zij zijn allen en dien vreemden aangevallen om dien te vernielen, en zij roepen: komt aan, verzamelt, al gij gedierten des velds! Komt om te eten; haast u alle gij omliggende volken, om ‘t Joodse land te plunderen.

a) Jer. 7:33.

De woorden van den Profeet in de beide vorige verzen hebben een dubbelen zin, zodat wat hij van zichzelven omtrent zijn huis en erve zegt, door zijnen mond tevens de Heere van Zijne betrekking tot Juda en Jeruzalem zegt, dat ook tegen Hem een brullende leeuw is geworden, en waarop Hij vertoornd moet zijn. In het voor ons liggende vers zet de Heere de rede voort ten opzichte van Juda of Zijn land, en stelt in ene gelijkenis een toestand voor. Wanneer een vreemde vogel, bijvoorbeeld een nachtuil, of een met bonte kleuren getooide zich onder de gewone vogelen laat zien, vervolgen en bestrijden die de ongewone verschijning met een luid geschreeuw. Vervolgens onder ene andere beeldrijke uitdrukking de eerste gelijkenis verklarende, spreekt Hij nader over den toestand des lands gedurende de jaren 602-599 v. C.

(2 Kon. 24:2 vv.). Het is niet bepaald te erkennen, of de rede hier voorspellend wijst op de naaste toekomst, of reeds de aanwezige voorstelt. Het eerste is het waarschijnlijkste (vgl. in 2 Kon. 24:2 "naar het woord des Heeren, dat Hij gesproken had door de dienst Zijner knechten, de profeten"). Wij hebben dus gene noodzakelijkheid, om ons stuk wat zijn ontstaan betreft, eerst in dien tijd te verplaatsen. De Profeet kan zeer goed reeds enige jaren te voren zó in den naam des Heeren hebben gesproken, en daardoor nu en dan den koning gewaarschuwd hebben tegen een afvallen van de Chaldeeuwse opperheerschappij als voor een opstand tegen God zelven (vgl. 2 Kon. 24:1 2 met ons 8ste vers: "zij heeft hare stem tegen hij verheven"). Intussen heeft ook de andere mening in vs. 11 hare rechtvaardiging. Bij de profeten is dikwijls de tijd, waarin zij ene rede hebben uitgesproken, moeilijk te bepalen.

10. Vele herders van zeer kwaden aard (Hoofdst. 6:2) hebben Mijnen wijngaard (Jes. 5:7) verdorven; zij hebben Mijnen akker vertreden (Deut. 32:9); zij hebben Mijnen gewensten akker gesteld tot ene woeste wildernis gesteld, 1) mijn land, dat voor Mij als een lusthof was (Joël 2:3).

1) Hier wordt van de uiterste verwoesting des lands door het Chaldeeuwse leger gesproken, als van ene gebeurde zaak, zo zeker nabij was zij. God spreekt er van, als van ene zaak, die Hij vastgesteld had te zullen geschieden, en nochtans ook als ene zaak, waarin Hij geen behagen had, geen meer dan in den dood van andere zondaars.

Zie eens met welke tedere aandoening Hij van dit land spreekt, onaangezien deszelfs zondig bestaan, uit aanmerking van zijn Verbond, en de schatting van ere en heerlijkheid, die Hij vóór deze van hetzelve ontvangen had. Het is mijn wijngaard, mijn akker, mijn gewenste akker. Merkt hierop, dat God ene tedere genegenheid en betrekking tot Zijn Kerk heeft, hoewel velen daarin verkeerd zijn, en Zijne kastijding van dezelve kan zeer wel bestaan met Zijn behagen in dezelve.

11. Men heeft hem gesteld tot ene woestheid, verwoest zijnde treurt Hij tot Mij; het ganse land is verwoest, omdat er niemand is, die het ter harte neemt. Allen leefden, toen het nog tijd was, in hun onbedachtzaamheid en lichtzinnigheid voort (Jes. 57:1).

12. Op alle hoge plaatsen in de woestijn zijn verstoorders gekomen; want het zwaard des HEEREN dat in de hand der vijanden woedt (Hoofdst. 25:29; 45:5), verteert van het ene einde des lands tot aan het andere einde des lands; er is geen vrede voor enig vlees, alles wat leeft, moet ten laatste omkomen.

13. Zij, de inwoners des lands, hebben a) tarwe gezaaid, maar doornen gemaaid 1); zij hebben zich gepijnigd, om hun velden in orde te brengen, hopende op betere tijden, maar zijn niet gevorderd, zij hebben geen voordeel behaald. Wordt alzo beschaamd van wege ulieder inkomsten, van wege de hittigheid van den toorn des HEEREN. 2) (Deut. 28:30 vv. Jes. 62:8 vv.).

a) Lev. 26:16.

1) Het land is zo geheel vernield en blijft zo lang woest en onbewoond liggen, dat het voor de beteling geheel onbruikbaar wordt, en het onkruid daarin de overhand verkrijgt, zodat men tarwe zaaiende, doornen maait.

2) Ene krachtige wending! dat is het dan dat uw bedrijf u berokkend heeft! dat is dan uw oogst en inkomst: des Heeren toornegloed.

De profetie handelt in hetgeen nu volgt over die volken, welke nu het land van Juda verwoesten, de Syriërs, Moabieten, Ammonieten en ook de Edomieten. Omdat zij wederom verbonden zijn tegen het Verbondsvolk van God, dat van zijnen God is afgevallen, moeten zij daarmee te zijner tijd dezelfde straf van verwerping uit het land, van wegvoering naar vreemde ballingschap ondergaan. Later als zij in de boete en bekering tot den Heere zich met Israël verenigen, zullen zij ook in de verlossing der wedergeboorte gelijk gesteld worden. Terwijl echter bij hen tevens de mogelijkheid van ongehoorzaamheid en tengevolge daarvan van gehele vernietiging in ‘t oog wordt gehouden, in dit met betrekking tot Israël niet het geval (vgl. Hoofdst. 30-34).

14. Alzo zegt de HEERE, wiens rede hier wordt voorbereid (vgl. Hoofdst. 14:15): Aangaande al Mijne, boze naburen 1), die Mijne erfenis aanroeren, welke Ik Mijnen volke Israël ingegeven, toegedeeld heb: Ziet, Ik zal hen uit hun land uitrukken (Hoofdst. 25:29), a) maar het huis van Juda zal Ik uit hunlieder midden uitrukken, aan de ene zijde om het voor voortdurende aanvallen te beveiligen, aan de andere zijde ook als tot een voorspel van hetgeen daarna aan henzelven zal geschieden.

a) Deut. 30:3. Jer. 32:37.

1) De boze naburen, die Israël verleid hebben, zullen het land Juda niet erven, maar zelf even als Juda getuchtigd worden en uit hun land worden weggevoerd, nadat te voren Juda uit hun midden is weggerukt (Jer. 9:25-26 en de profetieën Hoofdst 46-49). Want het gericht moet beginnen met het huis Gods, maar gaat daarna voort tot de naburige vijanden, de lasteraars en de verleiders van Gods volk (vgl. 1 Petr. 4:17) .

In deze verzen geeft de Heere hem een volstrekt antwoord op zijn moedeloze vraag in vs. 1 gedaan.

De Heere zal zich wel degelijk als den Rechtvaardige openbaren, als Hij op zijn rechterstoel gaat zitten, om na lang geduld de goddelozen te straffen.

Dan zal het onderscheid gezien worden tussen dien, die God vreest, en dien, die Hem niet vreest.

Maar dan zal ook blijken dat de wegen van druk voor het ware Zion, waren wegen van liefde, en moesten dienen tot heil en zegen.

15. En het zal geschieden, nadat Ik hen zal uitgerukt hebben, zo zal Ik wederkeren en Mij hunner ontfermen, en Ik zal hen wederbrengen een iegelijk tot zijne erfenis, en een iegelijk tot zijn land.

16. En het zal geschieden, indien zij de wegen Mijns volks vlijtiglijk zullen leren, zwerende bij Mijnen naam (Hoofdst. 4:2. Deut. 6:13; 10:20): Zo waarachtig als de HEERE leeft! gelijk als zij Mijn volk geleerd hebben te zweren bij Baäl, zo zullen zij in het midden Mijns volks gebouwd worden, wanneer dit in zijn land zal teruggekeerd en tot het volle bezit zal gekomen zijn van alles, wat beloofd is (Hoofdst. 32:37 vv.); zij zullen er met Mijn volk verenigd zijn (Jes. 56:6 vv.).

Indien die heidense volken, zegt God, Mij toebrengen die ere en dien dienst, welke Mij als den Waren en levenden God toekomen, Mij alleen erkennende voor de Fontein des levens en den Onderzoeker van harten en nieren, zal Ik hen ook zegenen en gelukkig maken. Zij zullen niet alleen een erfdeel krijgen op de aarde, maar ook onder Mijn volk. Dit is heerlijk vervuld in de bekering der heidenen (Rom. 11:17). Zij, die van nature wilde olijfbomen waren, zijn onder de Joden ingeënt, en nevens hen des wortels en der vettigheid des olijfbooms deelachtig geworden.

17. Maar indien zij, na de vermaning tot boete en de uitnodiging, om zich van de dode afgoden tot Mij te bekeren, niet zullen horen, zo zal Ik diezelve natie ten enemaal uitrukken en verdoen, spreekt de HEERE (Jes. 60:12).

Inhoud van vs. 14-16. De straf Gods ook over de goddeloze naburige volken zal in de eerste plaats ene tuchtiging zijn. Ook zij zullen uit de ballingschap in hun landen terugkeren. Wanneer zij dan Israëls geloof aannemen, zullen zij aan Israëls zegen, aan Christus' rijk deel hebben. Maar als zij niet willen horen, als zij volharden in hun afgoderij en zondedienst, dan zullen deze volkeren het oordeel der verwerping ondergaan, en ophouden als levende volken te bestaan, gelijk dan ook werkelijk gebeurd is.

Zij, die in het lot van Gods volk willen delen en wensen, dat hun einde zij als het hun, moeten hun wegen leren en daarin wandelen. Mochten wij dan ons zelven ijverig toeleggen om de wegen des Heeren te leren, en er naar streven om anderen te leiden tot de kennis der waarheid, die in Jezus is. Moge de Heere spoedig beide, Joden en Heidenen, verenigen tot ééne kudde onder éénen Herder, en iederen vijand vernielen, die kwaad doet in Zijn heiligdom! .

Zij, die niet willen geregeerd worden door Gods genade, die weigeren Hem te dienen, waar Hij met de lokstem Zijner liefde of in den weg Zijner beproevingen tot hen komt, zullen verbroken worden door de oordelen van Gods rechtvaardigheid.

HOOFDSTUK 13.

STRAF DER JODEN IN BEELTENISSEN VAN LINNEN GORDEL EN WIJNKRUIK.

III. Vs. 1-27. De Profeet heeft enigen tijd geleden het bevel van God ontvangen, om een linnen gordel te kopen, dien aan te doen en niet in het water te brengen. Nadat hij dit gedaan heeft, is hem aangewezen, naar den Eufraat te gaan en daar den gordel in de kloof ener steenrots te begraven. Na geruimen tijd wordt hij weer naar die plaats gezonden, om den begraven gordel te voorschijn te halen. Nu was die bedorven en onbruikbaar geworden (vs. 1-7). Hier sluit zich vervolgens de openbaring des Heeren aan Jeremia aan, die eigenlijk bedoeld was. De gordel is een beeld van Israël in zijn tegenwoordig diep bederf (vs. 8-11). Het bederf, dat daarom over het volk zal komen, wordt vervolgens onder het beeld van de gevulde wijnflessen voorgesteld, die tegen elkaar gestoten en tot scherven worden gemaakt (vs. 12-14). Nogmaals komt de vermaning tot boete en bekering, maar weer is zij te vergeefs. Het gezicht in zijne gehele zwaarte is voor den Profeet reeds zo goed als geschied, en hij ziet ook, dat het nog lang, zeer lang zal duren, voordat Israël komt tot Zijne volkomen reiniging (vs. 15-27).

1. Alzo heeft de HEERE tot mij gezegd, waarschijnlijk in het begin der regering van Jojakim, toen deze de vernieuwing des verbonds onder Josia weer deed achteruitgaan (2 Kon. 23:34 vv.): Ga henen en koop u enen linnen gordel, en doe dien aan uwe lenden, maar breng hem niet in het water, zo lang als gij hem draagt.

2. En ik kocht enen gordel naar het woord des HEEREN (1 Kon 20:42), en ik deed dien aan mijne lenden.

Het is bekend, dat de Oosterlingen zeer wijde klederen hebben. De gordel was dan ook bij de Hebreën een der onmisbaarste kledingstukken, welks hoge waarde daaruit blijkt, dat hij als een aanzienlijk geschenk en als voorwerp van handel voorkomt (2 Sam. 18:11. Spr. 31:24). Er waren er natuurlijk van verschillenden aard, naar den stand, de leefwijze en het geslacht dergenen, die ze droegen. Arme mensen en streng ascetische profeten droegen er een van leder, ongeveer een half voet breed (2 Kon. 1:8. Matth. 3:4); rijken en voornamen bedienden zich van enen leren, van vier vinger breedte, van linnen, die bovendien kostbaar versierd was met god, edelgesteenten enz. (Dan. 10:5). De gordel der vrouwen die laag en losser werd gedragen, terwijl de gordel der mannen om de lenden (1 Kon. 2:5) en door de priesters nog hoger tegen de borst werd vastgemaakt, vormde een hoofdsieraad der vrouwelijke kleding (Jes. 3:20 en 24; 49:18). Deze gordel diende bovendien tot het zamenhouden van het onderkleed, om het uit elkaar waaien te beletten, waardoor men in het gaan en andere bewegingen verhinderd werd (2 Sam. 6:14) en om de slepende lengte in te korten, daar het onder den gordel werd opgehaald en zo vastgehouden, dat door het overhangen eens soort van zak ontstond tot het bewaren van geld (Matth. 10:9) en tot het dragen van dolk of zwaard en van schrijfgereedschap (Richt 3:16. Ezech. 9:2); voor soldaten was dus een vast sluitende gordel onontbeerlijk (Jes. 5:27. Ezech. 23:15) en "zich gorden" is zo veel als zich tot den strijd, tot ene reis uitrusten, gereed zijn (Luk. 12:35. Efeze. 6:13). Uit dit menigvuldig gebruik van den gordel blijkt, dat een overgeven daarvan aan enen vriend een teken was der innigste,

vertrouwelijkste verbintenis, evenals het ‘t symbool Was van installering van enen beambte, wanneer de vorst hem den gordel overgaf voordien van de bijzondere insignes van het ambt (1 Sam. 18:4 Jes. 22:21).

Even als onder alle kledingstukken de gordel de nauwst sluitende is, zo is Israël onder alle volken het nauwst met Jehova verbonden. Even als de schoon versierde gordel tot het sieraad van den man behoort, zo dacht de Heere Israël als een sieraad aan te doen. De Profeet moest een linnen gordel kopen, zonder twijfel, omdat een van lijnwaad de dracht der priesters was (Exod. 28:40 vv.), en omdat Israël een heilig, priesterlijk volk moest zijn (Ex. 19:6). Over de vraag, waarom hij den gordel niet in het water moest brengen, is veel gestreden. Duidelijk is daarbij verondersteld, dat de Profeet, wanneer de gordel onrein was geworden, hem zou hebben gewassen-enen linnen gordel brengt men slechts in het water om dien te wassen-anders is het met den lederen gordel, dien men nooit in het water doet, dewijl hij daarin ruw en hard zou worden en eindelijk verderven, en dat mocht niet geschieden; hij moest onzuiver blijven, als een onrein gewordene naar den Eufraat worden gebracht. Dewijl nu de gordel het volk beduidt, zo moest daardoor voor ogen gesteld worden, wat het wachtte als onzuiver geworden en door God in Zijne onreinheid lang gedragen, .

3. Toen ik den gordel zo lang had gedragen, dat hij onrein was geworden, geschiedde des HEEREN woord ten tweede maal tot mij, zeggende:

4. Neem den gordel, dien gij op Mijn bevel gekocht heb, die aan uwe lenden is, en maak u op, en ga henen naar den Frath, den Eufraat in Babylonië (Gen. 2:14. 2 Kon. 20:12), en versteek dien aldaar in de kloof ener steenrots, om hem te verbergen, zodat niemand dien vindt, en gij later (vs. 6 vv.) u kunt overtuigen wat er van geworden is.

5. Zo ging ik henen, en verstak dien bij den Frath, gelijk als de HEERE mij geboden had, en ik onthield nauwkeurig de plaats, waar ik hem had verborgen.

6. Het geschiedde nu ten einde van vele dagen, waarschijnlijk tegen het einde der regering van Jojakim (2 Kon. 24:1-6), dat de HEERE tot mij zei in een derde openbaring: Maak u op, ga henen naar den Frath, en neem den gordel van daar, dien Ik u geboden heb aldaar te versteken.

7. Zo ging Ik naar den Frath en groef in die kloof der steenrots (vs. 4) en nam den gordel van de plaats, alwaar ik dien verstoken had, en ziet, de gordel was verdorven, geheel verteerd, en deugde nergens toe (Ezech. 15:4).

Dat de Profeet werkelijk twee malen de verre reis naar Babel gemaakt heeft, en wij hier noch met een bloot visioen, noch met een allegorisch verhaal te doen hebben, dat slechts als zodanig en niet door werkelijke uitvoering betekenis had, komt ons volgens Hos. 1:2 als ene uitgemaakte zaak voor. "Men verwachte echter niet, dat Jeremia zich zou moeite geven, om met vele woorden aan te wijzen, hoeveel hij met deze reizen Gods had gedaan. Wie zo eenvoudig, zonder alle uitroepen verhaalt, hoe men hem in den modderkuil had geworpen (Hoofdst. 38), die kon ook hier het wegen van het gewicht der feiten aan de lezers overlaten. "

De beide verre reizen moesten zeker mede daartoe dienen, dat de Profeet zijnen vervolgers, van welke wij in Hoofdst. 11:18 vv en 12:6 gehoord hebben, op ene geschikte wijze werd onttrokken, gelijk zij hem de moeite der ballingschap vooruit lieten smaken.

Anderen zijn van mening, ook onder de oudere uitleggers, dat de Profeet dit in een droomgezicht gedaan heeft. Onzes inziens ten onrechte. Er staat toch uitdrukkelijk in vs. 5, dat hij deed "gelijk als de Heere mij geboden had. "

Dewijl de kloof der steenrots bij hoog water gevuld werd en bij laag water leeg liep, moest die gordel spoedig verrotten.

8. Toen ik dien gordel alzo bevonden had, geschiedde des HEEREN woord tot mij, om de zinnebeeldige handeling te verklaren, zeggende:

9. Zo zegt de HEERE: Alzo, even als dezen vroeger zo prachtigen gordel, zal Ik verderven de hovaardij van Juda, en die grote hovaardij van Jeruzalem.

10. Ditzelve boze volk, dat Mijne woorden weigert te horen, dat in het goeddunken zijns harten wandelt, en andere goden navolgt, om die te dienen en voor die zich neer te buigen (Hoofdst. 7:24; 11:8) dat zal worden gelijk deze gordel, die nergens toe deugt.

11. Want gelijk als een gordel kleeft aan de lenden eens mans, alzo heb Ik het ganse huis Israëls en het ganse huis van Juda aan Mij doen kleven, spreekt de HEERE, om Mij te zijn tot een volk, en tot enen naam, een volk tot verheerlijking Mijns naams (2 Sam. 7:23), en tot lof en tot heerlijkheid; maar zij hebben niet gehoord. 1)

1) Zij was zijn eigen, zijn bijzonder volk, een koninklijk Priesterdom, hetwelk toegang tot Hem had boven alle andere volken. Hij zelf had hen aan zich doen kleven door de wet, die Hij hun gaf door de Profeten, die Hij hun zond, en door de gunsten, die Hij in Zijne Voorzienigheid aan hen betoonde. Dus had Hij hen zodanig aan zich doen kleven, zo gehecht aan Zich gemaakt, dat men zou gedacht hebben, dat zij niet van Hem zouden wijken of kunnen afgescheiden worden.

De zin is, dat God hun het aanzien, dat zij tot nu toe hadden gehad, zou ontnemen, en hun trotsheid, die zij daarop getoond hadden vernederen. De gordel was niet geheel verteerd of verrot, maar deszelfs aanzien en sterkte alleen bedorven. Daarin steekt deze lering dat God het volk zelf niet, maar alleen deszelfs hoogmoed verderven wilde. Het volk zou behouden, maar deszelfs hovaardij vernederd worden.

Het dragen van den gordel naar den Eufraat en het verbergen van dien in ene kloof zag slechts middellijk en niet dadelijk op de wegvoering van Juda naar Babel; dit blijkt daaruit, dat de verderving van het volk niet een gevolg was van de Babylonische ballingschap, maar deze integendeel ten gevolge van het voorafgegane verderf plaats had. Juda heeft echter reeds onder Hizkia (2 Kon. 20:13) en vervolgens onder Manasse en Ammon (2 Kron. 33:5 en 22) van de wateren van den Frath willen drinken (Hoofdst 2:18), daar het aan de ene zijde

bouwde op een verbond met Babylonië, aan de andere zijde bij den ouden afgodendienst nog den Assyrisch-Babylonischen sterrendienst voegde. Daardoor is het geheel verdorven geworden en rijp voor het gericht der wegvoering naar Babel, gelijk in 2 Kon. 20:17 vv. 21:11 vv. 23, 26 vv. gezegd wordt. "De door het water verdorven gordel is het met schuld bevlekte volk, dat, boelerende met de goden der vreemden, in zijnen hoogmoed zich van zijnen God heeft losgerukt. Tot den stroom der afgodische vreemde heeft de Profeet den gordel moeten dragen; dßßr, aan zijne oevers, bij de goden van Chaldea, waande het trouweloze volk zich langen tijd wel geborgen, maar ofschoon de gordel in een rotsspleet was begraven, is toch het woeste water van den vijandelijken stroom doorgedrongen, en heeft hem verdorven. " Aan de andere zijde is ook niet te ontkennen, dat het beeld doelt op de ballingschap: "Juda's trotsheid moet daar worden afgelegd, het uitverkoren volk moet als de gordel worden, die nergens meer toe deugt; " en de ellendige kommervolle tijd, die het volk na het terugkeren uit de ballingschap heeft moeten doorleven, en waaruit het zich eigenlijk nooit weer tot een zelfstandig, machtig koninkrijk heeft verheven, is de geschiedkundige vervulling van deze profetie, die in ene symbolische handeling is gegeven (Zef. 3:11 vv.).

Gelijk een man zijn gordel met zorgvuldigheid om zijn lichaam windt, zo had de Heere Israël en Juda bevoorrecht, als ene ongerepte maagd had Hij dat volk uit de slavernij van Egypte losgekocht en met de banden der tederste liefde aan Zich verbonden. Gelijk een man zijnen gordel behoedt, opdat gene vochtigheid of ander letsel hem beschadigt, alzo had de Heere Zijn uitverkoren volk beschermd, opdat generlei kwaad het wedervaren zou. Maar gelijk Jeremia's gordel in de rotsspleet aan de oevers van den Eufraat verborgen was geworden, zo had het nakroost van Abraham andere goden nagevolgd om die te aanbidden en te dienen, de goden der heidenen, wier hoofdzetel het grote Babylon aan den Eufraat was. Ook het verbergen van dien gordel aan dezen oever heeft ene treffende, zinnebeeldige betekenis. Had niet het volk, aan hetwelk de woorden Gods van den aanvang af toebetrouwd waren, zo luide de afkeurende stem des gewetens over zijn gedurigen afval gehoord, dat het zich, in den aanvang ten minste, niet den verborgen, schaamachtig en heimelijk den afgodendienst had kunnen overgeven? Gevoelde het niet dat het zichzelf onteerde en zijne eigenaardige heerlijkheid als volk van God daarmee schandelijk prijsgaf? Maar meer dan zijne ere en heerlijkheid had het door dezen afval verloren. Gelijk de gordel in die rotsspleet door het water bedorven en onbruikbaar geworden was, en zijne draden gemakkelijk uit elkaar getrokken en verbroken werden, zo was ook Israël en Juda door de gemeenschap met de afgoden geheel krachteloos en nietig geworden; niets kernachtigs noch gespierds was in het volksleven overgebleven: alles had den ontzenuwenden invloed van deze overspelige neigingen ondervonden. Het volk was rijp ten oordeel. Maar met welk oordeel werd het nu gestraft? Door nader bevestigde gemeenschap met juist datgene wat het door zijne zonden begeerd had. Naar Babel's afgoderij had het volk zich uitgestrekt met zijne neigingen: welnu, naar Babel, aan de oevers van den Eufraat zou het gevankelijk heengevoerd worden. Naar de richting, waarheen het volk zich in valsen vrijheidszin aan zijn God verwijderd had, naar diezelfde richting zou het strafgericht zijns Gods het heenvoeren; opdat in Juda's geschiedenis op treffende wijze deze waarheid afgespiegeld zou worden, dat, waarmee de mens zondigt, hij daarmee gestraft wordt.

12. Daarom, om het gericht, dat hen wacht, nog door ene andere zinnebeeldige handeling voor te stellen, zeg dit woord tot hen: Zo zegt de HEERE, de God Israëls: Alle flessen zullen met wijn gevuld worden. Dan zullen zij tot u zeggen, daar zij in hun onverstand omtrent geestelijke zaken niet bemerken, wat dit moet betekenen: Weten wij niet zeer wel, dat alle flessen, die er voor zijn om den wijn te bevatten, met wijn gevuld zullen worden, Wanneer geen andere onderwijzing van uwe lippen komt, hebben wij die niet nodig.

13. Maar gij zult, nadat zij door dat inleidend woord opmerkzaam zijn geworden op hetgeen gij hun hebt te verkondigen, tot hen zeggen: Zo zegt de HEERE: Ziet, Ik zal, gelijk gij uwe aarden kruiken met aardsen wijn vult, alle inwoners dezes lands, zelfs de koningen, die den David op zijnen troon zitten, en wel deze in de eerste plaats, envervolgens de priesters en de Profeten en eindelijk alle inwoners van Jeruzalem opvullen met den wijn Zijns toorns tot dronkenschap toe; van schrik en angst zullen zij niet weten, wat zij moeten doen en laten (2 Kon. 25:3 vv.).

14. En Ik zal hen, even als dronkenen tegen elkaar aanvallen, in stukken slaan, den enen tegen den anderen, zo de vaders als de kinderen te zamen, als wanneer kruiken tegen elkaar worden geworpen, spreekt de HEERE, zodat ze tot scherven worden, vallen en niet weer opstaan (Hoofdst. 19:11; 25:27; 51:57 Ik zal niet verschonen noch sparen, noch Mij ontfermen, dat Ik hen niet zou verderven; er zal gene ontferming zijn (Hoofdst. 21:7).

De kruiken zijn uitwendig opgeblazen, maar inwendig zijn zij hol en ledig en daarbij van broze stof. Zij zijn dus een juist beeld van dien vleselijken aristokratischen hoogmoed, waaraan inwendige verdienste ontbreekt.

De geest der dronkenschap, dien de Heere tot straf een goddeloos volk laat drinken, brengt hoogmoed, laatdunkendheid, oproerigheid, tweedracht, partijschap en scheuring te weeg en bereidt den ondergang voor.

De Heere spot met de trotse gerustheid van het volk. Als kruiken wil Hij alle bewoners van het land, de koningen, de onwaardige opvolgers van David, de priesters en profeten, met wijn vervullen; maar de wijn, die hen dronken maakt, is de brandende drank des goddelijken toorns; ene voortreffelijk gekozene gelijkenis, die de hoogmoedige mensen slechts als vaten Gods voorstelt.

In den naam des Heeren spreekt Jeremia: Alle flessen zullen met wijn gevuld worden. Het overmoedige volk, deze taal horende, spot er mede en vat de woorden des profeten in opzettelijk misverstand, letterlijk op. Weten wij niet zeer wel, zo beuzelen zij, dat de tijd des oogstes aanstaande is, en dat dan alle flessen als naar gewoonte met wijn gevuld zullen worden? Doch gij, o mijn Profeet (dus spreekt de Heere) gij zult hun de geestelijke betekenis dezer strafwoorden aanzeggen, eer zij de vervulling welhaast zullen ondervinden. Onder de flessen worden hier verstaan allen, die in Juda wonen, zelfs de aanzienlijksten, de koningen; priesters en profeten. De wijn, met welken zij gevuld worden, is de wijn des toorns van God, waardoor zij dronken worden en in verbijsterde zwijmeling de een over den ander heenvallende en aanstotende, elkaar wederkerig verpletteren. Het is ene ook bij andere

profeten (b. v. Jesaja 51:17) en in ijzingwekkende verhevenheid ook bij onzen Profeet Hoofdst. 25:15-28 voorkomende beeldspraak van diepe en ontzettende waarheid, wanneer de verbijstering, waarin de zondaar voortgaat zich tegen God te verharden, voorgesteld wordt als drinken van een zwijmelkelk des toorns, dien Gods gerechtigheid voorhoudt, wanneer de beker Zijner barmhartigheden volhardend afgewezen is. Ziet ook hier weer de grote waarheid, dat de inwendige aard en daaruit voortvloeiende noodzakelijke voortgang der dingen een en hetzelfde zijn met den heiligen wil en de wet Gods. De voortgaande verharding en verbijstering des zondaars is tevens een strafgericht van God, die heilige liefde is. (J. H. GUNNING).

Hiermede wil de Heere zeggen, dat Hij over hen zou brengen een geest van dwaling en onzinnigheid, zodat zij door hun eigen boze en onzinnige plannen zouden verdorven worden. In plaats dat de Heere God hen zou geven een geest des verstands, zodat zij als ten elfder ure van den ondergang zouden gered worden, zou Hij hen dus overgeven aan hun eigen onverstandige gedachten, zodat zij zelf de oorzaak werden van hun verderf.

15. Hoort nu gij allen die in dit land woont, en neemt ter ore, wat ik u van den wijnkruik ter waarschuwing heb gezegd: verheft u niet, dat gij u in trotse gerustheid daarover zoudt heenzetten. Het zal alzo zeker komen, want de HEERE heeft het gesproken.

16. Geeft eer den HEERE, uwen God, de ere, die Hem als den heiligen en rechtvaardigen God toekomt, terwijl gij u onder Zijne machtige hand verootmoedigt (Joz. 7:19. Ps. 68:35. Mal. 2:2). Bekeer u, eer dat Hij het duister maakt(Amos 8:9) en de gedreigde straf komt, en eer uwe voeten, een uitweg uit dien druk zoekende, zich stoten aan de schemerende bergen, aan de hoogten, die gij in zulk ene duisternis niet ziet, aan onvoorziene, onvermijdelijke, onoverkomelijke hinderpalen, die u ten val brengen (Hoofdst. 23:12. #Jer Jes. 59:10. Zach. 4:7). bekeert u, opdat niet de tijd kome, dat gij naar licht wacht, meent ieder ogenblik de redding te zullen zien, en Hij dat tot ene a) schaduw des doods stelle, en tot ene donkerheid zette 1) u steeds dieper en dieper in ellende storte, totdat Hij u geheel vernietigd heeft.

a) Ps. 44:20.

1) De Profeet waarschuwt hier nog zijn volk om, eer het te laat is, de heiligheid Gods te erkennen, zich tot Hem te bekeren en boete te doen over de zonde van afval. De bergen der schemering zijn hier het beeld van hindernissen, die men niet ziet en waaraan men zich te pletter stoot. Het volk meende dat er geen wolken van onheil aan de lucht waren, maar de Profeet zegt het hier, welke schrikkelijke ellende over hen zal komen.

Een ellende, die ook hier vergeleken wordt bij de schaduw des doods en bij de duisternis. En zo verdwaasd zal het volk zijn, dat het nog, niettegenstaande zijn zonden, naar licht wacht, menende dat de Heere nog wel uitkomst zou geven.

Hieruit blijkt dan ook wel hoe het volk de kennis had verloren, en hier wordt bevestigd wat de Heere ook elders zegt, dat het volk verloren gaat, dewijl het geen kennis heeft.

17. Zult gijlieden echter alle vermaningen en waarschuwingen in den wind slaan, die Ik, de Profeet, u in den naam des Heeren moet voorhouden? Zult gijlieden dat dan nog niet horen en Gode niet de ere geven, zo zal mijne ziel in verborgene plaatsen wenen van wege den hoogmoed, die zich niet wil laten zeggen, wat tot verbetering dient, en mijn oog zal bitterlijk tranen, daar er niets anders voor mij overblijft, ja van tranen nederdalen, of, overlopen, ik zal in tranen smelten (Hoofdst. 9:1; 14:17. Klaagl. 1:16 omdat des HEEREN kudde want het zo schandelijke afgevallen volk is en blijft toch altijd Zijne kudde (Ps. 77:21. Zach. 10:3) gevankelijk is weggevoerd.

18. Reeds zie ik in den eersten tijd een begin dezer wegvoering met de koningen gemaakt, die op Davids stoel zitten (vs. 13); want alzo zegt de Heere tot Mij: Zeg tot den koning, die na degene, die nu regeert, den troon zal bestijgen (2 Kon. 24:6) en tot de koningin-moeder, de Gebirah (1 Kon. 15:10): Vernedert u, daalt neer van uwen troon (Jes. 47:1 zet u neer in de laagte; want uw ganse hoofdsieraadzal u niet langer den 109 dagen tooien (2 Kon. 24:8 vv.); de kroon uwer heerlijkheid is nedergedaald, als moest die niet door u worden gedragen (Hoofdst. 36:30); het gaat eerst met u in de ballingschap (2 Kon. 24:10 vv.).

19. En hoe zal het er in het land uitzien een elftal jaren later! De steden van het zuiden, tot welke de vijand na Jeruzalems verwoesting (2 Kon. 25:8 vv.) is doorgedrongen, zijn toegesloten, men ken niet meer binnen die gaan van wege de puinhopen, die voor de huizen liggen, en er is niemand, die ze van binnen (Jes. 24:10) opent 1) omdat alle huizen geheel ledig zijn geworden; het ganse Juda is weggevoerd, het is geheel en al weggevoerd.

1) Dit wil niet zeggen dat die steden belegerd werden door den vijand, maar dat ze door de puinhopen ontoegankelijk waren geworden en van inwoners ontbloot, dewijl, zoals onmiddellijk volgt, gans Juda in zijn geheel was weggevoerd.

20. Hef, o Jeruzalem (vs. 13)! uwe ogen op, en zie de menigten der vijanden, die daar van het noorden komen, en eerst op u zullen aanvallen en vervolgens ook de overige steden van Juda zullen verwoesten. Waar is nu, nadat dit geschied is, de kudde, die u, Jeruzalem! de hoofdstad, in de overige steden gegeven was, om haar door een goed voorbeeld op den weg der zaligheid te leiden; waar zijn de schapen uwer heerlijkheid, die gij door uw kwaad voorbeeld op den dwaalweg bracht, en mede in het verderf hebt gevoerd?

21. Wat zult gij zeggen 1), dat ook maar naar den schijn den Heere, uwen God, daarvoor verantwoordelijk zou stellen, wanneer Hij bezoeking over u doen zal, door de vijanden van het noorden te doen komen, daar gij hen, deze volken, geleerd hebt tot vorsten tot een hoofd over u te zijn. Gij hebt uwen wettigen vorst, den Heere, en uw waar opperhoofd, den Koning in den hemel, verlaten en in de plaats daarvan met de Assyriërs en daarna met de Chaldeën (Jes. 7 en 39) geboeleerd. Gij hebt door grote geschenken hun gunst gezocht, en daarom zal de Heere u door hen laten overheersen. Zullen u, wanneer nu de vrucht dier hoererij, dier overgave aan de wereldse machten openbaar worden, de smarten niet aangrijpen, als ene barende vrouw?(Hoofdst. 4:31; 6:24).

1) Zo zei Jozua (Joz. 7:8) "wat zal ik zeggen?" en Ezra (9:10): "Wat zullen wij zeggen?" Job riep uit (Job 31:14): "wat zou ik doen?" Zulke vragen geven te kennen grote verbaasdheid, als van mensen, die ten einde raad zijn, en niet weten wat ze zullen spreken of doen. (vs. 13).

Slechts het vasthouden aan den Heere, den waarachtigen God, kon aan het volk kracht en zelfstandigheid schenken. Doch daaraan had het reeds den vromen koning Hizkia ontbroken. Hem lachte een verbond met het buitenland, met Babel toe.

Anderen vertalen: "Wat zult gij zeggen, wanneer Hij over u stelt, aan wie gij u als uw vertrouwden, gewend hadt, tot een hoofd? De betekenis is dan vrij gelijk. Die vertrouwden zijn degenen, met wie Juda de afgoden had gediend. n. l. de Babyloniërs.

22. Wanneer gij dan bij uwe wegvoering in ballingschap in uw hart zult zeggen: a) Waarom zijn mij deze dingen bejegend, daar ik toch des Heeren vrouw ben, zodat Hij, mijn Man, mij nimmer had moeten laten komen tot een toestand, dat ik op ‘t ergste gehoond wordt (Nah. 3:5 vv. Jes. 47:3 vv.)? Om de veelheid uwer ongerechtigheid, zo luidt het antwoord op die vraag, zijn Uwe zomen, de slippen uwer klederen, ontdekt, zodat gij als slaven zult weggevoerd worden (vs. 26. Hos. 2:10), en uwe hielen hebben geweld geleden. 1)

a) Jer. 5:19; 16:10.

1) Dit kan niet anders betekenen, dan dat Israël barrevoets, gekleed als slaven, en met ketenen om de enkelen, naar Babel zou worden gevoerd.

Als een slavenvolk was Israël uit Egypte opgevoerd, als een volk van slaven zou het ook naar Babel worden gebracht, dewijl het den Heere had verlaten, het verbond verbroken en zich als slaven der afgoderij en der zonde had geopenbaard.

23. Gij wordt genoeg gewaarschuwd en vermaand. Maar zal ook een moorman zijne huid veranderen, dat hij een blanke wordt? of een luipaard zijne vlekken, dat hij slechts ééne kleur draagt? Evenmin als de moormannen blanke en de luipaard onbevlekt kan worden, zo zult gijlieden ook kunnen goed doen, die geleerd zijt kwaad te doen.

Hoe langer de mens zonder berouw en vrees de zonde aanhangt, des te meer beheerst zij zijn hart, des te gevaarlijker is zijn toestand. Eindelijk wordt zij tot gewoonte, welke maakt, dat men de zonde niet meer telt en niet voor zonde houdt.

Zondaars, die door ene langdurige gewoonte van kwaad te doen verhard zijn, kunnen zich evenmin bekeren, zelfs niet uitwendig, als een moorman zijne huid of een luipaard zijne vlekken zou kunnen veranderen; en daarom, o Joden! vermits gij door langdurig te zondigen in het kwaad geheel verhard zijt, zullen alle middelen om u te verbeteren geheel vruchteloos wezen; derhalve hebt gij niets anders dan enen gansen ondergang te wachten.

Kwade gewoonte wordt tot ene tweede natuur, en heeft haren diepsten grond in de oude zondige natuur. Alleen de wedergeboorte kan ze wezenlijk overwinnen.

Zonde is de zwartheid der ziel, hare misvorming! het is hare schande, hare miskleuring. Zij is ons van nature eigen, wij zijn er in geschapen, zodat wij er door gene lagere macht van kunnen gereinigd worden. Maar er is ene almachtige genade, geschikt om de Ethiopische huid te veranderen. Die genade zal niet onthouden worden aan hen, die in het gevoel van behoefte, er ernstig naar zoeken en haar gelovig aangrijpen. Noch natuurlijke bedorvenheid, noch de sterkste gewoonte van zondigen vormen een beletsel voor de werkingen van God, den herscheppenden Geest. .

24. Daarom, omdat toch alle vermaning en waarschuwingen te vergeefs zijn, zal Ik, zegt de Heere van u, hen verstrooien als enen stoppel, die doorgaat, door enen wind der woestijn, die door den wind wordt weggevoerd (Job 21:18. Ps. 1:4; 35:5; 83:14

25. Dit, wat den goddelozen is toegezegd, zal uw lot, het deel uwer maten, het toegemeten kwaad, zijn van Mij, spreekt de HEERE. Gij, Juda en Jeruzalem, die Mij, uwen rechtmatigen Man, hebt vergeten, en op leugen vertrouwt, daar gij u door valse raadgevers laat verleiden tot hoereren met de macht der wereld.

26. Zo zal Ik u nu als mijne vrouw vergeten en als ene boeleerster behandelen, en ook uwe zomen ontbloten boven uw aangezicht, geheel en al van onderen tot boven, en uwe schande zal gezien worden(Jes. 20:4).

27. Uwe overspelen in den geestelijken zin des woords (Exod. 34:16) en uwe hunkeringen(Hoofdst. 3:2), de schandelijkheid uws hoerdoms(Hoofdst. 3:7 vv.) op heuvelen, in het veld zijn Mij niet onbekend. Ik heb uwe verfoeiselen gezien, Wee u Jeruzalem! zult gij niet rein worden? hoe lang nog na dezen? 1) Er zal lange tijd en zware beproeving nodig zijn (Hoofdst. 3:18 vv. 12:14 vv.).

1) Gelijk ene langdurige ziekte ten laatste ongeneeslijk wordt, zo neemt eindelijk de duivel den zondaar geheel gevangen. Alleen Gods almacht kan nog redden en geheel herscheppen.

Merkt hieraan: het is een bewijs van Gods wonderlijk genade, dat Hij berouw en bekering van zondaars begeert, en dat de tijd hem lang valt eer zij daartoe gebracht worden. Maar het is ook een bewijs van de wonderlijke dwaasheid der zondaars, dat zij dat van tijd tot tijd uitstellen, hetwelk van een volstrekte noodzakelijkheid is, en hetwelk, als het niet ter eniger tijd wordt gedaan, hen zeker voor altoos doet verloren gaan.

Zij zeggen niet dat zij nooit willen gereinigd worden, maar nog niet; zij willen uitstellen tot een bekwamer tijd, maar kunnen het ons niet zeggen wanneer het eens zijn zal.

HOOFDSTUK 14.

DROOGTE EN HONGERSNOOD. JEREMIA'S VOORBEDE.

Dit Hoofdstuk vormt met het volgende het tweede onderdeel der redenen, die met Hoofdst. 11 begonnen. De Profeet heeft het met ene grote droogte te doen, die hem aanleiding geeft tot zijne rede. Men vat deze droogte ook wel alleen in figuurlijken zin op van het wegnemen van alle genade en zegen, die daardoor wordt bedreigd. Al is het echter, dat de geschiedboeken des O. T. van ene droogte in dien tijd gene melding maken, zo is het toch het eenvoudigste bij de eigenlijke betekenis van het woord te blijven.

I. Vs. 1-18. Door het woord des Heeren wordt den Profeet de nood in het land voor ogen gesteld. Mens en dier versmacht onder den druk, zodat zij als voortekenen van ene nog zwaardere straf door hem worden beschouwd (vs. 1-6). Nu tracht hij door belijdenis van zonde en aanroeping der Goddelijke genade het ongeluk van zijn volk af te wenden (vs. 7-8). Maar alles, wat hij ten gunste voortbrengt, wordt door den Heere afgewezen. Men moet voor dat volk niet om genade bidden (vs. 10-16). Men moet integendeel aan het volk zijn ongeluk, dat de valse profeten uit het hoofd praten, voor de ogen schilderen als even zo vreselijk en ontzettend, als onvermijdelijk en algemeen (vs. 17 en 18).

1. Het woord de HEEREN, dat ten tijde van koning Jojakim tot Jeremia geschied is, over de zaken der grote droogte 1) (Hoofdst. 12:4), die nog zwaarder was dan de vorige plaag (Hoofdst. 3:3).

1) Dat deze droogte tussen het 13de en 18dejaar van koning Josia valt, besluit ik daaruit, dat in Hoofdst. 5:25 gezegd wordt: uwe ongerechtigheden wenden die dingen af, te weten den vroegen en den spaden regen. Want die predikaties zijn onder Josia en vóór zijn 18de jaar gedaan, en daarom wordt gezegd, dat de zonden der Israëlieten het verder in wanorde gebracht hadden, zodat de regen niet op den rechten tijd kwam; en dit werd niet als iets aanstaande gedreigd, maar als reeds geschied en bekend geschreven. Derhalve was er tussen het 13de en 18de jaar van Josia ene droogte geweest, en dit is, dewijl de droogten toch iets zeldzaams zijn, waarschijnlijk deze.

2. De Heere stelde mij den toestand op aanschouwelijke wijze voor ogen, en zei: Juda treurt, alle mannen liggen neer in jammerlijken toestand, en hare poorten zijn verzwakt, de inwoners der steden, die in de poorten zamenkomen (Gen. 19:1), zitten daar in rouwgewaad, zij zijn in het zwart gekleed ter aarde toe, 1) met de hoofden ter aarde gebogen, zodat men in diepe neerslachtigheid op den grond nederzit (Job 2:8, 13), en Jeruzalems geschrei klimt naar den hemel op.

1) Of: "zit elk op de aarde. " In tijden van openbaren rouw zat men op den bloten grond, en niet, gelijk anders, op tapijten en matrassen.

3. En hun voortreflijken, de rijken en voornaamsten des lands, zenden hun kleinen, de geringeren naar water; zij komen tot de grachten, zij vinden geen water, zij komen met hun

vaten ledig weer. Zij zijn beschaamd, ja worden schaamrood, als dezulken, wier hoop te schande wordt, en bedekken hun hoofd ten teken der diepe treurigheid (2 Sam. 15:30).

4. Omdat het aardrijk gescheurd is, dewijl er geen regen op de aarde is, is alles in rouw. De akkerlieden zijn beschaamd, zij bedekken hun hoofd van wege de vreeslijke droogte, die alle akkerbouw onmogelijk maakt.

5. Want ook (liever: Ja zelfs) de hinden in het veld werpen jongen; zij, die anders zo teerhartig en bezorgd voor hare jongen zijn (Ps. 22:1), worden door den angst uit de bossen gedreven en vóór den tijd tot het werpen der jongen gebracht (Ps. 29:9), en verlaten die, omdat er geen jong gras is ten einde ze in het leven te houden.

6. En de woudezels (Job 39:5), anders gewoon om dorst en hitte te verdragen, staan op de hoge plaatsen, zij snakken naar verfrissende licht en scheppen den wind gelijk de draken, 1) hun ogen versmachten van het vergeefs uitzien naar verkwikking, omdat er geen kruid is.

1) Bijv. krokodillen (Jes. 13:22), wanneer zij met opgesperden muil den kop boven het water steken.

Volgens de naspeuringen der oude natuuronderzoekers moeten de draken (ene soort van grote slangen) enige uren daags den kop met opgesperden muil oprichten, ten einde adem te halen, en tevens door hunnen adem de in hun nabijheid vliegende vogels aan te lokken.

De overeenstemming in de slotwoorden van vers 3 en 4 en de daarmee overeenstemmende gedachten aan het slot van vs. 5 en 6 schilderen de troosteloosheid van mensen, vee en wild, veroorzaakt door de ellende der droogte. Overal dezelfde ellende, overal om dezelfde oorzaak; want ook het redeloos gedierte zucht mede onder den vloek der mensen.

Ook de onbezielde schepping zucht van wege de zonde des volks. Dit is juist de vloek en de zwaarte der zonde, dat niet alleen de schuldige, maar ook de onschuldige lijdt om haar. Van daar dat ook de onbezielde schepping uitziet naar de verlossing der zonde, en daarom naar de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods.

7. Hoewel onze ongerechtigheden tegen ons getuigen, met die bede wendde ik mij als voorbidder tot God: O HEERE! help ons toch, red uit die grote ellende, doe het om Uws naams wil. 1) Gij toch zijt Israëls God, en de heidenen zonden spoedig zeggen, dat wij enen slechten Helper hadden, zo Gij ons in onzen nood liet omkomen. Zeker, Gij hadt het recht om ons te vernielen, want onze afkeringen zijn menigvuldig, wij hebben tegen U gezondigd, daarom bidden wij: laat Uwe genade en barmhartigheid meer gelden dan Uwe gerechtigheid.

1) Deze bede spreekt de Profeet uit, uit naam van zijn volk. Zij begint met de belijdenis van de zware overtreding. Daarom hebben zij de kastijding, welke zij ondervinden, als rechtvaardige straf verdiend.

Maar de Heere moge om Zijns Naams wil helpen.

De Naam Gods, is de openbaring van het Goddelijk Wezen. Als Jehova heeft God zich van Mozes tijd af, als Redder en Heiland, aan de tot zijn volk aangenomen kudde Israëls bekend gemaakt, en wel is waar als God, die barmhartig en genadig is, geduldig en groot van genade en trouw. Als zodanig moge Hij zich ook nu tonen, dewijl zij hunnen afval en zonde bekennen en Zijne genade aanroepen.

De Profeet roept hier niet den Naam Gods aan omdat het Zijne ere geldt tegenover de Heidenen, maar omdat de Naam van Gods volk altijd gebleken is een sterke toren te zijn in dagen der benauwdheid. Daarom klinkt het ook in het volgende vers: "O Israëls verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid.

8. O Israëls verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid! waarom zoudt Gij, nu het met ons zo slecht gesteld is, en Gij niets doet om ons te troosten en te helpen, zijn als een vreemdeling in het land, die slechts doortrekt, en geen hart heeft voor het wel of wee zijner inwoners, en als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten 1) en er niet naar vraagt wat er zal worden van hen, van wie hij den volgenden morgen weer heengaat?

1) Een reiziger en een vreemdeling gevoelen geen betrekking op het land, waarin men voor een wijle vertoeft. Maar de Heere God had het volk tot Zijn eigendom verkoren. Het land van Juda was Zijn land in bijzondere mate, waarop Hij een bijzonderen betrekking had, de betrekking des Verbonds.

Daarop wijst hier de Profeet, om van den Heere afwending van de ellende te verkrijgen.

9. Met één woord kunt Gij onzen nood afwenden, waarom zoudt Gijdan zijn als een versaagd man, als een held, die vroeger grote daden verrichtte en nu niet kan verlossen. Gij zijt toch bestendig en altijd in het midden van ons, o HEERE! Gij zijt geen vreemdeling of gast in dit land, en wij zijn naar uwen naam genoemd, zodat de gehele wereld ons als Uw volk kent en noemt (Deut. 28:10). Verlaat ons niet, alsof Gij ons niet wildet overgeven en voor altijd laten nederliggen.

Waarom steekt Gij toch Uwe hand in den boezem, en ziet in stilte toe, alsof het U niets aanging?

Waarom wordt het land omgeploegd? Waarom wordt het ijzer op het aambeeld geslagen? Waarom wordt goud en zilver in het vuur gebracht? Waarom wordt de edelsteen gepolijst en geslepen? Waarom wordt de parel doorboord? Daarom, opdat het land vruchten zou dragen, het ijzer tot een goed werktuig zou dienen, het goud zou gelouterd en beproefd worden, het edelgesteente des te helderder zou schitteren, de parel aan de snoer geregen en voor sieraad gedragen zou worden.

10. Alzo zegt de HEERE van dit volk te antwoord op mijne bede: Zij hebben zo liefgehad te zwerven, van den enen vreemden god tot den anderen, zij hebben hun voeten niet bedwongen, maar zijn afgedaan van dien God, naar wiens naam zij genoemd zijn (Hoofdst. 2:27 v. 31 en 26). Daarom vergeldt, Hij hun naar hun eigene handelingen, en houdt zich als een

vreemdeling in het land, ja verlaat het zelfs geheel, daarom heeft de HEERE geen welgevallen in hen, nu zal Hij hun ongerechtigheden gedenken en hun zonden bezoeken 1) (Hos. 8:13; 8:9).

Zondaars zijn afzwervers van God, hun afzwervingen verbeuren Gods gunst, maar het is hun liefhebberij om te zwerven, die hen ganselijk daarom afsnijdt. Zij waren gewaarschuwd, dat hun afwijkingen verder zouden gaan, dat de ene zonde hen in ene andere zou storten en alles tot hun verderf strekken. En nochtans hadden zij die waarschuwing niet in acht genomen, noch hunnen voet wederhouden.

De Profeet was voor zijn volk tussen getreden gelijk de wijngaardenier voor den onvruchtbaren boom. (Luk. 13:7). Maar de Heere spreekt niet meer van mijn volk, maar van dit volk. Hij erkent hen niet meer. Zij hebben het Verbond verbroken. Zij hadden den Heere getergd, zodat Hij hen in een worstelaar was verkeerd.

11. Wijders zei de HEERE tot mij: a) Bid niet, gelijk Ik u reeds meermalen gezegd heb (Jer. 7:16; 11:14) voor dit volk ten goede.

a) Ex. 32:10.

12. Uwe voorbede zou dan alleen door Mij kunnen verhoord worden, wanneer Ik uwe schuldbebelijdenis voor ene uitdrukking van den toestand des harten uws volks kon aanzien. Doch al ware uwe taal die des volks, het is bij hen niets dan huichelarij. a) Ofschoon zij vasten, Ik zal naar hun geschrei niet horen (Jes. 58:3 vv.), en ofschoon zij b) brandoffer en spijsoffer offeren in tijden van nood, wanneer het hun duidelijk wordt, dat hun goden hen niet kunnen helpen (Hoofdst. 11:12), Ik zal aan hen geen welgevallen hebben, omdat het ontbreekt aan een verslagen hart (Hoofdst. 6:20); maar door het zwaard, en door den honger, en door de pestilentie zal Ik hen verteren1) vervullende alzo de bedreigingen in Deut. 28:15 vv. uitgesproken.

a) Spr. 1:28. Jes. 1:15. Jer. 11:11. Ezech. 8:18. Mich. 3:4. b) Jer. 7:21, 22. c) Jer. 9:16.

1) Op Mozes bede had de Heere zich nog ontfermd over zijn volk, maar nu was aan het geduld Gods een einde gekomen. Gelijk God Samuël vermaande om niet meer leed te dragen over Saul, dewijl de Heere hem verworpen had, zo zegt de Heere ook hier tot Jeremia om niet meer voor dit volk te bidden. Het verderf was vastelijk besloten.

13. Toen trachtte ik het volk te verontschuldigen door te wijzen op hen, wier roeping het was het op den rechten weg te houden, en die in plaats daarvan het door voorspiegelingen gerust maakten. Daarom zei ik 1): Ach Heere HEERE! zie die profeten, door wie zij zich laten leiden, zeggen hun, wanneer Ik hen door uw gericht wil verschrikken en tot bekering brengen: Gij zult geen zwaard zien, en gij zult genen honger hebben; maar Ik, zo zegt de Heere door onzen mond, zal u enen gewissen vrede geven in deze plaats, in het heilige land, waaruit gij nooit zult worden verdreven.

1) Nog neemt de Profeet, als een herder met een warm hart voor zijne kudde, het op voor zijn volk en wijst er op dat het volk verleid is geworden door zijne valse profeten, maar de Heere snijdt ook dat af. Want het volk zou alleen te verschonen zijn, indien de Heere het niet altijd weer tegen de valse Profeten had gewaarschuwd.

14. Ook die verontschuldiging werd afgewezen, en de HEERE zei tot mij: Die profeten, zo als velen hunner spreken, profeteren vals in Mijnen naam, daar zij slecht genoeg zijn, zich te beroepen op ene van Mij ontvangene openbaring; a) Ik heb hen niet gezonden, noch bevel gegeven, noch tot hen gesproken; zij profeteren ulieden, die in onverantwoordelijke lichtzinnigheid hun geloof schenkt, zonder eerst naar hun geloofwaardigheid te vragen, een vals gezicht en waarzegging en nietigheid en bedriegerij huns harten, niets dan eigen verzinsel.

a) Jer. 23:21; 27:15; 29:8, 9.

15. Daarom, opdat het ook duidelijk worde, hoe al hun profeteren niets dan leugen is (vs. 13), zegt de HEERE alzo: Aangaande de profeten, die in Mijnen naam profeteren, daar Ik hen niet gezonden heb, en zij den nog zeggen, alsof zij een woord Gods hadden te verkondigen: Er zal geen zwaard noch honger in het land zijn, diezelve Profeten zullen, vóór alle anderen onder het volk, dat zij bedrogen hebben, door het zwaard en door den honger verteerd worden, zodat niemand van hen in leven blijft.

16. En het volk, tot hetwelk zij profeteren, en dat gaarne misleid wordt, opdat het niet tot boete kome en zich bekere (Hoofdst. 5:31), zullen op de straten van Jeruzalem weggeworpen zijn van wege den honger en het zwaard; en er zal niemand zijn, die hen begrave, hen, hun vrouwen en hun zonen en hun dochteren. Zo zullen zij zelfs nog na den dood smaadheid ondervinden; alzo zal Ik hun boosheid over hen uitstorten, de straf voor hunnen gruwel op hun hoofd geven.

Hoewel predikers hun toehoorders verleiden, zijn toch daardoor de toehoorders niet verontschuldigd; maar wanneer zij zich laten verleiden, vallen de blinden en de leidslieden (Luk. 6:39) te zamen in de gracht.

17. Daarom zult gij, Mijn ware Profeet, dit woord tot hen zeggen: a) Mijne ogen zien niets van ene vreedzame toekomst, zo als de valse Profeten u die voorschilderen (vs. 13), zij zullenintegendeel van tranen nederdalen nacht en dag, van tranen vloeien om te wenen over hetgeen werkelijk zal geschieden (Hoofdst. 9:1 vv. 13:17) en niet ophouden; want de jonkvrouw (als waarvoor zij nog ten tijde van Sanherib werd gehouden (Jes. 37:22)der dochter Mijns volks (Hoofdst. 8:19) is gebroken met ene grote breuk, door het ongeluk, dat over haar komt (Hoofdst. 4:7; 6:1), ene plage, die zeer smartelijk is, zodat zij zich niet weer kan herstellen.

a) Klaagl. 1:16; 2:18.

18. Zo ik uitga in het veld, ziet daar liggen de verslagenen van het zwaard! en zo ik in de stad kom, ziet daar de kranken, gedurende de belegering van honger uitgeput (Klaagl. 4:9). Die in leven zijn gebleven ondervinden eerst in volle mate het ongeluk. Ja zowel de profeten als de priesters, zelfs die standen, die in de naaste betrekking tot den Heere staan (Lev. 19:3), en er het eerst of zouden kunnen rekenen, dat zij verschoond zouden blijven, lopen om in het veld, of in een land en weten niet, 1) zij zijn in ballingschap gegaan in een land, hetwelk zij niet kenden.

1) De Heere wijst de bede van den Profeet niet alleen af, maar laat hem ook zeggen, welke ellende over Juda zal komen. Op drieërlei ellendige toestanden wijst Hij hier. Op de verslagenen in het open veld door het zwaard, op degenen, die van honger ziek zijn in de steden, en eindelijk op degenen, die weggevoerd zijn in een land der ballingschap, hetwelk zij niet kenden.

Betere vertaling toch van de laatste woorden is: Zowel de Profeten als de Priesters gaan in een land, hetwelk zij niet kennen. De Heere noemt hier de profeten en de priesters, dewijl deze niet alleen als het ware de bloem der natie vormden, maar ook de hoofdoorzaak waren geweest van het verderf des volks.

De Engelse vertaling heeft: Zij, de Profeten en de Priesters zelfs, gaan uit in een land, dat zij niet kennen.

19.

II. Vs. 19-Hoofdst 15:9. Nogmaals beproeft de Profeet, even als in vs. 7-9 voor zijn volk in de bres te treden. Hij belijdt Israëls zonde en zware schuld. Hij erkent, dat de Heere alleen Helper en God is. Hij beroept zich om Hem tot hulp te bewegen, op de ere Zijns naams, op het zinnebeeld Zijner genadige tegenwoordigheid en de onverbrekelijkheid van Zin verbond. Maar de Heere geeft hem ten antwoord: zelfs wanneer een Mozes of Samuël tussen beide traden, en tussen Hem en Israël middelaars wilden zijn, zo zou het toch niets baten. "Weg met hen van Mijn aangezicht" is Zijn onveranderlijk woord over dit onverbeterlijke, huichelachtige volk. Zo zullen zij dan ook in het over hen besloten verderf storten, en dit verderf zal overeenkomstig hunnen zwaren en misdadigen afval ook zwaar zijn.

19. Op nieuw trachtte ik het hart des Heeren te bewegen en zei: Hebt Gij dan ook Juda ganselijk verworpen? 1) Heeft Uwe ziel ene walging aan Zion? Waarom hebt Gij ons geslagen, dat er gene genezing voor ons is? Men wacht naar vrede, maar daar is niets goeds, en naar tijd van genezing, maar ziet, daar is verschrikking 1) (Hoofdst. 8:15. Job 30:26).

1) Hij staat op om voor hen tussen te treden, want wie weet of God zich nog wenden wil en berouw hebben? Zo lang er leven is, zolang is er hope en plaats voor de gebeden. En alhoewel er velen onder hen waren, die zelf niet baden, noch achting hadden voor deszelfs gebeden, zo waren er toch enigen, die beter gezind waren, die zich bij hem in zijne gebeden zouden voegen en het zegel van hun Amen daarop zouden zetten.

2) Zion was toch de plaats der ruste, door den Heere uitverkoren, maar zie, nu blijkt het, dat de Heere Zion gram was. Was er gewoonlijk weer gunste gevolgd na strafoefening en genezing na het slaan van pijnlijke wonden, nu was van dit alles niets merkbaar. In plaats van vrede niet anders dan ellende, in plaats van genezing, verergering van de kwaal, verschrikking overal. Het in daarom, dat de Profeet in den naam van zijn diep ellendig volk komt met ootmoedige schuldbelijdenis, opdat de Heere in den toorn des ontfermens nog gedachtig zou zijn.

20. HEERE! wij kennen onze goddeloosheid en onzer vaderen ongerechtigheid, want wij hebben a) tegen U gezondigd (2 Kron. 12:6. Dan. 9:7).

a) Ps. 106:6.

21. Versmaad ons niet, om Uws naams wil, naar welken wij genoemd zijn, werp den troon Uwer heerlijkheid, 1) den tempel, waar Gij tussen de Cherubim woont (Jes. 37:16) niet neer; gedenk aan hetgeen Gij beloofd hebt (Lev. 26:11 vv.); vernietig niet Uw verbond met ons (Deut. 4:31).

1) Jeruzalem wordt de stad Gods genoemd (Ps. 48:1). Dewijl Hij op een bijzondere wijze de Koning der Joden was, en deze de zetel en hoofdstad van het Koninkrijk, zo kan men die stad ook als Gods troon aanmerken, gelijk ze ook uitdrukkelijk zo genoemd wordt. Maar evenwel zijn de woorden voornamelijk van den tempel te verstaan en de Profeet smeekt God, dat Hij dien niet wil overgeven, om door de ongelovigen ontheiligd te worden, dewijl hij toch de plaats was, in welken Hij verkoren had, gediend te worden. (ENG. GODGELEERDEN).

22. Zijn er onder de afgoden, die ijdelheden der Heidenen, die doen regenen? Of kan de hemel van zich zelven druppelen geven? Gij alleen zijt onze Heiland (Hos. 13:4). Zijt a) Gij die 1) niet, o HEERE! onze God? Daarom zullen wij op U wachten,) want Gij doet al die dingen. Gij geeft den regen en alle goede gaven (Job 5:10; 38:25 vv.).

a) Ps. 135:7; 147:8. Jes. 30:23. Jer. 5:24; 10:13.

1) De troon der Goddelijke heerlijkheid is oorspronkelijk en eeuwig de zetel der majesteit in de hoogte (Jes. 6:1), maar vervolgens ook door de verkiezing der genade het allerheilige in den tabernakel en den tempel, waar de arke des Verbonds stond (Ex. 40:34. Jer. 17:12 #Jer), en eindelijk naar de belofte, die in Christus vervuld worden zou, geheel Jeruzalem en het heilige volk Gods (Jer. 3:17). In dit drievoudig opzicht was de troon Gods aan de miskenning en aan den spot blootgesteld, wanneer de Heere in de hoogte niet hielp, alsof Hij onmachtig ware, zo Hij het gebed in Zijnen tempel niet verhoorde, Alsof Hij afwezig ware van de blijvende plaats Zijner openbaring, wanneer Hij het volk verwierp, dat Hij tot den toekomstigen troon Zijner heerlijkheid verkoren had.

Het woordje "hoe" door "die" vertaald is soms gelijkluidende met de benaming van den waren of eeuwigen God. Zie Deut. 32:39. Jes. 43:10, 13; 48:12 en vooral Ps. 102:28, waar onze

overzetters het vertalen door "dezelfde. " Deze woordjes geven te kennen de eeuwige en onveranderlijke natuur van God.

2) In onze tegenwoordige behoefte en verlegenheid zullen wij ons tot niemand keren den tot U (Zach. 10:1), en geduldig wachten totdat het U behage ons deze weldaad te bewijzen. (Jes. 8:17; 30:18).

HOOFDSTUK 15.

STRAF OVER DE ONBOETVAARDIGEN.

1. Maar de HEERE wees deze mijne voorspraak nog beslister af dan in Hoofdst. 14:10 vv. en zei tot mij: a) Al stond Mozes en Samuël, die ten tijde hunner werkzaamheid door hun gebedskracht het meest bij Mij vermochten (Ps. 99:6. Sir. 45:1; 55:16) voor Mijn aangezicht 1), Zo zou toch Mijne ziel tot dit volk niet wezen; drijf ze, die met vasten en gebed, met brandoffer en spijsoffer voor Mij durven treden (Hoofdst. 14:12) weg van Mijn aangezicht, in plaats dat gij door uwe voorspraak hen zoudt ondersteunen, en laat ze uitgaan naar hun plaats, waar ze behoren.

a) Ezech. 14:14.

1) De voorbede is de eigenlijke wijding en de kroon van het gebedsleven, waarbij wat Paulus, in 1 Kor. 13 van de liefde zegt, op de heerlijkste wijze openbaar wordt. Juist in tijden, waarin het volks- en staatsleven voor den mens onheelbare wonden vertoont, en de ellende duidelijk gezien wordt, wanneer elk aan zijne kracht tot helpen moet wanhopen, is de voorbede dikwijls het enige, dat hem overblijft. Luther, wiens zaak wel het allerminst quiëtisme (niets doen onder voorgeven, dat God toch alles doen moet) geweest is, wil dat alle slagen door enen koninklijken veldheer gewonnen, niet aan diens wapenen worden toegeschreven, maar aan de voorbede der gelovige onderdanen.

Door het ganse O. Testament vinden wij de gedachte, dat God om de rechtvaardigen, die tusschentreden, genade schenkt aan een ten gerichte overgegeven geslacht. Dit tusschentreden der rechtvaardigen wordt op verschillende wijzen opgevat: te midden van ene verdorvene menigte bewerken zij dat sparen door hun gerechtigheid, opdat niet de rechtvaardige met den goddeloze worde weggerukt (Gen. 18:23 vv. Ezech. 22:30 v.). De rechtvaardige daad van een man, die in ijver, welke niets ontziet, voor de ere van Jehova tussenbeide treedt, kan den ban breken, die ten gevolge van zware zonde op de menigte rust (Num 25:10 vv.). Eindelijk is ook de voorbede der vromen voor het zondige volk werkzaam op de wijze van Mozes, die, nadat de Heere het schuldoffer niet heeft aangenomen, waartoe hij zichzelven voor het volk stelde, door zijn gebed de Goddelijke ontferming verwerft (Ex. 32:32 vv. Ps. 106:23. Amos 7:1 v.). Wanneer echter de zonde van het volk ongeneeslijk is geworden, geldt ene intercessie (voorbede) van Gods knechten niet meer; want de plicht der Profeten, om in de bres te gaan staan (Ezech. 13:5) heeft zijne grenzen.

De voorbede van gestorven heiligen voor levenden kan niet uit bovenstaande plaats worden bewezen; deze wordt door de Roomsen aangenomen, die zich de zaak zo voorstellen, als ware hier gedacht aan de tussenkomst van Mozes en Samuël na hunnen dood, als ene bijzonder werkzame en krachtige.

De gehele uitspraak doelt slechts daarop, dat als Mozes en Samuël nog leefden, en dus op aarde hun voorbede voor het volk inbrachten, zoals de eerste in Ex. 32 en de andere in 1 Sam. 7 gedaan heeft, dit niets zou uitwerken.

God zelf verlaat en verfoeit hen. Hoe kan het bedacht worden, dat de heilige God nog enig overgebleven behagen zou hebben in degenen, welke zulk een ingewortelde afkeer van Hem hebben. Het is niet in een drift, maar met een heilige, rechtmatige verontwaardiging, dat Hij zei: Werpt hen uit Mijn gezicht als iets, hetwelk in de hoogste mate hatelijk en walgelijk zij, en laat ze uitgaan, want Ik wil om hunnentwil niet meer lastig gevallen zijn.

2. En het zal geschieden, wanneer zij tot u zullen zeggen: Waarhenen zullen wij uitgaan, waarheen wijst gij ons met dit vonnis der verwerping? dat gij tot hen zult zeggen: Zo zegt de HEERE: Wie ten dood ten dode, 1) en wie tot het zwaard ten zwaarde, en wie tot den honger ten honger, en wie ter gevangenis, ter gevangenis. Ieder moet het lot, dat over hem beschikt is, ondergaan; niets kan meer worden afgewend (Hoofdst. 43:11. Zach. 11:9 #Zec).

1) Op vierderlei strafoefening wordt hier gewezen. Als de Profeet vraagt, waarheen dan? antwoordt de Heere: Wie ten dood ten dode, d. i. wie door de pest zal sterven, die zal door de pest sterven. De dood hier is onderscheiden van den dood door het zwaard of dien door de hoger, daarom hebben wij onder dezen den dood door pestziekte te verstaan. In Hoofdst. 14:12 wordt dan ook van pestilentie gesproken.

3. Want Ik zal bezoeking over hen doen met vier a) geslachten(Ezech. 14:21), spreekt de HEERE: met het zwaard om te doden, en met de honden om te slepen, en met het gevogelte des hemels, en met het gedierte der aarde, om op te eten en te verderven.

a) Lev. 26:16.

Vers 2 en 3 geven te kennen, dat Israël onder de jurisdictie van vier verdervende machten zal gesteld worden. Vooreerst zijn het deze vier machten in ‘t algemeen, aan welke ieder haar werking wordt toegewezen; vervolgens wordt van hen, die het zwaard toevallen, wederom gezegd-door het zwaard gedood, het dode lichaam door de honden voortgesleept (1 Kon. 21:23), het vlees door de vogels verscheurd en dan eindelijk door de roofdieren verslonden, terwijl niemand ze afschrikt (Jer. 7:33). Zeer treffend klinkt vs. 2 in het Hebreeuws: asjer lammßwethlammàweth, weasjer lachéreb-lachéreb, weasjer laràablarßab, weasjer lasjebi-lasjebi.

4. En Ik zal hen overgeven tot ene a) beroering aan alle koninkrijken der aarde, van wege Manasse, zoon van Jehizkia, koning van Juda, om hetgeen hij te Jeruzalem gedaan heeft (2 Kon. 21:11 vv. 23:26; vv. 24:3

a) Deut. 28:25.

Wat Manasse had gedaan staat aangetekend 2 Kon. 21:11, namelijk "dat hij gruwelen pleegde erger doende dan alles wat de Amorieten gedaan hadden, die vóór hem geweest waren; ja ook deed hij Juda door zijne drekgoden zondigen; " en vs. 16 : "daartoe vergoot Manasse ook zeer veel onschuldig bloed, totdat hij Jeruzalem van het ene einde tot het andere vervuld had; behalve zijne zonde, die hij Jeruzalem deed zondigen enz. " Sommigen nemen in bedenking, of God hier meent de personele zonde van Manasse en zijne hovelingen, of alleen de zonden

van gelijke soort met de zijne, waarin de Joden nog volhouden zovele jaren naderhand; want Manasse had geregeerd vijf en vijftig jaren; zijn zoon Amon twee jaren, diens zoon één en dertig jaren; en het was thans Jojakim, Josia's zoon, welke slechts elf jaren in het geheel geregeerd heeft, en waarschijnlijk in het vijfde jaar van zijne heerschappij, wijl hij volgens Hoofdst. 36:9 in dat jaar een vasten liet uitroepen, ter zake ener grote droogte. Zie Hoofdst. 14:1. Maar schoon het volk thans nog dwaas genoeg was, kan men echter niet denken dat het zo overgegeven goddeloos geweest is, als ten tijde van Manasse. Het is bekend, dat Josia, vader van den tegenwoordigen koning Jojakim, het land hervormd had, hoewel hij dat zo volkomen niet had kunnen doen, dat er niet nog veel was overgebleven van den ouden zuurdesem der afgoderij en bijgelovigheid. Wat dan sommigen ook denken mogen, ik oordeel, dat God hier zeker het oog heeft op de schuld, welke Manasse en zijne onderdanen veertig jaren (of liever zeventig of tachtig jaren) te voren op zich hadden gehaald; en ik zie gene reden, waarom in bedenking zou komen of het niet bestaanbaar is met de rechtvaardigheid van God, de onrechtvaardigheden der vaderen te straffen aan hun nazaten; want dit zien wij dagelijks zelf onder ons geschieden, in het straffen van verraders en andere zware overtreders, te weten dat de goederen hunner kinderen worden verbeurd verklaard; gelijk zulks mede gebruikelijk is in den oorlog, bij het innemen van steden en vestingen. Ook is dit niet meer dan God zelf heeft gedreigd in het tweede gebod Zijner wet (Exod. 20:5), en laten uitroepen als een gedeelte van Zijnen naam (Exod. 34:7), om van andere plaatsen der Schrift niet te spreken. Manasse wordt hier tot zijne schande, een zoon van Hizkia genoemd; omdat hij geheel ontaard was van zulk enen vromen vader. In 2 Kon. 23:26 vindt men uitdrukkelijk, dat de Heere Zich niet afkeerde van den brand Zijns groten toorns, waarmee Zijn toorn tegen Juda brandde, om al de tergingen, waarmee Manasse Hem getergd had. " (POOLE en GATAKER).

5. Want wie zou u a) verschonen, wanneer Ik, de Heere, het niet meer doe, o Jeruzalem? Of wie zou, wanneer Ik u zonder verschoning aan de verdiende straf overgeef, medelijden met u hebben? Of wie zou, wanneer Ik u tot een voorwerp van afkeer voor alle volken maak, aftreden, heengaan, om u naar vrede te vragen, om naar uwen welstand te vernemen.

a) Jer. 51:19.

6. Gij hebt Mij a) verlaten, spreekt de HEERE; gij zijt achterwaarts gegaan, van Mij afgevallen (Jes. 1:2 en 4); daarom zal Ik Mijne hand, met welke Ik u zo dikwijls heb geholpen tegen u uitstrekken en u verderven; Ik ben des berouwens moede geworden, zodat Ik niet weer berouw zal hebben over hetgeen door Mij gedreigd is.

a) Jer. 5:7.

De rede doelt hier reeds mede, even als in Hoofdst. 18 het geval was, op de laatste straf, die nog heden op het volk drukt en berekent daarnaar de uitdrukkingen.

7. En Ik zal hen, als stro van den dorsvloer (Ps. 1:4) a), wannen met ene wan in de poorten, op de grenzen des lands, om ze alzo in vreemde landen te verstrooien; Ik heb Mijn volk van

kinderen beroofd, alle jonge mannen zijn gevallen, en Ik heb het verdaan, zodat het geen volk meer is; zij zijn van hun wegen niet wedergekeerd, dat is de reden dier harde straf.

a) Jer. 4:11.

8. Ook de mannen zijn omgekomen; hun weduwen zijn Mij meerder geworden den zand der zeeën; Ik heb hun over de moeder doen komen enen jongeling 1), een verwoester op den middag, wanneer men anders het minst behoeft te vrezen overvallen te worden. Ik heb hem haastelijk hen doen overvallen, en de stad met verschrikkingen vervuld.

1) In het Hebr. Al'eem bachoer. Beter: over de moeder des jongelings, d. w. z. over de moeder van jonge, krachtige strijders. In het volgende vers wordt van een moeder gesproken, die zonen heeft gehad en wier zon is ondergegaan, dewijl al hare zonen op het slagveld zijn gebleven. In beide verzen wordt gezegd, dat geen geslacht, geen ouderdom zal gespaard worden, den ondergang zal ontkomen. De Heere God heeft het verderf van Juda gewis besloten. De zonden zijn ten hemel gestegen de ongerechtigheid heeft de overhand genomen, de maat der gruwelen is vol.

9. Zij, die zeven baarde, is zwak geworden; zij heeft hare ziel uitgeblazen, hare zon, de zon van haar geluk, haar in zovele zonen ten deel geworden, is ondergegaan (Amos 8:9), als het nog dag was en niemand het verwachtte; zij is beschaamd en schaamrood geworden, en hunlieder overblijfsel, die bij de belegering en verovering nog het leven hebben behouden, zal Ik aan het zwaard overgeven voor het aangezicht hunner vijanden, spreekt de HEERE, zodat zij bij de wegvoering naar de ballingschap omkomen (Micha 6:14).

Hoewel de goddelozen het ene ongeluk ontgaan, zo geraken zij toch spoedig weer in een ander, waarin zij hun ondergang vinden.

10.

III. Vs. 10-21. Dat de Profeet met zijne voorbede niets bij God kan veranderen, maar het ongeluk, dat over Israël besloten is, met al zijne verschrikkingen en kwellingen onophoudelijk over Israël moet worden uitgestort, maakt zijnen toestand tot een hoogst bedenkelijken. Hij ziet vooruit, dat de gehele woede des volks zich tegen hem zal richten, die niets dan ellende en ondergang kan voorspellen, alle hoop op verschoning en ontferming moet afsnijden, en alzo als een vijand des volks zal voorkomen, die in zijn verderf zich verheugt. Daarom zou hij liever niet zijn geboren, dan voor zulk ene roeping, waarbij hem het hart breekt (vs. 10 #Jer). Nu doet hem echter de Heere verstaan, dat er wel enigen zouden overblijven, wien het weer zou welgaan, en na de dagen van het ongeluk een dag van hulp en redding uit de ijzeren gevangenis van Babel zou komen (vs. 11 en 12). Vooraf moesten echter Israëls goederen en schatten, waarop zij zich verlieten, tot een roof worden overgegeven, en moest het zo zondige volk in den vreemde gaan. Daar zal dan ook de omkering, die thans niet te bewerken is, daar zal ware belijdenis van zonden en oprecht gebed plaats hebben (vs. 13-18). Daarom moest de Profeet getrouw volharden in zijne roeping.

10. Wee mij, mijne moeder! dat gij mij a) gebaard hebt(vgl. Hoofdst. 20:14 vv.), enen man van twist en enen man van krakeel den gansen lande. 1) Ik heb hun niet op woeker gegeven, ook hebben zij mij niet op woeker gegeven, nog vloekt mij een ieder van hen, 2) alsof ik de onaangenaamste en onuitstaanbaarste man ware.

a) Job 3:1 vv.

1) Jeremia is nu weergekeerd van zijn openbaar werk en tot zijne afzondering in zijn huis. Van hetgeen daar tussen hem en zijn God is omgegaan, wordt ons in deze verzen en in de volgende een bericht gegeven, hetwelk hij naderhand openlijk bekend maakt, om het volk door het gewicht en belang van zijne boodschap aan hen te bewegen.

Een man van twist en krakeel betekent hier niet iemand, die geneigd is tot twisten en krakeel en met ieder twist en geschil zoekt, als Job 31:35. Jes. 41:11; maar iemand, dien al het volk tegenstaat en met wien het ganse land geschil zoekt, als Richt. 12:2. Dit is het lot geweest van den Zaligmaker zelven, toen Hij op aarde was (Ps. 2:1, 2 Luk. 2:34. Hand. 4:27, en is dat van Zijne dienaren en gezanten. Luk. 21:17. Hand 28:22.

Ik ben, wil de Profeet zeggen, het voorwerp van den algemenen haat, een ieder zoekt gelegenheid om met mij te twisten, omdat ik waarheden verkondig, die zij niet gaarne horen (zie Hoofdst. 11:19 vv. 20:7, 8).

2) De Profeet leent niet van anderen, wat hij als een slecht schuldenaar niet terugbetaalde; noch leent hij geld uit, dat hij als een streng schuldeiser met hardheid invorderde.

Jeremia had zich in genen wereldsen handel gewikkeld, en geen aards verkeer met de mensen, waardoor tweespalt voorkomt; vrij en onafhankelijk stond hij alleen in den dienst der waarheid, en toch werd hij vervloekt door degenen, die hij wilde zegenen.

Wat de Profeet te lijden had kan men denken zonder de geschiedenis te ondervragen. Al ware hij ook van allen persoonlijken tegenstand vrij gebleven, welk ene smart moest het zijn onder zulk een geslacht te wonen; het verderf van zijn volk steeds te zien toenemen, het steeds nader aan den afgrond te zien ondanks alle zijne getrouwe waarschuwingen, en alzo zijne gehele werkzaamheid, ten minste wat de massa des volks betrof, als ene vergeefse! "Och, dat ik in de woestijn ene herberg der wandelaars had!" zo spreekt hij reeds onder Josia (Hoofdst. 9:1) "zo zou ik mijn volk verlaten, en van hen trekken, want zij zijn allen overspelers, een trouweloze hoop. " Die persoonlijke tegenstand bleef echter niet uit, en kon niet uitblijven; spot, haat, beschimping, vervolging, vervloeking, kerker, banden waren zijn deel. Zulk een last te dragen moet ieder zwaar vallen, maar het meest zulk enen als Jeremia. "Een teder hart heeft diepe smart. " Hij was geen tweede Elia; hij had een zacht gemoed, een tederen aard; de ogen liepen hem licht over. En hij, die zo gaarne met allen in vrede en liefde leefde, moet, daar hij in den dienst der waarheid getreden is, een tweede Ismaël worden; zijne hand moet tegen allen en de hand van allen tegen hem zijn (Gen. 16:12). Hij die zijn volk zo vurig bemint, moet deze liefde miskend zien, moet zich van hen, die zelf verraders des volks waren, als verrader

gebrandmerkt zien. Dat alles brengt hem in zwaren strijd, dien hij ons dikwijls voorlegt, omdat door de overwinning de Heere verheerlijkt werd, die hem deze alleen kon verschaffen.

11. Toen richtte de HEERE mij weer op uit mijne smart, en toonde mij dat achter alle gedachten van leed, die Hij voor het tegenwoordige omtrent Israël zou volbrengen, toch nog gedachten lagen voor de verdere toekomst (Hoofdst. 29:11). Hij den zei: Zo niet uw overblijfsel uit den ondergang, die u wacht, ten goede zal zijn(Jes. 6:13 2)! Zo Ik niet in tijd des kwaads en in tijd der benauwdheid, waarin Ik thans uw land breng (vs. 14), bij den vijand voor u tussen kome. Ik zweer, dat uit de duisternis licht zal voortkomen en de verdrukking u ten goede zal zijn. Men vergelijke hier Jer. 40:1-9.

12. Zal ook enig ijzer het ijzer van het noorden of koper verbreken? (vgl. Jes. 45:1-4 1-).

a) Jer. 6:28.

Verschillend worden deze woorden uitgelegd. Sommigen verklaren ze van de Goddelijke raadslagen en oogmerken, alsof gevraagd werd: "kan zulk een ijzer verbroken worden?" Dat is, zeggen sommigen, zal enig vermogen in staat zijn tot het wederstreven der handelingen van Mij, die God ben? Zullen zij de uitvoering van Mijn woord en Mijn welbehagen beletten, daar die veel sterker zijn den ijzer, ja dan het hardste en fijnste staal (Hoofdst. 23:29). Of volgens anderen: zal de macht of de boosheid des vijands in staat zijn om te vermogen tegen u, Mijnen Profeet, dien Ik als ijzer en staal gemaakt heb (vs. 20. Hoofdst. 1:18). Anderen verklaren het van de Chaldeën, die gezegd worden uit het noorden te komen (Hoofdst. 1:14; 4:6). Het Joodse volk toch, hoe sterk het ook schijnt in eigen verbeelding, zal niet in staat zijn tot het weerstaan van de macht die Ik uit het noorden tegen hen verwek (vs. 8). Anderen van den Profeet zelven, als of God tot hem zei: Schoon dit volk, ‘t welk zich tegen u verheft, ten aanzien van hun inwendige hardnekkigheid of uitwendig vermogen, zo hard en taai zij als ijzer of diergelijk metaal (Hoofdst. 6:28 Jes. 48:4), zo zullen zij echter zo min in staat zijn u te verbreken, of de overhand op u te behouden, als gewoon ijzer kan verbreken dat taaie ijzer, dat uit het noorden komt, of zeer vast en hard staal (zie vs. 20. Hoofdst. 1:18, 19. Ezech. 2:7-9).

13. Ik zal, vóórdat zulk ene redding kan komen, uw vermogen o Juda! en uwe schatten, waarop gij vertrouwd hebt, tot enen roof geven voor de vijanden (Hoofdst. 17:3. Ezech. 23:16), zonder prijs, zonder dat iets u daarvoor ten goede komt, en dat om al uwe zonden en uwe afgoderijen in al uwe landpalen gepleegd.

14. En Ik zal, u voeren met (tot) uwe vijanden in een land, dat gij niet kent; want een vuur is aangestoken in Mijnen toorn; het zal over u branden (Hoofdst. 17:4. Deut. 32:22).

De gedachtengang van vs. 12 en 13 is de volgende: Het volk, hetwelk wegens de dreiging met het gericht zo vijandig tegen u zich betoont, zal de ijzeren macht der Chaldeën niet breken, maar door dezelve overweldigd worden. Het zal geschieden, zoals gij het in Mijn naam verkondigd hebt. Zijn vermogen en zijne schatten zal Ik den Chaldeën tot een buit geven, niet voor een koopprijs, d. i. om niet. Zoals God zijn volk om niet verkoopt, d. i. den vijanden

prijs geeft, zo dreigt Hij het tevens, dat Hij diens schatten den vijanden om niet, als buit, zal prijsgeven.

15. O HEERE! Gij weet het, of er enig ijzer is, dat dat van het noorden zou kunnen verslaan. Gedenk mijner en bezoek mij met Uwe goedertierenheid, en a) wreek mij van mijne vervolgers. Neem mij niet weg in Uwe lankmoedigheid over hen; weet, dat ik om Uwentwil versmaadheid drage.

a) Jer. 11:20.

De Profeet smeekt in de bekommering zijner ziel om de verhaasting der straf, die God door hem over de slechten onder het volk heeft gedreigd, opdat deze door geen uitstel gelegenheid zouden verkrijgen den Profeet der waarheid te doen omkomen (vgl. Jer. 12:1-6). Wie zich in de plaats van Jeremia weet te stellen, wie bij gelijke trouw jegens den Heere een soortgelijk lot heeft te dragen gehad, en daarbij zonder twijfelmoedigheid is gebleven, hij werpe den eersten steen op hem.

De Profeet is door de woorden des Heeren nog niet gerust gesteld. Hij is nog bezorgd, dat hij, dewijl de Heere in zijne lankmoedigheid over Zijne vijanden, hen nog zal sparen, of niet dadelijk verdelgen, zal omkomen. Het is daarom dat hij smeekt dat de Heere hem wreke, terwijl hij er zich op beroept, dat hij om des Heeren wil versmaadheid draagt.

Hij wijst er op, dat Gods ere in zijne zaak betrokken was, overtuigd als hij is, dat de Heere Zijne ere met die van zijn Profeet zal handhaven.

16. Als Uwe woorden gevonden zijn, 1) zo heb ik ze opgegeten, en Uw woord is mij geweest tot vreugde en tot blijdschap mijns harten 2) (Ps. 19:11; 119:103 1 .); want ik ben naar Uwen naam genoemd, ik heet en ben Uw eigendom, Uw knecht en Profeet, O HEERE, God der heirscharen!

Dierbare bijbel! Geschenk van onberekenbare waarde! Geschenk, waarbij al het goud van Peru en al de topazen van Morenland, op geen éénen dag te noemen zijn! Dierbare bijbel! eigen woord mijne Vaders! Mijn bijbel, hoe gewichtig is uw inhoud! Het geheim ontwikkeld: God zaligt zondaren in een weg, waarin voor Zijne eer en hun belang volmaakt gezorgd is. God oefent genade zonder enige krenking van Zijn recht. God was in Christus de wereld met Zichzelven verzoenende. God heeft Hem voorgesteld tot ene verzoening door het geloof in Zijn bloed. Zes van wonderen! Ontwerp voor alle geschapene vernuften onuitvindelijk! Glanzen, daar engelen zich blind op zien! Geheimen, die in aller eeuwen eeuwigheid aan de verrukking en bewondering van al de gezaligden, en aan mijne stof, onuitputbare stof leveren zullen! Mijne rede verlaat mij. Zelfs de berichten, die deze mij van mijne ellende en van mijn gevaar, van den aard en de verdienste der zonde, beschikt, zijn diep gebrekkig. Van het uitzicht op verlossing spreekt zij niets met enige zekerheid. Mijn Bijbel doet mij èn den aard, èn de bron, èn den trap van mijne rampzaligheid van nabij beschouwen, niet om mij door die diep bedroevende waarheden te dompelen in mistroostigheid, maar om mij belang te doen stellen in de verblijdende waarheden, die zij er in één adem bij voegt, en om mij van die ene

gebruik te doen maken, dat zamenstemt met de weldadige inzichten van Hem, die de onschatbare openbaring gaf. Mijn Bijbel! Uiterste wil mijns Vaders, waarin mij van de onverderflijke, onbevleklijke, onverwelklijke erfenis gesproken is! Mijn Bijbel! waarin al de beloften, die de God der waarheid immer ten mijnen behoeve deed, in duurzaam schrift te lezen staan! .

2) Dit nu is te verstaan, van de boodschap zelf, die hij moest overleveren. Alhoewel hij het verderf van zijn vaderland, hetwelk hem dierbaar was, moet voorzeggen, nochthans werden alle natuurlijke aandoeningen verzwolgen in den ijver voor Gods ere, en deze boodschappen zelf van toorn, omdat het goddelijke boodschappen waren, waren hem tot genoegen. Ook verheugde hij zich in het eerst in de hope, dat het volk de waarschuwing zou in acht nemen en het onheil voorkomen.

Buitendien had hij er vermaak in, dewijl hij daarin zijn God kon dienen. Jeremia is hier een voorbeeld van Hem, die zeggen kon, dat het Zijne spijze was, den wil te doen Desgenen, die Hem gezonden had.

17. Ik heb in den raad der a) bespotters, in het gezelschap der lachers, niet gezeten, noch van vreugde opgesprongen; van wege Uwe hand, 1) die mij gezegend had, heb ik alleen gezeten, afgescheiden van al wat vreugde zocht; want Gij hebt mij met de mededelingen Uwer gramschap vervuld, Uwe geduchte majesteit neemt mijne gehele ziel in (vgl. Ps. 137:1-6).

a) Ps. 1:1.

1) Dit wil niet zeggen dat de hand des Heeren hem leed en ellende had berokkend, gelijk sommigen menen, dit was het gevolg geweest-maar de hand des Heeren is hier de goddelijke macht, die hem had aangegrepen, om te profeteren tegen zijn volk. Daarom is hier onder gramschap Gods ook te verstaan, de toorn, welke de Profeet verkondigde van wege de zedelijke verdorvenheid des volks. Daarom had de Profeet geen plaats kunnen vinden onder de vrolijke lieden, maar was hij als een eenzame geweest, dewijl hij niet anders dan woorden van ontzetting en schrik over het volk had kunnen spreken.

18. Waarom is a) mijne pijn over het naderende gericht, steeds durende en mijne plaag, die Gij ons geslagen hebt, smartelijk? zij weigert geheeld te worden, zij is ongeneeslijk; zoudt Gij mij ganselijk zijn als een leugenachtige beek als wateren, die niet b) bestendig zijn, maar in den zomer, wanneer de grootste behoefte is, verdroogd zijn?

a) Jer. 30:15. b) Job 6:15 vv.

De Profeet bidt hier om bespoediging van de straf, waarmee God door hem het onverbeterlijke volk gedreigd heeft, opdat niet door uitstel daarvan de bozen tijd zouden hebben, om hem wegens zijn getuigenis om te brengen. (Hoofdst. 11:19; 12:6).

19. Het is echter Gods doel om uit de verdorven grote menigte een heilig zaad te redden, dat het gericht doorstaat en zich tot bekering laat leiden. Daarom zegt de HEERE alzo: Zo gij,

zonder het moeilijke van uwe roeping (vs. 10) te vrezen, tot Mij zult wederkeren, uwe mismoedigheid zult afleggen, zo zal Ik u doen wederkeren. Ik zal u herstellen in uw profetisch ambt: gij zult voor Mijn aangezicht staan, en zo gij het kostelijke van het snode uittrekt, { } zult gij als Mijn mond zijn. Laat hen tot u wederkeren, maar gij zult tot hen niet wederkeren{3}, alsof zij in hun meningen en gedachten recht hadden; uw naam zal integendeel eens groot en hoog geëerd in Israël zijn (Matth. 16:14).

{1} De Heere berispt Zijnen gezant over diens moedeloze taal, en vermaant hem om daarvan terug te komen, indien hij nog verder de eer der profetische bediening wilde waardig blijven.

{2} Wacht u vooral, dat gij tot bevordering uwer heiligheid en rust enigen vernederenden stap doet bij het volk, of bij de groten: zij moeten uwe gunst en achting, gij niet de hun zoeken.

{3} Het scheiden van het edele en slechte, van tarwe en kaf, van zilver en schuim, van het echte en onechte, van het ware en valse, van het menselijke en goddelijke, van zondaren en rechtvaardigen, dat is het werk van Gods gericht en van Gods genade, dat is het werk der waarheid. Wanneer gij deze wijsheid Gods bezit en gebruikt, zo zult gij Gods mond zijn, zo hebt gij als het ware de rechte goddelijke spraak (Openb. 2:16), en het woord, dat gij spreekt, heeft de waarde en de kracht van Gods woord (vgl Ex. 4:16). De mensen mogen dan schimpen en smalen zo veel zij verkiezen, gij zijt en blijft een waarachtig Profeet.

20. Wees dan getrouw; want Ik heb u, gelijk gij van uwe roeping af weet (Hoofdst. 1:18 vv.), tegen dit volk gesteld tot enen koperen vasten muur. Thans vernieuw Ik de belofte, die aan u gegeven is: zij zullen wel tegen u strijden, maar u niet overmogen; want Ik ben met u, om u te behouden, en om u uit te rukken uit uwe ellende, spreekt de HEERE. 1)

1) Hij zal God tot zijn beschermer hebben en tot zijn machtigen Verlosser. Zij die God mee hebben, hebben een behoeder bij zich, die wijsheid en sterkte genoeg heeft, om met de ontzaglijkste vijanden in het strijdperk te treden, en zij die met God zijn en getrouw aan Hem zijn zullen door Hem behouden worden, hetzij van onrust, of uit en door de moeite. Zij mogen misschien in de handen der goddelozen vallen en deze mogen hun verschrikkelijk voorkomen, maar God zal hen uit hun hand verlossen. Zij zullen niet in staat zijn hen te doden, totdat zij hun getuigenis vervuld hebben; zij zullen hun de gelukzaligheid niet beletten.

21. Ja, Ik zal u rukken uit de hand der bozen; en Ik zal u verlossen uit de handpalm der tirannen, van wier gewelddadigheden gij nog veel meer zult te lijden hebben, dan gij tot hiertoe van de zijde des volks geleden hebt (Hoofdst. 12:5 vv.).

Hierbij moet worden opgemerkt, dat men, om de mond des Heeren te zijn, juist gene standplaats behoeft te hebben.

Een leraar, die zich aan Gods woord vasthoudt en in gemeenschap met God leeft, heeft ten laatste zeker den zegen, dat zijne tegenstanders te zijner tijd den glans der goddelijke waarheid moeten erkennen, en dien niet meer kunnen weerstaan. (2 Tim. 2:25 v.) .
God kan Zijne uitverkorenen en knechten uit alle ongeluk redden. (2 Petr. 2:9).

HOOFDSTUK 16.

DE JODEN MOETEN NAAR BABEL GEVOERD EN VAN DAAR WEER VERLOST WORDEN.

In het derde onderdeel der redenen uit den tijd van Jojakim en Jojachin handelt de Profeet over het volk, dat ten gevolge zijner vleselijke gerustheid en halstarrige onverbeterlijkheid reddeloos verloren is. Er blijft voor hen niets meer over dan ene schrikkelijke verwachting des gerichts, dat de wederspannigen zal verteren.

I. Vs. 1-21. De profeten in Israël hadden de roeping, om niet alleen met woorden te prediken, maar om tevens in hun persoonlijk optreden, in hun gehele leefwijze en toestand voor te stellen, wat de mond sprak. Dien overeenkomstig wordt aan Jeremia door den Heere verboden, om in dit ten verderve bestemde land eerst nog ene vrouw te nemen en kinderen te verwekken. Het zou toch slechts voor een korten tijd zijn, want vrouwen en kinderen wacht een ellendig verterend einde (vs. 1-4). Evenzo wordt aan Jeremia te kennen gegeven, dat hij voortaan noch aan enigen rouw over doden, noch aan enige vrolijke zamenkomst van families mocht deelnemen. Daardoor moest hij het volk onder het oog brengen, dat hun alleen een sterven wachtte zonder dat ene eerlijke begrafenis of ene rouwklacht over hen zou plaats hebben, en dus hun vrolijke feesten een einde zouden nemen (vs. 5-9). Bij deze spraak door tekenen moet dan ook van de zijde van den Profeet ene prediking met woorden komen, die de mensen hun zonde en straf zonder beeld en gelijkenis voorhoudt, maar hen ook middellijk en van verre het heil ene latere toekomst laat zien, om hen ten minste in de wegen van lijden iets te laten gevoelen van het genadig bedoelen Gods (vs. 10-21).

1. En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende:

2. Gij moet in uw persoon en in al uw handelen ene prediking tot Mijn volk zijn (1 Kon. 20:42 vgl. Jes. 7:3; 9:3 en 18). Gij zult u daarom gene vrouw nemen, en gij zult gene zonen noch dochteren hebben in deze plaats, te Jeruzalem en in geheel Juda.

3. Want zo zegt de HEERE van de zonen en van de dochteren, die in deze plaats geboren worden; daartoe van hun moeders, die ze baren, en van hun vaders, die ze gewinnen in dit land.

4. Zij zullen een ieder op zijne wijze (Hoofdst. 15:2 vv.) pijnlijke doden sterven; zij zullen niet beklaagd noch begraven worden (Hoofdst. 14:16); Zij zullen tot mist op den aardbodem zijn (Hoofdst. 8:2); en zij zullen door het zwaard en door den honger verteerd worden(Hoofdst. 14:12 en 15 vv.), en hun a) dode lichamen zullen het gevogelte des hemels en het gedierte der aarde tot spijze zijn (Hoofdst. 7:33).

a) Jer. 34:20.

De papisten zijn belachelijk, die hierop een artikel van hunnen godsdienst omtrent den ongehuwden staat der priesters bouwen. Vooreerst is de gehele zaak op onze plaats slechte typisch geweest, en zinnebeeldige of voorafschaduwende theologie heeft gene bewijskracht voor algemeen geldende voorschriften volgens de stelling van Thomas Aquino zelven. Ook wordt den Profeet niet in ‘t algemeen het huwelijk verboden op elke plaats, maar alleen op deze.

Hoewel het huwelijk aan niemand, die huwen kan en wil, verboden is, zo kan er toch een tijd komen, dat het beter is alleen te zijn, dan gehuwd te wezen. (Matth. 24:19. 1 Kor. 7:26 1Co).

De Christen moet dan niet huwen, wanneer dit door de omstandigheden gevaarlijk wordt, als het den echtgenoot moeilijk te overwinnen bestrijdingen bereid en in gevaar brengt, om van het geloof af te vallen. De mens mag God niet verzoeken.

5. Maar ook werd ik in mijn overig gedrag, afgezien van mijn eigen huiselijk leven, tot een teken en voorteken voor het volk gemaakt (Ezech. 12:11; 24:24 en 27 zo zegt de HEERE: Ga van nu aan niet in het huis desgenen, die enen rouwmaaltijd houdt, en ga niet henen om te rouwklagen, en heb geen medelijden met hen, door ene betuiging van smartgevoel, want Ik heb van dit volk (spreekt de HEERE), weggenomen (Openb. 6:4) Mijnen vrede, goedertierenheid en barmhartigheden.

6. Zodat groten en kleinen in dit land zullen sterven; zij zullen niet begraven worden (vgl. Hoofdst. 22:18 vv.), en men zal hen niet beklagen, noch naar de wijze der heidenen zich zelven insnijden, noch kaal maken om hunnentwil (Deut. 14:2).

In de wet was uitdrukkelijk verboden bij de begraving der doden insnijdingen in het vlees te maken, of zich kaal te maken (Lev. 19:28; 21:5. Deut. 14:1). Ondanks dit verbod schijnen deze gebruiken, onder andere heidense plechtigheden ook bij de Joden ingevoerd te zijn. Maar, zegt God, Ik zal deze gewoonten doen ophouden: de mensen zullen zo schielijk en in zulk ene grote menigte sterven, dat de levenden geen tijd zullen hebben om insnijdingen te maken over de doden, of om ander plechtig rouwbedrijf te maken. Zie over de beschering van het hoofd Hoofdst. 7:29.

7. Ook zal men hun van de zijde hunner vrienden en bloedverwanten niets uitdelen 1) over den rouw, om iemand te troosten over enen dode, er zullen gene rouwmaaltijden gehouden worden (2 Sam. 3:31), gelijk men dat bij begrafenissen gewoon is, noch hun te drinker geven uit den troostbeker over iemands vader of over iemands moeder, die zij ten grave brachten.

1) Behalve het beklagen, insnijden en kaal maken door het scheren van het hoofd en het uittrekken van den baard, waren er nog andere tekenen van rouwbeklag, bijv. wanneer men aan zulk een huisgezin, dat treurde over enen dode, en waarvan men onderstelde, dat het door die treurige omstandigheden noch gelegenheid noch lust had om spijzen te bereiden, delen van de aangenaamste spijzen ter verkwikking toezond. Hiermede ging nog ene andere gewoonte gepaard, dat men aan de sterfhuizen versterkende dranken in daartoe gebruikelijke troostbekers toezond, om de treurigen op te beuren en te verkwikken.

In het Hebr. Lo-jifresoe lahem. Beter vertaling is: Zij zullen hen geen brood breken. In deze betekenis komt het werkwoord ook voor Jes. 58:7. In het tweede gedeelte van dit vers wordt van te drinken geven gesproken uit den troostbeker. De Heere God wijst in al deze verzen op den beslisten ondergang van land en volk. Geen huwelijk mag de Profeet sluiten, geen kinderen verwekken. Hij mag niet gaan in een huis der rouw en hij mag niet neerzitten in een huis der vrolijkheden. Geen vrouw nemen en kinderen verwekken, dewijl dat geslacht staat uitgeroeid of verbannen te worden. In geen sterfhuis gaan, want straks zou de ganse plaats een sterfhuis zijn, in geen huis der vreugde, want van wege het gericht dat komen zou, zou er geen reden zijn om vrolijk te wezen.

De Profeet moet derhalve niet alleen door zijn woorden, maar ook door zijne daden een prediker der strafgerichten Gods zijn.

8. Nog op andere wijze zult gij wat hen wacht hun voor ogen houden. Ga ook niet in een huis des maaltijds, een huis, waar men om enige blijde gebeurtenis feest houdt; ga er niet in om bij hen te zitten, om te eten en te drinken, om in de vreugde te delen.

9. Want zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ziet a) Ik zal van deze plaats voor ulieder ogen en in ulieder dagen doen ophouden de stem der vreugde en de stem der blijdschap, de stem des bruidegoms en de stem der bruid. Men zal geen blijden dag, in ‘t bijzonder geen bruiloftsdag (Richt. 14:11) meer vieren (Hoofdst. 7:34).

a) Jes. 24:7. Jer. 25:10. Ezech. 26:13.

Wee ons, wanneer de Heere Zijnen vrede van ons wegneemt! Zie toch toe, o mijne ziel! dat gij boven alle dingen dezen dierbaren vrede bewaart, en dat deze uwe zinnen in Christus Jezus beware ten eeuwigen leven (Filip. 4:7. Luk. 10:6).

10. En het zal geschieden, als gij dit volk al deze woorden(vs. 4 en 9) zult aanzeggen, en zij, zich houdende als onschuldigen en zich voordoende als vrome en rechtvaardige mensen, tot u zeggen (vgl. Hoofdst. 5:19; 13:22):Waarom spreekt de HEERE al dit grote kwaad over ons, en welke is onze misdaad, en welke is onze zonde, die wij tegen den HEERE, onzen God, gezondigd hebben 1) dat Hij zulke zware straffen over ons wil brengen?

1) Zij zeggen niet, dat zij helemaal onschuldig zijn, slechte werpen zij voor, dat zij niet zó zwaar hebben overtreden, dat God zo onmenselijk tegen hen moet woeden en met zo grote straf hen moet kastijden. Zij stellen derhalve de straf vergroot voor, om zich enigszins te verontschuldigen. Vervolgens zeggen zij niet, dat zij zuiver en vrij zijn van enige schuld, maar zij spreken over de onbillijkheid en over de misdaden, alsof zij willen zeggen: wij bekennen wel dat er iets is, wat God berispen moet, maar wij erkennen niet, dat er zo grote opeenhoping is van onbillijkheden en misdaden, dat Hij zo verpletterend tegen ons moet optreden.

11. Dat gij tot hen zult zeggen: Omdat uwe vaders Mij verlaten hebben, spreekt de HEERE, en hebben andere goden nagewandeld, en die gediend; en zich voor die neergebogen; maar Mij verlaten en Mijne wet niet gehouden hebben;

12. En gijlieden erger gedaan hebt dan uwe vaderen(Hoofdst. 7:26; 11:16); want ziet, gijlieden wandelt een iegelijk naar het a) goeddunken van zijn boos hart, om naar Mij niet te b) horen (Hoofdst. 3:17; 7:24).

a) Jer. 9:14; 13:10. b) Jer. 13:10; 17:23.

13. Daarom zal Ik ulieden uit dit land werpen in een land, dat gij niet gekend hebt, gij, noch uwe vaders (Hoofdst. 7:15; 9:16); en aldaar zult gij, daar gij bij den afgodendienst zo verzot zijt, als kondet gij zonder hem niet leven (Hoofdst. 3:2; 8:2), andere goden dienen dag en nacht, zolang en zoveel gij wilt. Ja veel meer en veel erger dan u lief is (Deut. 4:28; 28:36, 64); omdat Ik u gene genade zal geven; 1) Ik zal er mij verder niet om bekommeren wien hij dient, en hoe het u bij dien dienst gaat.

De zin is deze: daar kunt gij dan ondervinden, of de afgoden, aan welke gij lust hadt, helpen zullen, nadat Ik u Mijne genade onttrokken heb. Er wordt gene vergunning en veel minder nog een bevel hier bedoeld.

Wanneer een mens op den duur weigert Gods genade te volgen, is het dan onrechtvaardig, dat God hem overgeeft in enen verkeerden zin, om te doen dingen die niet betamen (Rom. 1:28)? .

Dit betekent, dat de Heere niet alleen om hun afgodendienst Juda zal wegzenden in slavernij en ballingschap, maar Hij zal ook de Heidenen op schrikkelijke wijze over hen doen heersen. Zij zullen het ervaren, dat dewijl zij den Heere hebben verlaten, zij in de handen der mensen zijn gevallen, die geen barmhartigheid zullen betonen.

14. Reeds eenmaal was Israël in ‘t land der slavernij, en het bewaart de herinnering daarvan in zijn gehele volksleven; ook van deze ballingschap zal op dezelfde wijze gedachtenis worden gehouden. Daarom, ziet de dagen komen, spreekt de HEERE, dat er niet meer zal gezegd worden: Zo waarachtig als de HEERE leeft, die de kinderen Israëls uit Egypteland heeft opgevoerd!

15. Maar: Zo waarachtig als de HEERE leeft, die de kinderen Israëls heeft opgevoerd uit het land van het noorden, en uit al de landen, waarhenen Hij hen gedreven had (Hoofdst. 23:7 v.); want Ik zal hen wederbrengen in hun land, dat Ik hunnen vaderen gegeven heb.

Gij weet van waar uwe vaderen zijn uitgetogen, namelijk uit den ijzeroven (Hoofdst. 11:4), en als het ware uit den dood; daarom moest ook de verlossing daaruit in herinnering blijven tot aan het einde der wereld (Exod. 12:16; 13:3). Maar nu zal God u in een afgrond werpen, die veel dieper is dan die slavernij van Egypte, waaruit uwe vaderen zijn uitgerukt. Want wanneer Hij u daaruit weer verlost, zal zulk een wonder als een veel heerlijker tot de nakomelingen

worden gebracht, zodat het bijna de herinnering aan de vroegere verlossing te niet doet, ten minste verduistert.

Derhalve is de inhoud van vs. 14 niet een vertroostende maar een treurige; deze bevestigt toch de aankondiging der ballingschap.

Wonderbaar is dit woord van den Profeet midden in de aardse ellende, die Hij in de eerste plaats moet verkondigen, als het ware den hemel der goddelijke genade aan den verst verwijderden horizon openende met onophoudelijke bliksemstralen; maar spoedig sluit zich die hemel weer en wij moeten nog in de duisternis vertoeven. Voordat men kan zweren bij dien God, die de kinderen Israëls uit het land van het noorden heeft uitgeleid en uit alle landen, waarheen Hij ze verdreven heeft, moeten zij eerst in de ballingschap van het noorden heengaan; voordat zij wederkeren op hunnen grond, dien de Heere hunnen vaderen gegeven heeft, moeten zij eerst de dagen beleven, dat zij het met treurigheid verlaten.

Trapsgewijze is de voorzegging: "Ik zal hen wederbrengen in het land, dat Ik hunnen vaderen gegeven heb" vervuld. Op lichamelijke wijze voerde de Heere Israël uit de ballingschap, uit Babel; op geestelijke wijze volbracht Jezus de verlossing uit de Babylonische gevangenis. Beide waren echter wel niet door den genadigen wil Gods, maar door de ongehoorzaamheid van den mens onvolkomen gebleven. Israël keerde slechts voor het kleinste gedeelte naar het land der vaderen terug, en slechts voor het kleinste gedeelte liet het zich geestelijk verlossen door Christus. Daarom werd het grootste, het ongehoorzame gedeelte door ene nieuwe straf over Jeruzalem vernietigd of verbannen aan de einden der aarde. Maar eens, wanneer de volheid der Heidenen in het rijk van God zal zijn ingegaan (Rom. 11:25 vv.), zal geheel Israël weer door den Heere worden bezocht en op geestelijk-lichamelijke wijze zal het volk der belofte naar zijn land worden teruggevoerd (Openb. 16:12 vv.). Dan zal dit vers op volkomene, op de heerlijkste wijze vervuld zijn.

16. Ziet, Ik zal de verbanning uit het land (vs. 13) zo inrichten, dat bij de wegvoering naar den vreemde niemand achterblijft; Ik zal zenden tot vele vissers, spreekt de HEERE, dievissers, namelijk de Chaldeën, zullen hen vissen; en daarna zal Ik zenden tot vele jagers, die zullen hen jagen, van op allen berg en van op allen heuvel, ja uit de kloven der steenrotsen 1) zodat geen schuilhoek veilig genoeg zal zijn om Mijn oordeel te ontvlieden.

1) Alzo vergelijkt hij de Chaldeërs bij vissers, die zich zo over het gehele land zullen verspreiden, opdat zij schier niemand overlaten, behalve enig onaanzienlijk gemeen, hetgeen ook later van daar is weggevoerd. Daarom laat hij op de vissers de jagers volgen. Dat nu sommigen onder vissers verstaan de gewapende vijanden, die met het zwaard de overwonnenen doden en onder jagers, die liever het leven sparen van velen, en ze in ballingschap zenden, deze spitsvondigheid behaagt mij niet. Eenvoudiger is wat ik gezegd heb, n. l. dat de Chaldeën genoemd worden vissers, vervolgens worden dezelfde jagers genoemd, dewijl nadat de Joden her- en derwaarts waren verspreid en gevlucht, zij ze echter in de steenrotsen hebben gevonden.

Even als vissers en jagers, die naar de regelen der kunst handelen, de dieren weten op te jagen uit al hun schuilhoeken, zo zullen de vijanden der Israëlieten doen.

17. Want Mijne a) ogen zijn op al hun wegen; zij zijn voor Mijn aangezicht niet verborgen (Hoofdst. 23:24.), noch hun ongerechtigheid verholen van voor Mijne ogen, zodat zij niet zullen ontkomen, als Ik die zal bezoeken (Hoofdst. 52:28-30).

a) Job 34:21. Spr. 5:21. Jer. 32:19.

Dit luidt slechts als ene bedreiging. Maar even getrouw aan den grondtekst kan men verklaren: "want Mijne ogen zien op al hun wegen; zij u niet verborgen voor Mijn aangezicht, en (zó) is ook hun misdaad niet verborgen voor Mijne ogen. " Daarin ligt opgesloten: "Ik zie hen in hun ellende om hen te helpen, maar Ik zie ook hun zonden om ze te bezoeken.

18. Dies zal Ik, vóór de belofte, die tevens in deze bedreiging ligt opgesloten, eerst hun ongeschiktheid en hun zonde dubbel(Jes. 40:2) vergelden, omdat zij Mijn land a) ontheiligd hebben, zij hebben Mijne erfenis met de b) dode lichamen hunner verfoeiselen, met hun afgoden, die dood en nietig zijn, wier aanraking, even als die van een aas, onrein maakt, en het plegen hunner gruwelen vervuld.

a) Jer. 3:2. b) Ezech. 43:7

Het woord "eerst" laat doorschemeren, dat er achter de Babylonische ballingschap nog ene andere ligt, die, in welke Israël zich sedert de tweede verwoesting van Jeruzalem en zijne verstrooiing door de gehele wereld bevindt. Inderdaad was die straf veel zwaarder en doortastender dan de eerste, welke het volk ten tijde van den Profeet wachtte, en die reeds voor ene dubbele betaling kon gelden. Daardoor valt dan ook op de belofte, verborgen in vs. 18 en 17 een nieuw licht. Daar wordt van die dienaren en werktuigen Gods gesproken, die werkzaam zullen zijn tot bekering van Israël, zo als die in Openb. 11:11 vv. volgens onze mening is aangewezen. Daardoor wordt gezegd, dat ook nog in den tijd van zijne tegenwoordige verstoting de ogen des Heeren op Israël gericht zijn, om het eindelijk weer in genade aan te nemen.

V. d. Palm vertaalt: "eenmaal (en) andermaal" en past het toe op de dubbele wegvoering. Gataker verklaart, "eer Ik het overblijfsel der Joden weer in genade aanneem. " Hitzig’s uitlegging is "vooreerst-want nog in langen tijd komt het niet tot terugkeren-betaal Ik het dubbele van hun schuld door de verschrikkingen van den oorlog en het lijden der ballingschap. "

19. In tegenoverstelling van het zo dwaze en verblinde volk zeg ik, de Profeet: O HEERE! Gij zijt mijne Sterkte en mijne Sterkheid en mijne Toevlucht ten dage der benauwdheid (Hoofdst. 17:17). Ik ben met alle vromen van den voortijd in gemeenschap des geloofs (Ps. 28:8; 59:17. 2 Sam. 22:3). Tot u zullen de Heidenen, die thans van den levenden God nog niet weten, komen van de einden der aarde, nadat zij tot de rechte kennis van U gekomen zijn. Enzij

zullen zeggen: Immers hebben onze vaders leugen erflijk bezeten en ijdelheid, waarin toch niets was, dat nut deed.

20. Zij zullen verbaasd staan, hoe dwaas en verblind zij geweest zijn, om zo lang zulke goden te dienen. Zij zullen verwonderd vragen: Zal een mens zich Goden maken? Zij zijn toch gene Goden. 1)

1) Zal een mens zo dwaas zijn, zo volkomen van alle reden ontbloot, dat hij zich goden zal maken, schepsels van zijn eigen verbeelding, het werk zijner eigen handen, daar ze inderdaad geen goden zijn. Kan een mens zo zot zijn, zo volkomen ontbloot van menselijk verstand, dat hij enige Goddelijke gunst of zegen zou verwachten van datgeen, hetwelk geen andere godheid kan voorwenden, dan die hij er zelf eerst aan gegeven heeft? .

Ene grote hoofdzonde van het oude Israël was afgoderij, en het geestelijke Israël heeft ene neiging tot dezelfde dwaasheid. Het gesternte van Remphan schijnt niet langer, en de vrouwen bewenen den Thammuz niet meer; maar Mammon heeft nog zijn gouden kalf, en de altaren van den hoogmoed zijn niet verlaten. Het eigen ik poogt onder allerlei vormen de uitverkorenen onder zijne heerschappij te brengen, en het vlees richt zijne altaren overal op, waar het er ene plaats voor vindt. Geliefkoosde kinderen zijn dikwijls de oorzaak van vele zonden in gelovigen; het bedroeft den Heere, wanneer Hij ziet, dat wij hen boven mate liefhebben; zij zullen ons tot ene even grote smart worden als Absalom voor David was, of zij zullen van ons genomen worden en onze huizen ledig laten. Indien Christenen doornen wensen te kweken om hun slapeloze oorkussens mede te vullen, dat zij dan afgoden van hun kinderen maken.

Het is met recht gezegd, dat zij toch gene goden zijn, want de voorwerpen onzer dwaze liefde zijn zeer twijfelachtige zegeningen; de troost, dien zij ons nu geven, is gevaarlijk, en de hulp, welke zij ons in de ure der beproeving kunnen toedienen, inderdaad gering. Waarom zijn wij dan toch zo door de ijdelheden betoverd? Wij hebben medelijden met de arme Heidenen, die een god van steen aanbidden en wij eren een god van goud; waar is de grote voortreflijkheid van een vlesen god boven een god van hout? Het beginsel, de zonde, de dwaasheid is in ieder geval hetzelfde; maar voor ons is de zonde des te zwaarder, omdat wij meer licht hebben ontvangen, en in het gezicht van dat licht zondigen. De Heiden buigt zich voor ene valse godheid neer, doch den waren God heeft hij nooit gekend; wij bedrijven twee boosheden, voor zover wij den levenden God verlaten en ons tot de afgoden keren. Dat de Heere ons allen van deze smartelijke ongerechtigheid reinige!

Ruk elken afgod van den troon, Dat ‘k U alleen mijn hulde toon! .

21. Op die belijdenis, dat de Heere alleen God is, geeft Hij mij ten antwoord: Daarom ziet, Ik zal terwijl Ik Israël onderwerp aan de zware straf, van welke Ik in vs. 13 heb gesproken, hun bekend maken op ditmaal, hoe nietig hun goden zijn. Op den weg der genade wilden zij zich tot die kennis niet laten brengen, nu zullen zij het leren, dat er geen ander Helper is dan Ik, op den weg des toorns. Ik zal hun bekend maken Mijne hand en Mijne macht door de straffen, die Ik over hen beschik: en zij zullen weten, dat a) Mijn naam is HEERE (Ezech. 12:16).

a) Jer. 33:2.

Zonder twijfel heeft de Heilige Geest den Profeet getoond, hoe de verstrooiing van Israël onder de Heidenen een middel tot hun bekering zou zijn. Zo geschiedde het later, toen niet alleen vele Heidenen tot het Jodendom bekeerd werden, maar ook de Christelijke kerk in de heidense landen, waar verstrooide Joden waren, het best kon worden geplant. De Heidenen hadden namelijk daar reeds enige kennis van de Joden gekregen, en de synagogen waren altijd de eerste en beste werfplaatsen der Apostelen, zo als Lukas aantoont in de Handelingen der Apostelen.

Dat de schepselen den Heere erkennen, dat is het doel van alle wegen en oordelen Gods. Daarom wordt dit doel zo dikwijls herhaald: Exod. 6:7; 7:17; 8:10. 11:15 en 16 en elders.

Zij zullen weten dat Jehova Mijn naam is (Jes. 42:8), dat ik niet ben als hun afgoden (Jes. 43:11), maar een God, die Mijn wezen van Mij zelven heb, en het leven en wezen geef aan alle andere dingen, die alle kracht en vermogen in Mijne hand heb, waarom Ik kan doen wat Mij behaagt, en tevens den wil heb om alles, wat Ik beloof of bedreig, te volbrengen.

HOOFDSTUK 17.

AFGODERIJ, VERTROUWEN OP SCHEPSELEN, ONTHEILIGING VAN DEN SABBAT ENZ. ZIJN OORZAKEN VAN ONGELUK.

II. Vs. 1-18. Juda's zonde, zo begint de Profeet met heilige ontroering in Gods naam te betuigen, is op drieërlei wijze opgetekend. Zij is met een ijzeren griffel en diamanten punt geschreven in de geschiedenis van het volk, maar zij is ook in hun eigen schuldbewustzijn gegraveerd op de tafel des harten, en onuitwisbaar is de herinnering daaraan gedrukt aan de hoornen van hun altaren door het offerbloed hunner kinderen. Nu komt hierbij aanstonds de getuigenis des Heeren, wat Hij om deze zonde met alles, wat Juda bezit, doen zal en hoe het met Juda zal gaan (vs. 1-4). Daaraan sluit zich een stuk aan, dat dezen gehelen kring van redenen aanwijst als afstammende uit den tijd van Jojakim en Jojachin. Het spreekt den vloek uit over degene, die als het hoofd van Juda diens afval naar alle zijden heeft doen uitkomen en nu ook in zijn eigen lot dien afval bestendig moet voorstellen (vs. 5-13). Het bevat ene bede van den Profeet om versterking voor hem in zijn moeielijken toestand, en de redding van de ere zijns ambts (vs. 14-18).

1. De zonde van Juda, die het met zijne steeds erger wordende afgoderij (Hoofdst. 16:11 vv. 7:30 vv.) misdreven heeft, is geschreven met een ijzeren griffie, zodat de herinnering niet meer kan worden uitgewist, met de punt eens diamantster eeuwige gedachtenis (Job 19:24); gegraven in de tafel van hunlieder hart, zodat zij daardoor een brandmerk in 't geweten hebben (1 Tim. 4:2), en aan de hoornen Uwer altaren, die zij bezoedeld hebben met het bloed van 't afgodenoffer (Exod. 27:2).

Onder de altaren verstaat men meestal de afgodsaltaren, deels wegens het meervoud, "dewijl er slechts één altaar van Jehova was" (Nägelsbach), deels wegens. vs. 2, waar "hun altaren" ten onrechte afgodsaltaren zijn. Maar de eerste rede bewijst niets, wijl ook de tempel des Heeren twee altaren had, aan wier hoornen offerbloed gesprengd werd. Het bloed der zondoffers kwam niet slechts op het brandofferaltaar, maar ook op de hoornen van het reukofferaltaar (Lev. 4:7; 18:16). Ook de tweede grond is niet overwegend, dewijl men zonder zwarigheid aan den door godendienst verontreinigde altaren van Jehova kan denken. Dit moet reeds daarom, wijl de afgodenaltaren door Josia verwoest waren, hier echter de altaren als voorhanden getuigen van den afgodendienst vermeld worden.

De meeste uitleggers menen echter, dat met deze uitdrukking gezinspeeld wordt op het bloed der offerdieren, dat gewoonlijk gesprengd werd op de hoornen van het altaar, welke plechtigheid, door God ingesteld, door de afgodendienaars in hunnen dienst van de valse goden gevolgd was. Want Gods altaar was vierkant en aan elk der vier hoeken rees een staaf van koper op in de gedaante van een hoorn, om te beletten, dat de offerstukken, die op het altaar lagen te branden, daarvan afvielen (Exod. 27:1, 2; Ezech. 43:15, 16). Op deze hoornen nu moest ter verzoening van de zonden des offeraars een gedeelte van het bloed der offeranden gedaan worden (Exod. 29:12. Lev. 4:7; 16:13). Dat nu de afgodische Joden mede gebruik maakten van die plechtigheid, was ene openbare betuiging van hun afgoderij, en wordt hier gemeld als een krachtig blijk en bewijs tegen hen. (GATAKER en POOLE).

2. Gelijk hun kinderen hunner altaren gedenken; 1) want het is zelfs tot het offeren van kinderen gekomen (2 Kon. 21:6), en hunner bossen, de Ascherazuilen, die tot den dienst van Moloch in betrekking stonden, bij het groen a) geboomte, op de hoge heuvelen; want reeds bij den eersten aanblik van groene bomen en hoge heuvelen moet in hen de herinnering aan die verschrikkelijke altaren ontwaken.

a) Jer. 2:20.

1) Anderen vertalen: gelijk zij hun kinderen gedenken, alzo gedenken zij hun altaren. De zin is dan deze, dat, even lief als hun kinderen hun zijn, even lief is hun de afgodendienst.

3. Maar Ik zal Mijnen berg met het veld, den tempelberg, die als een berg in het veld (Hoofdst. 21:13) verre zichtbaar is, uw vermogen en al uwe schatten ten roof geven (Hoofdst. 15:13), mitsgaders uwe hoogten, om de zonde in al uwe landpalen (Hos. 10:8).

De Heere zegt hiermede, dat Hij alle eigendommen van Zijn volk, bewegelijke en onbewegelijke, goddelijke en menselijke, ook wat aan Zijnen dienst is gewijd, zowel als wat den dienst der afgoden is geheiligd, ten roof zal overgeven, daar alles geschandvlekt is door de zonde, welke door ‘t ganse land verbreid was.

4. Alzo zult gij aflaten, gelijk u in Lev. 25:1 vv. geboden is, maar dat gij niet hebt willen doen (en dat om uzelven, door uwe eigene schuld) van uwe erfenis, die Ik u gegeven heb. Het woest liggende land zal zijne rust hebben (Lev. 26:33 vv.), zodat dit verkrijgt wat Ik uitdrukkelijk bedongen heb (Lev. 25:7), en niet voortdurend in den dienst der zelfzucht en der zonde zij. En Ik zal u uwe vijanden doen a) dienen in een land, dat gij niet kent (Hoofdst. 5:19); want gijlieden hebt een vuur aangestoken in Mijnen toorn; tot in eeuwigheid zal het branden(Hoofdst 15:14).

a) Deut. 28:68. Jer. 16:13.

1) Vgl. 2 Kron. 36:21.

5. Zo zegt de HEERE, die in de nabijzijnde oordelen duidelijk wil aan het licht brengen, welk onderscheid er is tussen den rechtvaardige en den goddeloze, tussen dien, die God dient en dien, die Hem niet dient (Mal. 3:18): Vervloekt is de man, die op enen mens vertrouwt in plaats van op den levenden God (Ps. 118:8; 146:3), en vlees, machteloze, nietige mensenkinderen met hun uitwendige, tijdelijke middelen. (Ps. 56:5. Jes. 31:3) tot zijnen arm stelt 1) opdat die hem beschermen en verdedigen (Jes. 32:2. 2 Kron. 32:8 Ch), en wiens harte van den HEERE, den troost en Helper Israëls (Hoofdst. 14:8; 16:19) afwijkt!2)

1) De zonde, die hier veroordeeld wordt, is het vertrouwen op een mens, dat vertrouwen in de wijsheid, de goedertierenheid, macht en getrouwheid van mensen te stellen, welke alleen in die eigenschappen van God moet geplaatst worden. Ons tot mensen te wenden, en onze verwachting van hen te verheffen, als van voorname bewerkers van ons geluk, daar zij slechts werktuigen in de hand der Voorzienigheid zijn: dat is vlees tot onzen arm te stellen, waarop

wij steunen, tot den arm waarmee wij hopen onze zaak te zullen uitwerken, den arm, waaronder wij verschuilen en op welken wij vertrouwen tot bescherming God is Zijns volks arm. (Jes. 33:2) .

Waar op het vlees vertrouwen wordt gezet, daar wordt God van zijn eer beroofd. Dit zijn twee dingen waar tussen niet minder verschil is, dan tussen licht en duister. Daarom wil de Profeet hier aantonen, dat deze twee niet kunnen verenigd worden, vertrouwen te stellen op het vlees en op God. Indien het water met het vuur verenigd wordt gaat het uit, derhalve indien iemand aan de ene zijde op God wil hopen en aan de andere zijde op de mensen, is dat als wil men de aarde met den hemel verenigen en alles onderstboven keren.

Doch dit is de orde der natuur vernietigen, waar de mens zich met tweeërlei hoop wil misleiden, en de ene helft toeschrijven aan God en de ander helft aan zichzelven en aan andere mensen.

6. Want hij zal zijn als de hinde 1) in de wildernis, die het niet gevoelt, wanneer het goede komt, dat Israël nog van zijnen God te wachten heeft (Ps. 27:13; 106:5); maar blijft in dorre plaatsen in de woestijn, in zout en onbewoond land (Ps. 68:7; 52:7 vv); hij zal zijn als iemand, die de brandende plaatsen bewoont, die vertoeft in een land door ieder verlaten, omdat het volstrekt onvruchtbaar is.

1) Het woord in den grondtekst komt, behalve hier en Hoofdst. 48:6 nog slechts voor in Ps. 103:18 en geeft daar te kennen enen verlatenen, eigenlijk naakten, ontbloten, die zonder huis, macht en ere, die voor mensen ogen zonder uitzicht en hoop in het leven staat. Dit begrip van enen geheel maakten, verlatenen of aan zijne ellende prijs gegevenen kan ook hier worden vastgehouden; eveneens in Hoofdst. 48:6. De Griekse overzetting heeft op beide plaatsen een ander woord volgens den zamenhang opgemaakt, en daar den wilden ezel, hier de veldtamariske gevonden.

7. a) Gezegend daarentegen, is de man, die op den HEERE vertrouwt, en wiens vertrouwen de HEERE is (Ps. 146:5 v. Jes. 30:18).

a) Ps. 2:12; 34:9. Spr. 16:20).

8. Want hij zal zijn als een boom, die aan het water geplant is, en zijne wortelen uitschiet aan ene rivier (Ps. 1:3. Ezech. 47:12): en gevoelt het niet, wanneer er ene hitte komt, daar er water genoeg tot verfrissing is, maar zijn loof blijft groen, en houdt niet op van vrucht te dragen, daar het rijkelijk vloeiend water der beek, waarheen zich zijne wortelen uitstrekken, altijd nieuwe levenskracht schenkt.

Verlaat u niet, o mens! op mensenhulp en gunst; zij is te vergeefs, de vloek kleeft daaraan. Gelukkig hij, die hulpe zoekt bij Jezus Christus.

Bij een geplanten boom wordt de mens vergeleken die op den Heere vertrouwt, geplant aan waterbeken. De betekenis is duidelijk. Niet de mens van natuur vertrouwt op den Heere God,

maar hij die uit den ouden bodem der zonde overgeplant is op den nieuwen bodem der gerechtigheid. De op God vertrouwende mens is een plantinge Gods, een plantinge des H. Geestes. En de waterbeken zijn niet anders dan de heilsgoederen, dan de genadegaven, die God zelf verordend heeft. De door Gods Geest wedergeboren zondaar, in wien waarlijk het geloof is ingestort, zal niet wegkwijnen. Het zaad blijft in hem. Voor een ogenblik moge het schijnen, dat het geloof geweken is, maar straks zal het zich door Gods machtige ontferming weer heerlijk openbaren.

9. Wanneer nu het vertrouwen op den Heere alleen zegen aanbrengt, maar dat op mensen daarentegen enkel ellende, hoe komt het dan, dat zo weinigen den weg der zaligheid inslaan, en daarentegen de meesten in vals vertrouwen en in vervreemding van God voortgaan. Ziet, arglistig is het hart van den mens, meer dan enig ding, ja dodelijk is het, wie zal het kennen, wie zal het doorgronden in zijne listen, die het aanwendt om zich aan hetgeen goed en recht is te onttrekken (Pred. 7:29)?

Er is in de wereld niets zo arglistig als het menselijk hart, dat zeer voortreffelijk de kunst verstaat, om onder den schijn van het goede te willen (Hoofdst. 5 en 9:2 vv.), toch alleen maar het slechte te bedoelen. Die arglistigheid nu is een teken van het diep bederf, van de ongeneeslijke ziekte, waardoor de harten zijn aangetast.

Wie kan beschrijven hoe kwaad het hart is? Wij kunnen onze eigen harten niet kennen, noch weten wat het doen zal in een ure van verzoeking. Hizkia wist het niet. Petrus wist het niet, wij weten niet welke verdorven dingen daarin zijn, noch in hoevele dingen wij ter zijde afgeweken zijn, wie kan zijne afdwalingen verstaan? waarmee kunnen wij weten, wat in het harte van anderen is, of enigzins op hen vertrouwen? .

Daarin openbaart zich vooral de arglistigheid en verkeerdheid van het hart, dat het tegenover het onvermijdelijk aangezicht der Goddelijke waarheid uitvluchten zoekt om de zonde te verschonen en die in menigte weet, maar zichzelven in die vindingrijkheid een eeuwig raadsel blijft. De mens in zijnen natuurlijken toestand vertoont zich daarom nooit volgens zijn doen, volgens de vruchten zijner werken (vs. 10); hij zou een groene boom aan waterbeken willen zijn (vs. 8), waar hij een dorre in de woestijn is (vs. 6).

De heilige Basilius erkende, toen hij als kluizenaar in de woestijn leefde, dat, hoewel hij alles verlaten had, hij toch zijn hart niet kwijt kon worden. Luther zegt op ene plaats, dat hij banger was voor zijn eigen hart, dan voor den paus met al zijne kardinalen. Niemand kan zijn eigen hart recht zien of kennen. Ja, het hart is dikwijls onze grootste vijand, en ieder, wie hij ook zij, heeft er genoeg aan te doen om zijn eigen hart in bedwang te houden en stil te doen zijn en een weinig van het boze te bestrijden, gelijk alle heiligen dat tot in het graf ervaren hebben, en dat beleden.

Vele godzalige zielen hebben er over geklaagd, dat zij hun leven moede geworden zijn van wege de aangeborene boosheid van het hart, en daarom hebben zij ernstig gebeden, dat zij, zo God het wilde, te eerder mochten sterven, opdat zij van zich zelf verlost, zonder zonde mochten leven.

10. Ik de HEERE, zo spreekt God a) doorgrond het hart, en proef de nieren, zodat menselijke arglistigheid en huichelarij Mij niet kan bedriegen, maar het alles naakt en open is voor Mijne ogen (Ps. 7:10. Hebr. 4:13). Alzo ken Ik het verborgene des harten, en dat, om een rechtvaardig gericht te kunnen richten (1 Kor. 4:5), om een iegelijk te geven naar zijne wegen, naar de vrucht zijner handelingen (Rom. 2:6).

a) 1 Sam. 16:7.

Welke zonde er in het hart zij, God ziet die. Dit is waar van alle gedachten, zelfs wanneer ze door ons worden voorbijgezien, zelfs wanneer die op het kunstigst zijn verborgen, en nauwlettend voor anderen worden bedekt. Mensen kunnen worden bedrogen, maar God niet. Hij onderzoekt niet alleen het hart, maar proeft de beginselen; Hij doorziet het ware karakter van allen en vergeldt het. Hij schenkt leven aan degenen, die wandelen in de wegen des levens, en dood aan degenen, die volharden op de paden van den moordenaar der zielen, en overeenkomstig eens ieders daden. God is in Zichzelven de Gerechtigheid en Hij alleen, omdat Hij en niemand anders de harten kent van de kinderen der mensen. God weet meer kwaad van ons, dan wij van ons zelven weten; daarom moeten wij ons zelven niet vleien, maar altijd staan in ontzag voor het oordeel Gods. .

11. Daarom gaat het nu ook inzonderheid den hebzuchtigen en onrechtvaardigen kwalijk, want gelijk een veldhoen eieren vergadert, die zij niet zelf gelegd heeft, maar broeit ze niet uit, daar zij nog vóór het einde van den broeitijd er van verjaagd wordt, alzo is hij, die rijkdom vergadert, doch niet met recht; in de helft zijner dagen zal hij dien moeten verlaten, en in zijn laatste een dwaas zijn; zijne erfgenamen zullen hem bespotten, en hij zal gene winst hebben van hetgeen hij heeft zamengebracht (Ps. 39:7. Luk. 12:20

Gelijk de Profeet van hem, die onrechtvaardig goed bijeen schraapt, zegt, dat hij in zijn laatste een dwaas zal zijn, zo noemt de Heere Jezus ook enen dwaas den rijken man, die in ‘t midden zijner dagen werd weggerukt, toen hij zich beloofde, zijne goederen nog vele jaren te genieten (Luk. 12:20) .

12. Maar een troon der heerlijkheid, ene hoogheid van het eerste aan, van ouds, is de plaats onzes heiligdoms. 1) Nooit zijn beschaamd geworden, die daarheen hun toevlucht hebben genomen en biddende handen hebben opgeheven (Ps. 121:1).

1) Of en beter: Gij troon der heerlijkheid. Gij Hoogheid van den beginne aan. Gij plaats van ons heiligdom. In vs. 12 wordt dus de plaats aangesproken waar de Heere zich openbaart, n. l. in den Tempel op Zion, en in vs. 13 de Heere zelf, die op Zion troonde.

De Profeet wil hiermede aan de ene zijde de grote gunst Gods vermelden, door Zion te verkiezen tot Zijn woonplaats, maar ook de grote ondankbaarheid van het volk door Hem te verlaten, die Zich op zulk een heerlijke wijze aan Zijn volk had geopenbaard.

13. O HEERE, Israëls verwachting! a) allen, die U verlaten, zullen beschaamd worden, en die van Mij afwijken, zullen in de aarde geschreven worden, zodat hun namen spoedig door den

wind worden uitgewist; want zij verlaten den HEERE, de springader des levenden waters (Hoofdst. 5:13).

a) Ps. 73:27. Jes. 1:28.

Het is niet te ontkennen, dat in deze rede wordt gedoeld op koning Jojakim, op zijn leven en handelen en dood; want 1) was deze koning hebzuchtig, heerszuchtig en verkwistend (2 Kon. 23:35), 2) is hij in de helft zijner dagen afgesneden, daar hij slechts een ouderdom van ongeveer 36 jaren bereikte (2 Kon. 23:36),
3) heeft hij veel vergeefse moeite gedaan, en bijeenvergaderd zonder te weten wie het zou krijgen, daar zijn zoon Jojachin slechts drie maanden op den troon zat (2 Kon. 24:8), en heeft hij bij zijn einde smaad genoeg daarvan gehad (2 Kon. 24:6);
4) staat hij als afvallige, die zijn vertrouwen stelde op Egypte en zijn paarden (vs. 6), vlak tegenover Hizkia, wiens vertrouwen in den nood de tempel des, Heeren was, die ook hem gebleken was een veilige burg te zijn (2 Kon. 19:14 vv.); 5) eindelijk is Jojakims naam, dien hij in zijne zelfverblinding schijnt te hebben aangenomen volgens de aanmerking bij Matth. 1:11 werkelijk in de aarde geschreven en uit het boek van Davids geslacht uitgewist. Volgens Hitzig behoort het stuk in den tijd onmiddellijk na den dood des konings: "uit de woorden spreekt dat verhoogde gevoel en dat vertrouwen, waarmee wij aan het graf van den machtigen zondaar, dien God strafte, is aanbidding staan, in stille vreugde ons vertroostende met de gemeenschap, die er is tussen God en ons.

14. Genees mij HEERE! zo zal ik genezen worden van de wonden, die mijn eigen volk mij slaat met scherpe spotredenen en schandelijke vervolgingen (Ps. 25:3); behoud mij, zo zal ik behouden worden; want Gij zijt mijn lof 1), waarin ik mij, tegenover hen beroem (Hoofdst. 9:24. Ps. 71:5 v.).

1) Hier verbergt de Profeet verschrikt als hij is, zich als het ware onder de vleugelen Gods, dewijl hij ziet dat het verderf wijd en zijd zich verspreidt en alle soort van misdaden in het land worden gevonden; hij ziet, dat alle voornamen van zijn volk snode verachters Gods zijn en nutteloze pochers op hun uitkomst. Dewijl hij nu ziet, dat het land zo besmet is, wendt hij zich tot God, opdat het verderf niet tot hem mocht doordringen, alsof hij zei: Wat zal mij geschieden, o Heere, ik ben nu zo omringd met misdaden, waarheen ik mij ook wend, niets vind ik, wat mij niet aftrekt en afvoert van godsvrucht en den zuiveren dienst van Uwen Naam. Wat zal mij geschieden, indien Gij mij verlaat? .

Het komt Gode alleen toe, de geestelijke ziekte te genezen. Hij eigent Zich dit toe als een aan Hem toekomend recht. Een der meest geliefkoosde namen van den Heere is Jehova-Rofi: "de Heere die u geneest. " "Ik zal u genezen van uwe wonden" is ene belofte, die niet kon komen van menschenlippen, maar alleen uit den mond des eeuwigen Gods. Daarom riep de Psalmist uit: "Geneest mij, Heere! want mijne beenderen zijn verschrikt, " en wederom: "genees mijne ziel, want ik heb tegen U gezondigd. " Daarom ook verheffen de godvruchtigen den naam des Heeren, waar zij zeggen: "die al onze krankheden geneest. " .

15. Ziet zij zeggen tot mij (Jes. 5:19): a) Waar is het woord des HEEREN, dat gij zo lang hebt aangekondigd, maar dat nog nooit tot vervulling is gekomen? Laat het nu komen! Het wordt tijd, dat het geschiede, zo wij u voor geen leugen-Profeet zullen houden (Ezech. 12:22).

a) 2 Petr. 3:4

16. Ik heb toch niet aangedrongen op het bedreigen van Uw volk, meer dan enen herder achter U betaamde; ook heb ik den dodelijken dag niet begeerd; ik had er geen behagen in ellende aan te kondigen. Gij, Heere! weet het; wat uit mijne lippen is gegaan, is voor Uw aangezicht geweest, daarmee wil ik mij vertroosten (1 Kor. 4:3).

1) De Lutherse vertaling, door Dächsel gevolgd, heeft: "Maar ik ben echter niet van U gevloden, U als herder te volgen. " v. d. Palm vertaalt: "Ik echter heb bij U niet aangedrongen op ‘t geen geen herder betaamde" en geeft deze verklaring: "De landgenoten van den Profeet beschuldigden hem, dat hij er behagen in schepte, om onheil te voorspellen, alsof hij zelf bij God aanhield, om dergelijken last te ontvangen; ene handelwijs, die zij meenden, genen Profeet te betamen, als die liever de voorspraak bij God moest zijn. Hiertegen verdedigt hij zich. Het best drukt onzes inziens den zin uit de Engelse vertaling, die te Geneve gemaakt is: "ik heb mij zelven niet ingedrongen tot enen herder achter U; " hij had de bediening niet begeerd, die hem noodzaakte zoveel kwaad te dreigen.

Met de waarheid, dat vertrouwen op des Heeren zegen aanbracht scheen de ervaring, welke Jeremia in zijn beroep opdeed, in tegenspraak te staan, dewijl de verkondiging van het Woord Gods hem slechts vervolging en lijden had berokkend: Daarom bidt hij den Heere deze tegenspraak te ontzenuwen en ook aan hem die waarheid te bevestigen.

Aanleiding tot deze bede geven de vijandelijkheden der vijanden, die honend vragen, waar dat toch, wat hij als Woord des Heeren had verkondigd, bleef, waarom het niet vervuld werd. Hieruit zien wij, dat de reden, waarvan het slot deze klacht vormt, vóór de eerste woorden van de Chaldeërs in Juda gekomen is geworden.

Zo lang zijn prediking niet vervuld werd, konden de ongelovigen hem als een valsen profeet vervolgen, zijne profetieën voor ingeving van persoonlijke gevoelens tegen zijn volk uitgeven. Daarentegen verklaart hij in vs. 16. dat hij in zijn ambt noch eigenwillig heeft gehandeld, noch het ongeluk van het volk gewenst, maar alleen naar Goddelijke ingeving heeft gesproken.

17. Wees Gij mij niet tot ene verschrikking; Gij zijt Mijne a) toevlucht ten dage des kwaads; stel nu Gij Uzelven, o God! niet tegenover mij.

a) Jer. 16:19.

De voortreffelijkste van Gods kinderen moeten den alsem drinken; de liefste Zijner kinderen moeten het kruis dragen. Geen enkel Christen ondervond een altoosdurenden voorspoed; geen enkel gelovige, die zijne harp niet soms aan de wilgen moet hangen. Wellicht beschikte de

Heere u in het begin een effen en onbewolkt pad, omdat gij zwak en schroomvallig waart. Hij matigde den wind voor het geschoren lam, maar nu gij krachtiger zijt in geestelijk leven, moet gij de rijpere en meer moeilijke ondervinding van Gods volwassen kinderen opdoen. Wij hebben winden en stormen nodig om ons geloof te oefenen, om den doden tak van zelfvertrouwen te verbreken en ons dieper in Christus te doen wortelen. De dag des kwaads openbaart ons de waardij van onze heerlijke hoop.

18. a) Laat mijne vervolgers beschaamd worden en vervul de bedreiging aan hen, maar laat mij niet door haar onvervuld te doen blijven beschaamd worden; laat hen verschrikt worden, wanneer komt wat ik hun nu moet verkondigen; maar laat mij niet verschrikt worden doordat mijn woord niet komen zou; breng over hen den dag des kwaads, en verbreek hen met ene dubbele verbreking, zo als zij dat verdiend hebben door Uw heilig woord te honen.

a) Ps 35:4; 40:15. Jer. 15:15.

Ziet, hoe de kinderen Gods ene tegenstelling maken tussen God en de wereld, hoe zij gaarne en blij de wereld willen verlaten en vergeten, alles geduldig lijden, alles gemakkelijk overwinnen, wanneer zij slechts God en Zijne genade behouden, tot Hem een vrijen toegang in den nood hebben en met het licht van Zijn aangezicht verheugd worden.

Behoort dit ons stuk werkelijk, gelijk wij boven hebben aangenomen, tot den tijd dadelijk na Jojakim's dood, toen den koning nog ene eervolle begrafenis ten deel werd (2 Kon. 24:6), en zijn zoon Jojachim de verering overnam, dan zijn het zeker de profetieën in Hoofdst 22:13 vv. en 36:29 vv. die naar de letter nog niet vervuld schenen te zijn, hoewel zij naar den inhoud volkomen bewaarheid waren. Men hoonde en bespotte nu den Profeet, en voor dezen was het misschien zelven een raadsel, waarom alles niet nauwkeurig was gekomen, zo als hij het had voorzegd, hoewel hij vertrouwde, dat het recht bij den Heere was.

19.

Van de rede, die met Hoofdst 11 begint, is het gedeelte, dat hier begint en tot Hoofdst. 20 voortgaat, het laatste stuk. De rede stelt ene reeks van daden en ervaringen voor, waaruit blijkt, dat bij den verdorven toestand des volks iedere poging ijdel geweest is, om het tot bekering te bewegen. Dit stuk ziet zonder twijfel op den tijd onder Jojakim en Jojachim.

II. Vs. 19-27. Jeremia krijgt eerst bevel van den Heere, om onder ene bepaalde poort van den tempel te gaan, en van daar de markt te overzien, vervolgens naar de poorten der stad te gaan. Wanneer hij nu ziet, hoe daar op den sabbat een lastdragen en aanvoeren van waren voor die markt plaats heeft, moet hij, het volk herinneren aan het goddelijk gebod omtrent den sabbat. Daarbij moet hij vervolgens in den naam des Heeren de belofte uitspreken van een voortdurend bestaan voor koninkrijk en stad, bijaldien men door nauwkeurige waarneming van zijn heilig gebod zich werkelijk tot Hem bekeert, maar ook voor het tegenovergestelde geval, wanneer men zal voortgaan den sabbat te ontheiligen, met een onuitblusbaar vuur bedreigen, dat de poorten en huizen van Jeruzalem zal verteren. De Profeet zegt niet, wat het gevolg van zijne prediking geweest is, maar de lezer kan het weten, ook zonder dat het hem

uitdrukkelijk gezegd wordt. De koningen van Juda en het volk in het land, en de inwoners te Jeruzalem hebben zich ganselijk niet om de prediking bekommerd, maar voor en na hun weg voortgezet. Zo is dan ook het gedreigde vuur na weinige jaren uitgebroken en het heeft een einde genomen met het koningshuis van David.

19. Alzo heeft de HEERE tot mij gezegd: Ga henen naar den tempelberg, en sta in de poort van de kinderen des volks, in de poort die van den tempelomtrek naar den voorhof des volks leidt, door welke (1 Kon. 10:12) de koningen van Juda ingaan, wanneer zij uit hun paleis op Zion de godsdienstoefening in den tempel gaan bezoeken, en door welke zij uitgaan, zodat zij bij hun dubbel gaan door de plaats rondom den tempel wel kunnen zien wat daar voorvalt. Ja, ga dan van den tempelberg af in de stad in alle poorten van Jeruzalem, die van buiten naar de stad, of uit de stad naar den tempelomtrek voeren;

20. En zeg tot hen: Hoort des HEEREN woord, gij koningen van Juda, en gans Juda en alle inwoners van Jeruzalem, die door deze poorten ingaat!

21. Zo zegt de HEERE! Wacht u op uwe zielen; weest zeer op uwe hoede; weest bezorgd voor uw leven en draagt genen last op den sabbatdag, noch brengt in door de poorten van Jeruzalem,

a) Neh. 13:19

De meeste uitleggers geven goede juiste verklaring van de uitdrukking "poort van de kinderen des volks, " daar zij nu ene aan de Middelpoort in Hoofdst. 39:3, dan aan de poort tussen de twee muren in Hoofdst. 39:4, dan aan de Waterpoort in Neh. 3:26, dan aan de Dalpoort in 2 Kron 20:20 en 32:6, dan aan de Fondamentpoort in 2 Kron. 23:5 denken. Even als echter de Profeet in Hoofdst. 7:2 in ene poort aan het huis des Heeren moet treden, zo ook hier. Daar was het de poort tussen den voorhof des volks en dien der priesteren, hier is het de poort, die uit den buitensten omtrek des tempels naar den voorhof des volks voert, en met het oog daarop poort van de kinderen des volks wordt genoemd. Daar moest niet alleen het volk in den benedensten, maar ook de priesterschap in den hogeren voorhof het woord des Heeren vernemen. Hier daarentegen heeft de Profeet niet onder de poort des tempels te spreken, maar te zien; zijn spreken heeft eerst later plaats onder alle poorten der stad. Wat hij nu onder de oostpoort van den tempel (bij den Herodiaanse tempel "de Schone poort" (Hand. 3:2 en 10) genoemd) voor zich moest zien, is de markt in den buitensten tempelomtrek, die men (even als ten tijde van Jezus in den voorhof der Heidenen, die toen de plaats van den tempelomtrek innam (Joh. 2:14 vv. Matth. 21:12 vv.) daar hield voor hetgeen in den tempel en voor den godsdienst nodig was. Daarheen brachten de mensen uit andere plaatsen hun goederen ten verkoop door de stadspoort of Fondamentpoort. Zo verstoorden zij de heilige rust van den sabbath op snode wijze, zonder dat de koningen tegen die verkeerdheid zich verzetten. Nadat hij het gezien had, en ooggetuige van dat markthouden geweest is, moet hij zich tot al die poorten van de stad begeven, waardoor de mensen hun waren brengen, om ze op heterdaad te betrappen in het breken van den sabbath en hun voor te houden, hoe zij, die voorgeven met hunnen waren tempel en godsdienst te verzorgen, integendeel het gericht van God over den tempel en over de heilige stad doen komen. Bij het gaan onder de poort van de kinderen des

volks is uitdrukkelijk op den voorgrond gesteld, dat hier de koningen in en uitgaan, dus tweemalen gelegenheid hadden, bij het bezoeken van den tempel kennis te nemen van die verkeerdheid, omdat zij door dat toe te laten het vonnis over zich brachten, dat het Davidische koningschap een einde zou doen nemen.

22. Ook zult gijlieden genen last uitvoeren uit uwe huizen op den sabbatdag, om dien op de markt boven bij den tempel te brengen, nochzult gij enig werk doen op dien dag; maar gij zult den sabbatdag heiligen, gelijk als Ik (Exod. 20:8 vv.) uwen a) vaderen geboden heb.

a) Exod. 23:12; 31:13. Ezech. 20:12.

23. Maar zij hebben niet gehoord, noch hun oor geneigd naar Mijn gebod, om den sabbath te gedenken. Zij hebben gedaan gelijk hun vaderen, die evenmin wilden horen (Hoofdst. 7:24 vv.). Dat bewijst die van de vaderen overgeërfde slechte gewoonte om markt te houden in den tempel, gelijk gij, Mijn profeet van de Oostpoort (vs. 19) voor uwe ogen hebt gezien. Zij hebben het beschouwd als ware het door de traditie geheiligd, hoewel zij de gruwelen daarvan bij in en uitgaan door diezelfde poort genoeg konden opmerken. Maar zij hebben hunnen nek verhard, om niet te horen, en om de tucht niet aan te nemen; zij hebben zich niet willen laten bewegen, om in heiligheid en gerechtigheid te wandelen.

a) Jer. 11:10; 13:10; 16:12.

De Joden waren een zeer winzuchtig volk; hun gierigheid, gepaard met andere zonden, verlokte hen tot het ontheiligen van de sabbaten des Heeren.

De Heere neemt slechts een der geboden der tweede tafel, maar juist die, waaruit de gezindheid des volks zou blijken, omtrent het waarnemen van den dienst des Heeren. Des volks gezindheid jegens God moest juist uitkomen in het al of niet vasthouden aan het wettelijk vieren van den Sabbatdag. Hieraan voldeed Israël niet, gelijk ook hun vaderen er niet aan voldaan hadden.

Hierop wijst de Heere om daarmee te doen uitkomen, dat deze zonde een diep ingewortelde volkszonde was, welke daarom riep om strafoefening.

24. Nog heeft het woord Mijner belofte, aan Salomo na het bouwen van den tempel (1 Kon. 9:3 vv.) gegeven, zijne kracht. Het zal dan geschieden, indien gij vlijtiglijk naar Mij zult horen, spreekt de HEERE, en gij een einde maakt aan dat zo diep geworteld kwaad, dat gij genen last door de poorten dezer stad op den sabbatdag inbrengt, en gij den sabbatdag heiligt, dat gij geen werk daarop doet (Jes. 58:13. Neh. 13:15 vv.).

25. a) Zo zullen door de poorten dezer stad, nu niet meer ontheiligd door het schenden van den sabbat (1 Kon. 3:7), ingaan koningen en vorsten, de koningen met de groten des rijks, zittende op den troon van David, rijdende op wagenen en op paarden (Jes. 27:1), zij en hun vorsten, de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem; en deze stad zal bewoond

worden in eeuwigheid; zij zal niet worden uitgeroeid, maar de koningen zullen onafhankelijk, de burgers vrij zijn.

a) Jer. 22:4.

26. En zij zullen komen uit de steden van Juda, en uit de plaatsen rondom Jeruzalem, en uit het land van Benjamin, en uit de laagte(vgl. Jes. 9:1 en de), en van het gebergte(Num. 13:25) en van het zuiden (Num. 13:21), uit dankbaarheid voor alle zegeningen, die zij van Mij ondervinden, aanbrengende brandoffer, en slachtoffer, en spijsoffer, en wierook, en aanbrengende lofoffer ten huize des HEEREN 1) (Lev. 26:3 vv. Deut. 28:1 vv. 26:1 vv.).

1) Welke zegening God nog voor hen overig had, indien zij een geweten wilde maken van het heiligen der Sabbatten. Alhoewel hun vaders schuldig waren aan de ontheiliging van den Sabbat, zo zouden zij daarvoor niet lijden, maar ook zou hun stad en volk den ouden roem weer bekomen, indien zij den Sabbat beter onderhielden. Laat hen zorg dragen, dat zij den Sabbat heiligen en geen werk daarop doen en dan zal het hof bloeien.

De koningen bij opvolging, of de verscheiden takken der koninklijke familie te gelijker tijd zullen rijden in grote statie door de poorten van Jeruzalem, sommigen op wagens en sommigen op paarden, vergezeld van een talrijk gevolg der mannen van Juda.

De stad zal bloeien. Laat te Jeruzalem het aanzien van den Godsdienst opgehouden worden, door de heiliging van den Sabbat, opdat zij moge beantwoorden aan haren titel van de heilige stad en dan zal zij blijven tot in eeuwigheid; zij zal voor eeuwig bewaard worden.

Het land zal bloeien. De steden van Juda en het land van Benjamin zal weer vervuld worden met grote menigte van inwoners en deze zullen overvloed van volheid hebben en in vrede leven.

De Kerk zal bloeien. Spijsoffers en reukwerk en lofoffers zullen ten huize des Heeren aangebracht worden tot onderhouding van den dienst van dat huis en de dienaren, die daarin dienen.

Gods instellingen zullen daar gemoedelijk onderhouden worden, geen offerande of wierook zal aan de afgoden geofferd worden en van God onttrokken, maar alles zal in den rechten weg gaan.

27. Maar indien gij naar Mij niet zult horen, om den sabbatdag te heiligen en om genen last te dragen, als gij op den sabbatdag door de poorten van Jeruzalem ingaat, zo zal Ik, Mijne bedreiging vervullende (1 Kon. 9:6 vv.), een vuur in hare door u zo lang en zo snood ontheiligde poorten aansteken, dat de paleizen van Jeruzalem zal verteren en niet worden uitgeblust. (Amos 1:14 v; 5:6. Hos. 8:14. Ezech. 23:47

De ontheiliging van den sabbath door dagelijks werk in tegenspraak met de wet des Heeren, was een openlijk misdrijf en een teken van afval van God. Het sabbatsgebod kan wel door

farizese wetsvervulling worden overdreven en misbruikt, gelijk Joh. 5:10 geschiedde, maar het misbruik der wet heft de wet niet op, en schaft het recht gebruik niet af; het bevordert beide slechts te meer.

Er zijn ten allen tijde zekere hoofdzaken, die, wanneer zij worden erkend, tot verandering van bijzondere personen en van het volk leiden. Door de heiliging van den sabbath zou het volk getoond hebben, dat het de wet nog als ene goddelijke beschouwde.

Het verminderen der nauwgezetheid, waarmee deze ordening Gods omtrent den sabbat wordt waargenomen, of de verwaarlozing daarvan is een zeker bewijs van achteruitgang der ware godsvrucht in een land. .

Van dien tijd af was dus nog redding mogelijk. Daar het volk echter alles in den wind sloeg en zijne koningen niet letten op hetgeen de Heere hun liet zeggen, staat hier deze rede als een gedenkteken en getuigenis van de onbekeerlijkheid van Juda en van de noodzakelijkheid van het gericht, dat later over hen gekomen is.

HOOFDSTUK 18.

WAAR BEROUW BEHOUDT, ONBOETVAARDIGHEID LEIDT TEN VERDERVE.

II. Vs. 1-23. De vorige rede werd besloten; vooreerst met ene belofte en vervolgens met ene bedreiging. In de rede, die nu volgt, wordt door ene gelijkenis aanschouwelijk gemaakt, hoe het van des volks gedrag afhangt of het tot verwezenlijking zal komen van de belofte of van de bedreiging. Het heeft dus geen recht om te menen, dat de Heere Zich door Zijne belofte voor ieder geval zou verbonden hebben, alleen zogen te geven; dat Gods waarachtigheid niet duldde dat het enig ongeluk overkwam, dat het daarom zonder enige vrees elke vermaning tot bekering van zijne boze wegen kon verachten, en niet nodig had enig geloof te slaan aan de aanmoediging van de naderende gerichten door den Profeet, omdat er toch niets van zou komen. De gelijkenis is die van enen pottebakker, die op zijne draaischijf het leem tot een zeker vat begint te vormen, doch dadelijk, als het leem den door hem bedoelden vorm niet aanneemt, dien weer tot den vorigen klomp zamendrukt, om dien tot een ander vat te vormen. Jeremia moet uitdrukkelijk eerst tot enen pottebakker in diens werkplaats gaan, opdat diens wijze van handelen, waarmee bij Gods almacht voor het volk moet tekenen, hem duidelijk voor ogen sta (vs. 1-12). Het volk laat zich echter niet tot erkenning der waarheid brengen. Ondanks zijn even zo ongehoord als onnatuurlijk afvallen, ondanks zijn gedrag, dat zo openbaar God tot straffen noodzaakt, vertrouwt het op de leugenachtige redenen van zijne valse leidslieden en raadgevers, en zweert het te zamen tegen dien Profeet, die het in waarheid des Heeren woord verkondigt, om hem tot zwijgen te brengen (vs. 13-18). Deze kan alzo slechts klagen tegen het volk, en het aanklagen, dat het diegenen wil verderven, die het verderf van hen wil afwenden. Die aanklacht wordt van zelf een gebed om bespoediging der gerichten, opdat Gods gerechtigheid en waarheid geëerd worde (vs. 19-23).

1. Het woord, dat tot Jeremia waarschijnlijk in de eerste dagen der regering van koning Jojakim geschied is van den HEERE, zeggende:

2. Maak u op en ga af naar het dal Gihon (1 Kon. 1:33), dat ten zuiden van Jeruzalem ligt, in het huis des pottebakkers, en wel van een van hen, die in dat kleiachtige dal (Matth. 27:7 vv.) hun werkplaats hebben; en aldaar zal Ik U Mijne woorden doen horen.

Wij maken van deze gelegenheid gebruik, om hier iets mede te delen omtrent de meest gebruikelijke handwerken hij de oude Hebreën, voor zo ver dat tot een recht verstaan der Heilige Schrift nodig is. Enige handwerken van eenvoudigen aard werden door de huisvaders zelf uitgeoefend, namelijk het grovere werk in hout enz. zelfs het bouwen der huizen. De bezigheden tot het eigenlijk levensonderhoud nodig, bijv. het bakken (2 Sam 13:3), het weven (Ex. 35:25. Spr. 31:24), het maken van vrouwen- en manskleederen (Spr. 31:21. 1 Sam 2:19, 9:39) werd door vrouwen en slaven verricht, zelfs nog in latere tijden, toen zich ook voor deze werkzaamheden zelfstandige handwerken hadden gevormd, ten minste gedeeltelijk. Alle handwerken echter, die velerlei moeilijke manipulaties en diensvolgens bijzondere geschiktheid vorderden, werden reeds vroeger uitgeoefend door bijzondere personen, die zich later bij wijze van gilden aaneensloten. In Egypte waren de handwerkslieden in bijzondere kasten verenigd, en dit werd later zo uitgewerkt, dat de bijzondere kasten niet naast elkaar

stonden, maar de een aan de andere ondergeschikt was. Onder alle handwerken van deze soort staat bovenaan het bewerken van metalen, en wel daarom omdat dit handwerk het oudste is, daar het kan teruggebracht worden tot den Kaïniet Tubal-Kaïn, den vader van allen die koperen ijzer werken (Gen. 4:22), en tevens het belangrijkste is voor akkerbouw, jacht en oorlog. Daarom heet in het Hebreeuws de bewerker van metalen slechts handwerksman, en eerst door bijvoeging van het materiaal, dat geen metaal was, werden de bewerkers van steen en hout genoemd. Wij beginnen dus de rij der handwerkslieden met de arbeiders van metaal.

1) De goud- en zilversmeden. Gouden sieraden werden reeds door Eliëzer aan Rebekka als bruidsgeschenken gegeven (Gen. 24:22, 53), kostbare vaten worden in Richt. 5:25. 1 Kon. 10:21. Ezra 5:14. Esth. 1:7 vermeld. Deze goud- en zilversmeden staan met hun kunst in de dienst van Jehova (Ex. 37-39. 1 Kon. 6:21 vv.), bij het vervaardigen van tabernakel en tempel, maar veel menigvuldiger in dienst der afgoderij (Ex. 20:23, 32:2. Richt. 17:4). Hun verschillende werkzaamheden van louteren en smelten (Jes. 1:22, 25. Hand 19:24), het keuren (Spr. 17:3) mengen (Ezech. 1:4, 27. Openb. 1:15; 2:18), gieten van beelden (Jes. 40:19) en vaten (Ex. 25:12), het bereiden van dunne platen (Jes. 44:12), het maken van dicht werk (Ex. 25:31, 36. Num. 10:2) het overtrekken met uitgerekt goud of zilver, het inzetten, het snijden van gouddraden (Ex. 39:3), inleggen van edelstenen (Ex. 28:11, 17), koralen (Job. 38:18), paarlen (Hoogl. 1:10), worden soms genoemd en gedeeltelijk in de profetische schriften tot gelijkenissen van het rijk Gods gebezigd: Aambeeld, hamer, tang, bijtel, blaasbalg, smeltkroes waren hun werktuigen, smeltovens en smidse hun werkplaatsen.

2) De arbeiders in erts of koper of ijzer. De wapen- en grofsmeden mochten ten tijde der onderdrukking door de Filistijnen niets werken (1 Sam. 13:19. Richt. 5:8); des te meer ontwikkelde zich die tak ten tijde der koningen. Men sloeg het ijzer tot platen, goot zuilen, spiegels (1 Kon. 7:46. Job 37:18), vervaardigde allerlei vaten, kookpotten (Lev 6:28. Num. 16:39. Jer. 52:18), verder wapenen, helm, pantsier, speer (1 Sam. 17:5. 2 Sam. 21:16 ketenen (Richt. 16:21). Slotenmakers en fijnsmeden zijn waarschijnlijk eerst in later tijd gekomen (2 Kon. 24:16. Jer. 29:2), hoewel slot en sleutel reeds vroeger worden vermeld (Richt. 3:25). Staalwerkers zijn vermeld in Nah. 2:3-4.

3) steenhouwen (Ex. 28:10 vv. 21). Dit hadden de Hebreërs van de Egyptenaren geleerd.

4) Werklieden in hout, beeldsnijders, schrijnwerkers, timmerlieden, wagenmakers worden zeer dikwijls vermeld, zowel als hun gereedschappen, grote akse, bijl, schaaf, bijtel, krijt, zaag, passer, richtsnoer, waterpas.

5) De steenhouwers (1 Kon. 7:9. 2 Kon. 12:13. 2 Sam. 5:11), ook zeer ervaren in het gladmaken van marmer.

6) De metselaars (1 Kron. 13:1. 2 Kon. 12:13. 13:5 en stukadoors (Ezech. 13:11).

7) De pannebakkers, fabrikanten van bakstenen (bij gebrek aan bouwstenen) komen minder in Palestina dan in Babylonië (Gen. 11:3) en Assyrië (Nah. 3:14) voor; die werkzaamheden bleven in onuitwisbare herinnering bij de Joden uit hun verdrukking in Egypte (Ex. 5:7 .). De

stenen, die uit leem en stro waren bereid, werden of in de zon gedroogd, of men brandde ze in den ticheloven (2 Sam. 12:31. Jer. 43:9).

8) De pottebakkers (Ps. 94:9. 1 Kron. 4:23. 29:16; 45:9. 64:1. 1 Job 10:9. Matth. 27:7, 10; Sir. 38:32 vv.), maakten kruiken, flessen, potten, schalen (voornamelijk voor de armen); zij verglaasden die soms (Spr. 26:23 Waarschijnlijk woonden verscheidene pottebakkers in de nabijheid van de Zonnepoort (Hoofdst. 18:2); zij werkten op de schijf, die uit twee platen bestond, welke zich boven elkaar bewogen en door den voet in draaiende beweging werden gebracht.

9) Glasblazers worden in den Bijbel niet genoemd maar wel in den Talmud; men mag echter uit het verkeer der Joden met Fenicië wel besluiten, dat zij met het maken van glas bekend zijn geweest. In Job 28:17 wordt waarschijnlijk het glas (volgens anderen het bergkristal) vermeld.

10) Lederbereiders. De looiers, die om den lelijken reuk hunner werkplaatsen en om het meestal met hun werk verbonden villen niet zeer in achting waren, woonden vóór de stad aan rivieren of aan de zee (Hand. 10:6). De Talmud maakt het eerst van schoenmakers melding; van een priem wordt daarentegen reeds in Ex. 21:6 melding gemaakt.

11) De wevers. Het vlas werd op houten kammen gehekeld; de afval (grof vlas) werd voor tonder (Jes. 1:31) gebruikt, of zaamgevlochten tot strikken en touwen (Joz. 2:15; 19:9. Richt. 15:13. Ps. 18:6). De wol werd gekamd. Men kende spinrok, spil, weverspoel, trok de draden van de spoel op den weversboom en weefde staande den inslag in (vgl. 1 Sam 17:7). Byssus-, kameel- en geitehaar werd verwerkt, het laatste voor rouwklederen, gordels, deksels van tenten. De maker van tenten-doek (Hand. 18:3) had als materiaal het haar der ruige Cilicische geiten. De Apostel Paulus was zulk een tentendoekmaker of een tentmaker (Hand. 18:3). Verschillende stoffen mochten niet door elkaar worden geweven (Lev. 19:19. Deut. 22:11). Het bontweven maakte alleen ene uitzondering. Dit geschiedde door verbinding van gouddraden, blauwe en rode purperdraden, karmozijndraden enz. (Ex. 26:36; 27:16; 28:39. 16:10. Ps. 45:15). Het damastweven deden in ‘t bijzonder de Feneciërs (Exod. 26:1, 31; 28:6; 35:35 enz.) bontgewerkte klederen en tapijten waren oude artikelen van weelde.

12) De vollers, die het pas gegevene en de gedragen klederen, door wassen in water, door slaan en stampen in een trog, door salpeter en vegetabilisch loog en as (Jer. 2:22. Mal. 3:2 vv.) van vet reinigden, alsmede door urine en vollersaarde schoon maakten. Dat werk werd op het werk der vollers in het westen der stad boven aan den vijver gedaan, en Was niet bijzonder in aanzien bij de Joden (2 Kon. 18:17. Jes. 7:3; 36:2).

13) De ververs komen in de Heilige Schrift niet voor, de Talmud vermeldt ze.

14) De zalfbereiders (Ex. 30:25, 35. Pred. 10:1. 1 Sam. 8:13. 3:8.) mengden meestal fijne olijfolie met andere welriekende oliën en hars en galbanum, wierook en mirre. Slavinnen verstonden die kunst (1 Sam. 8:13); ook mannen deden dit. Zij worden in onze overzetting ook apothekers genoemd.

15) De bakkers bezaten in Jeruzalem hun straat, ene soort van bazar (Jer. 37:21). De Profeet Hosea (8:4 vv.) vermeldt het bakken als zelfstandig ambacht, dat dit vroeger niet was. In Egypte waren de bakkers reeds ene afzonderlijke kaste (Gen. 40:2 wordt de overste daarvan genoemd)

16) De barbiers komen reeds in den tijd van Ezechiël voor (Ezech. 5:1). Ook hadden

17) de kaasmakers hun bijzonder kwartier (1 Sam. 17:18. 2 Sam. 17:29).

18) De kledermakers kent de Heilige Schrift niet, maar wel de Talmud. Het maken van klederen was meestal vrouwenwerk.

De meeste handwerken leerden de Hebreën waarschijnlijk van de Egyptenaren in den tijd hunner dienstbaarheid; vele ook van de Kanaänieten, de vroegere bewoners van Palestina, die nog gedeeltelijk onder hen leefden; zo ook van de Filistijnen, maar de bijzonder kunstige handwerken leerden zij van de Feniciërs, wier raad en hulp de Joodse koningen in lateren tijd dikwijls vraagden. Vernederend was over ‘t algemeen het uitoefenen van een handwerk niet, slechte enige handwerkslieden waren minder geacht dan andere. Behalve de als zodanig vermelde looiers en vollers behoren tot de minder aanzienlijke de barbiers, de zalfmakers (waarschijnlijk wegens hun enigzins ongebonden omgang met het vrouwelijk geslacht), en de wevers. De laatsten waren wegens hun armoede en gemene zeden tot een spreekwoord geworden. Deze vijf handwerken mocht een Hogepriester niet uitoefenen. Overigens werd het aanleren van een handwerk, ook voor de grootste geleerden niet voor een smaad, maar voor eer en plicht gehouden (Mark. 6:3. Hand. 18:3) tot in de laatste tijden van het Joodse volk.

3. Zo ging ik, gehoorzaam aan dit Goddelijk bevel en in gespannen verwachting welke woorden de Heere mij zou laten horen, af in het huis des pottebakkers, en ziet, hij maakte een werk op de schijven, op de beide houten schijven, waarop pottebakkers de vaten vormen.

4. En het vat, dat hij maakte, werd verdorven, als leem, in de hand des pottebakkers, het mislukte, het verkreeg den vorm niet, dien men bedoeld had. Toen drukte hij de klei weer tot een klomp zamen en begon den arbeid weer van voren af, en maakte hij daarvan weer een ander vat, gelijk als het recht was in de ogen des pottebakkers te maken.

5. Toen ik die handelwijze van den pottebakker ene poos had aangezien, geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

6. a) Zal Ik ulieden niet kunnen doen, gelijk deze pottebakker, o huis Israëls! spreekt de HEERE. Zal Ik de klei, die niet tot het eerst bedoelde vat wilde worden, niet tot het maken van een ander vat kunnen bezigen?Ziet, b) gelijk leem in de hand des pottebakkers niets is dan ene stof, welke niets te bepalen heeft over de gedaante, die het moet aannemen, alzo zijt gijlieden in Mijne hand, o huis Israëls. 1) Ik alleen heb over uw volgend lot te beslissen. Ik zal van u maken wat Ik wil, en u tot iets anders vormen, wanneer gij Mij niet deugt tot hetgeen, waartoe Ik u oorspronkelijk heb willen vormen.

a) Jes. 45:9. Rom. 9:20. b) Jes. 64:8.

1) In hoofdsom vermaant God, dat al hun heil afhangt van de genadige goedertierenheid Gods. Niets zult gij als uw eigendom hebben, maar wat God u toeschikt, dat is uw tot wederopzeggens toe verleend bezit. Heden kan Hij u ontnemen, wat Hij u gisteren gaf.

Het symbool stelt ons voortreffelijk voor ogen hoe het volk geheel in de hand van God is, die er vrij over beschikt, hoe Hij onvermoeid bezig is na vele mislukte proeven een vat ter ere daaruit te vormen. Buig uwe trotsheid, o mens, die waant uw leven te kunnen vormen tot een kunstwerk naar uw eigen welgevallen, en niet bedenkt, hoe gij slechts een pot zijt op de eeuwigen Gods, dien Hij verandert, wanneer Hij wil.

Er is hier eigenlijk geen sprake van het buigen van ‘s mensen hart door Gods Geest, maar hiervan, dat de Heere door Zijne vroegere bedreigingen of beloften niet gehouden is, om den mensheid of onheil te zenden, hen tot vaten des lijdens of der vreugde te maken, maar dat Hij de gedaante van hun lot wijzigen kan, gelijk de pottebakker de gestalte der klei verandert, die hij nog onder handen heeft. De plaats Rom. 9:21 bespreekt, al is het onder het beeld van een pottebakker en van klei, ene geheel andere vraag.

7. In een ogenblik zal Ik spreken door den mond van enen profeet over een volk en over een koninkrijk, gelijk bijv. over Ninevé door den mond van Jona (Jona 1:1 vv. 3:4 Jon), dat Ik het zal a) uitrukken, en afbreken, en verdoen.

a) Jer. 1:10.

8. Maar indien datzelfde volk, over hetwelk Ik zulks gesproken heb, gelijk de mannen te Ninevé deden (Jona 3:5 vv. Matth. 12:41), zich van zijne boosheid bekeert, zo zal Ik berouw hebben over het kwaad (1 Sam. 15:11), dat Ik het gedacht te doen, want het is Mij niet om ongeluk, maar om bekering, te doen geweest (Ezech. 18:23).

9. Evenzeer kan het omgekeerde plaats hebben. Ook zal Ik in een ogenblik spreken over een volk en over een koninkrijk, dat Ik het zal bouwen en planten. (Jer. 1:10).

10. Maar indien het, gelijk het huis van Israël, doet, dat kwaad is in Mijne ogen, dat het naar Mijne stem niet hoort, die door genadige belofte het tot des te groteren ijver in goed doen heb willen brengen, zo zal Ik berouw hebben over het goede, met hetwelk Ik gezegd had hetzelve te zullen weldoen. Ik ben door de uitgesprokene belofte geenszins verplicht, zo als het huis van Israël meent, goed te doen, alhoewel het van zijne zijde voor Mijne ogen kwaad doet.

Gelijk God de Joden, die het Evangelie weigerden aan te nemen, met recht verworpen heeft, ondanks de algemene beloften aan hun natie gedaan, zo kan ook gene bijzondere Christelijke gemeente zich toeëigenen Gods algemene belofte, dat Hij Zijne kerk bewaren zal, dan vóór zo verre zij bij dien regel van geloof en leven blijft, dien Hij haar in de Boeken des Nieuwen Verbonds heeft voorgeschreven.

Hieruit ziet men, dat de Heere altijd in de oefening van Zijn gezag en bekwaamheid naar vaste regels van gerechtigheid en goedheid te werk gaat. Hij besteedt inderdaad gunsten op ene oppermachtige wijze, maar straft nooit naar willekeurige macht. Zijn Rechterhand is hoog, doch Hij regeert niet met een hoge hand.

God verzekert Zijne wijze macht en zegt ons wat Hij kan doen, maar Hij verzekert ons ook te gelijk, dat Hij als een rechtvaardig en barmhartig Rechter zal handelen.

11. Het huis van Israël heeft misbruik van Mijne belofte gemaakt en die voor een vrijbrief tot alle kwaad aangezien; toch worde nog door bedreiging van straf beproefd het op den tegenovergestelden weg te brengen (vs. 7). Nu dan, spreek nu tot de mennen van Juda en tot de inwoners van Jeruzalem, gelijk uwe roeping van den beginne af geweest is (Hoofdst. 7:1 vv; 26:1 vv.), zeggende, zo zegt de HEERE: Ziet Ik formeer een kwaad tegen ulieden, en denk tegen ulieden ene gedachte om u te straffen. Ik ben echter een God, die berouw heb over het kwade, dat Ik heb gesproken; zo a) bekeert u nu een iegelijk van zijnen bozen weg, en maakt uwe wegen en uwe handelingen goed. 1)

a) 2 Kon. l7:13. Jer. 35:15.

1) De Heere heeft gewezen op Zijn vrijmacht, om met Zijn volk te wandelen in zegeningen, als het zich aan het Verbond houdt en in tegenheden als het Zijn Verbond verbreekt.

Hij heeft het beeld van den pottebakker en het leem gebruikt, om daardoor het duidelijk te maken, dat Hij de Souvereine God is, die kan en mag doen naar Zijn welbehagen.

Nu komt de Heere met de dreiging van straf, met de aankondiging van Zijne oordelen, maar geeft het volk nog tijd, om zich te bekeren en alzo de gedreigde oordelen af te wenden.

In den weg, dit spreekt de Heere hier uit, van nationale bekering zou er nog redding van stad en volk zijn.

12. Doch zij verwerpen aanstonds door hun misdadige beslistheid die poging tot hun geluk, en zeggen, zo dikwijls Ik, de Profeet, volgens des Heeren aanwijzing tot hen spreek: a) Het is buiten hoop. Er komt niets van dat wij ons van onzen weg zonden afkeren (Hoofdst. 6:16); maar wij zullen integendeel onbekommerd over Gods gedachten (vs. 11), naar onze gedachten wandelen(Jes. 65:2), en wij zullen doen, een iegelijk naar het goeddunken van zijn boos hart 1) (vgl. Jes. 28:14) aan ‘t einde).

a) Jer. 2:24.

1) Het is zeker, dat zij dit wel niet openlijk hebben uitgesproken. En niet met opzet pochen zij er op, dat zij zo goddeloos waren en zulke verachters Gods, maar de profeet ziet niet op wat zij hadden gezegd, maar veeleer op hun daden. De Joden toch waren gewoon hunnen verdichtsels en bedriegerijen van Satan te stellen tegen Gods Woord. Het is derhalve niet te verwonderen, dat de Profeet hen die goddeloze en Godonterende woorden in den mond legt,

omdat zij veeleer liever hun eigene gedachten willen volgen en de boze overleggingen van hun hart, dan zich aan God onderwerpen en Zijn Woord gehoorzamen.

13. Daarom, zo zegt de HEERE: Vraagt nu onder de Heidenen, wie heeft al zulks gehoord? De jonkvrouw Israëls (Hoofdst. 31:4, 21. Amos 5:2), van welke men naar hare hoge roeping om verloofde te zijn van den enig waren God, het meest getrouwheid en gehoorzaamheid zou verwachten, doet ene zeer afschuwelijke zaak. Bij welk ander volk is het gehoord, dat het zijne goden verliet, gelijk Israël zijnen God verlaten heeft (Hoofdstuk 2:10 vv.).

14. Zal men ook om enen kalen rotssteen des velds verlaten de velden, welke de sneeuw van Libanon bevochtigt (Ps. 133:3)? Zullen ook voor de vreemdewateren koude, frisse, vlietende wateren verlaten worden? 1)

1) Zal iemand dwaas genoeg zijn, om enen dorren rotssteen, op welken niets kan groeien, te verkiezen boven de bergen van Libanon, die met de smeltende sneeuw de vruchtbaarheid rondom verspreiden? Kan men groter dwaasheid zich verbeelden, dan dat iemand de verkoelende wateren, welke in zijne nabuurschap stromen, verlaten zal, om in een vreemd land wateren te gaan opzoeken? En evenwel aan zulk ene verregaande dwaasheid, welke geen voorbeeld kent, maken zich de hardnekkige Joden schuldig.

Men kan ook vertalen en o. i. is die vertaling juister: Verlaat ook van den rotssteen van het gebergte, of de sneeuw van den Libanon, of drogen de vreemde, koud vlietende wateren uit?

Onder den rotssteen is den de top van den Libanon te verstaan.

De Profeet wil zeggen, de sneeuw van den Libanon blijft immer liggen en de ruisende wateren van den Hermon drogen niet uit, zij vertonen het beeld van standvastigheid, maar Zijn volk, de jonkvrouw Israëls, vertoont een heel ander beeld, het beeld der onstandvastigheid, der wispelturigheid.

In plaats van standvastig den Heere achter aan te kleven, had het (vs. 15) den Heere vergeten en de ijdelheid, d i. de afgoden gezocht.

15. Nochtans heeft Mijn volk Mij a) vergeten, de springader des levenden waters (Jer. 2:13). Zij roken der ijdelheid, die nietige afgoden; want zij hebben hen doen aanstoten op hun wegen, zij hebben anderen misleid en doen struikelen door hun leer en door hun voorbeeld; zij hebben hen doen vallen op b) de oudewelbedroefde paden van ‘s Heeren dienst, zodat zij die hebben verlaten. Zij hebben de menigte verleid, opdat zij mogen wandelen in stegen van enen weg, die niet opgehoogd is, in de sporen van een ongebaanden weg, waarvan men vooraf kon weten waarheen zij ten laatste voeren (Spr. 12:28).

a) Jer. 2:32; 3:21; 13:25. b) Jer. 6:16.

De aanbidding van de afgoden had de Joden afgeleid van het wandelen op den ouden gebaanden weg, die duidelijk was afgebakend in de wet van Mozes en in de voorbeelden in

vorige tijden, en hen daarentegen gebracht op wegen, die zouden uitlopen op hun volkomen verderf.

16. Om, wel niet naar hun bedoelen en hun mening, maar naar het door Mij besloten gericht hun land te stellen a) tot ene ontzetting, tot eeuwige aanfluitingen tot schimp; al wie daar voorbij gaat zal zich ontzetten, en met zijn hoofd schudden als hij de plaats ziet, waar eens Jeruzalem stond en den slechts puinhopen zijn (Hoofdst. 19:8; 22:8. Klaagl. 2:15 vv. 1 Kon. 9:8 vv.).

a) Jer. 12:11; 49:13; 50:13

17. Als een a) oostewind (Hoofdst. 4:11 vv. 13:24) zal Ik hen verstrooien voor het aangezicht des vijands. Ik zal hun tot rechtvaardige vergelding van hetgeen zij Mij gedaan hebben (Hoofdst. 2:27), den nek en niet het aangezicht laten zien ten dage huns verderfs, 1) wanneer het gedreigde ongeluk komt.

a) Jer. 27:8; 29:6.

1) Gelijk een kwade oostewind de stoerste eiken velde en verwoestend optrad, zo zou ook de straf over zijn volk schrikkelijk zijn. De vijanden zouden komen en op vreeslijke wijze met Jeruzalems inwoners en Juda's bewoners handelen. En geen hulp des Heeren zou hen geworden, geen vriendelijke bestraffing van Gods aangezicht zou hen ten deel vallen. Want de Heere zou hun Zijn nek, d. i. zijn rug doen zien. Hij zou zich van hen afwenden tot hun verderf.

18. Zo dikwijls sprak ik, de profeet, van dat verderf, dat naakte, maar zij wilden niet horen naar den raad, dien Ik hun gaf. Toen zeiden zij: Komt aan, laat ons gedachten tegen Jeremia denken. Laat ons overleggen, hoe wij van dien lastigen profeet bevrijd worden, die steeds zulke geheel andere meningen voordraagt dan onze wettige leidslieden en regenten ons voorstellen (Hoofdst. 8:8 vv.). Wat die zeggen is toch zeker het ware; want a) de wet zal niet vergaan van den priester (zij zijn de personen tot verklaring daarvan gesteld), noch de raad van den wijze, van des konings staatsraad, noch het woord van den Profeet, die ons des Heeren woord naar onzen wens verkondigt (Hoofdst. 6:13 vv.). Zij kunnen ons toch niet bedriegen! Komt aan en laat ons hem, Jeremia, die meer wil zijn den onze priesters, wijzen en Profeten, slaan met a) de tong, laat ons hem een leugenprofeet noemen (Hoofdst. 5:13), en laat ons niet luisteren neer enige zijner woorden.

a) Matth. 2:7 b) Jer. 9:8.

Om het woord van den Profeet niet aan te nemen beriepen zich de Joden op de goddelijke instelling en den ouderdom van het priesterschap, zo als ook de Roomsen ondanks alle getuigenis der Schrift zich achter dit schild verbergen: de kerk kan niet dwalen; de paus, de bisschoppen, de geestelijken vertegenwoordigen de kerk, en zijn de opvolgers der Apostelen, wier geest zij hebben. Alzo maakten het de Joden. Zou die enkele man optreden, zo spraken zij, en zijn mond opendoen tegen Gods woord en belofte, dat dit goddelijk koninkrijk, dit

priesterschap, dit uitverkoren volk zou worden weggeworpen, dat een vreemde, goddeloze koning den tempel en de stad zou slopen en alles wegvoeren? Daarop bleven zij stijf staan, en zij hielden niet op den Profeet om zulk ene prediking te verdoemen en te vervolgen, totdat zij daarover heenkwamen en zij leerden geloven. Zo is het den Profeten altijd gegaan, dat zij werden tegengestaan door den schijn en den naam van de kerk en het volk Gods; want zij hebben hen altijd daarmee tegengesproken.

19. HEERE! luister naar mij, wanneer zij van het door Mij hun verkondigde woord zeggen: het is buiten hoop (vs. 12), en zij mij zoeken om te brengen. Laat mij niet bezwijken onder hun aanslagen, en hoor naar de stem mijner twisters.

20. Zal dan kwaad voor goed vergolden worden? Dat doet men mij, want zij hebben uit dankbaarheid voor alle liefde, die ik hun bewees, mijne ziel enen kuil gegraven; zij hebben getracht mij heimelijk om het leven te brengen (Ps. 35:7). Gedenk, dat ik voor Uw aangezicht gestaan heb met mijne voorbede, om goed voor hen te spreken, om Uwe grimmigheid van hen af te wenden (Hoofdst. 7:16; 11:14; 14:7 vv. Hoe had Ik hen meer goed kunnen doen? En daarvoor belonen zij mij met listige aanslagen.

21. Doe daarom, gelijk Gij hen zo dikwijls hebt laten bedreigen, geef hun zonen den a) honger over, en doe ze wegvloeien door het geweld des zwaards, en laat hun vrouwen van kinderen beroofd en weduwen worden, en laat hun mannen door den dood omgebracht en hun jongelingen met het zwaard geslagen worden in den strijd.

a) Ps. 109:10.

22. Laat er een geschrei uit hun huizen gehoord worden, wanneer gij haastelijk ene bende over hen zult brengen; dewijl zij enen kuil gegraven hebben om mij te vangen, en strikken verborgen voor mijne voeten, om mij ten val te brengen.

23. Doch Gij, HEERE! weet al hunnen raad tegen mij ten dode; maak gene verzoening over hun ongerechtigheid, en delg hun zonde niet uit van voor Uw aangezicht (Ps. 109:14). Maar laat hen nedergeveld worden voor Uw aangezicht; handel alzo met hen ten tijde Uws toorns(vgl. Hoofdst. 11:23).

De Profeet, die anders voor de zondaren bad (vs. 20), wien God meermalen verdere voorbede verbood, is nu ook in zijn hart vertoornd over de zondaren, want hij erkent dat hun zonde doodzonde is, ongeneeslijke verharding. En toch is hij in ‘t verborgen in zijn hart bedroefd (Hoofdst. 13:17). Of bij dezen heiligen toorn, die in Gods gericht toestemt, ook iets menselijke zich gemengd heeft, dat te bepalen mogen en moeten wij overlaten aan den Kenner der harten, opdat wij niet gelijk worden aan dien, die den splinter zag in zijns broeders oog.

Nu was eindelijk aan Jeremia de zaak geheel duidelijk geworden. Nu kon hij Ja en Amen zeggen op de onherroepelijke dreigingen over Juda en Jeruzalem. Hun antwoord: "het is buiten hoop" (vs. 12) en hun vijandschap tegen Jeremia zelven maakten het hem na lang

prediken en smeken duidelijk, dat zij de mislukte pot waren, dien de Heere van rechtswege verbrak, en het koninkrijk, dat hij rechtmatig verdierf. Hij verenigde dus zijnen wil met den wil van God, en sprak zelf het oordeel uit, dat bij den Heere reeds te voren besloten was.

Tot hiertoe had Jeremia zich de boosheid der Joden nog niet zo ontzettend voorgesteld als zij was, totdat hij het omtrent zich zelven ondervond en den Heere geheel moest toestemmen. Stem ook zo van harte in met de oordelen en bedreigingen Gods tegen degenen, die halstarrig en boosaardig in ‘t ongeloof blijven, en wil niet op valse wijze en tegen Gods geopenbaard woord in jegens dezulken barmhartig zijn.

Men moet niet vergeten, dat de Profeet hier door den Geest des Heeren werd geleid. Hij heeft gebeden voor het volk, hoewel de Heere hem gezegd had, dat hij er niet meer voor bidden mocht. Hij heeft aangehouden, om genade en geen recht te smeken. Maar hij ziet nu, dat de plage dodelijk, dat de breuke ongeneeslijk is. Hij ziet dat het volk zelf zijn verderf kiest, den vloek boven den zegen, en daarom legt de H. Geest dit gebed op zijn lippen, waarmee hij uitspreekt. dat hij zich volkomen met de wille Gods verenigt.

HOOFDSTUK 19.

DE VERWOESTING VAN JERUZALEM VOORGESTELD DOOR HET VERBREKEN VAN ENE AARDEN KRUIK.

III. Vs. 1-15. Wederom wordt Jeremia gezonden tot denzelfden pottenbakker, bij wien hij volgens ‘t vorige hoofdstuk moest gaan zien hoe zulk een werkman met zijn klei handelt. Hij moet van hem ene aarden kruik kopen. In tegenwoordigheid van de oudsten des volks en van de priesters, die hij met zich heeft genomen, moet hij in het dal van Ben-Hinnom gaan naar de plaats der gruwelen, naar Tofeth, waar, door de koningen van Juda, kinderen aan Moloch worden ten offer gebracht, welke plaats met den naam Moorddal wordt bestempeld met het oog op hetgeen daar zou geschieden. Daarop moest hij de kruik in stokken stoten onder verkondiging van het woord Gods: "Alzo zal Ik dit volk en deze stad verbreken" (vs. 1-13). Teruggekeerd uit het dal in het zuiden der stad naar den voorhof des tempels herhaalt Jeremia in verkorten vorm voor al het volk, wat hij te voren aan zijne vertegenwoordigers heeft moeten zeggen (vs. 14 en 15).

1. Zo zegt de HEERE tot mij: Ga henen in des pottebakkers huis (Hoofdst. 18:1), en koop ene pottebakkers kruik, en ga echter thans niet alleen daar heen, maar neem tot u enigen van de oudsten des volks en van de oudsten der priesteren, die gij eerst tot getuigen moet nemen van hetgeen gij doet, voordat gij hun Mijn woord verkondigt.

Wij zien, dat de profeet door God gezonden werd om het volk te tonen, dat er niets vasts was in dien toestand, waarop de hypocrieten pochten, dewijl God, die het volk Israëls verwaardigd had met bijzondere weldaden, niet minder recht bij Zich zelven had als de pottebakker. De profeet toonde aan de Joden een pottebakker, die vaten naar zijn believen formeerde. Vervolgens, waar hij klei had genomen en het vat hem niet behaagde er anderen formeerde. Die Godsspraak bedoelt ene gelijkenis. Want de profeet wordt hier bevolen een gebakken vat te nemen van den pottebakker en dat vat in de vergadering des volks te breken, opdat allen begrijpen zouden, dat zij gelijk zijn aan gebroken vaten, en zo herinnerd werden aan hun zwakheid, om niet trots te zijn alsof hun geluk een vast en eeuwigdurend geluk zou zijn.

Ware de mens slechts een Platonische apanthropos, woonde hij in geen vlees, maar was hij enkel geest en ziel, zo als de Schwenkfeldianen (volgelingen van Schwenkfeld, geboren te Ossig 1490) zulk een mens dromen, dan hadden zij zulke zichtbare tekenen niet nodig. Omdat de mens uit lichaam en ziel bestaat, gebruikt God benevens den H. Geest ook woorden en sacramenten en andere tekenen.

Zolang Juda nog met weke klei kon worden vergeleken kon daarvan nog een vat der barmhartigheid worden; maar de hard gebrande aarde is onherroepelijk een vat des toorns, dat verbroken wordt, en waarvan de scherven op verren afstand over het land verstrooid worden.

2. En ga, nadat gij de kruik gekocht hebt, uit naar het dal des zoons van Hinnom (1 Kon. 1:33), dat voor de deur der Zonnepoort is, dezelfde als de Mistpoort (Neh. 2:13), en roep aldaar uit voor de oudsten, die u vergezellen, de woorden, die Ik tot u spreken zal.

3. En zeg: Hoort des HEEREN woord, gij koningen van Juda en inwoners van Jeruzalem (Hoofdst. 17:20)! Alzo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ziet, Ik zal een kwaad brengen over deze plaats, van hetwelk een ieder, die het hoort, als van een ontzettend geluid (1 Sam. 3:11. 2 Kon. 21:12 oren klinken zullen. 1)

1) Dit is elk, die de voorzegging daarvan, of het verhaal en de voorstelling daarvan hoort, bij dien zal het zulk een indruk van schrik maken, dat hij altoos zal denken het nog in zijne oren te horen klinken en niet in staat zal zijn, om het uit zijne gedachten te verzetten.

4. Omdat zij Mij a) verlaten en deze plaats vervreemd, en anderen goden daarin gerookt hebben, die zij niet gekend hebben, van wie zij nooit enig bewijs van bestaan, van macht of van hulp hebben ontvangen, zij, noch hun vaders, noch de koningen van Juda, en zij hebben deze plaats vervuld met het bloed der onschuldigen. 1)

a) Jes. 65:11. Jer. 2:13 vv. 5:7, 19; 15:6; 17:13. b) Jer. 7:6.

1) Namelijk de stad Jeruzalem door onderdrukken en doodslaan (1 Kon. 21:16; 2 Kon. 24:4. Zie Jer. 7:6; 22:3) en het dal van Hinnom, waarin wij thans zijn, door het offeren van onnozele kinderen aan verfoeilijke afgoden (Ps. 106:37, 38). Het eerste is hier voornamelijk bedoeld, gelijk ook Hoofdst. 2:34; want het laatste wordt afzonderlijk gemeld in vs. 5.

5. Want zij hebben de hoogten van Baäl gebouwd, om hun zonen met vuur te verbranden, aan Baäl tot brandoffer, hetwelk Ik niet geboden, noch gesproken heb, noch in Mijn hart is opgekomen (Hoofdst. 7:31).

Wat Ik, de ware, enige God, nooit voor Mijnen dienst vraagde, gaven zij vrijwillig aan de ingebeelde goden, die hen toch niet konden helpen. "De duivel drijft degenen, die God en Zijn woord verachten en verlaten, tot verschrikkelijke zonden. " .

6. Daarom, omdat Ik hun de in Hoofdst. 7:32 v. uitgesprokene dreiging; herhale, ziet, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat deze plaats niet meer zal genoemd worden het Tofeth, of dal des zoons van Hinnom, maar, van wege de menigte der daar gedoden (vs. 11), Moorddal.

7. Want Ik zal den raad van Juda en Jeruzalem in deze plaats verijdelen; Ik zal den door hen aan deze plaats gehouden godsdienst (vs. 4 v.) te niet maken, en zal hen voor het aangezicht hunner vijanden doen vallen, door het zwaard en door de hand dergenen, die hun ziel zoeken; en Ik zal hun dode lichamen a) het gevogelte des hemels en het gedierte der aarde ten spijze geven.

a) Jer. 15:3; 16:4.

De Profeten noemen gewoonlijk afgoderij en valse godsdienst ijdelheid (vgl. Matth. 15:9), ook raad en leer der goddelozen (Ps. 1:1). Ook kan men onder raad van Juda en Jeruzalem verstaan de verwachtingen en gedachten, die men op grond van de voorzegging der valse

Profeten (Hoofdst. 18:18) zich maakte. Deze wil de Heere ledigmaken, uitgieten gelijk in den grondtekst staat. Terwijl de Profeet bij dit woord werkelijk met de kruik doet, even als wanneer men ene fles uitgiet, spreekt hij daardoor uit, dat al die verwachtingen en gedachten op die plaats zullen worden uitgegoten als water, dat Juda en Jeruzalem gans radeloos zullen worden.

Het is letterlijk vervuld, dat de raad der Joden in deze plaats, in dit zelfde dal zou verijdeld worden. Toen de Chaldeën de stad Jeruzalem stormenderhand innamen, vluchtten alle krijgslieden naar de vlakke velden van Jericho. Te dien einde moesten zij door het vijandelijk leger heenbreken, en bij die gelegenheid zijn er zeer velen verslagen in dit zelfde dal Hinnoms (2 Kon. 4:5) en dat in zulk ene grote menigte, dat het in Tofeth aan begraafplaatsen ontbrak en er al een aantal lijken op het veld bleef liggen. Men merke er in op de rechtvaardige straf volgens de wet der vergelding. Ditzelfde dal, dat de Joden door den verfoeielijksten afgodendienst verontreinigd en den Heere walgelijk gemaakt hadden, kon nu door hun lijken verontreinigd worden. Tofeth zou een moorddal genaamd worden, een dal der verslagenen, niet van onnozele kinderen, maar van hen, die den Heere door de snoodste gruwelen getergd hadden.

8. En Ik zal ter vervulling van de bedreiging gen in Lev. 26:32. Deut. 29:22 vv. 1 Kon. 9:7 v. deze stad zetten tot ene ontzetting en tot ene aanfluiting; al wie voorbij haar gaat zal zich ontzetten en fluiten over al hare plagen.

9. En Ik zal tot vervulling ook van het woord in Deut. 28:52 vv. hunlieden het vlees hunner zonen en het vlees hunner dochteren doen eten, en zij zullen eten een iegelijk het vlees zijns naasten in de belegering, en in de benauwing, waarmee hen hun vijanden, en die hun ziel zoeken, benauwen zullen (Klaagl. 2:20; 4:10).

10. Dan als gij dit zult gesproken hebben, zult gij de kruik verbreken voor de ogen der mannen, die met u gegaan zijn, voor de oudsten (vs. 1).

Dit is de tweede trap der zinnebeeldige handeling. De voortgang bestaat daarin, dat door het verbreken van de kruik de gehele ondergang van stad en volk, en door het wegwerpen in Tofeth het woest en onrein worden, met andere woorden het zelfs tot een Tofeth worden der heilige stad wordt gesymboliseerd.

11. En gij zult tot hen zeggen: Zo zegt de HEERE der heirscharen: Alzo zal Ik dit volk en deze stad verbreken, gelijk als men een pottebakkers vat verbreekt, dat niet weer geheeld kan worden, en zij zullen hen in Tofeth begraven, omdat er gene plaats geen ruimte genoeg zal zijn om te begraven 1) (Hoofdst. 7:32).

1) In deze verzen wordt de volkomenheid der straf en ellende aangekondigd. Een pottebakkersvat, wat verbroken is, kan niet meer geheeld worden. Alzo zou het ook met Juda geschieden. Al mochten de valse profeten roepen van vrede, vrede en geen gevaar, het gevaar zou hen gewis bereiken en zo groot zou de slag zijn, dat ook in het dal Tofet begraven zou

worden, dewijl er anders geen rustplaats zou zijn. De gewone begraafplaatsen zouden ontoereikend zijn, om de gedoden te ontvangen.

12. Zo zal Ik deze plaats, Jeruzalem, doen, spreekt de HEERE, en hare inwoneren, en dat om deze plaats te stellen als een Tofeth, ene plaats van afschuw.

13. En de huizen van Jeruzalem en de huizen van de koningen van Juda zullen gelijk de plaatsen van Tofeth, (zie 2 Kon. 23:10) onrein worden met al de huizen, op welker daken (Deut. 22:8) zij aan al het heir des hemels gerookt en aan vreemde goden drankofferen geofferd hebben (Hoofdst. 7:18).

Er was geen openlijker en tergender afgoderij dan die gepleegd werd op de platte daken der huizen. Een voorbeeld daarvan vindt men 2 Kon. 23:12.

14. Toen nu Jeremia van Tofeth in het dal van Ben-Hinnom kwam, waarheen hem de HEERE gezonden had om te profeteren (vs. 2), stond hij in het voorhof des HEEREN huis, in de poort tussen den buitensten en binnensten voorhof even als in Hoofdst. 7:2, en zei tot al het volk, dat in het voorhof verzameld was.

15. Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ziet Ik zal over deze stad en over al hare steden al het kwaad brengen, dat Ik zo lang en zo dikwijls over haar gesproken heb, om hen tot berouw en bekering te brengen, waardoor het nog had kunnen worden afgewend; nu echter zal het komen, omdat zij hunnen nek verhard hebben om Mijne woorden niet te horen (Hoofdst. 17:23).

God noemt zich een God van Israël, omdat Hij door Zijne vele weldaden een bijzonder recht op Israël had verkregen, dat de Joden, hoewel zij van Hem waren afgeweken, niet konden opheffen.

Door halstarrigheid en ongehoorzaamheid omtrent goddelijke bedreigingen richt men niets uit, maar men maakt dat God die nog hoe langer hoe scherper maakt.

Hieruit volgt derhalve, dat hoe duidelijker God Zijn waarheid openbaart, hoeveel te meerder er een reden is van verontschuldiging, dewijl als dan het meest de goddeloosheid en ontembare verachting ontdekt wordt.

HOOFDSTUK 20.

JEREMIA KONDIGT DE BALLINGSCHAP AAN, KLAAGT OVER ZIJN AMBT EN DEN DAG ZIJNER GEBOORTE.

IV. Vs. 1-18. Pashur, de opzichter van den tempel, die zelf een van die Profeten was, welke valselijk zegen verkondigden welke het volk in zijne verderfelijke gerustheid hielden (Hoofdst. 7:4), heeft de woorden van Jeremia, die hij in den voorhof des tempels sprak (Hoofdst. 19:14 vv), mede aangehoord. Deze grijpt hem als enen, die door Zijne bedreigingen zich misdadig vergrepen heeft aan het heiligdom des Heeren, laat hem als enen misdadiger slaan en in het blok leggen, maar wil hem den volgenden dag weer uit zijnen kerker vrijlaten. Nu verkondigt de Profeet zijnen vervolger het gericht, dat hem in ‘t bijzonder wacht (vs. 1-6). Als Jeremia weer alleen is stort hij zijn bestreden, zijn overkropt hart voor den Heere uit, dat de verzoeking gevoelt om te wensen: Ach, hadt gij nooit de roeping van enen Profeet aangenomen! (vs. 7-13). Ja, de aanvechting stijgt zo hoog, dat hij zelfs den dag zijner geboorte vervloekt (vs. 14-18). Hij deelt dit echter mede als een, die ook deze zwaarste aanvechting reeds overwonnen heeft en haar meester is geworden.

1. Als Pashur (= edelste), de zoon van Immer (= Hij beloofde), de priester, een lid der priesterkaste (1 Kron. 24:14), dus niet een van de in Ezra 2:39 genoemden (deze nu was bestelde voorganger in het huis des HEEREN, tempelvoogd), Jeremia hoorde, diezelfde woorden profeterende.

Deze Pashur wordt alleen hier genoemd (een andere is de zoon van Malchia, die in Hoofdst. 21:1; 38:1 en 1 Krom 10:12 genoemd is-de vader van Gedalja, die ook Pashur heet (Hoofdst. 38:1), kon wel dezelfde als de hier genoemde zijn. Hij behoorde tot die van de 24 priesterklassen, welke naar Immer genoemd is (Ezra 2:37), en bekleedde het ambt van een hoofd der tempelopzichters. Dat hij als zodanig enen zeer hogen stand had, blijkt daaruit, dat de priester Zefana, die later dit ambt bekleedde (Hoofdst. 29:26) in Hoofdst. 52:24 als de eerste na den hogepriester wordt genoemd. Hij behoorde alzo tot die vorsten van het heiligdom (Jes. 43:28), of overstap onder de priesters (2 Kron. 36:14 die mede den ondergang van staat en heiligdom veroorzaakten. Het oppertoezicht over den tempel gaf aan Pashur ene bepaalde politie-macht, en een recht om te straffen, dat hij op Jeremia toepaste! De behandeling, die hij hem aandeed, is juist dezelfde, als later (Hand. 16:22 vv. 35 vv.) Paulus en Silas van de hoofdmannen te Filippi moesten ondervinden. Hij sloeg hem, d. i. hij liet hem slagen geven, waarschijnlijk volgens het voorschrift Deut. 25:3 (vgl. 2 Kor. 11:24), en liet hem vervolgens tot den volgenden dag in de gevangenis werpen, waar zijne voeten in den stok worden gesloten .

In dezen voornamen priester wordt het toppunt van de onverbeterlijkheid des volks voorgesteld: men wil de voorspelling niet horen, er moet niet geprofeteerd worden van het einde. De Profeet is ook het voorbeeld voor allen in het Godsrijk, die te voren de vrees voor ondergang moeten ondervinden.

2. Zo sloeg Pashur den Profeet Jeremia, hij deed hem slagen toedelen, en hij stelde hem in de gevangenis (liever: sloot hem in den stok 2 Kron. 16:10), welke is de bovenste poort van Benjamin, die aan het huis des HEEREN is.

De tempel stond gedeeltelijk op grond van den stam van Juda, gedeeltelijk op grond van den stam van Benjamin (vgl Joz. 15:5 vv. met 18:15 vv.), zegt Kimchi. De hier genoemde bovenste poort van Benjamin, die door de bijvoeging "die aan het huis des Heeren is" van de stadspoort Benjamin (Jer. 7:13; 38:7) is onderscheiden, door de bijvoeging "bovenste" nader wordt aangewezen als behorende tot den bovensten en binnensten voorhof, is waarschijnlijk dezelfde als de hoge poort aan ‘s Heeren huis, die aan de noordzijde van den binnensten voorhof was. Deze had de koning Joram groter en schoner hersteld (2 Kon. 15:35) en wordt nu in Hoofdst. 26:10; 36:10 de "nieuwe" poort geheten. Volgens 2 Kon. 12:9 kwam door deze het volk menigvuldig den tempel binnen, waarom ook daar de offerkist werd geplaatst.

3. Maar het geschiedde des anderen daags, dat Pashur Jeremia uit de gevangenis voortbracht, opdat deze nu zijnen weg zou gaan, maar niet weer op die wijze tegen tempel en altaar en tegen de heilige stad en het volk Gods zou spreken. Toen zei Jeremia tot hem: De HEERE noemt uwen naam niet Pashur, maar Magor-missabib.

De betekenis van den naam Pashur is vrij duister. Wij zetten dien in den tekst over door "edelste" als zamengesteld uit vwp = toenemen en rwx = edele. Anderen leiden het af van yp = mom en rwhv = zwart. Nog anderen van hvp = zich uitspreiden en rwx = bleek worden. "Magoër" betekent "vrees, " zodat de nieuwe naam zal betekenen "vrees van rondom. " Luther, die de laatste verklaring van den naam Pashur volgt, tekent hierbij aan: "Jeremia wilde zeggen: gij zult niet zo groot, wit en breed zijn als uw naam te kennen geeft, maar vrees en schrik zal om u zijn, zodat het nauw en zwart genoeg om u is. " Pashur wordt gesteld tot enen Magor van rondom, tot enen die altijd door schrik omringd is, maar juist daardoor, dat hij door het verschrikkelijkste zelf niet wordt aangeroerd, maar ten laatste naar Babel wordt gevoerd om daar te sterven, zodat hij moet aanzien wat anderen overkomt, niet uit de kwellingen uitkomt. Ook geeft men aan den naam Pashur de betekenis van "uitbreiding of vreugde van rondom, " daar de man als vals Profeet het volk bestendigen vrede en onveranderlijke welvaart predikte.

4. Want zo zegt de HEERE: Ziet Ik stel u tot enen schrik voor uzelven en voor al uwe liefhebbers, zodat gij altijd voor uw leven moet vrezen Die, uwe vrienden, zullen vallen door het zwaard hunner vijanden, dat het uwe ogen aanzien, en gij alzo nog in voortdurenden angst zult zijn. En Ik zal gans Juda geven in de hand des konings van Babel, die hen naar Babel gevankelijk zal wegvoeren, en slaan hen met het zwaard (2 Kon. 25:20 vv.).

Pashur’s straf bestaat daarin, dat hij den ontzettenden jammer mede moet lijden en aanzien zonder te kunnen sterven; hij is een voorbeeld van den eeuwigen Jood.

Even als onder de Christenen het verhaal zich heeft gevormd, dat de lievelingsdiscipel des Heeren niet zou sterven (Joh. 21:23 vv.), zo vinden wij als tegenbeeld daarvan van enen vijand des Verlossers, die tot aan het einde der dagen, door onrust des gewetens

rondgedreven, tot een eeuwig rondwandelen veroordeeld is tot aan de wederkomst des Heeren. Deze sage van den eeuwigen Jood komt, even als alle sagen, onder verschillende vormen voor. De oudste Christelijke schrijver, die er melding van maakt, is de Benictijner en Engelse chronist Matth. Parisius (overl. 1259) Volgens het verhaal, dat hij zegt uit den mond van enen Armenischen bisschop te hebben, wien de eeuwige Jood zelf weer zijne geschiedenis verhaald heeft, heette deze eerst Carthaphilus, en was portier van het paleis in dienst van Pilatus. Toen nu de Joden den ter dood veroordeelden Christus uit het paleis sleepten, sloeg de portier Hem onder de poort met de vuist in den hals, en sprak spottend tot Hem: "ga heen Jezus! ga wat sneller, wat talmt gij?" Jezus zag om met een strengen blik en sprak: "Ik ga, maar gij zult wachten tot Ik wederkom. " De portier was toen ongeveer 30 jaren oud, maar telkens als hij 100 jaren oud geworden is: wordt hij door ene verzwakking aangegrepen en valt hij in onmacht. Dan wordt hij weer gezond en komt tot den ouderdom, dien hij had ten tijde toen hij zich aan den Heere vergreep. Carthaphilus werd later door Ananias gedoopt en ontving toen den naam van Jozef, wat aanleiding gaf, dat zijne geschiedenis ook met die van Jozef van Arimathea is verward. Hij leidde als Christen een vroom, streng, boetvaardig leven in de hoop eens begenadigd te worden. De schouwplaats van dezen Jood is het Oosten, voornamelijk de beide Armeniën. Anders luidde de sage in het Westen. Hier wordt de eeuwige Jood eerst in de 16de eeuw vermeld, en wel onder den naam van Ahasveros. Hij moet het eerst in 1547 te Hamburg, spoedig daarop te Dantzig, later in verscheidene steden in en buiten Duitsland gezien zijn. Het oog viel en hem door zijne ouderwetse kleding en zijn zonderling gedrag. Dr. Paulus van Eigen, bisschop van Sleeswijk, verklaart uit zijn eigen mond het volgende vernomen te hebben: Ahasverus leefde ten tijde van Christus, als schoenmaker te Jeruzalem, en was een van degenen, die het luidste "kruist Hem" riep. Toen Jezus naar Golgotha werd gevoerd, leidde de weg voorbij het huis van den schoenmaker. Afgemat van den last des kruises leunde de Heiland aan de deurpost, maar de schoenmaker, die met het kind op den arm in de deur stond, wees Hem met harde woorden weg (volgens sommige berichten sloeg hij Hem Zelfs met de leest), waarop Jezus zich omkeerde en tot hem zei, terwijl Hij hem strak aanzag: "Ik zal hier staan en rusten, maar gij zult wandelen tot den jongsten dag. " Aan ‘t einde der 17de en in het begin der 18de eeuw keerde de sage terug tot de oorspronkelijke Oosterse mededeling. Een vreemdeling werd gezien, die zich uitgaf voor enen officier van den Hogen raad te Jeruzalem en van zich zelven verhaalde wat de oude sage van Carthaphilus meldt; hij had namelijk Jezus, toen deze het paleis van Pilatus verliet, enen stoot gegeven en gezegd: "ga, pak u weg, waarom vertoeft gij nog hier?" De beide Engelse lands-universiteiten zonden de geleerdsten van hun professoren tot dezen vreemdeling. Hij wist hen in alles te woord te staan, verhaalde veel van de apostelen ook van Mahommed, Tamerlan, Soliman, die hij verzekerde allen te hebben gekend; hij kende de juiste data der kruistochten enz. sommigen hielden hem voor een bedrieger en dweper, anderen geloofden hem.

5. Ook zal Ik geven al het vermogen dezer stad, en al hare arbeid, en al hare kostelijkheid, en alle schatten der koningen van Juda(Jes. 39:6); Ik zal ze geven in de hand hunner vijanden, die zullen ze a) roven, zullen ze nemen en zullen ze brengen naar Babel.

a) Jer. 15:13; 17:3.

6. En gij, Pashur en alle inwoners van uw huis! gijlieden zult gaan in de gevangenis, en gij zult te Babel komen, en aldaar sterven, na dat alles wat Ik u in ‘s Heeren naam heb geprofeteerd, zal vervuld zijn, en aldaar begraven worden, gij en al uwe vrienden, welken gij valselijk geprofeteerd hebt 1) en die te voren nog hun leven hadden behouden.

1) Tot een gruwel en schrik voor zich en alle zijne vrienden zal Pashur worden door zijn en zijner vrienden ellende, dewijl hij zijne vrienden door het zwaard der vijanden zal zien vallen en dan zelf met de bewoners van zijn huis en de niet gedode vrienden naar Babel in ballingschap gaan en daar sterven. Zo zal hij niet slechts, wat zijn persoon aangaat, maar geheel voor zijn omgeving een oorzaak van gruwel worden.

Zijne vrienden, op welk hij enig vertrouwen stelde en mogelijk trachtte te verplichten, in hetgeen hij aan Jeremia deed, zullen hem allen verlaten. God sloeg hem niet aanstonds dood, om hetgeen hij tegen Jeremia had gedaan, maar liet hem ellendig leven als Kaïn in het land der scheiding. In zodanige gedwongene verslagenheid zal hij een blijvend gedenkteken van Gods rechtvaardigheid zijn, en als men vraagt, wat doet die man in zulk een gestadigen schrik komen? Dan zal het antwoord zijn: Het is Gods hand op hem, omdat hij Jeremia in den stok gedaan heeft.

7. HEERE! Gij weet, dat ik gene blijdschap heb om den Joden ellende aan te kondigen. Ik had gene begeerte naar het ambt van Profeet. Gij hebt mij overreed, en ik ben overreed geworden; Gij zijt mij te sterk geweest, dan dat ik Uwe uitdrukkelijke roeping zou hebben kunnen weerstaan, en Gij hebt overmocht 1) zodat ik alle tegenbedenkingen heb moeten laten varen (Hoofdst. 1:4 vv.). En wat is nu het gevolg van mijne werkzaamheid? Ik ben den gansen dag tot een belachen, een ieder van hen bespot mij, wanneer ik mijne roeping vervul.

1) Ik zocht het ambt van een profeet te ontgaan; ik zei dat ik te jong en voor dat ambt niet bekwaam was. Gij hebt mij toch beloofd te zorgen, dat ik sterker zou zijn dan mijne tegenstanders, en dat Gij mij tot een koperen muur en tot een ijzeren pilaar zoudt stellen.

De Profeet zegt hier, dat God de Autheur is van zijne voorspelling, en dat hij zelf niets heeft kunnen voortbrengen, wat niet bij God zelven resideerde. Alsof hij wilde zeggen, dat de Joden te vergeefs twistten, alsof het een strijd met een sterveling was. Hij zegt derhalve dat hij is overreed geworden, niet omdat het met zijn gevoelen overeenkwam. Want hij was zich zeer goed bewust. En niet slechts had hij den Geest Gods tot getuige van zijn roeping, maar in zijn hart gevoelde hij een vast bewijs voor zijn profeet zijn.

8. Want sinds ik spreke, roep ik uit 1), ik roep geweld en verstoring, die Israël voor zijne zonde zal ondervinden. Zo ben ik geheel teleurgesteld in mijne verwachting, die ik had, toen ik ‘t profetisch ambt aanvaardde, omdat mij des HEEREN woord den gansen dag a) tot smaad en tot schimp is, en ik in ieders ogen een leugen-Profeet ben.

a) Jes. 57:4.

Die tegen over den zwakken mens zo onverschrokken had gesproken, klaagt mismoedig tegenover zijnen God? Maar ook daarin horen wij de taal der waarheid (vgl. Gen. 15:3). Onbuigbaar staat de Profeet, zijn aangezicht heeft hij vrij opgeheven en tegenover de spottende wereld gekeerd; maar voor Hem, die de harten en nieren proeft, stort hij zijne ziel met onbegrensde overgave in lijden en strijden uit.

Dit ganse gesprek met God moet juist tonen, dat de dienaar Gods in zijne aanvechting, en ieder gelovige bij moeilijke verplichtingen met bidden en waken zijn vlees overwinnen moet.

Jeremia riep uit: "Wie in rustige tijden der kerk zou willen roepen en schreeuwen, die zou slechts schade veroorzaken; maar wanneer de duivel alles in zijne woede wegsleurt, dan kan men niet zacht spreken. " .

Beter: Zo dikwijls ik spreek moet ik schreien. De Profeet spreekt hiermee uit, dat hij niet alleen verwoesting en ellende moet verkondigen, maar dien tengevolge ook een voorwerp is van smaad en schimp.

9. Dies zei Ik: ik zal Zijner niet gedenken, en niet meer in Zijnen naam spreken. Ik zal de mensen aan hun lot overlaten, zonder meer te trachten hen door bedreiging van goddelijke straffen tot bekering te dringen; maar het werd in mijn hart als een brandend vuur, besloten in mijne beenderen; en ik bemoeide mij om te verdragen, maar konde niet (vgl. Ps. 32:3).

1) De Profeet zegt hier, dat hij geen vrucht ervaart op zijn arbeid, zodat hij ziet dat alle pogingen en alle bemoeiingen het tegenovergestelde ten gevolge hebben, dewijl hij alle Joden verbittert, vervolgens hun razernij opwekt en hen drijft tot meerder zucht om te zondigen.

Het is een sterke bezoeking voor Gods volk daartoe te besluiten of voor te nemen, dat zij niet meer zullen spreken, wanneer zij hun prediking veracht en geheel vruchteloos zien. Maar laat een volk vrezen dat zijne dienaren in zulk een verzoeking brengt. Laat hun werk niet ijdel bij ons zijn, opdat wij hen niet tergen om te zeggen, dat zij geen moeite meer om ons willen doen en God niet tergen om te zeggen, dat zij geen moeite meer moeten doen. Nochtans moeten de dienaars geen gehoor geven aan deze verzoekingen maar in hun plaats voortgaan niettegenstaande hun ontmoediging, want dat is te meer dank waardig, en alhoewel Israël niet verzameld wordt, zo zullen zij toch verheerlijkt worden.

De bedoeling hiervan is: terwijl ik een tijd lang streefde om af te laten van Gods woord te verkondigen, werd ik inwendig zo gepijnigd en gefolterd, als of een brandend vuur besloten was in mijn binnenste, in mijne ingewanden, mijne beenderen, zodat ik niet machtig was mij te bedwingen, maar mijne bediening weer moest aanvaarden. (Vgl. Hoofdst 6:11. Job 32:18, 19. Ps. 39:4. 1 Kor. 9:27

Het is beter het vuur der vervolging uitwendig te lijden voor de verkondigde waarheid, dan inwendig het verterende vuur van een onrustig geweten bij verzwijging der waarheid te ondervinden (Ezech. 3:18).

Wie de waarheid met goddelijke zekerheid kent, die kan en mag niet zwijgen, want daardoor zou hij den H. Geest tegenstaan en een vuur Gods in zijn geweten ontsteken dat hem inwendig zou verteren (vgl. 1 Kor. 9:16, 17).

10. Want ik heb gehoord de naspraak van velen, van Magor-missabib 1) Ik heb velen horen schimpen en mij den naam horen geven, die ene profetie was voor Pashur. Zij roepen mij na: Schrik van rondom, zeggende: Geef ons te kennen, en wij zullen het te kennen geven. Zegt, waarmee wij hem zullen betichten! Al mijne vredegenoten 2), al mijne bekenden, nemen acht op mijne hinking, letten er op of zij enig kwaad bij mij kunnen vinden. Zij zeggen: Misschien zal hij overreed worden, misschien zal hij zich in menig opzicht te buiten gaan, dan zullen wij hem overmogen en onze wraak van hem nemen. Allen, zelfs mijne naaste betrekkingen niet uitgesloten, staan tegen mij op en leggen mij lagen.

1) Het is zeer waarschijnlijk, dat men de laatste profetie van Jeremia (vs. 3 vv.) daardoor trachtte te ontzenuwen, dat men haar belachelijk zocht te maken, en den Profeet als "rondom schrikman, pessimist, zwartkijker, " door luid naroepen dier woorden, hoonde. Tevens dreigde men hem aan te klagen, omdat hij den priesterstand in zijnen plaatsbekleder, en den koning zelven door zijne woorden beledigd had.

2) Wanneer ook vrienden en broeders enen dienaar Gods niet meer begrijpen en hem beschuldigen, doet dat dubbel zeer, en het is ene zware beproeving.

De Profeet is ook hierin een voorbeeld van onzen Heiland. Pashur is de Iskarioth van Jeremia, en misschien zijn dat nog vele anderen uit zijnen priesterstand, vele ambtsbroeders, vele bloedverwanten. Maar verschrikkelijk is het, wanneer men de verkondiging van Gods woord alleen daarom bezoekt, om ware het mogelijk iets in de prediking te vinden, waarbij men den prediker zou kunnen vatten, een woord waarop men hem van ambt en brood zou kunnen beroven. En toch zijn er van die soort van kerkgangers heden niet weinigen en is het belasteren heden aan de orde van den dag, even als ten tijde van Jeremia.

Mijne geveinsde vrienden moedigen elkaar aan tot het verspreiden van valse geruchten van mij, of wensen uit mijnen mond meer profetieën te horen, op hoop daaruit stof van beschuldiging tegen mij te rapen, ten einde mij van het leven te beroven en daardoor wraak op te nemen.

11. Maar de HEERE is met mij als een verschrikkelijk held1), getrouw aan Zijne belofte (Hoofdst. 1:8, 19; 15:20. Jes. 41:10), als mijn Immanuël a), daarom zullen mijne vervolgers struikelen en niets vermogen. Zij zijn zeer beschaamd geworden, omdat zij niet verstandiglijk gehandeld hebben. Het zal ene eeuwige schande zijn; zij zal in de kerk van God niet vergeten worden. (Ps. 27:2).

a) Jer. 17:18. b) Jer. 23:40.

1) Nu heeft het geloof overwonnen, dewijl hij den Heere in de beproeving getrouw gebleven is, waartoe God zelf hem versterkt heeft.

Juist dat, wat in God verschrikkelijk is, is vertroostend voor Zijne dienaren, die op Hem vertrouwen. Het zal zich keren tegen degenen, die Zijn volk zoeken te verschrikken. De verschrikkelijkste vijanden komen ons nietig voor, wanneer wij den Heere voor ons zien als den alleen Machtige (Neh. 4:14). .

Het is de treurigste verblinding, de ergste dwaasheid, de waarheid te wederstreven.

De vervolgers van Gods knechten hebben altoos ondervonden, dat de Heere bij Zijne dienaars is volgens Zijne belofte (Matth. 28:20), dat zij hebben gestruikeld op hunnen weg zonder ten einde toe te overmogen, dat zij niet verstandig gehandeld hebben tot welzijn van zichzelven en van de hunnen, en dat ene eeuwige schande heeft gekleefd aan de gedachtenis van hen, die zich hebben laten gebruiken tot werktuigen der vervolging. Tot hiertoe staat geschandvlekt de gedachtenis van diegenen, die Jesaja, Jeremia enz. de Apostelen en andere getrouwe knechten des Heeren in vervolg van tijd verdrukt en geplaagd hebben.

Wijl de Heere hem redding uit de hand der gewelddadigen heeft toegezegd, zo noemt hij Hem een geweld oefenend held, en zet daarop de hope, dat de vervolgers niets zullen uitrichten, maar ten val zullen komen, te schande en met eeuwigen, onvergetelijken smaad zullen overdekt worden.

12. Gij dan, o HEERE der heirscharen, die den rechtvaardige a) proeft 1), die de nieren (Ps. 7:10 v.) en het hart ziet! laat mij b) Uwe wraak van hen zien), want Ik heb U mijne twistzaak ontdekt 3) (Hoofdst. 11:20).

a) Jer. 12:3. b) Jer. 15:15; 18:19 vv.

1) Er zijn gene grotere heiligen, het zijn Gods liefste kinderen, die zulke beproevingen en kastijding gen doorstaan, gelijk wij in Job (Hoofdst. 42:2 vv.) David en Jeremia (Jer. 20:12 v.) zien. Deze leren het geloof in de rechte school. De teerhartige heiligen, die het kruis schuwen, denken, dat zij het geloof op kussens zonder kruis zullen leren. (J. ARNDT).

2) Anderen vertalen: "Ik zal uwe wraak enz. " zo dat het niet zozeer een wens als wel ene voorzegging zou zijn. Hij spreekt echter zeer voorzichtig en godzalig, dat hij niet zijne maar des Heeren wraak wil zien, om Zijne gerechtigheid te prijzen.

3) Mijne zaak is de uwe, Uwe wraak is de mijne; ene andere wil ik niet.

13. Zingt den HEERE, prijst den HEERE; want Hij heeft de ziel des nooddruftigen uit de hand der boosdoeners verlost. Hij heeft mij uit de handen van Pashur gered.

De Profeet laat den lof des Heeren voorafgaan, om aan het volgende elken schijn van lastering te ontnemen.

14. Ik was op het punt om in de verzoeking te bezwijken, en zo de Heere niet bij mij ware geweest, had ik zeker uitgeroepen, wat satan mij in het oor fluisterde: Vervloekt zij de dag, op

welken ik geboren ben (Hoofdst. 15:10. Job 3:1. Hoofdst. 10:18) de dag op welken mijne moeder mij gebaard heeft, zij niet gezegend!

Deze verzen (14-18) schijnen in lijnrechte tegenspraak te staan met den lof Gods (vs. 12 en 13). Daarom is dit gedeelte door de meeste uitleggers beschouwd als ene vreemde bijvoeging, dezen Profeet en elken vromen mens onwaardig. Anderen, die de echtheid niet betwijfelen, beproefden op andere wijze Jeremia vrij te spreken van het verwijt van lastering. Zo liet men deze verzen slaan op Pashur en vulde in: "zo zal Pashur in zijn nood spreken, " dat te gezocht is om voor waarschijnlijk gehouden te worden. Anderen menen, dat de Profeet deze woorden zal gesproken hebben in den persoon van den wanhopig geworden Jood, en het dus ene profetie is van de aanstaande vervloeking der wanhopige Joden. maar hierover ontbreekt elk aanknopingspunt, hiertegen spreekt het verband. Zij die den Profeet deze woorden in den mond leggen als klacht over eigen leed, als verwensing van eigen leven en geboorte scheiden zich weer in verschillende groepen: 1) Men houdt deze woorden voor werkelijk zo gesproken in de verzoeking, een bewijs, dat ook vrome mannen in zware zonden vallen, en zelfs tot lastering van God komen, maar dan ook weer door Gods genade kunnen gered worden. In dat geval zouden deze woorden ene oprechte openlijke belijdenis zijn voor den Heere, ene uiting van droefheid en hartelijk berouw voor God, wiens hulp reeds in vs. 13 geprezen, en van wiens vergeving de Profeet zeker is. De woorden zelf moeten echter worden beschouwd als fantasiën van enen zieke, die in brandende koortsen zijn uitgesproken. De verzoeking toch is een vuur, ook elders hitte genaamd, en de graad der verzoeking voor den Profeet kan men gemakkelijk denken als buitengemeen groot. 2) Ene andere uitlegging neemt aan, dat de Profeet in vs. 11 zijnen moed weer heeft opgewekt, zich getroost heeft, ja vs. 13 zelfs in opgewekten moed heeft gejubeld, doch vervolgens-in ene zielkundig wel te verklaren tegenstelling-van den hoogsten trap van vreugde in ene nieuwe verzoeking vervallen is, groter en dieper dan de vorige, en dat de Profeet in deze zo ver is gevallen, dat hij Jobs zonde bedreef (Job 3:4 vv.). Maar dan mist men aan het slot de aanwijzing, dat en hoe de Profeet ook deze nieuwe en zware verzoeking meester geworden is. Bovendien is deze afdeling een zo kunstmatig zamengestelde vloek- en klaagzang, dat hij niet kan beschouwd worden als ene klacht, die onmiddellijk zo uit de borst is voortgekomen, maar slechts als het geformuleerd klaaggeschrei van de menselijke natuur, die onder haren last bezwijkt. De Profeet kon eerst toen hij boven de verzoeking stond, aan den vloek dezen poëtischen vorm geven, en het ligt voor de hand, om aan te nemen, dat hij gedurende de verzoeking zelf deze woorden in ‘t geheel niet zal hebben gesproken, maar slechts vs. 9, terwijl wij dit leed moeten aanzien als ene nadere verklaring daarvan. Daarom moet men echter den Profeet, die zulk een vloekzang heeft gedicht, noch aanklagen, noch beschuldigen; want niemand kan beslissen, in hoeverre hij zich aan de zondige vertwijfeling, die daarin is uitgesproken, persoonlijk heeft overgegeven, en in zoverre dit mag geschied zijn, zo kunnen wij nog veel minder de mate der beproeving bepalen, waaronder hij een ogenblik bukte, om des te krachtiger op te staan. Want de Heere heeft hem opgericht. Maar dat de diepste verbrijzeling van alle menselijke kracht ene zo sterke en zo gepaste uitdrukking heeft gevonden, dat de meest inwendige en zwaarste beproeving van den lijdenden dienaar Gods zo uit de duisternis tot het helderst licht is gebracht, dat mogen wij vrij aan den invloed des H. Geestes toeschrijven, die alleen het hart doorgronden en in de diepste verborgenheid openbaren kan.

Dit zou dan de 3de opvatting der plaats zijn. Het is ene dichterlijk opgesierde schildering van de diepte en zwaarte der aanvechting, uitgesproken in den tijd, toen de aanvechting overwonnen en de onderwerping aan den raad des Heeren teruggekeerd was, het einde voorstellende, dat zulk ene aanvechting moest hebben, wanneer de mens daarin op zich zelven moest steunen en wanneer de hulp Gods hem niet van den eigenlijken ondergang bewaarde. Zo hebben wij in de opgave van den inhoud van dit hoofdstuk en bij de verklaring van het vers de zaak opgevat. Dat Jeremia in de verzameling zijner profetieën aan dit vloekgezang hier juist ene plaats heeft ingeruimd, is geschied, omdat hij juist bij het beslissend keerpunt van zijn profetisch leven openbaren wilde, dat de kracht, waarmee hij verder en ten einde toe den Heere diende, niet de zijne maar Gods kracht was.

Zij, die hevig gekweld worden, zijn gewoon de omstanders te schelden en met de handen terug te stoten, en soms, wanneer de smart zeer erg is, de handen te wonden. Zo gaat het hier den Profeet.

Jeremia staat daarin tot een waarschuwend voorbeeld voor alle getuigen der waarheid, dat zij wegens de verwerping, verachting, spot en hoon, zo die hun om der waarheid wil ten deel wordt, niet ongeduldig moeten worden, ook dan niet, wanneer de grote lankmoedigheid Gods zo lang duldt, en nog altijd toeft met Zijne gerichten, wanneer de ene droevige wolk na de andere weer voorbij gaat, en het niet zo gaat als men gevreesd heeft, of zich heeft voorgesteld. De onnaspeurlijke rijkdom van Gods lankmoedigheid en geduld heeft ook zijne grenzen; doch zo lang zij duurt is zij met dankzegging te erkennen en moeten wij aanhouden in gebed en voorbede, of nog hier en daar ene ziel als een brandhout uit het verderf mocht worden gered.

15. Vervloekt zij de man, die mijnen vader geboodschapt heeft, en dacht een loon voor dat bericht te ontvangen, zeggende: U is een jonge zoon geboren, verblijdende hem grotelijks.

De Rabbijnen en Hiëronymus menen, dat deze man Pashur zelf geweest is, maar dat is ene weinig geloofbare conjectuur (gissing). Dat is meer ene verdichting in het lied, en waarachtiger is er in ‘t geheel geen bode geweest, zo als Theodoretus meende.

16. Ja dezelve man zij, als de steden Sodom en Gomorra (Gen. 19), die de HEERE heeft omgekeerd, en het heeft Hem niet berouwd, en hij hore in den morgenstond een geroep, en op den middagtijd een geschrei.

In den morgenstond een geroep en op den middag een geschrei te horen geeft te kennen ene gedurige verontrusting door den schrik van vijandige invallen.

Men heeft gemeend, dat het geschrei der inwoners te Sodom en Gomorra tot aan den middag zou hebben geduurd. Jeremia wenste nu dezen man een dergelijk lot toe voor hem en voor zijn gehele huis.

17. Dat Hij mij niet gedood heeft van de baarmoeder af, of mijne moeder mijn graf geweest is, of hare baarmoeder als van ene, die eeuwiglijk zwanger is. O ware mijne moeder vóór mijne geboorte gestorven, en had zij mij aanstonds met zich in het graf genomen. Nu moet

haar een zwaard door de ziel gaan, en de droefheid haar hart verbreken, zulk enen met smaad overladen man haren zoon te moeten noemen.

HOOFDSTUK 21.

VAN JERUZALEMS VEROVERING EN ZEDEKIA'S GEVANGENNEMING.

Tegen het einde van Zedekia's heerschappij, als de Chaldeën reeds de stad begonnen te belegeren, vond Jeremia, door den koning zelven gedrongen, ene gelegenheid, om zich uitdrukkelijk uit te spreken over de toekomst, zowel van het gehele rijk als ook voornamelijk van het koninklijk huis en van de groten en leidslieden des volks. In de reeks van redenen, die hier voor ons ligt (Hoofdst. 21-24) maakt hij zich die aanleiding ten nutte, om al de gewichtigste uitspraken zamen te vatten, welke hij over de leidslieden des volks, zowel over de koningen en wereldse vorsten, als ook omtrent de profeten en priesters openlijk had voorgedragen. Juist hier, nu de strafredenen ten einde lopen, is het de meest geschikte plaats tot zulke ene zamenstelling. Van al de zedelijke verkeerdheden en gevaren des volks, welke in de vorige delen zo veelvuldig voorkomen, zijn toch voornamelijk de herders dezer kudde, de wereldlijke en geestelijke leidslieden, vooral dus de koningen met hun raadgevers en profeten de schuld. Eveneens kan ook ene blijvende verandering des volks alleen uitgaan van ene waarachtige bekering der leidslieden. Daarom verheft zich dan ook de reeks der strafredenen tot die krachtig werkende oorzaken van het tegenwoordige grote kwaad. De bijl wordt gelegd aan den wortel van dien kwaden boom, en het wordt volkomen duidelijk hoe weinig Jeremia gevreesd heeft de waarheid duidelijk uit te spreken ook tegenover de machthebbenden en de veel vermogende valse Profeten.

I. Vs. 1-14. Op verlangen van den koning Zedekia, dat de Profeet, even als eens Jesaja bij de belegering van Jeruzalem door Sanherib gedaan had (2 Kon. 19:1 vv.), ook nu bij de belegering door Nebukadnezar voorbidder zou zijn bij den Heere, opdat de vijand weer aftrekke, geeft Jeremia in den naam des Heeren antwoord. Alle pogingen om de nader komende krijgslegers van den vijand met ene krijgsmacht terug te honden en de belegering te voorkomen, zouden te vergeefs zijn. Integendeel zou Israëls krijgsmacht, wanneer zij, buiten de muren geslagen, zich binnen in de stad zou terugtrekken, slechts dienen om den nood daar binnen op het hoogst te doen stijgen; en wat dan van de pestilentie, het zwaard en den honger zou overblijven, zou tegelijk met het koninklijk geslacht in de handen van Nebukadnezar vallen (vs. 1-7). Nog is een uitweg voor het volk mogelijk, om het leven te behouden (vs. 8-10), maar niet voor het huis des konings (vs. 11-14).

1. Het woord, dat van den HEERE geschied is tot den ProfeetJeremia in het jaar 590 v. C. als Nebukadnezar begonnen was de stad te belegeren (Hoofdst. 34:1 vv. 2 Kon. 25:1 Ki 1), als de koning Zedekia tot hem zond Pashur, den zoon van Malchia(= koning van Jehova), enen priester uit de klasse Malchia (1 Kron. 24:9), dus niet de in Hoofdst. 20:1 genoemde bestelde voorganger van het huis des Heeren, en Zefanja (= verborgen door Jehova), den zoon van Maäseja (= schuilplaats van Jehova), uit de klasse Maäseja of Maäzja (1 Kron. 24:18), den priester, die de hoogste plaats naast den hogepriester had (2 Kon. 25:18), zeggende:

2. Vraag toch den HEERE voor ons, want Nebukadnezar (= Nebo is de vorst der goden). de koning van Babel, strijdt tegen ons: misschien zal de HEERE met ons doen naar al Zijne

wonderen, op dezelfde wijze, als Hij reeds dikwijls wonderbaar uit zware noden heeft gered, dat hij van ons optrekke.

Wanneer de goddelozen Gods hulp begeren, verlangen zij gewoonlijk niet Zijne hulp tot verbetering, maar Zijne wonderdadige hulp tot redding bij hun onveranderlijke onboetvaardigheid.

Bij de vermelding van Gods vorige wonderen heeft Zedekia misschien in het bijzonder het oog gehad op des Heeren werk, toen hij Sanherib het beleg van Jeruzalem deed opbreken ten tijde van zijnen grootvader Hizkia. De herdenking van Gods vorige wonderen is van groten dienst, om in ons de hoop te verwekken ter verkrijging van toekomende verlossingen, maar alleen hij de onderstelling, dat wij ons in dezelfde omstandigheden bevinden van gehoorzaamheid aan Zijnen wil, anders niet. Hierom zegt Zedekia ook "misschien. " Overtuiging van zonde belet het vertrouwen en de heilige vrijmoedigheid ook in den beste, en naar mate de schuld der zonde groter is, is de hoop en het vertrouwen in ieder met recht ook minder.

3. Toen zei Jeremia tot hen, tot de beide afgezanten des konings: zo zult gijlieden tot Zedekia zeggen:

4. Zo zegt de HEERE, de God Israëls: Ik zal uw leger daar buiten, dat het vijandelijke leger wil tegenhouden, niet bijstaan. Integendeel ziet, Ik zal de krijgswapenen omwenden, die in ulieder hand zijn, met welke gij strijdt tegen den koning van Babel en tegen de Chaldeën, die u belegeren, van buiten aan den muur. Gij zult eerst daarbuiten worden geslagen en vluchten, en Ik zal ze, al die vluchtende krijgslieden, verzamelen in het midden van deze stad, zodat u eindelijk niets overblijft dan ene verdediging binnen de muren.

5. En Ik zelf zal het daarbij niet laten blijven, maar, wanneer gij tot Jeruzalem alleen zijt beperkt geworden, zal Ik eerst recht tegen ulieden strijden met enen uitgestrekten hand en met enen sterken arm, ja met toorn en met grimmigheid en met grote verbolgenheid, zodat bij den nood van buiten nog veel grotere nood van binnen komt (2 Kon. 25:3).

6. En Ik zal de inwoners dezer stad slaan, zowel de mensen als de beesten; door ene grote pestilentie zullen zij sterven.

7. En daarna, spreekt de HEERE, zal Ik Zedekia, den koning van Juda en zijne knechten en het volk, en die in deze stad overgebleven zijn van de pestilentie, van het zwaard en van den honger, geven in de hand van Nebukadnezar, den koning van Babel, en in de hand hunner vijanden, en in de hand dergenen, die hun ziel zoeken; en hij zal ze slaan met de scherpte des zwaards; hij zal ze niet sparen, noch verschonen, noch zich ontfermen (2 Kon. 25:4-7).

8. En tot dit volk zult gij zeggen, volgens het bevel Gods aan mij: Zo zegt de HEERE: Ziet, Ik stel voor ulieder aangezicht den weg des levens en den weg des doods door hetgeen ik vervolgens door Mijnen profeet u laat verkondigen.

Dit woord is in de eerste plaats in lichamelijken zin op te nemen; toch heeft het ook zijne betekenis in geestelijken zin (Deut. 11:26) in zoverre nu in hetgeen de Heere zegt beslist wordt, wie onder het volk nog ter laatster ure zich in geloof en gehoorzaamheid tot den Heere zou wenden.

9. Die in deze stad blijft, denkende dat het niet tot het uiterste zal komen, zal sterven door het zwaard, of door den honger, of door de pestilentie. Maar die er uitgaat en valt tot de Chaldeën (Jes. 3:24), die ulieden belegeren, omdat hij besloten is zich onder Mijne machtige hand te verootmoedigen, die zal leven, en zijne ziel zal hem tot enen buit, zijn (vgl. Hoofdst. 38:2) vv. 19; 38:9; 52:15).

10. Want Ik heb Mijn aangezicht tegen deze stad gesteld ten kwade en niet ten goede, spreekt de HEERE: zij zal gegeven worden in de hand des konings van Babel, en hij zal ze met vuur verbranden (2 Kon. 25:8).

Het is duidelijk, dat den Profeet de wil van God hoger moet wegen, dan hetgeen volgens beperkte menselijke mening de eer en het belang van zijn land vordert, ja dat hij juist door gehoorzaamheid aan dien Goddelijken wil die eer en dat belang het best bevordert.

Nog stelt God den weg ten leven en ten dode voor. De weg ten leven is echter tegen menselijk inzicht in die, waarop men enkel dood en schande ziet. Wilt gij u redden, zo moet gij het valse Jeruzalem verlaten, dat aan het gericht is overgegeven (Openb. 18:4 vv.), en daar uw leven zoeken, waar niets dan de dood u voorkomt. Wie zijn leven wil behouden, die moet het verliezen, en wie het om de wil der waarheid overgeeft, zal het behouden.

Nebukadnezar zou niet slechts overwinnaar van het volk zijn en zijn triumftocht houden in de veroverde stad, maar de stad was bestemd ten ondergang. Dit nu is zeer erg, wanneer een welgefundeerde stad wordt verwoest. Dikwijls worden de steden ingenomen en de overwinnaar voert de inwoners her- en derwaarts heen, maar de plaats zelf blijft bewaard. Doch God verkondigt hier, dat Hij zeer zwaar zou handelen met de stad Jeruzalem, dewijl zij door vuur verwoest zou worden.

11. En aangaande het huis des konings van Juda, dat den weg ten dode koos, en waarvoor geen tijd meer is om den weg des levens te kiezen, hoort des HEEREN woord.

12. Tot Jojakim is dit woord door den Profeet gekomen, dat ook Zedekia in de negen jaren zijner regering niet heeft geacht: O huis Davids! zo zegt de HEERE: Richt des morgens recht, iederen dag, van den vroegen morgen af, om den tijd der genade nog uit te kopen, en verlost den beroofde uit de hand des verdrukkers (Hoofdst. 22:3), opdat Mijne gramschap niet uitvare als aan vuur, en brande, dat niemand blussen kunne, van wege de boosheid uwer handelingen. 1) (Hoofdst. 4:4; 7:20).

1) Hieruit blijkt zo duidelijk mogelijk, welke een van de grote zonden van Davids opvolgers was, n. l. dat het recht gebogen werd, dat men de wezen en de weduwen verdrukte. Een zonde gruwelijk in de ogen van den Heere God.

Daarom komt de Heere met de vermaning, om deze zonde te laten, om te wandelen in de paden van recht en gerechtigheid, om recht en gerechtigheid te doen, opdat Zijn toorn niet ontbrandde tegen Juda's koning en Jeruzalems inwoners.

13. Maar die waarschuwing hebt gij niet gehoord. Ziet Ik wil aan u, gij inwoneres des dals, gij inwoners van Jeruzalem! gij rots van het plein! spreekt de HEERE; gijlieden, die meent in zulk ene stad als in ene onverwinlijke vesting te wonen, en zegt: Wie zou tegen ons afkomen? Of wie zou komen in onze woningen?

Dat Jeruzalem bedreigd wordt is onwedersprekelijk; doch het is tevens waarschijnlijk, dat het slechts een gedeelte der stad is, waarvan bepaald wordt gesproken, en wel het volkrijkste, waar het meeste bedrijf en welvaren heerste, het dal namelijk tussen Zion en Akra, naderhand het Kaasmakersdal geheten. Met "rots der vlakte" wordt bedoeld: vlakte, die door de bergen, die u beschermen, even sterk en onverwinbaar schijnt, alsof gij ene rots waart.

14. En Ik, voor wien geen berg te vast is, dat Ik dien niet zou kunnen innemen, zal over ulieden bezoeking doen naar de vrucht uwer handelingen, spreekt de HEERE a), en Ik zal een vuur aansteken in haar woud, dat zal verteren al wat rondom haar is.

a) Jer. 17:27).

Deze uitspraak staat in geen zamenhang met het vorige gedeelte van dit hoofdstuk; zij moet naar den inhoud tot een vroegeren tijd behoren dan de tijd der belegering, toen het hier gedreigde gericht reeds was begonnen, toen de inwoners van Jeruzalem zich niet meer tegen iederen aanval geborgen achtten, en toen het te laat was aan het huis van David gerechtigheid aan te bevelen.

Door de verwantschap van ons stuk met Hoofdst. 22:3 vv. zijn wij geheel in den tijd van Jojakim (of liever van Joahaz) verplaatst; het vormt den overgang tot de rede, welke tot dien koning gericht is.

En waarom worden wij in dien tijd verplaatst? Om aan te horen hoe het huis van David ernstig en duidelijk genoeg op den rechten weg gewezen is, en dus het gericht, dat daaraan wordt voltrokken, verdiend is. Het heeft de vermaning gehoord: "bekeert u nu een iegelijk van zijnen bozen weg, en maakt uwe wegen en uwe handelingen goed. " Toch is het volk voortgegaan in het "het is buiten hoop, maar wij zullen naar onze gedachten wandelen" (Hoofdst. 18:11 vv.). De verbintenis van dit stuk met de afdeling vs. 8-10 geeft dan te kennen, dat terwijl aan het volk nog heden den weg ten leven wordt voorgehouden, er voor het huis van den koning van Juda geen uitweg meer is, ook niet slechts om het leven te behouden, zo als in vs. 7 reeds uitdrukkelijk is gezegd. Vgl. bij dat Hoofdst. ook het 30ste een 31ste.

2. En zeg: Hoor het woord des HEEREN, gij koning van Juda, gij, die zit op Davids troon! gij en uwe knechten, uwe hovelingen, uwe militaire en burgerlijke beambten, en uw volk, die door deze poorten ingaan!

3. Zo zegt de HEERE: Doet gij koning en gij, zijne vorsten en raadgevers! recht en gerechtigheid door het kwade te straffen en de vromen te beschermen, en redt den beroofde uit de hand des verdrukkers(Hoofdst. 21:12); en onderdrukt den vreemdeling niet, den wees noch de weduwe (Hoofdst. 7:6. Exod. 22:21 vv.). Doet geen geweld en vergiet geen onschuldig bloed in deze plaats 1) door het vellen van een onrechtvaardig vonnis.

1) Dit is eigenlijk op de rechters van toepassing. Doch het is als het ware een verschrikkelijk verschijnsel, dat de zetel van David zo bezoedeld was, dat zij als het ware was een spelonk der moordenaars. Overal waar ook maar enig soort van vierschaar wordt gespannen, daar moet altijd enige eerbied en schaamte zijn, hoeveel te meer waar die vierschaar in het bijzonder aan God was geheiligd.

4. Want, indien gijlieden deze zaak ernstiglijk zult doen, en u daardoor met uw gehele hart en uwen wandel getrouw zult betonen aan het verbond, dat gij onder Jozua op nieuw met Mij hebt gesloten (2 Kon. 23:3), zo zullen door de poorten van dit huis koningen ingaan, zittende den David op zijnen troon, rijdende vol kostelijke pracht en heerschappij (Hoofdstuk 17:25) op wagens en op paarden, hij en zijne knechten en zijn volk, opdat aan David, gelijk Ik hem heb toegezegd, geen man afgesneden worde, die op den troon van Israël zitte (1 Kon. 2:4; 8:25).

5. Indien Gij daarentegen deze woorden niet zult horen, maar de wegen der goddeloosheid en ongerechtigheid zult verkiezen, en Ik voorzie dat dit zal geschieden, zo heb Ik bij Mij gezworen, en zal het ook zeker doen komen, gelijk Ik nooit meinedig ben geworden, spreekt de HEERE, dat ditprachtige huis des konings, waarin zich thans ene zo grote menigte verzamelt, tot ene woestheid worden zal.

6. Want zo zegt de HEERE, die, gelijk Hij alles voorziet wat de mensen tegen Hem en Zijn woord ondernemen, zo ook Zijne raadsbesluiten daarnaar inricht van het huis des konings van Juda, van dit koninklijk paleis op Zion: Gij zijt Mij een Gilead, ene hoogte van Libanon. 1) In uwe hoog en schijnbaar veilige ligging, in uwe trots en met cederenbalken zo krachtig versierde gebouwen prijkt gij thans voor Mij als de bosrijke en ontoegankelijke gebergten van Gilead en Libanon, de grenswachter des lands in het oosten en noorden. Maar wat baat het ons? Ik ben geen God, zo Ik u niet zette als ene woestijn en onbewoonde steden. Zij zullen louter puinhopen zijn; zij zullen niet alleen verwoest worden, maal ook onopgebouwd blijven liggen.

1) Hun lot was gevallen in een lieflijke plaats, die rijk en vermakelijk was, als Gilead, en Zion was een sterke vesting, zo statelijk als de Libanon. Daarop betrouwden zij als hun veiligheid. Maar dit zou hen niet beschermen. Het land, dat nu vruchtbaar is als Gilead, zal tot een woestheid worden. De steden, die nu sterk waren als de Libanon, zullen onbewoonde steden worden, en als het land woest gemaakt is, moeten de steden ontvolkt worden. Zie hoe gemakkelijk Gods oordelen een volk kunnen verderven, en hoe zeker de zonde dit doen zal.

7. Want Ik zal de krijgslieden van den koning Nebukadnezar, a) als verdervers tegen u heiligen, elk met zijn gereedschap, als de werktuigen, waardoor bomen worden uitgeroeid.

Die zullen doen wat eens de overmoedige Sanherib dreigde te doen, toen Ik de jonkvrouw, de dochter Zions, tegen hem in bescherming nam (2 Kon. 19:21 vv.), namelijk uwe uitgelezene cederen omhouwen en in het vuur werpen; zij zullen het prachtige paleis omver rukken en de gehele stad met vuur verbranden.

a) Jer. 15:6.

8. Dan zullen de bedreigingen vervuld worden, die Ik door Mozes (Deut. 29:22 vv.), en tot Salomo (1 Kon. 9:7 vv.) gesproken heb, vele Heidenen zullen voorbij deze stad gaan, en zullen zeggen een ieder tot zijnen naaste: Waarom heeft de HEERE alzo gedaan aan deze grote stad?

9. En zij zullen zeggen, op grond van Mijn heilig en waarachtig woord: Omdat zij het verbond des HEEREN, huns Gods hebben verlaten, en hebben zich voor andere goden nedergebogen en die gediend.

De koning Joahaz, bij wiens troonsbeklimming de Profeet de hier voor ons liggende profetie moest spreken, deed ondanks alle waarschuwing toch wat den Heere onwelgevallig was (2 Kon. 23:32). Reeds na drie maanden werd hij den ook door Faraö Necho afgezet, en in boeien naar Egypte gevoerd (2 Kon. 23:33 vv. 2 Kron. 36:2 vv. toen nu in zijne plaats zijne oudere broeder Jojakim den troon beklom, en er dus weer een feest op den Zion plaats vond, ontving naar onze mening de Profeet ene nieuwe, nadere openbaring des Heeren, die wij in vs. 10-12 voor ons hebben. Die wordt alleen daarom zo onmiddellijk aan de vorige rede aangesloten, zonder dat in het minst wordt te kennen gegeven, dat die eerst drie maanden later voorkomt, omdat die geheel op diezelfde wijze is uitgesproken. De harten van het volk, dat bij de kroning tegenwoordig was, waren ditmaal droevig gestemd. Men kende Jojakim reeds als van een geweldig, hebzuchtig en zwelgend karakter (2 Kon. 23:30). Daarom had men Joahaz na den dood van Josia tot koning gemaakt, en nu was deze van den boon ontzet; zijn gevreesde, oudere broeder was in zijne plaats koning geworden, en wel tegen hem opgelegde schatting (2 Kon. 23:33). Toen openbaarde zich de smart over het verlies van Josia (2 Kon. 23:30) des te heviger, daar deze door den veldtocht, waarin hij was gevallen, de opperheerschappij van Necho van het land had willen afwenden. Men troostte zich echter met de verwachting, dat de gevangenschap van Joahaz niet van langen duur zou zijn; de Heere zou hem weten te bevrijden en aan zijn volk weer geven; om de gehoopte toekomst verdroeg men den druk van het tegenwoordige. Juist die gedroomde toekomst moet de Profeet wegnemen door zijn nu volgend woord tot het volk.

10. Weent, gij burgers van Jeruzalem en bewoners van het ganse land! niet over den dode, niet over koning Josia, dat die zo vroeg zijne loopbaan heeft geëindigd, en beklaagt hem niet; want die vrome, die rechtvaardige koning is daardoor tot vrede gekomen en vóór de ellende weggerukt (Jes. 57:1 vv.). Weent vrij over dien, die weggegaan is als een gevangene, over Joahaz, die naar Egypte is gevoerd; want hij zal nimmer meer weer komen, dat hij het land zijner geboorte zie, laat staan, dat hij uwe verwachtingen ooit zou vervullen.

11. Want zo Zegt de HEERE van Sallum, van Joahaz, gelijk gij zijnen oorspronkelijken naam Johanan bij zijne troonsbeklimming hebt veranderd; doch de Heere stelt een anderen naam Sallum daarvoor in de plaats (2 Kon. 23:30 en 1 Kron. 3:15), zo zegt de Heere van hem, die drie maanden in de plaats van Zijnen vader Josia regeerde, die uit deze plaats is uitgegaan, afgezet van den troon en veroordeeld tot verbanning: hij zal daar nimmermeer wederkomen.

12. Maar in de plaats, waarhenen zij hem gevankelijk hebben weggevoerd, zal hij sterven, en dit land zal hij niet meer zien.

Enigen tijd daarna (volgens onze mening, waarvoor wij bij vs. 19 nader reden zullen geven: een jaar later), toen Jojakim het gewelddadig, hebzuchtend en pronklievend karakter zijner regering reeds openlijk aan den dag legde, en zijne trotse gedachten deels in het aannemen van zijnen zoon als mede-regent, deels in zijn prachtig bouwen deed zien, werd met het oog op hem den Profeet een woord des Heeren ten deel. Dit was echter niet bestemd, gelijk de beide vorige redenen in vs. 1 vv. en vs. 10 vv. om openlijk voor den koning en het volk gesproken te worden, maar om in het boek zijner voorspellingen als Michtab (= geschrift Jes. 38:9), doch tevens als Ik Michtam (= lied vol diepen, voor de grote menigte niet bevattelijken inhoud Ps. 16:1) op te tekenen. Het is hier onmiddellijk bij de vorige woorden gevoegd, omdat het volgens het woord in vs. 10 vv. den inhoud van vs. 1 vv. verder ontwikkelt. Het moet echter, naar Hoofdst. 17:14 vv. te oordelen, toch onder het volk bekend geworden zijn, misschien ten gevolge van hetgeen in Hoofdst. 36 verhaald wordt.

13. Wee a) dien, die, gelijk Jojakim doet, zijn huis bouwt met ongerechtigheid, en zijne opperzalen met onrecht; die geheel vergeet dat ook op enen koning ten opzichte van zijne onderdanen toepasselijk is, wat in Lev. 19:13 gezegd wordt, en zijns naasten dienst om niet gebruikt, en geeft hem zijn arbeidsloon niet (Jak. 5:4).

a) Deut. 24:14, 15. Hab. 2:9.

14. Die daar slechts aan pracht en grootheid denkt en zegt: Ik zal mij een zeer hoog huis bouwen en doorluchtige opperzalen. En hij, zijn voornemen volbrengende, houwt zich vensteren uit naar de grootte van het ontworpen huis, en het is in zijne zalen en vertrekken bedekt met ceder en prachtvol aangestreken met menie, kostbare verf, gelijk men die tot het aanstrijken van gebouwen bezigt.

15. Zoudt gij regeren, menen ene lange en gelukkige regering te hebben, omdat gij u mengt 1) met den ceder, omdat gij in een prachtig cederen huis woont, zonder dat het er op aan zou komen, hoe gij regeert? Heeft niet uw vader Josia gegeten en gedronken, de vreugde van ene koninklijke tafel genoten, en recht en gerechtigheid gedaan, en het ging hem toen wel?

1) Beter: Omdat gij wedijvert in cederen. Het is duidelijk, dat de Heere hier doelt op Salomo, dat de koning van Juda met Salomo wedijverde in het bouwen van prachtige paleizen. Evenwel dit zou hem niet baten, dewijl hij geen recht en gerechtigheid had gedaan, d. w. z. dewijl de godsvrucht in dit paleis niet woonde en dewijl de vreze Gods er niet heerste, zou God Zijn aangezicht er voor verbergen.

16. Hij heeft de rechtzaak des ellendigen en nooddruftigen gericht, toen ging het hem wel. Is dat niet Mij te kennen? spreekt de HEERE(Hoofdst. 9:24). Is dat niet de ware godsdienst?

17. Maar uwe ogen en uw hart zijn niet dan op uwe gierigheid, gij denkt er niet aan om recht en gerechtigheid te doen, maar om zo veel mogelijk schatten te verzamelen; en uwe gedachte is op onschuldig bloed, om dat te vergieten, en op verdrukking en overlast, om die te doen. 1)

1) Hier drukt de profeet het helder uit, hoewel Jojakim van zijn vader Josia verschilde. Hij toont derhalve het zeer grote verschil, dewijl Josia zich beijverd had om de billijkheid te bewaren, doch deze had al zijn zinnen gezet op bedrog en roof en had zich geworpen op woestheid. Want door oog en hart verstaat hij alle delen der ziele en des lichaams.

18. Daarom zegt de HEERE alzo van Jojakim, zoon van Josia, koning van Juda: a) Zij zullen, wanneer hij na enige jaren zijn leven eindigt, hem niet beklagen, gelijk men bij den dood van betrekkingen klaagt (1 Kon. 13:30): Och mijn broeder, of: Och zuster. Zij zullen hem niet beklagen gelijk zijnen vader (2 Kon. 23:30) Och heer! of: och zijne majesteit. 1)

a) Jer. 16:4 vv.

1) Zijn bloedverwanten zullen hem niet bewenen neen zelfs niet met de gewone uitdrukkingen van droefheid, die gebruikelijk zijn bij een begrafenis van den geringste, waarbij zij uitroepen: ach, mijn broeder of ach, mijn zuster. Zijne onderdanen zullen hem niet beklagen, noch uitroepen gelijk zij plegen te doen bij de graven hunner vorsten: Ach Heere, of ach zijne Hoogste. Het is droevig zo geleefd te hebben, dat als men sterft niemand droevig is van hem te scheiden.

19. Integendeel met ene ezelsbegrafenis, wanneer het lijk op de vilplaats wordt geworpen, waar het door zijn stank de lucht verpest (Jes. 34:3), zal hij begraven worden; men zal hem a) slepen en daarhenen werpen, verre weg van de poorten van Jeruzalem (2 Kon. 24:6).

a) Jer. 15:3.

Ene andere profetie van gelijken inhoud vinden wij in Hoofdst. 36:3 vv. "De onzen beschouwen wij, gelijk wij reeds hebben opgemerkt, als gesproken in het jaar 609 vóór Chr. van welken tijd af de regering van Jojakim in Dan. 1:1 gerekend wordt. Het schijnt, dat de koning, die Eljakim heette, door Faraö Necho tot verandering van zijnen naam gedrongen is. Hij veranderde dien nu in "Jojakim", (2 Kon. 23:34), menende de door God beloofde oprichting van het Davidische koningshuis (2 Sam. 7:12 vv.) op die wijze in ene nog nadere betrekking tot Jehova, den Verbonds-God te zullen stellen, en het voortbestaan zijner dynastie te verzekeren. Misschien ook, dat hij met hetzelfde doel zijnen zoon, die toen acht jaren oud was, tot mederegent aannam; daarop doelt tenminste 2 Kron. 36:9 : "Acht jaren was Jojachin oud als hij koning werd" (vgl. 2 Kon. 24:8), wanneer dat niet op een schrijffout berust. In plaats van zijnen oorspronkelijken naam "Jechonia" (1 Kron. 3:16) gaf hij hem den omgezetten naam "Jojachin", omdat de betrekking, op 2 Sam. 7:12 vv. die in het woord lag, scherper op den voorgrond scheen te treden. maar met alle deze pogingen, om voor zich en

zijn geslacht de koninklijke heerschappij te behouden, en de profetische bedreigingen van ene nabij zijnde vernedering van het Davidische koningshuis te niet te doen, bedroog Jojakim, die in alles juist het tegendeel van zijnen vader was, slechts zichzelven. (2 Kon. 22:11 vv.). De rede van Jeremia in vs. 2-9 van ons hoofdstuk was door hem geheel en al is den wind geslagen, zo als dadelijk het begin zijner regering bewees. Daarom komt, nadat in vs. 18 vv. over hemzelven het vonnis is uitgesproken, in het volgende ook een woord over zijnen zoon, op wien zijne dwaze verwachtingen gebouwd waren.

20. Wanneer het zo even (vs. 18) gezegde vervuld wordt, en daarmee de tijd van andere gebeurtenissen gekomen is (2 Kon. 24:1 vv.), klim dan, dochter Zions, volk van Jeruzalem! op den Libanon 1) in het noorden des lands, en roep, gelijk ene jonkvrouw die van haren verloofde beroofd is, en op de bergen over hem klaagt (Richt. 11:37 vv.), en verhef uwe stem op den Basan, op het oostelijk daartegenover liggende gebergte van Hauran. Roep ook van Abarim, de veren 2), van de bergen van het Moabietische hoogland (Num. 31:20 #Nu); maar al uwe liefhebbers, dewelken, die met u verbonden waren, daar zij in u hun residentie hadden, zijn verbroken.

1) De Profeet bespot de Joden en belacht hun trotsheid, omdat zij menen dat zij behouden zullen blijven, hoewel zij God tot een tegenstander hebben. Hij leert hun derhalve, dat zij zichzelve zeer bedriegen, waar zij zich straffeloosheid beloven. Hij beveelt hen den berg Libanon te beklimmen en hun stem te laten horen op den berg Basan, opdat zij zullen begrijpen dat er geen hulp is, waar het oordeel Gods op hen rust. Doch dit gehele vers is ironisch tot het einde toe. Want te vergeefs was hun uitroepen en hun gehuil. Maar de Profeet handelt zo met hen, dewijl hij zag dat zij geheel in de war waren. Zij waren derhalve onwaardig om aan hen een raad te geven, om hen vertrouwelijk te vermanen. Daarom moest hij ironisch hun zinneloosheid bespotten, omdat zij zich heil beloofden, terwijl zij niet aflieten het vonnis Gods over zich in te roepen.

2) Onze Staten-Overzetters tekenen bij hun vertaling aan: "te weten der rivieren, die men passeren moest naar Egypte, dat de Egyptenaars u te hulp komen. " v. d. Palm vertaalt: "van alle zijden. " Hitzig: "van de tegenoverliggende hoogten, " en verklaart: "men moet op de bergen stijgen, opdat men het klaaggeschrei, zo als dit bij een zo groot ongeluk past, verre verneme. Men moet schreien, zodat men het van den enen berg tot den daaraan tegenoverliggenden kan horen. "

Beter is het te vertalen van Abarim. De bergen, welke Palestina begrenzen, worden hier genoemd. De Libanon in het Noorden, Basan in het Noordoosten en het gebergte Abarim in het Zuid-Oosten. Tot laatstgenoemd gebergte behoorde ook Nebo, bekend uit de geschiedenis van Mozes.

21. Ik sprak u aan in uwen groten voorspoed en voorspelde de ellende, die toen nog had kunnen worden afgewend, maar gij zeidet: Ik zal a) niet horen. Dit is uw weg van uwe jeugd af, reeds van Mozes tijden af, toen gij begonnen zijt een zelfstandig volk te zijn, dat gij Mijner stem niet hebt gehoorzaamd.

a) Jer. 5:23; 7:23-28; 11:7, 8; 13:10, 11; 16:12:17:23; 18:12; 19:15.

22. De wind zal al uwe herders weiden, al uwe leidslieden en koningen voortsleuren, en uwe liefhebbers, die vorsten, wier verloofde gij zijt, zullen in de gevangenis gaan; dan zult gij zeker beschaamd en te schande worden van wege al uwe boosheid, dewijl gij naar Mijne stem niet hebt willen horen.

Gods oordelen zullen als een verzengende wind (zie Hoofdst. 4:11) alle uwe overheden, zo burgerlijke als kerkelijke vernielen. Hun aanzien en gezag zullen ophouden, en de ganse vorm onzer regering zal gesloopt worden.

23. O gij, die nu op den Libanon woont, in huizen met zuilen en balken (Hoofdst. 21:14), en in de cederen nestelt, gij inwoners van Jeruzalem, die u in uwe prachtige gebouwen bevindt! hoe begenadigd (1 Kon. 15:22) zult gij zijn, wat zal uwe pracht u baten, als u de smarten zullen aankomen, het wee als ener barende 1) vrouw; als al het onheil wordt geboren, waarvan gij nu zwanger gaat.

1) Merkt hieraan, zij, die hoogmoedig zijn op hun wereldse voordelen, zouden weldoen, indien zij bedachten, hoe zij er uit zouden zien, wanneer benauwdheden over hen komen, en hoe zij dan al hun schoonheid zullen verloren hebben.

24. Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de HEERE, ofschoon Chonia 1), de zoon van Jojakim, den koning van Juda, een zegelring ware aan Mijne rechterhand, zo nauw aan Mij verbonden, als de ring zich eng om den vinger sluit (Hoogl. 8:6), zo zal Ik u toch van daar, van Mijnen vinger, wegrukken. 2)

1) Volgende gewone verklaring zou door deze verkorting van naam het "zal, " dus de belofte voor de toekomst, worden uitgewist; wij vinden echter daarin meer ene symbolische versterking van de bedreiging: "Ik zal u wegrukken. "

2) De godvruchtige koningen van Juda waren geweest als zegelringen aan Gods rechterhand, na en dierbaar bij Hem. Hij had roem op hen gedragen en gebruik van hen gemaakt als werktuigen Zijner regering, gelijk een vorst doet van zijn zegelring, of van zijn handtekening. Doch Chonia had zich die ere ten uiterste onwaardig gemaakt en daarom zullen de voorrechten van zijn geluk hem ook niet beveiligen. Hij zal desniettegenstaande verworpen worden. Juist tegengesteld tegen deze bedreiging tegen Jojachin, is Gods belofte aan Zerubbabel, toen Hij hem tot den leidsman zijn volks maakte bij hun wederkering uit Babels gevangenis (Haggaï 2:24). Zij die zichzelven beschouwen als zegelringen aan Gods rechterhand, moeten niet gerust zijn, maar vrezen, dat zij van daar zullen weggerukt worden.

25. En Ik zal u geven in de hand dergenen, die uwe ziel zoeken, en in de hand dergenen, voor welker aangezicht gij schrikt, namelijk in de hand van Nebukadnezar, den koning van Babel, en in de hand der Chaldeën.

26. En Ik zal u en uwe moeder Nehustha (Hoofdst. 13:18), die u gebaard heeft, en door wier invloed gij u bij uw bestuur laat leiden (2 Kon. 24:8), uitwerpen in een ander land, waarin gijlieden niet geboren zijt, en daar zult gij beiden sterven(2 Kon. 24:12, 15; 25:27 vv.).

27. En in het land, naar hetwelk hun ziel verlangt om daar weer te komen, in het land hunner vaderen, naar Palestina, daarhenen zullen zij niet wederkomen.

28. Is dan deze man Chonia, zo zal men dan moeten uitroepen, een veracht, verstrooid, afgodisch beeld, of werkstuk? Of is hij een vat, waaraan men genen lust heeft? dat in de ogen des Heeren niets anders waard was dan verbrijzeling? Waarom hij en zijn zaad uitgeworpen, ja weggeworpen in een land, dat zij niet kennen (Hoofdst. 5:19)?

Het vraagsgewijze voorstel in dit vers tekent de algemene verslagenheid, die er zijn zou over het noodlot van Jechonia. Men zou het zich nauwelijks kunnen verbeelden: hij, die men eerde en lief had, waarom moest hij na weinige maanden regerens een zo droevig en verachtelijk lot ondergaan? Het antwoord op deze vraag wordt verzwegen, doch Juda's einde naderde met rasse schreden, en van zulk een monster als Jojakim geweest was, moest geen afstammeling op Davids troon zitten.

29. O land, land, land! dat om uwen koning klaagt, hoor des HEEREN woord, 1) dat het u het Goddelijk raadsbesluit verklare, het welk in zulk een bitter lot aan hen vervuld wordt.

1) met het driemaal herhaalde woord land, bedoelt de Heere de aanspraak zo krachtig mogelijk te maken, opdat Juda nog als ter elfder ure zou luisteren naar Zijn woord. Juda moest weten dat het oordeel zeker zou komen, indien het des Heeren woord bleef verachten en niet leerde luisteren naar Zijne vermaningen.

30. Zo zegt de HEERE: schrijf dezen zelven man voor kinderloosaan, wiens geslacht dus met hem te niet gaat, enen man, die niet voorspoedig zal zijn in zijne dagen, en niet verkrijgen zal wat hij zich voorstelt, namelijk dat zijne kinderen na hem op den troon in Juda zouden zitten. Want er zal, al ontbreekt het hem ook niet aan zonen, niemand van zijn zaad voorspoedig zijn, zittende op den troon Davids, en heersende meer in Juda; met hem zal de koningstroon voor zijn geslacht voor altijd verloren zijn.

De koning Zedekia, die op Jojachin volgde en elf jaren te Jeruzalem regeerde, was niet zijn zoon, maar een broeder van zijnen vader Jojakim (2 Kon. 24:18-25:7). Na deze heeft geen nakomeling van David meer op den troon gezeten. Hoe slechts op tweevoudigen buitengewonen weg, ene door toepassing van de wet omtrent de erfdochters, en verder door het sluiten van een Leviraatshuwelijk, Jojachin de stamhouder der koninklijke geslachtslijn geworden is, zie daarover 1 Kron. 3:19 en Matth. 1:12.

HOOFDSTUK 23.

DE VERKEERDE HERDERS EN VALSE PROFETEN WORDEN BESCHREVEN EN BESTRAFT. CHRISTUS, DE GOEDE HERDER EN GROTE PROFEET WORDT BELOOFD.

III. Vs. 1-40. Het oordeel, uitgesproken over de drie eerstvolgende opvolgers van Josia in ‘t bijzonder, wordt nog eens in een algemeen weegeroep over de herders zamengevat, die de hun toevertrouwde kudde verwaarloosd, verdorven en verstrooid hebben. De verdiende straf zal hen daarvoor treffen, doch daarna zal de Heere het overschot der verstrooide kudden weer verzamelen en op de weide terugvoeren, waar het onder goede herders veilig en zonder vrees weiden, op nieuw voorspoedig zijn en zich uitbreiden zal. Een rechtvaardige spruit van David zal met wijsheid en gerechtigheid als Koning over Juda en Israël regeren. "De Heer, onze gerechtigheid zal Zijn naam zijn. " Dan zal ene verlossing komen uit het land van het noorden, welke de vroegere verlossing uit Egypte verre overtreft en doet vergeten (vs. 1-8 Daar echter de valse Profeten ook tot de leidslieden van het volk behoren, die het verleiden en verderven, zo is aan de bestraffende rede tegen die herders dadelijk ene tegen deze Profeten verbonden. Vooreerst worden zij in hun pogen geschilderd als verleiders des volks (vs. 9-15): vervolgens wordt het volk voor hun bedrog gewaarschuwd (vs. 16-24) Daarop wordt hun snood misbruik van den naam des Heeren voorgesteld (vs. 25-32), en ten laatste het volk bestraft, omdat het de ware voorzeggingen Gods spottend en boosaardig een last des Heeren noemt (vs. 33-40).

1. Wee den herderen, den overheden (Hoofdstuk 2:8; 3:15; 10:21 die de schapen Mijner weide, de kudde die Mijn eigendom is, en aan welke Ik een land gegeven heb, waar zij verzorgd zijn (Hoofdst. 13:17. Ps. 74:1; 100:3), ombrengen en verstrooien, door hun gewelddadigheden en verdrukkingen te gronde richten (Hoofdst. 22:13 vv.), en door het geestelijk verderf, dat van hen uitgaat, maken, dat zij uit het land worden verbannen (Hoofdst. 15:4), spreekt de HEERE (vgl. Ezech. 34).

2. Daarom zegt de HEERE, de God Israëls, dit algemene (vs. 1) op de laatste koningen van Israël in ‘t bijzonder toepassende, alzo van de herderen, die Mijn volk weiden, van Joahaz, Jojakim en Jojachin: Gijlieden hebt door uwe goddeloze, zelfzuchtige regering Mijne schapen verstrooid, en hebt ze verdreven, zo ver gebracht, dat zij moeten verstoten en verdreven worden, en gij hebt ze niet bezocht, er geen acht op geslagen, zo als uwe roeping meebracht (Ezech. 34:2 vv.). Ziet, Ik zal over u bezoeken(Jes. 26:1) de boosheid uwer handelingen, waarin gij integendeel allerlei ongerechtigheid hebt gepleegd (Hoofdst. 21:12), spreekt de HEERE. 1)

1) Hier geeft God de oorzaken aan, waarom Hij zo zeer verontwaardigd is over deze verwoesters, dewijl waar zij tyrannie oefenden over het volk, niet slechts des mensen leed hebben aangedaan, maar God zelven, die in Zijn trouw het uitgeredde volk had aangenomen. Wel is het waar dat zij allen die verwoesting zich waardig hadden gemaakt. Want wij hebben uit vele plaatsen gezien, dat het volk niet kon verontschuldigd worden, waar het bedrogen werd door slechte en goddeloze leidslieden, dewijl op deze wijze allen een rechtvaardig loon

werd vergolden, daarom, omdat van den minste tot den grootste allen zich den toorn Gods op den hals hadden gehaald. Maar daarmee was de goddeloosheid der slechte leiders niet te verontschuldigen, dewijl zij hadden moeten berekenen, waartoe hun die last was opgelegd, vervolgens door Wien zij waren aangesteld.

3. En Ik zal het overblijfsel Mijner schapen, wat van de straf der verstoting en verbanning overblijft (Jes 6:13; 10:22) redden en zelf vergaderen uit al de landen, waarhenen Ik ze verdreven heb. En Ik zal ze wederbrengen tot hun kooien (Jes. 13:20), d. i. tot de steden en vlekken van het heilige land, en zij zullen vruchtbaar zijn en door grote vruchtbaarheid, die Ik ze zal geven, vermenigvuldigen.

4. En Ik zal a) herderen over hen verwekken, die in getrouwe en nauwgezette waarneming van hun ambt ze weiden zullen in den waren zin des woords (Hoofdst. 3:15), en zij zullennu recht geregeerd en goed geleid in Mijne genade blijven, en Mijn verbond bewaren; zij zullen niet meer vrezen, noch verschrikt worden voor herhaling van de gerichten Mijns toorns, noch gemist, uit hun land verbannen worden, spreekt de HEERE.

a) Ezech. 34:11, 12.

Deze belofte is wel aanvankelijk vervuld ten tijde der bevrijding uit de ballingschap en de wederoprichting van het Joodse rijk, toen zij in Zerubbabel, Jozua, Nehemia, Ezra, ook in de Profeten Haggaï, Zacharia, Maleachi, en dergelijken hun goede herders of bestuurders en leraars hadden. Men ken echter niet zeggen, dat zij daardoor geheel is vervuld, want het Joodse volk is na dien tijd geenszins buiten alle vrees en verschrikking, buiten alle vijandige bezoeking en verontrusting gebleven, gelijk hier wordt beloofd. Wat zij, in de volgende tijden tot op Christus deels van de Egyptische, deels van de Syrische koningen, in ‘t bijzonder van Antiochus Epifanes en ook van de Romeinen hebben geleden, is bekend. Voegt men nu ook hierbij de eerste tijden van het Nieuwe Testament, zo kwam in plaats van de hier beloofde vergadering bij verreweg de meesten de verstrooiing met de inwendige verstokking, in welken toestand hun nakomelingen zich nog heden bevinden. Deze voorspelling behoort dus ten opzichte van hare volledige vervulling tot de laatste en nu nog toekomstige tijden.

5. Ziet, dit is het voornamelijk, waarop de in vs. 4 uitgesprokene voorzegging uitloopt a) de dagen komen spreekt de HEERE, dat Ik aan David in den aan hem beloofden Zoon 2 Sam. 7:12 vv.) ene rechtvaardige spruit (Jes. 11:1; 53:2. Zach. 3:8; 6:12) zal verwekken; die zal, koning zijnde, regeren en voorspoedig zijn (Jes. 52:13), en recht en gerechtigheid doen op de aarde(Jes. 32:1. Ezech. 34:23).

a) Jes. 4:2; 40:11. Jer. 33:14, 15. Dan. 9:24. Luk. 1:32, 33.

Het: "Ziet, de dagen komen" betekent volgens het gewone spraakgebruik van Jeremia niet een vervolg in den tijd met betrekking tot het voorgaande, maar het vestigt ook de aandacht op de grootte van hetgeen verkondigd wordt. Tevens wordt gewezen op de tegenstelling der hoop tegenover het zichtbare, dat in het geheel gene aanleiding tot haar geeft. Moge het tegenwoordige nog zo droevig zijn, zo komt toch de tijd.

De Heere wil niet, dat de schapen, die door de schuld hunner herders moesten verjaagd worden naar een vreemd land, altijd de straf daarvoor zouden dragen. De overgeblevenen moeten terugkeren op hun weiden en op nieuw vermenigvuldigen. Hij zal hun nieuwe herders geven, onder wier leiding zij veilig zullen zijn van vrees en siddering en herhaling der vlucht. De blik des zieners door den Geest vervrolijkt, vestigt zich op de zich verheffende gedaante van Hem, die gezegd heeft: "Ik ben de goede Herder. " Hij ziet den gezalfde des Heeren uit Davids stam, die komt, die recht en gerechtigheid uitoefent op aarde en zegen geeft.

Hier wordt van Christus gesproken als van een Spruit. Zijn voortkomen, Zijn begin zal gering zijn, als van een lot of spruit, en zijn opkomen als uit de aarde, maar voortgroeiende groent, groot wordt en met vrucht beladen is. Christus is de wortel en het geslacht Davids. Hij is een spruit van Gods planting. Hij verwekt hem. Hij heiligde hem en zond hem in de wereld, gaf hem zijn last en hoedanigheid.

Hij is een rechtvaardige spruit, want Hij is zelf rechtvaardig en door Hem worden velen, ja allen die de Zijnen zijn, rechtvaardig gemaakt; een Voorspraak is hij, Jezus Christus, de rechtvaardige.

6. In zijne dagen zal Juda verlost worden, zodat het tot waarachtigen en voortdurenden voorspoed komt, en Israël zal, gelijk de voorzegging in Deut. 33:28 belooft, zeker wonen. En dit zal Zijn naam zijn, de naam van dezen Koning, den rechtvaardigen Spruit van David, de naad, waarmee men Hem zal noemen: DE HEERE (Jes 45:17), ONZE GERECHTIGHEID (1 Kor. 1:30, vgl. Hoofdst. 30:21 vv.)

1) Hij kondigt Hem derhalve aan als den waren God en echter als den Zoon Davids. Vervolgens beveelt Hij om van Hem de gerechtigheid te verwachten en al wat tot het volmaakte en volle geluk dienen kan.

Het is een symbolische bijnaam, die zich daardoor van enen gewonen naam onderscheidt, dat hij niet tot werkelijk gebruik dient, maar tot objectieve karakterisering, tot een ideaal opschrift. Daarom wordt aan dezen naam ook een object toegevoegd, dat reeds zijnen naam heeft. Op gelijke wijze geeft David aan zijn zoon den naam Jedidja (2 Sam. 12:25). dien hij in werkelijkheid nooit heeft gedragen.

De bijzondere veel betekenende naam moet zeker op den hoofdpersoon van het vers, op den Messias zien in wiens dagen Juda gered zou worden en Israël zeker zou wonen, maar niet op Israël, zo als velen willen. Door den beloofden Koning wordt vervuld wat in Deut. 6:25 gezegd is. Op die plaats lezen wij: "het zal ons gerechtigheid zijn, als wij zullen waarnemen te doen al deze geboden voor het aangezicht des Heeren, onzes Gods, gelijk Hij ons geboden heeft. " maar wie heeft de wet volkomen onder het Oude Verbond vervuld? De vrome David? de wijze Salomo? of wie? Daarom komt hier de Messias voor in de gehele noodzakelijkheid Zijner verschijning, in het volle licht Zijner betekenis. Hij, de enig Rechtvaardige, maakt velen rechtvaardig, die in Hem geloven (Jes. 53:11). In Zich het heilige, goddelijke leven werkelijk openbarende, verschaft Hij aan degenen, die in Hem geloven, Gods gerechtigheid, ja wordt zelf tot deze.

Hebr. : "Jehova Tzidkenoe, " woordelijk vertaald: "de Heere (Jehova), onze Gerechtigheid. " Daarmee komt de verklaring (Jer. 33:16) zeer overeen: "In dien tijd zal Juda geholpen worden en Jeruzalem veilig wonen, en men zal haar noemen: de HEERE onze gerechtigheid (Jehova-Tzidkenoe). " Hier is het ontwijfelbaar, dat de naam Jehova niet aan Jeruzalem kan zijn toegezegd, maar alleen de gehele spreuk: Jehova (is) onze gerechtigheid. De stad Gods wordt daardoor aangeduid als zulk ene die voor al hare bewoners gene gerechtigheid bezit en kent dan die uit het geloof in den Heere (Jehova) komt, vermits dßßr alle tongen belijden, gelijk in Jes. 45:24 gezegd wordt: "in den Heere heb ik gerechtigheid en sterkte. " Dezelfde verklaring zou zich nu ook in deze plaats laten toepassen, wanneer zij van den beloofden Koning luidde: "Jehova mijne gerechtigheid. " (Hebr. "Jehova Tzidki, " wat van gelijke betekenis ware met den naam Zedekia). Maar vermits het toevoegende "onze gerechtigheid" niet op den koning, maar op het volk slaat, zo zou de naam voor den beloofden koning zelven zonder betekenis zijn, en hem slechts als zinnebeeld des volks toegevoegd worden, wanneer niet het hoofdwoord "Jehova" van hem gebezigd ware. De zin is dus in deze onze plaats een andere dan in Jer 33:16, omdat de naam op een geheel anderen persoon slaat. Wij verstaan ze zo: "Deze (de beloofde koning) is Jehova, die onze gerechtigheid is. " Luther heeft dus goed vertaald: dat is zijn naam-"Heere, die onze gerechtigheid is. " De te wachten Messias wordt hier werkelijk Jehova genoemd, als de tweede persoon, het ander Ik der Godheid. Wanneer op één altaar (Exod. 17:15) geschreven stond: "Jehova, mijne banier" en op een ander (Gen. 33:20): "God Israëls God, " zo was dit wel een bloot herinneringsteken, en zulk een altaar is niet Jehova of God, maar het is geheel wat anders, dan wanneer de rechtvaardige Spruit, waarop Israël als op zijnen Verlosser wacht, wanneer die Koning die recht en gerechtigheid op aarde sticht, den naam ontvangt "Jehova onze gerechtigheid. " Dat kan niet anders worden verstaan dan dat Hij is wat Hij heet, dat Hij als Jehova onze gerechtigheid is. Hem dus, dien wij nu Jezus Christus noemen, dien noemt Jeremia op profetische wijze naar Zijn wezenlijk karakter Jehova onze Gerechtigheid; en wel daarom, omdat Hij, als God in het vlees verschenen, de enige bron der gerechtigheid voor Zijn rijk en voor Zijn volk is.

Het zal den Christen steeds ene grote kalmte, rust en vrede geven, als hij peinzen mag over de volmaakte gerechtigheid des Heeren Jezus. Hoe menigwerf zijn Gods heiligen ter nedergedrukt en treurig! Ik geloof niet, dat zij dit mogen zijn. Ik geloof niet, dat zij het zouden kunnen, wanneer zij steeds hun volmaaktheid in Christus zagen. Sommigen spreken altijd over het bederf en de arglistigheid des harten en de natuurlijke boosheid der ziel. Dit is alles zeer waar; maar waarom gaat men niet wat verder en herinnert zich, dat wij "volmaakt zijn in Christus Jezus. " Het is niet te verwonderen, dat zij, die bij hun eigene verdorvenheid altijd blijven stilstaan, zo gedrukt zijn; maar het kan niet anders of er zal vreugde in ons hart komen, zo wij ons herinneren dat Christus onze gerechtigheid is geworden. Al moet ik veel droefheid ondervinden, al valt satan mij aan, al heb ik nog veel door te worstelen, eer ik in den hemel kom, ik sta in het verbond der Goddelijke genade; ik heb alles in mijnen Heer; Christus heeft alles volbracht. Aan het kruis riep Hij uit: "het is volbracht!" en daar alles volbracht is, ben ik volmaakt in Hem, en mag ik mij verheugen met ene onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, niet hebbende mijne rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar die uit het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid, die uit God is, door het geloof. Aan deze zijde van den hemel zult gij geen heiliger volk vinden dan zij, die in hun hart de leer van Christus’ gerechtigheid ontvangen. Als de gelovige zegt: "mijn leven is Christus alleen, in

Hem rust ik voor mijne zaligheid, en ik geloof dat, hoe onwaardig ook, ik in Jezus verlost ben, " dan rijst deze gedachte uit dankbaarheid in het hart op: "zal ik dan niet voor Christus leven, Hem niet liefhebben en dienen, daar Hij mij door Zijne verdiensten heeft gered?" "De liefde van Christus dringt ons, opdat degenen, die leven niet meer zich zelven zouden leven, maar Dien, die voor hen gestorven is. " Eerst als wij door de toegerekende gerechtigheid verlost zijn, zullen wij de ons medegedeelde gerechtigheid op prijs stellen.

Deze voorspelling is te merkwaardiger, omdat de Profeet aan het einde van het vorige hoofdstuk met ene vernedering van het Davidisch stamhuis had moeten dreigen, die bijna aan vernietiging grensde. Maar ook afgezien van haar historisch verband, mag zij ene der ondubbelzinnigste aankondigingen van den aanstaanden Messias genoemd worden. Of zou het mogelijk zijn, gelijk een der beroemdste uitleggers voorsloeg, dat hier onder den naam van spruite Zerubbabel, de beroemde nazaat van David, zou voorgesteld zijn? Maar wie zal beweren, veel minder bewijzen, dat onder zijne weldadige leiding de herstelling van al de twaalf stammen van Juda en Israël plaats gehad heeft, en wie acht het gene snode godslastering op hem, of op énig zondig aardbewoner de verhevene beschrijving toe te passen, hier van de Spruite gegeven? Geen wonder, dat reeds oude Joodse uitleggers hier aan niemand dan den Messias gedacht hebben. De luister Zijner regering wordt hier met trekken getekend, ten dele uit het gewijd geschiedverhaal van Davids leven ontleend; en niet onwaarschijnlijk achten wij het, dat de eigenaardige spreekwijs dien spruit aan David verwelken, ene zijdelingse toespeling op de belofte behelst aan dit stamhuis door Nathan gedaan. Wat de benaming betreft waarmee men Hem zal noemen: "Jehova onze gerechtigheid, " zij schijnt ons toe den David-spruit aan te kondigen als degene, in en door wien Jehova ene volkomene gerechtigheid aan Zijn volk zou verlenen. Zo duidt in het oud geschiedverhaal de naam des altaars "Jehova mijne Banier" met andere woorden aan, dat aan Jehova als banier van Zijn volk, dit altaar toegewijd was. Zo wordt door den naam Immanuël, aan den zoon der maagd bij Jesaja toegekend, te kennen gegeven, dat Hij, die hem draagt, voor het volk een teken en onderpand van Gods gunstrijke bescherming zou wezen. Dat hier ene dergelijke verklaring moet gevolgd worden, en alzo geen persoonlijke eigen naam ter aanduiding van den Messias zelven gevonden wordt, blijkt zonneklaar uit Hoofdst. 33:15, 16, waar dezelfde naam van Jehova ook aan de stad Jeruzalem toegekend wordt. Ziet, zo luidt het op die plaats, de tweede der bovenbedoelde: ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik het goede woord verwekken zal, dat Ik tot het huis Israëls en over het huis Juda gesproken heb. In die dagen en te dier tijd zal Ik den David ene spruit der gerechtigheid doen uitspruiten, en Hij zal recht en gerechtigheid doen op aarde. In die dagen zal Juda verlost worden, en Jeruzalem zeker wonen, en-aldus zo staat er letterlijk-zal men haar noemen "Jehova, onze gerechtigheid!" Hoe zouden deze woorden, indien zij ene opzettelijke beschrijving van de natuur en het wezen van den Messias, als vlees geworden Jehova, behelsden, met hetzelfde recht tot ene beschrijving van Zijne rijkstad gebruikt kunnen worden? De duidelijke bewijzen voor de erkentenis der Goddelijke natuur van den Messias ook in het Oude Verbond zijn veel te talrijk, dan dat wij deze heilige waarheid zouden behoeven te staven alleen door de klank van een woord. Intussen moest het den dieper denkende niet moeilijk vallen, ook op grond van dergelijke uitspraken tot de gedachten te komen, dat Hij, door wien zulk een heil zou tot stand gebracht worden, en die zulk een naam waardig kon dragen, boven alle aardbewoners oneindig verheven moest zijn. Wat soortgelijke toezeggingen voor den vromen Israëliet uit

die dagen inzonderheid aantrekkelijk maken moest, het was boven alles het uitzicht, zowel hier als elders ontsloten, op ene gelukkige hereniging der beide koninkrijken onder éénen Davidischen scepter; een uitzicht, tot dusver nimmer volkomen verwezenlijkt, en waarvan dus de invulling voor latere eeuwen bewaard blijft. Zo helder staat het den Profeet voor den geest, dat hij, na de eerstgenoemde voorspelling een tijd te gemoet ziet, waarin men niet meer de verlossing van Israël uit Egypte, maar de hereniging van het verstrooide volk uit alle streken der aarde, als de roemrijkste openbaring van Gods trouw, bij zijne plechtige eden vermelden zal.

De vraag, of de heiligen onder het Oude Testament wel het Evangelie gekend hebben, is zoveel, alsof men ze vroeg: Hebben zij onder het Oude Testament wel brood gehad en gegeten? Indien er gene belofte des levens en der heerlijkheid onder het Oude Testament geweest ware, dan zouden de Profeten nog veel meer dan de apostelen gezegd kunnen worden: de ellendigste van alle mensen te zijn. Doch altijd hing er, al was het ook maar een lampje (zo als in Ps. 88), in de lange donkere tempelzaal; de lamp van David, de belofte Gods. Dat was hun bestendig licht, waarbij, zij arbeidden en leefden. De Heere onze gerechtigheid. Zo hebben wij dan ene levende, persoonlijke bron van de vergeving der zonde, en een altijd bij ons blijvenden Trooster, door wien wij altijd vergeving der zonde hebben; want de Heilige Geest en Jezus zijn niet te scheiden. Wij hebben tweeërlei voorspraak, de ene in den hemel: Christus; de ander in ons hart. De Heilige Geest. De Heere. Jehova: De spruit uit Davids stam zou dus niet enkel mens en koning, maar ook mens en God zijn. Doch hoe nu Jezus te gelijk waarachtig God en waarachtig mens kan zijn, dat kan den ene mens den anderen niet leren. Zulke dingen leert men alleen van God. Wien God het geloof geeft, dien onderwijst Hij zelf, en die weet de dingen Gods voor zichzelven, al kan hij ze ook den ongelovige niet wiskunstig bewijzen. De zalving des Heiligen Geestes, die ons alle dingen leert, is daarom waarachtig en gene leugen. Wij zouden ook het geloof het proefondervindelijk weten der geestelijke dingen kunnen noemen. Zelfs de Schrift kan niet meer doen, dan het brood des eeuwigen levens aanbieden en aanprijzen; doch hoe dat brood smaakt, en welke krachten het geeft, dat moet de mens zelf leren door het eten, door het geloven. Onze gerechtigheid. Gerechtigheid is onzondigheid. In de tegenwoordigheid Gods kan gene zonde bestaan. Zullen wij voor God bestaan, zo moeten wij ontzondigd worden. Dit geschiedt in de vergeving onzer zonden door God. Op welk een grond? Op grond der offerande van Christus, welke ene verzoening der zonde is bij God. De gerechtigheid is dus buiten ons, maar voor ons. Het is hiermede als met de zon. Is zij niet buiten en hoog boven ons; maar is zij niet voor ons; verlicht, verwarmt zij ons niet, en maakt zij niet al onze vruchten rijp? .

Hier wordt niet alleen van den Christus getuigd dat Hij is God, boven allen te prijzen tot in eeuwigheid, maar ook wordt Hij als de Middelaar aangekondigd, die een eeuwige gerechtigheid zou aanbrengen, voor alle de zijnen. En dat de Profeet Hem noemt onze gerechtigheid, daaruit blijkt zo duidelijk mogelijk dat deze weet, dat niet alleen onder het N. maar ook onder het O. Verbond al de verbondelingen door Hem hun zaligheid, of liever hun gerechtigheid bij God hadden.

7. Daarom, om aan de bedreiging in Hoofdst. 16:14 vv. nu ook ene troostvolle voorzegging toe te voegen, ziet de dagen komen, spreekt de HEERE, dat zij niet meer zullen zeggen: Zo waarachtig als de HEERE leeft, die de kinderen Israëls uit Egypteland heeft opgevoerd!

8. Maar zo waarachtig als de HEERE leeft, die het zaad van het huis Israëls heeft opgevoerd, en die het aangebracht heeft uit het land van het noorden en uit al de landen, waarhenen Ik ze gedreven had! Want zij zullen wonen in hun land.

De heerlijke verschijning van den Herder aller herders is slechts als voorbijgaande; het oog van den Profeet wendt zich daarom terug tot de kudde, welke de Heere zeker eens uit Babel op haren grond zal doen wederkeren.

Gods wonderbaar werk in de herstelling van het Joodse volk na zijne verstrooiing over de ganse aarde, gepaard met de toebrenging der Heidenen, welke door dat middel ook zal worden teweeg gebracht, zal zo verre overtreffen de wonderen, door God gewrocht bij de uitvoering van de Joden uit Egypte, dat deze niet zou verdienen genoemd of vergeleken te worden bij de andere. De Apostel noemt (Rom. 11:15) deze herstelling van de Joden een leven uit den dood.

9. Aangaande of tegen de Profeten, die valselijk in den naam des Heeren profeteren en met de priesters het volk in het verderf storten, even als de koningen en regenten (Hoofdst. 14:13 vv.), volgt nu het verdiende wee.

Dit heeft al het voorkomen van het opschrift te zijn ener nieuwe godsspraak, wier inhoud door dit woord wordt aangeduid, als handelende van de valse profeten, van hun roekeloosheid en het lot, dat zij daardoor zich zelven en hun volk bereidden, waaraan Jeremia niet denken kan zonder de hevigste ontroering, waarvan het overige van dit vers gewaagt.

Mijn hart wordt hij hetgeen Ik tegen die Profeten heb te zeggen, in mijn binnenste gebroken van wege het vreeslijke der ontvangene openbaring; al mijne beenderen bewegen zich daarover van ontzetting. Ik ben als een dronken man, die zich zelven niet meer machtig is, en als een man, dien de wijn te boven gaat; van wege den HEERE, en van wege de woorden Zijner heiligheid, die Hij mij heeft opgedragen, om ten opzichte der toestanden, die Zijne gerichten noodzakelijk maken te verkondigen.

De grote liefde maakt den knecht Gods zo ijverig, dat hij geweldig op de verleiders loslaat. Hij denkt er niet aan, dat hij nu in een wespennest geslagen heeft, en voor altijd zijn leven verbitterd heeft; want hij heeft nog een hoger leven en het mindere geeft hij gaarne om der liefde wil. Toch zal de gehele wereld hem gehouden hebben voor enen onverbeterlijken en dollen ijveraar, die niets verschoont. Hij zegt zelfs, dat hij van God en Zijn woord als bedwelmd is, wanneer hij het land daarbij beschouwt.

De toorn Gods heeft zijn hart verbroken en al zijn gebeente aangegrepen, zodat hij krachteloos wankelde en hij een dronken man gelijkt, die niet meer vast op zijn voeten kan staan. Hij gevoelt zich innerlijk geheel verslagen, waar hij niet slechts den schrik van het

gericht ondervindt, hetwelk over de valse profeten en de valse priesteren, welke het volk tot dwaling hebben vervoerd, maar ook het schrikkelijk lijden, hetwelk over zijn volk zou komen.

10. Want het land, zo spreekt de Heere, is door die profeten en priesters vol overspelers (Hoofdst. 29:23), want het land treurt over de gruwelen van zijne bewoners (Hoofdst. 12:4; 14:2 vv.) van wege den vloek, die om de overtreding der geboden daarop is gelegd (Deut. 28:15 vv.). De weiden der woestijn, waarop het vee weidt, verdorren (Hoofdst. 9:10), omdat hun loop boos is, hun leven onophoudelijk in slechtheid is (Hoofdst. 5:8; 9:2. Jes. 59:7), en hun macht niet recht; zij zijn sterk in leugen en ontrouw (Hoofdst. 8:6).

11. Want beiden, profeten en priesters, zijn a) huichelaars(Hebr. onheiligen, heiligschenners); zelfs in Mijn huis vind Ik hun boosheid, spreekt de HEERE; zelfs op de heilige plaats bedrijven zij de zonde der ontucht.

a) Jer. 6:13; 8:10; 14:18.

Tot zulk ene ontucht boden de nissen en cellen van den tempel gelegenheid (vgl. 1 Sam. 2:22); en de priesters, dienstdoende naar de orde in hun klasse, waren van hun vrouwen verwijderd (Luk. 1:8 vv. 23 vv.). Den profeten, die veel in den tempel verkeerden, en die wellicht juist meer door vrouwen dan door mannen werden geraadpleegd (1 Kon. 14:2 vv. 2 Kon. 4:1, 8 wordt in vs. 14 uitdrukkelijk echtbreuk verweten.

12. Daarom, tot rechtvaardige straf voor zulk een verborgen zondigen, zal hun weg hun zijn als zeer a) gladde plaatsen in de b) donkerheid; zij zullen aangedreven worden en daarin vallen (Ps. 35:6. Spr. 4:19): want Ik zal een kwaad over hen brengen in (liever: namelijk) het jaar hunner bezoeking(Hoofdst. 11:23), spreekt de HEERE.

a) Ps. 73:18. b) Jer. 13:16.

13. Ik heb wel ongerijmdheid (Ps. 14:1) gezien in de profeten van Samaria, de hoofdstad van het rijk van Israël sedert het ontstaan van het goddelooste koningshuis (1 Kon. 16:33 vv.), profeten, die door Baäl profeteerden, en Mijn volk Israël verleidden (1 Kon. 16:33), en men zou menen, dat iets ergers niet kon bestaan.

14. Maar in de profeten van Jeruzalem zie Ik afschuwlijkheid(Hoofdst. 5:30), die veel ontzettender is; zij bedrijven overspel en gaan om met valsheid, en sterken door hun bedrieglijke voorstellingen (vs. 17; Hoofdst. 6:14; 14:13) de handen der boosdoeners, opdat zij zich niet bekeren, een iegelijk van zijne boosheid. In plaats van zich tot berouw te laten opwekken door de straffen, welke door Mijne profeten worden aangekondigd, verleiden zij niet alleen door hun voorbeeld tot het kwade, maar doen het ook door hun gezag daarin blijven, en houden het van het geloof terug (Ezech. 13:22). Zij allen zijn Mij, wat het gericht aangaat, dat Ik over hen zal doen komen, als Sodom en hare inwoners, de bewoners van Jeruzalem, die door hen zijn verdorven en op hun beurt de overige bewoners des lands hebben bedorven, als Gomorra (Deut. 32:32. Jes. 1:10).

15. Daarom zegt de HEERE der heirscharen, terwijl Hij overgaat tot de volvoering van het vonnis, van deze profeten alzo: Ziet, Ik zal aan hen voor alle anderen en in bijzondere mate doen, wat Ik in Hoofdst. 9:15 het gehele volk heb gedreigd. Ik zal hen met alsem spijzigen en met a) gallewater drenken, Ik zal hun de bitterste en smartelijkste rampen toezenden, want van Jeruzalems profeten is de huichelarij uitgegaan in het ganse land, zodat het afvallige Israël nog voor vroom kan gehouden worden bij het verstokte Juda (Jer. 3:11 11).

a) Jer. 8:14.

Dat is een natuurlijk gevolg der superoriteit, welke de akademiën, ministeriën enz. hebben en in hun mate moeten hebben. Wanneer zij op verkeerde wegen gaan, deelt het gehele land mede in hun verderf. Men bemerkt het in het gehele land, welke Theologen aan het roer zitten.

16. Zo zegt de HEERE der heirscharen tot degenen, die te Jeruzalem zijn en in het ganse land: Hoort niet naar de woorden der profeten, die u profeteren, zodat gij aan hun voorzegging geloof zoudt schenken, en naar hun woorden uw gedrag zoudt regelen (Hoofdst. 27:14 vv.). Zij maken u ijdel, zij vervullen u met een dwaas, nietswaardig vertrouwen op ene gelukkige toekomst (Ezech. 11:2 vv.); zij spreken het gezicht huns harten niet uit des HEEREN mond, als had de Heere hun werkelijk iets geopenbaard en hun een bevel gegeven (Hoofdst. 14:14).

17. Zij a) zeggen steeds tot degenen, die Mij lasteren door verachting van Mijn waarachtig woord: De HEERE heeft het gesproken, gijlieden zult vrede hebben; en tot al wie naar zijns harten goeddunken, in ongeloof en volharding wandelt, zeggen zij: Ulieden zal geen kwaad overkomen. Aan de tegenspraak tussen den inhoud van hun woord, en den toestand van hen, tot wie zij zich wenden, is duidelijk te zien, dat zij leugenprofeten zijn.

a) Jer. 6:14; 8:11. Ezech. 13:10. Zach. 10:2.

18. Want wie van ons-die profeten met hun aankondigingen van geluk, of ik met mijne bedreigingen in den naam van God-heeft in des HEEREN raad gestaan, en Zijn woord gezien of gehoord? Wie heeft Zijn woord aangemerkt en gehoord en nu ook de waarheid gezegd?

Men kan dit tweeledig opvatten, of als woorden van Jeremia aangaande de valse profeten: Wie hunner is in den raad des Heeren tegenwoordig geweest? Wie heeft Zijn woord verstaan en gehoord? Geen hunner! hun voorgewende Godspraken zijn louter verzinsels! Voor deze opvatting pleit de tekstlezing, welke in plaats van "Zijn woord" heeft: "mijne woorden. " Of als een gezegde in den mond der valse profeten, die in het slot van het vorig vers reeds sprekend worden ingevoerd; waarmee zij te kennen geven, dat het een louter voorgeven van Jeremia was, dat hij zijne profetieën van Godzelven had ontvangen; het was immers ene ongerijmdheid, dat iemand in den raad van God zou gezeten en daar iets gezien of gehoord hebben! En voor deze opvatting pleit de gemakkelijkheid der verklaring en de gestrenge uitspraak in het onmiddellijk volgende vers. Het is dan opmerkelijk, dat sommige hedendaagse uitleggers der oude profeten dezelfde taal voeren, die Jeremia aan de valse profeten toeschrijft.

19. Spoedig genoeg zal het openbaar worden. Ziet, een a) onweder, een alles verwoestend oordeel des HEEREN, ene grimmigheid is uitgegaan, ja een pijnlijk onweder: het zal blijven op der goddelozen hoofd.

a) Jer. 30:23, 24.

20. Des HEEREN toorn zal zich niet afwenden, totdat Hij zal hebben gedaan en totdat Hij zal hebben daargesteld de gedachten Zijns harten; in het laatste der dagen (liever: in latere dagen) zult gij met verstand daarop letten. Bij de uitkomst zal het blijken, wie in des Heeren raad heeft gestaan en wie Zijn woord heeft gehoord (Hoofdst. 30:23).

21. Maar reeds nu laat de Heere u weten, hoe het is met degenen, die u enkel geluk beloven; wanneer gij slechts Zijn getuigenis wilt aannemen? Ik heb die profeten niet gezonden, zo heeft de Heere uitdrukkelijk tot Mij gesproken, en ik heb het u getrouw overgebracht (Hoofdst. 14:14), nochtans hebben zij gelopen om hun gewaande openbaringen te verbreiden: Ik heb tot hen niet gesproken, nochtans hebben zij geprofeteerd.

22. Maar zo zij in Mijnen raad hadden gestaan, zo als zij voorgeven (vs. 18), zo zouden zij Mijn volk Mijne woorden, die Ik werkelijk gesproken heb, hebben doen horen, en zouden hen, omdat een goede boom slechts goede vruchten kan voortbrengen, en een waar Profeet alleen heilzaam op het volk kan werken (Matth. 7:15 vv.), afgekeerd hebben van hunnen bozen weg, en van de boosheid hunner handelingen. Nu zij echter de boosaardigen sterken, opdat niemand zich bekere van zijne boosheid (vs. 14), is het duidelijk, dat zij met leugen omgaan.

Zij zouden getracht hebben de menigte af te trekken en terug te roepen van hun boos gedrag, gelijk Mijne andere getrouwe boden en Profeten doen (Hoofdst. 25:3-5), en (vs. 17 Zo versta men de plaats liever dan ze met anderen, de Vulgata volgende te verklaren, dat, indien de valse Profeten den volke Gods woord getrouw hadden voorgedragen, het dan zou zijn bekeerd geworden; want dit is niet altijd het lot van getrouwe knechten en Gods ware Profeten (Jes. 49:4; 53:1), ja is dat niet geweest van den Heiland zelven, toen Hij op aarde was (Matth. 11:20. Joh. 12:36, 38).

23. Zouden die Profeten misschien denken, dat Ik niet hoorde en zag wat zij doen? Ben Ik aan God van nabij, zodat Ik alleen zou weten wat er in den hemel geschiedt, spreekt de HEERE, en niet een God van verre, zodat Ik onkundig zou wezen van hetgeen op aarde voorvalt?

1) Hier verwijt Hij aan de hypocrieten hun aanmatiging, dewijl zij zo gevoelloos waren in hun ondeugden, dat zij meenden, dat zij op allerlei manier God de ogen konden verblinden. Niet dat zij aldus hebben gesproken. Maar nooit zou de slaperigheid bij de mensen zo groot zijn, indien zij er van overtuigd waren, dat voor God niets verborgen is, maar dat Hij doordringt tot de verborgenste overleggingen van het hart, onderscheidt tussen de overleggingen en aandoeningen en van de verborgene drijfveren niet onkundig is. Indien dit derhalve bij allen vast stond zouden zij met te groter eerbied aan God zich onderwerpen en vervolgens vreze koesteren voor Zijne bedreigingen.

Hiermede wil de Heere God zich doen kennen als degene, die niet alleen weet wat nabij, maar ook wat van verre is. De leugenprofeten deden het voorkomen alsof de Heere God hen niet zag, hen niet hoorde, van hen daarom geen kennis nam. En hiertegen komt de Heere God op. Daarom zegt Hij ook in het volgende vers: Ik heb wel gehoord enz.

24. Zou zich, o dwaze mens! iemand in verborgene plaatsen kunnen verbergen, dat ik hem niet zou zien (Hoofdst. 16:17. Ps. 139:7 vv. Amos 9:2 vv.)? spreekt de HEERE. Vervul Ik niet den hemel en de aarde? (1 Kon. 8:27. Jes. 66:1) spreekt de HEERE.

25. Ik heb het wel gehoord, wat de Profeten zeggen, alsof Ik ze tot Mijne predikers had geroepen (Hoofdst. 1 5:19), die in Mijnen naam leugen profeteren, zeggende: Ik heb gedroomd, Ik heb gedroomd 1), en in dien droom ene openbaring gehad.

1) Onder de vormen der Goddelijke openbaring, die in Num. 12:6 vv. genoemd worden, neemt de droom de minste plaats in, want daarin kunnen het gemakkelijkst de bedrieglijke voorstellingen van het eigen hart den schijn van Goddelijke openbaring aannemen. Bovendien onttrekt zich de droom het meest aan de controle van anderen; niets is daarom gemakkelijker, dan te zeggen: "ik heb dit of dat gedroomd. " Met het oog daarop wordt dan ook reeds in Deut. 13:1 vv. een dromer voorgesteld als ongeveer hetzelfde als een valse Profeet. In het geval, dat voor ons ligt, moet nu de voorgewende openbaring reeds zeer verdacht maken, dat zij slechts wisten te zeggen: "ik heb gedroomd. " Vooral in lateren tijd gingen, zo als het schijnt, de dromen hand in hand met de waarzeggerij (Zach. 10:2). Geen van de Profeten, van welke wij geschriften bezitten, beroept zich daarom later op dezen vorm van goddelijke mededeling. Eerst in Matth. 1:20; 2:13 en 19; 27:19 wordt hij weer gevonden; het laatste geval behoort echter slechts gedeeltelijk hiertoe.

Zij dachten dat God zo veel te doen had met de andere wereld, dat Hij geen gelegenheid had om kennis te nemen van deze, of zich te bemoeien met hetgeen daar gebeurt. Maar God wil hen doen weten, dat Hij al hun bedriegerijen, al de schande weet die zij op de wereld gebracht hebben, onder den schijn van goddelijke openbaring. Wat zij het volk wilden inboezemen, geven zij voor in een droom van God ontvangen te hebben, daar ondertussen hun nooit zo iets gebeurde. Dit kan het volk niet ontdekken, want als een mens mij verhaalt hij heeft zo en zo gedroomd, kan ik hem niet tegenspreken, en hij weet dat ik dat niet kan doen. Maar God ontdekt het bedrog.

26. Hoe lang zal dit duren? Hoelang zullen zij met die bedriegerijen voortgaan in Mijnen naam? Is er dan een droom in het hart der Profeten, die de leugen profeteren? Neen, Ik gaf ze nimmer zulk een droom in het hart. Ja, het zijn Profeten van huns harten bedriegerij. 1)

1) De zin is deze. De Heere vraagt hoe lang nog? Hoe lang zullen deze leugenprofeten nog de leugen profeteren, in den naam des Heeren? Hun bedoeIing was, om den naam des Heeren in vergetelheid te brengen, in den zin, dat het volk de wonderdaden Gods zouden vergeten, zouden vergeten dat het de Heere was, die hen geleid had en tot een zelfstandig volk had gemaakt.

27. Die daar denken, het doel hebben, om Mijn volk Mijnen naam te doen {a} vergeten door hun dromen, die zij, een ieder zijnen naaste, vertellen. Niet de ene Profeet verhaalt het den anderen, maar de Profeet aan een zijner naasten, die het dan weer aan anderen verkondigt. Zij zoeken dat, gelijk als hun vaders, die Mijnen naam vergeten hebben door Baäl, dien zij willen dienen, alsof zij op hem verzot waren.

{a} Richt. 3:7; 8:33, 34.

28. De Profeet, bij welken een droom is, die vertelle den droom, wanneer hij daarop verzot is, maar geve dien niet voor enen goddelijke openbaring uit; en bij welken Mijn woord is, die spreke Mijn woord waarachtiglijk. Wat heeft het stro met het koren te doen? Dromen zijn toch inderdaad slechts stro, Mijn woord, dat de goede tarwe is, mag daarmee niet vermengd worden, spreekt de HEERE.

Hij late mijnen naam met vrede en zegge niet, dat het Mijne woorden zijn wat hij gedroomd heeft, maar dat het zijn woord is en zijnen naam draagt. Luther zegt: "Wie zijn mond niet kan houden, die storte zijn hart uit, maar hij zegge het open en eerlijk, dat het zijne dromen zijn, die hij predikt. " De valse Profeten weten wel, dat enkel leugens niets dan stro is; zij mengen er daarom altijd iets van het ware woord van God onder; zo is er tarwe onder het stro. Ene heilloze vermenging! In dit vermengen bestaat de grootste kunst van den satan, waardoor hij tevens zijn werk alleen bevordert en tegen zich zelven getuigt.

De Profeet maakt een juist en nauwkeurig onderscheid tussen droom en woord, tussen verhalen en spreken; den droom behandele men als een droom, en men verhale dien; het woord spreke men getrouw en beslist.

29. Is Mijn woord niet alzo als een vuur? spreekt de HEERE, en als een hamer, die ene steenrots te morzel slaat? 1) (Hebr. 4:12).

1) Hij bevestigt hier wat Hij gezegd heeft over het stro en het hooi, maar met andere woorden. Die vergelijking was geschikt, waar Jeremia het woord Gods vergelijkt met het koren en de verdichtselen van den mens met stro. Maar dewijl de Joden om hun ondankbaarheid bewerkt hadden dat zij geen vrucht uit het woord Gods hadden ontvangen, n. l. dat het hun tot geestelijk voedsel was geworden, daarom zegt de Profeet dat het zou zijn als vuur en als een hamer, alsof hij wil zeggen, dat de Joden zich beroofd hadden van den smaak er in, dewijl zij in hun boosheid waren verstompt geworden, maar dat zij het woord Gods echter niet konden uitroeien, noch veel minder de indrukken er van konden wegnemen, dewijl zoals Paulus zegt (2 Kor. 2:16) indien het niet een reuk des levens ten leven, het ten minste is een reuk des doods ten dode voor hen, die verloren gaan.

Men kan mijn woord gemakkelijk onderscheiden van de menselijke mening; want mijn woord heeft ene bijzondere kracht en werking. Het ontvlamt het hart tot geestelijk leven, tot liefde jegens God en den naaste, zodat de mens brandend wordt in den geest; het reinigt en loutert steeds meer de harten der goddelozen, en verslaat als een hamer de harten en gewetens der goddelozen, daar zij er krachtig onder bewogen, overtuigd en overwonnen worden.

Gods woord bekeert, elke andere leer verdwaast.

Daar is een zeer groot verschil tussen de verdichtselen der mensen en het zuivere woord van God, als tussen het kaf en het koren. Zo volgt er in vs 29 : Is Mijn woord niet anders als een vuur, spreekt de Heere? Is hun woord zo? Heeft het die kracht en uitwerking die het woord Gods heeft? Neen niets dat daaraan gelijkt. Daar is geen meer gelijkenis in, dan in een geschilderd vuur en in een waar vuur. Dit is een dwaallicht, dat de mens van den weg af op bijpaden leidt, en in gevaarlijke diepten.

Het vuur heeft tweeërlei uitwerking. Het reinigt en zuivert of het verteert. De hamer vermorzelt, indien het hart niet smelten wil door het vuur van Gods woord. Wie hier niet buigen wil zal moeten bukken voor den hogen God. Men moge zich tegen het woord Gods verzetten: God en Zijn woord zullen toch ten slotte het laatste woord hebben.

30. Daarom ziet, a) Ik wil aan de Profeten, Ik zal tot hen komen met Mijn gericht (Jes. 5:8), spreekt de HEERE, die Mijne woorden stelen, een ieder van zijnen naaste. Uit oude Godspraken nemen zij woorden en spreekwijzen over, om zo aan hun woorden den schijn te geven, of zij ze van Mij hadden ontvangen en de een leert dat van den ander.

a) Deut. 18:20. Jer. 14:14, 15.

1) Op drieërlei zonden wordt hier gewezen. Vooreerst dat zij, de valse Profeten, wijl zij niet geïnspireerd waren door den H. Geest, van anderen stalen wat zij spraken, om daarmee aan hun redenen nog een goddelijk karakter te geven. Ten tweeden dat zij hun tongen gebruikten om wat zij spraken voor echte woorden Gods uit te geven. Ten derden dat zij voorgaven openbaringen door dromen te hebben ontvangen, terwijl het toch dromen der leugens waren.

31. Ziet, Ik wil aan de Profeten, spreekt de HEERE, die hun tong nemen, hun eigen woord voortbrengen, en om hun eigene mening tot een woord van God te bestempelen, spreken: Hij, de Heere, heeft het gesproken.

32. Ziet, Ik wil aan degenen, die valse, gelogene dromen profeteren, spreekt de HEERE, en vertellen die, en verleiden Mijn volk met hun leugenen en met hun a) lichtvaardigheid (Exod. 21:22); daar Ik hen niet gezonden en hun niets bevolen heb, en zij dit volk gans geen nut doen, maar het slechts te meer in slaap wiegen en in zijne boosheid sterken, spreekt de HEERE.

a) Zef. 3:4.

Drie zonden van leraars en Profeten worden in vs. 30 en 31 vermeld. 1. Eigen liefde, die met vreemde veren wil pronken, waar de een den ander Gods woord ontsteelt en zich ten nutte maakt wat den ander gegeven is, om er mede te schitteren. 2. Ontrouw, die Gods woord veracht, en naar willekeur er eigene menschenwoorden voor in plaats stelt. 3. Geestdrijverij of dweperij, die met dromen en visioenen de verbeelding bevredigen en bewondering wekken wil, in stede van met Gods waarheid de gewetens gezond te houden.

Niemand kan Gods zegen over zijn ambt verwachten, die niet door Hem tot den heiligen dienst geroepen en gezonden is.

Niemand stote zich daaraan, wanneer valse leraars nog niet van wege hun valse leer door God gestraft worden; zij zullen niet ongestraft blijven, maar op hunnen tijd ontvangen, wat hun daden verdienden.

33. Wanneer dan dit volk of een profeet of priester in het vervolg u, Jeremia, weer op spottende wijze vragen zal, zegende: Wat is des HEEREN last, dien gij ons te brengen hebt? zo zult gij tot hen zeggen: Wat is de last? dat Ik 1) ulieden verlaten zal als een last, dien Ik niet langer kan dragen (Hoofdst. 7:29 12:7. Jes. 1:14), spreekt de HEERE.

1) Uit deze plaats, blijkt duidelijk genoeg, dat er zeer grote weerspannigheid bij de Joden is geweest, zodat zij zich van alle zij den stof tot zorgeloosheid vermeerderden, alsof zij ongestraft God konden verachten, waar zij Zijn woord verwierpen. Want ook door dat kunstmiddel bedriegt de duivel de goddelozen, waar hij of het woord Gods hen hatelijk maakt of verachtelijk. En wanneer hij hun gemoederen kan verbitteren om de woorden Gods niet aan te horen zonder haat en bitterheid, heeft hij verkregen wat hij wilde.

Het schijnt ene gewoonte geweest te zijn, dat men de Profeten, als zij zich vertoonden, vroeg, of hun ook ene nieuwe openbaring was ten deel geworden. Daarbij gebruikte men voor "openbaring" waarschijnlijk het woord massa, dat volgens de opmerking bij Jes. 13:1 in 1 ‘t algemeen ene Godsspraak betekent (Klaagl. 2:14). Daar echter het woord ook "last" betekent, en het voornamelijk Jeremia’s roeping was, om dreigende gerichts-uitspraken van God tegenover de valse Profeten te verkondigen, zo wendde men bij hem hetzelfde slechts in dezen laatsten zin aan, om daardoor te kennen te geven, dat elke nieuwe voorzegging in zijnen mond niets, dan een nieuwe last was, dien hij over het volk bracht, dat er alleen iets lastigs en nooit iets verblijdens van dien God kwam, in wiens dienst hij zich had gesteld, en men vroeg spottend: Nu, Jeremia wat massa hebt gij weer te brengen? Voor zulk ene misdadige bespotting van het woord Gods, die dat zoekt af te slaan, wordt nu de weg daardoor afgesneden, dat op het verder gebruik van het misbruikte woord een plechtig verbod wordt gelegd.

Als het woord van God den mensen onverdraaglijk voor den Heere, onzen God; zij zijn den niets anders den een nutteloze last, dien het land niet meer kan dragen, daarom moeten zij worden uitgeroeid.

34. En aangaande den profeet of den priester of het volk, datten opzichte van ene door u hun medegedeelde (Godsspraak zeggen zal: Des HEEREN last, dat Ik bezoeking zal doen over dien man en over zijn huis, behalve het algemene oordeel nog in ‘t bijzonder over dien.

35. Aldus zult gijlieden zeggen, opdat het zo schandelijk misbruikte woord geheel vermeden worde, Een iegelijk tot zijnen naaste en een iegelijk tot zijnen broeder: Wat heeft de HEERE geantwoord, en wat heeft de HEERE gesproken?

36. Maar des HEEREN last zult gij bij de Godspraken, die tot u komen, niet meer gedenken; want een iegelijk zal zijn eigen woord een last zijn 1), dewijl gij verkeert de woorden van den levenden God, den HEERE der heirscharen, onzen God, die in een geheel verkeerd gezichtspunt stelt.

1) Uwe spotternij zal u lastig genoeg worden en rampzalige gevolgen hebben.

37. Aldus zult gij zeggen tot den profeet, dien gij door die uitdrukking wildet honen en ergeren, gelijk reeds in vs. 35 omtrent alle profeten is opgemerkt: Wat heeft u de HEERE geantwoord? en wat heeft de HEERE gesproken?

38. Maar dewijl (liever: wanneer) gij ondanks Mijn verbod zegt: Des HEEREN last, daarom zo zegt de HEERE: Omdat gij dit woord zegt: Des HEEREN last, daar Ik tot u gezonden heb, zeggende: Gij zult niet zeggen: Des HEEREN last.

39. Daarom ziet, Ik zal u ook ganselijk vergeten (liever: opnemen, gelijk men een last opheft, dien men wil wegwerpen), en u mitsgaders de stad, die Ik u en uwen vaderen gegeven heb, van Mijn aangezicht laten varen.

40. En Ik zal u eeuwige smaadheid aandoen en eeuwige schande, die niet zal worden vergeten (Hoofdst. 29:11).

Helaas zelfs het Evangelie is voor velen een last, het aandringen op veranderen van hart en leven ten minste, en toch moest het ons een zacht juk zijn (Matth. 11:30). Welk het gevolg van zulk ene gezindheid is blijkt uit vs. 30 v. en 38Ä40.

De woorden van God, hoewel dus verkeerd, zullen vervuld worden. Indien zij vroegen: wat is de last des Heeren, laat de Profeet hen vragen wat voor last zij menen. Het is die: Ik zal u laten varen en geen gedachten hebben, om tot u weer te keren. Zodanige zijn inderdaad ellendig, die van God vergeten en verlaten zijn, en het spotten van de mensen met Gods oordelen zal dezelve niet stuiten. Gods woord zal verhoogd worden en geëerbiedigd, wanneer zij, die hetzelve bespotten, veracht en versmaad zullen zijn.

HOOFDSTUK 24.

GEZICHT VAN GOEDE EN KWADE VIJGEN, EN WAT ZIJ BETEKENEN.

IV. Vs. 1-10. In het jaar 598 voor C. voerde Nebukadnezar den koning Jojachin met de kern des volks naar Babel, en stelde over de achtergeblevenen in het land Mathanja, onder den naam van Zedekia tot koning aan (2 Kon. 24:10 vv.). Deze achtergeblevenen schijnen zich te hebben ingebeeld, dat zij, door hun gespaard worden van het ongeluk der wegvoering daadzakelijk waren verklaard voor de beteren in des Heeren ogen; dat het gericht nu voorbij, het achtergeblevene volk reeds verzoend en gereinigd, en er zo weinig meer te vrezen was, dat integendeel spoedig de nieuw tijd des heils zou beginnen. Zedekia heeft waarschijnlijk dien naam "gerechtigheid van Jehova" aangenomen in de dwaze verwachting, dat de Heere door hem en onder zijne regering de aan het verbondsvolk in Hoofdst. 23:5 vv. gegevene belofte zou vervullen (2 Kon. 24:17). Daarom zond hij ook spoedig na zijne aanstelling een gezantschap naar Babel (Hoofdst. 29:3), dat hoofdzakelijk ten doel had, om het terugkeren der gevangenen bij Nebukadnezar te bewerken. De Heere stelt Zich in dit gezicht der twee korven met vijgen tegenover dat gevaarlijk zelfbedrog met zulk ene beslistheid, dat Hij integendeel degenen, die reeds naar het land der Chaldeën waren weggevoerd, voor het betere deel des volks verklaart, dat zich bekeren, bij Hem genade vinden en naar het heilige land terugkeren zal, om de belofte te verkrijgen. Zedekia daarentegen maakte met de nog in Juda achter gelatenen, of naar Egypte vertrokkenen het minste gedeelte des volks uit, dat door zijne verdere verstokking nog ten laatste den vloek, in Deut. 28:36; vv. uitgesproken over zich brengen zal.

1. De HEERE deed mij een gezicht (2 Kon. 6:17) zien, en ziet, er waren twee vijgekorven, gezet voor den tempel des HEEREN, op de plaats, bestemd voor het brengen der eerstelingen van vruchten (Exod. 23:19. Deut 26:4), nadat Nebukadnezar a), koning van Babel, gevankelijk had weggevoerd Jechonia, den zoon van Jojakim, den koning van Juda, mitsgaders de vorsten van Juda (2 Kon. 24:15) en de timmerlieden en de smeden (2 Kon. 24:14 en 16) van Jeruzalem en hem te Babel gebracht had (Hoofdst. 29:2).

a) 2 Kron. 36:10.

2. In den enen korf waren zeer goede vijgen, als de eerste rijpe vijgen zijn, ene zachte en welsmakende lekkernij (Jes. 28:4); maar in den anderen korf waren zeer boze zeer slechte vijgen, die van wege de boosheid, slechtheid, niet konden gegeten worden(Hoofdst. 29:17).

3. En de HEERE zei tot mij, even als bij het gezicht in Hoofdst. 1:11 en 13, om vooraf mij de hoofdzaak, waarop het eigenlijk aankwam juist in het oog te doen nemen: Wat ziet gij, Jeremia? En ik zei: Vijgen; de goede vijgen zijn zeer goed, en de boze zeer boos, die van wege de boosheid niet kunnen gegeten worden.

De vijgeboom is een profetisch zinnebeeld van het volk Israël (Hos. 9:10. Luk. 13:6 vv.). De Israëlieten zijn elk in ‘t bijzonder de vruchten van dezen boom en hun wandel voor God beslist, of zij goede of boze vruchten zijn, of de Heere ze aanneemt of verwerpt. De

eerstelingen der vijgen werden Gode, volgens de wet in den tempel getracht, even als de eerstelingen van andere vruchten (Deut. 25:2), als een beeld van den gelovigen Israëliet, die zich zelven den Heere heiligt. Dit heeft men te bedenken bij het hier medegedeelde gezicht, en bij de verklaring in het oog te houden.

De gevangenen hebben hunnen hoogmoed tegenover God afgelegd. Zij zijn afgezonderd uit het getal der volken, die voor de wereld bestaan. In politiek opzicht zijn zij gestorven en nu bij den inwendigen toestand bepaald. Nu wil God aan hen tonen, wat Zijne liefde vermag; zij zullen wederkeren en in ware nabijheid van God Zijn waar Israël zijn.

4. Toen geschiedde des HEEREN woord tot mij, om mij het gezicht ook te verklaren, zeggende:

5. Zo zegt de HEERE, de God Israëls: Gelijk die goede vijgenin de ogen van ieder, die ze ziet, goed zijn, en hij ze met welgevallen beschouwt, alzo zal Ik kennen de gevankelijk weggevoerden van Juda, die Ik uit deze plaats naar het land der Chaldeën heb weggeschikt, ten goede. Ik zal hun Mijn welgevallen doen ondervinden en Mijne belofte aan hen vervullen.

6. En Ik zal Mijn oog op hen stellen ten goede, om aan hen te doen, wat Ik ten opzichte van de overigen Mijner kudde in Mijne gedachte heb (Jer. 23:3 vv.), en Ik zal hen wederbrengen in dit land (vgl. Hoofdst. 30): en Ik zal hen bouwen, wanneer zij zijn teruggevoerd, en niet afbreken; en Ik zal hen planten en niet uitrukken (Hoofdst. 12:15 vv. 17:7 vv.).

1) Ofschoon God over geheel de wereld heerst, zo verzekert Hij echter de God van de kerk te zijn en de gelovigen welke Hij aangenomen heeft, verwaardigt Hij door deze uitspraak dat zij zijn Zijn volk, opdat zij, op Hem hun heil stellen, hetwelk bij Hem is weggelegd, zoals gezegd wordt bij Habakuk (Hoofdst. 1:12). Gij zijt onze God, wij zullen niet sterven. Want Christus is ook een der beste uitleggers van deze uitspraak, wanneer Hij zegt, dat God niet is een God der doden maar der levenden.

Hier belooft de Heere, dat zij dus weer bij God in het verbond zullen aangenomen worden. God zal hen erkennen als de zijnen gelijk voor deze, als Zijn volk zo wel in de ontdekkingen van Zich aan hen als in het aannemen van hun dienst en in Zijne genadige verschijning ten goede. En zij zullen de vrijheid hebben, om Hem voor hun God te erkennen, in hun gebeden tot Hem en in hun verwachtingen van Hem.

Hier verzekert de Heere God, aan het overblijfsel naar de verkiezing der genade, dat Hij gedachten des vredes over hen heeft. Dat Hij hen niet in de ellende zal doen omkomen, maar gelouterd als door het vuur der beproevingen hen zal stellen op de hoogten des heils. Dat Hij hun God, en zij Zijn volk zullen zijn, en dat zij uit de volheid Zijner genade en uit de veelheid Zijner zegeningen zullen genieten, wat niet alleen voor hun tijdelijk, maar bovenal voor hun geestelijk heil zal nodig zijn.

7. a) En Ik zal hun, gelijk in Hoofdst. 31 nader zal worden gezegd, een hart geven om Mij te kennen, dat Ik de HEERE ben b), en zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot enen God zijn; want zij zullen zich tot Mij met hun ganse hart bekeren. 1)

a) Deut. 30:6. Jer. 32:39. Ezech. 11:19; 36:26, 27. b) Jer. 30:22; 31:33; 32:38.

1) Tot deze eerste weggevoerden behoren in het bijzonder de zegeningen, den Joden bij de wederkering uit de gevangenis beloofd, als de kennis en de vreze van God en de genade om in gehoorzaamheid aan Zijne geboden te leven. Enigermate zijn deze beloften vervuld in de tijden na de gevangenis; toen de Joden volstandig bleven bij hunnen godsdienst en zich zeer wachtten voor het verval tot afgoderij. Ik houd het echter daarvoor, dat de volkomene vervulling dezer profetie te wachten is bij de algemene herstelling van dat volk, zo dikwijls gemeld bij de Profeten.

8. En gelijk de boze vijgen, die van wege de boosheid niet kunnen gegeten worden, maar die men moet wegwerpen (Hoofdst. 29:17), (want aldus zegt de HEERE), alzo zal Ik maken Zedekia, den koning van Juda, mitsgaders zijne vorsten en het overblijfsel van Jeruzalem, die in dit land zijn overgebleven en die in Egypteland wonen, waarheen zij gevlucht zijn. Het woord in Hoofdst. 15:11 ziet dus geenszins op hen, gelijk zij zich inbeelden.

9. a) En Ik zal hen tot volvoering Mijner bedreiging in Hoofdst. 15:3 vv. overgeven tot ene beroering ten kwade aller koninkrijken der aarde. Zij zullen gelijk in Deut. 28:37 gezegd is, zijn tot smaadheid en tot een spreekwoord, tot ene spotrede en tot enen vloek 1) in al de plaatsen, waarhenen Ik hen gedreven zal hebben.

a) 1 Kon. 9:7. 2 Kron. 7:20. 15:4; 29:18; 34:17; 42:18.

1) Tot in den laatsten tijd toe heeft het volk der Joden, dat onder den vloek zuchtte, de boze elementen van zijne rationale eigenaardigheid op allerlei wijze ontwikkeld ten verderve der volken, onder welke het werd verstoten.

10. En Ik zal onder hen zenden het zwaard, den honger en de pestilentie, totdat zij verteerd zullen zijn uit het land, dat Ik hun en hunnen vaderen gegeven had.

Van dezelfde gedachte, als die hier is uitgesproken, is later de brief van Jeremia aan de weggevoerden doortrokken, dien hij zelf in Hoofdst. 29 ons mededeelt. Eveneens heeft hij zich volgens deze grondstellingen gedragen tegenover diegenen die, na den moord van Gedalja, naar Egypte wilden vluchten (Hoofdst. 42 en 44). Uit dit oordeel over Zedekia zien wij tevens, waarom in de verschillende redenen van Hoofdst. 2-20 volstrekt niet van dezen koning wordt gesproken, en hij zelfs in Hoofdst. 22 geheel buiten aanmerking is gebleven. Volgens het standpunt van den Profeet wordt hij niet meegedeeld in de rij van Juda’s koningen, maar staat hij buiten de eigenlijke geschiedenis des heils. Door het aannemen toch van den naam: "gerechtigheid des Heeren" heeft hij wederrechtelijk de profetie op zich toegepast, die wij in Hoofdst. 15:11 vinden nadat hij die toch slechts door middel van enen valsen Profeet had gestolen (Hoofdst. 23:30), en daardoor had hij zich op de grofste wijze aan

des Heeren heiligdom vergrepen. In den kring der redenen, die voor ons ligt (Hoofdst. 21-24), hebben wij ene bestraffing van de aanmatiging van dien eretitel, terwijl in Hoofdst. 23:6 daartegenover wordt gesteld die titel, welken de Heere zelf draagt, die in waarheid onze gerechtigheid (zidkenoe) is. Aan de andere zijde wordt meegedeeld het einde, dat hij zal hebben, daar hem in Hoofdst. 21:7 niets anders wordt voorgesteld dan gehele overgave in de hand van Nebukadnezar tot reddelozen ondergang. In het nu volgende gedeelte van onze profetie (Hoofdst. 25:29), waarin ene samenvoeging van gezegden van geheel bijzonderen inhoud gevonden wordt, die vooral betrekking hebben op den ondergang van Jeruzalem door de Chaldeën en de dienstbaarheid van Juda onder de Chaldeën, worden wij geheel in den tijd van Zedekia verplaatst, terwijl die van Jojakim in Hoofdst. 25 en 26 slechts tot blad daarvoor dient.

HOOFDSTUK 25.

ZEVENTIGJARIGE BALLINGSCHAP IN BABEL.

Het opschrift in Hoofdst. 25:1, waarop eerst weer in Hoofdst. 30:1 een daarmee overeenkomstig volgt, bewijst, dat wij in Hoofdst. 25-29 een bij elkaar behorend geheel van redenen voor ons hebben, waarvan de bijzondere delen in verschillende opzichten met elkaar zamenhangen.

I. Vs. 1-38. In het zo belangrijke jaar, waarin de overwinning van Nebukadnezar bij Carchemis of Circesium aan den Eufraat plaats heeft (Hoofdst. 46:2), en daardoor de eerste van de vier wereldmonarchieën, waarover de Profeet Daniël in Hoofdst. 2 en 7 handelt, gevestigd werd, ontving Jeremia ene openbaring des Heeren, waarin met Juda wordt gerekend. Het heeft nu gedurende 23 jaren de werkzaamheid van den Profeet ondervonden, maar de roepstem tot bekering onopgevolgd gelaten. Opzettelijk heeft het den toorn Gods steeds erger tot zijn ongeluk opgewekt. Die ellende zal dan ook nu over het ontheiligde land komen tot gehele verwoesting, het ongehoorzaam volk zal gestraft worden met zeventigjarige slavernij onder den koning van Babel (vs. 1-11). Na die zeventig jaren komt ook de tijd der bezoeking over den koning van Babel en over al zijne volken, zodat nu ook de beurt van dienen aan hen komt, en zij de vergelding ontvangen, die zij verdiend hebben (vs. 12-14). De rede van den Profeet gaat daarop over tot den toon van een gezang, dat aan alle volken op de rij af het gericht van God verkondigt; alsdan ziet het oog des Profeten reeds in den tijd van het laatste oordeel (vs. 15-38).

1. De rede, die in dit hoofdstuk voorkomt, vooral het eerste gedeelte daarvan (vs. 3-11), is het woord, dat tot Jeremia geschied is over het ganse volk van Juda en de overige volken, die er mede in betrekking stonden (vs. 9 en 15 vv.), in het vierde jaar der regering van Jojakim, zoon van Josia, koning van Juda, d. i. 606 v. C. (dit vierde jaar van Jojakim was het eerste jaar van Nebukadnezar, koning van Babel).

2. Het is het woord, hetwelk de Profeet Jeremia in nauwkeurige gehoorzaamheid aan des Heeren bevel en in getrouwe waarneming van zijn ambt, onmiddelijk na den slag bij Carchemis (2 Kon. 24:1) en nog vóór de inneming van Jeruzalem, gesproken heeft tot het ganse volk van Juda, en tot al de inwoners van Jeruzalem, zeggende:

Dit is de eerste maal, dat ene tijdsbepaling van ene profetie bij onzen Profeet wordt vooraan geplaatst; wij vinden alleen algemene tijdsbepalingen in de vorige profetieën, en zelfs, die slechts zelden (Hoofdst 3:6; 14:1). Eerst bij de intrede der grote katastrofe en met de hoofdstadiën van haar verloop overeenkomstig, vinden wij nauwkeurige chronologische opgaven (Hoofdst. 28:1; 32:1; 36:1; 39:1 enz.). Hier noemt zich Jeremia ook voor de eerste maal Profeet (want Hoofdst. 20:2 valt in lateren tijd); het is alsof hij dezen titel heeft verzwegen, totdat hij het begin van zijne dreigende profetie kon aankondigen (Deut. 18:21 v.). In dit jaar begon Jeremia tevens volgens Goddelijk bevel zijne voorzeggingen op te tekenen (Hoofdst. 36:1 vv.). Hij deed het, of hij misschien nog ter elfder ure door den gehelen

indruk zijner profetische redenen de harten mocht bewegen, waarmee tevens is uitgesproken, dat een tijdpunt van eindigen en van onherroepelijke beslissing nabij was.

3. 1) Van het dertiende jaar der regering van Josia, den zoon van Amon, den koning van Juda tot op dezen dag toe d. i. van 629 v. C. af (Hoofdst. 1:2) (dit is het drie en twintigste jaar van mijne werkzaamheid onder u, dus drie en twintig jaren lang) is het woord des HEEREN tot mij geschied; en ik heb het al dien tijd tot ulieden gesproken, ijverig en onophoudelijk, vroeg op zijnde en sprekende, maar gij hebt niet gehoord.

1) In vs. 3-11 wordt het volk van Juda aangekondigd, dat, nadat hij 23 jaar lang het volk onafgebroken des Heeren woord tot boete heeft verkondigd, zonder dat Juda op zijne redenen acht gaf, en op de vermaningen van alle andere Profeten, nu alle koningen van het Noorden onder aanvoering van Nebukadnezar, den koning van Babel, en de nabij wonende volken zullen komen, alles verwoesten en deze landen den koning van Babel 70 jaar lang zullen dienstbaar maken.

4. Ook heeft de HEERE ten tijde der vaderen (Hoofdst. 7:25 vv. 11:7 vv.) tot u gezonden al Zijne knechten, de profeten, vroeg op zijnde en zendende, met alle vlijt en zonder ophouden); maar gij hebt a) niet gehoord, noch uw oor geneigd om te horen. 1)

a) Jer. 11:7, 8, 10; 13:10, 11; 16:12; 17:23; 18:12; 19:15; 22:21. 1

1) Merkt hieraan, dat God rekening houdt hetzij wij het doen of niet, hoe lang wij de middelen der genade genoten hebben, en hoe langer wij het genot daarvan gekend hebben, hoe zwaarder onze verantwoording zal zijn, indien wij er geen goed gebruik van gemaakt hebben.

5. Zeggende, wat in ‘t bijzonder mijn eigen profetisch werk aangaat (Hoofdst. 18:11; 7:3 vv.) a) Bekeert u toch, een iegelijk van zijnen bozen weg, en van de boosheid uwer handelingen, en woont in het land, dat de HEERE u en uwen vaderen gegeven heeft, van eeuw tot eeuw.

a) 2 Kon. 17:13. Jer. 35:15; Jon. 3:8.

6. En wandelt andere goden niet na, om die te dienen en u voor die neer te buigen, en vertoornt Mij niet door het werk uwer handen, opdat Ik uin Mijne rechtvaardige oordelen geen kwaad doe.

7. Maar gij hebt naar Mij niet gehoord, spreekt de HEERE; het was alsof gij opzettelijk het er op toelegdet, opdat gij Mij vertoorndet door het werk uwer harden, uzelven ten kwade.

8. Daarom, 1) zo zegt de HEERE der heirscharen: Omdat gij Mijne woorden niet hebt gehoord en geweigerd hebt u te bekeren;

1) Hier volgt de aankondiging der straf. De Profeet zegt derhalve dat God niet meer door woorden zou handelen, dewijl hun ongerechtigheid vol was geworden, zoals Hij zegt (Gen.

6:3): Mijn Geest zal niet twisten of niet langer twisten met den mens. Wanneer God zich aangordt om wraak te nemen over de misdaden der mensen, zegt Hij dat het niet meer de tijd is om te twisten.

9. Ziet, Ik zal de bedreiging in Hoofdst. 1:14 vv. vervullen, en zenden, en nemen alle geslachten van het noorden, spreekt de HEERE, en, gelijk Ik nog meer bepaald noem, tot Nebukadnezar, den koning van Babel, Mijnen knecht (Dan. 2:1); en zal ze brengen over dit land en over de inwoners daarvan, en over al deze volken rondom; en Ik zal ze verbannen, en zal ze stellen tot ene ontzetting, en tot ene aanfluiting, en tot eeuwige woestheden (Hoofdst. 18:16; 19:8).

10. En Ik zal van hen (Jer. 7:34; 16:9) doen vergaan {a} de stem der vrolijkheid, en de stem der vreugde, de stem des bruidegoms en de stem der bruid, het geluid der molens(Exod. 16:24) en het licht der lamp, {a} alles wat er op wijst, dat daar mensen wonen.

{a} Jes. 24:7. Ezech. 26:13.

1) Hiermede wordt weer aangekondigd, dat het ganse land ledig zou worden, dat alle inwoners zouden worden verbannen, dat er geen blijdschap en geen vrolijkheid meer zou zijn, geen arbeid meer zou worden verricht in het land der vaderen, dewijl allen verbannen zouden worden naar Babel.

Geheel Juda en Jeruzalem zou gevankelijk worden weggevoerd, opdat het volk in den vreemde zou leren, wat het betekent het verbond met den Heere te hebben verbroken, en opdat er een zoeken zou gewekt worden naar den Heere om erbarming en redding.

11. En dit ganse land met zijne gehele omgeving zal worden tot ene woestheid, tot ene ontzetting; en deze volken zullen den koning van Babel, de koningen der Chaldeeuwsch-Babylonische Dynastie (2 Kon. 25:27). dienen zeventig jaren.

Wanneer in deze voorzegging, die niet zonder reden zo nauwkeurig chronologisch is beschreven, ene zeventig jarige dienstbaarheid gedreigd wordt, kan het tijdpunt, van waar men moet tellen, slechts in dat jaar geplaatst worden, waarin de profetie werd uitgesproken, in het vierde jaar van Jojakim (606 v. C). Over het einde kan geen twijfel zijn, de natuurlijke grens der 70 jaren is het eerste jaar van Cyrus, waarin Israël tot zijn vaderland mocht gaan (536 v. C. Ezra 1:1 vv.). In de voorzegging, die reeds in het midden van de 70-jarige tijdruimte werd uitgesproken en tot de Joodse ballingen gericht werd (Hoofdst. 29:10), wordt geen nieuw punt van begin, dat in den tijd van het uitspreken der profetie zou moeten worden gezocht, aangegeven, maar het wordt gezegd in uitdrukkelijke aansluiting aan de vroeger beroemd gewordene profetie, dat de daarin vastgestelde 70 jaren volgens onveranderlijk Goddelijk raadsbesluit eerst moesten voorbijgegaan, voordat aan een terugkeren der gevangenen kon worden gedacht, dat het daarom dwaas was den valsen Profeten gehoor te geven. Deze vleiden hen, met het oog op ene vereniging, die zich onder de leiding van Egypte tegen de heerschappij der Chaldeën vormde, den ballingen met ijdele verwachtingen van ene nabijzijnde terugkering; zij wekten hun gemoederen op en brachten hen in gevaren; wat

echter nog erger was, zij leidden hen af van de hun gestelde voorwaarde, om door oprecht berouw de verzoening met den Heere is zoeken.

12. Maar het zal geschieden, als de a) zeventig jaren vervuld zijn, dan zal Ik over den koning van Babel, dien alle volken gedurende dien tijd zullen dienen (Hoofdst. 27:7), en over dat volk der Chaldeën, (vs. 9) spreekt de HEERE, hun ongerechtigheid bezoeken, waarmee zij Mijn volk boven Mijnen last hebben verdrukt (Jes. 47:6), mitsgaders over het land der Chaldeën, en zal dat stellen tot eeuwige verwoestingen (Hoofdst. 51:26, 62).

a) 2 Kron. 36:22. Ezra 1:1. Jer. 29:10. Dan. 9:2.

13. En Ik zal over dat land brengen al Mijne woorden, die Ik daarover gesproken heb; al wat in dit boek (Hoofdst. 46-51) geschreven is, wat Jeremia geprofeteerd heeft over al deze volken.

De afdeling van vs. 12 af kan oorspronkelijk niet gevoegelijk behoord hebben bij de rede, zo als die den Profeet in het vierde jaar van Jojakim werd ingegeven. Zij is ene uitbreiding van deze bij de latere zamenvoeging van alles, wat aan Jeremia door den Heere bevolen was te spreken en te schrijven, tot een bijzonder boek, en wel ene door hemzelven gemaakte uitbreiding, volgens de orakelen, die hem in Hoofdst. 46-51 ten deel waren geworden; deze trekt hij hier in ééne somma bij elkaar. Reeds bij Ex. 20:6 werd opgemerkt, hoe het wedergeven van het vroeger ontvangen woord Gods bij de mannen Gods evenzeer een uitvloeisel schijnt te zijn van den levendmakenden Geest, als de vroegere verkondiging. Ene uitbreiding, door bijvoeging van latere openbaring Gods kan ons dus niet bevreemden; deze is voor de lezers, wier gezichtskring ook een ruimere is, dan die der vroegere hoorders. Nevens dergelijke veranderingen van het oorspronkelijke woord Gods, welke degenen, die het ontvingen en spraken onder de leiding des Heiligen Geestes zelf gemaakt hebben, komen op sommige plaatsen der Bijbelboeken ook korte opmerkingen voor, die niet van henzelven afkomstig zijn, maar van die mannen Gods, die de Bijbels boeken verzameld en tot één geheel verenigd hebben. Zulk ene opmerking hebben wij hier in de woorden: "al wat in dit boek geschreven is, wat Jeremia geprofeteerd heeft over al deze volken. " Misschien is het evenzo met het slot van het 18de vers: "gelijk het is te dezen dage; " hoewel dat ook ene toevoeging van Jeremia’s eigen hand bij de vervaardiging van zijn Boek zou kunnen zijn.

14. Want a) van hen, van de volken en koningen van Chaldea, zullen zich doen dienen, die ook machtige volken en grote koningen zijn; alzo zal Ik hun vergelden naar hun doen, en naar het werk hunner handen 1) (Jes. 13:1-14 :27).

a) Jer. 27:7.

1) De Profeet zet hier denzelfden last voort, n. l. dat God eindelijk inderdaad zal tonen, dat, waar Hij vertoornd is geweest over Zijn volk, echter alle hoop op ontferming niet was verdwenen, dewijl Hij Zijn verbond gedachtig zou zijn. Hij matigt op deze wijze de hardheid van de vorige uitspraken, terwijl hij iets beters belooft dan de ellendige Joden in deze uiterste ellende zouden kunnen hopen. Weer mag men uit de woorden van den Profeet opmaken, dat

zo God den arbeid van Nebukadnezar en anderen heeft gebruikt, deze niet enige gehoorzaamheid hebben betoond op een wijze, die lofwaardig was. Want indien zij zonder schuld waren geweest, zou God zeker onrechtvaardig hen gestraft hebben. Derhalve betekent deze plaats dat wanneer de duivel en de goddelozen de oordelen Gods uitvoeren, zij geen lof wegens gehoorzaamheid verdienen, dewijl dit hun oogmerk niet was.

Nebukadnezar straft Juda niet om daarmee God een dienst te doen, in het bewustzijn van daardoor Gods Raad te vervullen, maar om eigen zin en lust te volgen, om zijn wereldrijk te vergroten. En waar hij nu op wrede wijze te werk ging, zich op onbehoorlijke wijze vergreep aan het volk des Verbonds, daar zou God op zijn tijd hem zijn zonde thuis bezoeken.

De Profeet moet dit verkondigen, opdat Juda zou weten, dat toch eenmaal aan de ellende een einde zou komen.

15. Want alzo heeft de HEERE, (om hier bij het gericht over Babel ook dat over de andere volken te voegen) de God Israëls tot mij gezegd: Neem dezen beker des a) wijns der grimmigheid van Mijne hand, en geef dien te drinken al den volken, tot welke Ik u zende (Hoofdst. 1:7).

a) Jer. 13:12.

16. Dat zij drinken, en, ten gevolge van den drank des toorns, dien zij genomen hebben (vs. 27), beven en dol worden van wege het zwaard, dat Ik onder hen zal zenden. 1)

1) Hier scherpt de Profeet nog dieper in, dat het geen ijdele schrikbeelden zijn, waar hij de oordelen Gods tegen alle volken voorspelt, zoals wij de kinderlijke bedreigingen noemen, die geen gevolg hebben.

Maar de Profeet bevestigt hier, dat hoe sterk de Joden en de andere volken er zich tegen verzetten, zij deze noodwendigheid niet kunnen ontvluchten, dat God rechter is van allen. Den Profeet wordt derhalve bevolen den beker te nemen en te doen drinken.

17. En ik nam den beker van des HEEREN hand, en ik gaf te drinken al den volken, tot welke de HEERE mij gezonden had, wel niet persoonlijk, maar volgens het mij opgedragen woord, als ook hun profeet.

18. Namelijk in de eerste plaats volgens den regel (1 Petr. 4:17): Jeruzalem en de steden van Juda, en haren koningen en haren vorsten, om die te stellen tot ene woestheid, tot ene ontzetting, tot ene aanfluiting, en tot enen vloek (Hoofdst. 9:11; 24:9), gelijk het is te dezen dag (vgl. vs. 13).

19. Faraö, den koning van Egypte a) en zijnen knechten, en zijnen vorsten, en al zijn volk;

a) Jer. 46.

In Hoofdst. 47-51 volgen de bedreigende voorzeggingen in de orde op elkaar: 1) tegen Egypte (46); 2) tegen Filistea, Tyrus en Sidon (47);
3) tegen Moab (48); 4) tegen Ammon (49:1-6): 5) tegen Edom (49:7-22); 6) tegen Damascus (49:23-27); 7) tegen Kedar en Hazor (49:28-33);
8) tegen Elam (49:34-39); 9) tegen Babel (50 en 51).

De optelling der heidense volken begint met Egypte en gaat dan noordwaarts zo, dat de in het Oosten en Westen van Juda wonende volken nevens elkaar worden opgesteld.

20. En den gansen gemengden hoop, 1) en allen koningen des lands van Uz (Job 1:1 1), en allen koningen van der a) Filistijnen land, en Askalon, en Gaza, en Ekron, en het overblijfsel van Asdod (Joz. 2:13); a)

a) Jer. 47:4 v.

1) In Egypte hadden zich vele vreemde volkstammen neergezet, anders "het ganse westen" de kust van Afrika langs de Middellandse zee.

21. a) Edom en b) Moab, en den kinderen c) Ammons in het zuiden en oosten der Dode zee;

a) Jer. 49:7 v. b) Jer. 48. c) Jer. 49:31 v.

22. En allen koningen van a) Tyrus, en allen koningen van Zidonin Fenicië (2 Sam. 5:11), en den koningen der eilanden, der landen aan de kusten, die aan gene zijde derMiddellandse zee zijn, uit Cyprus en tot Tartessus in Spanje;

a) Jer. 47:4.

23. Dedan (Gen. 10:7; 25:3) en Thema (Gen. 25:15. Jes. 21:14. Job 2:11 en 6:19), en Buz (Gen. 22:2. Job 32:2) en allen, die aan de hoeken afgekort zijn, de Kedarenen (Hoofdst. 9:25);

24. En allen koningen van Arabië, en allen koningen des gemengden hoops, die in de Syrisch-Arabische woestijn wonen;

Hier worden onderscheiden de stad-bewonende en de woestijn-bewonende Arabieren.

25. En allen koningen van Zimri (waarschijnlijk hetzelfde als Jun van Gen. 25:2, tussen Arabië en Perzië, en allen koningen van Elam, en allen koningen van Medië (Jes. 21:2);

26. En allen koningen van het noorden, als Ararat, Meni en Askenas (Hoofdst. 51:27) die nabij en die verre zijn, den enen met den anderen; ja allen koninkrijken der aarde, die op den aardbodem zijn; want zonder enige uitzondering zal Mijne straf over hen allen komen. En de koning van Sesach zal na hen drinken.

Deze Sesach komt later In Hoofdst. 51:41 nog eens voor, en geeft daar volgens het parallelisme der leden (2 Sam. 1:27) duidelijk den koning van Babel te kennen. Dezelfde naam komt ook voor wanneer wij het zogenaamde Athbasch te baat nemen, het Kabbalistische alfabet, volgens hetwelk de letters van het gewone alfabet in omgekeerde orde voor elkaar staan (A is de eerste letter, daarvoor komt de laatste de Ph = Ath; evenzo vóór de tweede letter B de voorlaatste, de Sch = basch enz.), want volgens deze omgekeerde op elkandervolging staat vóór B beide keren de S(ch) en voor L ene Ch, dus Babel = Sesach (de vocalen komen niet in aanmerking, daar zij in het Hebr. niet mede worden geschreven). Wij behoeven gene bedenking te maken, hier een soortelijk geheimschrift aan te nemen, waar de profetie een apocalyptisch karakter (Dan. 7:1) aanneemt. In Openb. 13:18 toch vinden wij eveneens ene Kabbalistische symboliek (de Gematria, die met behulp van getalswaarde der letters den verborgen zin van den tekst aangeeft). Bovendien is de Kabbala niet zo geheel en al verwijderd van den geest der Schrift, dat wij die voor enkel woordspeling of dwaasheid zouden moeten houden, maar leidt werkelijk in vele opzichten tot erkenning van de wonderbare inrichting van het woord Gods en de diepte der wijsheid daarvan, gelijk zij ook op profetischen grond rust. In Hoofdst. 51:1 bedient Jeremia zich nogmaals van het Athbasch en schrift in dien zin: "Ziet Ik zal enen verdervenden wind opwekken tegen Babel en tegen degenen, die daar wonen Casdim (d. i. Chaldeën vs 24 en 35), Cardun (Nr. 11, 21, 4, 10, 13 van het alfabet) wordt leb-kamai (Nr. 12, 2, 19, 13, 10), waardoor de zin wordt: "in het hart van degenen, die tegen Mij opstaan. " Babel is daar voorgesteld als het middelpunt of het centrum van alle vijandschap tegen den Heere (andere profetische namen voor het land der Chaldeën en Babel zie in Hoofdst. 50:21 en 31 v.). Desgelijks is ook op onze plaats de alzo verkregen naam Sesach voor Babel niet zonder diepere betekenis; het woord moet zonder twijfel zo veel zijn, als "verootmoediging, onderwerping, " en kondigt vooraf het lot aan, dat den trotsen verdrukker van Israël wacht (Jes. 13:19 vv. 14:3 vv. 47:1 vv.

27. Gij zult dan tot hen zeggen: Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Drinkt den voor u ingeschonken beker, vol van den wijn des toorns (vs. 15), en wordt dronken, en spuwt gelijk een dronken man, en valt neer, dat gij niet weer opstaat, van wege het zwaard, dat Ik onder u zenden zal, en waarmee Ik u zal nedervellen.

Het beeld van enen drinkbeker des toorns komt veelvuldig voor in de Heilige Schrift (Jes. 51:17, 22. Ezech. 23:31 vv. Hab. 2:16. Ps. 60:5; 75:9); het drinken van den kelk is het beeld van het ondergaan der straf, de werking van het drinken, bedwelming en dronkenschap is een beeld van gebroken kracht, van verloren verstand en nadenken.

Het is een stout beeld, volgens hetwelk al deze volken als tot een drinkgelag zijn vergaderd, waar zij niet den wijn der vreugde, maar den zwijmeldrank van Gods strafgericht moeten drinken. Het is slechts een profetisch beeld, maar een beeld, dat zijne vreselijke waarheid heeft. De geschiedenis toont ons ook thans nog dergelijke gebeurtenissen; slechts de Profeten ontbreken, ofschoon niet geheel. God doet van waarschuwende stemmen nog steeds Zijne strafgerichten voorafgaan, zo de volkeren er slechts naar willen luisteren.

28. En het zal geschieden, wanneer zij weigeren zullen den beker van uwe hand te nemen om te drinken, dat gij tot hen zeggen zult: Zo zegt de HEERE der heirscharen: Gij zult zeker drinken! hoe gij u ook tegen den beker Mijns toorns moogt verzetten!

29. Want ziet, in de a) stad, die naar Mijnen naam genoemd is, in Jeruzalem en de steden van Juda (vs. 18) begin Ik te plagen, en zoudt gij enigzins onschuldig gehouden worden? 1) Gij zult niet onschuldig worden gehouden (Hoofdst. 49:12); want Ik roep het zwaard over alle inwoners der aarde, spreekt de HEERE der heirscharen.

a) 1 Petr. 4:17

Zeer waar is het gezegde naar een woord van Clemens van Alexandrië: wie Gode het naaste is, dien treft Hij het eerst. Daarbij moet men echter het woord voegen van den heiligen Bernhard; die hier niet staan onder de plaag der mensen, komen daar onder de plaag der duivelen.

Laat God Zijne liefste kinderen niet ongestraft, wanneer zij zondigen, hoe zou Hij dan diegenen ongestraft kunnen laten, die Zijne ware kinderen niet zijn, en door moedwillige zonden Hem dagelijks vertoornen! .

30. Gij Jeremia, zult dan den wijn des toorns van Mijne hand nemen en daaruit allen volken schenken, tot welke Ik u zend (vs. 15 vv.). Wanneer zij echter dien van uwe hand niet willen aannemen en drinken, zult gij (vs. 28) al deze woorden tot hen profeteren, en gij zult tot hen zeggen: De HEERE zal, gelijk reeds in Joël 3:21 en Amos 1:2 gezegd is, brullen uit de hoogte 1) en Zijne stem verheffen uit de woning Zijner heiligheid; Hij zal schrikkelijk brullen over Zijne woonstede, Zijne schaapskooi. Zijn volk, dat Hij ten Herder had willen zijn, verscheurt Hij nu als een leeuw. Hij zal, om hier ook de profetie in Jes. 63:1-6 weer op te vatten, een vreugdgeschrei, als de druiven-treders, uitroepen tegen alle inwoners der aarde.

1) De Heere zal brullen uit de hoogte, niet van den berg Sion en Jeruzalem als Joël 3:16 maar van den hemel, van zijn heilige woning aldaar. Want Jeruzalem is een van de plaatsen tegen welke Hij brult. Hij zal schrikkelijk brullen over Zijne woonstede op de aarde, uit die van boven.

Hij had lang gezwegen en scheen geen acht te geven op de goddeloosheid der volken. God overzag de tijden der onwetendheid, maar nu zou Hij een geschal maken, gelijk de aanvallers in een veldslag doen, tegen alle de inwoners der aarde, voor welke het een geschal van schrik zal zijn en nochtans is er een geschal van vreugde in den hemel, als dergenen die druiven-treden. Want als God rekening houdt met de trotse vijanden van Zijn koninkrijk onder hen, wordt er een grote stem van vele volken in den hemel gehoord. Openb. 19:1. Re 1 .

Even als de leeuw plotseling brullend uit het bosschaadje te voorschijn treedt en verwoestend invalt in de zorgeloos nederliggende kudde (vs. 38. Hoofdst. 49:19; 50:44 brult Jehova uit de hoogte en laat uit Zijne heilige woning, den hemel, in een onweder naderende, Zijne stem klinken. Hij dondert voor Zijn leger uit (Joel 2:11). Terwijl de krijgslieden, wien de

volvoering van Zijn gericht is opgedragen, als brullende leeuwen naderen, en met wild strijdgeschreeuw zich baden in het bloed der nedergehouwen volken, is Hij het enigermate zelf, die brult tegen dat veld, waar Zijne kudde nederligt, tegen de Hem geheiligde woonplaats Zijns volks (Hoofdst. 10:25. Ex. 15:13). Hij is het, die een juichen aanheft, even als dat der druiventreders, over al de bewoners der aarde, een Hedad (Jes 16:9 vv.), dat niet alleen het ver klinkend geroep der druivenlezers is, maar ook het woest gewoel der strijdenden, wanneer zij vol bloedgierigheid op den vijand aanvallen (Hoofdst. 48:33; 51:14), terwijl Hij de volken vermaalt en in hun bloed baadt, even als de druiventreder de druiven met zijne voeten stampt en door het bloed van den wijnstok bespat wordt.

31. Het geschal zal komen, het gedreun van dien aangeheven kreet zal doordringen tot aan het einde der aarde; want de HEERE heeft enen twist met de volken; Hij zal gericht houden met alle vlees; de goddelozen heeft Hij aan het zwaard overgegeven, spreekt de HEERE (Jes. 66:16 vv.).

Het oog van den Profeet ziet hier reeds die gebeurtenissen, die in Openb. 14:14 vv. en 19:11 vv. omtrent het gericht over den Antichrist en zijne legerscharen worden geprofeteerd. Zo is ook het volgende alleen goed te verstaan met het oog op die gebeurtenissen; de bijzonderheden zijn echter voor ons nog vrij duister, totdat de dag der vervulling ze ons in het volle licht zal stellen. Een voorspel zal daarvan zijn wat in Openb. 16:12-16 bedoeld is, en niet zo verre van onzen tijd in de toekomst ligt.

32. Zo zegt de HEERE der heirscharen omtrent de wijze van uitvoering van het zooeven voorzegde gericht: ziet een kwaad gaat er uit van volk tot volk, en een groot onweder zal er verwekt worden van de zijden der aarde, even als een onweerstorm, wanneer die aan den horizon opkomt, van het uiterste eind schijnt te komen (Hoofdst. 10:13).

33. En de verslagenen des HEEREN zullen, wanneer het onweder des gerichts zich heeft ontlast (Jes. 66:16), te dien dage liggen van het ene einde der aarde tot aan het andere einde der aarde (Hoofdst. 12:12); zij zullen niet beklaagd, noch opgenomen, noch begraven worden; tot mest op den aardbodem zullen zij zijn (Hoofdst. 8:2; 16:4. Jes. 34:3; 66:24).

34. a) Huilt gij, herders! gij koningen en machthebbers der volken (Hoofdst. 2:8; 10:21; 22:22; 23:1 vv.), en schreeuwt en wentelt u in de as, gelijk dezulken doen, die in den hoogsten nood om hulp en genade smeken (Hoofdst. 6:26), gij heerlijken van de kudde! want uwe dagen zijn vervuld, dat men b) slachten zal, en de tijd van uwe c) verstrooiingen is gekomen; dan zult gij vervallen als een kostelijk vat 1) in het eeuwig verderf.

a) Jer. 4:8 b) Jes. 65:12. Jer. 12:3 c) Jer. 9:16; 13:14, 24; 18:17.

1) Hiermede wordt verzekerd dat geen stand zal worden verschoond. Noch die der vorsten, noch die der aanzienlijken, noch die der geringen. Het gehele volk en alle volken hebben tegen den Heere overtreden van den grootste tot den kleinste toe, van den aanzienlijkste tot den geringste. Dan zal de Heere niemand verschonen van hen, die zich tegen Hem hebben verzet.

35. En de vlucht zal vergaan 1) van de herders en de ontkoming van de heerlijken der kudde; zelfs voor de machtigen zullen er gene middelen ter ontkoming overblijven (Amos 2:14).

1) Beter: En de toevlucht der herders zal vergaan. Met andere woorden, er zal noch voor de herders, noch voor de heerlijken onder de kudde een toevlucht zijn en een plaats voor ontkoming. Als God, de Heere zich opmaakt om te vernietigen, waar zal dan een verberging zijn tegen Zijn toorn? Zijne ogen doorlopen de ganse aarde. Nergens, noch in den hemel, noch op de aarde, noch in de hel, is er een plaats, waar men zich tegen zijn toorn verbergen kan, indien men het kruis van Golgotha veracht en door woord en daad getuigd heeft: Wij willen niet dat Gij koning over ons zult zijn.

36. Er zal zijn ene stem des geroeps der herderen, en een gehuil der heerlijken van de kudde, omdat de HEERE hun weide verstoort, de velden, waarop zij tot hiertoe zo ongestoord en veilig konden grazen.

37. Want de landouwen des vredes zullen uitgeroeid worden 1), van wege de hittigheid des toorns des HEEREN.

1) Zelfs de vreedzame woningen zijn ter neer geworpen. Zij, die gewoon waren gerust te zijn en niet ontrust te worden, de woningen in welke gij lang in vrede gewoond hebt, zullen nu niet langer zodanig zijn, maar door den oorlog terneer geworpen.

38. Hij, de Heere, heeft, als een jonge leeuw, zijn leger, Zijne hutte, Zijne heilige woning in den hemel (vs. 30) verlaten; want hunlieder land is geworden tot ene verwoesting, van wege de hittigheid des verdrukkers (Hoofdst. 46:16; 50:16), ja van wege de hittigheid Zijns toorns.

De rede vermaant ons, het zachte suizen Gods in Zijn heilig predikambt niet achteloos voorbij te gaan, noch de oren daarvoor te stoppen; anders zou de tijd komen, dat wij het brullen Gods zouden moeten horen, waarvoor God ons moge bewaren.

HOOFDSTUK 26.

JEREMIA'S BOETPREDIKING, AANKLACHT, VERANTWOORDING EN BEWARING.

II. Vs. 1-24. De openbaring, die de Profeet overeenkomstig het vorige Hoofdstuk in het vierde jaar van Jojakim ontving, wees duidelijk op den nabijzijnden ondergang van Juda door Nebukadnezar en op ene zeventigjarige slavernij onder den koning van Babel. Er moet nu wel een tegenstand ontstaan bij de ongelovige koningen en het volk tegen zulk ene toekomst, en ene tegenspraak der valse Profeten tegen zulk ene voorzegging. Dientengevolge moest ook weer Jeremia des te nadrukkelijker optreden, om datgene te bevestigen, wat nu eenmaal als onveranderde besluit des Heeren vaststond. Zijn handelen op zinnebeeldige wijze, zijn daadzakelijk verzekeren en zijn vermanend schrijven zullen wij later in Hoofdst. 27-29 vernemen. Wij zullen dan zien, dat de Heere op in het oog vallende wijze aan hem de belofte vervult, die hem bij zijne roeping tot Profeet was gegeven (Hoofdst. 1:19): "Zij zullen tegen u strijden, maar tegen u niet vermogen, want Ik ben met u, om u uit te helpen. " De Heere deed dat echter niet slechts van dezen tijd af, reeds vroeger, nog in het begin van het koninkrijk van Jojakim, was de bescherming Gods op de allerduidelijkste wijze aan Jeremia gebleken, toen hij werd aangeklaagd en Zijn dood werd geëist (vs. 1-19). Wat zonder die bijzondere bescherming met hem zou geschied zijn, blijkt uit het lot van een anderen Profeet, die eveneens tegen de stad en het land in des Heeren naam had geprofeteerd, en ten gevolge van des konings vervolging als offer viel. (vs. 20-24).

1. In het begin des koninkrijks van Jojakim, den zoon van Josia, koning van Juda (misschien bij het Paasfeest van het jaar 609 vóór C.), geschiedde dit woord van den HEERE, zeggende:

2. Zo zegt de HEERE: Sta in het voorhof van het huis des HEEREN, even als in Hoofdst. 7:2 in de poort tussen den buitensten en binnensten voorhof, en spreek tot alle steden van Juda, diein den buitensten voorhof komen, om aan te bidden in het huis des HEEREN, al de woorden, die Ik u in hetgeen vs. 4-6 volgt geboden heb tot hen te spreken, doe er niet één woord af (Deut. 4:2; 12:32).

Dit gebod is hier van gewicht tot rechtvaardiging van Jeremia. Het is van even groot gewicht als het andere: "doe er niets bij" (Openb. 22:19). Wanneer de mens tot het woord van God en Zijnen Geest niets toedoet, noch er iets van afdoet, maar getrouw zegt, wat hij van den Heere ontvangt, dan alleen predikt hij Gods woord zuiver.

3. Misschien zullen zij horen en zich bekeren, een iegelijk van zijnen bozen weg; zo zou Ik berouw hebben over het kwaad, dat Ik hun denk te doen van wege de boosheid hunner handelingen 1) (Hoofdst. 18:8; 36:3).

1) Hoewel God reeds dikwijls door de mensen werd afgewezen, wanneer Hij ze tot bekering liet opwekken, zo begint Hij toch steeds weer op nieuw, en beproeft Hij of Hij ze eindelijk tot bekering zou kunnen bewegen, Matth. 23:37.

God was er niet onkundig van, dat de Joden zouden volharden in hun tegenstreven en in de verharding hunner harten. Dit woord dient om ons te tonen, dat zij hun verderf aan zich zelven zouden te wijten hebben. God zou hun tijd en ruimte en middelen geven om zich te bekeren, ten einde de oordelen te voorkomen, die hen naderden. Het berouw, toegeschreven aan een mens, geeft zowel te kennen ene verandering van zijn hart en van zijne raadslagen, als van zijne daden en handelingen. In den onveranderlijken God geeft het alleen te kennen de verandering van de handelingen Zijner voorzienigheid, dat Hij over de mensen niet het kwaad doet komen, verdiend door de boosheid hunner handelingen, dat Hij, zo ze in de zonden bleven volharden, ten volle besloten had over hen te brengen.

In dit vers toont God heerlijk aan tot welk doel Hij zijn profeet zendt. Het zou niet genoeg zijn geweest om Zijn last voor te stellen tenzij de wille Gods bekend was geweest. Hier verzekert God, dat Hij het volk genadig zou zijn, indien het deed wat Hij van hen vorderde, n. l. dat zij zich bekeerden. Zo getuigt Hij, dat deze last hun nuttig zou zijn, dewijl zij rekening hielden met hun heil. Doch ene Godsspraak kan niet meer beminnelijk gegeven worden, dan waar wij erkennen, dat zij tot ons heil strekt. Dewijl God derhalve zag dat het volk in blinde verwarring tot alle ongerechtigheid voortvaarde, heeft Hij hen het gevaar doen zien of er nog enigen te genezen zouden zijn.

Ook hier blijkt het zo duidelijk mogelijk dat God wacht om genadig te zijn. Zijn toorn was nog af te keren door een waarachtig berouw en een verlaten van de paden der zonde en van afval.

God straft niet dan nadat de maat der ongerechtigheid vol is. Waar Hij ziet dat men tot hem terug komt, daar steekt Hij het zwaard in de schede of houdt de roede in, waar Hij het kan doen, zonder de eer van Zijn rechtvaardigheid en heiligheid te schenden.

4. Zeg den tot hen: Zo zegt de HEERE: Zo gijlieden naar Mij niet zult horen, dat gij wandelt in Mijne wet, die Ik voor uw aangezicht gegeven heb;

5. Horende naar de woorden Mijner knechten, de profeten, die Ik tot u zende, zelfs a) vroeg op zijnde en zendende, altijd door en onophoudelijk; doch zult gij voortgaan in uw verzet tegen Mij, zodat het einde zal zijn, dat gij niet gehoord hebt (Hoofdst. 35:14 en 17);

6. Zo zal Ik dit huis stellen als a) Silo, dat het ondanks de arke des verbonds, die daarin is, zal vernietigd worden (Hoofdst. 7:14), en deze stad zal Ik stellen tot enen vloek allen volken der aarde (Hoofdst. 24:9; 25:18).

a) 1 Sam. 4:12. Ps. 78:60. Jer. 7:12, 14.

Zo als in Hoofdst. 7:2 is opgemerkt is het bevel, hier aan den Profeet gegeven, niet te verwarren met dat, hetwelk hij ten tijde van den koning Josia dus ongeveer 16 jaren vroeger ontving, alhoewel de inhoud der Godsspraak, en de plaats waar zij werd uitgesproken, in de hoofdzaak dezelfde zijn. De uitleggers verwarren gewoonlijk beide op zulk ene wijze, dat zij de tijdsbepaling in vs. 1 op Hoofdst. 7 overbrengen, vs. 2-6 voor ene korte recapitulatie van

den inhoud van dat hoofdstuk houden, vs. 7-15 als een geschiedkundig aanhangsel beschouwen. Intussen was reeds ten tijde van Josia ene rede, als Hoofdst. 7 bevat, op hare plaats; zij moest voor valse gerustheid waarschuwen. Hier daarentegen is zij meer ene betoning van de lankmoedigheid en goedheid Gods, waarin Hij nog ter elfder ure tot bekering wil leiden.

7. En de priesters, en de profeten, en al het volk, allen, zowel die in den binnensten als die in den buitensten voorhof waren, hoorden Jeremia deze woorden spreken in het huis des HEEREN.

8. Zo geschiedde het, als Jeremia geëindigd had te spreken alles, wat de HEERE geboden had tot al het volk te spreken, daar de hem opgedragen last ene nog veel meer omvattende verkondiging bevatte dan boven in vs. 4-6 is meegedeeld, dat de priesters en de Profeten (vs. 11) en al het volk, dat zich aan hen aanstoot, hem grepen; zeggende: Gij hebt lasterlijke woorden gesproken tegen deze heilige plaats (Hand. 7:13), daarom zult gij den dood sterven. (Lev. 24:15 vv.).

9. Waarom hebt gij in den naam des HEEREN geprofeteerd, zeggende: Dit huis zal worden als Silo, en deze stad zal woest worden, dat er niemand wone? En het ganse volk werd vergaderd tegen Jeremia, in het huis des HEEREN, om wegens de vermeende lastering de handen aan hem te slaan.

De priesters en Profeten komen hier voor als de eigenlijke tegenstanders van Jeremia; hoogst waarschijnlijk waren de meesten der valse profeten zelf priesters (Hoofdst. 20:1 vv.). Het volk laat zich mede verleiden en is evenzo geneigd op het gezag der vorsten voor Jeremia tegen de priesters en Profeten partij te nemen (vs. 16), als het onder andere omstandigheid kon bereid geweest zijn, het vonnis des doods aan hem te volvoeren.

10. Als nu de vorsten van Juda deze woorden hoorden, waarmee hun werd geboodschapt, dat in den tempel een oploop was ontstaan, gingen zij op uit het huis des konings, waar zij zich bevonden, dus van den berg Zion, naar het huis des HEEREN 1); en zij, die als plaatsbekleders van den koning nu gericht wilden houden, zetten zich bij de deur der nieuwe poort des HEEREN (Hoofdstuk 20:2).

1) Er was een afzonderlijke weg van gemeenschap tussen het paleis en den tempel.

11. Toen spraken de priesters en de profeten, die als aanklagers tegen den gevangen Jeremia optraden, tot de vorsten en tot al het volk, zeggende: Aan dezen man is een oordeel des doods, want hij heeft geprofeteerd tegen deze stad, gelijk als gij met uwe oren gehoord hebt
1) Alzo heeft men zich aan lastering schuldig gemaakt.

1) De aanklagers doen hier een beroep op het volk, dat hem gehoord had en alzo getuigenis kon geven.

12. Maar Jeremia sprak tot al de vorsten die als rechters gezeten waren, en tot al het volk als getuigen, zeggende: de HEERE heeft mij gezonden, om tegen dit huis en tegen deze stad te profeteren al de woorden, die gij gehoord hebt:

13. Nu dan, maakt uwe wegen en uwe handelingen goed, en gehoorzaamt de stem des HEEREN, uws Gods; zo zal het den HEERE berouwen over het kwaad, dat Hij tegen u gesproken heeft; Hij zal dan deze stad niet verderven, maar hier bij u wonen (Hoofdst. 7:3).

14. Doch ik, ziet ik ben in uwe handen, doet mij, als het goed, en als het recht is in uwe ogen.

15. Maar weet voorzeker, dat gij, zo gij mij doodt, gewis onschuldig bloed zult brengen op u, en op deze stad, en op hare inwoners. Daarvoor zult gij des te zekerder het voorspelde gericht over u brengen, in plaats van het te ontgaan, gelijk gij meent. Want in der waarheid, de HEERE heeft mij tot u gezonden, om al deze woorden voor uwe oren te spreken, 1) en daarom zou ook mijn bloed aan u gewroken worden.

1) Merkt hieraan: het betaamt Gods knechten die vurig zijn in het prediken, dat zij stil zijn in het lijden en dat zij het verdragen met onderwerping aan de machten, die over hen gesteld zijn, alhoewel het vervolgende mochten zijn.

Maar wat hen zelf aangaat, hij zegt hier dat het op hun eigen gevaar is, indien zij hem ter dood brengen, zij mogen denken dat het doden van den Profeet zal helpen om de profetieën te smoren, maar zij zullen zich ellendiglijk bedrogen vinden. Het zou de schuld maar vermeerderen en derzelver verderf verzwaren.

Het was dezelfde beschuldiging die later tegen den Heere Christus is ingebracht en welke Stefanus den dood deed vinden.

Jeremia is hier een type van den Christus Gods. Want ook dat was hier een gezochte aanleiding, om zich van den Profeet te ontdoen, die de gerechtigheid Gods handhaafde tegen de zonde en den afval van de mensen.

16. Toen zeiden de vorsten en al het volk, nadat het rechtsonderzoek ten einde was, en een der oudsten ten zijnen gunste gesproken had (vs. 17 vv.), tot de priesters en tot de profeten, die de aanklagers waren: Aan dezen man is geen oordeel des doods, want hij heeft tot ons gesproken in den naam des HEEREN, onzes Gods.

17. Ook stonden er, om hier over den loop van het rechtsgeding nog het gewichtigste mede te delen, mannen op, van de oudsten des lands, die de zitting der vorsten (vs. 10) bijwoonden, en spraken tot de ganse gemeente des volks, zeggende:

18. Micha, de Moraschtiet, (dezelfde, van wien wij nog een profetisch boek bezitten Micha 1:1), heeft(Micha 3:12) in de dagen van Hizkia, koning van Juda, geprofeteerd, en tot al het volk van Juda gesproken, zeggende: Zo zegt de HEERE der heirscharen: Zion zal als een

akker geploegd, en Jeruzalem tot steenhopen worden, en de berg dezes huizes tot hoogten eens wouds, tot ene woeste hoogte.

19. Hebben ook Hizkia, de koning van Juda, en gans Juda hem ooit gedood? Hebben zij hem, omdat hij tegen de heilige stad en tegen den tempel gesproken had, als een godslasteraar veroordeeld? Vreesde hij, Hizkia met zijn volk, niet den HEERE? en smeekte hij niet des HEEREN aangezicht, gelijk uit 2 Kon. 19:1 vv. blijkt, zodat het den HEERE berouwde over het kwaad, dat Hij tegen hen gesproken had? Wij dan doen een groot kwaad tegen onze zielen, en laden bloedschuld op ons, wanneer wij Jeremia ter dood brengen.

Wanneer gij een geleden onrecht bij God nederlegt, dan is Hij de Wreker; een verlies, dan is Hij de Vergoeder, ene smart, dan is Hij de Geneesheer, uwen dood, zo is Hij de opwekker.

20. Er was ook, om hier ene gebeurtenis mede te delen uit denzelfden tijd van deze aanklacht van Jeremia, doch die een gans ander einde nam, een man, die in den naam des HEEREN profeteerde, Uria, de zoon van Semaja, van Kirjath-Jearim, dat ten westen van Jeruzalem ligt (1 Sam. 6:21): die profeteerde tegen deze stad en tegen dit land, naar al de woorden van Jeremia.

Zou het volgende (vs. 20-23) gelijk sommigen menen, misschien een antwoord zijn van de aanklagers van Jeremia, waarin zij met een later tegenovergesteld voorbeeld het vorige zullen wederleggen en hun vonnis rechtvaardigen, ja billijken? Daar het in de tijden van Jojakim geschied is zou dan moeten worden aangenomen, dat bij het begin van dit vers iets zou zijn uitgevallen; bijv. : "anderen echter zeiden. " Dit is echter gedwongen, ook kon de gebeurtenis aan het begin der regering van Jojakim (vs. 1) nauwelijks reeds geschied zijn, daar toch de zending naar Egypte en het terughalen van daar in elk geval langeren tijd vorderde, Anderen menen, dat de verdedigers van Jeremia (vs. 17) nog voortspraken en dat zij door Uria’s voorbeeld wilden aantonen, wat men moest vermijden. Maar de verdediger van Jeremia en de vorsten zouden, terwijl Jojakim nog leefde, moeilijk zo tegen hem hebben gesproken. De mening van hen is dus waarschijnlijkst, die het voor een verhaal van Jeremia houden, bij het opschrijven der gehele geschiedenis bijgevoegd. als iets, dat later geschied was. Hij heeft daarmee willen te kennen geven, dat het met Jeremia even als met Uria zou gegaan zijn, zo niet Ahikam het onder Gods bestuur had verhinderd.

21. En als de koning Jojakim, mitsgaders al zijne geweldigen, en al de vorsten zijne woorden hoorden, zocht de koning hem te doden; als Uria dat hoorde; zo vreesde hij, en vluchtte en kwam in Egypte.

22. Maar de koning Jojakim zond mannen naar Egypte, Elnathan(= God gaf), den zoon van Achbar (= muis), gelijk het schijnt des konings zwager (2 Kon. 24:8) en in 2 Kon. 22:12 genoemd, en andere mannen met hem, in Egypte.

23. Die voerden Uria uit Egypte, wiens koning Faraö Necho niets tegen de uitlevering had, daar Jojakim zijn vazal was, en brachten hem tot den koning Jojakim, en hij sloeg hem met

het zwaard, en hij wierp zijn dood lichaam in de graven van de kinderen des volks aan de zuid-oostzijde der stad (2 Sam. 15:23).

Uria, een getrouw profeet, predikte evenals Jeremia, daarom wilde de koning hem laten doden; hij ontvluchtte naar Egypte, maar het kon hem niet redden. Jeremia vluchtte niet en hij bleef verschoond. Ons vluchtten en zorgen baat niets: de boosheid der wereld moet zich toch tot haar eigen oordeel aan Gods knechten openbaren, en deze moeten zich daartoe overgeven. Wie het eerst zal getroffen worden, dat heeft God in Zijne hand, en wij kunnen alle vluchten en zorgen ons besparen.

24. Het was alle wel ene bijzondere zaak, dat het Jeremia niet even als Uria ging; maar de hand van Ahikam (= verheven broeder), den zoon van Safan (= konijn) 2 Kon. 22:12). was met Jeremia. Hij was het vooral onder de vorsten (vs. 16 vv.), die de zaak ten gunste van den Profeet wendde, en er waarschijnlijk opmerkzaam op maakte, dat dezelfde rede reeds onder Josia was gehouden, zonder dat het er toen ene vervolging had plaats gehad. Zo was hij in Gods hand het middel, dat men hem, Jeremia, niet overgaf in de hand des volks om hem te doden.

Ons wordt hier herinnerd, dat God Zijne getrouwe knechten soms enen beschermer toezendt, gelijk aan Jeremia hier Ahikam, en in Hoofdst. 38 Ebed-Melech, aan Elia en den profeten van zijnen tijd Obadja (1 Kon. 18:7 vv.), aan Luther den keurvorst van Saksen, Frederik den Wijzen, Johan den Standvastige, Johan Frederik den Grootmoedige.

De vreze Gods dreef bij Ahikam de vreze der mensen buiten. Hij wilde liever in ongenade vallen bij Jojakim en gehaat zijn bij het volk dan den rechtvaardige in nood verlaten.

HOOFDSTUK 27.

JUDA EN ZIJNE NABUREN MOETEN ONDER HET JUK VAN DEN KONING VAN BABEL.

III. Vs. 1-Hoofdst 28:17. Toen koning Zedekia na het eerste derde deel zijner regering door afgezanten der omliggende volken werd aangezocht, om gemeenschappelijk tegen de overheersing der Chaldeën op te staan en het juk van Nebukadnezar af te schudden, wordt aan Jeremia door den Heere opgedragen die onderneming met allen nadruk tegen te werken. Hij moet daartoe een juk maken en zich zelven opleggen. Zo moet hij aanschouwelijk voorstellen, dat het juk der Chaldeeuwse opperheerschappij door den Heere aan Juda en den naburigen volken is opgelegd, en alle poging om het af te schudden tegen des Heeren raad en wil is. Vervolgens moet hij ook nog met profetische woorden verklaren wat de handeling betekent, en dat op het hart drukken (vs. 1-22). Wat Jeremia sprak droeg goede vruchten. De voorgenomen vereniging tegen Babel bleef achter, en niet lang daarna reisde Zedekia zelf tot den koning, om hem van zijne gehechtheid te verzekeren. Toen echter kort na bovengenoemde gebeurtenis een valse Profeet Hananja zich in den tempel aanstelde, alsof hij beter den Jeremia des Heeren gedachten en raadsbesluiten wist, wordt hem voor de priesters en het volk zijn einde aangekondigd, en verkrijgt hij na twee maanden voor zijn liegen het loon. (Hoofdst. 28:1-7).

1. In het begin des koninkrijks van Jojakim 1) (beter: van Zedekia vs. 3, 12 en Hoofdst. 21:1)zoon van Josia, koning van Juda, en wel in het vierde jaar zijner regering (Hoofdst. 28:1), toen de Moabieten Edomieten en Feniciërs onderhandeling met hem aanknoopten tot ene zamenzwering tegen de Chaldeeuwse heerschappij (2 Kon. 24:20.) geschiedde dit woord tot Jeremia, van den HEERE, zeggende:

1) De lezing "Jojakim" kan niet anders zijn dan ene vergissing van den afschrijver, die meende dat met dit vers Hoofdst. 26:1 weer werd opgevat. Ene dergelijke vergissing zagen wij in 2 Kon. 22:2.

In de dagtekening dezer profetie komt enige zwarigheid voor. Dit woord wordt gezegd tot Jeremia geschied te zijn in het begin der regering van Jojakim (vs. 1) en nochtans werden de gezanten, aan wien hij de jukken der dienstbaarheid moest hangen in vs. 3 gezegd tot Zedekia, den koning van Juda te komen, die eerst elf jaar na het begin van Jojakims regering koning werd. Sommigen houden dit voor een fout des afschrifts en dat men in vs. 1 lezen moet: in het begin der regering van Zedekia, waarvan een achteloos afschrijver zijn oog op den titel van het voorgaande kapittel hebbende schreef, Jojakim. En indien men een schrijffout ergens zal mogen toelaten zal het hier zijn, want in vs. 2 wordt Zedekia weer genoemd en vervolgens de profetie wordt in hetzelfde jaar gedagtekend, en nochtans gezegd geschied te zijn in het begin der regering van Zedekia (Hoofdst. 28), gevolgelijk moet deze ook onder Zedekia geschied zijn.

2. Alzo zei de HEERE tot mij Maak u banden en Jukken van hout (vs. 13), en a) doe die aan uwen hals.

a) Jer. 28:10.

3. En zend ze middelijk, door het voor te houden aan degenen, die uwe opdracht moeten ten uitvoer brengen, tot den koning van Edom, en tot den koning van Moab, en tot den koning der kinderen Ammons, en tot dan koning van Tyrus, en tot den koning van Zidon, door de hand der boden, die te Jeruzalem tot Zedekia, den koning van Juda, komen 1) tot het sluiten van een verbond.

1) Dat de profeet door zijne eigene verschijning aan de boden het juk voor ogen stelde, dat hunnen koningen zou worden opgelegd, en het hun enigermate zinnebeeldig mede op weg gaf, was genoegzaam tot het doel zijner profetie, die toch eigenlijk alleen op zijn eigen volk indruk moest en kon maken. Het zenden van het juk kan dus niet anders worden opgevat dan als het overreiken van den beker des toorns aan alle volken in Hoofdst. 25:15.

Sommige uitleggers zijn van mening dat Jeremia alleen zich zelf een juk om den hals lag en dat dit een zinnebeeld was van hetgeen de genoemde koningen zou overkomen.

Wij voor ons zijn echter van mening dat wel degelijk de Profeet aan de gezanten dier volken hier genoemd, en die hoogstwaarschijnlijk kwamen om met den koning een verbond te sluiten tegen Babel, jukken mee heeft gegeven, om daarmee te verkondigen dat een verbond tegen Babel hun niets zou geven, dewijl de Heere God had besloten hen in de hand van Babel te geven.

4. En beveel hun aan hun heren te zeggen: Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Zo zult gij tot uwe heren zeggen:

5. Ik heb gemaakt de aarde, den mens en het vee, die op den aardbodem zijn, door Mijne grote kracht, en door Mijnen uitgestrekten arm(Hoofdst. 32:17), en Ik geef ze aan welken het recht is in Mijne ogen 1) (Dan. 2:21; 4:14, 17, 25).

1) Over de macht Gods wordt gesproken en over Zijn hoogste regering, dewijl de koningen, ofschoon zij bekennen dat God het bestuur der wereld in handen heeft, echter niet kunnen vatten, dat Hij hen in een ogenblik kan onttronen en uit hun rang stellen. Want zij schijnen aan hun nesten te zijn vastgehecht, zo beloven zij zich een eeuwigdurenden stand en verbeelden zich dat zij niet onderworpen zijn aan het gewone lot der stervelingen. Dewijl derhalve de koningen zo door trotsheid zijn opgeblazen, zegt God hier, dat Hij gemaakt heeft de aarde en alle stervelingen. Van den hemel spreekt Hij niet, maar stelt vast dat Hij alles gemaakt heeft, én den mens én de dieren, welke op de aarde zijn.

6. En nu, Ik heb al deze landen gegeven in de hand van Nebukadnezar, den koning van Babel, Mijnen knecht (Hoofdst. 25:9); zelfs ook het gedierte des velds heb Ik hem gegeven, om hem te dienen, (Dan. 2:37 vv. 4:19).

7. En alle volken zullen hem, en zijnen zoon, en zijns zoons zoon (2 Kon. 25:27 en Dan. 5:1) dienen, totdat ook de tijd zijns eigenen lands kome 1), als het ook daarmee een einde zal

nemen (Hoofdst. 25:12, 25); dan zullen zich machtige volken en grote koningen van hem doen dienen, zo heb ik in Mijnen raad besloten.

1) Wanneer de door den Heere bepaalden tijd voor Babels koning komt, dat hij zijne overwinnaars vinden zal en zijn rijk aan vreemde vorsten en volken zal onderdanig worden. Vóór dien tijd baat alle menselijke inspanning tegen de Chaldeën niet.

Al de gemelde volken zouden Nebukadnezar en zijnen zoon en zijns zoons zoon dienen. In de kanon van Ptolemeus worden na Nebukadnezar de volgende alleenheersers van Babel opgeteld: Evilmerodach, Neriglissar, Laborosoarchod en Nabonnedus, welke of dezelfde is, die in de Heilige Schrift Belsazar genaamd wordt, of een mederegeerder met Belsazar, welke, terwijl deze zich aan de hofvermaken overgaf, de klem der regering had. Men dient te weten dat Neriglissar en Laborasoarchod niet rechtstreeks uit de koninklijke linie van Nebukadnezar waren voortgesproten. Neriglissar was de schoonbroeder van Evilmerodach, en Laborosoarchod de zoon van Neriglissar. Wanneer wij derhalve deze beide om de gemelde reden uit de geslachtslijst weglaten, hebben wij de drie Babelse alleenheersers, van welke de Profeet melding maakt: Nebukadnezar, Evilmerodach en Nabonnedus of Belsazar.

8. En het zal geschieden, het volk en het koninkrijk, die hem, Nebukadnezar, den koning van Babel, niet zullen dienen, en dat zijnen hals niet zal geven onder het juk des konings van Babel: over dat volk, dat zich alzo tegen Mijn raadsbesluit zal verzetten, zal ik, spreekt de HEERE, bezoeking doen door het zwaard, en door den honger, en door de pestilentie, totdat Ik ze zal verteerd hebben door zijne hand. 1)

1) Nebukadnezar was zeer onrechtvaardig en barbaars om dus de rechten en rijkdommen zijner naburen aan te tasten en hen tot onderwerping aan zich te dwingen. Nochtans had God rechtvaardige en heilige oogmerken om dit toe te laten, om deze volken te straffen wegens hun afgoderij en grove zondenschuld. Zij, die den God, die hen gemaakt heeft niet willen dienen, worden rechtvaardiglijk genoodzaakt hun vijanden te dienen, die hen zochten te verderven.

9. Gijlieden dan hoort niet naar uwe profeten, en naar uwe waarzeggers, en naar uwe dromers, en naar uwe guichelaars, en naar uwe tovenaars, dewelke tot u spreken, zeggende: Gij zult den koning van Babel niet dienen. 1)

1) Benevens de afgoderij der naburige volken hadden de Joden ook geleerd hun waarzeggerijen en andere kunsten tot het voorzeggen van toekomende dingen. Dit had God uitdrukkelijk in de wet verboden (Deut. 18:11 vv.), en Jesaja had daarover het volk scherp bestraft (Jes. 2:6). De honenim, bij ons guichelaars uitgedrukt, worden geacht sterrekundigen geweest te zijn.

10. Want zij profeteren u valsheid, om u, hoewel niet met dat bewuste doel, toch met dat zekere gevolg (Hoofdst. 11:17; 18:16), verre uit uw land te brengen, en dat Ik u uitstote, en gij omkomt. 1)

1) Het behoort tot onze verdorvene natuur, dat wij gemakkelijker de leugen geloven dan de waarheid; want wanneer Jeremia en zijne geestverwanten predikten, zo was er niemand die geloofde; zodra daarentegen de valse profeten kwamen en hun mond opendeden, dan was alles wat die spraken door den hemel gesproken. Wat zij zeiden moest waar zijn op aarde (Ps. 93:5); wat daarentegen Jeremia zei was zonder kracht. Het voorbeeld van onze moeder Eva: wat God zei werd niet geloofd, wat de slang zei was iets kostelijks.

Dewijl Jeremia zowel aan den koning als aan den burgers voorzegd had, dat zij de straf niet konden ontvluchten, die vaststond, ontneemt hij hun alle ijdel vertrouwen, hetwelk een beletsel was, om op de bedreigingen te letten en de waarachtige waarschuwingen aan te nemen. De valse profeten bedrogen hen door hun valse leugens en beloofden dat alles gelukkig zou aflopen. Dewijl derhalve de Profeet zag dat zowel de oren van den koning als van het volk gesloten waren en daarom, zowel vermaning als bedreiging weinig of niets geen nut deed, voegt hij er aan toe, wat noodzakelijk was. n. l. dat het louter bedriegerijen waren, welke de valse profeten hun voorwierpen.

11. Integendeel is werkelijk het beste, zich gehoorzaam te onderwerpen aan Mijnen wil; want wie zich daartegen verzet, zal te meer moeten lijden; maar het volk, dat zijnen hals zal brengen onder het juk des konings van Babel, en hem dienen, dat zal Ik in zijn land laten, spreekt de HEERE, en het zal dat bouwen en daarin wonen. 1)

1) De profeet beveelt dit aan als de weg van een ootmoedigen geest, die door zich stil te onderwerpen aan de hardste slagen der Voorzienigheid het beste van het kwade kiest. Menigeen zou de besturingen Gods ter verwoesting zijn voorgekomen door zich aan de besturingen Gods ter verootmoediging te onderwerpen. Het is beter een licht kruis op ons te nemen, den een zwaarder op ons eigen hoofd neer te halen. De arme van geest, de zachtmoedige en nederige zal voor zichzelven bijzonderen troost genieten en menig ongeluk ontgaan, waaraan de hogen van geest zijn blootgesteld. Wanneer elke zegen of ellende volgens de goddelijke beschikking is, moet het in elk geval ons belang zijn te gehoorzamen. Zij, die dit niet willen geloven, zullen door de uitkomst worden overtuigd van de valsheid der listen, door welke zij werden aangemoedigd om het geluk te zoeken in het volgen van hun eigene meningen. .

Hiermede wil de Heere zeggen, dat wie zich onder het recht Gods buigt, genade zal vinden. Zich verzetten tegen de roede, vermeerdert den toorn Gods en verergert de straf. Maar wie de roede leert kussen zal barmhartigheid vinden, zal ervaren dat de Heere God in den toorn nog des ontfermens gedachtig is.

Dit geldt niet alleen voor volken maar ook voor personen. God in zijn recht laten, is de weg tot erbarming. Want dit gaat gepaard met belijdenis van zonde en schuld, van een erkennen, dat wat God toezendt niet anders is, dan wat volk en personen zich waardig hebben gemaakt. Indien echter de zonde beleden wordt, bekend, zal God haar vergeven en waar God vergeeft neemt Hij niet alleen de zonde, maar ook de gevolgen der zonde weg.

12. Daarna sprak ik alles, wat ik den boden der andere koningen moest zeggen. Ook tot Zedekia, den koning van Juda, naar al deze woorden; ik wendde wij daarbij tevens tot de omgeving des konings, zeggende; Brengt uwe halzen onder het juk des konings van Babel, en dient hem en zijn volk, zo zult gij leven.

13. Waarom zoudt gij sterven, gij en uw volk, door het zwaard, door den honger, en door de pestilentie? Er zal toch zeker zulk ene straf komen, gelijk als de HEERE gesproken heeft van het volk, dat den koning van Babel niet zal dienen (vs. 8).

14. Hoort dan niet naar de woorden der profeten, die tot u spreken (Hoofdst. 14:13 vv. 23:16 vv.), zeggende: Gij zult den koning van Babel niet dienen, want zij profeteren u a) valsheid. 1)

a) Jer. 29:8.

1) Hij herhaalt dezelfde woorden, welke wij te voren hebben gehoord. De herhaling is echter niet overbodig dewijl voor hem de strijd met de valse profeten moeilijk was, daar zij zulk een groot gezag hadden verkregen. Dewijl dus één Jeremia die menigte moet tegengaan, had het grootste gedeelte ten opzichte van de dubbelzinnige zaken kunnen tegenwerpen dat er niets zekers of helders aan was. Verder, dewijl het niet gemakkelijk was de Joden te overtuigen, die liever de valse profeten geloofden, daarom was het noodzakelijk meermalen hetzelfde te zeggen, zoals wij naderhand ook zullen zien.

15. Want Ik heb ze niet gezonden, spreekt de HEERE, en zij profeteren valselijk in Mijnen naam; opdat Ik u uitstote (vgl. vs. 10), en gij omkomt, gij en de profeten, die u profeteren. 1)

1) De Heere verzekerde hier door den profeet op zo duidelijk mogelijke wijs, dat Hij die valse profeten niet had gezonden, dat zij leugentaal spraken, opdat toch eindelijk het misleide volk zich zou laten gezeggen.

Helaas het heeft niet willen luisteren naar het woord des Heeren en daarom is het het gewis verderf niet ontkomen.

16. Ook sprak ik tot de priesteren en tot dit ganse volk, nadat ik bij den koning en zijne vorsten mijn werk had volbracht, zeggende: Zo zegt de HEERE: Hoort niet naar de woorden uwer profeten, die u profeteren, zeggende: Ziet de vaten van des HEEREN huis, die Nebukadnezar, de koning van Babel, van deze plaats heeft weggenomen, en naar Babel gevoerd (Hoofdst. 28:3), zullen nu haast uit Babel wedergebracht worden; want zij profeteren u valsheid.

17. Hoort niet naar hen, maar dient den koning van Babel, zo zult gijlieden leven, waarom zou deze stad tot ene woestheid worden?

18. Maar zo zij profeten zijn, en zo des HEEREN woord bij hen is, laat hen nu bij den HEERE der heirscharen voorbidden, opdat de vaten, die in het huis des HEEREN, en in het

huis des konings van Juda, en te Jeruzalem zijn overgebleven, niet naar Babel komen. Dit toch is reeds bij den Heere ene beslotene zaak (2 Kon. 25:13 vv.). Misschien zullen zij den Heere bewegen, en zal Hij berouw hebben over het kwaad. Daardoor zullen zij zich betonen Zijne ware Profeten te zijn.

1) Merk dit op: wie Gods woord heeft, die kan ook bidden; wie het niet heeft, die kan ook niet bidden; maar gelijk zijne prediking vals is, zo is ook zijn bidden niets.

Hiermee bespot de Profeet het dwaze vertrouwen waarvan de valse profeten vol waren, waar zij alle mogelijk geluk voor de toekomst beloofden. Hij zegt derhalve dat men hen niet moest geloven omtrent dat gelukkig gevolg, waarvan zij getuigden, dat men veeleer een veel strenger straf moest vrezen. Zij beloven dat de vaten zullen terugkomen, die naar Babel waren overgebracht. Maar wat nog overig was in den tempel en in het koninklijk paleis en in de gehele stad, dat alles zal naar Babel worden gebracht. De Profeet vergelijkt den toekomenden tijd met den voorbijgeganen en toont aan, dat de bedriegers zo dwaas iets beters beloven, terwijl het zwaardere oordeel Gods hen boven het hoofd hangt, dewijl als het ware stad en tempel geheel zullen vergaan.

19. Want zo zegt de HEERE der heirscharen van de pilaren, en van de zee, en van de stellingen, en van het overige der vaten, die in deze stad zijn overgebleven,

20. Die Nebukadnezar, de koning van Babel, niet heeft weggenomen, als hij Jechonia, den zoon van Jojakim, koning van Juda, van Jeruzalem naar Babel gevankelijk wegvoerde, mitsgaders al de edelen van Juda en Jeruzalem (2 Kon. 24:10),

21. Ja, zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, van de vaten, die in het huis des HEEREN, en in het huis des konings van Juda, en te Jeruzalem zijn overgebleven:

22. Naar Babel zullen a) zij gebracht worden, en aldaar zullen zij zijn tot den dag toe, dat Ik ze bezoeken zal, spreekt de HEERE; dan zal Ik ze opvoeren en zal ze b) wederbrengen tot deze plaats (Ezra 1:1-11).

"Om der zonden wil laat God toe, dat de uitwendige godsdienst in de kerk een tijd lang wordt verboden. Wordt nu dit aangewend tot verbetering en het inwendige des te nauwkeuriger in acht genomen, zo kan God wel maken, dat ook de uitwendige godsdienst wordt vrijgelaten; " ene aanwijzing voor hen, wien het bereid is de nabij zijnde toekomst van den tijd, die ons wacht volgens Openb. 11:7-10 te beleven; daarop volgt dan spoedig die andere tijd, waarvan Openb. 11:13 meldt.

De Heere schijnt Jeremia te hebben gemaakt tot een wonder van waarheid te midden der valsheid. Is het niet dikwijls alzo? en hoe worden de waarheden van het Evangelie door de grote menigte ontvangen? Worden zij geloofd? Laat ons bidden om genade en om de leringen des Heiligen Geestes, om het in het hart te brengen en op het gemoed te drukken.

De Heere God verbindt Zijne oordelen met een belofte. Hij laat voorspellen dat de tijd der bezoeking zal komen, maar tevens dat die tijd der bezoeking niet altijd zal duren. Eenmaal op zijn tijd zal het weer geschieden dat Jeruzalem zal herbouwd en de tempel zal hersteld worden.

HOOFDSTUK 28.

JEREMIA HEEFT EEN IJZEREN JUK; HIJ KONDIGT HANANJA, DEN VALSEN PROFEET, EEN ZEKEREN DOOD AAN.

1. Voorts geschiedde het in dat jaar v. C. in het begin des koninkrijks van Zedekia, koning van Juda, in het vierde jaar, in de vijfde maand Ab (Exod. 12:2), (want het komt hier niet alleen op den tijd in het algemeen, maar om vs. 17 in ‘t bijzonder ook op de maand aan), dat Hananja (= gift van Jehova) zoon van Azur, (= helper) de Profeet, die van Gibeon, ene priesterstad van den stam Benjamin (Joz. 9:3; 21:17) was, tot mij sprak, in het huis des HEEREN, voor de ogen der priesteren en des gansen volks, zeggende, ten opzichte van hetgeen ik kort te voren koning en volk in den naam des Heeren had voorgehouden:

2. Zo spreekt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, zeggende (Hoofdst. 29:14 vv.): Ik heb het juk des konings van Babel verbroken.

3. In nog a) twee volle jaren (vs. 12)zal Ik tot deze plaats wederbrengen al de vaten van het huis des HEEREN, die Nebukadnezar, de koning van Babel, uit deze plaats heeft weggenomen, en dezelve naar Babel gebracht (2 Kon. 24:13).

a) Jer. 27:16.

4. Ook zal Ik Jechonia, den zoon van Jojakim, koning van Juda, en allen, die gevankelijk weggevoerd zijn van Juda, die te Babel gekomen zijn(2 Kon. 24:14 vv.), tot deze plaats wederbrengen, spreekt de HEERE; want Ik zal het juk des konings van Babel verbreken.

"Waar God Zijn tempel bouwt plaatst de duivel zijne kapel daar naast. " Deze Hananja toont ons duidelijk wat het is bij den naam Gods te liegen en te bedriegen. O Heere! Uw dierbare naam moet der valsheid ten deksel zijn!" .

5. Toen sprak de Profeet Jeremia tot den valsen profeet Hananja, voor de ogen der priesteren, en voor de ogen des gansen volks, die in het huis des HEEREN stonden, voor allen, in wier tegenwoordigheid hij zijne profetie had voorgedragen (vs. 1 vv.).

6. En de Profeet Jeremia zei: Amen (Hoofdst. 11:5), de HEERE doe alzo, gelijk gij hebt gezegd! de HEERE bevestige uwe woorden, die gij geprofeteerd hebt, dat Hij de vaten van des HEEREN huis en allen, die gevankelijk zijn weggevoerd, van Babel wederbrenge tot deze plaats! Kwam het op menselijk wensen aan, zo zou uwe voorzegging mij aangenaam zijn en zou ik de mijne gaarne terugnemen.

7. Maar hoor nu dit woord, dat ik overeenkomstig den Geest des Heeren (Deut. 18:22) spreek voor uwe oren, en voor de oren des gansen volks:

8. De Profeten, die vóór mij en vóór u van ouds geweest zijn, die hebben tegen vele landen en tegen grote koninkrijken geprofeteerd van krijg, en van kwaad, en van pestilentie, en wat van

oude tijden af en zo veelvuldig is verkondigd, dat heeft in die eenstemmigheid van getuigen reeds een bewijs der waarheid in zich;

9. De Profeet, die tegenover alle voorzegging van ongeluk door anderen geprofeteerd zal hebben van vrede, als het woord van dien Profeet komt, dan zal die Profeet bekend worden, dat hem de HEERE in der waarheid gezonden heeft (Deut. 18:22 vv.).

Bij de aankondiging der gerichten Gods kwam het wel aan op de uitkomst tot bevestiging der voorzegging. Men kon echter ook een profeet, die zulke onaangename bedreigingen in den mond had, te voren reeds zo veel gemakkelijker geloven, als die daartoe een bevel en ene ingeving van God moest hebben, daar toch iemand er niet uit eigen lust toe zou komen om zich vijanden en lijden te berokkenen. Van enen prediker van vrede kon men daarentegen zoveel te eer vermoeden, dat hij handelde uit eigen aandrang en om mensen te behagen.

Er zijn altijd valse profeten, die lieflijk troosten, al zijn de mensen ook boos.

10. Toen nam de profeet Hananja, als geheel zeker van zijne zaak en als ware voor zijne profetie de bevestiging door de uitkomst niet nodig, het juk van den hals van den Profeet Jeremia (Hoofdst. 27:2), en verbrak het.

11. En Hananja, de betekenis van die handelwijze verklarende, sprak voor de ogen des gansen volks zeggende: Zo zegt de HEERE: Alzo, gelijk nu Jeremia's juk verbroken is, zal Ik verbreken het juk van Nebukadnezar, den koning van Babel, in nog twee volle jaren (vs. 3) van den hals al der volken. En de Profeet Jeremia, die hier niet volgens den Geest wilde spreken (vs. 7 vv.), maar wachtte totdat hij in en door den Geest kon spreken, ging zijns weegs.

Hij kon niet langer horen, dat Hananja zulke grote valsheden en leugens in den naam van God sprak, even als de boden van Sanherib. (Jer. 36:20) .

12. Doch des HEEREN woord liet ook niet lang op zich wachten; het geschiedde tot Jeremia waarschijnlijk dadelijk nadat de Profeet Hananja het juk van den hals van den Profeet Jeremia verbroken had, zeggende:

13. Ga weer henen naar den tempel, waar de priesters en al het volk nog te zamen zijn (vs. 1), en spreek tot Hananja, zeggende: Zo zegt de HEERE: Houten jukken hebt gij verbroken(vs. 10), nu zult gij in plaats van die ijzeren jukken maken 1) wanneer gij in waarheid zinnebeeldig wilt uitdrukken wat er zal komen (Deut. 28:48).

1) Een houten juk was nog te verbreken, maar een ijzeren niet. Het is daarom, dat de Heere dit woord tot Hananja laat zeggen, opdat het volk het wel zou weten dat het oordeel Gods zeker en zwaar zou komen.

Hananja meende zich tegen den raad Gods te verzetten of te kunnen verzetten, maar ziet, de Heere God laat het hem hier zeggen, dat dit een bij den mens onmogelijke zaak was.

14. Want zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ik heb in de plaats van het houten juk, dat gij niet wildet dulden (Hoofdst. 27:8 vv.), een ijzeren juk gedaan aan den hals van al deze volken, om Nebukadnezar, den koning van Babel te dienen, en zij zullen hem dienen; ja, Ik heb hem ook het gedierte des velds gegeven (Hoofdst. 27:6), en duld niet, dat zich iemand tegen Mijn raadsbesluit verzette.

15. En de Profeet Jeremia zei tot den profeet Hananja, in den naam des Heeren hem zijn oordeel aankondigende: Hoor nu, Hananja! de HEERE heeft u niet gezonden, gelijk gij op misdadige wijze voorgeeft (vs. 2 en 11), maar gij hebt gemaakt, dat dit volk op leugen vertrouwt, en alzo den wil van God tegenstreeft.

16. Daarom, zo zegt de HEERE: Zie Ik zal u door een plotselingen dood wegwerpen 1) van den aardbodem; dit jaar zult gij sterven, omdat gij enen a) afval gesproken hebt tegen den HEERE, dat zij Zijn waarachtig woord tot hun grote schade niet hebben geloofd.

a) Deut. 13:5. Jer. 29:32.

1) In den grondtekst hebben de woorden "u niet gezonden" en "u wegwerpen" een overeenkomstigen klank en vormen ene opmerkelijke woordspeling.

17. Alzo, daar het in der daad geschiedde, gelijk Jeremia gezegd had, stierf de Profeet Hananja in dat zelfde jaar, in de zevende maand, dus twee maanden na het in vs. 1 vv. en 10 vv. medegedeelde, als ene tegenstelling tot de door hem aangekondigde twee jaren.

Ware hij eerder weggenomen, zo zou het volk daarover niet zo tot nadenken zijn gekomen, als het zal geschied zijn, nu zij twee maanden tijd hadden, om reeds vooraf over de zaak na te denken. Intussen kon het aangekondigde sterven ook vooraf aan het gehele land bekend worden, en de uitkomst, nadat die was verwacht geworden, des te meer nadenken opwekken. Ware daarentegen de straf langer uitgesteld, zo zou men daar omtrent gerust zijn geworden. (J. LANGE).

Hier wordt de straf bijgevoegd, welke het gesprokene van Jeremia zal bevestigen. God nu wilde voor de onwetendheid van velen, die overigens altijd weifelden of een voorwendsel voor hun onwetendheid zochten aan te voeren, zorg dragen, dewijl zij niet konden uitmaken, wie door God gezonden was, Hananja of Jeremia. God heeft derhalve in Zijn vaderlijke goedertierenheid Zijn hand over hen willen uitstrekken. Hij heeft ook de ongelovigen onverdedigbaar willen maken, die reeds aan den duivel waren verbonden, hoe het ook zou uitvallen. Want het grootste gedeelte werd niet bewogen door deze merkwaardige uitkomst.

HOOFDSTUK 29.

ZENDBRIEF VAN JEREMIA AAN DE GEVANGENE JODEN TE BABEL, HOE ZIJ ZICH MOETEN GEDRAGEN.

IV. Vs. 1-32. Het optreden van onzen Profeet bij de gelegenheid in de vorige afdeling gemeld, had tengevolge dat koning Zedekia geen verbond maakte met de afgezanten der Edomieten, Moabieten en Feniciërs tegen de Chaldeeuwse opperheerschappij, Hij zend integendeel een gezantschap naar Nebukadnezar, om dezen van zijne trouw en gehechtheid te verzekeren en alle verdenking van ene geheime instemming met de oproerigen van zich af te weren (2 Kon. 24:20). Zo had Jeremia in zijn eigen land het volk bewaard voor de verleiding der valse Profeten, en de in Hoofdst. 25 medegedeelde openbaring ingescherpt, dat de 70 jaren der Babylonische ballingschap in het raadsbesluit van God vaststonden, en dat alleen verootmoediging onder Zijne machtige hand tot het doel van ene latere verhoging kon leiden. Nu gevoelt hij zich gedrongen om datzelfde in een schrijven aan degenen, die reeds in ballingschap waren, mede te delen, daar die eveneens gevaar liepen door valse Profeten met bedrieglijke en verderflijke verwachtingen op verkeerde wegen geleid te worden. Hij geeft daarom aan de beide gezanten van Zedekia enen brief mede (vs. 1-3), waarin hij aan den Goddelijken last voldoet met vermaning en onderwijzing, uit vertroosting en belofte (vs. 3-14). Nadrukkelijk waarschuwt hij nu ook voor de beide leugenprofeten Achab en Zedekia, en profeteert hij hun verschrikkelijk einde. (vs. 15-23). De derde van de dwaalleraars onder de gevangenen, Semaja van Nechelem, die over den brief verstoord is, schrijft aan den opziener des tempels te Jeruzalem, waarom hij dezen Jeremia van Anathoth niet in de gevangenis en banden had geworpen, zodat het zenden van brieven naar Babel hem onmogelijk ware. Ook ten opzichte van Semaja wordt aan Jeremia het oordeel Gods bekend gemaakt, dat aan ons hoofdstuk in een aanhangsel wordt toegevoegd (vs. 24-32).

1. Voorts zijn dit de woorden des briefs, dien de Profeet Jeremia zond van Jeruzalem tot de overige 1) oudsten, die onder de ellenden der wegvoering in ballingschap nog niet waren omgekomen, die gevankelijk waren weggevoerd, mitsgaders tot de priesteren, en tot de Profeten, en tot het ganse volk, dat Nebukadnezar in het jaar 598 vóór Christus ten getale van 10. 000 van Jeruzalem gevankelijk had weggevoerd naar Babel.

1) Hebr. : "de keur" of "voortreflijksten der oudsten. " De weggevoerden naar Babel stonden onder opzieners uit hun eigen volk, hier aldus genoemd. De vertaling "overige" is minder gepast.

2. (Nadat de koning Jechonia, en de koningin, en de kamerlingende hofbeambten, de vorsten van Juda en Jeruzalem de stam-, geslacht- en familiehoofden, mitsgaders de timmerlieden en smeden van Jeruzalem waren uitgegaan (2 Kon. 24:10-16)).

3. Door de hand van Elasa, (= dien God maakt), den zoon van Safan, (= konijn), en Gemarja, (= voltooid door Jehova), den zoon van Hilkia (= deel van Jehova), twee overigens onbekende mannen, die Zedekia, de koning van Juda, ongeveer in het 5de jaar zijns koninkrijks, 593 v.

C. naar Babel zond tot Nebukadnezar, den koning van Babel. De inhoud van dien brief was overeenkomstig den last des Heeren, zeggende: 1)

1) Het volle hart van den verheven vriend van zijn volk laat zijne alomvattende liefde door de zwakkere pennen tot de ver af wonenden stromen, nu het zich niet in het levende woord van mondelinge rede voor hen ken openen. Toch verloochent de Profeet zich niet in dezen vorm van mededeling. Wij zouden zeggen: hij schrijft nauwelijks maar hij spreekt den brief uit.

4. Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, tot allen, die gevankelijk zijn weggevoerd, die Ik gevankelijk heb doen wegvoeren van Jeruzalem naar Babel:

5. Bouwt huizen en woont daarin, en plant hoven en eet de vrucht daarvan; 1)

1) God heeft niet gewild dat hun gemoederen in Chaldea zouden neergebogen zijn, zelfs behoorde het veeleer, dat zij altijd op terugkeer letten, maar Hij heeft gewild dat tot het einde van zeventig jaren zij rustig zouden zijn en niet op dit of dat zouden zinnen, maar hun zaken behandelen en zo zouden leven alsof zij in het vaderland waren.

De valse profeten en waarzeggers verkondigen, even als die te Jeruzalem (Hoofdst. 27:9; 28:2 vv.), dat het juk van den koning van Babel spoedig zou verbroken zijn, en de verbanning slechts korten tijd zou duren. Zij hielden door zulke bedrieglijke verwachtingen de weggevoerden in een toestand van onrust en opwekking, die hen hinderde in vaste nederzetting en werkzaamheden.

6. Neemt vrouwen, en gewint zonen en dochteren, en neemt vrouwen voor uwe zonen, en geeft uws dochteren aan mannen, dat zij zonen en dochteren baren, en wordt aldaar vermenigvuldigd en wordt niet verminderd, overeenkomstig den zegen, die nog van kracht is gebleven! (Gen. 13:16; 15:5; 17:2

Geen mens is aan een zeker land gebonden: waar God hem leidt en maakt, dat hij daar kan blijven, daar is zijn vaderland.

7. En zoekt den vrede der stad, waarhenen Ik u gevankelijk heb doen wegvoeren, en bidt voor haar tot den HEERE; want in haren vrede zult gij vrede hebben.

Ons wordt hier herinnerd, dat wij voor de overheden moeten bidden, en niet alleen voor die, welke onzen godsdienst zijn toegedaan, en leden der ware kerk zijn, maar ook voor die, welke buiten de kerk zijn, zelfs voor heidense bestuurders als Nebukadnezar en keizer Nero (2 Tim. 2:2). Op de welvaart toch van den staat rust ook de welvaart en de veiligheid der kerk. Luther zegt zeer juist: de staat dient (servit) de kerk, maar de kerk behoudt (servat) den staat.

8. Want zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Laat uwe profeten en uwe waarzeggers, die in het midden van u zijn, u niet a) bedriegen, en hoort niet naar uwe dromers, die gij doet dromen. 1)

a) Jer. 14:14; 23:21; 27:15.

1) Velen der gevangen Joden, bedrogen zijnde door de valse profeten, die hun in den naam van God ene spoedige wederkering beloofden naar hun vaderland, verzuimden de plaatsen rondom Babel te bebouwen en te beplanten, die hun waren toegewezen, omdat zij niet gezind waren kosten en moeite te doen tot voordeel van anderen, dewijl zij zich vleiden dat zij schielijk naar Judea zouden wederkeren. Daarom zond Jeremia hun dezen brief, om hen te vermanen, dat hun verblijf in de gevangenis lang genoeg voor hen zou zijn, zelfs voor hun kinderen en kindskinderen, om de vruchten van hun arbeid aldaar te zien, en dat zij derhalve, indien zij op hun eigen gemak en vermaak wilden zien, hun best moesten doen om de plaats hunner gevangenis zich zo gemakkelijk te maken en zo aangenaam als zij konden. (ENG. GODGELEERDEN).

9. Want zij profeteren u valselijk in Mijnen naam; Ik heb hen niet gezonden, spreekt de HEERE.

10. Want zo zegt de HEERE: Zeker als zeventig jaren te Babel zullen vervuld zijn, zeventig jaren sedert het begin der in Hoofdst. 25:11 voorzegde dienstbaarheid, niet eerder, maar dan ook zeker zal Ik ulieden bezoeken en ik zal Mijn goed woord over u verwekken, u wederbrengende tot deze plaats.

Dit is het voorname woord, dat in dien tijd het volk heeft getroost en in Dan. 9:2 geprezen wordt.

Het woord der belofte rust of slaapt als het ware tot den tijd der vervulling, en het is gelijk een kiem die in de aarde ligt en haren tijd afwacht, waar in het openbaar wordt, dat die niet dood, maar slechts bedekt was. In de vervulling ontkiemt en schiet de belofte op als ene plant, die in de lente uit den winterslaap ontwaakt.

11. Want Ik weet de gedachten, die Ik over u denk, spreekt de HEERE, gedachten des vredes en niet des kwaads. Ik bedoel uwe welvaart en uw heil, niet uw verderf. Het is Mijn Goddelijk besluit, dat Ik u geve het einde 1) en de verwachting, zulk een einde van deze treurige wegen, dat gij gene heerlijker en schoner kunt denken.

1) Tegenover de eigenmachtige en van allen grond ontblote voorstelling der valse profeten stelt de profeet niet een hard en streng klinkend, maar een zeer zacht en troostrijk woord, waarin ook het hardste, de zeventigjarige duur der ballingschap op de meest verschonende wijze is uitgedrukt. De Heere wil den door valsen troost weerspannig gewordene gemoederen door het voorhouden van den waren troost week maken en winnen; daarom de zo lieflijke gedachte in dit vers: "Ik weet Mijne gedachten nog, Ik heb ze niet vergeten noch ter zijde gesteld. " .

Ook te midden der kastijding heeft God gedachten des vredes; laat ons daarom Zijne roede in ware boete des harten en in gelatenheid vereren.

De gedachten des Heeren over ons: 1) het zijn gedachten des vredes en niet des lijdens: 2) men moet op hare verwezenlijking wachten-de Heere stelt de volvoering uit, toch vergeet Hij ze niet.

In het Hebr. kan dit wel betekenen, het einde, maar ook de toekomst en die betekenis is hier beter. De Heere zegt hier dat Hij gedachten des vredes over hen heeft, dat Hij hun zal geven een heerlijke toekomst en hope op wegneming van den druk, op redding en verlossing. Gelijk Hij in de ellende heeft gestort, zo zal Hij ze uit de ellende weer ophalen. Ja, de Heere kastijdt wel, maar geeft ook weer verademing.

12. Wanneer gij in den nood zult gekomen zijn tot erkentenis van uwe zonden, en tot bekering (Deut. 30:1 vv.), dan zult gij Mij {a} aanroepen en henengaan en tot Mij bidden, en Ik zal naar u horen.

{a} Dan. 9.

13. En gij zult Mij zoeken en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw ganse hart. 1)

1) Hoewel dit tot de Israëlieten wordt gezegd, zo moet deze vermaning toch uitgestrekt worden tot geheel de kerk, zoals God wijd en zijd getuigt, dat Hij in alles een verhorend God wil zijn, die tot Hem de toevlucht nemen. Maar dewijl de hypocrieten genoeg roepende zijn en de heiligen zelfs in brandenden ijver schijnen te overtreffen, indien men afgaat op de uitwendige belijdenis, voegt de Profeet er bij: wanneer gij naar Mij zult vragen met uw ganse hart. Want er is geen twijfel aan, of de Joden hebben in die enkele jaren duizendmaal gezucht, waar zij zo hard door de Chaldeërs werden verdrukt. Alle ellenden duldden zij. Vervolgens niets was voor hen veilig of behouden. Het was derhalve noodzakelijk, dat indien zij niet harder waren dan ijzer, zij enige gebeden uitbrachten. Maar God toont hier, dat de tijd er nog niet rijp voor was, totdat hun gebeden ontstonden uit een ernstige gemoedsaandoening. Dit verstaat Hij onder het gehele hart. Het is waar, dat men nooit met het gehele hart tot God zich wendt, noch ook dat het gehele hart ook zo met ijver is aangedaan, om te bidden zoals het behoort, maar de Profeet stelt het gehele hart tegenover dubbelhartig. Hier wordt derhalve niet de volmaaktheid verstaan, welke bij geen enkel mens wordt gevonden, maar meer de zuiverheid of de ernst.

God zou zelf over hen de Geest des gebeds uitstorten, hen tot gebed aanzetten, hun een hart geven, wat recht voor Hem was. En waar nu God zelf het ernstig, het oprecht bidden in hen zou verwekken, daar kon het niet anders, of Hij zou ook hen horen en verhoren.

Zo handelt God altijd met de gelovigen in het bijzonder, met de Kerk in het algemeen.

14. En Ik zal van ulieden gevonden worden, spreekt de HEERE, en Ik zal uwe gevangenis wenden, en u a) vergaderen uit al de volken, en uit al de plaatsen, waarhenen Ik u gedreven heb, spreekt de HEERE, en Ik zal u wederbrengen tot de plaats, vanwaar Ik u gevankelijk heb doen wegvoeren.

a) Jer. 23:3.

Het is zeker, dat deze belofte van de wending der gevangenis ook betrekking heeft op den tijd van straf; waarin Israël zich sedert Jeruzalems verwoesting bevindt, op zijne latere bekering en wederaanneming en de terugvoering in het heilige land. Wanneer de duur van den tijd, gedurende welke de heilige stad door de heidenen zal vertreden worden (Luk. 21:34) in Openb. 11:2 op 42 wordt gesteld, zo hebben wij dit op te vatten van profetische maanden (gelijk de gewone maand door elkaar 30 dagen bevat, zo de profetische 30 jaren, vgl. Dan 9:24 vv), en moeten dus 1260 jaren rekenen. Dit is inderdaad een getal door 70 deelbaar; het zijn 18 maal 70 jaren. De voorzegging van Jeremia omtrent 70 jaren van ballingschap blijft dus ook voor de tegenwoordige verstoting des volks van kracht, met dit onderscheid dat de 70 jaren 18 maal zijn genomen. Dit 18 malen heeft zijn zinnebeeldige betekenis (de zes als zinnebeeld van moeite en arbeid, van slavernij en dienstbaarheid is verdrievoudigd); het wordt afgespiegeld door het woordgebed der Joden, het zogenaamde achttien- (schemonch-esreh) gebed, dat uit drie oorspronkelijke gebeden van voren en achteren bestaat, doch in het midden 12 invoegsels van lateren tijd bevat. Het ongelovige Jodendom heeft bij Nr. 11 nog een 19de stuk gevoegd, een gebed tegen de Christenen en de gedoopte Joden. Michaëls strijd tegen den draak in Openb. 15:7 vv. zal in zijne overwinning ook dat gevolg hebben, dat dit gebed weer worde weggenomen, en met het herstelde 18-tal zullen dan ook de 18 maal 70 = 1260 jaren van Israëls dienstbaarheid een einde nemen, en het zal geschieden, wat in Openb. 11:11 v. en 16:12 vv. geprofeteerd is.

Wanneer God op het punt is Zijn volk het verwachte goed te geven, dat Hij tot hen komt in genade. Beloften worden gegeven, niet om het gebed te verdrijven, maar om het te verhaasten en aan te moedigen; en wanneer de bevrijding komt, moeten wij door het gebed voortgaan om die te ontmoeten (Dan. 9:2, 3). Wij bevinden, dat de Heere dikwijls ene grote herleving van den godsdienst geeft, door Zijn volk op te wekken tot ernstige gebeden en smekingen. Wij moeten voortgaan te zoeken met ons gehele hart, met vuur, alles in het gebed uitdrukkende wat in ons is; degenen, die God aldus zoeken, zullen Hem vinden, en zullen in Hem vinden hunnen weldadigen Beloner (Hebr. 11:6). Hij heeft nooit tot dezulken gezegd: "Zoekt Mij te vergeefs. "

15. Wat ik u in den naam des Heeren gezegd heb zal zeker wel tegen uwen wens zijn, omdat gij zegt: De HEERE heeft ons profeten naar Babel verwekt, en die spraken toch van ene nabijzijnde terugkering naar het heilige land; terwijl ik u moet wijzen op ene zeventig jarige dienstbaarheid.

16. Maar laat u niet misleiden door den uitwendigen schijn, als sprak die voor de waarheid van hetgeen u uwe profeten verkondigen. Daarom zegt de HEERE alzo van den koning, die op Davids troon zit, en van al het volk dat in deze stad woont, te weten uwe broederen, die met u zijn uitgegaan in de gevangenis.

Jeruzalem en zijne achtergeblevene bevolking met den theokratischen koning aan het hoofd bleef voor de ballingen natuurlijk steeds de zon van hun geluk en van hun hoop. Zo lang Jeruzalem en de tempel stond was de hoeksteen der theokratie ongedeerd, was dus de hoop

levendig, dat aan het tegenwoordige ongeluk ieder ogenblik ene wending ten goede kon worden gegeven. Daarom moesten dan ook de voorzeggingen der valse profeten steeds boven alles het voortbestaan van Jeruzalem tot onderwerp hebben. Ook de tegenwoordige ellende, de gedeeltelijke wegvoering van het volk en van de heilige gereedschappen, hoewel zij dat alles niet hadden verwacht, konden zij verklaren voor ene blote episode (tusschen-handeling), die den hoofdinhoud hunner beloften niet weerlegde, zo lang Jeruzalem en de tempel stond, zo lang er nog een kring en een volk te Jeruzalem was. Daarom neemt Jeremia aan de valse profeten den grond onder de voeten weg, wanneer hij (vs. 16-19) aan Jeruzalems tegenwoordige bevolking met den koning verdrijving en gehele vernietiging aankondigt.

17. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Ziet, Ik zal het zwaard, den honger en de pestilentie onder hen zenden; en Ik zal ze maken als de afschuwlijkste vijgen, die van wege de boosheid niet kunnen gegeten worden(Hoofdst. 24:8 vv.)

18. En Ik zal ze achterna dagen met het zwaard, met den honger, en met de pestilentie, en Ik zal ze a) overgeven tot ene beroering allen koninkrijken der aarde, tot enen vloek, en tot enen schrik, en tot ene aanfluiting en tot ene smaadheid, onder al de volken, waar ik ze henen gedreven zal hebben.

a) Deut. 28:25, 37. Jer. 15:4; 24:9 v.

19. Omdat zij naar Mijne woorden niet gehoord hebben, spreekt de HEERE, als Ik Mijne knechten, de Profeten, tot hen zond, vroeg op zijnde en zendende, maar gijlieden hebt niet gehoord, spreekt de HEERE.

20. Gij 1) dan hoort des HEEREN woord, gij allen, die gevankelijk zijt weggevoerd, die Ik van Jeruzalem neer Babel heb weggezonden!Hoort Zijn woord omtrent de beide voornaamste onder de profeten, die bij u zijn (vs. 8, 15).

1) Hierom roept God het volk in de ballingschap op, om te vernemen het oordeel over de valse profeten in Babel, die hen aldus bedriegen, opdat zij zouden weten, dat deze niet profeten Gods, maar valse profeten waren.

Men kan hieruit zien, welk een vriendelijke zorg God had voor Zijn volk, hoe Hij hen gedurende die ellende wilde opleiden voor het ontvangen der zegeningen der herstelling.

21. Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls van Achab, (= broeder en vader), zoon van Kolaja (= geroosterd) en van Zedekia, zoon van Maäseja (= schuilplaats van Schosah) die ulieden in Mijnen naam valselijk profeteren (beide mannen zijn overigens niet bekend): Ziet, Ik zal hen geven in de handen van Nebukadnezar, den koning van Babel, en hij zal ze van wege hun prediking, die de gemoederen ophitst, voor uwe ogen slaan.

22. En van hen zal een vloek genomen worden bij al de gevankelijk weggevoerden van Juda, die in Babel zijn, dat men zegge: De HEERE stelle u als Zedekia en als Achab, dien de koning van Babel aan het vuur braadde, in enen vurigen oven liet verbranden. (Dan. 3:6)

De doodstraf door langzaam vuur worde hiermede aangeduid, die zij waarschijnlijk als oproerstokers ondergingen, doch die hen door Gods bestelling overkwam ook wegens andere misdaden, bij God alleen bekend en waaraan in het volgende vers gewaagd wordt.

Hoogstwaarschijnlijk heeft Nebukadnezar hen in den brandenden oven laten werpen, om hun oproerige taal en om hun aanzetten van de Joden tot terugkeer naar Palestina.

23. Omdat zij ene dwaasheid deden in Israël (Gen. 34:7. Deut. 22:21. Richt. 20:6, 10. 2 Sam. 13:12 en overspel bedreven met de vrouwen hunner naasten, en spraken het woord valselijk in Mijnen naam, dat Ik hun niet geboden had; en Ik ben degene, die het weet, en een getuige daarvan, waarom Ik het ook aan het licht breng, spreekt de HEERE.

Valse profeten, vleselijke zonden en opstand tegen de van God gestelde machten worden opmerkelijk genoeg ook in den brief van Judas (1:8) te zamen gevat. Desgelijks zijn ook deze dromers, die het vlees bevlekken en de heerschappijen verachten en de majesteiten lasteren! De teugelloosheid der wetverachters zondigt tegen de rechten en wetten van kerk en staat en huisgezin.

24. Hierbij wil ik nog een woord omtrent enen anderen Babylonischen valsen profeet voegen, dat mij later ten deel is geworden. De Heere droeg mij het volgende op: Tot Semaja 1) (= gehoord door Jehova) den Nechelamiet (= dromer; de plaats Nechelam is onbekend), zult gij spreken, zeggende:

Jeremia ontving dit woord van God, nadat ter zijner kennis gekomen was een brief van dien Semaja, waarin deze hem om bovengenoemd schrijven te Jeruzalem aanklaagde; waarschijnlijk werd Semaja's brief den terugkerenden gezanten medegegeven.

Tegenover de mening van sommigen, dat dit woord niet bij wijze van een brief aan Semaja zelven behoefde geschreven te worden, staat uitdrukkelijk, dat de Profeet tot Semaja spreken moest.

25. Zo spreekt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, zeggende: Omdat gij brieven in uwen naam gezonden hebt, zonder enige opdracht te hebben van de gemeente der ballingen, tot al het volk, dat te Jeruzalem is en tot Zefanja, den zoon van Maäseja, den priester (Hoofdst. 21:1), en tot al de priesteren, zeggende:

26. De HEERE heeft u, Zefanja, na het aftreden van Pashur (Hoofdst. 20:1 vv.) tot priester gesteld in plaats van den priester Jojada, die het eerst het ambt van een eigenlijken opziener des tempels heeft bekleed (2 Kon. 11:18), dat gij opzieners zoudt zijn in des HEEREN huis over allen man, die onzinnig is, over iederen volksredenaar, die zich voordoet als een door een profetischen geest bezielde (1 Sam. 10:10), en die zich voor een profeet uitgeeft, dat gij dien stelt in de gevangenis en in den stok, gelijk te voren Pashur gedaan heeft (Hoofdst. 20:2).

27. Nu dan, waarom hebt gij Jeremia, den Anathotiet, niet gescholden, die zich bij ulieden voor een profeet uitgeeft! Waarom hebt gij hem niet in den kerker gesloten?

28. Want daarom heeft hij tot ons naar Babel enen brief (vs. 1-23) gezonden, zeggende: Het zal lang duren voordat gij weer uit Babel zult wederkeren; bouwt dus in het land uwer ballingschap huizen en woont daarin, en plant hoven en eet de vrucht daarvan.

De zin is deze: dat aan Jeremia gene hindernis in den weg gelegd is, en dat gij uw plicht om opzicht in den tempel te houden niet hebt vervuld, blijkt daaruit, dat Jeremia heeft onderstaan ene boodschap naar Babel te zenden. De tempel was de gewone, zo niet de enige plaats, waar de profeten openlijk voor het volk optraden; in zoverre kon Semaja zeker geloven, dat het bestuur van den tempel zijne profetische werkzaamheid zou hebben kunnen verhinderen. De valse profeten, zo als hier Semaja, stelden dus voor, dat men hen vrij moest laten voortgaan; niemand moest ondernemen iets tegen hen te zeggen of te schrijven; maar Gods ware Profeet moest als een waanzinnige worden behandeld en in kerker en stok worden gesloten! .

29. Zefanja nu, de priester had dezen brief gelezen voor de oren van den Profeet Jeremia, dien hij niet ongenegen was (Hoofdst. 21:1; 37:3), zodat die alles wist wat daarin omtrent hem geschreven stond.

30. Daarom, omdat zulk een hoon, den waren profeet Gods aangedaan, en zulk ene beweging tegen zijn werken niet ongestraft kon blijven, geschiedde des HEEREN woord tot Jeremia, zeggende:

31. Zend ene boodschap henen tot allen, die gevankelijk weggevoerd zijn, zeggende: Zo zegt de HEERE van Semaja, den Nechlamiet: Omdat Semaja ulieden geprofeteerd heeft, daar Ik hem niet gezonden heb, en heeft gemaakt, dat gij op a) leugen vertrouwt.

a) Jer. 28:15.

32. Daarom zegt de HEERE alzo: Ziet Ik zal bezoeking doen over Semaja, den Nechlamiet, en over zijn zaad; hij zal niemand hebben, die in het midden dezes volks wone; zijn geslacht zal in Juda uitsterven, enhij zal het goede niet zien, dat Ik Mijnen volke doen zal. Hij zal den tijd van terugkeren niet beleven, spreekt de HEERE; want hij heeft enen afval gesproken tegen den HEERE (Hoofdst. 28:16).

Die zichzelven vertroosten zonder God moeten eeuwig den waren troost missen, dien God dengenen verleent, welke zich aan deze zijde des grafs voor Hem verootmoedigen. Die valsen troost prediken versterken den tegenstand tegen Gods leiding en prediken dus ook den afval, daar zij menen recht conservatief zich te gedragen. Zij zien echter niet in hun blindheid, welke tijd het is.

Hoe meer leraren en predikers om des woords wil, dat zij in Gods naam leren en verkondigen, door hun vijanden benijd worden, des te meer zoekt God ze daarin te bevestigen (Hand. 12:1 en 24) Wat goddeloze leraars niet met woorden kunnen doen zoeken zij door geschriften te verrichten, en wat zij niet in hunnen naam kunnen doen, daartoe bedienen zij zich van Gods naam.

De uitroeiing van een geslacht is in de wet van Mozes de straf voor elke grote en hardnekkig volgehoudene zonde, ene uitroeiing, die zonder toedoen of medewerken van enige menselijke overheid door God zelven wordt volvoerd (vgl. Ps. 34:17).

Dit is ijverig op te merken, dat wij deze les leren omhelzen, welke ons onderwijst, om niemand te vertrouwen dan God alleen, en laten wij alle verdichtselen verwerpen, die ons zelfs maar zo weinig daarvan zouden afwenden, dat wij ons ergens anders zouden keren en her- en derwaarts geslingerd worden.

HOOFDSTUK 30.

BELOFTE OMTRENT HET JOODSE VOLK IN DE LAATSTE TIJDEN DES NIEUWEN VERBONDS.

In den vorigen kring van redenen werden enkel uitspraken gevonden, die ten doel hadden de verwachting door valse profeten opgewekt en onderhouden, omtrent den korten duur van den tegenwoordigen tijd van straf en een spoedig terugkeren der gevangenen tot des te heerlijker wederoprichting van den Joodsen staat, te vernietigen, en de harten des volks tot ootmoedige en geduldige onderwerping onder het juk van den koning van Babel te bewegen. Nu volgen vier hoofdstukken, waarin de gedachten des vredes, die de Heere over Israël heeft, nader uit elkaar worden gezet, en het einde, dat men moet wachten, in het helderste licht der Goddelijke openbaring treedt. De beide eerste hoofdstukken bevatten besluiten, welke de Profeet tot bevestiging van zijn eigen geloof en ter gedachtenis voor volgende tijden ontvangen heeft, en die hij daarom in een boek moet schrijven. De beide laatste hoofdstukken bevatten daarentegen redenen, die hem op enen tijd in den mond worden gelegd, als de stad door de belegering reeds veel heeft geleden en de verovering en verwoesting door de Chaldeën, die voor de deur staat, tot onfeilbare zekerheid was geworden.

Vs. 1-24. Vooraf gaat ene inleiding, waarin den Profeet het bevel tot het nederschrijven van de thans hem toevertrouwde profetie wordt gegeven, en tevens het doel in het algemeen wordt aangewezen (vs. 1-3). Daarop volgt het woord van God, dat tot troost en tot onderwijzing der volgende geslachten bestemd is. Dadelijk in den beginne ziet men, dat dit woord op beide delen van het uitverkoren volk, op Israël zowel als op Juda, betrekking heeft (vs. 4). Het woord verplaatst ons dadelijk midden in den angstigen toestand, die reeds begonnen is en zich binnen kort tot de ontzettendste katastrofe zal ontwikkelen, wanneer de mannen in Jakob gelijken zullen aan vrouwen, wanneer de barensweeën over hen zullen komen. Inderdaad zal ook die tijd van angst en schrik in zijne uitkomst een tijd van weeën der geboorte voor de heerlijke toekomst worden. Dan heeft Jakobs dienstbaarheid haar einde voor altijd, en Gods volk dient alleen den Heere, zijnen God, en zijnen koning David (vs. 5-9). Hierop wordt het woord tot ene vriendelijke toespraak, dat men in den nood tot loutering niet wanhope, de ziekte in hare gehele diepte peile, maar nu ook den toestand van heerlijkheid, die daaruit zal voortkomen, en de herstelling, die daarop zal volgen, recht in het oog houde (vs. 10-17 #Jer). Op eens staat vervolgens het beeld van het nieuwe Jeruzalem en van de verkorene gemeente, maar vooral van den vorst, die hen regeren zal, en hun betrekking tot den Heere als volkomen priesters zal bewerken, in zijne gehele schoonheid voor ogen (vs. 18-22). Nu keert het einde tot het begin terug en laat op nieuw de verschrikkingen van het gericht gevoelen, door welke de toekomst van het heden gescheiden is (vs. 23 en 24).

1. Dit is het woord, dat tot Jeremia geschied is van den HEERE, waarschijnlijk in het negende jaar van de regering van koning Zedekia, nadat hij diens gezanten met slechte uitzichten voor de naastbij zijnde toekomst had moeten laten gaan (Hoofdst. 21:1 vv.) zeggende:

1) Dit alles moest geschieden niet alleen, opdat het volk in de ballingschap hoopvol op de toekomst zou zien, wetende, dat er eenmaal een einde zou komen aan de ellende, maar bovenal, opdat het geloof in God daardoor zou bevestigd worden.

De nakomelingschap zou zien, dat God alle dingen weet, dat Hij is een Alwetende, die alles weet, overeenkomstig den Raad van Zijn wil, en dat Hij daarom de enige God is, de God van hemel en aarde, Die te eren is tot in eeuwigheid.

2. Zo spreekt de HEERE, de God Israëls tot u, Zijnen profeet, wien Hij tot vertroosting het oog wil openen voor ene gehele andere toekomst, dan die den koning moest worden voorgehouden, zeggende: Schrijft uter bewaring voor volgende geslachten al de woorden, die Ik naar dit en het volgend hoofdstuk tot u gesproken heb, in een boek.

3. Want zie, het zal zijn gelijk Ik u reeds vroeger (Hoofdst. 3:12 vv. 16:15; 23:3 en 29:14) heb te kennen gegeven, en nu nog meer in het bijzonder zal voorstellen. De dagen komen (Hoofdst. 23:5), spreekt de HEERE, dat Ik de gevangenis van Mijn volk in zijn geheel, van de beide delen Israël en Juda, wenden zal, zegt de HEERE; en Ik zal hen, Israël zowel als Juda, wederbrengen in het land, dat Ik hunnen vaderen gegeven heb, en zij zullen het op nieuw innemen en erfelijk bezitten 1).

1) In deze profetie worde de wegvoering van Juda naar Babel reeds verondersteld. Daaruit heeft men willen afleiden, dat zij ook werkelijk moet zijn voorafgegaan. Ene onjuiste redenering? Immers het woord Gods verplaatst de profeten in den geest menigmaal in toekomende tijden alsof deze reeds tegenwoordig waren.

De tijd, wanneer Jeremia deze woorden ontvangen heeft, laat zich niet bepalen. Zeker is het daarentegen, dat de Heere ze hem in ogenblikken van treurigheid wegens de onvermijdelijke verwerping van het tegenwoordig geslacht tot zijne vertroosting heeft ingegeven.

De God der genade belooft reeds, als de nacht nauwelijks is aangebroken, aan de zijnen den morgen der vrijheid: zij zullen wederkeren in het land, dat Jehova hunnen vaderen ten erve heeft gegeven, en wel het zolang gescheiden Israël en Juda aan den band van vreedzame vereniging.

Deze troostvolle uitzichten op ene schone toekomst, die na langen tijd van beproeving aan het ware volk van God geluk en heil zou aanbrengen, kon de profeet aan het volk niet mondeling voordragen; want het volk, dat daarbij belang had, was noch op ééne plaats verzameld, zodat hij daarvoor zou hebben kunnen optreden, noch werd een invloed uitoefenen voor dit ogenblik bedoeld. Integendeel moest den beangstigden en in vreemde landen weggevoerden of verstrooide volksgenoten, een troost- en hoopvol beeld van toekomstige tijden worden geopend, en het aan de nog verwijderde vervulling als een bepaald en zeker getuigenis der Goddelijke beloften worden voorgelegd. Daarom had het daartoe de schriftelijke voorstelling nodig, in welke het in de handen van allen kon komen. (Verg. Hoofdst. 22:12).

4. En dit zijn de woorden, die de HEERE na de zo even gemelde toespraak tot mij gesproken heeft van Israël en van Juda.

5. Want, om nu ook die woorden te melden, zo zegt de HEERE, als Hij mij midden in den angstigen tijd verplaatst, die de door Hem beslotene verlossing moet voorafgaan, en het angstgeschrei van hen, die dien tijd beleven zullen, voor den geest stelt: Wij horen van alle zijden ene stem der verschrikking; er is vrees en geen vrede 1), er is nergens uitzicht op redding en hulp.

1) De valse profeten zeiden hun, dat zij vrede zouden hebben, maar daar is verschrikking en geen vrede. En geen wonder dat, wanneer van buiten krijg, van binnen vreze is. De mannen, zelfs de krijgslieden zullen ganselijk overstelpt worden van de rampen des volks, zij zullen er onder wegzinken en er uitzien als vrouwen in barensnood, welke de weeën overkomen in haar uiterste, en die weten, dat zij ze niet kunnen ontwijken. Maar deze smart wordt vergeleken bij die van ene barende vrouw, niet bij die van een doodsbed, omdat dezelve in het laatst in vreugde zal eindigen en de smart, gelijk die van ene barende vrouw, zal vergeten worden.

6. Vraagt toch en ziet, gij die dien tijd van angst voor ogen hebt, en ziet hoe die mannen zich allen gedragen als vrouwen, die daar krommen, vraagt, of een manspersoon baart? Wanneer van gene lichamelijke geboorte sprake kan wezen, waarom zie Ik dan eens iegelijken mans handen op zijne lenden, alsof zij zich in weeën bevonden (Jes. 13:8; 21:3; :37:3) als van ene a) barende vrouw, en alle aangezichten uit vrees des harten veranderd in bleekheid.

a) Jer. 4:31; 6:24.

Ene hoogst dichterlijke voorstelling: wat ijselijke nood heeft dan dit volk getroffen, dat de kloekste mannen het uiterlijk voorkomen hebben van vrouwen in barensnood? Dat hier den Joden hun lafhartigheid en moedeloosheid in het dragen van de rampen der ballingschap zou verweten worden is min waarschijnlijk.

7. O wee! Want inderdaad die dag is groot, daar het gericht de wereld doorgaat (Hos. 1:11. Joël 2:11. Zef. 1:14), zo groot, dat zijns gelijken niet geweest is van den aanvang der wereld af (Matth. 24:21); en het is een tijd van benauwdheid voor Jakob, met wien, als het huis Gods, het gericht zijn aanvang neemt (1 Petr. 4:17); nog zal hij daaruit verlost worden. 1) In tegenoverstelling van andere volken, die in het gericht omkomen, zal Israël nog tot den vollen zegen komen (Hoofdst. 23:6).

1) Anders zou men het Hebreeuwse woord, dat de onzen voor ene klagende uitroeping nemen, en door "o wee" overzetten, in enen opwekkenden zin kunnen nemen, gelijk het zo voorkomt Jes. 55:1 : "O alle gij dorstigen, enz. " Het volgende "want" kan ook de betekenis hebben van "ofschoon, " zodat de mening deze zij: "O worde niet geheel moedeloos, worde toch niet wanhopig, ofschoon die dag, op welken wij uit ons vaderland verbannen zijn, zo groot en vreselijk geweest zij, dat zijns gelijke niet geweest is, sedert dat wij een volk hebben uitgemaakt, en het thans een tijd is van grote benauwdheid voor het nageslacht van Jakob, zal het evenwel uit die ellende zeker eens verlost worden.

Het is de komende grote dag des gerichts. Die dag wijst op de toekomst heen en sluit de mening uit, dat van den dag der verwoesting van Jeruzalem sprake is.

De woorden, die grote dag, wijzen op Joël 2:11 terug en, zo groot, dat zijns gelijken niet gezien is, zijn gevormd naar Joël 2:2, waar Joël op grond van het beleefde gericht van een over Juda gekomen verwoesting door sprinkhanen, vooreerst de idee van den groten gerichtsdag over de volken, door welken de Heere Zijn rijk op aarde zal voleinden, tot middelpunt der profetische verkondiging maakt. Deze dag is ook voor Jakob, d. i. het gescheiden Israël een tijd van schrik, want de schrik gaat niet alleen over de heidense volken, maar tegelijk ook over de goddeloze lieden van het bondsvolk, om hen uit de gemeente des Heeren uit te delgen. Het gericht is daarom ook voor Israël een krisis, waaruit het Israël Gods, de gemeente der vromen, gered wordt. Deze redding wordt nader in vs. 8 vv. geschilderd.

8. Want het zal, gelijk reeds door den profeet Jesaja (10:27; 14:25) is voorzegd: te dien dage geschieden, spreekt de HEERE der heirscharen, dat Ik zijn juk, het juk van den vijandelijken heerser, van uwen hals verbreken zal, o Jakob! en uwe banden, waarmee hij u gebonden heeft, verscheuren zal; en vreemden zullen zich niet meer van hem, van Jakob, doen dienen.

9. Maar zij zullen dienen den HEERE, hunnen God, en hunnen koning a) David, dien Ik hun in Davids groten Zoon, den Messias, verwekken zal, en die een tweede David, maar in den hoogsten en volkomensten zin, zal zijn (Hoofdst. 23:5).

a) Ezech. 34:23, 24; 37:24. Hos. 3:5.

De profetie laat de beide grote dagen in elkaar vloeien, de dag, waarop Jeruzalem valt en het volk met zijn koning in ballingschap gaat, en de dag, op welken het woord Gods tot wederopbouwing der stad en tot wederkering der ballingen zal worden gehoord. Hij laat ons de stem van verschrikking horen en vertoont ons de krachtige mannen als sidderende vrouwen, wanneer zij weeën hebben en het uur van baren nadert. Zij leggen de handen van pijn op de heupen; hun aangezichten zijn bleek geworden. Maar hierin zien wij ook de hand des Verlossers, die van den hals des volks het juk en de banden verbreekt, en horen de belofte van Zijnen mond, dat zij nooit meer de vreemden zullen dienen, maar alleen Jehova, hunnen God, en den nieuwen David, dien Hij hun verwekken zal.

10. Gij dan (om de vriendelijke toespraak tot het volk in de ballingschap weer op te nemen, Jes. 44:1 vv. en 51:7), vrees niet 1) a), o Mijn knecht Jakob! spreekt de HEERE, ontzet u niet, Israël! voor den tijd van druk, dien gij moet doorstaan, want zie, Ik zal u uit verre landen verlossen, in welke gij verdreven zijt, en uw zaad uit het land hunner gevangenis; en Jakob zal wederkomen tot het land zijner vaderen, en stil en gerust zijn, het zal in het bezit wezen van alles, wat tot geestelijke en lichamelijke welvaart behoort, en er zal niemand zijn, die hem verschrikke 2), het behoeft nimmermeer te vrezen, dat het uit zijn land en zijne bezitting zal worden verjaagd.

a) Jes. 41:13; 43:5. Jer. 46:28.

1) De Profeet bevestigt zijn onderwijs met een vermaning. Want het is niet voldoende eeuwig verzekerd te zijn van de vaderlijke gunst en Zijn welbehagen, indien wij niet aangemoedigd worden om te hopen, dewijl de ondervinding leert hoe lastig wij zijn en traag om de belofte Gods te omhelzen. Dit is derhalve de reden, waarom de Profeet met de vermaning komt om de gelovigen aan te raden om een goede hope te koesteren. Indien er in ons die geschiktheid was en vlugheid, welke moest, zouden we met één woord tevreden zijn. Wat nu kan boven het bewijs van Gods genade verlangd worden? Maar onze stompheid maakt dat wij veel prikkelen nodig hebben. Waar derhalve het onderwijs tot ons komt is het noodzakelijk dat er vermaningen bij komen, die het onderwijs zelf bevestigen, opdat de genade Gods in onze harten te overvloediger kracht uitoefene.

2) De weldaad, waarvan hier de Profeet profeteert, betreft inzonderheid het rijk van Christus. Maar sedert Christus de wereld regeert zien wij dat de aarde door vele stormen beroerd wordt, ja alles schier in wanorde is. Waaruit volgt dat deze uitspraak niet kan uitgelegd worden ten opzichte van de uitwendige rust, of van aardse veiligheid. Dewijl dus het rijk van Christus van geestelijken aard is, volgt dat hier een vredige en rustige toestand beloofd wordt, niet omdat er geen vijanden zijn die ons belagen of het ons niet lastig maken, maar dewijl wij meest die rust genieten bij God en ons leven veilig is, dewijl het beschermd wordt door de hand en de macht Gods. Derhalve moet een geestelijke rust verstaan worden waarvan de gelovigen in hun conscientiën genieten, ofschoon de wereld hen altijd bestrijdt, gelijk ook Christus gezegd heeft: Mijnen vrede geef ik u, niet gelijkerwijs de wereld u die geeft. Vervolg ons: in de wereld zult gij vele verdrukkingen hebben, maar hebt goeden moed, ik heb de wereld overwonnen.

11. Want Ik ben met u ook daar in verre landen, in het land uwer ballingschap (Hoofdst. 42:11. Jes. 43:1 vv.) spreekt de HEERE, om u te verlossen; want Ik zal, wanneer de tijd Mijner oordelen komt, ene voleinding maken met al de Heidenen, waarhenen Ik u verstrooid heb; a) maar met u zal Ik gelijk reeds in Hoofdst. 4:27; 5:10 en 18 gezegd is geen voleinding maken; maar Ik zal u kastijden met mate, en u niet gans onschuldig houden, b) opdat gij uwe misdaad belijdt, dat gij tegen den Heere, uwen God, gezondigt hebt (Hoofdst. 3:13).

a) Jer. 22:28. b) Jes. 27:8.

12. Want zo zegt de HEERE, daar Hij de gehele ellende en de volstrekte troost- en hulpeloosheid van u wel erkent: Uwe breuk is dodelijk, uwe plaag is smartelijk.

a) Jer. 10:19; 15:18.

Van hier tot vs. 17 wordt het volk voorgesteld en aangesproken onder het zinnebeeld ener vrouw, die door toegebrachte slagen jammerlijk is verwond en gekneusd, maar die door de hand, waardoor zij geslagen werd, ook gered en genezen zal worden.

13. Er is niemand, die uwe zaak oordeelt aangaande het gezwel1), er is niemand, die het zelfs beproeft uwe wonden te zuiveren en te verbinden (Jes. 1:6); gij hebt gene heelpleisters. Ieder weet, dat genezing onmogelijk is, en laat u daarom aan uwe eigene ellende over.

1) Het woord lemazor schijnt te betekenen: "tot zamendrukking, " altoos zou de gelijkenis ontleend zijn aan het uitdrukken der verdorven stoffen, welke men in zweren vindt en waarvan zij moeten worden gezuiverd, voordat genezing te wachten is.

De toestand der verbannen Israëlieten wordt zinnebeeldig vergeleken bij dien van enen zieke, die met wonden, breuken, plagen en stinkende gezwellen bezocht, en voor menselijk vermogen geheel ongeneesbaar is.

14. Al uwe liefhebbers (Hoofdst. 22:28)hebben u vergeten; zij vragen niet naar u; zij zien dat er niets meer met u te doen is, want Ik heb u geslagen met eens vijands plage, even als enen vijand, dien Ik voor altijd meende te verderven; met de kastijding eens wreden, die van geen medelijden weet. Dat deed Ik om de grootheid uwer ongerechtigheid, omdat uwe zonden machtig veel zijn, waardoor gij zulk ene behandeling verdiendet. (Hoofdst. 13:22).

De bedoeling van het tweede gedeelte is: uwe ongerechtigheden hebben Mij genoodzaakt u te straffen, zodat het naar wreedheid gelijkt, en alsof ik Mij een volslagen vijand van u verklaard had.

15. Wat a) krijt gij dan, daar gij wel reeds lang uwen druk hebt gevoeld, maar toch de oorzaak niet erkent, en den Bewerker niet wilt opmerken, over uwe breuk, dat uwe smart dodelijk is? Meent gij dat gij met enen vreemden God te doen hebt, die juist voor u boven alle volken der aarde de vreeslijkste slagen heeft uitgezocht? om de grootheid uwer ongerechtigheid, omdat uwe zonden b) machtig veel zijn, heb Ik u deze dingen gedaan.

a) Jer. 13:17. b) Jer. 5:6.

Al is Uwe breuk groot en uwe smart dodelijk, gij hebt nochtans gene reden van klagen over Mij, daar het verderf uit uzelven is. Ik ben rechtvaardig in Mijne handelingen. In zulk een geval heeft geen levend mens reden tot klagen. (Klaagl. 3:39).

De Heere wijst er hier op, dat alle die plagen en al die ellende hun was overkomen, vanwege hun zonde. Zij moesten het niet vergeten, ja zij hadden het te belijden voor den Heere, dat die straf rechtvaardig was, dat de Heere geen onrecht deed.

In Hem was er geen onrecht, maar de schuld lag bij het volk, omdat zij Hem hadden verlaten, en tegen Hem hadden gerebelleerd.

Maar de Heere zou het ook hier bewijzen, dat Hij niet alleen rechtvaardig en heilig, maar ook barmhartig en genadig was, die den lijdensbeker van de hand zou nemen en Zijn vriendelijk aangezicht over hen zou doen lichten.

Ja, hoewel hun vijanden machtig waren en hun onderdrukkers vele, toch zou Hij zich tonen de machtige God te zijn, die doet boven bidden en denken en boven verdienste.

16. Juist daarin, dat Ik het gedaan heb, ligt ook de mogelijkheid, dat het eens weer anders met u zal worden, wanneer het eerst zo ver met u zal gekomen zijn, dat gij uzelven niet meer voor onschuldig houdt (vs. 11). Merk daarom op, dat het nog eens anders zal worden, opdat gij u door de kastijding tot boete moogt laten bewegen. Allen, die u opeten, u als roofdieren verslinden (Hoofdst. 2:3), zullen a) opgegeten worden, en al uwe wederpartijders, zij allen zullen gaan in gevangenis; en die u beroven, zullen ter beroving zijn, en allen, die u plunderen, zal Ik ter plundering overgeven. (Jes. 33:1; 41:11 vv.).

a) Ex. 23:22. Jer. 10:25.

17. Want Ik zal u, wiens zaak niemand wilde voorstaan (vs. 13), de gezondheid doen rijzen, en u van uwe plagen, die zo ongeneeslijk schenen, dat mensen niet aan de mogelijkheid ener genezing konden geloven, genezen, spreekt de HEERE; omdat zij u noemen, als zij u voorbijgaan (Hoofdst. 18:16; 19:8): De verdrevene. Het is Zion zeggen zij, als zij van u spreken, in verachting: niemand vraagt naar haar. Zo heb Ik de meeste aanleiding en de beste gelegenheid om Mijne gedachten des vredes (Hoofdst. 29:11) in hare gehele grootte, gelijk zij alle gedachten te boven gaan, geheel onverwacht te openbaren.

1) Alhoewel de wonde ongeneesbaar schijnt, zal God ze toch genezen. Al is de ziekte nog zo gevaarlijk, zo is de lijder toch veilig, als God de genezing onderneemt.

Wanneer wij deze stof in het algemeen beschouwen, zo worden wij gewaarschuwd tegen onmatige vrees en droefheid, want in deze dierbare belofte is genoeg om beiden te stillen.

Zij moesten niet beven, als die geen hope hebben, uit aanmerking van toekomende verdere smarten, die hun mochten dreigen.

Laat ons hier opmerken, zij, die Gods knechten zijn moeten geen plaats geven aan ontrustende vreze, welke zwarigheden of gevaren hun ook mogen voorkomen.

Zij moesten niet bedroefd zijn als zulken, die geen hope hebben wegens de smarten waarin zij liggen. Het is waar, ons vleeslijk vertrouwen ontvalt ons, schepselen zijn geneesmeesters van geen waarde, maar Ik zal uw breuk genezen en waarom krijt gij dan? Waarom zucht en klaagt gij dan? Het is om uwe zonde (vs. 14, 15), en daarom moest gij in plaats van u te verpijnigen boetvaardig zijn. Waarom zou een mens klagen over de straf zijner zonde, De uitkomst zal eindelijk goed wezen en daarom verblijdt u in de hope.

18. Zo zegt de HEERE, nu ook nader verklarende, wat Hij onder gezond maken en genezen bedoelde: Ziet, Ik zal de gevangenis der tenten Jakobs 1), der weggevoerden, wenden, en Mij over hun woningen ontfermen, dat zij niet meer verwoest en verlaten zullen zijn; en de stad des Heeren (Hoofdst. 31:38) zal herbouwd worden op haren hoop 2) op de plaats, waar zij vroeger gestaan heeft (Joz. 15:63), en het paleis zal liggen) naar zijne wijze, ook zullen de paleizen van Jeruzalem zich weer op hun plaats verheffen en de overige steden van het land op nieuw verrijzen.

1) De uitdrukking van "Jakobs tenten" is hier gebruikt, gelijk die van tenten van Israël (2 Sam. 20:1. 1 Kon. 12:16 en van "Davids tabernakel" (Amos 9:12), te weten in zinspeling op het wonen in tenten door de aartsvaders (Hebr. 11:9), en door de kinderen Israëls in de woestijn (Num. 24:5).

2) Beter: op hare heuvelen. De Heere belooft hier de gehele herstelling van de stad der vaderen. Vandaar dat er ook volgt dat het paleis naar zijn wijze, dat is naar zijn recht, zoals het behoort zal worden bewoond.

3) In het Hebr. Jeescheeb. Beter: zal bewoond zijn. Hier wordt dan voorspeld dat niet alleen de stad maar ook het paleis weer zal bewoond worden door degene, die aan het hoofd van het volk zal gesteld zijn.

19. En van hen zal dankzegging uitgaan, en ene stem a) der spelenden, ene stem van de gelukkige en blijde bewoners, die hun dansfeesten hebben of bruiloften houden (Hoofdst. 33:11); en Ik zal hen vermeerderen en zij zullen niet verminderd worden, als in den tijd hunner bezoeking, en Ik zal hen in de ogen van alle volken verheerlijken, en zij zullen niet gering worden, zo als het geval geweest is, toen ieder verachtelijk op hen zag.

a) Jer. 31:4

20. En zijne zonen zullen zijn als eertijds onder Davids en Salomo’s roemrijke regering (Klaagl. 5:21). talrijk en krachtig, en zijne gemeente, alles wat tot het volksbestaan behoort, zal voor Mijn aangezicht onder Mijne zorg en bescherming bevestigd worden; en Ik zal bezoeking doen over al zijne onderdrukkers, zodat voortaan niemand het meer zal wagen, hen aan te tasten.

21. En zijn Heerlijke, 1) die regeert en van geheel anderen aard is dan andere regenten, een Koning in den vollen zin des woords, zal uit hem zijn (Deut. 17:15), en zijn Heerser, die het voor altijd zijn en blijven zal (Micha 5:1), zal uit het midden van hem voortkomen, als afstammeling naar het vlees (Rom. 9:5,); en Ik zal hem, als tot Mij in de nauwste verbintenis staande en zelf waarachtig God zijnde (Zach. 13:7. 1 Joh. 5:20 doen naderen, zodat nu door dezen koning tussen hem en mij ene volkomene gemeenschap, tot stand komt, die vroeger, sedert den tijd des Ouden Verbonds, niet heeft bestaan, en Hij zal tot Mij genaken. Hij is een enig Hogepriester, want wie is hij onder alle priesters en koningen, die met zijn hart borg worde, om tot Mij te genaken? Wie heeft het volle bewustzijn in zijn hart, dat hij het zou mogen, zonder met zijn leven daarvoor te moeten boeten (Exod. 33:20), spreekt de HEERE.

1) De spreekwijs "zijn hart verpanden" (met zijn hart borg worden) duldt tweeërlei uitlegging: de eerste: "wie zou zo stout durven zijn, zo roekeloos om het te wagen?" De andere: "wie zou er den wil toe hebben, indien Ik zelf hem daartoe niet gewillig maakte? wie tot Mij vaderen, zo Ik zelf hem niet naderen deed. "

Dit vers ziet op Christus, onzen Beheerser, David onzen Koning; Hij is uit ons, Hij is ons, Zijnen broederen, is alles gelijk geworden. Christus’ werk en roeping is tot God te vaderen,

niet voor zichzelven alleen, maar voor ons, als de Hogepriester onzer belijdenis. Christus gesteld door den Vader om tot Hem als Middelaar te genaken, is met Zijn hart borg geworden om dit te doen. Zijne eigene vrijwillige overgave, in overeenstemming met Zijns Vaders wil en in liefde voor gevallen mensen, bewoog Hem. Dit geeft dus te kennen, dat Hij daartoe vast besloten was en het met vreugde deed. Jezus Christus was in dit alles waarlijk wonderlijk; wij mogen wel vragen met bewondering: wie is deze, die Zich tot zodanig iets verbond? .

Daar ligt de waarheid, dat het heerscherschap van het herstelde Israël in het koningschap van den Messias wortelt.

Het is niet twijfelachtig, of hier verklaart de Profeet met verscheid en woorden, wat hij onlangs heeft gezegd over de vernieuwing van de Kerk. Want wij weten dat de Joden zo duidelijk geleerd zijn, dat zij hun geheel vertrouwen op het heil in David moesten stellen, n. l. in den koning, welken God over hen had aangesteld. Het geluk der kerk derhalve en het heil is altijd gefundeerd geweest in den koning, met wiens standhouden de zaak der kerk in het nauwste verband stond, zoals gezegd wordt: Christus, de Heere, in wiens adem de onze is. Derhalve heeft God van den beginne aan altijd gewild dat het volk zijn aandacht gevestigd zou houden op den koning, dat het daaraan hing, niet omdat David gemakkelijk zijn volk door zijn dapperheid kan behouden, maar om reden hij den Persoon van Christus afbeeldde. Heden hebben we geen aards koning, die het beeld van Christus vertoont, maar Christus houdt daarom zelf de kerk levendig. Doch hier was dat schaduwachtig, omdat de koning als het ware de ziel was van het gemene leven. En te voren hebben we gezien, hoe de Profeet de Joden tot goede hope bezielde, hun David heeft voorgesteld, daarna den Zoon van David. Daarvan is ook in deze plaats gesproken.

22. En gij zult dan nu, daar gij in uwen Priester-koning geheel met Hij verenigd zijt, a) Mij tot een volk zijn in den vollen zin des woords, en Ik zal U ter vervulling van hetgeen in het O. T. als in een beeld en als belofte gezegd was (Exod. 19:5 vv. Lev. 26:12) tot enen God zijn.

a) Jer. 24:7; 31:1, 33; 32:38.

De stem der belofte verheft zich in vreugde; met bijzondere liefde vestigt zich de blik op den nieuwen Heerser in de plaats van God. Hij moet uit hun midden in heerlijkheid verrijzen (het woord "Heerlijke" (vs. 21) wordt van God zelven in Zijne indrukwekkendste Majesteit gebezigd. (Ps. 93:4. Jes. 10:34). Van bijzondere betekenis is ook het woord, dat God Hem tot Zich laat komen, omdat Hij Zijn hart verpand heeft, tot Hem te naderen. En onder zulk enen Koning wordt eerst het oude woord tot volle waarheid: "Gij zult Mij tot een volk zijn, en Ik zal u tot een God zijn. " .

Ongetwijfeld belooft God, de Heere hier aan zijn volk de heerlijke belofte, van weer de heilsgoederen des Verbonds te zullen genieten, maar ook zeker is het dat de Profeet hier beslist ziet op de dagen des N. Verbonds, ja op de einden der eeuwen. De herstelling Israëls is het beeld van de herstelling der kerk, en wat hier gezegd wordt, dat God hun God en zij Zijn volk zullen zijn, het geldt in de hoogste mate ook van het geestelijk Israël, van hen, die in waarheid Abrahams zaad zijn, door het geloof in Christus.

Christus Jezus is degene, die in waarheid Borg is geworden voor zijn volk, en door wien nu alle zijn gelovigen tot God vrijelijk mogen naderen, om van Hem te ontvangen de goederen van het genadeverbond, om te genieten dat de breuke geheeld is, de zonde verzoend, de schuld betaald, en ontrouw vergeten.

23. Doch tussen het treurige heden en de u zo even voorzegde heerlijke toekomst ligt een zeer zware tijd van straf, gelijk reeds in Hoofdst. 23:19 vv. is aangetoond: Ziet, een onweder des HEEREN, ene grimmigheid is uitgegaan, een aanhoudend onweder; het zal blijven op het hoofd der goddelozen, en alzo het in Hoofdst. 21:3 vv. voorzegde bevestigen.

24. Achter dien eersten tijd van straf ligt nog een andere veel zwaardere. De hittigheid van des HEEREN toorn zal zich niet afwenden, totdat Hij gedaan, en totdat Hij daargesteld zal hebben de gedachten Zijns harten; in het laatste der dagen, gedurende de eeuwen van Jeruzalems tweede verwoesting tot het begin van den tijd van zegen, zult gij daarop letten. 1)

1) Tegen het heil, hetwelk Gods volk zal verkrijgen, stelt de Heere hier het kwaad en de straf, welke de zondaars ontvangen.

Alle verdrukkers van Gods volk zullen het eenmaal ondervinden, dat de Heere geen ledig toeschouwer is geweest van al het leed den zijnen aangedaan.

Hij zal zeker recht doen allen Zijnen uitverkorenen, als eenmaal de grote oordeelsdag komt.

HOOFDSTUK 31.

VERDERE VOORZEGGING VAN DEN ZEGEN, DIE HET JOODSE VOLK NOG WACHT.

II. Vs. 1-40. Bijna met dezelfde woorden, als met welke de belofte van het vorige Hoofdstuk in vs. 22 eindigde, om vervolgens in vs. 23 en 24 eerst weer op den oordeelstijd te wijzen, die tussen het heden en de vervulling ligt, wordt ons hoofdstuk begonnen. Alzo wordt hier vooral gedrukt op "alle geslachten van Israël, " en treedt dus de hereniging der vroeger gescheidene stammen tot één volk aanstonds op den voorgrond (vs. 1.) Spoedig spreekt de profetie echter in ‘t bijzonder van de overgeblevenen van Efraïm. of van de tien stammen, en vertoeft nu bij deze het langst en uitvoerigst, omdat zij, naar het uitwendige te zien, het meest reddeloos verloren en voor altijd door den Heere verworpen schenen (vs. 2-22); hierop wendt zij zich tot Juda (vs. 23-26), eindelijk keert zij van de beide delen des volks tot het geheel terug. (vs. 27-40). Zij komt daardoor tot haar toppunt, doordat de kroon der beloften, de kern en het middelpunt van dit alles in dit slot (vs. 33 gevonden wordt, namelijk: "Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mijn volk zijn. "

1. Ter zelver tijd, van welken in Hoofdst. 30:18-22 sprake was, spreekt de HEERE, zal Ik, om hier nog meer bepaald te noemen, wien het aangaat, allen geslachten Israëls, Efraïm zowel als Juda, wanneer zij beide zich bekeerd hebben en weer van ééne gezindheid zijn geworden, (Hoofdst. 3:18. Jes. 11:12 vv.), tot enen God zijn; en zij zullen Mij tot een volk zijn. 1)

1) God verzekert hier zijn volk, dat Hij hen weer voor zich in een verbondsbetrekking zal aannemen, waaruit zij schenen vervallen en afgeweken te zijn. Terzelfder tijd spreekt de Heere, wanneer Gods toorn zal uitbreken tegen de goddelozen, zal zijn volk door Hem geëigend worden als Zijne kinderen, als de kinderen Zijner liefde: zal Ik zijn, dit is, zal Ik Mij tonen te zijn, de God van alle geslachten Israëls.

Onder alle geslachten hebben we het gehele volk te verstaan. De scheiding is weg. Israëls volk is weer één volk geworden voor den Heere God. En voor dat gehele volk zal de Heere weer de Bonds-God zijn, in wiens ogen het genade heeft gevonden. Na den druk de bevrijding, en met de bevrijding de volle bestraling van Gods vriendelijk aangezicht.

Als God de zonde vergeeft, heft Hij niet alleen de roede op, maar geeft ook weer de lieflijke vrucht van de zondevergeving te genieten. Het is daarom dat het verloste volk ook in het volgende vers jubelend wordt ingevoerd.

2. Zo zegt de HEERE, in de eerste plaats voorstellende wat hij aan Efraïm wil doen, daar Hij ons dadelijk verplaatst in den tijd, waarin de wederbrenging zal plaats hebben, als ware die reeds aanwezig: Het volk der tien stammen, voor zoverre zij gedurende den langen tijd Mijner gerichten overgeblevenen zijn van het zwaard, en het in zijn bestaan nog geheel voorkomt als zeer ellendig en bijna te niet gegaan, heeftvoor Mij genade gevonden in de woestijn, waarin Ik het had uitgestoten, en waarin Ik het heb opgezocht, opdat Ik er Mij over zou ontfermen,

namelijk Israël, als Ik henenging om hem tot rust te brengen, want Ik heb Mij opgemaakt om het weer te brengen in het land der vaderen, opdat het weer kome tot vastheid en vrede.

3. De HEERE is mij verschenen van verre tijden, zo zal Israël dan roemen; want Hij was zeer verre van Mij gegaan in den tijd mijner straf, zodat Hij geheel uit mijne ogen was verdwenen, maar nu is de hulpe uit Zion gekomen (Ps. 14:7). Ja, Ik heb u liefgehad, zo spreekt Hij, terwijl Hij mij verschijnt. Hij wil ook den tijd van toorn als een middel Zijner liefde en Zijner onverbrekelijke verbondstrouw laten erkennen. Ik heb u liefgehad met ene eeuwige liefde, daarom heb Ik udoor middel der kastijding getrokken 1) met goedertierenheid 2), opdat Gij eindelijk uwe misdaad zoudt erkennen en met berouw en leedwezen u van uwe verkeerde wegen tot Mij zoudt wenden, opdat Ik u weer zou kunnen aannemen (Jes. 54:7 vv.).

1) Over de trekkingen der liefde Gods aan de Zijnen: zij zijn 1) ontelbaar, en worden toch zo dikwijls voorbijgezien; 2) zeer krachtig, en worden toch zo dikwijls weerstaan; 3) zo zegenrijk en worden toch zo dikwijls niet ten nutte gemaakt.

Reeds ziet de gemeente in den geest, hoe de Heere Zijne besluiten uitvoert. Van verre, spreekt de Profeet, in naam van de gemeente, waarmee hij zich één gevoelt, is mij de Heere verschenen. Zo lang Israël in de ballingschap zuchtte, had de Heere zich van hen teruggetrokken, zich verre gehouden. Nu ziet hij Hem weer verschijnen van verre, d. i. van Zion, waar Hij als de God van Zijn volk gedacht wordt als op Zijn troon zittend, om het in zijn land te brengen. De Heere echter verzekert tegelijk aan het zijn komst verwachtend volk, Zijn eeuwige liefde. Wijl Hij zijn gemeente met ene eeuwige liefde bemint, daarom heeft Hij het met Zijnen arm behouden, zodat het niet verdelgd werd.

Daarom is deze lering vast vooreerst nuttig, dewijl de Profeet aantoont, dat al wat God voor goeds aan het oude volk heeft bewezen, dit moet teruggebracht worden tot het genadeverbond. Doch dat verbond was eeuwig en daarom moet men er niet aan twijfelen, of God is heden bereid om alle volken met zijn heil te begiftigen. Want Hij blijft altijd dezelfde en is onveranderlijk. Vervolgens wil Hij zijn Trouw en standvastigheid in het Verbond doen schitteren, wat hij met de kerk heeft opgericht. Waar derhalve het verbond Gods onverbrekelijk is en niet kan verbroken worden ook al werden hemel en aarde veranderd, laten wij daarom er zelf van overtuigd zijn, dat God altijd voor ons een redder is. Waarom? Zijn verbond blijft eeuwig en daarin ligt Zijn macht om ons te bewaren.

De Heere verzekert derhalve dat de redding van zijn volk in het nauwste verband staat met zijn eeuwige liefde. Dewijl zijn liefde een eeuwige liefde is en van geen verandering weet noch van bezwijken, daarom ook alleen zal Hij Zich ontfermen.

Dit is een grote troost voor alle gelovigen van alle tijden. De gelovige verandert, maar de Heere God verandert nooit. De gelovige moge ontrouw worden, Gods trouw wordt nooit vernietigd. Hij is en blijft dezelfde tot in eeuwigheid.

2) Of "de goedertierenheid voortaan over u uitgestrekt, " òf "daarom vervolg of continueer Ik de goedertierenheid aan u, " en zal bij u doen als volgt (vgl. Ps. 36:11; 85:7. Pred. 2:3). (STATEN OVERZ.).

Ik heb alle gelegenheden waargenomen om u tot Mij te brengen door voorkomende bedrijven van genade en goedertierenheid. Het woord "trekken" is in de Schrift gebruikt van Gods voorkomende genade (Hoogl. 1:4. Hos. 11:4. Joh. 6:44).

Soms zegt de Heere Jezus aan Zijne gemeente de gedachten Zijner liefde. Gene stem wordt uit de wolken gehoord, geen nachtelijk visioen wordt gezien, maar wij ontvangen veel zekerder getuigenis dan een van deze beide. Ondervraag de kinderen Gods, die het dichtst bij de poorten des hemels vertoefd hebben, en zij zullen u zeggen, dat zij tijden gekend hebben, waarin de liefde van Christus zo klaar en zeker voor hen was, dat zij er evenmin aan konden twijfelen als aan hun eigen bestaan. De donders der wet en de verschrikkingen des oordeels zijn allen om ons tot Christus te brengen, maar de eindelijke overwinning wordt door goedertierenheid te weeg gebracht.

Hetgeen Mozes met zijne stenen tafelen nooit kon doen, doet de Heere Jezus Christus met Zijne doorboorde hand. Dit is de leer der vrije verkiezing.

4. Welaan, zo gaat de Heere ten opzichte van het in vs. 2 gezegde verder voort: Ik zal u weer bouwen, wanneer gij in uw land zult teruggekeerd zijn, en gij zult gebouwd worden voor altijd, daar gij niet weer zult worden afgebroken (Hoofdst. 24:6), o jonkvrouw Israëls! want tot die ere van heiligheid voor den Heere en van onschendbaarheid voor de wereld (2 Kon. 19:21) zijt gij weer verheven. Gij zult op de vreugdefeesten, die u in rijken overvloed zullen bescheiden zijn, weer versierd zijn met uwe trommelen, u weer tooien tot feestelijken optocht, en uitgaan uit de poorten uwer steden met den rei a) der spelenden (Exod. 15:20 Richt. 21:21).

a) Jer. 30:19.

5. Gij zult weer, gelijk in vorige dagen geschied is, wijngaarden planten op de bergen van Samaria (Hos. 2:15); de planters zullen planten, en de vrucht genieten 1) (Jes.

1) Het woord, "wehilleloe" hier gebruikt, betekent eigenlijk: "en zullen ontheiligen, " namelijk de vrucht der wijngaarden; maar het pronomen, daarop ziende, is weggelaten even als Hoofdst. 24:6. Na den tijd van de voorhuid der wijnstokken, welke drie volle jaren na de planting duurde, en na de heiliging van deze, waarmee nog een jaar verliep, zouden zij, die ze geplant hadden, de vrucht daarvan in het vijfde jaar gerust genieten. Zie de wet daaromtrent Lev. 19:23, 25. Deut. 20:6. Zij, wil God zeggen, die de wijngaarden planten, zullen die ter juister tijd genieten en niet beroofd worden van de vrucht van hunnen arbeid. Datgene, waarvoor zij moeite gedaan hebben, zullen vreemden niet beroven noch verslinden. (Jes. 65:21, 22).

6. Want er zal een dag zijn, waarin de hoeders, de wachters, op Efraïms gebergte 1), zij, die zijn aangesteld om aan het volk het terugkeren van het feest der nieuwe maan of enig ander godsdienstig feest aan te kondigen, zullen roepen: a) Maakt ulieden op, en laat ons opgaan naar Zion, tot den HEERE, onzen God, om Hem in Zijn heiligdom den dank toe te brengen voor de zegeningen, waarin ons land zich verheugt (Hos. 3:5).

a) Jes. 2:2, 3. Micha 4:2.

1) Men ging bij het houden der grote feesten af van het zichtbaar worden der nieuwe maan: was deze werkelijk gezien, zo stak men vuren aan, waarop de wachters, die op hoogten en bergen geposteerd waren, acht gaven.

Het geroep: Welaan! naar Jeruzalem tot aanbidding van Jehova! zal weer gehoord worden even als vóór de scheuring. Israël en Juda zullen weer in den Heere verenigd zijn.

De zamenhang is de volgende: Dit geluk van Efraïm zal vast zijn, want de zonde van Jerobeam, de losscheuring van de tien stammen van het heiligdom des Heeren zal niet voortduren, maar Efraïm zal in de toekomst weer tot den Heere, zijn God, naar Zion komen.

7. Want zo zegt de HEERE, ons ten tweeden male verplaatsende in den tijd, waarin Zijn raadsbesluit begint volvoerd te worden (vs. 2): Roept luide over Jakob met vreugde, en juicht van wege het hoofd der Heidenen, of der volken, namelijk van wege Israël (Amos 6:1. Deut. 4:7 vv. 2 Sam. 7:23 doet het horen, lofzingt, en zegt: O HEERE! behoud uw volk, het overblijfsel van Israël, 1) het overschot of heilig zaad, dat tot bijzondere verheerlijking bewaard is (Jes. 6:13).

1) De herstelling van Jakob zal opgemerkt worden bij alle de naburen, het zal een stoffe van vreugde voor hen allen zijn, en zij zullen zich allen met Jakob in zijn blijdschap verenigen, en hem daardoor eerbied bewijzen en een vermaardheid over hem brengen.

8. Ziet, Ik zal ze aanbrengen uit het land van het noorden, waarheen zij verdreven zijn (Hoofdst. 16:15), en zal hen vergaderen van de zijden der aarde (Deut. 34:4); onder hen zullen zijn blinden en lammen, zwangeren en barenden te zamen. Niet alleen de gezonden, die de bezwaren, aan zulk ene reis verbonden, kunnen verdragen, maar ook de zwaksten en gebrekkigsten, die door Mijne almacht boven alle moeilijkheden zullen worden verheven, (Jes. 35:3) zullen wederkeren; met ene grote gemeente zullen zij herwaarts wederkomen. 1)

1) Alhoewel velen van hen onbekwaam zijn tot de reize, zal zulks hun toch niet hinderen, de blinde en lamme zal komen, zulk een goeden wil zullen zij hebben om hun reizen te doen en zulk een goed hart daarop, dat zij hun blindheid en lamheid niet tot een verschoning zullen nemen, om te blijven daar zij zijn. En hun metgezellen zullen gereed zijn om hen voort te helpen, zij zullen ogen zijn voor de blinden en benen voor de lammen, gelijk goede Christenen voor elkaar behoren te zijn op hun reize naar den hemel. Maar bovendien zal hun God hen helpen, en laat dan niemand klagen of voorwenden dat hij blind is, die God tot zijn Leidsman heeft, of dat hij lam is, die God tot zijn sterkte heeft.

9. Zij zullen komen met geween, en met smekingen, met de tranen der doorgestane smarten over de scheiding, en van oprecht berouw, onder ernstige gebeden tot den wedergevonden God-want zo keert steeds de verloren zoon in de armen des vaders terug-zal Ik hen voeren 1); Ik zal hen leiden aan de waterbeken, in enen rechten weg,) waarin zij zich niet zullen stoten3) (Jes. 35:6 vv. 49:10 vv.): want Ik ben Israël, allen den stammen (Hoofdst. 3:19. Jes. 63:16) tot enen Vader, en Efraïm, het volk der tien stammen, is a) mijn eerstgeborene, 1) waaraan Ik Mijne liefde en genade in de eerste plaats betoon (Hoofdst. 3:11 vv.).

a) Ex. 4:22.

1) Dit duidt op de boetvaardige gestalte en op het feit, dat zij nu alleen van den Heere God verwachten heil en zaligheid. Hun zonden zullen zij niet alleen belijden maar ook hun afval diep betreuren en van den Heere smeken, dat Hij de zonde vergeve en hen bestrale met Zijn heil. Dit geldt inzonderheid van het geestelijk Israël, van het volk, hetwelk de Heere zich tot een erve heeft verkoren. Het leven des geloofs is een leven van belijden der zonde en schuld, maar ook een zich vertrouwend overgeven aan den Heere God, er van verzekerd, dat Hij het alles wel zal maken.

2) De weg zou leiden door de woestijn, dor en mat, maar de Heere zou het niet laten ontbreken aan water voor den dorstigen. De weg was niet geleid, maar de Heere zou een rechten weg maken. Op den weg zouden vele struikelblokken liggen, maar de Heere zou er voor zorgen dat zij zich niet zouden stoten. Als de Heere de Leidsman is, ja, de voor- en achtertocht, dan komt het altijd goed uit, hoe duister ook de weg moge schijnen.

3) Hier wordt een reden opgegeven, waarom God alle deze zorg van Zijn volk op zich wil nemen. Een Vader, die hem gewonnen heeft en daarom hem beschermen zal, die de zorg en het medelijden van een Vader voor hem heeft. Efraïm zelfs, die van God afgeweken zijnde, niet meer waardig was een zoon genaamd te worden, zal nochthans erkend worden als een eerstgeborene, bijzonder dierbaar, en erfgenaam van een dubbel deel der zegeningen.

Israël is het beeld van de kerk in haar bloeienden, levendigen toestand. Efraïm in haar afgezakten. Nochtans zegt de Heere hier, dat Hij niet alleen Israël maar ook Efraïm in genade en ontferming zal aannemen. Gods genadegiften zijn onberouwelijk.

10. Hoort des HEEREN woord, gij Heidenen, voor wie Israël door zijn ontzettend lot een voorwerp van ontzetting en van hoon was geworden (Hoofdst. 18:16), en verkondigt in de eilanden, die verre zijn, de kustlanden en eilanden der Middellandse zee, en zegt: Hij die Israël verstrooid heeft, zal hem weer vergaderen, en, nadat hij hem in de schaapskooi heeft weer gebracht, hem bewaren als een herder zijne kudde (Hoofdst. 23:3. Ps. 80:2

11. Want de HEERE heeft Jakob vrijgekocht, en Hij heeft hem verlost uit de hand desgenen, a) die sterker was dan hij, uit de hand van den wereldbeheerser, die hem tot hier toe in zijne macht had, om zelfs als Koning over hem te heersen (Jes. 52:7).

a) Jes. 40:10; 49:24, 25.

12. Dies zullen zij komen en op de hoogte van Zion juichen, waarmee zij het toppunt van hun terugkeren naar het vaderland bereikt hebben (Jes. 51:11), en zij zullen van daar zich door het gehele land verbreidende, om het weer te bebouwen, toevloeien tot des HEEREN goed, dat in rijken overvloed hun zal toestromen (Deut. 8:8 vv.), tot het koren en tot den most, en tot de olie en tot de jonge schapen en runderen; en hun ziel zal zijn als een gewaterde hof vol blijdschap en frisse levenskracht (Jes. 58:11), en zij zullen voortaan niet meer treurig zijn, zij zullen over gene ellende of nood meer klagen.

a) Jes. 61:11.

13. Dan zal zich de jonkvrouw verblijden in den rei (Ps. 30:12), daartoe zullen de jongelingen en ouden te zamen vreugdeliederen zingen (Ps. 148:12 vv.); want Ik zal hunlieder rouw in vrolijkheid veranderen en zal hen troosten en zal hen verblijden naar hun droefenis. (Joh. 16:12).

14. En Ik zal de ziel der priesteren met vettigheid dronken maken, hun ziel verzadigen met vet ten gevolge der menigvuldige dankoffers, die nu gebracht worden; en Mijn volk zal met Mijn goed verzadigd worden, spreekt de HEERE 1) Ps. 36:9).

1) Gods volk heeft een overvloedige vertroosting in Gods goedheid. Laat hen voldaan zijn met Gods goedertierenheid, en zij zullen er van voldaan worden en niets meer begeren om hen gelukkig te maken. Dit alles is ook toepasselijk op de geestelijke zegeningen, welke de verlosten des Heeren door Jezus Christus genieten, oneindig dierbaarder den koren, den most en klei, en de vergenoeging der zielen, welke zij in de genietingen daarvan hebben.

15. Zo zegt de HEERE: Er is ene stem gehoord in Rama 1) (1 Sam. 1:1), ene klage, een zeer bitter geween; Rachel weent over hare kinderen; zij weigert zich te laten troosten over hare kinderen, de door Efraïm en Benjamin vertegenwoordigde leden van het rijk der tien stammen, omdat zij niet zijn.

1) Van het blijde uitzicht in Israëls heerlijke toekomst, en voornamelijk van Efraïm wendt zich het oog van den profeet weer terug op het treurige heden van dezen laatsten. Thans in het land van Efraïm verwoest en verlaten; Rachel treurt om hare zonen, maar zij zal vertroost worden, hare zonen zullen weer terugkeren; want Efraïm is door zijn ongeluk tot inzicht en tot berouw over zijne zonden gekomen; het verlangt naar verzoening met zijnen God, en de Heere is met innig medelijden vervuld, en komt hem liefdevol te gemoet. Het terugkeren is aanstaande, de lange verwijdering moet nu ophouden, en ene nieuwe betrekking tussen Israël en zijnen God beginnen.

16. Zo zegt de HEERE: Bedwing uwe stem van geween, en uwe ogen van tranen; want er is loon voor uwen arbeid, waarin gij wederom uwe kinderen met angsten zoekt te baren (Gal. 4:19), spreekt de HEERE; want zij zullen uit des vijands land wederkomen, waarheen zij verstrooid zijn.

17. En er is verwachting voor uwe nakomelingen (of voor de toekomst) spreekt de HEERE; want uwe kinderen zullen wederkomen tot hun landpale, en het heilige land bezitten.

Om deze plaats menen vele latere uitleggers, dat het graf van Rachel niet, gelijk uit Gen. 35:16 vv. en Matth. 2:18 blijkt, in het zuiden van Jeruzalem, in de nabijheid van Bethlehem zich zou bevonden hebben (vgl Ruth. 1:22), maar integendeel noordelijk van Jeruzalem bij Rama van Samuël. Men verklaart dan het in Gen. 35:16 vv. genoemde Efratha van de plaats Efron of Efraïm (2 Kron. 13:19 Joh. 11:54; in Joz. 18:23 Ofra genoemd). Men verkrijgt dan zeker in zo verre een gepasten zin, als sedert de wegvoering der tien stammen in de Assyrische ballingschap Rachel als het ware in haar graf bij Rama gene rust meer had, maar daar een nachtelijk geween en bitter weeklagen werd gehoord. Intussen moet men dan niet alleen de aanmerking omtrent Efratha in Gen. 35:19 en 48:7 "hetwelk is Bethlehem" voor een later toevoegsel houden, dat op dwaling berust, maar ook beweren, dat de Evangelist in Matth. 2:18 geen recht had, om onze plaats met den kindermoord te Bethlehem in verband te brengen. De gehele aanhaling valt dan van zelf met de herstelling der dwaling, waarin ook Mattheüs deelde, in duigen, en heeft op zijn hoogst alleen de betekenis van een algemeen terugzien op het troosteloze klagen en wenen ener moeder om het verlies harer kinderen. Zij is dan ene herinnering aan die profetische plaats, die den Schrijver in de gedachte is gekomen, maar van de vervulling ener profetie zou eigenlijk gene sprake kunnen zijn. Wij zullen aanstonds gevoelen, dat de dwaling integendeel bij die nieuwere uitleggers is; juist daarom, omdat Rachel niet bij Rama, maar bij Bethlehem begraven lag, had de Evangelist recht, om haar om zo te spreken uit haar graf te laten opstaan, om als vertegenwoordigster der moeders van Bethlehem de kinderen te bewenen, die gedood waren. Men heeft nu wel aangenomen, opdat bij den Profeet ten minste iets dergelijks zou bestaan, dat Rama hier voorkomt als de vergaderplaats der ballingen, van waar zij naar Babels ballingschap gevoerd werden (Hoofdst. 40:1. 2 Kon. 25:11 Tot op die plaats zou als het ware de oude stammoeder des volks, in haar graf bij Bethlehem gene rust meer vindende, hare kinderen zijn nagegaan, om ze daar te bewenen, totdat zij eens zouden zijn teruggekeerd. Men ziet voorbij, dat op onze plaats niet over de wegvoering naar Babel gehandeld wordt; Efraïm, het volk der tien stammen, is het, waarop de profetie betrekking heeft. Nu kan Rama midden in den stam van Benjamin gelegen (Joz. 18:25 grensvesting van het rijk van Efraïm naar de zijde van Juda (1 Kon. 15:17) in aanmerking komen. De stammoeder van Jozef en Benjamin lag in het gebied van Juda, in de nabijheid van Bethlehem begraven. Dat had voor Efraïm ene bestendige herinnering moeten zijn, hoe nauw het met Juda en het huis van David verbonden was, zodat het, ook nadat het zich onder Gods toelating tot een bijzonder rijk gevormd had, toch nooit zulk ene grenslijn had moeten trekken, waardoor niet alleen de tien stammen zich afzonderden, maar ook de stem van Benjamin in twee delen gescheiden werd (1 Kon. 11:39).

Daar het nu echter toch in dat Rama om zo te zeggen aan het rijk van Juda den afscheidsbrief schreef, veroordeelde het zich tot den ondergang, waarbij het met Rachels kinderen voor altijd en onwedersprekelijk scheen gedaan te zijn, sedert zij in de Assyrische ballingschap waren weggevoerd. Deze schijnbaar gehele en onherstelbare ondergang, en niet alleen de wegvoering in de ballingschap, is het, wat de stammoeder van de grenzen van het Joodse rijk uit, in welk gebied zij begraven lag, overziende naar dat van het noordelijke, beklaagt en beweent, en waarover zij zich niet wil laten troosten. De 78ste Psalm in den zin, waarin wij

dien hebben opgevat, is zulk een klagen en wenen, waarin Rachel als het ware spreekt. Deze Psalm eindigt alleen met klacht en aanklacht, de hoop op ene "wederoprichting" (Hand. 3:21) bevat hij nog niet; daarentegen volgt de voorspelling daaraan op onze plaats, zodat Rachel in dien tijd, waarop de voorzegging doelt, voor haar klagen en wenen, voor haren arbeid in den geest, haar verlangen en smeken, haar loon zal vinden in het terugkeren der tien stammen en in de vereniging met Juda. Bij Mattheüs schijnt juist dat, wat bij Jeremia als ten eindenspoedende op den achtergrond wordt gedrongen, Rachels klagen en wenen over het verlies harer kinderen op den voorgrond te stellen, ja uitsluitend het punt van vergelijking te vormen. Blijft men nu hierbij staan, zo komt men alleen tot ene vergelijking en begrijpt men niet, hoe de Evangelist van ene vervulling der profetie kon spreken. Wij moeten daarom de gedachte hieraan toevoegen, dat even als bij Jeremia Rachels klagen en wenen alleen als een weg tot des te grotere vreugde worde voorgesteld, zo ook Mattheüs het weeklagen en jammeren der Bethlehemietische moeders wil stellen in het licht van het einde der geschiedenis van ‘t koninkrijk Gods. Het bloed dier onschuldig gedode kinderen is niet te vergeefs gevloeid; een ander kind is geborgen en ten prijs van dat bloed gered, en dit kind zal voor het tegenwoordig gejammer der Bethlehemietische moeders niet alleen, maar ook voor Rachels veel oudere en grotere smart ene overvloedige vergoeding en volkomen troost aanbieden. Het is de Redder en Verlosser, door wien het woord van Jeremia in zoverre het de profetie van ene zeer heerlijke toekomst bevat, tot vervulling komt, en voor deze vervulling ligt daarin ene zekerheid, dat dit woord in zoverre het den grond voor de profetie vormt, reeds in de Bethlehemietische moeders zijne vervulling heeft gevonden.

18. Ik heb, wanneer nu de tijd der grote bekering van Israël (Jes. 63:7; 64:12) zal begonnen zijn, wel gehoord, dat zich Efraïm, hetwelk met die bekering een begin maakt (Hoofdst. 3:12 vv. 18:22 vv.), beklaagt, zeggende: Gij hebt mij getuchtigd, en ik ben getuchtigd geworden als een ongewend kalf 1) (Hos. 10:11 11). Bekeer mij, zo roept het, zijne hulp ook tot ware verandering alleen van Mij verwachtende (Klaagl. 5:21), zo zal ik bekeerd zijn, want gij zijt de HEERE, mijn God 1), en overigens heb ik geen helper of redder, tot wien ik mij zou kunnen wenden.

1) Eer ik getuchtigd werd, was ik als ene onhandelbare var, die het juk niet wilde op zich nemen, noch daarin trekken (Ps. 119:67, 71).

2) De goddelijke kastijding heeft doel getroffen. Efraïm juicht nu Gods wegen toe en zegt: "Bekeer Gij mij, " leid mij, breng mij door Uwe kastijding onder het juk Uwer wet terug, Ik zou mij zonder Uwe tucht niet tot u hebben kunnen keren en U gehoorzaam worden, nadat ik Uw juk afgeworpen had. maar Gij hebt mijn weerspannig hart gebroken. Ga voort met mij tot U terug te leiden en mij te bekeren. "Zo word ik bekeerd, want Gij Heere! zijt mijn God, wien ik toebehoor en onder wiens heilig juk alleen ik voorspoedig zijn kan.

19. Zeker, a) nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad, en nadat ik mij zelven ben bekend gemaakt, heb ik, vol smart over mijn afkeren van U, op de heup geklopt; ik ben beschaamd, ja ook schaamrood geworden, omdat ik de smaadheid mijner jeugd gedragen heb, den hoon, dien ik tot straf voor de zonden mijner jeugd gedragen heb, toen ik nog in verbond met U stond, maar aan die betrekking zo ontrouw was.

a) Deut. 30:2.

Dat wil zeggen, de last mijner vorige zonden weegt mij zwaar op het harte, en ik ben overtuigd, dat al de ellenden en smaadheden, die ik ondergaan heb, slechts de vergelding mijner werken geweest zijn. De profeet, een geheel volk als een enkelen persoon voorstellende, spreekt van zijn vorige zonden alsof die buitensporigheden waren der jeugd.

Wij moeten ons dikwijls de zonden onzer jeugd herinneren met berouw en schaamte. Hij is toornig op zichzelven van wege zijne zonde en dwaasheden. Hij gevoelt, dat hij gedrongen wordt om van God af te wijken, en kan niet door enige eigene macht zichzelven bij God houden, veel minder, wanneer hij is afgeweken, zich tot God wederbrengen. Daarom bidt hij: "bekeer Gij mij, en Ik zal bekeerd zijn". Dit sluit in zich, dat zo God hem niet door Zijne genade bekeerd had, hij nooit zou zijn teruggekeerd, maar eindeloos zou hebben gedwaald. Hij verblijdt zich in zijne ervaring van de gezegende uitwerking der goddelijke genade: "Zeker nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad. " Al de godsdienstige richtingen van onze harten tot God zijn de vruchten en het gevolg van de machtige werken Zijner genade in ons. Merk op: hij was teruggekeerd, hij was onderwezen, zijn wil was gebogen naar Gods wil. De weg, dien God kiest om zielen tot zich te bekeren, is doordat Hij de ogen opent om te kunnen verstaan, en al het goede is daarvan het gevolg. Wanneer zondaars komen tot ene rechte kennis, zo zullen zij komen tot een rechten weg. Efraïm was gekastijd, maar dat bracht de verlangde uitwerking niet voort; maar wanneer de onderwijzingen van Gods Geest de tuchtigingen van Zijne voorzienigheid vergezelden, dan was er een gezegend gevolg. .

21. Richt u in stenen zuilen merktekenen, wegwijzers, op, stel u spitse pilaren, die tot wegwijzers dienen, zet uw hart op de baan, op den weg, dien gij gewandeld hebt, en gij zult dien zeker wedervinden; keer weer, o jonkvrouw Israëls (vs. 4)! keer weer tot deze uwe steden, die gij nu op nieuw zult bouwen.

Daar hier gesproken wordt van de tien stammen, die als vernietigd en verloren zijn, zodat niemand onder de mensen ze weer weet te vinden, zo zal wel door de voor ons liggende opwekking zijn uitgesproken, dat zij voor den Heere niet verborgen zijn, maar Hij ze, in zo verre zij nog in ‘t bijzonder bestaan en niet reeds met de eigenlijke Joden zijn zaamgesmolten (2 Kon. 17:23), langs denzelfden weg zal terugbrengen, waarop zij eens in de landen hunner ballingschap gebracht zijn (vs. 10). De voorzegging in Openb. 16:12 vv. heeft dan zijne betekenis. Die wordt door de uitleggers meestal verkeerd verstaan, daar zij, de "koningen, die van den opgang der zon komen zullen" voor helpers van den Antichrist houden, in plaats van voor gelijken aan Cyrus, en werktuigen in de hand des Heeren tot verwezenlijking van Zijne raadsbesluiten over Efraïm.

De voorstelling is hier weer hoog dichterlijk: aan Israël wordt beloofd, dat zij zeker zullen wederkeren in hun vaderland, en dit wordt op deze wijze uitgedrukt: "stel bij uw heengaan merktekens op den weg, dien gij gaat; let wel op elk pad, dat gij inslaat, want gij zult langs dienzelfden weg wederkeren; doet als reizigers, die bij hun uitgaan reeds denken aan hun terugkomen, en maatregelen nemen voor de terugreis. Het woord "merktekenen" is eigenlijk "graftekenen" en het volgende "herinneringszuilen, " eigenlijk "droefheids"- of

"bitterheidsmonumenten, " t. w. wanneer van ene karavaan iemand op de reis sterft, wordt hij aan den weg begraven, en een zuil of steenhoop of ander gedachtenis-teken daar ter plaatse opgericht. Deze gedenktekens of grafmonumenten werden langzamerhand merk- en wegtekenen voor latere reizigers, en van daar hebben, ook andere zodanige tekenen, tot herkenning van den weg denzelfden naam gekregen.

22. Hoe lang zult Gij u onttrekken, gij afkerige dochter?Zijt gij het omzwerven niet moede? Talm dan niet langer en houd u niet van verre; want de HEERE heeft wat nieuws op de aarde geschapen: de vrouw zal den man omvangen.

Om het ongeduld van de liefde des Heeren, die Zijn volk, nadat Hij Zich weer in genade daartoe heeft gewend, gaarne op het spoedigst in volle mate wil zaligen, en enigermate door des te groteren spoed den tijd wil inhalen, die is voorbijgegaan, volgt Efraïm de uitnodiging om terug te keren niet spoedig genoeg. Het heeft de terughouding, waarin het niet recht vertrouwt de hem voorgehoudene erfenis in bezit te nemen, als een overblijfsel van zijn vroegeren afval, gelijk zij dan ook inderdaad in bewustzijn van vroegere schuld haren oorsprong heeft. Daarop, zo komt het ons voor, rust de vraag in de eerste helft van het vers en de enigszins vreemde aanspraak: "gij zijt toch de afvallige niet meer (Hoofdst. 3:6 vv.) maar de bekeerde, gij, behoeft dus ook nu niet meer u verre te houden. Omtrent de tweede helft van het vers heeft den uitleggers de vraag veel bezig gehouden, wat dit nieuwe, dat de Heere in het land wil scheppen: "de vrouw zal den man omvangen" betekent. Er zijn daarover gehele boeken geschreven. Luther zegt: "Ik werp de opvatting der ouden niet weg, die zeggen: "Christus is de man door Maria omgeven, d. i. ontvangen en geboren. " Dan zouden wij hier de vervulling hebben van de profetie in Jes. 7:14 (vgl. Gen. 4:1). Intussen is, gelijk Starke juist opmerkt, hier geen sprake van de eerste maar van de laatste tijden des N. T. Dan geeft Openb. 14:1-5 de verklaring; de nieuwe verbondsbetrekking, in welke Israël na zijn terugkeren in het heilige land tot den Heere zal staan, is hier bedoeld.

V. d. Palm tekent aan: "Dit gezegde, dat de gedaante van een spreekwoord heeft, betekent, die de zwakste was, is de sterkste geworden: of, de zwakste in schijn zal de sterkste zijn inderdaad. Ene bemoediging voor Israël tegen de gevaren der wederkering. "

23. Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, ten opzichte van Juda, dat Hij bij de volvoering Zijner raadsbesluiten over Efraïm geenszins zal vergeten: Dit woord zullen zij nog, even als voorheen bij voorbeeld in het optochtslied, Ps. 122, geschied is, zeggen in het land van Juda, en in zijne steden, namelijk dan, als Ik hun gevangenis wenden zal(Hoofdst. 29:14; 30:3, 18): De HEERE zegene u, Jeruzalem, gij woning der gerechtigheid, gij berg der heiligheid(Hoofdst. 50:7; 23:6. Jes. 66:20; 9:16).

1) Hij bevestigt met andere woorden dezelfde verzekering, en deze herhaling is niet overbodig. Want het was moeilijk den Joden te overtuigen, omdat zij reeds hadden vastgesteld dat, het niet gebeuren kon. Want door hun hardnekkigheid hadden zij alle toegangen voor Gods woord afgesloten. Dewijl derhalve de wanhoop hen zo in bezit had genomen en hun gevoelens had omwonden, was het noodzakelijk met vele woorden hen er bij te bepalen, opdat zij innerlijk de belofte van het heil toegang verleenden.

Bij de beloften van toekomstigen zegen, voornamelijk aan Efraïm gegeven, kon het schijnen, dat Juda bij het overige Israël was achtergesteld. Daarom worden als tot geruststelling deze beloften nog uitdrukkelijk ook tot Juda uitgebreid, daar toch uit alle stammen van Israël te zamen het ene volk van God moest bestaan en niet één van den aanstaanden zegen zou zijn uitgesloten.

Ook Juda zal in zijn land terugkeren; het heiligdom, het middelpunt en de bron van allen zegen zal weer met zegenwensen worden begroet. Het gehele land zal weer worden bewoond, akkerbouw en veeteelt zullen in bloei zijn: want de Heere wil voor allen nood hulp, voor elke behoefte bevrediging geven.

24. En Juda, mitsgaders al zijne steden met alle bewoners zijner steden (Hoofdst. 11:12) zullen te zamen daarin, in het land van Juda, (vs. 23) wonen; de akkerlieden en die met de kudden reizen, 1) zodat men zich ongestoord op den vreedzamen akkerbouw en de veeteelt toeleggen kan, even als Samaria op den wijnbouw (vs. 5).

25. Want ik heb de vermoeide ziel dronken gemaakt, en Ik heb alle treurige versmachtende ziel vervuld. 1) Ik zal Mijn volk, dat zo lang door nood en zorg, door honger en dorst van allerlei aard gekweld en gedrukt werd, bovenmate bevredigen en zaligen.

1) Hiermee belooft de Heere een volheid van genade, een overvloed van zegeningen. Hij is de Rotssteen, wiens werk volkomen is. Als de Heere Zijne zegenende en reddende hand ontsluit in den weg van schulduitdelgende en schuldvergevende genade, stort Hij ook den vollen stroom Zijner genade uit, zodat zijn volk het ervaren mag, dat Hij een overvloeiende mate van zegeningen schenkt. Dat zou Zijn geestelijke kudde op bijzondere wijze ondervinden.

26. (Hierop ontwaakte ik (vs. 25) uit mijnen slaap, en ik zag toe als een, die bij het ontwaken er over denkt, wat hem nu te doen staat, en mijn slaap was mij zoet; want ik wist, dat ik den rechten tijd niet zou verslapen, noch verzuimen).

Door de meesten worden deze woorden op Jeremia toegepast. Zo onze Staten-overzetters: "Dit zijn woorden van Jeremia, die hij hier invoegt, om zijne geestelijke vreugde te betuigen over deze heerlijke profetie van den Messias, die God hem in den slaap openbaarde. " In denzelfden zin spreken Gataker, Poole, Henry en Scott, Klinkenberg, v. d. Palm enz. De laatste zegt: "Jeremia vergelijkt de profetische verrukking, waarin hij geweest was, en waarvan al het voorgaande in toon, in stijl, in afgebrokenheid en vastheid der wendingen getuigenis draagt, gelijk hij die ook in vs. 3 had aangekondigd; hij vergelijkt deze verrukking, waaruit hij nu voor een poos terug komt bij een zoeten slaap, uit welken hij ontwakende rondom zich ziet; een beeld, waarvan ook Zacharias (4:1) zich bedient, misschien in navolging van onzen Profeet. Dit blijft toch altijd verre weg de natuurlijkste en gemakkelijkste verklaring van deze plaats, en als zodanig te verkiezen boven ene andere, volgens welke het Joodse volk hier sprekende zou worden ingevoerd, verrukt over de voorrechten, die aangekondigd zijn; doch die bezwaarlijk bij een slaap of ontwaken uit enen slaap konden vergeleken worden. Keil zegt terecht: "Mijn slaap was mij zoet, zou in den mond Gods ongepast wezen, wijl God niet slaapt, nergens in de Schrift God een slapen wordt

toegekend, en de eis tot ontwaken slechts het niet ingrijpen Gods in de aangelegenheid van zijn volk veronderstelt. "

27. Ziet, de dagen komen 1) (Hoofdst. 23:5), spreekt de HEERE, dat Ik het huis van Israël en het huis van Juda, die weer tot één volk vergaderd zijn (Hoofdst. 3:18), bezaaien zal met zaad van mensen en zaad van beesten (Hoofdst. 33:10 vv. Ezech. 36:9 vv.).

1) Wij zien dat de Profeet niets nieuws voortbrengt, maar slechts den Joden moed inblaast, om te vertrouwen op hun bevrijding en terugkeer. Doch hij gebruikt een andere vergelijking dat n. l. de Heere weer op de aarde zou zaaien, zodat Hij voortbracht zowel mens als vee en alle ziel van gedierte. Wij hebben gezegd dat het land tijdelijk braak lag en verlaten. Waar derhalve God op die wijze het land had veroordeeld, zodat alle heidenen meenden dat het Overgegeven was aan eenzaamheid en verwoesting, daar zegt de Profeet, dat God zou bewerken dat het weer bewoond werd, zowel door mens als door vee. En die vergelijking versiert te meer de genade Gods.

De zin hiervan is duidelijk: Ik zal het land van al de geslachten Israëls zo vermenigvuldigen en vervullen met mensen en vee, alsof het ganse land met zaad van beide bezaaid was, en het zo vele vruchten voortbracht als koren, in een vetten grond geworpen, gewoon is te doen.

28. En het zal geschieden, wanneer Mijne oordelen zullen worden volvoerd, gelijk als Ik over hen gewaakt heb (Jer. 1:12), om uit te rukken en af te breken, en te verstoren, en te verderven, en kwaad aan te doen: alzo zal Ik over hen waken om te bouwen en te planten, (Hoofdst. 18:7 vv.), spreekt de HEERE. 1)

1) Hiermee verzekert de Heere, dat Hij de macht had om uit te rukken, maar ook de macht heeft om weer te herstellen. Dat Hij het is, die om hunner zonden wil hen in ellende had gebracht, maar hen ook nu weer in vrijheid zou heenzenden, dat derhalve zowel het kwade als het goede van Hem was.

Bovendien wil de Heere hierdoor het vertrouwen bij hen wekken. Zijne dreigingen, Zijne oordelen zijn uitgekomen, derhalve zo zeker zullen ook Zijne beloften van uitredding vervuld worden.

29. In die dagen 1) zullen zij niet meer zeggen, gelijk men dit tot hiertoe dikwijls in verkeerden zin gezegd heeft, maar ook in juisten zin wel met reden kon zeggen: De vaders hebben onrijpe druiven (Jes. 5:2) gegeten, en der kinderen tanden zijn stomp geworden(Ezech. 18:2. Klaagl. 5:8).

1) De Profeet zegt derhalve dat dit spreekwoord niet meer gebruikt zou worden, dewijl, waar zij door rampen waren overheerst, zij zeker zouden gewaar worden dat God niet zo streng was geweest, zonder rechtvaardige oorzaak. Doch hij zegt: in die dagen, n. l. nadat God rechtvaardige straffen had gezonden over hen en vervolgens hen omhelsd had met Zijn mededogen. Want beide was noodzakelijk, n. l. dat de hardnekkigheid en woestheid van het

volk werd ten onder gebracht en zij zouden ophouden met God te twisten, vervolgens dat de genadevolle gunste Gods in hen zou openbaar worden.

30. Maar een iegelijk zal om zijne ongerechtigheid sterven; een ieder mens, die de onrijpe druiven eet, zijne tanden zullen stomp worden(Deut. 24:16).

Het spreekwoord van de zure druiven en het stomp worden der tanden, hier voor de eerste maal vermeld, kan een dubbelen zin hebben. Het kan betekenen: De vaderen zijn begonnen onrijpe druiven te eten maar eerst zijn den kinderen de tanden daarvan scherp geworden, d. i. de straf treft niet altijd dadelijk den eersten schuldige, maar dikwijls eerst den schuldigen van de tweede, derde of vierde generatie. Het kan echter ook betekenen: de straf treft niet altijd den schuldigen vader, maar dikwijls eerst den onschuldigen zoon of kleinzoon. In den laatsten zin bestrijdt Ezechiël in Hoofdst. 18 het spreekwoord als ene lastering der gerechtigheid Gods. In den eersten zin bevat het gene godslastering, maar drukt slechts hetzelfde uit wat de wet zelf uitspreekt met de woorden: "Ik ben een ijverig God, die de ongerechtigheid der vaderen bezoek tot in het derde en vierde lid dergenen die Mij haten (Ex. 20:6; 34:7. Num. 14:18. Deut. 5:9. Jer. 32:18. Klaagl. 5:7). Deze grondstelling der Goddelijke gerechtigheid berust op de veronderstelling, dat het niet alleen ene individuele, maar ook ene corporatieve zonde, ene zonde van families, van geslachten, van generaties, volken en staten is. Alzo heeft iedere zodanige aan veler gemene zonde hare geschiedenis; zij ontwikkelt zich als elke andere kiem, totdat zij hare verste uitbreiding en volle rijpheid verkregen heeft, met de rijpheid valt ook het gericht te zamen. Den dan levenden worden de tanden stomp, mogelijk wel den minder schuldigen (men denke aan Lodewijk XVI van Frankrijk), maar altijd zeker als den kinderen van hun vaders in dien zin als de uitdrukking in Matth. 23:31 v. gebruikt is, d. i. als den appel, die niet ver van den stam valt, als de organische voortzetting en volmaking van de zedelijke richting, door de raderen ingeslagen.

Gerechtigheid en gericht zal in het heilige land zo worden onderhouden en gekweekt, dat zonde en straf niet meer gehele reeksen van geslachten treffen, maar ieder zondaar terstond de rechtmatige straf ontvangt.

31. Ziet, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken (Hebr. 8:8 vv.). Met de verschijning van den Messias zal het worden opgericht, maar eerst ten volle tot stand komen bij de eindpaal der eeuwen (Hos. 2:16 vv. Openb. 11:12);

32. Niet naar het verbond, dat Ik met hun vaderen gemaakt heb, ten dage als Ik hun hand aangreep, om hen uit Egypteland uit te voeren, zodat ook aan dit eerste verbond grote betoningen van genade voorafgegaan waren, en het ook zijne heerlijkheid had (2 Kor. 3:7 vv.), welk Mijn verbond zij vernietigd hebben, door hun onvernieuwd gebleven hart, hoewel Ik hen getrouwd had 1), spreekt de HEERE.

1) Of het verbond der genade in alle eeuwen der wereld hetzelfde is in Zijn wezen? Wij antwoorden: Ja. De vaders vóór Christus hebben geen ander verbond gehad dan wij; hetzelfde verbond der genade gaat ons te zamen aan. Dit blijkt, omdat zij vooreerst dezelfde belofte

gehad hebben, ten tweeden zij hebben die op denzelfden grond gehad, door hetzelfde geloof in Jezus Christus (Joh. 8:56.) Waarin bestaat dan het onderscheid tussen de Oude en Nieuwe bedeling van het verbond der genade? Zij zijn onderscheiden: 1) in het voorwerp. In de Oude bedeling was Christus beloofd, maar in de Nieuwe is Christus gegeven. 2) In de bondsgenoten. Onder de Oude bedeling worden zij vergeleken bij een minderjarigen erfgenaam, in de Nieuwe bij enen erfgenaam, die tot zijne jaren gekomen is (zie Gal. 4:1-7).
3) In de manier van kunnen godsdienst In het N. V. is onze godsdienst meer geestelijk. 4) In den last der ceremoniën, "een juk hetwelk noch onze vaders noch wij hebben kunnen dragen" (Hand. 15:10), maar Christus nodigt: "Neemt Mijn juk op u, want Mijn juk is zacht, en mijn last is licht. " (Matth. 11:29, 30). 5) In de zwakheid der wet. De wet was onmachtig om het leven te geven, de conscientiën te reinigen. Gods toorn te verzoenen. Daar was ene minder krachtige invloeiing des H. Geestes. De Geest was toen niet gegeven in zo ruime mate als nu, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was (Joh. 7:39). 6) In de duisternis der bediening van ouds. Christus was des Vaders, maar alleen afgebeeld door schaduwen, voorbeelden en voorzeggingen, maar nu zien wij Hem "met ongedekten aangezichte" (2 Kor. 3:18). 7) In het getal der deelgenoten dezes verbonds. Nu is de middelmuur des afscheidsels tussen Joden en Heidenen gebroken; het verbond der genade is gemaakt met alle volken, "Hij is ook een God der Heidenen en niet alleen der Joden" (Rom. 3:29).

33. Maar dit is het verbond 1), dat Ik na die dagen, die eerst moeten voorbijgaan, vóórdat de nieuwere tijd in vs. 31 kan aanbreken, met het huis van Israël maken zal, spreekt de HEERE: Ik zal Mijne wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven (Ezech. 36:26 vv. 2 Kor. 3:3 en Ik zal hun tot een God zijn (Hoofdst. 24:7; 30:21 vv.), en zij zullen, terwijl hetgeen reeds bij het eerste verbond geëist werd (Hoofdst. 7:23) nu ook werkelijk door hen geschiedt, Mij tot een volk zijn 2).

1) Hij wijst hier het onderscheid aan tussen Wet en Evangelie, dewijl het Evangelie met zich brengt de genade der herschepping en dus niet is een letterlijke kennis, maar doordringt tot hun harten en alle hartstochten reformeert tot gehoorzaamheid aan de gerechtigheid Gods. De vraag kan nu wel te berde gebracht worden, of dan onder de wet de genade der herschepping heeft ontbroken. Doch dat is al te ongerijmd. De vaderen, die eertijds zijn wedergeboren, hebben dit ontvangen door de genade van Christus, wij zouden zo kunnen zeggen als het ware bij wijze van vroegere overbrenging. Deze deugd resideerde derhalve niet bij hen, zodat zij hun gemoederen binnendrong, maar het was een van het Evangelie tot de Wet zelf overgebracht goed.

2) God vat hier de hoofdzaak van Zijn verbond in het generale samen. Zo dikwijls nu God zich aan ons verklaart onze God te zijn, bindt Hij tegelijk zijn Vaderlijken gunst aan en verklaart dat Hij zorg draagt voor ons heil. Hij geeft ons vrije vergunning tot gebed, beveelt ons op Zijne genade zich te verlaten, kortom deze belofte bevat in zich alle delen van ons heil.

34. En zij zullen niet meer, gelijk vroeger het geval was, toen men tot openbaring Mijner kennis bijzondere middelaars en profeten nodig had, aan iegelijk zijnen naaste, en een iegelijk zijnen broeder leren, zeggende: Kent den HEERE! want zij zullen, daar zij zelf tot dragers van Mijnen Heiligen Geest en tot profeten zijn geworden (Joël 3:1 vv.), Mij allen kennen, van

hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe (Jes. 54:13. Joh. 6:45. 1 Joh. 2:20, 27 spreekt de HEERE: a) want (vgl. Hebr. 10:16 vv.) Ik zal hun ongerechtigheid vergeven, en hunner zonden niet meer gedenken (Jes. 43:25; 44:22.)

a) Jer. 33:8. Micha 7:18. Hand. 10:43.

Dat de profeet des Nieuwen Verbonds dit tegelijk aanschouwt met de herstelling van Israël op den grond van het land der belofte is geheel naar de orde, toch wordt in de uitdrukking vs 33 : "na die dagen" reeds aangeduid, dat de nieuwe tijd niet alleen moet gekomen zijn, maar binnen dien tijd ook de gezochte plaats moet gevonden zijn.

De ware bedoeling van het verbond, door de Schrift voorgesteld, is deze, niet dat er een verdrag tussen God en den mens wordt gesloten, maar dat van den Heere het initiatief, de oprichting van het verbond, en juist daarom de vaststelling van de orde des verbonds uitgaat; met andere woorden: het verbonds Gods is wezenlijk ene stichting. Aan de andere zijde kan nu echter ook elke door God tussen Zich en de mensen gestichte betrekking, even als de aan David geschonken belofte van genade (Ps. 89:4) ja elke door Hem aan het schepsel opgelegde regeling en beperking (Hoofdst. 33:20. Hos. 2:18. Zach. 11:10), in ‘t bijzonder elke theokratische instelling, zoals die van den sabbat (Exod. 31:16), een verbond worden genoemd. Nog meer bepaald heeft het verbond des Evangelies het karakter van ene stichting, rijk in genade, in zekeren zin erfgift (men zie daaromtrent vooral de plaats Luk. 22:29 als terugslaande op vs. 20); daardoor wordt de bewijsvoering in Gal. 3:15 vv. Hebr. 9:16 v. die zich aan de laatste betekenis over het woord aansluit, gerechtvaardigd.

De eerste meer bijzondere belofte (Hebr. 8:6), op welke het nieuwe Verbond komt te staan, is deze, dat in de plaats van de uitwendige, van buiten af dringende en alzo de tegenspraak opwekkende letter moet komen de Goddelijke wil, die in ‘t binnenste gelegd wordt, en inwendig dringt, en die de band moet worden, die met God verenigt. De tweede is deze, dat ten gevolge van inwendige, voor ieder waarneembare openbaring van God levende kennis van God het eigendom van allen zal zijn. De derde is deze, dat alle zonden, zonder dat er ene voorwaarde voor de zijde der mensen is, tegemoetkomende genade van eeuwig geldende vergeving vinden. Deze laatste belofte is het fondament en tevens de hoeksteen van alle; vgl. het slotwoord der rede van Jes. 33.

Let op: wie in den tijd des Nieuwen Verbonds nog leeft naar de wijze des Ouden en niet in het geloof in Jezus een nieuw hart ontvangt, die wordt ook naar de wijze des Ouden Verbonds behandeld. In zo verre duurt het Oude Verbond voor ongelovige Christenen en Joden, nog altijd tot aan het jongste gericht voort, maar het heeft volstrekt gene beloften meer, vermits deze te gader in het Nieuwe Verbond vervuld zijn.

Hier is ene onpeilbare zee van zaligheid, een strandeloze oceaan van genot; kom, baad uwen geest daarin; al zwemt gij ene eeuw, een oever vindt gij niet; peil door de eeuwigheid heen, en gij zult geen bodem voelen. "Ik zal hun tot een God zijn. " Als dit uwe ogen niet doet glinsteren, uw hart niet hoorbaar van geluk doet kloppen, dan is uwe ziel zeker in geen gezonden toestand. Maar gij behoeft meer dan tegenwoordige genietingen-gij reikhalst naar

iets, waarop gij uwe hope bouwen kunt, en waarop kunt gij meer hopen, dan op de vervulling dezer heerlijke belofte: "Ik zal hun tot een God zijn?" Dit is het meesterstuk aller beloften; de zekerheid en het gevoel daarvan maakt een hemel hier beneden en zal een hemel daarboven maken.

Rechte kennis van, herstelde gemeenschap met oprechte toewijding van God, ziet daar de zegeningen, die hier met kracht op den voorgrond treden! Bedenkt men, wat waarde voor Jeremia, den priesterzoon, bepaaldelijk de uitwendige godsdienstplichten en plechtigheden van zijn volk moesten hebben, dan wordt men gedrongen-niet zozeer om de hoogte zijner ontwikkeling te bewonderen, als ware die het werk van eigen wijsheid en kracht, maar om de kracht van den geest der profetie op het diepst te vereren, die zijn uitverkoren volk zover boven het gewone standpunt verhief, en hem de volheid der tijden deed malen met kleuren zo rijk en zo stout, dat wij thans, na achttien eeuwen, nog slechts de aanvankelijke vervulling Zijner godsspraak aanschouwen. Heeft Jesaja bij voorkeur de weldaad der schuldvergiffenis door het bloed der verzoening, Joël, die der vernieuwing door den Heiligen Geest, als vrucht der Nieuwe bedeling geschetst. Jeremia vat beide te zamen, leert ons niet onduidelijk de tweede als vrucht der eerste beschouwen, en doet ons Gods eigen eed, als onwankelbare waarborg voor de dubbele toezegging horen!

In het eerste deel van dit vers wordt ene zeer overvloedige kennis onder Jakobs overblijfsel beloofd. Er zijn er, die menen, dat men de tweeërlei uitdrukking "een iegelijk zijn naaste, " en "een iegelijk zijnen broeder, " onderscheiden moet opvatten, zodat door de "naasten" de Heidenenen, en door de "broeders" de Joden zouden bedoeld worden; dan zou de zin deze zijn: niemand zal Heiden of Jood behoeven te leren, zeggende: "kent den Heere enz. " Men geeft er twee redenen van: deels omdat de latere Joden gewoon waren de Jodengenoten, die uit de Heidenen tot de gemeenschap van hun kerk overkwamen, hun naasten, maar de geboren Joden hun broeders te noemen; deels omdat er andere ene nutteloze herhaling van woorden zou plaats hebben. Maar deze onderscheiding schijnt ons te spitsvondig en ongegrond. In de ganse Godsspraak wordt van de Heidenen gene de minste melding gemaakt. Zij handelt alleen van de algemene bekering der Joden, en de onderscheiding tussen de namen naasten en broeder, voor Heidenen en Joden, is in de Heilige Schrift geheel onbekend. Onzes inziens zal de kracht der oorspronkelijke woorden de mening van de Godsspraak duidelijk genoeg kunnen aanwijzen. Het woord "een iegelijk" betekent enen man, en wel enen man van gezag en aanzien, en het werkwoord leren zegt eigenlijk met sporen steken, aansporen en aandrijven, zodat de zin deze is: de Joodse wetleraars, die gestrenge voogden en tuchtmeesters waren onder het Oude Verbond, zullen de Israëlieten niet meer op enen gebiedenden toon belasten, en nog veel minder met geweldige middelen aandrijven, om den Heere te kennen en te dienen. Alle aansporingen zullen eenvoudig in zachte en overredende drangredenen bestaan. Ook zullen de Israëlieten tot het kennen en dienen van den Heere zulk harde aansporingen niet meer nodig hebben; alleen zullen zij daartoe met de uiterste bereidwilligheid volvaardig wezen. Trouwens ter nadere bevestiging wordt er bijgevoegd: "want zij zullen Mij allen kennen van hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe, spreekt de Heere. " Dat is niet van het kleinste kind tot den volwassen man; de pas ontluikende vermogens der tedere jeugd zullen altoos door een redelijk onderwijs moeten beschaafd worden. Maar de Heere bedoelt mensen van allerlei rangen en standen, edel en onedel, rijk en

arm, van den meest verachten tot den aanzienlijksten, van den dagloner tot den vorst (vgl. Hoofdst. 6:13). Deze allen zouden den Heere kennen. Niet alsof de maat van kennis bij alle Israëlieten even groot wezen zou. Zulk ene opvatting is alleszins strijdig met de natuur der zaak zelf. Haar de Heere wil dit zeggen: "Elk Israëliet zal, naarmate van zijne verschillende vermogens en omstandigheden ene genoegzame en opgehelderde kennis hebben van den Heere en Zijnen dienst, en deze kennis zal aan ieders hart door de genade van den Geest geheiligd wezen. " Maar wat zou den Heere bewegen, om aan gans Israël zulke grote weldaden te bewijzen? Zouden zij het zich waardig maken? Neen, de beweegreden zou gene andere wezen dan deze, dat de Heere Zijnen toorn niet in eeuwigheid behoudt, en Israël alle ongerechtigheden vergeven zal. Dit vinden wij vs. 34b "want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hunner zonden niet meer gedenken. " Het ganse beloop van zaken wijst ons naar ene bepaalde ongerechtigheid en zonde bij uitnemendheid, namelijk den Messiasmoord, de zwaarste van alle ongerechtigheden, aan welke de Israëlieten zich ooit hebben schuldig gemaakt. De mening is derhalve onzes inziens deze, dat de Heere aan Jakobs nageslacht hun schromelijke ongerechtigheden in het smadelijk verwerpen en vermoorden van den Messias, onder welke geduchte gevolgen deze hardnekkige natie eeuwen lang zuchten zou, eindelijk eens volkomen vergeven en die niet meer gedenken zal, even alsof zij zich daaraan nimmer hadden schuldig gemaakt. Door den Messiasmoord zouden de Joden eindelijk eens de maat van hun ongerechtigheid dermate vervullen, dat de Heere hen als een onwaardige Lo-Ammi geheel en al verstoten, en onder al de heidenen verstrooien zou. Zo lang nu de Messiasmoord hun niet vergeven was, zouden zij op des Heeren gunst en zegen niet kunnen hopen. Maar evenwel eigenlijk zou de Heere, die Zijnen toorn niet tot in eeuwigheid behoudt, deze ongerechtigheid ene vergeven en vergeten, en hen uit dien hoofde met ene algemene bekering, en enen groten overvloed van allerlei heil rijkelijk verwaardigen. Uit al hetgeen wij gezegd hebben over vs. 31-34 ziet een iegelijk, dat de dagen waar in deze godsspraak volledig zal vervuld worden, nog niet gekomen zijn. Het is waar, in het begin van den Evangeliedag heeft de Heere met Israël een nieuw verbond gemaakt, ook heeft Hij er enigen bekeerd door Zijne wet te geven in hun binnenste; sommigen hebben den Heere leren kennen en vergeving van hun zonden bekomen. Maar de Joden, die toenmaals met deze voorrechten verwaardigd werden, waren slechts weinigen in vergelijking met de gehele natie. De volledige vervulling is nog aanstaande in het laatste der dagen bij de algemene bekering der Joden (Rom. 11:27).

De Heere belooft een nieuw verbond. Welke is de betrekking tussen het Nieuwe en het Oude Verbond? Het Oude Verbond bestond van het ogenblik af, dat God de Israëlieten uit Egypte geleid, en, door enen prijs voor hen betaald, tot Zijne knechten gemaakt had. Alle voorrechten van de zijde Gods aan de kinderen der mensen geschonken, leggen hun tevens ene verplichting op, waaraan zij zonder schending van het Verbond, zich niet kunnen onttrekken. Het Nieuwe Verbond kan daarom niet een geheel ander Verbond zijn, dan hetgeen bij de wetgeving op Sinaï gesticht werd. Want ook het Oude Verbond was ene openbaring Gods, en ook in het Oude had God verklaard, de God van Israël te willen zijn. Ja het Nieuwe Verbond zelf zou genen waarborg voor zijn bestaan opleveren, indien het Oude, dat trouwens ook een Verbond Gods was, volkomen afgeschaft kon worden. "Jezus Christus, " zegt de Apostel der Heidenen, "is een dienaar geworden der besnijdenis, van wege de waarheid Gods, opdat Hij bevestigen zou de beloftenissen der vaderen" (Rom. 15:8). Wat in het Oude Verbond slechts in de kiem voorhanden was, zal tot volle vrucht komen; wat in het Oude Testament

afgeschaduwd werd, zal verwezenlijkt; wat beloofd was, zal vervuld worden. Alzo zal het Oude Verbond ophouden, echter niet door oplossing, maar door vervulling. Zijn schijnbaar sterven is het begin van een nieuw, heerlijk leven, even als de Christus aan het kruis in de diepe vernedering sterft, om uit de opstanding der doden naar den Geest der heiligmaking krachtelijk bewezen te worden de Zoon van God te zijn. Het Oude is het Nieuwe, en is het ook niet, maar God zelf gelijkt in deze aan een iegelijk schriftgeleerde in het koninkrijk onderwezen, die uit zijnen schat oude en nieuwe dingen voortbrengt. God herhaalt nooit slechts het oude, en Hij doet nimmer iets dat volstrekt nieuw is. Hieraan getuigen Zijne werken in het rijk der natuur en Zijne wonderen in het rijk der genade. Verscheidene zegeningen worden in het nieuwe Verbond beloofd, niet in volstrekte, maar in betrekkelijke tegenstelling van het Oude, namelijk vergeving van zonden, verlichting van het verstand en vernieuwing van het hart. "Ik zal mijne wet, " spreekt de Heere, "in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven. " In plaats van op de tafelen der getuigenis, aan de hand van Mozes toebetrouwd, schrijft Jehova thans Zijne wetten in hun hart. Maar ook in het Oude Verbond wordt van de wet geroemd, dat zij de ziel bekeert en het hart verblijdt, en ook in de tijden der Oude bedeling wees de besnijdenis der voorhuid op de besnijdenis des harten, en vroeg David den Heere hem een nieuw hart te scheppen. Reeds aan Abraham werd beloofd dat Jehova zijn God en de God van zijn zaad wilde zijn. Indien nu van de dagen des Nieuwen Verbonds gezegd wordt, dat de wet in het hart geschreven zou worden, en God hun tot enen Heere zou zijn, dan kan slechts bedoeld zijn, dat de vervulling van deze toezegging zo krachtig en zo handtastelijk wezen zou, dat al hetgeen de Heere in vroegere dagen gedaan heeft, hierbij vergeleken, niet meer in aanmerking zou komen. Alzo zal ook van de ark niet meer gesproken worden, noch van het opvoeren uit Egypte (Jer. 3:16 en 13:7, 8 ,). Een iegelijk, luidt een tweede belofte zal kennis vergaderen, niet door hetgeen hij van enen broeder, maar van den Heere zelven geleerd heeft. Door menselijk onderwijs weet men van God, door de onderwijzing des Geestes kent men God. Mensen kunnen op God wijzen, Hij moet Zich zelf bewijzen; mensen kunnen van Hem getuigen, Hij moet Zich zelven aan de harten betuigen. Niemand kent God, niemand kan Christus den Heere noemen, dan door den Heiligen Geest. In de tegenwoordige bedeling verklaart een leraar uit Israël, leert Israël de wet van enen sterflijken mens, daarom vergeet het haar. Want even als vlees en bloed voorbijgaan, vergaat ook zodanig een onderwijs. Eenmaal zullen allen uit de mond des Heeren zelven onderwezen worden, gelijk geschreven staat: "alle uwe kinderen zullen van den Heere geleerd worden" (Jes. 54:13). Wij behoeven hier niet bij te voegen, dat al de vromen des Ouden Verbonds door den Heere onderwezen werden, terwijl in de dagen des Nieuwen Verbonds zeer velen enkel van mensen leren. De Heere wil Zijne kennis door Zijnen Geest schenken, moet echter er mede beginnen, iets weg te nemen, namelijk de zonde. Zolang de ongerechtigheden, die het volk en God van elkaar scheiden, niet weggenomen zijn, kan de Heere onmogelijk onder hen wonen. Maar ook vergeving der zonden was onder het Oude Testament niet onbekend, want de kinderen Gods prezen dengenen zalig, wiens zonden vergeven zijn, en verblijdden zich in enen God, bij Wien vergeving is, opdat Hij gevreesd worde. Het verstrooid en vertreden Israël kon wel vrezen, dat het voor altijd verworpen was en nooit meer vergeving zou ontvangen. Neen, antwoord God, de vergevende genade begint, wanneer gij haar geëindigd gelooft; twijfelt aan alles maar twijfelt nimmer aan de getrouwe en vergevende barmhartigheid van uwen Jehova. Waar de zonde machtig wordt ten dood, wordt de genade nog meer overvloedig. Is dat uitzicht misschien al te lieflijk om immer

vervuld te worden? Hoort des Heeren antwoord: "Indien de hemelen daar boven gemeten, en de fondamenten der aarde beneden doorgrond kunnen worden, zo zal Ik ook het ganse huis Israëls verwerpen. " Eer zal het onmetelijke gemeten en het onpeilbare gepeild worden, eer dat God Zijn verbond met Zijn volk verbreekt. De verwoeste stad zal herbouwd, en van het begin tot aan het einde een heiligdom des Heeren worden. Indien in vroegere dagen de vijanden het onreine in het heiligdom brachten, thans zal het eenmaal onreine geheiligd worden. De zegepraal, de volkomene overwinning is verzekerd, want er zal niets worden uitgerukt, noch afgebroken worden in eeuwigheid.

De zin is, dat allen, die in het verbond der genade zijn, zo van God geleerd zullen worden, dat een iegelijk van hen in de ene of andere mate God kennen zal, inwendig, duidelijk, ondervindelijk, zoet en zalig. Ik weet dat er verscheidene trappen van deze kennis zijn. God heeft verschillende vormen in Zijne school: er zijn vaders van wege de ervarenheid, jongelingen van wege de sterkte, en kinderen van wege de waarheid en het wezen der genade (1 Joh. 2:12). Gelijk de ene ster verscheiden is van de andere in heerlijkheid, zo is het ook met Christus' school. Maar hier ben ik van beide zijden bezet. a) Enigen zijn gereed om te klagen: helaas, zij kennen zo weinig van God. Geliefden! bedenkt: het is enkel genade, dat gij sterren zijt, al is het, dat gij juist gene sterren zijt van de eerste of tweede grootte. Indien gij nu maar weinig kent, met den tijd zult gij meer kunnen kennen. God leert al Zijne lessen niet bij de eerste intrede. Het is waar: de opening of de ingang Uwer woorden geeft licht (Ps. 119:130), maar dit is ook waar, dat God in Zijn licht ons leidt met trappen; het is niet te versmaden, als God het harte maar bezig houdt met heilige begeerten en verlangen naar kennis, zo dat het in oprechtheid kan zeggen: Mijne ziel is verbroken van wege het verlangen naar Uwe oordelen te aller tijd (Ps. 119:20). b) Anderen daarentegen houden zichzelven zo wel geleerd uit kracht dezer belofte, dat zij alle leerlingen van mensen buiten sluiten. Ik antwoord: deze woorden zien óf op de gronden van den godsdienst, en zo hebben de Christenen in den tijd des Evangelies niet nodig, om in deze grondstukken geleerd te worden, want nu kennen zij allen den Heere van den kleinste tot den grootste toe, óf anders deze woorden zijn alleen te verstaan bij vergelijking. Er zal zodanige overstroming en ene zee van kennis zijn onder het Nieuwe Verbond, boven het verbond met Zijn volk gemaakt, als Hij hen uit Egypte leidde, dat de mensen niet van node zullen hebben elkaar te leren bij vergelijking. Aldaar zal ene verhevene baan en een weg zijn, welke de heilige weg zal genaamd worden; die dezen weg wandelt, zelfs de dwazen zullen niet dwalen (Jes. 35:8). Hoe wordt God gezegd de ongerechtigheid te vergeven en de zonden nimmermeer te gedenken? Vooreerst, God wordt gezegd de ongerechtigheid te vergeven, als de schuld der zonde is weggenomen; en ten tweede: God wordt gezegd de zonden nooit meer te gedenken, naardien Hij den zondaar nooit meer aanmerkt als zondaar. Dit is immers het verbond, alsof Hij gezegd had: Ik zal uwe zonden wegnemen, en ze wegdoen alsof ze nooit geweest waren. Ik zal ze uitdoen uit Mijn gedenkboek; Ik zal het schrift doorstrijken dat niemand het zal kunnen lezen. Maar zoudt gij mogen zeggen: indien de zonde gedurig in de wedergeborenen blijft, hoe zijn zij dan zo vergeven, dat zij nooit meer gedacht worden? In onderscheidene opzichten zeggen wij, dat de zonde altijd blijft in de gelovigen, en dat de zonde niet blijft in de gelovigen. Vooreerst, zo wij spreken van de wet wij spreken van de wet der zonde, of van de welverdiende oorzaak der verdoemenis, dan blijft die altijd; maar zo wij spreken van de dadelijke verbinding des

zondaars tot de verdoemenis, dan blijft zij niet na de vergeving; maar de zondaar is zo vrij, alsof hij nooit gezondigd had.

35. Zo zegt de HEERE, die de zon ten lichte geeft des daags, de ordeningen der maan en der sterren ten lichte des nachts (Gen. 1:14 vv. Ps. 136:7 vv.), die de zee klieft, dat hare golven bruisen, HEERE der heirscharen is Zijn naam (Job. 26:12. Jes. 51:15).

36. Indien deze ordeningen van voor Mijn aangezicht zullen wijken, dat Ik ze niet meer liet bestaan, wat echter nooit zal geschieden zolang deze tegenwoordige wereld bestaat (Hoofdst. 33:25 vv. Gen. 8:21 vv. 9:9 vv.); spreekt de HEERE, zo zal ook het zaad Israëls ophouden, dat het geen volk zij van zelfstandig en vast bestaan voor Mijn aangezicht, al de dagen 1).

1) Dat Hij, die belooft heeft zich een kerk te bewaren, Zich getrouw betoond heeft aan het woord dat Hij gesproken had, betreffende de vastigheid van de wereld. Hij nu, die getrouw is aan het verbond met Noach en zijne zonen, omdat Hij het ingesteld heeft tot een eeuwig verbond, zal niet vals bevonden worden, in zijn verbond met Abraham en zijn zaad, Zijn geestelijk zaad, want dit is ook, een eeuwig verbond. Zelfs hetgeen zij gedaan hebben, hoewel zij veel kwaad hebben gedaan, zal niet vermogen om de genadige oogmerken van het verbond te verijdelen.

37. Zo zegt de HEERE; indien de hemelen daarboven gemeten(Hoofdst. 33:22. Jes. 40:12), en de fondamenten der aarde beneden doorgrond kunnen worden, wat niemand kan, zo zal Ik ook zijne barmhartigheid en genade laten eindigen (Ps. 36:6 en het ganse zaad Israëls verwerpen, om alles, wat zij gedaan hebben, dan zal weer een gericht als vroeger komen, spreekt de HEERE.

Door eeuwigen duur zal het Nieuwe Verbond zich boven het Oude onderscheiden. Het Oude is door Israël gebroken, en het volk is daarom door Jehova verworpen; dit zal onder het Nieuwe niet meer geschieden; en het zal als het ware een tweede regeling der natuur worden, het zal zo onbewegelijk bestaan als de grote natuurwetten.

Onder het Oude Verbond had de natie, gelijk ene overspelige, de heiligste banden verscheurd, en in de gevangenis van Babel dwaalde zij rond als ene vrouw, die door haren gemaal verstoten was. Maar thans, de scheiding zou door verzoening vervangen, en het zwakke aan het sterke, het volk van Jehova met onlosmakelijke liefdekoorden vastgesnoerd worden. Of zou wellicht dat uitzicht al te bekoorlijk zijn om immer vervulling te vinden? Het is alsof de profeet die bedenking in het kleinmoedige hart voorziet. Ene majestueuze beschrijving van Jehova’s macht en trouw moet haar afsnijden, en op den sterkst mogelijken toon wordt verzekerd, dat het onmetelijke eerder gemeten, en het onpeilbare eerder gepeild worden zal, eer Gods verbond met Zijn uitverkoren volk wordt verbroken (vs. 35-37).

De vraag rijst op: Is den daarmee ook werkelijk een onvergankelijke duur van het Nieuwe Verbood met Israël uitgesproken, daar toch hemel en aarde inderdaad eenmaal zullen vergaan (Matth. 5:18; 24:35)? Wij moeten echter hierbij voegen, dat de Heere enen nieuwen hemel en ene nieuwe aarde schept, en gelijk de nieuwe schepping eeuwig voor Hem bestaat, zo zal ook

het zaad van Israël eeuwig bestaan (Jes. 54:10; 65:17 en 66:22 Uit onze plaats blijkt duidelijk, dat God Israëls bekering en wederaanneming niet dadelijk de ondergang der wereld, het laatste oordeel en het nieuwe Jeruzalem zal volgen, hetwelk het licht der zon en der maan niet meer behoeft.

38. Ziet, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat deze stad den HEERE zal herbouwd worden, van den toren Hananeël af tot aan de Hoekpoort.

39. En het meetsnoer zal wijders westelijk nevens dezelve uitgaan tot aan den heuvel Gareb, gelijk die in Joz. 15:8 nader beschreven is, en zich naar Goath omwenden, waarschijnlijk een punt in het zuidoosten der stad, misschien bij den berg der ergernis (het woord schijnt rotsheuvel te betekenen).

40. En het ganse dal der dode lichamen en der as, het dal Ben-Hinnom met Tofeth (1 Kon. 1:33), en al de velden tot aan de beek Kidron, die door Josia verontreinigde velden van het dal Kedron (2 Kon. 23:4), tot aan den hoek van de Paardenpoort tegen het Oosten, zal den HEERE ene heiligheid zijn; er zal nietsvan dit heiligdom des Heeren, van deze den Heere van nu aan geheel gewijde stad (Hoofdst. 3:17), weer uitgerukt, noch afgebroken worden in eeuwigheid (Zach. 14:11).

Ene Paardenpoort hebben wij in 2 Kron. 23:15 (vgl 2 Kon. 11:16) leren kennen, die zich binnen de stadsmuur bevond en tot de gebouwen van het koninklijk paleis op Zion behoorde; niet verre daarvan hebben wij de in Neh. 3:28 genoemde Paardenpoort. Het is echter de vraag, of deze poort volgens onze plaats niet liever aan de westzijde van het dal Kedron beneden den oosthoek van den tempel, dicht bij den zuidhoek van den Ofel-muur moet worden gezocht, in welk geval ook de plaats bij Nehemia nog anders zou moeten worden opgevat dan door ons is geschied. Hoe dit ook zij, in elk geval moet door onze profetie niet juist ene uitbreiding van den uitwendigen omvang der stad, maar in de eerste plaats slechts zoveel te verwachten worden gegeven, dat Jeruzalem in zijne gehele vroegere uitgebreidheid zal worden hersteld (Zach. 14:10). Daarentegen zullen in het Zuiden en Oosten de vroeger voor onrein en onheilig gehouden plaatsen, die ontwijd en ontheiligd zijn geworden, als weer gewijd en den Heere eveneens als heilig worden toegerekend, dus van alle gruwelen, die in Jeruzalems onmiddellijke nabijheid zijn bedreven (en daaronder ook in het bijzonder Akeldama, de akker des bloeds (Matth. 27:7 vv.), of die van het verraad, dat in Judas eens geheel Juda aan zijnen Heiland beging (Zach. 11:12 vv.), zal voor altijd worden uitgedelgd, en het ganse verledene zal van de zijde zijner schanddaden zijn vergeven en vergeten, zodat een herhaald oordeel der vernietiging voor Jeruzalem niet meer te vrezen is. Daarentegen zal het dal van Josafat (2 Kron. 20:26) de schouwplaats van het gericht over den Antichrist worden (Joël 3:6 vv. Jes. 66:23 vv. Openb 14:14 vv. 1:11 vv). Deze schouwplaats zal zich uitstrekken van de velden van het dal Kedron in het noordoosten naar het zuiden, en om de zuidoostzijde heen tot aan de Paardenpoort, waar wij die eerst noemden, zodat de boven aangestipt moeilijkheid omtrent de bepaling van die poort is uit den weg geruimd, en nu ook de profetie in Zach. 14:3 vv. licht heeft verkregen.

Voorzeker bij het lezen van zulk ene belofte mag de Israëliet, wien het deksel van het aangezicht valt, naar Jeremia's eigen woord (Klaagl. 3:29) ootmoedig den mond in het stof steken, zeggende: misschien is er verwachting!

De Profeet ziet hier in het aardse Jeruzalem het beeld van het nieuwe, van het hemelse. Op Oud Testamentische wijze, of liever in een Oud-Testamentisch kleed, voorzegt Hij de volkomen zegenpraal van het eeuwig Godsrijk. Geen zonde zal er meer zijn, de ongerechtigheid zal volkomen vergeven wezen. Wat Jeremia hier voorspelt, zag de ziener van Patmos als voltooid.

2. Vraag toch den HEERE voor ons, want Nebukadnezar (= Nebo is de vorst der goden). de koning van Babel, strijdt tegen ons: misschien zal de HEERE met ons doen naar al Zijne wonderen, op dezelfde wijze, als Hij reeds dikwijls wonderbaar uit zware noden heeft gered, dat hij van ons optrekke.

Wanneer de goddelozen Gods hulp begeren, verlangen zij gewoonlijk niet Zijne hulp tot verbetering, maar Zijne wonderdadige hulp tot redding bij hun onveranderlijke onboetvaardigheid.

Bij de vermelding van Gods vorige wonderen heeft Zedekia misschien in het bijzonder het oog gehad op des Heeren werk, toen hij Sanherib het beleg van Jeruzalem deed opbreken ten tijde van zijnen grootvader Hizkia. De herdenking van Gods vorige wonderen is van groten dienst, om in ons de hoop te verwekken ter verkrijging van toekomende verlossingen, maar alleen hij de onderstelling, dat wij ons in dezelfde omstandigheden bevinden van gehoorzaamheid aan Zijnen wil, anders niet. Hierom zegt Zedekia ook "misschien. " Overtuiging van zonde belet het vertrouwen en de heilige vrijmoedigheid ook in den beste, en naar mate de schuld der zonde groter is, is de hoop en het vertrouwen in ieder met recht ook minder.

3. Toen zei Jeremia tot hen, tot de beide afgezanten des konings: zo zult gijlieden tot Zedekia zeggen:

4. Zo zegt de HEERE, de God Israëls: Ik zal uw leger daar buiten, dat het vijandelijke leger wil tegenhouden, niet bijstaan. Integendeel ziet, Ik zal de krijgswapenen omwenden, die in ulieder hand zijn, met welke gij strijdt tegen den koning van Babel en tegen de Chaldeën, die u belegeren, van buiten aan den muur. Gij zult eerst daarbuiten worden geslagen en vluchten, en Ik zal ze, al die vluchtende krijgslieden, verzamelen in het midden van deze stad, zodat u eindelijk niets overblijft dan ene verdediging binnen de muren.

5. En Ik zelf zal het daarbij niet laten blijven, maar, wanneer gij tot Jeruzalem alleen zijt beperkt geworden, zal Ik eerst recht tegen ulieden strijden met enen uitgestrekten hand en met enen sterken arm, ja met toorn en met grimmigheid en met grote verbolgenheid, zodat bij den nood van buiten nog veel grotere nood van binnen komt (2 Kon. 25:3).

6. En Ik zal de inwoners dezer stad slaan, zowel de mensen als de beesten; door ene grote pestilentie zullen zij sterven.

7. En daarna, spreekt de HEERE, zal Ik Zedekia, den koning van Juda en zijne knechten en het volk, en die in deze stad overgebleven zijn van de pestilentie, van het zwaard en van den honger, geven in de hand van Nebukadnezar, den koning van Babel, en in de hand hunner vijanden, en in de hand dergenen, die hun ziel zoeken; en hij zal ze slaan met de scherpte des zwaards; hij zal ze niet sparen, noch verschonen, noch zich ontfermen (2 Kon. 25:4-7).

8. En tot dit volk zult gij zeggen, volgens het bevel Gods aan mij: Zo zegt de HEERE: Ziet, Ik stel voor ulieder aangezicht den weg des levens en den weg des doods door hetgeen ik vervolgens door Mijnen profeet u laat verkondigen.

Dit woord is in de eerste plaats in lichamelijken zin op te nemen; toch heeft het ook zijne betekenis in geestelijken zin (Deut. 11:26) in zoverre nu in hetgeen de Heere zegt beslist wordt, wie onder het volk nog ter laatster ure zich in geloof en gehoorzaamheid tot den Heere zou wenden.

9. Die in deze stad blijft, denkende dat het niet tot het uiterste zal komen, zal sterven door het zwaard, of door den honger, of door de pestilentie. Maar die er uitgaat en valt tot de Chaldeën (Jes. 3:24), die ulieden belegeren, omdat hij besloten is zich onder Mijne machtige hand te verootmoedigen, die zal leven, en zijne ziel zal hem tot enen buit, zijn (vgl. Hoofdst. 38:2) vv. 19; 38:9; 52:15).

10. Want Ik heb Mijn aangezicht tegen deze stad gesteld ten kwade en niet ten goede, spreekt de HEERE: zij zal gegeven worden in de hand des konings van Babel, en hij zal ze met vuur verbranden (2 Kon. 25:8).

Het is duidelijk, dat den Profeet de wil van God hoger moet wegen, dan hetgeen volgens beperkte menselijke mening de eer en het belang van zijn land vordert, ja dat hij juist door gehoorzaamheid aan dien Goddelijken wil die eer en dat belang het best bevordert.

Nog stelt God den weg ten leven en ten dode voor. De weg ten leven is echter tegen menselijk inzicht in die, waarop men enkel dood en schande ziet. Wilt gij u redden, zo moet gij het valse Jeruzalem verlaten, dat aan het gericht is overgegeven (Openb. 18:4 vv.), en daar uw leven zoeken, waar niets dan de dood u voorkomt. Wie zijn leven wil behouden, die moet het verliezen, en wie het om de wil der waarheid overgeeft, zal het behouden.

Nebukadnezar zou niet slechts overwinnaar van het volk zijn en zijn triumftocht houden in de veroverde stad, maar de stad was bestemd ten ondergang. Dit nu is zeer erg, wanneer een welgefundeerde stad wordt verwoest. Dikwijls worden de steden ingenomen en de overwinnaar voert de inwoners her- en derwaarts heen, maar de plaats zelf blijft bewaard. Doch God verkondigt hier, dat Hij zeer zwaar zou handelen met de stad Jeruzalem, dewijl zij door vuur verwoest zou worden.

11. En aangaande het huis des konings van Juda, dat den weg ten dode koos, en waarvoor geen tijd meer is om den weg des levens te kiezen, hoort des HEEREN woord.

12. Tot Jojakim is dit woord door den Profeet gekomen, dat ook Zedekia in de negen jaren zijner regering niet heeft geacht: O huis Davids! zo zegt de HEERE: Richt des morgens recht, iederen dag, van den vroegen morgen af, om den tijd der genade nog uit te kopen, en verlost den beroofde uit de hand des verdrukkers (Hoofdst. 22:3), opdat Mijne gramschap niet uitvare als aan vuur, en brande, dat niemand blussen kunne, van wege de boosheid uwer handelingen. 1) (Hoofdst. 4:4; 7:20).

1) Hieruit blijkt zo duidelijk mogelijk, welke een van de grote zonden van Davids opvolgers was, n. l. dat het recht gebogen werd, dat men de wezen en de weduwen verdrukte. Een zonde gruwelijk in de ogen van den Heere God.

Daarom komt de Heere met de vermaning, om deze zonde te laten, om te wandelen in de paden van recht en gerechtigheid, om recht en gerechtigheid te doen, opdat Zijn toorn niet ontbrandde tegen Juda’s koning en Jeruzalems inwoners.

13. Maar die waarschuwing hebt gij niet gehoord. Ziet Ik wil aan u, gij inwoneres des dals, gij inwoners van Jeruzalem! gij rots van het plein! spreekt de HEERE; gijlieden, die meent in zulk ene stad als in ene onverwinlijke vesting te wonen, en zegt: Wie zou tegen ons afkomen? Of wie zou komen in onze woningen?

Dat Jeruzalem bedreigd wordt is onwedersprekelijk; doch het is tevens waarschijnlijk, dat het slechts een gedeelte der stad is, waarvan bepaald wordt gesproken, en wel het volkrijkste, waar het meeste bedrijf en welvaren heerste, het dal namelijk tussen Zion en Akra, naderhand het Kaasmakersdal geheten. Met "rots der vlakte" wordt bedoeld: vlakte, die door de bergen, die u beschermen, even sterk en onverwinbaar schijnt, alsof gij ene rots waart.

14. En Ik, voor wien geen berg te vast is, dat Ik dien niet zou kunnen innemen, zal over ulieden bezoeking doen naar de vrucht uwer handelingen, spreekt de HEERE a), en Ik zal een vuur aansteken in haar woud, dat zal verteren al wat rondom haar is.

a) Jer. 17:27).

Deze uitspraak staat in geen zamenhang met het vorige gedeelte van dit hoofdstuk; zij moet naar den inhoud tot een vroegeren tijd behoren dan de tijd der belegering, toen het hier gedreigde gericht reeds was begonnen, toen de inwoners van Jeruzalem zich niet meer tegen iederen aanval geborgen achtten, en toen het te laat was aan het huis van David gerechtigheid aan te bevelen.

Door de verwantschap van ons stuk met Hoofdst. 22:3 vv. zijn wij geheel in den tijd van Jojakim (of liever van Joahaz) verplaatst; het vormt den overgang tot de rede, welke tot dien koning gericht is.

En waarom worden wij in dien tijd verplaatst? Om aan te horen hoe het huis van David ernstig en duidelijk genoeg op den rechten weg gewezen is, en dus het gericht, dat daaraan wordt voltrokken, verdiend is. Het heeft de vermaning gehoord: "bekeert u nu een iegelijk van zijnen bozen weg, en maakt uwe wegen en uwe handelingen goed. " Toch is het volk voortgegaan in het "het is buiten hoop, maar wij zullen naar onze gedachten wandelen" (Hoofdst. 18:11 vv.). De verbintenis van dit stuk met de afdeling vs. 8-10 geeft dan te kennen, dat terwijl aan het volk nog heden den weg ten leven wordt voorgehouden, er voor het huis van den koning van Juda geen uitweg meer is, ook niet slechts om het leven te behouden, zo als in vs. 7 reeds uitdrukkelijk is gezegd. Vgl. bij dat Hoofdst. ook het 30ste een 31ste.

2. En zeg: Hoor het woord des HEEREN, gij koning van Juda, gij, die zit op Davids troon! gij en uwe knechten, uwe hovelingen, uwe militaire en burgerlijke beambten, en uw volk, die door deze poorten ingaan!

3. Zo zegt de HEERE: Doet gij koning en gij, zijne vorsten en raadgevers! recht en gerechtigheid door het kwade te straffen en de vromen te beschermen, en redt den beroofde uit de hand des verdrukkers(Hoofdst. 21:12); en onderdrukt den vreemdeling niet, den wees noch de weduwe (Hoofdst. 7:6. Exod. 22:21 vv.). Doet geen geweld en vergiet geen onschuldig bloed in deze plaats 1) door het vellen van een onrechtvaardig vonnis.

1) Dit is eigenlijk op de rechters van toepassing. Doch het is als het ware een verschrikkelijk verschijnsel, dat de zetel van David zo bezoedeld was, dat zij als het ware was een spelonk der moordenaars. Overal waar ook maar enig soort van vierschaar wordt gespannen, daar moet altijd enige eerbied en schaamte zijn, hoeveel te meer waar die vierschaar in het bijzonder aan God was geheiligd.

4. Want, indien gijlieden deze zaak ernstiglijk zult doen, en u daardoor met uw gehele hart en uwen wandel getrouw zult betonen aan het verbond, dat gij onder Jozua op nieuw met Mij hebt gesloten (2 Kon. 23:3), zo zullen door de poorten van dit huis koningen ingaan, zittende den David op zijnen troon, rijdende vol kostelijke pracht en heerschappij (Hoofdstuk 17:25) op wagens en op paarden, hij en zijne knechten en zijn volk, opdat aan David, gelijk Ik hem heb toegezegd, geen man afgesneden worde, die op den troon van Israël zitte (1 Kon. 2:4; 8:25).

5. Indien Gij daarentegen deze woorden niet zult horen, maar de wegen der goddeloosheid en ongerechtigheid zult verkiezen, en Ik voorzie dat dit zal geschieden, zo heb Ik bij Mij gezworen, en zal het ook zeker doen komen, gelijk Ik nooit meinedig ben geworden, spreekt de HEERE, dat dit prachtige huis des konings, waarin zich thans ene zo grote menigte verzamelt, tot ene woestheid worden zal.

6. Want zo zegt de HEERE, die, gelijk Hij alles voorziet wat de mensen tegen Hem en Zijn woord ondernemen, zo ook Zijne raadsbesluiten daarnaar inricht van het huis des konings van Juda, van dit koninklijk paleis op Zion: Gij zijt Mij een Gilead, ene hoogte van Libanon. 1) In uwe hoog en schijnbaar veilige ligging, in uwe trots en met cederenbalken zo krachtig versierde gebouwen prijkt gij thans voor Mij als de bosrijke en ontoegankelijke gebergten van

Gilead en Libanon, de grenswachter des lands in het oosten en noorden. Maar wat baat het ons? Ik ben geen God, zo Ik u niet zette als ene woestijn en onbewoonde steden. Zij zullen louter puinhopen zijn; zij zullen niet alleen verwoest worden, maal ook onopgebouwd blijven liggen.

1) Hun lot was gevallen in een lieflijke plaats, die rijk en vermakelijk was, als Gilead, en Zion was een sterke vesting, zo statelijk als de Libanon. Daarop betrouwden zij als hun veiligheid. Maar dit zou hen niet beschermen. Het land, dat nu vruchtbaar is als Gilead, zal tot een woestheid worden. De steden, die nu sterk waren als de Libanon, zullen onbewoonde steden worden, en als het land woest gemaakt is, moeten de steden ontvolkt worden. Zie hoe gemakkelijk Gods oordelen een volk kunnen verderven, en hoe zeker de zonde dit doen zal.

7. Want Ik zal de krijgslieden van den koning Nebukadnezar, a) als verdervers tegen u heiligen, elk met zijn gereedschap, als de werktuigen, waardoor bomen worden uitgeroeid. Die zullen doen wat eens de overmoedige Sanherib dreigde te doen, toen Ik de jonkvrouw, de dochter Zions, tegen hem in bescherming nam (2 Kon. 19:21 vv.), namelijk uwe uitgelezene cederen omhouwen en in het vuur werpen; zij zullen het prachtige paleis omver rukken en de gehele stad met vuur verbranden.

a) Jer. 15:6.

8. Dan zullen de bedreigingen vervuld worden, die Ik door Mozes (Deut. 29:22 vv.), en tot Salomo (1 Kon. 9:7 vv.) gesproken heb, vele Heidenen zullen voorbij deze stad gaan, en zullen zeggen een ieder tot zijnen naaste: Waarom heeft de HEERE alzo gedaan aan deze grote stad?

9. En zij zullen zeggen, op grond van Mijn heilig en waarachtig woord: Omdat zij het verbond des HEEREN, huns Gods hebben verlaten, en hebben zich voor andere goden nedergebogen en die gediend.

De koning Joahaz, bij wiens troonsbeklimming de Profeet de hier voor ons liggende profetie moest spreken, deed ondanks alle waarschuwing toch wat den Heere onwelgevallig was (2 Kon. 23:32). Reeds na drie maanden werd hij den ook door Faraö Necho afgezet, en in boeien naar Egypte gevoerd (2 Kon. 23:33 vv. 2 Kron. 36:2 vv. toen nu in zijne plaats zijne oudere broeder Jojakim den troon beklom, en er dus weer een feest op den Zion plaats vond, ontving naar onze mening de Profeet ene nieuwe, nadere openbaring des Heeren, die wij in vs. 10-12 voor ons hebben. Die wordt alleen daarom zo onmiddellijk aan de vorige rede aangesloten, zonder dat in het minst wordt te kennen gegeven, dat die eerst drie maanden later voorkomt, omdat die geheel op diezelfde wijze is uitgesproken. De harten van het volk, dat bij de kroning tegenwoordig was, waren ditmaal droevig gestemd. Men kende Jojakim reeds als van een geweldig, hebzuchtig en zwelgend karakter (2 Kon. 23:30). Daarom had men Joahaz na den dood van Josia tot koning gemaakt, en nu was deze van den boon ontzet; zijn gevreesde, oudere broeder was in zijne plaats koning geworden, en wel tegen hem opgelegde schatting (2 Kon. 23:33). Toen openbaarde zich de smart over het verlies van Josia (2 Kon. 23:30) des te heviger, daar deze door den veldtocht, waarin hij was gevallen, de opperheerschappij van

Necho van het land had willen afwenden. Men troostte zich echter met de verwachting, dat de gevangenschap van Joahaz niet van langen duur zou zijn; de Heere zou hem weten te bevrijden en aan zijn volk weer geven; om de gehoopte toekomst verdroeg men den druk van het tegenwoordige. Juist die gedroomde toekomst moet de Profeet wegnemen door zijn nu volgend woord tot het volk.

10. Weent, gij burgers van Jeruzalem en bewoners van het ganse land! niet over den dode, niet over koning Josia, dat die zo vroeg zijne loopbaan heeft geëindigd, en beklaagt hem niet; want die vrome, die rechtvaardige koning is daardoor tot vrede gekomen en vóór de ellende weggerukt (Jes. 57:1 vv.). Weent vrij over dien, die weggegaan is als een gevangene, over Joahaz, die naar Egypte is gevoerd; want hij zal nimmer meer weer komen, dat hij het land zijner geboorte zie, laat staan, dat hij uwe verwachtingen ooit zou vervullen.

11. Want zo Zegt de HEERE van Sallum, van Joahaz, gelijk gij zijnen oorspronkelijken naam Johanan bij zijne troonsbeklimming hebt veranderd; doch de Heere stelt een anderen naam Sallum daarvoor in de plaats (2 Kon. 23:30 en 1 Kron. 3:15), zo zegt de Heere van hem, die drie maanden in de plaats van Zijnen vader Josia regeerde, die uit deze plaats is uitgegaan, afgezet van den troon en veroordeeld tot verbanning: hij zal daar nimmermeer wederkomen.

12. Maar in de plaats, waarhenen zij hem gevankelijk hebben weggevoerd, zal hij sterven, en dit land zal hij niet meer zien.

Enigen tijd daarna (volgens onze mening, waarvoor wij bij vs. 19 nader reden zullen geven: een jaar later), toen Jojakim het gewelddadig, hebzuchtend en pronklievend karakter zijner regering reeds openlijk aan den dag legde, en zijne trotse gedachten deels in het aannemen van zijnen zoon als mede-regent, deels in zijn prachtig bouwen deed zien, werd met het oog op hem den Profeet een woord des Heeren ten deel. Dit was echter niet bestemd, gelijk de beide vorige redenen in vs. 1 vv. en vs. 10 vv. om openlijk voor den koning en het volk gesproken te worden, maar om in het boek zijner voorspellingen als Michtab (= geschrift Jes. 38:9), doch tevens als Ik Michtam (= lied vol diepen, voor de grote menigte niet bevattelijken inhoud Ps. 16:1) op te tekenen. Het is hier onmiddellijk bij de vorige woorden gevoegd, omdat het volgens het woord in vs. 10 vv. den inhoud van vs. 1 vv. verder ontwikkelt. Het moet echter, naar Hoofdst. 17:14 vv. te oordelen, toch onder het volk bekend geworden zijn, misschien ten gevolge van hetgeen in Hoofdst. 36 verhaald wordt.

13. Wee a) dien, die, gelijk Jojakim doet, zijn huis bouwt met ongerechtigheid, en zijne opperzalen met onrecht; die geheel vergeet dat ook op enen koning ten opzichte van zijne onderdanen toepasselijk is, wat in Lev. 19:13 gezegd wordt, en zijns naasten dienst om niet gebruikt, en geeft hem zijn arbeidsloon niet (Jak. 5:4).

a) Deut. 24:14, 15. Hab. 2:9.

14. Die daar slechts aan pracht en grootheid denkt en zegt: Ik zal mij een zeer hoog huis bouwen en doorluchtige opperzalen. En hij, zijn voornemen volbrengende, houwt zich vensteren uit naar de grootte van het ontworpen huis, en het is in zijne zalen en vertrekken

bedekt met ceder en prachtvol aangestreken met menie, kostbare verf, gelijk men die tot het aanstrijken van gebouwen bezigt.

15. Zoudt gij regeren, menen ene lange en gelukkige regering te hebben, omdat gij u mengt 1) met den ceder, omdat gij in een prachtig cederen huis woont, zonder dat het er op aan zou komen, hoe gij regeert? Heeft niet uw vader Josia gegeten en gedronken, de vreugde van ene koninklijke tafel genoten, en recht en gerechtigheid gedaan, en het ging hem toen wel?

1) Beter: Omdat gij wedijvert in cederen. Het is duidelijk, dat de Heere hier doelt op Salomo, dat de koning van Juda met Salomo wedijverde in het bouwen van prachtige paleizen. Evenwel dit zou hem niet baten, dewijl hij geen recht en gerechtigheid had gedaan, d. w. z. dewijl de godsvrucht in dit paleis niet woonde en dewijl de vreze Gods er niet heerste, zou God Zijn aangezicht er voor verbergen.

16. Hij heeft de rechtzaak des ellendigen en nooddruftigen gericht, toen ging het hem wel. Is dat niet Mij te kennen? spreekt de HEERE(Hoofdst. 9:24). Is dat niet de ware godsdienst?

17. Maar uwe ogen en uw hart zijn niet dan op uwe gierigheid, gij denkt er niet aan om recht en gerechtigheid te doen, maar om zo veel mogelijk schatten te verzamelen; en uwe gedachte is op onschuldig bloed, om dat te vergieten, en op verdrukking en overlast, om die te doen. 1)

1) Hier drukt de profeet het helder uit, hoewel Jojakim van zijn vader Josia verschilde. Hij toont derhalve het zeer grote verschil, dewijl Josia zich beijverd had om de billijkheid te bewaren, doch deze had al zijn zinnen gezet op bedrog en roof en had zich geworpen op woestheid. Want door oog en hart verstaat hij alle delen der ziele en des lichaams.

18. Daarom zegt de HEERE alzo van Jojakim, zoon van Josia, koning van Juda: a) Zij zullen, wanneer hij na enige jaren zijn leven eindigt, hem niet beklagen, gelijk men bij den dood van betrekkingen klaagt (1 Kon. 13:30): Och mijn broeder, of: Och zuster. Zij zullen hem niet beklagen gelijk zijnen vader (2 Kon. 23:30) Och heer! of: och zijne majesteit. 1)

a) Jer. 16:4 vv.

1) Zijn bloedverwanten zullen hem niet bewenen neen zelfs niet met de gewone uitdrukkingen van droefheid, die gebruikelijk zijn bij een begrafenis van den geringste, waarbij zij uitroepen: ach, mijn broeder of ach, mijn zuster. Zijne onderdanen zullen hem niet beklagen, noch uitroepen gelijk zij plegen te doen bij de graven hunner vorsten: Ach Heere, of ach zijne Hoogste. Het is droevig zo geleefd te hebben, dat als men sterft niemand droevig is van hem te scheiden.

19. Integendeel met ene ezelsbegrafenis, wanneer het lijk op de vilplaats wordt geworpen, waar het door zijn stank de lucht verpest (Jes. 34:3), zal hij begraven worden; men zal hem a) slepen en daarhenen werpen, verre weg van de poorten van Jeruzalem (2 Kon. 24:6).

a) Jer. 15:3.

Ene andere profetie van gelijken inhoud vinden wij in Hoofdst. 36:3 vv. "De onzen beschouwen wij, gelijk wij reeds hebben opgemerkt, als gesproken in het jaar 609 vóór Chr. van welken tijd af de regering van Jojakim in Dan. 1:1 gerekend wordt. Het schijnt, dat de koning, die Eljakim heette, door Faraö Necho tot verandering van zijnen naam gedrongen is. Hij veranderde dien nu in "Jojakim", (2 Kon. 23:34), menende de door God beloofde oprichting van het Davidische koningshuis (2 Sam. 7:12 vv.) op die wijze in ene nog nadere betrekking tot Jehova, den Verbonds-God te zullen stellen, en het voortbestaan zijner dynastie te verzekeren. Misschien ook, dat hij met hetzelfde doel zijnen zoon, die toen acht jaren oud was, tot mederegent aannam; daarop doelt tenminste 2 Kron. 36:9 : "Acht jaren was Jojachin oud als hij koning werd" (vgl. 2 Kon. 24:8), wanneer dat niet op een schrijffout berust. In plaats van zijnen oorspronkelijken naam "Jechonia" (1 Kron. 3:16) gaf hij hem den omgezetten naam "Jojachin", omdat de betrekking, op 2 Sam. 7:12 vv. die in het woord lag, scherper op den voorgrond scheen te treden. maar met alle deze pogingen, om voor zich en zijn geslacht de koninklijke heerschappij te behouden, en de profetische bedreigingen van ene nabij zijnde vernedering van het Davidische koningshuis te niet te doen, bedroog Jojakim, die in alles juist het tegendeel van zijnen vader was, slechts zichzelven. (2 Kon. 22:11 vv.). De rede van Jeremia in vs. 2-9 van ons hoofdstuk was door hem geheel en al is den wind geslagen, zo als dadelijk het begin zijner regering bewees. Daarom komt, nadat in vs. 18 vv. over hemzelven het vonnis is uitgesproken, in het volgende ook een woord over zijnen zoon, op wien zijne dwaze verwachtingen gebouwd waren.

20. Wanneer het zo even (vs. 18) gezegde vervuld wordt, en daarmee de tijd van andere gebeurtenissen gekomen is (2 Kon. 24:1 vv.), klim dan, dochter Zions, volk van Jeruzalem! op den Libanon 1) in het noorden des lands, en roep, gelijk ene jonkvrouw die van haren verloofde beroofd is, en op de bergen over hem klaagt (Richt. 11:37 vv.), en verhef uwe stem op den Basan, op het oostelijk daartegenover liggende gebergte van Hauran. Roep ook van Abarim, de veren 2), van de bergen van het Moabietische hoogland (Num. 31:20 #Nu); maar al uwe liefhebbers, dewelken, die met u verbonden waren, daar zij in u hun residentie hadden, zijn verbroken.

1) De Profeet bespot de Joden en belacht hun trotsheid, omdat zij menen dat zij behouden zullen blijven, hoewel zij God tot een tegenstander hebben. Hij leert hun derhalve, dat zij zichzelve zeer bedriegen, waar zij zich straffeloosheid beloven. Hij beveelt hen den berg Libanon te beklimmen en hun stem te laten horen op den berg Basan, opdat zij zullen begrijpen dat er geen hulp is, waar het oordeel Gods op hen rust. Doch dit gehele vers is ironisch tot het einde toe. Want te vergeefs was hun uitroepen en hun gehuil. Maar de Profeet handelt zo met hen, dewijl hij zag dat zij geheel in de war waren. Zij waren derhalve onwaardig om aan hen een raad te geven, om hen vertrouwelijk te vermanen. Daarom moest hij ironisch hun zinneloosheid bespotten, omdat zij zich heil beloofden, terwijl zij niet aflieten het vonnis Gods over zich in te roepen.

2) Onze Staten-Overzetters tekenen bij hun vertaling aan: "te weten der rivieren, die men passeren moest naar Egypte, dat de Egyptenaars u te hulp komen. " v. d. Palm vertaalt: "van alle zijden. " Hitzig: "van de tegenoverliggende hoogten, " en verklaart: "men moet op de bergen stijgen, opdat men het klaaggeschrei, zo als dit bij een zo groot ongeluk past, verre

verneme. Men moet schreien, zodat men het van den enen berg tot den daaraan tegenoverliggenden kan horen. "

Beter is het te vertalen van Abarim. De bergen, welke Palestina begrenzen, worden hier genoemd. De Libanon in het Noorden, Basan in het Noordoosten en het gebergte Abarim in het Zuid-Oosten. Tot laatstgenoemd gebergte behoorde ook Nebo, bekend uit de geschiedenis van Mozes.

21. Ik sprak u aan in uwen groten voorspoed en voorspelde de ellende, die toen nog had kunnen worden afgewend, maar gij zeidet: Ik zal a) niet horen. Dit is uw weg van uwe jeugd af, reeds van Mozes tijden af, toen gij begonnen zijt een zelfstandig volk te zijn, dat gij Mijner stem niet hebt gehoorzaamd.

a) Jer. 5:23; 7:23-28; 11:7, 8; 13:10, 11; 16:12:17:23; 18:12; 19:15.

22. De wind zal al uwe herders weiden, al uwe leidslieden en koningen voortsleuren, en uwe liefhebbers, die vorsten, wier verloofde gij zijt, zullen in de gevangenis gaan; dan zult gij zeker beschaamd en te schande worden van wege al uwe boosheid, dewijl gij naar Mijne stem niet hebt willen horen.

Gods oordelen zullen als een verzengende wind (zie Hoofdst. 4:11) alle uwe overheden, zo burgerlijke als kerkelijke vernielen. Hun aanzien en gezag zullen ophouden, en de ganse vorm onzer regering zal gesloopt worden.

23. O gij, die nu op den Libanon woont, in huizen met zuilen en balken (Hoofdst. 21:14), en in de cederen nestelt, gij inwoners van Jeruzalem, die u in uwe prachtige gebouwen bevindt! hoe begenadigd (1 Kon. 15:22) zult gij zijn, wat zal uwe pracht u baten, als u de smarten zullen aankomen, het wee als ener barende 1) vrouw; als al het onheil wordt geboren, waarvan gij nu zwanger gaat.

1) Merkt hieraan, zij, die hoogmoedig zijn op hun wereldse voordelen, zouden weldoen, indien zij bedachten, hoe zij er uit zouden zien, wanneer benauwdheden over hen komen, en hoe zij dan al hun schoonheid zullen verloren hebben.

24. Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de HEERE, ofschoon Chonia 1), de zoon van Jojakim, den koning van Juda, een zegelring ware aan Mijne rechterhand, zo nauw aan Mij verbonden, als de ring zich eng om den vinger sluit (Hoogl. 8:6), zo zal Ik u toch van daar, van Mijnen vinger, wegrukken. 2)

1) Volgende gewone verklaring zou door deze verkorting van naam het "zal, " dus de belofte voor de toekomst, worden uitgewist; wij vinden echter daarin meer ene symbolische versterking van de bedreiging: "Ik zal u wegrukken. "

2) De godvruchtige koningen van Juda waren geweest als zegelringen aan Gods rechterhand, na en dierbaar bij Hem. Hij had roem op hen gedragen en gebruik van hen gemaakt als

werktuigen Zijner regering, gelijk een vorst doet van zijn zegelring, of van zijn handtekening. Doch Chonia had zich die ere ten uiterste onwaardig gemaakt en daarom zullen de voorrechten van zijn geluk hem ook niet beveiligen. Hij zal desniettegenstaande verworpen worden. Juist tegengesteld tegen deze bedreiging tegen Jojachin, is Gods belofte aan Zerubbabel, toen Hij hem tot den leidsman zijn volks maakte bij hun wederkering uit Babels gevangenis (Haggaï 2:24). Zij die zichzelven beschouwen als zegelringen aan Gods rechterhand, moeten niet gerust zijn, maar vrezen, dat zij van daar zullen weggerukt worden.

25. En Ik zal u geven in de hand dergenen, die uwe ziel zoeken, en in de hand dergenen, voor welker aangezicht gij schrikt, namelijk in de hand van Nebukadnezar, den koning van Babel, en in de hand der Chaldeën.

26. En Ik zal u en uwe moeder Nehustha (Hoofdst. 13:18), die u gebaard heeft, en door wier invloed gij u bij uw bestuur laat leiden (2 Kon. 24:8), uitwerpen in een ander land, waarin gijlieden niet geboren zijt, en daar zult gij beiden sterven(2 Kon. 24:12, 15; 25:27 vv.).

27. En in het land, naar hetwelk hun ziel verlangt om daar weer te komen, in het land hunner vaderen, naar Palestina, daarhenen zullen zij niet wederkomen.

28. Is dan deze man Chonia, zo zal men dan moeten uitroepen, een veracht, verstrooid, afgodisch beeld, of werkstuk? Of is hij een vat, waaraan men genen lust heeft? dat in de ogen des Heeren niets anders waard was dan verbrijzeling? Waarom hij en zijn zaad uitgeworpen, ja weggeworpen in een land, dat zij niet kennen (Hoofdst. 5:19)?

Het vraagsgewijze voorstel in dit vers tekent de algemene verslagenheid, die er zijn zou over het noodlot van Jechonia. Men zou het zich nauwelijks kunnen verbeelden: hij, die men eerde en lief had, waarom moest hij na weinige maanden regerens een zo droevig en verachtelijk lot ondergaan? Het antwoord op deze vraag wordt verzwegen, doch Juda’s einde naderde met rasse schreden, en van zulk een monster als Jojakim geweest was, moest geen afstammeling op Davids troon zitten.

29. O land, land, land! dat om uwen koning klaagt, hoor des HEEREN woord, 1) dat het u het Goddelijk raadsbesluit verklare, het welk in zulk een bitter lot aan hen vervuld wordt.

1) met het driemaal herhaalde woord land, bedoelt de Heere de aanspraak zo krachtig mogelijk te maken, opdat Juda nog als ter elfder ure zou luisteren naar Zijn woord. Juda moest weten dat het oordeel zeker zou komen, indien het des Heeren woord bleef verachten en niet leerde luisteren naar Zijne vermaningen.

30. Zo zegt de HEERE: schrijf dezen zelven man voor kinderloosaan, wiens geslacht dus met hem te niet gaat, enen man, die niet voorspoedig zal zijn in zijne dagen, en niet verkrijgen zal wat hij zich voorstelt, namelijk dat zijne kinderen na hem op den troon in Juda zouden zitten. Want er zal, al ontbreekt het hem ook niet aan zonen, niemand van zijn zaad voorspoedig zijn, zittende op den troon Davids, en heersende meer in Juda; met hem zal de koningstroon voor zijn geslacht voor altijd verloren zijn.

De koning Zedekia, die op Jojachin volgde en elf jaren te Jeruzalem regeerde, was niet zijn zoon, maar een broeder van zijnen vader Jojakim (2 Kon. 24:18-25:7). Na deze heeft geen nakomeling van David meer op den troon gezeten. Hoe slechts op tweevoudigen buitengewonen weg, ene door toepassing van de wet omtrent de erfdochters, en verder door het sluiten van een Leviraatshuwelijk, Jojachin de stamhouder der koninklijke geslachtslijn geworden is, zie daarover 1 Kron. 3:19 en Matth. 1:12.

HOOFDSTUK 23.

DE VERKEERDE HERDERS EN VALSE PROFETEN WORDEN BESCHREVEN EN BESTRAFT. CHRISTUS, DE GOEDE HERDER EN GROTE PROFEET WORDT BELOOFD.

III. Vs. 1-40. Het oordeel, uitgesproken over de drie eerstvolgende opvolgers van Josia in ‘t bijzonder, wordt nog eens in een algemeen weegeroep over de herders zamengevat, die de hun toevertrouwde kudde verwaarloosd, verdorven en verstrooid hebben. De verdiende straf zal hen daarvoor treffen, doch daarna zal de Heere het overschot der verstrooide kudden weer verzamelen en op de weide terugvoeren, waar het onder goede herders veilig en zonder vrees weiden, op nieuw voorspoedig zijn en zich uitbreiden zal. Een rechtvaardige spruit van David zal met wijsheid en gerechtigheid als Koning over Juda en Israël regeren. "De Heer, onze gerechtigheid zal Zijn naam zijn. " Dan zal ene verlossing komen uit het land van het noorden, welke de vroegere verlossing uit Egypte verre overtreft en doet vergeten (vs. 1-8 Daar echter de valse Profeten ook tot de leidslieden van het volk behoren, die het verleiden en verderven, zo is aan de bestraffende rede tegen die herders dadelijk ene tegen deze Profeten verbonden. Vooreerst worden zij in hun pogen geschilderd als verleiders des volks (vs. 9-15): vervolgens wordt het volk voor hun bedrog gewaarschuwd (vs. 16-24) Daarop wordt hun snood misbruik van den naam des Heeren voorgesteld (vs. 25-32), en ten laatste het volk bestraft, omdat het de ware voorzeggingen Gods spottend en boosaardig een last des Heeren noemt (vs. 33-40).

1. Wee den herderen, den overheden (Hoofdstuk 2:8; 3:15; 10:21 die de schapen Mijner weide, de kudde die Mijn eigendom is, en aan welke Ik een land gegeven heb, waar zij verzorgd zijn (Hoofdst. 13:17. Ps. 74:1; 100:3), ombrengen en verstrooien, door hun gewelddadigheden en verdrukkingen te gronde richten (Hoofdst. 22:13 vv.), en door het geestelijk verderf, dat van hen uitgaat, maken, dat zij uit het land worden verbannen (Hoofdst. 15:4), spreekt de HEERE (vgl. Ezech. 34).

2. Daarom zegt de HEERE, de God Israëls, dit algemene (vs. 1) op de laatste koningen van Israël in ‘t bijzonder toepassende, alzo van de herderen, die Mijn volk weiden, van Joahaz, Jojakim en Jojachin: Gijlieden hebt door uwe goddeloze, zelfzuchtige regering Mijne schapen verstrooid, en hebt ze verdreven, zo ver gebracht, dat zij moeten verstoten en verdreven worden, en gij hebt ze niet bezocht, er geen acht op geslagen, zo als uwe roeping meebracht (Ezech. 34:2 vv.). Ziet, Ik zal over u bezoeken (Jes. 26:1) de boosheid uwer handelingen, waarin gij integendeel allerlei ongerechtigheid hebt gepleegd (Hoofdst. 21:12), spreekt de HEERE. 1)

1) Hier geeft God de oorzaken aan, waarom Hij zo zeer verontwaardigd is over deze verwoesters, dewijl waar zij tyrannie oefenden over het volk, niet slechts des mensen leed hebben aangedaan, maar God zelven, die in Zijn trouw het uitgeredde volk had aangenomen. Wel is het waar dat zij allen die verwoesting zich waardig hadden gemaakt. Want wij hebben uit vele plaatsen gezien, dat het volk niet kon verontschuldigd worden, waar het bedrogen werd door slechte en goddeloze leidslieden, dewijl op deze wijze allen een rechtvaardig loon

werd vergolden, daarom, omdat van den minste tot den grootste allen zich den toorn Gods op den hals hadden gehaald. Maar daarmee was de goddeloosheid der slechte leiders niet te verontschuldigen, dewijl zij hadden moeten berekenen, waartoe hun die last was opgelegd, vervolgens door Wien zij waren aangesteld.

3. En Ik zal het overblijfsel Mijner schapen, wat van de straf der verstoting en verbanning overblijft (Jes 6:13; 10:22) redden en zelf vergaderen uit al de landen, waarhenen Ik ze verdreven heb. En Ik zal ze wederbrengen tot hun kooien (Jes. 13:20), d. i. tot de steden en vlekken van het heilige land, en zij zullen vruchtbaar zijn en door grote vruchtbaarheid, die Ik ze zal geven, vermenigvuldigen.

4. En Ik zal a) herderen over hen verwekken, die in getrouwe en nauwgezette waarneming van hun ambt ze weiden zullen in den waren zin des woords (Hoofdst. 3:15), en zij zullennu recht geregeerd en goed geleid in Mijne genade blijven, en Mijn verbond bewaren; zij zullen niet meer vrezen, noch verschrikt worden voor herhaling van de gerichten Mijns toorns, noch gemist, uit hun land verbannen worden, spreekt de HEERE.

a) Ezech. 34:11, 12.

Deze belofte is wel aanvankelijk vervuld ten tijde der bevrijding uit de ballingschap en de wederoprichting van het Joodse rijk, toen zij in Zerubbabel, Jozua, Nehemia, Ezra, ook in de Profeten Haggaï, Zacharia, Maleachi, en dergelijken hun goede herders of bestuurders en leraars hadden. Men ken echter niet zeggen, dat zij daardoor geheel is vervuld, want het Joodse volk is na dien tijd geenszins buiten alle vrees en verschrikking, buiten alle vijandige bezoeking en verontrusting gebleven, gelijk hier wordt beloofd. Wat zij, in de volgende tijden tot op Christus deels van de Egyptische, deels van de Syrische koningen, in ‘t bijzonder van Antiochus Epifanes en ook van de Romeinen hebben geleden, is bekend. Voegt men nu ook hierbij de eerste tijden van het Nieuwe Testament, zo kwam in plaats van de hier beloofde vergadering bij verreweg de meesten de verstrooiing met de inwendige verstokking, in welken toestand hun nakomelingen zich nog heden bevinden. Deze voorspelling behoort dus ten opzichte van hare volledige vervulling tot de laatste en nu nog toekomstige tijden.

5. Ziet, dit is het voornamelijk, waarop de in vs. 4 uitgesprokene voorzegging uitloopt a) de dagen komen spreekt de HEERE, dat Ik aan David in den aan hem beloofden Zoon 2 Sam. 7:12 vv.) ene rechtvaardige spruit (Jes. 11:1; 53:2. Zach. 3:8; 6:12) zal verwekken; die zal, koning zijnde, regeren en voorspoedig zijn (Jes. 52:13), en recht en gerechtigheid doen op de aarde(Jes. 32:1. Ezech. 34:23).

a) Jes. 4:2; 40:11. Jer. 33:14, 15. Dan. 9:24. Luk. 1:32, 33.

Het: "Ziet, de dagen komen" betekent volgens het gewone spraakgebruik van Jeremia niet een vervolg in den tijd met betrekking tot het voorgaande, maar het vestigt ook de aandacht op de grootte van hetgeen verkondigd wordt. Tevens wordt gewezen op de tegenstelling der hoop tegenover het zichtbare, dat in het geheel gene aanleiding tot haar geeft. Moge het tegenwoordige nog zo droevig zijn, zo komt toch de tijd.

De Heere wil niet, dat de schapen, die door de schuld hunner herders moesten verjaagd worden naar een vreemd land, altijd de straf daarvoor zouden dragen. De overgeblevenen moeten terugkeren op hun weiden en op nieuw vermenigvuldigen. Hij zal hun nieuwe herders geven, onder wier leiding zij veilig zullen zijn van vrees en siddering en herhaling der vlucht. De blik des zieners door den Geest vervrolijkt, vestigt zich op de zich verheffende gedaante van Hem, die gezegd heeft: "Ik ben de goede Herder. " Hij ziet den gezalfde des Heeren uit Davids stam, die komt, die recht en gerechtigheid uitoefent op aarde en zegen geeft.

Hier wordt van Christus gesproken als van een Spruit. Zijn voortkomen, Zijn begin zal gering zijn, als van een lot of spruit, en zijn opkomen als uit de aarde, maar voortgroeiende groent, groot wordt en met vrucht beladen is. Christus is de wortel en het geslacht Davids. Hij is een spruit van Gods planting. Hij verwekt hem. Hij heiligde hem en zond hem in de wereld, gaf hem zijn last en hoedanigheid.

Hij is een rechtvaardige spruit, want Hij is zelf rechtvaardig en door Hem worden velen, ja allen die de Zijnen zijn, rechtvaardig gemaakt; een Voorspraak is hij, Jezus Christus, de rechtvaardige.

6. In zijne dagen zal Juda verlost worden, zodat het tot waarachtigen en voortdurenden voorspoed komt, en Israël zal, gelijk de voorzegging in Deut. 33:28 belooft, zeker wonen. En dit zal Zijn naam zijn, de naam van dezen Koning, den rechtvaardigen Spruit van David, de naad, waarmee men Hem zal noemen: DE HEERE (Jes 45:17), ONZE GERECHTIGHEID (1 Kor. 1:30, vgl. Hoofdst. 30:21 vv.)

1) Hij kondigt Hem derhalve aan als den waren God en echter als den Zoon Davids. Vervolgens beveelt Hij om van Hem de gerechtigheid te verwachten en al wat tot het volmaakte en volle geluk dienen kan.

Het is een symbolische bijnaam, die zich daardoor van enen gewonen naam onderscheidt, dat hij niet tot werkelijk gebruik dient, maar tot objectieve karakterisering, tot een ideaal opschrift. Daarom wordt aan dezen naam ook een object toegevoegd, dat reeds zijnen naam heeft. Op gelijke wijze geeft David aan zijn zoon den naam Jedidja (2 Sam. 12:25). dien hij in werkelijkheid nooit heeft gedragen.

De bijzondere veel betekenende naam moet zeker op den hoofdpersoon van het vers, op den Messias zien in wiens dagen Juda gered zou worden en Israël zeker zou wonen, maar niet op Israël, zo als velen willen. Door den beloofden Koning wordt vervuld wat in Deut. 6:25 gezegd is. Op die plaats lezen wij: "het zal ons gerechtigheid zijn, als wij zullen waarnemen te doen al deze geboden voor het aangezicht des Heeren, onzes Gods, gelijk Hij ons geboden heeft. " maar wie heeft de wet volkomen onder het Oude Verbond vervuld? De vrome David? de wijze Salomo? of wie? Daarom komt hier de Messias voor in de gehele noodzakelijkheid Zijner verschijning, in het volle licht Zijner betekenis. Hij, de enig Rechtvaardige, maakt velen rechtvaardig, die in Hem geloven (Jes. 53:11). In Zich het heilige, goddelijke leven werkelijk openbarende, verschaft Hij aan degenen, die in Hem geloven, Gods gerechtigheid, ja wordt zelf tot deze.

Hebr. : "Jehova Tzidkenoe, " woordelijk vertaald: "de Heere (Jehova), onze Gerechtigheid. " Daarmee komt de verklaring (Jer. 33:16) zeer overeen: "In dien tijd zal Juda geholpen worden en Jeruzalem veilig wonen, en men zal haar noemen: de HEERE onze gerechtigheid (Jehova-Tzidkenoe). " Hier is het ontwijfelbaar, dat de naam Jehova niet aan Jeruzalem kan zijn toegezegd, maar alleen de gehele spreuk: Jehova (is) onze gerechtigheid. De stad Gods wordt daardoor aangeduid als zulk ene die voor al hare bewoners gene gerechtigheid bezit en kent dan die uit het geloof in den Heere (Jehova) komt, vermits dßßr alle tongen belijden, gelijk in Jes. 45:24 gezegd wordt: "in den Heere heb ik gerechtigheid en sterkte. " Dezelfde verklaring zou zich nu ook in deze plaats laten toepassen, wanneer zij van den beloofden Koning luidde: "Jehova mijne gerechtigheid. " (Hebr. "Jehova Tzidki, " wat van gelijke betekenis ware met den naam Zedekia). Maar vermits het toevoegende "onze gerechtigheid" niet op den koning, maar op het volk slaat, zo zou de naam voor den beloofden koning zelven zonder betekenis zijn, en hem slechts als zinnebeeld des volks toegevoegd worden, wanneer niet het hoofdwoord "Jehova" van hem gebezigd ware. De zin is dus in deze onze plaats een andere dan in Jer 33:16, omdat de naam op een geheel anderen persoon slaat. Wij verstaan ze zo: "Deze (de beloofde koning) is Jehova, die onze gerechtigheid is. " Luther heeft dus goed vertaald: dat is zijn naam-"Heere, die onze gerechtigheid is. " De te wachten Messias wordt hier werkelijk Jehova genoemd, als de tweede persoon, het ander Ik der Godheid. Wanneer op één altaar (Exod. 17:15) geschreven stond: "Jehova, mijne banier" en op een ander (Gen. 33:20): "God Israëls God, " zo was dit wel een bloot herinneringsteken, en zulk een altaar is niet Jehova of God, maar het is geheel wat anders, dan wanneer de rechtvaardige Spruit, waarop Israël als op zijnen Verlosser wacht, wanneer die Koning die recht en gerechtigheid op aarde sticht, den naam ontvangt "Jehova onze gerechtigheid. " Dat kan niet anders worden verstaan dan dat Hij is wat Hij heet, dat Hij als Jehova onze gerechtigheid is. Hem dus, dien wij nu Jezus Christus noemen, dien noemt Jeremia op profetische wijze naar Zijn wezenlijk karakter Jehova onze Gerechtigheid; en wel daarom, omdat Hij, als God in het vlees verschenen, de enige bron der gerechtigheid voor Zijn rijk en voor Zijn volk is.

Het zal den Christen steeds ene grote kalmte, rust en vrede geven, als hij peinzen mag over de volmaakte gerechtigheid des Heeren Jezus. Hoe menigwerf zijn Gods heiligen ter nedergedrukt en treurig! Ik geloof niet, dat zij dit mogen zijn. Ik geloof niet, dat zij het zouden kunnen, wanneer zij steeds hun volmaaktheid in Christus zagen. Sommigen spreken altijd over het bederf en de arglistigheid des harten en de natuurlijke boosheid der ziel. Dit is alles zeer waar; maar waarom gaat men niet wat verder en herinnert zich, dat wij "volmaakt zijn in Christus Jezus. " Het is niet te verwonderen, dat zij, die bij hun eigene verdorvenheid altijd blijven stilstaan, zo gedrukt zijn; maar het kan niet anders of er zal vreugde in ons hart komen, zo wij ons herinneren dat Christus onze gerechtigheid is geworden. Al moet ik veel droefheid ondervinden, al valt satan mij aan, al heb ik nog veel door te worstelen, eer ik in den hemel kom, ik sta in het verbond der Goddelijke genade; ik heb alles in mijnen Heer; Christus heeft alles volbracht. Aan het kruis riep Hij uit: "het is volbracht!" en daar alles volbracht is, ben ik volmaakt in Hem, en mag ik mij verheugen met ene onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, niet hebbende mijne rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar die uit het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid, die uit God is, door het geloof. Aan deze zijde van den hemel zult gij geen heiliger volk vinden dan zij, die in hun hart de leer van Christus’ gerechtigheid ontvangen. Als de gelovige zegt: "mijn leven is Christus alleen, in

Hem rust ik voor mijne zaligheid, en ik geloof dat, hoe onwaardig ook, ik in Jezus verlost ben, " dan rijst deze gedachte uit dankbaarheid in het hart op: "zal ik dan niet voor Christus leven, Hem niet liefhebben en dienen, daar Hij mij door Zijne verdiensten heeft gered?" "De liefde van Christus dringt ons, opdat degenen, die leven niet meer zich zelven zouden leven, maar Dien, die voor hen gestorven is. " Eerst als wij door de toegerekende gerechtigheid verlost zijn, zullen wij de ons medegedeelde gerechtigheid op prijs stellen.

Deze voorspelling is te merkwaardiger, omdat de Profeet aan het einde van het vorige hoofdstuk met ene vernedering van het Davidisch stamhuis had moeten dreigen, die bijna aan vernietiging grensde. Maar ook afgezien van haar historisch verband, mag zij ene der ondubbelzinnigste aankondigingen van den aanstaanden Messias genoemd worden. Of zou het mogelijk zijn, gelijk een der beroemdste uitleggers voorsloeg, dat hier onder den naam van spruite Zerubbabel, de beroemde nazaat van David, zou voorgesteld zijn? Maar wie zal beweren, veel minder bewijzen, dat onder zijne weldadige leiding de herstelling van al de twaalf stammen van Juda en Israël plaats gehad heeft, en wie acht het gene snode godslastering op hem, of op énig zondig aardbewoner de verhevene beschrijving toe te passen, hier van de Spruite gegeven? Geen wonder, dat reeds oude Joodse uitleggers hier aan niemand dan den Messias gedacht hebben. De luister Zijner regering wordt hier met trekken getekend, ten dele uit het gewijd geschiedverhaal van Davids leven ontleend; en niet onwaarschijnlijk achten wij het, dat de eigenaardige spreekwijs dien spruit aan David verwelken, ene zijdelingse toespeling op de belofte behelst aan dit stamhuis door Nathan gedaan. Wat de benaming betreft waarmee men Hem zal noemen: "Jehova onze gerechtigheid, " zij schijnt ons toe den David-spruit aan te kondigen als degene, in en door wien Jehova ene volkomene gerechtigheid aan Zijn volk zou verlenen. Zo duidt in het oud geschiedverhaal de naam des altaars "Jehova mijne Banier" met andere woorden aan, dat aan Jehova als banier van Zijn volk, dit altaar toegewijd was. Zo wordt door den naam Immanuël, aan den zoon der maagd bij Jesaja toegekend, te kennen gegeven, dat Hij, die hem draagt, voor het volk een teken en onderpand van Gods gunstrijke bescherming zou wezen. Dat hier ene dergelijke verklaring moet gevolgd worden, en alzo geen persoonlijke eigen naam ter aanduiding van den Messias zelven gevonden wordt, blijkt zonneklaar uit Hoofdst. 33:15, 16, waar dezelfde naam van Jehova ook aan de stad Jeruzalem toegekend wordt. Ziet, zo luidt het op die plaats, de tweede der bovenbedoelde: ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik het goede woord verwekken zal, dat Ik tot het huis Israëls en over het huis Juda gesproken heb. In die dagen en te dier tijd zal Ik den David ene spruit der gerechtigheid doen uitspruiten, en Hij zal recht en gerechtigheid doen op aarde. In die dagen zal Juda verlost worden, en Jeruzalem zeker wonen, en-aldus zo staat er letterlijk-zal men haar noemen "Jehova, onze gerechtigheid!" Hoe zouden deze woorden, indien zij ene opzettelijke beschrijving van de natuur en het wezen van den Messias, als vlees geworden Jehova, behelsden, met hetzelfde recht tot ene beschrijving van Zijne rijkstad gebruikt kunnen worden? De duidelijke bewijzen voor de erkentenis der Goddelijke natuur van den Messias ook in het Oude Verbond zijn veel te talrijk, dan dat wij deze heilige waarheid zouden behoeven te staven alleen door de klank van een woord. Intussen moest het den dieper denkende niet moeilijk vallen, ook op grond van dergelijke uitspraken tot de gedachten te komen, dat Hij, door wien zulk een heil zou tot stand gebracht worden, en die zulk een naam waardig kon dragen, boven alle aardbewoners oneindig verheven moest zijn. Wat soortgelijke toezeggingen voor den vromen Israëliet uit

die dagen inzonderheid aantrekkelijk maken moest, het was boven alles het uitzicht, zowel hier als elders ontsloten, op ene gelukkige hereniging der beide koninkrijken onder éénen Davidischen scepter; een uitzicht, tot dusver nimmer volkomen verwezenlijkt, en waarvan dus de invulling voor latere eeuwen bewaard blijft. Zo helder staat het den Profeet voor den geest, dat hij, na de eerstgenoemde voorspelling een tijd te gemoet ziet, waarin men niet meer de verlossing van Israël uit Egypte, maar de hereniging van het verstrooide volk uit alle streken der aarde, als de roemrijkste openbaring van Gods trouw, bij zijne plechtige eden vermelden zal.

De vraag, of de heiligen onder het Oude Testament wel het Evangelie gekend hebben, is zoveel, alsof men ze vroeg: Hebben zij onder het Oude Testament wel brood gehad en gegeten? Indien er gene belofte des levens en der heerlijkheid onder het Oude Testament geweest ware, dan zouden de Profeten nog veel meer dan de apostelen gezegd kunnen worden: de ellendigste van alle mensen te zijn. Doch altijd hing er, al was het ook maar een lampje (zo als in Ps. 88), in de lange donkere tempelzaal; de lamp van David, de belofte Gods. Dat was hun bestendig licht, waarbij, zij arbeidden en leefden. De Heere onze gerechtigheid. Zo hebben wij dan ene levende, persoonlijke bron van de vergeving der zonde, en een altijd bij ons blijvenden Trooster, door wien wij altijd vergeving der zonde hebben; want de Heilige Geest en Jezus zijn niet te scheiden. Wij hebben tweeërlei voorspraak, de ene in den hemel: Christus; de ander in ons hart. De Heilige Geest. De Heere. Jehova: De spruit uit Davids stam zou dus niet enkel mens en koning, maar ook mens en God zijn. Doch hoe nu Jezus te gelijk waarachtig God en waarachtig mens kan zijn, dat kan den ene mens den anderen niet leren. Zulke dingen leert men alleen van God. Wien God het geloof geeft, dien onderwijst Hij zelf, en die weet de dingen Gods voor zichzelven, al kan hij ze ook den ongelovige niet wiskunstig bewijzen. De zalving des Heiligen Geestes, die ons alle dingen leert, is daarom waarachtig en gene leugen. Wij zouden ook het geloof het proefondervindelijk weten der geestelijke dingen kunnen noemen. Zelfs de Schrift kan niet meer doen, dan het brood des eeuwigen levens aanbieden en aanprijzen; doch hoe dat brood smaakt, en welke krachten het geeft, dat moet de mens zelf leren door het eten, door het geloven. Onze gerechtigheid. Gerechtigheid is onzondigheid. In de tegenwoordigheid Gods kan gene zonde bestaan. Zullen wij voor God bestaan, zo moeten wij ontzondigd worden. Dit geschiedt in de vergeving onzer zonden door God. Op welk een grond? Op grond der offerande van Christus, welke ene verzoening der zonde is bij God. De gerechtigheid is dus buiten ons, maar voor ons. Het is hiermede als met de zon. Is zij niet buiten en hoog boven ons; maar is zij niet voor ons; verlicht, verwarmt zij ons niet, en maakt zij niet al onze vruchten rijp? .

Hier wordt niet alleen van den Christus getuigd dat Hij is God, boven allen te prijzen tot in eeuwigheid, maar ook wordt Hij als de Middelaar aangekondigd, die een eeuwige gerechtigheid zou aanbrengen, voor alle de zijnen. En dat de Profeet Hem noemt onze gerechtigheid, daaruit blijkt zo duidelijk mogelijk dat deze weet, dat niet alleen onder het N. maar ook onder het O. Verbond al de verbondelingen door Hem hun zaligheid, of liever hun gerechtigheid bij God hadden.

7. Daarom, om aan de bedreiging in Hoofdst. 16:14 vv. nu ook ene troostvolle voorzegging toe te voegen, ziet de dagen komen, spreekt de HEERE, dat zij niet meer zullen zeggen: Zo waarachtig als de HEERE leeft, die de kinderen Israëls uit Egypteland heeft opgevoerd!

8. Maar zo waarachtig als de HEERE leeft, die het zaad van het huis Israëls heeft opgevoerd, en die het aangebracht heeft uit het land van het noorden en uit al de landen, waarhenen Ik ze gedreven had! Want zij zullen wonen in hun land.

De heerlijke verschijning van den Herder aller herders is slechts als voorbijgaande; het oog van den Profeet wendt zich daarom terug tot de kudde, welke de Heere zeker eens uit Babel op haren grond zal doen wederkeren.

Gods wonderbaar werk in de herstelling van het Joodse volk na zijne verstrooiing over de ganse aarde, gepaard met de toebrenging der Heidenen, welke door dat middel ook zal worden teweeg gebracht, zal zo verre overtreffen de wonderen, door God gewrocht bij de uitvoering van de Joden uit Egypte, dat deze niet zou verdienen genoemd of vergeleken te worden bij de andere. De Apostel noemt (Rom. 11:15) deze herstelling van de Joden een leven uit den dood.

9. Aangaande of tegen de Profeten, die valselijk in den naam des Heeren profeteren en met de priesters het volk in het verderf storten, even als de koningen en regenten (Hoofdst. 14:13 vv.), volgt nu het verdiende wee.

Dit heeft al het voorkomen van het opschrift te zijn ener nieuwe godsspraak, wier inhoud door dit woord wordt aangeduid, als handelende van de valse profeten, van hun roekeloosheid en het lot, dat zij daardoor zich zelven en hun volk bereidden, waaraan Jeremia niet denken kan zonder de hevigste ontroering, waarvan het overige van dit vers gewaagt.

Mijn hart wordt hij hetgeen Ik tegen die Profeten heb te zeggen, in mijn binnenste gebroken van wege het vreeslijke der ontvangene openbaring; al mijne beenderen bewegen zich daarover van ontzetting. Ik ben als een dronken man, die zich zelven niet meer machtig is, en als een man, dien de wijn te boven gaat; van wege den HEERE, en van wege de woorden Zijner heiligheid, die Hij mij heeft opgedragen, om ten opzichte der toestanden, die Zijne gerichten noodzakelijk maken te verkondigen.

De grote liefde maakt den knecht Gods zo ijverig, dat hij geweldig op de verleiders loslaat. Hij denkt er niet aan, dat hij nu in een wespennest geslagen heeft, en voor altijd zijn leven verbitterd heeft; want hij heeft nog een hoger leven en het mindere geeft hij gaarne om der liefde wil. Toch zal de gehele wereld hem gehouden hebben voor enen onverbeterlijken en dollen ijveraar, die niets verschoont. Hij zegt zelfs, dat hij van God en Zijn woord als bedwelmd is, wanneer hij het land daarbij beschouwt.

De toorn Gods heeft zijn hart verbroken en al zijn gebeente aangegrepen, zodat hij krachteloos wankelde en hij een dronken man gelijkt, die niet meer vast op zijn voeten kan staan. Hij gevoelt zich innerlijk geheel verslagen, waar hij niet slechts den schrik van het

gericht ondervindt, hetwelk over de valse profeten en de valse priesteren, welke het volk tot dwaling hebben vervoerd, maar ook het schrikkelijk lijden, hetwelk over zijn volk zou komen.

10. Want het land, zo spreekt de Heere, is door die profeten en priesters vol overspelers (Hoofdst. 29:23), want het land treurt over de gruwelen van zijne bewoners (Hoofdst. 12:4; 14:2 vv.) van wege den vloek, die om de overtreding der geboden daarop is gelegd (Deut. 28:15 vv.). De weiden der woestijn, waarop het vee weidt, verdorren (Hoofdst. 9:10), omdat hun loop boos is, hun leven onophoudelijk in slechtheid is (Hoofdst. 5:8; 9:2. Jes. 59:7), en hun macht niet recht; zij zijn sterk in leugen en ontrouw (Hoofdst. 8:6).

11. Want beiden, profeten en priesters, zijn a) huichelaars(Hebr. onheiligen, heiligschenners); zelfs in Mijn huis vind Ik hun boosheid, spreekt de HEERE; zelfs op de heilige plaats bedrijven zij de zonde der ontucht.

a) Jer. 6:13; 8:10; 14:18.

Tot zulk ene ontucht boden de nissen en cellen van den tempel gelegenheid (vgl. 1 Sam. 2:22); en de priesters, dienstdoende naar de orde in hun klasse, waren van hun vrouwen verwijderd (Luk. 1:8 vv. 23 vv.). Den profeten, die veel in den tempel verkeerden, en die wellicht juist meer door vrouwen dan door mannen werden geraadpleegd (1 Kon. 14:2 vv. 2 Kon. 4:1, 8 wordt in vs. 14 uitdrukkelijk echtbreuk verweten.

12. Daarom, tot rechtvaardige straf voor zulk een verborgen zondigen, zal hun weg hun zijn als zeer a) gladde plaatsen in de b) donkerheid; zij zullen aangedreven worden en daarin vallen (Ps. 35:6. Spr. 4:19): want Ik zal een kwaad over hen brengen in (liever: namelijk) het jaar hunner bezoeking(Hoofdst. 11:23), spreekt de HEERE.

a) Ps. 73:18. b) Jer. 13:16.

13. Ik heb wel ongerijmdheid (Ps. 14:1) gezien in de profeten van Samaria, de hoofdstad van het rijk van Israël sedert het ontstaan van het goddelooste koningshuis (1 Kon. 16:33 vv.), profeten, die door Baäl profeteerden, en Mijn volk Israël verleidden (1 Kon. 16:33), en men zou menen, dat iets ergers niet kon bestaan.

14. Maar in de profeten van Jeruzalem zie Ik afschuwlijkheid(Hoofdst. 5:30), die veel ontzettender is; zij bedrijven overspel en gaan om met valsheid, en sterken door hun bedrieglijke voorstellingen (vs. 17; Hoofdst. 6:14; 14:13) de handen der boosdoeners, opdat zij zich niet bekeren, een iegelijk van zijne boosheid. In plaats van zich tot berouw te laten opwekken door de straffen, welke door Mijne profeten worden aangekondigd, verleiden zij niet alleen door hun voorbeeld tot het kwade, maar doen het ook door hun gezag daarin blijven, en houden het van het geloof terug (Ezech. 13:22). Zij allen zijn Mij, wat het gericht aangaat, dat Ik over hen zal doen komen, als Sodom en hare inwoners, de bewoners van Jeruzalem, die door hen zijn verdorven en op hun beurt de overige bewoners des lands hebben bedorven, als Gomorra (Deut. 32:32. Jes. 1:10).

15. Daarom zegt de HEERE der heirscharen, terwijl Hij overgaat tot de volvoering van het vonnis, van deze profeten alzo: Ziet, Ik zal aan hen voor alle anderen en in bijzondere mate doen, wat Ik in Hoofdst. 9:15 het gehele volk heb gedreigd. Ik zal hen met alsem spijzigen en met a) gallewater drenken, Ik zal hun de bitterste en smartelijkste rampen toezenden, want van Jeruzalems profeten is de huichelarij uitgegaan in het ganse land, zodat het afvallige Israël nog voor vroom kan gehouden worden bij het verstokte Juda (Jer. 3:11 11).

a) Jer. 8:14.

Dat is een natuurlijk gevolg der superoriteit, welke de akademiën, ministeriën enz. hebben en in hun mate moeten hebben. Wanneer zij op verkeerde wegen gaan, deelt het gehele land mede in hun verderf. Men bemerkt het in het gehele land, welke Theologen aan het roer zitten.

16. Zo zegt de HEERE der heirscharen tot degenen, die te Jeruzalem zijn en in het ganse land: Hoort niet naar de woorden der profeten, die u profeteren, zodat gij aan hun voorzegging geloof zoudt schenken, en naar hun woorden uw gedrag zoudt regelen (Hoofdst. 27:14 vv.). Zij maken u ijdel, zij vervullen u met een dwaas, nietswaardig vertrouwen op ene gelukkige toekomst (Ezech. 11:2 vv.); zij spreken het gezicht huns harten niet uit des HEEREN mond, als had de Heere hun werkelijk iets geopenbaard en hun een bevel gegeven (Hoofdst. 14:14).

17. Zij a) zeggen steeds tot degenen, die Mij lasteren door verachting van Mijn waarachtig woord: De HEERE heeft het gesproken, gijlieden zult vrede hebben; en tot al wie naar zijns harten goeddunken, in ongeloof en volharding wandelt, zeggen zij: Ulieden zal geen kwaad overkomen. Aan de tegenspraak tussen den inhoud van hun woord, en den toestand van hen, tot wie zij zich wenden, is duidelijk te zien, dat zij leugenprofeten zijn.

a) Jer. 6:14; 8:11. Ezech. 13:10. Zach. 10:2.

18. Want wie van ons-die profeten met hun aankondigingen van geluk, of ik met mijne bedreigingen in den naam van God-heeft in des HEEREN raad gestaan, en Zijn woord gezien of gehoord? Wie heeft Zijn woord aangemerkt en gehoord en nu ook de waarheid gezegd?

Men kan dit tweeledig opvatten, of als woorden van Jeremia aangaande de valse profeten: Wie hunner is in den raad des Heeren tegenwoordig geweest? Wie heeft Zijn woord verstaan en gehoord? Geen hunner! hun voorgewende Godspraken zijn louter verzinsels! Voor deze opvatting pleit de tekstlezing, welke in plaats van "Zijn woord" heeft: "mijne woorden. " Of als een gezegde in den mond der valse profeten, die in het slot van het vorig vers reeds sprekend worden ingevoerd; waarmee zij te kennen geven, dat het een louter voorgeven van Jeremia was, dat hij zijne profetieën van Godzelven had ontvangen; het was immers ene ongerijmdheid, dat iemand in den raad van God zou gezeten en daar iets gezien of gehoord hebben! En voor deze opvatting pleit de gemakkelijkheid der verklaring en de gestrenge uitspraak in het onmiddellijk volgende vers. Het is dan opmerkelijk, dat sommige hedendaagse uitleggers der oude profeten dezelfde taal voeren, die Jeremia aan de valse profeten toeschrijft.

19. Spoedig genoeg zal het openbaar worden. Ziet, een a) onweder, een alles verwoestend oordeel des HEEREN, ene grimmigheid is uitgegaan, ja een pijnlijk onweder: het zal blijven op der goddelozen hoofd.

a) Jer. 30:23, 24.

20. Des HEEREN toorn zal zich niet afwenden, totdat Hij zal hebben gedaan en totdat Hij zal hebben daargesteld de gedachten Zijns harten; in het laatste der dagen (liever: in latere dagen) zult gij met verstand daarop letten. Bij de uitkomst zal het blijken, wie in des Heeren raad heeft gestaan en wie Zijn woord heeft gehoord (Hoofdst. 30:23).

21. Maar reeds nu laat de Heere u weten, hoe het is met degenen, die u enkel geluk beloven; wanneer gij slechts Zijn getuigenis wilt aannemen? Ik heb die profeten niet gezonden, zo heeft de Heere uitdrukkelijk tot Mij gesproken, en ik heb het u getrouw overgebracht (Hoofdst. 14:14), nochtans hebben zij gelopen om hun gewaande openbaringen te verbreiden: Ik heb tot hen niet gesproken, nochtans hebben zij geprofeteerd.

22. Maar zo zij in Mijnen raad hadden gestaan, zo als zij voorgeven (vs. 18), zo zouden zij Mijn volk Mijne woorden, die Ik werkelijk gesproken heb, hebben doen horen, en zouden hen, omdat een goede boom slechts goede vruchten kan voortbrengen, en een waar Profeet alleen heilzaam op het volk kan werken (Matth. 7:15 vv.), afgekeerd hebben van hunnen bozen weg, en van de boosheid hunner handelingen. Nu zij echter de boosaardigen sterken, opdat niemand zich bekere van zijne boosheid (vs. 14), is het duidelijk, dat zij met leugen omgaan.

Zij zouden getracht hebben de menigte af te trekken en terug te roepen van hun boos gedrag, gelijk Mijne andere getrouwe boden en Profeten doen (Hoofdst. 25:3-5), en (vs. 17 Zo versta men de plaats liever dan ze met anderen, de Vulgata volgende te verklaren, dat, indien de valse Profeten den volke Gods woord getrouw hadden voorgedragen, het dan zou zijn bekeerd geworden; want dit is niet altijd het lot van getrouwe knechten en Gods ware Profeten (Jes. 49:4; 53:1), ja is dat niet geweest van den Heiland zelven, toen Hij op aarde was (Matth. 11:20. Joh. 12:36, 38).

23. Zouden die Profeten misschien denken, dat Ik niet hoorde en zag wat zij doen? Ben Ik aan God van nabij, zodat Ik alleen zou weten wat er in den hemel geschiedt, spreekt de HEERE, en niet een God van verre, zodat Ik onkundig zou wezen van hetgeen op aarde voorvalt?

1) Hier verwijt Hij aan de hypocrieten hun aanmatiging, dewijl zij zo gevoelloos waren in hun ondeugden, dat zij meenden, dat zij op allerlei manier God de ogen konden verblinden. Niet dat zij aldus hebben gesproken. Maar nooit zou de slaperigheid bij de mensen zo groot zijn, indien zij er van overtuigd waren, dat voor God niets verborgen is, maar dat Hij doordringt tot de verborgenste overleggingen van het hart, onderscheidt tussen de overleggingen en aandoeningen en van de verborgene drijfveren niet onkundig is. Indien dit derhalve bij allen vast stond zouden zij met te groter eerbied aan God zich onderwerpen en vervolgens vreze koesteren voor Zijne bedreigingen.

Hiermede wil de Heere God zich doen kennen als degene, die niet alleen weet wat nabij, maar ook wat van verre is. De leugenprofeten deden het voorkomen alsof de Heere God hen niet zag, hen niet hoorde, van hen daarom geen kennis nam. En hiertegen komt de Heere God op. Daarom zegt Hij ook in het volgende vers: Ik heb wel gehoord enz.

24. Zou zich, o dwaze mens! iemand in verborgene plaatsen kunnen verbergen, dat ik hem niet zou zien (Hoofdst. 16:17. Ps. 139:7 vv. Amos 9:2 vv.)? spreekt de HEERE. Vervul Ik niet den hemel en de aarde? (1 Kon. 8:27. Jes. 66:1) spreekt de HEERE.

25. Ik heb het wel gehoord, wat de Profeten zeggen, alsof Ik ze tot Mijne predikers had geroepen (Hoofdst. 1 5:19), die in Mijnen naam leugen profeteren, zeggende: Ik heb gedroomd, Ik heb gedroomd 1), en in dien droom ene openbaring gehad.

1) Onder de vormen der Goddelijke openbaring, die in Num. 12:6 vv. genoemd worden, neemt de droom de minste plaats in, want daarin kunnen het gemakkelijkst de bedrieglijke voorstellingen van het eigen hart den schijn van Goddelijke openbaring aannemen. Bovendien onttrekt zich de droom het meest aan de controle van anderen; niets is daarom gemakkelijker, dan te zeggen: "ik heb dit of dat gedroomd. " Met het oog daarop wordt dan ook reeds in Deut. 13:1 vv. een dromer voorgesteld als ongeveer hetzelfde als een valse Profeet. In het geval, dat voor ons ligt, moet nu de voorgewende openbaring reeds zeer verdacht maken, dat zij slechts wisten te zeggen: "ik heb gedroomd. " Vooral in lateren tijd gingen, zo als het schijnt, de dromen hand in hand met de waarzeggerij (Zach. 10:2). Geen van de Profeten, van welke wij geschriften bezitten, beroept zich daarom later op dezen vorm van goddelijke mededeling. Eerst in Matth. 1:20; 2:13 en 19; 27:19 wordt hij weer gevonden; het laatste geval behoort echter slechts gedeeltelijk hiertoe.

Zij dachten dat God zo veel te doen had met de andere wereld, dat Hij geen gelegenheid had om kennis te nemen van deze, of zich te bemoeien met hetgeen daar gebeurt. Maar God wil hen doen weten, dat Hij al hun bedriegerijen, al de schande weet die zij op de wereld gebracht hebben, onder den schijn van goddelijke openbaring. Wat zij het volk wilden inboezemen, geven zij voor in een droom van God ontvangen te hebben, daar ondertussen hun nooit zo iets gebeurde. Dit kan het volk niet ontdekken, want als een mens mij verhaalt hij heeft zo en zo gedroomd, kan ik hem niet tegenspreken, en hij weet dat ik dat niet kan doen. Maar God ontdekt het bedrog.

26. Hoe lang zal dit duren? Hoelang zullen zij met die bedriegerijen voortgaan in Mijnen naam? Is er dan een droom in het hart der Profeten, die de leugen profeteren? Neen, Ik gaf ze nimmer zulk een droom in het hart. Ja, het zijn Profeten van huns harten bedriegerij. 1)

1) De zin is deze. De Heere vraagt hoe lang nog? Hoe lang zullen deze leugenprofeten nog de leugen profeteren, in den naam des Heeren? Hun bedoeIing was, om den naam des Heeren in vergetelheid te brengen, in den zin, dat het volk de wonderdaden Gods zouden vergeten, zouden vergeten dat het de Heere was, die hen geleid had en tot een zelfstandig volk had gemaakt.

27. Die daar denken, het doel hebben, om Mijn volk Mijnen naam te doen {a} vergeten door hun dromen, die zij, een ieder zijnen naaste, vertellen. Niet de ene Profeet verhaalt het den anderen, maar de Profeet aan een zijner naasten, die het dan weer aan anderen verkondigt. Zij zoeken dat, gelijk als hun vaders, die Mijnen naam vergeten hebben door Baäl, dien zij willen dienen, alsof zij op hem verzot waren.

{a} Richt. 3:7; 8:33, 34.

28. De Profeet, bij welken een droom is, die vertelle den droom, wanneer hij daarop verzot is, maar geve dien niet voor enen goddelijke openbaring uit; en bij welken Mijn woord is, die spreke Mijn woord waarachtiglijk. Wat heeft het stro met het koren te doen? Dromen zijn toch inderdaad slechts stro, Mijn woord, dat de goede tarwe is, mag daarmee niet vermengd worden, spreekt de HEERE.

Hij late mijnen naam met vrede en zegge niet, dat het Mijne woorden zijn wat hij gedroomd heeft, maar dat het zijn woord is en zijnen naam draagt. Luther zegt: "Wie zijn mond niet kan houden, die storte zijn hart uit, maar hij zegge het open en eerlijk, dat het zijne dromen zijn, die hij predikt. " De valse Profeten weten wel, dat enkel leugens niets dan stro is; zij mengen er daarom altijd iets van het ware woord van God onder; zo is er tarwe onder het stro. Ene heilloze vermenging! In dit vermengen bestaat de grootste kunst van den satan, waardoor hij tevens zijn werk alleen bevordert en tegen zich zelven getuigt.

De Profeet maakt een juist en nauwkeurig onderscheid tussen droom en woord, tussen verhalen en spreken; den droom behandele men als een droom, en men verhale dien; het woord spreke men getrouw en beslist.

29. Is Mijn woord niet alzo als een vuur? spreekt de HEERE, en als een hamer, die ene steenrots te morzel slaat? 1) (Hebr. 4:12).

1) Hij bevestigt hier wat Hij gezegd heeft over het stro en het hooi, maar met andere woorden. Die vergelijking was geschikt, waar Jeremia het woord Gods vergelijkt met het koren en de verdichtselen van den mens met stro. Maar dewijl de Joden om hun ondankbaarheid bewerkt hadden dat zij geen vrucht uit het woord Gods hadden ontvangen, n. l. dat het hun tot geestelijk voedsel was geworden, daarom zegt de Profeet dat het zou zijn als vuur en als een hamer, alsof hij wil zeggen, dat de Joden zich beroofd hadden van den smaak er in, dewijl zij in hun boosheid waren verstompt geworden, maar dat zij het woord Gods echter niet konden uitroeien, noch veel minder de indrukken er van konden wegnemen, dewijl zoals Paulus zegt (2 Kor. 2:16) indien het niet een reuk des levens ten leven, het ten minste is een reuk des doods ten dode voor hen, die verloren gaan.

Men kan mijn woord gemakkelijk onderscheiden van de menselijke mening; want mijn woord heeft ene bijzondere kracht en werking. Het ontvlamt het hart tot geestelijk leven, tot liefde jegens God en den naaste, zodat de mens brandend wordt in den geest; het reinigt en loutert steeds meer de harten der goddelozen, en verslaat als een hamer de harten en gewetens der goddelozen, daar zij er krachtig onder bewogen, overtuigd en overwonnen worden.

Gods woord bekeert, elke andere leer verdwaast.

Daar is een zeer groot verschil tussen de verdichtselen der mensen en het zuivere woord van God, als tussen het kaf en het koren. Zo volgt er in vs 29 : Is Mijn woord niet anders als een vuur, spreekt de Heere? Is hun woord zo? Heeft het die kracht en uitwerking die het woord Gods heeft? Neen niets dat daaraan gelijkt. Daar is geen meer gelijkenis in, dan in een geschilderd vuur en in een waar vuur. Dit is een dwaallicht, dat de mens van den weg af op bijpaden leidt, en in gevaarlijke diepten.

Het vuur heeft tweeërlei uitwerking. Het reinigt en zuivert of het verteert. De hamer vermorzelt, indien het hart niet smelten wil door het vuur van Gods woord. Wie hier niet buigen wil zal moeten bukken voor den hogen God. Men moge zich tegen het woord Gods verzetten: God en Zijn woord zullen toch ten slotte het laatste woord hebben.

30. Daarom ziet, a) Ik wil aan de Profeten, Ik zal tot hen komen met Mijn gericht (Jes. 5:8), spreekt de HEERE, die Mijne woorden stelen, een ieder van zijnen naaste. Uit oude Godspraken nemen zij woorden en spreekwijzen over, om zo aan hun woorden den schijn te geven, of zij ze van Mij hadden ontvangen en de een leert dat van den ander.

a) Deut. 18:20. Jer. 14:14, 15.

1) Op drieërlei zonden wordt hier gewezen. Vooreerst dat zij, de valse Profeten, wijl zij niet geïnspireerd waren door den H. Geest, van anderen stalen wat zij spraken, om daarmee aan hun redenen nog een goddelijk karakter te geven. Ten tweeden dat zij hun tongen gebruikten om wat zij spraken voor echte woorden Gods uit te geven. Ten derden dat zij voorgaven openbaringen door dromen te hebben ontvangen, terwijl het toch dromen der leugens waren.

31. Ziet, Ik wil aan de Profeten, spreekt de HEERE, die hun tong nemen, hun eigen woord voortbrengen, en om hun eigene mening tot een woord van God te bestempelen, spreken: Hij, de Heere, heeft het gesproken.

32. Ziet, Ik wil aan degenen, die valse, gelogene dromen profeteren, spreekt de HEERE, en vertellen die, en verleiden Mijn volk met hun leugenen en met hun a) lichtvaardigheid (Exod. 21:22); daar Ik hen niet gezonden en hun niets bevolen heb, en zij dit volk gans geen nut doen, maar het slechts te meer in slaap wiegen en in zijne boosheid sterken, spreekt de HEERE.

a) Zef. 3:4.

Drie zonden van leraars en Profeten worden in vs. 30 en 31 vermeld. 1. Eigen liefde, die met vreemde veren wil pronken, waar de een den ander Gods woord ontsteelt en zich ten nutte maakt wat den ander gegeven is, om er mede te schitteren. 2. Ontrouw, die Gods woord veracht, en naar willekeur er eigene menschenwoorden voor in plaats stelt. 3. Geestdrijverij of dweperij, die met dromen en visioenen de verbeelding bevredigen en bewondering wekken wil, in stede van met Gods waarheid de gewetens gezond te houden.

Niemand kan Gods zegen over zijn ambt verwachten, die niet door Hem tot den heiligen dienst geroepen en gezonden is.

Niemand stote zich daaraan, wanneer valse leraars nog niet van wege hun valse leer door God gestraft worden; zij zullen niet ongestraft blijven, maar op hunnen tijd ontvangen, wat hun daden verdienden.

33. Wanneer dan dit volk of een profeet of priester in het vervolg u, Jeremia, weer op spottende wijze vragen zal, zegende: Wat is des HEEREN last, dien gij ons te brengen hebt? zo zult gij tot hen zeggen: Wat is de last? dat Ik 1) ulieden verlaten zal als een last, dien Ik niet langer kan dragen (Hoofdst. 7:29 12:7. Jes. 1:14), spreekt de HEERE.

1) Uit deze plaats, blijkt duidelijk genoeg, dat er zeer grote weerspannigheid bij de Joden is geweest, zodat zij zich van alle zij den stof tot zorgeloosheid vermeerderden, alsof zij ongestraft God konden verachten, waar zij Zijn woord verwierpen. Want ook door dat kunstmiddel bedriegt de duivel de goddelozen, waar hij of het woord Gods hen hatelijk maakt of verachtelijk. En wanneer hij hun gemoederen kan verbitteren om de woorden Gods niet aan te horen zonder haat en bitterheid, heeft hij verkregen wat hij wilde.

Het schijnt ene gewoonte geweest te zijn, dat men de Profeten, als zij zich vertoonden, vroeg, of hun ook ene nieuwe openbaring was ten deel geworden. Daarbij gebruikte men voor "openbaring" waarschijnlijk het woord massa, dat volgens de opmerking bij Jes. 13:1 in 1 ‘t algemeen ene Godsspraak betekent (Klaagl. 2:14). Daar echter het woord ook "last" betekent, en het voornamelijk Jeremia’s roeping was, om dreigende gerichts-uitspraken van God tegenover de valse Profeten te verkondigen, zo wendde men bij hem hetzelfde slechts in dezen laatsten zin aan, om daardoor te kennen te geven, dat elke nieuwe voorzegging in zijnen mond niets, dan een nieuwe last was, dien hij over het volk bracht, dat er alleen iets lastigs en nooit iets verblijdens van dien God kwam, in wiens dienst hij zich had gesteld, en men vroeg spottend: Nu, Jeremia wat massa hebt gij weer te brengen? Voor zulk ene misdadige bespotting van het woord Gods, die dat zoekt af te slaan, wordt nu de weg daardoor afgesneden, dat op het verder gebruik van het misbruikte woord een plechtig verbod wordt gelegd.

Als het woord van God den mensen onverdraaglijk voor den Heere, onzen God; zij zijn den niets anders den een nutteloze last, dien het land niet meer kan dragen, daarom moeten zij worden uitgeroeid.

34. En aangaande den profeet of den priester of het volk, datten opzichte van ene door u hun medegedeelde (Godsspraak zeggen zal: Des HEEREN last, dat Ik bezoeking zal doen over dien man en over zijn huis, behalve het algemene oordeel nog in ‘t bijzonder over dien.

35. Aldus zult gijlieden zeggen, opdat het zo schandelijk misbruikte woord geheel vermeden worde, Een iegelijk tot zijnen naaste en een iegelijk tot zijnen broeder: Wat heeft de HEERE geantwoord, en wat heeft de HEERE gesproken?

36. Maar des HEEREN last zult gij bij de Godspraken, die tot u komen, niet meer gedenken; want een iegelijk zal zijn eigen woord een last zijn 1), dewijl gij verkeert de woorden van den levenden God, den HEERE der heirscharen, onzen God, die in een geheel verkeerd gezichtspunt stelt.

1) Uwe spotternij zal u lastig genoeg worden en rampzalige gevolgen hebben.

37. Aldus zult gij zeggen tot den profeet, dien gij door die uitdrukking wildet honen en ergeren, gelijk reeds in vs. 35 omtrent alle profeten is opgemerkt: Wat heeft u de HEERE geantwoord? en wat heeft de HEERE gesproken?

38. Maar dewijl (liever: wanneer) gij ondanks Mijn verbod zegt: Des HEEREN last, daarom zo zegt de HEERE: Omdat gij dit woord zegt: Des HEEREN last, daar Ik tot u gezonden heb, zeggende: Gij zult niet zeggen: Des HEEREN last.

39. Daarom ziet, Ik zal u ook ganselijk vergeten (liever: opnemen, gelijk men een last opheft, dien men wil wegwerpen), en u mitsgaders de stad, die Ik u en uwen vaderen gegeven heb, van Mijn aangezicht laten varen.

40. En Ik zal u eeuwige smaadheid aandoen en eeuwige schande, die niet zal worden vergeten (Hoofdst. 29:11).

Helaas zelfs het Evangelie is voor velen een last, het aandringen op veranderen van hart en leven ten minste, en toch moest het ons een zacht juk zijn (Matth. 11:30). Welk het gevolg van zulk ene gezindheid is blijkt uit vs. 30 v. en 38Ä40.

De woorden van God, hoewel dus verkeerd, zullen vervuld worden. Indien zij vroegen: wat is de last des Heeren, laat de Profeet hen vragen wat voor last zij menen. Het is die: Ik zal u laten varen en geen gedachten hebben, om tot u weer te keren. Zodanige zijn inderdaad ellendig, die van God vergeten en verlaten zijn, en het spotten van de mensen met Gods oordelen zal dezelve niet stuiten. Gods woord zal verhoogd worden en geëerbiedigd, wanneer zij, die hetzelve bespotten, veracht en versmaad zullen zijn.

HOOFDSTUK 24.

GEZICHT VAN GOEDE EN KWADE VIJGEN, EN WAT ZIJ BETEKENEN.

IV. Vs. 1-10. In het jaar 598 voor C. voerde Nebukadnezar den koning Jojachin met de kern des volks naar Babel, en stelde over de achtergeblevenen in het land Mathanja, onder den naam van Zedekia tot koning aan (2 Kon. 24:10 vv.). Deze achtergeblevenen schijnen zich te hebben ingebeeld, dat zij, door hun gespaard worden van het ongeluk der wegvoering daadzakelijk waren verklaard voor de beteren in des Heeren ogen; dat het gericht nu voorbij, het achtergeblevene volk reeds verzoend en gereinigd, en er zo weinig meer te vrezen was, dat integendeel spoedig de nieuw tijd des heils zou beginnen. Zedekia heeft waarschijnlijk dien naam "gerechtigheid van Jehova" aangenomen in de dwaze verwachting, dat de Heere door hem en onder zijne regering de aan het verbondsvolk in Hoofdst. 23:5 vv. gegevene belofte zou vervullen (2 Kon. 24:17). Daarom zond hij ook spoedig na zijne aanstelling een gezantschap naar Babel (Hoofdst. 29:3), dat hoofdzakelijk ten doel had, om het terugkeren der gevangenen bij Nebukadnezar te bewerken. De Heere stelt Zich in dit gezicht der twee korven met vijgen tegenover dat gevaarlijk zelfbedrog met zulk ene beslistheid, dat Hij integendeel degenen, die reeds naar het land der Chaldeën waren weggevoerd, voor het betere deel des volks verklaart, dat zich bekeren, bij Hem genade vinden en naar het heilige land terugkeren zal, om de belofte te verkrijgen. Zedekia daarentegen maakte met de nog in Juda achter gelatenen, of naar Egypte vertrokkenen het minste gedeelte des volks uit, dat door zijne verdere verstokking nog ten laatste den vloek, in Deut. 28:36; vv. uitgesproken over zich brengen zal.

1. De HEERE deed mij een gezicht (2 Kon. 6:17) zien, en ziet, er waren twee vijgekorven, gezet voor den tempel des HEEREN, op de plaats, bestemd voor het brengen der eerstelingen van vruchten (Exod. 23:19. Deut 26:4), nadat Nebukadnezar a), koning van Babel, gevankelijk had weggevoerd Jechonia, den zoon van Jojakim, den koning van Juda, mitsgaders de vorsten van Juda (2 Kon. 24:15) en de timmerlieden en de smeden(2 Kon. 24:14 en 16) van Jeruzalem en hem te Babel gebracht had (Hoofdst. 29:2).

a) 2 Kron. 36:10.

2. In den enen korf waren zeer goede vijgen, als de eerste rijpe vijgen zijn, ene zachte en welsmakende lekkernij (Jes. 28:4); maar in den anderen korf waren zeer boze zeer slechte vijgen, die van wege de boosheid, slechtheid, niet konden gegeten worden(Hoofdst. 29:17).

3. En de HEERE zei tot mij, even als bij het gezicht in Hoofdst. 1:11 en 13, om vooraf mij de hoofdzaak, waarop het eigenlijk aankwam juist in het oog te doen nemen: Wat ziet gij, Jeremia? En ik zei: Vijgen; de goede vijgen zijn zeer goed, en de boze zeer boos, die van wege de boosheid niet kunnen gegeten worden.

De vijgeboom is een profetisch zinnebeeld van het volk Israël (Hos. 9:10. Luk. 13:6 vv.). De Israëlieten zijn elk in ‘t bijzonder de vruchten van dezen boom en hun wandel voor God beslist, of zij goede of boze vruchten zijn, of de Heere ze aanneemt of verwerpt. De

eerstelingen der vijgen werden Gode, volgens de wet in den tempel getracht, even als de eerstelingen van andere vruchten (Deut. 25:2), als een beeld van den gelovigen Israëliet, die zich zelven den Heere heiligt. Dit heeft men te bedenken bij het hier medegedeelde gezicht, en bij de verklaring in het oog te houden.

De gevangenen hebben hunnen hoogmoed tegenover God afgelegd. Zij zijn afgezonderd uit het getal der volken, die voor de wereld bestaan. In politiek opzicht zijn zij gestorven en nu bij den inwendigen toestand bepaald. Nu wil God aan hen tonen, wat Zijne liefde vermag; zij zullen wederkeren en in ware nabijheid van God Zijn waar Israël zijn.

4. Toen geschiedde des HEEREN woord tot mij, om mij het gezicht ook te verklaren, zeggende:

5. Zo zegt de HEERE, de God Israëls: Gelijk die goede vijgenin de ogen van ieder, die ze ziet, goed zijn, en hij ze met welgevallen beschouwt, alzo zal Ik kennen de gevankelijk weggevoerden van Juda, die Ik uit deze plaats naar het land der Chaldeën heb weggeschikt, ten goede. Ik zal hun Mijn welgevallen doen ondervinden en Mijne belofte aan hen vervullen.

6. En Ik zal Mijn oog op hen stellen ten goede, om aan hen te doen, wat Ik ten opzichte van de overigen Mijner kudde in Mijne gedachte heb (Jer. 23:3 vv.), en Ik zal hen wederbrengen in dit land (vgl. Hoofdst. 30): en Ik zal hen bouwen, wanneer zij zijn teruggevoerd, en niet afbreken; en Ik zal hen planten en niet uitrukken (Hoofdst. 12:15 vv. 17:7 vv.).

1) Ofschoon God over geheel de wereld heerst, zo verzekert Hij echter de God van de kerk te zijn en de gelovigen welke Hij aangenomen heeft, verwaardigt Hij door deze uitspraak dat zij zijn Zijn volk, opdat zij, op Hem hun heil stellen, hetwelk bij Hem is weggelegd, zoals gezegd wordt bij Habakuk (Hoofdst. 1:12). Gij zijt onze God, wij zullen niet sterven. Want Christus is ook een der beste uitleggers van deze uitspraak, wanneer Hij zegt, dat God niet is een God der doden maar der levenden.

Hier belooft de Heere, dat zij dus weer bij God in het verbond zullen aangenomen worden. God zal hen erkennen als de zijnen gelijk voor deze, als Zijn volk zo wel in de ontdekkingen van Zich aan hen als in het aannemen van hun dienst en in Zijne genadige verschijning ten goede. En zij zullen de vrijheid hebben, om Hem voor hun God te erkennen, in hun gebeden tot Hem en in hun verwachtingen van Hem.

Hier verzekert de Heere God, aan het overblijfsel naar de verkiezing der genade, dat Hij gedachten des vredes over hen heeft. Dat Hij hen niet in de ellende zal doen omkomen, maar gelouterd als door het vuur der beproevingen hen zal stellen op de hoogten des heils. Dat Hij hun God, en zij Zijn volk zullen zijn, en dat zij uit de volheid Zijner genade en uit de veelheid Zijner zegeningen zullen genieten, wat niet alleen voor hun tijdelijk, maar bovenal voor hun geestelijk heil zal nodig zijn.

7. a) En Ik zal hun, gelijk in Hoofdst. 31 nader zal worden gezegd, een hart geven om Mij te kennen, dat Ik de HEERE ben b), en zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot enen God zijn; want zij zullen zich tot Mij met hun ganse hart bekeren. 1)

a) Deut. 30:6. Jer. 32:39. Ezech. 11:19; 36:26, 27. b) Jer. 30:22; 31:33; 32:38.

1) Tot deze eerste weggevoerden behoren in het bijzonder de zegeningen, den Joden bij de wederkering uit de gevangenis beloofd, als de kennis en de vreze van God en de genade om in gehoorzaamheid aan Zijne geboden te leven. Enigermate zijn deze beloften vervuld in de tijden na de gevangenis; toen de Joden volstandig bleven bij hunnen godsdienst en zich zeer wachtten voor het verval tot afgoderij. Ik houd het echter daarvoor, dat de volkomene vervulling dezer profetie te wachten is bij de algemene herstelling van dat volk, zo dikwijls gemeld bij de Profeten.

8. En gelijk de boze vijgen, die van wege de boosheid niet kunnen gegeten worden, maar die men moet wegwerpen (Hoofdst. 29:17), (want aldus zegt de HEERE), alzo zal Ik maken Zedekia, den koning van Juda, mitsgaders zijne vorsten en het overblijfsel van Jeruzalem, die in dit land zijn overgebleven en die in Egypteland wonen, waarheen zij gevlucht zijn. Het woord in Hoofdst. 15:11 ziet dus geenszins op hen, gelijk zij zich inbeelden.

9. a) En Ik zal hen tot volvoering Mijner bedreiging in Hoofdst. 15:3 vv. overgeven tot ene beroering ten kwade aller koninkrijken der aarde. Zij zullen gelijk in Deut. 28:37 gezegd is, zijn tot smaadheid en tot een spreekwoord, tot ene spotrede en tot enen vloek 1) in al de plaatsen, waarhenen Ik hen gedreven zal hebben.

a) 1 Kon. 9:7. 2 Kron. 7:20. 15:4; 29:18; 34:17; 42:18.

1) Tot in den laatsten tijd toe heeft het volk der Joden, dat onder den vloek zuchtte, de boze elementen van zijne rationale eigenaardigheid op allerlei wijze ontwikkeld ten verderve der volken, onder welke het werd verstoten.

10. En Ik zal onder hen zenden het zwaard, den honger en de pestilentie, totdat zij verteerd zullen zijn uit het land, dat Ik hun en hunnen vaderen gegeven had.

Van dezelfde gedachte, als die hier is uitgesproken, is later de brief van Jeremia aan de weggevoerden doortrokken, dien hij zelf in Hoofdst. 29 ons mededeelt. Eveneens heeft hij zich volgens deze grondstellingen gedragen tegenover diegenen die, na den moord van Gedalja, naar Egypte wilden vluchten (Hoofdst. 42 en 44). Uit dit oordeel over Zedekia zien wij tevens, waarom in de verschillende redenen van Hoofdst. 2-20 volstrekt niet van dezen koning wordt gesproken, en hij zelfs in Hoofdst. 22 geheel buiten aanmerking is gebleven. Volgens het standpunt van den Profeet wordt hij niet meegedeeld in de rij van Juda’s koningen, maar staat hij buiten de eigenlijke geschiedenis des heils. Door het aannemen toch van den naam: "gerechtigheid des Heeren" heeft hij wederrechtelijk de profetie op zich toegepast, die wij in Hoofdst. 15:11 vinden nadat hij die toch slechts door middel van enen valsen Profeet had gestolen (Hoofdst. 23:30), en daardoor had hij zich op de grofste wijze aan

des Heeren heiligdom vergrepen. In den kring der redenen, die voor ons ligt (Hoofdst. 21-24), hebben wij ene bestraffing van de aanmatiging van dien eretitel, terwijl in Hoofdst. 23:6 daartegenover wordt gesteld die titel, welken de Heere zelf draagt, die in waarheid onze gerechtigheid (zidkenoe) is. Aan de andere zijde wordt meegedeeld het einde, dat hij zal hebben, daar hem in Hoofdst. 21:7 niets anders wordt voorgesteld dan gehele overgave in de hand van Nebukadnezar tot reddelozen ondergang. In het nu volgende gedeelte van onze profetie (Hoofdst. 25:29), waarin ene samenvoeging van gezegden van geheel bijzonderen inhoud gevonden wordt, die vooral betrekking hebben op den ondergang van Jeruzalem door de Chaldeën en de dienstbaarheid van Juda onder de Chaldeën, worden wij geheel in den tijd van Zedekia verplaatst, terwijl die van Jojakim in Hoofdst. 25 en 26 slechts tot blad daarvoor dient.

HOOFDSTUK 25.

ZEVENTIGJARIGE BALLINGSCHAP IN BABEL.

Het opschrift in Hoofdst. 25:1, waarop eerst weer in Hoofdst. 30:1 een daarmee overeenkomstig volgt, bewijst, dat wij in Hoofdst. 25-29 een bij elkaar behorend geheel van redenen voor ons hebben, waarvan de bijzondere delen in verschillende opzichten met elkaar zamenhangen.

I. Vs. 1-38. In het zo belangrijke jaar, waarin de overwinning van Nebukadnezar bij Carchemis of Circesium aan den Eufraat plaats heeft (Hoofdst. 46:2), en daardoor de eerste van de vier wereldmonarchieën, waarover de Profeet Daniël in Hoofdst. 2 en 7 handelt, gevestigd werd, ontving Jeremia ene openbaring des Heeren, waarin met Juda wordt gerekend. Het heeft nu gedurende 23 jaren de werkzaamheid van den Profeet ondervonden, maar de roepstem tot bekering onopgevolgd gelaten. Opzettelijk heeft het den toorn Gods steeds erger tot zijn ongeluk opgewekt. Die ellende zal dan ook nu over het ontheiligde land komen tot gehele verwoesting, het ongehoorzaam volk zal gestraft worden met zeventigjarige slavernij onder den koning van Babel (vs. 1-11). Na die zeventig jaren komt ook de tijd der bezoeking over den koning van Babel en over al zijne volken, zodat nu ook de beurt van dienen aan hen komt, en zij de vergelding ontvangen, die zij verdiend hebben (vs. 12-14). De rede van den Profeet gaat daarop over tot den toon van een gezang, dat aan alle volken op de rij af het gericht van God verkondigt; alsdan ziet het oog des Profeten reeds in den tijd van het laatste oordeel (vs. 15-38).

1. De rede, die in dit hoofdstuk voorkomt, vooral het eerste gedeelte daarvan (vs. 3-11), is het woord, dat tot Jeremia geschied is over het ganse volk van Juda en de overige volken, die er mede in betrekking stonden (vs. 9 en 15 vv.), in het vierde jaar der regering van Jojakim, zoon van Josia, koning van Juda, d. i. 606 v. C. (dit vierde jaar van Jojakim was het eerste jaar van Nebukadnezar, koning van Babel).

2. Het is het woord, hetwelk de Profeet Jeremia in nauwkeurige gehoorzaamheid aan des Heeren bevel en in getrouwe waarneming van zijn ambt, onmiddelijk na den slag bij Carchemis (2 Kon. 24:1) en nog vóór de inneming van Jeruzalem, gesproken heeft tot het ganse volk van Juda, en tot al de inwoners van Jeruzalem, zeggende:

Dit is de eerste maal, dat ene tijdsbepaling van ene profetie bij onzen Profeet wordt vooraan geplaatst; wij vinden alleen algemene tijdsbepalingen in de vorige profetieën, en zelfs, die slechts zelden (Hoofdst 3:6; 14:1). Eerst bij de intrede der grote katastrofe en met de hoofdstadiën van haar verloop overeenkomstig, vinden wij nauwkeurige chronologische opgaven (Hoofdst. 28:1; 32:1; 36:1; 39:1 enz.). Hier noemt zich Jeremia ook voor de eerste maal Profeet (want Hoofdst. 20:2 valt in lateren tijd); het is alsof hij dezen titel heeft verzwegen, totdat hij het begin van zijne dreigende profetie kon aankondigen (Deut. 18:21 v.). In dit jaar begon Jeremia tevens volgens Goddelijk bevel zijne voorzeggingen op te tekenen (Hoofdst. 36:1 vv.). Hij deed het, of hij misschien nog ter elfder ure door den gehelen

indruk zijner profetische redenen de harten mocht bewegen, waarmee tevens is uitgesproken, dat een tijdpunt van eindigen en van onherroepelijke beslissing nabij was.

3. 1) Van het dertiende jaar der regering van Josia, den zoon van Amon, den koning van Juda tot op dezen dag toe d. i. van 629 v. C. af (Hoofdst. 1:2) (dit is het drie en twintigste jaar van mijne werkzaamheid onder u, dus drie en twintig jaren lang) is het woord des HEEREN tot mij geschied; en ik heb het al dien tijd tot ulieden gesproken, ijverig en onophoudelijk, vroeg op zijnde en sprekende, maar gij hebt niet gehoord.

1) In vs. 3-11 wordt het volk van Juda aangekondigd, dat, nadat hij 23 jaar lang het volk onafgebroken des Heeren woord tot boete heeft verkondigd, zonder dat Juda op zijne redenen acht gaf, en op de vermaningen van alle andere Profeten, nu alle koningen van het Noorden onder aanvoering van Nebukadnezar, den koning van Babel, en de nabij wonende volken zullen komen, alles verwoesten en deze landen den koning van Babel 70 jaar lang zullen dienstbaar maken.

4. Ook heeft de HEERE ten tijde der vaderen (Hoofdst. 7:25 vv. 11:7 vv.) tot u gezonden al Zijne knechten, de profeten, vroeg op zijnde en zendende, met alle vlijt en zonder ophouden); maar gij hebt a) niet gehoord, noch uw oor geneigd om te horen. 1)

a) Jer. 11:7, 8, 10; 13:10, 11; 16:12; 17:23; 18:12; 19:15; 22:21. 1

1) Merkt hieraan, dat God rekening houdt hetzij wij het doen of niet, hoe lang wij de middelen der genade genoten hebben, en hoe langer wij het genot daarvan gekend hebben, hoe zwaarder onze verantwoording zal zijn, indien wij er geen goed gebruik van gemaakt hebben.

5. Zeggende, wat in ‘t bijzonder mijn eigen profetisch werk aangaat (Hoofdst. 18:11; 7:3 vv.) a) Bekeert u toch, een iegelijk van zijnen bozen weg, en van de boosheid uwer handelingen, en woont in het land, dat de HEERE u en uwen vaderen gegeven heeft, van eeuw tot eeuw.

a) 2 Kon. 17:13. Jer. 35:15; Jon. 3:8.

6. En wandelt andere goden niet na, om die te dienen en u voor die neer te buigen, en vertoornt Mij niet door het werk uwer handen, opdat Ik uin Mijne rechtvaardige oordelen geen kwaad doe.

7. Maar gij hebt naar Mij niet gehoord, spreekt de HEERE; het was alsof gij opzettelijk het er op toelegdet, opdat gij Mij vertoorndet door het werk uwer harden, uzelven ten kwade.

8. Daarom, 1) zo zegt de HEERE der heirscharen: Omdat gij Mijne woorden niet hebt gehoord en geweigerd hebt u te bekeren;

1) Hier volgt de aankondiging der straf. De Profeet zegt derhalve dat God niet meer door woorden zou handelen, dewijl hun ongerechtigheid vol was geworden, zoals Hij zegt (Gen.

6:3): Mijn Geest zal niet twisten of niet langer twisten met den mens. Wanneer God zich aangordt om wraak te nemen over de misdaden der mensen, zegt Hij dat het niet meer de tijd is om te twisten.

9. Ziet, Ik zal de bedreiging in Hoofdst. 1:14 vv. vervullen, en zenden, en nemen alle geslachten van het noorden, spreekt de HEERE, en, gelijk Ik nog meer bepaald noem, tot Nebukadnezar, den koning van Babel, Mijnen knecht (Dan. 2:1); en zal ze brengen over dit land en over de inwoners daarvan, en over al deze volken rondom; en Ik zal ze verbannen, en zal ze stellen tot ene ontzetting, en tot ene aanfluiting, en tot eeuwige woestheden (Hoofdst. 18:16; 19:8).

10. En Ik zal van hen (Jer. 7:34; 16:9) doen vergaan {a} de stem der vrolijkheid, en de stem der vreugde, de stem des bruidegoms en de stem der bruid, het geluid der molens(Exod. 16:24) en het licht der lamp, {a} alles wat er op wijst, dat daar mensen wonen.

{a} Jes. 24:7. Ezech. 26:13.

1) Hiermede wordt weer aangekondigd, dat het ganse land ledig zou worden, dat alle inwoners zouden worden verbannen, dat er geen blijdschap en geen vrolijkheid meer zou zijn, geen arbeid meer zou worden verricht in het land der vaderen, dewijl allen verbannen zouden worden naar Babel.

Geheel Juda en Jeruzalem zou gevankelijk worden weggevoerd, opdat het volk in den vreemde zou leren, wat het betekent het verbond met den Heere te hebben verbroken, en opdat er een zoeken zou gewekt worden naar den Heere om erbarming en redding.

11. En dit ganse land met zijne gehele omgeving zal worden tot ene woestheid, tot ene ontzetting; en deze volken zullen den koning van Babel, de koningen der Chaldeeuwsch-Babylonische Dynastie (2 Kon. 25:27). dienen zeventig jaren.

Wanneer in deze voorzegging, die niet zonder reden zo nauwkeurig chronologisch is beschreven, ene zeventig jarige dienstbaarheid gedreigd wordt, kan het tijdpunt, van waar men moet tellen, slechts in dat jaar geplaatst worden, waarin de profetie werd uitgesproken, in het vierde jaar van Jojakim (606 v. C). Over het einde kan geen twijfel zijn, de natuurlijke grens der 70 jaren is het eerste jaar van Cyrus, waarin Israël tot zijn vaderland mocht gaan (536 v. C. Ezra 1:1 vv.). In de voorzegging, die reeds in het midden van de 70-jarige tijdruimte werd uitgesproken en tot de Joodse ballingen gericht werd (Hoofdst. 29:10), wordt geen nieuw punt van begin, dat in den tijd van het uitspreken der profetie zou moeten worden gezocht, aangegeven, maar het wordt gezegd in uitdrukkelijke aansluiting aan de vroeger beroemd gewordene profetie, dat de daarin vastgestelde 70 jaren volgens onveranderlijk Goddelijk raadsbesluit eerst moesten voorbijgegaan, voordat aan een terugkeren der gevangenen kon worden gedacht, dat het daarom dwaas was den valsen Profeten gehoor te geven. Deze vleiden hen, met het oog op ene vereniging, die zich onder de leiding van Egypte tegen de heerschappij der Chaldeën vormde, den ballingen met ijdele verwachtingen van ene nabijzijnde terugkering; zij wekten hun gemoederen op en brachten hen in gevaren; wat

echter nog erger was, zij leidden hen af van de hun gestelde voorwaarde, om door oprecht berouw de verzoening met den Heere is zoeken.

12. Maar het zal geschieden, als de a) zeventig jaren vervuld zijn, dan zal Ik over den koning van Babel, dien alle volken gedurende dien tijd zullen dienen (Hoofdst. 27:7), en over dat volk der Chaldeën, (vs. 9) spreekt de HEERE, hun ongerechtigheid bezoeken, waarmee zij Mijn volk boven Mijnen last hebben verdrukt (Jes. 47:6), mitsgaders over het land der Chaldeën, en zal dat stellen tot eeuwige verwoestingen (Hoofdst. 51:26, 62).

a) 2 Kron. 36:22. Ezra 1:1. Jer. 29:10. Dan. 9:2.

13. En Ik zal over dat land brengen al Mijne woorden, die Ik daarover gesproken heb; al wat in dit boek (Hoofdst. 46-51) geschreven is, wat Jeremia geprofeteerd heeft over al deze volken.

De afdeling van vs. 12 af kan oorspronkelijk niet gevoegelijk behoord hebben bij de rede, zo als die den Profeet in het vierde jaar van Jojakim werd ingegeven. Zij is ene uitbreiding van deze bij de latere zamenvoeging van alles, wat aan Jeremia door den Heere bevolen was te spreken en te schrijven, tot een bijzonder boek, en wel ene door hemzelven gemaakte uitbreiding, volgens de orakelen, die hem in Hoofdst. 46-51 ten deel waren geworden; deze trekt hij hier in ééne somma bij elkaar. Reeds bij Ex. 20:6 werd opgemerkt, hoe het wedergeven van het vroeger ontvangen woord Gods bij de mannen Gods evenzeer een uitvloeisel schijnt te zijn van den levendmakenden Geest, als de vroegere verkondiging. Ene uitbreiding, door bijvoeging van latere openbaring Gods kan ons dus niet bevreemden; deze is voor de lezers, wier gezichtskring ook een ruimere is, dan die der vroegere hoorders. Nevens dergelijke veranderingen van het oorspronkelijke woord Gods, welke degenen, die het ontvingen en spraken onder de leiding des Heiligen Geestes zelf gemaakt hebben, komen op sommige plaatsen der Bijbelboeken ook korte opmerkingen voor, die niet van henzelven afkomstig zijn, maar van die mannen Gods, die de Bijbels boeken verzameld en tot één geheel verenigd hebben. Zulk ene opmerking hebben wij hier in de woorden: "al wat in dit boek geschreven is, wat Jeremia geprofeteerd heeft over al deze volken. " Misschien is het evenzo met het slot van het 18de vers: "gelijk het is te dezen dage; " hoewel dat ook ene toevoeging van Jeremia’s eigen hand bij de vervaardiging van zijn Boek zou kunnen zijn.

14. Want a) van hen, van de volken en koningen van Chaldea, zullen zich doen dienen, die ook machtige volken en grote koningen zijn; alzo zal Ik hun vergelden naar hun doen, en naar het werk hunner handen 1) (Jes. 13:1-14 :27).

a) Jer. 27:7.

1) De Profeet zet hier denzelfden last voort, n. l. dat God eindelijk inderdaad zal tonen, dat, waar Hij vertoornd is geweest over Zijn volk, echter alle hoop op ontferming niet was verdwenen, dewijl Hij Zijn verbond gedachtig zou zijn. Hij matigt op deze wijze de hardheid van de vorige uitspraken, terwijl hij iets beters belooft dan de ellendige Joden in deze uiterste ellende zouden kunnen hopen. Weer mag men uit de woorden van den Profeet opmaken, dat

zo God den arbeid van Nebukadnezar en anderen heeft gebruikt, deze niet enige gehoorzaamheid hebben betoond op een wijze, die lofwaardig was. Want indien zij zonder schuld waren geweest, zou God zeker onrechtvaardig hen gestraft hebben. Derhalve betekent deze plaats dat wanneer de duivel en de goddelozen de oordelen Gods uitvoeren, zij geen lof wegens gehoorzaamheid verdienen, dewijl dit hun oogmerk niet was.

Nebukadnezar straft Juda niet om daarmee God een dienst te doen, in het bewustzijn van daardoor Gods Raad te vervullen, maar om eigen zin en lust te volgen, om zijn wereldrijk te vergroten. En waar hij nu op wrede wijze te werk ging, zich op onbehoorlijke wijze vergreep aan het volk des Verbonds, daar zou God op zijn tijd hem zijn zonde thuis bezoeken.

De Profeet moet dit verkondigen, opdat Juda zou weten, dat toch eenmaal aan de ellende een einde zou komen.

15. Want alzo heeft de HEERE, (om hier bij het gericht over Babel ook dat over de andere volken te voegen) de God Israëls tot mij gezegd: Neem dezen beker des a) wijns der grimmigheid van Mijne hand, en geef dien te drinken al den volken, tot welke Ik u zende (Hoofdst. 1:7).

a) Jer. 13:12.

16. Dat zij drinken, en, ten gevolge van den drank des toorns, dien zij genomen hebben (vs. 27), beven en dol worden van wege het zwaard, dat Ik onder hen zal zenden. 1)

1) Hier scherpt de Profeet nog dieper in, dat het geen ijdele schrikbeelden zijn, waar hij de oordelen Gods tegen alle volken voorspelt, zoals wij de kinderlijke bedreigingen noemen, die geen gevolg hebben.

Maar de Profeet bevestigt hier, dat hoe sterk de Joden en de andere volken er zich tegen verzetten, zij deze noodwendigheid niet kunnen ontvluchten, dat God rechter is van allen. Den Profeet wordt derhalve bevolen den beker te nemen en te doen drinken.

17. En ik nam den beker van des HEEREN hand, en ik gaf te drinken al den volken, tot welke de HEERE mij gezonden had, wel niet persoonlijk, maar volgens het mij opgedragen woord, als ook hun profeet.

18. Namelijk in de eerste plaats volgens den regel (1 Petr. 4:17): Jeruzalem en de steden van Juda, en haren koningen en haren vorsten, om die te stellen tot ene woestheid, tot ene ontzetting, tot ene aanfluiting, en tot enen vloek (Hoofdst. 9:11; 24:9), gelijk het is te dezen dag (vgl. vs. 13).

19. Faraö, den koning van Egypte a) en zijnen knechten, en zijnen vorsten, en al zijn volk;

a) Jer. 46.

In Hoofdst. 47-51 volgen de bedreigende voorzeggingen in de orde op elkaar: 1) tegen Egypte (46); 2) tegen Filistea, Tyrus en Sidon (47);
3) tegen Moab (48); 4) tegen Ammon (49:1-6): 5) tegen Edom (49:7-22); 6) tegen Damascus (49:23-27); 7) tegen Kedar en Hazor (49:28-33);
8) tegen Elam (49:34-39); 9) tegen Babel (50 en 51).

De optelling der heidense volken begint met Egypte en gaat dan noordwaarts zo, dat de in het Oosten en Westen van Juda wonende volken nevens elkaar worden opgesteld.

20. En den gansen gemengden hoop, 1) en allen koningen des lands van Uz (Job 1:1 1), en allen koningen van der a) Filistijnen land, en Askalon, en Gaza, en Ekron, en het overblijfsel van Asdod (Joz. 2:13); a)

a) Jer. 47:4 v.

1) In Egypte hadden zich vele vreemde volkstammen neergezet, anders "het ganse westen" de kust van Afrika langs de Middellandse zee.

21. a) Edom en b) Moab, en den kinderen c) Ammons in het zuiden en oosten der Dode zee;

a) Jer. 49:7 v. b) Jer. 48. c) Jer. 49:31 v.

22. En allen koningen van a) Tyrus, en allen koningen van Zidonin Fenicië (2 Sam. 5:11), en den koningen der eilanden, der landen aan de kusten, die aan gene zijde derMiddellandse zee zijn, uit Cyprus en tot Tartessus in Spanje;

a) Jer. 47:4.

23. Dedan (Gen. 10:7; 25:3) en Thema (Gen. 25:15. Jes. 21:14. Job 2:11 en 6:19), en Buz (Gen. 22:2. Job 32:2) en allen, die aan de hoeken afgekort zijn, de Kedarenen (Hoofdst. 9:25);

24. En allen koningen van Arabië, en allen koningen des gemengden hoops, die in de Syrisch-Arabische woestijn wonen;

Hier worden onderscheiden de stad-bewonende en de woestijn-bewonende Arabieren.

25. En allen koningen van Zimri (waarschijnlijk hetzelfde als Jun van Gen. 25:2, tussen Arabië en Perzië, en allen koningen van Elam, en allen koningen van Medië (Jes. 21:2);

26. En allen koningen van het noorden, als Ararat, Meni en Askenas (Hoofdst. 51:27) die nabij en die verre zijn, den enen met den anderen; ja allen koninkrijken der aarde, die op den aardbodem zijn; want zonder enige uitzondering zal Mijne straf over hen allen komen. En de koning van Sesach zal na hen drinken.

Deze Sesach komt later In Hoofdst. 51:41 nog eens voor, en geeft daar volgens het parallelisme der leden (2 Sam. 1:27) duidelijk den koning van Babel te kennen. Dezelfde naam komt ook voor wanneer wij het zogenaamde Athbasch te baat nemen, het Kabbalistische alfabet, volgens hetwelk de letters van het gewone alfabet in omgekeerde orde voor elkaar staan (A is de eerste letter, daarvoor komt de laatste de Ph = Ath; evenzo vóór de tweede letter B de voorlaatste, de Sch = basch enz.), want volgens deze omgekeerde op elkandervolging staat vóór B beide keren de S(ch) en voor L ene Ch, dus Babel = Sesach (de vocalen komen niet in aanmerking, daar zij in het Hebr. niet mede worden geschreven). Wij behoeven gene bedenking te maken, hier een soortelijk geheimschrift aan te nemen, waar de profetie een apocalyptisch karakter (Dan. 7:1) aanneemt. In Openb. 13:18 toch vinden wij eveneens ene Kabbalistische symboliek (de Gematria, die met behulp van getalswaarde der letters den verborgen zin van den tekst aangeeft). Bovendien is de Kabbala niet zo geheel en al verwijderd van den geest der Schrift, dat wij die voor enkel woordspeling of dwaasheid zouden moeten houden, maar leidt werkelijk in vele opzichten tot erkenning van de wonderbare inrichting van het woord Gods en de diepte der wijsheid daarvan, gelijk zij ook op profetischen grond rust. In Hoofdst. 51:1 bedient Jeremia zich nogmaals van het Athbasch en schrift in dien zin: "Ziet Ik zal enen verdervenden wind opwekken tegen Babel en tegen degenen, die daar wonen Casdim (d. i. Chaldeën vs 24 en 35), Cardun (Nr. 11, 21, 4, 10, 13 van het alfabet) wordt leb-kamai (Nr. 12, 2, 19, 13, 10), waardoor de zin wordt: "in het hart van degenen, die tegen Mij opstaan. " Babel is daar voorgesteld als het middelpunt of het centrum van alle vijandschap tegen den Heere (andere profetische namen voor het land der Chaldeën en Babel zie in Hoofdst. 50:21 en 31 v.). Desgelijks is ook op onze plaats de alzo verkregen naam Sesach voor Babel niet zonder diepere betekenis; het woord moet zonder twijfel zo veel zijn, als "verootmoediging, onderwerping, " en kondigt vooraf het lot aan, dat den trotsen verdrukker van Israël wacht (Jes. 13:19 vv. 14:3 vv. 47:1 vv.

27. Gij zult dan tot hen zeggen: Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Drinkt den voor u ingeschonken beker, vol van den wijn des toorns (vs. 15), en wordt dronken, en spuwt gelijk een dronken man, en valt neer, dat gij niet weer opstaat, van wege het zwaard, dat Ik onder u zenden zal, en waarmee Ik u zal nedervellen.

Het beeld van enen drinkbeker des toorns komt veelvuldig voor in de Heilige Schrift (Jes. 51:17, 22. Ezech. 23:31 vv. Hab. 2:16. Ps. 60:5; 75:9); het drinken van den kelk is het beeld van het ondergaan der straf, de werking van het drinken, bedwelming en dronkenschap is een beeld van gebroken kracht, van verloren verstand en nadenken.

Het is een stout beeld, volgens hetwelk al deze volken als tot een drinkgelag zijn vergaderd, waar zij niet den wijn der vreugde, maar den zwijmeldrank van Gods strafgericht moeten drinken. Het is slechts een profetisch beeld, maar een beeld, dat zijne vreselijke waarheid heeft. De geschiedenis toont ons ook thans nog dergelijke gebeurtenissen; slechts de Profeten ontbreken, ofschoon niet geheel. God doet van waarschuwende stemmen nog steeds Zijne strafgerichten voorafgaan, zo de volkeren er slechts naar willen luisteren.

28. En het zal geschieden, wanneer zij weigeren zullen den beker van uwe hand te nemen om te drinken, dat gij tot hen zeggen zult: Zo zegt de HEERE der heirscharen: Gij zult zeker drinken! hoe gij u ook tegen den beker Mijns toorns moogt verzetten!

29. Want ziet, in de a) stad, die naar Mijnen naam genoemd is, in Jeruzalem en de steden van Juda (vs. 18) begin Ik te plagen, en zoudt gij enigzins onschuldig gehouden worden? 1) Gij zult niet onschuldig worden gehouden (Hoofdst. 49:12); want Ik roep het zwaard over alle inwoners der aarde, spreekt de HEERE der heirscharen.

a) 1 Petr. 4:17

Zeer waar is het gezegde naar een woord van Clemens van Alexandrië: wie Gode het naaste is, dien treft Hij het eerst. Daarbij moet men echter het woord voegen van den heiligen Bernhard; die hier niet staan onder de plaag der mensen, komen daar onder de plaag der duivelen.

Laat God Zijne liefste kinderen niet ongestraft, wanneer zij zondigen, hoe zou Hij dan diegenen ongestraft kunnen laten, die Zijne ware kinderen niet zijn, en door moedwillige zonden Hem dagelijks vertoornen! .

30. Gij Jeremia, zult dan den wijn des toorns van Mijne hand nemen en daaruit allen volken schenken, tot welke Ik u zend (vs. 15 vv.). Wanneer zij echter dien van uwe hand niet willen aannemen en drinken, zult gij (vs. 28) al deze woorden tot hen profeteren, en gij zult tot hen zeggen: De HEERE zal, gelijk reeds in Joël 3:21 en Amos 1:2 gezegd is, brullen uit de hoogte 1) en Zijne stem verheffen uit de woning Zijner heiligheid; Hij zal schrikkelijk brullen over Zijne woonstede, Zijne schaapskooi. Zijn volk, dat Hij ten Herder had willen zijn, verscheurt Hij nu als een leeuw. Hij zal, om hier ook de profetie in Jes. 63:1-6 weer op te vatten, een vreugdgeschrei, als de druiven-treders, uitroepen tegen alle inwoners der aarde.

1) De Heere zal brullen uit de hoogte, niet van den berg Sion en Jeruzalem als Joël 3:16 maar van den hemel, van zijn heilige woning aldaar. Want Jeruzalem is een van de plaatsen tegen welke Hij brult. Hij zal schrikkelijk brullen over Zijne woonstede op de aarde, uit die van boven.

Hij had lang gezwegen en scheen geen acht te geven op de goddeloosheid der volken. God overzag de tijden der onwetendheid, maar nu zou Hij een geschal maken, gelijk de aanvallers in een veldslag doen, tegen alle de inwoners der aarde, voor welke het een geschal van schrik zal zijn en nochtans is er een geschal van vreugde in den hemel, als dergenen die druiven-treden. Want als God rekening houdt met de trotse vijanden van Zijn koninkrijk onder hen, wordt er een grote stem van vele volken in den hemel gehoord. Openb. 19:1.

Even als de leeuw plotseling brullend uit het bosschaadje te voorschijn treedt en verwoestend invalt in de zorgeloos nederliggende kudde (vs. 38. Hoofdst. 49:19; 50:44 brult Jehova uit de hoogte en laat uit Zijne heilige woning, den hemel, in een onweder naderende, Zijne stem klinken. Hij dondert voor Zijn leger uit (Joel 2:11). Terwijl de krijgslieden, wien de

volvoering van Zijn gericht is opgedragen, als brullende leeuwen naderen, en met wild strijdgeschreeuw zich baden in het bloed der nedergehouwen volken, is Hij het enigermate zelf, die brult tegen dat veld, waar Zijne kudde nederligt, tegen de Hem geheiligde woonplaats Zijns volks (Hoofdst. 10:25. Ex. 15:13). Hij is het, die een juichen aanheft, even als dat der druiventreders, over al de bewoners der aarde, een Hedad (Jes 16:9 vv.), dat niet alleen het ver klinkend geroep der druivenlezers is, maar ook het woest gewoel der strijdenden, wanneer zij vol bloedgierigheid op den vijand aanvallen (Hoofdst. 48:33; 51:14), terwijl Hij de volken vermaalt en in hun bloed baadt, even als de druiventreder de druiven met zijne voeten stampt en door het bloed van den wijnstok bespat wordt.

31. Het geschal zal komen, het gedreun van dien aangeheven kreet zal doordringen tot aan het einde der aarde; want de HEERE heeft enen twist met de volken; Hij zal gericht houden met alle vlees; de goddelozen heeft Hij aan het zwaard overgegeven, spreekt de HEERE (Jes. 66:16 vv.).

Het oog van den Profeet ziet hier reeds die gebeurtenissen, die in Openb. 14:14 vv. en 19:11 vv. omtrent het gericht over den Antichrist en zijne legerscharen worden geprofeteerd. Zo is ook het volgende alleen goed te verstaan met het oog op die gebeurtenissen; de bijzonderheden zijn echter voor ons nog vrij duister, totdat de dag der vervulling ze ons in het volle licht zal stellen. Een voorspel zal daarvan zijn wat in Openb. 16:12-16 bedoeld is, en niet zo verre van onzen tijd in de toekomst ligt.

32. Zo zegt de HEERE der heirscharen omtrent de wijze van uitvoering van het zooeven voorzegde gericht: ziet een kwaad gaat er uit van volk tot volk, en een groot onweder zal er verwekt worden van de zijden der aarde, even als een onweerstorm, wanneer die aan den horizon opkomt, van het uiterste eind schijnt te komen (Hoofdst. 10:13).

33. En de verslagenen des HEEREN zullen, wanneer het onweder des gerichts zich heeft ontlast (Jes. 66:16), te dien dage liggen van het ene einde der aarde tot aan het andere einde der aarde (Hoofdst. 12:12); zij zullen niet beklaagd, noch opgenomen, noch begraven worden; tot mest op den aardbodem zullen zij zijn (Hoofdst. 8:2; 16:4. Jes. 34:3; 66:24).

34. a) Huilt gij, herders! gij koningen en machthebbers der volken (Hoofdst. 2:8; 10:21; 22:22; 23:1 vv.), en schreeuwt en wentelt u in de as, gelijk dezulken doen, die in den hoogsten nood om hulp en genade smeken (Hoofdst. 6:26), gij heerlijken van de kudde! want uwe dagen zijn vervuld, dat men b) slachten zal, en de tijd van uwe c) verstrooiingen is gekomen; dan zult gij vervallen als een kostelijk vat 1) in het eeuwig verderf.

a) Jer. 4:8 b) Jes. 65:12. Jer. 12:3 c) Jer. 9:16; 13:14, 24; 18:17.

1) Hiermede wordt verzekerd dat geen stand zal worden verschoond. Noch die der vorsten, noch die der aanzienlijken, noch die der geringen. Het gehele volk en alle volken hebben tegen den Heere overtreden van den grootste tot den kleinste toe, van den aanzienlijkste tot den geringste. Dan zal de Heere niemand verschonen van hen, die zich tegen Hem hebben verzet.

35. En de vlucht zal vergaan 1) van de herders en de ontkoming van de heerlijken der kudde; zelfs voor de machtigen zullen er gene middelen ter ontkoming overblijven (Amos 2:14).

1) Beter: En de toevlucht der herders zal vergaan. Met andere woorden, er zal noch voor de herders, noch voor de heerlijken onder de kudde een toevlucht zijn en een plaats voor ontkoming. Als God, de Heere zich opmaakt om te vernietigen, waar zal dan een verberging zijn tegen Zijn toorn? Zijne ogen doorlopen de ganse aarde. Nergens, noch in den hemel, noch op de aarde, noch in de hel, is er een plaats, waar men zich tegen zijn toorn verbergen kan, indien men het kruis van Golgotha veracht en door woord en daad getuigd heeft: Wij willen niet dat Gij koning over ons zult zijn.

36. Er zal zijn ene stem des geroeps der herderen, en een gehuil der heerlijken van de kudde, omdat de HEERE hun weide verstoort, de velden, waarop zij tot hiertoe zo ongestoord en veilig konden grazen.

37. Want de landouwen des vredes zullen uitgeroeid worden 1), van wege de hittigheid des toorns des HEEREN.

1) Zelfs de vreedzame woningen zijn ter neer geworpen. Zij, die gewoon waren gerust te zijn en niet ontrust te worden, de woningen in welke gij lang in vrede gewoond hebt, zullen nu niet langer zodanig zijn, maar door den oorlog terneer geworpen.

38. Hij, de Heere, heeft, als een jonge leeuw, zijn leger, Zijne hutte, Zijne heilige woning in den hemel (vs. 30) verlaten; want hunlieder land is geworden tot ene verwoesting, van wege de hittigheid des verdrukkers (Hoofdst. 46:16; 50:16), ja van wege de hittigheid Zijns toorns.

De rede vermaant ons, het zachte suizen Gods in Zijn heilig predikambt niet achteloos voorbij te gaan, noch de oren daarvoor te stoppen; anders zou de tijd komen, dat wij het brullen Gods zouden moeten horen, waarvoor God ons moge bewaren.

HOOFDSTUK 26.

JEREMIA'S BOETPREDIKING, AANKLACHT, VERANTWOORDING EN BEWARING.

II. Vs. 1-24. De openbaring, die de Profeet overeenkomstig het vorige Hoofdstuk in het vierde jaar van Jojakim ontving, wees duidelijk op den nabijzijnden ondergang van Juda door Nebukadnezar en op ene zeventigjarige slavernij onder den koning van Babel. Er moet nu wel een tegenstand ontstaan bij de ongelovige koningen en het volk tegen zulk ene toekomst, en ene tegenspraak der valse Profeten tegen zulk ene voorzegging. Dientengevolge moest ook weer Jeremia des te nadrukkelijker optreden, om datgene te bevestigen, wat nu eenmaal als onveranderde besluit des Heeren vaststond. Zijn handelen op zinnebeeldige wijze, zijn daadzakelijk verzekeren en zijn vermanend schrijven zullen wij later in Hoofdst. 27-29 vernemen. Wij zullen dan zien, dat de Heere op in het oog vallende wijze aan hem de belofte vervult, die hem bij zijne roeping tot Profeet was gegeven (Hoofdst. 1:19): "Zij zullen tegen u strijden, maar tegen u niet vermogen, want Ik ben met u, om u uit te helpen. " De Heere deed dat echter niet slechts van dezen tijd af, reeds vroeger, nog in het begin van het koninkrijk van Jojakim, was de bescherming Gods op de allerduidelijkste wijze aan Jeremia gebleken, toen hij werd aangeklaagd en Zijn dood werd geëist (vs. 1-19). Wat zonder die bijzondere bescherming met hem zou geschied zijn, blijkt uit het lot van een anderen Profeet, die eveneens tegen de stad en het land in des Heeren naam had geprofeteerd, en ten gevolge van des konings vervolging als offer viel. (vs. 20-24).

1. In het begin des koninkrijks van Jojakim, den zoon van Josia, koning van Juda (misschien bij het Paasfeest van het jaar 609 vóór C.), geschiedde dit woord van den HEERE, zeggende:

2. Zo zegt de HEERE: Sta in het voorhof van het huis des HEEREN, even als in Hoofdst. 7:2 in de poort tussen den buitensten en binnensten voorhof, en spreek tot alle steden van Juda, diein den buitensten voorhof komen, om aan te bidden in het huis des HEEREN, al de woorden, die Ik u in hetgeen vs. 4-6 volgt geboden heb tot hen te spreken, doe er niet één woord af (Deut. 4:2; 12:32).

Dit gebod is hier van gewicht tot rechtvaardiging van Jeremia. Het is van even groot gewicht als het andere: "doe er niets bij" (Openb. 22:19). Wanneer de mens tot het woord van God en Zijnen Geest niets toedoet, noch er iets van afdoet, maar getrouw zegt, wat hij van den Heere ontvangt, dan alleen predikt hij Gods woord zuiver.

3. Misschien zullen zij horen en zich bekeren, een iegelijk van zijnen bozen weg; zo zou Ik berouw hebben over het kwaad, dat Ik hun denk te doen van wege de boosheid hunner handelingen 1) (Hoofdst. 18:8; 36:3).

1) Hoewel God reeds dikwijls door de mensen werd afgewezen, wanneer Hij ze tot bekering liet opwekken, zo begint Hij toch steeds weer op nieuw, en beproeft Hij of Hij ze eindelijk tot bekering zou kunnen bewegen, Matth. 23:37.

God was er niet onkundig van, dat de Joden zouden volharden in hun tegenstreven en in de verharding hunner harten. Dit woord dient om ons te tonen, dat zij hun verderf aan zich zelven zouden te wijten hebben. God zou hun tijd en ruimte en middelen geven om zich te bekeren, ten einde de oordelen te voorkomen, die hen naderden. Het berouw, toegeschreven aan een mens, geeft zowel te kennen ene verandering van zijn hart en van zijne raadslagen, als van zijne daden en handelingen. In den onveranderlijken God geeft het alleen te kennen de verandering van de handelingen Zijner voorzienigheid, dat Hij over de mensen niet het kwaad doet komen, verdiend door de boosheid hunner handelingen, dat Hij, zo ze in de zonden bleven volharden, ten volle besloten had over hen te brengen.

In dit vers toont God heerlijk aan tot welk doel Hij zijn profeet zendt. Het zou niet genoeg zijn geweest om Zijn last voor te stellen tenzij de wille Gods bekend was geweest. Hier verzekert God, dat Hij het volk genadig zou zijn, indien het deed wat Hij van hen vorderde, n. l. dat zij zich bekeerden. Zo getuigt Hij, dat deze last hun nuttig zou zijn, dewijl zij rekening hielden met hun heil. Doch ene Godsspraak kan niet meer beminnelijk gegeven worden, dan waar wij erkennen, dat zij tot ons heil strekt. Dewijl God derhalve zag dat het volk in blinde verwarring tot alle ongerechtigheid voortvaarde, heeft Hij hen het gevaar doen zien of er nog enigen te genezen zouden zijn.

Ook hier blijkt het zo duidelijk mogelijk dat God wacht om genadig te zijn. Zijn toorn was nog af te keren door een waarachtig berouw en een verlaten van de paden der zonde en van afval.

God straft niet dan nadat de maat der ongerechtigheid vol is. Waar Hij ziet dat men tot hem terug komt, daar steekt Hij het zwaard in de schede of houdt de roede in, waar Hij het kan doen, zonder de eer van Zijn rechtvaardigheid en heiligheid te schenden.

4. Zeg den tot hen: Zo zegt de HEERE: Zo gijlieden naar Mij niet zult horen, dat gij wandelt in Mijne wet, die Ik voor uw aangezicht gegeven heb;

5. Horende naar de woorden Mijner knechten, de profeten, die Ik tot u zende, zelfs a) vroeg op zijnde en zendende, altijd door en onophoudelijk; doch zult gij voortgaan in uw verzet tegen Mij, zodat het einde zal zijn, dat gij niet gehoord hebt (Hoofdst. 35:14 en 17);

6. Zo zal Ik dit huis stellen als a) Silo, dat het ondanks de arke des verbonds, die daarin is, zal vernietigd worden (Hoofdst. 7:14), en deze stad zal Ik stellen tot enen vloek allen volken der aarde (Hoofdst. 24:9; 25:18).

a) 1 Sam. 4:12. Ps. 78:60. Jer. 7:12, 14.

Zo als in Hoofdst. 7:2 is opgemerkt is het bevel, hier aan den Profeet gegeven, niet te verwarren met dat, hetwelk hij ten tijde van den koning Josia dus ongeveer 16 jaren vroeger ontving, alhoewel de inhoud der Godsspraak, en de plaats waar zij werd uitgesproken, in de hoofdzaak dezelfde zijn. De uitleggers verwarren gewoonlijk beide op zulk ene wijze, dat zij de tijdsbepaling in vs. 1 op Hoofdst. 7 overbrengen, vs. 2-6 voor ene korte recapitulatie van

den inhoud van dat hoofdstuk houden, vs. 7-15 als een geschiedkundig aanhangsel beschouwen. Intussen was reeds ten tijde van Josia ene rede, als Hoofdst. 7 bevat, op hare plaats; zij moest voor valse gerustheid waarschuwen. Hier daarentegen is zij meer ene betoning van de lankmoedigheid en goedheid Gods, waarin Hij nog ter elfder ure tot bekering wil leiden.

7. En de priesters, en de profeten, en al het volk, allen, zowel die in den binnensten als die in den buitensten voorhof waren, hoorden Jeremia deze woorden spreken in het huis des HEEREN.

8. Zo geschiedde het, als Jeremia geëindigd had te spreken alles, wat de HEERE geboden had tot al het volk te spreken, daar de hem opgedragen last ene nog veel meer omvattende verkondiging bevatte dan boven in vs. 4-6 is meegedeeld, dat de priesters en de Profeten (vs. 11) en al het volk, dat zich aan hen aanstoot, hem grepen; zeggende: Gij hebt lasterlijke woorden gesproken tegen deze heilige plaats (Hand. 7:13), daarom zultgij den dood sterven. (Lev. 24:15 vv.).

9. Waarom hebt gij in den naam des HEEREN geprofeteerd, zeggende: Dit huis zal worden als Silo, en deze stad zal woest worden, dat er niemand wone? En het ganse volk werd vergaderd tegen Jeremia, in het huis des HEEREN, om wegens de vermeende lastering de handen aan hem te slaan.

De priesters en Profeten komen hier voor als de eigenlijke tegenstanders van Jeremia; hoogst waarschijnlijk waren de meesten der valse profeten zelf priesters (Hoofdst. 20:1 vv.). Het volk laat zich mede verleiden en is evenzo geneigd op het gezag der vorsten voor Jeremia tegen de priesters en Profeten partij te nemen (vs. 16), als het onder andere omstandigheid kon bereid geweest zijn, het vonnis des doods aan hem te volvoeren.

10. Als nu de vorsten van Juda deze woorden hoorden, waarmee hun werd geboodschapt, dat in den tempel een oploop was ontstaan, gingen zij op uit het huis des konings, waar zij zich bevonden, dus van den berg Zion, naar het huis des HEEREN 1); en zij, die als plaatsbekleders van den koning nu gericht wilden houden, zetten zich bij de deur der nieuwe poort des HEEREN (Hoofdstuk 20:2).

1) Er was een afzonderlijke weg van gemeenschap tussen het paleis en den tempel.

11. Toen spraken de priesters en de profeten, die als aanklagers tegen den gevangen Jeremia optraden, tot de vorsten en tot al het volk, zeggende: Aan dezen man is een oordeel des doods, want hij heeft geprofeteerd tegen deze stad, gelijk als gij met uwe oren gehoord hebt
1) Alzo heeft men zich aan lastering schuldig gemaakt.

1) De aanklagers doen hier een beroep op het volk, dat hem gehoord had en alzo getuigenis kon geven.

12. Maar Jeremia sprak tot al de vorsten die als rechters gezeten waren, en tot al het volk als getuigen, zeggende: de HEERE heeft mij gezonden, om tegen dit huis en tegen deze stad te profeteren al de woorden, die gij gehoord hebt:

13. Nu dan, maakt uwe wegen en uwe handelingen goed, en gehoorzaamt de stem des HEEREN, uws Gods; zo zal het den HEERE berouwen over het kwaad, dat Hij tegen u gesproken heeft; Hij zal dan deze stad niet verderven, maar hier bij u wonen (Hoofdst. 7:3).

14. Doch ik, ziet ik ben in uwe handen, doet mij, als het goed, en als het recht is in uwe ogen.

15. Maar weet voorzeker, dat gij, zo gij mij doodt, gewis onschuldig bloed zult brengen op u, en op deze stad, en op hare inwoners. Daarvoor zult gij des te zekerder het voorspelde gericht over u brengen, in plaats van het te ontgaan, gelijk gij meent. Want in der waarheid, de HEERE heeft mij tot u gezonden, om al deze woorden voor uwe oren te spreken, 1) en daarom zou ook mijn bloed aan u gewroken worden.

1) Merkt hieraan: het betaamt Gods knechten die vurig zijn in het prediken, dat zij stil zijn in het lijden en dat zij het verdragen met onderwerping aan de machten, die over hen gesteld zijn, alhoewel het vervolgende mochten zijn.

Maar wat hen zelf aangaat, hij zegt hier dat het op hun eigen gevaar is, indien zij hem ter dood brengen, zij mogen denken dat het doden van den Profeet zal helpen om de profetieën te smoren, maar zij zullen zich ellendiglijk bedrogen vinden. Het zou de schuld maar vermeerderen en derzelver verderf verzwaren.

Het was dezelfde beschuldiging die later tegen den Heere Christus is ingebracht en welke Stefanus den dood deed vinden.

Jeremia is hier een type van den Christus Gods. Want ook dat was hier een gezochte aanleiding, om zich van den Profeet te ontdoen, die de gerechtigheid Gods handhaafde tegen de zonde en den afval van de mensen.

16. Toen zeiden de vorsten en al het volk, nadat het rechtsonderzoek ten einde was, en een der oudsten ten zijnen gunste gesproken had (vs. 17 vv.), tot de priesters en tot de profeten, die de aanklagers waren: Aan dezen man is geen oordeel des doods, want hij heeft tot ons gesproken in den naam des HEEREN, onzes Gods.

17. Ook stonden er, om hier over den loop van het rechtsgeding nog het gewichtigste mede te delen, mannen op, van de oudsten des lands, die de zitting der vorsten (vs. 10) bijwoonden, en spraken tot de ganse gemeente des volks, zeggende:

18. Micha, de Moraschtiet, (dezelfde, van wien wij nog een profetisch boek bezitten Micha 1:1), heeft(Micha 3:12) in de dagen van Hizkia, koning van Juda, geprofeteerd, en tot al het volk van Juda gesproken, zeggende: Zo zegt de HEERE der heirscharen: Zion zal als een

akker geploegd, en Jeruzalem tot steenhopen worden, en de berg dezes huizes tot hoogten eens wouds, tot ene woeste hoogte.

19. Hebben ook Hizkia, de koning van Juda, en gans Juda hem ooit gedood? Hebben zij hem, omdat hij tegen de heilige stad en tegen den tempel gesproken had, als een godslasteraar veroordeeld? Vreesde hij, Hizkia met zijn volk, niet den HEERE? en smeekte hij niet des HEEREN aangezicht, gelijk uit 2 Kon. 19:1 vv. blijkt, zodat het den HEERE berouwde over het kwaad, dat Hij tegen hen gesproken had? Wij dan doen een groot kwaad tegen onze zielen, en laden bloedschuld op ons, wanneer wij Jeremia ter dood brengen.

Wanneer gij een geleden onrecht bij God nederlegt, dan is Hij de Wreker; een verlies, dan is Hij de Vergoeder, ene smart, dan is Hij de Geneesheer, uwen dood, zo is Hij de opwekker.

20. Er was ook, om hier ene gebeurtenis mede te delen uit denzelfden tijd van deze aanklacht van Jeremia, doch die een gans ander einde nam, een man, die in den naam des HEEREN profeteerde, Uria, de zoon van Semaja, van Kirjath-Jearim, dat ten westen van Jeruzalem ligt (1 Sam. 6:21): die profeteerde tegen deze stad en tegen dit land, naar al de woorden van Jeremia.

Zou het volgende (vs. 20-23) gelijk sommigen menen, misschien een antwoord zijn van de aanklagers van Jeremia, waarin zij met een later tegenovergesteld voorbeeld het vorige zullen wederleggen en hun vonnis rechtvaardigen, ja billijken? Daar het in de tijden van Jojakim geschied is zou dan moeten worden aangenomen, dat bij het begin van dit vers iets zou zijn uitgevallen; bijv. : "anderen echter zeiden. " Dit is echter gedwongen, ook kon de gebeurtenis aan het begin der regering van Jojakim (vs. 1) nauwelijks reeds geschied zijn, daar toch de zending naar Egypte en het terughalen van daar in elk geval langeren tijd vorderde, Anderen menen, dat de verdedigers van Jeremia (vs. 17) nog voortspraken en dat zij door Uria’s voorbeeld wilden aantonen, wat men moest vermijden. Maar de verdediger van Jeremia en de vorsten zouden, terwijl Jojakim nog leefde, moeilijk zo tegen hem hebben gesproken. De mening van hen is dus waarschijnlijkst, die het voor een verhaal van Jeremia houden, bij het opschrijven der gehele geschiedenis bijgevoegd. als iets, dat later geschied was. Hij heeft daarmee willen te kennen geven, dat het met Jeremia even als met Uria zou gegaan zijn, zo niet Ahikam het onder Gods bestuur had verhinderd.

21. En als de koning Jojakim, mitsgaders al zijne geweldigen, en al de vorsten zijne woorden hoorden, zocht de koning hem te doden; als Uria dat hoorde; zo vreesde hij, en vluchtte en kwam in Egypte.

22. Maar de koning Jojakim zond mannen naar Egypte, Elnathan(= God gaf), den zoon van Achbar (= muis), gelijk het schijnt des konings zwager (2 Kon. 24:8) en in 2 Kon. 22:12 genoemd, en andere mannen met hem, in Egypte.

23. Die voerden Uria uit Egypte, wiens koning Faraö Necho niets tegen de uitlevering had, daar Jojakim zijn vazal was, en brachten hem tot den koning Jojakim, en hij sloeg hem met

het zwaard, en hij wierp zijn dood lichaam in de graven van de kinderen des volks aan de zuid-oostzijde der stad (2 Sam. 15:23).

Uria, een getrouw profeet, predikte evenals Jeremia, daarom wilde de koning hem laten doden; hij ontvluchtte naar Egypte, maar het kon hem niet redden. Jeremia vluchtte niet en hij bleef verschoond. Ons vluchtten en zorgen baat niets: de boosheid der wereld moet zich toch tot haar eigen oordeel aan Gods knechten openbaren, en deze moeten zich daartoe overgeven. Wie het eerst zal getroffen worden, dat heeft God in Zijne hand, en wij kunnen alle vluchten en zorgen ons besparen.

24. Het was alle wel ene bijzondere zaak, dat het Jeremia niet even als Uria ging; maar de hand van Ahikam (= verheven broeder), den zoon van Safan (= konijn) 2 Kon. 22:12). was met Jeremia. Hij was het vooral onder de vorsten (vs. 16 vv.), die de zaak ten gunste van den Profeet wendde, en er waarschijnlijk opmerkzaam op maakte, dat dezelfde rede reeds onder Josia was gehouden, zonder dat het er toen ene vervolging had plaats gehad. Zo was hij in Gods hand het middel, dat men hem, Jeremia, niet overgaf in de hand des volks om hem te doden.

Ons wordt hier herinnerd, dat God Zijne getrouwe knechten soms enen beschermer toezendt, gelijk aan Jeremia hier Ahikam, en in Hoofdst. 38 Ebed-Melech, aan Elia en den profeten van zijnen tijd Obadja (1 Kon. 18:7 vv.), aan Luther den keurvorst van Saksen, Frederik den Wijzen, Johan den Standvastige, Johan Frederik den Grootmoedige.

De vreze Gods dreef bij Ahikam de vreze der mensen buiten. Hij wilde liever in ongenade vallen bij Jojakim en gehaat zijn bij het volk dan den rechtvaardige in nood verlaten.

HOOFDSTUK 27.

JUDA EN ZIJNE NABUREN MOETEN ONDER HET JUK VAN DEN KONING VAN BABEL.

III. Vs. 1-Hoofdst 28:17. Toen koning Zedekia na het eerste derde deel zijner regering door afgezanten der omliggende volken werd aangezocht, om gemeenschappelijk tegen de overheersing der Chaldeën op te staan en het juk van Nebukadnezar af te schudden, wordt aan Jeremia door den Heere opgedragen die onderneming met allen nadruk tegen te werken. Hij moet daartoe een juk maken en zich zelven opleggen. Zo moet hij aanschouwelijk voorstellen, dat het juk der Chaldeeuwse opperheerschappij door den Heere aan Juda en den naburigen volken is opgelegd, en alle poging om het af te schudden tegen des Heeren raad en wil is. Vervolgens moet hij ook nog met profetische woorden verklaren wat de handeling betekent, en dat op het hart drukken (vs. 1-22). Wat Jeremia sprak droeg goede vruchten. De voorgenomen vereniging tegen Babel bleef achter, en niet lang daarna reisde Zedekia zelf tot den koning, om hem van zijne gehechtheid te verzekeren. Toen echter kort na bovengenoemde gebeurtenis een valse Profeet Hananja zich in den tempel aanstelde, alsof hij beter den Jeremia des Heeren gedachten en raadsbesluiten wist, wordt hem voor de priesters en het volk zijn einde aangekondigd, en verkrijgt hij na twee maanden voor zijn liegen het loon. (Hoofdst. 28:1-7).

1. In het begin des koninkrijks van Jojakim 1) (beter: van Zedekia vs. 3, 12 en Hoofdst. 21:1)zoon van Josia, koning van Juda, en wel in het vierde jaar zijner regering (Hoofdst. 28:1), toen de Moabieten Edomieten en Feniciërs onderhandeling met hem aanknoopten tot ene zamenzwering tegen de Chaldeeuwse heerschappij (2 Kon. 24:20.) geschiedde dit woord tot Jeremia, van den HEERE, zeggende:

1) De lezing "Jojakim" kan niet anders zijn dan ene vergissing van den afschrijver, die meende dat met dit vers Hoofdst. 26:1 weer werd opgevat. Ene dergelijke vergissing zagen wij in 2 Kon. 22:2.

In de dagtekening dezer profetie komt enige zwarigheid voor. Dit woord wordt gezegd tot Jeremia geschied te zijn in het begin der regering van Jojakim (vs. 1) en nochtans werden de gezanten, aan wien hij de jukken der dienstbaarheid moest hangen in vs. 3 gezegd tot Zedekia, den koning van Juda te komen, die eerst elf jaar na het begin van Jojakims regering koning werd. Sommigen houden dit voor een fout des afschrifts en dat men in vs. 1 lezen moet: in het begin der regering van Zedekia, waarvan een achteloos afschrijver zijn oog op den titel van het voorgaande kapittel hebbende schreef, Jojakim. En indien men een schrijffout ergens zal mogen toelaten zal het hier zijn, want in vs. 2 wordt Zedekia weer genoemd en vervolgens de profetie wordt in hetzelfde jaar gedagtekend, en nochtans gezegd geschied te zijn in het begin der regering van Zedekia (Hoofdst. 28), gevolgelijk moet deze ook onder Zedekia geschied zijn.

2. Alzo zei de HEERE tot mij Maak u banden en Jukken van hout (vs. 13), en a) doe die aan uwen hals.

a) Jer. 28:10.

3. En zend ze middelijk, door het voor te houden aan degenen, die uwe opdracht moeten ten uitvoer brengen, tot den koning van Edom, en tot den koning van Moab, en tot den koning der kinderen Ammons, en tot dan koning van Tyrus, en tot den koning van Zidon, door de hand der boden, die te Jeruzalem tot Zedekia, den koning van Juda, komen 1) tot het sluiten van een verbond.

1) Dat de profeet door zijne eigene verschijning aan de boden het juk voor ogen stelde, dat hunnen koningen zou worden opgelegd, en het hun enigermate zinnebeeldig mede op weg gaf, was genoegzaam tot het doel zijner profetie, die toch eigenlijk alleen op zijn eigen volk indruk moest en kon maken. Het zenden van het juk kan dus niet anders worden opgevat dan als het overreiken van den beker des toorns aan alle volken in Hoofdst. 25:15.

Sommige uitleggers zijn van mening dat Jeremia alleen zich zelf een juk om den hals lag en dat dit een zinnebeeld was van hetgeen de genoemde koningen zou overkomen.

Wij voor ons zijn echter van mening dat wel degelijk de Profeet aan de gezanten dier volken hier genoemd, en die hoogstwaarschijnlijk kwamen om met den koning een verbond te sluiten tegen Babel, jukken mee heeft gegeven, om daarmee te verkondigen dat een verbond tegen Babel hun niets zou geven, dewijl de Heere God had besloten hen in de hand van Babel te geven.

4. En beveel hun aan hun heren te zeggen: Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Zo zult gij tot uwe heren zeggen:

5. Ik heb gemaakt de aarde, den mens en het vee, die op den aardbodem zijn, door Mijne grote kracht, en door Mijnen uitgestrekten arm(Hoofdst. 32:17), en Ik geef ze aan welken het recht is in Mijne ogen 1) (Dan. 2:21; 4:14, 17, 25).

1) Over de macht Gods wordt gesproken en over Zijn hoogste regering, dewijl de koningen, ofschoon zij bekennen dat God het bestuur der wereld in handen heeft, echter niet kunnen vatten, dat Hij hen in een ogenblik kan onttronen en uit hun rang stellen. Want zij schijnen aan hun nesten te zijn vastgehecht, zo beloven zij zich een eeuwigdurenden stand en verbeelden zich dat zij niet onderworpen zijn aan het gewone lot der stervelingen. Dewijl derhalve de koningen zo door trotsheid zijn opgeblazen, zegt God hier, dat Hij gemaakt heeft de aarde en alle stervelingen. Van den hemel spreekt Hij niet, maar stelt vast dat Hij alles gemaakt heeft, én den mens én de dieren, welke op de aarde zijn.

6. En nu, Ik heb al deze landen gegeven in de hand van Nebukadnezar, den koning van Babel, Mijnen knecht (Hoofdst. 25:9); zelfs ook het gedierte des velds heb Ik hem gegeven, om hem te dienen, (Dan. 2:37 vv. 4:19).

7. En alle volken zullen hem, en zijnen zoon, en zijns zoons zoon (2 Kon. 25:27 en Dan. 5:1) dienen, totdat ook de tijd zijns eigenen lands kome 1), als het ook daarmee een einde zal

nemen (Hoofdst. 25:12, 25); dan zullen zich machtige volken en grote koningen van hem doen dienen, zo heb ik in Mijnen raad besloten.

1) Wanneer de door den Heere bepaalden tijd voor Babels koning komt, dat hij zijne overwinnaars vinden zal en zijn rijk aan vreemde vorsten en volken zal onderdanig worden. Vóór dien tijd baat alle menselijke inspanning tegen de Chaldeën niet.

Al de gemelde volken zouden Nebukadnezar en zijnen zoon en zijns zoons zoon dienen. In de kanon van Ptolemeus worden na Nebukadnezar de volgende alleenheersers van Babel opgeteld: Evilmerodach, Neriglissar, Laborosoarchod en Nabonnedus, welke of dezelfde is, die in de Heilige Schrift Belsazar genaamd wordt, of een mederegeerder met Belsazar, welke, terwijl deze zich aan de hofvermaken overgaf, de klem der regering had. Men dient te weten dat Neriglissar en Laborasoarchod niet rechtstreeks uit de koninklijke linie van Nebukadnezar waren voortgesproten. Neriglissar was de schoonbroeder van Evilmerodach, en Laborosoarchod de zoon van Neriglissar. Wanneer wij derhalve deze beide om de gemelde reden uit de geslachtslijst weglaten, hebben wij de drie Babelse alleenheersers, van welke de Profeet melding maakt: Nebukadnezar, Evilmerodach en Nabonnedus of Belsazar.

8. En het zal geschieden, het volk en het koninkrijk, die hem, Nebukadnezar, den koning van Babel, niet zullen dienen, en dat zijnen hals niet zal geven onder het juk des konings van Babel: over dat volk, dat zich alzo tegen Mijn raadsbesluit zal verzetten, zal ik, spreekt de HEERE, bezoeking doen door het zwaard, en door den honger, en door de pestilentie, totdat Ik ze zal verteerd hebben door zijne hand. 1)

1) Nebukadnezar was zeer onrechtvaardig en barbaars om dus de rechten en rijkdommen zijner naburen aan te tasten en hen tot onderwerping aan zich te dwingen. Nochtans had God rechtvaardige en heilige oogmerken om dit toe te laten, om deze volken te straffen wegens hun afgoderij en grove zondenschuld. Zij, die den God, die hen gemaakt heeft niet willen dienen, worden rechtvaardiglijk genoodzaakt hun vijanden te dienen, die hen zochten te verderven.

9. Gijlieden dan hoort niet naar uwe profeten, en naar uwe waarzeggers, en naar uwe dromers, en naar uwe guichelaars, en naar uwe tovenaars, dewelke tot u spreken, zeggende: Gij zult den koning van Babel niet dienen. 1)

1) Benevens de afgoderij der naburige volken hadden de Joden ook geleerd hun waarzeggerijen en andere kunsten tot het voorzeggen van toekomende dingen. Dit had God uitdrukkelijk in de wet verboden (Deut. 18:11 vv.), en Jesaja had daarover het volk scherp bestraft (Jes. 2:6). De honenim, bij ons guichelaars uitgedrukt, worden geacht sterrekundigen geweest te zijn.

10. Want zij profeteren u valsheid, om u, hoewel niet met dat bewuste doel, toch met dat zekere gevolg (Hoofdst. 11:17; 18:16), verre uit uw land te brengen, en dat Ik u uitstote, en gij omkomt. 1)

1) Het behoort tot onze verdorvene natuur, dat wij gemakkelijker de leugen geloven dan de waarheid; want wanneer Jeremia en zijne geestverwanten predikten, zo was er niemand die geloofde; zodra daarentegen de valse profeten kwamen en hun mond opendeden, dan was alles wat die spraken door den hemel gesproken. Wat zij zeiden moest waar zijn op aarde (Ps. 93:5); wat daarentegen Jeremia zei was zonder kracht. Het voorbeeld van onze moeder Eva: wat God zei werd niet geloofd, wat de slang zei was iets kostelijks.

Dewijl Jeremia zowel aan den koning als aan den burgers voorzegd had, dat zij de straf niet konden ontvluchten, die vaststond, ontneemt hij hun alle ijdel vertrouwen, hetwelk een beletsel was, om op de bedreigingen te letten en de waarachtige waarschuwingen aan te nemen. De valse profeten bedrogen hen door hun valse leugens en beloofden dat alles gelukkig zou aflopen. Dewijl derhalve de Profeet zag dat zowel de oren van den koning als van het volk gesloten waren en daarom, zowel vermaning als bedreiging weinig of niets geen nut deed, voegt hij er aan toe, wat noodzakelijk was. n. l. dat het louter bedriegerijen waren, welke de valse profeten hun voorwierpen.

11. Integendeel is werkelijk het beste, zich gehoorzaam te onderwerpen aan Mijnen wil; want wie zich daartegen verzet, zal te meer moeten lijden; maar het volk, dat zijnen hals zal brengen onder het juk des konings van Babel, en hem dienen, dat zal Ik in zijn land laten, spreekt de HEERE, en het zal dat bouwen en daarin wonen. 1)

1) De profeet beveelt dit aan als de weg van een ootmoedigen geest, die door zich stil te onderwerpen aan de hardste slagen der Voorzienigheid het beste van het kwade kiest. Menigeen zou de besturingen Gods ter verwoesting zijn voorgekomen door zich aan de besturingen Gods ter verootmoediging te onderwerpen. Het is beter een licht kruis op ons te nemen, den een zwaarder op ons eigen hoofd neer te halen. De arme van geest, de zachtmoedige en nederige zal voor zichzelven bijzonderen troost genieten en menig ongeluk ontgaan, waaraan de hogen van geest zijn blootgesteld. Wanneer elke zegen of ellende volgens de goddelijke beschikking is, moet het in elk geval ons belang zijn te gehoorzamen. Zij, die dit niet willen geloven, zullen door de uitkomst worden overtuigd van de valsheid der listen, door welke zij werden aangemoedigd om het geluk te zoeken in het volgen van hun eigene meningen. .

Hiermede wil de Heere zeggen, dat wie zich onder het recht Gods buigt, genade zal vinden. Zich verzetten tegen de roede, vermeerdert den toorn Gods en verergert de straf. Maar wie de roede leert kussen zal barmhartigheid vinden, zal ervaren dat de Heere God in den toorn nog des ontfermens gedachtig is.

Dit geldt niet alleen voor volken maar ook voor personen. God in zijn recht laten, is de weg tot erbarming. Want dit gaat gepaard met belijdenis van zonde en schuld, van een erkennen, dat wat God toezendt niet anders is, dan wat volk en personen zich waardig hebben gemaakt. Indien echter de zonde beleden wordt, bekend, zal God haar vergeven en waar God vergeeft neemt Hij niet alleen de zonde, maar ook de gevolgen der zonde weg.

12. Daarna sprak ik alles, wat ik den boden der andere koningen moest zeggen. Ook tot Zedekia, den koning van Juda, naar al deze woorden; ik wendde wij daarbij tevens tot de omgeving des konings, zeggende; Brengt uwe halzen onder het juk des konings van Babel, en dient hem en zijn volk, zo zult gij leven.

13. Waarom zoudt gij sterven, gij en uw volk, door het zwaard, door den honger, en door de pestilentie? Er zal toch zeker zulk ene straf komen, gelijk als de HEERE gesproken heeft van het volk, dat den koning van Babel niet zal dienen (vs. 8).

14. Hoort dan niet naar de woorden der profeten, die tot u spreken (Hoofdst. 14:13 vv. 23:16 vv.), zeggende: Gij zult den koning van Babel niet dienen, want zij profeteren u a) valsheid. 1)

a) Jer. 29:8.

1) Hij herhaalt dezelfde woorden, welke wij te voren hebben gehoord. De herhaling is echter niet overbodig dewijl voor hem de strijd met de valse profeten moeilijk was, daar zij zulk een groot gezag hadden verkregen. Dewijl dus één Jeremia die menigte moet tegengaan, had het grootste gedeelte ten opzichte van de dubbelzinnige zaken kunnen tegenwerpen dat er niets zekers of helders aan was. Verder, dewijl het niet gemakkelijk was de Joden te overtuigen, die liever de valse profeten geloofden, daarom was het noodzakelijk meermalen hetzelfde te zeggen, zoals wij naderhand ook zullen zien.

15. Want Ik heb ze niet gezonden, spreekt de HEERE, en zij profeteren valselijk in Mijnen naam; opdat Ik u uitstote (vgl. vs. 10), en gij omkomt, gij en de profeten, die u profeteren. 1)

1) De Heere verzekerde hier door den profeet op zo duidelijk mogelijke wijs, dat Hij die valse profeten niet had gezonden, dat zij leugentaal spraken, opdat toch eindelijk het misleide volk zich zou laten gezeggen.

Helaas het heeft niet willen luisteren naar het woord des Heeren en daarom is het het gewis verderf niet ontkomen.

16. Ook sprak ik tot de priesteren en tot dit ganse volk, nadat ik bij den koning en zijne vorsten mijn werk had volbracht, zeggende: Zo zegt de HEERE: Hoort niet naar de woorden uwer profeten, die u profeteren, zeggende: Ziet de vaten van des HEEREN huis, die Nebukadnezar, de koning van Babel, van deze plaats heeft weggenomen, en naar Babel gevoerd (Hoofdst. 28:3), zullen nu haast uit Babel wedergebracht worden; want zij profeteren u valsheid.

17. Hoort niet naar hen, maar dient den koning van Babel, zo zult gijlieden leven, waarom zou deze stad tot ene woestheid worden?

18. Maar zo zij profeten zijn, en zo des HEEREN woord bij hen is, laat hen nu bij den HEERE der heirscharen voorbidden, opdat de vaten, die in het huis des HEEREN, en in het

huis des konings van Juda, en te Jeruzalem zijn overgebleven, niet naar Babel komen. Dit toch is reeds bij den Heere ene beslotene zaak (2 Kon. 25:13 vv.). Misschien zullen zij den Heere bewegen, en zal Hij berouw hebben over het kwaad. Daardoor zullen zij zich betonen Zijne ware Profeten te zijn.

1) Merk dit op: wie Gods woord heeft, die kan ook bidden; wie het niet heeft, die kan ook niet bidden; maar gelijk zijne prediking vals is, zo is ook zijn bidden niets.

Hiermee bespot de Profeet het dwaze vertrouwen waarvan de valse profeten vol waren, waar zij alle mogelijk geluk voor de toekomst beloofden. Hij zegt derhalve dat men hen niet moest geloven omtrent dat gelukkig gevolg, waarvan zij getuigden, dat men veeleer een veel strenger straf moest vrezen. Zij beloven dat de vaten zullen terugkomen, die naar Babel waren overgebracht. Maar wat nog overig was in den tempel en in het koninklijk paleis en in de gehele stad, dat alles zal naar Babel worden gebracht. De Profeet vergelijkt den toekomenden tijd met den voorbijgeganen en toont aan, dat de bedriegers zo dwaas iets beters beloven, terwijl het zwaardere oordeel Gods hen boven het hoofd hangt, dewijl als het ware stad en tempel geheel zullen vergaan.

19. Want zo zegt de HEERE der heirscharen van de pilaren, en van de zee, en van de stellingen, en van het overige der vaten, die in deze stad zijn overgebleven,

20. Die Nebukadnezar, de koning van Babel, niet heeft weggenomen, als hij Jechonia, den zoon van Jojakim, koning van Juda, van Jeruzalem naar Babel gevankelijk wegvoerde, mitsgaders al de edelen van Juda en Jeruzalem (2 Kon. 24:10),

21. Ja, zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, van de vaten, die in het huis des HEEREN, en in het huis des konings van Juda, en te Jeruzalem zijn overgebleven:

22. Naar Babel zullen a) zij gebracht worden, en aldaar zullen zij zijn tot den dag toe, dat Ik ze bezoeken zal, spreekt de HEERE; dan zal Ik ze opvoeren en zal ze b) wederbrengen tot deze plaats (Ezra 1:1-11).

"Om der zonden wil laat God toe, dat de uitwendige godsdienst in de kerk een tijd lang wordt verboden. Wordt nu dit aangewend tot verbetering en het inwendige des te nauwkeuriger in acht genomen, zo kan God wel maken, dat ook de uitwendige godsdienst wordt vrijgelaten; " ene aanwijzing voor hen, wien het bereid is de nabij zijnde toekomst van den tijd, die ons wacht volgens Openb. 11:7-10 te beleven; daarop volgt dan spoedig die andere tijd, waarvan Openb. 11:13 meldt.

De Heere schijnt Jeremia te hebben gemaakt tot een wonder van waarheid te midden der valsheid. Is het niet dikwijls alzo? en hoe worden de waarheden van het Evangelie door de grote menigte ontvangen? Worden zij geloofd? Laat ons bidden om genade en om de leringen des Heiligen Geestes, om het in het hart te brengen en op het gemoed te drukken.

De Heere God verbindt Zijne oordelen met een belofte. Hij laat voorspellen dat de tijd der bezoeking zal komen, maar tevens dat die tijd der bezoeking niet altijd zal duren. Eenmaal op zijn tijd zal het weer geschieden dat Jeruzalem zal herbouwd en de tempel zal hersteld worden.

HOOFDSTUK 28.

JEREMIA HEEFT EEN IJZEREN JUK; HIJ KONDIGT HANANJA, DEN VALSEN PROFEET, EEN ZEKEREN DOOD AAN.

1. Voorts geschiedde het in dat jaar v. C. in het begin des koninkrijks van Zedekia, koning van Juda, in het vierde jaar, in de vijfde maand Ab (Exod. 12:2), (want het komt hier niet alleen op den tijd in het algemeen, maar om vs. 17 in ‘t bijzonder ook op de maand aan), dat Hananja (= gift van Jehova) zoon van Azur, (= helper) de Profeet, die van Gibeon, ene priesterstad van den stam Benjamin (Joz. 9:3; 21:17) was, tot mij sprak, in het huis des HEEREN, voor de ogen der priesteren en des gansen volks, zeggende, ten opzichte van hetgeen ik kort te voren koning en volk in den naam des Heeren had voorgehouden:

2. Zo spreekt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, zeggende (Hoofdst. 29:14 vv.): Ik heb het juk des konings van Babel verbroken.

3. In nog a) twee volle jaren (vs. 12)zal Ik tot deze plaats wederbrengen al de vaten van het huis des HEEREN, die Nebukadnezar, de koning van Babel, uit deze plaats heeft weggenomen, en dezelve naar Babel gebracht (2 Kon. 24:13).

a) Jer. 27:16.

4. Ook zal Ik Jechonia, den zoon van Jojakim, koning van Juda, en allen, die gevankelijk weggevoerd zijn van Juda, die te Babel gekomen zijn(2 Kon. 24:14 vv.), tot deze plaats wederbrengen, spreekt de HEERE; want Ik zal het juk des konings van Babel verbreken.

"Waar God Zijn tempel bouwt plaatst de duivel zijne kapel daar naast. " Deze Hananja toont ons duidelijk wat het is bij den naam Gods te liegen en te bedriegen. O Heere! Uw dierbare naam moet der valsheid ten deksel zijn!" .

5. Toen sprak de Profeet Jeremia tot den valsen profeet Hananja, voor de ogen der priesteren, en voor de ogen des gansen volks, die in het huis des HEEREN stonden, voor allen, in wier tegenwoordigheid hij zijne profetie had voorgedragen (vs. 1 vv.).

6. En de Profeet Jeremia zei: Amen (Hoofdst. 11:5), de HEERE doe alzo, gelijk gij hebt gezegd! de HEERE bevestige uwe woorden, die gij geprofeteerd hebt, dat Hij de vaten van des HEEREN huis en allen, die gevankelijk zijn weggevoerd, van Babel wederbrenge tot deze plaats! Kwam het op menselijk wensen aan, zo zou uwe voorzegging mij aangenaam zijn en zou ik de mijne gaarne terugnemen.

7. Maar hoor nu dit woord, dat ik overeenkomstig den Geest des Heeren (Deut. 18:22) spreek voor uwe oren, en voor de oren des gansen volks:

8. De Profeten, die vóór mij en vóór u van ouds geweest zijn, die hebben tegen vele landen en tegen grote koninkrijken geprofeteerd van krijg, en van kwaad, en van pestilentie, en wat van

oude tijden af en zo veelvuldig is verkondigd, dat heeft in die eenstemmigheid van getuigen reeds een bewijs der waarheid in zich;

9. De Profeet, die tegenover alle voorzegging van ongeluk door anderen geprofeteerd zal hebben van vrede, als het woord van dien Profeet komt, dan zal die Profeet bekend worden, dat hem de HEERE in der waarheid gezonden heeft (Deut. 18:22 vv.).

Bij de aankondiging der gerichten Gods kwam het wel aan op de uitkomst tot bevestiging der voorzegging. Men kon echter ook een profeet, die zulke onaangename bedreigingen in den mond had, te voren reeds zo veel gemakkelijker geloven, als die daartoe een bevel en ene ingeving van God moest hebben, daar toch iemand er niet uit eigen lust toe zou komen om zich vijanden en lijden te berokkenen. Van enen prediker van vrede kon men daarentegen zoveel te eer vermoeden, dat hij handelde uit eigen aandrang en om mensen te behagen.

Er zijn altijd valse profeten, die lieflijk troosten, al zijn de mensen ook boos.

10. Toen nam de profeet Hananja, als geheel zeker van zijne zaak en als ware voor zijne profetie de bevestiging door de uitkomst niet nodig, het juk van den hals van den Profeet Jeremia (Hoofdst. 27:2), en verbrak het.

11. En Hananja, de betekenis van die handelwijze verklarende, sprak voor de ogen des gansen volks zeggende: Zo zegt de HEERE: Alzo, gelijk nu Jeremia's juk verbroken is, zal Ik verbreken het juk van Nebukadnezar, den koning van Babel, in nog twee volle jaren (vs. 3) van den hals al der volken. En de Profeet Jeremia, die hier niet volgens den Geest wilde spreken (vs. 7 vv.), maar wachtte totdat hij in en door den Geest kon spreken, ging zijns weegs.

Hij kon niet langer horen, dat Hananja zulke grote valsheden en leugens in den naam van God sprak, even als de boden van Sanherib. (Jer. 36:20) .

12. Doch des HEEREN woord liet ook niet lang op zich wachten; het geschiedde tot Jeremia waarschijnlijk dadelijk nadat de Profeet Hananja het juk van den hals van den Profeet Jeremia verbroken had, zeggende:

13. Ga weer henen naar den tempel, waar de priesters en al het volk nog te zamen zijn (vs. 1), en spreek tot Hananja, zeggende: Zo zegt de HEERE: Houten jukken hebt gij verbroken(vs. 10), nu zult gij in plaats van die ijzeren jukken maken 1) wanneer gij in waarheid zinnebeeldig wilt uitdrukken wat er zal komen (Deut. 28:48).

1) Een houten juk was nog te verbreken, maar een ijzeren niet. Het is daarom, dat de Heere dit woord tot Hananja laat zeggen, opdat het volk het wel zou weten dat het oordeel Gods zeker en zwaar zou komen.

Hananja meende zich tegen den raad Gods te verzetten of te kunnen verzetten, maar ziet, de Heere God laat het hem hier zeggen, dat dit een bij den mens onmogelijke zaak was.

14. Want zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ik heb in de plaats van het houten juk, dat gij niet wildet dulden (Hoofdst. 27:8 vv.), een ijzeren juk gedaan aan den hals van al deze volken, om Nebukadnezar, den koning van Babel te dienen, en zij zullen hem dienen; ja, Ik heb hem ook het gedierte des velds gegeven (Hoofdst. 27:6), en duld niet, dat zich iemand tegen Mijn raadsbesluit verzette.

15. En de Profeet Jeremia zei tot den profeet Hananja, in den naam des Heeren hem zijn oordeel aankondigende: Hoor nu, Hananja! de HEERE heeft u niet gezonden, gelijk gij op misdadige wijze voorgeeft (vs. 2 en 11), maar gij hebt gemaakt, dat dit volk op leugen vertrouwt, en alzo den wil van God tegenstreeft.

16. Daarom, zo zegt de HEERE: Zie Ik zal u door een plotselingen dood wegwerpen 1) van den aardbodem; dit jaar zult gij sterven, omdat gij enen a) afval gesproken hebt tegen den HEERE, dat zij Zijn waarachtig woord tot hun grote schade niet hebben geloofd.

a) Deut. 13:5. Jer. 29:32.

1) In den grondtekst hebben de woorden "u niet gezonden" en "u wegwerpen" een overeenkomstigen klank en vormen ene opmerkelijke woordspeling.

17. Alzo, daar het in der daad geschiedde, gelijk Jeremia gezegd had, stierf de Profeet Hananja in dat zelfde jaar, in de zevende maand, dus twee maanden na het in vs. 1 vv. en 10 vv. medegedeelde, als ene tegenstelling tot de door hem aangekondigde twee jaren.

Ware hij eerder weggenomen, zo zou het volk daarover niet zo tot nadenken zijn gekomen, als het zal geschied zijn, nu zij twee maanden tijd hadden, om reeds vooraf over de zaak na te denken. Intussen kon het aangekondigde sterven ook vooraf aan het gehele land bekend worden, en de uitkomst, nadat die was verwacht geworden, des te meer nadenken opwekken. Ware daarentegen de straf langer uitgesteld, zo zou men daar omtrent gerust zijn geworden. (J. LANGE).

Hier wordt de straf bijgevoegd, welke het gesprokene van Jeremia zal bevestigen. God nu wilde voor de onwetendheid van velen, die overigens altijd weifelden of een voorwendsel voor hun onwetendheid zochten aan te voeren, zorg dragen, dewijl zij niet konden uitmaken, wie door God gezonden was, Hananja of Jeremia. God heeft derhalve in Zijn vaderlijke goedertierenheid Zijn hand over hen willen uitstrekken. Hij heeft ook de ongelovigen onverdedigbaar willen maken, die reeds aan den duivel waren verbonden, hoe het ook zou uitvallen. Want het grootste gedeelte werd niet bewogen door deze merkwaardige uitkomst.

HOOFDSTUK 29.

ZENDBRIEF VAN JEREMIA AAN DE GEVANGENE JODEN TE BABEL, HOE ZIJ ZICH MOETEN GEDRAGEN.

IV. Vs. 1-32. Het optreden van onzen Profeet bij de gelegenheid in de vorige afdeling gemeld, had tengevolge dat koning Zedekia geen verbond maakte met de afgezanten der Edomieten, Moabieten en Feniciërs tegen de Chaldeeuwse opperheerschappij, Hij zend integendeel een gezantschap naar Nebukadnezar, om dezen van zijne trouw en gehechtheid te verzekeren en alle verdenking van ene geheime instemming met de oproerigen van zich af te weren (2 Kon. 24:20). Zo had Jeremia in zijn eigen land het volk bewaard voor de verleiding der valse Profeten, en de in Hoofdst. 25 medegedeelde openbaring ingescherpt, dat de 70 jaren der Babylonische ballingschap in het raadsbesluit van God vaststonden, en dat alleen verootmoediging onder Zijne machtige hand tot het doel van ene latere verhoging kon leiden. Nu gevoelt hij zich gedrongen om datzelfde in een schrijven aan degenen, die reeds in ballingschap waren, mede te delen, daar die eveneens gevaar liepen door valse Profeten met bedrieglijke en verderflijke verwachtingen op verkeerde wegen geleid te worden. Hij geeft daarom aan de beide gezanten van Zedekia enen brief mede (vs. 1-3), waarin hij aan den Goddelijken last voldoet met vermaning en onderwijzing, uit vertroosting en belofte (vs. 3-14). Nadrukkelijk waarschuwt hij nu ook voor de beide leugenprofeten Achab en Zedekia, en profeteert hij hun verschrikkelijk einde. (vs. 15-23). De derde van de dwaalleraars onder de gevangenen, Semaja van Nechelem, die over den brief verstoord is, schrijft aan den opziener des tempels te Jeruzalem, waarom hij dezen Jeremia van Anathoth niet in de gevangenis en banden had geworpen, zodat het zenden van brieven naar Babel hem onmogelijk ware. Ook ten opzichte van Semaja wordt aan Jeremia het oordeel Gods bekend gemaakt, dat aan ons hoofdstuk in een aanhangsel wordt toegevoegd (vs. 24-32).

1. Voorts zijn dit de woorden des briefs, dien de Profeet Jeremia zond van Jeruzalem tot de overige 1) oudsten, die onder de ellenden der wegvoering in ballingschap nog niet waren omgekomen, die gevankelijk waren weggevoerd, mitsgaders tot de priesteren, en tot de Profeten, en tot het ganse volk, dat Nebukadnezar in het jaar 598 vóór Christus ten getale van 10. 000 van Jeruzalem gevankelijk had weggevoerd naar Babel.

1) Hebr. : "de keur" of "voortreflijksten der oudsten. " De weggevoerden naar Babel stonden onder opzieners uit hun eigen volk, hier aldus genoemd. De vertaling "overige" is minder gepast.

2. (Nadat de koning Jechonia, en de koningin, en de kamerlingende hofbeambten, de vorsten van Juda en Jeruzalem de stam-, geslacht- en familiehoofden, mitsgaders de timmerlieden en smeden van Jeruzalem waren uitgegaan (2 Kon. 24:10-16)).

3. Door de hand van Elasa, (= dien God maakt), den zoon van Safan, (= konijn), en Gemarja, (= voltooid door Jehova), den zoon van Hilkia (= deel van Jehova), twee overigens onbekende mannen, die Zedekia, de koning van Juda, ongeveer in het 5de jaar zijns koninkrijks, 593 v.

C. naar Babel zond tot Nebukadnezar, den koning van Babel. De inhoud van dien brief was overeenkomstig den last des Heeren, zeggende: 1)

1) Het volle hart van den verheven vriend van zijn volk laat zijne alomvattende liefde door de zwakkere pennen tot de ver af wonenden stromen, nu het zich niet in het levende woord van mondelinge rede voor hen ken openen. Toch verloochent de Profeet zich niet in dezen vorm van mededeling. Wij zouden zeggen: hij schrijft nauwelijks maar hij spreekt den brief uit.

4. Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, tot allen, die gevankelijk zijn weggevoerd, die Ik gevankelijk heb doen wegvoeren van Jeruzalem naar Babel:

5. Bouwt huizen en woont daarin, en plant hoven en eet de vrucht daarvan; 1)

1) God heeft niet gewild dat hun gemoederen in Chaldea zouden neergebogen zijn, zelfs behoorde het veeleer, dat zij altijd op terugkeer letten, maar Hij heeft gewild dat tot het einde van zeventig jaren zij rustig zouden zijn en niet op dit of dat zouden zinnen, maar hun zaken behandelen en zo zouden leven alsof zij in het vaderland waren.

De valse profeten en waarzeggers verkondigen, even als die te Jeruzalem (Hoofdst. 27:9; 28:2 vv.), dat het juk van den koning van Babel spoedig zou verbroken zijn, en de verbanning slechts korten tijd zou duren. Zij hielden door zulke bedrieglijke verwachtingen de weggevoerden in een toestand van onrust en opwekking, die hen hinderde in vaste nederzetting en werkzaamheden.

6. Neemt vrouwen, en gewint zonen en dochteren, en neemt vrouwen voor uwe zonen, en geeft uws dochteren aan mannen, dat zij zonen en dochteren baren, en wordt aldaar vermenigvuldigd en wordt niet verminderd, overeenkomstig den zegen, die nog van kracht is gebleven! (Gen. 13:16; 15:5; 17:2

Geen mens is aan een zeker land gebonden: waar God hem leidt en maakt, dat hij daar kan blijven, daar is zijn vaderland.

7. En zoekt den vrede der stad, waarhenen Ik u gevankelijk heb doen wegvoeren, en bidt voor haar tot den HEERE; want in haren vrede zult gij vrede hebben.

Ons wordt hier herinnerd, dat wij voor de overheden moeten bidden, en niet alleen voor die, welke onzen godsdienst zijn toegedaan, en leden der ware kerk zijn, maar ook voor die, welke buiten de kerk zijn, zelfs voor heidense bestuurders als Nebukadnezar en keizer Nero (2 Tim. 2:2). Op de welvaart toch van den staat rust ook de welvaart en de veiligheid der kerk. Luther zegt zeer juist: de staat dient (servit) de kerk, maar de kerk behoudt (servat) den staat.

8. Want zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Laat uwe profeten en uwe waarzeggers, die in het midden van u zijn, u niet a) bedriegen, en hoort niet naar uwe dromers, die gij doet dromen. 1)

a) Jer. 14:14; 23:21; 27:15.

1) Velen der gevangen Joden, bedrogen zijnde door de valse profeten, die hun in den naam van God ene spoedige wederkering beloofden naar hun vaderland, verzuimden de plaatsen rondom Babel te bebouwen en te beplanten, die hun waren toegewezen, omdat zij niet gezind waren kosten en moeite te doen tot voordeel van anderen, dewijl zij zich vleiden dat zij schielijk naar Judea zouden wederkeren. Daarom zond Jeremia hun dezen brief, om hen te vermanen, dat hun verblijf in de gevangenis lang genoeg voor hen zou zijn, zelfs voor hun kinderen en kindskinderen, om de vruchten van hun arbeid aldaar te zien, en dat zij derhalve, indien zij op hun eigen gemak en vermaak wilden zien, hun best moesten doen om de plaats hunner gevangenis zich zo gemakkelijk te maken en zo aangenaam als zij konden. (ENG. GODGELEERDEN).

9. Want zij profeteren u valselijk in Mijnen naam; Ik heb hen niet gezonden, spreekt de HEERE.

10. Want zo zegt de HEERE: Zeker als zeventig jaren te Babel zullen vervuld zijn, zeventig jaren sedert het begin der in Hoofdst. 25:11 voorzegde dienstbaarheid, niet eerder, maar dan ook zeker zal Ik ulieden bezoeken en ik zal Mijn goed woord over u verwekken, u wederbrengende tot deze plaats.

Dit is het voorname woord, dat in dien tijd het volk heeft getroost en in Dan. 9:2 geprezen wordt.

Het woord der belofte rust of slaapt als het ware tot den tijd der vervulling, en het is gelijk een kiem die in de aarde ligt en haren tijd afwacht, waar in het openbaar wordt, dat die niet dood, maar slechts bedekt was. In de vervulling ontkiemt en schiet de belofte op als ene plant, die in de lente uit den winterslaap ontwaakt.

11. Want Ik weet de gedachten, die Ik over u denk, spreekt de HEERE, gedachten des vredes en niet des kwaads. Ik bedoel uwe welvaart en uw heil, niet uw verderf. Het is Mijn Goddelijk besluit, dat Ik u geve het einde 1) en de verwachting, zulk een einde van deze treurige wegen, dat gij gene heerlijker en schoner kunt denken.

1) Tegenover de eigenmachtige en van allen grond ontblote voorstelling der valse profeten stelt de profeet niet een hard en streng klinkend, maar een zeer zacht en troostrijk woord, waarin ook het hardste, de zeventigjarige duur der ballingschap op de meest verschonende wijze is uitgedrukt. De Heere wil den door valsen troost weerspannig gewordene gemoederen door het voorhouden van den waren troost week maken en winnen; daarom de zo lieflijke gedachte in dit vers: "Ik weet Mijne gedachten nog, Ik heb ze niet vergeten noch ter zijde gesteld. " .

Ook te midden der kastijding heeft God gedachten des vredes; laat ons daarom Zijne roede in ware boete des harten en in gelatenheid vereren.

De gedachten des Heeren over ons: 1) het zijn gedachten des vredes en niet des lijdens: 2) men moet op hare verwezenlijking wachten-de Heere stelt de volvoering uit, toch vergeet Hij ze niet.

In het Hebr. Acharith. Dit kan wel betekenen, het einde, maar ook de toekomst en die betekenis is hier beter. De Heere zegt hier dat Hij gedachten des vredes over hen heeft, dat Hij hun zal geven een heerlijke toekomst en hope op wegneming van den druk, op redding en verlossing. Gelijk Hij in de ellende heeft gestort, zo zal Hij ze uit de ellende weer ophalen. Ja, de Heere kastijdt wel, maar geeft ook weer verademing.

12. Wanneer gij in den nood zult gekomen zijn tot erkentenis van uwe zonden, en tot bekering (Deut. 30:1 vv.), dan zult gij Mij {a} aanroepen en henengaan en tot Mij bidden, en Ik zal naar u horen.

{a} Dan. 9.

13. En gij zult Mij zoeken en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw ganse hart. 1)

1) Hoewel dit tot de Israëlieten wordt gezegd, zo moet deze vermaning toch uitgestrekt worden tot geheel de kerk, zoals God wijd en zijd getuigt, dat Hij in alles een verhorend God wil zijn, die tot Hem de toevlucht nemen. Maar dewijl de hypocrieten genoeg roepende zijn en de heiligen zelfs in brandenden ijver schijnen te overtreffen, indien men afgaat op de uitwendige belijdenis, voegt de Profeet er bij: wanneer gij naar Mij zult vragen met uw ganse hart. Want er is geen twijfel aan, of de Joden hebben in die enkele jaren duizendmaal gezucht, waar zij zo hard door de Chaldeërs werden verdrukt. Alle ellenden duldden zij. Vervolgens niets was voor hen veilig of behouden. Het was derhalve noodzakelijk, dat indien zij niet harder waren dan ijzer, zij enige gebeden uitbrachten. Maar God toont hier, dat de tijd er nog niet rijp voor was, totdat hun gebeden ontstonden uit een ernstige gemoedsaandoening. Dit verstaat Hij onder het gehele hart. Het is waar, dat men nooit met het gehele hart tot God zich wendt, noch ook dat het gehele hart ook zo met ijver is aangedaan, om te bidden zoals het behoort, maar de Profeet stelt het gehele hart tegenover dubbelhartig. Hier wordt derhalve niet de volmaaktheid verstaan, welke bij geen enkel mens wordt gevonden, maar meer de zuiverheid of de ernst.

God zou zelf over hen de Geest des gebeds uitstorten, hen tot gebed aanzetten, hun een hart geven, wat recht voor Hem was. En waar nu God zelf het ernstig, het oprecht bidden in hen zou verwekken, daar kon het niet anders, of Hij zou ook hen horen en verhoren.

Zo handelt God altijd met de gelovigen in het bijzonder, met de Kerk in het algemeen.

14. En Ik zal van ulieden gevonden worden, spreekt de HEERE, en Ik zal uwe gevangenis wenden, en u a) vergaderen uit al de volken, en uit al de plaatsen, waarhenen Ik u gedreven heb, spreekt de HEERE, en Ik zal u wederbrengen tot de plaats, vanwaar Ik u gevankelijk heb doen wegvoeren.

a) Jer. 23:3.

Het is zeker, dat deze belofte van de wending der gevangenis ook betrekking heeft op den tijd van straf; waarin Israël zich sedert Jeruzalems verwoesting bevindt, op zijne latere bekering en wederaanneming en de terugvoering in het heilige land. Wanneer de duur van den tijd, gedurende welke de heilige stad door de heidenen zal vertreden worden (Luk. 21:34) in Openb. 11:2 op 42 wordt gesteld, zo hebben wij dit op te vatten van profetische maanden (gelijk de gewone maand door elkaar 30 dagen bevat, zo de profetische 30 jaren, vgl. Dan 9:24 vv), en moeten dus 1260 jaren rekenen. Dit is inderdaad een getal door 70 deelbaar; het zijn 18 maal 70 jaren. De voorzegging van Jeremia omtrent 70 jaren van ballingschap blijft dus ook voor de tegenwoordige verstoting des volks van kracht, met dit onderscheid dat de 70 jaren 18 maal zijn genomen. Dit 18 malen heeft zijn zinnebeeldige betekenis (de zes als zinnebeeld van moeite en arbeid, van slavernij en dienstbaarheid is verdrievoudigd); het wordt afgespiegeld door het woordgebed der Joden, het zogenaamde achttien- (schemonch-esreh) gebed, dat uit drie oorspronkelijke gebeden van voren en achteren bestaat, doch in het midden 12 invoegsels van lateren tijd bevat. Het ongelovige Jodendom heeft bij Nr. 11 nog een 19de stuk gevoegd, een gebed tegen de Christenen en de gedoopte Joden. Michaëls strijd tegen den draak in Openb. 15:7 vv. zal in zijne overwinning ook dat gevolg hebben, dat dit gebed weer worde weggenomen, en met het herstelde 18-tal zullen dan ook de 18 maal 70 = 1260 jaren van Israëls dienstbaarheid een einde nemen, en het zal geschieden, wat in Openb. 11:11 v. en 16:12 vv. geprofeteerd is.

Wanneer God op het punt is Zijn volk het verwachte goed te geven, dat Hij tot hen komt in genade. Beloften worden gegeven, niet om het gebed te verdrijven, maar om het te verhaasten en aan te moedigen; en wanneer de bevrijding komt, moeten wij door het gebed voortgaan om die te ontmoeten (Dan. 9:2, 3). Wij bevinden, dat de Heere dikwijls ene grote herleving van den godsdienst geeft, door Zijn volk op te wekken tot ernstige gebeden en smekingen. Wij moeten voortgaan te zoeken met ons gehele hart, met vuur, alles in het gebed uitdrukkende wat in ons is; degenen, die God aldus zoeken, zullen Hem vinden, en zullen in Hem vinden hunnen weldadigen Beloner (Hebr. 11:6). Hij heeft nooit tot dezulken gezegd: "Zoekt Mij te vergeefs. "

15. Wat ik u in den naam des Heeren gezegd heb zal zeker wel tegen uwen wens zijn, omdat gij zegt: De HEERE heeft ons profeten naar Babel verwekt, en die spraken toch van ene nabijzijnde terugkering naar het heilige land; terwijl ik u moet wijzen op ene zeventig jarige dienstbaarheid.

16. Maar laat u niet misleiden door den uitwendigen schijn, als sprak die voor de waarheid van hetgeen u uwe profeten verkondigen. Daarom zegt de HEERE alzo van den koning, die op Davids troon zit, en van al het volk dat in deze stad woont, te weten uwe broederen, die met u zijn uitgegaan in de gevangenis.

Jeruzalem en zijne achtergeblevene bevolking met den theokratischen koning aan het hoofd bleef voor de ballingen natuurlijk steeds de zon van hun geluk en van hun hoop. Zo lang Jeruzalem en de tempel stond was de hoeksteen der theokratie ongedeerd, was dus de hoop

levendig, dat aan het tegenwoordige ongeluk ieder ogenblik ene wending ten goede kon worden gegeven. Daarom moesten dan ook de voorzeggingen der valse profeten steeds boven alles het voortbestaan van Jeruzalem tot onderwerp hebben. Ook de tegenwoordige ellende, de gedeeltelijke wegvoering van het volk en van de heilige gereedschappen, hoewel zij dat alles niet hadden verwacht, konden zij verklaren voor ene blote episode (tusschen-handeling), die den hoofdinhoud hunner beloften niet weerlegde, zo lang Jeruzalem en de tempel stond, zo lang er nog een kring en een volk te Jeruzalem was. Daarom neemt Jeremia aan de valse profeten den grond onder de voeten weg, wanneer hij (vs. 16-19) aan Jeruzalems tegenwoordige bevolking met den koning verdrijving en gehele vernietiging aankondigt.

17. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Ziet, Ik zal het zwaard, den honger en de pestilentie onder hen zenden; en Ik zal ze maken als de afschuwlijkste vijgen, die van wege de boosheid niet kunnen gegeten worden(Hoofdst. 24:8 vv.)

18. En Ik zal ze achterna dagen met het zwaard, met den honger, en met de pestilentie, en Ik zal ze a) overgeven tot ene beroering allen koninkrijken der aarde, tot enen vloek, en tot enen schrik, en tot ene aanfluiting en tot ene smaadheid, onder al de volken, waar ik ze henen gedreven zal hebben.

a) Deut. 28:25, 37. Jer. 15:4; 24:9 v.

19. Omdat zij naar Mijne woorden niet gehoord hebben, spreekt de HEERE, als Ik Mijne knechten, de Profeten, tot hen zond, vroeg op zijnde en zendende, maar gijlieden hebt niet gehoord, spreekt de HEERE.

20. Gij 1) dan hoort des HEEREN woord, gij allen, die gevankelijk zijt weggevoerd, die Ik van Jeruzalem neer Babel heb weggezonden!Hoort Zijn woord omtrent de beide voornaamste onder de profeten, die bij u zijn (vs. 8, 15).

1) Hierom roept God het volk in de ballingschap op, om te vernemen het oordeel over de valse profeten in Babel, die hen aldus bedriegen, opdat zij zouden weten, dat deze niet profeten Gods, maar valse profeten waren.

Men kan hieruit zien, welk een vriendelijke zorg God had voor Zijn volk, hoe Hij hen gedurende die ellende wilde opleiden voor het ontvangen der zegeningen der herstelling.

21. Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls van Achab, (= broeder en vader), zoon van Kolaja (= geroosterd) en van Zedekia, zoon van Maäseja (= schuilplaats van Schosah) die ulieden in Mijnen naam valselijk profeteren (beide mannen zijn overigens niet bekend): Ziet, Ik zal hen geven in de handen van Nebukadnezar, den koning van Babel, en hij zal ze van wege hun prediking, die de gemoederen ophitst, voor uwe ogen slaan.

22. En van hen zal een vloek genomen worden bij al de gevankelijk weggevoerden van Juda, die in Babel zijn, dat men zegge: De HEERE stelle u als Zedekia en als Achab, dien de koning van Babel aan het vuur braadde, in enen vurigen oven liet verbranden. (Dan. 3:6)

De doodstraf door langzaam vuur worde hiermede aangeduid, die zij waarschijnlijk als oproerstokers ondergingen, doch die hen door Gods bestelling overkwam ook wegens andere misdaden, bij God alleen bekend en waaraan in het volgende vers gewaagd wordt.

Hoogstwaarschijnlijk heeft Nebukadnezar hen in den brandenden oven laten werpen, om hun oproerige taal en om hun aanzetten van de Joden tot terugkeer naar Palestina.

23. Omdat zij ene dwaasheid deden in Israël (Gen. 34:7. Deut. 22:21. Richt. 20:6, 10. 2 Sam. 13:12 en overspel bedreven met de vrouwen hunner naasten, en spraken het woord valselijk in Mijnen naam, dat Ik hun niet geboden had; en Ik ben degene, die het weet, en een getuige daarvan, waarom Ik het ook aan het licht breng, spreekt de HEERE.

Valse profeten, vleselijke zonden en opstand tegen de van God gestelde machten worden opmerkelijk genoeg ook in den brief van Judas (1:8) te zamen gevat. Desgelijks zijn ook deze dromers, die het vlees bevlekken en de heerschappijen verachten en de majesteiten lasteren! De teugelloosheid der wetverachters zondigt tegen de rechten en wetten van kerk en staat en huisgezin.

24. Hierbij wil ik nog een woord omtrent enen anderen Babylonischen valsen profeet voegen, dat mij later ten deel is geworden. De Heere droeg mij het volgende op: Tot Semaja 1) (= gehoord door Jehova) den Nechelamiet (= dromer; de plaats Nechelam is onbekend), zult gij spreken, zeggende:

Jeremia ontving dit woord van God, nadat ter zijner kennis gekomen was een brief van dien Semaja, waarin deze hem om bovengenoemd schrijven te Jeruzalem aanklaagde; waarschijnlijk werd Semaja's brief den terugkerenden gezanten medegegeven.

Tegenover de mening van sommigen, dat dit woord niet bij wijze van een brief aan Semaja zelven behoefde geschreven te worden, staat uitdrukkelijk, dat de Profeet tot Semaja spreken moest.

25. Zo spreekt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, zeggende: Omdat gij brieven in uwen naam gezonden hebt, zonder enige opdracht te hebben van de gemeente der ballingen, tot al het volk, dat te Jeruzalem is en tot Zefanja, den zoon van Maäseja, den priester (Hoofdst. 21:1), en tot al de priesteren, zeggende:

26. De HEERE heeft u, Zefanja, na het aftreden van Pashur (Hoofdst. 20:1 vv.) tot priester gesteld in plaats van den priester Jojada, die het eerst het ambt van een eigenlijken opziener des tempels heeft bekleed (2 Kon. 11:18), dat gij opzieners zoudt zijn in des HEEREN huis over allen man, die onzinnig is, over iederen volksredenaar, die zich voordoet als een door een profetischen geest bezielde (1 Sam. 10:10), en die zich voor een profeet uitgeeft, dat gij dien stelt in de gevangenis en in den stok, gelijk te voren Pashur gedaan heeft (Hoofdst. 20:2).

27. Nu dan, waarom hebt gij Jeremia, den Anathotiet, niet gescholden, die zich bij ulieden voor een profeet uitgeeft! Waarom hebt gij hem niet in den kerker gesloten?

28. Want daarom heeft hij tot ons naar Babel enen brief (vs. 1-23) gezonden, zeggende: Het zal lang duren voordat gij weer uit Babel zult wederkeren; bouwt dus in het land uwer ballingschap huizen en woont daarin, en plant hoven en eet de vrucht daarvan.

De zin is deze: dat aan Jeremia gene hindernis in den weg gelegd is, en dat gij uw plicht om opzicht in den tempel te houden niet hebt vervuld, blijkt daaruit, dat Jeremia heeft onderstaan ene boodschap naar Babel te zenden. De tempel was de gewone, zo niet de enige plaats, waar de profeten openlijk voor het volk optraden; in zoverre kon Semaja zeker geloven, dat het bestuur van den tempel zijne profetische werkzaamheid zou hebben kunnen verhinderen. De valse profeten, zo als hier Semaja, stelden dus voor, dat men hen vrij moest laten voortgaan; niemand moest ondernemen iets tegen hen te zeggen of te schrijven; maar Gods ware Profeet moest als een waanzinnige worden behandeld en in kerker en stok worden gesloten! .

29. Zefanja nu, de priester had dezen brief gelezen voor de oren van den Profeet Jeremia, dien hij niet ongenegen was (Hoofdst. 21:1; 37:3), zodat die alles wist wat daarin omtrent hem geschreven stond.

30. Daarom, omdat zulk een hoon, den waren profeet Gods aangedaan, en zulk ene beweging tegen zijn werken niet ongestraft kon blijven, geschiedde des HEEREN woord tot Jeremia, zeggende:

31. Zend ene boodschap henen tot allen, die gevankelijk weggevoerd zijn, zeggende: Zo zegt de HEERE van Semaja, den Nechlamiet: Omdat Semaja ulieden geprofeteerd heeft, daar Ik hem niet gezonden heb, en heeft gemaakt, dat gij op a) leugen vertrouwt.

a) Jer. 28:15.

32. Daarom zegt de HEERE alzo: Ziet Ik zal bezoeking doen over Semaja, den Nechlamiet, en over zijn zaad; hij zal niemand hebben, die in het midden dezes volks wone; zijn geslacht zal in Juda uitsterven, enhij zal het goede niet zien, dat Ik Mijnen volke doen zal. Hij zal den tijd van terugkeren niet beleven, spreekt de HEERE; want hij heeft enen afval gesproken tegen den HEERE (Hoofdst. 28:16).

Die zichzelven vertroosten zonder God moeten eeuwig den waren troost missen, dien God dengenen verleent, welke zich aan deze zijde des grafs voor Hem verootmoedigen. Die valsen troost prediken versterken den tegenstand tegen Gods leiding en prediken dus ook den afval, daar zij menen recht conservatief zich te gedragen. Zij zien echter niet in hun blindheid, welke tijd het is.

Hoe meer leraren en predikers om des woords wil, dat zij in Gods naam leren en verkondigen, door hun vijanden benijd worden, des te meer zoekt God ze daarin te bevestigen (Hand. 12:1 en 24) Wat goddeloze leraars niet met woorden kunnen doen zoeken zij door geschriften te verrichten, en wat zij niet in hunnen naam kunnen doen, daartoe bedienen zij zich van Gods naam.

De uitroeiing van een geslacht is in de wet van Mozes de straf voor elke grote en hardnekkig volgehoudene zonde, ene uitroeiing, die zonder toedoen of medewerken van enige menselijke overheid door God zelven wordt volvoerd (vgl. Ps. 34:17).

Dit is ijverig op te merken, dat wij deze les leren omhelzen, welke ons onderwijst, om niemand te vertrouwen dan God alleen, en laten wij alle verdichtselen verwerpen, die ons zelfs maar zo weinig daarvan zouden afwenden, dat wij ons ergens anders zouden keren en her- en derwaarts geslingerd worden.

HOOFDSTUK 30.

BELOFTE OMTRENT HET JOODSE VOLK IN DE LAATSTE TIJDEN DES NIEUWEN VERBONDS.

In den vorigen kring van redenen werden enkel uitspraken gevonden, die ten doel hadden de verwachting door valse profeten opgewekt en onderhouden, omtrent den korten duur van den tegenwoordigen tijd van straf en een spoedig terugkeren der gevangenen tot des te heerlijker wederoprichting van den Joodsen staat, te vernietigen, en de harten des volks tot ootmoedige en geduldige onderwerping onder het juk van den koning van Babel te bewegen. Nu volgen vier hoofdstukken, waarin de gedachten des vredes, die de Heere over Israël heeft, nader uit elkaar worden gezet, en het einde, dat men moet wachten, in het helderste licht der Goddelijke openbaring treedt. De beide eerste hoofdstukken bevatten besluiten, welke de Profeet tot bevestiging van zijn eigen geloof en ter gedachtenis voor volgende tijden ontvangen heeft, en die hij daarom in een boek moet schrijven. De beide laatste hoofdstukken bevatten daarentegen redenen, die hem op enen tijd in den mond worden gelegd, als de stad door de belegering reeds veel heeft geleden en de verovering en verwoesting door de Chaldeën, die voor de deur staat, tot onfeilbare zekerheid was geworden.

Vs. 1-24. Vooraf gaat ene inleiding, waarin den Profeet het bevel tot het nederschrijven van de thans hem toevertrouwde profetie wordt gegeven, en tevens het doel in het algemeen wordt aangewezen (vs. 1-3). Daarop volgt het woord van God, dat tot troost en tot onderwijzing der volgende geslachten bestemd is. Dadelijk in den beginne ziet men, dat dit woord op beide delen van het uitverkoren volk, op Israël zowel als op Juda, betrekking heeft (vs. 4). Het woord verplaatst ons dadelijk midden in den angstigen toestand, die reeds begonnen is en zich binnen kort tot de ontzettendste katastrofe zal ontwikkelen, wanneer de mannen in Jakob gelijken zullen aan vrouwen, wanneer de barensweeën over hen zullen komen. Inderdaad zal ook die tijd van angst en schrik in zijne uitkomst een tijd van weeën der geboorte voor de heerlijke toekomst worden. Dan heeft Jakobs dienstbaarheid haar einde voor altijd, en Gods volk dient alleen den Heere, zijnen God, en zijnen koning David (vs. 5-9). Hierop wordt het woord tot ene vriendelijke toespraak, dat men in den nood tot loutering niet wanhope, de ziekte in hare gehele diepte peile, maar nu ook den toestand van heerlijkheid, die daaruit zal voortkomen, en de herstelling, die daarop zal volgen, recht in het oog houde (vs. 10-17 #Jer). Op eens staat vervolgens het beeld van het nieuwe Jeruzalem en van de verkorene gemeente, maar vooral van den vorst, die hen regeren zal, en hun betrekking tot den Heere als volkomen priesters zal bewerken, in zijne gehele schoonheid voor ogen (vs. 18-22). Nu keert het einde tot het begin terug en laat op nieuw de verschrikkingen van het gericht gevoelen, door welke de toekomst van het heden gescheiden is (vs. 23 en 24).

1. Dit is het woord, dat tot Jeremia geschied is van den HEERE, waarschijnlijk in het negende jaar van de regering van koning Zedekia, nadat hij diens gezanten met slechte uitzichten voor de naastbij zijnde toekomst had moeten laten gaan (Hoofdst. 21:1 vv.) zeggende:

1) Dit alles moest geschieden niet alleen, opdat het volk in de ballingschap hoopvol op de toekomst zou zien, wetende, dat er eenmaal een einde zou komen aan de ellende, maar bovenal, opdat het geloof in God daardoor zou bevestigd worden.

De nakomelingschap zou zien, dat God alle dingen weet, dat Hij is een Alwetende, die alles weet, overeenkomstig den Raad van Zijn wil, en dat Hij daarom de enige God is, de God van hemel en aarde, Die te eren is tot in eeuwigheid.

2. Zo spreekt de HEERE, de God Israëls tot u, Zijnen profeet, wien Hij tot vertroosting het oog wil openen voor ene gehele andere toekomst, dan die den koning moest worden voorgehouden, zeggende: Schrijft uter bewaring voor volgende geslachten al de woorden, die Ik naar dit en het volgend hoofdstuk tot u gesproken heb, in een boek.

3. Want zie, het zal zijn gelijk Ik u reeds vroeger (Hoofdst. 3:12 vv. 16:15; 23:3 en 29:14) heb te kennen gegeven, en nu nog meer in het bijzonder zal voorstellen. De dagen komen (Hoofdst. 23:5), spreekt de HEERE, dat Ik de gevangenis van Mijn volk in zijn geheel, van de beide delen Israël en Juda, wenden zal, zegt de HEERE; en Ik zal hen, Israël zowel als Juda, wederbrengen in het land, dat Ik hunnen vaderen gegeven heb, en zij zullen het op nieuw innemen en erfelijk bezitten 1).

1) In deze profetie worde de wegvoering van Juda naar Babel reeds verondersteld. Daaruit heeft men willen afleiden, dat zij ook werkelijk moet zijn voorafgegaan. Ene onjuiste redenering? Immers het woord Gods verplaatst de profeten in den geest menigmaal in toekomende tijden alsof deze reeds tegenwoordig waren.

De tijd, wanneer Jeremia deze woorden ontvangen heeft, laat zich niet bepalen. Zeker is het daarentegen, dat de Heere ze hem in ogenblikken van treurigheid wegens de onvermijdelijke verwerping van het tegenwoordig geslacht tot zijne vertroosting heeft ingegeven.

De God der genade belooft reeds, als de nacht nauwelijks is aangebroken, aan de zijnen den morgen der vrijheid: zij zullen wederkeren in het land, dat Jehova hunnen vaderen ten erve heeft gegeven, en wel het zolang gescheiden Israël en Juda aan den band van vreedzame vereniging.

Deze troostvolle uitzichten op ene schone toekomst, die na langen tijd van beproeving aan het ware volk van God geluk en heil zou aanbrengen, kon de profeet aan het volk niet mondeling voordragen; want het volk, dat daarbij belang had, was noch op ééne plaats verzameld, zodat hij daarvoor zou hebben kunnen optreden, noch werd een invloed uitoefenen voor dit ogenblik bedoeld. Integendeel moest den beangstigden en in vreemde landen weggevoerden of verstrooide volksgenoten, een troost- en hoopvol beeld van toekomstige tijden worden geopend, en het aan de nog verwijderde vervulling als een bepaald en zeker getuigenis der Goddelijke beloften worden voorgelegd. Daarom had het daartoe de schriftelijke voorstelling nodig, in welke het in de handen van allen kon komen. (Verg. Hoofdst. 22:12).

4. En dit zijn de woorden, die de HEERE na de zo even gemelde toespraak tot mij gesproken heeft van Israël en van Juda.

5. Want, om nu ook die woorden te melden, zo zegt de HEERE, als Hij mij midden in den angstigen tijd verplaatst, die de door Hem beslotene verlossing moet voorafgaan, en het angstgeschrei van hen, die dien tijd beleven zullen, voor den geest stelt: Wij horen van alle zijden ene stem der verschrikking; er is vrees en geen vrede 1), er is nergens uitzicht op redding en hulp.

1) De valse profeten zeiden hun, dat zij vrede zouden hebben, maar daar is verschrikking en geen vrede. En geen wonder dat, wanneer van buiten krijg, van binnen vreze is. De mannen, zelfs de krijgslieden zullen ganselijk overstelpt worden van de rampen des volks, zij zullen er onder wegzinken en er uitzien als vrouwen in barensnood, welke de weeën overkomen in haar uiterste, en die weten, dat zij ze niet kunnen ontwijken. Maar deze smart wordt vergeleken bij die van ene barende vrouw, niet bij die van een doodsbed, omdat dezelve in het laatst in vreugde zal eindigen en de smart, gelijk die van ene barende vrouw, zal vergeten worden.

6. Vraagt toch en ziet, gij die dien tijd van angst voor ogen hebt, en ziet hoe die mannen zich allen gedragen als vrouwen, die daar krommen, vraagt, of een manspersoon baart? Wanneer van gene lichamelijke geboorte sprake kan wezen, waarom zie Ik dan eens iegelijken mans handen op zijne lenden, alsof zij zich in weeën bevonden (Jes. 13:8; 21:3; :37:3) als van ene a) barende vrouw, en alle aangezichten uit vrees des harten veranderd in bleekheid.

a) Jer. 4:31; 6:24.

Ene hoogst dichterlijke voorstelling: wat ijselijke nood heeft dan dit volk getroffen, dat de kloekste mannen het uiterlijk voorkomen hebben van vrouwen in barensnood? Dat hier den Joden hun lafhartigheid en moedeloosheid in het dragen van de rampen der ballingschap zou verweten worden is min waarschijnlijk.

7. O wee! Want inderdaad die dag is groot, daar het gericht de wereld doorgaat (Hos. 1:11. Joël 2:11. Zef. 1:14), zo groot, dat zijns gelijken niet geweest is van den aanvang der wereld af (Matth. 24:21); en het is een tijd van benauwdheid voor Jakob, met wien, als het huis Gods, het gericht zijn aanvang neemt (1 Petr. 4:17); nog zal hij daaruit verlost worden. 1) In tegenoverstelling van andere volken, die in het gericht omkomen, zal Israël nog tot den vollen zegen komen (Hoofdst. 23:6).

1) Anders zou men het Hebreeuwse woord, dat de onzen voor ene klagende uitroeping nemen, en door "o wee" overzetten, in enen opwekkenden zin kunnen nemen, gelijk het zo voorkomt Jes. 55:1 : "O alle gij dorstigen, enz. " Het volgende "want" kan ook de betekenis hebben van "ofschoon, " zodat de mening deze zij: "O worde niet geheel moedeloos, worde toch niet wanhopig, ofschoon die dag, op welken wij uit ons vaderland verbannen zijn, zo groot en vreselijk geweest zij, dat zijns gelijke niet geweest is, sedert dat wij een volk hebben uitgemaakt, en het thans een tijd is van grote benauwdheid voor het nageslacht van Jakob, zal het evenwel uit die ellende zeker eens verlost worden.

Het is de komende grote dag des gerichts. Die dag wijst op de toekomst heen en sluit de mening uit, dat van den dag der verwoesting van Jeruzalem sprake is.

De woorden, die grote dag, wijzen op Joël 2:11 terug en, zo groot, dat zijns gelijken niet gezien is, zijn gevormd naar Joël 2:2, waar Joël op grond van het beleefde gericht van een over Juda gekomen verwoesting door sprinkhanen, vooreerst de idee van den groten gerichtsdag over de volken, door welken de Heere Zijn rijk op aarde zal voleinden, tot middelpunt der profetische verkondiging maakt. Deze dag is ook voor Jakob, d. i. het gescheiden Israël een tijd van schrik, want de schrik gaat niet alleen over de heidense volken, maar tegelijk ook over de goddeloze lieden van het bondsvolk, om hen uit de gemeente des Heeren uit te delgen. Het gericht is daarom ook voor Israël een krisis, waaruit het Israël Gods, de gemeente der vromen, gered wordt. Deze redding wordt nader in vs. 8 vv. geschilderd.

8. Want het zal, gelijk reeds door den profeet Jesaja (10:27; 14:25) is voorzegd: te dien dage geschieden, spreekt de HEERE der heirscharen, dat Ik zijn juk, het juk van den vijandelijken heerser, van uwen hals verbreken zal, o Jakob! en uwe banden, waarmee hij u gebonden heeft, verscheuren zal; en vreemden zullen zich niet meer van hem, van Jakob, doen dienen.

9. Maar zij zullen dienen den HEERE, hunnen God, en hunnen koning a) David, dien Ik hun in Davids groten Zoon, den Messias, verwekken zal, en die een tweede David, maar in den hoogsten en volkomensten zin, zal zijn (Hoofdst. 23:5).

a) Ezech. 34:23, 24; 37:24. Hos. 3:5.

De profetie laat de beide grote dagen in elkaar vloeien, de dag, waarop Jeruzalem valt en het volk met zijn koning in ballingschap gaat, en de dag, op welken het woord Gods tot wederopbouwing der stad en tot wederkering der ballingen zal worden gehoord. Hij laat ons de stem van verschrikking horen en vertoont ons de krachtige mannen als sidderende vrouwen, wanneer zij weeën hebben en het uur van baren nadert. Zij leggen de handen van pijn op de heupen; hun aangezichten zijn bleek geworden. Maar hierin zien wij ook de hand des Verlossers, die van den hals des volks het juk en de banden verbreekt, en horen de belofte van Zijnen mond, dat zij nooit meer de vreemden zullen dienen, maar alleen Jehova, hunnen God, en den nieuwen David, dien Hij hun verwekken zal.

10. Gij dan (om de vriendelijke toespraak tot het volk in de ballingschap weer op te nemen, Jes. 44:1 vv. en 51:7), vrees niet 1) a), o Mijn knecht Jakob! spreekt de HEERE, ontzet u niet, Israël! voor den tijd van druk, dien gij moet doorstaan, want zie, Ik zal u uit verre landen verlossen, in welke gij verdreven zijt, en uw zaad uit het land hunner gevangenis; en Jakob zal wederkomen tot het land zijner vaderen, en stil en gerust zijn, het zal in het bezit wezen van alles, wat tot geestelijke en lichamelijke welvaart behoort, en er zal niemand zijn, die hem verschrikke 2), het behoeft nimmermeer te vrezen, dat het uit zijn land en zijne bezitting zal worden verjaagd.

a) Jes. 41:13; 43:5. Jer. 46:28.

1) De Profeet bevestigt zijn onderwijs met een vermaning. Want het is niet voldoende eeuwig verzekerd te zijn van de vaderlijke gunst en Zijn welbehagen, indien wij niet aangemoedigd worden om te hopen, dewijl de ondervinding leert hoe lastig wij zijn en traag om de belofte Gods te omhelzen. Dit is derhalve de reden, waarom de Profeet met de vermaning komt om de gelovigen aan te raden om een goede hope te koesteren. Indien er in ons die geschiktheid was en vlugheid, welke moest, zouden we met één woord tevreden zijn. Wat nu kan boven het bewijs van Gods genade verlangd worden? Maar onze stompheid maakt dat wij veel prikkelen nodig hebben. Waar derhalve het onderwijs tot ons komt is het noodzakelijk dat er vermaningen bij komen, die het onderwijs zelf bevestigen, opdat de genade Gods in onze harten te overvloediger kracht uitoefene.

2) De weldaad, waarvan hier de Profeet profeteert, betreft inzonderheid het rijk van Christus. Maar sedert Christus de wereld regeert zien wij dat de aarde door vele stormen beroerd wordt, ja alles schier in wanorde is. Waaruit volgt dat deze uitspraak niet kan uitgelegd worden ten opzichte van de uitwendige rust, of van aardse veiligheid. Dewijl dus het rijk van Christus van geestelijken aard is, volgt dat hier een vredige en rustige toestand beloofd wordt, niet omdat er geen vijanden zijn die ons belagen of het ons niet lastig maken, maar dewijl wij meest die rust genieten bij God en ons leven veilig is, dewijl het beschermd wordt door de hand en de macht Gods. Derhalve moet een geestelijke rust verstaan worden waarvan de gelovigen in hun conscientiën genieten, ofschoon de wereld hen altijd bestrijdt, gelijk ook Christus gezegd heeft: Mijnen vrede geef ik u, niet gelijkerwijs de wereld u die geeft. Vervolg ons: in de wereld zult gij vele verdrukkingen hebben, maar hebt goeden moed, ik heb de wereld overwonnen.

11. Want Ik ben met u ook daar in verre landen, in het land uwer ballingschap (Hoofdst. 42:11. Jes. 43:1 vv.) spreekt de HEERE, om u te verlossen; want Ik zal, wanneer de tijd Mijner oordelen komt, ene voleinding maken met al de Heidenen, waarhenen Ik u verstrooid heb; a) maar met u zal Ik gelijk reeds in Hoofdst. 4:27; 5:10 en 18 gezegd is geen voleinding maken; maar Ik zal u kastijden met mate, en u niet gans onschuldig houden, b) opdat gij uwe misdaad belijdt, dat gij tegen den Heere, uwen God, gezondigt hebt (Hoofdst. 3:13).

a) Jer. 22:28. b) Jes. 27:8.

12. Want zo zegt de HEERE, daar Hij de gehele ellende en de volstrekte troost- en hulpeloosheid van u wel erkent: Uwe breuk is dodelijk, uwe plaag is smartelijk.

a) Jer. 10:19; 15:18.

Van hier tot vs. 17 wordt het volk voorgesteld en aangesproken onder het zinnebeeld ener vrouw, die door toegebrachte slagen jammerlijk is verwond en gekneusd, maar die door de hand, waardoor zij geslagen werd, ook gered en genezen zal worden.

13. Er is niemand, die uwe zaak oordeelt aangaande het gezwel1), er is niemand, die het zelfs beproeft uwe wonden te zuiveren en te verbinden (Jes. 1:6); gij hebt gene heelpleisters. Ieder weet, dat genezing onmogelijk is, en laat u daarom aan uwe eigene ellende over.

1) Het woord lemazor schijnt te betekenen: "tot zamendrukking, " altoos zou de gelijkenis ontleend zijn aan het uitdrukken der verdorven stoffen, welke men in zweren vindt en waarvan zij moeten worden gezuiverd, voordat genezing te wachten is.

De toestand der verbannen Israëlieten wordt zinnebeeldig vergeleken bij dien van enen zieke, die met wonden, breuken, plagen en stinkende gezwellen bezocht, en voor menselijk vermogen geheel ongeneesbaar is.

14. Al uwe liefhebbers (Hoofdst. 22:28)hebben u vergeten; zij vragen niet naar u; zij zien dat er niets meer met u te doen is, want Ik heb u geslagen met eens vijands plage, even als enen vijand, dien Ik voor altijd meende te verderven; met de kastijding eens wreden, die van geen medelijden weet. Dat deed Ik om de grootheid uwer ongerechtigheid, omdat uwe zonden machtig veel zijn, waardoor gij zulk ene behandeling verdiendet. (Hoofdst. 13:22).

De bedoeling van het tweede gedeelte is: uwe ongerechtigheden hebben Mij genoodzaakt u te straffen, zodat het naar wreedheid gelijkt, en alsof ik Mij een volslagen vijand van u verklaard had.

15. Wat a) krijt gij dan, daar gij wel reeds lang uwen druk hebt gevoeld, maar toch de oorzaak niet erkent, en den Bewerker niet wilt opmerken, over uwe breuk, dat uwe smart dodelijk is? Meent gij dat gij met enen vreemden God te doen hebt, die juist voor u boven alle volken der aarde de vreeslijkste slagen heeft uitgezocht? om de grootheid uwer ongerechtigheid, omdat uwe zonden b) machtig veel zijn, heb Ik u deze dingen gedaan.

a) Jer. 13:17. b) Jer. 5:6.

Al is Uwe breuk groot en uwe smart dodelijk, gij hebt nochtans gene reden van klagen over Mij, daar het verderf uit uzelven is. Ik ben rechtvaardig in Mijne handelingen. In zulk een geval heeft geen levend mens reden tot klagen. (Klaagl. 3:39).

De Heere wijst er hier op, dat alle die plagen en al die ellende hun was overkomen, vanwege hun zonde. Zij moesten het niet vergeten, ja zij hadden het te belijden voor den Heere, dat die straf rechtvaardig was, dat de Heere geen onrecht deed.

In Hem was er geen onrecht, maar de schuld lag bij het volk, omdat zij Hem hadden verlaten, en tegen Hem hadden gerebelleerd.

Maar de Heere zou het ook hier bewijzen, dat Hij niet alleen rechtvaardig en heilig, maar ook barmhartig en genadig was, die den lijdensbeker van de hand zou nemen en Zijn vriendelijk aangezicht over hen zou doen lichten.

Ja, hoewel hun vijanden machtig waren en hun onderdrukkers vele, toch zou Hij zich tonen de machtige God te zijn, die doet boven bidden en denken en boven verdienste.

16. Juist daarin, dat Ik het gedaan heb, ligt ook de mogelijkheid, dat het eens weer anders met u zal worden, wanneer het eerst zo ver met u zal gekomen zijn, dat gij uzelven niet meer voor onschuldig houdt (vs. 11). Merk daarom op, dat het nog eens anders zal worden, opdat gij u door de kastijding tot boete moogt laten bewegen. Allen, die u opeten, u als roofdieren verslinden (Hoofdst. 2:3), zullen a) opgegeten worden, en al uwe wederpartijders, zij allen zullen gaan in gevangenis; en die u beroven, zullen ter beroving zijn, en allen, die u plunderen, zal Ik ter plundering overgeven. (Jes. 33:1; 41:11 vv.).

a) Ex. 23:22. Jer. 10:25.

17. Want Ik zal u, wiens zaak niemand wilde voorstaan (vs. 13), de gezondheid doen rijzen, en u van uwe plagen, die zo ongeneeslijk schenen, dat mensen niet aan de mogelijkheid ener genezing konden geloven, genezen, spreekt de HEERE; omdat zij u noemen, als zij u voorbijgaan (Hoofdst. 18:16; 19:8): De verdrevene. Het is Zion zeggen zij, als zij van u spreken, in verachting: niemand vraagt naar haar. Zo heb Ik de meeste aanleiding en de beste gelegenheid om Mijne gedachten des vredes (Hoofdst. 29:11) in hare gehele grootte, gelijk zij alle gedachten te boven gaan, geheel onverwacht te openbaren.

1) Alhoewel de wonde ongeneesbaar schijnt, zal God ze toch genezen. Al is de ziekte nog zo gevaarlijk, zo is de lijder toch veilig, als God de genezing onderneemt.

Wanneer wij deze stof in het algemeen beschouwen, zo worden wij gewaarschuwd tegen onmatige vrees en droefheid, want in deze dierbare belofte is genoeg om beiden te stillen.

Zij moesten niet beven, als die geen hope hebben, uit aanmerking van toekomende verdere smarten, die hun mochten dreigen.

Laat ons hier opmerken, zij, die Gods knechten zijn moeten geen plaats geven aan ontrustende vreze, welke zwarigheden of gevaren hun ook mogen voorkomen.

Zij moesten niet bedroefd zijn als zulken, die geen hope hebben wegens de smarten waarin zij liggen. Het is waar, ons vleeslijk vertrouwen ontvalt ons, schepselen zijn geneesmeesters van geen waarde, maar Ik zal uw breuk genezen en waarom krijt gij dan? Waarom zucht en klaagt gij dan? Het is om uwe zonde (vs. 14, 15), en daarom moest gij in plaats van u te verpijnigen boetvaardig zijn. Waarom zou een mens klagen over de straf zijner zonde, De uitkomst zal eindelijk goed wezen en daarom verblijdt u in de hope.

18. Zo zegt de HEERE, nu ook nader verklarende, wat Hij onder gezond maken en genezen bedoelde: Ziet, Ik zal de gevangenis der tenten Jakobs 1), der weggevoerden, wenden, en Mij over hun woningen ontfermen, dat zij niet meer verwoest en verlaten zullen zijn; en de stad des Heeren (Hoofdst. 31:38) zal herbouwd worden op haren hoop 2) op de plaats, waar zij vroeger gestaan heeft (Joz. 15:63), en het paleis zal liggen) naar zijne wijze, ook zullen de paleizen van Jeruzalem zich weer op hun plaats verheffen en de overige steden van het land op nieuw verrijzen.

1) De uitdrukking van "Jakobs tenten" is hier gebruikt, gelijk die van tenten van Israël (2 Sam. 20:1. 1 Kon. 12:16 en van "Davids tabernakel" (Amos 9:12), te weten in zinspeling op het wonen in tenten door de aartsvaders (Hebr. 11:9), en door de kinderen Israëls in de woestijn (Num. 24:5).

2) Beter: op hare heuvelen. De Heere belooft hier de gehele herstelling van de stad der vaderen. Vandaar dat er ook volgt dat het paleis naar zijn wijze, dat is naar zijn recht, zoals het behoort zal worden bewoond.

3) In het Hebr. jeescheeb. Beter: zal bewoond zijn. Hier wordt dan voorspeld dat niet alleen de stad maar ook het paleis weer zal bewoond worden door degene, die aan het hoofd van het volk zal gesteld zijn.

19. En van hen zal dankzegging uitgaan, en ene stem a) der spelenden, ene stem van de gelukkige en blijde bewoners, die hun dansfeesten hebben of bruiloften houden (Hoofdst. 33:11); en Ik zal hen vermeerderen en zij zullen niet verminderd worden, als in den tijd hunner bezoeking, en Ik zal hen in de ogen van alle volken verheerlijken, en zij zullen niet gering worden, zo als het geval geweest is, toen ieder verachtelijk op hen zag.

a) Jer. 31:4

20. En zijne zonen zullen zijn als eertijds onder Davids en Salomo’s roemrijke regering (Klaagl. 5:21). talrijk en krachtig, en zijne gemeente, alles wat tot het volksbestaan behoort, zal voor Mijn aangezicht onder Mijne zorg en bescherming bevestigd worden; en Ik zal bezoeking doen over al zijne onderdrukkers, zodat voortaan niemand het meer zal wagen, hen aan te tasten.

21. En zijn Heerlijke, 1) die regeert en van geheel anderen aard is dan andere regenten, een Koning in den vollen zin des woords, zal uit hem zijn (Deut. 17:15), en zijn Heerser, die het voor altijd zijn en blijven zal (Micha 5:1), zal uit het midden van hem voortkomen, als afstammeling naar het vlees (Rom. 9:5,); en Ik zal hem, als tot Mij in de nauwste verbintenis staande en zelf waarachtig God zijnde (Zach. 13:7. 1 Joh. 5:20 doen naderen, zodat nu door dezen koning tussen hem en mij ene volkomene gemeenschap, tot stand komt, die vroeger, sedert den tijd des Ouden Verbonds, niet heeft bestaan, en Hij zal tot Mij genaken. Hij is een enig Hogepriester, want wie is hij onder alle priesters en koningen, die met zijn hart borg worde, om tot Mij te genaken? Wie heeft het volle bewustzijn in zijn hart, dat hij het zou mogen, zonder met zijn leven daarvoor te moeten boeten (Exod. 33:20), spreekt de HEERE.

1) De spreekwijs "zijn hart verpanden" (met zijn hart borg worden) duldt tweeërlei uitlegging: de eerste: "wie zou zo stout durven zijn, zo roekeloos om het te wagen?" De andere: "wie zou er den wil toe hebben, indien Ik zelf hem daartoe niet gewillig maakte? wie tot Mij vaderen, zo Ik zelf hem niet naderen deed. "

Dit vers ziet op Christus, onzen Beheerser, David onzen Koning; Hij is uit ons, Hij is ons, Zijnen broederen, is alles gelijk geworden. Christus’ werk en roeping is tot God te vaderen,

niet voor zichzelven alleen, maar voor ons, als de Hogepriester onzer belijdenis. Christus gesteld door den Vader om tot Hem als Middelaar te genaken, is met Zijn hart borg geworden om dit te doen. Zijne eigene vrijwillige overgave, in overeenstemming met Zijns Vaders wil en in liefde voor gevallen mensen, bewoog Hem. Dit geeft dus te kennen, dat Hij daartoe vast besloten was en het met vreugde deed. Jezus Christus was in dit alles waarlijk wonderlijk; wij mogen wel vragen met bewondering: wie is deze, die Zich tot zodanig iets verbond? .

Daar ligt de waarheid, dat het heerscherschap van het herstelde Israël in het koningschap van den Messias wortelt.

Het is niet twijfelachtig, of hier verklaart de Profeet met verscheid en woorden, wat hij onlangs heeft gezegd over de vernieuwing van de Kerk. Want wij weten dat de Joden zo duidelijk geleerd zijn, dat zij hun geheel vertrouwen op het heil in David moesten stellen, n. l. in den koning, welken God over hen had aangesteld. Het geluk der kerk derhalve en het heil is altijd gefundeerd geweest in den koning, met wiens standhouden de zaak der kerk in het nauwste verband stond, zoals gezegd wordt: Christus, de Heere, in wiens adem de onze is. Derhalve heeft God van den beginne aan altijd gewild dat het volk zijn aandacht gevestigd zou houden op den koning, dat het daaraan hing, niet omdat David gemakkelijk zijn volk door zijn dapperheid kan behouden, maar om reden hij den Persoon van Christus afbeeldde. Heden hebben we geen aards koning, die het beeld van Christus vertoont, maar Christus houdt daarom zelf de kerk levendig. Doch hier was dat schaduwachtig, omdat de koning als het ware de ziel was van het gemene leven. En te voren hebben we gezien, hoe de Profeet de Joden tot goede hope bezielde, hun David heeft voorgesteld, daarna den Zoon van David. Daarvan is ook in deze plaats gesproken.

22. En gij zult dan nu, daar gij in uwen Priester-koning geheel met Hij verenigd zijt, a) Mij tot een volk zijn in den vollen zin des woords, en Ik zal U ter vervulling van hetgeen in het O. T. als in een beeld en als belofte gezegd was (Exod. 19:5 vv. Lev. 26:12) tot enen God zijn.

a) Jer. 24:7; 31:1, 33; 32:38.

De stem der belofte verheft zich in vreugde; met bijzondere liefde vestigt zich de blik op den nieuwen Heerser in de plaats van God. Hij moet uit hun midden in heerlijkheid verrijzen (het woord "Heerlijke" (vs. 21) wordt van God zelven in Zijne indrukwekkendste Majesteit gebezigd. (Ps. 93:4. Jes. 10:34). Van bijzondere betekenis is ook het woord, dat God Hem tot Zich laat komen, omdat Hij Zijn hart verpand heeft, tot Hem te naderen. En onder zulk enen Koning wordt eerst het oude woord tot volle waarheid: "Gij zult Mij tot een volk zijn, en Ik zal u tot een God zijn. " .

Ongetwijfeld belooft God, de Heere hier aan zijn volk de heerlijke belofte, van weer de heilsgoederen des Verbonds te zullen genieten, maar ook zeker is het dat de Profeet hier beslist ziet op de dagen des N. Verbonds, ja op de einden der eeuwen. De herstelling Israëls is het beeld van de herstelling der kerk, en wat hier gezegd wordt, dat God hun God en zij Zijn volk zullen zijn, het geldt in de hoogste mate ook van het geestelijk Israël, van hen, die in waarheid Abrahams zaad zijn, door het geloof in Christus.

Christus Jezus is degene, die in waarheid Borg is geworden voor zijn volk, en door wien nu alle zijn gelovigen tot God vrijelijk mogen naderen, om van Hem te ontvangen de goederen van het genadeverbond, om te genieten dat de breuke geheeld is, de zonde verzoend, de schuld betaald, en ontrouw vergeten.

23. Doch tussen het treurige heden en de u zo even voorzegde heerlijke toekomst ligt een zeer zware tijd van straf, gelijk reeds in Hoofdst. 23:19 vv. is aangetoond: Ziet, een onweder des HEEREN, ene grimmigheid is uitgegaan, een aanhoudend onweder; het zal blijven op het hoofd der goddelozen, en alzo het in Hoofdst. 21:3 vv. voorzegde bevestigen.

24. Achter dien eersten tijd van straf ligt nog een andere veel zwaardere. De hittigheid van des HEEREN toorn zal zich niet afwenden, totdat Hij gedaan, en totdat Hij daargesteld zal hebben de gedachten Zijns harten; in het laatste der dagen, gedurende de eeuwen van Jeruzalems tweede verwoesting tot het begin van den tijd van zegen, zult gij daarop letten. 1)

1) Tegen het heil, hetwelk Gods volk zal verkrijgen, stelt de Heere hier het kwaad en de straf, welke de zondaars ontvangen.

Alle verdrukkers van Gods volk zullen het eenmaal ondervinden, dat de Heere geen ledig toeschouwer is geweest van al het leed den zijnen aangedaan.

Hij zal zeker recht doen allen Zijnen uitverkorenen, als eenmaal de grote oordeelsdag komt.

HOOFDSTUK 31.

VERDERE VOORZEGGING VAN DEN ZEGEN, DIE HET JOODSE VOLK NOG WACHT.

II. Vs. 1-40. Bijna met dezelfde woorden, als met welke de belofte van het vorige Hoofdstuk in vs. 22 eindigde, om vervolgens in vs. 23 en 24 eerst weer op den oordeelstijd te wijzen, die tussen het heden en de vervulling ligt, wordt ons hoofdstuk begonnen. Alzo wordt hier vooral gedrukt op "alle geslachten van Israël, " en treedt dus de hereniging der vroeger gescheidene stammen tot één volk aanstonds op den voorgrond (vs. 1.) Spoedig spreekt de profetie echter in ‘t bijzonder van de overgeblevenen van Efraïm. of van de tien stammen, en vertoeft nu bij deze het langst en uitvoerigst, omdat zij, naar het uitwendige te zien, het meest reddeloos verloren en voor altijd door den Heere verworpen schenen (vs. 2-22); hierop wendt zij zich tot Juda (vs. 23-26), eindelijk keert zij van de beide delen des volks tot het geheel terug. (vs. 27-40). Zij komt daardoor tot haar toppunt, doordat de kroon der beloften, de kern en het middelpunt van dit alles in dit slot (vs. 33 gevonden wordt, namelijk: "Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mijn volk zijn. "

1. Ter zelver tijd, van welken in Hoofdst. 30:18-22 sprake was, spreekt de HEERE, zal Ik, om hier nog meer bepaald te noemen, wien het aangaat, allen geslachten Israëls, Efraïm zowel als Juda, wanneer zij beide zich bekeerd hebben en weer van ééne gezindheid zijn geworden, (Hoofdst. 3:18. Jes. 11:12 vv.), tot enen God zijn; en zij zullen Mij tot een volk zijn. 1)

1) God verzekert hier zijn volk, dat Hij hen weer voor zich in een verbondsbetrekking zal aannemen, waaruit zij schenen vervallen en afgeweken te zijn. Terzelfder tijd spreekt de Heere, wanneer Gods toorn zal uitbreken tegen de goddelozen, zal zijn volk door Hem geëigend worden als Zijne kinderen, als de kinderen Zijner liefde: zal Ik zijn, dit is, zal Ik Mij tonen te zijn, de God van alle geslachten Israëls.

Onder alle geslachten hebben we het gehele volk te verstaan. De scheiding is weg. Israëls volk is weer één volk geworden voor den Heere God. En voor dat gehele volk zal de Heere weer de Bonds-God zijn, in wiens ogen het genade heeft gevonden. Na den druk de bevrijding, en met de bevrijding de volle bestraling van Gods vriendelijk aangezicht.

Als God de zonde vergeeft, heft Hij niet alleen de roede op, maar geeft ook weer de lieflijke vrucht van de zondevergeving te genieten. Het is daarom dat het verloste volk ook in het volgende vers jubelend wordt ingevoerd.

2. Zo zegt de HEERE, in de eerste plaats voorstellende wat hij aan Efraïm wil doen, daar Hij ons dadelijk verplaatst in den tijd, waarin de wederbrenging zal plaats hebben, als ware die reeds aanwezig: Het volk der tien stammen, voor zoverre zij gedurende den langen tijd Mijner gerichten overgeblevenen zijn van het zwaard, en het in zijn bestaan nog geheel voorkomt als zeer ellendig en bijna te niet gegaan, heeftvoor Mij genade gevonden in de woestijn, waarin Ik het had uitgestoten, en waarin Ik het heb opgezocht, opdat Ik er Mij over zou ontfermen,

namelijk Israël, als Ik henenging om hem tot rust te brengen, want Ik heb Mij opgemaakt om het weer te brengen in het land der vaderen, opdat het weer kome tot vastheid en vrede.

3. De HEERE is mij verschenen van verre tijden, zo zal Israël dan roemen; want Hij was zeer verre van Mij gegaan in den tijd mijner straf, zodat Hij geheel uit mijne ogen was verdwenen, maar nu is de hulpe uit Zion gekomen (Ps. 14:7). Ja, Ik heb u liefgehad, zo spreekt Hij, terwijl Hij mij verschijnt. Hij wil ook den tijd van toorn als een middel Zijner liefde en Zijner onverbrekelijke verbondstrouw laten erkennen. Ik heb u liefgehad met ene eeuwige liefde, daarom heb Ik udoor middel der kastijding getrokken 1) met goedertierenheid 2), opdat Gij eindelijk uwe misdaad zoudt erkennen en met berouw en leedwezen u van uwe verkeerde wegen tot Mij zoudt wenden, opdat Ik u weer zou kunnen aannemen (Jes. 54:7 vv.).

1) Over de trekkingen der liefde Gods aan de Zijnen: zij zijn 1) ontelbaar, en worden toch zo dikwijls voorbijgezien; 2) zeer krachtig, en worden toch zo dikwijls weerstaan; 3) zo zegenrijk en worden toch zo dikwijls niet ten nutte gemaakt.

Reeds ziet de gemeente in den geest, hoe de Heere Zijne besluiten uitvoert. Van verre, spreekt de Profeet, in naam van de gemeente, waarmee hij zich één gevoelt, is mij de Heere verschenen. Zo lang Israël in de ballingschap zuchtte, had de Heere zich van hen teruggetrokken, zich verre gehouden. Nu ziet hij Hem weer verschijnen van verre, d. i. van Zion, waar Hij als de God van Zijn volk gedacht wordt als op Zijn troon zittend, om het in zijn land te brengen. De Heere echter verzekert tegelijk aan het zijn komst verwachtend volk, Zijn eeuwige liefde. Wijl Hij zijn gemeente met ene eeuwige liefde bemint, daarom heeft Hij het met Zijnen arm behouden, zodat het niet verdelgd werd.

Daarom is deze lering vast vooreerst nuttig, dewijl de Profeet aantoont, dat al wat God voor goeds aan het oude volk heeft bewezen, dit moet teruggebracht worden tot het genadeverbond. Doch dat verbond was eeuwig en daarom moet men er niet aan twijfelen, of God is heden bereid om alle volken met zijn heil te begiftigen. Want Hij blijft altijd dezelfde en is onveranderlijk. Vervolgens wil Hij zijn Trouw en standvastigheid in het Verbond doen schitteren, wat hij met de kerk heeft opgericht. Waar derhalve het verbond Gods onverbrekelijk is en niet kan verbroken worden ook al werden hemel en aarde veranderd, laten wij daarom er zelf van overtuigd zijn, dat God altijd voor ons een redder is. Waarom? Zijn verbond blijft eeuwig en daarin ligt Zijn macht om ons te bewaren.

De Heere verzekert derhalve dat de redding van zijn volk in het nauwste verband staat met zijn eeuwige liefde. Dewijl zijn liefde een eeuwige liefde is en van geen verandering weet noch van bezwijken, daarom ook alleen zal Hij Zich ontfermen.

Dit is een grote troost voor alle gelovigen van alle tijden. De gelovige verandert, maar de Heere God verandert nooit. De gelovige moge ontrouw worden, Gods trouw wordt nooit vernietigd. Hij is en blijft dezelfde tot in eeuwigheid.

2) Of "de goedertierenheid voortaan over u uitgestrekt, " òf "daarom vervolg of continueer Ik de goedertierenheid aan u, " en zal bij u doen als volgt (vgl. Ps. 36:11; 85:7. Pred. 2:3). (STATEN OVERZ.).

Ik heb alle gelegenheden waargenomen om u tot Mij te brengen door voorkomende bedrijven van genade en goedertierenheid. Het woord "trekken" is in de Schrift gebruikt van Gods voorkomende genade (Hoogl. 1:4. Hos. 11:4. Joh. 6:44).

Soms zegt de Heere Jezus aan Zijne gemeente de gedachten Zijner liefde. Gene stem wordt uit de wolken gehoord, geen nachtelijk visioen wordt gezien, maar wij ontvangen veel zekerder getuigenis dan een van deze beide. Ondervraag de kinderen Gods, die het dichtst bij de poorten des hemels vertoefd hebben, en zij zullen u zeggen, dat zij tijden gekend hebben, waarin de liefde van Christus zo klaar en zeker voor hen was, dat zij er evenmin aan konden twijfelen als aan hun eigen bestaan. De donders der wet en de verschrikkingen des oordeels zijn allen om ons tot Christus te brengen, maar de eindelijke overwinning wordt door goedertierenheid te weeg gebracht.

Hetgeen Mozes met zijne stenen tafelen nooit kon doen, doet de Heere Jezus Christus met Zijne doorboorde hand. Dit is de leer der vrije verkiezing.

4. Welaan, zo gaat de Heere ten opzichte van het in vs. 2 gezegde verder voort: Ik zal u weer bouwen, wanneer gij in uw land zult teruggekeerd zijn, en gij zult gebouwd worden voor altijd, daar gij niet weer zult worden afgebroken (Hoofdst. 24:6), o jonkvrouw Israëls! want tot die ere van heiligheid voor den Heere en van onschendbaarheid voor de wereld (2 Kon. 19:21) zijt gij weer verheven. Gij zult op de vreugdefeesten, die u in rijken overvloed zullen bescheiden zijn, weer versierd zijn met uwe trommelen, u weer tooien tot feestelijken optocht, en uitgaan uit de poorten uwer steden met den rei a) der spelenden (Exod. 15:20 Richt. 21:21).

a) Jer. 30:19.

5. Gij zult weer, gelijk in vorige dagen geschied is, wijngaarden planten op de bergen van Samaria (Hos. 2:15); de planters zullen planten, en de vrucht genieten 1) (Jes. (65:21).

1) Het woord, "wehilleloe" hier gebruikt, betekent eigenlijk: "en zullen ontheiligen, " namelijk de vrucht der wijngaarden; maar het pronomen, daarop ziende, is weggelaten even als Hoofdst. 24:6. Na den tijd van de voorhuid der wijnstokken, welke drie volle jaren na de planting duurde, en na de heiliging van deze, waarmee nog een jaar verliep, zouden zij, die ze geplant hadden, de vrucht daarvan in het vijfde jaar gerust genieten. Zie de wet daaromtrent Lev. 19:23, 25. Deut. 20:6. Zij, wil God zeggen, die de wijngaarden planten, zullen die ter juister tijd genieten en niet beroofd worden van de vrucht van hunnen arbeid. Datgene, waarvoor zij moeite gedaan hebben, zullen vreemden niet beroven noch verslinden. (Jes. 65:21, 22).

6. Want er zal een dag zijn, waarin de hoeders, de wachters, op Efraïms gebergte 1), zij, die zijn aangesteld om aan het volk het terugkeren van het feest der nieuwe maan of enig ander godsdienstig feest aan te kondigen, zullen roepen: a) Maakt ulieden op, en laat ons opgaan naar Zion, tot den HEERE, onzen God, om Hem in Zijn heiligdom den dank toe te brengen voor de zegeningen, waarin ons land zich verheugt (Hos. 3:5).

a) Jes. 2:2, 3. Micha 4:2.

1) Men ging bij het houden der grote feesten af van het zichtbaar worden der nieuwe maan: was deze werkelijk gezien, zo stak men vuren aan, waarop de wachters, die op hoogten en bergen geposteerd waren, acht gaven.

Het geroep: Welaan! naar Jeruzalem tot aanbidding van Jehova! zal weer gehoord worden even als vóór de scheuring. Israël en Juda zullen weer in den Heere verenigd zijn.

De zamenhang is de volgende: Dit geluk van Efraïm zal vast zijn, want de zonde van Jerobeam, de losscheuring van de tien stammen van het heiligdom des Heeren zal niet voortduren, maar Efraïm zal in de toekomst weer tot den Heere, zijn God, naar Zion komen.

7. Want zo zegt de HEERE, ons ten tweeden male verplaatsende in den tijd, waarin Zijn raadsbesluit begint volvoerd te worden (vs. 2): Roept luide over Jakob met vreugde, en juicht van wege het hoofd der Heidenen, of der volken, namelijk van wege Israël (Amos 6:1. Deut. 4:7 vv. 2 Sam. 7:23 doet het horen, lofzingt, en zegt: O HEERE! behoud uw volk, het overblijfsel van Israël, 1) het overschot of heilig zaad, dat tot bijzondere verheerlijking bewaard is (Jes. 6:13).

1) De herstelling van Jakob zal opgemerkt worden bij alle de naburen, het zal een stoffe van vreugde voor hen allen zijn, en zij zullen zich allen met Jakob in zijn blijdschap verenigen, en hem daardoor eerbied bewijzen en een vermaardheid over hem brengen.

8. Ziet, Ik zal ze aanbrengen uit het land van het noorden, waarheen zij verdreven zijn (Hoofdst. 16:15), en zal hen vergaderen van de zijden der aarde (Deut. 34:4); onder hen zullen zijn blinden en lammen, zwangeren en barenden te zamen. Niet alleen de gezonden, die de bezwaren, aan zulk ene reis verbonden, kunnen verdragen, maar ook de zwaksten en gebrekkigsten, die door Mijne almacht boven alle moeilijkheden zullen worden verheven, (Jes. 35:3) zullen wederkeren; met ene grote gemeente zullen zij herwaarts wederkomen. 1)

1) Alhoewel velen van hen onbekwaam zijn tot de reize, zal zulks hun toch niet hinderen, de blinde en lamme zal komen, zulk een goeden wil zullen zij hebben om hun reizen te doen en zulk een goed hart daarop, dat zij hun blindheid en lamheid niet tot een verschoning zullen nemen, om te blijven daar zij zijn. En hun metgezellen zullen gereed zijn om hen voort te helpen, zij zullen ogen zijn voor de blinden en benen voor de lammen, gelijk goede Christenen voor elkaar behoren te zijn op hun reize naar den hemel. Maar bovendien zal hun God hen helpen, en laat dan niemand klagen of voorwenden dat hij blind is, die God tot zijn Leidsman heeft, of dat hij lam is, die God tot zijn sterkte heeft.

9. Zij zullen komen met geween, en met smekingen, met de tranen der doorgestane smarten over de scheiding, en van oprecht berouw, onder ernstige gebeden tot den wedergevonden God-want zo keert steeds de verloren zoon in de armen des vaders terug-zal Ik hen voeren 1); Ik zal hen leiden aan de waterbeken, in enen rechten weg,) waarin zij zich niet zullen stoten3) (Jes. 35:6 vv. 49:10 vv.): want Ik ben Israël, allen den stammen (Hoofdst. 3:19. Jes. 63:16) tot enen Vader, en Efraïm, het volk der tien stammen, is a) mijn eerstgeborene, 1) waaraan Ik Mijne liefde en genade in de eerste plaats betoon (Hoofdst. 3:11 vv.).

a) Ex. 4:22.

1) Dit duidt op de boetvaardige gestalte en op het feit, dat zij nu alleen van den Heere God verwachten heil en zaligheid. Hun zonden zullen zij niet alleen belijden maar ook hun afval diep betreuren en van den Heere smeken, dat Hij de zonde vergeve en hen bestrale met Zijn heil. Dit geldt inzonderheid van het geestelijk Israël, van het volk, hetwelk de Heere zich tot een erve heeft verkoren. Het leven des geloofs is een leven van belijden der zonde en schuld, maar ook een zich vertrouwend overgeven aan den Heere God, er van verzekerd, dat Hij het alles wel zal maken.

2) De weg zou leiden door de woestijn, dor en mat, maar de Heere zou het niet laten ontbreken aan water voor den dorstigen. De weg was niet geleid, maar de Heere zou een rechten weg maken. Op den weg zouden vele struikelblokken liggen, maar de Heere zou er voor zorgen dat zij zich niet zouden stoten. Als de Heere de Leidsman is, ja, de voor- en achtertocht, dan komt het altijd goed uit, hoe duister ook de weg moge schijnen.

3) Hier wordt een reden opgegeven, waarom God alle deze zorg van Zijn volk op zich wil nemen. Een Vader, die hem gewonnen heeft en daarom hem beschermen zal, die de zorg en het medelijden van een Vader voor hem heeft. Efraïm zelfs, die van God afgeweken zijnde, niet meer waardig was een zoon genaamd te worden, zal nochthans erkend worden als een eerstgeborene, bijzonder dierbaar, en erfgenaam van een dubbel deel der zegeningen.

Israël is het beeld van de kerk in haar bloeienden, levendigen toestand. Efraïm in haar afgezakten. Nochtans zegt de Heere hier, dat Hij niet alleen Israël maar ook Efraïm in genade en ontferming zal aannemen. Gods genadegiften zijn onberouwelijk.

10. Hoort des HEEREN woord, gij Heidenen, voor wie Israël door zijn ontzettend lot een voorwerp van ontzetting en van hoon was geworden (Hoofdst. 18:16), en verkondigt in de eilanden, die verre zijn, de kustlanden en eilanden der Middellandse zee, en zegt: Hij die Israël verstrooid heeft, zal hem weer vergaderen, en, nadat hij hem in de schaapskooi heeft weer gebracht, hem bewaren als een herder zijne kudde (Hoofdst. 23:3. Ps. 80:2

11. Want de HEERE heeft Jakob vrijgekocht, en Hij heeft hem verlost uit de hand desgenen, a) die sterker was dan hij, uit de hand van den wereldbeheerser, die hem tot hier toe in zijne macht had, om zelfs als Koning over hem te heersen (Jes. 52:7).

a) Jes. 40:10; 49:24, 25.

12. Dies zullen zij komen en op de hoogte van Zion juichen, waarmee zij het toppunt van hun terugkeren naar het vaderland bereikt hebben (Jes. 51:11), en zij zullen van daar zich door het gehele land verbreidende, om het weer te bebouwen, toevloeien tot des HEEREN goed, dat in rijken overvloed hun zal toestromen (Deut. 8:8 vv.), tot het koren en tot den most, en tot de olie en tot de jonge schapen en runderen; en hun ziel zal zijn als een gewaterde hof vol blijdschap en frisse levenskracht (Jes. 58:11), en zij zullen voortaan niet meer treurig zijn, zij zullen over gene ellende of nood meer klagen.

a) Jes. 61:11.

13. Dan zal zich de jonkvrouw verblijden in den rei (Ps. 30:12), daartoe zullen de jongelingen en ouden te zamen vreugdeliederen zingen (Ps. 148:12 vv.); want Ik zal hunlieder rouw in vrolijkheid veranderen en zal hen troosten en zal hen verblijden naar hun droefenis. (Joh. 16:12).

14. En Ik zal de ziel der priesteren met vettigheid dronken maken, hun ziel verzadigen met vet ten gevolge der menigvuldige dankoffers, die nu gebracht worden; en Mijn volk zal met Mijn goed verzadigd worden, spreekt de HEERE 1) Ps. 36:9).

1) Gods volk heeft een overvloedige vertroosting in Gods goedheid. Laat hen voldaan zijn met Gods goedertierenheid, en zij zullen er van voldaan worden en niets meer begeren om hen gelukkig te maken. Dit alles is ook toepasselijk op de geestelijke zegeningen, welke de verlosten des Heeren door Jezus Christus genieten, oneindig dierbaarder den koren, den most en klei, en de vergenoeging der zielen, welke zij in de genietingen daarvan hebben.

15. Zo zegt de HEERE: Er is ene stem gehoord in Rama 1) (1 Sam. 1:1), ene klage, een zeer bitter geween; Rachel weent over hare kinderen; zij weigert zich te laten troosten over hare kinderen, de door Efraïm en Benjamin vertegenwoordigde leden van het rijk der tien stammen, omdat zij niet zijn.

1) Van het blijde uitzicht in Israëls heerlijke toekomst, en voornamelijk van Efraïm wendt zich het oog van den profeet weer terug op het treurige heden van dezen laatsten. Thans in het land van Efraïm verwoest en verlaten; Rachel treurt om hare zonen, maar zij zal vertroost worden, hare zonen zullen weer terugkeren; want Efraïm is door zijn ongeluk tot inzicht en tot berouw over zijne zonden gekomen; het verlangt naar verzoening met zijnen God, en de Heere is met innig medelijden vervuld, en komt hem liefdevol te gemoet. Het terugkeren is aanstaande, de lange verwijdering moet nu ophouden, en ene nieuwe betrekking tussen Israël en zijnen God beginnen.

16. Zo zegt de HEERE: Bedwing uwe stem van geween, en uwe ogen van tranen; want er is loon voor uwen arbeid, waarin gij wederom uwe kinderen met angsten zoekt te baren (Gal. 4:19), spreekt de HEERE; want zij zullen uit des vijands land wederkomen, waarheen zij verstrooid zijn.

17. En er is verwachting voor uwe nakomelingen (of voor de toekomst) spreekt de HEERE; want uwe kinderen zullen wederkomen tot hun landpale, en het heilige land bezitten.

Om deze plaats menen vele latere uitleggers, dat het graf van Rachel niet, gelijk uit Gen. 35:16 vv. en Matth. 2:18 blijkt, in het zuiden van Jeruzalem, in de nabijheid van Bethlehem zich zou bevonden hebben (vgl Ruth. 1:22), maar integendeel noordelijk van Jeruzalem bij Rama van Samuël. Men verklaart dan het in Gen. 35:16 vv. genoemde Efratha van de plaats Efron of Efraïm (2 Kron. 13:19 Joh. 11:54; in Joz. 18:23 Ofra genoemd). Men verkrijgt dan zeker in zo verre een gepasten zin, als sedert de wegvoering der tien stammen in de Assyrische ballingschap Rachel als het ware in haar graf bij Rama gene rust meer had, maar daar een nachtelijk geween en bitter weeklagen werd gehoord. Intussen moet men dan niet alleen de aanmerking omtrent Efratha in Gen. 35:19 en 48:7 "hetwelk is Bethlehem" voor een later toevoegsel houden, dat op dwaling berust, maar ook beweren, dat de Evangelist in Matth. 2:18 geen recht had, om onze plaats met den kindermoord te Bethlehem in verband te brengen. De gehele aanhaling valt dan van zelf met de herstelling der dwaling, waarin ook Mattheüs deelde, in duigen, en heeft op zijn hoogst alleen de betekenis van een algemeen terugzien op het troosteloze klagen en wenen ener moeder om het verlies harer kinderen. Zij is dan ene herinnering aan die profetische plaats, die den Schrijver in de gedachte is gekomen, maar van de vervulling ener profetie zou eigenlijk gene sprake kunnen zijn. Wij zullen aanstonds gevoelen, dat de dwaling integendeel bij die nieuwere uitleggers is; juist daarom, omdat Rachel niet bij Rama, maar bij Bethlehem begraven lag, had de Evangelist recht, om haar om zo te spreken uit haar graf te laten opstaan, om als vertegenwoordigster der moeders van Bethlehem de kinderen te bewenen, die gedood waren. Men heeft nu wel aangenomen, opdat bij den Profeet ten minste iets dergelijks zou bestaan, dat Rama hier voorkomt als de vergaderplaats der ballingen, van waar zij naar Babels ballingschap gevoerd werden (Hoofdst. 40:1. 2 Kon. 25:11 Tot op die plaats zou als het ware de oude stammoeder des volks, in haar graf bij Bethlehem gene rust meer vindende, hare kinderen zijn nagegaan, om ze daar te bewenen, totdat zij eens zouden zijn teruggekeerd. Men ziet voorbij, dat op onze plaats niet over de wegvoering naar Babel gehandeld wordt; Efraïm, het volk der tien stammen, is het, waarop de profetie betrekking heeft. Nu kan Rama midden in den stam van Benjamin gelegen (Joz. 18:25 grensvesting van het rijk van Efraïm naar de zijde van Juda (1 Kon. 15:17) in aanmerking komen. De stammoeder van Jozef en Benjamin lag in het gebied van Juda, in de nabijheid van Bethlehem begraven. Dat had voor Efraïm ene bestendige herinnering moeten zijn, hoe nauw het met Juda en het huis van David verbonden was, zodat het, ook nadat het zich onder Gods toelating tot een bijzonder rijk gevormd had, toch nooit zulk ene grenslijn had moeten trekken, waardoor niet alleen de tien stammen zich afzonderden, maar ook de stem van Benjamin in twee delen gescheiden werd (1 Kon. 11:39).

Daar het nu echter toch in dat Rama om zo te zeggen aan het rijk van Juda den afscheidsbrief schreef, veroordeelde het zich tot den ondergang, waarbij het met Rachels kinderen voor altijd en onwedersprekelijk scheen gedaan te zijn, sedert zij in de Assyrische ballingschap waren weggevoerd. Deze schijnbaar gehele en onherstelbare ondergang, en niet alleen de wegvoering in de ballingschap, is het, wat de stammoeder van de grenzen van het Joodse rijk uit, in welk gebied zij begraven lag, overziende naar dat van het noordelijke, beklaagt en beweent, en waarover zij zich niet wil laten troosten. De 78ste Psalm in den zin, waarin wij

dien hebben opgevat, is zulk een klagen en wenen, waarin Rachel als het ware spreekt. Deze Psalm eindigt alleen met klacht en aanklacht, de hoop op ene "wederoprichting" (Hand. 3:21) bevat hij nog niet; daarentegen volgt de voorspelling daaraan op onze plaats, zodat Rachel in dien tijd, waarop de voorzegging doelt, voor haar klagen en wenen, voor haren arbeid in den geest, haar verlangen en smeken, haar loon zal vinden in het terugkeren der tien stammen en in de vereniging met Juda. Bij Mattheüs schijnt juist dat, wat bij Jeremia als ten eindenspoedende op den achtergrond wordt gedrongen, Rachels klagen en wenen over het verlies harer kinderen op den voorgrond te stellen, ja uitsluitend het punt van vergelijking te vormen. Blijft men nu hierbij staan, zo komt men alleen tot ene vergelijking en begrijpt men niet, hoe de Evangelist van ene vervulling der profetie kon spreken. Wij moeten daarom de gedachte hieraan toevoegen, dat even als bij Jeremia Rachels klagen en wenen alleen als een weg tot des te grotere vreugde worde voorgesteld, zo ook Mattheüs het weeklagen en jammeren der Bethlehemietische moeders wil stellen in het licht van het einde der geschiedenis van ‘t koninkrijk Gods. Het bloed dier onschuldig gedode kinderen is niet te vergeefs gevloeid; een ander kind is geborgen en ten prijs van dat bloed gered, en dit kind zal voor het tegenwoordig gejammer der Bethlehemietische moeders niet alleen, maar ook voor Rachels veel oudere en grotere smart ene overvloedige vergoeding en volkomen troost aanbieden. Het is de Redder en Verlosser, door wien het woord van Jeremia in zoverre het de profetie van ene zeer heerlijke toekomst bevat, tot vervulling komt, en voor deze vervulling ligt daarin ene zekerheid, dat dit woord in zoverre het den grond voor de profetie vormt, reeds in de Bethlehemietische moeders zijne vervulling heeft gevonden.

18. Ik heb, wanneer nu de tijd der grote bekering van Israël (Jes. 63:7; 64:12) zal begonnen zijn, wel gehoord, dat zich Efraïm, hetwelk met die bekering een begin maakt (Hoofdst. 3:12 vv. 18:22 vv.), beklaagt, zeggende: Gij hebt mij getuchtigd, en ik ben getuchtigd geworden als een ongewend kalf1) (Hos. 10:11 zo roept het, zijne hulp ook tot ware verandering alleen van Mij verwachtende (Klaagl. 5:21), zo zal ik bekeerd zijn, want gij zijt de HEERE, mijn God 1), en overigens heb ik geen helper of redder, tot wien ik mij zou kunnen wenden.

1) Eer ik getuchtigd werd, was ik als ene onhandelbare var, die het juk niet wilde op zich nemen, noch daarin trekken (Ps. 119:67, 71).

2) De goddelijke kastijding heeft doel getroffen. Efraïm juicht nu Gods wegen toe en zegt: "Bekeer Gij mij, " leid mij, breng mij door Uwe kastijding onder het juk Uwer wet terug, Ik zou mij zonder Uwe tucht niet tot u hebben kunnen keren en U gehoorzaam worden, nadat ik Uw juk afgeworpen had. maar Gij hebt mijn weerspannig hart gebroken. Ga voort met mij tot U terug te leiden en mij te bekeren. "Zo word ik bekeerd, want Gij Heere! zijt mijn God, wien ik toebehoor en onder wiens heilig juk alleen ik voorspoedig zijn kan.

19. Zeker, a) nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad, en nadat ik mij zelven ben bekend gemaakt, heb ik, vol smart over mijn afkeren van U, op de heup geklopt; ik ben beschaamd, ja ook schaamrood geworden, omdat ik de smaadheid mijner jeugd gedragen heb, den hoon, dien ik tot straf voor de zonden mijner jeugd gedragen heb, toen ik nog in verbond met U stond, maar aan die betrekking zo ontrouw was.

a) Deut. 30:2.

Dat wil zeggen, de last mijner vorige zonden weegt mij zwaar op het harte, en ik ben overtuigd, dat al de ellenden en smaadheden, die ik ondergaan heb, slechts de vergelding mijner werken geweest zijn. De profeet, een geheel volk als een enkelen persoon voorstellende, spreekt van zijn vorige zonden alsof die buitensporigheden waren der jeugd.

Wij moeten ons dikwijls de zonden onzer jeugd herinneren met berouw en schaamte. Hij is toornig op zichzelven van wege zijne zonde en dwaasheden. Hij gevoelt, dat hij gedrongen wordt om van God af te wijken, en kan niet door enige eigene macht zichzelven bij God houden, veel minder, wanneer hij is afgeweken, zich tot God wederbrengen. Daarom bidt hij: "bekeer Gij mij, en Ik zal bekeerd zijn". Dit sluit in zich, dat zo God hem niet door Zijne genade bekeerd had, hij nooit zou zijn teruggekeerd, maar eindeloos zou hebben gedwaald. Hij verblijdt zich in zijne ervaring van de gezegende uitwerking der goddelijke genade: "Zeker nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad. " Al de godsdienstige richtingen van onze harten tot God zijn de vruchten en het gevolg van de machtige werken Zijner genade in ons. Merk op: hij was teruggekeerd, hij was onderwezen, zijn wil was gebogen naar Gods wil. De weg, dien God kiest om zielen tot zich te bekeren, is doordat Hij de ogen opent om te kunnen verstaan, en al het goede is daarvan het gevolg. Wanneer zondaars komen tot ene rechte kennis, zo zullen zij komen tot een rechten weg. Efraïm was gekastijd, maar dat bracht de verlangde uitwerking niet voort; maar wanneer de onderwijzingen van Gods Geest de tuchtigingen van Zijne voorzienigheid vergezelden, dan was er een gezegend gevolg. .

21. Richt u in stenen zuilen merktekenen, wegwijzers, op, stel u spitse pilaren, die tot wegwijzers dienen, zet uw hart op de baan, op den weg, dien gij gewandeld hebt, en gij zult dien zeker wedervinden; keer weer, o jonkvrouw Israëls (vs. 4)! keer weer tot deze uwe steden, die gij nu op nieuw zult bouwen.

Daar hier gesproken wordt van de tien stammen, die als vernietigd en verloren zijn, zodat niemand onder de mensen ze weer weet te vinden, zo zal wel door de voor ons liggende opwekking zijn uitgesproken, dat zij voor den Heere niet verborgen zijn, maar Hij ze, in zo verre zij nog in ‘t bijzonder bestaan en niet reeds met de eigenlijke Joden zijn zaamgesmolten (2 Kon. 17:23), langs denzelfden weg zal terugbrengen, waarop zij eens in de landen hunner ballingschap gebracht zijn (vs. 10). De voorzegging in Openb. 16:12 vv. heeft dan zijne betekenis. Die wordt door de uitleggers meestal verkeerd verstaan, daar zij, de "koningen, die van den opgang der zon komen zullen" voor helpers van den Antichrist houden, in plaats van voor gelijken aan Cyrus, en werktuigen in de hand des Heeren tot verwezenlijking van Zijne raadsbesluiten over Efraïm.

De voorstelling is hier weer hoog dichterlijk: aan Israël wordt beloofd, dat zij zeker zullen wederkeren in hun vaderland, en dit wordt op deze wijze uitgedrukt: "stel bij uw heengaan merktekens op den weg, dien gij gaat; let wel op elk pad, dat gij inslaat, want gij zult langs dienzelfden weg wederkeren; doet als reizigers, die bij hun uitgaan reeds denken aan hun terugkomen, en maatregelen nemen voor de terugreis. Het woord "merktekenen" is eigenlijk "graftekenen" en het volgende "herinneringszuilen, " eigenlijk "droefheids"- of

"bitterheidsmonumenten, " t. w. wanneer van ene karavaan iemand op de reis sterft, wordt hij aan den weg begraven, en een zuil of steenhoop of ander gedachtenis-teken daar ter plaatse opgericht. Deze gedenktekens of grafmonumenten werden langzamerhand merk- en wegtekenen voor latere reizigers, en van daar hebben, ook andere zodanige tekenen, tot herkenning van den weg denzelfden naam gekregen.

22. Hoe lang zult Gij u onttrekken, gij afkerige dochter?Zijt gij het omzwerven niet moede? Talm dan niet langer en houd u niet van verre; want de HEERE heeft wat nieuws op de aarde geschapen: de vrouw zal den man omvangen.

Om het ongeduld van de liefde des Heeren, die Zijn volk, nadat Hij Zich weer in genade daartoe heeft gewend, gaarne op het spoedigst in volle mate wil zaligen, en enigermate door des te groteren spoed den tijd wil inhalen, die is voorbijgegaan, volgt Efraïm de uitnodiging om terug te keren niet spoedig genoeg. Het heeft de terughouding, waarin het niet recht vertrouwt de hem voorgehoudene erfenis in bezit te nemen, als een overblijfsel van zijn vroegeren afval, gelijk zij dan ook inderdaad in bewustzijn van vroegere schuld haren oorsprong heeft. Daarop, zo komt het ons voor, rust de vraag in de eerste helft van het vers en de enigszins vreemde aanspraak: "gij zijt toch de afvallige niet meer (Hoofdst. 3:6 vv.) maar de bekeerde, gij, behoeft dus ook nu niet meer u verre te houden. Omtrent de tweede helft van het vers heeft den uitleggers de vraag veel bezig gehouden, wat dit nieuwe, dat de Heere in het land wil scheppen: "de vrouw zal den man omvangen" betekent. Er zijn daarover gehele boeken geschreven. Luther zegt: "Ik werp de opvatting der ouden niet weg, die zeggen: "Christus is de man door Maria omgeven, d. i. ontvangen en geboren. " Dan zouden wij hier de vervulling hebben van de profetie in Jes. 7:14 (vgl. Gen. 4:1). Intussen is, gelijk Starke juist opmerkt, hier geen sprake van de eerste maar van de laatste tijden des N. T. Dan geeft Openb. 14:1-5 de verklaring; de nieuwe verbondsbetrekking, in welke Israël na zijn terugkeren in het heilige land tot den Heere zal staan, is hier bedoeld.

V. d. Palm tekent aan: "Dit gezegde, dat de gedaante van een spreekwoord heeft, betekent, die de zwakste was, is de sterkste geworden: of, de zwakste in schijn zal de sterkste zijn inderdaad. Ene bemoediging voor Israël tegen de gevaren der wederkering. "

23. Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, ten opzichte van Juda, dat Hij bij de volvoering Zijner raadsbesluiten over Efraïm geenszins zal vergeten: Dit woord zullen zij nog, even als voorheen bij voorbeeld in het optochtslied, Ps. 122, geschied is, zeggen in het land van Juda, en in zijne steden, namelijk dan, als Ik hun gevangenis wenden zal(Hoofdst. 29:14; 30:3, 18): De HEERE zegene u, Jeruzalem, gij woning der gerechtigheid, gij berg der heiligheid(Hoofdst. 50:7; 23:6. Jes. 66:20; 9:16).

1) Hij bevestigt met andere woorden dezelfde verzekering, en deze herhaling is niet overbodig. Want het was moeilijk den Joden te overtuigen, omdat zij reeds hadden vastgesteld dat, het niet gebeuren kon. Want door hun hardnekkigheid hadden zij alle toegangen voor Gods woord afgesloten. Dewijl derhalve de wanhoop hen zo in bezit had genomen en hun gevoelens had omwonden, was het noodzakelijk met vele woorden hen er bij te bepalen, opdat zij innerlijk de belofte van het heil toegang verleenden.

Bij de beloften van toekomstigen zegen, voornamelijk aan Efraïm gegeven, kon het schijnen, dat Juda bij het overige Israël was achtergesteld. Daarom worden als tot geruststelling deze beloften nog uitdrukkelijk ook tot Juda uitgebreid, daar toch uit alle stammen van Israël te zamen het ene volk van God moest bestaan en niet één van den aanstaanden zegen zou zijn uitgesloten.

Ook Juda zal in zijn land terugkeren; het heiligdom, het middelpunt en de bron van allen zegen zal weer met zegenwensen worden begroet. Het gehele land zal weer worden bewoond, akkerbouw en veeteelt zullen in bloei zijn: want de Heere wil voor allen nood hulp, voor elke behoefte bevrediging geven.

24. En Juda, mitsgaders al zijne steden met alle bewoners zijner steden (Hoofdst. 11:12) zullen te zamen daarin, in het land van Juda, (vs. 23) wonen; de akkerlieden en die met de kudden reizen, 1) zodat men zich ongestoord op den vreedzamen akkerbouw en de veeteelt toeleggen kan, even als Samaria op den wijnbouw (vs. 5).

25. Want ik heb de vermoeide ziel dronken gemaakt, en Ik heb alle treurige versmachtende ziel vervuld. 1) Ik zal Mijn volk, dat zo lang door nood en zorg, door honger en dorst van allerlei aard gekweld en gedrukt werd, bovenmate bevredigen en zaligen.

1) Hiermee belooft de Heere een volheid van genade, een overvloed van zegeningen. Hij is de Rotssteen, wiens werk volkomen is. Als de Heere Zijne zegenende en reddende hand ontsluit in den weg van schulduitdelgende en schuldvergevende genade, stort Hij ook den vollen stroom Zijner genade uit, zodat zijn volk het ervaren mag, dat Hij een overvloeiende mate van zegeningen schenkt. Dat zou Zijn geestelijke kudde op bijzondere wijze ondervinden.

26. (Hierop ontwaakte ik (vs. 25) uit mijnen slaap, en ik zag toe als een, die bij het ontwaken er over denkt, wat hem nu te doen staat, en mijn slaap was mij zoet; want ik wist, dat ik den rechten tijd niet zou verslapen, noch verzuimen).

Door de meesten worden deze woorden op Jeremia toegepast. Zo onze Staten-overzetters: "Dit zijn woorden van Jeremia, die hij hier invoegt, om zijne geestelijke vreugde te betuigen over deze heerlijke profetie van den Messias, die God hem in den slaap openbaarde. " In denzelfden zin spreken Gataker, Poole, Henry en Scott, Klinkenberg, v. d. Palm enz. De laatste zegt: "Jeremia vergelijkt de profetische verrukking, waarin hij geweest was, en waarvan al het voorgaande in toon, in stijl, in afgebrokenheid en vastheid der wendingen getuigenis draagt, gelijk hij die ook in vs. 3 had aangekondigd; hij vergelijkt deze verrukking, waaruit hij nu voor een poos terug komt bij een zoeten slaap, uit welken hij ontwakende rondom zich ziet; een beeld, waarvan ook Zacharias (4:1) zich bedient, misschien in navolging van onzen Profeet. Dit blijft toch altijd verre weg de natuurlijkste en gemakkelijkste verklaring van deze plaats, en als zodanig te verkiezen boven ene andere, volgens welke het Joodse volk hier sprekende zou worden ingevoerd, verrukt over de voorrechten, die aangekondigd zijn; doch die bezwaarlijk bij een slaap of ontwaken uit enen slaap konden vergeleken worden. Keil zegt terecht: "Mijn slaap was mij zoet, zou in den mond Gods ongepast wezen, wijl God niet slaapt, nergens in de Schrift God een slapen wordt

toegekend, en de eis tot ontwaken slechts het niet ingrijpen Gods in de aangelegenheid van zijn volk veronderstelt. "

27. Ziet, de dagen komen 1) (Hoofdst. 23:5), spreekt de HEERE, dat Ik het huis van Israël en het huis van Juda, die weer tot één volk vergaderd zijn (Hoofdst. 3:18), bezaaien zal met zaad van mensen en zaad van beesten (Hoofdst. 33:10 vv. Ezech. 36:9 vv.).

1) Wij zien dat de Profeet niets nieuws voortbrengt, maar slechts den Joden moed inblaast, om te vertrouwen op hun bevrijding en terugkeer. Doch hij gebruikt een andere vergelijking dat n. l. de Heere weer op de aarde zou zaaien, zodat Hij voortbracht zowel mens als vee en alle ziel van gedierte. Wij hebben gezegd dat het land tijdelijk braak lag en verlaten. Waar derhalve God op die wijze het land had veroordeeld, zodat alle heidenen meenden dat het Overgegeven was aan eenzaamheid en verwoesting, daar zegt de Profeet, dat God zou bewerken dat het weer bewoond werd, zowel door mens als door vee. En die vergelijking versiert te meer de genade Gods.

De zin hiervan is duidelijk: Ik zal het land van al de geslachten Israëls zo vermenigvuldigen en vervullen met mensen en vee, alsof het ganse land met zaad van beide bezaaid was, en het zo vele vruchten voortbracht als koren, in een vetten grond geworpen, gewoon is te doen.

28. En het zal geschieden, wanneer Mijne oordelen zullen worden volvoerd, gelijk als Ik over hen gewaakt heb (Jer. 1:12), om uit te rukken en af te breken, en te verstoren, en te verderven, en kwaad aan te doen: alzo zal Ik over hen waken om te bouwen en te planten, (Hoofdst. 18:7 vv.), spreekt de HEERE. 1)

1) Hiermee verzekert de Heere, dat Hij de macht had om uit te rukken, maar ook de macht heeft om weer te herstellen. Dat Hij het is, die om hunner zonden wil hen in ellende had gebracht, maar hen ook nu weer in vrijheid zou heenzenden, dat derhalve zowel het kwade als het goede van Hem was.

Bovendien wil de Heere hierdoor het vertrouwen bij hen wekken. Zijne dreigingen, Zijne oordelen zijn uitgekomen, derhalve zo zeker zullen ook Zijne beloften van uitredding vervuld worden.

29. In die dagen 1) zullen zij niet meer zeggen, gelijk men dit tot hiertoe dikwijls in verkeerden zin gezegd heeft, maar ook in juisten zin wel met reden kon zeggen: De vaders hebben onrijpe druiven (Jes. 5:2) gegeten, en der kinderen tanden zijn stomp geworden(Ezech. 18:2. Klaagl. 5:8).

1) De Profeet zegt derhalve dat dit spreekwoord niet meer gebruikt zou worden, dewijl, waar zij door rampen waren overheerst, zij zeker zouden gewaar worden dat God niet zo streng was geweest, zonder rechtvaardige oorzaak. Doch hij zegt: in die dagen, n. l. nadat God rechtvaardige straffen had gezonden over hen en vervolgens hen omhelsd had met Zijn mededogen. Want beide was noodzakelijk, n. l. dat de hardnekkigheid en woestheid van het

volk werd ten onder gebracht en zij zouden ophouden met God te twisten, vervolgens dat de genadevolle gunste Gods in hen zou openbaar worden.

30. Maar een iegelijk zal om zijne ongerechtigheid sterven; een ieder mens, die de onrijpe druiven eet, zijne tanden zullen stomp worden(Deut. 24:16).

Het spreekwoord van de zure druiven en het stomp worden der tanden, hier voor de eerste maal vermeld, kan een dubbelen zin hebben. Het kan betekenen: De vaderen zijn begonnen onrijpe druiven te eten maar eerst zijn den kinderen de tanden daarvan scherp geworden, d. i. de straf treft niet altijd dadelijk den eersten schuldige, maar dikwijls eerst den schuldigen van de tweede, derde of vierde generatie. Het kan echter ook betekenen: de straf treft niet altijd den schuldigen vader, maar dikwijls eerst den onschuldigen zoon of kleinzoon. In den laatsten zin bestrijdt Ezechiël in Hoofdst. 18 het spreekwoord als ene lastering der gerechtigheid Gods. In den eersten zin bevat het gene godslastering, maar drukt slechts hetzelfde uit wat de wet zelf uitspreekt met de woorden: "Ik ben een ijverig God, die de ongerechtigheid der vaderen bezoek tot in het derde en vierde lid dergenen die Mij haten (Ex. 20:6; 34:7. Num. 14:18. Deut. 5:9. Jer. 32:18. Klaagl. 5:7). Deze grondstelling der Goddelijke gerechtigheid berust op de veronderstelling, dat het niet alleen ene individuele, maar ook ene corporatieve zonde, ene zonde van families, van geslachten, van generaties, volken en staten is. Alzo heeft iedere zodanige aan veler gemene zonde hare geschiedenis; zij ontwikkelt zich als elke andere kiem, totdat zij hare verste uitbreiding en volle rijpheid verkregen heeft, met de rijpheid valt ook het gericht te zamen. Den dan levenden worden de tanden stomp, mogelijk wel den minder schuldigen (men denke aan Lodewijk XVI van Frankrijk), maar altijd zeker als den kinderen van hun vaders in dien zin als de uitdrukking in Matth. 23:31 v. gebruikt is, d. i. als den appel, die niet ver van den stam valt, als de organische voortzetting en volmaking van de zedelijke richting, door de raderen ingeslagen.

Gerechtigheid en gericht zal in het heilige land zo worden onderhouden en gekweekt, dat zonde en straf niet meer gehele reeksen van geslachten treffen, maar ieder zondaar terstond de rechtmatige straf ontvangt.

31. Ziet, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken (Hebr. 8:8 vv.). Met de verschijning van den Messias zal het worden opgericht, maar eerst ten volle tot stand komen bij de eindpaal der eeuwen (Hos. 2:16 vv. Openb. 11:12);

32. Niet naar het verbond, dat Ik met hun vaderen gemaakt heb, ten dage als Ik hun hand aangreep, om hen uit Egypteland uit te voeren, zodat ook aan dit eerste verbond grote betoningen van genade voorafgegaan waren, en het ook zijne heerlijkheid had (2 Kor. 3:7 vv.), welk Mijn verbond zij vernietigd hebben, door hun onvernieuwd gebleven hart, hoewel Ik hen getrouwd had 1), spreekt de HEERE.

1) Of het verbond der genade in alle eeuwen der wereld hetzelfde is in Zijn wezen? Wij antwoorden: Ja. De vaders vóór Christus hebben geen ander verbond gehad dan wij; hetzelfde verbond der genade gaat ons te zamen aan. Dit blijkt, omdat zij vooreerst dezelfde belofte

gehad hebben, ten tweeden zij hebben die op denzelfden grond gehad, door hetzelfde geloof in Jezus Christus (Joh. 8:56.) Waarin bestaat dan het onderscheid tussen de Oude en Nieuwe bedeling van het verbond der genade? Zij zijn onderscheiden: 1) in het voorwerp. In de Oude bedeling was Christus beloofd, maar in de Nieuwe is Christus gegeven. 2) In de bondsgenoten. Onder de Oude bedeling worden zij vergeleken bij een minderjarigen erfgenaam, in de Nieuwe bij enen erfgenaam, die tot zijne jaren gekomen is (zie Gal. 4:1-7).
3) In de manier van kunnen godsdienst In het N. V. is onze godsdienst meer geestelijk. 4) In den last der ceremoniën, "een juk hetwelk noch onze vaders noch wij hebben kunnen dragen" (Hand. 15:10), maar Christus nodigt: "Neemt Mijn juk op u, want Mijn juk is zacht, en mijn last is licht. " (Matth. 11:29, 30). 5) In de zwakheid der wet. De wet was onmachtig om het leven te geven, de conscientiën te reinigen. Gods toorn te verzoenen. Daar was ene minder krachtige invloeiing des H. Geestes. De Geest was toen niet gegeven in zo ruime mate als nu, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was (Joh. 7:39). 6) In de duisternis der bediening van ouds. Christus was des Vaders, maar alleen afgebeeld door schaduwen, voorbeelden en voorzeggingen, maar nu zien wij Hem "met ongedekten aangezichte" (2 Kor. 3:18). 7) In het getal der deelgenoten dezes verbonds. Nu is de middelmuur des afscheidsels tussen Joden en Heidenen gebroken; het verbond der genade is gemaakt met alle volken, "Hij is ook een God der Heidenen en niet alleen der Joden" (Rom. 3:29).

33. Maar dit is het verbond 1), dat Ik na die dagen, die eerst moeten voorbijgaan, vóórdat de nieuwere tijd in vs. 31 kan aanbreken, met het huis van Israël maken zal, spreekt de HEERE: Ik zal Mijne wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven (Ezech. 36:26 vv. 2 Kor. 3:3 en Ik zal hun tot een God zijn (Hoofdst. 24:7; 30:21 vv.), en zij zullen, terwijl hetgeen reeds bij het eerste verbond geëist werd (Hoofdst. 7:23) nu ook werkelijk door hen geschiedt, Mij tot een volk zijn 2).

1) Hij wijst hier het onderscheid aan tussen Wet en Evangelie, dewijl het Evangelie met zich brengt de genade der herschepping en dus niet is een letterlijke kennis, maar doordringt tot hun harten en alle hartstochten reformeert tot gehoorzaamheid aan de gerechtigheid Gods. De vraag kan nu wel te berde gebracht worden, of dan onder de wet de genade der herschepping heeft ontbroken. Doch dat is al te ongerijmd. De vaderen, die eertijds zijn wedergeboren, hebben dit ontvangen door de genade van Christus, wij zouden zo kunnen zeggen als het ware bij wijze van vroegere overbrenging. Deze deugd resideerde derhalve niet bij hen, zodat zij hun gemoederen binnendrong, maar het was een van het Evangelie tot de Wet zelf overgebracht goed.

2) God vat hier de hoofdzaak van Zijn verbond in het generale samen. Zo dikwijls nu God zich aan ons verklaart onze God te zijn, bindt Hij tegelijk zijn Vaderlijken gunst aan en verklaart dat Hij zorg draagt voor ons heil. Hij geeft ons vrije vergunning tot gebed, beveelt ons op Zijne genade zich te verlaten, kortom deze belofte bevat in zich alle delen van ons heil.

34. En zij zullen niet meer, gelijk vroeger het geval was, toen men tot openbaring Mijner kennis bijzondere middelaars en profeten nodig had, aan iegelijk zijnen naaste, en een iegelijk zijnen broeder leren, zeggende: Kent den HEERE! want zij zullen, daar zij zelf tot dragers van Mijnen Heiligen Geest en tot profeten zijn geworden (Joël 3:1 vv.), Mij allen kennen, van

hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe (Jes. 54:13. Joh. 6:45. 1 Joh. 2:20, 27 spreekt de HEERE: a) want (vgl. Hebr. 10:16 vv.) Ik zal hun ongerechtigheid vergeven, en hunner zonden niet meer gedenken (Jes. 43:25; 44:22.)

a) Jer. 33:8. Micha 7:18. Hand. 10:43.

Dat de profeet des Nieuwen Verbonds dit tegelijk aanschouwt met de herstelling van Israël op den grond van het land der belofte is geheel naar de orde, toch wordt in de uitdrukking vs 33 : "na die dagen" reeds aangeduid, dat de nieuwe tijd niet alleen moet gekomen zijn, maar binnen dien tijd ook de gezochte plaats moet gevonden zijn.

De ware bedoeling van het verbond, door de Schrift voorgesteld, is deze, niet dat er een verdrag tussen God en den mens wordt gesloten, maar dat van den Heere het initiatief, de oprichting van het verbond, en juist daarom de vaststelling van de orde des verbonds uitgaat; met andere woorden: het verbonds Gods is wezenlijk ene stichting. Aan de andere zijde kan nu echter ook elke door God tussen Zich en de mensen gestichte betrekking, even als de aan David geschonken belofte van genade (Ps. 89:4) ja elke door Hem aan het schepsel opgelegde regeling en beperking (Hoofdst. 33:20. Hos. 2:18. Zach. 11:10), in ‘t bijzonder elke theokratische instelling, zoals die van den sabbat (Exod. 31:16), een verbond worden genoemd. Nog meer bepaald heeft het verbond des Evangelies het karakter van ene stichting, rijk in genade, in zekeren zin erfgift (men zie daaromtrent vooral de plaats Luk. 22:29 als terugslaande op vs. 20); daardoor wordt de bewijsvoering in Gal. 3:15 vv. Hebr. 9:16 v. die zich aan de laatste betekenis over het woord (Testament) aansluit, gerechtvaardigd.

De eerste meer bijzondere belofte (Hebr. 8:6), op welke het nieuwe Verbond komt te staan, is deze, dat in de plaats van de uitwendige, van buiten af dringende en alzo de tegenspraak opwekkende letter moet komen de Goddelijke wil, die in ‘t binnenste gelegd wordt, en inwendig dringt, en die de band moet worden, die met God verenigt. De tweede is deze, dat ten gevolge van inwendige, voor ieder waarneembare openbaring van God levende kennis van God het eigendom van allen zal zijn. De derde is deze, dat alle zonden, zonder dat er ene voorwaarde voor de zijde der mensen is, tegemoetkomende genade van eeuwig geldende vergeving vinden. Deze laatste belofte is het fondament en tevens de hoeksteen van alle; vgl. het slotwoord der rede van Jes. 33.

Let op: wie in den tijd des Nieuwen Verbonds nog leeft naar de wijze des Ouden en niet in het geloof in Jezus een nieuw hart ontvangt, die wordt ook naar de wijze des Ouden Verbonds behandeld. In zo verre duurt het Oude Verbond voor ongelovige Christenen en Joden, nog altijd tot aan het jongste gericht voort, maar het heeft volstrekt gene beloften meer, vermits deze te gader in het Nieuwe Verbond vervuld zijn.

Hier is ene onpeilbare zee van zaligheid, een strandeloze oceaan van genot; kom, baad uwen geest daarin; al zwemt gij ene eeuw, een oever vindt gij niet; peil door de eeuwigheid heen, en gij zult geen bodem voelen. "Ik zal hun tot een God zijn. " Als dit uwe ogen niet doet glinsteren, uw hart niet hoorbaar van geluk doet kloppen, dan is uwe ziel zeker in geen gezonden toestand. Maar gij behoeft meer dan tegenwoordige genietingen-gij reikhalst naar

iets, waarop gij uwe hope bouwen kunt, en waarop kunt gij meer hopen, dan op de vervulling dezer heerlijke belofte: "Ik zal hun tot een God zijn?" Dit is het meesterstuk aller beloften; de zekerheid en het gevoel daarvan maakt een hemel hier beneden en zal een hemel daarboven maken.

Rechte kennis van, herstelde gemeenschap met oprechte toewijding van God, ziet daar de zegeningen, die hier met kracht op den voorgrond treden! Bedenkt men, wat waarde voor Jeremia, den priesterzoon, bepaaldelijk de uitwendige godsdienstplichten en plechtigheden van zijn volk moesten hebben, dan wordt men gedrongen-niet zozeer om de hoogte zijner ontwikkeling te bewonderen, als ware die het werk van eigen wijsheid en kracht, maar om de kracht van den geest der profetie op het diepst te vereren, die zijn uitverkoren volk zover boven het gewone standpunt verhief, en hem de volheid der tijden deed malen met kleuren zo rijk en zo stout, dat wij thans, na achttien eeuwen, nog slechts de aanvankelijke vervulling Zijner godsspraak aanschouwen. Heeft Jesaja bij voorkeur de weldaad der schuldvergiffenis door het bloed der verzoening, Joël, die der vernieuwing door den Heiligen Geest, als vrucht der Nieuwe bedeling geschetst. Jeremia vat beide te zamen, leert ons niet onduidelijk de tweede als vrucht der eerste beschouwen, en doet ons Gods eigen eed, als onwankelbare waarborg voor de dubbele toezegging horen!

In het eerste deel van dit vers wordt ene zeer overvloedige kennis onder Jakobs overblijfsel beloofd. Er zijn er, die menen, dat men de tweeërlei uitdrukking "een iegelijk zijn naaste, " en "een iegelijk zijnen broeder, " onderscheiden moet opvatten, zodat door de "naasten" de Heidenenen, en door de "broeders" de Joden zouden bedoeld worden; dan zou de zin deze zijn: niemand zal Heiden of Jood behoeven te leren, zeggende: "kent den Heere enz. " Men geeft er twee redenen van: deels omdat de latere Joden gewoon waren de Jodengenoten, die uit de Heidenen tot de gemeenschap van hun kerk overkwamen, hun naasten, maar de geboren Joden hun broeders te noemen; deels omdat er andere ene nutteloze herhaling van woorden zou plaats hebben. Maar deze onderscheiding schijnt ons te spitsvondig en ongegrond. In de ganse Godsspraak wordt van de Heidenen gene de minste melding gemaakt. Zij handelt alleen van de algemene bekering der Joden, en de onderscheiding tussen de namen naasten en broeder, voor Heidenen en Joden, is in de Heilige Schrift geheel onbekend. Onzes inziens zal de kracht der oorspronkelijke woorden de mening van de Godsspraak duidelijk genoeg kunnen aanwijzen. Het woord "een iegelijk" betekent enen man, en wel enen man van gezag en aanzien, en het werkwoord leren zegt eigenlijk met sporen steken, aansporen en aandrijven, zodat de zin deze is: de Joodse wetleraars, die gestrenge voogden en tuchtmeesters waren onder het Oude Verbond, zullen de Israëlieten niet meer op enen gebiedenden toon belasten, en nog veel minder met geweldige middelen aandrijven, om den Heere te kennen en te dienen. Alle aansporingen zullen eenvoudig in zachte en overredende drangredenen bestaan. Ook zullen de Israëlieten tot het kennen en dienen van den Heere zulk harde aansporingen niet meer nodig hebben; alleen zullen zij daartoe met de uiterste bereidwilligheid volvaardig wezen. Trouwens ter nadere bevestiging wordt er bijgevoegd: "want zij zullen Mij allen kennen van hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe, spreekt de Heere. " Dat is niet van het kleinste kind tot den volwassen man; de pas ontluikende vermogens der tedere jeugd zullen altoos door een redelijk onderwijs moeten beschaafd worden. Maar de Heere bedoelt mensen van allerlei rangen en standen, edel en onedel, rijk en

arm, van den meest verachten tot den aanzienlijksten, van den dagloner tot den vorst (vgl. Hoofdst. 6:13). Deze allen zouden den Heere kennen. Niet alsof de maat van kennis bij alle Israëlieten even groot wezen zou. Zulk ene opvatting is alleszins strijdig met de natuur der zaak zelf. Haar de Heere wil dit zeggen: "Elk Israëliet zal, naarmate van zijne verschillende vermogens en omstandigheden ene genoegzame en opgehelderde kennis hebben van den Heere en Zijnen dienst, en deze kennis zal aan ieders hart door de genade van den Geest geheiligd wezen. " Maar wat zou den Heere bewegen, om aan gans Israël zulke grote weldaden te bewijzen? Zouden zij het zich waardig maken? Neen, de beweegreden zou gene andere wezen dan deze, dat de Heere Zijnen toorn niet in eeuwigheid behoudt, en Israël alle ongerechtigheden vergeven zal. Dit vinden wij vs. 34b "want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hunner zonden niet meer gedenken. " Het ganse beloop van zaken wijst ons naar ene bepaalde ongerechtigheid en zonde bij uitnemendheid, namelijk den Messiasmoord, de zwaarste van alle ongerechtigheden, aan welke de Israëlieten zich ooit hebben schuldig gemaakt. De mening is derhalve onzes inziens deze, dat de Heere aan Jakobs nageslacht hun schromelijke ongerechtigheden in het smadelijk verwerpen en vermoorden van den Messias, onder welke geduchte gevolgen deze hardnekkige natie eeuwen lang zuchten zou, eindelijk eens volkomen vergeven en die niet meer gedenken zal, even alsof zij zich daaraan nimmer hadden schuldig gemaakt. Door den Messiasmoord zouden de Joden eindelijk eens de maat van hun ongerechtigheid dermate vervullen, dat de Heere hen als een onwaardige Lo-Ammi geheel en al verstoten, en onder al de heidenen verstrooien zou. Zo lang nu de Messiasmoord hun niet vergeven was, zouden zij op des Heeren gunst en zegen niet kunnen hopen. Maar evenwel eigenlijk zou de Heere, die Zijnen toorn niet tot in eeuwigheid behoudt, deze ongerechtigheid ene vergeven en vergeten, en hen uit dien hoofde met ene algemene bekering, en enen groten overvloed van allerlei heil rijkelijk verwaardigen. Uit al hetgeen wij gezegd hebben over vs. 31-34 ziet een iegelijk, dat de dagen waar in deze godsspraak volledig zal vervuld worden, nog niet gekomen zijn. Het is waar, in het begin van den Evangeliedag heeft de Heere met Israël een nieuw verbond gemaakt, ook heeft Hij er enigen bekeerd door Zijne wet te geven in hun binnenste; sommigen hebben den Heere leren kennen en vergeving van hun zonden bekomen. Maar de Joden, die toenmaals met deze voorrechten verwaardigd werden, waren slechts weinigen in vergelijking met de gehele natie. De volledige vervulling is nog aanstaande in het laatste der dagen bij de algemene bekering der Joden (Rom. 11:27).

De Heere belooft een nieuw verbond. Welke is de betrekking tussen het Nieuwe en het Oude Verbond? Het Oude Verbond bestond van het ogenblik af, dat God de Israëlieten uit Egypte geleid, en, door enen prijs voor hen betaald, tot Zijne knechten gemaakt had. Alle voorrechten van de zijde Gods aan de kinderen der mensen geschonken, leggen hun tevens ene verplichting op, waaraan zij zonder schending van het Verbond, zich niet kunnen onttrekken. Het Nieuwe Verbond kan daarom niet een geheel ander Verbond zijn, dan hetgeen bij de wetgeving op Sinaï gesticht werd. Want ook het Oude Verbond was ene openbaring Gods, en ook in het Oude had God verklaard, de God van Israël te willen zijn. Ja het Nieuwe Verbond zelf zou genen waarborg voor zijn bestaan opleveren, indien het Oude, dat trouwens ook een Verbond Gods was, volkomen afgeschaft kon worden. "Jezus Christus, " zegt de Apostel der Heidenen, "is een dienaar geworden der besnijdenis, van wege de waarheid Gods, opdat Hij bevestigen zou de beloftenissen der vaderen" (Rom. 15:8). Wat in het Oude Verbond slechts in de kiem voorhanden was, zal tot volle vrucht komen; wat in het Oude Testament

afgeschaduwd werd, zal verwezenlijkt; wat beloofd was, zal vervuld worden. Alzo zal het Oude Verbond ophouden, echter niet door oplossing, maar door vervulling. Zijn schijnbaar sterven is het begin van een nieuw, heerlijk leven, even als de Christus aan het kruis in de diepe vernedering sterft, om uit de opstanding der doden naar den Geest der heiligmaking krachtelijk bewezen te worden de Zoon van God te zijn. Het Oude is het Nieuwe, en is het ook niet, maar God zelf gelijkt in deze aan een iegelijk schriftgeleerde in het koninkrijk onderwezen, die uit zijnen schat oude en nieuwe dingen voortbrengt. God herhaalt nooit slechts het oude, en Hij doet nimmer iets dat volstrekt nieuw is. Hieraan getuigen Zijne werken in het rijk der natuur en Zijne wonderen in het rijk der genade. Verscheidene zegeningen worden in het nieuwe Verbond beloofd, niet in volstrekte, maar in betrekkelijke tegenstelling van het Oude, namelijk vergeving van zonden, verlichting van het verstand en vernieuwing van het hart. "Ik zal mijne wet, " spreekt de Heere, "in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven. " In plaats van op de tafelen der getuigenis, aan de hand van Mozes toebetrouwd, schrijft Jehova thans Zijne wetten in hun hart. Maar ook in het Oude Verbond wordt van de wet geroemd, dat zij de ziel bekeert en het hart verblijdt, en ook in de tijden der Oude bedeling wees de besnijdenis der voorhuid op de besnijdenis des harten, en vroeg David den Heere hem een nieuw hart te scheppen. Reeds aan Abraham werd beloofd dat Jehova zijn God en de God van zijn zaad wilde zijn. Indien nu van de dagen des Nieuwen Verbonds gezegd wordt, dat de wet in het hart geschreven zou worden, en God hun tot enen Heere zou zijn, dan kan slechts bedoeld zijn, dat de vervulling van deze toezegging zo krachtig en zo handtastelijk wezen zou, dat al hetgeen de Heere in vroegere dagen gedaan heeft, hierbij vergeleken, niet meer in aanmerking zou komen. Alzo zal ook van de ark niet meer gesproken worden, noch van het opvoeren uit Egypte (Jer. 3:16 en 13:7, 8 ,). Een iegelijk, luidt een tweede belofte zal kennis vergaderen, niet door hetgeen hij van enen broeder, maar van den Heere zelven geleerd heeft. Door menselijk onderwijs weet men van God, door de onderwijzing des Geestes kent men God. Mensen kunnen op God wijzen, Hij moet Zich zelf bewijzen; mensen kunnen van Hem getuigen, Hij moet Zich zelven aan de harten betuigen. Niemand kent God, niemand kan Christus den Heere noemen, dan door den Heiligen Geest. In de tegenwoordige bedeling verklaart een leraar uit Israël, leert Israël de wet van enen sterflijken mens, daarom vergeet het haar. Want even als vlees en bloed voorbijgaan, vergaat ook zodanig een onderwijs. Eenmaal zullen allen uit de mond des Heeren zelven onderwezen worden, gelijk geschreven staat: "alle uwe kinderen zullen van den Heere geleerd worden" (Jes. 54:13). Wij behoeven hier niet bij te voegen, dat al de vromen des Ouden Verbonds door den Heere onderwezen werden, terwijl in de dagen des Nieuwen Verbonds zeer velen enkel van mensen leren. De Heere wil Zijne kennis door Zijnen Geest schenken, moet echter er mede beginnen, iets weg te nemen, namelijk de zonde. Zolang de ongerechtigheden, die het volk en God van elkaar scheiden, niet weggenomen zijn, kan de Heere onmogelijk onder hen wonen. Maar ook vergeving der zonden was onder het Oude Testament niet onbekend, want de kinderen Gods prezen dengenen zalig, wiens zonden vergeven zijn, en verblijdden zich in enen God, bij Wien vergeving is, opdat Hij gevreesd worde. Het verstrooid en vertreden Israël kon wel vrezen, dat het voor altijd verworpen was en nooit meer vergeving zou ontvangen. Neen, antwoord God, de vergevende genade begint, wanneer gij haar geëindigd gelooft; twijfelt aan alles maar twijfelt nimmer aan de getrouwe en vergevende barmhartigheid van uwen Jehova. Waar de zonde machtig wordt ten dood, wordt de genade nog meer overvloedig. Is dat uitzicht misschien al te lieflijk om immer

vervuld te worden? Hoort des Heeren antwoord: "Indien de hemelen daar boven gemeten, en de fondamenten der aarde beneden doorgrond kunnen worden, zo zal Ik ook het ganse huis Israëls verwerpen. " Eer zal het onmetelijke gemeten en het onpeilbare gepeild worden, eer dat God Zijn verbond met Zijn volk verbreekt. De verwoeste stad zal herbouwd, en van het begin tot aan het einde een heiligdom des Heeren worden. Indien in vroegere dagen de vijanden het onreine in het heiligdom brachten, thans zal het eenmaal onreine geheiligd worden. De zegepraal, de volkomene overwinning is verzekerd, want er zal niets worden uitgerukt, noch afgebroken worden in eeuwigheid.

De zin is, dat allen, die in het verbond der genade zijn, zo van God geleerd zullen worden, dat een iegelijk van hen in de ene of andere mate God kennen zal, inwendig, duidelijk, ondervindelijk, zoet en zalig. Ik weet dat er verscheidene trappen van deze kennis zijn. God heeft verschillende vormen in Zijne school: er zijn vaders van wege de ervarenheid, jongelingen van wege de sterkte, en kinderen van wege de waarheid en het wezen der genade (1 Joh. 2:12). Gelijk de ene ster verscheiden is van de andere in heerlijkheid, zo is het ook met Christus' school. Maar hier ben ik van beide zijden bezet. a) Enigen zijn gereed om te klagen: helaas, zij kennen zo weinig van God. Geliefden! bedenkt: het is enkel genade, dat gij sterren zijt, al is het, dat gij juist gene sterren zijt van de eerste of tweede grootte. Indien gij nu maar weinig kent, met den tijd zult gij meer kunnen kennen. God leert al Zijne lessen niet bij de eerste intrede. Het is waar: de opening of de ingang Uwer woorden geeft licht (Ps. 119:130), maar dit is ook waar, dat God in Zijn licht ons leidt met trappen; het is niet te versmaden, als God het harte maar bezig houdt met heilige begeerten en verlangen naar kennis, zo dat het in oprechtheid kan zeggen: Mijne ziel is verbroken van wege het verlangen naar Uwe oordelen te aller tijd (Ps. 119:20). b) Anderen daarentegen houden zichzelven zo wel geleerd uit kracht dezer belofte, dat zij alle leerlingen van mensen buiten sluiten. Ik antwoord: deze woorden zien óf op de gronden van den godsdienst, en zo hebben de Christenen in den tijd des Evangelies niet nodig, om in deze grondstukken geleerd te worden, want nu kennen zij allen den Heere van den kleinste tot den grootste toe, óf anders deze woorden zijn alleen te verstaan bij vergelijking. Er zal zodanige overstroming en ene zee van kennis zijn onder het Nieuwe Verbond, boven het verbond met Zijn volk gemaakt, als Hij hen uit Egypte leidde, dat de mensen niet van node zullen hebben elkaar te leren bij vergelijking. Aldaar zal ene verhevene baan en een weg zijn, welke de heilige weg zal genaamd worden; die dezen weg wandelt, zelfs de dwazen zullen niet dwalen (Jes. 35:8). Hoe wordt God gezegd de ongerechtigheid te vergeven en de zonden nimmermeer te gedenken? Vooreerst, God wordt gezegd de ongerechtigheid te vergeven, als de schuld der zonde is weggenomen; en ten tweede: God wordt gezegd de zonden nooit meer te gedenken, naardien Hij den zondaar nooit meer aanmerkt als zondaar. Dit is immers het verbond, alsof Hij gezegd had: Ik zal uwe zonden wegnemen, en ze wegdoen alsof ze nooit geweest waren. Ik zal ze uitdoen uit Mijn gedenkboek; Ik zal het schrift doorstrijken dat niemand het zal kunnen lezen. Maar zoudt gij mogen zeggen: indien de zonde gedurig in de wedergeborenen blijft, hoe zijn zij dan zo vergeven, dat zij nooit meer gedacht worden? In onderscheidene opzichten zeggen wij, dat de zonde altijd blijft in de gelovigen, en dat de zonde niet blijft in de gelovigen. Vooreerst, zo wij spreken van de wet wij spreken van de wet der zonde, of van de welverdiende oorzaak der verdoemenis, dan blijft die altijd; maar zo wij spreken van de dadelijke verbinding des

zondaars tot de verdoemenis, dan blijft zij niet na de vergeving; maar de zondaar is zo vrij, alsof hij nooit gezondigd had.

35. Zo zegt de HEERE, die de zon ten lichte geeft des daags, de ordeningen der maan en der sterren ten lichte des nachts (Gen. 1:14 vv. Ps. 136:7 vv.), die de zee klieft, dat hare golven bruisen, HEERE der heirscharen is Zijn naam (Job. 26:12. Jes. 51:15).

36. Indien deze ordeningen van voor Mijn aangezicht zullen wijken, dat Ik ze niet meer liet bestaan, wat echter nooit zal geschieden zolang deze tegenwoordige wereld bestaat (Hoofdst. 33:25 vv. Gen. 8:21 vv. 9:9 vv.); spreekt de HEERE, zo zal ook het zaad Israëls ophouden, dat het geen volk zij van zelfstandig en vast bestaan voor Mijn aangezicht, al de dagen 1).

1) Dat Hij, die belooft heeft zich een kerk te bewaren, Zich getrouw betoond heeft aan het woord dat Hij gesproken had, betreffende de vastigheid van de wereld. Hij nu, die getrouw is aan het verbond met Noach en zijne zonen, omdat Hij het ingesteld heeft tot een eeuwig verbond, zal niet vals bevonden worden, in zijn verbond met Abraham en zijn zaad, Zijn geestelijk zaad, want dit is ook, een eeuwig verbond. Zelfs hetgeen zij gedaan hebben, hoewel zij veel kwaad hebben gedaan, zal niet vermogen om de genadige oogmerken van het verbond te verijdelen.

37. Zo zegt de HEERE; indien de hemelen daarboven gemeten(Hoofdst. 33:22. Jes. 40:12), en de fondamenten der aarde beneden doorgrond kunnen worden, wat niemand kan, zo zal Ik ook zijne barmhartigheid en genade laten eindigen (Ps. 36:6 en het ganse zaad Israëls verwerpen, om alles, wat zij gedaan hebben, dan zal weer een gericht als vroeger komen, spreekt de HEERE.

Door eeuwigen duur zal het Nieuwe Verbond zich boven het Oude onderscheiden. Het Oude is door Israël gebroken, en het volk is daarom door Jehova verworpen; dit zal onder het Nieuwe niet meer geschieden; en het zal als het ware een tweede regeling der natuur worden, het zal zo onbewegelijk bestaan als de grote natuurwetten.

Onder het Oude Verbond had de natie, gelijk ene overspelige, de heiligste banden verscheurd, en in de gevangenis van Babel dwaalde zij rond als ene vrouw, die door haren gemaal verstoten was. Maar thans, de scheiding zou door verzoening vervangen, en het zwakke aan het sterke, het volk van Jehova met onlosmakelijke liefdekoorden vastgesnoerd worden. Of zou wellicht dat uitzicht al te bekoorlijk zijn om immer vervulling te vinden? Het is alsof de profeet die bedenking in het kleinmoedige hart voorziet. Ene majestueuze beschrijving van Jehova’s macht en trouw moet haar afsnijden, en op den sterkst mogelijken toon wordt verzekerd, dat het onmetelijke eerder gemeten, en het onpeilbare eerder gepeild worden zal, eer Gods verbond met Zijn uitverkoren volk wordt verbroken (vs. 35-37).

De vraag rijst op: Is den daarmee ook werkelijk een onvergankelijke duur van het Nieuwe Verbood met Israël uitgesproken, daar toch hemel en aarde inderdaad eenmaal zullen vergaan (Matth. 5:18; 24:35)? Wij moeten echter hierbij voegen, dat de Heere enen nieuwen hemel en ene nieuwe aarde schept, en gelijk de nieuwe schepping eeuwig voor Hem bestaat, zo zal ook

het zaad van Israël eeuwig bestaan (Jes. 54:10; 65:17 en 66:22 Uit onze plaats blijkt duidelijk, dat God Israëls bekering en wederaanneming niet dadelijk de ondergang der wereld, het laatste oordeel en het nieuwe Jeruzalem zal volgen, hetwelk het licht der zon en der maan niet meer behoeft.

38. Ziet, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat deze stad den HEERE zal herbouwd worden, van den toren Hananeël af tot aan de Hoekpoort.

39. En het meetsnoer zal wijders westelijk nevens dezelve uitgaan tot aan den heuvel Gareb, gelijk die in Joz. 15:8 nader beschreven is, en zich naar Goath omwenden, waarschijnlijk een punt in het zuidoosten der stad, misschien bij den berg der ergernis (het woord schijnt rotsheuvel te betekenen).

40. En het ganse dal der dode lichamen en der as, het dal Ben-Hinnom met Tofeth (1 Kon. 1:33), en al de velden tot aan de beek Kidron, die door Josia verontreinigde velden van het dal Kedron (2 Kon. 23:4), tot aan den hoek van de Paardenpoort tegen het Oosten, zal den HEERE ene heiligheid zijn; er zal nietsvan dit heiligdom des Heeren, van deze den Heere van nu aan geheel gewijde stad (Hoofdst. 3:17), weer uitgerukt, noch afgebroken worden in eeuwigheid (Zach. 14:11).

Ene Paardenpoort hebben wij in 2 Kron. 23:15 (vgl 2 Kon. 11:16) leren kennen, die zich binnen de stadsmuur bevond en tot de gebouwen van het koninklijk paleis op Zion behoorde; niet verre daarvan hebben wij de in Neh. 3:28 genoemde Paardenpoort. Het is echter de vraag, of deze poort volgens onze plaats niet liever aan de westzijde van het dal Kedron beneden den oosthoek van den tempel, dicht bij den zuidhoek van den Ofel-muur moet worden gezocht, in welk geval ook de plaats bij Nehemia nog anders zou moeten worden opgevat dan door ons is geschied. Hoe dit ook zij, in elk geval moet door onze profetie niet juist ene uitbreiding van den uitwendigen omvang der stad, maar in de eerste plaats slechts zoveel te verwachten worden gegeven, dat Jeruzalem in zijne gehele vroegere uitgebreidheid zal worden hersteld (Zach. 14:10). Daarentegen zullen in het Zuiden en Oosten de vroeger voor onrein en onheilig gehouden plaatsen, die ontwijd en ontheiligd zijn geworden, als weer gewijd en den Heere eveneens als heilig worden toegerekend, dus van alle gruwelen, die in Jeruzalems onmiddellijke nabijheid zijn bedreven (en daaronder ook in het bijzonder Akeldama, de akker des bloeds (Matth. 27:7 vv.), of die van het verraad, dat in Judas eens geheel Juda aan zijnen Heiland beging (Zach. 11:12 vv.), zal voor altijd worden uitgedelgd, en het ganse verledene zal van de zijde zijner schanddaden zijn vergeven en vergeten, zodat een herhaald oordeel der vernietiging voor Jeruzalem niet meer te vrezen is. Daarentegen zal het dal van Josafat (2 Kron. 20:26) de schouwplaats van het gericht over den Antichrist worden (Joël 3:6 vv. Jes. 66:23 vv. Openb 14:14 vv. 1:11 vv). Deze schouwplaats zal zich uitstrekken van de velden van het dal Kedron in het noordoosten naar het zuiden, en om de zuidoostzijde heen tot aan de Paardenpoort, waar wij die eerst noemden, zodat de boven aangestipt moeilijkheid omtrent de bepaling van die poort is uit den weg geruimd, en nu ook de profetie in Zach. 14:3 vv. licht heeft verkregen.

Voorzeker bij het lezen van zulk ene belofte mag de Israëliet, wien het deksel van het aangezicht valt, naar Jeremia's eigen woord (Klaagl. 3:29) ootmoedig den mond in het stof steken, zeggende: misschien is er verwachting!

De Profeet ziet hier in het aardse Jeruzalem het beeld van het nieuwe, van het hemelse. Op Oud Testamentische wijze, of liever in een Oud-Testamentisch kleed, voorzegt Hij de volkomen zegenpraal van het eeuwig Godsrijk. Geen zonde zal er meer zijn, de ongerechtigheid zal volkomen vergeven wezen. Wat Jeremia hier voorspelt, zag de ziener van Patmos als voltooid.

HOOFDSTUK 32.

JEREMIA KOOPT ENEN AKKER TEN TEKEN DER WEDERKOMST UIT BABEL.

III. Vs. 1-44. Sedert de voorzegging der beide vorige hoofdstukken is reeds een vol jaar verlopen. Nu ontvangt de Profeet in de bewaarplaats, waarin hij wordt gevangen gehouden (vs. 1-5), ene openbaring des Heeren, dat zijn neef Hanameël hem enen akker te Anathoth te koop zal aanbieden. Als nu zijn neef werkelijk met dat doel tot hem komt, erkent hij aanstonds als den wil des Heeren, dat hij de aanbieding aanneme. Hij koopt den akker onder alle vereiste vormen en onder het oog van getuigen (vs. 6-15). Vervolgens wendt hij zich in den gebede tot God, en bidt Hem om te kennen is geven waarom Hij hem zulk een koop had laten sluiten, daar toch de stad, door de Chaldeën belegerd, spoedig den vijanden in handen zou vallen, en Juda in de reeds sedert lang aangekondigde ballingschap zou ten (vs. 16-25). Daarop ontvangt hij ten antwoord, dat Hij, de Heere, de stad wel om der wille van oude en nieuwe zonden zal overgeven, maar dat Hij ook het voornemen had ter zijner tijd de gevangenis te wenden, het volk weer naar Zijn land terug te voeren, en het daarin geestelijk en lichamelijk te zegenen, alzo zou kopen en verkopen weer op nieuw plaats hebben (vs. 26-44). Deze is dan de verklaring, welke Jeremia uit dit antwoord moest opmaken: tot een zeker onderpand of tot ene voorzegging met der daad was de koop van den akker geschied.

1. Het woord, dat tot Jeremia geschied is van den HEERE in het tiende daar van Zedekia, koning van Juda, dus nog in het jaar 589 v. C. of uiterst in het begin des jaars 588; dit jaar was het achttiende jaar van Nebukadnezer, wiens regering sedert 606 vóór Christus gerekend wordt (Hoofdst. 25:1).

2. (Het heir nu des konings van Babel belegerde toen Jeruzalem(2 Kon. 25:1 vv.), en de profeet Jeremia was besloten in het voorhof der bewaring, dat in het huis des konings van Juda is)1) (2 Kron. 16:10).

1) Hier verhaalt de Profeet, dat ofschoon hij in de gevangenis was opgesloten, het woord Gods niet gebonden was, en dat hij in die ellende niet minder ontbonden en vrij was, dan indien hij door de gehele stad had gezworven en alle wegen en kruiswegen had bezocht. En zo zien wij dat de loop der Goddelijke onderwijzing niet kon verhinderd worden, hoe ook de wereld tegen alle dienaren mocht woeden en hen verstrikken om hen te verderven. Vervolgens zien wij hier de onverbreekbare standvastigheid van den Profeet, dat hij niet door vrees is vervoerd, ofschoon hij gevangen zat en niet buiten doodsgevaar verkeerde, deel wij zien dat hij ook moedig in zijn plicht heeft volhard.

3. Want Zedekia, de koning van Juda, had hem besloten, zeggende, dit als reden zijner opsluiting aangevende: Waarom profeteert gij, zeggendetot het volk, dat door zulke woorden geheel ontmoedigd wordt: Zo zegt de HEERE: Ziet, Ik geef deze stad in de hand des konings van Babel, en hij zal ze innemen (Hoofdst. 21:4 vv. 34:1-3);

4. En Zedekia, de koning van Juda, zal van de hand der Chaldeën niet ontkomen; maar hij zal zeker gegeven worden in de hand des konings van Babel; hij zal geroepen worden tot

verantwoording wegens het verbreken van zijnen eed (Ezech. 17:12 vv.), en zijn mond zal tot deszelfs mond spreken, en zijne ogen zullen deszelfs ogen zien (2 Kon. 25:6 vv.).

5. En hij zal Zedekia naar Babel voeren, en aldaar zal hij zijn, totdat Ik hem met den natuurlijken dood (Num. 16:29)bezoek, spreekt de HEERE; ofschoon gijlieden tegen de Chaldeën strijdt, gij zult toch geen geluk hebben, gij zult het over uw besloten gericht niet afwenden.

In het negende jaar van Zedekia was de belegering van Jeruzalem door de Chaldeën begonnen (Hoofdst. 39:1 vv.). doch was vervolgens wegens het naderen van een Egyptisch leger voor een korten tijd opgeheven (Hoofdst. 37:5, 11). Nadat dit was terugslagen was zij op nieuw begonnen (vs. 24). Jeremia, die van den beginne elken tegenstand voor vergeefs had verklaard, en daarom onderwerping had aangeraden (Hoofdst. 21:4 vv.), was in de gevangenis gebracht, als verdacht van de bedoeling om tot de Chaldeën over te gaan (Hoofdst. 37:13-16). Na een langen tijd was hij van daar op Zedekia's bevel in den voorhof der bewaring in 't koninklijk paleis gebracht, waar hij waarschijnlijk ene der aan het hof grenzende ruimten bewoonde, en daar tot aan de verovering der stad in bewaring bleef (Hoofdst. 37:17-21), dewijl hij uit de groeve, waarin men hem eenmaal had geworpen, weer te voorschijn werd gehaald (Hoofdst. 38:1-13). In deze bewaarplaats kon hij ten minste met de mensen, die in het wachthuis uit en in gingen vrij verkeren, en wie hem wilde spreken werd tot hem toegelaten (vgl. Hand. 28:16-31). Zedekia wilde alleen verhinderen, dat hij niet openlijk tot het volk sprak, om door zijne ongeluksvoorzeggingen niet in verdere kringen moedeloosheid te verbreiden, of wel door aansporing tot overlopen (Hoofdst. 21:9) pogingen ter verdediging te verlammen (Hoofdst 38:4).

6. Jeremia dan zei, als hij de volgens vs. 1 hem geschonkene openbaring en de symbolische handeling, die dien ten gevolge plaats had, verkondigde: Des HEEREN woord is tot mij geschied, zeggende:

7. Zie Hanameël (= door God gegeven), de zoon van Sallum(= vergelding), uwen oom, zal tot u komen, zeggende: Koop u mijn veld, dat bij Anathoth is, want gij hebt het recht van lossing (Lev. 25:49), om te kopen, ik ben tot dien verkoop in dezen zwaren tijd verplicht. (Hoofdst. 52:6).

Den Levieten was bij elk van hun steden een gedeelte grond toegewezen (Num. 35:3 en 4). Het woord Behanathoth, dat is letterlijk "in Hanothoth" wordt vertaald "bij Anathoth. " dat is in het gebied tot die stad behorende, waar Abjathar een landgoed had gehad (1 Kon. 2:26), en waar Jeremia zelf gewoond had (Hoofdst 1:1). Doch de vraag is hier, hoe zulke landerijen konden verkocht worden, daar dit uitdrukkelijk verboden schijnt in Lev. 25:34. Sommigen willen, dat de mening dier wet geweest is, dat ze aan niemand mochten verkocht worden buiten het priesterlijk geslacht. Anderen menen, dat de wetgever alleen wil zeggen, dat die landerijen niet mochten veranderd worden van gebruik, te weten, dat men daarop gene huizen mocht bouwen, en ze zo trekken aan de Levietische steden. Nog anderen merken op, dat de Levieten ook landerijen kunnen gehad hebben, op hen verstorven van moeders of

grootmoeders zijde bij gebrek van mannelijk nakroost in dat geslacht, en dat dit veld van dien aard kan geweest zijn (vgl. Hand. 4:36, 37).

Naar de Mozaïsche wet moesten de erfgoederen in het geslacht blijven. Moest iemand zijn erfgoed verkopen, zo had de naaste bloedverwant de voorkeur voor den verkoop, opdat het goed niet in vreemde handen overging (Lev. 25:25). Hij kocht evenwel slechts de vruchten des akkers, want het erfgoed zelf kwam op bepaalden tijd weer in het bezit van den oorspronkelijken eigenaar of van zijne kinderen (Lev. 25:13). In de aankondiging Gods van het aanbod, dat de zoon zijns ooms aan Jeremia zou doen, lag stilzwijgend reeds een wenk, dat hij het niet moest afslaan (vgl. vs. 8 einde).

8. Alzo kwam Hanameël, mijns ooms zoon, naar des HEEREN woord tot mij, in het voorhof der bewaring, en zei tot mij: Koop toch mijn veld, hetwelk is bij Anathoth, dat in het land van Benjamin is; want gij hebt het erfrecht, en gij hebt de lossing, koop het voor u. Toen hij zo geheel dezelfde woorden sprak, als mij den vorigen nacht waren bekend gemaakt, merkte ik, dat het des HEEREN woord was, wat hij van mij verlangde.

9. Dies kocht ik van Hanameël, mijns ooms zoon, het veld, dat bij Anathoth is; en ik woog hem het geld toe, zeventien zilveren sikkelen
1) (Exod. 30:13).

1) Ene geringe som gelds, want een sikkel had ongeveer de waarde van zestig cents, en zeventien sikkelen golden omstreeks f. 10. Men heeft deze koopsom te gering geacht zonder te bedenken, dat misschien de akker klein was, dat het land toen waarschijnlijk weinig waarde had, en het gehele gewicht der zaak slechts gelegen was in de zinnebeeldige betekenis.

Anderen rekenen het tussen de 20 en 30 gulden. Dit was wel ene geringe som, maar de tijden waren allerzorglijkst; de vijand was in het land en voor Jeruzalem, zodat alles scheen weg te wezen. Maar wat bewoog Hanameël om Jeremia dit veld te koop aan te bieden? Het kan zijn dat hij Jeremia heeft willen bespotten en op den toets zetten, omdat deze voorspeld had, dat Jeruzalem door de Chaldeën zou ingenomen, maar naderhand wederom herbouwd worden, en daarom heeft willen zeggen: Koop gij dat land, Jeremia! Volgens uwe voorzegging zult gij met uwe nazaten er merkelijk voordeel mede kunnen doen. Doch misschien ook heeft Hanameël zijn land uit nood en uit gebrek verkocht.

Hiermee heeft de Heere door een uitwendig teken willen verzekeren dat eenmaal aan alle ellende een einde zou komen. Op dat ogenblik was al dat land in de macht der vijanden, en op zichzelve, naar de maatstaf der wereld, was het belachelijk om iets te kopen wat niet meer in het bezit van den verkoper was. Maar de Heere verzekert daarmee, dat alhoewel Juda nu naar Babel zou worden gevoerd, het recht op het land zou blijven en zij eenmaal weer als wettige bezitters in hun recht zouden hersteld worden.

Men heeft die som klein genoemd en dit was zij ook, maar men vergete twee dingen niet. Vooreerst dat het stuk gronds op dat ogenblik in de macht der vijanden was, en ten tweeden, en dit was de voornaamste reden, het stuk gronds werd niet verkocht, maar het vruchtgebruik

er van. Als het jubeljaar kwam, en wie weet hoe weinig tijds men van dat jaar verwijderd was, kwam het stuk gronds weer in het bezit van den vorigen eigenaar.

10. En ik onderschreef den brief en verzegelde dien, en deed het getuigen betuigen, die het koopverdrag mede moesten ondertekenen (vs. 12), als ik het geld op de weegschaal gewogen had.

11. En ik nam den koopbrief, die verzegeld was, naar het gebod en de inzettingen, en den openen brief, een afschrift van het stuk zelf.

Het is het waarschijnlijkst, dat van den verkoop van landerijen onder de Joden zijn gemaakt twee geschriften, het ene verzegeld om bewaard te worden door den koper en het andere open, om aan de rechters vertoond en door hen bekrachtigd te worden, welk gebruik Jeremia volgde. In de gissingen van anderen, waarom twee geschriften gemaakt zijn, is niet de minste zekerheid. Men kan niet anders zien, of de profeet heeft dit stuk lands gekocht en ontvangen met dezelfde plechtigheden en omstandigheden, waarmee men in tijden van vrede, als alles geregeld toeging, gewoon was de landerijen te kopen en te verkopen.

12. En ik gaf den koopbrief aan Baruch, (= gezegend) den zoon van Nerija (= lamp van Jehova), den zoon van Machseja, (= werk van Jehova), die mij ook de koopsom bezorgd had, voor de ogen van Hanameël, mijns ooms zoon, en voor de ogen der getuigen, die den koopbrief hadden onderschreven; voor de ogen van al de Joden, die in het voorhof der bewaring zaten. 1)

1) In dit eerste voorhof van het paleis was de woonplaats van vele personen aan den dienst van het koninklijke huis verbonden.

13. En ik beval Baruch voor hunnen ogen, zeggende:

14. Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Neem deze brieven, dezen koopbrief, zo den verzegelden als dezen openen brief, en doe ze in een aarden vat, opdat zij goed bewaard worden, en vele dagen mogen bestaan, daar voor ‘t ogenblik geen gebruik daarvan is te maken.

15. Want zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Er zullen nog huizen, en velden, en wijngaarden in dit land gekocht worden, dan zal ik in het bezit treden van dien verkochten akker of ten minste mijne nakomelingen (vs. 43 vv.).

Voor de eerste maal wordt hier melding gemaakt van Baruch, den schrijver van den Profeet (Hoofdst. 36:4, 32; 45:1), daarom is zijne afkomst nauwkeurig opgegeven. De naam betekent hetzelfde als Benedictus, de gezegende. Daar nu die Seraja, die een hoveling van den koning Zedekia was, en dezen op zijne reis naar Babel omtrent het jaar 594 vergezelde (Hoofdst. 51:58) te onderscheiden van een anderen van dien naam, (Hoofdst. 36:26), als een zoon van Machseja wordt aangewezen, en dus Baruch diens broeder was, zo behoorde hij tot een voornaam geslacht, hetgeen Jozefus bevestigt, die hem tevens schildert als iemand bekend

met de taal van het land en daarin zeer kundig (Ant. X 9, 1). Van welken tijd af hij leerling en vriend van Jeremia is geworden kan niet nader worden bepaald, doch wij vinden hem reeds in het jaar 606 v. C. (in het 4e jaar van Jojakim) in diens gezelschap (Hoofdst. 36:1 vv.), door diep harteleed over de zonde van zijn volk en de oordelen, waarmee het bedreigd is, vervuld (Hoofdst. 45:1 vv.). Nu bleef hij ook bij hem tot aan de inneming en verwoesting van Jeruzalem in het jaar 588; ja, hij deelde daar hetzelfde lot met hem, dewijl ook hem werd toegestaan in het land te blijven. Toen daarop na het vermoorden van Gedalja de achtergeblevenen in het land voornemens waren zich aan de gevreesde wraak van Nebukadnezar door ene vlucht naar Egypte te onttrekken, doch Jeremia zich in den naam des Heeren tegen zulk een plan verzette, werd Baruch beschuldigd, dat hij den profeet daartoe had opgezet (Hoofdst. 43:1 vv.). Men ging evenwel tot de verhuizing over. Wij vinden later den profeet bij de vertrokkenen in Tachpanhes (Hoofdst. 43:8 vv.), en ook Baruch was mede daarheen gesleept (Hoofdst. 43:6). Verder wordt hij in de geschiedenis niet meer gevonden, en het zijn niets dan onzekere sagen, op welke wij verder zijn gewezen; sommigen laten hem in Egypte sterven, anderen van daar naar Babylonië trekken en daar twaalf jaren na den val van Jeruzalem (576 v. C.) zijn leven besluiten. Gelijk bekend is bezitten wij onder de Apocrieve boeken het boek van Baruch, dat van Hoofdst. 1:1-5 :9 werkelijk bevat wat de titel zegt, daarentegen in Hoofdst. 5:10-6 :72 enen brief van Jeremia aan de gevangenen te Babel in afschrift mededeelt. Wat dat eerste deel, het boek van Baruch, aangaat, zo bevindt zich, volgens de zeer ingewikkelde, door tegenspraak tegen de werkelijke geschiedenis overstaande inleiding, Baruch in het vijfde jaar na de verbranding van den tempel te Babel, en leest zijn boek den gevangen koning Jojachin en den overigen ballingen voor. Daarop verootmoedigde men zich voor God, verzamelde ene collecte, en zond die met de door Zedekia vervaardigde, bij de plundering der stad mede naar Babel gevoerde vaten des tempels tot den hogepriester en het volk te Jeruzalem. Men voegde daarbij de opwekking het geld voor den offerdienst te besteden, voor het leven van Nebukadnezar en zijnen zoon Belsazar te bidden, en God om afwending van Zijnen toorn te smeken (Hoofdst. 1:1-13). Tevens wordt daarbij gevoegd het boek van Baruch met de aanwijzing om het op feestdagen in den tempel voor te lezen, en daarbij ene schuldbekentenis en gebed om Gods genade tot redding uit de verstrooiing en de ballingschap uit te spreken, hetwelk dan ook volgt (Hoofdst. 1:14-3 :8). Zo als ‘t schijnt heeft hij, die het boek (waarschijnlijk in ‘t Hebreeuws, waaruit het in ‘t Grieks is overgezet) geschreven heeft, Baruch met zijn broeder Serejah verward, en dat boek, hetwelk Jeremia aan dezen, toen hij koning Zedekia op zijne reis naar Babel vergezelde, voor de gevangenen meegaf (Jer. 51:59 vv.), willen vergoeden (daarop doelt ook in Hoofdst. 1:8 de uitdrukking: "de zilveren vaten, die Zedekia, de zoon van Josia, de koning van Juda gemaakt had" dit is zeker ene verkeerde opvatting van het Hebr. woord "sjiwa, " dat wel "maken" betekent, maar in den grondtekst in den zin voorkomt van "inlossen" of "terug kopen, " en de bedoeling om de vaten des tempels terug te kopen kan Zedekia zeer goed met dat gezantschap hebben gehad). Men heeft verder den wens van den profeet ten opzichte van de vaten des tempels (Jer. 18:6) genomen als ene bekrachtiging der profetie van Hanaja, maar ten laatst zich weer in een geheel anderen tijd verplaatst, namelijk in dien, welke tot het gebed in Dan. 9 behoort. In de volgende afdeling, die van Hoofdst. 3:9-4 :9 loopt, wordt zonder overgang Israël aangesproken, en de oorzaak van zijn ongeluk gesteld in het verlaten der Goddelijke wijsheid, die in de wet als het ware belichaamd verschenen is; daarentegen in de bekering tot deze het enige heil voorgesteld. Toch moge het overblijfsel getroost zijn, want Israël is niet tot geheel

verderf den Heidenen overgegeven. De daarop volgende afdeling van Hoofdst. 4:9-29 geeft in onmiddellijke aansluiting aan de vorige ene klacht, aan het gepersonificeerde Jeruzalem in den mond gelegd, waarin zij boven de overige steden van Juda hare verlatenheid en den roof harer kinderen betreurt, doch zelf deze ook weer vertroost, en ze beveelt God om hulp aan te roepen, zo zouden zij gered en haar weer geschonken worden. Nu wendt zich in Hoofdst. 4:30-5 :9 de rede omgekeerd tot Jeruzalem. Terwijl haren vijanden onheil en verderf wordt verkondigd, verschijnt zij zelf in den stand der haar beloofde heerlijkheid, waarbij de schildering duidelijk zinspeelt op plaatsen der Profeten als Jes. 60:3; 43:5 v. 61:10; 59:19; 40:4. Wat het tweede deel, den brief van Jeremia, aangaat, daaromtrent mogen wij alleen herinneren wat bij Jer. 10:1-16 is opgemerkt. Daar gaf de profeet zijn volk voor het oponthoud onder de Heidenen een woord Gods mede, dat dit aan zijne roeping moest herinneren en het van de dwaasheid van den afgodendienst moest overtuigen, en dat wordt nu in een bijzonderen brief aan de ballingen in navolging van den brief in Jer. 29 verder uiteengezet. De vereniging van dezen brief van Jeremia met het boek Baruch wordt reeds in de Vulgata gevonden. Luther houdt het gehele boek voor gering in waarde, en had het bijna met het 3e en 4e boek Ezra laten varen, gelijk hij zegt; toch heeft hij het nog laten "medegaan onder den hoop, omdat het zo hard tegen de afgoderij schrijft en de wet van Mozes voorhoudt. " .

16. Voorts, nadat ik den koopbrief aan Baruch, den zoon van Nerija gegeven had, bad ik tot den HEERE, zeggende:

17. Ach Heere HEERE! Zie, Gij hebt de hemelen en de aarde gemaakt door Uwe grote kracht en door Uwen uitgestrekten arm (Hoofdst. 27:5); geen ding is U te wonderlijk (Luk. 1:37).

17. Ach Heere HEERE! Zie, Gij hebt de hemelen en de aarde gemaakt door Uwe grote kracht en door Uwen uitgestrekten arm (Hoofdst. 27:5); geen ding is U te wonderlijk (Luk. 1:37).

19. Groot van raad, in wijsheid en doorzicht (Jes. 28:29), en machtig van daad, op onwederstaanbare wijze Uwe besluiten, die Gij genomen hebt, uitvoerende (Ps. 66:5. Jes. 11:2. Hoofdst. 10:6); want Uwe a) ogen zijn open over alle wegen der mensenkinderen, om een iegelijk te geven naar zijne wegen, en naar de vrucht zijner handelingen(Jer. 16:17; 17:10).

a) Job 34:21. Spr. 5:21.

20. Gij, die tekenen er wonderen gesteld hebt in Egypteland, en hebt daarmee niet opgehouden tot op dezen dag (Hoofdst. 7:25; 11:7) zo in Israël als onder andere mensen, onder andere volken, die met U in gene bijzondere verbondsbetrekking staan, en hebt U enen naam gemaakt, als hij is te dezen dage. 1) (Jes. 63:12 en 14

1) In het bijzonder vermeldt de Profeet die uitstekende weldaden Gods, waardoor Hij getuigenis heeft gegeven van Zijn vaderlijke zorg voor Zijn kerk. Waarom toch zoveel wonderen dan juist om daarmee te bewijzen, dat hij zorg droeg voor Zijn uitverkoren volk en alzo Zijn verbond heiligde. Wij zien dan hier dat God Zijn goedheid jegens de kinderen

Abrahams deed schitteren, waar Hij n. l. de tekenen en bewijzen vermeldt, welke in het land van Egypte waren gedaan.

En daarna voegt Hij er bij, in Israël. Hij vermeldt derhalve niet de macht Gods in wonderen maar voornamelijk Zijn medelijden, waarmee hij het uitverkoren volk heeft verwaardigd. Hij zegt ook, tot op dezen dag, niet omdat God gedurende zovele eeuwen wonderen heeft verricht, maar Hij verstaat er onder dat deze waardig waren om altijd weer verheerlijkt te worden, tot in alle eeuwen.

21. En hebt Uw volk Israël uit a) Egypteland uitgevoerd, door tekenen, en door wonderen, en door ene sterke hand, en door enen uitgestrekten arm, en door grote verschrikking, die de naburige volkomen aangreep (Deut. 26:8. Exod. 23:27. Jes. 5:11);

a) 2 Sam. 7:23. 1 Kron. 17:22.

22. En hebt hun dit land gegeven, dat Gij hunnen vaderen gezworen hadt hun te zullen geven, een land vloeiende van melk en honing(Hoofdst. 11:5. Exod. 3:8).

23. Zij zijn er ook ingekomen en hebben het in bezit genomen, het erfelijk bezeten, maar hebben Uwer stem niet gehoorzaamd, en in Uwe wet niet gewandeld; zij hebben niets gedaan van alles, wat Gij hun geboden hadt te doen; dies hebt Gij hun al dit kwaad doen bejegenen (Deut. 31:29).

Na het belijden van Gods almacht, alwetendheid, goedheid, waarheid en getrouwheid komt Jeremia hier tot de erkentenis van Gods rechtvaardigheid, betuigende, dat het volk, voor hetwelk God zoveel had gedaan, Hem slecht had beloond, "niet gehoorzamende Zijner stem, " hetwelk verklaard wordt door het "niet wandelen in Zijne wet. " .

24. Ziet, de wallen 1)! zij, de vijanden zijn gekomen aan de stad, om die in te nemen, en de stad is gegeven in de hand der Chaldeën, die tegen haar strijden; zij moet in hun handen vallen vanwege het zwaard en den honger en de pestilentie (Hoofdst. 14:16; 21:7): en wat Gij gesproken hebt, is geschied, en zie, Gij ziet het; Gij zelf hebt dien toestand zo beschikt.

1) Door deze wallen versta men schietkatten, opgeworpen tegen de muren der stad tot het plaatsen van geschuttuig, ten einde den weg te banen tot den algemenen storm en het innemen der stad.

Nadat de Profeet de weldaden Gods aan de ene zijde en den snoden ondank des volks aan de andere zijde heeft vermeld, zegt hij nu, dat tengevolge de ongerechtigheid des volks de oordelen Gods worden voltrokken, dat de vijanden voor de poorten der stad staan, om haar in te nemen, en dat dit alleen geschiedt naar de voorzeggingen en dientengevolge volgens het oordeel Gods.

25. Evenwel hebt Gij tot mij gezegd, Heere HEERE! koop u dat veld voor geld, en doe het getuigen betuigen, daar de stad in der Chaldeën hand gegeven is, en ik dus wat ik gekocht heb, naar allen schijn nooit zal bezitten.

Wel had Jeremia in de aanbieding tot het kopen van den akker des Heeren bevel erkend en gevolgd; wel had hij, daar hij de beschrijving in bewaring liet stellen, het bekend gemaakt en uitgesproken (vs. 15): eens zouden weer huizen en velden en wijnherbergen in dat land worden gekocht. En toch, moest niet, nu de lang voorzegde ondergang van stad en rijk onvermijdelijk te wachten was, en aan gene redding meer kon gedacht worden, zulk ene hoop ijdel en hare vervulling onmogelijke voorkomen? Om zulk enen twijfel te bestrijden, minder bij zich zelven, dan wel bij degenen, die zijne woorden hoorden (of voor wie ze in de toekomst bestemd waren), gaat hij in het gebed. Hij vraagt om opheldering en onderwijzing aan Jehova, den Schepper van hemel en aarde, voor wien niets onmogelijk is, den Almachtige en Alwijze, die den mensen vergeldt naar hun daden, aan Hem, die Israël door grote wonderen en tekenen in het heerlijke land heeft geleid, dat Hij hun beloofd had. Zij hebben naar Zijne vermaning niet gehoord en Zijne geboden niet gehoorzaamd, daarom heeft Hij nu al dit ongeluk over hen beschikt. De stad is in den hoogsten nood, reeds geheel in de macht der Chaldeën en alles wordt aan verwoesting prijs gegeven-en hoe? midden in dit gericht wil de Heere, alsof dit alles niets ware, dat Jeremia in de nabijheid van Jeruzalem een akker kope? De profeet verneemt in hetgeen volgt het antwoord van Jehova, die bevestigt wat hij reeds in zijn gebed vol vertrouwen heeft uitgesproken (vs. 17): zou voor den Heere, den Regeerder aller dingen iets onmogelijk zijn, zodat Hij Zijne beloften, hoe ongelooflijk zij schijnen, niet zou kunnen vervullen? Wel is waar is voor het tegenwoordige de ondergang van stad en rijk onherroepelijk, de Chaldeën zullen Jeruzalem innemen en verwoesten. Dit is slechts de rechtvaardige en sedert lang aangekondigde straf voor de zonden, die Israëls volk, ondanks alle waarschuwingen, welke de Heere het heeft toegezonden, voortdurend bedreven heeft; want van den vroegsten tijd af hebben de kinderen Israëls alleen gedaan wat Gode mishaagde. Allen, aanzienlijken en geringen, hebben Hem den rug toegekeerd, en Zijne tucht versmaad, hebben door de gruwelen van hunnen afgodendienst den tempel des Heeren verontreinigd, en in het dal van Hinnom hun kinderen aan den Moloch geofferd, en steeds zo gehandeld, dat zij Hem moesten vertoornen. Daarom was ook Jeruzalem van vroegen tijd af het voorwerp van Zijnen toorn. Hij wil de afgodische stad niet meer voor Zijne ogen zien. De huizen, op wier daken den afgoden werd geofferd, moeten verbrand worden. Maar wanneer ook nu de stad wordt veroverd en verwoest, Jehova voert Zijn volk weer terug uit de landen, waarin Zijn toorn hen heeft gebracht, en laat ze hier wonen in geluk en vrede. Hij laat ze eensgezind wandelen in Zijne vreze, en sluit met hen een eeuwig verbond, een verbond der genade en liefde van Zijne zijde, van trouw en overgave van de zijde Zijns volks, zodat Hij er vreugde in heeft om het wel te doen, en ongestoord in zijn land te laten wonen. Even als Hij nu over het volk al het ongeluk heeft gebracht, waarmee Hij het heeft bedreigd, zo zal Hij het ook eens de zaligheid schenken, die Hij het thans belooft; en zo zal den ook weer grondbezit worden gekocht in het nu verlaten en verwoeste land, rondom Jeruzalem en in het ganse rijk van Juda.

26. Toen geschiedde des HEEREN woord tot Jeremia zeggende:

27. Zie, Ik ben de HEERE, de God van alle vlees, van alle mensen, van allen, die uit vrouwen geboren zijn, en van alle levende schepselen op aarde (Num. 16:22; 27:16). Zou Mij, gelijk gij zelf Mij reeds hebt betuigd (vs. 17) enig ding te wonderlijk zijn? 1)

1) Hiermede bevestigt de Heere wat de Profeet in vs. 17 omtrent Hem gezegd heeft. Hij noemt Zich den God van alle vlees, in den zin dat Hij het bestuur van de lotgevallen van alle mensen in Zijne handen heeft, dat Hij regeert over alles, dat Hij is de Souvereine God, die de macht bezit om te verderven en de macht om te behouden, en die daarom vraagt of er iets voor Hem te wonderlijk zou zijn.

28. Daarom, hoe weinig de verblinde leidslieden van het volk en het volk zelf dit ook willen geloven (Hoofdst. 7:4; 21:13), zegt de HEERE alzo: Zie, Ik geef deze stad in de hand der Chaldeën, en in de hand van Nebukadnezar, den koning van Babel, en hij zal ze innemen.

29. En de Chaldeën, die tegen deze stad strijden, zullen er in komen en deze stad met vuur aansteken, en zullen ze verbranden (Hoofdst. 17:27; 21:10 en 14 de huizen, op welker daken zij aan Baäl gerookt en anderen goden drankofferen geofferd hebben, om Mij te vertoornen 1) (Hoofdst. 7:9; 19:4 en 13).

1) Met welke woorden God bewijst, dat de dwaling door de Joden niet kan worden verschoond, dewijl zij meer dan genoeg onderwezen waren uit de Wet, hoe God moest vereerd worden en zij tevens de voorschriften hadden dat zij één God moesten vereren. Doch zij hadden meerdere vereerd, met hun valse bijgelovigheden.

Derhalve klaagt God hier terecht, dat Hij door hun daden is vertoornd geworden, dewijl er geen voorwendsel voor hun onwetendheid was, dewijl de kennis der wet voldoende was om hen te besturen.

30. Want de kinderen Israëls van de tien stammen, die hun straf hebben ontvangen, en de kinderen van Juda, die nu zullen gestraft worden, hebben van hun jeugd aan alleenlijk gedaan, dat kwaad was in Mijne ogen (Hoofdst. 22:21); want de kinderen Israëls in ‘t algemeen, waartoe ook de kinderen van Juda behoren, hebben Mij door het werk hunner handen, door hun doen en laten, door hun afgoden roepen en zoeken (Hoofdst. 25:6), alleenlijk vertoornd, spreekt de HEERE.

31. Want tot Mijnen toorn en tot Mijne grimmigheid is Mij deze stad Jeruzalem (Hoofdst. 5:11) geweest van den dag af, dat zij haar gebouwd hebben, daar reeds onder David, haren stichter, in Absaloms zamenzwering zich de ongehoorzaamheid van het ganse volk tegen Mijnen heiligen wil openbaarde, en dit heeft voortgeduurd tot op dezen dag toe, opdat Ik haar van Mijn aangezicht wegdeed (Hoofdst. 52:3. 2 Kon. 24:20

De spreekwijs: "van den dag af, dat zij ze gebouwd hebben, tot op dezen dag, " geeft te kennen, dat de Goddelijke gramschap gedurende den tijd dat Jeruzalem gestaan had, al hoger en hoger en ten laatste tot het uiterste was geklommen. De Joden hadden den Heere van de vroegste tijden bij aanhoudendheid getergd, en nu was des Heeren toorn van tijd tot tijd al

meer en meer ontstoken, eindelijk tot dien hogen trap geklommen, dat Hij Jeruzalem niet langer dulden kon.

32. Ik zal hen overgeven in de hand der vijanden, om al de boosheid der kinderen Israëls en der kinderen van Juda, die zij gedaan hebben om Mij te vertoornen, zij, hun koningen, hun vorsten, hun priesters en hun profeten, en de mannen van Juda, en de inwoners van Jeruzalem; 1)

1) Hier verzekert de Heere wederom, dat alle rangen en standen het voor Hem hadden verdorven, dat zowel de aanzienlijksten als de geringsten, de koning en de onderdanen zich tegen Hem hadden gesteld, en dat daarom Hij kwam met de roede Zijner verbolgenheid, met Zijne geduchte straffen.

33. Die Mij den nek hebben toegekeerd en niet het aangezicht, hoewel Ik hen leerde door Mijne knechten, de Profeten a), vroeg op zijnde en lerende; evenwel hoorden zij niet om tucht aan te nemen (Hoofdst. 2:26 v. Zach. 7:11).

a) Jer. 7:13, 25; 25:3; 26:5; 29:19.

34. Maar zij hebben hun verfoeiselen gesteld in het huis, dat naar Mijnen naam genoemd is, om dat te verontreinigen.

35. En zij hebben de hoogten van Baäl gebouwd, die in het dal des zoons van Hinnom zijn, om hun zonen en hun dochteren den Moloch door het vuur te laten gaan, hetwelk Ik hun niet heb geboden, noch in Mijn hart is opgekomen, 1) dat zij dezen gruwel zouden doen, opdat zij Juda mochten doen zondigen (Hoofdst. 7:30 v. 19:5).

1) Gedurig zegt de Heere van dezen gruwel, dat Hij het niet geboden had, dat het in Zijn hart niet was opgekomen om hun dat te gebieden. Dat is, naar sommiger mening, omdat men zich beriep op het gebod aan Abraham gegeven, om zijn zoon den Heere te offeren.

36. En nu, daarom, omdat gelijk in vs. 27 gezegd is, Mij niets onmogelijk is, en zich dat ook aan de andere zijde moet bevestigen, zegt de HEERE, de God Israëls, alzo van deze stad, waar gij van zegt, wanneer gij geloven moet, wat gij nu niet wilt aannemen: Zij is gegeven in de hand des konings van Babel door het zwaard, en door den honger, en door de pestilentie (vs. 24):

37. Ziet 1) Ik zal hen, die gevangenen van Israël en Juda (Jer. 30:3) vergaderen uit al de landen, waarhenen Ik hen zal verdreven hebben in Mijnen toorn, en in Mijne grimmigheid, en in grote verbolgenheid, en Ik zal hen tot deze plaats weer brengen en zal hen zeker doen wonen (Hoofdst. 23:3. Ezech. 36:11; 33. Hos. 11:11).

1) Na blootlegging der schuld, waardoor Juda het Chaldeeuwse strafgericht zich berokkend heeft, verkondigt de Heere de redding des volks uit de ballingschap en zijn herstelling en vernieuwing, waarmee Hij de Hem voorgestelde vraag in vs. 25 beantwoordt.

38. Ja zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot enen God zijn.

39. En Ik zal hun enerlei hart en enerlei weg geven om Mij te vrezen, al de dagen hun ten goede, mitsgaders hunnen kinderen na hen. 1)

1) Hij zal hun enerlei hart en enerlei weg geven. Teneinde zij in enerlei weg mogen wandelen zou Hij hun enerlei hart geven, want gelijk het hart is, zo zal de weg zijn en beiden zullen enerlei zijn, dat is te zeggen: Elk van hen zal enerlei bij zich zelven zijn, enerlei is hetzelfde als een nieuw hart. Het hart is dan enerlei, wanneer het volkomen voor God is en ganselijk aan God toegewijd. Wanneer het oog eenvoudig is en Gods eer alleen bedoeld wordt, wanneer onze harten vast zijn, vertrouwende op God, en wij eenvormig en algemeen zijn in onze gehoorzaamheid aan Hem, dan is het hart enerlei en de weg enerlei; en tenzij het hart dus standvastig is zullen de gangen niet gestadig zijn.

40. En Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van achter hen niet zal afkeren, opdat Ik hun weldoe, en Ik zal Mijne vreze in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken 1) (Hoofdst. 24:7; 31:31 vv.).

1) De heerlijkste en kostelijkste beloften geeft de Heere hier aan Zijn volk. Hij weet wat maaksel zij zijn, en daarom belooft Hij hier dat Hij zelf er voor zal zorgen, dat zij niet van Hem zullen wijken. Hij belooft niet alleen herstellende maar ook bewarende, niet alleen vernieuwende maar ook overheersende genade, zodat zij niet van achter Hem zich zullen afkeren.

41. En Ik zal Mij over hen verblijden, dat Ik hun weldoe. 1) (Deut. 28:63; 30:9. Jes. 62:5)en Ik zal hun getrouwelijk in dit land a) planten, met Mijn ganse hart en met Mijne ganse ziel. (Hoofdst. 24:6).

a) Amos 9:15.

1) Hij zal een vermaak hebben in hunnen voorspoed en zal alles doen, om dien te bevorderen. God zal hun daarom goed doen, omdat Hij zich over hen verblijdt. Zij zijn Hem dierbaar. Hij boogt op hen, en daarom zal hij hen niet alleen goed doen, maar ook een vermaak hebben in hen goed te doen. Wanneer Hij hen straft is het met tegenzin, maar als Hij hen herstelt is het met genoegen. Wij moeten Hem derhalve met blijdschap dienen en ons verheugen in alle gelegenheden, om Hem te dienen. Hij is zelf een blijde gever en heeft daarom een blijmoedigen dienaar lief.

42. Want zo zegt de HEERE: Gelijk als Ik over dit volk gebracht heb al dit grote kwaad, alzo zal Ik over hen brengen al het goede, dat Ik over hen spreke. (Hoofdst. 31:28).

43. En er zullen velden gekocht worden in dit land, waarvan gij zegt: Het is woest, dat er geen mens noch beest in is, het is in der Chaldeën hand gegeven.

44. Velden zal men voor geld kopen, en de brieven onderschrijven en verzegelen, en getuigen doen betuigen in het land van Benjamin, waar gij den akker hebt gekocht, en in de plaatsen rondom Jeruzalem en in de steden van Juda, en in de steden van het gebergte, en in de steden der laagte, en in de steden van het zuiden (Hoofdst. 17:26; 33:13); want Ik zal hun gevangenis wenden, spreekt de HEERE (Hoofdst. 29:14; 30:3).

Zonder twijfel behoren deze profetieën (Hoofdst. 32 en 33), die uit den voorhof der bewaring zijn gekomen, tot de heerlijkste, die de profetie ooit heeft voortgebracht. Wij zullen zien, welke ene diepte van ellende die voorhof voor den profeet en voor Israël bevatte, en juist midden in die ellende verheft de profeet zijne stem tot verkondiging van het hoogste heil, opdat de wondermacht van God worde erkend en geprezen, en het geloof, dat niet ziet op het zichtbare, maar op het onzichtbare (2 Kor. 4:18), daardoor worde gesterkt en getroost. De vervulling dezer belofte doorloopt alle stadiën, van dat eerste zwakke begin af, dat na het terugkeren uit de ballingschap werd gemaakt, tot aan de volmaking van het koninkrijk der hemelen, welke ons de toekomstige wereldtijd zal brengen.

Wij hebben twee zaken op te merken: 1e is het niet geheel Israël naar het uitwendig getal, dat zalig zal worden, maar de belofte geldt alleen omtrent de "overigen. " Dat is in verhouding tot de grote menigte altijd slechts een gering getal, want in Openb. 7:4 vv. en 14:1 vv. worden slechts 144. 000 verzegelden genoemd, uit elken stam twaalfduizend. En 2e. is de geestelijke wedergeboorte, de opwekking van den dood tot het leven, hoewel inwendig voorbereid, toch niet een langzame overgang uit den enen toestand in den anderen, geen trapsgewijze voortgang, zo als dat bij de heiligmaking het geval is, maar een plotseling doorbreken, ene ogenblikkelijke wending, waarop het woord toepasselijk is: "de wind blaast, waarheen hij wil en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet vanwaar hij komt of waar hij heengaat. " In de hemelse wereld zal iets gebeuren, dat voor Israël dit plotseling doorbreken, deze ogenblikkelijke wending te weeg brengt, zo als die in 2 Kor. 3:16 en Zach. 12:10 vv. wordt aangegeven. Die hemelse gebeurtenis wordt in Openb. 12:7 vv. gesymboliseerd. Wij hebben dus niet te vragen of Israël nu reeds rijp is voor de vervulling dier profetie. Integendeel wordt de vraag of onze tijd werkelijk zo is, dat de vervulling kan aanvangen, veel meer daardoor beslist, hoe het met de westerse Christenheid gesteld is, en inzonderheid met onze kerk, door welke het meest de voorzegging van Christus (Matth. 21:43) zich heeft verwezenlijkt: "Het koninkrijk Gods zal van u weggenomen worden, en een volk gegeven, dat zijne vruchten voortbrengt. " Het is de vraag of die een toestand vertoont, die het duidelijk genoeg laat zien, dat de tijd der heidenen vervuld is (Luk. 21:24); en de Heere dus enigermate genoodzaakt is Zich weer tot Zijn oud verbondsvolk te wenden. Wij zullen dat moeilijk kunnen ontkennen, wanneer het reeds zo ver is gekomen, dat een schrijver heeft durven beweren: de wereld zou gelukkiger zijn geweest, wanneer zij nooit iets van God had geweten, de Bijbel is niets anders dan ene vervalsing van natuur en geschiedenis, crimineel strafbaar zijn de leerstellingen van openbaring en inspiratie. Gesteld ook, zegt diezelfde verder, dat er een God ware, zo is toch de belofte van de leer van Jezus, ene ware Godsidee geheel onwaardig; Hij, Jezus, viel als offer Zijner valse berekening en inwendige verduistering, de Apostelen waren mensen van opgeblazen verstand, en als voorbeelden van hem stonden aan Jezus kribbe os en ezel. Op even gruwelijke wijze spreken ook de dagbladschrijvers, materialisten, wier geschriften en meningen tot bij de laagste klassen gretig ingang vinden, en hand in hand gaat daarmee ene

vergoding der natuur en der mensen, van het talent en genie, waarvan Max Stirner verklaring geeft in zijn woord: "ik heb niets boven mij zelven. " "De godsdienst der toekomst, horen wij een ander zeggen, is de mens, als het eerste, hoogste en laatste; het transcendente godsbewustzijn (of het bewustzijn dat er een God buiten en boven ons is) is de grondsteen der gehele aangestokene maatschappij, en zo lang de mens nog met een draad aan den hemel hangt, is er geen heil op aarde. " "Onze tijd, zo laat een derde zich horen, heeft een andere leiding nodig dan die van het Christendom, de leiding door zich zelven, door den tijdgeest; de mens alleen is onze god, onze rechter, verlosser, geen heil buiten den mens; de mens is voor God nodig, maar niet God voor den mens. Nu betekent het zeker niet heel veel, wanneer sommige schrijvers, die in hun geloof schipbreuk hebben geleden, zo spreken; maar zij spreken eigenlijk uit, wat den verborgen levensgrond der grote menigte vormt, en wat zich als behoefte en eis van den tijd doet gelden; zij arbeiden meer of min bewust daarheen, dat die levensgrond worde ontwikkeld en van de beperking worde bevrijd, die zijne openbaring naar buiten nog tegenhoudt. Gelove wie wil, dat wij op den weg dier ontwikkeling, die tegenwoordig steeds verder voortgaat, in enkele tientallen van jaren, enen nieuwen bloeienden toestand der kerk zullen zien, dat wij tot een fris ontwaken van het geestelijk leven zullen komen; de tijd zal het leren, dat de tegenwoordige Christenheid integendeel nu spoedig de grote stad zal zijn geworden, die geestelijk Sodom en Egypte heet, waar onze Heere is gekruisigd (Openb. 11:8). Heeft zij zich eerst zo ontwikkeld, dan is ook Gods uur gekomen, om Israël te gedenken, en door zijne herstelling ene reactie bij ons te bewerken, die ook de sterkste inspanningen der gelovigen nooit zullen te weeg brengen. "De zaligheid is uit de Joden; " dit woord uit Christus, eigen mond (Joh. 4:22) zal nog eens bevestigd worden op ene wijze, die thans slechts zelden iemand vermoedt, wanneer de Heere Laodicea, de kerk van het gemeentebewustzijn, die zich thans vormt, uit Zijnen mond zal hebben gespuwd (Openb. 3:14 vv.), en er dan vooreerst gene Evangelische kerk meer is, maar het dier, dat uit den afgrond oprijst, de twee getuigen tot koude lijken heeft gemaakt (Openb. 11:7 vv.) .

In het antwoord, hetwelk de Heere aan Jeremia gaf, maakt de Allerhoosten hem en ons allereerst opmerkzaam op Zijne hoogheid en almacht, voor welke niets te wonderlijk is, daarna op het gewisse en zekere van de volvoering van Zijne raadsbesluiten, ook ten aanzien van het straffen van Zijn volk; verder op de rechtvaardigheid der oordelen, welke Hij over de mensen brengt, dewijl zij altijd welverdiend en noodzakelijk zijn, en eindelijk op Zijne grote ontferming en genade, met welke Hij tot ene natie wederkeert, op welke Hij ene bijzondere verbondsbetrekking heeft aangenomen, en tot welke Hij met Zijne gunst wil wederkeren. Is zulk een God onze God, en de God van ons land en volk, dan zal Hij ook te midden van Zijne oordelen en strafgerichten, in gunst aan ons gedachtig blijven, gelijk Zijne trouw de vervulling van al Zijne beloften ook blijft tot in eeuwigheid.

De Heere kan de voorwerpen Zijner liefde gelukkig maken, reeds hier. Hij zal ze nooit verlaten noch verzaken, totdat Hij ze heeft geplant in de hoven daarboven. Laat ons dan niet versagen onder onze smarten, verzekerd dat wij alle goed zullen verkrijgen, dat Hij ons heeft beloofd. .

HOOFDSTUK 33.

VERLOSSING UIT BABELS BALLINGSCHAP. BELOFTE VAN CHRISTUS EN ZIJN RIJK.

IV. Vs. 1-26. Ten tweeden male ontvangt de Profeet in zijne bewaarplaats ene openbaring des Heeren van zeer troostvollen inhoud, die door aanroeping des Heeren in tijd van nood zal worden teweeggebracht (vs. 1-3). De huizen en paleizen, die nu, om grondstoffen te krijgen tot bolwerk en borstwering tegen de belegeraars, worden afgebroken, of vervuld worden met de lijken dergenen, die tot verdediging der stad zijn binnengekomen, worden weer hersteld, gevangenen van Juda en Israël worden teruggevoerd; alle zonden, die zij bedreven, zullen worden vergeven. Vrede en geluk zullen in zulk ene mate het deel der nieuwe gemeente worden, dat het tot roem van hunnen God en tot verwondering van alle volken der wereld zal wezen (vs. 4-9). In het land, dat nu geheel en al verwoest wordt, zal weer een bij leven ontwaken, zal Gods genade worden geprezen en wettige godsdienst worden uitgeoefend (vs. 10-13). In den rechtvaardigen Spruit van David zal een goed en gezegend bestuur opstaan, en nooit zal het ontbreken noch aan een nationaal heiligdom, noch aan ene nationale priesterschap (vs. 14-18). Beide zullen en grondvesten van het Godsrijk, waarop zijn bestaan rust, blijven eeuwig het volk gewaarborgd, dat geenszins, zo als de ongelovigen en bevreesden beweren, voor altijd zal worden verworpen, maar voor altijd is verkoren (vs. 19-26).

1. Voorts geschiedde des HEEREN woord ten tweede maal tot Jeremia 1) als hij nog in het voorhof der bewaring, dat aan het huis des konings was, was opgesloten, zeggende tot hem:

1) Op dezelfde zaak heeft deze Godsspraak betrekking, en het is niet te verwonderen, dat God zo dikwijls over dezelfde zaak spreekt, dewijl alzo de Joden behoorden niet te verontschuldigen te zijn, dewijl zij altijd onwetendheid voorwendden, indien God niet hetzelfde meermalen herhaalde. God heeft daarom door meerdere Godspraken bevestigd, wat Hij eenmaal had getuigd, omtrent de herstelling van het volk, maar voornamelijk strekt Hij Zijn zorg uit over de gelovigen, opdat zij niet zouden vertragen en ten onderliggen onder zovele beproevingen, welke een lang tijdsverloop op hen drukken.

2. Zo zegt de HEERE, die hetgeen Hij herhaalde malen openbaarde, doet gelijk Hij Zich heeft voorgenomen, de HEERE, die dat formeert, opdat Hij het bevestige, die het tot volle werkelijkheid laat komen, HEERE is zijn naam (Jer. 31:35; 32:18).

In de gevangenis ontvangt Jeremia de heerlijke profetie, die eindigt in den persoon van den Messias. Ook Johannes ontving in zijne ballingschap op Patmos de heerlijke openbaring des Heeren. Trouwens Jeremia was een toonbeeld van die lijdzaamheid, welke bestaat in het geduldig wachten op den Messias. Hij was ook een man van veel smart, van onophoudelijk lijden. En is dat waar, wat moeten wij dan (om nog eens hierop terug te komen) denken van hen, die stoutweg beweren, dat het Oude Testament alleen tijdelijk voordelen had en alleen tijdelijk voordelen beloofde! Dat zij het Oude Testament niet kennen. Of welke tijdelijke voordelen heeft Jeremia gehad? Het enige voordeel, dat hij had, was: dat hij kiezen kon bij de

slecht vijgen in zijn land, of bij de goede vijgen in Babel te zijn; en hij koos het eerste uit opofferende liefde, maar tot vermeerdering van zijne tegenspoeden. En toch, hij was een oprecht, getrouw dienaar van God; ja, men zou zeggen, een Israëliet, een profeet des Heeren te zijn, is een groot voorrecht, doch Jeremia is beiden, en hij kent niet anders dan tranen. Jeremia was een man zonder vreugde, maar God was hem genadig, en God was hem nabij, en daarom was het hem goed en zoet, ook in het bitterste lijden. Wie Gods kastijdingen ondervindt, ondervindt ook Gods vertroostingen. "Zo zegt de Heere, die het doet. Een heerlijke titel van God, niet waar? Die het doet. " Wat zeggen de mensen niet veel, en wat doen zij weinig. Het is bij mensen gewoonte, bergen te leggen tussen doen en zeggen. Maar onze God zegt het en Hij doet het; Zijne hand is altijd uitgestrekt om Zijnen raad te vervullen. Eigenlijk is bij God zeggen en doen één, maar voor ons is er tijd nodig, alsvorens geschiedt, wat Gods Woord gebiedt. Van daar dat al de woorden Gods hun vervulling tegemoet rijpen, en naar de verschillende tijdsbedelingen of historische jaargetijden, nu gezien worden als kiemen, dan als stengels, bloemen, vruchtknoppen, en ten laatste als voldragen vruchten.

Met die laatste woorden wil de Heere het vertrouwen op Zijn macht, maar ook op Zijn trouw bevestigen. De naam HEERE moest bij het gelovig deel van Juda inzonderheid Zijne onveranderlijke Verbondstrouw in het geheugen terugroepen niet alleen, maar ook hun geloof stalen en sterken. Als HEERE had Hij hen uit Egypte geleid door Zijn sterken arm, weer als HEERE zou Hij hen ook allen uit de ballingschap terughalen, en in hun eigen land terug brengen.

Hij zou zo getrouw als sterk zijn, om aan de ellende een einde te doen komen.

3. Roep tot Mij met al degenen, die nu voortaan in Mijnen naam geloven, gedurende de ellenden, die over Jeruzalem en Juda zullen komen. Roep tot Hij in gelovig bidden om opheffing van die straf, en Ik zal u antwoordendoor met kracht in den loop der zaken in te grijpen, en Ik zal u bekend maken grote en vaste dingen, die gij niet weet 1), en volgens den natuurlijken loop voor onmogelijk houdt.

1) Niet alleen om den Profeet, maar ook om allen wordt dit gezegd. Want er is geen twijfel aan, of de Profeet heeft ijverig tot God gebeden, en de gevangenschap moest ook dienen, om zijn ijver te doen klimmen, opdat hij aanhoudend bij God tusschentrad. God heeft ook hier Zijn stompheid niet willen kastijden, of zijn onwetendheid als Hij zegt: Roep tot Mij, maar Hij bewerkt het gebed bij den Profeet, zoals God alle vromen opwekt tot bidden.

Het kan opmerkelijk voorkomen, dat den Profeet hier de openbaring van grote en onbekende dingen beloofd wordt, die hij door aanroeping van God moet verkrijgen, terwijl toch de volgende aankondiging nauwelijks één in ‘t oogvallend punt bevat; ook wordt aan de opwekking tot gebed door Jeremia geen gevolg gegeven. Intussen worden aanstonds alle bedenkingen opgelost, wanneer wij het aanroepen niet als een bidden om ontdekking, maar om redding uit de nabijzijnde noden (Jes. 55:6, 7) en het aanwijzen niet als een bloot kennis geven of laten weten, maar als een bekend maken door daden verstaan, waarop ook de uitdrukkingen in vs. 2 uitdrukkelijk wijzen. De woorden bevatten dus geen voorspel tot de volgende openbaring, maar integendeel ene vermaning aan het volk, om zich in zijne

moeilijke omstandigheden tot zijnen God te wenden, dan zal Hij ze grote, voor de menselijke kennis onbereikbare dingen laten horen of beleven.

4. Want zo zegt de HEERE, de God Israëls, van de huizen dezer stad, en van de huizen der koningen van Juda, die, nu Jeruzalem door de Chaldeën belegerd wordt, door de wallen, door de stormrammen, en door het zwaard zijn afgebroken, om materieel te verkrijgen tegen de belegeraars en hun krijgswerktuigen (Jes. 22:10):

5. Er zijn er wel uit het ganse land van Juda ingekomenmet de bedoeling om te strijden tegen de Chaldeën, maar het is in werkelijkheid, zo als de uitkomst bewijst, om die huizen en paleizen, die zijn blijven staan, te vullen met dode lichamen van mensen, die Ik verslagen heb in Mijnen toorn en in Mijne grimmigheid, namelijk uit hun eigene lijken; en omdat Ik Mijn aangezicht van deze stad verborgen heb, om al hunlieder boosheid.

6. Zie, Ik zal haar, de stad, de gezondheid en de genezing doen rijzen, en zal henlieden, de inwoners, eveneens genezen, en zal hun openbaren overvloed van vrede en waarheid (2 Kon. 20:19).

Met vs. 4 wordt de voorstelling der grote en onbegrijpelijke dingen, die de Heere aan Zijn volk wil bekend maken, met een "want" begonnen, in zoverre de voorstelling daarvan oorzaak aangeeft van de belofte. Vooreerst nu worden die genoemd, op wie de belofte betrekking heeft, de huizen van Jeruzalem en de mensen, die de stad verdedigen (vs. 4 vv.); dien overeenkomstig denkt vs. 6 dan eerst aan de stad, en daarna aan de mensen.

Men brak bij belegeringen huizen af, om de muren te verbeteren of te versterken; dat men daartoe de naastbijgelegene huizen bezigde, of die privaat of koninklijk eigendom waren, ligt voor de hand.

In plaats van de verwoeste huizen zouden nieuwe gebouwen verrijzen, en in stede van de gevallen zondaars een talrijk beter geslacht. Deze belofte werd niet aan het tegenwoordige geslacht, maar voor toekomstige tijden van bekering aan het ganse volk verleend.

7. En Ik zal de gevangenis van Juda en de gevangenis van Israël wenden, en zal ze bouwen als in het eerste, als in den tijd, toen zij nog niet door hunnen afval zulk enen droevigen toestand van alle staatkundige opzichten hadden veroorzaakt (Jes. 1:26).

8. En Ik zal hen reinigen van al hun ongerechtigheden, met dewelke zij tegen Mij gezondigd hebben, en Ik zal vergeven al hun ongerechtigheden, met dewelke zij tegen Mij gezondigd, en met dewelke zij tegen Mij overtreden hebben 1). Zo zal een nieuw verbond met hen worden gesloten (Hoofdst. 31:34).

1) Hier lag de vastigheid van de belofte van herstelling. Juda zou naar Babel gevoerd worden, om de ongerechtigheid en zonde. Dewijl de maat der ongerechtigheid vol was, zou het in ballingschap gevoerd worden. Maar de Heere zou zich ontfermen. Hij zou de zonde vergeven. Hij zou Zijn volk reinigen van alle ongerechtigheid, en dan, wanneer Hij geen zonde meer

zou zien in Juda en geen ongerechtigheid meer in Israël, dan zou ook Zijn vriendelijk Aangezicht weer in reddende genade en herstellende goedertierenheid op het ellendige volk nederzien.

Dit geldt vooral voor het geestelijk Israël. Eerst dan als de zonde is bedekt, de schuld is verzoend, eerst dan zal God, de Heere, weer in genade en ontferming nederzien en zich erbarmen. Eerst dan, als de gelovigen het weer weten, dat de breuke tussen hun God en hen is geheeld, zullen zij ook de vriendelijke bestraling Gods mogen genieten. Niet dat deze er ook te voren niet was, maar het genot er van wordt dan verkregen als er weer een geopende toegang tot den genadetroon is.

9. En het 1) zal Mij zijn tot enen vrolijken naam, tot enen roem, en tot een sieraad bij alle Heidenen, bij alle volken der aarde, die al het goede zullen horen, dat Ik hun doe; en zij zullen vrezen en beroerd zijn over al het goede, en over al den vrede, dien Ik hun (Israël en Juda) beschikke2). Zij zullen begerig zijn eveneens zulke genadegoederen deelachtig te worden (Jes. 19:17 vv.)

1) Beter zij zal Mij zijn, d. i. de stad Jeruzalem. Dewijl ook hier naam staat voor wezen, wil de Heere zeggen, dat de stad Jeruzalem weer zal bloeien en groeien, dat men zich om haar zal verheugen, als over een kostelijke plantinge Gods, als over een heerlijk werk Zijner handen.

2) Nadat zij met schrik hebben erkend, dat zij den almachtigen en algoeden God om den wille van nietige afgoden hebben verzuimd, zullen zij zich weer tot den eersten wenden.

Dat wil zeggen, niet alleen zullen andere volken Mij verheerlijken over Mijne goedheid jegens de Joden; maar zij zullen ook vrezen voor het aantasten van een volk, dat Ik zo bemin en begunstig (Exod. 15:14, 16).

10. Alzo zegt de HEERE: In deze plaats, namelijk in dit gehele land, (waarvan gij zegt: Zij is woest, dat er geen mens en geen beest in is), in de steden van Juda en op de straten van Jeruzalem, die zo verwoest zijn, dat er geen mens en geen inwoner en geen beest in is, zal wederom gehoord worden,

11. De stem der vrolijkheid en de stem der blijdschap, die nu voor altijd schijnt verstomd te zijn (Hoofdst. 7:34; 16:9; 25:10 v. de stem des bruidegoms en de stem der bruid, de stem dergenen, die bij hunnen godsdienst in den tempel zeggen: Looft den HEERE der heirscharen, want de HEERE Is goed, want Zijne goedertierenheid is in eeuwigheid (Ezra 3:11. Ps. 106:1)!de stem dergenen, die lof aanbrengen ten huize des HEEREN (Hoofdst. 30:18 v.); want Ik zal de gevangenis des lands wenden als in het eerste, toen Ik Mijn volk uit Egypte voerde, zegt de HEERE.

Met dezelfde beelden, waarmee vroeger de verwoesting van het land werd geschilderd, moet thans het nieuwe leven worden beschreven. De uitgebluste stem van vrolijkheid en vreugde, van bruid en bruidegom wordt weer gehoord, dankliederen op de eeuwige goedheid Gods klinken uit den nieuw gebouwden tempel. In het volgende komt er vervolgens bij, hoe in de

eens verwoeste velden groene dreven zich uitstrekken, en schapen trekken aan de zijde van den herder, die ze weidt.

Welk een verwonderlijk boek is toch de Bijbel, Hier hebben wij weer enkel poëzie; hier is alles weer gejuich en gezang. Welke vrolijke tijdingen brengt nu de profeet der ellende! Amechtig geworden door de hitte der vervolging, zag deze getrouwe dienaar des Heeren zich van tijd tot tijd door den Heiligen Geest geleid tot de fonteinen der levende wateren en tot de zeer stille wateren der Goddelijke beloften, en dan dronk hij een teug van dat water en at hij ene bete van het brood Gods, den Messias, en dan sliep hij in en rustte op de getrouwigheden Gods, en ontwaakte den weer verfrist en versterkt, om op nieuw slagen en smaadheden en gevangenisstraffen te ontvangen en te verduren. Wij willen het niet geloven, maar juist daarom genieten wij zo weinig van God, omdat wij Hem zo weinig nodig hebben. De nood, de angst, de hooggewaande benauwdheden der ziel openen ons de volle fonteinen der vertroosting Gods. Hoe vele martelaren hebben het ondervonden! "De stem des bruidegoms en der bruid. " De bruidegom en de bruid behoren tot de kerk; zij worden in de Schrift als zodanig door God genoemd. Bij geen volk werd dan ook het bruiloftsfeest gevierd, gelijk bij Israël. Het bruiloftsfeest stond daar gelijk met de grote feesten. En hoe treffend, dat de bruidegom der Gemeente Zijn openbaar leven onder zijn volk aanvangt met het bijwonen en het verheugen der vreugde ener bruiloft. Het is ene profetie der toekomst, welke uitlopen zal op ene vreugde, als die ener eeuwige heilige bruiloftsviering (Openb. 19:7-9).

12. Zo zegt de HEERE der heirscharen: In deze plaats (vs. 10), die zo woest is, dat er geen mens zelfs tot het vee toe in is, mitsgaders in al zijne steden zullen wederom woningen(liever: beemden) zijn van herderen, die de kudden doen legeren.

13. In de steden van het gebergte, in de steden der laagte, en in de steden van het zuiden, en in het land van Benjamin, en in de plaatsen rondom Jeruzalem, en in de steden van Juda (Jer. 32:44)zullen de kudden wederom onder de handen des tellers doorgaan, gelijk dat geschiedt, wanneer er ene grote menigte is, zegt de HEERE.

Met den teller wordt bedoeld de herder, die gewoon was het vee te tellen door elk van hen, als het uit de kooi kwam, met zijne roede te slaan. (Lev. 27:32).

Wij vinden in deze woorden ene gewichtige les, dat het niet de gaven Gods zijn, waarnaar wij moeten grijpen, maar de liefde Gods, die zich daarin betoont, dat Hij ons de zonde niet toerekent; anders gaat het ons met de weldaden Gods als den vissen, die met de lokspijs den angel inslikken.

Hier wordt aangegeven de welvaart en de rijkdom van het land na hun wederkering. Het zal geen woning zijn voor bedelaars, die niets bezitten, maar van schaapherders en landbouwers, gegoede mensen, met goede sommen op den grond, in welke zij wedergekeerd zijn.

14. Ziet, de dagen komen 1) (Hoofdst. 23:5), spreekt de HEERE, dat Ik het goede woord verwekken zal, tot verwezenlijking zal laten komen, dat Ik tot het huis van Israël en over het huis van Juda gesproken heb (1 Kon. 8:56).

1) Om alle deze zegeningen te bekomen, welke God voor hen over heeft, is hier nog een belofte van den Messias, en van die eeuwige gerechtigheid, welke Hij zou aanbrengen, en waarschijnlijk is dit dat goede, dat grote goede, hetwelk God in de laatste dagen, die nog toekomende waren, doen zou, gelijk Hij aan Juda en Israël beloofd had, en waartoe hun wederkering uit Babel en hun bevestiging weer in hun eigen land de weg banen moest.

15. In die dagen en te dier tijd zal Ik David ene SPRUIT der gerechtigheid doen uitspruiten, en Hij, die met dat gewas bedoeld is, zal recht en gerechtigheid doen op aarde.

16. In die dagen zal Juda verlost, met zegen begiftigd worden, en Jeruzalem zal zeker wonen, en deze is, die haar, Jeruzalem roepen zal: De HEERE, ONZE GERECHTIGHEID 1) (Hoofdst. 23:6).

1) In Hoofdst 23 was deze naam aan Christus gegeven, en eigenlijk past deze Hem ook alleen. Nu echter wordt Hij overgebracht op de Kerk, n. l. wat eigendom was van, wat eigen was aan het Hoofd, wordt gemeen aan alle leden. Wij weten nu dat aan Christus niets het Zijne was, dewijl toen Hij tot gerechtigheid is geworden, dit ten behoeve van ons is geschied, gelijk Paulus zegt (1 Kor. 1:30): Hij is ons geworden tot rechtvaardigheid en verlossing en heiligmaking en wijsheid. Waar derhalve de Vader aan Zijn Zoon, om onzentwil de gerechtigheid toepaste, daar is het niet verwonderlijk, indien tot ons wordt overgebracht, wat bij Hem berustte. Wat wij derhalve in Hoofdst. 23 hebben gezien, was eigenlijk gezegd. Want dit is bij Christus alles, dat Hij is God, onze Gerechtigheid. Maar dewijl wij de gerechtigheid ontvangen, waar Hij ons toelaat tot de gemeenschap van alle goeden, waarmee Hij versierd en begiftigd is door den Vader, van daar komt het, dat dit ook op geheel de Kerk betrekking heeft, n. l. dat God is hare gerechtigheid.

De voorzegging heeft ten doel het verbondsvolk over de verwoesting der heilige stad, die nabij is (vs. 4), te troosten, en het te wijzen op het toekomstige Jeruzalem in al zijne heerlijkheid en schoonheid. Deze heerlijkheid zal ene zodanige zijn, dat Jeruzalems Koning en deze Zijne stad dien stempel Zijner heerlijkheid drukt, en haar niet alleen objectief; maar ook subjectief tot heilige stad maakt. Wanneer daarbij de tien stammen voor een ogenblik buiten beschouwing worden gelaten, zodat het schijnt, alsof het aangekondigde heil dezen niet geldt, zo wordt toch in het volgende vers die schijn dadelijk weggenomen, daar van den "troon van het huis Israëls" sprake is, waarop ten allen tijde een uit Davids huis zal zitten. Israël is juist nu weer met Juda tot een onverdeeld geheel verbonden.

Altijd is het enig lichtpunt in de geschiedenis van Israël de belofte van de komst van den Messias. God leide in zulk een klein woordje de gehele toekomst. Immers wordt ook de grootste mens klein geboren. Alles is wat er zijn moet, maar in het klein; alles moet groot worden, moet groeien. De belofte van den Messias keerde dan ook rusteloos terug. Op Hem moest alles uitlopen, en liep alles uit, want wat Jehova in het Oude Testament zegt te zullen doen, dat doet de Heere Jezus in het Nieuwe Testament werkelijk. Doch hoe kan de Heere onze gerechtigheid zijn? Door Zich één te maken met ons. Het is hiermede als wanneer ik, in geval ik zonder geldschulden en daarenboven rijk ben, mij associeer met ene firma, die vol schulden zit; nu ben ik aansprakelijk, nu komt men bij mij om geld, en daar ik het heb, zo

moet ik de schulden betalen, die ik gemaakt heb, omdat ik vrijwillig één geworden ben met de firma. Zo deed ook Christus. Hij werd mens, verenigde Zich met de mensheid, associeerde Zich met onze firma, en werd aansprakelijk en betaalde. Zo is dan Christus onze gerechtigheid. Tussen ons en de Goddelijke gerechtigheid ligt ene kloof wijd als de zee. Christus dempte die zee, en nu gaat de gerechtigheid naast ons. Geven wij haar de hand, en zij is één met ons. En de zonde? Zij is in ons, maar wij dienen haar niet, toch is zij in ons en zijn wij zondig. Zij is in ons, als de wesp in de bijenkorf; deze behoort er niet in, en toch is zij er in. Wat te doen? wat de bijen doen: haar steken totdat zij dood is, en dan haar bedekken met was.

Grote vrede bij het gezicht van de gerechtigheid van Christus wordt voorafgegaan door grote smart bij het gezicht van Jezus, om onze zonden verwond. In de eerste plaats gesproken tot Juda en Israël. 1e. Het is ene Goddelijke gerechtigheid-Jehova heeft de verzoening daargesteld. 2e. Het is ene levende gerechtigheid. Hij, die ze heeft aangebracht, leeft. Hij is aan de rechterhand Gods verheven, om die gerechtigheid te geven. Hij komt tot u, om u die gerechtigheid aan te bieden. 3e. Het is ene toeëigenende gerechtigheid. Het zou mij gene rust geven, al zag ik, dat de gehele wereld in Christus was, zo ik niet in Hem was. Gene ware blijdschap kan ik smaken, tenzij ik zelf schuile onder Zijne schaduw, en met Zijne gerechtigheid bekleed zij. De blijdschap van Paulus was: "Christus leeft in Mij; " die van Thomas dat hij kon zeggen: "Mijn Heer. " 4e. a) De rust des gelovigen bestaat daarin, dat hij weet, dat Jehova zijne gerechtigheid is. b). De dwaasheid van hen, die blijven zoeken is duidelijk. "Altijd levende. " c) Wij zien de ellende der ongelovigen. Er is ene heerlijke Goddelijke gerechtigheid, waardoor de goddeloze wordt gerechtvaardigd. Het zal u tot ene eeuwige kwelling zijn, dat zulk ene gerechtigheid u was aangeboden, en gij zonder die gestorven zijt.

17. Want zo zegt de HEERE: De profetie aan David gegeven zal zeker worden vervuld (2 Sam. 7:12 vv.). Aan David zal niet worden afgesneden een man, die op den troon van het huis Israëls zitte.

De toezegging sluit zich, wat den klank der woorden aangaat, aan dien vorm aan, waarin David zelf de hem ten deel gewordene belofte kort voor zijnen dood aan Salomo mededeelde, en waarin de Heere die ook aan dezen heeft vernieuwd (1 Kon. 2:4; 8:25 en 9:5). Hare hoofdbedoeling is, dat Israël niet meer aan vreemde heersers, maar aan zijn eigen koningshuis zal onderworpen zijn; dit wordt niet daardoor verwezenlijkt, dat steeds een onafgebrokene opvolging op den troon van Israël zit, maar de Ene, die het huis van David voor altijd in Zich sluit, zal voor alle tijden dien troon in bezit hebben, namelijk de Messias.

18. Ook zal den levietischen priesters, den priesters uit het geslacht van Levi (Deut. 17:9), van voor Mijn aangezicht niet worden afgesneden een man, die brandoffer offere, en spijsoffer aansteke, en slachtoffer bereide al de dagen.

De uitdrukking "levietische priesters" heeft overeenkomst met die andere in ‘t vorige vers "aan David. " De van Levi afstammende priesters, die volgens de wet alleen wettig waren, worden tegenover anderen gesteld, die zich het priesterschap zouden kunnen aanmatigen: een

doelen op Jerobeams willekeur (1 Kon. 12:31) is hier duidelijk. Tot Israëls opbouw en zeker bestaan behoort noodzakelijk als tweede zuil naast het van God geordende koningschap ook het van God geordende priesterschap, dat voor het volk den weg tot Gods genade evenzeer baant, als het eerste Gods leiding en vergeving waarborgt. Hoe nu met deze leer de brief aan de Hebreën in Hoofdst. 7 overeenkomt, dat het levietische priesterschap als mindere trap voor een hogeren, namelijk voor het priesterschap naar de wijze van Melchizedek geweken is, en op welke wijze de belofte zich bij de wederherstelling van Israël zal verwezenlijken, daarover zullen wij bij Ezech. 44:15 vv. waar deze zelfde profetie voorkomt nader handelen.

Het Davidisch koningschap en het Levietische priesterdom waren de beide zuilen en grondvesten van het Oud-testamentisch Godsrijk, waarop zijn bestaan en voortbestaan rustte. Het Priesterdom bemiddelde aan het volk den toegang tot de Goddelijke Genade. Het koningschap verzekerde het de Goddelijke leiding. Deze beide zuilen breken met de verwoesting van Jeruzalem en den tempel stuk, en daarmee scheen het voortbestaan van het Godsrijk opgeheven te zijn. In dezen tijd van de oplossing van het rijk met van God gegeven recht- en genadeverordeningen, verkondigt de Heere, om de vromen voor vertwijfeling te bewaren, dat die beide ordeningen uit kracht van Zijne belofte niet zouden ondergaan, maar eeuwig bestaan blijven. Daardoor behielden de vromen een borgschap van de wederherstelling en vernieuwing van het Godsrijk.

De priesters waren de middelaars tussen God en Zijn volk; de koning vertegenwoordigde God zelf. Het is daarom dat hier inzonderheid gewezen wordt op de heerlijkheid van het Nieuwe Verbond, op de dagen der N. Bedeling. Davids koningschap is op geestelijke wijze volkomen bereikt in den Messias en het Levietisch Priesterschap evenzeer. D. w. z. Christus Jezus is de grote koning naar het vlees uit David, en Hij is tevens de volkomen Hogepriester, die in Zijn Persoon heeft vervuld, wat de Levietische Priesters afbeeldden.

19. En des HEEREN woord geschiedde te dierzelfder tijd als in vs. 1-18 tot Jeremia, zeggende:

20. Alzo zegt de HEERE: Indien gijlieden Mijn verbond, dat Ik na de dagen van den zondvloed heb gemaakt (Gen. 8:22; 9:9 vv.), het verbond van den dag, en Mijn verbond van den nacht kondt vernietigen, zodat dag en nacht niet zijn op hunnen tijd, hetgeen nooit zal geschieden (Hoofdst. 31:35 v.):

21. Zo zal ook vernietigd kunnen worden Mijn verbond met Mijnen knecht David, dat hij genen zoon hebbe, die op zijnen troon regere, en met de Levieten, de priesteren, Mijne dienaren, dat zij de priesterlijke werkzaamheden niet meer zouden verrichten (vs. 18).

22. Gelijk het heir des hemels niet geteld, en het zand der zee niet gemeten kan worden (Gen. 15:5; 22:17), alzo zal Ik vermenigvuldigen het zaad van Mijnen knecht David, en de Levieten, die Mij dienen 1), zodat het nooit zal ontbreken aan dezulken, die den troon van David kunnen bezetten, en het priesterschap waarnemen.

1) Deze laatste belofte is ene versterking en bevestiging der voorgaande, maar niet met ene kunstige wending van het gehele volk van Israël te verstaan, dat niet slechts in een priesterlijk geslacht, maar ook vgl. Exod. 19:6) in het geslacht van David zou worden veranderd.

Het woord is vervuld door de voortdurende geestelijke voortbrenging van kinderen en dienaren Gods door het woord en door den Geest van Jezus Christus (vgl. Jes. 53:10. Joh. 1:12 v. 1 Petr. 1:23; 2:5).

Zo min Gods ordering in de natuur mag ophouden, zo min en nog minder kan Zijn woord in het rijk der genade ophouden, en Zijn ganse woord doelt op den Goddelijken Davids zoon en diens eeuwig genaderijk. Ja, het ganse ontelbare Israël, Abrahams geestelijke nakomelingschap moeten Davids en Levieten worden, d. i. priesters en koningen, zo als dit Israëls roeping was.

Zonder twijfel is tot recht verstaan der voorzegging de plaats Openb. 20:4-6 mede in ogenschouw te nemen. Hier is van een mederegeren met Christus in het duizendjarig rijk en van een priesterschap van diegenen sprake, die tot de eerste opstanding komen; het zijn de zielen dergenen, die om de getuigenis van Jezus en om het woord Gods zijn gedood, wat op de martelaars van den Apostolischen tijd betrekking heeft en dergenen, die het dier niet hebben aangebeden, dat op de martelaars van den anti-christelijken tijd ziet.

23. Voorts geschiedde des HEEREN woord tot Jeremia, zeggende:

24. Hebt gij niet gezien of vernomen (Gen. 42:1), wat dit volk spreekt om zijnen twijfel aan de zo even uitgesprokene belofte (vs. 21) uit te drukken, zeggende: De twee geslachten, die de HEERE verkoren had, Israël en Juda, die heeft Hij nu verworpen? Alzo kan nog minder van een bestendig Davidisch koningschap en Levietisch priesterschap sprake zijn. Ja, zij versmadenzo sprekende Mijn volk, zodat het geen volk meer is voor hun aangezicht, maar een dat voor altijd is verstoten.

25. Zo zegt de HEERE, terwijl Hij al dat lasterlijke en goddeloze spreken op eens met ene bepaalde verklaring ter nederslaat: Indien Mijn verbond niet is van dag en nacht (vs. 20); indien Ik de ordeningen des hemels en der aarde niet gesteld heb (Jer. 31:36):

26. Zo zal Ik ook het zaad van Jakob, en het zaad van Mijnen knecht David verwerpen, dat Ik van zijn zaad niet neme, die daar heerse over het zaad van Abraham, Izak en Jakob; want, om dit steeds weer te betuigen (Hoofdst. 29:14; 32:44; 33:11), Ik zal hun gevangenis wenden, en Mij hunner ontfermen (Hoofdst. 12:15).

Het volk van Jeruzalem gevoelde nu, dat God spoedig Juda in de handen der Chaldeën zou geven, zo als Hij vroeger Israël in de handen der Assyriërs had gegeven; het meende nu, dat met deze verwerping Abraham's zaad voor altijd verworpen was, en de oude beloften Gods niet meer konden worden nagekomen. Deze ongelovigen behoorden wel naar het vlees tot het volk Gods, maar als dorre twijgen worden zij door God in het geheel niet meer als tot den

boom behorende aangemerkt. Daarom zegt Hij: "dit volk" als ware het een geheel vreemd volk, dit volk lastert Mijn volk, als waren zij voor Hem geen volk meer, deze afvalligen.

De wereldlingen verheffen zich, als zij vleselijke rust hebben, alsof geen God hen kon straffen, en wanneer zij in tegenspoed komen, zijn zij zo versaagd alsof geen God hen meer kon helpen. Eerst willen zij zich niet meer laten waarschuwen, en later willen zij van gene vertroosting horen (Hoofdst. 17:9). De ware Profeet verkondigt echter volgens de wet, den zondaren wel den dood, maar daarna genade tot vernieuwing en ten leven. Die bevreesdheid is enkel godslastering. Gods rijk is en blijft, en komt ook tot volmaking, maar de vreesachtigen komen daar niet in.

Niet zonder reden, en bovendien op uitdrukkelijk bevel van God, sprak de profeet Jeremia, in dien vegen tijd van den Israëlietischen staat, al wederom van Jeruzalems verwoesting. Nimmer toch kon daarvan te veel gesproken worden, dewijl de zaak vastelijk bij den Heere besloten was, en langs dien weg de een en ander nog tijdig kon gewaarschuwd worden en tot nadenken geleid. Dan het was ditmaal echter minder om op dat onheil te wijzen, dat Jeremia spreken moest, als wel, om door het Evangelie der voorspelling voor de zuchtende Godskerk in die donkere en hachelijke dagen te tonen, dat God de onveranderlijke Verbondsgod van al Zijn volk en van Zijne uitverkoren gemeente was, en om die te wijzen op Davids groten Zoon, die tot in eeuwigheid over het huis Jakobs koning zou zijn en wiens koninkrijk allergezegendst wezen moest. Immers is het niet alleen de wending der gevangenissen en de herstelling van uitwendige volkswelvaart, welke hier wordt toegezegd, en die vóór en na de verlossing uit Babels ballingschap ook in volkomenheid gezien en genoten werden, maar het zijn inzonderheid geestelijke zegeningen, van welke de voorspelling gewaagt: genezing en gezondheid, vrede en waarheid, vergeving en reinigmaking, roem en ere, godsdienstige blijdschap in Israël en ontzag onder de vijanden. Is het dit alles, en wat een land en volk in waarheid verhogen kan, en waardoor de Heere kan gezegd worden in en onder het te wonen, hoe veel te meer zien wij dit dan bevestigd en gestaafd door de Messiaanse belofte, welke hier al wederom en in de allerdonkerste dagen wordt vernieuwd. De spruite, van wien Jesaja reeds voorlang had gesproken, op wien Jeremia reeds onder Jojakim’s regering had gewezen (Hoofdst. 23:5), zou eenmaal en gewis uit Davids huis voortkomen, al was het ook, dat bij de aanstaande ballingschap dat koninklijk geslacht scheen onder te gaan en geheel vernederd werd; zelfs zou aan Davids huis, al was het ook niet rechtstreeks uit zijn geslacht, ten allen tijde een man worden toegevoegd, die daarover regeren zou; en als men nu onbetwistbaar zag, dat de verordening van dag en nacht vaststond, dan kon men ook alzo rekening maken op de gewisse vervulling van dit Gods-ontwerp, al waren er ook donkerheden en bezwaren, die dit schijnbaar onmogelijk deden zijn. Dat was ene vastheid voor het geschokte geloof der bedreigde Godskerk in die lange en donkere dagen, op welke men kon nederzinken en rusten; zulk een grondslag kon niet wankelen in eeuwigheid. Doch niet slechts tot een steunpunt der hoop moesten de gelovigen in die dagen zulk ene toezegging hebben, maar ook tot ene troost en tot een verkwikking der zielen en tot een onderwijs voor het behoeftige hart; daarop werd de Messias aangekondigd als Jehova onze Gerechtigheid, omdat men in Hem alleen kon bestaan voor God, omdat Zijne gerechtigheid de ene en ontwijfelbare grondslag der verlossing voor dit en voor het volgende leven is, en al het goede daaruit alleen en voor eeuwig kan voortspruiten; daarom werd ook gewag gemaakt, van het onafgebroken bestaan

en werkzaam zijn der Levietische priesters, niet omdat priesters en offeranden zouden voortduren, want deze hebben opgehouden, nadat onze Heere met ééne offerande in eeuwigheid heeft voldaan, maar opdat door deze Oud-Testamentische woorden het Leeraarambt onder den Nieuwen dag zou worden aangeduid en zijne duurzame en gewenste bediening, als ene bediening der verzoening, die in Christus Jezus is, zou worden voorgesteld; daarom eindelijk, wordt er in geheimzinnige taal van een talloos zaad van het huis Davids en der Levieten gesproken, hetwelk in den tijd des N. V. buitengewoon vermenigvuldigen zou; en wat kan dit anders zijn, dan dat zaad, hetwelk de Messias zou zien, en hetgeen hem vroeger was toegezegd (Jes. 53:10), en dat als een zaad der kerk door den dienst Zijner knechten zou verwekt en gewonnen worden (Ps. 22:31, 32. vgl. Gal. 4:19. Filemon 1:10).

Was dit alles onderwijs, troost en sterkte voor de gemeente des Heeren in Jeremia's dagen, dan is het dit ook evenzeer voor ons en voor onze tijden. Geen ander onderwijs kan aan onze behoefte beantwoorden, dan dat, hetwelk ons een Evangelie der genade voorstelt, gene andere gerechtigheid is toereikende, om onze schuld en besmetting voor God te verzoenen en te bedekken, dan die, welke door Jezus Christus werd aangebracht; bij zulke geestelijke zegeningen, als hier worden voorgesteld, hebben ook wij het grootste belang, en zal het met ons wel zijn, dan moeten ook wij door den dienst des Evangelies gewonnen worden en door waarachtige wedergeboorte een zaad van Davids geestelijk geslacht, kinderen en kwekelingen van onzen Verlosser zijn. Dat heil ligt daar voor ons, als aangekondigd in het Evangelie des O. V. als vervuld door de komst en het werk van onzen Heere; dat heil mag dan ook door ons gezocht, door ons begeerd worden, en moeten wij waarlijk bezitten en op prijs schatten. Zulke voorrechten doen ons in vergeving en genezing delen, die wij beide zo nodig hebben; zij doen ons op vrede en waarheid zien, die onafscheidbaar zijn, en leveren stof van blijdschap, om met vrolijke gezangen van bevrijding den Heere te loven; terwijl uitwendige welvaart en volksgeluk daarmee gepaard gaan en als een wenselijk goed in de gunst van God, aan Zijne oprechte vereerders, naar Zijne wijsheid verleend worden. Indien de gelovigen van onze dagen daarop zien en daarin delen mogen, dan mag de verordening Gods in de natuur hun nog evenzeer tot enen waarborg van Zijne onveranderlijke liefde en trouw verstrekken, en zij hieraan herinnerd en daarin bevestigd en versterkt worden, bij die afwisseling van dag en nacht, die door Gods onveranderlijke zorg wordt bewaard, zodat zij steeds stof vinden om zich gedurig te verblijden in de goedertierenheid en de waarheid van Hem, wiens naam Jehova is, en die trouwe houdt tot in eeuwigheid.

HOOFDSTUK 34.

GEVANGENIS EN STRAFFEN VAN ZEDEKIA EN ZIJNE ONDERDANEN, WEGENS OVERTREDING VAN HET SABBATSJAAR.

V. Vs. 1-7. Als aanhangsel tot de twee vorige hoofdstukken wordt hier het nauwkeuriger bericht over het gesprek van Jeremia met den koning Zedekia, dat in Hoofdst. 32:3 vv. #Jer slechts was aangegeven en op bevel des Heeren gehouden was, meegedeeld. Ten gevolge daarvan wordt hij op nieuw door den koning gestraft met bewaring in den voorhof, hoewel hem een rustig einde en een eervolle begrafenis in de ballingschap was toegezegd. In den voorhof ontving de Profeet de troostvolle openbaring, Hoofdst. 32 en 33, en stelde hij waarschijnlijk ook dit bijzondere bericht omtrent het gehouden gesprek te boek. Alzo gaat de geschiedenis onzer afdeling in tijd nog vóór de beide voorgaande hoofdstukken. De inhoud is het volgende: gedurende de belegering van Jeruzalem ontvangt de Profeet van den Heere het bevel, om tot den koning te gaan en hem te verkondigen, dat de stad in de handen van den Babylonischen koning gegeven en met vuur zou verbrand worden, Zedekia zelf zou gevangen genomen, voor Nebukadnezar gesteld en naar Babel gevoerd worden. Toch zou hij niet door het zwaard omkomen, maar in vrede sterven, en met koninklijke eer worden begraven. Jeremia volbracht die opdracht woordelijk, ten tijde toen Jeruzalem en de nog niet ingenomene vaste steden, Lachis en Azeka belegerd werden.

1. Het woord, dat in het tiende jaar van Zedekia, d. i. op het einde van het jaar 589, of het begin van 588 (v. C), tot Jeremia geschied is, nadat hij den koning voor de laatste maal tevergeefs had aangemaand, om de stad over te geven (Hoofdst. 38:17 vv.). Een woord van den HEERE dat ene beslissende rechtspraak was a) (als Nebukadnezar, koning van Babel, en zijn ganse heir, en alle koninkrijken der aarde, die onder de heerschappij zijner hand waren, en al de volkendie hem onderworpen waren, tegen Jeruzalem streden en tegen al hare steden). Dit woord geschiedde, nadat het vijandelijke leger van den veldtocht tegen het Egyptische leger, dat ter hulpe was gezonden, was teruggekeerd, dus in den laatsten tijd der belegering, zeggende:

a) 2 Kon. 25:1 vv. Jer. 52.

2. Zo zegt de HEERE, de God Israëls: Ga henen, en spreek tot Zedekia, den koning van Juda, en zeg tot hem het volgende, onveranderlijke besluit: Zo zegt de HEERE, de eeuwige Koning van dit volk: Zie, Ik zelf geef deze stad, die gij oninneembaar acht en door uwe hand meent te kunnen redden, in de hand des konings van Babel, die haar belegert, en hij zal ze met vuur verbranden, zo als Ik reeds Hoofdst. 21:10 heb gedreigd. Dat zal Ik doen, omdat gij al Mijne vermaningen, om u onder Mijne machtige hand te verootmoedigen, en u aan den koning van Babel vrijwillig over te geven, verworpen hebt.

3. En gij zelf zult van zijne hand, wat gij ook moogt beproeven, niet ontkomen, maar zeker gegrepen, en in zijne hand gegeven worden; en uwe eigene ogen zullen de ogen des konings van Babel zien, en zijn mond zal tot uwen mond spreken, en gij zult gevangen te Babel komen (Hoofdst. 32:4 v.).

4. Maar ook in het gericht wil de Heere u nog genade bewijzen, omdat hij tegen mij, Zijnen Profeet welwillendheid hebt betoond. Hoor des HEEREN woord, o Zedekia, koning van Juda! zo zegt de HEERE van u: Gij zult door het zwaard niet sterven; gij zult niet als uw broeder Jojakim een geweldigen, eerlozen dood ondergaan.

5. Gij zult sterven in vrede, geëerd en welwillend verpleegd in Babel, en gij zult niet als uw broeder nog in den dood beschimpt worden, maar naar de brandingen van uwe vaderen, de vorige koningen, die vóór u geweest zijn, alzo zullen zij ook u koninklijken eer bewijzen, en over u bij uwe begrafenis nevens andere eerbewijzen ook reukwerk branden (2 Sam. 3:31 2 Kron. 16:14), en u beklagen, zeggende: Och heer! (Hoofdst. 22:18 want Ik heb het woord gesproken, uit wiens mond geen bedrog komt, spreekt de HEERE.

Deze profetie van Zedekia's einde stemt met de overige berichten daaromtrent overeen (vgl. Hoofdst. 32:5; 39:5 vv. 52:9. 2 Kon. 25:6 v.). De verschrikkelijke straf, dat zijne kinderen met de vorsten van Juda voor zijne ogen zouden worden gedood, vervolgens hem de ogen zouden worden uitgestoken (Hoofdst. 52:10 v.), en zijne vrouwen den vorsten van Babel zouden worden overgegeven (Hoofdst. 38:21 vv.), wordt in vs. 3 niet gemeld. Evenmin wordt er gedacht aan de mogelijkheid, dat Zedekia den hem zo dikwijls aangewezen weg van redding nog zou kunnen betreden, daar hem nu kort en bondig het onveranderlijk oordeel moet worden aangekondigd, en eenvoudig gezegd wat er zal geschieden. Van daar ook, ondanks de volgende verzachting, de hardheid van het vonnis van 's konings toorn tegen den Profeet, zodat hij hem tot straf in den voorhof der bewaring terugwees (Hoofdst 32:3). Een rustige dood werd den koning beloofd, maar tevens was hem een lang leven in blindheid, eenzaamheid en gevangenschap bedreigd. Voor den enen kan een spoedige en geweldige dood heilzamer zijn, om hem nog tot nadenken te brengen, voor den anderen een langzaam sterven in zijn bed. De begrafenis onderscheidt den mens in den dood van de dieren, omdat zij wijst op de opstanding des lichaams, en daarom ene Goddelijke weldaad is. Men moet echter niet vergeten, dat ene eerlijke begrafenis tot de tijdelijke weldaden behoort, die menigmaal de gelovige mist, en den goddeloze ten deel wordt. De eervolle begrafenis was voor Zedekia een blik der hope in zijn lijden, omdat hij ze van den Heere als ene belofte had ontvangen, en ze hem daarom een handvat aan Gods genade ter vergeving gaf.

Hier is een inmengsel van barmhartigheid. Hij zal als een gevangene sterven, maar hij zal niet sterven door het zwaard, hij zal een natuurlijken dood sterven. Hij zal zijne dagen met enige vertroosting eindigen, hij zal in vrede sterven. Hij was nooit een van de kwaadste koningen geweest; maar wij zijn genegen te hopen dat hij, hoeveel hij ook gedaan moge hebben dat kwaad was in de ogen des Heeren, nochtans berouw daarvan gehad zal hebben in zijne gevangenis gelijk Manasse eens had, en dat het hem zal vergeven zijn. En als God met hem verzoend geweest is, kan hij in waarheid gezegd worden in vrede gestorven te zijn.

De Joden in Peder Olam verhalen, dat de lijkklacht van Zedekia dit heeft ingehouden: "helaas, Zedekia is dood, die den droesem van alle eeuwen heeft gedronken, " d. i. die gestraft is over de zonden der vorige eeuwen.

6. En de profeet Jeremia ging moedig heen, en sprak al deze woorden die de Heere hem bevolen had, tot Zedekia, den koning van Juda, te Jeruzalem, hoewel hij zeer goed wist, dat hij nu zulke woorden niet gaarne wilde horen;

Wanneer het den goddelozen kwalijk gaat, verwachten zij van de dienaren Gods niets dan troost en zachte toespraak. Komen deze nu volgens hun geweten en Gods bevel met ernstige vermaningen tot bekering, dan klagen zij over de wreedheid en de somberheid van zulke mensen, die hun den toestand nog zwaarder maken; zij vragen dan ook wel: wat kwaad kan men dan van mij zeggen? .

7. Als het heir des konings van Babel streed tegen Jeruzalem, en tegen al de overgeblevene steden van Juda, tegen Lachis en tegen Azeka, nu Schefela, het zuidwestelijk gedeelte van Juda (Joz. 15:33, 35, 39); want deze, zijnde vaste steden, waren overgebleven onder de steden van Juda.

8.

Als aanhangsel tot de gehele verzameling ven redenen (Hoofdst. 2-23), toont de Profeet in de volgende afdeling (vs. 8-Hoofdst 35:19), in een eclatant voorbeeld, namelijk in de volbrachte, maar dadelijk weer herroepene vrijlating der Hebreeuwse slaven, hoe geheel ongeneigd het volk van Israël is, om aan het gebod van zijnen God gehoorzaam te zijn. Het voorbeeld van treffende gehoorzaamheid omtrent het gebod van hunnen aardsen vader, dat de Rechabieten geven, moet voor Israël hoogst beschamend zijn. Men ziet hieruit, dat de rangschikking der redenen geenszins ene toevallige is. Volgens de tijdorde lopen deze hier zamengevoegde stukken ver uit elkaar, daar de gebeurtenis van het eerste in het tiende jaar van Zedekia valt, gedurende het afbreken der belegering, het tweede in den tijd van Jojakim, toen men den eersten inval der Chaldeën verwachtte. Zij zijn echter bij elkaar geplaatst, opdat op den grond van het laatste, de schaduw van het eerste des te beter zou uitkomen. Dat het oudere stuk over de Rechabieten op het vroegere volgt, heeft zeker daarin zijne reden, dat het volgende hoofdstuk 36 ongeveer tot denzelfden tijd als het oudere stuk behoort.

I. Vs. 8-22. Toen de nood der belegering door de Chaldeën steeds meer toenam, deden de bewoners van Jeruzalem met den koning een tijd lang boete over hun ongehoorzaamheid aan Gods gebod. Zij verenigden zich tot een plechtig verbond, en besloten God door een goed werk te verzoenen, namelijk de wet omtrent de vrijlating der slaven, na zes jaren van dienstbaarheid, in den ruimsten omvang te doen gelden, nadat men dit in zelfzucht lang had nagelaten; werkelijk scheen op dat edel besluit een gunstig gevolg op den voet te volgen: de Chaldeën, door de uit Afrika komende Egyptenaren bedreigd, hieven de belegering op. Toen echter het gevaar en de nood voorbij waren, hield ook de boete op, en zij braken de belofte, daar zij de slaven wederom onderwierpen (vs. 8-11). Nu treedt de profeet in den naam des Heeren op, houdt hun de wet over de bevrijding der slaven en hun trouweloze bondbreuk voor (vs. 12-16), en verkondigt hun het Goddelijk vonnis daarover, namelijk het terugkeren der Chaldeën, de verwoesting der stad en hun eigene vrijlating en verwerping uit het verbond en den dienst van God, daarenboven, de vrijheid door het zwaard, den honger en de pest, tot uitoefening der wrake Gods aan de verbondbrekers (vs. 17-22).

8. Het woord, dat in vs. 12 volgt, is dat hetwelk tot Jeremia geschied is van den HEERE, nadat de koning Zedekia ten gevolge der grote noden bij de belegering een verbond gemaakt had met het ganse volk, dat te Jeruzalem was, om vrijheid voor de Hebreeuwse slaven onder hen uit te roepen:

9. Dat namelijk een iegelijk, zo als de wet Gods (Ex. 21:1 vv. Lev. 25:39 vv. Deut. 15:12 vv.) voorschreef, doch hetgeen in langen tijd niet had plaats gehad, zijnen knecht en een iegelijk zijne maagd, die ten gevolge van schulden of door koop van anderen slaven waren geworden, zijnde een Hebreër of ene Hebreïnne zou laten vrij gaan, wanneer zij 6 jaren in dienst waren geweest, en dus aanspraak op vrijheid hadden; zodat niemand zich voortaan van hen, van enen Jood, zijnen broeder, zou doen dienen.

Reeds van den beginne had de zelfzucht van Israël zich niet ontzien de ondubbelzinnige voorschriften, dat ieder Hebreeuwse slaaf na zes jaren dienst met gevulde handen moest werden vrijgelaten, onopgevolgd te laten. Ook de reformatie van Josia had wel de kennis der wet, maar niet hare opvolging vernieuwd. Nu wilde men, door den nood gedrongen, alles inhalen en schonk allen zonder onderscheid van hun dienstjaren de vrijheid, deels omdat men op de dankbaarheid der vrijgelatenen, en op hun dubbele inspanning bij de verdediging hoopte, deels ook daardoor de gunst des Heeren meende te zullen verwerven.

10. Nu hoorden al de vorsten en al het volk, die het verbond hadden ingegaan, dat zij, een iegelijk zijnen knecht, en een iegelijk zijne maagd zouden laten vrijgaan, of zij hen zes jaren gediend hadden of minder, zodat zij zich niet meer van hen zouden doen dienen; zij hoorden dan en lieten hen gaan.

Wanneer de huichelaars boete doen, doen zij het 1) niet uit geloof, maar uit vrees voor het gevaar, waarin zij voor dat ogenblik zijn; 2) maken zij niet in alle stukken der ongehoorzaamheid verandering, maar alleen in enkele, zo als hier met het sabbatsjaar geschiedde, juist alsof er niets meer ware te veranderen; 3) grijpen zij zulke dingen aan, die een groot opzien voor de mensen maken, zo als het Sabbatsjaar, waardoor de slaven werden vrijgelaten, een groot geklap en opzien had, maar weinig gedachten van geloof, liefde, vreze Gode, hoop en dankzegging; 4) duurt zulk ene boete niet lang, maar zodra de nood een uitzicht krijgt, dan is de godsdienst weg.

11. Maar zij keerden daarna, als het grootste gevaar door den aftocht der Chaldeën voorbij was, wederom; zij hielden toen de vervulling hunner plechtige gelofte niet meer nodig, en deden de knechten en maagden wederkomen, die zij hadden laten vrijgaan, en zij brachten hen te onder tot knechten en maagden.

Als een rot boze huichelaars hadden de Joden het voormelde misbruik alleen hervormd om een tegenwoordig voordeel, en dat bereikt zijnde, keerden zij weer tot de vorige onderdrukking. Hierin waren niet alleen de onderdanen, maar ook de overheden te beschuldigen, want de rechters moesten Gods wet gehandhaafd en de gierige, onderdrukkende geneigdheid des volks beteugeld hebben. Die verandering hunner gemoederen was wellicht veroorzaakt door ene geringe verandering in hunnen toestand gedurende het beleg; want in

Hoofdst. 37:5 vindt men, dat de Chaldeën, horende van een leger, dat tegen hen in aantocht was, tot het ontzet van Jeruzalem, het beleg voor een tijd nalieten; de Profeet zinspeelt daarop waarschijnlijk (vs. 21) in zijne profetie, dat het vijandelijk leger zou wederkomen. Maar deze rampzaligen, ziende het Chaldeeuwse leger van voor de stad opgebroken, besloten dat zij nu uit Gods hand verlost waren, toonden berouw van hun hervorming in dit stuk, en ondernamen hun dienstboden te doen weer keren tot de vorige slavernij.

Daarin handelden zij gelijk Faraö eertijds had gedaan omtrent de Israëlieten.

12. Daarom geschiedde des HEEREN woord, tot bestraffing van dien openlijken hoon Zijnen heiligen geboden aangedaan, tot Jeremia van den HEERE; zeggende:

13. Zo zegt de HEERE, de God Israëls 1): Ik heb een verbond gemaakt met uwe vaderen ten dage als Ik hen uit Egypteland, uit het diensthuis uitvoerde, waarin zij als slaven tot moeielijken dienst werden gehouden. Ik gebood hun zeggende:

1) In vs. 13-16 houdt de Heere het volk en zijne oversten hun nieuwe schuld voor ogen. In vs. 17-22 kondigt Hij hen de straf aan voor dezen nieuwe daad van bonds-breuk. Om de overtreding in het rechte licht te plaatsen, houdt hij hen eerst voor, dat Hij bij de uitvoering van Israël uit Egypte het verbond met hen gesloten had, van dezen inhoud, dat zij ieder zijn Hebreeuwsen knecht na verloop van zeven jaren zouden vrijlaten en dat de vaderen dat verbond hadden verbroken. De uitdrukking uit Egypte, uit het diensthuis, heeft bijzonderen nadruk en wijst op de in Deut. 15:15 vermelde rede tot opvolging van het in die rede staande gebod. Wijl Israël in Egypte knecht was en de Heere het uit dien slaventoestand had verlost zo zouden zij hun verarmde broederen niet als slaven behandelen maar na zes dienstjaren vrijlaten. Van de overtreding der vaderen hadden zij zich nu afgekeerd en door een feestelijk verbond tot den in de wet gestelden eis besloten, maar dadelijk weer, door terugroepen van dit besluit, den Naam des Heeren ontheiligd n. l. door het verbreken van het voor God besloten verbond.

14. Ten einde van zeven jaren, d. i. ieder zevende jaar (Deut. 15:12. Ex. 21:2), zult gij laten gaan een iegelijk in dankbaar aandenken aan de vroegere slavernij en genadige verlossing van zijn volk (Deut. 15:15), zijnen broeder, enen Hebreër, die u tot slaaf zal verkocht zijn, en u vollezes jaren gediend heeft; gij zult hem dan van u laten vrijgaan; maar uwe vaders hoorden niet naar Mij, en neigden hun oor niet naar Mijn bevel om schandelijke zelfzucht en vergeten van God.

Even als in onze taal "na acht dagen" betekent "wanneer zeven dagen geheel zijn voorbijgegaan, " zo is ook dikwijls in ‘t Hebreeuws: "na zeven jaren" zo veel als: "na verloop van 6 volle jaren, in het zevende jaar; " "na drie jaren, " zo veel als "in het derde jaar. " (Deut. 14:28).

15. Gijlieden nu waart heden wedergekeerd van den weg uwer vaderen, en hadt gedaan dat recht is in Mijne ogen, vrijheid uitroepende, een iegelijk voor zijnen naaste, en gij hadt een verbond gemaakt en dat plechtig bezworen voor Mijn aangezicht, in tegenwoordigheid van

Mij, den Alwetende, Heilige en Rechtvaardige, in het huis, dat naar Mijnen naam genoemd is, en waarin Ik met Mijne heerlijkheid onder u woon.

16. Maar Gij zijt weer trouweloos omgekeerd, en hebt Mijnen naam ontheiligd. Gij hebt u weer van den pas gekozen weg afgekeerd en schandelijk uwen eed verbroken, en doen wederkomen, een iegelijk zijnen knecht, en een iegelijk zijne maagd, die gij hadt laten vrijgaan naar hunnen lust, die dus volkomene vrijheid hadden verkregen (Deut. 21:14); en gij hebt hen weer te onder gebracht, om ulieden te wezen tot knechten en tot maagden.

17. Daarom zegt de HEERE, wiens duidelijk erkenden, heiligen wil gij zo dikwijls veracht hebt, alzo: Gijlieden hebt naar Mij niet gehoord, om vrijheid uit te roepen, een iegelijk voor zijnen broeder, en een iegelijk voor zijnen naaste, want het door u uitgeroepene en aanstonds weer teruggenomene is zo goed als geen. Ziet, zo roep Ik, die uw Heere ben, en wien gij als knechten toebehoort (Lev. 25:42, 55), uit tegen ulieden, spreekt de HEERE, ene vrijheid, Ik ontsla u uit Mijnen dienst, snijd den band af, die u met Mij verbindt, en onttrek u Mijne bescherming. Dat zal u ene vrijheid zijn ten zwaarde, ter pestilentie, en ten honger; al die ellenden zal Ik over u loslaten, en Ik zal u overgeven als vogelvrij verklaarden ter a) beroering allen koninkrijken der aarde. 1)

a) Deut. 28:25. Jer. 15:4; 24:9 vv.

1) Tot nu toe waren de Israëlieten knechten des Heeren geweest. Zij hadden zich echter aan den dienst des Heeren onttrokken, het verbond verbroken, hun eigen heer en meester willen zijn. Daarom zou de Heere hen vrijlaten, de vrijheid geven, maar dewijl de Heere zich hunner onttrok, zou het een vrijheid zijn ten verderve, die hun den dood zou kosten.

Israël verstond het niet, dat wie zich aan God onderwerpt alleen waarlijk vrij is.

18. En Ik zal de mannen overgeven, die Mijn verbond in de wet van Mozes hebben overtreden, hetwelk zij plechtig hadden bezworen, die niet bevestigd hebben de woorden des verbonds, dat zij voor Mijn aangezicht gemaakt hadden, met het kalf, dat zij bij hun verbond geofferd, en in tweeën hadden gehouwen, en waren tussen zijne tegenover elkaar gelegde stukken doorgegaan. 2)

1) Onze Staten-Overzetters voegen het woordje met er tussen in. Beter is het als er tussen in te voegen. Dewijl Israël het verbond gebroken had, zou het als het kalf worden, dat doormidden gesneden was, d. w. z. het zou aan het zwaard der vijanden worden overgegeven.

2) Reeds in de vroegste oudheid werden de verbonden op grond van bloedige offers gesloten, niet alleen bij de Israëlieten, maar bij de meeste volken der oudheid, deels omdat alleen zij, die gene schuld op het geweten hebben maar met God verzoend zijn, vertrouwen en geloof verdienen, deels omdat de vrede met den naaste den vrede met God tot noodzakelijke voorwaarde heeft. Daarbij werden de offerdieren steeds in stukken verdeeld en tegenover elkaar gelegd (Gen. 15:10). Die het verbond sloten, gingen tussen de delen door, oorspronkelijk wel om daarmee het verdere innige bij elkaar behoren der verbondenen af te

beelden, later, zo als uit onze plaats schijnt te blijken, om tevens de stilzwijgende verwensing uit te drukken, dat den verbondbreker het lot van het offerdier mocht overkomen.

19. De vorsten van Juda, en de vorsten van Jeruzalem, die de kamerlingen of hovelingen des konings heetten, en de priesteren, en al het volk des lands, die door de stukken des kalfs zijn doorgegaan.

20. Ja Ik zal hen overgeven in de hand hunner vijanden, der Chaldeën, voor wie zij zich nu zo veilig achten, en in de hand dergenen, die hun ziel zoeken, en hun dode lichamen, gelijk bij Abrahams verbondsoffer bij wijze van een voorbeeld geschiedde (Gen. 15:11 11), zullen het gevogelte des hemels en het gedierte der aarde tot spijze zijn 1) (Hoofdst. 7:33).

1) Het is rechtvaardig bij God door die verwachtingen van barmhartigheid teleur te stellen, tot welk Zijne Voorzienigheid aanleiding gegeven had, wanneer wij die verwachtingen van plichtmatigheid teleur stellen, tot welk onze belijdenis, onze voorgevens en onze beloften reden gegeven hebben. Indien wij berouw hebben van het goede dat wij voorgenomen hadden, dan zou God berouw hebben van het goede dat Hij beloofd heeft. Bij den verkeerde toont Hij Zich een worstelaar.

21. Zelfs Zedekia, den koning van Juda, en zijne vorsten, die zijnen raad vormen, en de regeringsbezigheden met hem volvoeren, zal Ik overgeven in de hand hunner vijanden, en in de hand dergenen, die hun ziel zoeken, te weten, in de hand van het heir des konings van Babel, die a) van ulieden nu zijn opgetogen, nu zijn heengegaan.

a) Jer. 37:11.

22. Ziet, Ik zal bevel geven, spreekt de HEERE, en zal hen weer tot deze stad brengen, en zij zullen tegen haar strijden, en zullen ze innemen, en zullen ze met vuur verbranden; en Ik zal de steden van Juda stellen tot ene verwoesting, dat er niemand in wone (Hoofdst. 37:5-8).

Dat God zegt, dat Hij de Chaldeën weer voor Jeruzalem wil brengen, bewijst, dat deze rede van den Profeet gehouden werd in den tussentijd toen deze tegen de Egyptenaren waren opgetrokken.

De bewegingen der heirlegers zijn onder het bestuur der Goddelijke Voorzienigheid; zij staan onder Zijn bevel: wanneer Hij hen beveelt te komen, zo komen zij, en hetgeen Hij hen beveelt te doen, voeren zij uit, en volbrengen al wat God besloten heeft.

HOOFDSTUK 35.

GEHOORZAAMHEID DER RECHABIETEN, EN ONGEHOORZAAMHEID VAN HET JOODSE VOLK.

II. Vs. 1-19. Als een beschaamde tegenover Israëls ongehoorzaamheid en misdadige ontrouw, stelt nu de Profeet een woord des Heeren uit vroegeren tijd, uit het 4de regeringsjaar van Jojakim, toen Nebukadnezar en zijn leger nog niet waren aangekomen, dus ongeveer uit den zomer van het jaar 606 v. C. In grote eenvoudigheid schildert dit stuk de gehoorzaamheid en de vrome vreze van het niet-Israëlietische geslacht der Rechabieten, die de gebeden en inzettingen van hunnen aardsen stamvader niet wilden breken. De inhoud verdeelt zich op de volgende wijze: op Goddelijk bevel voert Jeremia de familie der Rechabieten, die vóór het naderen der Chaldeën naar Jeruzalem gevlucht waren, in ene van de tempelzalen, en zet hun wijn voor (vs. 1-5). Zij weigeren te drinken, daar hun stamvader hun het genot van wijn, zowel als het bezit van huizen en akkerbouw verboden, en het wonen in tenten geboden heeft (vs. 6-11). Dit moet Jeremia het volk van Juda voorhouden. De Rechabieten volgen getrouw het gebod van hunnen vader op, Juda's volk daarentegen overtreedt de geboden van zijnen God, die het gedurig zijn voorgehouden (vs. 12-16). Daarom zal het gedreigde onheil over Juda komen: het huis Rechab zal echter, ten loon van zijne getrouwheid aan des vaders voorschriften, eeuwig bestaan (vs. 17-19).

1. Het woord, dat tot Jeremia geschied is van den HEERE, in de dagen van Jojakim, den zoon van Josia, den koning van Juda, en wel in het vierde jaar van zijne regering, ongeveer in den zomer van het jaar 606 (vs. 11), zeggende:

2. Ga henen tot der Rechabieten huis, tot die familie, die naar Jeruzalem gevlucht is, en spreek met hen, en breng hen in des HEEREN huis, en wel in ene der kameren, die aan de voorhoven zijn aangebouwd (kamers ter bewaring van voorraad, tot woningen van tempeldienaars, of tot vergaderingen voor voordrachten en offermaaltijden) (1 Kron. 29:12. 1 Kon. 6:36 en geef hun wijn te drinken. 1)

1) God heeft derhalve willen tonen, hoe hun halstarrigheid niet te verontschuldigen was. Dit was het doel van de Godsspraak en daarom werd den Profeet betalen de Rechabieten te roepen en hun wijn om te drinken voor te zetten, opdat de halstarrigheid van het volk te schandelijker zou uitkomen, dewijl het niet tot gehoorzaamheid aan God kon gebracht worden, terwijl de Rechabieten zo gehoorzaam waren aan hun vader, een sterflijk mens, en die reeds vóór eeuwen gestorven was.

Volgens 1 Kron. 2:55 waren de Rechabieten een tak van den nomadenstam der Kenieten (Richt. 1:16), tot welken Hobab, de zwager van Mozes behoorde. Zij waren met Israël naar Kanaän getrokken, en hadden zich in politiek en godsdienst aan hen aangesloten. Zij woonden deels in de woestijn aan de zuidgrens van den stam van Juda als nomaden, deels in den stam van Nafthali. De Kenietische familie der Rechabieten had haren naam van haren stamvader Rechab, den vader van dien Jonadab, die met Jehu nauw bevriend was, en met hem aan de uitroeiing van den Baäldienst in het rijk van Israël op bijzondere wijze had deelgenomen (2

Kon. 10:15, 23). Deze Jonadab schijnt toen onder de Kenieten in groot aanzien te hebben gestaan. Hij gaf aan zijn geslacht gestrenge, en zo als men ziet, gedurende drie eeuwen tot Jeremia's tijd nauwkeurig opgevolgde voorschriften, die allen ten doel hadden, om de Rechabieten bij den eenvoud van het nomaden-leven hunner vaderen te houden, hen voor elke verzoeking te beveiligen, en tevens te bewaren voor het godsdienstige en zedelijke verderf, dat met het hebben van vaste woonplaatsen in verband stond. Jeremia gevoelde zich door den Geest gedreven, om het voorbeeld van deze Rechabieten zijn volk voor te houden als een tegenhanger van hun eigene handelwijze, en terwijl hij hen openlijk enigzins op de proef stelt, door het aanschouwen van hun getrouw vasthouden aan de wet van hunnen menselijken wetgever, het van de wetten van zijnen God afvallige volk te beschamen.

3. Toen nam ik het toenmalige hoofd der familie, Jaäzanja(= hij zal door Jehova verhoord worden), den zoon van Jeremia, den zoon van Habbazzinja (= dien Jehova met een schild bedekt), mitsgaders zijne broederen, en al zijne zonen, en bovendien het ganse huis der Rechabieten;

4. En bracht hen in des HEEREN huis, en wel in dewaarschijnlijk zeer grote kamer der zonen, der leerlingen van Hanan(= medelijdende), den zoon van Jigdalia (= Jehova zal groot maken), den man Gods, een overigens niet verder bekende profeet, wiens eigendom deze zaal geweest is. Waarschijnlijk hield hij zijne voordrachten en verzamelde hij zijne leerlingen op die plaats, welke is bij de kamer der oversten, de raadskamer der stamhoofden, die daar is boven de kamer van Maäseja (= schuilplaats van Jehova), den zoon van Sallum (= vergelding), den dorpelbewaarder.

Volgens het getal der tempeldeuren waren er drie deurwachters (2 Kron. 31:14) die den hoogsten rang na den hogepriester en zijnen plaatsbekleder hadden (2 Kon. 25:18). Sallum was waarschijnlijk de zelfde, wiens zoon na de wegvoering van zijnen vader met Jojachin onder Zedekia een van de hoogste priesterlijke ambten bekleedde (Hoofdst. 29:25).

5. En ik zette den kinderen van het huis der Rechabieten koppen1), grote bekers vol wijns en bekers, waarin ik uit de koppen den wijn schonk voor; en ik zei tot hen: drinkt wijn.

1) Koppen, of grote bekers, waaruit de drinkbekers werden geduld.

De Profeet krijgt dezen last van den Heere God, om Juda te wijzen op zijne ongerechtigheden. Den Rechabieten was het door hun stamvader verboden wijn te drinken, en zij hadden immer aan zijn bevel gehoorzaamd, hoewel hij een gewoon mensenkind was geweest. Juda had van den Heere de Wet ontvangen en het volk had niet de wet van een mens, maar van den God des hemels en der aarde, ja van hun Verbonds-God verbroken en geweigerd die te gehoorzamen.

Juda kan nu zelf de gevolgtrekking maken, hoe zwaar het tegen den Heere had overtreden.

6. Maar zij zeiden: Wij zullen genen wijn drinken; want Jonadab(= Jehova gaf vrijwillig), de zoon van Rechab, onze stamvader, heeft ons geboden, zeggende: Gijleden zult genen wijn drinken, gij noch uwe kinderen tot in eeuwigheid.

7. Ook zult gijlieden geen huis bouwen, noch zaad zaaien, noch wijngaard planten, noch hebben, maar gij zult in tenten wonen al uwe dagen, opdat gij vele dagen leeft in het land, alwaar gij als vreemdelingen verkeert.

Dergelijke wetten volgde de Bedouïnenstam der Nabateërs (1 Makk. 5:27), en zelfs bij de tegenwoordige Bedouïnen is het zichtbaar, dat de opvolging dezer nationale wetten en overleveringen de bron is van edele deugden, zo als van matigheid en eenvoudigheid, tevredenheid, gastvriendschap en trouw voor den gast, van ene edele vrijheidsliefde en een echt nationaal gevoel, van ene trouwe bewaring der overleveringen in zeden en godsdienst.

8. Zo hebben wij der stem van Jonadab, den zoon van Rechab, onzen vader, gehoorzaamd in alles, wat hij ons geboden heeft; zodat wij genen wijn drinken al onze dagen, wij, onze vrouwen, onze zonen, en onze dochteren.

9. En dat wij gene huizen bouwen tot onze woning: ook hebben wij genen wijngaard, noch veld, noch zaad;

10. En wij hebben in tenten gewoond: alzo hebben wij gehoord en gedaan naar alles, wat ons onze stamvader Jonadab geboden heeft.

11. Maar het is geschied als Nebukadnezar, de koning van Babelna den slag bij Karchemis, naar dit land optoog, om na onderwerping van zijnen tegenstander, den Egyptischen koning Necho ook diens vazal te Jeruzalem te onderwerpen, dat wij bezorgd werden, dat het leger der Chaldeën zich over het gehele land zou uitbreiden en ons van Jeruzalem afsnijden. Wij zeidentot elkaar Komt, en laat ons naar Jeruzalem trekken van wege het heir der Chaldeën, en van wege het heir der Syriërs; alzo zijn wij uit nood voor enigen tijd hierheen gekomen en te Jeruzalem gebleven.

Dat het leger der Syriërs genoemd is, als nog in ‘t bijzonder voor de Rechabieten te vrezen, heeft zijne reden in de veelvuldige verwoestingen, die vroeger Israël en Juda door de Syriërs hadden te lijden. Ook in 2 Kon. 24:2 uitdrukkelijk bericht, dat na den afval van Jojakim Syrische legerscharen in het land vielen.

12. Toen de Rechabieten volgens des Heeren verwachting alzo hadden geweigerd het gebod van hunnen stamvader te overtreden, geschiedde des HEEREN woord tot Jeremia, zeggende:

13. Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ga henenin den voorhof, waar de menigte des volks vergaderd is en op u wacht, en zeg tot de mannen van Juda, en tot de inwoners van Jeruzalem: Zult gijlieden gene tucht aannemen, dat gij hoort naar Mijne woorden, daar Ik toch uw hemelse Vader en Wetgever ben? spreekt de HEERE.

14. De woorden van Jonadab, den zoon van Rechab, die hij zijnen kinderen geboden heeft, dat zij genen wijn zouden drinken, zijn getrouw door hen bevestigd; want zij hebben nu reeds ongeveer 300 jaren (2 Kon 10:15) genen gedronken tot op dezen dag, maar het gebod huns vaders gehoord. 1) En Ik uw hemelse Vader, wiens gebod u veel heiliger moest zijn, heb tot

ulieden gesproken ter bekendmaking van Mijnen wil a) vroeg op zijnde en sprekende, maar gij hebt naar Mij niet gehoord.

a). Jer 11:7; 25:3; 26:5; 29:19; 32:33.

1) Jonadab deed nooit voor zijn zaad hetgeen God gedaan heeft voor Zijn volk. Hij laat hun een last na, maar laat hen geen goederen na, om dien last te dragen maar God heeft er Zijn volk een goed land gegeven en beloofde hun, indien zij gehoorzaam zouden zijn, dat zij daarin steeds zouden wonen, zodat zij zowel uit dankbaarheid als uit belang verbonden waren tot gehoorzaamheid en nochthans wilden zij niet horen, zij wilden niet gehoorzamen.

15. En Ik heb behalve de gewone dagelijkse prediking door de Levieten nog bijzonderen drang gebezigd. Ik heb tot u gezonden al Mijne knechten, die Ik Mij had uitverkoren, de Profeten, vroeg op zijnde en zendende, om u te laten zeggen: a) Bekeert u toch een iegelijk van zijnen bozen weg, en maakt uwe handelingen goed, en wandelt vooral andere goden niet na, om hen te dienen, zo zult gij uit alle gevaren gered, in het land blijven, dat Ik u en uwen vaderen gegeven heb; maar gij hebt uw oor niet geneigd en naar Mij niet gehoord.

a) Jer. 18:11; 25:5.

16. Dewijl dan de kinderen van Jonadab, den zoon van Rechab, het gebod huns stamvaders, dat hij hun geboden heeft, bevestigd hebben, maar dit volk dat alles aan Mij te danken heeft en alle gehoorzaamheid aan Mij verschuldigd is, naar Mij niet horen;

17. Daarom alzo zegt de HEERE, de God der heirscharen, de God Israëls: Ziet, Ik zal over Juda en over alle inwoners van Jeruzalem brengen al het kwaad, dat Ik tegen hen gesproken heb (Jer. 11:11). Omdat Ik tot hen voor ieder onder hen hoorbaar en ondubbelzinnig gesproken heb, maar zij toch moedwillig niet gehoord hebben, en Ik met vriendelijk lokkende en ernstig dreigende woorden luide en verstaanbaar tot hen geroepen heb, maar zij niet hebben geantwoord.

Even als de Heere in Luk. 11:31 v. tot de Joden van Zijnen tijd zegt: "de koningin van het zuiden en de mannen van Nineve zullen opstaan in het oordeel met de mannen van dit geslacht, want meer dan Salomo, meer dan Jonas is hier, " zo kon Jeremia tot zijne tijdgenoten zeggen: de Rechabieten zullen optreden tegen u en u veroordelen, want hier is meer dan Jonadab.

18. Tot het huis nu der Rechabieten zei Jeremia aan het slot zijner rede nog in de nevenzaal: Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Omdat gijlieden het gebod van uwen vader Jonadab zijt gehoorzaam geweest, en hebt al zijne geboden bewaard, en gedaan naar alles, wat hij ulieden geboden heeft;

19. Daarom alzo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, tot uwen gansen volksstam: Er zal Jonadab, den zoon van Rechab, die u deze wetten heeft gegeven, en ook Mijnen naam vreesde en zich bij Mijn volk heeft gehouden, niet worden afgesneden een man, die voor Mijn

aangezicht sta, al de dagen. Zijn geslacht zal onder Mijne bescherming en in getrouwen, welgevalligen dienst van Mijnen naam bestendig voortduren (Hoofdst. 33:18).

Ook de rechte gehoorzaamheid aan de uitwendige wereldse instellingen heeft reeds ene grote belofte, want door deze leert de mens de rechte gehoorzaamheid aan God en Zijne heilige instellingen. Daarom begrepen de Duitse volksstammen, vooral de Saxen (vgl. Heliand), bij wie de trouw en de gehoorzaamheid aan hunnen leenheer in zo hoog aanzien stond, nadat zij in den Heere Christus gelovig waren geworden, spoedig, dat het wezen des waren geloofs was trouw aan God en gehoorzame overgave aan hunnen hemelsen hertog en leenheer. God heeft menigerlei beroep; maar zalig die zich in het nederigste tevreden kan gevoelen, en in deze wereld den pelgrimszin voortdurend vasthoudt. Het is ook niet tegen Gods regeling, dat zich bijzondere manieren van families, standen en betrekkingen vormen, of dat voor bijzondere tijden en omstandigheden door sommige genootschappen bijzondere instellingen worden aangenomen, even als de gemeente te Jeruzalem ene soort van gemeenschap van goederen invoerde; men mag echter in zulke gebruiken gene bijzondere heiligheid zien; het zijn slechts oefeningen, en het komt er op aan, in welke gezindheid men ze volbrengt.

HOOFDSTUK 36.

JEREMIA'S REDEVOERINGEN WORDEN VERSCHEURD, VERBRAND, EN OPNIEUW GESCHREVEN.

Nu volgen vier hoofdstukken van geschiedkundigen inhoud over gebeurtenissen uit den tijd van Jojakim en Zedekia. Het eerste (Hoofdst. 36) bericht ene hoogst gewichtige gebeurtenis uit het 4de en 8ste jaar van Jojakim, namelijk de schriftelijke optekening der vorige voorzeggingen van den Profeet; de drie volgende verhalen daarentegen de ervaringen en woorden van Jeremia gedurende de belegering en verovering der stad.

I. Vs. 1-32. Van het dertiende jaar van Josia af, tot aan het einde van Jojakim, 23 jaren, had Jeremia als Profeet gewerkt (Hoofdst. 25:3), had hij tot boete en bekering opgewekt, doch zonder vrucht. Daar het door hem aangekondigde strafgericht nog steeds was uitgebleven, had zich het volk in valse gerustheid ingewiegd, het had hem van wege het niet vervuld worden zijner voorzeggingen gehoond, en zijne waarschuwingen niet geacht, Nu scheen echter de tijd, dien de Heere in Zijne lankmoedigheid aan Zijn afvallig volk ter bekering had gegeven, eindelijk voorbijgegaan. Nadat Faraö Necho den koning Josia bij Megiddo had geslagen en gedood, en zijn oppergezag over Juda door aanstelling van Jojakim had doen gelden, werd hij in het 4de jaar van Jojakim, bij Karchemis, door Nebukadnezar geslagen, en de zegerijk voortrukkende legers van den koning van Babel bedreigden alle landen met verovering en verwoesting. In dezen tijd, nu de vervulling van het door hem zo dikwijls in den naam des Heeren bedreigde voor de deur stond, nu het werkelijk aanvangende strafgericht zou bevestigd worden, ook voor hen, die zich tot hiertoe ongelovig van hem hadden afgekeerd, nu hij zou bewezen worden waarlijk een door God gezonden Profeet te zijn, kwam tot Jeremia het woord des Heeren, om alle zijne tot hiertoe gehouden redevoeringen op te schrijven, of Juda misschien nog op de bedreigingen zou acht slaan en zich bekeren (vs. 1-3.) Nu liet hij door zijnen helper Baruch alle woorden des Heeren in ene rol opschrijven, met de bepaling, die op den vastendag aan het volk in den tempel voor te lezen (vs. 4-8). Toen daarop Baruch aan het vergaderde volk de profetieën in ene kamer van den tempel voorlas, vermeldde Micha de zaak aan de vergaderende vorsten. Deze lieten daarop Baruch tot zich roepen en de rol voorlezen; over den inhoud verschrikten zij zo zeer, dat zij geloofden den koning daaromtrent bericht te moeten geven (vs. 9-19). Ook de koning liet vervolgens de rol des boeks halen en daaruit voorlezen. Nauwelijks had men enige stukken voorgelezen, of hij sneed de rol aan stukken en verbrandde ze, en beval Jeremia en Baruch te halen. Maar de Heere verborg hen (vs. 20-26). Toen beval de Heere den Profeet alle zijne woorden opnieuw te laten opschrijven, en den koning een schandelijk einde aan te kondigen, hetgeen dan ook Jeremia deed (vs. 27-32). Kon reeds het vorige hoofdstuk met het beeld der Rechabieten aan ieder doen zien, dat het volk voor het gericht rijp was, zo wijst dit hoofdstuk aan, hoe de boosheid des konings tegen het woord van God alle kiemen van boete bij het volk vernietigde, de openbare heerschappij van den bozen geest besliste, en den ondergang van des konings huis en van het volk onherroepelijk te weeg bracht. Daarom is ook dit hoofdstuk, hoewel de gebeurtenis 17 jaren vóór de verwoesting van Jeruzalem geschiedde, onmiddellijk vóór de geschiedenis van den laatsten val geplaatst.

1. Het gebeurde ook in het vierde jaar van Jojakim, den zoon van Josia, den koning van Juda, in het jaar 606 v. C, onmiddellijk vóór de eerste inneming van Jeruzalem door Nebukadnezar (Hoofdst. 25:1), dat dit woord tot Jeremia geschiedde van den HEERE, zeggende:

2. Neem u ene a) rol des boeks, en b) schrijf daarop al de woorden, die Ik tot u gesproken heb over Israël en over Juda, en over al de volken, van den dag aan, dat Ik tot u gesproken heb (ben begonnen te spreken) van den dag van Josia aan, en wel in het 13de jaar zijner regering (Hoofdst. 1:3) tot op dezen dag, 1) dus gedurende 24 jaren (Hoofdst. 25:3).

a) Jes. 8:1. b) Jer. 30:2.

1) Hier zien we in de eerste plaats welk het gebruik moet zijn der Schriftuur, n. l. opdat wat te eniger tijd zou vervliegen of uit het geheugen der mensen zou verdwijnen, zou blijven en van vader op zoon overgaan. Vervolgens, opdat het ook zou gelezen worden, dewijl wat geschreven is beter op zijn gemak kan overwogen worden. Indien iemand bloot spreekt, wie begrijpt het en wie merkt alles dadelijk op? maar dewijl de gesprekken uit den mond voorbijvliegen, is daarom het geschrift van groot nut, indien wat niet terstond begrepen wordt, meer licht ontvangt; vervolgens, omdat men, wat men heden gelezen heeft, morgen weer kan lezen en na een jaar nog eens. ja na vele jaren. Dewijl God nu zag dat Hij als het ware op koper had geslagen, toen Hij door zijn Profeet had gesproken, daarom wilde Hij dat nu op schrift zou worden gebracht, wat Jeremia te vergeefs had gesproken. Het is niet twijfelachtig of op die wijze heeft Hij én den koning én zijne raadslieden én geheel het volk niet alleen hun traagheid maar ook hun zorgeloosheid willen veroordelen omdat alle onderwijs de vrucht had gemist, terwijl toch Jeremia zoveel arbeid aan hen had verricht en zo aanhoudend en ijverig was geweest in zijn ambt van leraar.

Merk hier aan: Het beschrijven der Goddelijk Schriften is van Goddelijke instelling. En let verder dat de reden die hier gegeven wordt voor het schrijven van deze rol is dat die van den huize Jakobs misschien zouden horen. Niet dat de Goddelijke voorwetenschap in enige onzekerheid was, met betrekking tot de uitkomst; bij deze geschiedt er niets bij geval. God wist zeker, dat zij zeer verraderlijk zouden handelen. Maar de Goddelijke wijsheid wijst hierop als een gepast middel om het begeerde einde te bereiken, hetwelk, als het niet bereikt werd, hen te meer onverantwoordelijk zou stellen. En hoewel God voorzag, dat zij niet zouden horen, zo zei Hij dit den Profeet niet, maar schrijft hem deze handelwijze voor, als ene waarschijnlijke om gebruikt te worden in hope, dat zij zullen horen, dat is zullen opmerken en in acht nemen wat zij horen, daarvan kennis nemen en het gelove daarmee vermengen.

Men moet bovendien ook niet vergeten, dat al zou de massa des volks niet horen, er wèl onder Juda’s volk kunnen geweest zijn, die nog in waarheid tot bekering zijn gekomen.

Die enkelen konden Juda niet hoeden voor de ellende der ballingschap, maar zelf hebben zij hun zielen als een buit mogen wegvoeren.

3. Misschien zullen die van het huis van Juda tot inkeer komen, wanneer zij bij den indruk der reeds over hen aangevangen gerichten, over welke zij nu ongelovig hebben gespot, nog eens

in korte woorden zaamgevat horen al het kwaad, dat Ik hun gedenk te doen, omdat zij zich ter elfder ure bekeren, een iegelijk van zijnen bozen weg, en Ik hun ongerechtigheid en hun zonde vergeve en hun straf verzachte.

Het is dus de bedoeling van het Goddelijk bevel niet, dat de Profeet alle zijne redenen te boek stelle, de optekening moet alleen dienen als middel, om aan het volk nogmaals den gehelen inhoud zijner voorzeggingen voor te houden, om het zo mogelijk te bewegen tot de Heere terug te keren.

Daarom is ook geen woordelijk opschrijven bedoeld, maar ene zamenvatting van den wezenlijken inhoud van alle bliksemstralen tot één groots profetisch onweder. Dit kon Jeremia zeer goed uit zijn geheugen opschrijven, daar alle zijne redenen over dezelfde onderwerpen, berisping der heersende zonden, bedreiging en belofte, liepen. Uit den tijd vóór het vierde en vijfde jaar van Jojakim worden in ons profetisch boek de volgende afdelingen gevonden: Hoofdst. 2, 3-6, 7-10, 11-13, 14-17, 18, 21 :11-14; 22:1-23, 25, 26; 46:1-12; 47:1-49 :33. Ook de hoofdstukken 30 en 31 vallen misschien in dezen tijd. Daar zij echter minder bedreigingen den beloften bevatten, zo zou het twijfelachtig kunnen zijn, of zij door den Profeet mede werden opgenomen.

4. Toen riep Jeremia Baruch (= gezegend), den zoon van Nerija (= lamp van Jehova), zijnen medehelper (Hoofdst. 32:12 vv.), en Baruch schreef uit den mond van Jeremia alle woorden des HEEREN, die Hij tot hem gesproken had, op ene rol des boeks.

5. En Jeremia gebood Baruch, zeggende: Ik ben opgehouden, door enige omstandigheid verhinderd (vs. 19); Ik zal in des HEEREN huis niet kunnen gaan.

Sommigen onderstellen, dat de profeet lag onder ene kerkelijke straf, anderen, dat ene wettische onreinheid hem belette in den tempel te verschijnen, en nog anderen eindelijk, dat God hem had verboden uit te gaan, hetzij door een uitdrukkelijk bevel, of door ene verborgene werking, gelijk Paulus (Hand. 16:6 en 7) gehad heeft.

6. Zo ga henen, en lees in de rol, in dewelke gij uit Mijnen mond geschreven hebt (vs. 4), de woorden des HEEREN voor de oren des volks, in des HEEREN huis, op den vastendag, die nu spoedig zal worden gehouden; en gij zult ze ook lezen voor de oren van gans Juda, voor allen, die uit hun steden komen, om den vastendag te Jeruzalem te houden.

7. Misschien zal dan nog hunlieder smeking voor des HEEREN aangezicht nedervallen, en zij zullen zich bekerende een iegelijk van zijnen bozen weg; want groot is de toorn en de grimmigheid, die de HEERE in mijne profetieën tegen dit volk heeft uitgesproken. 1)

1) Merk hieraan: God te bidden om genade om ons te bekeren is noodzakelijk tot onze bekering en zij die door Gods woord overtuigd Zijn van de noodzakelijkheid der bekering tot Hem, zullen de smekingen om die genade voor Hem brengen. En de overweging hiervan, dat Gods toorn, die Hij tegen ons wegens de zonde verkondigd heeft, groot is, moet zowel onze gebeden als onze pogingen opwekken.

Om vergiffenis te verkrijgen, worden twee dingen vereist: gebed en bekering. Want indien iemand alleen met woorden God wil verzoenen, dan is dit niet voldoende. De bekering zelf kan van onze gebeden niet gescheiden worden, Verder, indien een zondaar duizendmaal berouw heeft, blijft hij toch Gods oordeel schuldig, dewijl de verzoening, waarmee wij worden vrijgemaakt, niet afhangt van ons berouw, maar van de genadige gunst Gods. Want niet daarom neemt God ons in genade aan, dewijl Hij ziet dat wij ons tot beter veranderd hebben, en alsof onze bekering de oorzaak is van onze vergiffenis, maar dewijl Hij ons aanneemt naar Zijn genadig mededogen.

8. En Baruch, de zoon van Nerija, deed naar alles, wat hem de Profeet Jeremia geboden had, lezende in dat boek de woorden des HEEREN, in het huis des HEEREN.

9. Want het geschiedde in het vijfde jaar van Jojakim, den zoon van Josia, den koning van Juda, in de negende maand, d. i. in December 605 v. C. dat zij een buitengewonen vasten tot aanbidding voor des HEEREN aangezicht uitriepen, waarschijnlijk ter herinnering van den jaardag van Jeruzalems eerste inneming door Nebukadnezar. Zij schreven die uit allen volke, te Jeruzalem, mitsgaders allen volke, die uit de steden van Juda te Jeruzalem op zulke bijzondere dagen kwamen.

Gedurende het nederschrijven van den inhoud der vorige rede van den profeet door Baruch was de inneming der stal door Nebukadnezar, de onderwerping van Jojakim, de wegvoering der tempelgereedschappen en van enige gijzelaars gevolgd. Jojakim begon echter zeer spoedig, zo als wij uit 2 Kon. 24:1 weten, over afval te denken. Toen daarom de dag van de inneming der stad voor de eerste maal wederkeerde (in December 605), meende de koning die gelegenheid te moeten aangrijpen, om het gevoel des volks tegen de Chaldeeuwse dienstbaarheid te moeten opzetten, en ware het mogelijk ene godsdienstige ophitsing tot tegenstand bij het volk te weeg te brengen. Hij bewerkte of zelf, of, wat waarschijnlijker is, door anderen enen buitengewonen boet- en vastendag, al hoewel de bij de wet bepaalde grote boete- en verzoendag (in de zevende maand) nog niet lang geleden geweest was. Maar de buitengewone vastendag moest ook niet tot werkelijke verootmoediging en oprechte bekering van het volk dienen, maar integendeel tot afschudden van de straf van God. Het uitwendig omkleedsel tot misleiding der eenvoudigen was zeer schoon en vroom; het doel was zuiver staatkundig. Juist daarom, en omdat hij wist, dat die in opstand tegen den koning van Babel slechts op het verderf van Juda zou uitlopen, liet Jeremia op dezen dag aan het volk, dat uit aanzienlijke plaatsen was vergaderd, door Baruch de somma van al zijne vroegere verkondigingen nogmaals voorlezen, om hun te zeggen, dat zij op den ingeslagen weg van huichelarij en ongehoorzaamheid alleen de zekere vervulling van alle aangekondigde zware oordelen zouden doen komen. Alleen wanneer men op die keuze van den vastendag let, kan de grote schrik der vorsten (vs. 16) en de toorn des konings (vs. 23 vv.) recht worden verstaan.

10. Zo las Baruch op dien dag in dat boek de woorden van Jeremia in des HEEREN huis. Mij bevond zich in de kamer van Gemarja(= voltooid door Jehova), den zoon van Safan (= konijn), (waarschijnlijk de broeder van dien Ahikam, die vroeger reeds getoond had de beschermer van den Profeet (Hoofdst. 26:24) te zijn), den schrijverof secretaris van een der

vorsten en raadgevers des konings (vs. 11). Die zaal was in het bovenste of priesterlijke voorhof, aan de deur der nieuwe, of zo als die vroeger heette, de bovenste (Hoofdst. 20:2) poort van het huis des HEEREN; aldaar las Baruch voor de oren des gansen volks, dat tot den vastendag was zaamgestroomd.

De kamer bevond zich aan de buitenzijde van den binnensten voorhof, zodat men daaruit den buitensten voorhof in het gezicht had, en Baruch van hier voor het daar vergaderde volk kon lezen.

11. Als nu Michaja (= wie is Jehova gelijk), den zoon van Gemarja, den zoon van Safan, al de woorden des HEEREN uit dat boek gehoord had;

12. Zo ging hij van den hoger gelegen tempelvoorhof af ten huize des konings in de kamer des schrijvers; en ziet aldaar, in de kamer van den kanselier of minister Elisama, zaten al de vorsten tot ene vergadering: Elisama (= God zal horen), de schrijver, en Delaja(= opgeheven door Jehova), de zoon van Semaja (= gehoord door Jehova), en Elnathan (= God heeft gegeven), de zoon van Achbor (= muis), en Gemarja, de zoon van Safan, en Zedekia (= gerechtigheid van Jehova), de zoon van Hananja (= genadig door Jehova gegeven), en al de andere vorsten.

13. En Michaja maakte hun bekend al de woorden, die hij gehoord had, en welk een sterken indruk die op het volk hadden gemaakt, als Baruch uit dat boek las voor de oren des volks.

14. Toen zonden al de vorsten Jehudi (= roem van Jehova), den zoon van Nethanja (= gave van Jehova), den zoon van Selemja (= vergoed door Jehova), den zoon van Cuschi (= zwarte), tot Baruch om te zeggen: De rol, waarin gij voor de oren des volks gelezen hebt, neem die in uwe hand, en kom tot ons. Alzo nam Baruch, de zoon van Nerija, de rol in zijne hand, en kwam tot hen.

Waarschijnlijk is deze naam Cuschi slechts een bijnaam geweest van den overgrootvader van Jehudi, wegens zijne afstamming van de Kuschieten.

15. En zij zeiden tot hem vriendelijk en vol eerbied: Zit toch neer en lees ze voor onze oren; en Baruch las voor hun oren.

16. En het geschiedde als zij al de woorden hoorden, die Baruch uit het boek voorlas, dat ze verschrikten, en de een gaf het tegen den ander te kennen door gebaren en uitdrukkingen, hoe het hem schokte. De wijze, waarop de Profeet de zonden des volks bestrafte, en de vreselijke gerichten, die hij verkondigde, maakten, daar zij ze nu opnieuw hoorden, enen diepen indruk op hen, maar tevens moesten zij van den gewelddadigen koning voor den Profeet en voor Baruch, die zijne bedoelingen en wensen zo stout hadden tegengestaan, het ergste vrezen, zo als hun de ervaring ten duidelijkste leerde (Hoofdst. 26:20 vv.). En zij zeiden tot Baruch: de openlijke voorlezing dezer redenen wordt zeker door het volk den koning meegedeeld. Voorzeker zullen wij zijne raadslieden gedwongen zijn al deze woorden den koning bekend maken.

Baruch las zeker niet den gehelen inhoud van de rolle des boeks aan het volk en later aan de vorsten voor, maar de sterkst sprekende stukken, waarvan de diepste indruk kon worden verwacht, de plaatsen over de zonden van het volk en de te verwachten gerichten. De voorlezing van het geheel zou te veel tijd hebben gekost, en door afmatting den indruk hebben verzwakt.

17. En zij vraagden Baruch, zeggende: Verklaar ons toch, hoe hebt gij al deze woorden uit zijnen mond geschreven?

18. En Baruch zei tot hen: Uit zijnen mond las hij tot mij al deze woorden, hij dicteerde ze mij, en ik schreef ze met inkt in dit boek.

19. Toen zeiden de vorsten, die wel wisten, dat de koning zou trachten die getuigen der waarheid te doden, tot Baruch: Ga henen, verberg u, gij en Jeremia! en niemand wete waar gijlieden zijt. 1)

1) De vorsten kenden hun koning. Zij vreesden dat diens woede zou ontsteken en zowel Baruch als Jeremia ter dood zouden gebracht worden, indien de koning wist waar zij waren. Evenals Achab Elia zocht te vervolgen tijdens de verschrikkelijke droogte, evenzo zou ook Jojakim tegen Jeremia woeden. De Heere zorgde echter voor Zijn dienstknecht op Zijne wijze.

20. Zij dan gingen in tot den koning in het voorhof, het binnenste hof van het paleis, waarin de koninklijke vertrekken waren; maar de rol leiden ze weg in de kamer, de woning van Elisama, den schrijver; en zij verklaarden al die woorden in het kort voor de oren des konings.

21. Toen zond de koning vol toorn Jehudi, om de rol te halen; en hij haalde ze uit de kamer van Elisama, den schrijver; en Jehudi las ze voor de oren des konings, en voor de oren van al de vorsten, die omtrent den koning stonden.

22. De koning nu zat toen in het winterhuis, in dat gedeelte van het paleis, dat voor de wintermaanden was ingericht, want het was in de negende maand, in December; en er was een vuur voor zijn aangezicht op den haard aangestoken (letterlijk: de haard was brandende voor zijn aangezicht), een vuurpan met gloeiende kolen of stenen stond in het midden ter verwarming van het vertrek.

23. En het geschiedde als Jehudi drie stukken of vier van de rol des boeks gelezen had, versneed hij (de koning) ze (de gehele rol) met een schrijfmes, een mes waarmee men gewoon was het schrijfriet aan te scherpen, en wierp ze in het vuur, dat op den haard was, tot dat de ganse rol verteerd was in het vuur, dat op den haard was. 1)

1) Deze beproeving heeft de ziele van den Profeet zeer kunnen verscheuren. Op Gods bevel had hij die rol beschreven, nu ziet hij dat hij te vergeefs heeft gearbeid. Hij had derhalve bij God kunnen klagen dat hij zo groten arbeid zonder vrucht had verricht.

Waarom beval nu God hem die rol te schrijven, indien het niet was dan opdat de koning met zijne raadslieden berouw zouden hebben? Wat nu het volk betreft, de Profeet heeft het zeker niet kunnen waarnemen dat het zijn dienst op prijs zou stellen, indien hij tot hen zijn schrijver Baruch zond. Want men leest niet hoedanig de opmerkzaamheid van het volk was. Maar Baruch wordt gevoerd naar het paleis van den koning. Zo weifelend waren aller harten. En wat was nu de uitkomst? De koning verbrandt het boek. Het is derhalve niet twijfelachtig of het gemoed van den Profeet wordt ernstig verwond, maar zo oefent God zijnen dienstknecht welken Hij beveelt te spreken tot de doden, en het licht te ontsteken voor de blinden. Laten wij derhalve leren God eenvoudig te gehoorzamen, ook wanneer de arbeid welke Hij ons oplegt, nutteloos schijnt.

24. En zij verschrikten niet over de zware oordelen, waarmee de Heere door Zijne Profeten, het volk in dat boek dreigde, en scheurden hun klederen niet van droefheid, zo als eens Josia had gedaan (2 Kon. 22:11), de koning noch al zijne knechten, de eigenlijke hovelingen; die al deze woorden gehoord hadden; 1) zo verstokt en onboetvaardig waren hun harten reeds geworden.

1) Het is zeker een rol geweest, niet een boek, dat uit vele bladeren bestond; dat men dergelijke boeken toen reeds gebruikte, is niet aan te wijzen. De rollen waren in stukken afgedeeld. Nog heden gebruiken de Joden volgens oude gewoonte in hun synagogen eigenlijk rollen, die op een stok zijn opgerold. Op deze is de Bijbeltekst niet in regels geschreven, die de gehele breedte der rol innemen, maar in vakken afgedeeld, die enigzins onze bladzijden voorstellen. Nadat Jehudi enige van deze vakken hadden gelezen, werd de koning door toorn overmand, die voor gene ruwheid en beschimping van het heilige, hoe groot ook, terugschrikte; hij sneed de rol aan stukken en wierp het ene stuk na het andere in het vuur.

Dat was wel een teken van verharding, of wel meer van verwerping. Het was hier geen mensenwoord, hetwelk tot hen kwam. Het was geen menselijk geschrift, hetwelk hun werd gezonden, maar een Gods woord, en een Goddelijk Boek. En zij letten er niet op, zij bleven onveranderlijk, hun geweten sprak niet meer, hun gemoederen werden niet ontroerd. Bij de aankondiging van de ontzaglijkste oordelen bleven zij koel. Wel een bewijs, dat het Woord op zichzelven nog onmachtig is om de zondaars te bekeren, indien niet de Geest des Heeren HEEREN dat woord gebruikt, om het op het harte te binden.

Gods knechten mogen het Woord tot het hart brengen, het is de H. Geest die het in het harte een zaad der bekering doet zijn.

25. Hoewel ook Elnathan, en Delaja, en Gemarja, die reeds te voren een diepen indruk hadden ontvangen, bij den koning daarvoor spraken, dat hij de rol niet zou verbranden; doch hij hoorde niet naar hen.

26. Daartoe niet tevreden met de vernietiging van het boek gebood de koning aan Jerahmeël (= hij zal barmhartigheid van God verkrijgen), den zoon van Hammélech (= de koning) liever de zoon des konings, en Zeraja(= opgang van het licht van Jehova), den zoon van Azriël (= hulp van God), en Selemja (= vergoed door Jehova), den zoon van Abdeël (= droefheid van

God), om den schrijver Baruch en den Profeet Jeremia te vangen. Maar de HEERE had hen in Zijne genade zo zeker verborgen 1) dat hun moordenaars hen niet konden vinden.

1) God zal ene beschutting voor Zijn volk worden, alhoewel hun vervolgers nog zo vlijtig zijn om hen in hun macht te krijgen, totdat hun ure gekomen is, ja dan zal Hij zelf hun schuilplaats, hun verberging wezen.

27. Toen geschiedde des HEEREN woord tot Jeremia, nadat de koning de rol en de woorden, die Baruch geschreven had uit den mond van Jeremia, verbrand had, zeggende:

28. Neem u weer ene andere rol, en schrijf daarop al de eerste woorden, die geweest zijn op de eerste rol, die Jojakim, de koning van Juda, verbrand heeft.

1) Alhoewel de aanvallen der hel tegen Gods Woord zeer stout zijn, zo zal er toch geen jota of tittel van hetzelve op de aarde vallen, noch het ongeloof der mensen zal Gods Woord krachteloos maken. De vijanden mogen de overhand hebben om veel Bijbels te verbranden, maar zij kunnen het woord Gods niet vernietigen, zij hunnen het niet uitroeien, noch de vervulling daarvan beletten.

29. En tot Jojakim, den koning van Juda, zult gij zeggen: Zo zegt de HEERE: Gij hebt deze rol verbrand, zeggende: Waarom hebt gij, o Jeremia! daarop geschreven, zeggende: De koning van Babel zal zeker wederkomen, en dit land verderven, en maken, dat mens en beest daarin ophouden?Waarom hebt gij dat op mijnen vastendag aan het volk laten voorlezen (vs. 9)?

De voorzegging wordt over Jojakim uitgesproken, natuurlijk niet persoonlijk tot hem: daarom staat in vs. 30 de derde persoon. Toch wordt eerst in vs. 29 de rede op levendige wijze in den tweeden persoon tot hem gericht, alsof hij tegenwoordig ware, even als hij zelf als persoonlijk Jeremia zijne voorzegging van de verwoesting des lands door den koning van Babel verwijtende, wordt ingevoerd.

30. Daarom zegt de HEERE alzo van Jojakim, den koning van Juda: Hij zal genen hebben van zijne zonen, die op Davids troon zitte, en zijn a) dood lichaam zal weggeworpen zijn met smaad en schande overladen, des daags in de hitte en des nachts in de vorst.

a) Jer. 22:19.

Vergel. over de vervulling 2 Kon. 24:6

31. En Ik zal over hem, en over zijn zaad, en over zijne knechten hunlieder ongerechtigheden bezoeken; en Ik zal over hen, en over de inwoners van Jeruzalem, en over de mannen van Juda al het kwaad brengen, dat Ik tot hen gesproken heb door Jeremia; maar zij hebben daar aan nietgeloofd noch ze gehoord, gehoorzaamd (Hoofdst. 35:17; 19:15).

32. Jeremia dan nam ene andere rol, en gaf ze aan den schrijver Baruch, den zoon van Nerija, die schreef daarop uit den mond van Jeremia al de woorden des boeks, dat Jojakim de koning van Juda, met vuur verbrand had; en tot dezelve vroeger opgeschrevene redenen werden nu nog vele dergelijke woorden toegedaan.

Het behoort tot de goddelijke ironie, dat de wereld met al hare boosheid en al haar geweld tegen het rijk van God en Zijne dienaars juist het tegendeel bereikt van wat zij wil. Verder zien wij hieruit, dat ook de eerste rol niet alle redevoeringen volledig bevatte, maar alleen de hoofdzakelijke bestanddelen daarvan; anders zou de Profeet er niet veel meer hebben bij te voegen gehad.

HOOFDSTUK 37.

JEREMIA WORDT GESLAGEN EN GEVANGEN GENOMEN.

II. Vs. 1-21. De volgende drie hoofdstukken vormen een geheel, en verhalen het laatste lijden en den strijd van den Profeet gedurende de belegering en verovering der stad. Zij zijn echter niettemin van profetischen aard, daar zij de verhouding van de leidende personen, van den koning Zedekia en van zijne beambten tot den Heere en Zijn woord, in het duidelijkst licht plaatsen. Tevens tonen zij, hoe de Heere de zijnen, in ‘t bijzonder den Profeten, onder alle zwaar lijden beschutting en bescherming, redding en hulp toezendt. De inhoud van Hoofdst. 37 valt in den tijd van het 10de jaar van koning Zedekia, toen het leger der Chaldeën voor een tijd was afgetrokken, om de Egyptenaars te ontmoeten, en daardoor in den koning en het volk nieuwe hoop was ontstaan. De inhoud wordt in twee delen verdeeld: koning Zedekia zendt een gezantschap tot den Profeet, en laat hem verzoeken voor het volk Jehova te smeken. De Profeet antwoordt hem dat het besluit onveranderlijk is, dat de Egyptenaars in hun land zullen wederkomen en de Chaldeën de stad innemen en verbranden (vs. 1-10). Als spoedig daarop Jeremia Jeruzalem wil verlaten, om ene erfenis in het land van Benjamin te regelen, wordt hij aan de poort vastgehouden, onder voorwendsel, dat de Profeet tot den vijand wilde overgaan. Hij wordt door de vorsten mishandeld en in de gevangenis geworpen. Na enigen tijd laat de koning hem heimelijk van daar tot zich halen, om een troostwoord van God te horen. De Profeet weet hem echter slechts een strafwoord te berichten: Gij zult in de handen der Chaldeën worden gegeven. " Toch laat de koning hem op zijn verzoek niet in de gevangenis terugbrengen, maar in den voorhof der bewaring (vs. 10-21).

1. En Zedekia, de jongste zoon van Josia, regeerdein het jaar 598 v. C. koning zijnde in plaats van Chonja (= gevestigd door Jehova), Jojakim’s zoon, ook Jojachin geheten (Hoofdst. 22:24), nadat die na ene regering van drie maanden met alle voornaamsten en krijgslieden in gevangenis was weggevoerd, welken Zedekia Nebukadnezar, de koning van Babel, koning gemaakt had in het land van Juda.

2. Maar hij hoorde niet, hoewel de gerichten Gods ter vervulling van de woorden des Profeten reeds sedert 8 jaren waren begonnen, hij, noch zijne knechten, noch het volk des lands, naar de woorden des HEEREN, die hij sprak door den dienst van den Profeet Jeremia. Daarom moesten noodzakelijk de strafoordelen geheel vervuld worden, en te vergeefs hoopten de onboetvaardigen op de genade van hunnen God.

3. Nochthans zond de koning Zedekia, door den aftocht der Chaldeën weer moedig en vol hoop geworden, een gezantschap, namelijk Juchal(= hij zal bekwaam gemaakt worden), den zoon van Selemja (= vergoed door Jehova), een der vorsten (Hoofdstuk 38:1), Sefanja(= beschermd door Jehova), den zoon van Maäseja (= werk van Jehova), den priester, die het hoogst in rang na den hogepriester was (Hoofdst. 21:1), tot den Profeet Jeremia, gelijk hij dit ook reeds éénmaal vóór de belegering had gedaan (Hoofdst. 21). Hij zond hen, om te zeggen: Bid toch voor ons tot den HEERE, onzen God 1); misschien zal Hij nu onze opnieuw opgewekte hoop op gehele redding van de Chaldeën door de hulp der Egyptenaren vervullen, en Zijne wonderen ons tonen als eens ten tijde van Sanherib (2 Kon. 19:35 vv.).

1) Men ziet daaruit, welken diepen indruk de koning had van het Profetisch ambt van Jeremia. Hij vertrouwt hem zulk een gemeenschap met God toe, dat Hij in staat was den Heere op zijne zijde te brengen, maar desniettegenstaande blijft hij bij zijne hardvochtigheid en bij zijn onbekeerden zin, en toont daarmee zijne blindheid, daar hij toch lichtelijk begrijpen kon, dat bij zulk een gesteldheid des gemoeds, gene voorbidding tot verhoring kon plaats hebben.

4. (Want om te verstaan hoe men er toe kwam om Jeremia zo te eren, en waardoor de hoop weer zo was gestegen, moet men weten: Jeremia was nog ingaande en uitgaande in het midden des volks, en zij hadden hem nog in het gevangenhuis niet gesteld, zo als dit onder Jojakim (Hoofdst. 36:26) geschied was en spoedig na deze geschiedde (vs. 15).

5. En Farao's Hofra's (Hoofdst. 44:30) de opvolger van koning Psammuthis, heir was waarschijnlijk op de bede van Zedekia (Ezech. 17:15) ten strijde tegen de Chaldeën uit Egypte uitgetogen, en de Chaldeën, die Jeruzalem belegerden, als zij het krijgsgerucht van hen gehoord hadden, zo waren zij van Jeruzalem opgetogen, om de Egyptenaars te verslaan. Zedekia nu en zijn volk gaven zich reeds geheel aan de bedrieglijke hoop over, dat thans het uur hunner redding geslagen was).

Het gezantschap aan Jeremia valt in enigzins lateren tijd dan de gebeurtenis in Hoofdst. 21. Jeremia moet door zijn gebed de bedrieglijke, aardse verwachtingen, die de koning en de groten des rijks koesteren, bekrachtigen. God moet doen wat zij wilden. Dit is ene van de zwaarste verzoekingen Gods, door het gebed God willen dwingen te doen, wat wij volgens onze aardse gedachten willen. De boze natuur der goddelozen heeft geen lust zich onder 's Heeren wil te buigen, hoewel zij in hunnen angst verlangen, dat men voor hen moet bidden. Zij blijven echter de ene keer even als de andere in hun boosheid, vooral wanneer zij weer enigzins verademing krijgen. "Het is echter te vergeefs, dat men voorbidders in zijne plaats zendt, en zelf niet helpt bidden. " Jeremia antwoordt echter, zo als het enen verkondiger van Gods woord, vooral in tijden als het op het einde loopt, doen moet, zonder zich met enige onderhandeling in te laten, ronduit deze woorden, die alle aardse hoop afsnijden: "Het is gedaan!" .

6. Toen geschiedde des HEEREN woord tot den Profeet Jeremia, zeggende:

7. Zo zegt de HEERE, de God Israëls: zo zult gijlieden zeggen tot den koning van Juda, die u tot Mij gezonden heeft, om Mij te vragen: Ziet, Faraö's heir, dat u ter hulpe uitgetogen is, zal zonder iets tegen de aanrukkende Chaldeën te vermogen, wederkeren in zijn land, in Egypte.

8. En de Chaldeën zullen wederkeren, de belegering weer beginnen, en tegen deze stad strijden; en zij zullen ze innemen en zullen ze met vuur verbranden.

9. Zo zegt de HEERE: Bedriegt uwe zielen niet met ijdele verwachtingen, zeggende: De Chaldeën zullen zeker door Faraö verslagen en verdreven worden, en ten gevolge daarvan van ons wegtrekken, want zij zullen niet wegtrekken.

10. Want al sloegt gijlieden het ganse heir der Chaldeën, die tegen u strijden, en er bleven van hen enige verwonde mannen over, zo zouden zich die door Goddelijken drang, een iegelijk in zijne tent opmaken, enzonder dat gij het zoudt kunnen verhinderen, deze stad met vuur verbranden. 1) Zo ontwijfelbaar zeker is Gods raadsbesluit, de ondergang van uwe stad en van uw rijk.

1) Zo zwaar is het God zelven ten vijand te hebben. Tegen Hem te strijden is vergeefse moeite. Hij heeft tot volbrenging van Zijnen wil gene grote werktuigen nodig, zelfs als de vijanden Gods slechts met schimmen van mensen, die God gezonden heeft, te strijden hebben, zo kunnen zij toch God niet ontgaan.

De standvastigheid, waarmee Jeremia de verwoesting van Jeruzalem verkondigde, en elke hoop op redding ter neer sloeg, moest hem natuurlijk diegenen tot vijanden maken, die nog de onafhankelijkheid van hun land van het Chaldeeuwse juk door oorlogsmiddelen hoopten te bereiken, en den raad, dien hij gedurig en onverholen uitsprak, om enen toch hopelozen tegenstand op te geven en door vrijwillige onderwerping het uiterste en ergste te vermijden, moest hen in hun ogen als verrader des vaderlands, en als handelende in gemeenschap met de vijanden doen voorkomen. Het antwoord, dat de afgezondenen van Zedekia gaven, kon den haat, dien zij tegen hem koesterden, slechts vermeerderen, en zij vonden spoedig de gewenste gelegenheid om hem vooreerst onschadelijk te maken.

Om elke hope af te snijden, verkondigt de Profeet dat de Egyptenaren geen hulp zouden brengen, maar voor de hen tegemoettrekkende Chaldeën onverrichter zake naar hun land zouden terugkeren, de Chaldeën dan weer zouden komen, de belegering voortzetten en de stad veroveren en verbranden. Tot verzekering daarvan voegt hij er bij, dat de ondergang van Jeruzalem zo zeker was, dat wanneer zij de Chaldeën werkelijk zonden overwinnen en verdrijven en er slechts enige verwonden in de tenten terugbleven deze zouden opstaan en de stad verbranden.

Dat de ondergang zeker was blijkt wel hieruit, want verwond heeft volgens den grondtekst de betekenis van dodelijk verwond. Dodelijk verwonden zouden alsdan zelfs het leger van den koning van Juda verslaan.

11. Voorts geschiedde het, als het heir der Chaldeën van Jeruzalem was opgetogen van wege Faraö's heir en de wegen dus weer vrij waren;

13. Als hij in de noorder poort van Benjamin was, die naar Efraïm leidt, en daarom Benjamins of Efraïms poort heet (2 Kon. 14:13), zo was daar de wachtmeester of bevelhebber van de wacht aan de poort, wiens naam was Jerija (= hij zal Jehova zien), de zoon van Selemja (= vergoed door Jehova), den zoon van Hananja (= door Jehova gegeven), een geheel onbekend, aan den Profeet vijandig gezind man, die greep den Profeet Jeremia, zeggende: Gij wilt tot de Chaldeën vallen 1), tot hen overgaan en ons verraden.

1) Het is niets nieuws voor de kerk, dat hare beste vrienden vertoond worden, als in de belangen van hun sterke vijanden; dus zijn de zwartste eigenschappen aan de schoonste,

zuiverste gemoederen aangevreven, en in zulk een boze wereld als deze is, heeft de onschuld, ja de uitmuntendheid zelf, geen bescherming tegen de laagste lastering.

14. En Jeremia zei: Het is vals, het is niet waar; ik wil niet tot de Chaldeën vallen, en bovendien zij zijn er immers niet meer. Wanneer uwe beschuldiging werkelijk waar was, zo moest het u aangenaam zijn van mij verlost te worden. Doch hij hoorde niet naar hem; maar Jerija greep Jeremia aan, en bracht hem tot de vorsten, waarom het hem ook alleen was te doen geweest.

Dat is de manier van de vijanden Gods, dat zij de handelwijze van Zijne knechten smaden en verkeerd uitleggen; dan verdedigen deze zich wel, doch wanneer zij geen gehoor vinden, lijden en zwijgen zij. De belijdenis der waarheid mogen zij niet achterwege laten.

15. En de vorsten namen in hunnen haat tegen den gehaten getuige der waarheid de beschuldiging van Jerija dadelijk als bewezen aan, zij werden zeer toornig op Jeremia, en sloegen hem, en zij stelden hem in het gevangenhuis, dat ten huize van Jonathan (= Jehova heeft gegeven), den schrijverwas, want zij hadden dat tot een gevangenhuis gemaakt.

Onder deze vorsten was er geen meer van die bevriende mannen, die Jeremia ten tijde van Jojakim in bescherming hadden genomen; die waren zonder twijfel allen met Jojachin naar Babylonië gevoerd; de vorsten van Zedekia waren een nieuw geslacht, uit geringen stand voortgekomen, die Jeremia en zijne voorzeggingen haatten (Hoofdst. 38:1 vv.) .

16. Als Jeremia gelijk een gewoon misdadiger in de plaats des kuils, het onderaards gewelf, en in de kotjes a) gekomen was, en Jeremia aldaar vele dagen gezeten had, keerden intussen de Chaldeën terug. Zij hadden het Egyptische leger verdreven, en begonnen nu met dubbele kracht de stad te belegeren.

1) De woorden "Beth habhor, " die wij vertalen "de plaats des kuils, " betekenen eigenlijk "het huis des kuils. " Zeker wijzen zij aan zekeren kuil of zeker hol, zekere plaats in het gevangenhuis, waarin sommige kotten of afscheidingen waren, waarin men gewoon was hen te leggen, die men voor grote overtreders hield, of tegen welke men ene geweldige verontwaardiging had opgevat.

Dit geeft aan een onderaardse gevangenis; kotjes, of gewelven, is nadere aanduiding van, plaats of huis des kuils. Men deed Jeremia derhalve de zwaarste straf ondergaan, alsof hij een der grootste misdadigers was. Dat was de vrucht des ongeloofs. Het ongeloof in Gods woord maakt hard tegen Zijne dienaren.

17. Zo zond de koning Zedekia, daardoor weer in groten druk gekomen, henen, en liet hem uit den kerker halen, wiens woord door zijne aanvankelijke vervulling nog meer betekenis had gekregen; en de koning vraagde hem in zijn huis, uit vrees voor zijne vorsten, die den profeet vijandig waren, in het verborgene, en hij zei, in de hoop nu na zulk ene inkerkering en ook onder vier ogen een gunstiger antwoord te zullen ontvangen: Is er ook aan woord van den HEERE omtrent mij en mijn volk? En Jeremia zei zonder vrees en ongebogen door het lijden

in den kerker: Er is een woord Gods; en hij zei: Het oordeel Gods zal komen zo als ik het heb aangekondigd aan uw volk en aan u, Gij zult in de hand des konings van Babel gegeven worden 1).

1) Indien Jeremia met vlees en bloed was te rade gegaan, zou hij hem een gunstig antwoord gegeven hebben, en alhoewel hij hem geen leugen verteld had, nochthans kon hij verkozen hebben hem juist het ergste op dezen tijd niet te zeggen, want wat noodzaak was daarvoor, daar hij het hem zo dikwijls had gezegd! Maar Jeremia was iemand, die barmhartigheid van den Heere verkregen had om getrouw te zijn, en wilde om genade van mensen te verkrijgen niet ontrouw zijn aan God, noch aan zijn vorst, daarom zei hij hem de waarheid, en dewijl er geen hulpmiddel was, zo was het een vriendelijkheid voor den koning, zijn vonnis te weten, opdat het hem, vooraf daarvan verwittigd, te minder schrikkelijk mocht zijn.

Wij zien dat Jeremia onrechtvaardiglijk beschuldigd was door de Joden en zelfs geslagen en in den kuil der gevangenis geworpen, en nochthans niet schroomde den koning te zeggen, dat hij door de Chaldeën zou ten ondergebracht worden. Gods dienaars zijn menigmaal bloot gesteld geweest aan vervolging en onrecht, maar de vreze voor mensen stopt nooit den mond van hen, die met een waren ijver bezield zijn.

18. Voorts zei Jeremia in het bewustzijn zijner onschuld, daar hij meende van deze gelegenheid te moeten gebruik maken, om over de onrechtvaardige gevangenisstraf te klagen, tot den koning Zedekia: Wat heb ik tegen u, of tegen uwe knechten, of tegen dit volk gezondigd, dat gijliedenmij als enen lagen misdadiger in het gevangenhuis gesteld hebt? Welk bewijs is er voor de beschuldiging, die tegen mij is ingebracht?

19. Zijn niet alle mijne voorzeggingen door de letterlijke vervulling bewezen Gods heilig woord te zijn, terwijl uwe leugenprofeten met hun redenen schandelijk zijn beschaamd? Waar zijn nu, nadat alles gekomen is zo als zij het niet vermoedden, ulieder profeten, die u geprofeteerd hebben, zeggende: Er is geen nood. De koning van Babel zal niet tegen ulieden, noch tegen dit land komen? Laat hen nu optreden en zich omtrent hun profetieën rechtvaardigen.

20. Nu dan hoor toch, o mijn heer koning, daar gij toch zult moeten bekennen, dat het gevangen zetten van mij geheel wederrechtelijk is, laat toch mijne smeking voor uw aangezicht nedervallen, en breng mij niet weer in het huis van Jonathan, den schrijver (vs. 15), opdat ik aldaar niet sterve, want die kerker is zeer hard en voor het leven gevaarlijk.

21. Toen gaf de koning Zedekia bevel, en zij bestelden Jeremianiet meer in zijnen vroegeren kerker, maar in het voorhof der bewaring, en men gaf hem gedurende den overigen tijd der belegering des daags(elken dag) een bol broods, die men op des konings rekening uit de Bakkersstraat kocht, waar de broodmarkt was, totdat al het brood van de stad op was. Alzo bleef Jeremia van nu af tot aan de verovering der stad in zachtere gevangenschap in het voorhof der bewaring.

Van hier begaf zich Jeremia iets later nog eens vrijwillig tot den koning, en had die zamenspreking met hem, die in Hoofdst. 32:4 vv. is genoemd, en in Hoofdst. 34:2 vv. #Jer nauwkeuriger is bericht. In Jeremia is zijne standvastigheid, met welke hij steeds de waarheid predikte, als ene vrucht des geloofs aan te merken. Hij voorspelde niet, zo als men het gaarne hoorde (1 Kon. 22:13). Hij geloofde, en sprak, zo als hij geloofde, doch werd daarover zeer geplaagd. Toch ondervond hij ook de redding, die hem (Hoofdst. 1:19) beloofd was. God verwekte steeds mensen, die zich hem aantrokken (Hoofdst. 26:24; 37:17; 38:7 Zijn laatste arrest in den voorhof der gevangenis was nog voor een voorrecht te houden, want hij was daar verzekerd tegen het geraas des volks, tegen den hongersnood en tegen het zwaard der Chaldeën, dat hem bij de verovering der stad onder de menigte der overige Joden zou hebben kunnen doden. Wie den Heere getrouw is, ondervindt Zijne onmetelijke trouw in de grootste gevaren.

Volgens het voorbeeld van Jeremia mag men de tirannieke overheid wel om verzachting der vervolging vragen, maar niet om de verzachting te verkrijgen, hen naar den mond spreken.

HOOFDSTUK 38.

JEREMIA WORDT IN EEN KUIL GEWORPEN, DAARUIT GERED EN TOT EEN GEHEIM GESPREK DOOR DEN KONING GEROEPEN.

III. Vs. 1-28. Nu worden twee gebeurtenissen bericht, die in den laatsten tijd der belegering van Jeruzalem, kort vóór de verovering der stad door de Chaldeën, plaats hebben; het hoofdstuk wordt daardoor in twee delen verdeeld (vs. 1-13; 14-28). Doordat Zedekia Jeremia in het voorhof liet bewaren, was het doel verijdeld, dat de vorsten hadden, toen zij hem in de onderaardse gevangenis van Jonathans huis inkerkerden, namelijk, om elken invloed op de inwoners van Jeruzalem onmogelijk te maken. Hier toch kon hij weer met vele mensen verkeren, en tot hen zijne overtuiging uitspreken, dat elke verdediging nutteloos was, en dat alleen wie de stad verliet en tot de Chaldeën ging zijn leven zou kunnen redden, daar God onherroepelijk besloten had de stad in de macht der Chaldeën over te geven. Daarover werden de vorsten zo verbitterd, dat zij besloten hem te doden, en van den koning toestemming verkregen hem in een diepen kuil te werpen. Toen echter Ebed-melech, een Ethiopisch hoveling, den toestand van Jeremia vernam, wist hij den koning het onrecht voor te houden, zodat bij van hem toestemming ontvangt, den Profeet er weer uit te halen en te redden (vs. 1-13). Niet lang daarna laat de koning den Profeet op nieuw uit den voorhof tot een geheim gesprek halen, De koning verlangt, dat Jeremia hem zonder terughouding de toekomst ontsluiert, en belooft hem bij ede verschoning en bescherming zijns levens. Jeremia kan echter den koning nog niet anders zeggen dan: "overgave is het enige redmiddel. " De koning verbiedt aan den Profeet den vorsten den inhoud van het gesprek mede te delen. Volgens dit bevel zegt Jeremia aan de vorsten, die werkelijk komen om hem uit te vorsen, dat hij den koning slechts heeft verzocht, om niet in den onderaardsen kerker in Jonathans huis teruggebracht te worden. Met dit antwoord moeten de vorsten zich tevreden stellen. Jeremia blijft in het voorhof tot aan de verovering der stad (vs. 14-28).

1. Als Sefatja (= rechter van Jehova), de zoon van Matthan (= gift), en Gedalia (= verheerlijkt door Jehova), de zoon van Pashur (= edelste), misschien dezelfde die Jeremia vroeger in de gevangenis bracht (Hoofdst. 20:1 v.), en Juchal(= hij zal bekwaam gemaakt worden), de zoon van Selemja (= vergoed door Jehova), en Pashur, de zoon van Malchia (= koning van Jehova), de vorsten en hoogste raadsheren, die den Profeet in den onderaardsen kerker hadden laten werpen, en gedacht hadden hem onschadelijk te hebben gemaakt (Hoofdst. 37:15), de woorden hoorden, die Jeremiauit zijne meer vrije bewaarplaats tot al het volk sprak, tot de daar gestationeerde krijgslieden en tot al het daar in en uitgaande volk, werden zij vertoornd. Jeremia toch sprak tot het volk, zeggende:

2. Zo zegt de HEERE: Wie in deze stad blijft en zich daardoor aan de zonde van den opstand des konings en zijne groten tegen het gericht des Heeren mede schuldig maakt, zal door het zwaard, door den honger, of door de pestilentie, die drie bestendige gerechtsdienaars van God, sterven; maar wie des Heeren woord erkent en zich daaronder buigt, wie tot de Chaldeën uitgaat, die zal leven, omdat hij zich ten minste uitwendig van de zonde en den afval afscheidt, want hij zal zijne ziel tot enen buit hebben, en zal leven.

Ware Jeremia geen door God gezonden Profeet geweest, waren zulke woorden hem niet door God zelven bevolen en in den mond gelegd, dus Gods eigene woorden geweest, dan hadden de vorsten wel recht gehad, toen zij hem van hoogverraad beschuldigden als enen, die de krijgslieden tot afval verleidde, ja tot verbreking van hunnen eed, en die al het volk lafhartig en bevreesd maakte. Hun schuld lag dus steeds in hun ongeloof aan Gods woord.

3. Zo zegt de HEERE: Deze stad zal zeker gegeven worden in de hand van het heir des konings van Babel, datzelve zal zij innemen 1) gelijk Ik dat alles van den beginne af gezegd heb, maar gij geloofdet Mij niet. Nu ziet gij de vervulling voor uwe ogen (Hoofdst. 21:9).

1) Jeremia is als ene vloeiende bron, die overvloed van water heeft. Men kan de monden verstoppen, maar zodra ook maar ene zwakke, ogenblikkelijke opening ontstaat, komt het water met kracht te voorschijn. Hoewel hij wist wat hem wachtte, zweeg hij toch niet, want hij kon niet zwijgen (Hoofdst. 20:9). Al hadden zij hem op het ogenblik dood geslagen, dan zou hij nog stervende hebben geroepen: "Wie uitgaat, zal in leven blijven. " Jeremia was echter geen verrader, hij was de beste patriot in geheel Israël. Bewijst dat niet den moed, waarmee hij zijnen zo schijnbaar onpatriottischen raad onveranderlijk herhaalde? Zijne tegenstanders houden hem wel voor den gevaarlijksten mens onder het volk, zo als Achab Elia beschuldigde, dat hij Israël beroerde (1 Kon. 18:18), Amazia het Amos (Am. 7:10), de Joden het Paulus (Hand. 16:20) verweten.

4. Zo zeiden de vorsten tot den koning: Laat toch dezen man, die voorgeeft een Profeet des Allerhoogsten te zijn, gedood worden. Hij heeft zeker den dood verdiend, want aldus maakt hij de handen derweinige krijgslieden, die in deze stad zijn overgebleven, nadat reeds zo velen weggevoerd, gedood of overgelopen zijn, en de handen des gansen volks slap, al zulke woorden tot hen sprekende, die hun slechts den moed benemen, om hun leven nog langer tot verdediging der stad op te offeren; want deze man zoekt den vrede dezes volks niet, maar het kwaad.

Van den vroegsten tijd af hebben de priesters van het woord het zich moeten laten welgevallen, dat de goddelozen hun verweten, mensen zonder liefde voor het vaderland te zijn, slechte patriotten, verdervers van het volk, ja verraders. De goddeloosheid kan in haar blind ongeloof niet begrijpen dat slechts hij zijn aards vaderland waarlijk lief kan hebben, die zijn hemels vaderland heeft gevonden, en daarin te huis is; dat het leven in God zijn oorsprong niet heeft in het nationale leven, dus ook gene nationale zaak is, maar iets, dat boven alle natiën staat. Bij de Heidenen was de godsdienst de zaak van ieder volk, in ‘t bijzonder omdat zij niet den God van hemel en aarde aanbaden, maar afgoden, die uit het leven des volks waren voortgekomen. Maar wee den dienaar Gods, die zich door zulken smaad laat verleiden, om te zwijgen over het onrecht of zelfs dat recht te noemen! De profeet, die met Christus sterft, gelijk Jeremia in den modderkuil, zal ook met Christus opstaan! .

5. En de koning Zedekia zei schouderophalend: Ziet hij is in uwe hand, houdt gij het voor recht, voor het welzijn van den staat nuttig of noodzakelijk, dat hij sterve, zo doet met hem naar uwen wil, want de koning zou geen ding tegen u vermogen.

Jojakim was een boos mens. Zedekia een zwak vorst, wien waarheid en leugen, recht en onrecht tamelijk onverschillig was, die zich inbeeldde, dat als hij zelf het onrecht niet ten uitvoer bracht, maar uit mensenvrees aan den aandrang toegaf, hij zonder schuld was. Wie van beiden was erger? De Heere zegt: "Omdat gij lauw zijt en noch koud noch heet, zal Ik u uit Mijnen mond spuwen. " Stelt men Konstantijn X, Lodewijk XVI en Zedekia naast elkaar, uitwendig beschouwd, geenszins de slechtsten in de rij van de laatste beheersers hunner rijken, waarom kwam het gericht Gods over hen? Hun karakterloosheid, hun zedelijke nietigheid, hun lauwheid zowel omtrent Gods gerechtigheid als omtrent menselijke ongerechtigheid, die voor God erger is dan vijandschap tegen God, geeft den sleutel tot deze merkwaardige verschijning in de geschiedenis, (vgl. Hoofdst. 36:25).

Hiermede toont de koning niet alleen zijne machteloosheid tegenover zijne hovelingen en raadslieden, maar ook zijn inwendigen afkeer tegen den Profeet. In het bijzijn van den Profeet was hij enigzins toegevend, maar in zijn afwezigheid durfde hij zijn verborgen vijandschap tegen dezen bot vieren. Zijn verhouding tegen Jeremia was vrijwel dezelfde als die van Herodes tegen Johannes den Doper.

6. Toen namen zij Jeremia, en wierpen hem in den kuil van Malchia, den zoon van Hammélech (liever: den koningszoon), waarschijnlijk zo genoemd, omdat deze dien had laten daarstellen. Zij wierpen hem in dien kuil, die in het voorhof der bewaring was, en waarschijnlijk reeds meermalen voor de allerzwaarste gevangenis had gediend, en zij lieten Jeremia af met zelen: in den kuil nu was geen water, maar slijk, en Jeremia zonk in het slijk.

De vorsten bedoelden aan de ene zijde Jeremia’s smartvollen dood, aan de andere zijde wilden zij den naam niet hebben, dat zij zijn bloed hadden vergoten; zij wilden hem slechts in den voor verraders bestemden kerker werpen. Wanneer hij daarin was omgekomen, dan was dat hun schuld niet (Gen. 37:22). Zo smartelijk als Jeremia is nooit een profeet mishandeld. In het midden der theokratie tegenover ene met duivelsen haat vervulde priesterschap en woedende profeten, tegenover enen machtelozen koning, die zich door hen laat leiden, bevindt zich hier de verlatene "knecht van Jehova" in de diepste diepte van vernedering en van lijden. Alle haat van dat "Jeruzalem, dat de profeten doodt en stenigt, die tot hen gezonden worden (Matth. 23:37)" heeft voor dien tijd haar toppunt bereikt in die handelwijze tegen Jeremia, waardoor de mate van schuld worde volgemaakt, en het oordeel der vernietiging over de ongelukkige stad wordt te weeg gebracht. Met deze gebeurtenis komt als de vervullende antitype overeen wat de Heere zelf ondervond, die eveneens het voorwerp geweest is van ten toppunt gestegen haat, van de zijde van het vleselijk Israël als de Profeet van zijn volkomen ondergang (Matth. 23:24).

Zal Jeremia in de getrouwe en standvastige waarneming van zijne prediking, niettegenstaande hij om haar reeds in de gevangenis geslagen was, allen dienaren des Woords en allen getuigen der waarheid tot een navolgenswaardig voorbeeld zijn, dan zien zij ook in dien waardigen Godsgezant, wat hun menigwerf om der getuigenis en ‘s Heeren wil te wachten staat. Zij allen, die gaarne hunnen eigen weg gaan, liever dan dat zij den wil des Heeren volgen; zij allen, die God niet kennen en de zonde dienen, en zich zelven gene jammerlijke gevolgen der ongerechtigheden voorstellen, maar liever van vrede horen, al is ook het grootste gevaar

zichtbaar; zij allen zijn doorgaans vijanden van elken prediker des Woords, die zich verplicht acht den dag des kwaads niet te verzwijgen; maar tevens den goeden raad des levens en der behoudenis nimmer terughoudt. Zo menigmaal een leraar tegen hun dwaze en eigenzinnige mening spreekt, wordt hij door hen met smaad en verachting overladen, en waar men hem aanklagen, in verdenking brengen en kwalijk behandelen kan, daar spant men allen ijver in, terwijl menigeen zelfs zijnen dood wenst en zoekt. Indien nu zulk ene vijandschap in de aanzienlijksten des lands valt, in mannen van invloed en gezag, dan ziet men helaas, soms zelfs koningen daarvoor bezwijken, gelijk Zedekia, die anders nog te veel achting voor Jeremia had, om hem kwalijk te bejegenen, maar die ook niet meer de vrijmoedigheid en de macht bezat om zijn gezag in dezen boven den bloeddorstigen wil der groten te laten gelden, maar Jeremia in hun handen gaf. Waren zij intussen ontaard en slecht genoeg, om enen man, die sinds zo vele jaren in achting en in ere onder zijn volk stond, wiens woorden zo menigmaal bevestigd waren, en die ook nu den weg der voorzichtigheid aanwees, een lot te berokkenen, dat hem aan duizend doden prijs gaf, en onder hetwelk hij op de jammerlijkste wijze bezwijken moest, dan onderscheidde zich daarvan een hoveling, die van oorsprong niet eens uit Israël was, maar die op een waardige wijze aan den koning ontdekte, wat men Jeremia had gedaan, edelmoedig voor hem sprak, en bij ontvangene vergunning en bekomene hulp alles aanwendde om den Profeet des Heeren van den akeligsten dood te bevrijden, en in het leven te bewaren. Verdient deze Ebed-melech daarin onze godsdienstige en gewillige navolging, den vinden wij ons tot zulk ene navolging des te meer opgewekt en aangespoord door het woord der belofte, hetwelk de Heere wilde, dat Jeremia tot hem spreken zou; zo onderscheidt zich de vriend van God en godsdienst van elk, die van de vreze des Heeren vervreemd is, maar vindt ook onderscheiding en zegen bij God, en mag zelf zijne ziel als een buit wegdragen, omdat hij op God vertrouwde. Kan dit alles ons tot onderwijs en lering zijn, niet minder merken wij dan ook in den koning Zedekia op, dat hij aan de ene zijde nog te waarheidlievend was, om niet naar Jeremia te willen luisteren en met hem te rade gaan, en ten andere te zwak en aan de mensen der wereld te veel gehecht, om den wil des Heeren te volgen. Hij toch was afvallig geworden van den koning van Babel, die hem op den troon had gezet, en hem bleef geen ander middel over, dan zich, gelijk Jeremia wilde, op genade in zijne handen te stellen; maar om der Vorsten wil deed hij het niet. Helaas, zo gaat het den zondaar menigmaal, die overtuigd is van de waarheid der prediking, en echter, om der mensen wil den raad des Evangelies niet opvolgt. Voor de laatste maal hoorde hij thans Jeremia, voor de laatste maal hoort zo menigeen de stem der waarheid en der liefde, en verzondigt ze nog. Gemakkelijk kon wel Jeremia tot de vorsten zeggen, zo als de koning begeerde, omdat het een deel der waarheid was, maar de koning had moeten begeren, dat nog eenmaal de gehele waarheid zou gepredikt worden, eer dat het voor altoos te laat zou zijn. Jeremia's woorden zijn vervuld, gelijk al de bedreigingen Gods gewis vervulling zullen bekomen. De dag der ellende en des doods brengt reeds zo menigeen tot een jammerlijk zelfverwijt, en wat zal dan de dag der eeuwigheid doen; daarom roepen wij alle onbekeerden en onbedachtzamen toe: heden, zo gij Zijne stemme hoort, zo verhardt uwe harten niet. (D. MOLENAAR).

Dat de vorsten den Profeet niet terstond met het zwaard straften, geschiedde niet om des konings wil, dewijl deze niet het vonnis des doods over hem geveld had, maar wijl zij hem een jammervollen dood wilden bereiden, en daarbij tevens met het voornemen om, dewijl zij niet zijn bloed hadden vergoten, de stem van het geweten te stillen.

7. Als nu Ebed-melech (= knecht des konings), de moorman, een der kamerlingen, der eunuchen of gesnedenen, die toenals opziener van den harem in des konings huis was, hoorde, dat zij Jeremia in den kuil gedaan hadden; (de koning nu zat in de poort van Benjamin(Hoofdst. 37:13), waarschijnlijk het meer bedreigde punt in den noordelijken muur der stad).

8. Zo ging Ebed-melech, die als hoger staatsbeambte en vooral als opziener over het paleis der vrouwen den vrijen toegang tot den koning had, uit het huis des konings uit, en sprak tot den koning, zeggende:

9. Mijn heer koning! deze mannen, uwe raadgevers, hebbenin alle opzichten kwalijk gehandeld in alles, wat zij gedaan hebben aan den Profeet Jeremia, dien zij in den kuil geworpen hebben; daar hij toch, alhoewel hij niet gewelddadig omkwam, in zijne plaats in het voorhof der bewaring, waar hij gevangen zat, zou gestorven zijn van wege den honger, dewijl geen brood meer in de stad is, en hem alzo ook zijn dagelijks rantsoen niet langer meer zal kunnen worden gegeven (Hoofdst. 37:21).

Daar de wet (Deut. 23:1) uitdrukkelijk verbood, dat in Israël gesnedenen waren, namen de koningen van lateren tijd buitenlanders, meestal Ethiopiërs, die eunuchen waren, tot opzieners over het paleis der vrouwen in hunnen dienst, zo als ook nu nog die soort van mensen meestal uit Egypte komt. Even als de hoofdman onder het kruis van Christus als eersteling dor Heidenen zijne stem verhief en uitriep: "Waarlijk deze was Gods zoon, " zo moest hier een Moor, een Heiden met medelijden vervuld worden, en tegen die ontzaglijke misdaad zijne stem verheffen, terwijl geheel Israël zweeg. Daardoor wordt de getuigenis omtrent Israëls verval volkomen, en komt die schuld als ene algemene voor (Luk. 4:25 vv; 19:40 Matth. 8:10). De Heere laat echter geen dronk waters, dien iemand aan een Zijner knechten reikt, onbeloond; ter vergelding werd Ebed-melech later met Jeremia gered. (Hoofdst. 39).

Ebed-melech was een Ethiopiër, toch had hij meer menselijk gevoel dan geboren Israëlieten. Christus vond meer geloof bij Heidenen dan bij Joden. Ebed-melech leefde aan een slecht hof, en in een zeer bedorven tijd, toch had hij gevoel van billijkheid en godsdienst. God heeft Zijn volk aan alle plaatsen, onder alle rangen, Er waren zelfs heiligen in Cesars huis. Ebed-melech spreekt gelovig tot den koning. Zie, hoe God voor Zijn volk vrienden kan doen opstaan, voor Zijn volk, dat in druk is, ook waar zij weinig aan hen denken. .

10. Toen gebood de koning den moorman Ebed-melech, zeggende: Neem van hier dertig mannen onder uwe hand tot uwe hulp en tot bescherming tegen mogelijke pogingen der vorsten, om de redding van den Profeet te verhinderen, en haal den Profeet Jeremia op uit den kuil, eer dat hij sterft.

11. Alzo nam Ebed-melech de mannen onder zijne hand, en ging in des konings huis tot onder de schatkamer, en nam van daar enige oude verscheurde en oude versletene lompen 1), die zacht waren en zonder schade konden gebezigd worden; en hij liet ze met zelen af tot Jeremia in den kuil.

1) Misschien betekenen de woorden "pakgereedschap" matten en grof linnen.

12. En Ebed-melech, de moorman, zei tot Jeremia: Leg nu deze oude verscheurde en versletene lompen of deze lappen van verscheurde en afgedragen klederen, onder de okselen uwer armen, van onder aan de zelen, opdat het geen pijn veroorzake, als wij u omhoog trekken. En Jeremia deed alzo.

De vorsten hebben zeker wel niet zo zacht gehandeld, toen zij Jeremia in den kuil nederlieten.

13. En zij trokken Jeremia bij de zelen, en haalden hem op uit den kuil; en Jeremia bleef van nu aan in het voorhof der bewaringtot aan de verovering der stad.

Even als ten tijde van Christus de uitwendige Theokratie haren definitieven val te gemoet ging, zo ten tijde van Jeremia haren voorlopigen. Christus was de Profeet van dien definitieven, Jeremia van dezen voorlopigen ondergang. Even als Christus als verrader en verleider des volks werd aangeklaagd (Joh. 11:48, 50), zo ook Jeremia. De ware grond was hier zowel als daar de duivelse haat tegen de goddelijke waarheid en het vleselijk vertrouwen op uitwendige steunsels en eigen voortreflijkheid. De vorsten, die Jeremia in den kuil werpen, komen overeen met de oversten des volks ten tijde van Christus, de zwakke Zedekia met den zwakken Pontius Pilatus, Ebed-melech met de gelovigen uit de Heidenen (hoofdman van Kapérnaüm, Kananese vrouw, Samaritaanse) die door hun geloof Israël beschamen. En even als Jeremia uit den kuil werd gered, zo komt Christus na drie dagen uit het graf.

Aan Gods zijde vertoont zich hier ene wijze en goedertierene bestiering in verscheidene opzichten. Eerstelijks bij Ebed-melech, als aan wien Hij de genade geschonken had om de menschenvreze te overwinnen en de redding des Profeten te ondernemen in het gelovig vertrouwen, dat God hem ook een gezegende uitkomst zou verlenen. Daarna bij den koning, dat deze zich zo gunstig en gewillig laat vinden om aan de vertogingen van Ebed-melech het oor te lenen. En gelijk dat van de hartbuigende kracht van God voortkwam, zo bleef het daarentegen geen geringe misdaad van hem dat hij den Profeet niet ganselijk op vrije voeten stelde, maar hem weldra in de vorige hoewel verdragelijker gevangenis liet brengen. Dus wilde hij wel aan de ene zijde zijn geweten stillen, maar toch ook aan den anderen kant het niet gaarne bij zijne vorsten, zijne geheime raden verkerven.

14. Toen zond de koning Zedekia henen kort na die redding van den Profeet uit den kuil, misschien nog op denzelfden dag, en liet den Profeet Jeremia uit zijne bewaarplaats tot zich halen, om een geheim gesprek met hem te hebben. in den derden niet verder bekenden, ingang, die aan des HEEREN huis was. Deze was waarschijnlijk een overdekte gang van het paleis naar den tempel, waarvan de koningen zich gewoonlijk bedienden. En de koning, wiens gekwelde ziel, onbekwaam om zich gehoorzaam en ootmoedig onder Gods woord en wil te buigen, nog steeds tussen hoop en vrees werd geslingerd, zei tot Jeremia: Ik zal u een ding vragen; ik wenste nog eens van u te vernemen, wat God u heeft geopenbaard omtrent het einde van mij en van mijn volk; verheel geen ding voor mij 1); ik ben voorbereid om het ergste te vernemen, indien ik slechts zekerheid in mijn verschrikkelijken toestand moge hebben.

1) Het is volstrekt niet twijfelachtig of Zedekia had in verloop van tijd meer achting verkregen voor Jeremia als voor een getrouwen dienstknecht Gods. Het gemoed des konings was derhalve als het ware onbeslist, evenals de hypocriet, in wien nog enig zaad van de vreze Gods is berustende, heen en weer schommelende en weifelende, en niets soliede of vast hebbende. Zij durven God of Zijne knechten wel niet verachten, ja zij erkennen dat zij onder Gods bevel staan en dat Zijn woord niet ijdel is, terwijl zij ze intussen tegelijk ontwijken, of God begeren om te zetten. Zodanig was ook de toestand van Zedekia. Want hij behoorde niet tot de domme en belijnde verachters Gods, voor wie de gehele godsdienst een fabel is. Zodanig was Zedekia niet, maar hij had enige vreze voor God behouden en ook enigen eerbied voor Zijn Profeet, en echter wilde Hij zich niet aan God onderwerpen noch de raadgevingen van den Profeet opvolgen.

Komt de nood dringen, dan wendt zich de ongelovige wereld toch van hare lievelingen, de leugenpredikers af, die haar vroeger in slaap zongen, dan schenkt zij den getuigen der waarheid, zelfs wanneer zij die haat, alleen geloof, hoewel zij niet gezind is zich aan hun woord te onderwerpen. Dat schijnt niet zelden de aard der vorsten te zijn. Men zegt: ik wil de waarheid, alleen de waarheid, de volle waarheid horen. En wanneer men dan de waarheid zegt, heeft men zich de hoogste ongenade berokkend. Want deze heren, aan een Homerisch godenleven gewoon, willen niet gaarne in deze hun zaligheid gestoord worden. Niets raakt echter onzachter aan dan de waarheid. Ook voor Zedekia schijnt het met zijn: "verheel geen ding voor mij" geen ernst geweest te zijn, want anders zou hij ten minste al het mogelijke gedaan hebben om den raad van den Profeet te volgen.

Zedekia behoort tot het geslacht hetwelk nog nimmer uitgestorven is, wat altijd roept van: spreek tot mij van zachte dingen, die den zondedienst met schijngodsdienst willen verbinden. Tot het geslacht hetwelk wil, dat God de ogen sluit voor hun zonde, en wanneer de nood aan den man komt hen de zonde geenszins gedenke, maar hen uitredde uit al hun benauwdheden.

Tot het geslacht, hetwelk eveneens meteen Bileam den dood des oprechten wenst te sterven, maar met de wereld wenst te leven.

15. En Jeremia zei tot Zedekia: Als ik het u verklaren zalwat Gods woord is, en het niet naar uwen wens is, zult gij mij niet zeker doden? Kort geleden gaaft gij daartoe toestemming aan de vorsten; ik kan ondanks alle betuigingen van gunst u geen vertrouwen schenken. En als ik u raad zal geven, hoe gij uw leven en uwe ziel nog zult kunnen redden, gij zult toch naar mij met horen, want u ontbreekt het geloof, dat zich ootmoedig buigt.

16. Toen zwoer de koning Zedekia aan Jeremia in het verborgene, zeggende: Zo waarachtig als de HEERE leeft, die ons deze a) ziel gemaakt heeft, die ons het leven heeft geschonken, indien ik u zal doden, of indien ik u zal overgeven in de hand dezer mannen, die uwe ziel zoeken!

a) Jes. 57:16.

Had de koning hem liever gezworen, dat hij den Profeet en het woord Gods wilde gehoorzamen, gaarne zou deze hem den anderen eed hebben geschonken, zelfs zijn leven er gaarne voor hebben willen geven.

17. Jeremia dan zei tot Zedekia: Zo zegt de HEERE, de God der heirscharen, de God Israëls: Indien gij gewilliglijk tot de vorsten, de overstap en veldheren des konings van Babel zult uitgaan, die zelf te Riblath afwezig is (Hoofdst. 39:3, 5), zo zal uwe ziel leven, en deze stad zal niet verbrand worden met vuur en gij zult leven, gij en uw huis, uwe familie.

18. Maar indien gij tot de vorsten des konings van Babel niet zult uitgaan, zo zal deze stad gegeven worden in de hand der Chaldeën, en zij zullen ze met vuur verbranden; ook zult gij van hunlieder hand niet ontkomen, 1) gelijk ik u reeds dikwijls met dezelfde woorden heb gezegd (Hoofdst. 21:4-10).

1) De witte vredevlag werd nog uitgehangen, indien hij Gods rechtvaardigheid maar wilde erkennen zal hij Zijne barmhartigheid ondervinden, maar indien hij het hardnekkig wil doorstaan zal het de ondergang zijn zowel van zijn huis als van Jeruzalem. Want als God oordeelt zal hij overwinnen. Dit is de zaak des zondaars bij God. Laat hen zich nederig onderwerpen aan Zijne genade en vergeving en zij zullen leven. Laat hen zijne sterkte aangrijpen, opdat zij vrede met Hem maken en zij zullen vrede met Hem hebben, maar als zij hun harten tegen Zijne voorstellingen verharden, dan zal het zeker tot hun verderf zijn. Zij moeten buigen of breken.

19. En de koning Zedekia, wiens hart, daar het de vrijheid der dienstbaarheid Gods niet wilde, in de dienstbaarheid van mensenvrees was geketend, zei tot Jeremia: Ik zou uwen raad wel volgen, maar Ik ben bevreesd voor de Joden, dat zij, die reeds in ontevredenheid over mijne regering tot de Chaldeën gevallen zijn, en buiten de stad te zamen zijn, dat zij mij misschien in derzelver hand overgeven, en zij mij mishandelen en den spot met Mij drijven zullen.

20. En Jeremia zei: vrees niet. Zij zullen u niet overgeven aan de Joden, die u haten: wees toch gehoorzaam aan de stem des HEEREN, naar dewelke ik tot u spreek. Verootmoedig u onder Zijne machtige hand, zo zal het u welgaan en uwe ziel zal leven.

21. Een ding is nodig, dat gij hoort naar de stem des Heeren. Maar indien gij weigert uit te gaan en alzo den Heere niet gehoorzaamt, zo is dit het zekere en veranderlijke woord, dat de HEERE mij heeft doen zien:

22. Zie daar, gij vreesdet voor de overgelopene Joden, die u alle schuld geven-van die zal u niets wedervaren, maar in plaats daarvan veel grotere smaad, al de vrouwen van uw hof, die in het huis des konings van Juda uit de tijden der vorige koningen zijn overgebleven, zullenals buit uitgevoerd worden tot de vorsten des konings van Babel, en dezelve zullen u met hoon en spot in het leger der Chaldeën na de verovering der stad begroeten en het volgende spotwoord op u zeggen: Uwe vredegenoten, de groten van uw rijk en de leugen-profeten, op welke gij vertrouwdet, hebben u aangehitst en hebben u overmocht, uwe voeten zijn in den modder

gezonken, zij zijn achterwaarts gekeerd, 1) en niemand van hen is bij u gebleven en heeft beproefd u te redden! Zulk een spot uit vrouwenmond zal u veel pijnlijker zijn.

1) Hetgeen wij door zonde zoeken te ontwijken zal rechtvaardig over ons gebracht worden door Gods gerechtigheid, en zij die van den weg van hun plicht afwijken, uit vrees voor verwijting zullen zeker veel groter verwijt ontmoeten in den weg van ongehoorzaamheid.

23. Zij zullen dan al uwe vrouwen, uwe eigenlijke gemalinnen, en al uwe zonen als gevangenen tot de Chaldeën uitvoeren; ook zult gij zelf van hun hand niet ontkomen, gelijk gij nog steeds hoopt, maar gij zult door de hand des konings van Babel gegrepen worden, en gij zultalzo door uwe schuld veroorzaken, dat zij deze stad met vuur verbranden.

24. Uit zwakheid van karakter en vrees voor zijne slechte raadgevers, hoorde de koning naar het woord des Heeren niet. Hij vreesde zelfs, dat hij in verdenking zou komen, tot Jeremia en zijnen raad te neigen. Toen zei Zedekia tot Jeremia: Dat niemand wete van deze woorden tussen mij en u, zo zult gij niet sterven, wanneer de vorsten het echter vernemen, zou ik u niet Heer voor hunnen dodelijken haat kunnen beschermen.

25. En als de vorsten toch zullen horen, hetgeen zeer licht mogelijk is, dat ik met u gesproken heb, en zij tot u komen, en tot u zeggen: Verklaar ons nu, wat hebt gij tot den koning gesproken? verheel het niet voor ons, zo zullen wij u niet doden; en wat heeft de koning tot u gesproken?

26. Zo zult gij tot hen zeggen: Ik wierp mijne smeking voor des konings aangezicht neer, dat hij mij niet meer zou weer laten brengen in Jonathans huis, in dien donkeren onderaardsen kerker, om aldaar te sterven.

27. Als dan ook werkelijk al de vorsten tot Jeremia kwamen, en hem vraagden, verklaarde hij hun, naar al deze woorden, die de koning geboden had, en zij lieten van hem af, omdat de zaak niet was gehoord, hoewel zij vermoedden dat het gesprek nog wel over iets anders zou hebben gelopen.

De uitleggers zijn het er niet over eens, of het antwoord van Jeremia op de vraag der vorsten overeenkomstig de waarheid geweest is, of dat de man Gods zich hier van ene leugen zal hebben bediend. Maar van den dood en de gevangenis vol doodsgevaar is tussen den koning en den Profeet zeker sprake geweest, en zo zullen ook wel beden van den Profeet om die bewaring geschied zijn, die dan ook reeds impliciete in de door ons medegedeelde woorden (vs. 15) hebben gelegen. De vorsten hadden er geen recht op, om alles te vernemen wat gesproken was. Jeremia had de verplichting niet om hun alles te zeggen, te minder daar zij openbare moordenaars waren geworden, wien hij door zijne volle mededeling van het gesprek zelf het mes in de hand zou hebben gegeven, om hem te vermoorden. Er was dus in het antwoord van Jeremia ene vereniging van verstand met den eenvoud en de waarheid (vgl. bij 1 Sam 16:3).

28. En Jeremia bleef in het voorhof der bewaring tot op den dag, dat Jeruzalem werd ingenomen, en hij was er nog, als Jeruzalem was ingenomen, en hij door de Chaldeën verlost werd.

In dezen allerlaatsten tijd viel waarschijnlijk nog het gesprek voor in Hoofdst. 32:2 vv. 34:1-5.

HOOFDSTUK 39.

JERUZALEM WORDT VEROVERD, ZEDEKIA GEVANGEN GENOMEN, JEREMIA MET EBED-MELECH BEHOUDEN.

IV. Vs. 1-18. Nadat in het voorgaande is voorgesteld, hoe Gods ontferming en genade alle middelen heeft uitgeput, om den koning en het ongelukkige volk nog in het laatste uur te brengen tot erkentenis van hetgeen tot hunnen vrede dient, tekent ons de Profeet nu met weinige grote trekken een beeld van de getrouwe vervulling zijner profetie in de dagen van jammer, van de verovering en verwoesting der stad, van het lot des konings, der zijnen, en des volks. Hij had niet het voornemen een nauwkeurig bericht van alle gebeurtenissen te geven, waarom zich de toorn van God over Juda openbaarde. Zulk een bericht vinden wij meer in Hoofdst. 52 en 2 Kon. 25. Het moest slechts een profetisch beeld zijn, waarin alleen de treffendste punten op den voorgrond treden. Het zijn twee blikken, die Jeremia uit zijn profetischen wachttoren doet, enen in de veroverde stad (vs. 1-14), den anderen op den Kuschiet Ebed-melech (vs. 15-18). De eerste wijst aan, hoe de trouweloosheid wordt gevonnist, de tweede hoe de beloofde genade aan diegenen wordt vervuld, die gered worden, omdat zij, in des Heeren wegen wandelen. Nadat in vs. 1-3 het feit van Jeruzalems verovering kortelijk is meegedeeld, wordt in vs. 4-7 de vlucht van Zedekia, zijne gevangenneming en veroordeling verhaald. Daaraan wordt in vs. 8-10 een kort bericht geknoopt over het lot van de stad Jeruzalem en van hare bevolking, en in vs. 11-14 het bericht over het lot van den profeet Jeremia toegevoegd. Op dien duisteren grond verheft zich (vs. 15-18) de redding der gelovige Heidenen uit Chams verworpen stam uit het gericht, met een eigenaardig licht. Dit geeft ons een blik in den tijd, wanneer allen, ook de verst staande Heidenen, uit genade zalig worden, maar Israël alleen op den door den Heere geordenden weg, door den dood tot over winning zal komen. Het laatste is voorafgebeeld in het lot van Jeremia, den knecht Gods, welks voorstelling dan ook het verband tussen de beide hoofddelen van het hoofdstuk vormt.

1. In het negende jaar van Zedekia, koning van Juda, in de tweede maand, en wel op den tienden dag dier maand, ongeveer in Januari 590 v. C. (Hoofdst. 52:4. 2 Kon. 25:1 Ki 1), kwam Nebukadnezar, de koning van Babel, en al zijn heir, tegen Jeruzalem, en zij belegerden haar, gelijk Jeremia herhaald als Gods onveranderlijk besluit te voren had verkondigd.

2. In het elfde jaar van Zedekia, in de vierde maand, die genoemd wordt Thammuz, ongeveer onze Juli, van het jaar 588 v. C. op den negenden der maand, werd de stad doorgebroken, door middel van gemaakte bressen, nadat de belegering 18 maanden had geduurd.

3. En alle vorsten des konings van Babel, die zelf nog in zijn hoofdkwartier Riblath vertoefden, togen henen in, en hielden stand bij de middelste poort, ook Efraïms poort genoemd, die in den muur is, welke de bovenste of Zionsstad van de benedenstad scheidde. Van hier kan men de beide delen der stad het gemakkelijkst beheersen. Die vorsten namelijk waren Nergal-Sarezer(= Mars is de vorst van het vuur), Samgar Nebu (= het zwaard van Nebo), Sarsechim Rab-Saris (= Skytisch vorst, opperhoofd der gesnedenen), Nergal-Sarezer Rab Mag (liever: overste der Magiërs, Dan. 2:2) en al de overige minder uitstekende vorsten des konings van Babel.

Het is opmerkelijk, dat de oppermagiër denzelfden naam droeg als de eerstgenoemde vorst; verder dat in vs. 13 een ander opperste kamerling en een ander hofmeester wordt genoemd, en wel weer een Nergal Sarezer. Vele uitleggers hebben daarom aangenomen, dat in vs. 3 en 13 in de eigennamen der vorsten schrijffouten moesten wezen. Dit is wel mogelijk, maar het is onmogelijk om te vinden, hoe de namen oorspronkelijk waren, en voor de verschillende ambten verdeeld geweest zijn. Men zal daarom het beste doen, zich met den aanwezigen tekst tevreden stellen; vooral daar de zin er in het geheel niet door gestoord wordt.

4. En het geschiedde, als Zedekia de koning van Juda, en al de krijgslieden hen zagen, als hij van zijn paleis in de bovenstad hen van het noorden met hun krijgsvolk in de benedenstad zag dringen en aan de poort zag plaats nemen, en de zijnen erkenden, dat ook de bovenstad niet meer was te houden, zo vloden zij, en zij togen bij nacht in zuidelijke richting uit de stad door den weg van des konings hof nabij den vijver van Siloah (Neh. 3:15), en wel door de poort tussen de twee muren, den dubbelen muur, die waarschijnlijk Zion met Ofel verbond 1). Hij kwam nu eerst in den uitgang van het Tyropoion of Kaasmakersdal, en hij toog uit van daar, door het Kedronsdal voorbij den koningstuin door den weg des vlakken velds (liever: naar de Araba, de vlakte van het Jordaandal, om zo mogelijk van daar over den Jordaan naar Gilead te ontkomen).

1) Volgens andere verklaring is niet een dubbele muur bedoeld, maar de tegenover elkaar liggende muren, de muur aan de oostzijde van Zion en op de westzijde van Ofel. Dan ware de poort "tussen de beide muren" de Paardenpoort (Neh. 3:28), die zich bevond in den muur, die over het Tyropoiondal was getrokken en die beide muren verbond.

5. Doch het heir der Chaldeën jaagde hen achterna; en zij achterhaalden Zedekia in de vlakke velden van Jericho (Joz. 4:13), nog voordat hij over den Jordaan was gekomen, en vingen hem, en brachten hem opwaarts tot Nebukadnezar, den koning van Babel, naar Ribla, in het land van Hamath aan den Orontes, nog heden Riblah genaamd (2 Sam. 8:6), waar Nebukadnezar zijn hoofdkwartier had opgeslagen, waarschijnlijk om nog een anderen veldtocht, in het bijzonder tegen Tyrus, voor te bereiden, die sprak oordelen tegen hem uit.

6. En de koning van Babel slachtte de zonen 1) van Zedekia te Ribla voor zijne ogen; ook slachtte de koning van Babel alle edelen van Juda.

1) Deze moeten noch zeer jong zijn geweest, dewijl Zedekia toen pas den leeftijd van 32 jaren had bereikt.

7. En hij verblindde de ogen van Zedekia, en bond hem met twee koperen ketenen, om hem naar Babel te voeren, waar hij tot aan zijnen dood in de gevangenis zat (Hoofdstuk 52:11).

De straf over Zedekia was dubbel wreed. Vooreerst omdat hij de executie aan zijne eigene zonen moest aanzien. Deze bestond, zo als de Hebreeuwse uitdrukking te kennen geeft, in een langzaam, pijnlijk slachten, waarmee dan ook overeenstemt, wat ons in de heuvels van Nimrod en Chorsabad van afschuwwekkende afbeeldsels met dergelijke wrede martelingen bewaard is. Ten tweede in zijn eigen persoon. Hij werd van zijn gezicht beroofd, doch zo, dat

de slachting zijner zonen het laatste beeld was, dat zijne ziel uit de wereld des lichts in den eeuwigen nacht medenam. De verblinding was als straf in het oude Oosten geenszins ongewoon. Ook daarvan hebben wij tonelen in steen gebijteld, opdat zij na duizende van jaren aan de nawereld getuigenis zouden geven van den geest, die daartoe dreef. Reeds de Hebreeuwse uitdrukking klinkt weemoedig; het betekent een uitgraven der ogen met een spits werktuig. De nacht zijner ogen tekende in 't algemeen zijn donker lot. De koning droeg de koperen ketenen, en sleepte als blinde en gevangene zijn lot naar Babel. Zo werd het duister, ontzaglijk klinkend woord aan hem vervuld, dat Jeremia van den Heere had ontvangen.

8. En de Chaldeën verbrandden, gelijk de meer uitvoerige berichten (Hoofdst. 52:12 vv. 2 Kon. 25:8 vv. mededelen, ene maand na de verovering bij afzending van den overste der trawanten, Nebuzaradan, door den koning naar Jeruzalem, het huis des konings en de huizen des volks met vuur; en zij braken de muren van Jeruzalem af.

De afzending van Nebuzaradan, den oppersten adjudant des konings, van Riblath neer Jeruzalem, tot verwoesting der stad en deportatie van het volk wordt weggelaten; eveneens de datum van de uitvoering van het bevel, zodat het den schijn heeft, als ware alles dadelijk na de inneming der stad geschied, en Nebuzaradan aanstonds aanwezig geweest. Het was hier niet het doel een historisch juist bericht te leveren van de bijzondere gebeurtenissen, maar om de hoofdzaken kortelijk te vermelden, ten einde de behandeling, die den profeet overkwam, in het rechte licht te stellen, en in 't algemeen de nauwkeurige vervulling zijner profetie aan te wijzen.

9. Het overige nu des volks, die in de stad waren overgebleven, die niet gedurende de belegering waren omgekomen, en de afvalligen, diegedurende de belegering tot hem, tot de Chaldeën, gevallen waren, met het overige des volks, die overgebleven waren, voerde Nebuzaradan, (= Nebo's geleider), de overste der trawanten, gevankelijk naar Babel.

10. Maar van het volk, die arm waren, die niet met al hadden, liet Nebuzaradan de overste der trawanten, enigen overig in het land van Juda; en hij gaf hun te dien dage wijngaarden en akkers in.

11. Maar van Jeremia had Nebukadnezar, de koning, van Babel, bevel gegeven in de hand van Nebuzaradan, den overste der trawanten, als hij hem afzond, zeggende:

12. Neem hem, en stel uwe ogen op hem, let nauwkeurig op hem, en doe hem niets kwaads; maar gelijk als hij tot u spreken zal, alzo doe met hem. 1)

1) Nebukadnezar, de koning, en Ebed-melech, de Ethiopiër, verzwaarden de schuld der Joden. Deze, hoewel zij Heidenen waren, vreesden voor den Profeet, terwijl de Joden, die onder de woorden der profeten waren opgevoed, op de Goddelijke woorden geen acht wilden slaan, integendeel den Profeten velerlei mishandelingen aandeden.

Nu vermeldt de Profeet ons de vaderlijke zorge Gods, welke hij ondervonden heeft in de bewaring van zijn leven en zijn heil. Wij weten dat in de verwoesting dikwijls onschuldigen

gedood worden en dat de verwoesting der steden stormachtig toegaat, zodat veel zonder enig beleid plaats grijpt, ja ook dat de legeraanvoerders hun overwinningen niet kunnen matigen. Het had derhalve kunnen gebeuren, dat toen de Chaldeën het alles verbrandden, Jeremia tegelijk was omgekomen of door den rook van den brand was gestikt. Doch hij zegt hier dat hij op merkwaardige wijze is bewaard, dewijl Nebukadnezar omtrent hem een bevel had gegeven om hem geen overlast aan te doen, maar om hem ongedeerd te bewaren, zowel aan Nebuzaradan als aan geheel het leger.

13. Zo zond Nebuzaradan, de overste der trawanten 1), mitsgaders Nebuschazban (= aanbidder van Nebo) Rab Saris (liever: hoofd der gesnedenen), en Nergal-Sarezar Rab Mag (vs. 3), en al de oversten des konings van Babel.

1) Deze was misschien eerst na de inneming van Jeruzalem te gelijk met Nebuzaradan door den koning naar Jeruzalem gezonden, en had den in vs. 3 genoemden oversten der trawanten Sarsechim afgelost.

14. Zij zonden dan henen en namen Jeremia uit het voorhof der bewaring, en gaven hem over aan Gedalia, den zoon van Ahikam, die reeds vroeger den Profeet in zijne bescherming had genomen (Hoofdst. 26:24), den zoon van Safan, dat hij, dien de koning tot Chaldeeuws stadhouder over Juda, en over de in het land achtergelatene Joden had benoemd, hem henen uitbracht naar het huis, waarin hij als stadhouder resideerde: alzo bleef hij, Jeremia, in het midden des volks van Juda.

Volgens dit vers schijnt Jeremia tot aan de aankomst van Nebukadnezar in het voorhof te hebben gezeten, en eerst door Nebuzaradan op bevel van den koning daaruit bevrijd en aan den stadhouder Gedalia te zijn overgegeven. Daarmee is echter de mededeling in Hoofdst. 40:1 vv. in strijd. Volgens Hoofdst. 40:1 vv. liet Nebuzaradan den Profeet te Rama vrij, waar hij zich met handboeien bevond onder de gevangenen van Juda, die naar Babel zouden weggevoerd worden, toen Nebuzaradan hem liet halen en hem de vrijheid schonk. Deze tegenspraak is ontstaan door de summarische kortheid, waarmee in ons vers over Jeremia's lot bij de verovering en verwoesting van Jeruzalem wordt bericht gegeven, en is niet moeilijk te rijmen. Bij de inneming der stad werden de bewoners der stad, vooral de mannen, die gene wapenen hadden gedragen, door de Chaldeën genomen en uit de stad naar Rama getransporteerd, waar zij tot aan het ontvangen der koninklijke beslissing over hun lot werden gevangen gehouden. Jeremia deelde met zijne landslieden in dit lot. Toen vervolgens Nebuzaradan naar Jeruzalem kwam, om de koninklijke bevelen over de stad en hare bevolking uit te voeren, liet hij op bijzonder bevel van zijnen koning den Profeet Jeremia halen uit de menigte der gevangenen, die reeds naar Rama waren gevoerd; hij liet hem zijne boeien afnemen, en de vrije keuze van verblijfplaats aanbieden. Deze bevrijding van Jeremia uit zijne gevangenis kon bij ene summarische voorstelling een halen uit het voorhof worden genoemd, al zat hij ook bij zijne vrijlating niet meer in de gevangenis van het paleis te Jeruzalem, al was hij reeds als gevangene naar Rama gevoerd.

Zo weet de Heere Zijne knechten te Zijner tijd uit hun ellenden te verlossen, zodat zij de rechtvaardige wrake Gods zien aan hun en Zijne vijanden, terwijl Hij integendeel voor hen het hart der vijanden ontbeert, zodat deze hun alles goeds moeten bewijzen.

15. Het woord des HEEREN dat ene belofte bevatte voor den gelovigen Heiden Ebed-melech, was ook tot Jeremia geschied, als hij in het voorhof der bewaring besloten was, en wel niet lang na de redding uit den kuil. Dit wordt eerst hier bericht, omdat in den gang van de mededeling dier gebeurtenissen sedert die redding gene geschikte gelegenheid zich daartoe aanbood. Het kwam tot hem, zeggende:

16. Ga henen, en spreek tot Ebed-melech, den moorman, wanneer hij tot u zal komen in het voorhof, waar gij gevangen zijt zeggende: Zo zegt de HEERE der heerscharen, de God Israëls: Zie Ik zal Mijne woorden, die ik door Mijne profeten gesproken heb, brengen over deze stad, ten kwade en niet ten goede, nauwkeurig zo als zij luidden; en zij zullen te dien dage voor uw aangezicht zijn; met uwe eigene ogen zult gij zien hoe nauwkeurig zij worden vervuld. Dat zal het eerste loon voor uw geloof aan Mijne woorden zijn, waardoor uw geloof nog zal worden bevestigd.

17. Maar ook een meer duidelijk genadeloon wil Ik u schenken: geheel Jeruzalem met al het volk, dat daarin is, zal te gronde gaan; maar Ik zal u te dien dage redden, spreekt de HEERE; en gij zult niet overgegeven worden in de hand der mannen, der Chaldeën, voor welker aangezicht gij vreest. 1)

1) Ebed-melech was een werktuig geweest om den dienstknecht Gods te verlossen en te redden. Deze weldaad zou de Heere niet onbeloond laten, maar hem daarvoor kennelijk zegenen. Ook had deze moorman het niet gedaan in eigen kracht, maar in het vertrouwen op God. Dat vertrouwen had bij hem alle vrees voor de mensen doen verdwijnen. En dit vertrouwen op den Heere zou God niet beschamen. Integendeel, Hij zou het ook aan hem bewijzen, dat wie op Hem hopen, niet beschaamd zullen uitkomen.

18. Want Ik zal u zeker bevrijden, en gij zult door het zwaard met vallen; maar gij zult uwe ziel, uw leven tot enen buit hebben, omdat gij op Mij en Mijn woord vertrouwd hebt, en dat geloof door de hulp, die gij aan Mijnen knecht Jeremia bewezen hebt, betoondet, spreekt de HEERE.

Wel hem, die den God Jakobs tot zijne hulpe heeft, wiens verwachting van den Heere, zijnen God is (Ps. 146:5). Gezegend het volk, welks God de Heere is (Ps. 144:15). Wat hielp het Zedekia, dat hij koning was? En wat schaadde het Ebed-melech, dat hij een knecht was? De eerste moest om zijne goddeloosheid alles lijden, deze heeft om zijner vroomheid wil het kwaad niet ondergaan.

HOOFDSTUK 40.

JEREMIA BLIJFT BIJ GEDALIA IN HET LAND.

Met de aanwijzing in het vorige hoofdstuk gegeven, hoe alle woorden Gods, die Hij door den mond van Jeremia heeft gesproken, nauwkeurig vervuld zijn, wordt het hoofddeel van ons profetisch boek gesloten. Jeremia's roeping toch was het gericht te verkondigen over het afgevallen Juda; daarom is met het begin van dit gericht de hoofdperiode zijner roeping afgelopen. Als aanhangsel tot dit hoofddeel (Hoofdst. 1-39), volgen nu nog zes hoofdstukken (Hoofdst. 40-45), waarin bericht wordt, wat de Profeet na die ontzettende dagen als openbaringen des Heeren ontving, en ook wat hij, nadat hij alle verschrikkingen van het door hem verkondigde gericht had moeten smaken, nog verder door de boosheid der mensen moest verdragen.

I. Vs. 1-16. Na een opschrift over het gehele aanhangsel van 6 hoofdstukken, bericht de Profeet eerst nog eens nauwkeuriger, hoe hij uit zijne banden bevrijd is en aan den stadhouder Gedalia is overgegeven (vs. 1-6). hierop volgt de voorstelling der gebeurtenissen in het land van Juda tot aan het vermoorden van Gedalia. Eerst verzamelden zich de krijgslieden, die gedurende de belegering en verwoesting der stad door het land verstrooid waren, en degenen, die tot de naburige volken waren gevlucht. Zij vergaderden zich rondom Gedalia, die als stadhouder was aangesteld, en hun bescherming en veiligheid beloofde, wanneer zij de opperheerschappij der Chaldeën wilden erkennen, en rustig den landbouw beoefenden (vs. 8-12). Toen werd het bekend, dat Ismaël, een der aanvoerders van die wedergekeerde vluchtelingen, een man uit den koninklijken stam, door de koning der Ammonieten was opgezet, om Gedalia te vermoorden. Daarom waarschuwden de overige aanvoerders Gedalia voor Ismaël; deze geloofde hen echter niet, en toen Jochanan zich zelfs aanbood, om Ismaël heimelijk te vermoorden, duldde Gedalia het niet, en verklaarde de verdenking voor ene leugen (vs. 13-16).

1. Het woord, dat van den HEERE geschied is tot Jeremia, nadat Nebuzaradan, de overste der trawanten, hem had laten gaan van Rama 1); als hij hem had laten halen daar hij, toen deze ene maand na de verovering door Nebukadnezar naar Jeruzalem gezondene opperbevelhebber, hen tot zich naar Jeruzalem liet halen (Hoofdst. 39:14), in de algemene verwarring tegen 's konings bevel, met ketenen gebonden was, en naar Rama (1 Sam. 1:1) gebracht, in het midden aller gevangenen van Jeruzalem en Juda, die naar Babel gevankelijk werden weggevoerd.

1) Zo ver gaat het opschrift boven de afdeling Hoofdst. 40-46. Dit staat duidelijk in verband met het opschrift Hoofdst. 1 en 2. Even als dat op alle profetieën betrekking heeft, die Jeremia van het dertiende jaar van Josia af tot aan de verwoesting van Jeruzalem heeft uitgesproken De bijzondere opschriften bij Hoofdst 44 en 45 behoren bij dit hoofdopschrift evenzeer als de opschriften bij iedere afdeling Hoofdst. 7:1; 11:1; 14:1 en andere bij het hoofdopschrift in Hoofdst. 1 en 2. De uitdrukking: "het woord, dat van den Heere geschied is" schijnt niet recht te passen, daar de hoofdinhoud van deze afdeling van geschiedkundigen aard is. Toch heeft ook de geschiedkundige mededeling door den profetischen geest ingegeven en daarvan

doortrokken, niet een zuiver geschiedkundig door. Verder wijzen deze woorden steeds het begin ener hoofdafdeling ook daar aan, waar het geschiedkundige overwegend is, terwijl de mededeling der geschiedenis in de afdelingen slechts als inleidende en verklarende commentaar tot de volgende openbaringen dient.

2. Want de overste der trawanten liet Jeremia tot zich te Jeruzalem halen, en zei tot hem: De HEERE, uw God heeft dit kwaad, dat wij nu zien, en waarvan wij de werktuigen geweest zijn, over deze plaats gesproken.

3. En de HEERE heeft het doen komen en gedaan, gelijk als Hij gesproken had. Want gijlieden hebt gezondigd tegen den HEERE, en Zijne stem niet gehoorzaamd; daarom is ulieden deze zaak geschied. 1)

1) Het kon enen Heiden niet moeilijk zijn, om aan te nemen, dat de volksgod der Joden, vertoornd, dat het volk andere goden boven hem trok, het had overgegeven. Maar hier is meer: Nebuzaradan had ook erkend, dat Jeremia een door God gezonden Profeet was, en dat alle zijne woorden vervuld waren. Het is ook van gewicht, dat de Chaldeën den indruk ontvingen, dat in het lot van Jeruzalem en Juda Gods hand was op te merken, en hoe machtig de God der Joden was. Hoewel het ongeluk, over Jeruzalem gekomen, groot en verschrikkelijk is, toch laat God niets zo kwaads geschieden, of Hij weet er iets goeds uit te doen voortkomen, gelijk hier de Chaldeeuwse hoofdman niet onduidelijk laat blijken, dat hij een begin heeft gemaakt met de kennis van den waren God. Hij belijdt toch vooreerst, dat de God der profeten een Heere is; ten tweede, dat Hij toekomstige dingen weet; ten derde dat Hij die vooral door Zijne dienaars heeft laten verkondigen; ten vierde, dat God den strijd gevoerd heeft en alles heeft gedaan; ten vijfde, dat Hem de zondige aard van het volk, (waarvan de afgodische de eerste was) mishaagde; ten zesde, dat Hij de ongehoorzaamheid aan Zijn woord had gestraft.

Zo moet de val van Gods volk voor de Heidenen tot ene opstanding worden. (Dan. 3:30).

Hij schijnt dus te willen rechtvaardigen hetgeen hij gedaan had en daarin te roemen dat hij Gods werktuig was geweest om dat te vervullen, waarvan Jeremia de boodschapper was geweest om het te voorzeggen, en om die reden was het inderdaad het heerlijkste bedrijf dat hij ooit uitgevoerd had.

4. Nu dan, zie, ik heb u heden los gemaakt van de ketenen, die aan uwe hand waren, indien het goed is in uwe ogen met mij naar Babel te komen, zo kom en ik zal mijn oog op u stellen, u beschermen en verplegen; maar indien het kwaad is in uwe ogen, met mij naar Babel te komen, zo laat het; zie het ganse land is voor uw aangezicht, waarhenen het goed en recht in uwe ogen is te gaan, ga daar.

5. En dewijl hij nog niet zal wederkeren 1), daar Gedalia nog niet naar Jeruzalem zal komen, zo keer gij tot Gedalia, den zoon van Ahikam, den zoon van Safan, dien de koning van Babel als stadhouder over de steden van Juda gesteld heeft; en woon bij hem in het midden des

volks, ofwanneer gij dat niet wilt, zo ga overal, waar het in uwe ogen recht is te gaan, ga er henen. En de overste der trawanten gaf hem reiskost en een geschenk, en liet hem gaan.

1) In het Hebr. Weö-denoe-lojaschoeb. Beter: Dewijl hij zich nog niet omkeerde, in den zin, dewijl hij nog niet tot een besluit kwam werwaarts hij wilde gaan. Jeremia scheen dus nog besluiteloos te zijn, daarom zegt Nebuzaradan hem om naar Gedalia terug te keren. Anderen vertalen: Indien ge niet hier wilt blijven. De zin is echter gelijk. De krijgsoverste kon wel aan hem zien dat hij niet naar Babel wilde en toch ook de bewijzen van vriendschap van dezen man niet durfde weigeren.

6. Alzo kwam, Jeremia tot Gedalia, den zoon van Ahikam, te Mizpa in den stam van Benjamin, waar Gedalia zijne residentie had genomen, niet ver van Rama, de plaats, waar eens Samuël het volk had bestuurd en Saul tot koning had gekozen (1 Sam. 7:15 vv. 10:17); en hij woonde bij hem in het midden des volks, die in het land waren overgelaten.

In Babylonië wachtte den Profeet eer en een aangenaam leven; in Judea gevaar en smaad; nood in het verwoeste land. In Babylonië stond een aanzienlijk arbeidsveld voor hem open onder de menigte des volks, in Judea had hij slechts gepeupel en enige aanvoerders van benden om zich heen. Maar Jeremia was geen slecht patriot, zo als velen hem noemen. Hij heeft door zijn blijven in Judea getoond, dat de inhoud zijner profetieën, die schijnbaar ten gunste der Chaldeën en Juda vijandig was, gedragen werd door de zuiverste liefde tot zijn volk en tot zijn vaderland. Zo volgde hij ook Mozes na, van wien (Hebr. 11:25 Heb) geschreven staat, dat hij verkoos met het volk van God kwalijk behandeld te worden, dan voor enen tijd de genieting der zonde te hebben. De heilige grond des vaderlands boeide hem, en ingeval hij ging, wie was er dan, die zich het verlatene, arme overblijfsel in ‘t geestelijke zou hebben aangetrokken, het Gods woord zou hebben verkondigd en het vertroost en vermaand zou hebben? De gevangenen in Babylonië hadden immers enen Ezechiël. En kon de Heere hun niet nog andere profeten verwekken? Zo bleef hij dan bij de schapen, die geen herder hadden. Jeremia heeft zijn ganse leven nooit het zijne gezocht, ook hier niet.

7. Toen nu alle oversten der heiren, die gedurende de verovering van het land en zijne hoofdstad in het veld waren, zich op het platteland hier- en daarheen hadden verstrooid, en vooral in moeilijk in te dringen streken, waar zij door de Chaldeën niet konden worden bereikt, toen zij en hun mannen, die met hen gevlucht waren en onder hun leiding stonden, hoorden, dat de koning van Babel Gedalia, den zoon van Ahikam, over het land gesteld had, en dat hij aan hem bevolen had de mannen en de vrouwen en de kinderkens, wier gaden en vaders in den krijg waren omgekomen, en van de armsten des lands, van degenen, die niet naar Babel gevankelijk waren weggevoerd(Hoofdst. 39:10);

8. Zo kwamen zij allengs uit hun schuilhoeken. Zij gingen tot Gedalia, dien zij met reden hun vertrouwen konden schenken, te Mizpa, en zochten in hem een vast middelpunt, om tot een veilig leven te kunnen komen, namelijk Ismaël (= hij zal God horen), de zoon van Nathanja (= gave van Jehova) (Hoofdst. 41:1), en Johanan (= Jehova gaf) en Jonathan, de zonen van Kareah (= kaal) (2 Kon. 25:23), en Seraja (= vorst van Jehova), de zoon van Tanhumeth(= vertroosting), en de zonen van Efai (= dorstende naar Jehova), den Netofathiet (= uit Netofa =

afdrupsel), in de nabijheid van Bethlehem, (1 Kron. 2:54) en Jezanja (= hij zal door Jehova verhoord worden), de zoon eens Maächathiets (liever: uit Maächa (= verdrukking), een Syrisch landschap in de nabijheid van Hermon, (Deut. 3:14), zij en hun mannen, die als krijgsbenden door hen waren aangevoerd.

9. En Gedalia, de zoon van Ahikam, den zoon van Safan, zwoer hun en hun mannen, zeggende: Tot hiertoe hebt gij als vrijbuiters tegen de Chaldeën krijg gevoerd, maar vreest niet, nadat de oorlog met de nederlaag van ons volk is geëindigd, en uw tegenstand te vergeefs was, van de Chaldeën te dienen; blijft in het land, en dient, in gehoorzame verootmoediging onder de zware gerichten Gods, den koning van Babel, zo zal het u welgaan 1).

1) Alhoewel de Goddelijke wet hun verboden had verbintenissen met de Heidenen aan te gaan, nochtans had het Goddelijk vonnis hen daartoe verplicht, den koning van Babel te gehoorzamen.

10. En ziet, ik woon van nu aan te Mizpa, om als stadhouder des konings te staan voor het aangezicht der Chaldeën, dieals koninklijke beambten of krijgsscharen tot ons zullen komen. Ik heb als zodanig het recht en den plicht, om uwe rechten te verdedigen en uwe belangen bevorderlijk te zijn. Gijlieden dan, weest onbezorgd, zet u neer, waar gij wilt, bebouwt het land, verzamelt daar nu, in ‘t begin van Augustus (2 Kon. 25:8), de vruchten beginnen rijp te worden, wijn en zomervruchten, en olie, en doet ze in uwe vaten; zoveel als wij nodig hebben, zal ondanks de verwoesting des lands wel gegroeid zijn. En woont in uwe steden, die gij hebt ingenomen, in de vastigheden, die gij bij uw omzwerven in bezit genomen hebt (vs. 12).

Gedalia, een merkwaardig persoon in deze geschiedenis, was uit ene familie, die zich altijd had onderscheiden als bevorderende den godsdienst en gehecht aan hare leraars. Zijnen vader Ahikam, zijnen grootvader Sefan, zijnen oom Gemarja en diens zoon Micha kennen we reeds van deze meest beroemde zijde. Deze allen waren, ondanks hun vroomheid, toch bij het hof in aanzien. Zij hadden echter daardoor ook juist veel vijandschap op zich geladen, omdat zij de Profeten zozeer begunstigden en het verbond met Egypte ongenegen waren, waarom zij dan ook na de verovering der stad door den overwinnaar met bijzondere achting werden behandeld.

11. Als ook al de Joden, die gedurende den krijg gevlucht waren, die in Moab, en onder de kinderen Ammons, en in Edom, en die in al die naburige landen waren, hoorden, dat de koning van Babel in Juda een overblijfsel gelaten had, en dat hij Gedalia, den zoon van Ahikam, den zoon van Safan, over hen gesteld had:

12. Zo keerden al de Joden weer uit al de plaatsen, waarhenen zij gedreven waren, en kwamen in het land van Juda tot Gedalia te Mizpa, die hun woonplaatsen aanwees; en zij verzamelden zeer veel wijns en zomervruchten, zodat Gods goedheid in den rijken oogst hen tot bekering en verootmoediging drong.

13. Doch Johanan, de zoon van Kareah, en alle overige oversten der heiren, die in het veld waren geweest, en zich daar hadden verstoken, kwamenna het terugkeren dier vluchtelingen uit Moab, tot Gedalia te Mizpa.

14. En zeiden tot hem: Weet gij wel, dat Baälis (= zoon van verrukking), de koning der kinderen Ammons, Ismaël, den zoon van Nethanja, uitgezonden heeft, om u aan het leven te slaan, 1) Maar Gedalia, de zoon van Ahikam, geloofde hen niet 2).

1) Wat den koning van Ammon tot zulk enen moordaanslag bewoog, òf haat tegen de heerschappij der Chaldeën, òf de hoop zelf in het bezit van het verlaten land te komen, kan niet bepaald worden. Bij Ismaël is misschien politieke haat tegen Gedalia, die tot de Chaldeeuwse partij behoorde, en dien hij als landverrader beschouwde, of ijverzucht, daar hij zelf tot het koninklijk geslacht behoorde, en zich aan hem niet wilde onderwerpen, de drijfveer geweest.

2) Gedalia gaf aan de aanklacht geen geloof. Waarschijnlijk zag hij die aan als ene ingeving van de ijverzucht der overige hoofdlieden tegen Ismaël. Zij die een vroom gemoed hebben, kunnen niet zoveel kwaads geloven als men van de mensen zegt. Maar men moet niet te veel vertrouwen: de wereld is vol valsheid. Wie al te licht gelooft, wordt ook bedrogen. Daarom is hij wel een gelukkig man, die den middenweg kan houden.

De Ammonieten waren sedert vele eeuwen bittere vijanden van de Joden, zij hadden daarom ook in den vorigen oorlog hulpbenden aan de Babyloniërs gezonden (2 Kon. 24:2), en een gedeelte van het Joodse rijk onder hun gebied getrokken (Jer. 49:1). Zij zullen nu misschien gevreesd hebben, dat het gemenebest der Joden, onder het bestuur van Gedalia, wederom in vorigen bloei zou hersteld worden. Zij besloten daarom Gedalia van kant te maken; en opdat het ongenoegen van Nebukadnezar op de Joden zelf mocht vallen, bedienden zij zich daartoe van enen Jood Ismaël, een der gevluchte oversten. Deze Ismaël zal zich tot dezen gruwzamen aanslag des te lichter hebben laten overhalen, omdat hij op Gedalia nijdig was, en waande dat hij om zijne hoge geboorte meer gerechtigd was tot de landvoogdij. Het is ons niet aangetekend langs welken weg Johanan en de andere vorsten kennis gekregen hebben van dezen gruwzamen aanslag; zodra zij het ontdekt hadden, gaven zij er Gedalia kennis van, maar Gedalia geloofde hen niet. Hij kon niet vermoeden, dat Ismaël zo trouweloos zou wezen, en zulk een gruwelstuk kon verrichten.

15. Johanan nochtans, de zoon van Kareah, die wel inzag dat het vermoorden van Gedalia de verstrooiing van Juda’s overblijfsel, dat zich weer om Gedalia had neergezet, ten gevolge moest hebben, sprak tot Gedalia in het verborgene te Mizpa, zeggende: Laat mij toch henengaan, en Ismaël, den zoon van Nethanja slaan, voordat hij zijnen moord aan u volbrengt, en niemand zal het weten, dat ik hem gedood, en gij mijne daad ingewilligd hebt: waarom zou hij u aan het leven slaan, daar wij toch met zijn voornemen bekend zijn: waarom zouden wij het rustig toezien, en daardoor er zelf mede aan schuldig worden, en gans Juda, die tot u vergaderd zijn, verstrooid worden, en het overblijfsel van Juda verloren gaan?

De verzoeking heeft steeds zeer verstandige, bijna dwingende redenen, ja dikwijls gronden, die aan de bevordering en bewaring van het rijk Gods zijn ontleend, om daarmee de zonde, die hij aanraadt, rein te wassen. De wereld, die geen absoluut recht en ook geen absoluut onrecht kent, maar volgens redenen van nuttigheid en eigenbaat handelt, is ongeschikt om den verzoeker het masker van een engel des lichts af te rukken. Maar wie God vreest, die vreest ook het geringste onrecht, al beloofde het ook nog zo groot een voordeel.

16. Maar Gedalia, de zoon van Ahikam, waarschijnlijk door schoon spreken van Ismaël voor hem ingenomen, zei tot Johanan, den zoon van Kareah: Doe deze zaak niet, want gij spreekt vals van Ismaël. Ik kan niet geloven, dat hij, die mij gene de minste aanleiding tot wantrouwen heeft gegeven, mijn vertrouwen zo schandelijk zon belonen.

HOOFDSTUK 41.

ISMAEL DOODT GEDALIA; JOHANAN JAAGT HEM NA.

II. Vs. 1-18. Voor de verdenking tegen Ismaël was maar al te veel grond. Werkelijk vermoordt hij Gedalia en zijne uit Joden en Chaldeën bestaande omgeving (vs. 1-3 1-), zo ook 80 Israëlietische mannen, die offergaven wilden brengen naar het verwoeste heiligdom (vs. 4-9). Het overige volk voert hij gevangen naar Mizpa, maar hij wordt door Johanan en de overige opperhoofden van benden ingehaald. De gevangenen ontvluchten hem dadelijk, hij zelf ontkomt met acht mannen tot de Ammonieten (vs. 10-15). Daarop vergaderen de leidslieden het gehele volk in de nabijheid van Bethlehem, om zich gereed te maken naar Egypte te trekken; want zij meenden ten gevolge van het vermoorden van Gedalia, bij een langer blijven in het land, van de wraak der Chaldeën het ergste te moeten vrezen (vs. 16-18).

1. Maar het geschiedde in de zevende maand, slechts twee maanden na de verwoesting van Jeruzalem, en na de benoeming van Gedalia tot stadhouder, dat Ismaël, de zoon van Nethanja, den zoon van Elisama, òf van dien staatsschrijver (Hoofdst. 39:12) òf van dien zoon van David (2 Sam. 5:16. 1 Kron. 3:8 van koninklijken zade, en wel waarschijnlijk een spruit uit ene zijlinie van het Davidische huis, en 1) de oversten des konings, te weten een van de grootwaardigheidsbekleders van Zedekia, mitsgaders tien mannen, die, waarschijnlijk ook bij den koning van Ammon gevlucht, waren omgekocht, met hem kwamen tot Gedalia, den zoon van Ahikam, te Mizpa. Deze ontving hen zonder achterdocht en vriendelijk, nodigde hen zelfs aan zijnen dis, en zij aten aldaar brood te zamen, te Mizpa.

1) Beter: van de oversten des konings. Het voorzetsel van hetwelk voor koninklijk zaad staat, is hier weer te herhalen, dewijl hier en in het volgende vers alleen sprake is van Ismaël en van tien medehelpers.

De afkomst en waardigheid van Ismaël wordt hier nader verklaard, om te doen uitkomen, wat wellicht hem er toe gebracht heeft zulk een lagen sluipmoord te plegen. Hij was van koninklijken bloede, hij was een der oversten van den vorigen koning en daarom was hij ijverzuchtig op het voorrecht van Gedalia, dat deze tot stadhouder was gekozen. Aangezet door den koning der Ammonieten, die immer een vijand was geweest van Israël, maar ook nu van den koning van Babel, kwam hij er te gemakkelijker toe om den stadhouder der Joden, tevens den knecht van den koning van Babel, om te brengen.

2. En Ismaël, de zoon van Nethanja, maakte zich bij den maaltijd plotseling op, mitsgaders de tien 1) mannen, die met hem waren, en zij sloegen den weerlozen Gedalia, den zoon van Ahikam, den zoon van Safan, met het zwaard, dat zij tot hiertoe hadden verborgen gehouden, alzo doodde hij hem, dien de koning van Babel over het land gesteld had.

1) Hoe is het mogelijk, zo velen en machtigen onder de hand van tien mannen, die bij Ismaël waren, hoe is het mogelijk, daar het volk in ‘t geheel niet bij zijne zijde was (vs. 13)? Zeker werden eerst de krijgslieden gedood, zodat de alles, terroriserende verschrikkelijke macht eerst iederen tegenstand verbrak, en vervolgens alles ter nederwierp, hoewel zij slechts van

enen enkelen uitging, iets, zo als ook in onze dagen bij openbaringen van demonisch volksoproer voorkwamen.

3. Ook sloeg Ismaël al de Joden, die met hem, namelijk met Gedalia te Mizpa waren, en de Chaldeën, de krijgslieden die aldaar gevonden werden, die aan Gedalia ter bescherming waren gegeven, en geheel onvoorbereid waren.

4. Het geschiedde nu op den tweeden dag, nadat hij Gedalia gedood had, en niemand buiten Mizpa het wist.

5. Zo kwamen er lieden van Sichem, van Silo, ten zuiden van Sichem en van Samaria, nakomelingen der Israëlieten van het rijk der tien stammen, die onder de heidense kolonisten woonden, die door Ezar-Haddon daar waren nedergezet. Deze hielden zich van de dagen van Hizkia en Josia af, aan den godsdienst des Heeren te Jeruzalem, en waren gewoon op feesttijden daarheen op te gaan (Ezra 4:3). Het waren tachtig man, hebbende in diepe treurigheid over den ondergang van Gods volk, van het heiligdom des Heeren en van het offer, den baard afgeschoren, en de klederen gescheurd, en zichzelven in het lichaam met messen gesneden, om daardoor de diepe wonden van hun hart voor te stellen (Job 1:20); en spijsoffer en wierook waren in hun hand. Zij hadden deze onbloedige offers voor het nabijzijnde, anders zo blijde loofhuttenfeest bij zich, om ze ten huize des HEEREN te brengen;
1) hetwelk nu geheel in puin lag.

1) De vraag rijst waartoe die mensen kwamen, dewijl toch het gerucht omtrent den ondergang van den tempel reeds verspreid was. Zij worden toch niet gezegd uit Perzië te komen of uit de overzeese landen, maar uit de nabuurschap zelf. Ik meen dat zij gekomen zijn, niet om het gewone offer te brengen, maar slechts om op die plaats, waar zij vroeger gewoon waren de offeranden aan te bieden, getuigenis af te leggen van hun godsvrucht. Deze conjectuur heeft in zich niets gedwongene. Het is niet twijfelachtig of toen zij van huis gingen hadden zij reeds gescheurde klederen. Deze waren bij de Oosterse volken de tekenen van droefheid en geween.

Juist dewijl zij wisten dat de tempel was verbrand, kwamen zij als rouwdragenden en treurenden, maar ook, dewijl zij vasthielden aan de Wet, dat de Heere aldaar wilde vereerd worden op die ééne plaats, daarom bleven zij niet weg, al wisten zij dat de tempel er niet was. De grond waarop de tempel had gestaan, was er nog en deze was hun heilig.

6. En Ismaël, de zoon van Nethanja, ging uit van Mizpa hen tegemoet met vriendelijke gebaren, al gaande en wenende, in schandelijke huichelarij, achter welke moordlust loerde, als of hij met hen treurde over de verwoesting van des Heeren heiligdom. En het geschiedde, als hij hen aantrof en hen verwelkomd had, dat hij zei: Ik ben tot u gezonden, om u te nodigen; komt tot Gedalia, den zoon van Ahikam, dat hij u vooraf verkwikke!

7. Maar het geschiedde als zij, niets kwaads vermoedende, in het midden der stad gekomen waren, dat Ismaël, de zoon van Nethanja, hen keelde, en wierp hen in het midden des kuils, hij en de mannen, die met hem waren.

8. Doch onder hen werden tien mannen gevonden, die tot Ismaël zeiden: Dood ons niet, want wij hebben verborgene schatten in het veld, in onderaardse bergplaatsen, van tarwe en gerst, en olie, en honing, die willen wij gaarne als losgeld voor ons leven schenken. Zo liet hij af, en doodde ze niet in het midden hunner broederen. 1)

1) Zij behielden hun leven en verkregen hun vrijheid, niet door te werken op het medelijden maar op de hebzucht van Ismaël en de zijnen.

9. De kuil nu, waarin Ismaël al de dode lichamen der mannen(Spreuken 9:15), die hij aan de zijde van Gedalia geslagen had, henenwierp, bij het lijk van Gedalia, dat hij vroeger daarin had geworpen, zodat hij zijne schandelijk huichelachtige uitnodiging aan de pelgrims (vs. 6) in ontzettenden zin waar maakte, is dezelfde, dien de koning Asa maakte tot een put om bij belegering van Mizpa een rijken voorraad water te hebben, en wel van de stenen, die hij van Rama liet halen na het zegerijk eindigen van den krijg, van wege Baësa, den koning Israëls (1 Kon. 15:22. 2 Kron. 16:6 vulde Ismaël, de zoon van Nethanja, met de verslagenen.

De moord aan Gedalia gepleegd, was een werk van den koning der Ammonieten, die alleen Ismaël, welke van koninklijk bloed afstamde, hiervoor tot een werktuig koos, omdat hij diens persoonlijke ijverzucht tegen Gedalia, die door den koning van Babel boven hem was getrokken, voor zijne plannen kon ten nutte maken. Het motief, het overblijfsel van Juda te vernietigen, d. i. de vergadering en wederherstelling van Juda te verijdelen, ligt zonder twijfel ook ten grondslag aan het vermoorden der vrome tempelgangers. Was Ismaël een ruw bandietenhoofdman, tot het plan van den koning der Ammonieten overgehaald, zo moest hem alles, wat tot bewaring en consolidering (nieuwe stichting) van Juda kon dienen, een doorn in het oog zijn. Die haat tegen Juda, welks sterkte in zijnen godsdienst en Godsverering bestond, dreef hem, om de Israëlietische tempelgangers te vermoorden, waarbij echter het uitzicht om schatten te verwerven, kon medewerken, zodat hij de tien, die voorgaven, in het bezit van verborgen voorraad te zijn, het leven schonk. Daarmee laat zich ook zijne huichelarij gemakkelijk verenigen, daar schijnheiligheid niet zelden door booswichten tot uitvoering van hun misdaad wordt gehuicheld.

Ene zwarter daad dan dit gaan van Ismaël den pelgrims te gemoet, heeft de heilige geschiedenis slechts eenmaal aan te wijzen-de kus van Judas in den nachts des verraads. Inwendig hebben die beide veel overeenkomst. Een Judaskus is het plechtig gaan in geween, als trokken de scharen door het dal der tranen op tot de blijde hoogten op Zion. Zij komen over Mizpa heen. Het gezantschap hun toegezonden in even diepe treurigheid, moest hen doen vermoeden, dat Gedalia, tot wien zij werden geroepen, ene bijzondere deelneming, misschien een groot algemeen treurfeest in den zin had. Zij volgen daarom, en vinden in plaats van des Heeren nabijheid-den dood. Ook hier ene tragische ironie van het lot, welke de laatste dagen van Israël zo wanhopig heeft getekend. Hun verlangen, hun vrome godsdienst had zulk een hard lot niet verdiend. Bijna Kannibaals is de woede, in welke Ismaël ze nederhouwt, als wilde hij elken vonk van heilige gemeenschap met God in Israël uitblussen.

10. En Ismaël voerde het ganse overblijfsel des volks, dat te Mizpa was, gevankelijk, de weten des konings dochteren, de vrouwelijke leden van het koningshuis van Zedekia, en al

het volk, die te Mizpa waren overgelaten, die Nebuzaradan, de overste dor trawanten, aan Gedalia, den zoon van Ahikam, bevolen had; Ismaël dan, de zoon van Nethanja, voerde ze gevankelijk weg, en toog henen, om over te gaan tot de kinderen Ammons.

11. Toen nu Johanan, de zoon van Kareah, en al de overstap der heiren, die met hem waren, zeer spoedig daarna al het kwaad hoorden, dat Ismaël, de zoon van Nethanja, gedaan had.

12. Zo namen zij al de mannen, en togen henen, om met Ismaël, den zoon van Nethanja, te strijden; en zij vonden hem, terwijl hij met zijne gevangenen eerst een half uur ten noorden van Mizpa was, aan het grote water, dat bij Gibeon is (2 Sam. 2:13).

13. En het geschiedde, als al het volk, dat met Ismaël was, maar hem gedwongen gevolgd was, Johanan zag, den zoon van Kareah, en al de overstap der heiren, die met hem waren, zo werden zij verblijd, want slechts gedwongen waren zij hem gevolgd, en zij verwachtten van hem voor zich geen gelukkig lot in het vreemde land.

14. En al het volk, dat Ismaël van Mizpa gevankelijk had weggevoerd, wendde zich om; en zij keerden zich, en gingen over tot Johanan, den zoon van Kareah.

15. Doch Ismaël, de zoon van Nethanja, vluchtte na een zeer korten tijd, waarin hij twee zijner gezellen verloor, en ontkwam van Johanan's aangezicht, met acht mannen, en hij toog tot de kinderen Ammons.

16. Toen nam Johanan, de zoon van Kareah, mitsgaders al de oversten der heiren, die met hem waren, het ganse overblijfsel des volks, dat hij wedergebracht had van Ismaël, den zoon van Nethanja, van Mizpa (nadat hij Gedalia, den zoon van Ahikam geslagen had), te weten de mannen, die krijgslieden waren, met welke zij tegen Ismaël waren uitgetrokken, en de vrouwen, onder welke de koningsdochters waren, en de kinderkens, en kamerlingen, de dienaars van de vrouwelijke leden der koningsfamilie, die hij van Gibeon had wedergebracht.

17. En zij togen henen naar het zuiden, en sloegen zich neer te Geruth-Chimham (= herberg of karavanserai, door Chimham, den zoon van Barsillaï (2 Sam. 19:38-41) (= groot verlangen) gebouwd), dat bij Bethlehem is (1 Kon. 2:7), om, gelijk na onderlinge raadpleging het best geoordeeld werd, voort te trekken, dat zij in Egypte kwamen. 1)

1) Het zou goed geweest zijn indien Johanan, toen hij aan Gedalia kennis gaf van Ismaëls vermoedelijk voornemen, hoewel hij geen verlof kon krijgen om Ismaël te doden, en het langs dien weg te voorkomen, nochtans bij Gedalia gebleven was, want hij en zijne krijgsoversten en derzelver krijgsmacht kon een lijfwacht voor Gedalia geweest zijn, en een schrik voor Ismaël en dus het kwaad voorgekomen zonder bloedvergieten. Maar het schijnt dat zij op enige onderneming uit waren, mogelijk geen goede, en dus houden hebben kunnen zijn. Zij, die trachten om te zwerven, zijn dikwijls uit hun plaats, wanneer zij meest nodig zijn.

18. Voor het aangezicht der Chaldeën; want Zij vreesden voor hunlieder aangezicht, dat zij, daar de eigenlijke daders ontvlucht waren, aan hen door bloedige straf of deportatie wrake

zouden nemen, omdat Ismaël, de zoon van Nethanja, Gedalia, der zoon van Ahikam, geslagen had, dien de koning van Babel over het gesteld had.

Dat punt moest zeker tot vergaderplaats dienen. Nog waren enkele hopen of individuen in het land verstrooid. Ook moesten in elk geval voorbereidselen tot den tocht door de woestijn worden gemaakt. De wraak der Chaldeën scheen zeker, al was de onschuld der Joden gemakkelijk te bewijzen. De vrees daarvoor was zo groot, dat het besluit om naar Egypte te vluchten, reeds vast stond, voordat zij den Profeet om raad vraagden. Het is zeer merkwaardig, dat voor het ongelukkige volk ook nog deze laatste kern en vergaderplaats moest worden vernietigd. Men zou menen, dat met de verwoesting der stad en de wegvoering des volks de gerichten hun einde zouden bereikt hebben. Het schijnt, als overtrof de misdaad van Ismaël en het wegtrekken van het overblijfsel naar Egypte de door den Heere gestelde mate van straf, want de Heere had Ismaël niet gezonden, en het gaan naar Egypte heeft Hij juist verboden. En toch schijnt het, dat het land alleen door Ismaëls daad en de vlucht naar Egypte tot die sabbatsrust kon komen, van welke in Lev. 26:34 vv. sprake is.

De profetische momenten der ontbinding, die dit Hoofdst. 41 ons geeft, zullen wij gemakkelijk daarin erkennen, dat 1) een man uit het koninklijk geslacht aan het ellendig geslagene volk der Davidische heerlijkheid, den laatsten doodsteek geeft; dat 2) ook de heiligste bedoelingen van hen, die volgens ‘s Heeren wet hun paden richtten tot Zijn huis, in welks schaduwen de bedroefde zielen in hun smart verkwikking en rust hoopten te vinden (Ps. 87), niet meer heilig werden gehouden, maar diegenen werden geslacht, die den Heere wilden dienen; moordlust treedt dus de wet met voeten; dat 3) zij door dezen gedreven tot lafhartigheid vrijwillig het land der vaderen den rug toekeren, om onder de gevloekte stammen, bij Ammons kinderen, hun leven te redden; dat 4) als ook dat niet gelukt, als ware de ganse keten van genadebewijzen van de Rode Zee af te vergeefs geweest, het overblijfsel uit de ellende onder de leiding der vromen, die met bloedige handen het kwaad wilden wreken (Hoofdst. 40:15), nu terug verlangt naar de dienstbaarheid van Egypte, om aan den nood van het ogenblik, aan het dreigend doodsgevaar te ontkomen. Zij hebben de heerlijkheid hunner roeping, Davids koningskroon, verloren, zij hebben gene wet meer en genen zegen van hunnen God, en daarmee is de roeping zelf vernietigd, en zijn zij voor altijd het verworpen geslacht. Dit volk trekt voorbij het huis, waar het brood des levens aan Israël zal worden gegeven (Bethlehem-broodhuis) terwijl het vervuld is met de gedachten aan Egypte. De staf van Mozes redde eens Israël uit Egypte’s wijsheid des doods, en de wonderen des Heeren uit de macht der vijanden. Daar willen zij nu hun vaderland zoeken.

HOOFDSTUK 42.

JEREMIA RAADT DE JODEN AF NAAR EGYPTE TE TREKKEN.

III. Vs. 1-22. Op de rustplaats te Bethlehem aangekomen, houden het de hoofdlieden en het door hen geleide volk voor nodig, door den Profeet Jeremia den wil Gods omtrent hun voornemen te vragen. Zij wenden zich tot dezen met de bede, dat hij voor hen biddende zich over deze zaak tot den Heere mocht wenden. Zij beloven tevens plechtig, in elk geval te willen gehoorzamen aan het woord Gods, dat hij ontvangt (vs. 1-6). De Profeet vervult hun bede, en ontvangt na tien dagen ene openbaring des Heeren over het voornemen des volks om naar Egypte te trekken, dat hij aanstonds den aanvoerders en het gehele volk mededeelt. Dit luidt: wanneer zij in het land blijven, zullen zij van de Chaldeën niets te vrezen hebben. De Heere zal het hart des konings ten gunste bewegen en hen weer zegenen. Wanneer zij echter niet in het land blijven, maar uit vrees voor de Chaldeën naar Egypte vluchten, zullen zij in Egypte door dezelfde verdrukkingen omkomen, die zij nu meenden door de vlucht te ontkomen (vs. 7-18). Eindelijk vermaant de Profeet hen ernstig, deze waarschuwing niet te verachten; want de Heere zelf heeft tot hem gesproken en hun het heentrekken naar Egypte verboden. Vervolgens legt hij de voor de ziel zo gevaarlijke verkeerdheid bloot, Dat zij eerst een woord des Heeren omtrent hun plan hebben begeerd, en in de heimelijke hoop, dat het naar hunnen wil zou uitvallen, onvoorwaardelijke gehoorzaamheid hebben toegezegd, en nu toch het woord des Heeren, dat tegen hun mening is, niet willen opvolgen (vs. 19-22 -).

1. Toen traden na gemeenschappelijk beraad toe alle oversten der heiren, Johanan, de zoon van Kareah, die na de verjaging van Ismaël de voornaamste plaats onder het volk innam, en Jezanja, uit Maächa (Hoofdst. 40:8), de zoon van Hosaja(Hoofdst. 43:2 en al het volk, van den kleinste tot den grootste toe.

2. En zij zeiden tot den Profeet Jeremia, dien zij met de overige bewoners uit Mizpa hadden medegenomen (Hoofdst. 41:16):Laat toch onze smeking voor uw aangezicht nedervallen, en bid voor ons tot den HEERE, uwen God, wiens profeet en gezant gij zijt, voor dit ganse overblijfsel; want wij zijn weinigen van velen overgelaten, gelijk als uwe ogen ons zien. Des te meer hopen wij dat de Heere uwe voorbede voor ons zal verhoren, en het geringe overblijfsel van Zijn uitverkoren volk niet zal verwerpen, noch zal laten te niet gaan:

1) Zij kwamen tot den Profeet n. l. om raad te vragen, ja opdat hij God zou ondervragen en zij alzo zouden weten wat zij moesten doen; zij beloven gehoorzaam te zullen zijn, zoals wij later zullen zien. Hoe het ook zij, zij vragen een godsspraak, waaraan het noodzakelijk was geloof te schenken, omdat zij niet openlijk het juk wilden afschudden, en tonen dat zij domme en ijdele verachters Gods waren. Zij komen tot den Profeet, terwijl het toch reeds bij hen vast stond om naar Egypte te gaan. Wie raad vraagt, moet vooreerst tonen, dat hij geen vooroordeel meebrengt maar onbevooroordeeld is. En toch is deze ondeugd al te veel algemeen, dat men als het ware voorgeeft er van bevrijd te zijn, terwijl men toch te voren reeds heeft besloten wat men doen zal. Ja niets meer algemeen is zulks, en dit niet, omdat meestal de raadvragers willen leren wat recht is, maar omdat zij anderen willen overhalen tot hun eigen begeerten. Wie dit of dat heeft vastgesteld, verbeeldt zich dat hij nog twijfelt en in

onzekerheid verkeert en vraagt wat geschieden moet. Indien het antwoord naar wens is, wordt omhelsd wat gezegd is, maar verschilt wat geraden wordt met dat, wat men besloten heeft, dan wordt de gehele raad overboord gesmeten. Zodanige gezindheid wordt ons hier ook door den Profeet beschreven. Zij (deze mannen) komen alsof zij tot gehoorzaamheid bereid waren. Vervolgens stellen zij zich bescheiden aan, alsof zij niets blindelings wilden ten uitvoer brengen, maar volgen waarheen God hen roept. Indien zij dit van harte gesproken hadden was dat een zonderlinge deugd om in dubbelzinnige zaken tot God de toevlucht te nemen en zich te laten regeren door Zijn woord. Hier wordt ons echter de veinzerij van dit volk voor ogen gesteld, opdat wij mogen leren, zo dikwijls wij vragen willen, wat God behaagt een zuiver en rein hart mede te brengen, opdat niets ons weerhoude of in den weg sta, om terstond te omhelzen wat God heeft voorgeschreven.

3. Dat ons de HEERE, uw God, bekend make den weg, dien wijin dit naderend gevaar voor de Chaldeën zullen ingaan, en de zaak, die wij zullen doen.

Het besluit om des Heeren wil te vragen, en de bede aan den Profeet kwam bij het volk niet voort uit enkel huichelarij, maar uit het natuurlijk zelfbedrog van het eigenzinnig en oproerig mensenhart, dat steeds God daarmee wil verzoeken, dat Hij op zijne zelfzuchtige plannen en zelf gekozene wegen ja zeggen, ze sanctioneren en ondersteunen moge. Wij zien het immers nog dagelijks, hoe de wereld hare gedachten en zienswijzen al te gaarne aan de kerk zou willen opdringen, zodat zij die bevestige en ingang schenke, even als de wereld voor hare handelingen, al strijden die ook nog zozeer met de eeuwige wet van God, de sanctie en verheerlijking door de kerk Gods begeert, terwijl zij anders die kerk nauwelijks opmerkt of zelfs mishandelt en vervolgt. De Joden waren besloten den door hen zelven bedachten weg te gaan, maar zij beproefden vooraf aan dezen den schijn van recht te geven. Hun zelfmisleiding was daarbij zo groot, dat zij zeker dachten, dat de Profeet hun plan zou moeten bevestigen, misschien des te eer, wanneer zij hem zeer vriendelijk en onderdanig naderden. Even zo min als de duivel kan het ook de wereld begrijpen, dat een mens steeds dezelfde goddelijke waarheid, hetzelfde goddelijke recht tot maatstaf van zijne gedachten en handelingen zou kunnen hebben. Daarom beproeft zij in hare verstandeloze driestheid steeds opnieuw onverdroten, of zij enen man Gods niet zou kunnen bewegen tot het verlaten van zijnen weg.

4. En de Profeet Jeremia zei tot hen: Ik heb het gehoord; ziet, ik zal tot den HEERE, uwen God, bidden naar uwe woorden; en het zal geschieden, het ganse woord, dat de HEERE u zal antwoorden, zal ik u bekend maken, ik zal u niet één woord veronthouden. 1)

1) In dit antwoord van den Profeet ligt reeds de twijfel verscholen aangaande het opvolgen van het woord Gods. Jeremia kent zijn volk, weet dat zij reeds plannen hebben om naar Egypte te trekken, en is er van overtuigd dat zij enkel wachten op de goedkeuring Gods, op dit hun voorgenomen plan. Daarom zegt hij, dat hij het ganse woord Gods aan hen zal bekend maken, opdat zij aan de ene zijde gewaarschuwd zullen zijn en aan de andere zijde niet ongewaarschuwd hun besloten plan zullen vervolgen, opdat zij niet te verontschuldigen zullen zijn.

5. Toen zeiden zij tot Jeremia: De HEERE zij tussen ons tot aan waarachtig en gewis Getuige, 1) die straffende tegen ons moge optreden, indien wij niet naar alle woord, met hetwelk u de HEERE, uw God, tot ons zal zenden, alzo zullen doen! (Ex. 19:8).

1) Zij beloven plechtiglijk dat zij zich door den wil van God zullen laten besturen, zo haast als zij weten welke die is, en zij hadden de onbeschaamdheid van zich op God te beroepen ten opzichte van hun oprechtheid hieraan, hoewel zij terzelfder tijd veinsden.

6. Hetzij dan goed of kwaad, wij zullen der stem des HEEREN, onzes Gods, tot welken wij u zenden, gehoorzaam zijn, opdat het ons welga, wanneer wij der stem des HEEREN, onzes Gods, zullen gehoorzaam zijn. 1)

1) Zij zeggen derhalve dat zij zullen doen wat God hun zal voorschrijven. Er volgt nu een krachtiger uitdrukking. Het zij goed of kwaad, wij zullen de stem van den Heere, onzen God, gehoorzamen. Zij beschuldigen hier God niet van enige slechtheid, alsof in Hem enig gebrek was, maar het goede nemen zij aan voor iets blijds en het kwaad voor iets treurigs. Vervolgens alsof zij wilden zeggen, dat zij niets anders verlangden, dan dat God hun verklaart wat Hem behaagt en dat zij zo onderworpen zijn, dat zij niets zullen weigeren al was het ook met het vlees in strijd. Indien deze rede uit het hart was voortgekomen, was het een getuigenis van ware vroomheid, want zo behoorden de vrome gemoederen gesteld te zijn, dat zij Gode zonder uitzondering gehoorzamen, hetzij Hij beveelt wat met hun gemoed strijdt, hetzij Hij hen leidt in een weg, dien zij niet willen. Want wie van God willen bedingen om niets te doen, tenzij wat hunzelven behaagt, tonen daarmee dat zij niet weten van den waren dienst Gods. Derhalve de ware gehoorzaamheid des geloofs eist dit allereerst, dat de mens afstand doet van alle eigen lusten, en dat noch zijne plannen noch zijne wensen in strijd zijn met het woord Gods, hij zich niet verzette tegen dat wat scherp of weinig zoets is.

Zij belijden dat het hun wel zal gaan omdat zij de stem Gods zullen gehoorzaam zijn en toch hebben zij geen plan om te gehoorzamen, indien het woord Gods met hun plannen in strijd is. Met, zoals men dat wel eens uitdrukt, een opene conscientie, hollen zij straks derhalve het verderf tegemoet, dewijl zij zo door eigen wil verdorven worden, dat zij weigeren hun eigen heil te zoeken.

Zo is het ook dikwijls op geestelijk gebied. Wie leeft onder het licht des Evangelie's, verneemt den enigen weg der zaligheid, hoort het hoe alleen op den weg der godzaligheid vrede is te vinden, maar willens en wetens bewandelt hij den weg des verderfs.

7. En het gebeurde ten einde van tien dagen, dat des HEEREN woord tot Jeremia geschiedde.

Door het wachten gedurende tien dagen moesten de vragenden tijd verkrijgen tot bezinning en tot bedaard navorsen van den toestand der dingen, om het Goddelijk antwoord, dat met de vrees en troep van hun harten niet overeenkwam, rustig en met nadenken te kunnen volgen.

Echter ook opdat het volk het zou weten dat het een antwoord van God was. Indien de Profeet terstond het antwoord ontvangen had of den volgenden dag, had het volk het kunnen

verdenken. Nu het echter kwam na tien dagen, kon het weten, dat het niet een woord van Jeremia, maar van den Heere God was.

8. Toen riep hij Johanan, den zoon van Kareah, en alle oversten der heiren, die met hem waren, en al het volk, van den kleinste af tot den grootste toe.

9. En hij zei tot hen: Zo zegt de HEERE, de God Israëls, tot welken gij mij gezonden hebt, om uwe smeking voor Zijn aangezicht neer te werpen:

10. Indien gijlieden in ootmoedige en berouwvolle erkentenis uwer zonde, in gehoorzame onderwerping aan Mijne gerichten, Mij alleen zult vrezen en alle mensenvrees zult wegwerpen; indien gij in dit land zult blijven wonen, zo zal Ik Mijne genade weer aan u bewijzen. Ik zalu a) bouwen en niet afbreken, en u planten als een edel zaad, waaruit nog een nieuw volk opstaat, en niet uitrukken; want ik heb berouw 1) over het kwaad, dat Ik u aangedaan heb. Ik heb geen lust in des zondaars dood, maar daarin, dat hij zich bekere en leve.

a) Jer. 24:6; 31:4; 33:7.

1) God is geen mensenkind, dat Hem iets zou kunnen berouwen (Num. 23:19. 1 Sam. 15:29), en toch staat in de Heilige schrift tienmalen (1 Sam. 15:4 2:13), dat Gode iets berouwd heeft. Deze is ene van die tegenstrijdigheden in de Heilige Schrift die even als alle bij nader inzien volkomene harmonische oplossing vindt. Menselijk berouw, het gevolg van zondigheid en dwaling, is Gode geheel vreemd, want Hij is in Zijne raadsbesluiten onveranderlijk, heilig, rechtvaardig, alwetend en alwijs. Maar de menselijke zonde wekt in Hem goddelijk berouw op, of tot uitdrukking van Zijnen toorn en afschuw van de zonde of tot uitdrukking van Zijne eeuwige ontferming, die des zondaars dood niet wil. De wetenschappelijke theologie spreekt vooral bij het berouw Gods van anthropopathismen (aanwijzingen van gemoedsbewegingen in God, die aan de toestanden van het menselijk hart zijn ontleend), en verklaart toch inderdaad met dat woord zo weinig, dat men bijna aan het woord van Göthe wordt herinnerd: "Waar het aan begrippen ontbreekt, daar komt ter rechter tijd een woord. " Vooral is het bedenkelijk om bij toorn, gramschap, ijver, enz. in God van anthropopathismen te spreken. Zeker kunnen wij mensen steeds alleen ene kennis van Gods wezen en van Zijne eigenschappen verkrijgen, die met ons wezen overeenkomt, nooit ene, die uit de diepte van het goddelijk Wezen is geput. Maar men moet vooral hieraan vasthouden, dat God Zich alzo aan ons heeft geopenbaard, omdat Hij den mens naar Zijn beeld heeft geschapen. Zijn deze uitdrukkingen van Goddelijke gewaarwordingen werkelijke openbaring, dan zijn wij meer gerechtigd, om berouw, toorn, grimmigheid, als oorspronkelijk in God, maar in den mens als afbeeldsel en als zondig op te vatten, en in de beschouwing der eigenschappen Gods in ‘t algemeen van God als het oorspronkelijk beeld af te dalen tot den mens als het evenbeeld, dan omgekeerd. Op deze wijze behouden de uitdrukkingen van Gods eigenschappen hare realiteit, en worden zij niet tot beelden en eindelijk tot holle klanken verwaterd. Evenzo moet men ook, wanneer van Gods gedaante, aangezicht, ogen, oren, reuk, harden, vingers, voeten, enz. gesproken wordt, denken, dat de mens het evenbeeld Gods is, en men moest zich ook hierbij

niet tevreden stellen met het woord anthropomorphismen (overbrenging van de menselijke gedaante op God), noch met het aannemen van beelden.

Hij drukt een zeer tedere genegenheid voor hen uit, in deze rampspoedige omstandigheden. Hoewel zij weinig blijk hadden gegeven van hun berouw over hun zonden, zo begeert God nochthans als iemand die smart heeft over de ellende van Israël berouw te hebben over de oordelen, welke Hij om hun zonden over hen gebracht had. Niet dat Hij van gevoelen veranderd was, maar Hij was zeer geneigd om van weg te veranderen en in barmhartigheid tot hen weer te keren. Gods tijd, dat het Hem berouwt over Zijne knechten, is, wanneer Hij ziet, gelijk hier, dat hun sterkte geweken is, en dat er niemand besloten en overgelaten is (Deut. 32:36).

11. Vertrouwt geheel op Mij. Vreest niet voor het aangezicht des konings van Babel, voor wiens aangezicht gij vreest, als zou zijn toorn over het vermoorden van Gedalia, zijnen stadhouder, u zeker uitroeien; vreest niet voor hem, spreekt de HEERE. Verbant, ondanks alle waarschijnlijkheid van gevaar, alle mensenvrees uit het hart; vertrouwt volkomen op Mij; want Ik zal met u zijn, om u te behouden en u van zijne hand te redden; 1) want in Mijne hand zijn de harten van alle koningen, en Ik zal genade en ontferming over u in het hart des konings verwekken.

1) Hiermede wil de Heere hun vreze wegnemen voor de wraak of gevreesde wraak van Babels koning, vanwege den moord op Gedalia. Hij verzekert het hier, dat Hij alle harten in Zijn hand heeft door te zeggen, dat Hij hen van diens hand redden zal.

Allen en alles staat onder de macht van God. Zonder diens wil verroert of beweegt zich niets. Indien wij derhalve dien God voor ons hebben zal geen enkel schepsel ons kunnen schaden, maar indien wij Hem tegen hebben, wie zal ons dan ter hulpe kunnen zijn?

12. En Ik zal, wanneer gij u in gehoorzaamheid voor Mij buigt en u tot Mij bekeert, u lieden barmhartigheid geven, dat hij zich uwer erbarme, en u weer in uw land brenge, waaruit gij reeds in uwe gedachten vertrokken zijt.

13. Maar zo gijlieden zult zeggen: Wij zullen in dit land niet blijven; opdat gij beter: zodat gij der stem des HEEREN, uws Gods, die u thans door mij uitdruklijk is geopenbaard, niet gehoorzaam zijt,

14. Zeggende: Neen, maar wij zullen gaan in Egypteland, alwaar wij genen krijg zullen zien, noch voortaan het geluid der bazuin horen, noch naar brood hongeren, en daar zullen wij blijven, een bestendig en vast verblijf genieten en niet genoodzaakt worden van de ene plaats naar de andere te trekken volgens het welbehagen van onze heren en meesters, de Chaldeën.

Deze waren de woorden, die bij de grote menigte gesproken werden, en met welke zij hun ongehoorzaamheid aan Gods wil trachten te verontschuldigen. Egypte is hun de plaats van begeerte naar bevrediging van vleselijke lusten, waarheen hun hart van den Heere en de ongehoorzaamheid aan Zijne leiding en gemeenschap heentrekt, even als hunnen vaderen

onder Mozes. Daarom blijft ook Egypte het beeld van het land, waarin zich het natuurlijk mensenhart met zijne lusten en begeerten te huis gevoelt, en waarin het afgevallen volk van God tot den wortel wordt uitgeroeid.

De Joden waren van gevoelen, dat hun leven in het land van Juda, op zijn best genomen, slechts een onrustig leven zou zijn. Daar verwachtten zij gedurig ontrust te worden door het krijgsgeschrei, en ofschoon zij niet konden vrezen voor gebrek aan brood in een land, dat van melk en honing vloeide, overwogen zij echter, dat Egypte mede een zeer vruchtbaar land was van wege de overstroming des Nijls. Die beschouwing deed hen de zucht verliezen, die de mensen gewoonlijk voor hun vaderland hebben. Hieruit blijkt, dat hun voorname zonde geweest is ongeloof. Zij durfden zich niet verlaten op de belofte van God, dat zij in Judea gerust en vreedzaam zouden wonen, maar verbeeldden zich het geluid van trommen en trompetten te horen, en vreesden waar gene reden tot vrezen was. De Profeet voorzag, dat zij besloten hadden naar Egypte te trekken, om daar, zo als zij meenden, een geruster en gemakkelijker leven te leiden. Daarom zei hij tot hen, dat als zij, na God door hem gevraagd en aan Hem gehoorzaamheid beloofd te hebben, nu, na het vernemen van den Goddelijken wil, in hun strijdig voornemen bleven volharden, hij nog een ander woord van God tot hen had.

15. Nu dan, daarom hoort des HEEREN woord, gij overblijfsel van Juda! gij die als een heilig zaad tot een nieuw volk kunt worden, maar gewoonlijk een te niet gaand overblijfsel wilt zijn! Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, en niet ik, zo als gij zoudt kunnen menen: Indien gij ganselijk uwe aangezichten, uw verlangen en uwe begeerte zult stellen om in Egypte 1) te gaan, en zult tegen Mijnen wil henen ingaan, om aldaar als vreemdelingen te verkeren;

1) Egypte was het land des verderfs voor Israël geweest. De Heere God had het volk uit dat slavenhuis gered en het tot een eigen volk op eigen erve gesteld. Het zou derhalve een ontzettende zonde zijn van het overblijfsel van Juda, om weer naar dat Egypte te gaan, waaruit de Heere het door Zijn sterken arm had verlost. Het zou zijn een verkiezen van den dood boven het leven, van den vloek boven den zegen. Het zou wezen een zich geheel losmaken van ‘t verbond, hetwelk met hen door den Heere was opgericht.

Voor de ballingen te Babel was er nog verwachting van heil en zegen, maar voor hen, die vrijwillig naar Egypte zouden trekken, zou het licht in volslagen duisternis ondergaan. De schrikkelijke straf wordt dan ook in vs. 17 en 18 uitgesproken.

16. Zo zal het geschieden, dat juist het zwaard, waar gij voor vreest, en dat gij denkt te ontvluchten, u aldaar in Egypteland zal achterhalen, en de honger, waar gij voor zorgt, zal u aldaar in Egypte, gelijk een gewapend man, achter aankleven, en gij zult aldaar sterven.

Nergens is voor de ziel veiligheid en rust dan alleen in de zalige nabijheid der genade Gods en in de schaduw Zijner beloften. Maar hoewel Zijne beloften vele duizende malen bevestigd zijn, hoewel Gods waarachtigheid in de vreeslijke gerichten over Jeruzalem, over volk en koning allerduidelijkst bewezen was, toch is het verlangen van het natuurlijk hart om ver van

God en Zijne zekere bescherming te zijn. De zonde maakt den mens zo dom en blind; hij denkt zeer verstandig te handelen en een veilig toevluchtsoord tegen het kwaad te kiezen, terwijl hij niet vertrouwt, dat de Heere hem daarvoor kan beschermen, en ziet, hij loopt de wrekende macht van God en het gevreesde kwaad juist in de armen. De goddeloze zoekt zijn verderf, in plaats dat hij het ontvliedt.

17. Zo zullen al de mannen zijn, die hun aangezichten stellen, om in Egypte te gaan, om aldaar als vreemdelingen te verkeren; zij zullen sterven door het zwaard, door den honger, en door de pestilentie; en zij zullen niemand hebben, die overblijve of ontkome van het kwaad, dat Ik over hen zal brengen.

18. Want zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Gelijk als Mijn toorn en Mijne grimmigheid in den laatsten tijd voor uwe ogen is {a} uitgestort over de inwoners van Jeruzalem, alzo zal Mijne grimmigheid over ulieden uitgestort worden, als gij in Egypte zult gekomen zijn. En gij zult, zo als Ik u vroeger heb gedreigd (Hoofdst. 24:9; 25:18; 29:18 den bewoners van Egypte wezen b) tot ene vervloeking, waarmee men een ander iets kwaads toewenst, en tot ene c) ontzetting over de aan u zichtbaar gewordene gerechtigheid Gods, en tot enen d) vloek, waarmee zij elkaar iets bevestigen, en tot smaadheid, tot hoon en bespotting, en gij zult deze plaats, het heilig erfdeel, dat gij voor het met den vloek beladen land der dienstbaarheid wilt ruilen, niet meer zien. 1)

{a} Jer. 7:20. b) Jes. 65:15. c) Jer. 18:16; 19:8; 25:9; d) Jer. 26:6.

1) In één woord, God zou niet een gewone straf over de Joden brengen, maar een die bij alle volken in het geheugen zou blijven, opdat het gemakkelijk bleek dat hun zonde niet een lichte zou wezen, dat zij het Profetisch woord veracht hadden.

19. De HEERE heeft het zo even verkondigde woord tegen ulieden gesproken, gij overblijfsel van Juda! en daarom bezweer ik u: gaat niet in Egypte, weet zeker dat Ik heden tegen u getuigd heb. Vergeet niet, dat ik u met de straf Gods heb bedreigd, zodat gij gene verontschuldiging hebt, wanneer gij toch uwen wil volgt en u zelven de straf berokkent.

20. Gewis gij hebt uwe zielen verleid: Gij hebt uwe zielen prijs gegeven: want gij hebt mij tot den HEERE, uwen God gezonden, zeggende: Bid voor ons tot den HEERE, onzen God: en naar alles wat de HEERE onze God, zal zeggen, alzo maak het ons bekend, en wij zullen het doen. 1)

1) Hiermede zegt de Profeet dat het een daad was niet van trouweloosheid, maar van heiligschennis. Zij hadden met het heilige gespot. Zij hadden den man Gods om raad gevraagd voor den vorm en daarmee het heilig wezen Gods gelijk gesteld met dat van een zondig mensenkind. Daarom waarschuwt de Profeet hen nog zo ernstig, opdat zij nog van hun heilloos plan zullen afzien.

21. Nu heb ik naar uwen wens gedaan; de Heere heeft het mij geopenbaard, en ik heb het u heden bekend gemaakt; maar ik zie het reeds duidelijk in den geest, gij hebt niet gehoord naar

de stem des HEEREN, uws Gods, noch naar al hetgeen, met hetwelk Hij mij tot u gezonden heeft.

22. Zo weet nu zeker, dat gij in dat geval door het zwaard, door den honger, en door de pestilentie sterven zult, ter plaatse, waar het u gelust heeft henen te gaan, om aldaar als vreemdelingen te verkeren.

Deze bedreiging in vervuld, toen Nebukadnezar Egypte veroverde (Hoofdst. 43:8-13). De trouw van God waarschuwt de mensen voor eigenzin; wanneer echter de mens in zijne eigene duisternis volhardt, en daardoor de hem toegedachte genade verliest, kunnen hem ook niet andere den zware gerichten worden aangezegd, die hij zich zelven op den hals haalt.

HOOFDSTUK 43.

DE JODEN TREKKEN NAAR EGYPTE.

IV. Vs. 1-13. Op deze mededeling, die Jeremia in den naam des Heeren den Joden deed, verklaren hem deze, dat hij hen beloog met het voorgeven, dat de Heere dit had geopenbaard, dat integendeel de vriend der Chaldeën, Baruch, hem dat had ingegeven (vs. 1-3). Daarop maken zij zich op met de gehele menigte des volks, in wier midden zich ook Jeremia en Baruch bevinden, om naar Egypte te trekken, waar zij zich eerst te Tachpanhes nederzetten (vs. 4-7). Hier verkrijgt Jeremia ene nieuwe openbaring van God: Hij moet door ene symbolische handeling alle Joden de profetie voor ogen houden, dat de Heere den koning Nebukadnezar naar Egypte zal leiden, en deze daar zijnen troon zal oprichten en zijne tent uitspannen (vs. 8-10). Dan zal Nebukadnezar geheel Egypte verwoesten, de afgodentempels omverwerpen, en na onderwerping van het land wegtrekken (vs. 11 en 12). In ‘t bijzonder stelt de Profeet eindelijk nog eens op den voorgrond, dat Nebukadnezar de zuilen van Bethsemes, d. i. den beroemden tempel der zon, daar zal verwoesten.

1. En het geschiedde, als Jeremia geëindigd had tot het ganse volk te spreken al de woorden des HEEREN, huns Gods, met welke hem de HEERE, hun God, tot hen gezonden had, te weten al die woorden, nauwkeurig zo als Hij ze had gesproken;

2. Zo sprak Azaria (misschien beter: Jesanja, Hoofdst. 42:1), de zoon van Hosaja, en Johanan, de zoon van Kareah, en al de trotse mannen, die zich bedrogen zagen in hun hoop, dat Jeremia door een woord van God hunnen wil zou bevestigen, zeggende tot Jeremia: Gij spreekt leugen; de HEERE, onze God, heeft u niet gezonden, om te zeggen: Gijlieden zult niet gaan in Egypte, om aldaar als vreemdelingen te verkeren. 1)

1) Merk hieraan: de reden, waarom de mensen loochenen dat de Schrift Gods woord is, dit is, dat zij voorgenomen hebben zich niet te schikken naar de regelen der Schrift, en dus wordt ene hardnekkige ongelovigheid tot een droevige uitvlucht gemaakt van een moedwillige ongehoorzaamheid.

Daar hier Azaria (Jesanja) eerst wordt genoemd, terwijl anders altijd Johanan vóór de andere hoofdlieden staat, kan men daaruit besluiten, dat deze de toongever onder de tegenstanders tegen Gods woord geweest is. Hier is een karakteristiek voorbeeld van de verkeerdheid van het menselijk hart. Het heeft geen lust om zich in geduld en gehoorzaamheid onder de machtige hand Gods te verootmoedigen en zich te onderwerpen aan de smart, die de Heere tot kastijding heeft opgelegd. Is het enigzins mogelijk, dan rukt het zich los en zoekt enen uitweg, door welken het denkt zich te kunnen onttrekken aan den last dien de Heere heeft opgelegd. Bestraffen dan Gods dienstknechten zulk een opstand en zulk ene verkeerdheid, dan moeten zij leugenaars zijn, die uit eigenbelang zo spreken als zij spreken. De zonde is te groter, wanneer gelijk hier en bij alle Christenen in hun belijdenis de belofte is voorafgegaan, om zich gehoorzaam onder den geopenbaarden wil van God te buigen. Uitvluchten en verontschuldigingen worden echter zeer spoedig gevonden, al moesten zij ook van de eerste de beste heg afgebroken worden, zo als hier. Jeremia moet op eens een leugenaar zijn, die

zelfs niet eens van God is verlicht en gezonden, of een oud, zwak man, die zich door den boosaardigen Baruch iets heeft laten influisteren. De dienaren Gods moeten heden nog hoogmoedige mensen zijn, die voorgeven van God te zijn gezonden, omdat men geen lust heeft naar Gods woord te horen, en daaraan volkomene gehoorzaamheid te schenken. Dat de Joden hunnen toorn en hun ergernis, die zij tegen zich zelven hadden moeten wenden, juist op Baruch ontlastten, heeft zeker daarin zijne reden, dat deze reeds vroeger meermalen in de plaats van den Profeet krachtig, en met gevaar voor zich zelven, was opgetreden, zo als bij het voorlezen der voorzeggingen van Jeremia in den tempel en voor de vorsten. Zeker had ook hij, even als Jeremia dikwijls het volk vermaand, aan het woord des Heeren te gehoorzamen, en zich bij tijds aan den koning van Babel over te geven. Misschien gaf men hem in 't algemeen de schuld, invloed op Jeremia uit te oefenen, misschien vermeerderde ook de wangunst om zijne vriendschappelijke betrekking tot Jeremia den haat tegen hem.

3. Maar Baruch, de zoon van Nerija, hitst u tegen ons op, dat hij ons dien weg verbiedt, en opdat wij te eerder zouden gehoorzamen, voorgeeft dat de Heere het u geopenbaard heeft. Dat doet hij, opdat hij ons overgeve in de hand der Chaldeën, dat zij ons doden en ons, zo velen er overblijven, gevankelijk naar Babel wegvoeren.

4. Alzo gehoorzaamde Johanan, de zoon van Kareah, en al de oversten der heiren, en al het volk, der stem des HEEREN niet, om in het land van Juda te blijven.

5. Maar Johanan, de zoon van Kareah, en al de oversten der heiren namen het ganse overblijfsel van Juda, die van al de Heidenen, waar zijgedurende de belegering, waren henengedreven, wedergekeerd waren, om in het land van Juda in rust te wonen.

6. De mannen, en de vrouwen, en de kinderkens, en des konings dochteren, de prinsessen, en in het algemeen alle ziel, die Nebuzaradan, de overste der trawanten, bij Gedalia, den zoon van Ahikam, den zoon van Safan als koninklijken stadhouder gelaten had, om ze te regeren en te beschermen, ook den Profeet Jeremia, en Baruch, den zoon van Nerija;

Nadat zich eenmaal het gehele volk op weg naar Egypte had begeven, konden Jeremia en Baruch onmogelijk in het eenzame land achterblijven. Zij moesten met hun kudde trekken. Hoe meer deze op dwaalwegen was, des te meer had zij behoefte aan de herders. Bijaldien men ze niet had gedwongen, hadden zij toch moeten medetrekken. Het schijnt echter uit den grondtekst te blijken, dat men hun gene keuze liet. Zij wilden den Profeet bij zich hebben. In geen geval kan men zeggen, dat Jeremia gevlucht is, want volgens zijne eigene voorzegging wist hij immers, dat hij juist in Egypte den ondergang te gemoet ging.

Dat ook Jeremia en Baruch mee naar Egypte werden getrokken, daaruit blijkt zeer duidelijk dat er niets geschiedt buiten den verborgen wil Gods, dat de Raad Gods immer zal bestaan. Het was tegen Zijn geopenbaarden wil dat Juda's overblijfsel naar Egypte ging, maar het was in overeenstemming met Zijn verborgen wil, dat Jeremia mee ging èn opdat het volk aldaar niet zou zijn zonder openbaring van het woord Gods en opdat de zondaar niet ongewaarschuwd bleef wandelen op het pad der goddeloosheid.

Het was voor Jeremia daarom geen zonde, gelijk voor Johanan en de anderen, dewijl hij door dezen gedrongen werd mede te trekken.

7. En zij togen in Egypteland, want zij waren der stem des HEEREN, die zij duidelijk gehoord hadden, niet gehoorzaam, en zij kwamen tot Tachpanhes (= aanvang der eeuw), de eerste stad aan de grenzen van den Pelusiotischen arm van den Nijl, door de Grieken Daphne genaamd; hier hielden zij eerst stil, om verder te beraadslagen waarhenen zij zich zouden wenden.

Ofschoon wij gaarne erkennen dat Johanan, benevens de verder overgeblevenen en die bij Gedalia verzameld waren, door de laatste treurige ondervindingen zeer geschokt en verontrust waren, en het niet voor onnatuurlijk houden, dat zij bijna van een langduriger verblijf in dat land hunner vaderen een afschrik hadden en gedachten koesterden, om elders ene meer veilige en rustige wijkplaats te zoeken, zo was het alleszins betamelijk, dat zij, alvorens verder te gaan, den Heere door Jeremia wilden raadplegen, wat hun in dezen stond te doen. Indien toch de overtuiging bij ons vast staat, dat de Heere de oppermachtige Gebiedvoerder der ganse aarde is, en dat wij onder Hem staan; indien wij weten, dat Zijne wijsheid de beste is en dat het goed voor ons in, Zijnen wil te leren kennen en op te volgen, dan zullen wij gaarne met Hem te rade gaan en ons van die middelen bedienen, door welke Zijn wil aan ons kenbaar worden kan. Hadden zij daartoe den onfeilbaren en getrouwen Godsman Jeremia, die rechtstreeks en onmiddellijk het woord Gods tot hen brengen kon, ons behoeft het aan geen raad en leiding te ontbreken, om Zijnen weg te weten. Wij toch bezitten het dierbaar Woord van God, en mogen op de leiding en aanwijzing der Voorzienigheid acht geven, en zo wij eerbiedig en vertrouwend om Zijne aanwijzing en leiding vragen, zo is Hij machtig en gewillig, om ons dermate in het licht te plaatsen en overtuiging te schenken, dat het ons niet meer twijfelachtig blijft, welke de wil der Heeren is. Zelfs de geschiedenis, die voor ons ligt, kan ons hiervan enigermate overtuigen. Immers toen die mannen te Bethlehem gekomen waren en het voornemen koesterden, om van daar verder naar Egypte voort te gaan, was het hun niet rustig om het hart, dewijl zij zelven berekenen moesten, dat zij, door het land te verlaten en naar Egypte te vluchten, tegen den wil van den koning van Babel zondigden, zijne goedheid met ondank beantwoordden, en tot zijne vijanden de toevlucht namen. Mochten zij dit niet en werden zij evenwel door vrees gedreven, dat der Chaldeën koning de laatste onrustige bewegingen in Kanaän ten kwade opnemen zou, zo werden zij immers door plicht, geweten en behoefte gedrongen, en hadden zij bij de overtuiging, dat Gods beslissing in deze de beste was, zich daaraan ook geheel en alleen moeten houden. Naarmate onze plicht ons te helderder voor de ogen staat, en wij ons te meer door behoefte naar den troon der genade gedrongen gevoelen, naar die mate zullen wij des te gereder en des te gemakkelijker weten wat de Heere wil, dat wij doen zullen, al in het ook dat er geen profeet is, die het ons zegt. Jeremia heeft niets anders als uit Jehova’s naam aangekondigd, dan hetgeen rede en geweten in de gegevene omstandigheden reeds zelven zeiden, en hetgeen zij hadden kunnen en moeten weten, en wij vinden er een nuttig en godsdienstig onderwijs op den weg des levens in, Gaarne willen wij dan ook geloven, dat deze mensen in den strijd tussen hun geweten en verlangen den rechten weg insloegen en ene oprechte mening hebben uitgedrukt; waarom anders den Profeet zo ernstig aangezocht, en door hem den Heere zo vurig gesmeekt? waartoe anders den Profeet zo plechtig betuigd, en zich als met eden aan het volbrengen van Gods wil

verbonden? Maar dan ontdekken wij ook hier dat het ijdel is den Heere raad te vragen en zich met eden te verbinden, wanneer men zich te veel aan eigen zin en neiging overgeeft. Eenmaal eigen zin en keus bepaald, eenmaal aan eigen neiging zonder genoegzame berekening van plicht en waar belang toegegeven, baat de stelligste aanwijzing van Gods wil niet meer. Nu houdt men de aanwijzing van plicht voor geen Gods bevel, maar volgt eniglijk de aanwijzing van eigen inzicht en zinnelijk verlangen; nu verdenkt men de waardigste mannen zelfs en verklaart hen voor opstokers en leugenaars, in plaats van te luisteren naar hen, die den Heere kennen en Hem in het gebed geraadpleegd hebben; nu slaat men de woorden Gods in den wind en gaat zelfs door invloed en gezag anderen voor, om den Heere ongehoorzaam te zijn in plaats van het woord der waarheid en der liefde te volgen, en anderen, gelijk ook zich zelven, nut aan te brengen. Voorzeker het voorbeeld dezer mannen mag ons tot waarschuwing verstrekken, opdat wij wel berekenen, alvorens wij den Heere vragen en ons aan Hem en Zijnen dienst verbinden. Ons voegt het, vóór alle dingen, ons zelven te leren kennen, door Zijne genade naar een verlicht geweten en naar ene standvastige keus te staan, opdat wij onder Zijne leiding, in ons aards en geestelijk belang waarlijk gelukkig mogen zijn. Indien deze Israëlieten aan Jehova's woord hadden geloofd en op Jeremia's getrouwe waarschuwing hadden gelet, welke geruste en gelukkige dagen hadden zij dan gezien en van hoeveel kwaads waren zij dan bevrijd gebleven. Zo stelt ons de Heere het leven en den dood ter keuze voor, en zegt ons liefderijk en genadiglijk wat wij doen moeten. Zijn wij na gelijk aan de Joden, die ongelovig en weerspannig waren, gelijk de geschiedenis ons in zovele proeven als het doorgaand en heersend volkskarakter tekent, dan geven wij geen acht meer op zo grote zaligheid als ons wordt voorgesteld, en vrezen den dag van het rechtvaardige oordeel niet; dan gaan wij in tijdelijke en geestelijk belangen onzen eigen weg en worden niet zelden de moedwillige en schuldige oorzaken van onzen ellendestaat. O, welk ene dringende behoefte heeft de dwaze sterveling aan Gods verlichtende Genade, die in Christus Jezus is, en hoe gelukkig is hij, wiens hart eenswillens met den Heere is gemaakt, die geheel zijn lot en het bestel daarvan in de hand der Heeren laat, en niet gaarne eigen zin en keus wil volgen, en die liever strijdt als de Heere dat gebiedt, dan ene gewaande rust en vrede te genieten, die ene oorzaak van duurzame onrust en onheil wordt.

8. Toen geschiedde des HEEREN woord tot Jeremia te Tachpanhes, zeggende:

9. Neem 1) grote vierkante stenen in uwe hand, en verberg ze in de klei, die in of bij den ticheloven ligt, dieop kleinen afstand bij de deur van Faraö's huis te Tachpanhes is, dat men daar bezig is te bouwen, en wel voor de ogen der Joodse mannen, want op hen is in de eerste plaats deze zinnebeeldige handeling toepasselijk.

1) Dit is de hoofdzaak, dat den Profeet niet slechts bevolen wordt het oordeel Gods te verkondigen, maar het ook te bekrachtigen door een zichtbaar teken, dewijl het noodzakelijk is dat de ongelovige mensen wakker geschud worden. Zo groot is toch hun stompheid dat, tenzij God hun zinnen treft, zij nooit opletten maar stomp blijven. Derhalve plaatst God hun voor ogen wat zij niet willen en weigeren te horen. Om die reden wordt de Profeet bevolen een uitwendig teken te voegen bij zijn Godsspraak, zoals dikwijls tekenen verbonden worden met het onderwijs wegens de traagheid of liever wegens de hardnekkigheid der mensen. Hij wordt derhalve bevolen grote stenen te nemen en die te begraven in de klei of het cement bij

den ticheloven, dat is bij het fornuis, waarin de stenen werden gebakken of op de plaats waar men gewoon was ze te bereiden of waaruit de stof werd genomen om ze te formeren. Doch deze plaats was niet ver van het paleis des konings in de stad Tachpanhes, zoals de Profeet nauwkeurig uitdrukt, ja hij zegt bij de poort. Dewijl derhalve de plaats in den omtrek van het paleis was, daarom wordt de Profeet bevolen de stenen daar te begraven, en dat wel voor de ogen der Joden. Dit was het teken.

De betekenis van dit symbool is deze. Op deze stenen zou Babels koning zijn troon plaatsen, onmiddellijk bij het paleis van Egypte's koning. Dat paleis was gebouwd uit gebakken steen, het teken van zwakheid en vernietiging, maar Nebukadnezars troon zou gevestigd zijn op grote stenen, dat is van marmer of graniet, het teken van kracht en onvergankelijkheid. Juda's overblijfsel wordt hier dan te zien gegeven, dat hun gaan naar Egypte hun geen voordeel zou aanbrengen. Zij gingen naar Egypte om de wraak en de straffende macht van Nebukadnezar te ontvlieden, maar deze koning zou straks komen om Egypte te vernietigen en in te nemen, en waar bleef dan hun schuilplaats, waar bleef dan hun toevlucht? Zij meenden God te kunnen ontvlieden, maar zij vergaten dat de Heere de Souverein is van alles, van al wat er leeft en regeert.

10. En zeg tot hen: Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ziet, Ik zal henenzenden, en Nebukadnezar, den koning van Babel, die Mijne gerichten aan Mijn afvallig volk volbrengt, Mijnen knecht, halen, en Ik zal zijnen troon zetten boven op deze stenen, die Ik verborgen heb. Niemand ziet ze thans, maar als Faraö's paleis gereed is en de ticheloven wordt afgebroken, zullen zij voor iedereen zichtbaar worden. En zijne heerschappij over Egypte zal zoveel vaster zijn, als deze stenen vaster zijn dan de tichelstenen, van welke Faraö's huis gebouwd wordt; en hij zal zijne schone tent daarover spannen, met zijn pracht tapijt, tot teken der koninklijke waardigheid.

De wegen des Heeren zijn wonderbaar. Israël vlucht voor Nebukadnezar verre weg naar Egypte. Maar zij zijn daar niet veilig. De Heere laat hun verkondigen, dat aan den ingang tot het koninklijk paleis in Tachpanhes, de tent van Nebukadnezar zal staan. Daar is nu nog een ticheloven. In het leem daarvan moet Jeremia stenen leggen, die als het ware grondstenen zijn voor de prachtige tent van den koning der Chaldeën. Zo legt de Heere de verborgene kiemen voor toekomstige dingen, en wat Hij in 't verborgene bereidt, maakt Hij op Zijnen tijd openbaar tot roem van Zijne wijsheid, alwetendheid en almacht.

11. En hij, Nebukadnezar, zal komen en Egypteland, waarop gij uw vertrouwen hebt gesteld, slaan met honger en pest: a) wie ten dood, ten dode: en wie ter gevangenis, ter gevangenis; en wie tot het zwaard, ten zwaarde.

a) Jer. 15:2. Zach. 11:9.

12. En Ik zal een vuur aansteken in de huizen der goden van Egypte, en hij zal ze (de afgodsbeelden) verbranden en gevankelijk wegvoeren; en hij zal Egypteland als een gemakkelijk te hanteren kleed aantrekken, gelijk als een herder zijn kleed aantrekt als op het

open veld de nacht koel wordt, en hij zal gehuld in het versiersel van dezen buit, als volkomen overwinnaar, van daar uittrekken in vrede. 1)

1) Dat is "veilig. " zonder schade of verlies (2 Sam. 3:22, 23. 1 Kon 22:27, 28) of "gerust, " omdat de Egyptenaars niet in staat zullen zijn zich te bewegen, of hem in den terugtocht te belemmeren, als Exod. 11:7. Ps. 78:53 vgl Jes. 10:14 Of "zorgeloos, " gelijk een herder, die, zijn kleed omgeworpen hebbende, in het huiswaarts keren niet vreest beroofd of uitgeschud te worden (vgl. Ezech. 29:19, 20; 30:19

Dit betekent hier niet zozeer "veilig, ongehinderd, " maar "na het zich onderworpen en tot den vrede gedwongen te hebben.

13. En hij zal de hoge, heerlijke opgerichte beeldenof obelisken, die aan den ingang van den tempel van Beth-Semes 1), die aan den zonnegod gewijd is, en met zijnen Egyptischen naam Pera, d. i. huis der zon genoemd is, en hetwelk in Egypteland de heerlijkheid van den afgodendienst is, verbreken; en hij zal de huizen der goden van Egyptealle te zamen met vuur verbranden, en daardoor den afgodendienst in het land vernietigen. 2)

Pera (Bethsemes), door het volk On, door de Grieken Heliopolis genaamd (Gen. 41:45) lag noordoostelijk van Kairo en Memfis, en is het tegenwoordige dorp Matariek, dus vrij diep in het land van Egypte. Het was beroemd om zijnen grootsen tempel, aan den zonnegod Ra gewijd. Aan den ingang van dezen tempel stonden verscheidene grotere en kleinere obelisken, van welke de beide grotere van Pheron, den zoon van Sesostris, ongeveer 150 voet hoger waren. Enen van deze liet keizer Augustus naar Rome brengen, terwijl de andere in 1160 is omvergestort; een van de oudere, die kleiner waren, steekt nog in het midden van een schonen tuin met zijn spits boven het lommer uit.

Deze voorzegging van Egypte’s verovering en onderwerping door Nebukadnezar, even als de gelijkluidende in Hoofdst. 46:13-26 en in Ezech 29:17-21 zijn volgens de over ‘t algemeen geloofwaardige getuigenissen van den geschiedschrijver Berosas zeer nauwkeurig vervuld. Twee jaren na de verovering en verwoesting van Jeruzalem, in het jaar 586 v. C. begon Nebukadnezar de belegering van de eilandstad Tyrus, de laatste stad in Syrië, die zich nog tegen de Chaldeën had weten staande te houden, om door de verovering van deze Syrië in zijn gehelen omvang in zijne handen te hebben. Dertien jaren trachtte hij te vergeefs de sterkte te veroveren. Eerst in het jaar 573 kwam een verdrag tot stand, waarbij de Tyriërs de opperheerschappij der Chaldeën erkenden. Nadat aan Nebukadnezar de inneming der stad en de onderwerping van geheel Syrië gelukt was, moest hij er vóór alles aan denken, om door onderwerping van Egypte zich van het bezit van Syrië en Palestina te verzekeren. Want zo lang Faraö Hofra of Apriës in Egypte op den troon zat, kon hij zijne heerschappij over voor-Azië niet verzekerd achten. Deze toch had niet alleen den koning Zedekia ene legermacht ter ontzetting van het door Nebukadnezar belegerde Jeruzalem gezonden, maar ook gedurende de belegering van het eiland Tyrus enen dubbelen veldtocht tegen Cyprus, Sidon en de overige Fenicische steden ondernomen, en deze steden ook onderworpen, om zo te verhinderen, dat Nebukadnezar na verovering van het eiland Tyrus zijne heerschappij over geheel Syrië en ook over Cyprus uitbreidde. Daarom trok hij omtrent het jaar 573 naar

Egypte, veroverde en verwoestte het land, waarbij de meeste Joden door honger, pest en zwaard omkwamen, en slechts weinigen naar Juda terugkeerden. Hij doodde echter Faraö Hofra niet, maar stelde zich tevreden, hem cijnsbaar te maken. De verovering van Egypte door de Chaldeën bracht bij de Egyptenaars ene grote verbittering tegen Faraö Hofra te weeg, daar hij toch Nebukadnezar door die krijgstochten dikwijls had vertoornd, en zo de verovering en verwoesting van het land daardoor had veroorzaakt. Daarom ondernam Faraö Hofra na den aftocht der Chaldeën nog een krijgstocht tegen Cyrene in het westen van Egypte, om door verovering dezer provincie de Egyptenaars een weinig voor de geledene nederlaag door de Chaldeën schadeloos te stellen. Hij verloor dientengevolge troon en leven. Herodotus, die dezen laatsten veldtocht verhaalt, vermeldt niets van de verovering van Egypte door de Chaldeën, hetgeen ons zeker niet kan verwonderen, daar hij in zijne berichten de Egyptische priestersagen volgt, die alle vernederende nederlagen der Egyptische Faraö's door de Chaldeën, bijv. ook die bij Karchemis zorgvuldig verzwijgt.

HOOFDSTUK 44.

DE WEERSPANNIGE JODEN WORDEN DOOR JEREMIA BESTRAFT.

V. Vs. 1-30. Als de Joden zich in Egypte op verschillende plaatsen hadden nedergezet, gaven zij zich ijverig over aan den dienst van de koningin des hemels, waarschijnlijk daartoe bewogen door het voorbeeld hunner heidense omgeving, in den waan daardoor hun burgerlijke welvaart te bevorderen (vs. 17 vv.), De Profeet maakte daarom van ene vergadering dergenen, die verstrooid in het land woonden en zich tot een feest in Opper-Egypte (vs. 15) hadden verenigd, gebruik, om hun de verderflijke gevolgen van hun gedrag ernstig voor te houden. Hij herinnert hen eerst aan het gericht, dat zij en hun vaderen door aanhoudenden afval van den Heere en door afgodendienst over Jeruzalem en Juda hebben gebracht (vs. 2-7), en waarschuwt hen door voortzetting van den afgodendienst, niet den ondergang van Juda's overblijfsel te weeg te brengen (vs. 8-10), met de dreiging, dat de Heere allen, die naar Egypte waren getrokken, door zwaard, honger en pest verdelgen zou (vs. 11-14). De gehele vergadering verklaart hem echter, dat zij zijn woord niet willen gehoorzamen, maar bij de verering van de koningin des hemels willen volharden, dewijl het hunnen vaderen was welgegaan, zo lang zij dezen dienst hadden, en eerst na het verlaten van dezen, krijg en honger over hen gekomen was (vs. 15-19), Jeremia weerlegt dien waan, en (vs. 22-30) kondigt hun nogmaals op plechtige wijze het gericht der verdelging door zwaard en honger in Egypte aan, waarbij hij ten laatste (vs. 24-30) ten teken daarvan, dat de Heere zijn woord zal houden, de overgave van koning Hofra in de hand van Nebukadnezar voorzegt.

1. Het woord, dat tot Jeremia geschiedde, een geruimen tijd na de openbaring in Hoofdst. 43:8-13, ongeveer tussen 585 en 580 v. C. aan al de Joden, die in Egypteland woonden, namelijk die te Migdol (= vesting) in Beneden-Egypte bij de Rode zee, woonden, en te Tachpanhes of Daphne (Hoofdst. 43:7) en te Nof (= poort der gezegenden) of Memfis in Midden-Egypte, en in het land Pathros (= zuidelijke streek), in Opper-Egypte of Thebaïs, zeggendetot hen bij gelegenheid van een feest, waartoe zij allen vergaderd waren:

2. Alzo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Gij hebt gezien al het kwaad, dat Ik gebracht heb over Jeruzalem en over alle steden van Juda; en ziet, zij zijn ene woestheid te dezen dage, en niemand woont daarin:

3. Vanwege hun boosheid, die zij gedaan hebben, om Mij te tergen, gaande om te roken en andere goden te dienen, die zij niet kenden, zij, gij, noch uwe vaders.

4. En Ik heb tot u gezonden al Mijne knechten, de Profeten, vroeg op zijnde en zendende, om te zeggen: Doet toch deze gruwelijke zaak niet, die Ik haat.

Eeuwen lang onafgebroken gewaarschuwd-en hoe gewaarschuwd! niet door sentimenteel gepraat, maar door donderende woorden en krachtige slagen; men denke slechts aan Elia, Elisa, Hosea, Jesaja, enz! heeft toch Juda den trotsen nek niet gebogen. Toen kwam dan eindelijk het gericht der rechtvaardige liefde, nadat de lankmoedige liefde was uitgeput. En nu

is toch in het nietig overblijfsel de gehele oude wortel van ongeloof en ongehoorzaamheid nog onveranderd.

5. Maar zij hebben niet gehoord, noch hun oor geneigd, om zich van hun boosheid te bekeren, dat zij anderen goden niet rookten.

6. Daarom is Mijne grimmigheid en Mijn toorn a) uitgestort, en heeft gebrand in de steden van Juda en in de straten van Jeruzalem; zodat zij tot eenzaamheid en tot verwoesting geworden zijn, gelijk het is te dezen dage1), en gij voor uwe ogen ziet.

a) Jer. 7:20; 42:18.

1) Het betaamt ons van de zonde te spreken met den uitersten schrik en verfoeiing, als ene gruwelijke zaak; zij is zeker zodanig, want het is datgene, hetwelk God haat en wij zijn verzekerd, dat Zijn oordeel naar waarheid is. Noem het hatelijk, noem het smartelijk, dat wij onszelven en anderen door alle mogelijke middelen buiten Gods liefde daarmee kunnen stellen. Het betaamt ons tegen het gevaar der zonde te waarschuwen en tegen derzelver schadelijke gevolgen, met allen ernst en aandrang. Indien gij God liefhebt, doet ze niet, want het is Hem tergen; indien gij uwe zielen liefhebt doet ze niet, want het is verderflijk voor dezelve.

7. En nu 1), zo zegt de HEERE, de God der heirscharen, de God Israëls: Waarom doet gij altijd door zulk een groot kwaad tegen uwe zielen, opdat gij u door Mijnen rechtvaardigen toorn te verwekken, den man en de vrouw, het kind en den zuigeling uit het midden van Juda uitroeit, opdat gij u ten laatste zelfs geen overblijfsel overlaat?

1) Nadat de Profeet heeft gesproken van de vaderen en van der vaderen zonde, gaat hij nu over om het thans levende geslacht aan te spreken. Zij hadden niets geleerd uit de straf die over hen gekomen was, ja wat meer zegt, zij hadden in de zonde volhard, zij hadden blijven wandelen op de paden der zonde, en het was daarom dat de Heere ook hen dreigt, indien zij hunnen goddelozen weg vervolgen.

8. Waarom handelt gij aldus, tergende door de werken uwer handen, nu weer rokende andere goden in het land van Egypte, alwaar gij gekomen zijt, om daar als vreemdelingen te verkeren; opdat gij uzelven, gelijk Ik u herhaaldelijk heb bedreigd, uitroeit, en opdat gij wordt tot enen vloek, en tot ene smaadheid onder alle volken der aarde?

9. Hebt gij dan werkelijk nu reeds vergeten de boosheden uwer vaderen, en de boosheden der koningen van Juda, en de boosheden hunner vrouwen, die altijd den afgodendienst, vooral dien van de koningin des hemels, het ijverigst bedreven; en hebt gij vergeten uwe boosheden, en de boosheden uwer vrouwen, die zij gedaan hebben in het land van Juda en in de straten van Jeruzalem?

10. Van zulke mensen moet Ik Mijn heilig aangezicht afwenden. Zij zijn tot op dezen dag nog niet verbrijzeld 1) van hart, en zij hebben niet gevreesd, noch gewandeld in Mijne wet en in

Mijne inzettingen, die Ik voor ulieder aangezicht en voor het aangezicht uwer vaderen gegeven heb.

1) God had hen genoeg getoond hoe zwaar Hij beledigd was door hun goddeloosheid. Dewijl derhalve het schrikkelijk oordeel Gods over allen doorzichtig was, beschuldigt de Profeet hier hun hardnekkigheid, dat zij niet bekeerd waren tot een gezonde zin om God te vrezen. Hij roept er nu die andere misdaad van opstand bij, dat zij namelijk niet gewandeld hadden in de wet Gods en naar Zijne bevelen. Derhalve toont hij hun dubbele zonde, dat het onderwijs Gods hen als het ware niets geholpen had en zij ook door de straffen niet wijs waren geworden. De Wet zelf was hun de regel om God zuiver te dienen en zij mochten nergens anders zoeken, wat gedaan moest worden. Dewijl zij derhalve het bewijs van de ware religie in de Wet hadden was deze verachting niet te verdragen geweest, én dat zij uit eigen beweging van den weg waren geweken én zich hadden gewaagd op dwaalwegen. Maar de Profeet toont ons dat zij meer dan onleerzaam waren geweest, omdat zij niet slechts alle onderzoek van de Wet hadden verworpen, maar ook hare leiding hadden verworpen en niet door enige straf waren verbeterd.

11. Daarom, zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ziet, Ik zal, nadat gij uw aangezicht tegen Mij en Mijn gebod hebt gesteld, ook Mijn aangezicht tegen ulieden stellen ten kwade, en om gans Judavoor zover het in Egypte woont, uit te roeien.

a) Jer. 21:10. Amos 9:4.

12. En Ik zal het overblijfsel van Juda wegnemen, die hun aangezichten tegen Mijnen wil gesteld hebben, om in Egypteland te gaan, om aldaar als vreemdelingen te verkeren; en zij zullen allen in Egypteland verteerd worden: door het zwaard zullen zij vallen, door den honger zullen zij verteerd worden, van den kleinste tot den grootste toe; door het zwaard en door den honger zullen zij sterven en zij zullen worden tot ene vervloeking, tot een ontzetting, en tot enen vloek, en tot ene smaadheid 1) (Hoofdst. 42:17).

1) Hier nu wordt tegen die afgodische Joden in Egypte gedreigd: 1e. dat zij allen zullen verteerd worden zonder uitzondering, geen rang of orde onder hen zal ontkomen, zij zullen vallen van den kleinste tot den grootste, hogen en lagen, rijken en armen. 2e. dat zij door dezelfde oordelen zullen verteerd worden, welke God gebruikt had in het straffen van Jeruzalem, het zwaard, de honger en de pestilentie (vs. 12, 13). Zij zullen niet vernield worden door een natuurlijken dood, gelijk Israël in de woestijn, maar door die smartvolle oordelen, welke zij, door in Egypte te vluchten, dachten te ontwijken en buiten derzelver bereik te komen.

13. Want Ik zal bezoeking doen over degenen, die in Egypteland wonen, gelijk als Ik bezoeking gedaan heb over Jeruzalem, door het zwaard, door den honger en door de pestilentie;

14. Zodat tevens door het gericht het afvallige overblijfsel van Juda, die in Egypteland gekomen zijn, om aldaar slechts als vreemdelingen te verkeren, genen zal hebben, die

ontkome of overblijve, te weten om weer te keren in het land van Juda, waarnaar hun ziel verlangt weer te keren, om aldaar te wonen; maar zij zullen er niet wederkeren, behalve deweinigen die gedurende het gericht ontkomen zullen 1), maar om hun gering getal niet in aanmerking komen.

1) Zij waren niet van plan om altijd in Egypte te blijven. Zij wilden er slechts als vreemdelingen verkeren, totdat de macht van Babel verbroken was. Dan dachten zij weer naar het land der vaderen terug te keren. Uit Babel, zo meenden zij, kwam nooit iemand weer, maar Egypte lag dicht bij, en de tocht uit dat land naar Palestina was zonder bezwaar.

Juda's overblijfsel meende derhalve dat het al een zeer veilige weg was, dien het koos, maar het bedacht niet dat het op eigen gekozen wegen wandelde, en dat op eigen gekozen wegen, des Heeren zegen niet te verwachten is. De weg Gods lag uit Babel en niet uit Egypte naar Kanaän. Daarom laat het de Heere verkondigen door zijn Profeet, dat op dien eigen gekozen weg niet anders dan verderf en ondergang was te wachten.

15. Toen antwoorden aan Jeremia al de mannen, die wisten, dat hun vrouwen andere goden, en met name de koningin des hemels, rookten, en dien afgodendienst duldden, en van vs. 19 af ook al de vrouwen, die daar stonden, zijnde een grote hoop 1), want men vierde waarschijnlijk juist een feest der hemelkoningin, waarbij de vrouwen de hoofdrol speelden, mitsgaders al het volk, die in Egypteland, en wel in Pathros, of Opper-Egypte, waar deze vergadering plaats vond, woonden zeggende:

1) Het feit, dat er een grote hoop vrouwen op die plaats tegenwoordig was bewijst duidelijk, dat er een feestviering plaats had, ter ere van de afgoden, waarbij gewoonlijk de vrouwen de hoofdrol vervulden.

16. Aangaande het woord, dat gij tot ons in des HEEREN naam gesproken hebt, wij zullen naar u uit horen.

17. Maar wij zullen ganselijk doen al het geen uit onzen mondals belofte is uitgegaan, rokende volgens die toezegging, aan Melécheth (= koningin) des hemels, en haar drankofferen offerende, gelijk als wij ook vroeger gedaan hebben, wij en onze vaders, onze koningen en onze vorsten, in de steden van Juda en in de straten van Jeruzalem; toen werden wij ten gevolge van den dienst met brood verzadigd, en waren vrolijk en zagen geen kwaad.

De verering van de koningin des hemels (Hoofdst. 7:17. Deut. 16:21) was afkomstig uit Assyrië. De maan met haar zacht, vriendelijk licht werd door de Assyriërs en Perzen onder den naam Tanaïs, als zinnebeeld van het "eeuwig-vrouwelijke" in de natuur, de stede ontvangende en barende kracht, maar ook als zinnebeeld van kuisheid en reinheid en als beschermster van den echt goddelijk vereerd, het meest door vrouwen. Maar reeds vroegtijdig werd deze oorspronkelijk relatief reine dienst uitgelatene dweperij, en verbond zich met allerlei gruwelen der wellust. Toen deze ook in Palestina zich verbreidde, en zich daar vermengde met ene dergelijken afgodendienst, die van Aschera, en als Artemisdienst naar voor-Azië in Griekenland kwam, was zij reeds ene hoogst weelderige en gruwelijke dienst,

die echter door het volk van Israël, in ‘t bijzonder echter door de Joodse vrouwen, met grote geestdrift werd aangenomen, en met grote onverzetlijkheid werd vastgehouden, ja zelfs mede naar Egypte gebracht. Geen wonder! "de dweepachtige neiging tot aanbidding der voortbrengende kracht onder vrouwelijke gedaante is zelfs in de Christelijke kerk, vooral bij de vrouwen, weer ingeslopen en heersende geworden; ook zij hebben ene hemelkoningin. " Ook kan gemakkelijk worden aangetoond, dat de eerste beginselen ener goddelijke verering der maagd Maria door de Kollyridiaanse vrouwen in Arabië in de vierde eeuw met het laatste overblijfsel der verering van de koningin des hemels, de godin der maan, in verband staan.

18. Maar van toen af, dat wij, door den koning van Juda daartoe gedwongen (2 Kon. 23:4 vv.), opgehouden hebben aan Melécheth des hemels te roken, er haar drankofferen te offeren, hebben wij van alles gebrek gehad, en zijn, ten gevolge van vele vijandelijke invallen, de Egyptenaren en Chaldeën onder Josia en diens opvolgers tot Zedekia, door het zwaard er door den honger verteerd. 1)

1) Hier maken zij de maat van hun ondankbaarheid vol, omdat zij als het ware God de schuld geven van al hun ellende, terwijl echter, zoals later de Profeet hun zal zeggen, God hen uit de duisternis tot het licht zou getrokken hebben, indien zij te genezen waren geweest. Zij hadden derhalve door de straffen tot de gezondheid naar de ziele moeten teruggeroepen worden. Maar zo ver was het er vandaan dat zij onder de roede Gods waren vooruitgegaan, dat zij integendeel meer en meer verhard waren geworden. Zij zeggen derhalve, dat zodra zij hun afgoden hadden laten varen te dienen, zij ellendig waren geworden, gebrek aan alles hadden geleden en door het zwaard en door den honger waren verteerd. Te voren waren zij door honger en zwaard verteerd, zoals genoeg bekend is en zoals wij hebben gezien; te voren ook hadden zij vele verliezen geleden. Waarom vermelden zij derhalve niet de straffen, waar zij zo dikwijls en zo langen tijd tegen God de verzenen hadden opgeheven? Maar zij verduisteren de oordelen Gods op boze manier. Ondertussen zeggen zij, dat zij op allerlei wijze ellendig zijn geworden sedert zij van dezen goddelozen eredienst zijn afgeweken. Maar zijn zij daarom begonnen ellendig te zijn, dewijl zij niet de sterren en de afgoden aanbaden? Ja, maar de oorzaak was een andere, zoals ook de Profeet straks hun zegt.

Het ongeloof bidt altijd het gevolg aan, en beoordeelt de handelingen en gebeurtenissen naar hun uitkomst: post haec, ergo propter (daarna, alzo daardoor). "Israëls ongeluk is na de hervorming van Josia en de uitroeiing van den afgodendienst gekomen; derhalve is deze de oorzaak van dat. " Daarbij is de goddeloosheid zo blind, dat zij het vroegere ongeluk, de voorboden van de laatste gerichten Gods geheel vergeet en voorbijziet. Maar zo is het altijd geweest. Ook heden nog verwacht de wereld van de verscheuring der banden en van de wegwerping der touwen Gods den gouden tijd voor het volk, en waar in een land wanorde en ellende heerst, moet de Kerk en Gods Woord daarvan de schuld dragen.

Hiervoor was echter dit overblijfsel volslagen blind.

Juda’s volk had onder Josia wel voor het uitwendige de afgoden laten varen en den afgodendienst prijs gegeven. Wel was het bij hen tot een uiterlijke bekering gekomen, maar God had er zijn zegen niet op gegeven, dewijl deze slechts de klederen en niet het hart had

geraakt. Met het hart hadden zij de afgoden blijven aanhangen, en daarom was de roede niet opgeheven en waren de oordelen niet uitgebleven.

Josia's hervorming kon voor een wijl het oordeel en de uitvoering er van opschorten maar niet verhoeden, dewijl Juda in den grond der zaak den Heere en Zijn dienst had verlaten.

19. Vervolgens namen ook de vrouwen het woord en zeiden: Ook wanneer wij aan Melécheth des hemels roken en haar drankofferen offeren, maken wij haar gebeelde koeken, in de gedaante der volle maan, om die als spijsoffers te brengen, en om haar af te beelden, en offeren wij haar drankofferen, zonder onze mannen, zonder dat deze te voren van onze gelofte hebben geweten (Num. 30:9 vv.)?

Het is buiten twijfel, dat de onbestendige, lichtvaardige vrouwen zich het eerst tot afgoderij hebben laten verleiden even als Eva (2 Kor. 11:3). Wanneer deze zijn ingenomen, dan gaat de duivel verder en weet ook wel Adam in te trekken. Bewaar de deuren uws monds voor haar, die in uwen schoot ligt (Micha 7:5).

De vrouwen verklaren hier dat zij dezen offerdienst en de bereiding van de offertekenen niet zonder hare mannen, d. i. zonder hun weten en toestemming verrichten, om zich te rechtvaardigen, dewijl volgens de wet (Num. 30:9 en 10) de man een zonder zijn weten gedane gelofte zijner vrouw opheffen, d. i. voor ongeldig kon verklaren.

20. Toen sprak Jeremia tot al het vergaderde volk, tot de mannen en tot de vrouwen, en tot al het andere ongehuwde volk, die hem zulks geantwoord hadden, zeggende:

21. Gij zegt, omdat gij geen afgodendienst hebt bedreven, daarom is al dat ongeluk sedert Josia's tijden over u gekomen, ik meen het tegendeel. Het roken, dat gijlieden in de steden van Juda en in de straten van Jeruzalemvoor de afgoden gerookt hebt, vóór en na Josia's tijden, gij en uwe vaderen, uwe koningen en uwe vorsten, en het volk des lands in 't algemeen, heeft de HEERE daaraan niet gedacht, en is het niet in Zijn hart opgekomen?1)

1) Hiermede en wat hij verder zegt, wijst de Profeet hen op de grootste oorzaak van hun ellende. Zij hadden niet opgehouden met de afgoden te dienen, met op de straten van Jeruzalem te roken. Zij hadden het vroeger gedaan en zij hadden het later gedaan, en daarom was de Heere hen tegengekomen met Zijne gerichten en straffen.

Ook toen zij voor een ogenblik de uitwendige daad hadden laten varen, waren zij toch niet opgehouden in hun hart afgodendienaars en verlaters van den Heere te zijn.

Daarom konden zij niet spreken van een laten varen van hun afgodendienst.

22. Zodat eindelijk de mate Zijner lankmoedigheid was uitgeput, en het de HEERE niet meer kon verdragen van wege de boosheid uwer handelingen, van wege de gruwelen, die gij deedt; daarom is uw land geworden tot ene woestheid, en tot ontzetting, en tot enen vloek voor de

heidenen, dat er niemand in woont, gelijk het is te dezen dage, volkomen zo als de Heere lang te voren heeft gedreigd, maar niet, zo als gij meent, omdat gij de hemelkoningin hadt verlaten.

23. Juist van wege dat gij haar gerookt hebt, en dat gij tegen den HEERE gezondigd hebt, en des HEEREN stem niet gehoorzaam zijt geweest, en in Zijne wet en in Zijne inzettingen en in Zijne getuigenissen niet hebt gewandeld; daarom is u dit kwaad wedervaren, gelijk het is te dezen dage.

24. Voorts zei Jeremia tot al het volk, en in ‘t bijzonder tot al de vrouwen, die het meest aan de verering der maangodin hingen: Hoort des HEEREN woord, Zijn laatste beslissende woord, gij gans Juda, die in Egypteland zijt!

25. Zo spreekt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, zeggende: Aangaande u en uwe vrouwen, zij hebben toch met uwen mond gesproken, overeenkomstig uwen wil de belofte gedaan om de hemelkoningin te dienen, en gij hebt het met uwe handen vervuld, gelijk de belofte luidde, zeggende: wij zullen onze geloften, die wij beloofd hebben, ganselijk houdende, rokende aan Melécheth des hemels en haar drankofferen offerende: nu zij hebben uwe geloften volkomenlijk bevestigd en uwe geloften volkomenlijk gehouden 1); gij zijt te samen wel getrouw geweest aan uw woord!

1) De Heere houdt hun hun getrouwheid in het vervullen der belofte, die zij gedaan hadden, als hun grote schuld voor ogen. Want aan wien hebben zij gelofte gedaan? Wien zijn zij getrouw geweest? Den duivel. Dat is dubbele zonde, eerst het beloven, vervolgens het houden.

God zegt hier duidelijk, dat nademaal zij ten volle besloten hadden bij hun afgoden te blijven, God ten volle voorgenomen had in Zijn twist met hen voort te gaan. Indien zij willen voortgaan met Hem te tergen, zou Hij voortgaan met hen te straffen en zien wie er ten laatste het best bij zou varen.

26. Daarom hoort des HEEREN woord, gij gans Juda, die in Egypteland woont! Gij hebt trouw bewezen aan uw woord, Ik zal ook getrouw zijn aan dit Mijn woord: Ziet, Ik zweer bij Mijnen groten Naam, zo waarlijk Ik de alleen waarachtige, heilige en rechtvaardige, almachtige en eeuwige God ben, en Mij als zodanig genoegzaam aan u heb geopenbaard, zegt de HEERE, zo Mijn naam met den mond van enig man van Juda, die den afgoden geloften deed en zijn verbond met Mij daardoor verbroken heeft, in gans Egypteland meer zal genoemd worden, die tot bevestiging ener gelofte zegge: zo waarachtig als de Heere HEERE leeft 1)!

1) Dat is de hoogste en allerzwaarste straf, dat God Zijnen heiligen naam en Zijn woord wil wegnemen, gelijk Hij in Deut. 32:20 zegt: Ik zal Mijn aangezicht van hen verbergen; Ik zal zien welk hunlieder einde zijn zal. En dat is de honger, niet naar brood, maar naar het woord Gods, dat zij zullen zoeken en toch niet vinden (Amos 8:11).

Dit wil zeggen, dat er geen enkele Jood meer in Egypte zou worden gevonden. In het toevlucht zoeken in Egypte zouden zij den dood vinden, en daarom zweert de Heere hier bij Zich zelven dat Zijn Naam door niemand meer in Egypte zou genoemd worden.

27. Ziet, Ik zal over hen met open oog waken ten kwade en niet ten goede 1); en alle mannen van Juda, die in Egypteland zijn, zullen door het zwaard en door den honger verteerd worden, totdat zij ten einde zijn, en Mijnen heiligen naam niet meer kunnen ontheiligen.

1) Wanneer het ontzaglijk gericht openbaar wordt, dat God niet meer mag worden aangeroepen, is dit een zeker teken van den ondergang, die over hen besloten is door God met enen eed, en dus niet meer kan worden afgewend. Dat is een gericht der duivelen, die wel weten dat er een God is, maar van wege hun boosheid Hem niet kunnen toeëigenen, veel minder met enige toeëigening kunnen aanroepen. Zo dikwijls men daarentegen den dierbaren naam van God nog met enige toeëigening des harten kan noemen, of ook wel met het vertrouwen ener genadige verhoring kan aanroepen, is dat een teken van genade, even als het eerste een verschrikkelijk teken van verwerping is.

Voor zulken welke God als onbekeerlijke zondaars vindt, zal Hij een onverzoenbaar rechter zijn. Zij zeiden dat zij zich zouden herstellen, wanneer zij wederkeerden tot den dienst der koningin des hemels, maar God zegt, dat zij zich zouden verderven, en nu zal de uitkomst tonen, wat of recht was. De twist tussen God en zondaars is, wiens woord zal bestaan, wiens wil geschieden zal, wien er het best bij staan zal. De zondaars zeggen dat zij vrede zullen hebben, hoewel zij voortgaan met zondigen, maar God zei zij zullen geen vrede hebben. Maar wanneer God oordeelt, zal Hij overwinnen. Gods woord zal bestaan en niet dat van zondaars.

28. Maar die van het zwaard ontkomen, zullen uit Egypteland wederkeren in het land van Juda, weinig in getal; en het ganse overblijfsel van Juda, die in Egypteland gekomen zijn, om aldaar als vreemdelingen te verkeren, zullen weten, wiens woord bestaan zal, het Mijne of het hun, maar dan te laat en tot hun eigen verdoemenis.

Ongelukkigen! wat wilt gij? Denkt gij, dat Gods waarheid zal onderliggen, of gij die zelfs door uwe razernij en uwen tegenstand zult verbreken? Waarlijk, God zal harder zijn den uw tegenstand.

29. En dit zal ulieden het teken zijn, spreekt de HEERE, waaraan gij zult zien, dat Ik in deze plaats, zo als Ik u zo even heb gedreigd, over u bezoeking zal doen; opdat gij weet, reeds voor dat het komt, dat Mijne woorden zeker over u bestaan zullen ten kwade:

30. Alzo zegt de HEERE: Ziet, Ik zal Faraö Hofra of Apriës, gelijk hem de Grieken noemen, den koning van Egypte, die nu nog regeert, wiens macht, waarop gij vertrouwt, nog ongebroken is, geven in de hand zijner vijanden, en in de hand dergenen, die zijne ziel zoeken. Hij zal door zijne vijanden worden geslagen en eindelijk troon en leven verliezen, en ellendig omkomen, gelijk als Ik Zedekia, den koning van Juda, gegeven heb in de hand van Nebukadnezar, den koning van Babel, zijnen vijand, en die zijne ziel zocht.

Het was ongeveer in het jaar 580, toen Jeremia den afvalligen Joden dit teken van de zekere vervulling van Gods gericht over hen deed horen. Tien jaren later, 570, werd Faraö Hofra (Hoofdst. 43:13) ten gevolge van zijnen ongelukkigen veldtocht tegen Cyrene bij een opstand der ontevredenen door zijnen trouwelozen veldoverste Amasis gevangen genomen, eerst in den koningsburg te Laïs met verschoning behandeld, en vervolgens door het woedende volk geworgd. Nergens is echter door Jeremia geprofeteerd, dat juist Nebukadnezar Faraö Hofra zou doden, gelijk vele uitleggers hebben beweerd. Het is door vele verklaarders betwijfeld, dat de bedreiging van Jeremia aan de Joden, die naar Egypte tegen Gods uitdrukkelijken wil waren uitgetrokken, dat zij op weinige uitzonderingen na door zwaard, honger en pest verdelgd zouden worden, ook werkelijk zou vervuld zijn, daar toch ten tijde van Alexander den Grote, zo vele Joden in Egypte waren, dat Alexander zijne nieuw gestichte stad Alexandrië voor het grootst gedeelte met hen kon bevolken. Het kan echter niet worden bewezen, dat deze nakomelingen zijn geweest van die ten tijde van Jeremia uitgewekene en met het gericht der uitroeiing bedreigde Joden. Daarentegen staat vast, dat in de laatste Perzische tijden (vooral na de weer onderwerping van Egypte door Artaxerxes III Ochus in het jaar 349 v. Christus) vele Joden naar Egypte werden overgebracht, dat verder de pas gestichte stad Alexandrië dadelijk van hare stichting nog onder Alexander, meer nog onder Ptolemeus Lagi, ene steeds aangroeiende menigte van Joden tot zich trok; dat diezelfde Ptolemeus, toen hij zich in het jaar 320 van Fenicië en van Coele-Syrië, en gelijk het schijnt, door ene list op enen sabbat ook van Jeruzalem had meester gemaakt, vele Joodse gevangenen en gijzelaars uit het gehele land naar Egypte overgebracht, ja, dat hij 30. 000 Joodse krijgslieden in de vaste steden van Egypte als bezetting had gelegd. Zo is het gemakkelijk te verklaren, hoe in de 250 jaren tussen Jeremia en de stichting van Alexandrië het getal van Joden in Egypte door gevangenschap, slavernij en vrijwillig intrekken zo bijzonder vermeerde, als onder Ptolemeus voorkomt. Dat echter reeds Alexander daar zo vele Joden gevonden heeft, dat hij er bijna geheel Alexandrië mede kon bevolken, is mede onbewijsbaar. Er bestaat dus ook gene reden daaraan te twijfelen, dat het door Jeremia in ons Hoofdstuk gedreigde gericht van uitroeiing aan de Joodse kolonie, die met Jeremia naar Egypte was getrokken, bij de verovering van Egypte door de Chaldeën onder Nebukadnezar en later op het nauwkeurigst is vervuld. Het vonnis van vernietiging, dat Jeremia den Joden bij de feestelijke bijeenkomst te Patros verkondigde, was de laatste openbaring aan hem, die wij in zijn boek bezitten, en dus ook wel de laatste, die hij ontving. Alzo vond zijne profetische werkzaamheid een besluit, dat overeenkwam met zijne gehele roeping, die in de verkondiging en persoonlijke ervaring van het definitieve gericht van God bestond.

Buitendien moet men niet vergeten, dat dit oordeel Gods niet gericht was tegen de Joden, die alrede in Egypte woonden, maar tegen hen, die nu uit Palestina naar Egypte waren getogen, om het zwaard van Nebukadnezar te ontvluchten, en dit tegen Gods bevel deden.

HOOFDSTUK 45.

BARUCH WORDT DOOR JEREMIA GETROOST.

VI. Vs. 1-5. Als aanhangsel tot alle profetieën omtrent Juda en Israël, voegt de Profeet hier ene belofte des Heeren bij voor zijnen getrouwen helper Baruch, bij gelegenheid van het ter nederschreven der bedreigingen tegen Israël uitgesproken, tot aan het 4e jaar van Jojakim. Dat opschrijven wordt in Hoofdst. 36 bericht. Baruch was ten gevolge daarvan in grote bekommernis over het verderf van zijn volk, Dit troostwoord werd nu mondeling aan hem gegeven. Eerst later, misschien eerst in Egypte, schreef hij het ter neer, en plaatste het aan het slot zijner profetieën omtrent Israël, toen hij aan den avond van zijn droevig leven in Egypte, de gehele verzameling van zijn voorzeggingen bij elkaar bracht en rangschikte.

1. Het woord des Heeren, dat de Profeet Jeremia gesproken heeft tot Baruch, den zoon van Nerija, als hij die woorden, die de Heere tot den Profeet gesproken had, van de dagen van Josia af, op des Heeren bevel (Hoofdst. 36:2 vv.), uit den mond van Jeremia in een boek (liever: boekrol) schreef, in het vierde jaar van Jojakim, den zoon van Josia, den koning van Juda, zeggende:

2. Alzo zegt de HEERE, de God Israëls, van u, o Baruch!

3. Gij zijt nu geschokt en diep bedroefd door den indruk, dien de zware oordelen Gods op u hebben gemaakt, welke volgens Mijne door u geschrevene woorden over Mijn volk zullen komen. Gij zegt: Wee nu mij, want de HEERE heeft in Zijne dreigingen, droefenis tot mijne smart gedaan) die ik reeds ondervond over het diepe verderf en de zonde van mijn volk (Hoofdst. 8:18 vv. 15:18); ik ben moede van mijn zuchten, en vind gene rust (Ps. 6:7. Klaagl. 5:5).

Het in onmogelijk, dat een mens, die gehoorzaam is aan Gods woord, den afval zijner broederen met stoïsche koudheid en onverschilligheid zou aanzien; want de liefde en de barmhartigheid, die hij zelf heeft ervaren, maakt hem ook warm voor het eeuwige heil en de welvaart zijner broederen. Wanneer hij echter de oordelen Gods over zijne broederen ziet naderen, voegt dit nog jammer en harteleed bij de zielesmarten, die reeds aanwezig zijn, en juist te meer, naar mate hij de gerichten rechtvaardiger moet vinden. Zo zien wij het bij alle Profeten, inzonderheid bij Jeremia, zo bij Christus, die over Jeruzalem weent, als Hij denkt aan het oordeel der verwerping.

4. Zo zult gij tot hem zeggen: Zo zegt de HEERE: Zie het gericht is vast besloten. Het volk en het godsrijk met al zijne heilige ordeningen, dat Ik gebouwd heb, opdat het Mijn heiligdom, Mijn kostbaarst erfgoed zijn zou, breek Ik af, omdat het door de zonde verwoest en tot bekering ongeschikt geworden is. En dat Ik geplant heb, ruk Ik uit 1), zelfs dit ganse land 2), dat nu voor het gericht der verwoesting bestemd is, zelfs zal Mijn gericht, van het huis Gods beginnende, steeds verder over andere volken, eindelijk over de gehele aarde gaan.

Er is geen verderflijker waan te menen, dat de Heere Zijn eigen werk niet weer zou kunnen verwoesten. Wel zal de verwoesting alleen het slechte daarvan treffen. Maar juist de slechten op de aarde, onder het volk, in de kerk, op de tronen zijn het, die zich door de feiten der goddelijke stichting of verkiezing geborgen wanen ondanks hun slechtheid, waardoor zij God tot een dienaar der zonde maken. God heeft de aarde geschapen. Hij zal ze door vuur verwoesten. Maar ene nieuwe aarde en ene nieuwe hemel zal uit dien wereldbrand voortkomen. Hij heeft het volk van Israël met de heilige stad en de tempel verslagen en verstrooid. Maar het Israël naar den geest leeft nog en zal eens het Israël naar het vlees weer met een nieuw leven doordringen. De Christelijke kerk in het Oosten is door den Islam verwoest, en welke waarborg hebben dan Rome, Geneve en Wittenberg, dat het hun niet zal gaan als Jeruzalem? De vorsten moesten toch het principe van legitimiteit niet zo verstaan, dat God wel vorsten kan aanstellen maar niet afzetten. En toch zal, ook wanneer alle tegenwoordige Christelijke kerken zullen verwoest en alle tronen omvergestoten worden, de Kerk des Heeren niet ophouden, noch die overheid die van God is.

Wij mogen dit wel toepassen op deze wereld en onzen staat daarin. God breekt door Zijne Voorzienigheid af en rukt uit. Alles is onzeker en vergankelijk, wij kunnen hier geen blijvende stad verwachten. Wat dwaasheid is het dan voor ons zelf hier grote dingen te zoeken, waar alles klein en niets zeker is.

Alsof God wil zeggen: Tot hiertoe heb ik het volk voorzien met singuliere gaven. Ik heb het mij tot een erfenis uitverkoren. Het is een heilig geslacht, het is een priesterlijk koninkrijk. Ik woon in het midden van hetzelve. Ik heb de zorg op mij genomen om het te beschermen. Ik ben zijn Vader. Hij is mij niet slechts een zoon, maar als een eerstgeboren zoon: Vervolgens dit land is heilig, dewijl Ik Mijn Naam er in gesteld heb. Ik heb derhalve dit volk geplant en het land en heb het gebouwd. Nu echter zal ik het afbreken en uitrukken.

2) Colhaärez staat hier, gelijk dikwijls, dubbelzinnig; het kan betekenen: "de ganse aarde" en "het ganse land, " en beide betekenissen zijn zeker ook door den Profeet bedoeld, want volk en land van Israël met zijne gehele geschiedenis is een door God gewilde type voor de volken en landen der ganse aarde met hun geschiedenis. Het gericht over het volk en het land van Israël is een spiegel en het begin des gerichts over alle volken der aarde.

5. En zoudt gij voor u, die toch slechts een enkel lid van uw volk, ja van de gehele mensheid zijt, grote dingen zoeken, als deze, dat gij onaangeraakt door Mijne gerichten, in rust en vrede uw leven zoudt kunnen doorbrengen? zoek ze niet, gij verlangt iets, dat u niet betaamt en dat onmogelijk is: want zie, Ik breng tot uitroeiing van de misdaad en tot bekering der rechtvaardigen, een kwaad over alle vlees en alle landen, spreekt de HEERE. Ook de rechtvaardigen moeten dat lijden, opdat zij zichzelve niet voor onschuldig houden. Zij moeten tevreden zijn wanneer zij in de oordelen door Mijne hand worden gesteund en door Mijn woord getroost. Daarom stel u tevreden, want u kan het lijden met Mijn volk niet gespaard worden; maar Ik zal u uwe ziel, uw leven, tot enen a) buit geven. Gij zult in allen strijd ongedeerd blijven, in alle plaatsen, waar gij zult henentrekken, en dit is als een loon der genade voor uwe Mij betoonde trouw.

a) Jer. 21:9; 38:2; 39:18.

Wanneer bijzonder zware gerichten voor de deur zijn, de gelovigen door Gods Geest in hun binnenste worden herinnerd, dat de Heere niets doet, of Hij openbaart Zijn geheim aan Zijne knechten, de Profeten, en door deze aan Zijne gelovigen, zo hebben zij ook niets bijzondere te begeren, waardoor zij zouden mogen menen, het verderf nog te kunnen afwenden. Wanneer alles voor de gerichten rijp wordt, wanneer de ongerechtigheid geheel de overhand neemt, en de liefde in de harten verkoudt, zo heeft men alleen er naar te trachten, hoe men enen genadigen God moge verkrijgen, en men moet dan tevreden zijn, zo men Zijne ziel als een buit mag verkrijgen, daar God voor iedere rechtvaardige ziel een Zoar zal kiezen, om daarheen te kunnen vlieden en haar leven te redden.

Deze boodschap van God aan Baruch leert ons, dat God van Zijn volk verwacht ene gesteltenis der ziele, die overeenkomt met de bedoeling Zijner Voorzienigheid; en dat Hij wil, dat zij nederig van geest zullen wezen in een strijd van openbare oordelen, zodat zij zich zelven niet diets maken, dat zij geheel vrij zullen zijn van de openbare ellenden, welke hun vaderland drukken maar zich tevreden houden met hetgeen God hun toelegt in zulk een tijd, zonder misnoegen of gemor te tonen, en integendeel God verheerlijkende over alle blijken Zijner gunstige Voorzienigheid, welke Hij gelieft hun dan te bewijzen, als daarvoor dankbaar en daarmee vergenoegd zijnde.

Baruch ontvangt hier niet de verzekering dat hij rust zal hebben. Ook hij zal delen in de oordelen van onrust en strijd, van ellende. Maar deze belofte ontvangt hij, dat hij een bijzonder voorwerp der Goddelijke Voorzienigheid zal zijn, door dat, terwijl er duizenden en tienduizenden vallen, hij in het leven zal blijven, ja hij zal ontkomen niet alleen aan het zwaard, maar ook aan de ketenen, of aan de gevangenschap van Babel. De Heere kent en ziet Zijn volk, en dat zien is redding en ontferming.

HOOFDSTUK 46.

EGYPTE ZAL WORDEN INGENOMEN EN VERWOEST, DE JODEN ZULLEN UIT DE BALLINGSCHAP VERLOST WORDEN.

De volgende hoofdstukken vormen een klein boek op zichzelven. De bijzondere delen daarvan zijn misschien op verschillende tijden door den Profeet ontvangen en uitgesproken en nedergeschreven; zij zijn echter bij de rangschikking van het geheel opzettelijk bij elkaar geplaatst en op deze hun plaats gesteld. Deze woorden tegen de Heidenen (Hoofdst. 46-51), zijn ene nadere uiteenzetting van het gericht, dat de Profeet in Hoofdst. 25, kort vóór het optreden van Nebukadnezar, den koning van Babel, in het 4de jaar van Jojakim, aan alle volken en koninkrijken der aarde heeft aangekondigd. De lange rij van volken en volksstammen nabij en verre, dien hij in Hoofdst. 25:17-26 den beker des Goddelijken toorns uit de hand des Heeren reikt, is hier tot het getal van 9 volken beperkt. Hier begint even als daar Egypte, en sluit Babel de rij als de beide hoofdpunten onder de machten, in welke zich de geest der goddeloosheid openbaarde. Tussen beide staan de volken. die ook geografisch tussen hen woonden, en wel zo, dat de Feniciërs met de Filistijnen worden zaamgevat, de verschillende Arabische volksstammen door de namen Kedar en Hazor, de koninkrijken van het noorden door Damascus, die van het oosten door Elam worden voorgesteld. Aan de drie met Israël verwante volken, Moab, Ammon en Edom, wordt elk ene bijzondere voorzegging gewijd. Tot volvoering van dit door Jeremia verkondigde gericht over de Heidenen, had God den koning van Babel bestemd, die in den eerstvolgenden tijd de wereldheerschappij zou bezitten tot op den bepaalden tijd. Na verloop daarvan zou ook Babel bezwijken en voor Israël verlossing en zegen aanbreken, waarin alle volken zouden delen. Dergelijke voorzeggingen over Heidense volken hebben ook Amos, Jesaja en Ezechiël uitgesproken, maar met een ander doel en uit verschillende oogpunten. Aan deze, zo ver zij voor hem lagen, sluit Jeremia zich in zijne aankondigingen aan, terwijl hij hun uitspraken naar de tijdsomstandigheden regelt en verder ontwikkelt. "De gezichtspunten, " waaruit de geschiedenis der Heidenen door den Profeet beschouwd wordt, zijn de volgende: 1) God de Almachtige, Schepper, de Heilige Israëls, is de Heere, die de lotgevallen van alle volken bestuurt; 2) de Heere straft de volken om hun zonden, maar ontfermt Zich ook weer over hen, en wil Zijne heerlijkheid aan hen openbaren, 3) Hij straft in ‘t bijzonder de trotse Heidenen, die met Zijnen naam spotten, die Zijn volk verleiden en verdrukken, en zal Israël na alle welverdiende straffen wreken en redden. "

1. Het woord des HEEREN, dat tot den Profeet Jeremia geschied is, tegen de Heidenen,

2.

Ia. Vs. 2-12. het eerste volk, tegen hetwelk zich Jeremia wendt, is Egypte, dat trots op eigen macht, Gods volk tot vertrouwen op vleselijke macht verleidt. Het zijn twee voorzeggingen, die de Profeet tegen Egypte uitspreekt: de eerste, vs. 2-12, in het 4de jaar van Jojakim tegen Faraö Necho, die toen als mededinger der Chaldeën, zijn rijk tot aan den Eufraat uitbreidde en de vroeger bezette stad Karchemis (Circesium) bij de zamenvloeiing van Eufraat en Chahoras, door een leger tegen de Chaldeën zocht te verdedigen, maar geslagen werd, en kort

daarop de veroverde provincies verloor (2 Kon 23:29. 2 Kron. 35:20 Deze nederlaag van het Egyptische leger bij Karchemis wordt hier geprofeteerd en uitvoerig geschilderd, en wel zo, dat in de eerste strofe (vs. 3-6), eerst de krijgslieden worden vermaand, om zich voor den slag gereed te maken, vervolgens de nederlaag en ontzaglijke vlucht met opgaaf van de plaats van den slag, geschilderd wordt. In de tweede strofe (vs. 7-12), wordt eveneens de gehele gang van den strijd van het begin tot aan het einde in zijne hoofdtrekken en wel met bepaald Egyptische kleuren geschilderd, maar de nederlaag bepaald als een door God over Egypte beschikt oordeel aangewezen. Boven deze voorzegging is in vs. 2 een geschiedkundig opschrift gesteld, dat natuurlijk eerst, toen de profetie vervuld en door den Profeet geboekt was, is vervaardigd.

2. Wat in het volgende hoofdstuk voorkomt, is het woord der bedreiging Gods tegen Egypte; en wel in de eerste plaats tegen het heir van Faraö Necho II, den zoon van Psammetichus I, uit de 25ste Dynastie, van 614-598 v. C. koning van Egypte (2 Kon. 23:29. 2 Kron. 35:20). Toen het bericht was gekomen dat Ninevé (door Cyaxares en Nabopolassar werd belegerd, en het Assyrische rijk op het punt was van in elkaar te storten, dacht hij voor Egypte een groot gedeelte van het rijk te zullen verkrijgen en zijne heerschappij tot aan den Eufraat uit te breiden. Hij landde te Acco, sloeg den koning Josia bij Megiddo en doodde hem. Hij stelde Jojakim als onderworpen koning aan, en rukte verder naar het Oosten, om ene vaste plaats in te nemen. Nu verhief Jeremia zijn woord tegen dat heir, dat aan de rivier Frath bij Karchemis, ene vesting op een schiereiland was, dat gevormd werd door den Eufraat en den Chaboras, en tegenwoordig Abu-Psera wordt genoemd, dat echter Nebukadnezar, de koning van Babel, die toen, in plaats van zijnen zieken vader Nabopolasser, het opperbevel over het leger op zich had genomen, maar die eerst in het volgende jaar 605 koning werd, sloeg, en uit Syrië en Palestina naar Egypte terugdreef, in het vierde jaar van Jojakim, den zoon van Josia, den koning van Juda, d. i. in het jaar 600 v. C. (zie Hoofdst. 25:1).

3. Rust het kleine schild en de rondas toe, het grote schild, dat het gehele lichaam bedekt (1 Kon. 10:17), en nadert tot den strijd, gij tot den oorlog bestemde krijgslieden van Egypte!

4. Spant de paarden aan de krijgswagenen, gij wagenmenners, en klimt op uwe paarden, gij ruiters! en stelt u met helmen; a) vaagt, scherpt de spiesen, trekt de pantsers aan, opdat gij tot den strijd moogt toegerust zijn, gij knechten!

a) Jer. 51:11.

5. Ziet, wel uitgerust trekt het Egyptische leger tot den slag! Maar waarom zie ik, dat zij, die zo moedig uittrokken, op eens versaagd en achterwaarts gedreven zijn. Wat is de oorzaak? Ziet! zelfs hun helden, die anders geen gevaar vreesden, zijn verslagen van schrik, en nemen de vlucht, en zien niet om. Er is schrik van rondom, spreekt de HEERE, ter beantwoording mijner vraag.

6. De snelle ontvliede niet, en de held ontkome niet. Tegen het noorden, aan den oever der rivier Frath zie ik ze reeds in den geest overwonnen; daar zijn zij gestruikeld en gevallen!

Het is waarschijnlijk, dat Jeremia deze profetie kort vóór den slag bij Circesium uitsprak, toen Faraö Necho weer koning Josia had overwonnen en zich bij den Chaboras had gelegerd. Want het is voornamelijk de nederlaag van de Egyptische wereldmacht door Nebukadnezar, waarop zijne profetie doelt. Toen de Profeet vernam, dat het Egyptische leger aan den Eufraat bij Karchemis zich had gelegerd, erkende hij aanstonds de betekenis dier stelling. Hij wist, dat nu een treffen van de zuidelijke, en de noordelijke wereldmacht onvermijdelijk was, dat daar aan den Eufraat het lot der wereld voor de naast bijzijnde toekomst moest worden beslist. Egypte aan den Eufraat! Dat was de noodlottige vereniging, die hem tot het profetische woord drong.

7. Wie is deze, die met geweldige legerscharen optrekt als een stroom, als de Nijl, die buiten de oevers gaat en het gehele land overstroomt, wiens wateren zich bewegen en ruisen als de rivieren, als de golven van den Nijl.

8. Egypte trekt op als een stroom, alles met zijne legers bedekkende, en zijne wateren bewegen zich als de rivieren; en hij zegt: Ik zal optrekken, ik zal de aarde, het land rondom, bedekken; ik zal de stad, de steden, en die daarin wonen, verderven.

9. Trekt op, gij paarden! en raast, gij beroemde krijgswagens! en laat de in den krijg geoefende helden uittrekken: de Moren of Ethiopiërs; en de Puteërs, de Libiërs, uwe hulptroepen, die het schild zo voortreflijk handelen, en de Lydiërs uit Afrika, die den boog met zoveel juistheid handelen, beter, houden, en spannen(Gen. 10:13, 22. Jes. 66:19. #Isa Ezech. 27:10).

10. Die ganse voortreflijke krijgsmacht zal u niets baten. Maar deze dag der slachting, tot welken gij genaderd zijt, is de dag des Heeren, des HEEREN der heirscharen, dien Hij naar Zijnen voorbedachten raad heeft gemaakt en doen komen. Het is een dag der wrake, dat Hij Zich wreke van Zijne wederpartijders, tot welke gij Egyptenaren van vroegen tijd af, tot op den dag dat gij den vromen koning Josia hebt gedood, Joahaz hebt weggesleept, en Jojakin, hebt aangesteld, behoord hebt; en het zwaardvan Nebukadnezar zal Gods vijanden vreten, en verzadigd, en dronken worden van hun bloed: want de Heere HEERE der heirscharen heeft een slachtoffer in het land van het noorden, aan de rivier Frath, opdat Hij die zware schuld verzoene (Jes. 34:6).

Jeremia beschrijft nauwkeurig de statige en prachtige krijgstoerusting der Egyptenaars, om des te beter aan te tonen, hoe Gods arm, wanneer Hij wil straffen, op gene menselijke macht acht slaat. Het is nodig dit tot ons te zeggen, die zozeer aan het uitwendige en zichtbare blijven hangen, en de overwinning alleen van de zichtbare macht verwachten. Dat wekke onzen moed op, wanneer het schijnt, dat de vijanden der kerk overwinnen; want voor den Heere moeten zij spoedig vluchten. Hoe groter de hoogmoed en het vertrouwen op de overwinning bij de Egyptenaars was, des te meer werd Gods macht aan hen verheerlijkt, die hen nederwierp, en Gods gerechtigheid, die hen strafte. In deze en de volgende voorzeggingen zien wij de waarheid van het woord, dat aan het begin van het Boek staat: (Hoofdst. 1:10): Ziet, Ik stel u te dezen dage over de volken en over de koninkrijken. om uit te rukken en af te breken, en te verderven, en te verstoren, om te bouwen ten te planten.

Deze wraak des Heeren over de Egyptenaars wordt hier vergeleken bij een geheimzinnigen maaltijd, waarin God wordt aangemerkt als de Gastheer, de Egyptenaars komen voor als de spijs, de Chaldeën als de gasten, die genodigd werden om deze spijs te eten.

Het is nu als de dag der wrake voor Egypte. Egypte heeft zich zwaar bezondigd tegen des Heeren volk en Zijn erfdeel. Niet alleen nu maar al de eeuwen door, en daarom zal het een verschrikkelijke dag voor Egypte zijn. Het zal zo geslagen worden dat er geen heling, geen genezing mogelijk is.

11. Ga henen op naar het kruidrijke land (Hoofdst. 8:22), naar Gilead, en haal u genezenden balsemvoor den zwaren, dodelijken slag, dien gij van den Heere door Zijnen knecht Nebukadnezar bij Karchemis ontvangen hebt, gij jonkvrouw, tot hiertoe nog onverwonnene dochter van Egypte! Te vergeefs vermenigvuldigt gij de medicijnen; er is gene heling voor u.

12. Gij zijt nu beroofd van uwen maagdom. De volken hebben uwe schande gehoord, en het land, de aarde, is vol van uw gekrijt over den geleden smaad; want zij hebben zich gestoten, held tegen held; 1) zij zijn beide te zamen gevallen, zo verschrikkelijk en verward zal uwe vlucht zijn.

1) In het Hebr. Ki gibboor begibboor kaschaloe. Beter: Want held over held zijn gestruikeld. n. l. in het vluchten, op de vlucht. De helden zijn gevallen. Egypte's leger is totaal vernietigd, daarom was er geen balsem voor hen. Ditzelfde wordt in vs. 16a bijna letterlijk herhaald.

13.

Ib. Vs. 13-28. De tweede profetie over Egypte, niet zeer lang na de eerste, en dus niet lang na den slag bij Karchemis ontvangen, verkondigt volgens het opschrift (vs. 13), de verovering van het land door Nebukadnezar, den koning van Babylon. Deze profetie is dezelfde. die Jeremia ook aan de in Zuid-Egypte verzamelde Joden in Hoofdst. 43:8 vv. verkondigde, zodat deze laatste aankondiging waarschijnlijk slechts ene vernieuwing geweest is van onze profetie, bijzonder naar de omstandigheden aldaar voor de Joden. Ook deze rede splitst zich in twee strofen (vs. 14-19 en 20-26), waarbij vervolgens in vs. 27 en 28 nog een troostwoord voor Israël wordt gevoegd. De gang der gedachten is de volgende: Egypte moge zich toerusten, zijne macht zal toch geen stand houden, en de volken, die bondgenoten zijn zullen vlieden (vs. 14-16). Faraö's ondergang is zeker; de vijand zal komen met macht, en geheel Egypte in ene woestijn veranderen (vs. 17-19). De verderver komt van het Noorden, de huurlingen vlieden, en de vijanden houden het ontelbare menschenwoud neer (vs. 20-23). Egypte wordt in de hand van het volk uit het Noorden gegeven, want de Heere zal goden, vorsten en volk straffen, en Egypte aan den koning van Babel overgeven; eens zal echter Egypte weer bewoond worden als vroeger (vs. 24-26). Daarentegen behoeft Israël niets te vrezen, want zijn God zal het uit de ballingschap terugvoeren (vs. 27 en 28). Dat hier over Egypte twee profetieën worden uitgesproken, meer dan over de naburige volken, kan ons bij de veel hogere betekenis van Egypte voor het rijk van God niet bevreemden.

13. Het woord, 1) dat de HEERE tot den Profeet Jeremia sprak, enigen tijd na het eerste woord der profetie omtrent de nederlaag van Egypte aan den Eufraat, van de aankomst van Nebukadnezar, den koning van Babel, om Egypteland te slaan.

1) Vs. 3-12 is niet een bloot overwinningslied, over de reeds plaats gehad hebbende nederlaag, gehouden, maar een profetie van de nederlaag, die zou plaats hebben, waartoe de Profeet nog een tweede voorspelling voegt, waarin hij Egypte ook de verwoesting van zijn land vooruit verkondigt, zodat over Egypte meer als over de naburige landen is voorspeld, wijl Egypte voor de theokratie veel groter gewicht had als het land der Filistijnen, Moab, enz.

14. Verkondigt, gij bewoners der grenzen! in Egypte, en doet het horen te Migdol, de naast bijliggende stad aan de noordelijke grenzen; doet het ook horen te Nof of Memfis, de noordelijke hoofdstad van het rijk, en te Tachpanhes, of Daphne aan den Pelusischen arm van den Nijl (Hoofdst. 2:16; 44:1), zegt: Stelt er u naar, dat gij u verdedigt, o Egypte! en maakt u gereed, want het zwaard van den vijand heeft verteerd 1) wat van rijken en landen in het noorden rondom is, als Juda, Filistea en Edom.

1) Hieruit kan niet worden besloten, dat onze profetie eerst na de verwoesting van Jeruzalem zou zijn uitgesproken; want reeds in het eerste jaar van den slag bij Karchemis kon men spreken als hier, daar Nebukadnezar dadelijk na den slag de Egyptenaars tot aan de grenzen van hun land vervolgde, en alleen daarom toen niet verder doordrong en in Egypte inviel, omdat het bericht omtrent den dood zijns vaders, Nabopolassar, hem naar Babylon terugriep, opdat hij zich van de heerschappij mocht verzekeren. Maar reeds toen heette het in 2 Kon. 24:7 : de koning van Babel had van de rivier van Egypte af tot aan de rivier Frath ingenomen, al wat van den koning van Egypte was.

15. Maar wat zie ik? Waarom zijn uwe sterken, uw koning met zijne vorsten weggeveegd? Zij stonden niet tegen den vijand, omdat hen de HEERE voortdreef, daarom was hun tegenstand te vergeefs.

16. Hij maakt der struikelenden vele; ja de een dergenen, die het land moesten verdedigen, viel op den ander, zodat zij, die als vreemdelingen in het land wonen, hetzij als kooplieden, hetzij als huur- of hulptroepen, zeiden: Staat op en laat ons wederkeren tot ons volk, en tot het land onzer geboorte, vanwege het verdrukkende zwaard 1) des machtigen veroveraars, die tegen Egypte optrekt. Wat zullen wij te vergeefs ons leven prijs geven, daar de tegenstand toch zonder gevolg is.

1) Hij sprak hun van het verwoestende zwaard, hetwelk reeds dronken was van veel bloed en hetwelk vele slagen had uitgedeeld. Doch hij verstaat er onder de zwaarden van de soldaten van Nebukadnezar. Sommigen vertalen ook van ‘t treurig stemmend zwaard, maar die uitlegging schijnt mij te flauw te zijn. Zij zeggen derhalve: Dewijl we reeds verbroken zijn, en wij zien, dat de vijanden strafloos een hevige slachting aanrichten, is er niets veiliger dan terug te keren tot ons land.

17. Daar riepen zij te midden der algemene verwoesting en ontzetting: Faraö, de koning van Egypte is maar een gedruis 1); er is niets van hem tegen de vijanden te verwachten; hij heeft den gezetten tijd laten voorbijgaan, 2) hij heeft den tijd, hem door den Heere na de nederlaag bij Karchemis gegund, toen Nebukadnezar niet dadelijk zijn land veroverde, verzuimd, zonder iets te beproeven om zijn ongeluk af te wenden.

1) In plaats van in die nederlaag een oordeel Gods te zien, wekte Faraö door herhaalde aanvallen op de Chaldeeuwse macht den toorn van Nebukadnezar op, en veroorzaakte alzo zelf zijnen ondergang.

In het Hebr. Kareoe schaam Paroh mèlek-mitsraïm schaoon. Beter, zij roepen aldaar: Faraö, de koning van Egypte is verwoesting, d. i. is verloren. Calvijn vertaalt: Zij roepen aldaar: Faraö de koning van Egypte, is ons een koning der verwoesting. Het laatste woord betekent letterlijk, verwoesting.

Men had gedacht dat het leger van Egypte sterk genoeg was en de koning krijgsmanswijsheid genoeg bezat, om tegen Babel op te trekken en hen te overwinnen, maar het bleek nu dat hij niet bestand was en zijn leger niet berekend tegen den machtigen Nebukadnezar. Waarom niet? Dewijl hij den Heere tegen had en het in diens Raad was besloten Egypte te tuchtigen.

2) Het gezegde heeft de gedaante van een spreekwoord, waarvan de zin te dezer plaatse is, wij willen gene verraders dienen, die slechts een burgerkrijg en de verwarring der tijden hun gezag verschuldigd zijn. De bestemde tijd is dan de tijd, voor welken zij in dienst en soldij van Egypte waren overgegaan, ‘t geen men thans de capitulatie van vreemde hulptroepen noemt. De geloofwaardigste der oude geschiedschrijvers aangaande de zaken van Egypte, Herodotus, bericht ons, dat Apriës in den strijd tegen Amasis zich voornamelijk van zulke benden bediende, dat zij den koning dapperlijk verdedigden, maar voor de overmacht zwichten moesten. In het woord dat zij, ten minste diegenen onder hen, die in vs. 9 genoemd worden, Amasis niet helpen wilden tegen den gevreesden Nebukadnezar, maar naar hun land terugtrokken en uit hoofde van het gebeurde zich niet langer gehouden rekenden aan het vervullen van hunnen overigen diensttijd, en dat dit een der redenen was van Nebukadnezars gemakkelijke zegepraal? Anders: "Farao de koning van Egypte, is verloren. Of hij (Faraö) heeft zijnen tijd laten voorbijgaan. " Men kan echter niet ontkennen, dat de plaats duister blijft en men naar den zin slechts raden kan.

18. Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Koning, de ware Koning die in de eeuwigheid troont (Ps. 29:10), wiens naam is HEERE der heirscharen: hij, Mijn uitverkoren werktuig tot uitoefening van het gericht over Faraö, den koning van Babel, zal voorzekertegen Egypte optrekken, hoog verheven boven alle andere aardse machten, als Thabor onder de bergen van den kleinen Hermon, en als Karmel bij de zee, die ongeveer 500 voet zich boven de zee verheft (1 Kon. 18:20), zal hij aankomen. 1)

1) Onder de bergen van het Joodse land, waren Thabor en Karmel niet van de minst beroemde. Thabor lag in de vlakte van Jizreël aan den oorsprong der beek Kison, op de Noordelijke grenzen van den stam Issaschar; deze berg is zeer hoog en boven al de

omliggende bergen van Galilea ver weg verheven. Karmel lag aan de Middellandse zee, daarom hier nader beschreven als Karmel aan de zee, in onderscheiding van Juda. (Joz. 15:55). De hier bedoelde berg was zeer beroemd, niet alleen om zijne hoogte, maar om de ongemene vruchtbaarheid, (vgl. Jes. 35:2). Bij deze bergen nu wordt de komst van Nebukadnezar in Egypte vergeleken: Hij zal voor ieder als Thabor en Karmel aankomen, enz. dat is met één woord te zeggen: Gelijk Thabor en Karmel, boven al de bergen van het Joodse land uitsteken, evenzo zal ook de macht van Nebukadnezar, wanneer hij tegen Egypte optrekt, boven die van Faraö uitmunten.

In vs. 18 wordt de bedreiging (vs. 17) positief vastgesteld. Met een eed kondigt de Heere het komen van de verwoesting over Egypte aan. Zoals de over alle naburige bergen zich verheffende Thabor en gelijk de als van een hogen wachttoren in de zee blikkende Karmel, zo zal hij komen, n. l. hij, van wien de verwoesting van Egypte uitgaat, de koning van Babel. Het punt van vergelijking vormt de alle andere koningen overtreffende macht van Nebukadnezar.

Thabor heeft den vorm van een afgebroken kegel. De top verheft zich 1350 voet boven de vlakte of 1805 boven de vlakte der zee. De berg Karmel strekt zich over 3 mijlen uit.

19. Maak voor u gereedschap der gevankelijke wegvoering, bereid u daarop voor, gij inwoneres des lands, gij dochter van Egypte! want Nof, Memfis, de hoofdstad van het land, zal ter verwoesting worden, en zal verbrand worden, dat er niemand in wone, dan zult ook gij in het land der verbanning moeten gaan.

20. Egypte is nu ene zeer schone vaarze, in een vruchtbaar land, goed en rijkelijk gevoed, maar de slachter 1) komt, hij komt van het noorden, die zal Egypte slachten.

1) Liever: "de horzel. " "Het schijnt, dat door het Hebreeuwse woord zodanig een insekt wordt aangeduid, welks steek het vee niet verdragen kan, en het radeloos door velden en weiden doet lopen.

Dit woord komt slechts eenmaal voor in de H. S. en wordt op onderscheidene wijze vertaald. Onze Staten-Overzetters vertalen door, slachter. Anderen zoals Ewald door, walvis. Weer anderen zoals Gesenius en Umbreit in navolging van de Rabbijnen door, verderf. Anderen zoals Hitzig door horzel.

Met vs. 20 begint de Profeet tegen Egypte als op nieuw om onder nieuwe beelden, de verwoesting van Egypte te schilderen. En dat om daarmee te doen uitkomen dat het kwaad over dat land ten volle besloten is. Om derhalve bij Israël alle vertrouwen op dat land weg te nemen.

21. Zelfs hare gehuurden, die zo talrijk in haar middenwonen, zijn als gemeste kalveren, welgevoed; maar die hebben zich ook gewend; zij zijn te zamen gevlucht, zij hebben niet gestaan, geen stand gehouden: want de dag huns verderfs is over hen gekomen, de tijd hunnerrechtvaardige, goddelijke bezoeking.

De Egyptische krijgstroepen bestonden toen ten dele uit hulptroepen als de Libiërs en Lydiërs (vs. 9), ten dele uit huurtroepen, in zonderheid Kariërs en Ioniërs, met welke Psammetichus de heerschappij over geheel Egypte had verworven. Zij waren in bijzondere dorpen van krijgslieden tussen Bubastis en Pelusium aan beide oevers van den oostelijken arm van den Nijl gevestigd en werden zeer in achting gehouden, daar de koningen op hen vertrouwden.

22. Hare stem, de stem der dochter van Egypte, daar zij diep gebogen op den grond ligt kermende en steunende, zal gaan zal gelijken op het geschuifel als van ene slang, niet meer als van ene vaarze, maar sissende en schuifelende, gelijk ene, die van vrees nauwelijks geluid kan geven: want zij (hare vijanden) zullen met krijgsmacht daarhenen trekken, en tot haar met bijlen komen, gelijk houthouwers, om het bos van Egyptenaren neer te houwen.

23. Zij hebben, zo zie Ik het reeds voor Mij, haar woud afgehouwen, spreekt de HEERE; hoewel (want) het getal der vijanden niet is te onderzoeken: want zij zijn meerder dan de sprinkhanen, zodat men hen niet tellen kan.

24. De anders zo trotse en overmoedige dochter van Egypte is beschaamd; zij is gegeven in de hand des volks van het noorden, van de Chaldeën.

25. De HEERE der heirscharen, de God Israëls, zegt: Ziet, Ik zal met Mijn gericht bezoeking doen over de beide grootste machten, onder wier bescherming en bestuur het land staat, namelijk over de hoogste goden, over Amon, de god der lentezon te No of Thebe, de oude beroemde koningsstad van Opper-Egypte, met ene talrijke, geleerde priesterschap en een beroemd orakel (Nah. 3:8) (in onze overzetting minder juist de menigte van No) 1) en over Faraö en over het gehele land van Egypte, en over al hare andere goden, en over hare koningen), ja over Faraö, en over degenen, die op hem vertrouwen 3), dus ook over de Joden, die van hem hulp tegenover hun vijanden, de Chaldeën, verwachten.

1) In het Hebr. Hinneni fokeed el-amoon minno. Beter: Ik zal bezoeking doen over Amon van No. Amon was de zonnegod. Zijn tempel stond te Thebe, waar toen een beroemd orakel zich bevond. vele priesters waren aan dien tempel toegevoegd.

2) Onder deze koningen moet men niet onderkoningen of stadhouders verstaan, de Profeet heeft hier het gehele volk niet alleen van dezen tijd, maar ook van het verledene op het oog, als dat zal gestraft worden. Over alle door Egypte en zijne koningen bedreven zonden wordt nu gericht gehouden; zo treft de straf zowel de goden, als ook in ‘t algemeen de koningen.

3) Het is goed op den Heere te vertrouwen en zich niet te verlaten op vorsten (Ps. 146). Als zij het beste zullen helpen, leggen zij zich neer en sterven.

26. En Ik zal hen geven in de hand dergenen, die hunlieder ziel zoeken, en in de hand van Nebukadnezar, den koning van Babel, en in de hand zijner knechten. Maar toch zal deze nederlaag en verwoesting, die Ik om uwen afgodendienst en om de verleiding van Mijn volk over u breng, niet het einde van uw volk en rijk zijn, maar daarna, wanneer Mijn rijk in heerlijkheid zal komen, en over alle volken, ook over Egypte zal uitgebreid zijn, zal zij

(Egypte) weer in bloeienden toestand komen. Zij zal bewoond worden even als in de dagen van ouds, toen het tot de wijste en gelukkigste en rijkste volken behoorde, spreekt de HEERE, die macht heeft zowel om Zijne bedreigingen als om Zijne beloften te volbrengen.

Desgelijks wordt ook aan Moab (Hoofdst. 48:17), aan Ammon (Hoofdst. 49:6) en aan Elam (Hoofdst. 49:39) aan het einde van de aankondiging des gerichts het uitzicht gegeven op ene omkering van hun gevangenis in den laatsten tijd. Over de vervulling van ene profetie van straf over Egypte, vgl. Hoofdst 43:13 .

27. Ja, met het oordeel der vernietiging zal Ik bezoeken allen, die zich op Faraö's macht verlaten, in 't bijzonder ook de afvallige leden van Mijn volk Israël. Maar a) gij, 1) Mijn knecht) Jakob! Mijn waar verbondsvolk, vrees niet, gelijk Ik u reeds eens (Hoofdst. 30:10 v.) gezegd heb, voor de zware straffen, die Ik over u zal brengen, en ontzet u niet, o Israël, gij echt volk van God! in uw verdrukking. Want zie, Ik zal u wel om uwe ongehoorzaamheid aan de Heidenen ter pijniging overgeven, maar Ik zal u verlossen uit de verre landen, waartoe Ik u moet verstrooien, en uw zaad zal Ik terugbrengen uit het land hunner gevangenis, waarheen Ik u moet verstoten, zo als Ik u vooraf heb verkondigd, en Jakob zal wederkomen in het land zijner vaderen en stil en gerust zijn te midden van alle goederen, die tot tijdelijk en eeuwig geluk kunnen dienen, en niemand zal hem ooit weer verschrikken3) dat het nogmaals van deze goederen en van Mijne genadige gemeenschap zal worden beroofd.

a) Jes. 41:13; 43:5; 44:1

1) Nu keert de Profeet het gesprek tot de Israëlieten. Wij hebben gezegd dat hij niet bestemd was tot een leermeester van de profane volken. Derhalve wat hij heeft voorspeld omtrent de profane volken, dat had betrekking op het heil van het volk. Wij hebben nu gezegd, waarom de Profeten hun Godspraken uitbrachten omtrent de oordelen Gods tegen alle volken. Anders toch waren de Israëlieten ontmoedigd geworden, alsof hun conditie slechter was dan die der vreemden. Wat betekent dit? God heeft ons uitverkoren tot zijn bijzonder volk, ondertussen zijn wij enkel ellendig. God heeft zijn gehele gestrengheid over ons uitgestort en ondertussen spaart Hij de ongelovigen. Het zou beter zijn, dat wij door Hem geheel verworpen waren, dewijl het verbond hetwelk Hij met ons heeft opgericht dit slechte meebrengt, dat wij ellendiger zijn dan de anderen. De ellendigen Israëls zouden derhalve tot wanhoop worden gebracht, indien er niet ter rechter tijd een tegemoet komen was geweest. Daarom ook dat andere voorspellen der Profeten, of liever des H. Geestes, die door hen sprak. Wanneer er niets anders was voorspeld dan zouden de oordelen, die God bracht over al hun naburen als met geslotene ogen zijn voorbijgegaan. Indien zij hadden gezwegen over het verderf van Egypte, van de Filistijnen en van de Moabieten, het volk, zo was het als het ware door zorgeloosheid verteerd, zou geen oog hebben gehad voor de oordelen, maar had gemeend dat dit alles als bij toeval had plaats gehad. De Profeten hebben derhalve als in een spiegel de macht Gods aanschouwelijk gemaakt, opdat de Israëlieten zouden weten, dat deze zich uitstrekt tot over geheel de aarde en over de enkele volken. Dit is derhalve de reden waarom de Profeet zich weer wendt tot het uitverkoren volk.

2) Hier merken we weer de kracht van het verbond. Israël was van den Heere afgeweken. Israël was in ballingschap gezonden. Echter het verbond was niet te niet gegaan. Om des verbonds wille was Jakob nog knecht des Heeren, dewijl er nog een overblijfsel was naar de verkiezing der genade.

3) Met deze woorden tekent hij de vastheid der genade Gods, alsof hij wilde zeggen, dat daarin niet slechts doorzichtig was, dat Hij het volk ongedeerd uit de ballingschap zou terugbrengen, maar omdat Hij die ellendigen zo zou herstellen, dat bij hen het volle en voortdurende geluk zou bloeien.

28. Gij dan, Mijn uitverkoren knecht Jakob! door welken Ik Mijn eeuwig raadsbesluit nog wil voleindigen, vrees niet, spreekt de HEERE: want Ik ben met u, om u te troosten en te sterken ook midden in Mijne oordelen en in het land uwer gevangenis; want Ik zal ene voleinding maken met al de Heidenen, waarhenen Ik u om uwer zonden wil gedreven zal hebben, wanneer Mijn tijd der gerichten over hen komt, doch met u, dien Ik van eeuwigheid tot een werktuig van het raadsbesluit Mijner genade verkoren heb, zal Ik, al heeft het ook al den schijn daarvan, gene voleinding maken, maar Ik zal u met roeden der liefde a) kastijden met mate, zo verre het Mijne gerechtigheid en wijsheid eisen, en u niet gans onschuldig houden, maar u reinigen en louteren en tot de beloofde heerlijkheid brengen.

a) Jer. 10:24; 30:11.

Even als in de bedreiging des gerichts aan Babel beloften voor Israël ingelast zijn (Hoofdst. 50:4-7, 19, 20; 51:5 vv. 10, 35 vv. 45, 50), zo is ook deze belofte aan het slot der aankondiging van het zware gericht aan Egypte geplaatst; want Babel en Egypte waren onder de negen volken, wien Jeremia het gericht aankondigde, voor het lot van het rijk Gods het meest betekenend en het rijkst aan invloed. De troost van de vromen in Israël is na deze aankondiging van Egypte's verwoesting en in 't bijzonder van alle plaatsen, waar Joodse volkplantingen waren, geheel op zijne plaats. Dit is ten onrechte door vele geleerde uitleggers miskend, die meenden, dat vs. 27 en 28 uit Jer. 30:10-11, waar zij eveneens worden gelezen, hierheen zouden verdwaald zijn. Integendeel, zij zijn het eigenlijke doel van de gehele voorgaande profetie; zij moeten als citaat vers 20 dit gehele vertroostende hoofdstuk in herinnering brengen, en na het valse vertrouwen op Egypte te niet gedaan te hebben, het ware vertrouwen op den Heere op nieuw levend maken.

Alle oude volken zijn ten onder gegaan; Israël, het op ontzettende wijze verstrooide volk, bestaat zonder voorbeeld wonderbaar en onvermengd tot op heden! En wanneer God de anti-christelijk gewordene volken zal richten, dan zal Israël worden wedergebracht, en dan zullen aan hen alle gegevene beloften recht worden vervuld.

Nog wacht deze belofte voor Israël op hare volledige vervulling. Nog wacht ook het gericht over den geest der vleselijke wellust, waarvan Egypte de type is, even als over den machtigen geest der verheffing boven alles, wat God en Godsrijk heet, die zich beide midden in de christenheid hoe langer hoe verder uitbreiden, zijne vervulling.

Wanneer God reeds het onderste boven keert, en het zich laat aanzien, dat noch het een noch het ander zal blijven, dan moet toch Zijn hoopje behouden worden. De straffen, die den goddelozen ten verderve dienen, strekken den godzaligen ter verbetering. Want van deze neemt Hij de eeuwige straf weg, en de tijdelijke moet hun ook ten voordeel strekken, maar de goddelozen drinken den droesem uit.

HOOFDSTUK 47.

VOORZEGGING TEGEN DE FILISTIJNEN, TYRUS EN SIDON.

II. Vs. 1-7. Van het noorden ziet de Profeet vijandige scharen als grote watervloeden tegen de Filistijnen aankomen. Ontzetting zal deze aangrijpen in die mate, dat de vaderen niet eens naar de kinderen zullen omzien. Dan zullen de Filistijnen tot het laatste overblijfsel worden uitgeroeid, aan de Feniciërs zal de laatste helper worden ontnomen (vs. 2-4). Gaza en Askelon zullen vallen, want de opmerking, dat het zwaard des Heeren reeds genoeg bloedigen arbeid heeft gehad, en ook maar voor de laatste dezer steden zal stilstaan, kan gene plaats vinden (vs. 5-7).

1. Het woord des HEEREN, dat tot den Profeet Jeremia geschiedde tegen de Filistijnen, op een tijd, eer dat Faraö Necho II na den zegerijken slag bij Megiddo, de hoofdstad des lands, Gaza sloeg en veroverde. Deze profetie werd dus eerder dan die tegen Egypte, ongeveer in het jaar 609 v. C. door den Profeet uitgesproken.

Dit geschiedkundig toevoegsel moet niet aanduiden, dat de vervulling der volgende profetie juist in de verovering van Gaza heeft plaats gehad; want Faraö kwam onmogelijk van het noorden, zo als deze legermenigte, waarmee in het volgende wordt gedreigd. Integendeel heeft deze opmerking ten doel om te tonen, dat Jeremia de verovering van Palestina en Fenicië door vijanden uit het noorden, d. i. door de Chaldeën geprofeteerd heeft, toen juist hun verovering door enen vijand uit het zuiden dreigde, dat hij de heerschappij der Chaldeën ook over deze landen reeds heeft aangekondigd, als de Egyptenaren nog ene onbestredene heerschappij over Syrië en Palestina uitoefenden, en zich gereed maakten, die ook over het land der Filistijnen uit te breiden. De uitlegging ten opzichte van Faraö is twijfelachtig tussen Psammetichus, Faraö Necho II en Faraö Hofra, van welke beide eerste vaststaat, dat zij Gaza veroverd hebben, terwijl het van Hofra hoogst waarschijnlijkste blijft, dat Faraö Necho II bedoeld is, van welken Herodotus (II 159) verhaalt, dat hij na den slag bij Megiddo Gaza heeft ingenomen (2 Kon. 23:33). Inderdaad lag het zeer voor de hand, dat Necho, voordat hij tegen Nebukadnezar optrok, zich niet alleen van Syrië en Palestina, maar voor alles van den sleutel tot deze landen, van de vesting Gaza zocht meester te maken, opdat hij geen gevaar zou lopen, dat de terugtocht hem zou worden afgesneden. Is nu in die opmerking van Jeremia deze verovering van Gaza bedoeld, dan valt onze profetie vroeger dan die tegen Egypte, ongeveer in het jaar 609 v. C. ja vroeger dan alle andere voorzeggingen tegen de Heidenen. Dit komt in ‘t algemeen met de betrekking van het volk der Filistijnen omtrent Israël overeen. Onder alle naburige volken waren de Filistijnen dat volk, dat Israël het langst en met het meeste gevolg bestreed. Want van de tijden van den richter Samgar (Richt. 8:31) tot Hizkia (2 Kon 18:8) waren zij naburen, die evenzeer met haat vervuld als gevaarlijk waren. Zelfs die grote helden- en overwinningsperiode van Israël, de tijd van Samuël, Saul en David had het gevolg, dat deze vreselijke tegenstanders geheel onschadelijk werden gemaakt. Ezechiël noemt ze nog onder dengenen, die met boos leedvermaak over Jeruzalems val vervuld waren (Ezech. 25:15). Daarom denkt de profetie ook zo dikwijls aan hen (Jes. 11:14; 14:28 vv. Obadja 1:19. Amos 1:6 vv. Zef. 2:4 vv. Ezech. 25:15 vv.), en het behoort tot de troostrijkste tijden van Israëls toekomst, dat door de profetie de vernietiging van deze vijanden wordt

aangekondigd. Maar ook voor hen is de genade niet afgesloten: wel zullen zij ophouden als volk te bestaan, maar bijzondere personen zullen zich tot den Heere bekeren, en in Israël worden ingelijfd (Zach. 9:7).

2. Zo zegt des HEERE: Ziet, wateren komen op als ene sterk vloeiende bron uit de aarde van het noorden, en zullen worden tot ene overlopende beek, en overlopen het land en de volheid daarvan, de stad en die daarin wonen, en de mensen zullen schreeuwen, en al de inwoners des lands zullen huilen.

3. Dat is het machtige leger der Chaldeën, dat alles voor zich nederwerpt. Vanwege het geluid van het geklater der hoeven zijner sterke paarden, vanwege het geraas zijner wagenen, en het bulderen zijner raderen, wordt alles zo bevreesd en zal alles bedacht zijn op ene allerspoedigste vlucht, de vaders zien niet om naar de kinderen, of ook die zouden kunnen gered worden, vanwege de slappigheid der handen, de algemene moedeloosheid (Jes. 5:28).

4. Allen zullen zich ontzetten vanwege den dag, die er komt, om alle Filistijnen te verstoren, om Tyrus en Sidon, geheel Fenicië, waarvan deze de grootste en machtigste steden waren, allen overgeblevenen helper af te snijden, den laatsten bijstand tegenover de overmacht van Chaldea, namelijk de Filistijnen 1) weg te nemen, want de HEERE zal de Filistijnen, het overblijfsel des eilands van Kafthor 2) (= kroon), alles wat van het volk van Filistea, dat van het eiland Kafthor afstamt, nog overig is, verstoren.

1) Opmerkelijk is die vermelding der Feniciërs. Deze wordt daaruit verklaard, dat Jeremia slechts tegen de hoofdvijanden van Juda bijzondere voorstellingen heeft uitgesproken, gedeeltelijk ook uit de geschiedkundige betrekkingen, dat de Filistijnen den Feniciërs in den strijd tegen de grote machten der wereld hulp zouden hebben kunnen schenken.

De voorzegging van den Profeet omtrent de Feniciërs is spoedig daarna vervuld. De Feniciërs zullen bij den druk, die na Jeruzalems verwoesting van de zijde der Chaldeën over hen gekomen is met smarte hun Filistijnse naburen hebben gemist.

2) Dat de Filistijnen uit Kafthor afkomstig waren staat vast (Am. 9:7), maar niet waar dat moet gezocht worden. Daar in Zef. 2:5. Ezech. 25:16, de Filistijnen ook Kretenzers worden genoemd, menen vele uitleggers dat Kafthor een andere naam voor het eiland Kreta is. Ware dit het geval, dan kon dat toch slechts een naam van dit eiland zijn (Joz. 13:2), die ontstaan is door het uittrekken van Kafthoriërs uit het Pontische Cappadocië. (Gen. 10:14).

5. Kaalheid 1) (Deut. 14:2 Mich. 1:16) is op Gaza gekomen 2), die sterke, zuidelijke vesting, de sleutel van het land, als op het hoofd des gehelen lands; het is in de diepste en smartelijkste treurigheid. a) Askelon, de zeestad is uitgeroeid, is als de mond des lands verstomd, zodat hare poorten gesloten zijn, en niemand meer in en uitgaat, omdat de vijand voor de poorten staat; met het overblijfsel huns dals, het gehele noordelijke bergland en de zuidelijke vlakte is het in des vijands macht: Hoe lang zult gij, land der Filistijnen! uzelven b) insnijdingen maken? Wat brengt gij uit wanhoop, biddende om genade en hulp van uwe goden, uzelven bloedige wonden toe (1 Kon. 18:28)?

a) Jer. 25:20. b) Deut. 14:1; Jer. 16:6.

1) Gaza is kaal geschoren en van alle sieraden beroofd door de plundering der vijanden. of: die van Gaza hebben zich kaal gemaakt door hun haar af te snijden of te scheren of uit te rukken, gelijk bij droevige gelegenheden gebruikelijk is.

2) Terwijl in het vorige het gericht over het land der Filistijnen als iets toekomstige wordt voorgesteld, komt het hier voor als voor het grootste gedeelte reeds begonnen. De Profeet ziet in den Geest het land reeds in de handen der vijanden. Daarom staan hier en in het volgende in den grondtekst enkel perfecta.

6. Wanhopig roept gij Filistijnen uit: o wee, gij zwaard des HEEREN! dat Hij u ten gerichte heeft gezonden! hoe lang zult gij niet stilhouden? hoe lang zult gij voortgaan ons te doden? wanneer zult gij verzadigd zijn van ons bloed? Vaar in uwe schede, rust en wees stil! 1)

1) Zo worden de Filistijnen smekende en zuchtende ingevoerd. Zij smeekten om redding en verlossing van het machtig zwaard der Chaldeën. Maar de Profeet antwoordt hier dat dit onmogelijk is, dewijl het zwaard der Chaldeën in dit geval is het zwaard des Heeren. De Chaldeën zijn de machtig schrikkelijke werktuigen des Heeren, om Zijne oordelen uit te voeren tegen de volken. En als de Heere dat zwaard heeft uitgetrokken is geen mensenhand in staat het in de schede terug te brengen.

7. Doch de Profeet antwoordt op die klagende bede: Hoe zoudt gij stilhouden, ophouden met te verdelgen, o zwaard des Heeren? De HEERE heeft toch aan het zwaard bevel gegeven, tegen Askelon en tegen de zeehaven, of tegen de kust, de gehele Filistijnse kust der zee, aldaar heeft Hij het besteld.

Het is van gewicht dat den Filistijnen hier het geroep: "zwaard des Heeren" in den mond wordt gelegd. Daarmee wordt te kennen gegeven, dat zij door deze droefheid tot erkentenis zullen worden gebracht, dat dit het rechtvaardige gericht is van den waren God, hetwelk over hen is gekomen.

Men acht het waarschijnlijk, dat hetgeen hier voorspeld wordt, geschied zij gedurende de belegering van Tyrus, welke volgens Josefus (Antiq. 1. 10, c. 11) dertien jaren lang geduurd heeft-zoveel is in het algemeen zeker, dat al de landschappen ten Oosten en Westen van Kanaän, door Nebukadnezar verwoest zijn. De Godsspraak voegt er gene belofte bij omtrent de herstelling der Filistijnen. Na de Babylonische gevangenis herstelden zich de Filistijnen enigzins, en verdrukten de Joden. Maar Gaza, toen weer ene machtige stad, is na een beleg van twee maanden, door Alexander den Grote veroverd, brengende de inwoners tot slavernij, en plaatsende ene nieuwe volksplanting in de stad. Vervolgens heeft Antiochus de Grote deze stad andermaal verwoest. Naderhand is zij door Judas den Makkabeër ingenomen en den Syriërs ontrukt (1 Makk. 11:61); ook heeft Simon haar veroverd, van de afgoden gezuiverd en met Joden vervuld. (1 Makk. 13:43, 44). Eindelijk heeft Alexander Jannaeus, toornig op die van Gaza, omdat zij Ptolomeüs hadden geholpen, de stad geheel verwoest.

47. Maar toch zal uit vreeslijk gericht over Moab niet het einde zijner geschiedenis zijn; in het laatste der dagen, wanneer de Heiland aller volken zal komen, en alles in zijn vorigen stand terug zal brengen, zal Ik Moabs gevangenis wenden, en het zal als bekeerd volk weer opstaan en met Mijne grote gemeente Gods weer verenigd worden, spreekt de HEERE. Tot hiertoe (Hoofdst. 48) is Moabs oordeel.

Omdat de ondergang der Moabieten nergens voorkomt als alleen dienende tot opwekking van bekering, moeten wij opmerken, welke zonden in het bijzonder worden genoemd, waaraan zij schuldig waren, en waardoor zij zulke zware straffen zijn waardig geworden. Deze zijn geweest: 1) trotsheid, zodat zij aan niemand een goed woord gaven, onvriendelijk waren, en slechts gespot hebben (Ps. 52:3) 2) het vertrouwen op hun vestingen, op hun macht, geld en rijkdom (2 Kron. 32:8 Jes. 40:6) 3) gerustheid, alles volop en vrede, welke de zonde waren van hare zuster Sodom (Ezech. 16:49. Zef. 2:9). 4) Grootspreken. Maar hoewel Goliath zulk een hoogmoedig man was, moest hij toch in den grond bijten (1 Sam. 17:50) 5) Hoofdsheid en overmoed. Maar deze doen nooit goed, de zodanigen drijven door met geweld en onrecht. Maar om geweld en onrecht en gierigheid komt een koninkrijk van het ene volk tot het andere.

Het ware te wensen, dat alleen de Moabieten zulke mensen geweest waren, en wij zouden ons gelukkig kunnen noemen, wanneer niet nog heden velen met zulke Moabietische zonden waren aangestoken, helaas! er worden er maar al te velen gevonden. Want hoe velen zijn er, die op hun macht, op vaste steden en gebouwen, op rijkdom, geld en goed zich verlaten, en al hun hoop en al hun vertrouwen daarop stellen? Hoe velen derzulken zijn er, die, wanneer zij een tijd lang in vrede zitten, geheel gerust worden en denken, dat er geen gevaar meer is, noch van het oosten noch van het westen? Hoe velen derzulken zijn er, die op eigene krachten zich verlaten, die durven zeggen, dat een vijand mag komen, dat zij sterk genoeg tegenover hem zullen zijn? Hoe velen zijn er, die, wanneer zij in lichaams- en geestes gaven, of ook maar in vergankelijk goed anderen overtreffen, daardoor trots en hoogmoedig worden, geringen naast zich verachten, bespotten, kwalijk behandelen, als hadden zij ze onder de dieven gevonden, gelijk God, de Heere, hier spreekt. Zelfs verschoont men God niet.

Wil men de betekenis van deze profetie des gerichts over Moab goed verstaan, zo mag men nooit vergeten, dat de Moabieten uit de bloedschande van een lid dier familie zijn voortgekomen, die in Abraham door den Heere was verkoren tot de verlossing der wereld; dat de Moabieten na de Edomieten de naaste verwanten van Israël waren. Zij wisten dus van Israëls roeping, zij kenden het heil en den weg daartoe, maar hun hoogmoed en de verachting van Gods volk hield hen verre, bewoog hen tot den bittersten haat, tot vervolging der leden van het rijk Gods. Deze uit de bloedschande voortgekomene Moabieten ontbreken onder de tegenwoordige Christenen ganselijk niet. Het zijn diegenen, die reeds met de moedermelk van hun ouders den haat tegen het geloof en tegen alle ware kinderen Gods ontvangen, die alle middelen aanwenden, om het levende geloof in Christus schade aan te doen, en het gebied der kinderen Gods zo veel mogelijk te beperken. Wat de vervulling onzer profetie aangaat, Jozefus (Ant. X. 9:7) bericht, dat Nebukadnezar in het 5de jaar na de verwoesting van Jeruzalem de Moabieten beoorloogd en onderdrukt heeft, een bericht, dat niet te betwijfelen is, al zou ook het genoemde jaar niet juist zijn. Andere berichten omtrent dit volk ontbreken.

Na het terugkeren der Joden uit Babel worden behalve in Ezra 9:1. Neh. 13:1, 23, waar van huwelijken der Israëlieten met Moabietische vrouwen sprake is, de Moabieten als volk niet verder vermeld, ook niet in de boeken der Makkabeën, welke toch van oorlogen van Judas Makk. met de Ammonieten en Edomieten verhalen (1 Makk. 5:3; 4:61) noch bij Josefus, die nog bij gelegenheid van Moabitis, d. i. het landschap en zijne steden spreekt. Hun naam schijnt niet lang na de ballingschap in den naam van de Arabieren verloren te zijn gegaan. Maar de ondergang van den naam van dit volk sluit niet uit, dat nakomelingen van hen zijn bewaard gebleven, die in de uitbreiding van het Christendom in het land ten oosten van den Jordaan in de gemeente des Heeren werden opgenomen.

Gene misdaad is er, welke bij God zwaarder staat aangeschreven dan hoogmoed, vooral het zich hoogmoedig verzetten tegen den Heere, dewijl men daardoor Zijne Oppermajesteit schendt, Hem naar de kroon steekt en Zijn bestuur en wil duidelijk miskent. Betoonden nu de Moabieten dit wellicht daarin, dat zij met sprekende daden zeiden: Wie is de Heere, dat wij naar Hem luisteren zouden? en dat zij aan Israël, het volk dat Jehova Zich bijzonder geëigend had, veel afbreuk deden en allerlei nadeel toebrachten, dan zien wij, wat voor ons volk, als natie beschouwd, te wachten staat, wanneer hoogmoed onze harten vervult, wanneer wij ons tegen den Heere en Zijnen wil trotselijk verzetten en Zijne gunstgenoten kwalijk bejegenen; den zien wij met welk enen weerzin en afkeer de Hoge en Heilige ons aanziet, en wat lot wij zullen kunnen ondergaan, als Jehova’s toorn tegen ons ontbrandt. Gewis God wederstaat de hovaardigen maar den nederigen geeft Hij genade. Den armen en schuldigen zondaar past verootmoediging; zalig zijn de armen van Geest, want hunner is het koninkrijk der hemelen; zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden. Dit zijn de woorden van den Zone Gods, gesproken, toen Hij op aarde was, om ons door Zijnen dood en bloedstorting den weg te openen en te banen, die ons tot genade en eeuwige vertroosting leidt. Intussen ontmoeten wij hier ook de aanleiding om op te merken de blijvende liefde Gods voor het nakroost van Zijne gunstgenoten. Was Moab een volk, uit den vromen Lot gesproten, dan rustte daarop een bijzondere zegen. Bestaat zulk een zegen ongetwijfeld, in de eerste plaats daarin, dat het kroost van elken vriend van God het Evangelie der genade als uit de hand des Vaders ontvangt, en op ene bijzondere wijze getuige mag zijn van den innerlijken en krachtdadigen invloed en strekking des waren geloofs en der oprechte godsvrucht, zodat het daarin roeping en aandrang vindt om zulk enen weg te kiezen en met Gods hulp in te slaan, dan is het duidelijk, dat de afwijzing van Moab, en van ieder kind, dat vrome ouders had, moedwillig en bijzonder strafbaar is, en daarom ook geheel voor eigen rekening ligt. Maar is nu genade geen erfgoed, en liggen er evenwel vele gebeden van godvruchtige ouders voor den troon van God, gelijk de Heere ook Zijne beloften over hun kinderen deed, dan zullen wij doorgaans opmerken, dat er op dat kroost, al is het ook dat het van den Heere moedwillig afwijkt, nog een uitwendige zegen ligt, welke er naar Gods toezegging om der vaderen wil op rust, waardoor de Heere toont Zijn woord te vervullen en het zaad Zijner knechten gedachtig te zijn. Dat zien wij in Moab volgens dit hoofddeel: geducht zijn de oordelen, die over hem bedreigd worden, en ontzettend zien wij de Goddelijke strafgerichten daarover aangekondigd; maar als het slot van alles is, dat de Heere zegt: "maar in het laatste der dagen zal Ik Moabs gevangenis wenden, " en Josefus ons bericht, dat er in zijnen tijd nog een groot volk van dezen naam was, den is het ons duidelijk, dat de Heere Zijn woord heeft vervuld en aan het zaad van Zijnen dienaar heeft gedacht, al is het dan ook slechts in uitwendige zegeningen.

Thans moge dat Moab niet meer onder de volken van het Oosten bekend zijn, en onder de Arabieren zijn ingesmolten, die allen blijven toch voor een groot deel nakomelingen van Ismaël en Moab en andere afstammelingen uit Abrahams huis, en deze vergeet de Heere niet; blijven zij nog steeds op aarde bewaard, die bewaring zal niet te vergeefs zijn. Als de tijden aanlichten, dat de kennis des Heeren één wordt op aarde, dan zien wij er ook uit deze toevloeien, gelijk het geslachte Lam zondaren gekocht heeft uit alle geslachten, talen, volken en natiën, om toegebracht te worden tot die gemeente der volmaakt rechtvaardigen, die in de hemelen is opgeschreven en voor Zijnen troon verzameld wordt. Dat wij intussen mogen toezien, dat in niemand onzer zij een boos en ongelovig hart om af te wijken van den Heere, en door ongeloof buiten gesloten te worden uit die eeuwige ruste, die voor het volk Gods in de hemelen is weggelegd.

De laatste woorden: Tot hiertoe is Moabs oordeel, is hoogstwaarschijnlijk van den redacteur, die al de Profetieën van Jeremia heeft bijeenverzameld.

HOOFDSTUK 49.

VOORZEGGING TEGEN ENIGE ANDERE VOLKEN, NABUREN DER JODEN.

V. Vs. 1-6. In de derde plaats wendt zich de Profeet tegen de Ammonieten, het broedervolk der Moabieten zowel wat afkomst als karakter en stemmen omtrent Israël aangaat, wonende in het noorden. Hoewel als kinderen van Lot gelijkelijk verwant met Israël, en daarom bij het intrekken van Israël in Kanaän verschoond, hadden zij zich even als de Moabieten vijandig tegen Israël betoond (Richt. 3:13; 10:7 vv. 11:12-32. 1 Sam. 11 2 Sam. 10 en 11:1; 12:26 vv. 2 Kron. 20 26:8; 27:5). Ook zij konden het niet vergeten, dat het deel van hun land, hetwelk hun Sihon, de koning der Amorieten, had ontnomen, na diens overwinning door Israël aan den stam Gad was toegedeeld. Al heen streven strekte zich uit om Israël te verootmoedigen en dit gedeelte lands weer te verkrijgen. Zodra daarna de stammen Ruben, Gad en Manasse aan de Oostzijde van den Jordaan door den Assyrischen koning Tiglath-Pileser in ballingschap waren gevoerd (2 Kon. 15:29. 1 Kron. 5:26), maakten de Ammonieten zich meester van het ontvolkte land der stammen Gad en Ruben, terwijl zij ook Hesbon op de grenzen van beider gebied innamen. Deze wederrechtelijke toeëigening vormt het uitgangspunt onzer profetie, welke den Ammonieten voor hunnen haat tegen Israël verwoesting van hun land en gevangenschap aankondigt. Vóór Jeremia had vooral Amos (Amos 1:13-15) den Ammonieten straf aangekondigd. Deze voorzegging neemt Jeremia hier weer op, ontwikkelt die en bevestigt ze, daar zij in zijnen tijd nog niet vervuld was. Wat den tijd der vervaardiging van deze, zowel als van de volgende voorzeggingen van dit hoofdstuk aangaat, zo kan die niet nader worden bepaald, slechts schijnt dit zeker, dat zij vóór den slag bij Karchemis zijn vervaardigd, daar noch Nebukadnezar, noch de Chaldeën worden benoemd. De inhoud van onze afdeling wordt verdeeld in drie delen: Omdat Ammon het erfdeel van God in bezit genomen heeft, moeten zijne steden verwoest worden, Israël zal echter zijn eigendom weer verkrijgen (vs. 1 en 2 1,), Ammon zal diep treuren, wanneer zijn god en zijne vorsten in gevangenis gaan (vs. 3 en 4). Zijn vertrouwen op den rijkdom van zijn land zal hem niets baten, maar zijn volk wordt van alle zijden verschrikt, uit het land verjaagd. Eens zal het echter ook weer worden hersteld (vs. 5 en 6).

1. Tegen de kinderen Ammons zegt de HEERE alzo: Heeft dan Israël, al is het thans in ballingschap en dus voor de wereld zo goed als dood, gene kinderen, in welke het eens zal opstaan? Heeft hij genen erfgenaam, wien zijn eigendom naar recht zal toekomen? Waarom, zo die vraag zonder twijfel bevestigend moet worden beantwoord, is dan Malcham1) (= zeer hoge koning), dien gij, Ammonieten, als uwen onzichtbaren koning en beheerser van uw land vereert, toch van a) Gad? Dit toch is het eigendom van Mij, den waren eeuwigen Koning, dat Ik aan Mijn volk voor altijd heb gegeven. En waarom woont tegen alle recht zijn volk in deszelfs steden, de steden der Israëlieten of Gadieten, die zij slechts voor den tijd, dat zij door Mij verworpen en door den koning van Assyrië weggevoerd zijn, hebben moeten verlaten?

a) Amos: 1:13.

1) In het woord "Malcham" ligt opzettelijk ene dubbelzinnigheid. Vooreerst is de koning der Ammonieten, die het land na vele vroegere vergeefse pogingen na de wegvoering van Gad in

bezit had genomen, bedoeld; want Malcham heet "hun koning; ~ tevens doelt de uitdrukking ook op den hoofdgod der Ammonieten, Milcom. De zonde van Ammon, zowel als van Moab in het wegnemen van het Israëlietische gebied, was ene eigenlijke ontkenning van Israëls verkiezing en zijne eeuwige roeping, ter volbrenging waarom hun juist dit land was gegeven. Hoe meer echter Ammon van deze verkiezing en deze roeping van Israël wist, des te groter was zijne schuld.

Beter is het dan ook het woord te vertalen en te lezen: Is dan hun (n. l. der Ammonieten) koning erfgenaam van Gad, De wegvoering van de Gaditen door Tiglath-Pileser had plaats gehad, maar dat gaf Ammon geen recht om die landen in bezit te nemen. Gad had nog kinderen, hoewel zij verbannen waren, en die kinderen, als zij terug kwamen, behielden naar Gods bestel het land.

2. Daarom ziet, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik over a) Rabba (= grote stad), de trotse hoofdstad der kinderen Ammons, boven aan den Jabbok, nu nog de ruïne Aman (Deut. 3:11. Num. 11:30) een krijgsgeschrei zal doen horen, en zij zal tot enen woesten hoop worden, en hare onderhorige plaatsen, de overige Ammonietische steden (Num. 32:34-38. Joz. 13:15-28) zullen met vuur aangestoken worden; en Israël zal, als Ik het weer in zijn land breng, erven degenen, die hem en hun landen geërfd hadden, in bezit hadden genomen, namelijk de Ammonieten en hun land ten zuiden van den Jabbok, zegt de HEERE.

a) Amos 1:13.

3. Huil, o Hesbon, dat aan de grenzen in het zuiden ligt! want Ai, ene andere onbekende stad in Ammon, is verstoord, verwoest; krijten weeklaagt gij overige dochteren van Rabba, gij steden rondom de hoofdstad; gordt zakken aan in smart en diepe droefheid; a) drijft misbaar en loopt, wanhopig vrezende nog enigen tegenstand te bieden, om bij de tuinen, in de heggen rondom de wijngaarden, ten einde u daar te versterken: want Malcham, uw god, zal wandelen in gevangenis, zijne b) priesteren en zijne vorsten te zamen, en daarmee uwe zelfstandigheid en uw geluk.

a) Jer. 32:12. Jer. 4:8; 7:26. b) Jer. 48:7.

4. Wat roemt gij op uwe dalen met hun rijke koren- en wijnvelden? uw dal is weggevloten, 1) gij afkerige dochter, die zo ontrouw zijt geworden aan uwe afstamming van Lot, alle verwantschap met Israël verloochenende! die op hare a) schatten vertrouwt, zeggende: b) Wie zou tegen mij komen?

a) Jer. 48:7 b) Jer. 21:13.

1) Deze woorden worden verschillend uitgelegd. Calvijn is van mening, dat dewijl de Ammonnieten meenden dat hun dal ondoordringbaar was voor de vijanden, de Heere hier zegt, dat het dal geen beschutting zal bieden. Gesenius en Rosenmüller vatten het op in den zin van overvloeien van bloed der vijanden. Anderen zoals Keil zijn van mening dat dit vertaald moet worden in den zin van, over den overvloed van uw dal. Het werkwoord hier

door wegvlieten vertaald, betekent vloeien, overvloeien. Als het land Kanaän genoemd wordt een land overvloeiende van melk en honing wordt hetzelfde woord gebruikt.

Wij verenigen ons met het gevoelen van Keil.

5. Ziet, Ik zal dezen uwen hoogmoed kastijden, en vreze over u brengen, spreekt de Heere, de HEERE der heirscharen, van allen, die rondom u zijn, en in het lot dier volken en de nederlagen door dezelfde machtigen zult gij uw eigen lot te voren gewaar worden; en gijlieden zult, een iegelijk voor zich henen, uitgedreven worden, zo haastig zult gij vluchten, dat niemand meer omziet, en niemand zal den omdolende, den vluchtende, vergaderen.

6. Maar daarna 1), in den laatsten tijd, wanneer de Heiland der wereld zal verschijnen, en ook de heidenen in zijn rijk worden opgenomen, zal Ik de gevangenis der kinderen Ammons wenden, spreekt de HEERE, zodat zij weer een volk worden.

1) Deze belofte heeft betrekking op Christus. Het is niet twijfelachtig of deze belofte strekt zich uit tot Zijn komst, dewijl hij over de roeping des volks spreekt, welke God heeft uitgesteld, totdat Hij Zijn Zoon aan de wereld heeft gegeven. Het is daarom dat de Profeet als het ware wil zeggen, dat eindelijk ook het mededogen Gods aan de Ammonieten zal verleend worden, wanneer God Zijn kerk uit geheel de wereld verzamelt en maakt dat zij die vroeger waren gescheiden tot één lichaam zullen samensmelten.

Ook omtrent de vervulling dezer voorzegging horen wij van Josefus, dat Nebukadnezar de Ammonieten in het 5e jaar na de verwoesting van Jeruzalem heeft overwonnen en onderworpen. Kort te voren had hun koning Baälis den stadhouder Gedalia uit den weg laten ruimen (Hoofdst. 40:14). Ook na de ballingschap zetten zij hun vijandelijkheden tegen de Israëlieten voort, daar zij het bouwen der stadsmuren van Jeruzalem zochten te verhinderen (Neh. 4:1 vv.); en nog in den Makkabesen tijd tegen de Joden oorloogden (1 Makk. 5:6, 30-53). Eerst in de tweede eeuw na Christus verdween hun naam onder dien der Arabieren.

7.

VI. Vs. 7-22. Reeds Bileam had (Num. 21:18) den Edomieten, die Israël zo bitter haatten, en tegen welke zich nu de profetie van Jeremia wendt, aangekondigd, dat de grote heerser, die uit Israël zou opstaan, hen in bezit zou nemen. Maar tot aan de ballingschap waren zij steeds slechts voor een tijd door Israël onderdrukt, altijd weer wisten zij zich vrij te maken en beoorloogden zij Israël. Van wege zijne onverzoenlijke vijandschap hadden zich reeds de oudste Profeten (Jes. 34:5-17. Am. 1:11 vv, Joël 3:19) tegen Edom gewend, in ‘t bijzonder had Obadja Gods straf aangekondigd. Met herhalende en uitvoerige bevestiging van deze laatste profetie kondigt Jeremia even als later ook Ezechiël (Ez. 25:12 vv.) den ondergang aan. De inhoud wordt verdeeld in 3 strofen. De eerste (vs. 7-13) schildert het gericht over Edom als onafwendbaar, en door den Heere onherroepelijk besloten, zodat Themans beroemde wijsheid Edom niet meer kan redden. De tweede (vs. 14-18) beschrijft het gericht zelf en zijne aanleiding. De volken zullen Edom den krijg aandoen en klein maken, en het zal om zijn overmoedig vertrouwen op de vastheid zijner woonplaatsen tot een spot van alle

voorbijgangers worden. De derde strofe (vs. 19-22) toont het gevolg van het gericht aan. De Heere zelf zal als een leeuw de Edomieten overvallen en uit hunnen rotsburg wegslepen; van hunnen val zal de aarde dreunen, en zal den helden doodsangst overvallen.

7. Tegen Edom zegt de HEERE der heirscharen alzo: is er gene wijsheid meer te Theman (= zuideroord), het landschap in het noorden (Num. 21:10 Amos 1:12. Obadja 1:9)? Weet zij, die hooggeroemde, geen uitweg meer te vinden uit het ongeluk, dat over Edom komt? Is de raad vergaan van de verstandigen, die toch anders altijd nog raad wisten? Is hunlieder wijsheid onnut geworden? Ziet, de Heere vangt de wijzen in hun arglistigheid, dat de raad der verdraaiden gestort wordt (Job 5:13).

8. Neen! onherroepelijk komt Edoms gericht. Daarom vliedt, wendt u op uw vreedzame reize door Edom, woont in diepe verborgene plaatsen, gij inwoners van Dedan 1) met uwe karavanen (Hoofdst. 25:23. Gen. 10:7; 25:3), ook u kon, daar gij zo dicht hij Edom woont, en door uwen handel zozeer met hem verbonden zijt, het gericht mede treffen: want Ik heb Ezau's verderf, dat hij zich door zijnen haat, dien hij niet kon vergeten, tegen zijnen broeder Jakob berokkend heeft, over hem gebracht, den tijd, dat Ik hem bezocht heb 2); de tijd is gekomen Mijner geduchte oordelen over hem.

1) De Dedanieten, wier karavanen door Edom trokken, worden hier gewaarschuwd om te vluchten en zich te verbergen in de diepste schuilhoeken, opdat zij niet deelden in de ellende, die over Edom zou komen.

2) Beter: den tijd, dat Ik hen bezoek. De maat van Edoms zonden was vol. De tijd der oordelen was gekomen. De Heere zou aan Ezau bezoeken, al het kwaad, hetwelk deze Jakob had aangedaan.

9. Zo er wijnlezers tot u, o Edom! gekomen waren, zouden zij niet ene nalezing hebben overgelaten? Zo er dieven bij nacht gekomen waren, zouden zij niet verdorven, geroofd en verwoest hebben, zoveel hun genoeg ware 1) (Obadja 1:5).

1) Beter is het dit vers niet in vragenden zin te vertalen. De Heere wil toch zeggen dat de verwoesting van Edom zo algeheel zal wezen, dat er geen overblijfsel zal wezen. Het algemeen verderf is besloten en zal ten uitvoer worden gebracht. In vs. 12 wordt dit nog nader toegelicht met een vergelijking van Israël. Het eerste woord in het volgende vers is dan ook niet door maar, maar door want te vertalen.

10. Maar, beter: Want Ik heb Ezau van zijne onneembare sterkte ontbloot; Ik heb zijne verborgene plaatsen, de alleen aan hem bekende schuilhoeken in zijne rotsen ontdekt, zo dat hij zichvoor de vijanden, die over hem komen, niet zal kunnen versteken; zijn zaadEdom is verstoord, ook zijne broeders, de stamverwante volken, als Amalekieten (Gen. 36:12), Horieten (Gen. 36:20 vv.), Simeonieten (1 Kron. 4:42) en zijne naburen, als de bewoners van Dedan (vs. 8), Theman en Buz (Hoofdst. 25:23), en hij is er niet meer, niemand van hen.

11. Laat, wanneer gij zelf verlaten zijt en in het gericht van den vernietigingskrijg moet trekken, uwe wezen achter, en Ik zal hen, als Vader en Verzorger der wezen, alhoewel gij Mijnen naam hebt gehaat, in het leven behouden, en laat uwe weduwen op Mij vertrouwen.

12. Want zo zegt de HEERE: Ziet, degenen, welker oordeel het niet is,
1) wien het als uitverkoren volk van God niet van rechtswege toekwam den beker te drinken des toorns Gods, zullen dien om der zonden wil, met welke zij hun heerlijkheid hebben bezoedeld, ganselijk drinken; en gij, die uwe eerstgeboorte hebt veracht, de kennis van God hebt verworpen en de afgoden gediend, die bovendien dezelfde zonden als Israël hebt bedreven, zoudt gij enigzins onschuldig gehouden worden? Zeker niet! Gij zult niet onschuldig worden gehouden, maar gij zult ganselijk drinken.

1) Hij bevestigt hier wat in het naaste vers is aangeduid, n. l. dat het oordeel Gods het gehele zaad van Ezau zou treffen, dewijl het ongerijmd zou zijn, dat het volk Gods harder behandeld werd, dan degenen, die buiten zijn, en die helemaal het juk hadden afgeschud. Ik nu pas dit op de Kerk toe. Sommigen passen dit toe op de naburige volken, die niet zo misdadig waren als de Idumeërs. Maar die uitlegging is koud en altijd moet men op het plan van den Profeet letten. Wat nu wil hij anders dan den gelovigen tonen, dat er geen oorzaak is, waarom zij zouden vertwijfelen, hoe zwaar ook God hen kastijdde, dewijl als het ware de straf volstrekt niet zachter was, welke Hij aan de Idumeërs zou voltrekken. Wij weten dat wij zeker door naijver worden gekweld, wanneer wij zien dat de goddelozen en verworpenen het beter hebben dan de kinderen Gods. Met dat doel is ook Ps. 37 gedicht.

13. Want Ik heb bij Mijzelven gezworen, 1) spreekt de HEERE, dat Edoms hoofdstad Bozra ten zuiden van de Dode zee, waar nu nog op enen heuvel het dorp Buseira met ene grote ruïne ligt, worden zal tot ene ontzetting, tot ene smaadheid, tot ene woestheid, en tot enen vloek, ene vervloekte stad, die niemand weer opbouwt; en al hare steden zullen worden tot eeuwige woestheden.

1) Edom mocht menen, dat wat Jeremia verkondigde niet zou uitkomen, dewijl hare vestingen schier oninneembaar waren, de Heere bevestigt Zijn oordeel met een eed. Zo waarachtig, als Hij leefde en Hij de ware en almachtige God was, de Souvereine God, zo waarlijk zou de verwoesting over Edom komen, ja zo vreselijk zou de straf zijn, dat tot in eeuwigheid de ban er op zou blijven liggen, zodat hare steden voor immer verwoest zouden blijven.

14. Ik, de Profeet Gods, heb een gerucht gehoord van den HEERE, en er is een gezant van den Heere aller volken geschikt, gezonden onder de Heidenen, om te zeggen: Vergadert u, gij werktuigen Mijner straffen! en komt aan tegen haar, tegen de mannen van Edom, met uwe legerscharen, en maakt u op ten strijde! (Obadja 1:1).

15. Want ziet, Ik heb u klein gemaakt onder de Heidenen, veracht onder de mensen (Obadja 1:2).

16. Uwe schrikkelijkheid, dien gij allen volken toondet, om hun daardoor vrees voor u in te boezemen, heeft u bedrogen, en a) de trotsheid uws harten, gij, die woont in de kloven der

steenrotsen, die u houdt op de hoogte der heuvelen! Al zoudt gij uw nest zo hoog maken als de arend, zo zal Ik u van daar nederstoten, spreekt de HEERE. (Obadja 1:3, 4).

a) Jer. 48:29.

Wat de wereld bescherming noemt kan toch ganselijk niet beschermen tegen Gods gerichten; de dood stijgt over alle rotsen.

17. Alzo zal Edom worden tot ene ontzetting; a) al wie voorbij haar gaat zal zich ontzetten, en ten spot fluiten over al hare plagen1).

a) Jer. 50:1 :3

1) De verwoesting van Edom is zodanig, dat het eerste gevoel, dat van ontzetting bij deszelfs beschouwing is, hoe ene zo uitgestrekte streek, thans door de sterkste trekken ener woeste verlatenheid gekenmerkt, ooit met steden kon versierd zijn, of eeuwen lang door een machtig en welvarend volk zijn bezeten geweest. Het tegenwoordige voorkomen zou deszelfs oude geschiedenis logenstraffen, wanneer de geschiedenis niet gestaafd door de menigvuldige blijken van vroegere beschaving, door de overblijfselen van muren en geplaveide wegen, en door de bouwvallen van steden, die nog in het verstrooide land aanwezig zijn.

18. a) gelijk de omkering van Sodom en Gomorra en harer naburen, Adama en Zeboïm, zal het zijn, zegt de HEERE, zo zal ook Edoms land ene woestijn worden; niemand zal daar wonen, en geen mensenkind daarin verkeren.

a) Gen. 19:25. Jer. 50:40. Amos 4:11.

19. a) Ziet; gelijk aan leeuw van het bos uit de b) verheffing van den Jordaan, zal hij, die Mijn gericht aan Edom zal volvoeren, opkomen tegen de sterke woning; want Ik zal hem in een ogenblik daaruit, uit die vaste rotswoning doen lopen, en wie daartoe verkoren is, dien zal Ik tegen haar bestellen en tot een heerser over haar maken. Wie zou Mij verhinderen te verkiezen dien Ik wil, dat hij over Edom heerse? want wie is Mij gelijk? en c) wie zou Mij dagvaarden, Mij tot rekenschap van Mijne daden kunnen noodzaken? en wie is die herder van enig volk, wie is er onder de vorsten van Edom, hoewel zij zich in hun rots-burchten zo veilig achten, die voor Mijn aangezicht, het aangezicht des Almachtigen, bestaan zou?

a) Jer. 50:44 vv. b) Jer. 12:5. c) Job 41:1. Jer. 50:44, 45.

1) Letterlijk staat er, uit het sieraad van den Jordaan, d. w. z. uit zijn met riet begroeide oevers, waarin de leeuw schuilt en van waaruit bij zijn prooi bespringt. Gelijk uit die rietbossen de leeuw plotseling opspringt, zo zou ook de vijand plotseling tegen Edom opkomen en het land verwoesten.

De Heere bevestigt het vonnis met de verzekering, dat niemand Hem gelijk is en niemand Hem tot verantwoording kan roepen. Ook niemand is er, die, als een herder, Edoms schapen tegen dien opkomenden leeuw kan beschermen.

De Heere zendt dien leeuw tot verwoesting en dan zal er geen herder zijn, die hen beschermen zal of kan.

Weer wijst de Heere hier op Zijn onwrikbaar recht en op Zijn onfeilbare macht.

20. Daarom hoort en neemt ter harte des HEERENvastbepaalden raadslag, dien Hij over Edom heeft beraadslaagd, en Zijne gedachten, die Hij in ‘t bijzonder gedacht heeft over de inwoners vanhet landschap Theman, die zo trots zijn op hun eigene wijsheid en daarom Gods raad gering achten. Zijn besluit luidt aldus: Zo de geringste van de kudde hen niet zullen ter neer trekken, van hun hoogte zullen afstorten en wegslepen! Indien Hij hunlieder woning niet boven hen zal verwoesten!

De overeenkomstige plaats in Ezech. 25:14 heeft reeds de Vulgata en na haar Luther bewogen om "de geringste van de kudde" als subject van den zin te nemen en zo te verstaan, dat Edom eens Israëls buit zal worden. Maar slechts eenmaal in den gehelen zamenhang spreekt onze Profeet van enen buitenlandsen heerser, die als een leeuw Edom zal overvallen en niet, zo als Ezechiël en Obadja, van de gehele inlijving van Edom in Israël tot straf voor zijne zonden tegen Gods volk. Zo passen de uitdrukkingen in ons vers slechts op een subject, even als in ‘t voorgaande vers genoemde leeuw. De "geringste van de kudde" moet dus als object van den zin worden genomen, en daaronder moeten de Edomieten, de zwakke, hulpeloze schapen van den herder in Edom, die machteloos zijn tegenover den Almachtige, worden verstaan. Woordelijk luidt dan de eerste helft van het vers: "waarlijk, men zal hen, de geringen der kudde, wegslepen, waarlijk over haar zal zich ontzetten hare eigene vlakte, " op welke zij tot hiertoe weidde, zo verschrikkelijk zal hun lot zijn.

Men verbeelde zich ene kleine kudde, door het verscheurend gedierte weggesleept, zonder zelfs het geringste vee te verschonen, of ene schaapskooi, die, instortende, het vee, dat daarin geborgen was, bestraft en versmoort. Men kan zich ook dus voorstellen: de schaapskooi stort in, en nu is de kudde daarbinnen niet langer veilig tegen het wild gedierte, dat daar rondom woont, zodat alles wordt weggesleept.

De vertaling van onze Staten-Overzetters is in navolging van de Vulgata. Zoals hierboven reeds terecht is opgemerkt is deze niet juist. In het vorige vers is gevraagd naar den herder, die voor het aangezicht Gods zou bestaan, om tegen Zijn Raadsbesluit in, de schapen te beschermen tegen den komenden leeuw.

Hierop geeft ons vers een antwoord, in den zin, dat er geen herder zal gevonden worden; de geringen, de zwakken zullen door den leeuw worden weggesleept en de slachting zal zo verschrikkelijk zijn, dat de vlakten der weide zelf er zich over zullen ontzetten. Geringen der kudde, is dichterlijke uitdrukking voor, weerlozen.

Ja, zo vreeslijk zal de val van Edom zijn, dat in ‘t volgende vers gezegd wordt, dat de aarde er over zal beven, en het angstgeschrei van het volk zal gehoord worden tot aan de Schelfzee. Met de levendigste kleuren schildert de Profeet de verwoesting van Edom, van dat volk, dat zich immer als het meest vijandige volk tegen het erfdeel des Heeren heeft betoond. Veel heeft Israël van Edom geleden. Altijd, al de eeuwen door heeft Edom getracht Israël te vernietigen, maar terwijl voor het oude volk Gods nog verwachting is, zal Edom tot volkomene vernietiging, tot eeuwige verwoesting worden overgegeven.

21. De aarde heeft bij die ineenstorting gebeefd van het geluid huns vals, van het gekrijt des jammers over hunnen ondergang, welks geluid gehoord is verre in het zuiden bij de Schelfzee.

22. Ziet, hij, de machtige, dien Ik tegen het hoogmoedige Edom zal zenden, zal opkomen tot het gebergte, en snel vliegen, als een arend; die van zijnen buit zeker is, en zijne vleugelen over Bozra, Edoms hoofdstad, uitbreiden; en het hart van Edoms helden zal te dien dage wezen als het hart ener vrouw, die in nood is. (Hoofdst. 48:40 vv.).

Over de vervulling van dit gericht aan Edom vgl. Obadja aan het slot, en Mal. 1:4 Verder vgl. over de betekenis van het volk der Edomieten in de geschiedenis Obadja 1:1 .

23.

VI. Vs. 23-27. Bij het gericht van God over alle volken, dat Jeremia verkondigt, kan ook Aram of Syrië niet ontbreken, waarvan wij bij 1 Kon. 11:25 hebben aangewezen, hoe het uit verscheidene kleinere rijken na den dood van David ontstond, en tot een groot en machtig rijk met de hoofdstad Damascus werd. Zowel Israël als Juda hadden met deze vele en zware oorlogen te strijden. Onder den koning Rezin werd het eindelijk door den Assyriër Tiglat-Pilezer op aandrang van Juda, s koning Achaz verwoest en tot ene Assyrische provincie gemaakt. De machtigste steden waren Damascus, Hamath en Arpad (vgl. 2 Sam. 8:6), welke vroeger eigene koningen hadden. In onze profetie die op de oudere voorzeggingen tegen Syrië van Amos (Amos 1:3-5) en Jesaja (Jes. 17:1 vv.) rust, is onder Damascus niet de stad, maar het naar deze zijne hoofdstad genoemde Syrische rijk bedoeld. Niet zo als bij Amos de wreedheid van Syrië tegen Israël, niet zo als bij Jesaja de verbintenis met Israël tot onderbrenging van Juda, niet ene enkele, bijzondere verandering, maar zijne algemene schuld van haat tegen het volk Gods en den heidensen hoogmoed maakt de reden uit van het aangekondigde oordeel tegen Syrië bij Jeremia. De inhoud is de volgende: Een vijand, die van het noorden komt, bedreigt eerst Hamath en Arpad, die daarover in onrustige beweging komen als ene door stormen bewogene zee. Die beweging bereikt ook Damascus, van daar moedeloosheid, angst, gedeeltelijke vlucht. Toch wordt de stad niet door alle troepen verlaten, van daar een groot bloedbad en vernietiging van de legermacht in de straten, en verwoesting der stad door vuur.

23. Tegen a) Damascus. Welk een schrik maakt zich meester van alle bewoners van het rijk en van het land van Syrië! Beschaamd zijn de steden van het noorden, is Hamath (= kasteel) aan den Orontes, thans Hama geheten (Gen. 10:17. Num. 34:8)en Arpad (= steun), zeven uren

ten noorden van Haleb, thans het dorp Arfad (2 Kon. 18:34); omdat zij een boos gerucht, een gerucht omtrent een vijandelijk leger gehoord hebben, zijn zij gesmolten, verschrikt; bij de zee, in het westen, is bekommernis; men kan er niet rusten van angst.

a) Jes. 17:1.

24. Damascus, de grote heerlijke hoofdstad des lands, is slap, moedeloos geworden, zij heeft zich gewend om te vluchten, en siddering heeft haar aangegrepen, zodat zij niet kan voortkomen; benauwdheid en smarten als van ene a) barende vrouw hebben haar bevangen.

a) Jer. 4:31; 6:24; 30:6.

25. Hoe is de beroemde stad niet gelaten! is de schrik dan zo groot, dat de stad Mijner vrolijkheid, 1) niet verlaten is?

1) Dit vers is niet duidelijk, maar de betekenis kan niet andere wezen, dan dat, door schrik verlamd, de inwoners de stad niet hebben verlaten, en dat daarom zal vervuld worden, wat in het volgende vers gezegd wordt, dat de jongelingen op de straten zullen vallen en de soldaten zullen terneer gehouwen worden. Calvijn is van mening, dat de zin is, dat de stad tot dusver was gespaard, maar nu zal ingenomen worden. Hiervoor is wel iets te zeggen, maar dan is de verbinding van dit vers met het volgende niet te verklaren.

26. Daarom zullen hare jongelingen, die verzuimden te vluchten, vallen op hare straten; en al hare krijgslieden zullen te dien dage nedergehouwen worden, spreekt de HEERE der heirscharen,

27. En Ik zal, zo als reeds Amos in Amos. 1:4, 14 verkondigde, een vuur aansteken in den muur van Damascus, en het zal Benhadads, des Syrischen konings, paleizen verteren.

De vervulling van deze bedreiging kan uit gebrek aan berichten niet worden aangewezen. Daar Faraö Necho Syrië veroverd heeft, is het zeer mogelijk, dat na de nederlaag der Egyptenaren te Karchemis bij de verovering van Syrië door Nebukadnezar Damascus veel te lijden had. Toch is de profetie zo algemeen, dat wij hare vervulling niet tot de verovering van Nebukadnezar behoeven te beperken.

Hoewel ook Nebukadnezar Syrië en Damascus bezet heeft, zelfs tot op ene zekere hoogte ook vijandig heeft behandeld (hetzij als Assyrische provincie, hetzij als aan Egypte onderworpen), zo strekt zich toch het perspectief van den Profeet over de gehele toekomst van Damascus uit. Hij ziet in een beeld, wat bij de vervulling in vele delen zich ontvouwt.

28.

VII. Vs. 28-33. Verder wendt zich de bedreiging van den Profeet tegen al de stammen der Arabieren of Bedouïnen, zowel de nomadische, die onder den naam van den voornaamsten stam Kedar, alsook de in dorpen wonende, die onder het "koninkrijk van Hazor" worden

zaamgevat. Daar de voorzegging reeds den naam van Nebukadnezar noemt, zo is zij waarschijnlijk later dan de vorige geschreven, namelijk na den slag bij Karchemis, ongeveer gelijktijdig met de tweede profetie tegen Egypte. De inhoud daarvan is het volgende. Den in het oosten van Palestina, in Arabië wonende herdersvolken wordt beroving, verwoesting des lands en verstrooiing door Nebukadnezar aangekondigd. Vooreerst wordt den vijanden toegeroepen, dat zij naderen, de Arabieren met krijgsgeschreeuw zullen aanvallen en beroven (vs. 28 en 29); de Arabieren zelf worden vermaand te vluchten en zich te verbergen en de raadslagen te ontgaan, die tegen hen zijn gesmeed. Hierop worden de vijanden op nieuw tot den aanval opgeroepen, terwijl, als om hen te lokken gezegd wordt, dat zij te doen zullen hebben met een volk, dat niet achter bolwerken verschanst is. Rijke buit wordt hun voor ogen gehouden, verstrooiing naar alle kanton heen zal het gevolg zijn van den aanval, die eveneens van alle zijden begon. Het land zal echter verwoest worden en ophouden ene woonplaats voor mensen te zijn (vs. 30-33).

28. Tegen Kedar, =(zwartheid), of de Kedarenen, een stam der Arabieren, die tussen Petreïsch Arabië en Babylonië zwierf, en hier alle Arabieren voorstelt, welke gene vaste woonplaatsen hebben (Gen. 25:13), en tegen de koninkrijken van Hazor 1), d. i. de Arabische stammen, die vaste woonplaatsen hebben en door stamvorsten of Sjeiks geregeerd worden. Tegen die allen, die Nebukadnezar, de koningin van Babel, sloeg, zegt de HEERE alzo: Maakt u op, gij Chaldeën, wien Ik de uitvoering van Mijn gericht bevolen heb, trekt op tegen Kedar, en verstoort de kinderen van het oosten, d. i. alle zwervende Arabieren (Richt. 6:3, 33; 7:12; 8:10).

1) Het woord Hazor betekent eigenlijk een dorp zonder muren en poorten; Jeremia gebruikt het hier als eigen naam. Nog heden heten de Arabieren, die vaste woonplaatsen hebben Hadarij, ter onderscheiding van Wabarije, de Arabieren, die in tenten wonen; hadar is de vaste woning in tegenstelling tegen bedu, de steppen, waar de tenten nu hier dan daar voor een tijd werden opgeslagen.

29. Zij zullen hun tenten en hun kudden nemen, hun gordijnen enin ‘t algemeen al hun gereedschap, en hun kemelen, waarin vooral hun rijkdom bestaat, zullen zij voor zich wegnemen; en zij zullen tegen hen uitroepen: Schrik van rondom!

30. Daarom raad Ik u: Vliedt gij zonen der woestijn! zwerft fluks henen weg, woont in diepe plaatsen, gij inwoners van Hazor, van opene dorpen, spreekt de HEERE; want Mijn knecht Nebukadnezar, de koning van Babel, heeft enen raadslag tegen ulieden beraadslaagd, en ene gedachte tegen hen gedacht.

31. Maakt u op, o legers, die Mijn gericht zullen volvoeren, trekt op tegen het volk, dat rust heeft, en niets kwaad vermoedt, dat in zekerheid woont, spreekt de HEERE. Gij zult ze zonder grote moeite verslaan en gemakkelijk hun land veroveren, want het is een volk, dat gene deuren noch grendel heeft, dat gene vaste steden bezit, die alleen wonen, zonder naburen, die hen helpen.

32. En hun kemelen zullen ten roof zijn, en de menigte van hun vee, de grote kudden van schapen en geiten, zal ten buit zijn; en Ik, de Heere, die Mijn gericht over hen breng, zal hen verstrooien in alle winden, te weten degenen, die aan de a) hoeken afgekort zijn 1), en Ik zal hunlieder verderf van al zijne zijden aanbrengen 1), spreekt de HEERE.

a) Jer. 9:11; 10:22.

1) Dit heeft betrekking op de nog heden bestaande gewoonte van verscheidene stammen der Bedouïnen, om de haren van het hoofd en baard te korten. De zonde der woestijnbewoners, waarom dit gericht wordt gedreigd, is nergens genoemd; zij is dus zeker die van alle heidense volken, die zonder God in de wereld leven, over welke allen het gericht moet komen, opdat zij den levenden God leren kennen. Wanneer de Arabieren, wier schuld hier niet met name wordt genoemd, toch Gods straffenden arm niet konden ontkomen, zo moesten de Joden, die met beter weten den Heere hadden verworpen, des te eer de gerechtigheid van hun eigen straf inzien. Bovendien wanneer dood en verderf als een zondvloed over het gehele mensdom komt-en zo geschiedde het toen- dan konden de mensen er gemakkelijk toe komen, om niet meer aan de gerichten Gods en opzettelijke straffen voor de bijzondere volken en personen te denken. Daarom moet het woord Gods op deze opmerkzaam maken. De Joden hadden den ondergang van hun rijk ondervonden, dit zelfde geschiedde met de macht der Assyriërs, met de Egyptenaars; later kwam de beurt aan de Meden en de Perzen. Toen kon het schijnen, alsof alles in den blinde ging, als in een storm door elkaar. Nu moesten de gelovigen in de verwarring Gods hand zien. Daarom hebben de Profeten vooraf zo nauwkeurig van den ondergang der bijzondere volken en rijken geprofeteerd.

33. En Hazor, elke woonplaats der stammen, die vaste woonplaatsen hebben, zal worden tot ene a) drakenwoning (Jes. 13:22), ene verwoesting tot in eeuwigheid; niemand zal daar wonen en geen mensenkind daarin verkeren.

Jer. 9:11; 10:22.

34.

VIII. Vs. 34-39, Nu volgt de dreiging des gerichts over de meer verwijderde, aan gindse zijde van den Tiger wonende volken, welke in de rij in Hoofdst. 25:25 en 26 genoemd zijn, en wier vertegenwoordiger hier Elam is. Daarmee wordt bedoeld het oorspronkelijke Semietische volk aan de Perzische golf in Elymaïs, de Perzische provincie Suriana. Deze Elamieten behoorden onder Esar-Haddon nog tot het Assyrische rijk (Ezra 4:9), en vielen na de verwoesting daarvan in handen der Mediërs. Daar wij generlei berichten omtrent de oudere geschiedenis van Elam bezitten, is ons ook onbekend, wat aanleiding tot onze profetie gaf. Volgens het opschrift is zij later ontstaan dan de voorgaande in Hoofdst. 48 en 49:1-33, #Jer 1- namelijk eerst in het begin der regering van Zedekia, en dus niet lang vóór de profetie tegen Babel. De inhoud daarvan is het volgende: Elams krijgsmacht zal worden vernietigd en zijne bevolking zal in alle vier winden worden verstrooid. De Heere zal hen voor hun vijanden bevreesd maken en door het zwaard laten vervolgen, totdat zij vernield zijn. In het land zelf zal Hij gericht houden, en koning en vorst daaruit verdelgen.

34. Het woord des HEEREN, dat tot den Profeet Jeremia geschied is tegen Elam 1), in het begin des koninkrijks van Zedekia, den koning van Juda, zeggende:

1) Elam is hier de representant der heidenwereld in het algemeen. Niet alleen over de volken, die tegen Israël gewoed hebben, zal de hand des Heeren zijn, maar ook tegen de Heidenen, die Hem niet hebben gediend. De gerichten Gods zullen over de Heidenen gaan, echter niet om ze geheel te verdelgen. Want straks zal ook tot de heidenwereld het Evangelie der genade komen, en de Kerk, tot dusver volkskerk, wereldkerk worden, zodat ook uit de Heidenen zullen vergaderd worden.

35. Zo zegt de HEERE der heirscharen: Ziet, Ik zal verbreken Elams boog 1), het voornaamste van hunlieder geweld, de wapenen, die dat van ouds in den krijg beroemde volk het meest beroemd en gevreesd hadden gemaakt.

Boog representeert de gehele krijgsmacht. De Heere voorspelt hier derhalve, dat Elam weerloos zal worden gemaakt.

Wie het doen zal, zegt de Heere duidelijk. Hij zal het doen, niet door Nebukadnezar, want dit staat hier niet, maar op buitengewone wijze.

Op welk een wijze de ondergang van dit volk zou plaats hebben wordt niet gezegd, wel dat het door het gericht Gods tot bekering zou komen (vs. 39).

36. En Ik zal, om hen aldus weerloos en ellendig te maken, de vier winden uit de vier hoeken des hemels, door Mijnen Geest opgewekte en bezielde werktuigen, namelijk vijandelijke legers over Elam aanbrengen, en zal hen door deze in al diezelve winden, die hemelstreken verstrooien, en er zal geen volk zijn, waarhenen Elams verdrevenen niet zullen komen.

37. En Ik zal Elam versaagd maken voor het aangezicht hunner vijanden, en voor het aangezicht dergenen, die hun ziel zoeken en zal een kwaad over hen brengen, de hittigheid Mijns toorns, spreekt de HEERE; en Ik zal het zwaard achter hen zenden, totdat Ik hen verteerd zal hebben (Hoofdst. 9:16).

38. En Ik zal Mijnen troon, Mijnen rechterstoel in Elam stellen, om aldaar gericht te houden, en zal den koning en de vorstenen henzelven van daar vernielen (Hoofdst. 43:10), spreekt de HEERE.

39. Maar het zal geschieden in het laatste der dagen, wanneer in later tijd de zaligheid der ganse wereld zal verschijnen, dat Ikook Elams gevangenis, zijne dienstbaarheid en smaad wenden zal, zodat het als een vrij volk in het rijk Gods ingaat en Mijn volk is, spreekt de HEERE (Hoofdst. 49:6; 48:47).

Jeremia kondigt hier het gehele ophouden van den Elamitischen staat aan, ene algemene verstrooiing en vernietiging van het volk, een gericht, dat de Heere zelf over hen zal houden. Wanneer deze profetie omtrent Elam zal vervuld zijn, kan niet nauwkeurig worden bepaald,

daar wij te weinig betrouwbare berichten omtrent de lotgevallen van dit volk hebben. Dat Nebukadnezar degene zou zijn, die het gericht aan Elam zou volvoeren, is nergens aangewezen, en al had, was niet aan te wijzen is, Nebukadnezar werkelijk Elam veroverd, en het volk onderworpen en cijnsbaar gemaakt, zo zou dit toch veel te weinig zijn, om deze zo ernstige bedreiging te vervullen. Dat in Hoofdst. 25 Nebukadnezar als die heerser wordt genoemd, in wiens macht alle volken 77 jaren zouden worden overgegeven, vordert niet, dat al de volken, die daar genoemd worden (ook Elam) door Nebukadnezar moeten overwonnen en onderworpen zijn. Die voorzegging toch moet vooral het gericht Gods over alle volken aanschouwelijk voorstellen. "Elam komt in onze profetie niet volgens zijne geschiedkundige verhouding tot het volk van Israël in aanmerking, maar als vertegenwoordiger der verre heidenwereld, die tot dien tijd nog in gene betrekking tot het volk Gods was gekomen, maar desniettegenstaande ook mede aan het gericht over alle volken wordt overgegeven, om door dat gericht tot kennis van den waren God gevoerd en zijn heil deelachtig te worden.

HOOFDSTUK 50.

VERWOESTING VAN BABEL. VERLOSSING VAN HET JOODSE VOLK.

IXa. vs. 1-28. Jeremia heeft op des Heeren bevel den beker van Gods toorn eerst aan het afvallige volk van God, vervolgens aan acht heidense volken in den omtrek van Egypte tot aan Elam gereikt. Het werktuig, waardoor deze Goddelijke gerichten zullen worden volvoerd, is de trotse wereldstad Babel, die bestemd was tot leiding der wereldgeschiedenis van het eerste jaar van Nebukadnezar gedurende een zeventigtal jaren. Eindelijk zou ook Babel den beker des toorns drinken (Hoofdst. 25:26), en het gericht over Babel zou tevens de verlossing voor de onderdrukte volken zijn, vooral ook voor het volk van God, voor Juda en Israël. De kroon en de sleutel der gehele profetie van Jeremia is dit profetisch triomfgezang over Babels val, dat in de beide hoofdstukken 50 en 51, 104 verzen lang voor ons ligt. Dit gezang is in den hoogsten zin des woords profetisch, niet omdat het bijna zestig jaren te voren vele bijzondere karakteristieke omstandigheden verkondigt, die bij de inneming van Babel door de Meden en Perzen plaats hadden, maar vooral omdat hij over dat Babel van dien tijd heenziet, en in het grote en uitgebreide van den profetischen blik het gericht Gods over Babel schildert, als het door alle gelovigen gewenste gericht over de macht der wereld, over ieder groot wereldrijk en over den vorst der wereld, over satan. Het geschiedkundige Babel is hem slechts type van het mystische Babel, terwijl de menigte van prachtige beelden van den krijg der volken tegen Babel eigenlijk toch slechts de Goddelijke machten moeten voorstellen, die de macht dezer wereld vernietigen. Niet eerst de profeten hebben Babel voorgesteld als een middelpunt en type van de Gode vijandige macht der wereld; van den beginne af droeg het dit karakter, want het is de plaats van de eerste aardse vorstelijke macht geweest. Die Nimrod, aan wien nog heden ten dage door de ruïne van den toren Rers Nimrud herinnerd wordt, en die in de tradities van het Oosten nog steeds voortleeft als een groot misdadiger en vijand der godheid, had volgens Gen. 10 als begin zijner heerschappij, Babel. De eerste despoot en veroveraar is dus van Babel uitgegaan. Daarbij komt dat de Babylonische torenbouw een werk was van den God trotserenden, menselijken overmoed. Dat in dien vroegen tijd nedergelegde zaad is in Nebukadnezar tot vollen bloei en ontwikkeling gekomen. Door hem is Babel werkelijk het eerste, alles verslindende wereldrijk geworden. Wat zijne macht boven die van Assyrië, Perzië en Rome onderscheidde, was, dat hij ook het rijk van God heeft verslonden, zodat het op dezen tijd nog niet uit de boeien van de macht der wereld is losgekomen. juist omdat Babel de eerste macht der wereld is, die Gods rijk in dezen toestand bracht, komt zij in de Schrift voor als de wereldmacht, en alle trekken, die aan de bijzondere wereldmachten worden toegeschreven, worden in het O. T. op Babel overgedragen, en het komt voor als het beeld van het rijk van de antichrist. Even als Babel den buit, van alle volken binnen zijne muren heeft zaamgebracht en zijne pracht daardoor heeft gevestigd, zo hoopt Jeremia in dit verheven gezang des Goddelijken gerichts ook de woorden der vroegere Profeten ten gerichte (vooral Jes. 13, 14, 21, 41 Micha 4. Habakuk) over Babel en alle andere zondige volken op Babels hoofd opeen. Zijne profetie vormt alzo het toppunt der oud-Testamentische voorzegging tegen Babel. Ja, alle vroegere gerichten over de volken lopen in dit laatste grootse gericht te zamen. De hoofdgedachte van het geheel is Babels ondergang en Israëls verlossing uit Babel. Deze wordt in ene rij los zamenhangende beelden door 3 hoofddoelen (Hoofdst. 50:2-28; 50:29-51 :26; 51:27-58), die telkens met ene levendige vermaning tot den strijd beginnen,

uitgevoerd. In het eerste deel staat de blik op de noodzakelijke verlossing van Israël op den voorgrond. Hoewel in de bijzondere delen een welgerangschikte gedachtengang aanwezig is, zo kan de inhoud toch moeilijk in korte woorden worden weer gegeven. In de eerste plaats verkondigt de profeet luide aan alle volken den val van Babel. Vervolgens zullen de gevangenen van Juda en Israël wegtrekken, om van zonde en ellende verlost, hunnen God in een eeuwig verbond aan te hangen. Na lange, zware kastijding slaat voor Gods volk het uur der bevrijding, wanneer de Heere door ene menigte volken uit het noorden Babel zal verwoesten (vs. 2-13. De Profeet roept de vijanden op, om zich tegen Babel toe te rusten en Gods wraak aan het te volbrengen, want Israël zal aan Babel zowel als aan Assur worden gewroken, in zijn land terugkeren, en volle vergeving zijner zonden verkrijgen. Nogmaals ontbiedt de Profeet den volvoerder van het gericht, om Gods wrake aan Babel te voltrekken en schildert hij de volvoering daarvan (vs. 14-28

1. Het woord, dat de HEERE gesproken heeft tegen Babel, tegen het gehele land der Chaldeën, door den dienst van den Profeet Jeremia1).

1) Tot hiertoe heeft onze Profeet over de naburige volken gesproken, die het uitverkoren volk wredelijk hadden behandeld; doch dit was enige vertroosting, wanneer de kinderen Abrahams begrepen, dat hun heil er mede begon en dat het een oordeel was over zo vele beledigingen, welke zij hadden verdragen. Maar die vertroosting was nog maar een middelmatige ja, zij kon velen koud laten, dewijl er ondertussen geen hoop was op redding. Het was toch een zwakke troost, meerderen te hebben als deelgenoten in hun ellende. Maar indien Jeremia slechts geleerd had, dat er niemand van dengenen, die de Kerke Gods lastig hadden gevallen, ongestraft gelaten was, hadden de Joden kunnen tegenwerpen, dat zij van hun ellende niet bevrijd waren, dewijl de monarchie van Babel bloeide en zij als het ware door een altijddurend graf waren ingesloten. Het was derhalve noodzakelijk dat voorspeld werd, wat wij hier lezen. Doch ofschoon deze Godsspraak in de laatste plaats wordt geplaatst, is het op te merken, dat de Profeet terstond van den beginne vrijmoedig over het verderf en den val van Babel heeft gesproken.

Overigens, deze profetie was als het slotstuk van het Boek, opdat zij de smart lenigde bij de arme ballingen, wanneer zij hoorden, dat de verdrukking, waarmee zij allen geteisterd en onder welke zij als het ware ontzield ter neer lagen, niet altijd durend zou wezen.

2. Verkondigt het onder de overige heidenende volken, en doet uwe stem luide horen, en werpt ene banier, een hogen signaal-staak op, opdat zich de gewichtige tijding zo snel mogelijk verbreide; laat met gejubel de stem horen, verbergt het niet, wat allen volken, inzonderheid Israël en Juda verlossing belooft, zegt: Babel, de machtige, grote stad en met haar het gehele Gode vijandige rijk, is ingenomen; Bel of Baäl, hun opperste god, dien zij als den koning des hemels en der aarde vereren, is beschaamd, hij heeft zijne stad niet kunnen redden; zijne machteloosheid en nietigheid is openbaar geworden. Merodachof Bel-Merodach (= dood), zo als zij hunnen oppersten god als beschermgod van Babel ook noemden (Jes. 46:1) is verpletterd, omdat hij zijn rijk niet heeft kunnen beschermen; hare afgoden zijnallen te zamen beschaamd, hare drekgoden zijn verpletterd. 1)

1) Bij deze schilderij van Babels verwoesting, even als bij al het volgende, is steeds in het oog te houden, dat Babel in den geest der voorzegging tevens voorbeeld is van de wereldmacht in 't algemeen, die vol Titanischen overmoed het rijk van God zoekt te vernietigen en zich alleen de hoogste macht op aarde zoekt aan te matigen, dat dus de vervulling der voorzegging van Babels verwoesting tot in de laatste tijden der wereldgeschiedenis zich uitstrekt.

De veelheid der woorden dient, om de blijdschap over den val van Babel uit te drukken. Daarom roept hij ook uit, om het onder de volken te verkondigen, dat ook eindelijk Babel's val komt, dat de Heere Zijne oordelen over Babel volbrengt.

De banier- of signaalstaak diende, om de tijding overal zo spoedig mogelijk te verbreiden.

Babel had zich beroemd op zijne afgoden. De valse profeten hadden het volk misleid, maar het was nu gebleken, de Profeet spreekt van wat geschieden zou, al was 't reeds geschied-dat de afgoden van Babel voor het heilig aangezicht van den God van Israël niet hadden kunnen bestaan. Zij waren verpletterd geworden.

3. Want een volk, ja ene gehele menigte van grote en machtige volken (vs. 9; Hoofdst. 51:27 vv.) komt tegen haar op, gedreven door den Geest des Heeren, van het noorden; dat zal haar land zetten in verwoesting, 1) dat er geen inwoner in zal zijn; van de mensen aan tot de beesten toe zijn zij weggezworven, doorgegaan!

1) Het land der Chaldeën zou tot eeuwige en aanhoudende verwoestingen gesteld worden. Na eeuwen lang verwoest en beroofd te zijn geweest, verdween eindelijk de heerlijkheid van Chaldea geheel en al en het land werd woest, gelijk het thans is. Rauwolff, die er in 1574 doortrok, beschrijft het land als bar, en zo droog en onvruchtbaar, dat het niet bewoond kan worden. En de latere reizigers stemmen allen overeen met het in dezelfde uitdrukkingen te beschrijven.

4. In dezelve dagen en ter zelver tijd, wanneer Babel zal gevallen zijn, spreekt de HEERE, zal Ik ook Mijn uitverkoren volk uit de gevangenis, uit zonde en nood verlossen. Dan zullen de kinderen Israëls komen, de 10 stammen van het noordelijke rijk, dat Ik naar Assur heb laten wegvoeren; zij en de kinderen van Juda te zamen, die 70 jaren lang in Babel hebben gesmacht, zullen weer vreedzaam tot één volk worden verzameld; wandelende en wenende met bittere tranen van berouw en boete over hun afval van hunnen getrouwen Verbondsgod, zullen zij uit Babel henengaan naar hun land, en den HEERE, hunnen God, dien zij verlaten hadden, zoeken.

5. Zij zullen naar Zion vragen, de plaats, waar de Heere Zijnen troon heeft gevestigd en onder Zijn volk wil tegenwoordig zijn; op den weg herwaarts zullen hun aangezichten zijn; met groot verlangen zullen zij aan den terugtocht denken; zij zullen komen, en den HEERE met oprecht berouw toegevoegd worden met een eeuwig verbond, dat niet zal worden vergeten, 1) en dat ook wij niet weer willen verbreken (Hoofdst. 31:31 vv.).

1) Terwijl de Profeet aan het uit Babel terugkerend Israël de begeerte naar een eeuwig verbond met Jehova in den mond legt, laat hij hen 1) belijden, dat zij het eerste verbond hebben vergeten; 2) toont hij ons, dat voor hem de tijd des Nieuwen verbonds met de verlossing uit de Babylonische ballingschap begint. Hij was er echter ver van daan te vermoeden, dat deze verlossing slechts een zwak begin was, dat de verschijning van den Heilaanbrenger nog eeuwen zou worden verschoven, dat Israël nog steeds dieper zinken zou, en dat eindelijk het Israël des Nieuwen Verbonds als een geheim zou voorkomen, waarin ook de engelen begeerden in te zien (1 Petr. 1:9-12).

De val van Babel heeft de verlossing van Israël tot onmiddellijk gevolg. De Profeet ziet hier deze zo, dat alle trappen der vervulling: het terugkeren uit Babel, de hereniging van de vroeger gescheidene stammen, hun oprechte bekering tot den Heere, en het sluiten van een nieuw verbond voor de eeuwigheid welke in werkelijkheid allengs in lange tijdruimten zullen volgen, in éénen blik zijn zaamgevat.

Israël en Juda, het weer verenigde volk, zal al wenend en schuldbelijdend tot den Heere, tot Zion komen. Het zal vragen naar den weg naar Zion en van uit Zion zal haar worden toegeroepen, want zo is de vertaling beter: "Komt en voegt u tot den Heere met een eeuwig verbond, hetwelk niet zal worden vergeten, d. i. hetwelk niet zal worden verbroken. " De Profeet spreekt dan duidelijk van de redding van zijn volk. Als een schuldbelijdend volk zal het tot den Heere komen, en waar het als een schuldbelijdend volk tot den Heere komt, daar zal het ook ervaren dat het de zegeningen des Nieuwen Verbonds geniet.

Op Zion heeft de Heere Zijn troon en daarom zal het wenende volk vragen naar Zion, om weer met den Heere in gemeenschap te treden.

Het door zondeschuld gebroken hart heeft geen vrede aleer het weer de gemeenschap van een verzoend God mag genieten.

6. 1) Tot zulk een besluit om tot hunnen God en Heere terug te keren, zal de ellende, waarin zij gekomen zijn, de kinderen Israëls voeren. Mijn volk waren verlorene schapen, hun trouweloze herders, de valse profeten, vorsten en priesters, hadden hen verleid; zij hadden hen gevoerd naar de bergen, de verleidelijke plaatsen van den afgodendienst, verreweg van de groene weiden en de frisse wateren der gemeenschap met zijnen God; zij gingen van berg tot heuvel, van de ene tot de andere plaats van afgodendienst; zij verlaten hun legering, 2) de plaats, waar zij wel verzorgd met rijk voedsel, veilig en welgeborgen voor iederen vijand konden legeren, namelijk hunnen God en Zijne genadige beloften.

1) In vs. 6 en 7 wordt gewezen op de ellende, waarin Israël had verkeerd, aleer het tot verlossing kwam, en het volk werd vergeleken bij een kudde verloren schapen, die door hare herders op dwaalwegen was geleid.

2) De Profeet wijst er hier op dat Juda, de legering, d. w. z. hun rustplaats, d. i. hun God hadden vergeten, dewijl zij in plaats van enkel en alleen in den tempel, op alle hoge plaatsen, op bergen en heuvelen zelfs de afgoden hadden gediend. Want ja, wel hield men de meeste

tijden nog vast aan de vormen van den tempeldienst, maar de Heere zegt het hier zo snijdend scherp mogelijk, dat het toch feitelijk een vergeten was van den Heere. Men hing met heel zijn hart aan de afgoden en welke plaats zou er den nog overblijven voor den Heere God? God eist een volkomen dienst. Een vormdienst staat bij Hem op dezelfde lijn met een vergeten, een verlaten van Hem.

7. Allen, die hen van de wilde dieren op hun dwaalwegen vonden, aten hen op, en hun wederpartijders 1), de heidense volken, die, zo lang Israël zijnen God een getrouw, heilig volk was, nooit zonder zware straf het zouden hebben kunnen schaden, zeiden: Wij zullen gene schuld hebben; daarom dat zij gezondigd hebben tegen den HEERE in de woning der gerechtigheid, 2) den Heere, in wien al hun gerechtigheid, en daarmee al hun tijdelijk en eeuwig hen verborgen ligt (Hoofdst. 31:23), ja, tegen den HEERE, de verwachting hunner vaderen, hun rots, waarop zij al hun vertrouwen stelden; daarom heeft ook deze hun Heere hen aan ons, hun vijanden, prijs gegeven.

1) Israël was op een eeuwigen grond gegrondvest, op Gods woord en belofte. De zonden der burgers hebben veroorzaakt, dat het ook in het stof werd gelegd, maar op hoop ener betere opstandig. Babel moet echter voor eeuwig ten ondergaan, want daarin is de booste wereldmacht tot den hoogsten bloei gekomen. Jeremia bekent de nietigheid van alle wereldrijken, dat zij allen tot deze natuurlijke orde behoren en allen slechts een tijd lang dienen. Men moet hun onderdanig zijn en hun bestwil zoeken om de zielen der mensen, welke God daarin opvoedt; een Christus kan echter niet meer naar de wijze der oude Heidenen, naar de wijze van het oude Israël vol geestdrift voor haar zijn; want wij hebben hier gene blijvende stad, ons burgerschap is in den hemel. De wereldrijken zijn gene heiligdommen voor ons, maar de regelingen Gods in hen zijn wel heiligdommen, en hun bestaan bidden wij met het dagelijks brood in de vierde bede. Jeremia gebruikt vele woorden en beelden, die hij bij de gerichten van andere volken reeds heeft gebruikt, hier van Babel te zamen, om daardoor aan te tonen, dat in Babel het heidendom der ganse wereld op enen hoop komt. Daarom zal daar ook de grootste angst ontstaan. Wat echter hier van Babel wordt gesproken moet steeds weer in alle machten der wereld tot vervulling komen, in zo verre zij, in Babel's voetstappen gaande, vlees tot hunnen arm stellen, en de stof dezer wereld voor macht houden, hetzij ze staten of kerken genoemd worden.

1) Onze Staten-Overzetters hebben het woordje en tussen HEERE en de woning der gerechtigheid ingevoegd. Dit is echter onjuist. Jehova zelf wordt hier genoemd, de woning der gerechtigheid, zoals in Ps. 18:3, burcht, elders Zon en schild (Ps. 84:12), en in het vorige vers wordt juist gezegd dat zij de plaats hunner legering, n. l. God, hadden vergeten. God de Heere was voor Zijn volk, indien het op Hem vertrouwde, Hem diende en vreesde een vaste woning, een woning der gerechtigheid.

In het volgende lid wordt de Heere genoemd, de verwachting hunner vaderen.

Gerechtigheid moet dan ook hier niet, zoals Calvijn terecht aanmerkt, in den eigenlijken zin worden opgevat, maar in dien van, vastheid.

8. a) Vliedt dan, o kinderen Israëls, volk van God, hetwelk de Heere wil verlossen, vliedt haastig weg uit het midden van Babelvoordat Gods gericht over hen komt, en gaat uit, uit der Chaldeën land; en weest als de bokken, die voor de kudde henen trekken aan het hoofd van allen, die Gods gericht ontvlieden en hun ziel willen redden (Jes. 48:20).

a) Jes. 51:6. Openb. 18:4.

Babel is geopend, nu moet men ook Babel verlaten en er niet aan verkleefd blijven, want de ballingschap is ene tijdelijke tucht, maar niet Gods beschikking voor de kinderen Gods. Gods volk moet bij de algemene verlossing als bokken voor de kudde der volken heengaan, opdat zij zich ook aan Israël aansluiten, zo als dat ook ten hoogste in den tijd van Christus aan de eerste gemeenten en de Apostelen vervuld is, die nu de gehele heidenwereld achter zich heentrekken tot het eeuwige leven. Nu ziet de Profeet reeds de nieuwe mensheid, die uit de puinhopen der oude te voorschijn treedt. Het oude Israël gaat vooraan, zo worde allen, die volgden, tot Israël.

9. Want ziet, Ik zal ene verzameling van grote volken uit het land van het noorden door Mijnen Geest verwekken, en tegen Babel opbrengen, die zullen zich tegen haar rusten, van daar zal zij ingenomen worden; zijne pijlen, die van dit leger van volken zullen zijn als eens kloeken helds, geen zal ledig wederkeren, niemand zal onverrichter zake teruggaan.

10. En Chaldea zal ten roof zijn van deze door Mij verwekte volken; allen, die het beroven, zullen verzadigd worden 1) van buit, spreekt de HEERE.

1) Hiermede wordt de volstrekte ondergang van Babel nader aangeduid. Alle pijlen des vijands zullen doel treffen en alle degenen, die Babel beroven, zullen het geheel leeg plunderen, zullen geheel van roof verzadigd worden.

En dit alles, zoals het volgende vers zegt, dewijl het met blijdschap, in dolle blijdschap en met volkomen verheuging des harten Gods volk heeft geplunderd en gedood.

Zeker, Babel was uitvoerster van Gods Raad om het nakroost van Abraham te kastijden, vanwege zijn zonde en afval van God, maar Babel deed het niet om Gods Raad te volbrengen maar enkel en alleen om zichzelf, ten koste van dat volk en van dat land, te vergroten en te verrijken, om over geheel de wereld de oppermacht, de heerschappij te hebben.

11. Dat zal ook u Chaldeën wedervaren, omdat gij u verblijdt hebt; hoewel gij toch slechts werktuigen van Mijnen toorn waart, omdat gij van vreugde hebt opgesprongen, gij plunderaars Mijner erfenis, van Israël en zijn land; omdat gij geil geworden zijt als ene grazige(liever: dorsende) vaars, en hebt gebriest als de sterke paarden, als hengsten hebt gij gehinnikt.

Deze vergelijking rust daarop, dat de koe op het veld tussen ene grote menigte koren, zonder dat zij gemuilband is (Deut. 25:10), vol vreugde springt en dartelt. (S. AVETENS).

12. Waar gij alzo handelt, zal uwe straf niet uitblijven. Reeds staat zij Mij voor ogen, als reeds gekomen. Zo is uwe moeder, het land en het volk, die u hebben voortgebracht; zeer beschaamd; die u gebaard heeft, is schaamrood geworden; ziet, zij is even als Amalek geworden de achterste de laatste der Heidenen, de laatste, die Gods volk en rijk gehaat, bestreden, ja verslonden heeft, gelijk Amalek het eerste volk was; dat den strijd tegen Gods volk ondernam, en daarom ten gronde ging (Num. 24:20). Nu is het ene woestijn, dorheid en wildernis
1) geworden met het gehele volk.

1) Waar arbeiders onder de schaduw van honderd voet hoge palmbomen, de velden bewaterden, tot alles ruim bevochtigd werd door talloze kanalen, kan thans de wandelaar, terwijl zijn oog niets ontmoet den lage en korte heesters, zijne voeten nauwelijks nederzetten zonder pijn van de middaghitte op den verdroogden en verzengden grond, terwijl hij zijn weg voortzet in een woest, dor land en een wildernis.

13. Van wege de verbolgenheid des HEEREN, dat zij zich tegen Hem verzet heeft, zal zij niet bewoond worden; maar zij zal geheel ene verwoesting, worden; al wie aan Babel voorbijgaat, zal zich over hare woestheid en verlatenheid ontzetten, en vol spot en hoon fluiten over alle hare plagen, die de Heere over haar gebracht heeft. (Hoofdst. 49:17).

14. Welaan! Rust u ten strijde tegen Babel rondomhare muren, gij allen; die den boog spant, schiet in haar zonder te verschonen, en spaart de pijlen niet; want zij heeft tegen den HEERE gezondigd.

15. Juicht met luid krijgsgeschreeuw over haar rondom; zij heeft hare hand gegeven, zij heeft zich op genade of ongenade overgeven; reeds zie Ik in den Geest, dat het geschied is; hare fundamenten zijn gevallen, hare muren zijn afgebroken. Het is onmogelijk dat zij weerstand bieden, want dat, namelijk hare verwoesting, is des HEEREN wraak; wreekt u aan haar, gij volken der aarde, die haar tot hiertoe in onverzadelijke begeerlijkheid bedwongen hebt, doet haar, gelijk als zij gedaan heeft aan u, in ‘t bijzonder aan het volk Gods (Openb. 18:6 vv.).

Hier wordt Babel als stad voorgesteld met bepaalde vermelding van hare beroemde muren. De uitleggers hebben zich te vergeef, veel moeite gegeven met de letterlijke verklaring dezer plaats, vermits door den eersten, die Babel veroverde, Cyrus, de muren der stad niet verwoest zijn en dat eerst later Darius Hystaspes ze heeft laten slechten, om na een nieuwen opstand de stad te straffen en te verzwakken. Babels val, dien Jeremia in den Geest aanschouwt, stelt hem het volledige laatste gericht over de ongoddelijke wereldmacht voor ogen. Het historische Babel van gindsen tijd levert slechts de verven en figuren tot het tafereel, en daarmee wordt geschilderd en voorgesteld wat van het geestelijke Babel geldt. De verovering van Babel onder Cyrus was slechts een typisch voorteken voor de toekomstige vervulling van ene veel verder strekkende profetie, en daarvoor is het volkomen genoegzaam, wanneer daarbij enkele trekken van het beeld vermeld worden, terwijl anderen, ja de meesten nog op de vervulling in ene gewijzigde gedaante wachten. De volle betekenis der profetie is eerst in Openb. 18 door Johannes aan het licht gebracht, maar ook onder apocalyptische beelden; die wel voor ogen stellen wat er geschiedt, maar niet beschrijven, hoe het geschiedt. Intussen

vervangen zodanige beelden voor ons de nog niet geopenbaarde historische werkelijkheid, waarvan zij steeds enige scherp getekende trekken bevatten.

16. Roeit uit van Babel, uit het land van Babylonië, den zaaier, en dien, die de sikkel handelt in den oogsttijd. Maakt dus het land tot ene onvruchtbare woestijn; laat hen van wege het alles verwoestende, het verdrukkende zwaard des machtigen, dien de Heere ten gerichte zendt, zich keren, een iegelijk tot zijn volk, en vlieden een iegelijk, die niet tot dat volk behoort, naar zijn land 1).

1) Volgens vs. 12b zal niet alleen de stad Babel, maar ook het landschap Babel, woest en dor worden. Vandaar dat hier het bevel komt om den zaaier en den maaier er uit te roeien. Geen zaaier zal er meer zijn, geen maaier meer nodig wezen. Geen vreemdeling, burger van een ander land, zal zich meer vestigen in Babel, want des Heeren oordeel zal over geheel het land voltrokken worden.

17. 1) Dat zal echter Babel wedervaren om zijne misdaad tegen Gods volk, want Israël is een verbijsterd lam, dat de leeuwen uit zijne omheining in de wijde wereld verjaagd hebben; de eerste, die hem heeft opgegeten, was de koning van Assur, als deze de 10 stammen van het noordelijk rijk onder de Heidenen verstrooide, en deze, de laatste, Nebukadnezar, de koning van Babel, heeft hem de beenderen verbrijzelddaardoor, dat hij het rijk van Juda verwoestte, en door wegvoering van zijne bewoners den staat Gods geheel ineen deed storten.

1) In vs. 17 en 18 wordt de reden opgegeven, waarom dit oordeel zal voltrokken worden. Omdat het Israël als een verbijsterd, enig lam niet alleen had opgejaagd, maar ook de beenderen verbrijzeld. Babel had zichzelve ten oordeel opgeschreven, toen het Juda verdrukte.

En opdat dit waarlijk zou gevoeld worden, daarom zegt de Heere hier, dat Israël weer tot zijn woning zou worden gebracht, dat Israël weer zou groeien en bloeien. Niet omdat Israël het verdiende of verdiend had, maar (vs. 20) dewijl de Heere Zijn vriendelijk Aangezicht weer tot Israël had gekeerd in schuldvergevende genade.

18. Daarom, zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ziet, Ik zal om zulk ene vernietiging van Mijn rijk bezoeking doen over den koning van Babel en over zijn land, gelijk als Ik bezoeking gedaan hebvoor het leed aan Mijn volk en rijk berokkend, over den a) koning van Assur, door eveneens zijn rijk te verstoren zonder hoop op wederherstelling.

a) 2 Kon. 19:35, 37. Jes. 37:36, 38.

19. En Ik zal Israël door Mijne almacht weer doen opstaan en weer tot zijne woning brengen, en hij zal weiden op de vruchtbaarste delen des lands, op den Karmel aan deze, en op den Basan aan gene zijde van den Jordaan; en zijne ziel zal op groene en frisse weiden worden gevoed, op het gebergte van Efraïm en Gilead verzadigd worden (Jes. 33:9. Micha 7:14. Nah. 1:4. Hoogl. 4:1).

20. In die dagen en te dier tijd, spreekt de HEERE, wanneer Mijn volk uit Babel zal gered en ontvlucht zijn, zal Ik een nieuw verbond der genade met hem oprichten en hem al zijne zonden vergeven. Dan zal Israëls ongerechtigheid gezocht worden, maar zij zal er niet zijn, en de zonden van Juda, maar zullen niet gevonden worden 1), want Ik zal ze dengenen vergeven, die Ik zal doen overblijven 2) uit de ballingschap in Babel (Hoofdst. 31:34; 33:8).

1) De grote wereldmachten vormen wel de wereldgeschiedenis, maar zij hebben gene toekomst; Israël komt altijd weer terug in het geliefde, heerlijke land. De Joden konden ten bewijze daarvan onder Cyrus terugkeren. De zaak is echter deze, dat de ware Heilige in Israël, Christus, ons in het paradijs terugleidt, wanneer wij aan Zijne hand uit het Babel dezer wereld vlieden, haar voor ons laten gekruisigd zijn.

Het volk Gods met zijn verdiend ongeluk werd den Heidenen ten verderve, want zij hadden zich daaraan verzondigd. Onder het beeld van een door wilde dieren verscheurd schaap toont God Zijne tedere liefde voor Israël en Zijnen toorn tegen de vijanden. God wil de Herder Israëls zijn, dat is het beste, wat Hij hun belooft, Hij zal zijne zonde wegdoen. De wereld heeft genoeg, wanneer zij van straf en ellende verlost is, meer begeert zij niets, even als een slecht geneesheer alleen de tekenen zoekt te verdelgen van de ziekte, die aanwezig ja, bijv. den dorst of de hitte van den zieke, maar niet de ziekte zelf. Gelovige zielen zijn echter niet eerder tevreden, voordat zij de zekerheid hebben gevonden, dat zij met God verzoend zijn. Wij moeten de oorzaak van den nood, de inwendige verkeerdheid opmerken. Zo bidt David niet slechts: "Heere! bevrijd mij van mijne vijanden, red mij van den dood, maak mij gezond, maar hij smeekt om barmhartigheid Gods over den zondaar. " .

2) God doet hier den Joden gevoelen, dat zij zich zeer bedriegen, indien zij menen, dat zij immer ongedeerd zullen blijven. De Profeet zegt hier, dat God niet aan allen, zonder onderscheid, nabij zou wezen maar hun, die Hij zou doen overblijven, en ondertussen wijst God aan, dat men dit aan Zijne genadevolle Goedheid moest toeschrijven, dat er enigen overgebleven waren, zoals ook Jesaja zegt in het eerste hoofdstuk: Indien Hij geen zaad had overgelaten, als Gomorra waren wij geweest en aan Sodom gelijk geworden. God bevestigt hier derhalve, dat het overblijfsel behouden zou worden, niet anders dan door Zijn mededogen, zoals ook Paulus in Hoofdst. 11 van de Romeinen zegt, dat er voor de Joden geen heil was te hopen, dan door het genadig mededogen Gods.

21. Welaan, Mijn werktuig tot bestraffing en uitroeiing van Babel!tegen het land Merathaïm (= dubbele opstand), dat zich in zijnen hoogmoed meer dan alle volken tegen God heeft verheven 1), trek tegen hetzelve land op, en tegen de inwoners van Pekod (= bezoeking), van het land, dat meer dan elk ander bezocht en verbannen moet worden; verwoest en verban achter hen, spreekt de HEERE, totdat niemand overig is, en doe naar alles tot bestraffing van Babel wat Ik u geboden heb.

Om voor te stellen, hoe vreeslijk de misdaad van Babel is en hoe daaraan geëvenredigd ook zijne straf zal zijn, geeft hier Jeremia aan het land twee eigennamen. Even als Jesaja (30:7) Egypte den naam Rahab d. i. woestheid, of Ezechiël (2:5) aan het huis van Israël den naam "huis van Meri" d. i. huis der weerspannigheid geeft, zo noemt Jeremia hier Babel eerst

Merathaïm, vervolgens Pekod. Waarom hij het "dubbele opstand" noemt, daarover hebben de uitleggers verschillende gedachten. Sommige menen, omdat Babel reeds vroeger in Nimrod en den torenbouw van Babel, vervolgens in den laatsten tijd door verwoesting van het rijk Gods en onderwerping van alle volken zich in hemel bestormenden hoogmoed heeft verheven. Anderen zijn van mening, omdat het in den laatsten tijd twee malen met haat en vijandschap tegen Gods volk en land was opgetreden, eerst toen de Assyriërs, als wier erfgenaam Babel de schuld draagt, het rijk der 10 stammen vernietigden, vervolgens toen Babel zelf Juda verwoestte en in ballingschap sleepte. Want al had het ook als werktuig des Heeren tot bestraffing van Zijn volk gehandeld, zo kwam toch zijn handelen uit misdadigen overmoed en ene stoute verachting van het heiligste voort, welke bestraft moet worden. Het waarschijnlijkste is, dat de Profeet aan al deze bijzonderheden in Babels geschiedenis, waardoor het zijn satanischen hoogmoed en geest van opstand tegen God toonde, gedacht heeft. Pekod noemt hij het als de plaats waar de Goddelijke bezoeking en straf in de hoogste mate en voor alle misdaad aan de wereldmacht in ‘t algemeen zou worden volvoerd.

22. Alzo beveelt de Heere Zijnen knechten, die Hij naar Babel zendt. Spoedig volbrengen zij Zijn bevel. Hoor! Er is een krijgsgeschrei in het land van Babylon en ene grote breuk, ene grote nederlaag.

23. Hoe is de hamer der ganse aarde, met welken de Heere de volken en koninkrijken der gehele wereld verslagen heeft, nu zelf zo afgehouwen en verbroken! (Jes. 14:5). Hoe is Babel!waarvoor de volken sidderden, geworden tot ene ontzetting onder de Heidenen, een land, waarover zij zich verwonderen?

24. Geheel onverwacht en plotseling zal deze verwoesting over u komen, o Babel! Ik zelf, de Heere, heb u, even als een vogelaar een strik gesteld, dies zijt gij ook gevangen, o Babel, dat gij het niet wist1) (Hoofdst. 51:8. Jes. 47:11); gij zijt gevonden, en ook gegrepen, omdat gij u tegen den HEERE, den God van hemel en aarde, in strijd gemengd hebt, daar gij weigerdet Zijn heilig volk te laten gaan (vs. 33).

Niets was in den tijd, toen Jeremia sprak, ongelooflijker dan de vervulling zijner woorden omtrent Babel, wanneer men bedenkt hoe onbeduidend nog de macht der Meden of Perzen, hoe groot en onwankelbaar die der Chaldeën was, wanneer men het overwinningsgejuich, den overmoed en de gerustheid en weelderigheid der Babyloniërs beschouwt, wanneer men aan de buitengewoon sterke bevestiging van Babylon, aan het wonder van zijn stadsmuur denkt, die hoog als een toren was, en zo breed, dat verscheidene wagens naast elkaar daarop konden rijden, aan de talrijke legers, die Babylon beschermden, dan is het geen wonder dat de Profeet door allen werd uitgelachen, die niet als hij door dat schijnsel van het menselijke heen zagen in de waarheid der Goddelijke almacht en gerechtigheid.

En toch is wat zo ongelooflijk scheen, de plotselinge en onvoorziene verovering van Babylon, woordelijk vervuld. Cyrus nam daardoor Babylon in, dat hij den Eufraat liet afleiden. Daardoor kwamen dr Perzen den Babyloniërs zo onverwacht op het lijf, dat toen de buitenste delen der stad reeds bezet waren, degenen, die in het midden woonden, nog in het geheel niet

bemerkten, dat zij genomen waren. Zo werden zij ook bij de inneming der stad onder Darius Hystaspes daardoor verrast, dat Zopyrus door verraad den belegeraars de poorten opende.

Dit vers geeft aan, dat het onheil Babel onverwacht en ongedacht zou overkomen, gelijk ook, zoals hierboven herinnerd wordt, geschied is.

Een strik vangt den vogel onverwacht, zo zou het ook Babel's koning en volk gaan.

25. De HEERE heeft Zijne schatkamer, Zijn verzamelplaats, van de wapenen Zijns toorns opengedaan, om Zijn werk aan het land der Chaldeën te verrichten, en de instrumenten Zijner gramschap daaruit voortgebracht: want dat straffen van Babel is een werk 1) van den Heere, den HEERE der heirscharen, in het land der Chaldeën.

1) Hier drukt de Profeet nog helderder uit wat hij heeft aangevoerd, dat n. l. de oorlog niet was die der Perzen, maar des Heeren zelven. Hij zegt dat God Zijn schatkamer heeft geopend, n. l. dewijl Hij verschillende en veelvuldige wijzen heeft, die in het menselijk verstand niet kunnen opkomen, om de goddelozen te verderven. Die monarchie was niet te bevechten, n. l. voor het menselijk verstand. Maar God zegt hier dat Hij een wijze kent, die verborgen was, waardoor Hij Babel zou verwoesten en tot niets terugbrengen. Bij gelijkenis spreekt hij van de schatkamer Gods, een beeld genomen in overeenstemming met het menselijk verstand, waar God n. l. Zijne oordelen uitvoert op verborgen en ongedachte wijze. Dewijl derhalve de gelovigen nauwelijks in hun harten konden opnemen wat Jeremia leert, daarom heft hij hun harten op tot de Voorzienigheid Gods, welke niet met het menselijk vernuft moet op één lijn gesteld worden.

26. Komt aan, gij Mijne knechten! die Mijne wraak zult uitoefenen, tegen haar van het uiterste, van den eersten tot den laatsten, opent hare voorraad-schuren, vertreedt haar als korenhopen, en verbant ze, vernietigt al haren voorraad door het vuur (Joz. 11:12 vv.) laat ze geen overblijfsel hebben noch van hare stad, noch van haren voorraad.

27. Doodt met het zwaard al hare inwoners, voornamen en geringen, mannen en vrouwen, ook al hare varren, laat ze afgaan ter slachting, opdat ze den Heere ten zoenoffer worden gebracht; wee over hen, want hun dag is gekomen, de dag der wraak, de tijd hunner bezoeking1) (Hoofdst. 46:21. Jes. 34).

1) Hiermede zegt de Heere het weer dat het alles geschiedt naar den bepaalden raad van Zijn wil. Tot nog toe kon Babel zich verzetten; tot nog toe kon het trots zijn op haar macht; tot nog toe moest het volk Gods in de ellende der ballingschap zuchten, dewijl de tijd des Heeren nog niet gekomen was. Maar nu was de tijd der bezoeking daar, nu was de ure aangebroken door den Souvereinen God vastgesteld, en daarom kon niets ter wereld den val van Babel tegenhouden.

28. Hoort! Er is te dier tijd ene stem der gevluchten en ontkomenen uit het land van Babel, namelijk der kinderen Israëls, die de Heere door dat gericht over Babel uit hun gevangenis zal bevrijden, en die Zijne roepstem, om uit het land te vluchten in vs. 3 gevolgd zijn. Het is ene

stem, om in Zion te verkondigen de wraak des HEEREN, onzes Gods aan Babel, de wraak Zijns tempels, dat het verbranden van Zijnen tempel door de Chaldeën nu gewroken is.

Het stoffelijke Zion, dat bij de verovering van Babel nog in puin lag, komt hier niet in aanmerking, maar het Zion in geestelijken zin, de woning der gerechtigheid vs. 7.

Het heiligdom van Jehova is voor Israël het hoogste, dat Babel kon verwoesten, het heiligdom, waarin Zijne eeuwige Godheid zegenend nabij was. Daarin toch was verborgen het verheerlijkt bestaan des volks. Maar het eeuwige laat zich niet vertreden door de macht van het stoffelijke, en Israëls roeping tot het rijk des Heeren, waarom gerechtigheid en vrede elkaar kussen, is ene eeuwige.

29.

IXb. Vs. 29-Hoofdst 51:26. Wederom roept de Heere de krijgslieden der volken van het noorden op, om aan Babel vergelding uit te oefenen. Het is hoogmoed van Babel, dien het tegenover den Heere aan den dag heeft gelegd, welke door gehele vernietiging van volk en land moet worden vernederd. Zijne manschap moet omkomen en al zijne macht moet door vuur worden verteerd. Juda en Israël moeten door de sterke hand des Heeren uit Babels slavernij worden gered, terwijl alle steunsels van Babels macht en heerlijkheid moeten verwoest worden, en zijn land tot ene ontzettende woestijn worden (vs. 29-40). De volvoerder van dit gericht over Babel zal echter eveneens een uit het noorden komende vijand zijn; even als eens bij Juda en bij Edom. De gerichten en rechtvaardige bezoekingen Gods over de volken vormen voor Gods ogen ene eenheid. Daarom past de Profeet datgene, wat hij in Hoofdst 6:22-24 van Israël, en in Hoofdst. 49:19-21 van Edoms gericht door de Chaldeën gezegd heeft, nu op het gericht over de Chaldeën zelf toe. Ene krijgsmacht als een leeuw in sterkte zal Babel, het hart van alle tegenstanders des Heeren, als kaf wannen (vs. 41 tot Hoofdst 51:4), want Israël heeft ene rechtvaardige zaak tegen Babel. Het is gene verlatene weduwe meer, integendeel het zal gered worden, en ‘s Heeren wraak aan Babel zal worden volvoerd. Eens was Babel wel als een gouden beker, door welken de Heere den wijn Zijns toorns den volken reikte, nu is het een ziek man, wien de aan hem dienstbaar gewordene volken, te vergeefs artsenij reiken. Daarom zullen zij allen, ook Israël, uit de gevangenis ontvlieden, en Gods volk zal naar het vaderland terugtrekken, en daar de grote daden Gods tot zijne redding en rechtvaardiging verkondigen. Nu verheft de Profeet een driemalen herhaald geroep van dreiging tegen Babel, dat hare overweldigers naderen, hare muren bestijgen en de stad veroveren zullen (51: 5-14). Dit zal aan Babel volvoeren Hij, die de gehele wereld heeft geschapen en alle afgoden met hun dienaren verplettert. Hij zal Zich enen hamer verkiezen, met welken Hij volken en koninkrijken te morzel slaat, en in ‘t bijzonder alles aan Babel vergeldt, wat zij aan Zion gedaan heeft. Babel geleek wel enen verderf aanbrengenden vulkaan, maar hij is uitgewoed en zijne stenen zullen zo verwoest worden, dat het tot niets meer kan worden aangewend .

29. Laat u horen tegen Babel, gij schutters! gij allen, die den boog spant! legert u tegen haar rondom, laat niemand van hen ontkomen; vergeldt 1) haar naar haar werk, doet haar naar alles, wat zij aan u, den volken, gedaan heeft, want zij heeft trotselijk gehandeld tegen den

HEERE, tegen den Heilige Israëls, 2) daar zij het heiligdom Gods met vuur heeft verwoest en Zijn heilig volk in gevangenis heeft gehouden.

1) Met deze woorden wijst de Profeet aan, dat het oordeel rechtvaardig was; hetwelk God aan de Chaldeën voltrok, daar niets billijker was, dan dat zij ontving naar dat zij anderen hadden gedaan. Met welke maat gij anderen gemeten hebt, zult ge weer gemeten worden, zegt Christus. Dewijl derhalve het gezond verstand zegt, dat de straf zeer rechtvaardig is, welke aan de ongelovigen wordt voltrokken, daar herinnert de Profeet hier dat God een rechtvaardig rechter zal zijn, wanneer men zal zien dat Hij tegen de Chaldeën woedt. Maar hij vestigt op veel meer de aandacht. Hij wijst op dit beginsel, dat God rechter is der wereld. Wanneer dit alzo is, den volgt daaruit dat het niet anders kan, dan dat hij die anderen onrechtvaardig onderdrukt, eindelijk zelf zijn loon ontvangt.

2) Babel had den tempel Gods, de woning des Allerhoogsten, ja van den Heilige Israëls verbrand. Daarmee had het tegen Hem trotselijk gehandeld. Het was geen euveldaad tegen een der afgoden of tegen een mensenkind, maar tegen den Heilige Israëls geweest. Deze laatste benaming heeft Jeremia overgenomen van Jesaja (Hoofd. 51:6). En omdat het een euveldaad was geweest tegen den Heilige Israëls, daarom zou Babel zo zwaar gestraft worden, zoals in de volgende verzen gezegd wordt.

30. Daarom zullen nu ook hare jongelingen ellendig door het zwaard vallen op hare straten, en al hare krijgslieden te dien dage uitgeroeid worden als de dag Mijner wrake komt, spreekt de HEERE(Hoofdst. 49:26).

31. Ziet, Ik wil aan u, gij trotse, belichaamde hoogmoed tegen God (vs. 21)! spreekt de Heere, de HEERE der heirscharen: want uw gerichts-dag is gekomen, de tijd, dat Ik u bezoeken zal.

Hij noemt de Babyloniërs "de trotsheid" als degenen, welke niet door lichtvaardigheid of dwaasheid of enige andere ijdele begeerte ten strijde zijn gedrongen, maar die zich tegen God hebben verheven, als mensen zonder enigen eerbied voor het heilige, zonder enig ontzien van mensen.

De trotsheid moet vallen, want zij is leugen tegen God, en al hare macht moet in ‘t vuur worden vernietigd: zo blijven de ootmoedigen en zachtmoedigen in het bezit van het aardrijk, dat heeft ruime toepassing door alle tijden tot in eeuwigheid.

32. Dan zal de trotse, deze vlees geworden hoogmoed, aanstoten, nederstorten, en vallen, en er zal niemand zijn, die hem weer opricht; ja, Ik zal een vuur aansteken in zijne steden, die om de moederstad liggen en haar gehoorzamen, dat zal alle plaatsen rondom hem verteren, de ganse omgeving, die tot Babel behoort, en aan hare zonden deelneemt.

33. Zo zegt de HEERE der heirscharen: De kinderen Israëls en de kinderen van Juda zijn door hun overmoedige onderdrukkers, de Chaldeën, te zamen verdrukt geweest; en allen, die hen gevangen hadden, zowel de Assyriërs als de Chaldeën, hebben hen vastgehouden, zodat zij

onder den druk der verbanning moesten smachten; zij hebben hen geweigerd los te laten, gelijk eens Faraö (Exod. 7:14, 22; 9:2. Jes. 14:17.

34. Maar hun Verdediger en Verlosser is sterk, HEERE der heirscharen (Jes. 41:14; 44:6) is Zijn Naam. 1) Hij zal hen bevrijden en lossen, hoewel niet met goud en zilver; Hij zal als hun pleiter optreden en hunnen twist zeker twisten, opdat Hijhen werkelijk recht verschaffe (Jes. 34:8; 49:25) en het land, de aarde, die tot heden door Babel in onrust en angst werd gehouden in rust brenge, maar de inwoners van Babel beroere, vol onrust doen zijn in afwachting der rechtvaardige vergelding Gods (Jes. 14:3, 7, 16).

1) Gelijk Faraö eertijds, zo ook had Babel Israël en Juda vastgehouden, zodat zij hen niet wilde laten gaan. Zwaar, zeer zwaar hadden Babels vorsten het volk Gods onderdrukt, maar zij hadden niet bedacht dat hun strijd tegen het nakroost van Abraham, een strijd was geweest tegen Israëls God. Sterk was Babel, machtig waren hare vorsten, maar Israëls Verlosser zou zich in waarheid sterker betonen. Zijn Naam toch was HEERE der heirscharen. En omdat alzo Zijn Naam was, daarom zou Hij het vonnis en Zijn oordeel zeker uitvoeren.

Zo zou God zich immer tegenover de vijanden van Zijn geestelijk volk betonen. Sterk, machtig mogen zich de vijanden van Christus kerk wanen, maar ten slotte zal het blijken dat zij het moeten afleggen tegen Hem, wiens naam is Heere der heren en Koning der koningen.

Dat is voor alle eeuwen de grootste troost voor alle Gods kinderen.

35. Het wrekende zwaard 1) des Heeren zal zijn over de Chaldeën, spreekt de HEERE, en over de inwoners van Babel, en over hare vorsten, en over hare wijzen, zodat hun ingebeelde wijsheid zal blijken dwaasheid te zijn (Jes. 19:11).

1) Om de rechtzaak Israëls tegen Babel te voeren roept de Heere het zwaard op tegen de Chaldeën, de bewoners van Babel, over hun vorsten waren, helden en de gehele krijgsmacht, de schatten en de wateren. Het zwaard zal komen, zijn kracht betonen aan de Chaldeën, d. i. aan de bevolking van het land, aan de bewoners van de hoofdstad, verder aan de vorsten en wijzen (Magiërs).

36. Het wrekende zwaard des Heeren zal zijn over de leugenaars, 1) die met vele ijdele woorden de toekomst uit de sterren verkondigen (Jes. 44:25; 47:13), dat zijvoor de mensen zot worden, en als leugenaars en dwazen staan, die het tegendeel hebben geprofeteerd van hetgeen geschied is; het zwaard zal zijn over hare helden, die in den krijg ervaren waren, dat zij versagen.

1) Eigenlijk, zwetsers, zij, die onbezonnen, in het wilde er maar wat heen praten. Hiermede zijn de Magiërs bedoeld, de wijzen en sterrewichelaars van Babel. Deze zullen als dwazen, als zotten openbaar worden, dewijl zij altijd hebben voorgespiegeld dat Babel onverwinbaar was.

37. Het wrekende zwaard des Heeren zal zijn over zijne paarden en over zijne krijgswagenen, waarop zij voornamelijk hun vertrouwen stelden (Jes. 43:17. Ps. 20:8); en over den gansen gemengden hoop, (alle huur- en hulptroepen), die in het midden van hen is, dat zij tot wijven worden, zwak en machteloos tot het bieden van tegenstand; het zwaard der wrake zal zijn over hare schatten, dat zij geplunderd worden.

38. Droogte en dorheid zal zijn over al hare wateren, hare stromen en kanalen en waterleidingen, waarvan de vruchtbaarheid van hun land afhangt, dat zij uitdrogen, zodat Babel met hare gehele bevolking en al hare hulpmiddelen zal vernietigd worden; wantdit is de hoofdzaak van haar verderf, het is een land van gesnedene beelden, en zij razen naar de schrikkelijke afgoden, zij dragen roem op de schrikgestalten, afgoden 1), die iedereen door hun wanstaltigheid afschuw inboezemen en schrik verwekken.

1) Het zwaard des Heeren brengt van den hemel af verderf te weeg, want het sluit den weg af tot den boom des levens (Gen. 3:24). In vijfvoudige opklimming (anaphora) wordt het wrekende zwaard Gods tot vernietiging der vijanden Gods met alles wat zij zijn en hebben, opgeroepen; want in den grondtekst wordt het zwaard zelf aangesproken- ene opklimming, welke de verpletterende macht van de gerichten des Heeren voorstelt en scherpsnijdend oor en hart treft. Het treft Babel in alle delen van haar bestaan, alle klassen harer bewoners, al hare macht. En wanneer eindelijk de droogte komt (vs. 38) dan is in de golven van den Eufraat de macht en levensbron van Babel verdroogd.

In het Hebreeuws is hier een woordenspel. Cherebh betekent zwaard, "Chorebh" beduidt droogte. Het zwaard is ene voorbijgaande bestraffing voor de inwoners, de droogte een blijvende rampspoed voor het ganse land, waardoor het tot ene woestijn wordt, dat Babel, dat aan den Eufraat, aan grote wateren ligt. Reeds Jesaja (21:1) had veelbetekenend Babel de woestijn der zee genoemd. Het historische Babel is wel is waar niet tot ene woestijn geworden, want zijne puinhopen liggen nog aan den Eufraat, maar het is niettemin eenzaam en verwoest en de volkscharen, die er in- en uitstroomden, zijn verdwenen. Vele uitleggers hebben daarop gewezen, dat Cyrus Babel veroverde door het water van den Eufraat af te leiden, waardoor hij door de droog geworden bedding in de stad kon binnendringen. Anderen merken zeer terecht aan, dat dit drooglopen van den Eufraat slechts zeer tijdelijk was en het water toch in de nabijheid der stad in grachten en poelen bleef staan. De Geest des Heeren kan dus hier op het gedachte historische feit slechts als op de bijzaak hebben gedoeld en gezinspeeld; de hoofdzaak voor den Profeet was zeker de in het lot van het historische Babel slechts onvolkomen afgespiegelde typische betekenis, die hem bij het historisch gezicht voor ogen zweefde.

De oorzaak van Babels verderf en ondergang is haar afgodendienst. Dit leert ons, dat als God onder ons in oprechtheid vereerd wordt, en de ware leer bij ons in ere is, dit voor ons de beste bescherming is. Alzo zullen wij onverwinbaarder zijn, dan wanneer alle macht en alle schatten der wereld ons toevloeien, wanneer wij Gode de rechte eer geven, en er ons op toeleggen in Zijne zuivere verering te volharden. CALVYN).

39. Daarom zo zal Babel tot ene eeuwige woestijn worden, enzullen de wilde dieren der woestijnen, als wilde katten, met de wilde dieren der eilanden, als jakhalzen (Jes. 34:14) daarin wonen, ook zullen de jonge struisen, die in dorre zandwoestijnen hun klagend geschrei laten horen (Job 39:13), daarin wonen; en men zal er geen verblijf van menselijke wezens meer hebben in eeuwigheid, en zij zal niet bewoond worden van geslacht tot geslacht; 1) zij zal ene door God vervloekte plaats blijven.

40. a) Gelijk God Sodom en Gomorra en hare naburen, Adama en Zeboïm door een gericht heeft omgekeerd, spreekt de HEERE, alzo zal het ook Babel gaan. Er zal niemand aldaar wonen, en geen mensenkind in haar verkeren. (Hoofdst. 49:18).

a) Gen. 19:25. Jer. 49:18.

De Profeten zijn alzo gewoon te spreken waar er geen hoop overblijft. Wij hebben vroeger gezegd dat Babylon niet zo verwoest zou worden of er zouden nog mensen in wonen, die ook naderhand prettig daarin hebben geleefd. Van de stad is onder Cyrus en zijn zoon altijd bevolkt geweest. Vervolgens na de verwoesting begon zij weer bewoond te worden. En toen Alexander Azië onderwierp, bloeide Babylon zowel door volkrijkheid als door rijkdom en schatten. En toen hij aldaar stierf liet hij de stad zeer bloeiend achter. Hieruit merken wij op, dat niet terstond is vervuld, wat Jeremia hier heeft verkondigd. Maar dewijl de straffen zelf licht of middelmatig zijn, welke een voorspel zijn van het eeuwige en het laatste verderf van de ongelovigen, daarom strekken de Profeten, waar zij over de oordelen Gods handelden, altijd hun rede uit tot den laatsten ondergang, en dit blijkt ook duidelijk uit het volgende vers.

Niet op ene is dit oordeel over Babel voltrokken maar trapsgewijze, totdat stad en land een en al verwoesting was en bleef, tot op onzen tijd.

41. Ziet, wat Ik eens van Juda heb voorzegd in Hoofdst. 6:22-24, dat zal tot vergelding uzelven wedervaren, daar komt een volk uit het noorden, en ene grote natie, en geweldige koningen zullen van de zijden van het uiterste der aarde, d. i. uit het hoge noorden opgewekt worden.

42. Boog en spies zullen zij voeren; wreed zijn zij, en zullen niet barmhartig zijn; hun stem zal bruisen als de zee, en op paarden zullen zij rijden; het is toegerust als een man ten oorlog, tegen u, o dochter van Babel!(Hoofdst. 6:13).

43. De koning van Babel heeft hunlieder gerucht, het gerucht der naderende vijanden gehoord, en zijne handen zijn slap gewordenvan moedeloosheid en vreze; a) benauwdheid heeft hem aangegrepen, weedom als van ene barende vrouw (Hoofdst. 6:24; 48:41 1).

a) Jer. 49:24.

44. Ziet, 1) wat Ik verder eens van u tegen Edom heb voorzegd (Hoofdst. 49:19-21), dat zal eveneens tot rechtvaardige vergelding van uwen overmoed uzelven wedervaren. Gelijk eenhongerige, naar buit dorstende leeuw van de verheffing van den Jordaanvan het dichte riet

der trotse rivier, zal hij, dien Ik gesteld heb tot volvoerder Mijner oordelen, opkomen tegen de sterke woning. Hij zal komen tegen de stad Babel, die met hare talrijke kanalen en sterke muren daar ligt als een rotsvallei, maar verschrikkelijk zal de verwoesting zijn, die deze leeuw veroorzaakt; want hij zal indringen in de opeengehoopte kudde volks van Babel. Ik zal hen in een ogenblik daaruit doen lopen; en wie daartoe verkoren is, dien zal Ik tegen haar bestellen, zal Ik over hen stellen als herder en heer. Geen middel zal baten, want wie zou Mij kunnen tegenstaan? a) Wie is Mij, den eeuwigen God, gelijk 1) in sterkte en macht? en wie zou Mij dagvaarden, 2) Mij rekenschap omtrent Mijn handelen kunnen vragen? En wie is de herder, die voor Mijn aangezicht bestaan zou 3) die zijne kudde tegen Mij zou kunnen beschermen, wanneer Ik ze verdrijven en verwoesten wil (Hoofdst. 49:19)?

a) Job. 41:1.

1) Het citaat (vs. 44-46) voegt deze gedachte aan het vorige toe, dat het optreden van dezen vijand tegen Babel op de raadsbesluiten des Heeren berust, wier uitvoering niemand kan verhinderen, wijl niemand den Heere gelijk is.

2) Hier toont de Profeet aan, dat de Babyloniërs te vergeefs zouden vertrouwen op hun bescherming, dewijl, wanneer zij alles zouden beproefd hebben, zij zouden ervaren dat het niets anders dan nul was waar tegenover Gods onverwinlijke kracht werd gesteld.

3) Het is alsof Hij wil zeggen: Ofschoon alles tegen Mij opstond, zou Ik echter niet toelaten, om met Mij te twisten, en dat zou ook te vergeefs kunnen plaats hebben. God wijst hier aan, dat men te vergeefs tegen Zijn oordeel zich verzet, dewijl Hij niet anders ten uitvoer brengt, den wat Hij heeft besloten.

4) De Heere heeft gesproken, dat Hij den vijand als een leeuw zou doen opkomen tegen Babel. Maar opdat nog eens Babel het goed zou verstaan, dat het de Heere was, die dien leeuw zond, daarom zegt Hij hier, of vraagt Hij hier: Wie is de herder, die voor mijn aangezicht zou bestaan? m. a. w. wie zou de herder zijn, die zijn kudde tegen den leeuw, door Mij gezonden, zou kunnen beschermen? Niemand zou Babel uit de hand des Heeren kunnen redden, wanneer Hij besloten had, om Zijne oordelen aan dat volk te voltrekken.

45. Daarom hoort het vaste besluit, den raadslag des HEEREN, dien Hij over Babel heeft beraadslaagd, en Zijne gedachten der vergelding, die Hij gedacht heeft over het land der Chaldeën. Waarlijk 1) zo de geringste van de kudde hen, de Chaldeën, niet als zwakke hulpeloze schapen zullen nedertrekken, uit het land zullen wegslepen! Waarlijk, zo hij de woning boven hen niet zal verwoesten! zo verschrikkelijk zal hun lot zijn. (Hoofdst. 49:20).

1) De Heere bevestigt hier met een eed, zoals Calvijn ook terecht aanmerkt, dat Babel naar Zijn onwrikbaar raadsbesluit zal ontledigd en verwoest worden. Zie verder Hoofdst. 49:20

46. De aarde is van schrik en angst bevende geworden van het geluid der inneming van Babel (liever: van het geluid: Babel is ingenomen), en het gekrijt (liever: een kreet) van ontzetting en vreugde is gehoord onder de volken.

Jeremia past hier op diepzinnige wijze straffen, die hij vroeger tegen volken heeft uitgesproken, met verandering der namen en van enkele woorden, op Babel toe. Babel erft als het ware het strafgericht over deze volken, en deze verenigen zich over Babel, omdat de zonde der gehele wereld in haar verenigd is.

HOOFDSTUK 51.

DE VOORZEGGING VAN BABELS VERWOESTING WORDT HERHAALD EN BEVESTIGD.

1. Zo zegt de HEERE: 1) Ziet, Ik zal enen verdervenden wind, 1) of den geest eens verdervers opwekken tegen Babel, en tegen degenen, die daar wonen in het hart van degenen, die tegen Mij opstaan, in het hart van het land, in het midden der Chaldeën, die de vereniging van alle vijandschap tegen Mij vormen (Hoofdst. 25:26), opdat de moeder van alle gruwelen op aarde verwoest worde. (Openb. 17:5).

1) Hij vervolgt hetzelfde vonnis. Het schijnt wel dat Jeremia al te woordenrijk is. Maar hij wil niet slechts leren, dewijl hij dit met weinige woorden kon, maar dewijl het een moeilijke zaak is om er van overtuigd te worden, daarom was het noodzakelijk met vele spraakwendingen zijn Godsspraak te versieren, en gebruikt hij ook vele herhalingen van wat hij eenmaal had gezegd.

2) Wind en geest worden in het Hebr. met hetzelfde woord aangeduid. Een verderfelijke geest is een geest, uitgaande op verderf en vernieling. De wind is het natuurbeeld des geestes. Vgl. Jer. 4:11, 12. Joh. 3:8.

2. En Ik zal met dien verderver Babel wanners toeschikken, namelijk een leger van onbarmhartige barbaren, die haar a) wannen zullen, gelijk men koren want, om het kaf er van af te zonderen, endie haar land van hen, die slechts kaf zijn, uitledigen zullen; barbaarse wanners, want zij zullen ten dage des kwaads, hen vanalle zijden overvallen, rondom tegen haar zijn.

a) Jer. 15:7.

3. Zij zullen elken krijgsman van Babel zonder verschoning doden en zijne gehele krijgsmacht vernietigen. De schutter spanne zijnen boog tegen dien, die spant, en tegen dien, die zich verheft in zijn pantsier, die trots is op zijn harnas; de vijand zal elken krijgsman doden; en verschoont, gij vijandelijke krijgslieden! hare jongelingen niet, verbant al haar heir;

4. Dat de verslagenen liggen in het land der Chaldeën, en de doorstokenen op hare straten.

In deze verzen treedt Babels karakter als middelpunt van alle vijandschap tegen God duidelijk op den voorgrond. In vers 1 wordt het "‘ t hart dergenen, die tegen Mij opstaan" genoemd. Die naam is ontstaan uit hetgeen het begrip Babel in de gehele Oud- en Nieuw-Testamentische profetie is. Wanneer ook eerst in de Openbaring van Joh. Babel duidelijk voorkomt als het centrum van alle vijandschap tegen den Heere en Zijn rijk, zo wortelt deze voorstelling toch in de beschouwingen, welke de Oud-Testamentische profeten van Babel hebben, en wij zullen niet dwalen wanneer wij juist onze plaats als ene voorname plaats voor die wijze van beschouwing der Nieuwe Testamentische profeten aanzien, die Babel voor de moeder der hoererij, en den gruwel der aarde verklaart.

De zetel en stoel van den Antichrist wordt uitdrukkelijk Babylon genoemd, namelijk de stad Rome, op zeven bergen gebouwd (Openb. 17:9). Even als Babel zoveel land en zovele koninkrijken onder zich gebracht heeft, en met grote pracht, trotsheid en hoogmoed beheerst (de gouden beker, die de gehele wereld dronken maakte, was Babel in de hand des heren Hoofdst. 51:8 : de volken hebben van haren wijn gedronken, daarom zijn de volken dol geworden). Zo heeft het geestelijke Babel enen beker in de hand vol van gruwel en onreinheid harer hoererij, waarvan de koningen, en die op de aarde wonen dronken geworden zijn. Gelijk van Babel wordt gezegd, dat zij aan grote waters woont en grote schatten heeft, zo schrijft Johannes van het Romeinse Babylon, dat zij gekleed is met zijde en purper en scharlaken en versierd met goud, edelgesteenten en paarlen (Openb. 18:12). Van Babel staat, dat het in Israël de verslagenen geveld heeft, zo is ook het geestelijke Babel dronken geworden van het bloed der heiligen (Openb. 17:6). Even als het Chaldeeuwse Babel een voorbeeld is geweest van het geestelijk Babel, in hoogmoed en tirannie, zo is het ook een voorbeeld van den ondergang, die over gene zal kennen. Velen wilden Babel genezen, maar zij wilde niet genezen worden, zo beproeven velen het bouwvallige antichristelijk Babylon te ondersteunen, maar te vergeefs en om niet. Want even als Babel eindelijk te niet is gegaan, dat het tot een steenhoop en ene woning der draken is geworden, zo zal het ook met het antichristelijke Babylon gaan, waarvan in Openb. 14:8 staat: "Zij is gevallen Babylon, de grote stad, omdat zij uit den wijn des toorns harer hoererij alle volken heeft gedrenkt, " en wederom: "Zij is gevallen, zij is gevallen het grote Babylon, en is geworden ene woonstede der duivelen en eens bewaarplaats van onreine geesten en ene bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte" (Openb. 18:2). Even als de inwoners te Babel vermaand worden: "Vliedt uit het midden van Babel, en redt een iegelijk zijne ziel" (Hoofdst. 51:6), en wederom: "Gaat uit, Mijn volk! uit het midden van haar, en redt een iegelijk zijne ziel" (Hoofdst. 51:45), zo vermaant de Heilige Geest met bijna dezelfde woorden de Christenen, dat zij uit het geestelijk Babylon zullen uitrukken, opdat zij zich met hare zonden niet verontreinigen, en opdat zij hare straffen niet mede deelachtig worden (Openb. 18:4): Ik hoorde, zegt Johannes: ene stem uit den hemel, zeggende: "Gaat uit van haar, Mijn volk! opdat gij aan hare zonde gene gemeenschap hebt, en opdat gij van hare plagen niet ontvangt; want hare zonden zijn de ene op de andere gevolgd tot den hemel toe, en God is harer ongerechtigheden gedachtig geworden. "

5. Dat alles zal Babel overkomen om de misdaad tegen Gods heilig volk; want 1) Israël of Juda zal niet in weduwschap gelaten worden. De Heere heeft het voor eeuwig verkoren, en het in trouw en liefde als Zijne huisvrouw aan Zich verbonden. Al heeft Hij hen ook om hun ontrouw voor een korten tijd verstoten, en hen aan hun boelen, den Heidenen prijs gegeven, zo wil Hij hen toch niet in de handen van Babel laten. Hij zal hen weer aan deze ontrukken, en zulk een geweld aan Zijne vrouw gepleegd, bezoeken (Jes. 54:4 vv.). Het zal niet verlaten worden van zijnen God, van den HEERE der heirscharen, (hoewel) hunlieder land vol van schuld is door gruwelijken afgodendienst en door mishandelen van Israël) van den Heilige Israëls.

1) God de Heere bewijst Israël de genade, dat Hij Zich voor diens echtgenoot verklaart (Hoofdst. 2:2. 3:1 vv.). wanneer nu echter Israël en Juda in ballingschap zijn, schijnt het alsof zij verstotene vrouwen of weduwen waren. Dat is echter slechts schijn. De echtvriend van

Israël sterft niet. Hij kan wel een tijd van kastijding, van loutering en beproeving over Zijn volk beschikken, maar wanneer deze tijd zijn einde heeft bereikt, keert de Heere den stok om, en slaat hen, door welke Hij Israël heeft gekastijd, wanneer zij hadden vergeten, dat zij niet aan eigen lust moesten voldoen, maar alleen ‘s Heeren wil aan Israël volbrengen.

2) Betere vertaling is: maar. of, want hun land is vol schuld van wege den Heilige Israëls. Haar schuld ziet toch op Babel. De schuld van Babel tegen den Heilige Israëls is oorzaak van hare verwoesting, ja eist die. Die schuld is tweeërlei. Vooreerst omdat Babel Israël en Juda, Jehova’s vrienden, niet wil loslaten, en ten tweede, omdat het den Heere niet erkennen wil als den Heilige Israëls, maar de afgoden blijft dienen.

6. Ja nabij is het gericht over de met schuld beladene stad; daarom vliedt 1) uit het midden van Babel, gij kinderen Israëls! uw God gebiedt het u, en niemand kan het u verhinderen, en redt een iegelijk zijne ziel, zijn leven, door zich los te maken van Babels zonden en terug te keren tot de genade en gerechtigheid van zijnen God; wordt niet uitgeroeid in of wegens hare ongerechtigheid, gelijk de vrouw van Lot; want dit is de tijd der wraak des HEEREN, die haar de verdienste betaalt, al hare misdaden haar vergeldt (Hoofdst. 50:8. Openb. 18:4).

1) Hij wendt zich nu tot de degenen, die tijdelijk verblijf hielden in de stad en vermaant hen, om spoedig te vluchten, opdat zij in die door God vervloekte stad niet zouden omkomen. Hij wijst de oorzaak aan, waarom zij, die toen in Babel woonden, niet anders behouden kunnen worden, den indien zij vluchtten, n. l. dewijl God straf zou uitoefenen, om de misdaden van de stad.

De geestelijke vlucht, het ontwijken van alle vermenging met Babels afgoderij, hoogmoed en zedeloosheid, is hier van meer belang dan de lichamelijke vlucht (2 Kor. 6:14 vv. Efez. 5:11).

Er kan een tijd komen, dat afscheiden noodzakelijk is. Want al is het, dat afscheiding als tegenstelling tegen kerkelijkheid d. i. tegen kerkelijke gemeenschap en ootmoedige onderwerping onder de wet van zamenwerking der leden (1 Kor. 12:25 vv.) te verwerpen is, zo kunnen er toch in het leven ener kerk tijden komen, dat het plicht wordt de gemeenschap te verlaten en zich af te zonderen. Zulk een tijd is dan gekomen, wanneer de kerk een Babel geworden is. Daarbij is echter wel op te merken, dat men met zulk een oordeel niet te lichtvaardig zij. Want ook het leven ener kerk is aan velerlei golvingen onderworpen. Er zijn perioden van verval, als het ware verduisteringen, te vergelijken met verduisteringen der sterren, op welke echter, zolang maar de fondamenten vaststaan, telkens ene wederverheffing en een terugkeren tot oorspronkelijken luister moet volgen. Om zulk een voorbijgaanden toestand van ziekte moet niemand de kerk voor een Babel houden. Zij is dit alleen dan, wanneer daar de objectieve, goddelijke fondamenten, de genademiddelen, Woord en Sacrament wat het wezen aangaat en voortdurend in hun gezegende werkzaamheid verhinderd worden. Dan eerst, wanneer de ziel in de kerk de reine goddelijke spijze van Gods woord niet meer kan vinden, moet de ziel worden gered, opdat zij niet in de ongerechtigheid der kerk omkome. Van deze afzondering van de kerk moet wel onderscheiden worden afzondering binnen de kerk van alles wat het gezonde leven der kerk zelf tegenstaat, en daarom als een

ziekelijk bestanddeel aan het lichaam der kerk moet worden beschouwd. Zulk ene afzondering is de dagelijkse plicht van den Christen.

7. Babel was een gouden beker in de hand des HEEREN 1) die de ganse aarde dronken maakte, een gouden beker, schitterende door macht, rijkdom en heerlijkheid, vol verleidende bekoorlijkheid tot afgodendienst, maar het stond onder de macht des Heeren, en diende zonder het te weten in Zijne hand om de gehele wereld dronken te maken van den wijn Zijns toorns. En ziet, de volken hebben zich ook werkelijk door hare toverkunsten laten verleiden, zij hebben met haar geboeleerd en van haren wijn gedronken, zij dronken echter niet alleen wat zij begeerden, maar ook Gods toorn, daarom zijn de volken dol, blind en zinneloos geworden. Zo was het iets lichts voor den Heere, om Zijn gericht door hetzelfde Babel, waarmee zij geboeleerd hadden, over hen te brengen, en door de verschrikkingen des gerichts hen met ontzetting, met bedwelming en wanhoop te vervullen (Hoofdst. 13:12 v. 25:15 vv.)

1) Wij weten nu, dat de rijken der wereld noch voortduren, noch in stand blijven, dan naar den Raad Gods. Wanneer derhalve de Profeet den ondergang van Babel dreigt, ligt de tegenwerping voor de hand. Hoe is het dan mogelijk, dat die stad, welke gij zegt dat vervloekt is, tot hiertoe zo bloeit? Wie heeft Babel met zo grote eer versierd? met zo grote rijkdommen? met zovele overwinningen? Het was toch niet bij geval, dat deze monarchie zulk een grote hoogte had bereikt. Niet alleen dat het geheel Assyrië onder zijn macht heeft gebracht, maar ook het rijk Israël is ten ondergegaan, en het rijk van Juda is niet ver van zijn ondergang. De Profeet antwoordt, dat Babel een gouden beker was in de hand des Heeren, om de ganse aarde dronken te maken, alsof hij wil zeggen, dat God volstrekt niet met zichzelven in strijd kwam, toen Hij Babel als een gesel gebruikte en nu op Zijn beurt haar kastijdde. En tegelijk toont hij aan, dat wanneer de zaken alzo liepen in de wereld, dit niet geschiedde als door een blinden loop der fortuin, maar naar de hemelse besluiten Gods, die alzo de gehele wereld bestuurde, dat Hij ook de goddelozen dikwijls tot de hoogste macht bracht, wanneer Hij door hen Zijne oordeel wilde ten uitvoer brengen.

Babylon, de heerlijkheid dezer wereld, wordt een gouden beker genoemd, omdat het, roemende hoe schoon het aardse en tijdelijke is, de dwaze zinnen in hare begeerlijkheid dronken maakt, zodat zij naar het nietige en vergankelijke trachten en het schone onzichtbare verachten. Een gouden beker is daarom Babylon; want terwijl het den schijn van uiterlijke schoonheid vertoont ontneemt het den zin voor inwendige reinheid. (GREGORIUS DE GROTE).

Babel wordt een gouden beker genoemd, van wege den glans en de heerlijkheid van hare koningen. De heerlijkheid van Babel overtrof die van alle andere volken en de Heere gebruikt haar om de andere volken te straffen.

Maar nu is ook voor dit rijk de ure der vergelding en des oordeels gekomen. Onherstelbaar is Babel’s val, zo onherstelbaar, dat de volken het uitroepen (vs. 9): Zij is niet te genezen.

God heeft geduld, dewijl Hij eeuwig is, maar is de maat der ongerechtigheid vol, dan houdt niets Zijn oordeel terug en is de straf, die Hij zendt, volkomen.

8. Hoe schielijk is Babel zelf door den wijn van Gods toorn gedrenkt en dronken geworden, hoe spoedig is zij van hare hoogte a) gevallen en verbroken! O hebt medelijden met haar, gij volken, die met haar geboeleerd hebt, en vervolgens door haar zijt onderworpen; huilt over haar; beproeft of gij gene genezing kunt aanbrengen, haar van haren val niet kunt oprichten; neemt b) balsem tot hare pijn, misschien zal zij genezen worden. (Jes. 21:9).

a) Openb. 14:8, 18:2. b) Jer. 8:22.

9. Maar de volken antwoordden mij: Wij hebben alles beproefd om de wonden der geslagene jonkvrouw te genezen. wij hebben Babel gemeesterd; maar zij is niet te genezen, haar val was te diep en te schrikkelijk. Zo roep ik u den op a) verlaat haar dan, zorge ieder voor eigen veiligheid en bevrijding, en laat ons aan iegelijk in zijn land trekken, laat ons uit Babel vlieden, de tijd onzer verlossing is daar, wij gaan een iegelijk naar het land, waar wij woonden, voordat wij ons door Babel lieten verleiden en door Gods gericht van hen werden verslonden; want haar oordeel, hare schuld tegen den levenden God, het is nu duidelijk uit haren diepen val te zien, reikt tot aan den hemel, en is verheven tot aan de bovenste wolken.

a) Jer. 46:11.

Babel is een uitwendig schone appel maar inwendig vol wormsteken. Daarom moet vroeger of later de verkeerdheid merkbaar worden. Zo gaat het met alles, waarvan de kern en het middelpunt niet God is. Als die inwendige holheid en nietigheid begint zich ook naar buiten te openbaren, wanneer nu hier dan daar een reet, ene lelijke plek zichtbaar wordt, dan komen wel de vrienden en vereerders van de wereldmacht en willen verbeteren, bedekken, oplappen, genezen. Maar dat alles baat niets. Wat eenmaal den dood in het lijf heeft, dat kan geen arts meer kureren.

10. Ook Israël bevindt zich onder deze volken, en het looft en prijst den Heere, terwijl het zich van Babel afscheidt en in het land van Zion ontvliedt. De HEERE heeft grote dingen aan ons gedaan, zo roepen de terugkerenden jubelend uit, want Hij heeft onze gerechtigheden hiervoor gebracht. 1) Hij heeft onze rechtvaardige zaak tegenover Babel, aan wien de Heere ons slechts ter kastijding had overgegeven, en dat ons wreed onderdrukte, zodat alle volken ons voor geheel verworpen en verlaten moesten aanzien (Ps. 37:6), weer aan het licht gebracht; komt en laat onsin het land onzer vaderen terugkeren, tot de genadige gemeenschap Gods te Zion, waar de Heere onder Zijn volk woont en Zich aan hem openbaart. Laat ons het werk des HEEREN, onzes Gods, vertellen, 2) dat Hij ons door Zijnen machtigen arm heeft verlost, onze vijanden heeft verpletterd, en ons weer in genade heeft aangenomen (Hoofdst. 50:28. Jes. 48:20).

1) Hier voert de Profeet den gelovige sprekende in en leert vooreerst, dat de val van Babel een zeker bewijs is van de vaderlijke droefheid Gods jegens Zijn kerk. Doch dit was niet een gewone troost, in die uiterste ellende, wanneer de gelovige wist dat zijn redder zo dierbaar en kostelijk bij God was, dat Hij zelfs de Babyloniërs niet spaarde, welke de gehele wereld als halfgoden vereerde. Want de macht van die monarchie had alle mensen in beroering gebracht.

Wanneer derhalve de gelovigen tot de erkentenis kwamen, dat Babylonië te gronde ging, dewijl zij hen had geteisterd en wredelijk had behandeld, daar uit kon door hen een onschatbare troost verkregen worden.

Daar tot nu toe Israël als overgegeven in de hand der Heidenen had vertoefd, had het hun toegeschenen dat de Heere Zijn volk had verlaten en het niet meer genadig wilde wezen, maar omdat de Heere Babel aan den ondergang prijs gaf en Zijn volk weer naar Zion deed terugkeren, daaruit zou het blijken dat de Heere Zijn volk wel gedacht, niet vergeten had, dat Hij Zijne belofte zou vervullen, dat Hij Zijn volk weer zou verzamelen uit de Heidenen.

Gerechtigheid wil hier dan ook niet zeggen gerechtige daden, daden der gerechtigheid en des geloofs, maar de rechtvaardige zaak van Israël tegenover de Heidenen, in dit geval tegenover Babel.

2) Hier vermaant de Profeet het volk tot waarachtige dankbaarheid. Dat het verlost was en werd, had het niet te danken aan eigen gerechtigheid, aan eigen verdienste, maar de heerlijkheid Gods had geschitterd in de verlossing, dat Hij enkel om des Verbonds wil, nog aan het nakroost van Abraham en het overblijfsel van Juda gedachtig was.

Het was vrije gunst dat Hij nu een einde maakte aan de ellende der ballingschap.

11. Ja Mijn werktuig tot Babels val is reeds verkoren en staat reeds gereed. a) Zuivert, scherpt nu de pijlen, rust de schilden volkomenlijk toe, 1) gij volken van het noorden! De HEERE heeft den geest der koningen van Medië 1) opgewekt, dat zij Hem tot werktuigen Zijner straf zouden dienen, want Zijn voornemen is tegen Babel, dat Hij haar verderve; want dit is de wraak des HEEREN aan het hoogmoedige Babel, dat Hem en Zijn volk hoont, de wraak voor de ontheiliging en verwoesting Zijns tempels. (Hoofdst. 50:28).

a) Jer. 46:4.

1) Beter: scherpt de pijlen en vult de schilden, d. w. z. vult uw arm er mede. Het is een oproepen tot den strijd tegen Babel, welke hier tot de Mediërs gericht wordt, opdat deze volken ook zullen weten, dat zij om Babel te verwoesten, de macht van God ontvangen.

2) De Mediërs waren in ouden tijd naar verschillende gewesten verdeeld, totdat zij in het jaar 714 v. Chr. als zij van de Assyriërs waren afgevallen, om hun onafhankelijkheid te verkrijgen, zich onder een algemeen opperhoofd stelden, nu Dejoces tot hunnen vorst kozen. Overigens geeft hier Medië weer (Jes. 13:17) te kennen alle Arische volken van het tegenwoordige Iran, zaamgevat onder den meest betekenenden en den regerenden volkstam. Naast de Mediërs noemt Jesaja (21:2) nog de Perzen als hoofdvolvoerders van het gericht aan Babylon (vgl. over de Mediërs 2 Kon. 22:2 25:27 2 Kron. 36:20 ; over de Perzen. Ezra 1:4).

12. Verheft de banier op of, tegen de muren van Babel, opdat het gehele aanvallende leger het zie, en op het daardoor aangewezen punt zijnen aanval richte; versterkt de wacht rondom de stad, stelt wachters op alle punten tegen de stad, zodat niemand uit- en inga; bereidt de

achterlagen, opdat gij bij enen mogelijken inval in de stad kunt indringen, want gelijk de HEERE heeft voorgenomen tegen Babel, alzo heeft Hij gedaan, wat Hij over de inwoners van Babel door Zijne profeten gedreigd en gesproken heeft.

13. Wat zullen u dan al uwe verdedigingsmiddelen baten? Gijjonkvrouw van Babel, die aan vele wateren woont 1), aan den Eufraat met hare vele kanalen, en met behulp van deze geweldige vestingen gemaakt hebt, die machtig zijt van schatten, uw einde is gekomen; gij hebt buit uit de gehele wereld zaamgesleept, en uw rijkdom is vergroot door de vruchtbaarheid des lands, maar de maat is nu vol, de straf uwer gierigheid naar onrechtmatig geld en goed is gekomen.

1) De vruchtbaarheid van het Babylonische land, de opbrengst der akkers berustte op de overstromingen van den Eufraat; door een uitgebreid stelsel van dammen, kanalen en afleidingen bereikte Nebukadnezar het, om zowel het water van den Eufraat naar ieder punt der Babylonische vlakte te leiden, als overstromingen, die er niet zelden waren, te voorkomen en de overstroming te regelen. (M. DUNKER).

Deze waterwerken hadden in ‘t bijzonder de bevochtiging van het land en de scheepvaart ten doel, zij boden echter tevens machtige verdedigingslijnen tegenover den vijand aan.

14. a) De HEERE der heirscharen heeft gezworen bij Zijne ziel, bij Zijne eeuwige kracht en Godheid: Ofschoon Ik u, o Babel! met mensen als met kevers, als met sprinkhanen, die niemand tellen kan, vervuld heb, zullen al die mensenmassa’s u niet van den ondergang redden; nochthans zullen zij, die vijanden, die Ik tegen u stel, elkaar een vreugdegeschrei over u toeroepen 1), namelijk een krijgsgezang, dat u en uwe stad den dood aankondigt.

a) Amos 6:8.

15. Hij, de almachtige Schepper der wereld, de alleen ware God, heeft dat u gezworen. Die, gelijk Ik reeds in Hoofdst. 10:12-16 tot Mijn volk gezegd heb, om het elke vrees voor de afgoden te ontnemen, a) de aarde gemaakt heeft door Zijne kracht, die de wereld bereid heeft door Zijne wijsheid, en den hemel b) uitgebreid door Zijn verstand;

a) Gen. 1:1. b) Job 9:9. Ps. 104:2. Jes. 40:22; 44:24; 51:13.

1) Met een eed bij Zichzelven heeft de Heere gezworen, zegt hier de Profeet, om daarmee het onveranderlijke en zekere van Babels val aan te kondigen. En wat heeft de Heere gezworen? dat al had Hij de stad gevuld met mensen, zo talrijk als een leger van sprinkhanen, die grote menigte Babel niet zou kunnen helpen, om te strijden tegen den vijand. Welk een machtig leger ook Babel zou kunnen stellen tegen de Mediërs, zij zouden overwonnen worden. Het lied der overwinning zou door de vijanden worden aangeheven.

Ook hier weer treedt zo duidelijk in het licht, dat de Heere Babel groot gemaakt had. Al de macht en heerlijkheid had Babel van den Heere, den Souvereinen God, ontvangen.

16. Als Hij Zijne stem geeft, zo is er een gedruis van wateren in den hemel, en Hij doet de dampen opklimmen van het einde der aarde; Hij maakt de bliksemen met (liever: voor) den regen, en doet den wind voortkomen uit Zijne schatkameren, waarin Hij ze verbergt, opdat ze Hem dienen tot Zijne gerichten.

17. Een ieder mens is wanneer hij eens ernstig die wonderen der schepping en regering Gods beschouwt, onvernuftig geworden, zodat hij gene wetenschap heeft, een ieder goudsmid is, wanneer hij zulke daden Gods aanziet, beschaamd van het gesneden beeld, dat hij vervaardigde, maar waarin geen adem is; want zijn gegoten beeld is leugen, en er is geen geest, geen leven in hem.

18. IJdelheid zijn zij, al die beelden, die zij voor God uitgeven, een werk van verleidingen (of: bespottingen); ten tijde hunner bezoeking, als tegenspoed komt, waaruit zij niet kunnen helpen, zullen zij in hun nietigheid openbaar worden en vergaan.

19. Jakobs deel is niet gelijk die; want Hij, de alleen waarachtige God, is de Formeerder van alles, en Israël is de roede, de stam Zijner erfenis, de stam van dat volk, dat Hij tot erfdeel en eigendom heeft verkoren; HEERE der heirscharen is Zijn naam.

Vele beroemde uitleggers menen, dat de verzen 5-18 door enen ongenoemden hier uit Hoofdst. 10:12-16 zijn ingeschoven, en den zamenhang geheel verstoren. Zij moeten echter toegeven, dat volgens vs. 14, waar de Heere bij Zijne waarachtige Godheid de zekerheid van Babels ondergang ondanks al hare macht bezweert, ene nadere uiteenzetting van Zijne scheppende majesteit op zijne plaats was, ene majesteit, waarin Zich Zijne waarachtige Godheid juist den Heidenen ten duidelijkste kentekent, als ook ene voorstelling van de nietigheid der afgoden, waarop Babel zijn vertrouwen stelde. Verder, dat Jeremia ook reeds meermalen door hem bij een andere gelegenheid gesprokene woorden op ene gepaste plaats heeft herhaald. Het in ook hier niet te betwijfelen, dat Jeremia zelf zijne in Hoofdst 10 tot Israël gesprokene woorden herhaald heeft.

In Hoofdst. 10 wilde Jeremia door deze verkondiging de vrees voor het afgodische volk, voor de macht der heidense afgoden bestrijden; hier wil hij daardoor het vertrouwen der Chaldeën op hun afgoden doen wankelen, en zeggen, dat voor de almacht van den Schepper en Regeerder der gehele wereld ten dage des gerichts alle afgoden beschaamd zullen worden, en Israël dan zal ondervinden dat de Schepper van het heelal door den val van Babel bewijzen zal de Schepper van Israël te zijn.

De Profeet herhaalt hier wat hij reeds vroeger verkondigd heeft (Hoofdst. 10:12-16), om daar mee allen twijfel weg te nemen aan den ondergang van Babel als het werk Gods.

Hij zal het doen, dewijl Hij het met een eed heeft bevestigd. Hij kan het doen, dewijl Hij zich immer als de Almachtige heeft geopenbaard. Hij is de Almachtig Gebieder over allen wat er bestaat. Hij zou zijn Almacht betonen tegenover al de onmacht der afgoden.

Babel vertrouwt op haar afgoden, maar Hij is Jakobs Deel. Hij is de Formeerder van al wat bestaat. Hij is de steun van Zijn erfenis. Zijn Naam is HEERE der heirscharen, die leeft en regeert en over alle volken en over alle machten heerschappij voert.

20. Gij, o Babel! zijt Mij 1) een voorhamer, en krijgswapenen, tot volvoering Mijner oordelen op aarde, en door u zal Ik volken in stukken slaan, en door u zal ik koninkrijken verderven.

1) Hier wijst de Heere Babel er nog eens op, dat Hij dit volk met zijn machtige koningen had gebruikt om de andere volken te treffen en te tuchtigen. Al de macht, die Babel had vertoond, was een van God verleende en op Babel gelegde macht.

Echter had Babel die macht niet gebruikt om God er mede te verheerlijken, maar om eigen roem en eer te verkrijgen en te handhaven. Babel had die macht tegen God gebruikt en het volk des Heeren boven mate getuchtigd. Daarom zou de Heere niet alleen die macht wegnemen maar haar ook volstrekt machteloos, weerloos en eerloos maken.

21. En door u zal Ik in stukken slaan het paard en zijnen ruiter; en door u zal Ik in stukken slaan den wagen en zijnen ruiter.

22. En door u zal Ik in stukken slaan den man en de vrouw; en door u zal Ik in stukken slaan den oude en den jonge; en door u zal Ik in stukken slaan den jongeling en de jonkvrouw.

23. En door u zal Ik in stukken slaan den herder en zijne kudde; en door u zal Ik in stukken slaan den akkerman en zijn jukossen, en door u zal Ik in stukken slaan landvoogden en overheden. 1)

1) Al de futura in vs. 21-23 worden beter als perfecta genomen. Door u heb Ik in stukken geslagen, of: door u sla Ik in stukken.

De Heere had de Babyloniërs, in den weg van Zijne altijd wijze en rechtvaardige Voorzienigheid gebruikt als een hamer en krijgswapen in Zijne hand, om verscheidene volken ten onder te brengen, steden te verwoesten, mensen te beroven van hun bezittingen, legers op de vlucht te drijven en onder allerlei rangen van mensen gedurig nieuwe slachtingen te maken. Dit is de hoofdzakelijke zin van vs. 20-23. Maar in dit alles hadden de Babyloniërs zich schuldig gemaakt aan wreedheid, en vooral aan trotsheid, daar zij al hun overwinningen aan zich zelven en aan hun eigene dapperheid hadden toegeschreven. In plaats van in dit alles de hand van den God des hemels op te merken en te eerbiedigen, hadden zij zich op ene zeer verachtelijke wijze gedragen omtrent den Heere, Zijn volk en Zijn heiligdom. Om deze reden zou de Heere van de Babyloniërs rechtvaardige wraak nemen. Dit wordt vervolgens op ene sierlijke wijs bedreigd vs. 24, 26.

24. Maar nu Ik door u Mijn gericht aan zo vele landen met al hun bewoners heb uitgeoefend, en gij, de bijl, u hoogmoedig verheft en roemt tegen Mij, die u opheft, zal Ik uzelven verpletteren; Ik zal Babel en allen inwoneren van Chaldea vergelden hunnen overmoed, in ‘t bijzonder al hun boosheid, die zij gedaan hebben aan Zion, 1) terwijl het slechts Mijne

tuchtroede, Mijn hamer moest zijn. Daarom zal Ik het ter neer slaan voor ulieder ogen, 1) spreekt de HEERE.

1) Wij zien nu, dat de straf hier in verband gebracht wordt met het uitverkoren volk, n. l. opdat de gelovigen zouden weten, dat zij zo door de hand Gods gekastijd zijn, dat echter nooit de herinnering aan het verbond met hen is uitgewist en opdat zij zo midden in den dood ene genieting van het heil ontvingen, en zeker konden vaststellen, dat God eindelijk genadig zou zijn; niet dat God het gehele lichaam van het volk zou herstellen, maar deze belofte wordt gericht tot het overblijfsel als zodanig.

Al wat Gods volk wordt aangedaan zal God te Zijner tijd aan hun vijanden bezoeken indien deze zich niet bekeren.

In alle eeuwen is dit bevestigd.

2) "Voor ulieder ogen" o gij kinderen Gods! zal die u benauwt, zal het goddeloze Babel ineenstorten. Wacht maar met geduld op des Heeren belofte en gericht.

25. Ziet, Ik wil aan u, o Babel! gij verdervende berg!die u in macht en grootheid boven alle koninkrijken verheft, gelijk een berg boven ene vlakte, spreekt de HEERE, gij, die de ganse aarde door uwe veroveringszucht en onderdrukking der volken verderft! Uwe macht schijnt thans onwankelbaar vast en als op rotsen gegrond, maar Ik zal Mijnealmachtige hand tegen u ten gerichte uitstrekken, en u van de steenrotsen afwentelen, zodat gij nederig en veracht daar neer ligt, enIk zal u stellen tot enen berg des brands. 1) Ik zal u enen uitgebranden vulkaan gelijk maken, wiens door vuur verglaasd gesteente tot niets meer deugt.

1) Een berg des brands wil zeggen, een berg, die uitgebrand is. De Heere wil hiermede zeggen, dat er straks niets meer van Babel zal overblijven, dan enkel een ruïne, die tot niets meer deugt. Dit wordt nader bevestigd in het volgende vers.

De straf der vervloeking en der verwoesting zal volkomen wezen.

26. En zij zullen uit u genen steen nemen tot enen hoek, ook genen steen tot fondamenten; er zal geen nieuw rijk uit u kunnen worden opgebouwd: want gij zult tot eeuwige woestheden zijn, in welke niemand bouwen noch wonen kan, spreekt de HEERE (Hoofdst. 25:12).

Niet alleen van de wereldstad Babel, ook niet alleen van het land van Babylonië is hier sprake, maar van het Babylonische, tegen God overstaande wereldrijk. De vervulling dezer profetie reikt tot in de laatste tijden, daar het Babylonische rijk het Gode vijandige, antichristelijke rijk in ‘t algemeen vertegenwoordigt. Hier staat de typische betekenis van Babel zeer duidelijk tegenover de typische betekenis van Zion. De boze wereldmacht, die Zions vijand is, moet een berg heten, hoewel Babel in de vlakte lag, om de tegenstelling tegen den berg Zion ook door een beeld aanschouwelijk voor te stellen. Zion, de heilige berg (Jes. 2:2-4) van welke gerechtigheid en vrede uitgaat over alle volken: Babel de berg des verderfs, die de gehele wereld verderft. Zion, de berg, waar des Heeren huis is, moet in den laatsten tijd

zijn vastgesteld op den top der bergen, en verheven boven de heuvelen. Over Babel, den berg des verderfs, wil de Heere Zijne hand uitstrekken en dien van de rotsen afwerpen in den afgrond. Uit Zion breekt de glans van Gods heerlijkheid door (Ps. 50:2 zal de Heere een brandenden berg vormen, die wegsmelt in den gloed van Gods toorn. In Zion legt de Heere een grondsteen, een beproefden steen, een kostbaren hoeksteen, die wel bevestigd is (Jes. 28:16); uit Babel, den berg des verderfs, zal men noch hoeksteen noch grondsteen kunnen nemen, maar, ene eeuwige verwoesting zult gij zijn. Hier spreekt toch de geest der profetie duidelijk genoeg, ofschoon onder beelden. Zo min als onder Zion alleen het aardse, historische, plaatselijke Zion te verstaan is, maar het in dit Zion verborgene, ten laatste geheel openbaar gewordene geestelijk lichamelijke Zion, zo min is Babel den profeet alleen of voornamelijk het historische plaatselijke Babel aan den Eufraat, maar het in dit Babel verborgene, maar veel verder zinkende, ten laatste geheel openbaar wordende geestelijk-lichamelijk Babel van het tegen-goddelijk en antichristelijk rijk der wereld.

27.

VIIIc. Vs. 27-58. In het de hoofddeel der voorzegging over Babel was de hoofdgedachte, de noodzakelijkheid van Israëls verlossing uit Babel. In het 2de werd de tegenstelling tussen Babel en den Heere en diens geestelijk werktuig Israël op den voorgrond geplaatst. In het 3e en laatste hoofddeel vinden wij de profetische rede geklommen tot triomferende schildering van Babel's ondergang, waardoor Zich de Heere als de Wreker van Zijn volk zal openbaren. De inhoud is deze: de vijanden van Babel, de Mediërs met de volken aan hun heerschappij onderworpen, trekken met een machtig leger tegen Babel op, zodat de aarde siddert. Nu laten de krijgslieden van Babel, overweldigd door den voorspoed van den vijand, krachteloos en moedeloos de armen zakken. De koning van Babel ontvangt echter in zijne burcht van alle zijden de berichten van de inname der stad. Nu geschiedt alles om de stad Babel heerlijk en prachtig te maken. Maar het is niets dan het toebereiden van den dorsvloer, waarop binnenkort de oogst zal worden uitgespreid. Nebukadnezar heeft Israël opgegeten en als een ledig vat laten staan, maar het volk weggestoten. Daarvoor roept Israël de wraak des Heeren in. Aan dit verlangen verklaart de Heere ook te willen voldoen. Even als Babel Israël heeft verslonden, zo zal het ook zelf tot ene waterloze woestijn worden (vs. 27-37). Midden in hare zwelgerij zal haar dit wraakgericht treffen. Dan vluchte Israël uit den gruwel der verwoesting, en verschrikke niet, wanneer het krijgsalarm zich verheft. Hemel en aarde zullen jubelen, wanneer Babels afgoden vallen, land en volk door den verwoester uit het noorden wordt geslagen. Ja aan Babel zal worden vergolden, gelijk het aan Israël heeft gedaan (vs. 38-49). Eindelijk vat Jeremia nog eens te zamen wat over Babel's schuld en bestraffing te zeggen is. Israël moge getroost uit Babel naar huis trekken, zijn geleden smaad zal aan Babels afgoden en land worden bezocht. Geen muur zal het beschermen tegen des Heeren rechtvaardige vergelding. Het sterke alarm van Babels verwoesting met zijne bevolking van geringen en groten zal verre klinken. Met een woord van den Profeet Habakuk, dat in den ondergang van Babel zeer duidelijk gebleken is waar te zijn, dat namelijk arbeid met ongerechtigheid en bloed verbonden, slechts ten behoeve van het vuur geschiedt, wordt de gehele grote profetie op treffende wijze gesloten. (vs. 50-58).

27. Verheft de banier, 1) die verre zichtbaar is, in het land, op de aarde opdat de volken zich verzamelen ten strijde tegen Babel; blaast de bazuin onder de Heidenen, heiligt door offeranden en andere godsdienstige plechtigheden de Heidenen tegen haar, tegen de goddeloze stad Babel; want de Heere zelf, de rechtvaardige God, zendt de volken tegen haar; het is een heilige strijd; roept tegen haar in 't bijzonder bijeen de koninkrijken of vorstendommen, die rondom het gebergte van Armenië liggen, namelijk van Ararat (= afgaand gebergte) in het midden van Armenië, in de vlakte van den Araxes, Minni (= deel), Armenië in den engeren zin, in het westen van het gebergte, en Askenaz (= zo is het vuur verspreid), een landschap bij Armenië, waarschijnlijk Frygië in Klein-Azië (Gen. 17:3); bestelt enen krijgsoverste, die de legerscharen in den strijd tegen haar zal aanvoeren; brengt paarden, ruiterij met de beroemde snelle Armenische paarden opwaarts naar Babel, zo talrijk als ruige, 1) schrikverwekkende kevers, een bijzondere soort van door ieder gevreesde en alles verwoestende sprinkhanen, die in grote zwermen kwamen.

1) De Profeet bevestigt hier, wat hij te voren heeft geleerd, n. l. dat Babel, ofschoon het zich verheft op hare versterkingen, de hand Gods niet zal kunnen ontvluchten. Indien hij een eenvoudigen toon van spreken had gebruikt, zou nauwelijks iemand het gewaagd hebben, om te hopen, op datgene, wat de Profeet had gezegd. Derhalve was het noodzakelijk, die spreekwijze te gebruiken, waarvan vroeger is gesproken. Alzo komt hier hoogst gebiedend het bevel tot de Heidenen, om den oorlog te voeren tegen Babylon. Op te merken valt, dat door zodanige spreekwijze het effect van het profetisch onderwijs moest bevestigd worden. Want de ongelovigen bespotten wat zij horen, dewijl de stem Gods hen is, alsof de klank er van door de lucht vliegt. De Profeet toont derhalve, dat hij met de macht Gods is bekleed en de hand Gods met zijn mond is verbonden, zodat Hij vervult wat hij voorzegt.

2) Of, huiveringwekkende. De vertaling, ruige steunt op de mening, dat hier sprinkhanen bedoeld worden, bij wie de vleugels nog in ruwe, hoornachtige vleugelscheden gehuld zijn en die loodrecht op den rug van het dier staan. Het werkwoord echter, waarvan het woord is afgeleid, betekent huiveringwekkend, ijselijk zijn. Hier worden dan ook geen jonge sprinkhanen bedoeld, maar krachtige, alles verwoestende dieren, die zeer gevreesd waren. De machtige volken met hun sterke legers en machtige, sterke paarden worden hier opgeroepen om Babel te verwoesten en het oordeel Gods over dit land en volk te voltrekken.

28. Heiligt tegen haar de Heidenen, als de koningen van Medië, hare landvoogden en al hare overheden, de stamhoofden (vs. 11); met al hun ondervorsten en stadhouders, ja het ganse land harer heerschappij, des lands van den opperkoning der Mediërs.

29. Wanneer dit machtige leger tegen Babel aanrukt, om des Heeren gericht te volvoeren, dan zal het land (de aarde) van hun slagen beven {1} en pijn lijden; want elk ene van des HEEREN gedachten en raadsbesluiten, die Hij sedert langen tijd reeds over Babel heeft vastgesteld, en Zijnen Profeten geopenbaard, staat vast tegen Babel, om Babels land te stellen tot ene verwoesting, dat er geen inwoner zij in het gehele rijk.

{1} Bij het aanrukken van dit geweldig leger tegen Babel, om het door den Heere besloten gericht te voltrekken, beeft de aarde. De helden van Babel geven het op om het tegenstand te

bieden, en trekken zich moedeloos als vrouwen in ontoegankelijke oorden terug, terwijl de vijanden de woningen aansteken, de grendelen verbreken en de stad innemen. Dit alles ziet de Profeet als in den geest, als reeds plaats hebbende en schildert den aanval op de stad en hare inwoners met de levendigste kleuren.

30. Babels helden, die tot hiertoe voor de macht van geen enkel volk terugschrikten, en de grootheid van het rijk hebben gesticht en onderhouden, hebben opgehouden te strijden, bij het zien van dit machtig leger als door een schrik van boven verlamd; zij zijn gebleven in de vestingen, en durven geen tegenstand bieden; hun macht is bezweken, zij zijn tot zwakke wijven geworden; die geen tegenstand kunnen bieden; zij hebben hun woningen aangestoken; hun grendels zijn verbroken, nog voordat men gewaar wordt, dat de stad reeds is genomen.

31. De loper zal den loper tegemoet lopen, dat zij te gelijkertijd bij den Koningsburg zamen komen, en de kondschapper den kondschapper te gemoet, om den koning van Babel, die zonder raad of daad in zijn koningsburg aan den Eufraat in het midden der stad zit, bekend te maken, dat zijne stad van het einde 1) van alle zijden is ingenomen.

1) Het schijnt ons eigenlijk te zeggen, dat de ene bode zou lopen, om den andere te ontmoeten, om aan iemand dezelfde tijding te brengen. De gewone manier van spreken is, als men van zodanig iets spreekt, te zeggen, dat de ene bode den ander op de hielen volgt. Maar in dit geval beschrijft deze ongewone manier van spreken de zaak nauwkeurig; want Babel was ingenomen door een partij soldaten, die door de gracht van den Eufraat in de stad kwamen, aan elk einde van de stad, zodat de boden, die deze tijding tot den koning brachten, in zijn paleis, midden in de stad, inderdaad liepen, om elkaar te ontmoeten, begin de van rechtstreeks tegen elkaar over gelegen tijden, om hem bekend te maken, dat zijn stad aan het uiterste einde was ingenomen.

Van het einde wil hier zeggen: Van alle zijden. Het was daarom, dat de boodschappers, die van alle zijden de treurmare hadden te brengen, elkaar ontmoetten.

32. En dat de veren 1), de plaatsen van overvaart over den Eufraat binnen de stad zijn ingenomen en door de vijanden bezet, en de rietpoelen, de meren, uit de wateren van den Eufraat tot verdediging der stad gevormd, geheel zijn droog gelegd, ja zo, dat zij met vuur verbrand zijn, en dat de krijgslieden, de laatste hoop na verwoesting van alle verdedigingsmiddelen, door de vijanden, verbaasd zijn en van vreze onbekwaam tot den strijd 2).

1) Heeren, d. i. doorwaadbare plaatsen, heeft men in den Eufraat bij Babylon niet; er moeten bruggen en plaatsen van overvaart onder verstaan worden, daar Babylon behalve de door Nebukadnezar gebouwde stenen brug (Herod. I 186) bij zijne grote uitbreiding nog andere overgangen door schipbruggen of veren had.

Dit vers toont zeer duidelijk dat Jeremia een heraut Gods is geweest en zijn tong is bestuurd door den Heiligen Geest. Hij verhaalt toch van de inname van Babylon, alsof Hij die met eigen ogen had aanschouwd. Hij zegt dat de veren zijn genomen en de meren met vuur zijn

verbrand. Wij lezen niet dat Cyrus het vuur heeft aangestoken, en sommige uitleggers vertalen meren door rietpoelen, maar er zijn geen reden die ons er toe drijft om dit woord zo uit te leggen, dewijl de Profeet hier overdrachtelijk spreekt. De Profeet toont hier hyperbolisch aan, dat de veren van den Eufraat zullen uitgedroogd zijn, evenals ieder hout verbrandt door er vuur bij te brengen. Dit past wel niet bij water, maar op hyperbolische wijze drukt hij te liever het wonder uit, wat andere nauwelijks door het menselijk verstand zou geloofd worden.

2) De gehele schildering moet niet worden genomen als beschrijving der geschiedkundige omstandigheden bij de verovering van Babylon door Cyrus; het verbranden der rietpoelen is den ook niet te verklaren van het droogleggen van de bedding van den Eufraat door afgraving der rivier, maar is ene poëtische uitwerking der gedachte, dat alle middelen tot bescherming en verdediging van Babylon in de macht der vijanden komen, en door hen verwoest worden.

33. Want zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: De dochter van Babel is nu rijp voor haren ondergang, zij is als een dorsvloer, ene opene plaats op het veld, het is tijd, dat men ze trede, dat men die vaststampe, en alzo den aardbodem gereed maakt tot het uitbreiden van het koren en het uitdorsen, nog een weinig, dan zal haar de tijd des oogstes overkomen, wanneer het koren gedorst, door dorswagens of ossen wordt uitgetreden. Alles is gereed: het goddeloze rijk van Babel, nu de Heere gericht zal houden, zijne bewoners, de Chaldeën, aan wien het wordt volvoerd, zijn als de korenschoven, die gedorst worden, en de werktuigen voor de Goddelijke straf zijnde Meden, die als de ossen de garven, de Chaldeën, zullen vertreden (Jes. 21:10. Joël 3:13. Micha 4:13).

Toen Jeremia schreef was Babel op het toppunt van haar bloei. Men kon dus tegen haar inbrengen: hoe kunt gij tegenover al wat ieder zien kan van ene verlamming van dit heerlijke krijgsleger, van ene inneming en verwoesting harer onoverwinnelijke bolwerken spreken? Jeremia antwoordde daarop: Babel is een dorsvloer; wat nu geschiedt om haar heerlijk en groot te maken, is niets dan de toebereiding van den dorsvloer voor treden. Binnen korten tijd komt echter de oogst.

Babel is lang een dorsvloer geweest waarop Gods volk lang gedorst geweest is, als schoven op den dorsvloer, maar nu is de tijd gekomen dat zij zelf zal gedorst worden en hare schoven in haar. De dorsvloer is toebereid. Babel is door de zonde rijp geworden om een zaad des oorlogs te worden, en hun volk, gelijk koren in den oogst, zijn rijp voor het verderf.

De Heere wil hier dus zeggen dat de tijd was gekomen dat de zondemaat van Babel vol was. De Heere had den ondergang van Babel besloten, maar diens ondergang zou niet eerder komen, dan aleer stad en land-de dochter van Babel is hier toch stad en land-rijp waren voor het verderf.

Niet eerder kwam de Zondvloed, dan aleer het tiende geslacht voor het verderf was gerijpt. Evenzo Sodom en Gomorra. Na 7 maal 10 jaar zou ook voor Babel de ure der vergelding slaan.

In het volgende vers wordt aangetoond, dat de straf Babel treft om de verdrukking van Israël.

34. Dat alles zal Babel overkomen om de misdaad aan Mijn heilig volk gepleegd. Ik hoor mijne broeders, de kinderen der dochter van Zion, klagen: Nebukadnezar, de koning van Babel, heeft mij opgegeten, hij heeft mij verpletterd, mij opgegeten, gelijk een wild dier zijn buit verscheurt en verslindt; hij heeft de laatste draden mijns levens afgesneden en mij gesteld als een ledig vat, daar hij mijn land ontvolkt en mijn volk van alles beroofd heeft; hij heeft mij verslonden als een draak 1); hij heeft zijnen balg zijn ingewanden gevuld van mijne lekkernijen, met het schoonste en beste, dat mij de Heere in Zijn genade schonk. Niet alleen heeft hij de schatten van goud en zilver uit het heiligdom des Heeren weggeroofd en den rijkdom des lands medegenomen, maar ook alle heilige, schone instellingen en inrichtingen van het Godsrijk verwoest; hij heeft mijeindelijk, om de mate zijner vijandschap vol te maken, arm en naakt verdreven.

1) Bij het woord draak, woning der draken enz. moeten wij niet blijven hangen aan de bijgelovige verhaaltjes van draken en gevleugelde monsters, maar moeten wij den dieperen inhoud dier woorden overdenken. Gelijk reeds bij Job 3:8 gezegd is, gaan de verhalen van de draken met hunnen oorsprong tot in den oudsten tijd van de geschiedenis der mensen terug, en bevatten ene duidelijke, hoewel met allerlei bijzondere verhalen uit latere ervaringen des volk bedekte en vermengde herinnering aan den vijand van God en mensen, die den mens in den beginne als slang vol list en leugen en moordlust van zijne zaligheid beroofde, die het volk Gods van het Oude Verbond, om het begin tot herstelling van het verloren paradijs, dat in hem aanwezig was, heeft vervolgd, die Christus en de Zijnen vervolgd heeft, en met dodelijken haat vervolgen zal tot aan zijn schijnbaar behaalden triomf, welke echter tevens het einde zijner heerschappij en het begin der eeuwige woestheid van den tweeden dood voor hem en zijn rijk zal zijn. Wanneer nu het woord thanin door "draak" is vertaald, dan doelt het tevens zeer juist daarop, dat het rijk van Babel, hetwelk voor de eerste maal Gods rijk geheel heeft verslonden, en zich daarover in de ontwikkeling der wereldmacht heeft betoond een afbeeldsel en ene nieuwe misgeboorte van het onzichtbare rijk der duisternis, van den helsen draak, van den duivel geweest te zijn. De Gods vijandige rijken der wereld hebben ten allen tijde de drakennatuur gehad, en die tegenover Gods rijk betoond; zij zullen die hebben en steeds duidelijker tonen, tot het laatste antichristelijke wereldrijk het geheim der boosheid openbaar zal maken, en het teken van het dier, den draak, duidelijk in zich zal dragen. Deze drakennatuur heeft de drie zijden van list, leugen en moordlust. Deze drie zijden heeft ook het Babylonische rijk van het begin zijner aanraking met Israël betoond, gelijk uit de geschiedenis kan worden aangewezen.

35. De Heere heeft lang gezwegen bij al die daden van geweld, en Zijne wraak lang doen rusten. Maar nu het geweld, dat mij in mijn vlees is aangedaan, zij op Babel! 1) zegge de inwoneres van Zion; en mijn bloed, dat Babel gretig heeft verslonden, worde tot een gericht der vergelding, het zij op de inwoners van Chaldea! zegge Jeruzalem. 2)

1) Merk hier aan: het verderf is niet ver af van diegenen, welke onder de schuld liggen van kwaad, dat Gods volk is aangedaan, want Hij trekt zich hun zaak aan en wreekt ze.

Met deze woorden geeft de Heere God zijn volk recht om den vloek en de ellende, waaronder zij hebben gezucht, op de verdrukkers te leggen, niet om daarmee voor eigen eer op te komen, maar dewijl Babel in Zijn volk den Heere God heeft aangerand en aangetast. De zaak van Israël is de zaak Gods. Hij mag lang zwijgen, maar eindelijk neemt Hij het op voor Zijn volk, opdat hun vijanden het ervaren, dat zij met een machtig uitreddenden God te doen hebben.

Hierin schuilt een schat van troost voor alle Gods kinderen in.

2) De dochter Zions. is niet alleen de persoon, die de burgerij van Zion vertegenwoordigt, maar tevens de ziel der stad en harer ruimte; de stad is als het ware het lichaam. Dit lichaam van de dochter Zions, is van zijne inwoners, van zijne kostbaarheden, van zijnen inhoud beroofd en gelijk aan een ledig vat.

In deze beide verzen (vs. 34 en 35) ligt niet slechts ene klacht over de onrechtvaardige behandeling door Babel uitgesproken, waarmee Farizese hoogmoed of eigengerechtigheid verenigbaar zou zijn, maar tevens ligt daarin verborgen de boetvaardige en ootmoedige erkenning van eigen schuld en strafwaardigheid, een appelleren van den strengen rechter van het huis Gods op den Ontfermer en Heiland, die des zondaars dood niet wil. Gelijk uit vs. 36 duidelijk wordt, waar de Heere belooft, dat Hij die Wreker wil zijn voor dit Zijn volk, al is de schuld ook zwaar en al is het door Zijne toelating tot nabij den dood gekastijd. Terwijl Israël Babel aanklaagt, verklaart het tevens zich te willen scheiden van Babels hoogmoed en verkeerdheid tegen God en Zijn rijk, en den Heere te willen erkennen als alleen rechtvaardig en als den gene, die juist in de zware slagen Zijne liefde voor Zijn volk heeft betoond.

De slag van de tuchtroede heft ons hoofd op, zodat wij zien op Hem, van wien de slag komt. Jezus aangezicht dreigt, maar Zijn hart bemint. Het dreigen moet ons verschrikken, zodat wij ons tot Zijn hart wenden, dat naar onze bekering verlangt. Jezus hand dreigt, maar Zijn hart is vol medelijden. Zijne dreigende hand wil ons naar Golgotha drijven, opdat wij ons daar in Zijn medelijdend hogepriesterlijk hart laten insluiten. Zijn woord dreigt, maar Zijne barmhartigheid trekt ons aan. Ja ja! Zijn afstoten is aantrekken; Zijn dreigen roept ons, opdat Hij ons liefkoze. Zijn bestraffend woord is een reinigend woord, omdat Hij ons tot de reinigende bron op Golgotha leidt. Hoe meer de wereld en de satan u kwellen, des te meer stoten zij u af, maar Christus trekt u aan. Wereld en satan dienen tot uw zieleheil en tot het rijk van Jezus genade, daardoor, dat zij het tegendeel bereiken, van hetgeen zij willen. Dat heeft God zo bestuurd, daarom voert hij Zijne tuchtroede door vreemde en vijandige hand, opdat deze u gehaat worde, maar Zijne trouwe hand u recht hartelijk dierbaar worde.

36. Daarom, zo zegt de HEERE tot zijn klagend en in ellende smachtend volk, de dochter van Zion en Jeruzalem; Ziet, Ik ben toornig op u geweest en heb u gekastijd om uwe zonden, die gij tegen Mijne Heilige geboden en Mijn verbond hebt misdreven; maar ik heb u niet geheel verworpen. Nu is de tijd gekomen, dat Ik Mij uwer weer wil ontfermen. Ik zal als uw Pleitbezorger, Beschermer en Verdediger optreden. Ik zal uwen twist twistentegen Babel, en uwe wraak wreken in elk opzicht, waarin zij tegen Mijnen wil verkeerd omtrent u gehandeld heeft; en Ik zal hare zee, den rijken overvloed van water, aan welke het land van Babylonië zijne vruchtbaarheid en de grote hoofdstad van dit wereldrijk hare macht te danken heeft,

namelijk den Eufraat, met hare kanalen, meren en moerassen, droog maken, en hare springader, de bron, waaruit tot hiertoe haar rijkdom en macht voortvloeide, namelijk den Eufraat, opdrogen. Alzo zullen armoede en machteloosheid over haar komen en hare geweldige hebzucht zal haar verdiend loon ontvangen (Hoofdst. 50:34; 51:6).

37. En Babel, het wereldrijk met zijne afgodische hoofdstad, zal alsdan worden tot woeste steenhopen, aan welker puin ieder de voorbijgegane heerlijkheid en Gods vergeldende hand duidelijk zien kan; het zal worden tot ene woning der draken, ene plaats waar de dieren der woestijn, als jakhalzen en anderen zich ophouden, ene ontzetting, een voorwerp, waarop een ieder met verwondering en met afgrijzen nederziet, en ene aanfluiting, zodat de mensen het hoofd schudden en met spotachtig medelijden de vernietigde grootheid beschouwen. Ik zal het alzo vernietigen, dat er geen inwoner zij, daar ieder vreest door den vloek te worden getroffen, die op de plaats rust.

38. De Chaldeën zitten nu rustig en vol genot in hun groot en machtig rijk. Zij zullen te zamen brullen als jonge leeuwen, wanneer zij hunnen buit verscheuren, en briesen als leeuwen-welpen 1), wanneer zij hunnen roof in veiligheid hebben gebracht. (Amos 3:4).

1) Dit wil niet zeggen, zoals sommigen menen, dat tengevolge van de verwoesting zij zullen brullen als de leeuwen en briesen als leeuwenwelpen, maar dat zij zullen te gronde gaan te midden van hun genot en van hun zwelgerij. Het woord briesen geeft toch aan, een gebrul geven van genot, van wellust onder een goeden maaltijd. Welnu de Babyloniërs zouden te midden van hun eten en drinken, van zwelgen en genot smaken overrompeld worden door de Perzen, gelijk dan ook geschied is.

Gelijk het gegaan was in de dagen van Noach en in die van Lot, zo zou het ook in die dagen geschieden, waarom de Profeet spreekt.

Treffend beeld van hetgeen met den wereldling dikwijls gebeurt op geestelijk terrein, als de oordelen Gods van dood en verderf hem treffen, juist als hij die in het geheel niet verwacht.

39. Als zij door den gloed van vraatzucht verhitzuilen zijn, zal Ik de Heere, die het tot hiertoe rustig aanzag, hunnen drank, een drank van anderen aard, die hun toekomt, opzetten, en zal hen dronken maken van den wijn Mijns toorns, opdat zij als dronkenen opspringen; maar zij zullen enen eeuwigen slaap slapen, en niet opwaken, spreekt de HEERE.

De geschiedenis, dat Cyrus Babylon innam, terwijl de Babyloniërs een feest vierden, en drinkgelagen hielden, is toch ene wonderbare leiding Gods, door welke Hij de woorden van Zijnen knecht op de meest bijzondere wijze, en wel als uit den geest der profetie bevestigde. Eveneens heeft meermalen de vervulling op de concreetste wijze ene in ‘t algemeen geuite profetie tot versterking van ons geloof bevestigd. In ons vers moet in de eerste plaats alleen de gedachte worden uitgedrukt, dat de bewoners van Babel midden onder het zwelgen van de aan de volken ontnomen rijkdommen en schatten door het gericht des doods werden overvallen.

40. Ik zal hen, alle inwoners van Babel van alle standen, geslachten en ouderdom, uit hun hoogte afvoeren als lammeren om te slachten, als rammen met bokken, en zij zullen Mij tot slachtoffers worden (Hoofdst. 48:15; 50:27. Jes. 34:6. Ezech. 39:18).

41. Hoe is Sesach, d. i. Babel, het thans boven alle macht der wereld verhevene, zo veroverd (Hoofdst. 25:26), en de roem der ganse aarde, de geprezene onder alle steden, uitstekende door heerlijkheid en glans, zo plotseling ingenomen(Hoofdst. 49:25). Hoe is Babel geworden tot ene ontzetting onder de Heidenen, 1) zodat men het met de grootste verwondering aanschouwt?

1) Hier wordt een uitroep van verbazing vernomen welke door de Heidenen wordt aangeheven. De val, en wel zulk een val, brengt alle volken in verbazing en ontzetting. Want het is een val van de machtigste wereldmacht van die dagen, waarvoor alle volken gevreesd hadden.

In vs. 42 en 43 wordt de wijze waarop zij tot dien val komt beschreven, en de mate harer verwoesting.

42. Ene zee van sterke en grote volken, die de Heere zelf geroepen heeft (Hoofdst. 46:7), is over Babel gerezen, door de veelheid harer golven is zij bedekt, gelijk ook eens Faraö met geheel zijne legermacht door de bruisende golven der Schelfzee werd verslonden, omdat het Gods volk onderdrukte en niet wilde laten trekken.

43. Alzo heeft de woedende en golvende zee van het vijandige leger ook Babel overstroomd en allen verslonden. Hare steden zijn geworden tot verwoesting, een dor land en wildernis; een land, waarin niemand woont, en waar geen mensenkind doorgaat (Hoofdst. 48:9; 50:12; 49:18, 33).

44. En Ik zal tegelijk met Babels val bezoeking doen over Bel te Babel (Hoofdst. 50:2), den hoofdgod van het afgodische rijk, dien zij voor den behoeder en beschermer hunner macht en heerlijkheid houden. Ik zal hem door Mijn gericht vernietigen, en Ik zal uit zijnen muil uithalen wat hij verslonden heeft 1), alle volken met hun have en goed, zowel als de vrijwillige geschenken, die men hem in zijnen groten tempel heeft gebracht, in ‘t bijzonder Israël, en zijne kostbare tempelschatten en heilige vaten (Dan. 1:3. Jes. 46:1 En de Heidenen zullen voortaan niet meer tot hem toevloeien, om hem in blinde verering hun goederen en schatten te wijden; want ook het hoofdbolwerk, waarop het zich naast zijnen god Bel verliet, Babels muur, die buitengewoon sterke, dubbele muur, de buitenste 480, de binnenste 370 stadiën lang, is gevallen. 2).

1) Met de verovering van Babel, werd Bel de hoofdgod der Babyloniërs gestraft, en niet alleen hem zijn roof ontnomen maar ook zijn roem vernietigd. Bij den roof, die Bel verslonden had en die hem uit zijn muil werd gescheurd, heeft men niet slechts aan de heilige gereedschappen, die in den Belustempel neergelegd waren (Dan. 1:3), en de vrijwillige wij-geschenken, die hem vermaakt werden, maar alle buitgemaakte goederen, wat Babel den volkeren ontnomen had, en de volken zelf met lijf en leven, have en goed, wat Babel had

verslonden. Dit alles zou nu uit zijn muil worden gescheurd. Met den ondergang van Babel stort Bel neer, zodat gene volken meer tot hem komen, om hem hun goederen en schatten te wijden.

2) Dat hier ook van Babels muren gesproken wordt is omdat hare inwoners meenden, dat men achter die muren veilig en verzekerd was. Maar ook deze zullen vallen, zodat alle veiligheid weg was en Babels inwoners geen toevlucht en geen sterkte meer hadden.

45. Gaat uit, Mijn volk 1) gij zijt tot de vrijheid gekomen! gaat uit het midden van haar, scheidt u inwendig en uitwendig van haar af, en redt een iegelijk zijne Ziel, van wege de hittigheid van den toorn des HEEREN, 2) die zich over het goddeloze rijk zal uitstorten (vs. 6. Hoofdst. 50:8).

1) Hier vermaant de Profeet den Israëlieten om te vluchten uit Chaldea en Assyrië. Evenwel heeft deze vermaning een ander doel, n. l. om te bezielen tot vertrouwen op hun bevrijding. Want nauwelijks was het te geloven, dat zij ooit een vrijen uitgang zouden hebben, dewijl Babel als een graf voor hen was. Terwijl zij derhalve tot uitgaan vermaand worden, wijst God Zich zelven aan als hun Verlosser, zoals Hij hun beloofd had.

Deze bijvoeging moet een prikkel voor Israël zijn, om waarlijk zich tot de vlucht uit Babel aan te gorden.

Zij moesten weten dat de toorn Gods, de hittigheid van Zijn toorn op Babel rustte. Bleven zij dus in dit land zo zouden zij ook de hittigheid van dien toorn ondervinden. Hun vlucht was derhalve een redden van hun eigen leven.

De Heere gebruikt dien prikkel, omdat Hij weet, hoevelen zich in Babel thuis zouden gevoelen.

46. En opdat ulieder hart misschien niet week worde 1), en gij vreest van het gerucht, van allerlei beangstigend geschreeuw, dat gehoord zal worden in het land van Babel, als Mijn toorn zal worden uitgestort; want er zal een verschrikkend gerucht komen in het ene jaar, en daarna een gerucht in het andere jaar); en er zal allerlei krijgs-geweld zijn in het land, heer over heer 3), de ene vorst tegenover den ander, zodat de wereld in hoe langer hoe groter verwarring komt.

1) Met dezelfde woorden bemoedigt en vertroost de Heere Christus Zijne discipelen van wege de verschrikkingen, die aan het einde der tijden aan Zijne toekomst in heerlijkheid vooraf zullen gaan (Matth. 24:6. Mark. 13:7. Luk. 21:9) Hieruit blijkt, dat de verovering van Babel en de ellende, die daaraan vooraf ging, en door Israël mede moest worden gedragen, een voorbeeld waren van de verwoesting van het Babel van den laatsten tijd, en van de daaraan voorafgaande grote verdrukking; dat dus de geest der voorzegging in onze verzen ook op dat laatste Babel doelt. Ja dat dan eerst Jeremia's profetie geheel vervuld zal zijn. Babels val is steeds de verlossing van Gods volk. Alle gerichten die over de wereld komen, zijn een spiegel en teken van het gericht der beslissing, hetwelk nadert, van den val van Babel en van de

verlossing der kinderen Gods. Daarom is het woord in alle voorlopige gerichten op zijne plaats: "Uw hart worde niet ontroerd, maar heft uwe hoofden op, omdat uwe verlossing nabij is. " Deze vermaning komt echter alleen tot hen, die zich in deze voorlopige gerichten, welke over de wereld komen, dagelijks verootmoedigen en de verdrukking mede lijden, die zich dagelijks meer van allen afgodendienst der wereldmacht reinigen.

2) Grote omkeringen worden altijd voorafgegaan en voorbereid door allerlei schokken en beroeringen, waarvan de tijdingen met snelle afwisseling op elkaar volgen, zodat soms in één jaar meer gebeurt, dan waarvan anders ene eeuw gewaagt; gebeurtenissen nochtans, die allen door geweld, door bloedstorting en inwendige bewegingen gekenmerkt zijn. Hier van wordt in dit vers een tafereel opgehangen.

De mening is eenvoudig deze: dat de Joden, wanneer zij Gods raad opvolgden, niet te vrezen hadden voor de beroerende geruchten, van den optocht der Meden en Perzen tegen Babel, naardien de Heere voor hen zorgen zou en te weeg brengen dat zij vrij naar hun vaderland konden wederkeren. Voorts leert ons de geschiedenis, dat men in het ene jaar een gerucht hoorde van Cyrus optocht tegen Babel, terwijl het volgende jaar verliep met zijn tocht naar Assyrië, alwaar hij in verscheidene omstandigheden aanmerkelijken tegenstand gevonden heeft. In het derde jaar drong hij door tot Chaldea en nadat hij het leger van Neriglissar overwonnen had, sloeg hij het beleg voor Babel, en brak het niet op, voordat hij de stad bemachtigd had.

3) "Heer over heer" of, "heer tegen heer, " dat is: Cyrus tegen Belsazar of Balthazar, gelijk de Grieken hem noemden. Sommige vertalen deze woorden door heerser, en zij verklaren ze van de verwisselingen van heersers in Chaldea binnen een kort bestek van tijd; te weten, eerst Belsazar, toen Darius en vervolgens Cyrus; dewijl zulk ene verwisseling van regeerders gemeenlijk veel onrust baart zo meent men, dat God hier Zijn volk wil versterken tegen dit bijzonder onheil, door de verzekering, dat die verwisseling van vorsten hen geenszins zou benadelen, want de nieuwe koningen zouden hen veeleer helpen en begunstigen dan hen beschadigen, of hun welvaren hinderlijk zijn.

47. Vreest dan niet. Daarom, omdat dit alles voorboden zijn van het beslissende gericht, dat nadert, ziet, de dagen komen, dat Ik bezoeking zal doen over de gesnedene beelden van Babel, en over alle misdaden van Babel aan Mij en Mijn volk; en haar ganse land zal beschaamd worden, en al hare verslagenen, al hare inwoners in haar gedood, zullen in het midden van haar liggen.

48. En de hemel en de aarde, mitsgaders al wat van zichtbare en onzichtbare wezens daarin is, zullen juichen over den ondergang van het grote wereldrijk van Babel; want van het noorden zullen haar de verstoorders, de werktuigen van Gods toorn aankomen, en haar geheel vernietigen, spreekt de HEERE.

Ook deze woorden vinden, hoewel de verwoesting van het rijk der Chaldeën en van de stad Babel ene gebeurtenis was, die de gehele oude wereld deed beven, en bij vele volken gejubel opwekte, eerst dan hun ware vervulling, wanneer het eens het anti-christelijk rijk Babel, de

volkomene schepping van het rijk der duisternis door den almachtigen arm van den Christus, die in heerlijkheid met alle heilige engelen zal verschijnen, ineen zal storten. Want als nu reeds de Engelen Gods en het gehele rijk des lichts een triomfeert vieren, als een enkel zondaar zich bekeert, en het rijk der duisternis slechts op een enkel punt wordt geslagen, hoe veel te meer zal het rijk des lichts in den hemel en op aarde een luid triomfgezang aanheffen, als het gehele rijk der duisternis in elkaar stort. (Openb. 19:1 vv.).

49. Gelijk Babel geweest is tot enen val der verslagenen van Israël, het volk Gods op aarde naar de verkiezing, alzo zullen ter vergelding te Babel de verslagenen des gansen lands 1) vallen.

1) In één hoofdzaak vat de Profeet zamen, dat ofschoon God tijdelijk duldt, dat de goddelozen tegen de kerk woeden, Hij echter een rechtvaardig Rechter zou zijn, zodat zij op hun tijd werden gekastijd, die zo wreed waren geweest. Daarom moet men volstrekt niet wanhopen, wanneer God zo veel verlof geeft aan de goddelozen, dat zij de ellendigen en onschuldigen wredelijk behandelen, dewijl hetzelfde eertijds het oude volk ten deel viel. Het was de kerk Gods tegen wie de Chaldeën dat beulswerk hebben uitgeoefend, waarvan Jeremia spreekt. Het waren derhalve kinderen Gods, die als vee gekeeld werden.

Beter is de vertaling van het laatste: de verslagenen der ganse aarde. De Heere wil hier toch zeggen, dat gelijk Israël viel door Babel, Babel het te doen was om Israël ten val te brengen, zo zullen ook uit alle delen der aarde door Babel ten val komen, verslagen worden. In Babel toch bevonden zich niet alleen Babyloniërs, maar mensen uit alle delen der aarde, dewijl het toen de wereldmacht was.

50. Gij kinderen van Gods volk, ontkomenen van het zwaard, ontkomen aan de grote verdrukkingen onder Babels heerschappij en eindelijk ook aan het doodsgevaar der naderende gerichten! gaat weg met vreugde en vrede naar uw vaderland, en blijft niet staan op uwen weg, onbesloten, ziet niet om, opdat u niet het lot van Lots vrouw treffe. Laat uwe harten uwe voeten verre voorgaan; gedenkt des HEEREN altijd, tot den dag uwer verlossing, met verlangen, denkt aan de zaligheid in Zijne gemeenschap, van verre, in het vreemde land, terwijl gij nog zonder Zijne nabijheid en Zijnen dienst in den vreemde moet toeven, en laat Jeruzalem, de stad Gods, waar men Zijne wonderen predikt, en voor Zijn heilig aangezicht aanbidt. het doel van uwe hoop, en van uw verlangen, in ulieder hart opkomen 1) (vs. 45. Hoofdst. 50:8).

1) Wederom beveelt de Profeet den gelovigen haastig e vluchten uit Chaldea. Maar hij zegt, wie ontkomen is van het zwaard. Hij wijst dus aan dat er een zeer grote slachting zou plaats hebben, welke ook velen van het volk Gods zou treffen en wegnemen. En wij weten dat onder die menigte er velen zijn geweest, die dien treurigen ondergang verdiend hadden, maar nu wendt de Profeet zijn rede tot hen, die door een bijzondere genade Gods bewaard zouden worden. Hij beveelt denzulken dus weg te gaan, zodat zij nergens halt hielden of den voet lieten rusten.

2) Laat zeker op het stoflijke, maar nog meer op het geestelijke Jeruzalem, op de woning der gerechtigheid uwe blikken en uwe schreden gericht zijn. Dit was tevens voor alle ballingen gedurende den tijd der gevangenschap ene troostvolle bemoediging. Zions hoop niet op te geven en den Heere, den Heilige in Israël, getrouw te blijven. Aan dezen troost leenden ook de vromen in de gevangenschap het oor (Ps. 137:5, 6).

Het heimwee naar God hebben alleen de onverdrotene arbeiders en de onvermoeide strijders. Zij zijn strijdlustig, tot den strijd gereed, tot den arbeid bekwaam, en in het werk getrouw. Zij verlangen naar het zien van Jezus om Jezus wil. Zij willen het zien van Jezus niet als middel aanwenden om vrij te worden van de plagen der aarde. Integendeel, zij dragen de plagen om Jezus wil met vreugde en tot Jezus eer. Thomas à Kempis zegt: Goede Jezus, wanneer zal ik eens voor U staan en U zien? Wanneer toch de heerlijkheid van uw rijk aanschouwen? Wanneer zult Gij mij alles in allen zijn? Wanneer, o wanneer zal ik met U in Uw rijk zijn, dat Gij van eeuwigheid Uwe geliefden hebt bereid. Als een arme en verbannene ben ik verlaten in het land van den vijand, waar niets dan bedrieglijke strijden het grootste onheil wordt gevonden. Troost mij toch in mijne ellende, verzacht mijne smart, want al mijn verlangen is naar U. " Scriver spreekt en bidt in heimwee het volgende: "In deze wereld worden onze ogen nog gehouden, dat zij niet geheel naar wens den glans en de zaligheid zien, die bij God is; ook worden zij dikwijls door tranen verblind, en door vermoeidheid toegedrukt. De wereld is als een vertrek vol rook, waarin de ogen weinig verkwikkends van den Heere zien. Wanneer echter de Heere ons zal verlossen uit alle kwaad, dan zullen wij verlichte ogen hebben om den rijkdom der erfenis Gods te zien, en zijne helderheid en heerlijkheid zal ons rondom omgeven. Baxter zegt: Denk u enen armen Christen, van klein verstand, kort geheugen, stamelende tong, maar zijn hart is tot God gericht. Hij heeft den Heere tot zijn deel gekozen; zijne ziel leeft in de eeuwigheid, zijn verlangen is daarheen gericht; hij roept dikwijls: Och, dat ik daar ware! Hij beschouwt den dag als verloren, op welken hij geen verkwikkenden blik in de eeuwigheid heeft kunnen doen. Dit reine, sterke heimwee is de reine begeerte van de ziel der bruid tot haren zielsbruidegom eigen. Deze begeerte heeft de bruid van Christus gehad, zo lang Christus zich in de aan Hem verloofde zielen heeft geopenbaard, gelijk Johannes in de Openbaring in het laatste vers spreekt: Die deze dingen getuigt zegt: "Ziet, Ik kom haastiglijk, Amen! Ja, kom Heere Jezus!" Laat, o Heere mijn hart door zulk een heimwee worden ontbrand. Wees Gij in mij, opdat ik mij zelven eens moge zien verlangen naar U. Scheid mij af van de vreugde der wereld en verbind mijn hart met het vaderland. Amen.

51. Wel mogen wij, die Gij, o Heere! vermaant, om aan U en Jeruzalem met heimwee en verlangen te denken. in diepe droefheid zijn. Gij moogt zeggen: Wij 1) zijn om onzer zonden wil beschaamd geworden, want wij hebben de versmaadheid van Babel, dat in ons volk en land verwoestende en plunderende inviel, gehoord, schaamroodheid heeft ons aangezicht bedekt, zodat niets meer van Uw volk daarop te zien was; omdat uitlandsen, de afgodische Chaldeën, over de heiligdommen van des HEEREN huis gekomen zijn.

1) Wij moeten met Calvijn e. a. de rede in vs. 50 opvatten als een bedenking, welke de Profeet in den naam van de gemeente tegen den eis aan Jehova en Jeruzalem, uitspreekt, om dien uit den weg te ruimen, in dezen zin: Wel is waar kunnen wij zeggen: wij zijn te schande

geworden, want wij hebben hoon en smaad genoeg ervaren, maar daarom zal nu Babel ook verwoest en uitgedelgd worden.

Ter wille van deze zaak had schaamte de aangezichten van ‘s Heeren volk bedekt; want het was vreselijk, dat andere mensen de heilige plaats binnen drongen, die alleen voor de priesters was. Overal rondom ons zien wij gelijke reden tot droefheid. Hoe vele ongoddelijke mensen worden onderwezen, met het doel om zich aan het leraarsambt toe te wijden. Welk ene schreeuwende zonde is die plechtige leugen waardoor onze ganse bevolking in naam in ene Nationale kerk opgenomen wordt. Hoe verschrikkelijk, dat de bondszegelen op de onbekeerden worden gelegd, en dat in de meer verlichte gemeenten van ons land de tucht zo weinig gehandhaafd wordt. Indien de duizenden, die deze bladzijde lezen, deze zaak heden aan de voeten van den Heere Jezus leggen, zal Hij tussen beide treden en het kwaad afwenden, dat anders over Zijne Kerk zal komen. Het vervalsen der Kerk is als het ontreinigen ener bron, als het gieten van water op het vuur, als het zaaien met stenen in een vruchtbaar land. Dat wij allen genade mogen ontvangen, ieder in zijn weg, om de reinheid der Kerk te handhaven als ene verandering van gelovigen en niet ene natie, ene onheilige verzameling van onbekeerde mensen. Onze ijver moet echter te huis beginnen. Dat wij ons zelven onderzoeken, wat ons recht betreft, om aan des Heeren tafel te eten. Laat ons toezien, dat wij met ons bruiloftskleed bekleed zijn, opdat wij zelf gene indringers in de heiligdommen des Heeren zijn. Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren; de weg is eng en de poort is nauw. O, dat wij de genade ontvangen, om op de rechte wijze tot Jezus te gaan met het geloof van Gods uitverkorenen. Hij die Uza doodde omdat hij de ark aanraakte, ijvert zeer voor zijne twee inzettingen; als een waar gelovige mag ik vrij toegaan, als een vreemde mag ik deze niet aanraken, opdat ik niet sterve. Onderzoek des harten is de plicht van allen, die gedoopt worden, of tot ‘s Heeren tafel naderen. Doorgrond mij, o God, en kan mijn hart; beproef mij en ken mijne gedachten.

52. Maar juist daarom bezoekt Gij thans onzen smaad en de ontheiliging van Uw huis aan Babel; ziet, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik bezoeking doen zal over hare gesnedene beelden; 1) en de dodelijk verwonde zal kermen in haar ganse land; het gekerm der verslagenen zal het ganse land vervullen.

1) Toen Babel den tempel van Jehova innam en verwoestte, had het geschenen alsof Babels macht en de macht der afgoden van Babel groter was geweest, dan die van den Heere, den God van Israël, maar nu zou het blijken dat dit alles slechts schijnbaar was geweest. Want schitterend zou de macht des Heeren uitkomen, als Hij Babel en hare afgoden verwoestte en verstrooide, als Hij zich als de Almachtige openbaarde, over de grootste en enige wereldmacht van die dagen.

53. Hoe zou het mogelijk zijn, dat de vijandin Gods Mijn oordeel ontkwam. Al klom Babel ten hemel op (Jes. 14:12), al beproefde zij nogmaals enen toren te bouwen die ten hemel reikte, en al maakte zij vast de hoogte harer sterkte, ene beschutting van nog sterker muren en bolwerken, zo zullen haar toch verstoorders van Mij overkomen, dien zij geen weerstand kan bieden, spreekt de HEERE.

54. Reeds staat hare verwoesting voor Mijne ogen. Hoort, er is ene stem des gekrijts uit Babel, en ene grote breuk, een groot gejammer over verwoesting en verplettering uit het land der Chaldeën (Hoofdst. 50:23, 46; 48:3).

55. Want het is een vast en onherroepelijk besluit: de HEERE verstoort Babel als de vijandin van Hem en van Zijn rijk, en zal de grootse stem uit haar doen vergaan; want hunlieder golven zullen bruisen als grote wateren, het geruis van hunlieder geluid, het geruis der vijandige legerscharen, die dat te weeg brengen, zal zich verheffen (Jes. 17:12).

Gelijk ene grote menigte volks wordt vergeleken bij wateren (vs. 13), zo wordt ook het geraas en geluid, dat men in volkrijke steden hoort vergeleken bij de golven der zee (Jes. 22:2).

56. Want de verstoorder komt over haar, 1) over Babel, en hare helden zullen gevangen worden, hunlieder bogen met al hun overige wapenen zijn verbroken. Dat alles moet geschieden, want de HEERE, de God der vergelding, de God van Israël, de eerste en de laatste, buiten wien er geen God is, zal hun zeker betalen voor al hun misdaad naar Zijne strenge rechtvaardigheid.

1) Wanneer de berover over Babel zal komen, zullen de helden, die hem het hoofd moesten bieden, terstond gevangen genomen worden, hun oorlogswapenen zullen feilen en hun niets baten. Staatkunde begeeft hun, zij roepen krijgsraden zamen, maar hun vorsten en hoofdmannen, die in den raad zitten om maatregelen te nemen tot de algemene veiligheid, zijn dronken gemaakt, zij zijn als dronken mensen door verbaasdheid, domheid of wanhoop. Zij kunnen geen recht denkbeeld van de dingen maken, zij twijfelen en zijn ongestadig in hun raadslagen en besluiten, en stoten de een tegen den ander en vallen als dronken mensen over elkaar; en eindelijk slapen zij een eeuwigen slaap en ontwaken nooit weer van hun wijn, den wijn van Gods toorn, want die is voor hen een slaapdrank, die hen in een doodslaap doet vallen.

57. En Ik zal elke beschutting, die hunnen ondergang enigszins zou kunnen ophouden, te niet doen; hare vorsten en hare wijzen, hare landvoogden, en hare overheden, en hare helden zal Ik dronken maken, allen, die het rijk hebben bestuurd en bewaard, zal Ik uit den beker Mijns toorn drenken. En zij zullen enen eeuwigen slaap slapen en niet opwaken(vs. 49); spreekt de ware en eeuwige Koning, a) die ook een Koning en Heere van Babel is en een Heere der oorlogen, wiens naam Is HEERE der heirscharen, eeuwig gebieder over alle krachten en machten des hemels en der aarde (Hoofdst 48:15).

1) De Oosterse koningen noemden zich letterlijk "de groot-koning", d. w. z. de over alle koningen heersende, maar hier noemt de Heere Zich den Koning, den Koning der koningen, den Heere der heren, der heirscharen, om daarmee zo helder te doen uitkomen, dat Zijne heerschappij ook gaat over Babels machtigen heerser.

58. Zo zegt de HEERE der heirscharen: Niet alleen de levende muren om Babels rijk, ook die brede stenen muur van Babel zal ten enemaal ontbloot worden en tot op den grond verwoest, en hare hogeprachtige poorten zullen met vuur aangestoken worden. Dan zal worden

bevestigd wat de Heere door Zijnen Profeet Habakuk (Hoofdst. 2:13) van alle ondernemingen der Chaldeën gezegd heeft, zodat de volken te vergeefs zullen hebben gewerkt, wat zij in het rijk van Babel tot roem harer afgoden hebben gedaan, en de natiën ten vure, ten gerichte van den waren God zullen gearbeid hebben, wat zij in de stad en het rijk van Babel hebben tot stand gebracht, dat zij mat werden.

De hoogte en sterkte, die Herodotus aan de muren van Babel toekent, is zonder twijfel overdreven. Daar de Medische muur, de eerste verdedigingslinie des lands, ene hoogte van 100 voet en ene dikte van 20 had, daar Xenophon in Nineve muren van 150 voet hoogte zag, zullen wij in overeenstemming met de opgave van Plinius (VI 26) met enige zekerheid kunnen aannemen, dat de muur van Babylon ene hoogte van 200 voet had boven den grond, en ene daarmee overeenkomstige dikte van 30-40 voet. Deze dikte was genoeg, dat, gelijk Herodotus en Strabo berichten, boven over den muur vierspannen konden rijden en elkaar konden ontwijken, even als boven over den muur van Nineve plaats voor drie wagens was. De poorten, die den toegang tot de stad openden, waren volgens Herodotus met fraai opgesierde gebouwen voorzien; de posten, vleugels en drempels der poorten waren van erts (M. Dunker) vgl. bovendien wat Dan. 4:2 over Babel en hare ruïnen gezegd is.

59.

VIIId. Vs. 59-64. Nu volgt een slotwoord op de voorzegging van Babel's ondergang. De koning Zedekia namelijk ondernam in het jaar 594 v. C. in het 4e jaar zijner regering, ene reis naar Babylon, om aan Nebukadnezar een bewijs van zijne trouw en van eerbied te geven. Deze toch had steeds reden om wantrouwend te zijn tegenover den wankelmoedigen koning, dien hij zelf had aangesteld. Eerst kort te voren had dezelfde Zedekia op aandringen van Jeremia afgezien van ene door de gezanten der Moabieten, Edomieten en Feniciërs hem voorgeslagene zamenzwering, en kort daarna in het jaar 590 werd hij werkelijk van Nebukadnezar afvallig (Hoofdst. 27:1; 28:1. 2 Kon. 24:20). Van die voor Juda diep verootmoedigende reis maakte Jeremia gebruik; hij droeg aan den reisgezel des konings, Seraja, den broeder van zijn getrouwen helper Baruch op, om de profetie omtrent Babel's ondergang (Hoofdst. 50 en 51) mede te nemen en als een onverbreekbaar woord des Heeren over het nu zo machtige Babel op de plaats zelf voor te lezen met aanroeping van den naam des Heeren. Vervolgens moest hij de rol des boeks met een steen bezwaard, in den Eufraat werpen, om daardoor Babel's zekeren ondergang en des Heeren getrouwe vervulling zijner belofte omtrent den val van dit wereldrijk na 70jarige heerschappij, tot vertroosting der vromen in Israël en tot versterking hunner hoop op de verlossing van Israël uit Babel duidelijk af te beelden. Alzo maakt dit slotwoord een geloofversterkend zegel uit en een Amen over de grote profetie tegen Babel, die verlossing van het volk en het rijk van God uit alle slavernij in 't algemeen, uit den spot en de tyrannie der wereldmacht toezegt.

59. Dit is het woord, dat de Profeet Jeremia beval aan Seraja(= vorst van Jehova), den zoon van Nerija, den zoon van Machseja, waarschijnlijk een broeder van Baruch, den getrouwen vriend en helper van den Profeet (Hoofdst 32:13), een eveneens godvruchtig man, waarom ook aan hem de opdracht werd gegeven, als hij van (beter: met) Zedekia, den koning van Juda, vazal van Nebukadnezar, naar Babel toog, om den koning hulde te geven en te

overtuigen van zijne trouw. Deze reis van Zedekia had plaats in het vierde jaar zijner regering, hetzelfde jaar waarin de boden der Moabieten, Edomieten en Feniciërs kort te voren naar Jeruzalem waren gekomen, om den koning tot een verbond en tot gemeenschappelijken afval van Babel te bewegen; en Seraja was aan vreedzaam vorst (Hebr. : de bevelhebber der rust, d. i. voerde het bevel over den tocht, was reismaarschalk).

De reis van Zedekia naar Babel bewijst, dat van een verbond met die naburige volken niets gekomen is, hetzij omdat de berichten uit het Oosten (Nebukadnezar bevond zich juist in een oorlog met Medië) de zaak als te gevaarlijk lieten aanzien, of omdat de waarschuwingen van Jeremia indruk maakten. Misschien ook wilde Zedekia op deze reis zich van den toestand te Babel overtuigen. Het kon ook zijn, dat Zedekia naar Babel ontboden was door Nebukadnezar, aan wien Zedekia's gedrag verdacht begon te worden.

Men zal wel mogen aannemen, dat juist de reis van Zedekia de aanleiding was tot de voorspelling tegen Babel. Want in elk geval was huldebewijs zo niet het enige doel der reis, toch ene van de bedoelingen. Die reis houdt dus een diepen smaad in zich voor de Theokratie. Hoe gepast is het, dat de Profeet van de reis gebruik maakt, om aan de medaille ene gepaste achterzijde te geven. Terwijl de koning van Juda zich voor aller ogen voor den troon van den koning der Chaldeën eerbiedig nederwerpt, moest Seraja in den Eufraat ene rol werpen, waarop de vernietiging van Babel en de bevrijding van Israël als Goddelijk raadsbesluit stond geschreven.

60. Jeremia nu schreef al het kwaad, dat volgens de profetie in Hoofdst. 50 en 51 over Babel komen zou, in een boek, op ene bijzondere rol, te weten al deze woorden, die ook in de grote verzameling, zijner profetieën tegen Babel geschreven zijn, en gaf de rol des boeks aan Seraja over.

61. En Jeremia zei tot Seraja: Als gij te Babel komt, 1) zo zult gij zien en lezen al deze woorden; 2)

1) Niet in de nabijheid van Babel, maar in de stad Babel. Verder behoeft men niet aan te nemen, dat Seraja juist voor ene vergaderde volksmenigte van inwoners van Babel lezen moest; eerder zou men zich kunnen voorstellen, dat in ballingschap gevoerde Joden bij het lezen tegenwoordig zijn geweest. Dat de profetie in Babel werd gelezen was de hoofdzaak.

2) De voorlezing had een drievoudig doel: 1) tegenover de stad Babel was het ene aankondiging van een oordeel, die als van te meer betekenis voorkomt daar de verkondigers in 't geheel niet in een toestand schenen te zijn, om den mond tegen Babel open te doen; zij kwamen toch om in allen ootmoed hulde aan te bieden. 2) Tegenover God moest worden geconstateerd, dat het volk van Israël van de belofte Gods plechtig kennis had genomen. Daarom moest na de voorlezing de Heere uitdrukkelijk worden aangesproken, en Hem het woord Zijner belofte in de hoofdtrekken worden voorgehouden. Hij moet dus als bij Zijn woord worden aangegrepen, worden verplicht. 3) Voor de Israëlieten lag natuurlijk in dat alles een grote troost, die hun in dien tijd van diepen smaad van bijzondere waarde moest zijn.

62. En Gij zult zeggen, nadat gij geëindigd hebt te lezen, met aanbidding tot den Heere opziende: O HEERE! Gij hebt over deze plaats gesproken, dat Gij ze zult uitroeien, zodat er geen inwoner in zij, van den mens tot op het beest, maar dat zij worden zal tot eeuwige woestheden. O Heere! vervul nu te zijner tijd, wat Gij hebt beloofd, opdat Uw knecht, verlost van de dienstbaarheid zijner vijanden, U in Uw heiligdom diene naar Uw welbehagen.

63. En het zal geschieden, als gij geëindigd zult hebben dit boek te lezen; dan zult gij enen steen daaraan binden, en werpen het in het midden van den Frath 1).

1) Deze daad had een symbolische betekenis. Niet dat het uitwendige niet meer nodig was, gelijk sommigen willen, nu de inhoud er van gehoord was. Dit heeft geen zin. Maar om daarmee uit te drukken, dat gelijk het geschrift weggezonken was in de wateren van den Eufraat, en niet weer bovenkwam, alzo het ook met Babel zou plaats hebben. Babel zou ondergaan en niet weer van hare verwoesting opkomen. De Profetie van eeuwige verwoesting zou tot volkomen vervulling komen.

Gods woorden zijn waar en waarachtig. Evenmin als Zijne beloften falen, evenmin Zijne oordelen.

64. En gij zult zeggen: Alzo, gelijk deze steen met de rol des boeks in de wateren van den stroom is weggezonken, zal Babel zinken, verwoest en voor altijd uit de ogen der mensen weggedaan worden; enhet zal niet weer opkomen van wege het kwaad, dat Ik over haar zal brengen, en zij zullen mat worden, zij zullen vergaan, gelijk de Heere gezegd heeft. Tot hiertoe zijn de woorden van Jeremia; want het laatste Hoofdstuk bevat gene voorzegging van Jeremia meer, maar is een geschiedkundig aanhangsel.

Met opzet besluit Jeremia zijne mondelinge opdracht aan Seraja met dezelfde woorden (in den grondtekst met Jafoe), waarmee hij zijne grote profetie tegen Babel ook gesloten heeft.

Gelijk hij reeds in vs. 62 zorg had gedragen, dat door overeenkomst in woorden de inhoud aan het geschrift, dat gelezen moest worden, duidelijk werd aangeduid, zo wilde hij iets dergelijks ten opzichte van hetgeen wegzinken moest, door een citaat verkrijgen, dat niet moest worden misverstaan. Nu kwam het den Profeet zeker als aanwijzing genoeg voor, dat als het ware een echo en weerklank van de profetie, die in den stroom wegzonk, het laatste woord daaraan uit den mond van den bode klonk.

Vragen wij eindelijk nog naar de vervulling der profetie tegen Babel, zo zijn hier hij twee punten op te merken: 1) dat de profetie zowel wat haar opschrift aangaat, zo ook naar haren inhoud niet alleen tegen de stad Babel, maar tevens tegen het land der Chaldeën gericht is, dat zij dus in ‘t algemeen de verwoesting en vernietiging van het Chaldeeuwse rijk of den ondergang van de wereldmacht Babel verkondigt, en de verovering en verwoesting van de hoofdstad Babylon slechts in zoverre wordt op den voorgrond gesteld, als met de hoofdstad het Babylonische wereldrijk viel, en de heerschappij der Chaldeën over de volken haar einde bereikte; 2) dat de profetie behalve deze geschiedkundige zijde nog ene bedoeling heeft, die wel niet sterk op den voorgrond treedt, maar toch niet geheel gemist wordt. Volgens deze is

Babel als toenmalige bezitster van het wereldrijk vertegenwoordigster der Gode vijandige wereldmacht, welke ten allen tijde het rijk van God zoekt te onderdrukken en te vernietigen: De vervulling der geschiedkundige zijde onzer profetie begon met de inneming van Babylon door de legermacht der Meden en Perzen, die onder Cyrus waren verenigd, en de daardoor veroorzaakte oplossing van het Chaldeeuwse wereldrijk. Daardoor werd Israël uit de ballingschap verlost, daar Cyrus toestemming gaf om naar het vaderland terug te keren en tot het wederopbouwen van des Heeren tempel te Jeruzalem (2 Kron. 36:20 Ezra 1:1 vv.). Bij deze verering werd Babylon niet verwoest en volgens Herodotus bleven ook de muren ongedeerd, terwijl volgens een ander bericht Cyrus het omverwerpen van den buitensten muur zou bevolen hebben. Cyrus bestemde Babylon naast Susa en Ecbatana tot derde hoofdstad der rijks en tot winterverblijf der Perzische koningen. Eerst Darius Hystaspes, die ten gevolge van een opstand Babylon in 518 ten tweede male moest veroveren, liet de muren tot op 50 ellen verlagen en de poorten afbreken, Xerxes beroofde de stad van het gouden Belusbeeld en liet den Belustempel verwoesten. Alexander stelde zich niet alleen ten doel het heiligdom van Bel weer op te bouwen, maar wilde ook de stad tot hoofdstad van zijn wereldrijk maken; hij werd echter door zijn vroegtijdigen dood verhinderd, dat plan ten uitvoer te brengen. Het eigenlijk verval van Babylon begon, toen Seleucus Nikator slechts 300 stadiën van daar Seleucië aan den Tiger bouwde. Strabo (geb. 60 v. C.) noemt de stad reeds een volkomene woestijn. Dit verval werd onder de heerschappij der Parthen bespoedigd, zodat nog slechts ene kleine ruimte binnen de muren werd bewoond, het overige als veld werd gebruikt. Overigens woonden daar nog eeuwen lang vrij vele Joden. De ideale punten onzer profetie heeft de Evangelist Johannes in de Apocalyptische schildering van de grote stad Babylon opgenomen (Openb. 16 vv.) wier val eerst zal plaats hebben bij de volmaking van het rijk Gods in heerlijkheid door de wederkomst onzes Heeren. ,

Stellen wij ons nog eens de betekenis van Jeremia's voorzeggingen tegen de Heidenen voor. Jeremia's God is de Heere aller Heidenen en regelt hun lotgevallen. Naar hun werken ontvangen zij, en wel hoofdzakelijk naardat zij zich omtrent de gemeente Gods hebben gedragen. Zij haasten zich ten ondergang, want slechts één volk is eeuwig. Dat is het volk, hetwelk door duizend zeven wordt gezift en in vergelijking met andere volken, als het ware geen volk is. Wat aan Israël is even als aan de andere volken, dat gaat ook bij hem te niet, en alleen wat het boven de natiën vooruit heeft, dat blijft eeuwig. Het meest voorzegt Jeremia tegen Egypte, Moab en Babel, waarin de weelde, het benijdende en bespottende der kleingeestige wereld en de overheersende grootheid worden gestraft. Wie het heden recht begrijpt ziet hier gene predikingen aan lang voorbijgegane geslachten, maar aan de van deze wereld doortrokkene natuurlijke mensheid, zo als zij zich steeds met nieuwe namen nu eens zo dan zo, en toch steeds weer naar denzelfden vleselijken aandrang en op denzelfden grond vormt. Wie Jeremia zo verstaat, in dien is hij weer levend geworden, en in dien is het oude Joodse verhaal vervuld, dat Jeremia moest wederkomen, voordat het Messiaanse rijk heerlijk kon opwassen. Ja laat u Jeremia zich recht openbaren tot leeddragen, zo zal u ook Christus melde Hosianna's zijner eeuwige discipelenschaar niet mede verborgen zijn, en aan Hem zult gij alles hebben.

Was Babel sinds lang en op de geduchtste wijze de roede der kastijding van vele volken in de hand des Allerhoogsten, zagen wij dit reeds uit de geschiedenis in onderscheidene opzichten,

en hebben de laatst beschouwde Godspraken van Jeremia daaraan bij vernieuwing bevestiging gegeven, dan levert ons het thans geleerde een bewijs, dat de beker van Gods gramschap ten laatste tot dat machtige volk zelf komen moest, en dat de Babyloniërs zijn droesem hebben moeten ledig drinken. Aan Babels zijde was toch geen andere drijfveer dan de zucht tot verovering, geen ander doel dan om alle volken aan hare rijksscepter te onderwerpen. Schrik en vrees joeg zij al de natiën van het Oosten aan, verwoesting en verdelging werden allerwege door hare macht gesticht, en weldra- wordt haar toeleg slechts vervuld-bestaan er gene volksstammen meer, die aan haar niet onderworpen zijn. Stond het nu den hogen en vrijmachtigen God vrij, Zich van dezen toeleg van Nebukadnezar en zijne nazaten te bedienen ter kastijding van onderscheidene natiën, dit in trotsheid, zedeloosheid en afgoderij verzonken lagen, om ook Zijn volk, hetwelk tegen Hem zwaarlijk gezondigd had, Zijn straffend ongenoegen te doen ondervinden, aan des mensen zijde evenwel bezondigden de Chaldeën zich met al die oorlogen en verwoestingen, inzonderheid met de verdelging van Jeruzalem en Jehova's tempel en de gevangenhouding der Israëlieten; en het was daarom, naar het recht van Gods gerechtigheid, dat Jehova's oordelen tot Babel moesten wederkeren, en dat deze om die reden des te geduchter moesten zijn, naarmate de verwaten trotsheid en euvelmoed der Babyloniërs des te sterker waren, en zij den Opperheer der ganse aarde des te meer getergd en beledigd hadden. Lezen wij dit alles, zelfs bij de herhaling, in deze brede Godsspraak, spreekt dat ten sterkste in de letterlijke en volkomen vervulling dezer profetie, en getuigt daarvan nog heden ten dage de gedaante van dat eertijds machtige, maar nu sinds eeuwen verwoeste land, overeenkomstig de berichten der latere reisbeschrijvers, op ene treffende en ontroerende wijze, dan zeggen wij het aan ons zelven en elkaar, gelijk Israël het destijds zien en zeggen moest, dat ieder volk, hoe machtig en aanzienlijk ook op deze aarde, geheel van God en Zijn bestuur afhankelijk is, en geen ogenblik langer kan blijven bestaan, dan naar Gods bepaalden wil en raad; dat de versmading en miskenning van den Opperheerschappijvoerder, de vijandige bejegening der gemeente Gods en Zijns Gezalfden, en verwaten hoogmoed de oorzaken van den ondergang zoveler natiën op aarde zijn, en dat de Heere de vijanden der Kerk ten alle tijde gewis en geducht straffen zal. Babels naam staat van de vroegste tijden af door de gehele Schriftleer, tot in het laatste Bijbelboek toe, in een ongunstig licht als de vijand der gemeente des Heeren; haar eerste gedachte en algehele val heeft het beeld tot den nieuwen dag overgebracht, en wij verwachten, dat de machtigste vijand der kerk onder dien naam voorgesteld eens gewis vallen zal. Alle Godswoorden zijn waarheid geweest en zullen verder waarheid bevonden worden. Niet ongepast was daarom het bevel, om de geschreven rol, met Babels rampen en ondergang vervuld, in de wateren van den Eufraat te werpen, tot een gepast zinnebeeld van de gehele uitroeiing en verdelging van dezen machtigen en zeer geduchten Staat, waarvan nog de treurige overblijfselen tot getuigen verstrekken. Zo zeker deze aankondiging is vervuld en door de geschiedenis gestaafd, zo gewis zullen alle beloften en alle bedreigingen waarheid worden, die de Heere over vrienden en vijanden heeft gedaan. Is het ons midderwijl kenbaar, ook uit het thans gelezene, dat alles om der kerke wil is, hetzij de Heere nodig oordeelt haar te kastijden of te verlossen, dan is het onze roeping tot die kerk te behoren ons aan haar zeer nauw te sluiten en op de stem onzes Heilands acht te geven; dan past het ons te vragen, waarom de Heere Zijne gemeente dikwijls kastijdt, en gade te slaan wat Hij ons met Zijne roede leren wil; maar voegt het ons ook, in donkerheid en nood Hem te verbeiden, die het niet dulden kan, dat de scepter der goddelozen altoos rusten zal op het lot der rechtvaardigen, en dat Zijne kerk wordt onderdrukt. En vonden wij ten laatste in den

aanvang van het gelezene ene tekening van de wederkering der Joden uit Babel (Hoofdst. 50:4, 5), deze doet ons denken aan de wederkering van ware godsvrucht tegen beiden uit Israël en Juda, en levert ons ene behartigingswaardige schets van de ware heilbegeerte van wederkerende zondaren tot God en ene proeve hun aller gewenst geluk. Zet men toch door Gods verlossende genade, eenmaal den voet op den weg des vredes, dan gaat men al wandelende en in ootmoed al wenende voort, dan gaat men heen, om den Heere als zijn Verbondsgod te zoeken, men vraagt naar Zion, alwaar alleen rust en heil te vinden is, en op den weg derwaarts zijn de aangezichten gericht dergenen, in wier harten de welgebaande wegen zijn. En kunnen wij dit, kan dit naar waarheid van ons gezegd worden, hoe groot en heerlijk zijn dan de heilsbeloften, welke hier met zovele woorden staan uitgedrukt. Is het niet: zij zullen komen, en ligt daarin niet opgesloten de vervulling van hun verlangen, de bereiking van het doel? Ja, volkomen zal dat zijn, want zij zullen den Heere worden toegevoegd; en wat ontbreekt er nog, als wij hier de bestendige zekerheid van het grootste en gewenste heil vinden mogen: het eeuwige verbond zal niet vergeten worden? Heeft de Algenoegzame met ons een verbond gemaakt, en ons niet alleen daarin opgenomen, maar ook door het geloof ons daaraan deel doen nemen, is dat verbond een eeuwig verbond, dat onberouwelijk blijft, en geeft Hij zelf ons de verzekering, dat het niet zal vergeten worden, dan mogen onze harten gerust daarop nederzinken en vastelijk steunen, in de verwachting, dat Zijne genade ons al dat goede zal schenken, wat in de belofte des verbonds lag opgesloten, en wij voor eeuwig des Heeren zijn mogen.

HOOFDSTUK 52.

VERWOESTING VAN DE STAD JERUZALEM. JOJACHIN'S VERHOGING.

Dit geschiedkundig gedeelte moet aanwijzen, hoe het woord Gods omtrent het gericht des Heeren over Juda en Jeruzalem, waarvan de verkondiging aan Jeremia was opgedragen (Hoofdst. 1:11-16), en dat hij getrouw verkondigd heeft, is vervuld geworden. Zo sluit het zeer gepast het Boek der profetieën van Jeremia. De opmerking aan het slot van het vorige hoofdstuk: "Tot hiertoe zijn de woorden van Jeremia" scheidt toch dit hoofdstuk van het overige Boek, en geeft te kennen dat het een aanhangsel is, dat echter Jeremia niet kan vervaardigd hebben, dewijl daarin de bevrijding van den koning Jojachin uit de ballingschap en zijne verheffing tot koninklijke eer tot aan zijnen dood verhaald wordt, hetgeen Jeremia niet meer kan hebben beleefd. Daar nu het grootste gedeelte van ons Hoofdstuk met 2 Kon. 24:18-25:30 overeenstemt, zo zijn de meeste uitleggers van oordeel, dat een later Profeet onze afdeling eenvoudig uit het Boek der Koningen op deze plaats heeft gebracht, en het een en ander, dat in het bericht van dit geschiedkundig werk over de laatste gebeurtenissen en lotgevallen van Jeruzalem en van zijne koningen scheen te ontbreken, daaraan heeft toegevoegd. Dit bijvoegsel en deze verscheidenheden in onze afdeling zijn echter van dien aard, dat zij duidelijk daarin oorspronkelijk hebben gestaan en niet eerst later zijn bijgevoegd. Het is daarom waarschijnlijker, dat zowel ons Hoofdstuk als ook 2 Kon. 24:18-25:30 uit ene andere gemeenschappelijke bron, die wij niet meer hebben en kennen, en die den ondergang van het rijk uitvoeriger beschreef, geput is. Het meest gepast is aan te nemen, dat de vriend en helper van Jeremia, Baruch, toen hij de profetieën van den Profeet rangschikte en tot een geheel zamenvoegde, het slot van Jeremia's redenen en verhalen door bovenstaande opmerking (Hoofdst. 51:64) aanwees, en vervolgens een uitvoerig uittreksel uit het geschiedkundig werk over den ondergang van het rijk van Juda als hoofdstuk 52 daarbij voegde.

De inhoud van dit hoofdstuk, dat een geschiedkundig aanhangsel tot Jeremia's profetieën vormt, wordt op de volgende wijze verdeeld: vs. 1-11 berichten de inneming van Jeruzalem met hetgeen voorafging en onmiddellijk volgde; vs. 12-16 verhalen de verwoesting der stad en de wegvoering van het volk; vs. 17 tot 23 de wegvoering der heilige gereedschappen, vs. 24-30 de ter dood brenging van de hoofden des volks en de mededeling van het getal der weggevoerden, eindelijk vs. 31-34 de gunstige wending in Jojachins lotgevallen. Daar de uitlegging, wat de hoofdzaak aangaat, reeds in 2 Kon. is gegeven, vergelijke men die.

1. Zedekia was een en twintig jaren oud, als hij tegen het einde des jaars, 599 v. C. koning werd, en hij regeerde elf jaren tot 588 te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Hamutal (2 Kon. 24:18), ene dochter van Jeremia, van Libna.

2. En hij deed dat kwaad was in de ogen des HEEREN, naar alles, wat Jojakim zijn halve broeder, gedaan had (Hoofdst. 38:1 vv.).

3. Want het geschiedde, om den toorn des Heeren tegen Jeruzalem en Juda, totdat Hij hen van Zijn aangezicht weggeworpen had. En Zedekia rebelleerdeten laatste in het jaar 590 tegen den koning van Babel.

4. En het geschiedde in het a) negende jaar zijner regering, in dat zelfde jaar 600 in de tiende maand Thebet, ongeveer in onze Januari-maand, op den tienden der maand, dat Nebukadnezar, de koning van Babel, kwam tegen Jeruzalem, hij en zijn ganse heir, en zij legerden zich tegen haar, en zij bouwden tegen haar sterkten rondom, een muur ter insluiting van palissaden of schanspalen.

a) 2 Kon. 25:1. Jer. 39:1.

5. Alzo kwam de stad in belegering, met ene korte tusschenpoos, gedurende welke de Chaldeën het Egyptisch leger, dat tot ontzetting kwam, tegentrekken moesten en het terugdrijven (Hoofdst. 37:5 vv.). Die belegering duurde tot in het elfde jaar van den koning Zedekia (588 v. C.).

6. In de vierde maand, Thammuz, ongeveer onze Juli-maand, op den negenden der maand, als de honger in de stad sterk werd, en het volk des lands geen brood had, zodat onmenselijke gruwelen plaats hadden (Klaagl. 2:20; 4:10);

7. Toen werd, gelijk in Hoofdst. 39:2 vv. nauwkeuriger wordt bericht, de stad doorgebroken door de Chaldeën, die den buitensten muur der benedenstad in hun macht hadden gekregen. De Babylonische legerhoofden namen plaats aan de poort Efraïm in den muur, die de boven- van de benedenstad scheidde. De koning en al de krijgslieden vloden, daar zij zagen, dat alle verdediging verder te vergeefs was, en zij trokkenaan het tegengestelde einde uit, des nachts uit de stad, en wel door den weg der bron-poort, die tussen de twee muren is (Hoofdst. 39:4), die aan des konings hof waren, in de nabijheid van den vijver Siloah, waar het Tyropoïondal in het Kedrondal loopt (2 Sam. 15:23). Hoewel op dezen weg alleen enige hoop op ontkomen was, zo moesten de vluchtelingen toch ook aan deze zuidoostzijde de vijandige omschansing doorbreken, want de Chaldeën nu waren tegen de stad rondom; en zij, de vluchtelingen, koning Zedekia en zijne krijgslieden, togen door den weg des vlakken velds naar het Jordaandal, om over deze rivier naar Gilead te ontkomen.

8. Doch het heir der Chaldeën jaagde den koning na, en zij achterhaalden Zedekia in de vlakke velden van Jericho, nog voor dat hij over het Jordaandal had kunnen ontkomen; en al zijn heir werd van bij hem verstrooid, en hield zich in enkele benden onder aanvoerders in sluiphoeken verborgen, tot na de verwoesting der stad en den aftocht der Chaldeën, wanneer zij zich rondom den Chaldeeuwsen stadhouder Gedalia te Mizpa weer verzamelden (Hoofdst. 40:7 vv.).

9. Zij dan grepen, gelijk gezegd is, den koning en voerden hem met de koninklijke prinsen en de voornaamsten zijnen hovelingenopwaarts tot den koning van Babel naar Ribla, in het land van Hamath in Syrië. Daar toch had Nebukadnezar gedurende de belegering van Jeruzalem

zijn hoofd-kwartier, waarschijnlijk bezig met de voorbereidingen tot een veldtocht tegen Tyrus; die sprak krijgsrechterlijke oordelen tegen hem.

10. En de koning van Babel slachtte de zonen van Zedekia voor zijne ogen, en hij slachtte ook al de vorsten van Juda te Ribla (Hoofdst. 39:5).

11. En hij verblindde de ogen van Zedekia, en hij bond hem met twee koperen ketenen; alzo bracht hem de koning van Babel naar Babel, en stelde hem daar in het gevangenhuis, waarin hij ook bleef tot den dag zijns doods toe.

Tot hiertoe komt het verhaal in ‘t algemeen nauwkeurig met 2 Kon. 24:18-25:7 en Jer. 39:1-7 overeen; alleen ontbreekt de mededeling van de terechtstelling der vorsten (vs. 10 in 2 Kon. 25:7 en de opgaaf omtrent de gevangenschap van Zedekia tot aan zijnen dood in 2 Kon. 25:7, zowel als in Jer. 39:7. Zie aldaar de nauwkeuriger uitlegging dezer afdeling.

12. Daarna, in de vijfde maand, de maand Ab of onze Augustus-maand, en wel in het 11de jaar van den koning Zedekia, in het jaar 588 v. C. op den tienden der maand, of gelijk 2 Kon. 25:8 staat opgegeven, in de zevende (vgl. de aldaar over dat verschil) (dit jaar was het negentiende jaar van den koning Nebukadnezar, den koning van Babel(2 Kon. 23:37)), als Nebuzaradan, de overste der trawanten, of der koninklijke lijfwacht (Gen. 37:36), die voor het aangezicht des konings van Babel stond te Ribla, waar hij tot hiertoe zijn hoofdkwartier had gehouden, als buitengewoon gezant des konings, te Jeruzalem gekomen was (Hoofdst. 39:3).

13. Zo verbrandde hij tot volvoering van het vonnis des konings over de veroverde stad, het huis des HEEREN en het huis des koningsop Zion; mitsgaders alle huizen van Jeruzalem en alle huizen der groten verbrandde hij met vuur. Van de woningen der armere en geringe burgers bleven vrij vele woningen ongedeerd.

14. En het ganse heir der Chaldeën, dat met Nebuzaradan, den overste der trawanten, den hoogsten bevelhebber was, brak alle muren van Jeruzalem rondom af, behalve enige overblijfsels, die na het terugkeren uit de ballingschap weer werden hersteld (Neh. 3:8; 4:1; 5:15

15. Van de armsten nu des volks, 1) en het overige des volks, die in de stad door honger en zwaard overgelaten waren, en de afvalligen, die tot den koning van Babel gevallen waren, die gedurende de belegering waren overgelopen, en het overige der menigte voerde Nebuzaradan, de overste der trawanten, gevankelijk weg naar Babel. Dit deed hij van Rama, waarheen hij zijn hoofdkwartier had verplaatst en de gevangenen eveneens liet brengen (Hoofdst. 31:15; 40:1).

1) Deze uitdrukking ontbreekt in 2 Kon 25:11, en sommigen denken daarom aan een schrijffout van den afschrijver, die den de eerste woorden uit vs. 16 hier overbracht. Onzes inziens ten onrechte. In vs. 15 toch is sprake van de armsten uit de stad en in vs. 16 van de armsten van het land. De laatsten laat de overste der trawanten blijven, de eersten voert hij weg naar Babel.

16. Maar van de armsten des lands, die gene bezittingen hadden, liet Nebuzaradan, de overste der trawanten enigen in het land overig tot wijngaardeniers en tot akkerlieden, om het land te bebouwen.

17. Verder braken de Chaldeën de koperen pilaren, Jachin en Boaz (1 Kon. 7:1 :, vv.), die in het huis des HEEREN waren, en de stellingen (1 Kon. 7:27 vv.), en de koperen zee, die in het huis de HEEREN was (1 Kon. 7:23 vv.); en zij voerden al het koper daarvan naar Babel, omdat zij te kolossaal waren, om geheel naar Babel gevoerd te worden.

18. Ook namen zij de potten en de schoffelen, vuurpannen, en de gaffelen, messen, en de sprengbekkens, en de rookschalen, en al de koperen vaten, waar men den dienst mede deed.

19. En de overste der trawanten nam weg de schalen, en de wierookvaten, en de sprengbekkens, en de potten, de kolenpannen, en de kandelaars en de rookschalen, en de kroezen; (1 Kon. 7:40, 45, 50), wat geheel goud, en wat geheel zilver was.

20. In ‘t bijzonder de twee pilaren (vs. 13), de ééne zee, en de twaalf koperen runderen, die in de plaats der stellingen onder de zee waren, die de koning Salomo voor het huis des HEEREN gemaakt had; het koper daarvan, te weten van al deze vaten was zonder gewicht, de menigte was te veel om gewogen te worden.

21. Aangaande de a) pilaren, Jachin en Boaz, achttien ellen was de hoogte eens pilaars, en een draad van twaalf ellen omving hem; ieder had dus een omvang van 12 ellen; en zijne dikte was aan koper vier vingeren, en hij was hol (1 Kon. 7:16).

a) 2 Kon. 25:17. 2 Kron. 3:15.

22. En het kapiteel daarop was koper, en de hoogte des enen kapiteels was vijf ellen, en een netwerk, en ter versiering granaatappelen op het kapiteel rondom, alles koper; en dezen gelijk had de andere pilaar, met granaatappelen.

23. En de granaatappelen waren zes en negentig, gezet naar den wind, naar de vier windstreken; alle granaatappelen waren honderd, over het net rondom, dewijl er nog aan elken hoek een granaatappel was aangebracht.

Ook van vs. 12-13 stemt ons verhaal vrij nauwkeurig overeen met 2 Kon. 25:8-17. De verwoesting van Jeruzalem en den tempel, en de wegvoering van het volk stemt tevens overeen met Hoofdst. 39:8-10, waar toch de voorstelling meer ineengedrongen is. De wegvoering van de gereedschappen des tempels (vs. 17-23) is op onze plaats enigzins uitvoeriger dan in 2 Kon. 25:13-17, waar de 12 koperen runderen (vs. 20), de omvang en de dikte der pilaren (vs. 21) en de beschrijving des kapiteels ontbreekt; ook is de optelling der kleinere tempelgereedschappen (vs. 18 en 19) bij ons uitvoeriger.

24. Ook nam de overste der trawanten, Seraja, den hoofdpriester, wiens kleinzoon of achterkleinzoon de latere Schriftgeleerde Ezra was (Ezra 7:3 vv. 1 Kron. 7:1-15 1Ch 1-), en

Zefanja, den tweeden priester, waarschijnlijk dezelfde, die in Hoofdst. 21:1; 29:25; 37:3, als een zoon van Maäseja wordt voorgesteld, en ene voorname plaats onder de priesters innam, en de drie dorpelbewaarders, hoofden der Levieten, aan wie de bewaking van den tempel was toevertrouwd, en die eveneens tot de hoofdbeambten van het heiligdom behoord hadden.

25. En uit de overige burgelijke overheden der stad nam hij éénen hoveling, die over de krijgslieden gesteld was, en alzo tevens ene plaats als krijgsbevelhebber had bekleed, en zeven (volgens 2 Kon. 25:19 vijf) mannen uit degenen, die des konings aangezicht zagen, zijn geheime raad, die in de stad gevonden werdenen gevangen waren genomen, mitsgaders den oversten schrijver des heirs, die het volk des lands ten oorlog, ten krijgsdienst opschreef (de veldoverste of opperbevelhebber der gehele krijgsmacht vergezelde den koning op zijne vlucht (vs. 4 vv.), en zestig mannen van het volk des lands, die in het midden der stad gevonden werden, en bij de belegering der stad zich bijzonder hadden onderscheiden.

26. Als Nebuzaradan, de overste der trawanten, dezen, die hem als de hoofden van den gehelen opstand bekend waren, genomen had, zo bracht hij hen tot den koning van Babel naar Ribla (vs. 6), opdat deze zelf zou beslissen, wat met hen moest geschieden.

27. En de koning van Babel sloeg hen door de hand zijner trawanten of lijfwacht, en doodde hen te Ribla in het land van Hamath. Alzo, gelijk hier van vs. 11-27 is bericht, werd Juda uit zijn land gevankelijk weggevoerd.

Ook de verzen 24-27 stemmen met onbeduidende veranderingen overeen met 2 Kon. 25:18-21. Daar volgt het verhaal van het aanstellen en vermoorden van Gedalia, hetwelk in Hoofdst. 40:7-43 uitvoerig door Jeremia is meegedeeld.

28. Dit is het volk, dat Nebukadnezar gedurende zijne regering uit Palestina naar Babel gevankelijk heeft weggevoerd, in het zevende, volgens andere telling in het achtste jaar zijner regering, dus onder den koning Jojachin van Juda in het jaar 599 v. C. (2 Kon. 24:12), tien duizend zielen, waaronder drie duizend drie en twintig Joden (2 Kon. 25:21

29. In het achttiende, volgens andere rekening het negentiende jaar der regering van Nebukadnezar, namelijk in het 11de jaar van den koning Zedekia, in het jaar 588 v. C. na de verovering van Jeruzalem, voerde hij gevankelijk weg acht honderd twee en dertig zielen uit Jeruzalem;

30. In het drie en twintigste 1) (vier en twintigste) jaar van Nebukadnezar, vijf jaren na de verwoesting van Jeruzalem, misschien bij gelegenheid van den veldtocht der Chaldeën tegen Moab, Ammon en Edom, voerde Nebuzaradan, de overste der trawanten, die ook de tweede deportatie reeds bezorgd had, nogmaals gevankelijk weg van de Joden) zeven honderd vijf en veertig zielen, waarschijnlijk omdat er in Juda nog gene volkomene rust was, en de Joden den naburigen volken hulp hadden verleend. Alle zielen, die Nebukadnezar op drie tijden liet wegvoeren, zijn dus vier duizend en zes honderd. 3)

1) Deze afdeling moet, wat het getal der weggevoerden aangaat, door den verhaler van het hoofdstuk uit ene andere bron geput zijn, dan waaruit de Schrijver van 2 Kon. heeft geput, en ook de vorige stukken van dit hoofdstuk zijn voortgekomen. Want hier zijn de regeringsjaren van Nebukadnezar anders geteld dan in Jeremia en in de Boeken der Koningen, waarschijnlijk na zijn werkelijk intreden in de regering, dat eerst een jaar later volgde, dan zijn optreden in Juda en zijn op zich nemen van het voeren van den krijg (2 Kon. 23:37). Alzo zou het 18de jaar van Nebukadnezar in vs. 39 gelijk zijn aan het 19de in vs. 12, het zevende gelijk het achtste, het drie en twintigste gelijk aan het vier en twintigste.

2) Bij deze optelling van de Joden, die door Nebukadnezar in de ballingschap zijn gevoerd, is zeer opmerkelijk, dat volgens vs. 28 onder Jojachin slechts 3023 zielen zouden zijn weggevoerd, terwijl volgens 2 Kon. 24:14 en 16 10. 000, of volgens andere opvatting dier verzen toen zelfs 18. 000 Joden naar Babel zouden gevoerd zijn. Men kan den uitweg inslaan, dien wij boven in den tekst en in 2 Kon. 25:21 insloegen, dat die 3023 als onder de 10. 000 begrepen beschouwd worden, en aannemen, dat in vs. 28 nog eens het getal der "Joden" d. i. de uit het landschap van Joden weggevoerde bewoners in tegenstelling tot de toen uit Jeruzalem weggevoerden zou genoemd worden. Intussen is het niet te ontkennen, dat dit ene uitvlucht der verlegenheid is. Een voornaam verklaarder van den lateren tijd (Ewald) heeft daarom de gissing voorgesteld, dat overeenkomstig het gehele doel van Hoofdst. 52 in de verzen 28-30 alleen diegenen zouden zijn opgeteld, die gedurende de belegering en na de verovering en verwoesting van Jeruzalem zijn weggevoerd, dat daarom in vs. 28 achter het Hebr. woord s’ehebah (zevende) het woord esreh (tiende) door vergissing van enen afschrijver zou zijn weggevallen. In dit vers zou dan niet de deportatie onder Jojachin in het jaar 599 v. C. maar ene deportatie in het jaar 589, waarschijnlijk kort na de tijdelijke opheffing der belegering tot verdrijving der Egyptische hulptroepen, tot vermindering der te bestrijden vijanden bedoeld zijn. Is deze opvatting juist, en zij heeft inderdaad veel waarschijnlijkheid voor zich, dan wordt het ook duidelijk, waarom in het jaar daarop, kort na de verwoesting der stad, in het geheel slechts 832 zielen uit Jeruzalem zijn weggevoerd. Waren gedurende de belegering uit het landschap van Juda reeds 3023 zielen weggevoerd, en vroeger onder Jojachin reeds 10. 000, en wel de kern der bevolking van Juda, dan is het, vooral daar de belegering gedurende 18 maanden, de strijd, de ziekten en de hongersnood, zeker een groot deel der bevolking wegnamen, niet te verwonderen, dat nog slechts 832 vermogende en krijgshaftige mannen den Chaldeën in handen vielen, die uit Rama werden weggeleid. Ook hadden zich velen gedurende den oorlog in ontoegankelijke plaatsen verborgen, of waren tot de naburige volken gevlucht. Over de wegvoering der 745 in het jaar 583 v. C. hebben wij gene verdere berichten. Deze moeten de zodanigen geweest zijn, die na het vermoorden van Gedalia niet mede naar Egypte zijn gevlucht, of die eerst na het wegtrekken van deze naar Egypte uit hun schuilhoeken of uit de naburige landen naar Judea terugkeerden en door pogingen tot opstand der Chaldeën aanleiding gaven, het land nogmaals te ontledigen.

3) Het zou kunnen bevreemden, dat het gehele getal der naar Babel gedeporteerden 10. 000 met Jojachin en 4. 600 met Zedekia, in het geheel 14. 600 niet schijnt overeen te komen met het getal der onder Zerubbabel naar Jeruzalem en Juda terugkeerden, die in Ezra 2:64, 42. 360, zonder de dienstknechten en de dienstmaagden opgegeven staan. Men bedenke echter 1)

dat in de opgaven der weggevoerden alleen de volwassene en zelfstandige personen van het mannelijk geslacht gesteld zijn, terwijl met de vaders ook de vrouwen en kinderen in de ballingschap gingen; 2) dat ook reeds bij de eerste inneming van Jeruzalem in het 4de jaar van Jojakim (606 v. C. ,) een waarschijnlijk niet zeer klein getal van krijgsgevangenen naar Babel kwam. die zich daar konden verenigen met de latere daar heen gedeporteerden; 3) dat, toen de ballingen in Babel werden geplaatst, en daar niet alleen hun levensonderhoud vonden, maar ook, gelijk uit meer aanwijzingen blijkt, velen tot burgerlijke welvaart geraakten, ook nog van de in het land achtergelatenen velen naar Babel kunnen getrokken zijn, omdat zij daar een beter bestaan hoopten te vinden, dan in het door den krijg verwoeste en ontvolkte Juda; 4) dat van den tijd der wegvoering der tienduizend met Jojachin in 599 v. C. tot aan het terugkeren onder Zerubbabel in het jaar 536 v. C. 63 jaren, dus bijna twee menschen-leeftijden zijn voorbijgegaan, waarin zich de ballingen konden vermeerderen.

31. Het geschiedde daarna, in het zeven en dertigste jaar der gevankelijke wegvoering, van Jojachin, den koning, van Juda, dus in het jaar 562 v. C. in de twaalfde maand, de maand Adar of onze Maart (Exod. 12:2), op den vijf en twintigsten der maand(volgens 2 Kon. 25:27 op den zeven en twintigsten, zie de aldaar), dat Evil-Merodach, de koning van Babel en opvolger van Nebukadnezar (2 Kon. 25:27 in het eerste jaar zijns koninkrijks (hij regeerde van 562-560 v. C.), het hoofd van Jojachin, den koning van Juda, verhief en hem uit het gevangenhuis uitbracht, misschien om het begin zijner regering door ene deed van genade te verheerlijken.

1) Waarschijnlijk is op den 25sten het bevel gegeven en op den 27sten de uitvoering gevolgd.

32. En hij, Evil-Merodach, sprak vriendelijk met hem, met den koning Jojachin, om hem, die nu reeds een man van 55 jaren was, over zijne lange gevangenschap enigzins te vertroosten, en hij stelde zijnen stoel boven den stoel der koningen, die bij hem te Babel waren. Hij liet hem bij plechtige gelegenheden, als zijne vazallen en andere van hun landen beroofde koningen zich tot verhoging van den glans van zijn koninkrijk rondom hem moesten verzamelen, de hoogste plaats innemen.

33. En hij veranderde de klederen zijner gevangenis, daar hij hem toestond weer koninklijke klederen aan te doen, en hij at geduriglijk brood voor zijn aangezicht bij hem aan zijne koninklijke tafel (2 Sam. 9:7 vv.), al de dagen zijns levens.

34. En aangaande zijns tering, ene gedurige tering, ene bezending van levensmiddelen en andere behoeften werd hem van den koning van Babel gegeven; elk dagelijks bestemde deel op zijnen dag; hij ontving dagelijks zoveel als hij tot onderhoud zijner dienaren en zijner familieleden nodig had, zodat hij ene eigene hofhouding kon hebben. Dit geschiedde tot op den dag zijns doods, al de dagen zijns levens.

Vergelijk 2 Kon. 25:30 over de diepere betekenis dezer gebeurtenis, en de Goddelijke bedoeling daarmee. De verzen 31 en 34 stemmen weer zakelijk overeen met 2 Kon. 25:27-30.

Niemand moet wanhopen in ‘t ongeluk, want de rechterhand des Allerhoogsten kan alles veranderen (Ps. 77:11) en Christus heerst ook midden onder Zijne vijanden (Ps. 110:2 #Ps 1 .), Wien zij de lof en eer en macht van eeuwigheid tot eeuwigheid. Amen.

Wat worden ons vele onderwerpen tot onze overdenking aangeboden in het boek van den Profeet Jeremia! Hoe veel en langdurig lijden is hier aan de kerk en aan het volk des Heeren aangekondigd! Welke beloften van genade! Wat is deze Profeet beproefd en beproefd! Welk ene rij van zware beproevingen in het lot van het volk van Israël en Juda! Dat wij het allen ernstig overdenken en Jehova’s genadige getrouwheid aan Zijn verbond als de enige oorzaak noemen van Israëls behoud. O welk een zegen is die rijke genade en goedertierenheid, aan de kerk in Jezus Christus gegeven vóór de grondlegging der wereld! Dat wij hierop al onze gedachten stellen. Laat ons hier opsporen de bron van alle genade! In Hem hebben wij het gehele voornemen der verlossing en van Hem komt alle vertroosting; God was in Christus de wereld verzoenende met Zich zelven (2 Kor. 5:19), en Hij heeft het geheel gesteld op een onwankelbaren rotssteen. Mochten wij meer en meer leren op deze rots der eeuwen te steunen en met oprecht geloof uit te zien naar dat uur, wanneer de Heere Zijn Zion zal wederbrengen, en al de vijanden Zijner kerk met ene eeuwige verwoesting zal ten onder brengen.

SLOTWOORD OP HET BOEK JEREMIA.

Niet ten onrechte hebben de kerkvaders den Profeet Jeremia den meest beproefden van alle Profeten genoemd, maar, kunnen we er bijvoegen, door Gods genade is hij ook de Profeet, die door hoon noch spot, door dreiging noch mishandeling, door gevangenisstraf noch doodsgevaar zich heeft laten terughouden, om vorst en volk de oordelen en gerichten Gods aan te kondigen.

Zwak in zichzelven, zodat de Heere hem op bijzondere wijze moed moest instorten, openbaarde hij zich overigens als een rotsvasten geloofsheld, die het duidelijk bewees dat ook de Heere aan hem vervulde, wat Hij eeuwen daarna aan een anderen Gezant verzekerde: "Mijne genade is u genoeg, en Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. "

In zijn optreden als Profeet kan men duidelijk twee perioden onderscheiden.

De eerste loopt van 621 tot 606 v. C. van zijn 20ste tot zijn 40ste levensjaar.

Zij omvat den tijd van het 13de jaar van Josia tot het 4de jaar van Jojakim.

In die dagen had wel Juda’s vrome koning een reformatie begonnen, en het scheen wel, dat, onder den invloed van Jeremia, Juda’s volk van zijn bozen weg zou worden afgebracht, maar na den dood van den vorst bleek het den Profeet duidelijk genoeg, dat het volk rijp was voor het gericht.

De Heere toont hem den ook den ziedenden pot van het Noorden en hij weet nu, dat de Heere het gericht over Zijn volk door Chaldea’s vorst zal volbrengen.

En toen de verovering van Nineve, de slag bij Karchemis en de eerste verovering van Jeruzalem had plaats gehad, wist de Profeet met te vaster zekerheid, dat straks stad en land, vorst en volk zal overgegeven worden in de handen van Babel.

Van die dagen af, d. i. van het jaar 606 af (de tweede periode), is het het altijd wederkerend geroep tot zijn volk, dat er van een ontkomen aan het gericht geen sprake is; dat alleen hij, die buigt voor de roede en zich aan het gericht onderwerpt, zal leven, zal ontkomen aan den dood en aan het zwaard van de Chaldeën.

En waar hij de oordelen Gods aankondigt, en het volk onomwonden zegt, dat het gericht zal komen, daar doet hij dat schier altijd met een beroep op de dreiging der Wet.

Hij zegt het zijn volk zo duidelijk mogelijk, dat wat Mozes in de Wet heeft gesproken en wat daarom God, de Heere, in de Wet heeft gedreigd, zeker zal vervuld worden.

Juda’s valse profeten mogen van "vrede, vrede" spreken, mogen aan het volk redding en verlossing voorspellen, hij, Jeremia, beroept zich op de Wet, hij haalt aan, hij laat nogmaals horen wat ook andere Profeten des Heeren hebben verkondigd.

Al ondergaat hij het grootste leed, al doet men hem zware kerkerstraf ondergaan, al moet hij den kuil in, hij heeft geen andere boodschap dan van straf en gericht voor het volk en voor zijn vorsten, die Gods wet verachten en verwerpen.

Zwaar moge het hem vallen, hij moge zelf gebukt gaan onder al het leed en den jammer dien hij aankondigt, God, de Heere maakt hem een ijzeren pilaar en een koperen muur, gelijk Hij hem beloofd heeft (1:6).

Dit is zo duidelijk merkbaar in al zijne redenen, die hij houdt, welke de H. Geest hem op de lippen legt.

Eerst dan verdwijnt het weemoedige, indien hij zich keren moet tot de vijanden, vooral tegen Babel.

Is zijn rede, als hij die tegen zijn volk uitspreekt, niet ten onrechte genoemd, die van een dichter der woestijnen en der smart, als hij zijn rede opheft tegen de verdrukkers van zijn volk, ja tegen de vijanden Gods, neemt deze de vlucht van een Jesaja, en evenaart hij dezen Adelaar onder de Profeten in sierlijkheid van wending en in openbaring van kracht, is zijn rede hoog verheven en indrukwekkend schoon.

Vandaar dan ook, dat op enkele uitzonderingen (Hoofdst. 10:1-16 enz.) na, de echtheid van zijn voorzeggingen niet ernstig zijn aangevallen dan vooral die der laatste hoofdstukken (50 en 51).

Waarbij men echter vergeet en voorbij ziet, dat de Profeet is, dienstknecht van den waren God, die in Babel niet alleen of niet zozeer ziet een vijand van zijn volk, als wel een vijand

van zijn God, en die het weet, dat de verwoesting van Babel, de verlossing van zijn volk met zich meebrengt.

De profetie van Babels val is tevens triomflied over de verlossing van zijn zwaar beproefd volk.

Wat het ontstaan van dit Boek betreft, het valt niet te betwijfelen, dat zijn eigen eerste optekenen in het jaar 606 v. C. de grond er van vormt, en meer dan hoogstwaarschijnlijk heeft zijn schrijver Baruch in Egypte, na den dood des Profeten, gezorgd voor het rangschikken van het geheel, terwijl deze zelf er dan het 52ste hoofdstuk heeft bijgevoegd.

Men heeft niet ten onrechte Jeremia een type genoemd van den Heere Jezus Christus.

Alleen staat hij toch, alleen treedt ook hij de pers der beproevingen.

Ook hij weent over de verblindheid van Jeruzalems vorsten en van Jeruzalems volk.

Ook hij gaat als het ware onder.

Maar gelijk Christus Jezus ook het leven uit den dood, de overwinning na den strijd heeft gepredikt, alzo ook Jeremia.

Ook Jeremia heeft ten slotte de rijkste vertroosting mogen verkrijgen.

Te midden van zijn diepste vernederingen, overstroomde, het is te recht gezegd, de Heere hem met den troost, dat hij ‘t toekomstig heil, de verlossing mocht aanschouwen en verkondigen (Hoofdst. 30-33).

Ook van dezen Godsman geldt het bij uitnemendheid: Hij heeft geloofd, daarom heeft hij gesproken.

HET BOEK DE KLAAGLIEDEREN VAN JEREMIA.

De Klaagliederen, in den Hebreeuwsen Bijbel Eka, (Ach-hoe) geheten, naar het eerste woord, hetwelk herhaald wordt Hoofdst. 2:1 en 4:1, in de Septuaginta Thrènoi, en in de Vulgata, Threni of lamentationes, zijn gedicht door den Profeet Jeremia.

Wel is waar wordt dit in het Boek zelf niet aangeduid, maar van overoude tijden is niemand anders dan de Profeet Jeremia, als de vervaardiger aangeduid, terwijl de Septuaginta aan het begin van het eerste vers leest: "En het geschiedde, nadat Israël gevankelijk was weggevoerd en Jeruzalem verwoest was, zo zat Jeremia te wenen en zong den volgenden klaagzang over Jeruzalem en zei:"

Bovendien is het karakter van den Profeet Jeremia zo onmiskenbaar in de liederen weer te vinden en stemt inhoud en taal zo volkomen overeen met de taal van zijn profetisch Boek en met hetgeen in zijn ziel moet zijn omgegaan bij de verwoesting van stad en tempel, dat schier niemand er aan twijfelt, of hij heeft deze klaagzangen gedicht.

Door den Heiligen Geest gedreven, heeft hij in die liederen de diepe smart weergegeven, welke zijne ziel vervulde, maar heeft hij ook inderdaad zijn ziele zoeken op te heffen tot God, wiens oordelen het zijn geweest en Wien ook Jeremia belijdt als den Souvereinen God.

Het Boek zelf laat zich verdelen in vijf delen of vijf liederen.

Het eerste deel of eerste lied (Hoofdst. 1) bezingt in het algemeen de wegvoering van het volk, de verwoesting van Zion, de ellende van Jeruzalem en den ontzettenden toestand, die daarvan het gevolg is.

Het tweede deel of tweede lied (Hoofdst. 2) stelt die ellende voor als een daad van Goddelijke gramschap, als gevolg van den toorn Gods over de zonden des volks; wijst op ‘s mensen onmacht om waarlijk te troosten en wijst heen naar Hem, die alleen troosten kan.

Het derde deel of derde lied (Hoofdst. 3) bepaalt bij het geestelijk lijden van Gods kinderen ten opzichte van de ellende, die doorstaan is en doorstaan wordt, wijst op de barmhartigheid Gods, op Zijn gerechtigheid als de enige toevlucht voor Gods kinderen te midden van het lijden.

Het vierde deel of vierde lied (Hoofdst. 4) wijst verder op de oorzaak der ellende, n. l. op de zonden van volk en vorsten.

Het vijfde deel of vijfde lied (Hoofdst. 5) behelst een smeekbede tot den Heere, om aan de ellende een einde te doen komen en daarom om vernieuwde bestraling van Gods vriendelijk, verzoend Aangezicht.

Het geheel bevat derhalve een klaaglied over de ellende, een belijdenis van schuld en overtreding, en een toevlucht zoeken bij den genadetroon Gods, om erbarming en wegneming van druk en lijden.

HOOFDSTUK 1.

DE JAMMERLIJKE TOESTAND VAN HET JOODSE VOLK.

A. De Vijf klaagliederen over de verwoesting van het Godsrijk des Ouden Testaments, waarin ons Boek moet verdeeld worden, hebben te zamen één grondtoon, die als een somber grafgeluid klinkt. In elk in ‘t bijzonder neemt die ene bijzondere kleur aan en ene bijzondere uitdrukking, volgens de verhouding van den klager tot het graf. Er is een voortgang in de voorstelling van den aan allen gemeenzamen inhoud, daar de klacht allengs meer van zich zelf bewust wordt, en de gehele diepte van hare ellende in het licht van hemelse opheldering beschouwt, zodat de klacht tegelijk meer zamenvattend en kort wordt met den voortgang der woorden. Bij de toenemende eentonigheid van uitdrukking wordt zij des te dieper, daar zij in hare vreselijkste smart het rustpunt vindt, waarin zij zich tot vertrouwen op het heil des Heeren, midden in den donkersten nacht van hare kwelling verheft, en de ziel stervende tot het leven in God doordringt. De liederen zijn alle met het oog op de volbrachte verwoesting, onder den versen indruk der verschrikkelijke gebeurtenissen gezongen. Tot recht begrip der liederen moet men dit in ‘t oog houden. Het eerste lied is nog geheel onder het vreselijke gewicht der ontzettende katastrofe gedicht. Daarom hoort men hier het gejammer over de wegvoering van het volk in de ballingschap, over de verwoesting van Zion, over de ellenden bij de verovering, over de plundering, den hongersnood, den hoon en spot en de verachting van de zijde der vijanden, en den hulpelozen en troostelozen toestand der zo diep gevallene stad. Het heeft drie delen. In het eerste (vs. 1-11) spreekt de profetische zanger zelf, en beschouwt hij klagende den jammerlijken toestand van Jeruzalem en zijnen omtrek, de slavernij van zijn volk, het geluk zijner vijanden, de verdorvenheid van zijne vorsten en zijnen smaad. In het tweede (vs. 12-19) begint Jeruzalem zelf, als ene ontblote, onreine vrouw, de klacht en schildert zij op roerende wijze zijne verlatenheid en onreinheid, den nood, de schuld en de ellende van zijn volk, en de teugelloosheid zijner vijanden. In het derde deel (vs. 20-22) heft de dichter zelf zijne handen op tot gebed, erkent hij de rechtvaardigheid Gods in Zijne oordelen en beklaagt hij de ellende van zijn volk.

I. Vs. 1-11. Het lied der tranen begint met een diepen zucht, welke al de smart van enen ongelukkige uitdrukt, die voor zijn volk en met zijn volk gevoelt: "Hoe zit die stad zo eenzaam, die vol volks was!" Het stelt met éénen trek al het verschrikkelijke van het ongeluk voor, waardoor stad en volk zijn getroffen. Zij, die zo vele kinderen had, is nu ene eenzame weduwe: die ene vorstin was in de landen, is nu tot ene slavin geworden. Haar smaad is zo groot, dat zij niet slechts den gansen dag klaagt en weent, ook des nachts gene rust vindt, en hare tranen bij stromen over hare wangen laat vloeien; want haar lot is daardoor troosteloos geworden, dat zelfs hare vrienden haar den rug toekeerden en haar verraadden. De dagen zijn voorbij dat duizenden tot de hoge feesten stroomden, als het gejubel door de straten klonk, en het volk te zamen voor den Heere stond. Nu liggen de straten woest, de poorten zijn eenzaam geworden; de priesters zuchten en de maagden gaan niet meer in de reien. En toch is al die jammer verdiend, de jubelende vijanden zijn slechts de blinde werktuigen van het gericht des Goddelijken toorns over de zondaren. Jeruzalem heeft van ouds af veel zegen gehad, maar het heeft zich niet tot bekering laten bewegen. Nu gedenkt het daaraan in zijne ellende, maar het gejubel, waarmee de vijanden zijnen ondergang aanschouwen, de afschuw, met welken zij

zich als van ene onreine vrouw afkeren, maakt de herinnering dubbel bitter, Daarom beklaagt het zijn lot in de eenzaamheid en zoekt bij den Heere, die al zijnen nood en den overmoed der vijanden ziet, troost en hulp.

1. *Aleph*. Ach! Hoe 1) zit die stad zo eenzaam, in zo diepe treurigheid, zij, die eens ene moeder rijk in kinderen, ene stad vol volks was! zij, eens de geliefde huisvrouw van haren hemelsen Echtvriend, die door Zijnen zegen kinderen voortbracht, zo teder, zo rein, zo talrijk als de dauw van het morgenrood (Ps. 110:3), is als ene weduwe geworden. Zij is thans als ene bedroefde vrouw, van kinderen beroofd en onbekwaam om nog kinderen voort te brengen, daar zij gescheiden is van haren Man; zij, die eens in de heerlijke tijden, toen een David en Salomo op den troon zaten, groot en rijk in invloed was onder de Heidenen onder de volken, ene vorstin, die verre heerste, onder de naburige en onderworpene landschappen, onder Moabieten, Ammonieten, Edomieten en Midianieten, Arabieren en Filistijnen, is cijnsbaar geworden aan enen anderen meester, en moet in slavernij leven. 2)

1) De Profeet kan de grootheid van het verlies niet anders uitdrukken dan door er zijn verbazing over te kennen te geven. Hij vertoont derhalve het evenbeeld van den man, die enigermate buiten zijn zinnen is geraakt, ten gevolge van de beschouwing van een nieuwe en volstrekt niet vermoedde zaak. Want het was een ongelovig iets. Waar toch die plaats was uitverkoren, waarin God zou wonen, en de stad Jeruzalem niet slechts een zetel Gods was, maar om zo te zeggen Zijn aards heiligdom, daar had men het er voor kunnen houden, dat de toestand van die stad was als ontrukt aan enig gevaar. Dewijl nu gezegd was: Dit is Mijn rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen, had het geschenen dat God de stad boven de wolken had verheven en ongedeerd gemaakt tegen alle aardse veranderingen. Wij weten toch dat in de wereld er niets blijvend is en de grootste rijken tot niets terugvallen, maar de staat van Jeruzalem was niet gefundeerd geweest op menselijke bescherming noch op overvloed van rijkdom, noch op de menigte der mensen, noch op enige andere bescherming, welke ook konden verzonnen worden, maar was gefondeerd op een hemels besluit, op de belofte Gods, welke niet onderhevig was aan enige veranderingen. Wanneer derhalve de stad zelf was gevallen, van de fundamenten was gerukt en er niets was overgebleven, wanneer de tempel zelf verachtelijk was vernietigd en vervolgens door de vijanden was verbrand, wanneer bovendien de koning in ballingschap was geworpen, zijne kinderen voor zijn ogen waren geslacht, de vorsten gedood, wanneer het volk overal heen was verspreid, overgegeven aan de hoogste ontering, was dat dan geen verschrikkelijk geval? Derhalve niet zonder oorzaak roept de Profeet uit: Ach hoe! dewijl niemand ooit gemeend had dat dit had kunnen geschieden.

Reeds in deze uitdrukking is Jeruzalem gedacht als ene bedroefde, eenzame en verlatene vrouw, gelijk ook de gedenkpenning door keizer Titus op de verovering van Jeruzalem geslagen, het veroverde Judea als wenende vrouw onder enen palmboom voorstelt. Gelijk een vreemdeling, die daar komt, en die gehoord had van de beloften, die God aan Jeruzalem, Zijne woning omtrent eeuwigen duur heeft uitgesproken, en wien het bekend was geweest, hoe deze stad niet op heerschappij en macht der mensen, niet op rijkdom en glans der aarde, maar op het woord van den eeuwigen God was gebouwd, en die haar nu gezien had zo geheel in puin veranderd, gelijk zulk een het bijna voor onmogelijk had moeten houden, wat hij zag, zo roept de Profeet vol verwondering uit: "hoe zit die stad zo eenzaam!" .

2) De hooggeborene vorstin en koningin, de gebiedster over volken en landen is tot ene dienende slavin geworden. Zo moeten in ‘t bijzonder ook in onze dagen de dienaars van God klagen en wenen over de kerk van onzen Heere, het Nieuw-Testamentische Zion, de bruid van Christus. Dat zij het kruis van hunnen Heere Hem moeten nadragen, dat zij ook Zijnen smaad hebben te ondergaan, en de tekenen Zijner wonden moeten dragen, weten alle gelovigen wel; maar dat zij, door hun eigene kinderen verlaten en verraden, aan de macht der wereld worden overgeleverd, dat deze ijzeren boeien voor hen smeedt, opdat hun vijanden met hen spotten, dat zij, die toch hun allen heil en leven hebben gegeven, nu als ene van haren bruidegom en Heere verlatene weduwe, als ene machteloze maagd, die niemand behoefde te vrezen, zal staan of liever wenende moet nederzitten, dat is het, wat hare dienaars met den Profeet in diepe smart betreuren.

Gelijk Hoofdst. 2 en 4 zo begint ook dit vers met Hoe, of beter, Ach hoe! En dit woord dient om zijn diepe zielesmart in te leiden. Het geeft aan dat de dichter door zijn zielelijden tot den volgenden klaagzang als het ware geperst wordt, zodat hij al steunend zijne woorden uitbrengt. Alle beelden, die de Profeet gebruikt, dienen dan ook om zijn alles te bovengaande smart uit te drukken, gelijk hij al aanstonds begint met het beeld van ene eenzame, treurend zittende weduwe van ene geheel kinderloze weduwvrouw, die schier niets meer uit de puinhopen van haar vroeger geluk heeft gered.

2. *Beth*. a) Zij weent daarover steedsbitterlijk, niet alleen des daags, maar ook des nachts 1), wanneer anders de moeden tot rust komen en de bedroefden verkwikking ondervinden; maar haar is gene verlichting, gene lafenis gegund. Haar leed is zo groot en hare smart is zo diep, en hare tranen lopen onophoudelijk en in menigte over hare kinnebakken; zij heeft in dezen haren nood, nu zij dien het meest behoefde, genen trooster onder al hare liefhebbers. Er is niemand meer van die vrienden, die zij zo veel goeds heeft bewezen, en op wien zij dwaas, ja misdadig meende, zich te kunnen verlaten, die zij zo dikwijls misdadig, meer dan haren hemelsen vriend vertrouwde; al hare vrienden,
2) met welke zij meende door vriendschap en verbonden nauw verenigd te zijn, als de Egyptenaars, Ammonieten, Edomieten, Filistijnen, hebben trouwelooslijk met haar gehandeld; zij hebben haar allen in den steek gelaten, zij hebben haar zelfs snood verraden en aan haren machtigen vijand uitgeleverd; zij zijn haar tot openbare vijanden geworden, 3) die hare verwoesting en haren jammer nog helpen vergroten (Ps. 137:7. Ezech. 25:3, 6. Jer. 40:14).

a) Ps. 6:7.

1) Des nachts wenen, geeft aan een bitterlijk bedroefden toestand. Wie in ellende, in treurigheid is gezeten, en die de dagen doorbrengt in jammer en wee, kan des nachts in den slaap nog enige vertroosting vinden, maar wie ook den nacht nog in rouw en tranen doorbrengt is een beeld van de diepste, van de meest jammervolle ellende. En daarmee wordt hier Jeruzalem vergeleken.

2) Hare vrienden zijn de volken van Egypte enz. met wie Zedekia een verbond had gesloten. Hoe Edom over Jeruzalems val had gejuicht zegt ons Ps. 137:7. Hoe de Tyriërs en de

Ammonieten vreugde bedreven hadden Ezech. 25:3-6; hoe de Moabieten tegen Juda hadden zamengespannen of liever tegen het overblijfsel zegt ons Jer. 40:4.

3) Ook de kerk des Heeren is zich bewust, zeer dikwijls op bedrieglijke, aardse dingen te hebben gesteund, die haar eindelijk verlaten en betonen hare bitterste vijanden te zijn. Dit maakt hare smart over hare gebondenheid door de macht der wereld dubbel bitter, zodat hare tranen onophoudelijk vloeien. Zij heeft haren verhoogden Heere in haar midden. Zijn Heilige Geest woont en werkt in haar, zij heeft twee machtige pilaren, zo als eens Jachin en Boaz, de enige ware steunsels, Woord en Sacrament. Maar hoe dikwijls heeft zij naar andere vrienden en verbondenen omgezien, en van hen bekrachtiging en bescherming gehoopt! Maar zij allen, van de machtigste vorsten en de overheden in kamers en synoden met hun veranderlijke meningen tot aan den laatsten menselijken vriend, hoe goed die het ook meent, zullen haar den rug toekeren, ja haar aan de dienstbaarheid overleveren. En dat zal des Heeren gericht zijn, opdat zij weer met haar ganse hart lere bidden: "Er is toch geen ander, die voor ons zou kunnen strijden. Maar wie ziet niet, dat deze klachten ook wel in den laatsten tijd en vooral in de gemeente van Laodicea (Openb 3:14 vv.) passen, daar God wijd en zijd met Zijne gerichten alles zal verwoesten, en het sieraad van Gods huis, de heiligheid geheel en al zal verdwenen zijn. Zo ziet het er in onze dagen reeds zo treurig uit, daar de Geest en de heiligheid bij de grote menigte van leraars en toehoorders niet te vinden is, en dus de tempel, die daarin moest bestaan, in de zichtbare kerk zeer verwoest is. Daar over zijn die zuchten van hen, die met Jeremia de verwoesting reeds voor ogen zien. Belijders der waarheid gaan van wege het verval der kerk, even als Juda heen, om de ellende en den druk, waarmee men de gewetens wil binden. En de klacht, die zij voor den Heere brengen, doelt bij alles daarop, dat de ware kerk zo eenzaam is geworden, en er zo weinige rechtschapene leden meer worden aangetroffen, dat zij als ene weduwe is geworden, welke Christus, de Bruidegom, met Zijne gaven des Geestes geheel schijnt te hebben verlaten, daar er gene vruchten van godzaligheid, geen ware kinderen meer worden voortgebracht. Vroeger maakte zij onder de Heidenen een vrij groot opzien door hare heiligheid, zodat zij als ene vorstin in de landschappen kon worden beschouwd, nu zwijgen echter de weinige gelovigen, die zich nog in de zichtbare kerk bevinden, en moeten zij zich onder allerlei inzettingen buigen, omdat zij de in de kerk ingeslopene aardse heerschappij niet kunnen weerstaan. Alzo hebben zij steeds reden, om in den nacht dezer verdrukkingen te vrezen en te zuchten over alle gruwelen in Jeruzalem; zij moeten ook zeer dikwijls de troosteloosheid van hun aardse vrienden en uitwendige geloofsgenoten ondervinden, zodat zij bij het ingeslopen Heidendom zeer dikwijls in onrust des gewetens worden gebracht, en in de engte worden gedreven.

3. *Gimel*. En hoe zou Jeruzalem, de moeder van het volk Gods, niet jammeren en wenen! Juda, hare dochter, het volk van het ganse land is in gevangenis in ballingschap gegaan van wege de of uit ellende en van wege de of uit veelheid der dienstbaarheid. Die ondervond zij reeds vroeger door vele oorlogen en door belegering; eerst van de zijde der Egyptenaren onder Faraö Necho, toen hun edele koning Josia hun werd ontrukt, vervolgens door de Chaldeën, toen zij zware belasting moest betalen, land en stad belegerd werden, toen zij honger, zwaard en pest moest verduren; tegenover dat alles is de verbanning nog licht te noemen; zij woont nu daar middenonder de Heidenen, even als dit door Mozes in Deut. 28:65 gedreigd is, zij vindt gene rust, want al hare vervolgers achterhalen ze tussen de engten, 1)

daar, waar geen ontkomen mogelijk is, gelijk jagers een wild in engten drijven, totdat het in elkaar zinkt en zeker ten buit wordt.

1) Zo brengt ook de wereldmacht de door haar gevangene en dienstbaar gemaakte kerk des Heeren in omstandigheden en toestanden, waarin zij noodzakelijk moet bezwijken en haar buit moet worden, zodat aan haar het woord waar wordt: wil men de Charybdis vermijden dan wordt men der Scylla ten buit.

Zij kregen alle mogelijke woedenden tegen hen, zodat het volk onvermijdelijk in de hand des vijands viel, want daar was geen weg om te ontkomen.

Dit wil niet zeggen, zoals sommige oude uitleggers menen, dat hier van Juda's overblijfsel wordt gesproken en van diens vlucht naar Egypte, maar hier wordt gesproken van Babels ballingschap. Babels gevangenschap is het hoofdmoment, hetwelk in dit gehele Boek beweend wordt. En die balling- of gevangenschap is zo bang en zo eng, dat Juda's volk helemaal in de macht zijner vijanden is. Geen ontkoming is mogelijk. Het scheen wel, dat het voor goed met het oude Bondsvolk was gedaan.

4. *Daleth*. De landwegen Zions, der heilige stad Godstreuren, 1) daar zij verlaten zijn, omdat niemand, geen enkele vrolijk feestvierende optocht meer, zoals vroeger op het feest komt(Exod. 23:17. Ps. 42:3 vv.); al hare poorten zijn woest, want niemand trekt meer door deze in en uit, niemand komt daar meer, om met anderen te raadplegen en handel te drijven. Er is ene stilte als des grafs gekomen in de plaats van het vroeger zo vrolijke en levendige verkeer; hare priesters, die als de heiligen Gods den zegen Zijner nabijheid moesten genieten, zuchten, want het heiligdom des Heeren is verwoest, godsdienstige plechtigheden en feesten zijn verstomd; hare jonkvrouwen, de schone, hoopvolle bloesem des volks, zijn bedroefd, 2) omdat zij niet meer bij de feesten des Heeren de vrolijke reien kunnen hebben, noch door gezang en spel de plechtigheid verhogen en zij zelf, de eens zo rijke moeder, het Zion Gods, ach zij is in bitterheid.

1) Dewijl de tempel verbrand was en de stad verwoest en alle Joden op slechts weinigen na verbannen waren, trokken geen vrolijk gestemde feestgangers meer op naar Jeruzalems tempel. Het is daarom dat hier gezegd wordt, dat de wegen, die naar Zion leiden, treuren, het tegenovergestelde van vrolijk zijn en verheugd. Meer ook daarom zijn hare priesteren en zijn hare jonkvrouwen bedroefd, dewijl zij geen offer meer kunnen aansteken en geen reidans meer kunnen uitvoeren.

Allen zuchten, allen wenen. Het is één bitterheid Vanwege de geduchte straffen, welke de Heere over Zijn volk heeft uitgestort.

2) Het is zeer smartelijk voor goede mensen, godsdienstige vergaderingen opgebroken en verstoord te zien, en diegenen teruggehouden van dezelve, die ze waarlijk wilden bewonen. Daar was een tijd, dat de Heere de poorten van Zion beminde, boven alles de woningen Jacobs; maar nu had Hij ze verzaakt en was door terging gedrongen Zich daarvan te

onttrekken, en daarom kon het daarmee niet anders gaan dan met den tweeden tempel, toen Christus die verliet.

5. *He*. Hare tegenpartijders, de Gode vijandige wereldmacht, zijn ten hoofd geworden, 1) zo als de Heere het ook heeft gedreigd (Deut. 28:44), terwijl het eigenlijk volgens vs. 13 van dat hoofdstuk omgekeerd moest zijn; hare vijanden zijn gerust, zij koesteren zich in den glans van hun geluk, en zijn vol gerustheid in he gevoel hunner overmacht en gehele onbekwaamheid van Gods volk om schade te veroorzaken. Maar het bitterste is dat Zion zelf de schuld van dat ongeluk is. Zij is zo ongelukkig, omdat haar de HEERE, haar heilige en rechtvaardige God zelf, zo bedroefd heeft van wege de veelheid harer overtredingen; zelfs hare kinderkens, het liefste en dierbaarste, dat zij heeft, gaan henen in de gevangenis als ene kudde schapen voor het aangezicht des tegenpartijders naar verre, vreemde landen, ons daar als koopwaar te worden behandeld.

Hij zegt voorts dat de vijanden tot een hoofd worden, met welk hij volstrekt niet twijfelachtig bedoelt, de heerschappij. Want zo heet het in Deut. 28:13 : Gij zult zijn tot een hoofd en niet tot een staart, op een verhevene en niet op een verborgene plaats. Hij zegt derhalve dat de vijanden tot een hoofd zijn geworden, dit is tot hun heersers. Het moet die tegenstelling nu goed vatten, dat zij n. l. nu tot een staart was geworden, dit is, zij waren als het ware onder de voeten van hun vijanden. Hij zegt dat de vijanden gerust zijn, omdat de Heere haar zo bedroefd had. Dit nu klaagt hij niet, naar algemene gewoonte, d. i. zoals de gewone mensen gewoon zijn, maar hij vermengt deze lering met zijn klacht en hij toont dat God in die zo verwarde en schrikkelijke zaak als een rechtvaardig Rechter verschijnt. Hij roept derhalve hun toe, om te letten op de hand Gods, wanneer hij zegt dat daarom de vijanden zo gerust zijn, dewijl Gods hand heeft bedroefd. Het is derhalve volstrekt niet twijfelachtig, of de Profeet spreekt het gevoelen uit, dat de oorzaak van alle die rampen is, dat God de Joden heeft bedroefd, en dat wegens de grootheid hunner zonden en misdaden.

Onder de puinhopen van Nineve’s paleizen worden ook van zulk trekken met jonge kinderen verscheidene voorbeelden aangehaald, wier droevig lot hartverscheurend is.

God heeft om Zions zonden hare vijanden over haar laten heersen. Wat wil dat niet zeggen! De vijand regeert naar welgevallen. Zo moet de kerk door de wereld met voeten worden getreden-dat dringt haar op nieuw tot boete en gebed. "De jeugd moet gebonden in de slavernij gaan. Dat te moeten zien breekt het hart. Wie het niet wil zien, dat de zielenvijand de kinderen gebonden door de begeerlijkheden en de valse leer ter helle voert, die moet iets dergelijks naar het lichaam aanschouwen.

Wanneer gij de zonde niet vreest, vreest dan ten minste, waarheen u de zonde voert.

6. *Vau*. Maar zij heeft niet alleen haar dierbaarste enliefste verloren. Van de dochter Zions is al haar sieraad, dat haar eens zo heerlijk tooide, weggegaan; hare vorsten, de koning uit Davids huis en zijne voornaamste raadgevers, die eens de tempelzalen en het koninklijk paleis met hun pracht versierden, zijn als de herten geworden, diewel zeer gemakkelijk en snel hun vervolgers ontvlieden, maar gene weide vinden en door honger worden uitgeput; zij gaan

krachteloos henen, slechts langzaam en zonder hoop op redding voor het aangezicht des vervolgers, 1) die hen op de hielen zit, en met iederen tred het gevaar groter voor hen maakt, om bereikt te worden (2 Kon. 25:3, 4).

1) Niet alleen dat de dochter Zions van al haar sieraad is beroofd, van haar tempel, van haar zichtbare tegenwoordigheid Gods, maar ook de vorsten hebben hen heerlijkheid verloren en zijn in gevangenschap gegaan. Zij worden hier vergeleken bij de herten, die wel fier schijnen, maar bij het eerste gerucht van gevaar snel wegvlieden en ten leste door gebrek aan voedsel, onmachtig zijn om hun vlucht te vervolgen en dientengevolge vallen in de handen der jagers.

Zo is het ook gegaan met de vorsten van Juda. Zij hebben geen tegenstand kunnen bieden aan de overmacht der vervolgers.

7. *Zaïn*. Jeruzalem, de stad Gods, is in de dagen harer ellende en harer veelvuldige ballingschap indachtig, aan al hare gewenste dingen. De bitter weemoedige herinnering rijst in haar op aan al de aardse en eeuwige schatten der genade, die zij in de heerlijke en gelukkige tijden van enen Mozes, David, Salomo, Elia en Hizkia, die zij van oude dagen af gehad heeft, maar die zij zich door gruwelijke ondankbaarheid onwaardig maakte. Wat is nu alles anders geworden! dewijl 1) haar volk door de hand des tegenpartijders valt, en zij genen helper heeft; de tegenpartijders zienmet honend leedvermaak en zonder enig teken van ontferming haar aan, hoe zij machteloos daar neer ligt; zij spotten met hare rustdagen, 2) met al hare godsdienstplechtigheden, waaraan nu door hen een einde is gemaakt, ja ook met haar geloof aan den Heere, als den alleen waarachtigen God, die zij wanen te schande gemaakt te hebben. Zij spotten ook met den sabbat, met de eenzaamheid en stilte van hun ganse land, daar alle werkzaamheden aan bos en akker ophielden; want het is waar geworden wat de Heere in Lev. 26:34 vv. bedreigde, dat het land zijne hem ontnomene sabbatten later zal hebben, wanneer eens Israël in het land zijner vijanden zou zijn.

1) Beter: als.

Hetgeen alle deze smarten nog grotelijks verzwaarden, was dat hare tegenwoordige staan juist het tegendeel was van hetgeen die geweest was in vorige tijden. God doet ons menigmaal de waarde Zijner weldaden kennen, door derzelver gemis. En de tegenspoed is allerhardst te dragen door degenen, welke uit de hoogte van voorspoed daarin vallen. Dit sneed David door het harte, toen hij van Gods instellingen verbannen was, dat hij gedenken kon aan dien tijd, toen hij placht henen te gaan naar Gods huis, met de feesthoudende menigte (Ps. 42:5) .

2) Anderen zoals Calvijn en de Engelsen vertalen door Sabbatten. De vertaling van rustdagen, in den zin van feestdagen is beter. Want al de hoogtijden van Israëls godsdienst worden hier onder verstaan, al de feesten en de Sabbatten, waarop Israël naar den tempel trok en den Heere feestvierde.

Beroofd van tempel en altaar, kon Israël nu geen feestdag meer houden, en als het rustte naar het zevende gebod, dan was het ook een voorwerp van bespotting van de zijde der vijanden.

8. *Cheth*. Vanwaar komt nu al die nameloze ellende? Jeruzalem heeft zwaarlijk gezondigd; 1) daarom is zij als ene bloedvloeiende en daarom onreine en afgezonderde vrouw geworden; allen, die haar vroeger liefhadden en eerden, en hare bondgenoten waren, achten haar ontwaard, dewijl zij; a) hare naaktheid, hare voor ieder openbare zonden, met welke zij zich zelf onteerde, gezien hebben; zij is door het gericht Gods, dat over haar is gekomen, ook tot erkentenis harer schanddaden gekomen enzucht ook daarover diep, en zij is achterwaarts gekeerd, zodat men haar in hare schande niet meer aanziet.

a) Jes. 47:3.

1) "De zonde is de prikkel van den dood en van allen nood. " De manier, waarop de gelovige en ongelovige over zijn ongeluk klaagt, is zeer verschillend. De laatste klaagt God aan, betuigt zijne onschuld en is in opstand en hartstochtelijk tegen de plaag. De eerste keert tot zichzelven in, onderzoekt zijn leven, werpt zich vrijwillig voor God neer, noemt zich schuldig en houdt God voor rechtvaardig.

Hier vindt men de ware boete. De Profeet klaagt niet over de hardheid, over het strenge vonnis Gods, maar over de oorzaak der straffen, over de zonden van zijn volk. Hij bewijst daarmee dat hij de daden Gods goedkeurt, hoe smartelijk hem ook het verlies moge vallen van stad en tempel.

De goddeloze klaagt over de hardheid Gods en heeft alleen een oog voor de rechterlijke zijde van het vonnis, de gelovige weet dat ook de zwaarste rampen Vaderlijke kastijdingen zijn.

9. *Teth*. Hare onreinheid is in hare zomen, zodat ieder die kan zien; zij heeft niet gedacht in hare dwaasheid aan haar uiterste. Zij dacht niet, dat het haar zo zou gaan, nadat zij zo lang en met zoveel volharding Gods gebod had veracht (Deut. 32:29); nu heeft zij het ondervonden, hoe ernstig gemeend Gods bedreigingen en waarschuwingen waren; daarom is zij wonderbaarlijk van de hoogte harer heerlijkheid in diepe ellende en smaad omlaag gedaald, 1) zij heeft genen trooster. Daarom zucht zij, diep gebogen door schaamte en rouw over hare zonden: HEERE zie in genade mijne ellende aan, en zend mij hulp en troost, want de vijand verheft zich in trotsen overmoed over mij; hijmaakt zich groot en steekt zijne ruwe handen zelfs naar het heiligste uit.

1) De Profeet klaagt: Hoe wonderbaar is Zion omlaag gedaald.

Gedaald neen, dat is het woord nog niet, maar omlaag gedaald moet de diepte der vernedering uitdrukken en zelfs dat drukt het nog niet uit en daarom klaagt hij: "Hoe wonderbaarlijk omlaag gedaald is Zion. "

Eens zong men in dat Zion: Gij, bultige berg Bazan, wat verheft Gij u tegen Zion? God zelf heeft dezen berg begeerd en zal hier eeuwiglijk wonen. En toch nu jubelde Basan en sprong de bultige berg van hovaardij op, terwijl van Zions heuveltop niets dan de rook der puinhopen omhoog steeg.

En toch ook dat was slechts profetie van de onbeschrijflijke, onuitsprekelijke vernedering, waarin uw Jezus zou verzinken.

Calvijn is van mening dat hier onder onreinheid niet van de zonde, maar van de straf sprake is. O. i. ten onrechte. Van de straf wordt wel gesproken, maar als gevolg van de zonde.

Wel is in het tweede gedeelte van straf sprake en daarom komt de verzuchting van de lippen, dat de Heere de ellende moge aanzien.

Waarom? Dewijl de vijand zich groot maakt. Die vijand is niet alleen vijand van Juda, maar ook vijand van God. Het maakt zo bange dat de vijand juicht over de ellende van het volk Gods en daarom vliedt dat volk tot den Heere.

Terecht merkt dr. Kuyper aan, dat we ook hier een profetie van den Messias in het uiterste van zijn vernedering hebben.

Zo ook straks in vs. 12.

10. *Jod*. De tegenpartijder heeft zijne roofzuchtige hand aan al hare gewenste dingen, aan de kostbaar heilige vaten des tempels, zowel als aan de schatten in huizen en paleizen uitgebreid, uitgestoken; ja zijn overmoedig honen van hare ellende ging nog verder; immers heeft zij aangezien en zij kon het niet langer zien, dat de Heidenen, de afgodendienaars, in haar heiligdom, den tempel gingen, waarvan Gijtoch uitdrukkelijk (Deut. 23:3. Ezech. 44:8 vv.) geboden hadt, dat zij in Uwe gemeente niet komen zouden. Indien zij er dan niet eens mochten inkomen, om daar Godsdienst te houden, hoeveel minder zullen zij als rovende vijanden Uwen wil dienen! Ach! en hoe hebben zij gewoed, wat hebben zij alles ruw en met geweld nedergeworpen!

11. *Caph*. Welk een jammerlijke toestand was er toch in Jeruzalem gedurende en ook nog na de belegering! Nog staat het mij levendig voor den geest. Al haar volk zucht, en gaat nu hier dan daar heen a) brood zoekende; zij hebben in hunnen groten honger den plunderenden vijanden hun gewenste, hun kostbare dingen hun kleinodiën voor spijs gegeven, om de ziel, die den hongerdood nabij is, te verkwikken. Zie HEERE!zo zuchtte geheel Jeruzalem, in genade en met ontferming mijne grote ellende aan, en aanschouw dat ik ontwaard, veracht en van alle hulp verstoken geworden ben (vs. 9).

a) Jer. 52:6.

1) De Profeet, om den aanval van smart te matigen en de kracht van het ongeduld, roept hier wederom de gelovigen tot het gebed op. Doch wanneer Jeremia vraagt, dat God zien en aanschouwen moge, dan schuilt onder die verdubbeling iets nadrukkelijks en de rede verklaart dat ook duidelijk, omdat zij namelijk veracht is geworden; waarmee de kerk niets anders aan God voorstelt, waardoor Hij bewogen kan worden tot mededogen dan hare ellende. Zij brengt dan niet in het midden hare gehoorzaamheid, maar pleit slechts op hare ellende, opdat zij alzo bij God gunste mogen verwerven.

12.

II. Vs. 12-19. Het eerste deel van het lied eindigde met een zucht van Zion tot den Heere. Daarmee heeft de dichter tevens den overgang gemaakt tot het tweede deel, waarin nu Zion het woord neemt. Het roept alle voorbijgaanden op, om zich door eigen aanschouwing te overtuigen, dat aan hare smart gene andere gelijkt. Even als vuur stroomt het door haar gebeente, terwijl tevens een net hare voeten heeft verstrikt. Zo is dan de vrucht van hare zonde haar over het hoofd gewassen; machteloos is zij, dien ten gevolge aan de machtige vijanden prijs gegeven; machteloos zijn hare helden gebleven. Even als tot een feest der wijngaardeniers zijn de vijanden tegen Juda zaamgeroepen. Geheel natuurlijk is het, dat Zions tranen over zulk enen jammer zonder ophouden vloeien, en wel is dit des te natuurlijker, daar het haar na den val aan alle vertroosting ontbreekt. Als ter bevestiging herhaalt hier (vs. 17) de Profeet met zijne eigene woorden de gedachte, die in het voorgaande door Zion werd uitgesproken: dat zij te vergeefs hare handen naar hulp uitstrekt, dat de Heere al hare vijanden te gelijk tegen haar heeft zaamgeroepen, zodat zij nu als een voorwerp van afschuw in hun midden staat. Daarop neemt Zion weer het woord, en herhaalt zowel de belijdenis harer schuld, als ook den eis, om de grootheid harer smart te meten en de schildering van de hoofdzaken daarvan: de verbanning van hare nog jeugdige leden, die vol levenskracht waren, het verlaten zijn door menselijke vrienden, den ellendigen hongerdood van hare eerwaardige priesters en oudsten.

12. *Lamed*. Gaat 1) het ulieden niet aan, gij allen, die over den weg mij arme langs gaat? O hoort mijne roepstem en blijft staan, hebt medelijden en vertroost. Schouwt het ongeluk, het lijden, dat over mij gekomen is, toch aan, en ziet of er ene smart zijzo groot, zo merg en been doordringend gelijk mijne smart, die mij aangedaan is van den Heere, waarmee de HEERE) mij bedroefd heeft ten dage der hittigheid Zijns toorns.

1) Het gericht, dat Israël in het diepste zijner ziel ervaart, dat zijn gehele wezen verteert, is de openbaring van het vuur van Gods brandenden toorn, en juist daarom, omdat het ongeluk verdiend is, omdat het zozeer begenadigde, uitverkorene volk den toorn van God moet dragen om zijne zonde, is de smart zo groot, dat gene andere daaraan gelijkt, een voorspel van die smart, die eens de Zoon Gods zou ondervinden, toen Hij op Zijne knieën in Gethsémané lag, met den vloek der gehele wereld beladen.

Daarom gaat ook deze smart van Israël de smarten der gehele wereld te boven; de verlossing daarvan vinden wij echter onder het kruis van Christus, onder welks teken de Katholieke kerk zo dikwijls en zo diepzinnig deze woorden heeft geschreven. Zions smart is volkomen en geheel oorspronkelijk in Christus Jezus; van Hem hebben haar de profeten en al de heiligen, die haar hebben, deze alleen kennen Christus. Die de smart te dragen heeft, is God de Vader, en die haar draagt op volkomen wijze, is de Zoon Gods.

Daarom kunnen en moeten de predikers hun toehoorders juist met deze profetische vermaning opwekken, het lijden van Christus opmerkzaam te beschouwen.

2) Het valt niet te betwijfelen, of de kerk wijst hier God aan als den Auteur van de smart, waarover zij jammert. En dit is noodzakelijk om bekend te worden, opdat de mensen niet onmatig vervoerd worden na het verlies, zoals meermalen gebeurt. Want de Majesteit Gods werpt ook een teugel aan, waardoor we gevoelen, dat wij met Hem te doen hebben.

Deze eenvoudige en blote overdenking zou wel niet bestand zijn, om wanneer de gewone mensen gevoelen, dat hun de plagen door God worden toegezonden hen te verhinderen van tegen Hem te murmureren, maar het is toch het begin van verdraagzaamheid en bescheidenheid wanneer wij tot God zelven opklimmen. Om deze reden ook zegt Jeruzalem dat zij door God is bedroefd.

Ongetwijfeld is het hier de kerk in de allereerste plaats die sprekend wordt ingevoerd, maar toch is ook deze plaats Messiaans, dewijl wat hier van de Kerk gezegd wordt, in de hoogste plaats geldt van Hem, die al de baren en golven van Gods toorn over Zijn hoofd heeft voelen heengaan.

Op Zijn bangen lijdensweg heeft Hij dit kunnen zeggen, bovenal toen Hij op den tocht naar het kruis zich bevond, ja toen Hij als een uitvaagsel der mensheid, aan het vloekhout hing en in Zijn sterven nog door Zijn volk werd bespot.

13. *Mem*. Van alle zijden omgeeft mij lijden. Van de hoogte heeft Hij een vuur in mijne beenderen, in het binnenste merg mijns levens gezonden, waarover Hij verterende en vernietigende geheerst heeft; hij heeft verder voor mijne voeten een net uitgebreid, om mij onverwacht daarin te vangen; Hij heeft mij achterwaarts doen keren van schrik en ontzetting, Hij heeft mij, die eens zo rijk in volk was, woest en ziek gemaakt, van al mijn sieraaad en geluk beroofd, den gansen dag, zodat ik wegkwijn, onbekwaam om mij met nieuwe kracht op te heffen.

14. *Nun*. Het juk mijner overtredingen is aangeboden door Zijne hand 1), en ik bezwijk onder dien zwaren last; zij, die ongerechtigheden, zijn zamen gevlochten, zij zijn op mijnen hals geklommen; Hij heeft mijne kracht doen vervallen; 1) de HEERE heeft mij in hun handen gegeven, ik kan niet opstaan.

Zij) Zij is in de hand harer vijanden en het is de Heere die haar in hun hand heeft overgegeven. Hij heeft mijne kracht doen vervallen, zodat ik niet in staat ben hun het hoofd te bieden, ja niet alleen buiten staat om tegen hen op te staan, maar ook niet in staat om voor hen op te staan.

Het volk, dat voorheen van den Heere gekozen was en beveiligd voor alle geweldige aanvallen, door Zijne onmiddellijke bescherming heeft Hij nu overgegeven aan de woede hunner vijanden, om hen in den geweldigsten trap te kwellen, en om hun bloed te plengen, als wijn uit de wijnpers. (ENGEL. GODGELEERDEN).

Zou het ook in dezen tijd niet zijn, dat de kerken zo moeten klagen, daar bij deze overal niets dan machteloosheid zich openbaart, en er een smachten is tot versmachten van hen, die

zuchten naar de ware zielespijs, die ook zeer zeldzaam is te vinden? En dat zal nog eerst pas komen, wanneer over de gehele uitwendige kerk de toornschalen zullen worden uitgegoten, als het vuur des toorns uit de hoogte alle nog aanwezige krachten der kerk zal verteren, welke gerichten hard zullen drukken.

De kerk moet denzelfden weg gedurende den tijd van haren aardsen tocht bewandelen, dien de Heere haar is voorgegaan. Heeft Hij moeten roepen: "Mijn God, Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?" zo zal ook zij om den wille van de zonden harer kinderen moeten verlaten zijn. Heeft Hij geroepen: "Mij dorst, " zo zal ook zij tijden van versmachten moeten doorstaan.

15. *Samech*. De HEERE heeft al mijne sterken, de in den krijg geoefende helden, als niets betekenend in het midden van mij vertreden. Hij heeft ene bijeenkomst over mij uitgeroepen, dat de volken als tot een vreugdefeest zouden te zamenkomen, om mijne jongelingen, de helden te verbreken, zo als men onder gejubel de druiven afsnijdt; de HEERE heeft vervolgens de wijnpers der jonkvrouw (Spr. 30:23), der dochter van Juda, getreden. Hare jongelingen zijn even als rijpe druiven vertreden, zodat hun bloed in stromen vloot.

Het beeld van den wijnpersbak, dat zo juist het ontzettende der vernietiging, en daarmee den vreselijken ernst der goddelijke gerichten voorstelt, wordt dikwijls bij de Profeten gevonden (Jes. 63:1-6. Joël 3:10. Openb. 14:17-20; 19:15). De verwoesting van Jeruzalem viel juist in den tijd, dat anders de oogst van ooft en druiven plaats had. Door den krijg verhinderd, werd hij eerst later door de achtergeblevenen zaamgebracht (Jer. 40:12). Toen kon men ook van Jeruzalem zeggen, wat Jeremia (Hoofdst. 48:32 vv.) tegen Moab voorzegt: "de verstoorder is gevallen op uwe zomervruchten en op uwen wijnoogst, zodat de blijdschap en verheuging uit het vruchtbare veld weggenomen is; want Ik heb den wijn doen ophouden uit de kuipen; men zal gene druiven treden met vreugdegeschrei het vreugdegeschrei zal geen vreugdegeschrei zijn.

16. *Ain*. Om dezer dingen wille, over al dit ontzaglijk lijden (vs. 13-15), dat mijne smart zo groot maakt, ween ik; mijn oog, mijn oog vliet af van water; dubbel bitter ween ik, omdat de trooster, die mijne ziel in hare smart zou verkwikken, zo menig vriend, op wien ik meende vast te kunnen vertrouwen, verre van mij is, mij trouweloos heeft verlaten; mijne kinderen, de leden van mijn volk, zijn verwoest, en kunnen aan hun treurende moeder ook gene vertroosting brengen, omdat de vijand de overhand heeft!

17. *Pe*. Zion breidt te vergeefs hare handen uitnaar den hemel en tot de aarde naar vertroosters en helpers; daar is geen trooster voor haar; de HEERE heeft van Jakob geboden; dat alle volken, die rondom hem zijn, zijne tegenpartijders zouden zijn, dat zij hem van alle zijden zouden omgeven en verdrukken; Jeruzalem is als ene afgezonderde vrouw onder hen verafschuwd.

De klacht over het gemis van troosters bevestigt de Profeet hier zelf, daar hij deze gedachte verder uitwerkt en er de reden van aangeeft. Met deze beschouwende tusschenrede breekt hij de klacht der stad af, als ware de stem der wenenden in tranen verstikt. Hij brengt daardoor in

de lange klacht een gepast rustpunt, dat niet alleen de klacht in twee helften verdeelt, maar ook ene wending aan den inhoud zelven geeft.

Daar zien wij Zion staan, met uitgebreide armen om den hemel aan hare borst te trekken, om de klagende kwelling des harten te stillen in Zijnen vrede. Zij staat zonder troost, veracht, versmaad-als een onreine, allen tot een smaad.

Zij ontvangt rechtvaardige vergelding; zij, die dengenen, die de armen naar haar uitstrekte, niet wilde horen en onder de vleugelen verzamelen, breidt nu zelf hare armen uit en kan genen trooster vinden.

18. *Tsade*. De HEERE alleen is rechtvaardig, 1) ik draag de schuld. Hem kan ik ze niet geven, noch tegen Zijne oordelen murmureren; want ik ben aan de rechten en geboden, die ik van Zijnen mond heb vernomen, weerspannig geweest;) hoort toch, alle gij volkenin alle landen en plaatsen! en ziet mijne smart, hoe onmeetbaar groot die is; mijne jonkvrouwen en mijne jongelingen, die vreugde en hoop van mij en hun moeder, zijn in de gevangenis, in de ballingschap onder de Heidenen, gegaan.

1) Merkt hieraan, wat of onze droefenissen ook mogen wezen, welke het God behaagt over ons te brengen, zo moeten we toch bekennen, dat Hij daarmee rechtvaardig is; wij verstaan noch Hem, noch ons zelven als we dit niet erkennen.

2) De Kerk noemt de zonde bij haar rechten naam: weerspannigheid. Dit is de zonde, waartegen God, de Heere toornt, want het is Zijne oppermacht op zij zetten, tegen Zijne ordinantiën ingaan. Het is, niet met Hem, Zijn woord, Zijn wet rekenen, en het eigen ik tegen Zijn heilig gezag stellen.

Daarom werd ook Mozes zonde zo zwaar bezocht dewijl de Heere haar "weerspannigheid" noemt.

Weerspannigheid is welbewust verzet.

Calvijn tekent aan: Het is zwaarder en minder te verontschuldigen Gods mond weerspannig te zijn, den eeuwigen God tegen te staan. De goddelozen staan God dikwijls tegen, maar zondigen door onwetendheid. Wanneer God echter zich verwaardigd heeft Zijn mond te openen en de dwalenden terug te roepen en hun den weg des behouds te tonen, en de mensen snellen dan met opzet tot de misdaad, dan is dit een buitengewoon teken van goddeloosheid. "

19. *Koph*. Ik riep aanstonds tot mijne liefhebbers, de volken op welke ik mijn vertrouwen stelde, als Egypte, om hulp en troost, maar zij hebben mij in mijne verwachtingen bedrogen, en mijn verbond en mijne vriendschap schandelijk verbroken. Ook mijne verwanten kunnen mij geen raad of troost geven; mijne priesters, die mij waren gegeven om Gods wil aan mij te verkondigen, en bemiddelaars Zijner genade te zijn, en mijne oudsten, die mijne aardse aangelegenheden moesten verzorgen, hebben in de stad den geest gegeven, als zij spijze voor zich zochten, opdat zij hun ziel mochten verkwikken.

Eerst onder Gods oordelen ziet men hoe dwaas het was van de wereld, met welke wij eerst boeleerden, gelijk Juda met Egypte, en van de vorsten der wereld enig goed te verwachten. Zij hebben mij bedrogen, zal steeds van alle volken gezegd worden, wanneer de kerk van Christus ooit op de grootsten van een volk als zodanig wilde steunen. De akker der kerk is de wereld, welke doornen en distelen voortbrengt. Die zich op de wereld verlaten, moeten daarna bedelen, en hun leven kommervol doorbrengen, opdat zij, zo 't mogelijk is, nog tot nadenken komen.

20.

II. Vs. 20-22. Op grond van zulk ene belijdenis van des Heeren gerechtigheid en zijne eigene schuld, wendt nu Jeruzalem zijn blik van den nood, die het omgeeft, naar boven, en zijn diep gevoeld leed spreekt zich uit in een gebed om hulp. De God des heils, die zich nooit onbetuigd laat, zal van Zijne heilige hoogte nederzien en den bangen druk van de stad, die Hij verkoren heeft, om er te wonen, genadig aanzien, en de vijanden, die zich zelfs over het ongeluk verheugen, met rechtvaardige vergelding straffen.

20. *Resch*. Aanzie HEERE! Gij God van alle genade en ontferming, toch mij, want mij is bange; a) mijn ingewand is beroerd, zij bruisen in mij als kokend water, als de door storm bewogen golven der zee! mijn hart heeft zich van hevige smart omgekeerd in het binnenste van mij, en mijne smart is te kwellender, daar ik moet erkennen, dat al mijn lijden Gods rechtvaardige gerichten zijn: want ik ben zeer weerspannig geweest. Maar uw gericht is ook vreeslijk, van buiten op de straten en velden heeft mij het zwaard der Chaldeën van kinderen beroofd; van binnen is als de dood, is niet dan de dood door honger en pest. (Jer. 14:18).

a) Jes. 16:11.

Den zondaar overvallen van alle zijden angsten; hier de aanklachten van het geweten over de zonden; daar de verschrikkingen der gerechtigheid; beneden de opene, verschrikkelijke afgrond der hel; boven de vertoornde Rechter; inwendig het gloeiend geweten; daarbuiten de brandende wereld. Wanneer de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waarheen zal zich dan de zondaar, die alzo gesteld is, wenden? Verborgen blijven is onmogelijk, openbaar worden is onverdraaglijk.

21. *Schin*. Zij horen wel van de zijden mijner vrienden en boeleerders zowel als van mijne vijanden, dat ik zucht, dat ik in grote smart ben, maar ik heb genen trooster in mijnen jammer, niemand, die, nadat hij zijne wraaklust aan mij gekoeld heeft, medelijden heeft. Zo sta ik alleen in mijne smart, die door honend leedvermaak nog verhoogd wordt; al mijne vijanden horen mijn kwaad mijn ongeluk, en zijin hun goddeloosheid zijn vrolijk, dat Gij het gedaan hebt, zij verheugen zich in het kwaad, dat Gij over mij hebt gebracht. Toon mij, Gij heilige en barmhartige! dat de hoop en vreugde der Heidenen, als hadt Gij mij verlaten, niets is, en dit zult Gij doen. Als Gij den dag zult voortgebracht hebben, 1) dien Gij uitgeroepen hebt, dien uwe Profeten tot troost van Uw vervolgd en gesmaad volk hebben aangekondigd, den dag van Uwen toorn en van al Uw gericht over alle Heidenen (Jes. 2:12. Joël 1:15. Ezech. 13:5), zo zullen zij zijn gelijk ik ben, dan zullen zij voorwerpen van hoon en leedvermaak zijn.

1) Beter is de vertaling: Moogt Gij den dag voortbrengen, dien Gij uitgeroepen hebt, dat zij mij gelijk worden.

De Kerk belijdt hier wederom, dat het de oordelen Gods zijn die haar getroffen hebben, maar zij smeekt tevens dat de Heere ook den dag doe komen, dien Hij bepaald heeft, waarop eveneens het vonnis aan de vijanden voltrokken wordt. Het is een beroep op Gods rechtvaardigheid met betrekking tot de verongelijking, die hare vijanden haar hebben aangedaan.

22. *Thau*. Laat al hun kwaad, dat zij aan mij gedaan hebben, voor Uw aangezicht komen, zodat Gij daaraan ten alle tijde denkt en hen eens met Uwe gerichten bezoekt, en doe hun, gelijk als Gij mij gedaan hebt van wege al mijne overtredingen. 2) Zie, Heere! mijne ellende aan en betoon mij Uwe ontferming (vs. 20); want mijne zuchtingen zijn vele, en mijn hart is mat.

1) Merkt hieraan: Onze gebeden mogen en moeten met Gods woord overeenkomen; en wat dag God daarin uitgeroepen heeft, daarom moeten wij roepen en om geen anderen.

En alhoewel wij verplicht zijn, onze vijanden in liefde te vergeven en voor hen te bidden, zo mogen wij nochthans in het geloven bidden om de vervulling van hetgeen God gesproken heeft tegen Zijne en Zijner kerke vijanden, die zich niet bekeren om Hem ere te geven.

Het is niet twijfelachtig of de gelovigen mogen ten dele troost scheppen uit het oordeel, hetwelk God eindelijk zal uitoefenen tegen de goddelozen; het is ook niet twijfelachtig, of dit soort van gebed heeft de Heilige Geest de kinderen Gods gedicteerd, opdat zij zich staande hielden, terwijl zij door zware ellende werden gedrukt. Niet omdat God op die wijze hun de teugels laat schieten om te verlangen naar straf over de vijanden, maar om, terwijl vergaan, die door hun boosheid zijn verloren, uit hun ondergang hoop op behoud te vatten, zodat de wrake Gods tegen de verworpenen een teken met zich meebrengt van Zijn vaderlijke gunst jegens de uitverkorenen. En opdat wij te beter mogen weten wat deze bede wil zeggen, is voornamelijk te bemerken, dat wij niet kunnen klagen over de vijanden, tenzij wij gemeenschap met God hebben.

O, dat God dezen dag spoedig liet komen, dat de kastijding der kinderen een einde neemt en de vlammen van Gods toorn Zijne tuchtroeden voor eeuwig mochten verteren! Zonde en duivel zullen eens geheel onder onze voeten zijn, en de gehele wereld, die ons nu ergert, zal met gehuil en geschreeuw in den afgrond varen. In het hart van den Profeet roept ook de Christus, die de wereld zal oordelen en tevens tot ene voetbank zal hebben. Zijn wij ware Christenen, dan hebben wij over ‘t geheel te gelijk lijden en vertrouwen. Toch is dikwijls het gevoel van smart sterker, zodat wij zeggen: mijne zuchten is veel en mijn hart is mat. Zulk zuchten zal echter in vreugde worden verkeerd (Joh. 16:20 vv.), want het zijn de geboorteweeën van het nieuwe leven en van de eeuwige wereld. Wel hem, die daaraan deel heeft.

Gods volk belijdt hier wederom dat God rechtvaardig is. Het wijst op de oorzaak van zijne ellende, n. l. het zondigen en overtreden tegen den Heere.

Het smeekt tevens om de openbaring van dezelfde rechtvaardigheid Gods over Zijne en hun vijanden, niet uit persoonlijke wraakneming, maar dewijl het zich bewust is, dat de diepste grond der vijandschap tegen haar, vijandschap is tegen God.

HOOFDSTUK 2.

TREURZANG OVER DE GEHELE NEDERLAAG DER DOCHTER ZIONS.

B. De tweede treurzang bevat ene nieuwe en sterkere klacht over den ondergang van Jeruzalem en van het rijk van Juda. Thans is het de Profeet, die in zijn naam en in dien van zijn volk spreekt. Dit lied onderscheidt zich van het eerste, deels door de hevigheid der klacht, maar hoofdzakelijk daardoor, dat terwijl in het eerste de schildering der ellende en de hulp- en troosteloze toestand van Jeruzalem op den voorgrond staat, hier het gericht, dat de Heere in Zijnen toorn over Jeruzalem en Juda bepaald heeft, de hoofdgedachte der klacht vormt, zo als het herhaald op den voorgrond stellen van toorn, grimmigheid, toornengloed enz. aantoont. De schildering van dit gericht neemt het eerste gedeelte van het lied (vs. 1-10) in; daaraan knoopt zich in het tweede (vs. 11-19) de klacht vast over de machteloosheid van menselijke vertroosting en over het spotten der vijanden met Jeruzalems ongeluk. Gelijk het de Heere is, die het heeft beschikt, zo kan ook Hij alleen hulp en troost aanbrengen, Tot Hem moet de dochter van Zion zich wenden. Deze klacht van Zions dochter bevat het derde deel (vs. 20-22).

I. Vs. 1-10. Na een zamenvattend overzicht over het geheel van het werk der verwoesting, schildert de Profeet het toornig handelen des Heeren tegenover Israël, waardoor het rijk van Juda word verstoord (vs. 1-4). Vervolgens beschrijft hij de door Nebuzaradan volvoerde verwoesting van tempel en godsdienst, van huizen en muren (vs. 5-9), eindelijk de droefheid van het gehele volk over dit ongeluk (vs. 10).

1. *Aleph*. Hoe heeft de Heere, Wiens genadig aangezicht eens zo helder en zo rijk in zegen over Zijn volk lichtte, de dochter Zions, Zijne heilige stad Jeruzalem in Zijnen toorn zo bewolkt, 1) met wolken van droefheid en smart rondom omgeven? Hij heeftJeruzalem, dat de heerlijkheid van Israël was, van den hemel, waartoe Hij ze had verheven, en van waar zij als ene schitterende ster de gehele aarde bestraalde, op de aarde nedergeworpen; en Hij heeft aan de arke des verbonds, de voetbank Zijner voeten (1 Kron. 28:2. Ps. 99:5), boven welke Hij in de wolkkolom in het allerheilige Zijns tempels midden onder Zijn volk Zijnen troon had, en waar Hij Zich openbaarde, niet gedacht. Hij heeft er in den dag Zijnsvreeslijken, rechtvaardigen toorns, als Hij Zijn afgevallen volk met gerichten bezocht, Zich niet door tot genade laten bewegen.

1) Het is een zeer droevige voorstelling, die hier van den staat van Gods kerk, van Jakob en Israël, van Zion en Jeruzalem, gedaan wordt, maar de nadruk in deze verzen schijnt overal gelegd op Gods hand, in de rampen over welke zij zuchten. De smart is zo groot niet, dat zulke dingen gedaan waren, als dat God hun die aangedaan had, dat het bleek dat Hij op hen vertoornd was. Hij is het die hen kastijdt in Zijn toorn en in Zijne grimmigheid. Hij is hun vijand geworden en strijdt tegen hen, en dat is alsem en de gal in de verdrukkingen en de ellende.

De Profeet roept als verwonderd uit, dat er een ongelooflijke zaak heeft plaats gehad, en die gelijk stond uit een wonderteken. Want het was toch bij het eerste gezicht iets ongerijmds, dat

een volk, hetwelk God niet alleen met Zijn gunst had omhelsd, maar waarmee Hij ook een eeuwig verbond had opgericht, zo door Hem was verlaten. Want ofschoon de mensen herhaalde malen ontrouw zijn, God wordt toch niet veranderd, maar blijft standvastig in Zijn trouw, en wij weten dat Zijn verbond niet afhangt van de verdiensten der mensen. Derhalve hoedanig ook het volk was, God had toch bij Zijn voornemen moeten blijven en de belofte aan Abraham gedaan niet moeten te niet doen. Want nu toch Jeruzalem tot een woestenij was gebracht was het enigzins ene vernietiging van het verbond Gods. Het is derhalve niet verwonderlijk, indien de Profeet hierover als over een ongelooflijke zaak uitroept: Hoe kan het geschieden dat God in een wolk zich omhult? Ondertussen zij opgemerkt dat de Profeet hier niet iets wil afdoen aan de trouw en de standvastigheid Gods, maar zo Zijne volksgenoten wil opwekken, die anders in hun zorgeloosheid gevoelloos waren geworden.

De Profeet gebruikt hier niet den naam van HEERE, maar van Heere, dewijl hij hier spreekt van Hem, die daar heerst en regeert over alles, van den Gebieder der volken. En van Hem zegt hij, dat Hij zich omwolkt heeft in Zijn toorn. Hij wijst hier derhalve op de eerste oorzaak van Jeruzalems ellende, n. l dat God niet alleen Zijn vriendelijk aangezicht verbergt, maar ook merkbaar dat Aangezicht heeft omhuld, bedekt met wolken, dewijl Hij in toorn, in heiligen toorngloed neerzag op Zijn volk, omdat het Hem had verworpen en de afgoden had gediend.

Gevolg daarvan is, dat Hij de heerlijkheid van Israël heeft doen vergaan en niet gedacht aan den welstand zijns volks. Dewijl Israël Hem en Zijn heiligen dienst had vaarwel gezegd, had ook de betekenis van de arke des Verbonds opgehouden.

Evenmin als die ark op zichzelven Hofni en Pinehas en het leger Israëls had kunnen redden, evenmin nu.

Godsdienst, waaraan het wezen ontbreekt, heeft voor den Heere God geen waarde.

2. *Beth*. De Heere heeft namelijk niet alleen Jeruzalem, maar ook Zijn gehele rijk, al de woningen Jakobs verslonden, waar mensen en vee rust en weide vonden, en heeft ze niet verschoond; Hij heeft even als de opene zwakke plaatsen des lands, zo ook de vastighedende vestingen der dochter van Juda afgebroken in Zijne verbolgenheid; Hij heeft gemaakt, dat zij de aarde raken, 1) tot den grond zijn geslecht; Hij heeft het koninkrijk en zijne vorsten ontheiligd; van Jojakim tot Manasse liet Hij ze allen smadelijk behandelen, en bracht Hij van hun vijanden over hen ketenen, ballingschap, gevangenis, verblinding, smadelijken dood.

1) In het Hebr. Higgia' laärets. Dat is: Hij heeft ze ter aarde neergeworpen. De uitdrukking wordt gebruikt van mensen en gebouwen die met den grond gelijk gemaakt worden. Hier wordt dit gezegd van de reddingen, die op het land werden gevonden. Dochter Juda's is hier niet Jeruzalem, dan zou er dochter Zions staan, maar die plaatsen, die van Jeruzalem afhankelijk waren en met haar in verband stonden. Zowel de stad als de vaste steden van het rijk waren tot een puinhoop geworden.

3. *Gimel*. Hij heeft in ontsteking des toorns, alle middelen ter bescherming, zijne vestingen, zijne strijdbare mannen, in het kortden gehelen hoorn al de macht Israëls afgehouwen; Hij

heeft Zijne rechterhand, waarmee Hij de Zijnen beschermt en staande houdt, van Israël weggenomen en achterwaarts getrokken, toen de vijand kwam. Hij hielp Zijn volk in den strijd niet, en Hij is tegen Jakob, het van allen bijstand beroofde volk, ontstoken als een helder vlammend vuur, dat rondom verteert.

Wanneer God Zijne hand van ons wegneemt, dan is dat van gelijke betekenis, als dat Hij ons een tijd lang aan den duivel en zijne werktuigen ten gerichte overgeeft dat zij ons pijnigen, totdat wij van onze zonde afstand doen en ons geheel in de armen Zijner genade werpen. In zulke tijden verdwijnt voor ons het aangezicht Zijner genade, en het komt ons voor, als lag er ene duistere wolk tussen ons en Hem, door welke geen gebed tot Hem kan doordringen, uit welke bliksemen van Gods toorn op ons nedervallen. Het is de tijd van zware bezoekingen en bestrijdingen, in welke God tegenover ons als vijand schijnt te staan en het gevoel van Zijne genadige nabijheid ons ontrukt is. De zielstoestand is in het Boek van Job voor alle tijden als voorbeeld voorgesteld, en in het lijden en sterven van Hem, die om onzentwil door God moest verlaten worden, op de sterkste en tevens troostelijke wijze geopenbaard. In onze verzen wordt dus alles wat Israël om zijne zonden in de verovering en verwoesting van Jeruzalem en van zijn land, zo ook wat het in zijne zeventigjarige ballingschap heeft ondervonden, als ene verzoeking voorgesteld, waaraan de Heere Zijne hand onttrok en Zich aan Zijn volk als vijand betoonde. Evenzo zijn de tegenwoordige tijden voor de kerk onzes Heeren tijden van zware verzoeking, daar het schijnt, dat de Heere Zijne kerk geheel heeft verlaten, alsof zij den reeds jubelenden vijanden, die op haren ondergang vol vertrouwen hopen en dien verkondigen, tot vertroosting ware overgegaan. Het is alsof de smartelijke zuchten der gelovigen en der dienaren Gods: "Betoon Uwe macht, Heere Jezus Christus! die de Heere aller heren zijt, bescherm Uwe arme Christenheid, dat zij u love in eeuwigheid, " in het geheel niet tot den hemel schijnen door te dringen. Het is dus ook een tijd van het gericht Gods over haar, in welken Hij haar van diepe, haar zelf nog verborgene en daarom nog onbetreurde verkeerdheden wil reinigen. Maar zo zeker als toen de Heere Zijn volk Israël niet verstoten had, ja zo zeker als de Heere, in Wiens voetstappen de kerk moet gaan, zegerijk uit de verzoeking kwam, en op hetzelfde ogenblik, toen de Satan over Hem in Zijnen dood scheen te triomferen, juist de hoogste zegen over hem behaalde, zo zeker zal ook Zijne kerk in de verzoeking van dezen tijd niet bezwijken. Veel verkeerds en zondigs aan haar, zowel bijzondere leden als ook gehele lichaamsdelen, kerkelijke genootschappen mogen aan het oordeel der vernietiging worden prijs gegeven, toch zal juist dan de grootste overwinning over de vijanden worden behaald, wanneer zij geloven met haar gereed te zijn, en niets meer van haar te vrezen te hebben.

Niet alleen dat de Heere God al de macht, want hoorn is teken van macht, van Israël had afgehouwen, maar Hij had het ook alle bescherming onttrokken. Rechterhand Gods is toch teken van Zijn Almachtige bescherming. Dewijl God dus niet alleen Israël aan den vijand had overgegeven, maar zelfs als het ware dien vijand gebruikt had om Zijn volk te kastijden, was Israël verteerd.

Dit was juist het schrikkelijke voor het oude Bondsvolk, dat de Heere het in een worstelaar en tegenpartijder was verkeerd.

Dit wordt nader in de volgende verzen uitgedrukt.

4. *Daleth*. Maar de Heere heeft Zijn volk niet alleen zonder hulp en bescherming aan de vijanden overgegeven. Hij heeft Zijnen boog gespannen, en scherpe, juist treffende pijlen tegen Zijn volk afgezonden, als een openbaar vijand, gelijk Hij Deut. 32:23 gedreigd heeft. Hij heeft Zich met Zijne almachtige rechterhand gesteld als een in toorn ontstoken tegenpartijder, dat Hij doodde al de begeerlijke dingen der ogen 1) die bij Zijn volk waren, Zijn heiligdom, Zijne ganse stad Jeruzalem, Zijne geliefde kinderen. Hij heeft Zijneverterende grimmigheid in de tent der dochter Zions, in Jeruzalem met al hare woningen uitgestort als een vuur, zodat er thans een puinhoop is, die slechts van voorbijgegane grootheid en den ernst van Gods gericht getuigenis geeft.

1) Onder alle begeerlijke dingen der ogen of alle lust der ogen, is in het algemeen te verstaan, al wat het oog aantrok, lieflijk en heerlijk voor het oog was. Daarom zowel de kinderen, de vrouwen, alsook het heiligdom en wat daarin was. Tegen allen stelt zich de Heere als een wederpartijder. En zo voelde Israël de straffende hand Gods en den gloed van Zijn toorn, dat het wel scheen alsof Zijn grimmigheid over de tente als een vuur was uitgestort, zodat er nergens redding en bescherming kon gevonden worden.

Alles moest vergaan, want aan tent, die door het vuur wordt aangetast is niet te redden.

5. *He*. De Heere is voor Zijn uitverkoren volk van enen liefhebbenden vriend geworden als een vijand; Hij heeft Israël 1) Zijn verbondsvolk, verslonden, Hij heeft al hare, al Jeruzalems hoog verhevene paleizen rondom in het land verslonden, Hij heeft hare vastigheden verdorven; Hij heeft door zulk ene behandeling zonder erbarmingbij de dochter van Juda het klagen en kermen vermenigvuldigd, zodat zij als ene zuchtende, schreiende vrouw daar staat, wie de smart het hart verteert.

1) Israël is hier de naam van het volk als volk des Verbonds. Daarin lag juist het diepsmartelijke voor den Profeet dat de Heere aldus met Zijn verbondsvolk handelde en dat Zijn verbondsvolk zich zulke geduchte straffen op den hals had gehaald.

6. *Vau*. En Hij heeft zelfs, wat niemand zou hebben kunnen geloven, Zijne hut, woordelijk omtuining, die Hij toch door vele wetten voor ontheiliging had beschermd, Zijnen tempel met geweld afgerukt, verwoest, even als men enen hof, die voor zijn doel niet meer deugt, weer verwoest, Hij heeft Zijne vergaderplaats, waar Hij met Zijn volk zamenkwam, onder hen tegenwoordig was, en het Zijne genade schonk (Exod. 25: 22), verdorven; De HEERE heeft door die verwoesting van de plaats Zijner aanbidding en woning, onder Zijn volk in Zion doen vergeten den hoogtijd en den sabbat. Hij heeft alle feesttijden en godsdienstige plechtigheden vernietigd, en Hij heeft in de gramschap Zijns toorns den koning en den priester smadelijk verworpen. Het koningschap uit Davids stam, dat Hij toch had verkoren, opdat daaruit de grote Davids zoon, de Brenger van vrede, de Bouwer van enen tempel en een huis der heerlijkheid (2 Sam. 7:12 vv.) zou voortkomen, en het Aäronietische priesterschap, dat toch de bemiddelaar van des Heeren genade aan het volk door offerande en godsdienst zou zijn, heeft Hij van hun eer en Goddelijke verkiezing laten beroven en alzo verworpen.

De belofte (2 Sam. 7:12 vv.), volgens welke Salomo den tempel bouwde tot woning van des Heeren naam, verbond het bouwen van den tempel zo nauw met het koningschap van David, dat het voortbestaan van den tempel als een onderpand kon genomen worden voor het voortbestaan van het huis van David, en de verwoesting van den tempel met de opheffing van den eredienst als een teken van de verwerping van het Davidische koningshuis kon worden aangezien. In dezen zin klaagt Jeremia, dat de Heere met de vernietiging van den tempel en de opheffing der feesttijden koning en priester verworpen heeft.

Daar nu priesterschap en koningschap, altaar en heiligdom de kanalen en werktuigen waren, door welke het Goddelijk leven in Israël werd onderhouden, zo was de opheffing en vernietiging daarvan een teken van stilstand van Gods verbond met Zijn volk, even als wanneer in de kerk, of in ene kerk door Gods gericht het reine Woord en het zuivere Sacrament weggenomen werden, daarmee werkelijk deze kerk ophield gemeente van God te zijn, of gelijk hij, die zichzelven door ongeloof en verachting de prediking van het zuivere Woord en het genieten der Sacramenten ontneemt, werkelijk, ook zonder buiten de kerk gesloten te zijn, ophoudt een Christen, een in het verbond met God door Christus opgenomene te zijn. Wanneer iets in staat ware de Joden op te wekken, zo moest het de beschouwing zijn, dat Gods waarheid en trouw het eeuwig verbond met Israël had gesloten, en Hij nu toch Zijn volk geheel had verlaten. Wanneer God Zijne eigene voetbank, de stad Jeruzalem, ja, Zijne woning, den tempel niet verschoonde, zo is het duidelijk, dat Zijn toorn groot en sterk moest zijn. Veel ergere tekenen, dan alle lichamelijke ellende der Joden waren de verwoestingen, die God over Zijn eigen werk, over tempel, altaar, ark des verbonds en de gehele godsdienstige inrichting liet komen. Dat zijn de zwaarste gerichten, wanneer het woord van God verdwijnt; wanneer er gene wet en gene profetie meer is.

7. *Zaïn*. De Heere heeft Zijn brandoffersaltaar, in het binnenste voorhof Zijns tempels, waaraan de verzoening en verlossing van Zijn volk was verhouden, verstoten, Hij heeft Zijn heiligdom, het heilige en allerheilige van Zijn huis, waar Hij zelf woonde en Zich met Zijn volk liet verzoenen, ja aan Zijn volk Zijnen raad en Zijnen wil openbaarde, en hun gebed verhoorde, te niet gedaan, zodat de beide middelpunten van het leven Gods bij Zijn volk zijn weggedaan, Hij heeft de muren harer paleizen, de hoog op Moria zich verheffende gebouwen dier heiligdommen, in des vijands hand overgegeven, zij hebben in het huis des HEEREN luide gejubeld, ene stem verheven als of zij op den dag eens gezetten hoogtijdsdaarhenen waren gekomen, om des Heeren eer te verheffen.

8. *Cheth*. De HEERE heeft reeds van voor langen tijd gedacht, en dat raadsbesluit ook door Zijne profeten bekend gemaakt (Jer. 32:31), te verderven den muur der dochter Zions, omdat hun ongehoorzaamheid en hun boosheid groot was. Lang heeft Zijne lankmoedigheid het gericht vertraagd, maar nu is het ontzettende geschied; Hij heeft het richtsnoer daarover getogen, 1) om de verwoesting even nauwkeurig te volbrengen, als een bouwmeester een gebouw optrekt; Hij heeft Zijne hand niet afgewend, dat Hij ze niet verslondt; en Hij heeft den voormuur, de kleine aardwerken, die de vesting buiten den stadsmuur omgeven, die tot bescherming moesten dienen, maar nutteloos bleken, en den muur, die tot hetzelfde doel diende, te zamen treurig of treurende gemaakt; zij zijn verzwakt. 1)

1) Merkt hieraan: wat verwoestingen God ook doet aanrichten in Zijn kerk, zij geschiedt alleen naar Zijn raad. Hij brengt over ons, dat Hij over ons bescheiden heeft. Maar als het gedaan wordt heeft hij een richtsnoer uitgestrekt, een maatregel om het nauwkeurig en bij mate te doen. Tot hiertoe zal de verwoesting gaan en niet verder, niet meer zal er omgehouwen worden, dan hetgeen getekend is om nedergehouwen te worden.

2) Voormuur, of wal en muur treuren, om de verwoesting, die de Heere heeft aangericht. Zij zijn verzwakt of beter: te zamen zijn zij treurig. Niet alleen daarom treurt de mens, maar ook levenloze voorwerpen treuren vanwege de schrikkelijke verwoesting. De Profeet doet alles delen in de diepe smart, die hij heeft over de ellende van zijn volk.

9. *Teth*. Hare poorten liggen omvergestort en zijn in de aarde verzonken, onder den modder begraven. Hij heeft hare grendelen, waarmee zij werden gesloten, verdorven en gebroken. Zo is dan de ganse stad van God vernietigd, haar koning, en hare vorsten zijn onder de Heidenen in ballingschap, er is gene wet; hare Profeten vinden ook geen gezicht van den HEERE. 1)

1) Deze plaats leert dat tijdens de rampen niets beters is te vragen en geen middel nuttiger, dan wanneer God belooft dat Hij eindelijk genadig zal zijn. Want wanneer ons de een of andere belofte Gods wordt geschonken is het ons alsof Hij te midden van de duisternis een helder licht doet opgaan.

Ofschoon derhalve de ellenden zijn als een donkere nevel, wanneer God echter enig teken Zijner genade en een belofte voor den dag brengt, moet dit ons voldoende zijn om geloof te oefenen en vreugde te hebben. Daarentegen wanneer geen beloften Gods ons worden geschonken, is het een zeker teken van onze verwerping, tenzij Hij ondertussen de zijnen zo ontmoedigt, als we hier lezen. Maar de gelovigen zelf, wanneer zij niet enige smaak hebben van de vaderlijke genade Gods en Zijn beloften, zijn als het ware wanhopend en gedompeld in de diepten der hel. Dit is derhalve de enige reden die ons van den dood tot het leven opheft, en ons er van terughoudt om niet door wanhoop vervoerd te worden. wanneer God Zich verwaardigt met ons te spreken.

De wet en de profetie, die beide middelen der Goddelijke openbaring hebben opgehouden, en alzo is het rijk van God vernietigd. De wet, die den door God aan Zijn volk gegeven levensregel bezat, is met de verwoesting van stad en tempel vernietigd; de Profetie, de voortgaande getuigenis van God onder Zijn volk, waardoor Hij Israël tot het doel Zijner roeping en verkiezing liet leiden, het tot een heilig volk en tot een priesterlijk koninkrijk wilde vormen, heeft dus opgehouden. Daarmee staat niet in tegenspraak, dat Jeremia enige maanden na Jeruzalem’s verwoesting weer ene openbaring verkreeg (Jer. 42:4, 7). De bedoeling der klacht is deze, dat de Heere het niet meer als Zijn volk erkent, het geen teken Zijner genadige tegenwoordigheid meer geeft, zo als in Ps. 74:9 gezegd wordt: "er is geen profeet meer. " Daarmee is niet gezegd, dat de profetie in het algemeen en voor altijd verstomd is, maar alleen, dat Israël bij Jeruzalems verwoesting gene profetie ontving, dat God de Heere hem in dezen tijd geen vertroostend opbeurend woord liet toekomen. De openbaring, die Jeremia (Hoofdst. 42) ontving over het besluit des volks, om naar Egypte te

vluchten, hangt daarmee in ‘t geheel niet te zamen, want zij bevatte over Jeruzalems toekomstig lot geen woord.

Dit was dan wel het schrikkelijke. Niet alleen dat de Heere Zijne handen had uitgestrekt om het volk in de ellende en ballingschap te brengen, maar ook hen voorts nog niet te verwaardigen met Zijne openbaringen.

Dit moest echter dienen opdat er bij het nakroost van Abraham weer een roepen zou komen, een verlangen naar het woord des Heeren.

Wij weten dan ook dat de Heere in de ballingschap Daniël en Ezechiël heeft gebruikt om het volk tot geloof op te wekken.

10. *Jod*. Over zulk een ongeluk is het ganse volk in diepe droefheid verzonken. De oudsten der dochter Zions, de raadgevers der stad, zitten op de aarde, zij zwijgen stil, zijn in smartelijk stilzwijgen verzonken (Job. 2:8, 12, 13), zij werpen stof op hun hoofd ten teken van hun smart; zij hebben zakken, haren boetklederen (Deut. 14:2) aangegord; de jonge dochters van Jeruzalem, die eens zo trots daarheen gingen en het hoofd zozeer in de hoogte staken (Jes. 3:16-24), laten nu haar hoofd ter aarde hangen van droefheid en rouw.

"Het hoogste geluk heeft gene liederen, de diepste smart heeft geen geluid. Zij spiegelen beide zich stil al in den droppel, die uit het oog vloeit. "

11.

II. Vs. 11-19. De hoofdgedachte van dit tweede deel is de klacht over de onmacht van allen menselijken troost en over den spot der vijanden over Jeruzalems ongeluk. Maar de Heere, de Bewerker van dit gericht, kan ook hulp en troost schenken. Vooreerst geeft de Profeet uitdrukking aan de smart over de verplettering der dochter Zions, zo als die vooral in het versmachten van de zuigelingen en moeders gezien wordt. Jeruzalems lot is onvergelijkelijk en troosteloos. Hoe zonden de valse profeten, die door hun dwaze voorzeggingen het ongeluk over hen hebben gebracht, troost kunnen geven? En vrienden-ach, zij hebben alleen hoon en leedvermaak voor Jeruzalem, De Heere is het, die deze verwoesting lang te voren gedreigd heeft en haar nu over Zijn volk gebracht heeft; de Heere alleen kan ook daarover troosten en genezen. Die overtuiging moge Jeruzalem dringen den Heere met onophoudelijke tranen om ontferming te smeken.

11. *Caph*. Mijne ogen en die van al de vromen mijns volks zijn verteerd door tranen, mijn ingewand wordt beroerd en kookt (Hoofdst. 1:20), mijne lever is ter aarde uitgeschud, 1) mijn gehele binnenste is in smart en kommer van wege de breuk der dochter mijns volks, die zich op het ontzaglijkst vertoonde; omdat het kind en de zuigeling op de straten der stad van honger in onmacht zinken;

1) Deze uitdrukking komt slechts eenmaal voor. De lever is gewoonlijk bij de Hebreën de zetel der zinnelijke begeerten. Die betekenis gaat hier echter niet door. De Profeet gebruikt

die uitdrukking om zijn diepe smart er mede te kennen te geven Vandaar dat sommigen vertalen door gal, dewijl bij overstelpende droefheid niet zelden de gal in de maag zich uitstort en overgegeven wordt. Echter nergens komt het Hebr. woord in den zin van gal voor.

Het heeft hier de betekenis van een oplossing van den inwendigen mens in smart en droefheid.

12. *Lamed*. Als zij tot hun moeders zeggen: Waar is koren en wijn, 1) opdat wij eten en drinken? als zij op de straten der stad in onmacht zinken, tot een even zo smartelijken dood als de verslagenen; als zich hun ziel uitschudt in den schoot den boezem hunner moeders, zij daar den geest geven, terwijl die moeders deze hun dodelijke kwellingen moeten aanzien, zonder verzachting te kunnen aanbrengen.

1) Koren of brood en wijn waren bij den Oosterling de dagelijkse voedingsmiddelen, het hoog nodige. Zelfs de arbeider drinkt in het Oosten zijn wijn. Welnu de Profeet doet hier de zuigelingen naar het hoogst nodige vragen, wat er niet was, en tekent dus met die vraag en met hetgeen volgt, de diepe ellende. De kinderen zinken in onmacht ter neer; zij schudden hun ziel uit in den boezem van hun moeder, d. i. zich aan de moeders vastklemmende, terwijl deze toch onmachtig waren om ze te voeden.

Niet alleen de groten, maar ook de zuigelingen deelden in de straf, welke de Heere over zijn volk brengt. Het ellendige dier kleinen tekent de Profeet dan ook met schrille kleuren.

13. *Mem*. Wat getuigen zal ik u brengen? 1) welke voorbeelden van soortgelijke ellende zal ik u voorstellen? wat zal ik bij u vergelijken, gij dochter Jeruzalems? wat in de gehele wereld, dat gelijke smart en gelijke droefheid ondervond, zal ik bij u vergelijken, dat ik u trooste door de herinnering, dat ook anderen dergelijke onheilen ondervonden, gij jonkvrouw, dochter Zions? Het is toch vertroostend te weten, dat anderen iets dergelijks leden. Maar ik vind niemand, die iets dergelijks ondervond, geen jammer op aarde die aan den uwen gelijkt; want uwe breuk is zo groot als de onmetelijke, diepe zee, die geen menselijk oog kan overzien. Wie kan u helen?

1) Als we de smart willen lenigen plegen we voorbeelden bij te brengen, die er enige gelijkenis mee hebben. Want indien iemand een ellendige wil troosten in zijn verdriet, zegt hij: Gij zijt niet de eerste of de laatste, gij hebt velen u gelijk, waarom pijnigt ge u dan toch? Want dit is de algemene troost voor de stervelingen. Dewijl derhalve het een algemeen middel is om de smart te lenigen, om vele voorbeelden bij te brengen, daarom zegt de Profeet: Wat getuigen zal ik u bijbrengen, dat is, waar of hoe zal ik u dit of dat voor ogen stellen, wat gelijk is. Hij voegt er straks bij: Uw breuk is zo groot als de zee. Dat is, u zal niet iets redden, want hoe of waarmee zal ik u dit of dat voor ogen stellen, waarmee ik u zal vergelijken, dewijl uw verlies alles in zich opneemt en er niets kan voor ogen gesteld worden wat er op gelijkt, zodat gij een merkwaardig bewijs zijt voor alle eeuwen.

De hoofdsom van dit vers komt hierop neer, dat de ellendige toestand van het Joodse volk gadeloos en ongeneeslijk was. Vooreerst, geen volk kon men vinden, welks rampen die der

Joden enigermate evenaarden. Het strekt dengenen, die in ellende leven, enigermate tot vertroostingen, dat anderen ook zo ongelukkig geweest zijn, of nog zijn; maar de Profeet kon deze troostreden bij hen niet gebruiken, wijl niemand hun gelijk was in rampspoed. Ten tweede, voor hen was gene tegenwoordige hulp, hun breuke was als ene wijde zeebreuk, door welke het water zo geweldig inschiet, dat men, totdat het getij afneemt, daar geen dijk of dam kan opwerpen.

De Profeet vindt derhalve niets. Er is geen verlies zo groot, geen ellende zo verschrikkelijk, geen breuk zo wijd, die met de ellende en den jammer van Jeruzalem en Juda kan vergeleken worden.

Het enige antwoord dat hij op die vraag kan geven is, dat de breuk zo groot is als de zee, als een zeer diepe afgrond, die niet te meten of te peilen is.

Wel een bewijs hoe diep de Profeet den slag gevoelt, waarmee de Heere geslagen heeft. En wat het ergste was, geen mensenhand kon die breuk helen. Geen mensenhand was in staat, genezing en troost aan te brengen. Alleen Hij die slaat kan ook weer genezen, kan ook alleen troosten met Zijne goddelijke vertroostingen.

14. *Nun*. Niemand op aarde is in staat u in uwen jammer te vertroosten, uwe wonde te genezen. Uwe profeten, die gij uzelven verkoren hebt, waren des Heeren profeten niet; gij leendet hun gaarne het oor, en die leugenaars juist zijn het, die dit ongeluk over u hebben gebracht; zij hebben uwe ijdelheid en ongerijmdheid gezien, zij hebben de waarheid met hun leugenen verduisterd, en u door schitterende beloften bedrogen, en zij hebben u uwe ongerechtigheid niet geopenbaard, zij hebben u niet ernstig bestraft, noch dringend tot bekering vermaand, om uwe toen reeds aanwezige ellende en uwe toekomstige gevangenis af te wenden 1); maar zij hebben u in zogenaamde Godspraken van enkel vreugde en welvaart, die u zouden wachten (Jer. 6:14; 14:13; 23:17 gezien 2) geprofeteerd ijdele lasten en uitstotingen (Jer. 27:10, 15), zij hebben u godspraken van leugen en misleiding voorgehouden.

1) Predikers, wanneer zij liefkozen, als zij zachte predikers en stomme honden zijn, brengen ene grote en onherstelbare schade over een geheel land, want de zon zal over zulke Profeten ondergaan, en de dag zal over hen duister worden (Micha 3:6). En hoewel zij een tijd lang gunst, genade en geld en bevordering bij de mensen verkrijgen, verliezen zij toch met hun toehoorders die zulke Placentijners gaarne willen hebben, alle genade bij den levenden God.

2) Gezien in den zin van voorspeld. Niet dat de valse Profeten het volk den last van God hebben voorspeld, integendeel, zij hadden het volk niets anders dan genot en redding voorspiegeld, maar omdat zij door hun valse voorspellingen de oorzaak waren geworden dat het volk tegen God had gerebelleerd en daarom Zijn straf ondervond. Jeremia had het gezegd (Jer. 27:10, 15) dat zij leugens voorspelden, om Juda uit zijn land weg te stoten.

15. *Samech*. Maar hoe zouden vreemden u, o Jeruzalem! ook troost en hulp brengen? Integendeel hebben zij slechts hoon en leedvermaak voor u. Allen, die bij u over weggaan,

klappen uit goddeloze vreugde over uwen diepen val met de handen over u, zij fluiten en schudden hun hoofd over de dochter Jeruzalems, zeggende: Is dit die stad, waar men van zei, onder hun zangers en profeten (Ps. 50:2; 48:3), dat zij volkomen van schoonheid was, ene vreugde der ganse aarde, dat God in haar midden woonde, en van daar Zich aan alle volken der aarde tot hare vreugde openbaarde?

De duivel spot vooral met Gods kerk en met alle vromen, zo als de goddelozen zelven zullen belijden. Doch wij laten ons door dat spotten niet afleiden, maar blijven vast en bestendig bij God. Want zalig zijt gij, zo U de mensen om Mijnentwil smaden en vervolgen en alle kwaad tegen u spreken (Matth. 5:11). God kan dien smaad wel weer spoedig wegnemen, en het gejuich der goddelozen stillen, en hun gezang verstommen, en mijne ogen zullen zien, dat zij dan als slijk op de straten worden vertreden (Micha 7:10).

16. *Pe*. Al uwe vijanden, hoe verre zijn zij van medelijden en hulp! Triomferend sperren zij met trotsen hoon hunnen mond op over u; zij fluiten over u en knersen met de tanden, als zij hun begeerte naar buit bevredigen en uw ongeluk aanzien, even als wilde dieren; zij zeggen: Wij hebben haar verslonden; dit is immers de dag, dien wij verwacht hebben; wij hebben hem gevonden, wij hebben hem gezien, en onze vijandin is gevallen, die zich zo trots beroemde, dat God haar vertrouwen en hare bescherming was, zodat zij eens zou heersen over de volken.

Is het niet, als hoorden wij de taal van Gods vijanden in onze dagen, die luide triomferen over de kerk des Heeren, welke volgens hun verwachting nu ook spoedig een lijk zal zijn, ene geboeide, gevallene grootheid? Reeds wensen zij elkaar geluk, dat zij nu spoedig niets meer van deze ene zo machtige en invloedrijke stad Gods zullen te vrezen hebben. En van waar komt de ellende en de jammer van de kerk des Heeren, dat zij aan het geweld, aan den spot en den hoon harer vijanden zozeer is overgegeven, andere dan dat ook hun Profeten naar het welgevallen des vleses, naar den lust der mensen gepredikt hebben, dat zij de misdaad der mensen niet hebben ontdekt, maar toegedekt, en gene tucht uitoefenen? Nu beelden zich hare vijanden in, dat al die heerlijke beloften van Gods woord over een rijk van genade, dat het geheim der genade en der verkiezing niets waard is. Die ellendige dwazen! Zij weten en vermoeden niet, dat zij blinde werktuigen zijn van God, die door hen juist Zijn rijk rein, heilig en heerlijk wil maken, dat het de gerichten Gods zijn over Zijn huis, die echter een voorteken zijn van hun eigen, veel vreeslijker gericht. Voor de ware en getrouwe Profeten en dienaars Gods zijn dit echter tijden der diepste treurigheid, daar zij ook aan de wateren te Babel zitten en wenen, wanneer zij aan de jonkvrouw, de dochter Zions, denken, tijden in welke zij met Jeremia op de puinhopen van Jeruzalem zitten en klaagliederen zingen, maar ook tijden der zwaarste aanvechting en verzoeking, dat zij schreien: "Heere! hoe lang verbergt Gij U voor ons, hoe lang zullen Uwe vijanden triomferen en Uw woord lasteren? (Openb. 11:7 vv).

17. *Aïn*. Neen! zeg ik, die des Heeren waarachtig Profeet ben, datgene, waarop zich de vijanden zo honend beroemen, en dat zij met zulk een overmoed hebben volbracht, is niet hun wil, dien zij volbracht hebben, maar zij hebben het gericht van den heiligen en rechtvaardigen God over Zijn volk moeten volbrengen. De HEERE heeft in dat alles gedaan, wat Hij gedacht had, wat in Zijn heiligen raad is besloten (2 Kon. 22:16 v. Jer. 25:9 vv. 26:18. Zach. 1:6). Hij heeft daarin Zijn woord vervuld, dat Hij bevolen had van oude dagen door Zijnen knecht

Mozes (Lev. 26:23 vv. Deut. 18:15 omtrent Zijn volk, als ene gestrenge, onveranderlijke wet der bestraffing tegen al degenen, die Zich tegen Zijne heilige regeling verzetten. Dit is overeenkomstig Zijne heiligheid en rechtvaardigheid: Hij heeft, gelijk ik het te voren heb verkondigd (Jer. 4:28), afgebroken en niet gespaard; en Hij heeft den vijand over u, o Zion! verblijd, Hij heeft den hoorn uwer tegenpartijders verhoogd.

18. *Tsade*. Zulk ene erkentenis is nu ook bij de dochter Zions ontstaan, daarom heeft zij zich weer tot den Heere gewend. Hun hart schreeuwde 1) tot den HEERE om ontferming, en nog roept zij voort: O a) gij muur) der dochter Zions, gij eens zo wel omgorde, heerlijke stad Gods, roep en klaag uit de diepte den Heere uw ongeluk! Laat dag en nacht tranen afvlieten als ene beek; geef uzelve gene rust, zelfs geen ogenblik, uw oogappel houde niet op van tranen te storten.

a) Jer. 14:17. Klaagl. 1:16.

1) Even als alles wat groot en heerlijk is eerst bij het verdwijnen ‘t hoogst wordt gewaardeerd, zo ging het toen omtrent deze grauwe muren, die nog meer schenen te beschermen dan ene gewone stad, en die midden in hun verval als enen geheimzinnige macht schenen geworden te zijn.

Het inzicht, dat de Heere het vreselijk ongeluk beschikt heeft, drijft tot gebed om erbarmen. Zo sluit zich vs. 18 aan vs. 17 aan evenwel niet onmiddellijk met den eis tot gebed, maar met aanhaling van de daadzaak, dat het geschiedt. Hun hart schreit tot den Heere, waarop de eis volgt met tranen zonder aflaten tot Hem te vlieden.

Het spreekt echter van zelf, dat de Profeet gene dode, stenen muren tot ene smartelijke klacht voor den Heere oproept, maar het volk, dan eens binnen deze woonde en met die het gehele volk van God.

Hier worden de eisen van een waar en ernstig gebed aangewezen, namelijk: 1) het schreien des harten, waaronder de verootmoediging, de ernstige en welgemeende beweging des harten bedoeld is. Cyprianus zegt: de Heere is geen verhoorder der stem maar des harten. Men zegt in een spreekwoord: als het hart niet bidt vermoeit zich de tong te vergeefs;
2) de tranen of het ware berouw, waarvan de tranen merktekenen zijn, zo als het voorbeeld der zondares (Luk. 7:18) aanwijst. En bekend is het woord van dien kerkvader: de tranen der zondaars zijn het brood der engelen, ja de wijn der engelen.

2) Gelijk Jesaja van de poort spreekt en daarmee de stad bedoelt (Jes. 14:31), alzo spreekt Jeremia hier van den muur en bedoelt daarmee, al de personen, die binnen de muren der stad zich bevonden. Hij roept hen toe om geen ogenblik af te laten met wenen, om hart en hand tot den Heere op te heffen, opdat aan de ellende een einde moge komen. Het is de Heere, welke die tranen doet storten. Het is de Heere, die zich op het gebed des ellendigen ook weer erbarmen wil.

19. *Koph*. Maak u op, maak geschrei des nachts in het begin der nachtwaken (Mark. 13:35), roep luide om vergeving en genade, stort uw diep bekommerd hart uit voor het aangezicht des HEEREN als water; hef biddend en worstelend uwe handen tot Hem op, voor de ziel uwer kinderkens, die door uwe schuld zo ongelukkig geworden, in onmacht gevallen zijn van honger, vooraan op allehoeken der straten.

20.

III. Vs. 20-22. Overeenkomstig den drang van den Profeet, verheft nu Zion hare stem tot een klagend gebed, waarin zij den Heere het ontzettend ongeluk, dat Jeruzalem lijdt, aan het harte legt.

20. *Resch*. Zie, HEERE! aanschouw toch, aan wien Gij alzo gedaan hebt.
1) Is het dan een volk der Heidenen? Is het niet Uwe heilige stad, die Gij verkoren hebt tot de plaats Uwer genadige tegenwoordigheid; is het niet Uw uitverkoren volk, Uw eerstgeboren zoon, aan wien alle beloften van Uwen zegen zijn gegeven? En kunt Gij nu rustig aanzien en werkeloos blijven bij de ontzettende gruwelen, die daar geschied zijn? a) zullen dan de vrouwen, gelijk eens in den uitersten hongersnood te Jeruzalem geschied is, hare vrucht eten, met verloochening van alle moederlijk gevoel, de kinderkens, die men op de handen draagt en met tedere liefde verpleegt? Kunnen zulke onmenselijke gruwelen geschieden, zonder dat Gij tussenbeide treedt? Zullen dan de Profeet en de priester in het heiligdom des Heeren gedood worden, zodat hun bloed op dezelfde plaats vloeit, waar zij Uw volk met offeranden verzoenden? Wilt Gij dan Uw verbond met Uw volk geheel en al verbreken?

a) Klaagl. 4:10.

1) Merkt hieraan: het gebed is een zalve voor alle wonden, zelfs de zwaarste; een geneesmiddel voor alle ziekten, zelfs de pijnlijkste. En onze zaak in het bidden, is niet voor te schijven, maar ons onderwerpen aan de wijsheid en den wil Gods, onze zielen aan Hem over te geven en ze dan aan Hem te laten.

21. *Schin*. De jongen en de ouden liggen dood op de aarde, op de straten; mijne jonkvrouwen en mijne jongelingen zijn door het zwaard gevallen; Gij hebt ze in den dag Uws toorns gedood; Gij hebt ze geslacht en niet verschoond.

22. *Thau*. Gij hebt mijne verschrikkingen, de vijandige machten, die mij verschrikken en doden, het zwaard, den honger en de pest van rondom geroepen, dat zij zich tegen mij zouden vergaderen, als tot enen dag eens gezetten hoogtijds, als tot een feesttijd voor de vijanden; en er is niemand, van welk geslacht of welken ouderdom hij ook mocht zijn, aan den dag des toorns des HEEREN ontkomen of overgebleven; die ik met liefdevolle zorg op de handen gedragen en opgetogen heb, opdat zij de dragers mijner verkiezing voor de toekomst zouden zijn, en mijne heilige erve zouden wederbrengen, die heeft mijn vijand omgebracht. Zo zonk mijne heerlijkheid in het stof.

1) Hier brengt hij op de vijanden over wat hij kort te voren gezegd heeft als door God te zijn gedaan, maar in den zelfden zin, omdat hij n. l. begrijpt dat God de eerste oorzaak is, dat de Chaldeën slechts uitvoerders van Zijn straf waren.

Het klinkt ontzaglijk smartelijk, dat zwaaien van den sikkel des doods over het leven des volks, zodat het geen enkelen kring onverschoond liet! Even als ene vergadering tot enen feestdag in haren verheven vrede Gods, zo heeft de Heere zaamgeroepen-niet Zijn volk, maar de machten der verschrikking van rondom, die het bijeen jagen en te zamen slaan, totdat het vergaat. Dat is ene feestviering! Trompetgeschal kondigde de feesten aan. Ook hier klinkt het tot een feest, tot een feest des doods, en tot vrolijkheid der tyrannen, die Israël zouden verderven.

Met de diepste smart, waartegen geen troost iets vermag eindigt het tweede lied even als het eerste.

Dat ondervinden ook de ware Christenen, wanneer zij hun angst en hunnen nood met zulk hartelijk zuchten en wenende den Heere klagen, en hun hart voor Hem uitstorten, dat hun zelfs voordat de volkomene hulpe komt, het kruis veel lichter voorkomt, en zij, zo als het spreekwoord zegt, een riem onder het hart krijgen. Daarom, zijt gij in bekommernis en droefheid, klaag het den Heere, werp uwe bekommernis op Hem, Hij zal voor u zorgen, Hij zal den rechtvaardige niet in eeuwigheid in onrust laten. Daarvan is ons een treffend voorbeeld de Profeet en Koning David; wat dien ook overkwam, dat klaagde hij den Heere in zijne schone Psalmen. Hij klaagde het met tranen en geween, en hij wist, dat dit niet om niet was, gelijk hij zegt in Psalm 56:9 : "Gij hebt mijn omzwerven geteld; leg mijne tranen in Uwe fles; zijn zij niet in Uw register? Ten dage als ik zal roepen, dit weet ik, dat God met mij is. " Zulke tranen, zulk weeklagen van beangstigde mensen, die in hun ellende op Hem aanlopen, wil God, de Heere aanzien, hun tranen vloeien wel van de wangen af, maar zij roepen ten hemel en hun geschrei doordringt alle wolken.

HOOFDSTUK 3.

KLAAG- EN TROOSTSCHRIFT.

C. Hadden reeds in de beide eerste liederen wolken van kommer en van hartverscheurende smart zich over Zion, de gelovigen in Israël en hun vertegenwoordigers, de Profeten, zaamgepakt, nu stijgt deze donkerheid op hun gemoederen in het derde lied tot een volkomen nacht. De wolken trekken zich dicht te zamen tot een onweder, dat zich in hevige bliksemen en donderslagen ontlast. De droefheid wordt tot ene werkelijk geestelijke aanvechting, daar het hart zich geheel verlaten gevoelt van zijnen God en van diens troostvolle beloften; het gevoelt den barmhartigen God tegenover zich slechts als enen overmachtigen vijand en vervolger. Dat gevoel van vollen nacht des harten, onder Gods gerichten verpletterd, van de zwaarste verzoeking en bestrijding om het ineenstorten van het rijk Gods met al zijne eeuwige en onaantastbare inzettingen en goederen, had Jeremia en met hem alle gelovigen gedurende de verovering en verwoesting van Jeruzalem ondervonden en doorleefd. Zijne ziel had echter doorgeworsteld tot het licht, omdat zij altijd in den diepsten grond nog vasthield aan den Heere, en zij was gekomen tot rust en vrede in den Heere. Toen Jeremia de Klaagliederen daar te Mizpa zong, stond deze ervaring der diepste troosteloosheid en inwendige bestrijdingen, die hij met de gelovigen doorleefd had, reeds objectief tegenover hem, en hij legt ze in dit 3de hoofdstuk aan zichzelven en aan de gelovigen van dien en van alle tijden ter vertroosting voor. De beide eerste liederen staan tot dit derde in dezelfde verhouding, als de zoelheid vóór het onweder, en de storm, die zich verheft, tot het onweder zelf. Het vormt in ieder opzicht het hoofdpunt van het gehele Boek. Even als in het onweder de gespannen levensgeesten in de natuur tegen elkaar losbarsten, en in den strijd der elementen veel onreins en schadelijks wordt overwonnen en ter zijde gesteld, zo is ook in de zware, geestelijke bestrijdingen der knechten Gods, en in de voorstellingen hunner ervaringen de strijdende overwinning, het worstelen uit den nacht tot het licht, uit den twijfel tot vast vertrouwen duidelijk te zien. Tot recht verstand van dit 3de lied is daarom het verstaan van dat, wat bestrijding en verzoeking is, zo als die ons van Jakob in dien wonderbaren nachtelijken strijd met den Heere, van Job, Jona, Elia, Jeremia, den Prediker van Salomo, Johannes den Doper bericht worden, zo als ze alle ware gelovigen, vooral de uitverkoren werktuigen Gods beleefd hebben en meten beleven, noodzakelijk, biedt het lied aan den beschouwer ene reeks van onbegrepene, overdrevene klachten aan, op welke weer enige troostwoorden volgen. De vorm van dit lied is tot in bijzonderheden zeer kunstvol. De dichter heeft zelfs elk der verzen in drie delen verdeeld, en laat ieder van die drie delen met dezelfde letter naar de orde van het alphahet beginnen, zelfs in het midden van het lied, waar de nacht der bestrijdingen wordt gebroken, waar de strijd des harten op het hevigst wordt, begint ieder versdeel zelfs met hetzelfde woord. De inhoud wordt in 4 delen verdeeld, van welke het eerste (vs. 1-18 La 1-) de gehele zwaarte der bestrijding uitdrukt, welke door de vorige gebeurtenissen over de gelovigen onder Gods volk zijn gekomen; het tweede (vs. 19-39) toont het doorbreken der hoop en hare versterking, op grond der herinnering aan de Goddelijke genade en voorzienigheid, het derde (vs. 40-54) bevat de erkenning van Gods gerechtigheid in het opleggen der straffen, die echter door de boosheid der vijanden zo wordt vermeerderd, dat de Heere de klacht over vertreding van Zijn volk niet afwijzen kan. Eindelijk in het vierde deel

(vs. 55-56) dringt dat vertrouwen op de Goddelijke gerechtigheid tot gebed, waarin het vertrouwen, dat God zal helpen en op de vijanden wraak zal nemen doorbreekt.

I. Vs. 1-18. In deze gehele afdeling heerst de allerdiepste droefheid van een sterk bestreden hart, de allerhevigste nachtelijke strijd van ene ziel, die in de gemeenschap met God staat, die Hem niet kan loslaten met ene onzichtbare, door haar zelfs niet eens genoemde, haar vijandig tegenoverstaande macht. Deze is echter niemand anders dan de Heere zelf, die steeds de trouwe Verbonds-God is. De worstelende ziel noemt Hem echter niet, vrezende zichzelve aan de eeuwige, onveranderlijke trouw des Heeren en hare eigene nog onverzwakte liefde te herinneren; zo was het ook bij Job gedurende den tijd van zijnen hevigsten strijd, zo ook bij den Prediker. De oorzaak van die kwelling des harten is het in elkaar storten van het rijk Gods, het geliefde Zion, het dierbare Jeruzalem, en de gruwelen, waarmee het vergezeld was. Wie echter hier zijnen mond opendoet, om zijne klachten tegen God, den Heere, zo vele er maar in het hart zijn, uit te storten, kan niet twijfelachtig zijn. Het is de Profeet, die uit het hart aller gelovigen in Israël spreekt, of het zijn ook de gelovigen, die als één persoon zijn zaamgevat. Men moet echter niet in de dwaling vervallen, dat de Profeet hier zijn persoonlijk lijden optelt, dat hij gedurende de belegering en verwoesting van Jeruzalem en ook daarna nog te lijden had. Dit de slechts één punt van het gehele gericht Gods, onder welks slagen het den gelovige in Israël zo nameloos bang om de ziel werd, dat hij bijna op het punt was, om zijne hoop op den Heere, die geheel van verre stond en geen bidden hoorde, weg te werpen.

1. *Aleph*. Ik ben de man, die ellende gezien heeft, die uit- en inwendig, naar lichaam en geest niets den jammer gevoel door de roede Zijner verbolgenheid 1) die door goddeloze en boze vijanden (Job 21:9; 9:34) op mij is gekomen.

1) De Profeet zegt hier dat hij zeer ellendig is, maar tegelijk geeft hij de oorzaak aan, dewijl hij hard door den vertoornden God gekastijd werd.

De Profeet noemt hier niet den naam van Hem, die dit lijden heeft bewerkt. Eerst in vs. 18 spreekt hij den naam van den HEERE uit. Het is het bewijs, dat dit klaaglied, het lied is van een aangevochtene ziele, die eerst dan tot rust komt, als zij eindelijk in den Heere God, met al hare ellende, rust.

Het is niet zo zeer Jeremia zelf die hier over zijn bange lijden klaagt, maar het is het geestelijk Zion, in wiens naam hij al deze verzuchtingen slaakt.

2. *Aleph*. Hij heeft mij bij de hand genomen, en mij geleid en gevoerd in de duisternis, en niet in het licht, door de donkerheid heen tot hetgeen geen licht is (Job 12:25). Gene ster van hoop en troost, geen straal van de lieflijke zon Zijner genade lichtte over mij terwijl Zijne slagen nedervielen.

Hij schildert de droefheid van zich en van zijn volk, even als wanneer men enen kwaaddoener in enen donkeren, vreeslijken, sterken, vasten toren werpt en in ijzeren boeien legt, waar hij noch zon noch maan kan zien, aan alle zijden bewaakt is, zodat hij nergens kan uitbreken, met

water en brood wordt gespijzigd, en zo diep in duisternis zit, dat, al schreit hij ook, hij niemand kan beroepen.

3. *Aleph*. Hij heeft zich immer altijd door tegen mij gewend; terwijl Hij anders met hulp en zegen den vromen tot vertroosting Zich openbaart, is het nu alsof Hij een vijand is geworden; Hij heeft Zijne hand, die anders in genen nood verkort was en altijd wilde redden, den gansen dag veranderd in ene slaande hand.

4. *Beth*. Hij heeft door zulke onophoudelijke plagen en kwellingen mijn vlees en mijne huid van wege grote treurigheid oud gemaakt (Ps. 6:8; 39:12. Job 13:28 mijne beenderen gebroken 1) zodat al mijne krachten verdwenen zijn, en ik daar nederzit als ene schim aan den wand (Job 30:17).

1) De Profeet ziet derhalve niet op de uitwendige verliezen, maar op het bewijs van Gods straf, dewijl het volk uit al die ongelukkige tekenen niets anders kan opmaken dan dat God hun in een vijand was veranderd. En dit was waar. God nu had hen dikwijls vermaand tot berouw, maar wijl ze geheel en al ongeneeslijk waren gebleken, had Hij zich eindelijk tot het uiterste gewroken, zoals billijk was. Dit is de reden, waarom hij zegt, dat God de beenderen gebroken had.

Het beeld is ontleend aan den leeuw, die zijn prooi de beenderen breekt, om haar geheel te kunnen verslinden. Dat beeld is bij den Profeet meer gebruikelijk om daarmee de kracht en de sterkte Gods aan te geven, maar ook om Zijnen niets sparenden toorn aan te duiden. Juda en Jeruzalem zijn gelijk aan hen, wien de beenderen gebroken zijn, van alle macht en kracht beroofd, om ook maar den geringsten tegenstand te kunnen bieden.

5. *Beth*. Hij heeft, even als men ene vijandige stad, die men wil innemen, rondom van een wal omgeeft, tegen mij gebouwd, en Hij heeft mij, gelijk men ene stad met krijgslieden omlegert, met galle en moeite omringd, want talloze ellenden, die mijn leven vergiftigden, dringen op mij aan.

6. *Beth*. Hij heeft mij gezet in duistere plaatsen, als degenen, die over lang dood zijn 1) en bij de mensen geheel vergeten (Ps. 88:5-7).

1) Dit vers in een herhaling van Ps. 143:3.

De dichter bedoelt degenen, die in de graven zijn weggeborgen, want duistere plaatsen is dichterlijke uitdrukking, voor graven. Daarom voegt hij er ook bij, die over lang dood zijn, d. w. z. die niet weer tot het leven terugkeren.

De Profeet vergelijkt derhalve Zion hier bij de doden, voor wie geen herstelling in dit leven is te wachten. Zo zwaar wordt hij aangevochten, dat het één twijfel bij hem is aan de herstelling van Zion, van stad en tempel.

Vandaar dat hij ook in het volgende vers spreekt van muren en koperen boeien, die ontoegankelijk en onverbrekelijk zijn. Al zijn hoop in weg, al zijn verwachting op redding is verdwenen.

Beeld van den geestelijken toestand van menig gelovige, als hij in het moeras van wanhoop en vertwijfeling als weggezonken is.

7. *Gimel*. Hij heeft mij als enen misdadiger in ene nauwe plaats toegemuurd, rondom versperd, dat ik er niet uitgaan kan; Hij heeft mijne koperen boeien verzwaard (Job 19:8. Ps. 88:8), zodat al mijne hoop, om uit mijn angst verlost te worden, verdwenen is.

8. *Gimel*. En het allerzwaarste in deze ellenden is: ook wanneer ik uit de diepte mijner ellende tot Hem roep en schreeuw, sluit Hij, die mij toch zo vele beloften van gebedsverhoring heeft gegeven, zo dikwijls mijn zuchten gehoord heeft, de oren voor mijn gebed 1) zodat ik als in den wind roep (Spr. 1:28).

1) Hier beschrijft de Profeet het uiterste van alle ellenden, omdat hij namelijk niets verkrijgt met roepen en bidden. Want wij weten dat wij daartoe in alle ellenden geroepen worden. De naam des Heeren is een zeer sterke toren, tot Hem zal de rechtvaardige vluchten en behouden worden. (Spreuken 18:10).

Vervolgens: wie den naam Gods zal aanroepen zal zalig worden, bij Joël (2:32). En de Schriftuur is vol van dergelijke getuigenissen, waarin God alle gelovigen vriendelijk tot Zich nodigt (Ps. 91:15; 88:2. Jes. 65:24), Hij zal tot Mij roepen en Ik zal hem verhoren: In dien dag zal hij roepen en Ik zal verhoren. Vervolgens: Voordat gij zult roepen. Kortom alle plaatsen bij elkaar te brengen is niet nodig, maar wij mogen te vreden zijn met dit ene, dat, wanneer God Zich die eigenschap voorbehoudt, dat Hij de gebeden hoort, Hij aanwijst dat dit niet van Zijn eeuwig Wezen en Godheid kan gescheiden worden, dat Hij n. l. geneigd is om de gebeden te verhoren. Daarom zegt de Profeet: Tot U zal alle vlees komen. Wanneer derhalve Jeremia klaagt, dat zijne gebeden te vergeefs zijn geweest en alle vrucht en gevolg hebben gemist, dan schijnt dit iets ongerijmds te zijn. Maar wij weten dat God de zielen der gelovigen ondersteunt en zo verhoort, dat Hij soms langen tijd hun geduld beproeft en van kracht berooft. Dit is de reden waarom Hij Zijn hulp uitstelt en vertraagt. Derhalve is het niet te verwonderen, dat God de gebeden van Zijn knecht niet verhoort heeft n. l. naar de begeerten van zijn vlees. God nu stoot de zijnen nooit terug en is niet doof voor hun gebeden en zuchten, maar de gelovigen spreken dikwijls uit de begeerten van hun vlees. Dewijl derhalve de Profeet zag, dat hij met zijn bidden niet iets verder kwam, daarom zegt hij dat zijne gebeden verhinderd werden, of toegesloten, of dat de deur voor hem was toegeworpen, zodat zijne gebeden niet tot God kwamen. Doch deze plaats is waardig om opgemerkt te worden, dewijl, indien God ons niet terstond verhoort wij moedeloos worden, en niet slechts de ijver om te bidden bij ons verkoelt, maar bijna wordt uitgeblust.

Het gebed sluiten wil derhalve niet zeggen dat de Profeet, en daarmee Zion, geen gebed meer kon uitstorten voor Gods aangezicht, maar dat er geen opmerking des gebeds was, dat het

gebed als met gebroken vleugelen op de ziele terugviel, dat God de verhoring des gebeds uitstelde, of niet scheen te willen horen.

9. *Gimel*. Hij heeft mijne wegen toegemuurd met uitgehouwene stenen, met grote vierkante stenen, die op elkaar sluiten, zodat er geen uitweg is. Hij heeft mijne paden verkeerd, zodat ik daarop niet meer kan wandelen (Job 30:13).

Dat is een harde weg, die alleen uit de ervaring wordt gekend; vroeger had de ziel, om tot haren God te komen, ene straat en een weg, dien zij gemakkelijk kon volgen, zij kon alleen in Hem rust vinden en Zijne leiding volgen. Nu is echter haar weg door stenen versperd, zodat zij niet verder kan voortkomen. Deze benemen alle hoop, om ooit daaruit te kunnen komen, daar zij, hard en vast zijn en dicht aaneengesloten, om de ziel niet door te laten. De wegen zijn niet alleen versperd, maar de kleine stegen en valse uitvluchten, waardoor zij meende te ontkomen, vertonen zich ook niet meer, zodat de ziel in dien toestand moet blijven, totdat het Gode behaagt, haar daaruit te verlossen. O liefde! hoe schoon kunt gij uwe gevangenen bewaren.

De Dichter wil hier zeggen, dat God hem elken uitweg heeft afgesneden en zijn pad onbegaanbaar gemaakt, zodat hij niet meer voort kan. Niet, zoals sommigen menen, dat hij op dwaalwegen was geleid, want de Profeet had immer den weg zijns Gods bewandeld en niettegenstaande de grootste verdrukkingen, den weg Gods verkondigd, maar dat hij nu niet verder kon. En waarom niet? dewijl God Zijn oor voor hem, naar hij meende, geheel had toegestopt en hij de hand des Heeren niet meer gevoelde.

In het volgende vers drukt hij nog treuriger toestand uit, n. l. dat God hem op allerlei wijze vervolgde om hem te vernietigen.

10. *Daleth*. Doch Hij heeft mij niet alleen elken uitweg afgesneden, maar vervolgt mij ook op alle wijzen. Hij is mij een loerende beer (Hos. 13:8. Amos 5:19), een roofgierige leeuw in verborgene plaatsen, die mij zoekt te overvallen en met zijne scherpe tanden te ontvlesen; terwijl ik zwak, onvoorbereid en gerust was.

11. *Daleth*. Hij heeft mijne wegen afgewend, 1) en Hij heeft mij gegrepen in Zijnen toorn en in stukken gebroken; Hij heeft mij woest gemaakt, mij geheel vernietigd.

1) Dit is hetzelfde als in vs. 9b. De Profeet zegt hier dat God hem de wegen heeft afgesneden om verder te gaan, zodat hij het verderf niet kan ontvluchten. Zonder licht, zonder hope, zonder uitzicht moet hij zijn pad bewandelen. Het licht is hem in duisternis verkeerd, het leven in den dood. Gebroken door Gods gramschap ligt hij als ontzield ter neer, en geen stem der hope glinstert meer voor hem in dien donkere nacht der ellende.

Wat hij meent te zien is niet anders dan dat hij het voorwerp, het doelwit is van Gods pijlen, van Zijne gramschap (vs. 12).

12. *Daleth*. Hij heeft, gelijk aan een bekwamen jager, die op wild jaagt, Zijnen boog gespannen, en Hij heeft mij den pijl, het zwaarste lijden, als ten doel gesteld.

13. *He*. Hij heeft Zijne dodelijke pijlen van Zijn goddelijk gericht uit Zijnen pijlkoker genomen, en in mijne nieren doen ingaan; Hij heeft mijn binnenste doorboord, zodat mijne verborgenste gevoelens, mijne diepste levenskracht, smartelijk werd getroffen (Job 6:4; 16:12 v.).

14. *He*. Ik ben doordat Zijne pijlen mij zo diep wondden en mij alle blijdschap ontnamen, met de weinige andere waarlijk vromen, al mijn volk, aan de grote menigte dergenen, die zich door Zijne gerichten niet lieten verootmoedigen, maar tot het einde weerspannig zijn gebleven, tot belaching geworden, hun snarenspel, hun honend lied (Job 12:4; 30:9) den gansen dag; daarmee zochten zij den ernst van Gods toorn, die over hen was gekomen, weg te zingen.

Dat het getal groot was van hen, die in den ondergang van het rijk de kastijdende hand Gods niet wilden zien en met de vermaningen des Profeten spotten, toont niet alleen de geschiedenis van den eersten tijd na Jeruzalems verwoesting (Jer. 41 vv.) de daad van Ismaël en van zijnen aanhang (Jer. 41:2 vv.), en van de weerspannige mannen, die ondanks Jeremia's waarschuwing naar Egypte trokken (Jer. 43:2) maar ook de geest, die onder de ballingen heerste, tegen welke Ezechiël moest strijden (Ezech. 12:22).

Evenzo ziet ook de grote menigte der tegenwoordige Christenen niets van de gerichten Gods, die reeds over ons zijn begonnen en bij voortduring nog dreigen; zelfs waar ze met de handen te tasten zijn, spot en zingt men ze weg met spot en hoon over al degenen, die door den ernst der tijdsomstandigheden, door den dreigenden en reeds uitgestorten toorn Gods getroffen, in hun binnenste gewond en diep ter neer geslagen zijn, maar vooral op de dienaren en profeten van God, die op Gods gerichten wijzen en op boete en bekering aandringen.

15. *He*. Hij heeft mij in plaats van met de vroegere zoete weide en het aangename van Zijne troostvolle toespraak en vriendelijkheid in mijne ganse ziel, met bitterheden verzadigd (Job 9:18), Hij heeft mij met alsem dronken gemaakt, 1) daar treurigheid, angst en harteleed mijn dagelijks brood en mijn dagelijkse drank is.

1) God heeft toegang tot den geest der mensen, en kan dien zo verbitteren, dat daardoor alle de genietingen verbitterd worden, gelijk wanneer de maag vervuild is, wordt alles wat men eet verzuurd. Hij heeft mij met alsem dronken gemaakt, dat is, zo dronken gemaakt door een gevoel van mijne rampen, dat ik niets weet te zeggen of te doen.

16. *Vau*. Ja meer nog! Hij heeft mij oneetbare, onverteerbare stenen gegeven in plaats van brood, in plaats van Zijn woord en Zijnen Geest, waardoor Hij mij dagelijks sterkte. Hij heeft mijne tanden met zandsteentjes verbrijzeld 1), Hij heeft mij op den grond geworpen en in de as nedergedrukt, mij de smadelijkste vernedering en het diepste lijden aangedaan (Job 30:19).

1) In het Hebr. Wajagrees bèchsatseets sjinnai. Beter: Hij heeft mijne tanden zandsteentjes te vermorzelen gegeven. Een uitdrukking, welke de zwaarste ellende moet te kennen geven. Het is hetzelfde als stenen voor brood geven.

17. *Vau*. En Gij hebt mijne ziel door al die ellende en den diepen smaad, die op mij is opeengehoopt, verre van den vrede verstoten, dien ik in Uwe gemeenschap genoot en die mijn hoogste goed was, ik, zeer bedroefde mens, die dagelijks ongeluk zonder maat en einde ondervind, heb het goede, het geluk vergeten 1), dat er nog op aarde is; want ik heb gene hoop meer, het ooit weer te vinden.

1) De dichter staat hier als het ware op het punt om te wanhopen, om weg te zinken in het moeras der vertwijfeling. Hij heeft alleen een gezicht voor zijn ellende, en zo heeft de donkerheid der ellende hem omringd, dat de herinnering aan het goede, dat hij genoten had, schier is verdwenen.

Ja straks zal hij nog zeggen (vs. 18), dat zijn sterkte, zijn hoop op den Heere helemaal is vergaan.

Dit is echter het keerpunt. Waar hij den naam van HEERE weer mag noemen, daar ontsteekt die Naam voor hem het licht der hope weer. Gelijk voor den verloren zoon in de gelijkenis, het noemen van den naam vader, het keerpunt was, het ogenblik, waarin de hope op redding weer ontvlamde in zijn door zonde en ellende verslagen ziele: zo ook voor den Profeet hier het noemen van den naam HEERE.

God laat Zijn kind wel zinken, maar niet verzinken. Hij zelf redt hem op Zijn eigen, d. i. op Goddelijken wijze uit den ruisenden kuil van doffe neerslachtigheid.

18. *Vau*. Toen zei ik, toen dacht ik bij al mijn uit- en inwendig lijden in mijn hart: Mijne sterkte om nog langer te leven isdoor den Almachtige, die mij ten vijand geworden is, vergaan, en mijne hoop van den HEERE 1), die eens mijne gehele ziel vervulde en mij sterk maakte als een koperen muur, is verloren en in den duisteren nacht van wanhoop en troosteloosheid verzonken.

1) Hij noemt den dierbaren naam des Heeren (Jehova) weer voor de eerste maal, en terwijl hij dien in den mond neemt, brandt ook deze zalige Naam, die vrede en troost, sterkte en kracht geeft, in zijne ziel, die altijd zozeer naar des Heeren troost en hulp smacht, en overtuigt hem, dat er ook voor hem nog reden is om te hopen en te vertrouwen. Het noemen van den Naam van Hem, die van ouds af de God van Zijn volk is, en het verbond met hen heeft bezworen, bewaart zijne ziel voor het wegzinken in wanhoop en drijft hem aan, het vertrouwen op den Heere niet te laten zinken, zodat hij nu in het volgende den Heere zijnen nood kan klagen en Zijne hulpe kan afsmeken, en den Heere niet meer aanklaagt.

Hier wordt zulk ene ernstige, diepe klacht des Profeten beschreven, dat velen hebben gemeend, er werd daarin niet anders dan van het bitter lijden en sterven van Christus gehandeld. Men vindt dan ook bij afbeeldingen van Christus, waar Hij met gesels gemarteld

wordt voorgesteld en op Zijn hoofd de doornenkroon, het begin van dit Hoofdstuk in ‘t latijn daaronder geschreven. Wij leren hier hoe diep God dikwijls ook Zijne liefste kinderen en uitverkorenen, Zijne heiligen op aarde laat verzocht worden, zodat zij enigermate de angsten der helle moeten smaken, met den duivel strijden en zijne vurige pijlen tegen zich gevoelen. Ja dikwijls komt het zo ver met hen, dat ook God hun schijnt tegen te zijn, hetwelk dan de allerhoogste bestrijding is, die een mens onder de zon kan ondervinden. Alle andere aanvechting is niets bij deze, wanneer God Zich als een vijand tegenover den mens schijnt te plaatsen. Want zolang overigens de vromen in hun hart de genade Gods smaken en Zijne Vaderlijke goedheid ondervinden, kan alle wederwaardigheid door hen worden gedragen, kunnen zij vrolijk en goedsmoeds zijn, ook te midden van uitwendig lijden, zo als wij in den Profeet David zien, die al zijne vijanden kan trotseren, wanneer hij in het hart Gods genade gevoelt, zodat hij uitroept: "De Heere is bij mij; ik zal niet vrezen, wat zal mij een mens doen?" en: "Immers is mijne ziel stil tot God, van Hem is mijn Heil. Immers is Hij mijn Rotssteen en mijn Heil, mijn hoog vertrek; ik zal niet grotelijks wankelen. " En wederom: "Wien heb ik nevens U in den hemel; nevens U lust mij niets op de aarde! Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid. " Maar daarentegen wanneer God Zich in ene andere gedaante verbergt, en doet als hoorde Hij niet, als ware Hij op het sterkst tegen ons, dan gaat de weeklacht op, dan begint het verborgen, geestelijk lijden, de wonderbaar grote angst, onder welken wij zouden moeten versmachten en ter helle nederzinken, zo God Zijne hand niet over ons hield en den angst deed eindigen. Dat zijn rechte stoten des satans, het hevigste der helse bestrijdingen, het zijn de beken Belials, die den mens willen overmeesteren. Dan is het hun te moede, als waren zij in duisternis gelegd, in ene eeuwige gevangenis van alle droefenis ingemuurd, als stopte de Heere Zijne oren voor hun klaaggeschrei, ja als had Hij Zijnen boog tegen hen gespannen en hen tot mikpunt gesteld, om al Zijne schoten en pijlen tegen hen af te schieten, alsof Hij ze uit den vrede en uit alles goeds geheel en voor altijd had uitgestoten. Dan komt het ten laatste zover, dat zij denken: "mijne kracht en mijne hoop op den Heere zijn verdwenen", totdat God hun wederom de lieflijke zon van Zijne Goddelijke, hemelse vertroosting en van Zijne vaderlijke goedheid uit het donkere der bestrijdingen laat te voorschijn komen. Intussen moeten zij echter een tijd lang den toekomstigen toorn smaken, dien de veroordeelden eens eeuwig zullen dragen. Dit moet men echter voor zeker houden: wat God tijdelijk Zijnen uitverkorenen kinderen laat ondervinden, dat zal Hij volkomen en eeuwig laten komen over de geruste, goddeloze wereld, waar gene ware oprechte boete, berouw noch bekering volgt. De goddelozen zullen den droesem van den oneindigen, eeuwigen, onverdraaglijken toorn Gods moeten uitdrinken, daar zij van angst en onuitsprekelijke kwelling zullen spreken: "Gij bergen! valt op ons, en gij heuvelen, bedekt ons, " waar hun worm niet sterft en hun vuur niet wordt uitgeblust, waar zij den dood zullen zoeken en niet vinden, zullen begeren te sterven, maar waar de dood van hen zal vlieden. Daarom zo troostvol deze voorbeelden van Jeremia, Job, David en anderen den boetvaardigen zijn, zo verschrikkelijk zullen zij zijn voor de goddelozen, opdat deze tot zich zelven inkeren, en de onfeilbare rekening maken: Maakt onze Heere God het alzo met Zijne liefste kinderen op aarde, dat Hij ze in angst en nood laat komen, o wee, hoe zal het dan eindelijk aflopen met de goddelozen, die in hun verstokking en gerustheid nauwelijks een ogenblik voor de hel sidderen?" .

Wij mogen echter nooit het onderscheid voorbijzien, dat er is tussen Jobs verzoeking en de bestrijding van Jeremia en de gelovigen in Israël te dier tijde. Terwijl Jobs verzoeking enkel door lijden van persoonlijken aard werd veroorzaakt, waren het bij Jeremia en de vromen de onweders van Gods toorn over Zijn gehele rijk met al zijne instellingen en grote beloften, die hun tot bestrijding dienden. Daarom was deze bestrijding ook veel zwaarder dan die van Job, en alleen te vergelijken met die, welke de prediker Salomo ondervond. Even als wanneer heden de gehele kerk des Heeren in droefenis en smaad is, hare heilige instellingen vervallen, de vijanden over haar heersen en triomferen, hare eigene kinderen in massa haar den rug toekeren, de valse profeten luide voor allen leugen prediken en geprezen worden, dan is dat oordeel des Heeren voor alle gelovigen ene oorzaak der diepste treurigheid, waarin zij den toorn Gods duidelijk zien, en deze bestrijding is voor hen zwaarder, dan wanneer een enkele gelovige in droefheid en angst verkeert.

19.

II. Vs. 19-39. In dit tweede deel verheft de Profeet zich weer uit den nacht des lijdens in den helderen dag van troost en hoop; toch gaat deze dag als het ware ene morgenschemering vooraf, daar hij nog met de wanhoop strijdt, met welke hij was aangevallen, om zich dan in het volgende in geloof weer omhoog te worstelen. De Profeet kan weer bidden! Hij bidt dus tot den Heere, dat Hij zijner weer gedenke, en maakt zich van zijne zijde ook gereed vertroostingen te zoeken. Deze vindt hij vooral daarin, dat het met het rijk Gods nog niet geheel uit is, dat er nog een overblijfsel van gelovigen bestaat, bij welke ene wending ten goede kan plaats hebben. Dat is aan Gods genade en barmhartigheid te danken, wier voortduren de Profeet ook met de innigste vreugde gevoelt. Uit dit gezichtspunt der Goddelijke barmhartigheid beschouwt nu de Profeet zijn lijden en dat der gelovigen: de Heere meent het altijd goed, ook wanneer Hij slaat; men wachtte dus in stille overgave, dan zullen de stralen der Goddelijke ontferming ook weer doorbreken. Zo komt alle lijden, ook dat door des mensen boosheid ons overkomt, als ene heilzame, Goddelijke schikking voor, zodat niet dat lijden zelf, maar alleen de oorzaak daarvan, de zonde, te beklagen is.

19. *Zain*. Ach Heere! Gedenk 1) aan mijne ellende (vs. 1) en aan mijne ballingschap aan den bitteren alsem(vs. 15) en de vergiftige galle (vs. 5).

1) Hier schijnt de Profeet uit te drukken, hoe de hoop bijna bij hem is afgesneden, dat hij niets meer ondervindt van de kracht Gods, dewijl hij als het ware door de rampen wordt ondergehouden. Dit nu is zeer ongerijmd, dat zij, die enigzins het mededogen Gods hebben ervaren, zo alle hoop wegwerpen, dat zij niet meer durven besluiten om tot God de toevlucht te nemen. Wat dus volstrekt niet was te denken verontschuldigt hier eigenlijk de Profeet en leert dat het niet verwonderlijk is, dat hij neergebogen ligt onder de uiterlijke beproevingen, dewijl hij als het ware zo gedrukt was door kastijdingen en moeiten, dat zijn ziel als gedrenkt was met vergif en gal. Maar ondertussen toont hij door het woord, gedenk, hoe, wanneer die beproeving overvalt zij tegelijk onze zielen moet bezig houden, wanneer wij ons al te veel met onze rampen bezig houden. Want de gelovigen moeten in hun droefheid de middenmaat houden.

Terwijl de profeet de woorden van dit gebed uit de verzen 1, 5 en 15 neemt, vat hij den hoofdinhoud van zijne gehele, voorgaande hartverscheurende klacht te zamen, en legt die biddend voor den troon Gods ter neer.

20. *Zain*. Mijne ziel gedenkt er wel terdege aanhoeveel ellende ik heb moeten doorworstelen, en zij bukt, zij buigt, zich neer in mij.

1) De Profeet ontboezemt hier schier het zelfde wat ook de dichter van Ps. 42 en 43 uitspreekt. Als hij zag op al het leed wat hem had getroffen, op al de ellende, die hij had ondergaan, aan al de onheilen die stad en tempel hadden getroffen, den kromp zijn ziel ineen van weedom en smart. Alles wat schier een mensenkind had kunnen ondergaan, had hij ervaren, en dat al omdat het de innigste wens van zijn hart was, dat Jeruzalem en Juda nog voor den val konden behoed worden. Het was gehoorzamen aan God, maar ook liefde tot zijn afvallig volk geweest, dat hij de vervolging niet had geschuwd. En ziet al wat hij gesproken en al wat hij gebeden had, het had schier niets gebaat. Jeruzalem was verwoest. Juda's volk was weggevoerd. Op de puinhopen van stad en tempel zingt hij zijn klaaglied. Alles dus van menselijke zijde gezien eindigt in nachtelijk donker. Maar ziet de Heere laat zijn knecht niet varen. Hij is het die den moedelozen kracht geeft. De Profeet ervaart het dan ook, dat als hij in de duisternis gezeten zal zijn, de Heere hem tot een licht zal wezen. Hij wordt afgetrokken van zijn ellende en krijgt een oog voor de goedertierenheden des Heeren. Hij krijgt genade om ook de lichtzijde nog te zien en daarom zegt hij, dat hij hierop nog zal hopen, dat het de goedertierenheden des Heeren zijn, dat hij niet vernield is.

21. *Zain*. Dit zal Ik mij ter harte nemen, namelijk dat mijne ziel door het nadenken over alles, wat zij ervaren heeft, slechts wordt nedergedrukt, en daarom haren nood den Heere moet klagen, dat Hij Zich harer ontferme en verzachting geve; daarom, omdat ik weet, dat God alleen mij kan helpen, zal ik hopen, dat er nog een tijd zal komen, wanneer Hij Zijne hulp, die ik zo dikwijls heb ondervonden, met vreugde openbaart.

Midden in de duisternis moet den vrome door den Genadige, Barmhartige en Rechtvaardige het licht van Gods genade opgaan. Van zulk ene troostvolle leer weten geruste, onverzochte harten niets. Maar die met den duivel hebben moeten worstelen in den zwaren strijd der hevige bestrijdingen, zodat hun de wijde wereld te benauwd werd, wanneer die weer uit den angst zijn verlost, weten zij het later en hebben zij in hun hart gevoeld, welke een dierbaar, edel kleinood het is, wanneer God uit de dikke, donkere wolk weer het licht van Zijn Goddelijk aangezicht met troost en hulp laat lichten.

De herinnering is dikwijls de slaaf der twijfeling. Moedeloze harten roepen elk duister voorgevoel van het verleden in het geheugen terug, en weiden uit over elke donkere omstandigheid in het leven, dus biedt de herinnering, in zak en as gezeten, den geest een beker aan met gal en alsem gevuld. Dat is echter niet nodig. De wijsheid kan haar gemakkelijk in een engel der vertroosting veranderen. Hetzelfde herinneringsvermogen, dat in zijn linkerhand zoveel onheilspellende voortekens draagt, kan er toe geleid worden met zijn rechter een schat van hoopgevende tekens te omvatten. Het behoeft geen ijzeren kroon te dragen, het kan zijn voorhoofd sieren met een gouden haarband, met sterren getooid. Dit was

de ervaring van Jeremia; in het vorige vers had de herinnering zijne ziel diep vernederd: "Mijne ziel gedenkt er wel terdege aan, en zij bukt zich neer in mij, " en nu doet zij nieuw leven en vertroosting in hem ontwaken: "Dit zal ik mij ter harte nemen, daarom zal ik hopen. " Gelijk aan een tweesnijdend zwaard doodde zij zijn hoogmoed met den enen, en zijn wanhoop met den anderen kant. Wij zouden in den regel indien wij ons geheugen met wijsheid wilden gebruiken, in onze donkerste uren ene toorts kunnen aansteken, die de lamp der vertroosting aanstonds zou doen branden. God behoeft niets nieuws op aarde te scheppen om de vreugde der gelovigen te doen wederkeren. Indien zij, biddende, de as van het verledene willen oprakelen, zouden zij licht voor het tegenwoordige hebben, en indien zij zich tot het Boek der waarheid en den troon der genade wenden, zouden hun kaarsen spoedig even helder branden als te voren. Herdenken wij dan de goedertierenheden des Heeren, en roepen wij ons Zijne genadige besturingen voor den geest. Laat ons het boek der herinneringen openslaan, dat zo rijk versierd is met gedenktekenen van Gods trouw, en wij zullen spoedig gelukkig zijn. Zo kan het geheugen worden wat Coleridge het zei te zijn: de springader der vreugde, en wanneer de Goddelijke Trooster het in Zijnen dienst neemt, de beste aardse vertrooster.

22. *Cheth*. Het zijn a) de goedertierenheden 1) des HEEREN, aan welke wij het alleen te danken hebben, dat wij niet vernield zijn; ware het aan de vijanden overgelaten geweest, zij hadden ons zonder enige barmhartigheid opgegeten, maar de Heere heeft hem verhinderd. Wij zijn nog aanwezig en dit zegt ons, dat Zijne barmhartigheden over Zijn volk geen einde hebben.

a) Jes. 1:9. Hab 3:13.

1) Hier wordt gesproken van goedertierenheid in het meervoud, betekenende den overvloed en de verscheidenheid dezer goedertierenheid. God is een onuitputbare Bron van goedertierenheid, de Vader der barmhartigheid. Merkt hieraan: wij allen hebben het aan de bewarende goedertierenheid van God dank te weten, dat wij niet verteerd zijn; anderen zijn verteerd rondom ons, en wij zelven zijn in de vertering geweest en nochthans zijn wij niet verteerd, wij zijn buiten het graf, wij zijn buiten de hel. Was er met ons gehandeld naar onze zonden, wij hadden lang verteerd geweest, maar met ons is gehandeld naar Gods barmhartigheid en wij zijn verplicht het te erkennen tot Zijn lof.

De beproefde gelovige mag hopen dat het heil des Heeren zal komen, hoewel alles tegen hem schijnt, indien hij onder dat alles maar stil is, d. w. z. niet met zijn God twist of tegen Hem murmureert, maar stil berust in Zijn beleid.

Dit is geen vrucht die op eigen akker groeit, maar het is een vrucht des geloofs, door den H. Geest. Ons natuurlijk hart murmureert immer, maar indien de Heere de hand op den mond legt en wij de daden des Heeren leren goedkeuren en leren wachten op Hem, die slaat, maar ook geneest, zal uit de beproeving nog een vreedzame vrucht der gerechtigheid worden geboren.

23. *Cheth*. Zij a) zijn allen morgen nieuw; zo dikwijls de zon opgaat en de dag aanbreekt, breken ook de stralen Zijner onuitputtelijke goedheid door; Uwe trouw, o Heere! is groot, en verlaat ons niet, al dreigt ook de dikste duisternis, geweld en wreedheid der vijanden die ons omgeeft, ons te vernietigen.

a) Ps. 30:6.

Even als iemand, die in den donkeren nacht door schrik overvallen was, en vrolijk wordt als het lieflijk morgenrood aanbreekt en het dag begint te worden, zo wil de Profeet zeggen, zo zijn ook wij in donkerheid en duisternis. Maar uit dezelfde duisternis schittert ons tegen het lieflijke, schone, verkwikkende morgenrood van Gods barmhartigheid, die wordt ons elken morgen nieuw en houdt nimmer op. Een getrouw vader kastijdt zijn kind wel, wanneer het zondigt, maar hij wendt zijn vaderlijk hart daarvan niet af; te midden van denzelfden ernst, waarmee hij het kind slaat, behoudt hij toch het vaderlijk hart, en ontfermt hij zich weer over het arme kind. Zo handelt inderdaad God met ons als een vader; wanneer wij zondigen en struikelen herinnert Hij ons, waartegen wij zondigen.

24. *Cheth*. De HEERE, de Barmhartige en Getrouwe, isen blijft mijn erfdeel, dat mij rijk maakt. Wanneer ik daarom Hem slechts heb, wanneer Hij slechts de mijne is, wil ik al het andere laten varen, zegt mijne ziel; a) daarom gelijk ik reeds gezegd heb, zal ik ook verder getroost op Hem hopen; Hij zal mij niet tot schande laten worden (Ps. 16:5; 73:26; 110:5, 7).

a) Hab. 2:3.

De Profeet leert ons hier den waren grond en den eigenlijken aard van het geluk. Het bestaat daarin met God alleen tevreden te zijn, en aan Zijne genade genoeg te hebben. Gelukkig wil iedereen zijn, maar de meesten dolen rond, en zoeken hun geluk buiten God. Daar is geen geduld mogelijk, wanneer het ongeluk komt. Het is daarom iets groots, wanneer wij er toe komen met God tevreden te zijn en in Hem alles te hebben. De goedheid Gods, welke zich in gaven openbaart, ondervindt alleen in waarheid hij, die haar zoekt, want alleen zulk een verstaat en geniet de ganse Goddelijke ontferming, die zich in de gaven openbaart. Deze kan het dan ook verdragen, wanneer de Goddelijke Vaderliefde niet altijd schittert en God menigmaal op de beloning Zijner liefde, die ene onveranderlijke is, laat wachten. De vleselijke natuur wil altijd feitelijke bewijzen hebben, daarom is zij ongelovig en kan zij het kruis niet verdragen, maar de Geest weet, dat er zonder lijden en smart ook geen geloof en genen hoop kan bestaan.

Hier is vooral op te merken, dat onze afdeling vol van vertroosting, het midden is niet alleen van het 3de hoofdstuk, maar van het gehele Boek. Gelijk Hoofdstuk 3 het midden inneemt onder de vijf, zo vormen wederom deze troostrijke verzen vrij nauwkeurig het midden van het 3de Hoofdstuk. Ook hier treedt duidelijk de kunst van den vervaardiger voor den dag. Op den duisteren nacht der wanhoop vs. 18 laat hij aanstonds den helderen dag der blijde hoop en overgave volgen. Daar nu de afdeling, welke op vs. 42 volgt, weer de ellende van het volk en van den Profeet met de donkerste kleuren schildert, zo is dit lichte deel als het ware aan beide zijden door diepe duisternis ingesloten, op welks achtergrond de heldere kleuren van het

vertroostende beeld des te helderder te voorschijn treden. Zo vormt dan als het ware de band van het kunstig gebouw der Kaagliederen ene lichtpyramide, die zich uit donkere smart verheft, waardoor allen reeds de troostrijke waarheid in het helderste licht wordt geplaatst, dat voor den gelovige de zon des heils toch eindelijk over den nacht van ellende en jammer moet triomferen.

Wij zien hier, dat er tweeërlei troost is, een inwendige en uitwendige. De inwendige is, wanneer iemand in zijn hart verzekerd is, dat hij een genadig God heeft, van Wien hij in allen nood en tegenspoed alles goeds mag verwachten. Maar deze troost wijkt soms, zo als wij het in Jeremia en uit Davids woorden zien. Dikwijls schijnt het alsof God met hemel en aarde iemand tegen is. Hoe moet zich nu zulk een in de bestrijding houden? Antwoord: Hij moet den uitwendigen troost aangrijpen, dien hij niet in zijn hart maar in de Heilige Schrift, in zo vele en velerlei vertroostende uitspraken vindt, welke God ons daarin voorhoudt met vele voorbeelden derzulken, in wie God zulke beloften vervuld en waar gemaakt heeft. En dan zijn inzonderheid ook deze heerlijke woorden, die Jeremia hier gebruikt, wel op te merken, woorden, die hij niet in zijn hart gevonden heeft, want dit zei hem geheel iets anders, maar zij zijn hem door den Heiligen Geest ingegeven. Deze spreuken moet men in sterke bestrijdingen vastgrijpen en ook tegen de gedachten en sprake van zijn eigen hart in gelovig vasthouden. Daardoor zal God de inwendige vertroosting in een bestreden hart ook weer opwekken.

Het is niet: "de Heere is ten dele mijn deel, " noch de Heere is in mijn deel, maar Hij zelf is het geheel van het erfdeel mijner ziel. Binnen den omtrek van dezen cirkel ligt alles wat wij bezitten of wensen. De Heere is mijn deel. Niet slechts Zijne genade, noch Zijne liefde, noch Zijn verbond, maar Jehova zelf. Hij heeft ons tot Zijn deel uitverkoren, en wij hebben Hem tot het onze gekozen. Het is waar, dat de Heere eerst ons erfdeel voor ons moet kiezen; anders zullen wij het nooit voor ons zelven kiezen, maar indien wij werkelijk volgens het voornemen Zijner uitverkiezende liefde geroepen zijn, zo kunnen wij zingen: "Mijn Heiland minde mij het eerst en heeft mij uitverkoren. Ik min Hem weer op het zeerst, en blijf hem toebehoren. De Heere is ons algenoegzaam deel. God is volkomen in Zich zelf, en indien God al genoegzaam in Zich zelf is, dan is Hij het ook voor ons. Het valt niet licht, des mensen verlangen te bevredigen. Wanneer hij droomt dat hij voldaan is, dan ontwaakt hij op eens tot het bewustzijn, dat er nog iets daarboven is, en terstond roept de stem in zijn hart: "Geef, geef. " maar alles wat wij verlangen kunnen, wordt in ons Goddelijk erfdeel gevonden, zodat wij vragen: Wien heb ik nevens U in den hemel? nevens U lust mij ook niets op de aarde. Wel mogen wij ons verlustigen in den Heere, die ons uit den stroom Zijner lieflijkheden laat drinken. Ons geloof slaat de vleugels uit en stijgt op als een adelaar in den hemel der Goddelijke liefde, waar zij haar ware tehuis vindt. De snoeren zijn ons in lieflijke plaatsen gevallen; ene schone erfenis is ons geworden. Laat ons ten alle tijde in den Heere verblijd zijn; laat ons aan de wereld tonen, dat wij een gelukkig en gezegend volk zijn, en haar aldus nopen uit te roepen: Wij willen met u gaan, want wij hebben gehoord, dat God met u is.

25. *Teth*. De HEERE is goed dengenen, die Hem verwachtenook wanneer Hij kastijdt; Hij is goed der ziele, die met een ootmoedigen en verslagen geest Hem zoekt 1) (Ps. 25:3; 34:9; 69:7. 86:5).

1) De boze vijand is gewoon aan ons mensen, wanneer wij in smart en verzoeking zijn, God geheel anders af te schilderen en voor te stellen, dan Hij waarlijk is. Hij stelt Hem voor als een Rechter zonder genade, onbarmhartig en toornig, met wien niet te handelen is, die ons slechts doodt en verdoemt en niet zalig wil zien. Zo wil de boze vijand ons verschrikken en tot wanhoop brengen. Hier moeten wij dit verschrikkelijk beeld van den satan uit het oog zetten en zien, hoe de Profeet Jeremia hier als het aangezicht des Heeren voor ogen schildert, ja hoe God Zichzelven in Zijn heilig Woord heeft voorgesteld, namelijk aldus: De Heere is goed der ziele, die hem zoekt.

26. *Teth*. Het is goed, het is ene kostelijke zaak, die niemand zal berouwen, maar zijne ziel zal bevredigen en versterken, dat men in alle smarten steeds hope, en zowel in- als uitwendig zonder morren en klagen stille zij 1), wachtende op het heil des HEEREN(Ps. 37:7. Jes. 30:15).

1) Hoe nodig en nuttig is het rustig en stil te zijn en wat goeds brengt dat niet te weeg! God heeft de toestanden, waardoor Hij de zielen leidt, zo duidelijk in Zijne Schrift geopenbaard, dat hij, die ze leest, en wel in het licht van God en zonder vooraf door iets anders te zijn ingenomen, dat daarin gemakkelijk kan vinden.

Het kruidje geduld groeit niet in den tuin van alle mensen. Daartoe moet ons echter dringen 1) dat het ene zeer kostelijke deugd is en een stuk van den godsdienst volgens de eerste tafel; 2) dat zij met nog meer deugden verbonden is, namelijk met de hoop op God; 3) dat zij ons lichter valt, wanneer wij ons van der jeugd af daaraan gewennen; 4) dat men er veel onrecht, smaad en slagen mede kan overwinnen; 5) dat het ongeluk niet eeuwig duurt; 6) dat altijd het einde goed wordt; 7) dat God niet van harte plaagt, maar altijd iets anders, iets beters met ons voor heeft, ook liever wilde, dat Hij niet behoefde te straffen.

27. *Teth*. Het is goed voor enen man, wie hij ook zij, dat hij het juk, den tegenspoed reeds in zijne jeugd draagt, en zich alzo bij tijds oefene in heilig geduld en in stilheid des harten; want wie in den tijd van frisse kracht het juk des lijdens leert dragen, die zal ook niet vrezen, wanneer het hem in den ouderdom treft.

1) Dit vers houdt een dubbelen zin in, dewijl het woord juk kan uitgelegd worden of omtrent het onderwijs, of omtrent de kastijding Gods. Op tweeërlei wijze nu vatten en nemen wij het juk op n. l. wanneer wij geneigd zijn om Zijn onderwijs aan te nemen, vervolgens, wanneer wij ook stil zijn als Hij ons kastijdt en niet murmureren, maar ons vrijwillig onder Zijne tucht stellen. Dewijl derhalve het woord juk, sommigen opvatten voor het juk der kennis, anderen voor het juk der kastijding, daarom kunnen beide betekenissen ons behagen, zoals ik gezegd heb, en beide keuren we goed. Maar het schijnt dat Jeremia eerder spreekt van de gehoorzaamheid in het algemeen, welke de gelovigen Gods bewijzen, wanneer zij zich laten regeren door Zijn besluit. Dit is derhalve ons waar geluk, wanneer wij erkennen dat wij niet ons eigen meester zijn, Gode het hoog bewind laten, opdat Hij met ons handele naar het Hem goeddunkt, maar de aanvang moet geschieden van de wet van God zelf. Dan worden we gezegd Gods juk te dragen, wanneer wij eigen mening prijs geven, niet wijzer willen zijn dan

God, wanneer we met opgeven van eigen mening, ja met ten onderbrenging er van, horen naar wat God ons voorschrijft en aannemen wat Hij beveelt.

Calvijn staat dus meer de mening voor dat onder juk dragen, het in alles zich gedragen naar Gods wil moet verstaan worden. Wij voor ons Zijn echter van mening dat hier in de allereerste plaats wordt bedoeld het juk van Gods kastijdingen, de tegenspoeden, welke de Heere God zendt, echter ook in den zin dat tegelijk daarmee bedoeld wordt: het zich onderwerpen aan Zijn wil, het goedkeuren van wat Hij oplegt.

Dit wordt nader bevestigd in de volgende verzen.

28. *Jod*. Omdat het nu goed is vroegtijdig tegenspoed te leren dragen, morre de geslagene niet. Hij zitte eenzaam, 1) gelijk het treurenden betaamt, en zwijge stil in onderworpenheid des harten, zonder te klagen, omdat Hij het hem naar Zijn raadbesluit opgelegd heeft.

1) De gedachtengang is deze: Dewijl het voor den mens goed is, dat hij lere, het lijden te verdragen, zo zitte hij, wanneer God hem zulks oplegt stil en drage het in geduld. Hij zitte eenzaam zoals het treurenden betaamt en zwijge zonder te morren, wanneer Hij hem een last oplegt.

Eenzaam zitten en stil zwijgen is het beeld van hem, die voor God zijn lijden brengt, Hem het lijden bekendmaakt en van Hem verwacht kracht en sterkte. Die niet van den mens en het mensenkind troost verwacht, maar van Hem, die hem dat lijden heeft toebeschikt.

29. *Jod*. Hij steke 1), zich verootmoedigende onder Gods machtige hand, zijnen mond zwijgend in het stof, zodat hij met zijnen gehelen mens betoont, dat hij zich buigt voor den alleen Wijze en Rechtvaardige, die macht heeft over alles, zeggende in de gedachten zijns harten: a) Misschien is er verwachting, dat de Heere te Zijner tijd uit de smart zal redden (Job 11:18. Jer. 31:17).

a) Hand. 8:22.

1) In het Hebr. Jittheen bèäfar pichoo. Beter: Hij legge zijn mond in het stof, Het beeld is genomen van de Oosterse gewoonte, om voor hoogaanzienlijken zich zo diep mogelijk te buigen, en heeft dezelfde betekenis als het stof kussen. De Dichter wil hier dus zeggen, dat hij, die door God gekastijd wordt, zich zo diep mogelijk voor Hem verootmoedige, opdat de Heere zich over hem ontferme en zijn lijden wegneme. Daarom volgt er: Misschien is er verwachting, n. l. dat Hij, ziende het waarachtig en diep berouw ook weer geneze, waar Hij geslagen heeft.

30. *Jod*. Ja hij lere eindelijk nog, wat het zwaarste is, smaadheden en lasteringen van mensen geduldig te dragen. Hij geve, gelijk Job en zo als de Knecht Gods, Jezus Christus, gedaan heeft (Job 16:10. Jes. 50:6. Matth. 5:39) in diepen ootmoed zijne wang, dien van de misdadigers, die hem slaat, hij worde zat van smaad, 1) hij verdrage, al moet hij ook smaad lijden tot verzadiging toe.

1) Hier vermeldt hij een tweede vrucht van geduld, n. l. dat de gelovigen, ook indien hun beledigingen worden aangedaan door de goddelozen, echter stil en gelaten zijn. Er zijn er velen, die zich aan God onderwerpen, wanneer zij Zijn hand gevoelen, d. i. om een voorbeeld aan te voeren, indien iemand met ziekte wordt bezocht, gevoelt hij, dat deze bezoeking hem van God komt. Indien de pest komt of hongersnood vanwege onregelmatig weer, dan ziet hij daarin de hand Gods. Velen gedragen zich dan geduldig. Maar indien de vijand hem overvalt, die hevig beledigt, barst hij weldra in deze woorden uit: Niets komt mij over, dan onder Gods bestuur, maar deze goddeloze vervolgt mij onbillijk. Hier toont derhalve de Profeet dat het geduld der vromen zich moest uitstrekken tot het verdragen van beledigingen.

31. *Caph*. Want de HEERE zal de Zijnen, dien Hij een kruis oplegt, niet verstoten in eeuwigheid 1).

1) Het zijn treffende en bijzonder troostvolle woorden, met welke de Profeet de diepte dor onuitsprekelijke barmhartigheid Gods opent, en waarmee hij zich en zijn volk vertroost, als wilde hij zeggen: Het is tegen Gods harte, dat Hij ons onder zulk een harde tucht moet houden en ons door de wereld moet laten bemoeilijken en beledigen. Maar hij doet het tot ons welzijn; niet om ons te verderven, maar om ons op te bouwen; niet om ons te bedroeven, maar om ons eeuwig te verheugen. Hij is niet gezind als we kinderen der mensen; wanneer die eens zijn begonnen toornig te worden is er geen einde aan. Maar God, hoewel Hij ons kastijdt, en Zijnen toorn, Zijnen ernst en Zijn gericht ons laat ondervinden, ontfermt Zich weer, zodra de mensen van harte zuchten over hun misdaad. Daarom moet men de tegenwoordige ballingschap niet beschouwen, als had Hij eeuwig verstoten en wilde Hij de gevangenis van Zijn arm volk niet meer afwenden.

32. *Caph*. Maar als Hij bedroefd heeft door allerlei nood en ellende, zo zal Hij Zich ontfermen, als de tijd komt en Zijn heilig doel met onze ziel is bereikt, dan neemt Hij den last weer af naar de grootheid Zijner goedertierendheden, zodat ten laatste, als de ziel terugziet, de ontferming veel groter is, dan Zijn toorn was (Ps. 30:6. Job 5:18. Jes. 54:8. Hos. 6:1).

33. *Caph*. Want Hij plaagt of bedroeft des mensen kinderen niet van harte; 1) het is voor Hem gene vreugde. Hij doet het alleen gedwongen, en als een werk, dat Hem leed doet, bestraft Hij de mensen om hun zonden, opdat hun ziel worde gered. (Jer. 32:41. Hand. 14:22. 2 Kor. 4:17

1) In vs. 32 en 33 wijst de Profeet er op, dat de Heere God met zijn volk niet rechterlijk, maar Vaderlijk te werk gaat. Dat derhalve Zijne kastijdingen niet eeuwig zullen duren. Gelijk een rechtgeaard vader zijn kinderen niet bestraft of kastijdt met een opgeruimd gemoed, of uit lust om te plagen, maar als met een wenend hart, alzo kastijdt de Heere God zijn volk niet, omdat Hij er behagen in heeft het te doen, maar omdat het dienen moet tot heiliging des levens, opdat straks Zijn gunst te heerlijker worde genoten.

Ook met de diepste wegen heeft de Heere Zijne bedoelingen.

34. *Lamed*. Dat men al de gevangenen der aarde onder Zijne voeten verbrijzelt; wanneer zij in ballingschap gaan door oorlog en verovering van hun land, wanneer zij in de ketenen en boeien der zware verdrukkingen smachten;

35. *Lamed*. Dat men het recht eens mans buigt voor het aangezicht des Allerhoogsten, en de rechters alzo het recht verdraaien (Ex. 22:7, 9);

36. *Lamed*. Dat men in ‘t dagelijks leven enen mens door het geweld der machtigen en onrechtvaardigen verongelijkt in zijne twistzaak, gelijk wij dit zo menigmaal ondervonden, dat alles wat wij geleden hebben en waarover wij hebben geklaagd: zou het de Heere, de Alwetende en Rechtvaardige niet zien 1) en Hij er zich niet over bekommeren?

1) Merkt op, dat God, alhoewel hij mensen gebruikt als Zijn hand, of liever als werktuigen in Zijn hand, tot tuchtiging van zijn volk, Nochthans verre is van behagen te hebben in de onrechtvaardigheid hunner handelingen en in het kwaad dat zij aan hetzelve doen.

Alhoewel God zijn eigen oogmerk bevordert, door het geweld van goddeloze en onredelijke mensen, nochthans volgt daaruit niet, dat Hij dat geweld goedkeurt, gelijk Zijn verdrukt volk soms in verzoeking komt om te denken.

Wat de Profeet hier zeggen wil is niets anders dan dat alle lijden, ook dat van de mensen wordt aangedaan, staat onder Gods toezicht, dat er niets plaats heeft of het gaat naar Gods Raad en Zijn besluit, en dat derhalve Gods volk niet in de allereerste plaats klage over de gevolgen der zonde, maar over de zonde zelf.

37. *Mem*. a) Wie zegt wat, hetwelk geschiedt, wiens woord brengt iets tot stand, zo het de Heere niet beveelt? 1) Al wat wij van ellende en geweld door de ongerechtigheid en verdrukking van vijanden en volksgenoten hebben ondervonden, is niet op ‘s mensen bevel, maar onder Gods wijze toelating alzo geschied.

a) Ps. 33:9.

1) De mensen kunnen niets doen dan volgens Gods raad, noch zij hebben geen macht of goed gevolg dan dat steun van boven gegeven is. ‘s Mensen hart overdenkt zijn weg, hij maakt ontwerpen en heeft voornemens, hij zegt, hij zal zo en zo doen, maar de Heere bestuurt zijn gang geheel anders dan hij voorhad, en hetgeen hij gedacht en verwacht had gebeurt niet, tenzij het datgene is, wat Gods hand en raad er over bepaald had dat geschieden zou. De mensen zijn maar werktuigen, welke de grote God gebruikt en die Hij bestuurt, zoals ‘t Hem behaagt, in de regering van deze benedenwereld, en zij kunnen gene van hun oogmerken vervullen zonder Hem.

38. *Mem*. Gaat niet uit den mond 1) des Allerhoogsten het kwade en het goede? Geluk en ongeluk komen over de kinderen der mensen alleen volgens het bevel van Hem, die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er. Niets komt ons door het toeval over (Jes. 45:7. Amos 3:6).

1) Onder mond hebben wij te verstaan, het besluit Gods, wat God decreteert. En waar hier gezegd wordt, dat God het kwade en het goede decreteert en uitvoert, daar wil de Profeet niet zeggen dat God de Auteur is van het kwade, maar dat Hij de goddelozen met het kwade straft, over degenen, die van Zijn wet afwijken, het kwade brengt.

Ook de zonde is op zichzelve niet zelden een straf, welke de Heere God over den zondaar beschikt.

39. *Mem*. Wanneer dit dan zo is, dat alle ellende op aarde in de macht des Heeren staat, en zonder Zijnen heiligen en rechtvaardigen wil niets geschiedt, wat klaagt dan een levend mens? 1) zo lang hij in zijn leven, zo lang hij op deze aarde vol schuld en zonde is, over de smarten, die hem wedervaren, alsof hem iets zeldzaams wedervoer, dat niet door den rechtvaardigen wil van God ware geregeld? Een ieder klage van wege zijne zonden, om welker wil de Heere hem dat heeft moeten laten overkomen, en kere met waar berouw tot den Heere, den alleen Rechtvaardige, zo zal hij spoedig van zijnen last worden ontheven.

"Wie zegt wat, hetwelk geschiedt, zo de Heere het niet beveelt?" Dat is een kostelijk woord. Vooreerst zijn alle tegenstanders, hoe listig ook hun aanslagen zijn, toch slechts de boden van mijnen Heer en Zijne knechten, die Hem moeten dienen, wanneer Hij bedoelingen der liefde met hen heeft. Luther zegt terecht: "God verstaat meesterlijk de kunst, om den enen zondaar door den anderen te kastijden. " Vervolgens: spoedig moet zich het oog van de gedachten en bedoelingen van alle wederpartijders afwenden tot de gedachten der liefde, die mijn Heere daarbij heeft, zo als David zingt: Hij dekt mijne tafel voor het aangezicht mijner vijanden, en vult mijnen beker. Terwijl zij woeden en beraden is men goedsmoeds en zegt: Ik weet het, dat wat God mij wil doen toekomen, geen schepsel weren kan. Zo is er dan voor mensen op aarde slechts één ongeluk, en dat is de zonde.

Gods almachtige regering en Zijne wonderbare Voorzienigheid strekt zich uit over alles, wat ooit bij de mensen geschiedt of geschieden kan. Alles wat goed en recht is en bij de mensen plaats heeft en door hen gedaan wordt beveelt God. Hij laat het geschieden, bevordert en beloont het ook, zo als dat in ‘t bijzonder uit de leer der wet en daarmee verbondene beloften duidelijk is. Niet dat Hij een welgevallen in de zonde zou hebben, of de mensen er heimelijk toe zou dringen, of de mensen tot zonde beschikken. Dat zij verre. Maar Hij weet ze wel; aller mensen boosheid is Hem bekend, en niets daarvan is verborgen, en er is een gedenkboek voor Zijn aangezicht, zodat Hij ze wel opmerkt en te Zijner tijd zal oordelen. Meent gij, dat iemand zich zo heimelijk voor Mij zou kunnen verbergen, dat Ik hem niet zag, zegt de Heere? Gene zonde of ongerechtigheid is dus den Heere verborgen, daar de ogen des Heeren veel helderder zijn dan de zon en alles zien wat de mensen doen en ook in de verborgen hoeken zien. Gelijk voor God, den Heere, alle zonden en boosheid der mensen openstaan en niet verborgen zijn, zo verbiedt Hij ze ernstig, en hoewel Hij ze om bijzondere redenen bestuurt en laat geschieden, zo heeft Hij er noch lust noch welbehagen in, maar Hij heeft er een ernstigen afkeer van, zij zijn voor Hem een gruwel.

Het klagen over den tegenspoed en de straf van de zonden en niet over de zonden zelven, komt voort uit een boos, verstokt en onboetvaardig hart, hetwelk weigert zijn schuld en

goddeloosheid te erkennen en daarvan afstand te doen. In zulk een klagen ziet de zondaar zich zelven te verschonen en God van hardigheid, onbarmhartigheid en onrechtvaardigheid te beschuldigen, als handelde Hij met hem al te ongenadig en te gestreng, en als hadden zij zulke harde behandeling niet verdiend.

Het klagen over de zonde bestaat echter hierin, dat men zijne zonde en ongerechtigheid tegen des Heeren wet kent, en van zijn schuldigheid en goddeloosheid ganselijk overtuigd is; dat men over zijne zonden voor God innig beschaamd en verlegen is; dat men zich zelven ten enenmale schuldig verklaart en waardig al die plagen en oordelen; dat men ook met een smartelijke droefheid en oprecht berouw over zijne zonden is aangedaan; dat men al klagende en wenende zijne zonde met ootmoed voor God belijdt; dat men ook al klagende en wenende zijne zonden belijdt voor elkaar, en eindelijk dat men in nederigen ootmoed en geloof bij God, den Heere, aanhoudt om genade, vergeving en verlossing.

40.

III. Vs. 40-54. In het voorgaande sprak de Profeet duidelijk uit, dat alle klachten over geledene smarten ijdel en vruchteloos zijn, ja zelfs Gode mishagen, wanneer zij niet uit de erkentenis van de bron der droefheid, de zonde en uit berouw daarover voortkomen. Nu belijdt hij in den naam van alle gelovigen in Israël de zonde, welke de Heere vertoornd heeft. De erkentenis van schuld dringt tot het gebed om ontferming, hetwelk de Profeet vervolgens tot den Heere opzendt. De klacht over de wreedheid der vijanden, en over de diepe ellende, waarin het ganse volk verzonken is, welke de Profeet daarop weer verheft, klinkt nu uit droefheid naar God geheel anders. Die hoofdtrek is niet meer woeste scheurende smart, maar boetvaardige aanklacht van zichzelven. Hij zelf, die er zijn leven aan gewaagd heeft, om Zijn volk te redden, en het diepste medelijden gevoelt met dat ongeluk, wil stromen van tranen over die ellende wenen, totdat de Heere des hemels het aanziet. In die droefheid over het ontzaglijk ongeluk van zijn volk, spreekt hij nogmaals over de vervolgingen en het lijden, waaraan de vromen waren blootgesteld, en welke een bijzonder duidelijk teken waren van het diepe ongeluk des gehelen volks.

40. *Nun*. Daarom laat ons ons opmaken, en in plaats van tegen den Heere en Zijne oordelen te morren, liever onze wegen onderzoeken en ons ganse leven, onzen wandel, door onze woorden, werken en gedachten aan den duidelijken spiegel van Zijne heilige wet voor te houden, doorzoeken, {1} en, als wij daarbij, hetgeen niet anders kan zijn, onzen groten schuldenlast met diep leedwezen erkennen, zo laat ons met ons ganse hartwederkeren tot den HEERE, van wien wij zijn afgeweken.

{1} Hij zegt derhalve dat dit het enige middel is in tegenspoeden, indien de mensen zich ijverig onderzoeken en overwegen wat zij verdiend hebben. Tegelijk verbindt hij er de wederkering mede, dewijl zij niet blijven staan, die ernstig met de vreze Gods zijn bezield, bij hun onderzoek, maar hoger stijgen, dewijl nu God hun tot den weg terugroept, wanneer zij erkennen, dat zij van Hem zijn vervreemd, en de toevlucht nemen tot Zijn mededogen, vervolgens zich zelven mishagen van wege hun zonden en zoeken te geraken tot nieuwigheid des levens. Alzo schrijft onze Profeet ons een zekere orde voor, opdat wij geheel ons eigen

leven uitblussen; vervolgens door de vreze Gods aangeraakt, tot Hem terugkeren, dewijl, terwijl Hij gestreng met ons handelt, tegelijk ons vriendelijk nodigt, door immer vergiffenis aan de zondaren aan te bieden.

De Profeet voert derhalve de Kerk hier in als schuldbelijdende tot den Heere wederkerende. De wegen onderzoeken en doorzoeken, wil toch niet anders zeggen, dan belijden dat de Heere recht is in al Zijn weg en werk, dat het was om eigen schuld en om eigen zonden, dat de Heere zo gestreng met haar handelde, maar ook dat er alleen heil was te verwachten in het wederkeren tot den Heere, in het terugkeren tot den Heere, in het wandelen op Zijn wegen en het betrachten van Zijn wil.

Met deze woorden wekt de Profeet, en door den Profeet de Kerk zich op tot gebed, en wel tot schuldbelijdend en genade begerend gebed. God vergeeft de zonde en delgt de schuld uit op ootmoedig gebed, op zulk een gebed, waarin het recht Gods erkend wordt en de zondaar zich op het diepst vernedert. Op zulk een gebed, hetwelk de H. Geest uit het hart doet oprijzen en op de lippen brengt. Hij vergeeft uit vrije genade, om de Borggerechtigheid van Christus Jezus, maar niet zonder waar berouw en geloof.

41. *Nun*. Laat ons onze harten opheffen 1), mitsgaders de handen met gebed en smeking om ontferming en vergeving, tot God in den hemel, den Almachtige, dat Hij op ons nederzie en ons hulp zende, zeggende:

1) Het bidden leert ons onze onwaardigheid, en dit is ene heilzame les voor hoogmoedige schepselen, gelijk wij zijn. Indien God ons Zijne weldaden gaf zonder ons te noodzaken er om te bidden, dan zouden wij onze armoede nooit gevoelen, maar een waar gebed is ene opsomming van behoeften, ene lijst van noden, ene openbaring van verborgen armoede. Het gebed is een toevlucht nemen tot den Goddelijken overvloed en ene belijdenis van menselijk gebrek. De gezondste toestand van den Christen is, voortdurend ledig in zichzelven en gedurig afhankelijk van den Heere te zijn, ter vervulling zijner behoeften, altijd arm in zich zelven en rijk in Jezus; zelf zwak als water, maar machtig in God om kloeke daden te doen; en van daar de nuttigheid van het gebed, dat God aanbidt, en het schepsel op zijne plaats, d. i. in het stof legt. In zich zelf reeds, en afgezien van het antwoord, dat wij ontvangen, is het gebed ene grote weldaad voor den Christen. Gelijk de hardloper door dagelijkse oefening zijne krachten tot den wedloop vermeerdert, zo verkrijgen wij door den geheiligden arbeid des gebeds de nodige kracht tot den groten wedloop des levens. Het gebed scherpt de vleugelen van Gods jonge arenden, opdat zij leren zouden zich boven de wolken te verheffen. Het gebed gordt de lendenen van Gods strijders, en zendt hen naar den strijd met krachtig gespierde leden. Een ernstig bidder treedt uit zijne binnenkamer, gelijk de zon uit het oosten verrijst, vaardig als een held om het pad te lopen. Het gebed is de opgeheven hand van Mozes, die de Amalekieten beter dan het zwaard van Jozua verslaat; het is de pijl, dien de Profeet uit zijne kamer schoot, als een voorteken van de nederlaag der Syriërs. Het gebed wapent de menselijke zwakheid met Goddelijke kracht; het verandert de dwaasheid der mensen in hemelse wijsheid, en schenkt den vrede Gods aan beangstigde stervelingen. Wij weten niet, waar toe het gebed niet in staat is! Wij danken U, o God dat wij toegang hebben

tot den troon der genade. Het is een heerlijk bewijs Uwer goedertierenheid; leer ons daarvan het rechte gebruik maken.

42. *Nun*. Laat ons uit éénen mond en uit één hart alleen zeggen: Wij hebben uwe heilige geboden overtreden, en wij zijntegen U weerspannig geweest, daarom hebt Gij, die rechtvaardig en heilig zijt, en gene goddeloosheid in Uw volk kunt dulden, niet gespaard. Uwe straffen en oordelen niet teruggehouden (Ps. 106:6. Dan. 9:5).

43. *Samech*. Gij hebt Uw heilig aangezicht voor ons verborgen, en ons naar Uwe vergeldende gerechtigheid met toorn bedekt, en Gij hebt ons vervolgd: Gij hebt ons gedood, door het zwaard der vijanden, door honger en pest (Jer. 29:18), Gij hebt niet verschoond.

1) In het Hebr. Saccothah baäaf. Beter: Gij hebt U in toorn gehuld, m. a. w. : Gij hebt Uw aangezicht bedekt in toorn, d. i. Gij hebt Uw aangezicht voor ons in toorn verborgen. Hetzelfde wat de dichter in Ps. 27:9 afsmeekt dat God niet doen moet. Het is schier hetzelfde als wat ook in het volgende vers gezegd wordt van het zich bedekken Gods in een wolk. Gods aangezicht was voor Zijn volk verborgen vanwege hun zonde en schuld. Het straalde hun niet verzoenend en vergevend, maar straffend en kastijdend tegen.

44. *Samech*. Gij hebt u en Uw genadig aangezicht met ene wolk 1) bedekt, zodat er geen gebed om verschoning en hulp doorkwam, dewijl wij zolang naar Uwe vriendelijke en ernstige roepstem niet gehoord hadden (Jes. 59:2).

1) De Profeet bevestigt hier hetzelfde, maar met verandering van woorden. Wederom herhaalt hij het woord van bedekken, maar opdat de betekenis te helderder en duidelijker zou zijn, zegt hij: in een wolk. Hij wijst eenvoudig aan, dat er een wolk is tussen gesteld, opdat God de Joden te vrijer zou straffen, zoals zij verdiend hadden. Een weinig anders zegt de Profeet Jesaja, maar met dezelfde bedoeling: De hand Gods is niet, zegt hij (Jes. 59:1 en 2 1,), verkort, noch Zijne oren zwaar om te horen; maar uwe zonden maken een scheiding tussen u en God. Het is niet twijfelachtig of Jesaja wil hetzelfde als onze Profeet zeggen. Dat God n. l. niet Zijn natuur heeft veranderd en daarom, waar Hij scheen te woeden tegen zijn volk, de oorzaak aan de zonde moet worden toegeschreven, dewijl God altijd Zich zelven gelijk blijft. Wij weten wat er in den Psalm gezegd wordt (Ps. 65:3): Gij zijt God, die het gebed hoort. God is derhalve altijd geneigd om het gebed te verhoren. Vervolgens is Hij krachtig genoeg om hulpe te verschaffen, maar de scheiding is er vanwege onze zonden. Zo ook zegt nu de Profeet dat er een wolk tussen gesteld is.

46. *Pe*. Al onze vijanden triomferen over ons en hebben hunnen mond honend en spottend tegen ons opgesperd (Hoofdst. 2:16).

47. *Pe*. De vreze en de kuil 1) zijn over ons gekomen, de verwoesting en de verbreking (Jer. 48:43). Wij zijn uit de ene ellende in de andere gekomen, de ene slag volgt op den andere 1).

1) Zo leren wij de zonde van harte vijand worden. Want wie zou daarover niet moeten klagen, daar de zonde ons allerlei ellende berokkent. Daarom is de allergewichtigste en allerveiligste

weg, waarop wij tijdelijk en eeuwig van de zonde en van alle daaraan verbondene ellende gered worden, dat wij ons tot den Heere bekeren, onze handen ten hemel heffen en spreken: Wij, wij hebben gezondigd, wij zijn ongehoorzaam geweest, daarom hebt Gij niet gespaard. En hier zal zich niemand rein voorstellen, alsof wel anderen schuldig waren, maar hij geen water had troebel gemaakt. Hij zal zichzelven mede insluiten, zo als ook hier Jeremia zichzelven niet uitsluit, en zijne zonde evenzeer als de andere Joden belijdt. Voor God is niemand onschuldig, als voor wien de hemelen niet rein zijn, en in Zijne engelen vindt Hij wat te berispen is. Daarom hebben ook vrome, heilige mensen zich niet afgezonderd van zulk ene belijdenis hunner eigene zonden. Maar wanneer het gebed en de belijdenis van zonde Gode aangenaam zal zijn, wordt er gevorderd, dat niet alleen de mond bidt, maar gelijk Jeremia zegt: hart en handen moeten ten hemel worden verheven; want wanneer alleen de mond bidt en het hart er niet bij is, acht God dat geesteloze gebed even zo weinig als de gebeden der Farizeën en der heidenen.

In het Hebr. Fagad wafagath. Een geliefkoosde uitdrukking van Jeremia, zie Jer. 48:43, om de allerschrikkelijkste ellende aan te duiden en de allernaarste beroering. Alles is verloren, wil hij er mee zeggen. Onze nationaliteit, ons volkbestaan, alles is weg. Wij zijn aan de heidenen, aan de vijanden overgeleverd, en dat als straf vanwege onze zonden, omdat het aangezicht Gods in toorn tot ons gekeerd is, vanwege onze ongerechtigheden.

48. *Pe*. Ik, Uw Profeet, had zo gaarne mijn leven gegeven, om het arme verleide volk te redden en uw rijk weer te bouwen, maar met waterbeken van tranen loopt mijn oog neer; zo groot is mijne smart van wege de breuk der dochter mijns volks, waartoe de zonde hare ziel heeft laten komen en die door Uwe straffen is teweeg gebracht.

49. *Ain*. Mijn oog vliet rusteloos van tranen, en kan niet ophouden met wenen, omdat 1) er gene rust is;

1) Beter: zodat, zodat de betekenis is: rusteloos. Dit geeft aan niet alleen de grootte der smart, maar ook de grootte der ellende, waaraan geen einde kwam. Dewijl aan de ellende geen einde kwam, was er ook geen reden om op te houden met wenen. Het was echter geen murmurerend wenen, maar tegelijk een zuchten tot den Heere om uitkomst.

50. *Ain*. Totdat het de HEERE van den hemel aanschouwe, hoe groot de nood van Zijn volk is en het zie 1) in ontferming, totdat Hij de wolk van Zijnen toorn weer heeft weggedaan, en Zijn aangezicht weer heeft laten lichten.

1) Dit duidt aan, dat zij overtuigd waren dat Gods genadig aanschouwen van hen in hun ellende, ene krachtige herstelling in al hun bezwaren zou teweeg brengen. Indien God, die Zich zelven nu met een wolk bedekt, alsof Hij geen kennis nam van onze droefenissen, maar weer te voorschijn kome, dan zou alles wel zijn; indien Hij ons ziet, zullen wij behouden zijn. Hoe slecht ook de zaak zij, een gunstige aanblik van den hemel zal alles terecht brengen. 2e. Dat zij hope hadden, dat Hij eindelijk nog eens in genade op hen zou nederzien en hen verlossen; ja, zij nemen het voor toegestaan dat Hij het zal doen, hoewel Hij lang twist, zal Hij niet eeuwig twisten, hoewel wij verdienden dat Hij het deed.

51. *Ain*. Mijn oog, dat onophoudelijk weent, doet mij zeer en vermeerdert de zielesmart in mij, het doet mijne ziele moeite aanvan wege de ontzettende ellende mijns volks, van wege al de dochteren mijner stad Jeruzalem, die door haar beklagenswaardig lot het gehele ongeluk ten duidelijkste openbaren, zo als zij zonder bescherming den vijand tot smaad waren overgegeven.

52. *Tsade*. Ach, welk een storm van lijden trof mij met alle vromen, die des Heeren wil en Zijne gerichten erkenden, en ons voor Hem verootmoedigden. Welk een lijden overkwam ons van allen, die in hoogmoed huns harten zich niet wilden buigen en de bekering verwierpen. Deze, die mijne vijanden zijn zonder oorzaak, en die zowel onder de groten en machtigen als onder de geringen des volks gevonden worden, zowel priesters als valse profeten, hebben mij met alle gelovigen, zo lang Gods gerichten naderden en duurden, tot op dit uur, in ‘t geheim en in ‘t openbaar, als een vogeltje dapperlijk gejaagd, hoewel ik hun toch gene reden had gegeven om mij te haten en te vervolgen (Ps. 11:1).

53. *Tsade*. Zij hebben mijn leven in enen of door eenkuil uitgeroeid; zij stortten mij in enen kuil, om daarin mijn leven te vernietigen (Jer. 38:6), en zij hebben een steen op mij geworpen, 1) als op enen verrader en godslasteraar.

1) Wat de Profeet hier zegt is niet zo zeer een klagen over eigen lijden alleen, maar meer een klagen over de ellende, die Gods volk is aangedaan, zowel van de Heidenen als van de vijandige Joden. Hij herinnert wel aan wat hem persoonlijk is wedervaren, maar wat hem persoonlijk wedervoer, is tevens beeld van wat de Kerk is aangedaan.

54. *Tsade*. De wateren van doodsangst en grote bedroefdheid der ziel, zwommen over mijn hoofd (Ps. 69:2 v. 124:4 v. 42:8 ik zei in mijn hart: Ik ben afgesneden 1) van alle menselijke en Goddelijke hulp; ik zal met smart heengaan en het land der levenden niet wederzien (Ps. 31:23; 88:6).

1) Wij zien dikwijls dit, dat de gelovigen klagen dat zij door God zijn verlaten, dat God in den hemel slaapt, of slaperig is of van hen afgekeerd is. Dit alles moeten wij terugbrengen tot het vleselijk gevoelen. Terwijl dan de gelovigen hun ogen op de gevaren slaan, en de dood hun tegenkomt, beven zij niet slechts, maar worden zeer bang en zinken in.

Ondertussen kunnen zij alleen door het geloof, tegen alle beproevingen stand houden. Zo derhalve moet deze plaats opgevat worden, dat de Profeet vaststelde dat hij verloren was, n. l. voor zover hij kon oordelen naar het tegenwoordige er toen geen hoop voor de kerk overbleef. Maar wij zien ook dat de Profeet zich niet aan de wanhoop heeft prijsgegeven.

Duidelijk is hier ook bij dan Profeet een strijd tussen vlees en geest. Als hij op zich zelven ziet als hij op de omstandigheden let, als hij de vijanden in ogenschouw neemt, ziet hij niets dan ellende, dood en verderf, maar ziet, als door Gods genade hem een blik wordt gegeven op wat God doen kan, op wat Hij altijd is geweest en zal zijn, doemt het geloof weer op en wendt hij zich vol vertrouwen tot den Heere HEERE, bij Wien er uitkomsten zijn tegen den dood. Van het eerste is vs. 54, van het laatste het volgende vers een duidelijk bewijs.

55.

IV. Vs. 55-66. Even als de eerste en tweede klaagzang, zo sluit ook de derde met een innig gebed, om aan te tonen, hoe elke ware, Gode welgevallige klacht, elke, die uit de diepte komt, noodzakelijk tot den Heere leidt en eindigen moet met een uitstorten des harten voor God. Na de boetvaardige klacht van den Profeet over alles, wat zij gedurende de gerichten des Heeren hadden ondervonden, verheft zich nu de ziel tot gebed om redding uit den nood, en om het rechtvaardig gericht der vergelding aan de vijanden van Gods volk. Het vertrouwen van den Profeet op de verhoring van zijn smeken is zo van harte en vast, dat hij de hulp en redding reeds als verschenen ziet en voorstelt.

55. *Koph*. HEERE! ik heb steeds met een boetvaardig en gelovig hart Uwen Naam aangeroepen 1). O God van Uw volk, dat Gij U verkoren hebt! Ik heb tot U gebeden uit den ondersten kuil, uit den kuil des grafs, waarin Uwe hand mij had geworpen.

1) Wij kunnen door dit ganse kapittel heen, ene worsteling in het gemoed des Profeets opmerken tussen het gevoel en het geloof, tussen vreze en hope; nu klaagt hij en dan vertroost hij zich, nu stelt hij zijne vertroostingen uit en dan keert hij weer tot zijne klachten, evenals de dichter in den 42sten Psalm. Maar evenals daar, zo behoudt het geloof hier het laatste woord en komt er als overwinnaar af, want in deze verzen besluit hij met enige vertroosting.

Op twee voorname dingen wijst de Profeet hier in deze verzen. Vooreerst op de ondervinding van Gods goedheid, ook te midden van zijn verdrukking. Hij wijst op de gebedsverhoring hem geschonken, op het wegnemen der vreze. Haar vervolgens ook op Gods Rechtvaardigheid en op Zijne Alwetendheid, waarop de Profeet een beroep doet.

Uit de lieflijke zegeningen, welke Hij heeft ondervonden, neemt hij vrijmoedigheid om zich bij vernieuwing tot Hem te wenden en uit de wetenschap, dat hij met een Rechtvaardig God te doen heeft, besluit hij dat de Heere hem eindelijk zal verlossen uit al zijn ellende.

56. *Koph*. Gij hebt, ik geloof het vast, ik weet het, Mijne stem gehoord, die uit de diepte van den doodsnood tot U schreide; verberg Uw oor dan ook verder niet voor mijn zuchten, voor mijn roepen om hulp.

57. *Koph*. Gij hebt U genaderd, Gij waart nabij ten dage, als ik U aanriep (Ps. 145:8). Gij hebtdoor Uwen Heiligen Geest mij ter vertroosting gezegd: Vrees niet 1) voor uwe vijanden en wederpartijders, wees onverschrokken in bestendig vertrouwen op Mijne Goddelijke hulp, en wacht getroost op Mijne verlossing.

1) Tot zulk een innig gebed worden wij door ons lijden als met enen stormklok opgewekt. Het volk van God erkent het, dat het in den hoogsten angst is geweest en in de groeve des verderfs bijna geheel tot den bodem toe was gezonken, maar toen den naam des Heeren heeft aangeroepen en verhoord is geworden. Zo dikwijls nu God iemand in den kuil werpt, dat is in een lichamelijk ongeluk: of in geestelijke smart laat zinken, zo dikwijls moet hij denken, dat hij daardoor tot gebed wordt aangemaand, dat hij zijn hart tot God moet verheffen en Hem

met zuchten en smeken moet aanroepen. Dat is ook het bijzondere nut van het lijden en de beproeving, dat wij mensen daardoor gedreven worden om God te zoeken en Hem ernstig aan te roepen. Van dienzelfden zegen getuigt de dierbare, heerlijke Profeet Jesaja (Hoofdst. 26), als hij zegt: "Heere! in benauwdheid hebben zij U gezocht; zij hebben hun stil gebed uitgestort, als Uwe tuchtiging over hen was. Behalve onze nood moet ons ook tot het gebed drijven de grote zegen, dien wij daarvan hebben. Want zodra de mens ernstig begint te bidden, openbaart zich de lieflijke troost des Heiligen Geestes, die aan onzen geest getuigenis geeft en een levendig vertrouwen in onze harten opwekt, dat wij niet moeten vrezen, dat God zal helpen, dat God zal aanschouwen en verzachting geven, ook ten laatste den last des kruises zal afnemen. Niet alleen ontvangt de mens in het gebed vertrouwen op God, en wordt hij verzekerd, dat Hij hoort en Zijne oren opent naar zulk zuchten en geschrei, en dat Hij nabij degenen is, die Hem aanroepen, maar eindelijk ondervindt hij ook hulp en redding ter gelegener tijd, zodat hem ook in deze wereld zijn kruis wordt ontnomen, of wanneer het Gods wil is, dat hij het tot in den dood draagt, zo moet het hem toch tot een heilig en nuttig kruis gewijd worden, daar dengenen, die God liefhebben, alle dingen moeten medewerken ten goede.

Het gebed des rechtvaardigen is een sleutel des hemels; het gebed stijgt op, de ontferming Gode daalt neer.

58. *Resch*. HEERE! Gij, de beste Helper, hebt de twistzake mijner ziel getwist alles, wat mijn heil, leven en welvaart aangaat, tot het rechte einde geleid, Gij hebt mijn leven verlost van al het dreigende verderf, en zult het ook verder doen. (Ps. 103:4).

Merk op hoe beslist de Profeet spreekt. Hij zegt niet: Ik hoop, ik vertrouw, ik denk soms dat God mijne twistzake getwist heeft, maar hij spreekt hiervan als een onbetwistbaar feit. Gij hebt de twistzake mijner ziel getwist. Laat ons met de hulp van den genadigen Trooster de twijfelingen en angsten van ons werpen, die onzen vrede en onze rust zo dikwijls storen. Laat dit ons gebed zijn, dat wij bevrijd mogen worden van de harde en ruwe stem der vermoedens en verdenkingen, om met de klare en welwillende stem van ene volkomene verzekerdheid te spreken. Bemerk hoe dankbaar de Profeet spreekt, en al de eer aan God alleen geeft. Gij ziet dat er geen woord is betreffende hem zelf of zijne eigene gebeden. Hij schrijft zijne verlossing in genen dele aan mensen toe, en nog minder aan zijne eigen verdiensten; maar hij zegt: Gij-o Heere, Gij hebt de twistzake mijner ziel getwist. Gij hebt mijn leven verlost. Een dankbaar gemoed moet altoos door den Christen aangekweekt worden; in het bijzonder moeten wij na verlossingen den Heere een lied zingen. De aarde moest een tempel zijn, vervuld met den lof van dankbare gelovigen, en elke dag moest een wierookvat zijn, vervuld met den lieflijken geur der dankbaarheid. Hoe vrolijk schijnt Jeremia te zijn, terwijl hij des Heeren goedertierenheid verhaalt. Hoe zingt hij op verhoogden toon. Hij is in den diepsten kerker geweest en is zelfs nu geen ander dan de wenende Profeet; en toch, in dat zelfde boek dat de Klaagliederen genaamd wordt, horen wij een lied, zo helder als het gezang van Mirjam, toen zij met trommelen en luiten uitging, en als de stem van Deborah, toen zij Barak met triomfkreten der overwinning tegemoet ging, het is de stem van Jeremia, die naar den hemel opstijgt. Gij hebt de twistzaken mijner ziel getwist; Gij hebt mijn leven verlost. O, kinderen Gods, zoekt een levendige ondervinding van des Heeren goedertierenheid, en wanneer gij die

ontvangen hebt, spreekt er met beslistheid van, zingt een dankbaar lied, verheft een triomfgezang.

59. *Resch*. HEERE! Gij hebt gezien de verkeerdheid, die men mij aangedaan heeft, den overmoed der vijanden van Uw volk; oordeel mijne rechtzaak tegenover hen.

60. *Resch*. Gij Alwetende! hebt al hunonrechtvaardige wraak gezien, al hun zo listige en heimelijke gedachtenvan wraak tegen mij. 1)

1) Hij beroept zich op Gods kennis van de gebeurde zaak, hoezeer spijtig en kwaadaardig zijne vijanden waren. De boosheid dien zij tegen hem hadden, hoe zij verlangen mij kwaad te doen, alsof het was bij wijze van wedervergelding voor enig groot ongelijk dat ik hun aangedaan had. Merkt hieraan: wij moeten overwegen tot onze schrik en waarschuwing, dat God alle de wraakzuchtige gedachten weet, die wij in onze harten tegen anderen hebben, en daarom zulke gedachten bij ons niet laten vernachten, en dat Hij ook al de wraakzuchtige gedachten weet, die anderen zonder oorzaak in hun harten tegen ons hebben, en dat wij daarom niet bevreesd voor hen moeten zijn, maar het aan Hem overlaten om ons tegen hen te beschermen.

61. *Schin*. HEERE! Gij hebt toch hun dagelijkssmaden gehoord en al hun honende en smadende gedachten, die niet zo zeer tegen mij waren, als wel tegen Uwen heiligen naam.

63. *Schin*. Aanschouw in ‘t bijzonder hun zitten en opstaan. Wat zij ook doen, ik ben hun snarenspel, in hun liederen verheugen zij zich over mijne grote door hen veroorzaakte ellende.

64. *Thau*. Daar er dan aan al die misdaad en overmoed, trotsheid en boosheid geen einde is, zo maak U op. HEERE! geef hun weer die vergelding, doe hun naar de misdaad aan uw uitverkoren volk, naar het werk hunner handen. Gij immers zijt de Wreker van alle boosheid en de Verlosser van Uw volk.

65. *Thau*. Geef hun een deksel des harten, verblind ze, en stort ze daarna in het verderf (Ps. 28:4); Uw vloek zij over hen van den hemel, zodat zij geheel te gronde gaan!

66. *Thau*. Vervolg ze met toorn, en verdelg ze van onder den hemel des HEEREN, opdat hun naam te niet ga, zo ver Uwe wereldheerschappij reikt.

Dit is het gebed van Gods volk tegen hun vijanden, wederpartijders, drijvers en vervolgers. Wij moeten echter niet denken, dat zij uit menselijke wraakgierigheid hebben gebeden, maar uit een Goddelijken ijver voor God op Zijn woorden uit liefde voor Zijne kerk op aarde. Want daar zij te doen hadden met onboetvaardige, verstokte, openlijke vijanden van God en Zijn volk, die uit duivelsen hoogmoed en boosheid God verachten en Zijne heilige kerk onder een hard juk gevangen hielden, hun alle leed aandeden, en in hun bittere droefheid hen met bitteren hoon belachten, zo is hierop Gods volk in rechtmatigen ijver ontbrand, om zulk een ernstig gebed tegen hun woeden tot den rechtvaardigen, almachtigen Rechter op te zenden.

Zij doen dit, opdat de ere Gods mocht worden gered, en aan den overmatigen hoogmoed dezer lieden een einde komen. Dit gebed verkreeg dan ook zijne verhoring, toen de Babyloniërs met hun monarchie en heerlijkheid door de Perzen en Meden van onder den hemel verdelgd zijn, en al hun pochen en spotten is geëindigd.

Dit zij echter tot schrik van zulke bittere vijanden, vervolgers en tyrannen der kinderen Gods, en tot vertroosting van de kerk Gods van alle bedroefde, beledigde harten opdat zij weten, dat God hun zaak zou leiden, en als een rechtvaardig Rechter Zich ernstig hun zaak zou aantrekken. Eens toch zal er een tijd komen, dat het spel zal worden omgekeerd, de verdrukkers wederom verdrukt zullen worden, daarentegen alle verdrukten, die hun zaken in Gods hand hebben gesteld, eeuwig zullen getroost worden. In afwachting daarom van deze algemene verandering, kunnen en moeten de godvruchtigen in den tijd van droefheid geduld hebben, hun zaken Gode overgeven, totdat deze eens aan al de misdadige macht der goddelozen een einde maakt, en de Zijnen van alle kwaad verlost, waar alle smaad van hen zal worden afgewend, en alle tranen van hun aangezicht zullen worden afgewist, en de geledene smaad door heerlijkheid, de ondervondene droefheid door vreugde en eeuwige hemelse zaligheid zal worden vergoed.

Wat hier de gelovigen in Israël baden, of de Profeet in hunnen naam tegen het wereldrijk, dat God en Zijn rijk haatte, mag en moet de kerk eveneens bidden tegen de macht der wereld die haar haat, en tegen alle goddelozen, spotters en tirannen, en zij bidt het ook dagelijks in de bede: verlos ons van den boze, wanneer het gebed maar voortkomt uit een hart, dat zich voor God kent als alle straffen en gerichten verdiend hebbende, en het gebed uit de diepte des harten voortkomt. Wie niet eerst heeft gebeden: "vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren, " die mag ook niet bidden: "Verlos ons van den boze. " Onder die voorwaarde is echter het gebed door den Heere geëist en is Zijne belofte zeker. De kerk bidt dan niet om de verdoemenis der arme verleide zielen in het goddeloze rijk der wereld, maar om uitroeiing der goddeloosheid en der tirannie tegen de kinderen Gods, in den grond der zaak tegen den duivel zelven.

De opwekkingen van den Profeet Jeremia voor zijne tijdgenoten gesproken, mogen ook voor ons nuttig zijn, omdat wij onszelven nauw, ja zeer nauw onderzoeken moeten, de kennis van onze behoefte en van den drang der ziele behoren uit te drukken in het wederkeren tot den Heere, in het biddend opheffen onzer handen tot Hem, en in welmenend schuld belijden voor Hem (vs. 40-42); dan moge al de nood hoog klimmen en bang worden; dan mag het schijnen dat er geen gebed door de wolken dringen kan, en dat de hand des Heeren zwaar op ons volk, ook zelfs op de godvruchtigen en op de leraars rust, des Heeren doel blijft heilig en zal heerlijk bereikt worden; want terwijl Hij Zijne majesteit verheft in het rechtvaardig straffen der boosdoeners, die onbekeerlijk waren, zal Hij door loutering heiligen, Zijn oog op al Zijne gunstgenoten blijven vestigen, en hun sterkte zijn; alzo wordt zijn naam verheerlijkt, alzo komt zijn koninkrijk, en terwijl Jezus Christus leeft en regeert, zo maakt Hij allen dienstbaar aan de bereiking van het grote doel van God: de redding en zaliging van vele verlorene zondaren, en de verbreiding van Zijne eeuwige eer in deze.

Wat de Profeet hier uitspreekt is het in toepassing brengen van het woord des Heeren: Mij komt de wrake toe, Ik zal het vergelden, spreekt de Heere. De Profeet wil zich zelven niet wreken, maar geeft de wrake over aan den Heere God, wetende dat Hij een rechtvaardig Rechter is.

Het is geen persoonlijke wraak waarom hij vraagt, maar die van den Heere God zelven, om den moedwil den vijanden tegen Zijn volk gepleegd.

HOOFDSTUK 4.

KLACHT OVER DE ELLENDE DER JODEN.

D. Het was ene ervaring van den zwaarsten maar ook gewichtigsten aard, die Jeremia en de gelovigen in Israël bij en ten gevolge van de verwoesting van het rijk Gods en van Zijn volk in hun hart hadden gemaakt, en welke Jeremia in aller naam in het derde klaaglied had voorgesteld, namelijk de zegenrijke overwinning der verzoeking, waartoe hun het ondervonden leed had geleid, het indringen in de schuld van het eigen hart en het doordringen tot de rust en den vrede in God. De grote, eeuwige winst, welke zij uit deze ervaring hadden verkregen, is in het vierde klaaglied duidelijk op te merken. De diepe smart over het ongelukkig volk en de verwoesting van Zion, even als de klacht, waarin zich deze uitspreekt, is nu van geheel anderen aard, rein, geheiligd door de oprechte erkentenis van schuld en door boete doortrokken van het vaste vertrouwen, dat de Heere Zijn verbond met Israël niet voor eeuwig had opgeheven, dat de heerlijke beloften der toekomst niet verloren waren, dat in tegendeel een tijd zou komen, in welken aan het zwaar gekastijde volk de zonden vergeven zou worden en de straf opgeheven. Het grote onderscheid tussen de klacht in dit lied, en die in 1 en 2 en het begin van het 3e lied, is dit, dat in ons lied het ongeluk, dat over Jeruzalem is gekomen, als ene welverdiende straf over de zware zonden van zijne bewoners wordt voorgesteld. Uit dezen grondtrek van ons gehele lied, waarin een gewichtige vooruitgang tot de rechte opvatting van het lijden ligt, verheft zich vervolgens aan het slot de hoop, dat Zion niet zal ten onder gaan, maar de straf een einde zal nemen en vervolgens de nu triomferende vijanden zal treffen. Op deze erkentenis van schuld des gehelen volks rust vervolgens als enige oorzaak van zijn ongeluk het veel omvattende en heerlijke gebed om redding in Hoofdst. 5.

I. Vs. 1-11. Vooreerst beklaagt Jeremia in naam der ware gelovigen het treurige lot, dat aan Zions bewoners, dien edelen spruiten van den edelsten stam, wedervaren is. Hij stelt daarbij de grote tegenstelling voor tussen de grote betekenis en het treurig einde. Vervolgens beklaagt hij het ontzaglijk lijden, dat door den nood der kleine kinderen en de onmogelijkheid om aan deze hulp te verlenen, oorzaak was. Daaruit trekt hij het besluit, dat Zions schuld nog groter bleek te zijn dan die van Sodom. Daarna klaagt hij over het verschrikkelijk lijden, dat de vorsten van Juda moesten dragen, en stelt dat tegenover hunnen hogen, edelen aard. Uit dit alles trekt hij het besluit, dat de volle mate van Gods toorn in hetgeen Zion ondervonden heeft, over haar gekomen is.

1. *Aleph*. Hoe is het goud zo verdonkerd, hoe is zijn glans, die het van nature bezit, zo droevig, zo zwart geworden! Hoe is het goede fijne goud zo veranderd! Hoe zijn de stenen des heiligdoms, de kostbare, heilige edelgesteenten, die niet alleen versierselen waren, maar ook tot heilige doeleinden dienden, vooraan op alle straten verworpen!

1) Hier beweent Jeremia het verlies van de stad en den ondergang van priesterschap en regering.

Doch hij spreekt op figuurlijke wijze in het eerste lid van het vers, dewijl het volstrekt niet twijfelachtig is of door goud en fijn goud verstaat hij den glans van den tempel, dewijl God gewild had, dat de tempel met sierlijke pracht gebouwd werd, zoals genoeg bekend is. Hij noemt derhalve goud, al wat in den tempel als sieraad was aangebracht. Vervolgens spreekt hij op onfiguurlijke wijze, als hij zegt dat de stenen wijd en zijd zijn verstrooid.

2. *Beth*. En toch, hoe onmogelijk het klinkt, het is geschied. De kostelijke als heilige edelgesteenten geachte kinderen Zions 1) tegen fijn goud geschat, daar zij een priesterlijk koninkrijk moesten zijn; hoe zijn zij nu de Heere door Zijne werktuigen de heilige stad en het rijk heeft verwoest, gelijk gerekend aan de aarden flessen, die ieder zonder bedenking vertrapt en bemorst; het volk, dat het werk der handen van den eeuwig heerlijken God is, het is gelijk gerekend aan het werk van de handen eens pottebakkers! 2)

1) De kinderen van Zion worden hier als adellijk voorgesteld, en daarom met edele metalen en edelgesteenten vergeleken, die nooit zo zwart kunnen worden, dat men ze als zonder waarde op de hoeken der straten zou moeten werpen. Israël was ook werkelijk de adel der mensheid. Want de heidenen zijn niets dan de gewone natuurmensen zonder levenskracht. Maar Israël als het uitverkoren volk, was drager der hogere, eeuwige levenskrachten, alhoewel slechts in de idee, in de voorafbeelding. Daarom stelt het ook slechts als het ware den minderen adel voor, of den adel op den ondersten trap. Deze is echter werkelijk adel. Nog heden draagt de vuilste Jood in zijne gelaatstrekken een diploma van adel, dat hem hoog boven elken adel van onze moderne Europese wereldmachten verheft, want hij betoont zich daardoor te zijn een zoon van Abraham. Maar wat is deze en elke adel der hooggeborenen bij den adel der uit Christus door woord en Geest wedergeborenen? Niet dan slijk, zo als Paulus meent, die in Fil. 3:8 zijnen theocratischen adelbrief verscheurt. Want alles, wat van de aarde afstamt, is aards, lelijk, aan de dienstbaarheid onderworpen (Gal. 4:23 vv.). Alleen wat van den hemel afstamt is onvergankelijk, eeuwig, heerlijk, waarlijk vrij (Gal. 4:26). Daarom verdwijnen ook voor dien absoluten adel alle onderscheid van het aardse: daarin is noch Jood noch Griek, daarin is noch dienstbare noch vrije, daarin is noch man noch vrouw, want gij allen zijt één in Christus Jezus (Gal. 3:28). En juist daarom spreekt de Apostel zulke ernstige woorden tegen degenen, die hun adel bezoedelen (1 Kor. 3:16 v. 6:14 vv.).

De kostelijke kinderen Zions zijn hier de voornaamsten, de rijksbestuurders en al wie in het midden van Juda’s volk een voorname betrekking hadden bekleed. Hij daalt dan van stad en tempel af tot degenen, die over het rijk en over den tempel tot bestuurders waren aangesteld, en van deze zegt hij, dat waar zij tegen fijn goud geschat waren, wat hun vastheid van stand betrof, nu gelijk geworden waren aan de aarden flessen, die, weggeworpen, breken en het beeld zijn van broosheid en vergankelijkheid.

Van de hoogste eer en waardigheid, waren zij tot de diepste vernedering gekomen.

Anderen zijn van gevoelen dat met kostelijke kinderen Zions alle inwoners van Jeruzalem zijn bedoeld.

2) O welk een grote verblinding! Welk ene ontzettende zonde! Gij hebt, o Zion God niet gevreesd, aan vrienden geen gehoor gegeven; nu hebt gij alles te gelijk in de schipbreuk verloren, nu zijt gij van alles op eens beroofd geworden. Ik draag daarom leed over uwe dubbele ellende! Gij die de heerlijkheid van het rijk Gods verkondigdet, zijt uit het rijk van God uitgestoten. Gij die allen de vreze des waren geloofs prediktet, hebt gene vreze Gods voor uwe ogen gehad, zijt gij als een misdadigster gegrepen. Hoe zal ik over u klagen, hoe over u leed dragen? Hoe is de heldere morgenster, die reeds zo vroeg lichtte, nedergevallen, op de aarde verpletterd. Wat is de Nazireër glinsterender dan goud, zwarter geworden dan roet! Wat is de edele zoon van Zion een nietswaardige scherf geworden!

Het goud is verduisterd, wanneer het leven der priesters Gods, eens glinsterende van den glans der deugden, door boze werken verwerpelijk blijkt te zijn. Het edelgesteente is weggeworpen, wanneer de staat der heiligheid door wereldse afschuwwaardige werken tot een smaad der verachting geworden is. Wij lieve broeders, wij zijn de heilige stenen, die steeds in het heiligdom Gods moeten gevonden worden, die men nooit op de straten, nooit bij vreemdsoortige dingen moet zien. Maar ach, de heilige stenen zijn op aarde geworpen en verstrooid; want zij, die door gebed en smeken in het binnenste van het heiligdom hadden moeten zijn, staan ledig op de straten. Ziet, reeds is er bijna gene wereldse zaak meer, welke de priesters ook niet doen, daarom liggen zij verstrooid op de straten, en toch willen zij de eer en den schijn van heiligheid behouden. (GREGORIUS DE GROTE).

3. *Gimel*. O hoort toch, hoe de edele kinderen Zions zijn veracht en verworpen! zelfs laten de zeekalveren 1) in hun aangeborene, moederlijke liefde, de borsten neer; zij zogen hun welpen; maar de dochter mijns volks, de bevolking van Jeruzalem, is onnatuurlijker dan de wilde dieren geworden; zij is als een wrede geworden tegenover hare kleine kinderen, gelijk de struisen in de woestijn (Job 39:14-16).

1) In het Hebr. Thannim. Onze Staten-Overzetters vertalen dit woord door "zeekalveren" in den zin van tonijnen of walvissen. Calvijn zet over door slangen. Dewijl hier echter van woestijndieren gesproken wordt, in het tweede lid worden de struisen genoemd-, is het beter in verband met het stamverwante Arabisch te vertalen door, jakhalzen, of wolvinnen. De Profeet wijst hier op de moederliefde van de wilde dieren, en hoe die hun jongen zogen en daarmee van het nodige voedsel voorzien. Geheel anders, wil hij zeggen, is het nu met de moeders in Jeruzalem; zij zijn aan de struisen gelijk, die hun nest verlaten en schier niet naar hun jongen omzien.

Dit wordt nader uitgedrukt in het volgende vers, om daarmee een beeld van de schrikkelijke ellende te geven.

4. *Daleth*. O ziet toch daar in Jeruzalem’s straten het beeld van jammer! De tong van het zoogkind kleeft aan zijn gehemelte van dorst, want zijne bijna van honger versmachte moeder is niet meer in staat het de borst te reiken; de kinderkens eisen brood, zij schreien om voedsel, en er is niemand, die hunnen honger kan stillen en het hun mededeelt. (Hoofdst. 2:11 vv.).

5. *He*. Die voorheen de uitgezochtste lekkernijenop hun tafels hadden en daarvan naar welgevallen aten, zitten nu daar met treurig gelaat, zij versmachten nu op de straten; die te voren als kinderen op purper werden gedragen, en in karmozijn opgetrokken, opgegroeid zijn, omhelzen den drek de mesthopen, zij liggen op den mesthoop en zoeken daar ene legerstede.

6. *Vau*. En de ongerechtigheid der dochter mijns volks is groter dan de zonden van Sodom, die als in een ogenblik zonder lang lijden des doods omgekeerd werd, en gene handen van veroveraars en verwoesters hadden arbeid over haar 1) om in de stad rond te gaan, te plunderen en te moorden. Daar waren gene verhongerende kinderen, gene onnatuurlijke moeders, die alle ontferming vergaten. Gods hand alleen volbracht plotseling het gericht aan Sodom, maar Jeruzalem leed grotere straf voor hare zwaardere zonde; door mensenhand werden de langdurige kwellingen en hartverscheurende jammeren bereid.

1) God gaat de maat niet te buiten, wanneer Hij de zonden der mensen straft. Derhalve toont Zijne gerechtigheid, hoe zwaar de mensen gezondigd hebben. Zo kan Jeremia van het gevolg tot de oorzaak besluiten en zijn volk voorhouden dat het schuldiger was dan de inwoners van Sodom. Dit nu is ook niet ongegrond dewijl, al waren de Joden niet tot die ontzettende zonden vervallen waarin de inwoners van Sodom waren vervallen, toch hadden de Profeten hun zonder onderscheid verweten, dat zij niet slechts in gelijkheid van de Sodomieten hadden gezondigd, maar hen zelfs hadden overtroffen, voornamelijk Ezechiël (Hoofdst. 16). Jesaja noemt ook in zijn eerste hoofdstuk, het volk van Gomorra, noemt de raadslieden des konings en de rechters vorsten van Sodom.

De zondvloed, Sodoms verdelging, Jeruzalems verwoesting door de Chaldeën, zijne verwoesting door de Romeinen waren bijzonder uitkomende, opstijgende trappen en voorafbeeldende beginselen van het laatste grote gericht. Gelijk Sodom reeds een helderder licht der Goddelijke waarheid en gerechtigheid had gehad door de openbaring aan Abraham gegeven, dan de wereld vóór den zondvloed door de openbaring aan Noach, zo had Jeruzalem in haar midden een veel heerlijker licht dan Sodom. Hoe groter de openbaring was, en daardoor het bewustzijn van hetgeen voor God waar en recht is, des te groter was ook de schuld van den afval. Daarom zal ook het gericht over de Christenheid veel zwaarder zijn dan over Sodom en dan over Jeruzalem, ja ook over het Jeruzalem ten tijde der Apostelen. Want hoewel dit de helder schitterende zon der gerechtigheid in Christus en Zijne apostelen heeft gezien, zo heeft toch de tegenwoordige Christenheid niet alleen diezelfde zon in haar midden lichtende, maar ook de betuiging des Heiligen Geestes in de kerk gedurende twee duizend jaren.

Wanneer men heden den loop der wereld aanziet, dan is het duidelijk, dat men in gerustheid en epicurisme, met allerlei boosheid, weelde, zonde en schande van Sodom voortleeft, en de voorzegging van Christus dagelijks tot vervulling komt, dat tegen het einde der wereld een dergelijke toestand zal zijn als ten tijde van Lot bij de inwoners van Sodom was. Wij zijn zo dikwijls door getrouwe waarschuwing, van Gods heilig en zaligmakend woord tot waarachtige bekering te komen, vermaand, en toch heeft de grote menigte de oren voor dat alles toegestopt en het hart verhard. Hoe groter de genade, die ons in de openbaring des woords boven de Sodomieten wedervaart, des te groter is ook de onboetvaardigheid en des te

smartelijker oordeel is ook daarover te wachten, gelijk Christus duidelijk aanwijst, als hij van de Galilese steden Bethsaïda, Chorazin en Kapérnaüm meldt, dat het den lande Sodom in den dag des gerichts verdragelijker zal zijn dan hun; want wanneer in Sodom zulke dingen geschied waren als onder deze geschied zijn, zij zouden zich in zak en as hebben bekeerd. Welaan dat treffende woord moeten ook wij niet verachten, want het geldt ook ons evenzeer, die rijkelijk met het Evangelie zijn gezegend en toch zo weinig dienovereenkomstig en dit waardig wandelen, en alzo zou het dagelijks dragen, lokken en roepen des Heeren als in den wind zijn gesproken. Wat de Profeet Jeremia hier zegt van de misdaad zijns volks, juist dat mag in de waarheid ook op onzen tijd worden toegepast, gelijk Christus dezen onzen tijd met dien van Sodom vergelijkt. Daarom mag ieder toezien, dat hij in dit leven zijne ziel behoude, en naar Gods ernstig dreigen meer hore, dan naar de gewoonte der wereld, die in verstokte gerustheid rechtstreeks ter helle rent, waar zij in den poel, die brandt van vuur en zwavel, eeuwig wordt gekweld.

De zonde van het volk, dat door God is geroepen, is steeds de aller grootste, omdat het ‘t allermeest de openbaring van God heeft misbruikt. Daarom is ook zijne straf erger dan van Sodom, dat plotseling, zonder lange kwelling van ruwe vijanden te lijden, werd verslonden. Hier kastijdt God ons dikwijls langer dan de heidenen; maar Hij doet het aan ons, om ons voor de eeuwige straffen te bewaren.

7. *Zaïn*. Hare bijzondersten 1) hare uitgelezene vorsten of stamhoofden, waren eens reiner, zij schitterden helderder in hoogheid en schoonheid hunner gedaante, dan de sneeuw, die in het zonlicht schittert; zij waren witter dan melk; zij waren roder van lichaam dan robijnen, gladder dan een saffier. Ieder kon aan hun uiterlijk en hun roodachtig witte kleur in tegenstelling tot hun overige volksgenoten reeds de vorstelijke hoogheid en den door God begenadigden oorsprong der oudsten en de in deugden uitmuntende geslachten opmerken.

1) Sommigen, zoals Calvijn en Henry, zijn van mening dat hier enkel van Nazireërs sprake is, maar o. i. ten onrechte.

Terecht tekenen de "Engelsen" aan, "dat hier niet sprake is van hen, die door een gelofte aan God waren afgezonderd, maar van vorsten of voorname mannen. Van deze wordt hier gezegd wat zij eertijds waren en in vs. 8 wat zij nu zijn. Zij schitterden in schoonheid, helderder als de sneeuw. Zij waren witter dan sneeuw en roder dan robijnen. Zij verenigden in hun lichaam kleur en mengeling van wit en rood, welke mengeling een krachtige gezondheid aangeeft. Hun gestalte was als die van een saffier, want dat is beter vertaling dan gladder dan een saffier, wat het lichten en schitteren betreft, Zo was de toestand weleer. Maar nu (vs. 8 #La) was het lichtende verdwenen en had voor donkerheid plaats gemaakt. Al de kentekenen der grootheid waren weg, het vlees was als sneeuw voor de zon weggesmolten, zodat de huid aan het gebeente kleefde en magerheid als van een hout zichtbaar was. Al te maal tekenen van ellende, diepe ellende om der zonden wil.

8. *Cheth*. Maar nu, nadat de gerichten Gods door oorlog, honger, ontbloting en pest over hen gegaan zijn, is hun gedaante verduisterd van zwartigheid; ieder spoor van schoonheid en

grootheid is verdwenen; men kent hen niet op de straten; hun huid kleeft aan hun beenderen, zo vermagerd zijn zij van honger en harteleed; zij is verdord, zij is geworden als een hout.

Dit is een voortreffelijk voorbeeld van de vergankelijkheid en nietigheid van allen aardsen glans. Wat betekent toch de schoonheid, de rijkdom en de pracht der jonkers en van hun vrouwen en jonkvrouwen! Kan er wel ene juister beschrijving van den adeldom zijn, dan wij in vs. 7 lezen? Wordt ons hier niet het onderscheid tussen gemeen en edel ras ten duidelijkste voor ogen gesteld? Maar uit vs. 8 ziet men, dat, wanneer onze Heere God eens den broodkorf hoog heeft opgehangen, vorstelijke lichamen geen beter figuur maken dan de burgers en boeren. Hieruit ziet men, dat er geen wezenlijk onderscheid tussen hen bestaat. Hoe vele middelen heeft toch God, om de misdaad en overtreding der mensen te straffen. In 't bijzonder worden vier hoofdstraffen bij den Profeet Ezechiël (Hoofdst. 14) opgeteld, namelijk oorlog, honger, pest en wilde dieren. Onder deze is de honger niet de geringste, maar bijna de zwaarste en moeilijkste, zodat hier in de Klaagliederen staat, dat het beter is door het zwaard te worden gedood, dan om door den honger om te komen. Nu is nooit een hongersnood toevallig ontstaan, of alleen uit natuurlijke oorzaken, maar men moet gebrek en hongersnood aanmerken als ene roede Gods.

9. *Teth*. De verslagenen van het zwaard zijn gelukkiger dan de verslagenen van den honger, omdat de eersten door een spoedigen dood worden weggenomen, de laatsten langzaam en onder ontzaglijke kwellingen sterven, want die vlieten daarhenen als doorstoken zijnde, omdat er gene vruchten der velden zijn.

10. *Jod*. Nog verschrikkelijker was echter de ellende der vrouwen. De handen der anders barmhartige vrouwen, die te voren de tederste liefde voor hare kinderen betoonden, hebben nu, om den hongerdood te ontgaan, hare kinderen gekookt; zij zijn haar tot spijze geworden in de verbreking der dochter mijns volks 1) (Hoofdst. 2:20).

1) De toestand was droevig genoeg, dat zij in het geheel niets hadden waarmee zij hun kinderen konden voeden en eten voor hen bezorgen, maar nog veel erger is het dat zij het over hun harten konden krijgen, om zich te voeden met hun eigen kinderen en van dezelve spijze voor zich te maken. Ik weet niet of ik het moet toeschrijven aan de kracht van den nood of aan de kracht der ongerechtigheid, maar gelijk eens heidense afgodendienaars rechtvaardiglijk overgegeven waren in een verkeerden zin, tot oneerlijke beweegredenen (Rom 1:26), zo zijn deze Joodse afgodendienaars en bijzonder de vrouwen, die kooksels hadden gemaakt voor de godinnen des hemels en hare kinderen geleerd hetzelfde te doen, ontbloot geworden van de natuurlijke genegenheid en zulks voor hare eigene kinderen. Dat zij overgegeven werden om hare eigene natuur te onteren, was een rechtvaardig oordeel over hen, voor de ontering die zij Gode hadden aangedaan.

11. *Caph*. Uit alle deze dingen is duidelijk de HEERE heeft Zijne grimmigheid volbracht, 1) Hij heeft de hittigheid Zijns toornsover Zijn volk uitgestort, en Hij heeft te Zion een vuur Zijns toorns aangestoken, hetwelk hare fondamenten, de fondamenten van het gehele leven van Zijn zondig volk omgewoeld en verteerd heeft 2).

1) Hiermede wil de Profeet zeggen, dat de Heere tot het uiterste toe Zijn toorn over Jeruzalem heeft doen komen. Niet half maar heel is het vonnis der verwoesting uitgevoerd. Niet alleen de huizen maar ook de fundamenten zijn door vuur verteerd, zodat het al den schijn had dat nooit weer Jeruzalem zou worden opgebouwd. Al de fiolen van Gods toorn waren volkomenlijk uitgegoten en God had in niets Zijn gramschap verzacht vanwege de zonde des volks.

De rokende puinhopen van Jeruzalem roepen het uit, dat God rechtvaardig is, zowel in de vervulling van Zijne beloften als in de voltrekking Zijner oordelen.

2) Toen Jeruzalem's boosheid was vol geworden, volbracht de Heere Zijnen toorn over die stad, even als de Amorieten om hun zonden werden uitgeroeid (Gen. 15:16). Hij schudde het vuur van Zijnen toorn uit, toen Jeruzalem zich had uitgeput in allerlei zonden en misdaden. Hij verslond hare grondvesten, toen zij de ware grondvesten, welke Christus is, niet wilden aannemen. Jeruzalem verwierp dien kostbaren hoeksteen, die tot grondsteen van ons gehele gebouw des levens is gelegd. Toen Hij nu het beklagenswaardige Jeruzalem zag, weende Hij en zei, dat geen steen op den anderen zou worden gelaten.

12.

II. Vs. 19-20. Het tweede deel van het lied handelt over de oorzaken van het vreselijk gericht Gods over Zijn volk. Wat zelfs de heidenen niet voor mogelijk hadden gehouden, bewerken de zonden der Profeten en priesters, vooral hun bloedschulden. Dientengevolge zijn zij niet alleen bij hun landslieden veracht, maar zijn zij zelfs in den vreemde van plaats tot plaats gejaagd, verstrooid en zonder onderscheid van ouderdom en stand allerkwalijkst behandeld. De tweede hoofdoorzaak was het vertrouwen des volks op ijdele mensenhulp. Nu schildert de Profeet, hoe de hoop op Egyptische hulp gesteld, verdreven was, vervolgens hoe de Chaldeën om des koning vlucht te verhinderen, op het zorgvuldigst waakten, waardoor ook dit redmiddel was verijdeld; eindelijk hoe de vlucht toch was beproefd, maar ten gevolge der spoedige vervulling was mislukt, en zo elke hoop, om aan het geweld der vijanden te ontkomen, was verdwenen.

12. *Lamed*. De koningen der aarde zouden het niet geloofd hebben, het niet voor mogelijk hebben gehouden, wanneer zij dachten aan de sterkte der stad, die zo voortreflijk was, en ook aan den machtigen Beschermer in den hemel, die hen reeds verscheidene malen van hun vijanden had gered (2 Kon. 19:34), noch al de inwoners der wereld, dat de tegenpartijder en vijand tot de poorten van Jeruzalem zou ingaan.

De Heilige Geest leert ons hier, dat geen stad zo vast, geen koninkrijk zo machtig, gene vesting zo sterk op aarde is, die niet door zonde en ongerechtigheid zou kunnen verwoest worden. Jeruzalem was, gelijk wij gehoord hebben, ene vaste, machtige stad, zodat de koningen op aarde niet hadden geloofd, noch andere mensen in de wereld het zich hadden kunnen voorstellen, dat zij door de vijanden had kunnen belegerd, veroverd en verwoest worden. Toch is het geschied. Daarom is het vertrouwen op vestingen ijdel, en wordt het door den Heiligen Geest bestraft en veroordeeld. Wie had ook in den tijd der eerste monarchie het

zich kunnen deuken, dat zij zou te niet gaan, of ook dat de machtige, sterke stad Babylon, die keizerlijke residentie en zetel van deze was, zou hebben kunnen verwoest worden. Daarom vertrouwt ook Nebukadnezar zozeer daarop, en verheft zich in den hoogmoed zijns harten. Dit is het grote Babel, zegt hij, dat ik gebouwd heb, tot een huis des koninkrijks, door mijne grote macht en ter ere mijner heerlijkheid (Dan. 4). Toch zou het door God worden omgekeerd.

Op bijzondere wijze was Jeruzalem sterk, niet alleen door hare muren en schansen, maar bovenal omdat het de stad was des groten Konings, die op Zion Zijn zetel had gevestigd.

Vele malen was Jeruzalem belegerd. Sanherib had te vergeefs gepoogd haar in te nemen. Zelfs Nebukadnezar had niet dadelijk haar kunnen veroveren. Maar nu was zij ingenomen, nu was het ongelooflijke geschied. Waarom? De volgende verzen zullen het den koningen der aarde verkondigen, waarom Jehova Jeruzalem heeft prijsgegeven aan den moedwil der Heidenen.

13. *Mem*. Toch is dat ongelooflijke geschied. Het isgeschied van wege de zonden harer Profeten, en de misdaden harer priesteren, die in het midden van haar het bloed der rechtvaardigen, der ware gelovigen, vergoten hebben (Jer. 26:7 vv. 6:13 vv. 23:11; 27:10. Ezech. 22:25 vv.)

Verder leert ons hier de Heilige Geest, welk een treurige toestand in de gehele geestelijke regering der kerk volgt, wanneer zij van den weg van den enigen, waren onvervalsten godsdienst afgaan, die daaraan het meest moesten vasthouden, namelijk de leraars onder het volk, die degenen moesten zijn, wier lippen de eer moesten bewaren, en uit wier mond de wet van den Heere Zebaoth moest worden vernomen. Wanneer deze Gods woord en de zuivere leer laten varen, loopt het met een volk naar het einde. Dan volgen al de ongerijmde dingen, waaraan Jeremia bij de valse Profeten en bloeddorstige priesters denkt. Dan ontstaat er schadelijke verleiding, en het volk gaat dwalen als schapen, die genen herder hebben, dan laten zij zich leiden, zo als men ze leidt, dan gaan zij behagen scheppen in afgodische, valse, onreine leer en worden daarentegen de waarachtige en alleen zalige en zaligmakende leer moede. Zo waren ten tijde van Jeremia het volk en de koning door de verleidende Profeten en priesters tegen de trouwe leer van den Profeet en zijne prediking allerhevigst verbitterd, zodat niet alleen de leraars, maar ook de toehoorders in zeer groot gevaar hunner zielen waren gekomen. Op de hoogst schadelijke verleiding volgt ook gewoonlijk de vervolging der ware, zuivere leer en van hare getrouwe dienaars en belijders. Want even als satan niet alleen een leugenaar is, maar ook een moordenaar van den beginne, zo ook, wanneer bij de mensen door de dwaling verblind, door leugens verdwaasd en met haat tegen de zuivere waarheid vervuld, dan drijft hij ze spoedig ook daartoe, dat zij bloeddorstig worden en openlijk hen beginnen te vervolgen, die de Goddelijke waarheid belijden. Dit is de voortdurende manier en eigenschap van de kerk der goddelozen, dat is van de vergadering der boosaardige huichelaars, kettermeesters en inquisiteurs, dat zij uit verkeerde liefde voor hunnen opgevatten waan en duisternis met zulk een bitteren haat tegen de zuivere leer en hare bestendige voorstanders door het aanzetten des bozen worden bewogen en ontbrand, dat zij beginnen met vuist en zwaard hun dwalingen te verdedigen, en de kerk van God te vervolgen, en zich zo te

bezoedelen met het bloed der rechtvaardigen, terwijl zij anderen aanzetten om dat te vergeten, en ook zelven met raad en daad daarin mede doen.

De bijzondere zonde, waaraan zij zich schuldig gemaakt hadden, was het vergieten van het bloed des rechtvaardigen. Deze roepende zonde roept om wrake tot den hemel, en het is daarom dat het Jeruzalem van nu en het Jeruzalem van later verwoest is geworden.

En aan die zonde maakte zich het volk op aandrijven en op voorgang van de valse profeten en de priesters schuldig. Deze waren het die in het bijzonder zich aan die zonde schuldig maakten en die daarom in de volgende verzen worden voorgesteld als door God met blindheid geslagen, als met het Kaïnsteken voorzien, zodat zij noch in het eigen land, noch in den vreemde ruste konden vinden voor de holligheid van hun voet.

14. *Nun*. Zij, vooral deze priesters zwerfden als blinden, zij dwaalden als door God geslagen radeloos rond op de straten, zij waren met bloed besmet, zodat men niet kon zijn, of men raakte hun klederen aan, zodat men hen niet kon aanraken zonder zich te verontreinigen (Jes. 59:3. Deut. 28:28 vv. Jer. 29:9).

15. *Samech*. Zij, de mensen riepen tot hen, tot de met bloed bezoedelde priesters even als volgens de wet (Lev. 13:45) de melaatsen degenen, die hen ontmoetten, aanspreken en voor elke nadering moesten waarschuwen: Wijkt, hier is een onreine, wijkt, wijkt, roert niet aan! Zeker, zij, die met bloedschulden beladen en aan hun klederen bezoedelde priesters, zijn weggevlogen, om bij andere volken, om buiten het land een toevluchtsoord te zoeken, ja, zij zijn weggezworven, door iedereen gemeden, moesten zij rondzwerven, alsof zij het Kaïnsteken droegen; zij zeiden toch onder de Heidenen, tot welken zij waren gevloden: Zij zullen er niet langer wonen, niet lang onder ons blijven. Zo vervolgde hen de vloek Gods, dien Hij hun door Mozes had aangekondigd. (Deut. 28:65 vv.).

16. *Pe*. Des HEEREN aangezicht heeft ze verdeeld, 1) onder de volken verstrooid; Hij zal ze voortaan niet meer in genade aanzien; ja het gericht Gods is volvoerd aan deze onwaardige, goddeloze priesters en Profeten, ook in het land gedurende de verovering, want zij hebben het aangezicht der priesteren niet geëerd, van de zijden der vijanden heeft men op hunnen eerwaardigen stand niet gelet, zij hebben den ouden gene genade bewezen, maar zonder barmhartigheid de grijzen gedood. Zo werd aan hen des Heeren bedreiging in Deut. 28:50 vervuld, dat Hij een hard volk over hen zou brengen, hetwelk zelfs gene van ouderdom grijs geworden haren zou sparen.

1) Zij verweten hun hun zonden, en Gods toorn tegen hen, om hun zonden en de onmiddellijke gevolgen en uitwerkingen van dien toorn. Zij zeiden, nu heeft God hen verdeeld door alle landen, omdat zij de personen der priesters niet achtten, de godvruchtige priesters die onder hen waren, zoals Zacharia, den zoon van Jojada, Jeremia en anderen, noch begunstigden zij de oudsten niet, maar verachtten hen en hun gezag, wanneer zij uitkwamen om hen te bestraffen over hunnen ondeugenden levensloop; de Heidenen zelfs zagen dat dit hen zou bederven.

Hiermede wordt de dreiging aan het volk der belofte vervuld, uitgesproken in Deut. 28:50.

17. *Aïn*. Hoewel deze feiten (vs. 12-16) toonden, dat God Zijnen toorn over ons had uitgegoten en onze priesters en profeten door God voor hun zonden waren geslagen, nog altijd bezweken 1) ons onze ogen, nog staarden wij ons blind, ziende naar onze ijdele hulp. In plaats van uit te zien naar genade en ontferming van onzen God, dachten wij aan de hulp van andere volken als van de Egyptenaren; 't was alles dan ook te vergeefs, a) wij gaapten met ons gapen op een volk, dat niet konen niet wilde verlossen.

a) Ezech. 29:16.

1) In het Hebr. Thiklènah. Letterlijk: verteren. De bedoeling is smachtend, tot verterens toe uitzien naar iets. Hoewel God op zulk een in het oog lopende wijze Zijn heilig ongenoegen te kennen gaf, en alles aanwees dat de val van Zion een voldongen feit was, was er toch nog een smachtend uitzien naar hulp bij anderen. Niet een in de schuld vallen, niet een zich bekeren in zak en as, maar een trachten te ontkomen aan de straf, door hulpe van anderen.

Vandaar dan ook dat er volgt, wij gaapten d. i. wij zagen gretig uit met ons gapen d. i. met ons gretig uitzien naar een volk, n. l. de Egyptenaren.

18. *Tsade*. Hoe ijdel en dwaas onze hoop op mensenhulp was, kon men zeer duidelijk zien in de laatste gebeurtenissen vóór de verovering der stad, die ons bewezen, dat niemand meer aan de handen onzer benauwers kon ontkomen. Zij hebben niet heimelijk loerende vervolging al onze gangen nagespeurd, dat wij op onze straten niet eens meer gaan konden, ons niet vrij meer konden bewegen; ons einde is genaderd, onze dagen zijn vervuld, ja ons einde is gekomen.

19. *Koph*. Dat bewees de gevangenneming van den ontvluchten koning. Onze vervolgers, de Chaldeën, zijn sneller achter ons, in 't bijzonder achter onzen koning en zijne begeleiders geweest, dan de arenden des hemels zich op hunnen buit nederstorten (Deut. 28:49. Jer. 48:40); zij hebben onszelfs op toegankelijke plaatsen, op de bergen hittiglijk vervolgd; in de woestijn hebben zij ons lagen gelegd, gelijk zij den koning Zedekia in het veld van Jericho grepen (Jer. 39:4 vv. 52:7 vv.)

20. *Resch*. De adem onzer neuzen 1), hij, die ons dierbaar was als onze ademtocht, de gezalfde des HEEREN, wien de belofte des Heeren in 2 Sam. 7 gold, is gevangen in hun groeven even als een wild dier wordt gevangen. Zo is het gegaan met hem, van welken wij zeiden: Wij zullen onder zijne beschermende schaduw als een volk te zamen leven onder de Heidenen, 1) waarheen ons onze overwinnaars zullen brengen; zo zou de Heere misschien toch nog Zijne aan hem gegevene beloften vervullen. Ook deze hoop is nu verdwenen!

1) Wat de adem is voor leven en bestaan des lichaams, is de koning voor leven en bestaan des volks.

De Schrift wil ons hierdoor afschrikken van het verkeerd vertrouwen en het vleselijk hopen op menselijke wijsheid en macht, daar de mensen aan Gods hulp twijfelen en ten gevolge van zulk een goddelozen twijfel zich verlaten op menselijke kracht en slimheid. Wel mogen wij middelen gebruiken en mensen in enig gevaar ter hulpe nemen; dat verbiedt de Schrift niet; maar men moet overal het hart veel meer op God, den Heere stellen en bedenken, dat, wanneer Hij niet behoedt en waakt en Israël bewaart, alle menselijke hulp en alle middelen te vergeefs zijn. Vrome mensen moeten dus zulk een vertrouwen als ene zware zonde en als afgoderij ontvlieden. En dat te meer, omdat al dat vertrouwen den mens in gevaar brengt, eindelijk bedriegt en te schande maakt. Want òf de mensen willen niet helpen, òf wanneer zij het willen, kunnen zij het niet, òf wanneer zij het beloven, houden zij hun woord niet, want zij zijn ijdel in hun wezen.

De adem onzer neuzen, onze levensadem, is niet Zedekia in het bijzonder, maar de theocratische koning in het algemeen. Deze is de drager der Goddelijke belofte, volgens 2 Sam. 7. En juist daarom is hij de noodzakelijkste voorwaarde voor het voortbestaan van land en volk. Vandaar de klacht van Jeremia over het wegnemen van den koning.

2) Het is niet te verwonderen, dat deze plaats door de ouden algemeen als ene der duidelijkste Messiaanse voorzeggingen werd opgevat. "Zeer beroemd is deze plaats bij de oude vaders, " zegt Ghislerus, "en is bij hen allen als een woord omtrent Christus, den Zoon van God opgenomen. " De kerkvaders maakten van deze plaats voornamelijk een drievoudig gebruik. Tertullianus bewijst daaruit, dat de Vader geenszins een aangezicht of afschijnsel (facies) van den Zoon geweest is, maar omgekeerd de Zoon een afschijnsel van den Vader; 2) ziet men in deze ene duidelijke voorzegging van het lijden van Christus; 3) vindt men daarin ook de roeping der heidenen tot het Rijk van God aangekondigd.

Hoe komen echter den goddelozen koning Zedekia deze titels (gezalfde des Heeren, levensadem des volks, schaduw) toe? Zij passen op hem niet, wat zijn persoon aangaat, maar 1) in betrekking op zijn ambt, dat een zodanig had kunnen zijn en volgens de hoop der Joden ook eens in de toekomst zou zijn; 2) in betrekking op het tegenbeeld, welks voorbeeld David en diens nakomelingen in het heilige ambt waren. Wie is echter dat tegenbeeld? Onze Heere Jezus Christus, de Zoon van David naar het vlees, de Gezalfde des Heeren, onze schaduw tegen den toorn Gods, aan wien God, de Heere den stoel Zijne vaders Davids gegeven heeft. Ook moeten hier de overheden herinnerd worden zowel aan hun aanzien als aan de plichten van hun ambt. Met het oog op hun aanzien kunnen zij ook gezalfden des Heeren worden genoemd. Wat de plichten van hun ambt aangaat, moeten zij met raad en hulp de levensadem des volks en zijne schaduw zijn.

De gelovigen in Israël hoopten onder de schaduw van het Davidische koningschap, dat toch in waarheid de adem en geest van hun gehele leven was, onder de heidenen te leven en nog gelukkig te worden. Ziet, wij leven onder de schaduw van den Davids zoon, die ons leven is en onze kracht, en leiden midden onder een verdraaid geslacht een stil en gerust leven. Ook Zedekia met al zijne ontheiliging van Davids troon was toch altijd nog de drager der belofte, die aan David was gegeven en dus een voorbeeld van Christus. Gelijk Zedekia om de zonden van hem en zijn volk in een eeuwigen nacht, wat het licht der ogen aangaat, met ketenen

beladen, den heidenen werd overgeleverd, en in een kerker als in zijn graf tot zijnen dood toe moest smachten, zo is Christus om de zonden van Zijn volk, ja van de ganse aarde uit de stad Jeruzalem uitgestoten en den heidenen overgeleverd, die Hem ook in den macht des doods deden wegzinken. Doch Hij is niet gehouden door de banden des doods, maar is opgestegen als een zegerijk overwinnaar, en heeft den troon Zijns vaders David ingenomen. Nu is Hij in waarheid onze levensadem, Zijn woord, Zijn Geest, Zijn vlees en bloed geeft ons schaduw, rust, vrede, verkwikking en sterkte in de zonnehitte van alle droefheid en verzoeking. Is niet in Hem ook de ongelukkige Zedekia met alle andere koningen uit Davids stad weer levend geworden, Ja, Hij is een ware Zedekia, d. i. "de Heere is mijne gerechtigheid. "

De bescherming, die een koning aan zijn volk verschaft, wordt meermalen vergeleken bij de schaduw van een groten boom, die ene beschutting is tegen storm en regen (Ezech. 17:23; 23:6. Dan. 4:12).

21.

III. Vs. 21 en 22. Het slot van ons klaaglied bewijst, dat werkelijk door den Profeet in vs. 20 ene profetie in uitgesproken als in voorgevoel, dat eens de tijd zou komen, dat Gods volk zich midden onder de Heidenen, onder den troon van den Zoon Davids zou verzamelen, en troost, bescherming en schaduw genieten zou. In dien tijd ziet de Profeet met vertrouwen en geloof, wanneer eens de schuld der dochter Zions zou eindigen en het strafgericht ophouden. Tot op dien tijd mogen steeds hare loerende vijanden met Edom vooraan als den vertegenwoordiger van alle vijanden van Gods volk zich over den diepen val en het grote ongeluk van Gods volk verheugen. Wanneer de Heere echter de gevangenen Zions zal verlossen, zal de schuld van Edom en van alle Gods tegenstanders worden bezocht; op hunnen nacht des gerichts zal geen morgen van troost en van vrijheid meer volgen.

21. 1) *Schin*. Wees vrolijk en verblijd u over uwen broeder Jakob, over het uitverkoren volk van God, dat zo diep is gevallen en over den ondergang van het rijk van God, gij bittere, onverzoenlijke vijandin, dochter Edoms, en met u alle tegenpartijders van Zion, dienu nog volgens uw vertrouwen in gerustheid leeft in het land Uz woonthetwelk vroeger het uwe was (Job 1:1 Jer. 25:26). Uwe misdaad en zonde tegen Zion is daarom bij den Heere niet vergeten. Gij moogt u nu verheugen, doch de beker van Gods toorn zal ook tot u komen; gij zult even als ik van den wijn des toorns Gods dronken worden, en ontbloot worden, met eeuwigen smaad en schande overladen.

1) Het is met Israël nog niet uit. Mogen de vijanden al triumferen, de schuld der dochter Zions zal een einde nemen en dan de schuld van de dochter Edoms thuis bezocht worden. Met deze Messiaanse hoop lost zich de klacht in vrolijke geloofshope voor de toekomst van Israël op.

De Profeet gaat hier van de diepste klacht tot de blijdste juichtonen plotseling over. Het licht der hope breekt plotseling door de donkere wolken van smart en lijden. Edom, het Zion vijandige volk bij uitnemendheid, moge zich nu verblijden over Zions val en Jeruzalems ellende, die blijdschap zal in wenen veranderd worden. Want voor Zion is er nog hope op redding, maar Edom zal tot in eeuwigheid verwoest worden. De vijanden van Zion en

daarmee de vijanden Gods zullen vergaan. Hun haat, hun vijandschap zal hun vergolden worden, niet alleen als Zion weer hersteld wordt, maar als zij zelven den vloek Gods zullen ondervinden.

Wij hebben ook hier de volstrekte tegenstelling tussen de Kerk, die behouden wordt, en de wereld die ten oordeel is opgeschreven.

22. *Thau*. Uwe ongerechtigheid en de straf over deze heeft een einde, als uw Redder en Verlosser uit Davids stam, de Heere, uwe gerechtigheid, komt, o gij dochter Zions! Hij zal u, als Hij u verlost heeft en uit zonde en ellende gered heeft, niet meer gevankelijk doen wegvoeren, maar onder den scepter van uwen eeuwigen Koning zult gij dan in eeuwige gerechtigheid, onschuld en zaligheid wonen, in het land uwer rust. Israël zal worden gered; onze zonde zal door Gods barmhartigheid worden bedekt, maar uwe ongerechtigheid, die gij door uwen haat tegen de waarheid Gods en tegen Zijne kinderen op u hebt geladen, o gij dochter Edoms! zal Hij bezoeken, zal Hij u niet vergeven; Hij zal uwe zonden ontdekken, zodat zij in eeuwigheid niet worden vergeten, maar gestraft.

Dat juist Edom uit alle vijanden van Gods volk wordt genoemd, heeft zonder twijfel zijn grond in den intensieven haat, ten gevolge der Goddelijke keuze van Israël en de typische betekenis daarvan (Obadja 1:1). Bij de Edomieten worden wij herinnerd, hoe geheel en al het tegen God en Zijnen wil is, wanneer zich iemand verheugt over het ongeluk der bedroefden. Want even als geen rechtschapen vader het kan verdragen, wanneer hij een kind met de roede kastijdt, dat het andere zou toetreden en er mede spotten, maar dat dan ook zelf zou moeten worden gestraft, zo kan veel minder God dulden, wanneer Hij een mens of een volk kastijdt, dat de anderen daar zouden staan, den mond openen en in hun vuist lachen. Dat is het werk van den satan, die zich verheugt, wanneer het ons mensen kwalijk gaat. Christenen moeten zich niet verblijden over het ongeluk van hun vijanden, veel minder over dat hunner geloofsgenoten. God kan toch het blad weer omkeren. Dat de Profeet zegt, dat de Edomieten ook van den beker des toorns Gods moesten drinken, daaruit leren wij, dat God aan alle mensen hun mate van droefheid heeft ingeschonken, en dien laat rondgaan, zó dat niemand wordt overgeslagen, gelijk geschreven staat (Ps. 75): "In des Heeren hand is een beker, en de wijn is beroerd, vol van mengeling, en Hij schenkt daaruit; doch alle goddelozen der aarde zullen zijn droesem uitzuigende drinken. " Dat is, ook de vromen moeten wel uit den kelk der bitterheid, droefheid en angst drinken. "

Maar Christus heeft hunnen zo bitteren, zuren dronk veranderd, en door het hout des kruises de bittere wateren van Mara zoet gemaakt, en gemakkelijk voor de Zijnen om te drinken. Maar de goddelozen moeten eindelijk het grondsop en den droesem van Gods toorn smaken, welke dronk hen doodt. Daarom, wanneer het gebeurt, dat gij met droefheid en smart wordt bezocht, denk dan: Welaan, nu komt de beker van Gods toorn aan u, gij hebt dien wel verdiend, neem met ootmoed en gehoorzaamheid de straf en de kastijding aan, en gedraag u zo, dat de onaangename drank door Christus' genade en hulp aangenaam worde; bidt God, dat Hij u uwe zonde doe inzien, opdat gij in waarachtige bekering, geloof en vertrouwen op den Heere Jezus den bitteren droesem van oneindigen, zwaren toorn Gods in gindse wereld moogt ontvlieden.

Hier komt de voorzeggende betekenis der Klaagliederen bijzonder duidelijk te voorschijn. Zij zijn de boetvaardige klacht van Gods volk over zijne verwoesting om der wille zijner zonde en misdaad. Is het berouw waarachtig en diep, zo moeten de ogen gericht worden op Hem, die komen zou om de vergeving van alle zonden, de redding van Gods toorn en oordeel, ja van den dood en de macht der hel te volbrengen, eveneens op den tijd, wanneer de Heere aan de tyrannie, aan den spot en den hoon der afgevallen goddelozen en der valse broeders een einde zal maken. Daarom hebben deze liederen ook zulk ene grote betekenis voor de kerk des Heeren, vooral in tijden als de tegenwoordige, wanneer de oordelen en de afval, de tyrannie en de vervolging, de hoon en spot over het Zion des Heeren en Zijne getrouwe kinderen, en over Zijne ware priesters en profeten dagelijks groter en zwaarder worden. De kerk moet met den Profeet Jeremia en de toenmalige gelovigen in Israël zich met diepe droefheid verootmoedigen, en in zodanige belijdenis met deze treurzangen klagen, totdat de Heere komt en de gevangenen Zions ten laatste zal verlossen. Zions straf zal eens een einde hebben, omdat God ondanks alle gerichten over het volk toch Zijn rijk voltooid. Edoms straf daarentegen en die van alle spottende machten der wereld is ene eeuwige, en alzo is er gene hoop. Het Heidendom als zodanig kan gene wedergeboorte hebben ondanks alle oordelen Gods, het kan alleen ten ondergaan, omdat het Gods woord niet heeft. Hoe groter echter de bezoeking Gods aan Zijn volk is, des te zekerder is ook Zijn voornemen ter verlossing. Dezelfde Christus, die sprak: "Vader! indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan, " dezelfde, die bloed zweette, was en bleef toch in den bittersten doodsangst en in den grootsten smaad van Zichzelven en van Zijn werk zo geheel zeker, en Hij heeft onze eeuwige overwinning aan den dag gebracht, zo velen onzer in het geloof aan Zijn woord blijven, al mogen wij ook in dezen tijd nog zo machteloos in ons zelven zijn. Hij is ons leven en onze kracht.

HOOFDSTUK 5.

JEREMIA'S GEBED OM VERLOSSING VAN HET VERDRUKTE JOODSE VOLK.

Na een geweldigen orkaan ziet men overal veel verwoesting, omgevallen bomen, op den grond liggend koren, verwoeste, van hun daken beroofde huizen, soms door watervloeden omwoelde velden. Zij herinneren smartelijk aan den voorbijgeganen storm, terwijl overigens de natuur stil en rustig is, en de van al het schadelijke gezuiverde lucht iedereen verkwikt, ja nieuw, fris leven uit de puinhopen belooft op te wekken. Eveneens is ook de in ellende smachtende gemeente der gelovigen met den Profeet, die in hunnen naam in dit vijfde Klaaglied, in haar hart tot volkomene rust en helderheid omtrent Gods moeilijke wegen met haar is gekomen, hoewel de haar geslagen wonden nog niet zijn geheeld, maar nog bloeden en pijn doen, en de smartelijke klacht ook nu nog van de lippen tot den Heere oprijst. De ziel van hare klacht is echter het bewustzijn, dat hare eigene zonden en die harer vaderen zulk ene straf heeft noodzakelijk gemaakt, en het gehele lied is een gebed tot den Heere, even als wanneer een kindje aan het hart zijner moeder leunt en daar al zijn kommer en al zijne smart uitklaagt en uitweent. Dat de gemeente Gods tot rust in haar binnenste is gekomen, blijkt daaruit, dat in haar gebed zuiver proza, en gene door storm bewogen, woedende zee meer heerst. Alleen het getal der verzen van het gebed bewijst nog, dat het bij de voorgaande 4 liederen behoort en daaruit als het ware is voortgekomen. Alle wraak voor den door haar van de vijanden geleden smaad beveelt nu de gemeente den Heere aan; zij heeft slechts ééne bede, dat zij niet voor eeuwig verstoten zij, maar eens, wanneer aan Zijne gerechtigheid is genoeg gedaan, Hij haar weer moge redden en tot de gelukkige dagen van vroegeren tijd moge terugvoeren. Hier bidt dus de verootmoedigde gemeente Gods, die zich onder het kruis buigt.

I. Vs. 1-7. De eerste woorden van ons lied geven aanstonds te kennen, dat de inhoud een gebed is, in onderscheiding van de andere liederen, wier inhoud klachten zijn, hetwelk slechts hier en daar door gebedsijver wordt afgebroken, of met een kort gebed besloten. Niet alsof ons lied gene klacht zou bevatten, maar de klacht wordt uitsluitend aan God voorgedragen. Nadat de gemeente in vs. 1 den Heere gebeden heeft, om den smaad, die Zijn volk wedervaren is, te gedenken en die te Zijner tijd te wreken, legt zij in het verder verloop der eerste afdeling dezen nood en smaad voor den Heere uit elkaar. Gods volk is van zijn land en van zijn eigendom geroofd, van elke beschutting ontbloot, even als weduwen en wezen, ja het leeft in gebrek en ontbering van de noodzakelijkste levensmiddelen onder harden druk en vervolging. De Heere heeft ons echter dat moeten opleggen, omdat niet alleen wij zelf, maar ook onze vaderen zwaar gezondigd hebben, en de Heere naar Zijne gerechtigheid hun zondenlast ons, die van hun zonden niet afgingen, mede moet opleggen.

1. Gedenk HEERE! wat ons geschied is, en haast U tot hulp en redding; aanschouw het met ontferming van Uwen troon; en zie onzen smaad aan 1), met welken ons de heidenen hebben overladen.

1) Deze aanspraak, of schoon kort en bondig, bevat echter een nuttige onderwijzing, n. l. om tot God de toevlucht te nemen, om hulpe te verschaffen in de ellende, tot zo lang hun rampen voor Zijn aangezicht in gedachtenis komen, voornamelijk wanneer zij onbillijk drukken. Het

is wel zeker, dat God niet onbillijk is, maar deze manier van spreken wordt gebruikt in overeenstemming met het menselijk gevoel. Wij menen dat God onze ellende over het hoofd ziet of verbeelden ons dat Zijn rug tegen ons gekeerd is, wanneer Hij niet terstond uithelpt. Maar, zo als ik gezegd heb, men moet slechts vragen, dat Hij onze ellende gedenkt, dewijl wij weten, wat Hij omtrent Zich getuigt. Terwijl Hij toch Zich deze rol voorbehoudt, om de ellendigen en smaadvol onderdrukten tegemoet te komen, zo laten wij in dezen troost rust zoeken, dat Hij, zodra Hij zich verwaardigt om te gedenken welke rampen wij ondergaan, Hij tegelijk bereid is ter hulpe.

De Profeet leert ons hier, Wien wij onzen nood moeten klagen, wanneer wij door mensenkinderen verdrukt en beproefd worden. Ons komt het kruis lichter voor, wanneer wij het aan enen goeden vertrouwden vriend klagen en hem openbaren wat ons drukt, daar deze door broederlijk medelijden of goeden raad ons een deel van onzen last wegneemt. Nu kunnen echter mensen niet altijd helpen, hoe goed zij het ook menen. Wie echter Gode zijne zaken aanbeveelt, die klaagt het den waren, getrouwen Helper uit den nood, die ons heeft bevolen Hem te vragen. Alle godvruchtigen, wanneer zij in angsten waren, hebben het den Heere geklaagd, dat Hij er aan denken mocht, en daarop wilde zien, en zij zijn verhoord; zij riepen tot Hem en werden niet beschaamd.

De Profeet weet, dat als God gedenkt, Hij ook ter hulpe snelt. Gedenken is Goddelijk zien, en Goddelijk zien is ontferming. Als de Heere met een oog van ontferming en mededogen ziet op de ellende van Zijn volk, dan is ook de ure der verlossing nabij, ja dan is de ure der redding gekomen.

2. Ons erfdeel, het dierbare, heilige land, dat Gij zo lang te voren aan Abraham hebt gezworen en toegezegd, dat het een eigendom van hem en zijn zaad zou zijn, dat hebt Gij onzen Vaderen daarna door Uwen machtigen arm toegedeeld en geschonken, dat zij daarin onder Uwe bescherming rust zouden vinden. Maar nu is het tot de vreemdelingen gewend, het is ten deel geworden aan hen, die generlei aanspraak daarop hadden, onze huizenzijn tot de uitlanders overgegaan, de huizen, die wij in het land, in dorpen en steden hadden gebouwd, en waarin wij zoveel goeds door Uwe genade hebben ondervonden.

Geen volk der aarde heeft ooit van den Heere ene belofte ontvangen, dat het het land, waarin het woonde, ontvangen of behouden zou, nog minder ene belofte op een vreemd land, dat het moest zoeken te veroveren; geen volk heeft dus aanspraak op zijn land. Israël alleen is ene uitzondering, waaraan de Heere door enen heiligen eed Kanaän had toegezegd, en wel voor altijd. Daarom was het zeker ene zeer moeilijke zaak voor de vromen in Israël, wanneer het nu het land verloor, dat volgens Goddelijken rechtstitel het toekwam. Er behoorde Abrahams geloof toe, dat de Heere ook uit stenen enen zoon kon verwekken en Zijnen eed door Zijne wijsheid en almacht toch zou houden, bij het zien der verovering van dit land Gods, om aan Zijne toezegging en waarachtigheid niet te wanhopen. Ja nog meer! Kanaän was voor iederen gelovigen Israëliet het land, waarin eens al de kostelijke beloften van den beginne af zonden worden vervuld, waar des Heeren heerlijkheid zich eens zou verwezenlijken, waar het verloren paradijs zou wederkeren, van waar de openbaring der waarheid en gerechtigheid Gods, de wedergeboorte der gehele mensheid, ja, de verheerlijking van aarde en hemel zou

uitgaan. Het verlies van dit land was den gelovigen Israëliet diensvolgens gelijk aan het verlies der eeuwige zaligheid, welke door den Heere zelven voor het volk aan was gebonden. Verkreeg Israël dat land niet weer, zo was dit een ondubbelzinning getuigenis Zijner eeuwige verwerping. Daarom geloven wij op grond van verschillende getuigenissen der Heilige Schrift, dat het volk der Joden ten tijde zijner bekering tot Christus zeker weer in Zijn hem toegezegd Kanaän zal worden teruggevoerd.

3. Wij zijn allen te zamen als arme wezen zonder bescherming, zonder vader, onze moeders zijn als de weduwen, die hare door U geschonkene beschermers hebben verloren; want de vreemden handelen met ons naar hun macht en hun goedvinden.

4. Ons water, dat Gij ons met ons land hebt geschonken, die noodzakelijkste levensbehoefte, moeten wij voor geld, met zware opofferingen drinken; ons hout, dat even onontbeerlijk voor het leven is, komt ons op prijs te staan.

De zin is eenvoudig: wij hebben gene bezitting meer, geen huis noch hof, wij, die voorheen ons eigen bronwater dronken, en het hout onzer hoven en bossen voor niet hadden, nu moeten wij alles door zwaren arbeid verdienen.

5. Wij, de overwonnenen en machtelozen lijden van onze machtige en overmoedige overwinnaars onophoudelijk vervolging op onze halzen; men zit ons op den hals, alsof men wilde dieren moest bewaken en beteugelen, men dringt ons tot zwaren arbeid en plaagt op allerlei wijze; zijn wij moede, men laat ons geen rust.

6. Wij hebben ons geliefd vaderland den rug moeten toekeren en hebben, door den nood gedreven, den Egyptenaar de hand gegeven, ons in hun armen moeten werpen, en, zo wij ons vaderland niet wilden verlaten, ons den Assyriër 1) moeten overgeven, om van die vijandige wereldmacht de slaven te zijn om met brood verzadigd te worden; waarheen wij ons dus wendden, overal was de treurigste dienstbaarheid.

1) Onder den Assyriër hebben wij Babel te verstaan. Assur is de naam der Aziatische wereldmacht van Babel.

Het is duidelijk dat de Profeet hier spreekt van de eerste tijden na de verwoesting van Jeruzalem.

7. Zulke zware straffen lijden wij om den groten last onzer schulden, die op ons ligt; want niet alleen hebben wij voor onze eigene zonden te lijden; onze vaders hebben door afgodendienst en afval van U, o Heere! gezondigd, en zijn niet meer om voor hun eigene zonden te boeten. En wij, die ons niet afkeerden van de zonden onzer vaderen en ons niet oprecht tot U bekeerden, maar in plaats daarvan nog erger deden (Jer. 16:11; 32:18. 2 Kon. 23:26 1 Ki), dragen nu hun ongerechtigheden naar Uwe eeuwige wet, volgens welke Gij de zonden der vaderen aan de kinderen tot in het derde en vierde lid dergenen, die, haten, wilt bezoeken (Exod. 20:5. Jes. 65:7. Jer. 31:29).

1) Het is een boetvaardige belijdenis van de zonden hunner voorvaderen, waarin zij zelf, ook volhard hadden, om welke zij nu rechtvaardiglijk leden, dat is, de oordelen, die God over hen bracht, waren zo groot, dat het scheen alsof God daarmee ook een oog had op de zonden hunner voorvaderen zowel als op de kinderen. En dus werd Gods rechtvaardigheid, zowel in zijn oogluiking op hun voorvaderen als in Zijn gestrengheid omtrent hen, aan welken Hij die ongerechtigheid bezocht.

Wanneer wij dit register van plagen, die over het volk Israël zijn gekomen, recht overdenken en daarmee door de schriften van Mozes en van andere Profeten gaan, zal men bevinden, hoe nauwkeurig alles aan het volk van Israël is vervuld, wat God te voren gedreigd heeft, wanneer zij Hem niet gehoorzamen en in Zijne geboden wandelen zouden (Deut. 28). Want zo waarachtig en bestendig de Heere in Zijne belofte is, zo waarachtig is Hij ook in Zijne bedreigingen over de goddelozen. Zo als ons Zijne genadige beloften ter vertroosting dienen, zo moeten Zijne bedreigingen, waarmee Hij de goddelozen bedreigt, voor ons ene waarschuwing zijn.

8.

II. Vs. 8-16. In dit 2e deel van het geheel stelt de gemeente nog nader de ellende voor, welke haar door Gods straffen om harer zonde wil getroffen heeft. Zij, de vrijen, die geroepen zijn de wereld te beheersen, moeten zich onder de schandelijke heerschappij brengen van lage knechten en kunnen ondanks dat slechts met gevaar huns levens hun dagelijks brood verkrijgen. Ja, dit brood is niet eens toereikende om den hevigsten honger te stillen. Iedere stand, ieder geslacht, elke leeftijd moet handelingen van allerlei aard verduren van de vijanden, die over hen heersen. Onder den druk van zulke omstandigheden is het geen wonder, dat alle volksvergaderingen en volksgenietingen hebben opgehouden; want de gehele eer van Gods volk is verloren gegaan.

8. Knechten 1) zo als de Chaldeën zijn, die nog nooit hebben gesmaakt, wat ware vrijheid is, maar van der jeugd af gewoon zijn aan ene onrechtvaardige willekeurige heerschappij-knechten, die integendeel ons hadden moeten dienen, wanneer wij vroom waren geweest (Ps. 72:11), heersen in onnatuurlijke omkering van de door den Heere beschikte en gewilde betrekking over ons, over wie toch Gij alleen, onze grote Koning heersen moest; er is, daar Gij ons hebt verworpen, niemandin hemel of op aarde, die ons uit hun handen rukke. 2)

1) Aan de Chaldeën was het toegestaan, allerlei woestheid tegen hen te plegen, maar het was toch zeer droevig wanneer de kinderen Gods het eigendom waren van slaven. Want zij waren vroeger het Priesterlijk rijk en God had hen zo in Zijn trouw opgenomen, dat hun staat voortreflijker was en veel heerlijker dan die van alle regeringen. Waar zij derhalve beroofd zijn van hun vrijheid, en dat niet, alleen maar waar zij ook aan knechten onderworpen waren, daar was de verandering zeer treurig.

Alle de einden der aarde waren gegeven aan de heerschappij van Israël theokratischen koning, indien deze de wet Gods en Zijn verbond onderhield. Maar nu was de toestand omgekeerd.

Zij die aan Israël tot knechten waren gegeven, heersen nu over hen, dewijl het verbond verbroken was.

2) De vrijheid is het hoogste goed, dat het volk van God, de kerk van den Heere Jezus Christus, ieder kind van God in ‘t bijzonder heeft. Daarin betoont zich de verlossing, die door den Zone Gods is teweeggebracht (Joh. 8:36). Daarom noemt Paulus de kerk des Heeren de vrije, onzer aller moeder (Gal. 4:26). Deze bestaat daarin, dat de gemeente Gods al de heerlijke gaven en krachten, welke de Heilige Geest in haar heeft gelegd, naar haren vollen rijkdom ontvouwe, en haren God zo kan dienen, dat gene menselijke macht en autoriteit haar daarin kan hinderen. Wij weten het wel, dat deze hemelse vrijheid zich eerst uiterlijk zal openbaren, wanneer alle zonde overwonnen zal zijn en Christus, de Heere zal zijn wedergekomen, om ook de uitwendige dienstbaarheid der Zijnen te verbreken. Maar altijd blijft het ene tegennatuurlijke betrekking, die alleen als gericht van God over Zijne gemeente verklaarbaar is, wanneer de gemeente door dezulken, die er niet toe geroepen zijn, die zelf niets weten van deze heerlijke vrijheid der kinderen Gods, ja die verachten en haten, beheerst wordt, en in de ontwikkeling van haar waarachtig wezen belemmerd.

9. Wij moeten ons brood, de geringe oogst in ons door den oorlog verwoest, door roverhorden doorkruist land met gevaar onzes levens halen, in gedurige vrees van wege het zwaard der heen en weer trekkende bedouïnenhorden der woestijn, die ons bij het oogsten overvallen, uitplunderen en zelfs doden.

10. Meer nog, de geringe voorraad is ontoereikend. Onze huid is zwart geworden gelijk een oven, van wege den geweldigen storm des hongers(Deut. 28:48). Even als de woestijnwind de huid zwart brandt, zo zijn wij zwart geworden van magerheid.

Wij leren hier, hoe God het misbruik Zijner gaven, den overvloed en de overdaad bestraft, wanneer men in voorspoed en goedkope tijden Gode niet dankbaar is, maar daarentegen Zijne gaven, wijn en vruchten onnut verspilt met zwelgen en brassen, vreten en zuipen, dat God dan Zijne goederen en gaven terughoudt, het voedsel zeldzamer maakt, zodat het niet gemakkelijk te krijgen is, en enen honger toezendt, zodat men nauwelijks brood en water kan hebben, zo ging het het volk van Juda.

11. Zij, onze overmoedige overwinnaars verschonen niemand met hun mishandelingen van allerlei aard; zij hebben de vrouwen te Zion verkracht, en de jonge dochters in de steden van Juda.

12. De vorsten van Juda zijn door hunlieder handniet alleen gedood, maar om daarna nog des te groteren smaad op hen te laden, opgehangen; {1} de aangezichten der ouden zijn niet geëerd geweest, maar integendeel geheel onteerd. (Deut. 28:20).

{1} Werd iemand gehangen nadat hij gedood was, zo was dat te groter smaad, dewijl hem alsdan ene eerlijke begrafenis was ontzegd, en zijn lijk tot aas den roofvogels verstrekte.

Ook deze smaad had men Juda doen ondergaan.

13. Zij hebben de jongelingen weggenomen om te malen, zo worden zij gebezigd tot het werk der verachtelijkste slavinnen (Richt. 16:21. Exod. 16:24), en de jongens struikelen onder het hout, onder den last, die hun wordt opgelegd om te dragen.

15. De vreugde onzes harten houdt onder zulke zware gerichten op, onze rei is in treurigheid, in boet- en klaagliederen veranderd(Jer. 7:34; 16:9; 31:13. 30:12).

16. De kroon onzes hoofds, de heerlijkheid, die de Heere ons gegeven had, als aan Zijn uitverkoren en begenadigd volk, is afgevallen; 1) o wee nu onzer, zo moeten wij in de diepste smart zeggen, dat wij zo gezondigd hebben. Ja, onze zonden alleen hebben dat alles verdiend, over deze alleen willen wij klagen.

1) Onder "de kroon van ons hoofd" is te verstaan, al de heerlijkheid en ere die Juda vroeger had, de hoge stand, die het onder alle volken bekleedde.

Calvijn tekent dan ook terecht aan: "Onder kroon van het hoofd, omdat hij zonder twijfel alle versiering waarmee dat volk versierd was. Het had rijk en Priesterschap, die als het ware twee lichten waren, of twee kostbare edelgesteenten; maar het had ook andere dingen, waarmee de Heere het had versierd. Waar het derhalve zulke uitstekende giften miste, wordt het gezegd, de kroon van het hoofd verloren te hebben. Doch de kroon wordt niet alleen genomen voor den diadeem, maar voor het symbool van vrolijkheid en sieraad. "

17.

III. Vs. 17-22. In den smartvollen aanblik der verwoesting welke het volk des Heeren, maar in ‘t bijzonder de woonplaats des Heeren in zijn midden heeft getroffen, roept de gemeente ten slotte den Heere aan, die eeuwig in Zijn heiligdom des hemels troont, dat Hij Zijn rijk op aarde niet voor eeuwig late te niet gaan. Zij is er daarbij zeker van, dat Hij dit doen kan en wil.

17. Daarom is ons hart mat; om deze dingen zijn onze ogendoor het vele wenen duister geworden.

18. Om des bergs Zions wil, 1) waar Uw heilige tempel, de plaats Uwer genadige tegenwoordigheid onder ons stond, om Uwe heilige plaats, die verwoest is, die nu van al hare vorige heerlijkheid is ontdaan, zodat zij nu ene plaats is, waar de vossen (de jakhalzen) op lopen.

1) Ofschoon hij alle soorten van rampen in het algemeen had zaamgevat, wijst hij nu echter de voornaamste oorzaak der smart aan, dat n. l. de berg Zion hare schoonheid en vorm had verloren. Want die plaats was door God uitverkoren, alsof Hij aldaar van den hemel was afgedaald om te wonen, en wij weten dat zijn schoonheid door wonderschone liederen is verheerlijkt. Daar ook lichtte Gods aangezicht, zoals Mozes en de Profeten dikwijls zeggen. Derhalve was het een zeer treurige verandering, dat waar God op den berg Zion had gewoond, nu de vossen woonden als in een verlaten hol. Want op den berg Zion was de tabernakel of

het heiligdom. Waar nu die plaats God en zijn Kerk had bezeten, maar zo verwoest was dat de wolven naar de plaats van God en de gelovigen waren opgegaan, dat was een verschrikkelijk feit. Niet zonder oorzaak maakt Jeremia, nadat hij gesproken heeft over zovele en zo zware verliezen, dit tot het hoofdpunt, dat de berg Zion zó verwoest was dat de wolven er op liepen. Want evenals het een voornaam punt is het als aan de spits stond van alle goeden voor het volk van God gehouden te worden, vervolgens een vertrouwden toegang tot Hem te hebben, zo is in tegenspoed niets droever dan om van de tegenwoordigheid Gods beroofd te zijn. Waar David getuigenis geeft van zijn dankbaarheid jegens God, dat hij begiftigd was met alle soort van goederen daar verenigt hij die allen in: Ik zal in het huis Gods wonen, dewijl, ofschoon hij gesproken had van schatten en rijkdommen en allen overvloed van zaken, hij echter ziet, dat dit het grootste geluk is, indien hij, tegelijk met alle gelovigen, God mag aanroepen en gerekend worden tot Zijn volk. Zo ook toont de Profeet uit het tegenovergestelde aan dat voor de vromen niets treuriger is, dan wanneer God zijn woonplaats heeft verlaten en heeft gewild, dat het beeld van den verlatene aan de ogen der toeschouwers schrik zou aanjagen.

19. Maar al is ook deze uwe aardse woonplaats onder Uw volk gevallen, Gij, o HEERE! zit in eeuwigheid, Uw troon is gevestigd daarboven in den hemel van geslacht tot geslacht. 1)

1) Zij vertroosten zich met de leer van Gods eeuwigheid en de duurzaamheid van Zijn regering.

Wanneer alle onze vertroostingen uit de schepselen van ons genomen zijn, en onze harten bezwijken, dan kunnen wij ons nog bemoedigen met het geloof, van Gods eeuwigheid. Wat voor omkering op aarde ook moge voorvallen, daar is geen verandering in den eeuwigen Geest. God blijft altoos dezelfde en Hij blijft in eeuwigheid oneindig wijs, heilig, rechtvaardig en goed.

De kerk klemt zich vast aan de eeuwige waarheid van Gods opperheerschappij. Zijn troon staat tot in eeuwigheid. Hij heerst en regeert. En daarom, de berg Zion moge ontheiligd zijn, de vossen mogen er verblijf houden, dat zal, dat moet slechts voor een tijd zijn. Hij de eeuwige koning zal er voor zorgen, dat Zijn Rijk op aarde niet ondergaat.

Hij heerst over alle volken. Hij is ook machtig om Zion weer uit het stof te doen verrijzen.

21. HEERE! bekeer ons toch eenmaal tot U, wanneer de tijd der oordelen voorbij is en de tijd des ontfermens komt, zo zullen wijuit de ellende der verstoting bekeerd zijn tot het aanschouwen van Uw genadig aangezicht; vernieuw weer onze levensdagen tot zoveel heil en zegen, tot zulke vreugde en vrede als van ouds, toen wij, uw volk, onder David en Salomo U gewillig en van harte dienden.

God is steeds bereid ons hart om te keren, wanneer wij maar bereid zijn door boete en berouw onze boosheid weg te doen.

God verlaat ons nooit, tenzij wij Hem eerst verlaten; indien wij dan op een waren weg tot Hem terugkeren, behoeven wij niet te twijfelen, of God zal ook terugkeren in een weg van genade. Er is in onze natuur ene neiging om van God af te gaan, maar gene geschiktheid om terug te keren, voordat Zijne genade in ons werkt het willen en het volbrengen. "Vernieuw onze levensdagen, als van oud" (Jes. 1:26). Indien God door Zijne genade onze harten vernieuwt, zo zal Hij door Zijne gunst onze dagen vernieuwen (Ps. 103:5). Gods genade voor Zijn volk is altijd van ouds geweest. Daarom mogen zij vertrouwen, ook wanneer Hij schijnt hen verlaten en vergeten te hebben, dat de genade, die van eeuwigheid was, ook tot in eeuwigheid zijn zal. .

De Profeet bidt hier om bekerende en om herstellende genade. Hij gevoelt de onmacht des volks om zich zelven te bekeren en daarom is zijn enige hoop op de genade Gods, die in staat is het van Hem afgevallen volk tot Hem terug te brengen.

Hij weet het, Israël keert niet uit zichzelf tot zijn God terug. Indien de Heere eerst Zich weer als de Alfa toont, als de Eerste, dan is er verwachting op redding.

In den weg der bekering ligt de enige redding van stad en volk opgesloten.

22. Want zoudt Gij ons ganselijk verwerpen? Zoudt Gij zozeer tegen ons verbolgen zijn? 1) Dat kan toch onmogelijk alzo zijn.

1) Zodra wij ons den toestand van Jeruzalem bij en na de verwoesting door de hand der Chaldeën en van Juda’s volk in ballingschap, levendig voor ogen plaatsen willen, zullen wij gene tekening zo natuurlijk, zo eigenaardig en zo treffend vinden als die, welke ons hier door Jeremia’s pen wordt afgemaald. Maar indien dit zo is, dan zegt zij al wederom en met luide stem, dat het de zonde is, die deze volksrampen heeft veroorzaakt, en dat zij de rechtvaardige straffen droegen, welke zij zich hadden waardig gemaakt, dan predikt Jeremia door zulk een woord ook nog in onze dagen al is onze toestand geheel en al van dien der Israëllers in zijnen tijd onderscheiden, dat volkszonden ook volksellende ten gevolge hebben. Evenwel is er iets, hetwelk wij hier en meer bijzonder behoren op te merken, dat er namelijk te midden van alle vernedering en jammer dezes aardsen levens, gene zo groot en zo verwoestende is, als die, welke wij hier in vs. 7 aantreffen, dat wij namelijk in de mening zouden staan, zelf de straffen van Gods hand niet verdiend te hebben, maar om der vaderen wil dat onheil te moeten ondergaan. Zodra deze gedachte onze harten vervult gelijk zij bij Juda’s volk gevonden werd (Jer. 31:29, zo betonen wij daarmee, dat wij blind, bevooroordeeld en verdwaald zijn. Nimmer zal een heilig en rechtvaardig God den zoon de ongerechtigheid van zijn vader doen dragen, maar wel zal Hij de misdaden der vaderen bezoeken tot in het derde en vierde lid, wanneer de kinderen in de voetstappen der ouders treden en des Heeren woord en raad blijven versmaden en verwerpen. Juda kende dus zijne misdaden niet en stortte zich zelf daardoor in ene nog dieper ellende, dewijl men zich in dien toestand niet verootmoedigen zal, noch om genade smeken, maar veeleer wrevelig en onverbeterlijk blijven wil. Tijdig en gepast was het daarom, dat Jeremia in het 16e vs. dat volk de schuldbelijdenis in den mond legt: "o wee nu onzer, dat wij zo gezondigd hebben. " Dit is toch het enige en ware middel, dat voor den Heilige en Rechtvaardige leert vallen, dat in zich zelven, in eigen zondig gedrag, de schuldige

oorzaak der ellende doet zien en zoeken, dat voor den Heere ons doet verootmoedigen, in erkentenis en billijking van zonde en straf, en alleen in dien weg ons de deur der genade ontsluit, daar de Heere den ootmoedigen en verbrijzelden zondaar nimmer afwijst, maar aan hem Zijne ontferming beloofd heeft te willen bewijzen. En is het niet in dien geest, dat Jeremia, ten slotte ene bede doet, en Juda deze bede leert ontboezemen. Is deze bede gegrond op de hoogheid en opperheerschappij van God, die niet slechts Koning was over de ganse aarde, maar ook in het bijzonder over Zijne erfenis, aan welke Hij Zijn verbonden beloften bewaren wilde, en die Hij niet in eeuwigheid verstoten zou, dan bevat de bede zelf bekering tot God en volksherstel als de hoofdoorzaken, om welke moest gevraagd worden, en welker behartiging onafscheidelijk aan elkaar verbonden is. Wat baat het toch ene natie, dat zij tot uitwendig volksherstel geleid, en dat zij door ‘s Heeren goedheid uit bangen nood en bezwaren gered wordt, indien het volk niet tot God wederkeert en aan Zijnen dienst verbonden wordt? Zo lang de zonde, die rampzalige bron van jammer en ellende, niet gestopt wordt, zo lang men niet met God in gemeenschap staat en Zijne gunst niet over ons is, kan de grootste redding en het beste volksgeluk noch duurzaam, noch ook weldadig wezen. Moest nu Israël, in navolging van den Profeet, zich in den nood tot God leren wenden, onder wien men stond, door wiens hand men beweldadigd was, en die als de Almachtige en Algenoegzame alleen redden en helpen kan, dan immers zij dit ook ons aanbevolen en onze bede klimme alzo met onze verwachting tot den Heere alleen. Immers is het niet slechts onze bede, maar ook onze verwachting, welke wij met zulk een gebed voor den Heere uitstorten en Hem opdragen. Niet van ons zelven, niet van eigen wijsheid of kracht verwachten wij toch, alzo biddende, onze bekering en volksherstelling, maar van God alleen. Het is geenszins ons verlangen, alleen tot uitwendige redding, bloei en welvaart te komen, om in al de daaraan verbondene voorrechten te kunnen delen, maar eerstelijk en allermeest om des volks bekering tot dien God, van welken men is afgekeerd. En als wij er met Jeremia bijvoegen, als van ouds, dan geven wij de eer onzer zedelijke en volks-verlossing geheel en alleen aan dien God, die Zich de God der vaderen en van onze menigvuldige verlossing en ontferming betoond heeft te zijn. Werpen wij in dien geest onze smekingen voor des Heeren troon, houden wij alzo bij Hem aan, gelijk Jeremia deed en het volk leerde doen, dan hebben wij voor ons zelven, ten slotte, maar op te merken, dat wij ons met zulk ene bede onder den band der verplichtingen brengen, of zullen wij, dit gebeden hebbende, niet den weg van middelen inslaan, door welken de Heere werken wil? Zullen wij op ons zelven, op onze huisgezinnen, op onzen volkstoestand niet nauwkeurig letten, en ons zelven niet afvragen, wat in dezen onze hand vindt om te doen? zullen vooral de godvruchtigen in dezen gene voorgangers en voorbidders zijn, en nog steeds met Abraham blijven staan voor het aangezicht des Heeren: met Gideon in de kracht Gods het hervormingswerk aanvangen en met zo vele God vererende woningen onze verwachting niet van den Heere onzen God hebben, die op Zijnen tijd redden, helpen en ze geven kan, naar Zijn welbehagen? Niet te vergeefs zal ook deze bede geweest zijn, daar de Heere in den tijd der verlossing van Zijnen Geest heeft uitgestort en het vervallene heeft opgericht, gelijk elk gebed, in Christus naam opgezonden, gewis verhoring vindt.

Hoewel wij reden hebben om te treuren over den jammerlijken toestand der Kerk, kan het ware Zion, tot hetwelk de gelovigen zijn gekomen, niet vernietigd worden, maar zal het altijd blijven. Onze betrekking, als opgenomen in Gods gemeenschap, kan niet worden te niet gedaan, noch de zekerheid onzer behoudenis worden vernietigd, noch onze vreugde en roem

in Christus worden ijdel gemaakt. Beproevingen mogen onze harten twijfelend maken en onze ogen donker, maar onze weg tot den genadetroon van den met ons verbondenen God is open. Wij mogen bidden, dat Hij ons niet vergete of verlate, en dat Hij terugkere en ons meer en meer vernieuwe door Zijne genade, dat onze hoop herleve, en onze vertroostingen over ons zijn als in de dagen van ouds. Laat ons in al onze moeilijkheden al ons vertrouwen stellen op Zijne genade; laat ons onze zonden belijden en onze harten voor Hem openen; laat ons waken tegen morren en wantrouwen, wat wij ook mogen lijden; want wij weten zeker, dat het in 't einde wel zal zijn met allen, die in den Heere geloven, Hem vrezen, liefhebben en dienen. .

Zijn niet, als in Jeremia's dagen, des Heeren oordelen op aarde? En mogen wij niet de reden opsporen van des Heeren jaloersheid over Zijn Zion? Reinigde Christus de kerk met Zijn bloed, en zou Hij dan onverschillig kunnen zijn omtrent hare hoogste belangen? Dat Zion dan door ons in ernstige gebeden worde gedacht, en haar welvaart worde gesteld boven onze eigene vreugde! O, dat de toegenegenheid van elks hart onder den invloed des Heiligen Geestes er zich naar uitstrekte, om met ons tot God voor Zion bidden: spaar, Heere! spaar Uw volk, en geef Uwe erfenis niet over tot bespotting, dat Heidenen over haar zouden regeren.

Niet alsof zij dachten, dat God hen vergeten en verlaten had, veel minder dat zij vreesden, dat Hij hen voor altoos vergeten en verlaten zou, maar dus willen zij de waarde uitdrukken, die zij stellen in Zijne gunst en tegenwoordigheid, waarvan zij dachten de bewijzen en vertroosting al lang verloren te hebben.

Het laatste vers kan als zulk een smeking gelezen worden. Want zoudt Gij ons ganselijk verstoten? Zult Gij altoos op ons vertoornd zijn? Niet alleen ons niet vriendelijk aanzien, en ons in genade gedenken, maar ons van Uwe tegenwoordigheid verstoten en ons te verbieden tot U te naderen. Hoe zal dit overeen te brengen zijn met Uwe goedheid en getrouwheid en met de standvastigheid van Uw verbond?

Merkt hieraan: hoewel wij met God niet mogen twisten, zo mogen wij toch met Hem pleiten, en hoewel wij niet mogen besluiten, dat Hij ons verstoten heeft, nochtans mogen wij met den Profeet nederig met Hem spreken over Zijne oordelen, bijzonder over het aanhouden der verwoesting van Zijn heiligdom. (HENRY.

Het lied eindigt met vertrouwen en troost in God; het bedroefde hart vol van het diepste berouw onder het kruis rust en vrede gevonden, anders was het ook niet mogelijk, omdat het toch het klaaglied niet is van het goddeloze en inderdaad verworpene Israël, maar van het Israël, dat met den Heere worstelt en altijd uitroept: Ik laat U niet los, tenzij Gij mij zegent. Dat het laatste vers nog eens de smart over Gods ondervonden gericht uitdrukt, komt geheel overeen met het karakter der Klaagliederen, die klagen en smeken moeten tot aan het einde. Toch eindigt het niet zonder hoop, al kan ook de hoop zich niet verheffen tot een blij gejubel der overwinning, al schemert het slechts van verre door als de morgenster door de wolken, als de morgenster, die zelf nog wel niet de schaduwen van den nacht verdrijft, maar toch het opgaan der zon en hare overwinning aankondigt. Hoe menigvuldiger en verschrikkelijker de gerichten Gods over de Kerk des Heeren toenemen, hoe meer de laatste, grootste droefheid nadert, welke aan de wederkomst des Heeren moet voorafgaan, des te meer zal ook de

betekenis der Klaagliederen worden erkend en haar rijke vertroosting worden gewaardeerd, dan zal het ook aan dezen worden bevestigd, dat des Heeren Woord eeuwig is en uit Gods Heiligen Geest geboren.

Het slot is een pleiten op de onveranderlijkheid Gods. Het kan niet, wil de Profeet zeggen, dat Gij zo verbolgen, zo onverzoenlijk zijt, dat er geen redding mogelijk is en geen herstelling van stad en tempel meer te verkrijgen.

Het is echter een pleiten in het besef van eigen onwaardigheid en diep bederf, en een vrijlaten van den Heere, om op Zijn tijd te komen tot redding.

De eigen ere Gods is er mede gemoeid, indien het volk onherroepelijk tot vernietiging wordt overgegeven.

En daarom mag men gerust zeggen, dat in dit laatste vers, al schijnt het zo niet, het morgenrood van den dag der verlossing wordt aanschouwd.

De Profeet blijft vasthouden aan deze waarheid, dat de Heilige en Rechtvaardige, tevens is de Barmhartige en de Genadige.

SLOTWOORD OP DE KLAAGLIEDEREN VAN JEREMIA.

Zoals we reeds in onze inleiding opmerkten, wordt in dit Boek de Profeet Jeremia wel niet genoemd als de Schrijver, maar inhoud, geest en taal van deze vijf liederen zeggen het ons zo duidelijk mogelijk, dat niemand anders dan de meest beproefde onder de Profeten, ze als op de puinhopen van Jeruzalem heeft vervaardigd.

En dat niet langen tijd na, of bij tussenpozen, maar onmiddellijk na elkaar.

Dit wijst uit het organisch verband, waarin zij tot elkaar staan.

Dat niemand anders dan Jeremia ze heeft vervaardigd, blijkt duidelijk uit het feit, dat we, gelijk in zijn profetisch Boek, gedurig toespelingen hebben op de Wet, en ook in deze liederen een gedurige herhaling van dezelfde gedachten gevonden wordt, gelijk dat in zijn profetisch Boek het geval is.

Ook hier wordt gewezen op dezelfde oorzaken van ballingschap en verwoesting, n. l. op de zonden van Jeruzalem en Juda tegen God, en het schenden van Zijn heilige Wet.

De liederen zelf spreken uit: het bange en innig gevoelde lijden van hem, die de diepste smart ervaart over het verlies van stad en tempel.

Hij kan dan ook niet eindigen, dan in een gebed, in een verzuchting om bekering, om waarachtige bekering, om herstelling.

Hij, door den Geest Gods gedreven, moet blijven pleiten op de Verbondsgenade van Israëls God, waar hij weet dat die God de God des ontfermens is, die niet eeuwiglijk toornt tegen Zijn volk.

Het is daarom dat de Kerk van alle eeuwen, te midden van vernedering en smaad, van worsteling en lijden, niet alleen met woorden aan de Psalmen, maar ook aan deze "Klaagliederen" ontleend, zich heeft gewend tot Hem, die Zijn volk wel in de diepte van lijden doet zinken, maar niet wegzinken, die immer getoond heeft de enige en volkomen Hersteller van Zijn gunstvolk te zijn.

DE PROFEET EZECHIEL.

Het Boek der Profetieën van Ezechiël, den zoon van Buzi bevat de Godsspraken van dezen Profeet, welke hij ontvangen heeft aan de oevers van den Chaboras.

Met den koning Jojachin, in het jaar 499 v. Christus naar Babel in ballingschap gevoerd, ontvangt hij in het vijfde jaar van zijn wegvoering, in het jaar 594 v. C. zijn roeping tot Profeet des Heeren, en heeft gedurende minstens 22 jaar dit zijn ambt vervuld.

Gedreven door den H. Geest heeft hij door zijne redenen een groten invloed uitgeoefend op zijn medeballingen, en daarom in de gunste van zijn God er zeer veel toe bijgedragen, dat het volk in de ballingschap geheel genezen is van zijn afgoderij, en den zuiveren en waren dienst des Heeren weer heeft liefgekregen.

Hij was een man van een zeer scherp getekend karakter, rijk begaafd, had een sterke fantasie, en boezemde door zijn energie eerbied in bij zijne tijdgenoten.

Niet ten onrechte is gezegd, dat hij geheel overeenstemt met zijn naam "dien God sterk maakt", en is hij genoemd, de Simson’s gestalte onder de Profeten.

Aan hem is geheel zijn profetisch leven door vervuld wat de Heere bij zijn roeping tot hem zegt: Ziet, Ik heb uw aangezicht stijf gemaakt tegen hun aangezicht, en uw voorhoofd stijf tegen hun voorhoofd; uw voorhoofd heb Ik gemaakt als een diamant, harder dan een rots.

Hij is diep ingeleid in de betekenis der Wet en heeft een uitgebreide kennis van hetgeen reeds vroeger op bevel des Heeren door de vorige Profeten tot het volk is gesproken.

Hij is tevens de man der symboliek, in den zin, dat de onderwijzing, waarmee hij tot zijn volk komt, niet zelden op symbolische en allegorische wijze wordt gegeven.

Het Boek zelf laat zich in twee delen verdelen, voorafgegaan door een inleiding, welke dient om Ezechiëls Goddelijke roeping voor ogen te stellen.

Hoofdstuk 1:1-3 :21 bevat alzo de beschrijving van de wijding en roeping van den priesterzoon Ezechiël tot Profeet.

Het eerste deel (Hoofdst. 3:22-32); bevat de voorspellingen des gerichts over Israël en over de Heidense volken.

Het tweede deel (Hoofdst. 33-48), behelst de voorspellingen van heil en zaligheid voor Israël.

Het eerste deel bevat twee onderdelen, n. l. de voorspellingen des gerichts over Israël (Hoofdst. 3:22-Hfdst 24), en de voorspellingen des gerichts over de Heidenwereld (Hoofdstuk 25-32).

Het tweede deel bevat eveneens twee onderdelen, n. l. de voorspelling van Israëls redding en van den ondergang van de heidense wereldmacht (Hoofdst. 33-39) en de schets van de heerlijkheid van het Koninkrijk Gods, onder de N. Bedeling (Hoofdstuk 40-48).

Het optreden van Ezechiël en al wat hij op Gods bevel tot zijn volk spreekt, is de verhoring van de beden in de Klaagliederen van Jeremia neergelegd, dat de Heere weer Zijn vriendelijk aangezicht over Zijn volk zou doen lichten, dat de Heere God weer Zijn volk zou bezoeken.

De Heere komt tot Zijn volk door Ezechiël, met den donder der wet, maar ook met het zilveren geluid des Evangeliums, opdat het nakroost van Abraham weer voorbereid zou worden om, gereinigd van de afgoderij, naar het land der vaderen, naar Jeruzalem en Zion te trekken, maar ook, opdat door hem den volke zou worden verkondigd, welke de heerlijkheid van de N. Bedeling zou zijn.

HOOFDSTUK 1.

GEZICHT VAN DE UITBREIDING VAN CHRISTUS' RIJK DOOR HET PREDIKAMBT.

A. Aan de eigenlijke voorzegging gaat ene vrij lange inleiding vooraf, welke dient, om de Goddelijke legitimatie van Ezechiëls zending aan te kondigen. Daarbij wordt niet zozeer bedoeld, zijne roeping tot Profeet, zijne ordening of wijding geschiedkundig voor te stellen, als wel om ene aanschouwelijke voorstelling te geven van de eigenschap, in welke hij zijn ambt zou moeten waarnemen en zijne zending volbrengen.

I. Vs. 1-3. De roeping tot het ambt van profeet geschiedt voor Ezechiël door ene verschijning van God, die hem ten deel wordt, en de opdracht, die daaraan verbonden is en die hij ontvangt. eerst worden tijd en plaats van deze openbaring Gods nader aangegeven en het nodige bericht omtrent den persoon van hem, die ze heeft ontvangen.

1. In het dertigste jaar 1) van mijn leven, dat tevens het dertigste jaar was, sedert het in 2 Kon. 22:3 vv. verhaalde in het jaar 624 v. C. voorgevallene, dus in het jaar 594, in de vierde maand of Thammuz (Exod. 12:2), op den vijfden derzelver maand, ongeveer het einde van Juni van dat jaar, als ik in het midden der weggevoerden was bij de rivier Chebar (= overvloeiend), of Chaboras in noordelijk Babylonië, in de nabijheid der volkplantingen, toen ik nog daar alleen was, want eerst later begaf ik mij in hun gezelschap (Hoofdst. 3:15), zo geschiedde het, dat ik in een toestand van verrukking kwam (Matth. 3:16), dat de hemelen werden geopend, en ik gezichten Gods) zag, die ik nader zal beschrijven (vs. 4 vv.).

a) Ps. 137:1.

1) Door dit begin plaatst de Profeet reeds in 't algemeen zijn Boek als lid in de heilige rij van boeken, even als ook de Boeken van Jozua, Ruth en Esther zich in 't Hebreeuws op dezelfde wijze aan de voorafgegane heilige literatuur aansluiten; het is in 't bijzonder de Profeet Jeremia aan wien Ezechiël zich nauwer aansluit. De tweede Profeet der ballingschap is zonder twijfel Daniël. Terwijl echter deze door God tot ene aanzienlijke plaats aan het Babylonische en Medo-Perzische hof werd geroepen, die hem het inzien zou geven in de vorming en ontwikkeling van een wereldrijk, om van dit standpunt de ontwikkeling der wereldrijken in den strijd tegen het Godsrijk te doorzien, en de onverwoestbare, alle wereldmachten overwinnende kracht en heerlijkheid van het Godsrijk te kunnen voorzeggen, werd daarentegen Ezechiël tot een wachter gesteld over het in ballingschap weggevoerde Israël. Hij moest in deze betrekking het werk van de vorige profeten, namelijk van Jeremia voortzetten, zijnen volksgenoten het gericht en het heil Gods prediken, om hen tot den Heere, hunnen God te bekeren. Inzonderheid is het de plaats: Hoofdst. 27-29 bij Jeremia, op welke wij moeten acht geven, zo als dan ook de daar vermelde gebeurtenis in het jaar der roeping van Ezechiël (594 v. C.) valt, en in Hoofdst. 25-28 voorzeggingen van Ezechiël tegen dezelfde volken voorkomen, die in Jer. 27:3 worden opgenoemd. Jeremia was in het land van Juda zelf geroepen, om het volk terug te houden van die politieke opwekking, die het van zijn waar doel afleidde, en die door ene grote anti-Chaldeeuwsche zamenzwering in het leven was geroepen. In het land der ballingschap treedt nu Ezechiël aan Jeremia's zijde, daar hij

denzelfden vijand bestrijdt. "Gene politiek, maar bekering, " dat is beider woord. Het is aan geen twijfel onderhevig, of de Profeet bedoelt met zijne bepaalde tijdsopgaaf: "in het dertigste jaar'" vooral zijn levensjaar. Juist dit jaar was voor een man uit een priesterlijk geslacht, die in ieder opeist zich als priester onder de Profeten vertoont, van bijzondere betekenis (Num. 4:30). Zijne roeping in dat jaar doet ons denken aan den leeftijd van Johannes den Doper en van Christus zelven bij het intreden van hun ambt. In zijn 25ste levensjaar is alzo Ezechiël uit Juda weggevoerd en ook dat wijst op ene plaats der wet omtrent de Levieten (Num. 8:24). Door deze wegvoering werd hem de dienst in den tempel afgesneden; ene vergoeding daarvoor schenkt hem de Heere 5 jaren later, als Hij hem tot het Profetenambt roept. Opmerkelijk is het jaar 594 ook het 30e jaar na het vinden van het wetboek in den tempel in het 18e jaar der regering van koning Josia en de daarop gevolgde vernieuwing van het verbond met den Heere (2 Kon. 22:3-23:23). De Profeet is dus ten tijde dezer gebeurtenissen geboren, en ook dat heeft ten opzichte van de plaats, die hij in de geschiedenis van het Oud-Testamentische Godsrijk inneemt, zijne wezenlijke betekenis-hij is inderdaad de vernieuwer der wet, een nieuwe Mozes voor Israël.

2) Gezichten Gods wil hier niets minder zeggen, dan gezichten, die Goddelijke dingen tot voorwerp van aanschouwing hebben. Calvijn zegt: "De hemel opent zich niet alleen wanneer onze ogen een blik ontvangen in de hemelse heerlijkheid, maar ook wanneer God zijne heerlijkheid, in ene voor de menselijke waarneming vatbare wijze openbaart. " En dit laatste heeft hier juist plaats. God, de Heere, openbaart zich aan den Profeet op ene voor hem aanschouwelijke wijze. Hij laat hem zien wat hij zien kan en zien moet, om Zijn dienstknecht op aarde te zijn. Hij verhelderde zijn oog, Hij gaf hem als het ware nieuwe ogen om die hemelse gezichten te aanschouwen.

2. Op den vijfden derzelver maand, (dit was, om nog ene andere bepaling omtrent dat jaar hier bij te voegen, het vijfde jaar van de wegvoering van den koning Jojachin; volgens het bericht in 2 Kon. 24:10 vv. toen ook ik mede in ballingschap moest gaan);

Volgens de opgaaf bij 2 Kon. 24:12 gemaakt, valt de wegvoering van Jojachin nog voor Pasen van het jaar 598 v. C. Tot haar wordt volgens de Joodse wijze van rekenen (1 Kon. 12:24) slechts de korte tijd tot op den 1 Nisan geteld, de tijd van Pasen 598-597 is dus het eerste jaar daarna, en alzo de tijd van Pasen 594-593 het vijfde na deze wegvoering; in de vierde maand van het laatste had die openbaring Gods plaats. Zes jaren vóór de laatste katastrofe begon Ezechiël zijn ambt onder de ballingen aan de rivier Chaboras in Mesopotamië. Zijne werkzaamheid onder de ballingen viel dus nog een geruimen tijd in denzelfden tijd dat Jeremia onder de achtergeblevenen arbeidde. Daardoor werd de indruk, dien hun woorden verstrekten, niet weinig bevorderd. De Geest, die juist hetzelfde in Babylonië verkondigde als in Judea, bleek een hogere dan een menselijke te zijn.

3. Op dien vijfde had ene verschijning des Heeren plaats. Daarbij, om mij nu ook omtrent mijn persoon nader te verklaren, geschiedde het woord des HEEREN uitdrukkelijk tot Ezechiël 1) (in 1 Kron. 24:16 Jehezkel), den zoon van Buzi (= gesproten uit Buz = veracht), den priester, gelijk ook Jeremia en Zacharia uit een priesterlijk geslacht afstamden, in het land der Chaldeën, bij de rivier Chebar. Daar leefde hij gehuwd in een eigen huis onder de

gevangenen (Hoofdst. 3:24; 8:1; 24:15 vv. en de hand 1) des HEEREN was, kwam daar, dus buiten het heilige land, dat tot hiertoe de plaats der Goddelijke openbaring was geweest, niet midden onder de ballingen, maar op ene eenzame, afgelegene plaats (Hoofdst. 3:12 vv.), op hem, om zich van hem meester te maken (2 Kon. 3:15).

1) Ezechiël is een geestelijke Simson, die met krachtigen arm de pilaren van den afgodstempel aangreep en op den grond verpletterde, ene reusachtige natuur, die juist daardoor geschikt was, om den Babylonischen tijdgeest, die in machtige, reusachtige, groteske vormen behagen schepte, met vrucht te bestrijden. Er wordt bij hem ene nieuwe merkwaardige vereniging gevonden van Babylonischen vorm en van Israëlitischen inhoud.

Enigermate is Ezechiël de Mozes der Babylonische ballingschap; want in deze had hij ene roeping gelijk aan die, welke Mozes in de woestijn had. Mozes zowel als Ezechiël moesten Israël opvoeden en geschikt maken, de een, dat het in het beloofde land mocht komen, de ander, dat het daarheen kon terugkeren. Beide deden het door de Wet, de een doordat hij de Wet gaf (Deut. 33:4), de ander door Israël weer terug te voeren tot de door Mozes gegevene wet, die het had verlaten, waarom Kanaän ook weer was ontnomen. Hiermede hangt ook de zeer merkwaardige verhouding zamen, waarin Ezechiëls Boek boven alle andere profetische boeken, zelfs dat van Jeremia niet geheel uitgezonderd, tot de Wet, tot de Boeken van Mozes staat. Hij verklaart de Wet, vooral plaatsen daarin, die door de ballingen verkeerd verstaan en misbruikt werden (Hoofdst 18). Op talrijke plaatsen beroept hij zich op de wet, hij herhaalt gedurig hare gedachten, bedient zich ieder ogenblik van hare wendingen, uitdrukkingen en woorden, en voert bestendig hare taal. Daarentegen gebruikt hij evenmin als Mozes den Godsnaam "Heere Zebaoth, " en betoont hij zich op het allerduidelijkst in de laatste, grote voorzegging van zijn Boek omtrent den nieuwen tempel en de nieuwe inrichting van den staat (Hoofdst. 40-48 als een andere Mozes.

2) De hand des Heeren is hier de buitengewone kracht Gods, die op den Profeet kwam, de inwerking van de Almacht Gods op Ezechiël, waardoor hij in dien toestand kwam, dat hij bekwaam werd om de gezichten te zien, die hij aanschouwd heeft.

4.

II. Vs. 4-28. Nu volgt de verschijning van God zelven, welke de Profeet op den zo even genoemden tijd op de plaats van zijn verblijf onder de gevangenen ontving. De mededeling daarvan begint met de verschijning, die eerst nog algemeen blijft, even als een storm van het noorden ene door vuur verlichte wolk aanvoert, waarin het naderend onweder van Gods gerichten zich aankondigt (vs. 4). Men heeft echter niet alleen te doen met de macht der Chaldeën, tegen welke men nu te Jeruzalem menselijke verbonden en eigen slimheid zoekt te stellen, maar de gehele schepping is naar alle vier zijden der wereld bereid tot volvoering van Gods gericht. Zo komt uit die verschijning ene andere voort, in alle bijzonderheden beschreven, die van de vier dieren of wezens (vs. 5-14) en de daarnevens lopende raderen (vs. 15-21), en den Heere, die daarop Zijnen troon heeft gevestigd (vs. 22-28).

4. Doordat de hand des Heeren over mij kwam, werd ik in ekstatischen toestand verplaatst (1 Kon. 22:22)Toen zag ik niet meer met het lichamelijke, maar met het voor hemelse en Goddelijke dingen geopende oog des Geestes (2 Kon. 6:17), en ziet, een stormwind kwam van het noorden af, ene grote wolk, en een vuur daarin vervangen 1) en een glans was rondom die wolk. Die stormwind, die van het noorden in mijn gezichtskring trad, bracht ene grote wolk mede, waarvan de kern mij een vuurklomp toescheen, en deze verbreidde een lichtglans door de gehele wolk en in de rondte, en uit het midden daarvan was als de verf van Hasmal 2) een onbekend metaal, uit het midden des vuurs; wederom vertoonde zich als kern van den vuurbal iets als gloeiend metaal, dat den grootsten lichtglans van zich gaf.

1) In de verklaring van het gezicht, dat hier volgt, zijn, zoals Hiëronymus opmerkt, alle synagogen der Joden stom. Zij zeggen dat het boven menselijk vermogen is hieromtrent, zowel als omtrent de opbouwing van den tempel in het laatste deel van ons Boek ene poging te wagen. Volgens hare bepaling moet niemand, voor hij het 30e levensjaar achter zich heeft, het begin van het de boek van Mozes, noch het Hooglied, noch het begin en het einde van het Boek Ezechiël lezen. Intussen hebben wij Christenen door het licht, dat ons in het Nieuwe Testament is opgegaan, toch een vasten grond onder onze voeten, waarop wel ene poging tot verklaring mag worden gewaagd. Wat nu in de eerste den storm aangaat, dien de Profeet van het Noorden ziet opkomen, deze stelt zonder twijfel ene zware bezoeking voor Zijn volk voor, want wind en storm zijn in de Heilige Schrift het gewone symbool van gerichten, van door God beschikt lijden en van bestrijdingen (1 Kon. 19:11. Jer. 4:11 v.). Het noorden is de noodlottige landstreek, van welke de Aziatische wereldmachten, vooral ook de Chaldeën in het Heilige land vielen (Jer. 2:13 vv. 4:6). Tegen het noorden was de coalitie gericht, die aanleiding gaf tot het optreden van Ezechiël (vgl de bij vs. 1). De storm uit het noorden drijft alle sanguinische verwachtingen, die op deze coalitie gericht waren, als dorre bladeren voor zich heen. " De storm voert de wolk aan, deze zal het gericht nog nader voorstellen. Zij heeft een vuurklomp tot haren kern, want de Heere, uw God is een verterend vuur en een ijverig God, zo was tot Israël gezegd (Deut. 4:24) en dat moest het ook nu ondervinden. De toekomst verscheen in rozenkleurig licht aan het onboetvaardige, ongelovige volk, dat zich door valse profeten in dwaze verwachtingen liet verstrikken (Jer. 27:9 v. 28:1 vv. 29:8 v. 15 v. er zal echter een vuur van toorn (Deut. 32:22) over hen losbreken en verzengende vlammmen zullen al zijne heerlijkheid vernietigen, zodat niets overblijft dan een hoopje as. Intussen weet de Heere zeer wel, welke gedachten Hij ook midden in het gericht omtrent Zijn volk heeft (Jer. 29:11 v.). Niet de tegenstelling van heil en gericht in ‘t algemeen is die van de valse profeten en van de ware, maar alleen die van heil zonder bekering en straf, en van heil na de op de straf volgende belijdenis en bekering. Zo is de wolk door een lichten glans verhelderd; tijden van verkwikking (Hand. 3:20) zullen voor Israël nog eenmaal komen, wanneer eens het gericht zijn werk aan hen zal gedaan hebben. Het glinsterend erts in het midden, en het binnenste centrum der wolk ("in het Hebr. staat Chasmal; wij houden het voor het allerhelderste in het vuur, zodat de bedoeling is, in de wolk was rood vuur, in het rode vuur helder wit" (Luther) laat denken aan Hem, die door gericht Zich in Zijne heiligheid openbaart-het is niet wel gedaan zich tegen Hem en Zijne raadsbesluiten te willen verzetten, want Zijn weg leidt over hen, die niet met Hem is (Openb. 1:15). Daarentegen is het welgedaan Zijne onbegrijpelijke heerlijkheid lief te hebben en te loven en zich in Zijn beeld te laten verheerlijken. "Ziet, de Rechter staat voor de deur" (Jak. 5:8); dat is de waarheid, die

in algemene omtrekken zich in dit voorlopig gezicht van den Profeet symboliseert; hij mag echter de heerlijkheid des Heeren in het volgende nog dieper inzien.

In het Hebr. Weëesch mithlak-kachath. Beter: te zamen gebonden vuur, in den zin, dat een stormwind van het noorden een grote wolk voortbrengt, waarvan de kern als een bal, als een klomp vuurs verschijnt.

2) Hasmal vatten sommigen op als een vermenging van goud en zilver. Anderen vertalen het door gloeiend erts. In elk geval moet het de betekenis hebben van iets wat hel schittert of glinstert.

5. En uit het midden daarvan, uit de binnenste kern der wolk kwam de gelijkenis van vier dieren, 1) of levende wezens. Uit den vurigen kern traden bij verdere ontwikkeling van het gezicht vier levende wezens in de verschijning te voorschijn, en dit was hun gedaante: zij haddenwat de hoofdzaak aangaat, de gelijkenis van een mens;

1) De vertaling van dieren is minder juist; die van levende wezens wordt hier geëist. Er wordt duidelijk dan ook gezegd, dat zij de gestalten van een mens hadden. Vandaar dan ook dat zij, wat het uiterlijke wezen betreft, aan mensen gestalten gelijk zijn te denken.

2) Wat nu de levende wezens betreft, de mens neemt de voornaamste plaats in, dewijl hij geformeerd is naar het beeld Gods; de leeuw heerst over de wilde beesten, doch de os, dewijl hij het nuttigste dier is, vertegenwoordigt alle dienende wezens of de tamme, zoals men zegt. Dewijl de arend de koning is over de vogels, daarom worden alle vogels onder dat ééne woord zamengevat.

6. a) En elk een had vier door even zovele halzen gedragen hoofden, en dus ook vier aangezichten, doch van verschillenden aard (vs. 10); insgelijks had elk een van hen vier vleugelen; twee van deze waren naar boven uitgebreid om te vliegen, en twee naar beneden hangende tot bedekking van het lichaam (vs. 11)

a) Ezech. 10:14.

7. En hun voeten, waarvan ieder naar de wijze der mensen er twee had, waren rechte rechtop staande voeten. Hun benen hadden gene doorbuiging der knieën, zij waren dus glad en gelijkmatig, zonder merkbaar onderscheid van voor- en achterzijde; en hun voetplanten, de onderste delen der benen, waarmee men de aarde aanraakt, waren gelijk de voetplanten van een kalf, afgeronde voetballen, bij welke eveneens voor- en achterzijde niet merkbaar onderscheiden waren, en die benen en voeten glinsterden gelijk de verf van glad koper, dat den indruk maakte als gaf het vonken van zich.

8. En a) mensenhanden waren onder hun vleugelen aan hun vier zijden, gericht naar de vier delen der wereld, ieder had dus vier handen, en die vier handen elk, gelijk in vs. 6 gezegd is, hun aangezichten en hun vleugelen, daar bij elk aangezicht ook een vleugel kwam; daardoor werden aan elk der vier wezens vier zijden gevormd.

a) Ezech. 10:8.

9. Hun vleugelen waren zamengevoegd, de een aan den ander. Het ene dier raakte met het uiteinde der rechterzijde van de beide naar boven gerichte vleugelen het uiteinde van den linker naar boven gerichten vleugel aan desgenen, die naast hem was, en weer met het einde van zijn eigen linker vleugel aan het einde van den rechter vleugel eens anderen (1 Kon. 6:27); zo werd ene nauwe vereniging onder de vier dieren te weeg gebracht, zodat zij voorkwamen als een bij elkaar behorend, enig wezen; zij keerden zich niet om, zij veranderden de richting van gezicht, benen en voeten niet, als zij gingen; in geslotene eenheid bewogen zij zich met elkaar naar een der vier wereldstreken, hetgeen voortdurend geschiedde (vs. 12); zij gingen, 't zij naar oosten of westen, noorden of zuiden, elk een recht uit, zonder wending des lichaams, voor zijn aangezicht henen, daar zij juist aan elke zijde een aangezicht, benen en voeten hadden, dus naar alle vier der hemelstreken front maakten (vs. 7).

10. a) De gelijkenis nu van hun aangezicht was naar voren, d. i. naar de oostzijde (Gen. 13:9), het aangezicht eens mensen, en het aangezicht eens leeuws hadden zij de vier aan de rechter- of zuidzijde; en ter linkerzijde, naar het noorden, hadden die vier eens ossen aangezicht, ook hadden die vier naar het westen eens arends aangezicht (Openb. 4:7)

a) Ezech. 10:14.

11. Ook waren hun aangezichten en hun vleugelen opwaarts verdeeld. De aangezichten waren niet aan een enkel hoofd, maar gescheiden aan vier, door even zo vele halzen gedragene hoofden, en de vleugelen ter zijde van de vier hoofden verdeelden zich in twee paren. Elkeen, namelijk de naar boven gerichte, had er twee op de bij vs. 9 gemelde wijze zamengevoegd aan de andere, en twee naar beneden gerichte bedekten hun lichamen van voren en achter.

12. En zij gingen, zoals reeds in vs. 9 is opgemerkt, bij hun voortdurende evoluties of wendingen op de wijze van een krijgsleger, elk een recht uit voor zijn aangezicht henen; waarhenen de Geest was, waarheen de wind, in welke Gods Geest was, hen naar Zijnen wil leidde (Num. 16:22), om te gaan, gingen zij; zij keerden, om dit nog eens op te merken (vs. 9), zich niet om, als zij gingen, zodat al hun evoluties zonder enig tijdverlies, zoals dit bij mensen door de noodzakelijke wendingen des lichaams moet plaats hebben, werden volvoerd.

13. Aangaande de gelijkenis der dieren levende wezens, naar den gezamenlijken indruk, dien zij door hun verschijning en met hun bewegingen maakten, hun gedaante was als brandende kolen des vuurs, waaruit de vlam ieder ogenblik dreigde op te slaan, als de gedaante der fakkelen; datzelve vuur ging steeds tussen die dieren, evenals fakkels, waaruit de heldere gloed reeds werkelijk in de hoogte en naar de zijden links en rechts sloeg, ook kwamen de vlammen tussen de dieren heen en buiten hunnen kring; en het vuur had enen glans, dat men de vier dieren duidelijk van den groten vuurmeteoor, die hen omgaf, kon onderscheiden, en uit het vuur kwam een bliksem voort, even als weerlicht, dat het uitbreken van een onweder voorafgaat.

14. De dieren de levende wezens nu liepen, wat den vorm hunner evoluties of wendingen aangaat, en keerden weer als de gedaante van een weerlicht, als het eerst voorwaarts schiet, dan ter zijde uitgaat en later zich weer naar voren wendt, zigzagsgewijze.

Bij zulk gezichten, als hier ons een wordt voorgesteld, kan gene poging worden gewaagd, om ze in één beeld voor te stellen; er zou slechts ene karikatuur tot stand komen; niet eens kunnen zij aan de onmiddellijke voorstelling des geestes worden voorgelegd, de Profeet zelf worstelt duidelijk met woord en uitdrukking om zich te doen verstaan; van daar de uitvoerigheid en gedurige herhaling bij de beschrijving. Vooreerst moet worden opgemerkt dat het Hebr. Chajoth en het daarmee overeenkomende Gr. Zoa in Openb. 4:6 in zijne eerste betekenis "dieren" is genomen; men moet echter liever de eerste betekenis "levende wezens" nemen. De Profeet wijst ons zelf in Hoofdst. 10:1 vv. aan, dat wij hier moeten denken aan Cherubim (Ex. 25:20 en Ps. 99:1), deze zijn onder die levende wezens bedoeld Wat de Cherubim zelf aangaat, die in het O. Testament niet minder dan 85 maal voorkomen, daaromtrent verschillen de meningen der Schriftonderzoekers zeer. 1) Of het slechts beelden der godsdienstige symboliek zonder objectieve, persoonlijke realiteit zijn, dan of het werkelijk aanwezige, in de onzichtbare wereld bestaande wezens zijn, voor welke alleen de vorm, die hun ten dienste der godsdienstige, visionaire poëtische voorstelling wordt gegeven, symbolische betekenis heeft? 2) Of in dit tweede geval, dat den Cherubim objectieve realiteit toekomt, wij ze met de Serafim (voor de bij elkaar plaatsing met deze, van welke alleen in Jes 6:2 vv. wordt melding gemaakt, spreekt aan de ene zijde de bedekking des lichaams met twee vleugels (vs. 11), aan de andere de 6 vleugels in Openb. 4:8, en het gelijkluidend lofgezang) tot den hoogsten rang van engelen moeten rekenen, zo als de kerkelijke traditie doet (Jes. 6:2) vgl. het Ambrosiaanse lofgezang: "zingt Serafs, eng'len (Cherubs) zingt", of dat zij van de engelen bepaald moeten worden onderscheiden en in ene andere betrekking tot de wereld, in 't bijzonder tot de mensen moeten geplaatst worden? Gaan wij de verschillende meningen nader na, den wordt a) voor de symbolische opvatting aangevoerd, dat de gedaante der Cherubim duidelijk een symbolisch karakter verraadt, dat zij in de gehele Heilige Schrift slechts in poëtische (Ps. 18:11. Ezech. 28:14), godsdienstig-symbolische of profetisch-visionaire stukken voorkomen, zelfs Gen. 3:24 is daarvan niet uitgezonderd, waar wij het zwaard niet aan de Cherubs mogen toekennen (één zwaard zou ook in 't geheel niet bij een getal van meerderen passen), maar in het zwaard aan de ene zijde en de Cherubs aan de andere ene voorstelling moeten zien van het begin der vertoornde almacht Gods. Hengstenberg, die deze opvatting uitvoerig heeft verdedigd, verklaart den naam Cherubim in den zin van che-rubim d. i. "als ene veelheid" (vgl. Kabul in 1 Kon. 9:13), waarin reeds ligt opgesloten, dat zij de ideale samenvatting zijn van alles, wat op aarde leeft. Daarom juist worden zij ook de levenden genaamd, waardoor, daar die naam de plaats van een eigen naam inneemt, hun wezen geheel moet zijn uitgedrukt. Nu wordt in Gen. 9:16 het begrip van "alle levende ziele" verklaard door dat van het bezielde "vlees, " dat alleen tot de aarde behoort, zo als ook volgens Gen. 2:7 tot een levend wezen twee zaken behoren: de aardse stof en de levendmakende adem Gods, en wordt dus al het levende bedoeld wat op de aarde is, met inbegrip van water en lucht. Verder is bij de Cherubim zeer sterk het viertal uitgedrukt, en dit komt overal in het Oude testament voor als aanwijzing der aarde. Dit dringt ons om eveneens bij de aarde te blijven staan en niet te denken aan engelen, die tot den hemel behoren. Verder kan de zamenvoeging der Cherubim, als vier dieren, dan alleen op verstandigen grond worden

opgevat, wanneer wij ze voor ene zamenvatting houden van al wat op aarde leeft. Nu zijn het die dieren, die zich dadelijk doen kennen als de vertegenwoordigers van de hoofdklassen der levenden, zo als een Joods gezegde leert: "vier zijn de hoogste in de schepping-de leeuw onder het wild gedierte, de stier onder het vee, de adelaar onder de vogels, de mens is boven allen, maar God is de allerhoogste. " Volgens deze plaats, die den mens onder de levende wezens toekomt, is dan ook bij de zamenstelling der cherubim de menschentype de voornaamste. Gelijk in den tempel van Salomo op de voetstukken der wasketels en bekkens naast de Cherubim ook leeuwen en runderen waren afgebeeld (1 Kon. 7:29), omdat zij, wat hun aangezicht betreft, de mensen en met hun vleugelen de vogels voorstellende, ook tot deze in dezelfde betrekking staan, zo waren zij ook weer aan de binnenste wanden van het heiligdom onder palmen en bloemwerk geplaatst (1 Kon. 6:29). Gelijk zij zelf toch het animalische leven naar zijne hoofdklassen voorstellen, zo stelt zich het hoogste in het vegetatieve leven in de palmen en bloemen voor. Het levende moet echter gene tegenstelling vormen tegen de overige natuur, maar moet als de kroon zich met haar tot het geheel der aardse schepping verbinden. Alleen wanneer wij de Cherubim beschouwen als de ideale zamenvatting van al wat op aarde leeft als de vertegenwoordiging der levende wezens, kan eigenlijk het feit worden verklaard, dat zij zo regelmatig onder den troon van God voorkomen, want daardoor beelden zij de waarheid af, dat God de God der geesten van alle vlees is (Num. 16:22), de God, wien alles dient wat op aarde leeft en zich beweegt, en die de ganse natuur onvoorwaardelijk in zijne macht heeft.

Daarentegen wordt overal in de Schrift het gebied der Cherubim gestreng van dat der engelen afgescheiden. Duidelijk is het verschil der dieren en der engelen in Openb. 5:11 en 7:11 1 11 te zien; want daar vormen de Engelen de omgeving van dien kring, waarin met de 24 onderlingen ook de vier dieren zich bevinden. Tegenover deze opvatting stelt men nu b) ene andere, die aan de Cherubim onvoorwaardelijke objectieve realiteit wil zien toegekend, want alleen symbolen, louter beelden der Hebreeuwse fantasie zal God toch bezwaarlijk aan de poorten van het paradijs hebben gesteld (Gen. 3:24). Ook ligt zonder twijfel, daar in den tabernakel en den naar dezen gebouwden tempel enkel wezenlijke zaken van het rijk van God belichaamd, en alle symbolen van werkelijke dingen zijn genomen, aan de plastische voorstelling der Cherubim op de Arke des verbonds en in het Allerheilige en heilige de idee ten grondslag, dat deze hemelse geesten waren. Uit de onderscheiding der dieren van de Engelen in Openb. 5:11; 7:11 volgt niets meer, dan dat de Cherubim gene gewone engelen zijn, d. i. gene gedienstige geesten, Uitgezonden ten dienst dergenen, die de zaligheid zullen beërven (Hebr. 1:14). Alzo geeft de uitdrukking "levenden, " "levende wezens" niet zozeer te kennen, dat zij de ideale vertegenwoordigers zijn van alles, wat op aarde leeft, maar veelmeer dat het wezens zijn, die onder alle schepselen van hemel en aarde het leven in den volsten zin des woords bezitten, en juist daarom, onder alle geesten den God der geesten van alle vlees, die leeft van eeuwigheid tot eeuwigheid, het naaste zijn, Zijnen troon rondom omgeven. De vereniging van het leeuwen-, stieren- en adelaarsgezicht met het menselijk aangezicht in de Cherubim, moet hen uitdrukkelijk voorstellen als wezens, die de volheid en kracht des levens bezitten, vele in de aardse schepping tussen de genoemde vier schepselen verdeeld zijn. Onder het tamme vee neemt de stier, onder de wilde dieren de leeuw de eerste plaats in; de adelaar overtreft alle vogels in kracht om te vliegen, en de mens bezit door zijn verstandelijk vermogen de heerschappij over alle aardse schepselen. Gelijk intussen reeds het verhaal van

aangezichten, zo is in ‘t algemeen dit viertal hun niet wezenlijk eigen, maar wordt slechts gebezigd om bepaalde verhoudingen of werkingen op de aarde voor te stellen; op zichzelve behoren zij tot den vertrouwelijken raad Gods, die uit engelen bestaat, en nemen zij deel aan het bestuur van Zijn rijk. Volgens ene nog enigzins verschillende mening daarentegen zijn zij c. ten opzichte hunner bestemming niet, zo als de eigenlijke engelen, boden Gods, maar getuigen en dragers der Goddelijke majesteit, wier schijnsel, dat verdwijnt, alleen nadat het reeds was voorbijgegaan, aan Mozes is getoond, en welke Ezechiël alleen in een symboliserend gezicht kon aanschouwen. Men heeft van dit standpunt, dat de Cherubim ook wel voor wezens van bovenaardsen oorsprong houdt, die op den ladder dezer schepselen ene uitnemende, misschien de hoogste plaats innemen (in Openb. 4:6 vv. komt God, de Vader als onmiddellijk boven hen staande voor; de Zoon in hun midden en de Geest in hen), en zij toch van de engelen bepaald onderscheiden zijn, beproefd, om hun betrekking tot de mensen nader aan te wijzen. Nu is men op de gedachte gekomen hen onder de bovenaardse schepselen dezelfde plaats aan te wijzen, die de mens onder de aardse schepselen moest innemen; men wilde ze dus tot beheersers in het rijk der hemelse geesten maken, even als de mens tot heerser over alle aardse wezens bestemd is. Vóór den zondenval nu hadden zij in gene bijzondere betrekking noch tot de aarde, noch tot de mensen gestaan. Integendeel moest de mens voor den boon van Jehova op aarde hetzelfde zijn, wat de Cherub voor den troon Gods in den hemel was; de mens moest de Cherub der aarde zijn, zo als de Cherub de mens des hemels was. Toen veranderde echter de val den toestand der dingen, de mens moest uit het paradijs worden verdreven, en toch moest het paradijs met den levensboom worden bewaard. In Gen. 2:24 treden dan voor ‘t eerst de Cherubim op de aarde op. Nadat de mens door de zonde een kind des doods was geworden, onbekwaam om in het land der levensvolheid te wonen, nemen zij diens plaats in als bezittende de krachten van het paradijs, totdat deze door de volmaking der genade weer in het bezit van het paradijs op de vernieuwde aarde wordt geplaatst, en daar weer den boom des levens en den stroom des levenden waters vindt. Deze bestemming der Cherubim, om in plaats van den mens, de aardse schepping te vertegenwoordigen, in zich het toppunt en het vereniginspunt van alle aardse volkomenheid voor te stellen, brengt het dan mede, dat hun gedaante ene zodanige is, welke met de menselijke gedaante ook al het andere, dat uit de schepselen volkomen is op aarde, in zich verenigt, wat de mens in zijn gevallen toestand niet meer in zich heeft. Vóór den val was de mens om zo te zeggen de quintessenz der schepping; in hem was alles verenigd wat er van de scheppings-heerlijkheid Gods hier beneden is, na hem liggen echter zelfs in de dierenwereld krachten en bekwaamheden, die den mens niet in zulk ene volheid en volkomenheid ten dienste staan, en die nu dengenen moeten worden toegedeeld, die den oorspronkelijken mens moeten voorstellen.

Ook bij de hier onder a door ons voorgestelde symbolische opvatting der Cherubim kan de bedoeling der openbaring Gods, die den Profeet ten dele werd, op bevredigende wijze worden verklaard. Om den schrik der in vs. 4 gegevene aankondiging te vermeerderen, wordt hierop in vs. 5 vv. aangewezen, hoe die God, die ten gerichte komt tegen Zijn volk, de God der geesten van alle vlees is, gelijk alles wat op aarde leeft, op geheel onbeperkte wijze onder Zijn bestuur staat, en Hij geheel overeenkomstig Zijnen wil alle wezens in de natuur tegen Zijn volk in het veld kan voeren, en ene behendigheid en snelheid en een harmonisch in elkaar grijpen tegen hen kan regelen en in beweging brengen, dat alle coalities met deze of

gene macht der wereld volstrekt te vergeefs zijn. Alles loopt nu, nadat God de maat van Zijn geduld en Zijne lankmoedigheid aan het afvallige volk heeft uitgeput, op wraak uit, en alsdan kan Hij, wanneer het nodig zou zijn, alle levende schepselen ter hulpe nemen, om de wraak te volvoeren in die mate, welke Hij Zich heeft voorgesteld; niemand kan uit Zijne hand redden; wanneer Hij werkt, wie zal het keren? (Jes. 43:11. Opmerkelijk is het verder, dat hij, door wien de Heere Zijn gericht aan Israël wilde volbrengen de Chaldeeuwse koning Nebukadnezar in Dan. 4:13 en 7:4 met de vier levende wezens, wier gezichten hier de Cherubim dragen, in bepaalde betrekking wordt gesteld. Wanneer deze nu juist op plaatsen, die in de gewone spraak uitdrukken, wat op onze plaats in een gezicht wordt voorgesteld (Jer. 25:9 en 27:5 vv.) Gods knecht heet, zo zouden wij in dit gezicht misschien nog meer in ‘t bijzonder ene belichaming mogen zien van de hier eerstgenoemde Profetie (Jer. 25:8 v.):, omdat gij Mijne woorden niet hebt gehoord, ziet Ik zal zenden en nemen alle geslachten van het noorden, spreekt de Heere, en tot Nebukadnezar, den koning van Babel, Mijnen knecht, en zal ze brengen over dit land, en over de inwoners daarvan, en over al deze volken van rondom, en Ik zal ze verbannen en zal ze stellen tot ene aanfluiting, en tot eeuwige woestheden. " Met deze profetie kan dan de andere in Jes. 5:26 vv. worden verbonden, welke de volken van Nebukadnezar voorstelt als een strijdbaar, strijdlustig leger, dat onverbidlijk en onwederstaanbaar in zijne aanvallen is, en Juda en Jeruzalem te niet doet, want ook in vs. 13 v. op onze plaats kunnen de dieren den tijd nauwelijks afwachten, dat zij hun zending als dienaren der Goddelijke wraak moeten volbrengen. Hun wending nu is de volvoering der bedreiging des Heeren in Jer. 17:27; 21:10 en 14, en zo komen wij met de symbolische opvatting der dieren, zelfs wanneer wij bij het boven aangevoerde nog dieper gaan, en ene voorstelling der menselijke werktuigen van den wrekenden God daarin zien, tot een duidelijk begrip van het profetische visioen. Het zou belangrijk zijn nader te onderzoeken, in hoeverre de Chaldeën inderdaad als een geheel van mens, leeuw, stier en adelaar konden beschouwd worden, en in hoeverre het tevens toepasselijk is, dat het menselijk aangezicht naar het oosten, dat van den leeuw naar het zuiden, dat van den stier naar het noorden, en dat van den adelaar naar het westen is gekeerd. Verder kan gevraagd worden of ook niet in Openb. 4-6 de vier dieren in ene bepaalde betrekking staan tot de Romeinen, de wrekende werktuigen Gods bij de tweede verwoesting van Jeruzalem en den tempel, en waarom nu hier de vier aangezichten over alle vier dieren verdeeld, en niet alle vier dieren weer ene samenstelling van mens, leeuw, stier en adelaar zijn. Dan zou zeker veel, wat het inzicht in Gods diepe gedachten bevordert, ter sprake kunnen worden gebracht. Intussen zijn wij ons wel bewust, dat zulk ene verklaring der dieren van de Chaldeën hij Ezechiël, en van de Romeinen in de Openbaring van Johannes slechts de ondergeschikte is, en alleen in zo verre gerechtigd als de uitdrukking van onzen Bijbel "dieren", recht heeft, welke in het profetische spraakgebruik ene wereldmacht betekent. Wanneer wij echter van deze uitdrukking tot de hogere "levende wezens" opklimmen, moet ook de verklaring van ons visioen zich tot den hogeren trap verheffen, van welken wij vroeger zijn uitgegaan, hoewel wij ons ook daar nog op het standpunt der symbolische opvatting bevinden. Wederom echter, zo als de Profeet ons later de door hem aanschouwde levende wezens voor een en hetzelfde als de Cherubim laat kennen, zouden ook wij op het standpunt der bloot symbolische opvatting niet willen volharden, maar zullen wij op werkelijke wezens in de bovenaardse wereld moeten teruggaan, die achter de symbolen staan en door deze heenschijnen, zodat dus de inhoud van het geheel deze is: niet alleen de macht der Chaldeën, tegen welke men te Jeruzalem met menselijke verbintenissen

en eigen verstand alles hoopt te volbrengen, maar ook de gehele schepping, en wel de schepselen op aarde in hun voornaamste wezens, als ook in den hemel in hun hoogste waardigheiddragers, staat tot volvoering van het gericht, dat de levende, alles besturende God besloten heeft, ten dienste.

De Cherubim, want van deze is hier sprake, worden hier voorgesteld als zulke "wezens", die staan onder de onmiddellijke werking van den Geest Gods. Zij hebben het aangezicht van den mens en bewijzen daarmee dat zij met rede begaafd zijn; het aangezicht van een leeuw en drukken daarmee uit, dat het hun niet aan kracht ontbreekt; het aangezicht van een os, om te bewijzen dat zij dienende wezens zijn en het aangezicht van een arend, dat zij snel ten uitvoer brengen, wat hun is opgedragen.

Zij gaan voort, altijd voort, zonder ter rechter- of ter linkerzijde te gaan, om daarmee te doen uitkomen, niet alleen dat zij recht op hun doel afgaan, maar ook dat zij niet behoeven over te doen, omdat zij in het een of ander een fout hebben begaan.

Hun vleugelen zijn hun aan elkaar verbonden, om het te tonen dat zij ze gebruiken, in onderlingen vrede en eensgezindheid.

Zij doen wat Gode welbehaaglijk is, zij zijn uitvoerders van Gods raad, maar daarom kunnen zij ook, hoewel zij levende wezens zijn met rede begaafd, niets anders doen, dan wat de Heere God, wat de Geest Gods hun oplegt, waartoe deze hen drijft.

En als in vs. 14 gezegd wordt, dat zij heen en weer lopen, dan is dat niet in strijd met hetgeen in vs. 12 gezegd is, dat zij rechtuit gingen, maar dan wil dit zeggen, dat zij nauwelijks de ene boodschap gedaan hebbende tot God terugkeren om een andere van Hem te ontvangen.

Het is duidelijk dat dit visioen dienen moet om Ezechiëls lastbrief tot zijn volk, de hoogste kracht bij te zetten, opdat het volk zou weten, dat de oordelen, die hij aankondigt, oordelen Gods waren door Hem aan Zijn dienstknecht bekend gemaakt.

15. Als ik die dieren, levende wezens, in hun hier voor beschrevene gedaante en beweging zag, en ze met ingespannen opmerkzaamheid beschouwde, ziet, zo was er, wat eerst nu in mijn oog viel, een rad op de aarde bij die dieren, bij die levende wezens, namelijk bij ieder van deze een rad, naar vier aangezichten van hetzelve, zij stonden aan de voorste zijde der dieren, waar zij het menselijk aangezicht hadden (vs. 10).

16. a) De gedaante der raderen en derzelver maaksel, hun uiterlijk, was als de verf van een turkoois, een Chrysoliet, met gouden glans (Ex. 28:20), en die vier hadden enerlei gelijkenis, het ene was als het andere gevormd; daartoe was hun gedaante, om den vorm, waardoor zij zich van gewone raderen onderscheidden, nog nader aan te wijzen, en hun maaksel, alsof het ware een rad in het midden van een rad; ieder bestond dus uit twee raderen, die elkaar rechthoekig doorsneden, en was in kruisvorm gemaakt.

a) Ezech. 10:9 v.

17. Als zij gingen, zij gingen op hun vier zijden, die door de 4 helften tot stand kwamen, naar Oosten of Westen, Zuiden of Noorden, zij keerden zich, daar zij dubbele raderen waren, niet om, als zij gingen, hetgeen bij gewone raderen wel het geval is, die wel naar de twee elkaar tegenovergestelde richtingen des hemels voor- en achterwaarts konden draaien, maar voor de richting naar de beide andere hemelstreken eerst moeten omkeren.

18. En hun velgen, de buitenste omtrekken der wielen, die waren ten gevolge der buitengewoon lange spaken zo hoog, dat zij vreeslijk waren, dat zij een hoog imposanten indruk maakten, en a) hun velgen waren wonderlijk, zij waren vol ogen rondom, 1) in hun gehele uitbreiding in lengte en breedte, en dit was het geval aan alle die vier raderen.

a) Ezech. 10:12.

1) Wij zien nu derhalve, dat ofschoon schijnbaar God de wereld her- en derwaarts keert, er echter niets geschiedt dan op wettelijke wijze en naar een opgemaakt plan. Door ogen verstaat de Profeet de Voorzienigheid, die nooit dwaalt. Hij zegt niet dat ieder rad twee ogen had, maar hij zegt, dat hun velgen rondom vol ogen waren, wat veel meer wil zeggen dan indien hij gezegd had, dat de raderen met ogen waren voorzien, alsof hij wil zeggen, dat er volstrekt geen beweging in de raderen was, tenzij bepaald en getemperd door de hoogste rede.

19. Als nu de dieren die levende wezens bij de evoluties, van welke in vs. 9 en 12 sprake was, gingen, gingen de raderen bij hen, maakten deze de bewegingen naar Oost of Zuid, naar West of Noord nauwkeurig mede; en evenzo wat de beweging in vertikale richting betreft, als de dieren die levende wezens van de aarde opgeheven werden, werden de raderen opgeheven, zo weinig waren zij van hunnen eigen wil afhankelijk en zo geheel aan dezelfde macht gebonden, door welke ook de dieren werden gedreven (vs. 12).

20. Waarhenen 1) de Geest was om te gaan, gingen zij even als de levende wezens; zij volgden van zelf hun bewegingen, zonder dat zij behoefden te wenden, waarhenen de Geest was om te gaan; en de raderen werden tegenover hen opgeheven, tegelijk met de levende wezens, zonder door deze te worden opgeheven; want de Geest der dieren, der levende wezens, was in de raderen, dezelfde Geest bracht volkomene harmonie in alles, wat door de beide delen geschiedde.

1) Hier wordt het duidelijk uitgesproken, dat de wil des besluits van den levenden God altijd wordt uitgevoerd. De wil des bevels wordt hier op aarde dikwijls weerstaan, maar de wil des besluits kan niet weerstaan worden. Zowel de krachten der natuur als die des mensen, zijn allen geroepen om Gods oogmerken te dienen.

21. Als die levende wezens gingen, gingen dezeraderen, en als die stonden, stonden zij; en als die van de aarde opgeheven werden, zo als in vs. 19 gezegd is, werden de raderen tegenover hen opgeheven: want de Geest der dieren, de Geest, die Zich in de levende wezens bewoog, was ook, om het in vs. 20 gezegde nogmaals te herhalen, in de raderen.

Reeds in Sir. 49:10 wordt met ons gezicht de voorstelling verbonden, dat de Cherubim als den troonwagen vormen, waarop God zit en rijdt. Tot Bijbelsen grondslag dienen de plaatsen Ps. 18:11 en 1 Kron. 28:18. In lateren tijd heeft Hoffmann de Cherubim verklaard voor wezens, die voor den in de wereld aanwezigen en verschijnenden bovenaardsen God iets dergelijks zien, als de wagen voor hem, die daarop rijdt; voor de dragers der tegenwoordigheid Gods in de wereld, door welke Hij Zijn eeuwig Zijn tot een Zijn voor de wereld maakt. Het heeft ook niets vreemds, wanneer bij dit voertuig of dezen troonwagen hier ook raderen komen. Voor hunnen vorm als dubbele raderen mag men de fysische mogelijkheid niet in aanmerking nemen, evenzeer is het ene ongepaste vraag, op welke wijze de raderen met de Cherubim verbonden waren. Alles moet licht en luchtig worden gedacht, wij hebben een beeld voor ons, veel te etherisch, dan dat de schilderkunst of beeldhouwkunst dit zou kunnen voorstellen (Hengstenberg); de Profeet ziet in den Geest voor den geest, maar niet voor het oog.

Zijn nu voor de symbolische opvatting, zo als die in vs. 14 nader worden voorgesteld de Cherubim ene vertegenwoordiging van alles wat op aarde leeft, ene zamenvatting van alle wezens der natuur, zo komen met de raderen ook de krachten der natuur daarbij, wier betekenis en energie in de verschrikkelijkheid der velgen en bogen, en wier heerlijkheid in de edelgesteenten wordt voorgesteld, wier uiterlijk zij hebben. Dat zij vol ogen zijn aan alle zijden doelt daarop, dat de krachten der natuur niet blindelings werken, maar door Gods Voorzienigheid worden geleid, en wanneer nu een en dezelfde wind de dieren en de raderen beweegt, zo wordt daardoor de gedachte uitgedrukt, dat Eén heilige wil Gods in beide werkzaam is, in de wezens of levende schepselen zowel als in de schijnbaar dode krachten der natuur, zodat zij harmonisch op hetzelfde doel afgaan, op de verwezenlijking van de Goddelijke beschikking van straf. Zweefde wat in vs. 4-14 gezien werd nog tussen hemel en aarde, dan heeft de verdere ontwikkeling van het gezicht in vs. 15-21 reeds de verbintenis met de aarde voorgesteld; wat vervolgens in vs. 22-28 volgt, stelt nu ook de verbintenis met den hemel voor, het is het toppunt der gehele verschijning Gods.

22. En over de hoofden der dieren, niet dadelijk liggende op hun hoofden, maar vrij over deze zwevende, was de gelijkenis eens uitspansels, 1) een gewelf, als dat des hemels gelijk de verf van het vreeslijke kristal, even zo herder en doorschijnend als dit (Openb. 4:6), en verblindende de ogen door glans en majesteit. Dit was van boven af over hun hoofden als een deksel uitgespreid.

1) In het Hebr. Oedemoeth al-raschee haschajjah rakia'. Beter: En een zeker iets was over de hoofden der levende wezens, n. l. een uitspansel. Het uitspansel is hier niet het gewone uitspansel des hemels, maar het fundament van den troon Gods (vs. 26), waaronder de Cherubim vertoefden. Dit uitspansel of fundament, had den vorm of beter het aanzien van het hel lichtende kristal, hetwelk de ogen verblindt.

23. En onder dat uitspansel waren hun uitgestrekte vleugelenop de in vs. 9 en 11 genoemde wijze rechtophorizontaal uitgebreid, de een aan den ander; ieder had er twee, die herwaarts hun lichamen bedekten, en ieder had er twee, die ze derwaarts bedekten, naar voren en naar achter, gelijk eveneens in vs. 11 reeds is gezegd.

24. En als zij gingen hoorde ik een geruis hunner vleugelen, met welke de een den ander aanraakte, als het geruis van vele wateren, even als konden zij vol ongeduld het ogenblik niet afwachten, dat de Chaldeeuwse krijgsscharen hun zending (Jes. 17:12 v.) zouden vervullen. Hun geruis was als de stem des Almachtigen in den lang klinkenden donder (Openb. 19:6), als de stem eens geroeps, als het gedreun eens heirlegers 1), dat met veldgeschrei aanrukt (Jer. 11:16): als zij stonden, hetgeen dan ook steeds weer plaats vond, zodat zij niet in bestendige beweging waren, zo lieten zij hun vleugelen neer.

1) Het gedruis hunner vleugelen was hard en verschrikkelijk, als het geruis van vele wateren als het gebulder en gebruisch der zee, en als het gedreun eens heirlegers, het gerucht des oorlogs, maar het was duidelijk en verstaanbaar en gaf geen onzeker geluid, want het was de stem eens geroeps, ja het was als de stemme des Almachtigen, want God spreekt door Zijn Voorzienigheid, indien wij het maar begrijpen.

25. En gelijk uit het bovengezegde blijkt, er geschiedde ene stem van boven het uitspansel, hetwelk boven hun hoofden was, als zij stonden en hun vleugelen nedergelaten hadden. Daaruit bleek dan, dat, even als vroeger de wind ze in beweging had gebracht (vs. 12); zo ook nu de stem des Almachtigen ze rust had bevolen; door het gelijktijdig nederlaten der vleugelen gaven zij te kennen Zijn bevel ootmoedig te willen eren.

26. En boven het uitspansel, hetwelk volgens vs. 22 was boven hun hoofden, was de gelijkenis eens troons (Ex. 24:10), als de gedaante van een saffiersteenvan hemelsblauwe kleur (Ex. 28:18. Job. 28:6); en op de gelijkenis des troons was de gelijkenis als de gedaante eens mensen, daarboven op zijnde, van enen, die den Heere zelven vertegenwoordigde (Dan. 7:13).

27. En Ik zag, als ik de verschijning nader beschouwde, als de verf van Hasmal, als een vurige lichtglans (vs. 4) daarover uitgestort, en binnen den troon als de gedaante van vuur rondom daarbinnen; van de gedaante Zijner lenden desgenen, die op den troon zat en opwaarts, en van de gedaante Zijner lenden en nederwaarts, zowel het bovenlichaam als het onderlichaam, zag ik als de gedaante van vuur, en glans aan Hem rondom 1), van welk vuur een licht rondom uitging.

1) De openbaring Gods, welke de Profeet hier te beurt valt, toont Hem den Heere in Zijn Rechtvaardigheid, Heiligheid en Genade, welke God, de Heere ten toon spreidt in de regering en onderhouding van zijn Rijk. Het vuur en de glans des bliksems zijn tekenen Zijner rechtvaardigheid en heiligheid, de regenboog is het teken Zijner genade.

De Profeet ziet den Heere zelf niet, maar Zijn Goddelijke openbaring. Daniël ziet een mensenzoon. Ezechiël de gelijkenis van een mens, dat is zoals Calvijn terecht aanmerkt, de Profeet heeft God gezien in den persoon van Christus, dewijl het niet kan overgebracht worden op den Persoon des Vaders, noch des Geestes, omdat er gesproken wordt van een menselijke gelijkenis, want noch God, de Vader, heeft Zich in het vlees geopenbaard, noch ook de H. Geest, maar God heeft zich geopenbaard in het vlees, toen ons Christus verscheen, in welken de volheid Gods resideerde. "

28. Gelijk de gedaante van den regenboog, die in de wolk is ten dage des plasregens, en wanneer de stralen der weer doorbrekende zon op den wegtrekkenden wolkenmacht in kleurenglans breken, alzo was de gedaante van den glans rondom dengenen, die op den troon zat, dit, wat in vs. 27 en 28 gezegd is 1), was de gedaante van de gelijkenis der heerlijkheid des HEEREN 2), zoals dit in het gezicht zich aan mij voordeed.

1) Opmerkelijk is het, hoe de Profeet in de drie laatste verzen, waarin over den Heere gesproken wordt, het overeenkomende zo sterk als beeld voorstelt. De verschijning der heerlijkheid Gods is boven al de heerlijkheid in Zijne schepping, en boven al wat Hem op aarde nog verheerlijken zal, oneindig ver verheven.

Ezechiël laat niet na juist bij het hoogste in de verschijning zeer dikwijls er op te wijzen, dat de beelden, welke hij ziet, niet geheel overeenkomen met het voorwerp, maar dat slechts zoveel mogelijk tot het menselijk begrip moeten brengen. Deed hij dat niet, zo zou hij in strijd komen met het gebod: "gij zelf u geen beeld noch enige gelijkenis maken", hetwelk tegen voorstellingen van het Goddelijke is gericht, welke met de werkelijkheid zouden willen overeenkomen, de volheid van het voorwerp geheel voor te stellen, waarvan dan de aanbidding het onmiddellijk gevolg is.

Van het noorden komt het gezicht tot den Profeet, en in den regenboog verdwijnt het voor zijn oog; want gericht en ondergang moest hij in de eerste plaats en in de tweede genade en eeuwige redding voorzeggen.

De Goddelijke gerichten, hoe streng zij ook zullen zijn, zullen toch de herinnering van het verbond, gesloten met Abraham, Izak en Jakob, niet uitdelgen.

De vuurkolom wordt door den glans der zon rondom Hem, die op den troon zit, veranderd in ene draagster van den boog des vredes en des verbonds, van het teken der genade na en uit het gericht. Hiermede breekt het Evangelie van Christus door, hoe verschillend ook de uitleggers de letter mogen verklaren.

Het gericht stelt nu vooral den Profeet het karakter van de eerstvolgende toekomst van Gods volk voor ogen; het wijst er op, dat dit volk, hetwelk zich aan zoete dromen overgaf, en gelijk eens de tien stammen in dwaze verblinding en met gehele miskenning van tekenen des tijds sprak (Jes. 9:10): "De tichelstenen zijn gevallen, maar met uitgehouwen stenen zullen wij wederom bouwen; de wilde vijgebomen zijn afgehouwen, maar wij zullen ze in cederen veranderen", aan den vooravond van een zwaar gericht staat. Daardoor was reeds in het algemeen het karakter van zijne zending aangewezen. Hij moest de illusies wegnemen, moest het gericht aankondigen en als streng boetprediker optreden. Ook de grote moeilijkheden, welke hij moest doorstaan, waren reeds in dat gezicht opgesloten. Het volk, dat aan het zware Goddelijke gericht was overgegeven, kan den dienaar Gods niet gewillig opnemen, de prediking van boete moet bij den onboetvaardige verbittering veroorzaken. Wat uit het visioen reeds kan worden afgeleid, dat wordt nu later in woorden uitdrukkelijk gezegd.

Evenals dit fundamentele visioen alles bevat wat tot schrik der vijanden en tot troost der vrienden van den Tronende dient, zo heeft ook het visioen Ezechiëls fundamentele betekenis, niet alleen voor de gehele werkzaamheid des Profeten, maar bovendien voor het voortbestaan en de voortgaande ontwikkeling van het Godsrijk in Israël, tot het doel van zijn voleinding in heerlijkheid.

Dit is duidelijk, wanneer men er op let dat deze Godsopenbaring den Profeet niet alleen ten deel viel, aleer hij zijne redenen tot zijn volk had te richten, zijne redenen, waarin hij de straf Gods aankondigt, maar ook weer als hij de heerlijkheid der N. Bedeling heeft uit te roepen.

2) Dit duidt aan, dat Hij, die op den troon zit, de Middelaar des Verbonds is, dat Zijne heerschappij tot onze bescherming is en niet tot ons verderf, dat Hij Zich tusschenstelt, tussen ons en de oordelen, die onze zonden verdiend hebben, en dat alle de beloften van God, in Hem ja en amen zijn. Nu brak het vuur van Gods toorn uit tegen Jeruzalem, aan hetzelve moesten palen gesteld worden en Hij wilde geen uiterlijke vernietiging daarvan maken.

De Profeet zegt niet dat was des HEERE, maar dat was de gelijkenis des HEEREN. Hij wijst er dus opzettelijk op, dat alleen de heerlijkheid des Heeren openbaar werd en niet Zijn heilige Persoon.

III. 15:28b Hoofdst 3:11 Bij de ontzaglijke openbaring der heerlijkheid des Heeren, zoals die volgens het medegedeelde in de vorige afdeling hem ten dele werd, valt de Profeet in het gevoel zijner onmacht en zondigheid op de aarde. Door de stem van God weer opgericht, verneemt hij hierop het woord zijner roeping. Het begint daarmee, dat de Heere hem het volk schildert, tot hetwelk Hij hem zendt, om hem bekend te maken met de moeilijkheden van deze zending, maar ook om hem tot volvoering daarvan op te wekken. Vervolgens wordt hij tot uitoefening van zijn ambt door ingeving van het woord Gods, dat hij moet verkondigen, toegerust. Tevens wordt hij, daar hij met een ongehoorzaam huis, met een volk van harde voorhoofden en verstokte harten te doen heeft, met een nog veel harder voorhoofd begiftigd, als diamant harder is dan keisteen. Nu wordt hij met ene herhaalde korte zamenvatting van zijne instructie in zijn ambt ingeleid. Met hetgeen deze 3e afdeling in verband met de voorafgaande 2e ons heeft voorgesteld, zijn den twee van de in 1e afdeling ven Ezechiël toegezegde drie stukken vervuld. Volgens Hoofdst. 1:1 is de hemel over hem geopend en God heeft hem gezichten getoond (Hoofdst. 1:4-28), en volgens Hoofdst. 1:3 is des Heeren woord tot hem geschied (Hoofdst. 1:28-3 :11). Nog blijft het derde stuk over, dat volgens Hoofdst. 1:3 des Heeren hand over hem zou komen, hetgeen wij in afdeling 4 zullen vervuld zien.

28b. En a) als ik het zag, dat aangezicht der heerlijkheid des Heeren, zo als zich dat in vs. 26 vv. aan mij voordeed, viel ik verschrikt als een zondig mens (Jes. 6:5) op mijn aangezicht, en ik hoorde ene stem van enen, die sprak, en wiens stem mij bedoelde.

a) Dan. 10:9.

In den zondaar is geen vermogen om voor God te kunnen staan, voor Zijn licht en Zijne heerlijkheid, wanneer hij dat niet vermag door den Geest Gods.

Het nedervallen op het aangezicht was een gewone vorm van aanbidding op enig teken der Goddelijke tegenwoordigheid. Zie Gen. 17:3. Num. 14:5; 16:4.

HOOFDSTUK 2.

EZECHIELS ROEPING ALS PROFEET.

1. En Hij, die op den troon zat (Hoofd. 1:26) en tot mij sprak, zei tot mij: Mensenkind! sta, gelijk Ik hiermede u daartoe de macht verleen, op uwe voeten, en Ik zal tot een bepaald doel met u spreken (Dan. 10:9 vv. Openb. 1:17 vv.).

2. a) Zo kwam in mij, als Hij tot mij sprak de Geest, dien Hij over mij uitstortte, en daarmee nieuwe levenskracht, die mij volgens Zijn bevel stelde op mijne voeten, en ik hoorde, nu ook bekwaam om goddelijke openbaring te vernemen, Dien, die tot mij sprak.

a) Ezech. 3:24. Dan. 10:10.

De aanspraak Mensenkind is bij Ezechiël zo gewoon, dat zij meer dan 80 maal bij hem voorkomt, en als ene eigenaardigheid van zijne profetie moet worden beschouwd. Verder komt het woord nog slechts eens in Dan. 8:17 voor. Welke betekenis heeft zij? Dat zij met een bijzonder doel door den Heere gekozen is, kan bij het gedurig terugkeren geen ogenblik twijfelachtig zijn. De meningen der uitleggers lopen naar twee zijden uit elkaar, maar zijn ook weer in bijzonderheden onderscheiden. Sommigen zien daarin een woord tot verootmoediging en nederbuiging, anderen een woord tot opheffing en versterking. Ten opzichte der eersten vermelden wij eerst de mening van Hiëronymus: "Ezechiël en Daniël, die veel onder engelen zich bevinden, worden, opdat zij zich niet in trotsheid verheffen en zich engelenwaarde of natuur zouden toeschrijven, aan hun nietigheid herinnerd, en mensenkinderen genaamd, opdat zij weten, dat zij mensen zijn. " Dat deze mening geheel verkeerd is blijkt daaruit, dat zij juist op zulk een ogenblik wordt gebruikt, dat Daniël zowel als Ezechiël in de diepste verootmoediging des harten op hun aangezicht liggen en oprichting en versterking nodig hebben. Wanneer men, om die mening te steunen toch beweerd heeft, dat in ‘t bijzonder Ezechiëls krachtige natuur ene gedurige aanwijzing nodig had van hetgeen zij in zichzelve was, zwak en nietig, zondig en gebrekkig, zo is voor eerst het aannemen van zulk ene natuur bij onzen Profeet niets dan ene veronderstelling, die door niets kan worden bewezen, en aan de andere zijde is de betekenis der aanspraak voor Daniël buiten aanmerking gelaten. Ook dit treft echter niet juist doel, dat Ezechiël daarom aan zijne menselijke zwakheid wordt herinnerd, om hem, die toch met zó hoge openbaring word verwaardigd, dat hem niet alleen, gelijk anderen Profeten, Gods Woord, door inwendige ingeving des Goddelijken Geestes, maar meest in visioen of gezichten ten deel werd, levendig in de gedachte te houden, hoe Gods kracht in het zwakke machtig is, en zeker ook het nu machteloos onder den druk der heidenen liggend Israël uit zijne ellende kon verlossen en weer oprichten. Wij moeten ons liever tot de andere uitleggers wenden, die als doel van dien naam de verheffing en versterking van den Profeet noemen, en de bedoeling zelf in verband brengen met den naam, waarmee Christus Zichzelven zo dikwijls noemt: "Mensenzoon" die eveneens meer dan 80 maal in het Nieuwe Testament voorkomt (Matth. 16:16.), Horen wij vooreerst, hoe Hengstenberg zich uitspreekt: "De moeilijkheid in de zending van Ezechiël bestond daarin, dat hij als mensenkind tot mensenkinderen werd gezonden, waardoor een menigte van tegenwerpingen was weerlegd als: wat weet gij, dat wij niet weten enz; de aanspraak als

mensenzoon doet die moeilijkheid oprijzen, maar nu wordt er op gewezen, dat achter den mensenzoon een ander staat, die alles bezit, wat het mensenkind ontbreekt (vs. 4 : zo zegt de Heere HEERE), zodat hij niet behoeft te vrezen, en niemand zijn woord mag weerstaan, of zich aan hem mag vergrijpen. Wanneer zo de bedoeling wordt opgevat, dan werpt dit ook licht op de betekenis van den naam, dien Christus zo dikwijls Zichzelven geeft, en die voornamelijk in uitspraken voorkomt, welke Zijne miskenning, nederigheid en lijden aangaan. Ook daar wordt gewezen op hetgeen voor ogen is, maar tevens gewezen op den Goddelijken achtergrond Zijner verschijning. In Dan. 7:13 wordt van Christus gezegd: "er kwam een met de wolken des hemels als een mensenzoon" eens mensenzoon, en toch niet een mens; dit "als eens mensenzoon" is in zekeren zin ook van Ezechiël waar. Hij bezit niet als de Messias nevens de menselijke ene Goddelijke natuur, maar er is toch ook bij hem, als bij elken waarachtigen dienaar Gods nevens de menselijke zijde zijner existentie ene Goddelijke. Hij is engel van den Heere der heirscharen (Hagg. 1:13). Wie hem hoort, die hoort God, en wie hem versmaadt, zal Gods oordeel ondervinden. " Toch komt ons deze wijze van beschouwing nog te algemeen voor, zij past op den enen Profeet zo goed als op den anderen, en ziet geheel voorbij, waarom in ‘t bijzonder en bijna uitsluitend de naam aan Ezechiël wordt gegeven en aan dezen even zo dikwijls als aan Christus de Zijne. Er moet natuurlijk in onzen Profeet iets zijn, dat hem in zeker opzicht tot een voorbeeld van Christus maakt. Wij komen de zaak nader bij, wanneer wij het woord van Kliefoth vernemen: "In het Goddelijk gezicht (Hoofdst. 1:26, was God aan Ezechiël in menselijke gedaante verschenen; wij zien ook, dat dit gezicht van God niet alleen op zijne roeping betrekking heeft, maar dat het voor hem wordt herhaald op de meest beslissende tijdpunten van zijne profetische roeping; zodat men kan zeggen: alle protetische woorden van Ezechiël kwamen tot hem van deze gezichten Gods, die hem steeds in denzelfden vorm ten dele werden. Met deze omstandigheid, dat God aan Ezechiël, om hem Zijne woorden te geven, die hij mocht verkondigen, steeds in menselijke gedaante verschijnt, hangt ook ene andere te zamen, dat Hij hem altijd als mensenkind, altijd den mens in hem aanspreekt met hem gelijk een man met zijnen vriend spreekt. God spreekt met hem als een mens tot een mens (vgl. Ex. 33:11. 11 Num. 12:8 en Ezech. 1:3). Zo opgevat is dan ook dit gebruik der uitdrukking "Mensenzoon", voorafbeelding en van betekenis voor het gebruik, dat de Heere voor Zich van deze uitdrukking maakt. Hierbij hebben wij nog twee zaken te voegen: 1) daar waar Christus Zich voor de eerste maal "Mensenzoon" noemt (Joh. 1:51) doet Hij dit in verband met een woord, waarin Hij den hemel voor open verklaart, en een bestendig verkeer tussen Hem en den hemel mededeelt; het is duidelijk dat ook de aanspraak aan Ezechiël (opzettelijk is vertaald "mensenkind, " om het onderscheid tussen type en anti-type aan te wijzen) met het hemelse gezicht, dat hij zo even gehad heeft, zamenhangt; 2) in Dan. 8:17 heeft de Profeet, die daar door den engel Gabriël wordt aangesproken, eveneens een onmiddellijk verkeer met den hemel, want het is de menselijke stem van den Zone Gods, die aan den engel opdraagt hetgeen, en nu is Daniël enigermate in betrekking tot den Oud-Testamentischen Antichrist, over welken hij ene openbaring ontvangt, wat Christus de mensenzoon is in betrekking tot den Antichrist van den laatsten tijd; daarom wordt hij met die uitdrukking genoemd.

Er ligt een diepe zin in dit opwekkend woord des Heeren: Vooreerst valt het schepsel voor de oneindigheid van den Schepper zwijgend neer-dat is de ootmoed, grond en wortel van allen godsdienst-maar hij mag niet blijven liggen in stomme aanbidding, hij, die een weinig minder

gemaakt is, dan de engelen, die met eer en heerlijkheid is gekroond (Ps. 9:6). Hij moet ook op zijne voeten staan, om het woord Gods te vernemen. Maar zichzelven kan hij niet op de voeten plaatsen, de Geest moet hem opheffen tot den Geest, zal hij de woorden Gods verstaan.

Het medegedeelde is ene gelijkenis der wedergeboorte; wanneer ons God beveelt op te staan uit den dood, waarin wij liggen (Efeze. 2:1, 5; 5:14), dan geeft Hij tevens Zijnen Geest in ons, die ons levend maakt en opricht; desgelijks is het met elke versterking in alles goeds-wij moeten onzen plicht doen, en Hij maakt dat wij dien kunnen volbrengen. (Fil. 2:13)

Ezechiël gebruikt nu dikwijls dezen vorm van spreken, dat hij zegt, dat hij mensenkind genoemd wordt. Ik twijfel niet of God heeft hem daarmee willen voortrekken, opdat het volk hem niet zou verachten, als iemand uit het gemeen. Hij was toch in ballingschap getrokken niet zonder smaad. Dewijl hij derhalve voor het oog in niets van het gemeen was te onderscheiden, kon zijn onderwijs bespot en veracht worden. Doch God voorkomt dat, en bij wijze van vergunning noemt Hij hem: mensenkind.

Het konstante gebruik van dezen aanspraak bij Ezechiël hangt veel meer met den aard en wijze waarop hem de meeste openbaringen ten deel vallen, te zamen, n. l. dat van het predomineren van het visioen, waarin het onderscheid tussen God en de mensen sterker naar voren treedt, als bij de gewone inspiratie of openbaring, door innerlijke inspraken. Deze opheffing van den afstand tussen God en de mensen echter moest den Profeet zowel als het volk waaraan hij zijn Godsopenbaringen mededeelde, niet alleen aan de menselijke zwakte herinneren, maar ook tegelijk tonen, hoe machtig Gods kracht in den zwakken mens is, zowel als, dat God, die den Profeet tot orgaan van Zijn wil heeft verkoren ook de macht bezit het machteloze, onder den druk der heidenen liggende volk, uit zijn ellende te verlossen en weer op te richten.

Wij hebben met opzet de verschillende verklaringen van deze aanspraak Gods tot den Profeet meegedeeld, opdat daaruit kon worden opgemaakt, hoe de gevoelens uiteenlopen.

Wij voor ons zijn van mening, dat de aanspraak wel degelijk zamenhangt met de wijze van Gods openbaring, opdat de Profeet, zich eigen zwakheid bewust en daaraan gedurig herinnerd, in de mogendheden des Heeren zich zou opmaken om zijn last te volbrengen.

Mensenkind, herinnert hem van eigen krachteloosheid en maant hem altijd weer de kracht en sterkte te zoeken bij Hem, die hem als orgaan van Zijn wil wil gebruiken.

3. En Hij (vs. 1) zei tot mij: Mensenkind! Ik zend u tot de kinderen Israëls, de nakomelingen van den geloofsheld, die in gebed met God streed en overwon (Gen. 32:28), die echter niets minder dan een Israël ook naar den geest zijn, tot de rebellerende volken, 1) die tegen Mij gerebelleerd hebben, en tot ene vermenging van allerlei heidendom zijn geworden, daar de godsdienst en zeden van alle heidense volken zich bij hen afspiegelen; a) Zij en hun vaderen hebben overtreden tegen Mij, tot op dezen zelven huidigen dag (Jes. 1:4).

a) Jer. 3:25.

1) In het Hebr. El-gojim hamoordim. Beter: tot heidenen, tot rebellen De Heere God noemt de kinderen Israëls heidenen, niet in den zin van een heidens volk, dan zou er het enkelvoud staan, maar heidenen in den zin van oproermakers Gods; het tweede woord is dan ook appositie van het eerste. Zij waren niet meer volk Gods. Zij hadden tegen den Heere God gerebelleerd, dewijl zij van den Heere God waren afgevallen, zich van Hem hadden losgemaakt. Dit wil echter niet zeggen, dat allen, die tot het volk behoorden tegen den Heere waren opgestaan, als een heiden zich gedroegen. Terecht merkt Calvijn aan "dat er geen twijfel is of God had altijd enig zaad bewaard, ofschoon het verborgen was. Toen Daniël met de zijnen in ballingschap was, was hij volstrekt geen rebel tegen God, maar de goddeloosheid was wijd en zijd verspreid onder het volk. " Als volk had Israël den Heere God en Zijn dienst verlaten, en wandelde in de voetstappen der heidenen.

Dientengevolge ook waren de kinderen Israëls hard van aangezicht en stijf van hart, gelijk in het volgende vers wordt gezegd.

4. En op enige vrucht uwer zending, op een gevolg uwer prediking moogt gij bij zulk ene gesteldheid des harten niet rekenen, want deze kinderen zijn hard van aangezicht en stijf van hart 1) (Jes. 48:4. Jer. 5:3. Hand. 7:51), Ik zend u tot hen, en gij zult, wanneer gij Mijn woord aan hen zult verkondigen, tot hen zeggen: Zo zegt de Heere HEERE! Met dat woord zult gij u als een gezant voorstellen van dien God, die hun God, de Heere is (Jes. 7:7; 25:8; 33:15

1) De Profeet tekent hier de Israëlieten als zo tot goddeloosheid vervallen, dat zij in hun gelaat toonden openbare vijanden Gods te zijn.

3) Nadat God Zijn knecht gezegd heeft hoe moeilijk zijn ambt was, bevestigt Hij hem nu en vermaant hem tot onverwinlijke stoutmoedigheid. Gij, zegt Hij, zult zeggen: Zo zegt de Heere HEERE, alsof Hij wil zeggen, dat dit een kracht genoeg bezit om alle beletselen te overwinnen, omdat hij Gods zaak volbrengt. Want God geeft hier niet een bepaald bevel, dat zou Hij later doen, maar het is een algemene uitspraak, zo zegt Jehova, dat is, niets breng ik uit mij zelven voort, maar ik breng getrouw over wat God bevolen heeft. Wij zien waarop God doelt, n. l dat Hij Zijn Naam stelt tegen de hardnekkigheid van het volk en beveelt dat de Profeet, waar hij met dit gezegde is aangegord, dapper en van onbevreesd gemoed zal zijn, ofschoon hij zware en harde vijanden tegen zich heeft.

Merkt hieraan: Christus geeft de middelen der genade aan velen, die hij weet dat er geen goed gebruik van maken. Hij geeft menige prijs in de hand van dwazen, die niet alleen geen hart daarvoor hebben, maar vele daartegen gekant zijn. Dus wil Hij Zijne genade verheerlijken, Zijne oordelen rechtvaardigen hen verantwoordelijk laten en hun verdoemenis des te zwaarder maken.

Met deze woorden moest de Profeet het woord, hetwelk hij moest spreken tot zijn volk, verklaren enkel en alleen het Woord Gods te zijn. Wat hij spreekt is Gods woord, en niets anders dan Gods woord.

5. En zij, hetzij dat zij het horen zullen en Uw woord gelovig aannemen en zich daarnaar richten, of hetzij dat zij het laten zullen, daarnaar moet gij niet vragen wat uw besluit betreft, Mijne zending werkelijk te volvoeren. Al is het dat zij ongehoorzaam zijn, zo moogt gij daarom toch niet van uw ambt ontheven willen zijn, integendeel moet gij u dadelijk hierop voorbereiden en toch gaan, waarheen Ik u zend, (want zij zijn een weerspannig huis). In Mijnen naam moet gij tot hen gaan,
1) zo zullen zij weten, dat een Profeet in het midden van hen geweest is 1), wanneer alles zo geschiedt, zo als Ik het u vooraf zal laten aanzeggen.

a) Ezech. 33:33

1) Of de Profeet toehoorders vindt of niet, is het toch zijn werk te betuigen: "zo zegt de Heere Jehova. " Door die getuigenis, die onder hen werd gehoord, weten zij, al mochten zij, ook verder niets horen, dat er een Profeet onder hen geweest is. God heeft daarmee genoeg gedaan (Joh. 15:22).

In Jehova en Zijne verbondsbetrekking tot Israël ligt de noodzakelijkheid zijner openbaring; Zijn getuigenis, de bekendmaking van Hem moet in Israël worden vernomen. Zo wil Jehova zelf niet alleen de bekering, maar ook de verharding van het volk (Jes. 6:9 vv.) in zo verre Hij in de eerste plaats slechts de prediking van Zich wil. Even gestreng als daarom aan de ene zijde de profetische verkondiging tot den wil Gods moet worden teruggevoerd, als een uitvloeisel en afdruksel daarvan moet worden aangezien, eveneens niet minder de werking daarvan-het horen en niet horen daarvan is gelijkelijk Gods wil, daar Hij anders Zijn woord moest terughouden.

6. En gij, mensenkind! a) vrees niet voor hen, wanneer zij u zuur aanzien of u met afkeer den rug toewenden, en vrees niet voor hun woorden, waarmee zij u bedreigen of u smaden en lasteren, hoewel wederwilligen en doornen bij u zijn, en gij bij schorpioenen woont, 1) die u steken en smartelijk wonden (Openb. 9:5. Deut. 8:15); vrees voor hun woorden niet, b) en ontzet u niet voor hun aangezicht, want zij zijn een weerspannig huis, en met hen in verband te staan is een zwaar lot, een gevaarlijke toestand.

1) Beter vertaling is: wanneer distelen en doornen rondom u zijn en gij op schorpioenen zit. Doornen en distelen zijn het beeld van gevaarlijke mensen, die prikken en steken en evenzeer schorpioenen, dewijl de beet van deze dieren gevaarlijk is. De Heere God wil den Profeet leren om zich niet te ontzetten, niet bevreesd te zijn en door niets zich te laten terughouden van zijn lastbrief te ontvouwen.

7. Maar gij zult Mijne woorden, die Ik u in den mond zal leggen, tot hen spreken, hetzij dat zij horen zullen of hetzij dat zij het laten zullen, en aan dat laatste zal het bij hen niet ontbreken, want zij zijn weerspannig, ja de weerspannigheid in persoon.

Vrees is een woord, dat in gene vocatie van enen prediker behoort, maar ook geen menschenbehagen, dat dikwijls slechts een andere vorm van vrees is.

8. Doch gij, mensenkind, die in uwe betrekking tot Mij juist het tegendeel van hen moet wezen, hoor hetgeen Ik tot u spreek; wees gij niet weerspannig 1) in hetgeen Ik nu van u verlang, gelijk dat weerspannig huis zich verzet tegen al Mijne geboden en eisen; open uwen mond, dit is thans Mijn bevel aan u, a) en eet, wat Ik u geef, hoe wonderlijk en zeldzaam die spijs u ook moge voorkomen.

a) Openb. 10:9.

1) God gaat voort met zijn knecht te bevestigen, maar Hij verbant ene bedenking, welke den ijver van den Profeet kon breken. Want, wanneer Hij zegt, dat het huis Israëls met zo grote hardnekkigheid bevangen was, had hij honderdmaal den ijver om te leren kunnen laten varen. God nu voegt er prikkelen bij en vermaant hem om te volharden, ofschoon hij het huis Israëls met zo hopeloze hardnekkigheid bevangen leerde kennen. Gij, zegt Hij, hoor wat Ik tot u spreek. Hier zien wij dat niemand het ambt van onderwijzer kan waarnemen, tenzij in zover hij op de school Gods heeft gegaan. Derhalve behoren leerjongens Gods te zijn wie voor ware doctoren wensen gehouden te worden.

9. Toen zag, ik nog steeds in den toestand van verrukking, en ziet er was ene hand tot mij uitgestoken, en ziet daarin was de rol eens boeks (Openb. 10:2, 8 vv.).

10. En Hij spreidde die voor mijn aangezicht uit, Hij rolde de boekrol uiteen, opdat ik eerst mocht zien wat daarop geschreven stond; en zij was beschreven voor en achter, zowel buiten als binnen, terwijl anders alleen de binnenzijde pleegt beschreven te worden; maar hier kon de binnenzijde niet alles bevatten, daarom was ook de buitenzijde moeten gebruikt worden (Openb. 5:1); en daarin waren geschreven klaagliederen, en zuchting, en wee; 1) dat was de gezamenlijke inhoud.

1) Dit wil niet zeggen, dat op de rol des Boeks allerlei treurliederen waren geschreven, maar dat de inhoud er van allerlei treurige dingen behelsde, als den ondergang van stad en tempel, en wat daarmee in verband stond en derhalve stof tot treuren zou opleveren. Het was de openbaring van Gods toorn over de zonde en ongerechtigheden van het volk.

HOOFDSTUK 3.

1. Daarna zei Hij tot mij: Mensenkind! eet wat gij in deze naar u uitgestrekte hand vinden zult a) eet deze rol, waarvan gij den inhoud kent, en ga, wanneer gij daarmee uwen buik gevuld hebt, spreek tot het huis Israëls wat deze brief inhoudt.

a) Jer. 15:16. Ezech. 2:8. Openb. 10:9.

2. Toen gehoorzaamde ik aan dat bevel en opende ik mijnen mond, en Hij gaf mij die rol te eten, niet in stoffelijke werkelijkheid, maar door middel van een visionaire handeling, zo als zeker zij, die het nooit hebben ondervonden zich dien niet kunnen voorstellen, maar die in zijne zinnebeeldige betekenis zeer goed kan worden verstaan.

3. En Hij zei tot mij: Mensenkind, geef uwen buik te eten, en vul uw ingewand met deze rol, die Ik u geef, 1) opdat zij tot kracht en sap voor u worde; toen at ik, bij de eerste gehoorzaamheid van het openen des monds (vs. 2) nu ook de andere Hoofdst. 2:9 voegende, a) en het was in mijnen mond als honing, van wege de zoetigheid. 2)

a) Ps. 19:11; 119:103. Openb. 10:10.

1) Ezechiël vervolgt nu dat hem die rol werd gegeven om te eten, dewijl de dienstknechten Gods uit de binnenste aandoeningen des harten moeten spreken. Wij weten dat velen een genoeg beweeglijken tong hebben, maar niets anders, dan waarmee zij pralen. Ondertussen heeft God ook de spot met hun ijdelheid, dewijl hun arbeid alle vrucht mist. En daarom is op te merken het woord van Paulus dat het koninkrijk Gods bestaat in kracht. Doch de kracht des H. Geestes openbaart zich niet, tenzij wanneer iemand geroepen is om te leren, hij zijn ijver om het ambt uit te voeren ernstig aanwendt. Om deze reden wordt Ezechiël bevolen de rol te eten.

In het Goddelijke komt veel verwonderlijke voor. Wat eet daarentegen een mens al niet in zijne vleselijke lusten, en vele nietswaardige boeken worden als verslonden.

De Profeet moet een ander zijn dan degenen, tot welke hij wordt gezonden: volle overgave, gehele gehoorzaamheid aan Gods wil moet bij hem zijn. Hij moet slechts zijnen mond opendoen en de wijze nemen, die de hand des Allerhoogsten hem geeft. Wij hebben deze rol, die hem als spijze werd aangeboden, nu in zijn Profetisch boek geschreven voor ons, vol gejammer en vol bedreiging over het verderf van zijn volk; het woord dat hij van God heeft ontvangen om te spreken, is niet door hem uitgevonden; de Heere heeft het hem ingegeven; het is niet uitwendig vernemen, maar inwendig ervaren.

"Eet wat gij vinden zult. Ook ten opzichte der Goddelijke openbaring is waar, wat de Heere tot Zijne discipelen omtrent de gewone spijze zegt (Luk. 10:8): "eet wat u voorgezet wordt; " de stelling, dat men te kiezen heeft, dat in plaats van "wat ik vind" zet "wat ik wil, " ‘t is van den boze.

Zonder deze rol te hebben gegeten, moest niemand gaan prediken.

Onmogelijk kon God reeds hier den Profeet alle bijzonderheden uitvoerig zeggen omtrent het Goddelijke woord door hem in den loop van zijn Profetisch leven te verkondigen. Toch moet hij hier reeds substantiëel hebben, wat hij verder in bijzonderheden moet verkondigen; nu heeft de overgave van den inhoud zijner zending in dezen bijzonderen vorm plaats, dat hij ene boekrol, welke van wege haren rijken inhoud voor en achter beschreven is, waarop alles staat wat hij moet verkondigen, en waarvan de inhoud is klacht, gezucht en wee, op Gods bevel moet eten. Alzo heeft hij nu den inhoud daarvan in zich; hij verkrijgt op eens den gehelen inhoud van zijne profetische mededelingen als ene inwendige bezitting. Dit sluit echter niet uit, dat hij later tot elke bijzondere daad van zijn profetisch spreken en werken steeds ene bijzondere Goddelijke opwekking nodig heeft, die hem laat uitspreken wat hij in zich heeft.

De Profeet moet zich geestelijk vereenzelvigen met het woord, met den last Gods. Hij moet zich gans en al met lijf en ziele, het instrument Gods weten, hetwelk de Heere gebruiken wilde, om Zijn volk te brengen onder de tucht des Woords. Hij moest zich weten drager van het woord Gods te zijn. Uit dat Woord, door dat Woord leren en niets anders dan dat Woord tot het volk brengen.

2) Het woord van den levenden God is zoet als honing en honingzeem (Ps. 19:11), ook al ware het van den smartelijksten inhoud; als zodanig is ook voor Ezechiël de boekrol in zijnen mond zo zoet als honing (Jer. 15:16). Het is wonderbaar hoe zoet en lieflijk het is orgaan en de spreker van den Allerhoogste te zijn. Vervolgens komt echter ook de aard der woorden zelf in aanmerking, want ook de smartelijkste Goddelijke waarheden hebben voor den geestelijk gezonden mens ene verheugende en verkwikkende zijde. De verkondiging van het oordeel, ook wanneer het ons zelven treft, leidt ons in de diepten der Goddelijke gerechtigheid in, en geeft ons zo ene spijze voor de ziel. Alsdan is achter het gericht de genade verborgen, aan gindse zijde der wolk wenkt de regenboog.

4. En Hij zei tot mij, nadat Hij zo den inhoud mijner zending mij had ingegeven, mij nu ook latende gaan naar de plaats, die reeds in Hoofdst. 2:3-7 voor mij bestemd was: Mensenkind a) ga nu, dewijl wat Mijne opdracht zou kunnen tegenstreven, door het gebeurde in Hoofdst. 2:8-3 :3 overwonnen is, en u Mijn woord zo zoet als honing is geworden, ga henen, kom tot het huis Israëls, voor hetwelk Ik u tot Profeet hebt gesteld, en spreek tot hen met Mijne woorden.

a) Jer. 1:17.

5. Uitwendige moeilijkheden zult gij niet eerst behoeven te overwinnen, gelijk dat bij ene zending tot een heidens volk het geval zou zijn. Want gij zijt niet gezonden tot een volk, diep van spraak en zwaar van tong, niet tot een volk, dat ene vreemde, moeilijk aan te leren taal spreekt, zodat het geruimen tijd zou duren, voordat gij u verstaanbaar zoudt kunnen uitdrukken, waarbij dan nog zou komen, dat de vreemde taal en onbekende spraak ook weinig geschikt zou zijn tot uitdrukking van zulke gedachten, als gij zoudt hebben mede te delen, daar die tot hiertoe slechts in de dienst van aardse belangen en ongoddelijk streven was

gebruikt. Maar gij zijt gezonden tot het huis Israëls, welks taal uwe eigene moedertaal is, en dat van Mijn woord van vroeger tijd af gewend is, om u ook zonder meer dadelijk te verstaan, wanneer gij spreekt.

1) Hij moest gedenken dat zij het huis Israëls waren, tot hetwelk hij gezonden wordt om te spreken. Gods huis en zijn eigen en daarom zulken als op welken hij een bijzondere betrekking hadden met welke hij getrouwelijk en tederlijk moest handelen. Zij waren zulken, die hij van nabij kende, zijnde hij niet alleen hun landgenoot, maar ook hun lotgenoot in de verdrukking.

7. Maar in plaats van die uitwendige moeilijkheid, die eindelijk nog zou te overwinnen zijn, staat ene andere, ene inwendige over, die niet te overwinnen is; het huis Israëls wil naar u niet horen, omdat zij naar Mij niet willen horen (Matth. 10:24 v. Joh. 15:20 v En naar Mij willen zij niet horen, want het ganse huis Israëls, Israël in zijn geheel, afgezien van de weinige uitzonderingen, is, gelijk reeds in Hoofdst. 2:4 gezegdis, stijf van voorhoofd, en hard van hart zijn zij 1) (Zach. 7:11 v.).

1) Zelfs het uitverkoren volk wordt aldus beschreven. Indien de besten zo slecht zijn, hoe moeten dan de slechten zijn? Kom mijn hart, onderzoek in hoever gij deel hebt aan de algemene schuld, en dit doende, wees bereid u te verootmoedigen daar, waar gij schuldig zijt bevonden. De eerste aanklacht is die van onbeschaamdheid of stilheid van voorhoofd, gebrek aan heilige schaamte en roekeloze vermetelheid in het kwade. Vóór mijne bekering kon ik zondigen, zonder er berouw over te gevoelen, van mijne schuld horen gewagen zonder mij te verootmoedigen en zelfs mijne ongerechtigheid belijden, zonder inwendig vernederd te zijn. Een zondaar, die Gods huis binnengaat en voorgeeft tot Hem te bidden en Zijn lof te zingen, toont ene onbeschaamdheid des aangezichts van de ergste soort. Helaas! sedert den dag mijner wedergeboorte heb ik den Heere in Zijn aangezicht gewantrouwd, zonder blozen in Zijne tegenwoordigheid gemurmureerd, Hem aangebeden op ene onachtzame wijs, en gezondigd zonder mij daarover te bedroeven, Indien mijn voorhoofd niet van diamant ware, harder dan een keisteen, zou ik meer heilige vrees, meer verbrijzeling des harten kennen. Wee mij, ik ben een van die schaamtelozen uit Israël. En tweede beschuldiging is die van verharding des harten, en ik zal niet trachten mij hiervan vrij te pleiten. Eens had ik niets dan een stenen hart, en ofschoon ik nu uit genade een nieuw, een vlesen hart ontvangen heb, is er nog veel van mijne vroegere hardheid overgebleven. Ik werd niet door den dood van Jezus bewogen, zo als ik behoorde, ook werd ik niet door den verloren toestand mijner medemensen, door de boosheid der tijden, de kastijdingen van mijn hemelsen Vader, mijne eigene overtredingen zodanig getroffen als ik moest. O, dat mijn hart mocht smelten bij het verhaal van het lijden en den dood mijns Verlossers! Gave God dat ik verlost werd van dezen ondersten molensteen in mijn binnenste, van dit hatelijke lichaam der doods. Geloofd zij de naam des Heeren, de kwaal is niet ongeneeslijk, het dierbaar bloed van den Zaligmaker is het algemene middel ter oplossing en zal mij, mij zelf kunnen week maken, dat mijn hart versmelt gelijk was bij het vuur.

7. Maar in plaats van die uitwendige moeilijkheid, die eindelijk nog zou te overwinnen zijn, staat ene andere, ene inwendige over, die niet te overwinnen is; het huis Israëls wil naar u niet

horen, omdat zij naar Mij niet willen horen (Matth. 10:24 v. Joh. 15:20 v En naar Mij willen zij niet horen, want het ganse huis Israëls, Israël in zijn geheel, afgezien van de weinige uitzonderingen, is, gelijk reeds in Hoofdst. 2:4 gezegdis, stijf van voorhoofd, en hard van hart zijn zij 1) (Zach. 7:11 v.).

1) Zelfs het uitverkoren volk wordt aldus beschreven. Indien de besten zo slecht zijn, hoe moeten dan de slechten zijn? Kom mijn hart, onderzoek in hoever gij deel hebt aan de algemene schuld, en dit doende, wees bereid u te verootmoedigen daar, waar gij schuldig zijt bevonden. De eerste aanklacht is die van onbeschaamdheid of stilheid van voorhoofd, gebrek aan heilige schaamte en roekeloze vermetelheid in het kwade. Vóór mijne bekering kon ik zondigen, zonder er berouw over te gevoelen, van mijne schuld horen gewagen zonder mij te verootmoedigen en zelfs mijne ongerechtigheid belijden, zonder inwendig vernederd te zijn. Een zondaar, die Gods huis binnengaat en voorgeeft tot Hem te bidden en Zijn lof te zingen, toont ene onbeschaamdheid des aangezichts van de ergste soort. Helaas! sedert den dag mijner wedergeboorte heb ik den Heere in Zijn aangezicht gewantrouwd, zonder blozen in Zijne tegenwoordigheid gemurmureerd, Hem aangebeden op ene onachtzame wijs, en gezondigd zonder mij daarover te bedroeven, Indien mijn voorhoofd niet van diamant ware, harder dan een keisteen, zou ik meer heilige vrees, meer verbrijzeling des harten kennen. Wee mij, ik ben een van die schaamtelozen uit Israël. En tweede beschuldiging is die van verharding des harten, en ik zal niet trachten mij hiervan vrij te pleiten. Eens had ik niets dan een stenen hart, en ofschoon ik nu uit genade een nieuw, een vlesen hart ontvangen heb, is er nog veel van mijne vroegere hardheid overgebleven. Ik werd niet door den dood van Jezus bewogen, zo als ik behoorde, ook werd ik niet door den verloren toestand mijner medemensen, door de boosheid der tijden, de kastijdingen van mijn hemelsen Vader, mijne eigene overtredingen zodanig getroffen als ik moest. O, dat mijn hart mocht smelten bij het verhaal van het lijden en den dood mijns Verlossers! Gave God dat ik verlost werd van dezen ondersten molensteen in mijn binnenste, van dit hatelijke lichaam der doods. Geloofd zij de naam des Heeren, de kwaal is niet ongeneeslijk, het dierbaar bloed van den Zaligmaker is het algemene middel ter oplossing en zal mij, mij zelf kunnen week maken, dat mijn hart versmelt gelijk was bij het vuur.

8. En toch zend Ik u tot hen, om het in Hoofdst. 2:5 genoemde doel, en opdat zij nu, hoewel zij tegen u zullen strijden, toch u niet overwinnen (Jer. 1:18), a) ziet Ik hebter vervulling van uwen naam (2 Kon. 24:16) uw aangezicht stijf gemaakt tegen hun aangezichten, en uw voorhoofd stijf tegen hun voorhoofd.

a) Micha 3:8.

9. Uw voorhoofd heb Ik gemaakt als een diamant, die harderis dan a) ene rots. Ik heb dat gedaan, om hun sterkte in de boosheid, door de sterkte Mijner almachtige Godheid te overwinnen: b) vrees hen nieten ontzet u niet voor hun aangezichten, omdat zij een weerspannig huis zijn. Het zal u toch gelukken, ondanks al hun ongehoorzaamheid, in Mijn woord vast te staan.

a) Jer. 5:3 b) Jer. 1:8, 17. Ezech. 2:6. 1 Petr. 3:14.

Uit de hier genoemde vatbaarheid der heidenen volgt zo zeker, dat de zaligheid hun eens nog op werkzame wijze zal worden aangeboden, daar God den dood des zondaars niet wil, maar daarin lust heeft, dat hij zich bekere en leve. Ook is het woord, dat zulk vatbaarheid, in geval de zending van den Profeet tot de heidenen gericht ware, de uitwendige moeilijkheden zou overwinnen, in het Oude Testament bewaarheid in de geschiedenis van Naäman den Syriër en den Profeet Jona, in het Nieuwe Testament in de geschiedenis der Kananese vrouw en van den hoofdman te Kapérnaüm.

Maar het was toen nog niet de tijd der heidenen; het was nog de tijd van Israël, tot hetwelk ook de Heere zelf wilde komen, wiens voorlopers de Profeten waren.

Dat de taal van Israël de heilige taal was, in welke God van ouds af tot Zijn volk had gesproken, moest ook voor den inhoud de werkzaamheid van Ezechiël onder Israël uitwendig verlichten. Het is ook nu niet zelden gemakkelijker, op wereldse mensen te werken, dan op mensen, die met de tale Kanaäns van jongs af vertrouwd zijn (Jes. 19:18). Juist omdat Israël dadelijk verstond, waarover Ezechiël handelde, deed zijn tegenzin tegen Gods woord hem dadelijk uit den weg gaan. Bij de heidenen was meer moeilijkheid door de taal en meer gemakkelijkheid door de gesteldheid des harten, bij Israël was het omgekeerde, meer gemakkelijkheid door de taal, maar meer moeilijkheid door den toestand des harten.

Volgens hetgeen hier van de hardheid van der Joden hart gezegd wordt, moeten wij verwachten, dat alleen een bijzonder werk van Gods genade, ene buitengewone hulp van den hemel hun tegenstand zal verbreken; dat echter ook ene grote scheiding en schifting onder hen zal plaats hebben, welke de verkiezing (Rom. 11:7) op nieuw zal doen uitkomen (Openb. 12:7-12; 7:1-8 en 14:1-5 God wijkt voor geen mens; niet dat de Geest, dien Hij aan Zijne dienaren en werktuigen geeft, een hardnekkige Geest is, die bij eigen zin blijft, maar wel geeft Hij hem zulke krachtige en machtige woorden, dat niemand kan tegenspreken (Luk. 21:15. Efez. 6:19).

10. Verder zei Hij tot mij, nog ene vermaning ten slotte verbindende aan mijne heenzending: Mensenkind! vat al Mijne woorden, die Ikvervolgens, zo dikwijls gij aanleiding zult hebben, om uw profetisch ambt te volbrengen, tot u spreken zal, in uw hart, zodat gij er veel liefde voor gevoelt (1 Petr. 2:2), en hoor ze met uwe oren, met ingespannen opmerkzaamheid, opdat gij ze daarna ook weer getrouw moogt mededelen.

11. En hiermede sluit Ik Mijne inleidende openbaring aan u, ga henen, kom tot de weggevoerden, tot de kinderen uws 1) volks, en spreek tot hen wat Ik in elk bijzonder geval u zal opdragen, en zeg tot hentot inleiding van elke prediking: Zo zegt de Heere HEERE! Alsdan hebt gij niet verder te vragen naar de uitwerking van uw woord, daaromtrent geldt het in Hoofdst. 2:5 gezegde: a) hetzij dat zij horen zullen, of hetzij dat zij het laten zullen 2). Gij hebt alleen uwe roeping getrouw waar te nemen.

a) Ezech. 2:5, 7.

1) Het volk Israëls is hier niet meer Gods volk, maar volk van Ezechiël. Uw volk, zegt de Heere en niet, Mijn volk. Israël heeft het verbond verbroken, heeft God den rug toegekeerd, de afgoden nagehoereerd en is daarom van den Heere verlaten, in zo verre dat Hij het op dit ogenblik niet meer als Zijn volk erkent.

2) Wie zal horen, moet vertrouwen stellen in hem die spreekt; hij moet begeerte hebben om te horen, opdat hij het oor aan het Woord moge lenen. Hij hoort niet, wiens hart er niet bij is (Hand. 16:14)

De Profeet moet spreken, men moge horen of niet; dat is de beslistheid van den man Gods, die een voorhoofd als een diamant.

Bij de inleiding van een predikant in zijn ambt: 1) wat de gemeente in het oog moet houden, namelijk, dat de prediker ook wel een mens is, maar dien God op zijne voeten stelt. 2) Wat de prediker in acht moet nemen, dat namelijk God met hem wil spreken, dat dus ook hij een hoorder moet geweest zijn, voordat hij voor de toehoorders optreedt; dan moet hij echter niet meer naar de toehoorders zien, doch alleen op den Heere.

12.

IV. Vs. 12-21. Nadat de Profeet tot zijn roeping was toegerust en met het volk, waarmee hij te doen heeft, bekend was gemaakt, wordt hij nu ook door den Heere als in den geest naar de plaats van zijne werkzaamheid geveerd. Zwijgend en treurig zit hij ter neer onder degenen, tot welke hij geroepen is. Daarna komt echter tot hem de laatste instructie des Heeren, die tot volmaking van zijne roeping nog gevorderd wordt Deze houdt hem Zijn eigenlijk doel voor ogen, hetwelk daarin bestaat, dat hij een wachter voor Israël moet zijn, Gods woord tot hen moet brengen en hen van Gods wege waarschuwen. Zo wordt hem verklaard, hoever zijne verantwoordelijkheid zich uitstrekt, en in hoeverre hij op goeden uitslag kan rekenen.

12. Toen nam de Geest mij op 1), terwijl ik mij nog altijd in den toestand van verrukking bevond, en ik hoorde, terwijl ik zo daarheen werd gevoerd met het gezicht naar het doel der beweging gekeerd, achter mij eens stem van grote ruisching, zeggende: Geloofd zij de heerlijkheid des HEEREN uit Zijne plaats, 2) waar zij aan u kenbaar is geworden.

1) Dit wil niet zeggen dat de Profeet werkelijk van de ene plaats naar de andere wordt gevoerd, maar wat hier gezegd wordt behoort bij het visioen, hetwelk hij ontvangt.

Dit blijkt duidelijk uit het volgende vers en evenzeer uit het feit dat hij in vs. 23 hetzelfde ondervindt.

2) Er is geen twijfel aan of deze lofzang moest passend gemaakt worden bij de tegenwoordige omstandigheid, welke waargenomen werd. Terwijl derhalve die stem ruistte, wilde God de tegenruischende stemmen der volken verdoven, waar Hij bedacht, dat deze Hem beledigden. Wij weten nu dat dit volk een klagend volk was, en immer murmurerende wanneer het meende harder behandeld te worden dan billijk was. Alzo wordt de glorie Gods gesteld tegen

alle goddeloze en heiligschennende lasteringen, welke de Joden tegen God gewoon waren voort te brengen, alsof Hij wredelijk met hen handelde. In summa deze stem onderdrukte alle valse aanklachten waarmee toen de goddelozen de ere Gods geheel trachtten te vernietigen.

13. En ik hoorde behalve dat bepaalde lofgezang, tevens het geluid van der dieren vleugelen, die op de wijze bij Hoofdst. 1:9 en 11 genoemd, de een den ander raakten, en het geluid der raderen tegenover hen liet zich horen, en het geluid ener grote ruisching 1); zo ontstond als een akkoord van drie zamenstemmende tonen.

1) De stem van het groot geruis-dat is het opbreken der ontzaglijke verschijning, voor welke de Profeet vroeger (Hoofdst. 1:28) op de aarde was neergevallen, maar even als Jesaja in den tempel het driemaal Heilig des Heeren Zebaoth uit den mond der Serafim vernomen heeft, zo prijzen bij het verdwijnen nog de vier levende wezens van hun plaats Jehova's heerlijkheid. Wonderbaar lieflijk klinkt het gezang, terwijl wij ten laatste nog eens het ontzaglijk ruisen der vleugelen en het geweldig geraas der raderen vernemen; dat zijn de tonen der verhevenste muziek, die het heelal zelf laat horen. Schoon is de in elkaar grijpende harmonie op den voorgrond geplaatst door de gelukkige uitdrukking, dat de vleugelen der levenden elkaar kussen. Hoe vreselijk ook het geraas van vleugelslag en het raderwerk der schepping zij, er is daarin toch overeenstemming en liefde; wij horen ten laatste het zachte, lieflijke suizen, dat uit donder en aardbeving aan Elia zich liet horen als Gods innigste, heiligste wezen.

14. Toen hief de Geest mij op, en nam mij weg, en Ik ging henen, bitterlijk bedroefd door de hitte mijns geestes 1); maar de hand des HEEREN was sterk op mij.

1) De Profeet bevindt zich, als Gods macht hem op de plaats zijner bestemming brengt, in ene eigenaardige stemming. Door twee uitdrukkingen, "bitter" en "hitte des geestes" wordt deze stemming uitgedrukt, zowel bitterheid en treurigheid als toorn en ontevredenheid zijn in hem, en wel beide opwellingen te zamen; hij is in ontevredenheid treurig. Wat dezen storm van droefheid in hem opwekt, is zeker de hem voor ogen gestelde zonde van Israël, de hem getoonde oordelen over het volk, de moeilijkheid en vruchteloosheid der hem opgedragene roeping, alles met elkaar maakt hem treurig en moedeloos, dat hij zeker niet in staat is zijn werk aan te vangen, en het hem gaat als Mozes, Jesaja en Jona, als zij worden geroepen. Maar dezelfde hand en macht Gods, die hem op de plaats van zijn werk zet, houdt hem ook met vaste kracht in dezen inwendigen strijd.

Wij moeten vol van Gods toorn zijn over de zonde, vooral waar zij reeds straf, oordeel der verharding geworden is; maar ons gevoel tegenover de zonde kan om de liefde tot de mensen slechts smart zijn, als bij Ezechiël, of treurigheid, wanneer men alzo den melancholischen lijdzamen Jeremia (Jer. 6:11) van den cholerischen energischen Ezechiël wil onderscheiden. De dienaar Gods, die de laatste gevoelens naar karakter en omstandigheden niet in zich vond, moest tot nadenken komen, en leed over zich zelven dragen. Toorn zonder liefde is van den duivel en niet van God, even als ene liefde, die niet kan toornig worden, alleen natuur en menselijke zwakheid is.

Dit nu is gemakkelijk over te brengen, (n. l. met hetgeen vroeger gezegd, dat de rol hem zoet was als honing). De Profeet toch was niet geheel ontbloot van alle gevoel. Ofschoon hij zich geheel aan God gewijd had en niets in ijver en opgewektheid had verzuimd, had hij toch nog iets menselijks behouden. Vandaar de bitterheid des geestes waarvan hij spreekt, die hij daarom zijn geest noemt. Waar er een stilzwijgende tegenstelling schijnt te zijn tussen die beweging, waardoor hij was weggevoerd en tussen het gevolg, werd hij wel niet geheel bedorven, maar was hij toch verre af van de genade des Geestes, dewijl de Profeet zo door ijverzucht verteerd werd dat hij bijna de bevelen Gods vergat, die hij op zich genomen had.

Hebr. : "bitter in de verhitting mijns geestes. " Toen de profetische verrukking geëindigd was, en Ezechiël inzag wat last hem op den schouder werd gelegd, werd hij bedroefd en neerslachtig; het boek, dat aan Johannes te eten gegeven werd, was wel zoet in zijnen mond, maar bitter in den buik.

15. En Ik kwam tot de weggevoerden te Tel-Abib (= aren-heuvel), ene stad op ene hoogte in een vruchtbaar dal, rijk in koren, tot de gevangenen, die aan de rivier Chebar woonden; en ik bleef daar op den heuvel nederzitten, waar zij woonden; ja ik bleef daar verbaasd in het midden van hen a) zeven dagen. 1) Ik bleef daar treurig alleen met God bezig, om den indruk, dien het tot mij gekomen Godswoord op mijn gemoed had gemaakt, te bemachtigen, en mij voor het intreden in mijn profetenambt voor te bereiden.

a) Job 2:13.

1) Als de Profeet zit, rustig en stil zeven dagen, dan is het volstrekt niet twijfelachtig, of op die wijze heeft God hem voorbereid, om later met te groter verwondering van geheel het volk beginnen te spreken. Het moet toch niet ongerijmd schijnen, dat hij stom ter neer zat, waar hij toch door God was gezonden. Want dit is niet geschied uit luiheid of uit enigen aandrang, die aan een gebrek moet worden toegeschreven, maar zo had hij het ambt om te leren ontvangen, dat hij nog niet was voorzien van bepaalde bevelen, evenals iemand of door een koning of door de Senaat tot gezant kan gekozen zijn, doch naderhand omtrent de bevelen bericht ontvangt. Zo ook was de Profeet geroepen tot het profetisch ambt, maar hij wist nog niet wat hij moest zeggen.

Reeds deze houding van den Profeet was voor Israël een begin zijner prediking, al was het ook nog ene prediking zonder woorden; zij konden opmerken, dat er iets buitengewoons met hem moest zijn voorgevallen, en hadden begerig moeten vernemen, wat de Heere door zijnen mond hun zou verkondigen. zij zullen echter wel weinig acht op hem hebben gegeven, of hem zelfs wel voor enen gek hebben uitgemaakt.

De zeven dagen zijn niet zo zeer treurdagen, als wel dagen van voorbereiding en wijding tot den dienst, waartoe God hem geroepen had, zie Exod. 29:29 en vv. en Lev. 8:33 vv.

Het was ten gevolge van het ontvangen gezicht en ter voorbereiding, wat de Heere tot hem verder zou spreken.

16. Het gebeurde nu ten einde van zeven dagen, welke zulk ene heiliging aan den dienst van God vorderde (Ex. 29:30. Lev. 8:33 vv. 2 Kron. 29:17 dat het woord des HEEREN tot mij geschiedde, mij zowel de eigenlijke betekenis en grote verantwoordelijkheid van mijne roeping voorhoudende, als ook datgene, waarnaar ik mijne getrouwheid daarin moest afmeten, zeggende:

1) Hier wordt de algemene regel beschreven voor alle Profeten en herders der kerk, n. l. dat zij het woord uit den mond Gods zonden horen, door welke aanduiding God heeft willen uitsluiten, al wat de mensen uit zichzelven voortbrengen of verzinnen. Het is niet twijfelachtig, waar God Zich alleen het recht van spreken voorbehoudt, of hij beveelt allen mensen stom te zijn, opdat zij niet iets eigens voortbrengen; vervolgens, wanneer Hij hen beveelt te horen uit Zijn mond, of hij werpt een teugel aan, opdat zij niets verzinnen of overmoedig zijn op hun eigene verdichtselen, opdat zij niet dit of dat durven gevoelen. Vervolgens zien wij dat hier weggecijferd wordt, al wat de mensen uit zich zelven voortbrengen, waar God alleen wil gehoord worden. Want Hij verenigt zich hier niet met anderen als met de menigte, alsof Hij wilde ten dele gehoord worden. Hij neemt derhalve voor Zich wat wij terecht aan het hoogste gezag moeten toekennen, n. l. dat wij aan Zijn mond hangen.

17. a) Mensenkind! Ik heb u tot enen wachter, tot enen, die op enen hogen wachttoren is geplaatst, die als gevaar nadert het teken moet geven (Jer. 6:17); gesteld over het huis Israëls; zo zult gij daar Ik (Amos 3:7) niets doe, of Ik openbaar vooraf Mijn geheim aan de Profeten, Mijne knechten, het woord uit Mijnen mond horen. Ik zal Mijn geheim: het verborgen raadsbesluit Mijner naderende oordelen, aan u bekend laten worden, en alsdan zult gij op grond van het ontvangen woord, hen van Mijnentwege waarschuwen voor het dreigend gevaar, opdat zij zich bekeren en leven, want Ik heb geen lust in den dood des zondaars (Hoofdst. 18:23 en 32; 33:11).

a) Jes. 62:6. Ezech. 33:7. 1 Tim. 3:1.

18. Als Ik, gelijk gij dan ook dat woord uit Mijnen mond zult horen, tot den goddeloze zeg: Gij zult volgens Mijnen over u besloten raad den dood sterven, en gij waarschuwt hem niet volgens uwen plicht als wachter, en spreekt niet, om den goddeloze van zijnen goddelozen weg te waarschuwen, opdat gij hem in het leven behoudt, ten gevolge zijner bekering, die goddeloze zal in zijne ongerechtigheid sterven, want ook zonder de bijzondere openbaring, die Ik door hem ten dele wilde laten, had hij toch in Mozes en de andere Profeten reeds getuigenis tegen de zonde, en licht genoeg om den weg der gerechtigheid te vinden, wanneer hij ernstig had gewild, maar zijn bloed zal Ik van uwe hand eisen, even als waart gij het, die hem hadt gedood (Gen. 9:5 v.).

19. Doch als gij uwen plicht getrouw waarneemt en den goddeloze waarschuwt en hij zich ondanks dat van zijne goddeloosheiddes harten en van zijnen goddelozen weg en wandel niet bekeert, hij zal in zijne ongerechtigheid sterven, die ook zonder uwe bijzondere waarschuwing reeds het oordeel waardig was, maar bij zulk ene verharding zeker den dood heeft verdiend; maar gij hebt uwe ziel bevrijd, zodat gene bloedschuld aan u kleeft.

Zeer juist merkt Hengstenberg hier op, dat de "goddeloze" hier niet een enkel individu is, maar een ideaal persoon, de gepersonifiseerde soort. In de toen zo diep gezonken tijden was het begrip van den goddeloze en dat van het volk vrij wel één, daar dan de zending der Profeten het geheel des volks aanging, was niet zozeer de bijzondere zielenzorg, als wel de openbare prediking hun opgelegd, en zo hebben ook Ezechiëls voorzeggingen over ‘t algemeen ene nationale betekenis; met de bijzondere personen als zodanig heeft hij nooit te doen. Wanneer intussen bij verdere ontwikkeling dezer gedachte wordt beweerd, dat ook de rechtvaardige, over wien de beide volgende verzen handelen, hetzelfde subject aanwijst, en wel Israël naar zijne eigenlijke bestemming en naar zijn beter verleden (vgl. Jes. 1:21 1), dan verkrijgen wij op die wijze gene bevredigende verklaring. Integendeel wordt in het volgende van het groot geheel des volks, zo als dat naar zijne overwegende meerderheid "de goddeloze" wordt geheten, het kleine deel der beter gezinden afgescheiden, die echter toch ook wel velerlei aandeel hadden aan het goddeloze, en in gevaar waren door het zuurdeeg der groot menigte geheel doorzuurd te worden. Deze rechtvaardige is het dan, die er voor moet bewaard worden, dat hij zich niet van zijne gerechtigheid afkere, en die nu, als hij "niet zondigt, " zich niet in de algemene goddeloosheid laat verstrikken, dit verkrijgt, dat hij leeft; opmerkelijk is het dadelijk, op den eersten blik, dat van de zijde der goddelozen slechts dat ene wordt in ogenschouw genomen, dat hij sterft, en het voor den Profeet alleen de vraag is, of hij voor dat sterven verantwoordelijk is of niet. Van een zich bekeren er levend blijven is alleen als goddelijke bedoeling maar niet als werkelijk gevolg sprake. Dit is zeer goed daaruit te verklaren, dat ontkent het gehele huis van Israël, d. i. het huis van Israël in zijn geheel, reeds vast staat, wat in vs. 7 is gezegd. Daarentegen wordt omtrent de rechtvaardigen dadelijk zo gesteld, dat hij, die zich van zijne gerechtigheid afkeert, des Profeten verantwoordelijkheid wordt er naar afgemeten, of hij het van zijne zijde aan de waarschuwing heeft laten ontbreken, zodat hij in zijne zonde gestorven is, of dat hij die waarschuwing heeft laten plaats vinden. In dit tweede gedeelte wordt we der slechts ene zaak in beschouwing genomen, namelijk, dat de gewaarschuwde niet zondigt en blijft leven, terwijl al het andere geheel buiten ogenschouw blijft. Hier bij het kleinere, betrekkelijk rechtvaardige gedeeld, dat echter in gevaar is van door den zuurdesem der grote massa te worden aangestoken, moet dus den Profeet bepaald een werkelijk gevolg zijner prediking voor ogen worden gesteld, gelijk hem vroeger bij Israël in ‘t algemeen, zulk een uitzicht bepaald was afgesneden. Zo alleen, menen wij, wordt de plaats juist opgevat.

Wij hebben de verklaring van Hengstenberg en Dächsel laten staan, opdat men kunne zien, hoe door velen gedacht wordt over "de goddelozen" en "de rechtvaardigen". Wij voor ons zijn echter van mening, dat ook hier wel degelijk gedacht wordt aan bijzondere personen. Het is volkomen waar, Israël als volk was niet te redden van de slavernij van Babel, maar uit Israël waren er nog wel te redden uit het algemeen verderf, hetwelk onder Israël werd gevonden. En daartoe wordt de Profeet gezonden, om zowel den goddeloze als den rechtvaardige te waarschuwen, opdat de goddeloze leerde wandelen op den weg des behouds en de rechtvaardige behoed werd voor afval.

20. a) Als ook een rechtvaardige zich van zijne gerechtigheid 1) afkeert, door naar de zijde der goddelozen over te gaan (vs. 18), en onrecht doet naar het voorbeeld van deze, en Ik enen aanstoot voor zijn aangezicht leg, daar Mijne gehele Regering zo is ingericht, dat die aan de

boze lusten zijns harten toegeeft ook gelegenheid vindt om daaraan bot te vieren, en verzoeking genoeg vindt, om den weg des verderfs te kiezen (2 Sam. 24:1), hij zal sterven; omdat gij hem niet gewaarschuwd hebt, hetwelk toch het werkzame tegengift moest zijn tegen de macht der verzoeking, en als het ware de wederopheffing van den aanstoot, die voor zijn aangezicht was gelegd, zal hij in zijne zonde, die hij heeft misdreven, sterven, en zijne gerechtigheden, die hij gedaan heeft, zullen niet gedacht worden. Hij zal daarin geen vrijbrief hebben voor straffelozen afval; maar zijn bloed zal Ik, even als dat van den goddeloze, dien gij niet gewaarschuwd hebt (vs. 18), van uwe hand eisen.

a) Ezech. 18:24; 33:12 vv.

1) Hier wordt niet bedoeld een werkelijk wedergeborene, want voor dien is volstrekte afval onmogelijk, maar iemand die althans voor het uitwendige zich nog aan God en Zijn dienst vasthield.

De gerechtigheid moet dan ook opgevat worden in den zin van zaakgerechtigheid, in het onderhouden van de Wet en van al wat God, de Heere, had verordineerd.

21. Doch als gij den rechtvaardige waarschuwt, opdat de rechtvaardige niet zondige, waarvan hij reeds met het afkeren van zijne gerechtigheid een begin heeft gemaakt, en hij niet zondigt, niet voortgaat op den verkeerden weg, maar tot den waren weg terugkeert, hij zal zeker leven, omdat hij gewaarschuwd is, en de bedoeling, met welke Ik u tot een wachter gesteld heb (vs. 17) aan zijn hart is bereikt; en gij hebt hier op ene veel zaliger wijze dan in het geval van vs. 19 uwe ziel bevrijd 1).

1) Wanneer de Profeet zijnen plicht verzuimt, komt dat den goddeloze niet ten goede, hij sterft om zijne misdaad, hij heeft toch Mozes. Waar de openbare leraars hun plicht niet doen, daar is toch de Heilige Schrift aanwezig en het is een ieders eigen schuld, wanneer hij zich door die stem niet tot bekering laat leiden. Maar aan den ontrouwen dienaar Gods wordt in zulk een geval de bedreiging vervuld, volgens welke God van hem, die bloed vergiet, de ziel des mensen wil vorderen; want het woord: "wie bloed vergiet, " heeft niet slechts betrekking op den gewonen moordenaar, het geldt al degenen, die op enige wijze door daad of nalatigheid tegen het leven des naasten handelen, het geldt in ‘t bijzonder hen, die niet getrouw zijn in het ambt, dat tot leven en zaligheid moet leiden.

Gij zult verantwoordelijk zijn voor den dood des zondaars, wanneer gij niet hebt gewaarschuwd, gelijk iemand, die zijn naaste in doodsgevaar ziet verkeren en hem niet waarschuwt, mede schuld heeft aan zijnen dood en voor zijne nalatigheid in zo gewichtig ene zaak geoordeeld en gestraft wordt.

Het zijn voor God nog lang niet zulke erge moordenaars, die door beulshanden moeten sterren, als vele zeer gemoedelijke, zeer beschaafde mensen zijn, die op hun ambt als op een goed inkomen nederliggen, maar door hun voorbeeld, of doordat zij slechts stomme honden zijn, de zielen in de hel laten verderven.

Wanneer een leraar niet met allen ernst de zaligheid zijner toehoorders zoekt, is dit een zeker teken, dat hij voor zijne eigene zaligheid niet waarlijk bekommerd is, want waar het ene is, kan het andere niet uitblijven. 0

22.

B. Nu begint het eerste gedeelte der voorzeggingen van Ezechiël, die doorgaans op de verwoesting van Jeruzalem zien en van Hoofdst. 3:22-24 :27 loopt, Even als in Hoofdst. 1:1 nauwkeurig de tijd werd aangegeven, op welken de Profeet de openbaring van God had, welke hem tot zijn ambt riep, zo worden ook vervolgens de tijdpunten, op welke de opdracht Gods tot hem komt nauwkeurig aangegeven na het jaar sedert de wegvoering van den koning Jojachin en volgens dag en maand van het jaar (Hoofdst. 8:1; 20:1; 24:1 En daar nu voor Hoofdst. 1-7 het vijfde, voor 8-19 het zesde, voor 20-23 het zevende, en voor hoofdst. 24 het negende jaar sedert die wegvoering is aangegeven, zo blijkt, dat de voorzeggingen juist volgens tijdorde zijn gerangschikt. Het beeld der Profetische werkzaamheid stelt zich alzo bij Ezechiël voor als in een door hem zelven voortgezet profetisch dagboek, en dat heeft Zijne deugdelijke reden: "daar de werkzaamheid der Profeten voornamelijk ene geestelijke was, bestaande in de prediking des Woords, daar is mededeling en bewaring van dit Woord zelf de schildering van hun werkzaamheid, eigenlijk hun profetische biografie. HÄVERNICK).

I. Vs. 22-27. In de eerste afdeling die van Hoofdst. 3:22-7 :27 loopt, en nog in het eerste jaar van Ezechiëls roeping valt: hebben wij de eerste algemene volvoering voor ons van hetgeen den Profeet was opgedragen. De ondergang, die Juda en Jeruzalem wacht, met alle zijne verschrikkingen, wordt zeer omstandig meegedeeld. Aan die afdeling gaat de inleiding, die voor ons ligt, vooraf. Dadelijk na zijne roeping en nog op dezelfde plaats, waar het laatste woord der roeping tot hem was gekomen (vs. 17-21), dus te Tel-Abib, verkrijgt Ezechiël ook de eerste bijzondere opdracht. Terwijl hem wordt geboden uit het midden der gevangenen, onder welke hij zich ophoudt, naar buiten in het veld te gaan, om Gods openbaring te ontvangen, en hij aan dit bevel gehoorzaamt, verschijnt hem daar in de eenzaamheid wederom het Goddelijk gezicht, dat hij aan den Chebar had, en geeft hem eerst algemene aanwijzingen, hoe hij zich bij de volvoering der Goddelijke opdrachten moet gedragen.

22. En de hand des HEEREN was daar, waar het woord vs 17 vv. tot mij was gekomen, dus in de stad, die de Aren-heuvel genaamd wordt, op mij, maakte zich van mij meester en plaatste mij in den toestand van verrukking (Hoofdst. 1:3), en Hij zei tot mij: Maak U op, ga uit in de vallei, in het dal, waartoe Tel-Abib behoort, en Ik zal daar met U spreken.

23. En ik maakte mij op, en ging uit in de vallei, en ziet de heerlijkheid des HEEREN stond aldaar voor het mij geopend oog des geestes (2 Kon. 6:17. Openb. 1:10), gelijk de heerlijkheid, die ik gezien had, toen ik de openbaring ontving (Hoofdst. 1:4 vv.) bij de rivier Chebar; en ik viel even als toen (Hoofdst. 1:28), op mijn aangezicht.

Afgescheiden zijn is de voorwaarde tot het ontvangen van Goddelijke mededelingen. God openbaart zich alleen dan aan het gemoed, wanneer het zich aan wereldsen invloed geheel onttrokken heeft.

Ook van Christus lezen wij, dat Hij soms in de eenzaamheid is gegaan; overigens scheidt ook inwendig verschil ons van de wereld af, al zijn wij ook midden in de wereld. (H. en HFM).

Hier is een dal nabij den Chaboras bedoeld, en dit wordt door het bepalend lidwoord als een den Profeet wel bekend dal aangewezen. Juist in de keerpunten en bij de hoofd-werkzaamheden van zijne profetische werkzaamheid (vgl. Hoofdst. 8:4 vv. 43:1 vv. 1) verschijnt God aan Ezechiël, en wel altijd op dezelfde wijze als bij zijne roeping. Wij zullen echter niet mogen zeggen, dat God aan Ezechiël later zo verschijnt, omdat Hij hem bij zijne roeping zo is verschenen, maar omgekeerd, omdat God later hem bij Zijne profetische werkzaamheid zo wilde en moest verschijnen, daarom verscheen Hij hem reeds bij zijne roeping in die gedaante-die verschijning van God staat tot Zijn gehele leven als Profeet in ene bepaalde betrekking.

24. Toen kwam de Geest in mij, er kwam weer levenskracht in mij, even als in Hoofdst. 2:1 v. en deze stelde mij op mijne voeten, en Hij sprak met mij, en Hij zei tot mij: Ga naar de stad, besluit u binnen in uw huis; ga tot niemand, behalve waar gij een buitengewoon bevel om uit te gaan van Mij ontvangt (Hoofdst. 12:1 vv).

Dit opsluiten in huis, gelijk ook het binden met touwen, vs. 25 en het verstommen vs. 26 moet niet als voorbeduidend worden aangemerkt, maar enkel als zinnebeeldige dichterspraak. God, die in dit Hoofdstuk aan Ezechiël zijnen plicht als Profeet voorschrijft, beveelt hem hier, dat hij zich nooit aan het volk zal mogen vertonen, dan wanneer God hem daartoe roept of vrijheid verleent, en dat hij niet tot hen spreken mag als vermaner en raadgever, dan wanneer God hem eerst Zijnen wil heeft geopenbaard. Dit nu drukt de dichter in den profetischen stijl elders uit: "gij zult u opsluiten in uw huis; wanneer gij lust moogt gevoelen mijn u aan het volk te vertonen, moet het u zijn, alsof gij met touwen waart vastgehouden; verlangt gij uwe landgenoten toe te spreken, het zal zijn alsof Ik uwe tong aan uw gehemelte had vastgehecht; dit weerspannig geslacht is niet altijd onderricht waardig, noch vatbaar daarvoor. Maar wanneer Ik u Mijne openbaringen mededeel, dan moogt gij vrij uitgaan, en spreken met al de vrijmoedigheid en kracht van een waren Profeet, en dan behoeft gij u ook over den uitslag niet te bekommeren. Zonder mijn bevel moogt gij niets doen, daarmee alles.

25. Want u aangaande, mensenkind! ziet zij zouden 1) dikke touwen aan u leggen, en zij zouden u daarmee binden; daarom zult gij niet uitgaan in het midden van hen. 2)

1) Of, men zal dikke touwen enz. en men zal u binden. Wie zullen dat doen? De volksgenoten? Maar nergens in het gehele Boek wordt ons gemeld, dat de Joden in Babel een vijandige houding tegen Ezechiël hebben aangenomen. In verband met Hoofdst. 4:8 nemen wij veel liever aan, dat dit van Gods wege zou worden gedaan. In vs. 24 beveelt God hem om binnen in zijn huis te blijven. In vs. 26 zegt de Heere dat Hij Ezechiëls tong aan zijn gehemelte zal doen kleven, zodat hij stom zal worden. Welnu ook dat binden met dikke touwen zou van den Heere geschieden, om hem te verhinderen uit zijn huis te gaan en tot zijn volk te spreken. Dit ligt geheel op de lijn van vs. 24 en 25.

Dit niet kunnen spreken was een gericht over Israël, vanwege hun weerspannigheid tegen den Heere.

2) Wanneer het binden van den Profeet van onzichtbare machten uitgaat zo is de uitdrukking ook niet letterlijk op te vatten, van een vinden met stoffelijke strikken, maar God bindt hem door geestelijk geweld, zodat hij noch zijn huis verlaten, noch tot zijn landgenoten kan heengaan, noch de hem voorgeschreven stelling kan veranderen. Dit geschiedt niet om hem de uitoefening van zijn beroep te verhinderen, maar integendeel om hem zo tot het hem bevolen werk geschikt te maken, dat de gevolgen er van te schitterender zijn.

De bedoeling ligt voor de hand. Hij zal zich afgescheiden gevoelen van Israël en enkel orgaan des Heeren HEEREN. Hij zal zwijgen, wanneer hij zwijgen moet en dan alleen spreken, wanneer de Heere God hem beveelt te spreken.

26. En Ik zal, om u het spreken onmogelijk te maken, uwe tong aan uw gehemelte doen kleven, dat gij stom worden zult, en zult hun niet zijn tot een bestraffenden man; a) want zij zijn een weerspannig huis, over hetwelk door dit verstommen de profetie van een gericht komt.

a) Ezech. 2:5.

27. Maar als Ik met u spreken zal, zo als dat op bepaalde tijden en met bepaalde bedoelingen toch zal geschieden, dat ik u een woord geef, om hun mede te delen, zal Ik uwen mond opendoen, en gij zult tot hen zeggen; Zo zegt de Heere HEERE! waarop gij dan laat volgen, wat gij moet mededelen. Wat het gevolg of de uitwerking aangaat, daarop is van toepassing de vaste regel (Hoofdst. 2:5, 7 3:11): Wie hoort, die hore, en wie het laat, die late het; het worde aan hun keuze overgelaten; want zij zijn een weerspannig huis, dat ik enigermate heb losgelaten.

Het besluiten in zijn huis moet zijne volksgenoten niet van hem afsluiten, want wat hij daar doet is voor het huis van Israël en geschiedt voor hun ogen (Hoofdst 4:3, 12; 8:1 1); maar hij moet voor hen een afgeslotene zijn, d. i. een die niet in hun midden mede uitgaat.

De Profeet moet zich in zijn huis opsluiten in tegenstelling tegen het openlijk optreden als redenaar. De naaste gedachte in vs. 25 is dan: zij mogen met u handelen zo als zij willen, toch zult gij niet als redenaar optreden, wanneer gij gene bijzondere opdracht van Mij hebt ontvangen. Het geval, dat naar de zaak slechts ondersteld is, wordt voorgedragen in den vorm als ware het werkelijk geschied, alleen voor het visioen is het werkelijk.

In plaats van hem de verzekering te geven van goed gevolg, wanneer hij te eniger tijd tot het volk zou spreken, laat God de zaak hier twijfelachtig, en Ezechiël moest daarover niet verslagen of ongerust zijn, maar het laten zijn zoals het wilde. Noch God, noch Zijn Profeet zullen er iets bij verliezen, maar de Profeet zal beloond worden, voor zijn getrouwheid in het bestraffen van zondaars, en God zal de ere van Zijn rechtvaardigheid ontvangen in het veroordelen van hen, omdat zij de bestraffing niet hebben aangenomen.

Dat de Profeet tot aan het uitspreken der Hem van God gegevene woorden zich van alle spreken onthoudt, moet aan de ene zijde de woorden Gods, die hij uitspreekt des te duidelijker als zodanige laten voorkomen, aan de andere zijde zijnen hoorders een getuigenis zijn van stomme smart, waarmee de inhoud van Gods woorden hem vervult en naar recht ook hem moest vervullen.

Dit zich stom houden, volgens hetwelk hij alleen dan moest spreken, wanneer God hem den mond zou openen tot het uitspreken van een hem ingegeven woord, wordt den Profeet in de eerste plaats wel opgelegd voor den duur der tijdruimte in onze afdeling vervat tot Hoofdst. 7:27; maar de Goddelijke bedoeling strekt zich toch verder uit over den gehelen tijd, tot aan de vervulling zijner bedreigende voorzeggingen door Jeruzalems verwoesting.

Ten gevolge daarvan sprak hij in den tijd van nu tot Hoofdst. 24:27 (4 jaren en 6 maanden) alleen dan, wanneer God hem tegen Israël te spreken gaf; in den tijd tussen Hoofdst. 24:27 en 33:21 (3 jaren) sprak hij ook niet tegen Israël, maar was geheel stom, wanneer God hem gene bedreigingen tegen buitenlandse volken gaf uit te spreken. Toen echter na Hoofdst. 33:21 Jeruzalem was veroverd werd de stomheid van hem weggenomen, opdat hij verder zegen aankondigen zou.

Het is geen goed teken, wanneer God Zijnen knechten, om de verkeerdheid als het ware den mond snoert, en alle opgewektheid tot spreken ontneemt (Hand. 16:6).

HOOFDSTUK 4.

DE BELEGERING DER STAD JERUZALEM VOORAFGEBEELD.

Vs. 1-17. Thans deelt de Heere Ezechiël den eersten profetischen last mede. Deze heeft betrekking op de belegering van Jeruzalem, en moet die belegering in symbolische tekenen voorstellen en haar alzo, door middel van levendig uitgevoerde beelden, van de zijde harer zekerheid, van hare oorzaak, verschrikkingen en gevolgen aan het voorstellingsvermogen duidelijk maken. Wat vooreerst de zekerheid aangaat, zo moet de Profeet de stad op enen tichelsteen tekenen, om haar heen ook de belegeringswerktuigen, tussen haar en hemzelven, in wien Gods verhouding hier wordt voorgesteld, ene ijzeren pan als scheidsmuur oprichten, en nu Zijn aangezicht tegen haar stellen, als dat hare belegering en haren ondergang bedoelt (vs. 1-3). Wat verder de oorzaken aangaat, zo worden nu de zonden van het gehele volk, in alle 12 stammen, als in één zamengevat. Voor het huis van Israël heeft Ezechiël 390 dagen hun misdaad te dragen, doordat hij onafgebroken op de linkerzijde moest liggen, en voor het huis van Juda 40 dagen, liggende op de rechterzijde, want Israëls schuld is ene 390 jarige en die van Juda ene 40 jarige (vs. 4-8). De verschrikkingen der belegering worden door het voedsel gedurende de 390 dagen, en de gevolgen of de ballingschap door de spijs gedurende het 40-daags nederliggen uitgedrukt (vs. 9-17).

1. En gij mensenkind! neem u in uw huis, waarin gij u hebt opgesloten (Hoofdst. 3:24), tot hetwelk echter uwe volksgenoten onverhinderden toegang hebben, om aan te zien, wat gij op mijn bevel doet (vs. 3 en 12), enen tichelsteen, enen in de zon gedroogden en gemakkelijk te bewerken steen van leem (Gen. 11:3. Jes. 9:10), en leg dien voor uw aangezicht, en bewerp, ontwerp, teken daarop in een eenvoudig plan, de stad Jeruzalem (liever: ene stad-Jeruzalem).

2. En maak ene belegering tegen haar, stel de op den tichelsteen getekende stad als ene belegerde voor, en bouw, om die voorstelling te geven tegen haar sterkten, in opgerichte belegeringstorens, die gij eveneens met den griffel op den steen ontwerpt, en werp tegen haar enen wal op (2 Kon. 25:1), en stel legers tegen haar, gereed tot ene langdurige insluiting, en zet tegen haar stormrammen rondom.

3. Verder, neem gij, die als Mijn Profeet des Heeren plaats inneemt, u ene ijzeren pan, en stel ze tussen u en den tichelsteen met zijne tekening tot enen ijzeren muur tussen u, Mijnen vertegenwoordiger, en tussen die stad. 1) Zo worde aanschouwelijk voorgesteld het woord Jes. 59:1 : Uwe ongerechtigheden maken ene scheiding tussen u en uwen God. (Klaagl. 3:44). Maak verder aanschouwelijk wat Ik, de Heere, met Jeruzalem voor heb, en richt uw aangezicht tegen haar, tonende, dat nu zonder genade of herroeping ondergang en verwoesting is voorgenomen, stel uw aangezicht dat zij in belegering kome, en gij zult ze belegeren, doordat gij over de pan heen de beeltenis der belegerde stad met strakke blikken aanstaart. Dit zij den huize Israëls een teken, waaruit zij, die het mede aanzien wat gij doet, en zij die het van die ooggetuigen horen, moeten opmerken wat er zal geschieden.

1) Opdat het aanwijze, dat Hij als het ware een ijzeren muur heeft daargesteld tussen Zich en de bergen, d. i. dat God, het besluit en het vonnis Gods tegen hen onherroepelijk is en dat God

noch de gebeden en klachten der burgers zal verhoren, noch voor hen zich tot mededogen laten bewegen.

Terwijl de man vervuld met Gods Geest niet mag spreken moet hij de stille spraak der Schrift laten lezen, en het symbool is zijn geschrift. Onder den tichelsteen moet men liever geen gebranden maar een zachten steen van leem verstaan, waarin de afbeelding van ene belegerde stad gemakkelijk kon getekend worden. Den inhoud van vs. 2 moet men niet zo opvatten, als moest de Profeet op den steen alleen het beeld der stad tekenen, de belegeringswerktuigen in figuren van andere stof om den beschreven steen plaatsen, want dan zou Jeruzalem het eerst op den steen moeten zijn ingetekend, dan zou het aanstonds door den steen zelven kunnen voorgesteld zijn. De uitdrukkingen "maak ene belegering tegen haar, bouw, werp op enz. willen zeggen dat de getekende voorstelling door de hand des Profeten de kracht had, om het voorgestelde ook werkelijk te laten worden, daar het teken op Gods bevel geschiedt. De handeling sluit zich aan de gewoonte in Babylonië en Assyrië aan, om in tichelstenen schrift en tekenen aan te brengen. Daarbij moet men opmerken, dat dergelijke tichelstenen gewoonlijk een voet lang en even zo breed waren, dat dus één ruimte genoeg aanbood, om alle de genoemde figuren op te nemen. In vs. 1 is de woordvoeging opmerkelijk, zo als zij in den grondtekst voorkomt; "teken daarop ene stad-Jeruzalem!" Eerst verkrijgt de Profeet dus in ‘t algemeen de opdracht, om ene stad ter belegering bestemd, te tekenen. De nadere bepaling die dan volgt, dat Jeruzalem die stad was, moet den indruk maken van het verrassende, onverwachte: hoe erg moet zij het hebben gemaakt, hoe geheel ontaard moet zij zijn geworden, wanneer de Heere dat met haar voor had. " Terwijl nu Ezechiël in vs. 3 #Eze den Heere voorstelt, die tussen Zich en Jeruzalem een scheidsmuur heeft opgericht, dat Hij om hunner zonden wil Zich verder niet meer over haar wil ontfermen, ja in de Chaldeën het zelf is, die de stad aanvalt en ze verwoest, ontvangen de ooggetuigen deze Goddelijke vermaning: "geeft geheel uwe sanguinische verwachtingen op, uwe politieke illusies; de enige weg tot zegen gaat door de bekering, welke wel het gericht over het geheel niet meer kan afwenden, maar toch kan bewerken, dat ieder voor zich te midden daarvan enen God van genade hebbe, en vervolgens ook, dat na het gericht zich Gods genade weer tot Zijn volk zal wenden.

Ontegenzeglijk waar is het dat hier wordt aangeduid, Gods onveranderlijk besluit, om de stad over te geven in de handen der vijanden. De zonden van Israël hadden een ijzeren scheidsmuur opgetrokken tussen hen en hun God, en daarom kon niets Zijn besluit keren. Geen bekering van enkelen kon de verwoesting van stad en tempel in haar geheel tegen houden.

4. Waart gij in vs. 3 de vertegenwoordiger des Heeren; nu zult gij het ook zijn van het volk in zijne beide delen, het rijk der Tien stammen en het rijk van Juda. Lig gij ook neer, strek u op de aarde uit en lig daar van den 13den der vierde maand af op uwe linkerzijde, en leg daarop de ongerechtigheid van het huis Israëls, het noordelijk rijk, dat ondanks zijne grotere uitgestrektheid, toch innerlijk het mindere deel is, en waarmee dan ook de linkerzijde overeenkomt; neem die schuld op u, om voor te stellen wat Israël zal lijden; naar het getal der dagen, volgens Mijne uitdrukkelijke bepaling, die Ik nu laat volgen (vs. 5), dat gij daarop zult liggen, zult gij hun ongerechtigheid dragen. 1)

1) Dit is geen plaatsvervangend dragen, dit spreekt van zelf, maar een zinnebeeldig, een symbolisch dragen van de zonden van het rijk van Israël, gelijk straks van de zonden van het rijk van Juda.

Het is zamen 430 dagen, voorstellende 430 jaren. Zoals hier onder wordt aangegeven, menen velen dat hiermede bedoeld worden de zonden van opstand tegen den Heere vanaf de dagen van Salomo, wat het rijk van Israël betreft en van het rijk van Juda vanaf het 18de jaar van koning Josia. Onzes inziens ten onrechte. Wij vatten het meer typisch op, in den zin, dat gelijk voor het volk Israël eerst na 430 jaren er verlossing kwam uit de slavernij van Egypte en Israël dus gedurende 430 jaren de dagen der vreemdelingschap heeft doorleefd, zo ook zou naar een bepaalden tijd, den tijd Gods, hier voorgesteld onder het getal 430 de tijd der vreemdelingschap eindigen voor het zwaar beproefde volk in Babel.

Ongetwijfeld heeft Ezechiël ook al die dagen op de ene en de andere zijde gelegen. In vs. 12 staat toch uitdrukkelijk dat het voor hun, d. i. der Israëlieten ogen geschied is.

5. Want Ik heb u gegeven de jaren hunner ongerechtigheid, die voor hun rekening liggen, naar het getal der dagen; zo vele jaren als die hunner misdaad zijn, zo vele zult gij moeten nederliggen, namelijk drie honderd en negentig dagen, d. i. daar het vijfde jaar waarschijnlijk een schrikkeljaar is (Ex. 12:2), tot den 18den der vierde maand in het zesde jaar na Jojachins wegvoering; zo lang is het, dat a) gij de ongerechtigheid van het huis Israëls dragen zult.

a) Num. 14:34.

Het jaar, waarin de Heere Ezechiël dat liggen op de linkerzijde oplegt, is volgens Hoofdst. 1:1 vv. het jaar 594 v. C. Rekenen wij van hier 390 jaren terug, dan komen wij tot het jaar 984, dus op het einde van Salomo's regering (van 1015-975 v. C.), waarbij wij dan moeten vergelijken wat in 1 Kon. 11:26-40 verhaald is. De 390 jaren omvatten dus de schuld der 10 stammen van de eerste oproerige gedachten in den stam van Efraïm in het 31e jaar der regering van Salomo tot den tegenwoordigen tijd; want nog is er gene bekering des huizes Israëls te voorschijn gekomen, hoewel het reeds 128 jaren onder Gods straf gebogen ging-alzo moet de Profeet eerst om hunnentwil op de zijde liggen, en wel op de linker, want deze geeft de noordzijde te kennen (Gen. 13:9) en tevens de minder voordelige (Gen. 48:13 vv.).

6. Als gij nu deze 390 dagen voleinden zult, dragende de misdaad van het huis van Israël, lig ten andere male neervan den 19den der vierde maand in het zesde jaar af; en wel op uwe rechterzijde, die het rijk naar het zuiden voorstelt, hetwelk met bijzondere voorrechten is bedeeld, en gij zult de ongerechtigheid van het huis van Juda, die op 40 jaren moet gerekend worden, dragen veertig, dagen tot den 29sten der vijfde maand; Ik heb u (vs. 5)gegeven elken dag voor elk jaar.

Bij de berekening der schuld van Juda geeft dit de maat aan: even als in 2 Kon 17:24 v. gezegd wordt dat Jerobeam de stichter der zonde van Israël en de oorzaak zijner verwerping geweest is, zo ook in 2 Kon. 21:17 vv. 23:26; 24:3 en 15:4 wordt betuigd, dat Manasse door

zijne goddeloosheid het gericht over Juda onafwendbaar gemaakt heeft. Voor deze bijzondere heenwijzing naar den tijd van dezen koning spreekt bijv. ook de profetie in Hoofdst. 6:1 vv. Nu heeft deze 55 jaren (van 698-643 v. C.) geregeerd, wij weten uit 2 Kron. 33 vv. dat Gods oordeel hem trof, dat hij gevangen naar Babel werd gebracht, en na zijne bekering en bevrijding beter regeerde. Daar nu de mening, dat zijn terugkeren ongeveer in het jaar 668 (bij het begin der regering van Samufes) plaats had, alleen een vermoeden is, zo verhindert ons niets op grond van onze plaats daar voor het jaar 658 te stellen, zodat 698-658 v. C. de tijd der 40 jaren omvatten, welke het woord des Heeren hier bedoelt, terwijl de overige 15 jaren buiten aanmerking blijven, gelijk zij ook bij de bovenstaande getuigenissen over Manasse's goddeloosheid buiten aanmerking zijn gelaten. Opmerkelijk is overigens, dat de tijd van de stichting der Christelijke kerk in het jaar 30 na C. tot aan de tweede verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70, welke tijd de maat van Israël vol maakte (Matth. 23:32 vv.) eveneens 40 jaren is.

7. Daarom zijn gij gedurende den tijd van 390 dagen (vs. 4 v.) uw aangezicht richten tegen den tichelsteen, waarop de belegering van Jeruzalem was getekend en uw arm zal ontbloot zijn, voorstellende Mijnen gestrekten arm (Jes. 52:10). en gij zult door deze gebaren tegen haar profeteren.

8. En ziet, Ik zal, daar gij natuurlijk het vermogen niet hebt, het liggen op ééne zijde gedurende zo vele dagen uit te houden, dikke touwen aan u leggen 1) Ik zal door wonderbare werking van Mijnen kant maken, dat gij u niet omkeert van uwe ene zijde tot uwe andere zijde, totdat gij de dagen uwer belegering, de belegering der stad, die gij als door u, Mijnen vertegenwoordiger, moet voorstellen (vs. 3), voleind hebt.

1) Dit dikke touwen aanleggen is hetzelfde als binden aan zijn leger, zodat hij zich niet van de ene naar de andere zijde kon wenden, totdat de tijd der belegering volbracht was. Hiermede zegt de Heere hem, dat Hij het mogelijk zal maken dat de Profeet op zijn leger blijft liggen. Alles wat de Profeet moet spreken, vertonen, afbeelden, is naar des Heeren bevel, maar de Heere geeft hem ook de wijsheid, de kracht, de moed en het vermogen er toe.

Gelijk de Heere God Mozes in staat stelde, veertig dagen en nachten op den berg te vertoeven door buitengewone invloeden, zo ook maakt de Heere het den Profeet mogelijk om aan dit Zijn bevel te voldoen, om zolang op ééne zijde te liggen, hetwelk op natuurlijke wijze schier onmogelijk scheen.

9. En neem gij voor u nu, tot uwe voeding gedurende dien tijd van 390 dagen, tarwe en gerst, en bonen, en linzen (2 Sam. 17:28), en heerse 1) geerst; en spelt (Ex. 9:32 en doe die in een vat, en maak die u tot brood, naar het getal der dagen (vs. 4 en 5), die gij op uwe linkerzijde nederliggen zult, drie honderd en negentig dagen zult gij dat eten, dus even zo vele broden.

1) De heerse was een langwerpig ronde, bruine vrucht, veel gelijkende op rijst, waaruit bij gebrek aan beter een minder goed brood werd gebakken.

10. Uwe spijze nu, die gij eten zult, zal in gewicht zijn twintig sikkelen daags (Lev. 19:37), zo zwaar zult gij ieder brood maken; van tijd tot tijd, des morgens, des middags en avonds zult gij die eten, telkens een der drie porties.

11. Gij zult ook op elken van die 390 dagen water naar zekere maat drinken, namelijk het zesde deel van een hin (Ex. 29:40); van tijd tot tijd naar de 3 maaltijden verdeeld, zult gij het drinken. 1)

In deze verzen is Ezechiël weer vertegenwoordiger van het volk even als in vs. 4-6, en nu moet hij den nood des volks gedurende den tijd der belegering voorstellen. Zij zullen alles wat maar tot brood kan worden gemaakt bij elkaar zoeken en het betere en slechtere tot ene gemengde spijze verwerken, maar nu ook voor elken maaltijd nauwkeurig moeten afdelen, totdat ook dit ten laatste niet meer mogelijk is en de hongersnood zich in zijne gehele vreeslijkheid laat gevoelen. Gelijk de Profeet zelf twee rollen vervult, daar hij nu eens den Heere (vs. 3 en 7), dan het volk (vs. 4-6 en 9-11) vertegenwoordigt, zo nu ook het getal der dagen, die hij eerst op de linkerzijde moet liggen. In vs. 4 v. beeldt dat de jaren der misdaad van het huis Israëls af, nu betekenen de 390 dagen, als werkelijke dagen genomen, den duur van den nood der belegerde stad, tot aan het in 2 Kon. 25:3 en Jer. 52:6 aangegeven tijdpunt, waarmee haar lot beslist was. Dit tijdpunt is de 9de dag der vierde maand (Thammuz) in het jaar 588 v. C Daar nu een Hebreeuws jaar, wanneer het geen schrikkeljaar was (zulk een nemen wij voor 594 v. C. aan, zodat 589 er geen geweest zou zijn) 354 dagen telt (Ex. 12:2), zo leiden ons de 390 dagen rugwaarts gerekend tot het begin der 3de maand (Sivan, overeenstemmende met onzen Juni) van het jaar 589. Vier of vijf maanden vroeger was Nebukadnezar de belegering begonnen; zij bracht in ‘t eerst nog geen bijzonderen nood teweeg, daar het Egyptische leger tot ontzet der stad aanrukte, hetwelk de Chaldeën eerst moesten terugslaan (2 Kon. 25:1) Daarop werd het echter met de belegering ernst, en deze tijd in het nu, dien de Profeet moet voorstellen, waarbij echter het ergste en zwaarste, dat nog op de 390 dagen volgde, eveneens buiten beschouwing blijft, als in Openb. 6:5 v. bij de belegering van Jeruzalem door de Romeinen in het jaar 70 na C. De voorzegging gaat in het volgende aanstonds voort om den troostelozen toestand des volks in de Babylonische ballingschap zelf voor te stellen, deze voorstelling verbindt zich met de 40 dagen, gedurende welke Ezechiël op zijne rechterzijde ligt en de misdaad van het huis van Juda draagt. Nadat hij 390 + 40 = 430 dagen op beide zijden heeft gelegen, komt in Hoofdst. 5-7 Gods verdere opdracht en een woord der openbaring tot hem. Daarvoor hebben wij van den 29sten dag der vijfde maand tot den 5den dag der 6de maand in Hoofdst. 8:1 v. waar hij ene nieuwe verschijning van God heeft, nog 5 dagen over; het is dus ten onrechte, wanneer vele uitleggers de 40 dagen in vs 6 onder de 390 in vs. 4 v. willen rekenen.

Dit dagelijks rantsoen moest hij niet op eenmaal gebruiken, maar den dagelijksen maaltijd in porties verdelen, zodat hij niet genoeg verzadigd werd.

Ook dat was een symbolische handeling van den toestand in Jeruzalem, gelijk uit vs. 16 en 17 blijkt.

12. En wat verder uwe voeding aangaat, gedurende uw nederliggen van 40 dagen (vs. 6), gij zult enen gerstenkoek eten, en dien zult gij met behulp van gedroogde drek van des mensen afgang als stooksel (Job 20:7) bakken voor hun ogen, voor het oog uwer volksgenoten, die beschouwen wat gij doet.

13. En de HEERE zei, mij de bedoeling daarvan ook verklarende: Alzo, gelijk gij uw brood door de wijze van bereiding als in hoge mate Levietisch verontreinigd (Deut. 23:14) eten zult, zullen de kinderen Israëls hun brood onrein a) eten onder de heidenen, waarhenen Ik hen verdrijven zal.

a) Hos. 9:3.

14. Toen zei ik: Ach Heere HEERE! zie mijne ziel is nietLevietisch verontreinigd geweest, doordat ik iets verontreinigends heb gegeten: want ik heb, van mijne jeugd af tot nu toe, geen dood aas, noch dat verscheurd is gegeten (Ex. 22:31. Deut. 14:21 geen verfoeielijk vlees (Lev. 7:18. Jes. 65:4) is in mijnen mond gekomen (Hand. 10:14), en nu dringt Gij mij hier spijze op, die op de allerergste wijze is verontreinigd.

15. En Hij zei tot mij, van Zijn zwaren eis iets overgevende: Zie, Ik heb u als brandstof rundermest gegeven voor mensendrek, zo zult gij uw brood daarmee bereiden 1).

1) Dat de mensendrek niet met de spijs moet worden vermengd, zo als velen de zaak hebben opgevat, toont het slot dezer verhandeling, waar koemest in de plaats daarvan wordt toegelaten. Dat is in het Oosten ene gewone brandstof. Als het zware in dit bevel moet men niet in ‘t oog nemen: "de spijze riekt naar het vuur, " de gedroogde koemest is integendeel geheel zonder reuk, maar de Levietische verontreiniging daarvan (Matth. 23:24 Mark. 7:2 vv.) is de eigenlijke straf. Die verontreiniging geschiedt door het leven in ‘t midden der heidenen, waar voor Gods volk alles onrein is, en hun tevens alle ontzondiging door de voorgeschrevene offerplechtigheden is ontzegd (Job 9:3 vv.). Voor de praktische toepassing heeft de gedachte betekenis, dat in tijden van algemenen afval van God, van ongeloof en frivoliteit, het dagelijks voedsel voor den geest der Christenen in couranten en vlugschriften, in den omgang en in gesprekken, ja dikwijls ook de leer en het onderwijs der jeugd als het ware gebakken is in-of zou men zo niet mogen schrijven, wanneer bijv. op een gymnasium bij het begin van een nieuw schooljaar, degenen, die in ene nieuwe klasse waren ingetreden, zich de gewoonte der vorige klasse herinnerden om bij het begin van het uur van onderwijs op te staan, verwachtende, dat ook de nieuwe leraar vooraf met hen zou bidden, maar deze hun te kennen gaf, dat een beschaafd, ontwikkeld mens niet meer bad, dat dit ene zaak van het domme volk was? In het verband van onze plaats geeft het minder moeilijkheden, dat de 40 jaren van het liggen op de rechterzijde, door middel van het voedsel dat de Profeet daar geniet (weer gewoon gerstenbrood en zonder tot ene geringe hoeveelheid beperkt te zijn, dus anders dan gedurende den tijd der belegering vs. 9 en 10, maar toch door de bereiding met vuur van onreine brandstof verontreinigend en daardoor wijzende op het leven des volks in de onreine heidenwereld) tot een symbool der ballingschap gemaakt worden, hoewel deze niet 40 maar 70 jaren volgens de reeds bekende voorzegging (Jer. 25:11; 29:10) zou duren. Hier toch is het te doen om een symbool, niet om chronologie, en dan zijn 40 dagen of jaren ene voor altijd

vaststaande type ("de tijd van bezoeking in straf en genade, van beproeving des geloofs, die op de Goddelijke hulp leert wachten, en dien het doden des vleses tot gewin wordt, maar ook van verzoeking tot ongeloof, (vgl. Ex. 24:18). Wel is het de vraag, wat het betekent, dat eerst het bevel is: "gij zult met mensendrek bakken" en dat daarna op de voorstelling van den Profeet koemest in plaats van mensendrek wordt gesteld. De uitleggers hebben hierop zelfs niet gelet. Duidelijk is wat de Profeet zegt: "ik heb van mijne jeugd af tot nu toe geen dood aas, noch dat verscheurd is gegeten, en geen verfoeilijk vlees is in mijnen mond gekomen, " ene uitdrukking van die gezindheid, welke reeds vóór 12 jaren den jeugdigen Daniël en zijne vrienden bezielde, toen zij besloten, zich niet te verontreinigen met de spijs der konings en met den wijn, dien hij dronk (Dan. 1). Met Daniël en zijne vrienden aan de ene zijde en met Ezechiëls heiligen ernst aan de andere zijde zal dan ook wel zamenhangen de betekenis daarvan, dat koemest voor mensendrek wordt toegestaan. Hoe kwalijk toch zou de verontreiniging van Israël geweest zijn, wanneer het nu midden in het leven der heidenen ware verplaatst! hoe zou het zijn heilig, koninklijk priesterlijk karakter hebben moeten verloochenen, ware door God geen weg ingeslagen, dat, zowel aan des konings hof een vertegenwoordiger was van dit heilig karakter van Israël, en ook onder Israël zelf een hadde geleefd en gewerkt, om het voor het ergste te bewaren en de bezoeking draaglijk te maken (1 Kor. 10:3)! Daniël, zo merkt Caspari op, was bestemd, om in Babylonië een voorspreker, beschermer en redder van het gevangene Israël te worden, dat hem daarheen zou volgen; hij werd als het ware het volk vooruit gezonden, om het de plaatsen te bereiden- toen het zelf kwam, had reeds ene grote, zeer wondervolle openbaring door een van hen plaats gehad, welke de verachting verminderde, die de wereldmacht en de heidenen tegen hen koesterden. Het was dan ook ene genade, dat Ezechiël zich onder de vroegst weggevoerden bevond. Gelijk Daniël van koninklijk, zo was deze van priesterlijk geslacht, beide te zamen voortreflijk geschikt, om het koninklijk priesterlijk wezen van hun volk, (Ex. 19:6) onder den adem van het heidendom voor vervuiling te bewaren en daaraan het leven onder de gruwelen van het heidendom draaglijk te maken. Onze plaats heeft wel die betekenis.

16. Daarna zei Hij tot mij, om mij de bedoeling der vroeger gegevene opdracht (vs. 9-11) te verklaren: Gij mensenkind! zie Ik vervul de bedreiging in Lev. 26:26, en a) breek den staf des broods in Jeruzalem, Ik neem den voorraad weg, en zij zullen het brood met gewicht, in afgemeten hoeveelheid en met kommer eten, en het water met zekere maat en met verbaasdheid drinken, met vertwijfeling over de verdere toekomst.

a) Jes. 3:1. Ezech. 5:16; 14:13.

17. Opdat zij des broods en des waters gebrek hebben, waardoor velen zullen omkomen, en van degenen, die den hongersnood doorstaan, de een met den ander verbaasd worden, wanneer zij in ballingschap worden weggevoerd, en zij daar volgens Lev. 26:39 in hun ongerechtigheid uitteren. 1)

1) Nu wordt dit teken hier in zijn bijzonderheden verklaard, het betekent, dat zij die te Jeruzalem gebleven waren, tot de uiterste ellende zouden gebracht worden, uit gebrek aan noodzakelijk voedsel; dewijl al het onderhoud zou afgesneden zijn door de belegeraars, zo zou die stad welhaast, gebrek van het land vinden. De staf des broods zou worden verbroken.

God zou niet alleen aan het brood deszelfs woedende kracht wegnemen, zodat zij zouden eten en niet verzadigd worden, maar ook het brood zelf wegnemen. Zodat het weinige dat overbleef, bij het gewicht zou gegeten worden, zo veel op één dag, zoveel ieder voor zijn hoofd, opdat zij een gelijk gedeelte mogen hebben, en het zo lang zouden doen strekken als mogelijk was.

Mozes stelt in Lev. 26 en Deut. 32 aan Israël zegen en vloek voor bij gehoorzaamheid of ongehoorzaamheid. De uitdrukkingen, met welke daar Mozes het volk bedreigt voor het geval van ongehoorzaamheid met verschrikkelijke gerichten Gods worden hier en door het gehele 5de hoofdstuk dikwijls in den vorm van een citaat gebezigd, om dat gericht te beschrijven, hetwelk Ezechiël hier moet aankondigen als nabijzijnde. Het is van bijzondere betekenis: het nabijzijnde oordeel, de Babylonische ballingschap zal de straf zijn, die God toen door Mozes heeft voorzegd, en deze voorspelling van Mozes moet in deze Babylonische ballingschap worden vervuld.

Ezechiël is eigenlijk een Profeet voor onzen tijd. Wie in zijn woord indringt, die wordt levendig aangegrepen door den ernst van den tijd, en zal zich gedrongen gevoelen, om alle krachten in te spannen, dat de crisis, die begonnen is tot een gezegend einde kome. Tevens zou men uit hem, wanneer het Gode mocht behagen grote ziftende gerichten over ons te brengen, af te breken, wat Hij gebouwd heeft, en uit te roeien, wat Hij geplant heeft, (en dat zal volgens Openb. 11:7 vv. zonder twijfel geschieden), een onwankelbaar vertrouwen verkrijgen op de eindelijke overwinning van het rijk van dien God (op de in Openb. 11:11 aangegevene wijze), die doden levend maakt, slaat en geneest, en die, nadat Hij de donkerste wolken heeft doen komen, eindelijk aan Zijn verbond gedenkt en Zijnen regenboog laat schijnen.

HOOFDSTUK 5.

PLAGEN DER JODEN AANGEKONDIGD.

III. Vs. 1-17. Op den eersten last aan den Profeet volgt een tweede, daar hij nu ook moet afbeelden, hoe het met het volk van Juda bij en na het innemen van Jeruzalem zal gaan. Het eerste teken (Hoofdst. 4) had zich voornamelijk bezig gehouden met de stad en alleen bij wijze van aanhangsel aangevoerd, hoe het ten gevolge van dit lot, dat de stad wachtte, hare bewoners en het volk van Israël in ‘t algemeen zou gaan. Om dit laatste nader voor te stellen, moet Ezechiël, nadat hij dat eerste volbracht, 390 en 40 dagen de belegering van Jeruzalem zal voorgesteld hebben, nog een tweede teken doen, dat in het voor ons liggend hoofdstuk wordt beschreven. Dat wordt in vs. 1-4 nader aangegeven. Daarna verbindt God in vs. 5-17 ene langere rede, in welke Hij uitvoerig mededeelt, wat door zulk een teken moet worden te kennen gegeven en wat Hem tot die handelwijze aanleiding geeft. Een punt wordt nog (vs. 3 v.) onverklaard gelaten, en de betekenis ook in het volgende hoofdstuk slechts naar ene zijde aangewezen.

1. En gij, mensenkind! neem u, nadat gij nu de 390 + 40 = 430 dagen van het u bevolen nederliggen (Hoofdst. 4:4 vv.) hebt doorgestaan, en de laatste dag van de vijfde maand van het zesde jaar is gekomen, een scherp mes, een scheermes der barbieren (Jes. 7:20 .) zult gij u nemen, hetwelk gij zult laten gaan over uw hoofd en over uwen baard; daarna zult gij u ene weegschaal nemen, het zinnebeeld der gerechtigheid, die de straf nauwkeurig afmeet en naar een bepaald raadsbesluit toedeelt (Jes. 28:17), en gij zult dieafgeschoren haren van hoofd en baard delen in drie delen, niet gelijk in gewicht, maar zo als Ik daarbij uwe hand zal besturen.

2. Een derde deel, een van de drie delen zult gij in het midden der stad, die gij op den tichelsteen hebt getekend (Hoofdst. 4:1), met vuur verbranden, nadat de dagen der belegering, die gij volgens Hoofdst. 4:8 vooraf moest voorstellen, vervuld worden, hetgeen heden, nu Ik dit gebied, het geval is; dan zult gij een derde deel nemen, slaande met een zwaard rondom hetzelve, zover de omtrek van Jeruzalems tekening reikt, en een derde deel, dat in vergelijking met het geheel, tot de beide andere delen in verhouding staat als 3/4 tot 1/4 (Openb. 6:8), zult gij door middel van het zwaardin den wind strooien, tot een zinnebeeldig teken: want Ik zalMijne bedreiging Lev. 26:33 vervullen en het zwaard achter hen, achter de gevankelijk weggevoerden, uittrekken, zodat alle gedachten van terugkering onmogelijk zijn.

3. Gij zult ook weinige in getal daarvan, van dat laatste in den wind verstrooide deel, niet naar willekeur, maar zo groot Ik de hoeveelheid door bestiering uwer hand zal bepalen, nemen, en tot betoning van zorgvuldige bewaring, in uwe slippen binden (vgl. 1 Sam. 25:29).

4. En nog zult gij, nadat gij dit kleine gedeelte een tijd lang op de genoemde wijze bewaard hebt, wederom van die nemen, en niet een gering gedeelte daarvan, en gij zult die werpen in het midden des vuurs, gelijk gij boven met het eerste derde deel hebt gedaan (vs. 2), en zult ze verbranden met vuur: daaruit zal voortkomen een vuur tegen het gehele huis van Israël 1), zo al niet tot geheel verbranden, toch een vuur des toorns en des gerichts.

1) Kort en goed verklaart Michaëlis de betekenis van de symbolische handeling, die den Profeet was opgedragen, op de volgende wijze: "Het scheermes is de Goddelijke wraak, de weegschaal is de billijkheid daarvan, de haren zijn de Joden, de verdeling de aan elk toegedeelde straffen. " Ezechiël bekleedt bij hetgeen hij doen moet, de plaats van den Heere of van Zijn werktuig, den koning van Babylonië; bij hetgeen hij met zijn hoofdhaar doet, de plaats van het volk; men kan hierbij onderscheid maken tussen het gewone volk (hoofdhaar) en den koning met de groten van zijn rijk (baardhaar), wanneer men dien zin wil vinden in Jes. 7:20, welke plaats aan deze handeling ten grondslag ligt. Dat de Profeet geen werkelijk scheermes tot het afscheren van zijn haar moet nemen, (de Lutherse vertaling heeft: "een zwaard, scherp als een scheermes), maar een zwaard, scherp als een scheermes, heeft daarin zijn reden, dat, wat met haar bedoeld is, gedeeltelijk voor het zwaard heen in ballingschap zal gaan, zo als dan ook aan het slot van vs. 2 de aanbevolene handeling reeds in het mededelen van hare betekenis overgaat. Men heeft betwijfeld of Ezechiël deze handeling ook werkelijk en metterdaad heeft moeten verrichten; "zich met een zwaard scheren aan hoofd en baard, zodat in ‘t geheel gene haren overbleven, is zeker een zeer moeilijk werk-merkt Hengstenberg op-vooral voor een man, bij wien het inwendige op den voorgrond staat, en die voor zulke handelingen gewoonlijk niet geschikt is; en dan zou de zaak bij de uitvoering belachelijk worden, de onrustige indruk zou op den achtergrond geraken. " Dat laatste is waar van het standpunt van den tegenwoordigen tijd, voor ons, die in ons nuchtere Westen zulke symbolische tekenen niet verdragen. Anders is het reeds bijv. bij de negers in Afrika. Wanneer daar een bekeerde de woorden (Luk. 15:14) van den verloren zoon mededeelt: "als hij het alles verteerd had, " strijkt hij met de vlakke rechterhand over de vlakke linkerhand, om zinnebeeldig uit te drukken: alles was nu weg, als door den wind weggevaagd. " En nu herinnere men zich, hoezeer bij Israël het symbolische in de profetie behoefte was-zozeer, dat ook valse profeten, wat zij wilden voorzeggen, uiterlijk belichaamden, zonder bij de keuze hunner tekenen te vragen, of zij zich volgens de begrippen van onzen modernen tijd daarmee belachelijk zouden maken en aan spot zouden blootstellen. Wanneer het teken maar vol uit uitdrukking was en betekenis had, deden zij naar de begrippen hunner tijdgenoten de zaak goed (1 Kon. 22:11). En wat de moeilijkheid van het werk, dat aan Ezechiël was opgedragen, aangaat, en de onhandigheid en zulk enen man voor dergelijke handelingen-nu, die het hem bevolen heeft, zal hem ook wel de uitvoering hebben laten gelukken, zonder dat hij zich hoofd en kin daarbij moest ontvlesen; wanneer hier van een eigen inval sprake was, zouden ook wij de zaak zeer bedenkelijk vinden. Wat zou het daarentegen hebben gebaat, wanneer, zo als men meent te moeten aannemen, de handeling alleen ene inwendige gebeurtenis had moeten zijn, zodat de Profeet, die in den geest of in geestverrukking had verricht, en naderhand aan zijn volk had verhaald? Vooreerst zou hij volgens Hoofdst. 3:26 niet spreken, en ten tweede maakt een later verhalen ook geen indruk; maar wel maakt juist ene zo moeilijke, door enen in uitwendige dingen zo onhandigen man, aan zijn lichaam volbrachte handeling, wanneer die geschikt en op ene door geen anderen uit te voeren wijze volbracht werd, dadelijk den indruk, dat hier Gods hand in het spel was, dat de hand des Heeren over den Profeet was gekomen (Hoofdst. 3:22). Wij verenigen ons dus volkomen met hetgeen Kliefoth zegt: Ene veelbetekenende handeling, zonder daarbij te spreken, moet worden gedaan, opdat zij aan degenen, die haar aanschouwen, iets tone. Wat zou een teken baten, wanneer het niet werd volbracht? Er was bij het teken op gedoeld, dat het moest worden

gedaan; en het is ook gedaan, hoewel de tekst dit niet uitdrukkelijk uitspreekt, daar het bij ene door God bevolene zaak van zelf spreekt.

Zeker heeft het zijne moeilijkheid, want God vordert soms zware dingen van Zijne dienaren; maar Hij helpt hen den ook, en in Hoofdst. 3:26, 4:8 belooft Hij den ook in ‘t bijzonder deze hulp. Wat de drie delen aangaat, in welke de Profeet het afgesneden haar moet verdelen en met ieder op bijzondere wijze moet handelen, zo kunnen wij ook hierbij denzelfden uitlegger volgen. gelijk Ezechiël een derde deel zijner haren verbrandt op den steen. die het belegerde Jeruzalem voorstelt, zo zal volgens vs. 12 het derde deel in het midden der belegerde stad door pest en honger omkomen. Dat de verschrikking der belegering in vs. 2 door vuur, en in vs. 12 door pest en honger worden voorgesteld, wordt eenvoudig daaruit verklaard (afgezien daarvan, dat de laatste niet gemakkelijk uitwendig konden worden voorgesteld), dat alle drie evenzeer tot de verschrikkingen ener belegering behoren. Een tweede derde deel der bewoners zal bij de uitvallen of bij de inname der ingesloten stad naar buiten vlieden, maar volgens vs. 12 door het zwaard der belegeraars vallen, juist zo als Ezechiël het tweede derde deel zijner haren om het beeld der belegerde stad strooit en dan met het zwaard slaat. Het derde deel zal wel de verschrikkingen der belegering overleven, maar God zal ze volgens vs. 12 in alle winden verstrooien, even als de Profeet het laatste derde deel haren in den wind verstrooit; hij zal zijn zwaard achter hen uittrekken, gelijk Hij door Mozes gedreigd heeft" Bij vs. 3 vv. moeten wij echter ene andere uitlegging volgen, dan die geleerde geeft; want onmogelijk kan het vuur, dat over het ganse huis Israëls zal komen, voor een reinigingsvuur gehouden worden, en daaronder dat vuur worden verstaan, dat Christus op aarde is komen aansteken (Luk. 12:49). Dat is ene onnatuurlijke en gewrongene verklaring, die niet kan gerechtvaardigd worden door een beroep op Ezech. 6:8-10. Integendeel zijn degenen, die volgens deze plaats het zwaard ontkomen, zich onder de heidenen bekeren en naar het heilige land terugkeren, reeds aangewezen door het "weinigen in getal" in vs. 3 van ons hoofdstuk, die Ezechiël in den slip zijns mantels moet binden, en die hij als het heilige zaad of het overblijfsel, dat het gericht overleefd, moet aanwijzen. Daaruit zal na het eindigen der ballingschap volgens de profetie in Jes. 6:13 (Jesaja is de centrale Profeet, bij wien alle zijden van de verkondiging der toekomst of reeds zijn ontvouwd of toch in kiem reeds aanwezig zijn), als uit den tronk in de aarde het nieuwe rijsje, een nieuw Israël ontspruiten. Terwijl het echter in vs. 3 vooreerst slechts naar de ideale zijde, naar Zijne Goddelijke roeping en bestemming in aanmerking komt, volgt in vs. 4 aanstonds de verdere symbolische aankondiging, hoe het met zijne werkelijke gesteldheid wezen zal. Het zal voor het grootste gedeelte een verdorven Israël zijn, rijp voor het gericht, dat in ‘t vuur moet worden geworpen en verbrand (Hoofdst. 11:21 1), en daarom zal het vuur des toorns over geheel Israël komen. Alzo ligt het Israël der tien stammen, dat eigenlijk nooit uit de Assyrische ballingschap is teruggekeerd, en Juda, voor zo verre het van de toestemming, om naar het land der vaderen terug te keren, geen gebruik heeft gemaakt, maar in den vreemde is gebleven, voortaan onder het oordeel der verstoting en verharding. Wij hebben dus in vs. 4 aan dat Joodse volk te denken, dat Christus verworpen heeft, zich tegen Zijn Evangelie heeft verhard, en de tweede verwoesting van Jeruzalem heeft veroorzaakt. De gevolgen van dat vuur zijn tot het volk in Palestina beperkt gebleven, maar hebben ook het volk in de verstrooiing (de diaspora 1 Makk. 1:11) aangegrepen, zo als het nog heden ten dage is. "Dat zijn voorzeggingen, waarbij men de handen moet vouwen. " .

Het vuur, waarvan op het laatst sprake is, zal geen werkelijk vuur zijn, maar nog veel wezenlijker dan dit, vuur van Gods toorn, daar hij hen tot enen vloek overgeeft en tot altijddurende gewetenskwelling. Dit vuur zal geheel Israël aangrijpen (Deut. 32:22).

Zoals uit bovenstaande blijkt zijn sommigen van gevoelen, dat wat hier den Profeet bevolen is, ook door hem in werkelijkheid is vervuld. Calvijn noemt wat hier gezegd wordt, een visioen, en Keil acht het een symbolische handeling, die als in den geest doorleefd is. Wij voor ons kunnen ook ons niet met Kliefoth e. a. verenigen. Vs. 2 strijdt daar tegen. Ezechiël moest toch dat haar niet verbranden in de werkelijk belegerde stad Jeruzalem, maar in de getekende op den tichelsteen.

Het is wel duidelijk, dat de Heere hier hem voorzegt, dat een derde deel der inwoners van de stad door het vuur, den pest en de hongersnood zal omkomen, een ander derde deel door het zwaard des vijands en een ander derde deel zal naar alle hoeken des winds verstrooid worden.

Van de geredden zullen echter ook nog weer door het vuur van Gods toorn vernietigd worden en betrekkelijk slechts een klein gedeelte uit den smeltkroes der beproeving te voorschijn komen.

5. Nadat ik de symbolische handelingen in Hoofdst. 4:1-5 :4 had volvoerd werd ik op den laatsten dag der vijfde maand (vs. 1) van mijn stom zijn (Hoofdst. 3:26) enigen tijd bevrijd. Ik moest mijnen volksgenoten prediken en die prediking openen met het reeds vaststaande woord van inleiding (2:4; 3:11 en 27); Alzo zegt de Heere HEERE: Dit, wat op den tichelsteen is getekend (4:1) is Jeruzalem, welke Ik in het midden der Heidenen gezet heb, en landen rondom haar henen 1) (Klaagl. 2:15).

1) Nu toont God de oorzaak aan, waarom Hij zo streng en hard met de heilige stad heeft besloten te handelen, welke hij als het ware tot Zijn heiligen zetel had uitverkoren. Want met hoe meer weldaden Hij die stad versierd had, des te schandelijker en misdadiger was hare ondankbaarheid. God vermeldt derhalve Zijne weldaden jegens Jeruzalem en dat om haar deze te verwijten. Want indien de Joden de weldaden Gods hadden gewaardeerd, had Hij zonder twijfel hen met Zijne weldaden meer en meer verrijkt. Maar dewijl Hij zag, dat zij zijne genade verachtten, is Hij meer ontvlamd door hun onwaardigheid. Verachting toch van de weldaden Gods, is om zo te zeggen ontheiliging en heiligschennis. Nu vatten wij derhalve het plan des Heiligen Geestes, wanneer Hij zegt dat Jeruzalem gezet was als op een vaste schouwplaats, zodat hare waardigheid van alle kanten kon worden gezien. Dit nu wordt niet gezegd tot lof van Jeruzalem, maar veeleer tot hare hoogste schande, dewijl al wat de Heere tot haar bevorderlijk had doen zijn, in rekening moest komen, dewijl zij het zo overvloedig hadden bedorven en de ere Gods met opzet hadden bezoedeld.

Om Jeruzalems, strafbaarheid duidelijk te doen uitkomen, wordt de berisping van haar zondig handelen geopend, met heenwijzing naar de verhevene plaats, die God haar gegeven had op aarde; zij wordt voorgesteld als het middelpunt der aarde vormende, wat noch in het geografische bedoeld, noch in bloot afbeeldenden zin als de meest gezegende stad, maar in historischen zin, in zoverre Gods volk en stad werkelijk in het middelpunt der door God

geleide wereldontwikkeling en van hare beweging staat, of ten opzichte van de geschiedenis van ‘t Godsrijk, als de stad, in welke God den troon Zijner genade heeft opgeslagen, van welke de wet en het recht voor alle volken zou uitgaan tot verwezenlijking der zaligheid van de gehele wereld (Jes. 2:2 vv. Micha 4:1 vv.) .

Israël is het voor God door Zijne openbaring gevormde toonbeeld der volken, de door Hem gestichte gemeente der rechtvaardigen, opdat het Zijn licht in de heidenwereld rondom doe schijnen, tot ere van Zijnen God leve en tot Hem heenlokken (Deut. 4:5 vv. Jes 42:19).

6. Doch zij heeft hare roeping geheel uit het oog verloren en het tegenovergestelde daarvan gedaan, zij heeft Mijne rechten veranderd in goddeloosheid 1) meer dan de Heidenen, en Mijne inzettingen meer dan de landen, die rondom haar zijn (1 Kor. 5:1): want zij hebben Mijne rechten verworpen, en in Mijne inzettingen hebben zij niet gewandeld.

1) Beter: Het heeft met boos opzet zich tegen Mijne rechten aangekant.

7. Daarom zegt de Heere HEERE alzo: a) Dewijl gijlieden, gelijk zo even gezegd is, dies meer gemaakt meer tegen Mij weerspannig zijn geweest hebt dan de Heidenen, die rondom u zijn, in Mijne inzettingen niet gewandeld hebt, en Mijne rechten niet gedaan hebt, zelfs naar de rechten der Heidenen, die rondom u zijn, niet 1) eens gedaan hebt (Jer. 2:10 vv.);

a) Lev. 18:24, 28.

Dit woordje "niet" wordt door verscheidenen, ook door Luther niet geschreven; men zegt dat het uit het vorige is herhaald en zonder zin is. Wij laten het staan, want al ontbreekt het ook op de parallelle plaats 11:12, zodat ook hier de Syrische overzetting en enige handschriften het niet hebben, zo moeten daar de boze gewoonten der heidenen worden verstaan, maar hier hun zeden, zoverre zij goed zijn, en het woord des Heeren wil Israël in de sterkste uitdrukking nog onder de heidenen plaatsen.

Het handelen nog bozer dan de heidenen wordt hier versterkt met het oog op de natuurlijke wet van het geweten (Rom. 2:14 vv). Gods rechten en instellingen verwierpen zij, en naar de natuurlijke rechten van het standpunt des gewetens bij de heidenen deden zij ook niet.

De zonde neemt men van de heidenen aan, en in het goede laat men hun den voorrang; zij moesten van ons leren en wij kunnen nog van hen leren.

Dewijl gij de heidenen overtroffen hebt in bijgelovigheid en afgoderij, bij hen te kort geschoten zijt in deugdzaamheid van leven, en minder goed gedaan hebt dan zij, die door ene veel onvolmaakter wet geleerd zijn dan gij (Rom. 2:21, 22, 24).

De Heere God wijst hier op de plaats van Israël in het midden der volken (vs. 5). De Heere had Jeruzalem en Juda, ja geheel het Joodse volk, een enige plaats in de wereldgeschiedenis gegeven. Hij had dat volk begiftigd met een bijzondere Openbaring. De Heidenen hadden alleen de wet Gods geschreven in hun harten, maar Israël had ene bijzondere Openbaring van

God ontvangen. Edoch, Israël had de inzettingen Gods verworpen en Zijne ordinantiën opzij gesteld. Waar de heidenen nog soms handelden in overeenstemming met de in hun hart geschreven wet, daar had Israël getoond, dat het zich niet om God en Zijne heilige wet had bekommerd. Daarom had Israël het erger gemaakt dan de Heidenen, en was God volstrekt rechtvaardig, indien Hij streng en hard tegen dit Zijn volk handelde.

8. Daarom zegt de Heere HEERE alzo: Ziet, Ik wil aan u een oordeel doen toekomen, overeenkomstig uwen toestand, ja Ik, de Almachtige en Rechtvaardige! want Ik zal gerichten in het midden van u oefenen, voor de ogen van die Heidenen, zodat gij op ene voorbeeldige wijze zult gestraft worden.

Gij slaat uwe ogen op de werktuigen en op de roede, maar zie Ik, ja Ik zelf ben tegen u, o Jeruzalem.

9. En Ik zal onder u doen hetgeen Ik niet gedaan heb in vroegere tijden, en desgelijks Ik voortaan niet doen zal, om al uwer gruwelen wil, 1) welke Mij tot wrake roepen.

1) Nu dreigt God dat de straffen zo hevig zullen zijn, dat er geen gelijk voorbeeld van in de wereld wordt gevonden. God kastijdt gewis den mens zo, dat de algemene maat niet wordt overschreden. Maar dewijl de straffen hun waarde verliezen en in verachting komen, wanneer zij zo gemeen zijn, wordt God gedwongen de maat te overschrijden en straffen te oefenen over de misdaden, die tot een teken en voorbeeld zijn, zoals bij Mozes gezegd wordt. (Deut. 28:46).

Omdat Israël de heidenen overtroffen heeft in boosheid, zo zal ook de straf al het vroegere en volgende overtreffen.

Als God Jeruzalem door de Chaldeën liet verwoesten, had Hij geen ander volk dan Israël, en deze verwoesting hief voor een tijd het bestaan van Gods volk zelf op. Maar dat Jeruzalem en Israël, dat de Romeinen verwoestten, was ganselijk Gods volk niet meer, toen was het de Christenheid, en deze werd door de Romeinen niet verwoest.

De woorden "en desgelijks Ik voortaan niet doen zal" geven gene gerustheid aan de ontaarde Christenheid; de Goddelijke gerechtigheid blijft steeds even energisch; gelijke schuld moet gelijke straf tot zich trekken, en de verantwoordelijkheid is onder het Nieuwe verbond nog zwaarder. Slechts dit wordt gezegd, het gericht over Israël zal zijden doen aanschouwen, die elders niet worden gezien, het zal enig in zijne soort zijn. Alle grootse gerichten en alle grote betoningen van genade hebben zijden, naar welke zij enig zijn.

Hier wordt o. i. alleen gesproken van de verwoesting van Jeruzalem door Babel, niet van een verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen.

10. Daarom zullen, wanneer nu bij de belegering de hongersnood ten toppunt stijgt volgens de bedreiging in Lev. 26:29 en Deut. 28:53, de vaders de kinderen eten in het midden van u, en {a} de kinderen zullen hun vaders eten; en Ik zal gerichten onder u oefenen, en zal al uw

overblijfsel, die tot aan de verovering en verwoesting der stad in leven blijven, b) in alle winden verstrooien 1) (vs. 2).

{a} 2 Kon. 6:29. Klaagl. 4:10. b) Jer. 49:32, 36.

1) De honger heeft gene ogen, gene oren, gene handen of tanden; hij ziet geen persoon aan, hoort naar niets, geeft om niets, maar is wreed en onbarmhartig.

Vaders eten hun kinderen dikwijls genoeg op door het kwaad voorbeeld, dat zij hun geven, en kinderen eten hun vaders door gierigheid, liefdeloosheid, ongehoorzaamheid, door het verdriet, dat zij hun bereiden.

Dit is blijkbaar vervuld gedurende het beleg van Jeruzalem. Er heerste een allerakeligste hongersnood, zie 2 Kon. 25:3. Daarom klaagt ook Jeremia in Klaagl 4:10 : de handen der barmhartige vrouwen hebben hare kinderen gekookt; zij zijn haar tot spijze geworden in de verbreking der dochter Mijns volks.

11. Daarom zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, gelijk in Hoofdst. 8:5 v. verder zal worden aangewezen:(omdat gij Mijn heiligdom verontreinigd hebt met al uwe verfoeiselen, en met al uwe gruwelen), zo Ik ook niet daarom u verminderen, 1) en a) Mijn oog u niet verschonen zal, zodat Ik, uwe ellende aanziende, Mij uwer zou ontfermen en u het ergste onthouden, en Ik ook niet zal sparen, u geheel aan ‘t verderf zal overgeven!

a) Ezech. 7:4.

1) In het Hebr. Wegam-ani egra’. Letterlijk: en Ik ook niet aftrek. Met het volgende is de zin aldus te lezen: En Ik ook niet zonder medelijden Mijn oog van u aftrek. De Heere dreigt hier derhalve dat Hij Zijn toorn zonder verschonen zal uitstrekken over het diep gevallen volk, zodat de ballingschap zonder enige verschoning is besloten.

12. a) Een derde deel van u zal, zo als het teken in vs. 2 heeft aangeduid, van de pestilentie sterven, en zal door honger in het midden van u te niet worden; en een derde deel zal in het zwaard vallen rondom u; en een derde deel zal Ik in alle winden verstrooien, en Ik zal het zwaard achter hen uittrekken.

a) Jer. 15:2.

13. Alzo zal Mijn toorn volbracht worden, en Ik zal Mijne grimmigheid op hen doen rusten, en Mij troosten (Jes. 1:24. Deut. 28:63) en Mij wreken; en zij zullen weten, dat Ik, de HEERE, in Mijnen ijver gesproken heb, als Ik Mijne grimmigheid tegen hen volbracht zal hebben 1).

1) De ijver der Goddelijke strafgerechtigheid wordt geschetst zonder het beeld van menselijke wraakzucht. De Profeet had daarbij niet te vrezen, dat men aan God het onreine van zodanige wraakzucht zou toeschrijven. In onzen tijd zijn de vijanden der Schrift zeer zeker tot zodanige

opvatting bereid, ofschoon de onbevooroordeelde lezer dit zeer goed kan vermijden als hij slechts wil.

In dit vers leert de Profeet slechts wat Hij te voren heeft gezegd, maar bij wijze van bevestiging, dat de wrake Gods verschrikkelijk zou zijn en niet eerder een einde nemen, dan wanneer het volk was ontbloot en vernietigd. Er zijn er die menen, dat dit er tussen is gesteld, dat God de kracht van Zijn straf zou matigen, maar zo zou, volgens hen, het vers een belofte van vergiffenis inhouden. Veeleer is het echter een bedreiging, want het kan niet wat zij aannemen, dat God zou maken, dat Zijn toorn zou gaan rusten. Er volgt toch: en zij zullen weten, dat Ik de Heere ben, die gesproken heb, als Ik Mijn grimmigheid tegen hen zal volbracht hebben. En het tekstverband, zoals wij later zullen zien spreekt dit geheel tegen. Dit blijve derhalve vast, dat de Profeet hier geen matiging der straffen aan het volk belooft, maar voortgaat in het aankondigen van de straf, waaraan hij te voren heeft herinnerd.

14. Daartoe zal Ik, overeenkomstig de bedreiging in Lev. 26:31 en Deut. 29:22, u ter woestheid en ter smaadheid zetten onder de Heidenen, die rondom u zijn, voor de ogen van al dengenen, die voorbijgaat.

15. Zo zal de a) smaadheid en hoon een onderwijs 1), een voorbeeld van een verdiend oordeel, en ene ontzetting der Heidenen zijn (Jer. 24:8; 29:18), die rondom u zijn, wanneer Ik over u gerichten in toorn en in grimmigheid, en in grimmige straffen oefenen zal-Ik de HEERE heb het gesproken 2).

a) Deut. 28:37.

1) Jeruzalem moest hare naburen de vreze Gods geleerd hebben, door haar voorbeeld in godsvrucht en deugd, maar omdat zij dat niet gedaan heeft, zal God het hun leren door hun verderf, want zij hebben reden om te zeggen, indien dat geschiedde aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden? Indien het oordeel begint van het huis Gods, wat zal dan het einde zijn? Indien zij dus gestraft worden, die maar enige afgodendienaars onder zich hebben, wat zal er dan van ons worden, die allen afgoden zijn? Merk hieraan: de verwoesting van sommigen is bestemd tot onderwijs van anderen.

2) Hiermede spreekt de Heere het uit, dat niet de Profeet, maar Hij zelf dat alles aankondigt. En opdat het volk zou weten, dat het waarlijk geschieden zou, en opdat het zou erkennen, dat Hij als de Soevereine God er recht toe had. Het is het oordeel van Hem, die rechtvaardig oordeelt.

16. Wanneer Ik de boze pijlen des hongers (Deut. 32:23 v.) tegen hen uitzenden zal, die ten verderve zijn zullen, die (Ps. 7:14) Ik uitzenden zal om u te verderven, zo zal Ik den a) honger over u vermeerderen, en b) u den staf des broods breken (Hoofdst. 4:16 #Eze).

a) 2 Kon. 6:25. Jes. 3:1. Ezech. 14:13. b) Lev. 26:26.

17. Ja honger en boos gedierte (Lev. 26:22. Deut. 32:24 v.), die u van kinderen beroven zullen, zal Ik over u zenden, ook zal pestilentie en bloed onder u omgaan, zodat Mijne vier zware straffen (Hoofdstuk 14:21. Jer. 15:3) over u zullen komen; en het zwaard zal Ik over u brengen: Ik, de HEERE, heb, zo als de zinnebeeldige handeling in vs. 1 dit heeft voorgesteld, hetgeen in vs. 5-17 is verkondigd, het gesproken en Ik zal het zeker doen, gelijk de macht daartoe ook bij Mij is.

HOOFDSTUK 6.

VAN DE VERWOESTING VAN HET JOODSE LAND.

IV. Vs. 1-14. De weinige dagen, die tussen: zijne stomheid in Hoofdst. 4:1-5 :4 en dat in Hoofdst. 8:1-11 :24 den Profeet waren gegeven ter vervulling van het woord in Hoofdst 3:27, heeft hij reeds ingeleid met de algemene aankondiging (Hoofdst. 5:5-17): daarom heeft hij uitgesproken, wat Jeruzalem heeft gedaan, om het rijp voor het gericht te maken, en wat de Heere nu zal doen, om het oordeel te volvoeren op de reeds door Mozes te voren voorzegde wijze. Bij deze algemene opheldering is het niet gebleven; in dit en het volgende hoofdstuk volgen nog twee woorden Gods, die den inhoud der in Hoofdst. 4:1-5 :4 aan Ezechiël opgedragene tekenen verder ontwikkelen. Het eerste van deze, dat wij in de eerste plaats moeten beschouwen, kondigt de plaatsen van den afgodendienst en het gehele land verwoesting aan, den afgodendienaars ondergang (vs. 3-7). Het geeft echter voor degenen, die onder de heidenen verstrooid worden, het troostvol uitzicht, dat een gedeelte zich tot den Heere zal bekeren (vs. 8-10), en dringt daarop den Profeet door gebaren van ontevredenheid voor te stellen, hoe rechtvaardig het door God voorgenomen gericht is, om het later nogmaals in zijne hoofdtrekken voor te stellen (vs. 11-14).

1. En het woord des HEEREN geschiedde tot mij, op den dag der nieuwe maan in de zesde maand, toen te Jeruzalem bij de aanbieding van het morgenoffer, met de zilveren trompetten werd geblazen (Num. 28:15) Dat woord geschiedde, zeggende:

HOOFDSTUK 6.

VAN DE VERWOESTING VAN HET JOODSE LAND.

IV. Vs. 1-14. De weinige dagen, die tussen: zijne stomheid in Hoofdst. 4:1-5 :4 en dat in Hoofdst. 8:1-11 :24 den Profeet waren gegeven ter vervulling van het woord in Hoofdst 3:27, heeft hij reeds ingeleid met de algemene aankondiging (Hoofdst. 5:5-17): daarom heeft hij uitgesproken, wat Jeruzalem heeft gedaan, om het rijp voor het gericht te maken, en wat de Heere nu zal doen, om het oordeel te volvoeren op de reeds door Mozes te voren voorzegde wijze. Bij deze algemene opheldering is het niet gebleven; in dit en het volgende hoofdstuk volgen nog twee woorden Gods, die den inhoud der in Hoofdst. 4:1-5 :4 aan Ezechiël opgedragene tekenen verder ontwikkelen. Het eerste van deze, dat wij in de eerste plaats moeten beschouwen, kondigt de plaatsen van den afgodendienst en het gehele land verwoesting aan, den afgodendienaars ondergang (vs. 3-7). Het geeft echter voor degenen, die onder de heidenen verstrooid worden, het troostvol uitzicht, dat een gedeelte zich tot den Heere zal bekeren (vs. 8-10), en dringt daarop den Profeet door gebaren van ontevredenheid voor te stellen, hoe rechtvaardig het door God voorgenomen gericht is, om het later nogmaals in zijne hoofdtrekken voor te stellen (vs. 11-14).

1. En het woord des HEEREN geschiedde tot mij, op den dag der nieuwe maan in de zesde maand, toen te Jeruzalem bij de aanbieding van het morgenoffer, met de zilveren trompetten werd geblazen (Num. 28:15) Dat woord geschiedde, zeggende:

2. Mensenkind! zet, keer uw aangezicht tegen a) de bergen Israëls, 1) en profeteer tegen dezelve.

a) Ezech. 36:1.

1) De bergen Israëls waren heilige bergen geweest, maar nu hadden zij ze verontreinigd met hun hoogten. God zet Zijn aangezicht daartegen en daarom moest de Profeet dit ook doen.

4. Daartoe zullen uwe altaren verwoest en uwe zonnebeelden 1) verbroken worden; en Ik zal uwe verslagenen nedervellen voor het aangezicht uwer drekgoden.

1) In het Hebr. Chammanekem Beter: Uwe zonnezuilen. Dit waren zuilen gewijd aan den zonnegod Baäl. Zowel de altaren als de zuilen of beelden zelf zouden verwoest en verbrand worden, ja ook, volgens het laatste gedeelte van dit vers, degenen, die bij die altaren offerden en zich voor die afgoden neerbogen.

5. En Ik zal de dode lichamen der kinderen Israëls voor het aangezicht hunner drekgoden, die zij gediend hebben, leggen, opdat zij ook nog in den dood zijn bij degenen, aan wie zij gedurende hun leven hingen, en Ik zal uwe beenderen rondom uwe altaren strooien.

6. In al uwe woningen, in het ganse land, dat gij door uwe afgoderij hebt ontheiligd (Jer. 2:28), zullen de steden verwoest en de hoogten tot wildernis worden, opdat uwe altaren woest

en eenzaam zijn, zodat de waarde, die gij ze gegeven hebt, namelijk van echte plaatsen van den godsdienst te zijn voor altijd vernietigd zij, en uwe drekgoden zullen verbroken worden en ophouden, en uwe zonnebeelden afgehouwen en uwe werken, die gij in plaats van de door Mij bepaalde (Ex. 35:21) gemaakt hebt, altaren, bossen, hoven zullen uitgedelgd worden.

7. En de verslagenen zullen in het midden van u, die overblijft als bestemd ter ballingschap, liggen, 1) opdat gij weet, dat Ik de HEERE ben, 2) de enige God (Jes. 37:20).

1) Israëls bergen verplaatsen het oog van den Profeet van Jeruzalem, waarvan tot hiertoe voornamelijk sprake was, nu verder tot de bekende en geliefde offerplaatsen des lands (Jer. 3:6). Zo kan een mensenkind door God in den toestand worden gebracht, om ook bergen, dat is mensen, die als bergen uit de vlakte der overige mensen uitsteken, vorsten en koningen enz. met het woord der Goddelijke prediking aan te tasten (Ps. 144:5).

Het klinkt groots, wanneer gezegd wordt, dat de Profeet zijn aangezicht tegen de bergen van Israël moet richten en tegen deze profeteren. De heerlijke hoogten van het beloofde land, de trots en het sieraad der aarde, waarop God Zijn volk zegenrijk had laten treden, waren door de afschuwelijkheid van den afgodendienst onheilig; maar ook de dalen en diepten waren getuigen geweest van de dwaze werken der aanbidding van nietige afgoden. Daarom moeten de hoogten door het zwaard des Heeren vernietigd, de altaren verwoest, de zonnezuilen verbroken worden, ja de mensen moeten als lijken vallen voor de verfoeilijke beelden, het werk hunner handen. Een Profeet stelt een vreselijk beeld des doods voor: daar liggen de lijken der kinderen Israëls uitgestrekt voor hun verfoeiselen, hun beenderen rondom hun altaren verstrooid, overal verwoeste steden, omgehouwen zonnestralen-ja het woord wordt vervuld: uwe werken zijn verwoest, opdat gij bekent, dat ik Jehova ben.

De gedachte: "verslagenen zullen in het midden van u liggen, sluit in zich, dat niet allen vallen, maar geredden overblijven, en bereidt het volgende voor; het vallen der verslagenen, der afgodendienaars met hun afgoden, leidt tot de erkentenis van Jehova als den almachtigen God; tot terugkeren tot Hem.

2) De Israëlieten ontkenden niet dat God bestond, maar dewijl zij geen geloof gaven aan de woorden van den Profeet, daarom openbaart Zich God en bevestigt en maakt vast het gezag van de profetische onderwijzing, waar Hij toont dat Hij als rechter tegenwoordig is, indien deze veracht wordt, zoals wij weten dat zij veracht is geworden.

8. Ik zal dan nog bij de vernieling der stad en de verwoesting des lands een overblijfsel laten, 1) als gij enigen zult hebben, die gelijk zij het zwaard des vijands ontkwamen, ook het zwaard ontkomen onder de Heidenen, dat in de ballingschap hen nog dreigt (Hoofdst. 5:12), wanneer gij in de landen zult verstrooid worden.

1) Reeds in het vorige vers is deze belofte ingeleid door de woorden: en de verslagenen zullen in het midden van u liggen. Hier zegt de Heere het duidelijker, n. l. dat zij zullen hebben die het zwaard zullen ontkomen. Ook te midden van Zijn bedreigingen gedenkt de Heere Zijn

verbond, en daarom wil Hij het trouweloos Israël tonen dat niet Hij, maar zij zelf de oorzaak zijn van hun verderf en ondergang.

9. Dan zullen uwe ontkomenen, die in Hoofdst. 5:3 onder de weinigen werden bedoeld, welke in den slip des mantels werden gebonden, Mijner gedenken 1) onder de Heidenen, waar zij gevankelijk zullen geworden zijn, omdat Ik verbroken ben door hun hoerachtig hart,) dat van Mij afgeweken is, en door hun ogen, die hun drekgoden nahoereren, die vol begeerte zijn, om zich met hen in te laten; en zij zullen ene walging aan zich zelven hebben over de boosheden, die zij in al hun gruwelen gedaan hebben3), zodat zij zich voor hen schamen, ja een afschuw er van gevoelen.

1) Met dit "Mijner gedenken" stelt God, de Heere het vast dat dit overblijfsel zich bekeren zal. De grote zonde bestond in hun afval van den Heere God, in het Hem verlaten en Hem vergeten. Als het Hem derhalve weer zou beginnen te gedenken, zou het ook komen tot schuldbelijden en de bede om schuldverzoening zou de eerste stap zijn op den weg der bekering.

2) In het Hebr. Ascher nischbarthi eth-libbaam hazonèh. Beter: Wanneer Ik Mij verbroken heb hun hoerachtig hart en dan later niet, door hun ogen, maar hun ogen. God was toch niet verbroken door hun hoerachtig hart, maar God had dat hoerachtig hart verbroken, zoals duidelijk in den tekst staat. En dewijl God dat hart had verbroken, daarom hadden zij gedacht aan den Heere, daarom hadden zij berouw gekregen over hun zonde en ongerechtigheid. Eerst dan heeft de zondaar berouw, wanneer God niet het hart verwondt maar verbreekt, wanneer Hij voor dat harde stenen hart een vlesen hart geeft, en het waarachtig berouw werkt door de werking van Zijne genade en Geest.

3) Ware boetvaardigen zien dat de zonde een gruwelijk ding is, dat verfoeielijk ding dat de Heere haat en dat zondaars en zelfs hun eredienst hatelijk voor Hem maakt. Zij bevlekt het geweten des zondaars en maakt hem, tenzij dat hij ongevoelig is geworden, een gruwel voor zich zelven. Zij die waarlijk een walging aan de zonde hebben, kunnen niet anders dan een walging aan zich zelven hebben, wegens de zonde, want een walging aan zich zelven te hebben is altijd verzeld met de ware bekering. Boetvaardigen twisten met zich zelven en kunnen nooit met zich zelven bevredigd worden voordat zij enigen grond hebben om te hopen, dat God met hen verzoend is, ja den zullen zij liggen in hun schaamte, wanneer Hij met hen bevredigd is.

10. En zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben: Ik heb niet te vergeefs gesproken, van hun dit kwaad aan te doen 1), maar heb Mij ook betoond de ware levende God te zijn, doordat Ik nu ook heb gehouden, wat Ik heb gesproken.

1) Onder de scherpste bedreigingen keert deze troost steeds terug, dat Israël niet geheel verdelgd wordt, gelijk andere volken, maar dat enigen overblijven, die door de kastijding teruggebracht worden tot den Heere.

Iemand kan wel gevoelen, dat hij het met God te doen had, maar hij verootmoedigt zich daarom niet, zo als Kaïn genoodzaakt was voor Gods aangezicht te sidderen, maar zich steeds gelijk bleef; zo pleegt het met verlorenen te gaan. Het is wel een stuk van het berouw Gods oordeel te erkennen, maar slechts de helft: het mishagen aan zich zelven is het andere stuk.

Wij allen moeten eerst met Israël in den smaad der ballingschap onder blinde heidenen met gebroken harten en ogen het licht des Evangelies leren zoeken en vinden.

11. Zo zegt de Heere HEERE: Toon als Mijn vertegenwoordiger en woordvoerder door tekenen Mijnen heiligen tegenzin (Num. 24:10) a). Sla met uw hand, en stamp als in groot ongeduld met uwen voet, en zeg: Ach! over alle gruwelen der boosheden van het huis Israëls; want zij zullen, gelijk Ik in Hoofdst. 5:16 v. gezegd heb, door het zwaard, door den honger en door de pestilentie vallen1).

a) Ezech. 21:17.

1) Het slaan in de handen is in het algemeen ene beweging van levendig opgewekt gevoel, dat van verschillenden aard kan zijn, het is in deze omstandigheden een symbolisch "weg niet u" (Jer. 15:1). Het stampen met den voet is ene beweging van ongeduld, dat den tijd niet kan afwachten dat het anders wordt, daar op de zondige daad nu de liefelijkheid volgt, die onafscheidelijk daarmee verbonden is.

Terwijl wij Gods gericht ondervinden, dat goed noemen, en Zijne gerechtigheid van ganser harte prijzen, zo als de Profeet in de handen moet slaan en met den voet moet stampen, oordelen wij onszelven, en worden wij toch niet veroordeeld. Onze rechtvaardiging van God leidt tot onze eigene rechtvaardiging door God, gelijk in Ps. 51 te zien is.

12. Die verre af is van de strijdplaats voor en in de stad zal door de pest sterven, de derde der in vs. 11 genoemde ellenden, en die nabij is zal door het zwaard vallen, de eerste dier straffen; maar die overgebleven is van pestilentie en zwaard, en belegerd is, zal door honger sterven, zodat niemand het verderf ontgaat, die eens daarvoor bestemd is; alzo zal Ik Mijne grimmigheid tegen hen volbrengen, volgens het woord in Hoofdst. 5:13.

13. Dan zult gij, die tot de overblijvenden behoort, weten, dat Ik de HEERE ben, als hun (der kinderen Israëls vs. 5)verslagenen in het midden hunner drekgoden rondom hun altaren wezen zullen op alle hoge heuvelen, op alle toppen, der bergen en onder allen groenen boom, en onder alle dichte eiken, de plaats, alwaar zij al hunnen drekgoden lieflijken reuk maakten, terwijl zij daarmee zich slechts een vuur van toorn hadden aangestoken.

14. Daarom zal Ik Mijne hand over hen uitstrekken, 1) zo als in Hoofdst. 5:14 gezegd is, en zal het land woest maken, ja woester dan de woestijn van Diblath) henen, en al hun woningen: en zij zullen bevinden, dat Ik de HEERE ben 3) (vs. 7 en 10).

1) Ezechiël zet hetzelfde vonnis voort. Maar noodzakelijk is het met verscheidene woorden de profetieën te bevestigen, die overigens moeilijk waren om geloofd te worden, voornamelijk

door die mensen, die zich zo veilig waanden en die reeds door lange gewoonten tegen God zich hadden verhard. Dit is derhalve de reden, waarom hij de op zich zelf volstrekt niet duistere zaak met verscheidene woorden uitdrukt. Hij spreekt nu over de uitstrekking van de hand Gods welke manier van spreken meermalen in de Schrift voorkomt. Want God wordt gezegd Zijn hand uit te strekken, wanneer Hij een openbaar bewijs van Zijn toorn geeft. Het beeld is ontleend aan de mensen, die indien zij iets groots willen ten uitvoer brengen, hun rechterhand uitstrekken. Wij weten dat God alles door een enkelen wenk volbrengt, maar dewijl wij uit kracht van onze slaperigheid Zijn oordeel niet begrijpen, daarom spreekt de Schrift van Zijn rechterhand om onze onnozelheid te hulp te komen.

2) Van de woestijn van Kanaäns zuidelijke grenzen tot Diblath in het noorden toe, dus het gehele land. Maar er is aan de noordelijke grenzen van Kanaän geen Diblath bekend. Daarom heeft men gemeend dat Diblatha of Ribla (in Syrië, Jer. 39:5) te moeten stellen; juister vertaalde men misschien: "meer dan de woestijn Diblatha. " Diblatha komt wel nergens in de Schrift voor, doch wel Almon Deblathajim (Num. 33:46 en Beth-Diblathajim (Jer. 48:22), waarschijnlijk slechts verschillende, maar zeer verwante namen derzelfde plaats, die in ene zeer eenzame streek nabij den Nebo aan de zuidelijke grenzen van het land van Moab gelegen was.

Of beter nog: wij behoeven het woord als enen door den Profeet gevormden eigen naam op wiens betekenis het aankomt, en die zou zijn: "woestijn van ondergang of verderf", waarmee Babel de ene "eeuwige woestijn" zou bedoeld zijn (Jer. 51:26). "Tegenover de eigengerechtigheid zijner tijdgenoten stelt Ezechiël het harde woord: het lot van het land zal harder zijn dan dat van Babel.

De woestijn Diblath is ons onbekend. Sommigen brengen het in verband met Deut. 8:15. In elk geval wordt hier de algehele verwoesting van Kanaän geprofeteerd ten gevolge van de zonde des volks.

3) Jehova is, die Hij is, die dus Zijne eeuwigheid en macht betoont, en Zijn woord vervult en niet verandert, noch Zich verloochent.

HOOFDSTUK 7.

VOORSPELLING VAN DEN ONDERGANG VAN HET RIJK VAN JUDA.

V. Vs. 1-27. Aan het eerste woord van God sluit zich een tweede aan. Werd het eerste, zo als wij bij Hoofdst. 6:1 hebben aangenomen, op den dag der nieuwe maan den Profeet ingegeven, zo misschien dit op den daarop volgenden dag, op welken aan des konings hof te Jeruzalem wederom als reeds op den dag der nieuwe maan een grote maaltijd werd gehouden (1 Sam. 20:5). Inderdaad loopt dit Godswoord uit op ene uitdrukkelijke vermelding van den koning en zijne vorsten. Het stelt in de eerste plaats (vs. 1-4) in korte zinnen, rijk van inhoud en van denzelfden toon voor, dat het aangewezen gericht spoedig en onafwendbaar over land en volk zal komen. Daarna volgt ene tot het dichterlijke overgaande beschrijving van de ellende, die nadert, hoe de tijd van het gericht, de dag van jammer reeds in aantocht is (vs. 9), hoe de straf in allerlei gerichten Gods zich openbaart, en het plotseling zo stil wordt in het anders zo drukke land, hoe men tevergeefs de bazuinen blaast, en gene krijgstoerusting noch uittrekken ten strijde iets baat, maar die het zwaard ontkomen, als treurenden rond gaan (vs. 10-18), hoe zilver en goud ook het oordeel niet kunnen afwenden, maar die zelf om het misbruik, dat daarmee plaats heeft, met den tempel en zijn schat in de roofzuchtige handen der vijanden zullen vervallen (vs. 19-22), en eindelijk, hoe al de bewoners, groten en geringen, en met alle vorsten het gehele volk tot verwoesting zal komen (vs. 23-27).

1. Daarna geschiedde het woord des HEEREN tot mij op den tweeden der 6de maand in het 6de jaar na Jojachins wegvoering, zeggende:

2. Verder, gij mensenkind! zo zegt de Heere HEERE van het land Israëls: Het einde is er, het einde is gekomen over de vier hoeken, de grenzen des lands. 1)

1) Lang had de Heere gedreigd, Zijn toorn en de volvoering Zijner gerichten uitgesteld, maar nu zegt de Heere hier door Zijn Profeet, dat eindelijk de ure van de uitgieting Zijns toorns is gekomen. God heeft geduld omdat Hij eeuwig is, maar als eindelijk de maat der ongerechtigheid vol is, zal God niet sparen noch verschonen.

3. Nu is het einde over u, o Jeruzalem en het gehele land van Juda; want Ik zal Mijnen toorn tegen u zenden, en Ik zal u richten naar uwe wegen, en Ik zal op u brengen het rechtmatig loon voor al uwe gruwelen.
1)

1) Dit wil zeggen: de gevolgen, de straffen er over. Hiermede zegt de Heere dat niet Hij, maar zij zelf de oorzaak zijn van al hun ellende. De gruwelen worden hun thuis bezocht. Waar zij geweigerd hebben naar des Heeren woord te horen en Zijne ordinantiën op te volgen, daar zegt de Heere hier dat Hij daardoor gedwongen is te straffen.

4. En Mijn oog zal u niet verschonen (Hoofdst. 5:11. Deut. 13:8; 19:13 Ik zal niet sparen; maar Ik zal uwe wegen op u brengen 1) u doen toekomen naar uwe verdiensten, en uwe gruwelen, die gij bedreven hebt, zullen in het midden van u zijn, gij zult de straffen

ondergaan, die zij u hebben berokkend, en gijlieden zult weten, dat Ik de HEERE ben (Hoofdst. 6:7 vv.).

1) Dit is: Ik zal u vergelden naar uw misdaden. Wij zien dus dat de misdaden des volks, afzonderlijk zijn gesteld en als het ware op hen gelegen hebben, zolang God hen gespaard heeft. Nu ook wijst Hij aan: dat zij geen reden hebben om te twisten of te klagen, dewijl hij slechts hun ongerechtigheid hier te voorschijn roept, welke zij tegen Hem hebben bedreven. Vervolgens verwijt Hij hun al te grote zorgeloosheid, dewijl zij niet tot bekering konden geleid worden, wanneer God hun misdaden droeg en duldde.

Wij hebben in dit hoofdstuk een Oud-Testamentisch voorbeeld voor ons van het ontzettende Dies irae, dies illa (dag van toorn, dag van schrik), den zogenaamden Giganten-Hymnus (Zef. 1:14 vv.). Wat Fr. v. Meyer over het laatste zegt, kan ook van dit hoofdstuk van onzen Profeet worden gezegd: "met den gevoelloze, die het zonder schrik kan lezen en zonder ontroering kan horen, zou ik niet gaarne onder één dak willen wonen. " .

Zal de zondaar niet uit de bedwelming zijner lusten wakker schrikken voor het eerste en laatste woord der meest zekere profetie: het einde komt, het einde komt? .

5. Zo zegt de Heere HEERE: Een kwaad, een enig kwaad (Hoofdst. 5:9) ziet, is gekomen.

6. Een einde is gekomen, dat einde is gekomen; het is opgewaakt tegen u, nadat het lang als in slaap had gelegen, als zou het nooit over u komen, ziet, het kwaad is gekomen met al het verschrikkelijke, dat het in zijnen schoot verbergt.

7. De morgenstond 1), het begin der rampen, is tot u gekomen, o inwoner des lands! de tijd is gekomen, de dag der beroerte is nabij, en er is geen wederklank der geen gejubel op de bergen, omdat er geen gezang is ten tijde van den wijnoogst (Jes. 16:10. Jer. 25:30).

1) Het Hebr. woord wordt verschillend uitgelegd te dezer plaats, en zijne vertaling steunt altijd in zo ver op gissing, als het nergens anders dan hier in vs. 10 ook niet in de verwante dialekten, in ene betekenis voortkomt, die voor deze plaatsen passend is. Waarschijnlijk is het woord dat juist te dier tijd, en daar ter plaatse door het gebruik ene bijzondere beduidenis had verkregen, die namelijk van "het jongste ogenblik, " hetzij dan, volgens sommigen, de tijd "wanneer de vlecht der rampen geheel in een gewrongen is, " hetzij, wanneer alles tot het laatste toe weg is, en er een akelig ledig ontstaat, waar aan alle zijden de wind door huilt en fluit. Indien de vertaling morgenstond passender was, zou het haar aan geen gezag ontbreken, vermits het woord zeer wel "vogelen-gezang kan aanduiden.

Het woord komt behalve hier Jes. 28:5 voor, waar het kroon of diadeem betekent. Die betekenis past hier niet. Sommigen vertalen het door, morgenstond, gelijk onze Staten-Overzetters, maar morgenstond is immer het beeld van verademing, van redding. Deze vertaling past hier dus niet. Met Winer achten wij de vertaling van: het ongeluk beter, in den zin van, onafwijsbare ellende. Vandaar ook dat dadelijk hier op gezegd wordt, dat de dag der bezoeking nabij is, een dag waarop enkel jammerkreten zullen worden gehoord, en geen

gejubel op de bergen. Als de afgodendienaars hun feesten hielden op de hoogten was er een gejubel, gelijk Mozes vernam toen hij van den berg afdaalde en het volk danste om het gouden kalf. Maar nu zou het gejubel verstomd zijn, dewijl God, de Heere, zowel de afgoden als de afgodendienaars zou verdoen.

8. Nu zal Ik in kort Mijne grimmigheid over u uitgieten, en Mijnen toorn tegen u volbrengen, en u richten naar uwe wegen, en zal op u brengen al uwe gruwelen.

9. En Mijn oog zal met verschonen, en Ik zal niet sparen; Ik zal u geven naar uwe wegen, en uwe gruwelen zullen in het midden van u zijn; en gijlieden zult weten, dat Ik de HEERE ben, die slaat (vs. 3 en 4).

Het is dezelfde inhoud, altijd dezelfde inhoud: de droppels vallen onafgebroken op den steen, het hart Israëls. Het ongeloof heeft de natuur, dat het of in ‘t geheel aan gene straf gelooft (2 Petr. 3:3 vv.), of zijne lichtzinnigheid weet vooruit, dat wat komen zal, zeker niet zo zwaar zal zijn, en niet zo lang zal duren. Daarom verdriet het Gode niet, ons steeds op nieuw ons lot te herhalen, dat niet uitblijven kan, het ons altijd naderbij te laten komen.

"Uwe gruwelen zullen in het midden van u zijn. " De zonde heeft ene actieve en ene passieve geschiedenis. Wanneer de laatste begint wordt voorwerp van schrik wat vroeger voorwerp van welbehagen was.

Op den dag des gerichts gaan de gruwelen niet in hun verlokkende, verleidelijke gedaante, maar met al hun wee, dat in hun gevolg is, in ons midden .

10. Ziet, de dag, ziet de morgenstond van dien ontzettenden dag is gekomen (vs. 7), de morgenstond het ongeluk is voortgekomen, de roede, die u moet slaan (Jes. 10:5) heeft gebloeid, is opgeschoten, is groot geworden; de hovaardij, die Ik bestemd heb tot werktuig van het gericht, dat aan u moet worden volbracht, heeft gegroend, 1) daar de macht van Nebukadnezar en zijn machtig volk steeds hoger stijgt (Hab. 1:6 vv. Jer. 50:31 vv. 1).

1) De strafroede is reeds bereid, voor de goddelozen zal niets overblijven. Dit is de hoofdgedachte van deze straffen (vs. 10-14). De drie zindelen zijn synoniem, maar de gedachte is klimmend. Het ongeluk welt op uit de aarde, spruit als roede uit en bloeit als hoogmoed. De roede heet hovaardij inzake God een overmoedig en gewelddadig volk als de Chaldeën tot voltrekking van de straf gebruikt.

12. De tijd is gekomen, de dag is genaakt; de koper zij niet blijde, als hadde hij iets gewonnen, en de verkoper bedrijve geen rouw, dat hij het zijne heeft moeten overgeven: want een brandende toorn is over de gehele menigte van het land, en daarom heeft winst en verlies, bezitten en overgeven evenveel te betekenen.

13. Want de verkoper zal tot het verkochte niet wederkeren, hij zal het in het jubeljaar (Lev. 25:8 vv.) niet weer verkrijgen, ofschoon hun leven nog onder de levenden ware; overmits het gezicht, de profetie aangaande de gehele menigte van het land, die aan het verderf is

prijsgegeven, niet zal terugkeren, niet zal herroepen worden; en niemand zal door zijne ongerechtigheid zijn leven sterken 1). Meent dan niet, dat de belofte van een lang leven in het land de vervulling van zulk ene voorzegging onmogelijk zou maken, zij heeft op u gene betrekking, gij hebt ze door de misdaad verzondigd.

1) Hebr. "elks leven is in zijn misdrijf, " d. i. ieder sterft eer de straf voor zijn misdrijf geboet is en ziet dus nooit de herstelling van zaken.

Gods woord zal plaats hebben en dan kunnen bijzondere personen hun zaak niet goed maken tegen God. Niemand zal door zijn ongerechtigheid zijn leven sterken, dit is, het zal te vergeefs zijn voor zondaars, God en Zijne oordelen te tarten, gelijk zij gewoon waren te doen. Zij, die zich versterken in hun goddeloosheid zullen bevonden worden, zich zelven niet alleen te verzwakken, maar ook te verderven.

14. Zij hebben met de trompet getrompet, en hebben alles bereid, om zich met geweld van wapenen tegen het gericht te verdedigen; maar niemand trekt ten strijde: want Mijn brandende toorn is over de gehele menigte van het land, en wanneer die zich tegen iemand keert, wordt hij verjaagd en moet hij wijken (Lev. 26:17. Deut. 32:30).

15. Het zwaard is buiten, en de pest en de honger van binnen, zodat niemand kan ontkomen dan wien het uitdrukkelijk door Mij is gegeven (Hoofdst. 5:12); die op het veld is, zal door het zwaard sterven, en die in de stad is, dien zal de honger en de pest verteren.

16. En hun ontkomenden, die van hen volgens Mijne beschikking behouden worden, zullen wel ontkomen, maar zij zullen op de bergen zijn; Zij allen zullen daar zuchten of klagen met onverstaanbaar murmelen (Nah. 2:8); zij zullen zijn gelijk duiven der dalen, kermende, voor het roofgedierte naar verborgene plaatsen gevlucht, als wilden zij hunnen angst elkaar te kennen geven; een iedermoet dat doen; om zijne ongerechtigheid, die hij nu moet gevoelen.

17. Alle handen zullen a) slap worden, als verlamd van schrik, moedeloosheid en schaamte, en alle knieën zullen henenvlieten als water; even als het vlietend water golft en trilt, zo knikken ook de knieën (Joz. 7:5).

a) Jes. 13:7. Jer. 6:24.

18. Ook zullen zij zakken a) aangorden, gruwen zal ze bedekken(Jes. 3:24. Ps. 55:6 #Ps) en over alle aangezichten zal schaamte wezen, en op al hun hoofden kaalheid(Amos 8:10).

a) Jes. 15:2, 3. Jer. 48:37.

Wanneer de mensen het allergeruste zijn, zo is hun het ongeluk gewoonlijk het meest nabij.

Menigerlei zuchten worden in de wereld gehoord, maar de beste zijn, die niet zijn uit te spreken, die Gods Geest zelf in de plaats der gelovigen zucht. (Rom. 8:26).

19. Zij zullen hun zilver, waaraan zij hun hart hebben gehangen, als geheel zonder waarde, op de straten werpen, en hun goud, dat zij voor hun hoogste sieraad hielden, zal tot onreinigheid zijn, zij zullen het verfoeien; a) hun zilver en hun goud zal hen niet kunnen uithelpen, ten dage der verbolgenheid des HEEREN (Zef. 1:18). En al is het ook, dat zij het tot het laatste ogenblik vasthouden, omdat zij er te zeer aan gehecht zijn, hun ziel zullen zijer niet mede verzadigen, en hun ingewanden zullen zij niet vullen, ten tijde van den algemenen honger; en zo komt het er nog eindelijk toe, dat zij het van zich werpen: want het zal de aanstoot hunner ongerechtigheid zijn, 1) de misdadige oorzaak van hunnen val.

a) Spr. 11:4.

1) In dit en de vorige verzen, wordt de allertreurigste toestand geschetst van de zondaars te Jeruzalem. Het zal één treuren, het zal één toestand van ellende zijn. Het goud en zilver zal hun tot een walging zijn, dewijl het hun niet zal kunnen uithelpen en zelfs hen niet van den hongerdood kan bewaren. Als God werkt wie zal dan keren, dit geldt zowel op tijdelijk als op geestelijk gebied. Geen menselijke, geen zelfhulpe baat, als God in een wederpartijder is verkeerd; en dit was hier het geval bij Juda’s volk.

20. En Hij heeft de schoonheid zijns sieraads ter overtreffelijkheid gezet, maar zij hebben daarin beelden hunner gruwelen en hunner verfoeiselen gemaakt 1), de gruwelijke en afschuwlijke afgoden, die zij zich hadden gekozen (Hos. 8:14; 13:2); daarom heb Ik dat hun tot onreinigheid gesteld 1), hen in een toestand gebracht, waarin zij het moesten verachten.

1) In tijden van vernedering verliezen aardse schatten hun verblindenden glans, dan gevoelt de mens een honger, dien goud en zilver niet kunnen stillen, de ziel kan er niet door verzadigd, het lichaam niet mede gevuld worden. Dan eerst komt men tot duidelijke erkentenis, dat voornamelijk in den mammon zijne schuld is; hij werpt het zelf op de straten weg en het goud wordt hem tot een verfoeisel.

Mocht dit toch aan de deuren, ja in de harten van alle rijken en gierigaards of begerigen naar rijkdom geschreven staan, dat goud en zilver niet kunnen redden ten dage des toorns en in de ure des doods en ten dage des gerichts! Wat met zo grote moeite is gezocht, met zoveel ongerechtigheid is zaamgebracht, en met de grootste vlijt bewaard, laat zijnen bezitter troosteloos en hulpeloos, wanneer hij de hulp het meest behoeft; het laat hem op zijn ziekbed in smarten liggen; kan men hem ook nog van den vijand, noch van ziekbed of dood bevrijden, veel minder zalig maken. O ellendig goed, dat toch onder ons algemeen zo hoog staat aangeschreven.

Deze vertaling is niet juist. Beter is: De schoonheid zijns sieraads (d. i. zijn schone sieraden), tot hoogmoed gebruikt men het, en tot beelden hunner gruwelen, hun verfoeiselen maakt men er van, daarom heb Ik het hun tot onreinigheid (tot afschuw) gesteld. Onder die schone sieraden is bedoeld het goud en zilver. Hiëronymus zegt terecht dat God wil zeggen: "Wat Ik den bezittenden gegeven heb tot sieraad en tot rijkdom, hebben zij aangewend tot hoogmoed. "

Sommigen zijn van gevoelen dat hier van den tempel sprake is, maar ten onrechte. Er is hier ook en in de volgende verzen sprake van het goud en zilver.

21. En Ik zal het in de hand der vreemden overgeven ten roof, en den goddelozen der aarde ten buit, den heidensen Chaldeën, die het heilige niet achten, maar zonder eerbied aantasten, en zij zullen het ontheiligen.

22. Ook zal Ik Mijn aangezicht, van Mijn heiligdom, dat onder hen is, van den tempel omwenden, 1) En zij, de goddelozen op aarde (vs. 21) zullen Mijne verborgene plaats) ontheiligen, den tempelschat zelfs wagen aan te grijpen: want inbrekers zullen daarin komen, en die heiligdommen ontheiligen?

1) De voorstelling is deze: God zou het niet kunnen aanzien, dat men Zijn heiligdom ontwijdde, en binnentrad in de plaats der ontoegankelijke verborgenheid; maar opdat de Chaldeën het straffeloos zouden kunnen doen zou God als ‘t ware zo lang zijn aangezicht van hen afwenden en er niet naar omzien.

2) Of: Mijn schat. Bedoeld is hier dus de tempelschat. Die schat mocht alleen voor heilige doeleinden gebruikt worden, maar de goddelozen zouden komen en die schat gebruiken voor gewone zaken, zodat het heilige ontwijd of ontheiligd werd.

23. Maak voor degenen, die in leven blijven, ene keten, om daardoor de gevangenis des volks als een vast besloten feit aan te duiden; want het land is vol van bloedgerichten, 1) en de stad is vol van geweld.

1) Dat is, vol van bloedschulden, van zonden die des doods waardig zijn, waartegen de Heere in Deut. 19:6 en 21:22 zo zwaar heeft gesproken. Er volgt dan ook, de stad is vol geweld, vol van daden des gewelds, waarover de Heere Zich schrikkelijk had vertoornd.

24. Daarom zal Ik de kwaadste der Heidenen, die overmoedige en geweldige Chaldeën (Hab. 1:16 vv. Deut. 28:49 vv.) doen komen, die hun huizen erfelijk bezitten zullen, en zal den hoogmoed der sterken, die zich nu nog zo sterk en veilig wanen, alsof hun niets kwaads kon overkomen, doen ophouden (Lev. 26:19), en die hen heiligen, hun priesters (2 Kon. 10:23), zullen ontheiligd worden. 1)

1) Nademaal zij in den weg der Heidenen gewandeld en het erger dan zij gemaakt hadden, zou God de ergste der Heidenen over hen brengen, om hen te verstoten en te verwoesten, de barbaarste en woestste, die het minst medelijden met het mensdom en den grootsten haat tegen de Joden hadden.

25. De ondergang komt; en zij zullen den vrede, heil en redding zoeken, maar hij zal er niet zijn. 1)

1) Deze bevestiging was niet overbodig. Want door altijd te wenden en te draaien hopen de mensen dat zij iets verder komen. Zo verlangen zij naar de duisterheid wanneer God hen in

het licht trekt. Vervolgens vormen zij zich velerlei hoop op behoud, wanneer God hen als omkneld houdt. Terwijl de mensen zo licht beweeglijk zijn en door uitvluchten te zoeken, zich God en Zijn oordelen schijnen te ontwijken, zegt de Profeet, dat ofschoon zij den wrede zoeken er geen vrede voor hen zou zijn, opdat zij toch niet zouden twijfelen aan hun ondergang en verbanning, waaraan Hij herinnert.

26. Ellende zal op ellende komen, en er zal gerucht van verschrikkelijke dingen, die er geschieden, op gerucht wezen; dan zullen zij het gezicht van een Profeet zoeken, om te weten hoe zij uit hunnen wanhopigen toestand mogen gered worden, maar de wet zal vergaan van den priester (Mal. 2:7), en de raad van de oudsten1).

1) De drie uitspraken in de tweede helft van het vers moeten uit elkaar wederkerig zo worden aangevuld: zij zoeken voorzegging bij de Profeten, maar de Profeten verkrijgen geen gezicht, gene openbaring; zij zoeken bekering uit de wet bij de priesters, maar de priesters kunnen gene onderwijzing geven; zij zoeken raad bij de oudsten, maar de raad ontbreekt den ouden.

Dat is het verschrikkelijkste gericht, wanneer God het licht van Zijn woord niet meer laat lichten en ons in de duisternis der onwetendheid laat verzinken, daar het ook in het zwaarste lijden een grote troost is, wanneer de Heere ons met Zijn woord verlicht. (HEIM en HOFFMANN).

27. De koning zal rouw bedrijven, en de vorsten zullen met verwoesting bekleed zijn, en de handen van het volk des lands zullen beroerd zijn; Ik zal hun doen naar hunnen weg, en met hun rechten zal Ik ze richten; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben (vs. 4 en 9).

Er zal ene algemene beroerdheid en verslagenheid wezen onder allen van wat rang of waardigheid zij zijn. Die in gezag zijn zullen vaardigheid van geest ontberen, om raad en onderwijs te geven; en de minderen zullen geen hart bezitten om ze uit te voeren.

Na de eerste afdeling der profetische werkzaamheid van Ezechiël, die wij gehoord hebben, rustte deze, wanneer onze berekening van den tijd tussen Hoofdst. 4:11-8 :27 juist is, nu twee dagen lang. Wat hij zijnen volksgenoten in zinnebeeldige tekenen had laten zien en in den naam Gods had laten horen, moest eerst enigen tijd hebben, om in hun harten in te gaan. Hij zelf had rust nodig, om zich ook lichamelijk te versterken tot het ontvangen van nieuwe openbaringen. Toch mocht het geen lange tijd zijn, omdat de nieuwe openbaring de vorige voortzet en met haar zeer nauw zamenhangt.

HOOFDSTUK 8.

AFGODERIJ ENE OORZAAK DER TOEKOMSTIGE STRAF.

I. Vs. 1-4. De tweede afdeling van dit ons hoofddeel wordt even als de eerste in Hoofdst. 3:22 vv. door ene geestvervoering, die de Profeet heeft, ingeleid. Deze overkomt hem als op enen bepaalden tijd de oudsten rondom hem in zijn huis zijn vergaderd, voert hem naar Jeruzalem in den priesterlijken voorhof des tempels, en laat hem daar in den ingang van de noordpoort het gruwelijk beeld der afgoden zien, en daar en tegenover de heerlijkheid des Heeren in haren reeds van vroeger bekende openbaringsvorm.

1. Het geschiedde nu in het zesde jaar, nadat koning Jojachin gevankelijk was weggevoerd (Hoofdst. 1 en 2), d. i. in het jaar 593 v. C. in de zesde maand Elul, overeenkomende met onzen September (Ex. 12:2), op den vijfden der maand, als ik in mijn huis zat, {1} en de oudsten van Juda voor mijn aangezicht zaten, verwachtende, dat ik hun weer ene mededeling zou doen volgens den last van God, dat de hand des Heeren HEEREN daar over mij viel, 2) en mij verplaatste in den toestand van geestvervoering, even als in 1:3 en 3:22.

{1} Dit staat in verband met het vertoeven in zijn huis, eerst 390 dagen op de ene zijde liggende en dan 40 dagen op de andere zijde liggende. Dit strijdt niet met het zitten, dewijl het tweede woord aangeeft een algemeen vertoeven, een verblijf houden, het in het midden latende of dit zittende of liggende plaats heeft.

2) De Profeet wil tegelijk daarmee aantonen, dat hij niets uit zijn eigen gedachte voortbracht, maar dat de Goddelijke kracht in hem alleen gewerkt, en hem de woorden in den mond gegeven had.

2. Toen zag ik, en ziet ene gelijkenis als de gedaante van vuur. De Heere verscheen mij in ene vurige gedaante; van de gedaante zijner lenden en nederwaarts was vuur, en van zijne lenden en opwaarts als de gedaante ener klaarheid, als de verf van Hasmal (Hoofdstuk 1:27).

3. En Hij stak a) de gelijkenis ener hand uit, en nam mij bij het haar mijns hoofds, en de Geest voerde mij op tussen de aarde en tussen den hemel, door de lucht heen, en bracht mij in de gezichten Gods te Jeruzalem tot de deur der poort van het binnenste voorhof, dewelke ziet naar het noorden, aan de binnenzijde van de naar het noorden liggende poort van het binnenste of priestervoorhof (1 Kon. 6:36), alwaar de zitplaats was van een beeld der ijvering, dat tot ijver verwekt, van een afgodenbeeld, dat volgens Ex. 20:5. Deut, 32:16 noodwendig de ijverzucht Gods als den Heere des tempels moest opwekken, en zijne standplaats in den ingang der poort had.

a) Dan. 5:5.

4. En ziet, in den voorhof der priesteren bij het brandofferaltaar, de heerlijkheid des Gods van Israël was aldaar naar de gedaante, die Ik In de vallei gezien had (Hoofdst. 3:23).

Het is mogelijk, dat ten tijde, van welken in vs. 1 sprake is, bij de gevangenen aan de wateren van Chebar juist het bericht was gekomen van bijzondere politieke gebeurtenissen in het rijk der Chaldeën, misschien die, dat Medië en Elam van plan waren zich te verenigen, om de heerschappij van Nebukadnezar te doen vallen. Wij weten ten minste, dat Nebukadnezar weinige jaren later met deze landen in den oorlog was gewikkeld om ze weer onder zijne heerschappij te brengen (2 Kon. 24:2). Nu zijn wellicht de oudsten bij Ezechiël vergaderd geweest, zij hebben hem met vragende blikken aangezien, of hij niet opmerkte, dat de politieke omstandigheden zich anders zouden ontwikkelen, dan dat het tot zulk enen ondergang van het rijk van Juda als hij hun had voorgezegd, vooreerst zou komen, en niet integendeel ook voor de reeds gevankelijk weggevoerden uitzichten openden op de door andere Profeten (Jer. 29:8 v.) verkondigde spoedige wederkering naar het vaderland. Deze dromen, in welke men zich liet inwiegen, moeten nu hier tot schande worden gemaakt. In de eerste plaats is het hier voor Ezechiël niet te doen om ene openbaring in woorden te ontvangen, maar ene levendige handeling. Hij moet zien, hoe de zaken zullen staan nog vóór dat 5 jaren om zijn. Nu wordt hem eerst getoond, waarom het zo moet komen, en het einde volgens Hoofdst. 7 spoedig daar zal zijn. Zo komt de hand des Heeren HEEREN over hem, en nu hij bekwaam is geworden om gezichten te zien, verschijnt hem de Heere nog in zijn huis; hier nog zonder troon en Cherubim, alleen in de algemene vuurgedaante als Hoofdst. 1:4, met dit onderscheid dat deze reeds enen bepaald menselijken vorm aanneemt. Wanneer deze ene hand naar hem uitstrekt, en hem daarmee bij het haar van het voorhoofd neemt, zo is hiertegen niet in te brengen, dat hij in 5:1 zich het haar had moeten afscheren. Zulke voorvallen in een gezicht moeten niet in werkelijkheid worden opgevat. Een leggen der hand op de plaats van het haar, waar het gestaan heeft en ook nog in stoppels aanwezig is, is voldoende voor de wegvoering- de Profeet is in een gezicht, niet in het lichaam, maar buiten het lichaam (2 Kor. 12:2 vv.); de oudsten houden intussen zijn lichaam voor hun ogen als in slaap gezonken (Gen. 2:21), waaruit hij vervolgens in 11:24 weer ontwaakt. Bij het beeld, dat hij nu in het Goddelijk gezicht aan den ingang der noordpoort van den priester-voorhof te Jeruzalem ziet, behoeft men juist niet aan een bepaald afgodenbeeld, aan Baäl of Astarte te denken. Hier kan ook een ideaal beeld, ene zamenvatting van alle afgoderij bedoeld zijn, tegenover welke zich dan de heerlijkheid des Heeren aan het altaar overstelt, en aan Ezechiël, die de zoon eens priesters en van waarlijk priesterlijk karakter is, weer op haren troon met de Cherubim en de raderen te aanschouwen geeft. Zij zal zich daarna ook aan hem vertonen, zo als zij den door heidense gruwelen ontheiligden tempel en verder de aan het verderf om harer zonden wil prijsgegevene stad verlaat (Hoofdst. 10:19; 11:22 vv.). Van het noorden komt echter ook het zinnebeeld van alle misdaad, om welke het verderf komt aan den ingang der noordpoort: ene feitelijke oproeping aan het noorden om zijne wrekende legerscharen te zenden. Dit beeld nu heet "het beeld der ijvering, dat tot ijver verwekt. " Zij verwekken zegt de Berleb. Bibel, ook die allen tot ijver, die aan tegenstand, aan hoogmoed, aan wellust, aan gierigheid en andere afgoden in hun harten plaats geven.

De Profeet, in plaats van ons te zeggen, wat voor een beeld het was, hetwelk onze nieuwsgierigheid moest voldoen, zegt ons alleen, dat het een beeld der ijvering was om onze gewetens te overtuigen, dat welk een beeld het ook moge geweest zijn, het in de hoogste trap beledigend voor God was en dat het Hem tot ijver verwekte. Hij was er gevoelig over gelijk

aan man gevoelig zou zijn over de hoererij van zijne vrouw en dezelve zeker zou wreken, want God is een ijverig God.

Het is de vraag of wij moeten vaststellen dat er werkelijk zulk een beeld in den voorhof heeft gestaan, of dat dit ook visionair moet worden opgevat. Wij voor ons zijn van mening, dat het visionair was en dat de Heere hiermede heeft willen zeggen, dat de gehele dienst van Israël, ook zelfs als men in zijn voorhoven kwam, afgodendienst was. Men diende niet dien God die Zich had geopenbaard, maar een zelf gekozene, van wien men veronderstelde dat hij met een vormelijken dienst zich zou tevreden stellen.

5.

II. Vs. 5-18. Ezechiël wordt nog bijzonder opmerkzaam gemaakt op het beeld, dat hij reeds aan den ingang van de noordelijke poort had opgemerkt. Reeds daarin komen hem zulke grote gruwelen van afgodische verontreiniging des heiligdoms voor, dat het geen wonder is, wanneer God Zich nu moet afkeren van de ontwijde plaats (vs. 5 en 6). Hij moet echter nog groter gruwelen zien in de overige ruimten des tempels. Buiten voor den buitensten voorhof wordt hem een blik gegeven in den Egyptischen dierendienst, die het volk in het gehele land heimelijk in zijne binnenkamers uitoefent (vs. 7-13). voor den ingang van dezen voorhof ziet hij den Fenicischen Thammuzdienst der vrouwen (vs. 14 en 15), en in den voorhof der priesteren tussen het voorhuis en het brandofferaltaar de Medo-Perzische aanbidding der zon, de priesters en de wijze van aanbidding bij dezen cultus (vs. 16 en 17). Zo heeft hij den diepen indruk, waarom de Heere straffen moet zonder verschoning, en ontvangt hij nog het bepaalde woord daarvoor, dat dengenen, die Gode den rug hebben toegekeerd, God ook den rug zal toekeren en voor hun hulpgeschrei Zijne oren zal sluiten (vs. 18) Ezechiël, in zoverre hij als balling verwijderd was van het voorwerp, dat hij schildert, laat dieper nog dan Jeremia in die geheimen der boosheid zien, welke Jeruzalem rijp maken ter verwoesting. De Geest des Heeren verplaatste hem op bepaalde plaatsen, welke voor hem, zelfs al ware hij in de stad geweest, ontoegankelijk zouden geweest zijn.

5. En Hij zei tot mij: Mensenkind! hef nu uwe ogen op naar den weg van het noorden; en ik hief, dat bevel opvolgende, mijne ogen op naar den weg van het noorden; en ziet, tegen het noorden aan de poort van het altaar, aan de noordpoort, waardoor men de offerdieren ingebracht, om aan de noordzijde van het altaar geslacht te worden (Lev. 1:11 11), was dit beeld der ijvering (vs. 3), in den ingang, dadelijk bij den ingang, als wilde men dadelijk den binnentredende zeggen, welke God bij het altaar werd gediend.

6. En Hij zei tot mij: Mensenkind! ziet gij wel wat zij doen, de grote gruwelen, die het huis Israëls hier doen, om Mij te verdrijven, opdat ik van Mijn heiligdom verre weg ga? Doch gij zult bij hetgeen gij verder zult aanschouwen, nog wederom grote gruwelen zien.

Gods heerlijkheid is, ondanks allen gruwel, het voorrecht Zijner trouwe knechten, Zijner kinderen, die hun vertrouwen niet wegwerpen. Ons geloof is de overwinning, die de wereld overwint.

7. Zo bracht Hij mij tot de deur van het buitenste voorhof. Toen zag ik, en ziet er was een hol in den wand, die het voorhof omgaf, niet in werkelijkheid, maar in het gezicht.

8. En Hij zei tot mij: Mensenkind! graaf nu in dien wand, verwijd het gat en ga er dan door. En ik groef in dien wand, en ziet daar was ene deur, die tot een geheim vertrek leidde.

9. Toen zei Hij tot mij: Ga in, en zie de boze gruwelen, die zij hier in ‘t verborgen doen.

10. Zo ging ik in, en ik zag, en ziet er was alle beeltenis van kruipende dieren en verfoeilijke beesten, als slangen, hagedissen, honden, katten enz. voorwerpen van godsdienstigen afschuw, in zo verre daaraan afgodische verering werd gegeven (Hoofdst. 7:20), en van alle drekgoden van het huis Israëls, geheel rondom aan den wand gemaald.

11. En zeventig mannen uit de oudsten van het huis Israëls met Jaäzanja, den zoon van Safan (2 Kon. 22:3 vv. Jer. 29:= 3), dus met de in Hoofdst. 11:1 vermelde man van dezen naam, staande in het midden van hen, stonden voor hun aangezichten; en een ieder had zijn rookvat in zijne hand, om aan die afbeeldingen godsdienstige eer (vs. 10) te geven, en ene overvloedige wolk des reukwerks ging op.

12. Toen zei Hij tot mij: Hebt Gij gezien, mensenkind! wat de ouders van het huis Israëls doen in de duisternis, een ieder in zijne gebeelde binnenkameren, die hij zich voor dien bijzonderen godsdienst heeft ingericht (Richt. 17:4), want zij zeggen: a) De HEERE ziet ons niet, de HEERE heeft het land verlaten. (Jes. 49:15).

a) Ezech. 9:9.

13. En Hij zei tot mij: Gij zult nog wederom grote gruwelen zien, die zij doen. (vs. 6).

De vereniging der 70 oudsten in ene verborgene kamer aan de noordelijke poort van den buitensten tempelmuur tot verering der aan de wanden van deze kamer gebeeldhouwde afgodenbeelden behoort slechts tot den visionairen vorm, om aanschouwelijk te maken wat de oudsten des volks in het gehele land in ‘t geheim deden. Om het verborgene van dezen afgodendienst sterk uit te drukken, is de kamer in den muur zo verborgen, dat de Profeet eerst het gat in den wand door doorbreking van den muur moet verwijden, om de deur waar te nemen, die tot de kamer leidt, en het gezicht daarin en in hetgeen zich daar bevindt en gedaan wordt mogelijk te maken.

Men had in Egypte in de rotsen aan den Nijl diepe onderaardse gangen, soms doolwegen, die tot onderaardse gewelven voerden, welker wanden met ene menigte hiëroglyfen bedekt waren; de ingang is even als hier in het gezicht eerst een gat, waarbij niemand vermoedt, dat daar iets gewichtigs achter is.

De beeltenissen aan de wanden geven den Egyptischen afgodendienst te kennen, die hier in donkere kamers zonder daglicht werd gepleegd.

Ene zekere deelneming aan den Egyptischen afgodendienst moeten wij bij de Joden van den toenmaligen tijd volgens de politieke betrekkingen verwachten; met de politieke verbroederingen gingen de godsdienstige hand aan hand. De godsdienst was ene macht, die zozeer het gehele leven beheerste, dat bijv. een gezantschap, hetwelk naar Egypte werd gezonden, zich niet onttrekken kon aan den afgodendienst, die daar plaats had, Egypte komt echter in Hoofdst. 23:19 vv. voor als de hoofdmacht, bij welke Juda hulp tegen de Chaldeën zocht, en ook reeds de politieke afhankelijkheid van Egypte zelf, het zoeken van hulp bij hen kan onder het gezichtspunt van deelneming aan zijne afgoderij worden gesteld, in zo verre hun goden de macht waren, die het leven beheersten-die op Egypte vertrouwde, vertrouwde op zijne goden.

De 70 oudsten stellen het gehele volk voor; het getal is uit Exod. 24:1 vv, en Num. 11:16, 24 vv. genomen, waar Mozes op Gods bevel zeventig van de oudsten kiest om de gehele gemeente bij het sluiten des verbonds te vertegenwoordigen, even als later tot steun van zijn autoriteit.

Jaäzanja, die waarschijnlijk dezelfde plaats bij den koning bekleedde als zijn vader, was waarschijnlijk de ziel van de onderhandelingen met Egypte; waarschijnlijk deels daarom, deels om zijn omineusen naam: "de Heere verneemt" in tegenstelling tegen het woord in vs. 12), die dien dieraanbidders op het hoofd moest komen, en het oordeel over al hun drijven inhield, voert de Profeet dezen geschiedkundigen persoon in het ideale gezelschap in.

Zelfs Jaäzanja, een zoon van Safan, die Josia hielp in het afschaffen van den afgodendienst, een broeder van Ahikam, die den Profeet Jeremia beschermd had (Jer. 26:24), een lid dier vrome familie, is onder de afgodendienaars. Ene dubbele schuld, een kwaad teken.

Jehova moet de schuld hebben van hun handelwijze; waar Hij oog en tegenwoordigheid van ons en het land heeft afgekeerd, en Hij niet meer op ons let, blijft ons niets anders over dan bij andere volken en andere landen goden te zoeken, die bij ons wonen! .

14. En Hij bracht mij tot de deur der poort van het huis des HEEREN, die naar het noorden is, dus weer naar de poort, door welke Hij mij vroeger had gebracht (vs. 7), en ziet, daar zaten vrouwen tot viering van een heidens klaagfeest, bewenende den Thammuz.

15. En Hij zei tot mij: Hebt gij, mensenkind! dat gezien? Gij zult nog wederom grotere gruwelen zien dan deze.

Volgens Hiëronymus is Thammuz de Syrische naam van den Grieksen Adonis. Deze was, gelijk het Mythologisch verhaal bericht, een zeer schoon jongeling en de lieveling van Venus, de godin de liefde. Bij de jacht op den Libanon werd hij door een wild zwijn gedood, en moest hij nu de ene helft van het jaar in de onderwereld doorbrengen, totdat hij daarna weer opstond. De naam, aan het Fenicisch ontleend, betekent waarschijnlijk machthebber, beheerser (adonai); de viering van het feest bestond daarin, dat de vrouwen, 7 dagen lang op de aarde zittende, over het verdwijnen van Adonis klaagden, zich tot betoning harer smart zich de haren lieten afscheren, en ter ere van Venus prijs gaven. Waren de sombere

klaagzangen, zo als die bij begrafenissen gewoon waren, ten einde, dan klonk op den 8sten dag het geroep: Adonis leeft, is opgestaan en zal wederkeren. In de Fenicische stad Gebal (Hoofdst. 27:9), d. i. Byblus (2 Sam. 5:11) vierde men den dood van Adonis, wanneer in den zomer het water van de voorbijvlietende Adonis-rivier (Deut. 23:18 bij het smelten der sneeuw op den Libanon ten gevolge der roodachtige aarde ook ene roodachtige kleur aannam, die aan het bloed van den jongeling herinnerde, dus na het zomersolstitium; deze is nu ook bij de Joden de vierde maand Thammuz (Exod. 12:2 Zonder twijfel heeft het zijne diepere betekenis in het verdwijnen van het schone leven der natuur ten tijde, dat de sterkste zomerhitte begint (Jes. 40:7) De klaagliederen zijn over de verlorene schoonheid des jaars; zij drukken angst uit voor den winter, maar geven dan ook weer plaats voor de hoop op het terugkeren der lente. In vroegeren tijd was onder Israël daarvan geen spoor aanwezig. De treurige richting, die het volksbewustzijn onder de opvolgers van Josia aannam, en die zeer met ene soortgelijke klacht over de natuur sympathiseerde, bevorderde zeker de opname hiervan onder de vormen van verering, waarbij nog de politieke verbintenis met de Feniciërs kwam, waartoe vooral onder Zedekia veel neiging was (Jer. 27:1 vv.). De tempel van den Heere, den enigen waren God, werd zo steeds meer een heidens Pantheon, ene vergaderplaats van alle mogelijke afgoden der heidenwereld. Engelse geleerden hebben den Thammuzdienst van Babylonischen oorsprong, genoemd. Thammuz zou, zo als Arabische schrijvers berichten, de ontdekker zijn geweest van de 7 planeten en de 12 tekenen van den dierenriem; deze zou den koning van zijnen tijd hebben gedrongen den sterrendienst in te voeren, maar deze zou in toorn over zulk ene begeerte, hem hebben laten doden, zijne beenderen in een molen hebben laten verpletteren en vervolgens door den wind hebben laten verstrooien. Deze was echter wederopgestaan, en, wederom gedood, ten tweeden male in het leven teruggekeerd; eerst toen hij voor de derde maal werd omgebracht, bleef hij dood. Ter ere nu van dezen oudsten der onschuldig gedoden was jaarlijks in de maand Thammuz ene grote rouwklacht ingesteld, waarbij de priesters de lotgevallen en het lijden van den man, wien nu goddelijke eer toekwam, voordroegen. Dit is echter een euhemerismus, d. i. ene poging naar de wijze van den Cyrenaïsche wijsgeer Euhemeros, om de Griekse afgoden voor vergode mensen te verklaren, en de oude godengeschiedenissen als voorstellingen van zinrijke gedachten te verklaren. Het verhaal van den Babylonischen Thammuz is vervolgens op den heiligen Georg overgegaan, die, door enen koning, welken hij had gedrongen Christen te worden, drie malen zou gedood, maar ook drie malen weer levend zou geworden zijn.

Volgens Fr. Filippus in Baudissin's Studiën, deel I bladz. 35 en 300 vervolg, is Thammuz het goddelijk kind, de goddelijke spruit, die door de Semieten vereerd werd.

16. En Hij bracht mij tot het binnenste voorhof van het huis des HEEREN, den voorhof der priesteren; en ziet, aan de deur van den tempel des HEEREN tussen het voorhuis des tempels en tussen het brandofferaltaar, waren omtrent vijf en twintig mannen. Deze volgden op gruwelijke wijze het gedrag van Achaz (2 Kron. 29:6 vv.), van Manasse en Ammon (2 Kon. 23:5 en 11) na; hun achterste leden waren naar den tempel des HEEREN, als het heiligdom des Heeren, dat achter hen ten onder ging, en hun aangezichten waren naar het oosten, zich daarheen wendende als naar een nieuw licht, dat voor hen opging, en deze bogen zich, in weerwil van het uitdrukkelijk verbod in Deut. 4:19; 17:3, neer naar het oosten voor de zon.
1)

Velerlei gruwelen aanschouwt de Profeet. In vs. 5 en 6 de verering van het beeld. In vs. 7-12 den afgodischen dierendienst. In vs. 13-15 de verering van den Thammuz en in vs. 16-18 de aanbidding van de zon of den zonnedienst door de Priesters. Met dit alles keerden zij hun rug naar God en verachtten Zijne instellingen, waarom de hittigheid van Zijn toorn zeer ontstoken werd.

17. Toen zei Hij tot mij: Hebt gij, mensenkind! dat gezien, hoe de gehele priesterschap handelt? is er iets lichter geacht bij het huis van Juda dan deze gruwelen te doen, die in vs. 5-15 zijn beschreven, en die zij hier doen? Als zij ook in zedelijk opzicht het land met geweld vervuld hebben, zo keren zij zich, om Mij met bloedschuld en ongerechtigheid te vertoornen (Hoofdst. 7:23), want zie, zij steken de wijnranken aan hunnen neus, en doen dus op dezelfde wijze als de Perzische zonaanbidders.

18. Daarom zal Ik ook handelen tegen hen in grimmigheid; Mijn oog zal, zo als reeds in Hoofdst. 5:11; 7:4 en 9 is aangetoond, niet verschonen, en Ik zal niet sparen; hoewel zij in den nood die komen zal, voor Mijne oren met luider stemme roepen; a) nochtans zal Ik hen niet horen (Hoofdst. 4:3. Jes. 1:15).

a) Spr. 1:28. Jer. 11:11.

Ezechiël heeft gezien, hoe het in het gehele land (vs. 7-12), voor den ingang in het buitenste voorhof en in het buitenste voorhof voor den ingang van het binnenste vs. 5 en 6 toeging. Hij wordt in vs. 16 in het binnenste voorhof teruggevoerd, om zelfs daar nog grotere gruwelen te aanschouwen. Hij ziet daartussen het voorhuis des tempels en het brandofferaltaar 25 mannen aan het huis Gods den rug toekeren, hun aangezicht naar het oosten wenden en de zon aanbidden. Wij verstaan onder de 25 mannen de 25 hoofden der priesterorden (1 Kron. 24:5 vv. 2 Kron. 36:14. Ezra 10:5) met den hogepriester aan het hoofd. Dit blijkt niet alleen uit het getal, maar ook daaruit, dat zij in het voorhof der priesters tussen voorhuis en altaar hun standplaats hebben, de gehele priesterschap was in hare hoofden tot den schandelijksten afgodendienst afgevallen. God heeft dus den Profeet vier gruwelen laten aanschouwen. Dit getal is niet toevallig, het is de aanwijzing van de uitbreiding naar alle vier winden, dat alzo aan Ezechiël 4 soorten van afgodischen gruwel moet uitdrukken, dat Israël zijnen afgodischen eredienst uit de gehele wereld heeft zaamgebracht en door het gehele land verbreid. Ten overvloede wordt dan in vs. 17 nog een nader, bijzonder afgodisch gebruik genoemd.

"Zij steken de wijnranken aan hunnen neus. " Dat dit tot het godsdienstig gebied behoort in onderscheiding van de onmiddellijk te voren genoemde zonden, die zich op moreel gebied begeven, blijkt reeds uit het verbond met de aanbidding der zon in vs. 16. De wijnrank is het voornaamste produkt der zon, is dus voor den zonaanbidder het hoofdvoorwerp voor dank en bede, de meest gepaste vertegenwoordigster voor alles, wat men aan de zon te danken heeft. Een bos rijzen, Bersom genaamd, houden de Perzische zonaanbidders in de hand, als zij tot de zon bidden, en houden het voor den mond van hem, die het gebed uitspreekt. Dit komt geheel overeen met de hier genoemde ritus, want de wijngaardrank behoeft niet een enkele te zijn, en de neus in plaats van den mond wordt spottend vermeld volgens de neiging tot ironie en sarcasme, die bij de Profeten zo dikwijls openbaar wordt, als zij den onzin bestrijden en

bestraffen. Wat nu de politieke zijde van dit vermengen met den Medo-Perzischen godsdienst aangaat, zo moest men, wanneer men de ogen overal heenwendde naar bondgenoten tegen de Chaldeën, vooral aan hen denken, die reeds Jesaja als de verstoorders genoemd had van de Chaldeeuwse wereldmonarchie, die in zijnen tijd opkwam namelijk de Medo-Perzen (Jes. 13:17; 21:2). De afval kon zich hier in den schijn van vroomheid verbergen, het woord Gods zelf scheen op het verbond met de Perzen te wijzen en daartoe aan te sporen. Dat de 25 mannen in den tempel van Jehova voorkomen, toont aan, dat zij uitwendig de betrekking tot den Heere willen bewaren; dat zij den rug naar Hem toekeren en het aangezicht naar de zon, zegt, dat zij in hun politieke verhouding den Heere voor niets achten, daarentegen hun hoop op de aanbidders der zon, op Medië en Alam stellen.

HOOFDSTUK 9.

STRAF DER AFGODENDIENAARS.

III. Vs. 1-11. Van het zo even verkondigde gericht over Jeruzalem en Juda wordt nu den Profeet het eerste bedrijf in een gezicht getoond. Op bevel van den Heere, die den afval van Zijn volk wil bezoeken, verschenen er zes in getal, de dienaars Zijner gerechtigheid, en in hun midden één in linnen gekleed-de eerste met werktuigen der verwoesting in de hand, deze met schrijfgereedschap aan de zijde. Zij treden naast het koperen altaar, en aan den drempel van het heiligdom verschijnt de heerlijkheid des Heeren, die aan den met linnen bekleden hare bevelen geeft. Te midden der uitvoering treedt de Profeet met zijne voorspraak tussen beide, zonder echter een ander antwoord dan heenwijzing op de grootte en zwaarte van Israëls schuld te verkrijgen, welke aan gericht zonder verschoning vordert.

1. Daarna riep Hij, de Heere, na het in Hoofdst. 8:17 vv. berichte tot mij te hebben gesproken, voor mijne oren met luider stem, zeggende: Doet de opzieners der stad naderen; nadert gij, die geroepen zijt tot Mijnen heiligen wil te volbrengen, gij die het bevel hebt over deze stad, om haar te doen ontvangen wat zij grotelijks heeft verdiend, en elkeen onder u met zijn verdervend wapen in zijne hand, om daarmee de stad te slaan. (vs. 5).

2. En ziet, zes mannen kwamen van den weg der Hoge poort, die gekeerd is naar het noorden, van de noordpoort van het bovenste (Jer. 36:10) of het priesterlijke voorhof af, en elkeen met zijn verpletterend wapen in zijne hand; en één man in het midden van hen, een zevende, als hun legeraanvoerder (Joz. 5:14), was met linnen bekleed, en eens schrijvers inktkoker (Pred. 6:4) was aan zijne lenden 1) in den gordel aan de heup (Jer. 13:11); en zij kwamen in tot in het midden van het priester-voorhof, en stonden bij het koperen altaar (Hoofdst. 8:4).

1) Het is onze Hogepriester, die met heerlijkheid bekleed is, want dat werd betekend door het fijne linnen. Als Profeet draagt Hij des schrijvers inktkoker, het boek des levens is het boek des Lams; de grote dingen der Wet en des Evangeliums, welke God voor ons beschreven heeft, zijn van Zijn geschrift, want het is de Geest van Christus, die in de schrijvers der Schriftuur tot ons getuigt en de Bijbel is de openbaring van Jezus Christus.

3. En de heerlijkheid des Gods van Israël hief zich op van den Cherub, waarop Hij was, de Schechina begaf Zich uit het allerheilige, waar zij boven de Cherubim haren troon had (1 Kon. 8:12), tot den dorpel van het huis, 1) om van hier, den ingang van den tempel, hare bevelen uit te delen (Num. 14:10; 16:19); en Hij riep tot den man, die met linnen bekleed was, die des schrijvers inktkoker aan zijne lenden had.

1) Hiermee wil God aanduiden, dat Hij Zijn volk, Zijn huis zou verlaten en als Rechter optreden over Zijn volk.

Zolang de Heere nog in het midden van Zijn volk woonde, Zijn vriendelijke Aangezicht over Zijn volk liet lichten, was er nog hoop op behoud en redding; maar als God Zijn volk verlaat en Zich terugtrekt, is redding onmogelijk en het verderf gewis.

4. En de HEERE zei tot hem: Ga door, door het midden der stad; door het midden van Jeruzalem, en teken een teken, een Tau, in den vorm van een kruis (Matth. 27:31), op de voorhoofden der lieden, die zuchten en uitroepen over al die gruwelen, die in het midden derzelve gedaan worden (Openb. 7:1 vv. 2 Petr. 2:7 vv. Pe).

5. Maar tot die anderen de zes mannen (vs. 2), zei Hij voor mijne oren: Gaat door, door de stad achter hem, en slaat! ulieder oog verschone niet, en spaart niet.

6. Doodt ouden, jongelingen, en maagden; en kinderkens, en vrouwen, tot verdervens toe, allen geheel en al dood, maar genaakt aan niemand, op denwelken het teken (vs. 4) is, en begint van Mijn heiligdom (1 Petr. 4:17). En zij begonnen van de oude mannen, die voor het huis waren, met de 25 (Hoofdst. 8:16).

7. En Hij zei tot hen, als zij zich naar het buitenste voorhof wendden, om de klagende vrouwen (8:14) en de zeventig oudsten (8:11) te slaan: Verontreinigtzonder enige bedenking het huis, en vervult de voorhoven met verslagenen, want het gehele heiligdom is den ondergang gewijd, gaat vervolgens henen, wanneer gij uw werk aan het heiligdom (vs. 6) hebt volbracht, uit naar de stad, om ook daar te doen waartoe gij geroepen zijt. " En zij gingen, om hier op eens het bericht over hun gehele werkzaamheid te geven, henen uit en zij sloegen in de stad.

De zes mannen in vs. 2 kunnen slechts engelen in mensengedaante zijn, welke zij moeten aannemen om voor den Profeet zichtbaar te zijn; want alleen zo passen zij als gevolg van den in linnen gekleden, die volgens zekere gronden geen ander is dan de Engel des Heeren (Gen. 16:7; 18:2, 9 vv. 17 vv. 19:17 vv. De mannen komen van het noorden, omdat van daar de aardse vijanden moesten komen, waarvan zich de eigenlijke factoren, de hemelse machten als van hun werktuigen bedienen (Hoofdst. 1:4 Jer. 1:14). De kleding van den enen in linnen is die van den aardsen hogepriester (Lev. 16:4, 23), maar de Engel des verbonds (Mal. 3:1) is de hemelse Hogepriester, die in Zach. 1:12 de voorbede voor het verbondsvolk voordraagt, en wien de Heere daar goede troostvolle woorden antwoordt. Men heeft echter den in linnen gekleden, niet alleen geroepen tot het werk der redding van de vromen, niet te denken als in tegenstelling tegen de 6 dienaren der gerechtigheid staande. De bescherming der vromen is zijn privilegium maar ook het werk der wraak staat onder zijn presidium. De zes moeten als hem onvoorwaardelijk ondergeschikten het werk der verwoesting alleen volgens Zijne opdracht en onder zijn gezag volvoerende, beschouwd worden. Hij heeft een schrijfgereedschap aan zijne heup (de oosterlingen dragen nog heden veel het schrijfgereedschap aan den gordel aan de zijde). Het dient, om de voorhoofden der verkorenen te tekenen; het is alleen de vraag, of het tevens dient tot inschrijving in het boek des levens, waaraan in Ex. 32:32 gedacht wordt. Waarschijnlijk is dit zeker, vooral om de hoofdplaats Jes. 4:3. Diensvolgens zal het inschrijven in het boek des levens als het oorspronkelijke moeten worden beschouwd, de tekening der voorhoofden als van die plaats, waar het teken het gemakkelijkst wordt gezien, alleen als een gevolg.

Een teken aan hand of voorhoofd ingeprikt of ingebrand, diende oudtijds dikwijls om een knecht of lijfeigene als eigendom zijns meesters te doen kennen. Zulk een teken (zegel of

merk) komt in apocalyptische taal dikwijls voor om de knechten Gods en ook in tegengesteld geval de knechten van den antichrist aan te duiden. Voor de knechten Gods dient zodanig teken om hen voor het strafgericht te behoeden (Openb. 8:3-8), voor de knechten van den Antichrist (zie Openb. 13:16, 17; 14:9, 11). Men heeft gevraagd, welk het herkenningsteken kan geweest zijn, dat de Heere den Zijnen aan het voorhoofd heeft doen schrijven. Maar vermits de ganse handeling zinnebeeldig in het gezicht geschiedt, om aan te duiden dat de Heere de Zijnen kent, zo heeft dergelijke vraag gene waarde. Al het belang, dat zij voor Christenen heeft kunnen bezitten, is daaruit geboren, dat men heeft gemeend, dat dit teken het kruis zou geweest zijn en dat daarin ene profetie zou zijn gelegen geweest van het teken des kruises tot herkenningsteken der Christenen, dat op het verlossend sterven van Christus heenwijst. Deze mening wordt daardoor gestaafd, dat het Hebr. woord voor teken hij Ezechiël Tav is, maar dit woord ook den Hebr. Tau aanduidt, die in het Fenicisch alphabeth en ook op de Joodse munten de gedaante van een kruis heeft, waarvan de Grieken en Romeinen den vorm van hun T. ontleend hebben. Hoe weinig zich nu hieruit laat bewijzen dat Ezechiël hier waarlijk aan dit teken zal hebben gedacht, zo blijft desniettemin deze omstandigheid opmerkelijk voor den opmerkzamen beschouwer van de wegen Gods, wiens raad het alles te weeg brengt en bepaald heeft. Sedert Tertullianus hebben de Christelijke kerkleraars hieraan dan ook gehecht.

De Heilige Geest is eigenlijk het ware zegel en teken, waarmee de gelovigen door God worden getekend, en vervolgens het kruis, zolang zij nog in de strijdende kerk zijn.

Wanneer ons Petrus het geduld van Lot aanbeveelt, zegt hij, dat zijn hart gekweld is, zolang hij in Sodom leefde; hij kon als een enkele, die daarenboven nog vreemd was, de geheel verdorvenen niet tot nadenken brengen, maar hij werd bij de schandelijkheid van zovele gruwelen niet verhard, maar zuchtte steeds voor God en was in bestendige treurigheid. Daarentegen is het zeker een bewijs van grote slaperigheid, wanneer wij zien, dat de heilige naam Gods wordt veracht, en men toch van gene smart wordt aangegrepen. Het is daarom geen wonder, wanneer wij in de straffen van die zonden begrepen worden, die wij door ons toezien voeden; want die vermaning mag wel in het oog worden gehouden, dat de ijver voor het huis Gods ons moet verteren en de smadingen dergenen, die God smaden, op ons vallen.

Het tekenen, de symbolische uitdrukking der waarheid, dat God in grote gerichten over de Zijnen de beschermende hand Zijner genade houdt, en de godzaligen uit de verzoeking weet te verlossen (2 Petr. 2:9), beveiligt niet tegen elk deel verkrijgen van aan het Goddelijk gericht-dat zou met het wezen der Goddelijke gerechtigheid niet overeenstemmen, daar ook de uitverkorenen door het heersende bederf dikwijls worden besmet (Jes. 6:5); het verzekert alleen tegen het weggesleurd worden met de bozen (Ps. 28:3), tegen een kwaden dood, en alles wat met den regel in tegenspraak zou zijn: "dengenen, die God liefhebben moeten alle dingen medewerken ten goede (Rom. 8:28). Een voorbeeld dezer symbolische profetie hebben wij in Jeremia, die bij de inneming der stad in het leven bewaard werd.

De ouden gaan de jongen in het oordeel voor, omdat zij de jongeren niet in het goede voorbeeld zijn voorgegaan (2 Kron. 36:17).

Bij het huis Gods te staan is een zalige, ook veilige stand, maar ook de gevaarlijkste stand, wanneer het huichelarij is-ja in dit geval is de godsdienst geen bliksemafleider, maar wat de boom in het onweder is, die daar onder zijn worden zeker getroffen.

8. Het geschiedde nu, als zij hen geheel geslagen hadden, in de eerste plaats in den tempel, de plaats waar ik hun doden mede kon aanzien, en ik aan al degenen, die zich in het heiligdom bevonden (vs. 6) alleen overgebleven was, dat ik op mijn aangezicht viel en riep en zei: "Ach Heere HEERE! zult Gij al het overblijfsel van Israël verderven, met Uwe grimmigheid uit te gieten over Jeruzalem? 1)

1) Hij sprak als iemand, die het verderf ter nauwernood ontkomen was, en zulke aan Gods goedheid, niet aan Zijne verdiensten toeschrijvende. De beste heiligen moeten zichzelven verplicht rekenen aan de sparende barmhartigheid, dat zij niet verteerd zijn. En wanneer verwoestende oordelen voor de deur zijn en menigten door deze gevallen, moet het ene grote gunst gerekend worden, indien ons leven ons tot een buit wordt gegeven, want wij hadden rechtvaardiglijk kunnen omkomen, met degenen, die omkomen.

Ezechiël voelt zich geheel verslagen om de oordelen Gods die zijn volk treffen. Hij voelt zijn eigen onwaardigheid, maar daardoor wordt bij als gedrongen om voor zijn volk in de bresse te treden. De beste pleiters voor land en volk zijn zij, die zich met de zonde en schuld van land en volk solidair weten. Waar God hen spaarde, daar leerden zij pleiten op de ontfermende genade Gods.

9. Toen zei Hij tot mij: De ongerechtigheid van het huis van Israël en van Juda is gans zeer groot, en het land is met bloed vervuld, en de stad is vol van afwijking; want zij zeggen: De HEERE heeft het land verlaten, en de HEERE ziet niet. 1) (Hoofdst. 8:12 en 17).

1) Dit laatste heeft dezelfde betekenis als Hoofdst. 8:12. De goddelozen zeggen hiermee ronduit, dat de Heere het niet ziet en de Heere het niet hoort. Daarom is het land vol afwijking, vol Godverlating, en daarom zal de Heere niet verschonen. Hij zal gerechtvaardigd worden ook in de uitvoering van Zijne oordelen, gelijk Hij verheerlijkt wordt in de oefening Zijner barmhartigheid.

Als de Profeet zegt dat er niemand overgebleven is, dan wil dit niet zeggen dat er geen overgeblevenen zijn, maar dat dit getal zeer klein is. Als toch de man met linnen bekleed, in naam van al de zeven zegt dat Hij heeft uitgevoerd, wat Hem geboden is, den ligt daarin opgesloten, dat Hij geslagen heeft, die niet met het teken des kruises waren begiftigd.

10. Daarom ook, gelijk reeds meermalen is gezegd (Hoofdst. 7:4, 9; 18:8), wat Mij aangaat, Mijn oog zal niet verschonen, en Ik zal niet sparen; Ik zal hunnen weg op hun hoofd geven(vgl. Jer. 10:1).

11. En ziet, de man, die met linnen bekleed was, aan wiens lenden de inktkoker was (vs. 2), bracht bescheid weer, als hij opdat ogenblik met de zes mannen van het slaan in de stad

terugkeerde (vs. 7, zeggende: Ik heb gedaan, gelijk als Gij mij geboden hadt (vs. 3 vv.); de tekening (vs. 4) kon echter alleen op ene voor mensenogen onkenbare wijze geschieden.

In vs. 7 is het bericht over hetgeen de zes volvoerders van het gericht deden, als op eens gegeven, zo als wij dit ook in de verklaring hebben aangemerkt. De Profeet gaat nu tot dat ogenblik terug, dat het slaan voor zijne ogen, d. i. in den tempel zelven of zijn binnenste of buitenste voorhof ten einde is, en nu het slaan daar buiten in de stad zou plaats hebben. Hier in den tempel is niemand met het teken voorzien, zij allen, die daar waren, verslagen, en hij alleen is slechts overig. Dat ook hij, hoewel bestemd om gespaard te worden, toch met het teken niet is voorzien, verwondert hem niet, want eensdeels komt hij als Profeet, die het gezicht aanschouwt, alleen als toeschouwer, niet als deelnemer van het gericht in beschouwing, en aan de andere zijde behoort hij toch voor zijn persoon niet meer tot de inwoners van Jeruzalem en tot de priesters in den tempel, maar tot de reeds weggevoerden. Dat nu bij dit aangrijpen van het heiligdom (vs. 6) in het geheel gene verschoning kon plaats hebben (zich zelven rekent hij verder niet), doet hem vrezen voor de stad, dat ook hier alles zal worden nedergehouwen. Hij begint op gelijke wijze met den Heere te onderhandelen als Abraham bij het gericht over de steden van het Siddimdal (Gen. 18:22 vv.). Hij noemt de bewoners van Jeruzalem en het land van Juda, "het overblijfsel van Israël. " Zij zijn inderdaad ook de overgeblevenen of de verschoonden van de gerichten, die tot hiertoe plaats hadden. 1) in betrekking tot het gehele volk, want na de verdelging der 10 stammen is alleen Juda met Jeruzalem overig; 2) maar ook ten opzichte van Juda zelf, want met deze heeft reeds tweemalen ene deportatie plaats gehad, de ene in het jaar 606, de tweede in het jaar 598 v. C. Wat nu Ezechiëls voorspraak op zichzelve aangaat, vindt hier Lavaters opmerking ene plaats: "hoe wreed ook den Joden de Profeten mochten voorkomen om hun dreigingen en strafpredikatiën, zo waren zij toch niet minder hun vrienden, daar zij voor hun volk niet alleen nauwlettend hadden zorg gedragen, maar ook ernstige voorbede hadden gedaan-zo Mozes, Samuël, Jeremia. " Wij zouden ons echter kunnen verwonderen, dat hij in ‘t geheel gene opheldering ontvangt of en hoevele de man in linnen en met het schrijfgereedschap aan zijne zijde met het teken aan hun voorhoofd heeft kunnen voorzien, dat hem op zijne voorspraak zelfs geen vertroostend woord ten deel werd, het gehele antwoord des Heeren integendeel zo is, als of allen te zamen tot verdelging bestemd waren. Dit heeft zeker zijne goede reden. Dezulken, die het teken moesten ontvangen, die zich namelijk niet alleen voor het kwaad hebben gewacht, maar die zuchten en jammeren over alle gruwelen, die te Jeruzalem en in het land plaats hebben (vs 4), waren er slechts zeer weinigen, en ook aan deze kan het deel hebben aan het gericht alleen in den boven ontwikkelden zin worden bespaard. terwijl in den algemenen zin, in het slaan der 6 mannen in zich sluit, het gericht ook hen moet treffen. Tevens ligt ook in het zwijgen over ene werkelijke tekening met den Tav ene middelijke aanwijzing, dat de eigenlijke redding, die door het kruis van Christus nog niet aanwezig is, dat de eeuwige verlossing nog niet is gevonden, maar nog ene zaak der toekomst is. Slechts deze is voor het gericht der profetie aanwezig, daar door deze de toekomstige redding zal worden bewerkt, namelijk in Hem, die aan het slot van Zijn woord vermeldt: "Ik heb gedaan, gelijk als Gij Mij geboden hadt, " het zal niet missen, of Hij zal te Zijner tijd de eeuwige verlossing aanbrengen. Het gehele voorval moet dus worden opgevat naar hetgeen in 1 Petr. 1:10 v. wordt gezegd.

HOOFDSTUK 10.

GEZICHT VAN GLOEIENDE KOLEN EN VAN DES HEEREN HEERLIJKHEID.

IV. Vs. 1-22. Ezechiël krijgt ook een tweede bedrijf van het gevolg in een gezicht te aanschouwen, hoe namelijk de stad met vuur zal worden verbrand en God Zijnen tempel zal verlaten. Het gezicht begint met dezelfde verschijning hier in het voorhof der priesteren aan de zuidzijde van het brandoffer-altaar, welke zich aan den Profeet vóór meer dan een jaar bij zijne roeping aan de wateren van dan Chebar vertoond heeft; de troonzetel boven de hoofden der Cherubim is echter ledig, hier toch moet openbaar worden, dat deze troonzetel wordt ingenomen door Hem, die boven de Cherubim in het Allerheilige Zijnen troon had. De heerlijkheid des Heeren treedt dan ook van daar uit op den drempel des huizes, en geeft den man in linnen bevel tussen de Cherubim dier verschijning vuur weg te nemen, en het verbranden der stad met wezenlijk vuur te volbrengen. Maar daarna, terwijl de heerlijkheid des Heeren van den drempel des huizes zich verheft op den troon boven de Cherubim, zetten dezen zich met het raderwerk in beweging, om het verlaten van den tempel van de zijde der heerlijkheid des Heeren te bewerken.

1. Daarna zag ik, wederom lettende op de openbaring Gods (Hoofdst. 8:4), en ziet boven het uitspansel, hetwelk was over het hoofd der Cherubs (Hoofdst. 1:22), was als een saffiersteen, en die steen was als de gedaante van de gelijkenis eens troons; en Hij, de HEERE, verscheen op dezelve 1) boven de Cherubim en den hemel, die boven deze was (1:26).

1) God heeft aan de Joden willen betuigen, dat Hij niets meer gemeens had met hen, dewijl Hij voornemens was den tempel te verlaten en vervolgens de gehele stad door brand te vernielen. Maar opdat deze dreiging de Joden niet koud zou laten, daarom wordt de vreselijke Majesteit Gods voorgesteld, welke zelfs bij den gevoelloze vrees zou instorten.

De Profeet spreekt niet van de gestalte des HEEREN. Hij beschrijft de gestalte Gods niet, maar Hij spreekt alleen van de gelijkenis des troons. Hij ziet den Allerhoogste verschijnen op den troon en aanschouwt aldus Zijne heerlijkheid.

2. En Hij, de Heere, die hier niet eveneens als in Hoofdst. 1:26 vv. op den troon zat, maar als in Hoofdst. 9:3 op den drempel aan het huis stond, sprak tot den man, bekleed met linnen, en Hij zei, toen deze hem het bericht in Hoofdst. 9:11 had gegeven: Ga in tot tussen de wielen, tot onder den Cherub 1) (Hoofdst. 1:15 vv.), en vul uwe vuisten met vurige kolen van tussen de Cherubs (Hoofdst. 1:13), en strooi ze over de stad; en hij, de man in het linnen, ging in tussen de raderen onder den Cherub op de vs. 6 en 7 genoemde wijze, voor mijne ogen.

1) In plaats van de levende wezens stelt hij nu de Cherubim. Het is echter niet twijfelachtig of die levende wezens, waarover Hij te voren heeft gesproken, zijn Cherubim geweest. Maar dewijl nu het visioen in den tempel wordt waargenomen, begint God Zijn knecht gemeenzamer te openbaren wat te voren te duister was. Hij nu had aan de rivier Chebar vier levende wezens gezien, dus in een profane landstreek. Waar dus de ballingen, Joden en Israëlieten, verre van den tempel waren, is het niet te verwonderen, indien Hij aan Zijn

Profeet niet zo bepaald verscheen, evenals Hij het nu doet, waar deze in den tempel is overgebracht. Ofschoon nu de Profeet de plaats niet verwisseld heeft, scheen hij echter niet te vergeefs naar Jeruzalem te zijn overgebracht om te zien wat in den tempel plaats had. Dit is de reden waarom hij nu Cherubim noemt, die hij vroeger eenvoudig levende wezens heeft geheten.

Die Ezechiël in Hoofdst. 1:5 vv. als dieren of levende wezens heeft voorgesteld, noemt hij nu Cberubim; want door het hier voor ons liggende gezicht is hem duidelijk geworden dat die dieren of levende wezens dezelfde zijn als de Cherubim boren de Arke des verbonds in het Allerheilige des tempel, (Hoofdst. 9:3), en in vs. 15, 20 en 22 drukt hij er uitdrukkelijk op, dat hij nu eerst deze kennis heeft verkregen. Wel wist hij het reeds, dat hij de heerlijkheid des Heeren had gezien, toen hij bij zijne roeping de verschijning aan het water van den Chebar had (1:28); hoe echter deze heerlijkheid in verhouding stond tot die, welke boven de Cherubim in het heiligdom haar troon had (Ex 25:22. Lev. 16:1. 1 Kon. 8:10 vv.), die vraag kon hij in zijne eigenschap als Profeet, als verkondiger van de Goddelijke openbaring zelf niet oplossen, al vermoedde hij die. Eerst moest hem in een gezicht worden getoond, dat de heerlijkheid des Heeren hare rustplaats boven de Arke des verbonds had verlaten en van daar heenging, om zich naar het land der ellende, tot de gevangenen aan den Chebar te begeven en van daar uit haar verder werk te volbrengen. Eigenlijk is, dat heengaan reeds geschied: want aan de wateren van den Chebar heeft de Profeet eerst de heerlijkheid des Heeren aanschouwd (Hoofdst. 1); van daar heeft zij hem in den voorhof des tempels geleid, toen des Heeren hand hem naar Jeruzalem ontvoerde (Hoofdst. 8), aan het huis kenbaar gemaakt (Hoofdst. 9:3), is van hare rustplaats reeds opgestaan en als het ware tot heengaan gereed. De reden daarvan is den Profeet vooraf duidelijk gemaakt, doordat hij in Hoofdst. 8:5 vv. de gruwelijke ontwijding des tempels tot in zijn binnenste diepten in den gehelen omvang heeft mogen aanschouwen. Nu wordt hem ook getoond, dat het met het in Hoofdst. 9 aanschouwelijk voorgestelde gericht over het volk in den tempel en in de stad niet genoeg is, maar dat de stad zelf in vuur zal opgaan en het heiligdom zelfs aan de verwoesting zal worden prijs gegeven. Het stoffelijk vuur, dat de stad doet afbranden wordt door de Chaldeën veroorzaakt; zij zijn het, die de verwoesting van Jeruzalem te kreeg brengen, doch achter hen stond een ander, dat is God, die den Zoon het gehele oordeel heeft overgegeven (Joh 5:22 vv.). Deze waarheid wordt voorgesteld door de medegedeelde in vs. 2, en zeer juist maakt de Tübinger Bibel hier de opmerking: "Christus, de Messias is niet alleen Rechter geweest in de laatste verwoesting van Jeruzalem, maar ook in de eerste. " Wat de ene omstandigheid aangaat, dat Ezechiël op de Profeten Jesaja en Jeremia volgt, zo schrijft Baumgarten: Gelijk Jesaja de roeping heeft, het woord van Jehova tot Israël te brengen in een tijd, toen de noodzakelijkheid van het over hen besloten gericht der ballingschap openlijk was gebleken, en Jeremia het profetenambt waarnam toen deze grote en vreselijke omkering over de stad Jeruzalem en het huis van David kwam, zo heeft Ezechiël de roeping om het weerspannige huis van Israël in zijnen duizendjarigen beproevingstijd in de woestijn der heidenen persoonlijk in te leiden. " Wat de tweede omstandigheid aangaat, dat bij onzen Profeet de dode figuren der Cherubs bij de arke des verbonds (Ex 25:18 vv.) tot levende wezens zijn gemaakt, zegt Coccejus: "God woont dus niet in eigenlijken zin tussen de Cherubim, waarin geen leven is, gene geestkracht, gene beweging, maar tussen de Cherubim, d. i. die levende zijn, die ogen hebben om te zien, die het licht der waarheid en het vuur der liefde in zich hebben, dus God verheerlijken; waar dat

geschiedt, daar is Gods woning, Zijn heilige tempel, Zijne heerlijke tegenwoordigheid. " Het Bijbelwerk van Bunsen merkt op: "De tijd der geestelijke erkentenis en verering van God nadert nu; wat in Joh. 4:21 niet lang vóór de verwoesting van den tweeden tempel werd verkondigd, daarvan vinden wij hier reeds een voorgevoel. " .

3. De Cherubs nu, wier hoofd ik volgens vs. 1 onder den kristallijnen hemel zag, en op deze een troon als van saffier, stonden ter rechter zijde van het huis, aan de zuidoostzijde van den tempel, enigzins ten zuiden van het brandofferaltaar, als die man inging; (vs. 2 en ene wolk vervulde het binnenste voorhof, terwijl de wolk, die in Ex. 40:34 en 35 van de eigenlijke heerlijkheid des Heeren moet worden onderscheiden, het voorhof nog vervulde.

4. Toen hief zich de heerlijkheid des HEEREN, de in het Allerheilige boven de Arke des verbonds tussen de Cherubim haar troon had, even als in Hoofdst. 9:3, omhoog van boven den Cherub, op den dorpel van het huis; en het huis werd door de wolk, welke eerst in het voorhof verscheen, maar vervolgens de heerlijkheid des Heeren als uit den tempel afhaalde, vervuld met ene wolk, en het voorhof was, als dat afhalen volbracht was, vol van den glans der heerlijkheid des HEEREN,
1) die nu weer met de wolk verenigd was, zo als toen de tabernakel werd opgericht (Ex. 40:35).

1) Niets is klaarder dan dat God is, niets duisterder dan wat Hij is. God bedekt Zich met een licht en nochthans maakt Hij ten onzen opzichte de duisternis tot Zijn tente. God nam bezit van den tabernakel en tempel in een wolk, maar zij zullen Hem zien van aangezicht tot aangezicht.

5. En het geruis van de vleugelen der Cherubs, dat in de vs. 1 beschrevene verschijning geschiedde als ter begroeting van Hem, die op den troon boven hen wilde plaats nemen (vs. 18), werd gehoord tot het uiterste voorhof, als de stem des almachtigen Gods, wanneer Hij spreekt.

Deze drie verzen breken den zamenhang af en dienen tot aanvulling van hetgeen in vs. 1 vv. slechts kort en voorlopig is bericht. Daar wordt dezelfde verschijning als in Hoofdst. 1:4-28 vermeld, maar op den troon was niet zittende: één van gedaante als een mens (1:26), maar de troon was nog ledig. Het wordt echter voorbereid, dat Hij, wien de troon toekomt, dien inneme, terwijl de heerlijkheid des Heeren uit het binnenste des tempels zich verwijdert. Nog komt zij niet verder, dan tot aan den drempel des huizes, want vandaar geeft zij in vs. 2 haar bevel aan den man in linnen. Vervolgens echter, als het bevel is volbracht en de verschijning der Cherubim uitvoerig in hare overeenkomst met die in Hoofdstuk 1:5-21 is beschreven (vs. 6-17), wordt in vs. 18 het zich nederlaten boven de Cherubim, die zich reeds ten aftocht hebben gereed gemaakt, bericht. Bij Jozua 3:6 hebben wij opgemerkt, hoe de wolkkolom, welke de kinderen Israëls door de woestijn geleid heeft, dit uiterlijk teken van ‘s Heeren tegenwoordigheid sedert den intocht in het beloofde land niet meer voorkomt. Eerst in 1 Kon. 8:10 vv. bij de inwijding van den tempel werd weer ene wolk opgemerkt, om te kennen te geven, dat de Heere weer van het Allerheilige des tempels bezit nam, en dat daar werkelijk Zijne heerlijkheid zou wonen; hier gaat zij echter met de heerlijkheid des Heeren verenigd

van den tempel heen, om op deze wijze niet weer te keren, want, zo als wij weten (1 Kon. 8:12. 2 Kon. 25:17 en Ezra 6:15) ontbrak aan den tweeden tempel, aan dien van Zerubbabel, zowel de arke des verbonds als de Schechina. Een later terugkeren wordt echter bij onzen Profeet in Hoofdst. 43:1 vv. voorzegd, en wel van dezelfde zijde af, naar welke in het voor ons liggend hoofdstuk de aftocht plaats heeft (vs. 19), namelijk van de oostzijde af, hetgeen in Openb. 16:12 vv. wordt vervuld.

6. Het geschiedde nu, als Hij, de Heere, die op den drempel van het huis stond (vs. 4), den man bekleed met linnen, zo als in vs. 2 is meegedeeld, geboden had deze gewichtige woorden, zeggende: Neem vuur van tussen de wielen, van tussen de Cherubs, dat hij, gelijk in vs. 2 reeds voorlopig is meegedeeld, inging en stond bij een rad of het raderwerk (vs. 9 vv.)

1) Dit wijst aan, dat het een heilig vuur is, d. i. dat het vuur van Gods toorn rechtvaardig en heilig is. De oordelen Gods over land en volk, zijn de oordelen van een heilig en rechtvaardig God. Lang heeft God geduld gehad, lang heeft hij land en volk gedragen. Het vuur der verzoening heeft men versmaad en daarom zal het vuur des gerichts de stad verwoesten.

7. Toen stak een Cherub, tot welken hij gegaan was, namelijk die met het hoofd als een stier (vs. 14), zijne hand uit van tussen de Cherubs, die zijner handen, die naar de binnenzijde der Cherubs was gekeerd, tot het vuur, hetwelk was tussen de Cherubs(Hoofdst. 1:13), en nam daarvan en gaf het in de vuisten desgenen, die met linnen bekleed was; die nam het en ging uit den tempel, om verder te doen wat hem was bevolen, namelijk om de kolen, die hij in de handen had, over de stad te strooien (vs. 2).

Het te voorschijn halen der kolen uit het midden tussen de Cherubim drukt de gedachte uit, dat het vuur, hetwelk Jeruzalem zal verbranden, van het vuur des toorns uitgaat.

Het naderen van den op priesterlijke wijze in linnen gekleden geeft volgens de voorstelling van den Profeet niet alleen iets, dat aan het ingaan des hogepriesters in het allerheilige op den groten verzoendag herinnert, maar waar het vuur van Gods toorn hem wordt overhandigd, een opmerkelijke Christologische betekenis, waarbij de houding der eeuwigheid in het vreselijk ogenblik, de grootste eenvoudigheid der handeling imponeert (Deut. 18:16 vv.).

Het verbranden der stad wordt niet verder geschilderd; het heeft na Ezech. 11:23 zijne plaats, dewijl eerst daar de heerlijkheid des Heeren de stad geheel verlaat, en de Profeet kon het niet beschrijven, daar hij volgens 11:24 op dien tijd uit Jeruzalem was weggevoerd.

8. Want, om hier aan het mededededeelde in vs. 6 vv. ene nadere beschrijving van de in vs. 1 slechts kort vermelde verschijning te verbinden, er werd gezien aan de Cherubs de gelijkenis van eens mensen hand onder hun vleugelen, wel aan elk hun vier zijden zulk ene hand (Ezech. 1:8).

1) Na de schildering van de heerlijke openbaring van de Goddelijke heerlijkheid wordt in vs. 6 en 7 het halen van de kolen vuurs uit de ruimte tussen de raderen onder de Cherubim nader daardoor bestemd, dat een hand der Cherubim de kolen uit het vuur haalde en deze den in het

wit geklede in de hand gaf, en hier in vs. 8 nog nadrukkelijk aangemerkt, dat bij de Cherubim onder hun vleugelen de gelijkenis van een hand te zien was.

9. Toen zag ik, en ziet, vier raderen 1) waren bij de Cherubs, even als in Hoofdst. 1:15-18; een rad was bij elken Cherub; en de gedaante der raderen was als de verf van een turkooissteen.

1) Merkt hier op, dat God meer gebruik maakt van den dienst der Engelen in de regering dezer beneden wereld en verder dat alle de bewegingen der Voorzienigheid en alle de diensten der Engelen, onder de regering van den groten God zijn. Zij zijn allen vol ogen, die ogen des Heeren, welke de ganse aarde doorlopen en waarop de Engelen altoos een oog hebben.

10. En aangaande hun gedaanten, die vier hadden enerlei gelijkenis, ieder had namelijk een dubbel rad, en het had het uiterlijk gelijk of het ware geweest een rad in het midden van een rad.

11. Als die gingen, zo gingen deze ten gevolge hunner bijzondere inrichting, op hun vier zijden, naardat zij zich naar zuiden of noorden, naar oosten of westen hadden te wenden; zij keerden zich niet om, als zij gingen; maar de plaats, waarhenen het hoofd des Cherubs zag, die de richting bepaalde, die volgden zij na; zij keerden zich niet om, als zij gingen.

12. Hun ganse lichaam nu, namelijk der Cherubim, en hun ruggen, en hun handen, en hun vleugelen, mitsgaders de raderen, waren vol ogen rondom; die vier hadden hun raderen.

De werkzaamheid uitgaande van de Cherubim, benevens de raderen in vs. 6 vv. geeft den Profeet aanleiding, ze hier nader te beschrijven. Van hen wordt gezegd, dat zij handen hadden, daar de hand bij de handeling was werkzaam geweest; dan volgt de beschrijving der raderen, dewijl van hun plaats het vuur was genomen. Deze beschrijving komt in hoofdzaak met Hoofdst. 1 overeen, maar is toch geen blote herhaling van hetgeen reeds daar gezegd is. De bijzondere punten werden nu zo gerangschikt en de bijzonderheden in zoverre aangevuld als de zamenhang met dat punt het vordert, waarop het hier aankomt, en dat is het voortgaan der verschijning van het binnenste voorhof naar het oosten, of de aftocht van ‘s Heeren heerlijkheid eerst uit den tempel naar de oostpoort (vs. 19) en vervolgens uit de stad naar den Olijfberg (Hoofdst. 11:23). Bij hetgeen in Hoofdst. 1:18 over de raderen reeds is gezegd, komt nu nog de gewichtige bijvoeging, dat de Cherubim aan hun gehele lichaam, rug, handen en vleugels ingesloten, met ogen bedekt waren. In vs. 13 gaat de beschrijving in een verhaal over. Den raderen wordt toegeroepen om hun wat naam betekent ook te doen; zij moeten draaien of rollen, zich rollend voortbewegen; alzo wordt het teken gegeven om op te breken. Dien overeenkomstig wordt dan in vs. 15 de verheffing der Cherubim bericht, deze verheffing echter in vs. 14 door terug te keren tot de beschrijving voorbereid; nadat zij echter bericht is, wordt wederom de beschrijving in vs. 16 en 17 opgenomen, en daarna het verhaal in vs. 18 en 19 voortgezet, om hieraan ene beschouwing in vs. 20, 22 vast te knopen.

13. Aangaande de raderen, elk een van deze werd voor mijne oren genoemd: Galgal, 1) d. i. zo als wij in onze taal zouden zeggen: draai, draai, wend u om, ga voort.

1) Beter: Aangaande de raderen, hun werd voor mijne oren toegeroepen: Galgal d. i. draai. Hiermede wordt aan de raderen en daarmee aan de Cherubim bevel gegeven om te volbrengen wat hun werd opgedragen, maar hiermede wordt ook aangeduid, dat wat uitgevoerd zal worden, is de last, dien God gegeven heeft.

14. En elk een der vier dieren of levende wezens, zo als zij in Hoofdst. 1:8 vv. werden genoemd, had, gelijk reeds daar is meegedeeld, vier aangezichten; het eerste aangezicht was het aangezicht eens Cherubs 1) (volgens Hoofdst. 1:10 een os of stier), en het tweede aangezicht was het aangezicht eens mensen, en het derde het aangezicht eens leeuws, en het vierde het aangezicht eens arends.

1) De verwisseling van het aangezicht van een os met dat van den Cherub is niet aan een schrijffout toe te schrijven, gelijk sommigen menen, maar heeft o. i. zijn reden in de geestelijke betekenis van die levende wezens. Niet het aangezicht van den leeuw of van den arend, of van den mens wordt verwisseld maar dat van den os, dewijl laatstgenoemd dier het beeld is der dienende werkzaamheid. Ook de Cherubim waren dienende wezens en daarom heeft God hem nu het aangezicht van een Cherub getoond.

15. En die Cherubs hieven zich omhoog, als het bevel in vs. 13 aan de raderen was gegeven; dit, wat hier Cherub heet, was even het dier, dat ik bij de rivier Chebar gezien had(Hoofdst. 1:3 vv.).

16. Men herinnere zich nu wat in Hoofdst. 1:19-21 van de vier dieren gezegd werd, en schrijve hier voor dieren het woord Cherubim, zo klinkt het: en als de Cherubs gingen, zo gingen die raderen nevens dezelve, en als de Cherubs hun vleugelen ophieven, om zich van de aarde omhoog te heffen, zo keerden zich diezelve raderen ook niet om van bij hen, maar hieven zich eveneens op.

17. Als die stonden stonden deze, en als die opgeheven werden, hieven zich deze ook op: want de Geest der dieren was in hen, en zo had dan het in vs. 16 gemelde opstijgen der Cherubim dadelijk het zich omhoog heffen der in rollende beweging gezette raderen (vs. 13) ten gevolge.

18. Toen ging de heerlijkheid des HEEREN van boven den dorpel des huizes weg 1), waarin zij (vs. 4) was getreden en van waar zij hare bevelen (vs. 2 en 13) had gegeven, en zij zette zich neer op den troon (Hoofdst. 4:1), en stond boven de Cherubs.

1) Hier leert de Profeet wat het voornaamste is in dit visioen, dat God uit de tempel is getreden. Wij weten met hoe groot vertrouwen de Joden zich beroemd hadden, dat zij veilig waren en behouden onder de hoede Gods. Dewijl nu de belofte gegeven was, dat de tempel de rustplaats Gods zou zijn, waar Hij zou wonen, meenden zij dat het niet zou kunnen geschieden, dat God van hen heenging. Zo hadden zij overmoedig gezondigd en waar zij God

verre hadden verworpen door hun zonden, daar wilden zij toch zich als het ware onverwinlijk achten. Deze dwaasheid wordt bespot bij Jesaja (Hoofdst. 66:1): De hemel is Mijn troon, doch de aarde is de voetbank Mijner voeten, hoe zoudt Gij Mij dan een huis bouwen? God had bevolen dat Hem een tempel zou gebouwd worden en Hij wilde aldaar een aards domicilie hebben. Doch Hij zegt dat dit onnut was. Hoe? Toch waar Hij beloofde in den tempel te zullen wonen, daar wilde Hij Zijn naam zuiver en rein aangeroepen hebben. Maar de Joden hadden op allerlei wijze den tempel ontwijd.

Derhalve meenden zij tevergeefs, dat God daar was ingesloten, dewijl Zijne goedertierenheid niet zo ver ging, dat Hij Zich gevangen gaf aan de Joden, maar dat Hij Zich aan hen als gehoorzamen gaf. Naar waarheid zegt Jesaja, dat dit huis niet kon geschikt zijn tot gebruik voor God, omdat het ontheiligd was. Dit is nu ook de reden waarom de Profeet zegt, dat de heerlijkheid Gods uit het heiligdom was heengegaan. Het was noodzakelijk dat ook de gelovige overtuigd werd, dat God niet langer woonde in den tempel, maar deze als een ijdel schouwspel overbleef, dewijl van daar Zijn heerlijkheid was opgeheven, wijl die plaats door zo vele wandaden was bedorven.

Om derhalve de Joden alle vertrouwen op de bescherming Gods te ontnemen, wordt den Profeet dit visioen getoond. Toen de tempel werd ingewijd konden de Priesters niet staan vanwege de heerlijkheid Gods, en dit was een bewijs dat de Heere God in genade op Zijn volk neerzag; maar waar nu de heerlijkheid des Heeren verdwijnt uit den tempel, is het het bewijs dat de Heere Zijne bescherming; aan het volk onttrekt en het overgeeft in de macht Zijner vijanden.

19. En, om hier weer op het in vs. 16 verhaalde terug te komen, nadat het in vs. 18 opgemerkte tot voltooiing van het verhaal was bijgevoegd, de Cherubs hieven hun vleugelen op, en verhieven zich van de aarde omhoog voor mijne ogen, als zij uitingen; en de raderen waren, volgens het in vs. 16 vv. medegedeelde, tegenover hen: en elkeen stond aan de deur der Oostpoort van het huis des HEEREN, en de heerlijkheid des Gods Israëls 1) wasnu (nog niet in vs. 1) van boven over hen, en zo had ik de verschijning gezien aan de wateren van Chebar (Hoofdst. 1:26 vv.).

1) In het oog vallend is, dat hier niet van HEERE maar van den God Israëls sprake is. Dit heeft ongetwijfeld deze betekenis, dat God als verbonds-God van het weerspannig volk in Jeruzalem en Juda heenging, dat volk aldaar Zijne genade en ontferming onttrok. Maar opdat het volk in de ballingschap het zou weten, dat de Heere God de onveranderlijke God was, die Zijn verbond hield en welk verbond onverbrekelijk was, daarom roept hij in vs. 20 dat het dezelfde God was die hem aan den Chebar was verschenen. Hij zou dan ook Zijn volk niet geheel verlaten, maar het in de ballingschap gelouterde volk weer Zijne genade en trouw doen ervaren.

20. Dit, deze verschijning der vier Cherubim, is, zo als reeds in vs. 16 is gezegd, het dier, of het beeld der vier dieren, dat ik zag onder den God Israëls, die daarop Zijnen troon had, a) bij de rivier Chebar (Hoofdst. 1:26 vv.), en ik bemerkte nu, dat het Cherubs waren, zo als ik ook reeds omtrent die vier dieren had vermoed.

a) Ezech. 1:3.

21. a) Elk een had vier aangezichten, en elk een had vier vleugelen; en de gelijkenis van mensenhanden was onder hun vleugelen; de gedaante was dus daar geheel dezelfde als hier. Nadat echter de heerlijkheid des Heeren de Cherubim in den tempel had verlaten, en Zich op de dieren hier had geplaatst, worden deze dieren uitdrukkelijk verklaard Cherubim te zijn.

a) Ezech. 1:6, 7; 10:8, 14.

22. En aangaande de gelijkenis van hun aangezichten, het waren dezelfde aangezichten, die ik gezien had bij de rivier Chebar, hun gedaanten en zij zelven; zij gingen op dezelfde wijze ieder recht uit voor zijn aangezicht henen, zo dat er geen twijfel kon zijn, of beide verschijningen, deze hier in den voorhof des tempels vs. 1 en die daar aan de wateren van Chebar waren één en dezelfde.

De verschijning der Cherubim aan de wateren van Chebar (Hoofdst. 1) voorspelde reeds het uitgaan der heerlijkheid van Jehova uit het Allerheilige, en de overgave der heilige stad. Zij voorspelde tevens voor dengenen, die zich in de ballingschap bevonden, zo als Hoofdst. 11 zal aanwijzen.

Van betekenis is in vs. 20 de benaming: "God van Israël" in plaats van "Jehova", de Heere. Daardoor wordt te kennen gegeven, dat God als Verbondsgod aan het volk van Israël door dit heengaan uit den tempel Zijne genadige tegenwoordigheid onttrok, namelijk aan het weerspannige Israël, dat in Jeruzalem en Juda woonde, niet aan het gehele verbondsvolk; want dezelfde heerlijkheid Gods, die hier voor Ezechiëls ogen in het gezicht den tempel verliet, was toch den Profeet aan de rivier Chebar verschenen, en Hij had zich door zijne roeping tot den Profeet voor Israël geopenbaard als die God, die Zijn verbond houdt, en door het gericht over het verdorven geslacht slechts de goddeloosheid uitdelgen en Zich een nieuw, heilig volk scheppen wil.

HOOFDSTUK 11.

GERUSTHEID EN STRAF DER VORSTEN.

V. Vs. 1-25. Op dezelfde plaatste, waar de heerlijkheid des Heeren, nadat zij het heiligdom verlaten heeft, op den wagen der Cherubim is heengegaan, heeft thans nog ene andere gebeurtenis plaats. De Profeet door Gods macht daarheen geplaatst, ziet daar 25 mannen en onder deze twee met name genoemde vorsten des volks. Hem worden hun gedachten en raadslagen ten opzichte der toekomst geopenbaard, en nu moet hij wat zij onder elkaar zeggen woord voor woord door zijne profetie wederleggen (vs. 1-12). Door het plotselinge sterven van den enen dezer beide vorsten des volks nog tijdens het ontvangen der profetie moet aan het huis van Israël de zekere vervulling daarvan worden betuigd. Terwijl echter het voorval op den Profeet zulk enen indruk maakt, dat hij zijne vroegere klacht en vraag herhaalt, of dan de Heere het ganse overblijfsel van Israël wilde vernietigen, wordt hem gezegd, welk het ware, tot behoudenis bestemde overblijfsel van Israël is, en welk ene heerlijke toekomst daarvoor bestemd is (vs. 13-21). De heerlijkheid des Heeren verwijdert Zich nu nog verder naar den Olijfberg; de Profeet wordt weer naar zijne woonplaats teruggevoerd, het gezicht verdwijnt voor hem en hij openbaart nu aan zijne medegevangenen, wat hem geopenbaard en gezegd is (vs. 22-25).

1. Toen hief mij, even als in Hoofdst. 8:3, de Geest op, en bracht mij tot de Oostpoort van het huis des HEEREN, dewelke ziet oostwaarts (Hoofdst. 10:19); en ziet, aan de deur der poort, de plaats der gemeenschappelijke beraadslaging (Gen. 19:1 1), waren vijf en twintig mannen, en in het midden van hen zag ik Jaäzanja (= hij zal door Jehova gehoord worden), den zoon van Azzur (= helper) en Pelatja (= verlossing door Jehova), den zoon van Benaja (= gebouwd op Jehova), vorsten des volks (vgl. Jer. 37:15; 38:4 vv. en 24 vv.).

De 25 mannen zijn de 12 stamvorsten en de 12 hoge koninklijke beambten (1 Kron. 27) met den koning zelven aan hun hoofd, zodat deze 25 eveneens ene vertegenwoordiging zijn van de burgerlijke Overheid in Israël, als de 24 priestervorsten met den hogepriester aan het hoofd in Hoofdst. 8:16 ene vertegenwoordiging der gehele priesterschap vormen.

In den naam van de twee, die nader worden genoemd, en in dien hunner vaderen hebben wij de concentratie van hun geduchten. God verneemt (Jaäzanja), de zoon van "helper" (Azzur) helpt" (Pelatja), de Zoon van "God bouwt" (Benaja) en "God dat zijn voortreffelijke namen voor mannen, die zich zaligheid zonder bekering beloven; de juiste tegenstelling, van hetgeen de naam Jeremia (= God werpt neer) doet verwachten. Hoe dreigender het politieke onweder zamenpakte, des te levendiger werd de neiging, om door het kiezen van namen, die zegen verkondigden voor de kinderen, de angst te verdrijven en het geweten tot rust te brengen, dat het tegendeel van die namen doet verwachten.

Men kan ene zinrijke beschouwing daaraan hechten, hoe zodanige mannen door hun misdaden juist het tegendeel zijn geworden van hetgeen hun namen betekenen (vgl. Jer. 20:3); maar het is immers nu ook nog menigeen een naam voert, waaraan hij volstrekt niet beantwoordt.

2. En Hij, die den Profeten zo bestendig voor ogen staat, dat zijn Hem dikwijls zonder voorafgaande aanwijzing sprekende invoeren, de Heere, zei tot mij: Mensenkind! deze zijn de mannen, die ongerechtigheid bedenken, en die kwaden raad raden in deze stad, hoewel zij menen haar daardoor te zullen helpen.

3. Want zij zijn het, die zeggen: Men moet gene huizen nabij bouwen: deze stad zou de pot en wij het vlees zijn.

Luther vertaalt volgens Raschi: "het is niet zo nabij, laat ons slechts huizen bouwen; zij is de pot, en wij zijn het vlees", door Schmieder aldus verklaard: "het einde is niet zo nabij als de profeten zeggen, want wij zullen er nog lang wonen. Gelijk het vlees in den pot blijft totdat het gaar gekookt is, zo blijven wij in de stad. Gelijk de pot het vlees bewaart voor het vuur, dat het niet verbrandt, zo zal de stad ons beschermen. " Trotse euvelmoedige redenering, wellicht ook tot beschimping van de profetie van Jeremia van den kokenden pot (Jer 1:13-14) en van de aarden kruik (Jer. 19:10-13).

Men moet, zeiden zij, gene huizen nabij bouwen; deze stad zou de pot en wij het vlees zijn. De zeer akelige toestand, in welken Jeruzalem gedurende de belegering der Chaldeën, door het vuur van Gods geduchten toorn, komen zou, was den profeet Jeremia vertoond onder het zinneprent van enen ziedenden pot. (Jer. 1:14). Met dit gericht schijnen deze verderflijke raadgevers den spot te drijven, en hun mening was waarschijnlijk deze: Het oordeel, hetwelk de profeten bedreigen, en voor hetwelk de lichtgelovige menigte zo bevreesd is, is niet nabij. Men moet gerustelijk huizen bouwen en de stad verfraaien, zonder zich, door de bedreigingen der profeten, alsof wij er niet lang gebruik van hebben zouden, te laten afschrikken; wij storen ons niet aan hun nadelige voorzeggingen; wij durven de uitkomst wel afwachten, en indien de Chaldeën Jeruzalem innemen en verwoesten, dan zal, gelijk Jeremia in zijne naargeestigheid gezegd heeft, deze stad de pot en wij het vlees zijn. " .

Er wordt hier gezinspeeld op Jer. 29:5, zodat men moet vertalen: "het is niet nabij om huizen te bouwen. " Jeremia had namelijk degenen, die zich in de ballingschap te Babel bevonden, aangespoord, om zich daar huizen te bouwen en tot een lang verblijf daar in te richten, maar zich niet door de redenen van valse Profeten, die een spoedig terugkeren profeteerden, te laten bedriegen, want over de achtergeblevenen in het land zouden nog zware oordelen komen. Dit woord van Jeremia hoorden de machtigen te Jeruzalem, daar zij spraken; met het huizen bouwen in de ballingschap heeft het nog tijd, zover zal het niet komen, dat Jeruzalem op den duur of geheel in de macht van den koning van Babel zal vallen, integendeel is Jeruzalem de pot, en wij hare bewoners zijn het vlees, even als de pot het vlees tegen verbranden beschermt, zo beschermt ons de stad Jeruzalem tegen het verderf.

Wij zitten hier in Jeruzalem warm en veilig, als het vlees in den pot.

Hun raad was dus om te blijven en op de veilige muren te vertrouwen, in plaats van aan het woord der Profeten geloof te slaan.

Zo is het verstand steeds gewoon alle gerichten te loochenen, en zich te troosten, hoe het die door het vlees wel zal weerstaan.

Onze Staten-Overzetters geven ook een andere verklaring in de Kanttekening, n. l. deze: Ons verderf is niet nabij, laat ons huizen bouwen, namelijk om hier te blijven wonen; zo zij deze stad de pot en wij het vlees. Wij moeten echter vertalen: Niet nodig is het huizen te bouwen. Dit zinspeelt op Jer. 29:5, waar de Profeet den ballingen den raad geeft, om in Babel huizen te bouwen, enz. De ongelovigen in Jeruzalem willen nu zeggen, dat de tijd daartoe nog niet is gekomen, dat het verderf nog verre af is. Want gelijk de pot het vlees beschermt voor het vuur, zo worden wij beschermd door de sterkte en macht van Jeruzalem.

4. Daarom ontdek de verkeerdheid en wijs hun de schandelijkheid hunner gedachten en raadslagen aan, profeteer tegen hen, profeteer o mensenkind!

5. Zo viel dan de Geest des HEEREN op mij, en gaf mij het rechte woord voor de mij opgedragene profetie in, en Hij zei tot mij: Zeg: Zo zegt de HEERE: Alzo zegt gijlieden, gelijk Ik in vs. 2 vv. aan Mijnen: Profeet heb geopenbaard, o huis Israëls! want Ik weet elkeen der dingen, die in uwen geest opklimmen (Ps. 139:2).

6. Gij hebt door uwe raadslagen u op misdadige wijze gesteld tegen Mijnen wil, u door Jeremia zo dikwijls bekend gemaakt; deze zullen den ondergang der stad ten gevolge hebben. Gij hebt daardoor uwe verslagenen in deze stad vermenigvuldigd. Gij zijt de oorzaak van den dood van zo velen, die bij de belegering en verwoesting der stad zullen omkomen. Hoewel die nog toekomstig is, zie Ik ze reeds voor mij als geschied. Gij hebt velen misleid en gij hebt hare straten met de verslagenen vervuld(Klaagl. 1:15, 20; 2:4 vv.).

7. Daarom, zo zegt de Heere HEERE: Uwe verslagenen, die gij in het midden derzelve, van de stad Jeruzalem, neergelegd hebt, die zijn dat vlees, en deze stad is de pot, waarin zij gekookt worden, en nu, nadat zij dood zijn, voor verdere ellende veilig zijn; maar ulieden zal ik uit het midden derzelve, die nu een gebroken pot is geworden (Jer. 19:1 vv. 10 vv.), doen uitgaan.

8. Gijlieden hebt het zwaard gevreesd; en het zwaard zal Ik over u brengen, spreekt de Heere HEERE, zodat het achter u is (Hoofdst. 5:2 en 12).

9. Ook zal Ik ulieden uit het midden derzelve doen uitgaan, en Ik zal u overgeven in de hand der vreemden, en Ik zal recht onder u doen, zo als gij het verdiend hebt.

10. Gij zelf door het zwaard vallen bij de executie in Jer. 52:9 vv. in de landpale Israëls zal Ik u richten, en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben (Hoofdst. 6:7, 10).

1) Het was wel een oordeel Gods als de Joden uit de stad werden gehaald, waar zij hadden gemeend, dat hun een veilig nest was verzekerd. Waar zij dus wredelijk in ballingschap waren getrokken, had God reeds Zijne oordelen over hen uitgestort en sedert Hij hen van hun vaderland had beroofd, was Hij reeds begonnen rechter over hen te zijn. Maar hier wordt nog

van een strenger oordeel gesproken. Want ofschoon God reeds begonnen was de Joden te kastijden waar Hij hen de stad had uitgedreven, heeft Hij hen strenger behandeld aan de grenzen van Israël, dewijl, waar men gekomen was in het gezicht van den koning van Babel, de koning zag, dat Zijne zonen werden geslacht. Vervolgens werd hij blind gemaakt en eindelijk naar Chaldea gevoerd, terwijl alle vorsten gedood werden.

11. Deze stad zal ulieden niet tot enen pot zijn, gelijk dengenen, die gij door uwe raadslagen den dood bereidt, en Gij zult in het midden derzelve niet tot vlees zijn; in de landpale Israëls zal Ik u richten(vgl. Hoofdst. 24:3-14).

12. En gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, omdat gij in Mijne inzettingen niet gewandeld, en Mijne rechten niet gedaan hebt, maar naar de rechten der Heidenen, die rondom u zijn, gedaan hebt. (Hoofdst. 5:7).

Vele der verleide burgers zullen in de stad omkomen, voor deze zal zij de pot zijn en zij zullen het vlees wezen, dat daarin gekookt wordt- maar gij zelf zult niet het vlees in deze pot zijn, maar er worden uitgehaald en elders worden klein gehakt.

Het woord: "deze stad zou de pot en wij het vlees zijn" zal dus door de uitkomst ene zekere bevestiging verkrijgen, maar ene ontzaglijke. Zij waren de eigenlijke moordenaars dergenen, die bij de belegering omkwamen, daar zij door hun goddeloze aanslagen de Chaldeën deden komen. "Ulieden zal Ik doen uitgaan" hier vooreerst de tegenstelling tegen hun hoop om in de stad te blijven; in het volgende dan verder, dat dit uitvoeren niet met vriendschappelijke bedoeling geschiedt, maar om hun kwelling te verlengen. Uit vrees voor het zwaard des konings van Babel hadden zij het vuur van oproer aangestoken en dreven zij, daar hij tot bestraffing van dezen opstand naderde, den tegenstand tot op het uiterste. Maar juist wat zij uit vrees voor het zwaard ondernemen, zal het zwaard over hen brengen, dat zij bij ootmoedige onderwerping, zo als Jeremia hun predikte, zouden zijn ontkomen. Na de inneming der stad werden de voornaamste beambten en notabelen voor Riblath aan den Orontes, aan het noordeinde van Coele-Syrië door Nebukadnezar gevoerd en daar op zijn bevel gedood. De voorzegging kan niet eerst na de geschiedenis zijn gevormd: Ezechiël legde zijn Boek zijnen tijdgenoten voor, die hem konden controleren, en het bewijs voor de voorzeggingen, die nog bij het leven van den Profeet vervuld werden, ligt in die, welke eerst lang na zijnen dood tot vervulling kwamen. Maar het vertrouwen, waarmee Ezechiël het schipbreuk lijden der coalitie verkondigt, strekt ten bewijze, dat zijne profetie een bovennatuurlijk element is, en wanneer dit moet worden toegestaan, zo kan men zich ook aan bijzonderheden niet verder stoten; deze te verklaren voor later door den Profeet bijgevoegd, is hem tot enen bedrieger vernederen.

13. Het geschiedde nu, als ik profeteerde, dat de tweede der beide in vs. 1 genoemden, namelijk Pelatja, de zoon van Benaja, stierf 1). Toen viel ik neer op mijn aangezicht en riep met luider stem, en zei, even als in Hoofdst. 9:8 : Ach Heere HEERE! zult Gij gans ene voleinding maken met het overblijfsel van Israël?

1) Het plotseling sterven van een der vorsten van het volk nog gedurende Ezechiëls profeteren, moet voor het huis van Israël de zekere vervulling van dit woord van God aanwijzen. Wat de zaak aangaat moet men opmerken, dat even als Ezechiël zich slechts in den geest te Jeruzalem bevindt, en daar den mannen, die hij in den Geest ziet, voorzegt, zo ook de dood van Pelatja slechts tot het visioen behoort, en in de werkelijkheid zo vervuld is, dat bij of na de openbaarmaking van het visioen deze vorst plotseling is gestorven.

Dat uit het getal der te zamen ter dood bestemde 25 vorsten juist Pelatja, de zoon van Benaja, moet sterven, om het lot, dat allen wacht, te voren af te beelden, wordt uit zijnen naam verklaard, volgens welken met hem als het ware alle zegen voor Juda te niet ging.

Het ontzettende van dit voorval maakt op den Profeet enen dergelijken indruk, als het voorval in Hoofdst. 5:5 op allen, die er van horen, in den geest ziet hij ze allen reeds gestorven en herhaalt hij zijne vroegere klacht.

Als een vertoornd vader in huis met de roede rondgaat, dan vreest ook wel een vroom kind, het valt hem te voet, en bidt voor broeders en zusters. Dit doet ook een gelovige voor de goddelozen, wanneer God ze straft (Ex. 32).

In Hoofdst. 9:3 was de Profeet in antwoord op zijne klacht slecht de rechtvaardigheid van het gericht over Jeruzalem getoond, maar hier bij het besluit wordt hem ook de verschoning en begenadiging toegezegd van de overgeblevenen Israëlieten, die in de gevangenschap leefden.

14. Toen geschiedde het woord des HEEREN tot mij, om mij te onderrichten omtrent het overblijfsel van Israël en mij te vertroosten over dat voleindig maken, zeggende:

15. Mensenkind! het zijn uwe broederen, die met u in de ballingschap leven, uwe broederen, de mannen uwer maagschap en het ganse huis Israëls, die gij door uwe bemiddeling bij Mij moet loskopen, ja dat ganse huis, zodat juist zij deel en aanspraak hebben op de erve der belofte, tot welke de inwoners van Jeruzalem gezegd hebben: Maakt u verre af van den HEERE; gij hebt niets meer met Hem te doen; ditzelve land is ons tot ene erfbezitting gegeven.

Tot recht begrip dezer woorden hebben wij het volgende op te merken, Ezechiël heeft zich eerst in Hoofdst. 9:8 ontfermd over de bewoners van Jeruzalem. voorbiddende met de woorden: "Ach Heere HEERE! zult Gij al het overblijfsel van Israël verderven met Uwe grimmigheid uit te gieten over Jeruzalem?" Nu doet hij het in vs. 13 van ons Hoofdstuk met dezelfde woorden voor de oversten des volks. Hij heeft zelf de mening voorbestaan: wat nog te Jeruzalem woont is het overblijfsel van Israël, terwijl wat reeds in ballingschap is weggevoerd moet gehouden worden voor de takken, die van den olijfboom zijn afgebroken. Nu doet God hem opmerken, dat hij verkeerd doet, dat hij niet voor de rechte lieden met zijne voorbede tussen beiden treedt. De rechte mensen voor zijne voorspraak zijn integendeel zijne broeders, namelijk zijne broeders in het lijden, die met hem reeds in ballingschap leven; op deze moet hij zijn oog vestigen als op dengenen, die de belofte in Hoofdst. 5:8 vv. bedoelt, wanneer daar van een overblijfsel sprake is, dat zich zal bekeren en zalig worden. Het is dus

te doen om wegneming van dezelfde dwaling, over welke ook het 24ste Hoofdst. bij Jeremia handelt. Ezechiël deelt die dwaling niet juist voor zijn persoon, want hem was zonder twijfel het aan Jeremia geopenbaarde gezicht reeds bekend, maar hij heeft bij die dubbele voorspraak zich in ene verkeerde wijze van beschouwing verplaatst, en de mening die te Jeruzalem bestaat, waarheen hij in den geest verplaatst is, voorgesteld. Hij heeft de geestelijke ziekte van het geslacht, dat daar verkeert, op zich genomen alsof zij zijne eigene ware, om in zijn persoon Gods genezing te laten volbrengen voor hen, ten wier behoeve hij als Profeet is gesteld. Nu is het wel niet in uitsluitenden zin zo, dat, gelijk bij Jeremia staat geschreven, degenen, die zich nog te Jeruzalem bevonden de kwade, en die zich in ballingschap bevinden, de goede vijgen zijn. Onder de eersten is nog een overblijfsel der genade, dat een voorwerp der bewaring is (Hoofdst. 9:4) al is het ook slechts ene zeer kleine minderheid; en aan de andere zijde is onder deze volgens Hoofdst. 14 veel uitschot. De tegenstelling is slechts over het geheel en in ‘t algemeen op te vatten, dat de weggevoerden in ballingschap het betere deel des volks voorstellen, waaraan de toekomst van het rijk Gods behoort, terwijl de achtergeblevenen te Jeruzalem, ondanks hun hoge pretentie, ten verderve bestemd zijn. In het algemeen genomen was het echter ook zeer juist, want "de Chaldeën, die met den inwendigen toestand der Joden wel bekend waren, sleepten bij de wegvoering van Jojachin voornamelijk de dragers van het Israëlietische principe weg, omdat zij in deze den nationalen steun des volks zagen; en evenzo gingen juist de godvruchtigen gewillig in de ballingschap, omdat deze dood volgens de verkondiging van Jeremia de poort ten leven was, terwijl de goddelozen alles beproefden om in het vaderland achter te blijven, en de hoop in zich omdragen, dat daar alles spoedig zou verbeteren. " Terwijl nu de achtergeblevenen zich inbeeldden het overblijfsel van Israël te zijn, maar de naar Babel weggevoerden voor de van den wijnstok Israëls afgesnedene en verdorde prijs gegevene ranken aanzagen wordt van de laatsten in het volgende 16de vers het omgekeerde gezegd, dat zij, het huis Israëls, waaraan de belofte toekomt, geheel in zich sluitende, in het geheel niet verworpen zijn door den Heere, dat Hij gedurende den slechts korten tijd hunner verbanning zelf of onmiddellijk hun heiligdom zou zijn (vs. 16 De inwoners van Jeruzalem verhieven er zich op, dat zij nog het heiligdom, den tempel in hun midden hadden; zij meenden daarmee ook den Heere zelven, die Zich met Zijne genadige tegenwoordigheid aan het heiligdom had gebonden, bij zich te hebben. Zo als intussen dit gezicht in Hoofdst. 10 heeft getoond, is de tempel nu nog ene ledige schaal; de eigenlijke substantie, die hem tot een heiligdom maakte, of de kern is met het heengaan der heiligheid des Heeren reeds weggenomen. Daarentegen wil de Heere voor den betrekkelijk korten tijd van hun leven in de ballingschap den verbannenen in dien zin een heiligdom zijn, waarin wij het woord in Jes. 8:14 vonden; Hij wil hen verheugen door Zijne onmiddellijke tegenwoordigheid in hun midden, zo als Hij dat reeds begonnen is te doen, daar Hij bijv. onzen Profeet met Zijnen Geest en Zijne kracht toerustte; maar ook in hetgeen aan Daniël en door hem geschied is, waarbij dan nog komen de uitwendige uitreddingen en de inwendige vertroostingen, die den ballingen ten dele werden. Het woord van ons vers verkreeg op nieuw zijne betekenis in de Nieuw-Testamentische geschiedenis, toen de Christelijke gemeente na het vermoorden van Jakobus den rechtvaardige, van den tempel te Jeruzalem werd uitgesloten. Het was voor velen ene verzoeking tot afval van Christus, omdat het woord der ongelovige Joden: "Maakt u verre van den Heere" op waarheid scheen te berusten.

In den brief aan de Hebreën bewijst de Apostel aan de zwaar bestredene gemeente denzelfden dienst, die hier Ezechiël geroepen is aan zijne broeders in de ballingschap te betonen. Want nadat in vs. 16 het woord dergenen, die nog te Jeruzalem wonen, over de reeds naar Babylon weggevoerden: "zij zijn van den Heere weggevlucht" is weerlegd, wordt in vs. 17-19 #Eze ook het tweede deel dezer rede, waarmee zij zich boven die broeders verheffen: "dit land is ons tot ene erfbezitting gegeven" weerlegd door de belofte, die den weggevoerden wordt gegeven. Zij is ene dubbele: 1) het weer bezitten van het heilige land, en 2) de vernieuwing des harten. Met deze belofte gaat echter ene dreiging hand in hand, in welke op opmerkelijke wijze het geheel uitloopt, zodat daardoor wordt te kennen gegeven, dat de belofte aan de teruggekeerden uit de ballingschap toch slechts in zeer ondergeschikte mate zal vervuld worden. Ook onder het volk des nieuwen verbonds is ene treurige neerslachtigheid, een nieuw aas, dat op nieuw de arenden daarbij roept. En zo zal op nieuw een oordeel over Jeruzalem komen en ene nieuwe, veel dieper gaande bekering bij het volk der verstrooiing nodig worden; maar dan zal ook de dubbele belofte op veel heerlijker wijze worden vervuld, zo als wij ze ook in Openb. 14:1 vv. vervuld zien. Wat het eerste punt in vs. 16 aangaat: "Ik zal hun tot een heiligdom zijn" hoe verschillend is de Babylonische ballingschap van de tegenwoordige verbanning der Joden uit hun land en hun verstrooiing onder de volken! Hier geen bewijs der tegenwoordigheid Gods; het volk kan slechts gedenkfeesten vieren en van de toekomst dromen. Tussen het verre verleden en de verre toekomst ene ontzaglijk ledige ruimte, ene grote Sahara (Openb. 6:12-17). Daar voor de dieper zienden in de diepste vernedering overal sporen der liefdevolle voorzorg van God, onderpanden der voortdurende verkiezing, der toekomstige verheerlijking. Vgl. den Profeet Daniël.

16. Daarom, omdat reeds in den eersten zin ene geheel valse rede is, en juist het tegendeel der waarheid, zeg: Zo zegt de Heere HEERE: Hoewel Ik hen verre onder de Heidenen weggedaan heb, en hoewel Ik hen in de landen verstrooid heb, nochtans zal Ik hun een weinig tijds tot een heiligdom 1) zijn, in de landen, waarin zij gekomen zijn.

1) Wat de tempel tot een heiligdom maakte was de tegenwoordigheid des Heeren. Die tegenwoordigheid des Heeren was weggetrokken van den zichtbaren tempel te Jeruzalem en daarom was Jeruzalem en hare inwoners van de genade Gods vervallen. Dat volk was Zijn volk niet meer, maar de weggevoerden waren Zijn volk. Met hen zou de Heere Zijn verbond houden. Hun zou de Heere tot een heiligdom wezen, d. w. z. Zijne genadige tegenwoordigheid zou over hen uitgespreid zijn.

17. Daarom, omdat ook het woord in den tweeden zin, wat het bezitten des heiligen lands aangaat, geheel en al vals is, zeg: Alzo zegt de Heere HEERE: Ja Ik zal ulieden, die verre onder de heidenen zijt verdreven, vergaderen uit de volken, en Ik zal u verzamelen uit de landen, waarin gij verstrooid zijt, en Ik zal u het land Israëls weer tot ene bezitting geven1) (Jer. 23:3).

1) Israël als volk Gods kan niet in de verstrooiing blijven. Het moet het van den Heere hem toebedeelde erve bezitten en in zijn land, Zijn God in zijn midden hebben en wel is waar op werkelijken wijze als het in de ballingschap onder de heidenen mogelijk was.

18. En zij zullen bij hun terugkeer daarhenen komen, en al deszelfs verfoeiselen en al deszelfs gruwelen van daar wegdoen (2 Kron. 36:21).

18. En zij zullen bij hun terugkeer daarhenen komen, en al deszelfs verfoeiselen en al deszelfs gruwelen van daar wegdoen (2 Kron. 36:21).

19. En Ik zal hun in tegenstelling tegen de verschillende harten in dezen tegenwoordigen toestand, nu ieder zijn eigen zin volgt (Jes. 53:6), a) enerlei, een door dezelfde gedachten en gevoelens beheerst hart geven, 1) en zal enen nieuwen Geest in het binnenste van u geven; en Ik zal het stenen hart, 2) dat onvatbaar is voor de indrukken van Mijn woord en de trekkingen der genade, dat door Mijne slagen zich wel laat verdrukken, maar niet wil breken, uit hun vlees wegnemen, en zal hun een vlesen hart geven.

a) Jer. 32:39. Ezech. 36:26.

1) Dat is een hart dat ganselijk voor den waren God is, en niet verdeeld, gelijk het geweest was onder vele goden, een hart dat gevestigd en ingenomen is voor God, en niet twijfelende; standvastig en eenparig en niet ongestadig bij zich zelven.

2) De Profeet spreekt hier zulke harde taal, opdat hij zich richten zou naar het begrip van het onwetende, en bijna barbaars geworden volk. Doch Israël wordt ons tegelijk als een spiegel aller mensen voor ogen gesteld.

Wat de Heere hier laat profeteren, ziet op een zaligmakend werk der genade des Geestes in uitgebreiden zin, niet nog dadelijk op de uitstorting des H. Geestes op den Pinksterdag.

Niet alleen dat bij het volk als volk er een tegenzin en afkeer zou gewekt worden tegen den afgodendienst, maar ook zouden er velen in den loop der tijden komen, die op geestelijke wijze werden toegebracht tot het geestelijk Israël.

20. Opdat zij wandelen in Mijne inzettingen, en Mijne rechten bewaren, en dezelve doen; en zij zullen Mij tot een a) volk zijn, en Ik zal hun tot een God zijn 1) (Deut. 30:1-6. Jer. 31:31-34. Zach. 8:3-8).

a) Jer. 24:7; 30:22; 32:38.

1) Dit bevat aan de zijde des volks in zich een vrije toetreding tot God, een kinderlijk vertrouwen, kinderlijke gehoorzaamheid, de geschiedde verzoening, ere en hoogachting, de geestelijke vereniging. Beschouwt men de zaak aan de zijde Gods, zo is God wel een God van alle schepselen en een Verbonds-God geweest van het Joodse volk, maar inzonderheid wordt Hij genoemd een God dergenen, die in Zijn genadeverbond zijn, Zijne genade aannemen en hem gevolgelijk voor hunnen God erkennen.

Het is de belofte dat de Heere Zich een heilig zaad zal doen overblijven in hen, die naar Babel zijn weggevoerd, opdat nevens de roede des oordeels, ook de olijfboom des vredes aan Israël zal zichtbaar worden.

21. Maar welker hart ook onder deze geroepenen tot terugkering en vernieuwing des harten het hart hunner verfoeiselen en hunner gruwelen nawandelt (Hoofdst. 14:13), welke macht toch de Mammon als Joodse volksgod over de Joodse geesten verkrijgt, derzelver weg zal Ik door herhaling van een zwaar gericht, zo als in Hoofdst. 5:4 is genoemd, op hun hoofd geven, spreekt de Heere HEERE. (Hoofdst. 9:10).

Deze is ene belofte des Evangelies en is vervuld bij allen, die God voor het hemelse Kanaän bestemt. Het is beloofd, dat God hun één hart zal geven, een hart vastgemaakt en gebonden aan God en niet wankelende. Allen, die geheiligd zijn, hebben een nieuwen geest, een nieuw karakter, een nieuwen lust, geheel verschillend van de vorige; zij handelen uit nieuwe beginselen, wandelen naar nieuwe regels, en zoeken nieuwe doeleinden. Een nieuwe naam of een nieuw uiterlijk zal niet baten, zonder een nieuwen geest. Zo iemand in Christus is, hij is een nieuw schepsel. Hij heeft nieuwe tederheid van geweten en onderwerping onder Zijnen wil. God zal het stenen hart uit hun vlees, uit hun verdorven natuur wegnemen. Het hart, gelijk een steen, kan niet gevoelig worden gemaakt; oordelen en barmhartigheden zijn even onvoldoende. De verschrikkingen van den berg Sinaï, de liefde van Christus en de beloften des Evangelies, gene kan gevolgrijke gevoelens voortbrengen. Men leeft in den dood en is stervende, en men ziet het niet en verootmoedigt zich niet. Hij zal een vlesen hart geven. Hij zal de harten gevoelig maken voor geestelijk leed en geestelijk genot. Hij zal ze zacht maken en vatbaar voor indrukken. Dit is Gods werk, het is Zijne beloofde gave, en ene wondervolle en zalige verandering is daardoor teweeg gebracht, van den dood tot het leven. Dit is beloofd aan degenen, die God zal wederbrengen naar hun eigen land, en zulk ene verandering moet in allen worden teweeg gebracht, die in het betere land, dat is in het hemelse, zullen gebracht worden. .

22. Toen de Heere aldus tot mij had gesproken hieven de Cherubs, die in Hoofdst. 10:19 de heerlijkheid des Heeren vooreerst slechts tot aan de Oostpoort van den buitensten voorhof hadden weggevoerd, ten tweeden male hun vleugelen op, en de raderen tegenover hen; en de heerlijkheid des Gods van Israël, die zich in Hoofdst. 10:18 op den troon (10:1) had geplaatst, was over hen van boven (even als in 10:19).

23. En de heerlijkheid des HEEREN rees op van het midden der stad, en stond op den berg, die tegen het Oosten der stad is, op den Olijfberg, om als van daar de voorgenomen belegering van Jeruzalem te leiden en den ondergang van stad en tempel te doen komen.

Allengs verwijdert zich de heerlijkheid des Heeren van Jeruzalem; nadat zij den tempel verlaten heeft, staat zij eerst op den drempel, daarop in den ingang der Oosterpoort, eindelijk boven den Olijfberg, vanwaar de Heiland tot den Vader opvoer.

Men zou kunnen zeggen, dat Ezechiël het leven van Jezus in Zijne gezichtspunten (vgl. het begin Joh. 4:1-3. Matth. 4:12, den voortgang Joh. 10:39 vv. en het einde Matth. 24:1-3 ten opzichte van het Joodse volk voorziet.

God dus tragelijk weggaande, dus trapsgewijze heengaande, duidt daarmee aan, dat Hij hen met tegenzin verlaat, en niet zou gegaan zijn, indien zij Hem niet volkomen van zich hadden gedreven. Doch alhoewel Hij lang verdraagt, zal Hij toch niet altoos verdragen, maar zal ten laatste diegenen verlaten en voor altoos verwerpen, die Hem verlaten en verworpen hebben.

Ook in Zach. 14:4 komt de Olijfberg voor als militaire positie, welke de Heere als Veldheer inneemt. Op den Olijfberg kondigt de Heiland den ondergang van Jeruzalem aan. De Olijfberg 2556 voet hoog, 175 voet hoger dan de Zion, 416 voet hoger den het dal Kedron is het beheersende punt ten opzichte van Jeruzalem, dat van hier in zijne gehele uitgestrektheid wordt overzien.

Van den Olijfberg verhief Zich Christus bij Zijne hemelvaart op Zijnen koninklijken zetel, om het gericht over de Joden ten uitvoer te brengen.

24. Daarna nam mij de Geest op, gelijk Hij in Hoofdst. 8:3 en 11:1 mij op de plaatsen had gebracht, waar ik de gezichten zou aanschouwen, en Hij bracht mij in gezicht door den Geest Gods in Chaldea terug tot de gevankelijk weggevoerden; en het gezicht, dat ik gezien had, voer van mij op, toen ik weer in mijn huis (Hoofdst. 2:1

Als de Heere dat doet onder de weggevoerden naar Babel, en door Zijnen Geest het harte van velen dermate verandert, alsof steen in vlees herschapen werd, dan zou druk, ellende en vernedering tot zegen worden, en het zou blijkbaar zijn, dat de Heere onder hen was; van Jeruzalem mocht dan de heerlijkheid des Heeren met den Cherubswagen, welke de vertegenwoordiging der Kerk is, wijken, in Babel zou zij gesticht worden en aldaar uitgebreid; de Heere is aan gene plaats verbonden, Hij woont in het midden van Zijne kerk; van Jeruzalem Zich op een Olijfberg plaatsende, gaf Hij van daar Zijne gemeente als ware het de volvoering van Zijne oordelen te aanschouwen en deed haar zelf als boven ramp en leed verheven zijn. Dat is meermalen de weg des Heeren, Zijn volk en Zijne gunstgenoten kunnen rekenen op Hem, op Zijne goedheid en trouw staat maken; maar zij, die de zonde aankleven, verafschuwt hij ten allen tijde. alzo wordt de stad Gods volvoerd, alzo worden de uitverkorenen door Zijn Woord en Geest ingezameld, en in de gemeente des Heeren gepredikt, dat het noodzakelijk en verkrijgbaar is, door den Heiligen Geest wedergeboren te worden; maar alzo blijkt het dan ook ontwijfelbaar, dat geen zondaar verloren gaat dan door eigen schuld, en dat God zo heilig en rechtvaardig als goedertieren en genadig is. En moesten dan zulke wenken door een iegelijk onzer en vooral door den onbekeerden zondaar niet behartigd worden? Door deze is het, dat de Heere ons den weg des heils laat voorstellen en aanprijzen, door deze arbeidt Hij aan onze zielen en dringt er ten krachtigste op aan, dat wij bedenken en betrachten zouden, wat tot onzen eeuwigen vrede dient. O, dat wij dan wijs waren, wij zouden dit vernemen en op ons einde merken. O Heere! leer Gij ons Uwen weg en verenig onze harten tot de vrees van Uwen naam.

HOOFDSTUK 12.

VOORAFBEELDING VAN HET ONGELUK, DAT ZEDEKIA EN ZIJN VOLK TREFFEN ZAL.

I. Vs. 1-16. In ene derde afdeling volgen symbolische handelingen en voorspellende reden van den Profeet, welke even als die der volgende afdeling, in den tijd vallen tussen den in Hoofdst. 8:1 en den in Hoofdst. 20:1 aangegeven termijn (van het einde van Aug. 593 tot het begin van Aug. 592 v. C.). Zonder twijfel hadden de oudsten uit Juda, die om den Profeet heenzaten (8:1), de aankondiging der Goddelijke oordelen over Jeruzalem, welke hun bracht (11:25), met tegenzin en ongelovig hoofdschudden opgenomen, als wisten zij het beter, hoe alles zou komen. Nu moet hij hun een wonderteken worden. Dat wat hij hun op Gods bevel voorafbeeldt, betreft wel in de eerste plaats Jeruzalem en de daar aanwezige vorsten, maar het is ook voor hen van betekenis, terwijl hij voor hen de afgoden van hun vertrouwen tot schande maakt en hun alle hoop op een spoedig terugkeren naar het vaderland afsnijdt. Het zinnebeeldige teken, dat hem van den Heere wordt opgedragen, bestaat daarin, dat hij in eigen persoon het onvermijdelijke heengaan der bewoners van Jeruzalem en van hunnen koning in de bijzondere omstandigheden daarvan voorstelt (vs. 1-7); op den volgenden morgen moest hij er ene zeer bepaalde en nauwkeurige voorzegging bijvoegen (vs. 8-16).

1. Verder geschiedde des HEEREN woord tot mij nog dienzelfden dag, dat het medegedeelde in Hoofdst. 11:25 had plaats gehad, zeggende:

2. Mensenkind! gij woont, gelijk Ik u bij uwe roeping heb gezegd (Hoofdst. 2:3 vv.), zo als gij nu duidelijk hebt ondervonden, in het midden van een weerspannig huis, in het midden van mensen, welke ogen hebben om te zien en niet zien, oren hebben om te horen en niet horen (Jes. 6:9 v. Jer. 5:21; 8:5); want zij zijn een weerspannig huis, dat Mijn woord gewoonlijk niet aangrijpt (Joh. 8:37. Hand. 7:51

Het volk is door politieken hartstocht verblind, en het woord in Deut. 29:4 is op nieuw bewaarheid geworden; daarom moet men hun de waarheid op nog sterker, handtastelijker, aangrijpender wijze voor ogen stellen, wanneer men enigen ingang bij hen wil vinden, en wanneer het gelukken zal, hen van hun dromen der toekomst, voor hun bekering zo dodend, te bevrijden, wier middelpunt de koning te Jeruzalem is. Daarmee moet dan ook deze handtastelijke voorstelling der werkelijke toekomst zich in ‘t bijzonder bezig houden. Als een ongehoorzaam, weerspannig huis betoonde zich het volk daardoor, dat het van zegen voor Jeruzalem kon dromen, hoewel toch zijne zonden, welke naar Gods onbedriegelijke wet de Goddelijke wraak moesten tengevolge hebben, openbaar waren, en ook de Heilige Geest Gods door Jeremia deze wraak allernadrukkelijkst en herhaald had aangekondigd.

3. Daarom, gij mensenkind! dewijl het zeer in het oog vallende, krachtig werkende middelen nodig heeft, maak u gereedschap van vertrekking 1) zo als heentrekkenden het bij zich dragen; draag het gereedschap op de straten en neem het dan op den bepaalden tijd (vs. 4) op; en vertrek bij dag uit het huis, waarin gij woont, voor hun ogen; en gij zult vertrekken van uwe plaats tot ene andere plaats voor hun ogen; misschien zullen zij door deze

dramatisch-zinnebeeldige voorstelling tot inzien gebracht worden van hetgeen zeker zal geschieden, en het merken, dat wat zij niet geloven wilden toch waar is, hoewel zij een weerspannig huis zijn.

1) Onder gereedschap van vertrekking wordt verstaan de wandelstaf, de reiszak en al wat nodig is voor levensonderhoud gedurende de reis.

4. Gij zult dan, om u thans nog nader aan te wijzen, hoe de werkzaamheid op de verschillende tijden van den dag moet worden verdeeld, uw gereedschap bij dag voor hun ogen uitbrengen als het gereedschap dergenen, die vertrekken; daarna zult gij na gedurende het overige gedeelte van den dag het in vs. 5 gezegde te hebben volbracht, in den avond uitgaan voor hun ogen, gelijk zij uitgaan, die vertrekken.

5. Doorgraaf u door middel van hamer en breekijzer den wandvan uw huis voor hun ogen, en breng daardoor uw gereedschap uit (2 Kon. 25:4).

6. Voor hun ogen zult gij het gereedschap, dat gij reeds bij dag op de straat hebt gereed gelegd, op de schouders dragen, in donker zult gij het tot voor de stad uitbrengen; uw aangezicht zult gij bij dat uitdragen bedekken, dat gij het land niet ziet, hetwelk gij verlaat, maar aan enen geblinddoekten gelijk zijt (2 Kon. 25:7); want Ik heb u den huize Israëls tot een wonderteken gegeven, 1) daar aan u en uw werken moet zichtbaar worden, hoe het na vijf jaren zal komen.

1) Dus moest Ezechiël zelf een teken voor hen zijn, en toen hij mogelijk wat traag scheen om zich in alle die moeilijkheden te begeven en zich bloot te stellen aan de bespotting en belaching deswege, zegt God, om hem daartoe gewillig te maken, vs. 3, misschien zullen zij het merken en daardoor van hun ijdel vertrouwen afgetrokken worden, hoewel zij een weerspannig huis zijn. Merkt hieraan: wij moeten niet wanhopen zelfs voor de slechtsten dat zij zich nog eens mogen bedenken en berouw hebben; en daarom moeten wij voortgaan met het gebruiken der gepaste middelen tot hun overtuiging en bekering, om dat er hope is zo lang er leven is. En de dienaars moeten gewillig zijn, om door de moeilijkste en ongemakkelijkste plaatsen heen te gaan (want zodanig was deze van Ezechiëls vertrek) ofschoon er slechts maar een misschien is voor goed gevolg. Indien er maar één ziele mag opgewekt worden om op te merken, zullen onze zorg en moeiten wel besteed zijn.

7. En ik deed alzo, gelijk als mij bevolen was: ik bracht mijn gereedschap uit bij dag, als het gereedschap dergenen, die vertrekken; daarna in den avond doorgroef ik mij den wand met de hand, die van de nodige gereedschappen voorzien was; ik bracht het uit in donker, en ik droeg het op den schouder voor hun ogen.

Het aan Ezechiël bevolen teken bestaat in het volgende: hij moet gereedschappen, zo als uittrekkenden gebruiken (reisstaf en reiszak met de nodige levensmiddelen voor de reis) aanbrengen en met deze voor de ogen der om hem wonende gevangenen aan den Chaboras uit zijne woning naar ene plaats uittrekken. Daarbij moet hij het eigenlijke uit de plaats gaan des avonds in den donker volbrengen, zo als dit volgens vs. 12 ene bepaalde aanwijzing moet

bevatten. Daar echter ook de gevangenen zijn uittrekken moeten zien, en dien tengevolge bij dag daarop moeten opmerkzaam worden gemaakt, moet de Profeet de handeling in twee delen verdelen; vooreerst moet hij bij dag de reisbenodigdheden uit zijn huis op de straat brengen, opdat de gevangenen het zien en opmerkzaam worden op zijn voornemen. Dan moet hij des avonds in het donker uit de plaats trekken, en wel op die wijze, dat hij niet uit de deur van zijn huis uitgaat, maar zich daartoe een gat door den wand van het huis breekt, vervolgens de gereedschappen op de schouders neemt, en tot ene zekere plaats naar buiten draagt, daarbij, echter ook zijn aangezicht bedekt, zodat hij het land niet ziet.

Een wonderteken is ene buitengewone verschijning, die daartoe in de natuur of het menselijk leven is verordend, om als beeld en gelijkenis iets geheims of toekomstigs aan te duiden.

Wanneer men ziet, dat andere mensen in ongeluk, droefheid en wederwaardigheden geraken, moet men denken, dat is voor mij een wonderteken en ik moet het tot mijne verbetering aanwenden (Luk. 13:2 vv.).

Mijn Christen, houd uw reisgereedschap altijd gereed en wees bereid, want gij kunt niet weten, wanneer de avond des levens komen zal, dat God u gebiedt uit den tijd in de eeuwigheid te gaan. Wel den knecht, dien de Heere bereidt vindt (Luk. 12:43 vv.) (STARKE.

8. En des morgens van den volgenden dag geschiedde het woord des HEEREN tot mij, zeggende:

9. Mensenkind! heeft niet het huis Israëls; het weerspannig huis in de oudsten van Juda, voor wier ogen gij gisteren Mijn bevel hebt volbracht, tot u gezegd, verwonderd over uw raadselachtig handelen: Wat doet gij? Doch gij kondet hun volgens het u opgelegde zwijgen (Hoofdst. 3:26), gisteren niet antwoorden.

10. Zeg nu tot hen, daar Ik u den mond opendoe om te spreken (Hoofdst. 3:27): Alzo zegt de Heere HEERE: Deze in Mijne handelwijze uitgesprokene bedreiging of last is tegen den vorst te Jeruzalem, tegen den koning Zedekia volgens het lot dat hem wacht (Jer. 39:1 vv.), en tegen het ganse huis Israëls, dat in het midden van hen is.

11. Zeg; ik Ezechiël ben ulieder wonderteken (vgl. het gezegde in de inleiding); gelijk als ik gedaan heb, alzo zal hun, den bewoners van Jeruzalem, gedaan worden; zij zullen door wegvoering in de gevangenis henengaan.

12. En de vorst, die in het midden van hen is, zal het gereedschap op den schouder dragen in donker, wanneer het nacht is geworden (2 Kon. 25:4); en hij zal uitgaan; zij zullen door den wand graven,
1) door de dichtgemuurde poort tussen de twee muren (Jer. 52:7), om hem daardoor uit te brengen; hij zal zijn aangezicht bedekken als een die in smaad en treurigheid aftrekt (2 Sam. 15:30), opdat hij met het oog de aarde, het land, niet zie 2).

1) Hiermede verklaart God zelf aan den Profeet wat hij moest afbeelden. Het zag alles op de vlucht van den koning van Juda. En dit is letterlijk vervuld. Als de Chaldeën eindelijk, na twee jaren lang de stad belegerd te hebben, de muren doorbraken, is Zedekia des nachts gevlucht, door de poort tussen de beide muren. Dus de muren moesten worden doorgebroken om de poort te kunnen bereiken.

2) Opdat hij met het oog het land niet zie, schijnt wel is waar slechts het noodzakelijke gevolg van de bedekking des aangezichts aan te wijzen en heeft daarop ook het allereerste betrekking, dat de koning in diepen weemoed vlucht en het land niet zien wil, is echter zoals vs. 13 aanduidt, nog op een andere wijze in vervulling getreden, n. l. zo dat Zedekia het land der Chaldeën, naar hetwelk hij is weggevoerd, niet met ogen zag, wijl hij te Ribla is verblind geworden.

13. a) Ik zal ook, hoewel hij meent door ene haastige vlucht zich aan zijn lot te kunnen onttrekken, en door middel van bedekking zijns hoofds voor de nazettende vijanden onbekend te blijven, Mijn net over hem uitspreiden, dat hij in Mijn jachtgaren gegrepen worde; Ik toch ben als Wreker achter hem; en Ik zal hem brengen in Babylonië, het land der Chaldeën, ook zo zal hij dat niet zien, hoewel hij daar sterven zal(Jer. 52:11), omdat hij voor zijne wegvoering daarheen blind is gemaakt.

a) Ezech. 17:20.

14. En allen, die, rondom hem zijn tot zijne hulp, de krijgslieden, die met hem doorbreken, en al zijne benden zal Ik in alle winden a) verstrooien (2 Kon. 25:5), en Ik zal het zwaard achter hen uittrekken (2 Kon. 25:23 vv.).

a) Ezech. 5:10, 12.

15. Alzo zullen zij weten, dat Ik de HEERE ben, wanneer Ik hen onder de Heidenen verspreiden en hen in de landen verstrooien zal (Hoofdst. 7:27).

16. Doch Ik zal van hen weinige lieden doen overblijven van het zwaard, van den honger en van de pestilentie gedurende de belegering, opdat zij als hun het lot der gevangenschap treft (2 Kon. 25:11)al hun, door henzelven begane gruwelen vertellen onder de Heidenen, waarhenen zij komen zullen, en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben (Jer. 22:8 vv.).

Het gehele wezen van het huis Israëls als van een ongehoorzaam, weerspannig huis had toen als het ware zijne belichaming of zijn verenigend middelpunt in den koning, in zijne politieke trouweloosheid, zijn honen van alle profetische waarschuwing en dreiging, in ‘t algemeen in zijn door en door anti-theokratisch drijven; juist zulk een koning als hij was, was de afgod des vertrouwens voor diegenen, die te Jeruzalem waren, maar ook voor de ballingen. Daarom richt zich de last of bedreigende profetie bijzonder tegen hem, en kondigt hem op zeer bijzondere wijze zijn laatste lot aan. Met opzet wordt hij daarbij in den grondtekst genoemd met een woord (Hollands "vorst" d. i. belaste, namelijk met de heerschappij (Jes. 9:6), hetwelk deels doet denken aan den "last" of de bedreiging vs. 10 (Jes. 13:1) deels met het op

den schouder dragen" in onmiddellijke betrekking staat-op zulk een armen lastdrager zal men hoop vestigen!" Omtrent dergelijke bijzondere voorzeggingen vergelijke men hetgeen bij 1 Kon. 13:2 is opgemerkt. Zelfs Josefus (Ant. X 10, 11) denkt aan dit profetisch getuigenis, als hij verhaalt hoe Zedekia juist daarom den Profeet geen geloof wilde schenken, omdat Ezechiël gezegd had, dat hij de koning Babel niet zou zien, terwijl integendeel Jeremia (32:4; 34:3) hem de wegvoering daarheen had geprofeteerd. Dat was een raadsel, welke oplossing eerst de geschiedenis kon geven, maar zulke raadsels bevat het woord van God vele, opdat duidelijk worde wie van harte God aanhangt, of Hem alleen uit egoïsme zoekt en naar Hem vraagt. De verkondiging of het verhalen in vs. 16 geschiedt niet zozeer door woorden, maar integendeel door hun lotgevallen; zo als ook in Ps. 19:1 het verhalen van feitelijke verkondiging voorkomt. Dit geschiedt door het zware lijden, dat zij moeten dragen en de ellende van hunnen gansen toestand.

De heidenen moeten vernemen, dat God niet uit machteloosheid, maar alleen tot straf over den afgodendienst hun Zijn volk heeft prijs gegeven.

De weggevoerden moeten tot een openlijk voorbeeld der wrake Gods tegen de zonde als het ware op ene schouwplaats worden gesteld. Niet alleen zullen zij, terwijl zij inderdaad zullen ervaren, dat hun God waarachtig, rechtvaardig en een vijand der zonde is, maar ook de heidenen in hen Gods heerlijkheid erkennen en prijzen. God pleegt Zijne kastijdingen, die Hij over Zijn volk laat komen, ook aan de ongelovigen, en hen daardoor tot erkentenis der waarheid te brengen.

Door het verhaal van die zonden, welke onder hen in Jeruzalem bedreven waren, om welke God rechtvaardig toornig was, en waarvoor Hij hen strafte, hoewel zij Zijn volk waren, of anders, hoewel zij stil zwegen, echter zou de zaak zelf spreken, en hun ellenden zouden de goddeloosheden uitroepen, die zij tegen God in hun eigen land hadden bedreven, of zij zouden door hun goddeloze bedrijven, welke zij in de gevangenis en onder het oog der heidenen bedreven, duidelijk aan de heidenen doen zien, dat God rechtvaardig was in al Zijne gestrengheid, of zij zouden Gods handelwijze jegens hen rechtvaardigen. Zie (Hoofdst. 6:8-10. (POOLE en LOWTH).

17.

II. Vs. 17-20. Een tweede woord des Heeren draagt den Profeet nog een ander teken op. Hij moet zijn brood met beven eten en zijn water met sidderen en zorgen drinken-een teken van treurige aanwijzing, hoe het met Jeruzalems bewoners zal gaan, en welk het lot des lands zal zijn, van welke spoedig herstel men nu met vast vertrouwen droomt.

17. Daarna, op enigen dag later geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

18. Mensenkind! gij zult uw brood eten met beven, en uw water zult gij met beroerte en kommer drinken. Gij zult door uitwendige tekenen en gebaren groten angst en smart uitdrukken, en op die wijze het volk van Israël in uwen persoon voorstellen.

19. En gij zult daarna, wanneer gij dat een tijdlang zwijgend gedaan hebt, en gij het teken dat men aan u gezien heeft, moet verklaren, tot het volk des lands zeggen: Alzo zegt de Heere HEERE van de inwoners van Jeruzalem in het land Israëls, die nu ook spoedig hier in het land der ballingschap zullen zijn: Zij zullen hun brood met kommer eten, en hun water zullen zij met verbaasdheid drinken, omdat hun land woest zal worden van zijne volheid, en van al zijne vruchtbaarheid beroofd, van wege het geweld van al degenen, die daarin wonen, en die den vloek daarover hebben gebracht (Hoofdst. 7:23; 8:17).

20. En de nu nog bewoonde steden zullen woest worden, en het land zal ene wildernis zijn, en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben(Hoofdst. 6:6 en 14).

De Profeet moet hier ijskoud water gieten op de verhitte fantasie der ballingen, die op een nabij zijnd wondervol herstel in het vaderland hoopten in tegenoverstelling van de naar hun mening nabijzijnde verwoesting van het land der Chaldeën.

Dat men in rust en vrede kan eten en drinken, is ene grote weldaad van God, die door duizenden niet wordt erkend; wil men echter God niet uit Zijne weldaden erkennen, zo moet men het dikwijls onder de straf doen (Dan. 3:30 vv.).

21.

III. Vs. 21-28. Een derde woord des Heeren, dat de Profeet ontvangt, handelt eerst over hen, die door het spreekwoord, dat, zo als het schijnt, van Jeruzalem ook tot de gevangenen is doorgedrongen, zich laten misleiden: omdat de tijd ter vervulling der profetische aankondigingen tegen Jeruzalem zo lang uitbleef, waren die als te niet gedaan te beschouwen (vs. 21-25). Hetzelfde woord des Heeren komt echter nog eens tot Ezechiël, om vervolgens ook tegen hen te worden gebracht, die wel niet zo ver als de eersten in hun ongeloof gingen, maar meenden, dat er nog veel kon gebeuren, voordat de vervulling der profetie zou komen (vs. 26-28).

21. Wederom geschiedde het woord des HEEREN na enigen tijd tot mij, zeggende:

22. Mensenkind! wat is dit voor een spreekwoord, dat gijlieden hebt in het land Israëls, op welks geheiligden bodem toch nooit zulk ene misdadige rede had moeten gehoord worden? Men zet elkaar op, zeggende: De dagen zullen verlengd worden, het zal nog lang duren voordat vervuld wordt, wat God door Zijne Profeten heeft laten zeggen, en al het gezicht zal vergaan, er zal wel in ‘t geheel niets van komen (2 Petr. 3:4).

23. Daarom zeg tot hen: Alzo zegt de Heere HEERE: Ik zal dit spreekwoord doen ophouden, dat zij het niet meer ten spreekwoord gebruiken zullen in Israël, en zij met degenen, die het hebben gevonden, te niet gedaan worden. Maar spreek tot hen: De dagen zijn nabij gekomen, dat de vervulling zal plaats hebben, en het woord van ieder gezicht van alle waarzegging, 1) zodat men ook niet zal zeggen, de Profeten hadden er uit zichzelven den mond van vol genomen.

1) De ongelovige en goddeloze Joden hadden, dewijl God, de Heere de dagen der bezoeking uitstelde, het spreekwoord op de lippen, dat de dag lang was, d. w. z. dat het nog lang zou duren aleer de bedreiging in vervulling trad, en dat het gezicht des Profeten was vernietigd. Daartegenover stelt de Heere hier, dat dit spreekwoord te schande zou worden gemaakt, dewijl de dagen des gerichts aanstaande waren. De Heere bevestigt het met te zeggen dat geen ijdel gezicht en geen vleiende waarzegging meer in Israël zou wezen. Mochten tot nu toe al de valse profeten geroepen hebben van vrede, vrede en geen gevaar, ook dat zou ophouden, dewijl hun leugenredenen beschaamd zouden worden door de strafgerichten zelf. Wat de Heere dreigt zal zeker vervuld worden en alle ontkoming aan de strafgerichten Gods is alleen mogelijk in den weg van bekering.

24. Want geen ijdel gezicht zal er meer wezen, noch vleiende waarzegging in het midden van het huis Israëls, die van Mijne ware Profeten zijn uitgegaan. Daarentegen zullen als leugenen bewezen worden de gezichten en voorzeggingen van de Profeten, die u prediken datgene, waarnaar uwe oren verlangen (Hoofdst. 13).

25. Want Ik ben de HEERE, die macht heb ook te laten komen gelijk Ik te voren heb betuigd (Jes. 46:11), Ik zal spreken, en het woord, dat Ik zal spreken, zal gedaan worden; de tijd zal niet meer uitgesteld worden; want in uwe dagen, na nauwelijks 5 jaren, o weerspannig huis! zal Ik een woord spreken, en hetzelve doen, 1) spreekt de Heere HEERE.

1) Hij bevestigt het naast voorgaande vonnis. Wat God gesproken heeft zal binnenkort vervuld worden, dewijl God zelf Zijn trouw wil bevestigen door de uitvoering van het vonnis, hetwelk Hij gedreigd heeft door Zijne knechten. Hierop doelt derhalve de Profeet dat het niet geoorloofd is het Woord Gods te scheiden van Zijn gevolg, dewijl God die spreekt niet tegen Zich zelf verdeeld is. Waar hij derhalve Zijn mond opent, strekt Hij tegelijk Zijn hand uit tot dit werk.

26. Verder geschiedde het woord des HEEREN tot mij in dezelfden tijd als in vs. 21, 1 de zaak nog naar ene andere zijde beschouwende, zeggende:

27. Mensenkind! zie, die van het huis Israëls zeggen in hen, die wel niet zo erg schijnen als de eersten, die dat goddeloze spreekwoord (vs. 22) gebruiken, maar in den grond der zaak toch op ‘t zelfde aanbeeld slaan: het gezicht, dat hij onze Profeet Ezechiël ziet, is voor vele dagen die nog zullen voorbijgaan, eer het zal verwezenlijkt worden, en hij profeteert met hetgeen hij ons verkondigt van tijden, die verre zijn. 1)

1) Wanneer wij tot zondaars van dood en oordeel spreken, van hemel en hel, en denken hem daardoor tot een heilig leven te overreden, hoewel wij hem niet rechtstreeks ongelovig vinden, zullen zij bekennen dat zij geloven, dat er een toekomende staat is van beloning en straffen in de andere wereld, nochthans ontwijken zij de kracht dezer grote waarheden en mijden de indrukken derzelve, door op de dingen der andere wereld te zien, als alle ver af zijnde; zij zeggen ons, het gericht dat wij zien is van vele dagen die nog toekomende zijn, en wij profeteren van tijden, die nog verre zijn. Het zal tijds genoeg zijn om daarop te denken, wanneer zij nabij komen, daar nochthans inderdaad maar een stap is tussen ons en den dood,

tussen ons en de ontzaglijke eeuwigheid. Nog een kleinen tijd en het gericht zal spreken en niet liegen, en daarom is het onze zaak den tijd uit te kopen en gereed te zijn met allen spoed tot een toekomenden staat; want alhoewel dezelve toekomende is, zo is hij toch nabij en terwijl ook boetvaardige zondaars sluimeren zo sluimert hun verdoemenis niet.

28. Daarom zeg tot hen: Alzo zegt de Heere HEERE: Gene Mijner woorden zullen meer uitgesteld worden; het woord, hetwelk Ik gesproken heb, dat zal, zo als in Hoofdst. 7 gezegd is, spoedig gedaan worden, spreekt de Heere HEERE.

De Profeet spreekt in vs. 22 vv. over ene mening, die zich in het land van Israël had gevormd en van daar ook tot de ballingen was doorgedrongen. Die mening had zich in een kort woord, ene gelijkenis in den ruimeren zin uitgedrukt, en was zo populair geworden, tot een machtwoord, dat men het bij iedere gelegenheid den waren Profeten voorhield, tot een parool der goddelozen. De aanleiding daartoe had zo als het schijnt, de lang geleden aankondiging van den ondergang van stad en tempel door Jeremia gegeven. De vervulling bleef lang uit, zo besloot men dan, het zou met de voorzegging van den Profeet niets geven.

Het vroegtijdig uitspreken der oordelen, welke eerst in den laatsten tijd vervuld worden, en de verschonende zachtheid in de uitvoering der gedreigde straffen, die lankmoedigheid Gods is ten allen tijde door de wereld en haren vorst, den satan, misbruikt om de harten tegen Gods gericht te versterken. Dat begint reeds met de eerste dreiging des Heeren (Gen. 2:17): "ten dage als gij daarvan eet zult gij den dood sterven, " waarop de slang zegt: "gijlieden zult den dood niet sterven, maar-" en door Gods lankmoedigheid een weinig recht krijgt, dat de dood niet op dien zelfden dag, dat Adam en Eva het gebod overtraden, in volle mate werd beschikt. In deze lankmoedigheid Gods ligt ook de aanleiding tot het misdadig spreekwoord hier: "al het gericht zal vergaan. " Daarom zoveel misdadige spot over Gods woord, zoveel smaad over de profeten, en zoveel vergeefse moeite van gelovige uitleggers, om toch de vervulling van elke Goddelijke bedreiging te willen aanwijzen. Maar God heeft deze rechtvaardiging niet nodig. Waar zijne dreiging volhardend verwacht wordt, en de mensen de mate hunner zonden vervullen, daar komt werkelijk de straf in woordelijke vervulling der profetie, daar spreekt de Heere: "op uwen tijd, o ongehoorzaam huis! zal Ik doen wat Ik zeg, " en Hij doet het ook. Zo is het aan Jeruzalem tweemalen geschied, en in den laatsten tijd zullen alle goddelozen ervaren, dat God de Heere is, en Zich niet laat bespotten, maar dan is het te laat.

De Profeet denkt reeds in den ouden tijd aan het niet altijd sterk genoeg opgemerkte gevaar, om de onder het volk verspreide spreekwoorden, door den geest van leugen en lichtzinnigheid gevormd, die voor geloof en vroomheid dodelijk zijn. Met den hoogsten ernst slaat hij aan deze leugenwijsheid van spot en oppervlakkige beschouwing der dingen den bodem in. De vervulling der Goddelijke gerichten zou maar al te spoedig het tegenwoordig geslacht inderdaad en in werkelijkheid bereiken, want het woord Gods is ene levende daad, die niet uitblijven kan.

De leugenmond, dien Gods woord niet kan stoppen, wordt beschaamd door Gods daden.

De verkondiging van den Profeet is op ontzettende wijze vervuld; het duurde nauwelijks 5 jaren, of Jeruzalem lag met zijn tempel in puin, en zij, die hunnen buik met den oostenwind van trotse verwachtingen der toekomst hadden gevuld, waren of omgekomen of benijdden de doden.

Moest de Profeet Ezechiël, terwijl Juda's volk en zijn koning Zedekia nog in zorgeloze gerustheid gezeten was, door ene zinnebeeldige handeling hun lot voor de Joden in Babel kenbaar maken, was het Jehova, die hem dit gebood, dan zagen de oudsten, welke dit alles aanschouwden, dat het de Heere was, die alles weet, Wiens opperheerschappij over alle dingen gaat, en dat de toestand van Jeruzalems bewoners boven den hunnen niet zo benijdenswaardig was; en als wij dan uit de uitkomst weten, dat Zedekia, even als een vluchteling zich bij Jeruzalems belegering heeft trachten te redden, dat hij in stilte en door een doorbroken muur ontnomen is; dat men hem zijn gezicht ontnomen heeft, zodat hij het land der Chaldeën niet zag, hoewel hij daarin gestorven is, dan beven wij voor zulk een God, die zulke dingen voorspelt, die Zich betoont de Alwetende en Oppermachtige te zijn, in Wiens hand het leven en het lot van alle koningen en van iederen sterveling is, en die alles doet, wat Hem behaagt. Niet minder moeten wij hier opmerken, dat de Heere laat voorspellen, dat Hij in Jeruzalems verwoesting enige Israëllers zou doen overblijven, maar dat deze ook onder de heidenen zouden vertellen, welke hun gruwelijke misdaden waren, waarom zij met deze ellende en ballingschap gestraft werden; duidelijk zien wij hieruit, dat de Heere het doel Zijner strafgerichten in hun schuldbelijdenis en in de erkentenis van Jehova's naam bereiken wilde. Indien de Heere slechts straffen wilde om te straffen, dan kon Hij zijne rechtvaardigheid aan dat weerbarstige volk hebben verheerlijkt zonder er van een enige te doen overblijven; maar Hij wil doorgaans meer. Hij wil zondaren tot bekering leiden en Zijn naam groot maken onder de heidenen. Dat wil Hij langs den redelijken weg ernstig nadenken en onbewimpelde schulderkentenis; daartoe moeten strafgerichten en moeilijke ondervindingen, vernedering en onheil worden dienstbaar gemaakt, opdat zondaren behoudenis zouden vinden, en de heerlijkheid Zijns naams voor aller oog zou ten toon gespreid worden. Zagen wij al verder dat het brood der bedruktheid in Israël zou gegeten worden, en het water der benauwdheid gedronken, wij moeten het daarvoor houden, dat zulke onheilen niet bij toeval, maar naar Gods bepaalden raad en wil geschieden, en altijd de rechtmatige gevolgen der ongerechtigheden zijn, welke ene natie zich zelf veroorzaakt door met moedwil te zondigen tegen God. En als wij dan eindelijk uit het gelezene bemerken, dat men in Juda elkaar wijs maakte, dat de bedreigde onheilen niet zouden komen, maar nog lang zouden worden uitgesteld en dat men zelfs bij herhaling en gedurig in die mening voortging, niettegenstaande de Heere het telkens liet zeggen, dan vinden wij daarin voor ons en voor ons volk ene ernstige waarschuwing tegen zorgeloze gerustheid en het uitstellen ener bekering, die volstrekt noodzakelijk is. Maar al te dikwijls vleit een mens en ene natie zich zelf, maar al te dikwijls stelt men den dag des kwaads zeer verre, dat uitstel leidt tot zorgeloosheid en ene valse rust; herhaalde waarschuwingen zijn er nodig en baten dikwijls nog niets. De tijd, in Gods raad besteld, is zeker en gewis; als een dief in den nacht overvalt die menig zondaar, en voert hem naar een eindeloos verderf. Niet zonder reden mogen wij vrezen, dat menigeen in de eeuwigheid, bij het inzicht en gevoel, dat alle hoop voor altijd en onherroepelijk is afgesneden, zich over zulk een uitstel in het verzuimen van den dag der behoudenis beklaagt. Dat de levende het in zijn harte weglegge, en de roepstem en bearbeiding der genade hem

welkom en aangenaam zij, en ook ons volk zich niet tegen den Heere verharde, maar vrede hebben moge.

HOOFDSTUK 13.

BESCHRIJVING EN STRAF DER VALSE PROFETEN.

IV. Vs. 1-16. Werden in Juda en te Jeruzalem de dwaze inbeeldingen en gedroomde verwachtingen van ene toekomst, die zeer nabij was, vooral door valse Profeten onderhouden en gevoed, zo was dat ook, gelijk wij uit Jer. 29:8 v. zien, bij de gevangenen te Babel het geval. Heeft daar de Profeet Jeremia in Jer. 23:9-32 die waarzeggers met scherpe prediking in den naam des Heeren aangevallen, zo doet ook hier de Profeet der ballingschap, Ezechiël. Het vierde woord des Heeren, dat hij ontvangt, is gericht tegen de demagogen of opzetters van het volk, die in Profeten-gedaante optreden. Hun voorgeven, dat zij, openbaringen van den Heere zouden hebben ontvangen, is slechts liegen en bedriegen bij Zijnen naam, en hun voorzeggen zal spoedig blijken enkel leugen te zijn. Met zijne politieke plannen bouwt het volk zich een muur, en met hun verkondiging, dat de plannen ook gelukkig tot het doel zouden leiden, pleisteren zij den muur met lozen kalk. Maar den stormwind en het onweder der Goddelijke oordelen zal den muur omver werpen, zodat ook de pleisterkalk afvalt, en bouwer en pleisteraar zullen te zamen door de ruïnen worden begraven.

1. En des HEEREN woord geschiedde verder tot mij, zeggende:

2. Mensenkind! profeteer tegen de profeten Israëls, die profeteren, en zeg tot degenen, die uit hun eigen hart profeteren; Hoort des HEEREN woord.

3. Zo zegt de Heere HEERE: Wee over die dwaze 1) goddeloze Profeten(Ps. 14:1), die hunnen geest nawandelen en hetgeen zij niet gezien hebben, die gene werkelijke openbaring van Mij hebben ontvangen, zodat hetgeen zij als zodanig uitgeven, leugen-profetie is.

1) Onder dwazen hebben wij niet alleen te verstaan, de niet wijzen, maar meer nog in verband met Ps. 14:1, de goddelozen. En als er gezegd wordt dat zij hun geest nawandelen, dan wordt dat nader verklaard door het onmiddellijk volgende: en hetgeen zij niet gezien hebben. Zij hebben die uit hun eigen goddeloos hart gesproken. Zij hebben een God gepredikt, dien zij zich zelven hebben uitgedacht, en daarom een woord verkondigd van een verdichten Persoon, niet het woord van den eeuwigen God, die Zich geopenbaard had als Heilig en Rechtvaardig, Barmhartig en Genadig. Het was daarom dat zij van vrede geroepen hadden, het was daarom dat zij hadden gepleisterd met loze kalk (vs. 10). Zij hadden het kwade goed genoemd en niet gedacht of gezind op de heiligheden des Heeren HEEREN.

4. Uwe Profeten, o Israël, die gij zelf voortbrengt en dien gij gaarne gehoor verleent, zijn als vossen in de woeste plaatsen, die onder de aarde woelen en niets dan gevaarlijke holen graven.

5. Gij Profeten zijt in de bressen (Ps. 106:23) niet opgetreden, zo als toch de roeping van ware Profeten is (Hoofdst. 22:30), noch hebt den muur toegemuurd voor het huis Israëls, om in den strijd te staan, ten dage des HEEREN, 1) om het einde ten goede te wenden.

1) Onder muur hebben wij te verstaan de theokratie. Zij waren niet opgestaan voor de theokratie, toen deze in verval begon te komen, en daarom hadden zij ten dage des Heeren, d. w. z. toen de dag van des Heeren toorn en Zijn rechtvaardig oordeel naderde, niet kunnen staan, maar waren er even als het volk door getroffen.

6. Zij zien ijdelheid met hetgeen zij voorgeven gezien te hebben, en leugenachtige voorzegging is hetgeen zij van die gelukkige toekomst verkondigen, die daar zeggen: de HEERE heeft gesproken ten opzichte van hetgeen hun mond spreekt, daar de HEERE hen niet gezonden heeft, en zij geven hope van het woord te zullen bevestigen, terwijl zij zelf hun leugen geloven en wachten op de verwezelijking van hetgeen zij geprofeteerd hebben.

7. Ziet gij niet, o gewaande profeten Israëls! een ijdel gezicht, en spreekt ene leugenachtige voorzegging, als gij zegt van hetgeen gij aan het volk verkondigt: De HEERE spreekt, daar Ik niet gesproken heb?

De leugenprofeten worden eerst in vs. 2 in ‘t algemeen profeten Israëls genoemd, want zij waren in Israël in trek, zij werden gehouden als alleen gerechtigd; zij hadden als het monopolie of privilege van voorzeggen en gedroegen zich ook zelf zonder meer als de profeten, terwijl daarentegen Jeremia en Ezechiël in de ballingschap als éénlingen stonden en de regering zowel als den tijd en volksgeest tegen Zich hadden. Daar nu tot onzen Profeet wordt gezegd: "profeteer tegen die profeten, " wordt profetie tegenover profetie gesteld, de voorzegging van boven tegen de profetie van beneden. Waar de krachten der leugen zich verheffen, daar moet ook de waarheid in de bres springen. " De bron, waaruit de profetie van die profeten, die openlijk geloof vinden, voorkomt, is het eigen hart. " Wat dit hun ingeeft, wat zij zelf verzinnen en dichten (Neh. 6:8), dat verkondigen zij onder voorgeven, dat zij door Gods Geest werden verlicht en gedreven, en het volk geloofde het dadelijk, omdat het hart des volks met dat van zijne profeten sympathiseert en hun hart met dat des volks; er is dus wederkerige sympathie, overeenkomst in denken, gevoelen, streven en hopen, en dit is het machtigste middel ter vereniging van mensen. Omdat de wereld bedrogen wil zijn, hebben leugensprekers gemakkelijk spel, om voor hun leugen ook geloof te vinden. Daarentegen staan Gods woord en waarheid met het dichten en zoeken van het natuurlijk hart in de verhouding van antipathie tot elkaar. Het ene is tegen het andere; Gods woord en waarheid bestraft en doodt het natuurlijk hart, en dit wederom verzet zich tegen het eerste, ja haat en veracht het. Eerst moet de mens van zijne natuur verlost, of uit zijne natuurlijke houding omtrent God uitgebracht zijn, voordat hij begint naar Hem te horen, en dat kost den Geest Gods een moeilijken arbeid. Menigmaal schijnt het, dat het zal gelukken, doch spoedig wordt het weer verijdeld, en hoe meer dat herhaald wordt, des te moeilijker gelukt de op nieuw begonnen arbeid, totdat het eindelijk tot verharding komt. Ware profetie is nog nooit uit den menselijken wil voortgekomen, zo leert ons 1 Petr. 1:21. Het spreken uit eigen hart en volgen van eigen geest is dus het hoofdkenteken van valse profetieën, waarvan de valse profeten ook het eerst bij zich zelven bewust zijn, en eveneens gevoelen het de hoorders aan hun predikers dadelijk, daar doet zich ene zekere gewetensvrees gevoelen, om in Gods naam te spreken, en hier gevoelt men, dat het bedenkelijk is, te geloven, totdat men den moedwillig (2 Petr. 3:5), hetgeen bij mensen in ‘t algemeen in zaken der zaligheid ene zo grote rol speelt, de vrees overwint. Het is zeer karakteristiek, wanneer in vs. 4 Israëls profeten worden vergeleken met

de vossen in de woestijn. "Ruïnen zijn gewenste verblijfplaatsen der vossen (KLaagl. 5:17), zo hebben de geestelijke vossen, de dwaalleraars den meesten voorspoed, hoe dieper de toestanden des volks zijn gezonken. Nooit waren de valse profeten menigvuldiger dan in de laatste tijden van den Joodsen staat" (Matth. 24:5 en 11). In den regel nu beschouwt men den vos als een beeld van list en sluwheid, zo als dat bij ons is, en men vindt ook hier een doelen op het arglistige van de valse profeten. Maar zelfs in Luk. 13:32 heeft de Heere Herodes slechts in één opzicht (in zoverre hij zich van de Farizeën bediende om Jezus uit zijne nabijheid te krijgen), om zijne sluwheid of huichelachtige listigheid een vos genoemd; nog meer komt dat uit in het woord, dat hij Hem in den mond legt, dat Hij hem wel als enen verderver van den wijnberg, als een verwoester van Gods volk (Hoogl. 2:15) van de geschiedenis der onthoofding van Johannes den Doper af kent, en hem wel zulk ene bedoeling als hem toegeschreven is, toekent, maar toch voor hem niet behoeft te vrezen. Vossen zijn ook de gevaarlijke vijanden en verstoorders van het wild, en zij komen in dit opzicht hier voor; zij komen dus overeen met de verscheurende wolven in Matth. 7:15 en Hand. 20:29. Als van Israëls Profeten in vs. 5 verder gezegd wordt, dat zij niet in de bressen treden en zich niet tot muren maken voor het huis van Israël, zo als zijl zouden doen, als zij ware Profeten waren, dan moet onder de bressen de zondige toestand van het volk verstaan worden, die het aan de genade van zijnen God onttrekt, en nu voor de richtende machten den toegang opent. In de bres treden en tevens een muur toemuren om het volk van God, is boete prediken en tot gelovige omkering des harten bewegen, want daardoor alleen kan de toekomstige toorn worden afgewend. De dag des Heeren, waarop Hij met zijne oordelen tegen Israël zal strijden, is nu wel is waar onafwendbaar geworden, maar een standhouden is van de zijde der ware Profeten ook daar nog op die wijze mogelijk, zo als het Mozes in Exod. 32 vv. en David in 2 Sam. 24:17 vv. getoond heeft. Dat verwezenlijkt zich door den arbeid der zielen aan de overigen, die van den ondergang worden gered, maar in de gevangenschap gevoerd, opdat zij over hun boosheid berouw hebben en de Heere Zich weer over hen zou kunnen ontfermen (Hoofdst. 6:8 vv.). Wij hebben boven bij Hoofdst. 3:19 onzen Profeet in één opzicht als een voorbeeld voor de dienaars des goddelijken Woords in dezen tegenwoordigen tijd genoemd, in zoverre zij van hem moeten leren, wat hun ambt is ten opzichte van de grote menigte der Christenen, dat zij die niet met valse verwachtingen vervullen. Nu komt ook een tweede zijde daarbij: In Openb. 11:11 vv. is de toekomst geprofeteerd, die achter de naaste toekomst is, en dat "de overigen" leren verschrikken en den God des hemels te Zijner tijd weer ere geven, is tevens, de roeping van het geestelijk ambt, daar het van deze anderen het in Hoofdst. 3:20 genoemde gevaar afwendt. Wat in vs. 7 als ene gewetensvraag tot den valsen Profeet wordt gericht, dat zal als ene zodanige in de harten van hen dringen, die nu nog in den ijver van hun geestelijken vrijheidswaan zoeken boven op te komen, en zich van ene Laodicea-inrichting der kerk (Openb. 3:14 vv.) een gouden tijd beloven, wanneer nu dicht achter deze inrichting dat gene komt, wat in Openb. 11:7-13 wordt aangekondigd. Dan zullen zij het gevaar worden, dat hun gezicht niets is en hun voorzeggingen enkel leugen, en zij zullen dan voor een deel nog wel het onderscheid opmerken tussen hetgeen de Heere gesproken en hetgeen Hij niet gesproken heeft. Zeker ware het beter, dat zij zich nu niet vermoeiden om hun zaak te behouden, en zich de smarten des berouws bespaarden, om eenmaal te moeten zeggen, dat zij als de vossen in de woestijn zijn geweest. Zulk een berouw is een brandend vuur in het hart, gelijk wij in Paulus zien, zo dikwijls hij er aan denkt, dat hij een lasteraar, vervolger en verstoorder van de gemeente des heren is geweest (vgl. bij Hoofdst 34:17 vv.).

8. Daarom zo zegt de Heere HEERE: omdat gijlieden ijdelheid spreekt en leugen ziet, waarbij hij Mijnen heiligen naam misbruikt, daarom ziet Ik wil aan u vergelding doen, spreekt de Heere HEERE.

9. En Mijne hand zal op de volgende wijze zijn tegen de Profeten, die ijdelheid zien en leugen voorzeggen (vgl. Jer. 29:21-32); zij zullen in de vergadering Mijns volks niet zijn, en in het schrift van het huis, Israëls niet geschreven worden, en in het land Israëls niet komen; en gij zult weten, dat Ik de Heere HEERE ben.

De straf in vs. 8 den valsen profeten in 't algemeen gedreigd, wordt in vs. 9 nader bepaald, en wel in den vorm ener opklimming, die steeds hardere dingen aankondigt. Zij zullen a) niet meer in den raad van Gods volk zijn, d. i. zij zullen hun invloedrijke plaats onder het volk verliezen; b) hun namen zullen niet in het boek van het huis Israëls, d. i. onder degenen, die later uit de verstrooiing weer verzameld, in het land der vaderen worden teruggevoerd, en als een overblijfsel ter vernieuwing van een heilig volk moeten zijn (Hoofdst. 11:17 vv.), worden opgeschreven (Ex. 32:32); ja, zij zullen c) ook niet in het land van Israël komen, d. i. niet alleen in ballingschap blijven, maar in 't algemeen het aandeel aan de goederen en zegeningen van het rijk Gods verliezen.

Gene bevoorrechte plaats boven het volk, gene plaats onder het volk, niet eens het wonen in het land zal hun overblijven.

Het is de straf der uitroeiing uit het heilige volk, die de Profeet als een tweede Mozes (Deut. 18:20), over de valse profeten uitspreekt, dat zij geen deel zullen hebben aan de zegeningen van het rijk Gods.

De erkentenis, die zij zullen verkrijgen dat God de Heere is, is ene zodanige, waaraan zich ook de goddelozen niet kunnen onttrekken, ene, die door de gebeurtenissen is opgedrongen; aan den ondergang der valse profeten, over welke Gods wrekende hand het bestuur voert, zal erkend worden, dat die God, die door Ezechiël spreekt, in den vollen zin des woords God is.

10. Daarom zal ter vergelding hun de straf treffen, ja daarom dat zij Mijn volk verleiden, zeggende: Vrede! daar geen vrede is(Jer. 6:14; 8:11. Micha 3:5 een enen lemen wand bouwt, en ziet, de anderen denzelven pleisteren met lozen kalk (Klaagl. 2:14).

Het beeld van een muur is hier niet toevallig, maar zeer zinrijk gekozen voor de ijdele luchtkastelen, die het volk zich in dwazen waan heeft gebouwd. Het zijn de ingebeelde verwachtingen van veiligheid tegen de Chaldeën, die men meende te vinden in het verbond met de naburige volken en met Egypte. In stede van tot God te keren, de bressen te stoppen en vrede en veiligheid te zoeken wilde men trouweloos zamenspannen, in Jeruzalem als het ware een muur opbouwen; en de valse profeten geven aan dezen bedriegelijken bouw een zweem, een schijn van schoonheid en deugdelijkheid, door de glansrijke beloften, waardoor zij het volk begoochelden. Het Hebreeuwse woord is niet te vertalen. Het heet taphèl, en betekent: waan en ongerijmdheid. Maar wordt het met ene kleine wijziging als tappel gelezen, dan heet

het: "gij zult doen vallen. " Dit behoort tot de fijne spelingen der profetische taal, waardoor met weinig dikwijls veel gezegd wordt.

Het bouwen der muren door het volk geeft de politieke werkzaamheid te kennen, waardoor het zich zocht op te heffen, het arbeiden aan de coalitie; de valse profeten pleisterden dezen muur; zij gaven aan het God vergetende en God tegenstaande drijven des volks, waar tegen het woord der ware Profeten gericht was, den schijn ener hogere sanctie en versterkten het daarin. De muur is een geestelijke, en zo past bij dezen de waan als een geestelijke pleister. Er kan niets ongerijmder zijn, dan aan een in zonden levend volk zegen te verkondigen en te beloven dat de raadslagen zullen gelukken, die met de geopenbaarde raadslagen Gods in openlijken strijd zijn.

11. Zeg nu gij, die Mijn ware Profeet zijt, tot degenen, die met lozen kalk pleisteren, dat hij bij het instorten van den muur omvallen zal; er zal in de gerichten der Chaldeeuwse katastrofe, die het volk met zijne politieke pogingen slechts komen doet in plaats van ze af te wenden, een overstelpende plasregen zijn; en gij, o grote hagelstenen! zult vallen en een grote stormwind zal hem splijten.

Wat zegt het enen lemen wand te bouwen? De spreekwijs is ontleend van bouwlieden, die muren om huizen of wallen om steden maken, om deze te versterken, dat zij tot veilige verblijfplaatsen dienen kunnen. Deze wand is, in ons geval, een zinneprent van ene profetie, welke gunstige beloften voordraagt en op welke het volk zich zo gerust verlaat, als iemand zich in een huis, door den wand of muur, veilig rekent. Er waren te dezer tijd vele valse profeten te Jeruzalem, die niets dan voorspoed beloofden, en het zo ver wisten te brengen, dat het volk op hun leugenachtige voorzeggingen vertrouwde, even als iemand die in een huis woont, zich verlaat op de sterkte van den wand. Hananja verzekerde, dat koning Jechonia en al de Joden, die met hem gevankelijk waren weggevoerd, alsmede de vaten van den tempel, binnen twee jaren te Jeruzalem zouden zijn wedergekeerd (Jer. 28:3, 4). Ook waren er zulke valse profeten onder de reeds weggevoerde Joden in Babel, die hun wijs maakten dat zij binnen korten tijd in hun vaderland zouden wederkeren. Nu, deze valse profeten bouwden enen wand, voor zover zij het volk gerust stelden en op hun leugenachtige voorzeggingen deden vertrouwen; maar het was een lemen wand, die geen weerstand bieden kon; de gerustheid van het volk, hetwelk zich op deze bedreigingen verliet, was even zo ongegrond, als die van iemand, welke zich veilig rekent tegen enen vijandelijken aanval, achter een wand van leem. Wat zegt het een muur te pleisteren met lozen kalk? Loze kalk is zodanig een mengsel, hetwelk den schijn heeft van kalk, maar het inderdaad niet is. De lemen wand, hebben wij gezegd, tekent een valsen Profeet, op welken het volk zich verlaat, derhalve zegt het pleisteren van den lemen wand met lozen kalk, enen valsen Profeet van vrede en voorspoed, enen glimp van waarheid te geven, zodat het volk zich verbeeldde dat die profetie van enen Goddelijken oorsprong ware en ontwijfelbaar vervuld zou worden. De een bouwde een lemen wand, en anderen pleisterden dien met lozen kalk, dat is, de ene valse Profeet verdichtte ene gunstige voorzegging, en anderen wisten het volk door allerlei bedrieglijke kunstgrepen wijs te maken, dat zij er zich veilig op verlaten konden. Een lemen wand, die met lozen kalk gepleisterd is, kan niet lang stand houden, vooral niet in tijden van plasregen, hagelstenen en zwaren stormwind. Even zomin konden ook de valse profeten, welke alles

goeds beloofden, hun gezag behouden in tijden van verwoestende onheilen. Maar vermits het volk zo verblind was, dat zij het ongegronde en bedrieglijke der gewaande voorzeggingen van de valse profeten niet zien konden, zond de Heere onzen Ezechiël tot deze bedriegers, om hun te zeggen, dat de lemen wand, welken zij bouwden, eerlang zou omvallen, dat is te zeggen, dat hun bedriegerijen zouden aan den dag komen en hun leugens openbaar worden. Er zou een overstelpende plasregen zijn, dat is, de talrijke krijgsbenden der Chaldeën zouden het ganse Joodse land overstromen, en dan zou de lemen wand met lozen kalk gepleisterd, omvallen; het zou openbaar worden, dat hun troostrijke voorzeggingen loutere verdichtselen waren, en het volk zou ondervinden, dat zij zich op leugenen verlaten hadden. Hierop wendt zich de Heere bij wijze van spraakwending, tot de hagelstenen: "gij, grote hagelstenen zult vallen, en Hij voegt er bij: ene grote stormwind zal hem, die lemen wand namelijk, splijten. " Het leger van Nebukadnezar wordt een onweder des Heeren genoemd (Jer. 50:23). De grote hagelstenen derhalve, en de grote stormwind tekenen de schromelijke verwoestingen, welke de Chaldeën in het Joodse land zouden aanrichten. Deze zouden den lemen wand splijten, en het volk doen ondervinden, dat zij zich op ijdelheden verlaten hadden.

12. Ziet, als die wand zal gevallen zijn zal dan niet tot u gezegd worden: Waar is de pleistering, waarmee of, die gij gepleisterd hebt?

1) Merk hier aan, ongegronde leringen, hoe aangenaam zij ook zijn, die niet gebouwd zijn op een schriftuurlijken grond, noch vastgemaakt met een schriftuurlijk cement, hoe aannemelijk, hoe behagelijk ook, zijn van geen waarde, noch zullen den mens enigszins te stade komen. En die hope van vrede en geluk, welke niet gestaafd wordt door het woord van God, zal de mensen maar bedriegen, gelijk een muur die wel gepleisterd, maar slecht gebouwd is.

13. Daarom alzo zegt de Heere HEERE: Ja Ik zal hem door enen groten stormwind in Mijne grimmigheid splijten, en er zal een overstelpende plasregen zijn in Mijnen toorn, en grote hagelstenen in Mijne grimmigheid om dien te verdoen; alles wat gebouwd is, ja de stad zelf, om welke men den wand had willen brengen, zal verwoest worden.

14. Zo zal Ik met Jeruzalems ondergang den wand afbreken, dien gijlieden met lozen kalk gepleisterd hebt, en zal hem ter aarde nederwerpen, dat zijn grond ontdekt zal worden; tot op de fondamenten zal hij worden verwoest; alzo zal de stad vallen, en gij zult in het midden van haar omkomen; en gij zult weten, terwijl de bekentenis u afgedwongen is, dat Ik de HEERE ben. (vs. 9).

15. Zo zal Ik Mijne grimmigheid tegen den wand voortbrengen, en tegen degenen, die hem pleisteren met lozen kalk; en Ik zal tot ulieden zeggen: Die wand is er niet meer, en die hem pleisterden zijn er niet, het is met beide gedaan.

16. Te weten de profeten Israëls, die pleisteraars, die bestemd zijn om met den wand te vergaan, die van Jeruzalem profeteren, en voor haar een gezicht des vredes zien, waar geen vrede is (vs. 10), spreekt de Heere HEERE.

Zo stort ieder gebouw, dat in tijden van nood niet door het geloof is gebouwd, wanneer de onweders Gods komen, dadelijk ineen.

Gene leer des menselijken verstands kan bestaan in den tijd van smart en bestrijding; maar wie bouwt op de leer der heilige Profeten en Apostelen, die heeft zijn huis zeker en vast getrouwd.

17.

V. Vs. 17-23. Het valse profeteren is ook zelfs onder de Joodse vrouwen doorgedrongen, die van het voorzeggen in des Heeren naam ene broodwinning maken, daarom ontvangt de Profeet ook voor haar een woord des Heeren, dat in de eerste plaats haar handelen en drijven karakteriseert, maar daarna haar het gericht verkondigt, en aan de door haar gevangene zielen de bevrijding uit de netten van haar bedrog toezegt.

17. En gij mensenkind! zet uw aangezicht met heiligen bestraffenden ernst tegen de dochteren uws volks, dewelke met de valse profeten van het mannelijk geslacht (vs. 2) gemeenschappelijke zaak makende, profeteren uit haar hart, en profeteer tegen haar.

18. En zeg: Zo zegt de Heere HEERE: Wee die vrouwen, die kussens naaien voor alle okselen der armen, 1) die door listige en vleiende woorden de gewetens in slaap weten te wiegen en maken hoofddeksels voor het hoofd van alle statuur, door valse voorstellingen van Mijne genade en wondervolle hulp de zielen doen inslapen om de zielen te jagen, om gunst voor zich te verwerven! Zult gij de zielen Mijns volks jagen, en zult gij u de zielen in het leven behouden)?

1) In het Hebr. Limthafroth kesathoth al kol-atstsilee jadai. Beter: die deksels leggen op alle geledingen van Mijne hand, m. a. w. zij bedekken, door hun vals profeteren, dat de strafgerichten Gods niet zullen komen, den dreigenden rechterhand Gods. Tegen alle dreigende profetieën hadden zij een ander woord, een woord van vrede, vrede en geen gevaar.

2) Het geeft zinnebeeldig te kennen, dat deze profeteren het volk door bedrieglijke geloften van voorspoed geruststelden, en daardoor te weeg brachten, dat de Joden zorgeloos in allerlei boosheid voortgingen, zich vleiende dat zij een gemakkelijk en voorspoedig leven leiden zouden. Zij maakten ook hoofddeksels voor het hoofd van alle staturen. Sommigen denken aan zekere kappen, welke men oudtijds droeg tot een teken van zegepraal, en dan zal het te kennen geven, dat de valse profeteren den Joden van allerlei standen en rangen wisten wijs te maken, dat zij niet alleen vrede en voorspoed hebben, maar zelfs de overwinning op hun vijanden behalen zouden. Al zo natuurlijk komt het ons evenwel voor, dat hier gezinspeeld worde op sluiers en hoofddoeken, waarmee de Oosterse vrouwen gewoon zijn zich te bedekken. De valse profetessen maakten hoofddeksels voor het hoofd van alle staturen, dat is, zij wisten ouden en jongen, lieden van allerlei rang en stand, door hare listige voorzeggingen te verblijden en te bedriegen.

19. En zult gij Mij ontheiligen bij Mijn volk, doordat gij Mij bij die zonde ene plaats van goedgunstigheid zoudt willen doen innemen? Doet, gij die zonde voor handvollen van gerst, en voor stukken broods, voor ene winst, die te schandelijker is, naarmate ze geringer is (Tit. 1:1 1. Rom. 16:18). Voor zulk een nietig loon laadt gij dan zulk ene ontzaglijke schuld op u, dat gij u vermoeit, om zielen te doden, die niet zouden sterven, de zielen der weinige ware gelovigen en knechten, die Ik nog onder Mijn volk heb (Jer. 29:24 vv.), en om zielen in het leven te behouden, die niet zouden leven, de gelovigen te veroordelen, en daarentegen het leven den goddelozen aan te kondigen, daar gij u aan de zijde plaatst van de valse profeten en hun aanhang, terwijl op deze integendeel toepasselijk is het woord in Deut. 18:20. Alzo handelt gij toch door uw liegen, waardoor gij u voorstelt als sprekende volgens Goddelijke ingeving, tot Mijn volk, dat de leugen gaarne hoort (Micha 2:11)?

Door Hengstenberg wordt de mening verdedigd, dat onder de dochters des volks gene wezenlijke vrouwen zouden moeten worden verstaan, maar dat het aan Ezechiël opgedragen strafwoord hier nog over de valse profeten van vroeger handelt, die alleen tot aanwijzing van hun vrouwelijken aard als vrouwen worden voorgesteld. Voor die mening kan zeker veel worden gezegd, met name ook, dat profetessen in Israël ene zeldzaamheid en uitzondering waren (2 Kon. 22:13). Intussen is dat juist een teken van oplossing der maatschappelijke toestanden, wanneer de vrouwen zo den voorrang hebben als hier bij Ezechiël, en zonder twijfel ook in de moederstad Jeruzalem. Gelijk op de laatste plaats het grote aanzien, dat onder Josia de ware profetes Hulda genoot, niet weinige vrouwen zal hebben opgewekt, om zich valselijk op profetische gaven te beroemen, zo werkte in Babylon het voorbeeld der heidense waarzegsters aanstekelijk op de Joodse vrouwen: "door dit heidens element werd het onware, de karikatuur dier waarzeggerij, nog meer openbaar-het boze van het valse profetisme kwam hier in bijzonder sterke kleuren in zijne gehele ruwheid voor den dag.

Bovendien moet worden opgemerkt, dat "valse profeten meestal ook valse profetessen verwekken".

Wordt nu in de vorige afdeling den valsen profeten het pleisteren van den wand met lozen kalk verweten, hier wordt der valse profetessen het kussens-maken onder de armen en hoofddeksels voor de hoofden, gelijk deze moeilijke woorden van den grondtekst zijn overgezet, verweten. Volgens andere verklaring zou in vs. 18 moeten staan: wee degenen, die deksels zamen naaien van alle leden Mijner hand, en netten maken over het hoofd naar elks grootte, om zielen te vangen. " Dit kan slechts zo verstaan worden: 1) naaien de valse profetessen deksels zamen, om die om alle leden van de hand Gods te wikkelen, zodat Hij ze niet kan roeren, d. i. zij bedekken en verbergen door hare leugen-profetie het woord Gods, en met name Zijne bestraffende en bedreigende kracht, op zulk ene wijze, dat de dreigende en oordelende arm van God, die bovenal door Zijn profetisch woord openbaar en werkzaam moest worden, niet openbaar en werkzaam wordt; 2) zij maken overwerpsels voor de hoofden der mensen, en wel zo, dat die nauwkeurig met ieders natuur overeenkomen, zodat de mensen niet horen noch zien, d. i. zij verbergen door hare huichelende leugenen, die aan de subjectieve begeerten van elken hoorder voldoen, de zinnen der mensen, zodat deze voor de waarheid noch oor noch oog meer hebben (het eerste schildert haar valsen toestand tegenover God, het tweede hare valse betrekking tot de mensen.

Het is de aard van alle bemiddelings-theologie, zo als in ‘t algemeen van alles, wat den ouden Adam onaangenaam is en hem pijn doet, om vooral de energie der eisende en straffende gerechtigheid Gods ter zijde te zetten (Rom. 11:22). Waar Ezechiël hier kussens zet, zetten wij glacé handschoenen. Behalve de kussens voor de handen des Heeren, die in hunnen natuurlijken toestand menigeen zeer onzacht aanraken, daar onze God een ijverig God is, een verterend vuur, die de misdaad der vaderen bezoekt aan de kinderen in het derde en vierde lid, maken zij met gelijk doel deksels voor de hoofden harer biechtkinderen, opdat de hand Gods ze niet onzacht zou aanraken. Zij maken die voor de hoofden of mensen van elke grootte-naar de grootte van het loon, dat zij wachten-het grootste voor den koning. Hoe hoger iemand geplaatst is, des te ijveriger zijn zij bezig, om hem het geweten te verlichten, als Jezuïeten vóór de Jezuïeten, zich van hun navolgers alleen daardoor onderscheidende, dat deze het belang en den invloed der Kerk op het oog hadden, terwijl zij slechts hunnen buik dienden. De zielen moeten door zulk een pseudo-theologie, welke den ondergang van land en volk veroorzaakt, daar God, ondanks al deze pogingen om Zijne ware gedaante te verbergen, blijft die Hij is, omkomen. Doch dat gaat haar niet aan, zij wekken hare eigene zielen op door de verderfelijke dood aanbrengende jacht, zij scheppen zich aards geluk en welvaart.

Het is een aangrijpend, ontzaglijk woord, dat het de macht der leugen is, zielen te vangen en te doden.

20. Daarom, zo zegt de Heere HEERE: Ziet Ik wil aan uwe kussensaan uwe bedekkingen of zonder beeldspraak uwe werkelijk leer, waarmee gij aldaar de zielen jaagt naar de bloemhoven 1) leugenachtige beloften van een bloeistaat voorstelt; en Ik zal ze uit uwe armen wegscheuren, daar Ik ze geheel en al te schande laat worden, en Ik zal die zielen, die door u verstrikt geworden, losmaken 2) uit de netten, de zielen, die gij jaagt naar de bloemhoven 1) die gij bedriegt met schone beloften.

1) In het Hebr. Lefoorgooth. De Staten-Overzetters hebben dit woord vertaald door, bloemhoven, maar ten onrechte. Het moet afgeleid worden van het werkwoord hrp, hetwelk vliegen betekent. De verklaring is echter niet gemakkelijk. De betekenis kan o. i. echter niet anders zijn, dan dat God de zielen, die door de valse profetessen zijn verleid, uit haar net wil scheuren en ze weer in de ruimte stellen, ze weer wil laten vliegen. De vertaling is dan ook beter, om ze te bevrijden. De Heere God zegt derhalve hier, dat Hij de valse profetessen beschaamd zal doen uitkomen, dat Hij dezulken, die door haar verstrikt zijn geworden, zal doen zien, dat niet zij, maar Hij en Zijne ware Profeten het volk de waarheid hebben verkondigd, dat de gerichten wel degelijk zouden uitgevoerd worden om hun zonde en ongerechtigheid.

2) Gij gelooft, door deze uwe leugenachtige plechtigheden op die wijze overgebracht, gelijk gij doet, aan alle onderzoekers, enen bloeienden en groeienden staat, en dit is het net, waarmee gij de zielen jaagt. ‘t Kan zijn dat deze profetessen hare misleiden in vermakelijke hoven brachten, en wel, daarvoor betaald wordende, hen onderhielden met alle vermakelijkheden van bloemen en vrachten; en misschien waren deze waarzegsters en priesteressen van Flora, en verleidden de jonge, wakkere en dartele gasten tot de afgoderij en ondeugende vermakelijkheden, ter ere van Flora gepleegd.

21. Daartoe zal Ik uwe hoofddeksels, de zoete woorden en prachtige reden, waarmee gij de harten verleidt (Rom. 16:18,), scheuren, en Mijn volk uit uwe hand redden, zodat zij niet meer in uwe hand zullen zijn tot ene jacht, en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, daar gij Mijnen heiligen ernst aan u zult gewaar worden.

22. Omdat gijlieden het hart des rechtvaardigen, die zich door vrijwillig in ballingschap te gaan op den raad der ware Profeten aan Mijne machtige hand heeft onderworpen, door valsheid hebt bedroefd gemaakt, alsof hij iets dwaas en goddeloos had gedaan, daar Ik hem gene smart aangedaan heb, maar erken, dat hij recht heeft gedaan; en omdat gijdaarentegen de handen des goddelozen door voedsel te geven aan zijne verwachtingen door uwe valse vertroostingen gesterkt hebt, opdat hij zich van zijnen bozen weg niet afkeren zou, dat Ik hem in het leven behield 1) (Jer. 23:14).

1) De verwoesting van Jeruzalem heeft alles bewaarheid, wat Ezechiël hier gezegd heeft in dit hoofdstuk, en de uitkomst toonde, dat die Profeten, welke het volk zochten te overreden, dat hun geen kwaad zou overkomen, bedriegers waren en dat Ezechiël inderdaad van God tot hen gezonden was. Hieruit kunnen wij leren, dat de Dienaren des Heeren, een zeer grote zonde bedrijven, en zich aan een schrikkelijk oordeel bloot stellen, wanneer zij, in plaats van onboetvaardige zondaren stoutmoedig te bestraffen en hun met Gods oordelen te dreigen, hen in hun zonden vleien en met een vals vertrouwen vervullen. (ENGEL. GODGELEERDEN).

23. Daarom zult gij ten gevolge van den ondergang, dien Ik u bereid, niet meer ijdelheid zien, noch waarzegging gebruiken; maar Ik zal Mijn volk uit uwe hand redden, en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben (vs. 21).

Deze profetessen zijn voortreflijke vertegenwoordigsters der synagogen, welke door hare verklaringen of uitspraken het werken der Goddelijke hand verduisterden, zodat het geen indruk kon maken. De door de profetessen genaaide bedekselen, door welke het hoofd van elke grootte verhinderd werd in het zien en in het horen, kon men voor commentaren houden, welke den zin van het Goddelijk woord door zo veel mogelijk aangebrachte geleerdheid verduisteren en in verwarring brengen.

Het is de eeuwige troost der arme aan den moordenden leugengeest blootgestelde mensheid, dat de almachtige God der waarheid bewarend en beschermend over de zielen regeert, die de valse Profeten als argeloze vogels in hun netten trekken. De Heere zal ook de gevangene zielen uit de handen van hare bedriegers en verleiders redden en ze vrijlaten, want waarlijk! zij zijn gene onverstandige tot fladderen en vliegen bestemde vogels, maar evenbeelden van hunnen Goddelijken Schepper. Bij degenen echter, die het hart van den vrome met leugenen beangstigen, dat God door waarheid tot vreugde en tot vrede wil opleiden, en die den misdadiger op zijne boze wegen versterken, zal de gerechtigheid, die niet kan uitblijven, zeker haar doel treffen.

HOOFDSTUK 14.

VERWERPING VAN DE VERACHTERS DES GODDELIJKEN WOORDS.

I. Vs. 1-23. Ene vierde reeks van voorzeggingen heeft daarin hare aanleiding, dat ene deputatie van de oudsten van Israël tot Ezechiël komt met velerlei vragen op het hart, en allerlei bedenkingen omtrent den door hem verkondigden ondergang der heilige stad en des tempels. De Heere, die spoedig daarop door den Profeet tot hen spreekt, laat hen niet eerst aan het woord komen om hun vragen en bedenkingen uit te spreken, maar komt hen voor met ontdekking van den toestand hunner harten, en met de aankondiging, dat over de zaak, over welke zij willen onderhandelen, gans niet meer moet gevraagd worden (vs. 1-8). Daarop worden twee bedenkingen, welke men daartegen had weggenomen, de ene, dat er toch Profeten genoeg waren, die het goede profeteerden (vs. 9-11), en de tweede, dat toch de rechtvaardigen niet met de goddelozen konden verdelgd worden, maar integendeel om der rechtvaardigen wil, ene verschoning ook voor de goddelozen zou moeten plaats hebben (vs. 12-23).

1. Daarna, na verloop van 11 maanden en 5 dagen, die tussen den in Hoofdst. 8:1 en den in 20:1 genoemden tijd voorbij gingen, kwamen tot mij mannen uit de oudsten van Israël, en zaten neer voor mijn aangezicht, als wilden zij door mij den Heere vragen (Hoofdst. 20:1).

2. Toen, nog voordat zij hun wens hadden uitgesproken, geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

3. Mensenkind! deze mannen met allen wier vertegenwoordigers zij zijn, hebben hun drekgoden in hun hart opgezet, en hebben den aanstoot hunner ongerechtigheid recht voor hun aangezichten gesteld; 1) zij plegen openlijk en zonder enige bedenking hunner afgoderij; word Ik dan ernstelijk van hen, die zulk een hart tegen Mij hebben, gevraagd?2)

1) Op de gevangenen aan de wateren van den Chebar heeft de werkzaamheid van Ezechiël nu reeds indruk gemaakt; men erkent in hem enen Profeet des Heeren, ten minste van de zijde dergenen, die nog enigzins op godsvrucht gesteld zijn; men zou zich gaarne met hem verstaan, en niet zonder zijne toestemming zich aan het streven en verwachten overgeven, zo als dat toen bij het volk in Babylon, zowel als bij dat te Jeruzalem, algemeen was. Zo als het schijnt, zijn wij nu reeds in het 7de jaar sedert Jojachin's wegvoering, hoewel nog in de eerste maanden van dit jaar. De afval van koning Zedekia van den koning te Babel (2 Kon. 24:20), die na 2 jaren tot rijpheid kwam, werd nu reeds geplant, en wat volgens de openbare mening een gunstig gevolg beloofde, alsof het zeker was, overlegd en besproken. Wat men zich ten gunste zijner bedoelingen was maakte, blijkt uit hetgeen de Profeet later in 5 onderdelen van onze afdeling in den naam des Heeren bestraft. Nu hebben de oudsten aan de wateren van Chebar, die het reeds hebben erkend, dat er een Profeet onder hen was (Hoofdst. 2:5), hier in deze mannen een deputatie naar Ezechiël gezonden, om de gronden, die zij voor hun politiek konden aanvoeren, hem ter beproeving voor te leggen, of die niet door het geloof in God en door vertrouwen op de Goddelijke belofte den volke aan de hand worden gegeven, in plaats dat zij, zo als hij zich tot hiertoe had geuit, door ongeloof en goddeloosheid zouden zijn

ingegeven. Deze afgezanten der oudsten vertegenwoordigen alzo zeker uitwendig godvruchtige lieden, evenwel zijn zij inwendig niet met den Geest vervuld, maar met den wereld- en tijdgeest. Dat moet hen tot bewustzijn worden gebracht, en juist daarom worden de gedachten hunner harten bestraft en geoordeeld, ook zonder dat zij die hebben uitgesproken, en alsdan kunnen zij aanstonds opmerken, dat zij met Hem, die door des Profeten mond tot hen spreekt, met den Kenner des harten te doen hebben (vgl. 1 Kon. 14:6 vv.). Vooreerst is het reeds de bedoeling op zich zelf, waarmee zij zijn gekomen, welke de met Gods Geest vervulde Profeet hun openbaart, nog voordat zij daarover iets hebben laten horen. Zij hebben zich alleen voor hem nedergezet, en dat kon ook geschied zijn, even als in Hoofdst. 8:1 #Eze 1 door de daar genoemde oudsten, om hem te zien en te beschouwen, of te horen welk woord des Heeren hij zou hebben te verkondigen; ja het nederzitten aan de voeten van enen leraar gaf veelmeer te kennen leergierigheid, dan lust om te vragen. Maar neen, zij zijn gekomen om in hem den Heere te vragen. Dat wordt hun voor alles voorgehouden, en nu grijpt tevens het aan Ezechiël voor hen opgedragen woord in hun harten, en schildert hun den toestand van deze als zodanig, dat op het hoofdpunt van hun vraag, of het dan werkelijk moest komen tot verwoesting van Jeruzalem en tot den ondergang van het rijk, en of er geen troostvoller en beter uitzicht voor de toekomst was te verkrijgen, de Heere hun geen antwoord doen zal, dan door de daad. Hij heeft juist in deze mensen een nog onbekeerd afgodisch gezind volk voor zich, en over de toekomst daarvan is in ‘t geheel niet meer te vragen, het gericht staat er reeds voor vast. Zij, die gekomen zijn met het doel om te vragen, worden hier (vs. 3) geschilderd als de zodanigen, die wel niet juist meer in grove afgoderij zijn verstrikt, maar toch gaat de begeerte des harten nog steeds van den waren God af tot de valse goden, en hun ogen zien naar den vorigen afgodendienst terug, even als eens het verlangen van Israël in de woestijn rugwaarts ging naar de vleespotten van Egypte. Zij zijn dus nog lang niet dezulken, van welke de Heere zou kunnen zeggen: "zij zijn Mijn volk, daarom wil Ik hun God zijn. Ik zal, gelijk Ik Mij door het hogepriesterlijke licht en recht daartoe heb verbonden (Ex. 28:30), op hun vragen, aan Mij gedaan, antwoorden; integendeel staan zij nog buiten de verbondsbetrekking met Hem, en nog in gemeenschap des harten met de vreemde goden, zodat zij ook als aan zich zelven overgelatene Heidenen moeten behandeld worden.

2) Beter: Zal Ik Mij van hen wel laten ondervragen? De Heere wil daarmee zeggen dat Hij Zich niet zal laten zoeken en vinden van hen, die de afgoden dienen en Hem hebben verlaten. De Heere God vraagt een onverdeeld hart. Hij laat Zich vinden door hen, die naar Hem vragen met hun ganse hart.

4. Daarom spreek met hen, en zag tot hen: Alzo zegt de Heere HEERE: Een ieder man uit het huis Israëls, die de drekgoden in zijn hart opzet, en den aanstoot zijner ongerechtigheid recht voor zijn aangezicht stelt, die inwendig nog in ‘t geheel niet los is van zijne neiging tot afgodendienst, endaarbij toch komt tot den Profeet, alsof hij in het recht Mijner verbondsbetrekking tot Mij stond, zodat hij Mij vrij en ongehinderd zou mogen vragen, Ik, de HEERE, zal hem, als hij komt, antwoorden naar de menigte zijner drekgoden, 1) die hij nog in zijn hart draagt en met zijn hart omhelst.

1) Zij zullen zodanig een antwoord hebben, als recht is, dat zulke afgodendienaars krijgen en God zal hen straffen, als Hij gewoon is afgodendienaars te straffen, dat is, wanneer zij zijne

hulpe nodig hebben. Merkt hieraan, Gods oordeel zal bij hen blijven volgens hetgeen zij waarlijk zijn, dat is volgens hetgeen hun harten zijn, niet volgens hetgeen zij in de vertoning en belijdenis zijn.

5. Opdat Ik het huis Israëls in hun hart grijpe, dewijl zij allen door hun drekgoden van Mij vervreemd zijn, en nu voor alles door straf en bezoeking ene kastijding tot gerechtigheid nodig hebben.

Hoe God zulke mensen zal antwoorden, of liever antwoordende Zich omtrent hen zal gedragen, wordt eerst in vs. 8 gezegd. Het oordeel der verwoesting en uitroeiing zal het feitelijk antwoord zijn, en dat is voor hen een antwoord, zo als zij het alleen verdienen, een antwoord naar de menigte hunner drekgoden. Dit antwoord is echter, zo als vs. 5 te kennen geeft, tevens een genadig, heilzaam antwoord; het geschiedt met de bedoeling om het huis Israëls in het hart te grijpen, het door oordelen te buigen, van zijne misdaad te overtuigen en te bewegen tot verlaten van den afgodendienst en tot terugkeren tot den levenden God, zodat de in Lev. 26:41 genoemde vreedzame vrucht der gerechtigheid door de kastijding wordt verkregen.

6. Leid daarom hun opmerkzaamheid af van hetgeen zij omtrent de toekomst willen en wensen, op hetgeen Ik van hen wil en verlang, zeg tot het huis Israëls: Alzo zegt de Heere HEERE: Bekeert u en keert u af van uwe drekgoden, en keert uwe aangezichten af van al uwe gruwelen 1) (Jes. 31:6).

1) Hier zegt de Heere het weer, dat alleen in den weg van bekering, van scheiding tussen God en de afgoden redding is. Eerst dan als het volk zijne afgoden met zelfverfoeiing en treuring zal wegwerpen, zal er redding zijn voor land en volk. Dit geldt ook van het stuk der personele bekering.

7. Vraagt Mij echter niet bij uwe tegenwoordige gesteldheid des harten, wanneer gij een verblijdend antwoord wenst; want ieder man uit het huis Israëls en uit den vreemdeling, die in Israël verkeert, en tot het mijden van afgodendienst en allen zedelijken gruwel even zo goed als de ingeborene Israëliet verplicht is (Lev. 18:26; 20:2), die zich van achter Mij afscheidt, en zet zijne drekgoden op in zijn hart, en stelt den aanstoot zijner ongerechtigheid recht voor zijn aangezicht, ennog onbekeerd en onvernieuwd komt tot den Profeet, om Mij door hem te vragen; Ik ben de HEERE, hem zal geantwoord worden door Mij, zo als overeenkomt met Mijn heilig, waarachtig en rechtvaardig wezen.

8. En Ik zal een antwoord met daden geven Ik zal Mijn aangezicht tegen dien man zetten (Lev. 20:2, 5 en 6), en zal hem met allen, die op gelijk standpunt des harten staan, stellen tot een teken en tot spreekwoorden (Deut. 28:37) en zal hem uitroeien uit het midden Mijns volks, en gijlieden zult weten, dat Ik de HEERE ben, die niet te vergeefs heb gedreigd, wat Ik in Mijn woord den afgodendienaars gedreigd heb.

Het woord, dat de Profeet voor zijne vragers ontvangt, dringt tot de beweegredenen door, op welke zij zich voorstelden nog wel een meer gunstig antwoord te zullen ontvangen, dan dat

zij uit de voorzegging van Ezechiël tot hiertoe hadden verkregen. De eerste reden is voor hen, dat er toch andere profeten waren, die toch ook den Geest Gods hadden, en deze profeteerden het volk ene veel betere toekomst; hij nam dus tegenover de menigte zijner ambtgenoten ene plaats in, die hem ondubbelzinnig als enen zonderling karakteriseerde, dien men toch niet zo onvoorwaardelijk en uitsluitend kon geloven, als hij het verlangde. Deze mening, die de afgezanten der oudsten natuurlijk nog minder uitspreken, dan hun bedoeling om te vragen zelf, daar zij hun tot bewustzijn wordt gebracht, wordt tevens op de snijdenste en scherpste wijze den bodem ingeslagen.

9. Wat in vs. 6-8 gezegd is, is het enig antwoord, dat Ik heb te geven. Als nu een profeet door begeerte om degenen, die hem ondervragen, te believen, overreed zal zijn, en iets gesproken zal hebben, Ik, de HEERE, heb dienzelven profeet overreed, 1) Ik heb hem laten bedrogen worden, en Ik zal Mijne hand tegen hem uitstrekken, om hem zijne misdaad te vergelden, en zal hem verdelgen uit het midden van Mijn volk Israëls.

1) Hier schijnt God met Zichzelven in strijd te zijn, terwijl Hij aan Satan verlof geeft, om de enige ware onderwijzing in te scherpen. Indien dit geschiedde naar Gods bestel, schijnt het toch als ware het een contrast. Maar laten wij het ons altijd herinneren, dat de oordelen Gods een diepe afgrond zijn, opdat wij niet, zoals wij zien, dat de vermetele mens doet, met geweld willen weten, wat verre boven de bevatting der Engelen is. Sober en met eerbied is te oordelen over de werken Gods, inzonderheid over de hemelse oordelen. Maar indien er slechts eerbied en bescheidenheid bij ons is, zal het gemakkelijk zijn deze twee te verzoenen, dat n. l. God Zijn Kerk voortbrengt, en begunstigt, en beschermt, en bevestigt door het Profetisch onderwijs en ondertussen haar door innerlijke tweedracht verscheurt en als het ware toelaat, dat zijn verdeeld wordt .

Hieruit ziet men weer zo duidelijk mogelijk, dat buiten den wil des Heeren niets geschiedt, dat ook de valse profeet geen macht heeft, om te overreden, tenzij deze hem door den Heere is gegeven.

10. En zij zullen beiden hun ongerechtigheid dragen, de Profeet zowel als de vrager, in de straf der uitroeiing, die hen treft; gelijk de ongerechtigheid des vragers zal zijn, alzo zal zijn de ongerechtigheid des profeten, beiden zullen zij zonder onderscheid de uitroeiing uit Mijn volk over hun hoofd brengen;

11. Opdat het huis Israëls niet meer van achter Mij afdwale, en zij, die tot dat huis behoren, zich niet meer verontreinigen met al hun overtredingen; alsdan zullen zij Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot enen God zijn, spreekt de HEERE (Hoofdst. 11:20).

De verleiding of het bedrog, waarvan in vs. 9 sprake is, gaat oorspronkelijk uit van de inwonende zonde (Jak. 1:14); anders kon zij geen voorwerp van straf zijn; maar God heeft bij de ontwikkeling der zonde gene passieve rol (2 Sam. 24:1). Hij weet de zaak overal zo te leiden, dat de zonde tot hare volkomene ontwikkeling en rijpheid komt en de straf met zich voert. Hij zorgt er voor, dat geen stilstand kan plaats hebben, geen standhouden op een middentrap; Hij maakt de gelegenheden en ruimt de hinderpalen weg. Er is nauwelijks ene in

‘t oog vallende zonde, bij welke niet op ontzettende wijze de werkzaamheid Gods ons zichtbaar zal zijn. Zulke ellendige mensen nu, die zelf onder Gods beschikking staan, door Hem geleid worden, waarheen zij niet willen en het oordeel te gemoet snellen, kunnen onmogelijk een staf aan anderen geven. Wie deze als autoriteit tegen de ware Profeten wil aanvoegen, of op grond van hun woorden aan deze eisen wil stellen, die zij toch nooit kunnen vervullen, is een dwaas.

De plaats moet verklaard worden volgens 1 Kon. 22:20 vv. waar het overreden de zaak van een leugengeest is, die Achabs Profeten inspireerde om den koning zegen te verkondigen, opdat hij zou vallen. Even als daar Jehova dezen geest heeft gezonden, dien in de mond der Profeten gegeven heeft, zo is ook hier het overreden ene werking van God, niet alleen van Goddelijke toelating, maar van Goddelijke beschikking en leiding, die toch de menselijke vrijheid niet opheft, maar even als elk overreden, de mogelijkheid veronderstelt van het zich niet laten overreden. Dit zich laten overreden tot eigendunkelijke, door God niet ingegevene uitspraken geschiedt alleen bij zulke personen, die den boze in zich plaats geven, om ze te verzoeken en tot beslissing te brengen, of zij de zondige neigingen van hun binnenste trachten te bestrijden en te overwinnen, of ze tot daad te laten worden, opdat zij in het laatste geval rijp worden voor het gericht. In dezen zin laat God zulk enen Profeet bedrogen worden, opdat Hij hem dan uit Zijn volk zou kunnen uitroeien. Deze straf zal echter den Profeet niet alleen treffen, maar ook die hem zoeken of vragen, om Israël zo mogelijk van zijne dwaalwegen terug te brengen, en te maken tot een van zonde gereinigd volk van God. Tot dat doel liet God in de laatste tijden van het rijk van Juda de valse profetie krachtig optreden, om het proces der scheiding tussen de vromen en de goddelozen te bespoedigen, en door het gericht, dat de goddelozen verdelgt. Zijn volk te louteren en tot het doel zijner roeping te leiden.

12. Verder geschiedde op denzelfden tijd als in vs. 1 vv. des HEEREN woord tot mij zeggende:

13. Mensenkind! als een land, gelijk dat, hetwelk Ik in ‘t bijzonder bedoel (Deut. 11:12) tegen Mij gezondigd zal hebben, zwaarlijk overtredende, daar het alle Mijne woorden achter zich werpt, waarmee Ik het van zijne zonde wil bekeren (Lev. 26:14 vv. #Le Ps. 50:17), zo zal Ik overeenkomstig Mijne bedreiging in Lev. 26:26, Mijne hand daartegen uitstrekken, en zal het den staf des broods breken, en enen honger daarin zenden, dat Ik daaruit mensen en beesten uitroeie;

14. Ofschoon deze drie mannen, die voor toonbeelden der gerechtigheid mogen worden gehouden, Noach, Daniël en Job 1) in het midden daarvan waren, zij zouden door hun gerechtigheid alleen hun ziel bevrijden, spreekt de Heere HEERE.

1) Alle drie waren uitmuntende personen, wegens hun godsdienstigheid. Noach behield als ene vergelding voor zijne godsdienstigheid acht mensen uit den algemenen zondvloed en verkreeg een belofte van God, dat Hij de wereld nooit meer met water zou verderven. Daniël trad hierdoor bij God voor het gehele volk der Joden en verkreeg ene belofte van hun herstelling. Job was van God gesteld om te bidden voor zijne drie vrienden, en verkreeg vergiffenis voor hen. Maar wanneer Gods onherroepelijk besluit tegen een volk is uitgegaan,

dat welk de mate zijner ongerechtigheid vol heeft gemaakt, dan kunnen de voorbidding zelfs van zulke mannen niet helpen tot hun verlossing. Want alleen voor dezulken, die nog niet gekomen zijn tot die hoogte van goddeloosheid, kunnen de gebeden der rechtvaardigen kracht hebben.

15. Zo Ik (volgens Lev. 26:22) het boos gedierte make door het land door te gaan, hetwelk dat van kinderen berove, zodat het woest worde, dat er niemand doorga, vanwege het gedierte.

16. Die drie in vs. 14 genoemde mannen in het midden daarvan zijnde, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo zij zonen en zo zij dochteren bevrijden zouden! zij zelf alleen zouden bevrijd worden, maar het land zou verwoest worden.

17. Of als Ik volgens Lev. 26:25 het zwaard brenge over dat land, en zegge: Zwaard! ga door, door dat land, zodat Ik daarvan uitroeie mensen en beesten:

18. Ofschoon die drie mannen in het midden daarvan waren, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zij zouden zonen noch dochteren bevrijden, maar zij zelf alleen zouden bevrijd worden.

19. Of als Ik de pestilentie in datzelve land zende, en Mijne grimmigheid daarover met of, in bloed uitgiete door middel van het andere in Lev. 26:25 genoemde zwaard der wrake, om daarvan mensen en beesten uit te roeien (Hoofdstuk 5:17).

20. Ofschoon Noach, Daniël en Job in het midden daarvan waren, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo zij enen zoon, of zo zij ene dochter zouden bevrijden! zij zouden alleen hun ziel door hun gerechtigheid bevrijden.

Moesten nu de gezanten van Zedekia, tot ontmaskering van hun eigene boosheid, zulk een ontzettend woord horen, dan strekte de tweede daarop volgende Godsspraak ten bewijze, dat gene voorbede, al was zij ook van den uitnemendsten vrome, ter afwending van ene geselroede Gods iets kan baten, wanneer de Heere de verdelging vastelijk besloten had. Het gebed van enen rechtvaardige vermag anders veel, en ook hier wordt het niet afgekeurd en verboden, maar de Heere heeft Zijne eigene tijden in Zijne lankmoedigheid en verdraagzaamheid gesteld, en als deze al te lang getergd zijn en de tijd Zijner wrake, die lang te voren met bedreiging was aangekondigd, gekomen is, dan komen de oordelen onverbiddelijk en zeker. Zo gaat het met menig volk, onder verschillende strafgerichten Gods, maar zo gaat het ook menig zondaar, die op een krank- en sterfbed wordt neergelegd; als de Heere lang is getergd geworden. Zijne goedheid werd versmaad, en de verharde zondaar zich naar het rechtvaardig oordeel Gods het gewis verderf en ene eindeloze rampzaligheid heeft toebereid, dan baten de krachtigste voorbiddingen niet. Dat sta dan tot waarschuwing van menig zondaar, om het niet tot het uiterste te laten komen, en zich niet tegen den Heere te verharden. Hij verschoont wel menigvuldig en is een genadig God, hetwelk duizenden ondervinden, maar Hij is ook rechtvaardig en laat Zich niet bespotten.

21. Zo wanhopig slecht, dat er slechts nog drie rechtvaardigen in zijn, om wier klein getal gene verschoning der overigen meer mogelijk is, staat het met het land, waarover hier sprake is. Want alzo zegt de Heere HEERE: Hoe veel te meer, als Ik, gelijk binnenkort zal geschieden, Mijne vier boze gerichten, het zwaard, en den honger, en het boze gedierte, en de pestilentie (vgl. Jer. 15:8. Openb. 6:2-8) gezonden zal hebben tegen Jeruzalem, om daar uit mensen en beesten uit te roeien.

22. Doch ziet daarin zullen enige ontkomenen overblijven, die uitgevoerd zullen worden, zonen en dochteren, ziet zij zullen tot ulieden uitkomen naar Babel, geenszins als degenen, die om hun gerechtigheid zijn overgebleven, maar als levende en aanschouwelijke voorbeelden van de gehele gesteldheid van de bewoners der stad, en gij zult hunnen weg zien, en hun handelingen, hun verdorvenheid, en gij zult vertroost worden over het kwaad, dat Ik over Jeruzalem gebracht zal hebben, ja al wat Ik zal gebracht hebben over haar, die afgodische stad.

23. Zo zullen zij u op droevige wijze vertroosten, als gij hunnen weg en hun handelingen, hun lot vanwege hun goddeloosheid zien zult; en gij zult weten, dat Ik niet zonder oorzaak gedaan heb, al wat Ik in haar, in Jeruzalem, gedaan heb, spreekt de Heere HEERE.

Eerst wordt in vs. 12-20 een zin uitgesproken, die nog algemeen en onbepaald klinkt. Wanneer ergens een land zich zo tegen God verzondigde, dat Hij de straf der verdelging daarop moest toepassen, zo zou het zulk een land niets baten, al waren ook enkele rechtvaardigen als Noach, Daniël en Job daarin. Zulke rechtvaardigen zouden dan wel voor hun persoon om hun gerechtigheid verschoond blijven, maar hun gerechtigheid zou niet de macht hebben om ook andere zielen van het oordeel te redden, zelfs niet die hunner zonen en dochteren. Deze gedachte wordt vier malen herhaald, terwijl na elkaar vier verschillende straffen der vernietiging, honger, boze dieren, zwaard en pest genoemd worden, als komende over een zondig land en dat verwoestende (vgl. Jer. 14 en 15).

Overzien wij de vier opgenoemde gevallen, zo blijkt in de uitspraken over de redding der rechtvaardigen het onderscheid. In het eerste geval wordt alleen gezegd, dat Noach, Daniël en Job door hun gerechtigheid hun ziel, d. i. hun leven zouden redden; bij de drie volgende gevallen heet het daarentegen, zij zouden, zo waarlijk de Heere leeft, noch zonen noch dochters redden, maar zij alleen zouden gered worden. Dit onderscheid is niet slechts rhetorische opklimming der rede door bevestiging en tegenstelling, maar wijst op een verschil van gedachte. Het eerste geval moet alleen leren, dat de vromen bij het invallend gericht hun leven zullen redden, dat God de vromen niet met de goddelozen zal wegnemen. Daarentegen moeten de drie volgende gevallen de waarheid voorstellen, dat de rechtvaardigheid der vromen den afgodendienaars en afvalligen niet zal baten, daar zelfs toonbeelden van gerechtigheid, als Noach, Daniël en Job alleen hun eigen leven kunnen redden, maar gene andere zielen kunnen behouden. Daarmee hangt ook zamen, dat de plechtige verzekering in vs. 14 ontbreekt. Het eerste woord, dat God bij de gerichten de vromen zal redden, behoefde gene verzekering, omdat deze waarheid niet in twijfel werd getrokken, maar wel het woord, dat de gerechtigheid der vromen aan het zondige gene redding zal geven, omdat de goddelozen deze hoop hadden, die hun echter zou worden ontnomen.

Daniël wordt met opzet in het midden der beide personen uit den vroegeren tijd geplaatst, om hem te verheerlijken, als het ware te kanoniseren, even als hij in Hoofdst. 28:3 bij ene schijnbaar ongezochte gelegenheid als het toppunt van menselijke wijsheid voorkomt, om zijn voorrang in dit opzicht in de gemeente Gods te doen erkennen. Waarop het hier aan komt, toont de eigenaardigheid dergenen, door welke hij van beide zijden is ingesloten (Gen. 6:9 en Job 1:1). Het is de gerechtigheid en het wandelen met God, die misschien een gericht zouden kunnen tegenhouden, hetwelk om de goddeloosheid en gerechtigheid komen zou, zo als dan ook in Gen. 18 de rechtvaardigen, die in Sodom mochten wezen, het zijn, die Abraham bedenkingen doen maken ten opzichte van de vernietiging, die besloten was. De vier bezoekingen Gods, welke elk met een "ofschoon" worden ingeleid, zouden werkelijk, zo als reeds dikwijls is voorzegd, verenigd over het ontaarde verbondsvolk, over het ontheiligde land des Heeren komen. De Profeet behandelt echter eerst de zaak in ‘t algemeen, afziende van de bestaande omstandigheden, opdat de gewaarwording door het zien dier laatste teweeg gebracht, zich niet dadelijk verstorend zou inmengen. De overgang van hetgeen slechts gezegd is tot de werkelijkheid volgt in vs. 21; het "want" aan het begin wijst op den grond der zo even gegeven verklaring, toont, dat Jeruzalem niet meer ene gewone plaats is.

Het viertal bij de in vs. 21 genoemde gerichten is opmerkelijk, om de universaliteit van het gericht of de gedachte, dat het naar alle zijden of geheel en al over Jeruzalem zal komen, te symboliseren. Daarbij moet nog worden opgemerkt, dat Jeruzalem het rijk van Juda of het gehele Israël, dat zich nog in Kanaän bevindt, vertegenwoordigt.

De rede van den Profeet neemt in vs. 23 vv. ene verrassende wending; zouden die vier straffen over Jeruzalem komen, er zouden enige zonen en dochteren verschoond blijven-maar opdat zij, als getuigen tot de verbannenen naar Babel zouden worden gevoerd, opdat deze uit hunnen weg en wandel de droevige vertroosting zouden ontvangen, dat de Heere niet te vergeefs ene zo harde straf over Zijne stad had besloten.

Zij zullen ontkomen, ontlopen, niet omdat zij onschuldig zijn, ook niet omdat zij om de gerechtigheid en om de voorbede van anderen worden gespaard, maar opdat de ontvluchten met hun gezinnen door hunnen kwaden wandel u overtuigen, dat God Zich niet te gestreng jegens Zijn volk heeft getoond. Het doel, waarom zij worden gespaard, is dus geen ander dan om Gods rechtvaardigheid te doen blijken voor het oog der Joden in Chaldea. Daarom maakte ook werkelijk de eerste verschijning der vluchtelingen uit Juda te Tel-Abib, dat Ezechiëls aanzien steeg (vgl. Exod. 14:26, 27 en 33:21, 22). Die troost bestond (volgens vs. 21) daarin, dat zij inzagen, dat God niet zonder reden een zo zwaar gericht over Jeruzalem had doen komen. Tegen ene volmaakt rechtvaardige straf heeft niemand iets in te brengen, al is die nog zo zwaar, al lokt die nog zoveel medelijden uit.

Gods gerechtigheid blijkt zowel in degenen, die omkomen als door degenen, die ontkomen, duidelijk.

HOOFDSTUK 15.

DE UITROEIING DES VOLKS TE JERUZALEM VOORAFGEBEELD.

II. Vs. 1-8. Ene andere tegenwerping tegen de mogelijkheid was, dat toch Israël om zijne verkiezing tot volk van God niet kon worden verworpen en met verwoesting van stad en tempel gestraft. Daartegen wordt nu aangevoerd, dat Israël, wel wat zijne verkiezing aangaat, een wijnstok is, maar alleen van de zijde zijner edele vrucht heeft de wijnstok een voorrang boven andere gewassen. Wat het hout daarentegen op zich zelf aangaat, is het tot niets nut dan tot het vuur, en daar nu Israël een ontaarde wijnstok zonder vruchten is, kan hem niets anders wachten, dan dat hij in ‘t vuur wordt geworpen.

1. En des HEEREN woord geschiedde verder zonder tusschenpoos tot mij, zeggende:

2. Mensenkind! wat is het hout des wijnstoks meer dan alle hout, of de wijnrank, wanneer zij even als de bomen van het bos, gene vrucht draagt, dus alleen als houtsoort wordt beschouwd, meer dan dat onder het hout eens wouds is?

3. Wordt daarvan hout genomen, om een stuk werks te maken? neemt men daarvan ene pin, om enig vat daaraan te hangen.

4. Ziet, het wordt aan het vuur overgegeven (Joh. 15:6), opdat het verteerd wordt, en is het er zo ver mede gekomen, het vuur verteert dan beide zijne einden en zijn middelste wordt verbrand, zou het deugen tot een stuk werks?

5. Ziet, toen het geheel was word het tot geen stuk werks gemaakt; hoeveel te min als het vuur dat verteerd heeft aan beide einden, zodat het in het midden verbrand is, zal het dan nog tot een stuk werks gemaakt worden?

6. Daarom, alzo zegt de Heere HEERE: Gelijk als het hout des wijnstoks is onder het hout des wouds, hetwelk Ik als de Heere der natuurorde aan het vuur overgeef, opdat het verteerd worde, gelijk Ik het zo heb ingericht dat het hout van den wijnstok, wanneer dit bloot hout en zonder vruchten is, tot niets anders dan tot verbranden deugt, alzo zal Ik de inwoners van Jeruzalem overgeven.

7. Want Ik zal Mijn aangezicht tegen hen zetten; als zij van het ene vuur uitgaan, zal het andere vuur hen verteren; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik Mijn aangezicht tegen hen gesteld zal hebben.

8. En Ik zal het land woest maken, omdat zij zwaarlijk overtreden hebben (vgl. Hoofdst. 14:8 en 13), spreekt de Heere HEERE.

De vraag in vs. 2 vv. is gekeerd tegen den trotsen waan des volks, dat in uitwendigen vleeschijken zin zich gaarne op zijne van God geschonkene voorrechten en zegeningen beriep. Men noemde zich gaarne den wijnstok van Jehova; niet in den zin van den Psalmist

(Ps. 80:15), die in ootmoedig opzien tot Jehova daarbij vertoefde, maar om er mede te pronken als met natuurlijke gaven en voorrechten, die een bijzonder recht op de Goddelijke begunstiging gaven. Ook voor de gezindheid van den lateren tijd was het karakteristiek teken dat het Jodendom in zijn werkheiligen trots er lust in had, den Herodiaansen tempel (Matth. 4:9) met het bekende sieraad van enen groten gouden wijnstok, het symbool der theokratie, te voorzien.

Elk ander hout kan verwerkt worden, de wijnstok daarentegen zal enkel door zijne vrucht dienen. Het antwoord, op deze vraag verondersteld, loochent dus niet alleen alle aanspraak op beter lot, maar stelt zelfs het hout des wijngaards bij al het andere hout achter, wanneer het zijn doel mist.

Alleen wanneer de rank in frisse sappen druiven draagt, is zij het edelste van alle gewassen, maar verdord en droog is het minder dan het hout van den onvruchtbaarsten boom, want men kan er in ‘t geheel niets uit maken, het tot geen werk bezigen; het dient niet eens tot een pin in huis, om enig goed aan op te hangen. Een juist beeld van Israël! Het uitverkoren volk van God is, wanneer het den Heiligen Geest van hemelse bevruchting, die in hen werkt, loochent en ontheiligt naar het dorre hout van zijn stam minder dan alle andere volken.

Die den wijnstok naar zijn hout aanziet, zal hem nauwelijks onder de bomen tellen; hij ligt als aan de voeten van de bomen van het bos; dat hout overtreft het zijne verre. Haar omdat God Israël geplant had, trad het uit de wildernis van alle volken te voorschijn; God haalde het uit Egypte (Ps. 80:8 vv.). Andere volken daarentegen bloeiden door kunsten, rijkdom, menigte des volks, krijgskunst en dergelijke; dat waren hoge bomen van het woud, welke aller ogen tot zich trokken; Israël stond en viel met Gods genade.

De toepassing is: een volk en ieder persoon, aan wien God Zich heeft bekend gemaakt, en die Zijne genade moedwillig verlaat, zinkt diep beneden degenen; die God niet hebben gekend (Hebr. 6:4-8) .

Wanneer het hout van den wijnstok reeds in zijn goeden toestand tot niets kan worden gebruikt, zo veel te minder, wanneer het reeds gedeeltelijk verbrand en geschroeid is; daarover spreekt vs. 4. Israël is dan ook werkelijk reeds in het vuur geweest. Het gelijkt aan een rank, wier beide einden het vuur verteerd heeft, en waarvan het midden verzengd is. Het vuur, waaruit het half verbrand is uitgekomen, zijn de strafgerichten, welke van de vernietiging van het rijk der tien stammen tot aan de katastrofe onder Jojachin over het verbondsvolk zijn gekomen, ten gevolge, waarvan Israël nu nog aan ene rank gelijkt, die aan de einden verbrand en in ‘t midden verzengd is.

De beide einden zijn de tien stammen aan de ene en de andere zijde, zodat het middenstuk Juda met Jeruzalem is. Er wordt dus gedoeld op de ondervindingen van Gods toorn onder Jojakim en Jojachin.

De beide einden van de wijngaardrank zijn geheel weggebrand-nog staat daar een wel van het vuur hard aangegrepen, maar nog niet verdelgd midden. Zou dit misschien door de

strafgerichten beter zijn geworden? Zou het deugen voor enig werk? Het antwoord geeft vs. 5; nog veel minder bruikbaar dan het geheel is dit nog overgebleven stompje.

Wat daarom van Jeruzalems inwoners onder de vroegere gerichten werd gespaard, moet nu ook te gronde gaan.

Deze woorden dienen tot verootmoediging van Gods volk; zij worden Gods wijnstok genaamd; maar wat zijn zij van nature meer dan anderen? Zij zijn door Gods goedheid vruchtbaar geworden, daar zij in goeden grond geplant zijn; de Heere heeft hen getrokken op de muren des heiligdoms, en zij brengen vruchten voort tot Zijne ere; maar wat zijn zij zonder hunnen God? Wat zijn zij zonder den onophoudelijken invloed des Geestes, die hen vruchtbaar maakt? O gelovige, leer den hoogmoed verwerpen, ziende dat gij niets hebt om u op te hovaardigen. Wat gij ook moogt zijn, gij hebt niets om u hoogmoedig te maken. Hoe meer gij hebt, hoe meer schuld gij hebt aan God, en gij kunt u toch niet verhovaardigen op iets, dat u een schuldenaar maakt. Beschouw uwen oorsprong; zie terug op hetgeen gij waart. Bedenk wat gij zonder de Goddelijke genade zoudt zijn geworden. Zie op u zelven, zo als gij nu ziet. Staan uwe duizende afdwalingen niet voor u, en zeggen zij u niet, dat gij onwaardig zijt Zijn zoon genaamd te worden? En heeft Hij u iets gemaakt, wordt u daardoor niet geleerd, dat het genade is, die u anders maakte? Grote gelovige, gij zoudt een zondaar zijn, had God u niet veranderd. O gij, die voor de waarheid strijdt, gij zoudt even dapper voor de dwaling hebben gestreden, had de genade u niet aangegrepen. Wees daarom niet hoogmoedig, hoewel gij enen hogen rang bekleedt, een wijd veld van genade bezit-gij kunt zelfs het minste voorwerp niet het uwe noemen, behalve uwe eigene zonde en ellende. O vreemde verdwaasdheid, dat gij, die alles geleend hebt, er aan zoudt denken om u zelven te verheffen; een arme, afhankelijk gepensioneerde, levende van de weldadigheid van uwen Zaligmaker, iemand, wiens leven wegkwijnt zonder de frisse levensstromen, die uit Jezus vloeien, en niettemin hoogmoedig! Schande over u, o gij verdwaasd hart! .

HOOFDSTUK 17.

OVER DE GEVANGENNEMING VAN KONING ZEDEKIA, EN HET RIJK VAN CHRISTUS.

IV. Vs. 1-21. God kan, zo maakte men verder zich diets, den koning van Zijn volk niet te gronde laten gaan, zonder de heerlijke voorzeggingen te niet te doen, die Hij aan het huis van David omtrent het koningschap, dat eeuwig bij hem blijven zou, gegeven had. Reeds om deze beloften te bewaren, was het nodig, dat Zedekia van de opperheerschappij des Chaldeeuwsen veroveraars weer vrij zocht te worden, en zich aan de Egyptenaars aansloot, zo lang het nog tijd was, hun gunst te zoeken, opdat niet, als de onvermijdelijke strijd tussen Chaldea en Egypte met ene zege van de laatste macht zou eindigen, hetgeen toch zo waarschijnlijk was, Juda in ene drukkende afhankelijkheid mocht geraken. Al deze voorwendsels met de daaraan ten grondslag liggende politieke berekeningen worden door het hiervolgende vierde woord van God te niet gedaan. Het bedient zich eerst van ene gelijkenis (vs. 1-10), en legt vervolgens de gelijkenis uit met zo zekere aankondiging van hetgeen zal komen, alsof het reeds aanwezig ware (vs. 11-21). Daar nu ten opzichte van hetgeen men van het Davidse koningschap zei, het woord waar was: "het is, wat gij zoekt; maar het is niet, waar gij het zoekt" (Augustinus), wordt verder verklaard, hoe de Heere, wanneer het "waar" te schande was geworden, toch het "wat" zou weten te redden, en Zijn aan den stam van David gegevene toezegging vervullen (vs. 22-24).

1. En des HEEREN woord geschiedde verder tot mij, zeggende:

2. Mensenkind! stel een raadsel voor (1 Kon. 10:1), en gebruik ene gelijkenis tot het huis Israëls (2 Sam. 12:4).

3. En zeg: Alzo zegt de Heere HEERE: Een arend, die groot was(Jer. 48:40; 49:22), groot van vleugelen, lang van vlerken, van pennen, vol van vederen, die verscheiden verven had, kwam op den Libanon (Jer. 22:23), en nam den oppersten tak van enen ceder.

4. Hij plukte den top van zijne jonge takjes af, en bracht hem in een land van koophandel, hij zette hem in ene stad van kooplieden(Hoofdst. 16:29).

5. Hij nam ook van het zaad des lands, en leide het in enen zaadakker; hij nam het, hij zette het bij vele wateren met grote voorzichtigheid (liever: bij altijd lopende wateren, volgens anderen: als een wilg).

6. En het sproot uit, en werd tot enen welig uitlopenden wijnstok met overhangende ranken, doch nederig van stam, ziende met zijne takken naar hem, naar den arend, dewijl zijne wortelen onder hem waren (vs. 14). Zo werd hij tot enen wijnstok, die ranken voortbracht en scheuten uitwierp.

Volgde in de vorige afdeling (Hoofdst. 12:1-16) op de strafgerichten over Jeruzalem de verkondiging van den val van koning Zedekia, hier vinden wij iets dergelijks. Toch is niet

alleen de inkleding, maar ook het doel zeer verschillend. Daar was het slechts te doen om de zekerheid van den ondergang voor het ongelovige volk te bevestigen; hier wordt de profetie met ene troostrijke Messiaanse voorspelling besloten.

De inkleding, in welke de profetische idee hier voorkomt, is niet de bloot allegorische voorstelling, als in het voorgaande hoofdstuk. De Profeet kondigt ze zelf aan als ene bijzondere en nieuwe, daar hij zijne rede als raadsel en gelijkenis voorstelt. De symbolische voorstelling moet in stoutheid en energie de vroegere blote allegorie nog als het ware overtreffen, waarom zij nog bijzonder plechtig als gelijkenis wordt voorgesteld. Zij is echter tevens een "raadsel", gelijk dat de zinrijke spreuk is, die de gedachte in ‘t kort voorstelt (Spr. 1:6), en nog meer de profetie, wier duidelijke en heldere uitdrukking zich verbergt in de beeldrijke spraak van het veelzeggend en donker symbool.

De Profeet stelt een symbolisch raadsel voor, omdat hij uit het uitvorsen van de omsluierde waarheid des te sterker de gedachte stelle. In een groots beeld zien wij enen machtigen adelaar met krachtige vleugels, en lange pennen vol prachtige, bonte vederen, die met het heerlijkst stikwerk kunnen vergeleken worden, naar den Libanon zweven en den top van den ceder afnemen. Hij plukt de hoogste en verhevenste van zijne loten, en legt die neer in de stad van den levendigsten handel en het drukste verkeer der volken. Maar hij neemt ook een scheut van het zaad van dat land, waar hij de meest verhevene der ceders heeft genomen, en plant die als een wilg op een rijk bevochtigden bodem; daar spruit hij uit, en wordt tot een wijnstok, die zich weelderig uitbreidt, maar van nederig aanzien is, met tot hem gebogen ranken en met van onderen vasthoudende wortels, loof en takken voortschietende.

Volgens vs. 12 betekent de arend den koning Nebukadnezar. Deze is groot, want Nebukadnezar is een machtig koning; zijne vleugels zijn groot en zijne pennen zijn breed, want over uitgestrekte landen is hij zegerijk gevlogen, en bont zijn zijne vederen, daar hij een bont mengsel van volken aan zich heeft onderworpen. Ook Egypte wordt in vs. 7 als arend voorgesteld, maar deze arend heeft gene pennen en gene bontheid, want Egypte is niet zo machtig en heeft niet zulk ene bonte menigte van volken onderworpen. De eerste arend nu kwam tot den Libanon, nam den top van den ceder, plukte de spits van zijne spruiten af en zette die in het land van handel, in de koopmansstad. De ceder is volgens vs. 12 het Davidische koningshuis, de Libanon is de plaats, waar het staat, dus Jeruzalem, dat ook in vs. 12 en 22 uitdrukkelijk genoemd wordt, en waar tegenover in vs. 4 het land van koophandel wordt gesteld. De top van den ceder, d. i. het hoogste rijs, en daaraan nabijstaande takken, zijn volgens vs. 12 vv. de koning Jojachin met zijne zonen en de machtigen des lands, die Nebukadnezar wegvoerde. Het land van handel, de koopmansstad is Babel, het zaad des lands daarenboven is (vs. 12) koning Zedekia. Hij wordt zo genoemd, omdat hij uit dat land was voortgekomen en in het land bleef. Daarmee moet dit tweevoudige worden aangeduid, dat Nebukadnezar Israël in zijn land liet bestaan, en dat hij hem niet enen Babylonischen stadhouder gaf, maar enen inlandsen koning uit zijn koningshuis liet. Dat hij hem als een wilg plaatste, zegt hetzelfde als het andere, dat hij hem aan ‘t water plaatste, namelijk, dat hij Juda in een veel belovenden toestand bracht. Dus: Nebukadnezar voerde wel Jojachin en zijne machtigen in het land naar Babel, maar hij liet toch Juda bestaan, en gaf het in Zedekia, een eigen koning, en liet hem een draaglijk bestaan. En-zo gaat vs. 6 voort, de alzo door

Zedekia's aanstelling geplante wijngaard gedijde, wies, bracht takken en ranken voort, maar allengs werd hij slechts een overhangende, weelderig tierende wijnstok, even als de wijnstok wordt, wanneer hij wel een vruchtbaren grond heeft, doch niet opgebonden wordt aan palen. Dat het zo zou worden, was ook het doel, want hij zou zijne takken niet naar een eigen paal, maar naar den arend uitstrekken en zou met zijne wortels onder den adelaar blijven.

Een wijnstok is de nieuwe koning, niet een ceder, gelijk het vroegere Davidische geslacht.

De arend doet niet, zo als de arenden anders doen, en wat als wilg geplant wordt, groeit tot een wijnstok op; het tegenstrijdige van zulk ene voorstelling maakt de gelijkenis tot raadsel.

7. Nog was er een andere grote arend, groot van vleugelen maar zonder pennen, en overvloedig van vederen, die echter niet bont waren; en ziet deze wijnstok voegde zijne wortelen naar denzelvenanderen arend toe, en wierp zijne takken tot hem uit, opdat hij hem bevochtigen zou naar de bedden zijner planting toe, (liever: van de bedden, waarop hij geplant was).

8. Hij was, zo als in vs. 5 is opgemerkt toch in ene goede landouwe bij vele wateren geplant, om takken te maken en vrucht te dragen, opdat hij tot enen heerlijken wijnstok worden mocht, zodat hij de bevochtiging van dat land tot zijne welvaart niet nodig had.

Wij merken nog een anderen groten arend op, ook met krachtige vleugels en rijk gevederte; naar dezen strekt de wijnstok vol verlangen wortels en takken uit, dat hij hem verkwikkend voedsel geve van den grond, waarop hij geplant is. En toch stond hij op een goeden grond, aan vele wateren, ranken te schieten, en tot een heerlijken wijnstok te worden.

De tweede grote arend is Egypte, de Afrikaanse wereldmacht; de wijnstok, het rijk van Juda, hunkert naar den koning van Egypte. De begeerte behoort vooral tot de wortels, die de versterking in 't bijzonder nodig hebben, en waaraan het gebrek van het nieuwe koningschap duidelijk blijkt. Het drenken schijnt op den Nijl te doelen, dat symbool van Egypte en van zijnen koning (Jer. 2:18): de woorden "van de bedden, waarop hij geplant was", behoren bij: "hij voegde zijne wortelen naar dien toe en wierp zijne takken tot hem uit. " Het bed is Kanaän, waar de koning door de Chaldeën was geplant, en waarom hij aan hen gehoorzaamheid was verschuldigd.

Deze bijvoeging wijst de ontevredenheid, den ondank, de trouweloosheid aan. Het is niet des mensen, een welgevallen te hebben in Gods schikkingen en leidingen, daartoe behoort de tucht des Geestes, en daarom worde gebeden: "laat mij een welbehagen hebben in Uwe wegen. " Men moet zijn hart met alle gedachten, die daaruit opstijgen en als God, ja wijzer dan God willen zijn, den Heere overgeven; hebt geen lust van het bed uwer planting af te gaan! Ontevredenheid heeft reeds menigeen van den warmen haard verdreven.

De kinderen der wereld krommen zich en dorsten naar hetgeen der wereld is.

Vers 8 breidt de gedachte uit, hoe goed voor den wijnstok was gezorgd, hoe die zonder oorzaak tot ontevredenheid zijn lusten gevolgd was en tot elken prijs een ceder had willen worden.

Ware Zedekia rustig als een hangende wijnstok onder Nebukadnezar gebleven, dan had zijn koninkrijk een voorspoedig bestaan kunnen hebben.

9. Zeg ten opzichte van zulk een verlangen des wijnstoks (vs. 7 vv.): Alzo zegt de Heere HEERE: Zal hijin hetgeen hij voorheeft gedijen? zal hij niet integendeel zijne wortelen uitrukken, en zijne vrucht afsnijden, dat hij, de zijn stok, droog worde, verdorre? hij zal aan al de bladeren van zijn gewas verdrogen; en dat niet door enen groten arm, noch door veel volks. Die tot hem komt, zal niet eerst nodig hebben, een ter hulpe gezonden krijgsleger van Faraö neer te werpen (vs. 17), maar geheel verlaten en weerloos zal de wijnstok staan, en het gericht over zich moeten laten komen (Jer. 37:5 vv.). Het zal gene grote moeite kosten, om dien van zijne wortelen weg te voeren, zodat hij verdort.

10. Ja ziet, zal hij geplant zijnde, en menende, dat hij van zijne wortelen niet zou kunnen afgevoerd worden, gedijen? in hetgeen hij tot zijne verheffing onderneemt, om niet meer zo nederig van stam te blijven als hem is opgelegd (vs. 6)? zal hij niet, als de oostewind hem aanroert, gans verdroegen? op de bedden van zijn gewas zal hij verdrogen.

In dat neigen tot den tweeden arend kan de wijnstok niet gedijen, en de eerste, die hem geplant, en van wien hij zich afgekeerd heeft, zal hem en zijne wortelen met weinig moeite afnemen en laten verdorren.

De wortelen duiden het nationaal bestaan aan, en het wegnemen van de wortelen aan het slot van vs. 9 de gehele opheffing van dit bestaan. De vrucht doelt op de opbrengst des lands, of op de gehele winst, de bladeren van zijn gewas omvatten alles, waardoor een voorspoedig volksleven zich openbaart. Tot wegneming met de wortelen was zulk een groot toestel, als waarvan Nebukadnezar zich volgens Jer. 34 zich bediende, in ‘t geheel niet nodig geweest. Als een volk God tot vijand heeft, kan één duizend jagen en twee kunnen tienduizend op de vlucht drijven (Deut. 32:30. Lev. 26:8).

De oostewind, die verdervende vijand van den plantengroei (Jer. 4:12), is een zeer gepast symbool voor het van het oosten aanrukkende leger der vijandige Chaldeën. Reeds de aanraking, de adem daarvan is genoegzaam om te doen verdorren-bij de grote overmacht en de hulpeloosheid van Juda is aan gene redding te denken.

11. Daarna geschiedde des HEEREN woord onmiddellijk in verband met het vorige woord, tot mij, zeggende:

12. Zeg nu tot dat weerspannig huis (Hoofdst. 2:5), dat in enigen van de oudsten rondom u is verzameld (14:1): Weet gij niet, wat deze dingen zijn, wat deze dingen, die ik u als een raadsel, of ene gelijkenis heb voorgesteld, betekenen? Zeghun, om ieder misverstand te voorkomen: Ziet, wat vooreerst de betekenis van het in vs. 3-6 medegedeelde aangaat, de

koning van Babel is in het jaar 598 tot Jeruzalem gekomen, en heeft haren koning Jojachin genomen, en hare vorsten, en heeft ze tot zich gevoerd naar Babel.

13. Daartoe heeft hij van het koninklijk zaad Matthanja, wiens naam hij in Zedekia veranderde, genomen, en daarmee een a) verbond gemaakt, en heeft hem tot enen eed gebracht, en de machtigen des lands (2 Kon 24:14) heeft hij weggenomen;

a) Jer. 34:18.

14. Opdat het koninkrijk nederig zou zijn als een wilg, zich niet verheffende om een ceder te willen zijn, en dat het, zijn verbond houdende, bestaan mocht (2 Kon. 24:10-17).

15. Maar hij rebelleerde tegen hem, zendende zijne boden in Egypte, a) opdat men hem paarden en veel volks tot hulp tegen den koning van Babel bestellen zou (2 Kon. 24:18-20): zal hij gedijen? zal hij ontkomen, die zulke dingen doet? Ja zal hij ongestrafthet verbond breken en ontkomen?

a) Jer. 37:5.

16. Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo hij niet in de plaats des konings, die hem koning gemaakt heeft, wiens eed hij veracht, en wiens verbond hij verbroken heeft, bij hem, als een meinedige, in het midden van Babel zal sterven!

17. Ook zal Faraö (Jer. 44:30) door een groot heir en door menigte van krijgsvergadering, met hem in oorlog a) niet uitrichten; hij zal integendeel in de steek laten, als men enen b) wal zal opwerpen, en als men c) sterkten bouwen zal om Jeruzalem te belegeren, en die belegering zal zijn om vele zielen uit te roeien, welk doel men ook zal bereiken.

a) Jer. 37:7. b) Ezech. 4:2. c) 2 Kon. 25:1. Jes. 29:3.

Faraö zal dan (vs. 17) Zedekia den gewensten machtigen bijstand tegen de Chaldeën niet verlenen; hij zal zijn beschermeling in de steek laten, wanneer deze door zijne vijanden hard gedrukt wordt. Dat volgens vs. 9 de Chaldeën tegen Jeruzalem gene grote krijgsmacht nodig heeft, heeft daarin zijne reden, dat de Egyptenaars, tegen welke alleen ene zodanige zou kunnen nodig zijn, hen niet te hulp zouden komen. Egypte was toen reeds wormstekig, dat liet de Geest Gods den Profeet erkennen, terwijl de wereld bij het oppervlakkige bleef staan.

De bedoeling van dit vers is: moge de strijd ook nog zo heet zijn, de belegering der Babyloniërs nog zo vreselijk, de nood ook nog zo groot, de redding door Faraö zal uitblijven, men zal zich in zijne stoute verwachtingen schandelijk teleurgesteld zien; dat bevestigde de uitkomst ook volkomen.

Volgens Jer. 31:24 vv. en 37:5 trok wel, toen Jeruzalem door de Chaldeën werd belegerd, een Egyptisch leger nader, om de benauwde stad te hulp te komen; het werd echter door de

Chaldeën, die hem te gemoet rukten, terug geslagen, zonder aan de belegerden enige hulp te hebben gebracht.

18. Want hij heeft den eed veracht, brekende het verbond, daar hij, ziet zijne hand gegeven had; dewijl hij al deze dingen gedaan heeft, dat hij nu op trouweloze wijze zijne hand naar Egypte uitstrekt en tot oproermaker wordt, zal hij niet ontkomen.

19. Daarom, alzo zegt de Heere HEERE: Zo waarachtig als Ik leef, zo Ik Mijnen eed, dien hij veracht heeft, en Mijn verbond, dat hij gebroken heeft, want het is in Mijnen naam gezworen (2 Kron. 36:13), en het verbond is voor Mijne ogen gesloten, datzelve niet op zijn hoofd geve! 1)

1) In allen plechtigen eed, wordt God aangeroepen, als een getuige der oprechtheid van dengenen, die zweert, en als een Rechter en Wreker van zijne verraderij, indien hij valselijk zweert, of te enigen tijd daarna zijn eed breekt. Maar de eed van verbintenis aan een vorst, wordt bijzonder Gods eed genoemd, alsof die wat heiligers in zich had dan enig ander eed, want vorsten zijn Gods dienaren ons ten goede. Nu is de verbreking van dezen eed en dit verbond door Zedekia, de zonde, welke God op zijn hoofd wil vergelden, de overtreding waarmee hij tegen God overtreden heeft, waarom God met hem zal twisten. Merk hier aan meinedigheid als een hatelijke zonde en hogelijk tergende voor den God des hemels. Het zou niet tot verschoning dienen dat hij, die den eed gezworen had, een koning was, een koning uit het huis van David, wiens vrijheid en waardigheid hem niet kon vrij gesteld hebben van de verplichting van eden te houden.

20. En Ik zal Mijn a) net over hem uitspreiden als over een wild, dat men wil vangen, zodat hij gegrepen zal worden in Mijn jachtgaren; en Ik zal hem doen brengen naar Babel, en zal daar met hem b) rechten over zijne overtreding, waardoor hij tegen Mij overtreden heeft (Hoofdst. 12:13).

a) Ezech 32:3. b) Jer. 4:12; 25:31.

21. Daartoe zullen al zijne vluchtigen met al zijne benden door het zwaard vallen, en de overgeblevenen zullen in alle winden verstrooid worden(2 Kon. 25:4 vv. 18 vv,); en gijlieden zult weten, dat Ik, de HEERE, gesproken heb, wanneer alles op het nauwkeurigst zal worden vervuld.

Bedenk niet, aan wien, maar denk bij wien gij den eed hebt gezworen.

Wij hebben het nooit met de mensen alleen te doen.

Ook ongelovige mensen, dus ook den zogenaamden ketters, moet men zijne beloften en eden houden.

God is de waarheid en wil dat onder de mensen de trouw bewaard blijve. Hij verafschuwt daarom alle bedrog en allen meineed. Wanneer wij gedwongen iets hebben beloofd, dat

overigens geheel onbillijk is, zo moeten wij toch het woord niet verbreken, omdat ons de naam van God dierbaarder moet zijn die alle menselijke voordelen (Ps. 15:4).

Wanneer de Heere iemand verootmoedigt, moet men zich in den tegenspoed met geduld schikken en zich niet door verbodene middelen daaruit zoeken te redden (Hebr. 12:7).

22. Alzo zegt de Heere HEERE, nu aan die bedreiging van straf ook Zijne belofte ten opzichte van het huis van David aansluitende: Ik, die Mijzelven eveneens bij enen adelaar mag vergelijken (Deut 32:11. Ex. 19:4) zal ook, evenals die grote arend (vs. 3 vv.) gedaan heeft, van den oppersten tak des hogen ceders nemen, dat Ik zetten zal; van het opperste zijner jonge takjes zal Ik enen tederen afplukken, den Messias, want deze is van den hogen cederboom, d. i. uit Gods volk van den stam van David, denwelken Ik op enen hogen en verhevenen berg planten zal.

23. Op den berg der hoogte van Israël, op Zion (Hoofdst. 20:40) zal Ik hem planten; en hij zal takken voortbrengen en vrucht dragen, en hij zal tot enen heerlijken ceder worden, dat onder hem wonen zal alle gevogelte van allerlei vleugel; in de schaduwe zijner takken zullen zij wonen 1) (Matth. 13:31 vv.).

1) De Heere belooft hier weer, dat het huis van David niet ganselijk zal vernietigd worden. Wel zal Zedekia naar Babel worden gevoerd, maar de Heere zal er voor zorgen dat het geslacht van David weer zal uitspruiten, dat derhalve het verbond met Zijn knecht niet zal verbroken worden. God moge voor een ogenblik Zijn heilig Aangezicht verbergen van wege de zonde Zijns volks, maar niet altijd zal de toorn duren. Zijne beloften zijn onverbrekelijk. Zijn verbond staat eeuwig vast.

24. Zo zullen alle bomen des velds, alle koningen op aarde met hun volken, die buiten het volk van Israël staan, weten, dat Ik, de HEERE, den hogen boom van Davids huis in Jojachin (vs. 3 vv.) vernederd heb, den nederigen boom in den Messias (vs. 22) verheven heb, den groenen boom, zo als hij nog in vs. 5 was, verdroogd (vs. 9 vv.), en den drogen boom in het tedere rijk, dat tot een heerlijken cederboom werd (vs. 22 vv.) bloeiende gemaakt heb (1 Sam. 2:4 vv. en Luk. 1:51 vv.): Ik, de HEERE, heb het gesproken, en zal het doen.

De rede neemt ene groot verrasende wending, tot slot het beeld van het begin opnemende, maar nieuwe en heerlijke dingen verkondigende. Daar komt een ander en groter, dan die machtige adelaar Nebukadnezar, de sterke held Jehova zelf, en neemt weer van den top des hogen ceders, die geveld is, een teder rijsje en plant het op enen hogen en verhevenen berg; het is de Spruit uit den stam van Isaï die op den berg Zion (Jes. 2:2; 11:10) zich tot den heerlijksten ceder zou verheffen, onder wiens takken alle vogels bescherming zullen vinden ziet daar de verhevene gedaante van den Messias, die in Zijn rijk alle volken zonder onderscheid verzamelt! Onder de menigvuldige voorzeggingen van den Gezalfde des Heeren en van Zijn koninkrijk door de gehele wereld staat deze van onzen Profeet zelf als een ceder; in de meest grootse en eenvoudige gelijkenis heeft hij de toekomstige zaligheid in hare meest algemene betekenis en waarheid op het treffendst afgebeeld.

Meer bijzonder moeten wij intussen nog letten op de belofte, welke de Heere onder ene dergelijke zinneprent als de eerste, hier aan het slot dezer voorspellende rede plaatsen doet. Ongetwijfeld is het de vorst Zerubbabel, die hier in de eerste plaats wordt bedoeld, terwijl het een teder deel was van den oppersten tak des ceders, die in Babel was geplant en door den Heere op de bergen Israëls zou geplant worden; maar is nu alles wat van dien ceder tot hier gezegd wordt, te groot en te heerlijk, dan dat het in enen mens, en in Zerubbabel, ook bij de schoonste uitbreiding van den godsdienst onder de Chasmonesche vorsten, kan vervuld zijn, den vinden wij hier ene voorspelling van verdere uitzichten, die op den Messias wijzen, en die ons doen denken aan de zuivere herstelling der Israëlietische kerk, onder de regering van Jezus Christus, onzen Heere, en de toebrenging der Heidenen, zo als Hij zelf dit stuk heeft voorgesteld in de gelijkenis van het mosterdzaad (Matth. 13:31, 32). Niet zelden gaf de genadige Ontfermer, in de donkere dagen des Ouden Verbonds ene Messiaanse voorspelling, die rijk en heerlijk was; daarmee mochten de godvruchtigen zich verkwikken en versterken, en werd het geloof der oude Gods kerk gaande gehouden en telkens opgewekt. Behoort de Messias en Zijn bestuur onder de kern van het Evangelie van den ouden dag, was dat stuk zamengeweven in de Israëlietische geschiedenis, niet minder is datzelfde ook hoofdzaak bij ons, en moet en zal het dat altoos bij ons blijven. Richte zich dan ons oog maar op Hem, die de geest en de kracht was der Profetie, op Hem, die door Zijn bloed Zich ene gemeente heeft gekocht uit alle geslachten, talen, volkeren en natiën, die gisteren en heden dezelfde blijft in der eeuwigheid, en die de Alfa en de Omega is. Hechte zich ons hart aan Hem, onderwerpe zich ons leven aan Zijn bestuur, en blijve het oog des geloofs op Hem gevestigd, in Wien al Gods beloften ja en amen zijn, Gode tot heerlijkheid.

Nadat de Ziener zich in de diepte der ellende had begeven, treedt hier de gehele kracht en volheid des geloofs in verheven geestvervoering en troostvolle verkondiging te voorschijn. De korte, maar rijke verkondiging van den Messiaansen tijd beweegt zich om drie grote tegenstellingen tegenover de voorafgaande bedreiging van straf: 1) in tegenstelling tot de nu vreselijk dreigende macht van Nebukadnezar verschijnt in de toekomst de Almacht des Heeren-de eerste is een werktuig tot verderf, maar de Heere volbrengt genade, en wel een wonder van genade daar hij uit het schijnbaar geringste het heerlijkste opwekt; 2) in tegenstelling tot de misdadige verblinding van Zedekia staat deze nieuwe planting Gods-de eerst zal te niet gaan, maar de door God geplaatste spruit zal daarentegen tot ene heerlijkheid komen, die alle verwachtingen te boven gaat; 3) in tegenstelling met de ellende, die Israël reeds heeft getroffen en nog zou treffen, staat die toestand, in welken Israël het middelpunt van de openbaring der Messiaanse heerlijkheid zal zijn, en daardoor een zegen over alle volken der aarde zal verbreiden.

Het "Ik" aan het begin der profetie vormt ene tegenstelling tegen de machteloze en vruchteloze pogingen van den tegenwoordigen tijd om Davids stam in zijne waardigheid te behouden. Als al die middelen der staatkunde schipbreuk hebben geleden, neemt de Heere de zaak ter hand, dezelfde, die deze plannen tot redding vernietigde. De ceder is hier, even als vroeger, de stam van David. De tederheid van het rijsje wijst er op, dat de Spruit van David eerst als gering en zonder gedaante zal voortkomen, overeenkomstig de aankondiging van vroegere profeten, dat de Messias in den tijd der diepste vernedering van het huis van David

zal verschijnen, uit de vervallen tent van David zal voortkomen, een rijsje van Isaï's tronk, een scheut uit de wortelen van het dorre land zal zijn. (Amos 9:11. Jes. 11:1; 53:2).

De Heere doet als Nebukadnezar, en doet toch zo geheel anders; gene verhoogt wat hoog wilde zijn, Hij verhoogt wat tot niets scheen vernederd te zijn.

Nebukadnezar had den top des ceders van Zion weggevoerd in een ander Kanaän, het land der kooplieden. De Heere, die Zijn volk eerst in Kanaän geplant heeft, plaatst nu integendeel ene tedere loot van den top des hogen ceders, ene jonge spruit uit Davids koningsstam op den berg Zion, om daar te planten, dat hij wasse en vrucht brenge en alle vogelen (alle volken) onder zijne schaduw wonen.

De Messias komt hier niet voor als ene idee, als een abstract ideaal, maar als een bepaald historisch persoon. Hij is het tegenbeeld van Jojachin; deze werd van den troon zijner vaderen afgestort in de diepte der ellende, gene, beginnende in de gedaante van een dienstknecht, openbaart Zich ten laatste als Koning der ganse aarde; daarentegen wordt de zijlinie, het huis van Zedekia uitgesloten van den zagen der belofte, de laatste blijft tot het vernederde huis van Jojachin beperkt.

De hoge berg is de heilige berg van Jeruzalem, die daardoor, dat de Messias in Zijn koningschap in trad, hoger werd dan alle bergen, het geestelijke middelpunt der wereld; want, zo gaat vs. 23 voort, wanneer God de Spruit uit het huis van David op den berg Zion zal hebben geplant, zal deze wassen en tot ene grote boom worden, onder welken alle vogels woning vinden. De persoon van den Messias zal toenemen totdat Zijn rijk, dat het geestelijke vaderland zal worden van al de volken der wereld, hun geestelijk voedsel en geestelijke bescherming verleent; en, zo besluit vs. 24, wanneer dat zal geschieden, zullen de bomen des velds erkennen, dat Ik, de Heere, het ben, die den hogen en groenen boom vernederd en dor gemaakt heb, maar den nederigen, en dorren boom verheven en groen. De bomen des velds zijn de volken buiten het Oude Testament. De hoge en groene boom is het koningshuis van David in de grootheid en macht, die het tot hiertoe had, de nederige en dorre boom is daarentegen dit huis onder de straf, waarin het door het gericht van Jojachin en Zedekia kwam, en waaruit het daardoor is verheven, dat de Messias daaruit voortkomt.

De kerstboom, die ons God heeft bereid: 1) naar zijne natuur, 2) naar zijne bestemming. I. Des zomers en des winters is de ceder groen en verliest nooit zijn loof noch zijne frisheid, de altijd groene levensboom is Christus. Geen hout is duurzamer; zo is ook Christus het onverstoorbare fondament voor onze verwachtingen en wij zijn de takken aan dien ceder Gods. Onze krachten zijn van Christus, die ze in en door ons voortbrengt. Johannes en Petrus, Paulus en Jakobus, welke takken zijn zij! en de kerkvaders en hervormers, en allen, die geloven, welk een boom! Welke groene, bloeiende, met vrucht beladene takken zijn het, die hem omgeven. Welk ene krachtige, met loof bedekte verre schaduw gevende kroon, en in de kroon welk een waaien, suizen en ruisen van heilig leven en van Goddelijke liefde! Hier wordt aan Christus en Zijne zaak niets minder beloofd, dan de triomf over de gehele wereld-de pralende heerlijkheid van Babylon, Egypte, Rome en Athene, waar is die gebleven?

HOOFDSTUK 18.

GOD IS RECHTVAARDIG EN BARMHARTIG; DAAROM MOET MEN BELIJDENIS DOEN.

V. Vs. 1-Hoofdst 19:14. Vervuld met de gedachte aan den tijd der genade (Hoofdst. 17:22 vv.), en de gedachte, welke krachtige dingen des Heeren almacht dan kan verrichten, richt de Profeet zijn oog nu weer op zijn volk; wat staat aan de vervulling dier belofte van deze zijde tegen? Niets anders dan de onboetvaardige gezindheid van Israël! Nog altijd gaat de zware tijd der ballingschap zonder nut voorbij. Ene gedachte, een verderflijke waan had zich omtrent het Goddelijk gericht vastgesteld, waarbij van bekering gene sprake kon zijn. Men klaagde niet zichzelven, maar Gods heilige besturing aan. Onverdiend was het tegenwoordige lijden, om de zonden der voorvaderen moest het volk nu zo zwaar boeten (vs. 1-4 Die waan was des te verderflijker, daar die op uitspraken der Wet steunde, welke over de Goddelijke vergelding aan de nakomelingen handelden, en daar de Profeet zelf in ‘t voorgaande (Hoofdst. 16) de misdaden van den vroegeren tijd zo nadrukkelijk had geschilderd. Te zwaar, zo dacht men ten minste, was de tegenwoordige straf, die stond in gene verhouding tot de zonde van het volk. Het woord Gods op onze plaats nu bestrijdt aan de ene zijde even zo nadrukkelijk den vleselijken waan, die in den grond God voor schuldig, maar zichzelven voor onschuldig en rein hield (vs. 5-20), terwijl hij aan de andere zijde daaraan de aanmaning tot ernstige en oprechte boete verbindt. Israël kan en moet zich bekeren (vs. 21-32). Weemoedig vestigt zich hierop de blik van den Profeet, nadat de aanmaning tot boete zich in de toekomst had begeven, in welke zij tot zalige vervulling zou komen, weer op het tegenwoordige. Zijne rede wordt lyrisch en elegisch, maar tevens is zij, profetisch. Er volgt geen klaaglied over het lot der beide koningen Joahaz en Jojachin, en over dat van het theokratische volk. In dit lied der droefheid zal Israël nu spoedig instemmen, hoe weinig het dat nu ook kan geloven (Hoofdst. 19:1-14).

1. Verder geschiedde des HEEREN woord ter zelfder tijd als in Hoofdst. 14:1 vv. 15:1; 16:1; 17:1 tot mij, zeggende:

2. Wat is ulieden, dat gij, zo dikwijls de sprake komt over het nationale ongeluk, dat u reeds zo hard heeft getroffen, en binnen kort nog veel verder treffen zal, dit spreekwoord gebruikt van het land Israëls(Jer. 31:29. Klaagl. 5:7), zeggende: De vaders hebben onrijpe druiven gegeten en de tanden der kinderen zijn stomp geworden? Zulk een godslasterlijk woord, dat Gods wegen op lichtvaardige wijze kritiseert, en waarmee gij wilt zeggen: wat de vaders hebben misdaan, daarvoor moeten wij lijden, betaamt het allerminst omtrent die plaats, welke die der openbaring, zowel van de heilige gerechtigheid, als ook der genadige ontferming van uwen God moest zijn.

Tegenover alle tegenspraak en valse verwachtingen had de reeks der tot hiertoe uitgesprokene woorden Gods vastgesteld, dat God het gericht, dat over Israël was gedreigd, zeker zou laten komen. Den hoorders van Ezechiël bleef nu niets anders over, dan zich onder deze zekerheid van het naderend gericht te buigen. Maar wanneer de mens zich ten laatste niet meer kan onttrekken aan de straf zijner zonden, als hij ze moet dragen of ten minste onafwendbaar ziet

komen, en evenwel niet boetvaardig zijne schuld wil erkennen, en dat onheil als welverdiend gevolg daarvan wil aannemen, dan helpt hij zich er ten laatste mede, om de schuld van het ongeluk, dat hem treft, op anderen te werpen, dan ziet hij het gericht, dat over hem komt, als een ongeluk aan, dat door de misslagen van anderen is veroorzaakt en hem nu op geheel onschuldige wijze aangrijpt. De Israëlieten waren, toen Ezechiël deze woorden tot hen sprak, reeds tot dit punt van zelfmisleiding gekomen. Zij hadden reeds genoeg oordelen Gods beleefd, en daar zij die nooit met berouwvolle erkenning van eigene schuld hadden op zich genomen, waren zij met fysiologische noodzakelijkheid er toe gekomen om de schuld bij anderen te zoeken. Zij zien in al de ellende, die in de laatste tijden over hen is gekomen, niets anders dan gevolgen van de door hun voorvaders begane misslagen, onder welke zij nu moeten lijden. Zij waren in die beschouwing reeds zo diep verzonken, dat zij die in het boven aangevoerde spreekwoord hadden neergelegd, hetwelk al het onheil dat hen trof, op hun vaderen wierp, en hen zelfs als de onschuldig lijdenden voorstelde. Het was daaruit te voorzien, dat, als Ezechiël met de vorige woorden Gods hun het gedreigde gericht als niet af te wenden had voorgesteld, zij dit spreekwoord en de daarin liggende zelfmisleiding van hun geweten zouden aangrijpen, opdat zij, als zij ook voor het onheil moesten buigen, toch voor zich zelven als onschuldige offers van anderer misslagen voorkomen zouden. Daarom spreekt het woord des Heeren ten slotte ook nog over dit spreekwoord en de daarin geformuleerde gewetensmisleiding.

Gelijk in de gewoonten de zedelijkheden van een volk, de nationale moraal menigvuldig ligt afgedrukt, zo zijn de spreekwoorden vooral ook een uiting van de religieuze en morele volksstam, vooral in tijden als de volkskracht rustende is, en de werkzame kracht op den achtergrond is getreden. Zowel in tijden, als men van de welvaart geniet, als ook in tijden van nationale ellende, of van den tijd, die dezen vooraf gaat, floreert het spreekwoord. De menigte van gedachten spreekt zich gaarne uit, en het herhaald en op dezelfde wijze uitgesprokene vestigt zich als spreekwoord.

Ook Jeremia (Hoofdst. 31:29) maakt melding van dit spreekwoord, en vermits het toen ter tijd in het land van Israël in aller mond was, zo was het met de gevangenen ook naar Babel overgeplant. Spreekwoorden gaan met het volk schielijk van de ene plaats naar de andere (vgl. Ezech. 12:22, 23). Dit spreekwoord bevat, gelijk de meeste spreekwoorden, ene waarheid, maar zo in het algemeen ter neergesteld en zo onjuist uitgedrukt, dat zij zeer licht in verkeerden zin zou kunnen worden gebruikt. De waarheid is
1) dat kinderen, die goddeloos zijn als hun vaderen, zonder acht te geven op Gods Woord en de vermaning tot boete, nog slechter zijn dan de vaderen, en de schuld hunner vaderen tot hun eigene maken, ja ze nog vermeerderen; 2) dat de vergelding der Goddelijke rechtvaardigheid door de openbaring der schulden, door de bittere vruchten der boze werken, die de vaderen gedaan hebben, de kinderen en de kindskinderen treft, en deze, als Zij er zich niet door laten waarschuwen en verbeteren, tot verstoktheid, ter dood en ter verdediging voeren; 3) dat de kinderen van goddeloze vaderen, wanneer zij vroom en rechtvaardig worden, toch wegens de schuld hunner vaderen veel moeten lijden, maar dat God hun ellende, die zij zonder hun schuld hebben te verduren, hun tot ene heilzame artsenij zal doen strekken en hen na en door de ware kastijding verhoogt en zegent. Het spreekwoord: "de vaderen hebben onrijpe druiven gegeten, maar den kinderen zijn daarvan de tanden stomp geworden" verzwijgt 1) dat de

vrome kinderen van goddeloze vaderen ook zelf onrijpe rechten aten, die nog harder zijn dan de onrijpe druiven der vaderen; 2) dat de vrome kinderen van goddeloze vaderen door het stomp worden der tanden ene heilzame tucht ondergaan en ten laatste grote genade en vreugde ervaren. Het zwijgt zowel van de eigene schuld der kinderen als van het heilzame der tuchtiging voor de bekeerden, en daardoor verleidt het tot lastering alsof God onrechtvaardig ware. Wanneer Jeremia klaagt (Klaagl. 5:7): "Onze vaderen hebben gezondigd en zijn niet meer en wij moeten hun misdaad dragen, " zo zegt hij hetzelfde wat het bedoeld spreekwoord getuigt. Het is daar evenzeer een onnauwkeurig en eenzijdig op den voorgrond stellen ener halve waarheid, doch het is gene klacht tegen God, maar Zijn woord is slechts als klacht gemeend; het is de verzuchting van een verbrijzeld hart, want aan het slot der klacht (vs. 16) zegt Jeremia ook: "Wee ons, dat wij gezondigd hebben. " Daarom is ons harte ziek, daarom zijn onze ogen duister geworden. Vromen en goddelozen kunnen soms hetzelfde zeggen, maar zij zeggen het in verschillenden zin. Elk woord moet worden geschat naar den persoon, die het zegt, en den geest van zodanigen mens kent men zowel uit de woorden, die hij elders gesproken, als uit de daden, die bij verricht heeft.

3. Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo het ulieden meer gebeuren zal, dit spreekwoord in Israël te gebruiken! 1)

1) Volgens den tweeledigen inhoud van ons hoofdstuk blijft het buiten sprake, of het naderend gericht of de Messiaanse zegen die tot bekering leidt, aan zulk spreken in de toekomst een einde zal maken; bij Jeremia wordt het ophouden van het spreekwoord als met het begin van den Messiaansen tijd zamenvallende voorgesteld.

De Heere verbiedt het spreekwoord niet, maar Hij verklaart, dat Hij zelf het hen zal afleren. De oorzaak van het ophouden is de ernst der Goddelijke oordelen. Wanneer deze komen; dan vallen de vijgebladeren af, het ingeslapen geweten wordt wakker en roept uit: "om mij en mijne zouden. " Er is ene menigte van philosophemata en theologoemena (door de mensen bedachte uitdrukkingen van wereldse wijsheid en van godsdienst), die alleen op zekere tijden mogelijk zijn, maar beschaamd wegsluipen, wanneer de donders van het Goddelijk gericht rollen.

Daardoor is echter slecht de ene zijde der zaak voorgesteld, wij moeten nog de andere, die bij Jeremia op den voorgrond gesteld is, er bijvoegen, dat namelijk God na het oordeel Zijne genade in de vergeving der zonde zo heerlijk zal openbaren, dat de begenadigden de rechtvaardigheid der oordelen volkomen zullen inzien. De ervaring der liefde, die zich in de vergeving der zonden openbaart en de barmhartigheid des Heeren buigen het hart zo diep dat de begenadigde zondaar aan de gerechtigheid der Goddelijk. straffen niet meer twijfelt.

Dus Ik zal U deze tegenwerping ontnemen, dewijl uwe zonde openbaar zal worden, zodat de gehele wereld erkent dat uwe straffen rechtvaardig zijn, welke gij zult hebben verdiend en niet kunnen teruggeworpen worden op uw vader, zoals gij tot hiertoe hebt beproefd.

De Heere God wil hier duidelijk zeggen dat hij de zonden der vaderen niet straft aan de kinderen, tenzij deze treden in de voetstappen der vaderen.

4. Ziet, alle zielen zijn Mijne; gelijk de ziel des vaders, 1) alzo ook de ziel des zoons, zijn Mijne; de ziel, die zondigt, die zal sterven;
2) dat spreekwoord is dus een lasteren van Mijn rechtvaardig besturen en moet worden te niet gedaan.

1) Elke ziel behoort den Schepper toe, wiens adem in haar stroomt, en moet voor het geschenk van haar zelfstandig leven den Gever van elk aanzijn verantwoordelijk worden. Elke ziel, hetzij van vader of van zoon, wordt voor zich zelf geoordeeld, en heeft zij gezondigd, zo moet zij sterven. De doorgaande Bijbelse tegenstelling tussen leven en dood is hier bijzonder scherp op den voorgrond geplaatst.

God beantwoordt in Zijn verantwoording Zijn eigen volstrekt en onbetwistbare Oppermacht. God eist hier een eigendom op van alle zielen van de kinderen der mensen, de een zowel als de andere.

Wanneer God de Vader is van alle zielen, kunnen andere vaders gene ziel ombrengen, maar "alzo lief heeft God de wereld gehad, enz. " Zich zelven ombrengen in het ongeloof, is de zelfmoord van den mens zelven.

God zou Zijn eigendom prijsgeven, wanneer Hij toeliet, dat zielen wegens de schuld van anderen straf leden. In het geschapen zijn naar Zijn beeld, waarop het "alle zielen zijn de Mijne" rust, liet opgesloten, dat de zielen niet tot een dienend middel kunnen verlaagd worden, dat aan elke slechts kan toekomen naar hare zonde.

De som van straffen en verderf welke de wet over den wetsovertreder bepaalt, is begrepen in het woord dood (Deut. 30:15). Van de ware levensgemeenschap uitgesloten, leidt de zondaar slechts een schijnleven dat het verderf in zich draagt en bevordert, totdat de lichamelijke dood met zijne verschrikkingen hem overvalt.

2) Het is even zeker dat God, zowel aan den zoon als aan den vader een goeden wil toedraagt en op geen van beiden enige hardigheid brengen zal. Wij zijn verzekerd dat God niets haat, dat Hij gemaakt heeft en daarom van volwassenen sprekende, die in staat zijn voor zich zelf te handelen, heeft Hij zulk een genegenheid voor alle zielen dat er gene sterft, dan door hun eigen fout.

5. Wanneer nu iemand in zijne betrekking tot God rechtvaardig is, en in zijne betrekking tot de mensen doet recht en gerechtigheid;

6. Wat het eerste aangaat niet eet op de a) bergen, niet door deel te nemen aan afgodische maaltijden op grove wijze tegen het eerste gebod zondigt, en zijne ogen niet opheft tot de drekgoden van het huis Israëls, zijn vertrouwen niet zet op de goden, die onder het volk burgerrecht hebben verkregen, ze niet om hulp smeekt, zich dus ook niet op fijnere wijze aan afgoderij schuldig maakt, noch, wat het tweede aangaat, de huisvrouw zijns naasten verontreinigt (Ex. 20:14. Lev. 20:10. Deut. 22:22), noch tot de afgezonderde nadert, zodat hij

ook in den echt de boze lusten intoomt en zich onder Gods regelingen schikt (Lev. 18:19; 20:18);

a) Jes. 57:7; 65:7.

7. En niemand a) verdrukt (Ex. 22:28. Lev. 25:14 en 17), den schuldenaar zijn pand weer geeft (Ex. 22:25. Deut. 24:6 en 10 vv.), genen roof rooft (Ezech. 7:23), den hongerige zijn brood b) geeft, en den naakte met kleding bedekt(Jes. 58:5

a) Lev. 19:13. b) Deut. 15:7. Matth. 25:35.

8. Niet geeft op a) woeker (Ps 15:5), noch overwinst neemt (Lev. 25:36 vv.), zijne hand bij rechterlijke beslissingen, die hij moet nemen, van onrecht afkeert, waarachtig recht tussen den enen en den anderen oefent (Zach. 7:9).

a) Exod. 22:25.

9. In ‘t algemeen, in Mijne inzettingen wandelt, en Mijne rechten onderhoudt, om trouwelijk te handelen, de waarheid te doen: die rechtvaardige zal gewis leven, spreekt de Heere HEERE.

Het verblinde volk vatte de strengheid der wet alleen van ene zijde op, namelijk van de straf, maar zag de andere zijde, de eisen der wet voorbij. In dit opzicht had men zich aan lauwheid, aan ene vrije wijze van beschouwing overgegeven, en veroorloofde men zich allerlei willekeur omtrent den door God in de wet gestelden leefregel. Zo kwam men er toe, zich voor rechtvaardig, en vervolgens voor onrechtvaardig gestraft te houden. Daarom moest de Profeet des te meer beslist eerst een beeld ontwerpen van de gerechtigheid en van die eisen, welke de wet deed. Het is hem echter niet voldoende den eis der wet in ‘t algemeen te noemen, maar wel wetende, hoe licht zich het menselijk hart over zulk ene summarische aanmaning heenzet, en in eigengerechtigheid, ijdelheid en zelfbehagen volhardt, gaat hij, om zulk ene gezindheid in den grond te bestraffen en in hare nietigheid voor te stellen, de bijzondere delen der wet nader voorhouden, opdat in dezen spiegel elk erkenne, hoe ver zijne gezindheid en zijn leven van de waarheid en gerechtigheid verwijderd is. Dergelijke optellingen worden meermalen in de Psalmen gevonden als bijv. in Ps. 15 en 24. Meer voor de hand ligt echter Job 22:5 vv. en Job 31:1 vv. de aanklacht en de rechtvaardiging van Job, welke plaatsen onzen Profeet des te meer voor ogen hebben gestaan, daar hij in Hoofdst. 14 uitdrukkelijk Job als een toonbeeld van rechtvaardigheid aanvoert.

Hij stelt ons in ‘t bijzonder voor ogen de reine, kuise gezindheid, die van afgodendienst zowel als van echtbreuk en wellust afkerig is, gerechtigheid en vriendelijkheid jegens de mensen, liefde en trouw; eindelijk vat hij alles wat recht is te zamen in de beoefening der waarheid.

In deze andere beschrijving der gerechtigheid, welke noodzakelijk was, omdat zo velen zich in dit opzicht aan valse inbeeldingen overgaven, worden vooral zulke zonden op den voorgrond geplaatst, die toen in zwang waren.

De uitvoerige optelling van alle de zonden, waarvoor hij, die rechtvaardig zou kunnen heten, zich wachten moest, had ten oogmerk den Israëlieten te kennen te geven, dat ene halve deugd, gelijk die van de besten hunner, niet voor deugd kon gehouden worden. Zo zij in hunnen boezem tastten, dan vond toch de een zich hier-en de ander daaraan schuldig, en niemand zou kunnen zeggen, dat hij niet om zijn eigen kwaad gestraft werd. Dit oogpunt der voorstelling moet men niet voorbij zien.

10. Heeft hij, die vrome en rechtvaardige, die in vs. 5-9 is voorgesteld, nu enen zoon gewonnen, die een inbreker is, die bloed vergiet, die zijnen broeder doet een van deze dingen, welke te voren als door den vader gemedene zonden zijn aangewezen;

11. En die al die dingen, die als des vaders rechtvaardig genoemde werken genoemd zijn, niet doet; maar eet ook op de bergen, en verontreinigt de huisvrouw zijns naasten (vs. 6).

12. Verdrukt den ellendige en den nooddruftige, rooft veel roofs, geeft het pand niet weer (vs. 7), en heft zijne ogen op de drekgoden, doet gruwel (vs. 6).

13. Geeft op woeker, en neemt overwinst (vs. 8): zou die leven? Hij zal niet leven! al die gruwelen heeft hij gedaan; hij zal voorzeker gedood worden, zijn bloed zal op hem zijn (Lev. 20:9 vv.).

Aan de bepaling van het begrip van de gerechtigheid in den wanden des vaders, die voor dood en verderf bewaart en leven bedekt (vs. 5-9) wordt in het voor ons bijgaande gedeelte het gedrag Gods omtrent den zoon verbonden.

De Profeet noemt dadelijk enen gewelddoener, enen moordenaar als zoon, opdat het contrast tussen hem en den vader recht duidelijk in het oog lope, en de waarheid zich zo reeds dadelijk aan het gezond verstand voordoe. Enen moordenaar, den zwaarsten misdadiger, zal toch God wel niet om Zijne vaders gerechtigheid begenadigen? Hoe sterker die eerste gedachte is uitgesproken des te meer is er behoefte aan ene verzachting, of liever aan ene uitbreiding: niet alleen zulke ruwe misdadigers halen zich Gods straf op den hals, maar het misdrijven van zulke zonden gelijk opgeteld zijn als door den vader gemeden, is daartoe reeds genoegzaam.

14. Ziet nu, heeft hij, die in vs. 10-13 geschilderde ongerechtige zoon van enen vromen vader, enen zoon gewonnen, die al de zonden zijns vaders, die hij zijn vader, doet, aanziet, vrezende voor den toorn Gods, dien de vader door zijne zonden op zich laadt, en toeziet dat hij dergelijke niet doet, maar zich integendeel aan het voorbeeld van zijnen grootvader houdt.

15. Niet eet op de bergen, noch zijne ogen opheft tot de drekgoden van het huis Israëls, de huisvrouw zijns naasten niet verontreinigt(vs. 6);

16. En niemand verdrukt, het pand niet behoudt, en genen roof rooft, zijn brood den hongerige geeft en den naakte met kleding bedekt (vs. 7);

17. Zijne hand van den ellendige afhoudt, geen woeker noch overwinst (vs. 13) neemt, Mijne rechten doet, en in Mijne inzettingen wandelt (vs. 8 en 9) die zal niet sterven om de ongerechtigheid zijns vaders (vs. 10-13), hij zal gewis leven gelijk zijn rechtvaardige grootvader (vs. 9).

18. Zijn vader, dewijl hij met onderdrukking onderdrukt heeft, des broeders goed geroofd heeft en gedaan heeft dat niet goed was, in het midden zijner volken, ziet daar, hij alleen zal sterven in zijne ongerechtigheid overeenkomstig de in vs. 4 uitgesprokene grondstelling.

19. Maar gijlieden zegt: a) Waarom draagt de zoon, gelijk gij leert, niet de ongerechtigheid des vaders, zo als toch de wet in Ex. 20:5 verkondigt? Immers, zo antwoordt u de Heere, zal de zoon, die recht en gerechtigheid gedaan heeft en al Mijne inzettingen onderhouden, en die gedaan heeft, en dus niet behoort tot degenen, die Mij haten, voor welke alleen de bedreiging in Ex. 20:5 bedoeld is, gewis leven; want voor zulk enen heb Ik uitdrukkelijk in Mijn woord het leven bestemd.

a) Deut. 24:16. 2 Kon. 14:6. 2 Kron. 26:4.

20. Want de wet heeft in Deut. 24:16 gezegd: de ziel, die zondigt, die zal sterven; de zoon zal niet dragen de ongerechtigheid des vaders, en de vader zal niet dragen de ongerechtigheid des zoons; de gerechtigheid des rechtvaardigen zal op hem zijn en de goddeloosheid der goddelozen zal op hem zijn in hare verderf aanbrengende gevolgen (Gal. 6:5).

Voor den goddelozen zoon van den godvruchtigen vader (vs. 10 vv.) zou Manasse, de zoon van Hizkia, als voorbeeld kunnen genoemd worden; evenzo voor den godvruchtigen zoon van den goddelozen vader (vs. 14 vv.) Hizkia, de zoon van Achaz; Manasse, die in de gevangenis zich bekeerde (2 Kron. 33:11 vv.) zou dan ook opgenomen worden als een voorbeeld van hetgeen in vs. 21 vv. gezegd is.

De lasteraars (vs. 2) berispen de wet en de Goddelijke strafbepalingen noemen zij onrechtvaardig, maar (vs. 19) zij verlangen toch, dat de Profeet, als verdediger der wet, consequent blijft bij hetgeen naar hun mening de wet leert.

Juist daarin ligt ene grote psychologische fijnheid, dat de tegenstanders, die de Profeet niet bestrijdt, van hun eerste bewering nu tot deze overgaan. Tot hiertoe had Ezechiël de gedachte zuiver ontwikkeld, hoe krachtens de Goddelijke gerechtigheid niemand voor de schuld van een ander werd medegestraft, maar steeds alleen voor zijne eigene. Men zou nu kunnen menen, dat deze leer van den profeet den Joden juist zeer welkom was, maar schijnbaar stemmen zij met hem overeen. Want volgens zijne verklaring moeten zij zich voor strafbaar beschouwen; de nieuwe ontwikkeling over Gods gerechtigheid en hare eisen vernietigt den trotsen waan, met welken zij waren aangedaan, en waarin zij met hun klacht den Profeet hebben tegengestaan. Liever willen zij de schuld van anderen dragen, hun eigene zonde belijden, liever van de vermeende onrechtvaardigheid Gods spreken dan de werkelijke ongerechtigheid berouwvol bekennen. Zo keren zij tot de oude stelling terug, en vragen naar den grond daarvan, waarom het dan toch niet zo is? Zij beroepen zich namelijk schijnbaar met

recht op de wet en hare letter. Deze stemt in de eenzijdige opvatting, waarnaar zij die verklaren, met hun neigingen overeen, daarmee kan eigene zonde bestaan. Waarom, vragen zij, moet echter niet de wet in hare strenge kracht blijven? en zij verwijten den Profeet vernietiging der wet.

Verre daarvan, dat de zonden der vaderen van de zaligheid uitsluiten, doen dit niet eens de eigene, wanneer zij boetvaardig worden beleden; daarvan handelt het volgende gedeelte.

21. Maar wanneer de goddeloze, zo als hij in vs. 10 vv. is geschilderd, zich bekeert van al zijne zonden, die hij gedaan heeft, en zijne bekering door daden bewijst, al Mijne inzettingen onderhoudt, en doet recht en gerechtigheid, hij zal, daar het vonnis in vs. 13 alleen voor het geval van een voortdurend blijven in de zonde toepasselijk is, gewis leven, hij zal niet sterven.

22. Al zijne overtredingen, die hij gedaan heeft, zullen hem niet gedacht worden; in zijne gerechtigheid, die hij gedaan heeft, zal hij leven.

23. Meent gij, als gij zulk een voorwendsel inbrengt, als dat in vs. 19, dat Ik, de levende God en de Vader der zielen, die Zich ook in het leven Zijner schepselen verheug, zo onrechtvaardig zou zijn (vs. 4)? a) Zou Ik enigszins lust hebben aan den dood des goddelozen? spreekt de Heere HEERE; is het niet, als hij zich bekeert van zijne wegen, dat hij leve (2 Sam. 14:14. 2 Petr. 3:9

a) Ezech. 33:11.

24. Maar, om het zo even gezegde over de bekering ook door ene proeve van het tegendeel te bevestigen, als de rechtvaardige zich afkeert van zijne gerechtigheid en onrecht doet, doende neer al de gruwelen, die de goddeloze doet, zo als dat bijv. in zeker opzicht met Zedekia het geval is (2 Kon. 24:20) zou die leven?Ook van dit tegengestelde van bekering moet het daar over gezegde in tegengestelden zin gelden: al zijne gerechtigheden, die hij, de tot een goddeloze gewordene, gedaan heeft, zullen niet gedacht worden: in zijne overtreding, waardoor hij overtreden heeft en in zijne zonde, die hijsedert zijn afvallen gezondigd heeft, in die zal hij sterven 1) (Hoofdst. 17:20).

1) Het is duidelijk, dat ook hier niet wordt gesproken van iemand, die werkelijk is wedergeboren, maar van iemand, die voor het uitwendige volkomen leefde naar de wet en de ordinantiën Gods. De gerechtigheid is hier dan ook alleen op te vatten in den zin van een zaak-gerechtigheid. Van een wandelen in overeenstemming met de ordinantiën Gods.

25. Nog zegt gijlieden: a) De weg des HEEREN is niet recht, niet afgewogen, namelijk op de weegschaal der gerechtigheid, die is integendeel naar willekeur ingericht (Job 31:6). Hoort nu, o huis Israëls! is Mijn weg niet recht? zijn niet uwe wegen integendeel onrecht?

a) Ezech. 33:16, 20.

26. Als de rechtvaardige zich afkeert van zijne gerechtigheid en onrecht doet, en sterft in dezelve, hij zal in zijn onrecht, dat hij gedaan heeft, sterven.

27. Maar als de goddeloze zich bekeert van zijne goddeloosheid, die hij gedaan heeft, en doet recht en gerechtigheid, die zal zijne ziel in het leven behouden;

28. Dewijl hij toeziet, hoe goed en ernstig God is, en zich bekeert van al zijne overtredingen, die hij gedaan heeft, hij zal gewis leven, hij zal niet sterven.

29. Evenwel zegt het huis Israëls: De weg des HEEREN is niet recht, 1) wanneer Hij bij enen bekeerde de zonde, die hij vroeger gedaan heeft niet in rekening brengt en bij enen afgevallene niet om het goede geeft, dat vroeger door hem geschied is; zouden, daar Ik de harten doorzoek, en volgens de gezindheid van ieder omtrent Mij, over zijn wel en wee beslis-zoudenMijne wegen, o huis Israëls! niet recht zijn? zijn niet uwe wegen onrecht?want onrecht is het alleen het uitwendige op te tellen, zonder op den toestand des harten te zien, en alleen naar dat uitwendige beslissing te verlangen.

1) Het huis Israëls had de onbeschaamdheid van te zeggen: Gods weg is niet recht; niets kon ongerijmder, zowel als goddelozer zijn dan dat. Zal hij, die het oog gemaakt heeft, niet zien? Kunnen Zijne wegen onrecht zijn, Wiens wil de enige regel van goed en kwaad is, van recht en onrecht? Zal de Rechter der ganse aarde geen recht doen? Buiten twijfel zal Hij en Hij kan niet anders doen.

Wanneer reeds in vs. 4 de uitdrukking: vader zoon in hare betrekking op het spreekwoord in vs. 2 tevens de vroegere en de latere generatie aanduidde, dan blijkt dit nog meer bepaald in het voor ons liggende. Het is ook hiermede, gelijk bij Hoofdst. 3:17 vv. is opgemerkt, dat meer nog den aan een bijzonder persoon bij den goddeloze, die zich bekeert, aan het gehele volk moet worden gedacht, zo als uit het volgende stuk (vs. 30-32) duidelijk blijkt. Maar de rechtvaardige, die zich van zijne gerechtigheid afkeert en kwaad doet, zou dan dat gedeelte des volks voorstellen, dat tot betere gezindheid bekwaam, zich evenwel door den algemenen geest des tijds mede laat voortslepen, en zo mede de schuld wordt van de algemene straf-dit is ene bijzondere waarschuwing voor de toehoorders van den Profeet-God is niet alleen rechtvaardig, maar ook genadig en barmhartig. Hij straft slechts diegenen met den dood, die of het kwaad niet laten, of op den weg Zijner geboden niet volharden willen.

Met recht is het woord in vs. 23 ten allen tijde gehouden voor ene vriendelijke vermaning aan den zondaar. God heeft geen lust in den dood des goddelozen, is ene spreuk, die alleen genoegzaam is, om de aanklachten van het moderne heidendom, dat een koud God, zonder hart in het Nieuwe Testament meent te vinden, ten bodem slaan. De God des Ouden Testaments heeft een hart. Hij, de zaligheid zelf, die zich afspiegelt in de zaligheid der schepselen, heeft een hart voor alles wat van Hem is afgevallen en den dood zich heeft overgegeven. De grondtrek van Zijn wezen is heilige liefde; Zijn lust is in het bekeren van den dood tot het leven. En welk een diep en helder inzicht in het wezen der genade bij onzen Profeet! In machtige trekken hebben wij in kort te zamen de voorstelling van de wet met hare eisen, de gestrengheid Gods ten opzichte van hun vervulling, even als van de bekering des

zondaars tot God en het aangrijpen der Goddelijke genade, die niets ten halve doet, maar de gehele schuld uitdelgt; verder van de bevestiging der bekering in gerechtigheid en heiliging des levens. Gelijk de Profeet echter tot hiertoe het gehele huis Israëls voor ogen had, en daartegen zijn bestraffend woord richtte, zo nu ook het thans volgende woord over de bekering. Geheel Israël moet belijdenis doen. Het volgende stuk is Messiaans en sluit zich alzo aan Hoofdst. 17:22 vv. aan; daar was de genade Gods in hare verhevene volheid voorgesteld, hier wordt gesproken van het aangrijpen van deze, om het aandeel van ieder in 't bijzonder aan dien rijkdom, wat nu hier geëist wordt, komt in de toekomst in heerlijke vervulling, zo als in Hoofdst. 11:17 vv. is verkondigd.

Gods redeneringen met hem zijn zeer genadig en toegevende. Want deze Godslasteraar wilde God liever overtuigen en behouden, dan veroordeeld hebben. Men zou verwacht hebben, dat God aanstonds de ere van Zijne gerechtigheid zou gehandhaafd hebben, door dezulken, die dezelve belasterden, eeuwige gedenktekenen daarvan te maken. Moeten deze verdragen worden nog te ademen, die eens zulk goddeloosheid geademd hebben, als deze is? Zal die tong weer ergens spreken dan in de hel, die eens gezegd heeft, de wegen des Heeren zijn niet recht. Ja, omdat deze is de dag van Gods verdraagzaamheid. Hij vergunt met Hem te pleiten, en Hij eist van hen te bekennen, want het is zo klaar, dat zij niet loochenen kunnen.

De Heere legt Zijn volk nooit meer op, dan recht is. Ook in de bittere wegen der beproeving en der kastijding is des Heeren weg recht, is Zijn doen enkel Majesteit. Wij mogen twisten met Hem, maar ten slotte zal het toch blijken, dat Zijne wegen altijd recht zijn. Zalig dezulken, die dat door genade leren toestemmen en belijden.

30. Daarom, omdat Ik bij hetgeen Ik met u voorheb Mij niet naar uwe verkeerde gedachten kan richten, maar alleen mijne eigene heilige grondstellingen volgen, zal Ik u richten, o huis Israëls! een ieder naar zijne wegen, spreekt de Heere HEERE. Dan zal een zwaar gericht over u allen moeten komen. Dit gericht zal echter nog niet tot gehele vernietiging zijn, nog staat de deur der genade open. a) Keert weer en bekeert u van al uwe overtredingen, zo zal in het laatste eeuwige verderf de ongerechtigheid u niet tot enen aanstoot worden, dat gij u in 't geheel niet en nooit hebt willen bekeren.

a) Matth. 3:2.

31. Werpt van u weg al uwe overtredingen, waardoor gij overtreden hebt (Jes. 55:7), en maakt u een a) nieuw hart en enen nieuwen geest door aan te nemen wat Ik u aanbied (Hoofdst. 11:19); want waarom zoudt gij sterven, zo als gij reeds op den weg daarheen zijt, o huis Israëls, terwijl u toch alle middelen ten dienste staan om tot het leven te komen?

a) Jer. 32:39. Ezech. 36:26.

32. Want, om het nogmaals te herhalen (vs. 23), a) Ik heb genen lust aan den dood des stervenden, spreekt de Heere HEERE, maar daarin, dat hij zich bekere en leve; daarom doet naar de u gegevene vermaning en belofte in vs. 30 vv. bekeert u en leeft.

a) Ezech. 33:11.

De Profeet ontvouwt ons het wezen der Goddelijke gerechtigheid in haar heerlijkst licht. Alleen de onboetvaardige zondaar sterft weg in den dood der rampzaligheid: wie zich bekeert en doet wat in Gods ogen goed is, verneemt het genadewoord des levens; al het kwade, dat hij gedaan heeft, zal nimmermeer door de vergevende liefde worden gedacht.

Kan de mens zich een nieuw hart geven? Wanneer de mens de werking Gods in zich maar niet weerstreeft, zo werkt de Heere, die den dood des zondaars niet wil, maar wil dat hij zich bekere, zo werkt God in zijne ziel en geeft hem door Zijn woord en door Zijnen Geest kracht, dat de mens nu ook werken kan wat voor God welbehagelijk is. Want God is het, die in u werkt beide het willen en het volbrengen naar Zijn welbehagen. (Fil. 2:3, vgl. Ezech. 11:19; 36:26).

Zo maakte David zich een nieuw hart, als hij bad, (Ps. 51:12), dat God het in hem wilde maken.

De liefderijke God ontmoet als het ware de ziel van den zondaar op den weg, die onder haren zondenlast ter helle gaat. Hoewel zij Hem niet wil kennen, zo kan Hij, gedrongen door liefde en medelijden toch niet nalaten Zich tot haar te wenden.

Al is het, dat namelijk de rechtvaardige zich afkeert van zijne rechtvaardigheid, en in zijne zonden sterft, zo merken wij op, dat de zodanige zich bewijst nimmer een rechtvaardige geweest zijn, dewijl de ogen, die zien, niet weer terugzien en des Heeren genadegiften onberouwelijk zijn. Meermalen komen toch de schijnheiligen, en die zich zelven rechtvaardig wanen, onder den naam van rechtvaardigen voor (Matth. 9:13. Luk. 18:9 en 14), gelijk ook geloof soms voor schijngeloof (Luk. 8:13. Hand. 8:13), en liefde voor schijnliefde (1 Joh. 3:18) genomen wordt, zo willen wij voor ons zelven hieruit leren, dat gene vroomheid van den echten stempel is, waarin het geloof niet uit de bestendige oefening van ware godsvrucht blijkbaar is; wie toch volharden zal tot het einde toe, die zal zalig worden. Eindelijk leren wij hier het oog vestigen op het Goddelijk verlangen naar der zondaren bekering en op de ernstige vermaning tot deze. Niet Gods schuld is het, dat de zondaar verloren gaat, want wat er nodig is, om behouden te worden, dat staat ons alles van Zijnentwege in Zijn woord aangetekend, en wordt aldaar beloofd, gelijk Hij ook nooit gezegd heeft: zoek Zij te vergeefs! Indien dus dood en leven in deze profetische rede tegenover elkaar staan, indien er geen leven buiten de gerechtigheid des geloofs is, maar alles dood moet genoemd worden, dan geldt ook hier de vermaning van Mozes, die ook nog door Gods woord tot ons komt: "Kiest dan het leven, opdat gij levet, gij en uw zaad; " en ons zal het alleszins voegen, daarop onze harten te zetten en daartoe genade te zoeken in de ogen des Heeren. Is het toch, dat de bekering en het zoeken van een nieuw hart den mens als plicht hier wordt opgelegd, hoewel het elders als een werk Gods voorkomt (Jer. 31:33 en 32:32): dit geschiedt daarom, dewijl het onze plicht is, en wij daardoor leren des te dieper voor de genade te vallen, om alles bij den Heere te zoeken en van den Almachtige te verwachten, wat Zijn Geest alleen bewerken kan.

HOOFDSTUK 19.

KLAAGLIED OVER DEN ONDERGANG VAN HET RIJK VAN JUDA EN ZIJNE VORSTEN.

1. Verder, zo richt Ik, de Heere, Mijne rede tot het volk (Hoofdst. 18:1 vv.) in een opdracht aan u, Mijnen Profeet: hef gij ene weeklage op over de vorsten van Israël, de reeds ten onder gegane koningen uit Davids huis, op wier ondergang nu spoedig die van het gehele wettige koningschap in Israël zal volgen.

2. En zeg: wat was o Israël! uwe moeder 1) Jeruzalem (Gal. 4:25 vv.)? ene leeuwin onder de leeuwentussen de andere steedse volken nederliggende, en zich zo tegenover hare heilige bestemming geheel met deze gelijk stellende; zij bracht hare welpen op in het midden der jonge leeuwen, opdat zij geheel hun natuur en aard zouden aannemen.

1) Niet Zedekia wordt hier aangesproken, maar Israël als volk, en de moeder is hier zonder twijfel de theokratie, waaruit de koningen zijn voortgekomen, zoals uit vs. 10 duidelijk blijkt.

3. Zij toog nu één van hare welpen op; het werd een jonge leeuw, die leerde roof te roven, hij at mensen op (2 Kon. 23:32).

4. Dit hoorden de volken van hem, dat hij zich dus met hun eigene koningen wilde gelijk stellen; hij werd gegrepen in hun groeven, even als de mensen, wanneer een wezenlijke leeuw of enig ander verderfelijk roofdier verwoesting aanricht, zich aan alle zijden plegen te verenigen, om zich daarvan meester te maken (2 Sam. 23:20); en zij brachten hem met haken (neusringen 2 Kon. 19:28)naar a) Egypteland (2 Kon. 23:33).

a) Jer. 22:11.

5. Zij nu ziende, dat zij in hope was geweest op wederkering van den weggevoerde, doch dat hare verwachting verloren was, en zich over de slechte regering van anderen, van Jojakim, eens met zekere verwachting op aanstaande wending (Jer. 22:9) maar te vergeefs zich had getroost, zo nam zij een ander van hare welpen, hetwelk zij weer tot enen jongen leeuw stelde (2 Kon. 24:8 vv.).

6. Deze wandelde steeds onder de leeuwen, werd een jonge leeuw, en leerde roof te roven, hij at mensen op (vs. 3).

7. Hij, het erger makende dan zijn goddeloze vader Jojakim, bekende schond, zijne weduwen, de weduwen van het volk Israëls, en hij verwoestte hun steden door ontzaglijke afpersingen, zodat het land en zijne volheid ontzet werd van de stem zijner brulling.

8. Toen begaven zich de volken tegen hem rondom uit de landschappen, voortzettende tegen hem wat zij reeds aan zijnen vader hadden gedaan (2 Kon. 24:2) en nu aan hem met beter gevolg, en zij spreidden hun net over hem uit; in hun groeve werd hij gegrepen (vs: 4).

9. En zij stelden hem in gesloten bewaring met haken met neusringen (vs. 4), opdat zij hem brachten tot den koning van Babel; zij brachten hem in vestingen, opdat zijne stem niet meer gehoord werdt op de bergen Israëls (2 Kron. 36:10).

Deze klaagzang, welke den ondergang van het koningshuis (vs. 2-9) en de verbanning van Israël in de ballingschap (vs. 10-14) beklaagt, vormt ene finale op de voorafgaande voorzeggingen van den ondergang van Juda, die zeer geschikt was, om alle hoop op afwending van het uiterste geheel ter neer te slaan.

Het klaaglied is aan de vorsten van Israël gewijd, d. i. aan het koninklijk geslacht, aan den stam van David in het algemeen, en het betreft zijn smadelijk verderf. Met opzet wordt "Israël" en niet "Juda" genoemd, volgens algemene echt profetische wijze van beschouwing, welke het Davidische huis als het alleen wettige liet voorkomen, het als het rechtmatige opperhoofd van geheel Israël beschouwde.

De klacht over de vorsten handelt in de eerste plaats over feiten, die in den tijd, toen deze woorden werden gesproken, geschiedkundig reeds hadden plaats gehad, de wegvoering van Joahaz naar Egypte en de wegvoering van Jojachin naar Babel. Daar echter de profetie met hetgeen voorbijgegaan is niets te doen heeft, ook de parallelle klacht met betrekking tot het volk (vs. 10 vv.) op toekomende zaken betrekking heeft, zo zal men moeten aannemen, dat de Profeet die feiten van het verledene als voorbeelden in ‘t oog neemt van hetgeen den tegenwoordigen koning Zedekia zal overkomen, zodat wij ons volgens vs. 9 gedachtenlijnen of een "die het leest, versta het" moeten denken. Alleen bij deze opvatting is ook te verklaren het overigens bevreemdende feit, dat Joahaz en Jojachin onmiddellijk aan elkaar worden verbonden, maar Jojakim, die geschiedkundig daartussen staat, geheel wordt voorbijgezien. Hoewel hij ene meer betekenende persoonlijkheid was dan die beide andere, veel langer regeerde, zijne regering ook overvloedige stof tot klachten aanbood, daar in deze het begin van de Chaldeeuwse dienstbaarheid valt en de eerste inneming van Jeruzalem, en wat niet het minste was ook een tijd van groten druk onder hem plaats had, te weeg gebracht door zijn afvallen, en waarbij hij zelf het leven verloor (2 Kon. 24:1-6), zo behoorde hij toch niet in den zamenhang, omdat juist de wegvoering van Zedekia in het heidenland, en voornamelijk naar Babel moest worden afgebeeld.

In vs. 2 en 10 is het geheel der toen levende Israëlieten aangesproken. De moeder van deze is Israël als geschiedkundig volk, in zoverre het de nu nog levende en aangesprokene Israëlieten heeft voortgebracht. Wanneer nu in ene vraag vol verwondering gezegd wordt: wat was hare moeder, ene leeuwin onder de leeuwen nederliggende; zij bracht hare welpen op in het midden der jonge leeuwen, dan zijn de oude leeuwen, tussen welke Israël zich legerde, de andere volken en rijken in hun wereldse macht, in hunnen mensen vernielenden, veroveringszuchtigen, gewelddadigen aard. Tussen deze legers stelt Israël zich dus wat dezen hunnen aard betreft met hen gelijk, gedraagt zich als tot hen behorende, verenigt zich met dit hun wezen. Ene dubbele berisping wordt daardoor over Israël uitgesproken,
1) dat het zich met de andere volken gelijk stelt, ene roofgierige macht als deze wil zijn, en 2) dat het daardoor gevolgelijk ook zijne koningen verderft, hen in dat wereldse geweld intrekt-met andere woorden, het klaaglied klaagt tegen de toen levende Israëlieten: wat doet

toch uwe moeder Israël, dat zij zich met de heidense wereldmachten gelijk stelt, en daardoor hare koningen verleidt, en zich als heidense wereldheersers te willen gedragen! Met dit hoofdverwijt is de grondtoon der weeklacht uitgesproken. In het volgende wordt nu in de eerste plaats op twee voorbeelden gewezen, hoe en tot welk treurig einde Israël door zijn eigen zoeken naar heidense wereldmacht zijne koningen op gelijke wijze bedorven heeft. Daar het nu op zulke voorbeelden aankwam, niet op ene herhaalde optelling der laatste koningen, wordt Jojakim overgeslagen, bij wien het, daar hij niet in de macht der heidense volken eindigde, niet bleek, tot welk einde het leidde, als Israëlietische koningen leeuwen wilden zijn als de koningen der wereld. Daarentegen worden zeer gepast Joahaz en Jojachin tegenover elkaar geplaatst, die aan de beide wereldse machten, tussen welke toen Israël heen en weer wankelde, ten roof werden, terwijl de een door Egypte, de ander door Babel het loon vond voor het boeleren met de wereldmachten. Bij Joahaz vooral bleek het, dat Israël zich bij de heidense volken voegde, even als wanneer ene leeuwin zich onder de leeuwinnen legert. Het kende zich den leeuwenaard toe en wekte ook bij de koningen, die het voortbracht, den leeuwenaard op. Het verhief Joahaz uit het midden zijner koningszonen op den troon, en deze werd nu een jonge leeuw, handelde even als de heidense koningen met hunnen roofgierigen, den mensen vijandigen aard, die even als de leeuwen zijn. Dat had ten gevolge, dat de heidense volken op hen letten, tussen die beiden gemeenschap ontstond, zich enigzins met hen inlieten, maar ook het verdere gevolg was, dat het in verwikkelingen met deze geraakte, welke daarmee eindigden, dat het gevangen naar Egypte werd gesleept.

Wat de geschiedkundige betrekkingen aangaat zijn de wegvoering van Joahaz naar Egypte en die van Jojachin naar Babel parallel. Jojakim, die daar tussen staat, valt weg, maar omdat Jojachin meer betekende en voor het begin der Babylonische dienstbaarheid meer karakteristiek is, is hij geheel in zijne kleuren voorgesteld.

Merk hieraan, Gods rechtvaardigheid moest erkend worden, wanneer degenen, die anderen verschrikt en tot slaven gemaakt hebben, zelven verschrikt en tot slaven gemaakt worden; wanneer zij, die door misbruik van de macht tot verwoesting, die hun gegeven was tot opbouwing, zich zelf tot wilde beesten maken als brullende leeuwen en huilende beren als zodanig behandeld worden, wanneer zij, die gelijk Ismaël, hun hand tegen allen hebben, ten laatste zo ver komen, dat zij de hand van allen tegen zich hebben. Het is sedert lange aangemerkt, dat bloeddorstige tyrannen zelden in vrede sterven, maar dat hun bloed te drinken wordt gegeven, omdat zij het waardig zijn.

10. Uwe moeder o Israël (vs. 2) was als een wijnstok in uwe stilheid 1) (Ps. 80:9) geplant bij wateren; hij was vruchtbaar en vol ranken van wege vele wateren, die hem zo overvloedig voedsel doen toekomen.

Hebr. "in uw bloed" d. i. "in uwe volle levenskracht. " Men kan echter niet ontkennen, dat dit gebruik des woords zonderling is. And. : "in een gerusten staat" of met enige verandering der lezing: "in zijn bloed" d. i. die overvloed van wijn, van druivebloed opleverde.

11. En hij, deze wijnstok had sterke roeden, maakte heerlijke scheuten, geschikt tot scepteren der heersers, en de stem van elke roede werd hoog tussen de dichte takken, daar Israël onder

zijnen koning hoog opgroeide; en hij werd gezien, hij werd zichtbaar door zijne hoogte met de menigte zijner takken.

12. Maar hij werd door grimmigheid uitgerukt en ter aarde geworpen, en de oostewind heeft zijne vrucht gedroogd, daar de verzengende macht van de Chaldeeuwse legers zijne welvaart vernietigde; zijne sterke roeden zijn afgebroken en zijn verdroogd; het vuur heeft ze verteerd, het geslacht der heersers ging te gronde.

13. En nu van het standpunt der ballingschap beschouwd is hij de wijnstok, uwe moeder o Israël, geplant in ene woestijn, in een dor en dorstig land, waar hem gene levensstromen van dien aard, als hij tot zijnen voorspoedigen wasdom behoeft, meer toevloeien.

14. Daartoe is een vuur der vernietiging uitgegaan uit ene roede zijner ranken, van de koningen, dat zijne vrucht verteerd heeft, zodat aan hem gene sterke roede is tot enen scepter, een koningshuis niet meer bestaat, om te heersen. Dit, wat in dit hoofdstuk is geschreven, is ene weeklaagde, en is tot ene weeklage geworden (liever: en zal tot een klaagzang worden;) als de inhoud geheel zal vervuld zijn, dan zal Israël zijnen Profeet naspreken.

Van het beklagenswaardig lot der naar Egypte en Babel gedeporteerde vorsten gaat het lied over tot de schildering van het lot, dat de begeerlijkheid zijner vorsten aan volk en rijk bereidt. Israël geleek aan enen bij het water geplanten wijnstok; deze bracht sterke takken voort tot scepters, d. i. krachtige koningen, en groeide hoog op.

De vele wateren betekenen den Goddelijken zegen, die over Israël was, den rijken toevloed van genade. Wat in vs. 11 gezegd wordt, heeft vooral betrekking op den schitterenden toestand des volks ten tijde van David en Salomo, onder wien Israël tot een wereldrijk werd als Assur, van wien in Hoofdst. 31:3 iets dergelijks wordt gezegd.

In vs. 12 volgt op den hoogsten wasdom als een bliksemslag van den helderen hemel de ondergang van den wijnstok, van Jeruzalem en Juda, als de geboorteplaats der koningen en van het Davidische koningshuis. Terwijl in vs. 2-9 vroegere koningen als dragers van het Davidische koningschap, tevens van betekenis in hun lot voor den tegenwoordigen koning worden beklaagd, wordt nu Zedekia, en wel alles reeds geschied, als degene, met wien het Davidische koningschap te gronde gaat, voorwerp van beklaging. Het is dus een driekoningen lied, dat handelt over twee verbrokene heerschersstaven en een en die verbroken wordt.

De Profeet ziet reeds in den geest den koning Zedekia, die het laatste verderf over zijn volk gebracht heeft, als den verbroken staf des wijnstoks. Zo heeft hij ons de trapsgewijs voortgaande vermindering van zijn volk, in het verbreken van drie scepters, klagende voor ogen gesteld. Ja, het is een klaagzang, en zal tot een klaagzang des volks worden, die voortgaat van mond tot mond.

De klacht wordt tot ene klacht; zij is niet de fantasie van enen zwartgallige, maar de voorzegging ener klacht, welke werkelijk met duizende stemmen uit den mond des volks zal voortkomen; zij is gelijk het zaaisel, waaruit een rijpe oogst van klachten voortkomt. Voor het

volk hangt thans de hemel vol violen, maar spoedig zal het worden (Job 30:31 Job 1), "Mijne harp is tot ene rouwklage geworden, en mijn orgel tot ene stem der wenenden. " .

Tyrannie is de inleiding tot regeringloosheid, en wanneer de roede der regering veranderd wordt in een slang van verdrukking, dan is het recht bij God, te zeggen, dan zal geen sterke roede zijn tot een scepter om te regeren.

HOOFDSTUK 20.

STRAF DER HUICHELARIJ EN DER ONDANKBAARHEID.

I. Vs. 1-44. Deze nieuwe groep van profetische reden verschilt in des tijd van haar ontstaan van de vorige nog geen jaar. De inhoud is dan ook, wat den aard der zaak betreft, van de vroegere niet zeer verschillende; die heeft geheel en al betrekking op het nabijzijnd strafgericht, en men zou den redekring gevoegelijk de profetie van het gericht kunnen noemen. In de hier voor ons liggende rede draagt de Heere den Profeet op, de oudsten, die ter ondervraging tot hem zijn gekomen, hun vragen niet te beantwoorden, maar hun gruwelen hunner vaderen aan te wrijven (vs. 1-4). Diensvolgens wordt eerst het geslacht in Egypte, waaraan de Heere Zich door de zending van Mozes openbaarde, en de eis tot wegdoen van alles, wat van Egyptische afgoderij hem aanhing, als een ongehoorzaam geslacht voorgesteld, dat wel verdiend had, dat God Zijnen toorn over hen uitstortte, en alleen om de ere des Goddelijken naams met de wonderbare uitleiding was begenadigd (vs. 5-9). Vervolgens komt datzelfde geslacht volgens zijn gedrag in de woestijn, waar God het Zijne wet gaf om die te houden, en Zijne Sabbatten tot een verbondsteken, aan de beurt. Het was ook daar een "ongehoorzaam huis, " dat wederom een uitstorting van den Goddelijken toorn en den ondergang had verdiend. En wanneer het dan eindelijk werkelijk tot uitsterven in de woestijn moest worden veroordeeld, bleef het toch uit bijzondere verschoning in zijn overblijfsel behouden (vs. 10-17). Over dit overblijfsel wordt nu gehandeld. Daarvoor wordt de wet herhaald, daarmee een nieuw begin gemaakt met hetgeen met de vaderen in Egypte en aan den Sinaï was begonnen. Maar ook de kinderen dezer vaderen waren den Heere ongehoorzaam, en leefden niet naar Zijne geboden, zodat zij desgelijks het gericht des toorns ten verderve verdiend handen, en alleen om de ere van Gods naam, het doel, de inleiding in Kanaän, werden tegemoet gevoerd. Zij werden echter ingeleid reeds met bedreiging van latere verstrooiing onder de Heidenen, en spoedig werd ook voor de naastvolgende geslachten het gericht veroorzaakt, dat hen aan de zeden en afgodische rechten der Kanaänieten, onder welke zij woonden, overgaf (vs. 18-26). Hoe was nu dat geslacht, dat ten tijde der koningen leefde? Afgodische dienst op de hoogten is zo diep ingeworteld, dat het woord "hoogte" een algemeen gebezigd woord is geworden tot aanwijzing van bergen of heuvels, die ten afgodendienst bestemd zijn, juist daarom wil de Heere met hen niets te doen hebben en niet door hen gevraagd zijn (vs. 27-31). Er komt dan nu een tijd, dat men lust heeft, zich geheel aan het heidendom over te geven. Maar dat zal niet geschieden, de Heere zal Zijn recht op Israël weten te verdedigen, zal uit de volken, waarheen Hij ze verstrooid heeft, hen in ene woestijn der volken brengen, daar met hen rechten, de afvalligen uit hen wegdoen, en ten laatste ene Hem welgevallige gemeente in het heilige land herstellen (vs. 32-44

1. En het geschiedde in het zevende jaar der wegvoering van Jojakim, dus in het jaar 592 v. C. (Hoofdst. 1:2), in de vijfde maand op den tienden dier maand Abib, in het begin van onze maand Augustus, dat er mannen uit de oudsten van Israël kwamen, om den HEERE te vragen, even als in Hoofdst. 14:1; en zij zaten neer voor mijn aangezicht.

Wij zien, dat het volk Gods ook in de ballingschap niet aan Magiërs, sterrewichelaars, tovenaars enz. is overgeven, daar zij tot den Profeet komen.

Vergelijken wij de tijdsopgaaf in vs. 1 met die in Hoofdst. 1:2; 8:1 en 24:1, zo kwam dit woord Gods 2 jaren, 1 maand en 5 dagen na Ezechiëls roeping tot den Profeet, 11 maanden en 5 dagen na de openbaring in Hoofdst. 8, en 2 jaren en 5 maanden vóór de insluiting van Jeruzalem door de Chaldeën; het valt dus bijna in het midden van de eerste afdeling der werkzaamheid van den Profeet.

Het gezantschap had waarschijnlijk ene bijzondere aanleiding in de tijdsomstandigheden, in ene gunstige wending, die de aangelegenheden der coalitie hadden genomen; zij willen bevestiging van hun blijde verwachtingen verkrijgen uit den mond van den profeet, want zo lang deze in zijne vroegere gezindheid volhardt is de zaak hun toch niet gerust. De zwevende vraag is niet in ‘t algemeen om zegen, maar om zegen zonder gericht en zonder bekering, heil voor het volk zo als het nu is. Dat daarmee ene totale verandering moet plaats hebben, wanneer het voor zegen geschikt zal zijn, daaraan denken zijn niet.

Genoeg is het, dat slechts gezegd is, dat zij gekomen zijn om te vragen, want uit de wijze, op welke de profeet hun moet antwoorden, zien wij, dat zij om redding en omtrent den weg der zaligheid niet hebben gevraagd, maar de politieke zaken bekommerden hen, gelijk ook wij eerder vragen: "Wachter! is de nacht bijna voorbij?" dan "hoe kan ik genade vinden?" Wij zijn zozeer bezorgd voor de toekomst. Deze wordt toch slechts naar dat ons verleden was. Wij moesten meer zorg hebben over het voorbijgegane.

2. Toen nog voordat zij aan het woord waren gekomen, geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

3. Mensenkind! spreek tot de oudsten van Israël en zeg tot hen: Alzo zegt de Heere HEERE: Komt gij om Mij te vragen? Zo waarachtig als Ik leef, zo Ik van u gevraagd worde! spreekt de Heere HEERE; gij hebt geen recht op een antwoord, zo als gij begeert.

4. Zoudt Gij a) hun recht geven, zoudt gij hun recht geven, hun zaak goed maken, hen voorspreken (Hebr. zoudt gij hen richten, zult gij hen richten, welnu dat ware recht) o mensenkind; maak hun de gruwelen hunner vaderen bekend, en houdt hun voor het geduld en de lankmoedigheid, die Ik tot hiertoe met hen had.

a) Ezech. 22:2; 23:36.

Het weigeren van een antwoord van de zijde des Heeren moet niet in den absoluten zin worden verstaan; zij verkregen een antwoord, maar een geheel ander dan zij verwachtten en begeerden, een dat geheel en al hun wensen tegensprak. De vroeger reeds verkondigde Goddelijke straf wordt nu dreigender en komt nader. Binnen weinige jaren zullen Jeruzalems puinhopen daar staan als een gedenkteken van Gods toorn, de Profeet komt daar voor als een rechter des volks (vs. 4; 22:2; 23:36 wien God zelf een deel van Zijne rechterlijke macht en hoogheid heeft overgedragen, en vervult geheel zijne roeping, om Israël zijne zonde bekend te maken.

De Heere God wijst er Israël op, dat niet alleen hun eigene zonden, maar ook de zonden der vaderen reden genoeg waren, om hen als volk af te snijden. Juda moest het weten, welk een God, traag tot toorn, Hij was geweest, dewijl Hij sinds eeuwen geduld had gehad met dat volk, en dus niet eerder kwam met de roede Zijner verbolgenheid, aleer de maat der zonde vol was.

5. Wijs hen in Mijnen naam op de verkiezing hunner vaderen in Egypte en hoe deze Mijne geboden wederstreefden; zeg tot hen: Alzo zegt de Heere HEERE: Ten dage als Ik Israël verkoos, hetwelk plaats had, toen Ik Mozes tot Mijnen knecht riep en dezen tot hen zond, om hen uit de dienstbaarheid te redden, zo hief Ik zwerende (Deut. 32:40) Mijne hand op tot het zaad van het huis Jakobs, gelijk blijkt uit de rede tot Mozes in Ex. 6, en maakte Mijzelven hun in Egypteland bekend, gelijk blijkt uit de mededeling van den naam Jehova (Ex. 3:14 vv.); ja Ik hief Mijne hand tot een eed (Ex. 3:7 vv.) tot hen op, zeggende: Ik ben de HEERE, uw God.

6. Ten zelven dage hief Ik Mijne hand tot hen op, ook door de tien plagen, die Ik over Egypte bracht, om hun loslating door Faraö af te persen (Deut. 4:34), dat Ik hen uit Egypteland uitvoeren zou in een land, dat Ik voor hen uitgespeurd, met grote zorgvuldigheid als het beste voor hen uitgezocht had, vloeiende van melk en honing, hetwelk tot sieraad is van alle landen.

De inhoud dezer verzen rust op Ex. 6:2 vv. waar de Heere Zich aan Mozes en door deze aan de kinderen Israëls naar Zijn wezen, dat in den naam van Jehova lag opgesloten, openbaarde, en waarnaar Hij Zich den Patriarchen nog niet had geopenbaard. Met de verkiezing tot een volk van Jehova was volgens vs. 7 den Israëlieten van zelf de loslating van Egypte's afgoden geboden, hoewel het uitdrukkelijk verbod, om andere goden te vereren (Ex. 20:3) eerst aan den Sinaï is gegeven.

Reeds dadelijk, toen God aan het volk Zijn raadsbesluit bekend maakte om het uit het land der dienstbaarheid te verlossen, werd de bedoeling Gods duidelijk: niet het oude geslacht, dat aan den afgodendienst hing, maar een geslacht, nieuw naar den geest, moest Egypte verlaten.

7. En Ik zei tot hen, al was het ook niet met uitdrukkelijke woorden, doch gelijk van zelf voortvloeide uit de bedoelingen Mijner genade met hen: Een ieder werpe de verfoeiselen zijner ogen weg, die tot hiertoe bedrevene afgoderij (Joz. 21:14), en verontreinigt ulieden niet met de drekgoden van Egypte: Ik de HEERE, ben uw God.

8. Maar zij waren weerspannig tegen Mij, en wilden naar Mij niet horen (Ps. 106:7), niemand wierp de verfoeiselen zijner ogen weg, noch verliet de drekgoden van Egypte: daarom zei Ik, gelijk zij wel verdiend hadden, dat ik Mijne grimmigheid over hen uitgieten zou, om Mijnen toorn tegen hen te volbrengen in het midden van Egypteland, dat Ik ze door de Egyptenaars zou hebben laten omkomen (Exodus 14:9 vv.).

De geschiedenis bericht niet uitdrukkelijk zulk een afval van het volk in Egypte, gelijk hier wordt verweten, toch doen de mededelingen van de Boeken van Mozes (Ex. 32:1 vv. Lev. 17:7) over de nog in de woestijn voortdurende neiging des volks tot het Egyptische, daaraan

denken. Dat de Israëlieten in Egypte over ‘t algemeen de afgoden hebben gediend, wordt bevestigd door Joz. 24:14 vv. en was dit het geval, dan kan men verwachten, dat deze neiging niet aanstonds zal hebben opgehouden, nadat de waarachtige God Zich onder hen had bekend gemaakt.

God bevestigt hier, dat de Joden als het ware niet moesten berispt worden, dewijl zij pas gisteren begonnen waren te zondigen. Het zou nu niet genoeg zijn geweest, dat de jongste overtredingen voor de rechtbank waren getrokken, maar God beveelt te beginnen met de vaderen, alsof Hij wil zeggen, dat dit volk van den beginne aan een verdorven volk was geweest. Zoals hun ook Stéphanus verwijt: Gij onbesnedenen van harte, gij wederstaat altijd den Heiligen Geest, zoals ook uwe vaderen hebben gedaan. En Christus had gelijkelijk te voren gezegd: Gij vervult de maat uwer vaderen. Wij weten nu hoe dikwijls dergelijke berispingen bij de Profeten voorkomen. God zegt derhalve, dat sedert Hij het zaad van Israël had uitverkoren, het gebleken was, hoe groot, zowel de goddeloosheid als de verhardheid van dat volk was geweest.

9. Doch Ik liet die openbaring van Mijnen toorn na; Ik deed het om Mijns naams wil (Ps. 106:8) opdat Hij niet ontheiligd wierde voor de ogen der Heidenen, der Egyptenaren, in welker midden zij waren, aan welke Ik Mij door grote tekenen en wonderen voor derzelver ogen bekend gemaakt heb, om hen uit Egypteland uit te voeren, opdat zij niet zouden kunnen zeggen, dat Ik Mijn voornemen niet kon volvoeren (Num. 14:13 vv. .).

Om Mijns naams wil, zegt de Heere, deed Ik aan hen, wat Ik gedaan heb. Zij waren het niet waard, hadden het niet verdiend; maar Mijne openbaring, die Ik gegeven had voor de ogen der Heidenen, in wier midden zij waren, moest niet voor diezelfde ogen worden ontheiligd, als hadde Ik den naam, wel te willen, maar niet te kunnen.

God houdt de ere Zijns naams zo hoog, dat Hij om dezen veel in de goddelozen voorbijziet (Ex. 32:12-14).

10. En Ik voerde hen uit Egypteland, en bracht hen in de woestijn (Ex. 19 en 20).

11. Daar gaf Ik hun van den Sinaï Mijne inzettingen, en maakte hun Mijne rechten bekend; a) dewelke, zo ze een mens doet, zal hij door die leven (Lev. 18:5).

a) Rom. 10:5. Gal. 3:12.

12. Daartoe ook gaf Ik hun in de inzetting Ex. 16:22 vv. Mijne Sabbatten, om een teken te zijn tussen Mij en tussen hen, opdat zij zouden weten, dat Ik de HEERE ben, die hen heilige(Ex. 31:13).

Aan het uit Egypte uitgevoerde volk gaf God aan den Sinaï wetten, door welke het tot Zijn volk zou worden geheiligd, opdat het voor God leefde. De kern van allen daarin verordenden godsdienst was de sabbatviering, die een teken tussen Hem en Israël in zoverre was, omdat Hij met den Sabbat enen dag van verkwikking en verheffing des geestes en een voorsmaak

der zaligheid schonk, tot welke het volk van God op den dag zijner volmaking zou komen, en zij dus konden zien, dat Jehova hen heiligde.

13. Maar het huis Israëls werd weerspannig tegen Mij in de woestijn; zij wandelden in Mijne inzettingen niet, en verwierpen Mijne rechten; dewelke, zo ze een mens doet (vs. 11), zal Hij door dezelve leven; en zij ontheiligden Mijne Sabbatten zeer (Ex. 16:27 vv.), dat Ik zei, Mijne grimmigheid te zullen uitgieten over hen in de woestijn, om hen te verdoen (vs. 8).

Die den Sabbat hield droeg daardoor het teken, dat Israël van alle andere volken onderscheidde, het teken van de bijzondere verhouding, waarin Israël tot Jehova stond, dus het verbondsteken. Het niet ijveren was daarentegen een breken van het verbond, een werkelijk afvallen van den éénen waren God, den Schepper des hemels en der aarde, den Heilige Israëls, en, in zoverre buiten Hem geen ander God is, ene middellijke afgoderij.

De door God ingestelde en Israël bijzonder eigenaardige Sabbat is ene werkelijke herhaalde belijdenis Gods omtrent Zijn volk, en van het volk tot zijn God, een teken, dat God dit volk heiligt, het uit de menigte der overige volken als Zijn volk afzondert. Over uitwendige Sabbatschending gedurende den tocht door de woestijn bericht de geschiedenis niet (Num. 15:32 vv.). Waar de man, die op den Sabbat hout gelezen had, voor de gemeente werd gebracht en door deze na verkregene beslissing, gestenigd werd, daar toont dit integendeel, dat het aan ijver in dit opzicht niet ontbrak. De Profeet stemt echter overeen met Jes. 58:13 vv. en met Mozes zelven, die gebiedt den Sabbat te heiligen, dien in ieder opzicht Gode te wijden, en geheel aan het gebied van eigen belang, van eigen zondige neiging te onttrekken. Diensvolgens kan onmogelijk de viering met trage rust volbracht zijn. Het begrip van sabbatviering ligt dieper en geestelijker: "gij moet van uw werken aflaten, opdat God Zijn werk in u volbrenge. " In dien zin den Sabbat vieren kan alleen de waarlijk godvruchtige, zodat alles, wat in de Boeken van Mozes over het gebrek van ware godsvrucht onder het volk in de woestijn spreekt, tevens de aanklacht bevat van ontheiliging der Sabbatten .

Wat zal er dan worden van dezulken, ook onder de Christenen, die hunnen sabbat of Zondag zelfs met zuipen, spelen enz. doorbrengen!

14. Maar Ik deed het, Ik bewees lankmoedigheid, om Mijn naams wil, opdat die niet ontheiligd wierde voor de ogen van die Heidenen, voor welker ogen Ik hen uitvoerde (Num. 14:16).

15. Evenwel moest Ik de gedachte omtrent hun vernietiging toch tot ene zekere hoogte volbrengen, zo niet door al te ver gaande verschoning de ere Mijns naams op andere wijze zou lijden. Zo hief Ikdan ook Mijne hand op tot hen in de woestijn, dat Ik hen niet zou brengen in het land, dat Ik hun gegeven had, vloeiende van melk en honing, hetwelk het sieraad is van alle landen (Num. 14:11 vv. Ps. 95:11; 106:26).

De Profeet laat ons hier weer de tot een eed opgeheven hand zien, en wel tot den eed, het trouweloze volk niet in het land, dat van melk en honing vloeit, te voeren (vgl. vs 6); hij laat

ons echter ook in het medelijdend oog van God zien, dat ten minste de zonen in het land wil laten komen, om het volk niet geheel te verdelgen.

16. Daarom, dat zij Mijne rechten verwierpen, en in Mijne inzettingen niet wandelden, en Mijne Sabbatten ontheiligden: want hun hart wandelde hun drekgoden na (Amos 5:25 vv.).

17. Doch Mijn oog (Hoofdst. 5:11; 7:4)verschoonde hen in zoverre, dat Ik hen niet verdierf, ook tot in de jongere generaties (Num. 14:20 vv.), en gene voleinding met hen maakte in de woestijn 1), zodat zij geheel zouden zijn te niet gegaan, zo als zij eigenlijk hadden verdiend.

1) De geschiedenis der worstelingen tussen de zonden van Israël, waardoor zij trachten zich zelven te verderven en de barmhartigheid van God, waardoor Hij trachtte hen te behouden en gelukkig te maken, wordt hier vervolgd; en de bewijzen van die worstelingen in deze verzen hebben betrekking tot hetgeen voorgevallen is tussen God en hen in de woestijn, waarin God Zich zelven eerde en zij zich onteerden.

18. Maar Ik zei tot hun kinderen in de woestijn, het opgroeiend geslacht van hen, die eens uit Egypte waren getogen, terwijl Ik vóór den intocht in Kanaän door herhaling der wet liet vermanen, wandelt niet in de inzettingen uwer vaderen, zo als zij die het eerst in Egypte en vervolgens de 40 jaren in de woestijn gemaakt hebben, en onderhoudt hun rechten niet, die in allerlei afgodische gebruiken en zondige gewoonten bestaan, en verontreinigt u niet met hun drekgoden (vs. 7).

In vs. 16 en 17 is van het eerste geslacht der woestijn gehandeld; daarentegen handelen nu de verzen 18-26 verder van het tweede geslacht in de woestijn. God vermaande het, dat het bij Hem en Zijn woord zou blijven, maar de zonen deden als hun vaderen zodat God reeds in de woestijn Zijnen toorn aan hen dacht te stillen. Hij liet het echter ook ditmaal na om Zijns naams wil, bedreigde ze toch met verstrooiing onder de Heidenen, en gaf degenen, die Zijne inzettingen verachtten, in slechte gewoonten, valsen godsdienst, ja gruwelijken Molochdienst over.

Tot de kinderen van het eerste geslacht behoort de gehele tweede wetgeving (Deuteronomium), met hare ernstige vermaningen, zo als die in de velden van Moab werd gehoord en in het 5de Boek van Mozes staat opgetekend.

De vaders worden volgens hun volhardende ongehoorzaamheid tegen de wetgeving des Heeren enigermate voorgesteld als wetgevers naar eigen zin en op eigen hand.

Zulk ene grote kracht heeft de goddeloosheid, dat men die als ene wet eerbiedigt; want de duivel en de wereld hebben ook hun statuten en rechten, die zeker meer worden waargenomen dan Gods geboden.

19. Ik ben de HEERE, uw God, wandelt in Mijne inzettingen, daar Ik u in plaats van uwe vaderen, die verslagen zijn in de woestijn, tot Mijn verbondsvolk heb gemaakt, en onderhoudt Mijne rechten, en doet die(vs. 11).

20. En heiligt Mijne Sabbatten, en zij zullen tot een teken zijn tussen Mij en tussen ulieden, opdat gij weet, dat ik, de HEERE, uw God ben1) (vs. 12).

1) Hier verzekert de Heere zo duidelijk mogelijk, dat het onderhouden van den Sabbath een teken is, dat er een goede verstandhouding bestaat tussen God en de zielen. Wie in waarheid behoefte gevoelt om den Sabbath te heiligen, toont daardoor, dat hij zijn roeping tegenover God bewust is. Daarom worden ook terecht de Sabbatten genoemd middelen tot heiligmaking.

21. Maar die kinderen waren, zo als het voorgevallene in Num. 20:1-9 bewijst, ook weerspannig tegen Mij: zij wandelden niet in Mijne inzettingen, en Mijne rechten namen zij niet waar, om die te doen; welke, zo ze een mens doet, zal hij door dezelve leven: zij ontheiligden Mijne Sabbatten, dat Ik zei, Mijne grimmigheid te zullen uitgieten over hen, volbrengende Mijnen toorn tegen hen in de woestijn.
1) (vs. 13).

1) Zij, die Gods inzettingen ontrouw zijn, verwerpen dezelve; zij tonen, dat zij een gering gevoelen daarvan hebben, gelijk ook van Hem, Wiens inzettingen het zijn. Zij verontreinigden Gods Sabbatten, gelijk hun vaders deden. Merk hieraan, de ontheiliging van Gode Sabbathdag is ene inleiding tot alle goddeloosheid, zij, die den heiligen tijd besmetten, zullen niets zuiver houden.

22. Doch Ik keerde, zo als uit Mijn handelen met Bileam blijkt (Deut. 23:5) Mijne hand af, en deed het om Mijns naams wil, dat Ik de uitstorting van Mijnen toorn nog terughield, opdat Hij, Mijn naam, voor de ogen der Heidenen niet zou ontheiligd worden, voor welker ogen Ik hen uitgevoerd had (vs. 14).

23. Ik hief ook Mijne hand tot hen op in de woestijn, om Mijne bedreiging met enen eed te bekrachtigen, terwijl zij Mij in de gedaante zo als zij in hun nakomelingen zouden worden, zo levendig voor den geest stonden, als hadden zij deze vorming, die in beginsel reeds aanwezig was, reeds in haar geheel in zich. Ik zwoer, dat Ik hen verspreiden zou onder de Heidenen, en hen verstrooien in de landen (Deut. 4:26 en 27).

24. Omdat zij Mijne rechten niet gedaan hadden, maar Mijne inzettingen verworpen, en Mijne Sabbatten ontheiligd hadden, en hun ogen achter de drekgoden hunner vaderen waren (vs. 15 en 16).

25. Ene verschoning als in vs. 17 zou dus nu niet meer plaats hebben, maar Ik bereidde nu de volvoering Mijner bedreigingen daardoor voor, dat Ik ze overgaf in verkeerden zin om te doen dingen, die niet betamen (Rom. 1:28). Daarom gaf Ik hun ook in tegenstelling tot Mijne goede en leven aanbrengende wet, besluitingen, inzettingen, die niet goed maar integendeel ten hoogste kwaad waren, en rechten waarbij zij niet leven zouden, maar sterven moesten. Ik liet hun vrijheid om de schandelijkste gewoonten te volgen.

26. En Ik verontreinigde hen in hun giften; Ik verhinderde het niet, dat zij zich bezoedelden door hun offergaven, die zij ter ere van den Moloch brachten, omdat zij door het vuur deden

doorgaan al wat de baarmoeder opent, alle eerstgeborenen (Lev. 18:21); opdat Ik ze verwoesten zou, het gericht der verwoesting zou tegemoet voeren, ten einde dat zij door de straf, die over hen kwam, zouden weten, dat Ik de HEERE ben, hun Vader en God, dien zij verachtten, God in den volsten zin des woords, en dat hun verlaten niets dan ellende was.

Tegenover eigengemaakte wetgeving, tegenover welke de eerste generatie schuldig was, staat in vs. 19 de vernieuwing der wet van Sinaï. In zoverre echter de tweede generatie, die op de herhaling en vernieuwing betrekking heeft, den overgang in Kanaän teweeg brengt, ja, dit Israël reeds naar zijn beginsel in zich sluit, zo staat met die herhaling reeds de bedreiging met de ballingschap in vs. 23 in verband.

Ware het nieuwe geslacht in waarheid geestelijk nieuw geweest, zo zou het zulke ernstige waarschuwingen en sterke bedreigingen, als het 5de Boek van Mozes bevat, niet hebben nodig gehad. De gezindheid van het nieuwe geslacht was echter door alle voorafgegane strafgerichten nog geenszins ene geheel verbrokene geworden; nog altijd had de tucht Gods haar doel niet bereikt (Deut. 29:4).

De Profeet onderscheidt wel het geslacht, dat uit Egypte trok, en dat God tot sterven in de woestijn had veroordeeld, van dat, hetwelk in de woestijn was opgegroeid; maar dit laatste, of de zonen van degenen, die in de woestijn waren gevallen, die in het land Kanaän werden gebracht, neemt hij vervolgens in vs. 27 met alle volgende geslachten als een geheel te zamen inbegrip der vaderen van het in zijnen tijd levende geslacht. Hieraan wordt nu werkelijk de straf uitgeoefend, die reeds gedreigd was, maar niet gedreigd als ene zodanige, welke reeds had moeten worden uitgeoefend, doch ten gevolge ener verschoning nog was uitgesteld. Integendeel was de tijd der verstrooiing van den beginne af niet nader bepaald, en zo sluit, wat tegenwoordig vervuld werd, met hetgeen vroeger gedreigd was, zich tot een geheel te zamen, ten gevolge van de reeds bij Mozes heersende beschouwing des volks in zijne successieve geslachten als ene aaneengeslotene eenheid.

Van vroegen tijd af zijn de uitleggers het daarover oneens geweest, wat men onder de niet goede en niet levend makende inzettingen en rechten moest verstaan, welke God volgens vs. 25 aan het tweede geslacht in de woestijn (in zijn geheel met de volgende geslachten) gaf, en van welke in vs. 26 een voorbeeld wordt aangevoerd. Zeer ten onrechte denken vele kerkvaders aan de Goddelijke wet zelf, van welke God zelf hier betuigt, dat zij niet zalig maakt; wij moeten ons echter integendeel met die uitleggers verenigen, die erkennen, dat hier heidense zeden en godsdienst bedoeld zijn.

Wat hebben wij te verstaan door de besluitingen, welke niet goed waren, en de rechten, bij welke zij niet leven konden? Heeft men hier te denken aan de schaduwachtige geboden? Deze ware zeker moeilijk en uit dien hoofde zeer onaangenaam, (Hand. 15:10); ook kon men door het waarnemen van deze lastige plechtigheden het leven niet erlangen. Maar die opvatting komt in het geheel niet overeen met het verband van zaken. Hier wordt blijkbaar gesproken van ene straf, welke de Israëlieten zich door hun wangedrag hadden op den hals gehaald. De Heere zegt uitdrukkelijk, vs. 24, 25: omdat zij Mijne Sabbatten ontheiligd hadden. Daarom, om deze hardnekkige ongehoorzaamheid, gaf Ik hun ook besluitingen, welke niet goed waren,

en rechten, bij welke zij niet leven konden. Het geven derhalve van deze besluitingen en rechten was het gevolg en de rechtvaardige straf van Israëls ongehoorzaamheid aan Gods wetten. Haar hoe strookt het nu, dat God wetten zou gegeven hebben, tot ene straf van het overtreden Zijner wetten? Om nu niet eens op te merken, dat de benaming van besluitingen, welke goed waren, wat al te hard zij, voor de schaduwachtige geboden omtrent de plechtigheden van den eredienst. Wij verstaan daarom door de besluitingen en rechten, rechterlijke besluiten en vonnissen, welke niet goed, maar zeer nadelig waren, en de meest geduchte onheilen over het volk brachten, zware strafgerichten, onder welke zij niet leven konden. Dit beantwoordt allerduidelijkst aan het verband van zaken en de oorspronkelijke woorden hebben meermalen deze betekenis. Het is waar, die zelfde woorden komen ook in vs. 24 voor, maar in den zin van wetten en geboden. Dan het is ene sierlijke manier van spreken, antanaclasis genoemd, wanneer dezelfde woorden in onderscheidene betekenissen genomen worden.

Gods gericht begon daarmee, dat aan Israël de verkeerde instellingen en de dode rechten van Kanaän tot straf zijn gegeven: omdat zij niet Mijne goede wet wilden, heb Ik hun Kanaäns verkeerde wet gegeven.

God heeft de menselijke natuur zo ingericht, dat op den afkeer van Hem gehele verduistering en vernieling volgt, dat geen maat houden in dwaling en zonde, geen blijven staan op de middelste trappen mogelijk is, dat de mens, hoe gaarne hij ook zou willen blijven staan, tegen zijnen wil van trap tot trap moet naar beneden zinken; de afval van God is de schuld, de exces der dwaling en het zedelijk wegzinken is het verdiende lot, dat allen gaarne zouden willen ontgaan, wanneer dit in hun macht stond.

Juist dat, wat hun kwalijk bekomt en vol dood en verderf is, heeft de grootste aantrekkingskracht voor de mensen.

De kiem zelfs van dien openbaren afval, waarmee men later misdadig den afgodendienst huldigde (vs. 31), lag reeds in het geslacht der woestijn, hetwelk in Kanaän introk, en openbaarde zich slechts op verborgene, weinig in ‘t oog vallende wijze; daarom bestonden reeds Mozaïsche verboden, welke, voor die vermenging waarschuwden, en betrekking hadden op ene omkering van het gebod (Exod. 13:12 vv.) tot afgoderij.

27. Daarom, omdat nu ten opzichte van het tegenwoordige geslacht de tijd van voorbereiding ten einde is, en die der uitvoering Mijner bedreiging gekomen (vs. 23), mensenkind! spreek tot het huis Israëls, om hun de volkomene gerechtigheid van hetgeen Ik nu doe te doen gevoelen, en zeg tot hen: Alzo zegt de Heere HEERE: Hiermede nog hebben Mij uwe vaderen, namelijk de latere geslachten dergenen, van welke in vs. 18-26 sprake was, van welke geslachten gij onmiddellijk afstamt, gesmaad, dat zij door overtreding, door schandelijke ontrouw tegen Mij overtreden hebben.

28. Als Ik hen in het land gebracht had, over hetwelk Ik Mijne hand opgeheven had, om hetzelve hun te geven (vs. 6), wat deden zij dan in den tijd der richters en koningen-ziet-zo zagen zijin dit heilige land, dat Mij toebehoorde, naar allen hogen heuvel en alle dicht

geboomte, en offerden daar hun offeren; en gaven daar hun tergende offeranden, die Mij tot smart en verdriet waren, omdat zij ze den afgoden brachten (Deut. 32:16 en 21), en daar zetten zij hunnen lieflijken reuk, en daar offerden zij hun drankofferen (Hoofdst. 6:13; 16:24 vv. 1 Kon. 14:23. 2 Kon. 17:10 vv. Ki).

29. En Ik zei dikwijls genoeg tot hen door Mijne profeten: Wat is die hoogte, waarhenen gij gaat? Doch zij sloegen op zulk ene vermaning geen acht, maar gingen onbekommerd verder. Nochthans is de naam daarvan genoemd hoogte, tot op dezen dag toe; de dienst op de hoogte is ondanks Mijn vermanen nog niet geheel geëindigd.

30. Daarom, omdat met dat zo gewone woord de bestendige afval Mijns volks van Mij duidelijk bewezen is, zeg tot het huis Israëls, om hun dien afval in een korten zamenhang nogmaals te doen gevoelen en de afwijking in vs. 3 te herhalen, nadat zo grondig reden gegeven is: Alzo zegt de Heere HEERE: Zijt gij verontreinigd geworden in den weg uwer vaderen, en hoereert gij achter hun verfoeiselen, met de afgoden, welke zij hebben gediend.

31. Ja met het offeren uwer gaven aan afgoden, die nog bij de oude gevoegd zijn, met uwe kinderen door het vuur te doen doorgaan, zijt gij verontreinigd aan al uwe drekgoden tot op dezen dag toe (vs. 26); en zou Ik van u gevraagd worden, o huis Israëls, die zo afgodisch en trouweloos jegens Mij handelt? Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik van u gevraagd worde!

Terwijl de Profeet zich nu in ‘t bijzonder tot zijne tegenwoordige omgeving wendt, kastijdt hij eerst het verraad, dat het volk, nadat het door de onuitputtelijke genade in het land der belofte gevoerd is, aan zijnen God heeft gepleegd; op alle hoge heuvelen en onder elken dichten boom werd den vreemden goden geofferd. De Profeet herinnert vooral aan het schandelijk misbruik van den naam "hoogte", welke in zijne afgodische betekenis tot op dezen dag was gebleven. Waarlijk, niet opwaarts, maar nederwaarts zijn zij gekomen, doordat zij op de hoogten stegen. En zo is deze naam tot een blijvend gedenkteken van hun afschuwelijk verraad jegens den genadigen God geworden, die hen op ene geheel andere hoogte wilde trekken; maar, helaas! het tegenwoordige geslacht is nog geheel als het oude, de kinderen zijn steeds op de wegen van gruwelen voortgewandeld even als de vaderen.

God spreekt tot hen op een toon van verwijt (1 Kon. 9:13): "Wat is die hoogte, waarhenen gij gaat?" hoe kunt gij, in plaats van Mij in Mijn waarachtig heiligdom te zoeken, u naar die ellendige plaatsen met hun ellendige afgoden wenden? En toch worden deze plaatsen hoogten genaamd tot op den huidigen dag in den zin van heiligdommen, en in de mening, daaraan iets bijzondere te hebben.

Niet op hoogten van menselijke filosofie, maar in de hoogte en in het heiligdom woont de Heere, die bij de verootmoedigde en de beangstigde harten woont (Jes. 57:15).

De Heere wil niet gevraagd zijn, want nu is het vooreerst niet de tijd om te denken aan de opheffing van het reeds begonnen gericht, zo als het lang te voren was verkondigd (vs. 13),

aan terugkering en zegen, maar aan de bepaling, aan de eindbedoeling Gods bij dit gericht, namelijk de reiniging van dit geslacht, de toebereiding daarvan voor den tijd der genade.

32. Daarom, zo zeg hun verder in Mijnen naam, dat in uwen geest opgeklommen is zal geenszins geschieden, dat gij zegt: Wij zien dat de overige volken in hunnen afgodendienst voorspoedig zijn en het hun wel gaat, terwijl wij met onzen van hen afgezonderden godsdienst geen geluk hebben, daarom, zullen wij als de Heidenen rondom ons, en als de geslachten der landen, de natiën in verschillende delen der aarde zijn, dienende even als zij (Deut. 4:28) hout en steen. Zulk ene gezindheid zal Ik te niet doen, en weten, hoe Ik die zal vernietigen.

De Heere laat het bij de afwijzing in vs. 31 niet blijven; Hij slaat thans een blik op hun hart, en vindt daar, in plaats van de liefde tot Hem en het berouw over hun dwaalwegen, de neiging tot afhoereren, om eveneens te doen als de heidense volken. Bij deze hun hoofdzonden grijpt Hij hen aan, en terwijl Hij in vs. 32-44 uitvoerig voorstelt, hoe deze hun neiging nooit en nimmer in den door hen bedoelden zin bevrediging zal vinden, maar hen wel zal overmeesteren, hoe Hij hen door harde gerichten zal leiden en louteren, totdat zij, gelouterd en bekeerd, eindelijk de zaligheid deelachtig en waardig worden, geeft hij daarmee een profetisch overzicht over de gehele toekomst van Israël van de dagen van Ezechiël tot het einde der geschiedenis.

Het zou strijden met het wezen Gods, in ‘t bijzonder met Zijnen naam Jehova, wanneer Israël werd als de Heidenen. Het omgekeerde zal integendeel juist plaats hebben, dat namelijk de Heidenen worden als Israël, want de aan dit volk ingeschapene idee, in welke het verkoren is uit al de volken der aarde, is de idee van het volk Gods, waardoor Israël tevens drager is van de idee der mensheid in ‘t algemeen. Overeenkomstig de schepping is de idee der mensheid, Godes te zijn (Luk. 3:38). Door wederherstelling krachtens de verlossing, moet zij daardoor tot volkomenheid komen, dat God alles in allen is (1 Kor. 15:28), of dat de mensen Zijne onderdanen zijn, en Hij hun God is (Openb. 21:3). Wanneer nu de verwezenlijking van deze idee van Israël en van de mensheid in ‘t algemeen, in de volheid der tijden in den éénen mens geschiedt, die, gelijk Hij Israël is, zo ook "de Zoon des mensen, " zo verbindt zich Zijne geschiedkundige verschijning aan de ene zijde naar het vlees aan Israël, maar aan de andere zijde naar den geest ontwikkelt zich uit Hem de nieuwe mensheid, die het in geest en waarheid is, het volk van God, dat Israël moet voorafbeelden. De uitstorting van den door Hem Beloofden, van Zijnen Geest toont daarom niet aan, dat Israël tot Heidenen geworden is, al werden hun talen gesproken, maar dat de Heidenen tot Israël zijn geworden (Hand. 2).

Ook Christenen kunnen niet maar eenvoudig weg weer Heidenen worden.

33. Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heers HEERE:Mijne koninklijke regering over u kan nooit daardoor worden opgeheven, dat gij die niet meer wilt. Door zulk ene verwerping wordt slechts Mijn onvernietigbaar koningschap genoodzaakt ene verschrikkelijke gedaante aan te nemen. Zo waarachtig als Ik leef, zo Ik niet met ene sterke hand, en uitgestrekten arm, en met ene uitgegotene grimmigheid over u zal regeren! zo als Ik eens over Egypte heb geheerst, welks koning zei: Wie is de Heere, dat ik Zijne stem zou gehoorzamen (Ex. 5:2; 6:1 en 6)?

34. Want Ik zal, gelijk Ik eens uwe vaderen uit Egypte gevoerd heb, u uit de volken voeren, niet lichamelijk en plaatselijk, maar door geestelijke afzondering uit de gemeenschap met hen, zodat het nimmermeer tot ene ineensmelting met de heidenwereld bij u zal komen, enIk zal u vergaderen uit de landen, waarin gij ten gevolge Mijner straffen verstrooid zijt; door ene sterke hand en door enen uitgestrekten arm, en door ene uitgegotene grimmigheid, zodat gij integendeel tot een op zichzelf bestaand, tot één geheel verbonden volk zijn en blijven moet.

35. Daartoe zal Ik, gelijk Ik eens uwe vaderen na den uittocht uit Egypte in de woestijn heb gebracht, u brengen in de woestijn der volken, dat gij, hoewel midden onder de volken levende, toch eenzaam onder hen staat als in ene eenzame, van mensen ontblote woestijn, en Ik zal met u aldaar rechten aangezicht aan aangezicht. Door kastijding en straf, in welke gij Mijne tegenwoordigheid wel zult gevoelen, zal uwe schuld jegens Mij worden geboet.

36. Gelijk als Ik gerecht heb met uwe vaderen in de woestijn van Egypteland, als Ik hun Mijne heerlijkheid van den Sinaï af uit het vuur bekend maakte (Deut. 5:4), en zij daardoor zo in angst geraakten, dat zij van hun zonde en doodschuld bewust werden (Ex. 20:18 vv.), alzo zal Ik met u rechten, dat Gij Mij zult vrezen, spreekt de Heere HEERE.

37. En Ik zal ulieden onder de roede van Mijn opzicht en Mijne heerschappij doen doorgaan, dat gij Mij niet door valse emancipatie of opheffing der u gestelde grenzen zult ontlopen, en Ik zal u brengen onder den band des verbonds, 1) zodat gij van de u opgelegde wet niet kunt loskomen.

1) Dat is: Hij zal hen beproeven en hen beoordelen volgens den inhoud van het verbond, en het onderscheid tussen sommigen en anderen gemaakt door de zegeningen en de vloeken van het verbond. Of het kan betrekking hebben op diegenen onder hen, die zich bekeren en beteren, Hij zal hen brengen onder de roede der verdrukking en hun daardoor wel gedaan hebbende, zal Hij hen wederbrengen onder de banden des Verbonds, zal hun tot een God zijn in het verbond, en hen weer behandelen als erfgenamen der beloften.

38. Daartoe zal Ik door een louteringsproces, waaraan Ik u onderwerp, die rebel zijn en die tegen Mij overtreden, door zich geheel los te maken van de verbondsbetrekking met Mij, uit ulieden uitzuiveren, Ik zal hen uit het land hunner vreemdelingschappen uitvoeren onder de volken, en uit deze in de woestijn der volken (vs. 23 en 35), zonder dat zij daar burgerrecht verkrijgen, hoe gaarne zij ook zouden willen. En zij zullen met degenen, die Mijne genadige bedoelingen verstaan en tot bekering komen, in het landschap Israëls niet wederkomen, 1) en gij zult) wanneer nu het einde van Mijne wegen met u zijn zal, weten, dat Ik de HEERE ben, die even als in genade en barmhartigheid, Zich ook in gerechtigheid en gerichte weet te verheerlijken.

De uitleggers hebben zich het juiste inzicht in den zin dezer eschatologische afdeling gewoonlijk daardoor afgesneden, dat zij vs. 34 of van de terugvoering uit de toenmalige Babylonische ballingschap, of de laatste terugvoering uit de hedendaagse verstrooiing in het heilige land hebben verstaan. Maar noch van die noch van deze terugvoering kan het vers worden verstaan, wanneer men aan de woorden en aan den zamenhang recht laat wedervaren.

De terugvoering uit de Babylonische ballingschap was niet ene terugvoering uit de volken en uit de landen, maar uit één volk en één land, zij geschiedde ook niet door Gods toorn en straffenden arm, die zich aan Israël betoonde. Evenzo zal die vergadering uit de volken, welke aan het einde der tegenwoordige verstrooiing moet plaats hebben, wanneer zij zich tot Christus hebben bekeerd, en ten gevolge daarvan weer in hun land worden gebracht, niet een werk zijn van Gods toorn, maar het tegengestelde, de grootste betoning van genade aan Israël. Verder wordt niet slechts gezegd, dat God Israël uit de volken, onder welke het verstrooid is, zal uitleiden, maar tevens ook, waarheen Hij hen zal leiden, namelijk in de woestijn der volken, om daar met hen te rechten en Zijne zaak met hen uit te maken. Dit bij de terugvoering uit de Babylonische ballingschap van de tussen Babel en Palestina liggende woestijn, van de aan de doortocht verbondene bezwaren en Israëls loutering door middel van deze bezwaren te verklaren, geeft slechts een matten zin. Ook kan niet verklaard worden, waarom die woestijn der volken genoemd wordt; bij de laatste verzameling van het tot Christus bekeerde Israël uit zijne tegenwoordige verstrooiing wordt het echter geenszins in de woestijn der volken verplaatst, maar in zijn land gebracht, en de toestand, waarin het daardoor komt, zal geenszins een zodanige zijn, in welken God met Israël van aangezicht tot aangezicht richt en het loutert. Ten laatste moet nog worden opgemerkt, dat vs. 38 veronderstelt, dat de Israëlieten nog niet weer in hun land zijn teruggekeerd, maar nog in het midden der volken leven, en dat eerst in vs. 40 vv. Israëls terugkeren in zijn land wordt aangenomen als hebbende plaats gehad, en zijn vergaderd zijn uit de landen wordt gedacht. Wil men die vergadering en weer terugvoering reeds in vs. 34 denken, dan verscheurt men den gehelen zamenhang der profetie, de gehele volgorde der voorzegde gebeurtenissen. Integendeel is naar den klank der woorden en den zamenhang het volgende de juiste verklaring der plaats: Israël wil in de heidenvolken opgaan, maar dat zal het nooit (vs. 32). God zal hun in zoverre naar hunnen dwazen waan doen, dat Hij hen onder de volken brengt en verstrooit, (men denke vooral aan die verstrooiing, in welke Israël sedert de 2de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 60 leeft). Maar daarbij zal Hij Zijn eigendomsrecht, dat Hij door middel der verkiezing op hen heeft, onder alle omstandigheden door daden van toorn bewijzen en hen bij Zich weten te houden. Hij zal, ook als zij onder de volken verstrooid zijn, met Zijnen straffenden ernst het ten ondergaan onder de volken verhinderen, hen aanstonds uit de volken en alle gezochte en gewenste gemeenschap en vermenging met hen uitvoeren en tot zich vergaderen, zodat de wereld der volken, door welke zij heengaan, voor hen ene woestijn zal zijn, dat zij midden onder de mensen van de mensen afgezonderd en eenzaam als op enen tocht door ene woestijn zullen wezen (vs. 33 en 34). Wanneer God nu in Zijnen toorn Israël in dezen toestand zal hebben verplaatst, dan zal Hij met hen tot hun bekering handelen. Vooreerst zal Hij dan met hen rechten. Gelijk Hij met hen gericht heeft, toen het na zijne uitleiding uit Egypte door de Sinaïtische woestijn trok, zo zal Hij met hen rechten, als het op deze voorzegde wijze door de wereld der volken als door de woestijn zal trekken. Deze door Gods toorn teweeggebrachte toestand, waarin zij midden onder de mensen en toch afgezonderd van hen leven, zal dan ook een toestand van straf, een voortgaand voorhouden van hun verkeerdheid zijn (vs. 35 en 36). Het wordt echter verder ook een toestand, die hen dwingt en noodzaakt, zich onder Jehova te buigen. Altijd weer door Gods besturingen van de hen omgevende volken afgescheiden, zullen zij zich aan Jehova moeten houden. Zo zal God hen onder Zijnen heerschersstaf laten intrekken in die woestijn der volken, en zal hen brengen onder de banden des verbonds. De band des verbonds is de wet, en de wet is juist het middel,

waardoor God hen in het midden der volken van de vermenging met de volken terug en bij Zich houdt. Deze wet, door welke zij hadden kunnen leven, moeten zij nu als boei dragen en hare kastijding ondervinden (vs. 37). Maar deze toestand van straf en dwang zal ook de uitwerking hebben, dat die Israël loutert. Aan het einde van den tijd van straf zal het geschieden, dat de goddelozen uit Israël zullen worden afgezonderd, zodat slechts een heilig en rein volk overblijft. Deze goddelozen zullen noch in de landen, waarheen zij verstrooid waren, te huis worden en blijven, noch in het land van Israël komen, maar aan het oordeel en het verderf toevallen. Die zich echter tot bekering laten leiden, zullen gelijk uit de tegenstelling van zelf blijkt, uit de landen, waarin zij verstrooid waren, in het land Israëls komen (vs. 38). Daarmee heeft de profetie Israëls toekomst gebracht tot op het punt, dat nog alleen het einde moet worden beschreven. Om het paraenetische (vermanende) doel van dit woord Gods, geschiedt dit op deze wijze, dat de rede in het volgende 39ste vers wordt afgebroken en zich met de roepstem tot bekering tot de dan levende Israëlieten wendt: "Daar nu het einde komt, zo heeft de beslissing voor u plaats; dient uwe afgoden voortaan gelijk te voren, dient hen nu, en dient hen verder, wanneer gij toch Gods stem niet wilt horen! Maar weet daarbij, dat gij dan ook voortaan Zijnen heiligen naam niet door uwen afgodendienst zult ontheiligen; gij zult dan toch tot diegenen behoren, die om hun weerspannigheid niet uit de landen der verstrooiing in het land van Israël zullen komen, en zult dus gene gelegenheid meer hebben, door uwe afgodendienst Mijnen naam te schandvlekken, want dan zal in Mijn heilig land door de in den tijd van straf bekeerden, en daaruit teruggevoerden alleen heilige en ware godsdienst worden uitgeoefend. " Zo verenigt zich het woord Gods van het verder volgende 40ste vers af met de door vs. 39 afgebrokene beschrijving van het einde, Zij zegt, dat alsdan Israël, uit zijne verstrooiing teruggeleid, in zijn van God den vaderen gegeven land, op den berg Zion Gode zijne onbevlekte offers zal brengen ten prijze voor alle volken der wereld, als een nu in zijn geheel door de genade Gods overwonnen heilig volk.

Merk hieraan, alhoewel godvruchtige mensen met de goddelozen in de rampen der wereld mogen delen, zo zullen de goddeloze mensen toch niet delen met de godvruchtigen in het hemelse Kanaän. Maar het zal een deel van het geluk dier wereld uitmaken, dat zij zullen uitgezuiverd zijn van onder hen, het kaf van het koren, de stoppels uit de tarwe.

Wij hebben ook hier weer een vergezicht in den toekomstigen tijd, zowel in dien der N. Bedeling als in dien der eeuwigheid.

De Profeet ziet ten slotte over alle eeuwen heen en kondigt den tijd aan, dat het geestelijk Israël eenmaal van alle zonde bevrijd, verlost van allen, die buiten zijn, in eeuwige heerlijkheid zal delen, en dat daarentegen allen, die niet van Gods volk zijn, voor eeuwig zullen omkomen.

39. Ik weet wel, welk doel Ik met u heb, door welke middelen Ik dat zal bereiken. En gijlieden, o huis Israëls! alzo zegt de Heere HEERE, ten opzichte van uwe tegenwoordige handelwijze en uwe bedoelingen voor de toekomst (vs. 32): Gaat henen, wat Mij aangaat, dient een ieder zijne drekgoden, zo als het hem luste; Ik zal er hem niet in verhinderen, alsof Mijn voornemen daarom te niet ging. Doet het ook hierna, dewijl gijlieden naar Mij niet hoort; doch ontheiligt niet meer Mijnen heiligen naam met uwe giften en met uwe drekgoden

1). Ik zal van den tijd af, dat Ik zo u aan uzelven en aan uwen lust heb overgelaten, weten te verhinderen, dat gij door uwe afgoderij nog verder Mijnen heiligen naam daardoor schandvlekt, dat het onder Mijne ogen en op Mijne heilige plaats geschiedt. Integendeel zal daar, nadat de afvalligen en overtreders onder u zijn te niet gedaan (vs. 38) en in het land van Israël alleen de zodanigen zijn gekomen, die geleerd hebben, dat Ik de Heere hen, een geheel nieuwe geest heersen.

1) Beter: Waarlijk zult gij naar Mij horen en Mijnen Heiligen naam niet verder ontheiligen met uwe gift en drekgoden. De Heere wil hiermede toch zeggen, dat ten leste door Zijne gerichten het volk, dat overblijft, zich niet meer met de afgoden zal inlaten, maar zich bekeren tot den Heere God, Zijn dienst en Zijn wacht waarnemen.

Feitelijk zegt de Heere, dat wie Hem verlaten wil, Hem geheel moet verlaten, en dat wie tot Hem bekeerd wordt, Hem weer volkomen zal dienen.

40. Want op Mijnen heiligen berg, op den hogen berg Israëls, van welken reeds in Hoofdst. 17:23 sprake was, spreekt de Heere HEERE, daar zal in dien tijd, dien de Ziener in Openb. 14:1 vv. reeds als gekomen zag, Mij het ganse huis Israëlsnaardat het dan volgens de verkiezing der genade bestaat, in het land dienen, zij allen, daar dezulken, die Mij niet willen dienen, niet in het land worden toegelaten; daar zal Ik, terwijl Ik Mijn rijk op nieuw onder hen opricht, welgevallen aan hen nemen, als die onstraffelijk zijn voor Mijnen troon, en daar zal Ik uwe hefofferen eisen en de eerstelingen uwer heffingen met al uwe geheiligde dingen 1), overeenkomstig de gewoonten van Mijn heiligdom, zo als die in Hoofdst. 45 en 46 weer hersteld zijn.

1) Merkt hieraan, het is het ware geluk van een volk, en een vast teken ten goede voor hen, wanneer in hen een heersende neiging is, om God te dienen. Daar God aan de afgodendienaars verboden had, hun giften aan Zijn altaar te brengen, zo zal Hij van deze eisen, dat zij Hem hun offeranden en eerstelingen zullen brengen, en Hij zal dezelve aannemen. Hetgeen Hij niet eist, zal Hij niet aannemen, maar hetgeen met een oog op Zijn gebod gedaan wordt, zal Hem wel behagen.

41. Ik zal een welgevallen aan ulieden nemen om den lieflijken reuk, die gij nu zelf zijt, wanneer Ik u van de volken uitvoeren en u vergaderen zal uit de landen, in welke gij zult verstrooid zijn (Hoofdst. 36:24; 37:12 vv. 21 vv.), en Ik zal in u geheiligd worden (liever Mij in u heiligen Hoofdst. 36:23)voor de ogen der heidenen.

De verdiensten van onzen groten Zaligmaker zijn den Allerhoogste als een lieflijke reuk. Zijne werkzame of lijdelijke gerechtigheid heeft een gelijken geur. Er verspreidde zich een lieflijke reuk van uit Zijn bedrijvig leven, door hetwelk Hij de wet Gods eerde, en ieder voorschrift daarvan deed blinken als een kostbare parel in den reinen stralenkrans van Zijn eigen persoon. Evenzo uit Zijne lijdelijke gehoorzaamheid, toen Hij met zwijgende onderwerping honger en dorst, koude en naaktheid verduurde, in Gethsémané het bloedzweet Hem uitgeperst werd, toen Hij Zijn rug liet geselen en Zijne wang gaf aan hen, die hem sloegen, toen Hij werd gehangen aan het vreselijk kruis, om in onze plaats den vloek Gods te

dragen. Deze beide zijn den Allerhoogsten een lieflijke reuk en om den wille van Zijn leven en sterven, van Zijn plaatsvervangend lijden en Zijne gehoorzaamheid, neemt de Heere, onze God, aan. Welk ene waardij moet Hij bezitten, indien deze onze onwaarde nog te boven moet gaan. Welk een lieflijke geur om onzen onaangenamen reuk te verdrijven. Welk een reinigende kracht in Zijn bloed, om zonden, als de onze, weg te nemen, en welk een heerlijkheid in Zijne gerechtigheid, om zulk onwaardige schepselen te doen aannemen in den Geliefde! Zie hier gelovige hoe zeker en onveranderlijk onze aanneming moet zijn, daar zij is in Hem! Neem u in acht, nimmer te twijfelen aan uwe aanneming in Jezus. Buiten Christus kunt ge niet aangenomen worden; maar indien Zijne verdienste u toegerekend is, kunt gij niet uitgeworpen worden. Niettegenstaande al uwe twijfelingen en vrees en zonden kan des Heeren oog nimmer in toorn op u neerzien; want ofschoon Hij zonde ziet in u zelven, ziet Hij er gene, indien Hij door Christus op u neerziet. In Christus zijt gij altijd aangenomen, altijd gezegend en dierbaar aan des vaders hart. Daarom hef een loflied aan, en als gij heden den lieflijken geur der verdiensten van den Zaligmaker ziet opgaan voor den Goddelijken troon, laat dan de geur uwer lofzangen mede opstijgen ten hemel.

42. En gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik u in het landschap Israëls gebracht zal hebben, in het land, waarover Ik Mijne handter eedzwering opgeheven heb, om hetzelve uwen vaderen te geven (vs. 6).

43. Daar, in het land, waarin gij dan zult teruggebracht zijn, zult gij dan gedenken aan uwe wegen, en aan al uwe handelingen, waarmee gij gedurende de vorige bezitting u verontreinigd hebt in vele en zware zonden, en gij zult van uzelven ene walging hebben over al uwe boosheden, die gij vroeger gedaan hebt 1), zodat gij in deze uwe vorige gedaante en gesteldheid van uzelven ene walging hebt (Hoofdst. 6:9; 16:61).

1) De afgoderij en zondendienst zou hen tot grote, tot diepe schuld worden voor Gods heilig aangezicht. Zij zouden getroffen door de zichtbare blijken van Gods vergevende zondaarsliefde, zich zelven verfoeien in zak en asse. Niet de straf, niet de wet doet eindelijk een zondaar vallen in de armen Gods, maar het gevoel en het gezicht van de eeuwige liefde Gods.

44. Zo zult gij weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik in uwe wederaanneming en herstelling met u gedaan zal hebben, om Mijns naams wil, niet naar uwe boze wegen, noch naar uwe verdorvene handelingen, waar voor gij verwerping voor altijd hadt verdiend, o huis Israëls! spreekt de Heere HEERE.

Zo openbaart zich de overeenstemming der Goddelijke leidingen in gerechtigheid en in genade, van de eerste verkiezing des volks af en van den eersten tocht door de woestijn naar Kanaän af tot de nieuwe herstelling in het beloofde land, die nog toekomende is.

Niet altoos wilde de Heere Zijne oordelen en strafgerichten over Zijn volk brengen, maar hen gewis eens uit hun ballingschap bevrijden; hun omzwerven in deze vreemde landen wilde Hij daaraan dienstbaar maken, dat zij geheel en al van de afgoderij gezuiverd werden, als onder de roede, die thans op hen rustte, moesten zij doorgaan, opdat zij bij vernieuwing onder den

band des verbonds komen zouden; dit alles zou ware verootmoediging en wederkering tot God ten gevolge hebben, en hen overtuigend doen inzien, dat het genade alleen is, door welke zij wederom aangenomen en bij vernieuwing begunstigd werden. En is het dan wel nodig, dat wij hier in het brede aanmerken, dat het alzo ook met den weg der bekering eens zondaars gelegen is, dat ook voor ons niet zelden de roede nodig wordt, om tot den rechten weg gedreven te worden, dat ook wij ene walg aan ons zelven moeten hebben, om onzer zonden wil, en dat wij alleen om Zijns naams, om Zijns Zoons wil vergeving en genade vinden kunnen. Dat alles is het, wat de Heere zelf wil bewerken, en hetwelk Hij ons daarom telkens als volstrekt noodzakelijk voorstelt. Zien wij in de uitkomst, dat Israël daarvan veel had na de verlossing uit de ballingschap, maar dat dit inzonderheid bij de ware vromen alzo gevonden werd, dan bidden wij den Heere, dat Hij met Zijnen Geest en genade ook alzo tot ons wil komen en wij Hem in waarheid mogen dienen en in oprechtheid leren aankleven, opdat wij ons zelven en den lande behoudenis mogen aanbrengen.

45.

ZWAARD DER CHALDEEN TEGEN DE JODEN EN DE AMMONIETEN.

II. Vs. 45. Hoofdst. 21:32. Het vorige gedeelte kan de voorzegging in de woestijn heten, dit de profetie van het zwaard des Heeren. Van dat schone beeld, waarop Ezechiëls oog zo even had vertoefd, de toekomstige vorming der nieuwe Godsstad, valt Zijn oog weer op de oude, in zonden verharde, onheilige plaats. Daar grijpt hem een sterke ijver aan: door een waren gloed van geestdrift medegesleept, schildert hij in ene bijna dichterlijke rede het nabijzijnd uur der wraak voor den overmaat van gruwelen.

Overal is het streven zichtbaar door de aanschouwelijkheid der schildering ene vergoeding te verkrijgen voor de nog niet aanwezige, maar reeds ontkiemende werkelijkheid, en om door op zulk ene wijze het volk van zijne verkeerde gedachten af te leiden, te bewerken, dat in de plaats van de politiek bekering mocht komen.

Vs. 45-48 : Het gericht als een vuur, dat het bos tegen het zuiden in brand steekt, vs. 49- Hoofdst. 21:7 : het strafgericht als een over Jeruzalem en het land van Israël uitgetogen zwaard. 21:8-17 : het zwaard, scherp en bliksemend, zal alles onbarmhartig ter neer vellen, 21:18-27 : het zwaard des konings van Babel keert zich rechts naar Jeruzalem en maakt aan Juda’s rijk een einde; 21:28-32 : daarna zal het zich links wenden en de Ammonieten verdelgen.

45. Verder geschiedde op den vs. 1 genoemden tijd des HEEREN woord ten tweeden male tot mij, zeggende:

46. Mensenkind! zet uw aangezicht naar den weg van het zuiden, en drup {1} tegen het zuiden, laat het bedreigingen regenen (Amos 7:16), en profeteer, om het reeds twee malen u genoemde voorwerp, waartegen zich uw profetisch woord moet richten, nog meer bepaald te noemen, tegen het woud van het veld in het zuiden 1).

{1} "Druppen" is sedert Deut. 32:2 ene zeer dikwijls gebruikte uitdrukking voor profetische reden. Het beeldrijke van de uitdrukking, ontleend aan den regen, aan den dauw, wijst op den oorsprong van Boven, maar ook op de gewenste heilzame werking hoewel de rede niet alleen belofte, maar, zoals hier enkel bedreiging en gericht bevalt. De drup holt ten laatste den steen uit. Zou daardoor tevens het korte, afgebrokene der spreekwijze in ons hoofdstuk aangeduid zijn? .

Het bos van het veld in het zuiden is een beeld van het rijk van Juda. Het woud is een beeld der bevolking, der mensenmassa, de mensen in het bijzonder zijn de bomen; het veld staat hier niet in tegenstelling tot stad of tuin, maar is zoveel als veld en gebied.

Als het land van het zuiden wordt Judea voorgesteld van het standpunt der ballingschap. Het is bij de profeten gewoon om Chaldea, en in ‘t algemeen de wereldrijken in binnen-Azië het land van het noorden te noemen, waarbij niet zozeer de geografische ligging wordt bedoeld, als de omstandigheid dat de legers dezer rijken van het noorden door Syrië in het land indrongen, en ook de gevangenen naar het noorden werden heengevoerd.

47. En zeg tot het zuiderwoud: Hoor des HEEREN woord: Alzo zegt de Heere HEERE door Zijnen Profeet tot u: Ziet, Ik zal, gelijk u reeds in Jer. 11:16; 17:27 is gedreigd een vuur in u aansteken, hetwelk in u allen groenen boom en allen dorren boom verteren zal. Het zal met geweld woeden, de vlammende vlam zal niet uitgeblust worden, maar daardoor zullen verbrand worden alle aangezichten van het zuiden tot het noorden toe, het gehele woud in zijne uitgestrektheid van het zuiden naar het noorden. Het vuur zal eerst den naar het zuiden vluchtenden koning aangrijpen en dan zullen degenen, die moeten worden weggevoerd, naar Rama in het noorden worden verzameld (Jer. 39:4 vv. 40:4).

48. En alle vlees zal zien aan de wijze, hoe het vuur ontstaat, en aan de werking die het doet, dat Ik, de HEERE dat aangestoken heb, en daaruit kan men eigenlijk begrijpen: het zal niet uitgeblust worden.

Het vuur past even goed bij het beeld van het bos als voor den toorn van Jehova.

Het groene en dorre hout beelden volgens Hoofdst. 21:3 de rechtvaardigen en de goddelozen af (Luk. 23:31). De Profeet is hier met de uitwendige schildering van het naderend gericht bezig. Van deze zijde bezien treft rechtvaardigen en onrechtvaardigen dezelfde slag-een woord, dat geenszins de andere zijde der beschouwing opheft, volgens welke toch ene grote kloof tussen goed en kwaad ook in betrekking tot het gericht plaats vindt (Hoofdst. 9:4 vv.).

Wanneer twee hetzelfde lijden, is het niet hetzelfde; dengenen, die God lief hebben moeten alle dingen medewerken ten goede.

De aangezichten in vs. 47 stellen hier, gelijk zo dikwijls de personen voor-"dat is de edele stof, die dit vuur moet verteren. En wanneer men nu ziet, dat alle menselijke plannen en hulpmiddelen, ook de meest belovende te niet gaan, zo komt men tot de erkentenis, dat men met de persoonlijke almacht en gerechtigheid te doen heeft, tegen wien de strijd een vergeefse

is. " Wat niet dadelijk vergaat, maar tot volmaking voortduurt, het blijvende dus maakt op den tijdelijken mens, die zelf te niet gaat, den indruk van het eeuwige.

De brand zal algemeen zijn, alle rangen en trappen van mensen zullen daardoor verslonden worden, jong en oud, rijk en arm, hoog en laag, zelfs groene bomen, waarop het vuur anders niet licht vat heeft, zullen door dit vuur verslonden worden. Zelfs enige goede mensen zullen in deze rampen ingewikkeld worden, en indien dit geschiedt aan het groene hout wat zal aan het dorre geschieden? De dorre bomen zullen zijn als tondel en zwam, om vuur te vatten in dezen brand.

49. Het woord, mij opgedragen door den Heere, verkondigde ik met het aangezicht naar het zuiden gericht, aan de oudsten van Israël (vs. 1); zij verklaarden toen Mijne gelijkenisrede niet te verstaan. Toen klaagde ik mijne smart, die ik over de hardheid van de harten mijner toehoorders had, den Heere, en ik zei: Ach, Heere HEERE! zij zeggen van mij: Is hij niet een verdichter van gelijkenissen? Wij weten het niet wat hij bedoeld heeft met de woorden, die hij zo even heeft gesproken.

Het raadsel of de gelijkenis is gemakkelijk op te lossen, en de Profeet heeft met zeer scherpzinnige mensen te doen; maar de hoorders willen niet verstaan, omdat de waarheid hun onaangenaam is, en zij trekken zich met ene zekere ironie achter de moeilijkheid van den vorm terug; zij doen alsof zij niets verstonden.

De wereld heeft steeds veel te zeggen tegen predikers, die haar in het geweten tasten; maar wat hun eigenlijk in hun reden tegenstaat, schromen zij te bekennen.

Altijd hebben goddelozen uitvluchten; predikt men door gelijkenissen, dan is het geheel en al duister; predikt men met duidelijke woorden, dan maakt de prediker het al te bevattelijk; hij valt met de deur in huis.

HOOFDSTUK 21.

1. En des HEEREN woord geschiedde tot mij tengevolge mijner klacht. Het droeg mij tegenover de ironische hardhorigheid der toehoorders ene verkondiging op, die in duidelijke woorden hetzelfde zei, wat te voren de rede, in de gelijkenis gehuld, reeds had willen te kennen geven, zeggende:

2. Mensenkind! zet uw aangezicht tegen Jeruzalem, dat in het zuiden voor u ligt, en drup (Hoofdst. 20:46)tegen de heiligdommen of kerken (Hoofdst. 7:24) in het zuiden, en profeteer tegen het land van Israël als het bos in het veld naar het zuiden.

De Profeet verklaart in het volgende de gelijkenis van Hoofdst. 20:46 vv. maar zo dat hij een ander beeld tot verklaring van het eerste gebruikt. Dat vuur is het wrekende zwaard van Jehova, dat zonder verschoning alles wegmaait. (Deut. 32:41 vv.).

Het nieuwe woord Gods beperkt er zich niet toe, den inhoud van het vorige nader te ontvouwen, maar het geeft te gelijk (vs. 6 vv.) den Profeet een teken, dat hij voor zijne hoorders moet volbrengen, en staat met hetgeen tot Hoofdst 23:49 volgt, tot de gehele tot hiertoe aangewezene afdeling onzer groep (Hoofdst. 20:1-48) in zoverre in nauw verband, als daarin ene, door de opheldering, welke de in Hoofdst. 20:49 medegedeelde omstandigheid gaf en door verklaring der afdeling wordt gegeven.

3. En zeg tot het land van Israël, als het bos in het veld naar het zuiden (Hoofdst. 20:46): Alzo zegt de HEERE: Ziet Ik wil aan u; gelijk Ik reeds in Hoofdst. 5:8 gezegd heb! en Ik zal Mijn zwaard, dat Ik in Mijne lankmoedigheid zo lang heb teruggehouden, nu uit zijne schede trekken; en Ik zal daarmee van u uitroeien den rechtvaardige en den goddeloze, in den bij Hoofdst. 3:18 vv. voorgestelden zin.

4. Omdat Ik dan volgens zulk een besluit van u uitroeien zal den rechtvaardige en den goddeloze, daarom zal Mijn zwaard ook inderdaad uit zijne schede uitgaan tegen alle vlees zonder onderscheid, van het zuiden tot het noorden (Hoofdst. 20:47).

5. En alle vlees zal weten, wanneer zo alles wordt weggeruimd en niets verschoond blijft, dat Ik, de HEERE, Mijn zwaard uit zijne schede getrokken heb: het zal niet meer wederkeren, voordat het zijn werk geheel en al heeft gedaan (Hoofdst. 20:48. Jer. 47:6 v.)

De schede, waarin Gods zwaard steekt, is Zijne lankmoedigheid.

Het zwaard is Godes. God is in de zwaarden, hoewel mensen ze voeren. Op de Chaldeën, die het eerst het zwaard moesten voeren, volgden de zwaarden der Romeinen.

Hoe verschrikkelijk is niet de wrake Gods, wanneer zij in haren ijver over de zondaars ontbrandt! De gehele wereld vreze dezen groten Rechter te vertoornen; want wanneer Hij Zijn zwaard beveelt, dan kan niemand de scherpte daarvan ontkomen. (Ps. 76:8 vv.)

6. Maar gij mensenkind! zucht, en stel daardoor, terwijl gij dat verkondigt, uzelven tegelijk als voorbeeld, hoe het aan het volk te moede zal zijn, wanneer het aangekondigde wordt vervuld. Zucht voor hun ogen met verbreking der lenden, alsof de lenden door barensweeën werden van een gereten, en met bitterheid 1), of zij daardoor nog mochten bewogen worden.

1) Hij moest alle tekenen van leed en droefheid tonen, diepelijk zuchten en kermen en het gevoel van deze nabij zijnde oordelen moest hen zozeer aandoen, dat het hen deed bukken als iemand, die onder derzelver gewicht ganselijk nedergebogen is. Gods oordelen, wanneer die aan den geest der Profeten werden vertoond, deden hen zeer dikwijls aan met schrikkelijke bekommeringen, voornamelijk wanneer zij hun eigen volk betroffen.

7. En het zal geschieden, dat zij zich in het geheel niet zullen kunnen verklaren, waarom gij alzo doet; als zij dan tot u zeggen zullen: Waarom zucht gij? zo is het dat gij zeggen zult: Om het gerucht van een aanrukkend krijgsleger, want het komt; reeds klinkt het in mijne oren als hoorde ik het, en als het gekomen is, alle hart zal a) versmelten, en alle handen zullen b) verslappen, en alle geest zal c) inkrimpen, en alle knieën als water henenvlieten (Hoofdst. 7:17). Dat alles ondervond ik reeds, omdat het mij zo zeker is, als ware het reeds aanwezig. Ziet, het komt, wat dat geschrei aankondigt, en het zal geschieden, spreekt de Heere HEERE.

a) Jer. 49:23. b) Jer. 6:24. c) Ezech. 4:17.

De ziener moet des volks toekomstige smart voorafbeelden. Alle tekenen van de diepste treurigheid moeten in hem voorgesteld worden, zoals die eens bij het volk zullen zijn, tot het verbreken der lenden toe.

De lenden zijn hem als verbroken, wien zwaardere smart alle kracht en sterkte beneemt (Ps. 69:24. Jes. 21:3. Nah. 2:11).

Een prediker, die anderen wil leren en bewegen, moet zelf aandoeningen gevoelen.

Het zuchten der knechten Gods, gelijk over degenen, die hen kunnen horen en niet horen willen, als over hetgeen die zullen krijgen te horen en te zien.

De betekenis van het teken, dat de Profeet moet laten zien, is een dubbele. Het moet den hoorders den ernst van het aangekondigde gericht op het gemoed leggen, en het moet hen doen bedenken, dat hier geen sprake is van een verafzijnden, maar van een nabijzijnden strijd, waarvan de aankondiging reeds nabij is.

8. wederom, en wel in onmiddellijke aansluiting aan het zooeven ontvangen woord, geschiedde die HEEREN woord tot mij, zeggende:

9. Mensenkind! profeteer en zeg, zonder er u aan te storen (Hoofdst. 2:4) of de hoorders het geloven of niet, laat uwe spreuk horen: Alzo zegt de HEERE: Laat dan de profetie zelf volgen, en zeg: Het zwaard, het zwaard is gescherpt en ook geveegd, gepolijst, blank gemaakt.

De schildering van het zwaard in vs. 9-12 is lyrisch een soort van lied op het zwaard, waarin de vreeslijke verwoesting, die het zwaard des Heeren zal aanrichten, wordt bezongen.

"Gescherpt en geveegd" zijn de eigenschappen van een goed zwaard; de eerste is onmisbaar noodzakelijk de andere meer ontbeerlijk, maar zij verhoogt de schoonheid van het zwaard, en den schrik, dien het teweegbrengt. De gedachte: alles is door God op ‘t nauwkeurigst voorbereid en ingericht tot volvoering van het vonnis, het zwaard wacht er slechts op, om aan het werktuig der volvoering in de hand te worden gegeven.

10. In twee opzichten zal het iets groots uitrichten: het is gescherpt, opdat het ene slachting slachte, ene algemene, alles vernietigende slachting bewerke; het is geveegd, opdat het enen glinster hebbe, met vreselijken glans zou schitteren in de ogen van hen, tegen wie het gericht is; of wij dan zullen vrolijk zijn? 1) het is de roede mijns zoons, die alle hout versmaadt 2), die door geen hout, hoe hard ook, met slaan wordt verbroken, en voor wien daarom het zwaard als roede nodig is.

1) Het was in een tijd van grote verharding en onboetvaardigheid in Jeruzalem, dat deze profetie werd uitgesproken. Juist drie jaren voordat de toorn Gods op het hevigst tegen Israël losbarstte. a. Allen waren vrolijk en vleselijk gezind in Jeruzalem. b. De valse profeten voorspelden vrede, en het volk hoorde dit gaarne. c. Slechts het geluid van spel en zang werd in de heilige stad gehoord. Maar te midden van al het gewoel dier uitbundige vreugde, hoorde de eenzame profeet aan de oevers van den Chaboras het rollen van een verwijderden donder. De getrouwe dienstknecht des Heeren zag den Heere Zich als een dapper held tot den strijd toerusten en het blinkend zwaard der wrake in Zijne band, en Hij riep Zijne geruste landgenoten met ene stem als van sterke donderslagen toe: "Het zwaard, het zwaard is gescherpt en ook geveegd, het is gescherpt opdat het ene slachting slachte, het is geveegd, opdat het enen glinster hebbe; zullen wij dan vrolijk zijn?" Mijne vrienden! De onbekeerden onder u zijn in denzelfden toestand, waarin Jeruzalem toen verkeerde. Hoevele roepstemmen van den Heere zijn er niet tot u gekomen in de jaren, die nu als morgenwolken zijn voorbijgegaan? Hoe menigmaal zond Hij tot u door de hand Zijner boden Zich haastende om die te zenden? Zijn woord hadt gij in uwe woningen, een zwijgend maar veel vermogend getuige van God. Zijne Voorzienigheid waakte over uwe betrekkingen, in ziekte en nood; in overvloed of gebrek, alles vermaande u om den toekomenden toorn te ontvlieden, alles drong u, u aan den Heere Jezus, den enigen en algenoegzamen Zaligmaker over te geven. Al deze roepstemmen zijn tot u gekomen, en nog zijt gij onbekeerd nog dood, aan dorre doodsbeenderen gelijk, zonder Christus en zonder God in de wereld, en gij zegt tot uwe ziel: "Ziele neem rust, eet, drink, wees vrolijk. Maar ach! mijne vrienden, hoort nog eenmaal mijne woorden, want God wil niet dat enigen verloren gaan. Ik heb een woord van God tot u te spreken: "Het zwaard, het zwaard is gescherpt en ook geveegd, het is gescherpt opdat het ook ene slachting slachte, het is geveegd, opdat het enen glinster hebbe; zullen wij dan vrolijk zijn?" (Mc. CHEINE).

2) De tweede helft van dit vers in verband met den klank der woorden in vs. 13 veroorzaakt den uitleggers veel moeite, daar de uitdrukkingen, die de Profeet gebruikt door hare kortheid zeer duister zijn. Deze kortheid en stoutheid van uitdrukking, die tot een "spreken in tongen"

wordt (1 Kor. 14), is hier geheel op hare plaats, waar het er meer op aankomt een heilig zwaard en krijgsgezang ter ere der Goddelijke gerechtigheid te zingen, en een verpletterenden indruk op de toehoorders te weeg te brengen, dan door hen in alle bijzondere punten te worden verstaan. Gods woord moet ook zijne raadsels en geheimen hebben, die zowel boven onze gedachten en wegen als ook boven het gewoon grammatisch-historisch begrijpen der uitleggers verheven zijn. Deze mogen hun kunst beproeven, om steeds nieuwe zijden van Gods woord in ‘t licht te stellen, er is nog geen reden, om ons volk zijn Statenbijbel te ontnemen. Bij de door dezen gegevene verklaring, die wij in onzen tekst gevolgd zijn, herinneren wij aan de bede van P. Gerhard: "Wreek mijne misslagen met de roede en niet met het zwaard. " Die tijd der vaderlijke kastijding was voor Israël voorbij. Terwijl de Profeet zich in dit en de volgende verzen zo hoog verheft, ziet hij niet slechts in den tijd der eerste verwoesting van Jeruzalem, maar verder dan deze in den tijd van het gericht, dat nu nog op Israël sedert de tweede verwoesting drukt.

Wij laten hier een paar voorbeelden van andere verklaringen volgen: "De waarschijnlijke betekenis is deze: gedachtig aan de blijde hope, die het Joodse volk, verleid door de valse profeten, nog op Jeruzalem en Davids koningshuis vestigde, breekt Ezechiël de vreeslijke schildering van Gods wrekend zwaard af met de woorden: of zullen wij vrolijk zijn? ons vertroostende met de woorden: Mijns zoons roede veracht alle hout, " d. i. de koningsscepter (Hoofdst. 19, vgl. Ps. 2:9) van den Zoon Gods (Ps. 2:7) versmaadt iederen anderen koningsscepter. Het koninkrijk van den Zoon Gods is boven alle koninkrijken verheven en versmaadt ook de grootste macht der volkeren. " Deze spreuk, waarschijnlijk afkomstig van een vroegeren profeet en van mond tot mond overgeleverd, pasten de goddelozen op koning Zedekia toe als den erfgenaam der beloften David? in Ps. 2 en 110, en dit was even dwaas als misdadig. De spreuk zelf is niettemin juist en waarachtig, wanneer zij op den rechtvaardigen Davids zoon, op den uitverkoren Knecht Gods, op den Heilige Israëls, op den Messias wordt toegepast. Doch dan kan zij niet dienen om den schrik van het wrekend zwaard Gods te verminderen, dat de afvalligen en misdadigers zal verteren.

Het is bijkans onbegrijpelijk, hoe men hierbij heeft kunnen verzuimen op te merken, dat de koninklijke scepters destijds van hout waren, ‘t geen nochthans duidelijk blijkt uit Hoofdst. 19:11 en dat derhalve de zin is: dat zwaard ontziet zelfs geen scepter! het versmaadt al wat hout is! De uitlegging wordt bevestigd door vs 18.

Die laatste woorden, ‘t is de roede Mijns Zoons, die alle hout versmaadt, zijn zeer duister. Volgens onze overzetting zou men door Gods toorn, den Messias verstaan kunnen, die, als de Engel van Gods Aangezicht, het zwaard, als ene roede of een scepter, zwaaien zou, om alle hout te versmaden, om den gansen stam van Juda geweldig af te knotten. Anderen begrijpen het anders. Voor het naast zouden wij denken, dat het Joodse volk Gods Zoon genaamd wordt; zo noemt de Heere zelf het nageslacht van Jakob Zijnen Zoon, Zijnen eerstgeborenen, Exod. 4:22 en dan zal de zin deze zijn: "het zwaard van Nebukadnezar versmaadt de roede, of den scepter Mijns Zoons, gelijk alle hout, het zal geen onderscheid maken tussen koning en onderdanen, het zal den eersten zowel verslaan, als de laatsten.

11. Met de kastijding is het voorbij, en daarvoor is nu het tot hiertoe steeds weer teruggehoudene uitstorten des toorns (Hoofdst. 20:8 v. 13 v. 17, 21 v.) aan de beurt gekomen. En Hij heeft hetzelve te vegen gegeven aan den wapensmid, opdat men het niet in de schede zou laten blijven, maar het met de hand handelen zou, namelijk hij, dien de Heere tot werktuig ter volvoering Zijner gerichten heeft verordend; dat zwaard is gescherpt, en dat is geveegd, om hetzelve in de hand des doodslagers Nebuzaradan (2 Kon. 25:8 vv.)te geven.

12. Schreeuw en huil dan, o mensenkind daar ook de minste of geringste reden tot vrolijkheid (vs. 10) niet meer aanwezig is, gelijk u in vs. 6 reeds is gezegd, want hetzelve zwaard, dat den doodslager in de hand gegeven is, zal zijn tegen Mijn volk, het zal zijn tegen al de vorsten van Israël, tegen den koning met zijne vorsten en raadgevers, a) verschrikkingen zullen van wege het zwaard bij Mijn volk zijn (2 Kon. 25:6 vv. 18 vv.); daarom b) klop op de heup, als teken der diepste ontroering (Jer. 31:19).

a) Ezech. 7:27. b) Ezech. 6:11.

13. Als er beproeving was, als de Heere het volk en zijne vorsten met roeden sloeg, wat was het toen, wat heeft het geholpen? zou er dan ook gene versmadende roede zijn? Als de kastijding niet baat, moet het zwaard worden gebruikt, om de misdadigers te verdoen, spreekt de Heere HEERE (Jes. 1:5 en 20. Jer. 5:3 en 14:12).

Hoe kan de Profeet met degenen, die mede in ballingschap leven, vreugde bedrijven als bij het bliksemend zwaard gewaar wordt, dat, wel gescherpt en geveegd, door God in de hand des doodslagers, des Chaldeërs, is gegeven tegen Zijn volk en tegen alle vorsten van Israël? Want vroeger had de Heere Zijn Kind slechts met de roede gekastijd, nu is hout niet meer voldoende. Daarom moet het mensenkind Ezechiël schreeuwen en huilen, en in eigen lichaam de hevigste smart tonen. Want de beproeving komt en-die door het zwaard geschiedt is niet eens de laatste.

Herder noemt Ezechiël den Aeschylus en Shakespeare der Hebreën; Schiller las het liefst dezen Profeet en wilde zelfs nog Hebreeuws leren, om recht genot van hem te kunnen hebben; en Schlegel beweert, dat de drie grootste dichters waren Homerus, Ezechiël en Goethe.

14. Daarom gij, mensenkind! profeteer om de werking van het zwaard, dat nu zal worden gebezigd, in al zijne vreeslijkheid te schilderen, en sla tot uitdrukking der hevige gemoedsbeweging, met welke gij daarbij vervuld zijt (Hoofdst. 6:11. Num. 24:10), hand tegen hand: want deze is de vreeslijke werking, het zwaard zal verdubbeld worden ten derde maal 1), dat het de vorsten even zo goed als het volk, en onder de vorsten ook den koning sla; het is het zwaard dergenen, die verslagen zullen worden, het is een moordzwaard; het is het zwaard der groten, die verslagen zullen worden, dat tot hen in de binnenste kameren indringen zal, zodat hun nergens een toevluchtsoord overblijft (1 Kon. 22:25).

1) Beter: in het drievoudige. De Heere God beveelt hier den Profeet, om de tekenen der grootste ontroering ten uitvoer te brengen, door hand tegen band te slaan, dewijl het zwaard op drievoudige wijze zal verdubbeld worden, d. w. z. dat het zowel den koning als de vorsten

als het volk zal treffen. Geen verschoning zou er meer zijn. De Heere zou op Zijn Rechterstoel zitting nemen, om Zijne oordelen op het gestrengst uit te voeren.

15. Ik, de Heere, heb de punt des zwaards gezet tegen al hun poorten, zodat ieder, die de stad tracht te verlaten, vallen zal, opdat het hart van hen, tegen wie het is uitgetogen, versmelte en de aanstoten vermenigvuldigen; ach! het is toegemaakt, bereid, opdat het glinstere, en daardoor alle harten bevreesd make (vs. 10), het is ingewonden, geslepen, om te slachten 1), zodat de lijken tot bergen zullen worden opgestapeld.

1) God is ernstig in het uitspreken van dit vonnis over hen, en daarom moest de Profeet zich ook ernstig tonen in het verkondigen. Gods zamenslaan der handen, zowel als dat van den Profeet, is ten teken van hevige verontwaardiging over hun goddeloosheid, welke inderdaad zeer verbazend was.

16. Daar Mijn oog nu niet meer zal verschonen zal Ik zeggen: Houd u bijeen, ga uwen weg o zwaard! Keer u rechtsom, schik u, keer u linksom, en houw neer, waarhenen uw aangezicht gesteld is, al wat voor u is.

17. En Ik zelf zal, als het zwaard zo zijn werk doet en het gericht in den wijdsten omvang volvoert, evenals Ik vroeger (vs. 14) geboden heb, de handen zamen te slaan, ook Mijne hand tegen Mijne hand slaan, opdat nu ook aan Mijne grimmigheid worde voldaan (Hoofdst. 5:13), en Ik zal Mijne grimmigheid doen rusten, den gloed Mijns toorns stillen. Ik, de HEERE, heb het gesproken.

Geweldig flikkert het zwaard door de rede van den Profeet. Als had hij zelf het ambt van doodslager overgenomen, zo hartstochtelijk bliksemen zijne woorden. Twee malen, drie malen komt het zwaard; hij noemt het een moordend zwaard, een zwaard van grote slachting, dat ook den koning niet verschoont, en in het binnenste des volks indringt. Zo vreeslijk vlamt de toorn Gods, dat het zwaard, om dien te koelen, zonder verschoning naar alle zijden rechts en links woedt.

Dat de kinderen van Zedekia voor zijne ogen geslacht werden, dat men hem zelven de ogen uitstak en hij te Babel in de gevangenis stierf (Jer. 52:10 v.) is voldoende om aan te tonen, dat ook hij het zwaard ten buit is geworden.

De executie begint daarmee, dat den misdadigers dadelijk het zwaard, het werktuig hunner ter dood brenging, wordt getoond; een geweldige schrik des doods, als verscherping der straf, moet zich eerst van allen meester maken (Luk. 23:30. Openb. 6:15 vv.). Vervolgens zwaait het zwaard naar alle zijden heen en verbreidt rondom zich den dood. Daarbij wordt het verder opgeroepen, om moedig zijne hem opgedragene plichten na te komen. Tevens wordt te kennen gegeven, welk aandeel de Heere zelf aan de strafgerichten over Israël neemt. Alleen in den Naam Gods had de Profeet in vs. 14 met het zamenslaan zijner handen gehandeld. Ene hogere hand is dus hier zelf in het spel, de Heere leidt en beschouwt het geheel, opdat Zijne gerechtigheid worde volvoerd.

God heeft wel geen welgevallen in het verderf der goddelozen, toch is Hem de volvoering Zijner gerichten aangenaam, opdat Zijn allerheiligste naam niet worde ontheiligd, hetgeen geschieden zou, als de boosheid altijd ongestraft bleef (Ps. 46:11).

18. Wederom geschiedde des HEEREN woord tot mij, om aan het gezegde in vs. 16 : keer u rechts om, keer u linksom, nog ene nadere betekenis te geven, zeggende, openlijk verkondigende, wie degene was, die het zwaard zou nemen (vs. 11).

19. Gij nu, mensenkind, stel u met de schrijfstift op enen steen (Hoofdst. 4:1) van leem, twee wegen voor, waardoor het zwaard des konings van Babel komt: uit één land zullen zij beiden voortkomen, daar achter het punt, wanneer beide wegen scheiden er een gemeenschappelijke lijn naar hetzelfde land, naar Babel gaat; en kies op de schets, die gij gemaakt hebt, ééne zijde, kies ze aan het hoofd van den weg der stad, liever teken ene hand, teken ze aan den ingang van elken weg naar ene stad, plaats, waar de wegen scheiden een wegwijzer, naar de ene en de andere stad wijzende.

20. Gij zult éénen weg voorstellen ter linkerzijde, waardoor het zwaard inkomen zal tegen Rabba, de hoofdstad der kinderen Ammons(Num. 21:30), en den anderen rechts of tegen Juda, tot de vaste stad Jeruzalem, zodat deze steden voor hem, wien het zwaard in de hand is gegeven, op gelijke wijze toegankelijk zijn, de ene even goed als de andere.

21. En nu zal ook zodra de drager van het zwaard aan de wegscheiding is gekomen dadelijk beslist worden, tot welke stad hij zich eerst zal wenden; want de koning van Babel zal aan de wegscheiding staan, aan het hoofd van de twee wegen, aan het aanvangspunt van de beide links en rechts uit elkaar lopende wegen, om volgens de bij zijn volk gewone gebruiken waarzegging te gebruiken, welke richting hij volgens den wil zijner afgoden moet inslaan; hij zal zijne pijlen slijpen, de pijlen bereiden; hij zal de terafim vragen, (Gen. 31:19); hij zal de lever der geslachte offerdieren bezien.

22. De waarzegging zal bij alle drie wijzen eenstemmig aan zijne rechterhand zijn op Jeruzalem, want Ik de Heere sta met Mijn raadsbesluit achter deze heidense orakels en bestuur de beslissing volgens Mijnen heiligen wil. De waarzegging geeft raad, om hoofdmannen {1} te stellen, om den mond, een bres te openen in het doodslaan, ten einde te kunnen doden (anders om den mond te openen tot luid geschreeuw), om de stem op te heffen met gejuich om de zaak, waarom het te doen is nog eens van ene andere zijde aan te wijzen, stormrammen te stellen tegen de poortender stad, om sterkten op te werpen, om bolwerken rondom te bouwen2) (Hoofdst. 4:2; 17:17).

{1} In het Hebr. Karim. Beter: stormrammen. De koning van Babel wordt hier voorgesteld als zijne waartekenen raadplegende. En die tekenen wijzen uit, dat hij Jeruzalem moet gaan belegeren. Ook hier wordt dus geleerd, dat er niets gaat buiten Gods bestel, dat God ook de leugentekenen op zich zelf wil gebruiken en gebruikt om zijn doelwit te bereiken. Gelijk de Heere de leugen-profeten gebruikt om Achab te doen omkomen in den strijd tegen de Syriërs, zo gebruikt de Heere ook de waartekenen der Heidenen, om den koning van Babel te doen besluiten tegen Jeruzalem op te trekken.

2) Het eerste woord Gods (vs. 1-7) had getoond, dat met den bosbrand (Hoofdst. 20:45 vv.) een zwaard, een krijg bedoeld was, welke spoedig over het land van Israël zou komen; het tweede (vs. 8-17) had aangewezen, welk verderf dit zwaard over stad en land van Israël brengen zou, als het kwam; het derde (vs. 18-32) toont nu aan, dat en hoe dit zwaard over stad en land komen zal, niet, al heeft het daarvan ook den schijn, naar de Ammonieten zich zal wenden, maar zeker eerst Jeruzalem en daarna eerst Ammon treffen zal.

De geschiedkundige veronderstelling is, dat Ammon niet minder dan Juda den toorn des konings de Chaldeën zich heeft op den hals gehaald (2 Kon. 24:20); het behoorde met Juda tot dezelfde Chaldeeuwse coalitie, en dat het niet minder dan Juda de wraak des konings van Babel had te verwachten, stond van den beginne af vast. Het lag aanmerkelijk nader aan Chaldea dan Jeruzalem; die menselijke waarschijnlijkheid was dus, dat het gericht daar zijn aanvang zou nemen, de Profeet weet echter tengevolge van Goddelijke openbaring het tegendeel.

Deze verkondiging wordt door een teken aanschouwelijk gemaakt. De Profeet moet twee wegen maken d. i. op harde stof, misschien een steen, ene tekening ontwerpen, welke éénen weg voorstelt, die van één land d. i. Babel, uitgaat, en op zekere plaats zich in twee wegen verdeelt, van welke de ene naar Rabba Ammons, de hoofdstad van het rijk der Ammonieten, de andere naar Juda en Jeruzalem leidt. De wegen moet hij tekenen voor het komen van het zwaard des konings van Babel, aan de wegscheiding moet hij ene hand, een wijzer in den vorm van ene hand graveren, welke naar beide steden wijst. Wij zien den koning van Babel aan de wegscheiding staan, onbesloten waarheen hij zal trekken; hij zoekt raad bij de meest verschillende kunsten der waarzegging, en bedient zich van het lot; daar trekt hij het lot naar Jeruzalem, om het te belegeren.

Drieërlei manier, waarop destijds de Chaldeën het lot poogden te doorgronden, om van te koren den uitslag hunner ondernemingen te kennen. 1. het lot, en wel hier, door pijlen; op ene van deze werd de naam Jeruzalem, op de andere Rabba-Ammons geschreven (of wel een teken, daarop gesteld in plaats van den naam). De pijlen werden in een koker gestoken, omgeschud, en den een pijl er uitgetrokken. Dit is de loting door pijlen, die zeer algemeen in gebruik moet zijn geweest, omdat zij, wat de hoofdzaak betreft, zowel bij de Arabieren tot op Mohammed, als bij de Grieken voorkomt. 2. Het raadplegen der amuletten, die bescherm-goden der huisgezinnen (de terafim) voorstelden; hoe dit geschiedde weten wij niet. 3. Het bezien van den lever der geslachte offerdieren, om daaruit naar zekere kentekenen het gelukken of mislukken ener onderneming af te leiden, bij de Grieken en vooral in het heidense Rome een zeer gebruikelijk middel der waarzeggerij.

Hij raadpleegt het gewijde lot, ‘t welk geschiedde door middel van pijlen of staven, op welke de verschillende ringen geschreven stonden, tussen welke men de keus aan de Godsspraak wilde overlaten. Na alvorens de afgoden verzoend, en de lever der geslachte dieren bezien te hebben, om te weten of het een gunstige dag was ter loting, schudde men de bus, waarin de pijlen waren, en trok er één uit, die de keus bepaalde. Deze bijgelovige gebruiken worden hier beschreven.

Luther heeft gedacht aan een schieten met pijlen (1 Sam. 20:20 vv.) en merkt in de kanttekening op: men gaf acht waar de pijl ziel. Bij het bezien van den lever zag men op de kleur en den toestand, of de lezer groot was, de lappen naar binnen gebogen en, in bedenkelijke gevallen of zij droog, defekt, vol zweren enz. was. Alle drie soorten van waarzegging stemmen in hun beslissing overeen, zodat de koning in geen twijfel meer kan zijn, waarheen hij zich ‘t eerst moet wenden. Ook enen Faraö en Nebukadnezar geeft God openbaring door dromen (Gen. 41 en Dan. 2), ja Hij laat zelfs den laatsten door de middelen der heidense waarzegkunst Zijnen wil bekend maken, Hij, die alles met Zijnen Geest doordringt, zodat ieder woord der menselijke tong voor Hem is (Ps. 139:4 en 7) kan enen Bileam dwingen woorden van zegen te spreken (Num. 22:35), en de reden van enen Kajafas besturen, dat deze zonder te weten wat hij zegt, ene heilswaarheid verkondigt (Joh. 11:49 vv.). Er is ene Goddelijke inwerking op den mens, waardoor deze of moet spreken wat hij niet wil, of naar vrijen wil iets spreekt, waaraan ene door hem zelven niet gewilde of gekende Goddelijke betekenis wordt gegeven, en zo is er ook een Goddelijk inwerken op de heidense waarzegging, dat zij eveneens een middel tot volvoering van den Goddelijken wil worde (Esth. 3:7). Mocht men het aanstotelijk vinden, dat God ook ene dwaling voor Zijne bedoelingen gebruikte, alsof Hij daardoor wat vals is bevestigde, zo zou men den gehelen draad der wereldgeschiedenis moeten verscheuren, in welker ontwikkeling het ware en valse, het goede en kwade zo zamenhangt, dat dikwijls, het laatste tot ene brug voor het eerste moet dienen.

Ook over het heidense, zondige bijgeloof voerde Gods Voorzienigheid het bestuur en dreef daarmee Nebukadnezar tot belegering van Jeruzalem. Daaruit volgt echter niet, dat mensen, wien God op andere wijze Zijnen wil bekend maakt, Zich van zulke middelen zouden mogen bedienen en het hun daarbij naar Gods welgevallen zou gelukken.

23. Dit, wat gij verkondigd hebt omtrent het welgelukken van de onderneming van Babels koning, zal hun, tegen wie de krijgstocht Zich in de eerste plaats richt, den mannen van Juda en Jeruzalen, in hun ogen als een ijdel, een vals waarzeggen zijn, omdat zij menen, dat de heiligste eden Gods hun ter zijde staan. Zij denken, dat de Heere in ieder geval voor hen zal strijden en in grote wonderen Zich aan Zijn volk zal verheerlijken en hun valse profeten versterken hen in hunnen waan. Er zijn ook redenen om te vertrouwen, daar zij met eden beëedigd zijn onder hen, daar de Egyptenaren en andere omliggende volken zich met eden tot hulp hebben verbonden; maar hij, Nebukadnezar, zal der ongerechtigheid gedenken, dat zij een eed van trouw aan hem hebben verbroken en daardoor alle beloften Gods, die zij zeker voor zich hadden, hebben verzondigd en van zijne zijde zal hij voortgaan, opdat zij gegrepen worden en hun stad worde verwoest.

In het Hebreeuws klinken deze woorden weer evenals in vv. 10 en 13 zeer kort en duister; zij worden daarom door de uitleggers zeer verschillend verklaard. Ene andere dan wij gaven naar onze Staten-overzetters, geeft Dächsel, die het "met eden beëedigd zijn onder hen" uitlegt, als zwoer hun de koning, dat hij een woord Gods had, en vermaande hij hen, dat zij zouden ophouden zich te verzetten tegen God, die met hem was, terwijl zij, gelijk eens Josia (2 Kron. 35:20 vv.) de woorden des konings niet zouden gehoorzamen. "De Joden zullen de waarheid, die den koning van Babel is geworden, voor bedrog houden; zij zullen menen, dat het hun

nooit zou kunnen zijn toegelegd, om Jeruzalem te veroveren, maar hij, denkende aan de misdaad van de verbreking des eeds, brengt tevens de misdaad van het verbreken van den eed aan den Heere gegeven in herinnering, en heeft als werktuig ter wrake daarover de zekerheid voor zich, dat hij ze zal winnen en voor den tegen hem misdreven eedbreuk in sterke mate zal straffen. Nog moet ene verdere gedachte, die in het woord "waarzeggen" ligt, worden opgemerkt, daar het terug ziet op de waarzegging in vv. 22. De bedreiging, reeds dikwijls uit den mond der Profeten Gods gehoord omtrent den gehelen ondergang van Jeruzalem, hebben zij altijd maar als ene bedrieglijke, heidense waarzegging behandeld. Daarom zal nu die, welke zeker in de eerste plaats ene zodanige was, zal dat den koning van Babel ten dele geworden orakel, hetwelk hem naar Jeruzalem wijst, tot ene volle profetische waarheid worden. Onder andere omstandigheden zouden zij volkomen recht hebben, om zulk waarzeggen voor vals te houden, daar zij echter de Goddelijke voorzegging steeds voor vals hebben gehouden, en zich niet tot bekering hebben laten dringen, zal het valse nu toch het juiste zijn. Door deze gedachte wordt ook de diepe betekenis van het gezegde in vs. 21 vv. ons geheel duidelijk. "

Door anderen wordt het weer verklaard, dat de Joden, die van Zedekia's, opstand niets wisten, deze niet konden geloven, dat zij met ede aan Nebukadnezar verbonden waren, en dus ook den ondergang van Jeruzalem onmogelijk achtten.

24. Daarom, dewijl dat heenwijzen naar Jeruzalem (vs. 22) niet ene waarzegging maar ene voorzegging is, zegt de Heere HEERE alzo: Omdat gijlieden inderdaad uwer ongerechtigheid doet gedenken, doordien uwe overtredingen zo geheel en al ontdekt worden, zodat uwe zonden gezien worden in al uwe handelingen, en zelfs een heiden als de koning van Babel, ze u kan aanwijzen in den tegen hem misdreven eedbreuk (Hoofdst. 17:11 vv.); omdat uwer gedacht wordt, zult gij met de hand gegrepen worden, zult gij door beulshanden, als lage misdadigers omkomen.

26. Alzo zegt de Heere HEERE, tot u als vertegenwoordiger des gehelen volks: Doe dien hogepriesterlijken hoed (Ex. 28:37) weg, en hef die kroon af, om ze terzijde te leggen; deze zal dezelfde niet wezen 1), zij zullen niet meer zijn wat zij waren. Het Aäronietische priesterschap en het Davidische koningschap eindigen nu voor Israël. Wat tot hiertoe het lichtpunt der Theokratie was, is vergaan. Ik zal, als het oordeel (Jes. 2:12 vv. en 10:23 v.) tot volvoering komt, verhogen dien, die nederig is, en veranderen dien, die hoog is, gelijk in Hoofdst. 17:22 vv. is gezegd.

1) De priesterlijke hoed en de koninklijke kroon zijn de tekenen van de Hogepriesterlijke en koninklijke waardigheid. Wanneer derhalve de Heere hier zegt, dat de hoed en de kroon zullen weggenomen worden, dan spreekt de Heere daarmee het oordeel uit over de Theokratie. Dan kondigt de Heere daarmee aan, dat het rijk van Juda volkomen zal verwoest worden en dat er een tijd in Babel zal aanbreken, dat het volk zal zijn zonder Priester en zonder koning en zonder altaar en zonder hefoffer.

Maar ook dat van nu af aan de tijd zal komen, dat noch de ark des verbonds, noch de Urim en Tummim meer in het bezit zullen zijn van het volk.

27. Ik zal die kroon van Israëls vorst omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd stellen, aan drie koningen na elkaar, Jojakim, Jojachin en Zedekia zal die worden ontnomen en voor alle volgende verloren zijn; ja zij zal niet zijn, totdat hij kome, die volgens de profetie (Gen. 49:10) daartoe recht heeft, of, aan wien het recht is en dien Ik dat geven zal (Ps. 72:1 vv.)

Men mag den in vs. 25 aangesproken koning niet als persoon van zijne plaats nemen, die hij als theokratisch koning innam, of toch moest innemen, om te kunnen zeggen, dat de opheffing van het priesterschap, welke hem in vs. 26 wordt aangekondigd, hem niet aanging. Het priesterschap was een grondzuil der theokratie, met welker ter zijdestelling de staat Gods en dus ook het koningschap moest te niet gaan, daarom wordt de afschaffing van het priesterschap eerst vermeld. De woorden van vs. 26 bevatten dus het doodvonnis over de theokratie, waarvan het Aäronietische priesterschap en het Davidische koningschap de fondamenten uitmaakten. Zij kondigden ook niet ene tijdelijke, maar ene gehele opheffing van beide ambten en waardigheden aan, en zijn met de verwoesting van het rijk van Juda door den koning van Babel tot vervulling gekomen. Het aardse koningschap van Davids huis werd na de ballingschap niet weer hersteld, en het hogepriesterschap na de ballingschap was even als de naëxilische tempel slechts ene schaduw van de heerlijkheid en het wezen van het Aäronietische hogepriesterschap. Even als aan den tempel van Zerubbabbel de arke des verbonds met de Schechina, de Goddelijke tegenwoordigheid ontbrak, zo ontbraken aan het hogepriesterschap het licht en recht (Exod. 28:30. 2 Kon. 25:17 en Ezra 6:15), waardoor de hogepriester werkelijk als Middelaar tussen den Heere en het volk kon staan.

Even als vóór de ballingen het hogepriesterschap geheel rustte en na de ballingschap slecht ene schaduw daarvan voor een tijd werd opgericht, zo kan dit voor de profetie gene verdere betekenis hebben. Deze ziet in het terugtreden en de verandering der oude Goddelijke regeling reeds datgene, wat naar Zijn wezen zich daarin openbaarde, de opheffing zelf. voor deze duurt de ballingschap voort, hoewel ook uitwendig de ellende daarvan is verminderd, voor deze zijn ballingschap en verschijning van den Messias nauw aan elkaar verbonden zaken. Wanneer vervolgens (vs. 27) de Profeet op Gen. 49:10 terug ziet, omschrijft hij het sjiloh ("rust" of "rustgever") door asjer lohammischpat (aan wien het recht is"): recht en vrede, genot des vredes, zo als het Juda na zijnen strijd is geprofeteerd, zijn verwante begrippen. Zonder herstelling van het recht, zonder grondige en volkomene handhaving daarvan is er volgens echt theokratische opvatting geen ware vrede. Zo wordt dan in Gen. 49 de werking, bij Ezechiël de werkende oorzaak genoemd, en terwijl de Profeet het sjiloh niet in den abstrakten zin "rust", maar in den concreten "rustgever" neemt, zet hij met alle recht in de plaats van degene, die den vrede geeft, dien, die het recht brengt, en daardoor, aan den toestand van verwarring en oplossing een einde makende, harmonie en vrede aanbrengt. Uit de toespeling is ene zo wel bekende, veel gebruikte voorzegging is ook de kortheid der uitspraak te verklaren. Deze vormt een zeer energisch slot en rustpunt voor de profetische rede. Gelijk den aartsvader in de verte een licht is opgegaan en hij den glans daarvan over het duistere der eeuwen ziet verbreiden, zo flikkert ook bij den Profeet die zelfde straal van heerlijke verwachting door den duisteren nacht van verwarring en van nameloze ellende, van welke hij zich omgeven ziet.

28. En gij, mensenkind, profeteer! ook tegen Rabba Ammons (vs. 20), van hetwelk het volgens vs. 21 v. zou kunnen schijnen, als zou het ongestraft blijven, en zeg: Alzo zegt de Heere HEERE van de kinderen Ammons en van hun smading, waarmee zij Juda en Jeruzalem bij hunnen ondergang overladen en het vol leedvermaak hopen (Hoofdst. 25:3 en 6. Zef. 2:8); zo zeg, nadat gij hun in het algemeen hun lot hebt bekend gemaakt, tot nadere omschrijving: het zwaard, het zwaard is uitgetrokken tegen hen, het is ter slachting geveegd, gescherpt, om te verdoen en om te glinsteren(vs. 9 v.).

29. Terwijl zij u, o Ammon! ijdelheid zien, terwijl zij u leugen voorzeggen, terwijl gij de voorzegging, den koning van Babel ten deel geworden (vs. 22), voor een vrijbrief houdt, die straffeloosheid verzekert, en nu zonder vrees smaad en hoon tegen Juda hebt, en zo de mate uwer zonden vol maakt, terwijl zij u alzo bedriegen, om u op de halzen te stellen dergenen, die van de goddelozen verslagen zijn, om u toe te voegen tot de onthalsden, als wier hoofd en vertegenwoordiger de vorst in Israël (vs. 25) geroemd werd en welker dag gekomen was ten tijde der uiterste ongerechtigheid.

Ammon had in dien tijd niet minder dan Juda zich den toorn der Chaldeën op den hals gehaald; maar ook voor God was, niet minder dan die van Juda, Ammons misdaad tot het uiterste gekomen. Beide waren op gelijke wijze gebleken zondaars te zijn en misdadige opstandelingen tegen God. Bij Juda openbaart zich dit daarin, dat zelfs de koning der Chaldeën reden heeft, om aan misdaad van hen te denken, en reden heeft tot de zekere verwachting, dat hij zal overwinnen (vs. 23). Bij Ammon daarboven blijkt de volle maat zijner vijandschap tegen God daardoor, dat Juda, hetwelk eerst wordt gestraft, een voorwerp wordt van hoon en misdadig leedvermaak. Beide verachten ook op gelijke wijze het dreigend gericht en houden Gods hand, die reeds is uitgestrekt, voor enkel misleiding en als nietswaardig. Juda doet dit door het orakel, dat den koning der Chaldeën ten deel geworden is, voor niets den heidense waarzeggerij te houden, en de stem Gods daarin niet te vernemen; Ammon daarentegen doet dit door hetzelfde orakel, dat als heidense ceremonie zonder enige Goddelijke waarheid kon zijn, voor een Goddelijk woord aan te zien. Beide halen zich dan nu ook door hun verblinding en de uit die verblinding voortkomende verstokking, den ondergang op den hals. Juda, dat de Goddelijke profetie als waarzeggerij bestempelt, is doof voor alle profetische vermaning, die vrijwillige onderwerping eist onder den koning van Babel, die de stad belegert, en Ammon, die de heidense waarzegging voor profetie houdt, is blind voor den profetischen vinger, welke in Juda’s ondergang zich dreigend tegen hen verheft, het hoont Juda en Jeruzalem, nadat het dit eerst heeft verleid en vervolgens trouweloos in den steek heeft gelaten (Klaagl. 1:2). De Heere heeft echter daarom Ammons misdaad niet vergeten, al heeft Hij volgens vs. 22 de zaak ook zo bestuurd, dat het gericht aanvange met Zijn huis (1 Petr. 4:17). Reeds in vs. 19-21 stond de zaak zo, dat beide rijken, Ammon zowel als Juda, even schuldig en evenzeer aan de hand des doodslagers overgegeven schenen; het was alleen de vraag, wie van beiden het eerst aan de beurt zou komen. Is nu Juda volgens Goddelijk raadsbesluit het eerst aan de beurt gekomen, dan heeft Ammon, in hetgeen aan Juda geschied is, alleen een feitelijk voorbeeld van hetgeen het op dezelfde wijze zal ondervinden. Maar-zo leert het volgende-juist het einde, dat voor beide rijken komt, wijst ook het grote keerpunt voor beide aan, die tot hiertoe geheel gelijk stonden. "De theokratie wordt ten zwaarde overgegeven, van haar priester- en koningschap beroofd, maar de oude beloften gaan daarom

niet te niet, op den weg van vreselijken smaad en ontzettende ellende gaat Juda het doel van zijne grootheid en heerlijkheid tegemoet (vs. 25-27); daarentegen vormt het einde van Ammon een sterk kontrast; het gaat te niet; zijn einde is een einde met verschrikking, waaruit niets nieuws voortkomt (vs. 30-32).

30. Keer uw zwaard, al mocht het reeds zijn uitgetogen (vs. 28), weer in zijne schede, dat de koning van Babel, nadat hij aan Juda en Jeruzalem het werk van enen doodslager verricht heeft, zich van daar niet aanstonds wende tegen u, o Ammon; in de plaats, waar gij geschapen zijt, in het land uwer woningen zal Ik u richten, wanneer de tijd uwer bezoeking gekomen is.

31. En Ik zal over u Mijne gramschap uitgieten; Ik zal tegen u door het vuur Mijner verbolgenheid blazen, dat het in heldere vlammen brande; en Ik zal u overgeven in de hand van brandende mensen, smeders des verderfs 1), zodat gij met de tijdelijke verschoning (vs. 30) niets wint, maar nog veel wreder verderf u in de plaats der tegenwoordige Chaldeën treffen zal.

1) De verwoesting zal komen van Gods toorn, die gevoelig is voor de onwaardigheden en verongelijkingen, Zijn volk aangedaan, als aan Hem zelven aangedaan. De minste druppel van Gods ongenoegen en toorn zal ontroering en angst genoeg baren voor de ziel van een mens, die kwaad doet; wat zou dan een volle stroom van dit ongenoegen en toorn doen? Merk hier aan, goddeloze mensen maken zich zelf brandstoffen voor het vuur van Gods toorn. Zij worden daardoor verteerd en het wordt door hen ontvlamd.

HOOFDSTUK 22.

DE ZONDEN DER JODEN ENE OORZAAK VAN HUN BALLINGSCHAP EN VAN ANDERE STRAFFEN.

III. Vs. 1-31. Aan de aankondiging van het oordeel over Juda en Jeruzalem sluit zich nu hier een voorstelling van de zonden, welke dit gericht te weeg brengen. Er komen drie woorden Gods tot den Profeet: 1) Jeruzalems bloedschuld en afgodendienst doet de dagen komen, dat de stad tot een spot en hoon onder de heidenen in alle landen wordt. Zij heeft alle plichten omtrent God en mensen overtreden, alle mogelijke normen heeft de zonde bij haar aangenomen (vs. 1-16) 2) Het huis Israëls is aan ene grote massa onedel metaal gelijk, dat, oorspronkelijk goed en zuiver zilver, tot schuim is geworden! het moet in den smeltkroes worden gebracht, en hoe meer nu het schuim is, hoe moeilijker het is, de weinige betere bestanddelen van de massa af te scheiden, des te sterker moet de gloed van den oven zijn. Daarvoor zal dan ook worden gezorgd, en zo zal voor de bewoners van Jeruzalem bij de belegering en de verovering der stad een sterk vuur worden gestookt, zodat de harde massa tot vloeibaarheid worden moet (vs. 17-22) 3). Deze handelwijze is volkomen gerechtvaardigd, want om nogmaals op Israëls zonde te komen, zo is het een land, dat niet meer te reinigen is, een land, dat onder den toorn ligt, waarop het niet meer zal regenen. Profeten, priesters, vorsten, volk, hebben ieder op zijne wijze en in de sterkste mate zich schuldig gemaakt, daarom moet de toorn in volle mate zich uitstorten, en het vuur een einde daaraan maken (vs. 23-31).

1. Verder geschiedde des HEEREN woord tot mij zeggende:

2. Gij nu, mensenkind! zoudt gij, gelijk Ik dit reeds in Hoofdst. 20:4 bij u heb verondersteld, der bloedstad recht geven, rechten; zoudt gij ze recht geven, rechten? Ja, maak haar bekend al hare gruwelen.

1) In deze verzen en de volgende wordt de Profeet door een last van den Hemel tot rechter in de vierschaar gesteld en Jeruzalem wordt genoodzaakt hare hand op te heffen, als een gevangene voor de balie; en indien Profeten gesteld werden over andere volken, veel meer dan over Gods eigen volk. Deze Profeet wordt gemachtigd om de bloedige stad te veroordelen; de stad des bloeds, Jeruzalem wordt zo genoemd, niet alleen omdat zij schuldig was aan deze bijzondere zonde van bloedvergieten, maar ook omdat hare misdaden in het algemeen waren bloedige misdaden, zodanige als haar besmetten in haar bloed, en om welke zij verdiende, dat haar bloed te drinken werd gegeven. Nu is het werk van een rechter haar te overtuigen van hare misdaden, en dan wegens dezelve vonnis over haar te vellen.

Het is beter te vertalen rechten, dan recht geven. De Profeet wordt geroepen om Jeruzalem hare zonden en misdaden, hare bloedschulden voor ogen te stellen, opdat daardoor God gerechtvaardigd werd in Zijne oordelen, die Hij over haar zenden zal.

3. En zeg: Alzo zegt de Heere HEERE: O stad, die in haar midden bloed vergiet, opdat haar tijd kome dat het oordeel over haar zij, endie drekgoden tegen zich zelf maakt, om zich te verontreinigen!

4. Door uw bloed, dat gij a) vergoten hebt, zijt gij schuldig geworden, en met uwe drekgoden, die gij gemaakt hebt, hebt gij u b) verontreinigd, en hebt uwe dagen, de dagen uwer bezoeking, doen naderen, en zijt tot uwe jaren van rechtvaardige straf gekomen! Daarom, dewijl het nu werkelijk tot bezoeking en straf komt, heb Ik u den Heidenen overgegeven tot enen smaad, en allen landen tot enen spot (Hoofdst. 5:14 v.).

a) 2 Kon. 21:16. b) Ezech. 20:30 vv.

5. Die nabij en verre van u zijn, zullen u bespotten, gijdie den naam van heilige stad hebt verbeurd en nu een onreine van naamzijt, en onder den vloek van woeste en buitengewone toestanden, die u om uwe gruwelen treffen, vol van onrust zijt!

In de hoge vlucht der geestdrift heeft de Profeet in het vorig hoofdstuk de grootheid der Goddelijke straf beschreven, en daarmee het onderwerp, waarvan hij in Hoofdst. 20 was uitgegaan, enigszins uit het oog verloren: de ontdekking en voorstelling der zonde en der schuld des volks. Dit thema neemt hij dan hier weer op.

Het eerste gedeelte van dit woord Gods (vs. 1-5) bevat de hoofdaanklacht over bloedvergieten en afgodendienst! de tweede afdeling (vs. 6-16) geeft de nadere blootlegging van de zonde des volks en van zijne oversten met korte bedreiging van straf.

6. Ziet, de vorsten Israëls, de koningen van Jeruzalem, zijn in u geweest, een ieder onder hen naar zijne kracht zoekt zijne grootheid en sterkte daarin, om bloed te vergieten.

8. O stad, waarin Mijn heiligdom staat opgericht Mijne heilige dingen hebt gij veracht, En Mijne Sabbatten hebt gij ontheiligt (Hoofdst. 20:24).

9. Achterklappers, mensen die valse getuigenis gaven, zijn in u geweest om bloed te vergieten (Lev. 19:16. Jer. 6:28; 9:3), en in u hebben zij op de bergen, de hoogten waar men valse goden dient en ter hunner ere offermaaltijden houdt, gegeten (Hoofdst. 20:28 v.); zij hebben schandelijkheid in het midden van u gedaan (Hoofdst. 16:27).

11. Daartoe heeft de een gruwel (Jer. 5:8)gedaan met zijns naasten huisvrouw, en een ander heeft zijns zoons vrouw met schandelijkheid verontreinigd; nog een ander heeft in u zijne zuster, zijns vaders dochter verkracht 1), hoewel dat alles hun als ene gruweldaad is voorgehouden en met den dood des verbrandens is bedreigd (Lev. 18:9, 11, 15 en 20:14 11,).

1) Tegen alle geboden Gods, niet tegen een enkele, maar tegen alle hadden zijn zwaarlijk overtreden. Niet alleen tegen de eerste, maar ook tegen de tweede tafel der wet. Zij hadden de regering Gods veracht, Zijne ordinantiën met voeten getreden. Zijne heilige inzettingen op zij

gezet en geleefd als een geheel heidens volk, hetwelk van geen God en Zijn dienst afwist. Daarom zou de Heere het overgeven in de handen hunner vijanden, die afgodisch waren.

12. Zij, de rechters en raadgevers hebben ondanks het verbod (Ex. 23:8) geschenken in u genomen, om bloed te vergieten: woeker en overwinst hebt gij genomen tegen Mijnen uitdrukkelijken wil (Lev. 25:37), en gij hebt gierigheid gepleegd aan uwen naaste door verdrukking; maar gij hebt Mijner vergeten (Deut. (6:12; 8:11; 14:19; 32:18), spreekt de Heere HEERE.

Hier wordt ene menigte van zonden van allerlei aard opgeteld, welke in Jeruzalem zich bevonden. De Profeet heeft daarbij voornamelijk Lev. 18-20 voor ogen, dat hier tot toepassing bijzonder geschikt was, daar in tegenstelling tot de zonden van heidense volken, dat gedeelte der wet aan Israël als het afgezonderde verbondsvolk, van welks Levietische reinheid vroeger uitvoerig was gehandeld, tot ene met deze overeenkomstige inwendige, zedelijke reinheid en ene reeks van voorschriften oproept. Schilderachtig stelt de profeet het wilde door elkaar gaan, het verwarde zoeken der zonde naar alle richtingen voor; waar het oog zich richt, ontdekt het ruwe uitingen van het kwaad. De rede loopt steeds uit op het refrein (vs. 6, 9, 12) "bloed vergieten" gelijk te voren (vs. 2) Jeruzalem voor ene bloedstad was verklaard, en deze gedachte daarom voornamelijk de ziel van den Profeet vervult. Hij ziet overal doodzonde, bloedschuld, dus de ergste schuld, die zich onmogelijk aan den arm van Gods gerechtigheid kan onttrekken. Alzo verbindt de Profeet in de drie dus ontstane hoofddelen vs. 6-8, 9-11 en 12 steeds de zonden tegen den naaste met die tegen God, wier nauwe zamenhang ook in de 5 Boeken van Mozes zeer beslist op den voorgrond wordt verklaard, en waarop reeds vs. 4 gewezen heeft, waarvan de gedachte hier verder wordt uitgebreid. Zo ontstaat de volgende schone zamenhang der rede: a) vs. 6-8. Schildering van het geweld van den overmoed tegen den naaste. De macht wordt tot daad des gewelds, tot omkering der Goddelijke orde gebezigd; van de vorsten ziet een iegelijk niet op de gerechtigheid, maar alleen op het fysische overwicht, dat hij bezit, en verkeert het recht in onrecht; de kinderen staan op tegen de ouders, de hulpeloze is beroofd van de bescherming, die hij behoeft, en aan den willekeur des overmoeds overgegeven. Waar de overmoed tegenover mensen zich zo laat gevoelen, treedt die ook tegenover God op; men veracht het heilige, ontheiligt de Sabbatten des Heeren. b) vs. 9-11. Benevens den overmoed is de laster heersende, d. i. de ontbering der waarheid ten opzichte van den naaste in leugen. Daarmee gaat hand in hand de verdringing der waarheid omtrent God; de ware, zuivere godsdienst moet voor de leugen van den afgodendienst wijken, die dan haar ganse leger van gruwelen medevoert, want de in vs. 10 vv. genoemde zonden van ontucht, de zonden tegen de wet, zijn eigenlijk het gevolg van den natuurdienst, en zijn als zodanige ook bij Mozes (Lev. 18:17) aangewezen. c) vs. 12. Eindelijk heerst de hebzucht, omkoperij en woeker van allerlei aard en afpersing. Hier is het beginsel van zelfzucht zo op den voorgrond, dat aan God niet meer wordt gedacht, daarom het krachtige slot: "gij hebt Mijner vergeten, " Hebzucht en vergeten van God zijn nauw verbonden.

De Profeet heeft er behagen in, de zonden tegen de beide tafelen door elkaar te vlechten, en inderdaad komen zij uit ééne bron voort; het onderscheid tussen godsdienst en zedenleer is

ene fictie, die met de ervaring strijdt-wie zijnen God niet getrouw is, die kan ook zijnen naaste niet liefhebben.

Terwijl bij de optelling der in zwang zijnde zonden vooreerst van geweld sprake is, wordt op het voorbeeld der vorsten als met den vinger gewezen als op iets dat voor ‘t oog ligt: "ziet. " Met de verkeerdheid van boven komt dan overeen de gehoorzaamheid der kinderen aan de ouders, die geheel verloren is gegaan, en zo als nu de vorsten handelen met het volk, zo deed men onder het volk met degenen, die integendeel aanspraak mochten maken op bescherming, met vreemdelingen, weduwen en wezen.

Het familieleven ten opzichte van de verhouding van kinderen jegens hun oudere, de achting voor den openbaren godsdienst, wat in dit opzicht gewoonte onder het volk is, de toestand van de betrekking der verschillende geslachten, de openbare ontucht, de echtbreuk, het oordeel in de maatschappij daarover, de gedulde, erkende, gewone vormen voor dit alles, omkoping en woeker, overmoed des rijkdoms en verdrukking der minderen, enz. zijn de donderkoppen, die het naderen van ‘t onweder over volken en gehele leeftijden aankondigen.

13. Ziet dan, Ik heb vol toorn en verwondering (Hoofdst. 6:11) Mijne hand a) geslagen om uwe gierigheid, die gij bedreven hebt, en om uw bloed, die in het midden van u geweest 1) zijnen zal nu ook de u toekomende straf over u doen komen.

a) Ezech. 21:17.

1) God laat haar, n. l. Jeruzalem, weten, dat Hij een mishagen, ja een groot mishagen heeft aan hare goddeloosheden en daartegen getuigt en zal getuigen. God openbaart Zijnen toorn van den hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen; zo wel door Zijne Profeten als door Zijne Voorzienigheid. God heeft genoegzaam ontdekt, hoe vertoornd Hij is over de goddeloze wegen van Zijn volk; en opdat zij niet mogen zeggen, dat zij maar goede waarschuwingen gehad hebben, zo slaat Hij Zijne hand aan de zonde, eer Hij Zijne hand legt op den zondaar.

14. Zal uw hart bestaan? zult gij voor hetgeen over u zal komen niet verschrikken? zullen uwe handen sterk zijn? zal niet wat u opgelegd is, u een ondragelijke last zijn in de dagen, als Ik met u handelen zal, gelijk gij hebt verdiend? Ik de HEERE heb het gesproken; Ik heb het alzo aangewezen, wat Ik over u heb besloten (Hoofdst. 12:15), en zal het doen (Hoofdst. 17:24).

15. En Ik zal u verstrooien onder de Heidenen, en u verspreiden in de landen, en uwe onreinigheid uit u verteren, u uit het heilige land uitdelgen, zodat gij moet ophouden uwe gruwelen aldaar te bedrijven.

16. Zo zult gij tevens in u, wat uwen stand aangaat in de landen, waarin Ik u verstoot, ontheiligd zijn voor de ogen der Heidenen als die door uw schandelijk handelen uzelven ontheiligd en den vloek op u geladen hebt; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

Het wegnemen der onreinheid van Jeruzalem geschiedt door verdelging der zondige bewoners. Jeruzalem heeft de heiligdommen des Heeren ontheiligd (vs. 8). Het heeft Gods heerlijkheid misdadig aangetast, dat moet het met verlies van zijne waardigheid boeten.

Ontzettende reiniging, de reiniging der goddelozen! Als wij geen einde maken, dan maakt God een einde.

17. Wijders in onmiddellijken zamenhang met het vorige, geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

18. Mensenkind! die van het huis Israëls, dat oorspronkelijk goed, rein zilver was, zijn Mij tot schuim geworden, of zijn tot zulke onedele metalen verlaagd, als die door smelting van het zilver wordt afgescheiden (Jes. 1:22. Jer. 6:27 vv.); zij zijn allen koper of tin of ijzer of lood in het midden des ovens; zilverschuim zijn zij geworden.

19. Daarom, alzo zegt de Heere HEERE: Omdat gijlieden allen tot schuim of afval geworden zijt, daarom ziet, Ik zal u in het midden van Jeruzalem vergaderen als in een oven, daardoor, dat gij bij het naderen der Chaldeeuwse legers van wijd en zijd in de stad bescherming zult zoeken (Jer. 4:5 v.).

20. Gelijk zilver of koper of ijzer of lood of tin in het midden eens ovens vergaderd wordt, om het vuur daarover (daaronder) op te blazen, opdat men het smelte, alzo zal Ik ulieden vergaderen in Mijnen toorn en in Mijne grimmigheid daar in Jeruzalem als in een oven laten, en smelten 1) door het harde vuur van angst en nood.

1) De Heere openbaart Zich hier als den Kenner der harten en den Proever der nieren. Juda en Jeruzalem's inwoners mogen nog een vertoon van godsdienst hebben, mogen nog een gedaante van zilver hebben, maar de Heere ziet en doorloutert hen als schuim of als die onedele metalen, die niet zilver zijn. En waar Hij nu als de grote Louteraar Zichzelven openbaart, daar zal Hij hen werpen in den smeltkroes der beproeving, opdat het blijke, dat al wat schuim is weggaat en verdaan wordt.

22. Gelijk het zilver, wanneer de gloed sterk genoeg is, in het midden des ovens gesmolten wordt, alzo zult gijlieden in het midden van haar, van de belegerde en beangstigde stad Jeruzalem, gesmolten worden, en gij zult weten, dat Ik, de HEERE, Mijne grimmigheid over u uitgegoten heb.

In deze gehele afdeling wordt het gericht niet beschouwd uit het gezichtspunt van loutering, maar uit dat van vernietiging, zo als Ezechiël gewoonlijk de bevolking van Jeruzalem voor ene menigte aanziet, die der verdelging is gewijd.

Het woord Gods stelt de belegering, die Jeruzalem wacht, voor als ene smelting, door welke God het zilvererts, dat in Israël is, zal afzonderen, maar vangt in de eerste plaats aan met de voorstelling van Israëls toenmalige gesteldheid. Israël is tot schuim geworden. Wat daaronder bedoeld wordt, wordt aanstonds door koper, tin, ijzer en lood verduidelijkt, en daarna door

"zilverschuim" nauwkeuriger bepaald, dus: zilverachtig koper, tin, ijzer en lood, gelijk men het in den oven werpt om door smelting het zilver daarvan af te scheiden.

Er zijn drieërlei smeltovens: van de zonde, waar men tot schuim kan worden, van de beproeving, waar het zilver zal worden gelouterd, van het gericht, waar ook de schuim wordt verbrand.

O wee, het volk en de gemeente, waar alles tot schuim wordt, waar alles doof en dood is.

De wereld is zulk een smeltkroes, waarin koper, tin, ijzer en lood, d. i. allerlei werken der mensen kunnen worden gezonden; op den jongsten dag zal God daaronder waar aanbrengen, dan zal men zien, wiens werk zal blijven en wiens werk zal verbranden (1 Kor. 3:12 vv.).

De onreinheid en bedorvenheid van het Huis Israëls kan gevoegelijk vergeleken worden bij het mengsel van schuim en slechts metalen met het zuivere zelf; en gelijk dit gezuiverd wordt door gesmolten te worden in een oven of smeltkroes, zo zal ook Jeruzalem, wanneer het in brand gestoken wordt, de oven zijn, waarin Ik hen zal werpen met hun goddeloosheden om verteerd te worden. Gods strenge oordelen worden uitgevoerd door den oven der verdrukking en vergeleken bij een smeltend vuur, omdat zij bestemd zijn de mensen te zuiveren van die onreinheid en die verdorvenheid, welke al te dikwijls een gevolg is van gemak en voorspoed.

23. Voorts geschiedde des HEEREN woord dadelijk na het vorige tot mij, zeggende:

24. Mensenkind! zeg tot haar: Gij Jeruzalem en Juda zijt een land, dat met gereinigd 1) is van het onkruid, waardoor het overmeesterd is (Hebr. 6:8), een land dat zijnen plasregen niet heeft gehad ten dage der gramschap, geen plasregen, die in een gericht, dat daarop valt om het af te spoelen en te reinigen, daarop valt en niets te weeg brengt, zodat het even goed is, alsof het niet geregend had.

1) Keil vertaalt: dat niet beschenen is en niet beregend ten dage der gramschap. M. a. w. dat het geen enkel bewijs der Goddelijke genade en van Zijnen zegen heeft ontvangen.

25. De verbintenis, de zamenzwering harer profeten 1) is in het midden van haar met de rechters en hoofden (Zef. 3:3 v.), als een brullende leeuw, die enen roof rooft; zij eten de a) zielen op, den schat en het kostelijke nemen zij weg; hare weduwen vermenigvuldigen zij in het midden van haar door het ombrengen der door hen vervolgde mannen.

a) Matth. 23:14.

1) De Heere zegt het hier zo duidelijk mogelijk, dat de Profeten in zamenzwering waren met de moordenaars en verdrukkers. Zij noemden het kwaad goed en het goed kwaad. Zij hadden zich in verbinding gesteld met degenen, die het volk uitmergelden en tuk waren op bloedvergieten en steunden deze. Daarom wordt van hen gezegd dat zij aan een brullenden leeuw, op zijn roof uitgaande, gelijk waren. Zij doodden zonder oorzaak, zodat de weduwen werden vermenigvuldigd.

Schrikkelijke toestand van het land, waarover de Heere dan ook niet anders kon dan Zich grotelijks vertoornen.

26. Hare priesters, die zo geheel hun heilige roeping, om leiders des volks en bewaarders der wet te zijn (Mal. 2:7) vergeten, doen Mijne wet geweld aan door hun verklaring overeenkomstig den tijdgeest (Micha 3:11), en zij ontheiligen Mijne heilige dingen, daar zij die aan den menselijken willekeur prijs geven; tussen het heilige en het onheilige maken zij geen a) onderscheid, hetgeen zij toch volgens Lev. 10:10 v. moesten doen, en het verschil tussen het onreine en reine geven zij niet te kennen; daartoe verbergen zij hun ogen van Mijne Sabbatten, zij willen het niet zien, wanneer deze door het volk worden ontheiligd, en stellen zich niet daartegen (Jer. 17:19 vv.); ja Ik word in het midden van hen ontheiligd, want in plaats van Mij, den heerlijken en heiligen God, is bij hen een afgod, die de zonde liefheeft, gekomen.

a) Ezech. 44:23

27. Hare a) vorsten, die tussen beide moesten komen, zijn in het midden van haar als wolven, die enen roof roven om bloed te vergieten, (vs. 12), en om zielen te verderven, opdat zij gierigheid zouden plegen, die zij toch moesten haten (Ex. 18:21).

a) Micha 3:11. Zef. 3:3.

28. Hare profeten, die hen in zulke slechtheden behulpzaam zijn (vs. 25), nu pleisteren hen met lozen kalk(Hoofdst. 13:10); ziende ijdelheid en hun leugen voorzeggende (Jer. 23:23), zeggende: Alzo zegt de Heere HEERE! en de HEERE heeft niet gesproken.

29. Het volk des lands, de klasse der lagere standen, pleegt enkel verdrukking, en bedrijft enkel roverij; ook onderdrukken zij den ellendige en nooddruftige, en den vreemdeling verdrukken zij zonder recht1), met versmading van het recht (Hoofdst. 18:17 v. Ex. 22:20 v.).

1) Zij, die moesten geklaagd hebben over de verdrukking der onderdanen, en een eis van recht moesten ingebracht hebben, ten behoeve der verongelijkten, die voor vrijheid en voor eigendom moesten opgekomen hebben, waren zelf inwoners daarvan.

30. Ik zocht nu enen man uit hen (vgl. Hoofdst. 9), die den muur mocht toemuren, die een muur opwierp tot bescherming van het huis Israëls (Hoofdst. 18:5), en voor Mijn aangezicht in de a) bresse staan voor het land, opdat Ik het niet mocht verderven, maar Ik vond niemand 1), en dien, die het wilde doen, kon Ik niet aannemen (Jer. 11:14

a) Ps. 106:23.

1) God houdt den geest der gebeden in, zodat er niemand was die Zijne oordelen afbad. Als God komt met Zijne oordelen, is het een teken van Gods grote gramschap, wanneer de Geest der gebeden over Gods volk niet vaardig wordt.

31. Daarom heb Ik Mijne gramschap over hen uitgegoten, door het vuur Mijner verbolgenheid heb Ik hen verteerd; hunnen weg heb Ik op hun hoofd(Hoofdst. 7:4 en 9; 16:43) gegeven, spreekt de Heere HEERE.

In plaats van Jeruzalem wordt hier het gehele land genoemd, dat bij het doel der rede past; want juist ziet hier de Profeet op de verre uitbreiding der zonde, welke zich in de hoofdstad slechts in bijzondere mate had geconcentreerd.

Niet alleen het aardrijk, nog veel meer het menselijk hart levert allerlei onkruid op.

In vs. 24 staat niet van gewonen regen, maar plasregen, een stortvloed, als Goddelijk strafgericht (Exod. 13:11; 38:22), waardoor het land niet bevochtigd, maar afgespoeld en gereinigd wordt. De zin is: dat het land ook door den plasregen, het strafgericht ten tijde des toorns, zich niet heeft laten reinigen, alsof er geen plasregen gevallen ware.

De valse profeten, die zozeer de overhand hebben verkregen, dat zij voor de profeten gehouden worden, roven in zoverre de goederen en vermoorden de zielen, als zij het roof- en moordzuchtig handelen der groten (vs. 27) helpende en bevorderende ter zijde staan, hun het geweten niet opscherpen, maar integendeel toeschroeien, daar zij "vrede, vrede" roepen, waar geen vrede is. Zo zijn zij mede schuldig aan het roven en moorden der groten, die hen in hunnen dienst hebben. Zij gedragen zich als beschaafde en vreedzame mensen, stellen zich voor als de mannen der liefde tegenover de ruwe boetpredikers, de ware Profeten, maar goed bezien zijn zij rovers en moordenaars- daartoe zijn zij als ‘t ware zaamgezworen.

Dat de valse Profeten overeenstemmen, moet niemand verwonderen; leugen moet zich door leugen helpen.

In vs. 28 stelt de schilder der ontzettende toestanden nogmaals de leugenprofeten voor, die met een ijdelen schijn overpleisteren, en zich daarbij op Goddelijke openbaring beroemen.

Wanneer vorsten ene wreedheid begaan, mensen om het leven willen brengen en hun goed tot zich nemen, dadelijk zijn er valse profeten; zij prijzen het als ene Goddelijke daad, dat men zulke mannen, die niet alle hun goddeloosheden billijken, zou willen ombrengen en uitroeien; ja zij beroepen zich misdadig op den naam van God en geven Goddelijke uitspraken voor, dat de Heere dat zou hebben bevolen.

Het voorbeeld van de leiders der theokratie volgt de grote menigte, dan wordt elke soort van zonde en misdadige goddeloosheid misdreven.

De verdorvenheid is zo algemeen, dat er niemand te vinden is, die als rechtvaardige, zo als Abraham in Gen. 18:13 vv. in de bresse zou kunnen treden, en door voorbede van den Heere het gericht der verdelging zou kunnen afwenden.

Jeremia met zijne krachtige boetprediking, bood zich wel als zulk een redder des volks aan, maar zij versmaadden hem, hij kon gene plaats verkrijgen. De man alleen doet het niet, de

plaats moet er bij komen, het volk moet zich rondom hen scharen. Een, tegen wien ieder twist in het land, kan Gods gericht niet afwenden, hij kan het alleen bespoedigen.

HOOFDSTUK 23.

VERGELIJKING DER KONINKRIJKEN JUDA EN ISRAëL MET TWEE HOEREN.

IV. Vs. 1-49. Met ene allegorie, die in ‘t algemeen met de allegorische schildering in Hoofdst. 16 zeer overeenkomt, maar toch in plan en uitvoering een zelfstandig karakter draagt, besluit de Profeet dezen kring van reden, en stelt nogmaals op zamenvattende wijze de zonden en straffen van Israël voor, om het volk te overtuigen van de grootheid zijner schuld en de volkomene rechtmatigheid der Goddelijke straffen, voordat in het volgende hoofdstuk over het werkelijk komen der laatste gehandeld wordt. De inhoud der rede is het volgende: Samaria en Jeruzalem, de hoofdsteden en vertegenwoordigers der beide rijken Israël en Juda, zijn twee zusters, die reeds van der jeugd af, toen zij, nog in Egypte waren, hoererij hebben bedreven (vs. 1-4). Wat nu in de eerste plaats Israël aangaat, de grootste der beide zusters, zij heeft hare hoererij ook in den laatsten tijd van het koninkrijk voortgezet, terwijl zij zich nu met Assyrië, dan met Egypte inliet, toen zij tot straf daarvoor ellendig door de Assyriërs omkwam (vs. 5-10). Wat vervolgens Juda aangaat, die zich door het voorbeeld harer zuster had moeten laten waarschuwen, zij maakte het veel erger nog den deze. Zij liet zich evenzo eerst met Assyrië in, vervolgens liet zij, zich door den wereldsen glans van Chaldea medeslepen, sloot verbintenissen met de Chaldeën, die ene verontreiniging met hun heidensen aard ten gevolge hadden, en hierop, de Chaldeën moede geworden, knoopte het zijne verbintenissen met het zo geheel afgodische Egypte weer aan (vs. 11-21). Daar dan Juda de schuld van Samaria op zich had geladen, moet het ook in het lot der zuster en in de volste mate delen. De boeleerden, met welke zij het eerst het hield, en die zij, vervolgens moede werd, de Chaldeën, zullen haar den kelk inschenken, dien zij naar zijne gehele breedte en diepte moet uitdrinken, om zich dan nog aan de gebroken scherven de borst te wonden (vs. 22-35). Hierop wordt van beide rijken, doch in ‘t bijzonder met het oog op Juda, nogmaals en met grote scherpheid, hare zonde in verschillende opzichten, zowel wat politieke als godsdienstige hoererij aangaat, voorgehouden, en de straf der echtbreeksters en bloedvergietsters aangekondigd (vs. 36-49).

1. Verder geschiedde, spoedig na het in ‘t vorige hoofdstuk ontvangen woord, des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Mensenkind! daar waren twee vrouwen, de dochteren van ééne moeder (vgl. Hoofdst. 16:3. Jer. 3:6 vv.).

3. Deze hoereerden in Egypte; in hare jeugd hoereerden zij; daar werden hare borsten gedrukt, en daar werden de tepelen haars maagdoms, haar maagdelijke boezem betast (Hoofdst. 16:7; 26:7).

4. Hare namen nu waren: Ohola, d. i. hare eigene tent, die haar eigen willekeurig gemaakt heiligdom bezit (1 Kon. 12:28 vv.) de grootste, en Oholiba, d. i. Mijne tent in haar, die het ware heiligdom bezit, dat ik er zelf heb opgericht (2 Kron. 13:10 v.), hare zuster; en zij werden de Mijne (Hoofdst. 16:8 vv.), en baarden zonen en dochteren (Hoofdst. 16:20); dit waren hare namen: Samaria is Ohola, en Jeruzalem Oholiba.

De Goddelijke rede bedient zich van zulke beelden, die algemeen afschuw en afkeer opwekken, om den zondaars de afschuwelijkheid van hun eigene ontrouw jegens den Heere voor ogen te stellen. Daarom wordt het beeld ook dikwijls verlaten, om deze zonde tussen beide in hare waarheid voor ogen te stellen. De Profeten hebben ook ene hogere roeping dan schoon volgehouden allegoriën te maken: zij moeten en willen het geweten opwekken, geloof en gehoorzaamheid jegens den Heere vernieuwen, en daar door verlorene zielen redden en een verdoold volk tot God terugbrengen. Daarom zijn zij zo rijk in beelden en gelijkenissen; daarom verwaarlozen zij ook dikwijls opzettelijk "de dichterlijke belangrijkheid, " verlaten en verwerpen zij het beeld, en laten zij de waarheid doorblinken, waarom het te doen is. Beide, het gebruik en het verlaten van het beeld heeft één doel, om schuld, gericht en straf voor ogen te stellen, om de harten te schokken en te bekeren; zo ook hier.

Er waren, zo begint de Profeet, twee vrouwen, dochters van ééne moeder, terwijl hij het geslacht van Abraham, dat in Egypte trok als de moeder beschouwt, maar daar reeds Jozef (Efraïm en Manasse) en Juda onderscheidt, en ze nu voorstelt als dadelijk haren eersten maagdelijken bloesem bevlekkende met ontuchtigheid.

Toen was Israël nog ongehuwd, het huwelijk met Jehova volgde eerst bij het sluiten des verbonds aan den Sinaï. Toen was het echter reeds verloofd-daarvan getuigde wat God aan de patriarchen had gedaan, en de besnijdenis, die zij hadden ontvangen-en zo ziel hun ontuchtig handelen onder het gericht van Deut. 22:23 v. Het doel was zich als ene reine maagd op het huwelijk voor te bereiden.

De verhouding der beide rijken tot elkaar in hun wederkerige betrekking tot God is uitgedrukt in de namen: Samaria is Ohola d. i. "haar eigen tent, " die haar eigen willekeurig uitgedacht heiligdom bezit; daarentegen heet Juda Oholiba "Mijne tent is in haar. " Aan de ene zijde heeft dus Juda dezen groten voorrang boven hare zuster, het ware heiligdom, de openbaring van den Waarachtige en Levende in zijn midden te hebben en zich niet dadelijk aan afval en verderf te hebben overgegeven. Aan de andere zijde vermeerdert deze omstandigheid juist de strafbaarheid van Juda-hoe groter de objectieve zegeningen zijn, des te groter is tevens de subjectieve schuld. Zeer geschikt zijn verder de beide overeenkomstige namen omtrent de zusters gebruikt, daar bij de oude Semietische families dikwijls broeders en zusters zeer aan elkaar gelijkende namen hebben, die van denzelfden wortel afstammen bijv. Haran en Harain.

Ohola heet de grootste zuster, omdat tien stammen, het grotere deel van Israël tot Samaria behoorde, terwijl Juda slechts twee stammen had.

5. Ohola nu hoereerde, zijnde onder Mij, ofschoon zij Mijne vrouw was en zij zich dus aan Mij alleen had te houden (Rom. 7:2), en zij werd verliefd op hare boelen, op de Assyriërs, die nabij waren, toen zij in hare nabijheid waren gekomen, zodra zij die ontmoette.

6. Bekleed met hemelsblauw, vorsten en overheden, al te maal gewenste jongelingen waren de Assyriërs, ruiteren, rijdende op paarden. En zijn het niet de prachtige klederen, de schone gestalte en de moed der rosbedwingers, waardoor ene vrouw bekoord wordt.

7. Alzo dreef zij hare hoererijen, met de zelf, die allen de keure der kinderen van Assur waren; zij liet zich zo door de macht en heerlijkheid verblinden, dat zij haren wettigen man geheel vergat; en met allen, op dewelke zij verliefd was, met al derzelver drekgoden, verontreinigde zij zich, zodat zij den afgodendienst van allen navolgde, naar wier gunst en gemeenschap zij begerig was.

8. Zij verliet ook, hoewel zij zich zo inliet met Assyrië in politiek en godsdienstig opzicht, hare hoererijen niet, gebracht uit Egypte; want zij hadden bij haar in hare jeugd gelegen; en zij hadden de tepelen haars maagdoms betast (vs. 3), en zij hadden hun hoererij over haar uitgestort, in zoverre de kalverdienst van het rijk uit Egypte afkomstig was, maar zij zocht bepaald een verhoud met die tweede wereldmacht (2 Kon. 17:4

9. Daarom gaf Ik haar, door hetgeen volgens 2 Kon. 17:5 v. plaats had, in de hand harer boelen over, in de hand der kinderen van Assur, op dewelke zij verliefd was.

10. Deze ontdekten hare schaamte, behandelden haar op het smadelijkst, hare zonen en hare dochteren namen zij weg door ze gedeeltelijk in den krijg te verslaan, gedeeltelijk gevangen weg te voeren, maar haar doodden zij met het zwaard; aan haar bestaan maakten zij een einde; en zij kreeg enen naam onder de vrouwen, nadat men gerichten over haar uitgeoefend had, haar lot werd onder de volken veel besproken en bespot, daar zij zo naar verdienste was gestraft.

Het boeleren van Ohola of van het noordelijk rijk met Assur en Egypte geeft te kennen de godsdienstige en politieke neiging tot een aansluiting aan deze volken en rijken, zowel de afgodendienst als het sluiten van verbintenissen met hen.

De uitdrukking van vs. 5 "die nabij waren, " "die haar naderden" schijnt met opzet in enen dubbelen zin te zijn genomen. Het herinnert vooreerst aan het naderen der vijanden ten oorloge, maar vervolgens ook aan de bekende betekenis van het naderen of ingaan (Ps. 51:2), zodat schandelijk genoeg, de vijanden ook de boelerende vrienden werden.

Dat was de grote zonde van Israël, dat het in politieken nood hulp bij mensen zocht, zelfs bij zijne verdrukkers, in plaats van zich in hartelijk vertrouwen tot zijnen God te wenden, den Enigen, wien men zich onvoorwaardelijk kan overgeven zonder zich weg te werpen. Het 6de vers beschrijft met ene ironie, hoe Ohola tot dat ongelukkige boeleren met Assur kwam. De gedachte is, dat ogen en harten door de macht van Assur verblind en gevangen genomen werden, en nu wordt datgene genoemd, wat ene wereldsgezinde vrouw vooral in het oog valt.

De zeer korte geschiedverhalen: 2 Kon. 15:19 en 17:3, die hier in aanmerking komen, laten alleen raden, wat de Profeet bedoelt. De Profeet vult hier de geschiedenis aan en schildert den diepen indruk, dien de Assyrische helden op de bevolking van Samaria hadden teweeg gebracht, welker gestalte, geheel overeenkomende met Ezechiëls beschrijving, men onlangs in de ruïnen van Ninevé heeft afgemaald gevonden.

Verblind door de macht en bedwelmd door de politieke grootheid van Assur gaf Israël zich aan hem en zijne afgoden over. Het deed er afstand van een volk van God te zijn al was het onder de volken der aarde ook nog zo onbeduidend. Het zocht nog een anderen nietigen roem en bezweek zo voor de verleidelijke macht van het heidendom.

Het gezegde in vs. 7 is daaruit te verklaren, dat de afgoden onafscheidelijk zijn van de machten der wereld, zij zijn gene macht buiten en boven hen, maar hun objectief "ik" is geheel daarmee zaamgegroeid, zodat zich te verontreinigen met de Assyriërs hetzelfde is als zich te verontreinigen met hun afgoden.

Op het schenden door overspel volgde het schenden door de straf van de zijde der boeleerders zelf (vgl. Hoofdst. 16:37). Zo in het beeld-inderdaad geschiedde het door de gevankelijke wegvoering der bevolking, het doden der voor het bestaan des rijks gewichtige, krijgshaftige manschappen, en daardoor dat Israël een naam verkreeg van wege zijnen smaadvollen val.

11. Als hare zuster, Oholiba, dit zag, dat Ohola tengevolge harer hoererij en door de boeleerders was teniet gegaan, zo verdorf zij hare minne, verslingerde zij zich nog meer dan zij, en hare hoererijenmaakte zij meer dan de hoererijen van hare zuster (Hoofdst. 16:51. Jer. 3:6 vv.)

12. Zij werd evenals Ohola (vs. 6 v.)verliefd op de kinderen van a) Assur, de vorsten en overheden, die nabij waren, bekleed met volkomen sieraad, ruiteren, rijdende op paarden, allemaal gewenste jongelingen.

a) 2 Kon. 16:7.

13. Toen zag Ik, de Heere, dan ook reeds, dat zij verontreinigd was; zij hadden beiden enerlei weg, zodat het einde dat Oholiba te gemoet ging, niet beter kon zijn, dan dat van hare zuster.

14. Ja zij deed tot hare hoererijen nog meer toe, en zette ze zelfs voort, toen zij het einde van Ohola reeds voor ogen had; want toen zij geschilderde mannen aan den wand zag, de beelden der Chaldeën, geschilderd met menie.

15. Als krijgshaftige mannen (Jer. 13:11) gegord met een gordel aan hun lenden, hebbende overvloedig geverfde hoeden 1) op hun hoofden, die allen in het aanzien hoofdmannen waren of ridders, naar de gelijkenis der kinderen van Babel, van Chaldea, het land hunner geboorte;

Beter: Overhangende hoeden.

16. Zo werd zij op dezelve verliefd met het opzien harer ogen, en zij zond boden tot hen, naar Chaldea, teneinde ene verbintenis met hen aan te knopen. Toen de beide zusters op de Assyriërs verliefden, waren die tenminste bij hen, maar Juda verliefde op de Chaldeën, die zij nooit gezien had, die zij niet anders kende dan uit schilderijen en beelden aan den wand gemaald. Hierdoor werd zij reeds zo verhit, dat zij gezanten zond, om hen als boelen tot zich te halen.

17. De kinderen van Babel nu kwamen tot haar in tot het leger der minnen, en verontreinigden haar met hun hoeren (2 Kon. 20:13); ook verontreinigde zij zich later nog meer met hen in godsdienstig opzicht (2 Kon. 21:3 vv. 21 v.); daarna werd hare ziel van hen afgetrokken, want verwijdering is het gewone einde van onreine liefde, de in liefde verklede zelfzucht.

18. Alzo ontdekte zij, of: Als zij ontdekte hare hoererijen en ontdekte hare schaamte, zonder bij de boelen in Chaldea op den duur de gewenste bevrediging te vinden. En toch in plaats van met berouw tot Mij terug te keren, tot haren wettigen echtvriend, zag zij naar andere boelen om (2 Kon. 23:34 v.); toen werd Mijne ziel van haar afgetrokken, gelijk als Mijne ziel was afgetrokken van hare zuster(vs. 9), en Ik gaf ze over in de hand harer boelen, de Chaldeën (2 Kon. 21:1 v. 10 vv.)

19. Doch zij vermenigvuldigde hare hoererijen, gedenkende aan de dagen harer jeugd, als zij gehoereerd had in het land van Egypte.

20. En zij werd verliefd op de Egyptenaars (Jer. 2:36) meer den derzelver bijwijven 1), welker vlees is als het vlees der ezelen en welker vloed is als de vloed der paarden (Jer. 5:8) Zij verslingerde zich op dat verwijfd en beestachtig wellustig volk.

Hebr: Op degenen, die bij haar sliepen.

21. Alzo hebt gij weer opgehaald, zijt gij weer vervallen in de schandelijke daad uwer Jeugd, als die van Egypte uwe tepelen betastten, vanwege de borsten uwer jeugd.

In de eerste plaats is sprake van Oholiba’s schuld. De schandelijke handelwijze van Ohola, ook afgezien van de Goddelijke wraak, die haar daarom had getroffen, had haar reeds met diepen afkeer moeten vervullen; in plaats daarvan maakte zij het nog erger en bleef zij niet staan bij degenen, die nabij waren, maar zond ook tot de verwijderden.

Juda moet reeds daarom veel erger worden, wanneer het zich niet door Israëls straf liet afschrikken, omdat het zoveel meer genade tot tegenstand misbruikte. of ten minste niet gebruikte.

Aan Menahem behaagde de Assyrische vriendschap toen Pul kwam; hij bekeerde zich niet tot den God zijner vaderen (2 Kon. 15:19). Toen echter Pekah en Rezin tegen Juda kwamen, wilde Achaz het op de macht en belofte Gods niet laten aankomen, hij wilde op Zijne genade en belofte niet vertrouwen, al had God hem door den Profeet Jesaja vrijheid gegeven tot verzekering van Zijne hulp, om een wonderteken te vragen (Jes. 7:1 vv.), maar hij zond boden tot Tiglath-Pilezer, den koning van Assyrië, en liet hem zeggen: "ik ben uw knecht en uw zoon" (2 Kon. 16:7). Dus is de hoererij van Jeruzalem reeds in den Assyrischen tijd (vs. 12 vv.) erger en schandelijker dan de hoererij van Samaria; want God heeft niemand tot Menahem gezonden, die hem de welvaart en de bewaring van het rijk verzekerde, gelijk Jesaja tot Achaz werd gezonden en hem in den naam van God de vrije keuze liet, welk teken hij wilde eisen.

Oholiba-Jerazalem in werken van trouweloosheid en ontucht nog boven de oudere zuster. Het was niet genoeg, dat zij, met haar éénen weg gaande, zich door de schoonheid der statelijke Assyriërs liet medeslepen. Zij wijdde ook hare blikken aan de bekoorlijke beelden der heerlijk opgetooide Chaldeën, die aan den wand waren geschilderd, en stelde zich met Babels zonen in verbintenis, dat deze tot hen kwamen, en zij zich nu met hen in de onbeschaamden ontucht verontreinigde.

Met de Assyriërs was het in ‘t algemeen hetzelfde geval geweest, als bij Samaria. Zij waren, evenals het rijk van Israël, zo ook het rijk van Juda werkelijk nabij genomen. Ten opzichte echter van de Chaldeën ontstond de betrekking tot deze door middel van beelden, die Juda zag.

De Profeet bedoelt duidelijk beelden van krijgslieden, edele krijgslieden of ridders; zij zijn omgord met den krijgsgordel (Jes. 5:27), en hun hoofd is met dat eigenaardig hoofddeksel getooid, waarvan Herodotus (I 195) ook bij de Babyloniërs melding maakt, die hoge mutsen, welke ook op de gedenktekenen voorkomen. Zulke krijgshaftige gedaanten worden op de wanden der Babylonische paleizen voorgesteld. Zij maken reeds indruk door de edele krijgshaftige gedaante en houding, en hebben ene bijzondere bekoorlijkheid, ene eigenaardige aantrekkingskracht, voor hen door hun verheven, kolossaal en groots karakter. Voor zulke rijk fantastische voorstellingen bezweek het wankelmoedige en afvallige verbondsvolk.

Het zien van de beeltenissen der Chaldeën door de Joden was mogelijk door het verkeer, dat van Jona’s tijden af tussen Palestina en de grote steden tussen den Eufraat en den Tiger plaats vond. Vooral in Hizkia’s tijden werden er door mededelingen en geruchten bepaalde voorstellingen van de Chaldeën gevormd, als van ene macht, die zich moedig verhief en tot grote dingen geroepen was door hare dapperheid. Hizkia liet ten minste zijne gedachten en verwachtingen, dat het hem met hulp van deze macht zou gelukken, zich van de Assyrische opperheerschappij vrij te maken (2 Kon. 18:16) naar Chaldea gaan. Van ene werkelijke boodschap wordt ons niet gemeld. In 2 Kon. 20:12 vv. en Jes. 39:1 vv. vinden wij zelfs ene voorstelling, alsof een aanknopen van wederkerige verbintenissen van de Chaldeën zou zijn uitgegaan. Voor de profetische bestraffing zijn deze gedachten en verwachtingen zo goed als een aanzoek doen, zo goed alsof die door eigenlijke gezanten ware beproefd. Hier is dezelfde maatstaf van beoordeling als bij het woord van Christus in Matth. 5:28 : "die ene rouw aanziet om haar te begeren, die heeft reeds overspel in zijn hart met haar gedaan. " Zo zijn ook, wat de zaak aangaat, de geschilderde mannen aan den wand meer fantasiebeelden, dan dat men die beelden werkelijk voor zich zou hebben gehad. Zo wordt men heden ‘t meest verliefd op hetgeen niets is; want wat is al onze eer, weelde, uiterlijke welvaart, onze adel, grootheid, heerlijkheid, onze kracht en sterkte anders dan een beeld, waaraan gene werkelijkheid is.

Onder den vromen zoon van den goddelozen Achaz wordt Jeruzalems fantasie zozeer opgewekt door de Babylonisch-Chaldeeuwsche macht, welke evenals Juda afhankelijk van Assur was, dat zelfs Hizkia voor de verleiding bezweek. Het zwaartepunt der wereldmacht scheen zich nu van Nineve naar Babylon te neigen. Wat Jesaja reeds toen aan Hizkia voorspelde tot bekoeling zijner vleselijke verwachtingen bevestigt Ezechiël. De Chaldeën,

nadat zij in vereniging met de Meden, Nineve hadden verwoest (2 Kon. 20:12 en 22:2), kwamen voor Juda, gelijk in ‘t algemeen, in de plaats der Assyriërs.

De Profeet leidt ons nu in de symbolische ontsluiering zijner rede tot dien tijd, dat hij zelf met een gedeelte zijns volks de straf der Chaldeeuwse gevangenschap moest ondervinden (2 Kon. 24:16). Ondanks die kastijding bedrijft Oholiba-Jeruzalem op nieuw haar overspel; de oude geneigdheid tot het vleselijk Egypte ontwaakt, waaraan zij zich reeds in hare jeugd wellustig overgaf.

De plotselinge overgang tot het woord, zoals het in vs. 21 voorkomt, wordt daaruit verklaard, dat de Profeet hier in werkelijkheid van den tegenwoordigen tijd voor zich heeft. De woorden: "als die van Egypte uwe tepelen betastten van wege de borsten uwer jeugd, " zien op het zoeken der Egyptenaren, om het volk in zijne eerste beginselen in den Egyptischen aard mede in te trekken, en het zo te nationaliseren, pogingen, tot welke de jeugdige bloei van het volk aanleiding gaf. Dat dergelijke pogingen aan de wrede maatregelen, van welke de geschiedenis bericht, voorafgingen, daaraan mogen wij niet twijfelen; het licht in den aard der zaak.

22. Daarom, omdat gij alzo handelt, o Oholiba! alzo zegt de Heere HEERE: Zie Ik zal uwe boelen (Jer. 3:20), van welke uwe ziel is afgetrokken (vs. 17), tegen u verwekken, en Ik zal hen van rondom tegen u aanbrengen.

23. De kinderen van Babel en alle Chaldeën, Pekod, en Soa, en Koa 1) en alle kinderen van Assur, die vroeger de beheersers en uwe boelen waren (vs. 12) met hen, gewenste jongelingen, die allen vorsten en overheden zijn, hoofdmannen en vermaarde lieden, die allen te paard rijden.

1) Men houdt deze voor gewesten der Chaldeeuwse monarchie, Bactrianië, Medië, Armenië. Anderen vertalen de woorden: "oversten, rijken, aanzienlijken. "

Deze woorden kunnen ook vertaald worden: Gebiedende heren en edelen. Het valt niet te ontkennen dat deze woorden duister zijn.

24. Die zullen tegen u komen met karren, wagenen en wielen, en met ene vergadering van volken, rondassen (1 Kon. 10:17), en schilden en helmen (Hoofdst. 21:22. Luk. 19:43), teneinde u te belegeren, zij zullen zich rondom tegen u zetten, en Ik zal voor hun aangezicht het gericht stellen; zij zullen Mijn gericht aan u volvoeren, en zij zullen u richten naar hun rechten. Zij zullen uwe trouwbreuk aan u straffen (Hoofdst. 21:23 #Eze); zo kunt gij zelf afleiden, hoe het u zal gaan (2 Sam. 24:14).

25. En Ik zal Mijnen ijver tegen u zetten (Hoofdst. 5:13), dat zij in grimmigheid met u zullen handelen; zij zullen in beeldrijken zin uwen neus en uwe oren afnemen; zij zullen u van alle sieraad van uw volksbestaan beroven door vernietiging van koningschap en priesterschap (Hoofdst. 21:26. 2 Kon. 25:5-7 en 18-21 en het laatste van u, wat overblijft van dat lichaam, zal door het zwaard vallen; zij zullen uwe zonen en uwe dochteren wegnemen uit de huizen

der stad en hen gevankelijk wegvoeren, en het laatste van u, namelijk wat van ledige huizen over is, zal door het vuur verteerd worden.

26. Zij zullen u ook, gelijk reeds in Hoofdst. 16:39 gezegd is, uwe klederen uittrekken en uw sieraad-tuig wegnemen.

27. Zo zal Ik uwe schandelijkheid, die gij bedreven hebt (vs. 11-17) van u doen ophouden, mitsgaders uwe hoererij, gebracht uit Egypteland (vs. 18-21 uwe ogen naar hen, die vreemde boelen, niet opheffen, en aan Egypte niet meer gedenken.

28. Want, om het in vs. 22-26 gezegde met andere woorden te herhalen, alzo zegt de Heere HEERE: Zie Ik zal u overgeven in de hand dergenen, die gij haat, in de hand dergenen, van dewelke uwe ziel is afgetrokken 1) (vs. 21-24).

1) Gelijk gij uwe liefde omtrent hen veranderd hebt, zo zullen zij ook met u handelen, hun haat tegen u zal groter zijn, dan hun vorige liefde tot u; dat zal hun vaardig maken om zich aan u te wreken om uwe trouweloosheid, om alle de vruchten van uwen arbeid te verteren en alle uwe goederen weg te nemen, die gij door uwe nijverheid bijeen vergaderd hebt.

29. Die zullen met u handelen uit haat (vs. 24 en 25), en al uwen arbeid wegnemen (vs. 25 en 26), en u naakt en bloot laten, zodat gij weer zijt gelijk gij vroeger in Egypte waart (Hoofdst. 16:39), dat uwe hoerenschaamte ontdekt worde, mitsgaders uwe schandelijkheid en uwe hoererijen. Aan hetgeen gij lijden moet zal het voor de gehele wereld duidelijk worden, wat gij hebt gedaan.

30. Deze dingen zal men u doen, dewijl gij de Heidenen nagehoereerd hebt, en omdat gij u met hun drekgoden verontreinigd hebt.

31. In den weg uwer zuster hebt gij gewandeld (vs. 11 en 12), daarom zal Ik haren beker, denzelfden beker, in uwe hand geven 1) (vs. 9 en 10), opdat gij dien drinkt.

1) Juda had den weg van Samaria bewandeld en daarom zou het geen ander lot dan die stad ondergaan. Ja, nog heviger zou Gods toorn over hen uitgestort worden, dewijl zij meer dan Samaria was gewaarschuwd, omdat zij (vs. 35) den Heere achter haar rug had geworpen, omdat zij God en Zijn dienst had verwaarloosd, en gedaan en gehandeld alsof er geen God bestond.

32. Alzo zegt de Heere HEERE: Gij zult den beker uwer zuster drinker, die diep en wijd is, dat is dus voor u de grootste mate gij zult tot belaching en spot worden voor de volken en in alle landen (Hoofdst. 22:4); de beker houdt veel in; zodat het u onverdraaglijk zal zijn (Jes. 3:24 Jer. 25:15-18).

33. Van dronkenschap en jammer zult gij vol worden; de beker van uwe zuster Samaria is een beker der verwoesting en der eenzaamheid, zo als gij aan haar land voor uwe ogen ziet, en zulk een lot zal u nog veel erger overkomen.

33. Van dronkenschap en jammer zult gij vol worden; de beker van uwe zuster Samaria is een beker der verwoesting en der eenzaamheid, zo als gij aan haar land voor uwe ogen ziet, en zulk een lot zal u nog veel erger overkomen.

34. Gij zelf hem drinken en uitzuigen, en zijne scherven zult gij brijzelen, als een, die een zeer slechten drank heeft gedronken, in boosheid het vat verbrijzelt, waaruit hij gedronken heeft, en uwe borsten zult gij afrukken, openrijten met die scherven. Het zal zeker komen, want Ik heb het gesproken, spreekt de Heere HEERE.

35. Daarom, om ten slotte het oordeel, dat over u komt, nog in ene korte uitspraak zaam te vatten, alzo zegt de Heere HEERE: Omdat gij Mijner a) vergeten, en Mij achter uwen rug geworpen hebt (1 Kon. 14:9), zo draagt gij ook uwe schandelijkheid en uwe hoererijen en de rechtvaardige straf, die daarom over u komt (Hoofdst. 16:52).

a) Jer. 2:32; 3:21; 13:25; 18:15. Ezech. 22:12.

Vergetenheid van God en verachting van Hem, van Zijn opzicht over ons en van Zijn zien op ons, is op den grond van alle onze verraderlijke en overspelige afwijkingen van Hem. Daarom wandelen de mensen de afgoden na, omdat zij God en hun verplichtingen aan Hem vergeten. Ook zouden zij met zulk een begeerte en vermaak niet op de verlokselen der ziel kunnen zien, indien zij God niet eerst achter hunnen rug geworpen hadden als niet waardig aangezien te worden.

Op Oholiba's zonde volgt nu de straf. God zal juist deze Chaldeën, met welke Juda eerst geboeleerd heeft en van welke het zo trouweloos was gescheiden, over haar laten komen; zij zullen met dezelfde wereldmacht, die Juda eerst begeerd heeft, op haar aanvallen, om het verdiende loon te geven tot vernietiging toe.

De Profeet hoopt de namen opeen, om de grote legermacht aan te duiden, die het kleine Juda overvalt.

Op sarkastische wijze beschrijft hij de Chaldeën met dezelfde uitdrukkingen, met welke hij ze vroeger (vs. 12) als de door Juda geliefde beschreef.

Deze uitdrukkingen waren vroeger, in den tijd van het boeleren in aller mond geweest; nu zagen zij die heren gaarne weg, maar zij komen hen nu op den hals; met de Chaldeën verschijnen echter ook de oude boelen, de Assyriërs weer, nu hun vazallen, en deze vroeger zo geliefde jongelingen zullen hun nu den helderen dag duister maken.

Gelijk de menigte talrijk is, zo rijk zal ook hun toerusting zijn om het hun opgedragen oordeel te volvoeren. Om ons sterfbed is dikwijls ene grote vergadering uit vorige dagen; onze zonden en degenen, met wie wij gezondigd hebben, komen allen tot ons van rondom.

Wij moeten niet wachten totdat God ons met geweld van de zonde aftrekt.

Wanneer Gods goedheid en geduld niet heeft kunnen teweegbrengen, wat Hij wilde, zo zal Zijne gerechtigheid door de onbarmhartigheid der mensen uit den weg brengen, waarmee wij Hem vertoornden.

De ontkleding door straf doet zien, wat vroeger de bekleding door genade geweest is.

Die den beker des heils met aanneemt, moet daarvoor den beker des toorns drinken.

De gehele geschiedenis des volks van den uittocht uit Egypte tot nu was een voortdurend vertoornen van God, daarom moet het ten laatste een beker vol toorn drinken.

Uitgedronken moet worden; als wij ons aan de begeerlijkheid overgeven, komt God met de straf.

"Gij zult de scherven verbrijzelen en uwe borsten zult gij afrukken; " de poging, die uit den sterksten afschuw tegen het treurige lot voortvloeit, om zich er van te ontdoen, brengt nu uw ongeluk aan; tot geschiedkundige opheldering dient, wat volgens Jer. 41 de Joden aan Gedalia, den Chaldeeuwsen stadhouder, over de in het land achtergeblevenen deden, en daarvoor moesten lijden.

De zondares moet in wanhoop aan zich zelf vergelding doen, en juist aan die delen van haar lichaam, waarmee zij volgens vs. 3 in wellust begon te zondigen.

Aan God denken is het korte begrip der gehele godzaligheid, evenals het tegendeel God vergeten, een kort begrip van de gehele goddeloosheid; daarom neemt God aan het slot van dit zondenregister ook alles in dit ene te zamen.

36. En de HEERE zei in dadelijke aansluiting aan de gehele rede (vs. 1-35) tot Mij: Mensenkind! zoudt gij Ohola en Oholiba a) recht geven, rechten? Doe, gelijk dat uwe roeping is, als Mijn Profeet en het werktuig van Mijn woord, ja vertoon haar hare gruwelen.

a) Ezech. 20:4; 22:2.

37. Want zij hebben overspel gedaan, en er is bloed in hare handen (Hoofdst. 22:2-4); en wat de eerste zonde aangaat, zij hebben met hare drekgoden overspel gedaan, (Jer. 3:9; 2:27); daartoe, wat haar bloedvergieten aangaat, hebben zij ook hare kinderen, die zij Mij gebaard hadden, voor haar door het vuur laten doorgaan, tot spijze, tot offer (Hoofdst. 16:20; 20:31).

38. Nog hebben zij, om ene andere verkeerdheid aan te wijzen, Mij dit gedaan, zij hebben, niet lettende op de heiligheid van plaats en tijd, Mijn heiligdom ten zelven dage verontreinigd, waarop zij het vroeger gezegde misdreven, en Mijne a) Sabbatten ontheiligd, als zij kwamen om die in het heiligdom te vieren.

a) Ezech. 22:8.

39. Want als zij kort te voren hun kinderen hunnen drekgoden geslacht hadden, zo kwamen zij op dienzelven dag in Mijn heiligdom, om dat te ontheiligen door hun verschijnen daarin; en ziet, alzo als in 2 Kon. 21:4 vv. wordt bericht, hebben zij gedaan in het midden van Mijn huis, en dat ook uiterlijk en handtastelijk ontheiligd (vgl. Hoofdst. 8:5 vv.)

40. Dit is er ook, om tot een derde punt Mijner aanklacht tegen hen over te gaan, dat zij gezonden hebben tot mannen, die van verre zouden komen, tot dewelke als aan bode gezonden was, ziet, zo kwamen zij, voor dewelke gij Oholiba, op wie Mijne bestraffing hier inzonderheid doelt, u wiest, uwe ogen blankettet, en u met sieraad versierdet, evenals ene boeleerster zich gereed maakt om hare boelen te ontvangen.

41. En gij zat, zo opgetooid, op een heerlijk bed, voor hetwelk ene tafel toegericht was, om met de mannen, die gij tot u hadt genodigd, te eten, a) en op hetwelk gij Mijn reukwerk en Mijne olie gezet hadt, om daarvan eveneens bij de voorgenomen feestelijkheid gebruik te maken.

a) Spr. 7:17.

42. Als nu bij het gastmaal het geruis der menigte daarop stil was tot bevestiging van het gesloten verbond, zo zonden zij tot mannen uit de menigte der mensen, en daar werden wijnzuipers aangebracht uit de woestijn, die deden armringen aan hare handen, en ene sierlijke kroon op hare hoofden, om haar met wie zij geboeleerd hadden, nu heerlijk als een koning op te pronken. Omdat het niet luidruchtig genoeg toeging werden woeste en luidruchtige mannen uit de woestijn er bij gehaald. Misschien waren de gezanten van Edom, Ammon en Moab later dan de anderen aangekomen.

43. Toen zei Ik van deze, die aan overspelerijen verouderd was: Nu zullen zij hoereren de hoererijen dezer hoer, en die ook (Hebr. en zij, nu zij zó reeds is, reeds zo oud).

44. En men ging tot haar in, of: men zal tot haar ingaan, gelijk men ingaat tot ene vrouw, die ene hoer is; alzo gingen zij in tot Ohola, die vroeger alzo handelde, en tot Oholiba die nu zo doet, die schandelijke vrouwen, die zij zijn.

45. Rechtvaardige 1) mannen, als werktuigen Gods dan, die zullen haar richten naar het recht der overspeelsters, en naar het recht der bloedvergietsters, mannen, die door Mij daartoe zijn geroepen en in zo verre rechtvaardig zijn, hoewel het juist diegenen zijn, die met hen geboeleerd hebben (Hoofdst. 16:38): want zij zijn overspeelsters, en bloed is in hare handen.

1) De Chaldeën worden hier rechtvaardige mannen genoemd, niet omdat zij de rechtvaardiging deelachtig waren, ook niet, omdat zij op rechtvaardige, goedertieren wijze te werk gingen, want wij weten, dat zij op andere plaatsen bestraft worden vanwege hun gruwelijke verdrukking, maar dewijl zij het rechtvaardig oordeel Gods tegen Jeruzalem en Juda hebben uitgevoerd.

46. Want alzo zegt de Heere HEERE tot hen, die inzonderheid de volvoerder van het gericht moet zijn (Hoofdst. 21:11 en 19 vv.) Ik zal ene vergadering, ene menigte van legerscharen, tegen haar doen opkomen, en zal ze ter beroering (Jer. 15:13; 17:3) en ten roof overgeven.

47. En de vergadering zal ze met stenen stenigen, en dezelve met hun zwaarden nederhouwen; hare zonen en hare dochteren zullen zij doden, en hare huizen met vuur verbranden 1) (Hoofdst. 16:40 v.).

1) God zal een vergadering van vijanden tegen haar doen opkomen, welke zijne heilige oogmerken zullen moeten dienen, zelfs dan, wanneer zij hun zondige begeerten en driften dienen. Deze vijanden zullen gemakkelijk de overhand krijgen, want God zal hen in hun hand geven tot beroering en ten rove.

48. Alzo zal Ik de schandelijkheid uit het land doen ophouden(vs. 27), opdat alle vrouwen onderwezen worden, dat zij naar uwe schandelijkheid niet doen, alleen een voorbeeld ter afschrikking daaraan nemen.

49. Alzo zullen zij bestraf voor uwe schandelijkheid op u leggen, en gij zult de zonden uwer drekgoden dragen, de zonde, welke gij met deze hebt bedreven (Hoofdst. 16:58); en gijlieden zult weten, dat Ik de Heere HEERE ben.

Ten slotte wordt nog aan beide, aan het rijk der 10 stammen, en aan het rijk van Juda te zamen, eerst hun zonde en dan hun straf voorgehouden. De zonden worden hier in ‘t bijzonder en bepaald zeer scherp op den voorgrond geplaatst. Vooreerst hebben beide Rijken zich betoond als afgodendienaars en als bloedvergieters (vs. 37); vervolgens hebben zij den dienst van Jehova verontreinigd (vs. 38). Ja, zij hebben beide afgodendienst en verering van Jehova op vreeslijke wijze vermengd (vs. 39); eindelijk hebben zij nu onlangs de Chaldeën ingehaald tot verbintenissen tegen ‘s Heeren wil (vs. 40-44). Maar dezelfde Chaldeën-zo gaat de rede over tot de straf-zullen zich aan Israël betonen als rechtvaardige mannen, dat is als dezulken, die aan Gods straffende gerechtigheid dienstbaar zijn; zij zullen over hen ene volksvergadering houden, en het oordeel der echtbreeksters en der bloedvergietsters aan hen volvoeren, opdat alle andere vrouwen, d. i. volken, daaraan een voorbeeld nemen, en Israël zelf tot erkentenis kome.

De Profeet, in de zamenvoeging der beide vrouwen consequent doorgaande, stelt ook de bestraffing van Ohola (Samaria), welke reeds had plaats gehad, als ene nog toekomstige voor. Hij kon dit te beter doen, daar de nabijzijnde verwoesting van Jeruzalem niet alleen Juda, maar ook het nog aanwezige overblijfsel van het rijk der tien stammen, dus het gehele Israël als strafgericht aanging.

Het woord in vs. 36 : "Zoudt gij recht geven?" wijst niet alleen op Ezech. 22:2, maar tevens op Ezech. 20:4 terug, en toont, dat onze afdeling ene zakelijke zamenvatting is van den inhoud der gehele groep (Hoofdst. 20-23).

Het dubbele misdrijf, echtbreuk en moord, wordt in vs. 37 eerst kort voorgesteld en vervolgens verder ontvouwd; de echtbreuk heeft betrekking op den afgodendienst, de moord op de kinderoffers, welke zij hunnen afgoden brachten.

De verontreiniging van Gods heiligdom, welke verder in vs. 38 als zonde voorkomt, welke zij op zich hebben geladen, geschiedt volgens vs. 39 daardoor, dat zij, met afgodische zonden bevlekt, dat betreden. Op gelijke wijze volgt ook de ontwijding der Sabbatten. Een afgodendienaar kan geen Sabbat vieren en wanneer hij dien uitwendig viert, ontwijdt hij dien. Het wezen van den Sabbat is het denken aan God en dat kan geen plaats vinden, waar het hart aan de afgoden hangt.

Uit het hoerenhuis te lopen in Gods huis, kan Gode niet welgevallig zijn, noch van moord tot de plaats des gebeds, van de zonde tot gezang.

Met vs. 40 gaat de Profeet van de hoererij in het godsdienstige over tot die in de politiek. Hij berispt de aanknoping van verbintenissen van echtbreuk met degenen, die in de verte zijn, in tegenstelling tot die met de nabijzijnden (vs. 5 en 11). Het wassen, blanketten, versieren betekent, dat Jeruzalem alles in ‘t werk stelde, om zich aan hare boelen, de machten der wereld aangenaam te maken, vgl. Jes. 57:9 vv.

Om menschengunst te verwerven, geschiedt in de wereld veel kwaad.

Het komt nauwelijks geloofbaar voor, dat de Profeet zich meer dan 2 volle jaren te vergeefs met de gevangenen aan de wateren van Chebar zou hebben vermoeid, om ze van den val van het rijk van Juda en zijne hoofdstad Jeruzalem, en van ene langdurige onderwerping van Gods volk onder Babel te overtuigen. Dat zij echter na alle die reden in Hoofdst. 4-23 niet overtuigd is, blijkt duidelijk uit de aankondiging, die meer dan twee jaren later is gevolgd in Hoofdst. 24:1 vv. Hoe is zulk ene rampzalige verblinding, die het volk te Jeruzalem zowel als de gevangenen in Babel had vervuld, mogelijk? Hoe kon men na den ondergang van het rijk der tien stammen en na de harde slagen der Goddelijke tuchtroede, die men reeds zelf ondervonden had, met ene onveranderlijke kracht en macht zich zulke schitterende denkbeelden van de nabijzijnde toekomst maken, als het in werkelijkheid geschiedde? Hoe konden de valse profeten het wagen, van ene spoedige vernietiging van Babylon te dromen en hunnen toehoorders hun dromerijen wijs te maken, en hoe konden deze zich daardoor laten misleiden, daar toch de ene berekening voor en de andere na verkeerd uitkwam, welke men omtrent menselijke hulp maakte? Zonder twijfel was de schuld daarvan het misverstand en het misbruik, dat men van zulke heerlijke profetieën, als bijv. die van Jesaja over den ondergang van Babylon maakte. Men rukte die uit hun zamenhang, stelde ter zijde, wat niet met de vleselijke gezindheid overeenkwam en bracht met geweld tot den tegenwoordigen tijd, wat eerst voor ene verre, ja gedeeltelijk zeer verre toekomst was beloofd. Die belofte nu moest voor het volk blijven, Gods raadsbesluit omtrent de toekomst stond vast. Daarom moest ook wat in Jer. 51:59 vv. verhaald wordt, geschieden, maar het misverstand en het misbruik moest vóór alles worden uit den weg geruimd. Daartoe dient het Profetische woord van Ezechiël in dezen tijd, en daarna de verschrikkelijke opening der ogen, die met Hoofdst. 24 begon. Onze tegenwoordige tijd zal ook veel bijdragen tot wegneming van misleiding, maar

tevens, om het profetische der Schrift beter te verstaan, en de eschatologie in hare zwakke punten te verbeteren; ten minste zal onze Protestantse kerk van de nabijzijnde ontwikkeling der geschiedenis van het Godsrijk deze winst hebben, terwijl daarentegen aan de Katholieke kerk juist dat eigenaardig is, dat zij het hier boven nader gekarakteriseerde standpunt van Israël vasthoudt, totdat zij ten laatste geheel en al schipbreuk zal lijden (Hoofdst. 27).

Als de Opperheer der wereld Zijnen dienst onder ene natie plant en dus Zijn verbond met dat volk opricht, dan kan Hij gezegd worden aan dat volk gehuwd te zijn en daarmee in ene rechtstreekse en opzettelijke betrekking te staan, dan kan en mag Hij van zulk ene natie en van elk lid daarvan gehoorzaamheid en liefde, geloof en trouwe eisen, dan ligt de weg van geluk voor zulk een volk, dat zo onder het Evangelie wordt geplaatst, en voor elk mens, die in dat grote voorrecht deelt, alleen in een leven, overeenkomstig de openbaring van Gods wil in den weg der genade; maar welke misdaad is dan tegenstrijdiger en leidt meer tot verwoesting, dan dat er ene andere vreemde, eigendunkelijke en valse godsdienst wordt ingevoerd, en door de mensen wordt opgezocht en aangekleefd. Zo vals toch afgoderij en beeldendienst was, dewijl men stomme beelden, nietige afgoden en verfoeiselen der onreine volken vereerde, zozeer hierin de oorzaak van allerlei eigendunkelijkheid in levenswijze, brooddronkenheid en goddeloosheid lag, ja ook zozeer als de Heere daarover verontwaardigd was en toornen moest, zozeer zien ook wij, wat integendeel onze roeping en verplichting als natie en elk voor ons zelven is, hoe gevaarlijk het wordt, van des Heeren Woord en instellingen, van Zijn verbond, met ons in den Doop aangegaan, af te wijken, en zich naar eigendunkelijke godsdienstbegrippen en vreemde zeden te schikken. Hoeveel valt hier na te denken en op te merken, wanneer wij onze natie als een Christenvolk, en wel bijzonder als ene Hervormde natie beschouwen, met Israël en Juda vergelijken, en tot onze eigene harten daarmee inkeren. Hoezeer moesten wij voor elke afwijking van de waarheid, voor iedere begunstiging van ene valse belijdenis en voor vreemde zeden schrikken, en de jammerlijke gevolgen zien en verder berekenen, welke daaraan onafscheidelijk verbonden zijn. God beware ons land en volk, dat wij zo zwaar zouden gestraft worden, om het verlaten van Zijn woord en van Zijnen dienst, als Israël en Juda zijn gestraft geworden; maar indien wij van valsen godsdienst niet anders kunnen genezen worden, dan door een lot, aan dat van Gods oude volk gelijk, hetwelk door ballingschap voor altoos de zucht naar afgoderij en beeldendienst verlaten heeft, dan was zulk een hard lot inderdaad nog een wenselijk deel. De Heere is te hoog en te heilig, dat wij Hem niet overeenkomstig Zijne natuur en naar Zijnen uitgedrukten wil zouden dienen en ons niet van geheler harte tot Hem zouden bekeren. Moge Zijne kennis in Christus Jezus onder ons zuiver zijn en door Zijnen Geest aan ons geheiligd worden, zo zullen wij Hem in waarheid eren, Zijn naam zal onder ons wonen, en ons geluk voor tijd en eeuwigheid meer vast en zeker zijn.

HOOFDSTUK 24.

JERUZALMS VERWOESTING DOOR EEN ZIEDENDE POT EN DEN SNELLEN DOOD VAN EZECHIELS VROUW AFGEBEELD.

V. Vs. 1-27. De woorden Gods in de vier reden van onzen cyclus den Profeet in den mond gelegd, hadden het oordeel over land en stad van Juda aangekondigd als zeer nabij, terwijl in Hoofdst. 21:18 vv. de koning van Babel werd voorgesteld, zoals hij met zijne krijgsmacht uittrekt, op het punt, waar de weg van Rabba en Jeruzalem van elkaar scheiden, zich ophoudt om zijne orakels te vragen, op welke in beide steden hij zich zal werpen, en hem dan Jeruzalem wordt aangewezen. Sedert deze woorden Gods, die tot hem gekomen zijn van den 10den dag der 5e maand van het 7e jaar (592 v. C.), Zijn intussen 2 jaren en 5 maanden verlopen. Gedurende dien tijd heeft zich Ezechiël volgens zijne opdracht (Hoofdst. 3:24-27) stom gehouden. Als nu de dag nadert, op welken, gelijk wij uit 2 Kon. 25:1 en Jer. 52:4 weten, Nebukadnezar de belegering van Jeruzalem begon, komt Gods woord op nieuw tot hem met het bevel dien dag op te schrijven, en met de verkondiging van hetgeen in het 100 mijlen van hem verwijderde vaderland juist geschied is (vs. 1 en

2). Hij moet echter voor het volk, tot hetwelk hij als Profeet geroepen is, in ene gelijkenis het verloop der belegering voorzeggen (vs. 3-14). Aan den avond van denzelfden dag wordt hem, zo als de Heere reeds vroeger hem heeft aangekondigd, zijne vrouw door enen plotselingen geweldigen dood ontrukt. Hij mag gene rouwklacht over haar houden, maar alleen in ‘t verborgen zuchten, ja, hij moet zelfs doen, wat men anders niet doet, wanneer men bedroefd is, om alzo een teken voor Israël te zijn, hoe het zich zal moeten gedragen, als Jeruzalem, de lust zijner ogen, gevallen is, en de zonen en dochters des volks bij zijn ondergang zijn omgekomen (vs. 15-24). Daarmee is dan Ezechiëls profetische werkzaamheid omtrent Israël, wat zijne eigene aangelegenheden aangaat, voor zolang ten einde tot inderdaad is geschied, wat hij te voren verkondigd had, en een ontkomene uit het vaderland de tijding daarvan aan den Chaboras overbrengt. Tot dien tijd moet hij volgens des Heeren aanwijzing, die hem ter voortzetting van het in Hoofdst 3:24 v. gezegde ten deel wordt, verstommen, om daarna zijnen mond tot profetische reden van nieuwen aard te openen (vs. 25-27).

1. Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij in het negende jaar na Jojachins wegvoering en Zedekia’s komst tot het koninkrijk (2 Kon. 24:10-17) in de tiende maand Tebeth (Ex. 12:2) op den tienden der maand, dus het einde van December des jaars 590 v. C. zeggende:

2. Mensenkind! schrijf u den naam van den dag op, zo als men dat bij gewichtige gebeurtenissen doet, om den datum niet te vergeten, den naam even van dezen zelven dag: de koning van Babel legt zich voor Jeruzalem even op dezen zelven dag, om de stad met bolwerken te omsingelen en haar te belegeren.

Zonder twijfel zal Ezechiël zijne toehoorders hebben opgewekt, om ook den dag aan te tekenen.

Te Babel werd opgetekend, wat te Jeruzalem werd volbracht.

De plaats aan den Chaboras, waar de Profeet zich ophield, is meer den 100 mijlen van Jeruzalem verwijderd; op menselijke wijze kon dus Ezechiël onmogelijk weten, dat juist op dezen dag de belegering van Jeruzalem was begonnen, en wanneer men naderhand vernam, dat dit nauwkeurig was uitgekomen, dan was het een sterk bewijs van zijne Goddelijke zending.

Dat Ezechiël, wat bij Jeruzalem geschiedde, op denzelven dag aan den Chaboras wist te zeggen, heeft natuurlijk groten aanstoot gegeven aan die uitleggers, wier God gene voorzegging kan geven.

Het was echter noodzakelijk, dat de mensen leerden, dat de val der stad noch aan toeval, noch aan de macht der Babyloniërs was toe te schrijven, maar aan den wil van Hem, die zo lang vooruit had gezegd, dat om de goddeloosheid der inwoners de stad in vuur zou opgaan.

Nog lang was deze dag den ballingen een gewichtige dag. Tot de vastendagen, welke in de ballingschap en nog daarna tot aandenken aan gewichtige gebeurtenissen uit de laatste grote katastrofe werden gehouden, behoorde volgens Zach. 8:19 ook de 10e dag der 10e maand. Vgl. Lev. 16:31 Aanmerkingen.

Het is duidelijk, dat de Heere hier nader beveelt dat het volk het goed wete, dat de straf over Jeruzalem een straf Gods was. Dat het dus niet in de allereerste plaats was, de zucht van Babel's koning om zijn rijk uit te breiden, maar dat de Heere hem leidde en bestuurde, opdat aldus Diens raad zou worden uitgevoerd, ook in betrekking tot den val van Jeruzalem. Juda's volk moest hierdoor een hoog besef verkrijgen van de Oppermajesteit Gods, die alle dingen werkt naar den raad van Zijnen wil.

3. En gebruik, draag voor ene gelijkenis, een parabel tot dat weerspannig huis, wanneer gij deze gebeurtenis verkondigt, en zeg tot hen: Alzo zegt de Heere HEERE en beveelt mij iets te doen, waaruit gij, al ziet gij het niet voor uwe ogen, toch kunt afleiden, wat de Heere, wiens gezant ik ben (Hoofdst. 4:3 en 7) begonnen is met Jeruzalem te doen. Hij beval mij: Zet enen a) pot toe(liever: den pot, den welbekenden Hoofdst. 11:3), zet hem toe, en giet ook water daarin.

a) Jer. 1:13.

4. Doe zijne stukken, de stukken van slachtvee te zamen daarin om gekookt te worden, alle goede stukken, namelijk de dij en den schouder, de achter- en voorbout, vul hem met de keur der beenderen, de uitgezochtste, waarin het beste merg is.

5. Neem, gelijk gezegd is, de keur van de kudde, en stook ook enen brandstapel, een groten houthoop tot het koken van de beenderen daaronder, die om tot brij te worden, een zeer aanhoudend en sterk vuur nodig hebben; doe hem wel opzieden; ook zullen zijne beenderen daarin gekookt worden 1), tot ze gaar worden.

1) Uit vs. 6-8 blijkt zo duidelijk mogelijk dat Jeruzalem de pot is en het vuur de belegering door Nebukadnezar. Dat het beste van de kudde moet genomen worden en weer het beste van de stukken, wil zeggen, dat de Heere God het beste deel van Jeruzalem in vuur zal doen omkomen.

Hevig zal de verdrukking en de verwoesting zijn, en zolang aanhouden, dit wordt door den brandstapel aangeduid, dat de verwoesting volkomen is.

6. Daarom, om nu ook uitdrukkelijk aan te geven wat met den pot in vs. 3 bedoeld is, alzo zegt de Heere HEERE: wee der bloedstad (Hoofdst. 22:2), den pot, welks schuim in hem is, en van welken zijn schuim niet is uitgegaan, zodat op de in vs. 11 v. genoemde wijze met hem moet worden gehandeld! trek stuk bij stuk daaruit, opdat hij ledig worde, en laat het lot over hem niet vallen, maar neem zonder enige keus er uit, zoals het voor de hand komt.

7. Want haar bloed, dat zij vergoten, is evenals het schuim dat den pot onafscheidelijk aanhangt, in het midden van haar; op ene gladde steenrots heeft zij dat gelegd; zij heeft het op de aarde niet uitgestort, om hetzelve met stof te bedekken en het alzo te doen vergeten.

8. Opdat Ik met opzet en na het rechtvaardig gericht de grimmigheid doe opgaan, om wraak te oefenen, heb Ik ook haar bloed op ene gladde steenrots gelegd, opdat het niet bedekt worde, maar Mij altijd voor ogen blijve. Hare zonde uit boosheid bedreven, zal niet worden vergeven, maar met uitroeiing worden gestraft (Num. 15:30 v.).

9. Daarom, om naast den pot in vs. 6 ook het vuur onder dien (vs. 5) nader te verklaren, alzo zegt de Heere HEERE: {a} Wee der bloedstad! Ik zal ook den brandstapel groot maken, een groten hoop houts onder haar aanbrengen.

{a} Nah. 3:1. Hab. 2:12.

10. Draag gij, Mijn Profeet, die Mijne verrichtingen moet voorstellen, veel houts toe, steek het vuur aan, verteer het vlees, en kruid het met specerijen, en laat de hitte zo hoog stijgen, dat de beenderen verbranden, door de macht des vuurs verkoken.

11. Stel, nadat nu de stukken vlees gekookt en zonder onderscheid zijn uitgenomen (vs. 5 v.) hem, den pot, daarna ledig op zijne kolen, opdat hij heet worde, en zijne roest verbrande, het koper waaruit hij gemaakt is, doorgloeie, en zijne onreinigheid in het midden van hem versmelte door den onmiddellijk werkenden gloed, en zijn schuim dat er aanhangt, verteerd worde.

12. Met ijdelheden heeft zij Mij moede gemaakt 1). Vergeefs is al de moeite! nog is, ondanks alle pogingen, om door ene gewone zuivering den pot rein te krijgen, haar overvloedig schuim van haar niet uitgegaan; haar schuim moet in het vuur, de pot zelf moet zamensmelten en zich in vloeibaar koper oplossen.

1) Zodanig was het met Jeruzalem gelegen: Zij had haren God met ijdelheid moede gemaakt, met voornemens en beloften van verbetering, welke zij nimmer volbracht. Zijn vermoeiden zich zelf met haar vleselijk vertrouwen, hetwelk haar altoos heeft bedrogen. Zij, die leugenachtige ijdelheden volgen, vermoeien zich zelf met die najaging. Omdat zij ongeneeslijk boos is, zo wordt zij zonder hulpmiddel aan het verderf overgegeven.

13. In uwe onreinigheid, o Jeruzalem, die de pot zijt, van welken hier sprake is, is tengevolge der boosheid, waarmee gij zondigt, en alle pogingen Mijner Profeten tot uwe bekering wederstaat, schandelijkheid, omdat Ik u gereinigd heb, alle pogingen daartoe heb in het werk gesteld, en gij niet gereinigd zijt, zo zult gij van uwe onreinigheid niet meer gereinigd worden (Jer. 13:27), totdat Ik Mijne grimmigheid op u zal hebben doen rusten 1), zodat gij in de vlammen zijt te niet gegaan (Hoofdst. 5:13).

1) De Heere zegt het hier, dat Hij Juda zeer vele geneesmiddelen had gegeven, maar zij hadden niets uitgewerkt. Dat Hij alle middelen had gebruikt om hen te reinigen, maar zij hadden niet gebaat. Juda's inwoners wilden niet gereinigd zijn en gereinigd worden. Dan zou het vuur niet langer reinigen en zuiveren, maar verterend en verwoestend werken.

Dit geldt ook voor den zondaar, die niet op de roepstem Gods tot bekering wil acht geven.

14. Ik, de HEERE, heb het gesproken (Hoofdst. 12:17); het zal komen, en Ik zal het doen, zodat Mijn toorn zich op die genoemde wijze aan u koele. Ik zal er niet van wijken, en Ik zal niet a) verschonen noch berouw hebben; naar uwe wegen en naar uwe handelingen zullen zij, de Chaldeën, die geroepen zijn Mijne oordelen over u te volvoeren, u b) richten (Hoofdst. 7:8 v. 27), spreekt de Heere HEERE.

a) Ezech. 5:11. b) Ezech. 23:24.

Het eerste woord Gods (vs. 3-14) stelt den gang en het resultaat voor van de belegering, die met dezen dag begonnen is. Het wijst in ene gelijkenis aan, hoe Jeruzalem en zijne bewoners in de belegering zullen gekookt worden als vlees in een pot, hoe de inwoners daardoor zullen worden uitgeroeid, en de stad zelf verwoest, en dit om de haar aanklevende zonde en ongerechtigheid.

Uit de woorden: "gebruik ene gelijkenis" volgt, dat de volgende handeling, die den Profeet bevolen werd te doen: "Zet enen pot toe enz" voor gene werkelijke symbolische handeling is te houden, welke hij inderdaad moest volbrengen, maar deze handeling vormt den inhoud der gelijkenis en behoort alleen tot de parabel. Daarom is ook de verklaring van de parabel (v. 10 vv.) in den vorm ener handeling gekleed.

Aan ene handeling, die werkelijk heeft plaats gehad, laat ook bijv. vs. 5 in 't geheel niet denken, volgens hetwelk een aantal schapen in den pot moesten worden gedaan.

De gelijkenis slaat verder op het gezegde, dat de Joden in Jeruzalem in hunnen overmoed tegen de bedreigingen van den Profeet overstelden. (Ez. 11:3). "De stad is de pot, wij zijn het

vlees. " Zij meenden, dat zij in de vaste stad, gelijk het vlees in den pot, wel bewaard blijven en veilig wonen zouden, totdat het alles zou voleindigd zijn.

De herhaalde oproeping, die groten haast te kennen geeft: "zet toe, zet toe" is te gelijk sarkasme: haal den pot; Nebukadnezar heeft zich rondom de muren gelegerd, nu moge het blijken, in hoeverre hun spreekwoord een waar woord is.

De pot met vlees en beenderen is Jeruzalem met de daarin geslotenen, het vuur en het koken betekent de belegering, het op het vuur zetten is de insluiting, en zeker de aanzienlijkste bewoners des lands, het meest tot tegenstand machtig, zullen in de stad ingesloten en door de belegering vernietigd worden.

Lenden en schouder worden voor de beste en smakelijkste stukken van het dier gehouden en waren bij maaltijden bijzonder geliefd (Lev. 7:32. 1 Sam. 9:23 v. de beenderen komen als de meest vaste delen in aanmerking, welke het meest aan het vuur weerstand bieden, en gelijk nu onder lenden en schouder de aanzienlijkste en edelste lieden bedoeld zijn, zo onder de beenderen vol merg de moedigste en dapperste. Een ontzaglijk groot vuur, een ware gloed moet dan onder den pot worden aangebracht, zodat daardoor alle er in geworpen stukken, zelfs de beenderen verkookt worden. Daartoe dient de houthoop, zo groot, zo buitengewoon sterk moet het vuur zijn, om zelfs de beenderen te kunnen koken en verbranden.

In den toorn Gods is, omdat die Zijne versmade liefde is, even als in de liefde Gods, ijver en hevigheid. Het beste is ook voor Zijne straffen niet te goed.

Wanneer u, o zondaar! Gods goedheid en weldaden niet meer kunnen verbeteren, moet Hij U in den oven der ellende werpen, of gij zo tot erkentenis zoudt mogen komen.

Met vs. 6 begint de verklaring der gelijkenis, doch zo, dat daarmee de verdere ontwikkeling hand in hand gaat.

Ene in de gelijkenis zelf niet vermelde omstandigheid, de roest aan den pot wordt er bijgevoegd en daardoor het beeld van den pot uitgebreid. Daar Jeruzalem ene stad van bloedschuld is, gelijkt zij op een pot, aan welken onverdelgbare roestvlekken zijn.

Het woord van den grondtekst kan iets gebrands, ene brandvlek betekenen; juister is er echter ene roestvlek onder te verstaan, zoals die door vocht aan het metsal komt, waardoor het verteerd wordt (Jak. 5:3).

Aan Jeruzalem kleeft ene bloedschuld gelijk vergiftige roest aan het binnenste van een pot.

Omdat de roest niet wil wijken, moet het uiterste middel worden aangewend om het weg te doen, namelijk het vuur (vs. 11 vv.), waardoor met den roest de pot zelf te niet gaat.

Om den pot vooraf ledig te maken en dien nog eens over het vuur te kunnen zetten, opdat de roest, die daaraan kleeft, worde uitgebrand, terwijl hij zelf te niet gaat, moeten de

vleesstukken worden uitgehaald, nadat ze gekookt zijn. Dit uithalen der stukken betekent het wegdoen van de inwoners uit de stad (Hoofdst. 2:7), zowel door ze te doden als ze gevankelijk weg te voeren.

Daarbij zal niet het lot worden geworpen, welke stukken het eerst, welke het laatst uit den pot moeten worden genomen; zij moeten allen weg en zonder onderscheid zullen rijken en armen, jongen en ouden omkomen, of gevankelijk worden weggevoerd.

Bij de vorige gevankelijke wegvoeringen was geloot, wie zouden ontgaan en wie zouden blijven. Nu echter onder Zedekia zouden allen zonder onderscheid worden uitgestoten.

De wegvoering uit de veroverde stad geschiedde zonder enig bijzonder blijk der Goddelijke Voorzienigheid, die in grote noden altijd nog een troost is; het ging zo als in Jer. 15:2 geschreven staat.

In vs. 7 wordt de reden dezer bedreiging opgegeven, door de voorstelling van Jeruzalems zonde. De stad heeft bloed vergoten, dat niet met aards bedekt maar onbedekt gebleven is, als bloed, dat op een harden rotssteen is uitgegoten, hetwelk de steen niet kan inzuigen, en dat, omdat het niet bedekt is, tot God om wrake roept. De gedachte is deze: zij heeft misdadig en schaamteloos gezondigd en niets gedaan, om hare schuld te bedekken, heeft geen spoor van berouw en bekering getoond, om van hare schuld te worden verlost.

Men heeft hier in het bijzonder te denken aan de talrijke gerechtelijke moorden, welke door die partij werden bedreven, welk het staatsroer in handen had. De partij van buitenlandse alliantie's, welke tegen allen woede, die in den naam van den God van Israël zich tegen dien echtbreuk verhieven; een voorbeeld van zulk een gerechtelijken moord is dat van den profeet Uria in Jer. 26:20 vv.

Jeruzalem heeft zich wonder vrij geacht in de stoutmoedigheid, waarmee het zondigde; maar, zo betuigt vs. 3, alles geschiedde alleen, om Gods gericht te weeg te brengen.

De Heere zelf heeft het tot hare schande gewild, dat het bloed niet op de aarde zou vloeien, waar het door stof kon bedekt worden, als of de schuld zou verzoend zijn, maar altijd zouden de onuitwisbare sporen bloed, aan de droge rotsen klevende, luide om wrake roepen.

De aarde zuigt het bloed in, dat naar recht vergoten is, of bedekt dat, hetwelk niet gewroken wordt aan hem, die het vergoten hoeft; daarentegen het bloed, dat moet gewroken worden, daarvan wordt gezegd, dat de aarde het niet bedekt, of ook te zijner tijd zal ontdekken (Job 16:18. Jes. 26:21).

Om het bloed van Christus, op Golgotha vergoten, verbrandde later Titus de stad.

Ook in de zonden der mensen openbaart zich Gods leiding en regeling.

De Profeet steekt (vs. 9 en 10) in den naam van God eerst het vuur der rechtvaardige vlammen van Gods toorn aan onder de ketels der bloedstad, zodat het vlees zijner bewoners in ziedende hitte wordt gaar gestookt. Ziet daar het verwoestende vuur van Jeruzalem's (Chaldeeuwse) belegeraars.

Op de vernietiging der bewoners, afgebeeld door vlees en beenderen, volgt in vs. 11 de vernietiging van de stad zelf, afgebeeld door den ketel of pot.

Men mag tegen de wijze der profetische voorstelling niet willen aanbrengen, dat de reiniging van den ketel aan het koken van het vlees daarin had moeten voorafgaan, en niet had moeten volgen, en dat, op de zaak zelf gezien, de roest der zonde toch niet aan de stad als menigte van huizen maar aan het volk kleefde, en met vernietiging daarvan de reiniging reeds van zelf was volbracht; want wat de eerste tegenspraak aangaat, zo wordt hier niet gesproken over een koken van het vlees, opdat het gegeten worde; het vlees moest in den pot verkookt worden, om vernietigd en weggeworpen te worden, waartoe men den pot vooraf niet behoefde te reinigen. En wat de tweede aangaat, zo kleeft het vuil der zonde zeker aan den mens, maar volgens Bijbelse zienswijze niet aan dezen alleen, maar het breidt zich ook uit tot de zaak, of tot hetgeen den zondaar toebehoort, op den gehelen krijg van zijne werkzaamheid en van zijne bezitting, zoals ook de aarde is vervloekt om des mensen wil, en Gods gerichten niet slechts over mensen, maar tevens over steden en landen gaan.

Ook door Christus liet Jeruzalem zich daarna niet reinigen.

Verder-dat is de eerstvolgende toekomst rust de toorn Gods op Israël.

De Joden gevoelen dien tot op dezen dag (Richter) vgl. Jes. 4:4.

15. Wijders geschiedde op denzelfden dag, op welken ik het woord in vs. 1-14 had ontvangen, des HEEREN woord tot mij, zeggende: dadelijk nadat ik dat woord aan het volk had voorgehouden (vs. 18):

16. Mensenkind! Zie Ik zal, terwijl Ik u thans tot enen vertegenwoordiger van het volk maak, gelijk gij in vs. 3 vv. Mijn vertegenwoordiger moest zijn (vgl. Hoofdst. 4:4-6, 8-15), den lust uwer ogen, namelijk uwe vrouw, van u wegnemen door ene plage 1), door een plotselingen dood, welke als een Goddelijk oordeel over haar komt (Num. 14:36; 17:12 v.); nochtans zult gij niet rouwklagen, noch wenen, en uwe tranen zullen niet voortkomen volgens uwen plicht als Profeet, die met hart en leven geheel in den dienst van God alleen gehoort te zijn (1 Kon. 20:42 en Hos. 1:2).

1) Wanneer de lust onzer ogen door ene plage wordt weggenomen, moeten wij Gods hand daarin zien en erkennen. Hij neemt onze vertroostingen en alle schepselen van ons, wanneer en zoals het Hem behaagt. Hij gaf ons dezelve, maar behield voor Zich een eigendom daarop, en mag Hij niet met het Zijne doen wat Hij wil? .

17. Houd stil van kermen; zucht en lijd stilzwijgende, maargij zult geen openbaren dodenrouw maken, bind uwen hoed op u in plaats van dat gij uw hoofd met as zoudt bestrooien (Jes. 61:3), en doe uwe schoenen aan uwe voeten, in plaats van als een treurende barrevoets te gaan (2 Sam. 15:30); en de bovenste lip zult gij niet bewinden (Lev. 13:45. Micha 3:7), en zult der lieden brood, het treurbrood (Hos. 9:4), dat gij vrienden en bloedverwanten als een rouwmaaltijd mocht willen gereed maken (2 Sam. 3:31), niet eten.

"Het liefste wat uwe ogen zien. " Zo slechts wordt hier voorlopig Ezechiëls huisvrouw (vs. 16) aangeduid, om dat God ze hem ontnam, niet omdat zij zijne vrouw, maar omdat zij het liefste was, dat hij bezat. Wat voor den man ene geliefde vrouw is, dat was voor Israël zijn heiligdom (vgl. vs. 21). Der ogen wellust wordt hier de vrouw en het heiligdom genoemd, als het liefste onder de zichtbare dingen. De Heere is den Profeet nog meer lief; maar Hij is onzienlijk. "Plaag" is eigenlijk een Gr. woord, dat in het Latijn en in de Duitse talen is Overgegaan; het betekent zoveel als "slag", waarbij God als de slaande wordt gedacht. Plaag is een opzettelijk door God verordend kwaad, waardoor Hij smart wil aandoen, en daarom gemeenlijk zoveel als straf, om zondaren daardoor tot boete wegens de zonde en belijdenis van schuld te brengen. Ezechiëls vrouw werd door een dodelijken slag getroffen, om door dezen slag, die in de eerste plaats zijne vrouw trof, hem leed te veroorzaken, doch niet om hem te straffen, maar om het volk in hem typisch te tonen, hoe het door de van God gedulde verwoesting van stad en tempel stond te worden gestraft. Ezechiël moest dit lijden, gelijk andere beproevingen van zijn profetisch ambt, om het volk tot heilzame boete te leiden. Zo weinig verschoont God Zijne knechten; en zij dragen het gewillig, omdat zij weten, dat de Heere ten Zijnen tijde overvloedig vergoedt, omdat zij in liefde en vertrouwen steeds bereid zijn, Hem alles ten offer te brengen, wat Hij verlangt.

God wil dat wij alles, wat ons in de wereld dierbaar is, op Zijn bevel zullen verloochenen; dat degenen, die vrouwen hebben, ook zullen zijn, als degenen, die er gene hebben (1 Kor. 7:29).

Gods kinderen zijn daarom gene gevoelloze stenen, maar zij begeren de van God gewilde maat te houden in hun smart.

Wat door natuurlijke krachten niet mogelijk is kan door de kracht der genade mogelijk worden: gehoorzaam daarom, ook wanneer het u geheel onmogelijk voorkomt, en geloof, dat u daartoe de kracht zal worden gegeven.

18. Dit, wat mij volgens vs. 3-14 was opgedragen, sprak ik tot het volk in den morgenstond, en mijne huisvrouw stierf in den avond van dienzelfden dag, overeenkomstig de aankondiging in vs. 16; en Ik deed in den daarop volgenden morgenstond gelijk mij geboden was. Volgens de gewoonte had ik in rouwgewaad voor het volk moeten verschijnen en andere gewoonten van rouw moeten waarnemen, maar ik klaagde niet, noch weende, noch strooide as op mijn hoofd; ik ging niet barrevoets, noch met verborgen mond, maar was geheel als gewoonlijk gekleed.

19. En het volk, dat van den dood wist, en evenwel mij alle gebruiken van rouw zag nalaten, zei tot mij: Zult gij ons niet te kennen geven, wat ons deze dingen zijn, dat gij aldus doet? Wij weten het toch reeds genoegzaam, dat al uw doen profetische zinnebeeldige betekenis heeft.

20. En ik zei tot hen: Het woord des HEEREN is tot mij geschied, zeggende:

21. Zeg tot het huis Israëls: Alzo zegt de Heere HEERE: Ziet Ik zal Mijn heiligdom ontheiligen, de heerlijkheid uwer sterkte, de begeerte uwer ogen en de verschoning 1) uwer ziel, door een slag, die onverwacht u zal overkomen; en uwe zonen en uwe dochteren, die gij verlaten hebt, toen gij voor 9 jaren van Jeruzalem werdt weggevoerd (2 Kon. 24:14 15 en 16), zullen door het zwaard vallen.

1) In het Hebr. Machmal. Beter: de begeerte. D. i. hier, wat uwe ziele begeert, waarnaar uwe ziele verlangt. Eet hart der bannelingen hing nog aan het heiligdom, en nu zegt de Heere hun, dat Hij dit heiligdom zou verwoesten. Hij spreekt verder van de zonen en dochteren. Deze zijn niet de eigen kinderen, die wonen bij hen in Babel-, maar de bloed- en aanverwanten.

22. Dan zult gijlieden bij zulk ene zware ramp, als u te zijner tijd zal treffen, wanneer het thans belegerde Jeruzalem (vs. 1 v.) door de Chaldeën zal zijn ingenomen en den bewoners geschiedt, gelijk in vs. 6 gezegd is, doen, gelijk als Ik gedaan heb: de bovenste lippen zult gij met bewinden, en der lieden brood zult gij niet eten.

23. En uwe hoeden zullen op uwe hoofden zijn, en uwe schoenen aan uwe voeten; gij zult niet rouwklagen, noch wenen, maar gij zult, gelijk ik thans slechts mag zuchten (vs. 17), in uwe ongerechtigheden versmachten, en, een iegelijk tegen zijnen broeder zuchten1).

1) Deze verzen duiden aan, dat de rampen der Joden zo menigvuldig en zo groot zullen zijn, dat zij niet in staat zullen zijn om de gewone gebruiken van rouw in acht te nemen, maar die allen zullen verslonden worden in de stille smart en verdwijnen door den inwendigen angst van hun gemoed. De omstandigheden der Joden waren zodanig, na de verwoesting van Jeruzalem, dat zij onmogelijk enige van die rouwtekenen konden gebruiken, welke Ezechiël verboden werd te gebruiken, noch konden zij zelfs luide klagen of wenen, om de weduwen niet te tergen.

25. En gij, mensenkind, zo ging de Heere tot mij zelven voort, zal het niet zijn, ten dage, als Ik van hen zal wegnemen hun sterkte, de vreugde huns sieraads, den lust hunner ogen en het verlangen hunner zielen, namelijk Mijn heiligdom, zelfs hun zonen en hun dochteren, die bij de belegering omkomen (vs. 21);

26. Dat ten zelven dage, wanneer nu alles zal vervuld zijn, wat gij tot hiertoe hebt moeten voorzeggen, en te gelijk zoveel tijd is verlopen, dat het bericht daarvan tot aan den Chaboras kan komen, een ontkomene tot u zal komen, om uwe oren dat te doen horen (Hoofdst. 33:21)?

27. Ten zelven dage zal uw mond, die van nu aan zal verstommen voor Israël, zodat gij voor langen tijd niets meer tot hen zult hebben te spreken, bij dien, die ontkomen is, opengedaan

worden, en gij zultwat de Heere weer spreekt tot hen spreken, en niet meer stom zijn. Alzo zult gij hun u betonen een man te zijn, wiens spreken en handelen vol betekenis voor hen is, en alzo zult gij tot een wonderteken zijn, en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben, en zo tot kennis van den God huns heils komen (Lev. 26:40 vv.)

Ezechiël beeldt in de allersmartelijkste huiselijke ondervinding het lijden af, dat door God tot straf over Zijn volk wordt gebracht, waaraan hij als Profeet in de ballingschap en door sympathie persoonlijk in medelijden is verbonden. Men zou kunnen zeggen, dat een Christologisch Messiaans moment hier in den Profeet te voorschijn treedt-de Geest van Christus in hem (1 Petr. 1:11).

Hoe het onthouden van klachten en rouw over den ondergang van het heiligdom en van bloedverwanten moet worden verstaan, ziet men uit de tegenstelling: gij zult in uwe ongerechtigheden versmachten (Hoofdst. 4:17. Lev. 26:39). Alzo heeft men aan ene zo overmeesterende smart te denken, waarvoor gene tranen, gene klachten zijn, maar alleen diep inwendig zuchten over de zonden, die zulk een vreselijk ongeluk hebben veroorzaakt. Maar juist deze smart, die de krachten des lichaams verteert, terwijl die tot grondige erkentenis en tot berouw over de zonde leidt, leidt door berouw en boete ook tot wedergeboorte en vernieuwing des levens.

In Hoofdst. 3:26 v. werd den Profeet gezegd, dat hij moest zwijgen en niet anders spreken, dan wanneer Hem de Heere den mond tot een woord Gods opent. En dat heeft Hij ook gedurende al die jaren van toen tot nu gedaan. Hij heeft niets anders gesproken, dan de enkele woorden Gods tussen 3:26 en 24:24 meegedeeld, wanneer de Heere ze hem gaf. Maar nu, nadat hij in het voor ons liggend hoofdstuk de insluiting van Jeruzalem heeft voorgesteld als begonnen, en den uitslag heeft voorzegd, was er niet in de eerste plaats een woord Gods nodig, ten minste geen, dat tot Israël was gericht. Daarom moet hij nu totdat Jeruzalems verwoesting geëindigd is, geheel voor Israël verstommen en zwijgen; eerst het begin des gerichts zal hem weer den mond openen en dan natuurlijk tot profetische reden van anderen inhoud.

Gods Profeten worden nooit tot stilzwijgen gebracht dan tot wijze en heilige einden. En wanneer God hun de opening des monds weergeeft, zal het blijken, dat het tot Zijne ere was, dat zij voor een wijle tijds zwegen, opdat de mensen te zekerder en volkomener zouden weten, dat God de Heere is.

De Profeet verstomt, omdat nu niets meer te doen is, het lot is gevallen. Vroeger kon Israël nog tot nadenken worden gebracht, nu stond Nebukadnezar voor de poorten en de donderslagen des gerichts, die begonnen, spraken nu zelf. Vroeger was de zonde actief, nu had de passieve geschiedenis der zonde haar begin gevonden. Ene nieuwe periode voor de profetische rede kwam eerst, toen het ongeluk was begonnen, dat den bodem daartoe zou bereiden. De Profeet kan alleen met degene, die ontkomen is, spreken, in aansluiting van het bericht, dat deze zal brengen. Toch heeft het verstommen alleen betrekking op de vaderlandse omstandigheden, juist in den tijd van zwijgen ten hunnen opzichte ontwikkelde zich de voorzegging van den Profeet omtrent buitenlandse volken.

HOOFDSTUK 25.

STRAF GEDREIGD TEGEN DE AMMONIETEN, MOABIETEN, EDOMIETEN EN FILISTIJNEN.

C. Voor Israël is de mond van den Profeet nu verstomd, toch mag daarom zijne profetische werkzaamheid niet geheel braak liggen. Integendeel moet hij zich nu tot de heidense volken wenden en moet hij het gericht, dat nu over hen komt, nadat het aan het huis Gods of Israël begonnen is, verkondigen. Het zijn zeven heidense volken, die elk op hun beurt voorkomen, want zeven is toch volgens Gen. 2:1 v. het geheel der voleindiging van Gods werken, en opdat dit getal naar doel en betekenis bepaald optrede, en niet als naar eigen goeddunken gekozen voorkome, zo worden tegen het laatste en meest betekenende onder de 7 volken, tegen Egypte, niet meer of minder den zeven woorden Gods gericht (Hoofdst. 29:1-16, 17-21; 30:1-19, 30:26; 31:1-18; 32:1-16, 17-32). Terwijl Tyrus vier woorden Gods bevat (Hoofdst. 26:1-21; 27:1-36; 28:10, 11-19), waarop Sidon met één woord aan de beurt komt (Hoofdst. 28:20-26) worden daarentegen de vier kleinere het dichtst bij Israël gelegene volken, Ammon en Moab, Edom en de Filistijnen, tot een geheel verenigd in de uitspraken van het volgende 25ste hoofdstuk. Bij deze dertien woorden Gods komt als veertiende het in Hoofdst. 38:1-20 opgetekende, hetwelk wel niet mondeling is voorgedragen, maar tot latere openbaarmaking schriftelijk door den Profeet moest worden opgetekend en zijne bijzondere betekenis heeft, waarover wij te zijner tijd ons nader zullen uiten.

I. Vs. 1-17. In korte zinnen wendt zich de Profeet tot de vier uiterlijk minst betekenende volken: Ammon (vs. 2-7), Moab (vs. 8-11), Edom (vs. 12-14) en Filistea (vs. 15-17 -), geplaatst naar hun geografische ligging als grenzende aan de Theokratie, maar altijd daarmee in twist, dien zij thans volmaken, door hunnen grimmigen haat tegen het verbondsvolk te tonen. Zij vormen naar deze hun gezindheid, die bij alle vier evenzeer wordt op den voorgrond gesteld, als het ware ene compacte massa, die daarom ook gelijke straf moet ondervinden.

1. En des HEEREN woord geschiedde tot mij, waarschijnlijk in denzelfden tijd als in Hoofdst. 24, spoedig na het woord van Hoofdst. 24:25-27, zeggende:

2. Mensenkind! zet uw aangezicht met bestraffende gebaren (Hoofdst. 6:2; 20:46 en 21:2) tegen de kinderen Ammons (vgl. Amos 1:13-15. Jes. 11:14. Jer. 49:1-6; Zef. 2:8-11), en profeteer tegen dezelve.

3. En zeg tot de kinderen Ammons, al is het niet mondeling, toch in dit geschrift: Hoort des Heeren HEEREN woord: Alzo zegt de Heere HEERE: Omdat gij gezegd hebt: Heah (Klaagl. 2:16. Ps. 35:21) over Mijn heiligdom, als het ontheiligd werd en over het land Israëls, als het verwoest werd, en over het huis van Juda, als zij in gevangenis gingen 1).

1) Het is een zeer goddeloze zonde, blijde de zijn over iemands rampen, bijzonder over die van Gods volk, en een zonde, waarmee God zeker zal afrekenen. Zo veel behagen heeft God

om barmhartigheid te bewijzen, en zo traag is Hij om te straffen, dat niets hem meer behaagt, dan gestuit te worden in de wegen Zijner oordelen, door voorbiddingen, en niets tergt Hem meer, dan de verdrukkingen te bevorderen, wanneer Hij maar een weinig ongenoegen heeft.

4. Daarom, ziet, Ik zal u aan die van het Oosten, aan Arabieren of Bedouïnen (Gen. 35:13 vv. Richt. 6:1-15. Jes. 13:20) overgeven tot ene bezitting, dat zij hun burchten (Gen. 25:16)in u zetten, hun legerkampen in u vestigen, en hun woningen, hun tenten in u stellen; die zullen uwe vruchten eten, en die zullen uwe melk drinken.

5. En Ik zal uwe hoofdstad Rabba (Num. 21:30) tot enen kemelstal maken, en de overige steden en dorpen der kinderen Ammons tot ene schaapskooi (Num. 32:19 en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

6. Want alzo zegt de Heere HEERE: Omdat gij met de hand geklapt, en met den voet gestampt hebt (Hoofdst. 6:11), en van harte verblijd zijt geweest in al uwe plundering over het land Israëls 1).

1) Hij moest den Ammonieten het uiterste verderf dreigen, om die onbescheidenheid, waaraan zij schuldig waren. God keerde Zijnen toorn af van Israël tegen hen. God is naijverig over de ere Zijns volks, omdat Zijne eigene eer zo na daaraan verbonden is. En daarom zullen zij, die hetzelve aanraken, weten dat zij Zijn oogappel aanraken.

7. Daarom ziet, Ik zal Mijne hand ten straffe tegen u uitstrekken, en u den Heidenen ten buit, ten spijze (vs. 4)geven, en zal u uit de volken uitroeien, en u uit de landen verdoen; Ik zal u verdelgen; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben 2).

1) De zonden van Ammon bestonden hierin, dat het zich gekeerd had tegen de Goddelijke roeping, welke de Heere op Israël had gelegd. Het was de haat van het heidendom tegen den zuiveren dienst Gods, de haat van den eigenwilligen, tegen den geopenbaarden Godsdienst, en daarom zou Ammon uit de natiën worden uitgestoten.

2) Den wezenlijken inhoud van dit nieuwe deel van ons profetisch Boek maken de voorzeggingen uit tegen buitenlandse volken. Voorzeggingen tegen buitenlandse volken d. i. tegen het heidendom en de heidenwereld vormen sedert Bileams voorzegging een bijzonder deel der profetie. In Num. 24:17-24 verlaat de voorzegging voor ‘t eerst het engere gebied van het rijk Gods en gaat ook tot de heidenwereld, tot hare ontwikkeling, gerichten en eindelijke genade. Bileam let in zijne profetie over niet-Israëlietische volken op Moab, Edom, Amalek, Midian en Assur, enigszins ook de Chitteën (Kenieten). Vervolgens neemt het eerst Obadja deze zijde der profetie op, doordat hij tegen Edom profeteert, maar zo dat Edom de gehele heidenwereld vertegenwoordigt en zijne profetie tot ene verkondiging over de heidenwereld uitbreidt. Op gelijke wijze voorzegt vervolgens Joël (Hoofdst 3 en 4) tegen de heidenwereld, maar ook zo, dat hij Tyrus, Sidon, de Filistijnen, Egyptenaren en Edom in ‘t bijzonder noemt. Amos (Hoofdst. 1:3; 2:3) heeft vervolgens reeds bijzondere orakels tegen Syrië, Filistea, Tyrus, Edom, Ammon en Moab. Bij Jesaja (13:1-23:18) vormen reeds, even als bij Ezechiël, de voorzeggingen tegen vreemde volken ene bijzonder grote afdeling, in welke afdeling ook

even als bij Ezechiël een passus komt, die voornamelijk op Israël betrekking heeft, en Israël tegenover de heidense volken stelt (Hoofdst. 22:1-23 Jesaja neemt hier naar een meer bijzonder woord (Jes. 10:5 vv.) zijne voorzeggingen over de gehele wereld der volken in 10 last-woorden zamen (Jes. 13:1; 14:28; 15:1; 17:1; 19:1; 21:1; 21:11; 21:13; 22:1; 23:1 1, 11, 1), terwijl hij voornamelijk op Babel, Filistea, Moab, Damascus, Egypte, benevens op Ethiopië, Edom, Arabieren en Tyrus let. Bovendien worden bij hen nog in 't bijzonder voorzeggingen tegen Assur (Jes. 10:5 vv.), tegen Egypte en Assur (Jes. 31:1-9; 34:1-35 1-:10), tegen Babel (Jes. 47:1-15) gevonden. Eveneens wordt bij Jeremia ene bijzondere afdeling tegen de buitenlandse volken gevonden (Jer. 46-51). Die voorzeggingen richten zich tegen Egypte, Filistea, Moab, Ammon, Edom, Damascus, Kedar en Hazor, Elam en Babel. Eindelijk voorzegt Zefanja tegen de heidenwereld in 't algemeen zo, dat Hij in Zef. 2:4-15 de vier volken: Filistea, Moab en Ammon, Morenland en Assur in 't bijzonder noemt. Aan deze voorzegging sluit zich het hier voor ons liggend gedeelte van Ezechiël aan met zijne voorzeggingen tegen Ammon, Moab, Edom, Filistea, Tyrus, Sidon en Egypte. Bij Joël zijn vijf, bij Bileam en Amos zes, bij Zefanja vier, bij Ezechiël zeven volken en bij Jesaja zijn het tien last-woorden, waarin hij het geheel zamenvat, en niet minder dan tien buitenlandse volken (Assur, Babel, Filistea, Moab, Damascus, Egypte, benevens Ethiopië, Edom, Arabië, Tyrus), van welke hij spreekt. Dus steeds symbolische getallen. De keuze der volken is verschillend, daar die telkens door het geschiedkundig uitgangspunt worden aangewezen. Eveneens wordt daardoor de opvolging geregeld, in welke de volken bij de verschillende profeten worden voorgesteld. Bij Ezechiël is de rede der keus en de op elkaar volging duidelijk genoeg. Hij wendt zich eerst tegen Ammon, omdat dit volgens Hoofdst. 21:18-32 met den veldtocht van Nebukadnezar tegen Jeruzalem in nadere betrekking stond. Hij let dan op Moab, Edom, Filistea, Tyrus en Sidon, omdat gij Juda omgaven bij de verwoesting van Jeruzalem, het meest er in deelden en mede leden, terwijl hij daarbij aan den staat van Tyrus als de meest betekenende, als ene uitstekende gedaante van ene wereldmacht het meest gedenkt. Hij neemt Ammon, Moab, Edom en Filistea in één Godswoord zamen, omdat zij in zo verre tot ene kategorie behoren, als zij voortdurend met Israël om het land streden, en daarom nog op bijzondere wijze Juda's vijanden waren en aan zijne vernietiging mede deel hadden. Hij besluit zeer uitvoerig met Egypte, omdat juist het verraderlijke verbond van Zedekia met Egypte, aan Nebukadnezar aanleiding gaf tot Jeruzalems verwoesting. Wanneer hij echter 7 volken verkiest, en over het hoofdvolk onder deze, Egypte, weer 7 woorden Gods spreekt, ook de voorzeggingen over de andere volken in 7 woorden Gods zamenvat, zo wil dit zeggen, dat het gericht, hier geprofeteerd over de heidenwereld en hare volken, over de wereldmacht en hare bijzondere vormen, in den loop der tijden door Gods werk en daden zal worden volvoerd. Daardoor dat de vier eerste volken in één Godswoord worden zaamgevat, ontstaat tevens ene verdeling van zeven in vier en drie.

Met de 7 volken, die bij onzen Profeet voorkomen, worden ons de heidense leden voorgesteld van de coalitie tegen Babel (Jer. 27:3), de deelnemers aan Juda's verbreking van eed en trouw, die in Hoofdst. 17 wordt bestraft. Eerst worden de vier naderbij zijnde, dan de twee meer verwijderde leden dezer coalitie voorgesteld, waarop het eigenlijke steunpunt der conspiratie in Egypte optreedt. Reeds daarom, dat de Profeet over de heidense volken handelt, die aan het gericht over Israël, aan Juda's trouwelozen eedbreuk tegen Babel mede schuldig zijn, zou ene bespreking ook van Babel, dat bij Jesaja en Jeremia als typisch middelpunt van

allen afval van God voorkomt, weinig passen, het zou ook juist den invloed verzwakken, ook om andere redenen was het zwijgen over Babels gericht nodig.

Het is duidelijk, dat Babel met opzet niet wordt bedreigd, omdat de Heere Zijn volk op generlei wijze in verzoeking wil brengen, zich eigenmachtig door opstand aan het gezag van Babel te onttrekken. Hij toch heeft aan de Chaldeën het wrekend zwaard over Israël in handen gegeven. Als Profeet tegen Babel heeft Hij een ander man verkoren, die van de overigen Zijns volks gescheiden is. Deze is Daniël, op wien Ezechiël zelf tweemaal als op een man Gods heenwijst (Hoofdst. 14:14; 28:3).

Tevens is de voorzegging tegen Tyrus middellijk ene profetie tegen Babel, en misschien is juist daaruit de betrekkelijk zo grote uitvoerigheid te verklaren. Wat in de eerste plaats gezegd wordt tegen die stad, in welke de wereldhandel haar toppunt had, dat geldt ook tegen die stad, in welke zich de wereldheerschappij concentreerde, die de Profeet reeds in Hoofdst. 17:4 met een blik op Tyrus, als de stad van koophandel had genoemd.

De kinderen Ammons hadden luide genoeg over de ontheiliging van Jeruzalem, over de verwoesting van Israël en over de gevankelijke wegvoering van Juda hun vreugde te kennen gegeven; daarom wil de Heere de Bedouïnische Arabieren tot hen zenden, dat deze hun vruchtbaar gebied tot hun bezitting maken, en stad en land in Nomadische legerplaatsen veranderen, zelfs om de snode verachting van Israël en hun jubelend leedvermaak over zijn ongeluk uit de rij der volken worden uitgewist, opdat zij den levenden, almachtigen God, Jehova, leren kennen.

Wat men in Ammon ziet is de natuurlijke tegenstand van den geest des vleses tegen den Geest Gods, de openbaring daarvan is aan de ene zijde hoogmoed, aan de andere lastering, over ‘t geheel godslastering. Van Ammon, Moab en Edom moest het volk Gods ondervinden, wat de mens Gods ondervindt (Matth. 10:36. Micha 7:6); want uit de bloedverwantschap kwam ene vijandschap tot in het bloed te weeg. Terwijl die zich tegen dien Geest verhief, die in Israël was, moest zij zich tegen den Messias in alle hevigheid verheffen, gelijk Hij zegt, dat wij om Zijne Naams wil zullen gehaat worden.

Met nadruk is in vs. 5 de ontwijding van het heiligdom als voorwerp van gejubel der Ammonieten op den voorgrond gesteld. Het heiligdom vormt het middelpunt voor de theokratie, daarom is het niet slechts nevens het land Israëls en het huis van Juda gemeld, maar ook voor deze. Het is er dus verre af, dat Ammons haat alleen een rationale zou zijn, de vijandschap komt werkelijk uit het godsdienstige voort. Daardoor verkrijgt die haat ene meer algemene betekenis en de gehele tegenstand van den Profeet verheft zich nu daartegen, die, uit ene reine bron ontsproten, als ene heerlijke vlam van Goddelijken ijver en heiligen toorn zich verheft.

Als straf voor den haat van Ammon, die allereerst op Israëls goddelijke roeping en de waarheid zelf betrekking had, wordt den Ammonieten gedreigd, dat zij hun bestaan als volk zouden verliezen en hun land tot ene weide voor de Nomadische zonen van het Oosten zou worden. Er staat echter niet, dat het juist de Arabieren zullen zijn, die de Ammonieten hun

volksbestaan zullen ontnemen, integendeel kan met den tekst zeer goed overeenkomen, dat de Staat der Ammonieten door enig ander volk zou worden verwoest en vervolgens zijn land door de Arabieren zou worden in bezit genomen.

Evenals bij Juda zo zijn ook bij alle deze buitenlandse volken de Chaldeën de eigenlijke werktuigen des gerichts; de zonen van het Oosten zijn de gieren, die op het lijk aanvallen, degenen, die overal zich bevonden, waar vuur en zwaard een land verwoest heeft en met hun menigten daar komen. Tegenover den vroegeren naam der oude hoofdstad van Ammon, "Rabba", d. i. de volkrijke vormt de "kamelenstal" (ene verblijfplaats der kamelen ene melancholische tegenstelling-kameel en woestijn behoren onafscheidelijk te zamen.

Rabba moge toch reeds voorbijgaand door Arabieren zijn ingenomen, die als nomaden hun kamelen en schapen met zich voerden, toch hebben de Ammonieten zich nog langen tijd als volk staande gehouden. (Jer. 49:6) maar later zijn zij bij Arabië gerekend en een tijd lang onderdanen der Ptolemeüssen in Egypte geweest. Ptolemeus Philadelfus (Dan. 11:5) noemde de hoofdstad naar zijnen naam Filadelfia. Onlangs heeft men de ruinen van Rabba gezonden en wel, overeenkomstig de profetie, door Bedouïnen bewoond.

In en om Rabba zijn de verzamelplaatsen der Bedouïnen, waar zij hun kamelen en schapen weiden.

De plaats is geheel zonder woonplaats en van mensen verlaten.

8. Alzo zegt de Heere HEERE omtrent Moab (vgl. Num. 24:17. Amos 2:1-3. Jes. 11:14; 15:1-16 :14. Jer. 48:1-47. Zef. 2:8-11): Omdat Moab en Seïr, of Edom zeggen: Ziet het huis van Juda is, wat het lot aangaat, dat hen trof, gelijk al de Heidenen, het heeft dus geen beteren God dan zij, hoezeer zij zich ook op hunnen Jehova mogen beroemen.

9. Daarom ziet, Ik zal, opdat men in het land dringe, het verwoeste en in bezit neme, de zijde van Moab openen van de steden af, de aan zijne grenzen gelegene steden, die hun trots en hun roem zijn, van zijne steden, die van zijne grenzen af zijn, het sieraad des lands, Beth Jesimoth (= huis der woestijn Num. 33:49) Baäl-Meon(= plaats der woning) en tot Kirjathaïm (= dubbele stad) toe(Num. 32:37 en 38).

Of "de schouwer van Moab". Deze is de bevestigde zijde des lands, waar de versterkte steden waren, welke aan vreemde horden het indringen in het land beletten. Wanneer deze verwoest en gesloopt waren, lag het land voor elken inval open. De drie hier genoemde steden waren gene grensplaatsen, maar meer binnenwaarts gelegen en weleer aan den stam van Ruben toebehoord hebbende. Hierom moet het laatste gedeelte van het vers bij het volgende worden gevoegd. "Beth Jesimoth, Baäl Meon en Kirjathaïm-voor de kinderen van het Oosten zijn zij enz. "

10. Voor die van het Oosten wil Ik de zijde openen, opdat zij het innemen, met het land der kinderen Ammons, gelijk reeds in vs. 4 gezegd is, hetwelk Ik ter bezitting zal overgevenaan

de kinderen van het Oosten; opdat aan de kinderen Ammons onder de Heidenen niet meer a) gedacht worde (vs. 7).

a) Ezech. 21:32.

11. Ik zal ook in Moab gerichten Mijner straffende gerechtigheid oefenen, en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

De toestand en het lot van Juda komt Moab geheel gelijk voor met dat van alle overige volken. Het blijft dus geheel ongevoelig voor de eigenaardige hoogheid en heerlijkheid van Gods volk, die ondanks alle nederlagen blijft, en betoont daardoor tevens gebrek aan alle moeilijke indrukken van het volk Gods zelf. Naast Moab is reeds hier Seïr genaamd, hoewel daarvan eerst in vs. 12 vv. nader wordt melding gemaakt, maar zeer gepast, als om dadelijk aan te kondigen, dat die gezindheid niet juist Moab bijzonder eigen is, niet tot deze beperkt is, maar ene veel algemenere, voor deze volken in ‘t algemeen karakteristieke is.

Edom komt steeds voor als de meest verbitterde loochenaar van het eerstgeboorterecht, van den Goddelijken voorrang van Israël. Dat Moab hierin als Edom handelt, houdt ene bijzondere aanklacht in (Num. 21:11).

De zonde van Moab bestaat in het loochenen der waarachtige Godheid van Israëls God; want alleen op grond van deze kon Israël op gelijken voet met alle andere volken worden gesteld. Het voorwendsel tot die loochening ontleenden zij aan Israëls ellende, die zij niet uit Israëls schuld afleidden, maar uit de machteloosheid van zijnen God. Daarin zagen zij een duidelijk bewijs tegen Zijne waarachtige en volkomene Godheid. "Hun God Jehova, het ware absolute zijn, de oorsprong van alle dingen, de onvoorwaardelijk te vertrouwen Helper der Zijnen, is slechts ene fantasie. anders moesten zij de bovenhand hebben en niet bezwijken. " Deze volkomene Godheid, voor wier geschiedkundig, voor de hand liggende bewijzen zij misdadig de ogen sluiten, moeten zij nu uit hun eigen verderf leren kennen. De misdaad is schijnbaar gering, maar zij is die, om welke nog tot op den huidigen dag de volken te gronde gaan. Zoals de mens zich plaatst in betrekking tot dien God, die geschiedkundig in Zijne kerk is geopenbaard, daarnaar wordt zijn lot bepaald. Het lot, dat Moab en zijne deelgenoten om de betrekkelijk zo geringe zonde heeft getroffen, welke hij geenszins als ene zodanige aanzag, is ene waarschuwing, die wij niet onopgemerkt mogen laten voorbijgaan.

De drie steden in vs. 9 gevormd, lagen in de landstreek ten noorden van den Arnon, die reeds vóór het uittrekken der Israëlieten aan de Moabieten door de Ammonieten was ontnomen (Num. 21:26), vervolgens door den stem van Ruben in bezit werd genomen (Num. 32:33 vv. Joz. 13:15 v.), na wegvoering der Trans-Jordaanse stammen door de Assyriërs (2 Kon. 15:29) echter weer door de Moabieten werd bezet, zoals wij uit Jes. 15 en 16 en Jer. 48 kunnen zien, waar de steden van deze landstreek weer als Moabietische steden worden voorgesteld. Daarop is nu het gewicht in onze plaats te leggen, dat deze landstreek en deze steden eigenlijk en van rechtswege Israëlietische steden waren, dat zij alleen wederrechtelijk in het bezit der Moabieten zich bevonden. Van deze steden, deze landstreek, die slechts wederrechtelijk aan Moab behoorde, die eigenlijk Israëls eigendom was, zullen de volvoerders van Gods gericht

over Moab komen, daar zullen zij zijn gebied betreden, waar het tegen het recht hun gebied was.

Ook de Moabieten zullen evenals den kinderen Ammons, zo ook den zonen van het Oosten ten buit worden, en als deze door den God van Israël worden gevonnisd, opdat zij Hem leren erkennen; zij zullen uit de herinnering der volken verdwijnen.

12. Alzo zegt de Heere HEERE omtrent Edom (vgl. Num. 24:18 v. Obadja 1:1-21. 1- 1 Joël 3:19. Amos 1:11 v. Jes. 11:14; 21:11 v. 34:1-35 :10. Jer. 49:7-22): Omdat Edom met enkel wraakgierigheid gehandeld heeft tegen het huis van Juda (Ps. 137:7); en zij zich zeer schuldig gemaakt hebben; dat zij zich aan hen gewroken hebben;

13. Daarom alzo zegt de Heere HEERE: Ik zal ook Mijne hand uitstrekken tegen Edom, en Ik zal mens en beest uit haar uitroeien; en zal haar tot ene woestheid stellen van Theman en het zuiden (Amos 1:12) af; en zij zullen tot Dedan in het noorden (Num. 21:10) toe door het zwaard vallen.

14. En Ik zal Mijne wraak doen aan Edom door de hand van Mijn volk Israël, en zij, die van Mijn volk Israël zullen tegen Edom naar Mijnen toorn en naar Mijne grimmigheid handelen; alzo zullen zij, de Edomieten, Mijne wraak gewaar worden, spreekt de Heere HEERE.

Nog sterker verheft zich de rede tegen het wraakzuchtige Edom, dat in zijn gedrag omtrent Israël ene grote schuld op zich heeft geladen. Daarom wil Jehova Zijn eigen volk tot volvoering Zijner gerichten over Edom laten komen.

Edom is bij de Profeten eigenlijk de vertegenwoordiging van onverzoenlijken haat en wraakgierigheid tegen de theokratie, voortkomende uit miskenning en verachting der openbaring van den levenden God in zijn midden. Gelijk zijn vader met vijandigen zin Jakob vervolgde, zo deden ook de nakomelingen, in wie het beeld van Ezau (Hebr. 12:16) zich nauwkeurig afspiegelt. Dezelfde geest van haat komt op verschillende tijden nu eens als openbare aanval, dan eens als verraad en opstand weer voor den dag (Amos 1:11). De wraak van Edom was gericht tegen het voorrecht, dat aan Israël van God was gegeven, tegen Zijne Oppermacht, welke weer berustte op de eigenaardige geestelijke betrekking der beide volken tot elkaar. Zij is daarom naar hare godsdienstige betekenis niets anders dan de permanente opstand, het voortdurend protesteren tegen de door God vastgestelde hogere orde, zijn heilsweg en juist daarin spiegelt zich weer een algemeen grondkarakter der wereld (Obadja 1:11) af (Joh. 15:18 v. 1 Joh. 3:13

Bij de wraak, den Edomieten gedreigd, moet worden opgemerkt, dat de vaste formule hier harder klinkt. Zij zullen Jehova niet leren kennen, maar Jehova’s wraak. Diensvolgens moet worden opgemerkt, hoe uitdrukkelijk op den voorgrond wordt gesteld, dat God dit gericht van Edom niet door een ander heidens volk, maar door Israël wil volvoeren.

Dit is in lateren tijd vervuld toen de Joden lang na het terugkeren uit Babel onder den Makkabesen vorst Johannes Hyrkanus (omtrent 127 v. C.) het noordelijk gedeelte van Edom

(Idumea) hadden veroverd, de bewoners tot de besnijdenis dwongen en in hunnen staat inlijfden. Het zuidelijk deel van Edom bleef vrij, en werd met de hoofdstad Petra tot Arabië gerekend (vgl. over de nauwkeurige toedracht de opmerk. bij Gen. 27:40). De wezenlijke inhoud der Godsspraak berust niettemin op het typisch karakter van Edom in de profetie, naar hetwelk de eerstgeborene, wereldsgezinde broeder, Ezau, voor den later geboren geestelijken Jakob Israël moet wijken (Gen. 25:23), die de erfgenaam des verbonds is, door den Heere met Abraham gesloten.

De Joden verklaren naar oude traditie Edom meestal van den Anti-Christ, en noemen dezen ook Edom (vgl. Jes 63:1 vv.). Deze volken zijn integendeel een type van de secten, die vijandig tegen over de kerk staan en van de onchristelijke kinderen der wereld, die in haar leven.

15. Alzo zegt de Heere HEERE omtrent Filistea (vgl. Joël 3:4. Amos 1:6-8. Jes. 11:14; 14:28—32. Jer. 47:1 vv. Zef. 2:4-7): Omdat de Filistijnen, evenals de Edomieten, (vs. 12), door wraak gehandeld hebben, en van harte, evenals de Edomieten zich van ganser harte verheugden, wraak geoefend hebben door plundering, om Mijn volk te vernielen het geheel te verderven door ene eeuwige vijandschap.

16. Daarom, alzo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik strek Mijne hand uit tegen de Filistijnen, en zal de Cherethieten, de uitroeiers, deze Filistijnen (Joz. 13:2) (in den grondtekst wordt ene woordspeling, gevonden Zef. 2:5) uitroeien, en het overblijfsel van de zeehaven aan de Middellandse zee, dat alles tot den laatsten man verdoen (Zach. 9:6).

17. En Ik zal grote wraak met grimmige straffingen onder hen doen; en zij zullen weten dat Ik de HEERE ben, als Ik Mijne wraak aan hen gedaan zal hebben.

De Profeet richt zijn oog naar het uiterste westen op Filistea. Het is in gezindheid het meest verwant met Edom en door oudere Profeten reeds meermalen nevens deze geplaatst; ook bij deze wordt de oude vijandschap gestraft met uitroeiing van het alzo gezinde volk.

Evenals in Ammon, Moab en Edom drie generaties van het heidendom voorkomen, zo sluiten gepast de heidense Filistijnen het gehele beeld in.

In hun gezindheid omtrent het verbondsvolk gelijken de Filistijnen aan de Edomieten en Ammonieten, aan de eerste in wraakzucht, aan de andere in leedvermaak over Israëls verderf.

De vernietiging ook van het overblijfsel der zeehaven, wijst daarop, dat zij tot het laatste overschot zullen worden vernietigd, evenals inderdaad de Filistijnen tot het laatste overschot verdwenen zijn. Het is het grote voorrecht van het volk Gods, dat, hoe zwaar ook de Goddelijke gerichten over hen mogen zijn, toch nooit ten opzichte van hen: "Ik roei het overblijfsel uit, " geldt.

In het woord Gods van dit hoofdstuk stelt Ezechiël de voorzeggingen tegen de vier volken, die Juda omgeven, en over het bezit van het heilige land met hen in vijandschap en strijd zijn

bij elkaar. Het viertal wijst op de vier oorden der wereld en daardoor op de algemeenheid, en wil zeggen, dat het met de gehele aan het volk Gods vijandige wereld op de ganse aarde niet anders zal gaan dan met deze vijandige volken, die naar vier zijden Juda omgeven.

Israël werd door deze allen niet om zijne zonden, maar om zijnen bijzonderen godsdienst vijandig bejegend. De zaak van Israël was dus de zaak van God. Gelukkig volk, gelukkige mensen, die men niet kan haten en smaden, zonder den Heere zelven te haten en te smaden.

HOOFDSTUK 26.

VOORZEGGING TEGEN TYRUS.

II. Vs. 1-21. Reeds Jesaja (23:1-18) had aan de stad Tyrus, de vesting aan de zee, zeer bepaald voorspeld, dat zij de Assyriërs zegenrijk zou weerstaan, doch door de Chaldeën zou worden belegerd, veroverd en onderworpen; Ezechiël neemt de voorzegging van Jesaja op en breidt die uit. Hij komt in zijne uitdrukkingen meer overeen met de voorzeggingen van Jesaja in Hoofdst. 13-14 en van Jeremia in Hoofdst. 50-51 tegen Babel. Gelijk toch bij die beide Profeten Babel vertegenwoordiger is van het anti-christelijke, zo bij hem Tyrus. Wij zien daaruit, dat het den Profeet niet op de bijzondere steden, volken, of koningen, tegen welke zij getuigen, als zodanig aankomt, niet als geschiedkundige personen of rijken, maar zij zijn hem slechts ene type, waarin zij de eeuwige grondstelling van het Goddelijk gericht aanschouwelijk willen maken; en zo is dan diensvolgens in de Openbaring van Johannes veel van hetgeen bij Jesaja en Jeremia omtrent Babel, bij Ezechiël omtrent Tyrus gevonden wordt, van het Babel van den laatsten tijd gezegd. De inhoud van ons hoofdstuk wordt in vier afdelingen verdeeld. Eerst wordt aan Tyrus de verwoesting, door ene menigte volken alleen in ‘t algemeen bedreigd (vs. 1-6; hierop wordt de veroverende vijand met name als een zeer machtige voorgesteld, en de van hem uitgaande verovering en verwoesting der stad omstandig voorgesteld (vs. 7-14). Daarna wordt de indruk geschilderd, dien de gebeurtenis op de bewoners van de eilanden en van de kusten zal maken (vs. 15-18). Eindelijk wordt het gehele verderf van Tyrus voor altijd voorzegd, maar tegenover dit verderf een heerlijk opstaan van Zion gesteld (vs. 19-21).

1. En het gebeurde in het elfde jaar na de wegvoering van Jojachin d. i. 588 v. C. (Hoofdst. 1:2), op den eersten der maand Abib, op het laatst van Maart (Ex. 12:2), dat des HEEREN woord tot mij geschiedde ten opzichte van Tyrus (vgl. Joël 3:4. Amos 1:9 v. Jes. 23:1-18), zeggende:

2. Mensenkind! daarom dat Tyrus op zijn eiland in de Middellandse zee (Joz. 11:8) van Jeruzalem gezegd heeft: Heah! (Hoofdst. 25:3), zij is verbroken, de poort der volken; Jeruzalem heeft nu het recht verloren de hoofdplaats voor het verkeer der volken te zijn; zij is tot Mij omgewend; voortaan zal mij die ere ten dele zijn. Ik zal vervuld worden met rijkdom en macht, zij is verwoest 1)! die mijne mededingster was staat nu niet meer in den weg.

1) Heimelijk vermaak te hebben in den dood of het verval van anderen, wanneer wij schijnen daarbij te zullen winnen, is ene zonde, die ons lichtelijk bekruipt, doch die men niet denkt zulk een groot en God tergend kwaad te zijn, als zij inderdaad is. Wij zijn gereed om te zeggen, wanneer die, welke ons in het licht staan, of ons in den weg zijn, weggeruimd worden, wanneer zij breken of in ongenade vallen, zullen wij vervuld worden, nu zij verwoest zijn. Maar dit komt voort uit een zelfzuchtig, begeerlijk grondbeginsel, en uit ene begeerte, om alleen in het midden der aarde geplaatst te worden, of als wij benijden dat iemand bij ons zou wonen. Dit komt voort uit gebrek aan liefde tot onzen naasten, als ons zelven, welke Gods wet zo uitdrukkelijk eist, en uit die ongeregelde liefde der wereld, als ons geluk, welke de liefde van God zo uitdrukkelijk verbiedt. En het is recht bij God, te blazen in de

oogmerken en de ontwerpen van diegenen, die steeds bedenken om zich zelf te verheffen op de puinhopen van anderen; en wij zien dat zij dikwijls teleur gesteld worden.

3. Daarom, alzo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik wil aan u(Hoofdst. 13:8. Jer. 50:31. 1 Nah. 3:5), o Tyrus! en Ik zal vele Heidenen tegen u doen opkomen, alsof Ik de zee met hare golven deed opkomen, en ze tegen de plaats aanstortte, die te gronde moet.

4. Die zullen de muren van Tyrus verderven, en hare torens afbreken; ja Ik zal haar stof van haar wegvagen, zodat niet eens het puin der verwoeste gebouwen zal overblijven, en zal haar tot ene gladde, naakte steenrots maken.

5. Zij zal in het midden der zee zijn tot uitspreiding van netten, niets dan een hoger gelegen stuk land met wat bos, een arm visschersgehucht. Dat zal zeker geschieden want Ik heb het gesproken, spreekt de Heere HEERE, en zij zal den Heidenen ten roof worden.

6. En hare dochteren, die in het veld zijn, de bewoners der steden, die tot haar gebied behoren en der plaatsen op het open land zullen met het zwaard gedood worden, en zij, de Tyriërs met wie tot hen behoren, zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

In vs. 1 wordt niet gezegd welke maand het is. Men heeft daarom het woord "maand" in zijne hoogste betekenis genomen, als het hoofd der maanden, de eerste en uitgezochtste onder deze, namelijk Abib (Exod. 12:2): Zo deden ook wij naar Luther, die de Septuaginta volgt, en in verband met de plaats: Hoofdst. 29:17. Beter vult men wellicht in of die maand, aan welke ieder Israëliet bij het noemen van dat elfde jaar van zelf dacht, de vierde (2 Kon. 25:3), aan die der laatst voorafgegane tijdsbepaling (Hoofdst. 24:1): "op den eersten dag der tiende maand" hetgeen ons dan verplaatst op het einde van het jaar 588, nadat Jeruzalem reeds 5 maanden verwoest lag, terwijl volgens de andere aanvulling de verovering dadelijk nabij was. "De aanwijzing van de gelijkheid der maand met Hoofdst. 24:1 vestigt de aandacht op de gelijkheid van toestand; dßßr de dag van het begin van Jeruzalems belegering, hier de dag van het begin der belegering van Tyrus. In dezelfde maand, waarin Tyrus vóór 2 jaren jubelde, moet het nu schreien. Toen Ezechiël deze profetie uitsprak was de verkondiging tegen Jeruzalem door verovering en verwoesting der stad reeds tot vervulling gekomen; nu kwam de beurt aan hare heidense mededingster Tyrus, die zich had verheugd over Jeruzalems ondergang, in de mening, dat zij vrij zou blijven en door Jeruzalems val winnen zou.

Veel langer den bij de andere volken toeft Ezechiël (tot Hoofdst. 28:19) bij het lot van Tyrus. Zijne macht werd toen voor ene der meest betekenende gehouden, tegen welke menselijke macht niets kon uitrichten. Het was een tijd, in welken Tyrus zijn toppunt van uitwendigen glans had bereikt. Zegerijk had het de wapenen der Assyriërs weerstaan, vroegere twisten schijnen toen bijgelegd geweest te zijn, en Tyrus in nauwer verband met de overige hoofdsteden van Fenicië, Sidon, Arvad en Byblos te hebben gestaan (Hoofdst. 27:8 vv.). Cyprus, een voorname steun van Tyrus, was na vergeefse pogingen, om zich onafhankelijk te maken, tot gehoorzaamheid teruggebracht. De gunstige toestand der eilandenstad scheen iederen storm te trotseren, en de macht kwam geheel met den overmoed overeen; men hield zich voor onverwinlijk, verheven boven alle volken in verstand en kracht. Met den hoogmoed

ging eindelijk onverzadelijke hebzucht hand in hand, voor welke het toppunt van macht en rijkdom, dat men bereikt had, niet meer voldoende was, maar alleen tot nieuwere begeerte opwekte. Onder deze omstandigheden verkondigt Ezechiël aan de stad den ondergang. Niets was leerrijker voor het verbondsvolk in dien tijd, dan zulk ene daad van zijnen God; hier kwam de hogere hand, die een zwaar, niet terug te houden gericht over de volken liet komen, bijzonder duidelijk en sterk te voorschijn. Was de val van de macht der Tyriërs onder Alexander (1 Makk. 1:4) een wonder in de ogen der heidenen, zo moest het reeds hier onder Nebukadnezar als een merkwaardig teken van Goddelijke gerechtigheid staan.

Terwijl de Profeet den staf des woords tegen Tyrus zwaait verheft zich zijne rede geweldiger, en donderen zijne reden tegen de oude rotsstad als de aanrollende golven der zee. De taal doopt zich geheel in de kleur der overmoedige handelsveste, die over Jeruzalems val triomfeert. Zij verheugt zich, dat hare mededingster, die zij ene poort der volken noemt, nu woest geworden is, en haar leven zich nu tot haar moet wenden, opdat zij vervuld worde met hare heerlijkheid. Daarom zal echter ook de Heere nu tot haar zelf komen. Zich nauwkeurig houdende aan de plaatselijke omstandigheden laat de Profeet het uit verschillende volken zamengestelde leger der Chaldeën als golven der zee tegen Tyrus opstijgen, opdat deze zijne muren verwoesten en zijne torens wegrukken. Treffender kon de gehele ontlediging en verwoesting der stad niet worden uitgedrukt dan wanneer gezegd wordt, dat de Heere haar stof zal wegvegen en haar tot ene naakte rots, of tot ene droge plaats midden in de zee zal maken, waar men de visnetten uitbreidt. Niet alleen moet de stad een buit der volken worden, maar ook in den omtrek, in de op het veld verstrooid liggende vlekken en dorpen zal het zwaard der moordenaars woeden, opdat de trotsheid verootmoedigd worde en tot erkentenis van Jehova kome.

Op den achtergrond onzer profetie staat als dat Tyrus, waarop zij met hare eigenlijke, geestelijke vervulling doelt, de tegenwoordige tijdgeest, die zich geheel en al in aardse en stoffelijke belangen beweegt. Reeds nu roepen die van de Christelijke kerk zijn "Heah", dat deze poort der volken moet worden verbroken en het recht der heilige stad tot hen moet overgaan. Maar de golven der zee, welke tegen muren en torens van het moderne Tyrus zich moeten wentelen, staan reeds gereed hun werk aan te vangen en hun roeping te vervullen, wanneer het daartoe bepaalde uur komt. Slechts het twintigste deel van 70 jaren is het, dat het Jeruzalem der Christelijke, inzonderheid der Evangelische kerk als in puin moet liggen. (Openb. 11:7 vv.). Van Tyrus zal echter het tiende deel vallen, en in de aardbeving zullen zeven duizend namen der mensen worden gedood. (Openb. 11:13). Er zal geen menschenleven voorbijgaan, of de geschiedenis zal de commentaar schrijven tot de raadselachtig klinkende woorden; wij kunnen ons van nadere aanwijzingen onthouden, hoezeer ook het thema: "Tyrus tegen Jeruzalem, ene tijdstudie, " zoals Schröder het genoemd heeft, tot ene behandeling uitnodigt, en wij gaan liever met aanmerkingen der uitleggers ook tot de afzonderlijke punten der voor ons liggende plaats over.

De algemene gedachte in vs. 2 is deze: de wereld triomfeert over de kern, wanneer deze zware nederlagen lijdt en door de gerichten Gods wordt bezocht, maar haar lachen zal in schreien worden veranderd. Beide, Jeruzalem en Tyrus, maakten er aanspraak op de wereldstad te zijn, de ene, daar zij als het hoogste goed de ware godsdienst aanzag, de andere

omdat zij het als reële stoffelijke winst en aardsen rijkdom beschouwde. Door de inneming van Jeruzalem scheen het proces ten gunste van Tyrus beslist te zijn, en Tyrus jubelt over die beslissing.

De rede der Tyriers: "zij is verbroken, de poort der volken" moeten wij zo opvatten, dat zij in het trekken der volken naar Jeruzalem, d. i. in de aantrekkingskracht, welke Jeruzalem als de plaats van de openbaring der Goddelijke genade, van wet en recht des Heeren op de volken uitoefent, ene benadeling zag van haar streven om alle volken tot zich te trekken, en tot haar doel te gebruiken. En daarom verheugde zij zich nu over de verwoesting van Jeruzalem, omdat zij hoopte, dat zij nu alleen de volken tot zich zou kunnen trekken en zich met hun goederen verrijken. Daarbij behoeft men de Tyriërs geen inzicht toe te kennen in de geestelijke roeping van Jeruzalem, die hoger is dan heidense opvattingen, reeds de omstandigheid dat Jeruzalem door hare plaats in de wereld de belangen der koopmansstad scheen te benadelen, was genoeg, om leedvermaak over den val der Godsstad op te wekken, daar dienst van God en van Mammon onverenigbare tegenstellingen vormen.

Vele volken zouden nu tot haar stromen, meende nu Tyrus, en God vatte hen bij hun woord; maar hoe? Tegenover de trotse golfslagen van het zich inbeeldende hart komen de hoog slaande golven der vergelding, en de vele heidense volken, die God over hen brengt, antwoorden op hare hoogmoedige speculaties in hare blijdschap over Jeruzalems val. De zee, die de troost was van Tyrus, wordt nu haar schrik.

Met toespeling op den naam en de ligging der eilandstad verklaart de Profeet, dat de stad weer worden zou, wat zij oorspronkelijk was, ene naakte, kale rots, (want uit twee zulke rotsen, die men als woonplaats der goden beschouwde en de Ambrosische rotsen noemde (Hoofdst. 28:2) bestond aanvankelijk het eiland-eerst door aanbrenging van aarde werden zij bewoonbaar gemaakt). De muren en torens waren naar de landzijde bijzonder sterk en in de oudheid beroemd. Koning Hiram had zich in dit opzicht bijzonder verdienstelijk omtrent de stad gemaakt. Na het wegnemen dier beschuttingen is zij nu ook des te meer aan de willekeur der verdelgingszucht prijs gegeven. Zelfs het stof der in puinhopen veranderde woonplaatsen zal niet overblijven, en de stad zal ene plaats worden, waar armzalige visschershutten zijn opgeslagen.

7. Want alzo om over hetgeen Zijn voornemen is, nog meer bepaald Zich te verklaren, zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik zal binnen twee jaren van nu af (Jes. 23:1) Nebukadnezar, den koning, van Babel, den koning der koningen, van het noorden tegen Tyrus brengen, met paarden, en met wagenen, en met ruiteren en krijgsvergaderingen, en veel volks.

8. Hij zal uwe dochteren op het veld met het zwaard doden1) (vs. 6), en hij zal sterkten tegen u maken, en enen wal tegen u opwerpen, en rondassen schilden als een schutdak voor de bestormers, tegen u opheffen.

1) Niet alleen zal de stad zelf, maar ook hare dochteren, d. i. de van haar afhankelijke steden, worden verwoest. Ook de bewoners van de steden zullen met het zwaard worden gedood, omdat Tyrus zich heeft menen te verrijken door den val van Jeruzalem, de stad Gods.

9. En hij zal muurbrekers tegen uwe muren stellen, en uwe torens met zijne zwaarden afbreken.

10. Van wege de menigte zijner paarden zal u derzelver stof bedekken; uwe muren zullen beven van wege het gedruis der ruiteren, en wielen, en wagenen, als hij door uwe poorten zal intrekken, gelijk door de ingangen ener doorgebrokene, door bestorming ingenomene stad; zo weinig zult gij door uwe ligging en sterkte iets boven de andere vestingen vooruit hebben.

11. Hij zal met de a) hoeven zijner paarden al uwe straten vertreden; uw volk zal hij met het zwaard doden, en elk ene van de kolommen uwer sterkte zal in den Herkules-tempel, die tegenover den tempel te Jeruzalem met zijne pilaren Jachin en Boaz (1 Kon. 7:21) staat, ter aarde nederstorten.

a) Jes. 5:28. Jer. 47:3.

12. En zij zullen uw vermogen roven, en uwe koopmanswaren plunderen, en uwe muren afbreken, en uwe kostelijke huizen, waarin de rijke handelaars als vorsten in hun paleizen woonden (Jes. 23:13), omwerpen, en uwe stenen, en uw hout, en uw stof 1) zullen zij in het midden der wateren werpen, zodat er niets van de op dat rotsachtige eiland aangebrachte aarde overblijft.

1) Van Jeruzalem was voorspeld, dat het zou omgeploegd worden als een akker. Het was dus voor opbouwen nog geschikt, maar van Tyrus zou het stof worden weggeworpen, zodat er niets overbleef, dan een rots en dus voor opbouwen en weer bevolkt worden geheel ongeschikt. Dat was de straf, welke God over die stad had beschikt.

13. Zo zal Ik het a) gedeun 1), het geschal uwer liederen doen ophouden, en het geklank uwer harpen zal niet meer gehoord worden(Jes. 14:11).

a) Jes. 24:7, 8. Jer. 7:34. 16:9.

1) Tyrus was een vrolijke stad geweest (Jes. 23:7). Met hare genoegens had zij tollenaren gelokt, om met haar in handel van koopmansschap te komen; maar nu mag zij vaarwel zeggen aan alle haren voordeligen koophandel en vermakelijken omgang. Tyrus is niet meer een plaats van bezigheid of van kortswijl.

14. Ja Ik zal u maken tot ene gladde steenrots; gij zult zijn tot uitspreiding der netten (vs. 5), gij zult niet meer gebouwd worden: want ik, de HEERE, heb het gesproken, spreekt de Heere HEERE.

Reeds Jesaja (Hoofdst. 23:13) had voorzegd, dat het de Chaldeën zouden zijn, die Tyrus verwoestten. Deze profetie neemt Ezechiël op, en hij beschrijft dan in profetische woorden, hoe de koning van het rijk der Chaldeën Tyrus zal innemen. De beschrijving volgt trapsgewijze den gang der belegering. Nebukadnezar zal eerst op het vaste land de van Tyrus afhankelijke steden aan zich onderwerpen, vervolgens tot belegering van Tyrus overgaan, de

belegeringswerktuigen aanbrengen, met deze op den door hem te vormen wal of dam komen, de stad onder een schilddak naderen, de muurbrekers aanleggen, bressen maken en in de stad trekken, zoals men in ene geopende landstad intrekt. Vervolgens zal hij Tyrus verwoesten, zijne inwoners doden, zijne zuilen, die gelijk de kolossus van Rhodus tot den Fenicischen eredienst behoren, omver storten, het plunderen, slechten, zodat het ten laatste tot ene kale rots moet worden.

Volgens twee plaatsen bij Jozefus belegerde Nebukadnezar werkelijk 13 jaren lang Tyrus onder haren koning Itho-baäl, zonder dat van de verovering bericht tot ons gekomen is. Beschouwt men dit zwijgen over ene verovering der stad, zoals dat op beide plaatsen van Jozefus opmerkelijk voorkomt, als een bewijs der niet-verovering, of ten minste niet-verwoesting, zo is door Hoofdst. 29:18 uitdrukkelijk bevestigd waar de zware dienst van Nebukadnezars leger tegen Tyrus als onbeloond wordt voorgesteld en daarvoor ene vergoeding in Egypte in uitzicht wordt gesteld, het loon zou niet hebben kunnen ontbreken, wanneer de rijke eilandstad werkelijk ware veroverd en ter plundering overgegeven.

Hier wordt met zovele woorden aan de eilandstad Tyrus de algehele verwoesting en wel door Nebukadnezar aangezegd, zodat de kale rots alleen zal overblijven, om er de visnetten over uit te spreiden. Nu verzekert wel is waar de Griekse historieschrijver Menander van Efeze uitdrukkelijk, op grond van berichten uit het Tyrisch staatsarchief, dat onder den Tyrischen koning Itho-baäl Tyrus dertien jaar lang door Nebukadnezar is belegerd. Maar de verovering der eilandenstad wordt nergens vermeld, en als zeker mogen wij aannemen, dat ene zo volkomene verwoesting der stad, welker handel nog vele eeuwen bloeide, die der macht van den Macedonischen koning Alexander zeven maanden lang het hoofd bood, toen ter tijd niet zal hebben plaats gehad. Ook wordt het niet vermeld, dat de Chaldeën Tyrus met schepen hebben aangetast, of van de kust af een dijk hebben aangelegd, door welk middel (dat echter moeilijk was af te wenden) Alexander de stad deed bukken. Het laat zich daarom niet loochenen dat deze bedreiging des Heeren aan het historisch Tyrus destijds evenmin volledig is vervuld als ene soortgelijke bedreiging tegen Babel bij Jesaja (vgl. Jes. 13) en zovele andere bedreigingen, die de Heere juist daarom heeft uitgesproken, opdat Hij ze niet mocht behoeven te volvoeren (Jona 3:4). Wel belooft God slechts dan de afwending der bedreigde straffen, wanneer de bedreigden zich bekeren (Jer. 18:7 en 8). Maar soms verzacht hij ook de straffen dßßr, waar de maat der zonde nog niet vol is, of de middelen der bekering nog niet zijn uitgeput. Het laatste was volgens de getuigenis des Heeren (Matth. 21:22), ten aanzien van Tyrus het geval. Zo was het historische Tyrus slechts een onvolkomen voorbeeld van het geestelijke Tyrus en zo werd daarom ook de zwaarste bedreiging daartegen uitgesproken, zonder er nog aan te worden vervuld. Dit vroegtijdig uitspreken van een vonnis, dat eerst in den laatsten tijd zal worden vervuld, deze verschonende verzachting der straffen, deze lankmoedigheid Gods, is ten allen tijde door de wereld en haren overste, den satan misbruikt geworden, om de harten te verharden tegen Gods gericht. Dat is reeds begonnen bij de eerste bedreiging des Heeren (Gen. 2:17). "Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven, " waarop de slang zegt: "gij zult niet sterven", maar-en in zo verre verkrijgt zij enigszins gelijk, dat de dood niet op dien zelfden dag in volle mate trof, toen Adam en Eva het gebod overtraden. In deze lankmoedigheid Gods ligt ook de aanleiding tot het euvelmoedig spreekwoord (Ez. 12:22): dewijl het zo lang uitblijft, zal er van de profetie niets worden. Van

daar zoveel overmoedige bespotting van Gods woord, zoveel hoon den Profeten aangedaan en zoveel vergeefse moeite van gelovige Schriftverklaarders, om toch de vervulling van iedere bedreiging Gods aan te wijzen. Maar God heeft deze rechtvaardiging niet nodig. Waar zijne bedreiging hardnekkig wordt veracht en de mensen de mate hunner zonden vervullen, daar wordt de straf door de Profeten aangekondigd, in al haren omvang toegepast. Dan spreekt de Heere: "In uwen tijd, o ongehoorzaam huis! zal Ik doen wat Ik zeg" (Ex. 12:25), en Hij doet het ook. Zo is het aan Jeruzalem tweemaal gebleken. Maar ten laatste zullen alle boosdoeners het ondervinden, dat God de Heere is, en Zich niet laat bespotten. Doch dan is het te laat.

Is Tyrus door Nebukadnezar veroverd of niet? Daaruit dat Menander slechts van ene dertienjarige belegering spreekt zonder aan ene inneming te denken, willen velen besluiten, dat Nebukadnezar de stad niet veroverd heeft, en zij denken ene bevestiging daarvoor in Hoofdst. 29:17 vv. te vinden. Maar op de laatste plaats behoort de inneming en plundering van Tyrus mede tot den arbeid, die Nekukadnezar aan Tyrus doet, en kon dus niet als een loon er voor worden gerekend, maar omdat Nebukadnezar naar Gods wil Tyrus heeft ingenomen en geplunderd, moet hij daarvoor met Egypte worden beloond. Dat Menander aan de verovering niet denkt, is integendeel een teken daarvoor, dat zij werkelijk is geschied, want wanneer hij verhaalde, dat de belegering 13 jaren geduurd had, en toch daarbij had geweten, dat zij zonder resultaat was gebleven, had hij dit moeten mededelen; nu echter denkt hij zonder twijfel er aan, dat de belegering ten laatste met verovering is geëindigd. Dien overeenkomstig verhaalt hij dan ook uitvoerig, dat later het koningschap in Tyrus is de niet gegaan, dat rechters in de plaats van koningen zijn gekomen en ten laatste de Tyriërs zich vorsten van hunnen stam uit Babel hebben genomen, hetgeen alles veronderstelt, dat het politiek bestaan van Tyrus door de belegering van Nebukadnezar was geschokt. Zo staat tevens geschiedkundig vast, dat Tyrus, toen het rijk der Chaldeën inéénstortte, rustig onder de Medo-Perzische heerschappij overging, hetgeen alleen verklaarbaar is, wanneer het door Nebukadnezar te voren aan het rijk der Chaldeën was onderworpen.

De macht van Tyrus, die door Nebukadnezar gebroken was, wordt door Ezechiël gezien als één met de gehele vernietiging. Jeruzalems verwoesting door Nebukadnezar verzekert hem in zijn onwrikbaar geloof aan Gods waarachtigheid en trouw den nieuwen bouw van Jeruzalem, zijne opstanding tot een nieuw bestaan, zijne toekomstige heerlijkheid (Hoofdst. 28:25 v. 29:21); Tyrus' overwinning daarentegen door dezelfde hand, die de Godsstad sloeg, heeft de tegenovergestelde betekenis; daardoor is verderf en niets dan verderf aangekondigd; Tyrus in zijn vergeten van God, in zijne vermetelheid kan geen zegen aanschouwen, de wonde, welke Nebukadnezar slaat, is ene ongeneeslijke, welke naar den wil van God, hem den gehelen ondergang, den dood berokkent-hij slaat de dodelijke wonde en het gehele overige bestaan van Tyrus is alleen een dof schijnleven vol kwelling, een voortdurend worstelen met den dood.

Ook na de verovering door de kruisvaders op 27 Juni 1124 n. C. en ondanks de verwoesting door ene aardbeving in 1202 bloeiden in Tyrus weer scheepvaart en handel, glasfabrieken en purperververijen. Toen echter na de verwoesting der Christelijke rijken in Syrië nog alleen Tyrus en Ptolomaüs in het bezit der Christenen waren gebleven, en eindelijk ook de laatste stad den Saracenen in handen viel, maakte zich van de Christenen in Tyrus zulk een schrik

meester, dat zich dienzelfden avond en in den nacht de nog in de stad achtergeblevene Franken inscheepten en de gewichtige stad aan de vijanden overlieten, Den volgenden dag, den 19 Mei 1291, nam de Egyptische sultan Aschraf van Tyrus bezit en maakte hij haar den aardbodem gelijk. Nu eerst waren de profetieën ten volle waarheid geworden, Tyrus was ene naakte rots geworden en tot ene uitspreiding der netten.

Waar zich eens het mastenbos der schepen van Tarsis bewoog, verheffen nu, nauwelijks een paar welgetakelde kielen van Engelse koopvaarders zich boven het water; de handel heeft andere middelpunten gevonden. De rotsachtige zuidzijde van het oude eiland dient volgens het woord van den Profeet werkelijk om visnetten uit te spannen. Manudrell vond geen enkel goed onderhouden huis, maar alleen een paar vissers, die zich in gewelven ophielden.

Laat uw hart niet zo bedwelmd worden door het geruis, hetwelk de wereld moet maken, opdat men de kale rotsen daaronder niet kan bemerken; laat u niet misleiden door de vrolijke zangers en de wakkere instrumenten, het is zo stil boven de graven ook van de rijken en groten.

15. Alzo zegt de Heere HEERE tot Tyrus: Zullen niet de eilanden van het geluid uws vals beven als de dodelijk verwonde zal kermen, wanneer men in het midden van u schrikkelijk zal moorden?

16. En alle vorsten der zee, de opperhoofden van de Syrische koloniën (Jes. 23:8), die vorstelijken rang innemen, zullen, evenals de koning van Nineve bij het bericht van den ondergang der stad, die haar wachtte (Jon. 3:6), afdalen van hun tronen, en hun mantels van zich doen, en hun gestikte klederen uittrekken: met sidderingen zullen zij bekleed worden (Hoofdst. 7:27), zich in schrik zullen hullen, op de aarde zullen zij nederzitten, en elken ogenblik sidderen, en over u ontzet zijn.

17. En zij zullen een a) klaaglied over u opheffen, en tot u zeggen: Hoe zijt gij uit de zeeën vergaan, gij welbewoonde, gij beroemde stad, die van uw eiland sterk geweest is ter zee, zij en hare inwoners; die hunlieder schrik gaven aan allen, die in haar woonden, aan alle de door haar gestichte en bestuurde koloniën.

a) Openb. 18:9 vv.

18. Nu zullen de eilanden sidderen ten dage uws vals; ja de eilanden, die in de zee zijn, zullen beroerd worden van wege uwen uitgang.

19. Want alzo zegt de Heere HEERE bij herhaling, tegen Tyrus (vs. 15 vv.): Als Ik u zal stellen tot ene verwoeste stad, gelijk de steden, die niet bewoond worden; als Ik enen afgrond, een vloed, over u zal doen opkomen, en de grote wateren u zullen overdekken;

20. Dan zal Ik u doen nederdalen met of tot degenen, die in den kuil nederdalen (vgl. Jes. 14:9 vv.) tot het oude volk, de in vroegeren tijd gestorvenen (of het enige volk, dat altijd blijft (Pred. 12:5), of tot de bij den zondvloed omgekomenen (2 Petr. 2:5); en Ik zal u doen

nederliggen in de onderste plaatsen der aarde, in de woeste plaatsen, die van ouds geweest zijn, even als de vroeger te gronde gegane oude wereld, met degenen, die in den kuil nederdalen, opdat gij niet bewoond wordt; en Ik zal het sieraad herstellen in het land der levenden 1), al is het ook, dat Ik overal op de aarde heerlijkheid en luister geve.

1) Alhoewel dit land der beroeringen voor een tijd onder ongenade moge liggen, nochtans zal God aller sieraad daar in stellen; de sieraad, die geweken was, zal wederkeren; en de herstelling van hetgeen, waarvan zij beroofd waren geweest, zal zoveel te meer hun sieraad zijn. God zelf zal de sieraad der landen zijn, die de landen der levendigen zijn.

Juda wordt het land der levendigen genoemd, omdat de inwoners verzekerd waren van alle zegeningen, zolang als zij God getrouw dienden. De Profeet voorzegt hier, dat de stad Jeruzalem, om welker verwoesting de inwoners van Tyrus zo grotelijks gejuicht hadden, weer zou herbouwd worden op de zelfde plaats, en zelfs een hoogte van roem en heerlijkheid bereiken, terwijl de stad Tyrus ene verworpene zou blijken. (ENG. GODGELEERDEN).

21. Maar u zal Ik tot enen groten schrik stellen, en gij zult er niet meer zijn; als gij gezocht wordt, zo zult gij niet meer gevonden worden in eeuwigheid (Jes. 41:12), spreekt de Heere HEERE.

De eilanden in vs. 15 beven niet juist over een onmiddellijk gevaar, dat voor hen uit den val van Tyrus voortkwam, maar omdat hun nu in de gehele wereld niets meer zeker voorkomt. De val van Tyrus is ene sterke prediking van de nietigheid van al het aardse, van het vergankelijke van alle heerlijkheid, die haar fondament alleen op de aarde heeft.

Het klaaglied in vs. 17 en 18 wil de tegenstelling schilderen, waarin dat Tyrus, dat eens de bewoners der zee met macht beheerste, nu machteloos staat, zodat nu omgekeerd de bewoners der kusten, de koloniën over zijn lot in schrik geraken.

De klaagzang over het gevallen Tyrus, dien de vorsten aan de zee aanheffen, is geheel ene koningin waardig; hij klinkt sterk en machtig. Terwijl die vooreerst met krachtige trekken de geprezen vesting der zee in haren trots opheft, laat hij ons den val uit de hoogte in de diepste diepte, in de eeuwige woestheden, waar "het oude volk" woont, des te sterker vernemen.

De Bijbel voert ook treurspelen op, waarbij gehele volken wenen, en koningen zich in ‘t stof kunnen plaatsen.

Wanneer aardse welvaart ten onder gaat, jammert de wereld, maar over haren eeuwigen ondergang bekommert zij zich niet.

Niet alleen zal verwoesting en ondergang volgens vs. 19 vv. Tyrus treffen, maar het zal eeuwig wegzinken in het rijk der doden; ja, het zal niet alleen tot de doden in de onderwereld nederdalen, maar tot het volk der doden worden nedergestoten, en daar onder de puinhopen van de door den groten vloed verwoeste eerste wereld nevens dat goddeloze geslacht van den voortijd zijne eeuwige woning verkrijgen.

Het slot van vs. 20 veroorzaakt den overzetters grote moeilijkheid, daar de zin, gelijk die daar staat, zeer afgezonderd staat, en men niet weet of men die zo afgezonderd moet laten, of uit het voorgaande of uit het volgende iets moet aanvullen. Verbinden wij den zin met vs. 21, dan luidt die: "Ik zal (in hetgeen Ik doe) iets heerlijks te weeg brengen in het land der levenden, tot verschrikking zal Ik (daarentegen) u stellen, zodat gij niet meer zijt. " Onder dat "land der levenden" zou den moeten worden verstaan, reeds met het oog op Hoofdst. 37, Jeruzalem en het heilige land (Hoofdst. 28:25 vv. Jes. 65:17 vv. In vs. 19 de stad, in vs. 20 de bewoners, puinhopen daar boven, schrikwekkende woestijnen beneden in de woeste ruimten der onderwereld, in het land van de duisternis des doods zonder ordeningen (Job 10:22). Vervolgens in tegenstelling tegen beide Zion, dat uit den ondergang heerlijk opstaat! In betrekking hierop, namelijk op Zion, is de aanwijzing alleen genoeg, dat er bij de ruïne van Tyrus ene plaats der heerlijkheid is; het komt er slechts op aan, de plaats aan te wijzen voor de later te ontwikkelen prediking der genade.

Wanneer de Messias verschijnt en Zijn rijk opricht, tot welke glans zich de ogen van alle volken wenden, ziet Tyrus de zon der genade niet opgaan, maar smacht zij in eeuwig duister van de schaduwen des doods.

Jeruzalem zal weer opkomen, maar vooral zal het ware sieraad nog hier op aarde opgaan in het heerlijk rijk van Christus, daar Christus de Spruit des Heeren tot sieraad en tot heerlijkheid op den gansen aardbodem zal zijn.

Gelijk God het trotse anti-Christendom doet vallen, zo zal Hij eens des te hoger Zijne kerk verheffen.

HOOFDSTUK 27.

KLAAGLIED OVER DE VERWOESTING VAN TYRUS.

III. Vs. 1-36. Het klaaglied, dat in Hoofdst. 26:17 vv. den vorsten aan de zee over den ondergang van Tyrus in den mond werd gelegd, moet de Profeet nu zelf opnemen, om het ene nieuwe wending te geven en de bedoeling der zaak, waarover gehandeld wordt, meer bepaald voor te stellen. Aan de ene zijde wordt de rechtvaardige smart uitgedrukt over het misbruik van den overvloed der Goddelijke gaven, In welke Tyrus zich heeft verblijd. aan de andere zijde komt dan het profetisch bewustzijn tot zijn recht, dat op den achtergrond van het geschiedkundige Tyrus nog ene andere gedaante staat, die door zijn beeld met haar gehele wezen doorschemert, en op wiens laatste lot eigenlijk bij de Goddelijke bedreigingen tegen hem gedoeld is. Welke gedaante deze is, wordt later den Nieuw-Testamentischen ziener in Openb. 18:9-24 bekend gemaakt, hoewel daar niet van Tyrus, maar met bijvoeging van nog andere trekken omtrent die gedaante van Babels val sprake is. Het klaaglied van Ezechiël heeft twee delen. Vooreerst de schildering van de heerlijkheid van Tyrus, zijne pracht, zijnen rijkdom, zijne grote betekenis als heerseres op de zee (vs. 1-25). Vervolgens beschrijving van de vernietiging dezer gehele heerlijkheid; snel en onveranderlijk gaat zij te niet tot ontzetting der gehele aarde (vs. 26-36). "Het lied is niet recht begrepen wanneer men daarvan bovenal de echt dichterlijke vlucht prijst, waarmee het is opgesteld. Dat is het niet, en moet het ook niet zijn, wat bij uitnemendheid geldt. Het eerste gedeelte (vs. 1-25 is echter zonder verheffing en bestaat veeleer in ene zeer kalme, nauwkeurige en bijna statistische opgave van datgene wat Tyrus "rijk en heerlijk heeft gemaakt te midden der zee" (vs. 25). Ezechiël schept er geen het minste behagen in, de werkelijke opgave door ene ideale vlucht te vergroten, dat hier ook kwalijk zou geplaatst zijn. Voor ons kan de opgave van vele bijzonderheden en van vele namen van volken zelfs droog schijnen, wat voor de tijdgenoten van den Profeet het geval niet was, wien de beelden van paleizen en vloten, van krijgers en kooplieden uit aller oorden met hun wapenen, goederen en klederdrachten in levendige trekken voor ogen stonden. De Profeet voegde als dichter niets bij de werkelijkheid. Daarentegen is deze schildering in echt profetischen geest samengesteld en daarbij de vergankelijke heerlijkheid met nuchteren blik bespied. Het levendige der schets is daarin gelegen, dat Tyrus niet in dichterlijke vlucht, maar in waarheid als een werkelijke persoon is opgevat, die met al die heerlijkheid van paleizen, vloten, krijgers en kooplieden, als met versierselen is opgepronkt en als ene dwaze jonkvrouw, die met elkeen boelerende spreekt: "ik ben de allerschoonste" (vs. 3). Een storm vernietigt deze ingebeelde koningen der zee voor eeuwig (vs. 3).

1. Wijders geschiedde des HEEREN woord in onmiddellijken zamenhang met het in Hoofdst. 26 ontvangene, tot mij, zeggende:

2. Gij dan, mensenkind! hef, evenals in Hoofdst. 19:1 vv. over de vorsten van Israël, een klaaglied op over Tyrus;

3. En zeg tot Tyrus, die daar woont aan de ingangen der zee, toegerust met goede havens, van welke men kan uitvaren en in welke weer de van buiten komende schepen geschikt kunnen

binnenlopen, handelende met de volken in, of naar vele eilanden: Zo zegt de Heere HEERE: O Tyrus! gij zegt: ik ben a) volmaakt in schoonheid 1) (Hos. 9:13).

a) Ezech. 28:12.

1) Hierdoor wordt gewezen op den hoogmoed van Tyrus, maar ook wordt hierdoor hare zonde voorgesteld. Want alleen van Zion, hetwelk de schoonheid des heiligdoms bezat, werd gezegd, dat het de volkomenheid der schoonheid had (Ps. 50:2). De schoonheid van Zion bestond echter in haren geestelijken toestand en Tyrus was prat op hare uiterlijke welvaart en hare uiterlijke heerlijkheid. Het is dan ook daarom, dat de Heere hare vernedering op volkomene wijze zal openbaren.

Er is hier niet sprake van de landstad Tyrus, maar van de eilandenstad met hare bloeiende haven.

4. Uwe landpalen, de grenzen, die uw gebied omgeven, zijn in het hart der zeeën; uwe bouwers hebben uwe schoonheid volkomen gemaakt.

5. Zij hebben, om het u onder de gelijkenis van een groots en heerlijk schip voor te stellen, al Uwe denningen, uwe boorden, uit dennenbomen van Senir (1 Kron. 6:23. Hoogl. 4:8), of van den groten Hermon, gebouwd; zij hebben cederen van den Libanon gehaald, om masten voor u te maken;

6. Zij hebben uwe riemen uit a) eiken van Basan gemaakt, uwe berderen (dikke planken, roeibanken) hebben zij gemaakt van welbetreden elpenbeen uit de eilanden der Chittieten, van elpenbeen, ingelegd in bosboomhout van de kusten der Chitteërs.

a) Jes. 2:13.

7. Fijn linnen met stiksel uit Egypte was uw uitbreidsel, dat het u tot een zeil ware, eveneens uw vlag, die als een zichtbaar teken uwer waardigheid u deed kennen als een schip van de voornaamste soort; hemelsblauw(Ex. 25:4) en purper, uit de eilanden van Elisa, den Grieksen Peloponnesus (Gen. 10:4) was uw deksel, het gespannen zeil over het verdek tot bescherming tegen de zonnehitte.

8. De inwoners van Sidon en Arvad (Gen. 10:15 en 18. 2 Sam. 5:11) waren uwe roeiers; uwe wijzen, o Tyrus die in u waren, die waren uwe schippers, zodat gij zelf kapitein en stuurman leverdet.

9. De oudsten van Gebal (1 Kon. 5:18), en hare wijzen waren in u, verbeterende uwe breuken; alle schepen der zee en hare zeelieden waren in u in uwe havens allen inlopende, om onderlingen handel met u te drijven, om waren aan te brengen en andere uit te voeren.

10. Perzen, en Lydiërs, en Puteërs (Gen. 10:6, 13. Jer. 46:9) waren in uw heir, uwe krijgslieden; schild en helm hingen zij in u als hun hoofdkwartier op, die maakten uw sieraad, zodat gij het uitwendige hadt van ene weltoegeruste en tot den krijg geschikte stad.

11. De kinderen van Arvad, uwe landslieden, en uw heir waren rondom op uwe muren, en de Gammadieten waren op uwe torens, hun schilden hingen zij rondom aan uwe muren, die maakten uwe schoonheid volkomen, zodat het u niet ontbrak aan bereidheid tot den krijg.

Het voorbeeld voor dit en het volgend klaaglied is de klaagzang in Jes. 14:3 vv. over Babel. De ondergang van Babel verre van al zijne heerlijkheid wordt daarbij als begonnen voorgesteld. De gedachtengang is zo gepast als eenvoudig. Voor alles (vs. 3-11) wordt de heerlijkheid der stad, hare ligging, hare schone bouworde, hare ligging als voorstad tot de andere Fenicische steden aan de kusten, haar leger, dat deels door vreemde huurtroepen, deels door eigen soldaten en uit de bewoners der verbondene steden gevormd was, met zijne krijgstucht en dapperheid geschilderd. Zeer gepast en dichterlijk schoon wordt daarbij de stad Tyrus als een heerlijk schip voorgesteld, welks masten uit cederhout, welks vlaggen uit doorstikten byssus enz. zijn, doch zo, dat later bij schildering der krijgstucht het daarvoor min gepaste beeld van het schip wordt verlaten en het eigenlijk begrip der stad plaats neemt. Daarna (vs. 12-24) wordt even uitvoerig de breedte en volheid van hare handelsverbintenissen geschilderd; de landen, met welke Tyrus in handelsbetrekkingen gestaan heeft, en de voornaamste handelsartikelen, die tussen haar en de bijzondere landen werden geruild, worden op zulk ene wijze opgeteld, dat de optelling bij het uiterste westen begint en door het noorden tot het noord-oosten voortgaat. Nadat door deze uitvoerige schildering van de heerlijkheid en den handelsrijkdom van Tyrus de rechte grond is gelegd voor de schildering van haren ondergang, moet nu deze volgen. Nu stelt vs. 25 voor, den zamenhang met het volgende aangevende, hoe Tyrus in zijne tot Tarsis gaande schepen, zijne muren en zijnen handel, den grond had van zijne macht en van zijnen rijkdom en terwijl vervolgens in vs. 26 teruggegaan wordt tot de vergelijking van de stad met een heerlijk schip, hoe dit schip Tyrus door zijne schippers op de vele wateren is gevoerd, begint in de tweede helft van het vers, waarmee ene volgende afdeling aanvangt, de klagende beschrijving van den val van Tyrus, de eigenlijke weeklacht.

Aan het einde van het vorige hoofdstuk was Tyrus met de doden vergeleken, die in de groeve nederdalen. Evenals bij begrafenissen treurzangen gewoon waren, waarin de klagende vrouwen alles vermeldden, wat in de gestorvenen waarde had en lofwaardig was, en dan hun verlies beweenden, zo wordt ook hier zeer gepast door den Profeet een klaagzang over Tyrus aangeheven, waarin alle de voorrechten bestonden, om den ondergang des te groter te doen voorkomen.

De gehele wereld, in ‘t bijzonder de tegenwoordige zo geheel koopmansgezind en industrieel, zou de schildering van Tyrus glans en van hare heerlijkheid niet voor ene weeklacht, maar integendeel voor ene zaligprijzing houden, want zij is evenals Tyrus in speculaties verblind.

Dat is de weeklacht van den geest, dat de wereld zozeer in het vlees zaait en van het vlees verderf maait; met pauken en fluiten begint de wereld, met jammer en ellende moet zij eindigen.

"Ik ben de allerschoonste" woordelijk "de volkomenheid der schoonheid. " Deze naam komt alleen aan de stad Gods, aan Jeruzalem toe, niet om hare pracht, maar omdat de heerlijkheid Gods in haar woont, daar zij de troon Gods is (Jer. 3:17). Jeruzalem had nu om harer zonden wil deze heerlijkheid verloren (Klaagl. 2:15); daarentegen had zich Tyrus de troon van Baäl, wiens koningen zich gaarne Itho-Baäl, d. i. "met hem is Baäl" (Jes 7:14; 8:8 en 10 ,) noemden, om zijnen rijkdom en zijne aardse heerlijkheid dien erenaam aangematigd.

In zamenhang met de gunstige ligging van Tyrus in het hart der zee (vs. 4), wier schatten van alle zijden daar zamenvloeiden, zodat het reeds heeft wat in Jes. 60:5 aan Zion voor de toekomst wordt beloofd: "de menigte der zee zal tot u gekeerd worden, het heir der Heidenen zal tot u komen, " staat de volkomene schoonheid, waarop het zich beroemt. Deze heeft niet alleen betrekking op de stad als zodanig, volgens hare gebouwen, maar, zoals het volgende aanwijst, waar de schoonheid nader wordt beschreven, op den gehelen staat.

Tyrus is geestelijk van de grote stad te verklaren, die met alle volken toeneemt en zich in Jeruzalems plaats begeert te zetten; de vorst van Tyrus is (Hoofdst. 28:1 vv.) ene hiëroglyfe van den paus. Er was een tijd, toen Rome tot de doden was nedergedaald (26:19 vv.), namelijk in het Trentsche concilie, toen het door zijne anathemata zich van de waarachtig gelovigen afscheidde, maar God in het werk der reformatie Zijne uit Babel bevrijde kerk, het land der levenden, met vrede en velerlei gaven versierde.

In onzen tegenwoordigen tijd wordt ook in politiek opzicht iets aan dit geestelijk Tyrus volbracht van dat: "Ik zal een groten vloed over u laten komen, zodat grote wateren u bedekken; " en wanneer nu ook daar gelijktijdig de poort der volken wordt verbroken (Hoofdst. 26:2) zal Tyrus toch niet wenen: "Heah, zij, is verbroken, zij is tot mij omgewend; ik zal vervuld worden, zij is verwoest; " integendeel zal op nauwkeurig bestemden tijd vervuld worden wat gezegd is: "Ik schep heerlijkheid in het land der levenden, " terwijl ten opzichte van Tyrus wordt gezegd: "Ik zal u tot een groten schrik stellen en gij zult er niet meer zijn, " en dat nauwelijks 100 jaren later zal worden vervuld. Zeker zijn de werktuigen, door welke God Zijne gerichten aan degenen, die Hij aan het verderf wil prijsgeven, volvoert, niet Zijne heiligen en uitverkorenen; deze zijn integendeel tot lijden en verdragen geroepen en moeten meestal medelijden onder die oordelen, maar het zijn mensen van wereldse macht en wijsheid, waarom ook veel menselijks dikwijls zelfs juist veel ongoddelijks mede daaronder loopt; maar beschouwd als werktuig van God, waarvan Hij Zich bedient, opdat Zijn toorn worde volbracht en Zijne grimmigheid over degenen, die rijp zijn voor het gericht, worde uitgestort, heet Nebukadnezar zelf een rechtvaardige, en deed men beter Gods machtige hand, die slaat, te erkennen, en zich verootmoedigende onder deze van zich weg te doen alle gruwelen, in plaats van die hardnekkig vast te houden en daarbij zich nog in te beelden, Gods volk te zijn, waarvan geschreven staat: "die u aanraakt, raakt Gods oogappel aan (Zach. 2:8) en nu daarop hoogdravende voorzeggingen omtrent de dicht nabij zijnde heerlijkheid der toekomst te geven. Evenals de hand, die deze moet teweeg brengen en ook zeker aanbrengen

zal, ene gedroomde is, zo zullen ook de profetieën blijken ijdele dromen te zijn. Intussen zal echter de hand van den Zone Gods, die Zelf Heer wil blijven in Zijn huis en Zich noch door de ene noch door de andere zijde iets laat voorschrijven, Zijne ware kerk stil en onbemerkt de heerlijkheid weten tegen te leiden, die haar door het profetische woord is gewaarschuwd. Wijs zijn de maagden, die olie in hare vaten hebben, om bij te gieten, wanneer de lampen zouden uitgaan; dwaas zijn daarentegen diegenen, die haar gehele vertrouwen hebben op de helder brandende lampen, welke vroeger waren verzorgd en die in tijd van nood eerst tot de verkopers moeten lopen. (Matth. 25:1 vv.)

Bij vs. 4 merkt Luther in de kanttekeningen op: "Zo als andere vorsten steden en dorpen, akkers, enz. op het land hebben, zo was Tyrus machtig op de zee. De schoonheid van haren bouw, die daarna geroemd wordt, heeft niet alleen betrekking op de huizen, maar in ‘t algemeen op de gehele staatsinrichting. Met het oog daarop allegoriseert vervolgens in vs. 5 vv. de Profeet, terwijl hij Tyrus met een schoon, zeer prachtig ingericht en zeer goed toegerust schip vergelijkt. Zo als Hij vervolgens in vs. 26 vv. op die vergelijking terugkomt en den ondergang van Tyrus voorstelt als ene schipbreuk, door den oostenwind veroorzaakt. Door de schepen, op welke vele mensen bij elkaar zijn en enerlei doel, gevaar voordeel en schade hebben, wordt in het symbolisch spraakgebruik der Schrift het gemeenschappelijke aangewezen (Ps. 48:8), met name de staten (Jes 38:21. Openb. 8:9) aan de andere zijde komt de kerk voor onder het symbool van een schip (Matth 8:23 vv. Joh 6:16 vv. Bij den Tyrischen staat lag de voorstelling onder het symbool van een schip te meer voor de hand, daar het ene zeemacht was, de hoofdstad als een schip midden in de zee lag en door een bos van masten was omgeven. " De Senir, van welken het hout tot planken, tot het beschot der beide zijden genomen is, is de grote Hermon (Deut. 3:9). Het hout daar genoemd, wordt door sommigen opgevat als hout met heen en weer lopende zoutaderen, door anderen als dennehout (1 Kon. 5:8); er is echter cipressehout bedoeld, dat bijna onverteerbaar en bovendien zeer licht is. De riemen vorderen een bijzonder vast en zwaar hout, waarom hier daarvoor eiken uit Basan zijn genoemd (Jes 2:13). De beschrijving der overige delen in vs. 6 wordt verschillend uitgelegd. Wat daarentegen de inhoud van vs. 7 aangaat, zo hadden ook de Egyptenaars zulke prachtschepen, zo als bij voorbeeld dat van Antonius en Cleopatra in den slag bij Actium zich door zijne purperen zeilen als admiraalschip onderscheidde. Men ziet, alle landen hebben hun beroemdste voortbrengselen geleverd, een Tyrus met alle pracht en heerlijkheid uit te rusten-en waar is nu het kerkelijk schip, dat de voornaamste houtsoorten voor zijne planken en masten heeft gebezigd, dat zijde en purper voor zijne zeilen en banier heeft genomen, en met alle vlijt zich er op toelegt, om ook door zijn cultus in den smaak te vallen? Bij deze gehele optelling komt echter de blijvende schat niet voor, noch dat God daar woning heeft.

De weelde laat zelfs het gewone niet onversierd; doch de ziel wordt niet versierd; het beste moet het sieraad missen, of men stelt zich tevreden met huichelarij.

Na het bouwen van het schip volgt in vs. 8 de uitrusting daarvan met de bemanning en instandhouding. Wanneer daar de Zidoniërs en Arabieren als de roeiers worden voorgesteld, dan is dit natuurlijk niet, zo als de gehele allegorische voorstelling aanwijst, in den eigenlijken zin op te vatten, daar wij van zulk ene betrekking der Feniciërs onder elkaar, volgens velen, dat deze slaven van gene zouden geweest zijn, niets weten. Wel ligt daarin in ‘t

algemeen de gedachte van afhankelijkheid, en dit komt ook geheel overeen met de getuigenissen der geschiedenis, volgens welke Tyrus toen werkelijk ene soort van principaat zelfs over de oude hoofdstad Sidon had verkregen (Joz. 11:8); van daar wordt in Jer. 25:22; 20:3 de Tyrische koning vóór den Sidonischen genoemd. De verbindende gedachte is nu deze: niet slechts de buitenlandse volken, maar ook de kleinere Fenicische staten zelf wedijverden als het ware onder elkaar zoveel mogelijk tot de heerlijkheid van Tyrus bij te dragen.

De gave van de opperleiding lagen in den hoofdstaat, en daaruit kwamen degenen voort, die de hoogste ambten bekleedden.

Wederom treedt ons hier en in het volgende de Roomse kerk voor den geest; voor Rome geven alle kerken, die tot het Katholicisme behoren, de krachten van geld, geest en strijd. Daar ligt het zwaartepunt van de gehele kerkelijke macht, zodat het episkopaat niets vermag zonder het pontificaat en niets daartegen; dit wordt echter regelmatig door een Italiaan bezet. In Rome stromen alle geestelijke handelsschepen samen, om hun waren te brengen en andere mede te nemen, en uit Rome worden overal krijgsknechten naar de verschillende oorden gezonden, die zich verbonden hebben op leven en dood den heiligen stoel te dienen; het gehele wezen der kerk is niets meer dan een getrouw afdruksel van de Tyrische macht.

Ook voor zijne verdediging heeft Tyrus het best gezorgd. Het hield een leger van huurtroepen uit vreemde volken tot bescherming zijner koloniën en tot uitbreiding zijner volkplantingen, terwijl het de bewaring der vestingmuren van de stad aan Fenicische. krijgslieden toevertrouwde.

Hier laat de Profeet de allegorie varen en zet in de plaats van het schip juist de stad, de prachtige vesting der Tyriërs. In ‘t bijzonder ook Carthago’s sterkte bestond voornamelijk in hare gehuurde troepen. Wat de nevens de Lydiërs en Libiërs genoemde Perzen aangaat, zo is ene oude verbintenis der Feniciërs met de Perzen ontwijfelbaar. Van de huurbenden zijn zorgvuldig onderscheiden de Arvadiërs en het eigen leger der Tyriërs, waaraan de bewaking van de muren der stad werd toevertrouwd. Het ophangen der schilden enz. aan gebouwen en muren moet ene bijzondere Fenicische gewoonte geweest zijn; want wij winden die door Salomo ook bij de Hebreën ingevoerd (1 Kon. 10:16 vv. Hoogl. 4:4). Den huurbenden worden alleen de gewone wapenen, schild en helm, den Tyriërs zelven echter bijzonder schone en prachtvolle schilden, in den grondtekst staat een ander woord, dat ook in 2 Sam 8:7. 2 Kon. 11:10 en 51:11 voorkomt, toegeschreven, waardoor zij de schoonheid van Tyrus volmaakten.

Er is nog ene betere bescherming dan die van soldaten, De Engel des Heeren legert zich rondom degenen, die Hem vrezen (Ps 33:16 vv. 34:8). Wij moeten in plaats van de vleeslijke wapenrusting de goddelijke aandoen; deze beschermt land en volk.

12. Tarsis of Tartessus in het zuiden van Spanje (Jes. 23:10) dreef koophandel met u van wege de veelheid van allerlei goed; met zilver, ijzer, tin en lood, die gij van daar gehaald hebt, handelden zij op uwe markten.

13. Javan, Jubal en Mesech, de Ioniërs of Grieken, de Tibarenen en Moschers tussen de Zwarte en Kaspische zee (Gen. 10:2), waren uwe kooplieden, met mensenzielen, slaven, en koperen vaten dreven zij onderlingen handel met u.

14. Uit het huis van Togarma, de Armeniërs (Gen. 10:3) leverden zij paarden, en ruiteren, en muilezels op uwe markten.

15. De kinderen van Dodan, de Dedanieten aan het zuidelijk deel van den Perzischen zeeboezem (Gen. 10:7), waren uwe kooplieden, tusschenhandelaars voor den binnenlandsen handel; vele eilanden waren de koophandel uwer hand, de uitgestrekte zeekust dreef door u haren handel; hoornen van elpenbeen en ebbehout gaven zij u weer tot ene versiering (1 Kon. 10:11), in de plaats van munt.

16. Syrië, dat zich uitstrekt tot Mesopotamië, dreef koophandel met u, van wege de veelheid uwer werken, uwer producten en fabrikaten; met smaragden, purper, en gestikt werk, en zijde, en Ramoth, beter: koralen, en Cadkod, beter: andere juwelen, handelden zij op uwe markten.

17. Juda en het land Israëls waren uwe kooplieden; met tarwe van Minnit in het land der Ammonieten (Richt. 11:33. 2 Kron. 27:5. 12:20) en Pannag(onbekende streken, door anderen vertaald: balsem, onderscheiden van de Gileadietische, die straks wordt genoemd), en honing, en olie, en balsem dreven zij onderlingen handel met u.

18. Damascus dreef koophandel met u, om de veelheid uwer werken, van wege de veelheid van allerlei goed; met wijn van Chelbon, het tegenwoordige Aleppo, of een dorp noordwestelijk van Damascus (2 Sam. 8:6), en witte wol.

19. Ook leverden Dan en Javan, de omreizer op uwe markten(beter: Sedan en Javan van Uzal, volkstammen in Jemen of gelukkig-Arabië); glad ijzer, kassie en kalmus (Ex. 30:24) was in uwen onderlingen koophandel.

19. Ook leverden Dan en Javan, de omreizer op uwe markten(beter: Sedan en Javan van Uzal, volkstammen in Jemen of gelukkig-Arabië); glad ijzer, kassie en kalmus (Ex. 30:24) was in uwen onderlingen koophandel.

21. Woest Arabië en alle vorsten van Kedar (Gen. 25:13) waren de kooplieden uwer hand; met lammeren en rammen en bokken, daarmee handelden zij met u (Jer. 49:32).

22. De kooplieden van Scheba en Raëma in zuidoostelijk Arabië (Gen. 10:7) waren uwe kooplieden; met alle hoofdspecerij, en met alle kostelijk gesteente en goud, waarin hun land zo rijk is, handelden zij op uwe markten.

23. Haran in noordwestelijk Mesopotamië (Gen. 11:31), en Kanne (Gen. 10:10) en Eden tussen Thelassar en den Eufraat (2 Kon. 19:12. Gen. 2:8), de kooplieden van Scheba, Assur en Kilmad aan de straat, die ten westen langs den Eufraat loopt, handelden met u.

24. Die waren uwe kooplieden met volkomene sieraden, pracht gewaden, met pakken van hemelsblauw en gestikt werk, en met schatkisten van schone klederen; gebonden met koorden, en in ceder gepakt onder uwe koopmanschap.

25. De schepen van Tarsis, die uit Tartessus of van elders over de wijde zee kwamen, zongen van u, van wege den onderlingen koophandel met u 1); zij hebben u veel meer aangebracht dan alle die in vs. 13 vv. genoemde karavanen te land; en gij waart vervuld, en zeer verheerlijkt, zeer heerlijk in het hart der zeeën 2), alsof gij van deze het hart waart, waarheen al het bloed moet stromen.

1) In het Hebr. Anijoth Tharschisch Scharotajik ma'ärabeek. Beter: De schepen van Tarsis waren uwe karavanen, uw handel, d. i. de middelen, waarmee gij uwen handel kondt drijven.

2) De Profeet had reeds vroeger op den groten omvang van den Tyrischen handel gewezen; deze gedachte werkt hij hier uit, daar hij de grote menigte van volken optelt, met welke die staat verkeert. De optelling begint met het hoofdpunt van het westen, Tartessus, wendt zich vervolgens naar het noorden en telt hier de volken, die, in welk opzicht ook, veelbetekenend zijn; hij gaat daarop naar het zuidoosten en keert zo weer naar het westen en meer tot de nabijheid van Tyrus terug.

Alzo bevat de lange optelling ene zekere orde, terwijl wel is waar in ene strofe alle landen, met welke Tyrus handel dreef, zo weinig kunnen worden genoemd, dat Egypte (vs. 7) en geheel Afrika zijn voorbijgegaan.

Tarsis of Tartessus was beroemd door zijnen rijkdom in zilver (Jer. 10:9), en leverde ijzer, tin en lood. Door de Joniërs en Grieken werd de slavenhandel sterk gedreven (Joël 3:11 11); zij en de Romeinen verkregen uit Pontus de meeste en beste slaven; koperen gereedschappen leverden hoofdzakelijk de Tibarenen en Moschers, terwijl de Kolchische bergen nog heden ene onuitputtelijke menigte koper bevatten. Evenzo is de rijkdom van Armenië in paarden bekend en zeker werden daar ook muildieren geteeld.

De Dedanieten met hun karavanen komen voor als vertegenwoordigers van den handel op het land. Dezelfde produkten werden in Tyrus ook ter zee ingevoerd, kwamen dus van de eilanden en de kusten.

Syrië omvat hier voornamelijk het Syrië der beide rivieren, of het land tussen Tiger en Eufraat (Gen. 24:10; 25:20): er worden niet dan pronkerijen genoemd, met welke vooral Babylonië veel handel dreef.

Wat Tyrus levert, wordt slechts kort aangewezen, uitvoerig is de Profeet alleen ten opzichte der ingevoerde waren, terwijl de zamenvloeing van deze in Tyrus de heerlijkheid der stad voorstelt en alzo den grond geeft voor de schildering van het diepe van haren val. Het gezichtspunt, in de gehele voorstelling gevolgd, geven zeer nauwkeurig de woorden in vs. 25 aan: "gij waart vervuld en zeer verheerlijkt in het hart der zeeën. " Alzo kan, wat Tyrus uitvoert, slechts als terloops voorkomen. Dat Tyrus zo rijk en geëerd was, terwijl Zion steeds

lediger werd en ellendiger, dat was een steen des aanstoots voor de gemeente Gods. De Profeet neemt dezen aanstoot weg door op het einde te wijzen. Dan is alle rijkdom en heerlijkheid voor Tyrus verdwenen, voor altijd verdwenen, in de diepte der zee begraven, Zion daarentegen verheft zich heerlijk.

Het Hebr. Zori (vs. 6), het laatste der handelsartikelen van Israël, op de Syrische markten gebracht, wordt hier en elders overgezet door balsem (Gen. 37:25; 43:11. Jer. 8:22; 46:11; 51:8 voor balsem staat echter het vroeger naast de tarwe van Minnit op de tweede plaats genoemde "pannag". Dat woord komt alleen hier voor, en verklaart men meest voor een soort van gebak. Hiëronymus en naar dezen Luther heeft het door balsem overgezet en daarom Zori door mastix vertaald De mastixboom (vgl. historie van Susanna vs. 54), is een struik 15 voet hoog, waaruit door insnijding een doorschijnend witachtig geel en welriekend hars wordt verkregen, dat tot korrels gemaakt in den handel komt. De zwarte vruchten, als jeneverbessen, geven ene olie, men kauwt ze ook wel in het oosten, om den adem welriekend te maken.

Chelbon bestaat nog heden in een dorp van dezen naam ten noorden van Damascus, in het midden van een dal, dat, waar het slechts mogelijk is, met wijngaarddranken is beplant, uit wier druiven de beste en kostbaarste wijn van het land wordt bereid. Deze wijn was in de oudheid zo beroemd, dat de koningen van Perzië alleen Chalybonischen wijn van Damascus dronken (Dan. 1:5). De kostbare wol van verblindende witheid kwam waarschijnlijk uit het oorspronkelijke land van de afstamming der Nabateërs tussen Palestina en den Eufraat (1 Makk. 5:27), die door hunnen rijkdom in kudden schapen bekend waren (vs. 21 en Jes. 60:7), en op wier land Sicharia het Hebr. Zachar zinspeelt.

In den grondtekst begint vs. 19 met Wedan; dit moet niet als "en Dan" of "ook Dan" worden opgevat, zoals het ook zou mogelijk zijn; het gehele woord (vgl. Wateb in Num. 21:11 #Nu 11) betekent ene Arabische plaats, hoewel daarvan geen ander spoor te vinden is. Evenzo is Javan ene plaats in Jemen, waarschijnlijk ene Griekse volksplanting, daar de Griekse speculatiegeest den weg over Egypte naar het zuidelijk Arabië vond. Ter onderscheiding van dit Javan van het moederland in vs. 13 zou dan zijn bijgevoegd "van Usal" (de omreizer) d. i. Saäna, de hoofdstad in Jemen (Gen. 10:27). Bij het gladde, glinsterende ijzer moet men vooral denken aan de bij de Arabieren en in het gehele Oosten zo beroemde degenklinken van Jemen. Hoe meer Tyrus het Arabische monopolie in dien tijd en reeds sedert vroege tijden aan zich had getrokken, des te uitvoeriger vertoeft de Profeet bij de optelling der vele voor den handel gewichtige punten in Arabië. Dedan leverde prachtige paardendekken, zo als die in het Oosten kentekenen waren van den voornamen man, en in ‘t algemeen voorwerpen van weelde; daarom gebood de Kalif Hakem den Christenen op slechte zadels te rijden. Bij de Dedanieten worden vervolgens nog een paar andere stammen van noordelijk- en midden-Arabië gevoegd, de Arabieren en Kedarenen als vertegenwoordigers der Nomadische Bedouïnen.

De kostbare specerij uit Seba en Raëma is waarschijnlijk de echte balsem. De bergen van Hadramaut en Jemen leveren allerlei edelgesteenten, en het laatste werd door de ouden voor zeer rijk in goud gehouden, hoewel men dit edel metaal daar nu niet meer vindt.

Het noemen der handelaars van Seba (Gen. 10:7 en 1 Kon. 10:7) tussen Mesopotamische plaatsen is daaruit te verklaren, dat de Sabeërs, de bewoners van her land van den wierook, die van den Perzischen zeeboezem komt, hun waren naar de stad Carrhae (Haran) brachten, waar zij hun jaarmarkten hielden en van daar naar Gebal of Byblus in Fenicië en tot het Palestijnse Syrië pleegden te trekken. Alzo zijn deze handelaars als de bemiddelaars van den handel tussen Mesopotamië en Tyrus genoemd en wel niet ongepast midden tussen de plaatsen, welke aan de beide grote Mesopotamische handelsstraten de gewichtigste handelsplaatsen waren. Kilmad is de grote en rijke stad Charmanda, in ene woeste streek aan gene zijde van den Eufraat. Het daarnevens genoemde Assur kan natuurlijk niet het land Assyrië zijn, maar alleen de handelsplaats Sura, heden Essuriëh, dat aan dezen oever van den Eufraat boven Thapaskus ligt.

Dat Tyrus juist midden in zijne grootheid, staande op het toppunt van macht en heerlijkheid den doodsteek ontvangt, is juist hetgeen het gedenkwaardige en Gods rechtvaardige besturing levendig voorstelt. Daarom werpt de Profeet in vs. 25 nog een blik op deze trotse gerustheid, waarmee Tyrus elken aanval meende te kunnen trotseren, en daar stond als de onbedwingbare vesting, zoals dan ook het "midden in de zee" op zeer effectvolle wijze in het volgende vers wederkeert.

26. Die u roeien, o schip van Tyrus, waarvan in vs. 3-9 is sprake geweest, hebben u in grote waterenver in de hoge zee gevoerd, zodat gij trots en gerust op die wateren voert, alsof het nooit anders kon worden, ja altijd zo met u zou gaan; de a) oostewind heeft u echter (Jer. 4:12 Ps. 48:8) op eens, plotseling en onverwacht verbroken in het hart der zeeën.

a) Ezech. 17:10.

28. Van het geluid des geschreeuws uwer schippers, dat zij bij den ondergang verheffen, zullen de voorsteden, de tot u behorende kusten,
a) beven.

a) Ezech. 26:10-15.

29. En allen, die den riem handelen, zeelieden, en alle schippers van de zee, zullen uit hun schepen nederklimmen; op het land zullen zij staan blijven.

30. En zij zullen hun stem over u laten horen en bitterlijk schreeuwen; en zij zullen stof op hun hoofden werpen; zij zullen zich wentelen in of bestrooien met de as (Joz. 7:6. 1 Sam. 4:12. Job 2:12 v. Micha 1:10).

31. En zij zullen zich over u gans kaal maken, en zakken aangorden; en zullen over u wenen met bitterheid der ziel, en bittere rouwklage(Hoofdst. 7:18. Jer. 48:37. Micha 1:16).

32. En zij zullen in hun gekerm een klaaglied over u opheffen en over u weeklagen, zeggende: Wie is geweest als Tyrus, als de uitgeroeide in het midden der zee, die op eens in het midden van haar zijn vernietigd.

33. Als uwe marktwaren uit de zeeën voortkwamen, aankwamen, hebt gij vele volken verzadigd; met de veelheid uwer goederen en uwen onderlingen koophandel (liever: koopmansgoed vs. 27)hebt gij de koningen der aarde rijk gemaakt.

34. Ten tijde, dat gij uit de zeeën verbroken zijt in de diepte der wateren, zijn uw onderlinge koophandel en uwe ganse gemeente in het midden van u gevallen 1).

1) Allen, die enige betrekking op haar en enigen handel met haar hadden, in koophandel, in oorlog, in omgang, die allen zouden met haar vallen. Merk hier aan, zij die de schepselen tot hun vertrouwelingen stellen, plaatsen hun geluk en hun belang in dezelve, en die hun hope op hen vestigen, zullen bijgevolg met hen vallen. Gelukkig daarom zijn diegenen, welke den God van Jakob tot hun hulp hebben en welker hope is in den Heere, hunnen God, die leeft tot in eeuwigheid.

35. Alle inwoners der eilanden zijn over u ontzet, en hun koningen staan de haren te berge, zij zijn verbaasd van aangezicht.

36. De handelaars onder de volken fluiten u aan (2 Kron. 29:8. Jer. 51:37. Klaagl. 2:15 v.); gij zijt aan grote a) schrik geworden, en zult er niet meer zijn tot in eeuwigheid (Openb. 18:19, 21 vv.)

a) Ezech. 26:21.

In vs. 26 wordt het beeld, dat men had laten varen en waarin Tyrus als een prachtschip wordt voorgesteld, weer opgenomen: zijne roeiers, d. i. allen die Tyrus zo rijk en machtig en heerlijk hebben gemaakt, brachten het in hoge zee, dat niet zozeer ene politiek betekent, dat zich in gevaren begeeft, als wel de hoogvliegende, steeds meer naar grootheid en heerlijkheid strevende gedachten van den hoogmoed karakteriseert. Nu komt plotseling de storm, die het heerlijke, met alle rijkdommen der wereld beladene schip verbreekt, en alles, wat het in zich draagt, in de diepte der zee doet zinken. Deze storm wordt een Oostewind genoemd, zoals die in Hoofdst. 17:10 en 19:12 met het oog op zijn gloeiende, alles verdorrende en verzengende eigenschap gebruikt wordt als beeld van de wereldmacht, die het Davidische koningshuis vernietigt, zo dient hij hier om zijn hevig karakter, zijne geweldige kracht tot symbool van die macht, welke het trotse Tyrusschip met een paar geweldige stoten als in een ogenblik doet schipbreuk lijden. Ook in Openb. 18:8, 10, 17 en 19 is herhaaldelijk daarop nadruk gelegd, dat er aan de Roomse kerk op éénen dag, ja in één uur een einde komt met grote verdrukking. Het zijn de 10 vasallen-koningen van het dier uit de zee, die haar woest maken en verbranden, zonder dat toch het gebeurde ons nader wordt beschreven. Deze koningen zijn de tien hoornen van het dier, de dragers der laatste ontwikkeling van de anti-goddelijke wereldmacht, die tot den persoonlijken antichrist worden en diens bedoeling doen (Openb. 17:12 vv.) Men kan volgens het profetisch spraakgebruik zeer goed zeggen: het Babel als laatste trap der Gode vijandige wereldmacht doet het Babel vallen als laatste trap der boelerende kerkmacht. Juist in het begrip "Babel" zijn twee vijanden van God en van Zijnen Christus verenigd, van welke de ene door de andere wordt vernietigd, totdat vervolgens deze wederom door Christus zijnen ondergang vindt (Openb. 19:11 vv.), opdat de laatste voortaan niet meer alleen geestelijk

maar ook wereldlijk alleenheerser zij (Openb. 20:1 vv.) Om die toepassing op Babel, welke ook voor de laatste vorming van de wereldmacht in toepassing komt, is juist de Oostewind die, welke het beste past voor een beeld van den storm, welke Tyrus, wanneer men het om zo te zeggen in zijn kerkelijk geschiedkundigen zin neemt, aangrijpt en verwoest; want Babel ligt in betrekking tot Rome oostelijk. Maar ook over Tyrus in wereld-geschiedkundigen zin, toen het op het einde der 13de eeuw door de Saracenen te niet ging, is de storm van het Oosten gekomen, want alle deze Mohammedaanse volken zijn "de vier engelen, die gebonden zijn bij de rivier Eufraat, " van welke in Openb. 9:14 vv. sprake is. "Met het oog op de fysische ligging van Tyrus zou de keus van een anderen wind juister zijn geweest, schrijft een uitlegger; maar de Profeet heeft zozeer geen belang in het fysische, maar in het symbolische. In vs. 27 zien wij Tyrus als een door een storm verbroken schip in de diepte van de zee duiken: a) met zijne handelswaren door de drie woorden "goed, marktwaren, goed des onderlingen koophandels" uitgedrukt; b) met zijne bemanning van matrozen, stuurlieden en timmerlieden of verbeteraars der lekken; c) met zijne passagiers, de mede reizenden, kooplieden, de beschermende krijgslieden en de overige menigte, waarschijnlijk het dienstdoend personeel. De katastrofe, die over Tyrus komt, wordt volgens vs. 29 door alle zeevaarders, die in nadere betrekking tot haar staan, als ene gemeenschappelijke aangezien, want even als de profetische rede Tyrus met een schip heeft vergeleken, zo neemt ook alles, wat in karakter daaraan verwant is, dit karakter aan, de personen van allen, die er mede in betrekking staan, of tot het gebied der stad behoren, worden tot scheepslieden, die in het lot levendig belangstellen en zich daardoor mede getroffen gevoelen. Omdat niets meer op de zee veilig is, wanneer de koningin der zee is moeten vallen, zo verlaten in vs. 29-31 allen, die zich op enig schip bevinden, in vreselijken angst zulk ene plaats van oponthoud; zij begeren zich aan land, om van daar een klaaggeschrei aan te heffen (vgl. hierbij in Openb. 18:10, 15 en 17 het "van verre staan") en alle tekenen van treurigheid aan te nemen. Bij een groot ongeluk en zware nederlagen waren de Feniciërs gewoon aan de muren zwarte doeken op te hangen, en vellen aan de snebben der schepen uit te spannen. "Misschien moeten de woorden, met welke de Profeet de algemene weeklacht beschrijft, daaraan herinneren; tot verklaring daarvan zij echter reeds de algemeen in het Oosten gewone gebruiken (Deut. 14:2) voldoende. Het klaaglied in vs. 32 v. vergelijkt den toestand der tegenwoordige doffe, dodelijke stilte met het vroegere geruis der stad. In vs. 35 en 36 komen vervolgens bij de aan Tyrus meest nabij staande bewoners nog twee andere klagen, om het slotkoor te vormen, vooreerst de bewoners der verre kusten, met welke de stad in handelsbetrekkingen stond, ten dele koloniën daarvan waren en deze zijn het diepst door de katastrofe getroffen. De kooplieden van meer zelfstandig handeldrijvende, machtige volken honen nu Tyrus, dat voor altijd vernietigd is en geen mededinger meer is. Evenals het slotwoord: "en zult niet meer zijn in eeuwigheid" op het slotwoord Gods in hoofdst. 26:21 terugwijst: "als gij gezocht wordt, zo zult gij niet meer gevonden worden in eeuwigheid, " zo wijst het ook voorwaarts op het slotwoord der weeklacht van den Profeet over den koning van Tyrus, dat juist zo luidt; het is dus niet zozeer het spotlied der vreemde kooplieden, als wel ene Godsspraak, waarmee de klacht van den Profeet wordt besloten.

HOOFDSTUK 28.

ONDERGANG VAN DEN KONING VAN TYRUS EN VAN DE ZIDONIERS, VERLOSSING VAN GODS VOLK.

IV. Vs. 1-10. Het derde der woorden Gods tegen Tyrus richt zich tegen de vorsten, en terwijl het in de eerste plaats de dreiging tegen deze verkondigt, komt het even zo met de dreiging tegen de stad Tyrus in Hoofdst. 26 overeen, als daarna de afdeling in vs. 11-19, of de weeklacht over den ondergang van den vorst, over welken gesproken wordt, met de weeklacht over den ondergang der stad in Hoofd. 27 overeenkomt. Onze voorzegging volgt denzelfden gedachtengang, dien de meeste van deze tegen buitenlandse volken gerichte voorzeggingen bevatten. Zij noemt eerst de zonde van den vorst (vs. 1-5), en kondigt hem daarop het Goddelijk gericht aan (vs. 6-10).

1. Voorts geschiedde des HEEREN woord tot mij, gelijktijdig met de in Hoofdst. 26 en 27 ontvangene woorden Gods, zeggende:

2. Mensenkind! zeg tot den vorst van Tyrus: Zo zegt de Heere HEERE: Omdat (de nazin tot dit omdat volgt eerst in vs. 6 v.) uw hart zich verheft en zegt: Ik ben God, ik zit in Godes stoel, in het hart der zeeën 1)! daar gij een a) mens en geen God zijt, stelt gij nochthans uw hart als Gods hart 2).

1) Gods stoel is hier de stad Tyrus zelf, niet het paleis van den koning, maar de stad, en dat niet omdat de koning meent dat die stad oninneembaar is, maar dewijl hij haar acht als een heilige stoel. De koning zelf was als het ware de voor zijn volk verpersoonlijkte Godheid en daarom noemde hij zich God.

2) Hij dacht dat de stad Tyrus al zo noodzakelijk van hem afhankelijk was, als de wereld van God, die haar gemaakt heeft, en dat hij zo onafhankelijk was als God en aan niemand verantwoordelijk. Hij dacht zoveel wijsheid te hebben en zoveel sterkte als God zelf en al zulk onbetwistbaar gezag; en dat zijn voorrechten zo versterkt waren, en zijn woord zo veel een wet, als het woord van God. Hij eiste Goddelijke eerbewijzingen en verwachtte geprezen en beroemd te worden als een God, en twijfelde niet, of hij zou onder andere helden, na zijn dood, vergood worden als een groot weldoener van de wereld.

3. Zie, gij zijt wijzer dan Daniël 1) (vgl. Hoofdst. 14:14 vv.); zij hebben niets toegeslotens voor u verborgen, niets verborgens in u duister.

1) Daniël was beroemd geworden door zijne wijsheid, dewijl hij de dromen van Babels koning had verklaard en daarmee de Magiërs had beschaamd gemaakt. Bovendien had God hem wijsheid gegeven om het wezen en de ontwikkeling der wereldmacht aan te duiden.

Tyrus koning waande zich echter wijzer dan Daniël, maar zijne wijsheid was die der mensenkinderen, die bestaat in het zich vergaderen van schatten, waarbij de dief kan komen.

4. Door uwe wijsheid en door uw verstand hebt gij vermogen voor u verkregen, gelijk Tyrus te water en in het handelsverkeer der volken die bezit (Hoofdst. 26:17); ja gij hebt goud en zilver verkregen in uwe schatten (Hoofdst. 27:25).

5. Door de grootheid uwer wijsheid in uwen koophandel hebt gij uw vermogen vermeerderd, en uw hart verheft zich van wege uw vermogen; de grote voorspoed in tijdelijke en aardse dingen heeft u zo verblind, dat gij werelds verstand met Goddelijke wijsheid verwart.

De stad Tyrus had zich in de plaats van Jeruzalem begeren te stellen en sprak bij den ondergang: "Heah! zij is verbroken, de poort der volken; zij is tot mij omgewend: en zal vervuld worden, zij is verwoest" (Hoofdst. 26:2). Daarom had de Profeet zijne strafrede en dreigingen tegen haar moeten richten. Op dezelfde wijze matigde zich ook de vorst van Tyrus aan wat aan het Davidische koningshuis in Jeruzalem, van welks vernietiging in Hoofdst. 17 en 19 sprake was, toekwam. Alzo mocht van de dreigende voorzegging tegen de stad en de weeklacht om haar in Hoofdst. 26 en 27 iets dergelijks ten opzichte van den vorst niet ontbreken (vs. 1-10 en 11-19). De hoogmoed van Tyrus was vooral in zijnen vorst zichtbaar; hij moest als de concentratie, het toppunt daarvan worden aangezien en de zaak, waarover bij de stad werd gehandeld, was zo lang niet geheel en al afgedaan, als ook niet met den vorst was afgehandeld. Het is zeer juist wat Schmieder in v. Gerlachs Bijbelwerk opmerkt: "De koning van Tyrus (vs. 12) overtreft in zelfvergoding de koningin der zee nog verre. Tyrus verhovaardigt zich in vrouwelijke ijdelheid, alsof zij de stad Gods ware (Hoofdst. 27:3 #Eze); haar koning verheft zich in trotsen waan, als ware hij zelf de schepper dezer heerlijkheid, de god, die Tyrus tot koningin heeft gesteld (vs. 2). Hij is de Adam voor deze Eva. " Maar wanneer deze zelfde verder beweert, dat de koning van Tyrus een typisch beeld is van den mens der zonde, van welken Paulus in 2 Thess. 2:3 vv. spreekt, dan heeft zonder twijfel Coccejus juister gezien, die daarentegen aan den paus denkt. Dat Tyrus in Hoofdst. 27:4 vv. onder het beeld van een schip, dat ook symbool der kerk is, werd voorgesteld, en dat de weeklacht van Openb. 18 wederkeert, waar wij naar den gehelen zamenhang alleen aan de Rooms Katholieke Kerk kunnen denken, die zich tot de kerk heeft gemaakt en in de zogenaamde koningin des hemels haar eigen beeld heeft geschilderd, het beeld van hetgeen zij zelf zegt te zijn, voert consequent daartoe, in den vorst van Tyrus het opperhoofd dezer kerk weer te zien, hem, die als het ware de man van haar wil zijn, en het werkelijk nu geheel en al daartoe heeft gebracht, dat het ten opzichte van zijne verhouding tot de kerk heet: "de man is het hoofd der vrouw, de vrouw zij haren man onderdanig. " Tot deze opvatting geeft ons ook de uitdrukking recht, die in den grondtekst voor "vorst" wordt gebruikt. Deze is het "nagid", dat wij in Dan. 9:25 van Christus vinden en dat niet zozeer een eigenlijken koning op de wijze van een koning of keizer, dan dat het enen regeerder op de wijze van enen Doge of het hoofd ener grote handels-aristokratie voorstelt, zoals ook David door God tot nagid over Zijn volk gesteld was, d. i. tot leidsman der 12 stammen, die ene zelfstandige gemeente vormden (1 Sam. 13:14. 2 Sam. 7:8 Terwijl in de voorzeggingen, welke van Hoofdst. 29 af volgen tegen Egypte en zijne Farao’s, die tegen den koning aan die tegen het land voorafgaan, heeft bij de voorzeggingen tegen den staat Tyrus en de bestuurders van deze de omgekeerde orde plaats, waarin zeker de eigenaardige plaats voor den dag moet treden, welke de vorst innam in dien handelsstaat, die naar stedelijke grondstellingen was ingericht. Terwijl die toestand als tegenbeeld alleen in waarheid met die overeenkomt, welke in de tot enen

zichtbaren godsstaat gemaakte kerk met volledig ontwikkelde hiërarchie het toppunt der laatste uitmaakt, met den paus, komt daarentegen de stand van den toekomstigen Antichrist in zijn wereldrijk met die van enen Faraö in Egypte of van een Nebubadnezar in Babylon overeen. De woorden, welke den vorst van Tyrus in den mond gelegd worden: "Ik ben God; ik zit in Godes stoel, in het hart der zeeën, " mogen ons omtrent dit inzicht in de typische betekenis onzer afdeling niet op een dwaalspoor brengen en daarom, omdat van den mens der zonde bij Paulus (2 Thess. 2:4) iets dergelijks gezegd wordt: "die zich tegenstelt en verheft boven al wat God genaamd of als God geëerd wordt, alzo dat hij in den tempel Gods als een God zal zitten, zich zelven vertonende, dat hij God is, " mogen wij niet dadelijk menen, dat wij bij dien vorst met een typisch beeld van dezen mens der zonde zouden te doen hebben. Evenals tussen Tyrus in Hoofdst. 26 en 27 en Babylon ene zo grote verwantschap plaats vindt, dat in Openb. 18 in plaats van Tyrus zonder meer het grote Babel wordt gesteld, zo heeft ook de vorst van Tyrus ene maar al te grote verwantschap met den koning van Babylon, en spreekt hij reeds geheel dezelfde taal, al is het ook nog met op zich zelf Christelijke waarheden en Goddelijke uitspraken vermengd, welke hij op schandelijke wijze verminkt en in leugen verkeerd heeft, terwijl degene, die na hem komt, zich zonder blanketsel de heerlijkheid Gods aanmatigt en zich duidelijk als de Boze openbaart. Het is opmerkelijk, dat de vorst van Tyrus spreekt: "Ik ben God, en zit in Godes stoel, in het hart der zeeën. " Hij heeft dus aan de ene zijde van zich zelven, aan de andere zijde van zijne woonplaats ene grote gedachte, en wel rust de grote mening van zich zelven, dat hij zich enen God waagt te noemen, op de grote gedachte van zijne woonplaats, dat deze een zetel Gods, een berg Gods is (vs. 14 en 16). Bij de Heidense schrijvers namelijk wordt Tyrus de heilige stad en het eiland, waarop zij gebouwd is, het heilig eiland genoemd. De beide oorspronkelijk naakte rotsen, die dat vormden, beschouwde het verhaal als woonplaatsen der goden en noemde ze daarom de Ambrosynsche rotsen; het berichtte ook hoe deze vroeger vrij in de open zee ronddrijvende, op eens wonderbaar vast zijn geraakt en door Melkarth (den Tyrischen Herkules) tot de plaatsen van zijn heiligdom en van dat zijner geliefde Astarte zijn gemaakt. Hierop grondt zich het trotse zelfbewustzijn van den vorst. Was zijn staat, dien hij bestuurde, of de troon, op welken hij zat, volgens de mening des volks een godenzetel of godesberg, dan was hij zelf een god of de incarnatie der godheid, die in den staat Tyrus haar werk en hare woonplaats bezit, en nu noemden zich deze vorsten gaarne, zoals reeds vroeger is meegedeeld: Ithobaäl, d. i. met hem is God. Wij verkrijgen dus steeds meer van het typische voor Rome in den kerkgeschiedkundigen zin, volgens welken het de zetel van den vorst der apostelen, de bisschopszetel van Petrus moet zijn. Juist op de heiligheid van zijnen zetel als enen berg Gods, de voorgewende cathedra Petri grondt toch de Roomse paus zijne aanspraak op onfeilbaarheid. Daar zit hij midden in de zee, op vele wateren, zoals in Openb. 17:1 wordt gezegd en wil hij geestelijk de volken beheersen, waarbij het tevens van grote betekenis is, dat hij zoveel van scharlaken houdt (Openb. 17:4), en er ons alzo zelf op wijst, dat zijne kerk hare type in Tyrus en hij de zijne in den vorst van Tyrus heeft, want scharlaken, eigenlijk sarlacca is het Sarranische of Tyrische rood (in het Fenicisch heet Tyrus Sarra) In vs. 3 vv. wordt gesproken van Daniëls wijsheid, die waarlijk goddelijk was, ook het verborgene navorste en op de moeilijkste vragen onbedrieglijk antwoord gaf. Deze wijsheid, zo meent Tyrus’ vorst is nog niet zo groot als die, welke hij zelf meent te bezitten en dan komen hem als bewijs voor dat bezit, die voorspoed op het gebied van handel voor, welken Tyrus bereikt heeft, terwijl het zo machtig en rijk is geworden, want hij is het toch, die, hetgeen Tyrus doet

en onderneemt, leidt en deze werkzaamheden zo inricht en in zulk een geregelden zamenhang tot elkaar brengt, dat zij hun doel niet kunnen missen. Maar zulk ene wijsheid is niets dan de slimheid van de kinderen dezer wereld, die alle goederen der aarde voor zich weet te winnen. Zo heeft dan ook de pauselijke stoel wel slimheid van dien aard genoeg aan den dag gelegd en het drukkende zijner macht overal doen gevoelen, maar van Gods geheimen is zo weinig bij hem, dat het ex cathedra Petri gesprokene van de Goddelijke waarheid steeds verder afvoert en in de bedrieglijke beelden der menselijke fantasie dieper invoert, zoals bijvoorbeeld de geloofsstelling van de onbevlekte ontvangenis van Maria en zoveel in de vaticaanse decreten bewijst.

6. Daarom zegt de Heere HEERE alzo: Omdat gij uw hart gesteld hebt als Gods hart;

7. Daarom, zie, Ik zal vreemden over u brengen en wel de geweldigste en minst verschonende onder hen, de a) tirannigste der Heidenen; die zullen hun zwaarden uittrekken over de schoonheid uwer wijsheid, over de door uwe wijsheid, gelijk gij meent, voortgebrachte schoonheid der stad (vs. 4 v. 27:3), en zullen uwen glans ontheiligen (Openb. 17:16 v).

a) Jer. 6:23.

8. Ter groeve zullen zij u doen nederdalen; en gij zult sterven den dood eens verslagenen in het hart der zeeën.

9. Zult gij dan enigszins voor het aangezicht uws doodslagers zeggen: Ik ben God, daar gij een mens zijt en geen God, in de hand desgenen, die u verslaat? 1)

1) Niets kan duidelijker zijn dan deze vraag; zij stelt de dwaasheid van zijn onbescheiden hoogmoed in het sterkste licht; want zeker zou hij niet aarzelen een God te zijn, wanneer hij had te vallen door het zwaard van een mens; en welke trotse gedachten hij nu ook van zich zelven mocht voeden, zij zouden zeker snel veranderen, wanneer hij het zwaard des vijands opgeheven zag om hem te verslaan. (ENG. GODGELEERDEN).

Als hier gesproken wordt van den koning van Tyrus dan wordt hier niet zozeer de thans levende koning bedoeld, maar de koningen in het algemeen, die door God over Tyrus waren aangesteld.

10. Gij zult den dood der onbesnedenen sterven, door de hand der vreemden; want Ik heb het gesproken, spreekt de Heere HEERE.

Omtrent de vorige afdeling merkt Hävernick op: "Wanneer iemand door zijne grote goddelijke gave de roeping had ontvangen, om zich tegenover den hoogmoed van aardse grootheid te plaatsen, die in zijne nietigheid duidelijk voor te stellen, alle wijsheid dezer wereld, ook de meest beroemde in hare soort, zoals die van Chaldea te beschamen, dan was het Daniël, die daarmee zijne eerste droomuitlegging (Dan. 2:21 vv.) begint; wat kon dan Ezechiël treffender aan den Tyrischen koning voorhouden, dan dat hij zich boven enen man als Daniël stelde?" Men kan dit ook wel in dien zin opvatten, dat de vorst van Tyrus datgene

wat Gods woord over het vergankelijke van aardse macht en grootheid, over het bedrieglijke van menselijk verstand zegt, zijnerzijds meent te kunnen trotseren, zich over dat alles heenzet en bij zich zelven denkt, dat hem nooit iets ergs zou kunnen overkomen, dat voor hem alle dreigingen van Gods gericht niets waren, dat ze tot hem niet zouden komen. Dat is ten minste de trotse gerustheid, die door gene getuigenis ook niet van de verlichtste mannen Gods te bewegen is, en die ons in het tegendeel van den vorst van Tyrus te gemoet treedt, ene gerustheid, die alleen van geweld en onderdrukking weet en van des te heerlijker triomfen droomt, de tekenen van het Goddelijk gericht niet verstaat en van de bedreigingen van den laatsten val niets verneemt. Van bijzondere betekenis in hetgeen den vorst als Gods gericht wordt aangekondigd zijn 1) diegenen, die het oordeel moeten volvoeren, "de tyrannen der Heidenen, " ene uitdrukking, welke wij, ook in Hoofdst. 30:11; 31:12 ontmoeten en zeker aan de Chaldeën herinnert, maar ten opzichte van de laatste bedoeling der voorzegging natuurlijk iets anders meent dan de wilde krijgshorden van het Chaldeeuwse leger; 2) de "dood eens verslagenen, " ‘de dood der onbesnedenen", welken hij moet sterven, wat hem aan de ene zijde als enen zodanigen karakteriseert, die eigenlijk in verbondsbetrekking tot God heeft gestaan, maar tot straf voor zijne hoogmoedige zelfvergoding nu op de schandelijkste wijze uit de gemeenschap van Gods volk wordt uitgesloten, waarvan de hoge voorrang, de dood des oprechten" is (Num. 23:10 de andere zijde hen met een marteldood (Jes. 53:9) in de allerzwaarste betekenis van het woord bedreigt. En nu zal het ondergaan des doods a) midden op de zee geschieden, in een tijd, dat hij als het ware zich op hoge zee, d. i. op het hoogste punt van zijne macht en van zijn geluk bevindt en hij er het minst aan denkt. Daarbij zal b) zijne godslasterlijke zelfverheffing op de schitterendste wijze worden beschaamd, wanneer hij in de handen van doodslagers geraakt, tegenover welke hem de moed ontzinkt, zich op zijne onaantastbare majesteit als van enen God te beroepen en hij zelf gevoelt, dat hij niets is dan een arm, nietig mens. Dan zal het spoedig met hem in de groeve gaan; want zijn uur is nu gekomen, om te worden nedergestoten, teneinde nimmer meer op te komen.

11.

V. Vs. 11-19. Overeenkomstig het klaaglied van den Profeet over den val van Tyrus in Hoofdst. 27 volgt nu hier zulk een over den val van zijnen vorst; ook de gedachtengang neemt hier even als daar in hoofdzaak hetzelfde verloop. Vooreerst, ene nadere beschrijving der heerlijkheid, die God oorspronkelijk den vorst van Tyrus heeft verleend (vs. 11-14 11-), vervolgens ene schildering van zijnen val, dien hij ondervond tot straf daarvoor dat hij zich zwaar heeft bezondigd (vs. 15-19). De uitdrukkingen zijn doorgaans van dien aard, dat die uitleggers, die met hun gedachten aan den vorst van Tyrus als zodanig blijven hangen, slechts ene matte en zeer ondoeltreffende verklaring verkrijgen. Zij laten hem, die in de eerste plaats als voorwerp der weeklacht genoemd moet worden, zo goed als geheel buiten rekening, en passen alleen op dien, voor welken Tyrus’ koning slechts ene type is, en aan welken wij reeds in de vorige afdeling hebben gedacht.

11. Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij in onmiddellijke aansluiting aan dat in vs. 1 vv. zeggende:

12. Mensenkind! hef een klaaglied op over den koning van Tyrus, en zeg tot hem; Zo zegt de Heere HEERE: Gij verzegelaar der som, die aan het geld de waarde geeft, die het opperste gezag hebt in den gansen groten handel (of: zuivere zegelring, afdruksel der volkomenheid, waaraan alle trekken, die het moet voorstellen scherp en goed zijn uitgedrukt) gij zijt vol van wijsheid en a) volmaakt in schoonheid, als ene nieuwe verschijning van hetgeen de eerste mens na zijne schepping vóór den zondenval was (Gen. 1:27, 31; 2:19-25)!

a) Ezech. 27:3.

13. Gij waart in Eden, Gods hof, evenals eens Adam in den hof van Eden door Mij geplaatst (Gen. 2:8 en 15), alle kostelijk gesteente was uw deksel, negen van de twaalf edelgesteenten, die de Joodse hogepriester op zijn borstlap droeg (Ex. 28:17-20) sardisstenen, topazen en diamanten, turkooizen, sardonix-stenen en jaspis-stenen, saffieren, robijnen en smaragden enbovendien goud 1); het werk uwer trommelen en uwer pijpen was bij u; ten dage als gij geschapen werdt, als gij uwen troon beklomt, waren zij bereidom dien dag ter uwer ere te verheerlijken.

1) De Heere God vergelijkt hier den staat en toestand van Tyrus koning met dien van den eersten mens in het Paradijs. Heerlijk toch was de staat, waarin hij verkeerde. In volle Oosterse pracht kon hij zich vertonen. Niets ontbrak er aan zijn heerlijkheid. Dit laatste wordt toch uitgedrukt door de vermelding dat alle kostelijk gesteente zijn deksel was. Al de kostelijke stenen worden opgenoemd om zijn staat zo heerlijk mogelijk uit te meten.

2) In het Hebr. Melèketh thuffèjka fenekabèjka baak. Beter: de dienst uwer trommelen (of pauken) en uwe vrouwen waren bij u, n. l. ten dage als gij geschapen werd, waren zij U bereid, d. w. z. ten dage toen gij koning werdt en niet alleen de heerschappij van uw voorganger, maar ook zijn harem u ten deel viel.

Dit alles is terugslag op hetgeen in het Paradijs voorviel, toen aan Adam ook zijn vrouw werd toegevoegd.

14. Gij waart een gezalfde, overdekkende cherub, een die met zijne uitgebreide vleugelen het verzoendeksel op de arke des verbonds overdekt (Ex. 25:20); en Ik had u alzo gezet 1); gij waart op Gods heiligen berg; gij wandeldet in het midden der vurige stenen2) (Openb. 11:4 v.).

1) Hiermede wordt het weer zo uitdrukkelijk gezegd dat ook de macht van de heidense koningen van God is. Alle macht is van God, zegt de Apostel (Rom. 13), en ook hier vindt men dezelfde waarheid terug. Wat de benaming, een gezalfde, overdekkende of beschermende cherub aangaat, zo is het duidelijk, dat de Profeet daarbij gedacht heeft aan den Cherub, die met uitgebreide vleugelen het verzoendeksel op de arke des verbonds overschaduwde om ook daarmee de hoge macht aan te duiden, welke de koning van Tyrus over de mensen uitoefende, en daardoor zijne onderdanen beschermde.

2) Deze laatste uitdrukking is duister. O. i. kan hier niet anders door aangeduid worden, dan dat hij veilig zit binnen zijne muren, die ontoegankelijk schenen, als waren zij gemaakt van vurige stenen, zodat hij op Godes berg gezet, onverwinnelijk scheen en onvernietigbaar.

15. Gij waart volkomen in uwe wegen van den dag af, dat gij geschapen zijt, totdat er ongerechtigheid in u gevonden is 1), zoals die in vs. 2 vv. als een hoogmoed, die zich Goddelijke eer aanmatigt, is voorgesteld.

1) Dit zinspeelt mogelijk op het treurig geval der gevallen Engelen, en van onze eerste voorouders, welke beide volkomen waren in hun wegen, tot dat er ongerechtigheid in hen werd gevonden. En toen er eens ongerechtigheid in hen gevonden werd, groeide die aan, zij werd erger en erger.

16. Door de veelheid uws koophandels hebben zij het midden van u met geweld vervuld; uwe stad werd met geweldenarij opgevuld. en gij hebt gezondigd: daarom zal Ik u ontheiligen van Gods berg, zal Ik u daar in de diepte nederstorten, en zal u, gij overdekkende cherub! verdoen uit het midden der vurige stenen, dat gij niet meer onder hen zult wandelen.

17. Uw hart verheft zich over uwe schoonheid; gij hebt uwe wijsheid bedorven van wege uwen glans (vs. 2-5). Ik heb u op de aarde henengeworpen, Ik heb u voor het aangezicht der koningen gesteld, om op u te zien, wanneer het tot uwen val zal gekomen zijn (vs 7-10).

18. Van wege de veelheid uwer ongerechtigheden door het onrecht uws koophandels hebt gij uwe heiligdommen, uwen heiligen zetel ontheiligd; daarom heb Ik een vuur uit het midden van u doen voortkomen, dat u heeft verteerd (Openb. 17:16), en Ik heb u gemaakt tot as op de aarde, voor de ogen van al degenen, die u zien 1), en getuigen zijn van het gericht, dat Ik aan u volbreng, om u voor altijd te vernietigen.

1) Met die uitleggers, die in Tyrus het beeld zien van Rome en in Tyrus' koning dat van den Paus, kunnen we ons niet verenigen. Evenmin dat Tyrus het beeld zou zijn van den anti-Christ.

Want toch niet Tyrus, maar Babel is de ongoddelijke of ook wel de anti-goddelijke wereldmacht, is zowel in Oud- als Nieuw Testament het beeld van den anti-Christ.

Tyrus is hier veeleer het beeld of de verpersoonlijking van den anti-goddelijken wereldhandel, de vertegenwoordigster van den Mammon-dienst.

Het is ook daarom dat de Profeet hier ziet op het einde der eeuwen. Alles wat zich tegen God en Zijnen Christus verzet, al wat zich tegen de Kerk, gebouwd op het fundament der Apostelen en Profeten, verzet, zal vernietigd worden, zodat er niets meer van zal overblijven.

Niet op eens, maar toch zeker, gelijk Tyrus niet op eens het schrikkelijk lot heeft ondergaan, wat hier wordt aangekondigd, maar in den loop der eeuwen.

19. Allen, die u kennen onder de volken, zijn over u ontzet; gij zijt een grote schrik geworden, en gij zult er niet meer zijn tot in eeuwigheid (Hoofdst. 27:36).

Welke de zin en zamenhang is volgens de gewone wijze van verklaring stellen wij in de volgende inhoudsopgave van Kliefoth voor: "de koning van Tyrus was het slot, het toppunt van het goed ingerichte gebouw van den Tyrischen staat, zelf wijs en schoon (vs. 12); ene paradijsachtige volheid en lieflijkheid en heerlijkheid omgaf hem, edelgesteenten en goud bedekten hem, wanneer hij gezien werd, en aan de pracht van zijnen harem, hem bij zijne troonsbestijging ten doel gevallen, ontbraken geen trommelen en pijpen (vs. 13). Evenals de cherub nevens de plaats der tegenwoordigheid Gods in het Allerheilige stond, zo stond hij als gezalfde koning naast het rationale heiligdom, naast den nationalen god van Tyrus. God zelf, de Waarachtige, had hem in dat alles gezet; hij zat zo op den heiligen godesberg Tyrus, ongenaakbaar als tussen vurige muren (vs. 14). En in dit alles was hij ongedeerd totdat hij zondigde. Maar evenals Adam in het Paradijs, zo viel hij (vs. 15 zijn handel sleepte hem in zonde voort, daarom wil God hem ook van den godesberg Tyrus wegdoen; hij moet weg uit zijnen vurigen muur, die hem ongenaakbaar maakt, hij, die als een Cherub nevens de godheid van Tyrus en de plaats harer tegenwoordigheid stond (vs. 16); hij moet onder op de aarde beschaamd worden voor de andere goden, door vuur verteerd, hij zal tot stof worden en niet meer zijn (vs. 17-19). "

20.

VI. Vs. 20-26. De laatste in de rij der staten, welke Israël het naaste zijn, is Zidon. Daarom moet de voorzegging van den Profeet zich ook tegen deze stad richten, hoewel slechts in ene korte uitdrukking, die het Goddelijk gericht aankondigt en niets bevat omtrent de zonde, waaraan Zidon zich heeft schuldig gemaakt (vs. 20-23). Daarvan hebben wij reeds het ene zevental van dreigende voorzeggingen tegen buitenlandse volken gehad (Ammon, Moab, Edom, Filistea, Tyrus, vorst van Tyrus, Zidon). De rede wendt ziet dus reeds hier tot een zien op Israël, en stelt de winst voor, die dit zal hebben van de gerichten Gods over hen, die rondom zijn en het benijden en verachten; dit zal mede strekken tot bereiking van den beloofden toekomstigen heerlijken toestand (vs. 24-26). Ene gelijke wending der rede zullen wij ook in Hoofdst. 33:1-20 ontmoeten, wanneer het tweede zevental van strafprofetiën achter ons ligt, die allen over Egypte en zijnen koning handelen (Hoofdst. 29:1-32:32).

20. Wijders, om mij steeds meer de toekomst te openbaren, geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

21. Mensenkind! zet uw aangezicht (Hoofdst. 20:46) tegen Zidon (vgl. Jer. 47:4. Joël 3:9. Zach. 9:2 v.), en profeteer tegen haar.

22. En zeg: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik wil aan u, o Zidon!(Joz. 11:8) met Mijne straffende hand (Ezech. 26:3), en zal in het midden van u verheerlijkt worden, gelijk in Egypte (Ex. 14:4 en 17); en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik gerichten in haar zal hebben geoefend, en in haar geheiligd zal zijn als degene, die bij alle genade en

nederbuigen jegens de mensenkinderen toch Zijne ere en Zijn recht ongeschonden bewaart (Jes. 6:3).

23. Want Ik zal, gelijk vroeger over Jeruzalem (Hoofdst. 5:17), de pestilentie in haar zenden, en bloed op hare straten, en de verslagenen zullen vallen in het midden van haar, door het zwaard, dat tegen haar zal zijn van rondom; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

Het staat nog vrij treurig met het verstaan der profetie, wanneer de uitleggers ons tot verklaring van deze afdeling eigenlijk niet veel meer weten te zeggen, dan dat volgens Jer. 27:3 Zidon ook mede tot de leden der anti-chaldeeuwsche coalitie behoorde en nu, om het heilige zevental van volken uit Israëls naaste omgeving te verkrijgen, en den kring van deze, die met Ammon en Moab in het Zuidoosten begonnen (Hoofdst. 25:2 vv.), in het Noordwesten te sluiten, van Tyrus ook naar Zidon als tot een aanhangsel zijn gekomen. Wij zullen daarentegen tot ere van Gods woord mogen veronderstellen, dat deze bijvoeging haren goeden grond heeft in gezichtspunten, die het rijk en het Godsrijk aangaan, en hier nevens Tyrus en zijnen vorst nog over ene eigene, bijzonder anti-christelijke macht wordt gesproken, die op den achtergrond der voorspelling staat en in Tyrus hare type heeft. Nu liggen ook in den tekst zelven enige aanwijzingen, welke die macht is; want evenals: "Ik zal in ‘t midden van u verheerlijkt worden" aan Egypte herinnert, en het: "Ik zal de pestilentie in haar zenden, en bloed op hare straten, en de verslagenen zullen vallen in het midden van haar door het zwaard" op Jeruzalem doelt, zo is in Openb. 11:8 en 13 eerst sprake van de straat ener grote stad, die geestelijk Sodom en Egypte heet, waar onze Heer is gekruisigd. Daarna wordt van ene grote aardbeving gesproken, tengevolge waarvan het tiende deel der stad valt en tienduizend namen van mensen gedood worden, maar de andere verschrikken en den God des hemels ere geven. Het is onloochenbaar, dat bij Zidon aanknopingspunten worden gevonden, om de vervulling der profetie tot op zekere hoogte aan te wijzen; men kan namelijk zeggen, dat de stad den zwaren druk der Perzische heerschappij moede, tegen Artaxerxes III (Ochus) in opstand is gekomen, en door dezen in het jaar 351 v. C. tot den grond toe is verwoest, waarbij 40. 000 mensen moeten zijn omgekomen. Spoedig heeft zij zich echter weer uit de puinhopen verheven, is onder de Romeinen tot grote welvaart gekomen en telde ook vroeg enige Christenen onder hare bewoners (Hand. 27:3), totdat zij zelfs een bisschopszetel werd. Dat alles zijn echter slechts aanknopingspunten, en nu zijn bovendien van zwakken aard en zo weinig aan de verwachting beantwoordende, dat, wanneer de voorzegging eigenlijk alleen handelt over het geschiedkundige Zidon, men zich geneigd zou gevoelen om uit te roepen: had Ezechiël toch liever die profetie ter zijde gelaten, die door de uitkomst eer is weerlegd dan bevestigd. De zaak wordt echter geheel anders, wanneer wij onder dit Zidon de Christenen verstaan, zo als men ze in dezen tijd in hun politiek en godsdienstig leven ziet worden, waarbij zij aan de ene zijde zich laten leiden door Farao’s grondstelling (Ex 5:2): "wie is de Heere, wiens stem ik gehoorzamen zou, " en aan de andere zijde geheel de taal voert, als Jeruzalem (Joh. 19:15): "Wij hebben genen koning dan den keizer. " Het zal dan ook niet lang meer duren, of de mond der getuigen in de kerk zal verstommen, al haar invloed zal worden vernietigd, en zij naar den geest geheel en al voor het openbaar gedood zijn, wanneer ook haar dood lichaam op de straat der stad nog onbegraven ligt in enige kerkelijke vormen zonder inhoud. "Alzo moet geschieden, opdat de Schrift vervuld worde; " en wij hebben boven in Openb. 11:7-10 de plaats reeds genoemd, waarvan de vervulling in de beide

laatste tientallen jaren der 19e eeuw volgens Gods raad (zie bij Jer. 29:14; 31:37; 32:44 zal plaats hebben. Gelijk de ziener der Openbaring in Hoofdst 18 den inhoud van hetgeen Ezechiël in vs. 1-19 van ons hoofdstuk omtrent den vorst te Tyrus, in het bijzonder heeft voorzegd, nadat hij vroeger van het prachtschip Tyrus zelf heeft gesproken, niet weer behoefde te herhalen, omdat de Oud-Testamentische profetie de zaak geheel had voorgesteld, zo heeft nu weer onze Oud-Testamentische Profeet niet het doel om Zidons zonde nader te karakteriseren. De Heere, in wiens hand de Oud- en Nieuw-Testamentische profetie een enig en onverdeeld geheel is, en die Zijne stof verdeelt, zoals het Zijner wijsheid behaagt, had deze roeping Zijnen Johannes gegeven, om, wanneer Hij hem de Openbaring zou laten toekomen, Zijnen knechten te tonen wat spoedig geschieden moet. Maar ten opzichte van hetgeen Zidon voor hare zonde wedervaart, hoe God het recht over haar laat gaan, Zich aan haar verheerlijkt, en aan haar betoont, dat Hij heilig is, stemmen Ezechiël en Johannes, de Oud- en Nieuw Testamentische Profeet, volkomen met elkaar overeen. Pestilentie en bloedvergieten en een dodelijk wondend zwaard, dat overal rondgaat, is het, wat Ezechiël noemt; en Johannes zegt, vanwaar dit alles komt, en hoe het met elkaar tegelijk wordt verwezenlijkt, daar hij van ene aardbeving spreekt, maar daarmee doelt op ene vreeslijke inwendige schudding, in welke het grootste deel der stad ineenstort, en waarmee een doden is verbonden, dat eerst met de namen der mensen ophoudt. Nog zijn het enkele, slechts dof en op tamelijken afstand dreigende stoten der aarde, die zich laten horen in de arbeidersbewegingen, en in den wrok der sociaal-demokraten. Nog zijn de namen der mensen, de woordvoerders op de markt des levens en de agitatoren der grote menigte goeds moeds en geloven met vertrouwen de "heilzame hervorming, " zoals zij hun stellingen en inrichtingen noemen, nu tot een punt te kunnen brengen, dat uit den weg geruimd is, wat hun niet aanstaat, en verwezenlijkt, wat zij zich als een Eldorado dromen- hier is echter van toepassing: "dien God wil verderven, dien slaat Hij vooraf met blindheid. " Zo zal eerst het begin van de volgende eeuw aan het licht brengen wat ene aardbeving in apokalyptischen zin te betekenen heeft; de van alle banden van christelijke tucht en vrome zeden losgemaakte grote menigte, het in onwetendheid omtrent Gods woord en in verachting van alle gezag des hemels opgegroeide geslacht zal, als het Eldorado van de tegenwoordige helden van den dag hun lusten niet bevredigt, wanneer in dit goudland integendeel ene zeer hete zon brandt, wier gloed nauwelijks te verdragen is, zij zullen hun doel en hun gedachten weten te verwezenlijken, niet op den weg van anatomische sectie, gelijk hun voorgangers, maar met gebrul in den mond, met vuur in de ene en het zwaard in de andere hand, en hun voeten zullen zo verwoestend en verpletterend optreden, dat degenen, die nu niet willen geloven (Hos. 8:7), dat als men wind zaait, men storm maait, het zullen moeten geloven. Er is ene pestilentie, die nog erger is, dan wanneer de builen aan het lichaam doorbreken, en een bloedvergieten, dat vreselijker woedt dan dat op het slagveld. Er is een zwaard, dat niet van buiten af over een land komt, en zo kunnen alle drie zeer goed een en hetzelfde zijn wat om de zaak nader te doen verstaan, de eenvoudige uitdrukking "ene grote aardbeving" aanduidt. Moge dan het tiende deel der stad vallen, wanneer slechts dit tiende deel juist dat is, hetwelk het godslasterlijke Egypte en Christus vijandige Jeruzalem gebouwd heeft-het zal ene weldaad zijn. Mogen er ook zeven duizend namen van mensen gedood worden, wanneer deze zevenduizend slechts juist diegenen zijn, die Gods heiligdom hebben gelasterd, het hart van het volk hebben vergiftigd, en de menigte van het dier, dat uit den afgrond opstijgt (Openb. 11:7), in den strijd tegen de twee getuigen aangevoerd en niet eerder gerust hebben, voordat zij overwonnen en gedood waren, het zal ene weldaad zijn!

Dan zullen de anderen verschrikken en den God des hemels weer de ere geven. Als deze onze plaats lezen, zij zullen die verstaan en nauwelijks meer aan Zidon denken, en gelijktijdig zal hun het volgende in duidelijk helder licht staan, want God is alsdan begonnen aan Israël te doen wat Hij heeft toegezegd.

24. En het huis Israëls zal in den gehelen kring van naburige volken, de Ammonieten, Moabieten, Edomieten, Filistijnen, Tyriërs en Zidoniërs, die steeds zo verachtelijk bejegenden en zo grote schade veroorzaakten, geen smartenden doorn noch wee doende distel meer hebben, van allen, die rondom hen zijn, die henlieden beroven (Num. 33:55); en zij zullen weten, erkennen dat Ik de Heere HEERE ben 1).

1) Dit en het volgende is nooit vervuld in het lichaam van dat volk; want na hun wederkering uit de gevangenis werden zij altoos en gedurig ontrust door den een of anderen kwaden nabuur. Ook is de Evangelische kerk nooit geheel vrij geweest van smartende doornen en wee doende distelen; nochthans heeft de kerk soms rust gehad, de gelovigen wonen altoos veilig onder de Goddelijke beschaming en hun gerechtigen van de vreze des kwaads. Maar de volkomen vervulling van deze belofte is voor het Hemelse Kanaän bewaard, wanneer alle de heiligen zullen vergaderd worden en alles dat aanstoot geeft, zal weggenomen zijn, en alle smart en vreze voor altijd uitgebannen.

25. Alzo zegt de Heere HEERE, in dit heilzaam gevolg, dat het gericht over die volken voor Israël zal hebben, aanleiding nemende, om Zijne gedachten van vrede en genade voor dien laatsten tijd (Jer. 29:11) in ene korte somma zamen te vatten: Als Ik het huis Israëls zal vergaderd hebben uit de volken, onder dewelke zij verstrooid zijn, en Ik onder hen voor de ogen der Heidenen zal geheiligd zijn (Openb. 12:15 v. 16:13 vv.), dan zullen zij in hun land wonen, dat Ik aan Mijnen knecht, aan Jakob, gegeven heb.

26. En zij zullen daarin zeker wonen, en huizen bouwen, en wijngaarden {a} planten, ja, zij zullen zeker wonen; als Ik gerichten zal hebben geoefend tegen allen, die henlieden beroofd hebben, van degenen die rondom hen zijn (Openb. 12:14; 19:11 vv. 11); en zij zullen weten, dat Ik, de HEERE, hunlieder God ben (vgl. Hoofdst. 11:17; 20:42; 36:22 vv.

{a} Jer. 31:5.

Wij hebben er vroeger van gesproken, hoe zich de toestanden der Christenheid, in ons werelddeel, overeenkomstig de ontdekkingen, die Gods openbaring ons geeft, zich zullen ontwikkelen, dat de voorzegging van den Profeet over Zidon daarin hare volledige vervulling vindt. Hoe treurig al deze uitzichten voor de naaste toekomst zijn en hoe zwaar de gerichten zijn, die er zullen komen, zo troostvol luidt toch het einde als gezegd wordt, dat God de mensen zal doen weten, dat Hij de Heere is, en wanneer Openb 11:13 dit nader zo verklaart, dat men den God des hemels de ere zal geven, nadat men zich openlijk van Hem heeft los gemaakt en in den grond der zaak den god der aarde in Zijne plaats had gesteld. Maar hoe zwaar de tuchtroede voor onze Christenvolken zal zijn, die bij den Nieuw-Testamentischen ziener als aardbeving, bij den Oud-Testamentischen Profeet als pestilentie en bloedvergieten en zwaard beschreven is, op zich zelf alleen zou zij toch gene grondige omkering en gehele

vernieuwing des harten bewerken; want ongelukken, dat leert de ervaring, maken dikwijls genoeg de volken geenszins week, en hoewel het een tijd lang schijnt, als waren de geesten verootmoedigd en de harten verslagen, zo houdt dat toch in den regel niet lang vol; zodra de mensen weer verademing krijgen, zijn zij ook weer spoedig de ouden. Zelfs grote, heerlijke daden Gods in het uitwendige staatkundige leven gaan dikwijls spoorloos een geslacht voorbij. Wij hebben het bij ons Duitse volk gezien in dezen tijd van bijzondere genade des Heeren, hoe weinig Zijne genade wordt erkend en Zijn zegen aangenomen, men bouwt integendeel den god der aarde zijne altaren, en stelt die van den God des hemels ter zijde. Maar het eigenlijke zwaartepunt voor de nieuwe wending, die komen zal, en een werkelijk nieuwen tijd zal teweegbrengen, ligt ook niet in die grote aardbeving. Die heeft alleen op te ruimen en weg te nemen, en bij de anderen, die over zullen blijven, ene heilzame verschrikking teweeg te brengen. Het zwaartepunt ligt integendeel in hetgeen in Openb. 11:11 en 12 voorafgaat, en in zeer raadselachtige woorden wordt genoemd. Wij hebben ons reeds meermalen geuit, in welken zin wij de woorden opvatten, en zullen bij Hoofdstuk 37, waar een helder licht al het duistere opklaart, daarop terugkomen. Wij hebben ook op grond der tijdsopgaaf over Jeruzalems overtreding in Openb. 11:2 het vaste vertrouwen, dat dit tegen het einde van deze eeuw aan het doel is, en nu zal vervuld worden, wat de Heere in vs. 25 van ons hoofdstuk aan het huis van Israël toezegt.

HOOFDSTUK 29.

VOORZEGGING OVER HET KONINKRIJK EGYPTE.

VII. Vs. 1-16. Nu volgen de voorzeggingen tegen Egypte, waarin zich wat den geschiedkundigen grond aangaat, het woord des Heeren van de deelgenoten aan de anti-Chaldeeuwsche coalitie tegen het hoofd der laatsten wendt. De eerste dezer profetieën, die voor ons ligt, behoort zo al niet tot den tijd der hevige belegering van Jeruzalem, na verdrijving van het Egyptische leger tot ontzetting (2 Kon 25:2), toch reeds in den tijd, dat de heilige stad spoedig in puin zou verzinken, Zijn toont aan hoe ene nog veel ergere toekomst de Egyptische wereldmacht te wachten staat, zonder nog de volvoerder van het Goddelijk gericht aan haar nader aan te wijzen. De ontzaglijke hoogmoed dezer macht, welke te gelijk voor Juda een valstrik is, veroorzaakt Faraö zijne straf, opdat dit er niet meer op steune (vs. 1-7). Egypte zal in ene woeste plaats worden veranderd, het volk in de landen worden verstrooid, en daarop zal een veertigjarige tijd van zwaar lijden volgen (vs. 8-12). Daarna zullen volk en land weer worden hersteld, maar Egypte zal voortaan een klein of nederig koninkrijk zijn, opdat het huis Israëls er zich niet meer op verlate en er zich niet mede bezondige (vs. 13-16).

1. In het tiende jaar na Jojachins wegvoering (Hoofdst. 2:1), in de tiende maand, op den twaalfden der maand(Ex. 12:2) d. i. het begin van Januari des jaars 588 v. C. een half jaar vóór de inneming van Jeruzalem door de Chaldeën, geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

Het gewicht, dat de Profeet aan de woorden over Egypte toekent, blijkt reeds uit de nauwkeurigheid, met welke hij den dag noemt, op welken hij die ontvangt, ene opgaaf, die slechts eens (Hoofdst. 30:1) is weggebleven. In den tijd van 2 jaren en 2 maanden zijn de volgende voorzeggingen na elkaar geschied: 1) Egypte's veertigjarige dienstbaarheid (Hoofdstuk 29:1-16). Bevestiging van dit vonnis omstreeks 17 jaren later (vs 17-21 - 1) 2) De dag des gerichts over Egypte (Hoofdst. 30:1-19). Bevestiging kort daarna (30:20-26). 3) Faraö gewaarschuwd door Assurs voorbeeld (Hoofdst. 31). 4) Klaaglied wegens Faraö's val (Hoofdst. 32:1-16). en wegens den ondergang van Egypte's volk (32:17-32). Faraö Hofra was gelijk meerderen van zijne voorvaderen sedert Hizkia's tijden een wankelbaar en verleidelijk vriend, waarop het zinkend Juda tot zijn ongeluk zich verliet (Ez. 29:6 en 7). Zijne en Egypte's schuld is evenwel de zelfvergoding, het hoogmoedig steunen op eigene macht.

Volgens de bijzondere chronologische opgaven verkrijgen wij als opvolging in de rij der voorzeggingen tegen buitenlandse volken, als wij deze stelling vasthouden, dat het niet bepaalde, wanneer er gene bijzondere redenen daartegen zijn, voor de naast voorgaande chronologische bepaling mede bepaald zal zijn, de volgende 1) Ammon, Moab, Edom, de Filistijnen (Hoofdst. 25) 2) Egypte, eerste en tweede woord (Hoofdst. 29:1-16 en 30:1-19). 3) Tyrus eerste, tweede, derde en vierde woord en Zidon (Hoofdst. 26-28). 4) Egypte, derde woord (Hoofdst. 30:20-26) 5) Egypte, vierde woord (Hoofdst. 31); 6) Egypte, vijfde woord (Hoofdst. 32:17-32). Egypte slotwoord (Hoofdst. 29:17-21 Wat den tijd aangaat, gaat dus deze eerste voorzegging over Egypte vóór Hoofdst. 26-28 (2 maanden en 18 dagen); dat zij

desniettemin achter geplaatst is, doet zien, dat men opzettelijk Egypte aan het einde wilde hebben, en wanneer de overmaat van natuurlijke hoogmoed het karakteristieke voor Egypte is, zo hebben wij dezelfde verheffing bij den koning van Tyrus in Hoofdst. 28 gezien Men kon dus zeer geschikt van Tyrus op Egypte overgaan.

2. Mensenkind! zet uw aangezicht tegen Faraö, den koning van Egypte, en profeteer tegen hem, en tegen het ganse Egypte (vgl. Joël 3:19. Jes. 18:1 vv. 19:1 vv. Jer. 46).

De overwinning van Nebukadnezar over Faraö Necho II bij Circesium had de Egyptische macht in Azië voor altijd gebroken. Daarmee was een beslissend moment voor het oude rijk der Faraö's gekomen, het was het begin van steeds nieuwe nederlagen. Egypte moest bezwijken voor de Aziatische wereldrijken; zo had reeds Jeremia (Hoofdst. 46) tengevolge van die gebeurtenis zeer bepaald aangekondigd. Necho trok niet meer uit zijn land (2 Kon 24:7), de bovendien slechts korte regeringstijd van zijnen opvolger Psammis (Psammetichus II; 1 Kon. 3:1) was, gelijk het schijnt, zonder enige betekenis. Toen trad in den persoon van Hofra (of Apriës bij Herodotus 2 Kon. 24:20) weer een Faraö op, die Egypte tot vroegeren luister scheen te willen verheffen; door hem werd weer de overmoedige spraak der oude Faraö's gevoerd (Herod. II 169); hij was ook werkelijk na zijnen voorvader Psammetichus de gelukkigste der vroegere koningen. Zijne oorlogen tegen Cyprus, Zidon en Tyrus, uit welke hij met rijken hun, terugkeerde, tonen, welke plannen hij had; niet minder tonen zijne ondernemingen tegen Cyrene een stout, veroveringszuchtig karakter. Reeds op deze vernieuwing der Egyptische macht gezien, moest hij tijdig voorkomen voor enen Profeet als Ezechiël, om het woord van Jeremia weer op te nemen, en in zijne waarheid te bekrachtigen. Hierbij kwam echter nog, dat Egypte toen met Juda in ene ongewoon nauwe verbintenis was getreden; met Hofra had Zedekia tegen Babel een verbond gesloten, en een Egyptisch leger, dat werkelijk naar Jeruzalem trok om het te helpen, moest door Nebukadnezar worden teruggedreven. Hoe Ezechiël deze verbintenis aanzag, blijkt uit zijne voorzegging in Hoofdst 17. Egypte was een zwakke rietstaf voor Israël, ja, zijn verderf in dezen tijd. Nooit zou en kon uit het land, dat als het land van oude slavernij in de geschiedenis van Israël zoveel betekend had, redding en heil voor de theokratie voortkomen. Hier was het te doen om de valse eendracht te vernietigen (Jer. 43:10 vv. 44:29 v.) en de overwinning der Goddelijke waarheid in nauwkeurige en uitvoerige schilderingen van het over Egypte beschikte verderf te bekrachtigen.

3. Spreek en zeg: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik wil aan u, o Faraö, koning van Egypte! dien groten a) zeedraak (Jes. 13:22 en 27:1), die in het midden zijner rivieren, wateren ligt, die daar zegt: Mijne rivier is de mijne, en ik heb die voor mij gemaakt(vgl. Hoofdst. 32:2).

a) Ps. 74:13, 14. Jes. 51:9.

4. Maar Ik zal haken, ringen of angels in uwe kaken doen, en den vis uwer rivieren aan uwe schubben doen kleven; en Ik zal u uit het midden uwer rivieren optrekken, en al de vis uwer rivieren zal aan uwe schubben kleven 1).

1) Faraö, de koning van Egypte, tegen wien het dreigend woord in de eerste plaats gericht is, wordt de grote draak genoemd. Die uitdrukking betekent een lang dier, ene slang, hier inzonderheid de waterslang, de krokodil (Job 40:20 en 28). Dit vaste zinnebeeld van Egypte bij den Profeet is op Faraö als den beheerser van Egypte en den vertegenwoordiger zijner macht overgebracht. Onder het water "zijner rivieren" moeten de armen en kanalen van den Nijl worden verstaan (Jes. 7:18); het predikaat, "die in het midden zijner rivieren ligt" doelt op de trotse gerustheid zijner macht, waaraan Faraö zich overgaf. Evenals de krokodil in de wateren van den Nijl rustig nederligt als de meester van den stroom, zo hield zich Faraö voor den almachtigen heer van Egypte. Dit duidt zijn woord: "mijne rivier is de mijne, en ik heb die voor mij gemaakt" aan; hij noemt zich de schepper van den Nijl, omdat hij zich voor den schepper van Egypte's grootheid houdt. Deze hoogmoed, in welken hij God vergeet, zich goddelijke macht toekent, wijst zijne schuld aan, om welke God hem wil doen vallen. Den krokodil Faraö wil God met angels uit zijnen Nijl trekken, en op het droge werpen, waar hij met de aan zijne schubben hangende en mede uitgetrokkene vissen niet wordt opgelezen, maar door de wilde dieren en roofvogels zal worden opgegeten. Het beeld is ontleend aan de wijze, waarop in de oudheid de krokodil door grote angels van eigenaardige constructie gevangen werd. De vissen, die aan de schubben van het monster hangen, en met hem uit den Nijl worden getrokken, zijn de bewoners van Egypte, want de Nijl vertegenwoordigt het land, en het werpen van het dier in de woestijn, waar het verrottende door de roofdieren en roofvogels wordt gegeten, betekent de verplaatsing in een toestand van machteloosheid en hulpeloosheid, daar op het droge, dorre land waterdieren moeten omkomen.

5. En Ik zal u verlaten, eeuwig laten in de woestijn 1), u en al den vis uwer rivieren; op het open veld zult gij vallen; gij zult niet verzameld noch vergaderd worden, aan het gedierte der aarde en aan het gevogelte des hemels heb Ik u ter hun zo welkome spijze gegeven 2).

1) In het Hebr. Netaschthika hamidbarah. Beter: Ik zal uw weg stellen in of naar de woestijn. Van uit de vruchtbare vlakten aan den Nijl zou de Heere hem weghalen naar de zandige en onvruchtbare vlakten van de woestijn. In plaats dus van voorspoed en zegen zou de Heere hem vloek en tegenspoed zenden, ja tot op het diepste vernederen. In plaats van de machtige en aanzienlijke te zijn, zou de Heere God hem in een toestand van machteloosheid en hulpeloosheid en ellende brengen.

2) De uitdrukking is ontleend aan de natuurlijke toestanden van Egypte, waar zich aan de vruchtbare oevers van den Nijl de eenzame, ontzaglijke woestijn aansluiten. Het land, waarop de grote draak zal vallen, is het open veld, in tegenstelling tot de prachtige mausolea, waarin de Egyptische Faraö's in den tijd van hunnen luister werden begraven. Hij wordt zo diep vernederd, dat hij niet eens ene eerlijke begrafenis verkrijgt; als koning is hij als het ware een ideaal persoon, die ene grote numerieke veelheid in zich bevat; zo kan van hem worden gezegd: "gij zult niet verzameld noch vergaderd worden" ieder van zijne gedode onderdanen was als het ware een stuk van Faraö, evenals bij den terugtocht uit Moskou (1812) in iederen doden Fransman Napoleon werd gezien.

Volgens Herodotus moet Faraö Hofra tengevolge der nederlagen, die zijn leger door de Cyreneërs leed, en van het daardoor uitgebroken oproer der Egyptische priesterkaste tegen

Amasis, die zich, in plaats van de rebellen tot gehoorzaamheid terug te brengen, door hen tot koning liet uitroepen, vrijheid en troon hebben verloren, en door het woedende volk zijn gedood (Jer. 43:13). De door Herodotus berichte en door momenten bevestigde haat van het Egyptische volk tegen Hofra zal toch moeilijk uit het medegedeelde kunnen worden verklaard, zo niet in enig verband met dien tocht tegen de Cyreneërs een Chaldeeuwse inval in Egypte gekomen is, waardoor de overmoed van Hofra als door een oordeel Gods verdoemd, aan het Egyptische volk te hatelijker moest voorkomen, daar hij het tot hiertoe genoten geluk en den glans van dezen Faraö, ellende van volk en mensen door zijne schuld veroorzaakt, de sterkste tegenstelling was.

6. En al de inwoners van Egypte zullen uit de zware straffen, die zij van Mijne kastijdende hand ontvangen, weten, dat Ik de HEERE ben, maar Ik wil ze kastijden, omdat zij den huize Israëls een a) rietstaf geweest zijn 1).

a) Jes. 36:6.

1) De grond van den twist, dien God met de Egyptenaren had, het is, omdat zij Zijn volk hadden bedrogen; zij moedigden hen aan om verlossing te wachten en hulpe van de Egyptenaars, toen zij in nood waren, maar zij feilden daarin. Zij gaven voor een staf te zijn voor hen, om daarop te leunen, maar toen haar enige moeite werd opgelegd, was zij of te zwak en konde niet, of verraderlijk en wilde niet dat voor hen doen, wat zij verwachtten.

Het wordt Juda als zonde aangerekend, dat het op een gebroken rietstaf als Egypte had geleund en gesteund, maar het wordt evenzeer Egypte tot schuld gerekend, dat het Gods volk had bedrogen en zich trouweloos tegen Juda had gedragen.

De Heere God verfoeit allen steun van Gods kinderen op het verstand, op de wereld, maar Hij verklaart de wereld volstrekt niet onschuldig als het Gods volk trouweloos behandelt.

God, de Heere, komt immer voor Zijn volk op.

7. Als zij u bij uwe hand grepen, zo werdt gij gebroken, en spleet hen alle zijden, en als zij op u leunden, zo wordt gij verbroken, en liet alle lenden op zich zelven staan (2 Kon. 18:21).

Ene waarschuwing, die in Jes. 36:6 in heidensen haat en overmoed werd uitgesproken, wordt nu tot ene treurige waarheid, sedert Egypte zich in zijne machteloosheid openbaarde. (Jer. 37:5 vv.). Egypte was even weinig te vertrouwen wat zijne uitwendige macht, als wat zijn karakter aangaat, in welk laatste opzicht het reeds bij de ouden in geen goeden naam stond.

Wanneer Israëlieten Egypte in hun hand namen, zo verbrak de rietstaf Egypte en ging hun door hand en arm heen tot den schouder; wanneer zij op dien rietstaf met het gehele lichaam steunden, verbrak hij, ging door de heupen en maakte hen, doordat hij spieren en leden wondde, strak en stijf, zodat zij noch staan noch gaan konden.

Zo ging het rijk der tien stammen onder Hosea met Egypte (2 Kon. 17:4 vv), en eveneens het koninkrijk Juda onder Zedekia.

Rietstaf is alles wat in deze wereld is, bijv. menschengunst, tijdelijk geluk, schoonheid, ja het zedelijk leven zelf. Van buiten ziet het er uit als een staf, en velen wandelen daarmee, maar van binnen is het hol en bros.

God straft niet alleen degenen, die op vlees vertrouwen, maar ook die vlees zijn en anderen met zich zelven willen troosten.

8. Daarom, opdat het huis Israëls de dwaasheid en zonde van zijn vertrouwen op u, o Egypte, recht kenne, zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal het zwaard over u brengen, en Ik zal uit u mens en beest uitroeien.

9. En Egypteland zal worden tot ene wildernis en woestheid, en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben; omdat hij, hun koning Faraö (vs. 3), zegt: De rivier is mijne, en ik heb die gemaakt.

10. Daarom, zie, Ik wil aan u en aan uwe rivier; en Ik zal Egypteland stellen tot woeste wilde eenzaamheden, van den toren van Syene 1) af, tot aan de landpale, grenzen van Morenland, van Ethiopië.

1) In het Hebr. hammigdool seweneh wead-geboel Kus. Beter: van Migdol naar Syene tot de grenzen van Morenland. Het Migdol hier bedoeld, ligt 12 Romeinse mijlen van Pelusium. Syene ligt aan de grenzen van Morenland.

11. Geen mensenvoet zal door hetzelve doorgaan, en geen beestenvoet zal door hetzelve doorgaan, en het zal veertig jaren onbewoond zijn.

12. Want Ik zal Egypteland stellen tot ene verwoesting in het midden der verwoeste landen, en zijne steden zullen ene woestheid zijn in het midden der verwoeste steden, veertig jaren; en Ik zal de Egyptenaars verstrooien onder de Heidenen, en zal hen verspreiden in de landen.

Deels om de zonde van Egypte te straffen (vs. 9), deels om Juda zijn zondig vertrouwen zwaar te doen gevoelen, zal Egypte ene vreeslijke verwoesting treffen, die zich over zijn gehelen omvang van het noorden naar het zuiden uitstrekt en 40 jaren duurt. Deze 40 jaren beginnen volgens vs. 17 vv. met het jaar 572 n. C. (Jer. 43:13), duren dus tot in de laatste jaren van de regering van Cyrus over Perzië (Ezra 1:4). In dien tijd moet Amasis, die ongeveer 44 jaren geregeerd heeft, zich van de Babylonische opperheerschappij weer meer en meer hebben vrij gemaakt, en de tocht van Kambyses tegen Egypte had het doel, het land weer tot zijn cijnsplichtigheid terug te brengen; ten minste heeft deze niet meer bereikt dan ene zekere afhankelijke betrekking, zodat Egypte een klein koninkrijk (vs. 14) bleef.

Het getal veertig is ook hier een symbolisch getal en duidt aan een vrij lang tijdperk van straf, van wege hare zonde en schuld; Sommigen menen het tijdperk te kunnen berekenen, zoals

Dächsel e. a. maar o. i. gaat dit zeer moeilijk, omdat ons de juiste gegevens ontbreken. De Heere God wil hier aangeven, dat de straf langdurig zal zijn, maar ook dat er weer een einde aan zal komen, gelijk ook in het volgende vers gezegd wordt.

13. Maar zo zegt de Heere HEERE: Ten einde van veertig, jaren zal Ik de Egyptenaars vergaderen uit de volken, waarhenen zij verstrooid zijn geworden.

14. En Ik zal door opheffing van het over dit land besloten gericht (Hoofdst. 16:53), de gevangenis der Egyptenaren wenden, en hen wederbrengen in het land van Pathros (Jes. 11:11. Jer. 44:1), in het land huns koophandels (liever: hunner afkomst. Gen. 10:14); en aldaar zullen zij een nederig koninkrijk zijn.

Pathros is het Egyptische Petores, d. i. Zuidland of Opper-Egypte, bij Grieken en Romeinen Thebais genaamd. De aanwijzing, dat dit distrikt het geboorteland der Egyptenaren is wordt zoveel door de berichten van Herodotus als door de Egyptische geschiedenis bevestigd. Volgens deze is de eerste koning, die na de goden regeerde Menes of Mena, die uit de van den aardbodem verdwenen stad Thinis in de nabijheid van Abydos in Opper-Egypte afstamde en het later zo beroemd geworden Memphis stichtte.

15. En het zal nederiger zijn dan de andere koninkrijken, en zich niet meer verheffen boven de Heidenen: want Ik zal hen verminderen, dat zij niet zullen heersen over de Heidenen.

Ook na Cyrus bleef Egypte nog steeds een zwak koninkrijk met ouden trots, maar zonder vroegere macht.

Nooit heeft Egypte weer krachtig in den gang der geschiedenis ingegrepen: uit de werking besluiten wij tot de oorzaak; grote katastrofen moeten in den tijd van Nebukadnezar over Egypte zijn gekomen, anders had het wereldhistorische volk niet zo sterk en blijvend kunnen zijn.

16. En het zal den huize Israëls niet meer zijn tot een vertrouwen, dat der ongerechtigheid doet gedenken, wanneer zij, die van het huis Israëls, naar henlieden naar de Egyptenaren, zo als zij tot hiertoe deden a) omzien 1); maar Zij zullen weten, dat Ik de Heere HEERE ben.
2)

a) Klaagl. 4:17.

1) Thans treedt Egypte als aanklager tegen het verbondsvolk voor God op, als een getuige van zijn gebrek aan vertrouwen op God, van zijne afgodische bewondering van wereldse uitwendige macht, dus van zijnen afval van God. Dan zal het echter zulk een verleider tot zonde voor Israël niet meer zijn, omdat het dan geen voorwerp van vertrouwen meer is.

God weet den Zijnen wel voor de ogen weg te nemen, wat hun ogen verleidde en gevangen hield.

Alle veranderingen in de wereld hebben ten laatste hun doel ten opzichte van de kerk.

Het doel van alle gerichten, die er zijn, is het volk der gelovigen af te trekken van alle vertrouwen op het menselijke en een vast vertrouwen op God te weeg te brengen.

2) De erkentenis van Jehova als Heere en Heerser zowel in het oordeel, als in het ontfermen, blijft refrein, is voor Israël en voor de Heidenen het einde der wegen Gods.

17.

VIII. Vs. 17-21. In het voorgaande was het werktuig niet genoemd, waardoor over Egypte Gods gericht zou komen. Als zodanig staat nu echter in dit, 17 jaren later ontvangen Godswoord Nebukadnezar, dien God voor de vernietiging van Tyrus, welke in Hoofdst. 26 vv. werd voorzegd, in Zijnen dienst had genomen, en die in den buit, dien bij gemaakt had, het loon voor zijn werk en den arbeid van zijn leger niet heeft gevonden. Daarom wordt hem Egypte met zijn goed toegekend (vs. 17-20). Om echter tevens ten opzichte van Egypte het in vs. 6 v. en 16 voorkomende doelen op het huis Israëls weer voor te stellen, volgt ten slotte ene herinnering aan hetgeen de Heere te Zijner tijd met dit huis doen zal (vs. 21).

17. Voorts gebeurde het in het zeven en twintigste jaarsedert Jojachins wegvoering d. i. in het jaar 572 v. C. in de eerste maand, Abib, op den eersten der maand, dus het einde van Maart, dat het woord des HEEREN tot mij geschiedde, nadat het in den tussentijd der 17 jaren sedert vs. 1 vv. nog dikwijls tot mij was gekomen (Hoofdst. 27:1; 30:1; 31:1; 32:1, 17; 33:1, 21; 34:1; 35:1; 37:1; 38:1; 40:1 1, 1), zeggende:

In het begin van het 27ste jaar van Jojachin begon de expeditie van Nebukadnezar tegen zijnen hoofdvijand Egypte, en daarmee de vervulling der profetie in vs. 1-16. Gelijktijdig met dit begin is het voor ons liggend profetisch woord, waarvan Ezechiël zijne vroegere verkondiging weer opneemt en die uitbreidt, en nu verkondigt hij met ene duidelijkheid en zekerheid, die alleen Gods Geest kan schenken, dadelijk bij het begin reeds het einde (Jer. 46:19). Het heeft veel waarschijnlijkheid, dat wij in den boven aangegeven chronologischen datum tevens dien van de gehele verzameling der voorzeggingen van Ezechiël voor ons hebben, zodat de Profeet bij gelegenheid der verzameling het aanhangsel, waarover wij hier zullen handelen, bijvoegde. De gehele voorzeggende werkzaamheid van Ezechiël beweegt zich om de grote anti-chaldeeuwsche coalitie. Gelijktijdig met het ontstaan van deze is zijn eerste optreden; met het eindigen, den tocht van Nebukadnezar tegen Egypte, is zijne zending volbracht, en zodra deze zending volbracht is, stelt hij de acten, die daarop betrekking hebben, bij elkaar.

Vgl. bij vs. 21.

18. Mensenkind! Nebukadnezar, de koning van Babel, heeft zijn heir een groten dienst doen dienen tegen Tyrus; daardoor dat hij het voor Tyrus heeft gebracht, heeft hij het grote moeite en vele bezwaren bereid: alle hoofden zijn kaal geworden, en alle zijden zijn uitgeplukt tengevolge van de zware lasten, die zo langen tijd op de hoofden en aan de zijden der soldaten

moesten worden gedragen, om door opwerping van een dam tussen het vaste land en de eilandstad hare belegering en eindelijke inneming mogelijk te maken. En noch hij, noch zijn heir heeft loon gehad van wege, Tyrus, voor den dienst, dien hij tegen haar gediend heeft. Toen de stad werkelijk viel, was het beste verteerd of verwoest, zodat slechts weinig buit kon worden gemaakt.

Men behoeft zich niet met gissingen in te laten, hoe de Tyriërs waarschijnlijk gedurende de lange belegering hunnen gehelen rijkdom deels verloren zullen hebben, deels naar de koloniën zullen hebben vervoerd, zodat Nebukadnezar, toen hij eindelijk Tyrus innam, slechts een puinhoop en geen buit, dus ook geen loon vond. De gedachten van Ezechiël omtrent de zaak zijn integendeel eenvoudig de volgende: Als Nebukadnezar na ene belegering van 13 jaren Tyrus verovert en daarbij buit maakt, ja het laatste een gevolg dat van zelf spreekt van het eerste. Maar dit loon, dat de belegering en verovering van Tyrus meebracht, is voor zulk een zwaren arbeid zo weinig voldoende, dat het in het geheel niet als loon kan worden aangezien, toch alzo kan worden genoemd. Er moet aan Nebukadnezar, zal hij een loon hebben, iets buiten Tyrus gegeven worden, een loon, dat niet zo van zelf spreekt, en dit zal Egypte zijn.

19. Daarom, zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal Nebukadnezar, den koning van Babel, ter vergoeding Egypteland geven; en hij zal deszelfs menigte wegvoeren, en deszelfs buit buiten, en deszelfs roof roven, en het zal het loon zijn voor zijn heir, daar zal hij des te rijker buit behalen.

20. Tot zijn arbeidsloon, omdat hij tegen haar, tegen Tyrus met zijn leger gediend heeft, heb Ik hem Egypteland gegeven, omdat zij voor Mij gewrocht hebben, Mijne gerichten over deze stad hebben volvoerd, spreekt de Heere HEERE.

Nebukadnezar had Tyrus verootmoedigd in den dienst van God, om Gods gericht ten uitvoer te brengen. Wist en geloofde hij dat zelf niet, hij kon het toch weten (na de ervaringen, die hij met Daniël en diens drie vrienden had gehad. Dan. 2 en 3).

Die God dient, dient nooit zonder loon.

Ook de werken, die uitwendig en naar de wereld goed zijn, beloont God met een tijdelijk loon dezes levens. Dat maakt echter toch zulke werken niet tot geestelijk goede werken, op welke het loon der genade van de heerlijke eeuwigheid volgt.

21. Te dien dage, als Egypte het bepaalde gericht zal hebben ondergaan en Nebukadnezar, zijn loon zal hebben verkregen, zal Ik den hoorn van het huis Israëls doen uitspruiten, en u opening des monds geven in het midden van hen, en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben, wanneer zij voor hun ogen zien hoe hetgeen Ik door u, Mijnen Profeet, heb bekend gemaakt, tot vervulling komt.

Deze voorzegging ziet zonder twijfel op de begenadiging en verheffing van Jojachin, welke ons in 2 Kon. 25:27-30 wordt meegedeeld. De Profeet heeft naar het begin der ballingschap

van dezen koning al zijne profetieën gerekend (Hoofdst. 1:2), en zo was de wederverhoging van hem (in 562 v. C.) het eigenlijke einde zijner werkzaamheid. Hij had nu, evenals voor zijne bedreigende voorzeggingen in Jeruzalems verwoesting, zo ook voor zijne beloften in het allereerste begin harer verwezenlijking een bewijs zijner Goddelijke zending voor het huis Israëls in handen, zodat het opendoen van zijnen mond voortaan met blijdschap kon zijn. Wij mogen dit wel niet zo verstaan, alsof hij nu nog meerdere woorden Gods had meegedeeld; het voor ons liggende is integendeel het laatste, dat hij ontvangt, maar veel van hetgeen hij tot hiertoe ontving heeft hij ter schrift gesteld, en zo spreekt hij nu eerst, nu hij zijn schrift in ‘t openbaar geeft, voor het huis Israëls. Deze opvatting omtrent den inhoud van ons vers spreekt het "te dien dage" niet tegen, in zoverre het in vs. 17 opgegevene 27ste jaar nog vrij ver van het 37ste jaar af is, waarin Nebukadnezars zoon en opvolger Evil-Merodach, het hoofd van Jojachin uit den kerker verhief en hij hem eerde; want de gehele tijd der vernedering van Egypte wordt, zoals Hengstenberg juist opmerkt, onder het beeld van enen idealen dag gezien. Daarentegen spreekt beslist voor de juistheid het doen uitspruiten van een hoorn voor het huis Israëls. De hoorn van dit huis was afgebroken met de vernietiging van het koningschap der belofte (Hoofdst. 17:1-21), maar nu spruit uit den achtergebleven tronk het begin van een nieuwe, die ten laatste zijn toppunt in den Messiaansen koning bereikt (Hoofdst. 17:22-24). Zeker heeft Ezechiël het jaar 561 v. C. nog beleefd; alzo heeft hij, daar hij volgens Hoofdst. 1:1 in het jaar 624 geboren is, een leeftijd van minstens 63 jaren bereikt.

HOOFDSTUK 30.

VOORZEGGING TEGEN EGYPTE BIJ FARAO.

IX. Vs. 1-19. Er volgt ene wederopvatting en uitbreiding van den inhoud van Hoofdst. 29:1-16 in een nieuw woord Gods, dat de Profeet waarschijnlijk niet lang na het zo even medegedeelde ontving. Dit past hij aan de daar in de eerste plaats met betrekking tot Israël gesprokene voorzegging nu op de Heidense volken, vooral op de Egyptische bondgenoten toe, en wijst Nebukadnezar aan als den man, door wien God de menigte in Egypte wil uit den weg ruimen. Beginnende met de oproeping tot ene klacht, verkondigt het orakel, dat de gerichtsdag des Heeren nabij is, en over Egypte en de daarmee verbondene volken zal komen (vs. 1-5). Vervolgens wordt in drie stukken, die door de woorden: "Zo zegt de HEERE" worden ingeleid, de volvoering van het gericht geschilderd: a) vernietiging van Egypte's macht en de verwoesting van het land (vs. 6-9); b) die het gericht moet ten uitvoer leggen is Nebukadnezar met zijne woeste krijgsscharen, en Egypte komt nu aan boze mensen (vs. 10-12; c) het gericht bestaat in ene vernietiging der afgoden en der vorsten van Egypte, in verovering en verwoesting zijner vestingen, in het doden zijner manschappen, en wegvoering zijner bevolking (vs. 13-19).

1. Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij(waarschijnlijk terzelfder tijd als in Hoofdst. 29:1), zeggende:

Het opschrift bevat geen chronologischen datum, ook de inhoud biedt gene zekere aanwijzingen aan tot nauwkeuriger bepaling van den tijd van zijn ontstaan. Hiëronymus heeft dit orakel in den zelfden tijd geplaatst als de profetie in Hoofdst. 29:1-16. Anderen willen het nauwer verbinden met Hoofdst. 29:17-21, en voor de laatste van alle profetieën van Ezechiël gehouden hebben. Voor de aansluiting aan Hoofdst. 29:17 vv. voert men hoofdzakelijk aan, dat in vs. 3 de gerichtsdag over Egypte wordt voorgesteld als nabij, dat niet voor het 10de jaar (29:1) past, maar wel voor het 27ste (29:17), toen Nebukadnezar na het einde der belegering van Tyrus op het punt was, om in Egypte te vallen. Het nabij zijn van den dag deer Heeren is echter een zo relatief tijdbegrip, dat daaruit niets naders over den tijd van de vervaardiging van het orakel kan worden afgeleid. Ook het plaatsen van onze voorzegging achter het van ene datum voorziene in Hoofdst. 26:17 vv. bewijst niets, omdat de volgende voorzeggingen, die van tijdsopgaven voorzien zijn (30:20 vv; 31:1 vv. 32:1 en 17 alle uit een veel vroegeren tijd afkomstig zijn. Daaruit blijkt duidelijk, dat Hoofdst. 29:17, 21 buiten de chronologische tijdopvolging is ingevoerd.

Deze profetie is tussen den twaalfden dag van de tiende maand des tienden jaars (29:1) en den 7den dag der 1ste maand in het elfde jaar (30:20) te plaatsen, dat een tijdruimte van 3 maanden min 5 dagen bedraagt.

2. Mensenkind, profeteer, en zeg: Zo zegt de Heere HEERE: Huilt: Ach dien dag!

3. Want de dag is nabij, ja de dag des HEEREN is nabij; een wolkige donkere dag (Joël 1:15; 2:2), het zal der Heidenen tijd zijn, waarin deze zullen worden gericht (Jer. 27:7).

Ezechiël ziet in het bijzonder gericht over Egypte een deel van dat algemene gericht, dat over alle anti-theokratische machten komt, zoals vooral Joël heeft geprofeteerd. Hij begint daarom met een woord van dezen Profeet. Wij moeten dus hier denken aan den tijd des gerichts; over de Heidenwereld (vgl. Jes. 13:22). "Nadat vroeger het oordeel met het huis Gods was begonnen, worden nu ook de Heidenen in een hunner hoofdvertegenwoordigers geoordeeld. " Hengstenberg, die tot dusverre juist verklaart, beweert daarna verder, dat volgens onze plaats ook het dikwijls verkeerd verstane woord des Heeren in Luk. 21:24 : "Jeruzalem zal van de Heidenen vertreden worden, totdat de tijden der Heidenen vervuld zullen zijn" in dien zin moet worden verklaard: "totdat de tijd des gerichts over de Heidenen nadert. " Hij schijnt alzo die verklaring met een korte uitspraak te willen afdoen, die den tijd der Heidenen in den zin van Matth. 21:43 neemt als aanwijzing van de tijden, in welke het rijk Gods den Heidenen is gegeven. Dit is echter in zijne uitlegging verkeerd, dat hij voor "vervuld zullen zijn" zonder meer een "nadert" inschuift, en wij zien ons gedrongen de zaak nader te beschouwen. De Heidenen (Grieks: ta eynh) zijn in ‘t spraakgebruik der Heilige Schrift de volken der wereld in hunnen natuurlijken toestand, in welken zij buiten het burgerschap van Israël staan, en vreemdelingen zijn van de verbonden der belofte (Efeze. 2:12). Het maakt wat het algemeen gebruik des woords aangaat geen onderscheid, of zij door den Geest des Evangelies zijn doordrongen of weer in het Heidendom zijn teruggezonken. De ene of andere toestand wordt eerst duidelijk door den zamenhang, waarin de plaats staat; deze wijst dan de bijzondere betekenis aan. (1 Thess. 2:16. Rom. 11:13. Openb. 21:24; 20:3). Heidenen zijn, om het kortelijk te zeggen, alle niet-Israëlietische volken, de volken der wereld, in onderscheiding van het volk (o laov Jer. 30:24 vgl. Rom. 15:10. 1 Petr 2:10. 26:17) d. i. van Israël (vgl. Hand 26:17). Deze volken der wereld nu hebben hunnen tijd d. i. a) een hun bepaald toegemetene, in het Goddelijk raadsbesluit ten opzichte van den duur reeds vastgestelde tijd voor hun roeping tot het rijk Gods (Rom. 11:25), en voor hun verkiezing om "het volk" te zijn in de plaats van het verstoten Israël (1 Petr. 2:9 v.), of om volken te zijn in plaats van Heidenen (Ps 117:1 De meervoudige vorm, waarin het woord wordt gebruikt, geeft een langen duur van dien tijd te kennen. Zij hebben echter ook na verloop van dien tijd, wanneer de daarvoor bestemde jaren vervuld zijn, d. i. geëindigd zijn hun tijd, dat zij geoordeeld worden, omdat, zoals God te voren weet, zij tegen het einde van hun genadetijd tot ene Gode vijandige wereldmacht, tot anti-christelijke bestrijders en verdelgers van het rijk Gods worden, hetgeen hun verwerping en vernietiging evenzo teweeg brengt, als eens Israël, omdat het Christus had gedood, moest worden verworpen; en dit gericht over de Heidenen heeft nu evenzo Israëls wederaanneming tengevolge als vroeger de verwerping van Israël de oorzaak is geweest, dat God Zich over de Heidenen ontfermd heeft. Alzo is het zeker ene juiste gedachte, die Hengstenberg uit zijne verklaring van bovengenoemde plaats (Luk. 21:24) verkrijgt. Wij kunnen hem echter noch in de wijze, waarop hij tot die gedachte komt, noch in de bewering, dat die in de eerste plaats en uitsluitend daarin ligt, toegeven. Steeds wijst het vervuld worden niet voorwaarts op een tijd, die nadert, maar terug op een zodanigen, die ten einde spoedt, om plaats te maken voor dien, die komt. Ook in Gen 25:24 betekenen de woorden "als nu hare dagen vervuld waren om te baren", niet slechts "toen de tijd kwam", maar de dagen, die vervuld werden, zijn die der zwangerschap, met wier einde dan van zelf de tijd om te baren komt-het naderen der laatste is het gevolg van het vervuld worden der eerste. Alzo is in Christus’ woord de gedachte niet deze: eerst gaat gedurende een bepaalden tijd het vertreden zijn van Jeruzalem door de Heidenen voert, dan komt de tijd des gerichts van de Heidenen, en

nu kan dat vertreden zijn niet ophouden, voordat de tot dezen tijd van gericht door God bepaalde termijn daar is; maar dit wil de Heere zeggen: gedurende den tijd der roeping van de Heidenen tot het rijk van God vindt het vertreden zijn van Jeruzalem plaats, en zo kan het laatste niet ophouden voordat het eerste vervuld is. Daarin ligt den ook eerst de verdere gedachte: evenals nu voor het uitverkoren volk van God een nieuwe tijd van genade komt, nadat zijn straftijd vervuld is, zo komt voor de Heidenen, nadat hun genadetijd ten einde is, de tijd der gerichten. Deze gerichten zijn die, welke in Openb. 11:7-14 en in verderen voortgang Openb. 16:12-21 en Hoofdst. 18 en 19 worden geschilderd. Zij beginnen voorbereidende reeds in Openb 16:1-11 totdat zij in Hoofdst. 11:7 vv. eigenlijk aanvangen.

Het zal een bewolkte dag zijn, die donker en droevig is, zonder enige straal van troost en die een storm zal dreigen. Het zal de tijd der Heidenen zijn, dat is van afrekening met de Heidenen wegens alle hun heidense bedrijven, die tijd, waarvan David sprak, wanneer God Zijne grimmigheid over de Heidenen wilde uitstorten, wanneer zij zouden ondergaan (Ps. 79:6).

4. En het zwaard zal komen in, over Egypte, en er zal grote smart zijn in Morenland, daar zij vrezen, dat hetzelfde verderf zich ook tot hen zal uitbreiden, als de verslagenen zullen vallen in Egypte: want zij zullen derzelver menigte goederen wegnemen, en hare fondamenten, de inrichtingen, waarop het bestaan en de welvaart van het rijk berust, zullen verbroken worden.

5. Morenland, Ethiopië, en Put (= uitbreiding), Lybië, en Lud, (= kromming) Lydië, (Hoofdst. 27:10. Jer. 46:9), en al de gemengde hoop, de gehele menigte der uit verschillende volken aangeworven soldaten, en Cub 1) (= Christusdoorn), en de kinderen van het land des verbonds) zullen met hen vallen door het zwaard.

1) Cub is een onbekend volk, wanneer het niet de op de Egyptische gedenktekenen afgebeelde Kufa zijn.

Volgens Wilkinson bewoonden deze een veel noordelijker dan Palestina gelegen land in Azië; zij komen op afbeeldingen voor met lange haren, rijk gekleed en met veelkleurige sandalen. De schatting, die zij geven, verraadt niet minder rijkdom, dan beschaving en kunst.

Op de gedenktekenen komen zij voor, zoals in den aard der zaak ligt, nu eens onder de vijanden, dan onder de bondgenoten van Egypte.

2) "Land des verbonds" kan alleen Kanaän heten; wij zullen dus bij de uitdrukking "de kinderen van het land des verbonds" alleen aan die Israëlieten kunnen denken, die na den ondergang van Jeruzalem naar Egypte vluchtten, en wier jonge manschappen door de Egyptenaren in hun legers werden opgenomen, zodat zij ook, gelijk in Jer. 44:12 vv. 27 dezen Joden de ondergang wordt aangezegd, met deze worden vernietigd.

Met Kliefoth delen ook anderen het gevoelen, dat onder "land des verbonds" Kanaän moet worden verstaan. O. i. echter ten onrechte. Nergens wordt Kanaän "het land des verbonds" genoemd, wel de Israëlieten de kinderen des verbonds.

Wij hebben daarom hier onder kinderen van het land des verbonds te verstaan de bondgenoten van Egypte, die hen hielpen in den strijd tegen de vijanden. Ook deze zouden delen in den ondergang van dat rijk.

6. Zo zegt de HEERE: Ja, zij zullen vallen, die Egypte ondersteunen, hun afgoden en vorsten (vs. 13) met hun krijgslieden en vaste steden (vs. 17 en 15), en de hovaardij harer sterkte 1), de grote macht, op welke zij zich in hun trotsheid verlaten, zal nederdalen. Van den toren van Syene af(Beter: van Migdol tot Syene 29:10) zullen zij daarin door het zwaard vallen, spreekt de Heere HEERE.

1) De "hovaardij harer sterkte" is alles waarin de Egyptenaars de macht van hun rijk stelden, zodat zij dit voor onvernietigbaar hielden.

De luister van al hare sterkte, waarop zij hovaardig was.

7. En zij zullen verwoest worden in het midden der verwoeste landen, gelijk de verwoeste landen, in wier midden zij liggen; en hare steden zullen zijn in het midden der verwoeste steden (Hoofdst. 29:12).

8. En zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben 1), als Ik een krijgsvuur in Egypte zal hebben gelegd, en al hare helpers, hare in vs. 5 genoemde bondgenoten zullen verbroken worden.

Het is ene feitelijke ondervinding, waarbij het niet in aanmerking komt, of zij, wat zij van Jehova moeten lijden, ook in hun gedachten aan Hem toeschrijven; te erger voor hen, wanneer zij het niet doen.

9. Te dien dage zullen er boden van voor Mijn aangezicht in schepen uitvaren, om het zorgeloze Morenland 1) te verschrikken; en er zal grote smart bij hen zijn, als in den dag van Egypte) (Ex. : vv.); want ziet, het gedreigde ongeluk komt aan (Hoofdst. 7:6; 21:7).

1) De Ethiopiërs zijn voor den Profeet als een volk, dat zich door dapperheid onderscheidt, en door den verren afstand bijzonder beschermd is, als het ware het ideaal van zorgeloosheid. Tot hen zendt Jehova boden op schepen, om ze, door het bericht van hetgeen Egypte getroffen heeft, uit hun zorgeloosheid op te wekken.

De boden gaan "uit voor Jehova" staat er woordelijk; deze wordt gedacht als in Egypte aanwezig om gericht te houden (Jes. 19:1).

Deze door den Heere gezonden boden, die op schepen den Nijl opvarende, het bericht van den door God bewerkten val van Egypte naar Ethiopië brengen, behoren tot de dichterlijke aanschouwing. Daarom let de Profeet niet op de moeilijkheden, welke de scheepvaart uit Egypte naar Ethiopië oplevert. De zakelijke inhoud is, dat de schrikmare spoedig naar Ethiopië zal komen, en vormen nu de boden hier de tegenstelling tegen de boden met vrolijk bericht voor Ethiopië in Jes. 18:2. toenmaals wendde de Heere door de nederlaag van Sanherib voor Jeruzalem het gevaar genadig af, dat Egypte en Ethiopië beide van Assur

bedreigde. Thans is het andere: Aan Babel wordt even als over Judea, zo ook over Egypte en Ethiopië macht gegeven. De zonen vallen in Egypte (vs. 5) en zelf wordt het aan zijne grenzen door de Chaldeën bedreigd.

2) De dag van Egypte kan volgens het spraakgebruik (vgl. Jes. 9:3 de dag der Midianieten) een bijzonder merkwaardig, bekend punt in de geschiedenis van Egypte betekenen, dus op den ouden straftijd van Egypte doelen, welke alle naburige volken met schrik vervulde voor Jehova's almacht.

10. Zo zegt de Heere HEERE: Ja, Ik zal de menigte van Egypte 1) doen ophouden, door de hand van Nebukadnezar, den koning van Babel.

1) Deze uitdrukking geeft zowel te kennen de voor Egypte karakteristiek grote bevolking, als de menigte van have en goed.

11. Hij, en zijn volk met hem, de tirannigste der Heidenen, d. i. die ook onder de tot geweld geneigde Heidenen voor machthebbende worden gehouden (Hoofdst. 7:24; 28:7) zullen aangevoerd worden, niet uit eigen goeddunken komen, en daarom met onweerstaanbaarheid worden toegerust, om het land te verderven; en zij zullen hun zwaarden tegen Egypte uittrekken, en het land met verslagenen vervullen (Jes. 19:4. Jer. 44:13).

12. En Ik zal de rivieren tot droogte maken 1), en het land verkopen in de hand der bozen, die het zeer erg met hem maken; en Ik zal het land met zijne volheid verwoesten door de hand der vreemden; Ik, de HEERE, heb het gesproken 2) (Hoofdst. 5:17; 21:17).

1) God straft den enen goddeloze door den anderen, die daarom zijn eigen oordeel niet ontgaat, maar daarvoor slechts wordt gespaard, zo als in Jer. 25 de koning van Babel boven de door hem bezochten geen anderen voorrang heeft, dan dat hij den drinkbeker het laatste drinkt.

Vóór ongeveer 2400 jaren werd Egypte aan zijne eerste en oorspronkelijke bezitters ontrukt, en sedert dien tijd zag het zich van den enen tijd tot den anderen door Perzen, Macedoniërs, Romeinen, Grieken, Arabieren, Georgiërs en eindelijk door die soort van Tartaren beheerst, die onder den naam van Turken en Ottomannen bekend zijn.

Ja, sedert dien tijd hebben vreemde en meestal boze mensen Egypte verdrukt en uitgezogen, tot den tegenwoordigen pascha toe. Het heeft genen inlander tot vader des lands, en slaafse vrees houdt het land in banden.

Zij doen onrechtvaardiglijk geweld als goddelozen gelijk zij zijn, nochtans voor zover als zij werktuigen in Gods hand zijn om Zijne oordelen uit te voeren is het aan Zijn zijde rechtvaardig gedaan. God maakt den enen goddelozen mens tot een gesel voor den ander, de goddeloze mensen krijgen zelden een recht op een buit.

13. Zo zegt de Heere HEERE: Ik zal ook de drekgoden verdoen, en de nietige afgoden doen ophouden uit Nof, uit Memfis in Midden-Egypte (Gen. 41:14); en er zal geen vorst meer zijndie uit Egypteland zelf is voortgekomen; en Ik zal ene vreze in Egypteland stellen.

De Profeet noemt twee zaken, die de Heere in Egypte zal vernietigen, het oude godendom en het vorstendom van het daarop trotse land. Zijne zorgeloosheid zal verdwijnen, en het zal in vreze leven.

Het benedenste rivierdal vereerde als hoogsten god Phtad (vuurgod), den oudsten en eersten der goden, zo als Manetho hem noemt, die op inscripties de vader van de vaderen der goden, de hemelbeheerser, de god van het genadig aangezicht, de koning der beide werelden genoemd wordt. Als god van het begin heeft hij de gedaante van een naakt kind, van een dwerg, en wordt als ene mummie omwonden voorgesteld, met een gesel, een scepter en mes in de hand; zijn hoofdheiligdom te Memfis versierden en vergrootten de Faraö's tot aan den val van het rijk. Kambyzes hoonde echter, toen bij in dezen tempel werd geleid (Ezra 1:4) het beeld van den god.

Wat Egypte na de katastrofe nog in vorsten overblijft, verdient in vergelijking met de vroegere trotse heersers den naam van vorst niet meer; het zijn in waarheid ellendige knechten.

15. En Ik zal Mijne grimmigheid uitgieten over Sin, d. i. Pelusium aan den Oostelijken arm van den Nijl, 2 mijlen van de Middellandse zee, de sterkte van Egypte; en Ik zal de menigte van No (vs. 10) uitroeien.

Er worden opgeteld de beroemdste steden van Egypte, die nu in angst vergaan; de donkere dag des gerichts (vs. 3) komt.

Als de twee hoofdsteden van Beneden-Egypte aan de ene en van Opper-Egypte aan de andere zijde worden Zoan (Tonis) en No (Thebe) genoemd. Aan beide zijden des lands zal de verwoesting gelijkelijk zijn. No is volledig. No-Amon, de Ammons-stad; daarop en in 't bijzonder ook op de plaats Jer 46:25 zinspelende, zet Ezechiël aan het slot van vs. 15 #Eze Amon-No, het geruis of de menigte van No.

Ammon is niet in staat der stad haren naam te doen behouden.

In het bovendeel des lands heerste als godheid Amon, waarschijnlijk "de verborgene, " de heersende god in de hoogte, wiens kleur op de gedenktekenen het blauwe is; hij was voor Opper-Egypte, wat Phtah voor Beneden-Egypte was en wordt staande of zittende met twee hoge vederen boven het koninklijke hoofdsieraad afgebeeld.

De stad Sin is zonder twijfel, waarvoor Hiëronymus het reeds heeft verklaard, Pelusium, de grensstad in Beneden-Egypte naar het oosten; de oorspronkelijke Egyptische naam Pheromi, is in het Grieks overgezet Pelusium (van phlov, slijk); ook betekent het Hebreeuws Sin hetzelfde. Zij wordt genoemd "de sleutel van den weg, door welken men in Egypte gaat, "

(men kan in het inwendige des lands niet komen, zonder deze plaats te passeren, omdat de woestijn, die tot aan de noordelijke punt 23 mijlen breed is, voor een leger bijna ontoegankelijk is), en ligt tussen moerassen, die haar nog meer dan hare sterke muren tot ene sterkte van Egypte maken; tegenwoordig ligt echter de zee vier malen verder er van verwijderd dan in de oudheid.

16. Ik zal een vuur, ene vernietigende katastrofe, in Egypte leggen; Sin zal zeer grote pijn hebben, en No zal gespleten worden, en Nof zal dagelijks, voortdurend zeer bang zijn.

De herhaling van Sin, No en Nof stelt grenzen voor in het Oosten, in Opper- en Beneden-Egypte.

Hetgeen bij Nof in den grondtekst staat, kan betekenen "vijanden bij dag, " maar ook "vijanden elken dag. " In den laatsten zin hebben onze overzetters en Luther het naar de Vulgata genomen. Intussen zouden wij aan de andere verklaring de voorkeur geven: Nof-vijanden bij dag, d. i. vijanden zullen het aanvallen, die niet als dieven des nachts komen, maar met openlijk geweld inbreken, daar zij in het bewustzijn van hun onvoorwaardelijke overmacht een overmacht bij nacht versmaden. Vergelijk wat bij Ezra 1:4 van Kambyzes' spoedige inname van Pelusium gezegd is, en het hier bij vs. 13 medegedeelde omtrent zijne bespotting van den afgod van Memfis.

17. De jongelingen van Aven, On, de stad van den zonnegod (Gen. 41:45 en Jer. 43:13), en Pibeseth in Beneden-Egypte zullen door het zwaard vallen en de dochters (liever in te vullen "steden") zullen gaan in de gevangenis.

Het woord Nwa kan zowel Nwa als Nwa (= misdaad) worden gevocaliseerd. Zonder twijfel wil de Profeet het laatste, hoewel hij deze stad On bedoelt, om haar "stad der misdaad" te noemen, evenals in Hos. 4:15 de naam Bethel (= huis Gods in Bethaven = huis der misdaad) veranderd wordt; door die verandering wordt hier gewezen op de oorzaak der Goddelijke gerichten, die over de stad komen-deze kunnen niet uitblijven, waar men de misdeed pleegt, het schepsel meer te dienen dan den schepper. Pibeseth is het Egyptische Pi-Pascht = plaats van Past, zo genoemd naar de in enen prachtigen tempel daar vereerde godin met een kattenhoofd, Past of Bubastis, de Egyptische Diana. De stad lag aan het Koningskanaal, dat door Faraö Necho begonnen onder Ptolemeus II werd volvoerd en naar Suez leidde, niet ver van zijne uitwatering in den Pelusiotischen arm van den Nijl, en is thans tot op enige puinhopen van den aardbodem verdwenen. De jonge mannen van beide steden zouden door het zwaard vallen. Zij zelf, de steden, dat is de burgerlijke bevolking in onderscheiding van de krijgsbezetting zouden in ballingschap gaan.

18. En te Tachpanhes of Dafne, 3 mijlen ten zuiden van Pelusium (Jer. 43:7 vv.) zal de dag verduisterd worden, als Ik het juk van Egypte aldaar zal verbreken, en de hovaardij harer sterkte in haar zal ophouden; haar zal ene wolk bedekken, en hare dochters, de van haar afhankelijke, kleine steden en vlekken, zullen gaan in de gevangenis.

Deze voorzegging van onzen Profeet wordt door de latere woorden van Jeremia (43:8 vv.) duidelijker verklaard, evenals Ezechiël in vs. 13-17 de voorzegging van Jeremia 46:25 vv. reeds voor zich had. De woorden "het juk van Egypte verbreken" wijzen op Lev. 26:13, #Le waar de uitleiding van Israël uit de slavernij van Egypte een verbreken van haar juk is genoemd. Wat toen geschiedde, zal worden herhaald; het juk, dat Egypte den volken heeft opgelegd, zal worden verbroken, en in ‘t algemeen zal de trotse macht van dit rijk te gronde gaan. Vergelijken wij daarmee het dreigend woord van Jeremia, dat Nebukadnezar te Tachpanhes zijnen troon zal oprichten en Egypte zal slaan, zo moet de ligging dezer stad toen zulk ene geweest zijn, dat in of bij haar de strijd tussen Egypte en Babylonië moest worden beslist.

19. Alzo zal Ik gerichten oefenen in Egypte; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

20.

X. Vs. 20-26. Dit vierde woord van God tegen Egypte neemt zichtbaar zijn uitgangspunt in de Jer. 37:5 vv. medegedeelde gebeurtenis, toen Faraö Hofra, als Jeruzalem door Nebukadnezar werd belegerd, de stad ter hulp was getrokken, maar door de belegeraars was teruggeslagen. Hier heeft God den enen arm van den koning van Egypte verbroken. Hij zal nu niet toelaten, dat deze arm weer geneest, integendeel zal Hij beide armen van Faraö, dien eerst gebrokenen en ook den nog gezonden, zo verbreken, dat hem voor altijd het zwaard uit de hand zal vallen, en wel zal hij dat doen door den koning van Babel, dien Hij zelf daartoe den arm wil sterken en het zwaard in de hand geven. Faraö zal dan voor den koning van Babel kermen, en het volk van Egypte zal onder de volken in de landen worden verstrooid. Tussen het hier en in Hoofdst. 29:1 ontvangen woord Gods ligt ene tijdruimte van 3 maanden; zoals men uit Hoofdst. 4:4 vv. kan opmaken heeft zo lang (of slechts 4 maanden) de tijd geduurd, dat Jeruzalem door den aftocht der Chaldeën zich voor een ogenblik weer van de belegering bevrijd zag.

20. Ook gebeurde het in het elfde jaar na Jojachins wegvoering d. i. 588 v. C. in de eerste maandAbib, kort voor Pasen, op den zevenden der maand, dat het woord des HEEREN tot mij geschiedde, zeggende:

21. Mensenkind! Ik heb den arm van Faraö, den koning van Egypte, verbroken; en ziet hij zal niet verbonden worden met pleisters op te leggen, met enen windeldoek aan te doen, om dien te verbinden, om dien te sterken, dat hij het zwaard houde.

De arm is beeld van macht, hier van krijgsmacht, daar hij het zwaard voert; God heeft den arm van Faraö verbroken door de nederlaag, welke de Chaldeën Hofra toebrachten, toen hij was genaderd om het belegerde Jeruzalem te ontzetten.

22. Daardoor, dat hij u te hulp is willen komen, heeft hij zich zo omtrent Gods volk verdienstelijk gemaakt, dat hij integendeel ene oorzaak van zonde geworden is; nu moet er voor altijd een einde aan worden gemaakt, dat zich het huis Israëls op Egypte zou verlaten (Hoofdst. 29:6 v. en 16). Daarom zegt de Heere HEERE alzo: Ziet, Ik wil nog verder in

strafgerichten aan Faraö, den koning, van Egypte, en zal zijne armen verbreken, beide den sterken en den verbrokenen, en Ik zal het zwaard uit zijne hand doen vallen, hij zal alle macht om oorlog te voeren verliezen.

De ene arm des konings is reeds verbroken, en hij zal niet verbonden of genezen worden, dat hij met nieuwe kracht het zwaard zou kunnen aangrijpen; ja, de Heere wil den verpletterden nog eens breken, en den anderen nog ongeschondenen daarenboven, zodat hij het zwaard uit zijne hand laat vallen en hij geheel in machteloosheid nederzinkt.

Iedere breuke, die wij moeten ondergaan, is ene roepstem tot boete; maar de mens heeft nooit genoeg aan ééne breuk, zo lang hij nog overigens zich kan bewegen, moet hij zich vertonen. Daarom komt het tot ondergang zonder ontferming, wanneer wij niet aan God ons op genade willen overgeven.

Indien mindere oordelen niet vermogen om zondaren te vernederen en te verbeteren, dan zal God groter zenden. Nu zal God het zwaard uit zijne hand doen vallen, hetwelk hij gevat heeft, als denkende sterk genoeg te zijn, om het te houden. Hij was een wrede verdrukker van Gods volk in vorige tijden geweest en nu onlangs ene gebroken rietstaf voor hen. En nu rekent God, door het verbreken zijner armen voor beiden met hen af. God verbreekt rechtvaardiglijk die macht, welke misbruikt is, of om kwaad over mensen te brengen of om hen te bedriegen.

23. En Ik zal de Egyptenaars verstrooien onder de Heidenen, en zal hen verspreiden in de landen (Hoofdst. 29:12).

24. En Ik zal de armen des konings van Babel sterken, en Mijn zwaard in zijne hand geven, omdat hij Mij tot volvoerder Mijner oordelen dient (Hoofdst 29:20), maar Faraö's armen zal Ikdaarentegen verbreken, dat hij voor Mijn aangezicht zal kermen, gelijk een dodelijk verwonde kermt, die slechts steunen kan.

25. Ja Ik zal de armen des konings van Babel sterken, maar Faraö's armen zullen als door een dodelijken slag getroffen, daarhenen vallen; en zij de Egyptenaars, zullen weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik Mijn zwaard in de hand des konings van Babel zal hebben gegeven, en hij dat over Egypteland zal hebben uitgestrekt.

Er bestaat ene tegenstelling tussen de roeping van de wereldmacht en het gericht over haar: de roeping bestaat in de oplossing van ene voor de ontwikkeling van het rijk Gods gewichtige zaak; maar de wijze, waarop die plaats heeft, veroorzaakt meestal een gestreng gericht.

26. En Ik zal, gelijk in vs. 23 gezegd is, de Egyptenaars verstrooien onder de Heidenen, en zal hen verspreiden in de landen; alzo zullen zij weten, dat Ik de HEERE ben(Hoofdst. 29:16).

In Medië, Babylonië, enz. lagen vele landstreken woest, omdat de mensen òf van ouds òf daar niet genoeg waren vermeerderd òf door oorlogen en ziekten waren uitgeroeid. Daarheen verplaatste dan Nebukadnezar, evenals Salmanassar, vele duizende Israëlieten, maar ook Egyptenaars, Moabieten, Ammonieten, enz. als koloniën, en bereikte daardoor een dubbel

doel, want vooreerst werden de woeste landstreken door hen bebouwd, en ten tweede werden deze volken zo verstrooid, dat zij geen opstand meer konden maken. Welke bedoeling God hij deze verstrooing der mensen had, is uit Jer. 48:11 vv. op te merken. Het rationale karakter of de hoofdeigenschap van een volk is soms ene zo onbuigzame trotsheid, ene zo weerspannige domheid, ene zo gruwelijke boosheid, dat die niet anders dan door uitroeing der ergsten en verstrooing der overigen kan verbeterd worden. Deze kunnen dan door den nood en door den omgang met mensen van ene andere soort worden verbeterd.

HOOFDSTUK 31.

DE VORIGE VOORZEGGING WORDT BEVESTIGD.

XI. Vs. 1-18. Het opschrift van dit Hoofdstuk heeft geen ongelijk, wanneer het de voor ons liggende voorspelling als ene bevestiging van de vorige aanziet. Want dit woord van God tegen Egypte, (vs. 1) slechts 2 maanden min 6 dagen na de vorige en 1 maand en 8 dagen vóór de verovering van Jeruzalem door den Profeet ontvangen, wordt die koning, die zich en zijn rijk voor eerlijk zonder gelijke hield (vs. 2), aan Assur herinnerd. Assyrië was vóór 40 jaren eveneens zonder gelijke evenals een cederboom, welke in den hof van God, waar de bomen der volken en koningsgeslachten zijn, boven alle bomen verheven (vs. 3-9). Omdat zijn hart zich verhief werd hij geveld (vs. 10-14), en zijn val verschrikte alle Heidenen, en diende dengenen, die met hem ten onder gingen, ten troost voor eigen ondergang (vs. 15-17). Zo zal het ook Faraö en al zijn volk gaan (vs. 18). Deze verhevene gelijkenis herinnert aan den waarschuwenden droom, dien Nebukadnezar waarschijnlijk na de onderwerping van Egypte, misschien ongeveer 18 jaren later, in den tijd van zijn hoogmoed had (Dan. 4), en waarin hij zichzelven zag onder het beeld van een boom, die tot den hemel reikte, maar plotseling op des Heeren last werd omgehouwen. Is het niet, alsof de gelijke wet, die voor Faraö Hofra gene vruchten bracht, het hart van den overwinnaar der Faraö’s geschokt heeft? .

1. Het gebeurde ook in het elfde jaar, het jaar 588 v. C. in de derde maand, Sevan (Ex. 12:2) op den eersten der maand, ongeveer het einde van Mei, kort vóór Pinksteren, dat des HEEREN woord tot mij geschiedde, zeggende:

2. Mensenkind! zeg tot Faraö, den koning van Egypte, en tot zijne menigte 1): Wien zijt gij gelijk in uwe grootheid? 2)

1) Nauwkeuriger "tot zijne beweging, " d. i. al wat geruis en leven in het land veroorzaakt. Daaronder mag men echter niet de heersende klassen en standen in tegenstelling tegen de stillen in den lande verstaan; ook mag men niet alleen aan de volksmenigte denken, maar aan het volk met zijne goederen, en zijn rijkdom, dat welvaart en levendigheid (Hoofdst. 30:10) veroorzaakte.

2) Deze vraag doet als antwoord verwachten: "aan niemand!" Gij zijt naar uwe mening enig in uwe soort. Maar Ezechiël antwoordt: gij zijt gelijk aan Assur, die zich in Zijnen tijd ook onvergelijkelijk heerlijk achtte. Daaruit leidt hij af: Assurs lot zal ook uw lot zijn.

Wij zijn best in staat om over ons zelven te oordelen door vergelijking. Zij, die hoge gedachten van zich zelf hebben, verbeelden zich zo groot en zo goed te zijn, als die en die, welke vermaard geweest zijn. De vleierij der vorsten zeggen hun, wie zij gelijk zijn, in pracht en grootheid, welnu, zegt God, laat hem den beroemdsten Potentaat nemen, die er ooit is geweest, en men zal hem toestaan, dat hij hem gelijk is in grootheid en nergens in minder den hij, maar laat hem ook nemen, wien hij wil, hij zal bevinden, dat zijne dag kwam om te vallen, hij zal zien, dat er een einde is aan alle zijne volmaaktheid, en moet daarom het einde van de zijne op dezelfde wijze verwachten. Merk hieraan, de val van anderen, zowel in

zonden als in het verderf, zijn tot waarschuwing en vermaningen voor ons, om niet gerust en hooggevoelende te zijn, of te denken, dat wij buiten gevaar zijn.

3. Wanneer gij nu denkt, dat niemand met u kan worden vergeleken, wil Ik u toch ene wereldmacht voorstellen die eens in even grote heerlijkheid prijkte. Zie, Assur was een a) ceder op den Libanon, schoon van takken, schaduwachtig van loof, en hoog van stam, en zijn top was tussen dichte takken(volgens ene andere verklaring: onder de wolken, vs. 14).

a) Dan. 4:10 vv.

4. De wateren maakten hem groot, de afgrond, de vloed, die hem rijkelijk vochtigheid en voedsel gaf, maakte hem hoog: die ging met zijne stromen rondom zijne planting, en zond zijne waterleidingen uit tot alle bomen des velds, die er mede in verbintenis stonden.

5. Daarom werd zijn stam hoger dan alle bomen des velds; en zijne takjes werden menigvuldig, en zijne scheuten lang, van wege de grote wateren, als hij uitschoot.

6. Alle a) vogelen des hemels nestelden op zijne takjes, en alle dieren des velds teelden onder zijne scheuten, en alle (liever: allerlei) grote volken zaten onder zijne schaduw.

a) Dan. 4:12.

7. Alzo was hij schoon in zijne grootheid en in de lengte zijner takken, omdat zijn wortel aan grote wateren was.

8. De cederen in a) Gods hof verduisterden hem niet, hij stond bij die niet achter, de dennebomen (liever cypressenbomen 1 Kon. 5:8) waren zijnen takken niet gelijk, waren in takken niet met hem te vergelijken, en de kastanjebomen (liever platanen) waren niet gelijk zijne scheuten; geen boom in Gods hof was hem gelijk in zijne schoonheid.

a) Gen. 2:8.

9. Ik, de Heere, had hem zo schoon gemaakt door de veelheid zijner takken, dat alle bomen van Eden, die in Gods hof waren, (die daarin staan Gen. 2:8), hem benijdden.

De parallellen zijn zo nauwkeurig doorgevoerd, dat vele uitleggers gemeend hebben het woord Assur niet als eigen naam van Assyrië, maar in appellatieve betekenis en van ene bijzonder heerlijke cedersoort te moeten opvatten, waaronder dan tevens Egypte moet worden verstaan. Met deze doorvoering is bedoeld juist te doen uitkomen, hoe nauwkeurig Egypte met Assur overeenkomt, zodat ieder in de tekening van Assur aanstonds het tegenbeeld zal herkennen.

Assur is gelijk aan een cederboom van de eerste grootte, die zo groot is geworden, omdat hij aan de wateren geplant was. De diepte der wateren zond hare stromen tot hem, terwijl zij tot de andere bomen des velds slechts kleine slootjes afvoerde. Daarom is de cederboom Assur

groter dan die alle, ja, zo groot geworden, dat alle volken der heidenwereld onder zijne schaduw zaten, en geen andere boom in de planting Gods hem evenaarde. Zo groot en schoon had God hem gemaakt, en alle bomen in Gods hof, d. i. alle andere volken en rijken in de wereld Gods benijdden hem daarom.

Met recht worden de rijken in de Schrift met bomen vergeleken, zowel wat hun gedaante, de bescherming en schaduw, die zij aan mensen en dieren geven, als wat hun vruchten aangaat, eindelijk echter ook ten opzichte daarvan, dat de rijken als de bomen groen worden, dan verminderen, door den wind omgeworpen, of door den bijl der mensen omgehouwen worden.

Iedere trek in het beeld van den ceder heeft zijne betekenis, en dat wordt daardoor aangeduid, dat Ezechiël aan het slot van vs. 6 zelf een trek van het beeld uitlegt. Het rijk van Assur is de boom, de takken zijn de afhankelijke provincies en gewesten, rijk aan loof en schaduw, rijk aan twijgen, en rijk aan beschermend vermogen, zeer hoog boven alle rijken in zijnen tijd uitmuntende, zijn top is de koning, onder dichte takken. omgeven van talrijke nakomelingschap. De diepte is ene onuitputtelijke volheid van water, die uit den afgrond der aarde steeds opwelt (Gen. 7:11), de wateren duiden enen toevloed aan van goederen en schatten. De stam is het middelpunt des rijks, de hoofdstad, dus voor Assur Nineve. De beken, die hare wateren uitstortten tot alle bomen des velds, zijn de rijkdommen, die van Assur door handelsverkeer allen anderen landen en koninkrijken toestroomden. De vogelen des hemels en de dieren des velds verklaart Ezechiël zelf van alle grote, machtige volkeren"

De wortelen als zodanig, slechts naar deze wereld groot, rijk, zijn zijne schatkameren, zijn belastingstelsel, waarmee het andere landen uitzuigt. In Gods hof, in den hof der volkeren, dien God geplant heeft. Deze is dus vs. 3 onder den Libanon bedoeld; dßßr was Assur met een ceder vergeleken; hier wordt hij geschilderd als de schoonste onder alle bomen. Cederen, dennen, platanen, duiden drie verschillende rangen van rijken aan. De cederen konden den ceder van Assur niet in de schaduw stellen, zij bereikten in lange zijne hoogte niet. De cypressen konden zich niet met zijne takken, de platanen niet eens met zijne twijgen vergelijken. Ja Assur was toen onvergelijkelijk heerlijk. Let wel: de Heere heeft het gedaan en Assurs hart verhief zich, als hadde hij het zelf uitgericht. Dat was zijne schuld, evenals toen Egypte zei: de stroom is de mijne, en ik heb hem voor mij gemaakt (Hoofdst. 29:3). Thans bespeuren wij uit Hoofdst. 31:4, wat de stroom Hoofdst. 29:3 voor Egypte eigenlijk betekent. Het is de Nijl, maar slechts als type van alle hulpbronnen van Egypte.

Evenals in het nieuwe Testament naar het hemelse wordt afgemeten, zo wordt in het Oude Testament wat heerlijk is of was, met Eden en het Paradijs (den hof Gods, Gen. 13:10) vergeleken.

De gezamenlijke groten der aarde stelt Ezechiël voor als den hof Gods, terwijl hij ze als tegenbeeld van den hof, dien God in Eden plantte, van het Paradijs met zijne heerlijke bomen beschouwt. De vergelijking is te meer gepast, daar, gelijk het Paradijs door God geplant was, ook alle menselijke grootheid van God haren oorsprong heeft. De benijding der overige bomen, dus van de overige groten der aarde, komt alleen in zoverre in aanmerking, als die de grootheid der gaven, aan dezen koning verleend, in het licht stelt. De benijding heeft ene

zijde, volgens welke die als een geluk kan worden beschouwd voor degene, dien zij treft; men denke slechts aan het spreekwoord, beter benijd dan beklaagd.

Ook den Heidenen heeft God welgedaan, opdat zij Hem zouden zoeken, of zij Hem mochten vinden (Hand. 17:26 vv.).

10. Daarom, zo zegt de Heere HEERE 1): Omdat gij, de cederboom Assur, u verheven hebt over uwen stem: ja hij stak zij een top op boven het midden der dichte takken 2) (liever; tot tussen de wolken), en zijn hart verhief zich over zijne hoogte.

1) Dit goddelijk vonnis is niet een, dat eerst nu is uitgesproken, maar behoort tot het verledene; dus wordt hier alleen meegedeeld, wat God vroeger had gesproken.

2) Dat de koning van Assur groot werd, was in vs. 5, dat zijn top in de wolken zich verhief, was in vs. 3 ene gave Gods genoemd; de grootheid zelf wordt echter tot zonde en tot ene oorzaak van het Goddelijk gericht, wanneer die niet door ootmoedige onderwerping onder God wordt verzoend en geheiligd.

11. Daarom gaf Ik hem in de hand van den machtigste der Heidenen, van Nebukadnezar, of liever nog van diens vader Nabopolasser (2 Kon. 23:37), dat die hem rechtschapen, naar recht, naar verdienste zou handelen; Ik dreef hem uit om zijne goddeloosheid 1)

1) God weet altijd enen machtigere, die enen machtige kan verootmoedigen (Jes. 10:16).

Ook hier spreekt de Heere het zo duidelijk uit, dat ook de machtigste vijanden niets kunnen doen, tenzij God, de Heere, de macht in hun hand geeft. Door den Heere regeren de volken. Hij is het, die den een aanstelt en den ander afzet. Maar evenzeer blijkt het hier duidelijk dat de Heere God geen ledig toeschouwer is van de daden der mensenkinderen. Dat Hij wel geduld heeft maar eindelijk komt met de roede Zijner verbolgenheid over de goddeloosheid der mensenkinderen, ook over die der vorsten.

12. En vreemden, de Chaldeën, de tirannigste der Heidenen (Hoofdst. 30:11 vv.), roeiden hem uit en verlieten hem; zijne takken vielen op de bergen en in alle valleien, waarheen zij bij het nederstorten van den sterken boom van zijne hoogte waren nedergeslingerd, en zijne scheuten werden verbroken bij alle stromen des lands; en alle volken der aarde gingen af uit zijne schaduw, en verlieten hem.

13. Alle vogelen des hemels woonden op zijnen omgevallenen stam, en alle dieren des velds waren op zijne scheuten. De omgehouwen boom lag daar zonder dat iemand er zich aan kreunde, het roofgevogelte koos er zijn nest, en het wild gedierte zijn leger, want niemand zag er naar om.

14. Opdat zich gene waterrijke bomen verheffen over hunnen stem, en hunnen top niet opsteken boven het midden der dichte takken 1) (tot in de wolken), en gene bomen, die water drinken, op zichzelven staan van wege hun hoogte); want zij, die groten der aarde, die onder

de bomen aan het water bedoeld zijn, en aan wie God voorspoed geeft, zijn allen overgegeven ter dood, tot het onderste der aarde, in het midden der mensenkinderen, tot degenen, die in den kuil nederdalen 3) (Job 3:19).

1) Het Hebreeuwse woord Abothim, dat hier door "dichte takken" is overgezet, kan ook "dichte wolken" betekenen. Het woord met zijne dubbele betekenis is hier opzettelijk gebezigd, om ene zelfverheffing van den kruin tot in de wolken, of tot in den hemel (Jes. 14:14) aan te duiden, zoals in Dan. 4:8 van den boom in Nebakadnezars droom wordt gezegd, dat zijne hoogte tot in den hemel reikte.

2) Hoog in zijn groei volgens den hier bedoelden zin wordt alleen hij, die zich met zijn hart in de hoogte begeeft; ware ootmoed brengt in die hoogte de nodige matiging aan; deze richt het oog vast op de geringheid, die bij alle menselijke verhevenheid nevens de hoogte aanwezig is.

Uit het hart der mensen komen alle hoogten, die tegen God zijn, voort, welke niet altijd ene kroon behoeven te dragen, maar ook ene pen achter het oor, of een bril op den neus kunnen hebben.

Wij zijn allen in Adam tot hoogmoed geneigd; en de vergankelijke dingen dezer wereld, rijkdom, eer, luister, schoonheid, wetenschap, enz. bevorderen onze natuurlijke neiging, daar wij dat alles te hoog schatten; ook een geringe kiel bedekt dikwijls gruwelijken hoogmoed, maar de koningen worden door hun vleiers in deze zonde, de wortel van alle kwaad, opgevoed. (J. LANGE).

3) Allen worden naakt geboren, niemand komt met purper ter wereld; dat werkt echter lang zo goed niet als het andere, dat de koning evenals de bedelaar moet sterven.

15. Zo zegt de Heere HEERE omtrent Assur, nadat Hij dien op de vroeger beschrevene wijze heeft doen vallen: Ten dage, als hij ter helle nederdaalde, maakte Ik een treuren, Ik bedekte om zijnentwil den afgrond, den onderaardsen waterschat, die de bronnen voedt (vs. 4) van treurigheid daarover, dat zij zich voortaan niet daarheen, waar hij gewoon, en zoals het hem lief was geworden, uitstorten kon; en Ik weerde de stromen van dien, en de grote wateren werden geschut, zodat zij als opgesloten waren; en Ik maakte den Libanon om zijnentwil zwart, en al het geboomte des velds was om zijnentwil bewonden, hing neer van dorst.

De Profeet slaat de sterkste tonen aan, om den groten val van Assur op de indrukwekkendste wijze den koning van Egypte op het hart te drukken. Op den dag, dat hij ter helle nedervaart, bedekt een rouwgewaad de gehele natuur, de rivier hult zich in duisternis, zodat hare stromen in den loop ophouden, de witte Libanon wordt veranderd in zwartheid en alle bomen des velds versmachten.

In droefheid zondert men zich gewoonlijk af en trekt men zich terug; het witte gewaad wordt tot een nauwen zak, en zo neemt dan ook de rivier hare wateren, die zich tot hiertoe vrolijk uitstortten, en uitbreidden, weer tot zich.

Jehova verordent een dag van straf, en op dezen wordt vooreerst die oude Goddelijke bijstand en zegen aan de Assyrische macht ontnomen, de Goddelijke bronnen en fonteinen van heil verdrogen; de Heere bedekt met treurigheid de rivier, zodat zij ophoudt te stromen.

De Libanon, de grote volkentuin Gods, geraakte in verwarring, en de kleinere staten, die zich aan Assur vastklemden, misten hun machtige bescherming. Het statenstelsel had zijn evenwicht verloren.

16. Van het geluid zijns vals deed Ik de Heidenen a) beven, als Ik hem ter helle deed nederdalen, met degenen, die in den kuil nederdalen; en alle bomen van Eden, alle onaanzienlijke en aanzienlijke vorsten, de keur en het beste van Libanon, alle bomen, die water drinken, alle edelen troostten zich in het onderste der aarde over zijn lot.

a) Jes. 14:9.

17. Diezelve daalden ook met hem neer ter helle, tot de verslagenen van het zwaard, die hij in zijne oorlogen had omgebracht; en die zijn arm geweest waren, die onder zijne schaduw in het midden der Heidenen gezeten hadden. Die hem ter zijde stonden, en onder zijne bescherming zich hadden verlustigd, terwijl hij nog in heerlijkheid stond (vs. 6), moesten zich ook laten welgevallen, zijn lot in zijnen val met hem te delen.

Terwijl op aarde alle volken over den val van Assyrië beven, omdat zij daardoor aan de vergankelijkheid van alle aardse grootheid en aan hunnen eigen ondergang worden herinnerd, troosten zich de bewoners der benedenwereld daarmee, dat de Assyriër nu hun lot deelt (Jes. 14:9 vv.). Alle bomen van Eden zijn alle machtige en heerlijke vorsten, wier begrip vervolgens nog versterkt wordt door de bijvoeging "de keur en het beste van Libanon. " Zij troosten zich omdat zij met Assur in de onderwereld zijn gevaren, en hij dus geen voorrang boven hen heeft. Daar komen zij tot de "verslagenen van het zwaard", d. i. tot de vorsten en volken, die Assur in oorlogen tot stichting zijner wereldmacht heeft omgebracht.

Het "met hem" is zoveel als "niet minder dan hij. " Het betekent niet het gelijktijdige, want zij zijn bij zijne aankomst reeds in de hel, maar het gelijke in maat. De vazallen des konings zijn hem in den ondergang reeds voorgegaan; hij sluit de rij en wordt door de overige deelgenoten in de onderwereld ontvangen.

18. Wien zijt gij alzo, o Faraö, om nu weer de aanspraak aan u (vs. 2) weer op te nemen, gelijk in heerlijkheid en grootheid, onder de bomen van Eden? waarlijk gij zijt niet heerlijker dan te voren Assur was, u wacht hetzelfde lot, dat hem heeft getroffen; ja gij zult nedergevoerd worden, met de bomen van Eden, tot het onderste der aarde; in het midden der onbesnedenen, der goddeloze Heidenen, tot welke gij inderdaad ook behoort, zult gij liggen, met de verslagenen door het zwaard. Dat wat in Assurs voorbeeld wordt aangetoond, is Faraö, en zijne ganse menigte, spreekt de Heere HEERE.

"Wien zijt gij gelijk in heerlijkheid en grootheid?" vraagt de Profeet nog eens aan Faraö, nadat hij door zijne voorstelling van Assur het ware antwoord geheel heeft voorbereid. En dat

is: in het gezegde is reeds openbaar geworden, dat heerlijkheid en grootheid voor den val niet kan bewaren, integendeel, wanneer zij misbruikt wordt, brengt zij tot den val.

De besnijding maakt zeker een onderscheid in den dood, maar niet die, welke in het vlees geschiedt; wel het besneden hart, en dat kunnen tot op zekere hoogte ook diegenen hebben, die als Heidenen eigenlijk tot de onbesnedenen behoren.

Ziet, hoe ellendig hij daar ligt; ziet, waartoe al die pracht en hovaardij gekomen is. Grote mannen en grote menigten met de grote figuur en het groot geraas, dat zij in de wereld gemaakt hebben, wanneer God komt om met hen te twisten, worden spoedig klein. Alzo is Faraö en al zijne menigte. Het is beter een nederige boom van rechtvaardigheid te zijn, dragende vruchten tot ere van God en tot welzijn der mensen, en ten laatste overgeplant te worden in den tuin Gods daarboven, om daar eeuwig te bloeien, dan een geprezen ceder te zijn en ten laatste neer te vallen; een van de machtigsten der aarde te zijn, en in het helse vuur te dalen. De goddeloze is dikwijls gezien, bloeiende gelijk de ceder, en takken uitspreidende als de groene laurier, maar hij gaat spoedig voorbij en zijne plaats wordt niet meer gevonden. Laat ons letten op den rechtvaardige en zien op den oprechte, want het einde van dien man zal vrede zijn. .

HOOFDSTUK 32.

WEEKLACHT OVER EGYPTE.

XII. Vs. 1-16, Nog eens, en wel tengevolge van bijzondere aanleiding en om aan Zijn volk ene bijzondere geloofsversterking te geven, bezegelt de Heere door Ezechiëls mond den val van Faraö en van de Egyptische macht. Hij laat hem twee rouwklachten uitspreken, waarvan de eerste, die hem op den dag der nieuwe maan (vs. 1) is ingegeven, over den val van Faraö en zijn volk, de tweede die op den dag der volle maan is gehoord, over de verstoting van Faraö en zijn volk in de hel handelt. Wat nu in de eerste plaats het hier voor ons liggende eerste doden gezang aangaat, stelt dit eerst voor, wat Faraö vroeger geweest is, en wel zo, dat daardoor niet alleen zijne grootheid en heerlijkheid geschilderd wordt, maar ook de zonde wordt gekarakteriseerd, om welke nu het gericht van God zal treffen (vs. 2). Dit gericht nu bestaat daarin, dat God een net over hen zal uitwerpen, en hem door enen groten hoop volks in het net zal drijven, om gevangen en aan land getrokken te worden. Daar ligt hij nu op het vlakke veld ten spijze voor de vogelen des hemels en voor het wild gedierte der aarde, met zijne trotse hoogte de diepten vervullende, het land, dat hij te voren met zijne wateren overstroomde, nu met zijn bloed kleurende tot aan de bergen, en alle kanalen er mede vervullende (vs. 3-6). Wanneer hij aldus in den nacht des doods wordt uitgeblust, zullen zon, maan en sterren hun schijnsel verbergen, zodat het duister wordt over Egypteland. Vele volken echter, tot welke de mare van zijnen val doordringt, zullen zich ontzetten en een schrik zal hun koningen aangrijpen (vs. 7-11). Hij, die dit Godsgericht zal volbrengen, is de koning van Babel met zijne machtige scharen; eerst door gehele wegruiming van Faraö en zijne gedierten, die het water troebel maken, kan het met Egypte beter worden (vs. 11-15), Dit Is het klaaglied, zoals het te zijner tijd zal worden gezongen (vs. 16).

1. Het gebeurde ook in het twaalfde jaar, sedert Jojachins wegvoering, dat van Pasen 587 tot dat in 586 v. C. liep, in de twaalfde maand, op den eersten der maand Adar (Ex. 12:2 het einde van Februari of begin van Maart 586) dat het woord des HEEREN tot mij geschiedde, zeggende:

Het was 21 maanden na den in Hoofdst. 31:1 genoemden termijn, bijna 2 maanden, nadat de Profeet het bericht van Jeruzalems verwoesting had ontvangen (33:21). In den tijd der 1 3/4 jaar tussen het woord Gods, dat voor ons ligt en het voorafgaande, valt behalve de verwoesting van Jeruzalem zelf ook die door Jeremia’s mond (Jer. 42) verbodene vlucht van het overblijfsel van Juda naar Egypte.

Egypte was nog de enige macht op het vaste land, die waande de macht der Chaldeën met goed gevolg te kunnen weerstaan, en de hoop der Joden, die de stem des Profeten niet gehoorzaamden, steunde voornamelijk op Faraö Hofra. Daar bekrachtigt de Heere nog eens door den mond van Ezechiël den op handen zijnden val van Faraö en van Egypte’s macht door deze beide lijkzangen.

De aanleiding der beide klaagliederen van ons hoofdstuk was waarschijnlijk het bekend worden der klaagliederen van Jeremia in de landen der ballingschap. Deze klaagliederen

treden vertroostend het dubbele klaaglied van Ezechiël over Faraö en Egypte ter zijde. Het voerde Israël tegemoet, dat het volk Gods ook in zijne diepste ellende een bijzonderen voorrang had boven de macht der wereld, die schijnbaar ver boven hen verheven was, en hier in Egypte zich vertoont. Wat deze macht toch nu nog heeft, dat zal haar spoedig worden ontnomen, en terwijl Juda, nadat het de smarten des doods geleden heeft, ene vrolijke opstanding wacht, blijft zij, wat haar betreft in den dood liggen en aan gindse zijde der duisternis schijnt voor haar geen licht.

2. Mensenkind! hef een klaaglied op (Ezech. 27:2) over Faraö, den koning van Egypte, en zeg tot hem, houd hem zijne boosheid voor, waardoor hij zich het gericht van den ondergang op den hals haalt: Gij waart enen jongen leeuw onder de Heidenen gelijk; gij werdt voor enen machtige onder de Heidenen (Hoofdst. 31:11) gehouden, en hieldt ook uzelven daarvoor; en gij waart toch veel meer, gelijk reeds in Hoofdst. 29:3 van u gezegd is, als een zeedraak a) in de zeeën, en braakt voort in uwe rivieren, en beroerdet het water met uwe voeten door omwoeling van het slijk, en vermodderdet hunlieder rivieren (Hoofdst. 34:18).

a) Ezech. 29:3.

Het beeld van den jongen leeuw past op elken krijgszuchtigen vorst, het beeld van den Nijldraak (den krokodil) past enkel op den koning van het Nijlland. Dit wordt daarom ook uiteengezet. Schilderachtig wordt de krokodil afgemaald, die den Nijl troebel maakt, maar gevreesd wordt Faraö, die met zijne krijgszucht de sluimerende driften, (het slijk) onder zijne volken in beweging brengt. Juist deze uitwerking van zijnen hoogmoed wordt hier op den voorgrond geplaatst, omdat daardoor ook de overgeblevenen van Israël werden verleid.

Daar ieder klaaglied zich moet richten naar het wezen en de waarde des gevallenen, zo gaat dit dadelijk uit van de vraag, of Faraö, gelijk men in de eerste plaats van enen koning verwacht, werkelijk aan enen jongen leeuw onder de volken gelijk Was, daar hij toch eerder te vergelijken was met een krokodil, die met muil en poten de stromen, de frisse wateren en levensbronnen der volken verdierf en omwoelde, en al wat rein was troebel maakte. Wanneer hij nu niets is dan dat, zo moet hij ook een einde hebben als een monster.

3. Alzo zegt de Heere HEERE: Ik zal wanneer Ik nu Mijn gericht over u zal laten gaan, daarom Mijn net over u uitspreiden door ene vergadering van vele volken; die zullen u optrekken in Mijn garen (Hoofdst. 12:13; 17:20).

De volken bestraffen de zonde van Faraö, die hij aan zijn eigen volk heeft begaan; bij "ene vergadering van vele volken" kan gedacht worden aan het Chaldeeuwse leger en zijne volken, of ook aan de volken, die de Chaldeën gevolgd waren, en Egypte beoorloogden.

4. Dan zal Ik u met dit Mijn garen laten op het land, op het droge trekken, Ik zal u henen werpen op het open veld; en Ik zal al het gevogelte des hemels op u doen wonen, en het gedierte der ganse aarde van u verzadigen (Hoofdst. 29:4 v. 31:12 v.).

5. En Ik zal uw vlees, waaronder ook dat van uw krijgslieden, die met u zijn omgekomen, begrepen is, henengeven op de bergen, en de dalen met uwe hoogheid, waarop gij u zozeer verhieft, vervullen.

God wil het kolossale lichaam van Faraö op de droge aarde werpen, waar het moet omkomen, en de vogelen des hemels en de dieren op aarde verzamelen, dat zij het verteren; zijn ontzaglijk lichaam, op de aarde uitgestrekt, zal berg en dal vervullen.

Faraö's trotse hoogte, waarmee hij de diepte zal vullen, vormt hiermede ene fijne tegenstelling.

6. En Ik zal het land, waarin gij zwemt (liever: het land uwer overstroming, d. i. het land, dat gij vroeger met uwe wateren (vs. 2) overstroomdet), van uw bloed drenken tot aan de bergen; en de stromen of laagten zullen van u vervuld worden.

Evenals de natuurlijke krokodil met het water overstroomt, wat hem omgeeft, zo Faraö met zijne krijgsmacht de volken. De tegenstelling tot deze stromen, die op aarde worden uitgegoten, vormen de stromen van Faraö's bloed, waarmee hij de aarde moet drenken.

Bij de beschrijving, die tot het wonderbare klimt, daar het bloed tot aan de bergen zal reiken, is het den Profeet om de zaak te doen, op het beeld komt het minder aan.

7. En als Ik u zal uitblussen, zal Ik den a) hemel bedekken, en zijne sterren zwart maken; Ik zal de zon met wolken bedekken, en de maan zal haar licht niet laten lichten (Jes. 13:10).

a) Joël 2:3.

8. Alle lichtende lichten aan den hemel, die zal Ik om uwentwil zwart maken; en Ik zal ene duisternis over uw land maken, spreekt de Heere HEERE 1).

1) Faraö is in zijne heerlijkheid een heerlijk schijnend licht. Bij het uitblussen van het licht verliezen de hemellichten hunnen glans, gelijk in 't algemeen bij grote politieke katastrofen en het daarmee verbonden oneindige wee de hemellichten als het ware schijnen uitgedoofd te zijn. (Amos 8:9 vv. Openb. 6:12.

Ik zal maken, dat alles somber en droevig zich vertoont, of Ik zal ene algemene droefheid veroorzaken. Want aan mensen in grote verdrukking en droefheid schijnt alles duister en droevig toe, en het licht schijnt niet anders dan ene glimmende duisternis. En daarom is het gebruikelijk een staat van droefheid uit te drukken, door dat de hemel duister en de sterren bedekt zijn.

Bij het "als Ik u zal uitblussen" (vs. 7) is Faraö gedacht als ene ster aan den hemel van de eerste grootte, evenals in Jes. 14:12 de koning van Babel wordt voorgesteld als ene helder schitterende morgenster. De zin van het over de verduistering der overige hemelstreken gezegde is echter niet uitgeput met de opmerking, dat nu alle licht voor Egypte uitdooft, en de

duisternis van geheel hopeloze toestanden voor het land begint; integendeel ligt de voorstelling van den dag des Heeren ten grondslag, van den gerichtsdag Gods, bij welken de lichten des hemels hun schijnsel verliezen (Hoofdst. 30:3 Joël 2:10). Deze dag breekt aan voor Egypte met den val van Faraö, en bij hem worden de lichtende sterren des hemels verduisterd, zodat het land van Faraö duister wordt. Egypte toch is ene wereldmacht door Faraö vertegenwoordigd, die met zijnen val in verband staat; de val van elke wereldmacht is echter een voorteken en voorspel van den val van elke anti-goddelijke wereldmacht aan het einde der tijden.

9. Daartoe zal Ik het hart van vele volken verdrietig maken, als Ik uwe verbreking onder de Heidenen zal brengen in de landen, die gij niet gekend hebt.

10. En Ik zal maken, dat zich vele volken over u ontzetten, en hunnen koningen zullen de haren over u te berge staan, als Ik Mijn zwaard, over u, o Faraö, zal zwaaien voor hun aangezichten, zodat zij daaraan een voorbeeld moeten nemen (Hoofdst. 31:14); en zij zullen elk ogenblik sidderen, een ieder voor zijne ziel, ten dage uws vals.

De rouw in de natuur (vs. 7) is alleen de uitdrukking der geheel met haar overeenkomende ontzetting, die bij het bericht van Egypte's smadelijken ondergang de volken aangrijpt, en wel is het puin van Egypte's oude heerlijkheid, verstrooid onder de volken. zelf de ongeluksbode.

Wanneer God Zijn zwaard over Faraö zwaait, zal het den koningen der andere volken zijn, alsof het voor hun eigene ogen over hen zelf werd gezwaaid.

Zij schrikken op, ieder ogenblik bezorgd voor eigen leven.

De Heere heeft er een welgevallen in, schrik in te boezemen, opdat Hij het vertrouwen des vleses verbreke. (HEIM en HOFFMANN).

Verschrikt worden is nog niet opgewekt worden, en opwekking zonder verlichting des Geestes is geestelijk geraas, zonder geestelijk leven.

11. Want, om degene wederom te noemen, door wien uw val zal worden teweeg gebracht (Hoofdst. 30:10), zo zegt de Heere HEERE: Het zwaard des konings van Babel zal u overkomen.

Het eigenaardige in dit vers is het uitdrukkelijk noemen van het werktuig des Goddelijken gerichts, van den man, die in werkelijkheid reeds het zwaard opheft om het tegen Egypte te zwaaien.

12. En Ik zal uwe menigte (Hoofdst. 31:2-18) vellen door de zwaarden der helden, die al te zamen de a) tirannigste der Heidenen zijn (Hoofdst. 31:12); die zullen de hovaardij van Egypte verstoren, en hare ganse menigte zal verdelgd worden.

a) Ezech. 28:7.

13. En Ik zal al hare beesten verdoen van bij de grote wateren; en geen mensenvoet zal ze meer beroeren, en gene beestenklauwen zullen ze beroeren.

Deze dieren zijn de machtigen van Egypte naast Faraö, den krokodil, den koning der waterdieren-de machtigen, die het water troebel maken, de bevolking ophitsen.

Wanneer wij dit vers in een letterlijken zin nemen, dan is de zin dat de paarden van Egypte zouden verteerd worden in den veldslag en het andere vee, dat gewoon was te weiden in de landen langs den Nijl, zouden gedood of weggevoerd worden als een buit. Maar als wij het in enen vergelijkenden zin nemen, zo moeten door de beesten deszelfs legers verstaan worden, welke de naburige volken destijds ontrust hadden; maar die nu zoals hier gezegd wordt, hen niet meer zouden ontrusten; want dit is de zin van het laatste deel van dit en van het naast volgende vers. (ENG. GODGELEERDEN).

14. Dan zal Ik hunlieder wateren doen zinken, terwijl het opgewoelde slijk weer nederwaarts gaat, en Ik zal hunlieder rivieren doen gaan als olie (Job 29:6), spreekt de Heere HEERE.

15. Als Ik Egypteland zal hebben gesteld tot ene verwoesting, en het land van zijne volheid zal woest zijn geworden, als ik geslagen zal hebben allen, die daarin wonen: alzo zullen zij weten, dat Ik de HEERE ben.

De Profeet overziet den gansen toestand van Egypte in zijnen toekomstigen vorm. Er moet vóór alles ene grondige verootmoediging een geheel verbreken der heidense macht plaats hebben, voordat aan een beteren toestand kan worden gedacht, en die periode kan beginnen welke reeds in Jes. 19 ook voor Egypte als tijd der genade is voorzegd. Niet alleen ene van hoogst machtige hand uitgaande vernietiging van Egypte's macht in 't algemeen zal tot dat doel leiden, maar ook in 't bijzonder zulk ene uitroeiing, dat geen voet meer de wateren van den Nijl zal troebel maken. Het laatste slaat op vs. 2, waar het troebel maken van het water voorkomt, om den wilden, woesten trots en overmoed aan te wijzen. Het is juist deze richting, welke radicaal moet worden gebroken, opdat Egypte niet meer als een tegen God oproerig rijk voorkome, maar als een rijk, waarin zich Zijne heerlijkheid openbaart. Olie is het beeld van Goddelijken zegen (Deut. 32:13). Stromen, die als olie vloeien, zijn dezulke, welke in plaats van water olie bevatten, zo vruchtbaarmakend zijn, als gaven zij olie.

Dit beeld is zeer opmerkelijk voor Egypte, daar dit land al zijne vruchtbaarheid aan den Nijl te danken heeft. Terwijl door Faraö haar water wordt omgewoeld en troebel gemaakt, wil de Heere na den val van Faraö de wateren van den stroom, die aan het land zegen geeft, doen helder worden en hun stromen met olie laten vloeien. Het helder gemaakte water en de stromende olie zijn beelden van de levensmacht van Gods woord en Geest; deze zegen zal echter eerst dan over Egypte komen, wanneer zijne natuurlijke macht vernietigd is.

Wil men het eerste letterlijk opvatten, en o. i. is hiervoor veel te zeggen, dan geeft dat aan dat de wateren slechts langzaam zouden vlieten en evenzeer het beeld van treurigheid en gedruktheid van wege alle de ellende zouden vertonen.

Wel is olie in de Heilige Schrift het beeld van de macht en de kracht des H. Geestes, maar het blijft de vraag, of het ook hier in dien zin moet worden opgevat.

16. Dat, wat in het voorgaande is aangekondigd als het lot, dat Egypte wacht, is het klaaglied, en dat zullen zij klagelijk zingen, gelijk het houden van klachten over de doden voornamelijk ene zaak der vrouwen is (Jer. 9:17 v.); de dochteren der Heidenen zullen het klagelijk zingen; zij zullen het klagelijk zingen over Egypte en over hare ganse menigte, omdat het zulk een droevig einde heeft genomen, spreekt de Heere HEERE.

Het klaaglied van den Profeet is gene ijdele fantasie, maar het voorbeeld van een klaaglied, dat eens werkelijk zal gezongen worden. De volken zullen het eens over Egypte aanheffen, en dan zal het onderscheid tussen enen dichter en enen Profeet duidelijk worden. In Hoofdst. 19:14 werd hetzelfde van het klaaglied over Juda gezegd; ten opzichte daarvan is het klaaglied nu reeds tot een klaaglied geworden. Zo zal het ook met betrekking tot Egypte geschieden. De dochters der Heidenen zijn zij zelf, als dochters of maagden gedacht. Onder dit beeld komen zij hier voor, omdat de rouwklacht een vrouwelijk karakter draagt, en omdat het in het dagelijks leven gewoonte was, dat de klaagzangen door vrouwen werden gezongen.

Klagen neemt de smart niet weg, maar zij openbaart zich in klachten.

17.

XIII. Vs. 17-32. De tweede dodenklacht, den Profeet veertien dagen later op- en ingegeven (vs. 17) is "een dof, zwaarmoedig graflied, dat de grote tragedie besluit, " en bestaat in den grondtekst uit zes regelmatige strofen (vs. 19-21, 22 en 23, 24 en 25, 26-28, 29 en 30, 31 en 32), waarin het eentonige, gelijkvormige, zware karakter der klaagliederen zich geheel en al uitspreekt. Den Profeet wordt gezegd, niet alleen, dat hij over Egypte moet klagen, maar dat hij het door zijn dodenlied zelf in de vernietiging doe nederdalen (vs. 18). Als het daarop gehoord wordt klinkt het dof en zwaar en eentonig, als een lied om alle heerlijkheid van Egypte te doen wegzinken in het graf der vergankelijkheid, en tevens doet de afgrond den kolk open, waarin Faraö met zijn gansen aanhang nederdaalt, en waar hij door degenen, die reeds daar zijn, nu tot de hunnen wordt gerekend (vs. 19-21). Daar liggen Assur, Elam, Mesech Tubal, Edom, alle vorsten van het noorden, en alle Sidoniërs (vs. 22-30). Faraö en zijne menigte komt dan ook bij deze (vs. 31 en 32).

17. Voorts gebeurde het in het twaalfde jaar, op den vijftienden der maand, die in vs. 1 werd opgegeven, d. i. ongeveer 4 weken vóór Pasen van het jaar 586 v. C. dat het woord des HEEREN tot mij geschiedde, zeggende:

18. Mensenkind! weeklaag over de menigte van Egypte, en doe zedoor die weeklacht nederdalen, (haar en de dochteren der prachtige, der beroemde Heidenen, de inwoners der andere machtige volken vs. 22 vv.) in de onderste plaatsen der aarde, bij degenen, die in den kuil zijn nedergedaald (Hoofdst. 26:20; 31:16).

Met de weeklacht, of door middel van haar moet Ezechiël Egypte's menigte in de hel nederstoten. Het klaaglied is Gods woord, en heeft als zodanig de kracht, om te bewerken, wat het zegt. Door de dan volgende gelijkstelling van Egypte met alle reeds nedergestorte volken, wier optelling de middelste strofen van het lied vormt, wordt de klaagzang uitgebreid tot een graflied op den val van alle heidense wereldmachten.

De overige volken zijn reeds in de hel; de profetie behoort reeds tot een tijd, dat van de tegenstanders der Chaldeën nog alleen Tyrus en Egypte op het toneel waren, al het overige was reeds weggenomen. De Profeet moet echter de reeds afgezondenen met het eerst weg te zenden Egypte als het ware ten tweede maal wegdoen, daar hij het gehele proces opnieuw voorstelt. Ook ten opzichte van Egypte heeft het nederzenden alleen een voorstellend karakter. Evenals Ezechiël daar voorstelt, wat de Heere nog doen zal, het toekomstige proces voorstelt, zo houdt hij omtrent de overige volken voor wat reeds geschied is, en verenigt hij alzo wat inwendig bij elkaar behoort tot één imponerend geheel: het grote gericht der volken door Nebukadnezar, den knecht des Heeren. De "dochteren der prachtige Heidenen" zijn deze volken zelven, als maagden of dochters gedacht (vs. 16) pronkende in den bloei der jeugd, en lieflijk om aan te zien.

19. Het graflied, dat ik volgens Goddelijk bevel over Egypte aanhef, is het volgende: Boven wien zijt gij lieflijk, daar gij meendet boven alle andere volken verheven te zijn (Jes. 14:11)? 1) daal neer, zo heet het thans, en leg u bij de onbesnedenen, boven welke gij niets voor hebt.

1) Antwoord: "Boven niemand" (vgl. Hoofdst. 31:2). Gij zijt niets aangenamer voor God, dan enig ander volk, dat door den Heere ter dood veroordeeld is.

Ook die andere volken, die vervolgens worden genoemd, waren eens heerlijke volken, en zijn toch nu voorwerpen van afschuw en ontzetting. Nu gaat ook over Egypte het bevel van God, om zich in de onderwereld bij de overige onbesnedenen te begeven. In de uitdrukking "onbesnedenen" ligt de reden, waarom dit bevel wordt gegeven, en de schoonheid van Egypte ene vergankelijke is. Met de heidense macht is de idee van ondergang noodzakelijk verbonden; het is de Goddelijke bepaling omtrent het Heidendom, dat het zich in zijne sterkte niet zal staande houden, en één gemeenschappelijk lot alle die rijken te zamen wacht.

Of de Egyptenaren ook de besnijdenis hadden, is ene vraag, die hier niet behoort; in den zin, waarin Ezechiël de besnijdenis neemt, waren de Egyptenaars onbesneden, al hadden zij de gewoonte om hun vlees te besnijden.

20. In het midden der verslagenen van het zwaard zullen zij, de Egyptenaars, vallen; zij is aan het zwaard overgegeven 1); dat zwaard is reeds opgeheven door hem, wien het gegeven werd (Hoofdst. 21:11; 31:11); trek haar henen (liever: het rukte haar weg) met al hare menigte 2).

1) Egypte moet met de overigen uit den bloedigen beker drinken en daarna wordt het overgegeven aan het zwaard; aan het zwaard des oorlogs, maar in Gods hand het zwaard der gerechtigheid, wordt het overgeleverd om openbaarlijk gericht te worden.

2) Dat is naar de hel, naar de onderste plaatsen der aarde. Het oordeel is zeker. Egypte zal zo zeker vernietigd worden en hare menigte zo zeker door het zwaard worden weggerukt, dat het bevel hier wordt uitgesproken, om ze heen te trekken naar de plaats, waar de afgestorvenen zijn met degenen, die reeds vroeger door het zwaard zijn gevallen.

21. De machtigste der helden uit de later op te noemen volken (vs. 22 vv.) zullen hem, zullen Faraö, met zijne helpers of bondgenoten (Hoofdst. 30:5), toespreken, uit het midden der hel; zij, de Egyptenaars, zijn nedergedaald, de onbesnedenen liggen er, verslagen van het zwaard (vgl. Jes. 14:9 en 10).

Hiermede wordt nogmaals herinnerd aan het geheel gelijke lot van Egypte met de overige door God geoordeelde volken. Juist deze gelijkstelling houden zij den overmoedigen Faraö tot zijne verootmoediging voor vol van leedvermaak.

Het is opmerkelijk, dat de besnedenen; tot welke Faraö met zijne menigte zou komen tien malen (vs. 19, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 en 32) in dit graflied worden genoemd. Werd nu reeds vroeger te kennen gegeven, dat het graflied op de heidense wereldmacht in ‘t algemeen doelt, in Faraö en zijn rijk en Egypte dus alleen haar toppunt en hare hoogste volmaking zo uitvoerig wordt behandeld, dat zeven woorden Gods na elkaar aan hem worden gewijd, zo ligt het hier ook voor de hand, zich hier dat toppunt der Gode vijandige wereldmacht te herinneren, welke in den persoonlijken Antichrist en zijn rijk openbaar wordt. Deze telt bij zijn eerste optreden nog 10 koningen als vazallen of helpers, totdat deze vervolgens hun rijk aan het dier d. i. den Antichrist geven, om het werk der laatste wereldmacht tot gehele volvoering te brengen (Openb. 17:12 v. 18). In vs. 22-30 worden zeven volken genoemd, bij welke Faraö zal worden gevoegd: (Assur, Elam, Mesech en Tubal, Edom, alle vorsten van het noorden, en alle Zidoniërs); en ook dit getal openbaart zich aan het dier met de 7 hoofden (Openb. 13:1; 17:3). Wij zullen aan het slot der afdeling over deze typische betekenis van Faraö en zijn rijk nog uitvoeriger handelen; het recht, om zulk ene aan te nemen en verder te ontwikkelen, is ons reeds daardoor gegeven, dat Ezechiël zich hier dikwijls aansluit aan hetgeen Jesaja ten opzichte van den koning van Babel uitspreekt, waarmee wordt te kennen gegeven, dat bij beide Profeten, wat het laatste doel van hun voorzegging aangaat, niet over het geschiedkundig Babel, noch over het geschiedkundig Egypte wordt gehandeld, maar over de wereldmacht van den laatsten tijd.

Het is merkwaardig, dat Juda en Jeruzalem, welke toen ten tijde, of kort te voren ten uiterste vernield en verwoest waren, nochthans niet genoemd werden onder de volken, die Egypte in den kuil verwelkomden. Want alhoewel zij dezelfde dingen lijden, die deze volken leden en dat van dezelfde hand, zo veranderden nochthans het goedertieren oogmerk hunner verdrukking en derzelver gelukkige uitkomst ten laatste, en de lankmoedigheid, die God nog voor hen over had, de hoedanigheid daarvan. Het was voor hen niet een nederdalen in den kuil, gelijk het was voor de heidenen.

22. Daar is Assur met haren gansen hoop, met al haar volk, zijne graven zijn rondom hem; zij zijn allen verslagen, gevallen door het zwaard.

23. Welker graven gesteld zijn in de zijden des kuils, in den diepsten kuil (Jes. 14:15), en haar hoop, haar volksmenigte, is rondom haar graf, rondom het graf des Heersers; zij zijn allen verslagen, gevallen door het zwaard, nadat zij gedurende langen tijd zulk ene macht geweest zijn, die enen schrik gaven in het land der levenden.

Assur staat aan het hoofd als het schitterendst voorbeeld van menselijke ten verderve bestemde grootheid. In dit opzicht werd hij reeds in Hoofdst. 31 aan Faraö als een spiegel zijner toekomst voorgehouden. Ook daarom moet hij aan het hoofd staan, omdat hij de rij der offers van het Chaldeeuwse volken gericht opende.

Vermits Assur de eenheid van alle leden des volks persoonlijk voorstelt, daar hij de persoonlijkheid des volks in zich omsluit, zo heeft hij juist daarom zovele graven, want alle graven zijns volks zijn zijne graven, en toch heeft hij een bijzonder graf voor zich, evenals de bezitter van een huis vele kamers hebben kan, die zijne kinderen bewonen, en toch ééne kamer voor zich zelven. De woonplaatsen der doden zijn typisch voorgesteld door de begraafplaatsen der lijken, maar zijn daarmee niet één. Het graf des lichaams kan worden verwoest, de woonstede der afgestorvene kan het niet worden.

De Assyrische macht heeft hare plaatsen in het uiterste einde der onderwereld, hare lijken worden in het sidderingwekkend gebied van de scheool of hel gevonden. Assur is het diepst in de hel gezonken om zijnen overmoed, om zijne vermetelheid, tot welke hij op den top van zijnen vroegeren glans is gestegen (Jes. 36:16 vv. 37:23 vv.).

Behalve Assur liggen daar ook de anderen als zodanigen, die hunnen dood door het zwaard vonden. Zulk een lot werd hun ten deel, niet alleen omdat zij onbesneden waren, maar ook omdat zij jaren lang door hun krijgsgeweld schrik om zich heen verspreidden; zij hebben naar het zwaard gegrepen, en zijn door het zwaard vergaan.

24. Daar is Elam (Gen. 10:22. Jer. 49:34 vv. Inl.) met hare ganse menigte rondom haar graf; zij zijn allen verslagen, de gevallenen door het zwaard, die onbesneden zijn nedergedaald tot de onderste plaatsen der aarde, nadat zij te voren machten op aarde waren, die hunnen schrik hadden gegeven in het land der levenden; nu dragen zij hun schande met degenen, die in den kuil zijn nedergedaald.

25. In het midden der verslagenen hebben zij haar ene legerstede gesteld onder hare ganse menigte, rondom hem, hunnen vertegenwoordiger, den koning, zijn hare graven; zij zijn allen onbesneden, verslagenen van het zwaard, omdat een schrik van hen gegeven is in het land der levenden; nu dragen zij hun schande met degenen, die in den kuil zijn nedergedaald; hij is geleid in het midden der verslagenen.

In sombere eentonigheid klinkt het graflied van den Profeet over de lijden der machtigste koningen en hun volken, bij welke Faraö en zijne menigte wordt geplaatst. Krachtig wordt het gemoed aangegrepen en de trots verootmoedigd door het gedurige "daar", wanneer de rede wijst op enen gevallen koning en zijne legerscharen, die schrik op aarde verbreidden, maar nu gevallen zijn door het zwaard en onder de verslagenen door het zwaard nederliggen. Wij zien

op een onafzienbaar veld van graven. De helden zijn nedergevallen op de zwaarden, welke hun verstijfde handen niet meer konden voeren, en met hun nedergevallen beenderen is de schuld bedekt, die zij op zich hebben geladen (vgl. vs. 27).

Het landschap Elymaïs omvat de tegenwoordige Perzische provincies Chusistan met Arabistan en het zuidelijk Lauristan. Het werd ten O. door Perzië en Parthië, ten N. door Medië, ten W. door Assyrië en Babylonië, ten Z. door de Perzische golf begrensd. Het kleinste westelijk gedeelte is ene voortzetting van het hete lage land van Babylonië, het grootste Noord-Oostelijk gedeelte is een bergland, dat uit verscheidene parallelle ketens bestaat, dat een deel van den westelijken rand van 't Perzische hoogland vormt. De grensrivier van het land naar de zijde van Babylonië is de Tiger, en de rivier, die Eufraat en Tiger verenigt, de Chat-el-Arab, die de Choaspes (thans Kercha) en de Pasitiger of Eulaeus (Ulai thans Koeren) opneemt. De Eulaeus scheidt Elam van het meer oostelijke Susiana; beide provincies worden echter veelal onder éénen naam begrepen, zoals dan ook Susan, waarvan de naam Susiana komt, in Dan. 8:2 tot Elam in den ruimeren zin wordt gerekend, maar bij de Grieken meestal beide te zamen Susiana genoemd worden. (D. VÖLTER).

Van den beginne krijgszuchtig, veroveringszuchtig (Gen. 14:1 vv.) blijven de Elymaeërs tot het laatste aan dit karakter getrouw, de Assyriërs onderwierpen Elam, zo dat zijne gevreesde boogschutters (Jer. 49:35) in het Assyrische leger voorkwamen (Jes. 22:6). Hieruit wordt tevens Elams plaats dadelijk achter Assur verklaard, en overeenkomstig die verhouding tot Assur is ook de bijna gelijke uitspraak over Elam gehouden.

26. Daar is Mesech, en Tubal, de Moschers en Tibarenen (Hoofdst. 27:13. Gen. 10:2 #Ge) met hare ganse menigte; rondom hem zijn hare graven; zij zijn allen onbesneden, verslagenen van het zwaard, omdat zij hunnen schrik gegeven hebben in het land der levenden.

27. Maar zij liggen niet met de helden, die onder de onbesnedenen gevallen zijn; die ter helle zijn nedergedaald met hun krijgswapenen, en welker zwaarden men geleid heeft onder hun hoofden; welker ongerechtigheid nochtans op hun beenderen is, omdat der helden schrik in het land der levenden geweest is.

Mesech en Tubal komen hier evenals in Hoofdst. 38:2 vv. als ene Noordse macht in aanmerking, welke in haren strijd tegen het rijk Gods bezwijkt; zij wordt hier profetisch voorgesteld als ene, die reeds aan het gericht des doods is overgegeven. De Profeet zegt van haar hetzelfde wat vs. 22 v. van Assur en vs. 24 v. van Elam hebben gezegd.

Het karakteristieke en wat hier in aanmerking komt bij deze geweldhebbers is de overmoed, de onderdrukking van anderen, de misdadige opstand tegen God. Als gedenkteken hunner misdaden zijn hun hun wapenen, hun zwaarden medegegeven-ene zinspeling op de gewoonte, om den gevallen helden hun wapenen in het graf mede te geven. Volgens de gedachte der oudheid lag daarin een bijzonder eerbewijs aan de gestorvenen. Van het ethisch standpunt van den Profeet ligt in die gewoonte juist een getuigenis tegen zulke machthebbers en geweldigen. De wapenen, de werktuigen des gewelds, zijn alzo gedenktekenen van hun misdaad, en deze

bedekken nog zelfs hun beenderen; onafscheidelijk zijn zij en hun misdaad met elkaar verbonden, het is alsof zij die zelfs in den dood niet konden loslaten.

De reden, waarom de gedachte in de eerste plaats omtrent Mesech en Tubal wordt uitgesproken, ligt misschien daarin, dat juist bij deze volken, de door den Profeet als betekenisvol genoemde gewoonte heerste, om de gevallen krijgslieden met hun wapenen te begraven, in welke zij als het ware hun misdaad bij zich hadden, zodat schuld en straf in het graf zijn verenigd. Zij zijn gelijk het geslacht van Kaïn, dat den broedermoord van zijnen stamvader Adam tot ere rekende.

Sommigen vatten deze woorden vragend op, maar o. i. ten onrechte. Deze Noordse horden, die nimmer een geregelden krijg voerden, zouden ook niet in de aarde dalen op krijgsmans wijze, zouden niet met het zwaard onder het hoofd begraven worden. De macht, die hier bedoeld wordt, is ene Noordse macht, die zich tegen de komst van het Godsrijk stelt en waarvan Ezechiël nu op profetische wijze spreekt.

28. Gij ook, Egypte, dat naar uwe ganse natuur een van de tot hiertoe genoemde zijt, zult verbroken worden in het midden der onbesnedenen, en zult liggen met de verslagenen van het zwaard.

Hier wordt de Egyptenaar aangesproken, en gezegd, dat ook hem hetzelfde lot zal treffen. Door deze aankondiging midden in de optelling der reeds in de Scheool gevarene volken wordt echter het doel dezer optelling weer in het geheugen geroepen.

Hoe geheel anders zouden onwedergeborene wereld-historieschrijvers van alle dergelijke helden oordelen, dan God hier! Alleen de Bijbel bevat ware wereldgeschiedenis.

29. Daar is Edom, als mede tot hen behorende, hare koningen en al hare vorsten, die met hunlieder macht geleid, gevoerd zijn bij de verslagenen van het zwaard; diezelve liggen met de onbesnedenen en met degenen, die in den kuil zijn nedergedaald.

30. Daar zijn de geweldigen van het Noorden, zij allen, en alle Zidoniërs die met de verslagenen zijn nedergedaald, beschaamd zijnde van wege hunnen schrik, die uit hun macht voortkwam, en zij liggen onbesneden bij de verslagenen van het zwaard, en dragen hun schande met degenen, die in den kuil zijn nedergedaald.

Het gezichtspunt wordt in vs. 29 v. profetisch. Reeds ziet Ezechiël ene reeks van volken, aan welke hij verderf had aangekondigd, eveneens in dat lot delen. Bij Edom noemt hij koningen en vorsten nevens elkaar, in zo verre namelijk volgens zijne instellingen nevens de koninklijke waardigheid Phylarchen, stamvorsten of hoofden van geslachten (Gen. 36:1 vv.) daar bestonden. De vorsten van het noorden moeten nader worden bepaald door de bijvoeging "en alle Zidoniërs"; diensvolgens moet aan het noorden van Palestina worden gedacht, en dus het Bijbelse Aram met zijne vele afzonderlijke staten en vorsten bedoeld zijn (Jer. 49:23 vv.), waarbij nog in ‘t bijzonder Zidon d. i. Fenicië geplaatst wordt als voornamelijk uitstekende en door de profeten bijzonder bedreigd.

Misschien wordt hier ook de toekomst vooruitlopende gewezen op Babel en Gog, alsmede op Gomer en Thogarma (vgl. Hoofdst. 38:2, 6). Want Faraö zal in het dodenrijk ook diegenen eens zien, die na hem zullen zijn ten grave gedaald.

Brengen wij Mesech en Tubal (vs. 26) tot één, zo worden 6 heidense volken genoemd: Assur, Elam, Mesech-Tubal, Edom, de vorsten van het Noorden, (vgl. Jer. 25:26 en 51:27), Zidon; en rekenen wij daarbij Egypte, zo zijn er zeven; dit is zeer gepast, daar bedoeld wordt het lot van geheel het heidendom uit te spreken.

Ook in de zamenvoeging kan een principe worden opgemerkt: Assur, Elam, Mesech-Tubal vertegenwoordigen de grote en afgelegene wereldmachten, Edom, de vorsten van het Noorden, en Zidon de vorsten aan Israëls grenzen in het Zuiden en het Noorden.

Hoewel het de vernieling der volken is als zodanig aangemerkt, dat hier mogelijk meest bedoeld wordt, zo is hier toch een volkomen toespeling op het eindelijke en eeuwige verderf van onboetvaardige zondaars, van zulken, die onbesneden van hart zijn.

De vijanden van Christus, die niet gewild hebben, dat Hij over hen Koning zij, zullen van Hem gehaat en voor Hem dood geslagen worden, hoewel zij zo prachtig, hoewel zij zo talrijk zijn geweest als Faraö en al zijne menigte.

31. Faraö zal henlieden zien, en zich troosten over zijns ganse menigte; de verslagenen van het zwaard van Faraö en zijn ganse heir, (beter: door het zwaard is Faraö en zijn ganse heir verslagen), spreekt de Heere HEERE.

32. Want Ik heb ook Mijnen schrik gegeven Ik heb toegelaten dat hij nl. Farao een schrik was in het land der levenden (Hoofdst. 31:16); dies zal hij geleid worden in het midden der onbesnedenen bij de verslagenen van het zwaard, Faraö en zijne ganse menigte, spreekt de Heere HEERE.

Verpletterd zal ook Faraö en geheel zijn leger tot deze vergadering der doden nedervaren, en bij het zien van deze vernietigde heerlijkheid zich troosten over al zijne menigte; want de Heere legt zijne verschrikking op het land der levenden.

Dat is ene majestueuze tegenstelling tegenover al het verschrikkelijke van en aan de mensen (vs. 22-31) een heerlijk slot! Door Zijne verschrikking zal de Heere eindelijk ook alle goddelozen en anti-christenen doen vallen en door het openbaar worden Zijner gerichten (Openb. 15:4) Zijn rijk op de aarde heerlijk uitbreiden.

Wanneer men gevraagd heeft, wanneer dan eigenlijk Egypte getroffen is door den ondergang, die in deze voorzeggingen is gedreigd, dan is dat ene weinig betekenende vraag. Men behoeft slechts onder de piramiden van Egypte of in zijne katakomben te treden, om te zien, dat de heerlijkheid der Faraö's ene in de scheool (de hel) gevarene is. Dat deze ondergang der oud-Egyptische heerlijkheid uit de tijden van het Babylonisch-Perzische rijk dateert, is even zeker. Die ondergang was ook zo volkomen, dat reeds voor het nieuwe Egypte der

Ptolemeüssen (Dan. 11:5) het oude Egypte een volkomen raadsel, vergeten en onbegrepen was.

Wij zouden met deze uiteenzettingen van den inhoud, zoals de voornaamste Schriftuitleggers die geven, onze afdeling kunnen besluiten; wij hebben echter nog een zeker gevoel van onbevredigd zijn. Wij kunnen de gedachte niet van ons afzetten, dat de Heilige Geest, als die des profeten mond tot deze voorzeggingen gebruikte, en dien niet minder den zeven woorden Gods over een en hetzelfde land op de lippen legde, verder heeft gedacht dan het geschiedkundige Egypte, nog aan ene andere wereldmacht, namelijk die van den laatsten tijd, wier val wij in Openb. 19 voor ons zien. Het mocht echter den Profeet nog niet zo helder en duidelijk worden, hoe het met dit Egypte van den laatsten tijd en met zijnen Faraö eigenlijk gesteld was. Evenals in het Oude Testament satan de eerste 3. 000 jaren van de geschiedenis der mensheid nog op den achtergrond staat, en zijn aard en handelen verborgen wordt gehouden (Lev. 16:10), totdat eerst onder David en Salomo direct van hem sprake is (1 Kron. 21:1 en Job 1:16), zo hebben de Oud-Testamentische Profeten ook nog geen eigenlijk bewustzijn van den mens der zonde en den zoon des verderfs. Eerst aan den Apostel Paulus werd daarvoor het duidelijke bepaalde woord gegeven (2 Thess. 2:3 Zelfs wat Daniël (11:36 vv.) over den Antichrist heeft te voorzeggen, verkrijgt een voor de geschiedenis van zijnen voorganger, van Antiochus Epifanes, zo juist passend kleed, dat het niet gemakkelijk is den Antichrist van Antiochus duidelijk te onderscheiden. Dat heeft ene goede reden; want 1) wanneer in het getal van het dier (Openb. 13:18) zes honderd zes en zestig, een drievuldige trap der ontwikkeling van de zonde in het menselijk geslacht tot symbolische uitdrukking komt, die wij kortelijk begin, midden en einde willen noemen, en die ook aan de drievoudige verzoeking van den Verlosser door den duivel in Matth. 4:3-10 ten grondslag ligt-Adam in het paradijs, het Joodse volk in zijne verwerping van den Christus, de Antichrist in zijne bewuste en met geweld doorgedrongene zelfvergoding (2 Thess. 2:4) zo behoort de eerste trap aan de mensheid zonder onderscheid toe, de tweede aan het uitverkoren volk Israël, zonder onmiddellijk deelgenootschap der heidenwereld, de derde daarentegen der heidenwereld in den bij Hoofdst. 30:3 ontwikkelden zin van het woord, zonder dat het in Christus bekeerde en in het heilige land geheiligde Israël zich eveneens aan deze zonde mede schuldig maakte. Alzo 2) heeft Israël een zeer langen en ontzettend zwaren tijd van straf te ondergaan. waardoor het een spreekwoord onder de volken wordt, totdat het dan tot erkentenis van schuld en tot geloof in Christus komt. Maar nu wordt het ook, omdat het tot in het diepste der ziel verootmoedigd is, en zo in bijzondere mate begenadigd, zo grondig in den inwendigen mens vernieuwd en door Gods Geest geheiligd als bij geen ander volk het Evangelie in gelijke volkomenheid dat heeft kunnen bereiken.

Gewoonlijk is ongeveer het volgende de mening der gelovige theologen over de laatste dingen: Terwijl de zielen der gestorven gelovigen in den Heere rusten en op de laatste voleindiging wachten, wordt op aarde de ontwikkeling van ‘s Heeren rijk voortgezet. Zij neemt dezen loop: terwijl de kerk naar buiten in steeds wijderen kring de volken der wereld omvat en in het Christendom inleidt, komt inwendig ene voortgaande en steeds dieper gaande scheiding tussen de Christelijke elementen en hetgeen den boze toebehoort. De tegenstelling tussen dezulken, die inwendig Christus, toebehoren, en dezulken, die zich van Hem verwijderen, en in inwendige tegenspraak tegen Hem volhouden en zich verharden, in den

beginne nog relatief en afwisselend en door de algemene heerschappij van het Christendom omsloten, wordt eindelijk tot openbare en besliste vijandschap der goddelozen tegen de ware leden van Christus; ene vijandschap, die zich naar de natuur van den Gode vijandigen haat tot overweldiging der laatsten door de eersten zal verheffen, en tot ene doortastende zitting voor de kerk zal worden. Deze zifting is tot inwendige reiniging en voorbereiding der gemeente noodzakelijk. Zij is het laatste grote gericht over het huis Gods, het toppunt van den strijd, dat door den gehelen tijd der wereld doorgaat en daarin zijn toppunt bereikt. De redding uit de zwaarste verzoeking en uitwendigen nood, welke daarmee voor de gemeente komt, heeft niet plaats, voordat aan de ene zijde de kerk hare aardse levenstaak heeft vervuld, de nieuwe mensheid toebereid is, en aan de andere zijde de zonde geheel tot rijpheid is gekomen, de mate der machtige dwalingen is vol geworden, en de anti-christelijke macht in een gesloten wereldrijk, ja, in ene bijzondere menselijke persoonlijkheid zich heeft geconcentreerd. Dan volgt die ook onfeilbaar door de wederverschijning des Heeren, die nu uit het onzichtbare en bovenaardse, waarin Hij tot hiertoe gebleven is, op eens zichtbaar te voorschijn treedt. In de heerlijkheid Zijner verhoogde mensheid, door de majesteit van Zijnen Vader omschenen, door de machten des hemels en door de gemeente der volmaakt rechtvaardigen omgeven, openbaart Hij Zich aan deze zichtbare wereld, en deze Zijne verschijning brengt de verlossing van Zijne strijdende kerk op aarde uit den laatsten zwaren strijd, de opwekking der doden, het oordeel over de wereld en de geestelijk-lichamelijke volmaking der gehele verloste gemeente aan.

HOOFDSTUK 33.

VAN HET AMBT DER GEESTELIJKE WACHTERS.

XIV. Vs. 1-20. Nadat de Profeet de bedreigingen, hem tegen buitenlandse volken opgedragen, geëindigd had, moest hij zich nu nog tegen zijn eigen volk wenden en ook daarvoor de hun toekomende les lezen. Ook Israël is toch een der volken, die aan het Goddelijk gericht der vernietiging zijn ten deel gevallen. Ja het is in zo verre het schuldigste van alle, daar het in de door God gegevene Profeten trouwe wachters gehad heeft, die het overvloedig gewaarschuwd hebben. Het heeft zich echter van zijnen aard niet willen bekeren, en daarom niet laten waarschuwen (vs. 1-9). Nu is het met hem wel in zo verre geheel anders dan met de overige volken gesteld, daar hem ene wederoprichting van den val en ene veel heerlijker toekomst wacht, dan het verledene ooit geweest is; maar, gelijk den mens in ‘t algemeen de straf steeds zwaarder wordt dan de zonde, zo weet ook Israël zich in den tijd van straf niet te schikken; spoedig denkt het, dat het te veel heeft te lijden en het nimmer meer tot leven kan komen (vs. 10 vv.), spoedig mort en twist het, alsof God het te veel had opgelegd (vs. 12-20). Evenals daarom te voren den Profeet het woord Zijner roeping tot wachter over het huis Israëls van de zijde Gods werd verhaald, om Israël de grootte zijner schuld voor te houden, zo moet hij nu de weerlegging van alle valse gedachten des harten, die ene waarachtige bekering tegenstaan, herhalen, met welke hij vroeger zijne hardste bedreigingen tegen Israël heeft besloten, om het volk den rechten weg tot zegen voor de toekomst te wijzen.

1. En des HEEREN woord geschiedde tot mij, in onmiddellijken zamenhang met de in Hoofdst. 25-32 ontvangene woorden Gods, zeggende:

De oudere uitleggers hebben allen de voor ons liggende afdeling bij het voorgaande gedeelte der voorzeggingen van den Profeet gerekend. En dat met recht, want het hangt daarmee zeer nauw te zamen, en sluit de vroegere werkzaamheid van Ezechiël, gelijk hij dan ook uitdrukkelijk twee malen reeds vroegere gezegden weer opneemt. Houden wij dit verband in het oog en verenigen wij onze afdeling in ‘t bijzonder met de vorige voorzeggingen tegen buitenlandse volken, zo verkrijgen wij er 2 + 7, en het ligt zeker in de bedoeling van den Profeet, een naar het heilig getal afgemeten geheel voor te stellen. En toch grijpt de tijd volgens dit woord van God in het nieuwe deel van Ezechiëls profetische werkzaamheid, dat met vs. 21 begint, in, daar dit gedeelte nog met het einde van het jaar 587 v. C. zijn aanvang neemt, terwijl wij in Hoofdst. 32 reeds in de laatste maand vóór Pasen van het jaar 586 stonden. Ook inwendig bereidt onze afdeling het volgende deel voor, in zoverre Ezechiëls zending tot Israël thans enigermate wordt vernieuwd, waarom de latere uitleggers dit volgende deel meestal met het begin van Hoofdst. 33 beginnen. Daartoe hebben zij echter toch geen volkomen recht, daar aan de ene zijde een tweede roeping van den Profeet niet schijnt aannemelijk te zijn, daar de vroegere geenszins is vernietigd, maar nog hare bevestiging behoeft (vgl. Hoofdst 24:26 vv.), en daar aan de andere zijde Ezechiël hierna op andere wijze zijn ambt moet waarnemen dan te voren, namelijk als vreugdebode van Israëls wederherstelling en de voltooiing der wegen Gods met Zijn volk, voor welke nieuwe wijze van werkzaamheid de hier voor ons liggende, de vroegere instructie niet meer past, hem daarentegen ene nieuwe in vs. 23-33 wordt gegeven. Wat hij daarentegen hier tot het volk

zeggen moet, heeft op den gansen tijd betrekking, dat Israël aan het Goddelijk gericht is overgegeven, en dat is niet alleen de tijd der Babylonische ballingschap, maar meer nog die der verstrooiing onder de volken sedert de tweede verwoesting van Jeruzalem en den tempel. Het is niet zozeer een woord, dat mondeling moet worden verkondigd, als wel te schrift moet worden gesteld, hetgeen wat de zaak betreft, voor de opening des monds in vs. 22 ligt. Mochten de Joden van dezen tijd zich laten gezeggen, de dag hunner aanneming zou niet verre zijn.

2. Mensenkind! spreek tot de kinderen uws volks, en zeg tot hen: Wanneer Ik het zwaard over enig land breng, welk land Ik bedoel is gemakkelijk te begrijpen, en het volk des lands enen man uit hun einden, enen, die tot de burgerij behoort, nemen, en dien voor zich tot enen wachter 1) stellen;

1) De plicht van enen Profeet, om het volk te waarschuwen wegens hun zonden, wordt hier voorgesteld onder het zinnebeeld van een wachter; dan volgt ene ernstige opwekking tot bekering, op verzekering, dat God dezelve zal aannemen. Zulke wachters, als waarbij de Profeet vergeleken wordt, werden geplaatst op de torentjes van hun stadsmuren of op hoge bergen aan de grenzen des lands om kennis te geven van het naderen des vijands. (ENGELSE GODGELEERDEN).

3. En hij het zwaard in het naderend krijgsleger ziet komen over het land, en blaast met de bazuin, en waarschuwt het volk;

4. En een, die het geluid der bazuin hoort, wel hoort, maar zich niet laat waarschuwen; en het zwaard komt, en neemt hem weg, diens bloed is op zijn hoofd, zodat hij zelf de schuld van zijnen ondergang draagt.

5. Hij hoorde het geluid der bazuin, maar liet zich niet waarschuwen, zijn bloed is op hem; maar hij, die zich laat waarschuwen, behoudt zijne ziel, zijn leven.

6. Wanneer daarentegen de wachter het zwaard ziet komen, en blaast niet met de bazuin, zodat het volk niet is gewaarschuwd; en het zwaard komt, en neemt ene ziel uit hen weg; die is wel in zijne ongerechtigheid weggenomen, maar zijn bloed zal Ik van de hand des wachters eisen.

De verzen 2-6 stellen in de eerste plaats de algemene stelling voor, dat, wanneer een volk zich voor het geval van oorlog een wachter aanstelt, daardoor wachters en volk verantwoordelijk worden; dit wordt naar alle zijden uitgewerkt. Dan stelt vs. 7 vast, dat deze algemene stelling op Ezechiël en zijne betrekking tot Israël zijne toepassing vindt, want God heeft (voor een bepaalden tijd) hem tot wachter over Israël gesteld, en hem het woord der waarschuwing in den mond gegeven, om het Israël te zeggen.

De wederopname van den plicht, den Profeet opgelegd, en de daarmee verbondene verantwoordelijkheid in vs. 7 vv. wordt in vs. 2 vv. door een uit het leven gegrepen voorval ingeleid, en op deze wijze duidelijk gemaakt, dat ieder hoorder van deze woorden moest

inzien: Ezechiël was verplicht geweest, het volk opmerkzaam te maken op het gericht, dat het wachtte en te waarschuwen voor het dreigend gevaar. De zin der gelijkenis is de volgende: Evenals de aangestelde wachter van een land verplicht is, aan het volk het naderen van den vijand aan te kondigen, en wanneer hij dat niet doet, des doods schuldig is, zo heeft ook Ezechiël als de aangestelde wachter van Israël het volk niet alleen moeten waarschuwen voor het naderend strafgericht, om zijn plicht te vervullen, maar hij heeft het ook werkelijk gewaarschuwd, en zo is, wie zich niet heeft willen laten waarschuwen, om zijner zonden wil het zwaard ten prooi geworden.

De gelijkenis gaat, daar dit geval inderdaad voor ons ligt, in vs. 2-4 daarvan uit, dat de wachter zijn plicht heeft gedaan. Daarop volgt in vs. 6, wat ook mogelijk is te denken, dat de wachter verzuimde wat zijne roeping was; dat dit geval alleen het mogelijke maar niet het werkelijke is, wijst de in vs. 7 volgende verklaring der gelijkenis in toepassing op Ezechiël aan, waarbij tevens zijne aanstelling tot wachter van het huis Israëls aan de mensenhanden wordt ontnomen en uitdrukkelijk tot Jehova wordt teruggebracht.

6. Wanneer daarentegen de wachter het zwaard ziet komen, en blaast niet met de bazuin, zodat het volk niet is gewaarschuwd; en het zwaard komt, en neemt ene ziel uit hen weg; die is wel in zijne ongerechtigheid weggenomen, maar zijn bloed zal Ik van de hand des wachters eisen.

De verzen 2-6 stellen in de eerste plaats de algemene stelling voor, dat, wanneer een volk zich voor het geval van oorlog een wachter aanstelt, daardoor wachters en volk verantwoordelijk worden; dit wordt naar alle zijden uitgewerkt. Dan stelt vs. 7 vast, dat deze algemene stelling op Ezechiël en zijne betrekking tot Israël zijne toepassing vindt, want God heeft (voor een bepaalden tijd) hem tot wachter over Israël gesteld, en hem het woord der waarschuwing in den mond gegeven, om het Israël te zeggen.

De wederopname van den plicht, den Profeet opgelegd, en de daarmee verbondene verantwoordelijkheid in vs. 7 vv. wordt in vs. 2 vv. door een uit het leven gegrepen voorval ingeleid, en op deze wijze duidelijk gemaakt, dat ieder hoorder van deze woorden moest inzien: Ezechiël was verplicht geweest, het volk opmerkzaam te maken op het gericht, dat het wachtte en te waarschuwen voor het dreigend gevaar. De zin der gelijkenis is de volgende: Evenals de aangestelde wachter van een land verplicht is, aan het volk het naderen van den vijand aan te kondigen, en wanneer hij dat niet doet, des doods schuldig is, zo heeft ook Ezechiël als de aangestelde wachter van Israël het volk niet alleen moeten waarschuwen voor het naderend strafgericht, om zijn plicht te vervullen, maar hij heeft het ook werkelijk gewaarschuwd, en zo is, wie zich niet heeft willen laten waarschuwen, om zijner zonden wil het zwaard ten prooi geworden.

De gelijkenis gaat, daar dit geval inderdaad voor ons ligt, in vs. 2-4 daarvan uit, dat de wachter zijn plicht heeft gedaan. Daarop volgt in vs. 6, wat ook mogelijk is te denken, dat de wachter verzuimde wat zijne roeping was; dat dit geval alleen het mogelijke maar niet het werkelijke is, wijst de in vs. 7 volgende verklaring der gelijkenis in toepassing op Ezechiël

aan, waarbij tevens zijne aanstelling tot wachter van het huis Israëls aan de mensenhanden wordt ontnomen en uitdrukkelijk tot Jehova wordt teruggebracht.

7. Gij nu, o mensenkind! om van het zo even gezegde de toepassing te maken op u in uwe betrekking tot het volk, Ik heb u bij uwe roeping tot Profeet voor 7 2/3 jaar (Hoofdst. 3:17-19)tot enen wachter gesteld over het huis Israëls; zo zult gij het woord, dat voor het zwaard des gerichts waarschuwt, uit Mijnen mond horen, wat dan hetzelfde is, als wanneer de wachter in bovenstaande gelijkenis het zwaard ziet komen (vs. 3), en gij zult hen van Mijnentwege waarschuwen 1).

1) God zegt in het algemeen, die ziel, die zondigt, die zal sterven. Het werk van Gods kinderen is, dit op bijzondere personen toe te passen en te zeggen: o goddelozen, gij zult zeker sterven, wie gij ook zijn moogt, indien gij nog voortgaat in uwe overtredingen, zullen zij onvermijdelijk uw verderf zijn.

8. Als Ik tot den goddeloze zeg: O goddeloze, gij zult den dood sterven! en gij spreekt niet, om den goddeloze van zijnen weg af te manen; die goddeloze zal in zijne ongerechtigheid sterven, maar zijn bloed zal Ik van uwe hand eisen 1).

1) Het zal den goddeloze niet baten, indien hij zich er mede verontschuldigt, dat hij den weg niet geweten heeft, dewijl de Heere God zich aan hem niet onbetuigd heeft gelaten; maar indien de wachter hem niet het woord Gods heeft verkondigd naar den wille Gods, en hem in zijn goddeloosheid heeft gestijfd, zal de Heere evenzeer dezen ter verantwoording roepen, dewijl hij zijne roeping niet heeft betracht, waartoe de Heere hem geroepen had.

9. Maar als gij den goddeloze van zijnen weg afmaant, dat hij zich van dien bekere, en hij zich van zijnen weg niet bekeert, zo zal hij in zijne ongerechtigheid sterven; maar gij hebt uwe ziel bevrijd 1).

1) Opdat de Profeet wete, dat de in ‘t voorgaande algemeen uitgesprokene stelling inzonderheid op hem zag, zegt de Heere: En nu, gij mensenkind, niet door het volk des lands, maar door Mij zijt gij tot een wachter gesteld over het huis Israëls.

Terwijl Ezechiël nog eens zijn ambt moet overzien, en wel naar dien regel, naar welken hem de profetische roeping was opgedragen, ontvangt hij van den Heere de getuigenis, zijn ambt getrouw te hebben waargenomen; maar het volk is het ondankbare en verstokte, het is te strafbaarder, naarmate het meer te vergeefs gewaarschuwd en tot bekering geroepen werd.

Daar de Profeet vroeger zijn plicht gedaan heeft, valt de verantwoordelijkheid van hetgeen gekomen is, op het volk. Ieder zie toe, hoe hij hore, onder de tijdgenoten des Profeten en in de nawereld, aan welke hij zijn Boek overgeeft. Het versmaden der trouwe vermaningen van de dienaren Gods heeft in vroegeren tijd de gerichten Gods aangebracht, tegen welke niemand mag morren, daar zij hunnen wortel en hun rechtvaardiging hebben in de zondige ongehoorzaamheid aan Gods woord (Zach. 7:11 v.) Het versmaden van de vermaningen der Profeten zal ook in het vervolg de gerichten Gods doen naderen.

Denk er toch aan, Christelijke hoorder! van Gods wege en omdat God het wil, moet u uw leraar waarschuwen. Wat zou het voor een wachter zijn, die een uitbrekenden brand daarom verzweeg, omdat hij de mensen in hunnen slaap niet wilde storen? En wat zou het voor een leraar zijn, die bij de zonden der goddelozen stil zweeg, opdat zij in hunnen slaap der gerustheid niet zouden worden verontrust.

Vraag dengenen, die in de hel zullen zijn, zij zullen u allen ten antwoord geven: wij hebben ons niet willen laten waarschuwen.

Ook al is het geweten van den prediker vrij van de schuld van den goddeloze, die voortgaat in zijne zonden, welk ene smart is het evenwel voor den prediker, de onboetvaardigen in hun zonden te moeten zien sterven! .

Ik zou niet gaarne zonder ulieden behouden zijn.

10. Daarom, gij mensenkind! om ook in ander opzicht en voor ene latere toekomst uw wachtersambt in het door u achter te laten geschrift waar te nemen, zeg tot het huis Israëls: Gijlieden spreekt nu, nadat u Gods straf heeft getroffen, terwijl gij in de plaats van gebroken trots nu de troosteloze verslagenheid stelt (Jer. 17:9) aldus, zeggende: Dewijl onze overtredingen en onze zonden op ons zijn, en wij, gelijk gij zelf in Hoofdst. 24:23 aangekondigd en reeds Mozes in Lev. 26:39 in Gods Naam heeft uitgedrukt, in dezelve versmachten, hoe zouden wij dan leven 1), hoe weer tot leven en zegen kunnen komen?

1) Op twee dingen steunden zij in hun verwijdering van God en in beiden deden zij ongerechtigheid tot hun zonden en ellenden tot hun straf.

Zij twistten met Zijne belofte en gunsten als hebbende gene vriendelijkheid noch oprechtheid in zich. Zij twistten met Zijne bedreigingen en oordelen, als hebbende geen recht noch billijkheid in zich, voorgevende dat God partijdig was in Zijne handelwijze en bij Hem aanzien des persoons was, en dat Hij strenger was tegen de zonden en de zondaars, dan er oorzaak voor was.

11. Zeg tot hen: Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in den dood des goddelozen! maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijnen weg en leve. Bekeert u, bekeert u van uwe boze wegen, want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls? (Hoofdst. 18:23, 31, 32).

Het woord der wet was door den Profeet zelven nog kort vóór zijn verstommen toegepast, zo menen zij; hij had hun toch onophoudelijk verderf aangekondigd. Maar de Profeet is zich bewust, te midden van zijne den dood dreigende werkzaamheid, ook woorden des levens tot Israël gesproken te hebben; daarom herinnert hij aan zijn woord, dat de Heere niet den dood wil, maar de bekering van den zondaar, zijne zaligheid en leven.

Die Joden gevoelden hun zonden, maar haatten ze niet; zij schenen over zich zelven te klagen en zij klaagden over God (vs. 17 en 20). Zij hadden geen oprechten wil om zich te bekeren, en

verwierpen of zagen twijfelend de door God genadig aangebodene middelen voorbij; zij zeiden met treurigheid: "wij zouden wel willen, maar wij kunnen niet; " en God antwoordt hun: "Ik wil wel, en meer dan gij, uwe zaligheid. " .

Wat zij zeggen, is half trots, half vreesachtig gesproken: wij hebben reeds te veel gezondigd; wij zijn toch verloren; al willen wij ons ook bekeren, het baat niet meer.

Wanhopen, in plaats van zich tot God bekeren, is slechts ene andere soort van trotsheid van het menselijk hart, en wanhoop slechts een andere soort van onboetvaardigheid.

Wij moeten aan Gods ontferming niet wanhopen, maar ons daaraan oprichten van onzen val.

Zeg niet: ik heb het te erg gemaakt; ik heb de goederen Zijner genade te lang en te schandelijk doorgebracht; Hij heeft mij dikwijls te vergeefs genodigd! Neen! wanneer gij het maar waarlijk meent, en uwen val met ernst beweent, zo zal niets Hem de handen binden en gij zult nog genade vinden; Hij helpt, wanneer niets anders helpen kan: mijn Heiland neemt de zondaars aan (vs. 9). Opdat geen mens aan zijne genade twijfele en allen zonder verontschuldiging zouden zijn, zweert God en wel bij Zichzelven en Zijn leven. Zweert alzo de Drieëenige God, zo verbindt Zich de Vader met ede, dat Hij Zich wil ontfermen, de Zoon, dat Hij met Zijn bloed de zonden wil afwassen en de gerechtigheid schenken, de Heilige Geest, dat Hij bekeren, heiligen en met wijsheid leiden en regeren wil. Maar welk een ontzettende dwaasheid, dat de zondaar liever den eeuwigen dood in de kaken, dan de eeuwige liefde in haren schoot wil lopen.

12. Gij dan, o mensenkind! Zeg tot de kinderen uws volks: De gerechtigheid des rechtvaardigen zal hem niet redden ten dage zijner overtreding, en aangaande de goddeloosheid des goddelozen, hij zal om dezelve niet vallen, ten dage als hij zich van zijne goddeloosheid bekeert; en de rechtvaardige zal niet kunnen leven door dezelve zijne gerechtigheid, ten dage als hij zondigt (vgl. Hoofdst. 18:24-30).

13. Als Ik tot den rechtvaardigen zeg, dat hij zeker leven zal, en hij op zijne gerechtigheid vertrouwt, en onrecht doet, zo zullen al zijne gerechtigheden niet gedacht worden, maar in zijn onrecht, dat hij doet, daarin zal hij sterven.

14. Als Ik ook tot den goddeloze zeg: Gij zult den dood sterven! en hij zich van zijne zonde bekeert, en recht en gerechtigheid doet;

15. Geeft de goddeloze het pand weer, betaalt hij het geroofde, wandelt hij in de inzettingen des levens, zodat hij geen onrecht doet; hij zal zeker leven, hij zal niet sterven (Hoofdst. 18:5 vv.).

16. Al zijne zonden, die hij gezondigd heeft, zullen hem niet gedacht worden; hij heeft recht en gerechtigheid gedaan, hij zal zeker leven1) (Hoofdst. 18:21 v.).

1) Wat de goddeloosheid des goddelozen betreft, hoewel dezelve zeer hatelijk was, zo zal hij nochthans niet door dezelve vallen ten dage dat hij zich afkeert van zijne goddeloosheid. Nu dezelve zijn smart geworden is, zal ze zijn verderf niet zijn. Nu er een vastgestelde scheiding is tussen hem en de zonde, zo zal er niet langer een scheiding zijn tussen hem en zijn God. Ja zij zullen hem niet eens verweten worden. Alle zijne zonden, die hij gezondigd heeft, zullen hem niet gedacht worden, hetzij als een beletsel van zijne vergiffenis, of als een verzwakking van zijne vertroosting, of als ene bezwalking en vermindering van de heerlijkheid, die voor hem bereid is.

17. Nog zeggen de kinderen uws volks: De weg des Heeren is niet recht: daar toch hun eigen weg niet recht is.

18. Als de rechtvaardige afkeert van zijne gerechtigheid, en doet onrecht, zo zal hij daarin sterven.

19. En als de goddeloze zich bekeert van zijne goddeloosheid, en doet recht en gerechtigheid, zo zal hij daarin leven.

20. Nog zegt gij: De weg des Heeren is niet recht; Ik zal ulieden richten, een ieder naar zijne wegen, o huis Israëls!

Om het misbruik van het bovenstaande troostwoord tot vals vertrouwen op eigene gerechtigheid te voorkomen, herhaalt Ezechiël de hoofdgedachten dier verkondiging; Hoofdst. 18:20-32, en wel in de eerste plaats (vs. 12-16), de gedachte, dat den rechtvaardige zijne gerechtigheid geen nut doet, wanneer hij zich aan de ongerechtigheid overgeeft, en de goddeloze om zijne zonde niet zal sterven, wanneer hij zich van zijne boosheid bekeert en naar de gerechtigheid jaagt; alzo is het (vs. 17-20), ene terechtwijzing voor hen, die den weg des Heeren berispen.

Het grootste gevaar, dat uit het lijden kan voortkomen is dit, dat men daardoor omtrent zijn God begint te twijfelen; ene van de gewichtigste werkzaamheden der dienaren Gods is dus, dat zij in het lijden tot verstandig nadenken brengen. God is recht in al Zijne wegen, zo wijst de Profeet aan, een iegelijk klage over zijne zonde (Klaagl. 3:39). Wie de zaligheid mist, doe niet, waartoe het onder de ellende zuchtende Israël zozeer geneigd is, hij klage God niet aan, die den rechtvaardige en dien, die zich van zijne zonden bekeert, steeds zegen toedeelt. Alleen de vroeger rechtvaardige, die zich van zijne gerechtigheid heeft afgekeerd, en de goddeloze, die zich niet wil bekeren, moeten onder het onheil bukken. De gedachten, hier uit Hoofdst. 18 herhaald zijn van uitnemend gewicht; want een hart, dat door de ellende aan zijnen God begint te twijfelen, zal den weg der boete niet betreden, welke tot het wederkeren der zaligheid voorwaarde is; en de mens is al te zeer geneigd zijne schuld te verkleinen, en te menen dat God te hard met hem had gehandeld. Het kunnen gevoegelijk dezelfde personen zijn, die in vs. 10 v. menen, dat zij het te erg hebben gemaakt, en hier, dat God hun te veel heeft aangedaan. In zulke tijden van lijden komt de ene golf in plaats van de andere.

Meer dan zes jaren waren er verlopen, sedert de Profeet het met dezelfde tegenspraak had te doen gehad (Hoofdst. 8:1; 18:25 vv.), en het volk was nog gene schrede vooruit gekomen. Ezechiël en de heilige, almachtige God zelf, leert hier alle ouders, opvoeders en zieleherders, door zijn voorbeeld geduld en lankmoedigheid. En wij zouden niet nog veel meer geduldig zijn, Wanneer wij aan onze eigene zonden en aan het geduld gedenken, dat God met ons heeft; maar wij mogen bij dat alles niet moede worden over de ons toevertrouwde zielen te waken en ze te waarschuwen.

Ook hier spreekt de Heere God het weer zo treffend uit, dat God Zich Zelven zal verheerlijken in de behoudenis der rechtvaardigen, zowel als in het verderf van de goddelozen.

Hij maakt zalig, wie door het geloof tot Hem de toevlucht nemen met al hun ellenden en alle hun zonden, maar Hij verwerpt en verderft, die zich niet door Hem laten waarschuwen en het bloed des kruizes verachten.

21.

D. De voorzeggingen tegen buitenlandse volken, die wij in het met ene C. getekende deel van ons Profetische boek voorgesteld vinden, als een aanhangsel van het vorige deel B, onderscheiden zich reeds daardoor, dat zij niet bestemd waren tot openbare verkondiging, maar alleen tot schriftelijke optekening. Nu volgen de voorzeggingen van den tweeden tijd van Ezechiëls prediking. Deze zijn voorzeggingen na de verwoesting van Jeruzalem en nemen steeds hun uitgangspunt van het pas over het volk genomen gericht, hun einde hebben zij in de voleindiging der wegen Gods met zijn volk. Israël is nu vernietigd, rechtvaardig gestraft voor zijne zonde, toch zal het in zijne ellende tot erkentenis komen, en dan zal des Heeren genade, die hare trouw niet kan verloochenen, zich ontfermen en Israël ene toekomst bereiden, welke veel heerlijker is dan al het vroegere. "Het wonderbare, waarachtig grootse en Goddelijke der heerlijke voorzeggingen van dit deel onzen Boeks ligt in het contrast, waarin hare verkondiging tot het tegenwoordige staat. In het aangezicht des doods ademen de woorden van den Profeet slechts opstanding en leven. De diepste vernedering van het verbondsvolk, zijne schijnbare vernietiging is de weg tot ware grootheid, ja tot eeuwige heerlijkheid.

I. Vs. 21-33. Spoedig nadat verwezenlijkt is, wat Ezechiël na zijne laatste dreiging aan Israël door den Heere is voorzegd, vóórdat hij voor zijn volk moet verstommen, en alleen profetieën tegen de buitenlandse volken ontving, en het nu met deze verwezenlijking de mond weer werd opengedaan, om niet meer te verstommen (vs. 21 en 22), wordt hem een eerste woord Gods ten deel, dat eensdeels voor het volk anderdeels voor hem zelven bestemd is. Bij het volk zal hij nu overeenkomstig zijne roeping tegen den waan moeten strijden, alsof het met Israël ondanks het nu begonnen gericht over Jeruzalem toch zo erg niet stond, en integendeel zijn lot gemakkelijk en spoedig weer ten goede zon worden gekeerd. De natuurlijke mens toch heeft in ‘t geheel geen lust om boete te doen, zodat ook daar, waar God luide en krachtig genoeg daartoe dringt, hij toch de kracht van Zijne roeping tot boete door allerlei voorspiegelingen voor het eigen hart zoekt te verzwakken. Zo zal Ezechiëls doel nu zijn, het

volk te verwijten, hoe wel verdiend en daarom ook hoe ernstig gemeend het begonnen strafgericht was (vs. 23-29). Voor hem zelven is het echter ook nodig een gevaar van zelfmisleiding te vermijden; want wanneer hij nu, zoals het in ‘t vervolg zijne roeping is, aan het volk het toekomstige heil en de latere herstelling van Israël zal verkondigen, zo zullen de mensen zich in gehele menigten bij hem bevinden, en zijne woorden aanhoren als een lieflijk lied, als de schone dichting van enen zanger, maar omtrent hetgeen, waarop het van hun zijde werkelijk aankomt, waar zij ook wezenlijk zegen van zullen hebben, is het hun evenwel nog altijd bij dit gaarne horen geen ernst, maar het is alleen het gekittel der oren, dat zij zoeken. Boete doen en den Heere erkennen zal Israël eerst, wanneer het toekomstige heil tot werkelijkheid wordt, en zo zal Ezechiël, gelijk hij zich vroeger niet door gebrek aan een gezegend gevolg van zijne prediking moet laten afhouden, om zijn ambt waar te nemen, zo moest hij zich ook nu niet door den schijn van vrucht laten misleiden, als ware het doel reeds in der daad bereikt, hij moest integendeel op dat ene zijn oog vestigen: zij moeten ervaren, dat een Profeet onder hen geweest is (vs. 30-33).

21. En het geschiedde in het twaalfde jaar onzer gevankelijke wegvoering, die begonnen was met Jojachins wegvoering (Hoofdst. 1:2) dus in het jaar 587 v. C. toen de stad reeds geruimen tijd in puin lag (2 Kon. 2:8 vv.), in de tiende maand, Tebeth, op den vijfden der maand, bij ons het einde van December, dat er volgens hetgeen mij door den Heere in Hoofdst. 24:25 vv. was aangekondigd, een aan den van Babel vrij ver gelegene Chaboras tot mij kwam, a) die van Jeruzalem ontkomen was. Hij kwam niet onmiddellijk van daar maar middellijk uit Babylon, zeggende wat ik uit Goddelijke openbaring reeds lang geleden wist, eerst nu uit menselijken mond zou vernemen: b) De stad is geslagen.

a) Ezech. 24:26. b) 2 Kon. 25.

22. Nu was de hand des HEEREN tot ene buitengewone werking Gods op mij geweest des avonds, eer die ontkomene kwam, en had mijnen mond opengedaan, zodat ik reeds den gehelen nacht door weer had kunnen spreken, totdat hij des morgens tot mij kwam. Alzo werd door den Heere tengevolge dier wonderbare werking ook voor het vervolg mijn mond opengedaan, en ik was niet meer stom, gelijk mij dat in Hoofdst. 3:26 en 24:27 was opgelegd.

De chronologische nauwkeurige opgaaf, wanneer de bode met het bericht van Jeruzalems val was aangekomen, dient om het tijdpunt aan te wijzen, waarop het keerpunt tot onverhinderd spreken en profeteren voor den Profeet was gekomen.

In het begin zijner profetische werkzaamheid verkreeg de Profeet van God de aanwijzing, dat hij, om haar te volbrengen, vooreerst niet onder het volk moest gaan, maar zich in zijn huis moest terugtrekken, en daar wachten totdat de Israëlieten tot hem zouden komen; en dat hij ten tweede zich stom moest houden, niet uit eigen begeerte, maar alleen dan wanneer God hem een bepaald woord gaf, om in den naam Gods tot het volk te spreken. Het was nu toch geen tijd meer, dat God Profeten tot Israël zond om ze te zoeken, en door herhaalde vermaning tot bekering op te wekken. Er blijft alleen nog over, dat hun het oordeel wordt aangekondigd, en dan moet de Profeet in zijn teruggetrokken zijn en zijn stom gedrag tevens het uiterlijke van een ongeluksbode aan zich hebben. Zo ging het tot Hoofdst. 24:25 vv. met

welk tijdstip ene verandering begon, dat hij tot en over Israël in het geheel niet meer, maar alleen nog over buitenlandse volken sprak, omdat hem in het geheel gene woorden meer van de eerste soort, en nog alleen woorden van de laatste voort werden gegeven. Nu bracht echter de bovengenoemde reden, waarom God hem zulk een stom zijn had opgelegd, het van zelf mede, dat zulk een gedrag na het begin der katastrofe en het bekend worden daarvan, niet meer nodig noch gepast was voor den kring der hoorders. Integendeel was het van nu aan nodig het aangevangen gericht te leiden tot ene ware boete, en de boetvaardigen door belofte van toekomstige ontferming en latere wederherstelling te vertroosten. Nu moest de Profeet voortaan omgekeerd de Israëlieten nalopen, onafgebroken door zijn woord hun hart zoeken, en zich aan hen ook niet meer als een donkere bode des onheils, maar als een voorzegger van toekomstig heil, in het openbaar vertonen. Nog in den nacht vóór de aankomst des ontkomenen, kwam, opdat Ezechiël met hem zou kunnen spreken, de hand des Heeren over hem, en deed hem den mond open, om niet meer te verstommen; gaf hem dus de vrijheid en mogelijkheid om te spreken, wanneer hij wilde, voor ‘t vervolg terug. Nu toch moest hij de harten des volks tot boete dringen en de boetvaardigen door beloften vertroosten. Dat deed hij dan ook later in voortdurende opklimming door de woorden Gods, welke hij van tijd tot tijd ontving en predikte.

Reeds in den nacht vóór de aankomst des ontkomenen, volgde de opening van den mond des Profeten, die sedert Hoofdst. 24:27 gesloten was, alsof het zegel er was afgenomen. De voorspellende werkzaamheid begint eerst nadat de ontkomene was ontmoet, wiens aankomst de bode was voor het ontvangen van nieuwe openbaringen. Eerst nadat de gehele dood, de vernietiging van alle aardse verwachtingen, hem voor ogen was getreden, kon de aankondiging van de vrolijke opstanding volgen.

Het is opmerkelijk, dat Eerst (op den 5den dag der 10de maand) in het twaalfde jaar het bericht van de verwoesting der stad (die op den 10den dag der 5e maand in het 11de jaar had plaats gehad), tot de ballingen in Tel Abib kwam; maar bijna 1 1/2 jaar kunnen bij de van Babel zo ver gelegene verblijfplaats des Profeten zeer goed zijn verlopen, voordat het bericht daar aankwam.

Van den eersten tot den laatsten dag der belegering van Jeruzalem kon natuurlijk geen bericht van de belegerden tot de gevangenen aan den Chaboras komen.

De gevangenen in Chaldea mochten niet gaan, waarheen zij verkozen; hun woonplaatsen werden hun aangewezen. Langzamerhand verkregen zij meer vrijheid.

De hand des Heeren kan ook op ene andere wijze worden gevoeld, de ziel versterkende en de geest verheffende tot de eeuwige dingen. O! dat ik in dit opzicht moge ervaren, dat de Heere met mij bezig is! Het bewustzijn der Goddelijke tegenwoordigheid en de inwoning, draagt de ziel ten hemel als op arendsvleugelen. In zulke tilden zijn wij ten boorde toe gevuld met geestelijken blijdschap, en vergeten wij de zorgen en verdrietelijkheden der aarde. De Onzienlijke is nabij, en het zienlijke verliest zone kracht over ons; het dienstbare lichaam wacht aan den voet van den berg, en de meestergeest aanbidt op den top, in de tegenwoordigheid des Heeren. O! dat een geheiligd tijdstip van goddelijke gemeenschap mij

worde geschonken! De Heere weet hoezeer ik dat van node heb. Mijne genadegaven falen, mijn bederf woelt, mijn geloof is zwak, mijne toewijding ir gebrekkig; deze allen zijn redenen, waarom Zijne hand ter genezing op mij gelegd is. Zijne hand kan de hitte verkoelen van mijn brandend hoofd, en den angst stillen van mijn kloppend hart. Die heerlijke rechterhand, die de wereld formeerde, kan mijn gemoed herscheppen, de onvermoeide hand, die de grootse pijlers der aarde draagt, kan mijn geest schragen; de liefdevolle hand, die al Zijne heiligen omsluit, kan ook mij omvatten; en de machtige hand, die den vijand verbreekt, kan ook mijne zonde overwinnen. Welaan, mijn ziel! wend u tot God met den machtigen pleitgrond, dat Jezus handen doorboord zijn voor uwe zaligheid, en gij zult ongetwijfeld ervaren, dat dezelfde hand op u wordt gelegd, die eenmaal Daniël aanraakte, en hem op zijne knieën stelde om hem de gerichten zijns Gods te doen zien.

23. Toen geschiedde op een der volgende dagen na de aankomst van den ontkomene des HEEREN woord tot mij, zeggende:

24. Mensenkind! (Hoofdst. 2:1) de nog achtergeblevene (Jer. 39:10) inwoners van die woeste plaatsen in het land Israëls, tot welke Juda volgens het bericht des ontkomenen geworden is, spreken bij zichzelven en onder elkaar, en hun rede dringt door tot hun broederen in de ballingschap en vindt daar instemming, zeggende: Abraham was een enig man, en bezat hoewel hij slechts een enige was, dit land erflijk, naardien Ik hem het bezit land beloofd (Gen. 13:14 v.); maar onzer zijn velen, ook nog nadat het grootste gedeelte van ons is omgekomen: het land isook ons gegeven tot ene erflijke bezitting, wij hebben er veel meer aanspraak op, en zullen gemakkelijk en spoedig weer in het bezit daarvan komen.

Zegen aan te kondigen is van nu aan Ezechiëls roeping; maar niet zulk een zegen als het de verdorven menigte des volks verwacht en begeert: daarbij zou de betekenis, het Goddelijk doel van het strafgericht, geheel verloren gaan, en het tot een ware loutering des volks nooit komen. Integendeel, het gericht en de zegen staan in onafscheidelijk verband met elkaar. Om deze gedachte zo sterk mogelijk op den voorgrond te stellen, voert de Profeet de Israëlieten, die op de puinhopen van Jeruzalem zitten, sprekende in. Zelfs bij hen, voor wier ogen het ontzettende geschied is en voortdurend staat, zijn nog de verkeerdste verwachtingen van zegen diep geworteld. De inhoud daarvan is geheel en al de Farizese hoogmoed, die in zijne eigengerechtigheid voor het heil gene vatbaarheid toont. Zelfs de rede, de uitdrukking dier gezindheid, komt geheel overeen met het verhovaardigen op Abraham, zoals dat bij de latere Joden gevonden wordt. (Joh. 8:33 en 39).

Het gehele land was een land van ruïnen; er was dus reden genoeg, om eindelijk de verwachtingen van een verdwaasd hart te laten varen; zij houden echter nog altijd die verwachtingen vast (dat bewijst de opstand, waarbij de Chaldeeuwse stadhouder Gedalia vermoord werd, Jer. 41), en beroepen zich op Abraham. Deze was kinderloos, en toch heeft hij en zijne nakomelingen het land geërfd. Waarom zouden zij, die in vergelijking met hem altijd nog talrijk zijn, het bezit van het land niet weer verkrijgen? .

In hun ontvluchten van de bekering (1 Sam. 14:24 en 35), willen zij aan het werkelijk verlies van het heilige land niet geloven; zij kunnen echter ook tegen het verlies, dat in werkelijkheid

heeft plaats gehad, geen troostgrond vinden, die steek houdt; daarom maken zij zich de illusie, alsof God, nadat Hij aan den éénen Abraham het land gegeven had; dat onmogelijk aan hen, die zo velen, een geheel volk, waren, ontnemen kon.

Wat den gelovige is beloofd, kennen zich ook overigens de ongelovigen wel gaarne toe.

Heilige puinhopen zijn reliquiën, waarop men zich niet kan verlaten.

Zoals Ezechiël in het eerste deel van zijn Boek de bedreigingen omtrent den ondergang van Jeruzalem en Juda voor zijne landslieden aan den Chaboras heeft uitgesproken, en tot hen gericht heeft, omdat zij innerlijk in dezelfde verhouding tot den Heere stonden, als hun broeders, die zich in Jeruzalem en Juda bevonden, zo houdt hij hun ook hier dien waan ter waarschuwing voor, om hun de nietigheid van zulk ene ijdele verwachting te doen gevoelen, en boete en bekering als den enigen weg ten leven te prediken.

25. Daarom zeg tot hen, om hun het dwaze en ijdele hunner verwachting te doen gevoelen: Zo zegt de Heere HEERE: Gij hebt u niet gehouden aan het verbod in Lev. 17:10 vv. maar openlijk uwe begeerte getoond tot hetgeen u verboden is, gij eet vlees met het a) bloed, en heft, in sterkere verachting Mijner heilige geboden (Ex. 20:2 vv.) uwe ogen op tot uwe drekgoden, en vergiet bloed (Hoofdst. 18:16, 10; 22:3 v.); en zoudt gij, die zo alle grondwetten van Mijn verbond hebt gebroken, het land erflijk bezitten?

a) Gen. 9:4. Lev. 3:17.

26. Gij staat op ulieder zwaard, gij stelt uw vertrouwen op geweld en moord (2 Kon. 25:25); gij doet gruwel, en verontreinigt, een ieder de huisvrouw (Hoofdst. 18:12, 6 #Eze ,) zijns naasten; en zoudt gij het land erflijk bezitten?

27. Op die wijze zult gij hun voorhouden, hoe zij door hun gruwelijke zonden het bezit des heiligen lands openlijk hebben verbeurd, daarna zult gij hun verklaren hoe dat nu ook werkelijk en geheel en al hun is ontnomen. Alzo zult gij tot hen zeggen: De Heere HEERE zegt alzo: Zo waarachtig als Ik leef, indien niet, die in die woeste plaatsen zijn, die in de ruïnen van de reeds verwoeste steden des lands zijn overgebleven, door het zwaard zullen vallen, en zo Ik niet dien, die in het open veld is, het wild gedierte overgave, dat het hem vrete (2 Kon. 17:25), en die in de vestingen en in de spelonken zijn en daar voor zwaard en de wilde dieren veilig zijn, door de pestilentie zullen sterven, want deze vier boze straffen (Hoofdst. 14:21) heb Ik toch in mijne macht, om hen daardoor uit te roeien uit het land!

29. Dan zullen zij weten, dat Ik de HEERE ben, die niet te vergeefs dreigt, en die ook kan volbrengen, wat Hij gedreigd heeft, als Ik het land tot ene verwoesting en enen schrik zal gesteld hebben, om al hun gruwelen, die zij gedaan hebben (Hoofdst. 6:14).

Juist het erven en bezitten des lands, waarop deze onechte zonen van Abraham aanspraak maken, waarin begrepen zijn alle geestelijke en lichamelijke genadebewijzen van Jehova, onderstelt noodzakelijk een daarvoor ontvangbaar orgaan, en dit ontbreekt hun geheel.

Daarom moeten tegenover de schaamteloosheid hunner verkeerdheden, de oude bedreigingen van verderf worden herhaald, en hun betuigd, dat er voor hen gene zo veilige toevluchtsoorden zullen zijn, waar zij den toorn en de gerichten Gods kunnen ontvlieden.

De Goddelijke wraak behoeft de misdaad niet dadelijk te volgen, zij heeft ook niet nodig lang en met moeite den goddeloze op te zoeken, maar waar hij heenvlucht en zich verborgen acht, hetzij in de hoogte of in de diepte, daar is de wrake Gods reeds en heeft verwacht dat hij daar zou komen.

De bedreiging van gehele verwoesting is niet tot het drijven der Chaldeën en Jeruzalems verwoesting te beperken, maar doelt op geheel den volgenden tijd. De gedreigde verwoesting en de gehele ontvolking van het land mag men niet alleen op den tijd der Chaldeeuwse ballingschap beperken, maar omvat ook de verwachting, die met en na Jeruzalems verwoesting, door de Romeinen heeft plaats gehad.

Ik had gewild, dat zij Mij zouden erkend hebben den Heere te zijn, door Mijne zegeningen, welke het land gelukkig maakten, door Mijne heilige bevelen, welke strekten tot vroomheid en gerechtigheid, door Mijne genade en goedertierenheid jegens hen; maar zij hebben Mijne gunst versmaad, Mijne wet verbroken, Mijne goedheid misbruikt, en nu zullen zij door de straf over hun zonden, gelijk Ik gedreigd heb, en door hun land tot woestheid te maken, genoodzaakt worden Mij te erkennen als den Heere en zich aan Mij te onderwerpen.

30. En gij, o mensenkind! de kinderen uws volks spreken steeds van u bij de wanden, wanneer zij in hun kamers te zamen zijn en op de divans aan de wanden zitten, en in de deuren der huizen, wanneer zij bij het verlaten van elkaar er nog een onderhoud hebben; en de een spreekt met den ander, een iegelijk met zijnen broeder, zeggende: Komt toch tot den Profeet, en hoort wat het woord zij, dat van den HEERE voortkomt.

31. En zij a) komen tot u om ene profetische voordracht uit uwen mond te horen, gelijk het volk pleegt te komen, en zitten voor uw aangezicht als Mijn volk, dat naar genade verlangt en leergierig zich aan den dienaar Mijns Woords houdt, en zij horen uwe woorden zelfs met opmerkzame oren, maar zij doen ze niet: want zij maken liefkozingen met hunnen mond; door gebaren en woorden stellen zij ene bijzondere liefde tot Mijn woord voor, maar hun hart wandelt hun gierigheid na 1), en alzo houden zij zich aan den Mammon als hunnen eigenlijken god.

a) Ezech. 14:1 vv. 20:1 vv.

1) Openbare personen zijn de gemene stof, of het onderwerp van gesprekken. Elk een neemt de vrijheid, om hen naar welgevallen te berispen en getrouwe dienaars van God weten niet, hoeveel kwaad er dagelijks van hen gesproken wordt. Het is goed, dat zij het niet weten, want als zij het wisten, zou het hen tot mismoedigheid zijn in hun werk, dat niet gemakkelijk zou zijn vol te houden. Maar God neemt kennis, van al wat tegen Zijne knechten gezegd wordt, niet alleen wat tegen hen besloten of gezworen wordt, niet alleen wat tegen hen geschreven

wordt, of wat slechtigheid gesproken en beraadslaagd, maar van wat tegen hen gezegd wordt in de gemene gesprekken onder buren.

32. En ziet, gij zijt hun als een lied, een zanger der minnen, als een, die schoon van stem is, of die wel speelt; daarom horen zij uwe woorden, maar zij doen ze niet. Men komt tot u, even als men komt om enen beroemden zanger te horen, zonder enige gedachte om iets ter harte te nemen.

33. Maar als dat komt, wat gij voorzegt, (en zie, het zal komen! Israëls herstelling en verheerlijking zal even zeker komen, als Jeruzalems ondergang en Juda's vernietiging gekomen is), dan zullen zij weten dat er een Profeet in het midden van hen geweest is, en geen redenaar of lieflijk zanger of speler tot vermaking en onderhouding (Hoofdst. 2:5).

God had den Profeet bij zijne roeping (Hoofdst. 2:3 vv.), door voorhouden van het doel en de verantwoordelijkheid zijner roeping, op de moeilijkheden van het volbrengen van het hem opgedragen ambt als wachter, opmerkzaam gemaakt, en hem vermaand, zich door het tegenstreven des volks niet op een dwaalspoor te laten brengen. Hier, bij het begin der tweede afdeling zijner werkzaamheid, richt Hij weer een woord persoonlijk tot hem, opdat hij in de verdere uitoefening van zijne roeping zich niet late leiden door hetgeen de mens wil. Toen zijne profetieën over Jeruzalem vervuld waren, moesten de ballingen, wier oudsten reeds vroeger tot hem waren gekomen, om Gods woord bij hem te vernemen (Hoofdst. 14:1; 20:1). nog opmerkzamer op zijne woorden worden, zodat zij heimelijk en openlijk van hem spraken en elkaar opwekten om te komen en op zijne woorden te letten. Dit zegt God hem vooraf, maar tevens, dat deze geneigdheid zijner landslieden, om hem te horen, nog geen teken was van oprechte bekering tot Gods woord, opdat hij zich in zijne verwachtingen omtrent het volk niet bedroog.

Het spreken in vs. 30 is niet een vijandig, maar een welwillend spreken; men verheugt zich te midden der nationale verarming, in de voortreffelijke redenaarsgaven van den nieuwen klassieken man.

Het is bedenkelijk, als men de schoonheid der rede, der stem enz. bij enen redenaar prijst.

Uitwendig Gods woord te horen, daartoe geven de mensen zich nog wel, maar niet om het door Gods genade te beleven.

Zij prijzen alleen de welsprekendheid, om de zaak bekommeren zij zich niet.

Zij willen het woord van den Profeet slechts aanhoren als een schoon muziekstuk, om gekittel der oren en een aangenaam gevoel daarvan te hebben, en hem tot enen troubadour of minnezanger en enen bekwamen harpspeler vernederen, naar wien men gaarne tot zijn vermaak luistert. Maar "God speelt niet in Zijn Woord, opdat wij zouden dansen. " God beware de kerk voor ledige banken, maar nog meer voor stompe toehoorders, die alleen de zondagsklederen tonen, en in de kerk willen geweest zijn.

"Zij horen slechts maar doen niet, " dat is een oud thema, dat gedurig nieuw is geworden; men verdringt elkaar tot de redenaars des Heeren in dichte hopen, prijst de schone voordracht, men hoort-doch zie het komt! Dan zullen zij te laat erkennen, dat Ezechiël niet uit hardheid heeft gesproken, maar zich een waar Profeet in hun midden betoont heeft.

Volgens sommige uitleggers is de zin van het slotwoord: "zij zullen tot hun smart ondervinden, dat een Profeet onder hen gevreest is, wanneer de aangekondigde genade begint, maar zij er van buiten gesloten worden, omdat zij tot gene boete zijn gekomen, " volgens anderen: "eerst wanneer de voorzegde zegen in werkelijkheid voor hun ogen staat, zullen zij berouw hebben en Mij erkennen. " Dit stemt overeen met Hoofdst. 37 en Openb. 11:11.

Hiermede verzekert God dat Hij het werk van Zijn Profeet zal bevestigen. Hetgeen Hij gezegd heeft zal zeker geschieden en geen jota of tittel zal op de aarde vallen. Zij zullen nog eenmaal wensen, naar het woord des Profeten gehoord te hebben, maar dan zal het te laat zijn.

HOOFDSTUK 34.

OVER ONTROUWE HERDERS, EN CHRISTUS, DEN GETROUWEN HERDER.

II. Vs. 1-31. Nadat de Profeet voor het nieuwe tijdperk zijner werkzaamheid, dat in voorzeggingen van troostenden en belovenden inhoud bestaat, op het rechte standpunt tegenover het geslacht van zijnen tijd geplaatst is, ontvangt had nu het eerste woord Gods, dat werkelijk ene wederopneming en verdere ontwikkeling is der profetie in Jer. 23:1-8, en over het verlies der burgerlijke regering, het wettige koningschap handelt. Het schijnbaar verlies, zo verklaart het Gods woord, is in waarheid een winst, daar het tegenwoordig bestuur zo slecht was (vs. 1-10). God schenkt daarvoor ene heerlijke vergoeding, daar Hij zelf de herderlijke zorg voor het volk overneemt, (vs. 11-22 en in deze herderlijke zorg hun den David tot enen herder verwekt, onder Wiens regering hun de volheid der genade ten deel wordt (vs. 23 :31). Het stuk kan gevoegelijk als de grondprofetie in betrekking tot het volgende worden genoemd.

1. En des HEEREN woord geschiedde op enen enigzins lateren dag, dan dien in Hoofdst. 33:23, tot mij, zeggende:

2. Mensenkind! profeteer tegen de a) herders van Israël, zijne koningen en regenten; profeteer en zeg tot hen, tot de herders: Alzo zegt de Heere HEERE: Wee den herderen Israëls, die in plaats van de hun aanbevolene kudde zichzelven weiden! zullen niet, om u, die God vergeet, uwe roeping, en uwen plicht weer te doen kennen, de herders de schapen weiden?

a) Jer. 23:1.

3. Gij eet in uwe gewetenloze zelfzucht en hebzucht eerst het beste van het dier, en eindelijk zelfs de beste dieren geheel u toeëigenende, het vette; gij zuigt wel uwe onderdanen uit, en gijbekleedt u met de wol, gij slacht het gemeste, maar de schapen weidt gij niet. Gij paart aan die gewetenloosheid nog luiheid en traagheid en laat alles na, wat gij doen moet.

4. De zwakke sterkt gij niet, en het zieke heelt gij niet, en het gebrokene verbindt gij niet, en het weggedrevene brengt gij niet weer, en het verlorene zoekt gij niet (Zach. 11:16); maar gij heerst over hen met a) strengheid en met hardigheid (Lev. 25:43, 46).

a) 1 Petr. 5:3.

5. Alzo zijn zij tengevolge van uwe mishandeling en verwaarlozing verstrooid, omdat er geen herder is; en zij zijn al het wild gedierte des velds den ruwen heiden tot spijze geworden, dewijl zij verstrooid waren, gelijk de tegenwoordige toestand des volks in de ballingschap duidelijk aanwijst.

6. Mijne schapen, voor zoverre zij nog in het vaderland zijn, dolen op alle bergen 1) en op allen hogen heuvel, ja Mijne schapen zijn verstrooid op den gansen aardbodem (1 Kon.

22:17); en er is niemand, die er naar vraagt, en niemand, die ze zoekt, daar er geen eigenlijk bestuur meer is.

1) God noemt hier zijn volk Zijne schapen, want Hij geeft het volk niet over om het eigendom te zijn van koningen en regeerders van wat soort het ook zij, maar Hij stelt koningen aan om zorg te dragen voor het volk, hetwelk nog Zijn eigendom is, dewijl die koningen en regeerders niets meer zijn, dan Zijne dienaars. (ENGELSE GODGELEERDEN).

7. Daarom, gij herders! hoort des HEEREN woord, dat om uwe zware schuld tengevolge uwer boosheid en het nalaten van het goede uwe straf aankondigt.

8. Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik niet! omdat Mijne schapen geworden zijn tot enen roof, en Mijne schapen al het wild gedierte des velds tot spijze geworden zijn, omdat er geen herder is, en Mijne herders naar Mijne schapen niet vragen; en de herders weiden zich zelven, maar Mijne schapen weiden zij niet 1);

1) Gods kudde werd eerst tot een prooi van de bedriegers, die hen tot afgoderij aftrokken, en daarna voor de verwoesters, die hen in de gevangenis wegvoerden, en daarom zegt de Heere: Ik ben tegen de Herders. Zij hadden een last van God, om de kudde te weiden en gebruik te maken van Zijn Naam, in hetgeen zijn deden, verwachtende dat Hij hen zou bijstaan; neen, zei God, het is er zo ver vandaan, dat Ik tegen hen ben. Merk hier aan, het is niet omdat wij den naam hebben en het gezag van herders, waardoor God zal overgehaald worden om voor ons te zijn, indien wij het werk niet doen, dat ons opgelegd is, en niet getrouw zijn aan het ambt, dat ons toevertrouwd is. God is tegen hen en zij zullen het weten.

God stelt hier de zonde aan de herders, dat is in dit geval aan de koningen, voor, opdat zij weten mogen, dat indien straks de fiolen van Gods toorn over hen worden uitgegoten, het vonnis rechtvaardig en de straf naar verdienste zal zijn.

God, de Heere, doet altijd recht en in Hem is nimmer onrecht.

9. Daarom, gij herders! hoort des HEEREN woord.

10. Alzo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik wil aan de herders, die ook nog in ander opzicht zullen worden bezocht, en Ik zal Mijne schapen van hun hand eisen, en zal ze van het weiden der schapen doen ophouden, zodat de herders zich zelven niet meer zullen weiden; en Ik zal Mijne schapen uit hunnen mond rukken, zodat zij hun niet meer tot spijze zullen zijn.

De strijdvraag onder de uitleggers, of door de "herders, " uit wier hand en tirannie de Heere Zijne kudde, Israël, wil redden, priesters en koningen, of de valse profeten en leraars des volks, of alleen de koningen, of allen, die van ambtswege leidslieden des volks zijn, regenten, priesters en profeten moeten worden verstaan, is zó te beantwoorden, dat alleen de regenten des volks zijn bedoeld. Dit brengt zowel het Bijbelse begrip van herders in ‘t algemeen mede, dat overal alleen de regenten bedoelt, als in ‘t bijzonder de hoofdplaats Jer. 23:1 vv. waar onder de herders de koningen en vorsten met uitsluiting van de priesters en profeten, tegen

welke Jeremia eerst van vs. 9 af voorspelt, moeten worden verstaan; eindelijk de tegenstelling tegen den goeden Herder David, die als vorst (vs. 23 v.), niet als priester of profeet, de kudde van Jehova zou weiden. Men mag echter niet alleen aan de koningen denken, maar moet daaronder alle personen verstaan, aan wie de regering des volks is opgedragen, of het geheel der burgerlijke overheden van Israël, waarbij priesters en profeten, niet naar deze hun geestelijke roeping en naar hunnen stand, maar alleen in zo verre zij overheidsambten bekleedden, mede in aanmerking kunnen komen. De beperking van het woord "herders" tot de koningen is, afgezien van andere redenen, reeds daarom niet vast te houden, omdat onze voorzegging, die uit den tijd van Jeruzalems ondergang afkomstig is, niet alleen op de vorige regenten, op de koningen, die met het rijk van Juda zijn gevallen, ziet, maar, hoewel van herders handelende, die Israël onder de volken hebben verstrooid, toch het eigendunkelijk handelen dezer herders voorstelt als in dien tijd nog voortdurende. De verwijdering van deze of de redding der kudde uit hun hand, verkondigt hij als volgende in de toekomst (vs. 8-10). Het heeft dus betrekking op de wereldlijke oversten, die Israël na de opheffing van het koningschap en nog na de ballingschap tot de komst van den vorst Davids, den Messias, regeerden.

Dat de herders alleen de burgerlijke vorsten zijn, benevens de koningen, ook de groten, die gedeeltelijk nog erger waren dan zij (Jer. 38:5) en niet de priesters en profeten, blijkt ook uit de gehele beschrijving van hun handelen, waarin niets voorkomt van valse leer, maar alleen dat, wat op slechte burgerlijke oversten past, tirannie, geweld, omkering van het recht. Dat in het Nieuwe Testament op de Farizeën wordt toegepast, wat hier van slechte herders is gezegd (Joh. 10:8 en 10), geeft ons te minder recht, hier aan meerderen dan aan de burgerlijke oversten te denken, daar in de tijden van het Nieuwe Testament de Farizees gezinde hiërarchie ook de plaats van het burgerlijk bestuur innam.

Het weer opnemen van ene profetie van Jeremia is hier zeker niet toevallig; even als Ezechiëls eerste optreden zich zeer nauw aan Jeremia’s werkzaamheid aansloot, zo ook deze zijne overname van ene nieuwe beroepswerkzaamheid. Het heil, dat hij verkondigt, is, hoewel nog geenszins wat die verdorvenheid begeerde (Hoofdst. 33:23 vv.), toch ook gene bloot subjectieve fantasie of uitvinding van den Profeet; het is geen ander, dan het oude, door God sedert lang verkondigde, aan Israël beloofde heil. Om deze gedachte recht aanschouwelijk voor te stellen, sluit Ezechiël zijne hoofdprofetie van genade op het nauwst aan die van zijnen tijdgenoot Jeremia; in deze schone harmonie van beider roeping en woord lag een heerlijk bewijs voor de Goddelijke genade der profetische uitspraken. Verder was het wee roepen van Jeremia tegen de herders, de koningen van Juda, nu vervuld.

De laatste van deze, Zedekia, heeft nu zijn loon gevonden. In het Davidische koningschap concentreren zich de zegeningen Gods, de beloften voor de theokratie. Tot hiertoe zijn echter deze niet alleen niet vervuld, maar de koningen zijn zelfs de bewerkers van Israëls verderf geworden. Met deze beschouwing opent zich dus een blik op de buitengewone diepte van ellende, waarin het volk was gestort; hier is elke gedachte aan bloot menselijke hulp ten einde. Het komt er den Profeet in ‘t bijzonder op aan, om die ellende des volks te ontdekken, het bewustzijn daarvoor en het verlangen naar de Goddelijke hulp, het waarachtig heil op te wekken. In dit opzicht worden de herders des volks hier in ‘t bijzonder vermeld, om de

ontzettende smart over hun verderfelijke werkingen, den jammervollen toestand des volks met de grootst mogelijke scherpte voor te stellen.

Zeker is de toestand des volks, dien de ontrouw der herders heeft te weeg gebracht (vs. 2-6) niet alleen de schuld der herders, maar ook van het volk zelf. Maar dit is het eigenaardige van dit Gods woord, dat het in zijne begeerte tot genade van deze zijde der schuld soms afziet.

De bestraffing der slechte herders, de daad der Goddelijke gerechtigheid komt in vs. 10 eveneens als ene daad der genade omtrent de kudde voor. De Heere verlost deze van onrechtvaardig geweld, dat haar onophoudelijk ten verderve leidde.

De redding der schapen uit de hand der slechte herders was reeds begonnen met de vernietiging van het koningschap bij de verwoesting van Jeruzalem. In dezen tijd bevindt zich het volk nog altijd in de hand van zulke slechte herders; de redding is, zal zij volkomen zijn, dus nog altijd iets toekomstigs.

Zelfs de Chasmoneërs betoonden zich, zo als hun geschiedenis (zie het slot van het de boek der Makkabeën) aantoont, slechte herders van de in vs. 2-4 beschrevene soort, en brachten ten laatste de verstrooiing der kudde en hare overgave aan de wilde dieren teweeg, zodat Gods volk nu onder de opperheerschappij der Romeinen en order de tirannie der Herodianen geraakte. Het was toen werkelijk als ene kudde zonder herder (Matth. 9:36), ook in burgerlijk opzicht; zulk een herderloze toestand en de daarmee nauw verbondene verstrooiing ontneemt daaraan het karakter van een enig in God verbonden, waar verbondsvolk, en is daarmee geheel onverenigbaar.

11. Want zo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik, ja Ik zelf 1) zal naar Mijne schapen vragen, en zal ze opzoeken (eigenlijk: onderzoeken) om hun behoeften te weten en hun welvaart te verlenen.

1) Dierbare beloften worden bij deze gelegenheid gedaan, welke hun vervulling moeten hebben, in de wederkering der Joden, uit hun gevangenis, en in hun herstelling in hun eigen land. Laat de herders horen dit Woord des Heeren en weten, dat zij geen deel noch lot in deze zaak hebben. Maar laat de arme schapen het horen, en den troost daarvan trekken. Merk hier aan, alhoewel magistraatspersonen en dienaren des Woords feilen, in het doen van hun plicht ten goede van de kerk, zo zal God nochtans niet feilen in dit te doen. De onderherders mogen zorgeloos bevonden worden, maar de Opperherder slaapt of sluimert nooit. Zij mogen ontrouw zijn, maar God blijft getrouw.

Het woordje "zelf" door ons in vs. 11 ingevoegd, ontga onze aandacht niet, ofschoon het in het Hebreeuws niet staat. Daar luidt het woordelijk: "Ziet, daar ben Ik, Ik Ik zoek Mijne kudde en trek Mij haar (niet alleen de kudde als een geheel, maar ook de enkele schapen in het bijzonder) aan. De Heere heeft Zich het lot Zijner kudde wel altijd aangetrokken, maar Hij heeft hare verzorging grotendeels aan Zijne onder herders (koningen, priesters enz.) toevertrouwd en de schapen door hen laten weiden. Deze hiërarchie wil Hij nu afschaffen, en Zich zelven verplaatsen in het midden Zijner kudde. Ziet daar ben Ik, Ik! Hij wil in eigen

persoon de verstrooide schapen opzoeken, het verdwaalde schaap op de schouders nemen, en de kudde weer vergaderen, beschermen en weiden. Maar wanneer is dat ten volle geschied? Eerst toen men zeggen kon: "Hij kwam tot Zijn eigendom, " (Joh. 1:11). "God is geopenbaard in het vlees" (1 Tim. 3:16). "De Heere de God Israëls-heeft Zijn volk bezocht en verlost, " (Luk. 1:68). "God was in Christus, de wereld met Zichzelven verzoenende" (2 Kor. 5:19). Men heeft in het oog te houden, dat Ezechiël den persoon des Vaders nog in het geheel niet scheidt van den persoon van des Mensen Zoon (Jezus Christus), maar deze onderscheiding openbaart zich duidelijk, vs. 23, 24.

12. Gelijk een herder zijne kudde opzoekt, ten dage als hij in het midden zijner verspreide schapen is, en zich op eens in hun midden plaatst, alzo zal Ik Mijne schapen opzoeken, Mij hunner ontfermen, en Ik zal ze redden uit al de plaatsen, waarhenen zij verstrooid zijn, ten dage der wolke en der donkerheid, toen Mijn oordeel (Joël 2:2) hen overviel en in de verstrooiing en de ellende dreef.

13. En Ik zal ze uitvoeren van de volken, en zal ze a) vergaderen uit de landen, en brengen ze in hun land; en Ik zal ze weiden op de bergen Israëls, bij de stromen en in alle bewoonbare plaatsen des lands.

a) Ezech. 28:25.

14. Op ene goede weide zal Ik ze weiden, en op de hoge bergen Israëls zal hun kooi zijn; aldaar zullen zij nederliggen in ene goede kooi, en zullen weiden in ene vette weide, op de bergen Israëls.

15. Ik zal zelf Mijne schapen weiden (vs. 23 v.), en Ik zal ze legeren, ze doen legeren op de rechte plaats, die hun toekomt, spreekt de Heere HEERE.

16. Het verlorene zal Ik zoeken, en het weggedrevene zal Ik wederbrengen, en het gebrokene zal Ik verbinden, en het zieke zal Ik sterken; maar het vette en het sterke zal Ik verdelgen, Ik zal ze de vetten en sterken, weiden met oordeel, met den ijzeren staf (Openb. 2:27).

17. Want gij, o Mijne schapen! de Heere HEERE zegt alzo: Ziet, Ik zal richten tussen klein vee en klein vee, tussen mensen van denzelfden stand, tussen de verschillende confessies en partijen in de kerk, tussen de rammen en de bokken (Matth. 25:32 v.).

18. Is het u te weinig, dat gij u mest en vet wordt, dat gij de goede weide afweidt! Er is voor allen overvloedig, en gunt gij nu anderen zelfs niet wat gij voor u zelven niet kunt gebruiken? zult gij nog het overige uwer weide met uwe voeten vertreden, om het voor anderen onbruikbaar te maken? en zult gij de gezonkene wateren drinken, en de overgelatene met uwe voeten vermodderen? Als gij het bezonken water gedronken hebt en er is voor de anderen nog overvloed van water, zult gij dat den troebel en alzo onbruikbaar maken?

19. Mijne schapen dan, zullen zij afweiden wat met uwe voeten vertreden is, en drinken wat met uwe voeten vermodderd is? Zullen voor hen Mijne rijke gaven worden verontreinigd?

20. Daarom zegt de Heere HEERE alzo tot hen: Ziet ik, ja Ik zaldoor ene juiste scheiding richten tussen het vette kleinvee, en tussen het magere kleinvee.

21. Omdat gij al de vette schapen, die door onrecht en geweld tracht vet te worden, de zwakken met de zijde en met den schouder verdringt (Jes. 35:6), en met uwe hoornen stoot, totdat gij dezelve naar buiten toe verstrooid hebt, om alleen de weiden en de putten te bezitten.

22. Daarom zal Ik Mijne schapen verlossen, dat zij niet meerden wilden dieren (vs. 5 v.) tot enen roof zullen zijn; en Ik zal richten tussen klein vee en klein vee.

De uitroeiing der boze Overheden zou op zich zelf nog gene ware weldaad voor het volk zijn, wanneer niet werkelijk in hun plaats een beter element werd gezet. Daarom geeft Jehova Zichzelven daartoe. Hij neemt de onmiddellijke leiding des volks over, en verwezenlijkt in volkomen zin de idee van enen waren herder (vs. 11). De Profeet overziet nu den tijd, de gehele periode der genade, en toont aan, hoe daarin het getrouwe herdersambt des Heeren zich steeds heerlijker ontwikkelt, en in ene reeks van trapsgewijs voortgaande daden der Goddelijke liefde zich tot heil en zegen Zijner gemeente openbaart. De gedachtengang is de volgende: vooreerst vergadert Jehova de verstrooide kudde, en verenigt ze tot één geheel (vs. 12). Aan deze geeft Hij het land der belofte, en rijker dan ooit te voren overlaad Hij haar met de gaven en zegeningen Zijner liefde (vs. 13-15). Opdat echter deze gemeente het beeld ener ware gemeente Gods, in tegenstelling tot de oude Theokratie voorstelle, brengt de Heere ene scheiding te weeg, en reinigt Hij het nieuwe rijk van zijne boze en verderflijke elementen (vs. 16-22). Aan de alzo nieuw gevormde gemeente wordt dan, zoals de volgende afdeling (vs. 23-31) zal aanwijzen, een koning gegeven, door wien zij tot waren vrede, tot onvergankelijke heerlijkheid komt.

Ons Godswoord blijft dus geenszins er bij staan, dat het op negatieve wijze het woord der vernietiging uitspreekt over de ontrouwe herders, die tot hiertoe waren, maar God geeft aan Zijn door de herders misleid, maar ook verlost volk de positieve verzekering, dat Hij Zelf in de plaats der ontrouwe herders den herdersstaf over Zijn volk in Zijne hand zal nemen, en, zoals van zelf spreekt, het met alle getrouwheid en goedertierenheid zal leiden. Daarmee wordt ons Gods woord, dat tot hiertoe een woord van boete was, dat zich aan het over Israël gekomen gericht aanknoopte, tot ene verkondiging van zegen.

De Christelijke kerk heeft God zelven tot bisschop, patroon en herder, die Zich haar aantrekt.

De Heere zelf wil voortaan Herder zijn over Zijn volk, de in het duistere verstrooide schapen weer vergaderen tot het licht des heils en de uit alle oorden teruggebrachte op de prachtige hoogten en in de vruchtbare dalen van Zijn heilig land met zorgvuldige liefde weiden. Hij wil nu doen wat zij, die tot leidslieden des volks waren gesteld, hebben nagelaten-het verlorene zoeken, het verjaagde terugbrengen, het verwonde verbinden, het zieke sterken en genezen, maar het vette en sterke wil Hij vernietigen en het weiden naar recht.

Het vette en sterke zijn de nieuwe rovers, die zich onder het volk zullen opdoen, nadat de oude door de Chaldeeuwse katastrofe zijn ter zijde gesteld; met deze uitdrukkingen worden niet in ‘t algemeen alle machtigen bedoeld, maar zij, wier enige gedachte bezitten en macht tonen is. "David betoont zich op den troon als een ellendige en arme. De in het eerste deel van het vers aangekondigde zorg voor het lijdende deel der kudde kan niet tot werkelijkheid worden zonder een krachtig ingrijpen (weiden met oordeel), tegenover degenen, die verkeerdheid doen. De gedachte, die hier het eerst voorkomt, de gedachte der reactie Gods tegen het wederkeren der ongelukkige toestanden vóór de ballingschap, wordt vervolgens tot aan het einde dezer afdeling verder uitgewerkt.

Het verlorene, wat in het geheel niet meer geacht wordt tot de kudde te behoren, wat van de lijst der schapen door de boze onderherders is doorgehaald (in den ban gedaan), dat waren in Christus dagen de tollenaars en zondaars. "Nu zijn het die door de alleen zaligmakende kerk worden uitgesloten en verworpen. Het verdwaalde zijn de meest verwaarloosden, die wegens gebrek aan gezonde weide en goede besturing zich niet meer aan de gemeente houden, ofschoon zij er nog toe worden gerekend en er zich zelven toe rekenen; zij dwalen òf alleen òf in kleine hoopjes rond, (sekten, separatisten) en keren niet tot de gemeente terug, omdat zij in de kudde, die zich des Heeren noemt, niet de kentekenen van de gemeente Gods ontdekken. Het gewonde zijn zij; die aan het een of ander aanstoot of ergernis hebben genomen, gelijk een schaap dat een been heeft gebroken, of dat gebeten is, of welks herder zich zijner niet aantrekt. Het zwakke zijn zij, welke door slechte weide, door valse leer en slechte voorbeelden zwak in geloof en in wilskracht zijn geworden, gelijk de schapen, die verkeerd (op ongezonde weide) zijn gehoed. Aan al deze ellendige schapen belooft de Heere, de goede Herder, ze zelf te zullen verplegen. En Hij heeft het gedaan, en Hij doet het nog, (en Zijn woord zal aan de kerk in het bijzonder dan vervuld worden, wanneer de tijd van hare vernieuwing, waarop Openb. 11:13 wijst, komen zal). Onder de vetten en sterken daarentegen zijn zij te verstaan, die zich onder de slechte herders wél bevonden, die gewandeld hadden in uitwendigen welstand en schijn van gerechtigheid naar de heersende begrippen des tijds, gelijk de valse profeten ze in het woord Gods inschoven en ze valselijk uit Gods woord afleiden. In verdorvene tijden zijn er ook in de Christelijke gemeente de zodanigen, uiterlijk nauwgezet aan de kerk vasthoudende, en daarmee de mode volgende, vervuld met spreuken des Bijbels, sterk in het gispen en oordelen van anderen, maar toch ondeugend en goddeloos, vol gierigheid en hoogmoed; gewitte graven! .

De gestrenge Rechter is een goed Herder. Niet alleen de gewetenloze leiders der kudde wil Hij bezoeken, ook de schapen zelf wil Hij volgens vs. 17 vv. tot rekenschap roepen, en de vetten, die zich ten koste der magere gemest hebben, bestraffen, Hij wil ene grote scheiding maken tussen schapen en schapen, bokken en rammen. Deze, de gewichtigen onder het volk, beschouwt Hij in ‘t bijzonder, wanneer Hij zegt, dat zij de goede weide verteren, en wat zij overlaten met hun voegen vertreden, dat zij het stille heldere water drinken en het andere troebel maken, dat zij de zwakken en zieken met geweld dringen en met de hoornen stoten.

Onder de rammen en bokken zijn de slechte elementen bedoeld, die zich in de kudde onder het volk zelf bevinden, die hun boze gezindheid in hardheid en geweld tegen den naaste openbaren; met deze zijn de vette en sterke schapen gelijk gesteld in tegenoverstelling tegen

de magere. Deze vreten de beste weide voor zich af, en vertreden het overige met de voeten, drinken voor zich het heldere water, en maken het overige met de voeten troebel, het zwakke stoten zij af en drijven het weg.

Ene hoofdfase in het richten tussen kleinvee en kleinvee, was de door God gegevene beslissing in den strijd der Joodse synagoge tegen de ontkiemende Christelijke kerk.

De hulp der kudde, welke bestaat in de verlossing der ware schapen van de boosheid en den druk der geweldige en boze elementen, welke met haar vermengd zijn, is alleen hun Herder en Zijn gericht, daarom moeten wij ons vertrouwen in dezen onzen tijd van alle schepselen aftrekken, ook niets van nieuwe wetten en inrichtingen verwachten.

Wat in vs. 18 en 21 van de bokken en rammen, of van de vette en sterke schapen gezegd wordt, past wel niet op eigenlijke schapen, die zo niet doen, als hier staat; maar er is van mystische schapen sprake, d. i. er zijn de huichelaars en goddelozen in de kudde Gods mede bedoeld.

Men verklaart gemeenlijk deze plaats (vs. 17-22) zo, dat men de bokken en rammen geheel gelijk stelt met de slechte koningen, en de koningen en leiders des volks in het algemeen daaronder verstaat, waardoor de gelijkenis wordt verwrongen; of men vat ze op als van de rijken en hebzuchtigen onder het volk gesproken, waardoor de goede weiden en de zuivere bronnen hare rechte betekenis niet erlangen. Daarentegen schijnt de verklaring, dat daarmee bedoeld zijn de valse leraars, die naar hun willekeur Gods woord uitleggen (thans ook de volksredenaars, de schrijvers enz.) alleen met den zin van den tekst overeen te brengen, en men kan ze naar deze bijzondere bezigheid en bemoeiing, die zij ten dele geheel zonder ambtelijke verplichting op zich nemen, zeer wel van de leidslieden des volks onderscheiden, al zijn dezelfde personen soms tevens herders en de leiders des volks, Ezechiël en Jeremia (Jer. 23:9-32) noemen deze "rammen en bokken, " elders verbloemd "valse profeten, " en de Heere waarschuwt voor hen (Matth. 7:15) als die in schaapsklederen tot u komen, maar inwendig grijpende wolven zijn.

23. En Ik zal in tegenstelling niet alleen tegen de vele slechte herders (vs. 2 vv.), maar ook tegen de vroegere splitsing van het volk in twee koninkrijken (Hoofdst. 37:14. Jer. 23:7) enen enigen a) Herder over hen verwekken (Deut. 18:15. 2 Sam. 7:12), en Hij zal hen weiden, namelijk Mijnen b) knecht David (Jes. 42:1. Jer. 30:9. Hos. 3:5); die zal ze weiden, en die zal hun tot een herder zijn.

a) Jes. 40:11. Joh. 10:11. b) Jes. 42:1; 50:10; 52:13; 53:11.

Onder de benaming van herders worden in het Oude Testament vorsten en leraars (Red. ?) verstaan, omdat gebiedvoering en voeding in het herderschap verenigd zijn. De overheid en de leraarsstand, of Staat en Kerk zijn dan ook de twee grote vertegenwoordigers van den Goddelijken wil, volgens welken voor het uiterlijk en innerlijk, voor het tijdelijk en geestelijkheid der mensen evenzeer en onophoudelijk moet gezorgd worden. De kracht nu van Gods Woord gaat dóór tot allen. Allen, die in de bediening zijn, hetzij van Staat of Kerk,

moeten Gods eer handhaven, en hetgeen er onafscheidelijk mede verbonden is, het heil der mensen bevorderen; zo niet, dan vervalt het volk maatschappelijk en zedelijk, en wordt het nochtans behouden, het is als door een vuur van oordelen heen. Zolang de vreze des Heeren het beginsel is van Kerk en Staat, is er een band, die het volk te zamen houdt, even als ene welgeordende kudde onder het bestuur en geleide van een goeden herder; maar wordt dit beginsel losgelaten, zo laat men daarmee den band des volks los, en ontbinding en verstrooiing ontstaat aan alle kanten, gelijk bij ene kudde schapen, welke geen herder heeft. Nu is het in onzen tijd veel, wanneer men nog van Christus weten wil als een Zaligmaker, maar Hem te erkennen als den Overste der koningen der aarde, wiens heerschappij gaat over tijdelijke, wereldlijke, burgerlijke dingen zowel als over de harten, zielen en concientiën, is bij de meesten geheel buiten sprake. Dat althans wij, die in Zijn gezegenden naam mogen geloven, Hem als zodanig erkennen, en dat wij daarbij bidden voor alle koningen en alle leraren, opdat zij door het geloof mogen bewaard blijven voor dat oordeel van God, dat de ontrouwe herders afwerpt van hun tronen en zetels! God haat niets meer dan belangzoekers, en vragen nu de herderen niet naar de schapen, maar naar hun eigen belang, dan lijden zij zelven ten laatste toch het nadeel, want is de lankmoedigheid Gods ten einde, dan worden hun de schapen ontrukt, en zij zijn koningen zonder troon en leraren zonder leerstoel. En dan in het einde? Ja dßn zal God, zal Christus zelf het koninklijk herdersambt waarnemen. Op aarde? Ja; God heeft het beloofd. Als de afval zo groot zal geworden zijn, dat de getrouwe herderen weinige in den lande zijn geworden, dan komt de Heere zelf regeren en leren, en bijzonder de gelovigen zullen alsdan door God geregeerd en geleerd worden. Dit geschiedt nu reeds geestelijk inwendig, en zal eenmaal ook letterlijk en zichtbaar geschieden. Het is de belofte aan Israël, welke als een licht voort blijft branden, al de eeuwen door, en ontelbare lichten worden er aan ontstoken. De troost Gods is zo groot en overvloedig, dat duizenden er zich aan kunnen laven als aan ene altijd springende fontein; doch daarom kan die fontein wel bestemd zijn om in de laatste dagen in al hare volheid uit te stromen. Vergelijk slechts de geboorte van Christus in den herderstal te Bethlehem met het woord Openb. 7:17. Het Lam, dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteinen der wateren.

Merk hier aan, wat hier voorzegd wordt van den Messias Zelven. Hij zal Zijn last van God hebben. Hij zal de grote Herder der schapen zijn, die datgene voor Zijne schapen doen zal, dat niemand anders kan doen. Hij is Gods knecht, door Hem en voor Hem gebruikt, en die alles doet in gehoorzaamheid aan Zijn wil, met een oog op Zijn eer en heiligheid. Zijn knecht, om Zijn Koninkrijk onder de mensen te herstellen en de belangen van het Koninkrijk te bevorderen.

24. En Ik, de HEERE, zal hun tot enen God zijn; en Mijn knecht David zal a) vorst zijn (2 Sam. 7:8) in het midden van hen; Ik, de HEERE, heb het gesproken, en zal het gewis tot stand brengen, hoe diep ook de vernedering des volks en van zijn koningschap is.

a) Jes. 55:4.

De zorg voor de geheiligde gemeente wordt nu op den door God aan het volk gegeven Messias gelegd. In Hem wordt de zaligheid des volks volkomen, wordt het toppunt van allen

zegen, die beloofd is, ontvangen. De Messias wordt hier in de eerste plaats voorgesteld als de eigenlijke vertegenwoordiger onder Zijn volk. Jehova had volgens vs. 11 zelf het herderlijk ambt overgenomen. Dat openbaart zich in den Messias, in Hem geeft Zich Jehova zelf. Van daar in vs. 24 : "Ik, de Heere, zal hun tot een God zijn, en Mijn Knecht David zal vorst zijn in het midden van hen. " De Messias is dus die persoonlijkheid, in wien de ware gemeenschap van God met het volk voor het oog treedt, en het koningschap Gods in de Theokratie als den eigenlijken, volkomenen plaatsbekleder Gods wordt gezien. Hij is alzo verder één Herder, die het geheel der theokratie als één vorst beheerst, in tegenoverstelling van het verdeelde koningschap van den vroegeren tijd, waarin het gebrekkige van het oude koningschap, de zonde, die aan beide zijden was, zeer duidelijk te zien was. De splitsing der rijken was reeds ene schrede tot de ballingschap zelf, het begin van Israëls verstrooiing. Nu vormt echter Israël gene diaspora meer, maar ééne nauw verbonden kudde, dien overeenkomstig is Zijn ware herder ook een Eénige.

Voor dezen vorst, onder welken Israël weer zou worden verenigd, was David een des te passender type, daar hij het Israëlietische volk, hetwelk reeds op het punt was geweest, om zich te verdelen, weer verenigde en zamen hield.

Dat door "David" hier de ware David, de Messias wordt bedoeld, in wien Davids stam zijn toppunt zou verkrijgen, daaraan laat de meer uitgewerkte aankondiging bij de vroegere Profeten en op andere plaatsen van Ezechiël zelven niet twijfelen. Aan een persoonlijk weer verschijnen van David kon niemand denken, die op het gebied der Schrift te huis was, even zomin als in Mal. 4:5 aan een persoonlijk weer verschijnen van Elias. De Messias, de grote nakomeling van David, dat was in den tijd van den Profeet reeds lang vaststaande leer. Er is ook geen sprake van ene wederopwekking van David, maar van de zending van enen David, die er nog niet geweest was.

Deze Spruit Davids wordt een knecht Gods genoemd, omdat Hij als Gods werktuig die raadsbesluiten Gods zal ten uitvoer brengen, van welke de voorgaande verzen (vs. 11-22 11-) hebben gesproken.

Door dat bestuur zal Jehova in waarheid God van Zijn volk Israël worden, want Hij zal het volk in volkomen eenheid met Jehova weiden, den wil van Jehova ten uitvoer brengen, niet zo als de goddeloze herders Zich tegenover God stellen, omdat Hij, zoals daarbij verondersteld wordt, door eenheid des Wezens met God verbonden is.

25. Ik zal niet den tijd van oorlog onder David, maar den vreedzamen tijd van zijnen zoon Salomo onder den nieuwen David herstellen. En Ik zal een verbond des vredes met hen maken (Hoofdst. 37:26. Jes. 54:10; 55:3), en zal het boos gedierte uit het land doen ophouden; en zij zullen zeker wonen in de woestijn, en veilig slapen in de wouden 1).

1) Wie door Christus verlost is, is Zijn eigendom, en is daardoor bevrijd niet alleen van de vreze des doods, maar ook van de vrees voor alles, wat hem zou kunnen treffen. Ook hier vindt men de toepassing van het woord: Indien God voor ons is, wie kan dan tegen ons zijn!

Israël zou verlost zijn van de vijanden, die hen nu onrechtvaardiglijk verdrukten, maar zo zullen ook alle Gods kinderen verlost worden en zeker wonen, hier reeds aanvankelijk en in de eeuwigheid volkomen.

26. Want Ik zal ter vervulling der belofte hun gegeven voor het geval van gehoorzaamheid aan Mijne wet in Lev. 26:4 vv. dezelve, en de plaatsen rondom Mijnen heuvel, stellen tot enen zegen; en Ik zal den plasregen doen nederdalen op zijnen tijd, plasregens van zegen zullen er zijn.

Ziedaar vrijmachtige genade. Ik zal hun den plasregen op zijn tijd geven! Is dat gene vrijmachtige, Goddelijke genade? Want wie kan zeggen, behalve God: Ik zal hun plasregens doen nederdalen? Eéne stem bestaat er slechts, die tot de wolken spreken en haar bevelen kan den regen voort te brengen. Wie zendt den regen op de aarde neer? Wie doet de plasregens op het groene gras nederdalen? Ben ik het niet, de Heere? Eveneens is de genade de gift Gods en kan door geen mens teweeg gebracht worden. Het is ook noodzakelijke genade. Wat zou er van den grond worden zonder plasregen? Gij kunt de kluiten verbreken, gij kunt uw zaad zaaien, maar wat baat het u zonder regen? Zo volstrekt nodig is ook de Goddelijke zegen. Het is te vergeefs dat gij arbeidt, zo God geen overvloedigen plasregen geeft en de zaligheid nederzendt. Verder is het ook overvloedige genade. Ik zal hun plasregen geven. Dat betekent niet: "Ik zal hun droppels geven, maar plasregens!" Zo is het met de genade. Als God regen geeft, zegent Hij gemeenlijk in zulk ene mate, dat er gene plaats genoeg is om dien te ontvangen. Overvloedige genade! Wel behoeven wij overvloedige genade, om ons nederig te houden, om ons biddende en ook heilig te maken; een overvloed van genade om ons ijverig te maken, om ons door dit leven heen te bewaren en ons ten laatste in den hemel te brengen. Wij kunnen niet buiten milde plasregens der genade. Verder is het ene genade, die juist op haar tijd komt. Ik zal den plasregen doen nederdalen op zijn tijd. Welke tijd is het thans voor u? Is het de tijd der droogte? Dan is het de tijd voor plasregens. Is het de tijd van grote gedruktheid en zwarte wolken? Dan is het de tijd voor de plasregens. Uwe sterkte zal zijn gelijk uwe dagen. En hier is verschillende zegen. Ik zal u plasregens van zegen geven. Het woord is meervoudig, God zal alle soorten van zegeningen zenden. Alle zegeningen Gods gaan gezamenlijk, gelijk de schakels in ene gouden keten. Wanneer Hij bekerende genade schenkt, zal Hij ook, vertroostende genade mededelen, Hij zal plasregens van zegen nederzenden. Zie heden opwaarts, gij verzengde plant, en open uwe bladeren en bloemen voor ene hemelse besproeiing.

27. En het geboomte des velds zal zijne vrucht geven, en het land zal zijne inkomst geven, en zij zullen zeker, ook voor uitwendige vijanden veilig zijn in hun land; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik de disselbomen huns juks zal hebben verbroken, en hen gerukt uit de hand dergenen, die zich van hen deden dienen, om hen daarvoor in dezen gelukkigen toestand te verplaatsen.

28. En zij zullen den Heidenen niet meer ten roof zijn, gelijk dat zo dikwijls en op zo erge wijze onder het bestuur der boze herders is geschied, en het wild gedierte der aarde, in den zin, waarin deze uitdrukking reeds in vs. 5 voorkwam, zal ze niet meer vreten; maar zij zullen zeker wonen, en er zal niemand zijn, die ze verschrikke.

29. En Ik zal hun ene plant van of, ten naam verwekken, nl. bij de Heidenen, die daaruit zullen erkennen dat Israël een door zijn God rijk gezegend volk is; en zij zullen niet meer weggeraapt worden door honger in het land, maar als in een lusthof, een paradijs (Hoofdst. 36:35) leven, en zij zullen a) den smaad der Heidenen, bij welke zij zo lang voor de verworpene natie gehouden zijn, niet meer dragen, integendeel den roem genieten, dat zij de allergezegendste van alle natiën zijn.

30. Maar zij zullen weten, dat Ik, de HEERE, hun God, met hen ben, en dat zij Mijn volk zijn, het huis Israëls, spreekt de Heere HEERE.

Wanneer God den Spruit Davids zendt, zal Hij ook aan Zijn volk een nieuw verbond schenken, dat een verbonds des vredes zal zijn; en deze vrede zal niet slechts een geestelijke blijven, maar ten laatste ook de natuur vervullen, zodat er bijv. gene dieren meer zullen zijn, die Gods volk vroeger niet gerust lieten wonen en slapen.

Onder de lieflijkste en innigste beelden stelt de verrukte Ziener den lichamelijken en geestelijken zegen der volgende geslachten nader voor, die de Koninklijke Herder weidt; een eigenaardig stille glans breidt zich dan uit over de schilderij, waarop zich de planting Gods tot roem van Zijn uitverkoren volk verheft.

31. Gij nu, o Mijne schapen, schapen Mijner weide! gij zijt mensen; maar Ik ben uw God, spreekt de Heere HEERE. Met dit woord gaat de Heere verder dan Israël, en belooft ten slotte aan de gehele mensheid, waarvan in Openb. 21 sprake is, den nieuwen hemel en de nieuwe aarde (2 Petr. 3:13).

Deze woorden, het slot van het hoofdstuk zijnde, verklarende de overdrachtelijke manier van spreken (metaphora), welke door het gehele kapittel gebruikt is, dat hetgeen van schapen en herders gezegd was, verstaan moest worden van mensen en van degenen, die gezag over hen hadden, en in ‘t bijzonder van Gods volk, waarvoor Hij zorge draagt, gelijk een herder voor zijne kudde. Zie Hoofdst. 36:38. Ps. 80:2.

Al ‘t geen gezegd is moet geestelijk verstaan worden met opzicht op de zielen der uitverkorenen en de zaligmaking van deze: zodat dezelfde betrekking, welke gevonden wordt tussen schapen, welke onredelijke dieren zijn en den herder, die een mens is, ook naar den mens plaats heeft tussen mensen en God.

In de eerste plaats is dit ene verklaring der gelijkenis, gene schapen zijn hier bedoeld, maar gij, die mensen zijt (vgl. Hoofdst 36, 37, 38), uw herder is uw God. Maar zodanige verklaring ware niet nodig geweest, en de Heere zou ze er niet hebben bijgevoegd, wanneer Hij niet onder deze schijnbaar weinig beduidende vormen iets anders had willen zeggen: 1). wordt daarmee aangeduid de algemeenheid der genade, dewijl niet de kinderen Israëls, maar mensen (Adam, de mensheid) als schapen der kudde worden genoemd. De gelijkenis reikt verder dan de enge grenzen van het volk van Israël en geldt nu hier voor de mensheid in het algemeen. Het nieuwe Paradijs, onder den nieuwen David plant de Heere niet alleen voor Israël, maar-gelijk het eerste paradijs, voor de gehele mensheid. 2) De grootheid der genade wordt

daardoor kenbaar, dat Israël niet wordt genoemd met den eernaam, die zijne genadige verkiezing aanduidt, maar met den algemenen naam "mens", die aan stof, zonde en dood herinnert. Zulk ene zamengetrokkene rede, die met weinig veel, in het eenvoudige ene volheid van gedachten, van grote gedachten bevat, noemt men geestvol. En het woord van den Geest aller geesten zou niet geestvol wezen! Dit slotwoord drukt het zegel op de profetie van dit ganse hoofdstuk, zodat het een woord Gods van algemene geldigheid voor alle mensen van alle toekomende tijden bevat.

Met welk een genoegen lezen wij hier van dat opzoeken van den Opperherder en van dat wederbrengen, van dat voeren in grazige weiden en leiden aan zeer stille wateren, van dat verbinden en sterken der kranken en zwakken, en van het verdelgen dergenen, die, trots op hun rijkdommen, anderen overheersten en onderdrukten, en van de herstelling van den onderlingen vrede en welvaart, die door machtigen en baatzuchtigen benadeeld en verwoest waren. Dat was ene hartsterking voor nooddruftigen en ellendigen in Ezechiëls dagen, en dat is en blijft het nog voor onze dagen. Gelukkig, indien wij maar tot die behoeftigen van harte behoren; die de voorwerpen van Gods bijzonder en gunstrijk aandenken zijn; de Heere heeft het gezegd, dat Hij op deze zien wil en Zijne hand tot deze kleinen wenden zal. Al is het dan, dat de herders aan huurlingen, aan dieven en moordenaars gelijk zijn, zo als onze Heere dit: Joh. 10 heeft gezegd, genoeg als de Opperherder het oog op ons houdt en wij in Zijne liefde en gunst voor eeuwig zijn opgenomen. En zullen wij dit voorrecht niet bijzonder waarderen, wanneer wij ten laatste zien op dien Herder, welke ons door den Vader gegeven is, namelijk Jezus Christus, onzen Heer? Op Hem wees Ezechiël in Jehova’s naam zijne tijdgenoten als op enen tweeden of tegenbeeldigen David, onder wiens bestuur de allergewenste vrede en zegen zouden genoten worden, welke zinnebeeldig van stoffelijke voorwerpen ontleend worden voorgesteld, maar geestelijk moesten worden opgevat; op Hem wijst het Woord der vervulling, gelijk de eerste Evangelietijd ene schets van die uitnemende zegeningen oplevert, en heeft de Heere het dan aan Zich zelven voorbehouden om den zegen des Geestes op Zijnen tijd uit te storten, dan verbeiden wij Hem in het geloof, en blijven maar aanhouden in een vurig gebed; de vrucht, die wij aanschouwen, erkennen wij als een werk van Zijne handen, de vijanden zullen gewis verdreven worden en de Gods kerk zal een plantsoen wezen, den naam des Heeren tot roem en heerlijkheid. Dat waren de heerlijke tijden, welke de Heere heeft beloofd, alzo zullen de dagen des Nieuwen verbonds eens gewis worden. Houden wij ons daarom maar aan het slot dezer belangrijke Godsspraak, zoals de Heere dat ook Zijn aloude volk heeft ingeprent. Gij nu, o Mijne schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen, maar Ik ben uw God, spreekt de Heere Heere. Als de Heere zelf ons voor Zijne schapen verklaart, en ons zegt, waarvoor wij ons zelven, in tegenstelling van Hem zelven te houden hebben, dan ligt daarin ongetwijfeld opgesloten, dat wij onwaardige, zwakke en feilbare mensen zijn, maar Hij een gaarne vergevend, alvermogend en onveranderlijk God, machtig en gewillig om al Zijne gedane beloften en heerlijke uitzichten, hoe schijnbaar ook onmogelijk, te vervullen; dan wil Hij dit, opdat wij op de rechte wijze over ons zelven, en over Hem, die onze Heere en Heiland is, zouden denken, ons vertrouwen geheel en alleen op Zijne genade zouden vestigen; en dan spreekt Hij alzo met een Goddelijken nadruk, welke krachtig op ons gemoed kan werken tot onze lering, leiding en vertroosting op het hobbelige levenspad.

31. Gij nu, o Mijne schapen, schapen Mijner weide! gij zijt mensen; maar Ik ben uw God, spreekt de Heere HEERE. Met dit woord gaat de Heere verder dan Israël, en belooft ten slotte aan de gehele mensheid, waarvan in Openb. 21 sprake is, den nieuwen hemel en de nieuwe aarde (2 Petr. 3:13).

Deze woorden, het slot van het hoofdstuk zijnde, verklarende de overdrachtelijke manier van spreken (metaphora), welke door het gehele kapittel gebruikt is, dat hetgeen van schapen en herders gezegd was, verstaan moest worden van mensen en van degenen, die gezag over hen hadden, en in ‘t bijzonder van Gods volk, waarvoor Hij zorge draagt, gelijk een herder voor zijne kudde. Zie Hoofdst. 36:38. Ps. 80:2.

Al ‘t geen gezegd is moet geestelijk verstaan worden met opzicht op de zielen der uitverkorenen en de zaligmaking van deze: zodat dezelfde betrekking, welke gevonden wordt tussen schapen, welke onredelijke dieren zijn en den herder, die een mens is, ook naar den mens plaats heeft tussen mensen en God.

In de eerste plaats is dit ene verklaring der gelijkenis, gene schapen zijn hier bedoeld, maar gij, die mensen zijt (vgl. Hoofdst 36, 37, 38), uw herder is uw God. Maar zodanige verklaring ware niet nodig geweest, en de Heere zou ze er niet hebben bijgevoegd, wanneer Hij niet onder deze schijnbaar weinig beduidende vormen iets anders had willen zeggen: 1). wordt daarmee aangeduid de algemeenheid der genade, dewijl niet de kinderen Israëls, maar mensen (Adam, de mensheid) als schapen der kudde worden genoemd. De gelijkenis reikt verder dan de enge grenzen van het volk van Israël en geldt nu hier voor de mensheid in het algemeen. Het nieuwe Paradijs, onder den nieuwen David plant de Heere niet alleen voor Israël, maar-gelijk het eerste paradijs, voor de gehele mensheid. 2) De grootheid der genade wordt daardoor kenbaar, dat Israël niet wordt genoemd met den eernaam, die zijne genadige verkiezing aanduidt, maar met den algemenen naam "mens", die aan stof, zonde en dood herinnert. Zulk ene zamengetrokkene rede, die met weinig veel, in het eenvoudige ene volheid van gedachten, van grote gedachten bevat, noemt men geestvol. En het woord van den Geest aller geesten zou niet geestvol wezen! Dit slotwoord drukt het zegel op de profetie van dit ganse hoofdstuk, zodat het een woord Gods van algemene geldigheid voor alle mensen van alle toekomende tijden bevat.

Met welk een genoegen lezen wij hier van dat opzoeken van den Opperherder en van dat wederbrengen, van dat voeren in grazige weiden en leiden aan zeer stille wateren, van dat verbinden en sterken der kranken en zwakken, en van het verdelgen dergenen, die, trots op hun rijkdommen, anderen overheersten en onderdrukten, en van de herstelling van den onderlingen vrede en welvaart, die door machtigen en baatzuchtigen benadeeld en verwoest waren. Dat was ene hartsterking voor nooddruftigen en ellendigen in Ezechiëls dagen, en dat is en blijft het nog voor onze dagen. Gelukkig, indien wij maar tot die behoeftigen van harte behoren; die de voorwerpen van Gods bijzonder en gunstrijk aandenken zijn; de Heere heeft het gezegd, dat Hij op deze zien wil en Zijne hand tot deze kleinen wenden zal. Al is het dan, dat de herders aan huurlingen, aan dieven en moordenaars gelijk zijn, zo als onze Heere dit: Joh. 10 heeft gezegd, genoeg als de Opperherder het oog op ons houdt en wij in Zijne liefde en gunst voor eeuwig zijn opgenomen. En zullen wij dit voorrecht niet bijzonder waarderen,

wanneer wij ten laatste zien op dien Herder, welke ons door den Vader gegeven is, namelijk Jezus Christus, onzen Heer? Op Hem wees Ezechiël in Jehova's naam zijne tijdgenoten als op enen tweeden of tegenbeeldigen David, onder wiens bestuur de allergewenste vrede en zegen zouden genoten worden, welke zinnebeeldig van stoffelijke voorwerpen ontleend worden voorgesteld, maar geestelijk moesten worden opgevat; op Hem wijst het Woord der vervulling, gelijk de eerste Evangelietijd ene schets van die uitnemende zegeningen oplevert, en heeft de Heere het dan aan Zich zelven voorbehouden om den zegen des Geestes op Zijnen tijd uit te storten, dan verbeiden wij Hem in het geloof, en blijven maar aanhouden in een vurig gebed; de vrucht, die wij aanschouwen, erkennen wij als een werk van Zijne handen, de vijanden zullen gewis verdreven worden en de Gods kerk zal een plantsoen wezen, den naam des Heeren tot roem en heerlijkheid. Dat waren de heerlijke tijden, welke de Heere heeft beloofd, alzo zullen de dagen des Nieuwen verbonds eens gewis worden. Houden wij ons daarom maar aan het slot dezer belangrijke Godsspraak, zoals de Heere dat ook Zijn aloude volk heeft ingeprent. Gij nu, o Mijne schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen, maar Ik ben uw God, spreekt de Heere Heere. Als de Heere zelf ons voor Zijne schapen verklaart, en ons zegt, waarvoor wij ons zelven, in tegenstelling van Hem zelven te houden hebben, dan ligt daarin ongetwijfeld opgesloten, dat wij onwaardige, zwakke en feilbare mensen zijn, maar Hij een gaarne vergevend, alvermogend en onveranderlijk God, machtig en gewillig om al Zijne gedane beloften en heerlijke uitzichten, hoe schijnbaar ook onmogelijk, te vervullen; dan wil Hij dit, opdat wij op de rechte wijze over ons zelven, en over Hem, die onze Heere en Heiland is, zouden denken, ons vertrouwen geheel en alleen op Zijne genade zouden vestigen; en dan spreekt Hij alzo met een Goddelijken nadruk, welke krachtig op ons gemoed kan werken tot onze lering, leiding en vertroosting op het hobbelige levenspad.

HOOFDSTUK 35.

VOORSPELLING TEGEN DE EDOMIETEN.

III. Vs. 1-Hoofdst 36:15. Het voorafgaande woord Gods heeft aan het volk Gods ene heerlijke, heilige en zalige toekomst onder zijnen koning David beloofd, en daarbij ook, dat het van den druk en den smaad der Heidenen zal worden bevrijd. Die gedachte wordt verder uitgebreid en uiteengezet, dat het heidendom gene macht meer over Israël zal uitoefenen noch er verder mede zal spotten. Integendeel zal het zelf aan de Goddelijke wraak en het volkomen verderf ten prooi worden. Edom wordt tot zijn vertegenwoordiger gesteld. In hem openbaart zich op karakteristieke wijze de vijandschap tegen het rijk van God en de lust om zich het gebied daarvan aan te matigen; ook op karakteristieke wijze zal het rijk van God daaraan worden volvoerd (vs. 1-9 en 10-15) waarbij dan, wat de eindelijke vervulling der Profetie aangaat, moet worden vastgehouden, dat onder Heidenen niet juist afgodendienaars, maar de volken in ‘t algemeen, in tegenstelling tegen Israël, het volk (Hoofdst. 32:32) moeten worden verstaan, de voorzegging zich dus verre uitstrekt tot in den tijd van smaad, welke nu nog het volk en land van Israël wedervaart, en wel het meest van de Christelijke volken. Maar al deze smaad wordt weggedaan van de bergen Israëls (Hoofdst. 36:1-7), zij, zullen weer vruchtbaar en bewoonbaar worden gemaakt, ja nog veel meer worden gezegend, dan zij vroeger geweest zijn, daar het een heilig volk Gods zal zijn, dat op hen woont (36:8-12 Het land zal niet meer genoemd worden een land, dat zijne inwoners opeet, omdat het niet meer een land voor hen zal zijn, waar zij zondigen (36:13-15).

1. Wijders geschiedde des HEEREN woord opnieuw tot mij, om de in Hoofdst. 34:29 reeds genoemde toekomst van het land Israël nog uitvoeriger te behandelen, zeggende:

2. Mensenkind! zet, voordat gij het in Hoofdst. 36 met de bergen van Israël zult te doen hebben, uw aangezicht tegen het gebergte Seïr, dat de Edomieten bewonen (Gen. 36:8), en profeteer tegen hetzelve.

3. En zeg tot hetzelve gebergte: Alzo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik wil aan u, o gebergte Seïr! en Ik zal Mijne hand tegen u uitstrekken, en zal u stellen tot ene verwoesting en enen schrik.

4. Ik zal uwe steden stellen tot eenzaamheid, en gij zult ene verwoesting worden: en zult weten, dat Ik de HEERE ben, de heilige en rechtvaardige God, die niet met Zich laat spotten (Hoofdst. 28:22).

5. Omdat gij, Edomieten! ene eeuwige a) vijandschap hebt, en hebt de kinderen Israëls doen wegvloeien door het geweld des zwaards, ten tijde huns verderfs, ten tijde der uiterste ongerechtigheid. De maat daarvan is zo vol geworden, dat daaraan nu een einde moet worden gemaakt (Hoofdst. 21:29).

a) Ezech 20:15.

6. Daarom, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE: Ik zal u voorzeker ten bloede bereiden, tot een bloedbad maken, en het bloed zal u vervolgen; alzo gij het bloed niet hebt gehaat, in bloedvergieten uw lust hebt gehad, zal u het bloed ook vervolgen.

Sterke voorstelling, beeldrijkheid en aanschouwelijkheid onderscheidt overal den Profeet Ezechiël, zo ook hier. Hij neemt thans uit het vorige hoofdstuk (34:29) de belofte weer op, dat Israël den smaad der Heidenen niet meer zal dragen; maar deze belofte verkrijgt ene gedachte, zij neemt vlees en bloed aan, daar hij tegenover de bergen Israëls (vs. 14 het gebergte van Seïr stelt, waar Israëls doodvijanden, de Edomieten, woonden. In ene dreigende vloekbede over het gebergte Seïr vat hij den vloek over de vijanden van den Heere en Zijn volk, over de vijanden Zions in een typisch beeld te zamen, en dit woord van vervloeking is reeds ter voorbereiding van de volgende zegenbede over de bergen Israëls in Hoofdst. 36.

Dat het land en het volk van Edom in het voor ons liggend hoofdstuk als het gebergte van Seïr wordt voorgesteld, heeft niet alleen daarin zijne reden, dat in Hoofdst. 36 in herinnering aan het vorige Godswoord het land en volk Gods als de bergen Israëls worden voorgesteld; integendeel worden bijv. ook in Zach. 6:1 vv. het rijk van de wereldmacht aan de ene zijde en het rijk Gods aan de andere zijde als twee bergen aangezien, die zich tegenover elkaar verheffen, of met andere woorden, zowel de wereldmacht in hare geschiedkundige ontwikkeling als ook het rijk Gods in zijne geschiedkundige ontplooiing staan der profetie als bergen voor den geest. Reeds hieruit blijkt, dat, wat in ons hoofdstuk over Edom wordt gezegd, niet Edom alleen aangaat, dat dit integendeel hier als vertegenwoordiger van het Heidendom, van de Gode en Zijn volk vijandige mensheid voorkomt. Dit wordt nu ook door een rij van bijzonderheden beveiligd, zo bijv. door hetgeen in vs. 14 van de vreugde der gehele aarde in tegenstelling tegen de over Edom gekomen verwoesting gezegd wordt. Zulk een betekenis kon aan Edom op zich zelf niet worden gegeven, maar alleen in zoverre als daarin de Gode vijandige wereldmacht in ‘t algemeen, het principe van vijandschap tegen God is voorgesteld. Het is toch ook bovendien hier niet de plaats voor ene bijzondere voorzegging tegen Edom alleen; juist zo komt in Jes. 63:1-8 Edom voor als vertegenwoordiger van het ganse Gode vijandige Heidendom.

Edom stelt voor den Profeet niet alleen alle nationale vijanden voor, die in leedvermaak, in haat en eeuwige vijandschap het arme Israël hebben gesmaad, en in tijd van nood, als de straf voor zijne zonden haar toppunt had bereikt, daartegen met zijne vijanden gemene zaak hebben gemaakt, maar hier het eigenlijke volk, dat zich tegen de macht en de zegeningen van den staat Gods overstelt.

Wat in de profetie en tegen buitenlandse volken (Hoofdst. 25-32) uitvoerig was ontwikkeld, wordt hier in korte woorden saamgevat, en aan Edom aangewezen. De karakteristieke tekenen van het Heidendom, de openbaringen der zonde, om wier wil het zijne straf ontvangt, worden aangewezen, en het doodvonnis wordt tegen hen door den Profeet uitgesproken.

7. En Ik zal het gebergte Seïr tot de uiterste verwoesting stellen, en Ik zal uit hetzelve uitroeien dien, die er doorgaat, en dien, die wederkeert.

8. En Ik zal zijne bergen met zijne verslagenen vervullen; uwe heuvelen, en uwe dalen, en al uwe stromen, in dezelve zullen de verslagenen van het zwaard liggen.

9. Tot eeuwige verwoestingen zal Ik u stellen, en uwe steden zullen niet bewoond worden: alzo zult gij weten, dat Ik de HEERE ben.

11. Daarom, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE: Ik zal ook handelen naar uwen toorn en naar uwe nijdigheid, die gij uit uwen haat tegen hen, tegen de beide volken van Mijn eigendom, Israël en Juda, hebt te werk gesteld; en Ik zal bij hen bekend worden, wanneer Ik u zal gericht hebben, het een zal met het andere hand in hand gaan, en in gelijke mate geschieden.

12. En gij zult weten, dat Ik, de HEERE, al uwe lasteringen gehoord heb, die gij tegen de bergen Israëls gesproken hebt, zeggende: zij zijn verwoest, zij zijn ons ter spijze gegeven.

12. En gij zult weten, dat Ik, de HEERE, al uwe lasteringen gehoord heb, die gij tegen de bergen Israëls gesproken hebt, zeggende: zij zijn verwoest, zij zijn ons ter spijze gegeven.

13. Alzo hebt gij u met uwen mond tegen Mij groot gemaakt, en uwe woorden tegen Mij vermenigvuldigd; Ik heb het gehoord.

Als schuld van Edom is vooreerst (vs. 5) genoemd eeuwige vijandschap tegen Israël, die ook wel in Hoofdst. 25:15 den Filistijnen wordt toegeschreven, maar bij Edom dieperen wortel had in het vijandig gedrag van Ezau tegen Jakob (Gen. 25:25 vv. 27:37), en zoals reeds Amos (1: 11) zegt, eeuwig Zijnen toorn behoudt tegen het verbondsvolk, zodat Edom van iedere gelegenheid om het te vernietigen, gebruik maakte, en bij den ondergang van het rijk van Juda de kinderen Israëls in het zwaard dreef, d. i. aan het geweld daarvan prijs gaf, Als ene tweede schuld wordt tegen hem aangevoerd (vs. 10 vv. zijne begeerte naar het bezit van Israël en van zijn land, dat het tot zich wilde brengen, hoewel het wist, dat dit Jehova’s eigendom was, waardoor Edoms haat tegen Israël tot versmading van Jehova werd.

Israël wordt niet om zijne zonde door Edom gehaat, maar om zijn voorrang boven Edom, om zijnen God die Zich aan Israël als aan geen ander volk heeft geopenbaard.

Dat de Edomieten uit verraderlijke boosheid de kinderen van Juda den Chaldeën overgaven om ze te doden, is een feit, waarop door de Profeten meermalen wordt gewezen, maar dat in de geschiedboeken niet uitdrukkelijk wordt verhaald.

Meermalen wordt in het oordeel over Edom om zijn haat tegen Israël van bloed melding gemaakt. Dat moet zeker (ook afgezien van de mogelijke toespeling van "daam" = bloed op "Edom" = rood land, Jes. 63:6) enige betekenis hebben. Edom zal geheel tot bloed worden, en dit niet alleen; bloed zal hem ook vervolgen.

Even als enen moordenaar de bloedschuld overal navolgt, om wrake roept en hem zo aan de strop overlevert.

Wat verder aan Edom wordt verweten, is zijne heersch- en hebzucht, die zelfs niet voor hetgeen Godes is, stil staat. Dat het daar wordt genomen voor den berg Seïr, brengt mede, dat het gericht, aan hem te volvoeren, als verwoesting wordt opgevat .

In de uitdrukking "ofschoon de Heere daar ware" is in ‘t algemeen sprake van de openbaring Gods onder Zijn volk, waardoor het als Zijn verbondsvolk kon worden gekend, dus van al het werk van Jehova voor Zijne gemeente in bijzonderen zin, waarvan Edom meer kennis kon hebben, dan menig ander volk; maar dit alles wordt ter zijde gesteld, waar het te doen was, om lage zelfzucht en verkeerde eigenbaat te bevredigen.

14. Alzo zegt de Heere HEERE: Gelijk het ganse land verblijd is, alzo zal Ik u de verwoesting aandoen. 1)

1) Hier zegt de Heere het duidelijk, dat de straf aan de zonde zal beantwoorden. God, de Heere, zou over Edom de verwoesting doen komen, die dit volk gewenst had voor Israël. In plaats van dat zij geweend hadden over de verwoesting, die over Juda was gekomen, hadden zij er zich gruwelijk in verblijd, en daarom zouden zij een eeuwige verwoesting deelachtig worden. En opdat men zou weten, dat de eer en de heerlijkheid Gods ook daarin zou verhoogd worden, zegt de Heere weer uitdrukkelijk in vs. 15, dat zij zouden weten, dat Hij de Heere was.

15. Gelijk gij u verblijd hebt over de erfenis van het huis Israëls, omdat zij verwoest is, alzo zal Ik aan u doen: het gebergte van Seïr, en gans Edom, zal geheel ene verwoesting worden; en zij de Edomieten, zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

De heerlijke zegen, welken Zion ondervindt, is voor de gehele aarde voorwerp van vreugde, omdat die getuigenis aflegt van de heerlijkheid Gods, Wiens daden voor bijzondere delen steeds voorzeggingen voor het geheel zijn, en omdat Hij Zijn volk alleen kan zegenen, opdat daarin alle volken der aarde gezegend worden. (Deut. 32:43).

De uitdrukking, dat de Heidenen zullen erkennen, dat Hij, God, de Heere is, keert zeer dikwijls bij Ezechiël terug. Zij betekent altijd, dat iemand tot erkentenis komt ten opzichte van ene waarheid, welke hij tot hiertoe miskend heeft, vgl. Joh. 17:23.

Een toetssteen voor de juistheid van de uitlegging der Profeten, zo merkt een beroemd Schriftverklaarder op, is steeds die, of de uitlegging overeenstemt met de wijze, waarop de Oud-Testamentische profetie in de Openbaring van Johannes weer wordt opgenomen. Nu wordt hetgeen in Jes. 63 van Edom gezegd is in Openb. 14:18-20 en 19:15 zo duidelijk weer opgenomen, dat, daar op deze beide plaatsen van het gericht over het rijk van den Antichrist gesproken wordt, er geen twijfel kan bestaan of Edom is ook op onze plaats de vertegenwoordiger van de mensheid, die vijandig tegenover God en Zijn volk staat, en komt als het eigenlijke volk van tegenspraak tegen de macht en de zegeningen van den staat Gods, hier in aanmerking, zo als de boven aangevoerde opmerkingen der uitleggers ook daarop wijzen. Evenwel mogen wij met algemene aanwijzingen ons niet tevreden stellen, wanneer wij de voorzegging van den Profeet in hare meer eigenlijke bedoeling willen opvatten, en niet

bij algemene omtrekken willen blijven staan. Deze is in tegendeel van die van Jesaja in werkelijkheid zo onderscheiden, dat wij wel zien, dat Ezechiël van enen geheel anderen vorm der aan Israël vijandige wereldmacht spreekt, dan Jesaja, en verplaatst ons niet zozeer in den tijd van de plotselinge en gehele vernietiging van het Antichristelijke rijk, zo als dat in Openb. 14:18 vv. wordt aangekondigd en in Openb. 19:15 wordt voorgesteld, maar meer in ene vroegere periode van het gericht, wanneer Edom tot bloed wordt gemaakt, en het gebergte van Seïr met geheel Edom aan ene volkomene verwoesting wordt overgegeven. Het wordt daaraan zo overgegeven, dat Edom aan het bloed, dat het navolgt, niet ontkomt en niemand door het gebergte Seïr meer heen of weer kan trekken, hetgeen ene gehele vernietiging buiten sluit, en nog een uitwendig bestaan van land en volk veronderstelt.

Aan zijn oogmerk zal volkomen beantwoord worden. Niet alleen zal het aan zijn eigen volk bekend gemaakt worden tot hun troost, maar ook aan de Edomieten zelf, en alle andere vijanden van Zijn Naam en van Zijn volk zullen weten, dat Hij de Heere is. Gelijk de werken der schepping en gewone Voorzienigheid bewijzen, dat er een tijd is, zo toont de zorg voor Israël, gedragen dat Jehova, de God van Israël, die God alleen de ware en levende God is.

Het is duidelijk dat hier gesproken wordt van de anti-goddelijke macht Edom, die zich immer vijandig heeft geopenbaard tegen de kerk, niet als wereldmacht, dit is Babylon, maar als persoonlijke vijanden van Christus en Zijne gelovigen.

HOOFDSTUK 36.

BELOFTE VAN VERLOSSING.

1. En gij, mensenkind! profeteer tot de bergen Israëls, tegen welke gij vroeger hebt moeten getuigen (Hoofdst. 6:1-7); profeteer, nadat hetgeen in vs. 8-10 van dat hoofdstuk gezegd is, verwezenlijkt is, en zeg: Gij bergen Israëls! hoort des HEEREN woord.

Er is zowel een profetie over het land als over het volk Israëls meestal zo als hier, in verband met elkaar. De bergen, de vastigheden van het land worden ditmaal gesteld in de plaats van het volk, want Israël was beweeglijk, maar het land niet. Alleen in hogeren zin is Israël en zijn land één; daarom spreekt God nu tot de bergen als tot de eeuwige getuigen Zijner trouw. Later (vs. 14) spreekt de Heere tot de bergen en tot de heuvels, tot de stromen en tot de dalen, tot de woeste, eenzame plaatsen en de verlaten steden. God neemt ze allen tot getuigen van Zijn verbond, en nog zijn al deze plaatsen voor handen. God heeft tot hen in dit Hoofdstuk gesproken, en niet tot Israël, althans niet in de eerste plaats. En zo wij nu die bergen en vlakten en stromen aanschouwden, zouden wij dan niet kunnen en moeten zeggen: Dit heeft God tot u gesproken en zal aan u vervuld worden? Indien God voor een huis staat en Hij zegt: "Vrede zij dezen huize!" zou het niet met vrede vervuld worden? .

De eeuwige hoogten. Zo worden de bergen van Israël hier spotsgewijze door de vijanden genoemd, met toespeling op de innigste en heiligste gewaarwordingen, die voor Israël aan deze bergen verbonden waren. De bergen zijn voor het natuurlijk gevoel van iederen mens eerwaardig als de hoog zich verheffende, geheimvolle, geduchte en tevens zegen verspreidende zetels der natuurkracht, als grensscheidingen en beschuttingen des lands, die in heilige ruste vaststaan en op de wisselende geslachten der mensen nederzien als beelden van het blijvende en eeuwige. Zo heeft Mozes (Ps. 90:2), zo heeft Job (Hoofdst. 15:7), de bergen beschouwd. Maar vooral vermengt zich dit gevoel bij den bergbewoner met zijn gans gemoedsleven. Hem zijn zijne bergen als bezielde wezens, als vaders, ja bijkans als goden zijns volks met alle herinneringen, met alle vrome gewaarwordingen van de jeugd af te zamen geweven. Nog in veel hogere mate was dit het geval bij de bergbewoners in Israël, waar de herinnering aan Gods woorden en daden, de herinnering aan de heiligste openbaringen des Heeren zich aan de bergen des lands hechtten. Men denke slechts aan Abraham op Moria (Gen. 22:1-19) aan Elia op den berg Karmel (1 Kon. 18). En Jakobs zegen over zijn zoon Jozef, den Nazireër onder zijne broederen, had zich vastgehecht aan de eeuwige hoogten (Gen. 49:26). Evenzo Mozes zegen over Jozefs zoon, den stamvader van Efraïm (Deut. 33:15). Maar de meest gezegende onder de gezegende bergen van Israël (Ex. 34:13, 14 ,) was de berg Zion, dien de Heere Zijnen berg, Zijnen heuvel (Hoofdst. 34:26) noemde, waar de Heere beloofd had, zelf te wonen eeuwiglijk, waar David de belofte van een eeuwig koninkrijk ontvangen had, den berg Zion (Micha 4:1. Jes. 2:1) die boven alle toppen der bergen in den laatsten tijd zou verheven zijn. En nu roemt de vijand (Edom) met bitteren spot van de hoogte van Seir: "heah! de eeuwige hoogten zijn nu ons erfdeel geworden!" .

2. Alzo zegt de Heere HEERE: Omdat de vijand van u zegt: Heah!(Hoofdst. 25:3) zelfs de eeuwige hoogten, welke door oude beloften aan Israël als ene blijvende bezitting waren toegezegd, zijn ons ten a) erve geworden!

a) Ezech. 35:10.

3. Daarom profeteer en zeg: Zo zegt de Heere HEERE: Daarom, omdat men u van rondom verwoest en opgeslokt heeft, opdat of, zodat gij voor het overblijfsel der Heidenen, voor hen die uit het gericht over de heidenwereld nog aanwezig zijn, ten erve zoudt zijn, en gij gebracht zijt op de klapachtige lip en in opspraak des volks;

4. Daarom, gij bergen Israëls! hoort het woord des Heeren HEEREN: Zo zegt de Heere HEERE tot de bergen en tot de heuvelen, tot de stromen en tot de dalen, tot de verwoeste eenzame plaatsen en tot de verlatene steden, die tot enen roof en tot enen spot geworden zijn voor het overblijfsel der Heidenen, die rondom zijn.

5. Daarom, zo zegt de Heere HEERE: Zo Ik niet in het vuur Mijns ijvers (in Hoofdst. 25, 26 en 35) gesproken heb tegen het overblijfsel der Heidenen, en tegen het ganse Edom; die Mijn land zich zelven ten erve gegeven hebben, met blijdschap des gansen harten, met hartelijke blijdschap, met begerige plundering, opdat de landerij daarvan ten rove zou zijn!

6. Daarom profeteer van het land Israëls, en zag tot de bergen en tot de heuvelen, tot de stromen en tot de dalen: Zo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik heb in Mijnen ijver en in Mijne grimmigheid tegen de overige Heidenen en tegen geheel Edom gesproken, omdat gij den a) smaad der Heidenen gedragen hebt:

a) Ezech. 34:29.

7. Daarom, zo zegt de Heere HEERE, deze bedreiging met enen eed bekrachtigende: Ik heb Mijne hand opgeheven en zweer (Hoofdst. 20:5): zo niet de Heidenen, die rondom u zijn, zelven hun schande zullen dragen!

Van Edom wendt de Profeet zijn aangezicht tot de bergen van Israël, gelijk hij, in verlangen naar zijn vaderland ziende, altijd gaarne tot de oude hoogten der belofte van Goddelijken zegen spreekt. Zijne rede is door een sterken ijver bewogen, terwijl hij niet genoeg kan herhalen, dat hij het woord Gods verkondigt. De Edomieten en de andere volken, die ene snode verachting toonden en in dwazen waan hebben geuit, dat de eeuwige hoogten hun als ene erfenis waren ten deel gevallen, moet dit woord van het toppunt hunner trotse zelfverblinding nederstorten. Bergen en heuvels, dalen en afgronden, en de woeste puinhopen dor verlatene steden, welke in woede zijn bestreden en buit gemaakt door de andere hen omringende volken, moeten nu den plechtigen eed des Heeren vernemen, dat over deze nu de smaad zal komen, welken Israël gedragen heeft.

De "bergen Israëls" zijn voor het land wat de hoofden van Israëls stammen zijn voor het volk; zij zijn als het ware de oudste, de eerwaardigste vaderen des lands, wien het woord Gods verkondigd wordt, dat het ganse land aangaat.

De "eeuwige hoogten" zijn de natuurlijke bergen als beeld der onveranderlijke hoogheid waarop Israël zich beroemde, daar het den Eeuwige tot zijnen Beschermer had, en in Hem den waarborg van zijne eigene eeuwigheid (Ps. 125:2). De woorden moeten gedacht worden als voorzien van aanhalingstekenen; de spotters ontlenen ze aan den mond van Israël, dat tegenover al hun pretenties en pralerijen zijne "eeuwige bergen" overstelde.

Bij de beschouwing der onwaardige tegenstanders wordt Ezechiël door een ongewoon vuur aangegrepen, zodat hij na de korte mededeling vs. 2 het "daarom" bij ieder vers herhaalt, dewijl steeds opnieuw de redenen tegen deze vijanden zich op den voorgrond drongen, voordat de rede rustiger bij de bergen Israëls blijft, van welke zij eigenlijk wilde handelen.

Als motief voor de zegeningen, welke God aan Israël wil geven (vs. 8 vv.), wordt het door Edom hem aangedane onrecht genoemd. Omdat Edom zoveel leed over Israël heeft gebracht, daarom moet Israël tot schadeloosstelling van zich zelven, en tot meerdere bestraffing en beschaming van Edom het goede van den Heere ontvangen. Daarom worden ook alle de verwijten, in Hoofdst. 35 den berg Seïr gemaakt, hier gerecapituleerd. Omdat Edom heeft gejubeld als ware het verwoeste heilige land nu in zijne macht geraakt (vs. 2), omdat Edom verdrukking en lastering over Israël heeft gebracht (vs 3), omdat Edom het heilige land ten buit en tot spot heeft gemaakt (vs. 4), omdat Edom zijn leedvermaak, vijandschap, hebzucht aan Israël heeft bevredigd (vs. 5), omdat Israël dit alles gedragen heeft (vs. 6), daarom moet Edom een oordeel (vs. 7) en Israël een zegen (vs. 8) van den Heere ontvangen. Daarbij wordt van Edom als de bijzondere type der Gode vijandige mensheid voortgegaan tot de Heidenen in ‘t algemeen en het aan Edom gedreigde gericht uitdrukkelijk ook tot deze uitgebreid.

Onmogelijk kan de straf des Heeren ene eenzijdige zijn; zij kan te minder Israël alleen treffen, daar juist bij zijne bestraffing het diep weggezonken zijn van het Heidendom, zijn afkeer van God, zijne verblinding en zijn overmoed op het treffendst gebleken zijn. Nevens de "overige Heidenen" wordt steeds weer Edom in ‘t bijzonder op den voorgrond gesteld als het toppunt van de vijandige verhouding tot de theokratie. Edom vormt hiertegen de sterkste tegenstelling, en is in dat opzicht voornamelijk het karakteristieke volk.

God denkt met medelijden aan den tegenwoordigen beklagenswaardigen toestand van het land Israël.

Zonder twijfel hebben wij daartoe ook de vele gruwelen te rekenen, welke bijv. op de plaats der geboorte en op de grafplaats van Christus door de Christenen worden bedreven, die daardoor het heilige land tot ene smaadheid maken, en het verwoesten en plunderen. Op Paasch-Zaterdag, des middags ten 1 uur, zo verhaalt Troïlo, verzamelden zich Grieken, Armeniërs enz. 2-3. 000 Christenen, in de kerk van het heilige graf (Matth. 21:11); ieder had een bos waskaarsen, alle lichten werden in de kerk uitgedaan. Toen de Griekse patriarch en Armenische bisschop met de overige geestelijken kwamen, begon het volk om het heilige graf

te lopen. Anderen kropen op den steen rondom het graf rond, soms meer dan honderd achter elkaar, en vermoeiden zich zo zeer, dat hun het zweet van het aangezicht afliep; weer anderen klommen op de schouders hunner kameraden. Tussenbeide valt het volk op de knieën, zij heffen dan het hoofd met verdraaide ogen in de hoogte, heffen de handen met de kaarsen op naar den hemel, en schreeuwden jammerlijk, dat het vuur toch spoedig van den hemel moge vallen. Dan staan zij weer op, lopen met groot geschreeuw om het heilige graf alsof zij allen onzinnig waren (1 Kon. 18:26), vallen soms over elkaar op de aarde, dat het geen wonder zou zijn, zo zij elkaar geheel en al in een drukten, soms trekken zij ook hun klederen uit, om daarmee het vuur naar beneden te lokken. Dit goochelspel duurt ten minste twee grote uren. Vele honderden Turken komen met hun kinderen om tot vermaak toe te zien en over zulke dwaasheden overluid te lachen. De Griekse patriarch en de Armenische bisschop komen vervolgens uit de sakristy en gaan met enige Griekse geestelijken in het heilige graf, de deur wordt achter hen toegemaakt; zij houden zich nu, alsof zij daarbinnen baden, zij hebben echter middelen bij zich om vuur te maken en steken een licht op. Daaraan steekt de patriarch zijne kaarsen op en de lampen van het heilige graf; daarop wordt de deur geopend, en de patriarch komt er uit evenals een furie uit de hel met uitgestrekte hand, waarin hij een groten bos brandende lichten heeft. Zodra nu het volk het licht ziet, begint het te schreeuwen, allen heffen de handen met hun kaarsen op, en dringen met zulk een geweld op den patriarch aan, dat het geen wonder zou zijn, als zij hem dood drukten. Ieder wil toch zijne kaars het eerst aan die van den patriarch aansteken, daar zij menen, dat het van den hemel is nedergedaald, en hij de allerzaligste mens op aarde is, die zijn licht het eerst aan dat van den patriarch aansteekt, wanneer hij uit het graf komt, zodat hij niet zon kunnen verdoemd worden. In het jaar 1750 betaalde een Armeniër het eerste heilige vuur met 50. 000 zechinen. Er is geen houden of weren aan; de patriarch is dikwijls genoeg in gevaar van verdrukt te worden; hij wordt in de hoogte geheven, zodat hij boven op de hoofden des volks komt te liggen, zijn bisschoppelijk sieraad wordt hem van ‘t lijf gerukt, soms ook in de verwarring zijn baard verbrand, waarover de toeziende Turken hartelijk lachen. Met het vuur branden de mensen kruisen op linnen, dat hun tot doodhemden moet dienen; dat, zo denken zij, reinigt de ziel van alle zonden. Ten laatste ziet men niets den verbrande baarden, gestoten hoofden, verscheurde klederen en blauw geslagen ogen, bekrabde gezichten, gebroken armen. Men hoort niets den een verward en op afschuwelijke wijze uitgestoten geschreeuw, en wanneer nu het leven bedaard is, dan wordt er op eens van de kerk ene herberg. Delle Balle zegt, dat het volk bij deze gelegenheid dingen doet, welke meer in de komedie voor het beschonkene, dan wel in de kerk voor verootmoedigde mensen passen, en Fisk, nadat hij na zulk een vuurtoneel, verstoord en vol afkeer over zulke goddeloze zaken heengegaan was, bericht van zich en zijne metgezellen: "wij gevoelden, dat Jeruzalem aan de ongerechtigheid was overgegeven en Gods vloek daarop rustte. " .

8. Maar evenzo hef Ik Mijne hand op voor het heilige land, gij, o bergen Israëls! gij zult weer uwe takken geven, en uwe vrucht voor Mijn volk Israël dragen, want zij naderen te komen, spoedig zullen zij in u zijn wedergekeerd (Jes. 56:1).

9. Want ziet, Ik ben bij u, en Ik zal u aanzien, en gij zult gebouwd en bezaaid worden.

10. En Ik zal mensen op u vermenigvuldigen, die daar wonen, het ganse huis Israëls, ja dat geheel; en de steden in het land, waartoe gij behoort, zullen bewoond, en de eenzame plaatsen bebouwd worden.

11. Ja Ik zal mensen en beesten op u o bergen! vermenigvuldigen, en zij, mensen en vee, zullen vermenigvuldigd worden en vruchtbaar zijn; en Ik zal u doen bewonen, als in uwe vorige tijden, ja Ik zal het beter maken dan in uwe beginselen; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

12. En Ik zal mensen op u doen wandelen, namelijk Mijn volk Israël in den waren zin des woords (Hoofdst. 20:40); die zullen u erflijk bezitten, en gij, o bergland Israëls, zult hun ter erfenis zijn, en gij zult ze voortaan niet meer als in den tijd der straffen beroven van erfgenamen, gij zult niet meer het toneel van oorlogen zijn, waardoor zo velen worden weggeraapt.

In de hoogste vreugde ziet de Profeet den tijd naderen, dat de heerlijke bergen van den heiligen bodem in oude vruchtbaarheid groen worden, en gelijk vroeger bebouwd en bezaaid. De steden verheffen zich uit hare puinhopen, mensen en dieren maken in de rijkste volheid het verwoeste land weer vol leven. Daar zal het volk opnieuw zijne erflijke woning hebben als in vroegere tijden, maar nog meer goeds ontvangen, dan ooit hun deel geworden is, opdat het erkenne, dat zijn God de eeuwige en ware Jehova is.

Het 8ste vers geeft dadelijk den algemenen inhoud der belofte aan; de bergen Israëls zullen vruchtbaar worden ten gunste van het volk Gods, dat ze bewoont; de volgende verzen beschrijven dan deze vruchtbaarheid nader. De bergen, het land Israëls, moesten vol mensen, en wel vol Israëlieten, vol mensen van Gods volk worden, de vervallene steden moeten weer bewoond, de verwoeste velden moeten weer bebouwd en rijk in kudden worden, meer goeds dan te voren van God ondervinden, en alzo moet het land voor Israëls volk ene erfenis zijn, het voortdurend toebehoren.

Juist het wijzen op het nabijzijnde der Goddelijke zegeningen: "zij naderen te komen" bevat hier ene schone energie. Terwijl nu het Heidendom triomfeert, ligt in zijn triomfgeschrei reeds het gericht en het begin zijner vernietiging; daarentegen is Israël getroost juist in de diepste ellende, zijn heil is hem ook in dezen tijd zeker en vast gewaarborgd, want reeds in de nabijheid van dezen zegen te bespeuren. Het gericht, dat Israël treft is geen gericht ten ondergang, maar een voortgang, ene krachtige schrede tot het eeuwige heil zelf, in het tegenwoordige liggen reeds alle voorboden van zijne glansrijke toekomst en verhoging.

Deze belofte is wel na het terugkeren van een gedeelte des volks onder Zerubbabel en Ezra in zwakke aanvangen vervuld, maar de vermeerdering en zegening, welke de uit Babel teruggekeerden hebben ondervonden, bleef toch verre achter bij het heil, zo als het vooral ook in het volgende wordt beloofd; het uit de ballingschap teruggekeerde deel des volks bleef niet alleen onder de heerschappij der Heidenen, maar had ook nog veelvuldig den smaad der Heidenen te dragen, en werd eindelijk, omdat Israël niet slechts gestruikeld, maar door

verwerping van zijnen Heiland diep gevallen is, weer uit het land onder de Heidenen verstrooid en het land geheel verwoest tot op dezen dag.

Op de vlakte van Israël, welke tot het vroeger met steden en vlekken zo rijk voorziene Galilea behoorde, en in het gebied van Bethsean trof Richardson op een afstand van 6 uren geen enkel dorp aan. De beken en bronnen van Kanaän, welke Mozes prees, schijnen sedert lang verdroogd te zijn. Korte verhaalt, dat hij in geheel Palestina niet meer dan 10 bronnen gevonden heeft, welke meer dan 80-100 schreden vloeiden. het grootste gedeelte van den weg van Sichem naar Jeruzalem leidt over ene ruwe, onvruchtbare, steenachtige landstreek. Dit kan reizigers, zegt Maundrell, in den beginne verlegen maken, wanneer zij uit de Bijbelse beschrijvingen zich ene zo schone voorstelling van het land hebben gemaakt, zij kunnen niet denken, dat een land als dit in staat is geweest de behoeften van zo vele inwoners, als worden opgegeven, voldoende te voorzien. Ik moet bekennen, merkt Jowatt op, dat het een bijzonderen, melancholischen indruk maakt, wanneer men zoveel land woest ziet liggen, en zo weinige inwoners in het land ziet. Toch heeft men gene reden, het land van nature voor onvruchtbaar te houden, zijne tegenwoordige onvruchtbaarheid kan geenszins aan natuurlijke oorzaken worden toegeschreven, maar wijst in den meest eigenlijken zin op den rechterlijken vloek-een rechtvaardig God heeft, na lang Zijne bedreigingen te hebben verschoven, het vruchtbare hand tot ene woestijn gemaakt, om de goddeloosheid van hen, die daarin woonden.

13. Zo zegt de Heere HEERE: Omdat zij, gelijk reeds in Num. 13:33 gedreigd, en ook werkelijk in Israël bewaarheid is, tot u zeggen: Gij, land Kanaän, zijt een land, dat mensen opeet, en gij zijt een land, dat uwe volken berooft.

14. Daarom zal Ik dat boos gerucht van u wegnemen, en zult gij niet meer mensen opeten, en uwe volken niet meer doen struikelen, spreekt de Heere HEERE.

15. En Ik zal maken, dat men den schimp der Heidenen, waarmee zij u, het land van het uitverkoren volk Gods voorstellen als of het mensen opat, niet meer over u hore, en gij zult den smaad der natiën niet meerdragen, en gij zult uwe volken niet meer doen struikelen, spreekt de Heere HEERE.

Men heeft aan het land de predikaten gegeven van "mensen verslindster" en "volken kinderloos makend. " Men zal tot dien tijd van Kanaän alleen verderf over het volk des Heeren zien uitgaan, hier scheen het alles behalve een land van heil en zegen te zijn. Maar deze beschimping zal niet blijven, de daad zal ze wederleggen. Wat het Heidendom niet kende, was de reden waarom aan Israël die straf werd opgelegd; hun smaad had alleen betrekking op het uitwendige der zaak. Die reden ontdekt de Profeet door een schoon woordenspel tussen tlbvm en ylvbt Kanaän zal in het vervolg zijn land niet meer verslinden, maar zelfs het niet meer doen struikelen, ten val brengen, in zonde verstrikken. Israëls misdaad was de reden van zijn verderf. Zo lang die bleef, zo lang bleef ook het verderf en daarmee een zeker recht der Heidenen voor hun smaden. Daarom zal Jehova aan de zonde van het volk paal en perk stellen en Zich een heilig volk bereiden. Dan treedt de nietigheid van dien hoon duidelijk voor den dag, en de gehele stompzinnigheid van het Heidendom, dat

alleen op de uitwendige macht zag, maar van de heiligheid van Jehova's handelwijze nauwelijks enige gedachte had.

In twee opzichten strekt onze belofte zich onvoorwaardelijk uit over hetgeen onder Zerubbabel omtrent het terugkeren in het heilige land vervuld is: 1) wanneer gezegd wordt, dat het heilige land aan Israëls volk ten erve zal worden, is de toestand geworden, dat het bezitten des heiligen lands, waarin Israël door Zerubbabel geraakte, toch later weer gestoord is; 2) ligt in de belofte, dat het heilige land zijne bewoners niet meer zal doen struikelen, niet meer in zonde zal doen vallen, een wijzen op een tijd, dat Gods volk zonder zonde zal zijn.

Wanneer deze tijd zal komen, en Israël ene gemeente zal zijn, die heerlijk is, die geen vlek of rimpel of iets van dien aard heeft, maar heilig en onstraffelijk, is duidelijk en bepaald genoeg in Openb. 14:1-5 aangewezen. Dat is de tijd, waarin het volk, nadat het tot erkentenis zijner zonde en tot geloof in Christus gebracht is, nu in zijn land is teruggekeerd (Openb. 11:11 v. 12:14-16). In dien gansen langen tijd van meer den 1800 jaren, in welke de Christelijke kerk door de roeping der Heidenen tot het rijk van God werd opgebouwd, stond tegenover de doortastende en geheel vernieuwende en heilige werkzaamheid van het Evangelie steeds ene ware hindernis. Bij de Heidenen der oude wereld, inzonderheid de Grieken en Romeinen, was het hun vroegere, uit het Heidendom voortkomende beschaving, die ene vermenging van Goddelijke waarheid en van gedachten, van menselijke wijsheid en gewoonten veroorzaakte, en tot Gnosticisme, Arianisme en andere dwalingen aanleiding gaf, totdat ten laatste aan de Oosterse kerk een einde moest komen (Openb 2:1-17 en 8:10-9 :21). Bij de Heidenen der Germaansch-Slavische volken in de middeleeuwen was het daarentegen hun natuurlijke ruwheid en ongebondenheid, welke wel door de Roomse wettische kerk moest worden overwonnen en ook werkelijk door Gods opvoedende leiding in zo verre is ter zijde gesteld, dat in het werk der Reformatie aan Evangelische geest in de plaats kon treden. Toch heeft het Pausdom zijne ijdelijke bestemming miskend, zich met heidens bijgeloof bevlekt, en de wereldse begeerlijkheden lief gekregen, terwijl de Evangelische kerk van hare zijde hare roeping tot heiligmaking der zielen vroegtijdig heeft vergeten, en hetgeen haar was gegeven, niet op rente heeft gezet, zodat het daar ten laatste tot ontwikkeling van den persoonlijken Antichrist en hier ten minste tot die van het antichristelijke principe komt (Openb. 2:18-3 :22; 11:7-10 en 17:1-11). Altijd zijn het maar enkele tijden, dat de gemeente des Heeren haar licht door laat schijnen, en steeds slechts enkele zielen, bij wie het Evangelie als een zuurdeeg werkt, die het meel geheel doorzuurt-hare volle schoonheid en ware gedaante bereikt zij evenmin in het midden van haren leeftijd en in den jongeren tijd als in den ouderdom; er blijft nog een groot deficit, dat Hem, die het hoofd is ten smaad is, als ware Zijn woord en voorbeeld, een bloot ideaal, en het achterblijven hierbij ene zaak, die van zelf sprak. Maar de Heere heeft het volk van Zijn eigendom, Israël, waaruit Hij naar het vlees afstamt, daartoe uitverkoren, dat het zich, wanneer het eerst zal bekeerd zijn en gerechtvaardigd van zijne zonden, nu ook in de volle heerlijkheid ener gemeente van Christus vertone; juist de straftijd van vele honderde jaren, als Israël onder den toorn Gode versmacht, moet zijne harten geheel omkeren. Hoe groter zijne zonde geweest is, dat het den Zoon Gods aan het kruis heeft gehecht, des te dieper zal zijne beschaming zijn, wanneer het tot erkentenis dezer zonde gekomen is, en hoe groter de genade, die het volk niet heeft laten verloren gaan, maar zich zijner weer ontfermt, des te meer zal ook de overgave aan Jezus, die zelf een Hebreër is uit de

Hebreën, onvoorwaardelijk en zonder enige terughouding worden. Daarbij komt, dat bij de oprichting der Zions gemeente in Openb. 14:1 vv. alleen zulke zielen tot het rijk van Christus worden geroepen, die verzegeld zijn. Wat niet tot het heilige zaad behoort, zal niet in het heilige land mede terugkeren; dat heeft ons Ezech. 20:38 uitdrukkelijk gezegd. Gelijk nu de 144. 000 verzegelden volkomen zijn in de overgave huns geloofs naar de wijze des geloofs van Abraham, die zelfs bereid was zijnen enigen zoon Gode ten brandoffer te geven, zodat zij het Lam volgen, waar het heengaat, zo houden zij zich ook priesterlijk rein, of van de wereld onbevlekt, en betonen zich als profetisch waarachtig, zodat in hunnen mond gene valsheid wordt gevonden. Bij hen zal het niet slechts een ideaal woord zijn, wat Christus in Matth. 19:12 van dezulken zegt, die zich zelven gesneden hebben om het rijk der hemelen, en wat Hij in Matth. 5:34 vv. gebiedt: "Zweert ganselijk niet, maar laat zijn uw woord ja, ja, neen, neen: wat boven deze is, is uit den boze, " en door middel van het eerste punt zal de gemeente zich ook vrij bewaren van zulk een toevoegsel, dat het nieuwe lied, hetwelk voor den troon en voor de vier dieren en de oudsten gehoord wordt, niet kan leren. Wij beschouwen den tempel van Ezechiël in Hoofdst. 40 vv. als ene symbolische voorstelling van het wezen dezer Zionsgemeente, verplaatsen dezen ook geenzins in den hemel, en verwachten dien even zo min eerst van het aanbreken van het duizendjarig rijk. Het laatste dient daarentegen, dat bij de priesterlijk profetische volkomenheid nu ook de koninklijke majesteit in het heersen met Christus kome. Dit zijn meestal nieuwe gedachten en inzichten, welke wij hier voorstellen. Aan tegenspraak zal het niet ontbreken, maar op den door ons ingeslagen weg zal het Boek der Openbaring van Johannes, geen zo veel misbruikt Boek meer zijn, en het Profetische woord des O. T. in zijne moeilijkste punten werkelijk ene tot helderheid komen.

16.

IV. Vs. 16-Hoofdst 37:28. Onmiddellijk aan het vorige woord der belofte sluit zich een nieuw aan, dat den inhoud van het eerste weer opneemt, en het nog nader uiteenzet. Israël heeft de ellende gevonden op den weg zijner zonden, maar God zal om Zijns naams wil den zegen aanbrengen, en wel een zegen van oneindige volheid de terugvoering in het heilige land, de besprenging met het water der vergeving, de toedeling van een nieuw hart en de uitstorting des Geestes, de aanneming tot een waar volk van God, en de daaraan verbondene volheid van alle andere zegeningen (vs. 16-38). De mogelijkheid van ene zo heerlijke herstelling van Israël wordt den Profeet thans in een gezicht getoond, en de omvang deze wederherstelling door ene symbolische handeling, welke hij moet verrichten, voor ogen gesteld. In het gezicht wordt gehandeld over Israëls herstelling als verbondsvolk (Hoofdst. 37:1-14), in de symbolische handeling over de wederherstelling als broedervolk (37:15-24), waarop de belofte van zegen nogmaals wordt herhaald, en de inhoud der Hoofdst. 40-48 voorbereid (37:25-28).

16. Wijders geschiedde omtrent terzelfder tijd als in Hoofdst. 34:1 en 35:1 des HEEREN woord tot mij, zeggende:

17. Mensenkind! het huis Israëls, als zij in hun land woonden, toen verontreinigden zij datzelve, ondanks de waarschuwing: Lev. 18:28. Num. 35:34, met hunnen weg en met hun

handelingen; hun weg was voor Mijn aangezicht als de onreinigheid ener afgezonderde vrouw, welke de walgelijkste soort van onreinheid is (Lev. 15:19. Jes. 64:6).

18. Daarom goot Ik Mijne grimmigheid over hen uit (Hoofdst. 7:8) om des bloeds wil, dat zij in het land vergoten hadden, en om hun drekgoden, hun afgoderij waarmee zij dat verontreinigd hadden (Hoofdst. 22:3 v.).

19. En Ik verstrooide hen onder de Heidenen, en zij werden verspreid in de landen (Hoofdst. 20:23; 22:15):Ik oordeelde ze naar hunnen weg en naar hun handelingen.

20. Als zij nu tot de Heidenen kwamen, waarhenen zij getogen waren a), ontheiligden zij Mijnen heiligen naam, omdat men van hen zei: Deze zijn het volk des HEEREN, en zijn uit Zijn land uitgegaan. 1)

1) Dezelve word ontheiligd door de rampen van Israël, want daaruit namen de vrienden van God gelegenheid, om God te verwijten, dat Hij onbekwaam was, om Zijne aanbidders te beschermen en Zijn eigen toezeggingen goed te maken. Zij zeiden al spottende, deze zijn het volk des lands, deze goddeloze mensen, welke gij ziet dat Hij niet in gehoorzaamheid kon houden aan Zijne voorschriften; deze ellendige mensen, welke gij ziet, die Hij niet kon houden in de genietingen Zijner gunsten. Deze zijn die mensen, welke uit Jehova’s land kwamen, zij zijn het schuim der volkeren. Zijn deze het die zo rechtvaardige inzettingen hebben, welker leven zo onrechtvaardig is? Is dit het volk, dat zo beroemd is voor een wijs en verstandig volk? En dat gezegd wordt, God zo nabij zich te hebben? Dus heeft God Zijn volk verkocht en heeft Zijn vermogen niet vergroot door hun prijs. De smaad, waaronder zij waren, kwam op Hem.

a) Jes. 52:5; Rom. 2:24.

21. Maar Ik verschoonde hen, dat Ik ze niet geheel verdelgde, zo als eigenlijk had moeten geschiedden wanneer hun wedervaren was, wat zij verdiend hadden (Hoofdst. 20:9); dit deed Ik om Mijnen heiligen naam, 1) dien het huis Israëls ontheiligde onder de Heidenen, waarhenen zij gekomen waren, 2) en dien Ik nu daardoor des te meer wilde verheerlijken, dat Ik Mij aan hen betoonde die God te zijn, die juist het diepst schuldige en ontaarde volk tot een recht heilig volk weet te maken.

1) Letterlijk staat er: Ik had medelijden met Mijn heiligen Naam. Hiermede verklaart de Heere dan ook, dat Hij Zelf Zijn eer zal herstellen en beveiligen en Zijn volk verlossen. In de redding van Zijn volk zou de heiligheid en de heerlijkheid van Zijn naam zo treffend uitkomen. Dewijl de Heidenen de smaadheden des volks op Hem hadden gelegd, zou Hij Zelf voor de ere van Zijnen naam opkomen, en daarom Zijn volk om Zich zelfs wil verlossen.

2) Opdat Israël Gods genade in diepen ootmoed erkenne, laat de Profeet het in den spiegel der geschiedkundige waarheid nog eens zijn vroeger zondig beeld zien, en herinnert hij het de harde kastijdingen, die het zich door den trouwelozen afval van Jehova heeft op den hals gehaald. Wat had het door zijne misdaden en gruwelen den reinen grond bevlekt, ja dien door

bloedvergieten ontwijd! Daarom kwam ook het zware oordeel des Heeren over hen, dat zij verstrooid zouden worden onder de volken en verdeeld in de landen, waar zij aanleiding gaven tot het honen van den Goddelijken naam, daar de Heidenen spottend zeiden: Ziet! zij noemen zich Jehova's volk, en Hij heeft ze toch uit Zijn land moeten laten trekken.

Nadat Israël zelf de heiligheid van Zijnen God en de daaruit voortkomende eisen miskend en terzijde gesteld heeft, wordt het nu ook de aanleiding, dat van de zijde des heidendoms de heiligheid van Jehova wordt miskend, waaruit de verstoting van Israël noodzakelijk voortvloeide, en men nu Zijne almacht in twijfel trekt, alsof Hij Zijn volk tegen de overmacht der Heidenen niet had kunnen beschermen.

De Heidenen kenden slechts nationale goden, zagen ook in Jehova niets anders dan den volksgod der Hebreën, en vatten daarom de over Jeruzalem gekomene katastrofe niet op als een gericht van den God des hemels en der aarde, maar als een blijk van de machteloosheid van een volksgod, die zijn volk niet in zijn land had kunnen beschermen (Jes. 36:18 vv.) Zo was het gericht, dat God over Israël gebracht had, alzo geworden, dat het er toe diende, om de Heidenen in hun heidense hoofdmeningen te versterken. Dat kan echter niet Gods wil zijn: Gods eeuwige wil is, dat Zijn wezen en Zijne gehele macht en heiligheid aan alle mensen, ook aan de Heidenen openbaar worde, zodat Zijn naam als die van den heiligen God des hemels en der aarde ook door de Heidenen gekend en beleden worde. Daar nu Gods gericht over Israël ten gevolge heeft gehad, dat de Heidenen de openbaring van Hem integendeel verduisterden, zo is voor God de noodzakelijkheid gekomen om Zijnen verduisterden en miskenden naam te verdedigen.

Door Israëls schuld was de naam des Heeren onder de Heidenen miskend en gelasterd; daartegenover wil echter Jehova dien nu des te heerlijker laten openbaar worden. Luider dan de straf van Israël zou een wonder Gods aan Israël het verkondigen, dat Hij een waarachtig, heilig God was, die alleen zich een heilig volk wist te bereiden.

Het tweede, nog grotere gericht des Joodsen volks, daar het na de verwerping van den Messias en van Zijn Evangelie bijna 2. 000 jaren verstoten is, en in alle landen is verstrooid, is voor den heiligen naam van God den gelovigen uit de Heidenen ook een bewijs, dat Christus de Heere en de enige ware God en Rechter der gehele wereld is, die alles wat in Zijn Goddelijk woord staat door ene volkomene vervulling allen volken voor ogen stelt.

22. Daarom zeg tot het huis Israëls: Zo zegt de Heere HEERE: Ik doe het niet om uwentwil, gij huis Israëls! (Deut. 9:6. Jes. 48:11) maar om Mijnen heiligen naam, dien gijlieden ontheiligd hebt onder de Heidenen, waarhenen gij gekomen zijt.

23. Want Ik zal Mijnen groten naam heiligen, die onder de Heidenen ontheiligd is, dien gij in het midden van hen ontheiligd hebt; en de Heidenen zullen weten, dat Ik de HEERE ben, spreekt de Heere HEERE, als Ik aan u voor hun ogen zal geheiligd zijn.

24. Want Ik zal, gelijk reeds in Hoofdst. 11:17-20 gezegd is, u uit de Heidenen halen, en zal u uit al de landen vergaderen; en Ik zal u in uw land brengen (Hoofdst. 20:41 v. 1)

25. Dan zal Ik rein water op u sprengen, en gij zult rein worden (Ps. 51:4 en 9): van al uwe onreinigheden en van al uwe drekgoden zal Ik u reinigen.

26. En Ik zal u aan a) nieuw hart geven, 1) en zal enen nieuwen geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u aan vlesen hart geven. 2)

1) God zal ene inwendige verandering werken tot ene gehele verandering. Merk hier aan, allen die deel hebben in het Nieuwe Verbond en recht tot het nieuwe Jeruzalem, hebben een nieuw hart en enen nieuwen geest, en dit is noodzakelijk ten einde zij wandelen in nieuwigheid des levens. Dit is de Goddelijke waarheid, welker de gelovigen door de belofte deelachtig gemaakt worden.

2) Het stenen hart in ongevoelig en onbuigzaam, onbekwaam om het Woord Gods te verstaan en in zich op te nemen. Het is daarom, dat de Heere dit hart eerst zou wegnemen en daarvoor een vlesen hart geven, dat in waarheid zich zou buigen naar den wil van God. De genade Gods verandert het stenen hart in een vlesen hart.

27. En Ik zal Mijnen Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat gij in Mijne inzettingen zult wandelen, en Mijne rechten zult bewaren en doen.

28. En gij zult wonen in het land, dat Ik uwen vaderen gegeven heb, en gij zult Mij tot aan volk zijn, en Ik zal u tot enen God zijn 1) (Jer. 31:31 vv.).

1) Het is niet indien gij Mijn volk wilt wezen, zal Ik uw God zijn, hoewel het zeer zeker is, dat wij niet komen verwachten dat God ons tot een God zal zijn, tenzij wij Hem tot een volk zijn. Maar Hij heeft ons eerst gekozen en liefgehad, wij Hem niet. Daarom is de voorwaarde uit de genade, is door de belofte, zowel als de beloning. Niet uit verdienste, niet uit de werken. Gij zult Mijn volk zijn, en dan zal Ik u tot een God zijn. En dit is de grondslag en hoeksteen van des gelovigen geluk; het is de Hemel zelf.

"Niet om uwentwil" d. i. niet omdat gij door uw gedrag aanspraak op redding hebt, "maar om Mijns heiligen naams wil", d. i. om Mijnen door de Heidenen ontwijden naam als heilig te bewijzen, doe Ik het, spreekt de Heere; en het eerste dat Hij tot heiliging van Zijnen naam wil doen, is de terugvoering van Israël uit de verstrooiing naar zijn land; het volgende is de reiniging des volks van zijne zonden.

Het van God afgevallen volk kwam in zijne verstrooiing eigenlijk voor als het volk, dat gene eenheid had, dat zonder meester was, en in die regeringloosheid en verlatenheid als het ongelukkigste der volken. De verklaring van God, dat Hij Israël wilde helpen, kan dus niet meer worden gedacht zonder een vergaderen, een vergaderen om zijnen God, die het principe, de levensbron dezer gemeenschap is. Hieraan sluit zich als tweede punt aan de "vergeving der zonde", de genade Gods, die het met schuld bevlekte volk rechtvaardigt en vrij spreekt. De vrucht der verlossende en de zonde vergevende werkzaamheid Gods is de heiliging, de geestelijke omkering en vernieuwing, de wedergeboorte des volks, gewerkt door de

mededeling van Gods Geest, en zich openbarende in het vasthouden aan de getrouwheid omtrent Gods wet.

Daar het Oude Testament vele duidelijke, ondubbelzinnige voorzeggingen van Israëls wederbrenging bevat, ja deze leer bij alle Profeten wordt gevonden, zo kunnen wij ons ook niet verwonderen, dat deze hoop in het verstrooide Israël nog leeft, en juist in onzen tijd met kracht zich verheft. Zo diep is deze verwachting met de Joden vereenzelvigd, dat de Frankforter Rothschild, toen hem de Sultan der Turken, om aan zijn geldnood te ontkomen, Palestina te koop aanbood, aan dezen antwoordde: "wij kopen het niet, wij hebben het reeds door erfenis. " Hun verwachting zal ook worden vervuld, maar op andere wijze dan zij in hun ongeloof menen.

God verschoont Zijn volk en volbrengt den beloofden zegen, omdat Hij het tot drager Zijner heiligheid heeft uitverkoren, daar God krachtens Zijne heiligheid, die ook wil daargesteld zien in Zijn rijk als een trouw afschijnsel Zijner heerlijkheid. Krachtens deze wil God niet alleen, maar werkt en volvoert Hij ook het wegdoen van het kwaad, en de daarmee overeenkomende reinheid door de mededeling van Zijnen Heiligen Geest. Het gebod: "zijt heilig, want Ik, de Heere, uw God, ben heilig, " bevat tevens de belofte der verwezenlijking van een heilig Godsrijk, zo zeker als God zelf heilig is. In de idee der heiligheid des levenden Gods ligt ook zeker de levendige begeerte Gods uitgesproken, om Zich in deze Zijne heiligheid zowel negatief als positief te betonen en te bewijzen. Niet alleen in het richten van het kwaad en in de vernietiging van den goddeloze, maar ook in de verdelging van het boze en de omzetting en vernieuwing des zondaars. Krachtens enen nieuwen Goddelijken levensadem, de geestelijke schepping Gods in den mens, openbaart God Zich als de Heilige.

Het begrip van heiligheid naar de opvatting des Bijbels wordt bij ons zeer dikwijls in te beperkten zin opgevat als zedelijke heiligheid, die daarin bestaat, dat God het goede lief heeft en het kwade haat, en zelfs niets kwaads doet, dat Hij waarachtig, rechtvaardig en lankmoedig is. Dat alles behoort ongetwijfeld tot den Gode gewijden mens, maar het beantwoordt nog niet geheel aan het denkbeeld van heiligheid, want heilig is slechts wie zich aan God alleen en geheel heeft geofferd. Maar Gods heiligheid is naar het begrip van het goede niet af te meten, vermits het goede veeleer door het begrip God zijne betekenis en zijnen inhoud verkrijgt. Wat God lief heeft is goed en wat God verafschuwt is kwaad. Een gevolg der Goddelijke heiligheid is het zeker, dat Hij slechts het goede liefheeft en doet, het kwade zonder uitzondering haat. Doch het begrip Zijner heiligheid ligt niet in het liefhebben van het goede en in het haten van het kwade, maar in het alleen en zonder uitzondering. De heiligheid Gods is de zelfbewaring Gods naar Zijn Goddelijk wezen ondanks Zijne genadige nederbuiging tot de wereld. Hoe en waar God Zich in de wereld doet zien, hoe en waar Hij handelt, hoezeer Hij ook Zijne Goddelijke heerlijkheid aflegt uit liefde voor Zijne schepselen, steeds openbaart Hij Zich en handelt Hij alleen als God, onverminderd Zijne Godheid. Daarin is de heiligheid gelegen vgl. Jes. 6:3.

Reeds oude dogmatici hielden de heiligheid Gods voor een uitvloeisel Zijner liefde, namelijk der reinste liefde Gods tot Zich zelven als den absoluut Goede, waardoor tevens het met majesteit afstoten van al wat kwaad en onrein is, van zelf is bepaald. Maar hoe kan de

heiligheid Gods hier als die zijde van het Goddelijk wezen worden voorgesteld, welke de verlossing Israëls noodzakelijk eiste, en op den eersten aanblik alleen werk der genade schijnt te zijn? Tot deze behoorde zeker Israëls verkiezing alleen, hoewel ook de stichting van het Godsrijk in ‘t algemeen, waaraan de Goddelijke heiligheid werkelijk groot aandeel had. Nadat echter de verkiezing eenmaal geschied was, trad de Goddelijke heiligheid in ene zo wezenlijke betrekking tot Israël, dat de naam "de Heilige Israëls" een van de gewone namen Gods werd (Jes. 1:14). Het raadsbesluit der verkiezing was uitgesproken als een onvoorwaardelijk besluit. Met het ogenblik daarom, dat God het volk voor altijd zou verworpen hebben, ware Hij ingetreden in het gebied der zonde, ware Hij niet meer Jehova, de Zijnde, van Wien iedere verandering, niet meer de Heilige, van Wien de wisseling van licht en duisternis uitgesloten is. Hoe de Goddelijke heiligheid de vervulling van elke uit genade gegevene belofte eist, omdat God geen mens is, noch een mensenkind, dat Hem iets zou berouwen, blijkt duidelijk uit de plaats Ps. 89:36 vv. : "Ik heb eens gezworen bij Mijne heiligheid: zo Ik aan David liege! Zijn zaad zal in eeuwigheid zijn; " en verder uit Ex. 33:19, Rom. 9:15. Ik zal Mij ontfermen, diens Ik Mij ontferm, en zal barmhartig zijn, dien Ik barmhartig ben. " Bij God is geen schijn, geen luim; Hij zou zich zelven moeten verloochenen, wanneer Hij anders wilde dan Hij eens gewild heeft. Ook Israëls zonde, hoe groot die mocht zijn, hief den eis der verlossing voor Gods heiligheid niet op. God, de Alwetende, toch zag die zonde vooruit, toen Hij de onvoorwaardelijke belofte gaf. Voor Hem, den God der geesten van alle vlees, kwam zij niet onverwacht. Hij kon de zondaars verdelgen-Hij moest het juist omdat Hij heilig was, maar nooit kon Hij geheel Israël overgeven, altijd moest Hij een overblijfsel (Sjeerith) overlaten. De grootheid der zonde was voor Hem slechts een eis, om de krachtigste middelen van reiniging en heiliging in ‘t werk te stellen; Hij zou onheilig zijn, wanneer Hij niet heiligde; want dan zou Hij toch niet het Zijne tot vervulling Zijner belofte gedaan hebben, waaraan van wege de gesteldheid der menselijke natuur door uitwendige weldaden maar zeer weinig zou zijn voldaan. Dat nu hier Israëls verlossing als tegenover alle verdienste en alleen om Gods wezen, om Zijne heiligheid geschied wordt voorgesteld, was aan de ene zijde zeer verootmoedigend; het sloeg allen menselijken roem ter neer; aan de andere zijde was het ook zeer troostvol de beangstigde en verslagene harten erkenden daaruit, dat hun heil ganselijk niet op menselijken grond berustte, in ‘t geheel niet door de zonden van hun volk werd weggenomen. De Heidenen waanden, zoals nog heden vele Christenen doen, dat Israël voor altijd door den Heere uit Kanaän was verstoten, dat zijn plan met Israël verijdeld was; zulk ene schijnbare lastering weerlegt de Heere hier als de Heilige in Israël, want Israël was en bleef ondanks alle zijne oordelen het eeuwige volk der eeuwige verkiezing, en Israëls wederbrenging ene zaak van Zijnen eed en van Zijne eer.

Een vlesen hart kenmerkt zich door tederheid aangaande de zonde. Ene onreine gedachte, of een bedorven wens voor een enkel ogenblik gekoesterd te hebben, is genoeg om een vlesen hart voor ‘s Heeren aangezicht te bedroeven. Het stenen hart beschouwt de grootste overtreding als van luttel betekenis, niet alzo het vlesen hart.

O Heer! wil mij terstond kastijden Wanneer ik op een bijpad dwaal, En doe mijn hart van droefheid smelten, Dat ik Uw liefde zo betaal.

Het vlesen hart is teder omtrent Gods wil. Meester Eigenzin is een grote bluffer, en het valt moeilijk hem te onderwerpen aan Gods wil; maar wanneer het vlesen hart wordt geschonken, dan buigt zich de wil, gelijk een espenblad voor elken wind des hemels, vernedert zich ter aarde als een bieze voor elken adem des Geestes. De natuurlijke wil is koud, hard als ijzer, dat zich tot geen fatsoen laat hameren; maar de vernieuwde wil wordt als gesmolten metaal, spoedig gevormd door de hand der genade. In het vlesen hart is de tederheid der toegevendheid. Het harde hart bemint den Heiland niet, maar het vernieuwde hart brandt van liefde jegens Hem. Het harde hart is zelfzuchtigen vraagt met onverschilligheid: "waarom zou ik wenen over de zonde, waarom zou ik den Heere liefhebben?" Maar het vlesen hart zegt: Heere, Gij weet, dat ik U liefheb, help mij U meer beminnen!" Vele zijn de voorrechten van dit vernieuwde hart; hier is het dat Jezus verkeert, hier is het dat de Geest woont. Het is bereid om elken zegen te ontvangen, en elke zegen daalt er ook op neer. Het is gereed om elke hemelse vrucht voort te brengen tot prijs en ere Gods, en daarom verheugt zich de Heere er in: Een teder hart is de beste beveiliging tegen de zonde en de beste voorbereiding voor den hemel. Een vernieuwd hart staat op den wachttoren, uitziende naar de komst des Heeren Jezus. Hebt gij dit vlesen hart? .

Door den Heiligen Geest ons te geven geeft God Zich zelven, ons tot een onverliesbaar deel en eeuwige erve. Ziet gij nu de heerlijkheid van het Evangelie? Zij ligt daarin dat het den mens niet enkel iets van Gods wege maar God zelven geeft. Een iegelijk zondaar, die gelooft, heeft den enigen, drieëenigen God zelven tot zijn deel in eeuwigheid. Daarom zei Christus tot de Zijnen in den nacht vóór Zijn schuldverzoenend lijden en sterven: "Zo iemand Mij lief heeft, die zal Mijn woord bewaren, en Mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen tot hem komen, en zullen woning bij hem maken. (Joh. 14:23). Gelovende, worden wij in onmiddellijke betrekking tot God gesteld; wij worden niet als God, ook zullen wij niet persoonlijk wonen in God, neen God zal wonen in ons, ja eenmaal zal Hij alles zijn in allen.

29. En Ik zal u op de in vs. 26 v. genoemde wijze verlossen van al uwe onreinigheden zodat het niet tot ene nieuwe verontreiniging met u zal komen (Hoofdst. 37:23); en Ik zal roepen tot het koren, en zal dat vermenigvuldigen, en Ik zal genen {a} honger op u leggen, zo als die eens als een Mijner gerichten, om u uit het land te verdelgen, gekomen is.

{a} Ezech. 34:29

30. En Ik zal de vrucht van het geboomte en de inkomst des velds vermenigvuldigen, opdat gij de smaadheid des hongers niet meer ontvangt onder de Heidenen (Hoofdst. 34:29. Zach. 8:12 v.).

31. Dan zult gij gedenken aan uwe boze wegen en uwe handelingen, die niet goed waren; en gij zult ene walging van uzelven hebben over uwe ongerechtigheden en over uwe gruwelen (Hoofdst. 16:63; 20:43 v.).

32. Ik doe het niet, gelijk Ik gezegd heb (vs. 22) om uwentwil, spreekt de Heere HEERE, het zij u bekend! Schaamt u en wordt schaamrood van uwe wegen, gij huis Israëls!

Een nieuw verbond zal worden gesticht tussen God en het volk in het weer verkregen land der vaderen. Een gereinigd en rijk gezegend geslacht zal er wonen, de verwoeste erfenis wordt veranderd in den vruchtbaarsten bodem, het koren spruit uit in rijken overvloed, de vruchten van den boom vermeerderen en de gewassen des velds; gebrek en nood zullen voor altijd verre blijven, het volk der nieuwe planting zal nooit weer den smaad des hongers onder de Heidenen ondervinden. Een veelbetekenend woord, dat ook zijne geestelijke betekenis heeft. Wel was het een smaad voor Israël, dat het, daar het toch de spijze des Goddelijken woords in de rijkste volheid had ontvangen, in de landen moest worden weggevoerd en daar op dorren bodem honger moest lijden. Maar nu gered uit het woeste en eenzame, is het weer teruggevoerd op de groene landouwen van den goeden Herder. Daar zal het met afkeer zijne boze daden gedenken, en zich voor zich zelven schamen over zijne vorige gruwelen. Het zal steeds weer op nieuw zeggen, dat het zijn heil niet aan eigene verdiensten, maar alleen aan Gods genade te danken heeft- de Heilige in Israël wilde Zich als eeuwige Gerechtigheid en Genade aan Zijn volk en aan de Heidenen openbaren, omdat men Zijnen Allerheerlijksten naam, dien de Serafim bezingen, op aarde erkenne.

33. Alzo zegt de Heere HEERE: Ten dage, als Ik u reinigen zal van al uwe ongerechtigheden, dan zal Ik de steden doen bewonen, en de eenzame plaatsen zullen bebouwd worden, de plaatsen, waar niet dan puinhopen liggen.

34. En het verwoeste land zal bebouwd worden, in plaats dat het ene verwoesting was, voor de ogen van een ieder, die er doorging.

35. En zij zullen zeggen, nadat zij het in zijn vroegeren toestand hebben gezien en gesproken hebben zoals in Deut. 29:24 vv. geschreven staat: Dit land, dat verwoest was, is geworden als een hof van a) Eden; en de eenzame, en de verwoeste en verstoorde steden zijn vast en bewoond.

a) Jes. 51:3. Ezech. 28:13.

36. Dan zullen de Heidenen, die in de plaatsen rondom u zullen overgelaten zijn, weten, dat Ik, de HEERE, de verstoorde plaatsen bebouw, en het verwoeste beplant: a) Ik, de HEERE, heb het gesproken en zal het doen(Hoofdst. 17:24).

a) Ezech. 22:14. 37:14

37. Alzo zegt de Heere HEERE: Daarenboven zal Ik hierom van het huis Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe; Ik zal Mij door hen laten vragen, en Mij betonen de God te zijn, die de gebeden hoort, en Zijn volk in alle moeilijke omstandigheden helpt (Ezra 2:63): Ik zal ze vermenigvuldigen van mensen, als schapen.

Het gebed is de voorloper der genade. Sla de bladen der gewijde geschiedenis op, en gij zult zien, dat wel nooit enige grote genade over deze wereld uitgestort werd, die niet was voorafgegaan door ernstig smeekgebed. Dit hebt gij in uwe eigene persoonlijke ervaring bewaarheid gezien. God heeft u menige ongevraagde gunst geschonken, maar ernstig

aanhoudend gebed was altijd het voorspel van grote genade over u uitgestort. Toen gij voor het eerst vrede door het bloed des kruises hebt gevonden, was het niet dan na vurige beden, ernstig smeken tot God, dat Hij uwe twijfelingen wilde wegnemen en u van uwe droefenissen bevrijden. Uwe verzekering was het gevolg van uw gebed. Toen gij op een anderen tijd ene heerlijke en onuitsprekelijke blijdschap hebt mogen genieten, moest gij dit beschouwen als een antwoord op uwe gebeden. Toen gij de heerlijke uitreddingen uit groten nood en krachtige hulp in dreigende gevaren hebt ondervonden, zijt gij in staat geweest uit te roepen: "Ik heb den Heere gezocht en Hij heeft mij geantwoord en mij uit al mijne vrezen gered. " Het gebed is altijd de voorbode van zegen. Het gebed gaat vóór den zegen, gelijk de schaduw der zegeningen. Als het zonlicht van Gods ontferming over onze nooddruft opgaat, werpt het de schaduw des gebeds op de vlakte neer. Of, om ene andere gelijkenis te bezigen, wanneer God een heuvel van goedertierenheden opstapelt, schijnt Hij Zelf daar achter, en werpt op onzen geest de schaduw des gebeds zodat wij mogen verzekerd zijn, dat, zo wij sterk aanhouden in de gebeden, onze pleitingen de schaduwen der genade zijn. Het gebed is alzo met den zegen in nauw verband, om er ons de waarde van aan te tonen. Ontvingen wij de zegeningen zonder ze te vragen, dan zouden wij menen, dat het aldus behoorde te zijn; maar het gebed maakt onze genadegaven dierbaarder den diamanten. De dingen waarom wij vragen zijn kostelijk, maar wij waarderen ze niet recht, voordat wij ernstig daarnaar getracht hebben.

‘t Gebed verdrijft de duisternis; ‘t Gebed leert minnen en geloven: Terwijl ‘t als Jakobs ladder is! Waarlangs Gods zegen daalt van boven.

.

Het is niet genoeg dat de kinderen Israëls tot hun land terugkeren en tot heerlijkheid en bloei komen. Dit zou hen weinig helpen, indien zij God niet tot hun deel hadden. Doch zij zullen God tot hun deel hebben, want zij zelven zullen Hem aanroepen, en smeken, dat Hij Zijne belofte aan hen vervulle. Zeker, God geeft ons veel zonder ons gebed maar toch niet het beste en zaligste. Zonder gebed hebben wij de gaven zonder den Gever, hebben wij de coupon, maar niet het effect. God wil gevraagd zijn. Waarom? Omdat wij God vragende, met God in gemeenschap komen, en in gemeenschap met God te zijn is Hem te bezitten, en Hem bezittende hebben wij het allerhoogste, en worden alle dingen ons toegeworpen. Daarom zullen de kinderen Israëls waarschijnlijk nog in grote verdrukking komen, waardoor zij tot God zullen roepen om verlossing, zoals zij weleer deden in Egypte.

HOOFDSTUK 37.

VERLOSSING EN VERENIGING DER ISRAELIETEN DOOR VOORBEDE BEVESTIGD.

1. De hand des HEEREN was op mij. Ik werd in een toestand van verrukking gebracht evenals in Hoofdst. 1:3; 3:22 en 8:1, en de HEERE voerde mij uit in den Geest (Openb. 1:10), en zette mij neer in het midden ener vallei(Hoofdst. 3:22 v.): dezelve nu was vol beenderen.

Ezechiël zag derhalve dit gezicht in den Geest, dat is in den Heiligen Geest. Welk ene aanschouwing moet zulk ene aanschouwing zijn. Mochten ook wij de dingen Gods in den Heiligen Geest zien. Hoe dßt te doen? Door niet ons zelven, ons eigen verstand, ons eigen inzicht, onze eigene mening, maar Gods Woord te geloven. Wat was daar te zien? De schoonheid der natuur? Horen wij wellicht hier ene dichterlijke beschrijving van de heerlijkheid ener met bomen, kruiden, en bloemen beplante vallei? Neen, God toont Zijnen knechten gene natuurlijke, maar bovennatuurlijke dingen. Voor de aanschouwing der natuur gaf hij hun de ogen des lichaams, maar voor het zien der geestelijke dingen geeft Hij hun den Heiligen Geest. Wij hoorden het, de Profeet zelf zegt het: de hand des Heeren was op mij. Doch wat zag hij dan? Het tegendeel van al wat schoonheid en pracht, van al wat lieflijkheid en leven en frisheid is. Doch de Profeet werd in de vallei geplaatst en daar komt het op aan, dat de Heere ons ergens plaatst, al is het ook in het midden van doodsbeenderen. Die er ons in plaatst, kan ons ook gebieden te profeteren, dat de doodsbeenderen leven. Zo stond den de Profeet in het midden der doden. Welk ene standplaats, een levend mens in het midden van al die doodsbeenderen! Ook Christus wandelde als de enig waarachtig levende in het midden der doden. Wie niet in Hem was, was dood. Hij kon met waarheid zeggen: "laat de doden hun doden begraven. " En Hij was niet enkel het leven, maar ook de opstanding. Daarom was het voor Hem hetzelfde of Hij een enkel lid van het lichaam, of den gehelen mens levend maakte. Blinde ogen zijn dode ogen, ene dorre hand is ene dode hand. Jaïrus dochtertje op het bed, de jongeling te Naïn op de baar, Lazarus in het graf, ze zijn voor Hem gelijk. Hij spreekt en zij leven; zo zijn ook voor Hem de bekering van den mens en van vele mensen, de verlossing van den enkelen Israëliet of van geheel Israël, de vernieuwing van Palestina of van geheel de aarde tot een Paradijs dezelfde zaken, zij zijn alle de voortzetting van ene lijn, die in Hem, Christus, haar uitgangspunt heeft.

2. En Hij deed mij bij dezelve voorbijgaan geheel rondom, om mij te overtuigen hoe het gesteld was; en ziet, er waren zeer vele op den grond der vallei, en ziet, zij waren zeer dor, reeds zeer lang was alle leven uit hen verdwenen.

Ezechiël zag terstond en met één opslag van het oog een vallei vol doodsbeenderen, niet onder de aarde, maar boven op de aarde, dus een geopend kerkhof. Akelig gezicht, droevige vertoning, zeer geschikt om diepe zwaarmoedigheid in de ziel des Profeets uit te storten! En toch was deze vluchtige aanschouwing, of liever dit overzicht niet genoeg. De Heere leidde hem rondom langs de gehele vallei. Ezechiël moest de zaak van nabij bezien; hij moest den gehelen omvang der vallei, de gehele grote menigte der doodsbeenderen leren kennen; ook moest hij overtuigd worden, dat er in de vallei niets anders lag dan doodsbeenderen. En nu

deelt hij ons mede, wat hij bij deze omwandeling van het dal heeft opgemerkt. Er waren, (zegt hij) zeer vele beenderen, en zij waren verdord. Zij hadden er niet sedert kort, maar sedert lang gelegen. Dit deed wel niet tot de zaak af, doodsbeenderen hebben niets meer gemeen met het leven, doch het maakt toch een verschil, of een been kortelings uit een levend lichaam is gekomen, dan of het reeds lang gelegen heeft. In het eerste geval heeft het been altijd nog iets fris; er ligt nog een zekere glans over; het heeft nog ene blanke kleur, en het merg is er nog in, maar als het been lang ligt, dan wordt het zwart en lelijk, het merg wordt vuil, wordt stof, en het been, dat op zich zelf reeds dor is, wordt alsdan zeer dor. En waarom liet nu God den Profeet zulke uiterst dorre beenderen zien? Omdat God gewoon is, alvorens te redden, de dingen te laten komen tot hun uiterste punt van reddeloosheid. Het is Gods heerlijkheid, om het leven voort te brengen uit den dood, en het is wel opmerkelijk, dat het ongeloof God juist deze Zijne hoogste eer poogt te ontnemen; het bewijst de verfoeilijkheid van het ongeloof. De gelovigen ondervinden het meermalen, dat ene zaak eerst tot hare uiterste ellende moet komen, alvorens God toont Zich die aan te trekken. Trouwens als wij God als God erkennen, dan is iets minder te doen dan het onmogelijke Zijns niet waardig. Eerst moet de zaak aan onze zijde ene afgesnedene zaak zijn, zodat wij gedwongen zijn te zeggen: "ja, daar is nu niets meer aan te doen; er is gene hope, gene verwachting meer; " eerst dan komt God en zegt: "Ja wel, er is nog iets aan te doen, er is nog hoop, er is nog verwachting! Ik zal het leven geven uit den dood. " .

3. En Hij zei tot mij: Mensenkind! zullen deze beenderen levend worden? En Ik zei: Heere HEERE, Gij weet het! Naar menselijk kennen is het onmogelijk, maar bij U zijn alle dingen mogelijk.

Als wij de wereld overzien in al haar ongoddellijk leven en streven, zo doof voor de machtigste roepstemmen, zo blind voor het hemelse licht, zo koud bij wat Engelen van verrukking doen gloeien, dan breidt het tafereel van dit woord zich onwillekeurig uit voor ons oog, en het is ons, als horen wij ons met Ezechiël toeroepen: "mensenkind zullen deze beenderen levend worden?" Ik denk aan u lichtzinnige, die enkel leeft voor de aarde en hare begeerlijkheid; die aan de eeuwigheid niet denkt, dan om de zorg voor de eeuwigheid uit te stellen van de lente tot den zomer, van den zomer tot den herfst uwer dagen; die het lied der gerusten op Zion tot uw morgen- en avondlied maakt: "ik zal wandelen naar de aanschouwing mijner ogen, en toch zal ik vrede hebben. " "Zullen deze beenderen levend worden?" Ik denk aan u, ongevoelige, die ook bij oppervlakkige aandoening inwendig zo afkerig blijft van den geestelijken omgang met God, die door den voorspoed niet door God zijt vertederd; door den onspoed niet voor God zijt gewonnen, die alles wat het Evangelie roerends en lieflijks heeft, hebt aangehoord, toegestemd, vastgehouden, zonder dat het bij u tot waarachtige verandering kwam van beginsel en keuze. Zullen deze beenderen levend worden? Ik denk aan u, trage van hart, die wel van tijd tot tijd uit den zondeslaap opschrikt, maar in plaats van het geneesmiddel telkens opnieuw den slaapdrank in handen neemt, en na ogenblikken van ontroering altijd weer eindigt met de uren te verbeuzelen, op wier vleugelen voor u het heil der eeuwigheid rust. Zullen deze beenderen levend worden! Ik denk maar genoeg. De melding van enkele soorten zou tot den waan kunnen leiden van talrijke uitzonderingen. En daarom zij het met den heiligsten nadruk gezegd: het beeld geldt iederen mens, die het nog niet kan verklaren, dat God hem levend gemaakt en met Christus in den hemel gezet heeft.

Kent gij ze niet, mijn medezondaar, die dorheid van binnen, die de Profeet met éénen trek zo sprekend doet uitkomen: de dorheid van een geest, die omdat hij den levenden God niet gevonden heeft, zich afstomt met zoeken naar leven en licht; de dorheid van een hart, dat overal lafenis vroeg, en overal teleurstelling vond; de dorheid van een leven, dat vrucht voor den hemel moest dragen, en van nature gene enkele rijpe vrucht heeft te tonen? Kent gij het niet, dat diep bederf, dat u al het goede ten dode doet worden, en onbeteugeld heerst in het onvernieuwde gemoed, met even weinig eerbied voor ene énige uwer gaven en krachten, als het gewormte voor den dode betoont? Kent gij het niet, kinderen der wereld, dat duister en toch zo drukkend gevoel, dat gij nog nimmer recht hebt geleefd? Wat leven is, gij weet het, het is nog iets anders dan ademen, dan dromen, dan dartelen, dan werken, dan lijden; in dat vijftal woorden was tot nog toe het kort begrip uwer gehele geschiedenis. Leven, het is vol, het is krachtig, het is zalig, het is eeuwig te zijn, dwaze die het zocht in zich zelven, kortzichtige, die het vraagt van de aarde! Even weinig als een dode zich in eigene kracht kan verheffen van zijne sombere sponde; even weinig als de ene prooi des grafs de andere aan het graf kan ontrukken, evenmin kan de zoon van Adam in zich zelven of den broeder het verloren geestelijk leven herstellen. Ja, ook wij boden des levens, "Heere, Gij weet het", zo moeten wij met Ezechiël antwoorden op de vraag, of er aan zoveel dood en verderf nog eenmaal een einde zal komen. En waar wij met dat antwoord de blikken ten hemel hieven, wij slaan ze nogmaals in ‘t ronde, en zien die allen, die het ware leven in Gods gemeenschap niet kennen, als zovele slaapwandelaars voor onze ogen voorbijtrekken; als slaapwandelaars, die evenmin helder zijn van geest, als bekommerd van harte; die rustig voorttreden, zelfs aan den rand van den gevaarlijksten afgrond, die met verwonderlijke voorzichtigheid ieder struikelblok ontwijken, dat hun rust zou kunnen verstoren, en pas ontwaken uit den sluimer, wanneer hun naam wordt genoemd. Mijn medezondaar, uw naam zweeft op de lippen des Heeren: Zijn krachtige roepstem weerklinke! .

De Heere doet den Profeet de vraag om hem van het onmogelijke er van, op menselijk standpunt geredeneerd, te doen getuigen. Een vallei van doodsbeenderen te veranderen in een dal der levenden is geen mensen werk, is niet iets wat uit den mens voortkomt.

De Profeet weet echter ook, dat bij God alle dingen mogelijk zijn, dat Hem niets te wonderlijk is, dat Hij het is, die het leven te midden van den dood en het licht uit de duisternis doet te voorschijn komen. En daarom geeft Ezechiël niet een antwoord alleen, maar zulk een, waarin het geloof in de mogelijkheid er van ligt opgesloten.

4. Toen zei Hij tot mij: Profeteer over deze beenderen, en zeg tot dezelve: Gij dorre beenderen! hoort des HEEREN woord.

Het Christendom is ene verwonderlijke zaak, het is een werk, het is een profeteren, een spreken van de Woorden Gods. God zei niet tot den Profeet: "Blijf gij stil zitten. Ik zal het buiten u doen", neen, de Profeet moest profeteren. Aan den anderen kant is het weer geen werk, het is enkele spreken. Daarom is het ene verkeerdheid in den Christen, zelf iets te willen doen, of iets op eigene hand tot stand te willen brengen. Den Heere moeten wij gedurig vragen: "Wat wilt Gij, dat ik doen zal?" anders bouwen wij aan Babels toren. Gesteld eens dat wij zeiden: "wat zullen wij doen om deze doodsbeenderen te doen leven? zullen wij ze door

ene galvanische bewerking laten huppelen en springen?" Zouden wij niet dwaas handelen? Laat ons toch in zulke hoog ernstige zaken gene ijdele kunsten vertonen. God alleen kan het leven geven, wij kunnen het niet, en wat zou het ons baten, een gewaand leven te stellen in de plaats van het waarachtig leven? Wij kunnen enkel nazeggen, wat God ons voorzegt. Wie weet het niet, de natuurlijke wijsheid wil zich zelf helpen, door te ontkennen, dat de mens van nature geestelijk dood is door de zonde, en te beweren, dat ieder mens nog een vonk van leven in zich heeft, welke, door haar van de as te ontdoen en er brandstof bij te leggen, weer tot een brandend vuur kan ontvlammen. Doch het is louter zelfbegoocheling. De Schrift spreekt zo niet; zij misleidt den mens niet; zij spreekt in alles de volle waarheid. Zij zegt: dat zo waarachtig, zo volkomen Christus dood was, alvorens Hij opstond, ook de zondaar dood is voor God, alvorens hij door de kracht des Heiligen Geestes bekeerd wordt. "Gij dorre beenderen, hoort des Heeren woord!" Welk een wonder bevel, welk ene dwaasheid voor den natuurlijken mens! Kunnen dan de doodsbeenderen horen? Ja, als God tot hen spreekt, kunnen zij horen. Eigenlijk spreekt God altijd tot hetgeen niet horen kan, maar onder, door en in het spreken doet Hij horen. God zei tot het licht, dat het zij, en het licht kon niet horen, en toch het was er; tot de gevoelloze aarde: "Breng voort, " en de aarde hoorde, en bracht voort. God roept de dingen, die niet zijn, alsof ze waren. Ook gebood Christus Lazarus uit zijn graf te komen, en hij kwam er uit; en ook ons leven hangt er van af, dat Christus tot ons spreekt, gelijk Hij tot Lazarus sprak. Want met den zondaar is het niet anders als met Lazarus. Ook de zondaar kan niet horen, en toch moet hem het Evangelie verkondigd worden, want onder het prediken hoort hij; wij weten niet hoe, maar hij hoort en bekeert zich. Daarom moeten wij, wel verre van de mensen diets te maken, dat zij gene dorre beenderen zijn, hen juist met dien naam noemen, en wel met dien van zeer dorre beenderen, opdat zij weten dat zij het zijn, en zich niet inbeelden, dat zij zonder de prediking zich zelf wel kunnen bekeren, als zij maar willen. Neen, de prediking des Evangelies is ene prediking aan de doden. Christus zegt tot de discipelen: "Predikt het Evangelie allen creaturen. " Creaturen, schepselen, waarlijk geen vleiend woord voor mensen, doch een waar woord. Christus zendt het Evangelie tot de mensen, zo als zij in hunnen natuurstaat zijn, tot gene kinderen Gods, maar tot schepselen Gods, die een natuurlijk leven hebben, maar geen Goddelijk leven, die levend zijn voor zich zelven en voor de aarde, maar dood voor het geestelijk goede en voor hun eeuwige belangen, en daarin gelijk staan met de dierlijke en onbezielde schepping. Daarom staan wij met het woord van God altijd is het midden der doden; ja, als wij waarlijk Christenen zijn, dan wandelen we ook zelven onophoudelijk onder de doden. Doch daarom behoeven wij nu niet moedeloos te worden, en zonder geloof, hoop en liefde te arbeiden, neen! wij hebben slechts bij onzen arbeid te vuriger te bidden tot Hem, die alles spoedig kan veranderen, tot Hem, die de doden levend maken kan en werkelijk levend maakt. Indien toch de Profeet niet onvoorwaardelijk gedaan had, wat God hem beval, maar geredeneerd en gezegd had: "hoe kunnen doodsbeenderen horen?" en dus het bevel Gods niet opgevolgd had, wat zou er het gevolg van zijn geweest? Dat Gods oogmerk niet vervuld ware geworden? Neen, Gods raad zou daarom toch tot stand gekomen zijn, maar niet door dit middel en niet langs dezen weg.

5. Alzo zegt de Heere HEERE tot deze beenderen, in welke Hij het wat de zaak aangaat met persoonlijke wezens te doen heeft: Ziet, Ik zal den Geest in u brengen, en gij zult levend worden.

6. En Ik zal, zoals dat later in het gezicht met de beenderen, die daar liggen, ook werkelijk zal geschieden (vs. 7 vv.), zenuwen (Job 10:11) op u leggen, en vlees op u doen opkomen, en ene huid over u trekken, en den geest, adem in u geven, en gij zult levend worden; en gij zult, daar gij eigenlijk personen zijt, die in deze beenderen hun type hebben, weten, dat Ik de HEERE ben.

De zekerheid van het heil is verzekerd. Het profetische oog vertoeft nog slechts bij de levendige beschouwing van zijne ontplooiing en ziet met verrukking, hoe het ontstaat, hoe het toeneemt, hoe het onoverwinnelijk groot wordt.

Wij zijn bij ene van de meest grootse en diepstzinnige symbolische voorstellingen van onzen Profeet gekomen, die van vroegeren tijd af hare onwederstaanbare macht over de gemoederen heeft uitgeoefend. Zij toont in een beeld volkomen levendig, wat het woord bij brokstukken van den tijd der nieuwe genade slechts onvolkomen verkondigd had.

De uitleggers zijn het daarin eens, dat volgens Ezechiëls ondubbelzinnige verklaring dit gezicht niet moet worden verstaan van de opstanding der lichamen, maar van de bezieling van het geestelijk dode, maar nog in levenden lijve rondwandelend volk van Israël. Het woord des Heeren bevestigt dit in vs. 11 ten stelligste. Deze beenderen zijn het gehele huis van Israël. Ziet, nu zeggen wij: "onze beenderen zijn verdord en onze hoop is verloren, en het is uit met ons. " Even zeker als Israël met deze klacht "onze beenderen zijn verdord" slechts beeldsprakig wilde zeggen: "wij zijn geheel krachteloos (vgl Ps. 22:15) onze hoop is verloren; wij zijn als volk niet meer te herstellen", zo zeker ook is het doel der zinnebeeldige voorstelling geen ander dan de belofte van de herstelling van het levend dode Israël.

Met recht heeft men er aan herinnerd, hoe wederherstelling van elken aard in de oudheid en ook bij de Hebreën een weer levend worden genoemd wordt, en hoe er geen gepaster beeld was voor den toenmaligen toestand des volks, dan de lichamelijke dood, en voor de herstelling dan de opwekking uit de doden. Voor den Profeet staat een volk, dat zich in zijne hopeloosheid voor verloren houdt; hier nu wil hij met zijn krachtig woord ingrijpen, opdat de diepste verslagenheid tot versterking, tot leven worde. Hoe minder het volk het wilde geloven, des te meer beslist spreekt Ezechiël het uit, Gods Almacht en Geest kan het dode weer levend maken. God is werkelijk dodende en weer levend makende, zo als van Hem geschreven staat (Deut. 32:38. 1 Sam. 2:6 en deze scheppende levenskracht Gods, die zelfs doodsbeenderen weer opwekt, is de grond der verlossing, de oorzaak van Israëls heil. Zo zeker als dat waar is, zo zeker ook het andere. Wanneer dus de gemeente vraagt (Ps. 85:7): "Zult Gij ons niet weer levend maken?" dan luidt het antwoord, dat, gelijk God dat kan, Hij het ook wil (Hos. 13:14).

Die vertroosting moest te krachtiger tot de harten spreken, wanneer hij aan de woorden der wanhopenden zelf, hen bij hun woord aangrijpende, het antwoord tegen allen twijfel ontleende, zo moet de vraag van God aan den Profeet in vs. 3 bij de taal, die Israël volgens vs. 11 voert, de wanhoop des volks uit het hart ontlokken, om er ruimte in te maken voor de voorzegging des heils.

Langs talloze wegen wil God ons op den weg der bekering geleiden, van talloze zijden grijpt en spreekt Hij slapenden aan, opdat zij de sluimerzieke blikken voor het licht des levens ontsluiten. Nu fluisterend, dan donderend, nu biddend, dan dreigend; nu vaderlijk, dan rechterlijk richt Hij Zich tot hart en geweten. Ja waar gij terugziet op al den weg van uw leven, alles wat God u heeft beschikt en bescheiden, wordt weergalm van Ezechiëls profetie aan uw hart: "laten deze beenderen levend worden. " Hier ene vrome moeder u ontnomen, en daar een dierbaar pand u geschonken; nu ene lieflijke bloem voor uwe voeten ontloken, en dan een scherpe doorn in vlees en bloed u gedrukt; ginds een diepe val, die u aan u zelf moest ontdekken, en elders een pijnlijk gemis, dat uw gebeente van smart deed verouden; heden ene krachtige prediking, die in de ziele u aangrijpt en morgen ene gezegende ontmoeting, die u weken lang stof geeft van peinzen, ’t is alles, alles ene Godsstem: "Zondaar, buiten hij is dood en verderf! Schepsel Gods, slechts in God is leven en vrede!" En die stem klonk gene uren of dagen slechts, maar reeds sedert maanden en jaren; zij wordt zelfs het roepen niet moede, waar ons het horen verdroot, zij wordt meer klimmend en klemmend, naarmate de levensdag opkort en de doodsengel rasser zal spreken. voorwaar, voorwaar, onze God is een God, die het dode levend maakt!

7. Toen profeteerde ik, gelijk mg bevolen was, en er werd een geluid, als ik profeteerde, en ziet, ene beroering, en de beenderen naderden, elk been tot zijn been.

Het voorzeggen wordt hier beperkt tot de oproeping "gij dorre beenderen! hoort des Heeren woord. Alles wat de Profeet in ekstase moet spreken, draagt het karakter van profetie, profeteren is spreken in den Geest.

Hij moest prediken en hij deed dit en de dode beenderen leefden door een macht, die met Gods woord gepaard ging, hetwelk hij predikte. Hij moest prediken, en hij deed dit, en de dode beenderen werden levend gemaakt, ter beantwoording der gebeden. Zie de kracht des woords en des gebeds, en de noodzakelijkheid van beiden, tot het opwekken van dode zielen. God gebiedt Zijnen dienstknechten, profeteert over de droge beenderen, zegt tot hen: leeft, ja zegt tot hen leeft, en zij doen, gelijk hun bevolen is, roepen verder en verder tot hen, maar zij roepen te vergeefs, zij blijven dood en zij blijven droog. Hij moet daarom gedurig aanhouden bij God in de gebeden, om de werking van den Geest met het Woord.

Gods genade kan den zondaar behouden zonder onze prediking, maar onze prediking kan hem niet behouden zonder Gods genade, en die genade moet door gebeden gezocht worden.

Het ruisen en bewegen had plaats door de beenderen, die terstond aan het woord Gods (in des Profeten mond) gehoorzaamden. Naar het Hebr. luidt het woordelijk: Er ontstond ene stemme (dit kan ene roepstem, een geluid, een donderslag, een geruis zijn) toen ik profeteerde, en zie, ene beweging. Dit kan zeker, gelijk enige uitleggers willen, ene stemme des donders, ene aardbeving betekenen. Maar veel voegzamer voor den gehelen gang van het gezicht is het aan te nemen, dat de gebeenten terstond de stem des Profeten opvolgen, en nu verder de ganse gebeurtenis aanschouwelijk wordt afgeschetst. Eerst hoort Ezechiël het ruisen, het stommelen en klapperen der opgewekte beenderen. Daarna ziet hij hun beweging en de opvolgende zamenvoeging van het bijeen horende. Dit laat zich ook toepassen op de eerste bewegingen

der verstrooide Israëlieten in hun afzonderlijke woonsteden in Chaldea, op hun zamenkomsten tot geheime beraadslaging, waar de leden des volks zich in stilte verenigden.

De Alwetende en Almachtige Heere kan ook de stammen en geslachten Israëls, welke nu door elkaar verward zijn, weer bij elkaar rangschikken.

Niet is meer algemeen, maar niets ook minder zielkundig, dan de oppervlakkige voorstelling, alsof het nieuwe leven de vrucht van één enkel ogenblik ware, waarin de zondaar woedende als een Saulus, op eenmaal juist gelijk deze aangegrepen en omgekeerd wordt. Met even veel recht kon men volhouden, dat de zon daarbuiten in één punt des tijds aan den hemel staat, zonder dat, door schemering of morgenrood voorafgegaan is. Neen, Gel. hetzelfde wat wij in iedere lente aanschouwen, herhaalt zich bij den innerlijken overgang van den dood tot het leven. Niet op eens is het ijs van Januari herschapen in de bloemen van Mei; buien zijn voorafgegaan en hevige stormen; langzamerhand drong het groen uit het eentonige wit, van lieverlede brak de schemering door van den blos, die blinken zou op duizend bladeren en bloemen; eerst de knop dan de bloemen, en pas ten gezetten tijde de vrucht. De geschiedenis van het Godsrijk vertoont ons gedurig tijdperken door andere voorafgegaan en bereid, die wij met de beeldspraak van den tekst op de lippen "tijdperken zouden kunnen noemen van het ruisen der beenderen. " Het licht van Christus verrees, maar vooraf was voor Joden- en Heidendom een tijd van verwachting, van verlangen, van troosteloos treuren en zuchtend zoeken naar waarheid en leven begonnen. De dageraad der hervorming brak aan, maar de hervorming heeft hare Profeten gehad, gelijk zij hare Apostelen vond, en langs talloze wegen was Europa voorbereid voor de omkering der zestiende eeuw. En wederom in onzen tijd, als wij den staat van het Godsrijk geheel in het algemeen overzien, wij zouden bijna tot de voorstelling komen: ‘t is niet meer de dood, ‘t is nog niet het leven, het is dat geruis, die beweging, die toenadering van het ene lid tot het ander, die den overgang van dood tot leven voorspelt. Kent gij zulke tijdperken in uw innerlijk leven? Gel. of druk ik mij wellicht voor iemand onduidelijk uit? Ik bedoel zulke toestanden van den verborgen mens onzes harten, die men voorbereidings- overgangs-, wordingstoestanden noemen kan: waarbij men niet meer leeft in de zonde zonder nog geheel te leven in de gemeenschap met Christus, waarbij het begint te lichten in onzen hof, zonder dat nog op onzen lijksteen de Engel der opstanding daalde. Ik zie ze voor mij, als Ezechiël- verkwikkende aanblik! in wien zich ene krachtige voorbereiding tot hoger leven vertoont; mensen, in wier harten stemmen ontwaken, die zij sinds lange niet hoorden; zondaren, van wier lippen vragen vernomen worden hun tot nog toe onverschillig en vreemd; zal ik u allen noemen, beschrijven, aan u en zich zelven ontdekken?

8. En Ik zag, en ziet, er werden zenuwen op dezelve, en er kwam vlees op; en Hij trok ene huid boven over dezelve, maar er was geen geest in hen.

9. En Hij zei tot mij: Profeteer tot den Geest, profeteer, mensenkind! en zeg tot den Geest: Zo zegt de Heere HEERE: Gij Geest! kom aan van de vier winden, en blaas in deze gedoden, opdat zij levend worden.

Wat hoog bevoorrechte, en toch wat diep afhankelijk heilherauten der nieuwe bedeling we zijn! We kunnen dat nieuwe leven u schetsen, u aanprijzen, als boven alles begeerlijk u

voorstellen. Wij kunnen getuigen van en wijzen op en leiden tot Hem, die het geeft. Maar het u in te storten, gelijk wij het zo vurig u toebidden, maar uw hart te hervormen gelijk wij uw verstand overtuigen, maar den reuk des doods in uwe leden te doen vluchten voor den frissen adem des levens: dat staat bij ons niet te geven, dat is genadegift van Hem, wien de Vader gegeven heeft het leven te hebben in Zich zelven, maar-daarbij ook de macht over alle vlees, opdat Hij aan al wat de Vader Hem gaf een eeuwig leven zou schenken. Op de knieën voor Hem, die geen dorst wekt zonder water te geven, maar ook om dat water gebeden wil zijn, als om onschatbaren zegen! Op de knieën, gij allen, die bij een blik op u zelven weemoedig herhaalt, wat Israëls huis van zich zelven moest getuigen: "Onze beenderen zijn verdord onze verwachting is verloren, wij zijn afgesneden. " Het aangezicht des Heeren gezocht, de middelen der genade gebruikt, en in iedere geestelijke gate, die Hij schonk, een aandrang gevenden om meerdere gaven te vragen! Wat onmogelijk is bij de mensen is mogelijk bij God, en al durft gij u nauwelijks voorstellen, dat ook voor u nog eens een nieuw leven zou aanvangen. Hij kàn doen boven bidden en denken. En dat Hij het wil, wie zou het betwijfelen, die het immers vroeg aan Zich zelven of Hij Zijne kinderen stenen voor brood en schorpioenen voor vissen zou geven? Neen het is niet om u den moed te ontroven, maar om den moed te verhogen dat wij u het woord van Hem, die op den troon zit, doen horen: "Ziet Ik maak alle dingen nieuw. " O zalig wie op die hemelstem ootmoedig antwoorden kan: "het oude is voorbijgegaan, het is alles nieuw geworden. "

God is geen God des doods maar des levens. Wanneer Hij het woord heeft uitgesproken van leef, dan zal Hij niet alleen de werking des Woords, naar ook die des Geestes doen ervaren. Als God, de Heere, op ene ziele de hand heeft gelegd, dan zal Hij ook Zijn werk voortzetten. Hij zal en kan en wij ook het stugste hart verbreken, ook de dorste woestijn veranderen in een dal van Saron.

10. En ik profeteerde, gelijk als Hij mij bevolen had. Toen kwam de geest in hen, en zij werden levend 1) (Gen. 2:7), en stonden op hun voeten, een gans zeer groot heir 2).

1) De voorstelling van het levend worden der dode beenderen in twee acten, is te verklaren uit de aansluiting aan de geschiedenis van de schepping van den mens. Daar dient het om de schepping van den mens, hier om de scheppende wederlevendmaking van Israël duidelijk als een werk van den almachtigen God voor te stellen. Wanneer de met zenuwen, vlees en huid beklede doodsbeenderen niet gestorvenen, maar gedoden, verslagenen worden genoemd, zo blijkt daaruit, dat ons visioen niet de algemene opstanding der doden, maar de opwekking van het gedode volk van Israël moet afbeelden.

De verklaring van ons gezicht als een leerrijk artikel van de lichamelijke opstanding der doden, wordt evenzeer door den zamenhang van de gehele profetische rede bepaald geoordeeld, als de verklaring dat dit alleen op de burgerlijke herstelling des volks na de ballingschap zien zou, blijkt verkeerd te zijn, aan den adem, die de beenderen levend maakt.

2) Zo één feit van de geschiedenis van ‘t Godsrijk der toekomst, dan moet de hier voorzegde wederlevendmaking en herstelling van Israël ook voorwerp der gezichten van de Openbaring van Johannes zijn; maar waar is in dit Boek de plaats waar zij voorkomt? Voor zover ons

bekend is, heeft nog geen uitlegger die bepaald kunnen aanwijzen, hoewel het toch zozeer voor de hand ligt, hier op Openb. 11:11 te wijzen. Ook daar zijn twee acten beschreven, hoewel op enigszins andere wijze. Wel is van den Geest des levens van God sprake, die in de gedoden voer, zodat deze nu op hun voeten treden. Volgens Openb. 7:4 vv. en 14:1 vv. 1 wordt de zeer grote menigte der in 't leven teruggeroepenen berekend op 144. 000 verzegelden. Daarin komt elk der twaalf stammen gelijkmatig met 12. 000 personen voor. Ten opzichte der namen van de stammen is tussen Openb. 7:5-8; Juda, Ruben Gad, Aser, Nafthali, Manasse, Simeon, Levi, Issaschar, Zebulon, Jozef, Benjamin; en Ezechiël 48:1-28 : Dan, Aser, Nafthali, Manasse, Efraïm, Ruben, Juda, Benjamin, Simeon, Issaschar, Zebulon, Gad, een onderscheid, dat wij voor heden alleen noemen, en later verklaard zal worden. Als dood des volks merkt Baumgarten bij onze afdeling op, zal volgens de wet de als hoogste en laatste straf uitgesprokene scheiding van Israël van zijn land of de ballingschap moeten worden gehouden, deze ziet het Oud-Testamentisch bewustzijn aan als den dood, daar ieder in 't bijzonder tot zijn lichaam in betrekking staat, als het volk tot zijn land, en het van hem gescheiden land aan de vreeslijkste verwoesting is overgegeven evenals het ontzielde menselijk lichaam. En nu is, zoals van Hoffmann juist zegt, op onze plaats niet zozeer de nieuwheid des levens voorgesteld, waarin, als integendeel de volkomenheid van den toestand des doods, uit welken Israël weer moet worden hersteld.

11. Toen zei Hij tot mij: Mensenkind, deze beenderen, die gij te voren zo verdord zaagt, en van welke gij uit u zelven niet meendet, dat zij weer zonden kunnen levend worden (vs. 2 v.), zijn het ganse huis Israëls! de beide delen Juda en Efraïm (vs. 15 vv.); ziet, zij zeggen: Onze beenderen zijn verdord (Klaagl. 4:8), en onze verwachting om niet weer tot een volk op te staan, is verloren, wij zijn afgesneden.

12. Over die beenderen hebt gij moeten profeteren, en zij zijn weer tot elkaar gekomen, met zenuwen, vlees en huid overtrokken, en door den adem, die hun ingeblazen is, weer levend geworden (vs. 4 vv.). Daarom, profeteer nu ook over de beide delen van het huis Israëls, en zeg tot hen: Zo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik zal uwe graven openen, en zal ulieden uit uwe graven doen opkomen, o Mijn volk! en Ik zal u brengen in het land Israëls.

13. En gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik uwe graven zal hebben geopend (liever: open), en als Ik u uit uwe graven zal hebben doen opkomen (liever: doe opkomen), o Mijn volk!

14. En Ik zal Mijnen Geest in u geven, en gij zult leven, en Ik zal u in uw land zetten, dat gij daar tot rust komt; en gij zult weten, dat Ik, de HEERE, dit gesproken en gedaan heb, spreekt de HEERE.

Dat veld vol doodsbeenderen, zo wordt den Profeet gezegd, is Israël in zijn tegenwoordigen toestand: als gevolgen zijner zonde heeft het den dood tot straf van God ondergaan. Zijne wanhoop is zelfs een teken van dezen dood, het verstorven volk gevoelt zich van God verlaten, de kloof, welke het van Hem scheidt, schijnt ene te zijn, welke nooit meer is te vullen, de verschrikkingen des doods omgeven het natuurlijk oog ziet slechts vernietiging, geen heil en leven. Uit die massa schept zich evenwel Gods almacht een volk, de poorten des

doods worden verbroken, het land van heil en zegen wordt aan Israël weer uit genade geschonken; ene nieuwe geestelijke schepping begint, aan het verstorven, geestelijk arme volk wordt de volheid van Goddelijken zegen meegedeeld, nu is alles in rust in ‘t land van zegen, genietende de genadegiften van zijnen God in zaligen vrede.

De graven der Israëlieten waren toen de steden der Chaldeën. In het gezicht van Ezechiël werd daarop echter niet gewezen, omdat daardoor de aanschouwelijkheid van het beeld zou hebben verloren. Men heeft zich een slagveld te denken, waar de beenderen der verslagenen onbegraven neerliggen.

Als volk van God was Israël gedood, zonder hoop op weer levend worden of opstaan tot een nieuw leven. Deze opstanding toont nu de Heere den Profeet in het beeld van de levendmaking der beenderen, die verdord en overal heen verstrooid liggen. Zij wordt vervuld door de herstelling van Israël als volk van Jehova, waartoe de terugvoering in het heilige land werkelijk behoort; deze vervulling werd wel voorbereid door het terugkeren van een deel des volks uit de Babylonische ballingschap onder Zerubbabel en Ezra, hetwelk de Heere had bewerkt, door de wederopbouwing der verwoeste steden van Juda en door de herstelling der staatsinrichting, maar dat alles was niets meer dan een onderpand voor de toekomstige volkomene herstelling van Israël. Want hoewel de Heere den teruggekeerden zelfs nog Profeten verwekte en den bouw van Zijn huis bevorderde, zo daalde in den nieuw gebouwden tempel toch niet Zijne heerlijkheid neer, en het volk kwam niet weer, ten minste niet voortdurend, tot zelfstandigheid, maar bleef aan het Heidense wereldrijk onderworpen. En al zijn ook na Ezra nog zeer vele ballingen in hun vaderland teruggekeerd, door welke vooral Galilea weer bevolkt en gebouwd werd, zo bleef toch het grootste deel des volks in de verstrooiing onder de Heidenen. De ware herstelling van Israël als volk des Heeren begon eerst met de stichting van het Nieuwe Godsrijk, het Koninkrijk der hemelen, door de verschijning van Christus op aarde. Daar toch het Joodse volk als zodanig of in zijn geheel Jezus Christus niet als den door de Profeten verkondigden en door God gezonden Messias erkende, maar zijnen Heiland verwierp, zo kwam over Jeruzalem en het Joodse volk op nieuw het oordeel der verstoting onder de Heidenen, terwijl het door Christus gestichte Godsrijk, door het ingaan der gelovig gewordene Heidenen, zich over de aarde uitbreidde. Dit gericht duurt over het in ongeloof verstokte volk der Joden nog voort, en zal voortduren tot den tijd, wanneer na het ingaan van de volheid der Heidenen in het rijk van God ook Israël als volk tot Christus zal worden bekeerd, den gekruisigde als zijnen Heiland zal erkennen, en voor Hem Zijne knieën zal buigen. Dan zal gans Israël (Rom 11:26) uit zijne graven, de graven van zijnen burgerlijken en geestelijken dood, worden opgewekt en in zijn land teruggevoerd.

Even als in het gezicht eerst de mindere zijde wordt voorgesteld (vs. 7 v.), vervolgens de hogere (vs. 9 v.) of juister gezegd, het gescheiden zijn dezer beide zijden onder den vorm van onderscheid in tijd wordt voorgesteld, zo wordt ook in de verklaring het politiek herstel (vs 12 v.) en het geestelijke (vs. 14) duidelijk van elkaar onderscheiden. Het "Ik zal Mijnen Geest in u geven, en gij zult leven" heeft wel zijn voorspel reeds vóór de terugvoering in het vaderland, welke zaak volgens de gehele voorstelling der Schrift ene zekere levendmaking door den Geest te weeg brengt, maar de volkomene vervulling wordt eerst gevonden in de

krachtige nederdaling van de gave des Heiligen Geestes, over het gehele volk door Christus, en in de toeëigening van dezen Geest door het volk.

Het is altijd maar tot op zekere hoogte mogelijk in de verklaring deze plaats met de uitleggers mede te gaan. Wij hebben ons moeten veroorloven van hun uitspraken het een of ander weg te laten, en daaraan door ene kleine wending gedeeltelijk een anderen zin te geven dan waarop hun mening eigenlijk uitloopt. Dat komt daarvan, dat over de zaligwording en herstelling van Israël, over de terugvoering des volks in het heilige land en over zijne roeping en zijnen toestand aldaar meestal nog meningen heersen, welke de woorden der Schrift tegenspreken, zo als wij mochten beweren, en welke rusten op ene miskenning der wegen Gods met Zijn uitverkoren volk. Zulke schrijvers zijn er wel is waar heden nog maar weinige, die met verachting en verwerping van de Joden spreken als van een "gepeupel, gelijk aan de Zigeuners, dat onder andere volken zit als bloedzuigende dieren, en die van niets anders dan van dieren kunnen leven. Wat Paulus in Rom. 11 schrijft is toch van te veel betekenis, dan dat niet het grootste gedeelte van hen ene bekering in de toekomst zou moeten aannemen. Maar nu denkt men zich zowel de middelen en wegen, hoe het tot die bekering komt, als ook den tijd en de wijze der gebeurtenis met de gevolgen, welke het meebrengt, zo als het een ieder lust, zonder grondig de Schrift te onderzoeken en zich door deze te laten leiden. Uitgaande van de veronderstelling, dat Israëls bekering tot Christus ene vrucht zal zijn van eigen zendingswerk tot dit volk, of van allengs rijpende overtuiging, of ook van teruggave des heiligen lands aan de wettige bezitters, verdaagt men het gevolg daarvan tot ene ver af zijnde onbepaalde toekomst, en stelt zich die voor als een overgang tot de nu bestaande, uit de Heidenen zamengebrachte Christelijke kerk, welke overgang dan zal volgen, als de Heidenen in hun geheel Christelijk zullen geworden zijn, en voor wie het heilige land van ondergeschikte betekenis is. Eigenlijk zou het misschien wel het raadzaamste zijn, de kerk zelf voor dat vaderland aan te zien, waarin de Joden ten laatste uit hun verstrooiing zullen terugkeren. Israëls land, zegt een van de bovengenoemde uitleggers, zal zo ver reiken als het Israël Gods de aarde bewoont; en een ander zegt: "de aarde van het ene einde tot het andere en de hemelse heerlijkheid is Israëls erfenis; aan het oude land Kanaän nog enig gewicht te leggen ware een treurig anachronismus. " Wij willen niet alle dergelijke meningen naar hare verschillende schakeringen elk in ‘t bijzonder voordragen en wederleggen, maar aanstonds onze mening, zo als wij ons die op den weg van Schriftonderzoek gevormd hebben, kort en bondig voorstellen. Toen Israël zijn Messias verwierp en aan het kruis hechtte, toen was dat nog geenszins de volkomene en laatste beslissing des gansen volks, zodat nu reeds de verwerping en verstrooiing zou hebben moeten volgen. Zeker hadden daarin alle drie de hoofdstanden deel, zo als in Openb. 12:4 wordt gezegd: "Zijn staart trok het derde deel der sterren des hemels en wierp die op de aarde; " maar toch geschiedde het nog meer door bedrog des satans, die de zinnen der oversten verwarde en het dolle volk mede voortsleepte (Hand. 3:17. 1 Kor. 2:8 nog had Christus voorbede ruimte (Luk. 23:34 en Zijne toezegging ene plaats, om tot hen Profeten en wijzen en schriftgeleerden te willen zenden (Matth. 23:34). Eerst met het vervullen van de maat der vaderen door het vermoorden van Jakobus den jongeren tussen den tempel en het altaar, voorafgebeeld door het doden van Zacharias, den zoon van Barachia (Matth. 23:35), ontstond een toestand, dat tussen Israël en God niet meer Degene stond, die Zijn volk zou zalig maken van hun zonden, zodat Zijn bloed nog meer voor hen sprak, maar integendeel de aanklager (Openb. 12:10). Israël is van dien tijd overgegeven

niet alleen aan het uitwendig gericht, waaronder het nog heden zucht, maar vooral ook aan een inwendig oordeel, zodat het deksel hangt voor zijn hart (2 Kor. 3:14 v.), en het, met uitzondering van enige weinige leden, die verder niets zijn dan ene bestendig nieuwe heenwijzing naar het einddoel der wegen Gods, zich in 't geheel niet bekeren kan. Er ligt een ban op: daarom is ook de zending onder Israël van een zo betrekkelijk gering gevolg; het blijft bij het oordeel, dat bij de verwoesting van Jeruzalem en den tempel, over het volk is gekomen, dat zo zwaar misdaan heeft, en in Openb. 6:12 v. op ene zeer opmerkelijke wijze is gesymboliseerd; de Schriftuitleggers hebben echter den zin van dit symbool zo weinig juist erkend. Met langzaam christianiseren, met menselijk werken en overtuigen is bij dat volk, zo hard als een steen, als ijzer, als de duivel, gelijk Luther het heeft genoemd, niets uit te richten, het is op generlei wijze te bewegen; eerst moet de ban worden opgeheven en de verklager uit het midden worden gedaan. Als dat geschied is, en Christus eerst weer tussen Israël en God zal staan, dan zal Gods genade Zich zo heerlijk betonen, als die zich in den verloren zoon krachtig betoonde, toen hij op eens tot nadenken kwam en wederkeerde, en Christus zal aan het gehele Israël gelijktijdig doen, wat Hij te voren aan Paulus op zijnen weg naar Damascus gedaan heeft. Dan zal er een geruis en ene beweging komen onder de verdorde beenderen. Er zal een adem in hen dringen, zodat zij levend worden, en de beenderen zullen te zamen komen, ieder been bij zijn been; wij behoeven er dus ons hoofd niet mede te vermoeien, hoe een te zamenbrengen van alle 12 stammen mogelijk zal zijn. Is deze geestelijke wederopwekking van Israël, even als de toekomstige opstanding der doden, het werk van enen bepaalden, door God in Zijn raadsbesluit Zich voorbehouden tijd, zo komt het er slechts op aan, of Hij in Zijn woord ons iets daarover heeft willen openbaren: en wat zou dan de plaats (Openb. 12:7 vv.) van den strijd van Michaël met den draak, anders willen zeggen, dan dat op bepaalden tijd en ure Michaël, de aartsengel (Dan. 10:13 en 21; 12:1) voor het volk zal tusschentreden en zijnen aanklager zal werpen uit den hemel, om voor den waarachtigen Hogepriester plaats te maken? en wat zou het dan te betekenen hebben, dat Christus reeds in de dagen Zijner vernedering op een vast bepaalden tijd van Jeruzalems vertreding door de Heidenen heeft gewezen (Luk. 21:24), en vervolgens ook uit Zijne hemelse heerlijkheid door Zijnen knecht Johannes dezen tijd nauwkeurig heeft bepaald (Openb. 11:2), zo wij hier op aarde niet mochten weten, wanneer Israëls uur zou geslagen zijn? Het is zeker voor ons, Christenen uit de Heidenen, ene diepe verootmoediging, dat onze tijd nu vervuld is, en onze kerk voortaan niet meer het centraalpunt zal zijn voor het rijk Gods op aarde, maar dat dit zwaartepunt weer naar Jeruzalem zal overneigen. Maar wij zijn toch door Paulus in Rom 11:17 vv. nadrukkelijk genoeg gewaarschuwd, ons niet tegen de takken te beroemen, maar te vrezen, dat wij ook ene zouden worden afgehouwen, en-dit moeten wij toch toegeven-wij merken zo weinig de goedheid en den ernst Gods op; wij zijn er zo welgemoed bij, zelf de hand aan den olijfboom der kerk te slaan, en de takken af te houwen, welke hij heeft voortgebracht; waarom zou God dan niet het recht hebben, de oude takken weer in te enten? Er ligt echter omgekeerd ook een grote troost in, dat de Heere dit voornemen heeft en in korten tijd doen zal. Wat zou er dan van worden, wanneer Hij, die de Heer is in Zijn huis, ganselijk geen welgevallen heeft in de lauwheid, waarmee wij de kerk denken te hervormen, zodat Hij het ganse maaksel uit Zijnen mond spuwt (Openb. 3:15 v.), en nu dengenen, die zich door de twee profeten gekweld gevoelen, vrijheid laat, deze getuigen te doden, en hun lijken op de straten der grote stad te werpen, zodat zij onbegraven moeten liggen, wanneer Hij, die in den hemel woont, er niet voor zorgde, dat na drie dagen en een halven, de geest des

levens door God weer in de getuigen kon varen (Openb. 11:7 vv.)? Het opstijgen in den hemel in de wolk, dat de vijanden zien, zal wel niets anders te betekenen hebben dan Israëls verheerlijking, wanneer het gezicht van onzen Profeet aan het volk wordt vervuld en het in zijn aards vaderland wordt teruggebracht. Daar heeft het een groot doel te vervullen, eendeels zijn eigen nog jeugdig geloof te bevestigen, en na de dagen zijner rechtvaardiging in de jaren zijner heiligmaking in te gaan; anderdeels ook het oude Woord (Gen. 12:3): "in u zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden", op nieuw te vervullen. Aan de wereld toch is een leven uit den dode, als vrucht van Israëls wederaanneming beloofd (Rom. 11:15); de onderdrukte kerk zal hier niet anders weer kunnen worden verheven, dan wanneer een nieuwe levensgeest van boven weer tot de volken komt, na de zware gerichten, die over hen komen. De kerk heeft ook hier, zo lang de tijd der heidenen duurde, over ‘t geheel weinig gedaan, opdat de volheid der Heidenen mocht ingaan in het rijk van God, de Heere moet het getal afsluiten voordat het eigenlijk vol is, om Israël niet langer te laten wachten op den tijd der verkwikking van Zijn aangezicht, dan Hij bepaald heeft Het is bovendien eigenlijk niet de kerk, die zendingswerk verricht, het is altijd maar een klein hoopje in de kerk, en alzo is er dan nog ene geheel andere, wel ijverigere en geschiktere zendingsgemeente nodig. Zelfs in de Bijbelverklaringen der gelovige theologie dient er veel toe, om den inhoud van de waarheid der Schrift te bedekken, dan meer om die duidelijk en bepaald is doen kennen. Wat eindelijk de zogenaamde wetenschappelijke kritiek en het hoog geprezene onderzoek eist, doet dikwijls wensen, dat wij er toch eens van bevrijd mochten geraken.

Het is een huishoudkundige regel der natuur, om door één middel vele en velerlei oogmerken te bereiken. Zo is de mond gegeven om er het meest geestelijke en het meest lichamelijke werk mede te doen, om er mede te spreken en te eten. Zo weet God de hoogste en laagste dingen door één en hetzelfde werktuig voort te brengen. Hetzelfde geldt ook de Heilige Schrift, zij is gegeven tot een veilige gids en voor de meest dagelijkse dingen des levens, en voor de hoogste belangen der ziel en der eeuwigheid. En toch nog op ene andere wijze is de Schrift zo eenvoudig als veelomvattend. Even als dezelfde hand door hare onderscheidene vingers op een piano of orgel onderscheidene toetsen of klavieren tegelijk aanslaat, en in lieflijken éénklank hun tonen doet horen, zo verenigt de Heilige Geest, bij voorbeeld in dit hoofdstuk, drieërlei waarheid in éénen greep ons voorstellende: de tijdelijke verlossing van Israël uit de verstrooiing, de geestelijke opwekking van den doden zondaar, of de opstanding der ziel en de opstanding onzer lichamen. Wij kunnen het gezicht der doodsbeenderenvallei op al deze toestanden toepassen; in elk geval moeten wij ze bij de uitlegging voor ogen houden. Nu weten wij dat de opstanding van Christus het beginsel is van alle leven, van alle wedergeboorte, en ook van de opstanding des vleses. Dezelfde kracht, waarin Christus zelf opstond, wordt voortgezet in de wedergeboorte, zodat ieder mens, die bekeerd is, deelt in de opstanding van Christus. Omdat nu de mens bij de wedergeboorte de opstandingskracht van Christus in zich ondervindt, is het duidelijk, waarom de Apostel Paulus zich zelven en anderen beschouwt als nog in de zonde en verloren, wanneer Christus niet ware opgestaan. Hij zegt er eenvoudig mede: "Is Christus zelf niet uit de doden opgestaan, zo kan Hij ook geen ander uit den doden doen opstaan. " Daarom kan ieder bekeerde zeggen: "Ik weet, ik zelf ben getuige dat Jezus uit de doden is opgestaan, want Hij heeft mijne ziel uit den dood opgewekt, en zo ben ik zeker dat Hij het ten laatsten dage mijn lichaam doen zal. " En gelijk nu ziel en lichaam herleven, alzo zal ook Israëls volk herleven uit den dood door de

opstanding van Christus. God, die Zijne eenmaal bezochte plaatsen telkens op nieuw bezoekt, om ze door nieuwe openbaring te heiligen en te verheerlijken, zal ook Israël, dat Hij zo menigmaal bezocht, in de laatste dagen andermaal bezoeken, om, na al Zijne oordelen daarover uitgestort te hebben, het al Zijne ontfermingen te doen ondervinden.

Niet minder ligt hierin een bijzonder onderricht voor ieder mens, ten aanzien van de waarachtige bekering, alleszins behartigenswaardig. Hier zien wij, in de eerste plaats, als in ene schilderij, ons voor ogen gesteld, dat wij van nature dood zijn in de zonden en in de misdaden (Ef. 2:1), en dat wij even zo min ons zelven tot een waar geestelijk, Gode welbehagelijk leven herscheppen kunnen, als een dode iets tot zijne herleving kan bijdragen. De mens moge een redelijk en zedelijk wezen blijven, hoe ook anders misvormd en bedorven, en als zodanig verantwoordelijk voor zich zelven en voor al zijn doen, machteloos is hij voor een geestelijk bestaan, en een Ezechiël zelf ziet zich onkundig en onbekwaam om enen doden zondaar tot het leven terug te brengen. De mens heeft wel een oog, maar het is blind voor alle geestelijke onderscheiding, en gesloten voor de rechte beschouwing van God en van zijnen waren toestand; een oor, maar het wordt noch door de lieflijke stem des Evangelies, noch door het donker geluid der wet getroffen; ene tong bezit hij, doch zij vermeldt den lof des Heeren niet, maar spreekt dikwijls zonde en onreinheid uit; het geweten zelfs sluimert vaak of dwaalt, overeenkomstig de blindheid van het verstand; geen wil noch kracht ten goede woont in hem; ten alle tijde is het heersend beginsel, waaruit hij werkzaam is, geneigdheid ten kwade en vijandschap tegen God. Vervreemd zijn wij van het leven Gods, door de onwetendheid, die in ons is, en de verharding onzer harten. Maar hier ontdekken wij dan ook, dat de Heere Zich van middelen bedient, en tevens, welke het zijn, waarvan hij Zich bedienen wil. Het zijn Zijne dienstknechten, welke Hij uitzendt, en gebiedt te profeteren over deze dorre doodsbeenderen. Zij moeten dus niet slechts spreken het woord der waarheid, niet slechts prediken en met luide stemmen uitroepen, maar profeteren, dat is, onder aandrift en leiding des Heeren, als in Zijnen naam spreken en prediken, en op Goddelijk bevel, al is het in de ogen der wereld ene ongerijmdheid, uitroepen: "Ontwaakt, gij die slaapt, en staat op uit de doden en Christus zal over u lichten. " Het zijn de dienstknechten des Heeren, welke tot de dorre doodsbeenderen moeten roepen: "Hoort des Heeren woord! al wat in dat woord geschreven staat, den vloek der wet, den schrik der eeuwigheid, zowel als de lieflijke lokstem des Evangelies. " het zijn des Heeren knechten, welke zonder bedenkingen des vleselijken vernufts, zonder menselijke wijsheid, die dwaasheid is, daaraan gehoorzamen moeten, en voor wier rekening de getrouwe behartiging dezer aangelegenheid ligt. En hier ontdekken wij dan ook eindelijk, dat dit werkt niet ongezegend blijft, hoewel zijne eigenlijke en eindelijke bereiking alleen door des Heeren Geest geschiedt. Die God toch, welke Zijne dienaren zendt en beveelt, heeft ook de belofte van levendmaking gedaan, en hare volvoering in Zijne eigene macht gesteld. Maar spreekt de dienaar des Evangelies op Zijn bevel en in Zijne kracht, dan komt er onder de dorre doodsbeenderen van Godswege beweging en geluid; men ziet en bemerkt in de gemeente ene werking als het rammelen der doodsbeenderen, het is niet meer die zorgeloze gerustheid, dat nadenkeloos voortleven, dat achteloos verwoesten van zich zelven en zijne gelukzaligheid, maar nadenken; angst en kommer ontstaat er, onrust en zorg is er in het geweten, en de geluksbegeerte wordt opgewekt. Gaat de Heere voort, dan worden die doodsbeenderen met zenuwen en pezen overtogen en met ene huid overdekt. Trapsgewijze ontwikkelt zich in de misvormde menselijke natuur iets van het oorspronkelijke beeld; allengs

worden alle krachten en werkingen wederom hersteld, om aan des Heeren doel te beantwoorden; het zijn niet meer geheel dode mensen, hoewel er de Geest des levens nog gene woonstede in genomen heeft. Maar eindelijk stort de Heere den Geest des levens in volle mate uit, herschept tot kinderen des lichts, doet Christus ene gestalte in ons krijgen, en ons in volle kracht gevoelen, dat wij uit den dood in het leven zijn overgegaan. Alzo is dan de bekering eens zondaars niet door kracht noch door geweld, maar door des Heeren Geest. Wat de mens niet vermag, dat werkt de genade Gods; dat is ons geopenbaard, opdat wij er de noodzakelijkheid van zouden inzien, opdat wij weten zouden, wat de Heere doen wil, en waarom wij dus te bidden hebben, en opdat wij voor ons zelven niet zouden rusten, zonder die levendmakende werking te kennen, waardoor het leven, dat uit God is, in onze zielen gewrocht zij.

Onmiddellijk na deze belofte volgt ene nadere bepaling, namelijk dat deze belofte de verenigde twaalf stammen en der éénen koning (den tweeden David, den Messias) geldt. Daartoe moest de Profeet twee stukken hout voor de ogen des volks zodanig ineenvoegen, als een timmerman doet, die twee balken zodanig aaneen last, dat zij een vast geheel uitmaken: als zulk een gelast hout dan geschilderd wordt, kan niemand zien dat het gelast is. De Profeten moesten tot het volk meermalen komen met iets zichtbaars, als met de stukken zelf in hun handen. Waar de tien stammen na hun verplaatsing in Assyrië gedurende het verloop der eeuwen gebleven zijn, daarvan vindt men duizend gissingen maar niets zekers. Slechts enkele godvruchtige families, die misschien altijd in Judea, van wege den waren godsdienst gewoond hadden, vinden wij in het Nieuwe Testament onder de uit Babel teruggekeerde Joden. In elk geval zijn de twaalf stammen na de Babylonische gevangenschap evenmin verenigd onder één hoofd, als Israël als volk onder zijn wettigen Davidischen koning is geworden. Wij hebben derhalve de vervulling dezer belofte nog te goed. God zou een verbond des vredes, een eeuwig verbond met hen maken, door het geloof zonder de werken, doch waaruit de werken voortvloeien. Hij zou hen reinigen van hun drekgoden, en schoon zij sedert de Babylonische gevangenschap gene afgoderij bedreven, zo lang zij den Heere Jezus Christus verwerpen, bedrijven zij afgoderij met het geld en het goed dezer wereld, en dienen zij de ijdelheden des levens, welke bij God niet anders zijn den drekgoden. Voorts zou Gods tabernakel bij hen zijn. Daarmee wordt gezegd: dat de tempeldienst niet hersteld zou worden, maar God en het Lam hun tempel wezen zou (Openb. 21 en 22). Zo wordt dan door dit zeven en dertigste hoofdstuk van Ezechiëls profetieën het lot der wereld beslist. Wat God eens heeft liefgehad, dat kan Hij een tijd lang aan zich zelven overlaten, maar niet voor altijd verlaten. Het is daarom met Israël als met ene komeet, welke men in vele jaren, ja soms gedurende eeuwen niet zien kan, doch ziet! op eens, daar komt zij weer. Ja, de bekering van Israël is onmogelijk, en onze opstanding uit de doden is het ook, doch juist dit wil God ons door dit gezicht van Ezechiël leren, evenals een kind, juist door ene zaak te willen doen, die het niet tot stand kan brengen, tot de ondervinding komt, dat hij het niet doen kan. De Schrift leert van Israël en van ons zelven, eerst de dood en daarna het leven, het leven uit den dood. Israël, Jeruzalem, het heilig land, ligt in den dood, maar om weer op te staan. Bij God is daartoe de wil en de macht, en Hij belacht de dwazen, die Hem dien wil en die macht ontzeggen. Hij zal ze eenmaal tot sidderende (mocht het zijn tot aanbiddende) getuigen stellen van Zijne wonderen. Israël heeft niets minder nodig dan zulk ene opstanding, want alle andere voorrechten baten hem niets zonder zijn Messias, deze is zijn leven, en zonder Hem kan hij

niets anders zijn dan in den dood. Tegenover het onmogelijke der zaak staat het woord der Schrift: "Alle dingen zijn mogelijk bij God. " Wee onzer, zo wij niet geloven tegen alles aan wat ook onze zielsbehoudenis tot ene onmogelijkheid maakt. Er is bij den Heere ene opeenstapeling van onmogelijkheden, opdat het geloof geoefend worde om evenwel de vervulling van Gods belofte te verwachten. God is getrouw, ook jegens Israël. Doch indien wij het herstel van Israël slechts geestelijk moeten verstaan, dan is geheel dit volk slechts ene figuur, een zinnebeeld, ene schilderij, en zijn de Joden niet meer dan figuurlijke personen, die ons evenals in ene parabel, moeten leren wat waarheid is. Neen, Israël is een wezenlijk volk, en al wat aan dat volk gedreigd en beloofd is, heeft ene wezenlijke vervulling. Doch het volmaakte is niet in het begin, maar in het einde. Eerst het leven, dan de dood, daarna het herleven. En zien wij nu niet op den enkelen Jood, die ons op den weg voorbijgaat, maar op geheel dat volk in zijne nationaliteit, historie en actualiteit of tegenwoordige houding en toestand, ja dan moet ik zeggen: de dorre beenderen, die zo lang stil lagen, beginnen zich te bewegen. Vergeten wij niet, dat hoe nader men tot Christus staat, hoe langer men in den dood moet blijven, ja, maar ook hoe heerlijker de opstanding is. De Heere had Jaïrus dochtertje nooit gezien, en Hij wekte haar op, terwijl zij nog op het bed lag. Hij had den jongeling te Naïn ook nooit gezien, en Hij wekte hem op, terwijl hij nog op de baar lag. Maar Lazarus, dien Jezus liefhad, wekte Hij eerst op uit het graf, na er vier dagen in gelegen te hebben, toen zijne eigene zuster niet meer van hem weten wilde. En nu, wij herhalen wat wij reeds zeiden: De opstanding van den Heere der heerlijkheid zelf is de grondslag en het beginsel van alle de nog te verwachten opstandingen in heerlijkheid. Ja, opstanding uit de doden is het grote einde van alles. Eerst staat Christus op, dan staan de zondige zielen op; ten laatste staan allen op. Het eerste punt (de opstanding van Christus) is het middelpunt, het brandpunt, en rondom dit punt lopen kringen zonder ophouden; ook lopen rondom deze opstanding van Christus de drie genoemde opstandingen tot aan het einde, als wanneer alles is opgestaan. En zie nu op Israël. Het heeft ongeveer zijn getal, zijne hoeveelheid als volk, gedurende de verstrooiing behouden. Het bestaat uit vijf, zes millioen mensen, of iets meer, want de tellingen zijn verschillend; doch het getal is niet groot. Het kenmerk van een familie- of broedervolk is gebleven. Het breidt zich niet meer uit, het conserveert zich enkel. Overal in de wereld zijn de Joden burgers, en toch is het een volk, onvermengd en onvermengbaar met de volken. Ook staat bij Israël alles in dezelfde evenredigheid. Zijne zonde staat in evenredigheid met zijn oordeel, en met zijn oordeel zijn herstel. Daarom draagt Israël, met de belofte van God, het zaad ener nieuwe wereld, in zich. Israël heeft geleefd, is gestorven en zal weer opstaan. Nu, men kan dan ook geen vier duizend jaren oud worden, zonder een tijd lang neer te liggen en te rusten. Ons leven is ook geen gedurig voortleven en voortwerken, maar ene gedurige vernieuwing en opstanding; men gaat des nachts slapen en staat des morgens weer op. Doch in de historie is er voor een volk niet, gelijk voor den enkelen mens, ene lieflijke rust, een natuurlijke slaap; maar een nederliggen in den dood in marteling en lijden naar het lichaam en een nederliggen in den dood naar de ziel. Israël getuigt dan ook wel in zijne gebeden, dat het dood is en dat het herleven zal, doch het gelooft niet in Hem, die zijn Leven is, Christus! Ja, zo onafscheidelijk is bij dit volk het denkbeeld der opstanding uit de doden en het denkbeeld Gods, dat de Joden alle dagen God aanspreken met dezen titel: "God onzer vaderen, die de doden levend maakt" Is niet de cirkel des bestaans reeds in de natuur: leven, sterven, herleven? De zon gaat op, gaat onder en gaat weer op. In de Schrift is het niet anders; daar lezen wij van verkiezing, verwerping en wederaanneming. En zo staan wij dan met Israël

voor die ontzettende wereld, welke nederligt in den dood, maar die op het punt staat van te herleven. Ook het land van Israël is tevens als een lijk in het graf, dat bewaard wordt tot den dag der opstanding. Doch hoe duidelijk worden de profetieën, nu de tijden der vervulling naderen! God werkt altijd door gebeurtenissen. En ziet nu, hoe de graven opengaan! Ene nieuwe wereld wordt ontdekt, een leven uit den dood! Ninevé is begraven geworden als een mens, en gelijk een mens opstaat uit den doden, zo staat ook Ninevé op. God gebood haar op te staan, om te getuigen, dat de profetieën waar zijn, als zei Hij met zo vele woorden: "Sta op Ninevé! en zeg dit ongelovig geslacht, dat Ik weer uit het graf kan doen opkomen wat er duizende jaren in begraven lag, en getuigt gij, opgegraven stenen, den wederhorigen, die het levend getuigenis van Mijn woord niet willen aannemen, dat Ik door den mond der Profeten gesproken heb!" Treffend, niet waar, dat de gedenktekenen der profetische oudheid thans de museums der machtigste en grootste volken moeten vullen. Welnu, Ninevé zelf is de profetie, dat al het oude zal herleven, maar niet in den ouden vorm. De oude zaken komen wel weer voor den dag, doch niet in haar vorm, maar in haar wezen. De opstanding is het nieuwe leven uit den ouden zaadkorrel; doch de opstanding zelf is zo waarachtig, dat God het niet alleen bewijst in de opstanding van steden, maar zelf met die steden de grote opstanding begint. Ja, dit zal zo voortgaan, totdat het paradijs weer zal gezien worden en het Jeruzalem Gods weer op aarde hersteld zal zijn (Openb. 21 en 22).

Heerlijk beeld van wat God in Christus talloze malen gedaan heeft en nog onder ons werkt. Zo vaak een zondaar uit zijnen doodslaap één met den Levensvorst werd, herhaalde zich onder talloze vormen in den grond hetzelfde verschijnsel. Wij zijn dan in zeker opzicht dezelfde, maar toch ook geheel anders geworden en groter dan de afstand tussen het graf en de wieg is het onderscheid, dat tussen den ouden mens buiten Christus en den nieuwen mens in Hem bestaat. Vroeger het oog afgewend van God, van zich zelven, van de toekomst, thans de ogen geopend om God en mens, leven en dood, aarde en hemel in het aangezicht en in het hart te staren. Vroeger hard en koud voor den broeder, thans in liefde tot allen ontgloeid, die met ons door éénen Geest zijn geleid en tot ene hope geroepen. Vroeger den voet op den breder weg van zelfzucht en lust, thans den tred op het smalle spoor van zelfverloochening en hemelsgezindheid gericht. Ziet zo aanschouwt de nieuwe mens wat de oude voorbij zag, zo kan de nieuwe mens wat de oude te zwaar vond, zo geniet hij wat hij eenmaal versmaadde, en haat wat hij vroeger beminde. Achter hem ligt het tijdperk van machteloosheid, van moedeloosheid en van liefdeloosheid, vóór hem een leven van kracht en moed, van liefde en reinheid. Hij heeft andere vrienden en andere vijanden dan immer te voren; de onbekende God van voorheen is thans de vriend zijner ziele, de geliefkoosde zonde van weleer is thans de schrik van zijn hart. Ene nieuwe levensvreugd leert hem kennen: Het doen van Gode heiligen wil. Een nieuw levensdoel zweeft hem voor: de verheerlijking Gods in woorden en werken; een nieuw levenseind lacht hem tegen: het einde der rechtvaardigen, die den dood als bevrijder begroeten. Verstand en gevoel, wil en verbeelding, geweten en wandel, het wordt alles, alles door den Geest des levens verlicht, vernieuwd, geheiligd, bekrachtigd. En nu, maar ook nu alleen wordt het leven hem schoon, het lijden het sterven hem zalig. Geest der vernieuwing gene lentelucht zo bezielend als Gij! .

15. Wijders geschiedde in onmiddellijk verband met dat in vs. 11 vv. en de betekenis van hetgeen het ganse huis Israëls daar wilde zeggen, des HEEREN woord tot mij, zeggende:

Aan "het ganse huis Israëls" had vs. 11 de opstanding en door deze de volmaking beloofd; reeds in deze woorden: "het ganse huis Israëls" lag ene belofte, want één geheel was Israël in den laatsten tijd niet geweest, en was het nog niet. Dat kort en afgebroken moment in de vorige voorzegging had nog nadere ontwikkeling nodig, welke in het volgende woord Gods wordt gegeven.

16. Gij nu, mensenkind! neem u in de eerste plaats een hout, en schrijf daarop: Voor Juda, en voor de kinderen Israëls, zijne metgezellen; en neem een ander hout, en schrijf daarop: Voor Jozef, het hout van Efraïm, en van het ganse huis Israëls, zovele stammen als er nog tot de tien behoren, zijne metgezellen 1).

1) Hier wordt beloofd, dat Efraïm en Juda gelukkig zullen verenigd worden in broederlijke liefde en wederzijdse gedienstigheid, zodat er ene verdere neiging tussen hen zijn zal, en, niettegenstaande hun oude verschillen, die tussen hen geweest waren, zij zouden overeenkomen om elkaar lief te hebben en elkaar goede diensten te doen. De zin was dan ook dat zij zouden worden één volk. Zij zouden geen afzonderlijke belagers hebben, en bijgevolg hun genegenheden niet verdelen. Daar zal geen wederzijdse jalouzie zijn noch afkerigheid, geen gedachten zelfs van hun vorige onenigheden. Zij waren twee houten geweest, die elkaar dwarsboomden en belemmerden, ja die elkaar sloegen en stietten, maar nu zullen zij één worden, elkaar ondersteunende en sterkende.

17. Doe gij ze dan naderen, het een tot het ander, tot een enig hout; en zij zullen tot één worden in uwe hand, terwijl gij ze vast verbonden met elkaar in uwe hand houdt.

Het schrijven van de namen der stammen, die de beide rijke vormen, herinnert aan ene dergelijke handeling van Mozes in Num. 17; de handeling zelf is echter hier ene andere. Men mag noch aan staven, noch aan tafels denken, maar eenvoudig aan stukken hout, waarop men enige woorden kon schrijven, en die men in ene hand kon zamenvatten. Dat Ezechiël op het ene hout behalve Juda nog "de kinderen Israëls, zijne metgezellen" moest schrijven, heeft daarin zijne reden, dat tot het rijk van Juda behalve den stam van Juda nog het grootste gedeelte van Benjamin en Simeon, de stam van Levi en de in verschillende tijden uit het rijk der tien stammen naar Juda verhuisde vrome Israëlieten (2 Kron. 11:13 vv. 15:9; 30:11 en 18; 31:1) behoorden, die metgezellen van Juda waren en werden.

Op het andere hout wordt de naam van Jozef vooraan geplaatst, omdat op dezen de eervolle plaats van Efraïm en zijne gelijkstelling met Juda berustte. Dat deze in Egypte begonnen is, zien wij uit den zegen van Jakob (Gen. 49:22 vv.). Het hout wordt echter toch aan Efraïm toegeschreven, omdat deze in werkelijkheid aan het hoofd der 10 stammen stond.

De zegen, welke nu op het rijk van Efraïm zal rusten, komt veel beter overeen met den naam van Jozef, wiens naam zelf aan zegen herinnert, dan met Efraïm, wiens naam aan de zonde van het volk herinnert.

18. En wanneer de kinderen uws volks, voor wier ogen gij de zo even u gebodene handeling moet volbrengen, tot u zullen spreken, zeggende: Zult gij ons niet te kennen geven, wat u deze dingen zijn (vgl. Hoofdst. 24:19)?

19. Zo spreek tot hen: Alzo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik zal het hout van Jozef, dat in Efraïms hand geweest is, in zoverre aan dezen stam de leiding in het huis van Jozef was gegeven, maar met zijn overwicht ook de scheiding der beide rijken was te weeg gebracht, en van de stammen Israëls, zijns metgezellen, nemen, en Ik zal dezelve met hem voegen tot het hout van Juda, en zal ze maken tot een enig hout; en zij zullen één worden in Mijne hand.

20. De houten nu, op dewelke gij zult geschreven hebben, zullen, terwijl gij in woorden deze belofte hun verkondigt, in uwe hand zijn voor hunlieder ogen, opdat zij in de beide verenigde houten een zichtbaar onderpand hebben voor de toekomstige verwezenlijking der profetie.

21. Spreek dan tot hen, en neem den gehelen inhoud Mijnen profetie, waarover dit hoofdstuk handelt, nog eens te zamen: Zo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik zal de kinderen Israëls halen uit het midden der Heidenen, waarhenen zij getogen zijn (Hoofdst. 36:24), en zal ze vergaderen van rondom, en brengen hen in hun land;

De Profeten verkondigen, dat de Joden ook na hun bekering nog een afgezonderd, van anderen onderscheiden volk en rijk zouden uitmaken; zij zouden dan voor de overige volken een voorwerp der grootste verwondering zijn, en ene aanleiding, om de almacht en trouw van den waren God te erkennen. Verenigden zich daarentegen de Joden in hun verstrooiing, zonder in hun oude land teruggevoerd te worden, met de Christelijk kerk, zo zouden zij spoedig met de heidenchristenen vermengd zijn en onder hen verdwijnen; zo bleef de profetie onvervuld. Daar nu echter volgens den duidelijken inhoud der laatste de Joden weer een volkslichaam zullen uitmaken, en omdat dit toch ergens ene plaats vinden moet, waarom zou het dan niet het heilige land zijn, waaraan de Profeten evenzo dikwijls en uitdrukkelijk deze bestemming toeschreven?

22. En Ik zal ze maken tot aan enig volk (Hos. 1:10 v. Jer. 3:18 v.) in het land, op de bergen Israëls, waaraan de belofte in Hoofdst. 36 gegeven is; en zij zullen allen te zamen a) enen enigen Koning tot koning hebben (Hoofdst. 34:23); en zij zullen niet meer tot twee volken zijn, noch voortaan ooit meer in twee koninkrijken verdeeld zijn.

a) Joh. 10:16.

23. En zij zullen zich niet meer verontreinigen 1) met hun drekgoden, en met hun verfoeiselen, en met al hun overtredingen; en Ik zal ze verlossen uit al hun woonplaatsen, in dewelke zij gezondigd hebben, en zal ze reinigen; al hun oude zonden zullen zij als het ware in het buitenland achterlaten, om een geheel nieuw leven in heiligheid en gerechtigheid te beginnen; zo zullen zij Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot enen God zijn 2) (Hoofdst. 36:28 v. Jer. 24:7).

1) Merk hier aan: wanneer een zonde oprechtelijk verlaten wordt, dan worden ook alle zonden verlaten; want hij, die de zonden als zonde haat, zal alle zonden haten. En zij, die genezen zijn van hun geestelijke afgoderij, hun onmatige genegenheid voor de wereld en voor het vlees, die niet langer een god van hun geld of hun buik maken, hebben een gelukkigen slag gegeven in den wortel van alle hun overtredingen.

2) Ook in vs. 27 wordt dit woord gevonden. Het verdeelt de gehele belofte in twee delen en elk lid bevat ene dubbele toezegging, Het eerste (vs. 21-23 belooft a) de vergadering der Israëlieten uit de verstrooiing, hun terugvoering in hun land en hun vereniging tot een volk onder Davids bestuur; b) hun reiniging van alle zonden en heiliging tot een waar volk des Heeren; het tweede (vs. 24-27) belooft a) het ongestoord eeuwig wonen in het land onder hunnen vorst David; b) de zaligmaking daarvan door het sluiten van een eeuwig verbond des vredes. De tweede belofte vormt vervolgens de volmaking der eerste, daar zij aan Israëls volk zijne herstelling en heiligmaking voor altijd verzekert; de gehele belofte is echter slechts ene herhaling der in Hoofdst. 34:11-31 en 37:22-28 gegevene toezeggingen.

24. En a) Mijn knecht David zal koning over hen zijn; en zij zullen allen te zamen éénen Herder hebben; en zij zullen in Mijne rechten wandelen, en Mijne inzettingen bewaren en die doen (Hoofdst. 34:23 v. 36:28).

a) Jes. 40:11. Jer. 30:9.

De Profeet wijst aan, hoe nu die genadegoederen terugkeren, wier verlies zich het volk door zijne scheiding zelf veroorzaakt heeft. Gods genade is groter dan der mensen zonde, dus in nog veel hogeren graad, dan die in de vroegere dagen geweest is, zal de zegen, welken het volk zo snood van zich heeft gewezen, terugkeren. De Heere had twee pilaren des heils onder het Oude Verbond opgericht; zij zijn het Davidische koningschap en het heiligdom. Beide, nauw te zamen hangende, had het volk vermetel aangetast en verworpen, hetgeen in de splitsing van het rijk duidelijk zichtbaar werd. In nieuwe, verheerlijkte gedaante zullen dan de beide oude kanalen, door welke het volk zijn heil en leven ontvangt, daar staan als frisse, nooit uitdrogende levensbronnen van Goddelijke genade en trouw. Eenheid van het koningschap moet bovenal aan het volk worden gegeven. Deze eenheid behoort toch wezenlijk tot de waarheid van het koningschap, in zoverre het daar moest staan als waarlijk Jehova vertegenwoordigende, en alzo op Goddelijke verkiezing berustte. De verbreking van deze eenheid was tevens ene losmaking van Jehova, en had ene menigte van zonden en gruwelen onveranderlijk ten gevolge. Jehova verkiest geen nieuw geslacht; het behoort tot de idee der Goddelijke trouw en onveranderlijkheid, dat de beloften, welke eens op Davids geslacht rustten, volkomen tot vervulling kwamen. Juist tegenover de verwerping van David door de steden van Efraïm zal een hem passend waar Knecht van God de eeuwige Herder des volks zijn, en zo zullen aan dezen ook de oude, reeds aan Jakob gegevene toezeggingen Gods heerlijk worden vervuld.

25. En zij zullen wonen in het land, dat Ik Mijnen knecht Jakob gegeven heb, waarin uwe vaders gewoond hebben; ja daarin zullen zij wonen, zij en hun kinderen, en hun kinds kinderen tot in eeuwigheid, en Mijn knecht David zal hunlieder vorst zijn tot in eeuwigheid.

26. En Ik zal aan a) verbond des vredes met hen maken, het zal aan eeuwig verbond met hen zijn; en Ik zal ze in goeden welstand (Hoofdst. 34:25 vv.) inzetten, en zal ze vermenigvuldigen(Hoofdst. 36:10 v. 37), en ik zal Mijn b) heiligdom in het midden van hen zetten tot in eeuwigheid (Hoofdst. 40:1 vv.).

a) Ps. 89:4. b) 2 Kor. 6:16.

Door de scheuring van Israël was verder de eenheid des heiligdoms verstoord, en meer dan door al het andere had het volk zijn afval van God bevestigd. De nieuwe samenbrenging des volks geschiedt op nieuw om een gemeenschappelijk middelpunt, ene nieuwe openbaring in het midden van Israël. Het zou hier verkeerd zijn te vragen, of de Profeet een uitwendig of een zuiver geestelijk heiligdom bedoelde. Hij spreekt zich noch voor het ene noch voor het andere bepaald uit. De begrippen uiterlijk en innerlijk staan in het Oude Testament geenszins in die sterke, abstracte tegenstelling tegenover elkaar, dat men ook hier bepaald voor een zou kunnen beslissen, integendeel vloeien beide op ‘t nauwst in elkaar, en doordringen elkaar wederkerig. Ene geheel andere vraag is het daarentegen, hoe de Profeet zich de verhouding van dit heiligdom tot het Oud-Israëlietische denkt. Het antwoord is: als nieuw, pas gesticht, veel verhevener, waarin het wezen volkomen met de openbaring, met den vorm overeenkomt. Dit blijkt duidelijk uit vs. 26, daar a) het heiligdom op ene nieuwe verbondsbetrekking van Jehova met Israël moet rusten, het de heerlijkste vrucht daarvan is, en hoe inniger de betrekking is, waarin God in dit verbond tot het volk treedt, des te rijker moet ook de volheid van genadegiften zijn, welke alsdan van de plaats Zijner openbaring uitstroomt; b) de schare dergenen, die zich om dit heiligdom vergaderen, is groot; zij is ene door God zelven vergrote schare, die in dat nieuwe verbond staat en zich vast daarvan houdt: c) eindelijk onderscheidt zich het nieuwe heiligdom werkelijk van het oude door zijn duur, want terwijl het oude vergankelijk was, is het nieuwe onvergankelijk.

Dat God Zijn Tabernakel en naderhand Zijn tempel onder Juda had, was een teken en onderpand van Zijne tegenwoordigheid onder hen, en bescherming over hen, zodat deze uitdrukking kan betekenen Gods bijzonderen gunst en bescherming. En dewijl de Tabernakel en Tempel voorbeelden geweest zijn van de Christelijke Kerk, en van elk gelovige in het bijzonder, zo wordt daardoor ook aangeduid, dat God Zijn kerk volgens het Nieuwe Verbond, dat is de Evangelie Kerk onder het Joodse volk zou oprichten bij de komst van den Messias, en met Zijn Geest en genade in dezelve, en in elk lid zou wonen, wanneer het Woord zou vlees geworden zijn en onder ons tabernakelen. (ENGELSE GODGELEERDEN).

28. En de Heidenen zullen weten, dat Ik de HEERE ben, die Israël heilige 1) (Hoofdst. 36:36), als Mijn heiligdom in het midden van hen zal zijn tot in eeuwigheid 2).

1) De gevolgen der wonderbare openbaring Gods in Israël worden in vs. 27 naar het inwendige, in vs. 28 naar het uitwendige beschreven. Het volk mag zich nu in ene zeer bijzondere bescherming Gods verheugen, het nieuwe heiligdom is de sterkste borg van de even zo grote waarde als eeuwigen duur der gemeenschap met God. De heidenwereld verneemt echter met verwondering, wat grote dingen de Heere kan verrichten, wanneer Hij

Zich in de volheid Zijner heiligheid onder het volk openbaart, en zich daaraan als de heiligende God in de volkomenste mate vertoont.

Het is duidelijk dat de Heere hier spreekt van de geestelijke zegeningen, welke het Israël Gods zal genieten. Want wel wordt er gesproken van een heiligdom in het midden van hen, maar dat doelt niet op een heiligdom met handen gemaakt, niet op een plaatselijk heiligdom of tempel, maar op de geestelijke zegeningen, welke, tengevolge van de komst van den Messias, zullen gesmaakt worden. Als straks de Messias zal gekomen zijn, als het Woord zal zijn vlees geworden, dan zal ook Israël delen in de heerlijkheid van het Nieuwe Verbond. En al wie den Christus Gods zullen worden ingeplant, wie lidmaat zullen worden van het geestelijk heiligdom, dat is van de Kerk, die zalig wordt, die delen zullen in de mystieke vereniging met het lichaam van Christus. zullen ervaren dat God hun God, en dat zij Zijn volk zullen zijn.

Van een herbouwen van een aardsen tempel aan het einde der eeuwen is hier geen sprake.

2) Hier wordt Israëls bijeenvergadering duidelijk en klaar voorspeld. Evenwel zullen niet alle Israëlieten zich in hun land vergaderen, maar slechts een heilig overblijfsel der thans onder alle natiën en hemelstreken levende Joden. Vele Joden zijn ongelovig, en zullen eenmaal aan het anti-christendom deelnemen, zo als de Heere zegt Joh. 5:43 : "Mij neemt gij niet aan, zo een ander komt in Mijnen naam (de Antichrist), dien zult gij aannemen. "Uitdrukkelijk zegt de Profeet ook, dat insgelijks de tien stammen zich verzamelen zullen, die nu meer dan twee en een half duizend jaren in de hoog gelegen streken nabij Eufraat en Tigris verstrooid gevonden worden, van welke evenwel velen in den bloeitijd der Morgenlandse kerk op de prediking der van Jezus tot hen gezondene Apostelen en Evangelisten zich tot hunnen Gezalfde en Heiland bekeerd hebben. Nakomelingen van al de twaalf stammen zullen dus verzameld worden, en tot één koninkrijk verenigd, het beloofde land bewonen. Deze verdediging wordt door de verbinding der beide houten, waarop de namen der stam-opperhoofden Juda en Jozef staan aangeduid. De enige Koning, die hen beheersen zal, is in den hoogten zin, Christus, in voorspelling onder het beeld van David voorgesteld, die met zijne heiligen ook zichtbaar aan de spits der natiën zal staan (Dan. 7:27; 2:44; Openb. 20:6), ofschoon de volken ook nog menselijke koningen hebben. De uitwendige aanleiding tot der Joden terugkeer in het erfland hunner vaderen geeft de Profeet hier niet op, daar hij niets aangaande den toestand der volken, onder welke Israël verstrooid is, voorspelt. De oproeping van Christus aan Zijn volk, om zich te Jeruzalem te vergaderen is bij Jesaja (48:20; 52:11) en bij Jeremia (50:8; 51:7 en 45) voorzegd; en deze oproeping doet Jezus zelf met de woorden der oude profeten in de Openbaring (18:4) aan Zijn volk horen: "Gaat uit van Babel o Mijn volk, opdat gij aan hare zonde gene gemeenschap hebt, en van hare plagen niet ontvangt, Daardoor wordt de tijd van de bijeenverzameling der Joden uit Babel, of de afvallige Christenheid van Europa in den tijd geplaatst, waarin de Antichrist met behulp der tien als koningen, of van de tien voorstanders der Europese volksheerschappijen, door ene staatsgreep de macht in handen gekregen heeft, en daardoor aan het hoofd der koningen van den opgang der zon staande, heer van Europa en der aarde wordt. Eer hij alzo zijne werkzaamheid als Anti-christ, heiligen-moordenaar, brandstichter en verwoester van Europa begint, zullen de Joden, om zich voor hem in vrijheid te stellen, naar hun land vertrekken. De Joden zullen

voor zovelen zij uit de waarheid zijn, den Antichrist niet aanbidden en zich gedwongen zien, wanneer zij niet omkomen willen, naar het land der belofte te vluchten. Op zijn eersten tocht naar het Morgenland (Dan. 11:40-43) zal de Antichrist Azië veroveren en ook in Kanaän komen en het door den val der Moslim-wereld voor de inbezitneming voor de Joden, zonder het te weten en te willen, toegankelijk maken (Dan. 11:41). Wanneer alzo Jeruzalem vrij is en de veroveraar als Antichrist naar Europa komt, dan zullen de Joden in allerijl optrekken, zovelen de Geest van Jehova daartoe opwekt. Wanneer zij dan tot hun erfgrond zullen zijn teruggekeerd, terwijl Apollyon en Abaddon het Avondland in ene woestijn verandert, zal hij zulks ten laatste vernemen, en met zijne koningen van den opgang der zon en de tien koningen van den ondergang der zon, die allen tot zijn gevolg behoren, vergezeld van de schare der valse profeten, den groten veldtocht ondernemen, welken de Ziener in zijne voorspelling van Gog ons zo indrukmakend voor de aandacht plaatst.

HOOFDSTUK 38.

OVER GOG EN MAGOG.

V. Vs. 1-Hoofdst 39:29. Deze afdeling stelt ons de laatste gedaante voor, welke de heidense wereldmacht in de geschiedenis zal aannemen, en toont, hoe de Heere, wanneer Hij aan het dringen des heidendoms tegen Zijn rijk en volk het absolute einde zal hebben bereid, dan aan het doel Zijner wegen met Israël staat, en daaraan nu niets als enkel vrede en rust, heiligheid en zaligheid bereid is. De verschillende trappen van ontwikkeling, welke in den tijd zich openbaren, zijn wel niet van elkaar gescheiden, noch in de krachtige gedaante van het Heidendom, welke ons in Gog en Magog hier wordt voorgesteld, noch in het beeld van Israëls toekomst, dat ons voorgesteld wordt. Hierop komt het echter niet aan; voor de nauwkeurige uiteenzetting zal te zijner tijd de Nieuw-Testamentische profetie zorgen. Deze weet meer bepaald nog dan de Oud-Testamentische van Israëls verstokking tegen den zegen in Christus, zijne langdurige verwerping om deze grootste van alle zijne zonden, en de eindelijke bekering en wederaanneming tot het verbondsvolk het raadsbesluit van de verkiezing der Heidenen, tot bezitters van het rijk gedurende den tijd der verwerping van Israël in de laatste omkering tot het anti-christendom. Zo geeft dan ook het laatste Boek der Heilige Schrift werkelijk den sleutel tot recht begrip dezer profetie, hoewel steeds in bijzonderheden nog veel duister blijft tot den tijd, dat het ene na het andere zal worden vervuld.

1. Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, om nader de toekomst te ontsluieren, zeggende:

2. Mensenkind! zet uw aangezicht tegen a) Gog, die in het land van Magog (Gen. 10:2) regent is, den hoofdvorstof leenheer van Mesech en Tubal; en profeteer tegen hem (Gen. 10:2).

a) Openb. 20:8.

Het is duidelijk dat de Profeet ons hier in ene geheel nieuwe periode van het rijk Gods in Israël verplaatsen wil. Van de oude vijanden als Edomieten, Filistijnen, Egyptenaren weet hij niets meer; zij zijn voor hem vernietigd; in plaats van met deze handelt hij over de volken van het verafgelegene, vrij onbekende noorden. In dit noorden, aan gene zijde van den Kaukasus, ligt voor hem het land Magog, waaronder men van ouds Scythië heeft verstaan. Dat noemt hij als den zetel der Gode vijandige wereldmacht, tegen welke hij nu moet profeteren, en hij wendt zich nu in ‘t bijzonder tegen den koning aldaar, wiens ook overigens wel voorkomende (1 Kron. 6:4) naam hij vrij naar het land vormt, evenals wees de eerste lettergreep van dezen naam ma zelf hem er op tegen Gog van Gog, of volgens andere verklaring tegen Gog van het land Gog zijn aangezicht te richten. Wij moeten daaruit begrijpen, dat er eens een koning niet juist van dezen naam zijn zal, en dat hij, over wien nu gehandeld wordt, niet juist in dit land koning zal zijn, maar dat de profetische rede op ene persoonlijkheid en op een rijk wil wijzen, waarvoor de geschiedkundige namen in dien tijd nog ontbreken. De toekomst, als de voorzegging vervuld wordt, zal de historische namen in de plaats der symbolische weten te stellen, Ezechiël kan dat gerust aan de verdere ontwikkeling overlaten. Komen nu de beide eigenlijk op ene verdubbeling van het woord Gog uitlopende namen niet zozeer in

historischen en ethnografischen, maar in symbolischen zin in aanmerking, zo mogen wij in den zin Gog van het Gog, gelijk de grondtekst eigenlijk luidt, de karakteristieke (hier door groot schrift aangeduide (letters slechts naar de regels der Gematria (Jer. 25:26) verklaren, dat is de getalswaarde, die zij in het Hebreeuws hebben, daarvoor in de plaats stellen. "Wij krijgen den de volgende rekening.

G g = 303 (?) Gog = 363

Somma 666

hetwelk volgens Openb. 12:18 het getal van het dier of van den toekomstigen Antichrist is. Volgens de uitkomsten van het taalonderzoek betekent Gog zoveel als berg, en wordt de naam in het woord "Kaukasus" (d. i. de Aziatische Kauk of het Aziatische hoge gebergte) weer gevonden. Herinneren wij ons de plaats. 2 Kor. 10:5 : "ter nederwerpen alle hoogte, die zich verheft tegen de kennis van God, " zo komt ons het beeld van den Antichrist ook van de zijde van zijn inwendig karakter (2 Thess. 2:4) voor ogen Hij is als het ware de hoogte van alle menselijke hoogten, welke zich tegen God verheffen, de hoogte, gelijk de Kaukasus door de ouden voor het hoogste gebergte der aarde werd gehouden. Alzo is het geheel in de orde, wanneer in Openb. 19:17 vv. waarvan de vernietiging van den Antichrist en zijn leger sprake is, de profetie tegen Gog van Magog als een tot de vervulling komende weer wordt opgenomen. Wanneer daar vervolgens verder in Openb. 20:8 vv. wederom ene wederopname ons voorkomt, waarbij de beide namen Gog en Magog niet die van den koning en het land, maar de namen van twee bij elkaar volksmenigten zijn, zo worden daardoor de twee verwante gebeurtenissen der eindgeschiedenis van het rijk Gods, welke bij Ezechiël door één woord Gods tot een geheel verbonden zijn, uit elkaar gezet en tijdelijk gescheiden. Gelijk voor het eerste hoofdzakelijk de voorstelling van het vernietigingsproces maataangevend is, zo zijn voor het andere de namen der macht, die moet vernietigd worden, van belang. De Openbaring van Johannes schrijft Kliefoth, onderscheidt in het laatste optreden van de macht der wereld tegen Gods volk en rijk aan het einde der geschiedenis twee fasen, namelijk die van den Antichrist en die van Gog. Volgens haar worden op het einde der tijden eerst de geschiedkundige volken, de volken der beschaving, door den Antichrist en zijnen valsen profeet geleid, om zich tegen het rijk Gods in enen laatsten strijd over te stellen; maar vervolgens, wanneer ook deze laatste beschaafde vorm van vijandschap tegen God door den arm des Heeren is overwonnen, wanneer de Antichrist is nedergeworpen, zijne hoofdstad, het Babel der toekomst, met alle werelds leven, dat tegen het rijk Gods strijdt, vernietigd, en zo de macht Gods in het geschiedkundig leven tot overwinning zal gekomen zijn, dan zullen nog eens de volken, die aan de einden der aarde wonen, de peripherische, niet geschiedkundige volken in Gog en Magog tegen God en Zijn rijk samenrotten-een laatste opflikkeren van de Gode vijandige wereldmacht, en van haren strijd. Zo komt Gog in de Openbaring van Johannes slechts voor als maatstaf van den Antichrist, alleen als de laatste fase in het grote drama, terwijl de Gog van Ezechiël niets anders is den de Antichrist van het N. T. zelf.

3. En zeg: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik wil aan u, o Gog 1), gij hoofdvorst van Mesech en Tubal, de koning van de koningen dezer beide landen!

1) Onder Gog, van Magog, hebben wij, naar onze mening, te verstaan, de Gode vijandige macht uit het geslacht van Jafeth. Over de Israël vijandige machten uit Sem en Cham zijn de oordelen aangekondigd en voltrokken, maar daarna komt uit Jafeth de macht op, die zich stelt tegen God en Zijn gezalfden Koning. Deze strijd ziet de Profeet komen. Tegen het Israël Gods zal al wat kan zich verzetten, totdat God, de Heere, zelf ook ten leste deze macht zal weerstaan en vernietigen en alzo de dagen voorbereiden van de wederkomst van Christus, wanneer Hij als de Koning der Koningen en de Heere der Heeren zal heersen in gerechtigheid op de nieuwe aarde onder den nieuwen hemel.

Hoofdst. 38 en 39 zijn daarom onmiddellijk voorafgaande aan Hoofdst. 40 en vv.

4. En Ik zal u. o Gog! omwenden van den weg, op welken gij tot hiertoe van overwinning tot overwinning zijt voortgegaan, en tot een algemeen koning onder de volken geworden zijt; en Ik zal haken in uwe kaken leggen 1) (Hoofdst. 29:4. Jes. 37:29), en Ik zal u uitvoeren, mitsgaders uw ganse heir, paarden en ruiteren, die allemaal volkomen welgekleed zijn (Hoofdst. 23:12), ene grote vergadering, met rondas (1 Kon. 10:17) en schild, die allemaal zwaarden handelen;

1) Laat ons hier opmerken, de verwarring, waartoe God deze vijanden zal brengen; het is merkwaardig. dat dit het eerst in de profetie gebracht wordt, eer het voorzegd wordt, dat God hen tegen Israël zal opbrengen; het wordt voorzegd, dat God haken in hun kaken zal leggen en hen terug trekken, opdat zij verzekering mogen hebben van hun verlossing, eer dat hun het vooruitzicht van hun gevaar gegeven wordt. Zo teder is God over de vertroosting van Zijn volk, zo bezorgd, dat zij niet mogen verschrikt worden, zelfs voor dat de rampen beginnen, zo zegt Hij hun, dat ze wèl zullen eindigen.

5. Perzen, Moren of Ethiopiërs, en Puteërs of Libiërs met hen (Hoofdst. 27:10; 30:5), die allemaal schild en helm voeren (Hoofdst. 27:10);

6. Gomer, (= volmaakt) de Cimmeriërs of Kelten aan de Zwarte zee, en al zijne benden, het huis van Togarma (= benen brekende), de Armeniërs (Gen. 10:2, 3; Hoofdst. 27:14) aan de zijden van het noorden, en al zijne benden; vele volken met u.

7. Zijt bereid en maak u gereed, gij en uwe ganse vergadering, die tot u vergaderd zijn; en wees gij hun tot ene wacht of aanvoerder.

8. Na vele dagen gedurende welke in het geheel geen sprake van u was, en het scheen, alsof nu uwe periode het allerminst kon komen, zult gij bezocht worden (Jes. 24:22), in het laatste der jaren, wanneer het rijk Gods onmiddellijk zijne volmaking nadert, zult gij komen in het land, dat, op zijn wettigen bezitter gezien, wedergebracht is van het zwaard, dat vergaderd is uit vele volken, op de bergen Israëls, die steeds tot verwoesting geweest zijn: als hetzelve land uit de volken zal uitgevoerd zijn, en zij allemaal zeker zullen wonen.

9. Dan zult gij optrekken, gij zult aankomen als ene onstuimige verwoesting, gij zult zijn als ene wolk, om het land te bedekken, gij en al uwe benden, en vele volken met u.

"En de draak vergramde op de vrouw en ging heen om krijg te voeren tegen de overigen van haar zaad, die de geboden Gods bewaren en de getuigenis van Jezus Christus hebben, " zo lezen wij in Openb. 12:17. Daarmee wordt ons gezegd, dat de oude boze vijand, nadat Israël door zijne wederbegenadiging en terugvoering in het heilige land, waarheen hij het nog een waterstroom ter verderving heeft nagezonden, zijn invloed en zijne macht geheel ontrukt is, nu beproeft zijn toorn tegen diegenen uit te laten, die van Israëls zaad zijn, d. i. aan de Christenen en de heidenwereld, aan de leden der heilige Christelijke kerk, vooral in ons werelddeel Europa. Dat doet hij door oprichting van het rijk van den Antichrist, zo als het volgende 13de hoofdstuk der Openbaring dat nader uiteenzet.

Wij kunnen niet aanwijzen, in hoeverre alle de Aziatische volken, welke de Profeet aanvoert, Magog, Mesech, Tubal, Gomer, Togarma en Perzen, en de Afrikaanse Ethiopiërs en Libiërs, onder de volken der toenmalige, buiten aanraking met Israël staande volken, de laatste tijd als in een beeld zal vertonen. Terwijl het Noorden, Oosten en Zuiden zijn vertegenwoordigd, ontbreekt het Westen, en juist dit is het, waarop het volgens onze opvatting van den toekomstigen Antichrist en zijn rijk aankomt. Er zijn echter nog andere raadsels genoeg, voor welke eerst de vervulling van het profetische woord de oplossing zal aanbrengen; voor het tegenwoordige moeten wij het er bij laten blijven, dat de grote volksverhuizing in de 4de en 5de eeuw na C. sedert de dagen van Ezechiël de kaart in etnografisch opzicht geheel veranderd heeft. Zo kan ook heden niemand reeds den krijgstocht, welken de Antichrist tot bevestiging en verdere uitbreiding zijner heerschappij tegen het einde van den hem door God gegeven tijd volgens de aanwijzingen in Dan. 11:40-45 zal ondernemen, en daarbij, hoe hij van zijnen weg afgaande, naar het heilige land en de heilige stad zal komen, in enig licht der geschiedenis plaatsen. Daar heeft ene zelfde zaak plaats als bij de profetische voorzegging van Christus lijden en sterven en Zijne latere verheerlijking, waarvoor de profetie lang te voren een bepaald programma had gegeven, en toch zou geen mens in staat geweest zijn ene geschiedenis van het lijden, sterven en de opstanding en hemelvaart van Christus vooraf zaam te stellen. Nadat echter het programma door God zelven was volvoerd, waren de Evangelisten in staat hun verhaal overal een "opdat vervuld zou worden" in te voegen. Dit alleen willen wij opmerken, dat de door den bozen vijand geleide onderneming van Gog en Magog tegen het heilige land op gelijke wijze wordt voorgesteld als geschiedenis op aandrang van den Heere zelven, even als de volkstelling van David in 2 Sam. 24:1, terwijl toch deze volgens 1 Kron. 21:1 ene ingeving des satans was.

Daar den tiran zijn overmoed niet toevallig en onnodig, maar volgens hogere noodzakelijkheid verleidt, zo gaat hier met recht alles daarvan uit, dat Jehova zelf hen van den weg aflokt, en onbemerkt in het verderf voert, zo als men bij voorbeeld een wild dier aan den haak, dien men het in de kaken gelegd heeft, ter slachtbank heenleidt.

Hij denkt tegen Jehova uit te trekken, maar in waarheid heeft deze hem aan het touw, hij moet heengaan, waarheen de Heere wil, tot zijn eigen verderf, zo als reeds in vroegeren tijd Faraö den God van Israël geen streep door de rekening maakte, als hij weigerde Zijn volk te laten trekken, maar zo handelde, omdat Jehova zelf zijn hart verhard had om hem in ‘t verderf te storten. Voor het volk Gods is het zeer troostrijk, dat de Heere niet alleen Zijne vijanden

overwint, maar dat ook hun vijandige ondernemingen zelf onder Zijne leiding staan, dat zij noch hand noch voet kunnen bewegen dan op Zijn bevel.

De plaatsing der profetie van Gog tussen de eerste opstanding en bij de verzameling der Joden en den tempelbouw wijst onmiskenbaar op den Antichrist, welke te dien tijde alle volken tegen Jeruzalem in het geld zal brengen, zo als bij Daniël en in de Openbaring is aangetoond. De naam Gog is de naam, welken de Ziener dezen koning geeft, en is ene verkorting van Magog, het land van dezen opperkoning. Gog is de grote nakomeling van Magog, die bij Daniël 11:36 slechts als koning zonder eigen naam te voorschijn treedt, de komende van het noorden bij Joël 2:20 de ongerechtige of wetteloze, bij Paulus (2 Thess. 2:8), de engel des afgronds, Apollyon en Abaddon bij Johannes (Openb. 9:11), eindelijk het beest uit den afgrond als Antichrist, de zevende en de achtste uit de zeven, de zoon des verderfs! Gog wordt de Gog van het land Magog genoemd, de vorst des hoofds of de hoofdvorst van Mesech en Tubal. (Daar de gezamenlijke volkennamen, welke de Ziener hier aanvoert, in Gen. 10 en elders in de Schrift voorkomen, zo houden wij Rosch niet voor een volksnaam, maar verstaan er door hoofd, waardoor Gog als hoofdvorst dezer volken verschijnt, gelijk hij ook later als hun aanvoerder geschilderd wordt). Dit past ten volle op den Antichrist, die aan de spits der koningen van den opgang der zon en van den ondergang der zon, als een koning der koningen zal staan, evenzo als zijn voorloper Attila, een koning veler koningen was. Het komt er dus op aan, te weten, welke volken, die zich hier in het gevolg van Gog bevinden, door deze namen worden aangeduid. Mozes heeft ons Gen. 10 ter vergelijking ene opgave van de volken der aarde na den zondvloed nagelaten. Daar voert hij de zonen van Noach en hun zonen ten tonele, doch geeft slechts van degenen, die aan deze zijde van den Ganges en Indus, en ten zuiden van de streken der Kaspische en Zwarte zee, en aan de kusten der Middellandse zee en in de landstreken van Arabië en Ethiopië gevestigd waren, de namen hunner zonen. Bij degenen, die reeds vroegtijdig uit den gezichtskring van Voor-Azië verdwenen waren, noemt hij slechts de namen der stamvaders of der kleinzonen van Noach. De volksnamen van Gogs krijgsleger zijn derhalve gene profetische, maar werkelijke namen van volken der aarde. Het zijn de namen van stamvaders dor Antichristelijke volken, die ongeveer 4. 000 jaren vóór het Antichristendom geleefd hebben. Met deze namen roept dus de Ziener, in wien de Geest van Jehova was, die (Zach. 4) alle landen doorloopt, ene ganse wereld van volken wakker; volken uit Azië, welke Johannes (Openb. 16:12) kortweg de koning van den opgang der zon, (Openb 9:7-11) noemt, volken uit Europa, door hem (Openb. 17:12, 13) de tien koningen geheten; volken van den gehelen aardbol uit alle werelddelen, welke door de demonen tot deelname aan het Antichristendom worden opgestookt en onder den opperkoning Gog naar Jeruzalem trekken. Aangaande de woonplaats van Magog, of het land van Magog, waar Gog huishoudt geeft ons de schrift gene opheldering. Over het algemeen houdt men het er voor, dat het land Magog in Noord- en Oost-Azië te zoeken zij, in China en Siberië, evenwel dat is niet waarschijnlijk, dewijl de Antichrist in Europa opstaat, en dewijl Magog (39:6) met de eilanden der zee te zamen genomen wordt, welke in de Schrift altijd de westelijk gelegene Middellandse zee of Europa aanduiden. De volken daarentegen, waarover Gog opperkoning is, Mesech en Tubal, komen hier en daar in de Schrift voor; zo noemt Ezechiël ze op in zijn klaaglied over Tyrus, dewijl zij met deze door handelsverkeer waren verbonden geweest (27:13). Zij woonden in de streken ten noorden der Zwarte of Kaspische zee. Mesech gelijkt op Moschoi Massageten; Tubal herinnert aan de rivier de

Tobal en aan de stad Tobolsk, aan den Oby. Attila, de voorloper van Gog, was een hoofdkoning over Mesech en Tubal, of over de Hunnenstammen, welke zich van de Wolga en de Kaspische zee tot aan Midden-Azië hadden uitgebreid doch hij was niet slechts koning over deze, maar ook nog over vele andere volken van de Wolga tot aan de Theis, en later tot aan den Rijn naar Gallië heen. Letten wij dus op het gebied dezes voorlopers van Gog, dan ligt het land Magog in Europa. Uit het land Magog breekt alzo de hoofdvorst over Mesech en Tubal op, om met een ontzaglijk krijgsheir naar het land Israëls te trekken. Maar hij komt daar onder de aller bijzonderste leiding van God, ofschoon duivelen hem daartoe aanzetten, zo als Johannes (Openb. 16:13-16) aantoont. Gog en de duivel menen het rijk van Christus uit te roeien, maar God doet dien toeleg op de vernietiging van Gog en alle goddeloze Adamszonen (2 Thess. 2:9-12), uitlopen, en kerkert den boze in den afgrond. Onder Gogs leger zijn Perzen, Kuschieten en Puteërs. De Perzen woonden en hun nakomelingen wonen nog ten oosten van Tiger en Eufraat tot aan den Indus. De naam Kus duidt op ene menigte volken uit Ethiopië ten zuiden van Egypte tot over Zuid-Arabië en geheel Zuid-Azië, Achter-Indië, China en de eilanden der Indische zee verspreid. Aan Kus herinnert ook Hindokusch. De oorspronkelijke bewoners van Oost-Indië waren Kuschieten, die door de binnendringende Indiërs, het Sanskrit-volk verdreven werden. Put noemt Jeremia 46:9 nevens Kus (Opper-Egypte) bij gelegenheid zijner schildering van Faraö Necho’s veldtocht. Van Put stammen de bewoners der kusten van Noord-Afrika en van Kreta de Kanarische en Azorische eilanden des Atlantischen Oceaans, van waar zij reeds in de vroegste tijden een weg naar Afrika gevonden hebben, zo als de daar door hen in Mexico nagelaten overblijfselen van beschaving bewijzen. Gomer en zijne legerscharen bevonden zich ook bij het leger van Gog. Van Gomer stammen af (Gen. 10:3) Askenaz, Riphat en Togarma. De nakomelingen van deze worden dus met de gezamenlijke legers van Gomer bedoeld. Van Askenaz spreekt Jeremia (51:27) in zijne voorspelling tegen Babel als nevens de koninkrijken Ararat en Mimmi met de koningen van Medië verbonden. Askenas wijst vermoedelijk op de Skyten in Zuid Rusland. Riphat schijnt naar het verre noorden te zijn getogen, wijl hij slechts Gen. 10 wordt genoemd. Van hem heeft wellicht het Riphaische gebergte, de Ural, bij de klassieken zijnen naam. Togarma, de zoon van Gomer, wordt echter bij Ezechiël in het bijzonder als Gogs medegenoot genoemd. Togarma dreef handel met Tyrus (27:14), en beduidt voor dien tijd de Armeniërs. Onder die van de einden van het Noorden en al hun krijgsheiren kunnen insgelijks Askenaz en Riphat, de zonen Gomers, verstaan worden. Mesech, Tubal, Perzen, Kus en Put leren wij uit de Schrift en uit de navorsing der talen bepaald kennen, en zij beduiden de Aziaten, Afrikanen en in zo ver Put ook Amerika bevolkte, de Amerikanen. De krijgsheiren van Gomer en van het huis Togarma en de noordelijke legerscharen moeten daarentegen in allen gevalle de Europeërs beduiden, van wie, zo als wij uit Daniël en de Openbaring zeker weten, het Antichristendom uitgaat. Gomer herinnert aan de Cimmeriërs, van waar de naam Kimbren afkomt. Keltische volken, die zich in overoude tijden van den Beneden-Donau en den Rijn naar de Noordzee hadden uitgebreid. Merkwaardig is ook, dat Homerus zijn Odysseus voorbij de zuilen van Herkules aan Europa’s zuidwestkust tot de Cimmeriërs laat komen. Herodotus en andere Griekse schrijvers gewagen daarentegen van een volk, de Cimmeriërs geheten, in de Krim. Dat de Kelten aan de mondingen van den Donau zich uitgebreid hadden, is bekend zo als ook hun invallen als Galaten in Klein-Azië bewijzen. Het huis Togarma herinnert aan het huis Israëls; daarbij kan men aan het Israël des Nieuwen Verbonds, aan het huis der Germanen denken, wier naam in Togarma, wanneer men "To" als

voorlettergreep wegneemt in den wortel "Garm" ligt opgesloten, welke met Aram (Armenië = Hoogland) verwant is. Wanneer men de hier ten tonele gevoerde volken niet alleen nauwkeurig kan aanwijzen, zo blijft toch in allen gevalle uit deze beschouwing, dat ongeveer alle volken van den wereldkreits, bijna alle niet te ver afgelegene volken der oude wereld zich in het heir van Gog zullen bevinden. Daniël zegt (Dan. 11:14) van den Antichrist: Put en Kush of Afrikanen en Aziaten zullen in zijne gangen zijn; en Johannes noemt zijn leger kort weg: de koningen der aarde en hun verzamelde heirlegers (Openb. 19:19). De Gog en Magog welke door Satan, wanneer deze weer losgelaten wordt, met zijne scharen tegen de heilige stad wordt aangevoerd, is slechts de navolger van dezen Gog, wiens lotgevallen geheel en al verschillen van die, welke hier aangaande den Gog van Ezechiël zijn voorspeld (Openb. 20:8-10). Gog rust zich toe en laat anderen zich toerusten; ook uit zijnen mond gaat een kikvorsgeest, om de volken op te stoken. Wanneer de volken verzameld zijn, dan treedt hij aan hunnen spits als opperveldheer en voert hen naar Armageddon (Openb. 16:12-16). Deze indrukwekkende voorspelling van Gog heeft betrekking op den laatsten tijd, op den tijd onmiddellijk aan Christus wederkomst voorafgaande, wanneer Israël, ten einde aan Gog te ontvlieden, uit alle landen zich in zijn erfland vergadert, hetwelk sinds langen tijd, gedurende zijne vertreding door de Moslim-wereld ene woestijn is geweest. De zich veilig wanende Joden zullen evenwel door Gog op ene vreeslijke wijze gedreigd worden; als een onheil zwanger onweder zal hij met zijne volkerenmenigten, ene benaming met recht op zijne ontelbare barbarenhorden van toepassing, aan sprinkhaanzwermen gelijk het land bedekken (Joël 2).

10. Alzo zegt de Heere HEERE: Te dien dage, waarvan Ik spreek, zal het ook, o Gog! geschieden, dat er raadslagen in uw hart zullen opkomen, en gij zult ene kwade gedachte denken 1)

1) Merk hieraan: al het kwaad, dat de mensen doen, en bijzonderlijk het kwaad dat ze Gods Kerk aandoen, ontstaat uit kwade gedachten die uit hun harten opkomen; heerszuchtige gedachten, begeerlijke gedachten, vijandige gedachten tegen zulken, die goed zijn wegens hun goedheid.

11. En zult zeggen: Ik zal optrekken naar dat dorpland, ik zal komen tot degenen, die in rust zijn, die zeker wonen; die allemaal wonen zonder muur, en grendel noch deuren hebben (Zach. 2:4 v.);

12. Om buit te buiten, en om roof te roven; om uwe hand te wenden tegen de woeste plaatsen, tegen de steden en plaatsen, die vroeger in puin lagen, maar die nu bewoond zijn, en tegen een volk, dat in allerijl uit de Heidenen verzameld is, dat vee en have verkregen heeft, wonende in het midden des lands 1) (liever: op den navel der aarde, d. i. in het middelpunt der aarde (Hoofdst. 5:5. Jes. 2:2 v.).

1) Dit laatste gedeelte van dit hoofdstuk is ene herhaling van het eerste, de droom wordt verdubbeld, want de zaak is zeker en moet zeer zorgvuldig in acht genomen worden.

De verzen 8 en 11 vv. geven ons ene zeer bijzondere beschrijving van de toestanden, waarin zich Israëls land en volk dan zullen bevinden, als Gog hen overvalt. Het land zal te voren lang woest hebben gelegen, maar in den tijd, dat Gog komt, is het van het zwaard wedergebracht en weer bebouwd; Israël zal weer uit de volken verzameld en in zijn land teruggevoerd zijn en veilig daarin wonen. Wanneer zal dat zijn? Op welken tijd wijst ons deze schildering? Zeker niet op den tijd, dat Israël, uit de Babylonische ballingschap teruggevoerd, in zijn land zal wonen; want deze tijd zal volgens de aanwijzing in Hoofdst. 36:8 spoedig komen, maar onze plaats laat aan het hier bedoelde wonen van Israël in zijn land, ene lange aanhoudend lange verwoesting en verlatenheid des lands voorafgaan. Wij kunnen dus aan geen anderen tijd denken dan aan dien, wanneer Israël als een tot Christus bekeerd volk weer in zijn land zal gebracht zijn en daarin leven zal.

Onze plaats schildert de gemeente Gods Openb. 14:1 vv. in hare aardse machte- en hulpeloosheid; zij komt voor als een vreedzaam volk, als een volk der stillen in den lande, dat in vertrouwen op zijnen God, naar aardse bescherming niet omziet; in dat opzicht moet het toch altijd bij de wereld ten achteren blijven, daar God heeft beloofd haar beschermer te zijn. Het kennen dier onweerbaarheid geeft dan de aanleiding tot de pogingen der vijanden; zij hebben er geen begrip van, dat in het midden van dit weerloos volk Een woont, bij Wien hun macht niets dan onmacht is.

De goddeloosheid der heidense onderneming blijkt vooral daaruit, dat de tegenstanders der theokratie geen begrip hebben van hare inwendige grootheid en heerlijkheid, dus ook niet daarvan, waar hare ware macht en sterkte ligt, niet van Jehova zelven, den levenden God. Men ziet dus alleen in trotsen overmoed en verachting harer kleinheid op het uitwendige. Maar welk een ruw, onmenselijk gedrag is het dan tegen degenen, die men voor weerloos houdt, en die in stillen vrede leven, zonder iemand te krenken of te benadelen, uit te trekken! De plaats schildert op schone wijze, hoe aan den heidensen overmoed de heerlijkheid der theokratie voorkomt: "Ik zal optrekken naar dat dorpland; ik zal komen tot degenen, die in rust zijn, die zeker wonen, die allemaal wonen zonder muur, en grendel noch deuren hebben. " Hier ligt reeds ten grondslag het oog op de ware bescherming der theokratie, zo als die reeds in de wet ligt voorgesteld: Israël zou niet als een in uitwendigen zin politiek groot volk onder de overige volken zijn; zijne wapenen en eer zouden juist in tegenstelling tegen de machten dezer wereld, tot ene veel hogere sfeer behoren. Israëls God zou werkelijk de enige bescherming en het wapen van Zijn volk zijn, het zou in Hem alleen zijne bescherming tegen al zijne wederpartijders vinden. Hoe zal dan, hoe minder deze hoofdgedachte der theokratie in het verledene hare verwezenlijking had gevonden, des te schitterender in de toekomst der theokratie dit haar ware wezen te voorschijn treden. Het behoort tot den toestand van Israëls heerlijkheid een schrik voor al zijne vijanden te zijn. Maar zijne zegepralen over deze, die tevens Gods vijanden zijn, behaalt het alleen door en in God, door de onmiddellijke werking van de almacht des Heeren. Alle paarden, strijdwagens en burchten zijn dan uitgeroeid (Micha 5:9 vv.). Naar ‘t uitwendige onbeschermd, maar met zijnen God en diens almachtige bescherming in zijn midden, staat de nieuwe theokratie daar, maar om dien schijn ook als een des te welkomer aantrekkingspunt voor den roofgierigen vijand. Hoezeer voor diens begerigheid naar buit de theokratie in haren tegenwoordigen vorm aantrekkelijk is en een voorwerp van verleiding, schildert de beschrijving daarvan in het 12de vers. De nieuwe

toestand des volks is ene vernieuwing van den ouden patriarchalen tijd, toen de vaderen, in innige gemeenschap met God staande, zich in ene volheid van hogere zegeningen verheugden.

De uitdrukking "navel der aarde" geeft de symbolische hoge vlakte te kennen, in onderscheiding van de vier hoeken der aarde, dus een toestand van te voorschijn tredende centraliteit.

Die naam ligt voor Palestina te meer voor de hand, daar het land zelf hoog ligt, en naar Oosten en Westen aflopende, als een navel zich vertoont.

Als middenpunt der aarde kan wel is waar bij den eersten opslag van het oog, elk punt van de oppervlakte der aarde naar willekeur worden beschouwd. Maar de plaats, ‘t zij berg of stad of gewest, waar God Zijn heiligdom heeft gesticht, en van waaruit Zijn Geest en Zijn zegen naar alle zijden heenvloeit, is werkelijk het middenpunt der aarde, als de navel waardoor het voedend bloed der moeder in de ontwikkelende vrucht instroomt. Zulk een middenpunt van den levenwekkenden Geest te zijn, is de bestemming van Jeruzalem.

Dit duidt ons die verheven plaats aan, welke Israël zal innemen. Het wil zeggen, het rijkst gezegend land, zodat zij, die het bewonen, gelukkig en zalig zijn. Het duidt dus op den toestand van hen, die zich mogen verheugen in het volle genot van de genade Gods. De Kerk van Christus, zij, die deel hebben aan Christus en alle Zijne goederen, genieten van de rijkdom Gods en de genade Gods. Dit is de oorzaak dan dat satan met zijn heirleger hen gedurig bestormt, Zijn hand tegen hen keert, om ware het mogelijk, hen te vernietigen.

De Kerk heeft hier echter de belofte dat de poorten der hel haar niet zullen verdelgen.

13. Scheba, en Dedan, en de kooplieden van Tarsis (Hoofdst. 20:12, 20 en 22), en al hun jonge leeuwen, al hun geweldigen, alle roofgierige beheersers dezer handeldrijvende volken, zullen tot u zeggen: Komt gij, o Gog! om buit te buiten? hebt gij uwe vergadering vergaderd, om roof te roven? om zilver en goud weg te voeren, om vee en have weg te nemen, om enen groten buit te buiten?

De hier genoemde zijn handeldrijvende volken, de Arabische volken: Scheba en Dedan als vertegenwoordigers van den handel te land, Tarsis als vertegenwoordiger van den zeehandel. Waar aas is daar worden de arenden vergaderd, waar winst te behalen is, daar zijn kooplieden.

In den tros van een overwinnend leger is altijd ene menigte van zulk lieden, die alleen daar zijn om de buitgemaakte goederen voor goud en zilver in te kopen. Zulk soort van volk zou men ook in menigte zien in het leger van Gog, dat immers niet eens zou behoeven te strijden, maar slechts zou komen om te plunderen en na zich te slepen

De handel, die land en zee doortrekt, biedt ene tegenstelling tegen Israël, dat in zijn land blijft en vreedzaam handelt. Met den naam "jonge leeuwen" worden zij aan de zijde van den naar roof en buit begerigen Gog geplaatst, en vertonen zij zich daar als het ware als kenners van

zaken en van het vak, als kunstenaars, waar roof en buit is, want hun woord: "Komt gij, om buit te buiten enz. " komt voor als ene ironische vraag: "Wat wilt gij toch bij een volk van zulk ene patriarchale leefwijze eigenlijk halen?" Het geeft te kennen, dat zij, die gaarne roven en buit maken, zich hier gene bijzondere winst behoeven te beloven; de grote aantal schijnt hun toe in geen verhouding te staan tot de kleinheid van het voorwerp.

In tegenstelling tot de leefwijze van het aan zijne oorspronkelijke bestemming teruggegeven Israël, zijn de hier genoemde kooplieden tevens ene herinnering aan hetgeen Israël gedurende den tijd zijner verwerping en verstrooiing onder de volken geweest is. Hoe meer afkeerwekkend de indruk is, dien deze kooplieden hier met hun rede maken, des te meer zal het tot Christus bekeerde volk der Joden nog eens zelf leren inzien, hoe kwalijk zij er eigenlijk aan zijn geweest, toen zij tot straf daarvoor waren prijs gegeven aan den geest van handelen en winstbejag, zodat zij altijd den Heiligen Geest hadden weerstaan (Hand 7:51. Hoofdst. 20:43).

14. 1) Daarom profeteer, o mensenkind! en zeg tot Gog! Zo zegt de Heere HEERE: Zult gij het, te dien dage, als Mijn volk Israël zeker woont, en geen inval verwacht, niet gewaar worden? Wilt gij dan als op eens u van hen en van zijne goederen meester maken?

15. Gij zult dan ook werkelijk komen uit uwe plaats, uit de zijden van het noorden, gij en vele volken met u; die allemaal op paarden zullen rijden, ene grote vergadering, en een machtig heir;

16. En gij zult optrekken tegen Mijn volk Israël, als ene wolk, om het land te bedekken (vs. 9): in het laatste der dagen zal het geschieden (vs. 8); dan zal Ik u aanbrengen tegen Mijn land, opdat de Heidenen mij kennen, als Ik aan u, o Gog! voor hun ogen zal geheiligd worden (Hoofdst. 36:23).

De profetische rede is over ‘t geheel zo ingericht, dat men ziet, hoe hier twee gebeurtenissen van den laatsten tijd in elkaar zijn geweven, namelijk de beide, welke aan het slot der bij vs. 2, wat den tijd aangaat, uit elkaar zijn gezet; want terwijl vs. 14-16 weer teruggaat tot de beschrijving van den krijgstocht van den Antichrist, waarvan in vs. 4-9 werd voorzegd, hebben daarentegen vs. 10-13 betrekking op die gebeurtenis, welke het voorwerp der verkondiging van Johannes in Openb. 20:7-9 vormt. Voor den Oud-Testamentische Profeet is het geheim der boosheid, dat in den persoonlijken Antichrist de mens der zonde en het kind des verderfs eens openbaar zal worden, nog vrij verborgen. Het heeft, zo als wij bij Hoofdst. 32:32 hebben opgemerkt, op hem en het volk, tot wiens Ziener hij in de eerste plaats geroepen was, gene onmiddellijke betrekking, het is minder het eigenlijke duivelenwerk van den Antichristelijken tijd, dat hij krijgt te aanschouwen, als het werk van menselijke laagheid en roofzucht, dat in den Gog en Magog van Johannes ons voorkomt. Zo zal dan ook wat na het duizendjarig rijk geschiedt, hoewel ook door de verleiding van den losgeraakten satan bewerkt, niet weer zulk ene verheffing van den boze op aarde zijn, als hetgeen onmiddellijk vóór de oprichting van dat rijk is geschied. Dit getal van het dier "zes honderd zes en zestig" (Openb. 13:18), heeft reeds aangewezen, dat in dit dier het absoluut hoogste toppunt ligt opgesloten; duivel en mens hebben zich daar als het ware tot ééne natuur verbonden, de

duivel is als het ware mens geworden; de boosheid van Gog en Magog daarentegen is eensdeels niet zozeer ene van een persoon als wel van een volk, en reeds daarom niet ene zo intensieve, en is aan de andere zijde slechts ene duivels-menselijke, daar mensen of volken zich door den duivel laten drijven en beheersen; want tot ene herhaling der incarnatie van den duivel mag het thans niet komen.

In deze verzen (vs. 10-16) is de grond aangegeven, waarom Gog tegen het volk Israëls optrekt. De woede van Gog tegen Israël, wijl zij hem als den Antichrist niet aangebeden, maar zich liever tot den waren Christus bekeerd hebben, voorspelt de Ziener des Ouden Verbonds niet; hij schildert Gog alleen als wereldveroveraar en brandstichter. Gog verneemt van den uittocht der Joden naar Kanaän en meent hen in hun toestand van weerloosheid licht te kunnen uitplunderen en vernietigen. Het volk heeft zich ter nauwernood gevestigd en het woeste in bezit genomen, en heeft aangevangen het weer onder Hoger zegen, in een lusthof des Heeren, in een land, dat van melk en honing vloeit, te veranderen. In het land Kanaän heeft het volk de goederen en schatten, welke Gog plunderen wil, nog niet verwerven, dewijl het daar eerst sinds enige jaren woont; maar het heeft die in zijne vroegere woonplaatsen verkregen, en bij zijn intocht wedergebracht, zo als ook Israël op Gods bevel, schatten uit Egypte naar Kanaän heeft medegevoerd (Exod. 3:21, 22). Misschien wordt ook menig kleinood uit Europa derwaarts medegenomen, eer de schare van verdervers van den Antichrist zich laat zien, opdat het ten nutte en tot heil der nawereld gered worde. Scheba en Dedan, of de Arabieren (27:22) en de handelaars van Tarsis of de Feniciërs, die in den ouden tijd met Tarsis en Spanje even als met het gehele kustgebied der Middellandse zee handel dreven, en hun jonge leeuwen of jonge helden, zijn de naburen van het verzamelde Israël, die, wanneer zij dan ook niet rechtstreeks nakomelingen der opgenoemden zijn, toch in hun landen wonen. Deze zijn vijandig tegen de in hun land getogen Joden gezind, dewijl zij als het ellendig gespuis der tot het Antichristendom overgegane Moslim-wereld een tegenzin tegen de tot Christus bekeerde Joden koesteren. Deze vervangen bij de herzamelde Joden de plaats der Samaritanen, welke de uit Babylonische gevangenschap terugkerende Joden altoos hindernissen in den weg legden. Dat zij vijandig tegen Israël bestemd zijn, bemerken wij uit Joël 3:9-13, waar Jehova den Feniciërs belooft, dat Hij, dewijl zij de Joden als slaven naar het Westen hebben verkocht, hen ook naar het Oosten door de Joden zal laten verkopen. Israëls naburen verblijden zich alzo, dat Gog ter plundering en vernietiging van Israël uittrekt. Maar deze zullen ook getuchtigd worden. Hoe die volken in het algemeen tegenover de Christenen gezind zijn, hebben de wandaden der Drusen, in 1860 aan de Maronieten gepleegd, bewezen. Jehova bevestigt zelf, dat Gog de verzameling van Israël vernemen en in den laatsten tijd komen zal, uit zijne noordelijke landen, vooral uit Europa, met ene ontelbare Barbarenschaar en ene geduchte wel-geregelde armee. Wanneer hij dan het land als ene onweerswolk bedekt heeft, zal Jehova door een geweldig oordeel Zich aan hem en zijn heir verheerlijken, zodat ‘s Heeren naam over de ganse aarde bekend en gevreesd zal worden.

God zou zelf de vijanden tegen Zijn volk aanbrengen, opdat straks de Heidenen zouden weten, dat ook zij zich niet kunnen roeren noch bewegen zonder Hem. Opdat Hij in hen geheiligd zou worden, en zij zouden weten, dat Hij, ja wel Zijn volk door hen laat tuchtigen, maar ook weer uit hun hand verlost. Zijn Naam zou dan ook geheiligd worden door het verderf der vijanden van Zijn volk.

17. Zo zegt de Heere HEERE: Zijt gij die, van welken Ik in verledene dagen gesproken heb, door den dienst Mijner knechten, de Profeten Israëls, die in die dagen geprofeteerd hebben, jaren lang, dat Ik u tegen hen zou aanbrengen (vgl. Jes. 25:5, 10 vv. 26:21. 1 Jer. 30:23 v. Joël 3:7 v. 16 vv.)?

De aankondiging, hoe de Heere Zich aan Magog zal heiligen, begint met de uitspraak, dat God diegene is, van wien God reeds door de vorige Profeten gesproken heeft.

Vroegere voorzeggingen, die den naam van Gog bevatten, worden er niet gezonden; wel zijn er vele profetieën, die voorzeggen, dat God op enen laatsten dag de gehele wereldmacht tot enen laatsten strijd tegen Zijn volk zal concentreren, maar dan ook Zijn volk uit deze grootste verdrukking zal redden, en over alle macht der wereld eindelijk en voor altijd zal zegevieren. Op zulke algemene voorzeggingen van den laatsten dag van Jehova, van den laatsten strijd en de overwinning, doelt onze Profeet. Hij wil dus niet zeggen, dat reeds van Gog is voorzegd, maar dit wil hij zeggen, dat de laatste en machtigste vijand van Gods volk, van welken die voorzeggingen spreken, Gog zijn zal, in Gog zal verschijnen.

Dat de Profeten van Israël Gog reeds zouden genoemd hebben, wordt juist door den vragenden vorm van den zin uitgesloten; wanneer zij namen noemen, waren het veelmeer andere volksvormen, maar achter deze alle bleef een vraagteken, terwijl bij alle lieflijke uitzichten van Israël een eindoordeel over zijne en Gods vijanden, over de wereld, die tegen het Godsrijk zich verzet, bleef aangekondigd. Dat vraagteken nu wordt gerealiseerd door dezen Gog hier bij Ezechiël; het is daarom niet alleen moeilijk bepaalde woorden van andere Profeten aan te wijzen, maar ook overbodig.

18. Maar het zal geschieden te dien dage, ten dage als ter vervulling der profetische voorzegging Gog tegen het land Israëls zal aankomen, spreekt de Heere HEERE, dat evenals het leger, dat tegen hen zal strijden, even zo Mijne grimmigheid in Mijnen neus zal opkomen, zodat men het snuiven van Mijnen neus zal horen (Ps. 18:9, 16).

19. Want Ik heb gesproken in a) Mijnen ijver, dat het alsdan vreeslijk zal zijn. Dan zullen ook de ervaringen van de grote kracht van Mijnen ijver, die de tegenstanders zal verteren, zelfs bij hen niet uitblijven, die meenden daardoor niet getroffen te zullen worden. Ik heb gezegd in het vuur Mijner verbolgenheid: Zo er niet, te dien dage, een groot beven zal zijn in het land Israëls!

a) Ezech. 36:5, 6.

20. Zodat van Mijn aangezicht beven zullen de vissen der zee, en het gevogelte des hemels, en het gedierte des velds, en al het kruipende gedierte, dat op het aardrijk kruipt, en alle mensen, die op den aardbodem zijn; en de bergen zullen nedergeworpen worden, en de steile plaatsen zullen nedervallen, en alle muren zullen ter aarde nedervallen.

Het gezegde in vs. 18 en 19 is, even als het onweder in Ps. 18, beeld van ene grote vernietigende katastrofe in de wereld, bij welke alles het gevoel heeft, alsof de wereld werd

verbroken. De katastrofe treft alleen de vijanden van Gods volk; maar zij is zo vreeslijk, dat daarbij de gehele wereld schijnt te niet te gaan, dat het gevoel van alles wat op aarde leeft, daardoor wordt in beweging gebracht, al wat hoog is op aarde, ineenstort, zonder onderscheid of het in de eerste plaats tot de vijandige macht behoort of niet. Alle vreeslijke gerichten over bijzondere personen komen toch in hun werking op het gevoel met een wereldgericht overeen: de aarde schijnt bij deze uit hare voegen te gaan.

Het gericht over de menigte der Heidenen is ene krachtige, buitengewone openbaring van den Goddelijken toorn; met die openbaring komt ook juist overeen de handhaving der gerechtigheid Gods. Wat vroeger bij bijzonder schitterende overwinningen van het verbondsvolk over heidense volken plaats had, waar de hand Gods bijzonder zichtbaar was en ingreep tot verderf zijner vijanden, dat alles verenigt zich hier in de hoogste en volkomenste mate. Hier strijdt Jehova in den eigenlijken zin voor Zijn volk; de gehele zichtbare natuur is niet alleen getuige, maar ook zelfs afdruksel, als het ware de echo van den donder des gerichts.

Ook de heiligen zullen sidderen, maar in aanbidding en verwachting (Ps. 46).

21. Want Ik zal het zwaard over hem, over Gog met zijne legers, roepen op al Mijne bergen, spreekt de Heere HEERE: het zwaard van een ieder in het grote leger zal tegen zijnen broeder zijn.

22. En Ik zal met hem rechten, door pestilentie (Zach 14:12) en door bloed (Hoofdst. 28:23); en Ik zal enen overstelpenden plasregen en grote hagelstenen(Hoofdst. 13:11. Joz. 10:11), vuur en zwavel (Gen. 19:24. Ps. 11:6) regenen op hem, en op zijne benden, en op de vele volken, die met hem zullen zijn 1).

1) De Heere God noemt hier alle machten op, welke ten Zijnen dienste staan, om de vijanden van Zijn volk te treffen. Zowel de machten der aarde, zoals het zwaard en het bloed en de pestilentie, als de machten des hemels, de plasregen, het vuur en het zwavel. Niets zal Hem ontbreken, om Zijne vrienden ter hulpe te komen. En uit dat alles zal blijken, dat het niet Zijn volk is dat overwint, maar dat het de Heere HEERE is, die voor Zijn volk strijdt en de overwinning behaalt.

23. Alzo zal Ik Mij groot maken 1), en Mij heiligen, en bekend worden voor de ogen van vele Heidenen); en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben (vs. 16; 36:23).

1) De verbazende overwinningen, welke Mijn volk zal behalen, over zo een machtig koning en over een krijgsmacht, die zo veel groter is als de hun, zullen alle volken rondom overtuigen, dat zulks door den bijstand, dien Ik, Jehova, Mijn volk gaf, geschieden, en dat Ik die God ben, die machtig is alles te doen, en die machtiger ben dan allen. GODGELEERDEN).

2) Tegen Gog roept de Heere het zwaard, zodat zijne legerscharen elkaar wederkerig verslaan en doden. Deze trek der vernietiging, die ook in Zach. 14:13 wederkeert, en zegt dat de vijand

zich zelven vernietigt, heeft zijn typische voorbeelden in de nederlaag der Midianieten onder Gideon (Richt 7:22), en vele onder Josafat en Juda gevallen vijanden (2 Kron. 20:23). De nederlaag der vijanden werd voltooid door van God beschikte wonderbare plagen: pest en bloed, plasregen en hagelstenen, en vuur- en zwavelregen, zo als eens op Sodom en Gomorra.

Het einde is, dat God uit alles groot en heilig te voorschijn treedt, waarom wij alle dingen met God moesten beginnen; maar wat is God in dezen ontzettend klein voor de ogen der mensen, ook door de schuld der huichelaars! .

Gelijk wij daarop reeds hebben gewezen, wordt bij onzen Profeet in de voorzegging tegen Gog van het land Magog gesproken van de vernietiging van den Antichrist, even als van die van Gog en Magog in Openb 19:11 vv. en 20:7 vv. maar gedeeltelijk ook van de ondernemingen van den antichristelijken tijdgeest tegen het terugkerende Israël in Openb. 16:13 vv. en van de vernietiging der door hem beproefde staatsinrichting in Openb. 11:13. Nu eens staat de ene, dan de andere bedoeling op den voorgrond; toch kan gene volledige scheiding der in elkaar gevlochtene bedoelingen zo worden gemaakt, dat men aan elk der verschillende Godsgerichten dat doel de profetische voorzeggingen kan toewijzen, dat er toe behoort, en de verschillende groepen op de rij in ‘t bijzonder zou kunnen voorstellen; het geheel moet een algemeen beeld van den laatsten tijd blijven, die den jongsten dag voorafgaat. Eerst op den jongsten dag zelven komt Christus weer van den hemel, om te oordelen de levenden en de doden: daaraan moeten wij onvoorwaardelijk vasthouden, en gelijk nu deze wederkomst ons duidelijk in Openb. 20:11-15 wordt voorgesteld, zo is al het voorgaande nog niet 2ijne eigene, persoonlijke verschijning, noch is Hij bij het vallen van het vuur des hemels tot vertering van Gog en Magog in Openb. 20:9, noch bij de opening des hemels en het richten van het dier en den valsen profeet in Openb. 19:11 vv. reeds zichtbaar tegenwoordig, maar dat zijn alle slechts middellijke werken Zijner Goddelijke almacht en majesteit, welke zich zo duidelijk en tastbaar als Zijne werken zullen openbaren, dat men ze reeds zó tegenwoordig ziet, alsof zij werkelijk waren verschenen. Diensvolgens is ook het duizendjarig rijk in Openb. 20:1-6 nog niet een zodanig, waar Christus zichtbaar en persoonlijk Zijn volk regeert. Hij zelf daarentegen staat tot Zijne gemeente op aarde in betrekking, als vroeger tot den kring der Zijnen, in den tijd der 40 dagen tussen opstanding en hemelvaart. Men heeft door allerlei valse voorstellingen, welke men over omvang, betekenis en toestand van het duizendjarig rijk zich heeft gemaakt, aan de leer der laatste dingen veel schade aangedaan en daardoor den verdedigers van het kerkelijk dogma overvloedig aanleiding gegeven om het chiliasmus in elke wijze van opvatting te bestrijden. Wij zullen moeten beproeven, de zaak aan beide zijden duidelijk te maken, maar, dewijl wij gene zamenhangende geloofsleer, maar ene Bijbelverklaring schrijven, slechts langzamerhand en in bijzondere uitweidingen, als de gelegenheid zich daartoe aanbiedt, onze mening kunnen voorstellen, daar zelfs de Openbaring van Johannes van Hoofdst. 10-20 niet alles in chronologische opeenvolging voorstelt, integendeel met hare gezichten altijd maar de ene zijde van hetgeen zij voorzegt, ontwikkelt, en andere zijden weer bij andere gezichten voorstelt.

In gevolge deze uitspraak van Jehova, hebben niet slechte één, maar vele Profeten van Gog geprofeteerd. Slechts Ezechiël noemt hem Gog, de overigen noemen hem anders, Joël b. v.

"dien van het noorden. " Van den Antichrist hebben, behalve Ezechiël, bijna alle Profeten meer of minder duidelijk gesproken, namelijk onder het Oude Verbond: Jesaja aan het einde van zijn heerlijk boek; Daniël, Joël, Zacharia, Haggaï (2:20-23); onder het Nieuwe Verbond, Paulus (2 Thess. 2) en vooral Johannes in de Openbaring. Wanneer Gog nu in het land Israëls komt, ontbrandt de onwederstaanbare, vuurvlammende toorn Gods tegen hem en tegen zijn heir. Schrikwekkende voorvallen op het gebied der natuur zullen de wrake des Allerhoogsten verkondigen. Ene aardbeving zal allen schepsel schrik aanjagen en de nabijzijnde toekomst van Christus uitroepen (Zach. 14:3, 4). Jehova zal tegen hem en zijne scharen alle middelen ter verderving uitzenden, hen met waanzin slaan, zodat zij elkaar ombrengen, de cholera onder hen doen uitbreken, regenvlagen des onweders en hagelbuien over hen uitstorten, hen met Zijn bliksem treffen, vuur en zwavel op hen doen nederdalen, even als op Sodom en Gomorra. Hoe licht is het voor den Almachtige, wanneer Hij Zijn scheppingsvermogen ter vernietiging wil aanwenden om de mensen te verderven. ieder Profeet schildert de strafgerichten en den plotselingen val van het Antichristelijke heir weer van ene andere zijde (Zach. 14:12-15). De mare van dit oordeel zal alle volken onmiddellijk tot verootmoediging bewegen (Jes. 66:9. Jes. 2).

HOOFDSTUK 39.

VAN DE NEDERLAAG VAN GOG EN MAGOG, EN DE OVERWINNING VAN GODS VOLK.

1. Voorts, gij mensenkind! om het woord in Hoofdst. 38:2 vv. weer op te nemen, profeteer tegen Gog, en zeg: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik wil aan u, o Gog, hoofdvorst van Mesech en Tubal! (Hoofdst. 38:2).

2. En Ik zal u omwenden, en enen zeshaak in u slaan 1), en u optrekken uit de zijden van het, van het uiterste noorden, noorden, en Ik zal u brengen op de bergen Israëls (Hoofdst. 38:4).

1) In het Hebr. weschischeethika. Vulgata: Seducam te. Onze Staten-Overzetters hebben dit woord, hetwelk slechts éénmaal voorkomt, in verband gebracht met vv zes, maar ten onrechte. In verband met het Ethiopisch betekent het: Ik zal U leiden. Dit eist ook het verband van den zin. De Heere God zegt hier, dat Hij Zelf den vijand zal leiden en in het land trekken, opdat deze zal weten, dat wat hij doet, hij doet naar den bepaalden Raad Gods, en wat hij straks zal ondervinden, n. l. zijn ondergang dit ook is naar Gods Besluit.

3. Maar Ik zal u, die zo wel toegerust en met machtige legermassa's komt (Hoofdst. 38:5-7) uwen boog uit uwe linkerhand, waarmee gij die houdt, slaan, en Ik zal uwe pijlen uit uwe rechterhand, welke den boog spant en de pijlen wil afschieten, doen vallen, zodat het niet eens tot een aanval op Mijn volk van uwe zijde komen zal.

4. Op de bergen Israëls zult gij vallen, gij, en al uwe benden, en de volken, die met u zijn; Ik heb u aan de roofvogelen, aan het gevogelte van allen vleugel, en aan het gedierte des velds ter spijze gegeven (vs. 17 vv. Openb. 19:17 v.).

5. Op het open veld zult gij vallen: want Ik heb het gesproken, spreekt de Heere HEERE.

6. En Ik zal een vuur zenden in Magog 1), en onder degenen, die in de eilanden zeker wonen; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben(Hoofdst. 29:6).

1) Hij bedoelde het land Israël te verwoesten, doch hij zal niet alleen in dit oogmerk feilen, maar ook zal zijn eigen land door vuur verwoest worden, door een of ander verterend oordeel. Merk hieraan: zij die anderer rechten aantasten, worden lelijk van hun eigen beroofd.

7. En Ik zal Mijnen heiligen Naam in het midden van Mijn volk Israël bekend maken 1), en zal Mijnen heiligen Naam niet meer laten ontheiligenonder de Heidenen; en de Heidenen zullen weten, dat Ik de HEERE ben, de Heilige in Israël (Hoofdst. 38:23).

1) Zij, die Gods heiligen Naam recht kennen, zullen hem niet durven ontheiligen, want het is door onwetendheid van denzelven, dat de mensen Hem licht achten en Hem stoutelijk aantasten. En deze is Gods handelwijze met de mensen, dat Hij Eerst hun verstand verlicht en daardoor invloed maakt op den gehelen mens. Hij maakt eerst dat wij Zijn heiligen Naam

kennen, en zo houdt Hij ons terug van dien te ontheiligen en beweegt ons, om Hem te eren. En dit is hier de gelukkige uitwerking van Gods heerlijke verschijning ten goede van Zijn volk. Dus voltooit Hij Zijn gunst, dus heiligt Hij ze, dus maakt Hij ze ware zegeningen, door dezelve onderwijst Hij Zijn volk en verbetert het.

De Profeet noemt het optrekken van Gog uit het uiterste Noorden tegen de bergen van Israël, ene verlokking van den vijand door Jehova; want daar zal de weerspannige vallen en tot ene spijze worden voor de vogelen des hemels en het wild gedierte der aarde, opdat de naam des Allerhoogsten gekend en geheiligd worde.

In dit hoofdstuk wordt gehandeld over die nederlaag van Gog, welke aan het duizendjarig rijk voorafgaat, zo als dan ook Openb. 19 met dit hoofdstuk van Ezechiël wezenlijk overeenkomt.

De tocht van Gog geschiedt te land, toch heeft hij zijne sympathieën niet alleen voor eilanden en kusten, ja over land en zee heen (Hoofdst. 38:13). De openbaring van heiligheid in Israël echter, welke bij dezen tocht volgt, snijdt verdere ontheiliging van Jehova ten opzichte van Israël (Hoofdst 30:20) onder de Heidenen af.

8. Ziet, hetgeen van de nederlaag van Gog en zijn leger voorzegd is, komt en zal geschieden, spreekt de Heere HEERE; dit is de dag, van welken Ik juist in die voorzegging over Gog (Hoofdst. 38:18 vv.) gesproken heb.

De voorzegde gebeurtenis treedt zo levendig voor den geest van den Profeet, dat hij die voorstelt als reeds aangevangen, gelijk ook de aard des geloofs is, wat niet is zó te zien als ware het reeds. Volgens de zaak wijzen de woorden er op, dat hier niet over ene vaderlandslievende fantasie wordt gehandeld, maar over een woord van Hem, die spreekt en het is er.

9. En de inwoners der steden Israëls zullen uit die steden gaan, en vuur stoken en branden van de wapenen, zo van schilden als rondassen, van bogen en van pijlen, zo van handstokken (Num. 22:27)als van spiesen; en zij zullen daarvan vuur stoken zeven jaren;

Israël, waarvoor de Heere den vreeslijken aanval nog vreeslijker heeft afgewend, wandelt nu als het ware buiten op de gerichtsplaatsen.

Die den slag bij Leipzig zag heeft een zwak afbeeldsel van Ezechiëls verheven schildering der dagen na den slag.

Het woord, waarin het geloof moet leven, neemt als het ware vlees en bloed aan, om zo invloed te krijgen op de fantasie, waarin de beelden van schrik zo gaarne zich vestigen. Het zou tegen alle rede zijn, wanneer men aan de bijzonderheden, welke zo dikwijls alleen voorstellingsmiddelen zijn, werkelijke betekenis wilde geven.

Om te tonen hoe vreeslijk het gericht over Gog zal zijn schildert de Profeet in drie bijzondere trekken de gehele vernietiging van zijne machtige legermenigte: 1) zal de verbranding van

alle wapenen der gevallen vijanden aan de bewoners van het land Israël 7 jaren lang brandhout leveren, zodat zij niet nodig zullen hebben van het veld of uit het bos brandhout te halen (vs. 9 en 10) 2) zal God aan het leger van Gog ene grote grafplaats in een dal van Israël geven, dat daarvoor den naam "Het dal van Gog's menigte", even als ook ene stad in die landstreek vervolgens "Hamona", zal genoemd worden- daarheen zullen de Israëlieten 7 maanden lang de gevallenen van Gog begraven, en na verloop van dien tijd nog door opzettelijk daartoe geroepene mannen het land doorzoeken, en de nog onbegraven geblevene doodsbeenderen opzoeken en door doodgravers laten begraven, om het land geheel te reinigen (vs. 11-16); 3) zal God van deze slachting den roofvogels en roofdieren een rijk maal bereiden; deze zullen maaltijd van de lijken houden, voordat ze begraven worden, daar dit niet dadelijk en op eens kan geschieden (vs. 17-20). De bijzondere punten in de schildering van den aard en de wijze, waarop de vijanden tot het laatste toe zullen verdelgd worden, zijn niet chronologisch maar zakelijk gerangschikt, en de gedachte, dat de verslagene vijanden den roofdieren ten buit zullen worden, is als het ergste het laatst gemeld, omdat daarin de smaadvolle ondergang zijn toppunt heeft.

De zeven jaren van het verbranden der wapenen en de 7 maanden van het verbranden der lijken stellen de nederlaag voor als ene door God veroorzaakte straf, als een Godsgericht.

Het is zeker een heilig werk, waaraan het volk zich geeft, waarin het zelfs aan den dag legt, hoe het een ander volk geworden is dan het oude, dat het overblijfsel in zijn midden dulde, een nieuw volk dat in strenge reinheid van wandel voor God leeft. Met dit karakter van hun handelen, van hun dagelijks werk komt ook nauwkeurig overeen de heiligheid van den tijd.

10. Zodat zij geen hout uit het veld zullen dragen, noch uit de wouden houwen, maar van de wapenen vuur stoken; en zij zullen beroven degenen die hen beroofd hadden, en plunderen, die hen geplunderd hadden, spreekt de Heere HEERE.

Wat het ook was, waardoor de vijand kon verschrikken, het heeft zijn schrik zozeer verloren, dat het alleen nog als brandhout, tot nuttig gebruik in tegenstelling tegen zijne afschrikkende en schade doende bestemming in aanmerking komt; want niet zo als anders wel na een slag de wapenen van den vijand op eens verbrand worden, is het hier, maar de bewoners van Israëls steden branden en verbranden het hout daarvan zeven jaren lang. Het ongetwijfeld symbolische van het zevental (symbool van het Goddelijk verbond) geeft tevens een licht over de overige opgaven. Alle dingen moeten dengenen, die God liefhebben, ten goede medewerken. Het vuur des Christendoms komt ten laatste over alle wapenen dezer wereld; zij smelten dan in plaats dat zij wonden. Ziet, wat menselijke wapenrusting waard is, wat van alle schilden der mensen wordt na langen of korten tijd! Laat u niet door de wereld bedekken en beschermen! merk op welk vertrouwen er in te stellen, welke vrucht daarvan te plukken, alsof het niets ware.

Door de plundering der gevallen vijanden doen de Israëlieten aan hen wat zij hun wilden aandoen (Hoofdst. 38:12). Daarmee komt voor het volk Gods de rijkdom zijner vijanden ten beste (Jer. 30:16).

Ook volgens Micha 4:13 moet het bekeerde Israël, gelijk eens in 2 Kron. 29:25, den rijken buit van de antichristelijke legers buit maken; de laatste moeten onbewust voor Israël vergaderen en zelfs alles naar Kanaän brengen.

11. En het zal te dien dage geschieden, dat Ik aan Gog aldaar ene grafstede in Israël zal geven, het dal der doorgangers naar het oosten der zee; en datzelve zal den doorgangers den neus stoppen: en aldaar zullen zij begraven Gog en zijne ganse menigte (Jes. 34:3), en zullen het dal, waar Gog met de zijnen begraven ligt, noemen: Het dal van Gogs menigte.

12. Het huis Israëls nu zal hen begraven, om het land te reinigen, zeven maanden lang.

13. Ja al het volk des lands zal begraven, en het zal hun tot enen naam zijn, ten dage waarvan in vs. 8 gesproken is, als Ik zal verheerlijkt zijn, spreekt de Heere HEERE. Voortaan zullen zij voorkomen als degenen, die enen God hebben, die redt van den dood, en hen niet door de vijanden laat begraven worden, maar omgekeerd de vijanden vernietigt, zodat deze door hen moeten begraven worden.

14. Ook zullen zij mannen uitscheiden of aanstellen, die gestadig door het land doorgaan, en doodgravers met de doorgangers, om de gegraven degenen, die op den aardbodem zijn overgelaten, om dien te reinigen; ten einde van zeven maanden zullen zij onderzoek doen.

15. En deze doorgangers zullen door het land doorgaan, en als iemand een menschenbeen ziet, zo zal hij een merkteken daarbij oprichten, totdat de doodgravers hetzelve zullen hebben begraven in het dal van Gogs menigte.

16. Ook zo zal de naam der stad Hamóna (volksmenigte Hoofdst. 31:2) zijn. Alzo zullen zij het land reinigen.

Gog dacht het volk Gods te begraven en zijn land zich toe te eigenen, maar het gebeurt geheel anders, hij wordt door het volk van God begraven en van het land verkrijgt hij slechts zo veel, als voor de begrafenis toereikende is.

Verschillend wordt de nadere bepaling omtrent het doel der begrafenis: "dal der doorgangers ten oosten van de zee" verklaard: daar men 1) aan de Middellandse zee denkt, en nu onder het dal de landstreek van Megiddo verstaat. Dal der doorgangers kon het genoemd zijn, omdat het de oude hoofdstraat van het verkeer tussen Egypte en de voornaamste landen was, of nog meer bepaald op ons orakel doelende, omdat de verschijning van Gog en zijne legers slechts die van ene voorbijtrekkende onweerswolk (Hoofdst. 38:9 en 16) zou zijn, daar slechts hun graf bleef, dat zij in ‘t heilige land zouden vinden. Of 2) men denkt aan de Dode zee (Hoofdst. 47:18) en verstaat onder het dal der doorgangers den naam van ene straat aan het zuidoostelijk einde der Zoutzee. "Dit dal, zo merkt Schmieder op, lag aan de uiterste grenzen van het land Israëls nabij het gebergte Seïr (vgl. Ezech. 35:2). Het herinnerde aan ene nederlaag der Edomieten door David (vgl Ps. 60:2) en aan Kedar-Laomer, die in het naburige Sodom Lot en zijne have had weggevoerd en door Abraham geslagen werd (Gen. 14). Bovendien was de Dode zee in noordwestelijke richting zich aan het Zoutdal aansluitende ene

blijvende type van alle oordelen Gods. " In zo verre volgens het slotwoord van Hoofdst. 38 door Ezechiëls voorzegging over Gog ook de onderneming van den antichristelijken tijdgeest tegen het naar huis trekkende Israël, welke wij aan het einde van deze eeuw(?) stellen, doorschemert, is de eerste verklaring in haar volle recht, zo als dan ook in Openb. 16:16 uitdrukking Harmageddon (berg van Megiddo) als plaats der nederlaag van de tegen Israël uitgezondene legers wordt genoemd. Bij de nederlaag verkrijgt onze profetie van het verbranden der wapenen, het beroven der gevallen en begraven der lijken ook hare letterlijke vervulling. Ziet men daarentegen op den persoonlijken Antichrist met zijne scharen aan het einde der 20e eeuw, die volgens vele profetische aanwijzingen tot Jeruzalem zelf doordringen zal en daar door God geoordeeld zal worden, zo is gene streek meer geschikt voor "het dal van Gogs menigte" zo als die begraafplaats verder wordt genoemd, dan de Dode zee. Voor die gebeurtenis zijn toch de schilderingen van het verbranden der wapenen en het begraven der doden meer dan symbolische uitdrukking voor geestelijke waarheden (Jes. 9:2; 34:3; 26:19. 20:4) te nemen, want op deze nederlaag volgt de oprichting van het duizendjarig rijk, na welks afloop Gog en Magog slechts op de breedte der aarde treden, en het heirleger der heiligen en de heilige stad omringen, doch er niet in mogen komen, maar dadelijk door het vuur des Heeren verteerd worden. (Openb. 20:3).

Zeven maanden heeft het gehele volk meer den werk aan het begraven der vijanden. Deze tijd is echter slechts voldoende om de vijanden, die bij menigten op de hoofdplaats van de nederlaag bij elkaar liggen, te begraven; ook na het eindigen der zeven maanden gaat de arbeid voort. Men kiest nu begravers, die het gehele land doorreizen, om de lijken, of liever beenderen, welke nog verder worden gevonden, onder de aarde te brengen. Daartoe aangestelde mannen reizen het land door en met hen de doodgravers. De eerste, de eigenlijke opspoorders, tekenen de plaatsen, waar lijken of beenderen liggen, dan komen de andere en doen hun werk; zij begraven echter de lijken niet op de plaatsen, waar zij zijn gevonden, deze worden alle naar het dal van Gogs menigte overgevoerd.

Het huis Israëls en het volk in het land had niet nodig te strijden; zijne vijanden vielen door Jehova, die niets dan het begraven had overgelaten. Nu zal de reiniging des lands van de lijken, de ijver daarin, het volk van het land laten voorkomen als een heilig volk en daardoor een naam doen maken. Nu reinigen zij met alle zorgvuldigheid het land, die het vroeger verontreinigden met allerlei gruwelen.

Het volk erkent zich zelf nu als werkelijk van het heidendom gescheiden, het is wezenlijk een rein volk in de sterkste tegenstelling tegen alle onreinheid en bevlekking. Uit dit levendig bewustzijn handelt het nu, en zo strekt de gebeurtenis der theokratie tot roem. God heeft zich in het midden des volks verheerlijkt, maar niet meer, als in oude tijden, gaat het nu in ondankbaarheid zijne eigene wegen van zonde en verderf, maar het leeft nu zijn leven tot verheerlijking des Heeren. Opdat dan het aandenken aan de katastrofe door meer dan ene localiteit levendig worde gehouden, moet ook ene nabij gelegene stad enen naam dragen, die daarmee overeenkomt.

Thans schildert de Ziener den ondergang van Gog nog nader. Wanneer hier bogen en pijlen, schilden, werpspiesen en andere niet meer gebruikelijke wapenen, en niet de in onzen tijd

uitgezondene, voorkomen, zo is dit zeer licht verklaarbaar, dewijl de Ziener de voorspelling voor zijn tijdgenoten en allen, die haar later lezen zullen, schreef, die zich immers zonder uitzondering van de opgenoemde wapenen een denkbeeld konden vormen; de opgenoemde wapenen van Gog, welke door vele volken toch nog gebruikt zullen worden, zijn typen van zijn werkelijk oorlogstuig. Na zijnen val zal Gog een tijd lang daar neer liggen den vogelen tot een spijs toegeworpen, om hem als een voorwerp van afschuw te brandmerken. Deze smadelijke onderscheiding ontmoeten wij nog eenmaal vs. 17-20 Het strafgericht komt alleen niet over Gog, maar ook over de volken der landen, waar zijne krijgsscharen te huis behoren. Het werpen van vuur op Magog wijst op vreeslijke oordelen over het land Magog en de geruste inwoners der eilanden. Is het land Magog zo veel als de eilanden, dan wordt Europa bedoeld; welke omwentelingen daar en op de ganse aarde ten tijde des Antichristendoms zullen plaats hebben, bemerken wij uit de Openbaring. Dit laatste oordeel komt wellicht over de in Europa achtergelatene Antichristelijke krijgsheiren en volken, waarover God hier even als over den Antichrist gerichten uitoefent. Door al deze openbaringen, verheerlijkt God Zich zo geweldig en machtig voor alle natiën, dat zij Hem onmiddellijk erkennen en aanbidden. Het heir van Gog wordt nu nog door twee bijzondere trekken indrukmakend geschilderd. De ene is, dat de bewoners van Israëls steden zeven jaren lang met de schachten der lansen en het hout van het krijgstuig hun vuren kunnen stoken, en gedurende dezen tijd gene bomen in het woud behoeven om te houwen; de andere, dat het ganse volk zeven maanden werk heeft om al de lijken van het verslagen heir te begraven. Gogs krijgsheir bevat in allen gevalle millioenen, die het ganse land Kanaän als ene wolk van Dan tot Berseba en bovendien nog de naburige landen overdekken zullen. De kern dezer armee, Gog en zijne onderkoningen, belegerden evenwel Jeruzalem, waar in allen gevalle de meesten, waarschijnlijk alle verzamelde Joden de vlucht genomen hebben. Het zevental van jaren en maanden, waarvan de Ziener hier op zinnebeeldige wijze gewaagt, wijst op ene volkomene geestelijke en wereldlijke overwinning door het Rijk Gods behaald. Daar evenwel in de ganse versnelling gene beeldspraak voorkomt, zo heeft men deze zeven jaren en zeven maanden, ofschoon zij aan het zinnebeeldige zevental herinneren en den triomf des Heeren als ene volkomene schilderen, evenwel in werkelijken zin op te vatten. Wat al houtwerk moet het aantal van kanonnen, geweren, spiesen, zwaarden, kruid-, voorraad- en pakwagens en andere oorlogstoestel, welke toch grotendeels uit metaal bestaat, uitleveren, om een geheel volk voor zeven jaren brandstof te verschaffen? Wapenhandel en oorlogskunst nemen met deze allerontzettendste nederlaag van het talrijkste en het best toegeruste heir, sinds Adams tijd, een einde. Door ene zo majestueuze betoning Zijner almacht en heiligheid en heerlijkheid en gerechtigheid aan dit uit alle volken der aarde bestaande krijgsleger, zal God de denkwijze der natiën zo doen veranderen, dat zij hun zwaarden tot ploegijzers, hun spiesen tot snoeimessen zullen versmeden (Jes. 2) Hoe verwerpelijk komen de krijgstoerustingen der volken in onzen tijd ons voor, welke het merg der natiën verteren, tegenover het raadsbesluit Gods, hetwelk ons aan het einde onzer eeuw een tijd doet verwachten, wanneer de menigte der krijgswapenen, slechts naar de waarde van het brandhout, dat zij uitleveren, geschat zal worden! Wanneer Gog gevallen is, wordt hij wel is waar den roofvogelen prijs gegeven, maar niet om als smetstof op het land te blijven liggen. Hij zal benevens zijne scharen in het dal Josafats, in de landstreek, welke tussen Jeruzalem en de Dode zee ligt, begraven worden. Bij Armageddon aan den berg Zions valt hij, en oostwaarts in het dal wordt hij ook begraven. Het gehele volk zal hem begraven, opdat het land spoedig gezuiverd worde; evenwel zullen er

toch zeven maanden nodig zijn, dewijl het aantal der door Jehova gedoden (Jes. 66:16) ongehoord zal wezen, en velen ver van daar zullen vallen. Dit dal heet dan het dal van Gogs menigte. De begrafenis van den Antichrist met zijn heir, die aan de verzamelde Joden den vreeslijksten dood had toegezworen, zal dan den Joden, voor wie de Koning des Hemels zo krachtig gestreden heeft, in de schatting van de overige volken der aarde doen rijzen. Er zullen dan bijzondere ambtenaren worden aangesteld, welke lieden uitzenden, die het land doorvorsen, opdat alle beenderen en overblijfselen van dit heir in de uiterste hoeken des lands opgespoord en in het dal van Gogs menigte begraven worden. En daarmee zullen zij, na zeven maanden nog niet gans en al vaardig zijn; dewijl ook velen in de verwijderde streken des lands door de gerichten Gods zullen vallen. De stad of Dodenstad, waar zij begraven liggen, heet daar Harmona of menigte. In de dodenstad Harmona liggen dan de snoodsten aller natiën begraven; hun zielen evenwel zullen in de scheool nederdalen tot de oude goddeloze volken; hun opperhoofden zijn reeds naar het lichaam veranderd en verdoemd. Ezech. 32. Openb. 19:20 God zal enigen van ieder volk overig laten blijven, opdat zij de ontzettende mare dezer schrikwekkende nederlaag naar huis brengen, en zij hunnen stamgenoten getuigen van de majesteit des Almachtigen zouden kunnen zijn. Jes. 66:19. Daar het grootste deel des legers bij en in de dalen van Jeruzalem zal staan, zo is het natuurlijk, dat men hun lijken ook in die dalen, namelijk, in het dal Josafats begraven zal; tot deze zullen dan de anderen verzameld worden, zodat ze allen bij elkaar zijn; de rede van den Ziener is dus niet zinnebeeldig op te vatten, wanneer hij van ene dodenstad en ene begrafenis in massa spreekt. De bezoekers van Jeruzalem in het duizendjarig rijk zullen dan ook derwaarts henen gaan en deze grafheuvels aanschouwen. Jes. 66:24. Aldus eindigt de opstand tegen God en Zijn Gezalfde! .

17. Gij dan, mensenkind! zo zegt de Heere HEERE: Zeg tot het gevogelte van allen vleugel, en tot het gedierte des velds: Vergadert u en komt aan, verzamelt u van rondom, tot Mijn slachtoffer, dat ik voor U geslacht heb, een groot slachtoffer op de bergen Israëls; en eet vlees en drinkt bloed.

1) Gods oordelen over de zonden en de zondaars uitgevoerd zijn zowel een slachtoffer als een maaltijd, een slachtoffer aan de gerechtigheid van God, en een maaltijd voor het geloof en de hope van Gods volk. De rechtvaardige zal zich verheugen als aan een maaltijd over het bloed der goddelozen. Dit slachtoffer is op de bergen Israëls, deze zijn de hoogten, de altaren, waar God onteerd geweest was door de afgoderijen des volke, doch waar Hij zich nu wil verheerlijken over het verderf Zijner vijanden.

Dit strijdt niet met het vorige, n. l. dat allen begraven zouden worden. Want het is duidelijk, dat, waar er zeven maanden nodig zouden zijn om te begraven, de dode lichamen in dien tussentijd ten prooi zouden zijn van het roofgedierte, zodat alleen de beenderen konden worden ter aarde besteld.

18. Het vlees der helden zult gij eten, en het bloed van de vorsten der aarde drinken, der rammen, der lammeren en bokken, en varren, die allemaal gemeste van Basan zijn.

19. En gij zult het vette eten tot verzadiging toe, en bloed drinken tot dronkenschap toe van Mijn slachtoffer, dat Ik voor u geslacht heb.

20. En gij zult verzadigd worden aan Mijne tafel van rijpaarden en wagenpaarden, van helden en alle krijgslieden, spreekt de Heere HEERE.

De Profeet wordt niet moede de vreeslijke nederlaag van den vijand stede weer in een nieuw licht te stellen. Het vlees en bloed der verslagenen wordt als een groot offermaal voor de dieren des velds en de vogelen des hemels voorgesteld.

Ene zeer vreeslijke gedachte ligt in het "onbegraven blijven en den vogelen des hemels ten spijze verstrekken" (Jer. 7:33; 12:9). Ook bij Arabische dichters ontbreekt die trek niet; daar verheugen zich hyena's en wolven over het gastmaal, dat hun in de verslagen vijanden wordt bereid, en begerig storten de roofvogels neer, en verzadigen zich aan de lijken.

Onder het beeld van een offer komt de nederlaag der vijanden voor, omdat de Heere als het ware zich zelven betaald doet zijn door den ondergang van hen, die Hem het Zijne hebben geweigerd, het Hem geweigerde offer zelf neemt. God moet in ieder naar Zijn beeld geschapen wezen tot zijn recht komen, of zó, dat dit het Hem geeft, of zó, dat Hij het voor Zich neemt. in vs. 18 worden eerst de helden en vorsten genoemd; vervolgens wordt de gehele gemengde menigte door rammen, hamels, bokken, ossen voorgesteld.

Worden de beenderen in het dal begraven, op de bergen Israëls wordt daarentegen het vlees den wilden dieren ten deel, aan die uit de lucht zowel als die op het veld. Niet alleen zal Israël zich voordoen als een heilig volk, als een priesterlijk volk in het heilige land, maar Jehova wil dadelijk in den val van Gog ook Zijn land als heiligdom (Hoofdst. 37:26 vv.) openbaren. Welk een einde na zulk een begin! Het begin was, Israël zou als buit aan Gog ten deel worden: nu is het einde, dat Gog zelf aan het gedierte ten prooi wordt overgegeven.

Hier (vs. 17-20) schildert nu de Ziener, hoe het Antichristelijke hier aan de roofvogelen en het verscheurend gedierte wordt prijsgegeven. Groter smaad kon men oudtijds een mens niet aandoen, dan zijn stoffelijk overschot onbegraven tot ene prooi voor het aaszoekend gedierte weg te werpen. Deze vernedering ondergaan hier Gog en zijn heir. Het slachtoffer Gods, hetwelk van dit leger wordt toebereid, wordt door zijne gerechtigheid gevorderd; dewijl dit heir op de ganse aarde vele kinderen Gods en nog veel meer lieden der wereld heeft gedood. Het vlees der helden en het bloed van de koningen der aarde, der koningen van den opgang en den ondergang der zon, wordt alzo den roofvogelen overgelaten. De Ziener vergelijkt ze met rammen. lammeren, bokken en varren, die op de vette weiden van het gebergte Basan goed gemest zijn. Jehova geeft dit heir aan den hoon der smadelijkste vernietiging prijs. Deze uitnodiging aan de vogelen haalt Johannes ook uit Ezechiël aan, en wel in een tijd, dat het heir nog in leven is. De herhaling van Ezechiëls voorspelling bij Christus wederkomst tot vernietiging van den Antichrist wijst er duidelijk op, dat wij door Gog den Antichrist te verstaan hebben. (Openb. 19:17, 18).

21. En Ik zal, terwijl Ik het in vs. 1-20 voorzegde gericht volvoer, Mijne eer zetten onder de Heidenen; en alle Heidenen zullen Mijn oordeel zien, dat Ik gedaan heb, en Mijne hand, die Ik aan hen gelegd heb.

22. En die van het huis Israëls zullen weten, dat Ik, de HEERE, hunlieder God ben van dien dag af en voortaan, in eeuwigheid.

23. En de Heidenen zullen weten, dat die van het huis Israëls, als het te voren uit zijn land onder hen verstrooid was (Hoofdst. 36:19) gevankelijk zijn weggevoerd om hun ongerechtigheid, omdat zij tegen Mij hadden overtreden, en dat Ik Mijn aangezicht voor hen verborgen heb, en heb ze overgegeven in de hand hunner wederpartijders, zodat zij allemaal door het zwaard gevallen zijn;

24. Naar hun onreinigheid en naar hun overtredingen heb Ik met hen gehandeld, en Ik heb Mijn aangezicht voor hen verborgen (Hoofdst. 7:27).

25. Daarom, omdat Hij een zo heerlijk gevolg Zich heeft ten doel gesteld, zo zegt de Heere HEERE, om nu reeds op den afloop te wijzen: Nu zal ik Jakobs gevangenen wederbrengen, en zal Mij ontfermen over het ganse huis Israëls, en Ik zal ijveren over Mijnen heiligen naam;

26. Als zij hun schande zullen gedragen hebben, en al hun overtreding, met welke zij tegen Mij hebben overtreden als een zware, hen nederbuigende last, daar zij zich over die zonde schamen en een afkeer daarvan gevoelen (Hoofdst. 16:54 en 61), toen zij in hun land zeker woonden, en er niemand was, die hen verschrikte.

27. Als Ik hen zal hebben wedergebracht uit de volken, en hen vergaderd zal hebben uit de landen hunner vijanden, en Ik aan hen geheiligd zal zijn voor de ogen van vele Heidenen (Hoofdst. 20:41; 36:23 v.), want erkende zonde maakt beladen zondaars, ondervonden genade verootmoedigt nog dieper.

28. Dan zullen zij weten, dat Ik de HEERE, hunlieder God ben, dewijl Ik ze gevankelijk heb doen wegvoeren onder de Heidenen, maar heb ze weer verzameld in hun land, en heb aldaar niemand van hen, die ten eeuwigen leven zijn verordineerd (Hoofdst. 20:38. Openb. 7:1 vv). meer overgelaten.

29. En Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik alsdan Mijnen a) Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten, en het als Mijn eigen volk erken, (Hoofdst. 37:25-28) spreekt de Heere HEERE. 1)

a) Joël 2:28. Hand. 2:17.

1) Hier voorspelt en belooft de Heere God de heerlijkheid, die nog voor Zijn volk is weggelegd. De Heere God heeft Zijn volk zwaar gekastijd. Hij heeft Zijn Aangezicht voor hen verborgen. Hij heeft ze in de macht der vijanden overgegeven. Maar Hij heeft Zich hunner ontfermd. Hij heeft hen wedergebracht naar hun huis. Hij is aan hen geheiligd geworden. De vijanden zijn vernietigd geworden. En nu, opdat Israël niet weer tot dwaasheid zou keren, opdat de Heere Zijn Aangezicht niet weer voor hen zou verbergen, daarom zou Hij Zijn Geest over het huis Israëls zenden, opdat die Geest hun leidsman zou zijn, die hen leiden zou op de paden van recht en gerechtigheid.

2) De schildering van het gericht Gog is voltooid. Nu volgt vs. 21-29, de toepassing tot onderwijzing, die de Heere reeds daar uit de profetie van dit gericht bij voorraad afleidt. Daarin juist ligt het doel dezer profetie voor het Israël van dien tijd, dat nog klaagt: onze hoop is verloren en het is uit met ons. (Ezech. 37:11).

Door Gods gericht over Gog is de verhouding van Israël tot de heidenwereld duidelijk voorgesteld. Het heidendom heeft noch door zijn kracht Israël overwonnen, noch is dit om zijn zelfs wil daaraan overgegeven. Israël heeft geleden voor zijne zonde. Zijn hoogste Rechter en geen ander heeft de straf aan hen volvoerd. Daarom sleept dat eerste gericht over Israël noodzakelijk het tweede over het heidendom na zich; bij het huis van God wordt het begin gemaakt, het einde met de wereld. Gods ordening is alzo, die alleen zich staande houdt, welke door alle pogingen der mensen om ze om te keren, niet kan worden aangetast, maar de overwinning voor de eeuwigheid behaalt. Even als God Israël alleen om zijne zonde, zonder iets anders te bedoelen, voor zijne vijanden heeft laten bezwijken, zo redt Hij het nu ook uit de hand van deze en wel om dezelfde hoofddeugd Zijner heiligheid. Nu toch is Israël een berouwvol volk, vol erkentenis zijner zonde, en een volk, dat de genade en den zegen van zijnen God krachtig aangrijpt. Gelijk God alzo eens zijne zonde voor de gehele wereld declareerde, zo ook nu Zijn zegen in zijne overwinning.

Drievoudig zal volgens vs. 21-24 de werking zijn, welke de volvoering van het gericht aan Gog zal hebben: 1) zullen, als God zo aan het heidendom Zijne macht openbaart, de heidenen Gods richtenden toorn over hen zelven erkennen; 2) zal Gods volk erkennen, dat Jehova zijn God is, om het nooit te vergeten; 3) zullen de heidenen hun dwaling, waarmee zij volgens Hoofdst. 36:29 vv. vervuld zijn, afleggen, en erkennen, dat God niet uit machteloosheid Zijn volk uit zijn land heeft laten drijven, maar tot welverdiende straf om de overgrote menigte van zijne zonden. Ten slotte spreekt God in vs. 25-29 uit, tot welk doel hij deze profetie van Gog en in ‘t algemeen alle van hoofdst. 35:1 af medegedeelde voorzeggingen heeft gegeven. Men kan zeer goed het "Nu", in vs. 25 van den tijd, welke voor den Profeet de tegenwoordige was, en de daar aangekondigde terugvoering van Israël van de terugvoering uit de toenmalige Babylonische ballingschap verstaan; nu, binnen korten tijd zegt God vooruit, zal Ik Israël uit deze gevangenschap terugvoeren. "Daarom", waarmee het vers begint, kan zien op al het voorzegde van Hoofdst. 35:1 af. Daarom, omdat God het voornemen heeft, zulke grote dingen te doen, aan Zijn volk zulk een heerlijkheid te bereiden en aan het heidendom zulk een einde te maken, in ‘t kort zulk een einde van alle zaken te weeg te brengen, als de vooraf gaande voorzeggingen deden verwachten, daarom geeft God de verzekering, dat Hij nu spoedig Israël uit zijne tegenwoordige ballingschap in Babel terug zal leiden. Deze terugvoering uit de Babylonische ballingschap is noodzakelijk, opdat te zijner tijd dit voorzegde einde der heerlijkheid zou komen; daarom moet Israël, wanneer daaraan een zo heerlijk einde voorzegd is, daaruit vertrouwen putten, dat het zeker spoedig uit zijne latere ballingschap moet en zal verlost worden. Zo wordt van de gehele voorgaande voorzegging als doel aangewezen, dat het Gods volk moet vertroosten en het tot vertrouwen opwekken, dat het als een volk, voor heerlijkheid is bestemd, ook uit zijne ellende in lateren tijd zal worden gered. Het 25ste vers houdt zich dus bezig met de naaste toekomst van Gods volk, met zijn terugkeren uit de toenmalige Babylonische ballingschap; maar terwijl nu de profetie haren blik in de volgende verzen verder verheft tot datgene, wat op dit terugkeren uit de Babylonische ballingschap zal

volgen, springt zij over de daar tussen liggende ontwikkelingen heen, gaat de naaste toekomst voorbij en schildert hoe Gods volk, nadat het uit zijne tegenwoordige ballingschap zal zijn teruggevoerd, ten laatste een tijd zal beleren, waarin het na doorleving van alle welverdiende gerichten, boetvaardig en met den Geest Gods vervuld door God, in het land van zijne rust geleid, zal kunnen leven.

Na Israëls wonderbare redding uit de hand van Gog door het strenge oordeel over dezen, zullen alle volken met Israëls geschiedenis bekend worden. De volken zullen over de wonderbare wegen van Gods ondoorgrondelijke wijsheid verbaasd staan. Het zaad Abrahams, door God twee duizend jaren vóór Christus geboorte tot een volk Gods aangenomen, aan de slavernij in Egypte overgegeven, door Mozes geweldige wonderen naar zijn erfland gevoerd. onder David en Salomo het beroemdste koninkrijk van den ouden tijd, om zijner zonden wille naar de Babylonische en Assyrische gevangenschap gevoerd, uit deze wederom na zeventig jaren tot Zion teruggebracht, na de verschijning en verwoesting des door de Profeten beloofden Gezalfden, door de Romeinen ten ondergebracht en onder alle volken verstrooid, vervolgens in alle landen veracht, mishandeld en diep vernederd, onder dat alles niet verstoken van bijzondere zegeningen Gods, totdat Jafets stammen, die sinds zijne verwerping in Sems tenten woonden, de zaligheid Gods tijdens het Antichristendom van zich stieten; dit oude bondsvolk, nu evenwel tot zijn Messias bekeerd, uit alle landen der wereld. Sommigen na ene nabij tweeduizendjarige verstrooiing, als heilig overblijfsel te Zion herzameld, door Jehova tegen den woedenden moordlust van den Antichrist beveiligd, en boven alle natiën vier duizend jaren na zijne roeping in Abraham, ja, hoog boven alle volken verheven, zijn zij, ontegenzeglijk het merkwaardigste volk onder de zon, bij de beschouwing van welks geschiedenis een Paulus vol bewondering en aanbidding van de wijsheid der Goddelijke raadsbesluiten uitroept: O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! hoe ondoorzoekelijk zijn Zijne oordelen, hoe onnaspeurlijk Zijne wegen? Want wie heeft de zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem gegeven en het zal Hem weer vergolden worden? Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen. " .

HOOFDSTUK 40.

DE VOORGEBOUWEN VAN DEN NIEUWEN TEMPEL.

E. Als laatste deel van ons profetisch Boek volgen nu nog negen hoofdstukken, welke bij elkaar behoren. Aan deze zou volgens ene legende bij het vaststellen van den Oud-Testamentischen kanon bijna zijn overkomen, dat zij als onecht ter zijde werden gelegd, zo niet een verdediger vol geestdrift de gehele vergadering der Schriftgeleerden van hun echtheid had overtuigd en tot eenstemmige aanneming bewogen. De voorzeggingen van het vorige deel bevatten de genadige toezegging, dat de Heere het gehele Israël uit de verstrooiing in het den vaderen gegevene land Kanaän wilde terugvoeren, en daarin als een door Zijnen Geest vernieuwd en in Zijne geboden wandelend volk laten wonen, dat hij met dit Zijn hersteld volk een eeuwig verbond des vredes zou sluiten, Zijn heiligdom in hun midden geven, en daarin als hun God voor eeuwig onder hen wonen (Hoofdst. 37:21-26). Deze verkondiging komt hier voor Israël tot een besluit, daar in één beeld de verwezenlijking van hetgeen daar beloofd is, aanschouwelijk wordt voor ogen gesteld. Vooreerst is het ‘t heiligdom zelf, waarover de Profeet handelt (Hoofdst. 40-42), en behoort daartoe ook zowel het bericht van de in bezitneming dezer woning van de zijde des Heeren en zijne daarmee verbondene rede, als ook de beschrijving van het brandofferaltaar, en de verordening omtrent de zevendaagse inwijding daarvan (Hoofdst. 43). Daarop volgt ene rij van bepalingen omtrent den Godsdienst, door welker nauwkeurige waarneming zich het gehele Israël als een heilig volk van zijnen God betoont (Hoofdst. 44-46). Van het heiligdom gaat nu een stroom uit, die naar het Oosten en Zuiden door het vlakke veld vloeit, en in de Dode zee zich uitstortende, de wateren daarvan gezond maakten met leven vervult. Eindelijk krijgen wij nog een blik in de grenzen van het heilige land en in de verdeling onder de twaalf stammen, als ook in den omvang der heilige stad (Hoofdst 47 en 48).

I. Vs. 1-4. Vooraan staat een korte inleiding, welke tijd en plaats waar de Profeet de eerstvolgende openbaring ontving, nader aanwijst, en het doel van het gezicht, dat hem ten dele werd, zo bepaalt, dat alles, wat hij zal zien, hij dat aan het huis Israëls verkondigde.

1. In het vijf en twintigste jaar onzer gevankelijke wegvoering1), welke met de wegvoering van Jojachin (Hoofdst. 1:2) begint, dus in het jaar 574 v. C. in het begin des jaars, op den tienden der maand 2), waarmee volgens Ex. 12:2 het kerkelijk jaar begint, dus van Abib of Nisan, overeenkomende met het einde van Maart of het begin van April, d. i. in het veertiende jaar, nadat op den 10den der 10de maand in het jaar 588, de stad geslagen was, even op dienzelfden dag, namelijk wederom op den tienden van ene maand, was de hand des HEEREN op mij, en bracht mij in een toestand van verrukking (Hoofdst. 1:3; 8:1; 37:1 en Hij bracht mij in den Geest derwaarts, op de plaats der veroverde en verbrande stad.

1) Hoewel in veel lateren tijd vervaardigd (vgl. Hoofdst. 33:21), hangt toch het voor ons liggend gedeelte nauwkeurig met het vorige zamen. Geruimen tijd had de verkondiging van den Profeet gezwegen, maar wat hij bij het begin zijner nieuwe werkzaamheid na de verwoesting van Jeruzalem had uitgesproken, leefde in zijne ziel krachtig voort. Toen had hij den zegen Israëls volgens zijn grond en de wezenlijke punten van zijne gesteldheid

verkondigd, maar er bleef nog over de nadere wording van dezen zegen voor en in Israël te ontwikkelen dit maakt den inhoud van het slot zijner voorzeggingen uit.

Het grote beeld der toekomst dat wij hier lezen, behoort tot het einde van Ezechiëls profetische werkzaamheid. De enige voorzegging van lateren datum, welke zich in de verzameling bevindt, die in Hoofdst. 29:17 vv. welke het 27ste jaar der ballingschap noemt, terwijl de onze uit het 28ste jaar dateert, draagt geen zelfstandig karakter, maar daarin wordt slechts ene vroegere voorzegging opgenomen in een tijd, toen de vervulling reeds nabij was.

In de eerste tijdbepaling: "in het vijf en twintigste jaar onzer gevankelijke wegvoering, " is ene uitdrukkelijk letten op Ezech. 1:1 vv. niet te miskennen. Zakelijk is daardoor aangewezen, dat zowel de heerlijkheid van Jehova hare volmaking viert in de heerlijkheid van Zijn rijk, als ook dat de Goddelijke zending van Ezechiël nu gekomen is tot het slot, dat met haar begin overeenstemt.

De maand behoefde niet nader te worden aangewezen; uit het "in het begin des jaars" bleek van zelf, dat alleen aan de eerste maand kon gedacht worden. Dat ook de dag van meer betekenis voor de zaak is, blijkt reeds uit de overeenkomst met Exod. 12:2 en 3, waar eveneens van den 10den dag der eerste maand sprake is, en wordt bevestigd door het "even op dien zelfden dag. " Waarin dat opmerkelijke bestond, zal niet moeilijk zijn te bepalen; op den dag, toen eens in Egypte het pascha werd ingesteld, het volk als het ware werd ingeleid in het heiligdom der nabijzijnde verlossing, den dag, waarop door zo vele eeuwen heen de nieuwe verzegeling van Gods verlossende genade plechtig werd aangekondigd, moest de smart over de wegvoering des volks en de verwoesting van stad en tempel, en daarmee het ophouden van de aan den tempel verbondene feestviering, sterk doen toenemen. Dit moest ook tevens de hoop op de verlossing in de gelovige gemoederen krachtig verheffen, daar dezelfde God als van ouds nog leefde, die in deze verlossing van den vroegeren tijd aan Zijn volk een onderpand gegeven had van de verlossing uit alle latere ellenden. Deze dag was ook overigens bijzonder geschikt voor de nieuwe verzekering der verlossende genade, welke het volk hier door Ezechiël zou deelachtig worden. De dag komt overigens als van bijzondere betekenis voor; op den tienden der eerste maand werd volgens Joz. 4:19 het volk op wonderbare wijze door den Jordaan gevoerd; op dien zelfden dag had ook de plechtige intocht van Christus in Jeruzalem plaats, de stichting van Zijn rijk, dat Hij door sterven en door bloedstorting Zich wilde verwerven.

Was ook de tiende dag een dag van treurige herinnering voor Israël in zijn smaad, daar op enen tienden (niet van de 1ste, maar van de 5de maand Jer. 52:12 vv.) het huis des Heeren verbrand was, en in ‘t bijzonder voor den Profeet een dag van tranen en van boete en van gebed, zo ontvingen zij toch tevens een rijken troost, en juist in de nauwkeurige overeenkomst van den dag ene vaste verzekering der vervulling. Hij ziet den tempel in de heerlijkste pracht voor zich de ene stad in het zuiden uitgebreid en Jeruzalem heerlijker en machtiger dan ooit te voren, en rondom het land der vaderen in grote uitgebreidheid op nieuw onder de stammen verdeeld-een bijzonder troostvol gezicht.

2. In de gezichten Gods, even als in Hoofdst. 8:3, voerde Hij mij daarheen, en bracht Hij mij in het land Israëls, en Hij zette mij in geestelijken zin op enen zeer hogen berg, den tempelberg (Hoofdst. 17:22 v. Jes. 2:2. Micha 4; 1), en daaraan was; wat mij, die uit Chaldea daarheen gebracht, en dus mijne standplaats aan de noordzijde had, spoedig in ‘t oog viel, als een gebouw ener stad tegen het zuiden. Daaraan geleek de nieuw gebouwde tempel met zijne voorhoven en ringmuren.

Dat de berg geen andere was dan de berg, op welken het heiligdom des gezichts lag, blijkt uit het volgende. Uit het "derwaarts" in vs. 1 blijkt, dat deze berg ook in verband stond met den tempelberg. Wanneer toch het bepalend lidwoord ontbreekt, zo is daardoor aangeduid, dat deze berg de oude tempelberg, en toch ook weer niet deze oude tempelberg, maar een nieuwe berg was. Dat is nog duidelijker daardoor uitgesproken, dat deze berg een "zeer hoge" was. De oude tempelberg was geenszins zo te noemen, en in geen geval zal aan Ezechiël kunnen worden toegedicht, dat hij zou hebben aangenomen, dat, wanneer Israël uit de ballingschap zou terugkeren, en stad en heiligdom herbouwen, Moria dan in een zeer hogen berg zou veranderd worden. Dus reeds daaruit, dat de Profeet den tempelberg als een zeer hogen berg ziet, is duidelijk, dat, wat hem in dit gezicht werd getoond, niet maar de herstelling van Israël uit de Babylonische ballingschap zijn kan, zo als die door Zerubbabel verwezenlijkt werd. Integendeel worden wij door dezen hogen berg onmiddellijk tot de profetie in Hoofdst. 17:22 vv. teruggevoerd-de Profeet ziet in een tijd en in ene geschiedenis, waarin het heiligdom van Israël, de plaats der Goddelijke openbaring, op een hogen berg zal liggen, zichtbaar voor de gehele wereld, en invloed uitoefenende op alle volken. In welken tijd het zijn zal, dat deze geschiedenis zal plaats hebben, zullen wij later moeten zien.

3. Als Hij mij daarhenen gebracht had, ziet zo was er, onmiddellijk voor mij staande, een man, wiens gedaante was als de gedaante van gloeiend koper, zodat ik Hem dadelijk voor den Engel herkende, die met Jehova gelijk in Wezen was (Dan. 10:6); en in zijne hand was een linnen snoer en een meetriet, 2) het ene tot het meten van grotere, het andere van kleinere ruimten; en hij stond in de poortvan den noordelijken ringmuur (vs. 5

1) De maat in zijne hand doet vermoeden, dat, wat de Profeet nu zal zien, zorgvuldig naar maat en getal moet worden gemeten en van grote betekenis is. De gehele natuurlijke schepping toch is naar getal en maat zo nauwkeurig gerangschikt, dat men bijv. weet, dat het licht 70. 000 violette lichtgolven maakt bij het doorlopen van een afstand van een duim, en in ééne sekonde 720 billioenen van hare trillingen plaats hebben.

De man, van wien hier sprake is, kan niet anders zijn, als de Engel des Heeren. Hij heeft twee maten in de hand, zowel een meetsnoer als een meetriet. En dit, om daarmee den Profeet aan te duiden, dat Hij veel te meten heeft. Kleine zowel als grote dingen, waarom hij zowel het snoer als het riet om te meten nodig heeft.

2) Het gebruik van het meetsnoer was het land van Israël te meten, en dat van de meetroede, om de nauwkeurige afmetingen te nemen van de gebouwen en omtrent der tempel: gelijk ook om verscheidene gedeelten van het land, die aan het heiligdom toebehoorden, gelijk aan den Vorst en het volk te onderscheiden en af te zonderen.

4. En die man, de Heere, sprak tot mij: Mensenkind!(Hoofdst. 2:1) zie met uwe ogen en hoor met uwe orenbij hetgeen u zal worden voorgesteld, en zet uw hart op alles, wat Ik u zal doen zien, (Hoofdst. 44:5); want, opdat Ik u zou doen zien, zijt gij herwaarts gebracht; verkondig daarna den huize Israëls alles, wat gij ziet, tot welks vertroosting en onderwijzing voor de toekomst gij Mij moet dienen (Hoofdst. 43:10 v.).

Toen de Heere Mozes op den berg Sinaï een voorbeeld van zijne woning onder Israël toonde, zei Hij (Exod. 25:9, 40): "Zie dan toe, dat gij het maakt naar hun voorbeeld, hetwelk u op den berg getoond is. " Tot Ezechiël wordt alleen gezegd, dat hij dat alles, wat hij hier in een gezicht aanschouwt, aan het huis Israëls moet verkondigen. Hier is het dus niet te doen om enig bouwplan, Wat ergens en te eniger tijd tot uitvoering moet worden gebracht, maar alleen om een zinnebeeld, waarvan de betekenis noodzakelijk moet worden verstaan, om door de vertroosting der Schrift hope te hebben, en welke verwezenlijking, door bereiking van het daarmee voorgestelde doel zijner vredesgedachten met Israël, Zich de Heere zelf heeft voorbehouden. Die uitleggers, die aan een werkelijk uit te voeren bouwplan denken, bepalen als den tijd voor die uitvoering òf het terugkeren uit de Babylonische ballingschap òf het terugkeren uit de tegenwoordige verstrooiing van Israël in het heilige land. De eersten weten de moeilijke vraag, van waar het komt, dat men bij het oprichten van den tempel van Zerubbabel ook met in de verte er aan heeft gedacht, zich naar het beeld van den Profeet te richten, slechts op ene wijze te beantwoorden, welke den Profeet tot enen dweper en fantast maakt, die met zijn plan utopisch heeft opgesteld, wat enkel fabelachtig is en wat gedacht kan worden, maar volstrekt onuitvoerbaar is. De laatsten kunnen ook de vraag, die bij hun opvatting ontstaat, hoe dan de herstelling van enen Oud-Testamentischen tempel met Mozaïschen offerdienst overeenkwam met hetgeen in den brief aan de Hebreën (Hoofdst. 8:13) over de opheffing van den ouden gezegd is, slechts zo te beantwoorden, dat men des te meer het verkeerde der gehele opvatting gevoelt. maar ook die verklaring, welke slechts aan een zinnebeeld of ene allegorie denkt, verkrijgt dadelijk iets scheefs en verkeerds, wanneer zij de verwezenlijking dezer allegorie van de algemene wereldvernieuwing na het laatste oordeel (Openb. 21:1-22 :5) verklaart; de Profeet heeft daarentegen de toekomst, welke zijn volk wacht, op het oog, en kan alleen juist worden verstaan, wanneer men vooraf de Openbaring van Johannes goed verstaan heeft

5.

II. Vs. 5-27. De beschrijving van het heiligdom begint hierop met den ringmuur van den buitensten voorhof, wiens sterkte en hoogte vijf ellen is (vs. 5): zij gaat dan over tot het gebouw van die poort, door welke in Hoofdst. 43:1 vv. de heerlijkheid des Heeren haren intocht houdt, de Oosterpoort, welke in de lengte doorsneden is, en in hare hoofdafdelingen wordt gemeten (vs. 6-9); vervolgens worden de inwendige delen van beide zijden wat vorm getal en maat aangaat meer bepaald genoemd (vs. 10-12), en hierop het geheel en de onderlinge betrekkingen, ook de van binnen geziene vensters met de versieringen der pilaren vermeld (vs. 13-16). Nu volgt het uittreden uit de poort, en de buitenste voorhof wordt beschreven en gemeten (vs. 17-19), Eindelijk wordt gesproken van de Noorder- en Zuiderpoort, die geheel dezelfde zijn als die van de Oostpoort (vs. 20-27).

5. En ziet, er was een muur buiten aan het huis des Heeren, dat ik zag, rondom henen, en in des mans (vs. 3)hand was, zo als reeds vroeger is opgemerkt, een meetriet van zesheilige ellen, elke el van ééne el en ééne hand breed, dus 18 1/2 Rijnlandse duimen (Ex. 25:10). En hij mat de breedte des gebouws, de dikte van dezen muur, één riet of 6 heilige ellen (Lev. 19:37), en de hoogte, één riet; de lengte bedroeg aan elk der 4 zijden 500 ellen, zodat de gehele ruimte een kwadraat van 20. 000 ellen omvang vormde (vgl. bij Hoofdst. 41:12).

6. Toen kwam hij, zich van de noordzijde, op welke hij tot hiertoe tegenover mij had gestaan, naar de oostzijde wendende, tot de poort, welke zag den weg naar het oosten, en hij ging bij hare zeven (vs. 22 en 26) trappen op 1), en mat den dorpel der poort, één riet de breedte, en den anderen dorpel, één riet de breedte, van buiten naar binnen gemeten, dus even zo breed als de muur (vs.) dik was.

1) Dat hij tot dezelve bij trappen opging is, dat de Evangeliekerk was verhoogd boven die van het Oude Testament, en wanneer wij gaan om God te aanbidden, "moeten wij opgaan. " Zo is de uitroep: Kom herwaarts op. Haast u naar boven! .

7. En elk kamertje, bestemd tot wachtplaats voor de deurwachters, één riet de lengte, en één riet de breedte, en tussen de kamertjes, van welke er drie aan de rechter en drie aan de linkerzijde waren, vijf ellen, dus 5/6 riet, en den dorpel der poort, bij het voorhuis der poort van binnen, dien welke tot uitgang naar den voorhof diende, één riet, dus even zo breed als de eerste (vs. 6).

8. Ook mat hij het voorhuis der poort van binnen, het naar den voorhof leidende voorportaal, één riet, dus even zo breed als den dorpel.

9. Toen mat hij het andere voorhuis der poort acht ellen, en hare posten de beide pilaren, twee ellen dikte, en het voorhuis der poort was, om dit ter onderscheiding van het voorhuis des binnensten voorhofs nogmaals op te merken van binnen, gericht naar de zijde van het gehele poortengebouw, welke naar den tempel geleidde.

Met het voorhuis en zijne pilaren is de Meter door de gehele lengte van dat poorten-gebouw heengegaan en heeft de maat van alle zijne bestanddelen, wat de lengte aangaat, bepaald. Gekomen aan het binnenste einde of den uitgang, gaat de beschrijver nu terug om nog verscheidene, voor den vorm en de gesteldheid van het gehele gebouw gewichtige bepalingen aan te wijzen.

10. En de kamertjes der poort (vs.), den weg naar het oosten, waren drie van deze en drie van gene zijde; die drie hadden énerlei maat, zij waren namelijk 1 roede lang en 1 roede breed; ook hadden de posten buiten voor het voorhuis, zo als reeds in vs. 9 is aangewezen, van deze en van gene zijde, naar het noorden en het zuiden, énerlei maat; zij waren twee ellen dik, maar ook even hoog (vs. 14).

11. Voorts mat hij de wijdte der deur van de poort tien ellen, (de breedte of diepte werd in vs. 6 v. op 6 ellen bepaald), gelijk ook de trappen die breedte hadden; de lengte der poort, van onderen naar boven gerekend het muurwerk met zijn dak er bij gerekend dertien ellen.

12. En er was een ruim, door ene barrière afgesloten, voor aan de kamertjes naar den gang toe, van ene el van deze, en een ruim van ééne el aan gene zijde, zoveel voor de drie kamertjes aan de noord- als voor de drie aan de zuidzijde. Zij waren zo breed, opdat de wachters, wanneer zij uit hun wachtplaatsen uitgingen, zouden kunnen zien wat er in de voorhuizen geschiedde, en het vrije uitzicht niet door de voorbijgangers zou worden belemmerd; en elk kamertje, dat achter die ruimte gelegen was, was zo als in vs. 7 is gezegd, zes ellen van deze, en ellen van gene zijde, even lang als breed.

13. Toen mat hij, om de gehele breedte te bepalen, de poort van het dak van het ene kamertje af tot aan het dak van een ander, van de achterzijde van het ene tot de achterzijde van het andere; de breedte was vijf en twintig ellen (vs. 21, 25 en 29); deur was tegenover deur, de drie kamertjes van de ene zijde stonden juist tegenover de drie kamertjes van de andere zijde, zodat altijd de deuren tegenover elkaar kwamen.

Deze deuren, van welke ieder vertrek er een had, bevonden zich in den buitensten naar den voorhof gekeerden wand naar binnen of in de richting naar den gang waren daarentegen de kamertjes of wachtplaatsen. Wanneer voor de gehele breedte van het poortgebouw 25 ellen worden opgegeven, stemt dat volkomen daarmee overeen, dat de binnenste passage benevens de beide afgezette ruimten even als de wijdte der deur in de poort (vs. 11) tien ellen bedroeg, iedere kamer 6 ellen lang was (vs. 7) hetgeen, daar er van twee tegen elkaar overstaande kamertjes sprake is, twaalf ellen uitmaakt; bovendien komen op iedere achterzijde der beide kamertjes (vgl. vs. 42) anderhalf el, hetgeen voor beide drie ellen bedraagt (10 ml. 12 ml. 3 = 25 ellen).

14. Ook maakte 1) (mat) hij posten of pilaren, wier breedte of dikte volgens vs. 9 twee ellen bedroeg, en de lengte was ongeveer van zestig ellen, want een werkelijk meten kon bij zulk ene hoogte niet plaats hebben; namelijk tot den post des voorhofs rondom de poort henen, zodat het poortgebouw met zijn gehelen omvang zich in den voorhof uitstrekte.

1) Hij noemde, bepaalde de hoogte der posten; het gebouw stond voor den geest van den Profeet reeds als voltooid.

2) Ten opzichte van het beweren der critici tegen een hoogte van 60 ellen zegt Kliefoth terecht: Als men bedacht had, dat ook onze kerktorens hun ontstaan aan de deurpilaren hebben te danken, zodat men niet bloot aan Egyptische obelisken en Turkse minarets, maar ook aan onze buitendien holle fabrieksschoorstenen kan zien, hoe zich op een basis van twee ellen in het vierkant, heel goed pilaren van 60 el laten optrekken en dat eigenlijk van een in het Gezicht gezien kolossalen bouw alleen sprake is, zo zou men bij de opgave van deze hoogte geen kritische angst bespeurd hebben.

15. En van het voorste deel der poort des ingangs, tot aan het voorste deel van het voorhuis van de binnenpoort waren vijftig ellen.

De eerste dorpel bedroog 6 ellen (vs. 6), den volgden 3 ml. 6 = 18 ellen van de 3 kamertjes aan beide zijden en 2 ml. 5 = 10 ellen ruimte tussen de kamertjes, verder 6 ellen de binnendorpel (vs. 7), en 8 ellen het deurportaal, bovendien 2 ellen van de daar pilaren (vs. 9): 6 en 18 en 10 en 6 en 8 en 2 = 50 ellen.

16. En er waren geslotene venstertjes, vensters die niet open of toegemaakt konden worden (1 Kon. 6:4), aan de kamertjes en aan hun posten, aan de buitenzijde der wachtkamers, die naar den voorhof leidden, rechts en links van de pilaren, aan de zijde van de buitendeur, inwaarts in de poort rondom henen; zij wierpen hun licht naar het binnenste van den weg der poort, zodat daardoor in elk der zijden van de beide naar het voorhof gelegene buitenzijden van het gehele gebouw op drie plaatsen telkens twee vensters waren. Alzo was het ook aan de voorhuizen; de vensters nu waren rondom henen inwaarts naar binnen hun licht werpende; men zag dus, als men aan den weg der poort stond, in de gehele uitgebreidheid vensters rondom het gehele gebouw; en aan de posten de in vs. 9 genoemde pilaren, waren palmbomen 1) ten sieraad aangebracht.

1) Met vs. 16 is het meten van de Oostpoort van het buitenste voorhof afgelopen. De Profeet wordt nu geleid door den Engel naar de beide andere poorten, n. l. de Noord- en de Zuidpoort. Dat hier van palmbomen sprake is, is duidelijk, dewijl deze boom afbeeldt den groei en bloei der Kerk in het algemeen en van hare leden in het bijzonder. Zij was aan de poorten aangebracht, d. w. z. op dezelve gegraveerd, om daarmee aan te duiden, dat de staat vast is en zeker, dat zij onafscheidelijk met het voorhof verbonden zijn.

17. Voorts bracht hij mij van het oostelijk poortgebouw af in het binnenste voorhof, dat zich naar het Westen uitstrekte, en ziet, er waren links en rechts van het poortgebouw kameren, en een plaveiselals mozaïek uit stenen (Esth. 1:6), dat gemaakt was in het voorhof aan alle vier zijden rondom henen; dertig kameren waren er aan de drie hoofdzijden in ‘t Oosten, Noorden en Zuiden te zamen, op het plaveisel zich verheffende (Hoofdst. 46:21 vv.).

18. Het plaveisel nu was aan de zijde van de poorten tegenover de lengte van de poorten in hare gehele lengte, het strekte zich even ver uit als deze, namelijk 50-6 = 44 ellen (vgl. vs. 15 met vs. 5) in de ruimte van het binnenste voorhof; dit stenen bedeksel was het beneden plaveisel in vergelijking van het 8 trappen hoger gelegene van het binnenste voorhof (vs. 28 vv.)

19. En hij mat de breedte, van het voorste deel der benedenste poort af, vooraan het binnenste voorhof van buiten, tot aan het punt, waar het binnenste voorhof zijn begin van buiten nam, honderd ellen oostwaarts en noordwaarts; dezelfde lengte als van de lijn naar het Oosten verkreeg de meter nu ook voor de lijn naar het Noorden.

20. Aangaande de poort nu, die den weg naar het Noorden zag, aan het buitenste voorhof, hij mat derzelver lengte, en derzelver breedte.

21. En hare kamertjes, drie van deze en drie van gene zijde; en hare posten, hare pilaren in de uitgangen der kamers, en hare voorhuizenin de beide tussenruimten (vs. 16) waren naar de maat der eerste poort, hadden dezelfde afmetingen, vijftig ellen hare lengte (vs. 15 en de breedte van vijf en twintig ellen (vs. 13).

22. En hare vensters van dezelfde stof als die van de oostpoort vs. 17, en hare voorhuizenaan beide zijden van het portaal (vs. 8 en 9), en hare palmbomen aan beide pilaren (vs. 15) waren naar de maat der poort, die den weg naar het oosten zag; en men ging daarin op met zeven trappen, en hare voorhuizen waren voor aan dezelve.

23. De poort nu van het binnenste voorhof was recht tegenover de poort van het noorden en eveneens juist tegenover de poort van het oosten; en hij mat als tussenruimte van poort tot poort honderd ellen, gelijk ook dezelfde maat voor tussenruimte in vs. 19 verkregen was.

24. Daarna voerde hij mij den weg naar het zuiden; en ziet er was ene poort den weg naar het zuiden 1), en hij mat derzelver posten, de pilaren in de uitgangsdeuren der drie kamertjes, en derzelver voorhuizen naar deze zelfde maten der beide andere poorten vs. 16 en 21.

1) Van drie poorten is hier dus sprake. Van een poort naar het Oosten, van ene naar het Noorden en van ene naar het Zuiden. Was het niet om daarmee aan te duiden, dat niet alleen de kinderen van het Oosten, de rijken en voornamen, maar ook de anderen, de minder rijken, de onbeschaafden een toegang hadden tot den geestelijken tempel, tot de kerk des N. Verbonds, die hier afgebeeld wordt?

25. En zij had vensteren, aan beide zijden der pilaren, ook aan hare voorhuizen, rondom henen, gelijk deze vensteren (vs. 16, 22); de lengte dezer poort was vijftig ellen (vs. 15 en 21), en de breedte vijf en twintig ellen(vs. 13 en 21).

26. En hare opgangen aan den voorsten ingang waren van zeven trappen, en hare voorhuizen waren voor aan dezelve, aan den uitgang naar den voorhof; en zij had palmbomen éénen van deze en éénen van gene zijde aan hare posten, aan de beide pilaren van den uitgang van dit voorportaal (vs. 22).

27. Ook was er ene poort in het binnenste voorhof, den weg naar het zuiden, en hij mat, hoe ver zij van de poort aan het buitenste voorhof verwijderd was van poort tot poort, den weg naar het zuiden, en hij kreeg dezelfde maat als in vs. 19 en 23, honderd ellen.

Wij kunnen de betekenis van dit gezicht alleen juist verstaan, wanneer wij het daarmee overeenkomende in Openb. 11:1 en 2, dat zeer kort is, doch een bepaald gezichtspunt aan de hand geeft vergelijken. Op de laatste plaats is, zo als wij daar nader zullen uitspreken, de uit de heidenen verzamelde kerk, inzonderheid die van het westen, welke hoofdzakelijk de verwezenlijking van Christus woord in Matth. 21:43 moest zijn afgebeeld, gelijk dadelijk door de wijze van haar ontstaan (daar reeds in den beginne de volken bij menigte en zonder ene voorafgegane eigenlijke bekering des harten tot haar overgingen, en ook in vervolg van tijd de onmondige kinderen zonder eigene beslissing bij den doop haar werden ingelijfd, haar

het karakter van een onderscheid tussen zichtbare en onzichtbare kerk, tussen kerk in ruimeren en in engeren zin, tussen de ware, op het inwendige lettende en de onreine, alleen uitwendig tot haar behorende en alleen den grond van het voorhof betredende Christenheid, is ingedrukt. Volgens des Heeren wil moest het aldus zijn: het voorhof buiten om den tempel heen zou den heidenen gegeven zijn, en de ruimte daarvan ongemeten. Er moesten, om zo te zeggen, daar zovelen rondwandelen als er wilden, gelijk ook de heilige stad Jeruzalem gedurende dezen gehelen tijd aan de vertreding was overgegeven. Het Donatisme, hetwelk van de kerk verlangt, dat zij alleen heilige en reine leden in haar midden duldt, en het Baptisme, dat het behoren tot de gemeente des Heeren van enen eerst in jaren der mondigheid ontvangen doop afhankelijk maakt, verdedigen wel ene op zichzelve Christelijke waarheid, maar miskennen Gods wegen, die Hij bij de ontwikkeling van Zijn rijk op aarde Zich voorgenomen heeft te bewandelen. Zij zetten de eisen van menselijken ijver in de plaats van de toelatingen der Goddelijke wijsheid. Dat het met de kerk zo gesteld zal zijn, heeft zijn tijd. Wanneer nu in deze onze dagen met ene zekere noodzakelijkheid zich toestanden ontwikkelen, tengevolge waarvan de kerk door haren ruimen toestand, die gehele volken zonder onderscheid van gesteldheid der bijzondere personen in zich sluit, juist de oplossing te gemoet gaat, zo is dat een teken, dat wij juist het einde van den door het profetisch woord vast bepaalden tijd, op welken dat raadsbesluit Gods betrekking heeft, zeer nabij zijn gekomen en alzo een nieuw moeten verwachten. Wat dit nieuwe zal ontwikkelen, is reeds daardoor aangewezen, dat op het gezicht van de westerse kerk in Openb. 11, dat van de vrouw met de zon in het naaste, het twaalfde hoofdstuk volgt, waarin het beeld van Israël in zijn begin en volgens zijne oorspronkelijke bestemming tot aan het punt, dat het hersteld en in zijn land teruggevoerd zal zijn, wordt voorgesteld. in Openb. 12:17 wordt van den toorn van den draak gezegd, dat hij, niets tegen de vrouw kunnende doen, heengaat om te strijden tegen de overigen van haar zaad, waardoor op de in Hoofdst. 11 geschilderde heiden-Christelijke kerk in het westen wordt gezien. Dit vormt het tusschendek tussen de ontwikkeling van den Antichrist en zijnen profeet in Hoofdst. 13, hetwelk ons in de geschiedenis van het rijk van God ene eeuw verder brengt. Gedurende deze eeuw bestaat in het heilige land de gemeente, welke uit geheel Israël, dat de Heere nu heeft zalig gemaakt, is opgebouwd, zo als wij haar in Hoofdst. 14:1-5 zien. Met haar is verwezenlijkt, wat Ezech. in Hoofdst. 20:40-42 heeft voorzegd. Het is daar niet zozeer een uitwendige stenen tempel, waarvan het gezicht op de voor ons liggende plaats aan hem wordt geopenbaard. Het is in tegendeel de nieuwe theokratie zelf, welke hij in het gezicht van den tempel krijgt te aanschouwen, de gemeente der heiligen, zo als de Heere haar ganse wezen zo zal vormen, dat hij haar het onderscheid tussen zichtbare en onzichtbare kerk, tussen aanbidders van God in geest en waarheid en tussen enkel voorhofbetreders geheel ophoudt (Zach. 14:21), en zij in al hare inrichtingen en in den toestand van al hare leden het teken in zich draagt: odi profanum vulgus et arceo (ik haat de lage menigte en weer haar van mij af). Had reeds de Apostel Petrus in 1 Petr. 2:5 den Christenen van zijnen tijd, die meestal uit heidenen waren verzameld, toegeroepen: "Zo wordt gij ook zelf als levende stenen gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus, " zo is dat met de uit Israël opgerichte kerk, zo ver zich dat volk tot zijnen Heiland heeft bekeerd en weer in het land der Vaderen is gebracht, nog in veel hogere mate het geval. Ieder in ‘t bijzonder, die tot deze uitverkorenen der genade behoort, is een levende steen, en wel in de mate van den volkomenen ouderdom van Christus. De symbolische uitdrukking daarvoor is

de in vs. 5 vermelde heilige el. Volgens de opmerking bij Lev. 19:37 heeft de gewone el 6 handbreedten, door de ene daarboven bevat dus de heilige el 7 handbreedten; daarmee komt overeen de roede = 7 gewone ellen. Alles is dus in den kring van het heilige, in het gebied van het verbondsgetal zamengebracht. Berekenen wij den gehelen inhoud van den bouw van den buitenmuur, voor welken uit de bij Hoofdst. 41:12 gemaakte rekening een omvang van 4 ml. 500 ellen komt, dan verkrijgen wij 6 ml. 6 ml. 4 ml. 500 = 72. 000 ellen. dat is de helft van 144, 000. Dat is volgens Openb. 7:4 en 14:1 het gehele getal der gemeente, waarover wij spreken, en wij verkrijgen nu voor deze helft, welke den buitenmuur vormt, het begrip van ene heilige gemeente van leken, welke zich om het heiligdom heeft gelegerd, en ene omtuining vormt, welke den tempelomtrek begrenst. Hoe het vervolgens met de andere helft, welke de deur in Gods huis bewaakt (Ps. 84:11), en het levieten-ambt waarneemt, ten opzichte van het getal is, zullen wij eerst later kunnen aantonen, wanneer wij ook de maat van het overige hebben beschouwd. Vooreerst hebben wij te handelen over de roeping dier Levieten, die door de drie buitendeuren zijn gesymboliseerd. De profetische voorzegging had verkondigd, dat vele heidenen tot Israël zouden lopen om des Heeren, zijns Gods wil, en om den Heilige in Israël, die zijn volk alzo zal verheerlijken, dat zij gaarne in zijn gemeenschap zouden worden opgenomen (Jes. 55:5). Van deze zijn er ten tijde van Christus en de Apostelen slechts aanvankelijk enige zwakke voorbeelden, de eigenlijke vervulling zal eerst dan geschieden, wanneer de twee getuigen in onze Europese Christenheid zullen gedood zijn, en hun lijken onbegraven liggen op de straat der grote stad, tot vreugde dergenen, die op aarde wonen (Openb. 11:7 vv.), en tot onverdragelijken nood voor allen, die de kerk van Christus hebben lief gehad, maar bovenal, wanneer omtrent Babel de stem van den hemel zal worden vernomen: "ga uit van haar, Mijn volk, opdat gij aan hare zonden gene gemeenschap hebt" (Openb. 18:4). Nu staat op den berg Zion het Lam, en met Hem de 144 duizend, die den Naam Zijns Vaders hebben geschreven aan hun voorhoofd (Openb. 14:1); daarin zullen zich dan vele zielen getrokken gevoelen. Maar even als de Heere bij Israëls terugvoering in het heilige land de afvalligen van dit volk en allen, die tegen Hem overtreden, niet mede in het land laat komen, maar ze uit Israël zal weten weg te doen (Hoofdst. 20:38) zo zal Hij ook in Zijnen heiligen tempel, dien Hij in het midden van Zijn volk op Zion bouwt niemand uit de heidenen laten ingaan, wien ook de begeerte daarnaar vervult, maar om dezen tempel vormt Israël, in zijne ene helft vertegenwoordigd, ene heilige omtuining. Het geeft door zijn eigen wezen (Openb. 14:4 en 5) antwoord op de vraag in Ps. 15:1 vv. en vormt ene afwijzing van diegenen, die tot de klasse van mensen behoren, welke in Openb. 22:15 zijn opgeteld. De weg voert vervolgens met drie trappen opwaarts naar den ingang der deur. Men moet in elk geval weten in verbondsbetrekking met God te staan, anders kan men over die omtuining niet heen. En wanneer men het nu heeft ondernomen, op dezen weg te willen wandelen zo heeft men een vrij smallen gang, welke op den Drieëenigen God Want (vs. 7 en 12), voor zich; men vindt daarop aan beide zijden wachters, die aan een drievoudig onderzoek onderwerpen. Met bedriegerij en snel voorbijsluipen, kan men er niet doorkomen, want van boven af is de weg der poort voor het grootste gedeelte onbedekt, en ook aan de beide zijden valt licht genoeg door de vensters. Uit hun wachtplaatsen zijn de deurwachters uit hun barrière beschermd, om niet verdrongen en in hun gezicht te worden beperkt. Daar kan ene nauwkeurige beproeving plaats hebben (Matth. 22:11), en Israël kan zich tegen dezulken verweren, die er trachtten in te komen, zonder er in te behoren (Luk. 13:24). Wie echter de beproeving doorstaat en door de andere poort tot het voorhof mag uittreden, dien verkondigt spoedig het lofwerk van

palmen aan de beide pilaren. aan wien hij zich op de heilige plaats heeft toegewijd (Ps. 92:13 vv.) Zo houdt zich de Zionsgemeente rein van alle valse broeders en onoprechte vrienden, van gasten en vreemdelingen, die hun huisorde en hun huiselijk leven zouden kunnen verderven. Zij is ene kerk, wier leden elk in ‘t bijzonder niet alleen zijn geheiligd, maar ook de gave der beproeving hebben ontvangen, en van welke men kan zeggen: "het is des Heeren huis; wie de zonde lief heeft, behoort daar niet in. " .

28.

II. Vs. 28-47. Nu de Meter gereed is met het buitenste voorhof begint hij met het binnenste, waartoe het laatste vers der vorige afdeling reeds een overgang had gevormd. Nu komen straks drie poortgebouwen in aanmerking, welke met die van het buitenste voorhof overeenkomen (vs. 28-37). Een werkelijk verschil is hier, dat acht trappen naar boven leiden. Daar echter deze binnendeuren, om ze door ene eenvoudige uitdrukking kortelijk te onderscheiden van de poortgebouwen van het buitenste voorhof of de buitendeuren, tot het binnenste voorhof, de plaats waar de offers gebracht worden, heenleiden, zo worden ook de gereedschappen genoemd, welke daarbij aanwezig zijn, opdat de offers op de rechte wijze zouden kunnen gebracht worden (vs. 38-46). Eindelijk volgt nog ene opgaaf omtrent de ruimte en den inhoud van het binnenste voorhof (vs. 47).

28. {1} Voorts bracht hij mij door de zuiderpoort tot het binnenvoorhof, { } en hij mat bij het doorgaan de Zuiderpoort naar deze maten, dezelfde, naar welke het buitenste voorhof gemeten was.

{1} Dat er een tempel door Ezechiël afgetekend en afgemaald wordt is niet dan een geheimzinnige tempel, nl. de Kerk, allervoornamelijkst van het N. Testament; te weten die berg Gods, die verhoogd en verheven zou worden boven alle bergen, welke Tempel tot hiertoe reeds gebouwd is, als nog gebouwd wordt, en in het vervolg gebouwd zal worden, tot aan het einde der eeuwen.

{2} Het is duidelijk, dat de afmetingen van de poorten van het binnenste voorhof geheel gelijk zijn aan die van het buitenste voorhof. Alles is hetzelfde, zowel de kamers als de omgangen.

Ongetwijfeld wil de Heilige Geest hiermede aanduiden, dat het werk der genade in den grond der zaak, zowel bij pas beginnenden als bij meer bevestigde gelovigen hetzelfde is, ook al zijn de laatsten verder op den weg. Dat het geloof van alle kinderen Gods den Heere God even dierbaar is, al is het bij den een sterker als bij den ander.

29. En hare kamertjes, die het eveneens had (vs. 7) en hare posten (vs. 10) en hare voorhuizen (vs. 9) waren naar deze maten; en zij had vensteren, ook in hare voorhuizen, rondom henen (vs. 16); de lengte van het gehele gebouw was vijftig ellen(vs. 15), en de breedte vijf en twintig ellen(vs. 13).

30. En er waren voor aan den ingang voorhuizen rondom henen; de lengte was vijf en twintig ellen, zij waren dus langs de gehele breedte van het gebouw, en wat den openen ingang betreft, de breedte was vijf ellen, volgens de breedte van den doorgang der poort (vs. 7).

31. En hare voorhuizen waren aan het buitenste voorhof; ook waren er palmbomen aan hare posten (vs. 16), en hare opgangen waren niet, zoals bij de poorten aan het buitenste voorhof van zeven (vs. 22) maar van acht trappen.

De Berleb. Bibel haalt hier de plaats 2 Petr. 1:5-7 aan, waar 8 stukken worden genoemd, welke een Christen in zijn geloof, dat door genade hem geschonken is, moet tonen. Het voorgaande houdt steeds in zich de kiem van het volgende, en wederom dient het volgende tot gezonden wasdom van het voorgaande, zodat hier inderdaad van een ladder wordt gehandeld: "voegt bij uw geloof deugd, en bij de deugd kennis, en bij de kennis matigheid, en bij de matigheid lijdzaamheid, en bij de lijdzaamheid godzaligheid, en bij de godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde, liefde jegens allen. "

32. Daarna bracht hij mij tot het binnenste voorhof, den weg naar het oosten, en hij mat de poort, naar deze maten.

33. Ook hare kamertjes, en hare posten, en hare voorhuizen naar deze maten; en zij had vensteren ook aan hare voorhuizen, rondom henen; de lengte was vijftig ellen, en de breedte vijf en twintig ellen (vgl. vs. 29).

34. En hare voorhuizen waren aan het buitenste voorhof, ook waren er palmbomen aan hare posten van deze en van gene zijde, en hare opgangen waren van acht trappen (vs. 30 en 31).

35. Daarna bracht hij mij tot de Noorderpoort; en hij mat naar deze maten.

36. Hare kamertjes, hare posten en hare voorhuizen; ook had zij vensteren rondom henen; de lengte was vijftig ellen, en de breedte vijf en twintig ellen.

37. En hare posten waren aan het buitenste voorhof; ook waren er palmbomen aan hare posten, van deze en van gene zijde; en hare opgangen waren van acht trappen.

Het sprak bij de metingen van het binnenste voorhof, dat slechts 100 ellen in ‘t vierkant had (vs. 47), van zelf, dat de gebouwen der binnenpoorten, even als die der buitenpoorten, in den ruimeren buitenvoorhof lagen. Toch vermeldt de tekst die ligging met opzet zo uitdrukkelijk, omdat daardoor de ligging der binnendeuren de omgekeerde van de buitendeuren werd. Bij de buitendeuren bracht de eerste dorpel in den ringmuur van het buitenste voorhof, de trap lag vóór den ringmuur en zo strekte zich het poortgebouw uit in het binnenste voorhof. Bij de binnendeuren daarentegen lag de tweede dorpel tussen de ringmuren van het binnenste voorhof; het poortgebouw strekte zich van daar uit in het buitenste voorhof en zijn trap lag vóór het voorportaal.

Men kan berekenen, dat volgens de opgegevene maten, ieder in ‘t bijzonder van de 6 poortgebouwen, met uitsluiting der opene ruimte, een gebouw van 12. 000 ellen in zich sluit, door iedere 6, dus de ene en de andere helft der gemeente komt, wier eerste helft wij volgens het bij vs. 27 opgemerkte, in de 72. 000 ellen van den ringmuur vertegenwoordigd vonden. In deze gebouwen, die tot controlering over degenen, die door deze intreden, bestemd zijn, nu wordt de Geest der gemeente, zo als zij door den muur als ene die alle Kanaänieten of met den ban beladen (Zach. 14:21), van haar afwijst, nu als een, die de geesten scherp beproeft, of zij uit God zijn (1 Joh. 4:1), gesymboliseerd. Die gave van het beproeven der geesten strekt zich bij haar uit, niet alleen tot bijzondere personen, zodat in ‘t algemeen niemand in haar bereik en tot haren godsdienst kan komen, die niet van harte den Drieëenigen God belijdt, die niet staat in de liefde Gods, des Vaders en in de gemeenschap des Heiligen Geestes, die niet vervuld is met geloof, hoop en liefde, maar ook beproeft hij de offergaven, die telkens door degenen, die in den tempel Gods willen dienen, worden gebracht, of zij rein zijn en nauwkeurig met de Goddelijke wet overeenkomen. Voor het eerste dienen de drie poortgangen in het buitenste, voor het andere de drie poortgangen in het binnenste voorhof, bij welk laatste er voor gezorgd is, dat ieder, die reeds tot aanbidding is toegelaten, nu ook zijn offer behoorlijk kan brengen, en dat hij dat werkelijk gedaan heeft, voordat hij in de binnenste heilige ruimte treedt, daarvoor zorgen de wachters in de binnenpoorten. Wat in de eerste Apostolische gemeente reeds aanwezig was, toen Petrus ene zo scherpe controle op Ananias en Saffira en hun offergave toepaste (Hand. 5), zal in de gemeente op Zion in veel rijkere mate en op blijvende wijze worden wedergevonden; want deze gemeente heeft aan de ene zijde de zalige belofte ontvangen, dat zij op hare plaats als in ene van de overige wereld afgezonderde woestijn in den tijd van de heerschappij van den Antichrist, voor het aangezicht der slang zal worden gevoed, en als een oogappel Gods zal worden bewaard (Openb. 12:14. Ps. 105:15). Aan de andere zijde is ook hare heerlijke bestemming de vrouw te zijn, die tot de bruiloft des Lams zich toebereidt, en aan welke het wordt gegeven zich te bekleden met rijke en schone zijde (Openb. 19:7 vv.). Alzo moet alles, wat met die belofte niet overeenkomt, en voor deze bestemming niet deugt, ten strengste van haar worden afgehouden. De gemeente oefent echter die controle niet alleen uit op de vreemden, die niet uit de 12 geslachten Israëls zijn, en als proselieten bij haar zijn, zij oefent die ook uit aan ieder in ‘t bijzonder uit haar eigen midden. Er is over haar als geheel een geest der tucht uitgestort, welke haar tot een afwerenden muur en tot ene controlerende deurwacht maakt. Deze geest is tevens een geest der kracht en der liefde, welke ieder lid, dat tot haar behoort, in de strengste zelfbeproeving en in het zoete deeg der reinheid en waarheid bewaart, opdat in haar het karakter der ware kerk niet alleen in objectieven, maar ook in subjectieven zin openbaar worde. Zulk ene kerk kan alleen de Heere onmiddellijk en zelf, en niet menselijke goede wil en eigen geest van ijver door zelf uitgedachte vormen scheppen, en de Heere heeft ze Zich voor Zijn uitverkoren volk en voor den door hem eens bestemden tijd van wederbrenging voorbehouden; daarom moesten alle proeven van vooruitlopen, die ooit in de kerkgeschiedenis zijn gemaakt, te niet gedaan worden, daarom is ook die tijd, waarin men de kerk geheel aan hare verwoesters ziet prijs gegeven, zeker die, waarin de Heere Zich van zulk ene kerk afwendt en voor Zijn heiligdom ene andere plaats zoekt. Wat boven gezegd werd van de controle over de offergave, wordt in de volgende verzen uitgedrukt. Daar is alles in beelden en gelijkenissen voorgesteld, welke van den Oud-Testamentischen tempel en van den Mozaïschen cultus zijn afgeleid, want deze, als naar hare eigenlijke natuur, symbolisch voor den toekomstigen Christus en het werk

Zijner genade, zijn ook de duidelijkste concrete uitdrukking voor hetgeen door het werk Zijner genade nog van het volk Zijns eigendoms kan worden, wanneer het Hem zal hebben erkend en zich zal hebben eigen gemaakt. Den Profeet, schrijft Stendel, zweeft het beeld van dien tijd voor ogen, waarin de verering van Jehova zonder enigen tegenstand zal bestaan, en alle toestanden zo zal doordringen, dat in dezen zelfs zowel ene voorstelling zal gevonden worden daarvan, dat in alles 't eerst aan Jehova wordt gedacht, als ook een waarborg en zekerheid daarvoor.

38. Hare kameren nu en hare deuren waren bij de posten der poorten; aldaar wies men het brandoffer, de ingewanden en de schenkels der brandoffers, voordat zij op het altaar werden gebracht (Lev. 1:9).

39. En in het voorhuis der poort waren twee tafelen van deze, en twee tafelen 1) van gene zijde, rechts en links, nabij de muur, om daarop te slachten het brandoffer, en het zondoffer, en het schuldoffer, om het geslachte vlees van deze daarop te leggen.

1) Wij vinden geen beschrijving van de altaren der brandofferen in het midden van dit voorhuis, of diens voorhof, tot in Hoofdst. 43:13. Maar omdat de ene altaar onder de Wet moest verwisseld worden voor een menigte van tafels, onder het Evangelie, zo wordt ten eerste gesproken van de tafels, bij onzen ingang tot den binnenvoorhof. Want totdat wij komen om de tafel des Heeren deelachtig te zijn, zijn wij maar belijders in het brede. Onze toelating tot die tafel is onze ingang in den binnenste voorhof. Maar in dezen Evangelietempel ontmoeten wij geen altaar, tot nadat de heerlijkheid des Heeren bezit daarvan genomen had. Want Christus is ons altaar, die alle de gaven heiligt.

40. Ook waren er aan de zijde van buiten des opgangs, aan de deur der Noorderpoort, twee tafelen; en aan de andere zijde, die aan het voorhuis der poort was, twee tafelen.

Hier is in de eerste plaats het oog gevestigd op de Oostpoort van het binnenste voorhof; met de uitdrukking Noorderpoort is dus de rechter zijde bedoeld. Wat van deze poort gezegd wordt, is natuurlijk hier en in het volgende ook waar van de beide andere poorten.

41. Alzo waren er, gelijk uit de mededeling in vs. 39 en 40 blijkt, vier tafelen van deze, en vier tafelen van gene zijde, aan de zijde der poort, deels binnen, deels buiten den buitensten wand van het voorportaal, dus acht tafelen, waarop men slachtte, waarvan men zich bediende voor het nederleggen van het voor het altaar toebereide offervlees.

42. Maar de vier tafelen voor het brandoffer (juister: de vier tafelen aan de trap) waren gehouwen van stenen, terwijl de 8 vorige van hout waren gemaakt, de lengte ééne el en ene halve, en de breedte ééne el en ene halve, en de hoogte ééne el; op deze nu leide men het gereedschap henen, waarmee men het brandoffer en slachtoffer slachtte.

43. De haardstenen nu waren ene handbreed dik, ordentelijk geschikt in het huis rondom henen 1); en op de tafelen (vs. 39 en 40 vv.) was, gelijk reeds gezegd is, het offervlees.

1) Gavelvormige pennen, ene span lang, waren aan het huis bevestigd rondom, om de geslachte offerdieren daaraan op te hangen, wanneer zij moesten worden afgehouwen.

44. En van buiten de binnenste poort, voor de noorderpoort en voor de zuiderpoort, waren de kameren der zangers 1), in het binnenste voorhof, dat aan de zijde van de Noorderpoort was; en het voorste deel daarvan was den weg naar het Zuiden, ééne was er aan de zijde van de Oostpoort, ziende den weg naar het Noorden.

1) Het schijnt dat zij te voren gebruikt waren voor anderen, die dezen tempeldienst waar namen, om aan te duiden niet alleen, dat het zingen van Psalmen nog zou voortduren in de Evangelie-instellingen, maar ook dat het Evangelie allen, die hetzelve omhelzen, van overvloedige stoffe tot vreugde en lof zou voorzien, en hun oorzaak geven om in zang uit te breken, hetwelk van de Evangelie-tijden dikwijls voorzegd is. (Ps. 96:1. 98:1).

45. En hij sprak tot mij: Deze kamer, welker voorste deel den weg naar het zuiden is, naar het zuiden ligt, is voor de priesteren, die de wacht des brandoffer-altaars waarnemen:

46. Maar de kamer, welker voorste deel den weg naar het noorden is, is voor de priesters, die de wacht des altaars waarnemen; dat zijn de kinderen van Zadok, die uit de kinderen van Levi, met uitsluiting van de lijn Abjathar (1 Kon. 2:26 vv. en 35), tot den HEERE naderen om Hem te dienen (vgl. Hoofdst. 44:10 vv.).

47. En hij mat het voorhof, de ruimte van het binnenste hof: de lengte was honderd ellen, en de breedte honderd ellen, vierkant 1); (vgl. Hoofdst. 42:1 vv.); en het altaar 2) (vgl. Hoofdstuk 43:13 vv.) was voor aan het huis, waarvan in het volgende zal worden gesproken.

1) Dat tot het binnenste voorhof niet slechts zeven trappen leiden, gelijk tot het buitenste, maar acht, is in het algemeen reeds ene aanwijzing van de bijzondere betekenis van dit voorhof, waarin de godsdienst met hare offeranden wordt volbracht. Gelijk nu die zeven trappen er op wijzen, dat tot de gemeente, over welke gesproken wordt, niemand wordt toegelaten, die niet ook wezenlijk in verbondsbetrekking tot God staat, zo duiden deze acht trappen aan, dat zij, die verwaardigd worden tot het binnenste voorhof op te klimmen, priesters van een nieuw verbond, een nieuw priesterlijk geslacht zullen zijn, want acht is het getal van het nieuwe begin, en alzo het teken van het nieuwe verbond en van de nieuwe dingen, die nu reeds zijn begonnen, nu God een nieuw in ‘t leven heeft geroepen. In zulk ene betekenis komt "acht" reeds voor in de verordening der besnijdenis op den achtsten dag na de geboorte. Daardoor wordt toch de mens tot het natuurlijke leven geboren, welk leven de zeven eerste dagen vertegenwoordigen, voorbeeldelijk tot een geestelijk, hoger leven wedergeboren, en eveneens is het met de wijding der priesters en de reinverklaring der melaatsen op den 8sten dag (Lev. 8:1 vv. 12:3; 14:10 vv. Zo doet men ook beter den Zondag niet als den eersten dag der week, maar den eersten dag na den sabbat, of den achtsten dag te beschouwen, waardoor die voorkomt als volmaking van den sabbat, en men nu voor de eeuwige zaligheid van den nieuwen hemel en van de nieuwe aarde, die op den sabbat van het duizendjarig rijk volgt (Openb. 20:1-6 en 21:1-22 een meer treffend voorbeeld verkrijgt. In ‘t bijzonder kan men ook op de acht zaligsprekingen der bergrede wijzen: het nieuwe

priesterlijke geslacht van onzen tempel is een zodanig, dat de vervulling in zich draagt van de voorwaarden door den Heere gevorderd, om Zijne zaligheid te ontvangen (vgl. bij vs. 31.) .

2) Christus Jezus is niet alleen het altaar, maar ook de offerande. Offerande en altaar tegelijk. Het kruis van Golgotha wordt niet zelden ten onrechte bij het altaar vergeleken. Het kruis is de slachtbank, waarop het Lam zich tot een offerande laat slachten.

Het altaar was vooraan het huis, opdat het van alle zijden kon gezien worden, en daarom beeld van Christus Jezus, het geslachte offer-Lam, op wien van alle zijden gezien moet worden.

48.

IV. Vs. 48-Hoofdst 41:26. Na de beschouwing der voorhoven wendt zich nu de Profeet tot de beschrijving van het eigenlijke tempelgebouw, zo als de Meter hem dit in zijne bijzondere delen toonde: a) het voorportaal van den tempel (vs. 48 en 49), b) de binnenste ruimte of het heilige en allerheilige (Hoofdst. 41:1-4); c) de muur en de zijgebouwen (41:5-11 d) de afgesnedene plaats achter den tempel en de uitwendige grootte van het gehele huis (41:12-14); e) van menige bepalingen over maat en toestand van het huis, en bijzondere waarnemingen over den groten sieraad der in t oog lopende delen daarvan (41:15-26) De hier voor ons liggende beschrijving van het tempelgebouw onderscheidt zich zeer in ‘t oogvallend door hare kortheid en door het vooral in de woorden van den grondtekst uitkomend karakter van het fragmentarische, raadselachtige, van de vorige ten opzichte der voorhoven. Ook vindt daar in vergelijking van de beschrijving van Salomo’s tempel in de geschiedenis juist de omgekeerde verhouding plaats; want terwijl in de laatste bij het tempelgebouw de beschrijving gedeeltelijk in bijzonderheden plaats heeft, blijft daarentegen bij de localiteit dan het voorhof het meeste onbepaald. Niet eens wordt omvang en grootte vastgesteld, en nauwelijks zoveel vermeld, om zich ene voorstelling van de zaak te kunnen maken. Dit nu heeft ten opzichte van Salomo’s tempel zijne natuurlijke reden: het bericht der geschiedboeken kan over de voorhoven spoedig heengaan, omdat deze iederen Israëliet van kinds af bekend waren uit eigen aanschouwing. Daarentegen was het heiligdom in zijne bijzondere delen voor het volk ontoegankelijk; hier moest dus de uit elkaar zetting zeer uitvoerig worden, om het gebrek aan eigene kennis te hulp te komen. Wat is echter de oorzaak, waarom omgekeerd Ezechiël zo nauwkeurig de voorhoven beschrijft, daarentegen over den tempel zelven zich in zo duistere uitdrukkingen verklaart, dat veel alleen wordt begrepen door te letten op de overeenkomstige verhoudingen van Salomo’s tempel, het overige daarentegen geheel op den achtergrond moet blijven? Zonder twijfel ligt de reden juist in de betekenis van dit gedeelte, dat niet volledig kan worden begrepen, voordat de vervulling zelf komt van hetgeen daardoor moet worden voorzegd, en dan is aan de symbolische voorafgaande voorstelling niets meer gelegen.

48. Toen bracht hij mij tot het voorhuis des huizes, namelijk op den Hoofdst. 41:15, vermelden houten trap, en hij mat, elken post van het voorhuis, het voorhuis tot aan de beide zijden van den trap vooruitspringende pilaren, vijf ellen van deze, en vijf ellen van gene zijde;

en de breedte der poort, welke uit twee helften bestond, drie ellen van deze, en drie ellen van gene zijde.

49. De lengte van het voorhuis in de richting van oosten en westen twintig ellen, en de breedte van het zuiden naar het noorden elf ellen, in het licht gemeten, terwijl de beide zijwanden te zamen 5 ellen bedroegen; en het was van voren aan het oostelijk front met trappen, bij dewelke men daarin opging: ook waren er pilaren, even als die in 1 Kon. 7:21, aan de posten, bij de aan beide zijden van den trap vooruitspringende pilaren, één van deze, en één van gene zijde.

HOOFDSTUK 41.

BESCHRIJVING VAN HET INWENDIGE DES TEMPELS.

1. Voorts bracht hij mij uit het voorhuis tot den tempelin het heilige, waarheen ik hem als priester mocht volgen, en hij mat de posten, de beide hoekpilaren van den voorsten, den oostelijken wand, waarin zich de ingang bevond, zes ellen was de breedte van deze, en zes ellen de breedte van gene zijde 1) de breedte der tent (vgl. vs. 5).

1) De deurposten waren zover van elkaar verwijderd, en derhalve was de deur zo breed als geheel de tabernakel, welke door God aan Mozes was voorgesteld. Een bewijs, dat de Kerk door den tempel afgebeeld, niet meer zou zijn voor het Joodse volk alleen, maar voor de wereld. De kerk zou geen volkskerk, maar wereldkerk zijn, en van daar dat de ingang zo wijd mogelijk zou wezen.

2. En de breedte der deur tien ellen, en de zijden der deur, van deze tot de beide hoekpilaren (vs. 1) vijf ellen van deze, en vijf ellen van gene zijde, ook mat hij de lengte daarvan, van het heilige, veertig ellen, en de breedte twintig ellen, gelijk het laatste reeds uit de breedte der deur, en uit die der wanden aan beide zijden bleek.

3. Daarna ging hij, zonder daarheen mij mede te nemen (Hebr. 9:7) in naar binnen, in het allerheilige, en mat de post der deur, eerst de beide pilaren, van welke ieder breed was twee ellen, en daarna de deur zelf zes ellen in de hoogte, en de breedte der deur bedroeg zeven ellen.

4. Ook mat hij de lengte daarvan twintig ellen, van het oosten naar het westen, en de breedte twintig ellen voor aan den tempel, welker breedte met het heilige overeenkwam (vs. 2). En hij zei tot mij: Dit, de zo even gemetene ruimte, voor welke gij staat, is de heiligheid der heiligheden.

5. En hij verliet het heiligdom en wendde zich door mij vergezeld naar voren naar den ingang, en hij mat den wand des huizes, den tempelmuur, die het heilige omsloot, zes ellen de dikte, en de breedte van elke zijkamer, die naar de buitenzijde was, van ieder buitengebouw (1 Kon. 6:5) vier ellen, rondom het huis henen rondomaan noord- west- en zuidzijde.

6. De zijkamers nu waren zijkamer boven zijkamer, drie, beneden, midden en bovenverdieping, en dat dertig malen, daar aan de noordzijde twaalf, aan de westzijde zes en aan de zuidzijde twaalf kamertjes waren in de drie verdiepingen, en zij kwamen in den wand, die aan het huis was, tot die zijkamers, rondom henen. De muur, welke den tempel aan alle drie zijden omsloot, had op de in 1 Kon. 6:6 gemelde wijze voegen, waarop de kamertjes konden rusten, opdat zij vast gehouden mochten worden; want zij werden niet vastgehouden in den wand des huizes, zij waren niet daarmee ineengevoerd en tot één geheel verbonden (vgl. 1 Kon. 6:10).

7. En het was voor de zijkamers opwaarts naar boven al wijder, 1) en gaf zich rondom, want het huis was omsingeld opwaarts naar boven, rondom het huis henen. Hoe hoger men op en omging des te wijder werden de galerijen, en er bevond zich in het midden ook een wenteltrap (1 Kon. 6:8); daarom was de breedte des huizes naar boven, en alzo ging het onderste op naar het bovenste door het middelste; zo klom men van onderen door de middelste verdieping heen naar boven.

1) De bovenste verdiepingen waren groter den de benedenste. De muren des tempels waren zes ellen dik aan den grond, vijf is de middelste verdieping, en vier in de hoogte, hetwelk ruimte gaf om de kamers groter te maken, naar dat zij hoger waren; doch er werd zorg gedragen, dat het timmerwerk wel vasthield. Hoewel God hoog timmert, zo timmert Hij toch vast.

8. En ik zag de hoogte des huizen rondom henen naar boven uitsteken. De fondamenten der zijkameren waren van een vol riet, zes ellen, de el tot den oksel toe genomen. Het gehele zijgebouw rustte op ene verhevenheid van 6 ellen hoogte, gelijk ook het tempelgebouw zelf niet op de vlakke aarde lag (Hoofdst. 40:49).

9. De breedte van den wand, die tot de zijkameren was naar buiten, was vijf ellen, dus 1 el dunner dan de tempelmuur (vs. 5), en daarbij komt de in vs. 11 nader bepaalde breedte van dat wat ledig gelaten was. Die open ruimte was de plaats der zijkameren (tussen de zijkameren, of galerijen), die aan het huis waren.

10. En tussen de buitenlijn van deze plaats en de kameren, waarvan in Hoofdst. 42:1 v. 1 nader zal worden gesproken, was ene breedte van twintig ellen, rondom het huis, rondom henen.

11. De deuren nu van de zijkameren waren naar het ledig gelatene toe, kwamen op de vrije plaats (vs. 9) uit, de ene deur den weg naar het noorden, en de andere deur naar het zuiden; en de breedte van de ledig gelatene plaats was vijf ellen rondom henen.

De dikte des muurs van het tempelgebouw wordt in vs. 5 op 6 ellen aangegeven (2 ml. 6 = 12), de breedte van het zijgebouw, dat het tempelgebouw omgaf, 4 ellen (2 ml. 4 = 8); rekenen wij daarbij de breedte van de binnenste ruimte, welke volgens vs. 2 eveneens 20 ellen bedroeg, zo krijgen wij 40 ellen. Hierbij komen de 5 ellen dikte van den muur in vs. 9 (2 ml. 5 = 10), en de vijf ellen breedte van de vrije plaats (2 ml. 5 = 10), bovendien de 20 ellen breedte van de in vs. 10 genoemde ruimte (2 ml. 20 = 40), zodat wij hier 60 ellen verkrijgen. Er is dus ene gehele breedte van 40 en 60 = 100 ellen, hetgeen geheel met de opgaaf in vs. 14 en die in Hoofdst 40:47 overeenkomt. De lengte was het volgende: 40 ellen het heilige en 20 ellen het allerheilige (vs. 2 en 4), de westmuur 6 ellen, de zijvertrekken naar het westen 4 ellen en haar muur 5 ellen (vs. 5 en 9) de vrijplaats in het westen 5 ellen (vs. 10), en de ruimte tot aan de Gisra (vs. 12), 20 ellen; dus 40 en 20 en 6 en 4 en 5 en 5 en 20 = 100 ellen hetgeen met de opgaaf in vs. 13 overeenstemt. Buiten beschouwing is gebleven, afgezien van het voorportaal (Hoofdst. 40:48 v.) en de dikte van den muur, die het heilige van het allerheilige scheidde (vs. 3), de voorste of oostelijke, zeker 6 ellen dikke muur van het heilige. Wij zien daaruit, dat wij

hier niet te doen hebben met een aards, stenen gebouw, maar met een zichtbaar afbeeldsel van geestelijke waarheden, en dan komt het vooral op de heilige getallensymboliek aan, over welke wij ons later nader zullen uitspreken.

12. Voorts van het gebouw, dat voor aan de Gisra, of afgesnedene plaats was in den hoek den weg naar het westen, was de breedte zeventig ellen, en van den wand des gebouws was de breedte vijf ellen rondom henen, d. i. aan ieder der vier zijden, en de lengte daarvan was negentig ellen.

Onder deze Gisra moeten wij verstaan ene ruimte, welke bestemd was om alle wegwerpsels, veegsel, afval, in één woord, alles op te nemen, wat bij den heiligen dienst in den tempel werd afgezonderd. Ook bij den tempel van Salomo was er ene plaats Parbar of Parvarim (1 Kron. 26:18; 2 Kon. 23:11 met dezelfde bestemming, en eveneens westelijk van het tempelgebouw gelegen. Nog heden zijn er in het oosten bij de kerk van het heilige graf en bij de moskeeën, de schoonste inrichtingen voor dat doel, om de onreinheden in ene daarvoor bestemde ruimte te concentreren en van de heilige plaatsen af te zonderen. De Gisra en het gebouw daarop, zo merkt Hengstenberg aan, dienen negatief tot hetzelfde doel, als het tempelgebouw positief. Zo voor deze de waarde en de heiligheid bewaard blijven, zo moet er ene plaats zijn, waar alle onreinheid wordt heengevoerd. Naar het westen vormt nu het gebouw zijn uiteinde, daar reikte het tot aan den buitensten ringmuur van het voorhof, en had daar door ene aangebrachte deur (vgl. de poort Schalleketh in 1 Kron. 26:6 naar de stad. Terwijl het gebouw volgens zijne breedte van het noorden naar het zuiden 70 ellen lang is, en daarbij de dikte der zijmuren 2 ml. 5 = 10 ellen komt, blijft nog aan beide zijden ene vrije ruimte van elk 10 el, om de gehele breedte van 100 el te hebben; evenzo bedraagt de lengte van het gebouw en van de beide ringmuren in Oosten en Westen 90 en (2 ml. 5) = 100 ellen zodat wij hier een kwadraat van 100 el lengte verkregen, zo als ook de ruimte van het tempelgebouw volgens de opmerkingen bij vs. 11 en van het binnenste voorhof naar de opgaaf in Hoofdst. 40:47, elk zulk een kwadraat vormden; alle drie ruimten te zamen namen echter ene lengte van 300 ellen in. Rekenen wij daarbij de lengte van het gebouw der Oostpoort, van het binnenste (Hoofdst. 40:32), en die van het gebouw der Oostpoort van het buitenste voorhof (Hoofdst. 40:15): 2 ml. 50 = 100 ellen, alsmede de lengte van het buitenste voorhof van poort tot poort (Hoofdst. 40:19), dan krijgen wij voor het gehele gebouw de lengte van 500 ellen. De breedte dier 3 kwadraten bedroeg 100 ellen; hierbij komen de breedten van de poortgebouwen, ten noorden en zuiden, aan het binnenste en buitenste voorhof elk met 50 ellen, hetgeen 4 ml. 50 = 200 ellen uitmaakt, en dan de breedten van het buitenste voorhof aan de Noord- en aan de Zuidzijde elk met 100 ellen, dus 2 ml. 100 = 200 ellen en dit geeft ene gezamenlijke breedte van eveneens 500 ellen (vergelijk de slotopgaaf bij Hoofdst. 40:5

13. Voorts mat hij het huis, de middelste der vroeger genoemde, ruimten, de lengte, van het westen naar het oosten, honderd ellen; ook de afgesnedene plaats en het gebouw dat daarop stond met zijn beide muren ten oosten en westen, en de wanden daarvan, de lengte honderd ellen.

14. En de breedte van het voorste deel des huizes, de gehele oostelijke uitbreiding van den tempel, of de breedte van ‘t noorden tot ‘t zuiden, en der afgesnedene plaats tegen het oosten, honderd ellen.

De Gisra heeft dus gelijke lengte en breedte als de ruimte van den eigenlijken tempel; dit moet in de beide verzen worden uitgesproken.

15. Ook mat hij de lengte des gebouws voor aan de afgesnedene plaats, dat achter dezelve was, en derzelver galerijen van deze en van gene zijde, in het oosten en in het westen. Dat gebouw was in overeenstemming met hetgeen in vs. 13 verkregen werd, zowel aan de noord- als aan de zuidzijde, honderd ellen. Het bleek namelijk, dat de galerijen geheel dezelfde lengte hadden als het gebouw zelf, dus langs de gehele lengte heenliepen, en zo waren zij ook even lang (vs. 11). En hij mat dien met den binnensten tempel (vs. 11) en ook de voorhuizen des voorhofs, hier in ‘t bijzonder die voor het tempelgebouw (Hoofdst. 40:49), even als vroeger die voor de poortgebouwen (Hoofdst. 40:8 en 23). Op die afmetingen als niet zonder betekenis moet hier nog eens worden acht gegeven.

16. De dorpelen van het tempelgebouw, en de geslotene vensters (1 Kon. 6:4), en de galerijen rondom die drie, tegenover den dorpel, de galerijen, welke om het tempelgebouw en den zijbouw waren aangebracht, en de in vs. 9 vermelde vrije plaats overdekten, waren beschoten met hout rondom henen, en van de aarde tot aan de vensteren; en de vensteren waren bedekt, met paneelwerk gedekt.

17. Tot hetgeen boven de deur was, en tot het binnenste en buitenste huis toe, en aan den gansen wand rondom henen in het binnenste en buitenste, al bij maten. Hij mat dat alles, om mij te tonen, dat waar men zich ook bij dit heilig gebouw heenwendde, van het ene tot het andere einde, in, en uitwendig alles geregeld, geordend was, en dat het geheel een huis was waardig dien God, die alles wijselijk had geordend (Ps. 105:24), en niets aan willekeur en toeval had overgelaten.

18. En het was gemaakt met cherubs en palmbomen; zodat er een palmboom was tussen cherub en cherub, en elke cherub had twee aangezichten, en wel zo, dat op iederen cherub een palmboom en daarop weer een cherub volgde (1 Kon. 6:29).

19. Namelijk, eens mensen aangezicht tegen den palmboom van deze, en eens jongen leeuws aangezicht tegen den palmboom van gene zijde; gemaakt in het ganse huis rondom henen 1), dat beeldhouwwerk was rondom het gehele huis aangebracht.

20. Van de aarde af tot boven de deur waren de cherubs en de palmbomen gemaakt, ook aan den wand des tempels.

21. De posten des tempels, de deur, welke den ingang in het heilige vormde, waren vierkant 1), zo als bij den gehelen aanleg van het heiligdom de kwadraatvorm voornamelijk was gevolgd; en aangaande het voorste deel des heiligdoms, de ene gedaante was als de andere gedaante, alles op overeenkomende wijze.

1) In den tabernakel en in Salomo's tempel was de deur van het heiligdom, of Heilige der heiligen, nauwer dan die van den tempel; maar hier was zij volkomen zo breed; want in de Evangelie-tijden is de weg tot het Heilige der heiligen meer openbaar gemaakt dan die onder het O. Testament geweest was, en daarom is de deur wijder.

22. De hoogte des houten altaars 1), dat voor het allerheilige stond, was drie ellen, en zijne lengte twee ellen, en het had zijne hoeken of hoornen; en zijne lengte en zijne wanden met het voetstuk waren van hout in tegenstelling met het koperen brandofferaltaar in het voorhof der priesters (Hoofdst. 43:13 vv.); en hij, de Engel, die mij geleidde (Hoofdst. 40:3) sprak tot mij: Dit is de tafel (of het altaar Mal. 1:7), die voor des HEEREN aangezicht zal zijn (Ex. 30:6).

1) Het reukaltaar was hier slechts van hout, niet met goud omhangen, gelijk in den Tempel en in den tabernakel. Het reukaltaar zou dus geestelijk van aard zijn, en het vuur zou geestelijk zijn, zodat het hout niet verteerd werd. Het altaar wordt dan ook in het slot van dit vers de tafel genoemd, dewijl Christus Jezus zich eenmaal heeft opgeofferd en de gelovigen nu aan de tafel des Heeren op geestelijke wijze de kracht van Zijne zelfofferande genieten.

23. De tempel nu, het heilige, en het heiligdom, het allerheilige, hadden beide twee deuren.

24. En er waren twee bladen aan de deuren: te weten twee bladen, die men omdraaien kon, twee aan de ene deur, en twee bladen aan de andere vleugeldeuren, van welke elk in twee delen verdeeld was, zodat men bij het in- en uitgaan den 3-4 ellen breden vleugel niet telkens gedurig behoefde open en dicht te doen.

25. En aan dezelve, namelijk aan de deuren des tempels, waren cherubs en palmbomen gemaakt, gelijk als er aan de wanden (vs. 18 vv.) gemaakt waren; en het hout, een houten perron, aan het voorste deel van het voorhuis van buiten (Hoofdst. 40:48)was dik, van dikke planken en balken gemaakt.

26. En aan de geslotene vensteren 1), even als aan de voorportalen van de ingangen (Hoofdst. 4:16) waren ook palmbomen van deze en van gene zijde, aan de zijden van het voorhuis; en aan de zijkameren van het huis, en aan de dikke planken.

1) Hierdoor kan men Christus verstaan, die zo wel in het Oude- als in het Nieuwe Testament als de deur wordt voorgesteld, door welke deur wij allen in het geloof moeten ingaan tot de zalige gemeenschap van Christus en Zijn Kerk. In den laatsten tijd zullen beide deurvleugels als tegelijk opengaan, opdat de grote menigte der Joden en Heidenen, die zich bekeren zullen, daardoor kunnen ingaan.

Wij twijfelen er niet aan, dat in het tempelgebouw, waarover wij sedert Hoofdst. 40:48 spreken, ons nu de inwendige gesteldheid des harten van ieder lid in 't voorgaande als gesymboliseerde gemeente zinnebeeldig wordt voorgesteld. Ook al lieten wij het lichaam tot ere Gods verbranden, zo merkt Oecolampadius op, kon het hart toch nog onrein zijn. Zo waren ook alle woorden van mensen en engelentongen, alle voorzeggingen en alle andere geestelijke gaven en Christelijke werkzaamheden niets, wanneer de inwendige mens

dergenen, die in het binnenste voorhof hun brandoffer verrichten en hunnen godsdienst uitoefenen, niet van de ware gesteldheid ware (1 Kor. 13:1 vv.) Daarom voert ons de beschrijving van den Profeet van de plaats van het binnenste voorhof en het altaar, dat zich in deze ruimte bevindt, spoedig weer tot het eigenlijke heiligdom. Het woord van Christus tot Zijne jongeren (Joh. 14:23): "Zo iemand Mij lief heeft, die zal Mijn woord bewaren, en Mijn Vader zal hem liefhebben, en wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken" geeft ons nu al dadelijk in ‘t algemeen een zeker punt, om de betekenis van het allerheilige en het daarvoor liggende heilige te verstaan. Even als de Profeet als uit het priesterlijk geslacht met den Engel in het heilige mede mag binnengaan, zo heeft Christus de gelovigen in ene zo nauwe verbintenis tot Zich gesteld, dat deze één hart en ééne ziel met Hem zijn, dat zij met Hem als met enen vriend of broeder omgaan, en zij geheel in Zijn beeld kunnen verheerlijkt worden. Christus wil ene gestalte in hen verkrijgen, en zo als Hij is, zo kan en moet ook de gelovige zijn in deze wereld (1 Joh. 4:17). Het wonen van Christus door het geloof in het hart (Efeze. 3:17) kent dus paal noch perk. Het kan opklimmen tot een vervuld zijn met Zijne gehele volheid Gods, wanneer men dat verstaat in den zin, welken de plaats 2 Petr. 1:3 v. aan de hand geeft, en zij zal bij de leden der Zionsgemeente toenemen tot deze mate, waarvoor het gezegde in Openb. 14:1 en 4 ons borg staat. Wat daarentegen het allerheilige aangaat, zo kan de Profeet den engel, die hem geleidt, daarheen niet volgen; hij is priester, maar geen hogepriester. Christus zelf is reeds in den hoogsten tabernakel ingegaan, maar voor den gelovige, zo lang hij op aarde rondwandelt, woont God nog in een licht, dat niemand kan bereiken; zelfs een Paulus kan het slechts ten dele, en ook aan enen Johannes is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen. Gelijk intussen de Engel, die den Profeet geleidt, uit het allerheilige hem verkondigt, wat hij moet weten, en zijn meten mede laat aanzien (vs. 3 v.) zo verkondigt ons Christus van den Vader en uit het hoogste heiligdom, wat ons tot zaligheid nodig is, en spreekt met het gelovige hart. Het heilige staat in onmiddellijk verband met het allerheilige; zij zijn beide slechts de twee delen van een en hetzelfde geheel. "Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien" dat heeft tot op zekere hoogte zijne waarheid reeds voor het aardse leven, en dat zal tot in al den omvang van die mate aan hen blijken, op welke onze profetie hoofdzakelijk doelt (Openb. 14:3 v.). Wanneer daarom de tijd der vervulling daar zal zijn, zullen nog geheel andere inzichten in de diepten van het Goddelijk woord en in de geheimen der Christelijke leer van hen uitgaan dan waartoe wij heidenen in de Christelijke kerk het hebben kunnen brengen. Men zou dus wel doen, zo men veel overliet voor de toekomst bijv. de nieuwe vertaling van onzen Bijbel, daar onze overzetting voor onz geheiligd is door hetgeen de Heere door haar gedurende eeuwen heeft gedaan; eerst wanneer de Heere Zelf de wegen baant, worde plaats voor ene nieuwe gemaakt. Waar het hart geworden is tot een huis, waarin de Vader woont door den Zoon in den Heiligen Geest, daar gaat het reukwerk in gebed bestendig naar boven; en zo ontbreekt natuurlijk aan Ezechiëls tempelgebouw het houten altaar voor het allerheilige niet, doch wel wordt gezwegen van de tafel der toonbroden ter rechter, en van den gouden kandelaar ter linker hand, daar deze betrekking hebben op de goede werken des geloofs en op de lichtverspreiden de deugden in het bezit van de gaven des Heiligen Geestes (Ex. 25:30 en 40) Het bekeerde Israël, dat tot heiligheid wordt opgevoerd, heeft die wel in volheid aan te wijzen, toch is de grondtrek van zijn hart het denken aan zijne vorige wegen en het zich schamen daarover (Hoofdst. 16:61; 20:43; 36:31 v. en daar blijft slechts enigermate ruimte voor het gebed, waarin al het andere opgaat. Misschien is om gelijke reden gezwegen van het goud bij de beschrijving van de

versiering van het huis, terwijl bij den Salomonischen tempel aan de pracht van goud en kleuren veel moeite besteed is. Dat doet denken aan het: "Ik ben zachtmoedig en nederig van harte, " waarin Israël het Lam, dat het volgt, vooral zoekt na te streven, en zo als ene vrouw van den waren stempel (1 Petr. 3:3 v.) zich versiert met reine en schone zijde, om zich voor den dag der bruiloft voor te bereiden (Openb. 19:7 v. Wat de geslotene vensters betekenen, welke rondom het huis zijn aangebracht, daarop heeft Luthers kanttekening bij 1 Kon. 6:4 reeds opmerkzaam gemaakt. De gemeente op Zion heeft op al hare bijzondere leden noch tijd noch lust, om naar de wereld daarbuiten te staren, zich met haar in te laten en te verkeren. Vooral in den laatsten tijd der 20ste eeuw moet zij zich zorgvuldig er voor bewaren, dat haar niet iets van buiten, in het hart komt, wat haar in het zoeken der wereld zou kunnen inwikkelen. Alles toch loopt uit op de vorming van den Antichrist en van zijn rijk, en de boze geesten onder den hemel zijn ijverig bezig, om hem ene bereidwillige opname bij de kinderen der wereld te verschaffen. De heilige bergen Israëls zullen echter voor zijn bereik gesloten blijven tot op de laatste beslissende ure, dat het gericht over hem wordt gehouden. In tegenstelling tot het verkeer met de buitenwereld, dat voornamelijk slechts bestaat in hetgeen in Hoofdst. 47:1-12 symbolisch wordt uitgedrukt, namelijk door den waterstroom, die zich uitstort, heeft daarentegen het Israël, dat zich heiligt, des te meer aan ‘t eigen hart te doen, en daarvan al het onreine, het nutteloze af te zonderen. Daarom is ook van groot gewicht de Gisra, of de afgescheidene plaats achter het tempelgebouw. Vroeger moest de Heere over Zijn volk (Hoofdst. 23:35. Ps. 50:17 "gij haat de kastijding en werpt Mijne woorden achter u henen; " maar nu moet dit omgekeerd tot den Heere kunnen zeggen (Jes. 38:17. Micha 7:18 v.): "Gij hebt alle mijne zonden achter Uwen rug geworpen. " Met de inwoning van Christus in zijn hart en bij het bestendig verkeer met den Vader door den Zoon in den Heiligen Geest leert het steeds grondiger en dieper zich zelven onderzoeken, en gelijk het ten opzichte van hen, die buiten zijn burgerschap staan, de gave heeft ontvangen om de geesten te beproeven, om door gestrenge wacht aan de ingangen van Zijn heiligdom valse vrienden verre van zich te houden (Hoofdst. 40:27), zo heeft het nog veel helderder ogen om het eigen hart in scherpe controle te nemen. Daarbij heeft het echter ook die afgezonderde plaats nodig, om uit het hart en van alle zijne offergaven in gebed en arbeid, wat als onrein en verkeerd erkend is, af te zonderen (vgl. Zach. 13:1 vv.). Welke gesteldheid van den inwendigen, verborgen mens daar tot stand komt, dat, dunkt ons, wijzen het palmenloof en de Cherubim aan de wanden en aan het gehele gebouw rondom aan. In Hoofdst. 34:29 was sprake van ene beroemde plant of planting, welke de Heere Zijn volk nog wilde verwekken, en wij hebben daarbij gedacht aan de stichting van het duizendjarig rijk onder Israël. Tot dit doel streeft de gehele inwendige mens, even als de beide hoofden der Cherubim steeds naar een palm zijn gericht, en de beide hoofden zijn die eens mensen en eens leeuws, dat zeker op Christus doelt, als des mensen Zoon en den Leeuw uit Juda’s stam, in zo verre Zijn heilig beeld in twee opzichten zich in het hart indrukt, en het is de vraag of voor de omstandigheid, dat van de vier Cherubs-aangezichten in Hoofdst. 1:10 hier slechts twee voorkomen, deze de voldoende verklaring is, dat bij het beeldhouwwerk gene meerdere konden geplaatst worden, en men de beide andere in den geest moet denken. Wij zouden integendeel geloven, dat de Cherubim op deze plaats niet dezelfde betekenis hebben als daar, maar een zinnebeeld zijn van het vernieuwde en geheiligde Israël. Daarin verkrijgt nu de ideale mens zijne uitdrukking, en ook de roeping tot heerschappij over de aarde komt dus daarin tot werkelijkheid. Israël is geheel en al de tegenstelling van den Antichrist, den mens der zonde en het kind des verderfs, het

wordt tot den mens, die naar God geschapen is in volkomene gerechtigheid en heiligheid; zij worden tot de heiligen des Allerhoogsten, die het rijk innemen en het altijd en eeuwig zullen bezitten (Dan. 7:18). Wij onthouden ons van ene verklaring van alle overige punten, waarop bijv. de aanbouw ter zijde en de vrijgelatene plaats mogen doelen, hoewel ook hiervoor veel zou zijn aan te voeren en halen alleen nog enige opmerkingen van anderen.

Van een voorhangsel voor het allerheilige is hier geen sprake meer, het valt weg, omdat het met den dood van Christus scheurde, en niet weer mocht worden gemaakt (Joh. 12:45; 14:9).

De gehele tempelomvang is een allerheilige geworden (Hoofdst. 43:12). In dezen tempel is geen plaats meer voor een verbondskist (Jer. 3:16 v.), in hare plaats treedt de volle openbaring der Schechinah.

De bewering van de symbolische betekenis van alle getals- en maatbepalingen in den Bijbel verkrijgt in het heiligdom van onzen Profeet ene gewichtige bevestiging. Merkwaardig is daarbij vooral het te voorschijn treden van het getal vier; want het tempelgebouw is de volkomenste vierhoek, welke niet alleen het teken is van regelmatigheid, maar ook van openbaring Gods in de ruimte. De Persoonlijke heilige God laat Zijnen Geest waaien naar de vier hemelstreken (Hoofdst. 37:9), en woont in het afbeeldsel der wereld, het aardse heiligdom. Maar ook het voorportaal der Oostpoort heeft twee maal vier ellen. Zo vinden wij ook vier tafels aan de ene en vier tafels aan de andere zijde, waarop men slachtte, en vier tafels voor het brandoffer, om de gereedschappen, waarmee men moest slachten, op neer te leggen. Op twee maal vier trappen steeg men tot de poorten van het binnenste voorhof, en dat wordt uitdrukkelijk als een kwadraat voorgesteld. Eveneens vinden wij het getal drie. Dadelijk is de muur van buiten om het huis tweemaal drie ellen of ééne meetroede. Daar nu, gelijk duidelijk is, de muur te klein zou zijn, wanneer die alleen de uitwendige bestemming van bescherming moest hebben, en daarom alleen de symbolische voorstelling der scheiding van het heilige aan het gewone toebehoort, zo is duidelijk dat zij het teken van het Goddelijke, het drietal in zich dragen moest. Dit komt nog daarenboven dubbel voor. Om gelijke reden is ook de drempel aan de poort ene meetroede breed, en de kamers daarin, waarvan drie aan beide zijden zijn, eveneens. Ook de kamer had zes ellen aan de ene en zes ellen aan de andere zijde. Drie deuren heeft elk der beide voorhoven, en in den buitensten voorhof zijn dertig kamertjes gebouwd. Zeer menigvuldig en opmerkelijk komt ook het getal tien voor, deels enkelvoudig, deels met verdubbelingen en vermeerderingen. Het betekent de in zich afgeslotene voleinding, evenals het getal vijf, de helft van tien, het voorportaal der volmaaktheid. Wat het heiligingsgetal zeven, aangaat, zo ontbreekt ook dit niet, en het is opmerkelijk, dat zeven trappen tot de poorten van het uitwendige voorhof leiden en het brandofferaltaar zeven ellen hoog is, gelijk dan dit getal bij de offeranden en feesten bijzonder op den voorgrond treedt. Eindelijk ontbreekt ook het verbondsgetal twaalf niet, wij vinden voor de offerbereiding te zamen twaalf tafels, overeenkomende met de twaalf poorten van het nieuwe Jeruzalem.

Het staat ontwijfelbaar vast, dat Ezechiëls tempel voor het terugkeren uit de ballingschap bestemd was. Die na de ballingschap van Babel gebouwd is had die ruimte niet, zo blijft alleen over te denken aan het terugkeren uit de tegenwoordige verbanning.

Ezechiëls tempel behoort, naar wij menen, onder die voorspellingen, wier vervulling doorlopend en gedurig klimmende is. Gelijk alle profetie, zo wortelt ook deze in den toestand des ogenbliks om zich te verheffen tot in de sferen der toekomst. De Profeet stelt zich het ogenblik voor, dat Israël, tot inkeer gekomen, zijn land weer bevolken, zijn tempel herstellen zal, en verklaart zelf, dat zijn schilderij in de behoefte van dien stond moet voorzien (Hoofdst. 43:10 en 11.). Hij tekent alles met zoveel nauwkeurigheid af, dat het niet moeilijk valt zich tot in de kleinste bijzonderheden voor te stellen, hoe, naar zijne opgave, het land verdeeld, het Godshuis moet ingericht worden. Maar slechts het kleinste deel volks keert terug, en aanvankelijk streeft het nieuwe heiligdom zo weinig het oude te boven, dat wie beiden vergelijken kan, de tranen zijner smart niet bedwingt (Ezra 3:12, 13.). Intussen wordt weldra beloofd, dat de heerlijkheid van den tweeden tempel groter dan die van den eersten zal zijn, en die belofte wordt vervuld, wanneer de Zoon des mensen optreedt. Middelerwijl zinkt die tempel zelf, tot straf van het ongeloof der Joden, in puin, en op zijne bouwvallen verrijst een geestelijk heiligdom des Nieuwen Verbonds, waarop zich, het kan niet ontkend worden, menige trek zijner schets uitstekend over laat brengen Hoofdst. 43:10, 11). Dat heiligdom wordt steeds hoger volbouwd, en neemt alle heidenen, die geloven, in zijne voorhoven op, en ontsluit ten laatste zijne poorten voor Israël, dat tot den Heere wordt bekeerd. Het volk geniet eindelijk in een hersteld Jeruzalem al de zegeningen der Christus-regering, en thans begrijpt de laatste, de volkomene vervulling van Ezechiëls uitzichten plaats. Op wat wijze, na wat grote veranderingen, in wat verband met de eisen der nieuwe bedeling? Wij weten het niet, en zullen het nimmer te weten komen, zolang God zelf het raadsel niet opklaart. Tot zo lang zijn slechts gissingen mogelijk:, en waar men die met bescheidenheid voordraagt, boven de machtspreuken ver te verkiezen, dat kan niet mogelijk, dat zou Gode onwaardig zijn! Ongezind om verder op het gebied der gissingen rond te dolen geven wij liever Gode de eer, door luid en vrij te verklaren, dat Hij in Zijn woord dingen kan hebben laten beschrijven, tot wier volkomen oplossing ons de passende sleutel ontbreekt, omdat nog het einde niet daar is. Hem laten wij de zorg over, om de eer van dat Woord te rechtvaardigen, ook waar het schijnen zou bijna in tegenspraak met zichzelven te komen. Dit staat vast, tot nog toe is deze profetie niet vervuld; of zij dan nog vervuld zal worden, kan het geloof niet betwijfelen; hoedanig die vervulling zal zijn is ene vraag, waarop de wetenschap des geloofs het antwoord schuldig moet blijven. Juist omdat wij de volkomene vervulling, hoedanig dan ook, eerst van den dag der toekomst verwachten, achten wij ons zelven en iederen gelovigen uitlegger met ons, volstrekt onbevoegd, om op eigen gezag te verklaren, welke trekken in deze prachtschilderij eigenlijk zijn op te vatten. Zolang geen hoger hand de zegelen van deze boekrol heeft los gemaakt, is de poging kinderwerk, om die met ene ongeoefende kinderhand los te rukken. Maar dat, bij al het raadselachtige de voorstelling rijk is aan hartverheffende zijden, hoe blijkt het uit het gezicht, dat in het 47e Hoofdstuk geboekt is: of wie, die aan de zijde des Zieners verplaatst, het levend water te voorschijn ziet stromen van onder den dorpel des heiligdoms, en het straks in den stroom ziet verkeren, die al dieper en dieper wordt, zodat men hem niet kan doorwaden, terwijl ginds aan den oever het lommerrijk geboomte verrijst, en het levensvocht, overal heengespoed, alom leven en gezondheid verspreidt- wie, zeggen wij, die dat alles leest, voelt den frissen adem des nieuwen Verbonds zich niet tegenzweven, dat nog op zijne laatste bladzijde de roepstem uit het hemels Jeruzalem overbrengt: "die dorst heeft, kome, en die wil, drinke van het water des levens om niet (Openb. 22:17). Blijve dan ook voorts menige zaak onbeslist, en worde zelfs door zoveel geheimzinnigs tot zekere laagte

de raad van sommige Rabbijnen gewettigd om Ezechiël niet te lezen, zo lang men niet tot rijper jaren gekomen was, genoeg, wij laten de uitkomst over aan Hem, die ons het hoe der toekomende ontwikkeling van Zijnen enigen raad niet bekend gemaakt, maar de tijden en gelegenheden in Zijne eigene hand gesteld heeft!

HOOFDSTUK 42.

OVER DE NEVENGEBOUWEN DES TEMPELS.

V. Vs. 1-20. Aan beide zijden van de in ‘t vorige hoofdstuk vermelde afgescheidene plaats achter het tempelgebouw bevindt zich een gebouw van kamertjes, die zich in het voorhof des volks uitstrekken. Dit is voor de priesters bestemd. Eens wordt dat naar het Noorden (vs. 1-9) vervolgens dat naar het Zuiden gelegen is (vs. 10-12) beschreven, en daarop het doel der beide gebouwen genoemd (vs. 13 en 14). Nadat zo de gehele heilige tempelomtrek gemeten is, breidt het zich uit in de breedte en wordt hier nog een grensmuur van 500 meetroeden aan elke zijde voorgesteld, welke reeds in de verte gezien wordt, als scheidende den grond van den tempel van den gewonen grond der stad en des lands (vs. 15-20).

1. Daarna bracht hij, de Engel (Hoofdst. 40:3) mij uit tot het buitenste voorhof, den weg (gelegen) naar den weg van het noorden; en hij bracht mij tot de kameren, die tegenover de afgesnedene plaats, en die tegenover het gebouw tegen het noorden waren:

2. Voor aan de voorzijde der kameren had de lengte van de honderd ellen, die de afgesnedene plaats (Hoofdst. 41:12 vv.) had, naar de deur van het noorden, van de plaats, waar de priesters kookten (Hoofdst. 46:19 v.) en de breedte van het gebouw was vijftig ellen.

3. Het lag wat de zuidzijde aangaat tegenover de twintig ellen, die het binnenste voorhof had, van welke in Hoofdst. 41:10 sprake was, en wat de noordzijde aangaat tegenover het plaveisel, dat het buitenste voorhof (Hoofdst. 40:17 v.)had, was galerij tegen galerij, in drie rijen of verdiepingen (vs. 5 v.).

4. En voor de kameren was ene wandeling 1), ene plaats, die naar het binnenste voerde, van tien ellen de breedte, naar binnen toe, en een weg van ééne el, en de deuren van dezelve waren tegen het noorden.

1) Hier ziet men dat er voor deze kameren galerijen of wandelplaatsen waren van vijf ellen breed, waarin zij, die hun verblijf in die kameren hadden, elkaar konden ontmoeten en met elkaar verkeren, konden wandelen en spreken met elkaar tot onderlinge stichting, hun kennis en bevinding aan elkaar vertellen. Want wij moeten al onzen tijd niet doorbrengen in de kerk en in de kamer, hoewel een groot deel tijds tot zeer goede einden in beide mag besteed worden, maar de mens is tot maatschappij geschapen, en de Christenen tot gemeenschap der heiligen; en van de plichten dezer gemeenschap moeten wij een geweten maken, en van de voorrechten en vermaken dezer gemeenschap moeten wij de vertroosting nemen.

5. De bovenste kameren nu waren nauwer, terwijl de middelste weer nauwer waren dan de onderste (omdat de galerijen hoger waren den dezelve); daarom waren zij benauwder (niet zo groot) dan de onderste en dan de middelste des gebouws. Door de bij iedere verdieping aangebrachte galerijen werd iets van de breedte weggenomen, zodat de hoger gelegene iets achteruit sprongen, en er zich alzo ene soort van terras vormde.

6. Want zij waren wel van drie rijen, maar hadden gene pilaren gelijk de pilaren der voorhoven, hoewel dit hij de beschrijving in Hoofdst. 40 niet uitdrukkelijke gemeld, daarom waren zij benauwder, enger dan de onderste en dan de middelste van de aarde af.

7. De muur nu, die naar buiten tegenover de kameren was, den weg naar het buitenste voorhof, voor aan de kameren, om hetgeen volgens Hoofdst. 44:17-19 daarin plaats had aan de blikken van buiten te onttrekken, de lengte van dien van het noorden naar het zuiden was vijftig ellen.

8. Want de lengte der kameren, die het buitenste voorhof had, was vijftig ellen overeenkomstig de in vs. 2 genoemde breedte van het gehele gebouw: en ziet voor aan den tempel in het noorden waren honderd ellen (vs. 2).

9. Van onder deze kameren nu was de ingang van het oosten, ene plaats van ingang door Aan muur, welke in hoogte boven de kameren uitstak, als iemand tot dezelve kameren ingaat uit het buitenste voorhof.

De beschrijving volgens den grondtekst geeft ook hier vele moeilijkheden. Wij weten niet of de juiste zin steeds is aangegeven, doch het komt op de bouworde niet al te zeer aan, het is vooral om de symbolische betekenis te doen, en zelfs deze zal voor ons in vele bijzondere punten verborgen blijven, totdat de vervulling het rechte licht werpt op het begrijpen der woorden, zowel als op het verstaan der zinnebeeldig daardoor uitgedrukte gedachten. Wij stellen ons tevreden met enkele vingerwijzingen.

Terwijl het in ‘t vorige hoofdstuk (vs. 7) naar boven breder werd, wordt het hier (vs. 5) steeds nauwer. De voortgaande wasdom in de genade is een zich uitbreidend bewustzijn van Christus, daarentegen een steeds nauwer wordend zelfbewustzijn. (1 Kor. 15:9) .

Er in drieërlei ouderdom: jeugd, manlijke leeftijd en grijsheid: de laatste is de nauwste van alle.

Die zich gaarne heilig willen bewaren voor de bevlekking des vleses en der wereld, voor die weet God ook muren te trekken en ze te bewaren in het uur van aanvechting en verzoeking. In een Evangelisch bediend ambt en priesterschap ligt een beschutting naar buiten.

10. Aan de breedte van den muur des voorhofs, den weg naar het oosten voor aan de afgesnedene plaats, en voor aan het gebouw, waren kameren.

Alzo zou zich aan de Oostzijde van het voorhof der priesteren ook zulk een gebouw van kamers bevinden als het in vs. 1-9 beschrevene. In vs. 12 volgt dan een derde, dat nog juister met het laatste overeenkomt, aan de zuidzijde der Gisra en van het tempelgebouw. Daartegen zijn verschillende bedenkingen: 1) komen de woorden "voor de afgesnedene plaats en voor aan het gebouw" voor, als voor de Oostzijde niet passende, maar veel meer voor de Zuidzijde; 2) komt voor den voorhof der priesteren, waar van de 100 ellen lengte 25 ellen door het poortgebouw zijn afgenomen, voor elke der beide zijden noordelijk en zuidelijk van dit

poortgebouw nog slechts ene vrije ruimte van 37 en een half el van elke zijde voor. Er moet dus een dubbel gebouw van kamers worden aangenomen, waarvan de lengte in eens was gerekend, maar dat in werkelijkheid niet zo kon geweest zijn, dat gezegd kon worden dat alles naar dezelfde lengte en breedte was (vs. 11 en 13). Om deze moeilijkheden op te lossen, heeft men voorgeslagen in vs. 10 in plaats van Mydqh te lezen Mwrdh (in plaats van Oosten-Zuiden), zo dat dadelijk en niet eerst in vs. 12 van de zuidzijde sprake zou zijn en van de oostzijde geheel gezwegen. De overeenkomst der woorden in het Hebreeuws maakte een schrijffout gemakkelijk.

11. En de weg voor dezelve henen was als de gedaante der kameren, die den weg naar het noorden waren, naar derzelver lengte, alzo naar derzelver breedte, en al hare uitgangen waren ook naar dezelver wijzen, naar hun inrichtingen en naar derzelver deuren 1).

1) Het is beter: En naar hun deuren, te voegen bij het volgende vers, en dus te vertalen: En gelijk hun deuren, zo was ook de deur der kameren, die tegen het zuiden lagen, er was een deur aan het hoofd van den weg, van den weg tegenover den rechten muur, den weg naar het oosten, als men daarheen gaat.

12. En gelijk de deuren der kameren, die den weg naar het zuiden waren, was er ene deur in of aan het hoofd van den weg voor aan den rechten muur, den weg naar het oosten, als men daarin gaat.

13. Toen zei hij, de Engel (vs. 1)tot mij: De kameren van het noorden, en de kameren van het zuiden, die voor aan de afgesnedene plaats zijn, dat zijn heilige kameren, waarin de priesters, die tot den HEERE naderen, de allerheiligste dingen zullen eten; aldaar zullen zij de allerheiligste dingen, wat de offeranden als de allerheiligste is aangewezen (Lev. 2:3, 10 en 6:16 vv. 7:6 v. 19:12), henen leggen, en (namelijk) het spijsoffer, en het zondoffer, en het schuldoffer, om het daar neer te leggen totdat het bereid is voor het gebruik; want de plaats, de gehele lokaliteit dezer kamers, is heilig.

14. Als de priesters ingegaan zullen zijn (liever: komen, namelijk van hun ambtsverrichtingen aan het brandofferaltaar, of in het heilige des tempels, zo zullen zij uit het heiligdom niet weer uitgaan in het buitenste voorhof, en zich daar onder het volk vermengen, maar op den afgezonderden gang voor het gebouw der kamers zich naar deze terugtrekken, en aldaar hun klederen henen leggen, in dewelke zij gediend hebben, want die zijn ene heiligheid; en zij zullen andere klederen aantrekken, en naderen tot hetgeen voor het volk is, en dan eerst onder het volk komen.

Volgens vs. 13 moeten in de kamers de aandelen der priesters aan de offergaven worden gebracht, opdat zij daar in de Ezech. 46:19 v. vermelde priesterkeukens toebereid en vervolgens gegeten worden.

Het "allerheiligste" (Ex. 40:10) is de algemene soort, "spijsoffer" enz. de verschillende soorten. Nu worden de spijsoffers en de zond- en schuldoffers genoemd, niet de slachtoffers, omdat alleen bij de eerste de delen, welke den priesters toevielen hoogheilig waren, en als

zodanig door de priesters alleen in hun functie mochten worden gegeten, terwijl bij de brandoffers het aandeel der priesters door hen met hun gehele familie ook door de vrouwelijke leden worden gegeten.

Van het eten is het deponeren der hoogheilige offerdelen onderscheiden, omdat noch het met olie gemengde meel van het spijsoffer, noch het vlees van het zoen- en schuldoffer dadelijk na het aanbieden van het offer door priesters kon worden verteerd, waar het eerste vooraf gebakken, het andere eerst gekookt moest worden, en tot op dien tijd op enige plaats moest worden neergelegd. Op enige heilige plaats moest volgens vs. 14 ook het aandoen en afleggen als ook het bewaren der heilige ambtsklederen plaats vinden.

Deze beide verzen zijn een geschikte tekst voor ene bevestigingsrede. Men moet in enen Evangelischen prediker vóór andere dingen, boven alle wetenschap, kennis, beschaving enz. dit kunnen zien, dat hij in het genot van het offer van Christus is, profane dienaars profaneren het heiligdom. In ‘t bijzonder kan men uit vs. 14 veel pastoraal wijsheid leren; maar niet, hoe men den mantel of steek of toga een poos kan wegleggen, of aan den kapstok hangen, om zich met de wereld vrolijk te maken. " Het geestelijk kleed maakt zeker geen geestelijk man, maar het is toch ene vermaning.

15. Als hij, de Engel (vs. 1 en 13), nu de maten van het binnenste huis geëindigd had, niet alleen het tempelgebouw zelf, maar ook alles, wat in het binnenste en buitenste voorhof van de gebouwen aanwezig was, zo bracht hij mij uit, den weg naar de poort, die den weg naar het oosten zag, en hij mat ze op verren afstand van den tempelomtrek rondom henen, want daar was nog een tweede muur, welke nu ene tussenruimte van 1250 ellen om den gehelen tempelomtrek getrokken werd.

16. Hij mat de oostzijde met het meetriet; vijfhonderd rieten met het meetriet, rondom, van het ene tot het andere einde.

17. Hij mat de noorderzijde, vijf honderd rieten, met het meetriet, rondom.

18. De zuidzijde mat hij, vijfhonderd rieten, met het meetriet.

19. Hij ging om naar de westzijde, en hij mat vijf honderd rieten met het meetriet.

20. Hij mat het aan de vier zijden; het had enen muur rondom henen, de lengte was vijf honderd rieten, en de breedte vijf honderd, 1) om onderscheid te maken tussen het heilige en onheilige, rondom den muur zelf was nog ene vrijplaats van 50 ellen breedte. (Hoofdst. 45:2).

1) Wat in dit gedeelte besproken wordt is niet, zoals reeds de Septuaginta, en na haar vele oudere en nieuwere verklaarders hebben gemeend, de in Hoofdst. 40:5 vermelde buitenste muur der voorhoving toch volgens de opmerkingen bij Hoofdst. 41:12 op 2. 000 ellen werd berekend, terwijl hier van 4 ml. 500 = 2. 000 meetroeden sprake is. Van den ringmuur van het buitenste voorhof is nog een verder daarvan gelegen scheidsmuur te onderscheiden, welke

zesmaal zo groot is, dus 12. 000 ellen bedraagt en het gehele heilige tempelbouw van het gewone land of het heilige van het onheilige afscheidt.

Deze sterke scheiding, schrijft Keil, is eigenaardig aan den tempel van Ezechiël, en dient, even als vele andere inrichtingen van het nieuwe heiligdom en van den eredienst, om de onontwijdbare heiligheid van dezen tempel voor te stellen. Bij den tempel van Salomo grensde de buitenste voorhof onmiddellijk aan den gewonen grond van stad en land, zodat de verontreiniging, door de zonde des volks te weeggebracht, aanstonds in de heilige ruimte van het voorhof konde indringen. Daaraan moet in het heiligdom der toekomst worden perk gesteld door de afgezonderde ruimte rondom, ter afscheiding van het heilige van het gewone. Daarop wijst dan ook het woord des Heeren in Hoofdst. 43:7 v. Niet zonder symbolische betekenis is zeker de aangegevene maat van 4 ml. 507 meetroeden, welke tot ellen teruggebracht het getal 12. 000 geeft. Volgens onze vroegere opvatting zouden wij hier aan de bijzondere leden der toekomstige Zionsgemeente moeten denken, en werkelijk bedraagt in Openb. 7:4 v. het getal der verzegelden uit ieder der 12 stammen twaalf duizend. Daar wordt het getal uitdrukkelijk bij elken stam herhaald, hetgeen zonder twijfel de bijzondere betekenis daarvan moet doen in ‘t oog vallen. Zo is het symbool der verzegeling; en nu heeft toch onze Profeet in Hoofdst. 20:38 v. eveneens op ene verkiezing uit Israël gewezen, welke alleen het Israël der toekomst, het volk der toekomstige gemeente zal uitmaken. "

HOOFDSTUK 43.

HEERLIJKHEID, GODSDIENST EN INWIJDING VAN HET NIEUWE TESTAMENT.

VI. Vs. 1-12. De Profeet wordt door Zijnen geleider thans tot de Oostpoort van den tempelomtrek teruggebracht. Van het Oosten af verschijnt nu de heerlijkheid des Heeren hem weer op dezelfde wijze als vroeger, toen zij van den ouden, ontwijden tempel heentrok. Zij neemt bezit van het nieuwe heiligdom, hetgeen Ezechiël daardoor krijgt te aanschouwen, dat hij in het binnenste voorhof wordt verplaatst (vs. 1-5). Hier echter spreekt de Heere met hem, en verklaart dit heiligdom voor de plaats, waar hij van den tijd der oprichting zal zitten en staan, wonen en wandelen, kort voordat Zijn volk daar zal zijn. Het zal een heiligdom zijn, dat Israël niet weer als het vorige met zijne zonde van afgoden en met de lijken zijner koningen zal ontheiligen, integendeel zal reeds de profetische verkondiging daarvan tot heiliging van Israël dienen (vs. 6-12).

1. Toen leidde hij, de Engel, die met mij van Hoofdst. 40:3 af sprak, mij tot de poort, de poort, die den weg naar het oosten zag, naar de oostelijke punt van het buitenste voorhof.

2. En ziet, de heerlijkheid des Gods 1) van Israël kwam van den weg naar het oosten, en Zijne stem was als het geruis van vele wateren(Hoofdst. 1:24. Dan. 10:6. Openb. 1:15), en de aarde werd verlicht van Zijne heerlijkheid.

1) Ezechiël heeft den nieuwen tempel, het nieuwe huis Gods aanschouwd, maar tot huis Gods werd het eigenlijk gemaakt, als het vervuld werd met de heerlijkheid Gods. Dit zal de Profeet ook zien.

2. En ziet, de heerlijkheid des Gods 1) van Israël kwam van den weg naar het oosten, en Zijne stem was als het geruis van vele wateren(Hoofdst. 1:24. Dan. 10:6. Openb. 1:15), en de aarde werd verlicht van Zijne heerlijkheid.

1) Ezechiël heeft den nieuwen tempel, het nieuwe huis Gods aanschouwd, maar tot huis Gods werd het eigenlijk gemaakt, als het vervuld werd met de heerlijkheid Gods. Dit zal de Profeet ook zien.

3. En alzo was de gedaante van het gezicht, dat ik zag, gelijk het gezicht, dat ik bij gelegenheid mijner roeping gezien had, toen ik kwam om de stad te verderven, toen ik naar Jeruzalem in den geest werd vervoerd, om de verwoesting te zien en daardoor deze ook als zeker en onfeilbaar voor te stellen (Hoofdst. 8-11); En het waren gezichten als het gezicht, dat ik gezien had aan de rivier Chebar 1); en Ik viel op mijn aangezicht, evenals in Hoofdst. 1:28, voor de Majesteit van den vertoornden God, zo hier voor de Majesteit van Hem, die in Zijne genade Zich openbaarde (Openb. 1:17).

1) Ezechiël merkt op, dat de verschijning van Gods heerlijkheid, die hij hier zag, dezelfde was, welke hij gezien had, toen hij het eerst zijn last ontving, omdat God dezelfde is, zo behaagde het Hem, Zich op dezelfde wijze te openbaren, want bij Hem is geen verandering.

God verscheen op dezelfde wijze, toen Hij hem zond, om de woorden van schrik te spreken, als toen Hij hem zond, om woorden van vertroosting te spreken, want in beiden moet en zal God verheerlijkt worden. Hij doodt en Hij maakt levende, Hij doorwondt en Hij geneest. Op dezelfde hand, die verstoot, moeten wij zien om verlossing. Hij heeft geslagen en Hij zal verbinden.

4. En de heerlijkheid des HEEREN kwam in het huis, door den weg der poort, die den weg naar het oosten zag, 1) door welke zij vroeger uit het oude huis was weggetrokken (Hoofdst. 10:19; 11:22 v.).

1) Dat de heerlijkheid des HEEREN verscheen in den nieuwen tempel, was voor Israël het bewijs, dat de Heere God weer in genade op Zijn volk terneder zag. Maar dat deze niet door de wolk werd afgebeeld, was het teken dat de heerlijkheid zou gezien worden als met ongedekten aangezicht in Christus Jezus, het vlees geworden Woord, als persoonlijke openbaring Gods, die getuigen kon: Die Mij gezien heeft, heeft den Vader gezien.

5. En de Geest nam mij op (Ezech. 3:12, 14; 8:3; 11:1 en 24 en bracht mij in het binnenste voorhof, en ziet, de heerlijkheid des HEEREN had het huis vervuld.

Wij hebben hier iets dergelijks als de intocht des Heeren in den tabernakel in Ex 40:34 v. en in den Salomonischen tempel in 1 Kon. 8:10 v. en het tegenovergestelde van Hoofdst. 11, als de Heere bij ‘t naderen der Chaldeeuwse katastrofe den tempel verlaat, en wel door dezelfde deur, waardoor Hij hier weer Zijnen intocht houdt. Door de Oostpoort moest de Heere intrekken, omdat deze de hoofdpoort was. Van het Oosten moest Hij ook komen als de opgaande Zon der gerechtigheid, onder Wier vleugelen voor Zijn volk genezing zou zijn (Mal. 4:2), en als de Opgang uit de hoogte (Luk. 1:78).

De verschijning des Heeren aan Ezechiël moet voor een dubbel, ja een tegenovergesteld doel dienen. Daarin moet God het oordeel van ‘t uittrekken uit den ouden tempel volvoeren, en ook de genade van het intrekken in den nieuwen tempel openbaren, en het zal toch dezelfde gedaante zijn, tot een teken, dat Hij dezelfde God is, die het een en het ander doet. Daaruit volgt nu, dat de attributen, welke de openbaring Gods bij Ezechiël draagt, tot drie klassen zijn te brengen: zij draagt 1) zulk attributen, welke voor beide bedoelingen, het gericht van den uittocht uit den ouden tempel en de genade van den intocht in den nieuwen tempel, even noodzakelijk zijn. Tot de attributen van deze klasse behoort, dat God Zich openbaart, als die boven de cberubim troont. Zo stond Hij in den tabernakel en in den ouden tempel, en dat Hij daar zo stond, wees aan, dat daar de plaats Zijner genadige tegenwoordigheid was. Zo moest Hij dan ook uit den ouden tempel uittrekken, ten teken, dat daar voortaan niet meer de plaats der tegenwoordigheid van Gods genade zou zijn, en zo moest Hij ook weer in den nieuwen tempel intrekken, tot een teken, dat daar voortaan de plaats van de tegenwoordigheid der goddelijke genade zou zijn. Onze openbaring van God heeft 2) zulke attributen, die alleen voor het doel van het uittrekken dienen, maar die zij ook bij den intocht in den nieuwen tempel behoudt, omdat moet worden aangetoond, dat de intrekkende en de uitgetogene dezelfde Jehova is. Tot de attributen dezer klasse behoort bijv. het vurige der verschijning, de kolen, van welke er over de rampzalige stad worden gestrooid. Eindelijk

3) heeft onze verschijning van God zulke attributen, die alleen tot het doel van den intocht dienen. doch die zij ook bij den uittocht uit den nieuwen tempel heeft, omdat reeds daar moet worden aangetoond, dat die God, die Jeruzalem en Zijn heiligdom moet verlaten, toch een nieuw Jeruzalem en een nieuw heiligdom zal scheppen. En deze attributen zullen, zo als van zelf spreekt, van bijzonder gewicht voor het verstaan der betekenis van den tempel van Ezechiël zijn. Welke die attributen van deze soort zijn, en wat zij willen zeggen, zien wij het best, wanneer wij vergelijken, hoe God bij de inwijding van den tabernakel en van den tempel van Salomo Zijne heerlijkheid toonde en hoe Hij ze hier toont. Daar verscheen Hij in ene wolk, maar hier in vuurglans en in een schijnsel van licht. En niet alleen is hier de verschijning zelf helder licht, maar zij verbreidt ook licht. Hier komt de nadere opmerking te pas, welke het 2de vers geeft, dat het bij deze verschijning helder licht werd op aarde door Zijne heerlijkheid. Toen God in die plaatsen introk, waar Hij gedurende het Oude verbond wilde wonen, was Zijne heerlijkheid door ene wolk omgeven. Maar als Hij in dezen nieuwen tempel zal intrekken, zal het licht worden op aarde door de heerlijkheid des Heeren. Ook niet alleen als vuurzuil of als lichtstroom openbaart zich hier de heerlijkheid van Jehova, maar als persoonlijkheid. Ja God geeft Zich hier als mens te horen en te zien, want de Profeet hoorde in Hoofdst. 1:24 en 26 Zijne stem, als ene stem des Almachtigen en zag op den troon Zijne gedaante, die was als een mens. Op deze persoonlijkheid der openbaring Gods wijst ook op onze plaats de opmerking in vs. 2, dat Zijne stem was als de stem van vele wateren, welke de plaats (Hoofdst. 1:24) weer opneemt. Verder stemmen de verschijningen Gods bij de inwijding van den Mozaïschen en den Salomonischen tempel aan de ene zijde, en die van Ezechiël aan de andere zijde daarin overeen, dat God op aarde verschijnt, op aarde woning maakt. Ook hier daalt de hemel op de aarde neer. God verschijnt onder Zijne Cherubim op aarde. De Cherubim en de raderen staan op de aarde, en boven hen is het hemelgewelf en daarop de troon; op den troon is God aan te zien als een mens. Maar op geheel andere wijze neemt God hier woning op aarde dan toen. Toen verscheen Hij zelf in de wolk, en liet als teken Zijner tegenwoordigheid niets achter, dan in het allerheilige de arke des verbonds en het verzoendeksel en de cherubs, afbeeldingen van hout. Hier hebben wij niets van ene toerusting van het allerheilige gelezen; van gene verbondskist, geen verzoendeksel, gene cherubsafbeeldingen is sprake geweest. Daarentegen trekt God hier zelf persoonlijk, omgeven door Zijne wezenlijke, levende Cherubim in het allerheilige van dezen tempel. Als God dit heiligdom op aarde zal oprichten, zal Hij zelf, de levende God, persoonlijk met de scharen Zijner persoonlijke engelen en dienaren op aarde niet slechts in ‘t voorbijgaan verschijnen. En in den tempel van Salomo even als in de arke des verbonds waren de tekenen van Gods tegenwoordigheid staande Cherubim; de cherubsafbeeldingen stonden, want daar was de plaats van Gods genadige tegenwoordigheid aan die plaats gebonden; hier hebben daarentegen de Cherubim alles, aangezichten, vleugels, tot vier toe, en hebben het symbool van eveneens vierledige raderen bij zich, zij zien naar alle vier wereldstreken, zij gaan, vliegen, rollen over de aarde. Wanneer de heerlijkheid Gods op aarde in dit heiligdom woning zal maken, zal zij de plaats harer tegenwoordigheid en de betoning daarvan, de uitstroming van het licht over de gehele aarde, naar alle zijden op economische wijze zoeken en bezitten. Ook daarop wijst ons in vs. 2 de opmerking, dat het op de aarde verlicht werd door de verschijning van God. Den weg om zich in economisch opzicht zo te doen gelden, zal de heerlijkheid Gods met duidelijk vooruitzien op juist doorziene en goed afgemetene wegen zoeken, want lichamen en vleugels der Cherubim, zijden en velgen der raderen zijn met ogen

bedekt. En dit economische bereik, dat Gods tegenwoordigheid in dit heiligdom zal hebben, zal een rijk zijn; want in de vier aangezichten der Cherubim, in het verstand van het menselijk aangezicht, in de kracht van den stier, in den koning der woestijn en in den koning der lucht vormt zich de vereniging van die ethische en fysische eigenschappen, die tot oprichting, regering en volmaking van een rijk behoren. Deze toekomstige tegenwoordigheid Gods zal ene tegenwoordigheid der genade zijn, dit rijk zal een rijk der genade wezen; want wanneer in de heiligdommen des Ouden Verbonds het teken van Gods tegenwoordigheid, de arke des Verbonds met de tafelen der wet was, zal daarentegen de verschijning van God, wanneer zij in dit heiligdom intrekt, den regenboog in die betekenis dragen, die daaraan in Gen. 9:12 vv. (vgl. Openb. 4:3) gegeven is.

De intocht van de heerlijkheid des Heeren geschiedde eerst na het meten van den tempel en het in ogenschouw nemen van zijne versiering, zo heeft Christus Zijnen discipelen, die hier door den Profeet zijn voorgesteld, het ganse hemelse gebouw door woord en werk getoond (Joh. 17:5), en alles, wat tot opbouwing van dezen geestelijken tempel behoort, is aan het kruis volbracht. De intocht der heerlijkheid van het Oosten af tot verlichting van den tempel geschiedde, toen de Apostelen op het Pinksterfeest met kracht uit de hoogte werden aangedaan .

Men mag echter bij deze eerste en voorlopige vervulling van het gezicht niet blijven staan, maar moet op de gehele verwezenlijking zien, welke eerst dan begint, wanneer Israël tot zulk enen tempel wordt als in ‘t voorgaande beschreven is. Dat gebouw is een zinnebeeld der geestelijke volkomenheid, der gerechtigheid, wijsheid en heiligheid, welke bij de gemeente der toekomst past: "de juiste maat en plaats, welke ieder deel van het gebouw inneemt, geeft het beeld der gerechtigheid; de harmonische zamenvoeging der delen voor het doel van den godsdienst schenkt het beeld der wijsheid; de juiste onderscheiding van het heilige en onheilige is het beeld der heiligheid, want het goddelijke is juist daardoor heilig, dat het zich van het ongoddelijke onderscheiden houdt, en door de mensen wordt het daardoor geheiligd, dat zij het van het onheilige onderscheiden. " Een volk, dat in gerechtigheid, wijsheid en heiligheid God dient, is de Christenheid, die uit de heidenen is zaamgebracht, nog niet in zulk ene mate geweest, dat de kerk in den tot hiertoe gebruikelijken zin van het woord voor het eigenlijke tot stand brengen van dat gebouw zou kunnen worden genomen. Niet alleen moest Johannes bij den tempel Gods, waarmee hij in Openb. 11:1 vv. te doen had, alleen het tempelgebouw en het altaar, en die in ‘t binnenste voorhof aanbidden, meten en tellen, het buitenste voorhof daarentegen ongemeten laten, omdat het den heidenen gegeven is, maar het komt ten laatste zelfs zover, dat de heidenen in het buitenste voorhof het tempelgebouw en het altaar met degenen, die in het binnenste voorhof aanbidden, buiten werpen, en zich van het heiligdom Gods meester maken, om ten laatste de voorzegging van het doden der twee getuigen te vervullen (Openb. 11:7 vv.). Nu blijft het ons nog over, op die gemeente in Openb. 14:1 vv. te zien, en die hoofdzakelijk bij onze afdeling in ogenschouw te nemen.

6. En ik hoorde enen, die met mij sprak (Hoofdst. 1:28) uit het huis 1); en de man, in wien Zich voor mij de Spreker belichaamd had, was thans bij mij staande, als ik door het eerste meer algemene spreken zonder meer bepaalden openbaringsinhoud daarop was opmerkzaam geworden, dat ik nu ene openbaring zou ontvangen.

1) Hij ontvangt onmiddellijke onderrichting van Gods heerlijkheid, gelijk Mozes, toen God bezit nam van den Tabernakel. Dewijl Gods heerlijkheid in de Kerk schijnt, zo moeten wij van daar de Godspraken verwachten. De man stond bij mij; wij zouden zo min kunnen verdragen, de stem Gods te horen, als Zijn aangezicht te zien, indien Jezus Christus niet bij ons stond als Middelaar.

De Profeet hoort iemand, die met hem spreekt uit het huis, en door de stem opmerkzaam gemaakt en daarheen ziende, ziet hij enen man naast zich staan. Hij staat in het binnenste voorhof zo nabij de waar te nemen verschijning als hij naar zijne berekening mag gaan, dicht aan de deur van het heiligdom, en de man is om tot hem te spreken, in de deur getreden; wat hij met hem sprak, volgt dan in vs. 7. Tussen de mededeling, dat iemand gesproken heeft, en het bericht wat gesproken werd, staat het bericht omtrent den persoon, die spreekt, waarop de Profeet eerst door het woord opmerkzaam werd; tot het zien werd hij eerst door het spreken gebracht (vgl. Openb. 1:10-13). Degene, die spreekt, wordt als een man voorgesteld, en toch spreekt hij in vs. 7 als God, en kent zich toe, wat alleen aan Jehova kan toebehoren. Wij hebben dus zonder twijfel den Engel Gods voor ons, den Enigen, in wien de tegenstelling van God en mens als weggenomen en opgeheven voorkomt. De man hier is geen ander den de man, wiens gedaante was als koper (Hoofdst. 40:3), de Profeet stelt wel met opzet de identiteit met dezen niet uitdrukkelijk op den voorgrond, omdat de lezer die door eigen waarnemen moest vinden.

7. En Hij zei tot mij: Mensenkind! dit is de plaats Mijns troons, waar Ik als koning Mijnen zetel heb, en de plaats der zolen Mijner voeten, Mijne voetbank (1 Kron. 28:2. Jes. 60:13); het is het huis, alwaar Ik wonen zal in het midden der kinderen Israëls, in eeuwigheid, zag als Ik beloofd heb in Hoofdst. 39:27. En die van het huis Israëls zullen Mijnen heiligen naam niet meer verontreinigen, zij noch hun koningen, met hun hoererij en met de dode lichamen hunner koningen; want zij hebben hoererij bedreven op hun hoogten (Hoofdst. 20:28 v.).

8. Maar als ware het hunnen koningen nog niet genoeg geweest Mijn heiligdom in hun leven te verontreinigen door oprichting van afgodsbeelden (2 Kon. 21:1), hebben zij het ook na hunnen dood gedaan, als zij hunnen dorpel stelden aan Mijnen dorpel, en hunnen post nevens Mijnen post, dat er maar een wand tussen Mij en tussen hen was 1) Zij bouwden onmiddellijk aan de plaats van den tempel in den hof Usa hun lustslot en lieten zich daar begraven (2 Kon. 21:18 en 26), enzij verontreinigden Mijnen heiligen naam met hun gruwelen, die zij deden; waarom Ik ze verteerd heb in Mijnen toorn, gelijk Ik reeds in Ex. 32:10 hunnen vaderen in de woestijn wilde doen.

Niet alleen voor het geestelijk volk Gods, de gemeente der gelovigen, maar voornamelijk ook voor het lichamelijk Israël (en daarin nog in ene zeer bijzondere mate) is deze belofte eindelijk ter vervulling bewaard, want zo heeft de Profeet ze zeker opgenomen en geloofd. Deze Goddelijke verordening, die zich voornamelijk van het volk Israël zal verheerlijken, is volgens Hebr. 8 gene, die op den natuurlijken zin ziet, maar ene geestelijke. Evenmin als de offers in vs. 19 genoemd, tot heden konden plaats vinden, zo min mogen zij nog plaats hebben. De tempel is door rangschikking, inrichting en versiering als het ware een gekristalliseerd beeld van het goddelijk rijk.

De Heere God, aleer Hij komt met de belofte en toezegging, met de woorden Zijner vertroosting, houdt Israël zijne schuld en zijne overtreding voor. Niet omdat Hij het begenadigde volk verwijten wil doen. Hij is toch een God, die mildelijk schenkt en niet verwijt, maar opdat het begenadigde volk zijn schuld en zonde zal indachtig blijven en daarmee de oorzaak van hun ballingschap.

Dat de Heere hier zegt, dat de kinderen Israëls stelden hun dorpel aan den dorpel des Heeren en hunnen post nevens Zijnen post, het was om daarmee te herinneren, dat zij hun eigene uitvindingen bij Gods instellingen voegden en eigene uitvindingen, hun eigenwilligen godsdienst dezelfde kracht en hetzelfde gezag toekenden als de instellingen Gods. Daardoor hadden zij een scheiding gemaakt tussen hen en tussen hun God.

9. Nu zullen zij hun hoererij en de dode lichamen hunner koningen verre van Mij wegdoen, waarom juist om den tempelomtrek zelven nog ene zo wijde tussenruimte met eigen muur (Hoofdst. 42:15 vv.) is opgericht; en Ik zal in het midden van hen wonen in eeuwigheid, daar nu verontreinigingen van vroegeren aard niet meer mogelijk zijn.

Wat Ezechiël onder de verontreinigingen des tempels door de zonden Israëls verstaat, en aan welke zonden hij in dit opzicht in ‘t bijzonder de schuld geeft, weten wij reeds; hier wordt echter behalve den godsdienst iets nieuws genoemd, waarvan tot hiertoe nog geen sprake was, dit namelijk, dat zij de lijken hunner koningen in al te nauwe aanraking met den tempel gebracht hebben, waaruit blijkt, dat Israëlietische koningen zich in de nabijheid van den tempel hadden laten begraven. Ook op zich zelf is het reeds niet onwaarschijnlijk, dat men in de tijden van het heidens syncrétismus (vooral onder Manasse en Amon) ook met de graven tot de nabijheid van den tempel voortdrong.

10. Gij, mensenkind! wijs den huize Israëls dit huis, opdat zij schaamrood worden van wege hun ongerechtigheden (Hoofdst. 16:61, 63; 20:43; 36:31 v. en laat ze het patroon afmeten, dat het oorspronkelijke nauwkeurig wedergeeft en juist uitdrukt (Hoofdst. 28:12).

11. En indien zij schaamrood worden van wege alles, wat zij gedaan hebben, zo maak hun bekend den vorm van het huis, en zijne gestaltenis, en zijne uitgangen, en zijne ingangen en al zijne vormen en al zijne ordinantiën, ja al zijne vormen, en al zijne wetten; en schrijf het voor hun ogen, opdat zij zijn gansen vorm en al zijne ordinantiën bewaren, en dezelve doen 1).

1) Merk hier aan: het is billijk, dat wij met het vooruitzicht onzer vertroostingen ook kennis dragen van onze plichten, met de voorrechten van Gods huis moeten wij ook kennis zoeken te krijgen van deszelfs regelen.

12. Dit is de weg van het huis: op de hoogte des bergs(Hoofdst. 40:2) zal zijn ganse grens, rondom henen, het huis naar zijn gansen omtrek, ene heiligheid der heiligheden zijn; ziet, dit is de wet van het huis.

Niet door Israëls kracht en verdienste overkomt het de zegen, het is Gods vrije genade en ontferming. Dezelfde God, tegen wien Israël zo zwaar zondigde, dat Hij zo hard moest

straffen, is ook zijn ontfermer, degene, die de volheid van zegen geeft. Deze is bevat en omsloten in het nieuwe heiligdom, hetwelk de almachtige hand van God wil oprichten tot vreugde en tot heil Zijner gemeente. Daarom heeft God deze heerlijke openbaring aan het wolk gegeven, en den Profeet tot een verkondiger daarvan uitverkoren, opdat Israël bij het zien op grootheid en den oneindigen rijkdom dier genade met diepe schaamte en met berouw vervuld worde; hier was meer beloofd, dan het kon vermoeden, bidden en verstaan; hier opende zich ene bron van den rijksten troost, welke de stoutste verwachtingen overtrof.

De verkondiging van den nieuwen tempel moet volgens vs. 16 die van het huis Israëls er in de eerste plaats toe leiden, dat zij zich schamen over hun misdaden. In het aangezicht der genade Gods, welke zich in de toekomst aan hen zal openbaren, zullen zij door diepe schaamte worden aangegrepen over hun vroegere zonden tegen den liefderijken God, die ondanks deze niet moede wordt hun goed te doen, en hun het onderpand Zijner tegenwoordigheid teruggeeft. Zij worden door Gods genade tot berouw geleid (Rom. 2:3). En wanneer nu deze vrucht der boete bij hen is bevestigd, en zij dus het huisrecht in het huis der toekomst verkregen hebben, zo meten zij de afbakening van het huis niet als architekten, maar even als Abraham het hun beloofde land in de lengte en breedte doortrok (Gen. 13:6), in het belang der huisgenoten in het te bewonen huis. Zij volgen nadenkend en vol liefde en dank de in het vorige aangegevene maten en verkrijgen door deze werkzaamheid een voorsmaak van hetgeen hun in werkelijkheid zal ten deel worden. De Profeet moet hen volgens vs. 11 vervolgens nog verder inleiden in den aard van het nieuwe gebouw, hetgeen zo veel gewichtiger is, daar met de bouworde, geheel anders dan bij gewone gebouwen, voorschriften en wetten hand in hand gaan, zodat hier alles practische betekenis heeft. De muur bijv. welke volgens Hoofdst. 42:20 het geheel omgaf, te scheiden in een heiligen en gewonen, was de in stenen geschreven wet: "Zijt heilig, want Ik ben heilig. " in de wachtplaatsen was het woord: "buiten zullen zijn de honden en de hoereerders en de moordenaars en alle afgodendienaars" belichaamd, enz.

Volgens het slotwoord in vs. 12 is de grondwet van het heilig houden van het huis deze: het ganse tempelgebouw met de ringmuur zal het allerheilige zijn voor het land Israëls, gelijk het achterste gedeelte des tempels het allerheilige is van het huis Gods.

13.

VII. 13-27. Door het intrekken der Goddelijke heerlijkheid in den nieuwen tempel is deze nu tot ene eeuwige woonplaats des Heeren in het midden van Zijn volk geheiligd, maar voordat dit zijnen godsdienst kan houden, wordt eerst gesproken van het brandofferaltaar, dat in het voorhof staat, en waarvan reeds boven (Hoofdstuk 40:47) in ‘t voorbijgaan werd melding gemaakt. Dit is van te groot gewicht om het niet nog eens en in bijzonderheden te bespreken. Daarom voegt hier ene uitvoerige beschrijving daarvan (vs. 13-17), en wordt daarmee het ritueel tot zijne inwijding verbonden (vs. 18-27).

13. En dit zijn de maten des brandofferaltaars naar de ellen, zijnde de el ene el en ene handbreed, zo als de maat dadelijk van het begin voor alle delen van het nieuwe heiligdom is bepaald (Hoofdst. 40:5): de boezem de voet, het vooruitstekende gedeelte, van ééne el, en

ééne el de breedte; en zijn einde aan zijnen rand rondom ééne span= drie handbreedten of ene halve el (Lev. 19:37); en dit is de rug het gehele voetstuk des altaars, het voetstuk dat het draagt even als de rug ons lichaam.

In Hoofdst. 40 was reeds voorlopig aan het brandofferaltaar gedacht; om zijne bijzonder gewichtige betekenis heeft echter de Profeet de eigenlijke beschrijving voor deze plaats bewaard, waar het niet zo in de menigte van bouwkundige details verloren gaat. Welke betekenis het altaar heeft, blijkt uit vs. 27, waarvan de verhouding tegenover dit het Goddelijk welgevallen afhankelijk wordt gemaakt, verder uit Hoofdst. 9:2 waar de dienaars der Goddelijke wraak naast het altaar staan, zo als ook in Amos 9:1 het altaar voorkomt als de plaats, waar zegen en vloek wordt verworven. Volgens Ezra 3 werd door de teruggekeerden uit de ballingschap in de eerste plaats het brandofferaltaar hersteld, omdat men zijn aanwezen hield voor de voorwaarde van het welgelukken van den tempelbouw. Het altaar is beslissend voor de gehele verhouding van het volk tot zijnen God.

14. Van den boezem, den voet nu op de aarde tot aan het onderste afzetsel, twee ellen, en de breedte naar binnen of de hogere afzetting gemeten, ééne el, en van het kleinste afzetsel tot aan het grootste afzetsel, vier ellen en de breedte ééne el.

15. En de Harel (= berg Gods, of Gode gewijd boveneinde) vier ellen; en van den Ariël of de stookplaats bovenop), voorts opwaarts, de vier hoornen.

16. De Ariël de stookplaats nu twaalf ellen de lengte met twaalf ellen breedte, vierkant aan zijne vier zijden.

17. En het afzetsel, dat vier ellen hoog was, veertien ellen de lengte, met veertien ellen breedte, aan zijne vier zijden, en de rand, om hier de beschrijving in vs. 13 weer voort te zetten, rondom hetzelve de helft ener el; en de boezem daaraan, de voet om ook daarvan nog eens te spreken, ééne el rondom; en zijne trappen, langs welke men tot den vuurhaard opklom, waren met herinnering aan de toekomst des Heeren in Hoofdst. 44:1 vv. ziende naar het oosten (1 Kon. 7:23).

De beschrijving begint met het fondament des altaars, en geeft van onder naar boven voortgaande, de hoogte en breedte der verschillende trapsgewijze opklimmingen der altaarwanden aan tot aan de hoornen der vier hoeken (vs. 10-15); dan daalt zij weer van boven naar beneden af, om de lengte en breedte of den omvang der trapsgewijze opklimmingen in ‘t bijzonder voor te stellen (vs. 16 en 17). Als eerste of benedenste deel wordt genoemd de met een rand van boven voorziene basis of de rug, die ene el hoog was, waarbij nog de hoogte van den rand met een half el komt. Boven dezen rand verhief zich dan het altaar, dat in afdelingen naar boven telkens kleiner werd. De benedenste afdeling heet de kleinste, om de geringere hoogte, want daar het slechts 2 ellen hoog was, had daarentegen de bovenste afdeling 4 ellen hoogte, en even hoog was de Harel, die zich boven de laatste verhief, en welke de basis uitmaakte voor den vuurhaard boven op den Ariël, welks vier hoeken elk van een toren voorzien waren. Zonder twijfel is ook voor deze de opgegevene hoogte van een span of half el van toepassing, even als voor den rug. De gehele hoogte bedraagt hier 1 en een half en 2 en 4

en 4 en een half = 12 ellen, welke maat ook voor lengte en breedte van de altaarvlakte in vs. 16 wordt aangegeven. Rekenen wij daarvan de hoogte van den Ariël, een half el, en de hoogte van den rug en zijn overstek af, 1 en een half el, dan verkrijgen wij voor het eigenlijke altaar te zamen 10 ellen, welke hoogte ook het brandofferaltaar van den tempel van Salomo had (2 Kron. 4:1). Volgens den maat van het laatste hebben wij voor de gehele lengte van het overdek boven den rug 20 ellen te nemen. Onder dien trad de rug zelf 1 el terug en eveneens sprong de lagere afzetting bij de hogere en deze weer bij den Godsberg 1 el vooruit. Alzo hebben wij zonder twijfel de opgaven van breedte in vs. 13 (vgl. 17) en 14 te verstaan. In den door Herodes den Grote gebouwden tempel (Matth. 4:7) was de grootte van het altaar tot in 't buitengewone vergroot; het had 15 ellen hoogte en 50 el in omvang (Joseph b. Jud. V. 5, 6). Doch op de uitwendige, in 't oogvallende heerlijkheid komt het bij de herstelling der theokratie niet aan, maar op het inwendige, en dan zijn in de maten gewoonlijk de symbolische getallen behouden. Want even als de hoogte van het gehele altaar en de lengte en breedte van den vuurhaard het opmerkelijk twaalftal heeft, de gemeente, welke de offers brengt, dus het gehele Israël in zich sluit, zo geven de rug en de beide afzetsels met hun hoogten het zevental (1 en 2 en 4 = 7). Zij stellen de gemeente voor als ene verbonds-, ene heilige gemeente. Nu is in den 4 ellen hogen Harel de Godsberg aanwezig, van welken in Jes. 2:2 vv. Micha 4:1 vv, Zach. 14:10 vv. voorzegd is, en waardoor Israëls verhevene en wereld omvattende roeping in bijzondere kortheid wordt voorgesteld. Op dezen verheft zich in den vuurhaard Jeruzalem als de Ariël van dubbele betekenis (Jes. 29:2), als de stad, waar de Heere vuur en haard heeft (Jes. 31:9), en waar de Sanherib van den laatsten tijd, de Antichrist met zijn leger (Hoofdst. 38 en 39), door den strijd van den leeuw Gods beschaamd wordt (Jes. 66:15-18). Wat de Heere bij den tempelbouw van Herodes bedoelde, hebben wij in Jes. 66:1-4 gelezen, nu heeft Hij echter voor Zich Zijnen tempel en Zijnen godsdienst hersteld zo als Hij dien volgens Jes. 66:19-24 wil hebben.

18. En Hij, die reeds in vs. 6 vv. met mij sprak, en mij de maten in 't algemeen had aangegeven (vs. 13 vv.), zei tot mij: Mensenkind, zo zegt de Heere HEERE: Dit zijn de ordinantiën des altaars, de bepalingen omtrent de inwijding die moet plaats hebben, ten dage als men het zal maken, als het zal ingericht zijn voor het doel, om brandoffer daarop te offeren en om daarop bloed te sprengen1), tot volbrenging daarvan moet het vooraf worden ingewijd.

Christus is onze altaar, alhoewel Hij geen onreinheid had, waarvan Hij moest gereinigd worden, zo heiligde Hij nochthans zichzelven, en wanneer wij aan het altaar onze harten naar God toeheiligen, om het vuur van heilige liefde altoos brandende op dezelve te houden, moeten wij toezien, dat wij gereinigd en gezuiverd zijn van de liefde der wereld en de begeerlijkheid des vleses.

Het brandofferaltaar staat in het gezicht, als het aan Ezechiël wordt getoond (vs. 13 vv.) reeds gereed. In werkelijkheid staat het nog niet, en wordt van iets toekomstigs gesproken. Hier wordt verordend aan te tonen, dat het nog eerst moet worden ingewijd; dit moet geschieden op den dag, dat het wordt opgericht en in gebruik genomen. Even als het altaar van den tabernakel, toen die gereed was voor het gebruik (Lev. 8:11, 15, 19, 33) werd gewijd, gelijk dat bij den tempel van Salomo geschiedde (1 Kon. 8:62 vv. 2 Kron. 7:4 vv. zo moest het ook

hier plaats hebben; en evenals God de inwijding van het brandofferaltaar van den tabernakel, welke in Lev. 8 geschiedde, te voren beval en regelde (Exod. 29), zo doet Hij ook hier. Een bijzonder onderscheid echter tussen, die bij Mozes en die bij Ezechiël zien wij dadelijk in het volgende vers daarin, dat tegelijk met het altaar ook Aäron en zijne zonen werden gewijd; hier is daarentegen reeds ene priesterschap aanwezig, en alleen het altaar wordt gewijd. Bovendien wordt ons in Lev. 8:11; Exod. 29:36 gezegd; dat Mozes zijn altaar met zalf en olie zalfde; daarentegen is hier van zulk ene zalving geen sprake.

Het altaar betekent het volk; er wordt van een gemaakt worden gesproken, ook wijst de gehele inwijding op mensen, die als zodanig niets reins en heiligs vermogen.

19. En, om de bepalingen omtrent de inwijding van het altaar nader voor te stellen, gij zult aan de Levietische priesteren, welke uit het zaad van Zadok 1) zijn, die tot mij naderen (spreekt de Heere HEERE), om Mij te dienen. volgens het in Hoofdst. 40:46 gezegde, alleen bij den nieuwen tempel enen eigenlijken priesterdienst hebben te vervullen, (Hoofdst. 44:15) geven enen var, een jong rund, ten zondoffer 1), dat zij het slachten.

1) Het geslacht van Zadok was in de dagen van Salomo gekomen in de plaats van het geslacht van Abjathar. Zadok betekent rechtvaardige. Dit betekent hier dus, dat zij die den nieuwen tempel zouden bedienen, de gelovigen, zouden zijn van het geslacht van den Rechtvaardige, van Hem, die reeds was aangekondigd als de HEERE, onze Gerechtigheid.

2) God geeft het bevel der inwijding van het nieuwe altaar aan Ezechiël, even als Hij in Exod. 29:1 vv. en 36 vv. de inwijding van Aäron en van het altaar aan Mozes opdroeg. Wij hebben echter hieruit niet te besluiten, dat het werkelijk zou bedoeld zijn, dat te zijner tijd Ezechiël en geen ander, wanneer het nieuwe heiligdom der toekomst zou worden opgericht, zijn altaar zou wijden; het behoort integendeel tot de taktiek der profetie, en het komt dikwijls (bijv. in Zach. 11:4 vv.) voor, dat Gods dingen, die Hij later door andere werktuigen wil doen, den aangesproken Profeet beveelt te doen, opdat zulk ene toekomstige daad Gods aanschouwelijk worde in het tegenwoordige.

20. En gij zult van zijn bloed, van het bloed van den var, nemen, en doen het aan zijne vier hoornen, en aan de vier hoeken des afzetsels en aan den rand rondom; alzo zult gij het ontzondigen en het verzoenen.

21. Daarna zult gij den var des zondoffers nemen (vgl. Lev. 16:27); en hij zal hem verbranden in ene bestelde plaats van het huis in de afgesnedene plaats (Hoofdst. 41:12 vv.) buiten het heiligdom, het eigenlijke tempelgebouw.

Hier luidt het voorschrift anders dan bij Mozes; alleen het bloed moet voor het doel der besprenging van het dier des zondoffers worden genomen, al het overige moet buiten worden verbrand, en er moet noch iets van het vlees op het altaar worden geofferd, noch een offermaaltijd plaats vinden.

De mededelingen in ons visioen worden duidelijk beheerst door de idee, die moet worden uitgedrukt. De ontzondiging van het altaar ziet op het volk, dat Gods woord zich daar tot God verheft (Lev. 17:11). Wat de beide gebezigde woorden in vs. 20 : "ontzondigen en verzoenen" uitdrukken, hetgeen het handelen symboliseert boven en rondom de uiterste grenzen, het zal ene volkomene heiliging des volks zijn.

22. En op den tweeden dag zult gij enen volkomen geitebok offeren ten zondoffer; en zij zullen het altaar daarmee op dezelfde wijze ontzondigen, gelijk als zij dat ontzondigd hebben met den var (vs. 20).

Nadat met dezen stier de rij der zoenoffers is geopend, treedt van den tweeden dag tot aan den zevenden in zijne plaats de mindere geitebok. Wij hebben hier ten opzichte der inwijding van het brandofferaltaar in den tabernakel een minus, want daar moest volgens Exod. 29:36 het zoenoffer van den stier gedurende alle zegen dagen plaats hebben.

De geitebok is verzoening voor enen vorst (Lev. 4:22 vv.), maar ook het karakteristieke offerdier voor het volk op den groten verzoendag (Lev. 16:5). Zo moest in vs. 19-21 - 1 kerkelijk en hier burgerlijk, in twee hoofdpunten, de hogepriester en de vorst (Hoofdst 44:3) het volk aan het altaar van het voorhof volkomen vertegenwoordigd worden.

23. Als gij, op elken van die beide dagen, als ook de volgende (vs. 26) een einde zult gemaakt hebben van het ontzondigen, zodat gij het zoenoffer hebt gebracht, op den eersten dag een jongen var en op de overige zes dagen een geitebok, dan zult gij enen var, een volkomen jong rund offeren, en enen volkomen ram van de kudde, ten brandoffer.

24. En gij zult ze offeren voor het aangezicht des HEEREN, en de priesteren zullen zout daarop werpen, en zullen ze offeren ten brandoffer den HEERE.

Bij het Mozaïsche altaar werd ook na het zoenoffer een brandoffer gebracht, maar alleen een ram, want de daar geofferde tweede ram is geen brandoffer, maar behoort bij de wijding van Aäron en zijne zonen, en deze heeft hier gene plaats. Hier daarentegen moet behalve den ram nog een var, dus een bijzonder aanzienlijk, dubbel offer worden gebracht. Even als alzo bij het Mozaïsche altaar het aanzienlijke zoenoffer van enen var gelijkmatig door alle dagen der wijding plaats heeft, en daarnevens het brandoffer van enen ram gering voorkomt, heeft bij ons altaar alleen de eerste dag het aanzienlijk zoenoffer van een var, op de tweede en volgende dagen komt het zoenoffer voor verminderd tot een geitebok; maar daarvoor komt dadelijk in ‘t begin na het zoenoffer een brandoffer, hetwelk dat bij Mozes in sterkte verre overtreft. Het werk door ontzondiging en verzoening heeft namelijk in werkelijkheid de eerste dag met zijn zoenoffer van enen var alleen verricht; de mindere zoenoffers der volgende dagen dienen alleen om de kracht van het zoenoffer van den eersten dag tot de volgende dagen over te brengen, het zijn slechts herinneringen, vernieuwingen van het grote zoenoffer op dien eersten dag.

De eigenlijke betekenis der volgende dagen is niet, het door den eersten dag gedane verzoeningswerk eerst nog te doen of ook maar voort te zetten of te herhalen, maar zich het

verzoeningswerk van dien eersten dag toe te eigenen en op grond daarvan Gods welgevallen te zoeken. Die ene eerste dag, welks werk een verzoeningswerk zonder gelijke is; herinnert ons daaraan, dat ook in Zach. 3:9 van enen dag wordt gesproken, op welken God de schuld van dit land zal wegnemen. Met dien enen dag van ontzondigen is gelet op het verzoeningswerk, hetwelk onze Heere en Heiland in de dagen van Zijn lijden en sterven volbracht heeft, hetwelk, nadat het eenmaal ten goede der gemeente gekomen is. alleen gedurig weer toegeëigend behoeft te worden.

Over de verhoogde overgave der nieuwe gemeente aan den Heere en Zijn werk, welke door brandoffers wordt voorgesteld (Lev. 1:2 en 9) zie de voorzegging in Jes. 66:19 en de aanwijzingen in Openb. 14:4 vv. 19:7 vv. Het zout daarbij heeft de betekenis der krachtige waarheid dier overgave, die onreinheid en huichelachtige werkheiligheid verre houdt, ook die der wijsheid en des geestelijken oordeels; want gelijk het mij geen nuttigheid zou geven, al liet ik mijn lichaam verbranden, zo ik de liefde niet had, zo is God ook met het offeren van mij zelven niet gediend, dat onbedacht en zonder de ware verstandigheid der kinderen Gods plaats heeft. Bovendien, wanneer wij bij de daad der inwijding zelf blijven staan, komt het zout ook als onderpand daarvan in aanmerking, dat het nu met Israël opgerichte verbond in waarheid datgene zal zijn, wat reeds het Oude Verbond bestemd was te wezen, doch om de ontrouw van het volk niet had kunnen zijn, maar moest worden gesuspendeerd, namelijk een zoutverbond (Num. 18:19), een verbond van eeuwigen duur, dat niet weer van kracht beroofd kon worden of buiten gesteld (Jes. 54:10. Jer. 31-40. Ezech. 37:25 vv.) .

25. Zeven dagen, afgezien van den eersten dag, welke zijn bijzonder zoenoffer heeft (vs. 19-21), zult gij dagelijks enen bok des zondoffers bereiden (vs. 22); ook zullen zij, de priesters uit het geslacht van Zadok, enen var, een jong rund, en een ram van de kudde, beide volkomen bereiden.

26. Zeven dagen zullen zij het altaar verzoenen, en het reinigen (vs. 20), en zijne, des altaars, handen vullen (Ex. 29:24).

"Het vullen der handen" past eigenlijk alleen op de ambtsovergave der daarmee bedeelde personen, wien in de hand wordt gelegd, wat zij voortaan moeten aanbrengen en waarmee zij hebben te handelen, dit wordt echter op het altaar voorgedragen, dat van nu af als het ware in functie treedt. Datgene waarmee zijne hand wordt gevuld, zijn de brandoffers en dankoffers (vs. 27), die het geheel der offeranden vertegenwoordigen.

27. Als zij nu deze dagen zullen voleind hebben, dan zal het op den achtsten dag en voortaan geschieden, dat de priesters uwe brandofferen en uwe dankofferen op het altaar zullen bereiden: en Ik zal een welgevallen aan ulieden hebben, 1) spreekt de Heere HEERE.

1) Indien God nu onze werken aanneemt, indien onze diensten Hem behagen, dat is genoeg en wij behoeven niet meer. Zij, die zich aan God overgeven zullen Hem aangenaam zijn, eerst hun personen, dan hun werken, door den Middelaar.

HOOFDSTUK 44.

VAN DE PRIESTEREN IN DEN NIEUWEN TEMPEL EN HUN ORDENING.

I. Vs. 1-31. Met de inwijding van het brandofferaltaar is voor de gemeente van Israël het verschijnen in het heiligdom voor den Heere en met offeranden om Hem te dienen, geopend. Zal echter het gebruik van het nieuwe huis overeenstemmen met de heiligheid van dien God, die daarin woont, zo moeten nog bepalingen worden gegeven omtrent het binnentreden des volks en over de gesteldheid van de dienaren van het altaar en van het heiligdom. Deze volgen dan nu, en wel a) over de plaats, welke de vorst bij den godsdienst in den tempel zal innemen (vs. 1-3), b) over de toelating van vreemdelingen, en de aanstelling der Levieten en priesters voor den dienst (vs. 4-16), over de vereisten tot waarneming van het priesterambt, en over de plichten en rechten (vs. 17-31).

1. Toen deed Hij (Hoofdst. 43:6 v.)mij wederkeren den weg door de voorpoort van het binnenste voorhof naar de poort van het buitenste heiligdom, die naar het oosten zag, en die wassedert het intrekken van de heerlijkheid des Heeren daar (Hoofdst. 43:4) toegesloten, zo als ik van binnen, uit het buitenste voorhof, duidelijk kon waarnemen.

2. En de HEERE zei tot mij: Deze poort zal toegesloten zijn, zij zal niet geopend worden, noch iemand door dezelve ingaan, omdat de HEERE, de God Israëls, door dezelve is ingegaan: daarom zal zij toegesloten zijn.

De weg, dien de heerlijkheid des Heeren is gegaan, is een enige en zal een zodanige blijven; geen mens zal dien voortaan betreden.

3. De vorst, wien een zeker naderen tot dit deurgebouw door Mij wordt toegestaan, de vorst, die zal in dezelve, op den dorpel, zitten, om brood te eten voor het aangezicht des HEEREN, om zijn offermaal te houden (Ex. 18:12), terwijl voor het volk de vertrekken daarvóór in het voorhof bestemd zijn (Hoofdst. 46:20 vv.); door den weg van het voorhuis der poort zal Hij ingaan, en door den weg van hetzelve zal Hij uitgaan naar het voorhof; de voorste poort blijft echter ook voor Hem ontoegankelijk.

Aan den vorst van het nieuwe verbondsvolk komt ene eigene, bevoorrechte verhouding tot den Heere, en tot de godsdienstige verrichtingen bij den tempel toe; deze vorst, in den grondtekst Nasi genoemd, is de in Hoofdst. 34:24 en 37:25 voorzegde knecht David, die vorst uit Davids stam, die te Zijner tijd over het volk Gods koning zal zijn (Hoofdst. 46:18).

4. Daarna bracht Hij, (vs. 1) mij den weg der Noorderpoort van het binnenste voorhof, voor aan het tempelhuis, waarvoor ik reeds in Hoofdst. 43:5 vv. gestaan had: en ik zag, en ziet, de heerlijkheid des HEEREN had het huis des HEEREN vervuld, even als toen; toen viel ik in den diepsten eerbied op mijn aangezicht, om te vernemen wat de Heere tot Mij spreken zou (Hoofdst. 1:28; 3:23; 43:3

5. En de HEERE zei tot mij: Mensenkind! zet er uw hart op, en zie met uwe ogen, en hoor met uwe oren alles, wat Ik met u spreken zal van alle inzettingen van het huis des HEEREN, en van al zijne wetten; en zet uw hart(Hoofdst. 40:4) op den ingang van het huis, met alle uitgangen des heiligdoms.

Het heiligdom is Gods woning; de verschillende wijzen, waarop ieder toegang tot deze woning en tot de diensten, welke daarin plaats hebben, heeft, wijst ook zijne verhouding tot God aan. De verhouding tot God, de wijze en maat, hoe ieder God kan naderen en Hem in Zijn huis kan dienen, wijst ook aan ieder in de theokratie zijne plaats aan, zijne plaats onder het volk van God. Wanneer dus moet worden meegedeeld, wie tot het huis van dit heiligdom toegang heeft, en op welke wijze en in welke maat ieder, zo moet niet anders worden beschreven dan het dienend personeel en daardoor de leden der theokratie, zo als die zullen zijn ten tijde van dit nieuwe heiligdom.

6. En zeg tot die wederspannigen, tot het huis Israëls: Zo zegt de Heere HEERE: Het is te veel voor ulieden (Num. 16:7), van wege al uwe gruwelen, o huis Israëls 1)! die gij tot hiertoe hebt bedreven.

1) Het in een bewijs van de rijkdom van Gods barmhartigheid, dat Hij hen, alhoewel zij een weerspannig volk waren, nochtans het huis Israëls zijnde, niet verworpen heeft, maar een Gezant tot hen zendt, om hen uit te nodigen en aan te moedigen, om tot hun verbintenis weer te keren, hetwelk Hij niet zou gedaan hebben, indien het Hem behaagd had hen te doden. Het ganse menselijk geslacht is gevallen onder de kenschets, die hier van het huis Israëls gegeven wordt; maar onze Heere Jezus Christus heeft, toen Hij opgevaren is, gaven genomen om uit te delen onder de mensen, ja ook den wederhorigen, opdat, gelijk hier, de Heere God moge wonen onder hen. (Ps. 68:19).

7. Dewijl gijlieden vreemden hebt ingebracht, onbesnedenen van hart en onbesnedenen van vlees, om in Mijn heiligdom te zijn, om dat te ontheiligen, te weten Mijn huis; als gij Mijn brood (Lev. 3:11; 21:6), het vette en het bloed offerdet, en zij Mijn verbond verbraken, nevens al uwe gruwelen, die gij op deze wijze begaat.

8. En gijlieden hebt de wacht van Mijne heilige dingen niet waargenomen; maar gij hebt uzelven enigen (vs. 7) tot wachters Mijner wacht gesteld in Mijn heiligdom.

De Profeet moet vooreerst het tegenwoordige Israël herinneren, dat het met zijne gruwelen elke maat is te buiten gegaan, want zij hadden vreemden, onbesneden van hart en lichaam, tot het betreden van het heiligdom niet alleen, maar zelfs bij de offeranden toegelaten, door deze uitbreiding van het verbondsrecht tot ongerechtigden het verbond zelf gebroken, en deze wederrechterlijk toegelatene vreemdelingen tot wachters van het heiligdom gemaakt, in plaats van zelf volgens de door God gegevene bepalingen het heiligdom waar te nemen. Omdat nu Israël zo met zijn vorig heiligdom gehandeld heeft, moet God voor het heiligdom der toekomst beter zorgen, dat het niet door toetreding van ongerechtigden ontwijd wordt, maar beter verzorgd en op die wijze heilig gehouden; tot dat doel moeten de volgende scherpere bepalingen omtrent het dienend personeel strekken.

Bij alle deze inrichtingen en voorschriften is het hoofdzakelijk te doen, dat de symbolisch voorgestelde gedachte worde begrepen, die bij ons thans niet met zekerheid en volledig kan gelukken; in den tijd der vervulling zal aan Israël het rechte verstaan worden gegeven.

9. Alzo zegt de Heere HEERE: Geen vreemde, onbesneden van hart, en onbesneden van vlees, zal in Mijn heiligdom ingaan; van enigen vreemde, die in het midden der kinderen Israëls is.

De bepalingen omtrent het dienend personeel sluiten zich in ‘t algemeen aan hetgeen onder het Oude verbond ten opzichte der theokratische indeling vast stond, en handelen, de oude verdeling in drie delen weer volgende, van de gewone leden van het volk van God (vs. 9), van de Levieten (vs. 10-14), en van de priesters (vs. 15-31), de rechten van de bijzondere klassen voorstellende. Om nu verder vs. 9 juist te verstaan, moet men zich de bepalingen der wet over hetgeen tot de gemeente Gods behoord, nauwkeurig herinneren. Volgens deze behoorde tot de gemeente Gods alles wat van Abraham afstamde door geboorte, toch moest al wat manlijk was door de besnijdenis worden opgenomen. Afstamming en besnijdenis gaven volkomen aandeel aan alles, wat de theokratie aan het volk schonk, alleen met uitzondering van hetgeen den priesters en Levieten als bijzondere voorrechten was toegestaan. Daarentegen was de niet-Israëliet of vreemdeling als zodanig van het lidmaatschap van Gods volk, en van alles wat dat schonk onvoorwaardelijk uitgesloten. Nu was het echter niet dadelijk bedoeld, om Israël, dat toch een zegen van alle volken zou worden, van alle kinderen der vreemden absoluut af te scheiden, deze moeten alleen in ene bepaalde betrekking tot den dienst treden, en alsdan wordt deze betrekking in de wet door bepaalde verordeningen geregeld: 1) den gekochten lijfeigenen slaaf moet men dadelijk besnijden, daardoor behoort hij tot Israël, en heeft hij alles te doen en te ontvangen als een geboren Israëliet, hij eet zelfs het pascha, en gaat in Israël op; 2) die als loonarbeiders voor een tijd zich onder Israël ophouden, verkrijgen wegens hun tijdelijk oponthoud gene betrekking tot Israël en zijne instellingen; anders was het daarentegen 3) met de vreemdelingen, die onder Israël op den duur leefden. Bij deze kwam het er op aan, of zij zich door de besnijdenis geheel in de gemeenschap van Israël wilden laten opnemen of niet; in het laatste geval bleven zij van de eigenlijke gemeente Gods uitgesloten (Ezech. 12:48 vv.), maar aan de ene zijde zijn zij verplicht tot ene zekere hoogte de Levietische wet te houden, en aan de andere zijde hebben zij daarvoor ook weer relatief aandeel aan de gemeente van Gods volk en aan hun goederen (Lev. 19:34; 25:47; 17:8. 15:15, 29). Was een Israëliet, die zich bij voortduring in Israël ophield, hiermede niet tevreden, zo stond het hem vrij, zich door de besnijdenis in de volle gemeenschap van het volk Gods te laten opnemen, waar hij dan alle rechten daarvan deelachtig maar ook een Israëliet werd, en ophield een vreemdeling te zijn. (Lev. 17:9). Toch waren er ook zulke kinderen van vreemdelingen die, hoewel zij voortdurend in Israël leefden, toch niet door de besnijdenis konden worden opgenomen, wier toelating geheel verboden was (verstotenen, gesnedenen, Kanaänieten), en die zo enigermate ene vierde klasse vormden. Vergelijken wij, dan staan tussen degenen, die als slaven of die vrijwillig door de besnijdenis in het volk Gods waren ingelijfd, aan de ene zijde degenen, die vreemdelingen bleven om ongeschiktheid tot opname of voorbijgaand oponthoud, aan de andere zijde diegenen als ene middenklasse, die zonder besnijdenis op den duur als vreemdelingen in het midden van Israël leefden. Terwijl de eersten eigenlijk gene vreemden meer waren, de anderen ook volgens de oude wet het

heiligdom niet mochten betreden, zo hadden daarentegen de laatsten tot hiertoe in het heiligdom voor zich mogen offeren en dat dus mogen betreden; maar juist deze middenklasse moet in het nieuwe heiligdom ophouden. Zij heeft tot de in vs. 6 vv. bestrafte ontheiliging van het vorige heiligdom aanleiding gegeven, en opdat zulks niet weer voorkome, moet bij het heiligdom der toekomst zulk ene middenplaats niet meer worden geduld. Wie in ‘t midden van Israël als vreemdeling voortdurend wil leven, moet zich of door de besnijdenis geheel en al in het verbond van God laten inlijven en daardoor als de ingeborene worden en leven (Hoofdst. 47:22 vv.). of hij moet, wanneer hij zich niet laat besnijden, ook geen toegang hebben tot het heiligdom en geen aandeel aan de offeranden, maar geheel een kind der vreemden blijven, even als zij, die slechts voor een tijd onder Israël leven. Dit is echter slechts het ene punt van het voorschrift, het tweede ligt daarin, dat de besnijdenis des vleses uitdrukkelijk ter zijde wordt gesteld aan de besnijdenis des harten-niet alleen het gebrek van de besnijdenis des vleses, maar, zelfs wanneer die daar ware, ook het gebrek van de besnijdenis des harten moet onder het heiligdom der toekomst van het betreden daarvan uitsluiten (Hoofdst. 20:38 vv.). De Mozaïsche wet verlangt alleen de besnijdenis des vleses, maar de nieuwe wet verlangt daarenboven ook de besnijdenis des harten, de gezindheid, welke overeenkomstig die besnijdenis is. Die onder het nieuwe heiligdom dat wil betreden, en aan zijnen dienst deel wil hebben, d. i. tot de gemeente Gode wil behoren, die moet de besnijdenis aannemen, opdat hij van degenen, die daarbuiten zijn, geheel en al een in waarheid afgezonderd zij, maar ook die niet alleen naar het vlees, maar ook naar het hart besneden is, die zal een Israëliet, maar ook een waar Israëliet worden.

Duidelijk wordt hierdoor voorspeld, dat in de dagen der N. Bedeling geen onderscheid zou gemaakt worden tussen Jood en Griek. Naast de onbesnedenen naar het vlees worden genoemd de onbesnedenen van hart. Noch hij, die onbesneden was van harte, noch hij, die onbesneden was naar het vlees zou in het heiligdom in het koninkrijk des Heeren ingaan. Waaruit volgt, dat, hetzij hij Heiden of Jood was van afkomst, maar werkelijk wedergeboren, toegang zou hebben tot de gemeenschap Gods in Christus Jezus, den Heere.

10. Maar de Levieten, die verre van Mij geweken zijn, als Israël ging dolen, die van Mij zijn afgedwaald, hun drekgoden (Jer. 2:5) achterna, zullen wel hun ongerechtigheid dragen;

11. Nochtans zullen zij in Mijn heiligdom bedienaars zijn, in de ambten aan de poorten van het huis, en zij zullen het huis bedienen; zij zullen het brandoffer en het slachtoffer voor het volk slachten, en zullen voor hun, der priesteren, der kinderen van Zadok (vs. 15), aangezicht staan, om hen te dienen.

12. Omdat zij henlieden gediend hebben voor het aangezicht hunner drekgoden, en den huize Israëls tot enen aanstoot der ongerechtigheid geweest zijn, daarom heb Ik Mijne hand tegen hen tot een eed (Hoofdst. 20:5 opgeheven, spreekt de Heere Heere, dat zij hun ongerechtigheid zullen dragen.

13. En zij zullen tot Mij niet naderen, om Mij het priesterambt te bedienen, en om te naderen tot al Mijne heilige dingen van de Mij geheiligde offerplaatsen, tot de aller heiligste dingen,

de hoogheilige offergaven (Hoofdst. 42:13); maar zullen hun schande dragen en hun gruwelen, die zij gedaan hebben.

14. Daarom zal Ik hen stellen tot wachters van de wacht des huizes, aan al zijnen dienst, aan alles, wat daarin zal gedaan worden, hun alleen de mindere dienstbetoningen bij den tempel opdragende.

De Levieten zijn volgens Oud Testamentisch spraakgebruik de gehele stam van Levi met uitsluiting der Aäronieten, die tot den eigenlijken dienst waren afgezonderd; hier wordt echter (vs. 15 vv.) de priesterlijke dienst voor Zadoks nakomelingen gereserveerd en den overigen Aäronieten ontnomen. Wij hebben dus onder de Levieten den gehelen stam van Levi, met uitzondering alleen van de kinderen van Zadok, te verstaan, en daarentegen met insluiting der gedegradeerde Aäronieten. Wat nu tot den stam van Levi over zijne toekomst wordt gezegd, wordt aan ene zware berisping van zijn tot hiertoe gehouden gedrag vast geknoopt. De stam van Levi heeft in den laatst verlopen tijd, toen Israël in afgodendienst afweek, de getrouwheid aan Jehova niet bewaard, maar heeft zich in de afgoderij van het volk mede begeven, heeft zijne afgoderij gediend, en heeft het zo door zijn voorbeeld nog dieper in de dwaling van zijnen weg gebracht. Dit hun gedrag in vroegeren tijd moest nu de maat aangeven voor hun plaats in de toekomst. Zij zullen hun zonden en als vrucht daarvan hun smaad dragen. Want aan de ene zijde wil God hen begenadigen, en hen ondanks hun schuld in het vervolg in het nieuwe heiligdom laten ingaan; hun specifiek priesterlijke waardigheid, waaraan zij niet getrouw zijn gebleven, maar die zij hebben verontreinigd, zal van hen worden genomen; zij zullen niet meer tot Jehova naderen, om Hem als priesters te dienen, zij zullen niet hoger dan het heilige, niet aan het allerheilige deel hebben, d. i. niet meer het zoenoffer eten en de toonbroden enz. zij zullen integendeel het heilige volk van God en het heiligdom dienen, in het laatste de wacht en andere diensten waarnemen, en voor het volk de offers slachten en het de overige diensten bewijzen.

Zij, die God van Zijne eer beroofd hebben, zullen rechtvaardiglijk van de hun beroofd worden. En het is inderdaad een grote straf, dat iemand verboden wordt tot God te naderen, en rechtvaardiglijk mogen degenen, die eens van Hem zijn afgeweken, verworpen worden, als onwaardig om weer tot hem te naderen, en op eeuwigen afstand gesteld te worden.

15. Maar de Levietische priesters, de kinderen van Zadok, die de wacht Mijns heiligdoms hebben waargenomen, als de kinderen Israëls van Mij afdwaalden, die zullen tot Mij naderen om Mij te dienen, en zullen voor Mijn aangezicht staan, om Mij het vette en het bloed van de geslachte dieren (vs. 7). te offeren, spreekt de Heere HEERE.

16. Die zullen in Mijn heiligdom ingaan, en die zullen tot Mijne tafel tot het reukaltaar (Hoofdst. 41:22) naderen om te dienen, en zij zullen Mijne wacht, de priesterlijke functies in Mijn huis, waarnemen.

Terwijl het priesterschap aan alle zonen van Aäron toekwam, was het met het hogepriesterschap anders. Dat was in den beginne, tot aan Eli, overeenkomstig de belofte in Num. 25:13 in de familie van Eleazar, den oudsten zoon van Aäron, erfelijk geweest. Door

Eli ging het op de familie van Ithamar, den jongsten zoon van Aäron over, en bleef bij deze, totdat de laatste hogepriester, die uit de familie van Ithamar afstamde, Abjathar zich mede met de zamenzwering inliet, welke tegen het koningschap van Salomo was gericht. Tengevolge daarvan zette Salomo Abjathar af, en gaf hij het hogepriesterschap aan den hem getrouw gebleven priester Zadok (1 Kon. 1:5 vv. 2:26 vs. 35). Zo kwam volgens de door God in 1 Sam. 2:35 uitgesprokene dreiging door de trouw van Zadok omtrent Salomo het priesterschap weer aan de familie van Eleazar. Aan dezen Zadok nu menen de uitleggers hier te moeten denken; wij hebben echter in Hoofdst. 8:16 uitdrukkelijk gelezen, dat Ezechiël de hoofden der gehele priesterschap, en aan haar hoofd een toenmaligen hogepriester, die een zoon van Zadok was, tussen tempel en altaar de zon zag aanbidden. Reeds hierdoor is het bepaald onmogelijk, dat de Profeet onder de zonen van Zadok, die getrouwheid betoond hebben, toen alles dwaalde, en die daarom het priesterschap der toekomst zouden bedienen, de lichamelijk van Zadok afstammende hogepriesterlijke familie zou kunnen verstaan. Zeker zal de door Ezechiël gebruikte uitdrukking met dien Zadok in verband staan, maar toch dezen zin hebben: Eens is er een Zadok uit den stam van Levi geweest, die, toen anderen uit den stam van Levi en veel volks aan den van God tot koning van Israël bestemden trouw weigerden, deze trouw bewees, en ten loon daarvoor met het hogepriesterschap werd bekleed; zo zal er nu ook in volgende tijden, in welke nog een andere Salomo wezen zal, dien God tot koning van Zijn volk heeft gemaakt, en nog een gans andere afval der kinderen Israëls, een Zadok of rechtvaardige zijn, die getrouw blijft, voor diens zonen zal dan het priesterschap zijn.

Hun priesterschap (niet hogepriesterschap, want daarvan kan bij den dienst in het nieuwe heiligdom geen sprake meer zijn) zal daarin bestaan, dat zij den Heere naderen, om Hem te dienen, dus de offeranden des volks te brengen, het reukaltaar te verzorgen en over de instellingen van het heiligdom te waken. Wie zijn nu echter deze zonen van Zadok in onderscheiding van de overige Levieten en Aäronieten, die aan het huis Israëls ene ergernis tot zonde hebben gegeven? Wij kunnen er geen ogenblik aan twijfelen, dat de voorzegging hier een wel vrij verborgen, maar, nadat de geschiedenis het bedeksel heeft weggenomen, toch duidelijk merkbaren blik in het lijden van Christus slaat, toen Israël het verst van den Heere naar zijne afgoden is afgedwaald. Die hogepriesters, priesters en Levieten, welke eens te zamen Christus hebben veroordeeld en het volk er toe gebracht hebben om te roepen: "Kruist Hem, Zijn bloed kome over ons en onze kinderen!", die zullen in hun nakomelingen ook wel in genade worden aangenomen, wanneer voor Israël de tijd der genade wederkeert. In Openb. 7:4 vv. telt ook het geslacht van Levi evenals elke andere stam 144. 000. Zo zal de voorbede van den gekruisigde in Luk. 23:34 zich in hare hoogste kracht betonen. Toch zullen zij in zo verre hun straf moeten dragen, dat zij niet meer tot het priesterschap komen, zij moeten zich met bloot Levietische diensten vergenoegen, opdat zij voor hun deel, wanneer het gehele huis Israëls zich over zijne misdaad schaamt (Hoofdst. 43:10), dit nog in bijzondere mate doen over de hun. Daarentegen hebben wij enen Zadok, een schitterend afbeeldsel van dien Zadok, die eens aan Salomo getrouw was, in Jozef van Arimathea, den vererenswaardigen raadsheer, die niet mede bewilligd had in hunnen raad. Deze zal, zo menen wij te mogen aannemen, in zijne nakomelingschap, eens voor het bekeerde Israël het priestergeslacht geven, en dat hij zelf uit het priesterlijk geslacht was, heeft reeds de beroemde Engelse Oriëntalist Lightfoot op andere gronden vermoed. Wel heeft Jozef zelf zich

zeker aan de eerste Christelijke gemeente aangesloten, en wordt hij reeds onder de 500 broederen gerekend, van welke Paulus in 1 Kor. 15:6 spreekt, of onder de 120, die in Hand. 1:15 worden vermeld, of echter de leden zijner familie en in 't bijzonder zijne zonen eveneens Christenen zijn geworden, of wel onder het ongelovige Israël zijn gebleven, dit moet geheel ter zijde gelaten worden, van die zijde staat dus aan onze mening niets in den weg.

17. En het zal geschieden, als zij, de priesters, tot de poorten van het binnenste voorhof zullen ingaan, om het priesterambt aan brandoffer- of reukaltaar waar te nemen, dat zij linnen klederen (Ex. 28:39, 42) zullen aantrekken, maar wol zal op hen niet komen, als zij dienen in de poorten van het binnenste voorhof aan het brandofferaltaar, en inwaarts aan het reukaltaar.

18. Linnen huiven of hoofdbindsels (Ex. 39:28) zullen op hun hoofd zijn, en linnen onderbroeken zullen op hun lenden (Ex. 28:42) zijn; zij zullen zich niet gorden in het zweet, aan de bijzondere zwetende delen des lichaams, de heupen.

19. En als zij uitgaan tot het buitenste voorhof, namelijk tot het buitenste voorhof tot het volk, zullen zij hun klederen, in dewelke zij gediend hebben, uittrekken (Lev. 6:11), en dezelve henenleggen in de heilige kameren, van welke in Hoofdst. 42:1, sprake is; en zullen andere klederen aantrekken; opdat zij het volk niet heiligen met hun klederen (Hoofdst. 46:20).

Aan de bepalingen, wie in den nieuwen tempel in den dienst moet voorzien, verbinden zich overeenkomstig het zakelijk verband de voorschriften omtrent de lichamelijke toestanden, waarin die dienst moet worden verricht, daar de lichaamstoestand den zieletoestand of de geestelijke gesteldheid der dienaren Gods afschaduwt. Deze betekenis heeft de ambtskleding, welke in Exod. 28 den priesters voor den heiligen dienst was voorgeschreven. Het voorschrift, dat daarop betrekking heeft, wordt nu hier als nog terecht bestaande, verondersteld en gedeeltelijk versterkt. Van de stof der kleding is wol van dieren uitdrukkelijk uitgesloten, opdat de priester zich niet in het zweet brenge, want zweet maakt onrein, en hij moet door rein houden des lichaams ook uitwendig tonen, dat bij rein en onberispelijk is. In hun ambtsklederen moeten de priesters zich niet in het buitenste voorhof onder het volk begeven, om het niet door hun heilige klederen te heiligen. Deze heiliging kan niet anders worden gedacht dan overeenkomstig de bepaling der wet (Lev. 6:18 en 27 vgl Exod. 29:37 en 30:29), dat de aanraking van het hoogheilige offervlees of van het brandofferaltaar en van de gereedschappen des heiligdoms heiligt. Wat van deze hoogheilige voorwerpen gezegd wordt, dat hun heiligheid op hem, die ze aanraakt, overgaat, heeft ook betrekking op de heilige priesterklederen. Het gaan in deze klederen onder het volk wordt daarom den priesters verboden, omdat ene zodanige door aanraking van heilige voorwaarden verkregene heiligheid aan hen, die ze had verkregen, den plicht oplegde, om zich voor verontreiniging te wachten (Lev. 21:1-8). Deze kon het volk in al zijne levensbetrekkingen niet bewaren, hetgeen dan ene verzwakking of uitwissing van het onderscheid tussen het heilige en gewone noodzakelijk zou ten gevolge hebben.

Het zweet en het zweten is een gevolg van de zonde. Het was daarom dat de Priesters, zij, die Gods heiligdom bedienden, zich van zulke klederen moesten bedienen, die geen zweet veroorzaken. En opdat er onderscheid zou zijn tussen heilig en gewoon, mochten zij hun

ambtsklederen niet onder het volk dragen, opdat aan de mening geen voedsel werd gegeven, dat wie die de heilige klederen droeg ook daarom zelf geheiligd was.

20. En zij zullen hun hoofd niet glad afscheren, dat het kaal worde (Lev. 19:27; 10:6; 21:5); ook de lokken niet lang laten wassen, zo als de Nazireërs (Num. 6:5), of de vrouwen (Openb. 9:8); behoorlijk zullen zij, gelijk het den man betaamt (1 Kor. 11:14), hun hoofden bescheren 1) en al het buitengewone naar beide zijden vermijden.

1) Dit alles zul aantonen, hoe van de gelovigen dezes tempels alle lichtvaardigheid en verwijfdheid moest geweerd zijn. Ook in hun uiterlijk bestaan, zouden zij ene manlijke welvoeglijkheid van zich laten zien, en alles op het zorgvuldigst mijden, wat ook maar den schijn van verwijfdheid kon hebben.

21. Ook zal geen priester wijn (Ps. 140:11) drinken, als zij in het binnenste voorhof zullen ingaan (Lev. 10:9).

22. Ook zullen zij, volgens den plicht aan de priesters en inzonderheid aan den hogepriester opgelegd (Lev. 21:7 en 12 vv.), zich gene weduwe of verstotene tot vrouwen nemen, maar jonge dochters van het zaad van het huis Israëls, of ene weduwe, die ene weduwe zal geweest zijn van enen priester, zullen zij nemen, bij zulk ene heft de priesterlijke waardigheid van den gestorven echtgenoot het gemis der maagdelijkheid weer op.

23. En zij, de priesters, zullen Mijn volk onderscheid leren tussen het heilige en onheilige, en hun bekend maken het onderscheid tussen het onreine en reine 1) (Hoofdst. 42:20. Jer. 15:19, vergel. Lev. 10:10 vv. Deut. 33:9 vv.).

1) Dienaren van God moesten moeite doen om te maken, dat het volk onderscheid wete tussen het reine en het onreine, opdat zij de onderscheidingen tussen recht en onrecht niet onder een vermengden, noch daaromtrent misfalen, de duisternis voor licht te nemen, en licht voor duisternis; maar dat zij een goed oordeel des onderscheids mogen hebben omtrent eigene daden.

24. En over ene twistzaak zullen zij staan om te richten; naar Mijne rechten zullen zij hen richten (Deut. 17:8 vv. 19:17 vv. 21:5 vv. en zij zullen door zulke rechterlijke beslissingen Mijne wetten en Mijne inzettingen op al Mijne gezette hoogtijden houden, en door leer en daad Mijne sabbatten houden.

25. Ook zal geen van hen, geen priester, tot enen doden mens ingaan, dat hij onrein worde; maar om enen vader, of om ene moeder, of om enen zoon, of om ene dochter, om enen broeder, of om enen zuster, die geens mans geweest is, zullen zij zich mogen verontreinigen (Lev. 21:1-4).

26. En na zijne reiniging op de door Num. 19:1 vv. bepaalde wijze, zullen zij hem zeven dagen tellen, gedurende welken hij ook den dienst in het heiligdom niet mag waarnemen;

want bij den nieuwen tempel moet elke bevlekking eerst weer op ‘t nauwkeurigst verwijderd zijn, voordat men hem op nieuw mag naderen.

27. En ten dage, als hij in het heilige zal ingaan, in het binnenste voorhof, om in het heilige te dienen, zal hij zijn zondoffer offeren, spreekt de Heere HEERE.

Dit gezicht is een onvervuld typisch beeld, waarbij daarom beeld en werkelijkheid ook nog niet kunnen worden onderscheiden. Volgens Openb. 14:14 schijnt het twijfelachtig, in hoe verre in elke gemeente der toekomst nog van huwelijken en doden aanrakingen kan sprake zijn. Men kan zich wel hier en later zijne eigene gedachten en voorstellingen omtrent den toestand en de inrichting der gemeente van den laatsten tijd, welke de Heere uit het bekeerde Israël in het heilige land opricht, maken, terwijl de geschiedenis der uit de heidenen vergaderde kerk duidelijk genoeg heeft getoond, hoeveel de gemeente ten achter gebleven is bij de idee ener gemeente van Christus, zowel in hare uitwendige openbaring, als in de leden in ‘t bijzonder, en dat had op aarde geheel anders kunnen zijn, waren de omstandigheden en vooral de harten met hun begeerten en hun streven anders geweest. Het zou echter meer geraden zijn de vervulling der profetie, die zo nabij is, niet door bijzondere verklaring vooruit te lopen.

28. Dit nu zal hun tot ene erfenis zijn: Ik ben hun erfenis, daarom zult gij hunlieden bij de nieuwe verdeling (Hoofdst. 47:13 vv.) gene bezitting geven in Israël; Ik ben hun bezitting. Dit woord uit Num. 18:20; Deut. 10:9 is ook van kracht hij deze verdeling.

29. Het spijsoffer, en het zondoffer, en het schuldoffer(Lev. 2: 3; 6:16 en 26; 7:6 ,), die zullen zij eten, zullen tot hun levensonderhoud zijn: ook zal al het verbannene in Israël het hun zijn.

30. En de eerstelingen van alle eerste vruchten van alles, en alle hefoffer van alles, van al uwe hefofferen zullen der priesteren zijn(Num. 18:13, 19. Deut. 18:4); ook zult gij de eerstelingen van uw deeg, van al het gemalene (Num. 15:20 v.) den priester geven, om den zegen op uw huis te doen rusten (Mal. 3:10).

31. Geen aas, noch wat verscheurd is van het gevogelte, of van het vee zullen de priesters eten (Lev. 22:8), omdat dit verontreinigt (Lev. 17:15).

In de Mozaïsche economie had de Heere den Levieten en Priesters in het gebied der overige stammen bepaalde steden ter woning gegeven met weiden voor het vee (Num. 35:1 vv.), in de toekomst wil Hij hen echter van de voor het heiligdom van het land afgezonderde delen (Hoofdst. 45:1 vv.) hun deel geven. De toekomstige priesterschap dus, hoewel geen eigenlijke hogepriester daaruit meer voorkomt, zal toch als het ware hogepriesterlijk zijn, geheel rein, onbevlekt en van de wereld afgezonderd, naar het voorbeeld van den hemelsen Hogepriester, die haar hoofd is. (Hebr. 7:26).

Wat tracht gij, leraar! naar ene grote bezoldiging en naar rijke inkomsten? Weet gij niet, dat de Heere zelf uwe erfenis en uw loon zeer groot wil zijn; of wilt gij niet, dat Hij het Zijn zal?

HOOFDSTUK 45.

VERDELING VAN NET LAND, RECHT DER VORSTEN. WET DER OFFERANDEN.

II. Vs. 1-17. Op de bepaling omtrent het levensonderhoud der Priesters volgt nog de verkiezing, hoe Jehova hun erfdeel en hun bezitting zak zijn (Hoofdst. 44:28), of hoe Hij den Priesters en Levieten het voor hun woning nodige deel aan landbezit zal toewijzen. Dit zal namelijk zo geschieden, dat Hij bij de verdeling des lands onder de twaalf stammen voor het heiligdom en zijne dienaren en voor de hoofdstad een bepaald gebied laat afzonderen (vs. 4-6). Aan beide zijden van dit gebied zal ook de vorst een eigendom in land verkrijgen, om alle afpersingen der vorsten voor het vervolg te voorkomen. In ‘t algemeen zal alle ongerechtigheid ophouden, en juiste maat en gewicht worden gehouden (vs. 7-12 -), maar tot bekostiging der offeranden, die den vorst zijn opgedragen, zal het volk bepaalde hefoffers opbrengen (vs. 13-17).

1. Als gijlieden nu, waarvan in Hoofdst. 47:13-48:29 uitvoeriger zal worden gesproken, het land zult doen vallen in erfenis, het land verdeelt, zo zult gij een hefoffer (Ex. 25:2) den HEERE offeren, tot ene heilige plaats, van het land, gij zult een gedeelte van het land voor den Heere afzonderen, en wel tussen Juda en Benjamin (Hoofdst. 48:8-22); de lengte zal zijn de lengte van vijf en twintig duizend meetrieten, in de richting van het oosten naar het westen, en de breedte tien (volgens betere lezing twintig) duizend van het noorden naar het zuiden; dat zal in zijne gehele grenzen rondom, zo ver het reikt, heilig, van het gewone land afgezonderd zijn.

2. Hiervan zullen tot het heiligdom zijn vijf honderd met vijfhonderd meetroeden, vierkant rondom, volgens hetgeen reeds in Hoofdst. 42:15-20 is gezegd; en het zal vijftig ellen hebben tot een buitenruim rondom den daar beschreven muur.

3. Alzo zult gij meten van deze maat de lengte van vijf en twintig duizend meetroeden, en de breedte van tien (liever: twintig)duizend, en daarin zal, om dit nogmaals te herhalen, het heiligdom zijn met het heilige der heiligen, het heiligdom met zijn gehelen omtrek, die in Hoofdst. 43:12 als allerheilig is voorgesteld.

4. Dat stuk, waarop de tempel staat, het middenstuk, waarvan noordelijk het Levietenland en zuidelijk het gebied der stad ligt, zal ene heilige plaats zijn van het land; zij zal zijn voor de priesteren, die het heiligdom bedienen, die naderen om den HEERE te dienen (Hoofdst. 44:15 vv.); en het zal hun ene plaats zijn tot huizen, en ene heilige plaats voor het heiligdom, hoewel niet, gelijk de tempelplaats met zijn omtrek allerheilig (vs. 2 vv.).

5. Voorts zullen de Levieten, de dienaars des huizes(Hoofdst. 44:10-14). ook volgens de voor het heiligdom en de priesters afgezonderde ruimte (vs. 2-4)de lengte hebben van vijf en twintig duizend meetroeden, en de breedte van tienduizend, hunlieden tot ene bezitting, voor twintig kameren, poorten of steden ter bewoning.

6. En tot bezitting van de stad, van welke in Hoofdst. 48:32-35 sprake zal zijn, zult gij geven de breedte van vijf duizend, en de lengte van vijf en twintig duizendmeetroeden, tegenover het heilig hefoffer, tegenover de plaats van het heiligdom en de priesters (vs. 3 vv.) ten zuiden daarvan; voor het ganse huis Israëls zal het zijn, waartoe de stad behoort, zodat geen enkele stam ze in zijn gebied zal hebben.

7. De vorst nu, van wien in Hoofdst. 44:3 sprake was, zal zijn deel hebben van deze en van gene zijde des heiligen hefoffers de plaats der Levieten en priesters (vs. 4 en 5) die 20. 000 meetroeden breed is (vs 1), en der bezitting der stad, die 5. 000 roeden breed is (vs. 6) voor aan het heilig hefoffer en voor aan de bezitting der stad, dus aan beide zijden van het heilige land, dat een vierkant van 25. 000 roeden vormt (vs. 1 en 5), het ene stuk, van den westerhoek westwaarts, en het andere stuk van den oosterhoek oostwaarts; en de lengte zal zijn tegenover een der delen, van de westergrens tot de oostergrens toe; de beide stukken zullen even lang zijn, zich uitstrekkende van het noorden naar het zuiden.

8. Dit land van den vorst aangaande, het zal hem tot ene bezitting zijn in Israël; en Mijne vorsten zullen Mijn volk niet meer verdrukken, gelijk vroeger toen zij geen eigen land als domein of kroongoed bezaten, maar zij zullen den huize Israëls het land laten naar hun stammen (Hoofdst. 46:18). Zij zullen, terwijl Mijn heiligdom met zijne dienaren en de heilige stad met haar gebied omgeven, hun roeping kennen, om kerk en staat eveneens te beschermen en voor te staan.

Over het hefoffer van het land zijn hier slechts hoofdbepalingen gegeven, die in de afdeling over de verdeling des lands (nr. 6 en 7) nog uitvoeriger worden voorgesteld.

Het hefoffer is op onze plaats slechts vermeld in zamenhang met het loon, dat de dienaars van den Heere en van Zijn heiligdom genieten zullen. Daarbij behoort ook in zeker opzicht het eigendom, dat den vorsten wordt toegewezen als aan het hoofd des volks, aan wien het brengen der offeranden voor het volk plicht is, en die, afgezien daarvan, ook voor zijn deel een hem bijzonder toekomend aandeel in land tot zijn onderhoud nodig heeft.

De verdeling des lands staat in omgekeerde verhouding tot die onder Jozua. Toen verkreeg alleen het volk, en wel iedere stam in ‘t bijzonder, zijn aandeel, en eerst later werd aan Jehova een vaste zetel in ‘t land gegeven; hier verkrijgt Jehova het allereerst ene heilige gave. Verder moet de heilige stad voortaan niet het heiligdom ontsluiten, maar ter zijde daarvan liggen. Geen ijverzucht om haar bezit zal dan de stammen meer verdelen, maar even als het heiligdom zelf, zal zij ene algemene bezitting zijn.

9. Alzo tot de Heere HEERE: Het is te veel voor u met uwe verdrukkingen geweest, gij vorsten Israëls! doet geweld en verdrukking weg, en doet recht en gerechtigheid; neemt uwe uitstotingen op van Mijn volk, berooft Mijn volk niet meer van zijne bezittingen, zo als gij ze vroeger uit hun bezittingen verdreeft, spreekt de Heere HEERE.

10. Ene rechte waag, en ene rechte efa, en ene rechte bath zult gijlieden in ‘t bijzonder hebben (Lev. 19:36. Deut. 25:13 vv.).

11. Ene efa voor droge, en een bath voor natte waren (Jes. 5:10) zullen van enerlei mate zijn, dat een bath het tiende deel van ene homer houde; ook ene efa het tiende deel van enen homer; de mate daarvan zal zijn naar den homer (Ex. 16:36 en 29:40).

12. En de sikkel zal zijn van twintig gera (Ex. 30:13. Lev. 27:16. Num. 3:47); twintig sikkelen, vijf en twintig sikkelen, en vijftien sikkelen zal ulieden een pond zijn (vgl. Lev. 19:37).

Twintig, vijf en twintig en vijftien maken te zamen zestig sikkelen, en dit moest de inhoud van de mine of het pond zijn. De reden der deling van dit hele in drie gebroken getallen, wordt daarin gezocht, dat er drie onderscheiden zilveren stukken in omloop waren.

Recht en gerechtigheid is den koningen ten plicht gesteld, hetzelfde wordt echter ook van het volk geëist. In de zamenleving der toekomst zal alles naar absolute gerechtigheid gaan. Tevens zijn daardoor de maatregelen vastgesteld, volgens welke de later te bepalen opgaven aan het heiligdom gegeven, en de offers moeten gemeten worden.

Hier wordt van het geestelijk Israël geleerd eerlijk en rechtvaardig te zijn in al wat het doet. Het wordt bevolen om ieder het zijne te geven, zich niet te neigen tot onrecht, opdat het zich betone als het volk van een heilig, en rechtvaardig God.

13. Dit is het hefoffer, dat gijlieden offeren zult: het zesde deel van enen efa van enen homer tarwe; ook zult gij het zesde deel van ene efa geven van enen homer gerst of met andere woorden: het zestigste deel.

14. Aangaande de inzetting van olie, van een bath olie, hetwelk de maat is voor vloeistoffen (Ex. 29:40); gij zult offeren het tiende deel van een bath uit een kor, hetwelk is een homer van tien bath, want tien bath zijn een homer, dus van de gehele opbrengst 1 procent.

15. Voorts een lam uit de kudde, uit de twee honderd, uit het waterrijke land van Israël, want zulk een bodem, als voorheen de vlakte van den Jordaan (Gen. 13:10), is het heilige land nu weer geworden. Gij zult dat geven tot spijsoffer, en tot brandoffer, en tot dankofferen, om verzoening over hen te doen, spreekt de Heere HEERE.

De Mozaïsche wet kent als gaven aan het huis des Heeren alleen de eerstgeborene, eerstelingen en tienden, die echter ook met geld konden worden betaald. Bovendien kwam het dikwijls voor, dat Mozes of koningen bij sommige aanleidingen tot het brengen, van een algemeen hefoffer opriepen, maar zulk een hefoffer was dan niets buitengewoons, en wat het bedrag aangaat, vrijwillig, ene regelmatige heffing van een bepaald bedrag kent de oude wet niet. Tegenover deze nu maakt de nieuwe wet hier, terwijl die van de eerstelingen en tienden zwijgt, juist het hefoffer regelmatig en bepaald, zonder daarbij de aflossing toe te laten. In dien toekomstigen tijd zal een gave der vrije liefde jegens Jehova en Zijn huis zo regelmatig zijn, dat deze de gedwongene gaven overbodig maakt.

16. Al het volk des lands zal in dit hefoffer zijn, voor den vorst in Israël.

17. En het zal den vorst opleggen, opgedragen zijn te offeren de brandofferen, en het spijsoffer, en het drankoffer, op de feesten en op de nieuwe maanden, en op de sabbatten, op alle gezette hoogtijden van het huis Israëls; aan hem zal de zorg voor deze offeranden zijn opgedragen, hij zal het zondoffer, en het spijsoffer, en het brandoffers en de dankofferen doen, om verzoening te doen voor het huis Israëls.

Die opbrengst zal niet willekeurig worden besteed, maar ter ere van Jehova dienen. De gaven zijn bestemd voor de offeranden tot verzoening van Israël, welke aan de zorg van den vorst zijn opgedragen. Zo ontstaat een schone tegenstelling tot den vroegeren toestand. In de plaats van gewelddadige afpersingen komt eens geregelde orde van zaken. De vorst komt voor als de theokratische Overheid, die waarlijk voor het welzijn en heil van Israël zorgt, voor niemand bezwaarlijk, voor allen heilzaam, de nauwe gemeenschap des volks met zijnen God op het levendigst onderhoudende en op het krachtigst bevorderende.

III. Vs. 18-Hoofdst 46:15. Aan de laatste bepalingen der vorige afdeling sluiten zich de verordeningen aan over de offers, die op de feesten moeten worden gebracht. en wel zijn dat:
a) zoenoffers in de eerste maand (vs. 18-20); b) de offeranden op Pasen en Loofhuttenfeest (vs. 21-25); hierop wordt den vorst alsmede het volk weg en standplaats in den tempel bij het brengen der offers aangewezen (Hoofdst. 46:1-3); daarop volgen c) de brandoffers op de sabbatten en de nieuwe maanden (46:4-9), waarmee een voorschrift wordt verbonden over in- en uitgaan bij het verschijnen van den vorst en van het volk in den tempel op de jaarlijkse feesten (46:8-10);
d) de spijsoffers op de feesttijden benevens bepaling ten opzichte der vrijwillige offers van den vorst (46:11 en 12); e) het dagelijks te brengen brand- en spijsoffer (46:13-15 -).

18. Alzo zegt de Heers HEERE: In de eerste maand Abib of Nisan, met welke het kerkelijk jaar zijn aanvang, neemt (Ex. 12:2), op den eersten der maand, zult gij een volkomen var, een jong rund, nemen: en gij zult het heiligdom ontzondigen.

19. En de Priester zal van het bloed des zondoffers nemen, en doen het aan de posten des huizes tussen het heilige en allerheilige (Hoofdst. 41:21), en aan de vier hoeken van het afzetsel des altaars in het priestervoorhof (Hoofdst. 43:14 vv.), en aan de posten der poorten, aan ieder der drie poortenvan het binnenste voorhof (Hoofdst. 46:2).

20. Alzo zult gij ook doen op den zevenden in die zelfde maand, in welke de viering van Pasen valt, met het oog op al de gevallen in het afgelopen jaar van wege den afdwalende uit zwakheid, en van wege den slechte door onwetendheid en gebrekkige kennis: alzo zult gijlieden het huis verzoenen (Lev. 4:2. Num. 15:23 vv.).

Daar het zoenbloed op deze drie hoofdplaatsen van het heiligdom gebracht wordt, is daarmee tegelijk het gehele heiligdom inwendig en uitwendig besprengd.

Het jaar, door zulk een begin op nieuw gewijd, moet als een heilig jaar voorkomen; tevens is dit de voorbereiding tot het Paasfeest (vs. 21 vv.) .

Omtrent den zevenden dag der maand herinneren wij aan de geschiedenis in Matth. 20:29-34, en hare betekenis voor Israël, zo als die in de inleiding tot die afdeling is voorgesteld.

21. a) In de eerste maand, op den veertienden dag der maand zal ulieden het Pascha zijn; een feest van zeven dagen, ongezuurde broden zal men eten (Lev. 23:5 v. Num. 18:17).

a) Ex. 12:3; 23:15. Num. 9:3. Deut. 16:1.

22. En de vorst zal op denzelven dag, op welken het Pascha wordt gehouden, voor zichzelven, en voor al het volk des lands bereiden enen var des zondoffers.

23. En de zeven dagen van het feest, van den 15den tot den 21sten der maand zal hij, anders dan in den tijd des Ouden Verbonds (Num. 28:19-22) een brandoffer den HEERE bereiden van zeven varren en zeven rammen, die volkomen zijn, dagelijks, de zeven dagen lang, en een zondoffer van enen geitebok dagelijks.

24. Ook zal hij een spijsoffer bereiden, ene efa tot enen var, en ene efa tot enen ram: en ene hin (Ex. 29:40) olie tot ene efa.

Bij het Paasfeest is de opklimming der offergaven zeer duidelijk, hetgeen daaruit moet worden verklaard, dat juist de door het feest verzegelde genade der verlossing door de gebeurtenissen der toekomst een zo rijken aanwas verkreeg. Dit feest wordt in vs. 21, volgens hetgeen eigenlijk in den grondtekst staat, "het feest der zevende (Dan. 9:24) van dagen, " genoemd, omdat het, zo dikwijls het plaats had, telkens 7 dagen duurde. Er staat niet, als bij Mozes: "een feest van zeven dagen, " omdat de viering moet worden voorgesteld als ene onafgebrokene.

Bij deze verklaring van de uitdrukking valt de meervoudige vorm "zevenden of zeventallen" in ‘t oog, terwijl alleen van een zevental van dagen zou worden gehandeld. Men heeft dan ook de andere verklaring voorgesteld, volgens welke de gehele tijd van zeven weken tussen Pasen en Pinksteren (Lev. 23:15 v. Deut. 16:9 v.) mede bij het Pascha wordt gerekend, en een 7 weken lang durende Paastijd zou zijn vastgesteld. Opmerkelijk is, dat voor den 1sten, 7den en 14den dag der eerste maand (vs. 18, 20 en 21 v.), een en hetzelfde zoenoffer wordt voorgeschreven; voor de dagen van 15-21 daarentegen vormt de geitebok het zoenoffer; des te meer zijn de brand- en spijsoffers toegenomen, en nu wordt bij het eten der ongezuurde broden nog den gehelen tijd van zeven weken tot aan Pinksteren bijgevoegd.

25. In de zevende maand Tisri (Ex. 12:2), op den vijftienden dag der maand, den tijd van het oude Loofhuttenfeest (Lev. 23:34 vv. 39 vv.) zal hij op het feest desgelijks doen, zeven dagen lang (vs. 23 v.)gelijk het zondoffer, gelijk het brandoffer, en gelijk het spijsoffer, en gelijk de olie.

1) Hoewel het zoenoffer eens voor al is opgeofferd, nochthans moeten de offerande van erkentenis, als daar is die van een gebroken hart, die van een dankbaar hart, dagelijks geofferd

worden, die geestelijke offeranden, welke Gode aangenaam zijn, door Christus Jezus. Wij moeten gelijk hier, vallen in een leerwijze van heilige plichten en daarbij bleven.

Niet alleen de voorbereiding van het feest door den trompettendag op den eersten der maand (Lev. 23:23 vv.) en het grote verzoeningsfeest op den tienden (Lev. 23:26 vv.) ontbreekt, maar ook de plechtige eindvergadering op den 8sten dag van het Loofhuttenfeest zelf (Lev. 23:36); evenzo omstreeks het dagelijks afnemen van het bloedige offer (Num. 29:13 vv.) In plaats daarvan wordt geheel dezelfde offerinstelling even als voor het paasfeest bepaald, en deze weer sluit zich aan die bij de inwijding des altaars in Hoofdst. 43:18-26 aan. Heeft nu die laatste bijzonder betrekking op het offer van Christus, dan heeft de gehele verordening omtrent het offer alleen de betekenis van een groot herinneringsfeest aan dat offer en van ene steeds vernieuwde toeëigening daarvan. In elk geval zijn het Christelijke gedachten, die in alle deze voorschriften van den Profeet worden uitgedrukt, maar in vlees en bloed van den Oud-Testamentischen cultus gekleed, zo als dat ten tijde van Ezechiël nog niet anders kon zijn, en zo als het ook ten opzichte van de geschiedenis van Gods koninkrijk van grote betekenis is. Israël heeft den Christus verworpen en gemeend een goddelijk recht te hebben tot die verwerping, omdat zij het er voor hielden, dat Hij de wet ontbond; na zijne bekering zal het erkennen dat Hij die integendeel heeft vervuld (Matth. 5:17 vv.), en zal het door zijne gehele burgerlijke en kerkelijke inrichting en zijn godsdienstig leven zelf Hem tegen dat verkeerde verwijt rechtvaardigen.

HOOFDSTUK 46.

OVER DE PLAATS EN DEN TIJD DER OFFERS.

1. Alzo zegt de Heere HEERE: De poort van het binnenste voorhof, die naar het oosten ziet, zal de zes werkdagen gedurende de week gesloten zijn, maar op den Sabbatdag zal zij geopend worden; ook zal zij geopend worden op den dag van de nieuwe maand (Num. 28:15).

2. En de vorst zal bij den godsdienst, welke daar moet worden gebonden, ingaan door den weg van het voorhuis derzelve poort van buiten, die in het binnenste voorhof uitkomt, en hij zal staan aan den post van de poort 1), dus niet het voorhof der priesteren zelf intreden, en de priesters zullen zijn brandoffer en zijne dankofferenbinnen in het voorhof bereiden, en hij zal aanbidden aan den dorpel der poort, en daarna uitgaan naar het buitenste voorhof; doch de poort, van welke in vs. 1 sprake was, zal niet gesloten worden tot op den avond.

1) Dus moet elke vorst tonen van hetzelfde gevoelen te zijn als David, die gaarne een dorpelwachter wilde zijn in het huis zijns Gods. Merk hier aan: de grootste mannen zijn minder dan de reinste instellingen van God. Zelfs vorsten, wanneer, zij voor God komen, moeten aanbidden met ere en vreze voor God, erkennende dat zij ook zelf onwaardig zijn om tot Hem te naderen. Maar Christus is onze Vorst, welken God doet naderen, en die tot Hem nadert. (Jer. 30:21).

3. Ook zal het volk des lands aanbidden voor de deur derzelve poort, het zal buiten blijven staan, maar toch door de openstaande poort naar het brandofferaltaar heenzien, op de sabbatten en op de nieuwe maanden, voor het aangezicht des HEEREN.

De Heere verleent aan den vorst, den koning des volks, zekere huldigingsrechten uit te oefenen, zo dikwijls hij in den tempel verschijnt om te offeren en te aanbidden; Zijne voorschriften hechten daaraan een bijzonder gewicht, den vorst ere toe te wijzen, opdat ook het volk hem ere. Hem wordt ene ereplaats aangewezen als het hoofd des volks.

Gelijk de vorst aan de ene zijde geheel en al in zijne bijzondere hoogheid wordt erkend, zo worden aan de andere zijde zijne rechten behoorlijk beperkt, ten opzichte van mogelijke ingrijpen in priesterlijke voorrechten.

De wereldlijke macht zal in eerbied voor het heilige de haar aangewezene bevoorrechte plaats niet overdrijven, niet gebieden of verbieden, waar haar noch het een, noch het ander vrijstaat.

4. Het brandoffer nu, dat de vorst den HEERE zal offeren, zalgroter zijn dan in Num. 28:9 v. voor dien dag is geboden; het zal op den sabbatdag zijn, zes volkomen lammeren, en een volkomen ram.

5. En het spijsoffer ene efa tot den ram, zoals reeds in Hoofdst. 45:24 werd voorgeschreven, maar tot de lammeren zal het spijsoffer ene gave zijner hand zijn (Lev. 14:30); en olie, ene hin tot ene efa.

Het toenemen der genade wordt ook hier uitgedrukt in de vermeerdering der offers; bij de lammeren wordt het kwantum van het spijsoffer aan den vrijen wil van den vorst overgelaten, naast de gebondenheid is er dus ook een gebied der vrijheid.

De gezindheid des volks is ene andere geworden, met de hogere zegeningen komen ook hogere eisen dan vroeger voor; hoe meer echter de som van hetgeen moet gegeven worden aan ieder in ‘t bijzonder en aan zijnen vrijen wil is overgelaten, des te meer wordt ijver en trouw verondersteld.

6. Maar op den dag der nieuwe maand, in vermindering van het in Num. 28:11 vv. voorgeschrevene, een var, een jong rund van de volkomene, en zes lammeren en een ram; volkomen zullen zij zijn.

7. En ten spijsoffer zal hij bereiden ene efa tot den var, en ene efa tot den ram, maar tot de lammeren, zo als zijne hand bekomen zal, naar vrijen wil; en ene hin olie tot ene efa.

Aan elke nieuwe maand komt eschatologische betekenis toe, ene die op de toekomst of de voleinding der dingen in het rijk Gods betrekking heeft. De offers der nieuwe maanden worden steeds minder, naarmate de toekomst tot vervulling komt, en hoe meer de voleinding nadert.

8. En als de vorst ingaat tot het heiligdom om te aanbidden, zal hij door den weg van het voorhuis der poort (vgl. vs. 2) ingaan totdat hij op zijne standplaats bij den post der poort komt, en door deszelfs weg, dus niet door ene van de beide deuren, weer uitgaan.

9. Maar als het volk des lands voor het aangezicht des HEEREN komt op de gezette hoogtijden (Hoofdst 45:18-25), of, op den sabbat, of op de nieuwe maand (Hoofdst. 46:4-7)die door den weg van de Noorderpoort ingaat om te aanbidden, zal door den weg van de Zuiderpoort weer uitgaan; en die door den weg van de Zuiderpoort ingaat, zal door den weg van de Noorderpoort weer uitgaan; hij zal niet wederkeren door den weg der poort, door welke hij is ingegaan, maar, zonder zich om te keren, recht voor zich henen uitgaan. 1)

1) De vingerwijzing God is duidelijk. Men kwam natuurlijk door die poort in, die het naast aan het eigen huis lag. Maar opdat de godsdienst niet een zaak voor den vorm zou zijn, waarvan men zich zo spoedig mogelijk weer afmaakte, moest men de tegenovergestelde poort uitgaan, opdat men tijd zou hebben eens ernstig te overdenken, wat men gehoord had. Ook ligt hierin dat alle dingen eerlijk en met orde moesten geschieden.

11. Voorts op de feesten, en op de gezette hoogtijden zal(om het gezegde in Hoofdst. 45:24 en 46:5, 7 over het bedrag der spijsoffers als algemenen voor alle feesttijden geldenden regel te herhalen), van welke alleen de dagelijkse offers zijn uitgesloten (vs. 14) het spijsoffer zijn, ene efa tot enen var, en ene efa tot enen ram; maar tot de lammeren ene gave zijner hand; en olie, ene hin tot ene efa.

12. En als de vorst een vrijwillig offer zal doen, een brandoffer of dankofferen tot een vrijwillig offer den HEERE wat op elken dag der week kan geschieden, zo zal men hem de poort openen, die naar het oosten ziet; en hij zal zijn brandoffer en zijne dankofferen doen, gelijk als hij zal gedaan hebben op den Sabbatdag (vs. 2) en als hij weer uitgaat, zal men de poort sluiten, nadat hij uitgegaan zal zijn.

Het verschil van deze laatste bepaling, van welke in het laatste van vs. 2 sprake is, is daaruit te verklaren, dat bij de vrijwillige offers de vorst als bijzonder persoon voorkomt, maar bij de sabbatsofferanden als vertegenwoordiger des volks.

13. Wijders zult gij (liever: men, de gemeente) een volkomen eenjarig lam dagelijks bereiden ten brandoffer den HEERE: alle morgens zult gij (zal men) dat bereiden.

14. En gij zult ten spijsoffer daarop doen alle morgens een zesde deel van ene efa, en olie, een derde deel van een hin, om de meelbloem te bedruipen; tot een spijsoffer, den HEERE, tot eeuwige inzettingen, geduriglijk(vgl. Ex. 29:38. Lev. 6:8 vv. Num. 28:3 vv.).

15. Zij zullen dan het lam, en het spijsoffer, 1) en de olie alle morgens bereiden tot een gedurig brandoffer.

1) In het algemeen duidt het aan, dat, gelijk God nu onder het Evangelie overvloediger is in Zijne genadegiften dan onder de Wet, wij ook zo overvloedig moeten zijn in het toebrengen van lot en plicht aan Hem ter vergelding.

De Mozaïsche wet vorderde zulk een lam des morgens en des avonds, de nieuwe wet hier laat het avondoffer weg, maar verhoogt het spijsoffer. Het herhaalde noemen van "elken morgen" toont, dat het niet vermelden van het avondoffer geen bloot voorbijgaan der zaak is, maar dat in de nieuwe godsdienstregeling het avondoffer moet wegvallen.

Sedert Kerstmis is de nacht voorbijgegaan, en de dag gekomen; er zijn daar alleen morgenoffers.

16.

IV. Vs. 16-24. Nog volgen twee aanhangsels, van welke het eerste op Ezech. 45:7-9 - betrekking heeft, en over het recht van den vorst handelt, om zijn landeigendom in erfenis na te laten en weg te schenken (vs. 10-18) het andere op Ezech. 42:1-14, en 1- ene korte beschrijving van de keukens voor priesters en volk geeft (vs. 19-24 -).

16. Alzo zegt de Heere HEERE: wanneer de vorst aan iemand van zijne zonen een geschenk zal geven van zijne erfenis, die voor hem in Hoofdst. 45:7 vv. en 48:21 v. 1 is bepaald, dat zullen zijne zonen hebben; het zal hun bezitting zijn in erfenis.

17. Maar wanneer hij van zijne erfenis een geschenk zal geven aan enen van zijne knechten, die zal dat hebben tot het vrij-jaar toe (Lev. 25:10 en 13); dan zal het tot den vorst wederkeren; het is immers zijne erfenis, zijne zonen zullen het hebben.

18. En de vorst zal niets nemen van de erfenis des volks, om hen van hun bezitting te beroven; van zijne bezitting zal hij zijnen zonen erf nalaten; opdat niet Mijn volk, een iegelijk uit zijne erfenis, verstrooid worde(Hoofdst. 45:8. 1 Sam. 8:14; 22:7 1Sa).

De toestemming omtrent een zijner zonen geeft aan den erfgenaam van den vorst het karakter van vorstelijke bezitting; het wordt wel het geschonken erfdeel van den zoon, maar het blijft toch in de vorstelijke familie. De verdere vergunning ten opzichte van een verdienstelijken of geliefden dienaar, waarbij het geschonkene in het vrij-jaar tot den gever terugkomt, verzekert het kroondomein tegen verkleining.

Wie veel geeft, is genoodzaakt anderen het hun te ontnemen.

Wij verstaan onder den vorst dien koning, die volgens Hoofdst. 34:24; 27:25, over het Israël, dat na zijne bekering in het heilige land is teruggevoerd, in de plaats van Christus en uit het geslacht van David zal regeren gedurende de honderd jaren, die tot de oprichting van het duizendjarig rijk nog zullen voorbijgaan. In hem wordt de juist verhouding van de staatsmacht tot de kerk uitgedrukt, welke in de heiden-christelijke kerk gedurende den tijd der reformatie wel ene juiste gedaante had, maar overigens steeds tussen de overmacht van het pausdom over de vorsten en de cesaropapie, dat de wereldlijke macht de kerk beschouwt als geheel aan den staat onderworpen, en zich tot wetgevende personen ook in kerkelijke aangelegenheden opwerpt, heen en weer geslingerd heeft, en ten laatste zelfs tot het doden der getuigen wordt. De bevrijding ook van dezen dood zal voor ons van boven af, van de gemeente op Zion komen, nadat vooraf ene grote aardbeving de schepping van den Antichristelijken tijdgeest ten grave heeft gedragen (Openb. 11:7-13). Tot dien tijd zijn alle pogingen van gelovige Christenen, om den rollenden wagen in de wielen te grijpen en hem tot staan te brengen, te vergeefs; de bestuurders van den staat staan zelf onder een fatum, en wanneer zij niet zo willen besturen, als het lot hen dringt, moeten zij aftreden. Gods raadsbesluit wordt zelfs vervuld door middel van het ongeloof en van de dwaasheid van de kinderen der wereld, maar met het doel voor Zijne kinderen, om de kinderen der wereld geheel en al te beschamen, en hun wijsheid voor langen tijd den mond te stoppen.

19. Daarna bracht hij, die mij in Hoofdst. 44:4 voor het tempelgebouw had gebracht, mij door den ingang, die aan de zijde der poort was tot de heilige kameren, den priesteren toebehorende, die naar het noorden zagen; en ziet, aldaar was ene plaats aan beide zijden, naar het westen.

20. En hij zei tot mij: Dit is de plaats, alwaar de priesters het schuldoffer en het zondoffer zullen koken; en waar zij het spijsoffer zullen bakken, en die toegang, van welken reeds in Hoofdst. 42:9 sprake was, dient nu daartoe, opdat zij hetgeen hun van het schuld- en zoen- en spijsoffer als het allerheilige ten deel valt (Hoofdst. 44:29) niet uitbrengen in het buitenste

voorhof, om het volk te heiligen door het brengen dier spijzen in hun nabijheid (Hoofdst. 44:19).

21. Toen bracht hij mij uit in het buitenste voorhof, en voerde mij om in de vier hoeken des voorhofs; en ziet, in elken hoek des voorhofs was een ander voorhofje.

22. In de vier hoeken des voorhofs waren voorhofjes met schoorstenen (eigenlijk: kleine voorhoven of bewierookte voorhoven d. i. welke het nooit aan kookmaterieel ontbreekt), van veertig ellen de lengte, en dertig de breedte; deze vier hoekhofjes hadden enerlei maat.

23. En er was rondom in dezelve een ringmuur, rondom deze vier; en er waren keukens, stookplaatsen gemaakt beneden aan de ringmuren rondom.

24. En hij zei tot mij: Dit zijn de keukens, alwaar de dienaars des huizes de Levieten of tempeldienaars (Hoofdst 44:11 v.) het slachtoffer des volks zullen koken, opdat dit alsdan in de kamertjes de offermaaltijden zou kunnen houden.

Deze afdeling hangt met de vorige zamen, waar zich de Profeet met de opheffing van elke collisie tussen priesters, vorst en volk had bezig gehouden. Hij wijst hier nog ten slotte aan, tot hoever ook de geringste afwijking in dat opzicht moest worden tegengegaan, en heeft tot aansluiting juist van dit voorbeeld ene bijzondere aanleiding in de voorafgaande vermelding, van de offerplechtigheden en feesten en de wederkeer ge verhouding van den vorst en de priesters bij deze.

In het rijk Gods, even als in het rijk der natuur, en in het eerste eerst bijzonder, heeft alles zijne bepaalde plaats. Ongewoon zijn alleen de dingen der mensen, omdat deze zondaars zijn, en de zonde is in elk opzicht ongerechtigheid, wanorde.

HOOFDSTUK 47.

VRUCHTBAARHEID EN GRENZEN DES HEILIGEN LANDS.

V. Vs. 1-12. Nadat de Profeet den intocht van des Heeren heerlijkheid in den nieuwen tempel, welke voor zijne ogen gemeten was, had aanschouwd, en de nieuwe wet, aan het volk bekend te maken, over den dienst, welken Israël in het nieuwe heiligdom moest dienen, ontvangen had (Hoofdst. 40-46), wordt hem nu een stroom van levend water getoond, welke, uitgaande van den dorpel des tempels, naar het zuiden door het vlakke veld vloeit, en zich in de Dode zee ontlast, om eensdeels het dorre aardrijk vruchtbaar te maken, anderdeels de wateren der Dode zee met nieuwe levenskracht te vervullen, uitgezonderd de daarnevens liggende modderkuilen en moerassen, die zout zullen blijven.

1. Daarna bracht hij mij uit het buitenste voorhof, waarheen hij mij (Hoofdst. 46:21) door de noorderpoort gebracht had, weer even als in Hoofdst. 44:4, tot de deur van het huis, en ziet, er vloten wateren uit, van onder den dorpel des huizes naar het oosten; want het voorste deel van het huis was in het oosten; en de wateren daalden af van onderen, uit de rechterzijde des huizes van het zuiden des altaars.

2. En hij bracht mij uit door den weg van de Noorderpoort, en voerde mij om door den weg van buiten tot de buitenpoort, den weg, die naar het oosten ziet; want daar volgens Hoofdst. 44:2 deze poort had moeten gesloten blijven, zo moest, om tot de buitenzijde te komen, zulk een omweg worden gemaakt; en ziet, de wateren, 1) wier loop ik in vs. 1 #Eze 1 alleen tot den binnensten voorhofsmuur had kunnen opmerken, sprongen uit de rechterzijde van den opgang.

1) De meeste uitleggers komen daarin overeen, dat deze wateren het Evangelie van Christus betekenen, hetwelk van Jeruzalem uitging en zich in de landen daar rondom verspreidde, benevens de gaven en krachten des Geestes, welke hetzelve verzelden en door welke krachten het zich verre uitbreidde en vreemde en gezegende uitwerkingen voortbracht. Ezechiël ging een en andermaal rondom het huis en had tot hiertoe geen acht gegeven op deze wateren; want God maakt Zijnen zin niet in eens aan Zijn volk bekend, maar bij trappen.

Een wateropvang in de onmiddellijke nabijheid van Gods altaren ontsprongen: is het geen treffend beeld van de verborgen bronwel des heils, in Christus der wereld verschenen. Gij merkt het op, niet daar buiten uit de dorre, onvruchtbare aarde, door zondige mensen bewoond, maar daar binnen uit het heiligdom, waarin de Onzichtbare zetelt, borrelt de levensstroom op, die alles besproeien, verkwikken, in een paradijs veranderen zal. Van God gaat het alzo uit, dat nieuwe leven, dat den zondaar even dringend behoeft, als het beloofde land een frissen waterstroom nodig had, en even weinig als dßßr de grond zich zelven het levend water kan schenken, evenmin vindt de zondaar waarachtig leven der ziel buiten persoonlijke gemeenschap met Hem, uit wien leven en licht voor millioenen werelden stromen. Leven uit God, wij behoeven het allen, Gel. om in waarheid gelukkig te zijn; maar wij hebben het allen door onze zonden verloren. Afgescheiden van Hem, zijn wij van nature gelijk geworden aan die beek, die uit de heldere bron geen toevoer van water ontvangt, en nu

weldra opdroogt, en verandert in een vunzig moeras, waaruit straks verpeste dampen in alle richtingen opstijgen. Wel weten wij dat het onmogelijk is buiten gemeenschap met den Heilige waarachtigen vrede te smaken, maar ach, de zonde verwijdert ons telkens verder van Hem en drijft ons voort, als het hert vervolgd door onbarmhartige jagers en verteerd door brandenden dorst, de koele bron onnadenkend voorbij snelt, en met iederen tred verder afdoolt en eindelijk in strikken en struiken verward, den wreden jager ten buit wordt. Wel belooft ons de wereld verzadiging voor dien brandenden dorst naar geluk, maar, arme zwervers door hare woestenijen, wat baat het, of wij in hare zanden al graven, en naar nieuwe bronwellen boren? Slijk vinden wij, maar levensvocht niet, en stoten wij al hier of daar op een gebroken bak met wat troebel water gevuld, nauwelijks zetten wij de schaal aan de lippen, of ene stemme Gods klinkt ons tegen: "een iegelijk, die van dit water drinkt, zal wederom dorsten. " Ja wederom dorsten, dat is uw lot en uw vonnis, o mens, die van de wereld verwacht, wat alleen de hemel kan geven, en in hare tempelen de heilfontein zoekt, die Ezechiël in den tempel Gods zag ontspringen:

Het is hier duidelijk dat Christus de Tempel is, dat Hij de deur is, van wien de wateren uitvloeien; vandaar dat er gezegd wordt dat de wateren niet van boven den grond, maar van onder den dorpel ontspringen, dewijl het leven der gelovigen met Christus verborgen is in God.

3. Als nu die man, van den buitensten tempelmuur, naar het oosten uiting, zo was er een meetsnoer (Hoofdst. 40:3)in zijne hand; en hij mat duizend ellen, en deed mij aanstonds door de wateren doorgaan, en de wateren waren reeds zo hoog, dat zij raakten tot aan de enkelen.

4. Toen mat hij nog verder oostwaarts duizend ellen, en deed mij ten tweeden male door de wateren doorgaan, en de waterenwaren reeds zo hoog, dat zij raakten tot aan de knieën; en hij mat nog duizend ellen verder oostwaarts, en deed mij ook op die eerste plaats doorgaan, en de wateren waren zozeer gestegen dat zij raakten tot aan de lenden.

5. Voorts mat hij nog duizend ellen, en het was ene beek, waar ik niet kon doorgaan toen ik voor de vierde maal wilde doorgaan; want de wateren waren hoge wateren, waar men door zwemmen moest, ene beek, waar men niet kon doorgaan. 1)

1) Het zijn aanwassende wateren. Gelijk ene rivier gestadig loopt, zo wordt zij te voller naarmate zij verder gaat. De Evangelie Kerk was zeer klein in haar beginselen, gelijk ene kleine opwellende poel, maar bij troepen kwam zij tot aan de enkels en tot de knieën, velen werden dagelijks tot dezelve toegedaan en het mosterdzaad groeide op tot een groten boom. De gaven des Geestes nemen toe door geoefend te worden en de genade, daar zij waarlijk is, neemt toe als het licht des morgens, hetwelk voortgaat en meer en meer schijnt tot den vollen dag.

Al wederom, wat dunkt u, die vloed, spiegelt hij ook in dit opzicht het beeld u niet af van het heil in Christus verschenen? Ja ziet daar wel waarlijk den gang van het Godsrijk in de wereld en in het hart van den zondaar! Dat Godsrijk, het ving en vangt steeds nederig aan, gelijk ene beek, nabij de bron nog nauwelijks merkbaar, zich van lieverlede verbreedt, hoe meer zij zich

van haren oorsprong verwijdert. Het Godsrijk bij de kribbe van Bethlehem, doet het u niet denken aan den aanvang van Ezechiëls vloed, waar het water voor het ogenblik zich nog alleen tot aan de enkels verheft? Maar straks breidt zich dat Godsrijk in Galilea, in Judea en Samaria uit: ziet, daar rijst het water des levens reeds van de enkels tot de knieën van wie het beproeft te doorwaden. En weldra daarover snijdt het de grenzen der heidense wereld; daar neemt het ene stad, een land, een koninkrijk, een werelddeel in: merkt gij wel, hoe de stroom reeds zó diep wordt, dat hij u tot aan en over de lendenen wast? Nog heden ten dage is hij op menige streek der zendingskaart zo ondiep, als de vliet, die nauwelijks boven de voetzolen raakt, doch komt slechts terug, als hij duizend ellen verder gespoed is, en gij wordt door ene velen volheid des waters verrast die u onwillekeurig opheft en draagt. Dat is juist het onderscheid tussen het heil, dat de wereld biedt, en dat ons de Christus bereidt. Menige aardse vreugd doet ons denken aan den bruisenden stroom, die begint met een prachtigen waterval en aanvankelijk rusteloos voorwaarts spoedt, maar weldra al meer en meer onreinheid in zijne wateren opneemt, straks gedurig trager daarheen kruipt en eindelijk bijna spoorloos verdwijnt in het zand, dat hij een tijd lang besproeide. Het heil in Christus daarentegen ontwikkelt zich uit kleine beginselen, maar om gedurig hoger te stijgen, niet ongelijk aan den vloed bij Ezechiël, die telkens op zekere hoogte ene dieper bedding verkrijgt. Wel komt Gods koninkrijk niet op eens maar trapsgewijze in de wereld rondom ons, duizend ellen liggen er ook voor Ezechiël tussen de plek waar het water de knieën, en die waar het de lendenen raakt, maar toch het gaat onophoudelijk voort, eerst in de diepte, als de stroom, die in het verborgen steeds verder de aarde doorwoelt, straks in de hoogte als de ontembare vloed, dien men op zeker punt volstrekt alles mede ziet slepen. En gaat het wel beschouwd, niet evenzo in het hart van den zondaar, waarin geestelijk leven geboren wordt. De beginselen zijn gewoonlijk klein en onmerkbaar. Enkele lichtstralen beginnen voor het oog des geestes te rijzen, enkele vertroostingen Gods worden vrezend en bevend genoten, enkele kiemen van gerechtigheid, vrede en blijdschap ontluiken op den akker des harten. Maar keurt daarom die kleine dingen uwen blik niet onwaardig, even weinig als de Ziener den stroom, die aanvankelijk nog de diepte van geen halve voet heeft bereikt! Het water begint te wassen; het geestelijk leven neemt toe; wie eerst in Christus slechts kind of jongeling was, wordt straks man en vader in Hem. Schijnbare stilstand kan er zijn, en allerminst ontbreekt het aan overgangstijdperken; zelfs een Ezechiël kan de duizend ellen tussen het een en het ander punt van den weg niet tot twee of drie honderd doen inkrimpen. Maar toch, waar leven uit God is, daar is ook beweging en voortgang, en wie aanvankelijk uit zijn geestelijken doodslaap is opgewekt, hij vindt voor den stroom van zijn geestelijk leven steeds dieper bedding gegraven. Waar morgenrood gloorde, breekt zonneglans door, waar de kracht tot willen verleend werd, wordt nu ook de kracht tot volbrengen geboren, waar men eerst tegen kleine plichten kon opzien, voelt men zich straks zelfs tot grote offers in staat. Zo is het pad des rechtvaardigen gelijk een schijnend licht, voortgaande tot op den helderen middag, en ene volheid van geestelijk heil en leven is in Christus verleend, waarvan hij gedurig moet uitroepen, dat de helft hem niet aangezegd was.

6. En hij zei tot mij: Hebt gij het gezien, mensenkind, hoe sterk het water in die korte afstanden van telkens duizend ellen gewassen is: want om dit op te merken heb Ik u bevolen daar door te gaan? Toen voerde hij mij, daar het doel zijner meting reeds bereikt was, en bracht mij weerterug en wel tot aan den oever der beek.

7. Als ik wederkeerde, ziet, zo was er aan den oever der beek zeer veel {a} geboomte van deze en van gene zijde, waarop ik vroeger, daar ik met het water zelf mij had bezig gehouden, geen acht had geslagen.

{a} Openb. 22:2.

8. Toen zei hij tot mij, om mij den verderen loop, dien ik niet met hem was nagegaan, bekend te maken: Deze wateren vlieten uit naar het voorste van Galilea, en dalen af in het vlakke veld, in het Ghor- of lage dal der Jordaanvlakte (Joz. 3:1); daarna komen zij in de zee; in de zee uitgebracht zijnde, zo worden de wateren, die de zee bevat en die aan haar den naam van Dode zee hebben gegeven (Gen. 19:29), gezond.

Om de bedoeling te vatten, moet gij u geheel in het land der belofte verplaatsen. Oostelijk van den tempel, van waar de waterstroom uitging, breidt zich voor den verrukten blik des Profeten ene dorre zandvlakte uit, straks vervangen door de Dode zee, waarop (en niet op den groten Oceaan) hier ter plaatse bepaald en uitsluitend gedoeld wordt. De Dode zee, hoe treurig het daar in den omtrek en op den bodem geschapen stond, wien is het geheel onbekend! Verplaatst u bij dat onafzienbare meer, uren in den omtrek van naakte bergen en steile klippen omgeven. De oever wordt zelfs geschuwd door de dieren, die er drank noch voedsel ontmoeten; de oppervlakte is roerloos en stil als het graf; geen vis, die er het leven in houden kan, geen vogel, die er te dicht aan genaakt, of hij zinkt bedwelmd naar beneden. Nog heden ten dage kan het den reiziger schijnen of dat schrikwekkend oord met den vloek van God is beladen, of bij het loeien van den storm nog een doffe zucht uit den donkeren afgrond vernomen wordt! En nu, verbeeld u de verbazing des Zieners, tot dat dode meer ziet hij den levensstroom naderen, en, wonder boven wonder, de zieke zee wordt gezond, de vervloekte zee schijnt met een nieuwen zegen gedoopt, de Dode zee is aangeblazen door een adem des hogeren levens! Wij zouden u beklagen, Gel. wanneer gij zelfs in de verte het antwoord op de vraag niet kondt raden: wat moeten deze dingen beduiden? Die Dode zee, wat vertoont zij ons anders dan het beeld, van wat de wereld en ons hart door de zonde geworden is? Ach, de aarde kon een paradijs zijn van weelde, als voorheen die vruchtbare vlakte, maar met den val trad de dood in in het leven, en het aardrijk werd vervloekt als den bodem, die Sodom en Gomorra, Adama en Zeboïm droeg. Even weinig als in de Dode zee één schepsel het leven kan houden, evenmin is er waarachtig leven voor uwe ziel in den verpesten dampkring der aarde.

Maar tot de Dode zee komt de heilige tempelstroom: tot den zondigen en doodschuldigen mens de openbaring van Gods genade in Christus. De Dode zee kan zich zelf niet gezond maken, de wereld zich zelf niet verlossen, maar wat wereld en wet onmogelijk was, God heeft het door Christus gedaan. En gij ziet immers niet voorbij, in wat richting deze stroom zich beweegt? Niet waar reeds water was, maar waar het niet werd gevonden; door ene dorre vlakte wandelt hij voort, opdat hij deze in een hof des Heeren herscheppe; uit de hoogte stort hij neer in de diepste diepte der dalen, en nauwelijks komt hij met de Zoutzee in aanraking, of ziekte en dood zijn gevlucht. O heilig tekenschrift, wie peilt uwe betekenis niet, die althans iets van de diepte onzer ellende en de grootheid van Gods genade verstaat? Ja, ziet hier het Evangelie, dat wij u prediken. De Hoge en Verhevene, die in de eeuwigheid woont, wil ook

wonen bij dien, die eens nederigen en verbrijzelden geestes is, opdat Hij levend make, wat daar was verzwakt en verbrijzeld. Staat gij nog hoog in eigene schatting geplaatst, en roemt gij heimelijk in eigene wijsheid, deugd en waardij, het Evangelie is voor u niets, en gij kunt niets voor Christus zijn, dan een voorwerp van Zijn mateloos medelijden. Immers gij ziet het, de stroom bij Ezechiël klimt niet op tot de toppen der bergen, maar daalt af in de diepte der dalen, en richt zich bij voorkeur tot het dorre, het smachtende, het leven- en hopeloze, zo God van den hemel geen redding en leven gebiedt. Maar is uw hart aan die onvruchtbare vlakte gelijk, die tot God om lafenis roept; erkent gij het, dat uw leven, juist als die Dode zee door eigene schuld is beladen met zonde en vloek, ja, dan komt ook tot u de stroom des levenden waters in het woord en den Geest van den Heere. Hongerigen worden met goederen vervuld, maar rijken zijn ledig weggezonden, en van een hart en een wereld, waarin Christus komt, geldt nog het profetisch woord: "de wateren worden gezond. "

9. Ja het zal geschieden, dat alle levende ziel, die er wemelt, overal, waarhenen ene der twee beken (daar de stroom zich volgens Zach. 14:8 in twee armen verdeelde) zal komen, leven zal, en daar zal zeer veel vis zijn, omdat deze wateren daarhenen zullen gekomen zijn, en zij zullen gezond worden, en het zal leven, alles, waarhenen deze beek zal komen.

Al wederom, is en wordt het niet treffend vervuld, alom waar het woord des koninkrijks verspreid en waarlijk geloofd wordt. Helaas, zij worden ook in onze dagen vernomen, de stemmen, die aan het Christendom den oorlog verklaren, en de afschaffing van het Evangelie als ene weldaad voor de wereld begeren. De ondankbaren, die voorbijzien, hoe juist het beste, dat onze zieke tijd nog bezit aan dit Evangelie te danken is, en hoe het Christendom sinds achttien eeuwen niets minder is gebleken te zijn dan een geheel nieuw, een Goddelijk levensbeginsel! Vergelijkt eens zelf de Joodse en Heidense wereld ene eeuw vóór, en ene eeuw nß de verschijning van Christus, en ziet of gij wel woorden kunt vinden om de grootheid van het onderscheid uit te spreken. Vergelijkt den mens buiten Christus, "hatelijk zijnde, en elkaar hatende, " met den mens in Christus, die uit liefde voor den broeder kan leven en lijden en sterven; en zegt, of daar geen leven uit de doden heeft plaats gegrepen. Maar wat doe ik? Op duizend mijlen afstands zoek ik de bewijzen voor de waarheid van Ezechiëls voorstelling, daar zij immers te zien en te tasten in onze dichtste nabijheid is. Of zijn ze ook hier niet de opgerichte toonbeelden voor de waarheid des woords: "Zo iemand in Christus is; die is een nieuw schepsel; het oude is voorbij gegaan, ziet, alles is nieuw geworden?" Ja, waarlijk, een nieuwe mens wordt op de oude aarde gezien, waar men met dezen levensstroom in persoonlijke aanraking komt. Met Christus verbonden, ontvangt gij een ander levensbeginsel; eens was het de zelfzucht, thans is het de liefde, die boven alles u dringt. Ene andere levensvreugd; eens wandeldet gij naar den lust uwer ogen, thans is de omgang met God uw zaligst genot, en het volbrengen van Zijnen wil uwe spijze. Ene andere levenstaak; eens woog het aardse, thans weegt het hemelse in uwe schatting het zwaarst, en gij dient niet meer de wereld, maar Christus. Hoe zou nu ook uwe levenslust niet verlicht worden, waar gij van het zwaarste juk, het juk der zonde ontslagen zijt; en het levenseind, hoe zou het u niet helderder tegenblinken, waar gij boven uw graf een geopenden hemel aanschouwt? O, ik weet het dat nieuwe leven, dat Christus schenkt, het wordt veel te weinig, zelfs in den besten onzer gezien. Het kan mat en dof en kwijnende zijn, en menige openbaring er van blijft bovendien uit zijn aard voor het oog der meesten verborgen. Maar toch, waar

Christus leeft in het hart, daar is althans het geboorteuur van een aanzijn geslagen, dat geen dood of graf kan verstoren, en zelfs het dagelijks sterven van den Christen is nog oneindig ver te verkiezen boven het bedrieglijk leven der wereld.

11. Doch hare modderige plaatsen en hare moerassen, die zich van het water der zee hebben gevormd, wanneer die in den regentijd buiten zijne oevers is getreden, of tot afleiding van de zoutdelen van het water zijn gegraven (Zef. 2:9), zullen niet gezond worden; zij zijn tot zout overgegeven, 1) zij zullen zout blijven, daar zij door die stromen (vs. 9 niet zullen bereikt worden (Richt. 9:45).

1) Hiermede worden zij bedoeld, die zich niet laten redden, die gezonken zijn in den modder hunner eigen begeerlijkheid, of in een woestijnland hunner eigen gerechtigheid, en van mening zijn dat zij geen genezing van node hebben.

12. Aan de beek nu, aan hare oevers, zal, gelijk gij reeds uit de waarneming in vs. 7 kunt besluiten, van deze en van gene zijde opgaan allerlei spijsgeboomte, welks blad niet zal afvallen, noch de vrucht daarvan vergaan, in zijne maanden (iedere maand) zal het nieuwe vruchten voortbrengen; want zijne wateren, waardoor zij vruchtbaar worden gemaakt, vlieten uit het heiligdom, dus onmiddellijk uit de woonplaats van Hem, die de oorsprong van alle levenskracht en vruchtbaarheid is; en zijne vrucht zal zijn tot spijze, tot onderhouding van het nieuw geschapen leven dergenen, die in Zion wonen, en zijn blad tot heling, tot gezond maken der zieken en verdorvenen in de overige mensenwereld. (Openb. 22:1, 2).

Wie verstaat het niet, die bedenkt, hoe in den eersten Psalm de vrome bij een boom vergeleken wordt aan waterbeken geplant, die vrucht geeft op zijnen tijd en waarvan het gebladerte niet afvalt? Waar de ziekte der zonde genezen, een leven uit God is gewekt, hoe zou daar nu ook de vruchtbaarheid gemist kunnen worden van wat bloeit en rijpt voor den hemel; Het Evangelie der genade beleefd en verheerlijkt door trouwe belijders, ziedaar de levende stroom met vruchtbaar geboomte omgeven. Wat die vruchten zijn, die door den stroom van Gods genade worden gekweekt en verkwikt, wien onzer kan het geheel onbekend zijn? De vrucht des Geestes is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, zachtmoedigheid, matigheid, Waar die vrucht ten enenmale ontbreekt, daar blijkt het van zelf, dat men met den Heere slechts in inwendige of kortstondige gemeenschap getreden is. Waar integendeel het leven van den waarachtigen wijnstok in de ranken is overgegaan, daar beginnen zich ook weldra vruchten te zetten; want gelijk het leerboek onzer vaderen het zo onverbeterlijk uitdrukt: "het is onmogelijk, dat, wie Christus door een waarachtig geloof is ingeplant, niet zou voortbrengen vruchten der dankbaarheid. " .

Ezechiël breidt hier uit wat Joël in Hoofdst. 3:18 heeft gezegd: "er zal ene fontein uit het huis des Heeren uitgaan en zal het dal van Sittim bewateren. " Wanneer Zacharia in Hoofdst. 14:8 zegt: "Ook zal het te dien dage geschieden, dat er levende wateren uit Jeruzalem vlieten zullen, de helft van die naar de Oostzee, en de helft van die naar de achterste zee aan; zij zullen des zomers en des winters zijn, " wijst hij op Ezechiël terug. Het is duidelijk ene allegorie, welke in deze tempelbron is voorgesteld, een beeld van geestelijke waarheden, welke daardoor tot aanschouwing worden gebracht; maar welke is de juiste betekenis? Er kan

geen twijfel omtrent zijn, dat het water ook hier, gelijk meermalen in de Heilige Schrift, een zinnebeeld is der Goddelijke zegeningen van de geestelijke zowel als van de lichamelijke, welke uit de woestijn van menselijke ellende en van aardsen nood uitredden en die veranderen in voorwerpen van liefelijken en heerlijken voorspoed (Jes. 41:17 vv; 44:3). Dat nu van Zion zulk een water des levens zal uitgaan en zich over den gehelen omtrek zal verbreiden, dat is reeds eens vervuld door het Evangelie van Jezus Christus, welks prediking door de Apostelen is gevoerd in de wereld, welke dood was door de zonden en misdaden, en die nieuw leven en vruchtbaarheid heeft te weeg gebracht, hoe zwak en gering het eerste begin daarvan voorkwam. En nu kan de tekst gebruikt worden zowel voor zendingsleerredenen, als ook kan de heerlijkheid van het Goddelijk woord daarnaar worden voorgesteld. Wilden wij bij deze verklaring van den waterstroom blijven staan bij de prediking des Evangelies, zo zou het tempelgebouw met zijne beide delen den Heere Christus in Zijne gemeenschap met den Vader, het altaar in het voorhof der priesteren, Zijn kruislijden op Golgotha en de buitenste ringmuur met de verdere afscheiding van de Christelijke kerk kunnen worden verklaard-"gebouwd op het fondament der Profeten, waarvan Jezus Christus, de uiterste hoeksteen is. " Intussen zou deze opvatting beter bij Zach. 14:8 in den zamenhang voegen; hier hebben wij daarentegen met Israël na zijne bekering en terugvoering in het heilige land te handelen, en volgens de gehele boven aangegevene verklaring van het gezicht des tempels, kunnen wij den waterstroom, die van dezen tempel uitgaat, slechts verklaren van den zegen, welke van de gemeente op Zion zal uitgaan, eensdeels over het heilige land zelf, om het te brengen tot een toestand van aardse verheerlijking, (Hoofdst. 34:26 vv; 36:30; Zach. 8:12), aan de andere zijde op de hier te lande door een Godsgericht vernietigde kerk, zo als in Openb. 11:7 vv. voorzegd wordt. Hier komt het woord van Paulus in Rom. 11:15 in aanmerking, van het leven uit den doden, dat door Israëls wederaanneming der wereld ten deel zal worden. Maar de modderige plaatsen en moerassen daarnaast worden niet weer gezond, de daaraan verbondene ziektestof wordt zo min daarin ontnomen, dat zij integendeel geheel en al daarin worden veranderd. Wat tot hiertoe nog er gezond aan mocht zijn en gelijk aan ander water, zal voortaan ten gevolge van een Goddelijke strafgericht tot zout zijn overgegeven. Daarmee is ene andere gelijkenis gezegd, wat de Heere in Zijne gelijkenis van de tien maagden over de vijf gezegd heeft, die het woord van Jezus moeten horen: "Ik ken hen niet. " Aan het nieuwe Jeruzalem, waarvan in Openb. 21 sprake is, hebben wij hier bij Ezechiël nog niet te denken; daarop wijst veel meer Joël 2:32.

VI. Vs. 13-Hoofdst 48:29. voor het land, dat Israël bij zijn terugkeren daarheen op nieuw onder zich moest verdelen, worden in de eerste plaats in verband met hetgeen reeds bij Mozes voorkomt, de grenzen aan alle vier zijden nader bepaald, waarbij dan het land aan gene zijde van den Jordaan overeenkomstig de oorspronkelijke beschikking buiten aanmerking blijft (vs. 13-23). Hierop volgen dan de bepalingen omtrent de verdeling, bij welke niet weer, zo als onder Jozua, het lot beslist, maar alle stammen verkrijgen een even groot aandeel, ieder van deze het zijne in reeds vastgestelde op elkaar volging, daar zeven stammen in het noorden en vijf in het zuidelijke gedeelte plaats krijgen, wordt het midden door de landstreek, welke voor den Heere moet worden afgezonderd, ingenomen (Hoofdst. 48:1-29).

13. Alzo zegt de Heere HEERE; Dit, wat hierna in vs. 15 vv. nader zal worden uiteengezet, zal de landpale zijn, naar dewelke gij het land ter erve zult nemen, wanneer gij daarin

wederkeert (Hoofdst. 36:24; 36:21, 25), naar de twaalf stammen Israëls: ook al heeft Levi reeds een gedeelte ontvangen (Hoofdst: 45:4 v.) moeten er nog altijd twaalf delen worden gemaakt; want voor Jozef zijn, zo als in ‘t Oude Verbond is bepaald (Gen. 48:5. Joz. 17:14, 17)twee snoeren, Efraïm en Manasse.

14. En gij zult dat erven, in delen verdelen, zo als Hoofdst. 48:1-22 dat nader aanwijst, de een zowel (even zo veel) als de ander. Gij zult dat land geheel bezitten, a) over hetwelk Ik Mijne hand heb opgeheven 1), tot een eed (Hoofdst. 20:6, 28), dat Ik het uwen vaderen zou geven; en ditzelve land zal ulieden in erfenis vallen; die belofte zal door deze nieuwe verdeling op de rechtvaardigste en volkomenste wijze vervuld worden.

a) Gen. 12:7; 17:8; 26:3; 28:13.

1) Hoewel de bezitting voor een wijle tijds was afgebroken, zo had God nochthans zijn eed niet vergeten, welke Hij aan hun vaderen had gezworen. Hoewel Gods Voorzienigheid voor een tijd moge schijnen Zijne beloften tegen te spreken, nochthans zal de belofte op het laatste zeker vervuld worden. Want God zal altoos aan Zijn verbond gedenken. Zo is het hemels Kanaän zeker voor al het zaad, omdat het is, hetgeen God, die niet liegen kan, beloofd heeft.

Volgens de bepaling in Num. 33:54 was onder Jozua het land ongelijk aan de stammen toegedeeld, omdat het getal der geslachten en families in de verschillende stammen verschillend was, en toch ieder persoon een gelijk deel land ontvangen moest. Ezechiël daarentegen neemt alle stammen als even talrijk, dat is te verklaren uit de plaatsen Openb. 7:4-8; vgl. 14:1 vv. volgens welke bij Israëls bekering en terugvoering uit zijne tegenwoordige gevangenschap ieder stam een gelijk contingent levert, namelijk 12. 000 verzegelden.

15. Dit nu zal de landpale des lands zijn; aan den noorderhoek, zo als die in Num. 34:7-9 is bepaald, van de groteof Middellandse zee in het westen af, den weg van Hethlon (= verborgen plaats), waar men komt te Zedad (= berghelling).

16. Hamath (= verdediging), om nog enige plaatsen te noemen, welke aan deze grenzen liggen Berotha (= punten van Jehova) (2 Sam. 8:8), Sibraïm (= dubbele hoop (Num. 34:9), dat tussen de landpale van Damascus, en tussen de landpale van Hamath is; Hazar Hattichon (= middendorp), dat aan de landpale van Havran (= zeer wit) (Num. 32:33 en Job. 1:1) is.

17. Alzo zal de landpale van de zee af zijn, Hazar-Enon (= dorp der fonteinen) (Num. 34:9), de landpale van Damascus, en het noorden noordwaarts, en de landpale van Hamath; en dat zal de noorderhoek zijn, hoewel het slechts tot aan de uiterste grenzen dezer landschappen reikt.

Mozes begint de optelling met de zuidelijke grenzen, gaat vervolgens tot de west- en noordgrenzen voort, en sluit met de grenzen ten oosten. Bij onzen Profeet daarentegen begint die met de grenzen ten noorden en gaat voort naar oosten, zuiden en westen. Dit onderscheid is eenvoudig daaruit te verklaren, dat de Israëlieten onder Mozes van het zuiden af kwamen,

en aan de zuidoostergrenzen van het land stonden; nu echter bij hun terugkeren uit de ballingschap, komen zij uit de landen van het noorden.

18. Den oosterhoek (vgl. Num. 34:10-12)nu zult gijlieden meten van tussen Havran, en van tussen Damascus, dus van Hazar-Enon af, en van tussen Gilead in ‘t oosten en van tussen het land Israëls in ‘t westen aan den Jordaan, van de landpale af tot de Oostzee {1} toe, de zee ten oosten d. i. de Dode zee; en dat zal de oosterhoek zijn. 2)

{1} De Dode zee wordt hier de Oostzee genoemd, dewijl het, door de wateren van het Heiligdom gevoed, gemaakt werd. Niet meer nu de Zoutzee derhalve.

2) Als de oostelijke grens komt de Jordaan voor, het aan gene zijde gelegene land wordt dus niet mede tot het land van Israël gerekend. Ook in Num. 32:30; 33:51 is het land Kanaän het land ten westen van den Jordaan, en in Joz. 22:9 worden het land Kanaän en Gilead, even als hier, tegenover elkaar gesteld.

19. En den zuiderhoek zuidwaarts van Thamar af (ten zuidoosten van de Dode zee vgl. vs. 10 met 2 Kron. 20:2 tot aan het twistwater van Kades (Num. 20), voorts naar de beek henen, tot aan de grote zee, of de beek van Egypte; en dat zal de zuiderhoek zuidwaarts zijn.

20. En den westerhoek (Num. 34:6), de grote, de Middellandse zee, van de landpale af tot daar men recht tegenover Hamath komt, tot boven in het noorden aan het punt, dat tegenover het gebied van Hamath ligt; dat zal de westerhoek zijn.

21. Ditzelve land nu zult gij ulieden uitdelen naar de stammen Israëls.

22. Maar het zal geschieden, dat gij hetzelve zult doen vallen in erfenis voor ulieden, en voor de vreemdelingen, die bij voortduring in het midden van u verkeren (vgl. de bij Hoofdst. 44:9), die kinderen in het midden van u zullen gewonnen hebben; en zij zullen ulieden zijn als een inboorling onder de kinderen Israëls; zij zullen met ulieden in erfenis vallen in het midden der stammen Israëls.
1) (Lev. 19:34).

1) Ook hier wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen Joden en Heidenen, tussen dienstbaren en vrijen, dewijl onder het Evangelie de middenmuur des afscheidsels is afgebroken. Alle de onderdanen van Christus Jezus hebben een even dierbaar geloof ontvangen.

23. Ook zal het naar de wijze der Kenieten ten tijde des Ouden Verbonds (Num. 10:29 vv. 24:21) geschieden, in den stam, bij welken de vreemdeling verkeert, aldaar zult gij hem zijne erfenis geven, spreekt de Heere HEERE (vgl. Jes. 56:3 vv.).

HOOFDSTUK 48.

VERDELING VAN HET HEILIGE LAND. BESCHRIJVING DER HEILIGE STAD.

1. Dit nu zijn de namen der stammen, zo als zij naast en na elkaar in het land zullen wonen. Van 1) het einde noordwaarts, aan de zijde des wegs van Hethlon, waar men komt te Hamat; Hazar Enan, de landpale van Damascus, noordwaarts aan de zijde van Hamath, zo als in Hoofdst. 47:15-17 de noordergrens van het land bepaald werd, (ook zal hij den ooster- en westerhoek hebben, liever: hetwelk de gehele hoek is van het oosten naar het westen, dat zich over de gehele breedte uitstrekt) zal Dan één snoer hebben.

1) Let op, dat elke stam in deze afbeeldende verdeling zijn aangewezen bijzonder lot heeft, door ene Goddelijke bestelling bepaald, want het was nooit het oogmerk van het Evangelie, de onze palen van eigendom weg te nemen en alles gemeen te maken; het was bij wijze van liefdadigheid, niet van wettig recht, dat de eerste christenen alles gemeen hadden. Vele voorschriften van het Evangelie onderstellen, dat elk mens zijn eigen goed moet kennen. En wij moeten niet alleen erkennen, maar ook berusten in Gods hand, die ons lot bestelt en daarmee wel tevreden zijn, gelovende dat het voor ons het beste is.

De nieuwe verdeling des lands wijkt van de vroegere, onder Jozua gedaan, den eerste daarin, af, dat alle stamgebieden zich gelijkmatig over de gehele breedte des lands van de Oostelijke grenzen tot aan de Middellandse zee in het westen uitstrekken, alzo parallel lopende landstreken zullen vormen, terwijl bij de verdediging onder Jozua meerdere stamgebieden slechts de halve breedte van het land innamen. N. l. Dan zijn erfdeel in het westen van Benjamin verkreeg en de gebieden van half Manasse en Aser zich van de Noordelijke grenzen van Efraïm tot aan de noordergrenzen van Kanaän zich uitstrekten en Oostelijk van hen Issachar, Nafthali en Zebulon hun erfdelen ontvingen, eindelijk Simeon zijn bezit binnen de grenzen van de stam Juda verkreeg.

Verder wijkt zij daarin van de vroegere af, dat niet alleen alle twaalf stammen in het eigenlijke Kanaän tussen den Jordaan en de Middellandse zee hun bezittingen kregen, terwijl vroeger derde halve stam op hun bede van Mozes het aan gene zijde van den Jordaan veroverde land Bazan en Gilead hadden ontvangen, waarna het land Kanaän onder de overige 8 1/2 stammen werd verdeeld, maar dat buitendien ook de middelste streek van het land, ongeveer het vijfde deel van het geheel voor het heilige hefoffer, het stadgebied en het vorstenland werden afgehouden, alzo slechts het noordelijk en het zuidelijk deel, ongeveer vier vijfde van het geheel tot verdeling onder de twaalf stammen overbleef en noordelijk van het hefoffer zeven, zuidelijk van hetzelve 5 stammen hun erfdelen verkregen, terwijl het hefoffer zo werd afgedeeld, dat de stad met haar gebied in de nabijheid van het oude Jeruzalem kwam te liggen.

2. En aan de landpale van Dan, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Aser één.

3. En aan de landpale van Aser, van den oosterhoek af tot den westerhoek toe, Nafthali één.

5. En aan de landpale van Manasse, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Efraïm één.

6. En aan de landpale van Efraïm, van den oosterhoek af tot den westerhoek toe, Ruben één.

7. En aan de landpale van Ruben, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Juda één.

De indeling heeft dadelijk den vorm van ene heilige, daar zeven stammen achter elkaar worden opgeteld, dus het heiligdom met het afgezonderde (Hoofdst. 45:1 vv.) van boven af omsluiten. Dat dient tot een teken, dat Israël nu weer in verbondsbetrekking met God is opgenomen en den Heere aangenaam is (Hoofdst. 20:40 vv.). Dan verkrijgt de landstreek aan de noordelijke grenzen, want daarheen was een gedeelte van den stam reeds in den tijd der richters verhuisd (Richt. 17 en 18). Aan hem zijn Aser en Nafthali verbonden, die vroeger de noordelijke streken in bezit hadden. Zebulon wordt teruggeplaatst, eveneens ook Issaschar aan de oostzijde; dan volgen Manasse en Efraïm, volgens de oude rangschikking; nu wordt Ruben van gindse zijde der Dode zee genomen, waarop weer met terugplaatsing van enen stam, van Benjamin, Juda zich aansluit. Nu begint de Terum of het hefoffer van het land, waarvan reeds in Hoofdst 45:1-8 sprake was.

8. Aan de landpale nu van Juda, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, zal het hefoffer zijn, dat gijlieden zult offeren, vijf en twintig duizend meetrieten in breedte, en de lengte, van het oosten naar het westen (vs. 9 vv.) even zo veel, als van een der andere delen, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, d. i. van den Jordaan tot aan de Middellandse zee. Dit stuk zal in zijne gehele lengte ook het land van den vorst insluiten, en het heiligdom zal in het midden deszelven zijn.

9. Het hefoffer, dat gijlieden den HEERE zult offeren, van dat stuk, dat met het delen der overige stammen gelijk staat, zal wezen de lengte van vijf en twintig duizend, en de breedte van tien duizend.

10. En daarin zal het heilig hefoffer zijn voor de priesteren, noordwaarts de lengte van vijf en twintig duizend, en westwaarts de breedte van tien duizend, en oostwaarts de breedte van tien duizend, en zuidwaarts de lengte van vijf en twintig duizend; en het heiligdom des HEEREN zal in het midden deszelven zijn.

11. Het in vs. 9 genoemde land zal zijn voor de priesteren, die geheiligd zijn uit de kinderen van Zadok, die Mijne wacht hebben waargenomen, die niet gedwaald hebben, als de kinderen Israëls dwaalden, gelijk als de andere Levieten gedwaald hebben (Hoofdst. 44:15).

12. En het geofferde van het hefoffer des lands zal hunlieden een heiligheid der heiligheden zijn, aan de landpale der Levieten, 1) hetwelk alleen heilig is.

1) Of, hunlieden zal het geofferde van het hefoffer des lands zijn, een heiligheid der heiligheden aan de landpale der Levieten.

Dit hefoffer der Priesters wordt een heiligheid der heiligheden genoemd, ter onderscheiding of in tegenstelling van hetgeen de Levieten zouden krijgen, hetwelk alleen heilig werd genoemd.

13. Voorts zullen de Levieten tegenover ‘t noordelijk van de landpale der priesteren hebben de lengte ven vijf en twintig duizend, en de breedte van tien duizend; de ganse lengte bij het priester- en ook het Levietenland zal zijn vijf en twintig duizend, en de breedte tien duizend.

14. En zij, de Levieten, zullen daarvan niet verkopen, noch de eerstelingen des lands, het als eerstelingen van het geheel afgenomen land verwisselen noch overdragen aan mensen uit den stand der niet-Levieten, want het is ene heiligheid den HEERE (vgl. Lev. 25:34).

15. Maar de vijfduizend, dat is hetgeen overgelaten is in de breedte, in vs. 9 tien duizend roeden voor het land der priesters en in vs. 13 even zo veel voor dat der Levieten is afgezonderd, voor aan de vijf en twintig duizend, dat zal onheilig 1) gewoon land zijn, voor de stad, tot bewoning en tot voorsteden of vrijplaatsen; en de stad zal in het midden daarvan zijn, in dit onheilige gedeelte.

1) Onheilig in den zin van, gemeen, gewoon. Wat de Priesters en de Levieten ontvingen was heilig, wat de inwoners ontvingen gemeen of gewoon land.

16. En dit zullen hare maten zijn; de noorderhoek vier duizend en vijf honderd meetrieten; en de zuiderhoek vier duizend en vijf honderd; en van den oosterhoek vier duizend en vijf honderd, en de westerhoek vier duizend en vijf honderd, zodat alzo de stad een kwadraat van 4. 500 roeden vormt.

17. De voorsteden nu der stad, de vrije plaatsen rondom dit vierkant, zullen zijn, noordwaarts twee honderd en vijftig, en zuidwaarts twee honderd en vijftig, en oostwaarts twee honderd en vijftig, en westwaarts twee honderd en vijftig, waaronder een nog uitgebreider vierkant van 5. 000 roeden aan beide zijden ontstaat.

18. En de overgelatene in de lengte, tegenover het heilig hefoffer, wat van de lengte vs. 8 overblijft, zal zijn tien duizend oostwaarts, en tienduizend westwaarts; en het zal tegenover het heilig hefoffer zijn; en de inkomst daarvan zal wezen tot onderhoud voor degenen, die de stad dienen, voor de bedienden of arbeiders aan de stad.

19. En die de stad dienen, zullen haar dienen uit alle stammen Israëls. (Hoofdst. 45:6).

20. Het ganse hefoffer zal zijn van vijf en twintig duizend meetrieten, met vijf en twintig duizend; vierkant (vs. 8)zult gijlieden het heilig hefoffer offeren met de bezitting der stad(vs. 9 en 13 vgl. met vs. 15).

21. En het overgelatene zal voor den vorst 1) zijn, van deze en van gene zijde des heiligen hefoffers, en van de bezitting der stad voor aan de vijf en twintig duizend meetrieten des hefoffers, tot aan de ooster- en wester landpale, voor aan de vijf en twintig duizend aan de

wester landpale, tegenover de andere delen, dat zal voor den vorst zijn, en het heilig hefoffer en het heiligdom des huizes, zal in het midden daarvan zijn.

1) De vorst was geplaatst nabij het heiligdom, waar het getuigenis van Israël was, en nabij de stad waar de stoelen des gerichts waren, opdat hij een beschermer van beide zou zijn en mocht toezien, dat de plicht van beiden zorgvuldig en getrouw werd waargenomen, en hierom was hij een dienaar van God, ten goede van gans de gemeente. Christus is de Vorst der Kerk, die haar aan alle kanten beschermt en ene verdediging maakt; ja Hij zelf is ene verdediging van alle hare heerlijkheid en omringt haar met Zijn gunst.

22. Van de bezitting nu der Levieten, en van de bezitting der stad af, zijnde in het midden van hetgeen des vorsten zal zijn; wat tussen de landpale van Juda en tussen de landpale van Benjamin is, zal des vorsten zijn.

Bij de herhaling dezer bepalingen, welke reeds in Hoofdst 45:1 vv. zijn gegeven, juist op deze plaats komt het aan, om aanschouwelijk voor te stellen, hoe de Heere nu werkelijk in het midden van Zijn volk woont, en Zijn heiligdom onder hen is (Hoofdst. 37:27 vv.). Hierbij komt als ene nieuwe bepaling het aandeel aan de Teruma voor degenen, die aan de stad arbeiden, hare gebouwen onderhouden.

23. Aangaande voorts het overige der stammen, deze zullen ten zuiden van de in het vorige beschrevene afdeling zijn; van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Benjamin één snoer.

24. En aan de landpale van Benjamin, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Simeon één.

25. En aan de landpale van Simeon, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Issaschar één.

26. En aan de landpale van Issaschar, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Zebulon één.

27. En aan de landpale van Zebulon, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Gad één.

28. Aan de landpale nu van Gad, aan den zuiderhoek zuidwaarts, daar zal de landpale zijn van Thamar af, naar het twistwater van Kades, voorts naar de beek henen tot aan de grote zee.

29. Dit is het land, dat gijlieden zult doen vallen in erfenis, voor de stammen Israëls, en dit zullen hun delen zijn, spreekt de Heere HEERE.

Volgens de vorige verdeling, des lands waren in de afdeling vs. 1-7 eerst teruggeplaatst Benjamin, Issaschar en Zebulon; deze worden nu aan de oostzijde geplaatst; verder wordt van gene zijde van den Jordaan Gad overgenomen, en Simeon, welke stam vroeger onder Israël verstrooid was, ontvangt nu een bijzonder aandeel. Men ziet dat thans niet meer gedacht wordt aan de vroegere bijzondere zonden der stamvaders, en zo was ook reeds boven Dan (vs. 1) niet uitgesloten. Andere gezichtpunten worden daarentegen in Openb. 7:5-9 gevonden,

waar Dan geheel uitvalt en Levi in ‘t bijzonder wordt meegeteld; eveneens wordt aan Efraïm niet gedacht, maar daarvoor komt Jozef. Johannes spreekt ook over de verzegeling, en daarbij mocht evenmin Levi ontbreken als Dan en Efraïm genoemd konden worden. Ezechiël handelt echter over de wederopneming tot genade, en dan zijn de vorige zonden in de diepten der zee geworpen.

30.

VII. Vs. 30-35, Tot voltooiing van het gehele beeld der toekomst van het land van Israël wordt nog eens herhaald wat in vs. 15 vv. over den omvang der heilige stad is opgemerkt. De stad wordt nog van ene andere zijde, namelijk door optelling der poorten, van welke naar elke der vier hemelstreken vier zijn gericht, in bepaalde betrekking tot de 12 stammen gesteld. Bij deze wordt Levi meegerekend, daarentegen werden Efraïm en Manasse onder den gemeenschappelijken naam van Jozef zaamgevat. De stammen zijn in deze opvolging genomen, dat de drie zonen van Lea, die ook in Deut. 33:6-8 den zegen openen, vooraan staan, hierop volgen de beide zonen van Rachel naar hunnen ouderdom, en op deze de oudste zoon van Lea, en eindelijk de nog drie overige zoons der beide dienstmaagden. Terwijl zo de namen harer poorten de stad voorstellen als behorende aan geheel Israël, ontvangt zij tenslotte nog een teken, dat haar tot stad van Jehova verheft.

30. Voorts zullen, gelijk dit reeds in vs. 16 is gezegd, dit de uitgangen der stad zijn: van den noorderhoek, vier duizend en vijf honderd maten.

31. En de poorten der stad zullen zijn naar de namen der stammen Israëls, en wel vooreerst wat betreft de drie poorten noordwaarts: ééne poort van Ruben, ééne poort van Juda, ééne poort van Levi.

32. En aan den oosterhoek, vier duizend en vijf honderd maten, en drie poorten namelijk ééne poort van Jozef, ééne poort van Benjamin, ééne poort van Dan.

33. De zuiderhoek ook vier duizend en vijf honderd maten, en drie poorten: ééne poort van Simeon, ééne poort van Issaschar, ééne poort van Zebulon.

34. De westerhoek, vier duizend en vijf honderd, derzelver poorten drie, ééne poort van Gad, ééne poort van Aser, ééne poort van Nafthali.
1)

1) Overeenkomstig hiermede wordt in het gezicht van Johannes, het nieuwe Jeruzalem, want zo wordt de Heilige stad aldaar, hoewel niet hier genoemd, gezegd twaalf poorten te hebben, drie op elke zijde, en op dezelve zijn geschreven de namen der twaalf stammen der kinderen Israëls.

Hiermede wordt ongetwijfeld aangeduid, dat tot de Kerk van Christus is een vrije toegang, door het geloof. Uit alle stammen zullen er komen, uit alle natiën, geslachten, en talen, en volken zullen binnen hare poorten verschijnen.

35. Alzo zal het gebied der stad rondom 4 ml. 4. 500 of achttien duizend roeden zijn; en de naam der stad zal van dien dag af zijn, van dien tijd dat zij gebouwd zal zijn en voortaan, hoewel zij nu onder den vloek ligt (Jer. 26:6): DE HEERE IS ALDAAR. Zijne ogen zijn uit Zijn nevens haar opgericht heiligdom (Hoofdst. 40:2) voor altijd op haar gericht (Ps. 68:17. Jes. 60:14).

Belangrijk is in Hoofdst. 47:22 vv. de opmerking, dat in de algemene opgaaf der landverdeling ook opzettelijk melding wordt gemaakt van de aanneming en inlijving der heidenen in Israël. Gewis strekt dit ten bewijze, dat de Heere ten allen tijde de deur der kerk ook voor de afdwalende volken, ter toenadering tot Zijne gemeenschap heeft opengezet, en dat Hij dit voor alsdan wilde na de Babylonische ballingschap, door welke de kennis van den waren godsdienst in de wereld moest bevorderd worden, maar dan wordt ook, daar dit profetisch gezicht van uitgestrektere bedoeling is, daardoor die waarheid bevestigd, welke ons reeds meermalen is voorgekomen, dat de heidenen in de Israëlietische kerk, als op den oorspronkelijken olijfboom, zijn ingeënt, en dat de kerk dus één en onveranderlijk blijft tot aan de voleinding der eeuwen. In dien zin lezen wij dan ook, wier vaderen uit de heidenen waren onze namen in deze Godsspraak aangetekend, wij zijn tot de gemeente Gods, die uit Israël is, ingelijfd, en zo wij tot het Israël naar den Geest behoren en de besnijdenis des harten zijn deelachtig geworden, zo zijn wij ook deelgenoten van het nieuwe Jeruzalem, dat eens uit den hemel zal nederdalen en zullen ingaan door de poorten in de stad. Ligt toch het gehele voorwerp des Heeren, uitwijzens het gezicht van Ezechiël, in dien geest, dat de Godskerk op de vernieuwde aarde eens aan deze tekening van ene rechtvaardige landverdeling, liggende rondom het heiligdom des Heeren, met koning Jezus in het midden, zal gelijk zijn, dan vinden wij daarin diezelfde grondtrekken, welke ons naderhand in de Openbaring van Johannes meer ontwikkeld voorkomen, en zien wij ons de gemeente des Heeren in hare volkomenheid voorgesteld, zo als zij eenmaal worden zal, als zijnde de oorspronkelijke Israëlietische kerk, maar verzameld uit alle geslachten, talen, volken en natiën, en ontvangen daardoor tevens het bewijs, dat men tot de ware kerk behoort te worden gevoegd, en met deze door banden des geloofs en der liefde in vereniging moet staan, indien men een deelgenoot van de hemelse gelukzaligheid zijn zal. Het is deze hemelse gelukzaligheid, welke hier ten laatste in Ezechiëls gezicht wordt voorgesteld, en op welke wij het oog vestigen mogen (Hoofdst. 48:30-35). Het is waar, die door God verordende grondslag en uitgestrektheid van Jeruzalem, zo als dat eerlang moest gebouwd worden, schijnt hier de allereerste bedoeling te zijn; maar dit uitwendig Jeruzalem was de grondschets of typus van het Jeruzalem, dat boven is, en uit den hemel eens op aarde zal nederdalen. Was nu de hoofdstad des lands van ouds af het middelpunt, de verzamelplaats en de vertegenwoordigster der gehele natie, dan vinden wij ons hier het nieuwe Jeruzalem als het beeld van de gemeente des Heeren in de gelukzaligheid voorgesteld, en worden opgewekt om te streven naar de inwoning in die stad en het deelgenootschap aan deze zo als de vrome tijdgenoten van den Profeet daartoe door zulk een voorstel werden uitgelokt. Is toch de ingang dier stad van alle zijden, voor al de stammen Israëls, is zij voor geheel het volk en voor allen, die daartoe zijn ingelijfd, opengezet, dan wordt een ruime ingang in het Koninkrijk der hemelen, in den weg des ootmoedigen geloofs verleend, dan mogen wij gerust en blijmoedig verwachten, dat voor elk die gelooft, de ruste bereid geworden, en zij in zijne kracht naar Zijne onwankelbare belofte, voor die zaligheid worden bewaard, die bereid is, om geopenbaard te worden. De Heere heeft het bepaald en

gezegd, dat de naam dier stad zijn moet: "Jehova is aldaar. " Dat moest het kenmerkende van het herbouwde Jeruzalem worden, en het kenmerkende van de gemeente, naar Jezus naam genoemd, op aarde altijd zijn; Zijne belofte ligt er: Ik ben met u al dagen tot aan de voleinding der wereld (Matth. 28:20). Houdt de Heere hier beneden trouw door alle eeuwen heen, en zien wij Zijne inwoning ook daar, waar Zijn Woord zuiver wordt gepredikt en Zijn naam eerbiedig erkend, hoe heerlijk zal dan de volkomene vervulling eens in de andere wereld zijn, wanneer wij dat alles verwezenlijkt zullen zien, wat de verhoogde Heiland door Johannes te verwachten geeft (Openb. 21 en 22); dan zal toch in vollen nadruk het gehele ontwerp van Gods genade kenbaar en duidelijk wezen, alle raadsels zijn opgelost en Christus in het midden van al Zijne verlosten, volkomen verheerlijkt; dan zal de Algenoegzame als onder de mensen wonen en Zijne uitverkorene gemeente in vollen nadruk doen smaken, wat het zegt, dat God zal zijn alles en in allen. Onze nieren verlangen dan zeer in onzen schoot, en wij bidden elk voor ons zelven en gemeenschappelijk met elkaar: "O Heere! maak ook ons tot burgers van die stad, opdat wij eeuwig de Uwen mogen zijn en U dienen mogen dag en nacht in uwen tempel!" .

Let op, dat de heerlijkheid en het geluk des hemels voornamelijk hierin bestaat, dat de Heere aldaar is. De vertoning van Johannes van dien heerlijken staat gaat dit inderdaad verre te boven in vele opzichten. Het is alles goud, en paarlen, en kostelijk gesteente, het is veel groter en veel luisterrijker, want het heeft de zon niet nodig. Maar in de tegenwoordigheid van God, de voornaamste stoffe van het geluk te stellen, komen zij beiden overeen.

Deze Naam wordt gegeven aan het nieuwe Jeruzalem als bewijs, dat des Heeren toorn is gestild en Hij met Zijne Genade bij Zijn volk wil en zal wonen.

In vroegere dagen was de Wolk in het heiligdom als teken van ‘s Heeren tegenwoordigheid.

In den toekomenden tempel zou de wolk niet meer gezien worden, maar het tegenbeeld. Israël ontvangt hier de verzekering, dat de Heere zelf met Zijne gunst haar zal begenadigen en zij daarin als voorbeeld zal strekken van het geestelijk nieuwe Jeruzalem, als bewijs dat de Heere God nimmer van Zijn kerk, van Zijn volk zal wijken met Zijne genade en gunst.

SLOTWOORD OP HET BOEK EZECHIEL.

In het elfde jaar vóór de verwoesting van Jeruzalem naar Babel gevoerd, met den koning Jojachin, werd Ezechiël in het vijfde jaar zijner ballingschap, in het jaar 595 v. Christus, tot Profeet geroepen door den Heere God.

Hoe oud hij toen was, is ons niet nader bekend. Of hij toen den leeftijd van 30 jaar bereikt had, den leeftijd, waarop iemand onder Israël als Leraar mocht optreden, of reeds ouder was, weten we niet.

Wel dat hij, evenals zijn voorganger en oudere tijdgenoot Jeremia, van priesterlijke afkomst was, en dat hij 22 jaren het ambt van Profeet onder de ballingen te Babel heeft bekleed.

En insgelijks is met alle zekerheid vast te stellen, dat hij vóór het einde der ballingschap is gestorven, dewijl hij van den terugtocht naar Jeruzalem niets vermeldt.

Zijn roeping tot Profeet viel in den tijd, toen, zowel de overgeblevenen in Juda als de reeds naar Babel weggevoerden in de hope leefden, dat het juk van Babel zou worden verbroken en Juda weer vrij zou worden van de ijzeren heerschappij van Babels koning.

Ezechiël moest daartegen getuigen, en toen straks de leugenprofetie van een Hananja werd gelogenstraft en Jeruzalem door Nebukadnezer werd ingenomen en gans Juda in gevangenschap zuchtte, was het ogenblik gekomen, waarop de Profeet, in den naam des Heeren HEEREN, kon komen met zijn woorden van boete en troost, van bekering.

In de ballingschap werd het verdrukte en ellendige volk, het overblijfsel van Juda, rijp voor de troostredenen, welke de Heere God op de lippen van Zijn gezant legde.

Ezechiël is de Profeet, die het aan Abrahams nakroost moet en mag verkondigen, dat de God van Israël, de Verbonds God, alle vijanden zal verdoen, en Zijn volk, wanneer het tot Hem met boete en berouw, in den weg der bekering terugkeert, zal zegenen en weer tot ere en luister brengen.

Met dit doel staat dan ook in het nauwste verband de wijze der openbaring van den Heere God aan den Profeet.

De Heere openbaart zich eerst aan hem als die Verbonds God, die boven de Cherubs troont, maar daarna ook, uit kracht van Zijn heiligheid, als die de zonden bezoeken zal van Zijn volk.

Hij toont hem daarop, hoe, vanwege den gruwelijken afgodendienst Zijn genadevolle tegenwoordigheid van Zijn volk weggaat, maar eindelijk ook straks, dat die zelfde Goddelijke tegenwoordigheid in den nieuwen tempel zichtbaar is.

Tegenover de Wet en tegenover de Mozaïsche wetboeken neemt Ezechiël de zelfde positie in als de andere Profeten. Alleen heeft hij dit met Jeremia gemeen, in onderscheiding van de anderen, dat ook in zijn Profetisch Boek er vele en duidelijke vermaningen uit de Boeken van Mozes voorkomen.

Een feit, hieruit te verklaren, omdat het toen vooral de tijd van afval was, waartegen de Heere God in Zijn wet zo ernstig had gewaarschuwd en gedreigd.

Maar niet van een uiterlijk terugkeren tot de Wet verwacht de Profeet heil.

Ook hij spreekt het duidelijk uit, dat, zal Israël weer aan zijn bestemming beantwoorden, zal Israël weer in plaat van het afgeweken volk, het heilige volk zijn, de Heere God moet komen met den Geest de vernieuwing en bekering.

Dit spreekt hij zeer duidelijk uit.

En o, opdat bij het diep ellendig volk alle gedachte verbannen worde aan eigen deugd en eigene gerechtigheid, opdat Juda het wete, dat, zal het straks weer in luister en ere schitteren, het is vrije gunst en ongehoudene goedertierenheid Gods, spreekt de Profeet het uit, dat de Heere het doen zal om Zichzelfs wille, om Zijns groten Naams wille.

In zijne profetie komt zo glashelder uit, en dit is een der eigenaardige karaktertrekken van zijn Boek, dat er aan de ene zijde ligt een diep verzondigd volk, dat hoegenaamd geen aanspraak mag en kan maken op Gods opzoekende liefde en Zijn genadevolle redding, en aan de andere zijde staat een God, die zich als de God des Verbonds openbaart, die het volk in de diepte der ellende opzoekt, het uit de diepte der ellende redt, en in dit opnieuw in ere gezet volk, het beeld toont van de Kerk, die zalig wordt, die eenmaal zich zal verheugen in de volkomene bestraling van Gods genadevol aangezicht.

Waar hij zijn Boek sluit met: de HEERE IS ALDAAR daar spreekt hij uit wat als het ware het doel was van geheel zijn optreden, dat de Heere God nooit Zijn volk prijs geeft of verlaat.

DE PROFEET DANIEL.

Het Boek der profetieën van Daniël, een der ballingen in Babel, bevat niet alleen wat God, de Heere, hem geopenbaard heeft omtrent de lotgevallen van zijn volk en der Kerk, maar ook, wat hem zelven wedervoer, zowel aan het Babylonische als aan het Medische hof.

Zelf van aanzienlijke geboorte, werd hij, onder de regering van den koning Jójakim, met andere koninklijke jongelingen gevankelijk naar Babel weggevoerd.

Aldaar ontving hij den naam van Beltsazar, en werd onder dien naam aangesteld tot een der wijzen aan het koninklijke hof.

Door Gods bijzondere genade hield hij steeds vast aan zijn geloof en ontving hij op bijzondere wijze de gave der wijsheid.

Tot in hogen ouderdom heeft hij onder die heidense hoven uitgeblonken als een man des geloofs en der wijsheid, zodat Ezechiël hem als een voorbeeld vermeldt, en, gedreven door den Heiligen Geest, heeft hij zijne Godspraken geopenbaard tot heil en bemoediging van zijn volk en de navolgende geslachten.

Zijn Boek laat zich in twee delen splitsen, die beide bijna van gelijken omvang zijn: in een historisch en in een profetisch gedeelte.

Het eerste deel (Hoofdst. 1-6) begint met de mededeling van het verschijnen van Daniël aan het hof van Nebukadnezar, verhaalt verder zijne verhouding tegenover den koning, en eindigt met den dood van Beltsazar en zijn eigen redding uit den leeuwekuil onder Darius.

Het tweede deel (Hoofdst. 7-12) bevat de gezichten, welke de Profeet ontving, die van de vier dieren, de openbaring van de 70 jaarweken, en eindelijk die van de worstelingen van de anti-goddelijke wereldmacht tegen de komst van het Godsrijk.

Beide delen hangen inwendig te zamen, en doen ons zien, welke talrijke en zware lotgevallen Israël, en in Israël de Gemeente Gods, nog wachtten, maar ook, hoe God; de Heere, staat boven het woelen en werken der volken, Zijn einddoel bereikt, n. l. de eindelijke voltooiing van het Godsrijk.

HOOFDSTUK 1.

DANIEL EN ZIJNE DRIE VRIENDEN IN BABEL.

In Hoofdst. 1-6 hebben wij vooreerst een boek der geschiedenis, dat ons in de levensgeschiedenissen van Daniël inleidt, voor zoverre die voor zijne profetische roeping en het doel daarvan van betekenis zijn. Is nu het conflict (vijandige aanraking) van het volk Gods met het rijk der wereld een conflict, dat met de overwinning van het eerste over het laatste eindigt, hetgeen Daniël in zijn persoon moet voorstellen en in zijne voorzeggingen uit elkaar leggen, zo vernemen wij vooreerst (Hoofdst. 1 en 2), hoe Daniël er toe kwam, de voorsteller en Profeet van dit conflict te worden; daarop (Hoofdst. 3-5) karakteriseert zich voor ons de gehele gezindheid en geest van de macht der wereld als de geest van zelfverheffing en van zelfvergoding, en dit haar karakter verloochent de macht der wereld, gelijk verder (Hoofdst. 6) aangewezen wordt, zelfs dan niet wanneer de tijdelijke drager of vertegenwoordiger daarvan, een den God van Israël en Zijnen vereerders vriendelijk gezind heerser is. Hare gezindheid drijft haar met geweld daartoe, om den God van Israël Zijne aanspraak, om de alleen ware God van hemel en aarde te zijn, te bestrijden, en diegenen, die Hem met getrouwheid dienen, te vervolgen; toch weet de Heere altijd de overwinning te verkrijgen, en de Zijnen te redden.

I. Vs. 1-21. Daniël, een jong Israëliet van edele af komst, wordt aanstonds bij den eersten inval van Nebukadnezar in Juda, met andere voorname jongelingen naar Babel gevoerd, en daar aan het hof van den Babylonischen koning, onder den naam van Beltsazar, in Chaldeeuwse wijsheid en wetenschap voor den dienst aan het hof opgevoed. Getrouw aan den God zijner vaderen en aan de wet van zijn volk, onthoudt hij zich met zijne drie medegevangenen, die de namen van Sadrach, Mesach en Abed-nego ontvangen hebben gedurende dezen tijd van voorbereiding, gestreng van alle ontreiniging van het heidendom; hij wordt door den Heere ter beloning voor zijne vroomheid met hoge wijsheid begiftigd. Hij wordt om die wijsheid door den koning onder de Magiërs opgenomen, en beleeft nog het einde van de zeventigjarige dienstbaarheid van Israël onder Babel, met wier begin hij in ballingschap was weggevoerd.

1. In het derde jaar des koninkrijks, der regering van Jojakim, den koning van Juda, d. i. in het jaar 606 v. C. (2 Kon. 24:1), kwam Nebukadnezar, de koning van Babel, toen nog wel niet alleen koning, maar mederegent van zijnen vader Nabopolassar, te Jeruzalem, en belegerde haar (volgens ene andere berekening in het vierde jaar van Jojakim (Jer. 20:1 vv.).

2. En de Heere gaf, volgens een rechtvaardig vonnis over Juda en het huis van David den zo even genoemden Jojakim, den koning van Juda, in zijne hand, en een deel der vaten van het huis Gods (2 Kron. 36:6 v.). en hij bracht ze in het land van Sinear, in Babylonië (Gen. 10:10; 11:2), in het huis zijns gods Bel of Baäl (Hoofdst. 4:2 en de vaten bracht bij in het schathuis zijns gods (Ezra 1:7). Jojakim daarentegen, hoewel hij hem eerst eveneens naar Babel wilde voeren, liet hij tegen het stellen van gijzelaars en onder oplegging van een jaarlijksen cijns weer vrij, zodat hij nog langer in Juda mocht regeren.

Ene overwinning over een vreemd land was volgens de mening der heidenen tevens ene overwinning over den god van dat land, gelijk Jojakim een vazal van Nebukadnezar geworden was, zo was de God van Israël nu een vazal van den god van Nebukadnezar, van Bel geworden; daarom gaat een gedeelte van de aan Jehova gewijde tempelvaten in het bezit van Bel over.

Deze vaten zonden echter later voor het koninklijk huis van Babel van grote gevolgen worden (Hoofdst. 5).

Jeruzalem word voor de eerste maal aan de volken overgeleverd, en de wereldheerschappij, die het volk Gods toekwam, werd overgebracht op de heidenen, die haar ontvingen uit de hand van den Heerser over de ganse aarde, in den persoon van hun eersten koning Nebukadnezar (Dan. 2:37, 38. Ezra 1:2) Toen begon het tijdvak, dat de tijden der heidenen genoemd wordt (Luk. 21:24). Dat zijn de tijden, gedurende welke de grote machten der aarde over de beschaafde wereld heersen, en het volk Gods meer of minder dienstbaar houden. De koningen van Israël zijn alsdan niet anders dan vazallen. De tijden der heidenen, begonnen met de inneming van Jeruzalem door koning Nebukadnezar, zullen eerst eindigen, wanneer Jeruzalem zal opgehouden hebben door de heidenen vertreden te worden; alsdan zullen de tijden van Israël hunnen loop hernemen. Van den oorsprong af tot aan het einde houden de tijden der heidenen enen gelijken tred met de vernedering van de stad Gods. (E. GUERS).

3. En de koning Nebukadnezar, toen hij de door Jojakim overgeleverde gijzelaars met de overige krijgsgevangenen naar Babel zond, voordat hij zijnen veldtocht naar Egypte, bij welke gelegenheid hij naar Jeruzalem was gekomen, verder vervolgde, zei tot Aspenaz, den overste zijner kamerlingen, dien hij te huis gelaten had, en voor wien hij nu een schriftelijk bevel mede gaf, dat hij voorbrengen zou, enigen uit de kinderen Israëls, uit het getal der jeugdige gijzelaars en de overige krijgsgevangenen, te weten uit het koninklijke zaad en uit de prinsen, uit de kinderen van het koninklijk huis (2 Kon. 20:18) en van de voornamen.

Als twee der aanzienlijkste ambten bij de Babyloniërs als ook bij de Perzen, komen in den Bijbel voor 1) de hofmeester, of gelijk wij zouden zeggen, de hofmaarschalk (1 Kon. 4:6; 17:3 Jer. 22:15; 36:3) d. i. die beambte, die het opzicht over het huis des konings, over zijne goederen, uitgaven, klederen en meubelen had (gelijk aan den magister palatii in de middeleeuwen); vervolgens 2) de overste der kamerlingen, of der gesnedenen, wien eigenlijk slechts het oppertoezicht over den harem of het paleis der vrouwen toekwam, doch ten gevolge daarvan, daar hij bestendig den persoon des konings omgaf, en zich groten invloed kon verschaffen, het hoofd der overige aan het hof fungerende beambten, waarom wij hen ook bij oorlogen in het gevolg des konings en zelfs als veldheren zien (Jes. 36:2. Jer. 39:3).

4. Jongelingen van ongeveer 14 jaren, aan dewelke geen gebrek ware in gezondheid of gedaante, maar schoon van aangezicht, en vernuftig in alle wijsheid, en ervaren in wetenschap, en kloek van verstand, met bijzondere geestesgaven, ene snelle bevatting; en leerzaamheid in elk gebied van kennis, en in dewelke volgens hun eigenschappen naar lichaam en geest, bekwaamheid ware, na een tijd van drie jaren voorbereid te zijn, om te staan

in des konings paleis als edelknapen; en dat men hen onderwees in de boeken en spraak der Chaldeën 1) in de Chaldeeuwse literatuur en conversatie.

1) Aan ‘t koninklijk hof werd Chaldeeuws, de taal van den Medo-Perzischen stam gesproken, in plaats van het Aramees en Syrisch, die daar te huis behoorden; bovendien moesten zij ingewijd worden in de wijsheid en wetenschap der Magiërs (Matth. 2:1), waarin de jongelingen zouden worden opgenomen en die eigene inrichtingen voor onderwijs te Babylon, Borsippa en Hipparene had. "Daniël werd met de wijsheid der Chaldeën toegerust opdat de Chaldeeuwse wijzen niets boven hem, den pleitbezorger der goddelijke wijsheid zouden vooruit hebben. " .

5. En de koning verordende hun, die Aspenaz volgens den gegeven last zou uitkiezen, opdat zij lichamelijk des te meer zouden vooruitgaan (Esth. 2:9) wat men ze dag bij dag geven zou van de stukken der spijs des konings, en van den wijn zijns dranks, en dat men hen drie jaren alzo optoog, opvoedde, en dat zij ten einde derzelve jaren zouden staan voor het aangezicht des konings.

6. Onder deze nu waren uit de kinderen van Juda, terwijl de andere jongelingen (vs. 15) uit andere stammen van Israël waren, Daniël 1) (= mijn God is rechter), Hananja (= de Heere begenadigt, Misaël (= wie is aan God gelijk) en Azarja (= de Heere helpt).

1) Volgens Josefus was Daniël uit koninklijk bloed en een aanverwant van koning Jojakim. Daar de opleiding tot een stand in Perzië bij voorname jongelingen met hun 14e jaar begon, en de intrede in den dienst des konings in het 17e jaar geschiedde (Plato Aleib õ 37 Xen. Cyrop. 1, 2 õ 8 vv.), zo kan men hieruit tot den toenmaligen ouderdom van hem en zijne medegezellen besluiten. Met alle recht heeft men Daniël met Jozef vergeleken. De een leefde in het begin, de andere aan het einde van de Israëlietische openbaringsgeschiedenis, doch beide waren aan het hof van een heidensen koning als vertegenwoordigers van den waren God en Zijn volk, beide als voorbeelden in zuiverheid van zeden voor het aangezicht des Heeren wandelende; beide met de bijzondere gave toegerust om het vermoeden der waarheid in het heidendom tot klaarheid te brengen door hun uitleggingen van goddelijk ingegevene dromen; beide begaafd met ene bijzondere mate van wijsheid en verlichting en daarom ook door de wereldmacht met ere overladen. Alzo stellen zij de roeping van Israël ons voor ogen, om te midden van de volkeren een heilig een priesterlijk volk te zijn. De algemene bedoeling der Oud-Testamentische theokratie treedt in hen duidelijk te voorschijn; daarom zijn zij typen èn van Christus, den waren Israëliet, èn van de nog toekomstige bestemming van het volk van Israël, om een licht der heidenen te zijn, wanneer eenmaal vervuld zal worden Rom. 11:12-15. Gelijk bekend is, heeft Hegel in zijne filosofie der geschiedenis er schoon en geestig op gewezen, hoe de beide jongelingen Achilles en Alexander, de een aan het begin, de ander aan het slot der Griekse geschiedenis staan en hoe in deze twee gedaanten de gehele aard en het leven van het heidense volk wordt afgespiegeld. Alzo is het ook op den heiligen bodem van de geschiedenis van Israël met Jozef en Daniël. Deze vooral, in elk opzicht nog rijker gezegend dan gene, een Alexander tegenover een Achilles, is de schitterendste gedaante en het grootste karakter uit de laatste eeuwen des Ouden Verbonds, de voorname uitdrukking van een echt Israëliet. Zulk een man werd geroepen tot den Apokalypticus des Ouden

Verbonds (Hoofdst. 7:1) en wanneer wij nu verder weten, dat de Nieuw-Testamentische Apokalypticus de discipel was, dien Jezus lief had zo moet ons reeds de omstandigheid met eerbied voor de beide Apokalypsen vervullen, dat God twee der beste mannen uit het Oude en uit het Nieuwe Verbond verkoren heeft, om haar te ontvangen en neer te schrijven.

7. En de overste der kamerlingen gaf hun, in plaats van de zo even genoemde Hebreeuwse, andere, Chaldeeuwse namen, opdat zij hun land en hun afkomst te eer zouden vergeten, en Daniël noemde hij Beltsazar(= vorst van Bel, ons Balthazar), en Hananja Sadrach (aanblazing van de zon), en Misaël Mesach (Van Sach. (de Romeinse Venus)), en Azßrja Abed-nego 1) (dienaar van den god Nego of Mercurius).

In drie opzichten moet dus Daniël, die voortaan als het hoofd van deze vier voorkomt, verandering ondergaan; zij moesten heidense wijsheid leren; zij moesten van de tafel eens heidensen konings eten, zij moesten heidense namen dragen. Niet alleen overdacht hij dit met ernst, maar ook helder en juist nam hij zijn besluit. Wat het laatste betrof, daarover sprak hij niet, hij was naar Gods raad in de macht van deze nieuwe meesters overgegeven, en hoe deze hem wilden noemen, dat was hun zaak; hij verdroeg dien naam, doch behoefde daarom gene heidense persoonlijkheid aan te trekken. Ook deed hij gewillig en vlijtig het eerste. Zeker wanneer wij de uitkomst opmerken, was het Gods besturing, dat Daniël, even als Mozes, in den toestand kwam, dat hij heidense wetenschap en beschaving moest deelachtig worden; de heidense wijsheid moest hem het materiaal bezorgen en de Geest van God gaf het rechte begrip; zo verkreeg hij inzicht in den aard van de macht der wereld. Daniël doorzag dezen raad, dien God met hem had en ging vlijtig in de hem aangewezen school; hij behoefde daarom niet inwendig zich over te geven aan het leugenachtige in deze wijsheid. Anders was het echter met den eis dat hij van des konings tafel eten en drinken zou.

Dus, ofschoon zij haar niet noodzaakten om van den godsdienst hunner vaderen, tot den godsdienst van hun overwinnaars over te gaan, evenwel deden zij, wat zij door zachte middelen konden doen, om hun omgeving van den eersten te spenen en hen den laatsten in te scherpen. Zie nochthans hoe gunstig er voor hen gezorgd werd. Ofschoon zij in lijden waren, om de zonden hunner vaderen, zij worden evenwel geacht om het goede, dat in hen was. En het land hunner gevangenis werd voor hen zo vergenoegelijk gemaakt, als het land hunner geboorte op dien tijd zou geweest zijn.

8. Daniël nu nam voor in zijn hart, 1) toen de tijd van voorbereiding begon, en bewoog ook zijne drie vrienden daartoe, dat hij zich niet zou ontreinigen met de stukken van de spijs des konings, noch met den wijn zijns dranks; daarom verzocht hij van den overste der kamerlingen, dat hij zich niet mocht ontreinigen 2), maar eenvoudig van het gezaaide (vs. 12) mocht eten, dat niet tot afgodenoffer gebruikt was en daarom zonder bedenking kon gegeten worden.

1) Zij mochten zijn naam veranderd hebben, zijn hart konden zij niet veranderen. Ook met zijn heidensen naam blijft hij een gelovig Israëliet. Hij liet zich onderwijzen in de kunsten en wetenschappen der Chaldeën, maar het ging hem ook als Mozes, die niettegenstaande zijne

geleerdheid, liever met het volk Gods kwalijk wilde behandeld worden. Hij weigerde van de tafel des konings te eten, om der conscientie wille.

2) Het genot van de van des konings tafel hen aangewezen spijzen, was voor hen verontreinigend, alzo naar de wet ongeoorloofd, niet zozeer dewijl de spijze niet naar de Levietische wet was bereid, wellicht ook uit vlees van dieren, die voor de Israëlieten onrein waren, bestond, want in dit geval hadden de jongelingen niet nodig gehad om zich ook van den wijn te onthouden, maar de oorzaak lag daarin, dat de Heidenen bij de gastmalen een deel van de spijze en drank den afgoden offerden en daardoor den maaltijd godsdienstig wijdden, waardoor niet slechts de deelname aan zulk een maal een deelname aan den afgodendienst was, maar de spijze en wijn afgoden-spijze werd, iets werd, welke, naar de uitspraak van den Apostel (1 Kor. 10:20 enz.) in de gemeenschap der demonen zette.

9. En God gaf Daniël genade en barmhartigheid (1 Kon. 8:50. Ps. 106:46) voor het aangezicht van den overste der kamerlingen. 1) Gemakkelijk had deze het voor ene belediging kunnen houden, God bestuurde het echter zo, dat hij niet toornig werd, maar dat hij hem om zijne getrouwheid aan den voorvaderlijken godsdienst liefkreeg, en hij het hem gaarne toestond, zo hij dit zonder gevaar zou kunnen toelaten.

1) Hoe veel beter is niet de staat van dezulken, die onder den last der verdrukking aan hun oprechtheid vasthouden, dan van degenen, die hun ongerechtigheid behouden, in het toppunt van voorspoed.

10. Want de overste der kamerlingen zei tot Daniël: Ik vrezevoor mijnen heer, den koning, die ulieder spijs, en ulieder drank verordend heeft; want waarom zou hij, wanneer gij hem zult worden voorgesteld (vs. 18), ulieder aangezichten droeviger, bleker zien, dan der jongelieden, die in gelijkheid van leeftijd met ulieden zijn, hetgeen toch bij minderen kost het geval zou moeten zijn? alzo zoudt gij mijn hoofd bij den koning schuldig maken; ik zou gestraft worden, omdat ik zijn bevel niet volbracht had. Alles is mij echter wel, indien gij, slechts voorspoedig toeneemt.

Daniël vindt bij Aspenaz genade, maar niet bij verschillende Christelijke uitleggers; zij zien in zijn verlangen het teken van een overdreven angstigen geest, gelijk zij den Makkabesen tijd karakteriseren, en plaatsen dan den Schrijver van dit Boek in dien tijd. (2 Makk. 5:27), De plaats die men ten bewijze van die Makkabese angstvalligheid aanhaalt, is slecht gekozen, want wanneer daar Judas Makkabeüs in de wildernis vlucht, om niet onder de onreinen te leven, dat hij slechts zou hebben kunnen doen, wanneer hij zelf heidense zeden had aangenomen, zo dringt hem daartoe alleen de getrouwheid, die hij aan zijn God verschuldigd is, Wanneer hij zich daar met kruiden voedt, zo is dit niet uit angstvallige nauwgezetheid, maar omdat hij daar gene andere voedingsmiddelen vond. Het is echter nog veel minder overdrevene angstvalligheid, wanneer Daniël zich voorneemt, niets van de spijs en den wijn des konings te genieten. Van de kostbare spijzen der koninklijke tafel, als ook van den wijn, werd een gedeelte den goden gegeven (Hoofdst 5:4), om daardoor het overige te consacreren (wijden); men bracht zelfs bij de gastmalen afgodenbeelden, zodat daardoor de maaltijd zelf het karakter van een afgodenoffer aannam, terwijl het den Israëliet verboden was daarvan te

eten (Ex 34:15). Bovendien werden volgens Lev. 11 ene menigte dieren door de Joden onrein gehouden, die het bij de heidenen niet waren. Wanneer nu Daniël zich met zulk ene spijze niet wilde verontreinigen, staat hij daardoor wel niet op het standpunt der moderne verlichting, maar even zo min op dat der overdrevene angstvalligheid, integendeel juist op dat van Joodsch-wettische vroomheid, waarvan men alleen het recht heeft den godvruchtigen Jood te beoordelen. Zulke Joden zijn er reeds lang vóór den Makkabesen tijd geweest.

11. Toen Aspenaz geen ander bezwaar had zei Daniëlmet toestemming van hem tot Melzar (den Melzar, den spijsverzorger, opperkeukenmeester), dien de overste der kamerlingen gesteld had over Daniël, Hanßnja, Misaël en Azßrja, om hen te verzorgen.

12. Beproef toch uwe knechten tien dagen lang, want in dezen tijd zal de koning zeker niet naar ons vragen, en men geve ons van het gezaaide, veld- en tuinvruchten, als erwten, bonen enz. te eten, en water te drinken 1).

1) Daniël geloofde het woord Gods, dat de mens bij brood niet alleen zal leven, maar bij alle woord, wat uit den mond des Heeren uitgaat (Deut. 8:3). Hij was er van overtuigd, dat God machtig was om ook het water en het gezaaide, genoten in gehoorzaamheid aan Gods wet, dezelfde kracht, zo niet meer te doen uitwerken, als de kostelijke en meest voedzame spijzen des konings.

En zijn geloof is niet beschaamd gemaakt.

13. En men zie, daar men in tien dagen wel enigszins over de uitwerking der voeding kan oordelen, voor uw aangezicht onze gedaanten, en de gedaante der jongelingen, die de stukken van de spijs des konings eten; en doe daarna met uwe knechten, naardat gij zien zult, geef hun vervolgens de door den koning voorgeschrevene of de door mij gevraagde spijze, naardat gij in vergelijking met de anderen bij ons zult opgemerkt hebben.

Ene ongelooflijke kracht des geloofs, niet alleen ene meerdere welgedaanheid des lichaams te beloven, maar zelfs den tijd te bepalen, binnen welken dit zichtbaar zou zijn! .

De vroomheid dezer vier jongelingen was misschien ten dele ene vrucht van het onafgebroken prediken van Jeremia, dat in Jeruzalem zo vruchteloos scheen, en in hen werd die voorzegging van de goede vijgen vervuld, waarvan wij in Jer. 24:4 vv. lezen. De Heere leidt het alzo, dat juist die, in welke het woord zijner dienaren gezegend wordt, niet in hun nabijheid blijven; dikwijls weten zij van hen niet.

14. Toen hoorde hij, de Melzar, (vs. 11), begerig om te zien, hoe de proef zou aflopen, misschien ook overleggende, hoe die bespaarde spijs tot zijn eigen voordeel kon aangewend worden, hen in deze zaak, en hij beproefde ze tien dagen.

15. Ten einde nu der tien dagen, toen de in vv. 13 doorgeslagene proef genomen werd, zag men, dat door Gods genade, die hun geloof zegende, hun gedaanten schoner waren, en zij vetter waren van vlees, dan al de jongelingen, die de stukken van de spijze des konings aten.

Gods zegen over geringe spijs geeft dikwijls meer gezond voedsel en sterkte, dan kostelijke spijs aan diegenen, die het vette eten en het aangename drinken.

16. Toen geschiedde het, dat de Melzar (vs. 11) de stukken hunner spijs ook voor ‘t vervolg wegnam, mitsgaders den wijn huns dranks, en hij gaf hun voortaan niet anders dan van het gezaaide (vs. 12) en water.

Daniël ondervindt hier, dat de leden van het volk Gods, wanneer zij onder de heerschappij van de macht der heidenen gekomen zijn, in gewetensbezwaren kunnen komen, maar dat dan ook, wanneer zij in zulke gevallen getrouw zijn en op God vertrouwen, Hij ter hunner redding handelt, daar Hij zelfs de harten van de mensen met wereldse macht bekleedt, ten hunnen gunste beweegt en hun lotgevallen zo bestuurt, dat zij het kunnen dragen.

17. Aan deze vier jongelingen nu gaf God niet alleen voorspoed in ‘t lichamelijke, maar ook wetenschap en verstand in alle boeken, en wijsheid der Chaldeën (vs. 4), zodat zij deze spoedig leerden en zelfs hun leermeesters overtroffen (vs. 20); maar Daniël gaf Hij, als ene nog aan hem bijzonder toegedachte gave, verstand in allerlei gezichten en dromen, om die uit te leggen en den daarin geopenbaarden wil van God bekend te maken.

Daar de Chaldeën zeer veel van droomgezichten hielden, gaf God aan Daniël de gave, om de vreemdste droomgezichten te verklaren. De Chaldeën moesten door dit middel overtuigd worden, dat de God, dien Daniël aanbad, de ware God was, dat Hij de verborgenste gedachten der mensen doorzag, en dat Hij door Zijne macht en wijsheid de lotgevallen der mensen leidde.

Daniël en zijne vrienden verwierven grote kennis, maar alle hun vorderingen worden aan God toegeschreven. Hij gaf hun kennis en bekwaamheid om te leren in wijsheid, want alle goede gaven en volmaakte giften zijn van Boven, van den Vader der lichten. Godvrezende jonge mensen moeten zich ernstig toeleggen om hun medeleerlingen te overtreffen in elke nuttige poging, niet om van de mensen geprezen te worden, maar ter ere van het Evangelie en opdat zij in staat gesteld worden om nuttig te zijn. .

Duidelijk wordt hier gezien op de boeken der Chaldeën, gemeld in het 4de vers, welke boeken deze jongelingen naarstig moesten lezen, om den inhoud daarvan zich eigen te maken; en buiten twijfel werden hun ook door bekwame lieden nodige onderrichtingen meegedeeld, tot recht verstand daarvan en om daarvan het beoogde gebruik te maken. En door die boeken en dat onderwijs moesten zij trachten te verkrijgen de wijsheid, welke de koning wilde, dat zij zouden bezitten en die bij de Chaldeën in achting was; in zaken van wijsbegeerte, geschiedkunde en anderzins. Om nu deze boeken te verstaan, was buiten twijfel gene kleine schranderheid nodig, zo wegens de zaken zelf, die hun ongewoon, en sommige daarvan in haren aard verheven en duister waren, als ook wegens den verschillenden stijl en de ongewoonheid der taal zelf, welke zij eerst met het begin hunner oefening in die boeken moesten leren. Nochthans verkregen zij met veel voorspoed wetenschap en verstand, zelfs in allerlei boeken van die soort, en om allerlei wijsheid daaruit te halen. Zij verstonden die boeken, en hadden begrip van hunnen inhoud, en daarbij verkregen zij een schrander

doorzicht in de zaken zelf, zodat zij bekwaam waren om met grond daarover te spreken, en het ene uit het andere af te leiden, tot meerdere kennis en vordering daarin. En dit gaf hen God zelf; hun verstand door ene bijzondere verlichting opscherpende, hun vermogens versterkende, om met de nodige aanhouding zich te oefenen, en door diepe overdenkingen in het pit der zaken in te dringen, en daarbij ook hun geheugen sterkte gevende, om het aangeleerde wel te bewaren, en dus te eerder en met dubbelen voorspoed, tot het leren en wel begrijpen van meer andere zaken voort te varen. Trouwens, het is in het algemeen waar, dat alle onze bekwaamheid uit God is, als de Apostel zegt (2 Kor. 3:6). Dus konden zij zonder Zijnen zegen in dezen niet voorspoedig zijn, maar die kon dan ook dien voorspoed op ene uitnemende wijze vermeerderen. Maar in het bijzonder was het ook ene grote goedheid van God voor deze jongelingen, dat Hij door dezen zegen den arbeid, dien zij moesten aanwenden, in het leren van die wetenschappen, zo veel lichter maakte, dit gevolg van hun dienstbaarheid dus gunstiglijk verzachtte, en hen in staat stelde om die goede gunst en achting te verkrijgen, welke zij door middel van deze bekomene wetenschap naderhand verkregen hebben. (J. A. VOS).

18. Ten einde nu der dagen, waarvan de koning gezegd had, die hij bepaald had (Hoofdst. 2:1). dat men hen zou inbrengen, in het paleis, na hen behoorlijk te hebben voorbereid, zo bracht ze de overste der kamerlingen, tegelijk met de overige Israëlietische jongelingen, die hij verkoren had (vs. 3 vv.), in voor het aangezicht van Nebukadnezar.

19. En de koning sprak met hen, om te onderzoeken welke vorderingen zij gedurende dien tijd van leren gemaakt hadden, doch er werd uit hen allen niemand gevonden, gelijk Daniël, Hanßnja, Misaël en Azàrja, en zij stonden van nu af (604 vóór C.) voor het aangezicht des konings, terwijl de andere jongelingen nog een langeren tijd van lering moesten doorgaan.

20. En in alle zaken van verstandige wijsheid, die de koning hun afvroeg ook later bij verschillende gelegenheden, zo vond hij hen tienmaal in verstand verheven boven al de tovenaars en sterrekijkers, die in zijn ganse koninkrijk waren, want naar den raad van God moesten zij de wijsheid dezer wereld door de verborgene Goddelijke wijsheid te schande maken.

21. En Daniël bleef, nadat hij aan ‘t begin der ballingschap naar Babel was gekomen (vs. 1 vv.) tot aan het einde daarvan, namelijk tot het eerste jaar van den koning Kores toe(2 Kron. 36: 22, zelfs nog langer (Dan. 10:1 vv.) de Schrijver wil echter slechts te kennen geven, dat Daniël een Profeet was zowel der ballingschap als der verlossing, vgl. Jer. 1:3).

De Profeten moesten altijd iets van hetgeen zij omtrent een ver verwijderden tijd voorspelden, aan zich zelf en in hunnen tijd ondervinden, gelijk David van het lijden van Christus veel aan zich zelven ondervonden heeft alzo werden zij tevens voorbeelden, en hun profetieën werden recht pathetisch (vol diep gevoel) en niet maar zo koud uitgesproken en neergeschreven, want de aanvechting leerde om op het woord te letten, dat hun van toekomstige dingen gezegd werd.

Het Goddelijk woord heeft altijd een geschiedkundig aanknopingspunt dat in hem, aan wien het ten dele valt, een geschikt voorwerp vindt om het op te nemen en te bevatten. De openbaring valt niet uit den hemel als een geschreven boek, dat men slechts op te nemen en te lezen heeft, maar, opdat zij overeenkomstig de behoefte en den gezichtskring der mensen zou wezen, moet een mens, door den Geest bruikbaar en levend gemaakt, haar ontvangen en opschrijven. En opdat hij daartoe in staat zij, moet zijne plaatsing historisch, zodanig wezen, dat hem het woord van boven niet geheel vreemd is, maar dat zijn gehele standpunt als het ware een menselijk vragen wordt, op hetwelk de openbaring van boven het Goddelijk antwoord brengt. Hier toch handelt de openbaring niet meer zo als bij de vroegere Profeten: "over Israël en zijne verhouding tot de wereldheerschappij, " maar nu is er veel meer sprake: "van de wereldheerschappij en hare verhouding tot Israël. " Daarom kon de Godsman, die deze profetie ontving, niet onder zijn volk leven; neen, hij moest bij den troon der wereldheerschappij geplaatst zijn: want slechts dßßr alleen kon bij het recht geoefende oog voor haren gehelen aard en hare ontwikkeling bekomen, waaraan voor de Goddelijke openbaring een aanknopingspunt gevormd was. Alzo vinden wij den profetischen wachttoren van Daniël naast den troon van Babel geplaatst. Hij staat in en boven de wereldmonarchie en overziet van daar met een door Gods Geest verlicht profetisch oog de wisselende gedachten en lotgevallen van hun toekomstige koninkrijken in hun betrekking tot het volk van God, zelfs tot in de verste tijden.

Daniël is die Israëliet, die de ballingschap van het begin tot het einde doorleefd heeft, en door wien het der wereldmacht, zo dikwijls zij het wilde vergeten, herinnerd werd, dat er iets bijzonders was aan dat volk en iets bijzonders aan den God van Israël.

Daniël leerde om de bevrijding van zijn volk uit de ballingschap te zien, en hun terugkeren naar hun eigen land. Ene jeugd, doorgebracht in matigheid en vroomheid, als die van Daniël, strekt tot blijvend nut en brengt later voldoening te weeg. Dat jonge mensen nauwkeurig acht geven op de voorbeelden van dit hoofdstuk; dat wij alle dingen schade achten om de uitnemendheid van de kennis van Christus en de ervaring van Zijne redding, en ons altijd herinneren, dat God eren zal, die Hem eren, maar dat zij, die Hem verachten, licht geacht zullen worden. .

HOOFDSTUK 2.

DANIEL LEGT NEBUKADNEZARS DROOM UIT.

II. Vs. 1-49. Nauwelijks heeft Daniël de plaats bereikt, van welke hij zijne profetische roeping vervullen kan, als de Heere hem reeds gelegenheid geeft, om daarmee een begin te maken. Door Goddelijke besturing wordt namelijk Nebukadnezar in enen nacht, als hij onder verhevene ontwerpen voor de toekomst in geslapen is, een droom gegeven, dien bij zich bij zijn ontwaken niet meer kan herinneren, maar van welken de indruk achtergebleven is, daar die een sterken schok heeft veroorzaakt, Hij gevoelt, dat hem in dit beeld de gehele geschiedenis van hetgeen te wachten staat, en het lot van het rijk, welks stichter hij is, te aanschouwen is gegeven. Nu roept hij de kunst der Magiërs, opdat zij hem den droom in herinnering brenge; vermag zij dit, zo zal het haar ook gemakkelijk zijn, de verklaring te geven; voor hem zelven zal het een bewijs zijn van de juistheid der verklaring, wanneer zij in staat is dien eersten eis te vervullen. Op dezen eis dringt hij aan, ondanks alle hare voorstellingen, dat hij iets voor een mens onmogelijks begeert. Hij geeft het bevel alle Magiërs in Babel om te brengen, als aan zijnen eis niet voldaan wordt. Dan zal de beurt der ombrenging ook aan Daniël en zijne drie vrienden komen, doch Daniël bewerkt bij den koning een uitstel, verenigt zich met zijne drie vrienden tot gebed, en ontvangt van God in een nachtgezicht ene openbaring, die hem hetzelfde beeld, dat Nebukadnezar voor zich had, doet aanschouwen en hem tevens de betekenis verklaart. Zo toegerust met alles, wat hij nodig had, treedt hij voor den koning, de ere voor hetgeen hij te zeggen heeft alleen aan Hem gevende, wien alle eer toekomt, Hij verhaalt eerst den droom en verklaart dien dan van de vier heidense wereldrijken, die na elkaar zullen komen en van het Godsrijk, dat zo wel in zijn ontstaan als in zijn bestaan een geheel ander is dan die alle, en ze vernietigt, om op hun puin zegerijk tot in alle eeuwigheid te staan. De koning, eerst met bewondering voor Daniël vervuld, als voor ene zichtbare verschijning des Allerhoogsten Gods, legt, door dezen over den waren toestand van zaken ingelicht, ene ootmoedige belijdenis af van de macht en grootheid van Israëls God, maakt Daniël tot een overste van de Magiërs en tot stadhouder van de provincie Babel; hij stelt hem op zijne bede zijne drie vrienden als onderbestuurders ter zijde.

1. In het tweede jaar 1) nu des koninkrijks van Nebukadnezar, nadat hij na den dood van zijnen vader Nabopolassar tot zelfstandige regering was gekomen, d. i. in het jaar 604 vóór Christus (2 Kon. 25:27), droomde Nebukadnezar dromen 2) enen gewichtigen droom; daarvan werd zijn geest verslagen en zijn slaap werd in hem gebroken, hij ontwaakte met zulk een indruk, dat het hem onmogelijk was weer den slaap te vatten, te meer daar hij zich onmogelijk meer herinneren kon, wat het was, dat hem zo diep had geschokt.

1) De beide tijdsbepalingen in Hoofdst. 1:2 en op onze plaats veroorzaken den uitleggers veel moeite, daar zij niet geheel en al met Jer. 25:1 schijnen overeen te stemmen. Volgens Jeremia toch zou het jaar der wegvoering naar Babel niet het derde, maar vierde jaar van den koning Jojakim zijn, en zou dit 4e jaar van Jojakim overeenkomen met het eerste van Nebukadnezar. Nu liggen tussen Daniëls wegvoering naar Babel en de geschiedenis in ons hoofdstuk de drie jaren van Daniëls leren en het intreden in den dienst van Nebukadnezar (Hoofdst. 1:5, 18 vv.);

dus moest hier eerder van het vierde dan van het tweede jaar der regering van Nebukadnezar sprake zijn. Intussen wordt de schijnbare tegenspraak met Jeremia eenvoudig daardoor opgeheven, dat Daniël gestrenger rekent namelijk van het definitief aanvaarden der regering, zowel door Jojakim (609 v. Chr. zie Jer. 22:19 als door Nebukadnezar (605 v. Chr. zie 2 Kon. 23:27), terwijl Jeremia ook den vroegeren tijd, toen beide zo als koningen waren mede rekent. Ten opzichte van den driejarigen leertijd daarentegen, moet men vasthouden, dat die tijd wel regel was (vgl. Hoofdst. 1:5), maar bij Daniël en zijne vrienden niet ten volle is gebleven. De koning had gelijk Hoofdst. 1:18 uitdrukkelijk zegt, een bepaald, waarop hij zich persoonlijk van de vorderingen der Joodse jongelingen wilde overtuigen, en toen hij nu bij de in het jaar 604 genomene proef, den uitslag ten opzichte van deze vier (1:19) zo bijzonder gunstig bevond, verhief hij hen reeds nu Doven den stand van leerlingen en stelde hij ze in zijnen dienst. Hun wetenschap en kennis van allerlei boeken. hun wijsheid was toch ene gave Gods; dat zij dit was niet het gevolg van het onderwijs bij van nature begaafde jongelingen, moest volgens ‘s Heeren raad en leiding aanstonds daaruit blijken, dat de leertijd nog lang niet ten einde was. Overigens sluit zich ons Hoofdstuk onmiddellijk aan hetgeen in Hoofdst. 1:18-20 verhaald is; naar alle waarschijnlijkheid volgde Nebukadnezars droom in den nacht op dien dag, op welken hij Daniël in zijnen dienst en in de orde der Magiërs had opgenomen.

2) Zeer opmerkelijk en eigenaardig is het, dat niet de Profeet Daniël, maar de wereldheerser Nebukadnezar, in een droom de gehele toekomstige ontwikkeling der wereldrijken ziet. Aan den eersten vertegenwoordiger der wereldlijke macht, die aan de godsregering onder Israël een einde gemaakt had, moest bekend worden, hoe eenmaal door het Godsrijk zijn bestaan en alle wereldlijke macht zou vernietigd worden. Bevreemdend moge het ons toeschijnen, dat hier de wereldheerser zelf het werktuig der openbaring wordt; doch hoewel, van het standpunt der eeuwigheid beschouwd, de wereldheerschappij een niets is, en zij dus aan het einde der dagen spoorloos zal vergaan, zo is toch, van de andere zijde bezien (voor de wereld-historische volvoering van het Goddelijk raadsbesluit, een koning, die de wereldregering in handen heeft, een zó belangrijk persoon, dat God, de Heere, zelf hem met denzelfden naam noemt, als den aanvanger en voleinder van het theokratisch koninkrijk, David en den Messias: "Mijn knecht, Mijn werk volbrengt, wiens rechterhand Ik heb gevat (Jer. 25:9. Ezech. 28:12-15. Jes. 44:28; 45:1). Hierom het begrijpelijk, waarom juist aan een koning, die als zodanig den luister der majesteit draagt, ene hemelse openbaring gezonden wordt (zie Ps. 82:1, 6. Rom. 13:1 vv.). Een droom was voor een heerser, buiten de vreze en kennis des Heeren levende, de beste en enig mogelijke vorm van openbaring; wij hebben de voorbeelden reeds vroeger bij een Abimelech, Faraö en zo vele anderen (Gen. 20 en 41) daarbij moeten wij in gedachten houden, hoe de dromen onder het heidendom geëerbiedigd werden, en ook niet nalaten op te merken, dat de heidense vorst wel den droom ontvangt, doch dien niet vermag uit te leggen, evenmin als zijne wijzen en waarzeggers; integendeel, hij wordt ten hoogste verontrust en gekweld, en kan gene bevrediging vinden voordat de door Gods Geest verlichte Israëliet hem den sleutel tot de rechte uitlegging geeft. Aan de zijde des heidendoms vindt men dus de afhankelijkheid en het lijdelijk afwachten (passiviteit), terwijl bij Israël in goddelijke zaken de bedrijvigheid (activiteit) bestaat; zodat de God des hemels en der aarde ook hier ten slotte met Zijne openbarings-bedeling alleen de ere ontvangt.

Het was een algemeen aangenomen gevoelen in de vroege tijden der wereld, dat dromen, als zij vergezeld waren door enige buitengewone omstandigheden, zekere toekomstige gebeurtenissen betekenden of voorspelden. Cicero behandelt dit onderwerp breedvoerig (de Divinatione I) en brengt verscheidene opmerkelijke voorbeelden daarvan bij. Homerus geeft ons het algemeen gevoelen van zijn eigen tijd, als hij zegt: kai t inar ek Diov estin. "Zelfs een droom komt van God. " Het gezag van Jozef is nog ouder. welke zegt: "Komen niet de uitleggingen (der dromen) van God (Gen. 40:8)? Elifaz spreekt van een nachtgezicht, dat hij zelf gehad had (Job. 4:2), en Job 32:14, 15 verzekert Elihu, dat God, tot enen mens spreekt, eens, ja tweemaal-in enen droom en een gezicht des nachts. " Deze was inderdaad de wijze, waardoor God Zijnen wil bekend maakte aan de aartsvaders van ouds en naderhand aan de profeten. Om op latere tijden neer te komen, de zoon van Sirach, als hij redeneert van de ijdelheid der dromen, maakt echter deze uitzondering, tenzij zij van den Allerhoogste gezonden worden (Jez. Sirach 34:1-6).

Het menselijk geheugen is van dien aard, dat het soms ontvangene indrukken zich niet van zelf kan herinneren, maar aanstonds bij het verhalen door een ander, erkent, of zij met de verduisterde herinnering overeenkomen of niet. Zo was het toen bij Nebukadnezar; zijn droom werd later door Gods openbaring geheel Daniëls eigendom, en werd tevens de grond, op welken alle zijne latere gezichten en voorspellingen rusten.

Men moet hierbij tevens opmerken, dat de droom, dien Nebukadnezar van God toekwam, ook volgens Gods wil aan zijne gedachten ontsnappen moest, opdat door de openbaring van dezen de heerlijkheid van God tegenover het onvermogen der Chaldeeuwse goden des te duidelijker aan het licht zou komen.

De meest verhevene mensen staan dikwijls het meeste bloot voor zorgen en onrust, terwijl de slaap van een arbeider zoet en verfrissend is. Wij kennen den last niet van menigeen, die in grote pracht en, zoals men ten onrechte meent, altijd in genoegen leeft. .

2. Toen zei de koning, dat men roepen zou 1) alle de klassen der Magiërs, de tovenaars), en de sterrekijkers en de guichelaars, en de Chaldeën, om den koning zijne dromen, zijnen gewichtigen droom, den inhoud daarvan, het beeld zelf en de betekenis te kennen te geven: zij nu kwamen en stonden voor het aangezicht des konings overeenkomstig zijn bevel.

1) Dit vers toont te duidelijker, dat de droom zodanig is geweest, dat de koning gevoelde, dat God er de Auteur van was. Want het was niet zijne eerste droom, maar de schrik, welken God zijn gemoed had doen indringen, drong hem, om alle Magiërs te roepen, dewijl hij niet kon rusten, ook al wilde hij tot zijn slaap terug keren. Hij gevoelde derhalve als het ware een brandijzer in zijn gemoed, dewijl de Heere niet duldde dat hij tot rust kwam, maar wilde dat hij bewogen van gemoed zou zijn, totdat hem de droom was verklaard.

2) De algemene benaming, waarmee de Bijbel de Magiërs (een Perzisch woord, zoveel als "groot, uitstekend") invoert, is wijzen (Jes. 44:25. Jer. 50:35. Dan. 2:12, 18, 24, 27. 4:3; 5:7, 8 en 15 De derde benaming Chaldeën wijst oorspronkelijk de eigenlijke priesterkaste in Babylonië aan, en komt eerst later van de Magiërs voor, toen het eigenlijke wezen van die

kaste te niet ging. Wat nu de boven en in vs. 27 even als in Hoofdst. 4:4 en 5:11 genoemde verschillende klassen der Magiërs aangaat, zo bedoelt de uitdrukking Chartumim (St. Overz. : tovenaars), volgens de meest waarschijnlijke afleiding van het woord (van cheret, griffel), de klasse van heilige schrijvers en van de kenners van het beeldenschrift (ierogrammateiv); want even als de Egyptische priesterkaste haar geheim beeldenschrift had, dat uit de tijden vóór de uitvinding van het letterschrift afstamde, als ook hare mannen, die daarin kundig waren, zo hadden dit ook de Magiërs. De Aschaphim (St. overz. : de sterrekijkers) zijn de bezweerders (van aschaph = bedekken, verbergen, bezweren), gelijk er bij de Babyloniërs vele bezweringskunsten in zwang waren (Jes. 47:9, 12). De Mechaschphim (St. overz. : guichelaars), waren degenen, die Magische en Theürgische kunsten verrichten, en de Gosrim (vs. 27) zijn de eigenlijke waarzeggers, de verkondigers van het lot uit de beschouwing der sterren (Jes. 47:13), of sterrekijkers. De hoofden der bijzondere klasse (Hoofdst. 3:2, 27) hadden aan hun hoofd enen overste, die behalve dit ambt, nog een wereldlijk konden bekleden. Hij was tevens de vorst van het landschap Babel, behoorde tot de medeleden van den Staatsraad en vergezelde als zodanig den koning in het veld (Jer. 39:3, 12). Wij zien later Daniël tot deze waardigheid verhoogd, terwijl de werkzaamheden van het wereldlijk ambt op zijn bijzonder verzoek zijnen drie vrienden werden opgedragen (vs. 48 vv.). Gewoonlijk had er ene erfelijke opvolging onder de leden van de orde der Magiërs plaats; toch konden er ook vreemden, wanneer de koning dit beval, in haar worden opgenomen, of ten minste in de school der Magiërs onderricht verkrijgen.

3. En de koning zei tot hen in ene plechtige vergadering: Ik heb enen droom gedroomd, en mijn geest is ontsteld, om dien droom te weten, kunt gij mij dien droom te kennen geven en zijne uitlegging?

4. Toen spraken de Chaldeën tot den koning in het Syrisch, in het Aramees, in de spraak van het gewone verkeer, terwijl de Chaldeeuwse taal de taal der wetenschap was (Hoofdst. 1:4): O koning, leef in eeuwigheid! 1) God verlene u een lang leven (1 Kon. 1:31. Neh. 2:3)! Zeg uwe knechten den droom, zo zullen wij de uitlegging te kennen geven, want dit slechts is de zaak der wijzen, niet den droom te weten.

1) Een gewone uitdrukking in den mond der hovelingen om daarmee den wens uit te spreken, dat de koning lang mocht leven. Eeuwig leven heeft de betekenis van, zo lang mogelijk.

Het was om daarmee te kennen te geven, dat zij den koning zeer genegen waren en zich onder zijne regering gelukkig gevoelden.

Of het altijd gemeend werd, is een andere vraag.

5. De koning antwoordde en zei tot de Chaldeën: De zaak is mij ontgaan die ik gedroomd heb: indien gij mij den droom en daarna zijne uitlegging niet bekend maakt, gij zult in stukken gehouwen worden 1) (1 Sam. 15:33. Ezech. 16:40. Dan. 3:29), en uwe huizen zullen tot enen drekhoop, een puinhoop (Ezra 6:11) gemaakt worden. 2)

1) Deze straf was een zeer wrede en onmenselijke straf, bij de Chaldeën in gebruik, waarbij alle delen van het lichaam werden afgehouwen.

En dit zonder enige billijkheid, dewijl de koning van hen niet kon vergen, wat boven de menselijke macht gaat.

God, de Heere, beschikte dit echter zo, opdat tegenover de valselijk gewaande wetenschap der Chaldeën de wijsheid Gods in en door Daniël geopenbaard, heerlijk zou uitblinken.

Calvijn tekent dan ook aan: "waarom bedreigt hij hen met den dood? Maar, immers, dewijl God op die wijze het wonder wil tonen, wat zij later zouden zien. Want indien de koning de Chaldeën van zich had laten gaan, zou ook terstond die zorg verdreven zijn, die hun ziele beangstigde en pijnigde. Ook zou de zaak minder bij het volk bekend geworden zijn. God derhalve kwelde aldoor het gemoed des konings, zodat hij in woede uitbarstte. Vervolgens deze zo scherpe en woeste bedreiging moest allen opwekken. Want er is geen twijfel aan of hoger en lager hebben gebeefd, toen zij hoorden dat de hitte van des konings toorn zo groot was.

Dit is derhalve de hoofdzaak en het doel van de Voorzienigheid Gods om aan te merken, waarom Hij gewild heeft, dat de koning zonder enige matiging zou uitbarsten in toorn.

2) Volgens ene gewoonte bij de Oosterlingen werden vijandelijke huizen of woningen, die aan misdadigers toebehoorden, zelfs tempels en heilige plaatsen, ten teken der hoogste beschimping, niet alleen nedergeworpen, maar ook uitdrukkelijk tot mesthopen, modderkolken, vilplaatsen, drekhopen en andere onterende onreine doeleinden gebezigd.

6. Maar indien gijlieden den droom en zijne uitlegging te kennen geeft, zo zult gij geschenken en gaven, en grote eer van mij ontvangen; daarom geeft mij den droom en zijne uitlegging te kennen.

De mensen zijn begeriger om hun nieuwsgierigheid te voldoen en de toekomst in te zien, dan om den weg van verlossing en het pad der deugd te leren. (HENRY EN SCOTT).

7. Zij antwoordden ten tweeden male (vs. 4), daar zij niet konden geloven dat het den koning, met zijnen eis ernst was, en zeiden: De koning zegge zijnen knechten den droom, dan zullen wij de uitlegging te kennen geven.

8. De koning antwoordde en zei: Ik weet vastelijk, dat gij lieden den tijd uitkoopt dat gij tijd zoekt te winnen, dewijl gij ziet, dat de zaak mij ontgaan is, gij meent, dat zolang mij den droom niet weer invalt, gij vrij zijt van de uitlegging te geven.

9. Maar gij vergist u. Indien gijlieden mij dien droom niet te kennen geeft, ulieder vonnis is enerlei, het blijft hetzelfde als ik uitgesproken heb (vs. 5); daarom hebt gij een leugenachtig en verdicht woord voor mij te zeggen bereid, gij zoekt mij met nietige voorwendsels en ijdele woorden op te houden, totdat de tijd verandere, totdat ik geen belang meer in de zaak zal

stellen en er, om zo te gras over gegroeid is; daarom, wilt gij vonnis ontgaan, zegt mij den droom, dan ik weten, dat gij mij deszelfs uitlegging zult te kennen geven, dan heb ik een bewijs van de juistheid uwer verklaring.

10. De Chaldeën antwoordden voor den koning, en zeiden: Er is geen mens op den aardbodem, die des konings woord zou kunnen te kennen geven; daarom omdat men erkend heeft, dat er grenzen aan het menselijk weten zijn, die niemand kan overschrijden, is er geen koning, grote of heerser, die zulk ene zaak begeerd heeft van enigen tovenaar of sterrekijker, of Chaldeër. 1)

1) De Chaldeën verontschuldigden zich weer dat zij den koning zijnen droom niet konden verhalen. Zij zeggen in hoofdzaak, dat dit niet in de macht staat van hun kunst of wetenschap. Vervolgens dat er geen voorbeeld is geweest, dat het gebeurd is dat de wijzen op die wijze werden ondervraagd.

Zij pochen er wel op, dat zij uitleggers van dromen zijn, maar zij konden hun gissingen niet uitstrekken tot de dromen zelf, maar slechts naar de uitlegging zochten zij. Deze verontschuldiging was wel juist, maar zij werd door den koning niet toegelaten, die in woede uitbarstte en dit niet zonder hogere aandrijving Gods, opdat het zou blijken, dat de Magiërs guichelaars en sterrekijkers niets minder dan bedriegers waren, die het volk misleidden. En het doel is altijd wel daarvan in het oog te houden, dewijl God zijn knecht Daniël wilde te voorschijn brengen en hem boven den gewonen hoop doen uitblinken.

11. Want de zaak, die de koning begeert, is te zwaar; en er is niemand anders, die dezelve voor den koning te kennen kan geven, dan de Goden, welker woning bij het vlees niet is, die geen verkeer met de mensen houden.

Deze belijdenis is overeenkomstig aan die, welke de Egyptische tovenaars (Exod. 8:19) voor Faraö afleggen: "dit is Gods vinger!" De Magiërs moesten juist tot de belijdenis gedreven worden, dat zij met de hoogste Godheid in gene gemeenschap stonden, en slechts met de mindere goden, de demonen te doen hadden, daarom had de Heere den droom uit de ziel van Nebukadnezar weer weggenomen, nadat hij zijne eerste werking gedaan, ‘s konings gedachten op de toekomst gericht en zijn hart daarvoor met vrees vervuld had.

12. Daarom werd de koning toornig en zeer verbolgen, daar hij nu te meer verlangde naar hetgeen hem ontzegd werd, en hij zei, dat men al de wijzen te Babel zou ombrengen, zo niet allen in het rijk, toch allen, die in de stad Babylon waren en aan deze vergadering hadden deelgenomen (vs. 2).

Des konings gramschap was niet geheel zonder reden, vooral om hun zeggen, dat de goden met de mensen geen verkeer hielden, daar zij toch steeds hadden voorgegeven met de goden in gemeenschap te staan, of althans zulke dingen te weten, die behalve aan hen, slechts aan de goden bekend waren.

13. Die wet dan ging uit, en de wijzen werden gedood 1) men zocht ook Daniël en zijne metgezellen, die eveneens tot de orde der Magiërs behoorden, hoewel zij eerst den rang van novitii bij hen innamen, en daarom bij de vergadering (vs. 2 vv.) niet tegenwoordig geweest waren; men zocht hem om gedood te worden 2), daar des konings bevel geen onderscheid maakte tussen leermeesters en leerlingen.

1) Dit wil niet zeggen, dat alle wijzen in het ganse rijk van Babel worden gedood, maar voornamelijk die welke in Babel zelf verblijf hielden. Het is dan ook zelfs meer dan waarschijnlijk, dat de uitvoering van het toen gestuit is, door hetgeen Daniël later zegt (vs. 14), zodat met de slachting van de Chaldeën werd opgehouden, nadat Daniël, uitstel had verkregen.

2) Het is ongegrond, te beweren, dat Daniëls verbinding aan het instituut der Magiërs in tegenspraak is met de verering van den waren God, want het heidendom, wanneer het niet door bijzondere, feitelijke benadeling geprovoceerd werd, stond den dienst van Jehova toe als van enen, misschien ook zeer machtigen uit de menigte der goden. Daniël kon echter alle bezigheden der wijzen in den zin van den God der zogenaamde goden (Deut. 10:17. Ps. 136:2) overbrengen, om daardoor van zijn standpunt de verhevenheid van zijnen God tot verheerlijkende erkenning te brengen.

Die met zijne vrienden zich de lekkernij van ‘s konings tafel ontzei, omdat hij zich niet wilde verontreinigen, zal wel geweten hebben, hoe hij in die orde kon leven, zonder met den afgodendienst des lands zich te verontreinigen; en wanneer hij later (vs. 48) tot overste over de hoofden der Magiërs verhoogd werd, zo is dit hetzelfde als wanneer heden een minister van eredienst met de hoogste leiding belast wordt van zodanige kerkgenootschappen, wier belijdenis hij niet deelt. vgl. het opgemerkte bij Gen. 41:46, tweede helft).

14. Toen bracht Daniël enen raad en oordeel 1) in, aan A’rioch, den overste der trawanten des konings, die uitgetogen was, om de wijzen van Babel te doden.

1) In het Chald. Metw aje byth laynd Kydab (Bedajin Daniëel hatib eta oeteëem). Beter: toen trad Daniël tegen met raad en verstand, d. i. met woorden van raad en verstand. Niet in gramschap om het hard besluit, maar zo, dat A’rioch moest luisteren naar zijn voorslag, naar wat hij hem tegenvoerde. Ook daaruit blijkt dat God hem op bijzondere wijze met verstand en wijsheid had begaafd, maar ook het hart van A’rioch en straks van den koning neigde.

15. Hij antwoordde en zei tot A’rioch, den bevelhebber des konings: Waarom zou de wet van ‘s konings wege zo verhaast worden; zou de uitvoering van dit vonnis niet kunnen worden uitgesteld? Toen gaf A’rioch aan Daniël de zaak te kennen 1).

1) Met dit tweede gedeelte komt meer overeen de vertaling, die de Chaldeeuwse tekst eveneens toelaat en door Luther, v. d. Palm enz. gevolgd wordt: "Waarom is toch zulk een hard vonnis van den koning uitgesproken?" Hieruit blijkt te meer, dat Daniël niet bij de vergadering tegenwoordig was en eerst nu van de zaak verneemt.

16. En Daniël ging in het paleis des konings, tot hetwelk A'rioch hem toegang verschafte, en verzocht van den koning, dat hij hem enen bestemden tijd wilde geven, dat hij den koning de uitlegging te kennen gave.

Hier is ook opmerkelijk, hoe vast Daniël vertrouwt, dat hem van God zal gegeven worden, wat hij van Hem zal bidden (Hoofdst. 1:12). Hem zou ene dubbele straf getroffen hebben, wanneer hij de verwachting des konings, die nu op 't hoogst gespannen was, bedroog, doch zie 1 Kon. 17:24 .

17. Toen ging Daniël, nadat het door hem gevraagde uitstel was toegestaan en de volvoering van het vonnis over de wijzen uitgesproken, was uitgesteld, naar zijn huis, en hij gaf de zaak aan zijne metgezellen Hananja, Misaël en Azarja (Hoofdst. 1:6) te kennen;

18. Opdat zij van den God des hemels, onder wiens heerschappij de gehele wereld ook met de hemelse machten en krachten staat (Hoofdst. 4:34), barmhartigheden 1) verzochten over deze verborgenheid, dat Daniël en zijne metgezellen met de overige wijzen van Babel niet omkwamen.

1) Wij behoren in het bidden te zien op God, als den God des hemels. Een God boven ons, die heerschappij heeft over ons, aan Wien wij dienst en gehoorzaamheid schuldig zijn. Een almachtig God, die alles doen kan. Onze Zaligmaker heeft ons geleerd, God te aanbidden als onzen Vader in de hemelen. En om welk goed wij ook bidden, ons betrouwen moet zijn op de barmhartigheden Gods; en wij moeten zoeken deel te hebben aan deze barmhartigheden. Want wij kunnen niets bij wege van vergelding voor onze verdiensten verwachten, maar alles als een gave van Gods barmhartigheid.

Alles wat een ziele nodig heeft, mag zij van God vragen. Alles gaat naar den bepaalden Raad Gods, en die Raad is voor ons verborgen. Dies hebben wij God, den Heere, onze noden en behoeften bekend te maken en van Hem te begeren, dat, indien het met Zijn Raad in overeenstemming is, Hij die begeerten vervulle.

19. Toen werd aan Daniël in een nachtgezicht de verborgenheid geopenbaard; de Heere verhoorde zijn gebed en Nebukadnezars droom trad voor zijne ogen en tevens de betekenis daarvan; toen loofde Daniël den God des hemels.

Dit nachtgezicht is niet zonder meer met den droom gelijk te stellen, wel kunnen ook dromen als middel van Goddelijke openbaring droomgezichten zijn en als zodanig nachtgezichten heten (Hoofdst. 7:1, 13), maar op zich zelf is een nachtgezicht een visioen, dat iemand gedurende den nacht in wakenden toestand ontvangt.

20. Daniël antwoordde en zei: De naam Gods zij geloofd 1) van eeuwigheid tot in eeuwigheid, want Zijne is (Jes. 27:1) de wijsheid en de kracht 2) (Job 12:13

1) Uit zijn dankzegging blijkt, dat Daniël verzekerd is van zijn gebedsverhoring. Hij heeft zijn nachtgezicht den koning nog niet meegedeeld. Hij kon dus wat hem geopenbaard was nog

niet vergelijken met wat de koning had gedroomd. En toch is hij verzekerd van zijn gebedsverhoring, en daarom looft hij den Heere God, den God, die van eeuwigheid tot eeuwigheid is.

2) De Schrift, wanneer zij aan God wil toekennen wat Hem eigen is, verenigt deze twee ontegenzeglijk. Dat God alles voorziet, omdat niets voor Zijn ogen verborgen is, vervolgens, dat Hij zelf vaststelt, wat geschieden zal, de wereld naar Zijn wil bestiert, er niets bij toeval gebeurt, maar alles naar zijn leiding.

21. Want hij verandert door Zijne wijsheid en sterkte de tijden en stonden 1), de gelegenheden, daar Hij aan elk wereldrijk zijnen bepaalden tijd geeft, en wanneer die is voorbijgegaan een nieuwen te weeg brengt; Hij zet de koningen af, en Hij bevestigt de koningen, stelt hen aan (vs. 37 vv.): Hij geeft den wijzen wijsheid, en wetenschap dengenen, die verstand hebben, zodat degenen, die werkelijk dezen erenaam verdienen, alleen door Zijne genade zijn, wat zij zijn (vs. 23).

1) Daniël verklaart hier nu duidelijk, wat verborgen kan zijn. Hij leert alzo dat God is de bron van wijsheid en kracht, zodat Hij niet bij Zich achterhoudt, wat alleen bij Hem berust, maar over heel de aarde uitstort.

Wij vatten derhalve de bedoeling van den Profeet zo op, dat God als het ware in beelden de bewijzen van Zijn macht en wijsheid voor onze ogen daarheen werpt, waar de dingen op de wereld zich wentelen, waar de mensen in wijsheid uitmunten, wanneer sommigen in de hoogte worden verheven, doch anderen naar beneden zinken, zoals de ervaring leert, dat er niets kan geschieden of menselijke, of door enige gelijkmatigen loop der natuur en de machtigste koningen vallen alzo, dat anderen de hoogste eerambten bereiken.

Tijden en standen zijn aldus te onderscheiden, dat door de eerste de grotere tijdvakken, door het andere de gelegenheden en tijdstippen in die tijdvakken aangeduid worden. God bestuurt, wil de Godsman zeggen, de wisseling der wereldgebeurtenissen, waardoor bestaande vaak op eenmaal ene andere gedaante bekomt. Eerst het Chaldeeuwsch-Babylonische rijk, schitterend als het goud van het hoofd, overwinnaar van Jeruzalem, van Ninevé, van Spanje zelfs en Afrika’s kusten. Straks dat der Meden en Perzen, minder in macht dan het overige, maar toch nog altijd glansrijk als zilver, aan twee uitgespreide armen gelijk, die als in ene gruwzame omhelzing de macht van Babel verstikken. Daarna het Grieks-Macedonische, het rijk van Alexander den Grote, kopersterk, zo lang het ongescheiden bestaat en als de gevleugelde luipaard in het zevende hoofdstuk, zijne triomfen voortzet tot de oevers van Indus en Ganges. Eindelijk de macht van Rome, waarvoor Griekenland op zijne beurt zwichten en wegvluchten moet, onbuigzaam als het ijzer, zo pas aan de aarde ontgraven, en toch, bij innerlijken tweespalt, zo zwak en broos als het leem, waaraan het ijzer niet hecht. Zij gaan allen in den droom voor het aangezicht van koning en ziener, allen in de werkelijkheid voor het oog der wereld voorbij; daar komt ten laatste het Godsrijk, schijnbaar onaanzienlijk als de ruwe steen, uit den vasten berg van Gods verbond en beloften gehouwen, en evenmin te weerstaan als de rotsklomp, die alles verbrijzelt, waarmee hij in aanraking komt. Gij ziet in uwe verbeelding hem voortrollen, dien wondersteen, zo groot als een heuvel, als een berg, als den hoogsten

aller bergen geworden. Gij vraagt niet eenmaal, waar deze Nebukadnezar, die het ook zag, met zijne bedwelmend grote macht is gebleven, de opgravingen van het oude Babylon geven nog in onze dagen op die vraag een weergaloos antwoord. Maar waar gij dan het goud even onherroepelijk als het zilver en koper vermalen vindt, en even weinig het leem als het ijzer gespaard door den alles verpletterenden, maar ook alles vervangenden en vervullenden Steen, zegt mij, begint daar niet steeds dieper het woord des Zieners te peilen: "God verandert ze, maar met Zijne eigene hand en naar Zijnen heiligen wil, maar op den juisten tijd en met het aanbiddelijkst doel, maar zonder dat de waarheid van Zijn woord en de vastigheid van Zijn troon wordt veranderd.

22. Hij a) openbaart diepe en verborgene dingen, die de mensen met al hun wetenschap en vlijt niet kunnen doorgronden; Hij weet, wat in het duister is, en heeft niet nodig, dat een ander Hem daarvoor licht geeft; want het licht woont bij Hem, het is bij hem enkel licht (Ps. 139:12).

a) Job 32:8.

23. Ik dank en ik loof U, o God mijner vaderen, van wiens genade en trouw reeds mijne vaderen konden zingen, omdat Gij mij, gelijk aan hen, zo ook gaan mij verheerlijkende, wijsheid en kracht uit de diepte van Uwen rijkdom (vs. 20) gegeven hebt, en mij nu bekend gemaakt hebt, wat wij van U verzocht hebben (vs. 18), want Gij hebt ons (zie bij vs. 36) des konings zaak, wat den droom en zijne verklaring, die hem zozeer ter harte gaat betreft, bekend gemaakt.

Daniël weet, dat hij wijs en sterk is, maar hij weet ook, dat wijsheid en sterkte alleen van God komen en Gode daarvoor alleen ere toekomt, en hij geeft gaarne de ere aan God alleen. Dat is de ootmoed der zelfkennis bij degenen, die door Gods genade werkelijk iets zijn.

Wat de Heere eens door den mond van Jesaja (2 Kon. 20:17 vv.) als ene straf bekend maakte, dat werd, dewijl Daniël onder de weggevoerde jongelingen was, tot ene genade. Daniël was bestemd om, in Babylon een voorspraak, beschermer en redder van het gevangen Israël te worden, dat hem moest navolgen. Juist daarom was hij onder de eersten, die weggevoerd werden; hij werd als het ware het volk vooruit gezonden, om het ene plaats te bereiden. Als het vervolgens zelf kwam, moest reeds ene grote, zeer wonderbare openbaring door hem plaats gevonden hebben, welke de verachting verminderde, die de der wereld en der heidenen tegen hen opwekte (Gen. 45:7).

Hier heeft hij op God, als den God zijner vaderen het oog. Want alhoewel de Joden thans in Babel gevangen waren, zij waren evenwel geliefd om der vaderen wil. Hij looft God, die de Fontein is van wijsheid en kracht, van de wijsheid en kracht, die Hij hen heeft gegeven.

Ook daarom noemt Daniël den Heere God zijn of liever den God zijner vaderen, dewijl Hij zich als de levende, als de wijze, genadige God heeft geopenbaard, in tegenstelling van de afgoden der heidenen, die hun dienaren geen wijsheid en kracht konden verlenen.

24. Daarom ging Daniël, toen hij alzo in staat gesteld was om de belofte aan den koning gegeven te vervullen, tot Arioch, dien de koning gesteld had, om de wijzen van Babel te brengen (vs. 13 vv.); hij ging henen en zei aldus tot hem: Breng de wijzen van Babel niet om; het vonnis behoeft niet ten uitvoer gebracht te worden, de Heere heeft mij den droom geopenbaard; maar breng mij in voor den koning, en ik zal den koning de uitlegging te kennen geven.

25. Toen bracht A'rioch, vol vreugde, dat hij het bloedig bevel niet verder behoefde te volbrengen, met haast Daniël in voor den koning, en hij sprak alzo tot hem: ik heb enen man van de gevankelijk weggevoerden van Juda gevonden 1) die hetgeen alle Chaldeeuwse wijzen niet vermochten, den koning den droom met de uitlegging zal bekend maken.

1) Hoe kan A'rioch zo zwetsen van hetgeen hij gevonden heeft, alsof hij hem met veel moeite had gezocht en door een gelukkig geval ontdekt had! Het is de gewoonte van hovelingen, zeer gedienstig te willen zijn en hun eigene bedrijven breed voor te doen, om zich bij hun vorsten te doen gelden en noodzakelijk te maken. (POOLE en LOWTH).

26. De koning antwoordde en zei tot Daniël, wiens naam aan het koninklijke hof (Hoofdst. 1:7) Beltsazar 1) was, toen die nu voor hem stond: Zijt gij machtig) mij bekend te maken den droom, dien ik gezien heb, en zijne uitlegging?

1) Ook in Hoofdst. 10:1 wijst Daniël zelf (overigens doen het altijd slechts anderen Hoofdst. 4:14 vv. 5:12) op zijnen Babylonischen naam; dit heeft beide malen zijne reden in den aard der aan Nebukadnezar te geven openbaring, zo als in 't algemeen van Daniël, die thans aanvangen. "Het is altijd het conflict van de wereldmacht met het volk van God, waarom die openbaringen zich bewegen, en dat hier enigzins later uitvoerig ter sprake komt. Daniël is juist door zijn dubbel standpunt geschikt om dit conflict te doorzien, aan de ene zijde toch is hij lid van het volk van God, aan de andere behoort hij tot het wereldrijk, waarvan hij later grootwaardigheidbekleder wordt. Op dat dubbel standpunt wijst hij door de beide namen, van welke de ene hem als Israëliet, de andere als dienaar van den Babylonischen wereldbeheerser aanwijst.

Op dit ogenblik beschouwde de koning Daniël niet meer als een wijze in den zin van zijn wichelaars en sterrekijkers. Het is daarom dat hier er bijgevoegd wordt: "Wiens naam was Beltsazar. "

2) In den zin van: zijt gij waarlijk machtig, zijt gij inderdaad in staat? Het is niet een vraag uit onbekendheid met den persoon van Daniël, maar voortgebracht uit twijfel aan zijn macht. Het is daarom dan ook dat Daniël voor den koning openlijk belijdt, van wien de droom is en van wien zijne uitlegging is. Namelijk van den levenden God, en niet van de stomme afgoden.

27. Daniël antwoordde voor den koning, allen lof van zich afkerende en Gode gevende, en zei: De verborgenheid, die de koning eist, kunnen de wijzen, de sterrekijkers, de tovenaars en de waarzeggers den koning niet te kennen geven, gelijk zij den koning zelf bekend hebben (vs. 10 vv.).

29. Gij, o koning! op uw leger zijnde klommen uwe gedachten op, toen gij op uw leger waart in dien nacht (vs. 1), rezen er gedachten in u op omtrent datgene, wat hierna geschieden zou, of het rijk, dat gij gesticht hebt en tot een wereldrijk hebt verheven, zou blijven bestaan en welke de lotgevallen daarvan zouden zijn (Gen. 40:5 en 19); en Hij, die verborgene dingen openbaart, de God van Israël, dien gij niet kent, heeft u, om u te tonen, hoe Hij alle dingen, zelfs de machtigste koningen in Zijne hand heeft (Ps. 139:1 vv.), te kennen gegeven, wat er geschieden zal, terwijl gij dat nooit door eigen nadenken zoudt hebben kunnen uitvinden.

30. Mij nu, mij is de verborgenheid geopenbaard, 1) niet door de wijsheid, die in mij is boven alle levenden (Gen. 41:16); maar daarom opdat men den koning de uitlegging zou bekend maken, en opdat gij de gedachten uws harten zoudt weten; 2) hoe God gedacht heeft over alle uwe meningen en plannen.

1) Hier nu komt Daniël een tegenwerping tegen, dewijl Nebukadnezar deze hem maakt, dat indien het alleen in de macht van God stond het verborgene te openbaren, hoe komt het dan heden dat gij dit kunt doen, dewijl gij een sterveling zijt? Daniël komt dit derhalve voor en geeft weer alle eer aan God en bekent weer, dat van hem niets is in deze uitlegging, welke hij te voorschijn brengt, maar dat hij als het ware door de hand Gods er toe geleid wordt, en Zijn uitlegger is, dat hij niets heeft van zijn eigen doorzicht, maar dewijl het God behaagd heeft hem tot bedienaar in dezen rol aan te stellen en zijn arbeid te gebruiken.

2) God, de openbaarder der geheimen wil Nebukadnezar antwoord geven op zijne vragen, maar zo, dat hij er niet aan kon twijfelen, wie hem die verleende; daarom mocht de droom als zodanig hem niet reeds de toekomst ontsluieren-wat zou dan den koning zekerheid hebben gegeven, of het niet maar een voortbrengsel zijner fantasie was? De droom mocht hem slechts in raadselachtige verborgenheid een beeld van de toekomst aanbieden, terwijl hem door anderen de verklaring moest worden gegeven. Maar wederom had nu Daniël of iemand anders hem de verklaring gegeven, wie zou hem voor de waarheid hebben ingestaan? Kon het niet de verdichting van een slim hoofd zijn? Daarom moest Nebukadnezar den droom weer vergeten, en wie dien verklaren wilde, dien moest hij eerst zelf geopenbaard worden; daar nu God alleen dit vermag, zo is Daniël, daar hij den koning zijnen droom kan bekend maken, tevens als diegene gewettigd, die de ware verklaring weet te geven, en Nebukadnezar heeft een bewijs, dat de droom, zowel als de uitlegging, van Israëls God tot hem gekomen zijn.

De Heere wilde den hoogmoedigen koning van de dwaasheid van zijnen overmoed overtuigen en hem tonen, hoe gemakkelijk en snel al het menselijke afwisselt. Daartoe stelt Hij hem den droom voor, en verdeelt de delen van het beeld in verschillende stoffen, om daarmee de voortdurende opvolging van andere koningen te leren en hun allen te betuigen, dat Hij alleen bij voortduring macht heeft en een koninkrijk zonder begin en zonder einde, met één woord, een eeuwig koninkrijk.

31. Gij, o koning! zaagt, en ziet, er was een groot beeldals eens mensen beeld, dit beeld was treffelijk en zijn glans was uitnemend, staande tegen u over; en zijne gedaante was bij die grootheid en dien glans, door de groteske en zeldzame wijze van zamenstelling schrikkelijkom aan te zien.

32. Het hoofd van dit beeld was van goed goud; zijne borst en zijne armen van zilver. zijn buik en zijne dijen van koper;

33. Zijne schenkelen onder de lenden van ijzer zijne voeten, van de knieën af, eensdeels van ijzer, en eensdeels van leem.

"Het beeld verenigt in zich, wat op aarde kostbaar en duurzaam is, het edele en sterke in de wereld: goud en zilver, koper en ijzer. Het edelste is de stof, waaruit het hoofd van het beeld gevormd is, het is van zuiver goud, het borststuk met de armen daarentegen van zilver. Het daalt dus af van het edelste tot het mindere. Buik en lendenen volgen uit koper, dat minder is dan zilver, maar sterk, even als het volgende, het ijzer, waaruit schenkelen en voeten gevormd zijn; onder aan komt de zwakke zijde van het beeld te voorschijn. De voeten zijn deels uit ijzer, deels uit leem; ijzer en leem vermengen zich niet met elkaar, maar elk blijft op zichzelven, en leem is nog daarenboven gemakkelijk te verbreken. De geweldige kolos staat dus op zwakke voeten; hoe verschrikkelijk de eerste indruk is en hoe dreigend zijn aanzien-zodra men op den grond ziet, waarop hij staat, bemerkt men, dat hij, hoe sterk hij schijne, in enen nacht ineen kan storten. Wat wordt er nu van dat beeld? .

34. Dit zaagt gij, totdat er van den berg (vs. 45) een steen afgehouwen werd zonder handen, zonder dat gij handen zaagt, die hem afhieuwen, die sloeg dat beeld aan zijne voeten van ijzer en leem, en vermaalde ze.

35. Toen werden, terwijl het kolossale beeld nederstortte te zamen vermaald het ijzer, leem, koper, zilver en goud, en de overblijfselen bleven niet liggen, om van de vorige grootheid aan het nageslacht getuigenis te geven, maar zij werden gelijk kaf van de dorsvloeren des zomers, en de wind nam ze weg (Jes. 41:16. Jer. 13:24), en er werd gene plaats voor dezelve gevonden (Ps. 1:4); maar de steen, die het beeld geslagen heeft, werd tot enen groten berg, alzo dat hij de gehele aarde vervulde.

36. Dit is de droom, dien ik u in de eerste plaats in de gedachte moest roepen; zijne uitlegging nu, zullen wij, om ook het tweede deel van deze opdracht te volvoeren, voor den koning zeggen.

Reeds boven (vs. 23) heeft Daniël zijne drie vrienden mede genoemd, als die de Goddelijke openbaring ontvingen, hoewel zij hem alleen ten dele werd; zij hadden echter door hun voorbede tot het ontvangen medegewerkt en wat hem ten dele werd, kwam ook hun ten goede (vs. 47).

37. Gij, o koning! zijt in den tegenwoordige tijd een koning der koningen, daar gij zo vele koningen tot uwe vazallen hebt (Ezech. 26:6); want de God des hemels, de eigenlijke Koning der koningen en Heere van alle heren (1 Tim. 6:15) heeft u een koninkrijk, macht en sterkte en ere gegeven;

38. En overal waar mensenkinderen wonen, heeft Hij tot zelfs de beesten des velds en de vogelen des hemels in uwe hand gegeven, alles, waarover bij de schepping de mens als heer

gesteld is (Gen. 1:26, Ps. 8:7 vv.), en Hij heeft u gesteld tot een heerser over al dezelve (Jer. 27:6; 28:14); 1) gij zijt dat gouden hoofd 2) van het beeld, dat gij in den droom gezien hebt (vs. 32).

1) Daniël verklaart hier dat het gouden hoofd van het beeld was het Babylonische rijk. Wij weten dat de Assyriërs geheerst hebben vóór de monarchie overging op Babel. Maar dewijl zij niet zo in aanzien stonden, dat zij geacht konden worden in geheel het oosten monarch te zijn, daarom wordt hier in de eerste plaats de Babylonische regering genoemd. Vervolgens is het de moeite waard op te merken, dat God niet gewild heeft hier te melden alles wat reeds vroeger had plaats gehad, maar liever dat het hem zou worden voorgesteld, opdat het volk voor het vervolg zou hangen aan de godsspraak en ook aan dezelve zich vasthouden. Daarom was het overbodig wat ook te verhandelen van de Assyriërs, dewijl die regering reeds was vervallen. Maar de Chaldeën waren tot op zekeren tijd nog heersers ongeveer zeventig of zestig jaar op zijn minst. Daarom wilde God de gemoederen zijner knechten gespannen houden op het einde van deze monarchie. Vervolgens met nieuwe hoop bezielen totdat de tweede monarchie zich zou oplossen, opdat zij naderhand ook rustig zouden verkeren onder de derde en vierde monarchie en eindelijk weten, dat de tijd rijp was voor de komst van Christus.

Als hier van Babylon en in vs. 39 van het Griekse rijk gezegd wordt dat het heersen zal over de gehele wereld wil dit niet zeggen, dat er geen volk van zijne heerschappij zal uitgesloten worden. Immers Babel heerst niet ongehinderd over heel de wereld en Griekenland had geen heerschappij over Rome, maar dit, dat het over alle machtige volken heerschappij voerde, dat het de economie over de volken als één geheel gedacht uitoefende, dat het aan spitse stond van alle andere volken, en bij machte was om alle andere volken zijn wil te doen kennen.

2) Het is niet genoeg, van het gouden hoofd te zeggen, dat het een zinnebeeld is van het Chaldeeuwse rijk (zie 2 Kon. 20:12 en 25:27), men moet ook reden kunnen geven, waarom eerst met dit en niet met het Assyrische rijk (2 Kon 15:20), het begin ener eigenlijke wereldmonarchie gerekend wordt. Het is duidelijk, dat, gelijk het hoofd tot het overige des lichaams, zo ook het Chaldeeuwse rijk inderdaad tot alle wereldmachten van dien tijd af in verhouding staat. Vóór Nebukadnezar waren er ook wel machtige koningen, die in het gebied hunner naburen invielen, plunderende en verwoestende, tot schatting en leendienst dwingende, en in ‘t bijzonder hadden de krijgstochten der Assyrische koningen naar Syrië en Egypte geheel dezen aard en dit karakter; maar de gedaante ener wereldmonarchie, in welke de volken te zamen zijn, om zich aan ééne gemeenschappelijke levensorde te onderwerpen, nam eerst het rijk van Nebukadnezar aan. Tussen de heerschappij der Assyrische koningen en die van Nebukadnezar bestaat een dergelijk onderscheid als tussen het Arabische rijk en den Frankischen Karel; in zijne verhouding tot de overige rijken, die zich op zijne puinhopen verhieven, is het Chaldeeuwse rijk het opmerkelijkste, het verhevenste, en gelijk het, wat den tijd aangaat, het eerste is, zo imponeert het ook het meest door het vroege van zijne glinsterende hoogheid. Is nu Nebukadnezar degene, die het eerst wereldheerschappij geleerd heeft, en zijne gedachte dat gehele beeld van de geschiedenis der mensheid geschapen, dat uit de vier wereldrijken bestaat, zo is ook hij inderdaad het hoofd; daarenboven staat zijn even zo eenzaam en in zich zelven afgesloten, als het hoofd op het lichaam.

Babel was een rijk van goud. Thans is de weelde fijner en fraaier, maar van dat massieve goud, van die ontzettende pracht, als die van een rijk van Babel, hebben wij thans gene voorstelling meer. Babel was het gouden hoofd van het beeld; de voorspelling van de opvolging der wereldrijken door een beeld was eigenaardig voor een volk, dat, als het Babylonische, van afgodsbeelden omringd was. Te midden van al die menselijke beelden liet God den koning nu eens een ander beeld zien, waarin hij zich zelven kon aanschouwen, en de macht van dien God, die hem en al zijne opvolgers kon en zou vermalen tot stof, dat de wind meevoert. Daarom vreesde dan ook Daniël, als de dienaar des almachtigen Gods, niet voor den machtigen gouden koning, maar zei tot hem vrij uit, dat het alleen de God des hemels was, die hem het koninkrijk, de macht de sterkte en de ere gegeven had. En dan voegt God het soms zo, dat zulk een groot koning voor een eenvoudig gelovige nedervalt als voor een zoon der goden (vs. 40) .

39. En na u zal een ander koninkrijk opstaan, lager dan het uwe, gelijk het zilver, waaruit borst en armen van het beeld bestonden (vs. 32), geringer is dan goud; daarna een ander, het derde koninkrijk van koper, dat afgebeeld is door den koperen buik en de koperen lendenen, hetwelk heersen zal over de gehele aarde, over Azië en Afrika en Europa,

Door borst en armen van het beeld wordt een rijk aangewezen, waarvan de zamenstelling ten nadele zijner eenheid op te merken is, en dat reeds daarom geringer is dan het eerste, hoewel het uitwendig een groteren omvang heeft; daarbij komt nog, dat het ene natie (de Grieken), die te dier tijd aan het hoofd der beschaving staat, niet kan ten onder brengen, terwijl zowel het eerste als de beide laatste rijken, wat de oecumeniciteit (algemeenheid), die een wereldrijk behoort te bezitten, aangaat, iets veel hoger bereiken. Er kan nu geen twijfel aan zijn, dat hiermede het Medisch-Perzische rijk bedoeld is, dat eerst als Medisch door de verovering van Babylon in de plaats van het Chaldeeuwse rijk trad, totdat het vervolgens, doordat Cyrus het van zijnen oom Cyaxares I erfde tot een Perzisch werd (zie 2 Kron. 36:20 en Ezra 1:4), Meden en Perzen nu zijn de beide zijden der borst, en wel de Perzen die tot welke het hart, het middelpunt van den bloedsomloop behoort; want de Pers Cyrus was het, die Babylon veroverde. Is echter reeds de borst, bestaande uit twee zijden, en deze ongelijk aan elkaar, terwijl het hoofd een afgesloten geheel was, zo gaan de armen wel van de borst uit, maar zijn toch van haar afgezonderd. Op gelijke wijze strekten zich aan het Medisch-Perzische rijk Fenicië en Egypte naar de ene, het gebied van het Lydische rijk met de Klein-Aziatische Grieken naar de andere zijde uit, wel van het middelpunt des rijks uit beheerst, maar steeds geneigd om zich afhankelijk te maken en in de pogingen daartoe meermalen gelukkig. Alexander de Grote, voordat hij op zijn veroveringstocht (1 Makk. 1:4) de borst van het rijk aantastte, maakte zich eerst van de beide armen meester, welke de Perzische eens zo dreigende tegen Griekenland had uitgestrekt.

Het derde, het Griekse wereldrijk was zamengesteld uit ongelijksoortige bestanddelen, als buik en lendenen, namelijk uit de vurige en krachtige volken van Griekenland en Macedonië aan de ene zijde (de lendenen) en uit de trage menigte van het Oosten aan de andere zijde (de buik) (vgl. 1 Makk. 1:4 slot); de lendenen van Griekenland hielden den buik van Azië tussen zich, zonder dien van zijn levensvermogen te kunnen mededelen, en even als het bewegelijkste deel des lichaams, waardoor zich dit draait en wendt, in de naaste nabijheid is

van dat, dat slechts wil gedragen zijn, zo was het in het rijk van Alexander met het drukste en schranderste volk ten opzichte van het zich slechts passief gedragende Oosten. Daarbij is nog opmerkingswaardig, dat Alexanders monarchie later werkelijk, ten minste wat de voor het rijk van God gewichtig gewordene rijken zijner opvolgers (de zogenaamde Diadochen) aangaat, in twee lendenen uitliep, wij verwijzen op de beide rijken der Ptolemeüssen in Egypte en der Seleuciden in Syrië, waarover wij bij Hoofdst. 11 nader moeten spreken. Wat de verschillende metalen aangaat, uit welke de beide delen van het beeld bestaan, merken wij nu op, nadat drie wereldrijken voor ons oog zijn voorbijgegaan, dat het goud het duurzaamste metaal is en tot bewerking het geschiktst, zilver is buigzaam en minder geschikt ter bewerking dan het goud, zijn glans is echter zachter dan van het goud, het buigzaamste van alle metalen is het koper daarbij echter even zo geschikt ter bewerking als het ijzer, zijn diepere glans heeft daarentegen iets afschrikkends, ietwat stotends, Zo gaf ook het Perzische rijk aan weerstrevende werking van buiten gemakkelijker toe dan het Chaldeeuwse, dat tot op het ogenblik van den ondergang schijnt te zamen gehouden te hebben en nog gemakkelijker het rijk van Nebukadnezar het onvoorwaardelijkste, minder reeds aan dien van Cyrus en van Darius Hystaspes, het allerminst aan dien van Alexander gelukte, ene zelf gelukte, ene zelf gekozene gedaante van zijn rijk uit te drukken. Nebukadnezar in den glans van een heerser, Cyrus in dien van een rechtvaardige vader, Alexander in dien van een demonisch gedreven krijgsheld!

De aan Nebukadnezar toevertrouwde macht, die als zodanig kostbaar, in hare soort volmaakt en van elke andere macht afhankelijk was, uitgenomen van de macht van Hem, die haar geschonken had, werd voorgesteld door het goud. Het zilver verbeeldde het Medisch-Perzische, het aristocratische wereldrijk. De heerschappij van Alexander, den stichter van het derde rijk, was uitgestrekter dan die der Perzen, en toch werd het afgebeeld door een metaal van minder waarde, het koper; het was ene militaire oligarchie (regering van weinigen); het gezag hing meer of min af van de generaals, die gevormd waren in de school van het democratisch Griekenland. (E. GUERS).

40. En het vierde koninkrijk zal hard zijn ijzer; aangezien het ijzer alles vermaalt en verzwakt; gelijk nu het ijzer, dat zulks alles, dat alle dingen verbreekt, alzo zal het al die andere metalen of rijken vermalen en verbreken.

41. En dat gij gezien hebt de voeten en de tenen, ten dele van pottebakkersleem, en ten dele van ijzer, dat betekent, dit koninkrijk dat in zijn begin enkel ijzer was, zal in latere tijden een gedeeld koninkrijk in zichzelven verscheurd rijk zijn, doch daar zal van des ijzers vastigheid, van zijn aard en karakter in zijn, ten welken aanzien gij gezien hebt ijzer vermengd met modderig leem.

42. En de tenen der voeten, ten dele ijzer en ten dele leem; dat koninkrijk zal ten dele hard zijn, en ten dele broos.

43. En dat gij gezien hebt ijzer vermengd met modderig leem, zij zullen zich wel door menselijk zaad vermengen, maar zij zullen de een aan den ander niet hechten, gelijk als zich ijzer met leem niet vermengt.

Gelijk aan het lichaam de lendenen in de schenkels overgaan en deze weer in de voeten hun voortzetting hebben, zo is geschiedkundig het Griekse rijk door het Romeinse vervangen, onder welke heerschappij dan ook werkelijk de oprichting van het rijk Gods volgde (vs. 34 vv.); dit rijk nu, geluk het de oude wereld slkit (schenkels), reikt het aan de andere zijde in de nieuwe wereld (voeten) en zal het in zijne verschillende einden (de tenen), d. i. in de menigvuldige uit Romeinse en ingedrongen barbaarse volksbestanddelen vermengde rijken, blijven tot aan den dag, dat het door het Rijk der heerlijkheid geheel zal vernietigd worden, gelijk als het reeds als bij wijze van een voorbeeld eens door het rijk der genade vernietigd is geworden. De beginselen van het Romeinse Rijk waren zeer sterk; het versloeg alles met de kracht van het ijzer; van het verscheurde rijk van Alexander lijfde het ene deel na het andere zonder veel strijd en bezwaren in zijn gebied in-even als de lendenen aan het lichaam onmerkbaar en van zelf in de schenkels overgaan. En gelijk nu reeds de onwederstaanbaar zware en meedogenloze arm van den Romein zeer nauwkeurig op het ijzer, onder hetwelk alles verpletterd wordt, zo is het ook het gehele aanzien van het Romeinse rijk duister en ernstig, gelijk de kleur van het ijzer; daarbij was het ook, om het beeld der twee schenkelen aan te vullen, dadelijk van den beginne af, toen het zich vormde, in het Latijnse en Griekse, Westerse en Oosterse rijk gescheiden, en deze scheiding heeft sedert voortbestaan, gelijk het eens van elkanders verdeelde lichaam niet weer aaneen gesloten wordt, maar in voeten en tenen uitloopt.

Zeer opmerkelijk is het, dat de voeten met de tenen aan het beeld eensdeels van leem zijn. Toen de Duitsers en Slaven ten tijde der volksverhuizing in het Romeinse rijk inrukten, deels op hunnen grond, deels ook in de plaats, die het in de wereldgeschiedenis innam, verzwagerden zich hun vorsten met Romeinse families. Keizer Karel stamde uit een Romeins huis af, en bijna ter zelfder tijd hebben zich de Duitse keizer Otto II en de Russische grootvorst Wladimir met dochters van Oost-Romeinse keizers verbonden. Dit was van grote betekenis voor de verhouding der nakomende volken in ‘t algemeen; zij hebben geen nieuw rijk gesticht, maar slechts het Romeinse voortgezet, en tot op den tegenwoordigen dag ligt aan alle staatsinrichtingen het ijzer, het Romeinse ten grondslag. Zo blijft het tot aan het einde van de gehele wereldmacht, totdat zij eindelijk uitloopt in tien heerschappijen, die, gelijk Hoffman zich voortreffelijk uitdrukt, men evenmin nu reeds zou kunnen aanwijzen, als wanneer men de wederkomst van Christus op morgen of overmorgen wilde stellen; intussen zullen wij later zien, hoe de geschiedenis van den tegenwoordigen tijd op dat einde heenwijst.

De tien tenen der voeten van het beeld zijn nog niet gevormd, de tien koninkrijken van het vierde rijk moeten nog komen. Deze zullen ongetwijfeld zich weer op ene gelijke wijze verdelen tussen de twee grote afdelingen, waaruit het op nieuw, maar onder ééne heerschappij zal bestaan, tussen het Romeinse Oosten en Westen, afgebeeld door de twee benen het metalen beeld. De benen van het standbeeld waren van ijzer, zonder bijmengsel van enige vreemde zelfstandigheid; maar de voeten zijn van ijzer en van leem tevens. Dit verdient opgemerkt te worden. Tot nu toe hebben wij slechts de ontaarding der metalen gezien; thans vertoont zich de vervalsing aan ons oog. Het metaal was metaal gebleven; thans vermengt het zich met leem. Waarom? Waarschijnlijk om aan te tonen, dat het herstelde rijk het verbond van twee ongelijksoortige bestanddelen zal vertonen-van de oude oorspronkelijke macht, voorgesteld door het ijzer, het blijft metaal in de ogen des Heeren, en van ene nieuwe macht,

die voor Hem slechts leem is. Het zal de keizerlijke of vorstelijk oppermacht met de oppermacht des volks of de volksregering verenigen. In zijn oorsprong zuiver goud, vervolgens zilver, daarna koper, daarna ijzer, zal de macht in de handen der heidenen, in hun tien koninkrijken en in hun laatste uur, niets meer zijn dan ene onzamenhangende ineensmelting van ijzer en leem; ik zeg ene onzamenhangende ineensmelting want men zal er evenmin in slagen om de koninklijke macht met de macht des volks in overeenstemming te brengen, als men er in slagen zou, om door middel van smelting ijzer en leem met elkaar te vermengen, het komt alleen den Messias toe, om de onverenigbare bestanddelen, die reeds zo lang in den boezem der Romeinse maatschappij gistende zijn, en die haar voortdurend met ene algehele overstroming dreigen, met elkaar in overeenstemming te brengen. (E. GUERS).

44. Doch in de dagen van die koningen van dit vierde rijk, dat al de voorafgaande in zich bevat, zal de God des hemels een koninkrijk verwekken, a) dat in der eeuwigheid niet zal verstoord worden; en dat door God zelven opgerichte koninkrijk zal aan geen ander volk overgelaten worden, gelijk elk der drie eerste onder de vier wereldrijken steeds tot een ander volk gekomen is, het zal al die koninkrijken vermalen, en te niet doen, maar zelf zal het in alle eeuwigheid bestaan.

a) Dan. 4:3, 34; 6:27. 7:14, 27. Micha 4:7. Luk. 1:33.

45. Daarom hebt gij gezien, dat uit den berg een steen, zonderdat er handen bij werkzaam waren, afgehouwen is geworden, die het ijzer, koper, leem, zilver en goud vermaalde; de grote God heeft den koning bekend gemaakt, wat hierna geschieden zal; de droom nu, dien gij gedroomd hebt, is gewis, en zijne uitlegging, die ik u gegeven heb, is zeker.

Het rijk van den laatsten wereldbeheerser, dat geen einde neemt, treedt niet, gelijk het tot hiertoe steeds het geval was, in de plaats van het naast voorgaande, maar het vernietigde de aardse macht geheel en al. Het stamt ook niet af, waar de vorige rijken afstammen, maar het is Gods eigen, onmiddellijk werk, en de berg, van welken het afgehouwen wordt, is de berg Zion, gelijk geschreven staat (Ps. 50:2): "Uit Zion, de volkomenheid der schoonheid, verschijnt God blinkende. " "De beschrijving van het keerpunt der dingen in vs. 34 vv. #Da "zegt Auberlen: "is in hare eenvoudigheid zo goddelijk groot, heilig en verheven, dat men gevoelt: dat kan niet van mensen verdicht zijn, het moest uit het hemelse heiligdom geopenbaard zijn. Wanneer wij ook alle dichters en geschiedschrijvers van vroeger of later tijd doorzoeken, waar vinden wij iets in majesteit en eenvoudigheid met deze woorden te vergelijken? De wereldlijke macht is in haar hoogsten glans geschilderd, maar het metalen beeld staat op zeer zwakke voeten van leem. Ja, de gehele heerlijkheid der mensen, die eerst zo kostbaar en zo vast scheen te zijn, is toch in waarheid verstuivende als kaf en zonder enige waarde. Het rijk Gods daarentegen schijnbaar zo onopgemerkt als een steen, die op den grond ligt, is evenwel in zich zelf vast en onveranderlijk tegenover de wereldlijke macht, die reeds in hare veelvoudige verwisseling een bewijs van kwijning en oplossing oplevert en met zich voert, en in het laatst der dagen, in enen ook voor ons nog toekomstigen tijd zal het Godsrijk een einde maken aan al het geweldig drijven, en zelf op aarde plaats nemen, alles met zijne heerlijkheid vervullende (vgl. 2 Thess. 2:8. Matth. 5:5. Openb. 11:15 en 20:4).

Uit het zooeven gezegde is reeds duidelijk, dat de voorzegging der beide voor ons liggende verzen slechts middellijk en op ondergeschikte wijze op de eerste verschijning van Christus in het vlees toepasselijk is. Zij is tot op zekere hoogte vervuld daardoor, dat Christus onder den Romeinsen keizer Augustus geboren werd en Zijne kerk het gebied van het vroegere wereldrijk in bezit genomen heeft. Maar de eigenlijke en volkomene oprichting van Zijn rijk en de schitterende vernietiging van de aardse wereldmacht, wachten wij bij de tweede komst des Heeren, waarbij wij de vraag over het zogenaamde duizendjarige rijk nog buiten beschouwing laten. Voor het tegenwoordige bestaat nog het Romeinse rijk voort, zowel van het gezichtpunt der Schrift als volgens de uitspraak der geschiedenis. Zelfs het Germaanse rijk kende gene grotere eer, dan die: het heilige Roomse rijk der Duitse natie te zijn. Voordat het opgelost werd, had reeds Napoleon de idee van het Roomse keizerschap tot de zijne gemaakt, zijne universeel-monarchie was in werkelijkheid en met name van Roomsen aard; zijn zoon heette koning van Rome. Zo is het Roomse rijk nog altijd het ideaal, dat den beheersers dezer wereld met betoverende kracht voor den geest staat, dat zij steeds weer zoeken te verwezenlijken, en dat zonder twijfel nog eens verwezenlijkt zal worden. Gelijk dit aan de ene zijde op de voortzetting van het Westelijk-Romeinse rijk betrekking heeft, zo hebben wij aan de andere zijde ook ene voortzetting van het Oosterse-Romeinse in het Russische rijks, welks beheersers zich naar den Romeinsen Cesar "Czaar" noemen en wier politiek het oog heeft op Konstantinopel en de wederoprichting van het Byzantijnse keizerrijk. De tijd zal dan ook zeker komen, dat het uit elkaar gaan van het vierde wereldrijk in tien afzonderlijke rijken als in de tenen van den Kolossus vervuld wordt. "Nu hebben wij veel meer dan tien rijken, die alle van het Oud-Romeinse afstammen, maar toont niet de geschiedenis van den laatsten tijd onwedersprekelijk, dat de tijden der kleine staten voorbij is en dat die nog overig zijn, bestemd zijn, langzamerhand door de grotere geannexeerd te worden? Hoe menige kleine staat is niet in de laatste decenniën (tientallen van jaren) van de kaart verdwenen, en van hoe menig oude zijn de dagen reeds geteld. De tijd wijst er op, dat de grotere staten zich consolideren, zich afronden; en, gelijk de loop der geschiedenis tot hiertoe de profetie van Daniël bevestigde, zo zal hij ook daarin haar bevestigen, dat wij nog ten laatste 10 staten zullen hebben, waarin het Romeinse rijk uitloopt, en hoe meer wij dit tiental naderen, des te meer naderen wij het einde. " .

Wat is de steen, zonder handen afgehouwen, die het beeld slaat en vermaalt? Is dat de gemeente, of een gedeelte der gemeente, zo als beweerd wordt? De steen is, naar onze overtuiging, de Heere Jezus, die de tegen Hem op de Romeinse aarde opgestane volken oordelen, en eindelijk het lange tijdvak der heidenen sluiten moet. Hij zal die volken slaan rechtstreeks, plotseling, zonder enig middel der Voorzienigheid te gebruiken (Openb. 19:15. Ps. 110:2. Jes. 63 enz.) Met een enkelen schok zal de Steen, die door de bouwlieden verworpen werd en die thans verheven is aan de rechterhand Gods (Ps. 118:22. Jer. 8:14; 38:16. Matth. 21:43, 44. 1 Petr. 2:4, 6 de geestelijke steen, het trotse beeld verbrijzelen, hij zal het tot gruis maken, hij zal het vernietigen, hij zal daarvan geen spoor laten overblijven. Daarna een grote berg geworden, zal hij weldra de ganse aarde bedekken (Micha 5:3) en heersen van de ene pool tot de andere. Dit is de algemene heerschappij van den Zoon des mensen. Merk wel op, wanneer die Steen valt: "in de dagen van die koningen" staat er, dat is van die, welke voorgesteld worden door de tien tenen der voeten. En merk eveneens op, op welk gedeelte van het beeld hij valt, namelijk op "de voeten van ijzer en leem; " die voeten nu

behoren tot het vierde rijk, waarvan zij den laatsten toestand vooraf schaduwen. Door den steen zal dus getroffen worden het vierde rijk, dat hij in zijn laatsten vorm (de tien koninkrijken) zal aantreffen; hij zal het verbreken als een pottebakkersvat (Ps. 2), staatkundige, burgerlijke en maatschappelijke instellingen, godsdienstige en kerkelijke inrichtingen, voor zoveel zij nog op dit laatste ogenblik zijn overgebleven, al wat slechts enigermate in verband staat met het Romeinse heidendom, al wat van zijnen geest van goddeloosheid, van opstand tegen den Heere, van haat tegen Zijn Evangelie, van vervolging tegen Zijn volk doordrongen is, zal onder de handen van den oppersten Rechter in den vreselijken vloed vergaan; en dit woord van Jezus zal dan zijne volkomene vervulling erlangen: Een iegelijk, die op dien steen valt, zal verpletterd worden, en op wien hij valt, dien zal hij vermorzelen (Luk. 20:18). De steen zal niet alleen het ijzer en leem vermalen, hij zal met denzelfden slag vermalen het goud, het zilver en het koper, hij zal tot zelfs het laatste spoor daarvan verdoen; al de macht en al de heerlijkheid der heidenen zullen alsdan als een droom van den nacht voorbijgaan, zo als de droom van den koning van Babel voorbijging. Het bestaan der volken zijne perken, maar de vorm der hun toebetrouwde macht, hun regeringstelsels, hoewel gewijzigd, overleven hen. De staatkundige instellingen en wetten van Chaldea hebben zekere beginselen in die van Perzië overgegoten. Perzië heeft op Griekenland teruggewerkt, en Griekenland op Rome, Rome zal op zijne beurt in de tien koninkrijken herleven. Menige eerst in Chaldea afgekondigde wet en inzetting werkt nog heden in de Romeinse wereld, haar geest wordt nog door die bezield, zij zullen niet eer vergaan, dan op den dag, waarop het heiligdom zal vallen onder de almachtige hand van Jezus Christus. (E. GUERS).

Wie zich ergeren kan, dat de loop der wereldgeschiedenis hier voor het eerst aan een heidensen Nebukadnezar kon bekend gemaakt worden, ziet aan de ééne zijde de hoge betekenis van dezen vorst in de geschiedenis, bepaaldelijk van Israël, voorbij, en vergeet aan den anderen kant, hoe daardoor tegenover de ijdelheid der sterrenwichelarij, de naam van Jehova werd geopenbaard en verheerlijkt in het hart der heidense wereld. Is het daarbij niet treffend, dat God aan den machtigsten werelddwinger zijner eeuw, als met eigen oog doet aanschouwen, wat het einde is van stoffelijke kracht hier beneden? Ook hij wordt hier, niet minder dan een David of Cyrus, een dienaar van Gods eeuwigen raad. Toch kan hij, de heiden, het gezicht, dat hij ontvangen heeft, niet uit zich zelven verklaren; de afgezant van den enig Waarachtige moet den sleutel hem toereiken van het raadsel, hem van verre getoond. Voor Daniël zelf biedt het woord, hem hier door den Geest des Heeren op de lippen gelegd, ongetwijfeld de ruime stof van voortgezet eerbiedig nadenken aan. Zonder het te weten, werd hij te dier ure reeds voorbereid voor ene nadere openbaring, die hij zelf ettelijke jaren later aangaande de opvolging en het lot der voornaamste wereldrijken ontvangen zou. Heeft hij wellicht thans nog de betekenis niet ten volle doorgrond, van wat hij op hoger last aan zijnen gebieder moest melden, later onder de regering van Belsazar-onverschillig welke opvolger van Nebukadnezar door deze benaming wordt aangeduid-is ook voor hem het licht uit het duister verrezen. Het is hem toen mogen gebeuren, in profetische verrukking den koning zelven te zien, wiens aanstaande heerschappij hij reeds aan den laatstgenoemden monarch had aangekondigd.

Het koninkrijk van Christus zal alle andere koninkrijken verderven, het zal ze overleveren, ja het zal bloeien, wanneer zij door hun eigene zwaarte zinken en in dien trap verwoest worden, dat hun plaats hen niet meer kent. Alle de koninkrijken, die zich tegen het koninkrijk van Christus aankanten, zullen verstoord en met een ijzeren scepter als een pottebakkersvat verbroken worden. En in de koninkrijken, die zich aan het koninkrijk van Christus onderwerpen, zal tyrannie en afgoderij en alles wat hen verachtelijk maakt, zover als het Evangelie van Christus veld wint, verdreven worden.

Dat Daniël zegt dat de droom gewis is en zijne uitlegging zeker is, om daarmee den koning op het hart te binden, dat zeker zal gebeuren wat voorspeld is, maar ook om hem er toe te dwingen, dat hij aan den levenden God al de ere geve, en zich afkere van de afgoden, waarvoor hij zich tot nu gebogen heeft.

46. Toen viel de koning Nebukadnezar op zijn aangezicht, nadat hij met toenemende bewondering het verhaal van zijnen droom had gehoord, dien hij zich weer geheel herinnerde, en door de verklaring hevig getroffen was, en hij aanbad Daniël, in wien hij ene zichtbare verschijning van den hoogsten God meende te zien (Hand. 14:11 vv.); en hij zei, dat men met spijsoffer en liefelijk reukwerk een drankoffer doen zou. 1) Daniël heeft dit echter zonder twijfel met nadruk afgewezen, en den koning doen verstaan, dat hij niets dan een sterfelijk, een gering dienaar van den God van Israël was, en dat het deze God was, die Zich aan Nebukadnezar had willen verheerlijken en antwoord geven op de gedachten en vragen van zijn hart (vs. 29).

1) Dat gezegd wordt dat de koning van Babel op zijn aangezicht is gevallen, kan hem eensdeels tot lof worden toegekend, anderdeels ook tot schuld toegerekend worden. Het was toch een teken, zowel van vroomheid als van bescheidenheid, dat hij zich neerboog voor God en Zijn profeet. Wij weten hoe hevig de trotsheid der koningen is, ja, wij zien, dat zij gelijk zijn aan de waanzinnigen, dewijl zij niet menen dat zij behoren tot het getal der stervelingen, zozeer zijn zij verblind door den glans van hun grootheid. Nebukadnezar was toen de grootste monarch. Moeilijk derhalve was zijn gemoed zo in te richten, dat hij God de eer gaf, terwijl de droom, welken Daniël had uitgelegd, hem toch niet aangenaam was. Hij zag toch zowel dat zijn monarchie bij God vervloekt was, alsook dat deze met smaad zou vergaan, dat de andere, welke zouden voortleven, in den hemel waren verordineerd. En ofschoon hij enigen troost kon scheppen uit den ondergang van de andere rijken, zo was het toch zeer hard voor verwende oren te vernemen, dat een rijk, hetwelk toen zeer bloeiende was en naar aller mening eeuwigdurend; geen vastigheid bezat, en zeer zwak was. Dat hij derhalve zich voor Daniël neerboog, was een teken van vroomheid, zodat hij God daarmee eerbied bewees en de godsspraak omhelsde, hetwelk overigens zwaar en moeilijk kon zijn, maar het is ook een teken van bescheidenheid, omdat hij zich daarbij neerboog voor den Profeet Gods. Maar niet geheel kan hij verontschuldigd worden, dewijl, ofschoon hij erkent dat de God Israëls de enige God is, hij echter dien eredienst overbrengt op een sterfelijk mens. Wie dit verontschuldigen letten er niet genoeg op dat de ijdele mensen hemel en aarde vermengen, dewijl zodra zij rechte aandoeningen hebben terstond terugvallen tot hun bijgelovigheden.

Wij lezen niet dat Daniël deze eerbewijzing heeft aangenomen en evenmin dat hij ze geweigerd heeft.

Het ligt echter voor de hand, dat Daniël deze geweigerd heeft, dewijl hij een man was, die God vreesde, en wist dat zulke eerbewijzen alleen God, den Heere, toekomen.

47. De koning antwoordde Daniël, op hetgeen deze hem van de Majesteit en heerlijkheid zijns Gods gezegd had, toen hij de goddelijke eer voor zichzelven afwees, en zei: Het is de waarheid, dat ulieder God, dien gij Joden vereert, een God der goden is (Ex. 15:11. 11 Ps. 136:2) en een Heere der koningen (Hoofdst. 8:25), en die de verborgenheden openbaart, terwijl mijne sterrekijkers en wijzen van hun goden moesten zeggen: zij wonen niet bij mensen (vs. 11); ik erken daarvoor uwen God, dewijl gij deze verborgenheid hebt kunnen openbaren, den droom, dien ik had met zijne verklaring.

Deze goede en ware belijdenis zou een teken van ware bekering en zinsverandering kunnen schijnen, maar onheilige mensen worden soms tot bewondering van God gedrongen, en dan bekennen zij met een overvloed van woorden, wat men meer van de ware vereerders van God zou kunnen verlangen. Dit is echter slechts een ogenblikkelijke indruk; intussen blijven zij daarna, even als te voren, in hun dwalingen verward. Het is dus God, die hun de woorden afperst, wanneer zij zo vroom worden; inwendig behouden zij hun zonde, zodat zij weer spoedig in hun vorigen toestand wegzinken, gelijk ook in het voor ons liggende geval daarvan een merkwaardig voorbeeld in het volgend hoofdstuk wordt meegedeeld. Hoe het echter zij, God wilde den mond van den onheiligen koning Zijnen roem laten verkondigen en hem tot enen heraut van Zijne macht en heerlijkheid maken.

Daarentegen kan ook gezegd worden: dat Nebukadnezar de onverschrokkene belijdenis van Daniël over Gods heerlijkheid en gericht zo hoog eerde, dat hij ditmaal werkelijk slechts waarheid, gene vleierij wilde, en dat hij de waarheid, ook die hem verootmoedigde, wist te erkennen en te waarderen. God had hem echter ook door de wijze, waarop deze openbaring tot hem kwam, daartoe voorbereid; hij had te voren in zijn hartstochtelijk gemoed den honger naar deze waarheid opgewekt en tot een grenzeloos ongeduld doen stijgen.

De vertegenwoordiger der eerste wereldmacht is het die hier plechtig de superioriteit (meerderheid) van Israëls God erkent en zich voor Hem buigt. Hoe geheel anders zullen wij het bij den vertegenwoordiger der laatste wereldmacht, den Antichrist, vinden, die zich zelven tot God maakt! Ook hier heeft het eerste en hebben de eerste wereldrijken een voorrang boven het laatste.

De overwinning van de wereldheerschappij door het Godsrijk, niettegenstaande de eerste zo groot, het laatste zo zwak schijnt, trok ook bijzonder de aandacht van den man, die aan ‘t begin dezer eeuw, gelijk eertijds een Nebukadnezar, van ene algemene wereldheerschappij scheen te dromen, van Napoleon. De graaf van Montholon verhaalt: "het Brits Bijbelgenootschap gaf den keizer op St. Helena een prachtigen Bijbel ten geschenke. Hij las dien dikwijls, sprak met eerbied over dat Boek, en in zijn lijden zweefde dikwijls den naam des Heilands op zijne lippen. Onder anderen zei hij: ‘t is niet één dag of één gevecht, die den

Christelijken godsdienst hebben doen zegevieren over de wereld. Neen, het is een oorlog, een strijd der eeuwen, aangevangen door de Apostelen en voortgezet door hun navolgers en den stroom der Christelijke nageslachten. In deze strijd staan van de ene zijde alle koningen en krachten der aarde, en tegenover hen zie ik geen leger, maar ene geheimzinnige kracht, enige mensen, hier en daar, in alle delen der aarde verstrooid, en die geen ander verenigingsteeken hebben, dan het gemeenschappelijk geloof in de verborgenheden des kruises. Ik sterf vóór mijnen tijd en mijn lichaam zal ook aan de aarde wedergegeven worden. Dit is het noodlot, dat weldra den groten Napoleon zal nederwerpen. Welk een onderscheid tussen mijne diepe ellende en het eeuwig rijk van Christus, dat gepredikt, bemind, aangebeden wordt, dat over de ganse wereld zich uitstrekt. Is dat sterven? is het niet veeleer leven? De dood van Christus, hij is de dood Gods. " Hierop zweeg Napoleon. Toen echter de generaal Bertrand niets antwoordde, zei de keizer: "Begrijpt gij niet, dat Jezus Christus God is, dan heb ik verkeerd gehandeld, toen ik u tot generaal benoemde. " .

48. Toen maakte de koning naar zijne belofte (vs. 6) aan hem, die den droom en zijne betekenis zou te kennen geven, Daniël groot (vgl. Gen. 41:38 vv.), en hij gaf hem vele grote geschenken, gelijk dit in het Oosten bij eervolle onderscheidingen de gewoonte is, en hij stelde hem tot een heerser over het ganse landschap van Babel, de provincie Babylon, de voornaamste in het gehele rijk, en tot enen overste der overheden over al de wijzen van Babel, zodat de gehele orde der Magiërs voortaan onder zijne leiding stond, waarvan deze groten zegen had tot in de verste tijden (Matth. 2:1 vv.).

In enen tijd, toen God Zich niet aan het gehele volk kon verheerlijken, was Daniël voor de ogen van Babels vorst, die zich voor almachtig hield, geroepen, om in zijn persoon het volk van God en de uitwendig aan de macht der Chaldeën prijs gegevene Theokratie voor de heidenen, aan de hoogste plaats der heidense wereldmacht te vertegenwoordigen. Daardoor moest de bewaring en de wederherstelling van hen of het terugkeren van het volk Gods naar zijn land voorbereid worden. Om indruk te maken op de machtige dragers van het heidendom, moesten nu de wonderen, die aan Daniël en zijne vrienden of voor deze geschiedden, een machtig indrukwekkend karakter aannemen. Dat zij dit doel werkelijk bereikten, bewijst het eindigen der ballingschap, namelijk het edict van Cyrus (Ezra 1:1 vv.), dat niet alleen beperkt was op de toestemming voor de Joden om terug te keren, maar uitdrukkelijk den God des hemels ere geeft en beveelt Zijnen tempel te bouwen (Vgl. het bij 2 Kron. 35. 23 gezegde).

49. Toen verzocht Daniël van den koning, om over de bijzondere districten van het landschap intendanten, of onder den stadhouder staande commissarissen aan te mogen stellen, en hij stelde, daar hem dit verzoek werd toegestaan, Sadrach, Mesach en Abed-nego, zijne hem gelijkgezinde en eveneens met hoge wijsheid begaafde drie vrienden (Hoofdst. 1:17; 2:17 v.) over de bediening van het landschap van Babel; maar Daniël bleef, daar hij tevens hoofd van de orde der Magiërs was, aan de poort des konings 1), zodat hij met de bezigheden van het stadhouderschap voor zijn eigen persoon niets verder te doen had (Hoofdst. 3:12).

1) Deze wijze van spreken is bij de Turken steeds behouden, daar volgens hen, het paleis van den groten heer te Konstantinopel, gewoonlijk bij ons genoemd wordt de porte d. i. porta of poort.

Hoewel de koning erkent, dat de God van Israël de God der goden was, heeft hij enigen tijd daarna Zijnen tempel beroofd en verwoest.

De wijze en heilige oogmerken, welke de allerhoogste God gehad heeft in de bestiering van deze gebeurtenis, zijn ons reeds onder het overwegen der zaken zelf openbaar geworden. De Heere wilde dus al aanstonds in den beginne van de Babylonische gevangenis, onder de Chaldeën, op ene doorluchtige wijze betonen Zijne opperhoogheid en alwetendheid, en hen daardoor verplichten, om te erkennen hetgeen Nebukadnezar ter ere van den God Israëls beleed, dat Hij namelijk groter was dan alle goden, en een Heere der koningen, en die de verborgenheden openbaart. Te krachtiger straalde dit door, als God dit deed in ene zaak, die den persoon van den koning zelven aanging, in welke Hij toonde, hoe ook die in zijne hand was, en hem deed weten, dat hij al zijne macht aan Hem te danken had; ten bewijze dat hij ook over Israël, het volk des Heeren, niets meer vermocht of vermogen zou, dan het Hem behaagde toe te laten. En zo veel te meer moest het gehele hof van den koning, en allen, die er kennis van kregen, met de uiterste verbazing de hoogheid van Israëls God hierin erkennen, dewijl de Heere al de wijsheid van hun wijzen op ene zo ongemene wijze geheel en al beschaamde, en deze zelf verplicht werden om te erkennen, dat het alleen het werk van de Godheid was, zulke verborgene dingen te openbaren, hetgeen zij nochtans niet zagen te verkrijgen van hun goden, daar het Daniël verkreeg van zijnen God.

HOOFDSTUK 3.

STANDVASTIGHEID EN GODSVRUCHT VAN DANIELS VRIENDEN.

III. Vs. 1-30. In het midden zijner regering, als hij op het toppunt van zijne macht en van zijn geluk staat, laat Nebukadnezar in de Babylonische vlakte Dura een kolossaal gouden beeld oprichten. Alle hogere beambten van het rijk werden geroepen tot inwijding. Door een heraut wordt het bevel bekend gemaakt, dat op een gegeven teken de gehele vergadering voor het beeld moet nedervallen en het aanbidden. Die aan dit bevel niet voldoen, worden bedreigd met de straf van verbranding in den gloeienden oven. Daniëls drie vrienden, die als staatsbeambten van het Babylonische rijk de plechtigheid bijwonen, weigeren standvastig de aanbidding van het beeld, daar zij den god van Nebukadnezar niet kunnen dienen. Zij worden in hun klederen gebonden, in den oven geworpen, terwijl de hitte zo sterk mogelijk gemaakt is. Zij blijven echter ongedeerd, zodat later zelfs geen spoor van brand, noch enige reuk bij hen op te merken is. Een Engel des Heeren vergezelt hen, zodat zij midden in den vurigen oven wandelen als in den koelen morgendauw. Als de koning van buiten af hen ziet wandelen, wordt hij door ontzetting aangegrepen; hij laat hen er uit komen, overtuigt zich met zijne staatsraden er van, dat zij volkomen ongedeerd zijn gebleven, en prijst nu niet alleen met ene enkele belijdenis de macht van hunnen God, maar verbiedt ook in een manifest den volken van zijn rijk, dezen God te minachten, onder bedreiging van ene smadelijke doodstraf. Gelijk hier uit het voorbeeld van Sadrach, Mesach en Abed-nego blijkt, dat men de wereldmacht niet positief mag huldigen door aanbidding van het wereldbeeld, zo zal later (Hoofdst. 6) in Daniëls voorbeeld gezien worden, dat men haar ook niet negatief mag huldigen door het niet aanbidden van God.

1. De koning Nebukadnezar maakte 1) (liet maken) een beeld van goud, in den vorm van een obelisk, of van ene hoge spitse zuil, inwendig van hout en van buiten met goud overtogen, welks hoogte was zestig ellen, zijne breedte zes ellen); hij richtte het op in het dal Dura, niet ver van de stad Babel (Hoofdst. 4:2), in het landschap van Babel.

1) Wanneer dit feit heeft plaats gehad is niet juist aan te geven. Wat sommigen beweren dat het zou hebben plaats gehad bij de verwoesting van Jeruzalem is niet te bewijzen. Meer dan hoogstwaarschijnlijk heeft de koning dit beeld opgericht toen hij op het toppunt stond van zijn macht en zich als den wereldbeheerser wilde doen eren. Dat de Joden zijn gebod niet mochten gehoorzamen, heeft hij niet bedacht. Alle zijne onderdanen moesten den nationalen afgod hulde bewijzen.

2) Andere uitleggers bestrijden de mening, dat het in de grondtaal voor "beeld" gebruikte woord slechts ene zuil of een obelisk zou kunnen aanwijzen, integendeel heeft men zich een beeld als van een mens, met het hoofd, gezicht, armen en borst te denken; naar beneden kon het echter wel bij wijze van ene zuil gevormd of op een hogen piëdestal (zuilen voetstuk) geplaatst zijn. Moeilijkheid geeft daarbij de maat: 60 ellen hoogte en 6 ellen breedte, maar in de 60 ellen hoogte kan ook de piëdestal mede begrepen zijn (bij de menselijke gedaante staat de lengte tot de breedte als 6 tot 1). Het monsterachtige van het gehele beeld komt overeen

met den smaak der Babyloniërs, die behagen hadden in groteske (zeldzame of tegen-natuurlijke) reuzen-vormen.

2. En de koning Nebukadnezar zond boden met uitnodigingsbrieven henen, om te verzamelen de stadhouders, de overheden en de landvoogden, de wethouders, de schatmeesters, de raadsheren, de ambtlieden, en al de heerschappers der landschappen 1), dat zij komen zouden tot de inwijding van het beeld, hetwelk de koning Nebukadnezar had opgericht. Door de plechtige erkenning van al de grootwaardigheidbeklederS wilde hij het maken tot hetgeen het zijn moest, een symbool van de wereldmachten en van hare goddelijke grootheid.

1) De buitengewone uitbreiding van het oud-Aziatische rijk maakte het noodzakelijk, dat aan de ene zijde een geëvenredigd getal overheden was, en aan de andere zijde een band, die deze met elkaar verenigde en met den troon verbond. Van de hier genoemde opperbeambten van het Babylonische rijk nu zijn 1) de stadhouders, de bestuurders der provincies, of de eigenlijke satrapen, 2) de overheden de miltaire chefs in de provincies, 3) de landvoogden, de hoofden der burgerlijke rechtspleging 4) de wethouders, de regeringsraden, 5) de schatmeesters, de bestuurders der openbare geldmiddelen, 6) de raadsheren, de bewaarders der wet, 7) de ambtlieden, de rechters in engeren zin; dan volgen nog 8) de heerschappers der landschappen. d. i. de prefekten, die aan den opperbestuurders ondergeschikt zijn.

3. Toen verzamelden zich, tengevolge van deze oproeping, de stadhouders, de overheden, de landvoogden de onderstadhouders, de wethouders, de schatmeesters, de raadsheren, de ambtlieden, en al de heerschappers de machthebbers der landschappen, tot inwijding van het beeld, hetwelk de koning Nebukadnezar had opgericht; en zij stonden voor het beeld, dat Nebukadnezar opgericht had.

4. En een heraut riep met kracht: Men zegt u aan, gij volken, gij natiën en tongen!

5. Ten tijde, als gij horen zult het geluid des hoorns, der pijp, der citer, der vedel, der harp, der psalteren, des akkoordgezangs 1), en allerlei soorten van muziek (Num. 10:2), zo zult gijlieden nedervallen, en aanbidden het gouden beeld, hetwelk de koning Nebukadnezar heeft opgericht: 2)

1) De zogenaamde doedelzak, de bekende Italiaanse sampogna.

2) Nebukadnezar staat hier gelijk met alle andere heidense vorsten, die wel duldden en toestonden, dat de vreemdelingen hun eigen godsdienst uitoefenden, maar echter er op stonden, dat zij zich bogen voor den dus genaamden nationalen god of afgod.

6. En wie dan niet nedervalt en aanbidt, die zal te dierzelver ure in het midden van den oven des brandenden vuurs, die reeds gereed en aangestoken is, geworpen worden.

Gelijk uit Jer. 29:22 blijkt, was het verbranden in ovens ene bij de Chaldeën gewone doodstraf. Ook de Joden schijnen dien straf gekend te hebben, wanneer men in 2 Sam. 12:31 zich aan de gewone leeswijze houdt. Zodanige vuurovens waren in de hoogte gebouwd en van

boven open, zodat men van daar de misdadigers naar beneden kon storten; aan het benedeneinde bevond zich ene opening om te stoken; deze was van ene deur voorzien, welke degenen, die het verbranden wilden zien, een doorzicht verleende. Op onze plaats was de oven reeds aangestoken, toen de heraut zijne aankondiging deed, om des te meer vrees te verwekken voor elke ongehoorzaamheid aan ‘s konings gebod, en om de bedreiging tegen degenen, die mochten weigeren, dadelijk ten uitvoer te brengen. gelijk het nog heden in Perzië de gewoonte is.

7. Daarom te dier tijd, als al die volken hoorden het geluid des hoorns, der pijp, der citer, der vedel, der psalteren, en allerlei soorten der muziek, alle volken, natiën en tongen, die aanwezig waren, nedervallende, aanbaden het gouden beeld, hetwelk de koning Nebukadnezar had opgericht.

Het moet de wereldmacht, die Nebukadnezar had opgericht, zijnen onderworpen volken als voorwerp van aanbidding voorstellen. Maar het draagt het teken, dat het niets goddelijks is; want het heeft wel het teken van het getal tien, d. i. de oecomeniciteit (uitbreiding over de gehele wereld) een over de gehele aarde heersend rijk, een wereldrijk is het in elk geval-maar het teken van goddelijke volmaking, het teken van de zeven ontbreekt. In plaats daarvan heeft het het teken van zes; alles wat een mens in de zes werkdagen, die hem gegeven zijn, bearbeiden en verkrijgen kan, dat bezit het, maar tot de volmaaktheid van het goddelijke werk komt het noch met zijne hoogte, noch met zijne breedte. Dat Nebukadnezar de maat van zijn beeld volgens zulke sprekende getallen bepaalde, is wel providentiëel (door de Goddelijke voorzienigheid ook zonder dat de mens het weet, veroorzaakt).

8. Daarom naderden (doch er naderden) even ter zelver tijd tot den koning, die bij het feest tegenwoordig was, Chaldeeuwse mannen, die de Joden openlijk beschuldigden dat zij het beeld niet hadden aangebeden.

9. Zij antwoordden en zeiden tot den koning Nebukadnezar, als die hen voor de vraag, wat zij voor te brengen hadden, tot spreken vrijheid had gegeven: O koning, leef in der eeuwigheid (Hoofdst. 2:4), God verlene u een lang leven!

10. Gij, o koning hebt een bevel gegeven, dat alle mensen, die horen zouden het geluid des hoorns, der pijp, der citer, der vedel, der psalteren en des akkoordgezangs, en allerlei soorten van muziek, nedervallen en het gouden beeld aanbidden zouden.

11. En wie niet nederviel en aanbad, die zou in het midden van den oven des brandenden vuurs geworpen worden (vs. 4 vv.).

12. Er zijn Joodse mannen, die gij over de bediening van het landschap van Babel gesteld hebt 1) (Hoofdst. 2:49), Sadrach, Mesach en Abed-nego; deze mannen hebben, o koning! op u geen acht gesteld, uwe goden eren zij niet, en zij bidden het gouden beeld niet aan, hetwelk gij opgericht hebt. 2)

1) Hieruit blijkt zo duidelijk mogelijk, dat de Chaldeën meer uit haat en afgunst handelen. Het is hun niet alleen te doen om de vrienden van Daniël aan te klagen wegens ongehoorzaamheid aan des konings bevel, maar bovenal om hen van hun ereplaats ontzet te krijgen. Daarom stellen zij de zaak zo in al haar zwaarte voor.

Edoch evenals God van den hemel voor Daniël later waken en de aanslagen van zijne vijanden verijdelen zou, zo ook hier.

Als God waakt en beschermt, wie zal zich dan tegen Zijne kinderen kunnen verzetten?

Deze mannen kwamen op voor de ere Gods, en nu zou God ook voor hun eer zorgen. Wie Mij eren, die zal Ik eren, zegt de Heere en bevestigt het door Zijne daden.

2) Deze Chaldeeuwse mannen kennen de drie Joden van vroeger. Zij weten sedert lang, dat zij gene afgoden aanbidden; maar bij de tegenwoordige gelegenheid, dat hun godsdienst de Joden tot ongehoorzaamheid aan het koninklijk bevel dwingt, brengen zij hun weten aan den man.

De opmerkelijke omstandigheid, dat bij de plechtigheid Daniël niet tegenwoordig was, die anders het beeld ook niet zou aangebeden hebben, is daaruit het natuurlijkste te verklaren, dat hij tot gene van de in vs. 2 v. genoemde klassen van beambten behoorde; in zijnen naam en onder zijn oppertoezicht namen de drie vrienden de bezigheden over het landschap van Babylonië waar; deze waren nu ook verplicht, de plechtigheid bij te wonen, terwijl hij zelf aan het koninklijk hof achterbleef.

13. Toen zei Nebukadnezar in toorn en grimmigheid, dat men Sadrach, Mesach en Abed-nego voorbrengen zou; toen werden die mannen voor den koning gebracht.

14. Nebukadnezar, in plaats van hen zonder meer ter dood te laten leiden, beproefde nog eerst de drie mannen te bewegen tot het voldoen aan het door hem gegeven bevel; hij antwoordde op de beschuldiging, die ingebracht was, en zei tot hen: Is het met opzet, Sadrach, Mesach en Abed-nego, die u anders als zulke getrouwe en gehoorzame dienaren jegens mij gedragen hebt, dat gijlieden mijne goden niet eert, en het gouden beeld, dat ik opgericht heb, niet aanbidt? 1)

1) Het behoeft hem niet te verwonderen, dat hij hoorde, dat deze drie mannen zijne goden nu niet dienden, omdat hem zeer wel bekend was dat zij het nog nimmer hadden gedaan, dat zulks hen verboden werd door hunnen godsdienst, dien zij altijd hadden aangekleefd. Hij had dus geen reden om te denken, dat zij het niet zouden doen uit versmading van zijn gezag, daar zij zich jegens hem als hun vorst in alle gevallen eerbiedig en getrouw getoond hadden.

15. Nu dan, zo gijlieden gereed (bereid) zijt, om uwen misslag weer goed te maken, dat gij ten tijde als gij horen zult het geluid des hoorns, der pijp, der citer, der vedel, der psalteren, en des akkoordgezangs, en allerlei soort der muziek, nedervalt en aanbidt het beeld, dat ik gemaakt heb, zo is het wel; maar zo gijlieden het niet aanbidt, ter zelver ure zult gijlieden

geworpen worden het midden van den oven des brandenden vuurs; en wie is de God, die ulieden uit mijne handen verlossen zou?1) In zulk een vurigen oven u in het leven en ongedeerd te bewaren, gaat zeker boven het vermogen van uwen God.

1) Deze hoon tegen den Heere, den God Israëls, alsof Hij hen, die Zijne geboden houden en op Hem vertrouwen, niet uit alle gevaar zou kunnen redden, is een der belangrijkste punten, waarop in dit verhaal alles aankomt. De drie mannen stellen hun geloofsverklaring daartegenover. De Heere rechtvaardigt hun woord door de meest wonderbare redding (vs. 24-27), en den trotsen koning wordt (vs. 29) de belijdenis afgeperst: "Er is geen ander God, die zo redden kan als deze. " Het wonder geschiedt tot herstelling van Gods ere, opdat Zijn naam, die gelasterd werd, ook wierde geheiligd. Zo was het ook bij den strijd tussen David en Goliath (vgl. 1 Sam. 17:45-47), zo bij de belegering van Jeruzalem door koning Sanherib (Jes. 36:15, 20), ten tijde van Hizkia (Jes. 37:20), volgens de profetie van Jesaja (Hoofdst. 37:23, 29, 33-36).

16. Sadrach, Mesach en Abed-nego antwoordden bij monde van den laatste (vs. 23), en zeiden tot den koning Nebukadnezar. Wij hebben niet nodig u op deze zaak, op de tot ons gerichte vraag (vs. 14) te antwoorden 1); het is overbodig een antwoord daarop te geven, want het is duidelijk genoeg, dat wij God meer moeten gehoorzamen dan de mensen.

1) De Engelse vertaling heeft: "wij zijn niet bekommerd u op deze zaak te antwoorden. " Met andere woorden, zij hadden geen ogenblik nodig om op een antwoord te zinnen, dewijl zij op het woord des konings: wie is de God, die ulieden uit mijne hand verlossen zou, geen ander antwoord hadden dan dit: Onze God dien wij eren, is machtig ons te verlossen.

Daarmee spreken zij het uit, dat al hun vertrouwen is op den Heere, maar ook dat indien Hij het nodig keurt, hen niet te verlossen, zij toch niet zullen gehoorzamen aan des konings bevel, omdat zij niet mogen. Godes eer en woord gaan bij hen boven eigen gemak en veiligheid.

17. En wat uwe bedreiging betreft, zal het zo zijn, dat wij in den oven geworpen worden, onze God, dien wij eren, is machtig ons, zo het Zijn heilige raad en wil is, te verlossen uit den oven des brandenden vuurs, en Hij zal ons uit uwe hand, o koning! verlossen (Jes. 43:2).

18. Maar zo niet, u zij bekend, o koning! dat wij uwe goden met zullen eren, noch het gouden beeld, dat gij hebt opgericht, zullen aanbidden; wij zijn bereid tot ere van den naam onzes Gods, wanneer het moet zijn, zelfs den vuurdood te lijden (2 Makk. 7).

Men heeft in het woord der drie mannen: "Wij hebben niet nodig u op deze zaak te antwoorden, " ene trotse uitdaging willen vinden. Verplaatsen wij ons echter geheel in den toestand dezer mannen, zo kunnen wij daarin gene trotsheid, maar slechts bedachtzaamheid en wijsheid zien; zij vermijden daardoor een "Neen!" aan het hoofd van hun spreken te plaatsen. Hadden zij dadelijk gezegd: "Neen, wij willen het beeld niet aanbidden!" zo hadden zij zeker geen woord verder kunnen spreken; door het uitstellen van het antwoord hadden zij echter nog ruimte voor de heerlijke belijdenis ter ere van God, die zij in vs. 17 afleggen, en dan volgt in vs. 18 eerst werkelijk het besliste: "Neen!"

Wel hadden deze drie mannen een bepaald woord der Goddelijke belofte, dat zij op hun geval konden toepassen en waarop zij zich verlaten konden, dat de gloeiende oven hun gene schade kon doen, namelijk het woord in Jes 43:2 : "Wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken, " toch ware zulk een gebruik van Gods woord een misbruik, en zulk een vertrouwen op lichamelijke redding ene vermetelheid geweest, daar de Heere Zijn raadsbesluit, hoe Hij in hun bijzonder geval die belofte wilde vervullen, door Zijnen Geest hun niet openbaren, omdat Hij hen wilde verzoeken. Hun toestand is als die van Abraham in Gen. 22, die ook niet meer mocht weten, dan in het algemeen, wat God kan (Hebr. 11:19), zonder reeds in bijzonderheden te verstaan, hoe Hij Zijne wegen wilde inrichten; en desgelijks gaat het ons in de meeste gevallen. Wij hebben voor elken nood en elke aanvechting in ons leven ene bepaalde belofte, die daarop past, en kunnen van de Goddelijke hulp en van onze zaligheid zeker zijn, alleen dat onze ogen verhinderd worden, den tijd en de wijze der hulp en hetgeen de Heere tot ons welzijn heeft uitgekozen, reeds nu te zien, daar wij moeten leren, ons onvoorwaardelijk en onverdeeld aan Zijne leiding over te geven. In enkele, zeer bijzonder gevallen, wanneer het tot ere van God en tot bevordering van Zijn rijk dienstbaar is, zal den gelovigen bidder aanstonds bij den aanvang een voorgevoel van het door God beslotene gegeven worden, en hem daardoor het recht worden verleend, om van een woord Gods een letterlijk gebruik te maken (zie daarover bij 1 Kon. 17:1).

Het verhaal van den mannelijken moed en de wonderlijke uitredding der drie heilige mannen, of liever helden, is zeer geschikt om in het hart der gelovigen moed en standvastigheid op te wekken tot het getrouw blijven aan de waarheid, zelfs onder dwingelandij en in de zaken des doods. Laat jonge Christenen vooral door hun voorbeeld leren, nooit tegen hun geweten te handelen, noch in zaken betreffende hun godsdienstig geloof, noch bij hun werk. Verlies liever alles dan uwe oprechtheid, en is al het andere verloren, behoud dan toch nog een rein geweten, als het schoonste ereteken, dat de borst eens stervelings kan versieren. Laat u niet leiden door het dwaallicht der staatkunde, maar door de poolster der goddelijke macht. Doe het goede onder alle omstandigheden. Ziet gij geen ogenblikkelijk voordeel: wandel door geloof en niet door aanschouwen. Doe God ten minste de eer aan, Hem te vertrouwen wanneer het er op aankomt, om den wille van beginselen iets te verliezen. Beproef het of Hij uw schuldenaar wil zijn. Beproef het of Hij niet zelfs in dit leven Zijn woord waar maakt: dat "zaligheid een groot gewin is met vergenoegen, en dat dengenen, die eerst het koninkrijk Gods zoeken en zijne gerechtigheid, alle dingen zullen toegeworpen worden. " Mocht het gebeuren dat Gods voorzienigheid wil, dat gij om uws gewetens wil zoudt verliezen lijden, dan zult gij ondervinden, dat zo de Heere het u niet in het zilver van aardsen voorspoed teruggeeft, Hij Zijne beloften aan u vervullen zal met het goud van geestelijke vreugde. Bedenk, dat des mensen leven niet bestaat in den overvloed zijner bezittingen. Een hart zonder bedrog en misdaad, de gunst Gods en Zijne goedkeuring te bezitten, is groter rijkdom dan de mijnen van Ofir zouden kunnen opleveren, of de handel van Tyrus aanbrengen. Beter is een gerecht van groen moes, waar ook liefde is, dan een gemeste os en haat daarbij. Een weinig gemoedsrust is ene ton gouds waard.

19. Toen werd Nebukadnezar vol grimmigheid, en de gedaante zijns aangezichts veranderde, de gehele uitdrukking van zijn gelaat was, in plaats van de vroegere zachtheid, en vriendelijkheid (vs. 14 vv.) onbestemd doorbrekende woede tegen Sadrach, Mesach en

Abed-nego; hij antwoordde en zei, dat men den oven zeven maal (in den zin van ons tien malen Gen. 31:7) meer heet maken zou dan men dien pleegt heet te maken.

20. En tot de sterkste mannen van kracht, die in zijn heir waren, zei hij, aan enige der sterkste mannen onder zijne krijgsknechten gebood hij, dat zij Sadrach, Mesach en Abed-nego binden zouden, om hen te werpen den oven des brandenden vuurs.

"De toorn van den koning, " schrijft Füller, in overeenstemming met de opvatting der overige uitleggers, "is gemakkelijk te verklaren; het was hem misschien nog nooit voorgekomen, dat zijne bevelen zulk een tegenspraak ontmoetten-moet hij niet zijne eigene majesteit voor al het aanwezige volk als beledigde beschouwen? maar nu zal men ook zien, hoe zulk een tegenstander gestraft wordt. " .

Wat nu den koning Nebukadnezar betreft, ook hier weer toont Daniël als in een spiegel, hoe groot de trotsheid der koningen is, en hoe groot hun hoogmoed, wanneer men hun verordeningen niet gezind is. Want een ijzeren gemoed had week moeten worden door dit antwoord waardoor zij hadden gehoord, dat Sadrach, Mesach en Abed-nego hun leven aan God wijdden; vervolgens toen hij hoorde, dat zij niet door de vrees voor den dood konden afgetrokken worden van hun geloof, maar met toorn slechts vervuld werd.

Wat nu die woede betreft, wij moeten er mede rekenen, hoe groot de werkzaamheid van Satan is, wanneer hij de mensen bezit en in beslag houdt. Want in hen is geen matiging, ofschoon zij overigens een grote en uitstekende verwachting en deugd openbaren, evenals Nebukadnezar begaafd was met vele deugden, zoals gezien is. Maar dewijl de duivel hem beheerste werd er niets anders in hem gevonden dan wat zondig en barbaars was. Laten wij ons ondertussen ook herinneren dat Gode onze standvastigheid behaagt, ofschoon zij niet terstond voor de wereld haar vrucht voortbrengt.

21. Toen werden die mannen gebonden in hun mantels, hun broeken, en hun hoeden, en hun andere klederen, met hun onder- en hun bovenklederen, tot hun voet- en hoofddeksels toe, en zij wierpen hen in het midden van den oven des brandenden vuurs (vgl. vs. 27).

22. Daarom dan, dewijl het woord des konings aandreef, en de oven zeer heet was, volgens het bevel (vs. 19), zo hebben de vonken des vuurs die mannen, die Sadrach, Mesach en Abed-nego opgeheven hadden, gedood 1); als zij hen ophieven, om hen van boven af in het vuur te werpen, werden zij door den gloed verstikt.

1) Zo bepleitte God onmiddellijk de zaak van Zijn zo onrechtvaardig behandeld wordende dienstknechten. Hij nam wrake op hun vervolgers in hun plaats. Hij strafte hen niet alleen in het dadelijk uitvoeren van hun zonden, maar door het middel van de uitvoering zelf. Dan deze sterke mensen waren alleen maar werktuigen der wreedheid. Hij die hen daartoe bevel gegeven had, had grotere zonde. Zij nochtans leden rechtvaardig om de uitvoering van een onrechtvaardig bevel. En het is zeer waarschijnlijk, dat zij dit bevel met genoegen hebben uitgevoerd, en verblijd zijn geweest, dat zij tot de uitvoering daarvan zijn gebruikt geworden.

23. Maar als die drie mannen, Sadrach, Mesach en Abed-nego, in het midden van den oven des brandenden vuurs, gebonden zijnde, gevallen waren:

Tussen dit en het volgend vers heeft de Septuaginta ene dubbele bijvoeging, die met recht onder de Apokryfen gerekend zijn, namelijk "het gebed van Azaria" en "het gezang der drie mannen in den gloeienden oven. "

24. Toen hij door de benedenopening van den oven zag en een viertal ongedeerd zag wandelen, ontzette zich de koning Nebukadnezar, die op een troon gezeten het schouwspel bijwoonde, en hij stond op in der haast, antwoordde en zei tot zijne raadsheren: Hebben wij niet drie mannen in het midden des vuurs, gebonden zijnde, geworpen? Zij antwoordden en zeiden tot den koning: Het is gewis, o koning!

1) Hier verhaalt Daniël dat de macht Gods is geopenbaard geweest aan gewone mensen. Zo wel aan den koning zelven als aan zijne hovelingen, die hadden samengezworen tot den dood van deze heilige mannen. Hij zegt dus dat de koning is ontzet geweest over dit wonder, zoals God de goddelozen dwingt om Zijn kracht te erkennen. Hoe zij zich ook verzetten en al hun zinnen verharden, worden zij echter willens onwillens gedwongen de kracht Gods te erkennen. Dit toont Daniël aan dat met den koning Nebukadnezar geschied is. Zij antwoorden hem dit: "Zo is het; " en er is geen twijfel aan of Nebukadnezar werd gedreven van Godswege dat is door Hoger instinct, om dit van zijn hof te weten te komen; vervolgens of hij had de belijdenis hen afgeperst. Nebukadnezar had terstond tot den oven kunnen gaan, maar God wilde dat deze belijdenis Zijnen vijanden werd afgeperst, dat zij zouden bekennen tegelijk met den koning, dat Sadrach, Mesach en Abed-nego niet door enige aardse middelen, maar door de vermogende en geenszins gewone kracht Gods waren gered. Laten wij dan opmerken, dat de goddelozen niet uit eigen beweging getuigen zijn geweest van de macht Gods, maar dewijl God in den mond des konings deze vraag gelegd heeft, vervolgens omdat Hij hen niet heeft toegestaan te ontvluchten of te weigeren, maar te bekennen, wat waar was.

25. Hij antwoordde en zei: Ziet, ik zie vier mannen, hun banden los (vs. 21 en 23) wandelende in het midden des vuurs, en er is geen verderf aan hen; en de gedaante des vierden is gelijk eens zoons der goden, 1) als van een Engel (vs. 28).

26. Toen naderde Nebukadnezar tot de deur van den oven des brandenden vuurs, antwoordde en sprak: Gij Sadrach, Mesach en Abed-nego, gij knechten des Allerhoogsten Gods! gaat uit en komt hier! toen gingen Sadrach, Mesach en Abed-nego uit het midden des vuurs door de deur der opening.

27. Toen vergaderden de stadhouders, de overheden, en de landvoogden, en de raadsheren des konings, de leden van zijn staadsraad (Hoofdst. 4:33) deze mannen beziende, omdat het vuur over hun lichamen niet geheerst had, en dat het haar huns hoofds niet verbrand was, en hun mantels, zowel de boven- als de onderklederen, niet verbrand waren, ja dat de reuk des vuurs daardoor niet gegaan was, alleen waren de banden, waarmee zij gebonden waren, van hen afgevallen.

28. Nebukadnezar antwoordde en zei: Geloofd zij de God van Sadrach, Mesach en Abed-nego, die Zijnen Engel gezonden (Hoofdst. 6:22), en wat ik niet voor mogelijk wilde houden (vs. 15) Zijne knechten verlost heeft, die op Hem vertrouwd hebben, en des konings woord veranderd, een ander gebod dan het mijne gehoorzaamd hebben, en hun lichamen overgegeven hebben, opdat zij genen god eerden noch aanbaden, dan hunnen God.

29. Daarom wordt van mij een bevel gegeven, dat alle volk, natie en tong, die lastering spreekt tegen den God van Sadrach, Mesach en Abed-nego, in stukken gehouwen worde en zijn huis tot een drekhoop gesteld worde(Hoofdst. 2:5); want er is geen ander God, die alzo verlossen kan. 1)

1) Deze bekentenis van den koning van Babel was gevolg van ene ogenblikkelijke bewegings des gemoeds, niet die van een uiting des harten. Hij werd aangegrepen door de wonderlijke bewaring van de drie jongelingen door den God van Israël, en nu vol verbazing moest hij hiervan getuigenis geven. Zijn trotsheid en zijn verzet tegen den levenden God werd er niet door verbroken, gelijk uit zijn verder leven blijkt.

Derhalve was belijdenis geen werk des Geestes in zijn hart, zodat ook dit teken Gods van Zijne macht geen invloed had op hart en leven.

30. Toen maakte de koning Sadrach, Mesach en Abed-nego voorspoedig in het landschap van Babel, daar hij onder bijzondere bewijzen van zijne genade hen weer in hun vroegere ambten liet plaatsen (Hoofdst. 2:48 vv.).

Het is zonder twijfel een goed getuigenis voor Nebukadnezar, dat hij den vroeger door hem gehoonden God van Israël, die hem nu voor aller ogen ene zo gevoelige nederlaag bereid heeft, zo onvoorwaardelijk prijst en Hem zijne luide bewondering laat ten dele worden. Verstokt heeft Nebukadnezar zijn hart niet, gelijk Faraö, daarom heeft hij ook God niet door zijnen ondergang behoeven te prijzen, gelijk gene. En gelijk hij zelf vol verwondering is over de macht van dezen God, die allen, welke op Hem vertrouwen, uit het grootste gevaar weet te redden, zo gebiedt hij onder bedreigingen van zware straf, dat niemand in zijn rijk ene lastering tegen dien God uitspreke, die redden kan als geen ander.

Letten wij op de betekenis van dit verhaal voor de geschiedenis van het Godsrijk, zo leert het, hoe de getrouwe belijders des Heeren onder de heerschappij der wereldmacht in botsingen kunnen komen, die hun leven in gevaar brengen, in botsingen tussen de eisen der heren dezer wereld en de plichten jegens God; doch wanneer zij hunnen God getrouw blijven, worden zij door Hem wonderbaar beschermd, daar Hij Zijne almacht zo heerlijk zal opmerken, dat zelfs de heidense wereldbeheersers genoodzaakt worden Zijne Godheid te erkennen en Hem de ere te geven.

Hoe onbegrijpelijk ons de mogelijkheid van dit wonder moge zijn, de doelmatigheid daarvan ligt duidelijk voor ogen. Terwijl God den koning van Babel als Zijnen knecht gebruikt, om het afvallige volk van God te straffen, terwijl de heilige vaten van den tempel in de schatkamer van den afgod Bel als buit zijn gebracht, bewijst de God van Israël door een

openbaar wonder aan Zijne getrouwen, voor de vergaderde bevelhebbers van het Chaldeeuwse rijk, dat er geen ander God is, die alzo kan redden als Hij. Nebukadnezar wordt gedrongen dit in een manifest uit te spreken, en de lasteraars des Heeren in zijn rijk met den dood en de vernieling van hun huizen te bedreigen. Dat aan het hof van Babel werkelijk ook bij de verwoesting van Jeruzalem de Majesteit van den God van Israël erkend werd, in zoverre die van een heidens standpunt kon erkend worden, bewijst de uitspraak van Nebuzaradan, den overste der trawanten, in Jer. 40:2 vv.

In hun verheffing zien wij niet alleen eer en voordeel naar de wereld, maar ook beweldadiging en goedkeuring van den hogen God, waaruit het voor elkeen blijkbaar werd, wat Jehova vermag, en welk een loon Zijne getrouwe dienaren te wachten hebben. In hun verheffing bovenal ontdekken wij ene openlijke prediking van het bestaan en de opperheerschappij van den God van Israël, ene zichtbare handhaving van Zijne eer en zaak onder de heidense volken en ene bemoediging voor Zijne kerk, die thans in ballingschap was, daar de Heere met haar bleef en trouwe houdt tot in eeuwigheid. Indien ergens, hier vinden wij aanmoediging tot ene standvastige en onwrikbare aankleving aan Jezus' leer en dienst, en tot een rustig en blijmoedig vertrouwen op Zijne belofte, dewijl Zijne genade ons tot alles genoeg is en Zijne kracht in zwakheid wordt volbracht.

HOOFDSTUK 4.

NEBUKADNEZARS DROOM EN UITLEGGING DOOR DANIEL.

IV. Vs. 1-37. Ongeveer uit het laatste tiental jaren van Nebukadnezar wordt ons ene wonderbare gebeurtenis met dezen koning meegedeeld, waaruit duidelijk blijkt, aan welk een groot gevaar van verdwalen en verderf de wereldmacht hare dragers en leden blootstelt, hoe dezen echter toch van zulk een verderf kunnen gered worden, wanneer zij slechts willen gehoor geven aan de waarschuwing en terechtwijzing, die van de zijde van het Godsrijk tot hen komt, en zij zich oprecht bekeren. Nebukadnezar namelijk, toen hij eens na de ontzaglijke oorlogen, die hij gevoerd had, en den groten buit, dien hij veroverd had, in het koninklijk paleis op zijne lauweren uitrustte en zich aan gedachten en zelfverheffing overgaf, had enen droom. Hij zag enen groten boom, die tot aan den hemel reikte, met grote takken en vele vruchten, onder welke alle dieren op het veld schaduw vonden, op wiens takken de vogelen onder den hemel toevlucht zochten, en van wiens vruchten alle vlees zich voedden. Toen kwam een heilige wachter van den hemel af met het bevel den boom om te houwen en te verderven. Hij had den last alleen den stam met den wortel in den grond te laten, terwijl ook deze zelf aan een zwaar gericht zou worden overgegeven. Geen van de wijzen van Babel kon den koning zijnen droom, die hem beangstigde. verklaren, totdat Daniël kwam, die het vermocht. Gelijk Daniël voorzegde, zo geschiedde het een jaar later-Nebukadnezar verviel in dierlijken waanzin; van welken hij eerst na verloop van den bepaalden tijd genas, daarna werd hij weer in zijn rijk hersteld en eerde hij den Koning des hemels. Hij doet dit in een koninklijk schrift, dat wij in ons hoofdstuk voor ons hebben. Na ene korte inleiding verhaalt hij zelf zijne ondervinding in alle bijzonderheden, zonder de waarheid in enig opzicht te verbergen, en verkondigt luide voor al zijne onderdanen, dat de Allerhoogste macht heeft over de koninkrijken der mensen, en dat Hij, wie trots is, kan verootmoedigen, "Het tweede, derde en vierde hoofdstuk vormen een heerlijken vooruitgang in de openbaring Gods voor Nebukadnezar; in Hoofdst. 2 erkent de koning door de uitlegging van zijn droombeeld, dat de God des hemels het verborgene weet en kan openbaren, en hij bekent dit in zijne kamer, in Hoofdst. 3 ziet hij de wonderbare macht van God, die redden kan, als geen ander God; hij geeft voor de vergadering van zijne rijksbeambten daarvan getuigenis, en verbiedt in den omvang van zijn gehele rijk dezen God te lasteren; In Hoofdst. 4 ondervindt hij door een zwaar oordeel aan zich zelven, dat God de trotsen kan verootmoedigen, en prijst hij in zijn geschrift aan al zijne onderdanen dezen Allerhoogsten God aan als dien, die eeuwig leeft, wiens macht eeuwig is en wiens rijk eeuwig duurt. Nu is hij werkelijk Gods knecht geworden, in zo verre hij dit kon worden zonder zijne afgoden weg te werpen; nu verdwijnt hij echter ook bij Daniël uit de geschiedenis, en heeft hij, waarschijnlijk spoedig daarna, na ene regering van 43 jaren zijn leven geëindigd.

1. De koning Nebukadnezar aan alle volken, natiën en tongen, die op den gansen aardbodem wonen 1); Uw vrede worde u vermenigvuldigd!God geve u rijkdom en vrede (Hoofdst. 6:25. Ezra 4:17. 7:12.

1) Het Chaldeeuwse rijk maakte, evenals later het Romeinse (Luk. 2:1), er aanspraak op, ene de gehele wereld omvattende, algemene monarchie te zijn. Een rechtsgeleerde in Bologne,

Bertolus en Saxoferrot (overl. 1356), bewijst in een commentaar op de Pandecten, dat diegene een ketter zou wezen, die beweerde, dat de Duitse keizer van het Roomse rijk niet zou zijn de monarch en heer der ganse aarde.

2. Het behaagt mij te verkondigen de tekenen en wonderen, die de allerhoogste God aan mij gedaan heeft.

Nieuwere uitleggers hebben het hoogst bevreemdend gevonden, dat Nebukadnezar zelf van zijne krankzinnigheid aan zijne volken bericht zou gegeven hebben, in plaats van alles aan te wenden, om deze treurige geschiedenis te doen vergeten. Maar afgezien daar van, dat de mening der ouden over krankzinnigheid, van de onze zeer verschilde, moeten wij integendeel beweren: openbaarheid was in zulk een geval beter dan verbergen, maar de buitendien reeds bekende zaak kon door openbaarmaking niet slechter maar wel beter worden. Nebukadnezar wil ook niet zijne krankzinnigheid, maar de hem geschonkene hulpe Gods bekend maken; dat hij dit openlijk deed, strekt zijn anders zo hoogmoedig karakter tot ere.

3. Hoe groot zijn Zijne tekenen! en hoe machtig zijn Zijne wonderen! Zijn rijk, gelijk het in Ps. 145:13 heet, is een eeuwig rijk, en Zijne heerschappij is van geslacht tot geslacht1) (vs. 34).

1) Wij onderwijzen elkaar van tijd tot tijd uit de Brieven der Apostelen, thans moge een brief van den grootsten en machtigsten koning, die ooit op aarde geregeerd heeft, ons onderwijzen. Er zijn vele uitdrukkingen in het vervolg van dien brief, die ons noodzaken aan te nemen, dat de gemoedsverandering van Nebukadnezar niet ene wedergeboorte of bekering tot den waarachtigen God, maar ene volkomene overtuiging van Gods oppermacht en onafhankelijke heerschappij was, zo als wij meermalen in de Schrift bij de vorsten van volken, die buiten Israël stonden, aantreffen. Zo iets kan geheel buiten het geestelijk leven omgaan en ene zaak des verstands en des gevoels zijn. Nebukadnezar althans spreekt nog in éénen adem van God en van de heilige goden. Doch reeds op uitwendige verootmoediging geeft God enen zegen-Nebukadnezar was een instrument in de hand Gods. God schreef op hem Zijne profetieën, die thans nog moeten dienen, om ons de tekenen der tijden te leren kennen, en Hij maakte hem tot een ziener en liet hem dromen dromen, waarin Hij Zijne profetieën voor alle tijden leide.

Hiermede maakt de koning zich nog niet bekend als iemand, die de afgoden heeft afgezworen. Wel als iemand, die boven zijn afgoden den God van Israël erkent als een Hoog verheven Wezen, wiens heerschappij is van geslacht tot geslacht. Vastelijk is hij overtuigd, maar niet hartelijk wedergeboren. Hij belijdt wel dat de macht Gods niet afhangt van menselijke willekeur, wel heeft hij veel van zijn trotsheid laten varen, dewijl hij Gods gezag boven zich stelt, maar verder gaat hij niet. Dit blijkt ons duidelijk uit vs. 8, waar hij spreekt van de heilige goden.

4. Ik Nebukadnezar, na het volbrengen van mijne krijgsdadengerust zijnde in mijn huis, en in mijn paleis groenende, terwijl naar buiten mijne heerschappij gevestigd was en nu alles, wat ik wilde, inwendig gelukt was (vs. 30).

5. Zag enen droom, dien ik verhalen zal (vs. 10 vv.), een droom, die mij vervaarde, en de gedachten, die ik op mijn bed had, en de gezichten mijns hoofds beroerden mij, want, hoewel ik de betekenis van het gezicht nog niet verstond, vermoedde ik toch, dat mij daardoor iets van grote, ongunstige betekenis aangekondigd was.

Na de inneming en verwoesting van Jeruzalem in het jaar 588 v. C. had Nebukadnezar het, gelijk wij bij Jes. 23:1 mededeelden, met de dertienjarige belegering van Tyrus te doen, dat zich eveneens aan zijne opperheerschappij moest onderwerpen. In dien tijd strafte hij ook de stammen in het Oost-Jordaanland, de Ammonieten, Moabieten en Edomieten. Volgens Jozefus zou hij zelfs tot Egypte en van daar verder door Libië tot aan de zuilen van Herkules (aan de straat van Gibraltar), in het noorden en noordwesten tot aan Pontus en Thracië doorgedrongen zijn. Daarna, (ongeveer sedert 572 vóór Chr.) trok hij naar Babylon terug, om zich nu in vrede te verheugen in de heerschappij, die in lange oorlogen verkregen was, en zich door werken van bouwkunst te verheerlijken. Tot deze wendde hij de schatten aan uit den ontzaglijken buit, welken zijne veroveringstochten hem hadden opgeleverd. In de eerste plaats moet onder deze genoemd worden de Medische muur, de bekende. 20 voet dikke en 100 voet hoge beschutting, die hij 10-12 mijlen boven zijne hoofdstad Babylon van den enen stroom tot den anderen tegen invallen uit het noorden bouwde. Wenden wij ons van dezen muur zuidelijk naar Babel, zo vinden wij het oudste gedeelte der stad aan de westzijde van den Eufraat in het ongeveer 2 uren zuidwestelijk van het tegenwoordige vlek Hilleh gelegene Birs Nimrod, d. i. Nimrods toren. Daar hebben wij de oudste ruïne van de wereld voor ons, een berg van puin in de gedaante van ene van ‘t westen naar ‘t oosten langwerpige verdieping, bij den grondslag meer dan 2000 voeten in omtrek, geheel uit bakstenen bestaande, die deels in de zon gedroogd (binnen in), deels in ovens gebakken waren (de uitwendige bekleding, die enen ongeveer 20 schreden dikken muur vormt). Als op brede trappen kan men op deze onderlaag den gehelen bouw rondgaan en ziet men spoedig, dat er van het terrasvormig opstijgend gebouw slechts 3 verdiepingen zijn blijven staan, terwijl de bovenste vier met hun puin op de ondersten nederstortten en den omtrek vergrootten; op het laatste 200 voet hoge bolwerk verheft zich een solide pilaar van 28 voet breedte en 35 voet hoogte. Er is geen twijfel aan, of wij bevinden ons hier, gelijk het verhaal der Arabieren luidt (Gen 11:8), aan de puinhopen van Babels toren; dit is zeker, nadat Oppert uit Hamburg op last der Franse regering zeer belangrijke onderzoekingen gedaan heeft. Hij, die dit gebouw uit zijne oorspronkelijke puinhopen opgebouwd en tot een tempel van Bel, den hoogsten god der Babyloniërs op ene schitterende wijze heeft ingericht, om daar ook de vaten uit den tempel van Jeruzalem onder te brengen (Hoofdst. 1:2), is Nebukadnezar, wiens naam bijna elke tichel der ruïnen in Babylonisch spijkerschrift draagt, en die op enen te Borsippa gevonden cilinder zich op dit zijn werk met deze woorden beroemt: "Het gedenkteken uit den oudsten tijd van Babylon heb ik, Nebukadnezar, koning van Babylon, de dienaar van het eeuwige Wezen, de getuige der onveranderlijkheid van Nerodach, den hoogsten heerser, die den Nebo verheft. enz. (vgl. Jer. 50:2. Jes. 46:1) hersteld en voltooid, in tichelen en koper heb ik zijnen top opgericht-het gedenkteken van den oudsten tijd van Borsippa, dat een koning uit den ouden tijd bouwde (men telt 42 menschenleeftijden?), maar hij richtte zijnen top niet op; van den dag van den zondvloed af verlieten zij hem, daar zij in verwarring hun woorden voortbrachten. " Treffend is het gezicht rondom van de hoogte van dezen Nimrodstoren; de geheel omtrek, dien het oog van deze hoogte af overziet. vertoont niets dan de "woestijn aan

de zee" (Jes. 21:1), woeste velden in het oosten, noorden en westen, zonder gras, kruid of geboomte, alleen aan den langzaam voortvloeienden Eufraat en hier en daar aan de kanalen tamarisken bosjes, aan de zijde het grote Hindija-meer, dat in de moerassen van Bahr-Redschef en Chor-Allah ongeveer 35 geografische mijlen ver en 3-10 mijlen in de breedte tot aan Samavah zich uitstrekt en in de ontzaglijk uitgestrekte lage landen van deze Babylonische moerassen die voor Alexander den Grote zo gevaarlijk ontelbare kleinere eilanden. Ruim 2 geografische mijlen zuid-oostelijk van Birs-Nimrod bevindt zich ene rivier en ene rij van heuvelen, die den naam van Dura draagt en op een van welke Oppert een carré van 6 meter hoog en van 14 meters aan de basis ontdekt heeft, waarin hij een overblijfsel van het gouden beeld van Nebukadnezar (Hoofdst. 3:1) ziet. Ongeveer 3 geografische mijlen zuidelijk ligt een sterk dorp, Kisil, grotendeels door Joden bewoond, die hier het grafteken van den Profeet Ezechiël in ere houden, hetwelk de koning Jojachin (2 Kron. 24:8 vv. # Ch) hem in ballingschap zou hebben laten oprichten. Tegenover deze oudere stad aan den oostelijken oever van den Eufraat, waar reeds zijn vader zich een paleis had gebouwd, legde Nebukadnezar de nieuwe stad aan, die een kwadraat van 9 geografische mijlen in den omtrek vormde. Een ontzaglijke muur, zo breed, dat op de schansen achter de tinnen twee vierspannen zeer goed voor elkaar kunnen uitwijken, waarboven 250 torens uitsteken, door ene breedte en diepe met water uit den Eufraat gevulde gracht beschermd (Jer. 51:32, 58) omgaven de stad, tot welke 100 poorten met posten, vleugels en dorpels van erts den toegang openden (Jes. 44:2) en welke tegen de overstromingen van den Eufraat nog door een bijzonder bolwerk gedekt was; ene brug van stenen pilaren met ene beweegbare bedekking van cederen en palmhouten balken, die des nachts worden weggetrokken, verbond beide delen der stad met elkaar. Naast het paleis van zijnen vader bouwde Nebukadnezar zijn koninklijken burg; de ruïnen daarvan heten el Kasr d. i. slotberg, en bestaan uit een groep stukken van muurwerk, 70 voeten hoog, 2400 voeten lang en 1800 voeten breed, uit de sierlijkste tichelstenen, dikwijls met blauw, rood en zwart verglaassel, in den regel echter helder geel gevormd. Een bepaald plan der gebouwen kan men niet meer opmaken, daar het voornamelijk deze Kasr is, welks muren voor de latere hoofdsteden Seleucia, Ktesiphon enz. stenen moesten leveren; wij weten echter, dat de burg ene ruimte van 3/4 mijl innam terwijl zich ook, behalve de gebouwen van het paleis tuinen en vijvers binnen de hoge muren bevonden. Daartoe behoorden de zo beroemde hangende tuinen een terrassenbouw van 400 voet lengte en van dezelfde breedte, en zo hoog aangelegd, dat het boven den 130 voet hogen burgtoren uitstak; het had den aanleg van tuinen en lustbossen op de oppervlakte en werd door pompen van water uit den Eufraat voorzien. Deze tuinen moesten aan de Medische echtgenoot van Nebukadnezar, aan Amytis, gelijk zij gewoonlijk genoemd wordt (dochter van Cyaxares (zie 2 Kon. 21:12 en 22:2) enen blik in de vlakte van Babel verschaffen, gelijk zij van de bergen in haar land gewoon was; van de hoogte der terrassen kon men dan den gehelen der oude en nieuwe stad overzien-ginds de oude koningsburg en den groten Belustempel, hier het nieuwe paleis, daar tussen het gewoel op de brug en op de straten-men kon zelfs over de stadsmuren uitzien in de vruchtbare vlakte. Dit is zonder twijfel de plaats waar de koning de woorden uitsprak (vs. 30): "Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb tot een huis des koninkrijks, door de sterkte mijner macht en ter ere mijner heerlijkheid. " De vlakke ruimte binnen de stad was rechthoekig: met zo vele straten doorkruist, dat er 625 kleine vierhoeken ontstonden, die echter niet alle met huizen bedekt waren, maar voor een groot deel ook tuinen en bebouwde velden bevatten. Onder de in Kasr gevondene oudheden is het merkwaardigste

een basreliëf, dat een leeuw voorstelt, die zich over enen op den grond liggenden man verheft, misschien ene voorstelling van Daniël in den leeuwekuil (Hoofdst. 6).

6. Daarom is er een bevel van mij gesteld, dat men voor mij zou inbrengen al de wijzen van Babel, (Hoofdst. 2:2) op mijnen koninklijken burg; opdat zij mij de uitlegging van dien droom zouden bekend maken.

7. Toen kwamen in volgens mijn bevel de tovenaars, de sterrekijkers, de Chaldeën, en de waarzeggers; en ik zei den droom voor hen, maar zij maakten mij zijne uitlegging niet bekend:

Bij den eersten droom in Hoofdst. 2 beweerden de wijzen enen droom te kunnen verklaren, maar te weten wat een ander gedroomd had, konden zij niet, nu wordt het duidelijk, dat zij ook het verklaren niet kunnen, hoewel Nebukadnezar zijnen droom niet weer, gelijk toen, vergeten heeft, maar dien in zijn geheel mededeelt.

Het ware mogelijk, dat de, Chaldeeuwse wijzen, overeenkomstig hun eigene voorschriften van droomverklaring, in ‘t algemeen ene gedachte hadden, dat de droom een groot onheil voor Nebukadnezar inhield, hoewel zij, zonder de Goddelijke ingeving, waarmee Daniël verwaardigd werd, de juiste strekking niet konden verstaan. Onder deze onwetendheid omtrent de juiste betekenis, hebben zij misschien gewenst zich zelven te beschermen, want weinigen zouden den moed hebben, een oosters heerser bekend te maken, dat zijn droom een groot onheil voor hem zelven bevatte.

8. Totdat ten laatste Daniël, de gevangene uit Juda (Dan. 2:25), voor mij inkwam, wiens naam Beltsazar is, naar den naam mijns gods Bel (Hoofdst. 1:7), in wien ook, gelijk nu ten tweeden male bekend is geworden, de geest der heilige Goden is, om dromen te kunnen verklaren (Hoofdst 2:11, 28; 5:11, 14. Gen. 41:38), en ik vertelde den droom voor hem, zeggende:

Gelijk Nebukadnezar niet heeft opgehouden een heiden te zijn, zo heeft ook Bel niet opgehouden, voor hem de hoogste god te zijn, toch moeten wij in aanmerking dat hij bij het uitvaardigen zich nog geheel geschikt naar het heidens standpunt zijner onderdanen, om hen eerst door volledige mededeling van het voorval nader tot de kennis der waarheid te brengen.

Waarom, zo gevoelt men zich gedrongen te vragen, heeft Nebukadnezar zich niet aanstonds tot Daniël gewend, maar eerst de wijzen laten roepen, van wier onvermogen hem toch de geschiedenis van zijnen vroegeren droom overtuigd had? Intussen zijn sedert dien ongeveer 32 jaren voorbijgegaan; Daniël had dus in langen tijd gene gelegenheid om als openbaarder van Goddelijke geheimen bij den koning bevestigd te worden, terwijl voor dezen door den overvloed van zijn geluk de vroegere openbaring steeds meer verduisterd werd, ook zelfs het wonder voor ongeveer 16 jaren aan de drie mannen in den vurigen oven geschied (Hoofdst. 8), steeds meer uit zijn hart verdween. Bovendien komt in aanmerking, dat Nebukadnezar misschien vermoedde, dat zijn droom hem zelven betrof en iets kwaads voor hem betekende; en de mens is toch inderdaad zo, dat hij ene hem onaangename waarheid zoveel mogelijk uit den weg gaat, al zou hij ook gaarne tot de kennis der waarheid komen, en dat hij eerst nadat

hem de omwegen op het dwaalspoor geleid hebben, den rechten weg inslaat. "Vorsten en heren, en de mensen in het algemeen, hebben niet gaarne te doen met mensen, die boven hen verheven zijn, in wie de Geest Gods is, behalve wanneer zij hen bepaald nodig hebben. "

9. Beltsazar, gij overste der tovenaars (Hoofdst. 2:2)! Dewijl ik weet, dat de geest der heilige Goden 1) in u is, en gene verborgenheid u zwaar is, zodat de uitlegging voor u zou moeilijk zijn, zo zeg de gezichten mijns drooms, dien ik gezien heb, te weten zijne uitlegging, daar ik den droom zelven nog herinner.

1) Hij behoudt de taal en de uitspraak van zijn afgodendienst en daarom is het te vrezen, dat hij tot het geloof en den dienst van den levenden God niet bekeerd is. Hij is een afgodendienaar en zijn spraak verraadt hem. Want hij spreekt van vele goden, en hij verklaart zich niet om in een God als algenoegzaam te berusten, neen, niet in Hem, die algenoegzaam is.

Bovendien prijst hij Daniël niet als een dienstknecht des levenden Gods, maar als een overste der tovenaars. Hij erkent daarom wel, dat deze zijn heidense tovenaars in trappen, maar niet in wezen overtreft. Den God van Israël stelt hij dus als op één lijn met de afgoden van zijn land.

10. De gezichten nu mijns hoofds, mijner verbeelding op mijn leger waren deze: ik zag, en ziet er was een boom in het midden der aarde, en zijne hoogte was, reeds van den beginne af, groot.

11. De boom werd hoe langer hoe meer groot en sterk, en zijne hoogte reikte ten laatste aan den hemel (Gen. 11:4), en, wat zijn omvang betreft, hij werd gezien tot aan het einde der ganse aarde.

De allegorische voorstelling is groots en verheven, tot in de kleinste delen treffend doorgevoerd, uit gemengde beelden tot een zeldzaam groots geheel zamengevoegd. Zij gelijkt met recht, volgens het voor de allegorie gebezigde beeld van enen vernuftigen onderzoeker (Creuzer) aan de in de breedte slingerende takken van ene welig groeiende plant- de vrijheid en de lust tot spelen, die aan de fantasie eigen is, omzweeft de gedachte, eer de geest zich van haar heeft meester gemaakt. Het beeld is echt oosters en het symbool van den boom even zo min zonder betekenis als het de koeien zijn, die Faraö in den droom zag; wij kunnen hier meer zeggen, het is op Babylonische grond gewassen, daarheen wijzen ons de gezichten van Ezechiël, die daar gezien zijn (Ezech. 17:22 v. 19:10 vv. 31:3 vv. en de inkleding van die in merkwaardige overeenstemming met het onze.

12. Zijn loof aan de uitgestrekte takken was schoon, en zijne vruchten, die hij droeg, vele, en er was spijze aan denzelven voor allen, die in zijn bereik leefden; onder hem vond het gedierte des velds schaduw, en de vogelen des hemels woonden zijne takken, en alle vleesde dieren des velds en de vogelen des hemels, werd daarvan gevoed.

De toepassing van dit vers op den koning blijft achter vs. 22 weg, en de lezer kan die nu zelf maken; men verklare echter de uitdrukking, dat van den boom zich alle vlees voedt, niet van des konings rijkdom, die vele (maar niet alle!) mensen voedt, maar omtrent de voorstelling, dat eigenlijk alles aan hem toebehoort, ieder zijn eigendom van den koning ter leen heeft, en dus van hem zijn voedsel ontvangt.

13. Ik zag verder in de gezichten mijns hoofds, mijner verbeelding op mijn leger (vs. 7), en ziet, een wachter, namelijk een heilige, een van de heilige engelen, die steeds waakzaam zijn en bereid tot het volbrengen van den Goddelijken wil, kwam af van den hemel.

14. Roepende met kracht gelijk een heraut (Hoofdst. 3:4), en aldus zeggende: Houwt dien boom af, en kaptdoor dat gehele afhouwen zijne takken af, stroopt zijn loof af, en verstrooit zijne vruchten, zodat zij niet te vinden zijn, dat de dieren van onder hem wegzwerven, tengevolge dier verwoesting van schrik vervuld, en de vogelen van zijne takken.

Wie zij zijn, wien de Engel het bevel omtrent het afhouwen van den boom toeroept, zal men moeilijk kunnen vragen. Het moet slechts aan Nebukadnezar bekend gemaakt worden, welk een vonnis den boom treft; daartoe moet hij slechts het bevel horen, niet degenen zien, wien de volvoering is opgedragen.

15. Doch laat den stam met zijne wortelen (de stam zijns wortels) in de aarde, en met enen ijzeren en koperen band, hem, die door dat beeld bedoeld is, in het tedere gras des velds, daar de krankzinnigheid hem zijne vrije beschikking over zichzelven ontneemt en zijnen geest met donkerheid omgeeft (Ps. 107:10), zonder dat eigen vermogen of menselijke kunst ooit weer zulke banden kan losmaken, en laat hem in den dauw des hemels, even als een dier, dat in de open lucht zijn verblijf heeft, nat gemaakt worden, en zijn deel zij met het gedierte in het kruid der aarde, tot welke hij in dien toestand zal nedergestoten zijn.

Men kan den boom en den stam zijns wortels niet zo onderscheiden, dat men onder den om te houwen boom Nebukadnezar zelven en onder den stam zijn huis, zijne familie verstaat. Nebukadnezar is de boom met den stam, maar wanneer de boom Nebukadnezar wordt omgehouwen, zal toch zijn stam in de aarde blijven, opdat hij weer kan uitspruiten en tot een boom Nebukadnezar opwassen, of, gelijk Hitzig het opvat, de koning Nebukadnezar zal in krankzinnigheid ten onder gaan, maar de mens Nebukadnezar zal blijven, opdat hij weer tot koning Nebukadnezar kan worden.

Ongetwijfeld betekent dit dat zijn koningschap vast en zeker zou zijn gedurende den tijd, dat hij beroofd van zijn verstand zou zijn. Nebukadnezar ondervindt hier nog dat God in Zijn oordelen des ontfermens nog gedachtig zou zijn, ja, dat Hij steeds wegen van uitkomst en redding heeft, voor hen, wier zaak hopeloos en reddeloos schijnt te zijn.

16. En om het nog nader aan te wijzen, hoe diep hij vernederd zal worden, zijn hart worde veranderd, dat het geens mensen hart meer zij, en hem worde eens beesten hart gegeven, zodat hij zich voor een dier houdt en zich als zodanig gedraagt, en laat zeven tijden (volgens

Hoofdst. 7:25; 12:7 zeven jaren) over hem voorbijgaan, laat hem zolang in dien toestand blijven.

Over het algemeen levert het oude evenmin als het tegenwoordige oosten vele voorbeelden van psychische of zielziekten op; dan beide hoofdvormen, de melancholie en de kranzinnigheid komen twee bijzonder interessante gevallen in de Heilige Schrift voor en wel daar en hier bij enen koning. Wanneer in het algemeen kan worden aangenomen, dat psychische ziekten tot psychischen basis hebben ene ontstemming van het zenuwgestel, zo is de melancholie voornamelijk verbonden met ziekelijke aandoening van het ganglien-(onderlijfs-zenuwen-) systeem. Zij gaat, vooral waar psychische opwellingen, bijv. eergierigheid ijverzucht enz. mede oorzaak is, periodiek uit de passieve, de vorm van het in droefheid verzonken zijn tot den aktieven vorm van manie over en wordt tot razernij, gelijk bij Saul (1 Sam. 16:23, 23, 18:10). De uitzinnigheid daarentegen, voornamelijk met ene ziekelijke affectie van het hersenleven verbonden, is een in den war zijn van den geest. Zij openbaart zich als gek zijn, als waanzinnig, of zij zoekt zich, wat in ‘t bijzonder bij individuen, wier geest krachtiger is, het geval is, den geest te fixeren door ene inbeelding, ene idee fixe in betrekking op zijne plaats in de objectieve wereld, met welke hij zich in tweespalt bevindt, Deze inbeelding kan zijn of alleen omtrent het stoffelijke, omtrent de intellectuele en ethische zijde van het menselijk wezen, bijv. op den stand van het individu in het maatschappelijk leven in de wereld, in de rij der schepselen; de uitzinnige is dan verbijsterd, houdt zich bijv. voor God, een koning, een dier, een glas enz. Die vorm van krankzinnigheid, waarin het zelfbewustzijn geheel verkeerd voorkomt, het "Ik" zich zelven geheel verloren heeft, en iemand zich voor een geheel ander wezen houdt, vindt men enigzins bij een Herodes Agrippa (Hand. 12:22), Nebukadnezar is echter een bijzonder merkwaardig voorbeeld van dezen vorm van gehele verbijstering met een Latijns woord insania metamorphosis of zoanthropica genoemd. Zij was bij hem beide, natuurlijk gevolg van een goddelijke straf voor zich zelven vergodenden hoogmoed, Hij, die zich zelven in zijn hart had verheven boven alle mensen, werd tot de dieren vernederd, zonk in een dierlijken toestand weg, en hield zich zelven in zijne waanzinnigheid voor een dier, at gras, bleef onder den vrijen hemel en duldde niet, dat hem haren en nagels werden gesneden, Overigens worden voorbeelden van zulke ziekten uit alle tijden verhaald; zo van een boer, die zich verbeeldde, dat hij een wolf was (Lykantropie), met dit onderscheid, dat het vel omgekeerd, en de haren inwendig waren, van een meisje, dat om de epidemie te verdrijven, kattenbloed gedronken had, en uit afkeer daarvan in ene krankzinnigheid verviel, waarbij zij zich inbeeldde ene kat te zijn, enz.

17. Deze zaak (vs. 11-13) is in het besluit der wachters; en deze begeerte 1), deze aangelegenheid is in het woord der heiligen, is door de heiligen bevolen en zal dus zeker volvoerd worden, opdat de levenden de mensenkinderen op aarde (Jes. 53:8) bekennen, dat de Allerhoogste heerschappij heeft over de koninkrijken der mensen (Hoofdst 2:21), en geeft ze aan wien Hij wil, ja zet daarover den laagste 2), den geringste onder de mensen; een mens is dus slechts zoveel, als de Allerhoogste hem wil doen zijn,

1) In het Chald. atlav (Scheëelta) Beter: deze aangelegenheid. Onder de heiligen moeten hier de Engelen verstaan worden, die het besluit Gods hebben goedgekeurd en ondertekend. In de H. Schrift komt meermalen voor dat de Heere God het besluit den Engelen voorlegt. (Jes. 6:8.

1 Kon. 22:20 Niet omdat God, de Heere hen van node heeft of hun toestemming behoeft, maar omdat Hij hun dienst gebruikt in de uitvoering van Zijn plannen.

2) Deze uitdrukkingen vinden volkomene verklaringen uit de Babylonische godsdienstbegrippen, met welke noodzakelijk de goddelijke, aan Nebukadnezar ten dele gewordene openbaring in zijne ziel moest zamensmelten. Diodorus Sicadus bericht van die godsdienstige voorstellingen; "Aan den loop van deze sterren (5 planetengoden) zijn, gelijk zij (de Babyloniërs) zeggen, 30 andere ondergeschikt, welke zij raadgevende goden noemen, van welke de ene helft het opzicht heeft over de landen onder de aarde, de andere echter ziet op datgene, wat op de aarde onder de mensen en in den hemel voorvalt. Alle tien dagen werd een van deze als bode der sterren van de bovenste naar de benedenste, en eveneens een ander van de onderste naar de bovenste gezonden. " Deze plaats werpt een bijzonder licht op de onze; hier even als daar een senaat van ondergoden of engelen, die het bestuur over de aarde heeft, over hetgeen daar voorvalt bericht geeft en de hogere goedkeuring voor zijne voorstellen gaat halen. Ook op een beeld bij Kazwini komt Bel voor, terwijl genieën (geesten) rondom hem zweven, die bereid zijn zijne bevelen te volbrengen.

Volgens de leer der Schrift bepalen de Engelen het lot der mensen niet, maar alleen God, rondom Wien de Engelen slechts als dienende geesten staan, opdat zij Zijne bevolen volbrengen, Zijnen raad den mensen bekend maken; de Engel betekent voor den Babylonischen koning het Goddelijke besluit ten opzichte van het over hem te komen gericht van verootmoediging voor zijnen hoogmoed, als besluit der wachters, om hem dit op de voor hem meest verstaanbare wijze als een Godsgericht aan te kondigen.

Hier hoort gij, wie de macht heeft over troon en kroon, en dat uit den mond van een absoluut souverein en machtig heidens koning, die door een tijdelijk verlies van zijn koningschap en van zijn verstand alzo geleerd had te getuigen en te belijden. Laat ons daarom de godslastering der Fransen niet nazeggen: "de macht is uit het volk. " Neen, de macht is uit God. God toont ook van tijd tot tijd en vooral in onzen tijd, waarin de soevereiniteit des volks van de daken gepredikt wordt, dat de macht uit Hem is, en dat niet het volk, maar dat Hij de koninkrijken geeft aan die Hij wil, ja, dat Hij daarover den laagste onder de mensen zet.

De uitdrukking van den tekst is ene zinspeling op de handelwijze van aardse vorsten, welke hun besluiten maken in overeenstemming met hun eerste ministers. Zo wordt God beschreven als het heir der engelen bijeenroepende, en besluiten makende met hun goedvinden (1 Kon. 22:19). En Christus wordt voorgesteld als omringd van Engelen en heiligen, als bij hem zittende in den dag des oordeels (zie Hoofdst. 7:22, 1 Kor. 6:2 en 3. 1 Tim. 5:21, 1Co 1Ti 1 Openb. 20:4) .

18. Dezen droom, zo ging ik tot Daniël voort, heb ik, koning Nebukadnezar, gezien; gij nu Beltsazar! zeg de uitlegging van dien, dewijl al de wijlen mijns koninkrijks mij de uitlegging niet hebben kunnen bekend maken, maar gij kunt wel, dewijl de Geest der heilige Goden in u is.

19. Toen ontzette zich Daniël, wiens naam Beltsazar is, daar hij de betekenis van den droom aanstonds doorzag, bij een uur lang1) (liever een poos), en zijne gedachten beroerden hem, daar hij den koning toegenegen was en hij hem toch een zware straf moest aankondigen. De koning, die wel bemerkte waarom hij zo nedergeslagen was, antwoordde en zei): Beltsazar! laat u den droom en zijne uitlegging niet beroeren, spreek vrijmoedig en zonder iets te verbergen (1 Sam. 3:15 vv.)Beltsazar antwoordde en zei: Mijn heer! de droom wedervare niet u maar uwen hateren, en zijne uitlegging, in plaats van u, uwen wederpartijders, van zulk ene droevige betekenis is hij!

1) Het woord in den grondtekst heeft wel bij de Rabbijnen de betekenis van uur; in het Bijbelse Chaldeeuws betekent het echter: een kleine tijd, "een kort ogenblik. " .

2) In ‘t oog vallend is de afwisseling van persoon; uit het vorige zou men verwachten, dat de koning ook verder in den eersten persoon van zich zou spreken. In dergelijke dokumenten komt dit echter meermalen voor: Ezra 7:13 vv. Esth. 8:7 vv. 1 Kon. 1:33.

20. De boom, dien gij volgens uwe mededeling gezien hebt, die groot en sterk geworden was, en wiens hoogte tot aan den hemel reikte, en die over het ganse aardrijk gezien werd;

21. En wiens loof schoon, en wiens vruchten vele waren, en waar spijze aan was voor allen, onder wien het gedierte des velds woonde, en in wiens takken de vogelen des hemels nestelden;

22. Dat zijt gij, o koning die groot en sterk zijt geworden; want uwe grootheid is zo gewassen, dat zij reikt tot aan den hemel, en uwe heerschappij aan het einde des aardrijks.

23. Dat nu de koning vervolgens in zijnen droom enen wachter, namelijk enen heilige, gezien heeft, van den hemel afkomende, die zei: Houwt dezen boom af en verderft hem, doch laat den stam met zijne wortelen in de aarde, en met enen ijzeren en koperen band in het tedere gras des velds en in den dauw des hemels nat gemaakt worden, en dat zijn deel lij met het gedierte des velds, totdat er zeven tijden over hem voorbijgaan;

24. Dit is de beduiding, de betekenis, o koning! en dit is een besluit des Allerhoogsten, hetwelk over mijnen heer, den koning, komen zal.

25. Te weten, men zal u van de mensen verstoten (zie bij vs. 33). en met het gedierte des velds zal uwe woning zijn, en men zal u kruid, als den ossen te smaken geven; en gij zult van den dauw des hemels nat gemaakt worden, en er zullen zeven tijden over u voorbijgaan, totdat gij bekent, dat de Allerhoogste heerschappij heeft over de koninkrijken der mensen, en geeft ze wien Hij wil.

Opmerkelijk is de onverschrokkenheid van den knecht Gods, dat hij niet op verbloemde wijze den koning te kennen geeft, wat hem wacht, maar met omstandige woorden hem openlijk zegt, welk een smadelijke en ellendige toestand hem wacht, uitstoting uit de zamenleving, wonen bij de dieren des velds, gelijk voedsel met hen en even als zij zonder deksel.

27. Daarom, o koning! laat mijn raad u behagen, en breek uwe zonden af door gerechtigheid, en uwe ongerechtigheden door genade te bewijzen aan de ellendigen 1), of er verlenging van uwen vrede mocht wezen (of: zo zal uw geluk bestendig zijn en de gedreigde straf niet komen) 2)

1) Het is niet twijfelachtig of Daniël heeft den koning tot boete willen vermanen. Maar slechts één soort heeft hij aangehaald, zo als wij weten dat dit zeer gebruikelijk is bij de Profeten. Want wanneer zij het volk tot den weg terugroepen, vatten zij niet altijd samen wat boete is, noch bepalen zij het nauw, maar roeren of de uitwendige plichten van de boete aan of een deel er van. Deze wijze van handelen volgt Daniël. Indien men vraagt wat berouw is, is het de bekering van den mens tot God, van wien hij vervreemdt was. Doch deze bekering bestaat die slechts in handen en voeten en tong? Eerder begint zij van het verstand, vervolgens van het hart, daarna gaat zij over tot de uitwendige werken. Derhalve een waar berouw heeft haar begin in het verstand van den mens, zodat hij, die al te zeer wijs heeft willen zijn, afstand doet van zijn wijsheid, of afstand doet van het dwaze vertrouwen op eigen rede, vervolgens, dat hij zijn boze hartstochten ten onder brengt en deze Gode onderwerpt; eindelijk zal het uitwendige leven volgen.

De Rabbijnen zetten deze woorden over. "Maak uwe zonden weer goed door aalmoezen, en uwe overtredingen door weldaden aan de armen. " Dien overeenkomstig heeft de Vulgata: "peccata tus eleëmosynis redime, et iniquitates tuas misericordiis pauperum. " Onze plaats wordt dan ook in de Katholieke kerk voor een hoofdbewijs gehouden van de verdienstelijkheid der goede werken. Daartegen verheft zich de Apologie der Augsburgse confessie in het 3de artikel: van de liefde en de vervulling der wet aldus: Dit is een korte inhoud van ene gehele prediking; het is zoveel als: "Bekeer u!" Het is waar, wanneer wij ons bekeren, worden wij van de zonde bevrijd, daarom zegt hij: "maak los" (breek af). Daaruit volgt echter niet, dat wij van onze zonden kunnen bevrijd worden om onzer werken wil, of dat onze werken de betaling zijn voor de zonde. Ook stelt Daniël niet alleen de werken. maar zegt: "door gerechtigheid. " Nu weet ieder, dat "gerechtigheid" in de Schrift niet alleen "uitwendige werken" betekent, maar het geloof inhoudt, gelijk Paulus zegt: "de rechtvaardige zal door het geloof leven. " Daarom vordert Daniël in de eerste plaats geloof, als hij "gerechtigheid" noemt en zegt: "breek uwe zonden af door gerechtigheid, " d. i. door geloof in God, opdat gij gerechtvaardigd wordt; voeg daarbij ook goede werken, namelijk, volbreng uwe roeping wees geen tiran, maar zie toe, dat uwe regering voor land en volk nuttig zij, bewaar den vrede en beschermt de armen tegen onrechtvaardig geweld, dat zijn vorstelijke aalmoezen. " .

Daniël geeft hier aan den koning den raad, om zijn hoogmoed te laten varen, te bestrijden, om af te laten van het verdrukken der ellendigen, en tegenovergesteld zich aan God te onderwerpen, van wien hij alle macht had ontvangen, en zich Gode onderwerpende, de armen en ellendigen tot een hand en voet te zijn, d. w. z. hen te ondersteunen en de behoeftigen te helpen.

Nebukadnezars hoofdzonde was hoogmoed en verdrukking van de ellendigen.

Van eeuwig leven en van eeuwige zaligheid is hier geen sprake in den eigenlijken zin van het woord, wel van een zich bekeren op zijn uitwendige wegen tegen God en zijn volk.

2) Hier is geen sprake van eeuwig leven en zaligheid, maar daarvan hoe Nebukadnezar wellicht de gedreigde straf zou kunnen ontgaan, daartoe wil Daniël, dat hij de zonden van zich doe, door welke hij zich dat vonnis op den hals haalde.

Gerechtigheid en ontferming zijn de koninklijke hoofddeugden. (Jes. 11:4 vv,), die hij aan Nebukadnezar ter beoefening aanbeveelt.

Wanneer de koning uit vrees voor de gerichten des Allerhoogsten over zijne zonden en misdaden berouw gevoelde en ze naliet, zo hij er zich op toelegde om gerechtigheid jegens ieder, zachtheid jegens de armen te bewijzen, zo was dit zeker nog gene volledige bekering, maar toch een zeker teken van die bekering, waarvoor hij na zijne erkenning van God bekwaamheid bezat.

Daniël kent geen heidens fatum, maar weet, dat Gods gericht zich maar den zedelijken toestand des mensen richt, en de gedreigde straf door bekering kan worden afgewend (Jer. 18:7. vv. Jon. 3:5 vv. Jes. 38:1 vv.). Deze weg om het gedreigde vonnis van zich af te wenden, stond ook voor Nebukadnezar open, te meer daar de tijd, op welken de droom zou vervuld worden, niet bepaald was, en hem dus nog tijd tot bekering was gelaten.

Zich van zijne zonden losmaken door gerechtigheid betekent niets anders dan ze afleggen, zodat men gerechtigheid in hare plaats stelt, gerechtigheid aangrijpt en uitoefent. Als een gevolg nu der gerechtigheid, die de koning zich moet toeëigenen, wordt het weldoen aan de armen genoemd, daar dit ene gelijke gezindheid veronderstelt, als zij bezitten, die men zich aantrekt, namelijk als die der lijdende vromen; hier deze vermaning te geven, was des te meer gepast, daar zij tot enen koning was gericht, die geroepen was de gerechtigheid van God af te beelden, welke den ellendigen onder het volk recht verschaft en de armen helpt.

28. Dit alles overkwam den koning Nebukadnezar, die den hem gegeven raad niet ter harte nam.

29. Want op het einde van twaalf maanden, juist een jaar na de in vs. 1 vv. medegedeelde gebeurtenis, toen hij op het koninklijk paleis van Babel was wandelende op de hoogte der terrassen in el Kasr (vs. 3).

30. Sprak de koning en zei: Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb tot een huis des koninkrijks, tot een koninklijken zetel, door de sterkte mijner macht, en ter ere mijner heerlijkheid!

31. Dit woord nog zijnde in des konings mond, viel er ene stem uit den hemel: U, o koning Nebukadnezar! wordt gezegd, dat daar gij u niet bekeerd hebt, maar in uwen hoogmoed tot het uiterste zijt voortgegaan (vs. 27), aan u zal vervuld worden, wat door den droom bedreigd is: het koninkrijk is van u gegaan.

32. En men zal u van de mensen verstoten, en uwe woning zal bij de beesten des velds zijn; men zal u gras te smaken geven, als den ossen, en er zullen zeven tijden over u voorbijgaan, totdat gij bekent, dat de Allerhoogste over de koninkrijken der mensen heerschappij heeft, en dat Hij ze geeft aan wien Hij wil (vs. 16).

33. Ter zelver ure werd dat woord volbracht over Nebukadnezar, daar ene krankzinnigheid hem overviel in den vorm van boanthropie, zodat hij zich voor een rund hield, want hij werd uit de mensen verstoten 1), daar men gedurende den tijd zijner krankzinnigheid niets anders kon doen, dan die te laten uitwoeden, en hem zelven aan de blikken der mensen onttrekken, en hij at gras als de ossen), en zijn lichaam werd van den dauw des hemels nat gemaakt, totdat zijn haar wies als der arenden vederen, en zijne nagelen als der vogelen 3).

1) Dat men zijn verstoten niet te denken heeft, als ware dit door zijn onderdanen geschied, maar dat het zijne ziekte was, die hem uitdreef, blijkt daaruit, dat voor hem de heerschappij werd bewaard. De zijnen wisten het van Daniël zowel als van den koning zelven, die van zijnen droom geen geheim maakte, dat zijne ziekte zich slechts over zeven tijden zou uitstrekken; toen begon met zijne ongesteldheid ene waarneming van de regering, totdat men na zijne herstelling hem zelven de teugels der regering weer in handen kon geven.

2) Dit is ook nu nog iets, dat soms bij krankzinnigen wordt waargenomen. Rösch meldt van ene vrouw, in het krankzinnigengesticht in Würtemberg, die ditzelfde deed.

3) Hier is in aanmerking te nemen, aan de ene zijde, dat de haren, hoe meer zij aan invloed van het ruwe weer en aan de zonnestralen zijn blootgesteld, ene des te grotere hardheid verkrijgen en hierin als het ware den vederen der vogelen gelijk worden, aan de andere zijde, dat soms bij psychische ziekten de nagels enen bijzonderen, monsterachtigen, onnatuurlijken vorm verkrijgen.

Zie hier, hoe God de hoogmoedigen wederstaat. Nebukadnezar wilde meer dan een mens zijn. God maakte hem juist minder dan een mens. .

34. Ten einde dezer dagen nu, dezer zeven tijden, hief ik, Nebukadnezar, mijne ogen op ten hemel, want mijn verstand kwam weer in mij 1), en ik loofde den Allerhoogste, en ik prees en verheerlijkte den Eeuwiglevende, omdat Zijne heerschappij ene eeuwige heerschappij, en Zijn koninkrijks van geslacht tot geslacht (Hoofdst. 7:14).

1) "Ene schone schilderachtig uitdrukking voor het herleven van het menselijk bewustzijn in Nebukadnezar! Het dier richt den blik ter aarde, de mens ten hemel; alzo is dan het opheffen der ogen naar den hemel het begin en het eerste teken, dat het dierlijk hart den koning verlaat, en de menselijke geest in hem weer de wieken verheft. Het verstand keert in hem terug en de blik naar boven wordt tot een gebed; uit dit gebed nu zien wij, dat de goddelijke bedoeling met hem bereikt is; niet meer aan zich zelven, maar den Allerhoogste en Eeuwiglevende geeft hij de eer. " Bij 1 Sam. 16:14 hebben wij reeds opgemerkt, dat de toestand van krenking der geestvermogens de mogelijkheid ener bekering niet uitsluit, want krankzinnigheid, razernij en

alle valselijk zogenaamde zielsziekten zijn volgens het eenparig resultaat der nieuwere onderzoekingen gene ziekten der ziel, maar van de fijnere, lichamelijke organen der ziel.

35. En al de inwoners der aarde zijn als niets geacht, en Hij doet naar Zijnen wil met het heir des hemels, en de inwoners der aarde, en er is niemand, die Zijne hand afslaan of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij?(vgl. bij Hoofdst. 2:33).

Hoe aandoenlijk is deze schildering! Ach, dat de wijzen en groten dezer wereld het toch meer bedachten, dat zij eigenlijk over niets meester zijn, zelfs niet over hun eigen verstand! Hoe spoedig kan het hun ontnomen worden. Ga in de gestichten voor krankzinnigen, daar zult gij mensen vinden, zelfs van de edelste families en van hoge geboorte, en van hogen rang in de maatschappij, ja, die op de gestoelten der ere hebben gezeten, en van wie niemand zou gezegd hebben, dat zij eenmaal onder de ellendigste der ellendigen zouden nederzitten, en toch, zij zitten daar nu, en wie vrijwaart mij en u voor zulk ene bezoeking? Och, dat wij toch nederig zijn voor God en mensen en ons niet verheffen op iets, dat enkel ene gave Gods is, en dat Hij ons ieder ogenblik weer ontnemen kan.

36. Ter zelver tijd kwam mijn verstand weer in mij; ook kwam de heerlijkheid mijns koninkrijks, mijne majesteit en mijn glans weer op mij; en mijne raadsheren en mijne geweldigen, die intussen de regering hadden waargenomen, maar ook in mijnen toestand het oog niet van mij hadden afgewend, zochten mij 1), en ik werd in mijn koninkrijk bevestigd; en mij werd groter heerlijkheid toegevoegd 2), dan ik te voren had (Job. 42:10 vv.).

1) Volgens Jer. 39:13 vormden de raadsheren en de geweldigen des konings een college; even als zij reeds vroeger eens, gedurende Nebukadnezars afwezigheid, ten tijde van den dood zijns vaders gedaan hadden (2 Kon. 24:1), zo verzekerden zij ook nu voor hem de regering en namen zij zijne plaats in. Dat men iemand, die krankzinnig was geweest, weer liet regeren, veroorzaakt, bij de zachte beoordeling van de krankzinnigheid in de oudheid, en de plaats, die Oosterse heersers innamen, gene bezwaren.

2) Nebukadnezar heeft dus nog enigen tijd na zijne herstelling geregeerd, hoewel door die woorden niet gezegd wordt, dat hij nog grote zaken heeft ten uitvoer gebracht; veel meer is het wel de ondervinding er van, tegelijk met zijn zo heerlijk einde zelf, die hem des te grotere heerlijkheid ook in de ogen zijner onderdanen verschafte.

37. Nu ik dit in mijn leven ondervonden heb, prijs ik, Nebukadnezar, de grote aardse koning, en verhoog, en verheerlijk den Koning des hemels, omdat al Zijne werken waarheid, en Zijne paden gerichten zijn, (Jer. 9:23 vv.), en Hij is machtig te vernederen degenen, die in hoogmoed wandelen, 2) gelijk Hij mij vernederd heeft, toen mijn hart zich trots verhief (Hoofdst. 5:20).

1) Dit is de ware wijze van God te prijzen, niet slechts wanneer wij bekennen dat wij niets zijn, maar ook wanneer wij onze zonden bekennen. Vervolgens dat wij niet slechts bij ons zelven bekennen, dat wij schuldig zijn en gezondigd hebben voor Hem, maar ook dat wij dit met onzen mond voor de stervelingen belijden, waar dit nodig is. En waar hij het woord van

vernederen stelt, daar moet dit terug gebracht worden tot de uitwendige verootmoediging. Want Nebukadnezar was vernederd geworden, toen God hem in de bossen had geworpen, opdat zijn leven gemeen zou zijn met de landdieren. Maar vervolgens ook om een andere reden werd hij vernederd, zoals als een uit de kinderen Gods. Waar er derhalve een dubbele vernedering is, daar heeft Nebukadnezar de eerste hier willen uitdrukken, dat God namelijk de hoogmoedigen verstrooit en vernedert. Dit is één wijze van vernedering. Maar de ware vernedering ontbreekt, indien God niet later ons regeert door den Geest der zachtmoedigheid. En zo heeft Nebukadnezar hier niet omhelsd de genade Gods, die echter waardig was een niet gemene verheerlijking en lofverheffing. Maar hij heeft in dit edikt niet beschreven wat geëist kan worden van een godvruchtig mens, een die onderwezen was in de school Gods. Maar toch heeft hij getoond dat hij wel is vooruitgegaan onder de kastijding Gods, waar hij Hem de hoogste macht toeschrijft. Vervolgens verenigt hij met den lof over de waarheid, die over de gerechtigheid, en bekent zich zelven schuldig te zijn, en getuigt dat zijn straf rechtvaardig was, die van Gods wege was opgelegd.

Het blijft bij den koning van Babel in de oppervlakte hangen. Wel is hij gedwongen om Gode eer te geven, en dit zegt reeds veel voor zulk een heidens despoot, maar van een ware hartgrondige bekering, die gepaard ging met een vaarwel zeggen van de afgoden, lezen wij niets.

2) Bij de oprichting van het beeld van Dura (Hoofdst. 3) bezweek Nebukadnezar voor de verzoeking van hoogmoed en zelfvergoding die voor hem in het bewustzijn zijner stelling als beheerser van het Babylonische wereldrijk lag; hier bezwijkt hij voor dezelfde verzoeking ten tweeden male. Het goddelijk ingrijpen is nu daar veroorzaakt door het gevaar, waarin de eis des konings de drie Joodse mannen bracht, terwijl in ons hoofdstuk zulk ene uitwendige aanleiding niet bestaat; daarom komt echter het ingrijpen Gods niet ongemotiveerd voor. Wij staan niet meer in de bewogen eerste helft Nebukanezars regering, toen de gedachten van vergroting en bevestiging van zijn rijk, zowel als de oorlogen met de vijanden daarvan hem geheel innamen, maar wij bevinden ons in de laatste vreedzame periode, toen de koning op zijne lauweren rustte. Wanneer vroegere gedachten van hoogmoed in zijn hart opstegen, zo had dit niet zó veel te betekenen, daar weer andere deze kruisten en des konings kracht en tijd bezet hielden. Wanneer wij daarentegen nu hij in goede rust leeft, zien, hoe zijn hoogmoed stijgt en zich bevestigt, zo wordt het gevaarlijk; de hoogmoed wordt tot een systeem, volgens hetwelk geregeerd en geleefd wordt. Dat zien wij duidelijk uit de vermaning van Daniël, dat de koning voortaan gerechtigheid en ontferming mocht uitoefenen. Hij was dus tot willekeur en hardheid vervallen, onder welke zijn volk veel had te lijden, en voor welke Daniëls invloed hoe langer hoe meer moest wijken. De koning, die zich zelven vergoodde, kon geen behagen meer vinden in den man, die hem te voren de heerlijkheid van den God des hemels gepredikt had. Zo was het nu de vraag, of de wereldmacht de wending tot zelfvergoding en daarmee de richting tegen God reeds nu zou nemen, welke zij volgens de profetie zeker nemen zou, maar eerst in lateren tijd. Nu grijpt God in en weerhoudt haar in haren loop, en legt den wereldbeheerser als een wild dier een ring in den neus, dat hij tam wordt en de ontvangene les zijn gehele leven niet meer vergeet.

Treffend slot! laat ons er uit leren in nederigheid te wandelen. Hoogheid en grootheid zijn gevaarlijk, niemand kan er zich op den duur in staande houden; niet alleen Nebukadnezar niet, maar ook Daniël niet. Geen hoogmoed of de val volgt vroeg of laat; daarentegen gene nederigheid, of de eer volgt er op, zij het ook eerst in den hemel; want daar is met den Satan de hoogmoed buitengeworpen en zit de nederigheid op de allerhoogsten troon in Hem, die niet kwam om gediend te worden, maar om te dienen, en daarom met eigen hand zijnen discipelen de voeten wies. Laat ons aan Zijne voeten alles nederleggen, ook ons zelven, in de houding der diepste aanbidding, en wij zullen uit Zijne hand de kroon der ere ontvangen.

De geschiedenis van Israël stelt ons in een kort bestek een hoofdinhoud van de gehele wereldgeschiedenis voor; in haar zien wij het verborgen besturen van den persoonlijken God in de leiding en opvoeding der volken duidelijk; het voorhangsel van menselijke voornemens en menselijke werken wordt daar opgeheven, en de hand, die alles beweegt en bestuurt, wordt openbaar van Hem (Efeze. 1:11), van wien geschreven staat, dat Hij alle dingen werkt naar den raad Zijns wils. O, aanbiddenswaardige nederbuiging Gods, om welke Hij, om de zwakheid van ons geloof te hulp te komen, eens aan een uitverkoren volk de geheimen van Zijne verhevene, alles besturende Voorzienigheid op de aanschouwelijkste wijze voor onzen gezichtskring wilde brengen! Ons mag voortaan geen schijnbare chaos van tijdelijke voorvallen meer verbaasd of twijfelmoedig maken, nadat ons ene tweeduizendjarige (?) leiding van dat volk een overvloed van aanleidingen tot de waarneming biedt, dat ook de meest verwarde draden, die door ons leven heengaan, zich naar enen hogeren wil moeten voegen en eindelijk tot een weefsel moeten zamengeknoopt worden, dat nader beschouwd, slechts het Apostolische: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods!" ons op de lippen dringt.

Wat de wereldse geschiedschrijvers aangaat, weet geen enkel schrijver der oudheid iets van deze buitengewone gebeurtenis in de geschiedenis van Nebukadnezars regering, De Griekse schrijvers, die in de tijden van het diepste verval hunner natie en letterkunde in het algemeen over de geschiedenis der oude rijken in Midden-Azië gehandeld hebben, zijn ten opzichte der oudere geschiedenis van Azië zonder waarde en maken van Nebukadnezar met geen enkel woord melding, zelfs de oudere en meer geloofwaardige Herodotus geeft over hem geen bericht. Josefus, die alles opzocht, wat tot opheldering der Chaldeeuwse geschiedenis kon dienen, en Eusebius noemen in den gehelen rijkdom der ongewijde letterkunde slechts zes schrijvers, die van Nebukadnezar melding maakten; van deze komen er vier in ‘t geheel niet in aanmerking, daar door hen alleen de inname van Fenicië en de betrekking van Nebukadnezar tot het land van den schrijver vluchtig vermeld wordt. Er blijven dus slechts twee, Abydenus en Berosus over, bij welke enige sporen van het hier vermelde voorval gevonden worden, al is het ook duister en met omkering van het eigenlijke feit, In een fragment van den laatsten vinden wij: "nadat Nebukadnezar den vroeger vermelden muur voltooid had, verviel hij in ene ziekte en stierf na ene regering van 43 jaren. " Abydenus schrijft: "hierna, gelijk men bij de Chaldeën vertelt, werd hij, toen hij op het koninklijk paleis gestegen was, door den éénigen God aangegrepen en sprak hij: "Ik, deze Nebukadnezar, o Babyloniërs, verkondig u het lot, dat u wacht, dat noch mijn vader Bel, noch de koningin Beltis door overreding der schikgodinnen hebben kunnen afwenden. De Perziër, de muilezel (Cyrus, die uit Medisch-Perzisch geslacht afstamde) zal komen met behulp van uwe

demonen; hij zal slavernij over u brengen, waarbij een medeschuldige zal zijn de Mediër, die de trots van Assyrië was. O dat hij, voordat hij zo mijne opvolgers te niet doet, zelf in ene charybdis of in ene diepe zee viel en omkwam, of dat hij op andere wegen geleid door de woestijn gevoerd werd, waar noch steden zijn, noch enig spoor van mensen. maar waar de dieren hun weiden hebben en de vogels ronddwalen, alleen gevangen te midden van rotsen en afgronden, en dat ik voordat dit in zijne gedachte gelegd wordt, een beter einde deelachtig worde!" Nadat hij dit voorzegd had, verdween hij plotseling! Het is duidelijk, dat Abydenus het bericht van Daniël gebruikt heeft, maar er evenzo mede gehandeld heeft, als met de Bijbelse geschiedverhalen van de schepping, den zondvloed, den torenbouw van Babel en het tot ene mythe misvormd heeft, uit welke het nauwelijks meer mogelijk is, den historischen kern te vinden.

HOOFDSTUK 5.

MAALTIJD EN VAL VAN DEN GODDELOZEN KONING BELSAZAR.

V. Vs 1-31. Uit de slechts korte regering van Nebukadnezar's zoon, Evil-Merodach en de op dezen volgende heerschappij van Neriglissar, den zwager van den laatsten, wordt ons verder gene gebeurtenis uit het leven van Daniël meegedeeld (vgl. echter de beide gezichten in Hoofdst. 7 en 8), Aanstonds worden wij nu verplaatst op den laatsten dag der 31 jarige regering van Nebukadnezar's kleinzoon Laborosoarchod (met een anderen naam Belsazar geheten). Met dezen zou volgens Gods voornemen (Jer. 27:7) de heerschappij der Chaldeën in Babylon te niet gaan. Deze ondergang komt in de voor ons liggende geschiedenis voor als een rechtvaardig vonnis van God over enen bekleder der wereldmacht, die zich in misdadigen overmoed niet alleen op zijne koninklijke hoogheid verheft, maar zelfs doorgaat tot ontwijding van 's Heeren heiligdommen en tot lastering van zijnen hoog-heiligen Naam. Terwijl in het vorige hoofdstuk Nebukadnezars zelfverheffing slechts met ene zware straf bedreigd wordt, opdat hij zich bekere, en hij die ook werkelijk ondervindt. is die van Belsazar in haar gehele bestaan zo ongeneeslijk slecht, dat hij zonder enig uitstel aan het verderf wordt prijs gegeven. Deze Belsazar namelijk geeft zonder dat daartoe ene bepaalde aanleiding bestaat, aan de geweldigen van zijn rijk een groot gastmaal en hoont, in dronken overmoed voor de aanwezige gasten en in gemeenschap met hen, den God van Israël. Nu verschijnen vingeren aan den muur der eetzaal, die zijn vonnis ter neer schrijven, Dit schrift kunnen de Chaldeeuwse wijzen niet lezen of ontcijferen; Daniël, die daarbij geroepen wordt, verklaart het schrift, en wat hij verkondigt, dat wordt nog in denzelfden nacht vervuld. Belsazar vindt zijnen dood, en de heerschappij der Chaldeën moet voor die der Meden wijken.

1. De koning Belsazar 1), die, wanneer men gelijk Daniël doet, de plaatsvervangende regering van zijn vader Neriglissar mederekent, van 560-556 vóór Chr. regeerde, maakte, nadat hij negen maanden te voren tot zelfstandige regering gekomen was, een groten maaltijd voor zijne duizend geweldigen, en hij dronk wijn voor die duizend 2).

1) De naam bevat de beide bestanddelen van den naam, dien Daniël aan het Babylonische hof verkregen had (Hoofdst. 1:7), maar zonder de T (Hebr.) waardoor hij zich van den anderen onderscheidt. Het is de vraag, welke Babylonische koning hier bedoeld is. Wij volgen bij onze voorstelling der geschiedenis van het Babylonische in 2 Kon. 25:27 het bericht van Berosus in een fragment bij Josefus, dat aldus luidt: "Op Nebukadnezar volgde zijn zoon Evil-Merodach; hij regeerde slecht en werd door den echtgenoot zijner zuster, door Neriglissar gedood, nadat hij twee jaren geregeerd had. Na hem regeerde deze Neriglissar vier jaren; diens zoon Laborosoarchod regeerde daarna nog een knaap zijnde, negen maanden, en werd, daar hij vele bewijzen van een slecht karakter gaf, door de vrienden vermoord. Zijne tegenstanders droegen nu volgens een gemeenschappelijk besluit de regering op aan Nabonnedus, een uit de Babyloniërs, die mede tot de zaamgezworenen behoorde. Er is ene andere mening, dat Nebukadnezars zoon en naaste opvolger Evil-Merodach, deze Belsazar zou zijn, van wien Daniël hier en in Hoofdst. 7:1 en 8:1 spreekt; deze vinden wij reeds in Baruch 1:1 vv. zij berust op verschuiving van tijden en omstandigheden in den geest der latere Joodse schrijvers, en is ook in den laatsten tijd verdedigd. Wij kunnen haar niet

aannemen, en wel reeds om reden, dat men op ene zeer gedwongene wijze het 34ste vers van ons hoofdstuk van den inhoud van het 30ste vers moet losrukken, en als iets moet beschouwen, dat ongeveer 22 jaren later geschied is. Wij sluiten ons aan die uitleggers aan, die aan Nebukadnezars kleinzoon, Laborosoarchod, denken, die wel niet de zoon van zijnen zoon, maar van zijne dochter is; dit nietig verschil komt bij de plaats Jer. 27:7 gewis niet in aanmerking, dewijl het daar slechts te doen is om het begrip van enen kleinzoon, onverschillig of hij dit is door manlijke of door vrouwelijke afstamming (vgl. 2 Kron. 30:20).

2) De maaltijd was dus voorbij en het drinken zou beginnen; de koning maakte volgens de Oosterse gewoonte daarmee een begin tegenover zijne gasten, terwijl hij aan ene bijzondere tafel op ene hoge plaats, waarschijnlijk aan den enen muur (1 Sam. 20:25) zat. Het aanleggen van zulk een gastmaal komt overeen met den lust der Babyloniërs in zwelgerij, op welken ook in Jes. 14:11; 47:1. Jer. 51:39 gedoeld wordt; het had echter hier zijne bijzondere aanleiding daarin, dat Belsazar, nadat hij voor weinige maanden de regering zelfstandig begonnen had, zijn huwelijksfeest met de vrouwen en bijwijven, die hij voor zijnen harem had uitgekozen, hield, daarmee tevens een prachtig feest ter viering van het begin zijner regering verbond. De duizend geweldigen, die hij als gasten genodigd had, zijn, gelijk het schijnt, nieuwe gunstelingen, die hij zich koos in de plaats van die, welke zijn vader had. De laatsten maakten uit gekrenkte eergierigheid ene zamenzwering tegen hem, en ontnamen hem, gelijk wij uit vs. 30 vernemen, nog in den op dezen dag volgenden nacht troon en leven; zij verhieven uit hun midden Nabonnedus tot de heerschappij. Spoedig nadat hij den ondergang van de Chaldeeuwse dynastie vernomen had, deed de Medische koning Cyraxares II de rechten zijns rijks op de regering over Babylonië gelden, die gedurende de regering van Nebukadnezar en zijne opvolgers gerust hadden (2 Kon. 22:2); hij vertoefde een tijd lang te Babel, totdat hij vervolgens Nabonnedus als zijn vazal erkende en zich weer in zijn rijk terugtrok. In den tijd, toen hij te Babel was, valt de geschiedenis van het zesde hoofdstuk, van Daniëls gebeden, de profetie der 70 weken in Hoofdst. 9; de Profeet gaat de regering van Nabonnedus als een vazal geheel voorbij; ook de Medische heerschappij van Darius heeft bij hem slechts het karakter van overgang; het rijk is voor hem nu reeds als dat der Meders en Perzen (Hoofdst. 6:8, 12, 15), en komt tot zijn eigenlijk doel, de heerschappij der Perzen (op deze doelt volgens vs. 28 van ons hoofdstuk ook het Upharsin (vs. 25), met het begin der regering van Cyrus (Hoofdst. 6:28) .

Op deze prachtigen maaltijd nu versmaadde hij de Voorzienigheid Gods, en daagde derzelver oordelen uit. De stad was thans belegerd, er was een machtig vijand voor hare poorten, zijn leven en koninkrijk was in gevaar. In alle deze was de hand des HEEREN tegen hem uitgestrekt, en daarom werd hij geroepen tot treuren en tot wenen en om zich met een zak te omgorden. De stemme des HEEREN riep in de stad, gelijk Jona in Ninevé: noch veertig dagen en minder, dan zal Babel verwoest worden. Hij had daarom, evenals de koning van Ninevé, een vasten behoren uit te roepen, maar hij, als iemand die zich voorgenomen had zich tegen God te verzetten, roept een feest uit, alsof hij den Almachtige durfde uittarten en zeggen: ik vrees niet, om te tonen, hoe weinig hij bevreesd was, om zich wegens gebrek aan voorraad over te geven, maakte hij zijne verkwisting overdadig.

2. Als Belsazar, nadat het feest reeds tot in de nachtelijke duisternis voortduurde, den wijn geproefd had, door den wijn bekoord was d. i. begon dronken te worden, zei hij in den overmoed des wijns (Spr. 20:1), dat men de gouden en zilveren vaten voortbrengen zou; die zijn grootvader Nebukadnezar uit den tempel, die te Jeruzalem geweest was, weggevoerd had 1) (Hoofdst. 1:2. Jer. 52:17 vv.), opdat de koning en zijne geweldigen, zijne vrouwen en zijne bijwijven uit dezelve dronken. 2)

1) Hiermede maakt Babels koning zich rijp voor den ondergang, dewijl hij hiermee zich op buitengewone wijze den toorn Gods op den hals haalt.

Deze vaten waren voor heilig gebruik bestemd, voor Zijne heilige personen, in den tempel, en nu maakt een heidens koning, er een onheilig gebruik van, om daarmee den God van Israël te tarten, in zijn overmoed.

Het is dan ook daarom, dat hij het licht van den volgenden morgen niet meer zal zien.

2) In Babylonië nemen ook (anders dan bij de Macedoniërs, Grieken en Romeinen, wier zeden het niet veroorloofden) de vrouwen aan de gastmalen en drinkgelagen deel.

3. Toen bracht men voort de gouden vaten, die men uit den tempel van het huis Gods, die te Jeruzalem geweest was, weggevoerd had, en de koning en zijne geweldigen, zijne vrouwen en zijne bijwijven dronken daaruit.

4. Zij dronken den wijn, en prezen de gouden en de zilveren, de koperen, de ijzeren, de houten en de stenen goden.

Was reeds de wegvoering der tempelvaten naar Babel en hun plaatsing in den tempel van Bel volgens de mening der Babyloniërs ene overweldiging van den God, wien zij waren gewijd, door de heidense goden, nu moest der Joden God nog dieper vernederd en de roem der Babylonische goden als onwederstaanbare overwinnaars op het hoogst geprezen worden. Daarom wendde men de vaten van Zijn heiligdom aan de ene zijde aan tot profaan gebruik bij een drinkgelag, aan de andere zijde bracht men ook onder het zingen van liederen ter ere van die goden aan de laatsten libatieën uit de vaten. Dit was des te meer een misdadig honen van Jehova, daar gene toornige stemming tegen de Joden daartoe aanleiding gaf, integendeel de God van Israël reeds meermalen door tekenen en wonderen den Babylonischen koning de erkenning Zijner Almacht had afgeperst, en door Zijnen knecht Daniël het Babylonische rijk gezegend had (vgl. Hoofdst. 2-4). De overigens boze zoon van Nebukadnezar, Evil-Merodach, was zijne regering begonnen met ene daad van genade jegens den gevangenen koning der Joden, Jojachin, (2 Kon. 25:27 vv.), en zelfs onder Neriglissar, den moordenaar van zijnen zwager, schijnt men eerbied voor den God van Israël behouden te hebben en Zijn volk met ene zekere verschoning te hebben behandeld. Daar openbaart zich nu de nog zo kort geleden tot zelfstandige heerschappij gekomen Laborosoarchod aanstonds bij dit eerste feest, dat hij aan het land geeft, hoe hij ten opzichte van Israëls God staat. Let men er op, hoe in de "gouden, zilveren, koperen, ijzeren, " enz. goden ons nauwkeurig dezelfde stoffen genoemd worden, onder welke in Hoofdst. 2:32 vv. de verschillende rijken der aardse

wereldmacht worden afgebeeld, zo kan men wel zeggen: in hem beproeft reeds de wereldmacht tot antichristelijke lastering van den Naam Gods voort te gaan, en deze moet, omdat zij als het ware nog te vroeg komt, dadelijk in de kiem verstikt worden. Nog op den dag van zijn feest gaat, gelijk wij in vs. 30 lezen, Laborosoarchod en met hem de Chaldeeuwse dynastie tot in de laatste spruiten te niet. God laat echter niet eenvoudig, zonder enige tussenkomst van Hem zelven Belsazar door moordenaarshand vallen, gelijk vroeger Evil-Merodach gevallen was, maar het moet voor alle Chaldeën duidelijk worden, dat Zijne hand hier heeft ingegrepen. Deze is de betekenis, welke de volgende geschiedenis heeft.

5. Terzelver ure, toen het drinken en het prijzen der afgoden ten toppunt was gestegen, kwamen er plotseling vingeren van eens mensen hand voort, die schreven tegenover den kandelaar, de lampenkroon, die boven ‘s konings hoofd hing, op den kalk van den wand van het koninklijk paleis 1), en de koning zag het deel der hand), die daar schreef, juist tegenover zich, hoewel hij het schrift niet kon lezen, veel minder den inhoud der woorden kon verklaren 3).

1) Hier begint Daniël te verhalen, dat de rollen verwisseld werden, dewijl op hetzelfde ogenblik de koning erkende dat hem iets treurigs en droevigs te wachten stond. Hij begreep niet terstond wat het was. God toonde hem slechts enige tekenen, als een onheilspellend voorteken, zoals de profanen toen zeiden. God gaf hem een voorspel op die wijze, waar Hij zag dat de koning zo verhit was door een onzinnige begeerte met zijne aanzienlijken. Er verscheen, zegt de Profeet een hand als van een mens, Hij noemt die hand als van een mens wegens den vorm of de gelijkenis. Want het was niet de hand van een mens, maar dewijl hij den vorm er van had, daarom wordt die aldus genoemd. En de Schrift gebruikt ook dikwijls deze uitdrukking, voornamelijk wanneer zij spreekt van uiterlijke tekenen. God nu heeft door Zijne macht zelf geschreven. Hij toont den koning Belsazar een figuur, alsof de een of andere mens op den wand schreef.

"God schreef zelf in de kracht Zijner almacht, die geen middel nodig heeft, een beeld, alsof enig mens aan den wand schreef. " Het verschijnen van vingers, die schreven en toch geen persoon achter zich hadden, tot wien zij behoorden, moest aanstonds de gedachte doen ontstaan aan een bovennatuurlijk persoon, die het schrift teweeg bracht, en den koning uit zijne bedwelming wakker schrikken. De vingers waren duidelijk genoeg te zien, want zij vertoonden zich tegenover den kandelaar aan die tafel, aan welke de koning zat, en zij schreven op den wand tegenover hem, die door dien kandelaar verlicht werd. "De wand was niet van marmer, maar van gebakken steen, die overpleisterd was. De houten of ivoren bekleedsels der koninklijke wanden reikten slechts tot de halve hoogte van den muur. "

Zulke aangepleisterde kamers worden ook in de paleizen te Nimrod en Khorsabad gevonden (2 Kon. 15:20).

2) D. i. alleen de hand met de vingers, doch zonder arm, die anders menigmaal mede door het woord "hand"‘ wordt aangeduid.

3) Alleen door bovennatuurlijke verlichting wordt het Daniël later mogelijk het schrift te lezen en te verklaren, en slechts, omdat de koning geloofde, dat hij in het bezit van zulk ene verlichting was, werd hij tot dit doel er bij geroepen; het moet daarom geheel ongewoon geweest zijn en zonder Goddelijke verlichting niet te ontcijferen.

Toch waren de woorden zelf, die door de tekenen waren uitgedrukt (vs. 25), gewoon en op zich zelf verstaanbaar; zij droegen slechts het raadselachtig karakter van een orakel, en alzo was er van deze zijde ene Goddelijke verlichting tot hun verklaring nodig.

6. Toen veranderde zich de glans des konings, zodat hij bleek als een lijk uitzag, en zijne gedachten verschrikten hem, en de banden zijner lenden werden los, en zijne knieën stieten tegen elkaar aan, want zijn geweten ontwaakte en gaf hem aanstonds een voorgevoel dat hem straf wachtte.

7. Zodat de koning met kracht 1) riep, dat men de sterrekijkers, de Chaldeën en de waarzeggers (Hoofdst. 2:2; 4:3) inbrengen zou; en de koning antwoordde en zei tot de wijzen van Babel: Alle man, die dit schrift lezen, en zijne uitlegging mij te kennen zal geven, die zal met purper bekleed worden, met ene gouden keten om zijnen hals, en hij zal de derde heerser in dit koninkrijk zijn. 2)

Juist dat met kracht roepen toont een bovenmate vrees van den koning. Hij moest dadelijk weten, wat die zonderlinge hand op den wand heeft geschreven. Zijn ziel is diep geschokt, zijn hart is bovenmate beroerd. Hij gevoelt dat die hand iets onheilspellends heeft ter neergeschreven, hoewel hij nog hoopt dat hij zich zelven bedrogen heeft.

2) Bekleding met purper was een teken der installering of inleiding tot het ambt van een hoofdambtenaar (Esther 8:13); de gouden keten aan den hals behoorde tot de dracht der voornaamsten en werd ten teken van koninklijke genade verleend; het "de derde heerser zijn in het koninkrijk", is te verstaan in den zin, dat hij als derde met twee anderen (Jes. 19:24) de hoogste macht in handen zou hebben; er is dan aan een driemanschap te denken van hoogste rijksambtenaren, waarin de uitlegger van het geschrift zou worden opgenomen (Hoofdst. 6:2).

8. Toen kwamen al de wijzen des konings in, maar zij konden dit schrift niet lezen, noch den koning zijne uitlegging bekend maken.

Men verschilt in de opgave der redenen, waarom de Babylonische wijzen het schrift niet konden lezen. Sommigen menen dat het een geheimzinnig cijfer of karakterschrift (Steganographie) geweest is; anderen dat het Alphabeth was omgekeerd (Ath basch). Doch het is veel eenvoudiger te verklaren; in het oosten is een soort van sierlijk schrift bekend, Diwani geheten, waarin de letters op ene kunstige wijze door elkaar gevlochten en als geslingerd worden, zodat men in dit schrift kundig moet zijn, om het te kunnen lezen, maar ook wanneer men het door een kundige voorgelezen is, terstond zien kon, dat het gelezene er werkelijk staat

De Rabbijnen zeggen, dat het gene Chaldeeuwse letters waren, ofschoon de woorden Chaldeeuws waren, maar oude Hebreeuwse, Kanaänietische, Fenicische en Samaritaanse letters.

Anderen hebben verondersteld, dat de Magiërs dit schrift niet konden lezen, vanwege de verwarring, waarin hun geest gebracht was. .

9. Toen verschrikte de koning Belsazar zeer, nog meer dan vroeger; daar het onoplosbare van het raadsel hem des te dieper deed gevoelen, dat hij als een machteloos mens tegenover den arm van den Almachtigen God stond, die reeds tegen hem opgeheven was, en zijn glans werd aan hem veranderd en zijne geweldigen werden eveneens verbaasd 1).

1) In de woorden van den grondtekst: "geraakten in verwarring" ligt niet alleen het begrip van ontzetting, maar ook van een warren door elkaar. Niemand bleef meer op zijne plaats; alles kwam in oproer, er vormden zich groepen en radeloos liep men heen en weer. De hier bij den koning verzamelde geweldigen werden, gelijk het schijnt door hetzelfde lot als hij getroffen, zij werden tegelijk met hem omgebracht door de zaamgezworenen tegen Belsazars leven (vs. 1), welke gebruik maakten van de in de eetzaal ontstane verwarring.

10. Om deze woorden des konings en zijne geweldigen, ging de koningin-moeder 1) (2 Kon. 25:27), die in hare afgezonderde kamer van het voorgevallene in de eetzaal vernomen had, in het huis des maaltijds, om de ontstelden uit hun verlegenheid te helpen. De koningin sprak en zei: O koning, leef in eeuwigheid (Hoofdst. 2:4)! laat u uwe gedachten niet verschrikken, noch uw glans niet veranderd worden, alsof het onmogelijk ware, de betekenis van het schrift te verklaren.

1) Onder koningin verstaan de uitleggers met recht, de moeder van den regerenden koning, de weduwe zijns vaders Nebukadnezar, dewijl de gemalinnen van den koning aan het drinkgelag deel namen en de "koningin" met een zo achting afgedwongen waardigheid voor den koning optrad, zoals het slechts de moeder doen kon.

Keil is van mening, dat onder Belsazar Evil-Merodach moet worden verstaan. In elk geval is het de weduwe van Nebukadnezar geweest, die hier sprak tot haar kleinzoon, dewijl zij van Daniël sprak, zoals Nebukadnezar over hem gesproken had.

11. Er is, gelijk ik mij uit den tijd der regering van Nebukadnezar herinner, een man in uw koninkrijk, in wien de geest der heilige goden is (Hoofdst. 4:5), want in de dagen uws vaders, van Nebukadnezar, is bij hem gevonden licht, en verstand, en wijsheid, gelijk de wijsheid der goden is (1 Kon. 3:28); daarom stelde hem de koning Nebukadnezar uw vader tot een overste der tovenaars, der sterrekijkers, der Chaldeën en der waarzeggers, uw vader 1), o koning (Hoofdst. 2:48).

1) Vgl. over het gebruik van het woord "vader" in den zin "grootvader", Gen. 28:13.

Bij de verovering van den troon was Daniël uit zijn ambt ontzet en leefde nu ver van den troon. Dat hij echter bij dezen koning een niet onbekend persoon was, blijkt uit vs. 13. Deze koning had echter vergeten, wat Daniël voor Nebukadnezar was geweest, en spreekt hem dus aan als een der gevankelijk weggevoerden uit Juda.

12. Omdat een voortreflijke Geest, en wetenschap, en verstand van enen, die dromen uitlegt, en der aanwijzing van raadselen, en van enen, die knopen ontbindt, die verborgene zaken weet te openbaren, gevonden werd in hem, in Daniël, dien de koning den naam van Beltsazar gaf. Laat nu Daniël geroepen worden, die zal de uitlegging te kennen geven 1).

Reeds bij het begin der regering van Evil-Merodach, of zeker van Neriglissar, had Daniël zijne plaats als hoofd der Magiërs verloren en een ander ambt ontvangen (Hoofdst. 8:27). Eerst nadat de koningin-moeder hem als een man gekarakteriseerd heeft, die ook zeker dat raadsel kan oplossen, noemt zij zijnen naam. Over den invloed, dien ene koningin-moeder in de Oosterse konings-harem pleegde uit te oefenen, zie 1 Kon. 15:10 .

13. Toen werd Daniël voor den koning ingebracht. De koning antwoordde en zei tot Daniël: Zijt gij die Daniël, een uit de gevankelijk weggevoerden van Juda, die de koning, mijn vader, uit Juda gebracht heeft?

14. Ik heb toch van u gehoord, dat de Geest der Goden in u is, en dat er licht en verstand en voortreflijke wijsheid in u gevonden wordt.

15. Nu, zo zijn voor mij ingebracht de wijzen en de sterrekijkers, om dit schrift op den wand te lezen en deszelfs uitlegging mij bekend te maken, maar zij kunnen de uitlegging dezer woorden niet te kennen geven, noch zelfs het schrift lezen.

16. Doch van u heb ik gehoord, dat gij uitleggingen kunt geven, en knopen ontbinden, nu, indien gij, gelijk ik reeds den wijzen en Chaldeën beloofde, die dit konden (vs. 7) dit schrift zult kunnen lezen, en deszelfs uitlegging mij bekend maken, gij zult met purper bekleed worden, met ene gouden keten om uwen hals, en gij zult de derde heerser in dit koninkrijk zijn.

17. Toen antwoordde Daniël, en zei voor den koning: Heb uwe gaven voor uzelven 1), en geef uwe vereringen aan een ander. ik zal nochthans, ook zonder op de mij aangebodene onderscheiding en ereplaats aanspraak te maken, het schrift voor den koning lezen, en de uitlegging zal ik hem bekend maken.

1) Daniël begint zijne rede, zonder de gewone begroetingsformule (Hoofdst. 2:4), en zonder een woord van deelneming, gelijk hij dat eens tot Nebukadnezar gesproken had (Hoofdst. 4:16), want hij weet, dat Belsazars uren geteld zijn, en Gods gericht nabij is. Dit is ook de reden, waarom hij dadelijk van den beginne af de hem gedane aanbiedingen afwijst; hij wilde van den verachter zijns Gods niets aannemen, hij was ook niet zozeer gezonden om hem te dienen, als wel om Gods onherroepelijk vonnis hem nog in het laatste uur te openbaren.

Hij sprak als een boodschapper van den Allerhoogste tot Belsazar als een veroordeeld misdadiger, wiens vonnis dadelijk zou worden uitgevoerd. .

Hier verwerpt Daniël in de eerste plaats de hem aangeboden geschenken. Wij lezen niet dat hij dit vroeger ook heeft gedaan. Ja hij schijnt aangenomen te hebben, wat hem door den koning Nebukadnezar was gegeven. Men vraagt naar de reden van dit verschil. En dan is het niet waarschijnlijk, dat de Profeet verschillend van hart, of van plan, of van gemoed is geweest. Wat is dan de reden dat, waar hij te voren had toegestaan, dat hij door den koning Nebukadnezar werd versierd, hij nu de hem aangeboden eer verwerpt? Vervolgens is er nog een andere kwestie. Want aan het einde van dit hoofdstuk zullen wij zien, dat hij bekleed is met purper, en vervolgens dat door een heraut het edict is afgekondigd, dat hij de derde in de regering zou zijn. De Profeet schijnt dus of zich vergeten te hebben, toen hij het purper aannam, hetwelk hij grootmoedig veracht had, of er is een andere reden, waarom hij nu zo sprak en vervolgens niet geweigerd heeft met de koninklijke eretekens versierd te worden. Wat nu de eerste kwestie betreft, ik twijfel niet, of hij heeft te scherper met den goddelozen en wanhopigen koning Belsazar gesproken. Dewijl toch in den koning Nebukadnezar nog enige vroomheid heerste en hij voor hem nog enige hoop had, heeft hij met hem zacht gehandeld. Maar wat den koning Belsazar betreft, het was onmogelijk dat hij hem te hard behandelde, dewijl hij tot het uiterste gedreven was. Ik twijfel niet, dat dit een oorzaak was van het verschil, dewijl de Profeet standvastig voortschreed op zijn loopbaan, maar hij moest overeenkomstig zijn ambt onderscheid maken tussen verschillende personen en dewijl de hardnekkigheid en het driest verzet tegen bij den koning Belsazar groot was, daarom toont hij dat deze hem minder weegt dan zijn grootvader. Waarbij nog komt dat de tijd der onderwerping weldra zou eindigen, met inachtneming waarvan hij te voren de Chaldeeuwse monarchie had geëerd. Wat nu betreft de weigering, welke uit zijn antwoord blijkt, en de daad waarvan straks sprake is, het moet ons niet ongerijmd toeschijnen, omdat de Profeet in den beginne getuigenis heeft willen afleggen, dat de geschenken des konings hem niets konden schelen, ja, dat hij ze veeleer afsloeg, en echter niet al te heftig op zijn stuk stond, dewijl men geloofd zou hebben, dat hij dit slechts deed om het gevaar te ontvluchten.

18. Wat u aangaat, o koning! de allerhoogste God heeft in vroegeren tijd uwen vader Nebukadnezar, den stichter van het Babylonische wereldrijk, het koninkrijk, en grootheid, en eer en heerlijkheid gegeven (Hoofdst. 2:37 vv. 4:19).

19. En van wege de grootheid, die Hij hem gegeven had, beefden en sidderden alle volken, natiën en tongen voor hem; dien hij wilde, doodde hij, en dien hij wilde, behield hij in het leven, en dien hij wilde, verhoogde hij, en dien hij wilde vernederde hij.

20. Maar toen zich zijn hart verhief, en zijn geest verstijfd werd, zich verstokte ter hovaardij, werd hij van den troon zijns koninkrijks afgestoten, en men nam de eer van hem weg.

21. En hij werd van de kinderen der mensen verstoten, en zijn hart werd den beesten gelijk gemaakt, en zijne woning was bij de woudezelen; men gaf hem gras te smaken gelijk den ossen, en zijn lichaam werd van den dauw des hemels nat gemaakt, totdat hij bekende, dat

God, de Allerhoogste, Heerser is over de koninkrijken der mensen, en over dezelve stelt, wien Hij wil(Hoofdst. 2:31-4 :34).

22. En gij, Belsazar! zijn zoon in het tweede lid! hebt uw hart niet vernederd, alhoewel gij dit alles wel geweten hebt. 1)

1) Het is grote zonde tegen God, wanneer ons hart niet vernederd is voor Hem, om Hem te gehoorzamen, beide in Zijne geboden en in de wegen van Zijn Voorzienigheid, wanneer het niet vernederd is door boetvaardigheid, gehoorzaamheid en lijdzaamheid.

23. Maar gij hebt u verheven tegen den Heere des hemels, 1) en men heeft de vaten van Zijn huis voor u gebracht, en gij en uwe geweldigen, uwe vrouwen en uwe bijwijven hebben wijn uit dezelve gedronken, en de goden van zilver en goud, koper, ijzer, hout en steen, die niet zien noch horen, noch weten (Ps. 115:4 vv.), hebt gij geprezen; maar dien God, in wiens hand uw adem is, en bij wien al uwe paden zijn, hebt gij niet verheerlijkt, maar hem integendeel op ‘t schandelijkst onteerd 2).

1) Daniël verklaart hier dat het drinken uit de vaten des Heeren een oorlogsverklaring was aan den Heere God. De koning had God als het ware uitgedaagd, en nu zou God hem tonen, dat niemand, die zich tegen Hem verzet heeft, vrede heeft gehad.

2) Daniël houdt den koning zijne zware schuld voor ogen, vóór hij het vonnis uitspreekt; hij spreekt daar als Profeet en als gezant van God. Hier zien wij het grote doel van het wonderbare Schrift, dat den koning verschrikt had, want zou hij met zijne geweldigen, zich dit hebben laten zeggen, wanneer God niet te voren hun harten verpletterd had.

24. Toen is dat deel der hand (vs. 5 2) van Hem gezonden, en dit schrift, daar aan den wand, getekend geworden.

25. Dit nu is het schrift 1) dat daar getekend is: MENÉ, MENÉ, TEKÉL, UPHARSIN; geteld, geteld, gewogen, verdeeld.

1) Deze vier woorden legt Daniël uit, welke aan den wand waren ingeschreven. De koning had of van angst deze niet kunnen lezen, of dewijl God alle zijne zinnen in de war had gebracht en hij als het ware zijne ogen bad verloren, En het zelfde is ook te zeggen van de Magiërs en de sterrekijkers. Zij hadden het toch kunnen lezen, tenzij zij van Gods zijde waren verblind. In de eerste plaats leest Daniël die vier woorden voor: Mené, Mené, Tekel, Upharsin. Dan geeft hij de uitlegging er bij, Tweemaal wordt het eerste woord herhaald: Mené. Sommigen leraren alzo: omdat de jaren des levens des konings waren geteld en vervolgens de tijd van het rijk geteld was, maar deze beschouwing schijnt mij niet vast te zijn. Ik voor mij meen, dat het tweemaal is geschreven om het te bevestigen, alsof de Profeet zeggen wilde dat het geheel reeds vervuld was. Opdat derhalve Belsazar zou verstaan, dat het met zijn leven en zijn rijk gedaan was, bevestigt God, dat het geheel vervuld was, alsof Hij zeggen wilde, dat er zelfs geen spanne tijds bij de voorgeschreven termijn kon gevoegd worden. Nu volgt de uitlegging van het woord Tekel. Tekel, zegt hij, dewijl gij in de

weegschaal gewogen zijt en te licht bevonden. Hier toont Daniël dat God zo naar de maat te werk gaat met Zijne oordelen, alsof Hij in Zijn hand een weegschaal houdt. De gelijkenis is van de gewoonte der mensen genomen. Wij weten welke het gebruik is van de weegschaal, namelijk om zeker van de verdeling te zijn. Zo ook wordt hier van God gezegd, dat Hij naar maat en gewicht handelt, dewijl Hij in niets in het wilde handelt, maar die maatregel gebruikt opdat men nooit meer of minder zou krijgen, zoals men in het algemeen zegt. Om deze reden zegt Daniël, dat God Belsazar in de weegschaal heeft gewogen, omdat God nl. niet zich heeft gehaast in het straffen van hem, maar naar Zijne gewoonte en eeuwigdurende regelen, op rechtvaardige wijze straf over hem brengt, dewijl hij nl. te licht is bevonden, dat is, omdat het gebleken is, dat hij als het ware geen gewicht had; alsof Hij zeggen wil: Gij meendet dat men u moest sparen om uwe waardigheid. Want dewijl allen u eren, meendet ge die eer waardig te zijn. Gij bedriegt u, zegt Hij, anders is het oordeel Gods. God gebruikt niet een gemene weegschaal, maar heeft zelf Zijn eigen. Eindelijk voegt hij er bij: Upharsin. Ik betwijfel niet, of God heeft met dit woord de oplossing van zijn rijk aangeduid, die aanstaande was.

26. Dit is de uitlegging dezer woorden: MENE God heeft uw koninkrijk geteld, en Hij heeft het voleind, de duur daarvan is bij dagen bepaald, en het getal van deze is nu ten einde.

27. TEKEL: gij zijt in weegschalen gewogen, en gij zijt te licht bevonden.

Indien zulk een woord van den hogen, onfeilbaren en waarachtigen God ontzettend is voor des mensen ingebeelden eigenwaan, waardoor men gewoonlijk met zich zelven ingenomen is, zich zelven beter dunkt dan men waarlijk voor God is en aan zich zelven genoeg, heeft; indien zulk een woord nog veel ontzettender wordt, wanneer het in de oren klinkt te midden van de verdartelingen des levens, gelijk het bij Babels koning was; indien bovenal dat woord ontzettend luidt, wanneer men tot de beslissende ure des stervens genaderd is, en men voor den Heilige en Rechtvaardige verschijnen moet, worden wij dan door deze gedachten niet ten ernstigste geroepen, om tot ons zelven in te keren en ons zelven af te vragen: Als de Heere mij op de weegschalen der gerechtigheid weegt, zal ik dan ook te licht bevonden worden? Is dit niet gewis en zeker, en zal niet het opschrift van al onze daden ongetwijfeld zijn: "licht gewicht!" zo lang de zoenverdiensten van Christus Jezus niet de onze zijn, en het hart niet door den H. Geest is vernieuwd? Moeten wij ons dan aan Belsazars voorbeeld niet spiegelen, die in dienzelfden nacht in zijn paleis gedood werd, dewijl Cyrus het water van den Eufraat, welke de stad bespoelde, had weten af te leiden, sommige krijgsknechten door de waterleidingen waren binnengeslopen en de poorten geopend hadden, en alzo Babel met zijn vorst overweldigd en ten onder gebracht? Geve de goede God, dat onze zielen er indruk van hebben mogen, en dat niemand, dit lezende, den zondaarsdood immer alzo sterven moge.

28. PERES: uw koninkrijk, dat gij achterlaat, is verdeeld, en het is den Meden en den Perzen gegeven, zodat het van een Chaldeeuws tot een Medo-Perzisch rijk wordt.

In elk der drie woorden ligt een dubbelen zin, die bij de verklaring wordt genoemd. Het eerste woord: mene, dat vooreerst een parallelismus, om twee leden van een vers, en voor elke twee woorden te hebben, en aan de andere zijde om den tweeërlei zin van elk woord dadelijk aan te wijzen, verdubbeld wordt en zoveel als geteld betekent, omvat den tweevoudigen zin, dat de

dagen van het koninkrijk van Belsazar 1) geteld, of wat den duur betreft, bepaald, en 2) zo geteld en bepaald zijn, dat het getal daarvan ten einde loopt. Het tweede woord: tekel kan zowel van takal = wegen, " als van tahal =" licht zijn" worden afgeleid: "gij zijt in weegschalen gewogen, maar te licht bevonden. " Het derde woord: upharsin eindelijk, dat "verdelende" betekent (Gen. 10:25; 38:29), is in zoverre van dubbelen zin, dat het in klank overeenkomt met den volksnaam der Perzen. Het eerste woord heeft betrekking op Belsazars regering-waarvan God de dagen geteld heeft en nabij het einde gebracht; het tweede op zijn persoon-God heeft gewogen en te licht bevonden; het derde op het rijk, dat hij zal achterlaten en het lot daarvan-het wordt verdeeld, en wel zo, dat het den Meders en Perzen wordt gegeven, terwijl eerst gene, daarna deze de opperheerschappij daarover zullen hebben, nadat zij het in gemeenschap met elkaar veroverd hebben.

Welk ene kortheid! Hoe majestueus is dat Schrift van God, na de lange waarschuwingen en bedreigingen, die Hij door Zijne profeten liet voorafgaan. De hand is het beeld der uitvoerende macht. Gods hand schrijft hier het vonnis: door Zijn Schrift kondigt Hij het oordeel aan. O, lazen ook wij de Schrift, als door Gods eigen hand tegenover ons aan den muur geschreven.

Hier ligt een innerlijk bewijs voor de echtheid van ons Boek, dewijl eerst Babel kwam aan de Meden onder Darius en daarna aan de Perzen.

29. Toen beval Belsazar, overweldigd door den indruk, dien het woord van den Profeet had gemaakt, en zoekende den toorn van dien God te verzoenen; en zij bekleedden Daniël met purper, met ene gouden keten om zijnen hals, gelijk hij beloofd had, en zij riepen overluid van hem, dat hij de derde heerser in dat koninkrijk was 1) (vs. 7).

1) Daniël weigert nu niet, dewijl hij getoond had, dat hij niet bevreesd was voor den toorn den konings, alhoewel hij hem een schrikkelijk vonnis moest aankondigen

Het nu te weigeren zou een bewijs van verzet tegen de door God gestelde machten geweest zijn, dewijl, al had God den koning verworpen, hij tot op dit ogenblik nog Daniëls souverein was.

Het was dus niet een beloning, maar een eer voor den dienstknecht Gods.

30. In dienzelven nacht werd Belsazar, der Chaldeën koning, door degenen, die tegen hem hadden zamengezworen in het jaar 556 vóór Chr. gedood.

Men spreekt in de poëzie van een treffend, indrukmakend slot; doch wat staat gelijk met dit slot? Daniël zegt niet hoe het geschiedde, dit zou een niet geïnspireerd schrijver gedaan hebben, die als zodanig altijd nodig heeft zich te rechtvaardigen, die nooit zeker is, die altijd denkt dat men hem zal mistrouwen en dus altijd met bewijzen komt. Doch aan zo iets denken de heilige schrijvers niet. Daar alles volkomen zekerheid voor hen is, bewijzen zij niet, maar zeggen zij eenvoudig: zo is het! Daarom achtte ook Daniël het onnodig de verdere bijzonderheden van dien gedenkwaardigen nacht en de wijze der vervulling van Gods

voorspelling te beschrijven. En eigenlijk ware dit ook beneden de waardigheid der Schrift: hare profetie is hier voldoende, is bij haar zo goed als de vervulling. Nochthans meldt zij met een enkel woord des konings dood, en laat nu het bericht van de wijze hoe Babel viel, en Belsazar gedood werd, aan de ongewijde geschiedschrijvers over, en deze (Herodotus en Xenophon) verhalen ons dan ook, dat Cyrus, de Eufraat afgeleid hebbende, met zijne krijgsheiren, de stad Babel bij nacht over de bedding der rivier indrong en overrompelde, en dat toen twee overlopers, met name Gadata en Gabryus, door de Perzen geholpen, de wacht voor het koninklijk paleis aanvielen en nederstieten, en vervolgens doordrongen tot in het vertrek des konings, dien zij vonden, staande met het zwaard in de hand; doch schoon hij zich nog verdedigde, spoedig werd hij en die bij hem waren, gedood. Welk een ommekeer in éénen nacht! Straks nog in brooddronkenheid aan den maaltijd en nu reeds nederliggende onder de verslagenen. En welke is de geestelijke toepassing voor ons? Slechts een enkel woord hiervan. De Heiland komt op tweeërlei wijze: als een dief in den nacht, en dan heet het: "geteld, gewogen, te licht bevonden, veroordeeld!" En Hij komt als de Bruidegom, die Zijne bruid afhaalt, Hoe willen wij nu, dat Hij tot ons komt? Nog is het tijd te kiezen. Zullen wij niet de goede keuze doen? .

HOOFDSTUK 6.

DANIELS VERLOSSING UIT DEN LEEUWEKUIL ONDER DARIUS.

VI. Vs. 1-28, Even als de geschiedenis in Hoofdst. 5 zeer na verwant is aan die in Hoofdst. 4, zo is nu weer het voor ons liggende Hoofdstuk 6, wat zijn inhoud aangaat, verwant aan Hoofdstuk 3. In beide verhalen komen leden van het Godsrijk voor, door de wereldmacht onderdrukt en vervolgd en toch tegenover hen behouden en voor een ogenblik haar overwinnende, met dit onderscheid, dat het in Hoofdst. 3 te doen is om de erkenning van de wereldmacht in hare grootheid en heerlijkheid, en hier om verloochening van God en van de geloofsgemeenschap met Hem, Toen namelijk Darius, de Mediër het Babylonische rijk had ingenomen en nu tot betere regeling der inkomsten 120 Satrapen in het land stelde, over welke weer drie opperstadhouders werden gesteld bemerkte hij spoedig dat onder deze drie Daniël de bekwaamste en vertrouwbaarste was, zodat hij er over dacht hem tot den tweeden naast zich, of tot Grootvizier te maken (Gen. 41:33, 43). Daardoor wekte hij den nijd op der overige hoofdambtenaren tegen dezen zijnen gunsteling, en deze zochten nu naar ene gelegenheid om hem te doen vallen, Op een misslag in ‘s konings dienst konden zij hem bij zijne trouw en nauwgezetheid niet betrappen, alzo bleef hun niets over, dan hem van de zijde van den godsdienst een strik te leggen. Zij verkrijgen vervolgens van Darius een in den Vorm van ene onherroepelijke wet uitgevaardigd edikt, hetwelk voor den tijd van dertig dagen elk gebed tot enig God of mens behalve tot den koning op straf des doods verbiedt. Toen Daniël, gelijk zij listig berekend hadden, op zijne gewone wijze voortging tot zijnen God te bidden, dringen zij er bij den koning op aan, hoe gaarne die hem ook had gered, dat hij de straf doe voltrekken, en hem in den kuil der leeuwen late werpen. De Heere houdt echter door Zijnen Engel den leeuwen den muil toe, zodat zij Zijnen trouwen knecht niet kunnen aantasten. Darius, die den volgenden morgen vroeg zelf naar den kuil komt, daar ene schemering van hoop voor den hem zo dierbaar geworden man zijn verontrust gemoed verhelderd, vindt zijne hoop vervuld, Laat den zo wonderbaar bij het leven bewaarde uit den kuil ophalen, en zijne tegenstanders en aanklagers met vrouw en kind daarin storten; in een nieuw edikt beveelt hij aan alle volken van zijn rijk den God van Israël te eren, en hij verheft Daniël tot hoge waardigheden, in welke hij ook onder Cyrus, den Pers, blijft.

1. Darius, de Meder, nu, met zijnen gewonen naam Cyraxares II (2 Kron. 36:20) genoemd, ontving het koninkrijk, omtrent twee en dertig jaren oud zijnde (vgl. Hoofdst. 9:1).

Van Nabonnedus, een uit de Babyloniërs, dien volgens de boven (vs. 2 1) medegedeelde berichten van Berosus, de zamengezworenen op den troon plaatsen, verhaalt deze berichtgever: "Onder hem werd de muur van Babylon nog beter opgebouwd; toen echter zijne regering in het 17dejaar was, kwam Cyrus uit Perzië met ene grote macht, en greep, nadat hij het overige van Azië onder zijne macht gebracht had, ook Babel aan. Nabonnedus trok hem te gemoet bezweek in den slag, vluchtte met een klein geleide en werd in Borsippus ingesloten. Cyrus, nadat hij Babel veroverd en de werken geslecht had, trok tegen Borsippus op en belegerde Nabonnedus, deze moest zich overgeven, maar Cyrus behandelde hem goed; hij verwijderde hem wel van Babel, maar wees hem toch in Karmanië ene eervolle woonplaats aan, waar hij ook later gestorven is. Dit bericht van Berosus moeten wij uit de Cyropaedie van

Xenophon nader aanvullen, zowel ten opzichte van Cyrus als van Nabonnedus, in wiens persoon twee heersers van dien naam (vader en zoon, de eerste een goed man de tweede daarentegen een boos mens) tot één persoon verenigd zijn (ook Herodotus spreekt van Labynetus I en Labynetus II, hoewel de Babylonische geschiedenis door hem zeer verward wordt voorgesteld): "De Medische koning Astyages (regeerde 593-558 voor Chr. zie 2 Kon. 22:2), zoon van Cyraxares I, gaf zijne dochter Mandane aan den Perzischen koning Kambyses, die onder Medisch opperbestuur stond, ter vrouw. Deze baarde hem (ongeveer in het jaar 574 v. C.) Cyrus, Nadat deze zich van zijn 12e tot 16e levensjaar aan het Medische hof had opgehouden, en pas weer in het ouderlijk huis teruggekeerd was, stierf Astyages en volgde hem zijn zoon Cyraxares II, broeder van Mandane en oom van Cyrus op. Nu sloot verder de Lydische koning Kroesus met den koning der Assyriërs, (onder dezen koning is zonder twijfel Nabonnedus I te verstaan), een verbond tot onderwerping van Meden en Perzen. Over het verenigde leger der laatsten kreeg Cyrus het opperbevel. Toen nu een zegerijken slag, in welken Nabonnedus I het leven verloor, Cyraxares verder aan den oorlog geen deel meer wilde nemen, zette Cyrus, met toestemming van zijnen oom, den strijd tegen Nabonnedus II, den zoon en opvolger van den vorigen Nabonnedus, zo gelukkig voort, dat hij het leger des verbondene vijanden vernietigde. Cyraxares, die zich intussen aan zwelgerij had overgegeven, geraakte in toorn tegen zijn neef, en kwam met hem in tweespalt; deze liet zich echter niet terughouden; om zijne overwinnaarsloopbaan verder voort te zetten, hij wist door enen zekeren Gobryas heimelijke verbintenissen met Babylon aan te knopen, en drong Nabonnedus tot in zijne hoofdstad terug. Nu zond Cyrus ene boodschap aan Cyraxares, dat hij kon komen, om het veroverde in bezit te nemen en den oorlog te besluiten. Deze verscheen ook werkelijk in het leger, waar hij zich van de macht van zijnen neef overtuigde, van hem overvloedig middelen uit den gemaakten buit ontving, om zijn overdadig leven voort te zetten, en bij de oorlogsberaadslagingen den voorrang als koning te hebben. Nadat intussen de Babylonische koning de verbintenis met Croesus vernieuwd had, liet Cyrus zijnen oom met het derde deel van het leger ter bewaking van het land achter; hij zelf wendde zich tegen Croesus, veroverde diens hoofdstad Sardus, en nam Croesus gevangen. Toen vervolgens ook Vóór-Azië onderworpen was, ging hij tot de belegering van Babel over en nam hij de stad in den nacht, gedurende een gastmaal, in (2 Kron. 36:20), de koning werd gedood (het is moeilijk te beslissen, of dit bericht van Xenophon boven dat van Berosus moet gesteld worden, of omgekeerd, in elk geval ontbreekt voor de gewone opvatting van vs. 30 (zie Hoofdst. 5:30), waarbij men aan het doden van Nabonnedus door Cyrus denkt, een genoegzaam bewezen feit der geschiedenis, vgl. Jes. 14:19 2). Het leger behandelde van nu aan Cyrus reeds als koning, en deze begon zich ook reeds in Babylon koninklijk in te richten; evenwel liet hij aan Cyraxares zijne eer, plaatste zich voor hem, die bij de laatste ondernemingen niet tegenwoordig geweest was in Medië, bracht hem rijke geschenken, en toonde hem aan, dat in Babylon een huis en paleis voor hem bestemd was, om daarin te wonen, wanneer hij daarheen kwam. Cyraxares nu gaf hem zijne dochter ter vrouw en aan haar geheel Medië als gift, daar hij geen zoon had; het kwam ook tot de bruiloft (nadat Cyrus nog te voren bij zijnen vader in Perzië geweest was) en later tot het in bezit nemen van het verenigde Medisch-Perzische rijk; Cyrus is echter gestorven bij een tweede oponthoud in Perzië, in het zevende jaar zijner regering, " Het grootste gedeelte der uitleggers van Daniël, dat onder Belsazar, den zoon van Nebukadnezar, Evil-Merodach, verstaat, die door zijnen zwager Neriglissar vermoord werd, neemt tussen de gebeurtenissen in vs. 30 van het vorige

hoofdstuk en het onze, een tussentijd van ongeveer 20 jaren aan. Terwijl het daar als in het jaar 560 geschied gehouden werd, zouden wij hier aan het jaar 538 moeten denken, in hetwelk Cyrus Babylon innam en het rijk zijnen oom Cyraxares ter besturing overgaf. Wij van onze zijde daarentegen, die onder Belsazar, den kleinzoon van Nebukadnezar, Laborosoarchod verstaan, dien de Babylonische groten ombrachten. twijfelen geen ogenblik, of de in ons hoofdstuk medegedeelde geschiedenis valt nog in den tijd, onmiddellijk na het vermoorden van Belsazar, toen Darius, de Meder zijn recht als opperbestuurder over Babylon deed gelden en de des betreffende schikkingen maakte, dus nog in het jaar 556 vóór Christus. Cyraxares II komt daar voor, geheel overeenkomstig zijn van elders bekend karakter. Even als hij later Cyrus liet handelen en besturen, terwijl hij zelf in zinnelijk genot zwelgde, zo laat hij ook hier zich door de groten, van zijn rijk tot het uitgeven van een edict bewegen, zonder dat hij duidelijk weet welke de beweegredenen daartoe zijn; hij laat zich tot de uitvoering daarvan dringen, hoe smartelijk hem ook de toepassing op Daniël zij. Wij plaatsen ons dus in onze opvattingen, tegenover het grootste gedeelte der uitleggers, die, over de aanleiding tot het gezicht in Hoofdst. 9 gene bevredigende verklaring kunnen geven, en plaatsen dat gezicht in het jaar 555 vóór Christus, dus onmiddellijk na Daniëls verlossing uit den leeuwekuil, en de opening van ene nieuwe, gelukkige loopbaan voor hem, ook in het Medo-Perzische wereldrijk (Hoofdst. 6:23 Ondanks al zijn voorspoed, is het den man Gods toch niet wel bij den zetel van de macht der wereld, en zijne persoonlijke verlossing van den druk en van de vervolgingszucht dezer wereldmacht, doet hem het verlangen naar de verlossing van zijn volk uit de dienstbaarheid van Babel niet vergeten. Hoe nu juist het jaar 556 vóór Christus, dat schijnt te zijn, waarmee de Babylonische dienstbaarheid moest eindigen, hoewel de toestanden nog in het geheel niet aan Israëls verlossing deden denken, hebben wij bij 2 Kon. 25:27 2 reeds uit elkaar gezet. Toen spoedig na dit gezicht, Darius, de Meder zich weer uit Babylon terugtrok en aan den Babyloniër Nabonnedus, als zijnen vazal, de regering van dat rijk overliet, kwam voor Daniël ook van buiten af de oplossing, dat de 70 jaren van de Babylonische dienstbaarheid nog niet ten einde waren, hoewel de Chaldeeuwse Dynastie reeds was bezweken; er bestond nu toch weer ene Babylonische heerschappij onder dezen zelfden Nabonnedus. De nieuwe tijd was intussen in dezen aanvang reeds begrepen, in zo verre om den wille der Medische opperheerschappij, het Medisch-Perzische rijk reeds begonnen was, en daaruit volgens de openbaringen in Hoofdst. 7:5, eerst een Perzisch-Medisch moest ontstaan, waarop ook het woord Upharsin in vs. 25 van het vorige hoofdstuk doelde (Perez vs. 28), en waarop tevens de voorzeggingen van Jesaja vertroostend wezen. De gehele tijd, van 556-536 vóór Christus, is diensvolgens ene periode van overgang, doch van zeker bepaalden duur: het nieuwe was reeds aanwezig, doch werd nog onder het oude verborgen, gelijk dit zo dikwijls in de geschiedenis van het Godsrijk het geval is.

en voor de ruines van Babel

2. En het dacht Darius goed, toen hij bij het te niet gaan der dynastie van Nebukadnezar zijne rechten op de opperheerschappij van Medië weer had doen gelden, dat hij over het koninkrijk stelde honderd en twintig stadhouders, die over het ganse koninkrijk zijn zouden;

3. En over dezelve drie vorsten, van welke Daniël de eerste zijn zou (een zijn zou); denwelken die stadhouders zelfs zouden rekenschap geven, opdat de koning gene schade leed;

die stadhouders waren over alles gezet, zelfs de rekening nam de koning niet zelf op, hij liet ook dit door hen geschieden, en zo waren zij er toe gesteld, dat alles goed zou bestuurd worden, en die koning in zijne inkomsten gene schade zou lijden.

4. Toen overtrof Daniël die vorsten en die stadhouders, daarom dat een voortreflijker Geest in hem was (Hoofdst. 5:12), en de koning dacht hem, als den naaste na zich, als eersten minister (2 Kron. 28:7. Esth. 10:3) te stellen over het gehele koninkrijk. 1)

1) De Profeet verhaalt nu, dat er plotseling een beproeving is ontstaan, welke zowel hem als het uitverkorene volk het gemoed in beroering kon brengen. Want ofschoon Daniël alleen werd verwezen naar den kuil der leeuwen, zoals wij later zullen zien, toch zou, indien hij niet bevrijd ware geworden, de toestand van het volk harder en wreder zijn geweest. Wij weten nu dat goddeloze mensen lichtvaardig met de ellendigen en onschuldigen durven spotten, wanneer zij zien dat iets dergelijks aan hun tegenstanders te beurt valt. Indien dus Daniël was verscheurd door de leeuwen, zouden allen zonder enigen twijfel tegen de Joden zijn opgestaan.

God heeft dus niet alleen het geloof en het geduld van Zijn knecht willen oefenen, maar ook alle Joden door dezelfde beproeving beproefd, dewijl zij zagen dat zij in den persoon van één persoon, het ergste zouden hebben te duchten, indien God niet snel hulp had verschaft, zoals Hij heeft gedaan.

5. Toen zochten de beide andere vorsten en de honderd en twintig stadhouders gelegenheid te vinden tegen Daniël van wege het koninkrijk, zij zochten in politiek opzicht iets te vinden, om hem te doen vallen, maar zij konden gene gelegenheid noch misdaad vinden van de zijde van zijn gedrag als rijksbeambte, dewijl hij getrouw was, en gene vergrijping noch misdaad in hem gevonden werd.

6. Toen zeiden die mannen bij hun onderlinge beraadslagingen (Ps. 94:21) tegen elkaar: Wij zullen tegen dezen Daniël gene gelegenheid vinden, tenzij wij tegen hem iets vinden in de wet zijns Gods 1) in zijnen bijzonderen godsdienst, door welken hij nog het gemakkelijkst in een conflict met de wetten van den Staat kan gewikkeld worden.

1) Zij erkennen dus daarmee dat Daniël geheel boven hun blaam verheven is, dat zij niets op zijn handel en wandel kunnen aanmerken. Zij weten ook geen aanmerking te maken op zijn godsdienst, alleen hopen zij daaruit aanleiding te kunnen vinden, om hem uit zijn hogen post te stoten.

7. Zo kwamen, nadat zij ook middelen en wegen bedacht hadden om zulk een conflict te weeg te brengen, deze vorsten en de stadhouders met hopen, in ene grote menigte, tot den koning, hem met stormachtige voorstellen overredende tot hetgeen zij bedacht hadden en zij zeiden aldus tot hem: O koning Darius, leef in eeuwigheid (Hoofdst. 2:4; 3:9; 5:10)!

8. Al de vorsten des rijks, de overheden en stadhouders, de raadsheren en landvoogden (Hoofdst. 3:2) hebben zich beraadslaagd, om uwe erkenning als rechtmatig bestuurder van het

rijk in het gehele land te bevestigen, ene koninklijke ordonnantie te stellen, en een sterk gebod te maken, dat al wie dertig dagen een verzoek doen zal van enigen god of mens, behalve van u, o koning! of ten minste in uwen naam, die zal in den kuil der leeuwen geworpen worden.

1) Volgens ene algemene beschouwing, is de beheerser de zoon, de vertegenwoordiger, de levende manifestatie (verschijning of openbaring) der volksgoden, de wereldbeheerser, dus de manifestatie van alle goden der aan hem onderworpene volken. Daarom hebben alle heidense wereldbeheersers van de hun onderworpene heidenvolken verlangd, dat hun op de bij ieder volk gebruikelijke wijze geofferd werd en godsdienstige aanbidding gegeven. Ook de Romeinse keizers eisten eveneens aanbidding en godsdienstige verering van hun beelden. Dit is het nu ook, wat hier verlangd wordt: alle de aan het Medo-Perzische rijk onderworpene volken moesten niet hun vaderlandse goden en diensten opgeven, maar alleen met der daad erkennen, dat de Medische wereldbeheerser Darius ook de zoon en vertegenwoordiger van hun vaderlandse goden is. Tot dat doel moeten zij de goden van hun landen slechts dertig dagen in hem, in deze manifestatie van hem, in Darius aanroepen. Dat konden al de heiden-volken, zodra zij zich als aan Darius onderworpen erkenden, zonder enig gewetensbezwaar doen, want terwijl zij op hun gewone wijze den Medischen koning als den zoon hunner goden dienden, dienden zij hun goden in hem. Alleen de Joden waren niet in dien toestand, om den koning als ene manifestatie van Jehova te kunnen aanzien; voor hen sloot de wet werkelijk een godsdienstdwang in zich, en deze faktische godsdienstdwang, die voor de Joden in die wet lag, werd nog daardoor gescherpt, dat daarom alles op het gebed gesteld was. Alles had ook op het offer kunnen gesteld worden, het had kunnen geëist worden, dat in dertig dagen niemand anders dan met het oog op den koning mocht offeren; dat zou de Joden niet in verlegenheid hebben gebracht, daar zij (in de ballingschap te Babel) niet offerden, terwijl zij door het bevel, het gebed tot den koning alleen te richten, in den toestand werden gebracht, om of niet te bidden, of het verbod te overtreden, dus om of God of den koning ongehoorzaam te worden.

2) Even als de in Hoofdst. 2:5 en 3:6 vermelde doodstraffen, het in stukken houwen en het verbranden in den vurigen oven bij de Chaldeën gewoon waren, zo komt bij de Medo-Perzen het werpen in den leeuwekuil voor. Zulke leeuwenkuilen nu waren onder den bloten hemel vierhoekig in de aarde aangebracht, en van boven met een muur van anderhalve el hoog omgeven, over welken men in den kuil kon nederzien (vs. 20 vv.); in dezen ringmuur bevond zich de deur, die met een groten platten steen moest gesloten worden (vs. 17), door welke de leeuwen in den kuil gebracht werden en ook de oppassers tot deze kwamen. Een beschot verdeelde den kuil in twee afdelingen, in ene van welke de leeuwen gewoonlijk gehuisvest waren; opdat nu de oppassers deze konden reinigen en verder in behoorlijken staat konden bewaren, wierpen zij van boven af stukken vlees in de andere afdeling, boven openden eveneens van boven af de tussen beide afdelingen aangebrachte verbindingsdeur, totdat de leeuwen in de andere afdeling waren gegaan, waarop zij de deur weer sloten en nu zonder gevaar in de eerste afdeling konden afdalen, om na hun bezigheden verricht te hebben, de dieren op dezelfde wijze weer naar den anderen kant te lokken.

Zij komen dus met bedrog en leugen tot den koning, als echte veinsaards. Zij vleien den koning, maar delen hem ook mee, dat zij in hun vergadering als één man tot dit besluit zijn gekomen. Dit was reeds in zoverre niet waar, dat zij Daniël zelven hadden buiten gesloten en dat besluit hadden genomen, zonder hem tot die vergadering te hebben uitgenodigd.

9. Nu, o koning! gij zult een gebod bevestigen en een schrift tekenen, en het daardoor tot een in alle vormen wettig uitgevaardigd edikt maken, dat niet veranderd worde, naar de wet der Meden en der Perzen, die niet mag wederroepen worden 1).

1) Vergelijk Esther 1:19 Zo zegt ons Diodorus Siculus van Darius, den laatsten koning van Perzië, dat hij Cahridemus pardon wilde verlenen, nadat hij ter dood veroordeeld was, maar de wet, die tegen hem gepasseerd was, niet kon veranderen. Men ziet het onderscheid van schrijfwijze tussen deze plaats en Esth. 1:19. Hier zijn die woorden, de wet der Meden en Perzen, ten opzichte van den koning, die een Mediër was, daar is geschreven de wet der Perzen en Meden, omdat de koning van dien tijd een Pers was.

10. Daarom, omdat zijne rijksgroten, wier bedoelingen hij niet bemerkte, hem daartoe aandrongen, tekende de koning Darius dat schrift en gebod, 1) en liet het van het koninklijk zegel voorzien.

1) Vooreerst is wel degelijk op te merken, dat een koning niet het een of ander edict afkondige of tot wet verheffe, zonder ernstige en rijpe overweging. Vervolgens in de tweede plaats, dat de koningen zich moeten wachten om niet door list of listige streken te worden verleid, zoals dikwijls pleegt te geschieden. In de koningen derhalve en in hun edicten moet men hun standvastigheid roemen en proeven, zo maar voorzichtigheid en billijkheid voorafgaan.

11. Toen nu Daniël verstond, vernam, dat dit schrift getekend was, ging hij, zonder zich in het minst van de uitoefening der godzaligheid, gelijk hij tot hiertoe, gewoon was, te laten afhouden, in zijn huis (hij nu had in zijn opperzaal, waarheen men ging als men alleen wilde zijn (Deut. 22:8), opene vensters in zuidwestelijke richting tegen Jeruzalem aan, naar de zijde der stad, die hoewel een puinhoop, het heiligdom van zijnen God was (1 Kon. 8:48)), en hij knielde drie tijden ‘s daags op zijne knieën (Ps. 55:10, Hand. 2:15; 10:9; 3:1 hij bad en deed belijdenis voor zijnen God, ganselijk gelijk hij vóór dezen gedaan had 1).

1) Daniël weet wel, dat men het op zijnen ondergang heeft toegelegd, maar hij vlucht niet, hij trekt niet terug, noch zoekt des konings aangezicht-hij gaat in zijn huis naar boven, om driemalen daags zijn gebed te verrichten. Hoe rijk ook begenadigd, wandelt hij toch niet op de hoogten van het zogenaamd bidden zonder ophouden, dat in het binnenste volbracht, het uitwendige gebed en het vasthouden aan bijzondere tijden, overvloedig zou kunnen maken. Mogen anderen dit of ook de verhinderingen van het aardse beroep, voor hun geweten als reden van verontschuldiging opgeven, waarom zij ten laatste in het geheel niet meer bidden-voor Daniël is de inwendige behoefte des harten aan God juist onder het gewicht van de bezigheden en verstrooiingen der wereld, die hem van alle zijden omgeven, ene vermaning, om gedurig weer tot zich zelven te komen voor ‘s Heeren aangezicht, en aan de

levende bron zijn geestelijk leven te verfrissen. Gedachtig, dat hij een arm, zwak mens is, en vlees en bloed zo licht worden verzocht, vergeet hij zulk afzonderen bij bepaalde tijden van gebed niet, en houdt hij de laatste van voor zo ver het zijn ambt toelaat, wanneer hij te huis is, ook voor de bezoekers die niet verbergende. En hoe zien wij hem in deze afzondering, hoe hoger God hem in de wereld geplaatst heeft, en met hoeveel glans van in- uitwendigen gaven, Hij hem omgeven heeft, des te dieper zich buigen voor zijnen God; Hij valt biddende op zijne knieën neer. O denk niet, dat het enkel de afstand is van het eindige schepsel van den Oneindige, welke hem zo nederbuigt; het is voor alles ook de tegenstelling van eigene zondigheid en de heiligheid des Heeren. Het alles doordringende licht van de geestelijke zon heeft ook hem, gelijk Sulamith (Hoogl. 1:5 vv.), zwart gebrand. Wat geeft hem echter desniettemin de vreugde, om zich steeds weer te plaatsen in het licht van Gods aangezicht? Wat maakt hem dit naderen tot den Heere, in plaats van ene zaak van tegenzin, zo liefelijk, dat met de stem van het roepen uit de diepte, in zijne bidkamer, de stemmen van lof en dank steeds zich verenigen? O, dat is het geheim zijner vroomheid: zijn geloof aan de verzoening brengt dat te weeg, aan de genade in het dierbaar bloed des Lams. De opene vensters aan zijne bidkamer wijzen daarop, daar zij aan het westen, naar Jeruzalem zien. Houd die vensters voor geen wonderlijken inval, niet voor ene patriottische fantasie; daar waait levenslicht door deze hem te gemoet. Christus en Zijn offer, nu nog slechts in Oud-testamentisch schaduwbeeld te zien, is de kern en de ster van zijne Theologie. O, dat zij het wilden leren, die het zo veel nader konden hebben! Waarom ligt het biddend geloof van sommigen zo dikwijls in het stof, dat zij, gelijk iemand gezegd heeft, tot het gebed komen, als een misdadiger, die voor zijnen rechter wordt gevoerd, of die er van wegsluipen als een dief, die vreest gevangen te worden? Waarom schrikt anderen de gedachte: "gij zijt onwaardig, u hoort God niet, " geheel van het bidden af? Omdat zij in hun bidkamers gene opene vensters naar Jeruzalem hebben.

Daniël bad en dankte niet zo, dat hij een gedeelte van zijnen dienst afsneed, om den tijd van gevaar korter te maken; hij volbracht die geheel, zonder iets na te laten of te verminderen. In één woord, de plicht van het gebed rust op de algenoegzaamheid van God, als een almachtig Schepper en Verlosser, en onze behoeften als zondige schepselen. Naar Christus moeten wij de ogen wenden. Daniël zag bij zijn bidden naar Jeruzalem; de Christen, biddende in de nieuwe wereld, moet zien naar de nieuwe, geestelijke stad van den levenden God, waar de Heere God en het Lam de tempel zijn, waarvan de grondslagen zijn op de eeuwige heuvelen, die niet kunnen bewogen worden, maar voor eeuwig vaststaan. Laat hem herwaarts zien, derwaarts bidden in dit land der vreemdelingschap.

Van het driemaal bidden op gezette tijden des daags, vinden we reeds sporen in Ps. 55:18. Het was derhalve niet iets nieuws, noch trotsering van den vijand, gelijk sommigen menen, maar het vasthouden aan de gewoonte der vaderen, het uiting geven van zijn godvruchtig gemoed. Daniël bracht het woord hier in beoefening, wat eeuwen daarna werd uitgesproken, dat men God meer moet gehoorzamen dan de mensen. Hij wist wat hem wachtte, indien hij volhield, maar hij wist ook dat hij met een machtigen God te doen had, die hem uit de leeuwemuil kon verlossen.

Ieder gelovige heeft in meerdere of mindere mate zijn Moria. Welnu hier vindt Daniël zijn "berg der beproeving".

12. Toen, al aanstonds aan het begin dier dertig dagen, kwamen die mannen, die het op Daniëls verderf toelegden (vs. 4 vv,), en hem sedert het uitvaardigen van het edikt beloerden, of hij ook nu nog naar zijne gewoonte zou doen, met hopen, 1) in zijne kamer binnenstormen, en zij vonden Daniël biddende en smekende voor zijnen God.

1) In het Chald. wvgrh (Hargischoe). Beter. binnenstormen, in den zin van, met grote beweging binnenkomen, alsof zij Daniël op iets vreeslijks betrapten. Het is duidelijk dat niet al die ruim honderd landvoogden bedoeld worden, maar het geheel wordt hier voor een gedeelte genomen. Al de landvoogden, die op dit ogenblik in de hoofdstad des rijks en in de omgeving zich bevonden.

13. Toen kwamen zij nader, zij begaven zich aanstonds naar het koninklijk paleis, en spraken voor den koning van het gebod des konings: Hebt gij niet een gebod getekend, dat alle man, die in dertig dagen van enigen god of mens iets verzoeken zou, behalve van u, o koning! in den kuil der leeuwen zou geworpen worden (Gen. 3:1)? De koning antwoordde en zei: Het is ene vaste rede, het is onveranderlijk zo, naar de wet der Meden en Perzen, die niet mag wederroepen worden. (vs. 7 vv.).

14. Toen antwoordden zij, en zeiden voor den koning: Daniël, een van de gevankelijk weggevoerden uit Juda 1) (Hoofdst. 5:13), heeft, o koning! op u geen acht gesteld, noch op het gebod, dat gij getekend hebt, maar hij bidt op drie tijden ‘s daags zijn gebed tot zijnen God.

1) Met opzet noemen zij niet het ambt van Daniël, maar spreken over hem als den balling, als den Jood, die zijn Joodsen godsdienst stelt boven de bevelen des konings, opdat de koning te gereder zijn koninklijke goedkeuring gave op het edict, wat hij heeft uitgevaardigd.

Hadden zij hem genoemd bij zijn ambtsnaam, dan vreesden zij dat de koning nog zwarigheid zou maken.

Voor een Joodsen balling behoefde geen gratie gebruikt te worden.

15. Toen de koning deze rede hoorde, was hij zeer bedroefd bij zichzelven, dat juist deze man, die hem om zijne bekwaamheid en getrouwheid in zijn beroep zo dierbaar was geworden, de ontzettende straf moest ondergaan, en hij stelde het hart op Daniël om hem te verlossen; ja tot den ondergang der zon bemoeide hij zich gaf hij zich moeite om hem te redden 1) zonder enigen uitweg te zien.

1) Darius heeft hier iets van de Pilatus gestalte, hoewel Pilatus nog minder te verontschuldigen is. Hij vreest het volk, vreest voor zijne hovelingen en mist daarom den moed om Daniël aan hun handen te ontrukken.

16. Toen kwamen die mannen met hopen tot den koning (toen drongen die mannen bij den koning aan): zij bestormden hem met hun voorstellingen, en zij zeiden tot den koning: Weet, o koning! dat der Meden en der Perzen wet is, dat geen gebod noch ordonnantie, die de

koning verordend heeft, mag veranderd worden, en dus ook in dit geval Daniël moet worden gestraft.

17. Toen beval de koning, en zij brachten Daniël voor, ende dienaren, die dat bevel moesten volvoeren, wierpen hem in den kuil der leeuwen, en de koning antwoordde en zei tot Daniël: Uw God, dien gij geduriglijk eert, die verlosse u! ik ben er niet toe in staat, hoezeer ik het ook wil.

Met dit woord treedt de geschiedenis in een geheel nieuw stadium: de koning appelleert op een oordeel Gods. Niet alsof hij een wonder tot redding van Daniël bepaald verwacht had, maar de gedachte aan de mogelijkheid van zodanig iets vervult hem bij de herinnering aan hetgeen hem omtrent het gezicht van Belsazar en de drie mannen in den vurigen oven bekend was geworden, en hij grijpt deze gedachte aan, om het voor zichzelven als een teken te stellen, en Daniëls lot tevens tot ene vraag te stellen of God God is. Voor de oren van Babel, dat in zijne vorsten en geweldigen tegenwoordig is, wordt de eer van Jehova aan de redding van Daniël, Zijnen knecht, uit den muil der leeuwen verbonden. En hoe weet God Zijn volk ter rechter uur te verkwikken zelfs door den meest vreemden mond! Welk ene lafenis voor Daniël dat woord van den koning! Het klinkt bijna als ene profetische spreuk in zijne ziel, die zich reeds overgegeven heeft om te sterven, als ene belofte: "Gij zult niet sterven maar leven en de werken des Heeren vertellen (Ps. 118:17), Paaslicht schittert hem door het duistere van den kuil, in welken hij moet nederdalen, tegen, en wanneer hij nu geheel geweten had, wat wij weten, op dezen zelfden weg zal het met den groten Paasvorst gaan, wien gij, o Daniël, tot een voorbeeld zijt gesteld! O wonder der Goddelijke wijsheid op aarde, hoeveel juister en zaliger nog, dan zij het weten is de weg der vromen, al is het ook dat die volgens menselijk verstand in een hopelozen nacht uitloopt.

Dit was niet een erkenning van Israëls God als den enige waren God, evenmin een belijden van Zijn macht. maar het uitspreken van de hoop, dat Daniël voor hem nog behouden bleef. Tegen zijn eigen wil geeft hij Daniël aan den moedwil zijner vijanden over, maar voedt nog een kleine hoop, dat hij uit der leeuwen muil zal worden verlost. Wij lezen niet dat Daniël hem hope geeft, dat deze van zijn geloof belijdenis doet, opdat straks het wonder der verlossing en de blijdschap daarover bij den koning te groter zou zijn.

18. En er werd een steen gebracht, en op den mond aan den deur des kuils gelegd, en de koning verzegelde denzelven met zijnen ring, en met den ring zijner geweldigen, opdat de wil aangaande Daniël niet zou veranderd worden, zodat noch de koning, noch een van Daniëls vrienden iets tot zijne redding zou kunnen doen, noch de geweldigen tot zijn verderf, maar hij geheel in de macht der leeuwen aan de ene zijde en in die van God aan de andere zijde zou zijn (Matth. 27:60 en 66).

Noch de hand van enen Ebed-Melech, den Moor, die den profeet Jeremia uit den kuil hielp, noch de hand van enen moordenaar, die den leeuwentand zal helpen, mag het oordeel Gods voorkomen, tot welke schouwplaats de stomme groeve gewijd is.

Er is geen twijfel aan of het plaatsen van den steen was door Gods Voorzienigheid verordend, opdat het wonder van Daniëls bevrijding duidelijker mocht worden. De koning geloofde of hoopte ten minste, dat God Daniël van de leeuwen zou bevrijden, en beval de verzegeling van den kuil, opdat zijne vijanden hem niet met stenen of pijlen zouden kunnen doden. Het doel der groten was, dat de koning zijn vonnis niet veranderde, en van den koning, dat Daniël niet zou blootgesteld zijn aan enige andere soort van dood.

19. Toen ging de koning naar zijn paleis en overnachtte nuchteren zonder den avondmaaltijd te nemen, en liet geen vreugdespel 1) voor zich brengen, en zijn slaap week verre van hem 2) van wege de grote bezorgdheid zijns harten.

1) In het Chal. lenh-al Nwxdw (Wedachawan la-haneëel). Beter: en hij dulde niet, dat bijwijven tot hem gebracht werden. Hij bleef dus den nacht vastende, wakende, en eenzaam doorbrengende, om daarmee zijn leed te kennen te geven, en om daarmee duidelijk te kennen te geven, hoe dierbaar hem Daniël was.

2) Er is nog iets anders dan het lot van Daniël, dat Darius ziel in dezen strijd trekt; zie, het is het oordeel Gods, dat hij over hem heeft ingeroepen; het is de vraag of God God is, O, niet als voor kortswijl heeft hij die vraag opgeworpen, als een wetenschappelijk probleem, welks oplossing ook tot lateren tijd kon worden uitgesteld; niet in een oud boek heeft hij in ledigen tijd, zo als gij, ene geschiedenis van enen zekeren Daniël gelezen, die hem treft en in spanning houdt; neen, hij staat midden in de geschiedenis als een medehandelend persoon, ach, met een reeds aanklagend geweten, in ene geschiedenis, welker einde wij weten, maar dat voor hem nog geheel verborgen is. Nog nooit is iemand, die daar is nedergeworpen, waar de leeuwen hun krachtige leden uitstrekken, waar zij hun maaltijden houden, waar hun jongen met de beenderen der reeds verscheurde misdadigers spelen, weer levend van daar gekomen. Zal Daniël er uitkomen? Ach, de koning verschrikt onophoudelijk over het woord, dat als afscheidsgroet aan Daniël uit zijn mond is gegaan. En toch ook weer wil de vraag hem niet verlaten; de vraag of God God is, die aan Daniëls lot is vastgeknoopt beweegt zich in zijn hart heen en weer; de tong van de weegschaal gaat nu eens ter rechter dan eens ter linkerhand; tussen ja en neen, tussen hopen en vrezen geslingerd, keert zich de koning op zijn leger om en kan den gehelen nacht den slaap niet vinden.

19. Toen ging de koning naar zijn paleis en overnachtte nuchteren zonder den avondmaaltijd te nemen, en liet geen vreugdespel 1) voor zich brengen, en zijn slaap week verre van hem 2) van wege de grote bezorgdheid zijns harten.

1) In het Chal. lenh-al Nwxdw (Wedachawan la-haneëel). Beter: en hij dulde niet, dat bijwijven tot hem gebracht werden. Hij bleef dus den nacht vastende, wakende, en eenzaam doorbrengende, om daarmee zijn leed te kennen te geven, en om daarmee duidelijk te kennen te geven, hoe dierbaar hem Daniël was.

2) Er is nog iets anders dan het lot van Daniël, dat Darius ziel in dezen strijd trekt; zie, het is het oordeel Gods, dat hij over hem heeft ingeroepen; het is de vraag of God God is, O, niet als voor kortswijl heeft hij die vraag opgeworpen, als een wetenschappelijk probleem, welks

oplossing ook tot lateren tijd kon worden uitgesteld; niet in een oud boek heeft hij in ledigen tijd, zo als gij, ene geschiedenis van enen zekeren Daniël gelezen, die hem treft en in spanning houdt; neen, hij staat midden in de geschiedenis als een medehandelend persoon, ach, met een reeds aanklagend geweten, in ene geschiedenis, welker einde wij weten, maar dat voor hem nog geheel verborgen is. Nog nooit is iemand, die daar is nedergeworpen, waar de leeuwen hun krachtige leden uitstrekken, waar zij hun maaltijden houden, waar hun jongen met de beenderen der reeds verscheurde misdadigers spelen, weer levend van daar gekomen. Zal Daniël er uitkomen? Ach, de koning verschrikt onophoudelijk over het woord, dat als afscheidsgroet aan Daniël uit zijn mond is gegaan. En toch ook weer wil de vraag hem niet verlaten; de vraag of God God is, die aan Daniëls lot is vastgeknoopt beweegt zich in zijn hart heen en weer; de tong van de weegschaal gaat nu eens ter rechter dan eens ter linkerhand; tussen ja en neen, tussen hopen en vrezen geslingerd, keert zich de koning op zijn leger om en kan den gehelen nacht den slaap niet vinden.

20. Toen stond de koning in den vroegen morgenstond met hetaanbreken van het daglicht op, en hij ging met haast henen tot den kuil der leeuwen,

21. Als hij nu tot den kuil genaderd was, riep hij tot Daniël met ene droeve stem; de koning antwoordde en zei tot Daniël: O Daniël, gij knecht des levenden Gods! heeft ook uw God, dien gij geduriglijk eert (vs. 16), u van de leeuwen kunnen verlossen. 1)

1) Israëls God predikt Darius als den levenden God. Maar indien iemand is de levende God, dan sluit hij alle goden van eigen inbeelding uit, nl. welke de mensen zich volgens hun eigen verstand hebben uitgedacht. Het is noodzakelijk, dat er één Godheid is en dit principe geldt ook bij den gewonen mens. Hoe ook later iemand verviel in zijn eigen dromen, toch beleden allen dit, dat er niet meerdere goden zijn. Zij verdelen God wel, maar zij kunnen niet ontkennen, of hij is een enig God. Darius dus, wanneer Hij deze vermelding geeft aan Israëls God, bekent, dat alle goden slechts verdichtsels zijn, maar dit vat hij niet, dat de profane mensen wel dit principe vasthouden, maar daarna in hun overleggingen dwalen. Deze plaats bewijst niet overtuigend, zoals het sommigen toeschijnt, dat de koning Darius tot bekering is gekomen, zodat hij de zuivere vroomheid heeft omhelsd. Want altijd heeft hij zijne afgoden vereerd, maar hij meent, dat dit genoeg is, dat hij de hoogste Godheid toekent aan Israëls God.

Zijn gang is geen gang van zekerheid der overwinning, geen Paasgang, en toch is er geloof in, gelijk ook in het gaan van die vrouwen op den Paasmorgen tot het graf van Christus geloof was, hoewel een geheel bedekt geloof, dat alleen nog in de liefde het bewijs gaf, dat het leefde, terwijl het voor het verstand, wanneer de dwaasheid er van aangetoond wordt, met gene gronden kan worden bewezen. Ja, nog meer! Darius hoopt zelfs op een Paasteken; zonder deze hoop, hoe zwak ook, een hopen tegen hoop, zou het gewis daarbij gebleven zijn. Maar neen! hij komt tot het graf, zijne schreden niet vertragende, maar bespoedigende, daar is de deur, de steen er voor, het zegel ongeschonden. Zwijgen rondom, en zwijgen in den bedekten kuil! O, het is verwonderlijk, dat hij den moed heeft, dit zwijgen af te breken, dat deze heiden met enen man kan spreken, die, wanneer God niet leeft, zonder enigen twijfel dood is, al had hij ook honderd levens gehad.

22. Toen sprak Daniël tot den koning. O koning, leef in eeuwigheid (vs. 6)!

Daniël doet den koning gene verwijten maar ontmoet hem met goede wensen. Des Engels tegenwoordigheid maakte den leeuwekuil tot een paleis. .

23. Mijn God heeft Zijnen Engel gezonden (Hoofdst. 3:28. Hand. 12:7), en hij heeft den muil der leeuwen toegesloten, dat zij mij niet beschadigd hebben (Hebr. 11:32. 2 Tim. 4:17 omdat voor Hem onschuld in mij gevonden is; ook heb ik, o koning! tegen u gene misdaad gedaan. 1)

1) Daniël doet hier belijdenis van zijn geloof in den levenden God, en geeft God alleen de ere van Zijn werk. God heeft, wil Daniël zeggen, uitspraak gedaan, en die uitspraak heeft mijn onschuld aan het licht gebracht, en deze is, dat ik tegen u gene misdaad heb gedaan, d. w. z. de overtreding van het edikt is geen miskenning geweest van den persoon des konings. De koning weet dat ook zeer wel, en had daarom reeds vóór dien tijd alle moeite gedaan om Daniël te redden.

24. Toen werd de koning bij zichzelven zeer vrolijk, en zei, dat men Daniël uit den kuil trekken zou, hij beval de aanwezige leeuwenwachters om hem met touwen uit den kuil op te halen. Toen Daniël uit den kuil opgetrokken was, nadat eerst de grootambtenaren des rijks waren geroepen en de zegels van den steen (vs. 17) waren weggenomen, zo werd er gene schade aan hem gevonden, dewijl hij in zijnen God geloofd had (Ps. 37:40).

25. Toen beval de koning, en zij brachten die mannen voor, die Daniël overluid beschuldigd, aangeklaagd hadden, en zij wierpen in den kuil der leeuwen hen, hun kinderen en hun vrouwen, gelijk het bij de Medisch-Perzischen de gewoonte was met de misdadigers ook hun betrekkingen ter dood te brengen; en zij kwamen niet op den grond des kuils, of dehongerige of bloeddorstige leeuwen, wien de Engel des Heeren tegen Daniël den muil had toegehouden (vs. 22), en die nu des te begeriger hunnen buit aangrepen, heersten over hen, zij vermorzelden ook al hun beenderen.

In corpore (allen op eens), gelijk deze kinderen van den moord den koning tot het doden van Daniël gedwongen hadden, zijn zij nu door de hand des Heeren aangegrepen om den man in het oog te zien, dien zijn God uit het graf, waarin zij hem gesloten hadden, uitgevoerd en gerechtvaardigd had. En nog-in de gehele menigte niet een, die op zij aangezicht valt, om Gode de eer te geven; de geschiedenis zou het anders niet verzwijgen. Zij kunnen voor hun lichaam sidderen, niet voor hun ziel; in het gezicht van dat Paaswonder zouden zij in staat geweest zijn het te voren onmogelijk geachte nu in het rijk der geheel natuurlijke zaken te plaatsen, zelfs den koning in verdenking te brengen en misdadig te beschuldigen, dat hij vóór het instorten van Daniël in den kuil de leeuwen had laten overvoederen of vergiftigen. Welaan zij zullen het bewijs van het tegenovergestelde leveren. De deur staat open, door welke Daniël is ingegaan en weer uitgegaan; zij worden aangegrepen en met al hun gespuis naar beneden gestoten; nadat het jammergeschrei verstomd is en in den kuil nog slechts het verbreken van schedels en beenderen wordt gehoord, wordt het ingeroepen Godsoordeel gesloten.

25. Toen beval de koning, en zij brachten die mannen voor, die Daniël overluid beschuldigd, aangeklaagd hadden, en zij wierpen in den kuil der leeuwen hen, hun kinderen en hun vrouwen, gelijk het bij de Medisch-Perzischen de gewoonte was met de misdadigers ook hun betrekkingen ter dood te brengen; en zij kwamen niet op den grond des kuils, of dehongerige of bloeddorstige leeuwen, wien de Engel des Heeren tegen Daniël den muil had toegehouden (vs. 22), en die nu des te begeriger hunnen buit aangrepen, heersten over hen, zij vermorzelden ook al hun beenderen.

In corpore (allen op eens), gelijk deze kinderen van den moord den koning tot het doden van Daniël gedwongen hadden, zijn zij nu door de hand des Heeren aangegrepen om den man in het oog te zien, dien zijn God uit het graf, waarin zij hem gesloten hadden, uitgevoerd en gerechtvaardigd had. En nog-in de gehele menigte niet een, die op zij aangezicht valt, om Gode de eer te geven; de geschiedenis zou het anders niet verzwijgen. Zij kunnen voor hun lichaam sidderen, niet voor hun ziel; in het gezicht van dat Paaswonder zouden zij in staat geweest zijn het te voren onmogelijk geachte nu in het rijk der geheel natuurlijke zaken te plaatsen, zelfs den koning in verdenking te brengen en misdadig te beschuldigen, dat hij vóór het instorten van Daniël in den kuil de leeuwen had laten overvoederen of vergiftigen. Welaan zij zullen het bewijs van het tegenovergestelde leveren. De deur staat open, door welke Daniël is ingegaan en weer uitgegaan; zij worden aangegrepen en met al hun gespuis naar beneden gestoten; nadat het jammergeschrei verstomd is en in den kuil nog slechts het verbreken van schedels en beenderen wordt gehoord, wordt het ingeroepen Godsoordeel gesloten.

26. Toen schreef de koning Darius aan alle volken, natiën en tongen, (vgl. Hoofdst. 2:31-4 :34), die op de ganse aarde woonden: Uw vrede worde vermenigvuldigd!

26. Toen schreef de koning Darius aan alle volken, natiën en tongen, (vgl. Hoofdst. 2:31-4 :34), die op de ganse aarde woonden: Uw vrede worde vermenigvuldigd!

27. Van mij is een bevel gegeven, dat men in de ganse heerschappij mijns koninkrijks beve en siddere voor het aangezicht van den God van Daniël; want Hij is de levende God, en bestendig in eeuwigheden, en a) Zijn koninkrijk is niet verderfelijk, en Zijne heerschappij is tot het einde toe. (Hoofdst. 2:44).

a) Dan. 4:3; 7:14, 27. Luk. 1:33.

28. Hij verlost en redt, gelijk in Daniëls redding gebleken is, en Hij doet tekenen en wonderen in den hemel en op de aarde; die heeftgedaan wat geen anderen god vermocht, Hij heeft Daniël uit het geweld der leeuwen verlost (Ps. 22:22).

Welk ene geloofsversterking des konings edikt voor de gevangenen uit Juda moest zijn, heeft gene verdere aanwijzing nodig; maar het woord heeft ook betrekking op de heidenen. Babel heeft waarlijk gene reden om te klagen; het is ene zeer bijzondere, zeer uitnemende gunst, dat het nog eens mag horen van den levenden God onder zulke opwekkende tekenen Zijner genade. Als een straal van het eeuwige licht schittert het in zijnen nacht, doorbrekende door de zwarte wolken van het gericht, die reeds over zijne hoofden zijn zamengetrokken. De ogen

moesten zich daarvan niet afkeren, maar begerig het licht inzuigen. Wie weet het ook, of het nog niet voor menigeen een middel tot zijne redding was, die te voren, tot Juda's gevangenen spottende zei (Ps. 137:3): Zingt ons een van de liederen Zions, of het niet menigeen het hart heeft gebroken, om met hulp en geschenken de wederkerenden naar Zion: "Vaartwel en gedenkt onzer" (Ezra 1:4 en 6) na te roepen, of niet op het spoor van dit licht nog de wijzen wandelen, die 5-600 jaren later in Jeruzalem naar den geboren koning der Joden vragen (Matth. 2:1 vv). Maar over het algemeen zal het edikt met zijne lezers in Babel zijn gegaan, gelijk het nog tegenwoordig met zijne lezers in Christen-landen gaat, men verwondert zich en vergeet het weer, men leest het en let er niet op; Babel wil zich niet laten genezen; wat zou het naar het rijk van enen God vragen, wiens volk als een handvol gevangenen aan Babels waterbeken weent: "Ik zal koningin zijn in eeuwigheid" (Jes. 47:7)? Daarom moet tot vallen in het stof der verwoesting; de door gene bekering afgekeerde in zovele voorzeggingen letterlijk te voren verkondigde gerichten (Jes. 13:1 vv. 21:1 vv. 47:1 vv. volgen elkaar op. Daar, waar eens Babel in zijne trotse pracht zich verhief, waar de hoofdstad des lands met hare reusachtige tempel en paleizen en hare koperen poorten voor de eeuwigheid scheen gegrondvest te zijn, weergalmende van den klank der harpen en pauken en van het levend gewemel der mensen, daar treedt nu de voet van den wandelaar op een onafzienbare, naakte, verbrande, met puinhopen bezaaide vlakte, waar zelfs geen Bedouïn het waagt zijne tent op te slaan, omdat die schrik van den nacht daar woont en de koningen der woestijn, de leeuwen, die Daniël verschoonden, in plaats van den verworpen koning van Zion het rijk hebben ingenomen.

29. Deze Daniël nu had voorspoed in het koninkrijk van Darius, den Meder daar deze hem zeker wel tot de hem toegedachte (vs. 3) plaats der ere verhief, en ook na ene tussenregering der beide Nabonnedussen gedurende de ongeveer 17 jaren (2 Kon. 25:27), in het koninkrijk van Kores, den Perziaan, onder wien hij dezelfde plaats als onder Darius weer innam, en die hij ten gunste van zijn volk gebruikte (2 Kron. 36:23).

Er moge ene gevaarlijke en dwaze angstvalligheid zijn, een verkeerd en stijfhoofdig strijden voor beuzelingen, die de zaak van waarheid en godsvrucht moet benadelen. Maar wij moeten waken dat het niet ons grondbeginsel wordt alle dingen naar alle mensen te schikken. Wij mogen klagen over sommige ernstige mensen als al te nauwgezet, maar verhardt ons toegeven niet menigen zondaar in zijne kwade praktijken? Indien wij standvastig en onbewegelijk zijn in onze verhoudingen tot God, zullen wij zulke ondersteuningen der genade ontvangen, dat onze belijdenis zal bevestigd en versierd worden, wij zullen verkwikt worden met de sterke vertroostingen des H. Geestes en nader en nader komen aan het geluk der zaligen.

Op het bij Hoofdst. 1:20 besprokene Apocrieve boek: "de historie van Susanna" volgt verder een toevoegsel, als 14de hoofdstuk van Daniël, het boek "van Bel en den draak" hetwelk hier zou kunnen gelezen worden.

HOOFDSTUK 7.

OVER VIER MONARCHIEN EN HET EEUWIG KONINKRIJK VAN CHRISTUS.

Op het boek der geschiedenis (zie Inl. bij Hoofdst. 1) volgt nu het boek der gezichten. Het eerste Hoofdstuk gelijk het in den grondtekst eveneens in het Chaldeeuws is geschreven, staat wat zijn inhoud aangaat in wezenlijk verband tot het droombeeld van Nebukadnezar in Hoofdst. 2. Het voleindigt het algemeen historisch overzicht over de gehele ontwikkeling van de machten der wereld, voordat het volgende Hoofdstuk de ontvouwing dier wereldmachten in hare verhouding tot Israël of tot het rijk Gods in ‘t algemeen nog in ‘t bijzonder voorstelt en voor dit doel ook de taal van het volk Gods, het Hebreeuwse in plaats van de taal der wereldmacht, de Chaldeeuwse gebruikt wordt.

1. Vs. 1Ä14. Was in Hoofdst. 2 van den toenmaligen wereldbeheerser de uitwendige politieke geschiedenis der wereldmacht in algemene trekken door een droomgezicht geopenbaard, waarvoor hij, naar zijn toestand, alleen en ook vooral ontvankelijk was, zo worden nu den Profeet zelven in dit zijn eerste gezicht nog nadere openbaringen gegeven, overeenkomstig zijn toestand en zijn begrip, omtrent het inwendig godsdienstig karakter der wereldmachten. Daniël ziet in het eerste jaar van den koning Belsazar, onder wien het eerste wereldrijk nog in zijn geheel bestond, doch met wien het een einde zou nemen (Hoofdst. 5:30 vv.), ene bewogene zee voor zich, uit welke vier dieren opstijgen, het een na het andere, van verschillenden aard en met onderscheidene karakteristieke kentekenen. Het laatste is het meest van de vorige onderscheiden en zonder een vertegenwoordiger in de werkelijkheid der dierenwereld. Vervolgens begint een plechtig godsgericht over het laatste dier, het wordt gedood, en de heerschappij overgegeven aan ene hemelse gedaante, die den troon des Allerhoogsten nadert.

1. In het eerste jaar van Belsazar, den koning van Babel, toen deze nog onder voogdij van zijnen vader Neriglissar stond. d. i. in het jaar 560 v. Chr. (zie. 2 Kon 25:27), zag Daniël enen droom, en gezichten zijn hoofds (Hoofdst. 4:5) terwijl op zijn leger lag en sliep, toen schreef hij dien droom, zodra hij dien had gehad, daar hij wist, dat deze hem niet voor hem alleen, maar voor de gemeente ten deel was geworden, en hij zei de hoofdsom der zaken, gelijk die in ‘t volgende beschreven is, nauwkeurig de hoofdtrekken wedergevende, zonder iets voorbij te gaan

Wij hebben reeds bij Hoofdst. 1:7 er op gewezen, dat even als de Apostel Johannes de Nieuw-Testamentische, zo de profeet Daniël de Oud-Testamentische Apokalypticus is. Ene apokalypse (Gr. apokaluqiv Openb. 1:1) is, gelijk reeds de naam te kennen geeft ene openbaring in bijzonderen of in den hoogsten zin des woords, waarbij het omhulsel van de onzichtbare wereld voor den geest van den ziener wordt weggetrokken (apo-kaluptein). Zij komt steeds slechts daar voor, waar de profetie, wanneer zij voor een langen tijd zal verstommen, nog eens al hare kracht verzamelt, om voor de gemeente des Heeren voor de tijden zonder openbaring nog een licht te ontsteken, dat schijnt op ene duistere plaats, en haar op hare reis door deze tijden ene geleidende ster mede op den weg te geven. Overeenkomstig deze hare bestemming, om een licht te laten opgaan over de verhouding van wereld en het

Godsrijk voor de tijden, waarin het licht der onmiddellijke openbaring ontbreekt, moeten apokalypsen aan de ene zijde meer universeel zijn in overzicht dan de gewone profetie, daar zij tevens compendiën of goddelijke zamenvattingen van de gehele vroegere profetie worden, en van het middelpunt van het geheel aan alles in ‘t bijzonder zijne ware plaats in de gezamenlijke ontwikkeling aanwijzen. Aan de andere zijde moet zij in de schildering der details meer speciaal zijn, daar zij meer wereld geschiedkundige en meer eschatologische (wat op de laatste dingen betrekking heeft) bijzonderheden geven dan de gewone profetie. Daaruit wordt ook verklaard dat de getallen en de daarin uitgedrukte chronologische bepaling met bepaalde betekenis voor den dag treden. Het een zowel als het ander wordt nu daardoor bereikt, dat bij den Apokalypticus de menselijke bemiddeling bijna geheel voor de Goddelijke ontdekking of mededeling terugtreedt, gelijk het woord "openbaring" uitsluitend de Goddelijke werkzaamheid op den voorgrond stelt, terwijl het woord profetie de subjectieve profetische geestverrukking op den voorgrond plaatst (1 Kor. 14:6). De Profeet staat in verbintenis met de buitenwereld; hij heeft het in de eerste plaats met het geslacht van zijnen tijd te doen, waarop hij onmiddellijk moet werken, en spreekt tot vorst en volk woorden, die, de Geest van God, welke zijnen geest krachtig doordringt, hem geeft uit te spreken. De Apokalypticus daarentegen spreekt hoofdzakelijk voor de toekomstige geslachten, voor welke hij tot een profetisch licht dient, en is aan den zamenhang der tegenwoordige gemeente ontrukt (Daniël aan het Babylonische hof, Johannes op Patmos). Terwijl nu de Profeet in den Geest spreekt (1 Kor. 12:3), is de Apokalypticus met zijn gehelen persoon in den Geest (Openb. 1:10), De werkzaamheid van ziel en lichaam, waardoor de mens met de buitenwereld in verbinding staat, is bij hem geheel op den achtergrond getreden (2 Kor. 12:2 vv.), en slechts de Geest, waardoor wij met God en de onzichtbare wereld in zamenhang staan, is in den Apokalyptischen toestand werkzaam of liever ontvangende. Als het ware alleen gelaten met God, die Zich openbaart, geplaatst buiten de betrekkingen van het geestelijke leven, ontrukt aan de wereld en in den hemel verplaatst, door den Geest Gods als overstroomd, verneemt de Apokalypticus, wat hem van Boven ontvouwd wordt, daar hetgeen de onzichtbare wereld bedekt voor zijnen geest is weggetrokken; de hemel voor hem is opengedaan en hij gezichten Gods ziet. De subjectieve, psychologische vorm, waarin zijne openbaringen hem ten deel worden, zijn de droom en het visioen, in deze ontvouwt zich ene gehele geschiedenis voor zijn inwendig oog; de ekstase of verrukking kan ook in wakende toestand plaats hebben; en alleen treedt daarbij het aardse bewustzijn op den achtergrond, woord en begrip verdwijnen, en de menselijke geest is geheel en al in de goddelijke dingen als weggezonken. Wat nu het voorwerp van den droom en van het zien aangaat, waardoor de waarheden der openbaring worden voorgesteld, zodat zij door de inwendige zintuigen kunnen worden waargenomen, zo bestaat dit in plastische, symbolische gedaanten; in deze wordt het toekomstige belichaamd op gelijke wijze, als in een natuurlijken droom, deze beelden zijn echter, gelijk van zelf spreekt, gene voortbrengselen van eigene fantasie als bij den droom; maar zij worden gewerkt door de Goddelijke openbaring, die zich werkelijk aan den gezichtskring der mensen aansluit. Even als dus de subjectieve vorm der Apokalypse de droom en het visioen is, zo is haar objectieve vorm de symboliek; bij de Profetie daarentegen heeft de Geest van God, die het menselijk openbaringswerktuig bezielt, Zijne onmiddellijke uitdrukking in het woord. Daarbij is toch op te merken, dat deze nieuwe wijze van profetie, de Apokalypse, niet als een Deus ex machina in de rij der manieren van openbaring treedt, maar door de vroegere Profeten gebaand en voorbereid, eerst nu hare volledige vorming verkrijgt

en er dus naar den aard der zaak velerlei overgangen en leden tussen profetie en apokalypse bestaan.

2. Daniël antwoordde en zei, alzo was de inhoud van het gezicht: Ik lag in mijn gezicht bij nacht, als stond ik aan den oever der onmetelijke wereldzee, en ziet, de vier winden des hemels braken voort op de grote zee, 1) om in hare diepten door te woelen en van daar naar boven op te halen.

1) De grote zee is hier niet zoals elders de Middellandse zee, maar meer in het algemeen de Oceaan. En deze Oceaan is beeld van de zee der volkeren, waaruit de vier dieren, de vier grote wereldmachten, opkwamen.

3. En er klommen vier grote dieren, ten gevolge van die winden, welke de watergolven als in geboorte-weeën brachten, op uit de zee, het ene na het andere en van het andere verscheiden, onderscheiden,

Werd er reeds bij vs. 1 op gewezen, hoe in de profetie de Geest Gods, die het menselijk openbaringsorgaan bezielt, Zijne onmiddellijke uitdrukking in woorden geeft, in de apokalypse daarentegen het woord terugtreedt (om de in 2 Kor. 12:4 opgegevene reden), en wat gezien wordt in plastische, symbolische gedaanten belichaamd wordt, zo moeten wij dezen vorm van openbaring, de symboliek, enigszins nader beschouwen. De symboliek heeft de meeste verwantschap met de paraboliek, of het leren in gelijkenissen, gelijk wij dit bij Christus vinden. Beide wijzen van mededeling maken het mindere tot een zinnebeeld van het hogere, het natuurlijke tot een middel om het geestelijke voor te stellen, en rusten op de veronderstelling, dat de natuur op den lageren trap eveneens ene openbaring van God, van Zijne gedachten en bedoelingen is, als het hemelrijk op den hogeren trap. Beide wijzen van mededeling hebben echter ook het dubbele doel, om aan de ene zijde de Goddelijke waarheid te ontdekken voor zoverre het mogelijk is voor mensen, die naar het heil dorsten en er voor ontvankelijk zijn, aan de andere zijde het te bedekken zo verre het voor de zondige en profane mensen nodig is. Wat de parabolische spreekwijze aangaat, heeft de Heere dit dubbel doel aangewezen in de woorden, Matth. 13:11-15; en even als de parabels, zijn nu ook symbolen heilige raadsels, welke de opmerkzaamheid opwekken, en dien, die opmerken en leren wil, de hemelse geheimen moeten openbaren, zonder daarvan de nieuwsgierigheid te bevredigen, en zonder de menselijke verhouding tot de geschiedenis te verstoren. De mens moet weten en toch ook weer niet weten, wat in de toekomst is, opdat de zaak duidelijk genoeg zij voor dien, die haar met geheiligd inzicht nadert, en tevens verborgen genoeg, om de vrijheid der menselijke handelingen niet te beperken; want "waar bleef de verantwoordelijkheid der mensen, waar alle levendige beweging van hen, waar zelfs moed, hoop en geluk, wanneer de onveranderlijke raadsbesluiten van den Eeuwige in onbedekte trekken ons voor ogen gesteld waren? Men zou tegenover ene ijzeren noodzakelijkheid staan, die op ons de ontmoedigendste, verlammende werking moest uitoefenen, welke werkelijk soms bij mensen gezien wordt, die aan ene voor hen bestemde waarzegging geloven. " Gelijk dit doel van den symbolischen openbaringsvorm ook het doel vervult, dat het aanrakingspunten genoeg aanbiedt om het tegenwoordige te verstaan met zijne verschijnselen, en troost genoeg in den strijd van het naderbij zijnde of meer verwijderde einde, kan men aan de Makkabeën onder

Antiochus Epifanes zien, wier zegenrijke verheffing een vrucht van Daniëls voorzeggingen was; dat kan ook ieder in den tegenwoordigen tijd der kerk aan zich zelven ervaren, die bij ene rechte gezindheid des harten voor de kerk het tot juiste opvatting tot beide Apokalypsen bezit. Bij de zo even verklaarde verwantschap tussen paraboliek en symboliek mag echter het onderscheid tussen beide niet voorbijgezien worden. De paraboliek vinden wij hoofdzakelijk bij den Heere Christus Jezus als de werkelijk Hem eigenaardige leervorm. De gelijkenissen zijn als het ware ene afbeelding van Hem zelven; want gelijk in Hem de Godheid vlees werd, zo kleedt Hij de geheimen van het koninkrijk der hemelen in de gebeurtenissen van het menselijke en natuurleven in, als wilde Zijne macht ter openbaring zich daarin nederleggen. Daarentegen is de symboliek het eigenaardig gebied, waarop zich voornamelijk de man der Apokalypse beweegt, want deze ziet van onderen naar boven, en het is niet zozeer het doel, het geestelijke in het natuurlijke uit te drukken, als integendeel het omkleedsel van het eeuwige, dat door het aardse en natuurlijke heenschijnt, te bevatten, zich boven hetgeen niet met het eeuwige en toekomstige overeenkomt, door bijzondere bijvoegingen en zeldzame samenstellingen te verheffen en de heerlijkheid van hetgeen men uit den lateren tijd gezien heeft, in beelden, die niemand kan tekenen, voor het gevoel nader te brengen; Zien wij nu in de symboliek van het hier voor ons liggende visioen, zo wordt ook elders het gewoel der volken met de zee vergeleken (Jes. 17:12. Jer. 46:7 vv. Openb 13:4; 17:13). wanneer nu de vier winden des hemels tegen de grote zee losbarsten, dan drukt dit de gedachte uit, dat niet van zelf, maar door hemelse machten of goddelijke krachten, die van alle zijden en naar alle richtingen op haar werken, de volken- of heidenwereld zich in beweging stelt. Het produkt of wat deze beweging veroorzaakt, zijn de wereldmachten of rijken, van welke verder zal gesproken worden en die onder de vier dieren symbolisch worden voorgesteld.

In de Schrift heeft alles zijn vaste betekenis. Als gij eenmaal weet, wat de uitdrukkingen betekenen, dan kunt gij ze veelvuldig toepassen en vele anders geslotene deuren gaan u open. Het gaat hiermede als met het leren lezen; als men eenmaal de letters van het alfabet kent, dan kan men alles lezen. De zee is in de Schrift het beeld der wereld. Niets is bewegelijker dan beide. De zee is kalm; hoe lang? daar steekt de storm op, en de zee is in de heftigste beweging. Zo is het ook in de wereld. Ja, zo is het ook in ons hart, dat ook tot de wereld behoort. Ene kleinigheid kan het ontstemmen en in beroering brengen. Een wolkje als eens mans hand stijgt op uit de zee, en de gehele hemel wordt weldra zwart van wolken. Neen, er kon geen eigenaardiger beeld gekozen worden; wat toch is woeliger, bedrieglijker en gevaarlijker dan de zee en de wereld? Men kan soms op de zee gaan spelevaren, maar men wordt op den rug van zijn vijand gedragen. Een ogenblik, en hij werpt ons van zich af in de diepte. Laat de zeeman tot ons zeggen, hoe onstuimig en wild de zee kan zijn, als de orkaan haar zweept, en hoe zij schepen en mensen kan verslinden! In de Openbaring van Johannes, aan het einde, zien wij daarom eerst ene kristallen zee, als het beeld der volkomenste kalmte, en daarna wordt er gezegd, dat er gene zee meer zijn zal, maar enkel rivieren (stromen) en fonteinen-Daniël zag op de grote zee, de wereldzee, de vier winden losbreken; zij stortten zich tegelijk op haar uit en zetten haar in geweldige beweging. Hiermede wordt de omvang en invloed aangewezen der gebeurtenissen, die voorspeld worden: het zouden wereldgebeurtenissen zijn van den meest uitgestrekten omvang en gevolgen, gene kleine plaatselijke voorvallen. Nochthans braken de vier winden als uit hun schuilhoeken voort, zich werpende op de zee. Immers alle oproer en omwenteling in de wereld wordt veroorzaakt door

de ene of andere beweging, die de stilte afbreekt en den eersten stoot aan ene doorlopende beweging geeft. De wind moge voortkomen uit welken hoek hij wil, altijd moet hij uitschieten, zal hij de zee in beweging: zetten. Die vier dieren zijn de koninkrijken, die zich uit de beroering der volken met geweld hebben verheven. Is het niet opmerkelijk, dat meest al de volken zich door een dier laten vertegenwoordigen? Zo hebben wij den leeuw. de Engelsen den luipaard, Frankrijk den arend tot blazoen. Die koninkrijken komen op uit de wereld. Het koninkrijk van Christus is niet van, is niet uit de wereld, maar uit den hemel.

Zij namen hunnen oorsprong uit oorlogen en beroerten, welke eindigen door den veroveraar te stellen tot een groten monarch over degenen, welke hij ten onder heeft gebracht.

Het tweede hoofdstuk van Daniël kenschetste de macht, waarmee de vier rijken zouden bekleed zijn; het zevende beschrijft het gebruik, dat zij daarvan zouden maken; het schaduwt den geest hunner heerschappij af en geeft ook de oorzaak op van hunnen val. Vier wilde dieren! Een zinnebeeld van ene bewonderenswaardige juistheid! want de rijken, die zij voorstelden, Chaldea, Perzië, Griekenland en Rome moesten van de hun geschonkene macht hetzelfde gebruik maken als een wild dier van zijne kracht. Wee het volk Gods onder hun heerschappij! (E. GUERS).

Deze vier dieren zijn de aardse, onreine, misvormde tegenbeelden der vier Cherubijnen, die op hun vleugelen den troon Gods dragen (Ex. 1:5 vv.). Zij stijgen op uit de rusteloos onstuimige wateren. Gene bewakende het levende, reinigende vuur van Gods altaar.

4. Het eerste dier was als een leeuw, en het had arendsvleugelen, want het was geroepen om koninklijk over de aarde te heersen, en hoog en gerust in zijne overwinningen over haar heen te vliegen; Ik zag toe, totdat na ene poos zijne vleugelen uitgeplukt waren, en het nu niet meer machtig was om zich op te heffen, maar op den grond heenkroop, en het werd van de aarde opgeheven, en op de voeten gesteld, als een mens, en aan hetzelve werd eens mensen hart gegeven 1).

1) In het tweede Hoofdstuk waren de beelden aan levenloze metalen ontleend, maar in Hoofdst. 7 zijn het levenademende wezens; het eerste beeld behoefde slechts een uitwendige vorm te zijn, het tweede moest meer dan vorm, moest leven zijn. Daar Nebukadnezar slechts de uitwendige dingen ziet, wordt aan hem de wereldlijke macht en hare heerlijkheid als een prachtig mensenbeeld getoond, en het Godsrijk in zijne nederigheid slechts als een steen; hem schijnt dus de wereldlijke macht veel heerlijker toe. Bij Daniël is juist het omgekeerde het geval, daar hij meer op het inwendige ziet, en erkent, dat de wereldrijken bij al hun zelfverheffing, macht en losmaking van God ene natuur bezitten beneden de menselijke en door hun Gode vijandige gezindheid een dierlijk en beestachtig bestaan hebben, ten gevolge waarvan de wezenlijke mensenwaarde alleen in het Godsrijk aan het licht komt. Door de keur der beelden wordt de verhevenheid van het Godsrijk boven de koninkrijken der aarde in het licht gesteld, want wat natuurlijke krachten betreft, gaan de dieren den mens verre te boven; tegenover hen is de mens zwak, maar hij bezit wezenlijke en geestelijke kracht. Het mag hier niet onopgemerkt blijven, dat ook het metalen beeld van Nebukadnezar ene menselijke gedaante heeft, dat wil doen zien, wat de mensheid in hare eigene macht door de ontwikkeling

van hare natuurlijke krachten vermag-zij brengt het daarmee werkelijke tot ene uitwendige, formele humaniteit, welke voor den tijd der wereldhistorie hare waarde en betekenis heeft. Aan de menselijke ontwikkeling met al haren voortgang op het gebied van beschaving wordt gegeven, wat haar toekomt. Maar aan het Goddelijke woord betaamt het, ook de perken, het ongenoegzame, ja het verderf in die ontwikkeling aan den dag te brengen, hetwelk daarin bestaat, dat in haar de macht der zonde niet gebroken is, maar zich aanstonds mede ontwikkelt. Hoe glinsterend daarom Nebukadnezars mensenbeeld is, zo ziet het er toch slechts uitwendig als een mens uit, volgens zijn inwendig wezen echter is naar Daniëls gezicht de van God losgerukte mensheid tot wilde, verstandeloze dierlijkheid verzonken, aan de verstandeloze natuurmacht vervallen, en slechts in het rijk van God bereikt de mens werkelijk zijn wezen en zijne bestemming, slechts van boven af kan de levende volkomene Mensenzoon komen.

Het eerste dier geleek aan enen leeuw met adelaarsvleugelen; dit komt overeen met de voorstelling van het eerste rijk door een gouden hoofd in Hoofdst. 2; want wat het goud was onder de metalen en het hoofd onder de leden, dat zijn leeuwen en adelaren onder de dieren. Na ene poos echter ziet Daniël met dit dier ene verandering plaats hebben; de vleugels worden hem uitgerukt, de kracht tot vliegen wordt hem dus ontnomen, zodat hij niet meer zegerijk over de aarde kan vliegen en als heerser daarover zweven; vervolgens wordt het van de aarde opgeheven en als een mens op zijne voeten gesteld en hem wordt een menselijk hart gegeven. Hierin wordt gedoeld op de in Hoofdst. 4 medegedeelde ervaring van Nebukadnezar; daardoor, dat hij ten gevolge van zijnen hoogmoed in waanzin verviel, zodat hij tot de laagte van een dier nederzonk, werd ook zijn rijk in zijne vlucht over de aarde gestremd; deze zijne waanzinnigheid was voor zijn rijk het uitrukken der vleugels. Dat Nebukadnezar, toen hij den Allerhoogste de ere gaf, weer tot zijn verstand kwam en nu eerst tot een waar menselijk wezen werd, daardoor werd in hem ook zijn wereldrijk veredeld, hoewel een blijvende invloed dier veredeling bij de in Hoofdst. 5 verhaalde gebeurtenis niet meer is op te merken.

De verandering van den leeuw in een mens moet op iets anders dan op beschaving zien. Zij is niets anders dan de kennis en erkentenis des éénigen waren Gods, welke door de verbannen Joden, voornamelijk ook voor Daniël en zijne drie vrienden bevorderd werd, en vooral de (uitwendige) bekering van Nebukadnezar. Hier ziet men wat den mens tot mens maakt. De vreze des Heeren is het beginsel der wijsheid, beschaving en echte menselijkheid, welke zich in vreze Gods uitdrukken, maken het hoofdonderscheid uit tussen mens en dier, Nebukadnezar heeft zelfs na zijne deemoediging heerlijke woorden tot lof van God gesproken, welke vele Christelijke koningen hem mogen benijden (Dan. 4:31-34). (J. M. GÄRTNER).

5. Daarna, ziet, het andere dier, het tweede, was gelijk een beer, en stelde zich aan de ene zijde, hief zich naar de ene zijde in de hoogte, terwijl het naar de andere zijde zich ter rust neigde, en het had drie ribben, of grote stukken vlees van den opgejaagden roof, in zijnen muil tussen zijne tanden; en men zei aldus tot hetzelve: Sta op, eet veel vlees.

De beer is wild, sterk; het dier, dat het naast aan den leeuw komt, maar toch de leeuw zelf niet is, niet de koning der dieren. Alzo geeft ons vers aan dit dier dezelfde plaats, die Hoofdst. 2 aan zijn tweede rijk door de stof van zilver geeft. Ook ontbreekt aan dit dier de adelaarvlucht van het eerste en de vogelvlucht van het derde (vs. 6), en het heet niet van hem, als van het vierde (vs. 23), dat het de ganse aarde zal opeten. Het heeft integendeel ene meer trage natuur, de minder bewegelijke aard van den beer. Zo vinden wij hier weer, dat wij reeds in Hoofdst. 2 vonden, dat aan het tweede rijk de oecumeniciteit (heerschappij over de aarde) niet zo uitdrukkelijk en onbegrensd als den anderen beloofd wordt. Evenzo was reeds in Hoofdst. 2 door de beide armen aangewezen, dat de tweede monarchie van den beginne af een verdeeld rijk zou zijn, daar het noch een Perzisch, noch een Medisch, maar een Medo-Perzisch was. In Hoofdst. 8 zullen wij dit nog duidelijker in de twee hoornen van den ram vinden uitgedrukt, en dewijl daar verder gezegd wordt, dat de ene hoorn later dan de andere wies en dan hoger, wordt er tevens bijgevoegd, hoe van de beide, in het Medo-Perzische rijk verbondene delen de ene zich later tot heerschappij over de andere zou verheffen. Wat nu in Hoofdst. 2 onduidelijker door de beide hoornen wordt voorgesteld, wordt in ons hoofdstuk door het verheffen der ene zijde aangeduid. De Medo-Perzische beer heeft als zodanig twee zijden; de ene, de Medische zijde, bevindt zich na de pogingen om het wereldrijk op te richten, in rustenden toestand, maar de andere, de Perzische zijde, verheft zich, en wordt alzo niet alleen hoger dan de eerste, maar ook tot nieuwen roof toerust. Wat eindelijk de drie ribben aangaat, die het dier als roof tussen de tanden houdt, zo verenigen wij ons met die uitleggers, die dit van de drie door Medo-Perzië onderworpene rijken: Babylon, Lydië en Egypte verklaren. Naar drie zijden heen zou alzo dit rijk zijne veroveringen maken maar ook de vierde rib, Javan (di. Griekenland) in den muil te krijgen, zal hem niet gelukken (vgl. Hoofdst. 8:4, 21) Het moet zich daarom tevreden stellen met het daarbij behorende vlees en zich vergenoegen met het vet der reeds overwonnene volken te eten, of met andere woorden, met van zijne veroveringen, al gaan ze niet over de gehele aarde, te genieten, zonder op verdere veroveringen uit te gaan. Dit is de zin van het woord: "Sta op en eet veel vlees. "

Cyrus voerde zware en bloedige oorlogen, zodat toen hij in den strijd tegen het rijk der Amazonen was gevallen, men het hoofd hem afhieuw en in het bloed doopte met de woorden: "verzadig u thans aan bloed" (of "drink u nu zat, barbaar!) Is het niet als hoorden wij de woorden van den Profeet herhaald: "eet veel vlees" "drink veel bloed?" .

6. Daarna zag ik, en ziet er was een ander dier, gelijk een luipaard (leopard, leeuw-paard, of panter Jes. 11:6. Jer. 13:23. Hab. 1:8) een sterk, wreed, listig dier, met ene gevlekte huid, en het had vier vleugels eens vogels op zijnen rug; ook had hetzelve dier vier hoofden, en aan hetzelve werd de heerschappij gegeven over alle landen (Hoofdst. 2:39).

Men zal moeten bekennen, dat de luipaard, dit wilde en verscheurende dier, welks meest opmerkelijke eigenschappen de snelheid en gemaklijkheid zijner bewegingen en de bonte vlekken zijner huid zijn, zowel door zijn uiterlijk als door zijn karakter, zeer geschikt is om een symbool van het rijk van Alexander te zijn, dat zijn aanvang verkreeg door de voorbeeldeloos snelle veroveringen van dezen demonischen geest en in zijn bestaan de bonte vermenging van den Oostersen en Westersen aard vertoont. Ook de verdere beschrijving van de luipaard past het best op het rijk van Alexander. De 4 vleugels willen slechts op de

verbazende snelheid wijzen, met welke zich dit rijk naar alle hemelstreken uitbreidde; het is toch bijna een wonder, hoe binnen 13 jaren het kleine Macedonië de wereld veroverde. De vier hoofden van het dier doelen echter op iets anders. Het hoofd is het besturende gedeelte, de beheerser des lichaams een dier met vier hoofden heeft niet meer éénen wil, enen viervoudigen wil te volgen is echter onmogelijk. Zo doelen de vier hoofden van het dier op de vier rijken, in welke Alexanders monarchie na enige slingeringen uit elkaar viel; 1) het noordelijke van Lysimachus, dat uit Thracië en Bithynië,
2) het westelijke van Kassander, dat uit Macedonië en Griekenland, 3) het oostelijke van Seleukus, dat uit Syrië, Babylonië en de oosterse landen tot aan Indië, en 4) het zuidelijke van Ptolemeus, dat uit Egypte, Palestina en Arabia Petrea bestond.

Alexander was verbazend snel in zijne marsen en veroveringen, en strekte die zo ver uit, dat er ten laatste niets meer voor hem te veroveren viel, en hij op dertigjarigen leeftijd zich beklaagde, dat er maar ééne wereld te veroveren was! En dit alles deed hij met een klein leger even als Napoleon; doch hoe lang duren de overwinningen van deze wereldoverwinnaars? Alexander stierf reeds in zijn twee en dertigste jaar, en zo duurde de éénhoofdige regering niet lang, en toen hij stierf, was er niemand, die zijn rijk kon voortzetten; daarom werd het verdeeld onder zijne vier veldheren. Ook Napoleon I, al ware hij keizer gebleven, had geen opvolger uit eigen bloede, geen man, die in staat zou geweest zijn, zijn werk op zich te nemen. Trouwens het gebeurde zelden dat iemand, die niet op den troon is geboren bij zijn sterven een zoon nalaat, om den last zijner kroon te dragen.

7. Daarna zag ik in de nacht-gezichten, van welke nu het gewichtigste en belangrijkste gedeelte begon, en ziet, het vierde dier, dat zich aan mijn oog vertoonde, was schrikkelijk en gruwelijk, en zeer sterk, en het had grote ijzeren tanden en koperen klauwen (vs. 19), het at, en verbrijzelde, en vertrad het overige, dat het niet opeten kon, met zijne voeten in vernielingswoede; en het was verscheiden van al de dieren, die vóór hetzelve geweest waren, zodat men in de gehele dierenwereld geen vertegenwoordiger kon vinden, met welks naam het kon gekarakteriseerd worden; en het had tien hoornen.

8. Ik nam acht op de hoornen, en ziet, een andere kleine hoorn 1) kwam op tussen dezelve, en drie uit de vorige hoornen werden uitgerukt voor denzelven; en ziet in dienzelven hoorn waren, om te kennen te geven, dat het bij dit koningschap hoofdzakelijk om den persoon des heersers, namelijk om den mens der zonde of het kind des verderfs (2 Thess. 2:3) te doen was, ogen als mensen-oogen, en een mond, grote dingen sprekende(Hoofdst. 11:36).

1) Van het vierde rijk wordt bijzonder melding gemaakt. Eerst in de vreeslijke gedaante van het laatste dier zal de wereldheerschappij en hare Gode-vijandige natuur geheel uitkomen. Hebben wij niet reeds door de achtereenvolgende vermindering van gehalte der metalen (Hoofdst. 2) hare afnemende inwendige waardij duidelijk genoeg aangetoond gezien? De profetie, die de eerste monarchieën slechts aanstipt, legt bijzonderen nadruk op de vierde wereldheerschappij, en haast zich, om dezelfde oorzaak, meer tot beschrijving van haar laatste tijdperk. In het 2e hoofdstuk was volgens het karakter dezer profetie voornamelijk sprake geweest van de nationale en staatkundige ontwikkeling dezer vierde monarchie, waarin duidelijk twee onderscheiden zijn, namelijk dat van ijzer, en dat van ijzer vermengd met

modderig leem. De laatste gestalte dezer monarchie was voor Daniël nog geen punt van bijzondere opmerkzaamheid geworden, en werd voorlopig slechts door de tien tenen aangewezen. Daarentegen vinden wij in het 7de hoofdstuk, waarin het godsdienstige en niet het staatkundige wordt behandeld, den overgang, die in Hoofdst. 2 onderscheiden werd door ijzer en leem, niet bijzonder genoemd; slechts worden in de tien hoornen de tien tenen van hoofdstuk 2 voorgesteld en dit om aan te tonen, dat in het midden van hen een elfde hoorn zichtbaar werd, een koning, in wien de hoogste verbittering en haat zich verenigt tegen God, tegen Gods volk en tegen den godsdienst. In deze profetie vinden wij het eerst melding gemaakt van den Antichrist bij de ontwikkeling der Goddelijke openbaring, nu er voor de eerste maal sprake is van een overzicht der gehele ontwikkeling van de Gode vijandige wereld tot het einde toe. Als hoofdkenmerken van dezen elfden hoorn zijn vs. 8 en 20 opgenomen "ogen als mensenogen (symbool van verstandigheid) en een mond grote dingen sprekende tegen den allerhoogsten God. " Dit alles herinnert ons aan Gen. 3:5, waar de slang aan de vrouw belooft, dat hare ogen zullen geopend worden, en zij als God zijn zal, indien zij zich tegen Gods bevel verzet en het overtreedt. Wat toen door satans list begon, wordt hier bij den elfden hoorn voleindigd gezien: uitwendige beschaving, maar hart en gezindheid in den vermetelsten opstand tegen den levenden God en eindelijk-zelfvergoding.

Het Romeinse wereldruk was het machtigste en verschriklijkste, welks gruwzaamheid, wildheid en roofzucht geen dier in Gods schepping in staat was af te beelden. Rome schepte er ene vreugde in, en achtte in zijne blindheid het voor zijne roeping, alle volken te vertrappen, hun taal en zeden te ontnemen, hun beste dingen uit te roeien en hun daarvoor den Romeinsen moordgeest in te planten. Hoe gruwelijk hebben zij Carthago vertreden; hoe wreedaardig bij gelegenheid hunner triomfantelijke intochten over de overwonnen en vertrapte volken gejuicht. De woorden: "En het was verscheiden van al de dieren, die vóór dit geweest waren, en het had tien horens" zien op het Nieuwe Romeinse of Pauselijke wereldrijk, hetwelk de tien staten, welke door de volksverhuizing uit het West Romeinse rijk zijn ontstaan, met zich tot ene nieuwe wereldheerschappij wist te verbinden. Gelijk de vier hoofden van het derde wereldrijk op de verdeling daarvan in vier koninkrijken doelen, zo wijzen de 10 horens op den overgang van het Romeinse rijk in het Tien-koningschap, hetwelk met het Pausdom het beest uit de zee in de Openbaring uitmaakt. Het Pausdom is dit van de oude wereldrijken zo onderscheiden wereldrijk. Want het oud-heidense Rome verschilde van de drie andere rijken slechts door zijne ruwheid en niet door zijn zamenstel. Een rijk met een man aan het hoofd, die gene geharnaste krijgsknechten met wapenen en adelaren, maar weerloze zendboden met boeken, rozenkransen, crucifixen en aflaten uitzendt, om de wereld te veroveren, zulk een rijk onderscheidt zich geheel van de vier oude wereldrijken. Daniël wijst slechts in het voorbijgaan op het pausdom en vermeldt slechts zijne wereldlijke zijde, namelijk het Tien-Koningschap, de tien tenen van het monarchieën beeld, dewijl deze uit het vierde dier zijn ontstaan. De Hiërarchie komt in de Openbaring te voorschijn. Met het achtste vers staan wij aan den drempel des Antichristendoms. De tien horens beduiden het Tien-Koningschap van Europa, ten tijde van het pausdom, en wederom deze staten ten tijde van het beest uit den afgrond, hetwelk eerst als volksheerschappij optreedt, daarna in de onbepaalde heerschappij van den Antichrist overgaat. Pausdom en volksheerschappij worden door Daniël zeer vluchtig voorgesteld, dewijl deze met zijn volk niet te doen hebben en bovendien in de Openbaring uitvoerig over gehandeld wordt. Nauwkeurig schildert hij dan

den Antichrist, met wien de Joden van nabij in aanraking zullen komen. Volgens Openb. 17:12-13 staan al de tien hoornen, en niet slechts drie daarvan op de zijde van den Antichrist. Daar evenwel de Heilige Geest zich niet tegenspreekt of vergist, schijnen deze tien hoornen of koningen, welke ook hetzelfde betekenen als koninkrijken (Openb. 17:9 op de drie hoofdnatiën van Europa, op Romeinen, Germanen en Slaven te wijzen, welke in ruimeren zin als de drie horens opgevat, insgelijks de Europese Statenfamilie voorstellen, en onder den heerschersstaf van den Antichrist zullen staan. Aan dien kleinen hoorn, aan den Antichrist, bemerkt Daniël ogen als mensenogen, het zinnebeeld van schranderheid, en een mond, welke grote dingen, grove lasteringen tegen God spreekt. De ogen wijzen op ene nabootsing der zeven ogen van het Lam, en zijne lasterlijke woorden op den eredienst, welken hij na de afschaffing des Christendoms zal stichten, wanneer hij door duivelse wonderen den liefhebbers der zonde zal willen bewijzen, dat hij God is (2 Thess. 2). (J. M. GÄRTNER).

Onzes inziens wordt hier aangeduid de ontwikkeling van de anti-christelijke wereldmacht, zoals deze vanaf de vestiging van de Romeinse heerschappij zich zou openbaren, totdat zij hare voleindiging heeft gevonden in den mens der zonde, waarvan de Apostel Paulus in 2 Thess. 2:3, 4 spreekt. Die zich al de eeuwen door geopenbaard heeft in de vervolging van Christus en Zijne Kerk, hetzij in de eerste eeuwen door de Heidense machten, hetzij in de Middeleeuwen door de Roomse macht, hetzij in de volgende eeuwen, die reeds vervlogen zijn, en die nog moeten volgen door de macht, die zich tegen God en Zijn gezalfden Koning stelt, en haar eindvoltooiing zal hebben in den mens der zonde.

9. Dit zag ik, en ik beschouwde ene poos vol ontzetting wat de tusschengetredene hoorn te weegbracht, die tegen de heiligen streed, en de overwinning over hen behaalde (vs. 21), en dat zij het waagde tijd en wet te veranderen (vs. 24), totdat er tronen gezet werden tot het houden ener gerechtelijke zitting, en de Oude van dagen 1), die bij het te houden gericht Zelf het voorzitterschap wilde bekleden, Zich zette op den voor Hem bestemden zetel, de Oude van dagen, wiens kleed wit was als de a) sneeuw, en het haar Zijns hoofds als zuivere b) wol; Zijn troon was vuurvonken, deszelfs raderen) een brandend vuur. 1)

a) Mark. 9:3. Ps. 104:2. b) Openb. 1:14.

1) Liever "de Onvergankelijke van dagen. "

2) Men denke aan een door raderen beweegbaar gestoelte, of ook aan Ezechiëls wagentroon. (Ez. 1:13 vv.).

Nu verhaalt Daniël dat hem getoond is een ander beeld, nl. dat van God, zittende op Zijn troon, om het oordeel te houden. Wij zullen naderhand van Christus zien, maar nu slechts zegt Daniël dat God hem verschenen is in den persoon van een Rechter. Dit is de reden geweest waarom vele uitleggers de Godsspraak hebben laten slaan op de tweede komst van Christus, wat echter weinig vast is, zoals ik later op zijn plaats zal uiteenzetten. Maar vooreerst is het hier wel der moeite waard te overwegen, waarom hij zegt dat de "Oude van dagen", dat is God Zelf, die de Eeuwige is, op den troon des gerichts Zich gezet heeft. Dit schijnt toch ongerijmd, dewijl het Gods eigendom is de wereld te besturen. Doch wij weten dat dit niet

kan geschieden, tenzij door een recht oordeel. Volgt derhalve, dat God door de schepping der wereld, een eeuwige Rechter is geweest, maar wie enigszins in de Schrift geoefend zijn, weten dat dit zeer goed sluit, indien het maar tot onze zinnen doordringt. Indien nu de macht Gods ons niet erg duidelijk voorkomt, laten wij dan niet menen dat zij of is opgelost of onderbroken. Vandaar de spreekwijze, die wij nu en dan ontmoeten: "Tot hoelang zwijgt Gij, Heere! Hoelang zult Gij rusten? God beklimt den troon, dewijl wij als het ware niet erkennen dat Hij Rechter is, tenzij Hij het door de zaak zelf en proefondervindelijk Zich als zodanig openbaart.

Dit is de reden waarom Daniël zegt dat God zelf is gezeten.

Deze vorm van spreken is zeer geschikt geweest om de komst van Christus te tekenen. Want toen heeft God het meest uitgeblonken met het hoogste gezag, zoals Paulus uit de Psalmen citeert: "Gij zijt opgevaren in de hoogte" (Efeze 4:8). Want waar hij spreekt van de eerste komst van Christus, daar moet dit niet teruggebracht worden tot de drie en dertig jaren, in welke Hij op de wereld heeft verkeerd, maar dat omvat de verovering en verspreiding van het Evangelie, wanneer Zijn rijk is begonnen. Naar waarheid verhaalt Daniël alzo dat God gezeten is, waar gehandeld wordt over de eerste komst van Christus, dewijl in den Persoon van Christus de Majesteit Gods heeft geschitterd, om welke reden Hij ook genoemd wordt, het beeld des onzienlijken Gods, en het teken van Zijn roem of zelfstandigheid, d. i. van den Persoon des Vaders.

10. Ene vurige rivier, een stroom vuurs vloeide en ging van voor Hem, den Onvergankelijke van dagen, uit, nevens Wien de andere leden der rechtbank hun plaatsen innamen; a) duizendmaal duizenden dienden Hem, en tien duizend maal tien duizenden stonden voor Hem; het gericht zette zich nam een aanvang, en de b) boeken werden geopend, welke de akten bevatten, over welke het gericht zou gehouden worden.

a) Openb. 4:5; 5:11. b) Openb. 20:12.

Nooit is er heerlijker beschrijving van het gericht gegeven. Wij hebben hier echter niet de beschrijving van het laatste oordeel, maar van den val van het tegenwoordig statenstelsel: vergelijk Openb. 11:15, het oordeel over de aardse machten der volken met de Christus regering er bij.

De ongeschapene en eeuwige God is in helder stralende heerlijkheid en majesteit op zijnen Cherubswagen (Ez. 1) ten gerichte gezeten, stromen lichts en vuurs, zinnebeelden Zijns blakenden toorns tegen Zijne vijanden, welke Zijn rijk op aarde door het Antichristendom hebben verdrongen, gaan van Zijn troon uit; de menigte der hemelse heirscharen met Michaël aan het hoofd, staan gereed Zijne bevelen met bliksemsnelheid ten uitvoer te brengen; de hemelse gerichtsoorkonden, in welke de wandaden der booswichten staan opgetekend, worden geopend, en het vonnis wordt onmiddellijk voltrokken.

11. Toen zag ik toe van wege de stem der grote woorden, welke die hoorn sprak, want ik kon verwachten, dat deze niet ongestraft zouden blijven, maar een vreselijk oordeel over den

hoorn zouden ten gevolge hebben; Ik zag toe, totdat het dier gedood, en zijn lichaam verdaan werd, en overgegeven om van het vuur verbrand te worden (Jes. 66:24. Openb. 19:20; 20:10).

12. Aangaande ook de overige dieren, men nam hun heerschappij weg, want verlenging van het leven was hun gegeven tot tijd en stonde toe, hoewel zij reeds vroeger geslagen waren, werd nu in den persoon van den drager hunner heerschappij hun vonnis voltrokken ter eeuwige verdoemenis.

Dat deze verschijning des Heeren en van Zijne gerichtszitting niet ene werkelijke afbeelding van God is, maar slechts een zinnebeeld van die heerlijkheid, die geen lichamelijk oog kan zien en die dus slechts in den Geest te bevatten is, spreekt van zelf, maar de zinnelijke voorstelling dient om het geestelijke bevattelijk te maken, terwijl de lezer aanstonds de gelijkenis in het bedoelde overzet. Dit is de aard van de Apocalyptische wijze van voorstelling; ene voorstelling van zulke Apocalyptische gezichten met kleuren en penseel is niet wenselijk, daar zulke afbeeldingen den tederen geestelijken adem der zinnebeelden door te grove verzinnelijking bederven. Het woord is tederder en geestelijker dan penseel of bijtel.

Hier is voor het eerst van den Antichrist sprake, dien het Nieuwe Testament nader beschrijft vooral in de volgende plaatsen: 2 Thess. 2:2 vv. Joh. 2:18, 22. Openb. 19 en 20. Er zijn dikwijls koningen en koninkrijken geweest, die een voorspel en voorafschaduwing van het rijk van den Antichrist schenen te zijn. Vooral Antiochus moet als zodanig genoemd worden, de hoorn, die uit het derde rijk opkwam (Dan. 8:9-14; 23-25. 11:21 vv. voor het Godsvolk des Ouden Testaments dezelfde was, die de koning uit het vierde rijk voor de Godsgemeente des Nieuwen Testaments zal zijn. De ganse leer der Schrift aangaande den Antichrist moet ons, kinderen van den laatsten tijd, opmerkzaam doen zijn op de tekenen der tijden, opdat wij nuchteren en wakende in het wezen van den mens der zonde niet verstrikt worden. Daarop moeten wij te meer letten, naarmate ons in vs. 26 en vooral in het Nieuwe Testament geopenbaard is, dat alle macht, die zich tegen Christus verheft, te niet gedaan zal worden, maar de heiligen met den Mensenzoon zullen delen in Zijne heerschappij. Zij wachten totdat de stem zal weerklinken: "Al de koninkrijken der wereld zijn geworden onzes Heeren, en van Zijnen Christus" (Openb. 11:15), dan verheffen ook zij hun stemmen (Openb. 5), en zingen het Lam een nieuw lied, zeggende: "Gij hebt ons Gode gemaakt tot koningen en priesters, en wij zullen als koningen heersen op de aarde. " En de ouderlingen en de tienduizend maal tienduizenden der Engelen juichen als zij: "Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en dankzegging. Amen! .

Met de verschijning van Christus en de verbreiding van het Evangelie is gekomen de tijd van verbreking van de heidense machten, die zich stelden tegen de komst van het Godsrijk. Wat hier dan ook in vs. 11 en 12 gezegd wordt is de uitvoering in beginsel, en de overwinning van de eerste heidense machten, is de profetie van de eindelijke overwinning van den Christus Gods, over alle Zijne vijanden, over den Antichrist, wanneer Hem het lied der overwinning zal worden toegezongen.

13. Verder zag ik in de nachtgezichten ook nog het slot van het zo even voltrokken gericht, en ziet, er kwam een met de wolken des hemels, door deze omgeven en als het ware gedragen,

van den hemel af, als eens mensen zoon, een hemels, een Goddelijk wezen in mensengedaante en aard, en hij kwam tot den Oude van dagen, en zij deden hem voor Denzelven naderen (Matth. 10:23; 16:27; 24:30; 26:64).

14. En Hem werd gegeven heerschappij, en eer, en het koninkrijk, dat Hem, nadat nu alle wereldmacht voor altijd vernietigd en de tijd tot heerschappij van het rijk Gods alleen gekomen was, alle volken, natiën en tongen eren a) zouden; Zijne heerschappij, zo liet zich ene stem horen, is ene eeuwige heerschappij, die niet vergaan zal, en Zijn koninkrijk zal niet verdorven worden.

a) Dan. 2:44. Luk. 1:33.

Het is in overeenstemming met den uitgebreid profetischen gezichtskring van Daniël, dat hij den Messias niet ziet als Davidszoon, maar in ‘t algemeen als mensenzoon, niet meer als bloot Israëlietisch koning, maar als wereldbeheerser; de profetische gezichtskring heeft hier die zelfde uitgestrektheid als in het prot-evangelie (Gen. 3:15) (vóór-evangelie, eerste evangelie). Daar staat gelijk hier hij Daniël, de gehele mensheid als in één oogstveld (Matth. 13:1). Zo als voorheen in het beeld van den Antichrist de laatst voltooide gestalte lag opgesloten van het zondenbeginsel, ons in Gen. 3 getoond (zie vs. 7), zo wordt in den mensenzoon het aldaar genoemde "zaad der vrouwe" verwezenlijkt; en was nu beloofd, dat dit zaad het in de slang zich openbarende zondebeginsel den kop vermorzelen zou, zo treedt nu hier de mensenzoon als overwinnaar op over de Gode vijandige, aardse heerschappijen, lichamelijk als dier Voorgesteld. Slangenzaad en vrouwenzaad, de beesten en de mensenzoon staan letterlijk tegenover elkaar. De Openbaring van Johannes verenigt de onderscheidene tijdperken, in welke zij het beest, (waardoor zij de vier dieren van Daniël voorstelt) als een afbeeldsel voorstelt van den groten draak, de oude slang, den duivel en Satanas, die de gehele wereld verleidt, geheel in overeenstemming met de Johanneïsche hoofdgedachte omtrent den duivel als de Overste dezer wereld (Openb. 13:1 vv. 12:3, 9. Joh. 12:31; 14:30 vgl. Luk. 4:5 vv.). Achter het beest, dat van beneden uit de zee opkomt en zich oplost in den Antichrist, staat alzo de duivel, gelijk in het beeld van den menschen-zoon, de Christus of Messias, die van uit de hemelen is, God Zich vinden laat. In de slang nam de duivel ene dierengestalte aan; in den mensenzoon openbaart Zich de Heere God in menselijke gestalte. Sedert de mensheid de slang volgde, en hare lokstem gehoor heeft gegeven, heeft zij het dierlijke in zich toegelaten, en is alzo vernederd, verdierlijkt. Nu moest de Heere mens worden, opdat de mens zou ophouden beest te zijn; doch wie nu evenwel tot dit dierlijk leven lust toont, of er zich aan verslaaft, die wordt door den Zoon des mensen geoordeeld, juist omdat Hij Zoon des mensen is (Joh. 5:27).

Toen Daniël dit schreef, werd de ware godsdienst slechts in ééne taal verkondigd; in het Hebreeuws, en een weinig in het Chaldeeuws. Hoe kon nu een mens zich met enige mogelijkheid voorstellen, dat alle volken, natiën en tongen enen Joodsen Messias zouden huldigen? Neen, niet een mens, maar de Heilige Geest kon dit weten en zeggen, en Hij zei het door den mond van enen mens, van Zijnen Profeet. In de Openbaring van Johannes vinden wij die volken, natiën en tongen terug.

15.

II. Vs. 15-28. Diep ontroerd over hetgeen het gezicht hem te aanschouwen gegeven heeft, wendt zich de Profeet tot een van de Engelen, die bij de hemelse raadsvergadering tegenwoordig waren, en vraagt om verklaring van hetgeen hij gezien had. Nu verneemt hij als oplossing dat hem onder dat beeld is voorgesteld de geschiedkundige ontwikkeling der wereldmacht naar hare 4 fasen tot aan de eindelijke vernietiging daarvan en de oprichting van het rijk Gods in heerlijkheid. Als hij nog nadere verklaring verlangt omtrent het laatste dier en het gericht, dat daarover gekomen is, wordt ook hierin zijn verlangen vervuld. Hij verneemt, hoe zich uit het vierde wereldrijk 10 koninkrijken zullen ontwikkelen, en nadat zij er zijn, zal er een ander tussen komen, waarin de afval van God haar toppunt bereikt, en waarmee ook na een bepaald afgemeten tijd de wereldmacht voor altijd wordt vernietigd, om voor het eeuwigdurende rijk Gods plaats te maken. Met ene opmerking over den indruk, dien deze Goddelijke openbaring op het gemoed van den Profeet gemaakt heeft, sluit hij zijne mededeling.

15. Mij Daniël werd mijn geest doorstoken in het midden van het lichaam; onzeker omtrent de betekenis dier gezichten werd mijn geest ontroerd, en de gezichten mijns hoofds verschrikten mij.

16. Ik naderde daarom tot enen dergenen, die daar stonden; ik wendde mij tot een der Engelen, die Gods troon omgeven (vs. 10), en verzocht van hem de zekerheid over dit alles, en hij zei ze mij, en gaf mij de uitlegging dezer zaken te kennen.

17. Deze grote dieren, die vier zijn, zo zei hij: zijn vier koningen, die uit de aarde opstaan zullen, koningen als hoofden van vier onderscheidene dynastieën of elkaar opvolgende koninkrijken.

18. Maar het ware en eeuwige koninkrijk zal door alle deze geschiedkundige ontwikkelingen toch niet tot stand komen, de heiligen der hoge plaatsen zullen in en met des mensen Zoon, dien zij als koning dienen, dat koninkrijk ontvangen, en zij zullen het rijk bezitten tot in der eeuwigheid, ja tot in eeuwigheid der eeuwigheden (Luk. 22:29 vv.).

19. Toen wenste ik naar de waarheid van het vierde dier(vs. 7), hetwelk verscheiden was van al de andere, zeer gruwelijk, wiens tanden van ijzer waren, en zijne klauwen van koper, het at, het verbrijzelde, en vertrad het overige met zijne voeten.

20. En aangaande de tien hoornen, die op zijn hoofd waren, en den anderen, den elfden hoorn (vs. 8), die opkwam, en voor denwelken drie afgevallen waren, te niet gingen, namelijk dien hoorn, die ogen had en enen mond, die grote dingen sprak, en wiens aanzien groter was, dan van zijne metgezellen, van de drie, die vóór hem waren uitgerukt.

21. Ik had gezien, om hier nog iets aan te voeren, wat reeds in vs. 9 vermeld is, dat diezelve hoorn krijg voerde tegen de heiligen, en dat hij die overmocht (Openb. 11:7).

22. Totdat de Oude van dagen kwam, en het gericht gegeven werd aan de heiligen 1) der hoge plaatsen, en dat de bestemde tijd kwam, dat de heiligen het rijk bezaten (vs. 9-14).

1) Christus en Zijn volk zijn één. De heiligen, die met Christus medegezet zijn in den hemel, zullen ook met Christus regeren en rechten.

23. Hij zei aldus: Het vierde dier zal het vierde rijk op aarde zijn, het Romeinse (Hoofdst. 2:40 vv.), dat verscheiden zal zijn van al die rijken; en het zal de ganse aarde opeten, en het zal ze vertreden, en het zal ze verbrijzelen.

24. Belangende nu de tien hoornen of koninkrijken; uit dat koninkrijk zullen tien koningen opstaan, in Hoofdst. 2:41 vv. afgebeeld door tien tenen, in welke de voeten van Nebukadnezars rijk uitliepen, en een ander zal na hen na het in tien koninkrijken verdeeld statensysteem, waarin het vierde rijk overgaat, opstaan, en dat zal verscheiden zijn van de vorigen, en het zal drie koningen vernederen, aan zich onderwerpen (Openb. 17).

25. En het zal woorden spreken tegen den Allerhoogste, door welke hij zich zelven god maakt (2 Thess. 2:4), en het zal de heiligen der hoge plaatsen door allerlei verdrukking en geweld verstoren, en het zal menen de tijden en de wet te veranderen, daar het beproeven zal in de plaats van de van God afstammende grondstellingen der menselijke levensorde, zijn eigen willekeur te stellen (Openb. 13:6 vv.). En zij, de heiligen, die door die maatregelen natuurlijk het meest worden getroffen, omdat zij zich aan de Goddelijke grondstellingen vasthouden, zullen in zijne hand overgegeven worden tot enen tijd en tijden (twee tijden), en een gedeelte eens tijds, en een halve tijd (Hoofdst. 11:7. Openb. 12:14).

Hoe krachtiger in de eerste helft van ons vers de schildering van de verdrukking was, die voor het verbondsvolk uit het anti-theokratische principe voortkwam, des te meer is de uitdrukking in de tweede helft bestemd om dezen tijd van lijden als enen bepaalden, enen beperkten tijd, in tegenstelling tegen het eeuwige, oneindige rijk der heerlijkheid te plaatsen: wat Jehova over Zijn volk laat komen, is nauwkeurig en volgens het doel begrensd.

Het laat zich aanzien, alsof de tyrannie van den Antichrist al langer en langer zal duren, eerst één tijd, dan de dubbele tijd, dan de viervoudige (dat ware reeds een zevental) maar neen; zo ver mag het niet komen; plotseling wordt er een einde aan gemaakt, midden in het zevental, zodat in plaats van den viervoudigen tijd, een halve tijd intreedt.

De eigenaardige verdeling der 3 1/2 tijden zó, dat de tijdperken eerst bij verdubbeling stijgen, om vervolgens plotseling af te vallen, toont, dat de macht van den hoorn en zijn druk op Gods volk eerst spoedig zullen toenemen, om dan door een gerechtelijk tussen beide treden een plotseling einde te nemen.

In dit halveren der zeven wordt een toestand aangewezen, waarin de gemeente onder den druk door de wereldmacht onder toelating van God vertreden is, de openlijke eredienst heeft opgehouden, de profetie nog wel getuigt maar verborgen en snel voorbijgaande (Openb. 11:3, 7 vv. 1 Kon. 17:3; 18:4), dus een tijd van beproeving en van wachten (Gen. 7:10; 8:10, 12;

29:18. 6:3 vv. 1 Sam. 10:8. 1 Kon. 18:43. 1Sa 1Ki Job. 5:19), die echter om der uitverkorenen wil afgebroken en verkort wordt (Matth. 25:22).

Tijd is een op zich zelf onbepaalde uitdrukking, door welke ene langere of kortere periode kan bedoeld zijn. Dat het jaren zijn, blijkt uit ons hoofdstuk nog niet, en het is ons niet geoorloofd uit Hoofdst. 12:7 een besluit te trekken; wel geeft ons de Openbaring van Johannes het recht daartoe, wanneer zij in Openb. 11:2 vv. 13:3, de 3 1/2 tijden op 42 maanden of 1260 dagen bepaalt.

Hier wordt gezinspeeld op den tijd van 3 1/2 jaren, toen die ontzaglijke hongersnood en onvruchtbaarheid onder Achab was, toen de hemel al dien tijd geen regen gaf, toen Elia de getuige der waarheid, welke zich ijverig tegen den afgodendienst des volks verzette, door de raven en de weduwe te Zarfath gevoed werd, en dus de ware kerk als in de woestijn verborgen was (1 Kon. 17).

Dezen wereldbeheersenden koning, den Apollyon en Abaddon der Openbaring (Hoofdst 9), schildert ons Daniël nu nader als Antichrist. Hij zal, geheel door de macht des duivels bezeten, vreeslijke letterwoorden tegen God en Zijn Gezalfde uitspreken; de Christelijke godsdienst aan de afschuw der beneden het nulpunt gezonken mensheid prijs geven, het Christendom geheel en al afschaffen, ieder, die hem niet aanbidt, met den dood straffen, en zichzelve, door demonische krachten, wonderen en goochelarijen in de ogen der kinderen dezer wereld, die sinds lang als vijanden der waarheid voor onbevangen onderzoek ongeschikt zijn geworden (Rom. 1:23) als god voordoen (2 Thess. 2). Juist de oprichting van enen nieuwen godsdienst in de plaats van den Christelijken, is de verandering der tijden en van de wet. Hij zal een nieuwen wereldloop van volksgeluk door ene nieuwe ordening der dingen willen daarstellen, en de herinnering aan alles, wat vroeger wet en godsdienst was, trachten uit te wisselen.

Wij hebben de verklaringen laten staan van hen, die deze woorden in verband brengen met de Openbaring van Johannes, maar wij verenigen ons hier met Calvijn, wanneer hij zegt, dat dit volstrekt niet vast is, en zijn eveneens van oordeel, dat hier in het algemeen voorspeld wordt, dat eindelijk aan de rampen, na den door God vastgestelden tijd, een einde zal komen.

26. Daarna zal het gericht zitten, en men zal zijne heerschappij wegnemen, hem verdelgende en verdoende, tot het einde toe.

27. Maar het rijk, en de heerschappij, en de grootheid der koninkrijken onder den gansen hemel zal gegeven worden den volke der heiligen der hoge plaatsen, dat onder den Mensenzoon staat (vs. 13), welks rijk een eeuwig rijk zijn zal, zodat het voor geen ander meer behoeft plaats te maken, en alle heerschappijen zullen Hem eren en gehoorzamenmet vreugdevolle onderwerping, zodat de door de winden bewogen woedende zee (vs. 2) nu tot ene spiegelgladde lieflijke vlakte wordt.

Wat God oorspronkelijk met de mensheid voor had, wordt nu vervuld, nadat Hij, niettegenstaande de woelingen van het rijk der duisternis, door het verlossingswerk Zijns

Zoons, ene boven alle schildering verhevene majestueus heerlijke schare van overwinnaars en priester-koningen, als eerstelingen uit de mensen verzameld heeft, welke, als overwinnaars door het bloed van Christus, hunnen groten Godmenselijken Voorganger en Medestrijder, door den Vader om Zijns wil en ter genadige vergoeding van allen uitgestanen jammer in deze wereld, boven de niet gevallen Engelenwereld en alle hemelen verheven worden. (Openb. 4; 7:9-17. Efeze. 1:17-23).

28. Tot hiertoe is het einde dezer rede, der woorden van den Engel en van het gezicht. Wat mij Daniël aangaat, mijne gedachten verschrikten mij zeer van wege de schrikgedaanten, die het gezicht mij had voorgesteld, en mijn glans veranderde aan mij, zodat men de inwendige ontroering nog lang uitwendig opmerkte, doch ik bewaarde dat woord, het gezicht met de ontvangene verklaring, in mijn hart, ik deelde het niet aan de mij omringende vreemdelingen mede, die naar de reden mijner ontroering vraagden, ik overdacht het echter ernstig, omdat alles mijn volk aanging.

Omtrent deze verklaring en mening (dat namelijk onder de vier koninkrijken de Babylonische, Medo-Perzische, Macedonische en Romeinse monarchie moeten verstaan worden) is het de gehele wereld eens, en het werk en de Historieën bewijzen het ook krachtig, " zo schrijft Luther. Het is de gewone uitlegging gebleven tot op den tijd van het Deïsmus en Rationalismus, aan het einde van de vorige en het begin van deze eeuw. Men stelde dat het Boek van Daniël niet werkelijk van dezen Profeet, maar van enen Makkabesen Jood onder Antiochus Epifanes was. De Romeinse heerschappij lag buiten den gezichtskring van den schrijver, en men zocht nu de vier rijken op andere wijze te verklaren. De gelovige Theologie van den laatsten tijd is op weinige uitzonderingen na, weer tot de oude opvatting teruggekeerd, en ook wij kunnen deze onvoorwaardelijk als de alleen ware beschouwen. Voor ons, die reeds een groot gedeelte der profetie als reeds vervuld achter ons hebben, heeft het meeste gewicht de kleine hoorn (vs. 7 vv. en 20 vv.) of de Antichrist van het Nieuwe Testament, van wien in 2 Thess. 2 en Openb. 14:19 verder zal gesproken worden.

De zegeningen van Christus komst bestaan niet alleen daarin, dat Hij de gelovigen die op de aarde leven van alle zonden en zorgen verlost, van de zwakheden en beproevingen van hunnen tegenwoordigen toestand, maar daarin, dat Hij allen bijeenvergadert en het gehele huisgezin Gods verenigt, in de heerlijkheid van hun verrezene lichamen, om te zamen te wonen met hun Zaligmaker in het hemelse Jeruzalem. Alzo treedt hier een veel heerlijker toestand in, dan bij den dood. Want alleen de geest van den gelovige gaat naar het paradijs, maar, als Christus komt, verrijzen al de lichamen der heiligen en de gehele kerk van Christus is bijeenvergaderd. Deze heerlijkheid zal spoedig aanwezig zijn. Gelovigen! richt dan uwe hoofden op en verheugt u in de hope der onsterfelijkheid.

Tot recht verstand van het Messiaans gedeelte dezer openbaring, dat boven al het andere opmerkzaamheid trekt, mogen de volgende opmerkingen leiden. Wat vooreerst de vraag betreft, of de gestalte van den Mensenzoon, tegenover die der verscheurende dieren tevens ene zijdelingse aanwijzing van den zachten, vriendelijken aard dezes rijks, tegenover de dwingelandij van aardse overweldigers heten mag? Wij zijn niet ongeneigd het te gissen, schoon men erkennen moet, dat Daniël zelf tot deze verklaring gene rechtstreekse aanleiding

geeft. Maar zeker verdient het vooral onze opmerking, dat hij den koning van dit rijk als een mensen zoon op de wolken des hemels verschijnen ziet. Zo is dan, naast Zijne waardigheid, ook Zijne afkomst geheel onderscheiden van andere vorsten, en, ofschoon in gedaante gevonden als eens mensen, bezit Hij tevens hogeren rang. Gewis, Hij verdient den naam van wereldbeheerser te dragen, terwijl de machtigste monarchen er slechts ten dele in slaagden, om wereldbedwingers te zijn! Ten andere treft ons hier het universele ener Messiasverwachting, die den aanstaanden heilsaanbrenger, niet enkel in betrekking tot één enkele kleine natie, maar tot geheel het Goddelijk wereldplan plaatst, zo als het door de beroemdste volken zal volvoerd worden. Het is als heeft Daniël onder hoger leiding zich weer verheven tot het standpunt van het Paradijs-Evangelie, en den triomf van het rijk des lichts over dat duisternis, daar aangeduid, met brede trekken geschetst. Of, mogen wij ons ene andere vergelijking veroorloven, die slechts ter zijner ere kan uitlopen, op groter schaal ziet hij voor zich, wat Bileam vele eeuwen vroeger als in één punt des tijds had gezien; ene vorstelijke macht, die de kinderen des oproers verstoort, om zelf met overgankelijken luister te schitteren, (Num. 24:19). De komst van den Messias is hier in den volsten zin des woords het grote keerpunt in den loop der wereldgeschiedenis! Maar van waar, ten derde, dat het denkbeeld van een lijdenden Messias hier zo ten enenmale terugtreedt? Op die vraag is het antwoord niet moeilijk. Het zou billijke bevreemding verwekken, wanneer een zo belangrijk bestanddeel der Messiasverwachting, als wij bij Jesaja 53 ontmoeten, bij een zo hoog verlicht profeet als Daniël, ten enenmale gemist werd. Dat hij intussen ook een lijdende Messias verwacht, zal bij de beschouwing van het negende Hoofdstuk ons blijken. Hier echter wordt daarvan, zelfs niet eenmaal in het voorbijgaan, gesproken, omdat dit lijden slechts de weg was tot heerlijkheid, hier met stoute kleuren getekend. Niet de weg, maar het einddoel; niet de strijd, maar de triomf van den Messias; niet zo zeer het woeden van de macht der wereld tegen Hem, als wel zijne overmacht alles, wat Hem weerstaat, wordt hier aan Daniël geopenbaard van den hemel. Maar het leidt ons van zelf tot ene vierde herinnering. Bij het afhouwen van den steen uit den berg, en het komen van den Mensenzoon op de wolken des hemels, hebben wij niet gelijk, vele uitleggers willen, aan de eerste grondvesting, maar aan de luistervolle eind-openbaring der Christus-regering te denken, zo als die over allen tegenstand zegeviert. Het eindpunt van Nebukadnezar’s en Daniëls nachtgezicht is niet het jaar der geboorte, zelfs niet de ure der hemelverheffing, maar de dag der tweede toekomst des Heeren, wanneer Hij, na door lijden in heerlijkheid te zijn ingaan, persoonlijk weer verschijnt om over alle Zijne haters te zegepralen. Ofschoon toch het komen van den Zoon des mensen een doorlopend komen mag heten, doet de Schrift ons tevens ene eindopenbaring verwachten, waarbij de Zoon des mensen op aarde als Koning heersen en als Rechter vonnissen zal. Op die ure, ook nog heden ten dage in den donkeren schoot der toekomst verborgen, wijst ons Daniël heen met dit woord. Dat zag reeds Luther in, toen hij opmerkte, dat het vierde dier moest blijven tot den jongsten dag. In de Apokalypse zullen wij het andermaal aantreffen, en over veel wat ons in de voorstelling, bepaaldelijk van den "kleinen hoorn, " bij Daniël duister bleef, een verrassend licht zien verrijzen. Eindelijk mag hier allerminst voorbijgezien worden, dat er, ja, ene persoonlijke heerschappij van den Messias beloofd wordt, maar niet van den Messias alleen. Ongetwijfeld dwaalden die uitleggers, die beweerden, dat hier door "den Zoon des mensen" niet de Messias, maar het Israëlietische volk werd bedoeld, dat op Gods tijd over al zijne bestrijders kon zegevieren. Hoe zou, om gene andere bezwaren te noemen, dit volk kunnen gezegd worden: "op de wolken des hemels" te komen? Neen, het is een

vorstelijk persoon, die hier aangeduid werd, even zeker als het vroeger de persoon van Nebukadnezar was, die als "het gouden hoofd" werd beschreven. Maar, even als daar koning en rijk onafscheidelijk één waren, zo is ook hier in het hoofd tegelijk het lichaam begrepen. Het is dit punt, dat bij de inlichting, die Daniël ontvangt, ter zijner geruststelling aangaande het lot van Israël, inzonderheid op den voorgrond geplaatst wordt. De heiligen der hoge plaatsen zullen het koninkrijk ontvangen en bezitten tot in eeuwigheid der eeuwigheden (zie Hoofdst. 7:18, 22 en 27). Laat het waar zijn dat de vorm der uitdrukking aan Chaldeeuwse denkbeelden nopens het verblijf van voortreflijke geesten, in ene bovenaardse luchtstreek ontleend is, altijd wordt toch hier den Profeet, namens Jehova zelven, de stellige belofte gegeven, dat een Hem geheiligd volk met macht en heerschappij zal bekleed worden, delende alzo in den luister van dien Zoon des mensen, op wiens hoofd de kroon des hemels gezet is. Zo behaalt deze een triomf, dien Hij zelf, maar niet alleen voor Zich zelven geniet. Aan het volk der heiligen, Zijn volk, wordt "het rijk en de heerschappij de grootheid der koninkrijken onder den gansen hemel" gegeven.

HOOFDSTUK 8.

EINDE VAN DE EERSTE MONARCHIE.

I. Vs. 1-12. Even als de Christus ene meer nabij zijnde of eerste toekomst heeft, zo ook de Antichrist, deze heeft die in zijn voorbeeld, den Syrischen koning Antiochus Epifanes. Over de geschiedenissen van het volk Gods, gedurende de eerste 500 jaren van de ballingschap tot op Christus, die een voorspel zijn van de laatste ontvouwingen van het Godsrijk in den tijd van de uitbreiding der Christelijke kerk onder de heidenen tot op de tweede toekomst van Christus, ontvangt de Profeet, nadat hem in het vorige gezicht het inwendig, religieus karakter der vier wereldmachten ontvouwd is, nadere openbaring in een gezicht, dat hij twee jaren later heeft. Onder de gedaante van enen ram verschijnt eerst aan Daniël de Perzische monarchie, daarna onder het zinnebeeld van een geitebok de Grieksch-Macedonische wereldmacht. De grote betekenis van die laatste voor het volk van God wordt in ‘t bijzonder op den voorgrond gesteld. Vervolgens ontvangt de Profeet ene onderwijzing omtrent de lijdens- en louteringsperiode der gelovigen, waarbij als werktuig in des Heeren hand Antiochus Epifanes ene zo belangrijke plaats zou innemen. Niet zo dadelijk op den tijd der ballingschap-dit is de kern en het middelpunt van deze openbaring in haren zamenhang met de vorige-volgt het rijk, dat in eeuwigheid niet zal kunnen vernietigd worden; integendeel moet er nog eerst ene zeer gevaarvolle, donkere periode doorlopen worden, die echter noodzakelijk is tot verwezenlijking van het plan, dat God ter zaligmaking heeft, ene periode, welke overeenkomt met die, welke het Messiaanse rijk voorafgaat en als type daarvan moet beschouwd worden. Ook hier zal de koninklijke tiran alles op het spel zetten, om den naam van God uit de wereld te bannen, ook hier zal de tempel des Heeren ontwijd worden, en het bloed der heiligen, die hunnen Heere getrouw zijn gebleven, zal in stromen vloeien.

1. In het derde jaar des koninkrijks van den koning Belsazar(in het jaar 557 v. Chr. (zie 2 Kon. 25:27) verscheen mij een gezicht, mij Daniël, na hetgeen mij in het eerste jaar van dezen koning (Hoofdst. 7:1 vv.) verschenen was, niet alleen in tijd, waarop het ontvangen werd, maar ook wat den inhoud aangaat verschilde.

2. En ik zag een gezicht; het geschiedde nu, toen ik het zag, dat ik niet lichamelijk, want ik bevond mij te Babel, maar in den geest in den burg Susan was, welke in het landschap Elam is, dus in het middelpunt van de Perzische monarchie, wier laatste lot mij zou voorzegd worden; ik zag dan in een gezicht, dat ik, zo dacht mij, aan den vloed Ulai of Eulëus was.

Het Babylonische wereldrijk was reeds aan het afnemen, nu zal Daniël het lot der volgende Monarchie vernemen, en hij verneemt het zeer gepast bij de toekomstige hoofdstad daarvan, in Susan.

Hij zag dit gezicht aan de Ulai, waar werkelijk later de ram en de geitebok met een legermacht op elkaar stieten.

3. En ik hief, gedreven door den Geest, die mij een beeld der profetie voor mijne ogen wilde plaatsen, mijne ogen op, en ik zag, en ziet er was een ram in zijn pels en wol, en met zijne tot

stoten geneigde horens, een sprekend beeld van het rijke Perzische rijk, dat gereed is tot het aanvallen van alle volken, welks koning, wanneer hij aan het hoofd van zijn leger verscheen, ook werkelijk in plaats van een diadeem een kop van een ram droeg. Deze ram stond voor dien vloed, die had twee hoornen, gelijk dan ook dat rijk een dubbel, een Medo-Perzisch was (2 Kron. 36:20), en die twee hoornen waren hoog, en de ene was hoger dan de andere, en de hoogste, het zinnebeeld der Perzische macht, kwam in het laatste op (Ezra 1:4) steeg meer in de hoogte.

4. Ik zag, dat de ram met de twee hoornen tegen het westen, tegen Babylonië, Syrië en Klein-Azië stiet, en tegen het noorden, Scythië en Armenië, en tegen het zuiden, Egypte, Libië, Ethopië, Arabië en Indië, en gene dieren konden voor zijn aangezicht bestaan, en er was niemand, die uit zijne hand verloste, want alle deze landen werden, het een na het ander de Perzische wereldmonarchie ingelijfd; maar hij deed naar zijn welgevallen (vgl. Herod. VII:31), en hij maakte zich groot, zodat het rijk ten laatste 127 provincies telde, maar zich nu ook op zijne grootte sterk verhief (Esth. 1:1 vv.).

5. Toen ik dit overleidde 1), in de beschouwing van het raadselachtige en veelbetekenende beeld verdiept was, ziet, er kwam een geitebok, als zinnebeeld der Grieksch-Macedonische krijgsmacht (vs. 21) van het westen, over den gansen aardbodem met lichten voet en snel ijlende, en hij roerde de aarde niet aan, het scheen meer te vliegen (Hoofdst. 7:6) dan te lopen; en die bok had een aanzienlijken hoorn tussen zijne ogen, welke Alexander, den Grote, den aanvoerder dier krijgsmacht, betekende.

1) Of, toen ik hierop acht gaf.

6. En hij kwam tot den ram, die de twee hoornen had, dien ik had zien staan voor den vloed (vs. 3 vv.); en hij liep op hem aan in de grimmigheid zijner kracht (denk hier aan het treffen tussen het Griekse en het Perzische leger bij den Granicus en bij Issus).

7. En ik zag hem, nakende aan den ram, (denk aan den slag bij Gaugamela) en hij verbitterde zich tegen hem, en hij stiet den ram, en hij brak zijne beide hoornen; en in den ram was gene kracht, om voor zijn aangezicht te bestaan, en hij wierp hem ter aarde, en hij vertrad hem (denk aan den ondergang van den Perzischen koning Darius Codomannus in 331 v. Chr.); en er was niemand, die den ram uit zijne hand verloste, het gehele Perzische rijk werd Alexander den Grote, ten buit.

8. En de geitebok, vroeger nog jeugdig en zwak, maakte zich uitermate groot, want het Grieksch-Macedonische rijk breidde zijne heerschappij tot aan Indië uit; maar toen hij sterk geworden was, brak die grote hoorn, daar Alexander in het jaar 323 v. Chr. stierf, en er kwamen op aan deszelfs plaats vier aanzienlijke horens, zinnebeelden van de vier koninkrijken, die uit Alexanders monarchie voortkwamen naar de vier winden des hemels, het Macedonische naar het Westen, het Thracische naar het Noorden, het Tyrische naar het Oosten, en het Egyptische naar het Zuiden.

9. En uit enen van die vier aanzienlijke horens, namelijk uit het door Seleucus Nikator gestichte Grieksch-Syrische rijk (Hoofdst. 11:5) kwam voort, bij wijze van een tand aan een werkelijken hoorn, een kleine hoorn, 1) Antiochus Epifanes, die in 1 Makk. 1:11 een zondige spruit genoemd wordt, welke uitnemend groot werddoor gelukkig gevoerde oorlogen tegen het zuiden, tegen Egypte (Hoofdst. 11:21 vv.) en tegen het oosten, Perzië, Armenië en Elymaïs (1 Makk. 3:31, 37; 6:1 vv.), en tegen het sierlijke land, tegen Palestina (Hoofdst, 11:16. Jer. 3:19. Ezech. 20:6).

1) De Profeet zag enen kleinen hoorn, hetwelk een grote vervolger van de Kerk en van het volk van God is geworden, en dit was de voornaamste zaak, die er in de openbaring van dit gezicht aan hem bedoeld wordt, gelijk naderhand Hoofdst. 11:30.

Deze uitdrukking is zeer menigvuldig bij de Profeten der ballingschap, en in hunnen mond tevens bijzonder karakteristiek. Zij gaven daardoor hun verlangen te kennen naar den dierbaren grond, waar hun God onder hen woonde en werkte, en wilden tevens bij hun hoorders en lezers hetzelfde gevoel in het hart doen ontwaken en onderhouden, in ‘t bijzonder ook bij Messiaanse beloften, door welker vervulling in Kanaän dit het toppunt van schoonheid en sierlijkheid bereikte.

Een kleine hoorn wordt hij genoemd, omdat hij wat zijn opkomst betreft, van geringen aanvang was. Als gevangene, als gijzelaar had Antiochus Epifanes enigen tijd te Rome doorgebracht.

10. En hij, die kleine hoorn, werd groot tot aan het heir des hemels, daar het zelfs waagde aan Israël, het volk van God, de hand te slaan; en hij wierp er sommigen van dat heir namelijk van de sterren, van de belijders van den waren God, ter aarde neer, en hij vertrad ze; hij pleegde de schandelijkste wreedheden tegen hen, om Israël geheel van zijnen godsdienst te doen afvallen (1 Makk. 1:25, 30 vv. 2:28; 5:2, 9 vv.).

De Hebreeuwse Theokratie is geen rijk van deze wereld, het stelde tegenover den zichtbaren hemel enen bovenzinnelijken; hare burgers zijn de sterren daarvan.

Israël was, hoe het ook was, het volk der heiligen. het volk van God, omdat het Gods openbaring en God onder zich had wonen, geheel afgezien van den trap van heiliging bij de bijzondere leden.

11. Ja hij, deze kleine hoorn, maakte zich groot tot aan den Vorst diens heirs, 1) hij beproefde zelfs zich aan den Heere der Kerk, aan den Heere Zebaoth onmiddellijk te vergrijpen, en van denzelven werd weggenomen het gedurig offer in den tempel te Jeruzalem, en de woning Zijns heiligdoms werd nedergeworpen.

1) Tegen den vorst van dat heir of tegen Jehova maakte die hoorn zich groot, wijl Antiochus, na een tweeden veldtocht tegen Egypte ondernomen te hebben, en door een gezant uit Rome van de inneming van Alexandrië teruggehouden te zijn, in verstoordheid daarover, bij zijn terugkeer, op nieuw tegen de Joden woedde, den Joodsen godsdienst verbood, het beeld van

den Olympischen Zeus op het altaar Gods liet plaatsen, het offer, dat overeenkomstig de Mozaïsche instelling alle dagen gebracht moest worden, afschafte en het heiligdom der Joden verwoestte. (J. M. GÄRTNER).

"De Vorst diens heirs" is niet, de Hogepriester, zoals sommige uitleggers menen, o. a. Henry en Grotius, maar God zelf, de Koning van zijn volk. Dit zich groot maken tegen den Heere God, wordt nader aangeduid door hetgeen volgt. Antiochus Epifanes ontheiligde den tempel en verbood den Heere het morgen- en het avondoffer te brengen.

12. En het heir werd, gelijk een heilige nader verklaarde (vs. 13), in den afval om Israëls zonde te straffen en het daarvan te reinigen, overgegeven tegen het gedurig offer, om dit af te schaffen en den heidensen afgodendienst daarvoor in de plaats te stellen (1 Makk. 1:57 vv.), en hij wierp de waarheid 1) ter aarde, daar hij de boeken van Gods wet liet verscheuren en verbranden, en hij deed het, en het gelukte wel.

1) Velen namen den heidensen godsdienst gaarne aan en hadden zich reeds vroeger naar de heidense zeden geschikt en den voorvaderlijken godsdienst veracht; toen nu de vervolging uitbrak, gingen zij niet alleen vrijwillig tot het heidendom over, maar werden ook de aanbrengers hunner eigene landslieden en de verraders der gelovigen. Aldus wierp Antiochus de waarheid ter aarde, zonder dat zich bij den aanvang iemand tegen hem verzette.

Hieronder moet verstaan worden de wet en wat in de wet den volke is geboden: De geopenbaarde, door God geopenbaarde waarheid. Dit is geschied, toen de Syrische koning het volk dwong om zijn eredienst in te ruilen voor de heidense gebruiken en offeranden.

13.

Vs. 13-27. Bij het gezicht, dat den Profeet ten dele werd, zijn hemelse machten werkzaam, om hem dit te verklaren. Hij verneemt, dat, even als den Antichrist (Hoofdst 7:25 vv. die zijn voorbeeld is, de almachtige hand van God bereiken zal, en het vonnis onverwacht aan hem zal worden ten uitvoer gelegd, dat hem slechts een bepaald getal van dagen, gelijk in den raad van God besloten is, macht gelaten is. Maar alle deze openbaringen, die Daniël hier ontvangt, zijn van het begin tot het einde met grote ontroeringen zijner ziel verbonden, en de uitputting, die daarvan voor hem achterblijft, berokkent hem zelf ene ziekte van verscheidene dagen.

13. Daarna hoorde ik enen heilige spreken, enen van de heilige engelen Gods, die in Zijne geheimen met betrekking tot Zijn werk om de mensen te redden een zo levendig belang stellen (Efeze. 3:10. 1 Petr. 1:12 en de heilige, een andere engel zei tot den onbenoemde, 1) tot den eerste, die daar sprak wat in vs. 12 is meegedeeld: Tot hoelang zal dat gezicht van het gedurig offer, dat toch zal worden afgeschaft, en van den verwoestenden afval zijn, van Israëls zonde, die zoveel ellende teweegbrengt, dat zo het heiligdom als het heir het volk van Israël (vs. 10)ter vertreding zal overgegeven worden?

1) In het Hebr. Waëschmeah échaad kadoosj wedabbeer wajomer échaad kadoosj lapalmoni hamdabbeer. Beter: Daarna hoorde ik een heilige spreken, en een andere heilige sprak tot

hem, die zo even sprak. Wat de ene heilige of Engel sprak wordt niet vermeld, maar terwijl deze sprak, valt een ander hem in de rede, met de vraag, tot hoe lang die ellende zal duren, een vraag die gedaan wordt, opdat Daniël het antwoord zou vernemen.

Sommigen zijn van oordeel dat onder den "ongenoemde" verstaan moet worden de Christus, maar o. i. ten onrechte, dewijl er dan niet zou staan een zeker heilige, maar wel degelijk de Engel des Verbonds.

De beide Engelen zijn hier boodschappers Gods, door God onderwezen van de toekomende dingen, om deze op hun beurt weer aan Daniël te openbaren. Over den Zone Gods wordt later in vs. 16 gesproken.

14. En hij, de eerste heilige, zei tot mij, en beantwoordde daardoor tevens den eersten heilige, die hem gevraagd had 1): Tot twee duizend en drie honderd avonden en morgens, (Gen. 1:5); dan zal het heiligdom gerechtvaardigd worden 2) door herstelling van den waren godsdienst terug ontvangen, wat het rechtmatig toekomt 2).

1) Hier hebben wij iets van het gesprek der heiligen, waarvan in Hoofdst. 9:14 vermeld is, en het is wel aan het geloof geoorloofd, zich hier van het werkelijk verkeer der zalige geesten onder elkaar iets voor te stellen, daar den enen dit, den anderen dat door den Heere in ‘t bijzonder geopenbaard is, en zij de vreugde hebben, elkaar wederkerig Gods openbaringen en raadsbesluiten mede te delen. Van dien aard zijn toch ook de zaligste gesprekken der kinderen Gods op aarde.

Terwijl Daniël, door het gezicht als nedergedonderd, in verwondering verzonken was, kwam God door de hulp van enen Engel aan zijne zwakheid te gemoet. Zonder twijfel zou hij zelf omtrent het gezicht gevraagd hebben, gelijk wij later (vs. 15) zijne begeerte vernemen; maar hier wilde God hem voorkomen, omdat Hij den heiligen man zo door schrik overweldigd zag, dat hij niet durfde vragen. Daardoor geeft God geen gering bewijs van Zijne vaderlijke goedheid en tederheid.

2) Deze 2300 kunnen zeker, gelijk Luther gedaan heeft, voor eigenlijke dagen gehouden worden, en de juiste vervulling der voorzeggingen zou in de geschiedenissen der Makkabeën kunnen worden aangewezen, waarvoor een geheel aantal berekeningen is; men moet echter daarbij óf den tijd van het begin aanmerkelijk vervroegen, óf den tijd van het einde der hier bedoelde geschiedenis veel later stellen. Daarom is zeker de voorkeur te geven aan die uitlegging, welke de woorden van den grondtekst zo verstaat; twee duizend en drie honderd avond- en morgen-, namelijk offers. Daar iedere dag zijn avond en morgen heeft, en er 2300 wegvallen, zo zouden het 1150 dagen zijn; inderdaad is het ook die dagelijkse morgen- en avonddienst, over welken hier gesproken wordt.

15. En het geschiedde, toen ik dat gezicht zag, ik Daniël, zo zocht ik het verstand deszelven, zo begeerde ik het te mogen begrijpen, gelijk ik dan ook in mijn hart om nadere inlichtingen bad, en ziet, er stond voor mij als de gedaante eens mans.

16. En ik hoorde, zonder toch een werkelijken persoon te zien, tussen Ulai, van de plaats tussen die beide oevers van de rivier, aan wier westzijde ik mij bevond, eens mensen stem, die eigenlijk niet van een mens maar de stem van den Zone Gods was, die riep en zei: Gabriël! geef deze het gezicht te verstaan.

a) Luk. 1:26.

Eerst verschijnt een Engel zonder eigen naam als een man; hij wordt vervolgens als man Gods (= Gabriël aangesproken, en spoedig is die uitdrukking reeds als een blijvende eigennaam van dezen Engel gebruikt (Hoofdst. 9:21). Zo zijn de Engelen-namen ontstaan, alleen om de behoefte der mensen te hulp te komen, waar het er om te doen is, enen bepaalden bode van anderen, die zijns gelijken zijn, op menselijke wijze te onderscheiden. De Heilige Schrift is echter om goede redenen zeer spaarzaam met zulke eigennamen van Engelen, en in de kanonieke zijn er slechts twee, Gabriël en Michaël, genaamd.

17. En hij, de Engel Gabriël kwam nevens waar ik stond, plaatste zich dicht bij mij, en als hij kwam, verschrikte ik; en ik vielin diepe ontroering mijner ziel op mijn aangezicht. Toen zei hij tot mij: Versta, gij mensenkind! 1) want dit gezicht zal, wat zijne vervulling betreft, zijn tot den tijd van het einde der straffen en der louteringen van het volk door de Gode vijandige macht der wereld, welke de komst van den Messias zal voorafgaan.

1) Zowel Ezechiël alsook Daniël en Zacharia worden, daar zij zich dikwijls te midden van Engelen zien, opdat zij zich niet in trotsheid verheffen en zich Engelenwaarde of natuur toeschrijven aan hun vergankelijkheid herinnerd en mensenkinderen genoemd, opdat zij weten dat zij mensen zijn.

Hoewel Daniël een zeer voorzichtig en kloekmoedig man was, en gemeenzaam was met gezichten van den Almachtige, evenwel brengt de nadering van een buitengewoon gezant, van dien Engel hem dezen schrik aan. Hij viel op zijn aangezicht, niet om den Engel te aanbidden, maar omdat hij den helderen, schitterenden glans zijner heiligheid niet langer dragen kon. Ja ter aarde gevallen zijnde, viel hij in een diepen slaap. Dit kwam niet voort uit minachting van dit gezicht of uit onverschilligheid omtrent hetzelve, maar het was een uitwerking van zijn zwakheid, dat zijn geest werd neergedrukt door den overvloed der openbaringen.

18. Als hij, de Engel, nu met mij sprak, viel ik, overweldigd door den sterken indruk, die beide, de verschijning en de woorden van den Engel, op mij gemaakt hadden, en uit wier mond ik nu ontzettende zaken meende te zullen horen, in enen diepen slaap op mijn aangezicht ter aarde; toen roerde hij mij aan, en hij stelde mij op mijne standplaats, hij richtte mij overeind (Matth. 17:6 vv.).

19. En hij zei: Zie ik, de Engel Gabriël, zal u te kennen geven, wat er geschieden zal ten einde na den laatsten tijd dezer gramschap, die later, dan de tegenwoordige, die nu nog Op Israël drukt, komen zal, niet lang vóór de dagen van den Messias. Die laatste toorn is echter zo

onverdraaglijk niet, als hij schijnt, want ter bestemder tijd zal het einde zijn 1) hij zal spoedig voorbijgaan.

1) Aan den Profeet wordt het hier duidelijk te verstaan gegeven, dat niet altijd de verdrukking zal duren, dat in den Raad Gods het einde reeds is bepaald, en dat de uitkomst heerlijk zal openbaren, de Barmhartigheid en de Goedertierenheid Gods, zowel als Zijn Almacht in de uitredding van Zijn volk.

20. De ram met de twee hoornen, dien gij gezien hebt (vs. 3), zijn de koningen der Meden en der Perzen.

21. Die harige bok nu, die in zijnen toorn geweldig op den ram aanrende, (vs. 6) is de koning van Griekenland, en de grote hoorn, welke tussen zijne ogen is (vs. 5), is de eerste koning van dit Griekse rijk, Alexander, de Grote.

Josefus verhaalt, dat Alexander tijdens zijne overwinning van Azië, ontevreden was op de Joden, omdat zij hem niet geholpen hadden, en op Jeruzalem aantrok met het doel om het te verwoesten. Jaddua, de toenmalige Hogepriester (Neh. 12:11), was door God in enen droom gewaarschuwd, dat hij, als Alexander naderde, hem met de andere priesters en een gedeelte van het volk zou tegemoet gaan. De overwinnaar trok nader, en ziende den Hogepriester, viel hij neer en verhaalde hij zijnen legerhoofden, dat hij, voordat hij den tocht begon, in enen droom een man gezien had, op dezelfde wijze gekleed, en dat die hem verzekerd had, dat voorspoed op zijnen tocht zou hebben. Jaddua voerde Alexander naar den tempel en toonde hem dit gedeelte van het Boek van Daniël, waarop de koning de Joodse natie onder zijne bescherming nam. .

22. Dat er nu vier aan zijne plaats stonden, toen hij verbroken was (vs. 8), vier koninkrijken zullen uit dat volk ontstaan, doch niet met zijne kracht.

23. Doch op het laatste huns koninkrijks, als het de afvalligenin het Joodse land op het hoogste zullen gebracht hebben, zo zal er een koning staan, met name Antiochus, de edele, of Epifanes stijf van aangezicht, onbeschaamd en raadselen verstaande, listig en ondoorgrondelijk in zijne handelwijze.

24. En zijne kracht zal sterk worden, doch niet door zijne kracht, maar door Gods bestuur; en hij zal het wonderlijk verderven, zodat het met het Joodse land en bijzonder met Jeruzalem jammerlijk zal gesteld zijn, en hij zal geluk hebben, en zal het ten minste voor een groot deel doen, wat hij zich heeft voorgenomen. En hij zal de sterken, andere koningen, mitsgaders het heilige volk het volk Gods verderven.

25. En door zijne kloekheid zal hij de bedriegerij, die hij tegen het heilige volk voorneemt, doen gedijen in zijne hand; en hij zal zich in zijn hart verheffen, en in stille rust 1), terwijl hij zich houdt alsof hij niets kwaads in den zin had zal hij er velen verderven, en zal staan tegen den vorst der vorsten, tegen den Heere Zebaoth (1 Sam. 1:3), doch hij zal zonder hand, zonder menselijk toedoen, alleen door Gods leiding en gericht, verbroken worden 2).

1) In het Hebr. Oebesjalwah jasjchit rabbim. Beter: onvoorziens zal hij velen verderven, d. i. letterlijk: midden in de zorgeloosheid, zo dat men het niet verwacht. Van dien machtigen koning wordt gezegd in vs. 24 dat hij het niet zal doen door zijne kracht, d. w. z. dat hij het van God beschikte voorwerp is, om zijn volk te tuchtigen. Ook de vijand doet niets, tenzij hem daartoe van Godswege de kracht is gegeven.

2) Antiochus Epifanes had het plan, dat bij hem tot ene soort van idee fixe geworden was, om in zijn gehele rijk, waartoe ook Palestina behoorde, den dienst van Zeus Olympius in te voeren; en daar hij zich zelven met dezen God identificeerde, wilde hij daardoor zijne eigene aanbidding algemeen maken. Alle andere godsdiensten zocht hij met fanatischen, dikwijls aan waanzin grenzenden ijver uit te roeien. Zo schafte hij ook den godsdienst te Jeruzalem af, en voerde daardoor den afgodendienst in. Deze onderneming was des te gevaarlijker, daar hem in Israël zelf een heidensgezinde richting, ene helleniserende partij tegemoet kwam. Van Antiochus Epifanes dreigden dus het heilige volk en den geopenbaarden godsdienst zelfs het bestaan van een Godsrijk op aarde de allergrootste gevaren. Van alles wat Israël tot de komst van Christus van de macht der wereld zou lijden, is niets te vergelijken bij hetgeen Antiochus Epifanes het volk deed ondervinden. Alle vroegere wereldrijken, aan welke Israël cijnsbaar was, hadden het hun godsdienstige vrijheid doen behouden, ja hen daarin zelfs beschermd en geëerd. Zo Nebukadnezar (Dan. 4:31 vv.), Darius de Meder (Dan. 6:27), Cyrus (Ezra 1:2 vv.), Artaxerxes Longimanus (Ezra 7:12 vv. Neh. 2:7 vv.). Zo volgens Josefus, ook Alexander de Grote. Op Antiochus moest dus door de profetie bijzonder worden gewezen, opdat het volk op zijn verleidingsvermogen en zijne aanvallen gewapend ware. En dat deze waarschuwingen niet vruchteloos zijn gebleven, toont ons de roemrijke opstand der Makkabeërs, die in zo verre zij rein en recht was, als ene eerste vrucht van deze profetie mag genoemd worden. Antiochus met zijnen zich zelven vergodenden, dweepzieken hoogmoed, en zijne vijandschap tegen God en godsdienst, is het zeer eigenaardig voorbeeld van den Antichrist. In dien éénen trek, dat Epifanes als voorafbeelding van den laatsten vijand verschijnt, ligt voor het volk Gods de volkomenste onderwijzing over dezen, en de nadrukkelijke waarschuwing op de grootheid van het te wachten gevaar en de listigheid des vijands maar van de tegenovergestelde zijde-de onuitsprekelijke troost, dat hij het snel over hem losbrekende oordeel niet zal ontgaan. En even als Israël de in Hoofdst. 8 beschrevene Antichrist eerst recht leerde onderscheiden in zijne verschijning, zo zijn wij, die slechts den laatsten vijand te verwachten hebben, verplicht en geroepen, ons zijn beeld uit de beschrijving van Antiochus duidelijker en aanschouwelijker voor te stellen en er ons te wapenen. De Apostel gaat ons hierin voor in Thess. 2:4, waar hij den mens der zonde met kleuren schildert aan Daniël ontleend.

26. Het gezicht nu van avond en morgen, dat er gezegd is(vs. 14), is de waarheid en gij, sluit dit gezicht toe 1), verberg het, opdat het niet aan ieder bekend worde, dat het voor heden nog niet nodig is, want er zijn nog vele dagen toe, eerst na 387 jaren zal het de tijd der vervulling zijn.

1) Laat het niet openlijk bekend worden aan de Chaldeën, opdat de Perzen niet misnoegd worden op de Joden, omdat door hetzelve de val van hun rijk voorzegd wordt; welk

misnoegen ontijdig zou zijn, overmits het bevel van hun vrijlating van den koning van Perzië verwacht wordt.

27. Toen werd ik, Daniël, zwak, ten gevolge der buitengewone inspanning, die ik bij het begin dezer openbaring had gehad, en was enige dagen ziek. Daarna stond ik op, en deed des konings werk, daar ik ook onder Belsazar een koninklijk ambt, hoewel van meer ondergeschikten aard had, en ik was ontzet over dit gezicht, maar niemand merkte het 2), ik verbergde het, dat ik dit gezicht had gehad, hoewel het mijne gedachten voortdurend bezig hield, daar ik het gebod in vs. 26 wilde gehoorzaam zijn.

1) Zolang wij in deze wereld leven moeten wij in dezelve het een of andere werk hebben. En dezulken, welke God met zijn weldaden en zegeningen verwaardigd heeft, moeten evenwel niet denken, dat het werk voor hen te gering is. Ook moet het aangename van de verkering met God ons niet afhouden van het waarnemen van ons bijzonder beroep, maar wij zijn verplicht altoos in hetzelve te blijven bij God. Dezulken inzonderheid, aan welke het bestuur van het algemeen is aanbevolen, hebben wel toe te zien, dat zij zich getrouwelijk en in gemoede kwijten van hun plicht.

HOOFDSTUK 9.

DANIELS GEZICHT EN PROFETIE VAN DE ZEVENTIG WEKEN.

I. Vs. 1-9. In het eerste jaar der regering van Darius, den Meder, dus ten tijde toen de door den Profeet Jeremia voorspelde zeventigjarige ballingschap der Joden onder Babel aan de ene zijde haar einde scheen bereikt te hebben, daar het toch met Babels wereldheerschappij gedaan was, en toch aan de andere zijde Juda's gevangenis te Babel nog voortging en men nog in het geheel niet kon gissen, wanneer en hoe deze ballingschap zou eindigen, maakt Daniël de daarop betrekking hebbende plaatsen van Jeremia tot een onderwerp van navorsen en nadenken. Hij kan de reden, waarom de belofte vertoeft, slechts daarin vinden, dat de zonde van zijn volk niet genoegzaam beleden is; daarom wendt hij zich nu tot God in diepe treurigheid vastende, in een haren gewaad en in as. In den naam der gehele gemeente stort hij zijn gehele hart, dat door smart over de zonde is aangegrepen, en dat naar genade en vergeving verlangt, voor den Heere uit, Hem biddende, dat Hij genadig den smaad van Jeruzalem en van Zijn volk afwende, en over Zijn heiligdom, dat nog verwoest is, zijn aangezicht doe lichten.

1. In het eerste jaar van Darius, d. i. Cyraxares II, den zoon van Ahasveros of Cyraxares I (zie 2 Kon. 22:2), uit het zaad, den stam der Meden, die in het jaar 556 v. Chr. koning gemaakt was over het koninkrijk der Chaldeën (Hoofdst. 5:3)

2. In het eerste jaar zijner regering, sedert het begin van het koninkrijk der Chaldeën met het jaar 626 v. Chr. 70 jaren waren verlopen, merkte ik, Daniël, in de verzameling van de heilige boeken, die ik in afschrift bezat (Nehem. 8:1), dat het getal der jaren, van dewelke het woord des HEEREN tot den Profeet Jeremia (zie Jer. 25:11 vv. 29:10 1) geschied was, in het vervullen der verwoestingen van Jeruzalem, zeventig jaren was, ik bemerkte dat in 70 jaren de tijd vervuld zou zijn, waarin Jeruzalem verwoest zou blijven liggen.

3. Toen verontrustte het mij, dat hoewel het ééne deel van 's Heeren woord vervuld was, het Chaldeeuwse rijk zijn einde had gevonden, echter niets bespeurd werd van de vervulling van het andere gedeelte, namelijk de verlossing van Israël (2 Kon. 25:27), en ik stelde mijn aangezicht tot God, den Heere, ik wendde het aangezicht naar de plaats des tempels (Hoofdst. 6:10 v.) en geestelijk het hart naar den hemel, om Hem te zoeken met het gebed en smekingen, met vasten, en zak en as 1) (2 Sam. 12:16. Ezra 9:3 vv. opdat mij mocht verklaard worden, hoe het eigenlijk met die 70 jaren stond in betrekking tot het beloofde wederkeren des Heeren tot Zijn volk, en het herstellen van stad en tempel.

1) Waar Daniël een zak aan doet en zich met as bestrooit en tegelijk vast, werpt hij zich als een smekeling voor Gods aangezicht om vergiffenis te vragen en te verzoeken dat God, wat Hij beloofd heeft, ook door de daad zelf tot stand brenge. Nu zijn hier twee zaken door ons vast te houden. De eerste is dat ons geloof voortdurend moet geoefend worden door gebeden, vervolgens waar God ons iets uitstekends en uitnemends belooft, wij er ook meer vurig naar moeten verlangen en dat dit als het ware een scherpe prikkel is. Wat nu het vasten in zak en as betreft, dit is in het kort aan te merken, dat de heilige vaders, het gewoon waren, deze

ceremoniën met buitengewone gebeden te verbinden, voornamelijk wanneer zij hun schuld voor Gods aangezicht wilden bekennen en als schuldigen voor Zijn aangezicht zich stelden, die er reeds geheel van overtuigd waren en geheel hun hoop stelden op de bede om vergiffenis.

Ofschoon Daniël een Profeet des Heeren was, achtte hij zich echter daarmee niet verheven boven de Schrift; neen, hij beminde en bestudeerde haar als het levende Woord des Allerhoogsten. De ene Profeet las van zelven den anderen, en verenigde zijne profetie met de voorafgaande; ja, wat zeg ik, de grootste der Profeten en hun Hoofd, Christus, beriep Zich gedurig op de Schrift. Hieruit kan men den hoogmoed afmeten van de ongelovige geleerden van onzen tijd, die de Schrift als verouderd wegwerpen, en hun eigene geschriften tot Schrift maken, als ook de verkeerdheid der gelovigen, die het meer met hun bevindingen dan met de Schrift houden. Daniël bidt om hetgeen God beloofd heeft te doen. Ene vreemde zaak voor het vleselijk verstand, Men zou zeggen: als God het beloofd heeft, dan behoeft men er niet om te bidden. Het tegendeel is waar. Een gelovige bidt, niet onbepaald, maar overeenkomstig het woord van God. Wij bidden naar Gods wil, en zijn daarom verzekerd verhoord te zullen worden. Daniël belijdt zijne zonden. Ook weer ene vreemde zaak; ene zondenbelijdenis op dit ogenblik, waarop God Zich gaat ontfermen, door een einde te maken aan de ballingschap! Doch juist zulke tegenstrijdige dingen, waarvan de wereld geen begrip heeft, zijn bij de gelovigen gewone zaken. Gods weldaden verootmoedigen hen nog meer dan Gods kastijdingen. Als God ons zegent, ons kroont met goedertierenheid en barmhartigheden, dan in tranen weg te smelten en zich zondaar te gevoelen, dat is genade. Niet alleen beleed Daniël eigene zonden, hij beleed ook die van anderen. Wij klagen dikwijls over gebrek aan verootmoediging onder de broederen; dat wij voorgaan! Een gelovige moet in zijne binnenkamer nooit voor zich zelven alleen staan, maar voor de gehele gemeente Gods. Hij alleen moet op zijne wijze in de bres staan voor allen; dit behoort tot het algemene priesterschap der gelovigen. De Heere, die alleen stond voor ons allen in het oordeel en alleen voor ons allen triomfeerde, heeft ons deze genade gegeven.

Hier is inderdaad een voorbeeld voor ieder Christen. Laat hem desgelijks verstaan door de Goddelijke Boeken, de Schriften van Profeten en Apostelen, dat de tijd nadert, wanneer de kerk zal bevrijd zijn van hare gevangenschap, de slavernij der zonde, en gebracht worden in de heerlijke vrijheid der kinderen Gods. Dat hij daarom als een vreemdeling en pelgrim op aarde afstand doe van vleselijke lusten, ten allen tijd biddende en zich haastende, dat de dag des Heeren kome.

4. Ik bad dan tot den HEERE, mijnen God, en deed belijdenisvan onze zonde, 1) die zeker de oorzaak was, waarom de vervulling Zijner belofte vertraagde, en zei: "Och Heere! Gij grote en verschriklijke God, a) die het verbond de weldadigheid houdt dien, die Hem liefhebben en zijne geboden houden 2) (Ex. 20:5 v. Neh. 1:5 vv.).

a) Deut. 7:9.

1) Het belijden is tweeërlei, òf een belijden van zonden òf van lof. Wanneer het ons in moeilijke omstandigheden kwalijk gaat, moeten wij onze zonde belijden; wanneer het ons

goed is, bij de overwinning der gerechtigheid moeten wij belijden, dat de Heere groot en goed is, moeten wij Hem loven; zonder belijdenis mogen wij echter nooit zijn.

2) Daniël belijdt hier in den aanhef van zijn gebed zowel de Majesteit Gods en Zijne heiligheid als Zijne barmhartigheid en genade. Hij wend zich tot God, zoals Hij Zich van oude tijden heeft geopenbaard. als tot dien Heere, die uit kracht Zijner heiligheid en rechtvaardigheid, de zonde geenszins kan gedogen, maar ook uit kracht van Zijne barmhartigheid en genade met den zondaar kan te doen hebben in den weg van vergevende genade-

5. a) Wij hebben gezondigd, en hebben onrecht gedaan en goddelooslijk gehandeld, en gerebelleerd, met af te wijken van Uwe geboden, én van uwe rechten 1) (1 Kon. 8:47).

a) Ps. 106:6. Jes. 64:5-7.

1) Hij moet daarmee beginnen, dewijl in het algemeen is aan te merken, dat onze gebeden Gode niet kunnen behagen, tenzij wij als schuldigen voor Zijn aangezicht komen en onze gehele hoop stellen op Zijne barmhartigheid. Maar in het belijden was er bij den Profeet een reden voor, dewijl hij niet gebeden heeft op de gewone wijze, zoals gezegd is, maar al vastende en met zak en as. Dit was dus een plechtige belijdenis, waarin Daniël zich verenigde met het ganse volk.

Ten tijde toen Gij hen (de kinderen Israëls) kastijddet, stortten zij gebeden voor U uit; want zij wisten, dat de verdrukking, die over hen gekomen was in de ballingschap, Uwe straf was en niet een toeval, en dat Gij hen voor hun zonden kastijddet. Daarom loofden zij U en baden zij tot U; zo deden zij gedurende den gansen tijd der ballingschap. (D. KIMCHI).

Daniëls gebed is een van die Bijbelse gebeden, waar men niet verklaren kan, waar men gevoelt, dat de woorden zich zelf moeten verklaren in ons hart, wanneer men de bedoeling en den zin zal vatten. Daniël, de getrouwe en rechtvaardige knecht Gods, verdiept zich geheel in de schuld en de zonde van zijn volk; zijne priesterlijke gezindheid identificeert zich zo geheel daarmee, hij doet zo innig in den naam van gans Israël belijdenis, dat wij hier iets gevoelen van hetgeen in het binnenste omging van Hem, die in onze plaats belijdenis deed, dat wij over Daniël heen zien in het gebedsoffer van Gethsemane en van Golgotha. Daniël stelt als een voorbeeld in zijn biddend lijden ons dien hoogsten Hogepriester voor, die, toen Hij werd uitgeroeid (vs. 26), het slachtoffer en het spijsoffer des Ouden Verbonds deed ophouden (vs. 27), daar Hij zelf de schuld verzoend en de eeuwige gerechtigheid aangebracht heeft (vs. 24); voor deze openbaring des Nieuw-Testamentische hogepriesterschaps moest Daniël juist nu hij zelf als priester gestaan had, bijzonder ontvankelijk zijn.

6. En wij hebben niet gehoord naar uwe dienstknechten, de Profeten, die in Uwen naam spraken tot onze koningen, onze vorsten, de hoofden van stammen en de geslachten, en onze vaders, de familiehoofden, en tot al het volk des lands.

7. Bij U, o Heere! is de gerechtigheid, maar bij ons de beschaamdheid der aangezichten, 1) bij het bewustzijn, dat wij door onze zonden zware straffen verdiend hebben, gelijk het is te dezen dage bij de mannen van Juda, en de inwoners van Jeruzalem, en geheel Israël, die nabij en die verre zijn, in al de landen, waar Gij ze henengedreven hebt, om hun overtreding, waarmee zij tegen U overtreden hebben.

1) De ware boetvaardigen zijn altoos gewoon God te loven, te rechtvaardigen, opdat Hij rechtvaardig zij in Zijn spreken en rein in Zijn handelen, en de zondaar de schuld alleen drage. Hij erkent, dat het de zonde was, die hen in al deze ellende dompelde. Hij erkent de gerechtigheid van God daarin, dat Hij hen, in alles dat Hij over hen had laten komen, geen onrecht gedaan, maar hen naar hun verdienste behandeld had.

8. O Heere! bij ons is de beschaamdheid der aangezichten, bij onze koningen, bij onze vorsten en bij onze vaders, omdat wij tegen U gezondigd hebben.

Een klaar en diep bewustzijn van zonde, van hare snoodheid en van de straf, die zij verdient, behoort ons te verootmoedigen voor den troon. Wij hebben gezondigd als Christenen. Helaas! dat het zo moest zijn. Hoe begunstigd wij ook zijn, hebben wij ons nochthans aan ondankbaarheid schuldig gemaakt; boven de meesten bevoorrecht, hebben wij echter niet naar die mate vruchten gedragen. Wie is er, al heeft hij nog zo lang aan den Christelijken krijg deelgenomen, die niet een blos zijn aangezicht zal voelen bedekken, wanneer hij terugziet op het verledene? Wat onze dagen betreft vóór onze bekering mogen zij vergeven en vergeten zijn; maar sedert dien tijd, hoewel wij niet zondigen als te voren, hebben wij toch gezondigd tegen licht en tegen liefde, licht dat ons gemoed waarlijk had bestraald, en liefde, waarin wij ons hadden verblijd. O, hoe snood is de zonde ener begenadigde ziel! De zondaar, die de vergeving nog niet deelachtig is, zondigt oneindig minder zwaar dan Gods uitverkorenen, die met Christus gemeenschap hebben gesmaakt, en op Zijn boezem hun hoofd hebben neergevleid. Zie op David! Velen spreken over zijne zonde, maar ik bid u, zie op zijn berouw, en naar zijne gebrokene beenderen, terwijl ieder hunner zijne smartvolle belijdenis uitstort; Merk op zijne tranen, hoe zij ter aarde vallen, en de diepe verzuchtingen, die de gedempte tonen zijner harp vergezellen! Wij zijn allen afgeweken, laat ons dan den geest der bekering zoeken deelachtig te worden. Merk wederom op Petrus! Wij spreken veel van zijne verloochening van den Meester. Bedenk, dat er is geschreven: "Hij weende bitterlijk. " Hebben wij gene verloocheningen onzer met tranen te bewenen? Helaas! deze onze zonden vóór en na de bekering, zouden ons gewis naar de plaats van het onuitbluslijk vuur verwijzen, ware het niet om de souvereine genade, die ons onderscheidde, ons rukkende als vuurbranden uit het vuur. Mijne ziel, buig u neer onder het besef uwer natuurlijke zondigheid, en aanbid uwen God. Bewonder de genade, die u behoudt, de goedertierenheid, die u spaart, de liefde, die u geeft.

9. a) Bij den Heere, onzen God, zijn de barmhartigheden en vergevingen (Ps. 130:4) en deze hebben wij thans in bijzondere mate nodig; daarom hopen wij nog, alhoewel onze zonde zwaar is, en wij tegen Hem gerebelleerd hebben.

a) Ps. 130:3, 7. Klaagl. 3:22.

Houdt Daniël zich hier niet enkel en geheel vast aan de genade? Hoe dwalen zij, die zeggen, dat onder het Oude Testament het Evangelie niet bekend was! .

Daniël pleit hier en houdt zich vast aan Gods barmhartigheid en Zijn vergevende genade. Hij weet het, en is er van overtuigd, dat zal Israël uit Babel verlost worden, het enkel zal zijn uit vrije genade en ongehoudene goedertierenheid. Maar Daniël heeft ook een breed inzicht in de liefde Gods. Hij weet het dat er een ogenblik is in Zijnen toorn, maar een leven in Zijne goedgunstigheid. Hij weet het, dat Gods verbond vast staat, en dat de trouweloosheid van zijn volk de eeuwige trouw Gods niet te niet maakt. Aan de ene zijde ziet hij een stroom van ongerechtigheid, maar aan de andere zijde een vuur van Gods liefde, hetwelk den toorn verslindt.

10. En wij hebben de stem des HEEREN, onzes Gods, niet gehoorzaamd, dat wij in Zijne wetten wandelen zouden, die Hij gegeven heeft voor onze aangezichten, door de hand van Zijne knechten, de Profeten.

11. Maar geheel Israël heeft Uwe wet overtreden, met af te wijken, dat zij Uwer stem niet gehoorzaamden; daarom is over ons uitgestort die a) vloek, en die eed, die geschreven is in de wet van Mozes, den knecht Gods, wij ontvangen rechtvaardige vergelding, dewijl wij tegen Hem gezondigd hebben.

a) Lev. 26:14 vv. Deut. 27:15 vv. 28:15 vv. 29:20; 30:17 vv. 31:17 vv. 32:19 vv. Klaagl. 2:17.

12. En Hij heeft Zijne woorden bevestigd, die Hij gesproken heeft tegen ons, en tegen onze richters, die ons richtten, hoewel zij veel meer ons verleidden, brengende over ons een groot kwaad, hetwelk niet geschied is onder den gansen hemel, gelijk aan Jeruzalem geschied is.

13. Gelijk als in de wet van Mozes geschreven is, alzo is al dat kwaad over ons gekomen; en wij smeekten het aangezicht des HEEREN, onzes Gods, niet, afkerende van onze ongerechtigheden, en verstandelijk acht gevende op Uwe waarheid

14. Daarom heeft de HEERE over het kwade gewaakt. Hij heeft er acht op geslagen, dat het niet zou uitblijven (Jer. 1:12; 44:27), en Hij heeft het over ons gebracht; want de HEERE, onze God, is rechtvaardig in al Zijne werken, die Hij gedaan heeft, dewijl wij Zijner stem niet gehoorzaamden. 1)

1) Slotsom is dit, dat het volk niet zo zwaar is gekastijd en voor zo veel rampen en ellende is getroffen, dan omdat het de straf Gods had geprovoceerd, en dat dit gemakkelijk uit de bedreigingen kon opgemaakt worden, dewijl God reeds eeuwen te voren had verkondigd, wat toen door de zaak zelf was gebleken, dat het geen scherts was. Vervolgens dat niet alleen de macht Gods in de verliezen van het volk schitterde, maar ook Zijne rechtvaardigheid. Maar dit is ook op te merken, dat de Profeet door deze worden de vele beproevingen tegentreedt, waarmee de gelovigen zonder twijfel werden beroerd, zodat hun geloof bijna schipbreuk leed.

15. a) En nu, o Heere, onze God! b) die Uw volk uit Egypteland uitgevoerd hebt met ene sterke hand, en hebt genen naam gemaakt, gelijk hij is te dezen dage; wij hebben gezondigd, wij zijn goddeloos geweest; toch ligt voor ons in die grote verlossing een bewijs, dat Gij ons niet geheel verwerpen, maar weer in genade zult aannemen.

a) Ps. 105:7; 106:47 b) Exod. 32:11. Num. 14:13 vv.

De uittocht uit Egypte was voor Israël ene opgerichte banier, naar welke alle gelovigen van alle tijden in Israël, als naar het eeuwig monument der getrouwheid Gods terug zagen. Voor ons, gelovigen onder het Nieuwe Testament, is het kruis van Christus zulk ene banier, het nog eindeloos heerlijker monument der Goddelijke genade, want daaraan is onze eeuwige verlossing volbracht. Daarop rusteloos terug te zien, is het werk van ons geloof, de grond onzer hope, de drijfveer onzer liefde.

16. O Heere! naar al uwe gerechtigheden 1), laat toch Uwe toorn en Uwe grimmigheid afgekeerd worden van Uwe stad Jeruzalem, Uwen heiligen berg; want om onzer zonden wil en om onzer vaderen ongerechtigheden, zijn Jeruzalem en Uw volk tot versmaadheid bij allen, die rondom ons zijn.

1) Is er dan meer dan ééne gerechtigheid bij God? Ja. er is ene gerechtigheid, die straf eist en ene, die voldaan is. Het is niet, zo als de volgers van Arminius zeggen, dat God van den troon des rechts opstaat en zich op dien der genade neerzet. Neen, God staat niet op van Zijnen troon, maar van den troon der gerechtigheid wordt de troon der genade door het offer, dat geslacht is.

17. En nu, onze God hoor naar het gebed Uws knechts, en naar Zijne smekingen; en doe Uw aangezicht lichten over Uw heiligdom, dat verwoest is; om des Heeren wil 1).

1) "Om des Heeren (Adonai's) wil. " Dit herinnert aan Ps. 110:1 en 2, David zingt: "De Heere heeft gezegd tot mijnen Heer (Adonai) enz. " De Heere, die Davids Heere is, moet meer zijn. dan alleen Davids zoon; de Heere, om wiens wil God Zich over Zijn heiligdom moet erbarmen, moet God gelijk zijn, omdat Hij den naam Gods, Adonai, draagt; maar Hij moet tevens een ander zijn.

18. Neig Uw oor, mijn God! en hoor naar onze smekingen, doe Uwe ogen op, en zie onze verwoestingen, en de stad, die naar Uwen naam genoemd is, want wij werpen onze smekingen voor Uw aangezicht niet neer op onze gerechtigheden, maar op Uwe barmhartigheden, die groot zijn.

Welk een uitdrukking: wij werpen onze smeking neer als een last, die ons op de ziel ligt! zo baden de heiligen; zij baden met kracht; zo bad ook Elia, zeggende: Heere, mijn God! hebt Gij dan ook deze weduwe, bij welke ik herberg, zo kwalijk gedaan, dat Gij haren zoon gedood hebt? Zo bad Luther bij het ziekbed van Melanchton, die zijne rechterhand was, zeggende: "Heere! zo Gij hem wegneemt, zo doe ik niets meer. " En Melanchton werd beter.

Doch vergeten wij vooral niet, dat niet de stoutmoedigheid het doet, maar het geloof, waaruit zij voortvloeit.

Merkt op hoe zorgvuldig en omzichtig de Profeet is, om tot de genade de toevlucht te nemen en de verdienste te verzaken. Zo doen alle heiligen.

19. O Heere, hoor! o Heere, vergeef! o Heere a), merk op en doe het, vertrek het niet, stel het niet uit! Om Uws zelfs wil, o mijn God! want Uwe stad, en Uw volk is naar Uwen naam genoemd 2).

1) Daniël openbaart hier niet, zoals de hypokrieten gewoon zijn te doen enige welsprekendheid, maar hij leert door zijn voorbeeld, welke de ware wet en wijze van bidden is. Het is hier niet twijfelachtig of hij werd gedreven door een singulieren ijver om anderen mede te slepen. God heeft dat zelf in den Profeet gewerkt door Zijn Heiligen Geest, opdat hij zelf een leermeester voor alle naderen zijn zou van bidden, en opdat zijn gebed een algemeen norm zou zijn voor geheel de kerk. Met dit doel vermeldt Daniël wat hij in zich had opgenomen. Hij had gebeden zonder getuigen, maar nu roept hij geheel de kerk zamen en wil dat zij getuige zou zijn van zijn ijver en eerbied, opdat als het ware allen zouden volgen, wat niet hij zelf hen allen voorschrijft, maar God.

Waarom ook hier wederom juist driemalen: "Heere?" Omdat God Drieëenig is. In de Drieëenheid ligt de volheid der Godheid.

Daniël pleit hier op Gods Naam en op zijn eeuwige trouw. Hij weet het dat zal God genadig zijn, Hij het moet doen om Zijns naams wil. Uit zich zelven moet God bewogen worden om Zijn volk te redden uit ‘s vijands macht. Niets is noch in hem, noch in een zijner medegelovigen, waardoor God zou bewogen worden om zijn volk genadig te zijn. Hij wijst, als een andere Mozes, den Heere God op Zijn verbond.

2) Het zijn vooral de volgende bijzonderheden, welke ons dit gebed voor Daniëls toenmalige gemoedsstemming en toestand hoogst karakteristiek, en met die als in overeenstemming voorkomen. Vooreerst is er geen nauwkeurig bepaald, logisch gerangschikte gedachtengang op te merken; integendeel keert altijd dezelfde gedachte terug, aan de ene zijde aan Israëls zonde en ellende, en de daardoor veroorzaakte kastijding des Heeren, aan de andere zijde aan de enige hulp en de bijzondere barmhartigheid van God, op ene wijze gelijk het den gelovige betaamt, zodat de laatste de overhand behoudt, dat de genade en het bewustzijn daarvan triumfeert, gelijk dit hier bijzonder in vs. 19 op het krachtigst blijkt. Het eigenaardige van deze omstandigheid ligt juist daarin, dat waar de diepste weemoed over een geliefd voorwerp, de levendigste smart over de zonden de ziel doordring, wij daar ook aan dat punt van droefheid vasthouden, en daarbij onze tranen overvloedig laten vloeien. De eigenlijke uitwerking der klacht is daarom eentonigheid. Datzelfde merken wij op bij alle boet- en klaagpsalmen, in ‘t bijzonder ook in de klaagliederen van Jeremia, in welke zelfs de rythmus dat karakter op ene met de gedachte schoon overeenstemmende wijze heeft aangenomen. Vervolgens merken wij op, wat met de eerste beschouwing zamenhangt, hoe de Profeet den eigenlijken inhoud en het onderwerp van zijn gebed slechts kort aanroert, (vs. 17 vv. .), en dat

slechts in ‘t algemeen aangeeft, biddende om Gods hulpe voor het land, voor Jeruzalem en voor het heiligdom. Ook hierin zien wij dien groten ootmoed, welken de Profeet bezat, ondanks de grote genade, die hij bij God had gevonden: hij stelt alles aan de wijsheid des Heeren voor, wien hij niets wil voorschrijven. Dit kon des te minder in zijne gedachte komen, daar de wonderbare bevrijding der Israëlieten door Cyrus toen de menselijke bevattingskracht nog verre moest overtreffen, dat het "hoe?" van Israëls verlossing nog slechts aan Gods almacht kon worden voorgesteld. Eindelijk beschouwe men den alleen waren weg der zaligheid, die in ieder gebed van enen waarlijk vrome moet openbaar worden, en dien Melanchton zo treffend tekent: "Daniël belijdt de zonden van het volk en geeft Gode den lof der gerechtigheid, dat Hij het volk rechtvaardig gestraft heeft. Daarop vraagt hij om vergeving der zonden en terugvoering van het volk. Dat is dus het ware berouw, Gods toorn tegen onze zonden te erkennen, van wege Gods toorn te verschrikken, te beklagen, dat wij God beledigd hebben, Hem de ere geven, dat Hij ons op ene rechtvaardige wijze straft, en bij Zijne straffen Hem gehoorzaam zijn. Toch is het niet genoeg de zonden te erkennen en op de straffen acht te geven, maar ook de vertroosting moet daarbij komen.

20.

II. Vs. 20-26. Nauwelijks heeft Daniël zijn gebed geëindigd, of de Engel Gabriël ijlt volgens bevel van God tot hem, om hem te openbaren, wat er zal geschieden. Hij blijft echter niet staan bij de 70 jaren der ballingschap, integendeel gaat hij stilzwijgend over dezen tijd henen, die zo spoedig geëindigd zal wezen; welk einde het terugkeren in het vaderland en het weer opbouwen van het altaar en van den tempel ten gevolge zal hebben. Hij laat hem in de verte, in ene tijdruimte van 70 jaarweken zien, en in de gebeurtenissen van de laatste dezer weken de toekomst van het aangename jaar des Heeren. Nauwelijks heeft enige andere plaats der Heilige Schrift er zoveel toe bijgedragen, dat men in den tijd, waarin de Heiland later werkelijk verschenen is, Zijne verschijning algemeen verwachtte; nauwelijks is er ook enige andere plaats zo zeer als deze onderzocht en in het licht gesteld. Dit veroorzaakt dat zij, even als Hij, van wien zij getuigt, zelf tot een val en tot ene opstanding van velen in Israël geworden is.

20. Als ik nog sprak, en had, en beleed mijne zonde, en de zonde mijns volks van Israël, en mijne smeking nederwierp voor het aangezicht des HEEREN, mijns Gods, om des heiligen bergs wil mijns Gods, ten gunste van dien heiligen berg, zijne bewoners en zijnen tempel (vs. 17 vv.);

God heeft zijnen gelovigen beloofd: "Eer zij roepen zo zal Ik antwoorden, terwijl zij nog spreken, zo zal Ik horen" (Jes. 65:24), en de ondervinding der gelovigen bevestigt dit. Wij kunnen dus al de redeneringen der ongelovigen over de onverhoorbaarheid van het gebed veilig als dwaasheden ter zijde stellen. Waar persoonlijke ondervinding bestaat, is alle tegenspraak een bewijs van onkunde. Aan den anderen kant moet deze prediking des ongeloofs ons niet verwonderen, want bij de ongelovigen is werkelijk gene gebedsverhoring. God betuigt, zodanige mensen, als zij tot Hem roepen, niet te zullen antwoorden (Spr. 1:28; vgl. 1 Sam. 28:6, 15. 9:31).

21. Als ik nog sprak in het gebed, zo kwam de man Gabriëlin groten haast (Openb. 13:6), de Aartsengel, die de gedaante eens mensen had aangenomen, en dien ik in het begin in een gezicht(Hoofdst. 8:15 vv.) gezien had, snellijk gevlogen, mij aanrakende 1) omtrent den tijd des avondoffers, des namiddags ten 3 ure (zie Num. 28:8 1 Kon. 18:36. Ezra 9:4 vv. Matth. 27:51), hetzelfde ogenblik, waarin Christus eeuwen later uitriep: "Het is volbracht. "

1) In het Hebr. Muaf, biaf nogea' elai. Onze Staten overzetters geven weer, in navolging van de Septuaginta, snellijk gevlogen, mij aanrakende. Beter is de vertaling: Dien ik in het begin in een gezicht gezien had, in den toestand van afgematheid kwam tot mij. Daniël wijst op een vroegere verschijning, (Hfst. 8:17 en vv). Het werkwoord betekent nooit: snel zijn, maar altijd: vermoeid zijn, afgemat zijn.

22. En hij onderrichtte mij omtrent de zaak, die mij zozeer had bekommerd, en sprak met mij, en zei: Daniël! nu ben ik uitgegaan, van God, die mij tot u gezonden heeft, om u den zin te doen verstaan.

23. In het begin uwer smekingen is het woord 1) uitgegaan, en ik ben gekomen, om u dat te kennen te geven, wat gij verlangd hebt, hoe naar Gods raad de zaken zich zullen ontwikkelen, want gij zijt een zeer gewenst man, den Heere lief en dierbaar (Hoofdst. 10:11, 19); versta dan dit woord en merk op dit gezicht 2).

Onder het woord, is niet te verstaan het bevel aan Gabriël door God gedaan, om tot Daniël te gaan, maar wat Gabriël tot Daniël heeft te verkondigen en ons bewaard is in vs. 24-27. Terwijl Daniël begon te smeken, gaf God aan Gabriël het Gods woord, hetwelk hij tot troost en verkwikking van Zijn knecht en van geheel het volk moest verkondigen. Ook hier werd bevestigd: Eer zij roepen zal Ik antwoorden.

2) Wij vinden hier denzelfden Engel, die aan Maria de geboorte van den Messias bekend maakt (Luk. 1:26 vv.) Meer dan een vijftal eeuwen te voren moet hij met de grootste chronologische zekerheid profeteren. Het is alsof de Goddelijke openbaring op dit toppunt der Oud-Testamentische profetie heeft willen tonen, dat zij van hare heilige hoogte af ook het hoogste kan verschaffen, waar de profetie tot aan de grenzen van het waarzeggen gaat, zonder die toch te overschrijden; want ook in de volgende woorden des Engels is voor relatieve omsluiering wel gezorgd, daar zowel het punt van aanvang der 70 weken, als het tijdstip, waarop zij eindigen in een zeker duister gehuld is.

Niet voor zijn persoon alleen, maar als vertegenwoordiger van dat Israël, dat aan Gods verbond getrouw was, wordt Daniël als een kleinood voor God voorgesteld. Israël was dit kleinood in de eerste plaats als het volk, dat God Zich uit alle volken der aarde verkoren heeft, om Zijn eigendom te zijn, dat Hij door alle tijden heen als een edelgesteente bewaart, waarom Hij, ook wanneer het Hem ontrouw is geworden, dingt, gelijk een man om zijn bruid. Thans ligt dit volk onder de kastijdende hand van zijnen God; maar in Daniël ziet de Heere den vertegenwoordiger van het volk, dat vroom is en getrouw aan het verbond; gelijk zich eigenlijk het volk, zoals het moest zijn, in dezen concentreert, zo concentreert zich ook Gods liefde tot Zijn volk op dezen plaatsbekleder daarvan.

24. Zeventig weken (Hebr. "zeventig gezevende" of "zeventig zeventijden, " waaronder gene weken van dagen maar jaarweken d. i. tijdruimten elk van zeven jaren moeten worden verstaan, dus te zamen 70 x 70 = 490 jaren (vgl. Lev. 27:8) zijn bestemd, en deze weer in bijzondere afdelingen verdeeld (vs. 25 vv.)over uw volk en over uwe heilige stad, voor welke gij hebt gebeden (vs. 16. vv.), om de overtreding te sluiten, en om de zonden te verzegelen, als het ware in een verzegeld graf te leggen, d. i. te bedekken, uit het oog te verwijderen, en om de ongerechtigheid te verzoenen, en om ene eeuwige gerechtigheid aan te brengen, en om het gezicht, en den profeet te verzegelen, met het zegel der bevestiging te voorzien (de zonde wordt verzegeld wanneer zij vervuld wordt), en om de heiligheid der heiligheden te zalven.

De openbaring, die Daniël hier ontvangt, heeft de bedoeling, om datgene uit elkaar te zetten, wat de Profeten tot hiertoe volgens de wet van het profetische perspektief gezamelijk gezien hebben: de verlossing van Israël uit de ballingschap en het begin van de gehele Messiaanse verlossing. Dat toch was over ‘t algemeen in het Oude Testament meer dan eens het geval, dat gedeeltelijke vervullingen van vroegere beloften plaats zonden, bij welke men moest weten, dat het nog niet de hoogste en eigenlijke vervullingen waren, en zo wordt ook in onze voorzegging den Profeet in plaats van de 70 jaren; aan wier naderend einde hij de zaligheid verwachtte, een meer verwijderde termijn van 70 jaarweken genoemd, welke verlopen moest van de meer nabijzijnde vervulling tot aan de meer verwijderde en volkomene, van het bevel tot de herstelling en opbouwing van Jeruzalem (vs. 25) tot op den tijd van den Messias. Even als de Heere Petrus op de vraag, of het genoeg was, wanneer hij zijnen broeder zeven malen vergaf, antwoordde: "niet zeven maal, maar zeventig maal zeven maal" (Matth. 18:21 v. 1), zo antwoordt hier de Engel aan Daniël: "niet zeventig jaren, maar zeven maal zeventig jaren zijn over uw volk en uwe heilige stad bestemd. Opdat hij de volkomene vervulling der belofte niet naderbij verwacht, dan God het bepaald heeft, is in den grondtekst Let woord: "gezevende" vóór het telwoord: "zeventig" geplaatst, waardoor duidelijk en bepaald moet worden aangewezen, dat in de plaats der zeventig jaren ene andere tijdruimte, die van 70 jaarweken kwam. Op deze tijdruimte van 70 jaarweken, niet meer gelijk tot hiertoe op die van 70 jaren, moet zich voortaan in Israël de verwachting naar zaligheid richten. Terwijl nu ons vers het fondament vormt van de gehele openbaring, die vervolgens in de drie verzen naar hare bijzondere punten nader wordt uiteengezet, hebben wij hierin ene in elkaar grijpende keten van uitdrukkingen, van welke de ene de andere verbindt en draagt en verklaart, die echter ook in hare afwisselende betrekking op elkaar de Messiaanse verlossing naar hare beide zijden, naar de positieve, zowel als naar de negatieve, verklaren; want 1 en 4, 2 en 5, 3 en 6 komen even zo met elkaar overeen, als de werken der zes dagen in Gen. 1:3 (vgl. vs. 3 vv. met vs. 14 vv. vs. 6 vv. met vs. 27 vv. 9 vv. met 24 vv.): 1 de overtreding gesloten, 4 ene eeuwige gerechtigheid aangebracht, 2 de zonde verzegeld, 5 het gezicht en den Profeet verzegeld, 3 de ongerechtigheid verzoend, 6 de heiligheden gezalfd. Hierbij is tevens op te merken, hoe zeer alle deze uitdrukkingen slaan op hetgeen Daniël in zijn gebed gezegd heeft. Hij had gebeden om vergeving der zonden voor zijn volk-in 70 jaarweken, heet het, zal de volledige verzoening geschieden, en de eeuwige gerechtigheid worden aangebracht. Hij had gebeden om de vervulling van de door Jeremia gegevene belofte-in 70 jaarweken zou de vervulling niet alleen van deze maar van alle profetieën en gezichten volgen. Hij had gebeden om de wederoprichting van het heiligdom binnen 70 jaarweken, zo verkrijgt hij ten antwoord zal een heiligdom der heiligdommen worden gezalfd. Wat de uitdrukkingen in ‘t bijzonder

aangaat, zo wordt bijzonder nadruk op de verzoening gelegd, en door ene drievoudige uitdrukking als het wezenlijke fondament van allen Messiaansen zegen voorgesteld. "Dat stemt zo juist overeen met het gehele karakter van het gebed van den Profeet, die in de diepte van zijn smartgevoel over de zonde gene woorden genoeg kan vinden ter belijdenis van Israëls schuld. Wanneer hierop bij de drie negatieve uitdrukkingen als positieve aanwijzing van dezelfde gedachte nog de herstelling der eeuwige gerechtigheid komt, zo heeft dit eveneens betrekking op Daniëls gebed in vs. 16 en 18. Is echter eerst de volle verzoening geschied en de eeuwige gerechtigheid aangebracht, zo volgt al het andere. De profetieën der Profeten worden vervuld, en een Allerheilige is er, waarin God in den volsten zin des woords onder Zijn volk woont. De laatste uitdrukking: "de heiligheid der heiligheden te zalven, " komt moeilijk voor, wij behoeven echter slechts te herinneren, dat het eerste heiligdom door zalving met olie tot ene woonplaats van Jehova, tot ene plaats van zijne tegenwoordigheid onder het uitverkoren volk gewijd werd (Ex. 30:22 vv. 40:9 vv. Lev. 8:10 vv.) In werkelijkheid zal nu ook het nieuwe heiligdom met olie, namelijk met den Heiligen Geest, die daarmee wordt bedoeld, worden gezalfd. Dit brengt ons daartoe, dat wij bij het nieuwe heiligdom aan levende personen hebben te denken; niet aan den Messias alleen, maar aan het verbondsvolk des Nieuwen Testaments (Jes. 33:20 v. Jer. 3:16 v. 31:31 vv.) Door de opstanding en hemelvaart van Christus werd Zijn eigen leven in de heerlijkheid des Geestes verhoogd en tot ene volkomene woning Gods gemaakt; door de uitstorting des Heiligen Geestes begon het hoofd zich een lichaam te scheppen, de gemeente, die ene woonstede Gods is in den Geest (Joh. 2:19 vv. Kol. 1:18. Efeze. 2:20 vv. 1 Kor. 3:16. 2 Kor. 6:16. 1 Joh. 2:20 Co 1Jo).

Zo veel blijkt terstond, dat hier ene opeenstapeling van uitdrukkingen ter aanduiding van dezelfde hoofdzaak wordt aangetroffen. Het is onzes inziens evenmin climax, als anticlimax, maar veeleer accumulatie en dat die grote hoofdzaak ene belofte is van geestelijk heil. Bij het "sluiten der overtreding" schijnen wij te moeten denken aan zulk ene inteugeling of insluiting der zonde, waardoor zij in hare vrije ontwikkeling en werking belemmerd wordt; een denkbeeld dat een uitnemend gepasten overgang tot het onmiddellijk volgende aanbiedt. Het "verzegelen der zonden" duidt op symbolische wijze hare verwijdering van voor Gods aangezicht aan. Zaken, die men reeds afgesloten of ter zijde gelegd had, verzegelde men niet zelden tot nog grotere veiligheid (Joh. 9:7. Hoogl. 4:12). Het "bedekken der ongerechtigheid" eindelijk is ene duidelijke zinspeling op de wijze der schuldverzoening, verordend onder het Oude verbond. Gelijk het bloed des geslachten offerdiers zich als het ware tussen Jehova en den offeraar plaatste, zodat Hij niet den schuldige, maar dat reinigend offerbloed aanzag, zo zou Hij thans, gelijk een ander Profeet het had uitgedrukt, alle hun zouden in de diepte der zee werpen (Micha 7:19). "Ene eeuwige gerechtigheid zou worden aangebracht. " De rechtvaardigheid van God, het hoogste, wat zich een vrome Daniël wensen kon, zou uit genade geschonken worden, maar bij tegenoverstelling tegen de kortstondige, telkens weer verbeurde gerechtigheid van den Israëliet, die vruchteloos in zijne werken den grond zijner begenadiging zocht, zou zij ene "eeuwige" zijn. Alzo zou tevens "het gezicht en de Profeet verzegeld, " d. i. besloten worden doordat beiden het eindpunt bereikten, waarop zij van den aanvang af gericht zijn geweest. En waar alzo de profetie veilig als een gesloten boek kan beschouwd worden, daar wordt eindelijk: "de heiligheid der heiligheden gezalfd. " Wie waagt het den gehelen zin dezer uitdrukking beschrijven?

Wat vertegenwoordigde het heilige der heiligen? De tabernakel. En wat vertegenwoordigde deze? Het lichaam van Christus. En wat vertegenwoordigt het lichaam van Christus? Zijne gemeente. Zo is dan de zalving van de heiligheid der heiligheden: de beloftenis des Vaders, de belofte van de uitstorting des Heiligen Geestes, van den Pinksterdag.

De vlees geworden Joden verwachtten een Messias, die hen van het juk der Romeinen zou verlossen, en hun aardse macht en goederen geven zou, doch hier wordt hun gezegd, dat de Messias tot een ander einde zou komen, zuiver geestelijk en waarom zijn komst des te aangenamer zou zijn.

Het gezicht en den profeet te verzegelen wil niet anders zeggen dan vervullen, volkomen vervullen wat van Hem gezegd was, dus volkomen beantwoorden aan wat van hem geopenbaard was. Hij zou te niet doen den schaduwdienst en alle offeranden overbodig maken, dewijl Hij zelf het eeuwige en volkomen slachtoffer voor Zijn volk zou zijn.

25. Weet dan nog bovendien hoe die zeventig weken verdeeld worden, en versta nog nader de bijzondere gebeurtenissen in die tijdvakken: van den uitgang des woords, van het bevel 1) om te doen wederkeren, en om Jeruzalem te bouwen, d. i. van den tijd van Artaxerxes Longimanus, en wel van het zevende jaar zijner regering of van het jaar 457 v. Chr. (Ezra 7:1 vv.), tot op Messias (= Christus, Gezalfde) den Vorst, volgens den grondtekst Maschiach-Nagid), 1) zijn zeven weken en twee en zestig weken, 2) dus te zamen 483 jaren-dit brengt ons op het jaar 26 na Chr. geboorte, toen Pontius Pilatus landvoogd van Judea werd (zie Luk. 3:1). Wat nu de eerste zeven weken, van 457-408 v. Chr. aangaat, de straten, en de grachten zullen in verloop van dien tijd wederom gebouwd worden, doch in benauwdheid der tijden 3) (vgl. Nehemia).

1) Het tijdstip van den aanvang dier 70 weken is, het bevel om Jeruzalem te herbouwen, niet het verlof tot den terugkeer onder Cyrus. Dit bevel ging volgens Ezra 7:1, 7, 11 vv. Ezr 1, 11 uit in het zevende jaar van Arthasastha, want de bevelschriften van Cyrus en Darius Hystaspes (Ezra 1 en 6) hebben op den tempelbouw betrekking. In het 7de jaar van Arthasatha of Artaxerxes Longimanus (langhand) trok ook Ezra met ene tweede afdeling Joden naar Jeruzalem.

2) De profetie bemint dergelijke splitsing van een zeker tijdperk: men denke aan de uitdrukking: een tijd, tijden en een halve tijd, Dan. 7:26.

3) Het waren benauwde tijden, zowel als de daarop volgende twee en zestig weken. Vooreerst hadden de teruggekeerden met de bewoners des lands te kampen. Later zuchtten zij, Gods oude volk tot 333, onder de heerschappij van Alexander, nog later, tot 203, onder die der Ptolemeën in Egypte. Vervolgens geraakten zij onder den druk der Syriërs, met wie zij, 63 voor Chr. aan de Romeinse heerschappij ten deel vielen, over welke zij, ten tijde van ‘s Heilands verschijning op aarde, zo ontevreden waren. Benauwde tijden waren deze jaren ook in geestelijken zin. Gene profeten stonden onder hen op. De Syrische koning Antiochus (170-164) trachte hun het geloof hunner vaderen te ontroven, en deed velen den marteldood ondergaan, terwijl anderen gewillig tot het heidendom overgingen. Griekse beschaving, taal,

kleding en denkbeelden, Griekse spelen en schouwburgen kwamen meer en meer in zwang. Het volk zonk al dieper, hoewel het door zijne Heilige Schriften en zijn herstelden godsdienst, zich boven het alom ontbindend en verbasterd heidendom had behoren te verheffen. Hoezeer het onder de vaan van Sadduceën, de voorstanders des ongeloofs en der Farizeën, de aanhangers van het bijgeloof, tot ene licht- en levenloze massa werd, bemerken wij uit ‘s Heilands onfeilbare getuigenissen.

26. En na die twee en zestig weken, dus in het tijdvak, dat met het jaar 26 na Chr. begint, als Pontius Pilatus landvoogd is, zal de Messias uitgeroeid worden, een geweldigen dood ondergaan, maar het zal niet voor Hem zelven zijn 1), maar ten behoeve van anderen; en een volk des vorsten 2), het krijgsleger des Romeinsen keizers, hetwelk komen zaltot straf van Israël wegens die uitroeiing van den Messias, zal de stad en het heiligdom verderven, en zijn einde zal zijn met enen overstromenden vloed, even plotseling alsof zij door een geweldigen stroom werden weggevoerd, en tot het sinds toe zal er krijg zijn, en vastelijk beslotene verwoestingen3); gedurende de zeven jaren, dat de strijd duurt tot aan het einde der verwoesting van stad en tempel zal er ene ontzettende verwoesting zijn als ene door God beslotene straf 4).

1) Zo het niet voor Hem zelven zijn zou, voor wien dan? Immers voor ons en allen, die zich zondaar weten, en erkennen te zijn en door het geloof behouden worden. Gij ziet, ook hier is de borggerechtigheid van Christus volkomen uitgesproken. Het is het Nieuw-Testamentische woord des Heeren in anderen vorm: "De Zoon des mensen is gekomen, niet om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijne ziele te geven tot een rantsoen, tot een losprijs, voor velen. " .

Geprezen zij Zijn naam, daar was geen oorzaak des doods in Hem. Noch erf- noch werkelijke zonde bezoedelde hem. Daarom ook had de dood tegen Hem geen eis. Niemand had met enig recht Hem het leven kunnen benemen, want niemand had hij enig onrecht gedaan; evenmin had men Hem met geweld van het leven kunnen beroven, indien het Hem niet had behaagd Zich zelven in den dood te geven. Maar ziet, één zondigt en een ander lijdt. De gerechtigheid werd door een beledigd, maar rond hare voldoening in Hem. Beken van tranen, bergen van offeranden, oceanen vol stierenbloed en heuvelen van wierook konden niets baten tot wegneming der zonde, maar Jezus werd voor ons uitgeroeid en met Hem werd de oorzaak der wraak voor altijd verwijderd, omdat de zonde voor eeuwig weggenomen werd. Hierin is de wijsheid, dat de plaatsbekleding, de zekere en gewisse weg ter verzoening werd daargesteld! Hierin is de nederbuigende liefde, die Messias, den Vorst, ene doornenkroon deed dragen en sneven aan het vloekhout. Hierin is de liefde, die den Heiland Zijn leven deed afleggen voor Zijne vijanden. Het is echter niet voldoende het schouwspel te bewonderen van den onschuldige voor schuldigen Zijn bloed vergietende, wij moeten ons verzekeren van ons deelgenootschap daaraan. Het bepaalde doel van des Messias’ dood was het behoud Zijner gemeente; hebben wij een lot en deel onder degenen, voor wie Hij Zijn leven ten rantsoen heeft gesteld? Stond Jezus daar als onze vertegenwoordiger? Zijn wij door Zijne striemen genezen? Ontzettend zou het wezen, indien wij geen deel aan Zijne offerande hadden, beter ware het ons dan nooit geboren te zijn geweest. Ernstig doet die vraag zich aan ons voor, maar het is ook ene verblijdende zaak, dat wij een klaar en duidelijk antwoord daarop kunnen

geven. Voor allen die in Hem geloven, is de Heere Jezus een Zaligmaker van nabij, en zij allen zijn met het bloed der verzoening besprengd. Laat allen, die vertrouwen op de zoenverdiensten van des Messias' dood, zich dan ook bij elke herinnering aan Hem verheugen, en laat hun dankbare erkentelijkheid hem tot volkomen toewijding aan zijnen dienst leiden.

Behoudt men de vertaling: het zal van Hem zelven niet zijn, dan is de verklaring deze, dat Hij niet om eigen zonde zou sterven maar om de zonde zijns volks.

Een andere vertaling-grammatisch beter is, en aan Hem niets zijn, en dan is de verklaring niet anders dan, dat Hij, hoewel Hij uitgeroeid zou worden door zijn volk, en alzo zou ophouden de Messias der Joden te zijn, Hij toch het wezen van Messias zou behouden, door een Zaligmaker en Verlosser van het geestelijk Israël te zijn.

2) Ieder Romeins burger achtte zich een koning gelijk; het was ook in zijne kracht een volk van koningen, niet zo als Israël bestemd was te zijn, op geestelijk gebied, maar naar de wereld in heerschappij, machtoefening.

Hier is voorzegd, dat het volk des vorsten, hetwelk komen zal, de werktuigen van het verderf zouden zijn, dat is een Romeins heirleger, behorende tot een monarchie, die nog zou opstaan. Christus is de Vorst, die komen zal en dit volk zal door Hem in dezen dienst gebruikt worden.

3) De Romeinse veldheer had vast besloten den tempel te sparen, doch een Romeins soldaat wierp er achteloos den brandfakkel in, en de tempel ging in vlammen op. Men had de Joden als het ware gebeden zich over te geven; ware dat geschied, er zou nog veel gespaard zijn, doch niets kon baten, Gods raad moest vervuld worden. De verwoesting was vast besloten.

4) Het oordeel over de Joden wordt drieledig uitgedrukt, welke uitdrukkingen in vs. 27 bijna woordelijk terugkeren. De stad en het heiligdom werden door de Romeinen verwoest, het Joodse land werd door een vloed van Romeinse krijgslegers overstroomd; de oorlog was geen veroverings- maar een verdelgings krijg, klaarblijkelijk een strafgericht des Allerhoogsten, gelijk ook Titus erkende, toen hij na zijne overwinning uitriep: waarlijk, met God hebben wij overwonnen! God heeft de Joden uit deze bolwerken verdreven, want wat vermochten mensenhanden en belegeringswerktuigen tegen zulke steenmassa's!" .

27. En Hij, de Messias, zal velen, namelijk al die Israëlieten, die in Zijnen naam geloven, het verbond met God, dat voor de grote menigte der overigen om huns ongeloofs wil wegvalt, versterken, door het in het Nieuwe of Evangelische verbond te doen overgaan (Jer. 31:31 vv. Ezech. 16:60), ééne week, terwijl de laatste of zeventigste van de in vs. 24 vermelde weken, d. i. in den tijd van het begin Zijner openbare werkzaamheid tot op de stichting en uitbreiding der christelijke kerk in het Joodse land, of van het jaar 26/27-33/34 na Chr. valt; en in de helft der zeventigste week, in de lente van het jaar 40, zal Hij, daar Zijn eigen offerdood ene vervulling is van het gehele Oud-Testamentische offer, dat slechts ene voorafschaduwing was, en dit dus overbodig maakt (Matth. 27:61. Hebr. 9 en 10), het slachtoffer en het spijsoffer in den tempel, wat hun wezen betreft, doen ophouden, hoewel de uitwendige

aanbidding nog een tijd lang zal voortgaan 1), en over den gruwlijken vleugel, over het verfoeielijke Romeinse volk zal een verwoester zijn 2), zal een krijgsoverste wezen, die naar Gods raad die verwoestingen zal te weeg brengen, ook tot de voleinding der gerichten toe, die met de verwoesting van stad en tempel begonnen, en vastelijk besloten zijnde, zal uitgestort worden over den verwoeste, over het verwoeste en nu door de gehele wereld verstrooide volk.

1) Er was nog een tussentijd gesteld tussen de kruisiging van den Messias en de opheffing van den Joodsen staat. Even als ene losgemaakte locomotief nog van zelf enigen tijd voortloopt in het onbepaalde, zonder trein achter haar, zo ook de Mozaïsche eredienst. Naar onze wijze van zien zou het natuurlijk geweest zijn, als God dadelijk na den dood van Christus den Mozaïschen tempeldienst had doen ophouden; doch neen, toen scheurde enkel het voorhangsel des tempels. Het was ene aanwijzing van het vonnis en voor de uitvoering geeft God altijd een tijd van genade. Des Heeren opstanding, hemelvaart en de uitstorting van den H. Geest, de prediking des Evangelies te Samaria, te Antiochië en aan al de beschaafde volken, volgden nog geregeld en geleidelijk op elkaar; eerst op den veertienden Juli van het jaar 70 werd het laatste offer in den tempel geofferd, en sedert dien tijd had Israël geen tempeldienst meer.

2) Liever: op den vleugel (Gr. op den tempel) zal de verwoestende gruwel, misschien de Romeinse adelaar staan; of: op de vleugels op de hoogste en heiligste plaatsen des lands, in den tempel (Matth. 24:15. Mark. 13:14) zullen niet lang daarna, opdat ook de offerdienst, die nog maar als een schijn voortbestaat, ook uitwendig eindigen, staan gruwelen der verwoesting, welke het ongelovige en door God verworpene volk daar op ontzettende wijze uitoefent, en die ten laatste de gehele verwoesting van het heiligdom ten gevolge hebben (Hand 28:31).

De uiteenlopende meningen aangaande den "gruwel der verwoesting", waaraan de Heere in het Nieuwe Testament spreekt, duiden aan, dat het diep gezonken volk zich zelf had verwoest, eer de verwoestende Romeinen aanrukten. Velen denken bij deze uitdrukking aan de ontheiliging des tempels door de dolzinnige, altijd nog op uitredding hopende Zeloten of Joodse ijveraars bij gelegenheid van Jeruzalems verdediging, anderen aan de Romeinse krijgsbenden, die de heilige stad zouden omringen, anderen aan de Romeinse adelaars, op den tempeltin geplant. Ja zelfs anderen nog, aan den standaard der halvemaan, welke tot op den huidigen dag op Zions kruin wordt gezien. Op de verwoeste stad, dus besluit de Engel, blijft ter oorzake der misdaad door het onheilige volk aan den Heilige gepleegd, de vloek rusten, tot op een door God te voren bepaald eindgezicht. Oordeel op oordeel treft het Joodse volk, totdat ten laatste de vloek zich uitstort over zijne verwoesters zelven.

"Gelijk Jeremia in de voorzegging van 70 jaren ene gehele periode had overzien, van het begin van het wereldrijk van Babel tot aan zijne vernietiging, van het begin der dienstbaarheid van Juda tot zijne herstelling, zo overziet Daniël ene grotere periode van 70 jaarweken, en wel, van het opbouwen van Jeruzalem tot aan ene tweede verwoesting. Jeremia zag een treurig begin en een goed einde; Daniël daarentegen ziet een goed begin en een schrikkelijk einde. " Intussen is hem de vreugde, die boven alle vreugde is, de komst van Christus op enen door God bepaalden tijd verkondigd en tevens gezegd, dat Hij, de Messias,

tot ene opstanding van velen in Israël gezet was (Luk. 2:34); daarom kan het hem wel bedroeven maar niet ten bodem nederslaan, wanneer hij daarnevens moet horen, hoe dezelfde Verlosser voor velen een teken zal zijn, dat zal wedersproken worden, en dat hun ten val verstrekt, ten minste wordt de smart daarover, dat stad en heiligdom in de handen der heidenen zullen worden overgegeven, verzacht door het uitzicht, hetwelk tegelijk geopend is, dat, evenals Christus bereid is tot heerlijkheid van Zijn volk Israël, Hij zo ook een licht zal zijn om de heidenen te verlichten (Luk 2:32). Dit ligt in den naam van Christus: Maschiach-nagid (vs. 25), want met het eerste woord: "Maschiach" is Hij voorgesteld als Israëls koning, als de met den Geest gezalfde, geestelijke vorst van Zijn volk, met den anderen: "nagid" daarentegen, die vervolgens (in vs. 26) voor den Romeinsen keizer wordt gebruikt (doch zo, dat het eigenlijk de Heere zelf is, die in het volk der Romeinse keizers ten gerichte tegen Jeruzalem optrekt), als koning der heidenen, en beheerser der gehele wereld (Ps. 2:2. Jes. 55:4) Eindelijk maken wij er opmerkzaam op, dat achter de donkere wolken, waarmee de openbaring aan het einde van het vers 27, wat Israël aangaat, besluit, er toch nog ene schemering van licht schittert, die met hoop vervult, het is die, welke Paulus ons in Rom. 11:25 vv. noemt. Vers 24 noemt ons 70 weken. "De gehele getallen-symboliek rust op de betekenis van de getallen drie en vier in hun verschillende verhoudingen. Drie is het getal der Godheid, vier der wereld. Te zamen, zeven, het getal der algemeenheid, oneindigheid in God, onbeperktheid in de wereld. Driemaal vier, twaalf, is het getal der geheiligde wereld, dat is der gemeente. Zes, zeven min één, het getal der afgeknotte algemeenheid, het niet voltooide; vandaar wellicht ook het getal 666 als het getal van het dier in de Openbaring van Johannes. Het getal tien heeft tot grondslag het getal der wereld, vier. Het is twee en een halfmaal vier, naar denzelfden maatstaf, als waarin gesproken wordt van tijd, tijden en een halve tijd, of in de Openbaring van de 42 maanden, d. i. 3 1/2 jaar. Het duidt aan, niet de algemeenheid, het onbeperkte, maar de beperkte veelheid, dus de wereld in de verscheidenheid harer levensvormen, met name harer koninkrijken. Het driemaal vermenigvuldigen van 10 met zich zelf geeft het getal 1. 000, het getal van het Godsrijk in de wereld, het duizendjarig rijk.

In het getal 70 komt het tiental voor als met het zevental vermenigvuldigd; het menselijke is door het goddelijke bepaald en bestemd. Het getal 70 is dus in de 70 jaren der ballingschap het kenmerk van een tijd, gedurende welken de wereldmacht naar Gods bestel over Israël triomfeert, gedurende welken de Godsgerichten door de wereldmacht aan Israël worden volvoerd. In de zeven maal zeventig jaren, of in de zeventig jaarweken wordt ook nog het wereldgetal tien teruggevonden; het volk Gods staat nog onder de wereldmacht, maar het goddelijk getal is met zichzelven vermenigvuldigd en verkrijgt alzo nog rijker betekenis.

In vs. 24 zijn de 70 weken nog als een gesloten geheel voorgesteld zonder ene aanwijzing, of van het begin van het tegenwoordige of nog te verwachten punt des tijds het begin van die drie weken moet gerekend worden; in de volgende verzen ligt niet zozeer de opgaaf van dat punt van aanvang, maar de zeven weken worden in drie en wel aan elkaar schijnbaar zeer ongelijke delen verdeeld: 7 en 62 en 1 = 70 (zie vs. 25). Aan welk tijdpunt hebben wij nu te denken als wij lezen (vs 25): "van den uitgang des woords enz. ?" De geschiedenis na de ballingschap, gelijk wij die in de Boeken van Ezra en van Nehemia vinden, wordt namelijk verdeeld in twee perioden of grotere tijdvakken: de eerste (Ezra 1:1-6 :22) omvat het terugkeren uit den Ballingschap onder Jozua en Zerubbabel, en den tempelbouw met de

aanvankelijk daaraan verbonden moeilijkheden en den lateren voortgang ten gevolge van Haggaï's en Zacharia's profetieën tot aan zijne voltooiing in het 6de jaar van Darius Hystaspes (536-515 voor Chr.); de tweede karakteriseert zich als de periode der herstelling van het volk en van de opbouwing der stad en duurt van het jaar van Ezra's komst in het heilige land (475 vóór Chr.) tot aan den tijd van Nehemia's einde (Ezra 7:4-Neh 13 :31), welke tijd niet nader kan bepaald worden. Nu hebben wel Calvijn, Luther en andere Protestantse Schriftverklaarders van den ouderen tijd, of het edikt van Cyrus van het jaar 536, of dat van Darius Hystaspes van het jaar 520 vóór Chr. (Ezra 1:1 vv. 6:6 vv.) onder dat bevel (vs. 25) willen verstaan, het is echter tegenwoordig bijna algemeen erkend, dat die woorden niet op ene gebeurtenis van de eerste maar van de tweede periode wijzen. Wat de laatste mening aangaat lopen de gedachten der tegenwoordige Schriftverklaarders weer in twee delen uiteen. Sommigen houden het twintigste jaar van Artaxerxes Longimanus, waarin Nehemia met de bepaalde toestemming om de stad op te bouwen naar Jeruzalem gezonden werd (Neh. 1:1-2 :8), als het door de profetie bedoelde jaar, anderen houden integendeel het zevende jaar van dezen koning als het punt, waarbij men moet beginnen te tellen (Ezra 7:27) (vgl. vs. 25 1) Wij kunnen met de eerste mening niet instemmen, hoewel de uitwendige klank der woorden er voor schijnt te spreken, daar men daarbij de aangenomene chronologie ten opzichte van den tijd van Artaxerxes regering moet omstoten; daarentegen heeft Auberlen bewezen, dat de tweede mening de ware is, wanneer hij schrijft: "De tijd van Ezra en Nehemia vormt ene zamenhangende periode van zegen voor Israël, en het zou reeds op zichzelve opmerkelijk zijn, wanneer niet het eerste begin der periode, dat den grond legde, bedoeld ware, maar een tweede termijn, van welke niets wezenlijk nieuws, maar alleen een verdere ontwikkeling van het reeds door Ezra begonnen werk dateert. Het gewijde verhaal wijst zelf de ondergeschikte betekenis van het edikt aan, dat op Nehemia betrekking heeft, door het niet mede te delen, terwijl Ezra 7:11 vv. uitvoerig te lezen is. Daar komt bij, dat, wanneer wij op de wereldmacht zien, van welke de volvoering van het Goddelijk raadsbesluit haar aards geschiedkundig begin moest nemen, het niet dezelfde koning Artaxerxes is, die Ezra, als die Nehemia laat gaan. Zijn hart is dus reeds in zijn 7de jaar gunstig voor Israël gestemd; toen moet het woord om Jeruzalem te herstellen en op te bouwen reeds van God zijn uitgegaan, toen verkreeg die goede Geest door ene nieuwe overwinning over den Engel van het Perzische rijk de overhand bij den wereldbeheerser. Ezra spreekt zelf het bewustzijn hier duidelijk uit, wanneer hij na het aanvoeren van het koninklijk edikt voortgaat: "Geloofd zij de Heere, de God onzer vaderen; die alzulks in het hart des konings gegeven heeft, om te versieren het huis des Heeren, dat te Jeruzalem is. En heeft tot mij weldadigheid geneigd, voor het aangezicht des konings en zijner raadsheren en allergeweldigste vorsten des konings! (Ezra 7:27 v.) De door God gewerkte verandering bij het wereldmacht ten gunste van het Godsrijk, is hier duidelijk en bepaald uitgesproken. Ezra en Nehemia handelen ook geheel op dezelfde wijze in het bewustzijn, dat zij als volbrengers van het Goddelijke raadsbesluit onder Gods bijzondere leiding en bescherming staan. Van daar die schone, in het dagboek van beide mannen gedurig terugkerende spreekwijze: "door de goede hand mijns Gods over mij. " Wat nu de woorden van den Engel in vs. 24 v. aangaat, zo luiden zij niet slechts: zeven weken zijn bestemd over uwe heilige stad, maar: over uw volk en uwe heilige stad. Dat herbouwen der stad staat dus in een meer innigen zamenhang met de herstelling van het volk, en dan weten wij, dat die eerste zeker ene zaak van Nehemia was, de laatste het werk van Ezra. De uitwendige opbouwing der stad nu staat tot den termijn van aanvang der 70 jaarweken van Daniël, d. i. tot het terugkeren

van Ezra naar Jeruzalem in dezelfde verhouding als de uitwendige verwoesting der stad door Nebukadnezar tot den termijn van aanvang der 70 jaren van Jeremia. Deze beginnen reeds in het jaar 606 vóór Chr. dus 18 jaren vóór de verwoesting van Jeruzalem, omdat reeds toen de zelfstandige Theokratie ophield te bestaan; gene beginnen 13 jaren vóór den herbouw der stad, omdat toen reeds de herstelling der Theokratie begon. Juist bij onze opvatting wordt dus het parallelismus tussen voorbeeld en tegenbeeld eerst volledig. Hetzelfde zien wij weer aan het slot der 70 weken. Deze duren tot in het jaar 33 vóór Chr; van toen af ging het reeds met Israël naar het einde, terwijl de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen eerst in het jaar 70 valt. Wij vinden dus hier ene algemene wet der Goddelijke wereld- en rijks-regering, ene wet, die wij reeds in het Paradijs hare werkzaamheid zien beginnen. Adam en Eva toch worden dadelijk op den dag hunner eerste zonde aan den dood overgegeven (Gen. 2:17 en toch sterven zij eerst eeuwen daarna. Dat is de blik Gods, die de dingen werkelijk doorziet, ze in het hart ziet en van welke het daarom heet. (1 Sam. 16:7): "het is niet gelijk de mens ziet; want de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan. " De vervulling dezer berekening kan nu ook niet juister zijn: de 70 weken = 490 duren van het jaar 457 voor Chr. tot het jaar 33 na Chr. Om dezen tijd moet het geweest zijn (meer nauwkeurige chronologische data bezitten wij niet), tot op welken het Evangelie uitsluitend aan de Joden is verkondigd geworden, en de Christelijke gemeente genade had bij het ganse volk (Hand. 2:47; 5:13 v.). Vervolgens braken de vervolgingen van de zijde van Israël over de Apostolische kerk uit, als wier offer Stefanus viel, en nu was ook de tijd der lankmoedigheid, die nog aan het volk gegeven was na de werkzaamheid van den Heere Jezus, ten einde. Wat nu eindelijk de verdeling van 70 weken in 7 en 62 en 1 weken aangaat, zo volgt de laatste, als afgezonderde week, als ene slotweek op de voorafgegane mindere dagen even als de aan God gewijde Sabbath als een slot op de werkdagen volgt. De Messiaanse tijd wordt daarmee als de heilige rust- en feestdag der Israëlietische geschiedenis voorgesteld, op welken God nog eens aan het volk al Zijne genade aanbiedt, op welken echter ook de geschiedenis van Israël tot haar voorlopig einde komt. Deze tijd gaat die der 62 weken vóór; het is een op zich zelf onbeduidende, van Goddelijke openbaring ontblote tijd, welke tot de voorafgaande zeven weken in verhouding staat als de nacht tot de avondschemering, want die zijn de laatste flikkering van de Oud Testamentische openbaring. Maar weer staan de zeven weken in betrekking tot de laatste ééne week, als de avondschemering tot den lichten dag, die den nacht aflost, even als het voorlopige geluk na de ballingschap tot den vollen Messiaansen zegen. " Wanneer nu (afgezien van de uitleggers, welke de voorzegging van den tijd van Antiochus verklaren) anderen onze plaats in eschatologischen zin opvatten, d. i. als ene verkondiging van de ontwikkeling van het Godsrijk van het einde der ballingschap tot aan de voltooiing van dat rijk door de wederkomst van Christus aan het einde der dagen (a) de 7 weken gaan van den tijd van het edikt van Cyrus (Ezra 1:1 vv.) tot op de verschijning van Christus in het vlees, b) de 62 weken doelen op den tijd van het bouwen en het uitbreiden der Christelijke kerk "in benauwdheid der tijden, " c) de 70 weken echter omvat den tijd der laatste wereldweek, welke vooreerst het werk en dan den val van den Antichrist omvat), zo geven wij toe dat ten gunste van deze opvatting veel schoons en treffends dan gezegd worden; want Gods woord heeft in ‘t algemeen naar verschillende kanten zijne volle waarheid, en even als de geschiedenis van de ontwikkeling van het Godsrijk steeds bij gewichtige voorvallen in zekere parallellijnen uitloopt, zo heeft in ‘t bijzonder de tijd van de eerste toekomst van Christus veel gelijkheid en verwantschap met dien van de tweede. Wij laten er ons echter niet

van afbrengen dat de profetie is de eerste plaats en vóór alle dingen doelt op de verschijning van Christus in het vlees. Zijnen dood en de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen; eerst in de tweede plaats kan zij ook toegepast worden op den gehelen tijd van de ballingschap tot aan het einde der dagen. Naar onze mening was behalve Bileam's voorzegging van de ster uit Jakob (Num. 24:17) ook die van Daniël van de 70 weken voorbereidend voor de Wijzen uit het Oosten (Matth. 2:1 vv.), dat zij de betekenis van de hun verschenen ster konden verstaan en weten, dat nu de tijd vervuld was en de Koning der Joden geboren, op wien zij met Israël hoopten; zie wat Israël aangaat Luk. 2:26; 3:15.

Zo geeft de profetie van Daniël bijna even nauwkeurig en klaarblijkelijk het verschijnen der verbazendste feiten aan, als de sterrenkunde het verschijnen van nieuwe hemellichten binnen het bereik van onzen gezichtskring verkondigt! Maar de sterrenhemel gehoorzaamt aan onwrikbare wetten, terwijl de geschiedenis der volkeren het schouwtoneel van vrije daden mag heten, bestuurd door duizend omstandigheden, onberekenbaar zelfs voor den scherpzinnigsten blik. Gewis, al ware het begrip van buitengewone openbaring nog nimmer bevredigend vastgesteld, het feit, dat zij hier te vinden is, zal misschien tegengesproken, maar zeker niet gemakkelijk weerlegd kunnen worden.

Het is ene bekende anecdote, dat Frederik de Grote van Pruisen, wiens voorliefde voor Voltaire en het oppervlakkig deïsme der Franse Encyclopedisten bekend is, eens aan den koninklijken dis, zijnen hofprediker in het nauw willende brengen, hem verzocht om in een enkel woord een tastbaar argument te geven voor de waarheid van het Christendom, en dat deze na enig nadenken, dat ééne woord uitsprak: "Israël, Sire!" Het was een zinrijk antwoord. Het volk van Israël in zijne verstrooiing, in zijne onverdelgbare nationaliteit, en toch, naar de wereld, hopeloze toekomst, blijft nog altijd, en zelfs is dit sinds Frederik de Grote meer en meer openbaar geworden het bij iedere naturalistische beschouwing der wereldgeschiedenis onverklaarbaar raadsel. Alle levensvoorwaarden mist het, en toch, ziet, het leeft. Israël is het opgerichte gedenkteken in de wereld voor de waarheid der Schrift.

HOOFDSTUK 10.

VOORBEREIDING TOT VOLGENDE GEZICHTEN.

II. Vs. 1-Hoofdst 11:2. In het derde jaar van Cyrus den koning der Perzen, als Israël weer sedert twee jaren, in het vaderland was teruggekeerd, en men in het heilige land begonnen was den tempel weer op te bouwen, de Samaritanen bezig waren het voortzetten van den bouw te verhinderen (Ezra 3:8-4 :5), en Daniël, gelijk het schijnt, met zijne bemoeiingen, om de aanklachten dier tegenstanders te ontzenuwen, niet veel vermocht, had de Profeet, nadat hij drie weken lang gevast en gebeden had, in wakenden toestand een gezicht aan de rivier den Tiger. Het is de Heere zelf, die hem daar verschijnt; bij het gezicht dezer bovenaardse Persoonlijkheid, die in de gehele glorie van goddelijke Majesteit in zijne nabijheid is gekomen, en bij het horen harer stem en woorden stort de Profeet verplet ter aarde, hij vreest, dat hij moet vergaan. Door ene herhaalde bovennatuurlijke versterking wordt hij weer opgericht en langzamerhand in staat gesteld de openbaring aan te horen. Op typische wijze ondervindt hij zelf, wat Gods volk in de dagen, die komen, zal beleven; want ook uit zal door de zware gerichten Gods, die over hen zullen worden uitgestort, ter aarde worden geworpen, maar door die machtigen bijstand van boven weer worden opgericht en met kracht worden toegerust om de verdrukking te doorstaan.

1. In het derde jaar van Kores (Cyrus), den koning van Perzië, die van 536-529 v. Chr. regeerde, dus omtrent in het jaar 533, werd aan Daniël, wiens naam genoemd werd Beltsazar, denzelfden Profeet, die bij het begin der ballingschap naar Babel gebracht (Hoofdst. 1:1 vv.), en nu een grijsaard van ongeveer 87 jaren was geworden, ene zaak geopenbaard, en die zaak is de waarheid, hoe zwaar het ook den mens valt die te geloven, doch in een gezetten groten tijd 1): en hij verstond die zaak, en hij had verstand van het gezicht, door deze openbaring ging hem een licht op over de openbaring, die hij in Hoofdst. 7 en 8 had ontvangen, zo als hij (Hoofdst. 7:27) gewenst had.

1) In het Hebr. Wetsaba gadol Beter: en aangaande grote verdrukkingen, of ellenden. Hierdoor wordt aangegeven, waarover het gezicht liep, wat aan Daniël werd geopenbaard omtrent de volgende tijden.

2. In die dagen, voordat ik deze openbaring ontving, was ik, Daniël, treurende drie weken der dagen drie weken lang.

3. Begeerlijke, kostelijke spijze, gelijk men in vreugdedagen geniet, at ik gedurende dezen tijd niet, vlees of wijn, zo als men op feestdagen drinkt (Gen. 27:25. Jes. 22:13), kwam in mijnen mond niet, ook zalfde ik mij gans niet, ten teken, dat het mij geheel aan ene vrolijke stemming ontbrak (Matth. 6:17), totdat die drie weken der dagen (in onderscheiding der weken van jaren Hoofdst. 9), welke dadelijk na het feest van de nieuwe maan (1 Sam. 20:5), dus den 3den Nisan begonnen waren, alzo den 23sten vervuld waren 1).

1) Hoewel hij thans een man van zeer hoge jaren was, en hij kon inbrengen, dat de vermindering van zijn natuurlijke krachten vorderde, dat hij versterkend voedsel gebruikte,

alhoewel hij een man van een zeer groot aanzien was, en hij kon zeggen, dat hij smakelijke spijzen gewoon was, en het buiten versterking, zonder zijne gezondheid te benadelen, niet stellen kon, nochthans kon hij, wanneer het geschiedde om de oprechtheid van zijn godsvrucht te getuigen en te bevestigen, zich zelf aldus verloochenen. Dit dient tot beschaming van vele jonge mensen, die wars zijn van de plicht van zelfverloochening.

In deze maand en wel in de dagen van 11-21 Nisan viel het Joodse Pascha, het feest der verlossing uit de slavernij van Egypte; maar hoe werd het gevierd? Sedert twee jaren was Israël in zijn land teruggekeerd, maar slechts gedeeltelijk; het grootste gedeelte was in het vreemde land achtergebleven: het vaderland had zijne aantrekkingskracht verloren. Wanneer nu daar alles ene frisse vrolijke vlucht had genomen, zo zou dit velen hebben aangetrokken, maar niets wilde vooruitgaan. In de zevende maand van het jaar van terugkeren (Ezra 1:11) hadden zij in Jeruzalem een altaar gebouwd om Loofhuttenfeest te vieren, en in de tweede maand van het volgende jaar (534 v. Chr.) den grond tot den tempel gelegd. Toen scheen nieuwe geestdrift het volk te hebben aangegrepen (Ezra 3:1 vv. 8 vv.). Doch de Samaritanen verlangden mede aan den tempel te mogen bouwen; toen dit werd afgeslagen, begonnen zij den tempelbouw te verhinderen en zochten bij het Perzische hof te verkrijgen, dat hij verboden werd. Dat gelukte nu wel niet, zolang Cyrus leefde, maar het werk vorderde ook niet veel en de handen des volks werden slap (Ezra 4:1 vv.). Dat was nu genoeg om te treuren voor hem, die zijn volk zo innig lief had. De maand Nisan was daar, en nog kon Israël geen Paasfeest vieren, nog stond de tempel niet, en wie weet, hoe lang het duren zou, eer hij voltooid was. Daarbij komt, dat Daniël zeker met vreugde het verlof voor het volk om uit de ballingschap te keren begroet had, en er God voor dankte, dat hij hem een nieuw, levensvol begin van het bestaan van den Israëlietischen staat had laten beleven, en nu gaat het reeds achteruit, en hij staat aan het einde zijns levens en moet zonder blij uitzicht voor zijn volk in het graf dalen! Die treurige toestand van zijn volk is de oorzaak zijner treurigheid.

4. En op den vier en twintigsten dag der eerste maand of van Nisan (Ex. 12:2), zo was ik niet in den geest, maar persoonlijk, niet alleen, maar met enige geleiders (vs. 7 aan den oever der grote rivier, welke is Hiddekel, de Tiger (Gen. 2:14).

5. En ik hief, toen ik bemerkte, dat er iets in mijne nabijheid voorviel (Gen. 22:13) mijne ogen op, en zag, en ziet, er was een man 1) met linnen bekleed, in een langen tabbaard van glinsterend witten byssus, en Zijne lenden waren a) omgord met fijn goud van Ufaz 1), met een gouden gordel, ten teken Zijner priesterlijke en vorstelijke waardigheid.

1) Het is de ere derzulken, die beminden van God zijn, dat hen bekend gemaakt wordt hetgeen voor anderen verborgen is. Christus openbaart zichzelven aan hen, en niet aan de wereld.

Het is duidelijk dat hier niemand anders dan de Christus Gods van het N. Testament wordt bedoeld. Hij verschijnt aan hem in dezelfde gedaante, waarin Hij eeuwen daarna verschijnt aan den heiligen Apostel Johannes. Het gewaad van linnen beeldt af zijn Hogepriesterlijke waardigheid. Zijn omgord zijn van de lendenen, Zijn knechtsgestalte en Zijn lichaam wordt

beschreven als van Hem, die in de ogen der zijnen dierbaar en innerlijk schoon is, de schoonste der mensenkinderen.

Volgens sommigen "Indië, " anderen houden het voor ene benaming van Ofir

6. En Zijn lichaam was gelijk een turkoois, een als goud glinsterende Chrysoliet (Ex. 28:20), welks glans door het linnen gewaad heen schitterde, en Zijn aangezicht gelijk de gedaante des bliksems, en Zijne ogen gelijk vurige fakkelen, en Zijne armen en Zijne voeten gelijk de verf van gepolijst koper, en de stem Zijner woorden was gelijk de stem ener menigte (Openb. 1:12 vv.)

Het gewichtigste in dit Hoofdstuk is de persoon van Hem, die zich aan Daniël openbaart; Zijne verschijning maakt den indruk der hoogste Majesteit, bij welker nabijheid de mens in elkaar moet zinken en die Daniël ook niet kan verdragen; maar met deze Majesteit is het zachtste nederbuigen verbonden en tevens een uitvloeien van kracht, waardoor de menselijke zwakheid wordt in staat gesteld, om Zijne nabijheid te verdragen. Daniël verstout zich niet, dat hij Zijnen naam noemt en het geheim van Zijnen persoon uitspreekt, maar wij vergissen ons zeker niet, wanneer wij Hem erkennen als degene, wiens stem hij reeds aan den oever van Ulai uit de verte had vernomen (Hoofdst. 8:16), die aan het slot van deze laatste voorzegging boven het water der rivier stond en het einde der Goddelijke raadsbesluiten over Zijn volk verkondigde (Hoofdst. 12:6 vv.), als degene, die later als Christus, de Vorst zou komen (Hoofdst. 9:25), als de Engel van wien Jehova gezegd heeft: "Mijn naam is in Hem" (Ex. 23:21). Het was de hoogste trap van de nabijheid Gods en vriendschap van God, tot welken Daniël verheven werd, toen hem dit afschijnsel, dit beeld van Gods heerlijkheid verscheen en hij stelt daarin het grootste gewicht. De opmerkzame lezer zal in de gezichten van Daniël enen voortgang in de nadering des Heeren hebben opgemerkt. Eerst heeft hij een gezicht in den droom, en op zijne bede ontvangt hij, eveneens in den droom, door enen Heilige de verklaring (Hoofdst. 7), vervolgens heeft hij een gezicht, en een heilige zendt enen anderen heilige, om het hem te verklaren (Hoofdst. 8). Na zijne belijdenis en zijn gebed vloog Gabriël op des Heeren bevel tot hem, en openbaarde hem het geheim van den tijd, wanneer Christus, de Vorst zou komen (Hoofdst. 9); nu verschijnt hem de toekomstige Verzoener zelf in apocalyptische heerlijkheid (Hoofdst. 10), en geeft hem de meest volledige oplossingen (Hoofdst. 11) en ten laatste een heerlijk afscheid (Hoofdst. 12). Zo zijn de gezichten en profetieën van Daniël tevens het gewichtigste gedeelte zijner geschiedenis; zij bevatten den voortgang zijner levensgemeenschap met den Heere.

In de specialiteit der voorzeggingen gaat de materieële met den formelen voortgang hand in hand. Eerst wordt hij slechts in algemene grondlijnen getekend, die langzamerhand meer bepaald en gedetailleerd worden aangevuld; de beide laatste profetieën, het 9de Hoofdstuk met zijne chronologische en het 11de met zijne historische details zijn verre weg de meest speciale.

Aan den pijlsnel voorbij ruisenden Tiger zag hij den ongeschapen Zone Gods zelven, vol majesteit en heerlijkheid. Denzelfde, dien ook Johannes in het midden der zeven kandelaren als Priesterkoning zag wandelen. Het is geen gewone Engel, welke hier geschilderd wordt; de

beschrijving is te verheven. Het is de tegenwoordigheid van niemand anders dan van den Almachtige, welke Daniël, zowel als Johannes ter aarde doet storten. Alleen de Zone Gods heeft ene zodanige menselijke gestalte, Hij, die in het Paradijs wandelde tijdens de avondkoelte, met Abraham sprak over Sodoms begenadiging, van aangezicht tot aangezicht zich met Mozes onderhield; Hij, die aan David verscheen (2 Sam. 7:18-29), die Elia op den Horeb in aardbeving, storm en windgesuis voorbij ging, die de Profeten riep en met zijnen Geest toerichtte, deze volheerlijke persoon is dezelfde, die in ontzagwekkende gestalte aan David verschijnt, en later, van deze heerlijkheid ontkleed, een mens werd, Zich aan het kruis liet nagelen, om als priester door de opoffering van zich zelven onze zonde te verzoenen. De schildering van dezen persoon betreft ons van nabij, en verdient met alle opmerkzaamheid gade geslagen te worden. Eigenlijk verschijnt de Heere hier als priester, gelijk bij den aanvang der openbaring, daar Hij vóór zijne wederkomst, nog niet voor aller oog als Koning der wereld en der mensheid is geopenbaard en Zijne vijanden nog tegenstand bieden. Wat van handen en voeten gezegd wordt, duidt wel reeds den koning aan, maar aan het hoofd ontbreekt nog de kroon, en, in stede van purper, draagt Hij nog het door een gouden gordel bijeengehouden sneeuwwitte priestergewaad, het zinnebeeld van onschuld, reinheid en heiligheid. Zijn lichaam, insgelijks ter aanduiding Zijner smetteloze zuiverheid, glanst gelijk het spiegelblanke zilver van Tarsis. Zijn gelaat schittert gelijk de bliksemschicht en vertoont alzo Zijn ontzagwekkende heerlijkheid gelijk die des Vaders ons uit Zijne trekken tegenschittert, waarvan Hij op aarde ook als mens vervuld was, en die eenmaal op den berg der verheerlijking uit hare omsluiering herwaarts straalde, zodat Mattheüs zegt (Matth. 17:2): "En Hij werd voor hen veranderd van gedaante, en Zijn gelaat blonk gelijk de zon, en Zijne klederen werden wit gelijk het licht. Zijne vuurvlammende ogen zijn het zinnebeeld van alwetendheid en haat tegen de zonde. Zijn stemgeluid klinkt als het donderen van den waterval of der onstuimige golfbranding, welke in het nachtelijk uur plechtig en vrees inboezemend het oor van den wandelaar treft, en in de ziel ene heilige stemming, maar ook een gevoel van schrik ontwaken doet. Die stemgalm verzinnelijkt den hartaangrijpenden ernst Zijner uitspraak, en de rechterlijke majesteit, waarmee Hij reeds als mens door het eenvoudig woord: "Ik ben het", Zijne vangers ter aarde deed storten, en eenmaal, eerst bij Zijne wederkomst én vervolgens duizend jaar later, bij het wereldgericht, Zijnen vijanden hun onherroepelijk vonnis verkondigen zal.

7. En ik, Daniël, alleen zag dat gezicht, maar de mannen, die bij mij waren, volksgenoten van hem, die hij waarschijnlijk had gezocht, om hen op te wekken tot terugkeren naar het vaderland, zagen dat gezicht niet; doch ene grote verschrikking viel op hen ten gevolge der hemelse verschijning, waarvan zij iets gevoelden, hoewel zij die niet zagen (1 Sam. 3:4 vv. Hand. 9:7; 22:9), en zij vloden, om zich te versteken.

Het is de ere, dergenen, die van den Heere bemind zijn, dat hun bekend is, wat voor anderen verborgen is. Christus openbaart Zich zelven aan deze, maar niet aan de wereld. (Joh. 14:22). Maar hoewel Daniëls geleiders het gezicht niet zagen, waren zij toch met siddering vervuld, zodat zij vloden om zich te verbergen. Menigeen heeft den Geest der dienstbaarheid tot vreze, die nooit den Geest der aanneming ontvangt, bij wien Christus was en nooit anders zal zijn dan ene verschrikking. Dit bevestigde de waarheid van het gezicht, want het had ene werkelijke, machtige en sterke uitwerking op degenen, die bij hem waren. .

8. Ik dan werd alleen overgelaten, en zag dit grote gezicht, en er bleef in mij gene kracht overig; en a) mijne sierlijkheid mijn glans werd aan mij veranderd in ene verderving mijn gelaat werd doodsbleek; zoverschrikte ik, dat ik gene kracht behield.

a) Dan. 7:28.

9. En ik hoorde de stem Zijner woorden, hoewel ik nog gene bepaalde woorden kon onderscheiden, en toen ik de stem Zijner woorden hoorde, zo viel ik bewusteloos neer als in enen diepen slaap op mijn aangezicht, met mijn aangezicht ter aarde (Ezech. 1:28. Openb. 1:17).

10. En ziet ene hand, de hand van Hem, wiens gedaante ik gezien, en wiens stem ik gehoord had, roerde mij aan, en maakte, dat ik mij bewoog op mijne knieën, en de palmen mijner handen, zodat ik, door deze gesteund, mij weer enigzins kon oprichten.

11. En Hij zei tot mij: Daniël, gij zeer gewenste man(Hoofdst. 9:23)! merk op de woorden, die ik tot u spreken zal, en sta op uws standplaats, richt u geheel en al op, want ik ben als nu tot u gezonden om van aangezicht tot aangezicht met u te spreken; en toen Hij dat woord tot mij sprak, stond ik bevende, sprakeloos en met nedergeslagene ogen tegen over de verschijning (vs. 15).

Kind Gods, aarzelt gij, u dezen naam toe te eigenen? Heeft het ongeloof u doen vergeten, dat ook gij zeer gewenst zijt? Gij, die gekocht zijt door het dierbaar bloed van Christus-als van een onbestraffelijk en onbesmet lam, moet gij niet zeer gewenst zijn? Dat God Zijn eigen, geliefden Zoon voor u overgaf, was het niet, omdat gij zeer gewenst waart? Gij leefdet in zonde en opstand, moet gij niet zeer gewenst zijn geweest bij God, dat Hij zoveel geduld met u heeft gehad? Uit genade werdt gij geroepen en tot den Heiland gebracht, en tot een kind Gods, een erfgenaam des Hemels gemaakt. Is dit alles niet het bewijs ener zeer grote en overvloedige liefde? Sedert heeft uw leven, zij het door smart bemoeilijkt of door genade geoefend, vele bewijzen geleverd, dat gij inderdaad een zeer gewenst man zijt. Heeft de Heere u gekastijd het was niet in toorn; heeft Hij u arm gemaakt, nochthans zijt gij rijk geweest in genade. Hoe onwaardiger gij uzelven voelt, des te duidelijker is het, dat niets dan onbegrijpelijke liefde den Heere Jezus kan bewogen hebben, zulk ene ziel als de uwe te redden. Hoe onwaardiger gij u gevoelt, des te helderder treedt Gods overvloedige liefde te voorschijn, waarmee Hij u heeft uitverkoren, heeft geroepen, en tot een erfgenaam der zaligheid gemaakt. Bestaat er dus zulk ene liefde tussen God en ons, laat ons dan ook den invloed en de heerlijkheid er van gevoelen, en gebruik maken van ons voorrecht. Laat ons den Heere niet naderen alsof wij vreemdelingen waren, alsof Hij ons niet zou willen horen, want wij zijn zeer gewenst door onzen Hemelsen Vader, "Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard, maar Hem voor ons allen overgegeven heeft, hoe zal Hij ons met Hem niet alle dingen schenken?" Vat moed en kom gelovige! want in spijt van de influisteringen des bozen en de twijfelingen van uw eigen hart, zijt gij zeer gewenst.

12. Toen zei Hij tot mij: Vrees niet, Daniël! want van den eersten dag aan, dat gij uw hart begaaft dat gij uw hand richttet, om te verstaan, en om uzelven te verootmoedigen voor het

aangezicht uws Gods, zijn uwe woorden gehoord, en om uwer woorden wil ben ik gekomen, om u de toekomst te ontsluieren, maar ook om u enigermate tot rust te brengen.

Bijna alle uitleggers zien in deze en de (vs. 19 v.) volgende woorden, niets dan bemoeiingen van den Engel, om Daniël te versterken, en zonder twijfel bedoelden zij ook dit. Daniël is toch nog bevende (vs. 11) en nog sprakeloos (vs. 15) en is bevreesd ten gevolge van het aanzien van den Hemelse te sterven (vs. 16 v.). Dit alles nu neemt de Engel met zijne reden langzamerhand van hem weg. Maar zij bevatten tevens nog iets anders; de Engel troost er Daniël mede, dat bij hem ene openbaring omtrent de eerste en meest nabijzijnde toekomst geeft. Daniël was bezorgd over de nabijzijnde toekomst, zelfs over den tegenwoordigen toestand van Israël, omdat de zaak bij de koningen van Perzië slecht stond, ten gevolge der intriges van de Samaritanen; daarvoor had hij gebeden. Nu geeft hem de Engel ene geruststellende verklaring, deze ligt daarin dat de Engel in vs. 13 zegt, dat hij door den bijstand van Michaël de overwinning behaald heeft bij de koningen der Perzen. Met deze is het nu van Godswege ten einde, dat aan het volk van God zal worden vervuld, wat in Hoofdst. 9:25 was beloofd. Daarmee kon Daniël omtrent den nabijzijnden tijd gerust zijn. In vs. 14 vv. verbindt de Engel hieraan nog veel meer, en geeft ene andere reden voor zijne komst op, namelijk om hem ook over den lateren dag en lotgevallen van het volk Gods, die veel verder gaan dan de Perzische koningen, verklaring te geven. Voor het tegenwoordige is alles met de koningen der Perzen in orde gebracht; maar Macedonië zal naar Perzië komen, en hij zal ook dit moeten te gemoet treden, en het zal nog een harde strijd voor hem en Michaël zijn, ook dan het volk Gods te verdedigen. Doch opdat Daniël ook ondanks dit rustig zij, wil en zal hij hem ook hieromtrent verklaring geven, en nu volgt de profetie in Hoofdst. 11:2-12 :4, welke spoedig over het Perzische rijk heenloopt, omdat hiermede reeds de zaak geschikt is, maar des te uitvoeriger handelt over den strijd van het volk Gods met Griekenland en over de toekomst, die nog veel later is.

Van den eersten dag, dat wij naar God beginnen te zien in een weg van plicht, is Hij gereed ons te ontmoeten in een weg van genade. Alzo is God gereed de gebeden te horen. De Engel bevestigt, dat hij gedurende de drie weken van Daniëls vasten en bidden is bezig geweest om te waken over de plannen, die er bij het Perzische hof tegen de Joden oprezen. .

13. Doch de vorst des koninkrijks van Perzië stond tegenover mij een en twintig dagen, en ziet, Michaël, een van de eerste van de voornaamste vorsten kwam om mij te helpen, en ik werd aldaar gelaten hij de koningen van Perzië.

De 21 dagen komen overeen met de drie weken van Daniëls vasten en bidden vs 2; gelijk zij echter een dag later beginnen, vs. 12, zo eindigen zij ook een dag later vs. 4. Dadelijk op den eersten dag werd Daniëls gebed verhoord en de Engel, die hem een vertroostend antwoord moest geven, werd door God gezonden; om dit te kunnen doen, moest hij echter eerst den aan het volk Gods vijandigen geest van de koningen van Perzië bestrijden en overwinnen, en de zaak van Israël bij hem tot een gewenst einde brengen. Onder dezen vorst van het koninkrijk in Perzië is zonder twijfel een geestelijk wezen te verstaan, en wel de achter de nationale goden van dit rijk staande bovenaardse geestelijke macht, het daemonion van het Perzische rijk, dat naast de koningen der Perzen stond, om bij hen de in het Perzische heiligdom

liggende motieven tegen hem te doen gelden en de influisteringen der Samaritanen te ondersteunen. Hem uit die stelling te verdringen en de overhand te verkrijgen, zo dat integendeel hij zelf naast de koningen van Perzië kwam te staan, om hem voortaan ten gunste van Israël te bewegen, was het doel van hem, van wien vs. 1 nader gesproken is. Wanneer nu de Aartsengel Michaël hem te hulpe komt, alzo die onder de verhevene Engelenvorsten, die voor de zaak der gemeente Gods in de onzichtbare geestenwereld tegen de tegenstrevende machten moet strijden Hoofdst. 12:1. gelijk hij ook met den duivel om het lichaam van den stichter des Ouden Verbonds gestreden heeft, Deut. 34:7 zo ligt hierin niet, dat deze Aartsengel den Engel des Heeren in macht en rang overtrof; er in een helpen bedoeld, gelijk ook mensen den Almachtige helpen Zach. 1:15, of krijgslieden hunnen vorst, onder wiens vanen zij strijden, 1 Kron. 12:33 v. en omgekeerd zegt in Hoofdst. 11:1 de Engel des Heeren, dat Hij in het eerste jaar van Darius den Meder Michaël geholpen en gesterkt heeft. Alle ontwikkelingen des mensen ten goede of ten kwade, alle vrijheid van wil in de schepselen en dien ten gevolge ook het laatste gericht Gods berust daarop, dat de Heere Zich zo beperkt, en Zijne Goddelijke almacht terughoudt, om bijna als een gelijke onder gelijken de zedelijke machten der schepselen, de goede en de kwade te beproeven. Deze afdaling bereikt haar toppunt in de menswording en in den kruisdood van Christus, zij is echter ook reeds door het gehele Oude Testament zichtbaar.

Het is zeker, dat al treden de Engelen voor de gelovigen en uitverkorenen op. Christus echter altijd hun hoofd blijft. Ja, dewijl hij is het Hoofd der Engelen, daarom gebruikt Hij hun dienst enkel om de zijnen te beschermen.

14. Nu ben ik gekomen, om u te doen verstaan hetgeen uw volk bejegenen zal in het vervolg der dagen, in het Messiaanse tijdvak (Hoofdst. 2:28), want het gezicht, dat u heden ten deel valt, is nog voor vele dagen, zal eerst na vele dagen vervuld worden.

15. En toen Hij deze woorden met mij sprak, sloeg ik nog steeds (vs. 11) mijn aangezicht ter aarde, en ik werd stom, zodat er eerst nog nadere versterking voor mij nodig was, voordat Hij, die met mij sprak, mij het in vs. 14 beloofde bericht kon geven.

16. En ziet, een, den mensenkinderen gelijk, die mij in vs. 5 v. verschenen was, maar nu eerst in Zijne menselijke gedaante door mij werd erkend, raakte mijne lippen aan, om mijne stomheid weg te nemen; toen deed ik mijnen mond open, en ik sprak en zei tot dien, die tegenover mij stond: Mijn Heere! om des gezichts wil keren zich mijne weeën over mij, keert zij terug, zodat ik gene kracht behoude.

Gärtner meent, dat in vs. 11-13 de Engel Gabriël, een gezondene (vs. 12) gesproken heeft, terwijl hij weer bij dit vers aantekent: "Deze ene is Christus, naar wiens beeld wij geschapen zijn. De Engelen zijn van ene andere natuur, en hebben ene gestalte, verschillend van die der mensen; zij zijn als geesten door den Vader geschapen, terwijl de mensen uit ziel en lichaam bestaan, en ook als zodanig in de toekomst bestaan zullen. Alsdan zullen zij ook volkomener wezen zijn dan de Engelen, en nader aan den troon Gods, dewijl zij naar Christus beeld geschapen en ook het loon Zijns lijdens zijn, zonder dat dit der hemelgeesten ijverzucht verwekken kan. Het onderscheid tussen mensen en Engelen duurt tot in alle eeuwigheid. "

17. En hoe kan ik, de knecht van dezen mijnen Heere spreken met dien mijnen Heere? Want wat mij aangaat, van nu af bestaat gene kracht in mij, en geen adem is in mij overgebleven, zodat ik vrezen moet te zullen sterven (17:17).

18. Toen raakte mij wederom aan een, als in de gedaante van een mens, dezelfde als in vs. 16, en Hij versterkte mij.

19. En Hij zei: Vrees niet, gij zeer gewenste man! Vrede zij u, wees sterk, ja wees sterk! En terwijl Hij met mij sprak, werd ik versterkt en zei: Mijn Heere spreke, want Gij hebt mij versterkt.

Met alle menselijke maat en aanzien te boven gaande van de Engelenverschijning was het, dat op Daniël drukkend en beangstigend werkte; daarom maakt de Engel reeds in vs. 16 zijne gedaante meer dan gelijk, en als de Profeet de nodige rust en kalmte om de openbaring te horen, nog niet verkregen heeft, maakt Hij Zich geheel menselijk, zodat deze zich nu bereid verklaart om te horen.

Nimmer stelde een tedere moeder haar kind, wanneer het door een of ander voorval bedroefd of bevreesd geworden is zo gerust, dan de Engel hier Daniël gerust stelde. Dezulken, die van God geliefd zijn, hebben geen reden om voor enig kwaad te vrezen. Zij hebben vrede. God spreekt niets dan vrede tot hen, en op de boodschap daarvan behoren zij vrede tot zichzelven te spreken. En die vrede, die vreugde des Heeren zal hun sterkte zijn.

Daniël belijdt hier, dat het woord des Heeren hem weer kracht en geest heeft gegeven. En waar hij nu gevoelt dat van den Heere in hem kracht is uitgegaan, daar is hij ook bereid om te vernemen, wat de Heere tot hem zal zeggen. Hij is gesterkt geworden om des Heeren wil te volbrengen.

20. Toen zei Hij: Weet gij nog uit hetgeen Ik u vs. 12 vv. zei, waarom dat Ik tot u gekomen ben? doch nu zal Ik wederkeren om te strijden tegen den vorst der Perzen, dat hij zijn kwaad voornemen tegen de kerk Gods niet volvoere; en als Ik zal uitgegaan zijnvan het Perzische hof, nadat mijn werk daar geëindigd is met den ondergang van dat rijk, ziet zo zal de vorst van Griekenland komen, en er zal een strijd met dezen vorst nodig worden.

21. Doch gij moogt u niet laten ontmoedigen, omdat de toekomst van uw volk nog langen tijd ene van verdrukking zal zijn, en gedurende den tijd der Perzische en Griekse regering tot gene vastheid zal komen; Ik zal u te kennen geven hetgeen getekend, geschreven is in het geschrift der waarheid, in het Boek der Goddelijke raadsbesluiten. En er is niet één, die zich met Mij versterkt tegen dezen, tegen den koning van Perzië, dan uw vorst Michaël.

Witsius merkt op, dat hier soms Christus bedoeld is, dan weer een geschapen Engel. Wij zien Michaël in den Bijbel niet met mensen verkeren, maar steeds met den duivel en diens scharen, welke hij ten laatste uit de mensheid uitwerpt (Openb. 12). Hij wordt dus met zijne scharen afgevaardigd, om den duivel hier op aarde ene zekere linie niet te laten overschrijden, en het rijk der duisternis zich tot dien graad te laten ontwikkelen, dat het, aan de ene zijde, geheel

ongedwongen, voor het gericht rijp worde, en aan den anderen kant niet in staat zij Gods plannen met de mensheid te vernietigen. Gabriël heeft dagelijks met zijne scharen de mensen te beschermen, hun de Goddelijke heilswaarheden nabij te brengen, het werk van den terugkeer tot God door bovenzinnelijke inwerking op de mensen te bevorderen, zonder hen in de uitoefening van hunnen vrijen wil te belemmeren. Het goede uit de wereldrijken voortgekomen heeft God door Zijne Engelen te weeg gebracht. Michaël kampt tegen de duivelen, Gabriël strijdt tegen de mensen, wanneer zij iets kwaads in den zin hebben. Het werk van beide Engelen heeft hetzelfde doel, ieder heeft slechts een anderen vijand tegen te staan. "Gabriël strijdt tegen den koning der Perzen" wil dus zeggen: hij tracht het hart van dezen vorst bij de waarheid te bepalen, zodat hij, ten minste naar zijn geweten, doet wat recht is. Deze inwerking der Engelen is gelijk aan een strijd, dewijl de mensen zo lang mogelijk weerstand bieden en den boze gehoor geven. Beide Engelenvorsten staan elkaar dikwijls met hun legers bij, al naarmate het der goddelijke wijsheid behaagt. De eigenlijke koning dezer beide vorsten is Christus. Alzo zijn de Engelen, als dienaars van Jezus Christus, de uitvoerders van het raadsbesluit Gods.

Laat ons van dit hoofdzaak niet scheiden, voordat wij nog eens bedacht hebben, wat gezegd is van Daniëls sierlijkheid, die veranderd is in verderving (vs. 8), als hij den Heilige zag. Hoe majestueus, hoe ontzagwekkend, hoe verpletterend moet het zijn Christus in Zijne heerlijkheid te zien! En wat moet het dan zijn, dat de ziel gevoelen zal na den dood, na van dit lichaam gescheiden te zijn en bij den eersten blik op den Heere Jezus. Hoe majestueus, hoe indrukwekkend ook voor zielen, die waarlijk zijn wedergeboren. Maar wat moet het dan zijn voor hen, die komen uit de diepte des doods, zonder een Borg te hebben, zonder de gerechtigheid des Verlossers en zonder Christus als een voorspraak! Welk ene siddering, welk ene verschrikking moet er in die ziele zijn! Heere Jezus! wees onze gerechtigheid en wil ons vertrouwen zijn door het leven, in den dood, en in den dag des oordeels en voor eeuwig.

HOOFDSTUK 11.

VAN DE KONINGEN IN PERZIE, VAN DEN STRIJD VAN ALEXANDER DEN GROTE EN ZIJNE OPVOLGERS, EN VAN DE VERDRUKKING DOOR ANTIOCHUS.

II. Vs. 1-35. Bij het Perzische rijk wordt de tegen God en Zijn volk vijandig overstaande wereldmacht nog overwonnen en gehouden, zodat de Perzische koningen den goeden geest volgen en Israël toegenegen zijn. Alzo is het niet ouder het Griekse rijk, wanneer het verbondsvolk reeds door de oorlogen der Ptolemeüssen en Seleuciden veel zal te lijden hebben, terwijl er eindelijk uit dit rijk een aartsvijand zal opstaan (vs. 1 en 2). De profetie, die zich hier aansluit, verdeelt zich in drie delen. Zij gaat uit van ene korte schildering der Perzische en Griekse Monarchie (vs. 2-4), zij gaat vervolgens over tot de voorstelling der gewichtigste oorlogen van de Ptolemeüssen en Seleuciden (vs. 5-20 en eindigt met ene uitvoerige en tot in bijzonderheden gaande beschrijving van Antiochus Epifanes en zijne voornaamsten. Het gevolg van diens verdrukking zal zijn, dat hij wel in zijne woede die partij der Joden, die haren God getrouw is zal vertrappen, maar toch daardoor slechts tot hare loutering zal medewerken (vs. 21-35). Luther zegt: "om dezen schelm is voornamelijk het gezicht gekomen tot vertroosting der Joden, die hij met alle plagen zou plagen; " maar, zo voegen wij daarbij, om daardoor tevens een voorbeeld te hebben voor den laatsten tijd.

1. Ik nu, ik stond in het eerste jaar van Darius, den Meder, bij Michaël, die mij nu zo getrouw ter zijde stond, om hem te versterken en te stijven.

In het eerste jaar van Darius den Meder, valt de geschiedenis, die in Hoofdst. 6 is meegedeeld; toen was het Israëls vorst, Michaël, die in den Profeet Daniël den geest der getuigenis verwekte, dat hij zich zo gedroeg, als van hem wordt meegedeeld; de Engel des Heeren stond bij hem, om den muil der leeuwen toe te stoppen, en keerde den uitslag der geschiedenis daarheen, dat Darius den God Israëls erkende voor hetgeen Hij is, en Daniël tot grote eer verhief. Onder den Perzischen koning Cyrus en diens opvolgers, was het te doen om den tegenstand onschadelijk te maken, dien de Joden eerst bij den tempelbouw en later bij het opbouwen der muren van Jeruzalem hadden. Hier was het de Engel des Heeren zelf, die den vorst van het koninkrijk in Perzië uit zijne plaats had verdrongen, en Michaël gaf hem daarbij zijne ondersteuning. Dezelfde verhouding bestaat ten opzichte van de bemachtiging van den vorst uit Griekenland, d. i. van dat geestelijk wezen, dat achter de koningen der Macedonische of Griekse Monarchie staat en invloed op hen uitoefent ten nadele der Joden. De strijd met dezen vorst zal zwaar zijn en zonder leed voor het volk Gods zal het niet aflopen (Hoofdst. 11:31 vv.), maar de vorst Michaël zal den Engel des Heeren helpen, het volk zal zijnen God erkennen, moed vatten en grote daden doen (Hoofdst. 11:32 vv.), Wij leren uit onze plaats, dat de strijd der verschillende geestesrichtingen op aarde, der goddelijke en der ongoddelijke, der Christelijke en der Antichristelijke, geenszins alleen een strijd is van principen, zo als men zich uitdrukt, en een strijd van mensen tegen mensen, maar dat achter de verschillende principen en partijen in de hemelse onzichtbare wereld ene macht ter bescherming en ter hulp staat, die het ene of andere principe voor het hare erkent, het aanvoeren van de ene of andere partij op zich neemt, en dat de laatste overwinning daarvan af hangt, welke partij des hemels almacht aan hare zijde heeft. De uitdrukkingen: "tandem bona causa triumphat, " "eindelijk

overwint het goede het kwade, de deugd de ondeugd, " enz. zijn enkel abstracties; de Heilige Schrift maakt echter de dode begrippen tot levende gestalten. Zo moeten wij ook in 2 Thess. 2:7 bij het "die hem nu wederhoudt, " namelijk dien boze, dat hij zich openbare in den mens der zonde, het zaad des verderfs, niet aan een bloot abstractum denken (aan iets als: "de zedelijke geest der maatschappij, de staat in zijne hogere betekenis), " maar aan Christus zelven. Zo lang deze nog enigszins leeft in de wereld, in personen en inrichtingen, of in den Geest, die van Hem uitgaat, kan de Antichrist niet tot volkome openbaring komen. Eens zal echter Zijne hogepriesterlijke betekenis voor de mensheid zo in des mensen harten geschokt worden, dat Hem gene macht over de wereld meer overblijft, en Zijne gelovigen zullen eens zo geheel geplaatst zijn buiten het gehele maatschappelijke leven, dat zij zelfs niet meer kunnen kopen noch verkopen, omdat zij het teken van den Antichrist niet dragen (Openb. 13:16 vv.), dan is elke beperking gevallen, die nog voor een tijd de openbaring der zonde weerhield. Aan den opmerkzamen beschouwer der voorvallen en toestanden van onzen tijd dringt zich onweerstaanbaar de overtuiging op, dat alles de laatste dagen aankondigt; niet alleen in het burgerlijk verkeer gaat alles met stoom, maar ook in het Godsrijk spoedt zich alles naar het einde.

2. En nu hebt gij de nodige rust verkregen om aan te horen, wat Ik heb mede te delen; Ik zal u nu de waarheid te kennen geven; ziet er zullen na Kores, den nu regerenden vorst (Hoofdst. 10:1), nog drie koningen in Perzië staan, Kambyses, Pseudo-Smerdis en Darius Hystaspes (Ezra 1:4) en de vierde Xerxes I, zal verrijkt worden met groten rijkdom, meer dan al de anderen vóór hem, en nadat hij zich in zijnen rijkdom zal versterkt hebben, zal hij ze allen verwekken tegen het koninkrijk van Griekenland 1), zal hij tegen Griekenland ene ontzaglijke krijgsmacht zamenbrengen (Esther 1:4 en 2:16 Es).

1) De drie koningen zijn: Kambyses, de zoon van Cyrus, (529-522) maakte aan de heerschappij der Faraö's in Egypte een einde, en het land tot ene Perzische provincie, Pseudo of de valse Smerdis, gaf zich voor een broeder van Kambyses uit en regeerde enige maanden, Darius Hystaspes (522-486) was uit het geslacht der Achemeniden. Hij wordt in Ezra 6:1 genoemd. De vierde koning is zijn zoon Xerxes, die door de veroveringen zijns vaders in het Oosten en Westen tot zo grote macht geraakt was (Esther 1:1), dat hij al zijne voorgangers in rijkdom en aanzien overtrof. Reeds zijn vader had de Grieken willen onderwerpen, doch zijne beide veldheren Darius en Artaphernes waren in het jaar 490, in den slag bij Marathon, door Miltiades, den Atheensen veldheer, totaal verslagen geworden. Xerxes meende door zijne grote macht de Grieken onder het juk te kunnen brengen. In het jaar 481 trok hij met een leger van 1. 700. 000 man over den Hellespont, zodat Macedonië en Griekenland met een stortvloed van krijgslieden werd overstroomd, waardoor de Spartaanse koning Leonides gelegenheid bekwam om bij de engte der Thermopylen, met zijne 300 dapperen voor het vaderland den heldendood te sterven, nadat hij de Perzen twee dagen lang met goed gevolg bestreden had en slechts door verraad viel; doch niet zonder onsterfelijken roem verworven, en der wereld het onmetelijke onderscheid tussen Grieken en Perzen verkondigd te hebben. Xerxes overstroomde Boeötië en Attika, en verwoestte het door zijne inwoneren verlatene Athene met de heiligdommen aldaar, hetwelk door de Grieken werd aangezien als ene misdaad tegen de goden gepleegd, en aan deze oorlogen het karakter van religie-oorlogen mededeelde. Bij het eiland Salamis kwam het nu eerst tot een zeeslag, in welke de Perzische

vloot, 1. 000 vaartuigen sterk, door de veel kleinere Griekse, onder aanvoering van den vastberadenen en nietigen Themistokles, 480, op den 23sten Juli zulk ene beslissende nederlaag onderging, dat Xerxes met zijn leger den Hellespont over, naar Azië, waar hij zich veilig waande, terugweek, en slechts 300. 000 man keurtroepen onder Mardonius achterliet. Deze werden toen door een leger van 110. 000 Grieken onder het bevel van den Spartaan Pausanias, op den 25sten September 479 in den slag van Platea, zodanig geslagen, terwijl de Griekse vloot op dien zelfden dag het overblijfsel der Perzische zeemacht bij Mykale uiteenjoeg, dat de Grieken niet alleen het gehele veroveringsplan van dien rijken en trotsen koning door hun dapperheid en vaderlandsliefde verijdelen, maar ook hun voorwaarts streven op het gebied van wetenschap en kunst tot heil van de nawereld rustig voortzetten konden, en het eenmaal aan Mardonius gegeven antwoord tot waarheid maken, dat de Atheners, zo lang de zon haar baan bewandelde, de Perzen bestrijden zouden, totdat deze voor het verbranden der heiligdommen zouden hebben geboet; ofschoon zij deze bedreiging eerst onder Alexander den Grote vermochten gestand te doen, welke als de eigenlijke wreker der Perzische dwingelandij verschijnt, wien Gabriël ook, terwijl hij de verdere Perzische koningen voorbijgaat, tegenover Xerxes plaatst.

3. Daarna, 129 jaren na Xerxes' dood zal er, van 336-323 v. Chr. een geweldig, een moedig, krijgshaftig koning in Griekenland opstaan, die met grote heerschappij heersen zal, Alexander de Grote van Macedonië, en hij zal doen naar zijn welgevallen (1 Makk. 1:4).

Het behoeft ons niet te bevreemden, dat de Perzische koningen, die op Xerxes volgen (Artaxerxes I, Xerxes II, Sogdianus, Darius II, Artaxerxes III, Arses, Darius Codomannus) niet genoemd worden. De tijd van Xerxes toch was inderdaad het toppunt der Perzische macht (Herod. VII:27 vv. Justin. II 10) en tevens ook het begin van het na hem steeds toenemend verval. Tot aan zijne regering, en voornamelijk door Darius Hystaspes werd aan de inwendige beschaving van het rijk gearbeid en de vergroting daarvan door nieuwe veroveringen bewerkt. Onder Xerxes zien wij dus het inwendige leven van den staat volkomen ontwikkeld, met zijne in Griekenland geledene nederlagen, na welke hij zich geheel aan het haremleven en aan alle denkbare uitspattingen overgaf, begint het verval, dat reeds bij zijnen dood zich begint te openbaren. Op onze plaats wordt tevens gewezen op het verband, als oorzaak en gevolg, tussen hetgeen in vs. 2 en in vs. 3 gezegd werd; want van de oorlogen af, die Xerxes met de Grieken voerde tot aan de overwinning van het Perzische rijk vond ene voortdurende vijandschap van Westen en Oosten plaats, die voor Alexander mede behoorde tot de voorwendsels, om den veldtocht tegen Perzië te openen (Arrian de exp. II, 14, 4).

4. En als hij op het toppunt van zijne macht zal staan, zal terwijl hij op nog jeugdigen leeftijd zonder wettige zonen sterft, zijn rijk gebroken, en in de vier winden des hemels verdeeld worden (vgl. Hoofdst. 8:22), maar niet aan zijne nakomelingenzal de heerschersstaf worden overgegeven, ook zal de macht zijner opvolgers niet zijn naar zijne heerschappij, waarmee hij heerste; want zijn rijk zal even als een boom uit de aarde uitgerukt worden, en dat niet voor zijne lichamelijke nakomelingen, maar voor anderen, dan deze.

Alexander hield zich met nieuwe ontwerpen bezig, vooral met het onderzoeken der Kaspische zee, die onderscheid werd met de Zwarte of Indische zeeën gemeenschap te hebben, en met

toerustingen tot het onderwerpen van Arabië. In deze belangrijke werkzaamheid werd hij eerst gestoord door het overlijden van Hephestion, degene zijner vrienden, die het best berekend zou geweest zijn, om hem op te volgen en de aangevangene taak in zijnen geest te voltooien. Dit verlies trof hem geweldig, en toen hij, na zich drie dagen lang aan zijne smart te hebben overgegeven, zijne bezigheden weer hervat had, werd hij zelf kort daarop, te Babylon, waar hij zich bevond, om het vaarwater van den Eufraat te onderzoeken, ernstig ziek, en stierf (323) tot grote droefheid van geheel zijn leger. Hij had slechts 33 jaar geleefd en al zijne daden verricht in ene regering van 12 jaar en 8 maanden. Het onverwacht overlijden van Alexander had geen opstand of afval der Aziatische landen ten gevolge, maar dewijl hij niets omtrent de opvolging bepaald had, en er niemand in zijne familie was, die den opengevallen troon met onbetwistbaar recht beklimmen kon, ontstond er onder zijne veldheren een strijd om dezen, die tot een reeks van ingewikkelde gebeurtenissen aanleiding gaf.

Uit zijn rijk ontstonden vier rijken "naar de vier winden des hemels"; in het westen dat van Kassander in Macedonië; in het noorden van Antigonus in Opper-Azië; in het zuiden van de Ptolemeüssen in Egypte; in het Oosten van de Seleuciden in Syrië. "Het hoofdstuk zal slechts van twee spreken, dat van het Noorden en het Zuiden in betrekking tot Judea. Palestina zal dan worden ingetrokken in de onderlinge vorsten die ze besturen, beurtelings door hen bezet en vertreden worden, en alzo het onvermijdelijk gevolg ondergaan van gelegen te zijn tussen de strijders. (E. GUERS).

5. En de koning van het Zuiden (van Palestina, het middelpunt van het Godsrijk uit gerekend) Ptolemeus I van Egypte, die een van zijne, van Alexanders vorsten is, zal sterk worden, doch een anderde Seleuciden zal sterker worden dan hij, en hij zal heersen, zijne heerschappij zal ene grote heerschappij zijn.

Volgens de bij Jes. 14:5 ontwikkelde bestemming der profetie behoeft zij hier gene volledige wereldgeschiedenis uit den tijd na Alexanders dood ons te tekenen; zij trekt haren kring nauwer, en handelt alleen over de beide rijken, die uit Alexanders nalatenschap zijn voortgekomen, in Egypte en Syrië, welke op het lot van het heilige land den grootsten invloed zouden uitoefenen. Tot recht verstand van dit en de volgende verzen moeten wij eerst de namen en de opvolging der koningen in beide rijken ons voorstellen; in de onderstaande tafel zijn de koningen, die in de profetie vermeld worden, met grotere letters aangewezen, de overigen komen later bij het eerste boek der Makkabeën nader in aanmerking.

Tijdrekenkundige tafel der voornaamste koningen van: I. Egypte en II. Syrië.

Jaren vóór Chr.

I. Egypte:

1 Ptolemeus I. (Lagi of Soter). 332-284.
2 Ptolemeus II. (Filadelphus). 284-247.
3 Ptolemeus III. (Euergetes). 246-221.

4 Ptolemeus IV. (Filopator of Trifon) 221-204.
5 Ptolemeus V. (Epifanes). 204-181.
6 Ptolemeus VI. (Filometor). 181-146.
(Van 171-165 regeert Ptolemeus VII, deels alleen deels in gemeenschap met Filometor, zodat hij daarna het jaar 146 als het 25ste zijner regering rekende).

7 Ptolemeus VII. (Fyscon). 146-147.

(De volgende koningen van Egypte kunnen wij voorbijgaan; wij laten nog alleen volgen:).

12 Ptolemeus XII (Auletes). 59-51.

II. Syrië.

1 Seleucus I. (Nikator). 312-281.
2 Antiochus I. (Soter). 281-262.
3 Antiochus II. (Theos). 262-246.
4 Seleukus II. (Kalinicus). 246-227.
5 Seleukus III. (Keraunos). 227-224.
6 Antiochus III. (de Grote). 224-187.

7 Seleukus IV. (Filopator). 187-176.
8 Antiochus IV. (Epifanes). 176-164.
9 Antiochus V. (Eupator). 164-162.
10 Demetrius I. (Soter). 162-151.
11 Alexander I. (Bales). 151-146.

12 Demetrius II. (Nikanor). 146

(in dit jaar krijgt hij eerst in Antiochus VI een tegenkoning en vervolgens in Tryfon, totdat hij door de Parthers wordt gevangen genomen).

13 Antiochus VI. (Epifanes Dionysius). 146-143.
14 Tryfon (de Usurpator). . 143-139.
15 Antiochus VII. (Sidetes). . 139-130.

(Na den dood van den laatsten had zijne dochter, de beruchte Cleopatra, eerst met haren anderen broeder Dionysos, vervolgens met den jongeren, Puer of de knaap genoemd, met welke beide zij gehuwd was, de heerschappij in bezit. Zij stond echter in overspeligen omgang eerst met Cesar, vervolgens met Antonius, totdat zij tegenover Octavianus zich van het leven beroofde; nu werd Egypte in het jaar 30 vóór Chr. in

het Romeinse rijk ingelijfd).

(De in het jaar 141 na Chr. gevangen genomene Demetrius II keert in 130 vóór Chr. terug en heerst na den dood van Antiochus VII, zijnen broeder, nog enigen tijd, doch stierf in 127 vóór Chr. De overige beheersers komen hier niet verder in aanmerking. De laatste Syrische koning was Antiochus XIII, dien Pompejus in het jaar 64 vóór Chr. verdreef en het land tot ene Romeinse provincie maakte).

Ons vers bevat in weinige maar zeer karakteristieke trekken de verhouding van Ptolemeus en Seleukus Nikator. De laatste, een der generaals van Alexander van den tweeden rang, en onder hem bevelhebber der olifanten, had bij den dood des konings nog geen aanzien genoeg, om zelf ene provincie als stadhouder te verkrijgen; eerst na den dood van Perdikkas, in het jaar 321, ontving hij van den nieuwen rijksbestuurder de Satrapie Babylon. Hij kon zich daarin echter niet staande houden, toen Antigonus in het jaar 315 door overwinning van Eumenes het overwicht in Azië verkreeg, en vluchtte, om zich niet aan hem te onderwerpen, naar Egypte tot Ptolomeüs. Drie jaren later waren de omstandigheden zo veranderd, dat hij in vertrouwen op de gehechtheid der Babyloniërs het konde wagen naar zijne provincie terug te keren. Sedert dien tijd hield hij zich niet alleen staande, maar vergrootte hij ook steeds zijne macht, zodat men dit jaar 312 v. Chr. voor het begin van het rijk der Seleuciden houdt, en hiermede de Seleucidische Aera (tijdrekening) begint. Ook hij nam na den slag bij Ipsus den koningstitel aan, en stichtte gedurende de 18 jarige rust, die daarop volgde, binnen in zijn rijk, dat zich nu van de Middellandse zee tot aan de Indiën uitstrekte, ene menigte van nieuwe steden; minstens 43 danken aan hem haren oorsprong, vele andere heeft hij verfraaid en verbeterd. De beide beroemdste van die, welke hij nieuw aangelegd heeft, zijn Seleucia aan den Tiger en Antiochia aan den Orontes, de eerste naar hemzelven, de andere naar zijnen zoon genoemd. Seleucia moest in de plaats van Babel gesteld worden, dat door de menigvuldige overstromingen van den Eufraat in moerassen weggezonken en onbewoonbaar geworden was (vgl. Jes. 13:22). In korten tijd telde de stad meer den 600. 000 inwoners en Babylon werd geheel woest, totdat vervolgens in de 8ste eeuw na Chr. Seleucia door de Arabieren verwoest en in de plaats daarvan Bagdad aan den anderen oever van den Tiger gebouwd werd. Op gelijke wijze ontstond Antiochia; want toen na den slag bij Ipsus Syrië met de hoofdstad Antigonias in de handen van Seleukus viel, wilde hij die stad niet tot zijne residentie maken; hij verplaatste de inwoners in de door hem op ene vele schonere plaats aangelegde stad, waarheen hij zijnen zetel verplaatste, hoewel deze residentie te ver van de noordelijke delen van zijn rijk verwijderd was, en daarom het opzicht houden over deze zeer bezwaarlijk maakte.

Door den oorlog met Lysimachus, die voor dezen zo ongelukkig uitviel, dat hij in den slag bij Kurupedion aan den Hellespont (282 voor Chr.) rijk en leven verloor, verkreeg Seleukus bij die provincies, die hij had, nog Macedonië en Thracië en een gedeelte van Klein-Azië, zodat hij nu het grootste gedeelte van Alexanders nalatenschap in zijn bezit had. Hiermede was, nadat ongeveer 2 jaren te voren Ptolemeus Lagi in het 83ste jaar van zijn leven gestorven was, ten volle vervuld, wat op onze plaats geschreven staat (vgl. Appian Sys. Cap. 55. Arrian. Cap. Alex. VII 22, 9), doch reeds in het volgende jaar vond Seleukus zelf den dood door de hand van den moordenaar Ptolemeus Keraunos (d. i. de bliksem), den oudsten zoon van dien Ptolemeus, dien deze om zijn hevigen, wilden, ja boosaardigen aard van de troonopvolging had uitgesloten, en die nu eerst bij Lysimachus in Thracië, vervolgens bij Seleukus in Azië zijne toevlucht gezocht had. Hij stierf juist toen hij zich naar de Thracische residentie Lysimachia in den Chersonnesus, wilde begeven, om de aangelegenheden van zijn groot, uitgestrekt wereldrijk te regelen, en onderweg een oud altaar uit den tijd van den Argonautentocht bezichtigde. Zijn zoon Antiochus I, hoewel hij door zijne schitterende overwinning over de in het land gevallen Galliërs (275 v. Chr.), zich den bijnaam van Soter d. i. Redder, verkreeg, was niet in staat onder zijne macht te houden, wat zijn vader in Voor-Azië veroverd had; hij moest Macedonië en Thracië overgeven, zelfs Coele-Syrië en de Fenicische steden gingen verloren, en kwamen aan Egypte. In de voor ons liggende voorspelling wordt hij met stilzwijgen voorbijgegaan, omdat zijne regering voor het volk Gods van gene bijzondere betekenis was.
.

6. Op het einde nu van sommige jaren zullen zij, de koning van het zuiden en de koning van het noorden, zich door huwelijk met elkaar bevrienden, en de dochter des konings van het Zuiden, van Ptolemeus II van Egypte, zal komen tot den koning van het Noorden, tot Antiochus II van Syrië, om billijke voorwaarden te maken, om de onenigheden te doen eindigen en vrede te maken; doch zij zal de macht des arms niet behouden, zij zal het doel niet bereiken, waarom het huwelijk gesloten is, noch hare plaats als koningin kunnen behouden, daarom zal hij, Antiochus II, noch zijn arm zijne kracht niet bestaan, maar zij zal overgegeven worden, aan het verderf worden prijs gegeven, en die haar gebracht hebben, de stoet, die haar vergezelde, en die haar gegenereerd heeft(beter: die zij gegenereerd heeft), en die haar (beter, die zij) gesterkt heeft in die tijden, haar gehele aanhang zal in dat verderf delen.

Antiochus II, die zijn bijnaam Theos (d. i. God) aan de kruipende vleierij der Milesiërs te danken had, die hij van enen tiran had verlost, had zijne halve zoeter Laodice tot vrouw (zulke onnatuurlijke huwelijken waren toen zeer gewoon; Seleukus Nikator had te voren zijne gemalin Stratonice zelf aan zijnen zoon Antiochus I afgestaan, omdat deze door zulk een hartstocht voor haar aangegrepen was, dat hij dodelijk ziek werd); hij verstiet haar echter met hare zonen in het jaar 252 vóór Chr, toen Ptolemeus Filadelphus (d i. beminnaar van de

zuster-zijne eigene lichamelijke zuster namelijk was na de verstoting van Arsinoë zijne tweede vrouw) van Egypte, dien hij op een onbezonnene wijze had aangevallen, en die hem in de volgende oorlogen verscheidene provincies van zijn rijk ontrukt had, dit tot een vredesvoorwaarde maakte, en zijne eigene dochter Berenice hem als gemalin aanbood. De laatste werd hem met een huwelijksgift van onmetelijke schatten en een talrijk Egyptisch gevolg gebracht. Toen echter Ptolemeus (dezen naam dragen evenzo alle Egyptische koningen uit den Macedonisch-Grieksen tijd, als de vroegere Egyptische beheersers gezamenlijk den titel van Faraö gedragen hadden) niet lang daarna (op het einde van het jaar 247) stierf, verstiet Antiochus Berenice weer en riep Laodice met hare zonen terug. Deze vertrouwde echter zijne wankelmoedigheid niet, bracht hem door vergif om het leven; terwijl zij slechts voorgaf, dat hij ziek was, enen zekere Artemon, die zeer op hem geleek, zijne rol liet spelen, verhief zij nu haren oudsten zoon Seleucus II Kallinikus op den troon. In dien tussentijd was Berenice met haar zoontje naar Dafna bij Antiochië (2 Sam. 8:6) ontvlucht; daar liet Seleukus haar door zijne troepen belegeren en voordat haar broeder Ptolemeus III, die haar te hulp snelde, haar kon bereiken, met kind en gevolg ombrengen. Daaruit ontstond ene nieuwe langdurige oorlog tussen beide rijken, op welken de volgende verzen doelen.

7. Doch uit de spruit harer wortelen zal er een opstaan in zijnen staat, Energetes, even eens behorende tot het huis der Ptolemeüssen, haar broeder, die zal, om haren dood te wreken, met heirkracht komen, en hij zal komen tegen die sterke plaatsen des konings van het Noorden, van Seleukus, met den bijnaam Kalinikus, d. i. is roemvol overwinnende, en hij zal tegen dezelve doen wat bij zich voorgenomen heeft, en hij zal ze bemachtigen.

8. Ook zal hij hun goden, de goden der veroverde landen van het Syrische rijk, met hun vorsten, met hun gewenste vaten met hun prachtsieraden van zilver en goud in de gevangenis naar Egypte brengen; en hij zal enige jaren staande blijven boven of voor den koning van het Noorden, zich in het bezit van het veroverde handhaven.

9. Alzo zal de koning van het Zuiden in het koninkrijk komen, 1) en hij zal wederom in zijn land terugtrekken: Ptolemeus zal in het land van Seleukus komen, doch door het gericht van een volksopstand moeten wederkeren naar Egypte.

1) De Egyptische koning Ptolemeus III (246-222 voor Chr.) zoon uit het eerste huwelijk van Ptolemeus Filadelfus en broeder van Berenice, die in zijns vaders plaats koning was geworden, trok tegen Seleukus II te velde. In enen veldtocht veroverde hij, in 245 v. Chr. nadat hij Antiochië ingenomen en Laodice gedood had, bijna alle Syrische landen. Nog 20 jaren lang bleef er ene bezetting achter in de zeestad Seleucia, die door natuur en kunst zo sterk en beneden aan de zeeëngte van Issus gelegen was. Toen hij ten gevolge van den bovengemelden opstand naar Egypte terugkeerde, bracht hij, gelijk Hiëronymus, bij onze plaats bericht, 40. 000 talenten zilver en vele kostbare vaten en afgodsbeelden tot ene waarde van 2. 500 talenten mede naar zijn land, onder de laatste ook die, welke ene Kambyses na de verovering van Egypte naar Perzië had gevoerd. Uit dankbaarheid voor dat alles gaven de Egyptenaren hem den bijnaam van Euergetes, d. i. weldoener. Later scheen het geluk Seleukus Kalinikus weer gunstiger te worden. Hij ondernam daarom een veldtocht tegen Ptolemeus, leed echter weer ene nederlaag, vluchtte door weinigen vergezeld naar Antiochië

terug, en had nog ene lange reeks van moeilijkheden in zijn eigen land door te staan, daar hij zelfs in gevangenschap bij de Parthen geraakte. Enige geschiedschrijvers laten hem ook in deze sterven; volgens anderen vond hij den dood door enen val van het paard, toen hij uit Syrië toesnelde, om Klein-Azië tegen den inval van koning Attalus van Pergamus te beschermen.

Beter: "Alzo zal deze in het koninkrijk van den koning van het zuiden komen. In vs. 16 is daarom sprake van denzelfden koning, die in het rijk van Egypte zou vallen.

10. Doch zijne zonen, eerst Seleukus III en later zijn jongere broeder, die hem in de regering opvolgde, Antiochus III zullen zich in den strijd mengen, ten strijde toerusten, en zij zullen ene menigte van grote heiren verzamelen; en een van hen Antiochus III. bijgenaamd de Grote, zal snellijk komen, en als een vloed overstromen en doortrekken, zonder echter bij dezen eersten aanval iets van betekenis uit te richten, en hij zal wederom komen, en zich in den strijd mengen tegen den koning van Egypte, Ptolemeus IV, tot aan zijne sterke plaats toe.

Seleukus II was een verwijfd man, zowel naar lichaam als naar geest, zodat de bijnaam Keraunos (de bliksem) hem even zo min toekwam, als zijn vader den bijnaam van Kalinikus (zie vs. 7). Dadelijk bij het begin zijner heerschappij moest hij Klein-Azië aan Attalus overgeven. Toen hij echter, ondersteund door Acheüs, een zoon van den broeder zijner moeder, een krachtig man, drie jaren later weer optrok om zijn land te heroveren, werd hij door twee bevelhebbers van zijn leger in Frygië vergiftigd. Acheüs wees de koninklijke waardigheid, die hem door het leger werd opgedragen van de hand, en bracht in den naam van den 15jarigen broeder des vermoorden, van den in Syrië tot koning uitgeroepen Antiochus III, den krijg tegen Attalus snel en gelukkig ten einde, zodat Klein-Azië nu weer tot het rijk der Seleuciden behoorde; nu drong echter de heerszuchtige en twistzieke raadgever van den jongen koning, Hermeias, dezen tot enen oorlog met Egypte, om ook Coele-Syrië, Fenicië en Palestina weer te winnen. Werkelijk veroverde hij ook Seleucia aan den Orontes, en won hij met hulp van enen verrader Tyrus en Ptolemais. Toen hij nog met ene andere stad aan de Fenicische kusten bezig was, bood Ptolemeus Filopator, een wellustig en wreed vorst, met volle recht "Tryfon" (de zwelger) genoemd, die zich over ‘t algemeen passief tegen de aanvallen van Antiochus gedragen had, hem den wrede aan. In de zekere verwachting, dat ook het overige land bij de onderhandelingen van zelf zou toevallen, en dat van een man als Filopator niets verderfelijke te vrezen was, voerde hij met achterlating van bezettingen in de veroverde steden zijn leger in de winterkwartieren naar Seleucia terug. Nadat de verdere onderhandelingen tot geen resultaat geleid hadden, rustte zich Antiochus op nieuw ten strijde en kwam hij tot de Egyptisch grensvesting Rafija (tussen Gaza en Rhinocoiura).

11. En de koning, van het Zuiden, Ptolemeus Filopator, zal verbitterd worden, zal uit zijne werkeloosheid tot een krachtigen tegenstand opstaan, en hij zal uittrekken, en strijden tegen hem, tegen den koning van het Noorden, Antiochus den Grote, die ook ene grote menigtevoetvolk, ruiterij en olifanten oprichten, zamenbrengen zal, doch die menigte zal in zijne hand gegeven worden, het leger van Antiochus zal door Ptolemeus worden overwonnen (volgens ene andere verklaring: "hij zal het opperbevel zelf op zich nemen").

12. Als die menigte zal weggenomen zijn, als hij het Syrische leger zal verslagen hebben, zal zijn hart zich verheffen 1), zal hij overmoedig worden, en hij zal er enige tien duizenden nedervellen; evenwel zal hij niet gesterkt worden, de ogenblikkelijke betoning van moed zal spoedig voorbijgaan en de kracht verdrijven.

1) Beter: Als de menigte zich zal verheffen, zal zijn hart moed vatten. Het gevolg daarvan zal zijn, dat hij tienduizenden zal verslaan.

2) Na de overwinning over Antiochus den Grote (vgl. bij ‘t volgende vers) verhief zich het hart des Egyptischen konings; hij drong met geweld tot het Heilige der Heiligen in den Jeruzalemsen tempel door, toen hij van Rafia over Jeruzalem terugkeerde. De Joden mishandelden hem bij die gelegenheid zodanig, dat hij half dood uit den voorhof gedragen werd, waarom hij een bitteren haat tegen hen bleef koesteren.

13. Want de koning of Heer van het Noorden, Antiochus, zal wederkeren, en hij zal ene grotere menigte, dan de eerste was, oprichten, en aan het einde van de tijden der jaren 13 of 14 jaren later, zal hij snellijk komen met ene grotere heirkracht, en met groot goed.

Nadat Ptolemeus Filopator al zijn land tot aan de grenzen van Egypte verloren, maar ook Zijne krijgstoerustingen ten einde gebracht had, trok hij met 70. 000 man voetvolk 5. 000 ruiters en 73 olifanten van Alexandrië op, Antiochus tegemoet (217 v. Chr.). Over dit leger had hij zelf het opperbevel op zich genomen; hij sloeg daarmee het bijna even zo sterke leger der Syriërs bij Rafia, en maakte meer den 40. 000 man gevangen. Hij, die gewoon was de dagen met eten en drinken, de nachten in kameren der ontuchtigheid door te brengen, maakte echter van zijne overwinning geen gebruik, en sloot met Antiochus vrede. Deze voerde daarop in de volgende 13 jaren tot aan den dood van Filopator gelukkige oorlogen in het Zuiden, Oosten en Noorden van zijn rijk, hij ondernam zelfs een tocht naar Indië, die hem behalve den bijnaam van den Grote, ook ene menigte olifanten bezorgde. Nu had hij de macht der Seleuciden weer tot zulk een hoog aanzien gebracht, dat, toen in het jaar 204 vóór Chr. de slechts 5 jaren oud zijnde Ptolemeus Epifanes op den troon van Egypte kwam, de koning Filippus II van Macedonië zich gaarne met hem verbond tot ene verdeling van het bezit der Egyptische landen.

14. Ook zullen er in die tijden velen opstaan tegen den koning van het Zuiden, en de scheurmakers uws volks, 1) van Daniëls volk, Joden die tot hiertoe den Egyptischen koning onderworpen waren, maar nu opstaan en de zijde van Antiochus kiezen, zullen verheven worden zullen zich verheffen, om het gezicht van de ellenden, die onder de Syrische heerschappij over het volk Gods zullen komen (Hoofdst. 8:9 vv.) zonder het te weten of te willen (Hand. 13:27) te bevestigen, daar zij zelf behulpzaam zijn om deze heerschappij te weeg te brengen, doch zij zullen vallen, 2) zij zullen zichzelve en het land in een ontzaglijk verderf storten.

1) In het Hebr. Oebenee partsim amko. Beter En gewelddadige zonen van uw volk. Hiermede worden bedoeld, die Joden die zich verheffen buiten de grenzen der wet. Het zijn de afvalligen van de vaderlijke wet.

2) Over den nog onmondigen Ptolemeus Epifanes had Agathokles de voogdij, die echter op ene zo lage en overmoedige wijze handelde, dat de onderworpene landen tot opstand kwamen, en in Egypte zelf onlusten uitbraken; zo werd het voor Antiochus gemakkelijk, om Coele-Syrië, Fenicië en Palestina voor zich in bezit te nemen. De woordvoerders onder de Joden welke laatste onder Filopators heerschappij veel hadden moeten lijden, gingen daarbij naar de zijde van Antiochus over, voorzagen zijn leger van levensmiddelen, en hielpen de Egyptische bezetting uit den burg van Jeruzalem verdrijven. Naar menselijke mening komt dit gedrag evenzeer verstandig als gerechtvaardigd voor, en van Jozefus af tot op dezen onzen tijd leest men in gewone werken over geschiedenis slechts een goedkeurend oordeel, maar God, de Heere, heeft in de hier den Profeet medegedeelde voorspelling enen anderen maatstaf van beoordeling aan de hand gegeven, en er zo bij tijds voor gezorgd, dat de gelovigen onder Zijn volk, wanneer de profetie verstomd en er geen Profeet meer zijn zou, ene mening zouden hebben, die alleen waar was, en boven alle bloot menselijke en daardoor aan de dwaling onderworpene aanschouwing verheven was, opdat zij zich niet door het dwaallicht des verstands op valse wegen zonden laten lokken. "De profetie dringt hier (in dit gehele hoofdstuk) zo tot in de bijzonderheden der historie in, omdat het er op aankwam, dat het Joodse volk in staat werd gesteld bij den aanvang der voorzegde ontzaglijke verzoeking schrede voor schrede te zien hoe het volgens Gods raad geschiedde, dat zij juist onder die omstandigheden en in dien geschiedkundigen zamenhang hun overkwam.

15. En de koning van het Noorden, Antiochus III, zal komen, en enen wal rondom de stad, die hij wil innemen, opwerpen, en vaste steden innemen, en de armen, de machten van het Zuiden zullen niet bestaan, zullen niet kunnen verhinderen, dat die steden den belegeraar ten buit worden, noch zijn uitgelezen volk, ja er zal gene kracht zijn om te bestaan, men zal te krachteloos zijn tot een ernstigen tegenstand.

16. Maar hij, de koning van het noorden, die tegen hem, (hier en in het vorige vers is het land op den voor-, de koning op den achtergrond geplaatst, omdat de Egyptische koning toen geheel onzelfstandig was en nog een knaap van ongeveer 11 jaren) komt, die in de steden, van Ptolemaïs en Fenicië, welke tot dit rijk behoren, valt, hij zal doen naar zijn welgevallen, en niemand zal voor zijn aangezicht bestaan (Ruth 4:6); hij zal ook staan in het land des sieraads1), in Palestina (Hoofdst. 8:9), en de verderving zal in zijne hand wezen, hij zal het dierbaar land, waarop reeds lang de koningen van het zuiden het oog hadden, in zijne macht krijgen.

1) Palestina heet bij Daniël het land des sieraads, dewijl het een zeer schoon land was, hetwelk van melk en honing overvloeide, dewijl dit land als woonplaats van het volk Gods het heerlijkste en meest bevoorrechte was. Antiochus behandelde de Joden, die zich vrijwillig aan hem overgaven, met bijzondere verschoning en gunst en verplaatste ook 2. 000 Joodse families uit Mesopotamië, als ene soort van bezetting, naar Klein-Aziatische steden, wier nakomelingen wij, ten tijde van Paulus, in de Joden en Joden-Christenen dier streken aantreffen. Wat hij besliste was, dat de Joden voor goed onder de Syrische heerschappij geraakten.

17. En hij zal zijn aangezicht stellen, er met allen ernst aan denken, om met de kracht zijns gansen rijks te komen tegen den koning van het zuiden, om ook het overige van diens rijk te bemachtigen, en hij zal in plaats van dit voornemen met geweld ten uitvoer te brengen, liever om politieke redenen list gebruiken, en billijke voorwaarden medebrengen, en hij zal het doen, hij zal een verdrag van vrede en vriendschap met hem sluiten; want hij zal hem ene dochter der vrouwen geven, de prinses Cleopatra tot bruid, om haar te verderven, haar als een werktuig der verderving te bezigen, om door hare hulp dat land tot zich te trekker, maar zij zal niet vast staan, en zij zal voor hem niet zijn, er zal niets komen van alle deze listig beraamde plannen.

Na het wegnemen van Coele-Syrië, Fenicië en Palestina in het. jaar 203 v. Chr. kon Antiochus zijne plannen tegen Egypte vooreerst niet verder voortzetten, omdat hij zich in een oorlog met Attalus gewikkeld zag; intussen onderwierp de Egyptische veldheer Skopas die landen weer gedurende den winter van 199 op 198 v. Chr. totdat Antiochus in den daarop volgenden zomer uit Klein-Azië terugkeerde, Skopas aan de bronnen van den Jordaan sloeg en hem met de nog overgeblevene 10. 000 man in de vesting van Sidon terugdrong. Wel werd hem uit Egypte hulp gezonden om hem te ontzetten, maar deze bracht niets te weeg en Skopas zag zich door honger genoodzaakt tegen vrijen aftocht met de zijnen aan Antiochus de stad over te geven. De laatste drong hierop onophoudelijk voort, en nam weer alle vaste steden tot aan Gaza in. Wat hem nu echter bewoog, om aan de grenzen van Egypte, die bij reeds dreigde over te gaan, plotseling stil te houden in plaats van het land werkelijk in te rukken, en om met Ptolemeus Epifanes een verdrag te sluiten, was, dat hij het oog had op den voorspoed, dien de Romeinen juist om dien tijd tegenover zijnen bondgenoot Filippus van Macedonië in den eersten Macedonischen oorlog hadden. Hij moest vrezen, dat na diens overwinning de Romeinen, die reeds langen tijd de voogdijschap over den jongen koning Ptolemeus Epifanes op zich genomen hadden, en de ontwikkeling der Egyptische zaken in het oog hielden, zich tegen hem zouden wenden; hij zocht dit te voorkomen door bloedverwantschap met het Egyptische koningshuis aan te knopen. Alzo zond hij ene boodschap naar Egypte om ene verlossing te bewerken van zijne dochter Cleopatra (of om hare bijzondere jeugd, of om hare bijzondere schoonheid wordt zij hier ene "dochter der vrouwen" genoemd) met den nog jongen koning, als bruidsschat zou deze, zodra de echt kon voltrokken worden, haren gemaal Coele-Syrië, Samaria en Judea, waarom gestreden werd, aanbrengen. Het aanbod werd bereidvaardig aangenomen. Welke plannen Antiochus nu verder op die verbintenis voor de toekomst bouwde, kan niet nauwkeurig worden opgegeven, daar men in elk geval te veel vermoedt, wanneer men aanneemt, dat Cleopatra haren man òf door vergif had moeten uit den weg ruimen, òf door het verwekken van een oproer van den troon had moeten stoten, om het rijk aan haren vader over te leveren; hoe weinig er van die plannen gekomen is leert de verdere geschiedenis.

18. Daarna zal hij zijn aangezicht tot de eilanden, de steden van de kusten, en de staten der eilanden, keren, en hij zal er vele innemen; doch een overste zal zijnen smaad tegen hem doen ophouden, 1) behalve dat of, doch hij zijnen smaad op hem zal doen wederkeren; die zal zijn trots, waarin hij ieder versmaadt, verbreken, en hem tot een schandelijken vrede dwingen.

1) In het Hebr. Wehisbith katsin cherpatho loo. Hij zal tot zwijgen brengen een overste, zijn smaad jegens hem. Het tot zwijgen brengen, moet toch ook hier weer opgevat worden van den koning van het noorden, wien echter zijn honen en smaden zal vergolden worden.

19. En hij zal zijn aangezicht keren naar de sterkten zijns lands, en hij zal aanstoten, en vallen, en niet gevonden worden; hij zal gedwongen worden om binnen de grenzen van zijn eigen rijk terug te trekken, waar hij den dood vinden zal.

Antiochus had den Macedonischen koning willen ter hulp snellen, toen hij plotseling voor de grenzen van Egypte ophield (zie bij vs. 17); nu vernam hij dat deze bij Cynoscephalae (in het jaar 197) geheel geslagen was en met de Romeinen vrede had gemaakt; intussen liet hij zich daardoor niet terughouden naar het Noordwesten van Klein-Azië voort te rukken, op welken weg hij de landen aan de kusten in Karië en Cilicië, die van Egypte afhankelijk waren, veroverde om zich in Thracië te vestigen, waarop hij beweerde van zijnen overgrootvader Seleukus af recht te hebben. De Romeinen lieten hem door een gezantschap, dat hem in Lysimachia aantrof, hun ongenoegen over zijne ondernemingen te kunnen geven en deden den eis, dat hij daarvan zou afzien. Hij antwoordde daarop, dat Azië den Romeinen niets aanging en zij hem niets hadden te bevelen. De vredebreuk met Rome was volkomen beslist, toen niet lang daarna (in het jaar 195) de uit Carthago verdreven Hannibal bij hem toevlucht zocht. Op diens aandringen besloot hij den strijd tegen de Romeinen zelf, zonder echter tevens den raad te volgen hun in hun eigen land aan te vallen; integendeel besliste hij na een lang twijfelen voor een openen van den krijg in Griekenland, Daarheen brak hij in het jaar 192 v. Chr. op, nadat in den winter te voren het huwelijk van zijne dochter Cleopatra met Ptolemeus Epifanes gevolgd was, zonder dat deze toch het beloofde Coele-Syrië als bruidsschat had ontvangen. Hij trok met een leger van den Thracischen Chersonnesus op, en zetelde zich in Chalcis op het eiland Eubea, om daar te wachten op de aankomst zijner vloot en den gehelen winter in zwelgerij door te brengen. Intussen hadden de Romeinen tijd gewonnen, om zich uit te rusten. Zij wierpen hem het volgende jaar uit Europa en brachten den oorlog naar Azië over. In het jaar 189 kwam het vervolgens tot een slag bij Magnesia in Lydië, na welks voor Antiochus zo ongelukkigen afloop (van zijn leger, dat 70. 000 man voetvolk, 12. 000 ruiters, 56 olifanten en vele sikkelwagens telde, bleven 50. 000 man dood op het slagveld) de Romeinse overwinnaar, Lucius Cornelius Scipio hem de vredesvoorwaarden te Sardes voorschreef. Volgens deze moest Antiochus alle Aziatische landen aan deze zijde van den Taurus afstaan, 15. 000 Eubeïsche talenten (36. 000. 000 gulden) aan Rome en nog andere contributiën binnen de eerste twaalf jaren betalen, bovendien zou hij gene oorlogsschepen en gene krijgs-olifanten meer houden. Zo snel en schandelijk ging zelden ene grote mogendheid ten gronde als het rijk der Seleuciden onder dezen Antiochus den Grote. Hij zelf werd enigen tijd daarna (in het jaar 187 v. Chr.) bij de plundering van den Belustempel in Elymaïs (ten zuiden van de Kaspische zee) met welke schatten hij zijne ledige kasten dacht te vullen, door de inwoners met zijn gevolg gedood; onder de 20 gijzelaars, die hij den Romeinen als onderpand zijner gehoorzaamheid had moeten geven, bevond zich ook zijn zoon Antiochus.

20. En in zijnen staat, in zijne plaats zal er een, zijn oudste zoon Seleukus IV, bijgenaamd Filopator, opstaan, doende een geldeischer doortrekken, in koninklijke heerlijkheid, enen, die

het geld wegneemt en afperst; maar hij zal in enige dagen, nadat hij ook ene schatting op het sieraad van zijn rijk, de heilige stad met haren tempel, door zijnen afgezant, Heliodorus, had laten leggen, gebroken worden; hij zal plotseling om het leven komen, nochthans niet door toornigheden, gelijk zijn vader in een volksoproer omkwam, noch door oorlog maar door de listigheid van denzelfden Heliodorus, van wien hij zich als werktuig tot de ondernomen misdaad tegen Jeruzalem bediend had.

De oorlogsschatting die aan Antiochus opgelegd was (zie bij vs. 19) was nog in lang niet volledig betaald, zijn opvolger Seleukus IV, om toch met koninkrijken luister te kunnen regeren, had het in de elf jaren van zijne, uit zwakheid vreedzame en werkeloze regering (absque ullis proeliis in glorius noemt Hiëronymus hem bij onze plaats) bijna uitsluitend met geldafpersingen te doen. Om nu aan zijnen nog jongen zoon Demetrius ene Romeinse opvoeding te laten geven, zond hij dien omtrent het jaar 123 v. Chr naar Rome, en verzocht van den Senaat in plaats van dezen zijnen broeder Antiochus, die zich daar nog steeds als gijzelaar bevond (1 Makk 1:11). Deze was echter nog niet in zijn vaderland teruggekeerd, toen Heliodorus van de afwezigheid van den erfgenaam des troons gebruik maakte, om Seleukus te vergiftigen, en zich zelven van den troon meester te maken.

21. Daarna zal er een verachte in zijnen staat, in zijne plaats staan, een, die juist het tegendeel is van hetgeen zijn bijnaam zegt; deze toch is Epifanes, de edele, doch in plaats daarvan wordt hij door wereldse geschiedschrijvers Epifanes, d. i. de dolle genoemd, denwelken men de koninklijke waardigheid niet zal geven, daar eigenlijk niet hij, maar zijn broeder Demetrius het naaste recht tot den troon had; doch hij zal in stilheid komen, onverwacht, als niemand het vermoedt (Dan. 8:25), en het koninkrijk door vleierijen bemachtigen; op een listige en doortrapte wijze zal hij zich van het rijk meester maken.

Antiochus IV, de broeder van Seleukus, was juist op zijne terugreis van Rome (zie bij vs. 20) in Athene aangekomen, toen het bericht van den dood zijns broeders en van de troonsbeklimming van Heliodorus tot hem kwam. Hij snelde aanstonds naar Pergamus en bewoog Attalus (dezen naam dragen alle koningen van Pergamus even als die van de Filistijnen in den Bijbel Abimelech heten (Gen. 26:1). Heliodorus (men lette op de nauwkeurigheid, waarmee in ons vers is aangewezen, hoe Antiochus aan de regering kwam, zodat het den Joden, dien deze profetie bekend was, reeds bij het begin der regering van Antiochus niet twijfelachtig kon zijn, dat van hem het voorzegde onheil over hen zou komen) uit de heerschappij, die hij zich aangematigd had, te verdrijven, in de plaats daarvan hem op den Syrischen troon te verheffen. Hij wist vervolgens door zijne gladde tong de Syriërs voor zich te winnen; hij heeft echter den bijnaam Epifanes, dien hij zich zelven gaf, zozeer tot het tegendeel daarvan doen worden, dat hij bijv. dikwijls dronken en met rozen bekranst alleen op de straten rondliep, en toen het feest van de overwinning der Romeinen over Perseus gevierd werd, stond hij van de tafel op, wierp zijne klederen af en danste naakt voor het aanwezig gezelschap, zodat allen vol afkeer daarvan heengingen. Hij bezocht vlijtig de baden der stad, en gaf zich daar aan kinderachtige dwaasheden over; hij dronk in gaarkeukens met ieder die binnenkwam, en wanneer hij vernam, dat ergens jonge mensen tot een gelag zamen waren, trad hij onaangemeld met zang en muziek onder hen binnen, om mededeelgenoot daarvan te zijn, in het kort, het is ene wijze populariteit, waarop hij zich toelegde, verbonden met ene

schaamteloosheid zonder voorbeeld. Daarnevens bezat hij onloochenbaar ook grote bekwaamheden, een krijgsmansmoed en ene bijzondere kunstliefde. Om zijn fanatismus voor den heidensen godsdienst heeft later de Romeinse keizer Julianus Apostata d. i. de afvallige (hij regeerde van 363-361 v. Chr.) hem zo hoog vereerd, dat hij hem zich ten voorbeeld nam. De wereldgebeurtenissen, zo merkt Auberlen ten opzichte van dezen koning op, worden door God en Zijn woord met enen anderen maatstaf gemeten dan door onze profane beschouwing der geschiedenis. Wat hier groot schijnt is daar klein, en omgekeerd. Wat door de wereldgeschiedenis wordt voorbijgezien, wat uit den natuurlijken loop der zaken van zelf schijnt voort te komen, dat is beslissend. Deze beschouwing dringt zich vooral ten opzichte van Antiochus aan ons op; hij was een Syrisch koning midden onder de overigen: in de wereldgeschiedenis trekt hij geen buitengewone aandacht. Ook in de Israëlietische geschiedenis is het desgelijks; de kommervolle tijd der 62 weken (Hoofdst. 9:25) ging daarna even als vroeger voort, de verdrukking door Antiochus sloot zich natuurlijk aan het velerlei lijden en aan de verdrukkingen aan, welke voor de Joden uit de altijd voortdurende oorlogen der Ptolemeërs en der Seleuciden reeds tot hiertoe waren ontstaan. En toch stond in dat korte tijdsbestek het bestaan van het Godsrijk in de wereld op het spel, zo als nooit te voren; om die reden wordt het ook door de profetie zo sterk op den voorgrond gesteld en te voren zo nauwkeurig beschreven, als nauwelijks enige andere tijd. Wij zien dat grote gebeurtenissen in het rijk van God geheel op den gewonen weg der geschiedenis kunnen ontstaan en voorvallen. Ook in dit opzicht is Antiochus een voorbeeld van den Antichrist. De laatste is toch eveneens oorspronkelijk een kleine hoorn, die slecht langzamerhand opwast, totdat hij groter wordt, den zijne genoten (Hoofdst. 7:8, 20; 8:9) (geheel overeenstemmende hiermede schildert het nieuwe Testament den tijd, die aan de toekomst van Christus voorafgaat (Luk. 17:27 vv. 1 Thess. 5:3 16:9, 11). Men eet, men drinkt, men trouwt, men koopt en verkoopt, men bouwt en plant nog voort, de maatschappij gaat haren geregelden gang, welvaart, nering, handel, onderwijs zijn in den hoogsten bloei, men stelt zich veel schoners in de toekomst voor; men zegt: "Er is vrede en geen gevaar. " En al komen ook de meest opmerkelijke Goddelijke gerichten de ogen worden gehouden, dat men ze niet als gerichten of zelfs niet als voortekenen erkent en tot gene bekering komt. Dan zal het verderf snel overvallen als de smart ene barende vrouw en zij zullen niet ontvlieden.

22. En de armen der overstroming 1) de Egyptische legerscharen, die het gehele land dreigen te overdekken, zullen overstroomd worden van voor zijn aangezicht, als hij met zijne legerscharen hen snel heeft weten te voorkomen, en zij zullen gebroken worden, en ook de vorst des verbonds, koning Ptolemeus VI of Filometor van Egypte, die door zijne moeder Cleopatra in zulk ene nauwe betrekking des bloeds tot hem stond, zal geheel en al afhankelijk gemaakt worden.

1) In het Hebr. oezeroöoth hasjètef. Dit kan wel letterlijk vertaald worden, de armen der overstroming, maar hier is beter vertaald: De overvloeiende strijdkracht. De Heere God voorspelt hier dat hoe machtig de legers zullen zijn, en met hoeveel strijdkracht men tegen hen zal oprukken, deze toch zullen verbroken worden.

23. En na de vereniging met hem, na hem de beste toezeggingen van welwillendheid en vriendschap gegeven te hebben, zal hij bedrog plegen, en hij zal van Pelusium, na dit door ene

enen koning onwaardige krijgslist ingenomen te hebben, optrekken naar het eigenlijke Egypte, en hij zal met weinig volks gesterkt worden, daar hij op ene listige wijze handelt, en zich als een vriend voordoet.

24. Met stilheid onvoorziens zal hij ook in de vette plaatsen des landschaps komen, en hij zal het werk der onderwerping van Egypte doen, dat zijne vaders, of de vaders zijner vaderen niet gedaan hebben, die bestendig in geldgebrek waren; roof, en buit, en goederen zal hij onder hen uitstrooien, en hij zal tegen de vastigheden, tegen de vaste steden, tot Alexandrië toe, zijne gedachten denken, doch tot enen zekeren tijd toe; bij de meerderjarigheid van Ptolemeus zal hij het land weer moeten verlaten.

In het jaar 195 vóór Chr. had Ptolemeus Epifanes (zie bij vs. 17) de heerschappij zelfstandig overgenomen, en hield daarin stand doordat hij zich met de Romeinen in betrekking stelde en zich zorgvuldig wachtte, zijnen schoonvader Antiochus III tegen hen (vs. 19) te ondersteunen. Maar reeds in zijn 28ste levensjaar stortten zijne buitensporigheden hem in een vroegtijdig graf. Hij liet bij zijnen dood twee zonen achter, van welke later de oudste onder den naam van Ptolemeus VI, met den bijnaam Filometor (liefhebber van zijne moeder), de jongere onder den naam Ptolemeus VII met den bijnaam Fyscon (d. i. vetbuik om zijne buitengewone dikte zo geheten) regeerde. Voor het tegenwoordige voerde echter Cleopatra, de moeder van die beide, de dochter van Antiochus den Grote, het regentschap. Hoewel zij nooit de landen ontving, die haar bij haar huwelijk met Epifanes beloofd waren, namelijk Coele-Syrië, Fenicië en Palestina, liet zij om wijze redenen ook gedurende de 8 jaren, dat zij als voogdes regeerde, hare aanspraken rusten. Toen zij echter ongeveer in het jaar 173 vóór Chr. stierf, en de beide Egyptenaars Elaeus en Lanaeus de voogdijschap over Ptolemeus VI opnamen, eisten deze spoedig daarop die landen. Antiochus Epifanes sloeg dien eis af, daar zij de belofte eens door zijnen vader gedaan niet erkende, en begon, daar de Egyptenaar zich tegen hem uitrustte, zelf den krijg. Hij sloeg ook den vijand westelijk van de Karsische bergen in het jaar 171 v. C. hij liet echter, om voor de Egyptenaren als zacht voor te komen en hun harten voor zich te winnen, het bloedbad, dat de zijnen aanrichtten, ophouden, daar hij overal op het slagveld rondreed en hun verschoning aanbeval. Ene onwaardige krijgslist (Polyb. XXVII, 17), en, zo als het schijnt, ook ene overeenkomst met de Egyptenaren opende hem hierop Pelusium, en spoedig was hij in het bezit van het gehele land. Nu knoopte Ptolemeus Filometor door gezanten, onderhandelingen met hem aan, hij begaf zich ten laatste zelf tot hem naar Memfis. Antiochus behandelde den jongen koning zeer vriendelijk, verzekerde hem van zijne welwillendheid. en liet hem ook voor den robijn de heerschappij, wel wetende, dat hij zelf nu toch de eigenlijke heerser was, terwijl een volledig annexeren van het land noodzakelijk de Romeinen tegen hem zou doen aanrukken. Jegens de inwoners betoonde hij zich zeer mild tot verkwistens toe, gelijk dit zijn aard was; in Naukratis bijv. schonk hij aan elken Griek een goudstuk; toch gelukte het niet Alexandrië, waarheen hij van laatstgenoemde stad over den Nijl heenging, in zijne macht te krijgen, integendeel zeilde bij van daar naar Cilicië, om een opstand der bewoners van Tarsus en Mallus te dempen; vervolgens begaf hij zich naar Tarsus, waar zijne scheepswerven waren, om den veldtocht van het volgende jaar voor te bereiden. In dezen tijd valt de gebeurtenis, welke in 2 Makk. 6:27 vv. bericht is.

25. En hij zal in de volgende lente zijne kracht en zijn hart, zijn krijgsmoed, verwekken tegen den koning, van het Zuiden, tegen Ptolemeus Fyscon, die gedurende zijne afwezigheid uit Egypte tot de heerschappij zal komen, een jongere broeder van Filometor; hij zal komen met ene grote heirkracht; en de koning van het Zuiden deze Ptolemeus VII, zalom de aangematigde heerschappij te behouden, zich in den strijd mengen, begeven met ene grote en zeer machtige heirmacht; doch hij zal niet bestaantegenover den vijand, want zij zullen in zijn eigen leger verraderlijke gedachten, verraderlijke aanslagen tegen hem denken tegen hem bedenken.

26. En die de stukken zijner spijze zullen eten, de voornaamsten van zijn hof, wien hij alle gunst betoond heeft, zullen hem, den koning van Egypte, breken, hem helpen verderven, en de heirkracht deszelven zal overstromen zal daarheen vlieten en vele verslagenen zullen vallen, want de koning van het Noorden zal, gelijk hij reeds in den vorigen veldtocht deed, op grote schaal zijn systeem van omkoping volgen (vs. 23 v.), en alzo velen tot zijne zijde weten over te halen.

27. En het hart van beide deze met elkaar verbondene koningen, namelijk van Antiochus van Egypte, in wiens belang de eerste den gehelen veldtocht begonnen heeft, zal wezen om kwaad te doen, elk zal trachten den ander te bedriegen; daar elk van beide meester van het land zal willen zijn, zal ieder er op peinzen, hoe hij van den schijnbaren vriend en bondgenoot zal los komen, en aan ééne tafel, hoewel zij uiterlijk met elkaar in verbond staan, en gemeenschappelijk tegen Fyscon strijden, zullen zijtegen elkaar leugen spreken; en het zal niet gelukken, geen van beiden zal nu reeds zijn doel bereiken, want het zal nog een einde hebben ter bestemder tijd, de eindelijke uitslag zal eerst op een anderen tijd blijken.

28. En hij, de koning van het Noorden, Antiochus Epifanes, hoewel hij zijn voornemen niet bereikt heeft, zal in zijn land wederkeren met groot goed, terwijl hij vroeger bezit had moeten uitdelen (vs. 24), en zijn hart zal zijn, op den weg, die hem naar Syrië terugvoert, tegen het heilig verbond van God met Zijn volk Israël. Dit zal hij naar aanleiding van inmiddels in Judea uitgebroken onlusten met zware straffen bezoeken; alzo zal hij een begin maken met zijne ondernemingen tegen den waren godsdienst, en hij zal het doen, want hij zal de stad innemen, in het heiligdom indringen, den tempel van zijne gereedschappen en schatten beroven, en het huis van Jacob vol van smaadheid en ellende maken, en nadat hij in Jeruzalem een bestuurder heeft aangesteld, die nog woester en wilder is, dan hij zelf, zal hij wederkeren in zijn land.

Nadat Antiochus tegen het einde van het jaar 171 vóór Chr. van Alexandrië was afgetrokken (zie bij vs. 24), stonden de inwoners tegen Filometor op, die hun slechts als een werktuig van den Syrischen koning voorkwam; zij verjaagden hem en zetten in zijne plaats zijnen nog jongeren broeder Fyscon op den troon, over wien zij twee voogden stelden. Het grootste gedeelte van Egypte erkende hem, en nu rustte men zich met alle kracht ten strijde tegen Antiochus, wanneer hij mocht willen wederkomen. Deze had daartoe natuurlijk nu een des te beter voorwendsel, omdat hij zichzelven als den beschermer van den wettigen koning, van Filometor beschouwde, en begon werkelijk in de lente van het jaar 170 vóór Chr. enen tweeden veldtocht tegen Egypte. Bij Pelusium behaalde hij ene overwinning over de

vijandelijke vloot, sloeg vervolgens in haast ene brug over den Nijl, en rukte nu tot voor Alexandrië. Van welken aard het in vs. 26 vv. genoemde verraad onder de hovelingen van Fyscon geweest is, dat Antiochus het snel voortrukken gemakkelijk maakte, wordt door de geschiedschrijvers nader bericht, alleen in 2 Makk. 10:13 wordt gemeld dat Ptolemeus Makron, die over het eiland Cyprus gesteld was, van hem afviel en tot Antiochus overging. De belegering van Alexandrië duurde langen tijd. Bij Antiochus bevond zich ook Filometor, dien hij voorgaf weer aan zijn koninkrijk te willen helpen (Liv. XLV:11. 8). Deze hield zich, alsof hij de leugen geloofde, doch hij wist zeer goed, wat zijn "heer oom, " eigenlijk bedoelde, en zou gaarne van hem willen bevrijd zijn, zo hij zich slechts van hem had kunnen ontslaan. Toen kwam het bericht van de overrompeling van Jeruzalem door den verdreven Hogepriester Jason; men had dus daar niet bedacht, wat aan het slot van het 27ste vers van ons hoofdstuk staat, dat het einde nog niet daar was; maar had lichtvaardig het gerucht van ‘s konings dood geloofd en moest daarvoor nu zwaar boeten. Om een afvallen van Judea achter zijnen rug, dat voor zijne ondernemingen tegen Egypte zo gevaarlijk kon worden, te verhinderen, staakte Antiochus voor ‘t ogenblik de belegering van Alexandrië, hoewel de nood in de stad reeds zeer groot was, hij liet Filometor als tegenkoning van zijnen broeder in Memfis achter, waarbij hij Pelusium, den sleutel van het land, door ene sterke bezetting, die hij in de vesting legde, in zijne hand hield, en spoedde naar Judea; hoe hij hier met Jeruzalem handelde is bij de boven aangehaalde plaatsen van het eerste boek der Makkabeën nader beschreven.

29. Ter bestemder tijd, ongeveer 1 1/2 jaar later, een tijd in Gods raad lang te voren bepaald, zal hij wederkeren, en tegen het land van het Zuiden, tegen Egypte komen, doch het zal bij dezen nieuwen veldtocht niet zijn gelijk de eerste, noch gelijk de laatste 1) reize, toen hij met niet groten buit terugkeerde, den wettigen koning in zijne macht had, en den sleutel des lands behield.

1) Dit wil zeggen, dat deze laatste veldtocht niet zo gelukkig zal aflopen als de eerste, waarvan vroeger sprake was. De reden waarom wordt in de volgende verzen gemeld.

30. Want er zullen schepen 1) van Chittim, van gene zijde van Cyprus (Num. 24:24), hier zowel als uit Italië, tegen hem komen; daarom zal hij met smart bevangen worden, dewijl hij zijne hoogdravende plannen tegen het Zuiden niet verder kan voortzetten, en hij zal wederkeren om zich voortaan bij zijn eigen land tegen het Noorden te bepalen, en gram worden tegen het heilig verbond, tegen Israëls godsdienst, en hij zal het doen, hij zal de uitroeiing van dezen godsdienst met nog veel meer nadruk beginnen, en tot zijn levensdoel maken, dan hij vroeger deed, toen hij daarmee een aanvang maakte (vs. 28), want wederkerende zal hij acht geven op de verlaters des heiligen verbonds, hij zal door beloningen en onderscheidingen de afvalligen ondersteunen, en den Grieksen godsdienst tot godsdienst van het land verheffen. 1).

1) Men zou in verzoeking geraken, om voor tsijim = schepen, tsirim = gezanten te lezen, om zich daarbij het echt Romeinse gedrag van den gezant Popillius nog levendiger voor ogen te stellen.

De geschiedenis meldt ons, dat een gezant van Rome, dat bestemd was om later het vierde wereldrijk te worden, Markus Popillus Lenas, op het zand een kring beschreef rondom den persoon van Antiochus, en dien koning van het Noorden dwong die niet te overschrijden, voordat hij plechtig beloofd had Egypte te zullen ontruimen. (E. GUERS).

2) Nog gedurende de belegering van Alexandrië door Antiochus in den herfst van het jaar 170 vóór Chr. toen daar de nood op het hoogst gestegen was (zie bij vs. 28) had Ptolemeus Filometor in gemeenschap met zijne zuster Cleopatra gezanten naar Rome gezonden, den senaat om een bevel aan den Syrischen koning laten verzoeken, om de belegering op te heffen en zich van alle verdere vijandelijkheden tegen Egypte te onthouden. Zulk een bevel werd ook werkelijk gegeven, daar de Romeinen zich als beschermheren en voogden van al de landen van de aarde beschouwden, doch Cajus Popilius Lenas, die tot bijlegging van den krijg door Rome was afgezonden, opgehouden bij het eiland Delos, vernam intussen, dat Antiochus Egypte reeds had verlaten en stelde zijne tussenkomst tot op een gelegenen tijd uit. In den daarop volgenden winter van 170-169 v. C. knoopte vervolgens Ptolemeus Filometor, die, gelijk wij boven zagen, gaarne vrij zou geweest zijn van het protectoraat (beschermheerschap) van Antiochus, met zijnen broeder Ptolemeus Fyscon onderhandelingen aan, en de verzoening der beide broeders. ernstig ondersteund door hun zuster Cleopatra, kwam werkelijk tot stand. Filometor werd in Alexandrië opgenomen en deelde voortaan met Physkon de regering. Toen Antiochus dat hoorde rustte hij zich tot den krijg toe tegen de beide koningen. Met het begin der lente van 168 v. C. rukte hij Coele-Syrië binnen, terwijl zijne vloot het eiland Cyprus wegnam, en zette nu zijn leger naar de zijde der Egyptische grenzen in beweging. Bij Rhinocolora kwam hem een gezantschap uit Alexandrië te gemoet, dat in den naam der beide koningen den vrede zou trachten te bewerken. Hij stelde echter zo zware voorwaarden, dat de vijandelijkheden verder gingen, en reeds in het midden van den zomer daalde Antiochus in langzame dagreizen van Memfis naar het dieper gelegene Alexandrië. Nog slechts enige duizende schreden was hij van de stad verwijderd, toen bovengenoemde Romeinse gezant Popilius hem ontmoette, om zijn last te volbrengen. Antiochus was met dezen man van zijn oponthoud in Rome af bevriend geweest; hij wil hem de hand ter begroeting reiken, maar Popilius reikt hem het schriftelijk bevel van den Romeinsen Senaat over. Na het doorlezen van dit stuk, dat hem beveelt alle vijandelijkheden tegen Egypte dadelijk te staken, verzoekt Antiochus een tijd om zich te bedenken, doch Popilius beschrijft met zijnen staf om den koning een kring en verklaart hem, dat hij daaruit niet zal komen, voordat hij antwoord heeft gegeven. Door zulk een aandrang overrompeld, en overwegende, dat hij niet opgewassen was tegen de Romeinen, die juist thans, nu zij door den gelukkigen slag bij Pydna in Macedonië in het jaar 168 v. C. den koning Perseus geheel en al verslagen had, machtiger waren dan ooit, verklaart Antiochus zich tot den aftocht bereid; nu eerst reikt Popillus hem zijne hand. Terwijl nu het Romeinse gezantschap, nadat het de overeenkomst der beide broeders, om gemeenschappelijk over Egypte te willen regeren bevestigd had, zich naar Cyprus begeeft, om de Syrische vloot eveneens naar huis te zenden, voert Antiochus zijn leger naar Syrië terug, detacheert echter op den weg een corps van 22. 000 man onder Apollonius naar Judea, van wiens handelwijze in Jeruzalem ons de plaatsen 1 Makk. 1:30 vv. en 2 Makk. 5:24 vv. verhalen. Even als in vs. 13 zo treedt ook in vs. 30 Rome eerst van verre in den gezichtskring der profetie van het boek van Daniël, maar hierbij is wel op te merken, dat het bij Bileam (Num. 24:24) nog onder den naam Chittim zamengevatte

Westerse wereldrijk reeds hier begint zich te verdubbelen tot een Grieks en Romeins rijk, en dus aan Daniël reeds een blik wordt gegeven over het Griekse rijk heen.

31. En er zullen, terwijl de hoofdmacht zelf naar Syrië terugkeert armen, strijdkrachten (vs. 15, 22) of gedetacheerde corpsen van zijn leger, uit hem ontstaan, en zich in het land vestigen, en zij zullen het heiligdom ontheiligen, en de sterkte, den burg Sion, waarin Antiochus zijne bezetting had, en zij zullen het gedurige, het dagelijks offer wegnemen, en enen verwoestenden gruwel stellen.

Antiochus bevestigde den burg Zion en legde aldaar ene bezetting, waardoor hij Jeruzalem in bedwang hield. De stad werd verbrand, het heiligdom, de burcht en toevlucht des Israëlietischen volks werd ontheiligd en verwoest, de Joodse godsdienst afgeschaft en het beeld van den Olympischen Jupiter, hier door Gabriël de gruwel der verwoesting genoemd, op het altaar Gods geplaatst. De afschaffing van het dagelijks of bestendig offer, hetwelk, overeenkomstig de Mozaïsche wet, alle dagen gebracht moest worden, staat gelijk met de afschaffing van den Joodsen godsdienst, De afschaffing van het bestendig offer Dan. 12:11 beduidt ook de afschaffing des Jodendoms, in lateren tijd door den Antichrist, aan welke evenwel de afschaffing des Christendoms voorafgaat. Het beeld van den Olympischen Jupiter verwoestte in zo verre het land als het een zinnebeeld des heidendoms was, waardoor onder de Joden en in hun land ene ontzettende verwoesting werd aangericht. Dit verwoestende Jupitersbeeld is ene type van het beeld van het beest, hetwelk een geest heeft en spreekt Openb. 13:15, en ene type van den Antichrist, die persoonlijk aangebeden zal worden en ene ontzaglijke verwoesting onder de mensheid en op Gods aarde aanrichten zal. Aan het einde van het Boek Daniël heet de gruwel, welke Antiochus, de voorloper van den Antichrist, heeft opgericht, de verwoestende gruwel, of gelijk de Heere in Zijne voorspelling van Jeruzalems val zegt, de gruwel der verwoesting.

De tirannieke Epifanes, in zijne ondernemingen tegen Egypte gestuit, liet nu al zijne woede tegen de Joden los. De opperontvanger der schattingen Apollonius werd met een leger van 22. 000 man tegen Jeruzalem gezonden. Slechts twee jaren waren er sinds den tempelroof verlopen. Hij trok als vriend de stad binnen, en wachtte den sabbath af; toen zond hij zijne soldaten op roof en moord uit. De Joden boden op den heiligen dag geen weerstand, en velen hunner werden verslagen of als slaven verkocht. De gebouwen in de nabijheid van den burg Sion werden geslecht, en de berg Sion werd tot een citadel met ene Syrische bezetting gemaakt, van waar men den tempel belegerde, zo dat de burgers die aan de wet verknocht waren, uit Jeruzalem vloden; hun heiligdom woest werd en de dagelijkse offeranden ophielden. Dit begon in de maand Juni des jaars 161 en duurde vierde halfjaar, gedurende welken tijd men gene sabbatten en feesten vierde en het heiligdom verontreinigd in de handen der heidenen bleef. Hierop ging Antiochus nog verder. Door zijn gehele rijk werden bevelschriften afgekondigd, waarbij aan alle besnedene volken, Joden, Samaritanen, Idumeërs bevolen werd die gebruiken af te schaffen, waardoor zij zich tot hiertoe onderscheiden hadden. De Idumeërs of Edomieten, afstammelingen van Ezau, bij wie de besnijdenis noch in gebruik was (Jer. 9:25, 26), gehoorzaamden geredelijk, zo ook de Samaritanen, die zich dit geval nu weer haasten, om het bewijs te geven, dat zij met de Joden niets gemeens hadden, en die, om den tiran te believen, vrijwillig aanboden hunnen tempel op den berg Gerizim aan den

Griekse Jupiter Hospitalis (Xenius = de gastvrije) als hun beschermheer, omdat zij vreemdelingen in het land waren, toe te wijden, tot gene geringe ergernis van de goedgezinden onder de Joden, maar tot grote tevredenheid van Antiochus, die hen daarom verder ongemoeid liet.

Al de gestrengheid dezer bevelschriften trof dus hoofdzakelijk de Joden. Hun offeranden en feesten werden verboden, afgodsaltaren opgericht, en zij gedwongen daarop onreine dieren te offeren, en hun zielen te bevlekken met gruwel en onreinheid. Wie deze bevelen niet nakwam zou gedood worden, en om voor de uitvoering te waken, werden allerwege opzichters aangesteld. Vele Joden namen hierop, door vroeger voorbeelden daartoe voorbereid, den Syrisch-Grieksen eredienst aan, schandelijk het geloof hunner vaderen verzakende. Het was niet zozeer de eerbied voor zijne afgoden, welke Antiochus tot deze maatregelen bewoog, als wel en vooral de begeerte om al zijne onderdanen tot één volk te zamen te smelten, en het uitzicht om bij deze godsdienstveranderingen zich met de onderscheidene tempelschatten, die deels uit geschenken der vroomheid, deels uit in bewaring gegeven goederen bestonden, te verrijken. De tempel te Jeruzalem werd aan Jupiter Olympius gewijd, en op een groot altaar een afgodsouter opgericht; een oud Atheens, heidens priester kwam om de nieuwe afgoderij te regelen. De ware godsdienst was, even als ten tijde van Achab, onderdrukt; altaren rookten op alle heuvelen, en gruwelen werden in ieder bos uitgeoefend ter ere van godheden, welke de verpersoonlijkte ondeugden van den onwedergeboren, natuurlijken mens waren. De vervolging was algemeen. De Israëlieten werden gedwongen, om aan deze offers en de offermaaltijden deel te nemen. Het was genoeg voor een aanklever van den Joodsen godsdienst bekend te staan om het leven te verliezen. De ouders, die hun kinderen besneden, waarnaar scherp onderzoek werd gedaan, moesten met hun kinderen den marteldood sterven. De wetboeken van Mozes werden aan stukken gesneden en verbrand, en wie ze in huis had en verborg, of zich tegen hun vernieling verzette, moest dit met zijn leven boeten; zelfs afgevallene geloofsgenoten werden aanbrengers der beter gezinden, die nochthans in groten getale gesterkt werden om aan hun geloof getrouw te blijven ten koste van goed en bloed. De weinige gelovigen, die getrouw bleven, zochten veilige schuilplaatsen in het gebergte, alwaar zij aan de onderzoekingen minder bloot stonden, dan in de vlekken, steden en dorpen op de vlakten, en waar zij desnoods beter vluchten konden. Daar waren de rotsen en spelonken hun stille verblijven, en zulke plaatsen, die voor hun vijanden gevaar opleverden, boden hun beschutting aan. De 74ste Psalm mag te dien tijde wel door velen gebeden zijn; hij paste toch zo bijzonder op dien toestand "dat velen dien als ene voorzegging beschouwd hebben. "

32. En die goddelooslijk handelen tegen het verbond, diegenen onder de Joden, die zonder dat reeds tot het heidendom geneigd waren, zal hij doen huichelen zal hij tot Heidenen maken door vleijerijen door vleiende reden en schitterende beloften tot volkomen afval bewegen; maar het volk, die hunnen God kennen, zullen zij grijpen en zullen het doen 1) zal doen, wat in zulke omstandigheden moet gedaan worden, zal alles trotseren en aan het verbond met God vasthouden.

1) Eigenlijk staat er, zal hij tot Heidenen maken, dewijl zij de wet des Heeren op zij stellen en zich gans en al door hem laten beheersen om afgodenoffers te offeren en te eten.

2) In het Hebr. Weam jodee Elohaw jachazekoe weasoe. Beter: en het volk van hen, die hun God belijden, zullen vasthouden aan het verbond en het uitvoeren. Wij hebben hier een tegenstelling, tussen de afvalligen en degenen, die aan het verbond Gods vasthouden. Wat zij zullen uitvoeren wordt nader gezegd n. l. het volk onderwijzen in de rechten des verbonds. Zij zullen tevens den heidensen koning slag leveren, maar daardoor zullen er vallen door het zwaard.

Terwijl de heidens gezinde Joden, voorstanders van Griekse beschaving en leefwijze, door de verlokkingen en beloften des konings vervoerd, gewillig den godsdienst hunner vaderen afzwoeren, bleven anderen aan het gebod hunner vaderen trouw tot in den dood. Ja, juist in dezen tijd van gevaar hielden zij nog meer beslist aan hunnen God vast, en beleden Hem zo onverschrokken, dat zij niet alleen standvastig bleven tot in den dood, maar ook anderen door hun vrijmoedigheid en hun geduld tot getrouwheid opwekten.

33. En de leraars de wijzen des volks, die door hun roeping als priesters den plicht (Deut. 33:10. Mal. 2:7), van wege hun dieper inzicht ook het vermogen hebben, de gemeente in de wegen Gods te onderwijzen, zullen er velen onderwijzen, en zij zullen met velen dergenen, die zich aan hen aansluiten, vallen door het zwaard en door vlam, door gevangenis en door beroving, gelijk de geschiedenis van den strijd der Makkabeën tonen zal; zulk ene vervolging zal echter niet altijd duren, maar slechts een bepaalden tijd, vele dagen (Hoofdst. 12:11 vv.).

Deze belijdenis- en bloedgetuigen, wier woord en voorbeeld anderen zozeer tot beschaming en bemoediging verstrekten, werden met het zwaard gedood of verbrand, of bij levenden lijve geroost, gelijk de zeven broeders met hun moeder; anderen werden naar de gevangenis gesleept en in verre landen als slaven verkocht, lieden, van wie Paulus zegt, dat de wereld hunner niet waardig was. Deze verdrukking der Joden duurde twee jaren tot op de officiële afschaffing van hunnen godsdienst, vervolgens bleef deze gedurende drie jaren verborgen, totdat Judas de Makkabeër hem weer herstelde.

34. Als zij nu zullen vallen, zullen zij ondanks den zwaren nood, dien zij moeten doorstaan, met ene klein hulp geholpen worden door de overwinning, die den strijd der Makkabeën eindelijk ten gevolge zal hebben; doch velen, aangetrokken door den glans van hunnen roem, of verschrikt door de wraak, die zij aan de afvalligen uitoefenen zullen zich door vleijerijen tot hen vervoegen, zonder het ook in het hart met hen te houden.

twqlqlxb komt van qlxglibberig, glad zijn, en betekent metaphorice, zo als in Ps. 55:22 "vleien. " Van daar is de eerste betekenis van ons woord, gelijk Jer. 23:12. Ps. 35:6 "op glibberige plaatsen, " de tweede: "door vleierijen, " gelijk het ook vs. 21 is overgezet. Aan onze Statenoverzetting geven wij hier weer de voorkeur.

Velen sloten zich in dien gevaarlijken toestand bij de Makkabese helden aan, zodat zij tegen de vijanden te velde konden trekken en met Gods hulp de overwinning behaalden (Hebr. 11:34). God schonk hun de zege, ofschoon zij, in geloofszaken het zwaard hadden opgevat, dewijl andere alle Joden tot het heidendom zouden zijn overgegaan, en de gelovigen onder hen uitgeroeid zouden zijn geworden. Deze uitkomst is ene afspiegeling van de ontvluchting

der vrouw in de woestijn en der Joden, onder goddelijke bescherming ten tijde van den Antichrist.

Bij de vertaling onzer Statenoverzetters voegt de verklaring van Lowth: "niet oprechtelijk; " zodanigen waren Jozef en Azarias, welke in de algemene zaak deel namen uit eerzucht en begeerte om enen naam te maken; zodanigen waren die, welke na hunnen dood bevonden werden met gewijde afgodsbeelden onder de klederen. Zodanig een was Rhodokus, die hun geheimen den vijand bekend maakte.

35. En van de leraars, de voorgangers, die tot den strijd tegen den tiran oproepen, en de leiding in dezen strijd op zich nemen, zullen er sommigen, gelijk in vs. 33 gezegd is, vallen, om hen (Hebr. door hen) te louteren en te reinigen, en wit te maken, opdat door hun voorbeeld anderen tot gelijken moed en tot godsvrucht worden opgewekt, terwijl het ook openbaar wordt onder de vervolging, wie het niet oprecht met den Heere en Zijne zaak houden. Doch deze tijd van reiniging is slechts een voorbeeld van de louteringen en reinigingen, die het volk van God nog in de toekomst wachten, en welke door alle eeuwen doorgaan tot den tijd van het einde toe, tot het einde van den tegenwoordigen toestand der wereld, wanneer de gemeente hare door zulke reinigingen bewerkte volkomene reinheid en heiligheid verkrijgt; want het zal nog zijn voor enen bestemden tijd, de vervolging van Antiochus eindigt, maar daarom komt ene andere tot aan het einde, waarvan het volgende handelt.

Zeer opmerkelijk wordt in vs. 34 de overwinning der Makkabeërs ene "kleine hulp" genoemd. Uit de hand van den Antichrist zal het volk daardoor worden gered, dat het in de eeuwige volmaaktheid wordt overgeplaatst, maar de redding uit de hand van Antiochus zal slechts ene tijdelijke, dus ene kleine hulp zijn, terwijl ook na de tijden van Antiochus het volk Gods nog lang in den druk der tijden zal blijven.

Onder het Oude Verbond was ene bijzondere profetie voor den tijd, waarin gene openbaring was, des te noodzakelijker, omdat toen het volk van God in zijn lijden den troost, die ons Christenen is geschonken, namelijk het uitzicht op de onvergankelijke erve in den hemel, nog niet zo volkomen bezat, aan den dood de macht nog niet was ontnomen, en voor den mens de persoonlijke ingang in de hogere wereld van licht en leven nog toegesloten was. De Christelijke gemeente is, wat haren eigenlijken levenskern aangaat, reeds aan den geest dezer wereld ontrukt en in een hemels bestaan overgezet; haar hart en schat, haar wandel en burgerrecht is in den hemel bij haren verheerlijkten Heer, en tevens heeft het kruis van Christus ook het lijden en de beproevingen van dezen tijd eens voor altijd voor haar in het ware Goddelijke licht geplaatst (2 Kor. 4:8 vv. Efeze. 2:6. Fil. 3:20 Col. 3:1 vv.). In ‘t kort, de betrekking tussen de tegenwoordige en toekomstige wereld, die aan deze zijde en aan gene zijde des grafs is voor degenen, die uit God geboren en reeds nu het eeuwige leven deelachtig zijn, juist het ongekeerde, als voor de vóórchristelijke, ook de Israëlietische mensen. Ook Israël was nog niet geplaatst boven de elementen van den geest der wereld, ook het heiligdom des Ouden Verbonds was nog een aards heiligdom (Gal. 4:3, 9. Hebr. 9:1); de blik van Israël moest en kon nog niet op de hemelse, maar slechts op de aardse toekomst gevestigd zijn, daar de verschijning op aarde te wachten was van Hem, in wien al de bedoelingen en

voorbereidingen Gods onder Zijn volk zouden vervuld worden. Daarom is de kern der Oud-Testamentische profetie ook de leer van het rijk Gods op aarde. Was echter het hart van Israël nog niet in den hemel, zo moest het tegen de aardse verzoekingen des te beter worden gewapend. Was volgens Gods bedoeling het oog van het volk op de aardse toekomst gericht, zo moest ook deze tot op den tijd, dat de Messias op aarde verscheen, zeer nauwkeurig worden ontsluierd. De specialiteit der profetie van aardse lotgevallen moest aanvullen wat op Oud-Testamentischen bodem nog ontbrak aan het uitzicht in de hemelse heerlijkheid. Daarom worden bij Daniël, en wel juist in het tweede door, die op den vóór Christelijken tijd betrekking hebbende, zo bijzonder gedetailleerde voorzeggingen gevonden, veel meer gedetailleerd dan bij Johannes (in de Openbaring), zowel wat de oud-historische feiten als de chronologische bepalingen aangaat. Ten opzichte van het eerste kennen wij de Openbaring van hoofdstuk II over de Syrisch-Egyptische oorlogen met hun slagen, veroveringen, huwelijken en als de profetie, die van de gehele Heilige Schrift het meest tot in bijzonderheden gaat. Niet minder wonderbaar zijn echter ook de chronologische details, zowel wat den tijd van Antiochus (Hoofdst. 8:14, 12:11 en 12) als wat den Messiaansen (Hoofdst. 9:24 vv.) aangaat. Wat het laatste betreft, zijn voor den gehelen tijd tot op de vervulling der jaren, bij de eerste voor den tijd der vervulling zelfs de dagen nauwkeurig opgegeven.

36.

VAN DEN ANTICHRIST, DE LAATSTE TIJDEN, OPSTANDING DER DODEN ENZ.

III. Vs. 36-Hoofdst 12:3. gelijk vs. 35 reeds aantoonde, gaat de voorspelling van Antiochus nu over tot zijn tegenbeeld, den Antichrist, en de laatste dingen, die op zijnen val zullen volgen. Vooraf wordt een karakteristiek van den Antichrist gegeven (vs. 36-39), vervolgens wordt over zijne daden en zijne geschiedenis geprofeteerd (vs. 40-45), en ten laatste bericht gegeven van de gevolgen, die zijne verschijning voor het volk van God zal hebben. (Hoofdst. 12:1-3).

36. En die koning, die in Antiochus zijn voorbeeld heeft en in Hoofdst. 7:24 vv. reeds is voorzegd, zal doen naar zijn goddeloos, antichristelijk welgevallen, waartoe hem enigen tijd de macht wordt gelaten, en hij zal zich verre verheffende boven hetgeen Antiochus vóór hem gedaan heeft, zichzelven verheffen, en groot maken boven allen God, daar hij zichzelven stelt in de plaats van God (2 Thess. 2:4), en hij zal tegen den God der godenin satanische vermetelheid wonderlijke, gruwelijke dingen spreken(Hoofdst. 7:8. Openb. 13:5 vv. #Re); en hij zal in hetgeen waartoe zijne antichristelijke en godslasterlijke bedoelingen hem leiden, voorspoedig zijn, totdat de gramschap, de tijd van den laatsten toorn, de laatste straf van God (Matth. 24:21 vv.) voleind zij; want het is vastelijk besloten, het zal geschieden; er is in Gods raad aan het lijden der gemeente, door het handelen en drijven van dezen koning teweeggebracht, ene bepaalde maat van grootte en duur gezet, die niet zal overschreden worden.

De verzen 36-39 spreken van den valsen godsdienst, welken de Antichrist in de plaats des Christendoms opricht. In vs 36 schetst Gabriël den Antichrist op dezelfde wijze als Paulus 2 Thess. 2:3-4. Door die plaats wordt ook de onze verklaard. De Antichrist staat op tegen elken

God en godsdienst, tegen den godsdienst der Joden en der Christenen, der Katholieken en der Protestanten, der Mahomedanen en der heidenen. Het ongehoorde en ontzettende, hetwelk hij tegen den waren God zal spreken, verklaart Paulus als werkingen des Satans, als duivelse wonderen en inderdaad onbegrijpelijke kunsten, waarmee hij de goddelozen onder Gods toelating zal bedriegen, omdat zij den waren God volstandig de ere weigerden, zodat zij den verleider voor een bovenatuurlijk wezen zullen houden, en met hem op den dag der slachting des Almachtigen omkomen. Hem zal gelukken wat Antiochus niet gelukt is, namelijk de afschaffing van den waren godsdienst, doch slechts zo lang, totdat de maat van Gods toorn vol is, totdat hij zelf, zonder dat hij het zelf weet, de volvoerder der Godsgerichten aan de afvallige Christenheid, bij Armageddon, ten dage van Christus wederverschijning valt. (Dan. 11:45. Openb. 16:16).

37. En op de goden zijner vaderen zal hij geen acht geven, maar hij zal zich los maken van alles en zich boven alles plaatsen, wat van het godsdienstige is overgeleverd, noch zal hij, ontoegankelijk en ongevoelig als hij is voor alles, wat overigens op den mens invloed uitoefent, ook over verwilderde en zelfzuchtige harten, op de begeerte der vrouwen1) letten (2 Sam. 1:25); hij zal ook op genen God acht geven, maar hij zal zich, als degene, die van niets dan van zijn "ik" wil weten (vs. 37) boven alles, boven al het goddelijke en menselijke, groot maken.

1) De begeerte, d. i. de liefde der vrouwen wordt hier gesteld in de plaats van de liefde voor den mens, van de liefde tot den naaste. De koning waarvan Antiochus het schaduwbeeld is, zal zowel tegen de eerste als tegen de tweede tafel der wet zich stellen. Niet van liefde tot God, noch van de liefde tot den mens zal bij hem spreke zijn. Hij is de verpersoonlijkte zelfzucht, het vlees geworden eigen Ik.

Van de liefde der vrouwen is hier sprake, omdat zij op aarde de meest aanhankelijke en afhankelijke liefde is.

38. En hij zal den god Maüzzim, d. i. der burchten en vestingen, in zijne standplaats in plaats van alles, wat hij niet acht, en waarvoor hij geen eerbied heeft, eren; hij zal alleen in den oorlog belangstellen, en alleen een hart hebben voor de krijgsmachten, en hetgeen daartoe behoort; hij zal ene nieuwe soort van heidendom, een cultus van den krijg oprichtende, zo als die tot hiertoe nog niet bestond, waarin de gehele op oorlog rustende macht der wereld tot enige wet en tot uitsluitenden godsdienst voor de mensheid wordt gesteld, namelijk een god, welken zijne vaders niet gekend hebben, zal hij eren met goud, en met zilver, en met kostelijk gesteente en met gewenste dingen, met kleinodiën, alles zal hij stellen in den dienst van dezen zijnen oorlogsgod.

Het woord Maüzzim is geen eigennaam. Wij hebben daaronder Jupiter Capitolinus te verstaan, want geen van beide is twijfelachtig, noch het bijzonder krijgs-karakter van deze godheid, noch ook de bijzondere verering, die Epifanes hem gaf. "Hem toch werden de spolia opima gewijd; hij heet ook Jupiter Stator, omdat hij op het smeken van Romulus de voor de Romeinen vluchtende Sabynen tot staan bracht. De bijnaam Capitolinus past bij "den God der burchten" het best. Het kapitool, de burcht van Rome naast welken zijn tempel stond, was

tevens de zetel van het Romeinse rijk, de arx omnium nationum (Cicero Verr. VII. 72). Daar offerden de veldheren en deden hun geloften, en terugkerende van de overwinning werden zij daarheen in triomf gebracht. Dat Antiochus dezen vreemden god eert zal men begrijpelijk vinden, daar hij hem in zijnen cultus te Rome had leren kennen". Van den Olympischen Zeus der Grieken, dien hij volgens Liv. 41:90; Polyb. 26:10; met bijzonderen ijver vereerde en bijv. in Athene enen prachtigen tempel liet oprichten, hield Antiochus dezen hoofdgod der Romeinen wel niet onderscheiden, hij identificeerde deze als echt-Oosters synkretisch met dien. De prachtvolle tempel, dien hij volgens Liv. 41:20 in zijne hoofdstad Anticohië liet bouwen, maar die niet voltooid is geworden, was zeker aan de hoofdgodheid der Romeinen en der Grieken, den Capitolijnsen en Olympischen Zeus gewijd.

Verder ziet dit vers op den Antichrist, van wiens oorlogen de profetieën ons spreken, die voor zich goddelijke ere eist, en die hen, die zijn merkteken niet aannemen laat doden. "De grote macht, welke de Antichrist bezit, zal zijn hoogste wezen of zijn God zijn en zijne prachtige hoofdstad, de "vastigheden der sterkten" het grote Babel, hetwelk Hij zich wel niet gebouwd, maar toch als koningszetel verworven heeft. Ingevolge de uitspraken der Openbaring staat het vast, dat de Antichrist in ene prachtige stad, omgeven van de heerlijkheid, welke hij uit alle delen der aarde zal hebben weggeroofd, zich zal laten aanbidden (en aan andere oorden zijne beeldzuilen) en dat iedereen, die daartoe onwillig is, gedood zal worden.

39. En hij zal de vastigheden der sterkten, (der Maüzzim) maken met den vreemden god, hij wil alleen deze erkend zien en vereerd, hij richt uitsluitend zijn oogmerk op deze, de vestingen zijn zijne afgoden; dengenen, die hij kennen die hem belijden zal, zal hij de eer vermenigvuldigen, daar hij de grootste krijgslieden tot de hoogste eer en waardigheden verheft, en hij zal ze doen heersen over velen, en hij zal het land uitdelen om prijs, tot een loon voor hen, als aan onderkoningen en stadhouders.

Het is niet te betwijfelen dat Antiochus ook dit middel zal hebben aangewend, en de verbeurd verklaarde goederen dien afvalligen zal hebben gegeven, zo is hij een beeld van den Antichrist, die den zijnen van den buit, die Europa’s verwoesting aanbrengt (Openb. 8) uitdeelt. "De voor hem zich nederbuigenden zijn, in de eerste plaats, de tien koningen, welke hem (Openb. 17:12, 13) hun macht geven, en de koningen van den opvang der zon, welke hij na zijnen eersten tocht in het Morgenland met zich naar Europa meebrengt (Openb. 16:12). Deze zullen de stadhouders van den wereldbeheerser worden, en enkele landen voor hun aandeel bekomen, om die te verwoesten en te plunderen; dan evenwel, wanneer zij onder Gods toelating de maat hunner verwoestingen zullen hebben volgemaakt, zullen zij huns Meesters bevel tot ene tweede heirvaart naar het Oosten, om de Joden in Jeruzalem te vernietigen, gehoorzamen (Openb. 17:14) en bij Armageddon vallen. " .

Dächsel herinnert hier aan Napoleon I, op wien reeds de Hoofdst. 2:45 wezen, en zegt: "door dergelijke verschijningen van den nieuweren tijd verkrijgen wij een voorlopig begrip, hoe dit ten einde der profetie zal plaats hebben. "

40. En op den tijd van het einde, in het laatste gedeelte van den aan dezen koning toegekenden tijd, die in Hoofdst. 7:25 in een tijd, en tijden, en een gedeelte eens tijds verdeeld

is geworden, zal de koning van het Zuiden tegen hem met hoornen stoten, om aan zijne macht een einde te maken; en de koning van het Noorden zal tegen hem aanstormen, om hem zijne heerschappij te ontrukken, met wagenen, en met ruiteren, en met vele schepen; en hij van zijne zijde den strijd met deze tegenstanders in het bewustzijn van zijne overmacht opnemende, en dien ook zegerijk doorstaande, zal in de landen, dier beide koningen komen, en hij zal ze als een voortbruisende watervloed overstromen en doortrekken, daar zijn doel nog verder gaat, dan om die beide tegenstanders te overweldigen.

41. En hij zal komen in het land des sieraads, het gewenste land (Hoofdst. 8:9; 11:16) en vele landen zullen ter neer geworpen worden (liever: velen in het land); doch deze, door hem als vrienden en geestverwanten begunstigd, zullen zijne hand ontkomen, en gene verdrukking van hem ondervinden, namelijk Edom en Moab en de eerstelingen, de edelsten, voornaamsten der kinderen Ammons, waarschijnlijk zijn hier de burgers bedoeld van Rabbath-Ammon, de hoofdstad van het land (2 Sam. 11:1 vv.).

42. En hij zal zijne hand aan de landen leggen, die aan zijnen scepter tot hiertoe nog niet waren onderworpen; ook zal het land van Egypte in het Noord-Oosten van Afrika niet ontkomen.

43. En hij zal ten gevolge van zijn zegevierenden veldtochtheersen over de verborgene, de opgelegde, de afgeperste schatten des gouds en des zilvers, en over al de gewenste dingen van Egypte, en die vande naburige landen in het Westen en het Zuiden, van Libië, en de Moren, Ethiopië zullen in zijne gangen wezen, zullen zijne voetstappen volgen, zullen in zijn leger zijn.

44. Maar de geruchten, waarschijnlijk van opstanden en aanvallen, waartoe men zich tegen hem gereed maakte, van het Oosten en van het Noorden zullen hem verschrikken, wanneer hij zo op het toppunt van zijne heerschappij is gekomen; daarom zal hij van het middelpunt zijner heerschappij uittrekken met grote grimmigheid, om velen te verdelgen en te verbannen, zonder te vermoeden, dat deze veldtocht voor hem zelven ten val zal zijn.

45. En hij zal de tenten van zijn paleis, van zijn veldheerstentplanten tussen de zeeën, de Middellandse zee in het Westen en de Dode zee in het Oosten (Zach. 14:8) aan den berg des heiligen sieraads, waarop Jeruzalem met Davids koninklijken zetel en de tempel ligt, dus juist die, waar eens Sanherib zijn leger plaatste, niet denkende, dat hij hier zijnen ondergang zou vinden (2 Kon. 18:13-19 :37); en hij zal tot zijn einde komen, en zal genen helper hebben 1); zijne macht is voor altijd te niet (of: daar, omdat hij de tenten van zijn paleis heeft opgeslagen enz. zal hij enz.).

1) Daniël profeteert hier ongetwijfeld van de eindelijke overwinning van den Christus Gods over den Antichrist. De Antichrist zal geen helper hebben. Wanneer hij meent op het hoogste toppunt van zijn macht te staan zal hij volkomen overwonnen en zijn heirlegers vernietigd worden.

Dächsel zegt bij het laatste gedeelte van Daniël weinig meer, dan dat het niet van Antiochus te verklaren is. en zij, die dit willen doen, bij de bekende veldtochten van Antiochus (vs. 22-39) nog enen laatsten moeten verdichten, waarbij zij zich op de getuigenis van Porphyrius, enen bekenden tegenstander van het Christendom (233-304 na C.) moeten beroepen, die van zijne 15 boeken een geheel boekdeel heeft gevuld met de bestrijding van Daniël, om te bewijzen, dat zij door een Jood ten tijde van Antiochus als ene profetie zijn geschreven. Werkelijk weten dan ook de oude geschiedschrijvers Livius, Polybius en Appianus, niets van een vierden veldtocht van Epifanes tegen Egypte. Wij geloven daarom even als Zöckler met Dereser, v. Lengerke, Maurer, Hitzig, Ewald en Kamphausen, dat in vs. 40-45 ene verkorte mededeling vervat is van hetgeen reeds in vs. 22-39 was gemeld; in deze worden niet meer de veldtochten onderscheiden, maar slechts in het algemeen het karakter der aantallen op dat land en de nadelige werking op Palestina voorgesteld. Dat geen 4de krijg kan bedoeld zijn, blijkt duidelijk uit vs. 40, waar de Egyptische koning voor den koning van het Noorden wordt genoemd, Men zou dan moeten aannemen, dat Ptolemeus Fyskon en Filometor, steunende op hun bondgenootschap met de Romeinen, den oorlog tegen de Romeinen zouden hebben ondernomen, en dat de Romeinse geschiedschrijvers in ‘t bijzonder Livius daarvan niets zouden geweten hebben is niet te geloven.

Even als Moab en Ammon zo betoonden zich onder de naburige verwanten van Israël, vooral de Edomieten voortdurend en in ‘t bijzonder ook bij het begin der Chaldeeuwse katastrophe over Juda, de hatelijkste bondgenoten van Israëls verdrukkers, en sedert dien tijd wordt nog heviger dan tegen Babel zelf de klacht en de wens naar wraak over dit trouweloze broedervolk uitgestort (vergl. Obadja. Jes. 49:7-22. Klaagl. 4:21 en 22. Ezech. 25:12-14. Ezech. 35; 36:5. Ps. 137:7 v. Mal. 1:1-3). In zoverre nu juist Edom, Moab en Ammon door banden van verwantschap met Israël verbonden waren, en men ene vriendschappelijke betrekking mocht verwachten, zo staan ook juist zij, deze onnatuurlijke verdrukkers van Israël in de voorstelling van elken Theokraat, en in ‘t bijzonder van de profeten, als de geschiedkundige vertegenwoordigers van alle vijandschap tegen de Theokratie in ‘t algemeen, en gelijk hun overweldiging de Messiaansen, verwachtingen opwekt (Ps. 60:10 Jes. 11:14; 25:10), zo wordt ook de Messiaanse zegetocht onder het beeld van de bloedige vernedering van Edom voorgesteld in Jes. 63:1-6.

Nu is dit de aard der profetie, gelijk wij reeds in de Psalmen herhaaldelijk aanwezen, dat de ogen van den Ziener onder zijn voorzeggen hoe langer hoe helderder worden, gelijk de Geest Gods bijv. in de gebeden ons hoe langer hoe sterker kan beginnen te dringen tot smekingen. Heeft Daniël dan nog het oog op Antiochus, het voorbeeld van den Antichrist, langzamerhand begint hij dezen uit het oog te verliezen, omdat hij zijn tegenbeeld ziet. Van hetgeen nog voor ons in de toekomst ligt is natuurlijk niet met juistheid aan te wijzen hoedanig de vervulling zal zijn, toch zal de Openbaring van Johannes nog veel duidelijker maken. Dächsel zegt alleen dit: "voor het tegenwoordige merken wij slechts op, dat Edom, Moab en de eerstelingen der kinderen Ammons (vs. 41) natuurlijk niet in ethnographischen maar in symbolischen zin moet verstaan worden van de erf- en aartsvijanden van Gods volk. Wat het heilige land betreft, zo verklaart ook de overige Bijbelse voorspelling, dat tegen het einde het Israël naar het vlees zich tot Christus zal bekeren, naar zijn land Kanaän zal teruggaan, en daar als een Christenvolk zal leven; daarom zal het zonder twijfel door de macht van den

Antichrist nog op bijzondere wijs bedreigd worden, maar ook door onmiddellijk ingrijpen des Heeren van zijne hand worden gered. Uit de zeer uitvoerige verklaringen van Gärtner geven wij het volgende uittreksel: "De hoofdzetel der volksheerschappij of van het beest uit den afgrond, bij zijne eerste verschijning zal Europa zijn en voornamelijk de zuidelijke landen van dat werelddeel; de volken van het Noord-Oostelijk Europa blijven onder een machtigen vorst voortbestaan. Wanneer de volksheerschappij in het Westen haren veldheer uitzendt, om het Oosterse vraagstuk op te lossen, zullen de koning van Noord-Oostelijk Europa en Azië en de koning van het Zuiden en Voor-Azië, de zieke man, zich net elkaar vinden; de koning van het Noorden voert krijg met wagenen en ruiters, en ene talrijke vloot in de wateren van Voor-Azië, de Mohammedaanse wereld brengt alleen landmacht op de been. De volksheerschappij overwint en trekt door. Op dien tocht komt hij in het heilige land (vs. 41) Edom, Moab en Ammon zijn een type der Vóór-Aziatische volken, in het bijzonder der Mohammedanen, en hun bewaring duidt aan, dat God ook nog een overblijfsel der Moslim-wereld zal behouden, hetwelk niet met den Antichrist zal heulen, maar zich tot Hem zal bekeren. Door dezen eersten tocht van den Antichrist in het Morgenland worden Palestina en Jeruzalem van de Mohammedanen bevrijd, zodat de Joden, nadat de Antichrist naar Europa is teruggekeerd, daar, gelijk Zacharia zegt, rouwklagend aankomen. Na die overwinningen heeft de Antichrist zulk ene macht, dat hij (vs. 42) zijne hand over de landen kan uitstrekken om ze te overheersen en te plunderen. Onder deze landen zijn de Aziatische, en wel de meest bij ons bekende te verstaan. Ook Egypte en Noordelijk Afrika zal hij zijne heerschappij laten gevoelen. Hij maakt zich meester van alle schatten van Egypte (43), namelijk van Europa de grote stad, welke geestelijker wijze Egypte heet (Openb. 11:8 #Re). Zodra hij naar Europa is teruggekeerd heeft de staatsgreep plaats: Openb. 17:12, 13. Daarop volgt de vervulling van Openb 17:16-18 en Openb. 18. Met al die kostbaarheden zal hij enen god vereren, dien zijne vaderen niet kenden, namelijk hij zal zich zelven aanbidden. "Libiërs en Cuschieten zullen zijne voetstappen volgen. Deze voorspelling is voor Europa van vreeslijken inhoud (vgl Ezech. 38:5 Openb. 16:12) Cusch betekent eenvoudig de Aziatische volken (Gen. 10:7), de koningen van den opgang der zon bij Johannes en de Libiërs de volken van het Noordelijk Afrika. Deze koningen van den opgang der zon met hun horden van barbaren en de tien, die hem hun macht geven en op ééne ure als koningen met hem macht ontvangen, zullen onder Apollyon en Abaddon (Openb. 9:11), gelijk Attila de Nieuw-Testamentische voorloper van den Antichrist met zijne Hunnen, in het beschaafde Europa huishouden, en daar alzo te werk gaan, dat de drie klassen van weeklagers optreden om zijne verwoesting te bejammeren (Openb. 18) Wanneer hij nu alzo in den tempel Gods zit en zijne wereldheerschappij opgericht, de laatste sporen van het Christendom uitgewist, de Christen en gedood, uitgehongerd en uitgevoerd heeft, dan wordt hij door geruchten uit het Noorden en Oosten verschrikt (vs. 44). Deze geruchten komen van God (Ezechiël 38 en 39) het gerucht uit het Oosten is, dat in Jeruzalem ene Joodse tot Christus bekeerde gemeente verzameld is; het gerucht uit het Noorden, dat een deel der gelovigen uit Europa door de vlucht naar het Noordelijk Europa aan zijn moordend staal is ontkomen, en de vrouw (Openb. 12) nog in leven is. Deze mare zal als een vuurverspreidende bliksemstraal en als een wereldberoerende donderslag zijne ziel treffen, zodat hij, vol woede, omdat er nog een Christen in leven is, en er nog lieden zijn, die den leugengodsdienst niet willen erkennen, gezwind oprukt, om hen in Jeruzalem, hetwelk hij op zijne schepen spoedig bereikt, te vernietigen. Zo verzamelt onder Gods leiding zijn leger te Armageddon, zonder te weten welk

lot op hem wacht en door welke vreeslijke nederlaag hij met zijne scharen den roofvogelen zal worden prijs gegeven (Openb. 19:17, 18. Ezech. 38:18-23. 39 Des duivels oproeping aan de heidenen en het bericht aan den Antichrist schildert Joël 3:14-16. Zo trekt hij vol grimmigheid naar Palestina (vs. 45) om de gemeente van Joden-Christenen te vernietigen. De heilige berg is zoveel als Armageddon, hetwelk "berg der zaamvergadering" betekent, waar de Antichrist alle volken zal bijeenvergaderen, om met Christus te strijden (Openb. 16:16). In het dal van Josafat komt hij met zijne scharen door de hand der Engelen om, die hem, op bevel van den op den Olijfberg wederkomenden Christus doden; uit de hand des hemelsen Konings redt hem niemand. "En het zal geschieden, dat allen, die den naam des Heeren aanroepen, zalig zullen worden, want op den berg Zion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn, gelijk de Heere gezegd heeft, en bij de ontkoming, welke de Heere roepen zal.

HOOFDSTUK 12.

1. En te dier tijd, wanneer de ure daar is, dat het met dien koning een einde zal nemen (Hoofdst. 11:45), zal, om dit einde te bewerken, wat voor menschenkracht onmogelijk is, en alle tegen hem verbondene krachten ook niet konden uitwerken (11:44, Michaël 1) (= wie is Gode gelijk?) opstaan ten strijde tegen hem, Michaël, die grote vorst, die voor de kinderen uws volks staat, wiens zaak hij in de onzichtbare wereld der geesten moet verdedigen (Hoofdst. 10:13, 21). Hij zal ten strijde komen, als het zulk een tijd der benauwdheid zijn zal, als er niet geweest is sinds dat er een volk geweest is, tot op dienzelven tijd toe; wanneer de koning is uitgetrokken met grote grimmigheid en de tenten van zijn paleis om den heiligen berg heeft opgeslagen, dan zal het een tijd zijn, waarin de macht der boosheid haar toppunt heeft bereikt; en werden deze dagen niet verkort door onmiddellijk ingrijpen van boven, zo zou geen mens zalig worden (Matth. 24:21 vv.); en te dier tijd, wanneer zulk een machtige hulp komt, welke in de kleine (Hoofdst. 11:34) haar voorbeeld heeft, zal uw volk verlost worden, en met uw volk zal gered worden al wie gevonden wordt geschreven te zijn in het boek 2) (Ex. 32:32. 1 Sam. 25:29. 69:29. Jes. 4:3. Luk. 10:20. Fil. 4:3. Openb. 3:5 enz.).

1) Wie is Michaël? Waarschijnlijk een uitnemende Engel (Judas 1:9), die de in hun land wedergekeerde Joden moet beschermen (Dan. 7:21), tijdens de langdurige tonelen van oorlog en verwoesting, die in de profetie geschetst zijn, en die hen vooral bewaren zal gedurende het laatste tijdperk der gramschap en wanneer Judea, het toneel van de ergelijkste gruwelen, daarna een uitgestrekt en vreselijk slachtveld geworden, meer dan ooit door de heidenen zal worden vertreden. Wonderbare tussenkomst ten gunste van het volk. Op ene onzichtbare wijze beveiligd door den Aartsengel Michaël, tot zijne bescherming aangesteld, zal het evenwel eerst volkomen verlost worden door de verschijning van den Messias (Zach. 14).

Michaël is de Engel der opstanding. Het was ook daarom dat hij met Satan twistte om het lichaam van Mozes. (Judas 1:9). Michaël wilde het opeisen op bevel Gods, maar Satan eist, omdat ook Mozes eens gezondigd had, en daarom niet in Kanaän mocht komen, het lichaam op als aan hem toebehorende. Ook daarom wordt, in verband met vs. 3, hij hier voorgesteld als de Engel der opstanding.

2) Dit boek is hetzelfde als dat op de gelijk luidende plaats Jes. 4:3 wordt vermeld door het boek des levens (vgl. Hoofdst. 7:10). Het is natuurlijk gene lijst der levende Israëlieten (vgl. Ps. 69:20. Ex. 32:32), en even zo min zal hierbij te denken zijn aan ene lijst dergenen, die in het uur der beslissing gered worden en in leven zullen blijven. Het is ene aanwijzing van hen, die het eeuwige leven zullen beërven, ene lijst der burgers van het hemelrijk, ene optekening van hen, die in het gericht zullen bestaan, hetzij zij dien tijd beleven of tot dien (vs. 2) opgewekt worden.

Toen Daniël deze profetie ontving was het deelgenootschap aan het volk van God nog uitwendig door de afkomst uit Abraham bepaald, zodat daartoe nog goeden en bozen behoorden. Wanneer echter de Antichrist zal verschijnen, zal het op andere wijze bepaald worden of men tot het volk Gods behoort, namelijk door het geloof in den zegen Gods, zodat daartoe kunnen behoren dezulken, die niet van Abraham afstammen, wanneer zij dit geloof

bezitten, en daarentegen geborene zonen Abraham's er niet toe kunnen behoren, wanneer zij dit geloof niet hebben. Omdat dit zo zal zijn, wil de toevoeging aan het einde van het vers het begrip van het volk Gods duidelijk bepalen, zo als dat van den antichristelijken tijd past: Gods volk zal dan uit de gehele wereld en uit alle tijden worden gered, maar noch alle Abrahamieten zonder uitzondering als zodanige, noch alleen de Abrahamieten, maar diegenen, die in het Boek des levens geschreven werden bevonden, maar ook deze allen, van welke natie zij ook mogen zijn. Even als nu door bovengenoemde bijvoeging aan de ene zijde, de kring dergenen, op wie de belofte toepasselijk is, nauwkeurig wordt omschreven, zo wordt daardoor aan de andere zijde ook het begrip van redding nader bepaald; dit zal niet alleen ene redding zijn uit de wereld en haar angst, maar ook ene redding ten leven en ter zaligheid. Daardoor voert ons vers dadelijk tot het volgende, waarin na elkaar van opstanding, gericht, zaligheid of verdoemenis, van eeuwige heerlijkheid wordt gesproken.

Zo dan, Gods volk is zeker en veilig, niettegenstaande deze verdrukking. Noch leven, noch dood zullen ons kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus. Wanneer deze dingen zullen geschieden, wanneer de grote benauwdheid komt, wanneer de aardbeving den bodem doet golven, vorstengeslachten van hun zetels worden geworpen, en als drijfhout op de stromen des tijds ronddobberen, zijt dan niet verschrikt, maar heft uwe hoofden omhoog, wetende dat uwe verlossing nabij is. Terwijl gij het oor op den grond legt, en beproeft den voetstap der bezoeking, die in de verte nadert, waar te nemen, zo bedenkt dat des werelds zwaarste benauwdheid het uur is van des Christens heerlijkste verlossing. Terwijl gij u voor die ure bereidt, verzamelt de lichtstralen, uitgaande van het woord Gods, als een schat in uw binnenste, en in den donkersten nacht en avondtijd zal een heldere glans u omgeven. Laat ons wel verstaan, dat niets van hetgeen wij wensen te behouden, of van hetgeen God heeft gemaakt, in die grote verdrukking schade zal lijden. De zonde zal worden vernietigd; wie wenst hare voortduring? De ziekte zal verdwijnen, wie verlangt dat zij zal blijven bestaan? De smart zal wegvlieden; harten nu gebroken, zullen dan van vreugde kloppen, wie begeert dat het anders zij? Al wat God gemaakt heeft, van de ster aan het uitspansel tot de bloem in den hof, van het ephemerisch insect, dat in den zonnestraal dartelt, tot den aartsengel, die aanbidt voor den troon, het zal alles blijven bestaan. Het verkeerde zal terecht gebracht worden; wat satan overweldigd heeft, zal aan zijne rust worden ontrukt, en deze onze aarde, die zo lang geweend, geleden en gezocht heeft, zal van haar toestand van slavernij geëmancipeerd worden, hersteld in oorspronkelijke kracht en schoonheid, en de wereld zal eindigen met een paradijs, heerlijker en schoner dan dat, waarmee zij in den aanvang begon.

2. En velen van die, die in het stof der aarde slapen, zullen, daar de verlossing en het gericht van dezen laatsten tijd zich niet alleen zal uitstrekken over diegenen, die dan op aarde leven, maar over allen tegelijk, die ooit op aarde wonen, ontwaken door de stem van de laatste bazuin uit den doodslaap opgewekt (1 Thess. 4:16); a) dezen, wier namen geschreven staan in het boek (vs. 1) ten eeuwigen leven, en genen, zovelen tot den Antichrist en zijn volk behoren, tot versmaadheden, en tot eeuwige afgrijzing (Jes. 66:24), zodat, even als de tijd van Antiochus ene scheiding heeft bewerkt tussen rechtvaardigen en goddelozen (Hoofdst. 11:34 vv.), deze laatste tijd ene scheiding der rechtvaardigen van de goddelozen teweegbrengt.

a) Matth. 25:46. Joh. 5:29.

3. De leraars nu zullen onder degenen, die ten eeuwigen leven ontwaken (vs. 29), die door de grote hulp (vs. 1) gered worden, allen, die in de Christelijke kerkgeschiedenis, voornamelijk in dien laatsten, antichristelijken tijd (Hoofdst. 11:36 vv.) voor anderen tot leidslieden op den rechten weg zijn geworden, niet alleen even als de anderen de zaligheid van het eeuwige leven deelachtig worden, maar zullen blinken, als de glans des uitspansels, hun is ene bijzondere heerlijkheid bereid; en die er velen rechtvaardigen, 1) gelijk de sterren, altoos en eeuwiglijk, 1) gelijk de Makkabeën in hunnen tijd eeuwigen roem en grote eer hebben verkregen (Matth. 13:43).

1) Hier herhaalt hij met andere woorden het zelfde. Want spreekt hij nu van de sterren, waar hij zooeven van den glans des uitspansels heeft gesproken, hij doet het in denzelfden zin in betrekking tot de met verstand begaafden, deze noemt hij hier als die hebben gerechtvaardigd. Het is niet twijfelachtig of de Engel spreekt hier voornamelijk van de doctoren, echter naar mijn mening omvat hij hier alle vrome dienaars Gods. Want er is niemand van de kinderen Gods aan wie het ten eigen bate is toegewezen, maar hij moet, zoveel als in hem is, ook zorg dragen voor het heil van zijne broeders. Want onder deze voorwaarde heeft God bij ons deze kennis gedeponeerd, niet opdat iemand haar zou achterhouden, maar om zich te oefenen om den weg tot het heil aan alle anderen te tonen. Dit wordt derhalve tot vele kinderen Gods uitgestrekt, namelijk dat zij zich moeten toeleggen op het heil der broederen. Dit nu verstaat de Engel onder het woord: rechtvaardigen, niet omdat het in de macht van den mens is, iemand te rechtvaardigen, maar omdat het eigendom Gods overgedragen wordt op zijne dienaren.

Niet dus de leraars rechtvaardigen iemand, in den zin dat zij iemand voor rechtvaardig verklaren, hem de schuldvergeving schenken, maar dewijl zij hem den weg tot schuldvergeving en dus tot rechtvaardiging door het geloof, hebben aangewezen en het middel, het instrument Gods zijn geweest tot hun toebrenging tot de gemeente, die zalig wordt.

2) Wie kan zich den aanblik voorstellen, wanneer Jezus op den Olijfberg wederkomt, omringd van de mensen Gods, die eenmaal op deze wereld zijn gekruisigd, onthoofd, verbrand, gestenigd, gemarteld, gefolterd, in stukken gezaagd, geschonden, door wilde dieren verscheurd, of die wel een natuurlijken dood gestorven zijn, maar levenslang ten bloede werden vervolgd? Al te maal lieden, welke de wereld niet waardig was. Deze zullen in hun heerlijkheid den verheerlijkten Heiland het meest nabij komen. Al naardat een mens den Zaligmaker in den tijd der genade navolgt, vraagt zijn verheerlijkt lichaam ook een hoger graad van heerlijkheid; hoe meer een mens aan het Lam gelijk wordt in dezen tijd der genade, des te meer zal hij het Lam gelijken ginds in de heerlijkheid.

Het is niet genoeg de wijsheid te weten, indien gij een ander niet onderwijst.

Welnu, gij leraars van het Evangelie? wordt niet moede in uwe bediening. Wijst steeds meer met moed, ijver en leven op Christus als de ware gerechtigheid! Lijdt getroost alles wat u daarom door de boze wereld wordt aangedaan! De grootheid van het loon der genade voor u is zulk een vlijt en zulk een geduld wel waard.

VI. Vs. 4-13, Daniël ontvangt bevel van den Engel om de profetie te sluiten, niet alleen deze, maar ook alle vroegere hem ten deel gewordene openbaring, die in een boek goed te verzegelen en veilig voor de toekomst te bewaren, opdat zij velen ten zegen worde. Vervolgens verandert op eens het toneel: de Engel die tot hiertoe met hem heeft gesproken, zweeft over het water van den Tiger; aan elk der beide oevers staat eveneens een Engel, en nu begint in de eerste plaats ene verhandeling over den duur van den antichristelijken tijd; vervolgens van het voorbeeld, de Antiocheense periode, waarop Daniël uit zijn profetisch ambt wordt ontslagen en op zijn naderend levenseinde wordt voorbereid.

4. Na deze aanwijzing van hetgeen geschieden moet (Hoofdst. 11:2a) ging hij, die reeds lang (Hoofdst. 10:18 vv.) met mij had gesproken, voort: En gij, Daniël! sluit deze woorden, die ik van Hoofdst. 11:2b tot u gesproken heb, toe, opdat daarvan niets verloren ga, en verzegel dit boek, met al hetgeen u bekend is gemaakt, ook de vroegere openbaringen, die gij hebt ontvangen, breng het alles in een bijzonder boek zamen, en zorg dat het tegen elke vervalsing beveiligd zij tot den tijd van het einde, want hetgeen omtrent de toekomst geopenbaard is, is tot op dien tijd van rijken inhoud en grote betekenis; velen zullen het in den loop der tijden naspeuren, zullen de in het boek zich bevindende voorzeggingen doorzoeken, en de wetenschap van de wijze waarop God met zijn volk heeft gehandeld zal vermenigvuldigd worden, men zal in de tijden der vervulling de betekenis er van begrijpen, en de vooraf verkondigde verdrukkingen op de rechte wijze leren verstaan.

Het verzegelen is niet letterlijk zó bedoeld, dat de opgetekende openbaring werkelijk gesloten, en door een zegel ontoegankelijk moest gemaakt worden; ook wordt niet, bij wijze van een beeld, daarmee gezegd, dat Daniël het geschrift geheim moest houden, maar alleen: 1) dat dit geschrift tot in den laatsten tijd, voor welken het voornamelijk bestemd is, moet worden bewaard, 2) dat vóór den laatsten tijd de zin daarvan en het doel niet geheel en al zal kunnen worden ontcijferd: Jes. 29:11 vv.

De gehele opmerking heeft duidelijk ten doel de vermaning tot geheim- en heilighouding der medegedeelde profetie, en haar verre houden van profane handen te motiveren. Zij is toch niet iets gerings, maar een middel, om eens velen, die haar ernstig doorzoeken, tot dieper inzien in de wegen van God, den bestuurder van alle aardse lotgevallen, te brengen. Het ware daarom zonde, ze gemeen te maken.

Tot dusver zijn deze woorden bewaarheid en vervuld, in iedere eeuw dezer wereld, en op elke plek gronds dezer aarde. Ten allen tijde had er ene voorwaardse beweging plaats; gedurig wies het kapitaal van gewijde en ongewijde kennis aan. Maar de woorden der profetie schijnen te kennen te geven, dat deze vordering en toeneming door zonderlinge inspanning tot voorbeeldeloze hoogte geklommen, eenmaal een karakteristiek feit zal worden, en dat naarmate de wereld ouder wordt, en de schemering harer ondergaande zon al meer en meer mat en flauw, de kennis van allerlei aard in rijkdom, diepte en uitgebreidheid, over de gehele ruimte der aarde, meer den ooit te voren aanwinst op aanwinst zal doen.

5. En Ik, Daniël, zag, toen de Engel zo tot mij sprak, en ziet er stonden op eens twee anderen, de een aan deze zijde van den oever der rivier Hiddekel (Hoofdst. 10:4), en de ander aan gene zijde van den oever der rivier.

6. En hij, een van deze beide, kleedde de vraag, die mij op het hart lag, in woorden, en zei tot den man, bekleed met linnen, die tot hiertoe tegenover mij staande gesproken had (Hoofdst. 10:5 vv.), maar nu van standplaats was veranderd, en die nu boven op het water der rivier, even als de in Hoofdst. 8:16 vermelde tussen Ulai was: Tot hoelang (liever: hoe lang) zal het zijn, dat er een einde van deze wonderen zal wezen, hoe lang zullen die wonderlijke dingen, die in de voorgaande afdeling verhaald zijn, aanhouden, hoelang zal deze eindkatastrofe der laatste dingen duren?

In om vers is niet gezegd, wie van de beide Engelen de vraag deed. Zou men daarom het woord, dat zonder subjekt is gelaten, dat wel in den singularis staat, maar toch in elk geval op de engelen in vs. 5 slaat, ook zo kunnen verstaan: ieder der beide tegen elkaar overstaande engelen, de een zowel als de ander, deed de vraag; zij riepen elkaar de vraag toe, die aan den boven het water zwevenden Engel of aan God gedaan was? Ook Theodotion en de Syriër zetten in den pluralis over. Dan zou de rivier het beeld zijn van den tijd, die in zijn voortvlieten de eeuwigheid zoekt, en de beide aan de beide oevers van den stroom des tijds staande engelen riepen elkaar de vraag toe omtrent het einde van den tijd en het begin der eeuwigheid, opdat de Engel, die boven den stroom des tijds staat, die in Gods naam beantwoordde.

7. En ik vol verwachting hoorde dien man, bekleed met linnen, die boven op het water der rivier was, welk een antwoord hij geven zou op de vraag, die als uit mijn hart was gedaan, en hij hief om op de allerplechtigste wijze zijne woorden te bekrachtigen, zijne rechter- en zijne linkerhand op naar den hemel, en zwoer, om den wille van hen, die ten tijde der verdrukkingen een zekeren troost en een vast steunpunt ten opzichte van maat en duur moesten hebben bij Dien, die eeuwiglijk leeft (Openb. 10:6), dat na enen bestemden tijd, na een jaar, bestemdena twee tijden, twee tijden elk van een jaar, en ene helft, een half jaar (dus in het geheel 3 1/2 jaren, vroeger reeds aangekondigde duur, (Hoofdst. 7:25 .), en als Hij zal voleind hebben te verstrooien de hand de macht des heiligen volks 1), als er aan de verstrooiing van Gods volk, van Israël een einde zal komen, daar dit toch met het begin van den laatsten tijd weer uit de gehele wereld naar zijn land moet verzameld worden (Jes. 43:5 vv.), al deze dingen voleind zullen worden, met dat tijdpunt namelijk beginnen de 3 1/2 jaren 2),

1) Onder "de hand des heiligen volks" hebben wij te verstaan met Zöckler "een deel" of liever "de macht des heiligen volks, " zodat ene gehele weglating van het woord hier ons wel den juisten zin zal geven.

2) Van dit alles is nog niets vervuld; de koning, die voorspoedig moet zijn tot het einde der gramschap Gods tegen Jeruzalem, en de Joden drie en een half jaar moet vervolgen, is er nog niet; de verstrooiing des heiligen volks duurt nog voort, en de verlosten slapen nog in het stof der aarde; dit alles is dus aanstaande.

Het is Christus, de Koning der wereld, zelf, die de eedzwering volbrengt, welke in zijnen mond veel meer gewicht heeft dan in den mond van Gabriël. Gelijk een aards koning bij de aanvaarding van zijn bestuur ene plechtige verklaring aflegt van de rechten des volks onschendbaar te zullen handhaven, zo bekrachtigt de hemelse Koning hier met opgeheven handen deze voorspelling als de echte, waarbij het in den raad Gods blijft. De Koning der mensheid wil bij den in eeuwigheid levenden Vader aan Zijn hier geopenbaard raadsbesluit vasthouden en daarnaar regeren. Niet voor eeuwig zal de duivel hier op aarde heersen, niet altoos zullen de zondaars hun handen met het bloed der heiligen bevlekken, wanneer de drie tijden en een halve tijd des Antichristendoms verstreken zijn, en het oude bondsvolk gedurende dat tijdperk wederom in Jeruzalem is verzameld, dan nemen deze ontzettende dingen der satanische machten, verleidende geesten en logenwonderen een einde, en het duizendjarig sabbatsrijk begint, waarin den heiligen de heerschappij zal gegeven worden. Zo hebben wij hier een profetisch woord, plechtig door den Zoon bij den eeuwiglevenden Vader bezworen. Zo ongeschokt als hemel en aarde staan, staat ook het woord der profetie.

Het is duidelijk dat hier een blik gegund wordt op het laatste der dagen. Niet alleen zal er vertroosting zijn, maar ook verlossing. Als eenmaal de bestemde tijd vervuld is, als het rijk Gods voleind zal zijn, en de opstanding der doden plaats heeft, dan zal ook alles vervuld zijn, wat hier aan Daniël, Gods knecht, is geopenbaard.

8. Dit hoorde ik, Daniël duidelijk en nauwkeurig, hoe de man in linnen klederen, die met hemels ook verre heen tot aan het doel der gehele wereldgeschiedenis zag, de laatste dingen openbaarde, doch ik, die met mijne gedachten bij de meer nabijzijnde toekomst van mijn volk en het einde daarvan bleef staan, verstond het niet, omdat uit het gezegde daaromtrent nog niets kon worden afgeleid, en ik zei, om nadere verklaring daarover vragende: Mijn Heere! wat zal het einde zijn van deze dingen? wat zal na den tegenwoordige stand van zaken komen, want ik zal het antwoord hierop beter verstaan, daar het meer nabijzijnde zaken geldt.

9. En Hij zei: Ga henen, Daniël! in vrede en verontrust er u niet over, dat gij niet hebt verstaan wat over de verre toekomst tot u gezegd is, want deze woorden zijn toegesloten en verzegeld tot den tijd van het einde, de volle betekenis daarvan zal eerst ten tijde der vervulling worden verstaan; onderwerp u met ootmoed onder het verborgene van het Goddelijk raadsbesluit.

10. Bij de toekomstige geslachten, wien het nader aangaat dan u, zal het zijne kracht en uitwerking hebben. Velen, die zich gelovig aan het geopenbaarde woord overgeven, zullen er door de droefenissen der toekomende tijden (Hoofdst. 11:35) gereinigd, en wit gemaakt, en gelouterd worden, doch de goddelozen, die zich ganselijk niet willen laten raden en helpen, zullen goddelooslijk handelen, zonder zich te laten bekeren, en gene van de goddelozen zullen het verstaan, en daarvan groot voordeel hebben, maar de verstandigen zullen het verstaan.

Wat de Engel aan Daniël ter geruststelling over zijn niet verstaan zegt is het volgende: "Stel u tevreden Daniël, ook wanneer gij deze voorzegging nog niet geheel verstaat. Deze profetie zal toch worden bewaard door alle tijden heen tot het einde der dagen; de tijden zullen toch alle

dingen met zich brengen, die de mensen reinigen en daardoor tot het verstaan van geestelijke zaken opvoeden; en zo er ook velen deze loutering en opvoeding weerstaan, en in hun goddeloosheid blijven, en daarom deze profetie niet verstaan, zo zullen toch zijn, die zich ten allen tijde door de verdrukkingen laten louteren, en tot het verstaan van geestelijke zaken laten opleiden, deze voorzegging verstaan, en hoe verder de tijden voortgaan en komen tot hetgeen de profetie verduidelijkt, haar des te beter te verstaan. Al verstaat gij dan die voorspelling nog niet, zo is zij daarom voor het volk niet nutteloos maar zal door alle tijden heen tot aan het einde hoe langer hoe meer worden verstaan.

Deze uitrukking vinden wij in het zevende hoofdstuk der Openbaring van Johannes terug, waar een der ouderlingen vraagt: Deze, die bekleed zijn met lange witte klederen, wie zijn zij, en van waar zijn zij gekomen?" En het antwoord is: "Deze zijn het, die uit de grote verdrukking komen"; volgens Daniël zouden zij gereinigd en gelouterd worden, zij hebben hun lange klederen gewassen en wit gemaakt in het bloed des Lams. " "Velen zullen worden wit gemaakt, " dat is, velen zullen onschuldig worden verklaard, vrijgesproken. Zie hier ene verandering van staat, door overgang uit de betrekking, in welke wij van nature tot Adam staan, tot de gemeenschap met Christus, in welke wij worden opgenomen door de genade. Ieder onzer is van nature in zonde geboren; wij behoeven gene misdaad te begaan, om schuldig te zijn in Gods oog; wij zijn geboren zondaars, erfgenamen ener gevallen natuur; door onze verwantschap met Adam zijn wij die natuur deelachtig; en wij verzwaren onze schuld door onze eigene persoonlijke overtredingen. Doch wij worden thans welkom geheten en uitgenodigd, om door het geloof uit onzen toestand van nature over te gaan in den toestand van deelgenootschap aan Christus en Zijne gerechtigheid, van welke wij, na alzo begenadigd en verheerlijkt te zijn, nimmer kunnen worden vervreemd. Gij wordt aangemaand de wrakken van het oude Paradijs te laten varen, tot hetwelk de Cherubim met het vlammend zwaard den toegang beletten, en u te laten aandoen zonder dat iemand geld of prijs van u vraagt, dat kleed, hetwelk gij niet hebt te weven, hetwelk gij niet hebt te maken, waarvoor gij niet nodig hebt te betalen, hetwelk gij alleen als ene vrije en onverdiende gift hebt aan te nemen, om alzo door het geloof van God rechtvaardig te zijn, met Hem bevredigd in Christus Jezus. Dit is hetgeen ik u aangaande de grote verandering van staat wilde mededelen. Doch er is meer; er wordt bovendien gezegd, dat de aldus rechtvaardigen zullen worden gelouterd. "Gelouterd"; dit is het lot van al het volk Gods. Het is een der kenmerken van Gods kinderen, dat zij door vele verdrukkingen het koninkrijk der hemelen moeten binnengaan. In de schone taal der Apokalypse luidt het: "Zij komen uit de grote verdrukking. " Wij vleien ons vaak, dat wij op gemakkelijker en zachter wijs door de wereld zullen gaan dan onze vaderen eenmaal gingen; doch het is niets anders dan zelfmisleiding. Gij kunt er op rekenen, zo waar als gij leeft, dat indien gij een Christen zijt, gij iets zult hebben, waardoor gij gelouterd en beproefd wordt, enige zorg die u bezwaart, enigen last, die u drukt, enige kwelling, die gij niet kunt verwijderen, de ene of andere stoornis in uwe rust, de ene of andere wisselvalligheid met opzicht tot uwe hoop, de ene of andere onzekerheid aangaande uwe bezitting, ene ongedachte verdrukking. Zo zeker als gij een Christen zijt, zal God u beproevingen toezenden; de wereld zal ene beproeving voor u zijn, gij zult ondervinden dat beproeving het u toegeschikte deel is, maar dat het u als bestemming is weggelegd haar door almachtige en ondersteunende genade te overwinnen. Tot aan het einde schijnen er twee krachten in deze wereld zullen blijven werken, de kracht der heiligheid en de kracht der zonde; de hemel is het toppunt van

volkomenheid, waartoe de eerste opvoert, de hel is de diepte, werwaarts de laatste heenleidt. Gene van de goddelozen, zullen het verstaan. Om den Bijbel te verstaan, om zo vele redelijke en schriftelijke waarheden te verstaan, is er niet zozeer een schrander verstand, als wel een geheiligd hart nodig. Op zonderlinge wijze kan de hartstocht onze rede verduisteren, en het vooroordeel onzen geest bezwaren, totdat de mens zo diep in zijne verdorvenheid is weggezonken, dat hij oog noch gevoel meer heeft voor zedelijke uitnemendheid. Wij weten zeer wel, hoe moeilijk het is, een bloot natuurmens van sommige dier eenvoudige waarheden te overtuigen, welke den Christen zo duidelijk voorkomen. En de oorzaak hiervan is, dat, even als door het geldstuk dat onzen oogappel bedekt, het uitgestrekte panorama voor ons verborgen wordt gehouden, zo ook ene enkele woedende of stormachtige drift, gierigheid, haat, wraakzucht, ‘s mensen denkvermogen zodanig benevelt, dat hij noch de eenvoudigste waarheden, noch de plichten, die het meest van zelfsprekend inziet.

11. En, om over de naderende toekomst, naar welke gij gevraagd hebt (vs. 8), u ten minste nog enige verklaring te geven, zo weet: van dien tijd af, dat het gedurig, het dagelijks offer zal weggenomen worden, van het einde van October 168 v. Chr. en de verwoestende gruwel zal gesteld zijn, gelijk in Hoofdst. 11:31, dus anderhalve maand later, tot op den dood van den verwoester van het heiligdom, omstreeks het midden van Mei 164 v. Chr. zullen zijn duizend twee honderd en negentig dagen.

Bij Daniël 8:14 verstonden wij de 2300 avonds en morgens van 1150 gehele dagen. Even als aan de oprichting van den gruwel der verwoesting een tijd van 45 dagen voorafgaat, sedert het dagelijks offer werd afgeschaft, zo volgt ook een tijd van 45 dagen, eer het bericht daarvan in Judea komt, en daar ene nieuwe wending veroorzaakt, dit is het parallelismus der geschiedenis, die meermalen voorkomt en ook bij wereldgebeurtenissen buiten den Bijbel in talloze voorbeelden kunnen aangewezen worden, maar in den Bijbel, waar de getallen een zo groot gewicht hebben, op ene bijzondere besturing der goddelijke Voorzienigheid wijst. Met den dood van Antiochus werd voor Israël ene betere toekomst geordend, daar de nu volgende twisten over den troon in Syrië, den strijd tegen dit rijk werkelijk verlichtten, en ten slotte daartoe moesten leiden, dat Judea tot gehele politieke zelfstandigheid kwam.

Dagen. a t/m c = 1150 dagen (Dan. 8:14). a t/m d = 1290 dagen (Dan. 12:1).

a. van de afschaffing van het dagelijks offer tot op de oprichting van den gruwel der verwoesting (1 Makk. 1:46-57) of van het einde van Oct. tot het midden van Dec. 168 v. C. = 45 dagen.

b. van toen af tot het eerste afgodenoffer op den 15den Chrisleu (1 Makk. 1:62) = 10 dagen.

c. vervolgens tot de reiniging van den tempel na drie jaren, of op 25 Chrisleu, 165 v. C. (1 Makk. 4:52 vv) = 1005 dagen.

d. tot op den dood van Antiochus, omstreeks het midden van Mei 164 v. C. = 140 dagen.

e. van diens dood tot de aankomst van het bericht daarvan in Palestina = 45 dagen.

12. Welgelukzalig is alzo hij, die verwacht en raakt totaan den tijd, wanneer het bericht van dien dood in het heilige land aankomt, en deze daar nog wel niet de bevrijding van alle verdrukkingen, maar toch de verzekering van ene nieuwe en betere toekomst veroorzaakt, namelijk tot 1290 + 45, dat is duizend drie honderd vijf en dertig dagen, 1) want die heeft het gevaar, waarin de ziel verkeerde gedurende den ontzettenden tijd, zegevierend doorstaan, en het is nog slechts een korte tijdelijke druk.

1) Ook hier heeft het getal 1135 een allegorische betekenis, en wel o. i. aanduidende dat de tijd der verademing meer zal zijn dan de tijd der verdrukking, en alsdan zal het einde wezen. Aangeduid wordt dan, dat eenmaal de tijd zal komen, dat aan de verdrukking der kerk een einde zal komen, dat alle vijanden van God en van Christus zullen vernietigd worden en de lijdende en strijdende kerk geheel in de triumferende zal overgaan. Vreeslijke tijden zullen er voor de gelovigen aanbreken, aleer de laatste dagen er zijn zullen, maar de verdrukking zal niet eeuwig duren, en welgelukzalig degenen, die de dagen der verdrukking nog overleven.

13. Maar gij, Daniël, ga henen tot het einde dat u voor dit leven wacht, gelijk nu reeds het einde van uw profetisch werk gekomen is, want gij zult rusten in het graf, en zult opstaan in uw lot1), om uw aandeel te ontvangen in de erve der heiligen, in het einde der dagen, waarvan in vs. 2 sprake was.

1) Hier herhaalt de Engel, wat hij gezegd had, n. l. dat de tijd nog niet rijp was voor het volle licht, dewijl God wilde dat de gemoederen der zijnen zouden gericht zijn op de openbaring van Christus. De Engel derhalve laat den Profeet gaan, en beveelt hem heen te gaan, alsof hij wilde zeggen: Wees tevreden met uw deel. Want God wil de volle openbaring van deze voorspelling uitstellen tot een anderen tijd, welken Hij zelf als den geschikste acht.

Eindelijk eindigt het lijden der vromen in vreugde, dan volgt de rust en zoete verkwikking, en ten laatste ene heerlijke opstanding, wanneer zij met hun verheerlijkte lichamen ingaan in de vreugde des Heeren. Wel hem, die met Daniël een gelijk lot ontvangt! Amen.

Hier vernemen wij ene behartenswaardige stem tot elken Daniël in de Christenheid, tot elken uitlegger en onderzoeker der profetie, tot iederen Christen in deze dagen gericht: Ga uwen weg, totdat het einde kome; want gij zult rusten en opstaan in uw lot, in het einde der dagen. Drie belangrijke wenken worden in dit voorschrift gegeven; in de eerste plaats, dat roeping en plicht in het minst niet behoren veronachtzaamd te worden, door de mogelijkheid van sommige gebeurtenissen. Ga uw weg, totdat het einde kome. De mening is; behartig uw bezigheid, volvoer uwe taak, betracht uw plicht. Ten tweede komt ons hier ene profetische toezegging ter ore, waarvan de vervulling niet zal achterblijven. Gij zult rusten; er blijft ene rust over voor het volk van God; en ten derde treffen wij hier ene persoonlijke, bepaalde en opbeurende verzekering van: gij zult opstaan in uw lot, aan het einde dagen. Het wordt in dit gedeelte der Schrift ons voorgesteld, waarvan de dichter Curns zei, dat hij het nimmer zonder schreien lezen kon: "Wie zijn deze en van waar zijn ze gekomen? Deze zijn het die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hun lange klederen gewassen, en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams. Daarom zijn zij voor den troon van God, en dienen Hem dag en nacht in Zijnen tempel en die op den troon zit, zal hen overschaduwen. Zij

zullen niet meer hongeren, en zullen niet meer dorsten, en de zon zal op hen niet vallen, noch enige hitte; want het Lam, dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een leidsman zijn tot levende fonteinen der wateren; en God zal alle tranen van hun ogen afwissen. Ziedaar het lot; in dat lot, dat heerlijk lot, zal een Daniël, en zullen allen, die het geloof van Daniël navolgen, opstaan. Doch wellicht is er nog iets meer bijzonders in de belofte: gij zult opstaan in uw lot. Er zijn trappen in de heerlijkheid, alle Christenen hebben gelijkelijk recht om den hemel in te gaan, maar er zijn hoogten in den hemel, er zijn tronen; er zijn trappen in de heerlijkheid. Deed ik een vat te water gaan dat tien kan, een ander dat vijftig, een ander dat honderd kon bevatten, zij zouden allen worden gevuld, maar het ene, dat vijftig kan bezat, zou niet voller zijn dan het andere, hetwelk slechts vijf kan inhield. Zo, wanneer de Christenen den hemel ingaan, zullen ze allen van gelukzaligheid vervuld worden, maar de een is vatbaarder voor een hoger genot van zaligheid dan de ander.

In of tot uw lot sluit zich aan aan de verdeling van het rijk hier beneden, aan allen die er hun deel van ontvangen. Zo had Israël ieder zijn lot, zijn deel ontvangen van het Joodse land. Alzo wordt aan Daniël hier een lot beloofd in het Messiaanse rijk, dat is hier in de erve der heiligen in het licht. Daniël wordt hier de heerlijkheid der zaligheid vast en zeker beloofd.

SLOTWOORD OP DEN PROFEET DANIEL.

Wie het Profetisch Boek van Daniël, wat zijn inhoud betreft, vergelijkt met dat van de andere Profeten, zal terstond een niet gering onderscheid bemerken.

Zowel in vorm als in inhoud onderscheidt het zich van al de andere.

Een Jesaja, een Hosea en al de andere Profeten treden op tegen de zonde en ongerechtigheden van het volk, manen tot bekering, spreken van straf voor den onboetvaardige, van verlossing en redding van hem, die zijne zonden belijdt en nalaat, maar van dit alles bemerken wij bij onzen Profeet niets.

Van zinnebeeldige handelingen als welke we in het Boek van Ezechiël aantroffen, vinden we ook in Daniël geen spoor.

Traden de andere Profeten op binnen de grenzen, zo niet van het Joodse land, dan toch van het Joodse volk, Daniël treedt op te midden van de Heidense wereldmachten, of, zoals het ook wel eens is uitgedrukt "Hij trekt de theokratie in de geschiedkundige ontwikkeling der wereldrijken. "

Hij is geen Profeet binnen de theokratie, en vandaar dat de rangschikkers van de Boeken des Ouden Verbonds zijn boek niet hebben geplaatst onder de Profeten, maar onder de dusgenaamde Ketoebim, zijn plaats aangewezen tussen Esther en Ezra, en hem daarom beschouwd als een Profetische geschiedschrijver van dat tijdvak van het Rijk Gods, hetwelk begint met de ballingschap.

Wel was hij een Profeet des Heeren, maar als in den dienst van de macht der werelden.

Was door de ballingschap de theokratie getrokken in de geschiedkundige ontwikkeling der wereldrijken, stond de voortduring en de ontwikkeling der theokratie in het nauwste verband met de ontwikkeling van de wereldmachten, en wel zo, dat de ondergang van de laatste eerst moet plaats grijpen, aleer de eerste tot volkomene ontplooiing van hare heerlijkheid kwam: aan Daniël, den balling van het volk des Verbonds, maar tevens een der hoogste staatsdienaren van de toen heersende wereldmacht werd het gegeven, dat alles onder de meest indrukwekkende symbolen aan te kondigen.

Heeft hij in zijn persoon afgebeeld, dat het Rijk Gods niet ten onder kon worden gebracht, wel tijdelijk verdrukt door de wereldmachten, in zijne redenen heeft hij, door Gods Geest gedreven, het zinnebeeldig voor ogen gesteld, hoe de ontwikkeling der wereldmachten in den loop der eeuwen zich zou openbaren, hoe het ene wereldrijk uit het andere zou te voorschijn treden, hoe de anti-goddelijke wereld macht zich zou stellen tegen den bloei en de vooruitgang van het Goddelijke, maar ook hoe ten leste de overwinning zou zijn, niet aan de zijde van de wereld, maar wel aan Hem, die leeft en regeert tot in alle eeuwigheid.

De wijsheid der Chaldeeën werd op verscheidene wijzen in de schaduw gesteld door de wijsheid Gods, die uit hem sprak, maar hij verkondigt tevens, dat eenmaal, aan den eindpaal der eeuwen al de wijsheid en de macht der wereld zou te schande worden en alleen de wijsheid en kracht Gods zou blijken heerlijk te zijn.

Zo werden zijne profetieën inzonderheid een verzameling van troostredenen voor het verdrukte volk Gods, om het te midden van lijden en ellende vast te zetten in het geloof aan en in de hope op de eeuwige kracht en hulpe van Hem, aan Wien de overwinning verblijven zou.

DE PROFEET HOSEA.

Het Boek der Profetieën van Hosea, den zoon van Beëri, bevat voorspellingen die betrekking hebben op het rijk van Israël.

Wel wordt Juda ook genoemd of op Juda gezinspeeld, maar slechts in het voorbijgaan.

Al wordt deze Profeet, om het betrekkelijk weinige, wat Hij heeft geprofeteerd en in dit zijn Boek is bewaard, tot de "kleine Profeten" gerekend, toch mag hij om den inhoud er van, wel onder de "grote" worden geteld.

Optredende in een tijd, toen uitwendig het rijk van Israël tot hogen bloei was gekomen, onder Jerobeam II, kondigt hij toch aan den ondergang van dit rijk, als gevolg van de zonden, waaraan Efraïm zich schuldig gemaakt heeft en maakt.

Niet ten onrechte kan van hem gezegd worden, dat men bij hem aantreft "de onmiddellijke zamensmelting van het vuur der Goddelijke gerechtigheid met het licht der eeuwige liefde. "

Bestraffend als de zoon des donders treedt hij op, maar ook herinnert hij aan den zoon der vertroosting.

Gedreven door den Heiligen Geest, spreekt hij om zijn volk terug te leiden op den weg van boete en bekering, tot het weer alleen dienen van Hem, die met dat volk Zijn verbond had gesloten.

Het Boek laat zich in twee ongelijke delen verdelen:

Het eerste deel (Hoofdst. 1-3) schetst ons de voorbereiding voor het oordeel Gods.

Het tweede deel (Hoofdst. 4-14) bevat vele bestraffings- en vermaningsredenen in den tijd, toen God, de Heere, reeds Zijn oordelen begon te voltrekken.

HOOFDSTUK 1.

AFBEELDING VAN ISRAELS AFGODERIJ EN STRAF.

Ook hier, even als bij Jesaja en Jeremia, gaat een opschrift vooraf, dat den persoon des Profeten noemt, en den tijd van zijne profetische werkzaamheid bepaalt.

1. Het woord des HEEREN, dat geschied is tot Hosea (= hulp), want door hem, enen burger van het noordelijk rijk (2 Kon. 14:29) wilde de Heere Zijn afgevallen volk in dit rijk nog helpen, den zoon van Beëri (= put van levend water), in de dagen van Uzzia, (810-758), Jotham (758-742), Achaz (742-727), Hizkia(727-698 v. Chr.), koningen van het zuidelijke rijk, van Juda, waarin toen nog alleen het wettige koningschap werkelijk bestond, en in de dagen van Jerobeam II (824-783 v. Chr.), zoon van Joas, uit het huis van Jehu, koning van het noordelijke, van David afgevallene huis, van Israël. Deze was de laatste koning van dat rijk, door wien de Heere nog eens hulp en redding liet aanbieden, terwijl de overigen slechts getuigen waren van de reeds aangevangene straf.

Door het noemen van Jerobeam II, als het begin zijner 65-jarige werkzaamheid (790-725 v. C.), die aan het huis van Jehu en het gehele noordelijke rijk verderf aankondigde, toont de Profeet aanstonds, dat de Heere Zijnen knecht de toekomstige dingen openbaart, eer zij uitspruiten (Jes. 42:9), want juist de tijd van dezen koning was een tijd van groten bloei en van uitwendigen glans. Deze tijd wordt ons beschreven in 2 Kon. 14:23-29; de regering van de gelijktijdige koningen van Juda en de gebeurtenissen onder zijne opvolgers in het rijk van Israël lezen wij in 2 Kon. 15:1; 18:12. Nu is het van het grootste gewicht, dat men voor het lezen van de Profeten den tijd, waarin zij werkten, grondig kenne; want voor hem, die zich met de geschiedenis der koningen heeft vertrouwd gemaakt, zijn de Profeten, wat de hoofdzaak aangaat, helder en duidelijk, even als omgekeerd over de geschiedenis der koningen een geheel ander geestelijk licht opgaat, wanneer men den fakkel van het profetisch woord aansteekt (Jes. 1:1). Wij stellen hier nog eens kortelijk het karakter van dien tijd voor. De regering van Jerobeam II was, zo als vroeger gezegd is, een tijd van groten aardsen bloei. Reeds zijn vader Joas had de Syriërs onder Benhadad, in wier hand de Heere Israël om de zonden van Jehu en Joahaz had gegeven, terug gedrongen. Nog meer deed Jerobeam II. Zo als de Heere hem door den profeet Jona (2 Kon. 14:25 vv.) beloofd had, mocht hij de oude grenzen van het rijk herstellen, zo als die onder David en Salomo waren geweest, zodat hij het gehele land ten oosten van den Jordaan, van Hamath en Damascus tot aan de Dode zee weer veroverde. Des te strafbaarder was deze koning, dien de Heere aan Zijn volk gezonden had als enen laatsten redder uit uitwendigen druk, dat hij toch niet afliet van de zonden van den eersten Jerobeam, van den afval van den waren godsdienst en van het huis van David. Noch de kastijding onder Jehu en Joahaz, noch de genadebetoningen onder Joas en Jerobeam II bewerkten onder het volk en bij den vorst ene omkering. Juist die laatste betoning van genade toonde de rijpheid van het volk voor het gericht aan. De zonde van Jerobeam, de stierendienst te Bethel en Dan, hoewel men Jehova onder dat beeld wilde vereren, hield reeds in zich een formele afval van Jehova, den waarachtigen God, en van Zijn verbond met Israël, het leidde noodzakelijk tot afgodendienst. Want door de voorstelling van den onzichtbaren, oneindigen God onder een zichtbaar, aards symbool, werd de heerlijkheid van den alleen waren God tot

het eindige verlaagd, en de God van Israël met de afgoden der heidenen gelijk gesteld. Die uitwendige gelijkstelling veroorzaakte onvermijdelijk, dat het inwendige veranderde. Uitwendig bleef de dienst van Jehova, maar inwendig kwam de afgodendienst bijna tot alleenheerschappij. Waren eerst de grenzen tussen beide godsdiensten opgeheven, zo moest, wat den geest aangaat, diegene zich het sterkst openbaren, welke het meest naar het hart des volks was. Dit was volgens den verdorven toestand der menselijke natuur met den strengen godsdienst van Jehova, die door God gegeven zijn, God niet tot het menselijke vernederde, maar verlangde dat de mens zich tot Zijne hoogte zou verheffen, die de heerlijkheid Gods in het middelpunt plaatste en daarop den eis van heiligheid aan hare belijders richtte-dit was de wekelijke zinnelijke afgodendienst, zo bekoorlijk voor het menselijk verderf, omdat zij daaruit was voortgekomen.

Wel had Jehu als verderver van het huis van Achab en Izébel de uitwendige heerschappij van den Baäldienst gebroken, maar daar ook hij de kracht niet had, om de Jerobeam's zonde, den stierendienst van zich te doen, liet hij de oudere verleiding tot afval van den Heere bestaan. Men maakte nu van Jehova zelven enen Baäl, bracht Hem uitwendig de offeranden naar de wet, vierde de feesten en noemde Hem "zijnen Baäl. " Deze huichelachtige toestand van de harten onder het volk moest natuurlijk alle liefde, alle trouw, alle kennis van God in het land vernietigen, zodat moord, echtbreuk en diefstal aan de orde van den dag waren (vgl. Hoofdst. 4:1 en 2). Daartoe moest het noodzakelijk komen; want, had bijv. Jehu, zich van ganser harte tot den Heere bekeerd, en de Jerobeams-zonde van zich gedaan; zo had hij, zo niet de kroon moeten nederleggen en aan den Davidischen koning teruggeven, toch minstens door wegneming van den godsdienstigen scheidsmuur en aansluiting aan den tempel te Jeruzalem de exclusieve houding, die het noordelijk rijk tot hiertoe had aangenomen, moeten opgeven. Doch juist de lange en gelukkige regering van Jerobeam II moest het inwendig verderf voltooien, omdat het volk het uitwendig geluk, den rijkdom, den glans der omstandigheden als onderpand der genade Gods, waarvan het toch was afgevallen en zich inwendig steeds meer afkeerde, aanzag, als de valse profeten hem onophoudelijk voorspiegelden. Zo moest dan bij den dood van Jerobeam II het gericht van God, die zo veel en zo dikwijls met ontfermende liefde het volk tot bekering geroepen had, over het huis van Jehu uitbreken, en den ondergang van het noordelijke rijk beginnen. Eerst na ene anarchie van elf jaren kon Zacharia, de zoon van Jerobeam II den troon beklimmen en reeds na zes maanden werd bij door Sallum vermoord. Met hem ging het huis van Jehu te niet. Sallum werd na de regering van ééne maand door Menahem gedood, die tien jaren te Samaria regeerde. Onder dezen trok reeds de Assyrische koning Pul tegen het land op, en liet zich door ene zware schatting tot den aftocht bewegen. Op Menahem volgde zijn zoon Pekahia in het vijftigste jaar van Uzzia; na ene regering van nauwelijks twee jaren werd hij door zijnen hoofdman Pekah, den zoon van Remalia, vermoord, die zich twintig jaren op den troon staande hield, maar door zijne verbintenis met den koning van Syrië tegen het broederrijk Juda (Jes. 7) slechts den ondergang van zijn rijk bespoedigde. Want de koning Achaz, zeer benauwd door Pekah en de Syriërs, riep den Assyrischen koning Tiglat-Pilezer te hulp, die niet alleen Damascus veroverde en het Syrische rijk verwoestte, maar ook een gedeelte van het rijk van Israël, het gehele land ten oosten van den Jordaan innam, en zijne bewoners in ballingschap wegvoerde (2 Kon. 15:29). Tegen Pekah vormde Hosea, den zoon van Ela, ene zamenzwering en doodde hem in het vierde jaar van Achaz, waarop weer ene anarchie van meer dan acht jaren het land

verwoestte, zodat Hosea eerst in het twaalfde jaar van Achaz aan de regering kwam, maar zeer spoedig aan den Assyrischen koning Salmanassar onderdanig en schatplichtig werd. Toen hij echter vertrouwende op de hulp van Egypte aan den Assyrischen koning ontrouw werd, kwam Salmanassar weer, veroverde het gehele land met de hoofdstad, en voerde Israël in ballingschap naar Assyrië. Het is wel zonder twijfel, dat Hosea dezen ondergang van het rijk zelf niet meer beleefd heeft, maar enige jaren te voren is opgeroepen. Daaromtrent, dat hij in een zo treurigen tijd onder zulk een volk meer den 60 jaren gearbeid heeft, merkt een oud uitlegger op: "Wanneer God ook maar 20 of 30 jaren onzen arbeid behoeft, is ons dat reeds te veel, en als wij het met goddeloze mensen te doen hebben, die zich niet gaarne laten gezeggen of die ons weerstaan, zouden wij wel gaarne dadelijk verlost en van den dienst ontheven willen zijn, dan moge zulk een Profeet, die het zo lang moet uithouden, ons een voorbeeld van volharding zijn, zodat wij den moed niet verliezen, al wil de Heere ons ook den last niet dadelijk ontnemen. De straf-, boete- en troostprediking, die op enen zo donkeren geschiedkundigen grond rust, als wij hierboven beschreven, is in twee delen verdeeld. welke ons niet de woordelijke en werkelijk door Hosea gehoudene redenen in ‘t bijzonder, maar de kern van zijne profetische werkzaamheid wedergeven in een kort overzicht van den inhoud. In het eerste deel (Hoofdst. 1-3) vinden wij die korter, in Hoofdst. 4-14 uitvoeriger. Volgens andere uitleggers daarentegen zouden wij daar een overzicht over Hosea’s werkzaamheden onder Jerobeam hebben, en hier over zijne latere werkzaamheid van den dood van dezen koning af.

In het eerste, kortere deel worden in 3 afdelingen aan het volk in ene zinnebeeldige handeling zijne geestelijke echtbreuk, d. i. zijn afval van den Verbondsgod en de gevolgen daarvan, de verstoting onder de heidenen, maar ook zijne latere bekering en wederaanneming tot volk van God voor de ogen geschilderd. Vervolgens worden de straffen getekend, door welke het volk tot erkentenis van zijne zonden moet komen, alsmede de bewijzen van genade, door welke de Heere het volk tot verootmoediging en tot bekering zal leiden; eindelijk wordt dit werken des Heeren nog eens zinnebeeldig voorgesteld.

I. Vs. 2-2 :1. De Heere beveelt den Profeet ene hoer met hoerenkinderen te huwen, en geeft aan de kinderen, welke de Profeet bij deze vrouw verwekt, namen, waardoor van het volk de vruchten van zijnen afgodendienst, namelijk de verwerping en verbanning van het aangezicht des Heeren worden voorgesteld. Toch voegt Hij er de belofte bij, dat het verstoten volk eindelijk weer tot genade zal worden aangenomen.

2. Het begin van het woord des HEEREN, ongeveer in het jaar 790, in de tweede helft der regering van Jerobeam II door (liever met of in zie Num. 12:6, 8. Deut. 18:22 1 Sam. 10:10) Hosea. De HEERE dan zei tot Hosea: Ga henen, neem u ene vrouw der hoererijen, ene, die tot hiertoe in ontucht geleefd heeft als uwe vrouw, en kinderen der hoererijen. Hierdoor moet gij in uwen persoon Mij, den Heere, en in de vrouw en hare kinderen het van Mij afgevallen, en in afgodendienst verzonken rijk van Israël afbeelden; want het land, de moeder met hare kinderen, hoereert ganselijk op geestelijke wijze van achter den HEERE door ook met lichamelijke hoererij verbonden afgodendienst.

Terwijl vs. 1 het opschrift was van het gehele Boek, vormt het begin van vs. 2 het opschrift voor het eerste deel, Hoofdst. 1-3. Het leidt het feit in, dat in het begin van de profetische werkzaamheid van Hosea staat, op welke zijne gehele werkzaamheid gegrond is, zodat zij die slechts uit elkaar vouwt.

Het bevel des Heeren aan Hosea, om ene vrouw te huwen, en de voorstelling van het noordelijk rijk en zijne leden als ene hoer en hoerenkinderen rust op de voorstelling van de betrekking des Heeren tot Zijn, door Hem verkoren volk als ene echtverbintenis, welke wij door de gehele Schrift heen vinden (Exod. 34:15 vv. Lev. 17:7; 20:5 vv. Deut. 32:16, 21. Ps. 45. Hooglied. Efeze. 5:30 vv. Openb. 21:2)). "Het geheim van den menselijken echt bestaat in het welgevallen, uitsluitend in één persoon, in de gehele aanneming van dezen enen persoon, in de gehele bevrediging in haar, die lichaam en ziel vervult. Gelijk nu alle betrekkingen van het menselijk leven beelden van het Goddelijk leven zijn, zo is ook het menselijk echtverbond een afbeeldsel van de van eeuwigheid bestaande en ook in de triomferende kerk zich nog openbarende betrekking Gods tot den mens, of tot Zijn volk. De richting van het gehele volk op enen enigen, de onveranderlijke trouw omtrent dezen, vinden even als in de betrekking tot God, zo ook in de betrekking tot den echtgenoot, plaats, zodat, wie jegens den Heere ontrouw is, ook ontrouw is omtrent den echtgenoot, en omgekeerd; en eveneens de menselijke getrouwheid des lichaams tevens goddelijk geloof der ziel is. In de jegens enen mens bewezene volle trouw en liefde, moet de mens de trouw en liefde jegens den Heere leren.

Daarom juist, omdat het verbond tussen God en den mens, en het menselijk huwelijk, als voorbeeld en afbeeldsel tot elkaar staan, en als het ware ene en dezelfde zaak zijn, zo zijn hoererij, echtbreuk en de menigte van onnatuurlijke zonden van ontucht (Rom. 1), met den heidensen afgodendienst op het nauwst verbonden, en vertonen zich ook in onze dagen van algemenen afval van God weer met bijzondere stoutheid. Israël is de echtgenoot des Heeren (Openb. 12:1), met welke Hij in liefde Zich verbindt, maar dat ontrouw den echt heeft gebroken, en andere mannen, de afgoden, is nagelopen. en daarvoor des Heeren ijverzucht opwekt (Deut. 32:16). Geen beeld is sprekender dan dat van den echt. Even als de vrouw in een onverbreekbaar heilig verbond met haren man verenigd is, en de ware man op de ontrouwe wel vertoornt, haar straft, of zelfs een tijd lang verstoot, maar toch in waarheid nooit kan ophouden haar te beminnen, zo heeft wel de oude gemeente, de moeder der thans levende, in hare ontrouw jegens Jehova tegenstrevende kinderen gebaard, en toch wijkt van deze nooit de liefde van Jehova, hoewel Hij Zich vertoornt en straft.

Met een recht begrijpen van Hosea is het nodig deze diepe ons heiden-Christenen vreemde gedachte der Heilige Schrift voor ogen te houden en in het hart te overdenken.

Hier en bij de overeenkomstige plaats in Hoofdst. 3 komt ons de vraag voor: Beveelt dan de Heere den Profeet een werkelijk, uiterlijk te voltrekken huwelijk met ene ontuchtige vrouw te sluiten? Of is het slechts ene inwendige ervaring van Hosea’s verkeer met den Heere, dat enkel in zijne geestelijke beschouwing heeft plaats gevonden, dat hij daarna aan het volk verhaald heeft, en dus ene zuiver visionaire gebeurtenis is? Een derde opvatting, volgens welke hier niet aan ene werkelijke gebeurtenis, noch aan ene uitwendige, noch aan ene inwendige, maar alleen aan ene voorstelling en gelijkenis van de werkelijk ontstane

betrekking van God tot Zijn volk te denken is, laten wij geheel ter zijde, als strijdende met den eenvoudigen klank der woorden zowel hier als in Hoofdst. 3. Aan een uitwendig voltrokken echt van den Profeet te denken, kan vooreerst de plaats: Lev. 21:7, waar den priesters verboden wordt ene hoer te huwen, niet verhinderen; want wat den priesters aanging, had niet dadelijk betrekking op de Profeten. Terwijl bij de eersten het verbod van zulk een echt ene van de fijne trekken dier heilige instelling is, door welke de wet van Mozes den priesterstand zedelijk tracht te verheffen, hebben de Profeten een geheel ander doel en ene andere roeping, zo als dit reeds in de bij 1 Kon. 20:42 is voorgesteld. Nu wordt den Profeet iets geboden, dat vreselijk zwaar en hard, maar nog niet slecht is, hij moet niet in ene ontuchtige betrekking tot de vrouw treden, maar hij moet haar huwen; meermalen komt het ook voor, dat een onberispelijk man ene gevallene huwt en vader wordt van de ongelukkige kinderen, die zij hem aanbrengt (vgl. Joz. 6:25). Zeker is het een stuitend gebod, ene hoer te huwen; en wanneer zij nu zelf in den echt op nieuw de trouw verbreekt, ook dan nog onverbrekelijke liefde voor haar te gevoelen (Hoofdst. 3:1 vv.), dat schijnt te veel geëist, daartegen komt ons binnenste op. Wij moeten echter bedenken, hoe wij zelven zijn in de ogen van onzen God, wij bevlekte zondaars voor den levenden en heiligen God- zou het Hem niet met duizendmaal meer recht stuitend zijn, Zich over ons te ontfermen, en na alle trouwbreuk ons nog altijd met onuitputtelijke liefde lief te hebben? Toch versmaadt Hij ons niet, en wordt Hij niet moede, ons altijd weer tot Zich te lokken en naar ons hart te spreken. Welke de prediking door deze daad van Hosea was, welke Hosea in zijn eigen persoon aan de tijdgenoten in gelijkenis voor ogen moest stellen, horen wij in Hoofdst. 11:8 vv. 14:5. Verder kan het aannemen van een uitwendig voltrokken echt niet daardoor worden tegengehouden, dat toch door zulk een echt dadelijk bij het aanvaarden van zijn ambt ene gezegende werkzaamheid zelf onmogelijk zou gemaakt hebben. De Profeet toch had, gelijk wij ons daarvan zo even overtuigden, met de vrouw slechts hetzelfde gedaan, wat Gods ontfermende liefde met iederen zondaar doet; hij heeft haar zoeken te redden en is daardoor voor het ganse volk ene dagelijkse prediking door de daad geworden van Gods opzoekende liefde voor Zijn volk. "De raad Gods, die in den smaad van Golgotha zijn toppunt doet aanschouwen, heeft van den beginne af op enen anderen weg, dan de mensen gewoon zijn, de knechten des Heeren gevormd. Als de gesmaden en verachten, die een voetwis zijn van alle mensen, als die klein zijn in eigen ogen en ellendig in de ogen der wereld, werken zij hun werk. Zo komt het er weinig op aan, wat de mensen spreken en oordelen van enen knecht Gods (1 Kor. 4:3 vv.); want zij, die den kinderen op de markt gelijken en uitvluchten zoeken (Matth. 11:16 vv.), kunnen toch altijd tegenspreken. Staat iemand op verren afstand van hen, zo zeggen zij: hij heeft goed spreken, hij weet niet hoe het met ons is; staat er een midden onder hen, zo is het: "wat wil hij zeggen, hij is zelf niet anders dan andere mensen. Maar de wijsheid wordt gerechtvaardigd van degenen, die hare ware kinderen zijn. Hield zich de Profeet op enen weg, dien hij niet eigenmachtig, maar naar Gods gebod had ingeslagen, te midden van de dagelijkse aanraking met de bozen persoonlijk onbevlekt daarvan, zo ontbrak hem ook zeker de hulpe Gods niet. Maar de diepe blikken in het verderf, de dagelijkse nood, die het hem persoonlijk veroorzaakte, de zielesmart over zijne naasten, hoe moest dit alles hem dringen tot erkentenis van zijne onmacht en daardoor tot voorbede.

De echt, welken de Profeet zal aangaan, zal slechts de reeds tussen Israël en Jehova bestaande verhouding symboliseren, maar niet tegelijk den aard en de wijze, hoe deze verhouding is

gekomen. De vrouw der hoererijen stelt niet het volk Israëls in zijn maagdelijken toestand bij de bondssluiting bij Sinaï voor, maar het volk der tien stammen in zijn verhouding tegenover Jehova, ten tijde van den Profeet, wanneer het volk als één geheel beschouwd een hoer was geworden en in zijn enkele leden hoerekinderen geleek. De vermelding der hoerekinderen nevens de vrouw der hoererijen duidt zonder twijfel reeds apriori aan, dat het goddelijk bevel niet een werkelijken, uiterlijken echt bedoelde, maar slechts een symbolische uiteenzetting der verhouding, waarin de afgodische Israëlieten zich tot den Heere God bevonden.

Ik versta het liever zinnebeeldig; én dat den Profeet onder dit zinnebeeld geboden werd, om de grote afgoderij van het land en des volks afval van God deswege aan te tonen, én om te verklaren dat de natie zodanig was voor God, even alsof hij een vrouw genomen hebbende, zij, hoererij bedreven had, en dat de bijzondere personen zodanig waren, alsof de kinderen zijner vrouw, kinderen der hoererijen waren, dat is, die gehouden werden voor bastaarden, zijnde uit zulk een moeder geboren, schoon zij onder zijn naam doorgingen, of die tot hoererij geneigd waren in navolging van hun moeder.

De mening van hen, die van oordeel zijn dat de Profeet een zodanige vrouw genomen heeft, zoals hier beschreven wordt, is niet goed te keuren. Tegen dit gevoelen staat ook nog een andere reden over die geheel niet is op te lossen. Den Profeet wordt hier niet alleen bevolen een vrouw der hoererijen te trouwen, maar ook kinderen der hoererijen en uit hoererij geboren. Daaruit zou dus volgen dat hij zelf had gehoereerd. Want indien wij zeggen dat hij een vrouw getrouwd heeft, die kort te voren edel en rein zich had gedragen, deze verontschuldiging is bespottelijk. Want er wordt hier niet alleen over de vrouw, maar ook over de kinderen gehandeld. God wil dat geheel het kroost echtbreukig is, doch dit kan niet geschieden in een wettig huwelijk. Waaruit volgt, dat dit als een zinnebeeld aan het volk is voorgesteld geworden.

Met opzet hebben wij de verschillende gevoelens over deze woorden meegedeeld. We zouden er nog kunnen bijvoegen dat o. a. Henry zich aansluit bij hen, die van mening zijn dat Hosea werkelijk, inderdaad zulk een huwelijk gesloten heeft.

Wij voor ons sluiten ons aan bij hen, die het opvatten als in een gezicht, als een visioen, zoals Calvijn het uitdrukt, en dit te meer, omdat zulk een huwelijk niet alleen voor den Profeet onduldbaar zou zijn geweest, maar ook hoe langen tijd moest er niet verlopen, aleer de kinderen waren geboren en gespeend? terwijl niet moet worden voorbijgezien, dat aan den Profeet later weer zulk iets wordt geboden.

Het was een gezicht, waarin de diep treurige toestand van het volk wordt afgebeeld, hetwelk geestelijke echtbreuk had bedreven ten opzichte van den Heere God, doordat het het verbond had verbroken.

3. Zo ging hij henen 1), overeenkomstig, en nam tot ene vrouw Gomer, d. i. de volkomene, die in hare hoererij tot het uiterste was voortgegaan (Jak. 1:15), ene dochter van Diblaïm 2), d. i. der vijgenkoeken, ene, die geheel aan den zinnelijken lust is overgegeven 3); en zij ontving, en baarde hem enen zoon.

Dit is ene profetische handeling, zo als wij die nog vele vinden. Het zijn handelingen van zinnebeeldige betekenis, gelijkenissen, welke de profeten doen, om ook voor de ogen te prediken; een ernstig aangrijpend onderricht door de aanschouwing. Zo verscheurt Ahia van Silo zijnen mantel voor Jerobeam in 12 stukken, en beveelt hem 10 daarvan te nemen (1 Kon. 11:30), zo verbreekt Jeremia voor de oudsten des volks een aarden kruik, het beeld van volk en stad, die eveneens zullen worden verbroken (Jer. 19:1 vv.). zo maakt dezelfde Profeet (Hoofdst. 27) een houten juk en hangt hij het om zijnen hals, om aan te tonen, dat het juk van Nebukadnezar het volk Israëls en zijnen buren zal worden opgelegd. nadat Hananja dat heeft gebroken, ontvangt Jeremia het bevel voor die valse Profeten. Zo spreekt de Heere: "houten jukken hebt gij verbroken, nu zult gij in plaats van die ijzeren jukken maken" (Jer. 38: 10, 13). Zo moest Ezechiël (5:1 vv.) zijne haren scheren, die in drie delen verdelen, het ene met vuur verbranden, het andere met het zwaard slaan, het derde in den wind verstrooien en slechts een weinig daarvan ter bewaring in den slip van zijnen mantel binden. "Dit is Jeruzalem, " zegt de Heere. Dezelfde Ezechiël (24:15 vv.) verkreeg, toen zijne vrouw plotseling stierf, het gebod van God, dat hij alleen in ‘t verborgen mocht zuchten, maar volstrekt gene rouwklacht mocht aanheffen, hij moest zijn versiersel als gewoonlijk aandoen. En als het volk hem nu vraagt: "wilt gij ons den niet aantonen, wat het betekent, dat gij doet? dan verkrijgt het ten antwoord, dat Ezechiël hun ten teken gesteld is; zo zullen ook zij bij het bericht van de verwoesting der stad en van den ondergang der hunnen moeten verstommen, en in het land van hun onderdrukkers niet mogen klagen. Reeds hier is ene ervaring, die in het familieleven van den Profeet diep insnijdt, en verder zijn gedrag in deze droefenis tot ene gelijkenis heeft gemaakt voor het volk. Nog meer komt het met Hosea overeen, wanneer Jesaja aan zijne zonen namen van bijzondere betekenis geeft, den enen Schear Jaschub; het overblijfsel zal zich bekeren (Jes. 7:3), den anderen Maher-Schalal Chas-Baz: Roof spoedig, ijl buit (Jes. 8:1 vv.), waarop den zijn woord (Jes. 8:18) doelt; "Ziet ik en de kinderen, die de Heere mij gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël. " .

2) Dat nu de Profeet Gomer, de dochter van Diblaïm neemt, zulks geeft te kennen, dat hij haar geval, onder zulk een zinnebeeld predikt. En de namen, die hier gebruikt worden, kunnen of eigenlijk genomen, worden, van den naam van een beruchte hoer in dien tijd, welke de dochter was van zulk enen, die de onreinigheid van Israël bekwamelijk verbeelden kon, of zij kunnen oneigenlijk genomen worden.

Beide namen drukken uit, dat de zonde van Israël haar hoogste punt had bereikt. Immers Gomer betekent, volmaaktheid en Diblaïm, vijgekoeken. En nu zijn vijgen en vijgekoeken beelden van de wellust en van de zondige vermaken der wellust.

3) De vijgenkoeken waren uit bij elkaar gelegde gedroogde vijgen bereid, ene zoete spijs, even als de rozijnenkoeken zeer bemind (1 Sam. 25:18).

4. En de HEERE zei tot hem: Geef aan uwe kinderen even als aan uwen echt namen, die goddelijke tekenen voor het afgodische volk zijn: Noem zijnen naam Jizreël, naar die vruchtbare vlakte aan den rechter oever van den Kison (Deut. 11:31. Joz. 17:16); want deze is de eerste vrucht van den afval, waaraan het door de hoer voorgestelde volk zich tegenover Mij heeft schuldig gemaakt; nog een weinig tijds, ongeveer 19 jaren tot aan den dood van

Zacharia, den laatsten koning uit Jehu's huis, zo zal Ik, nadat de tijd Mijner genade en lankmoedigheid, en van Mijne belofte aan Jehu (2 Kon. 10:30; 15:12) vervuld is, de bloedschulden van Jizreël 1), welke Achab door het vermoorden en beroven van Naboth, en Jehu door het volvoeren van het gericht aan het gehele huis van Achab, zonder zich met zijn ganse hart tot Mij te wenden, op zich hebben geladen (2 Kon. 10:31), bezoeken over het huis van Jehu; Ik zal dat uitroeien, omdat noch Jehu, noch zijn vier opvolgers, Joas, Joahaz, Jerobeam en Zacharia Mij hebben erkend, noch den valsen godsdienst in Bethel en Dan met de afgoderij geheel hebben uitgedelgd; en ik zal door het ombrengen van Zacharia het koninkrijk van het huis van Israël) doen ophouden, daar toch de opvolgers van Zacharia tot aan Samaria's belegering niet anders dan dieven, rovers en tyrannen zullen zijn, den naam van koningen onwaardig.

1) De bloedschulden in Jizreël zijn hier in de eerste plaats de snode daad van Achab aan Naboth in Jizreël, waardoor hij de maat zijner zonden heeft volgemaakt, en God tot straffen genoodzaakt (1 Kon. 21:19 vv.); vervolgens de bloedige volvoering van het gericht door Jehu aan Joram (2 Kon. 8:21-26), Izébel, de 70 zonen van Achab en alle overigen van Achabs huis (2 Kon. 9:30-10 :7), waardoor hij door den Heere geprezen werd en de belofte ontving, dat vier geslachten van zijn huis op den troon van Israël zouden zitten. Maar wat God wilde en beval, kan den volbrenger tot ene misdaad worden, wanneer hij daarbij niet als knecht Gods den wil des Heeren volbrengt, doch zich door slechte, zelfzuchtige beweegredenen laat drijven, wanneer hij het Goddelijk bevel tot een dekmantel der lusten van zijn boze hart misbruikt. Dat Jehu door zulke drijfveren bewogen werd, blijkt duidelijk uit het oordeel van den geschiedschrijver.

Wat deed Jehu, toen hij het gericht volvoerde? Hij vergenoegde zich met den buit. Nadat hij de heerschappij tot zich had genomen, bevestigde hij eerst recht den kalverdienst, en welke afgoderij verder plaats had, en wendde zo zijn werk niet ter ere Gods aan. Diensvolgens waren die bloedige daden voor Jehu daden van moord, maar voor God een rechtvaardig gericht. Vgl. 2 Kon. 10:25

2) Tegelijk met den ondergang van Jehu's huis, was ook de kracht van het rijk van Israël gebroken. Het koninkrijk van Israël was van dien tijd af, een levend lijk. De val van Jehu's huis was het begin van het einde, het begin der vernietiging.

5. Te vergeefs zal men zich dan op zijn zwaard en zijne sterkte verlaten. En het zal te dien dage, wanneer Ik aan het rijk een einde maak, geschieden, dat Ik Israëls boog, het zinnebeeld van zijne macht en sterkte 1), door de Assyriërs verbreken zal in het dal van Jizreël
2) op dezelfde plaats, waar het volk en zijne koningen de zwaarste zonden op zich hebben geladen, en Ik zal Israël verstrooien, zo als de naam Jizreël aanduidt.

1) Juist ten tijde van Jerobeam II scheen het rijk volgens zijn uitwendigen toestand van macht en bloei, verre van alle gevaar van ondergang. Nu roept de Profeet hen toe: "Gij zijt hoogmoedig en opgeblazen, gij stelt u tegenover God, omdat gij een overvloed van wapenen en krijgsmacht hebt; gij meent dat God niets vermag, omdat gij krijgslieden zijt, en toch zullen uwe bogen Zijne hand niet verhinderen u te verderven.

2) Het blijft onzeker, of de beslissende slag tussen Salmanassar en den laatsten koning Hosea in de vlakte van Jizreël heeft plaats gehad, omdat de geschiedboeken niet daarvan vermelden: zie 2 Kon. 17:4 vv. Van ouds af werden echter alle grote slagen om het bezit van dat land in deze vlakte geslagen. Joden, Heidenen, Saracenen, Christelijke kruisvaarders en anti-Christelijke Fransen, Egyptenaren, Perzen, Drusen, Turken en Arabieren, krijgslieden uit alle volken onder den hemel, hebben hun tenten in de vlakte van Esdrelom (Jizreël) opgeslagen, en zagen hun banieren nat gemaakt door den dauw van Thabor en Hermon.

6. En zij ontving wederom, en baarde ene dochter 1); en Hij, de Heere, zei tot hem: Noem haren naam Lo-Ruchama (= niet begenadigde); wanter is gene hoop meer, dat het gericht van den ondergang nog eenmaal zou worden afgewend, Ik zal mij voortaan niet meer ontfermen over het huis Israëls, gelijk Ik nog steeds, ook onder Jerobeam II gedaan heb (2 Kon. 13:23), maar Ik zal ze zeker wegvoeren, zonder hun zonden te vergeven.

1) De vrouw baart zonen en dochteren, opdat daarin het geheel des volks, mannen en vrouwen, als rijp voor het gericht worde voorgesteld.

Wat ook Gods voorrecht van vrije genade is in het verlossen van wien en wanneer Hij wil en wat ook Zijne ontferming moge zijn, omtrent Zijne eigene kinderen, die tot Hem roepen, onder de verdrukking daarin zij rechtvaardig zijn gebracht, zo mogen nochthans dezulken, die in de zonden blijven volharden, nadat de Heere hen geslagen heeft, vrijelijk verwachten, dat hun ellenden, de zonden niet verzoenen zullen, maar dat God hun met slag op slag zal achtervolgen. Hierom is het dat schoon Israël te voren geplaagd en gebroken was, dewijl zij nochthans in hun afwijking van den waren Godsdienst bleven volharden en in hun afscheiding van het huis Davids zij te meer rijp werden voor een nieuwe geboorte van oordelen.

In dit vers toont de Profeet aan dat de zaken in het rijk Israëls meer en meer op een einde lopen, zodat zij geen maat in het zondigen hielden, totdat zij tot het uiterste der goddeloosheid geraakten. Reeds van den beginne heeft hij geleerd, dat zij verworpen en ontzenuwd waren; toen Hij hen noemde Jizreël, alsof hij wilde zeggen: Uwe oorsprong houdt niets in, wat lofwaardig is. Hij meent uit te munten, dewijl gij uw geslacht afleidt van den heiligen Jakob, maar gij zijt kinderen der hoererijen, geboren uit een hoer. Het hoerenhuis is niet het huis Abrahams, noch is het huis van Abraham een hoerenhuis. Gijlieden zijt derhalve uit een schanddaad voortgekomen. Maar nu gaat hij verder, omdat zij als het ware in verloop van tijd altijd tot erger waren vervallen. Want deze naam is nog schandelijker Lo-Ruchama dan Jizreël. Vervolgens kondigt de Heere het vonnis veel meer openbaar aan als Hij zegt: Ik zal Hij voortaan niet meer ontfermen over het huis Israëls. Derhalve, wanneer de dochter Lo-Ruchama wordt genoemd, dan zegt God daarmee aan, dat Zijn gunst van dit volk is weggenomen. Wij weten dat het volk uit vrije gunst was uitverkoren. Indien er een oorzaak van aanneming wordt gevraagd, dan is het geweest de vrije ontferming en goedheid Gods. Nu spreekt God verwijtend tot het volk: Gij zijt gelijk aan een dochter, welke de vader verwerpt en waarvan hij afstand doet, dewijl zij zijn gunst niet waardig was.

7. Maar over het huis van Juda, hoewel het nu als hulpeloos door allen wordt veracht en zonder enigen bijstand van mensen is, zal Ik Mij ontfermen, terwijl Ik Israël zonder

erbarming van Mij stotend Mijn genadeverbond daarmee ophef; en Ik zal ze ten tijde van het gericht over Israël door de Assyriërs op wonderbare wijze verlossenzonder enig toedoen van hun zijde, zonder hun kracht, verdienste of heiligheid, alleen door Mij-zelven, den HEERE, hunnen 1) God en Heiland 2), op wien zij vertrouwen, die daarom ook hun God zal blijven, wanneer Israël reeds lang is verstoten. En Ik zal ze niet verlossen door boog, noch door zwaard, noch door krijg, door paarden, noch door ruiteren, waarop Israël zo groot vertrouwen stelt, maar daardoor, dat ik Mijnen engel uitzend, opdat die hun vijanden voor Jeruzalem door de pest ombrenge (2 Kon. 18. Jes. 37), en vooral daardoor, dat Ik zelf aan het kruis hunnen dood dode.

1) Dat juist is de reden, waarom Israël gene ontferming vindt, dat de Heere zijn God niet is. Er is hier ene tegenstelling tussen de valse goden en Jehova, die de God van Juda's huis was, op te merken. Het is namelijk alsof de Profeet zei: Gij bouwt ook wel op den naam van God, maar gij vereert den duivel en niet God; want gij hebt geen deel aan Jehova. Hij woont in Zijnen tempel.

2) In deze woorden ligt een heerlijk getuigenis omtrent de eeuwige Godheid van Christus verborgen. Want wanneer ook deze belofte in de eerste plaats vervuld is door de wonderbare redding van het rijk Gods, en is in de hoogste mate vervuld in de menswording Gods, in welke de genade en de ontfermende liefde Gods in 't helderste licht straalde. Dat is de heerlijke belofte, beide van de ware geestelijke en eeuwige redding, uit het rijk en de macht der zonden, van dood en duivel, en ene onderwijzing omtrent het ambt van Christus en het nieuwe, eeuwige koninkrijk van Christus, dat geen wereldlijk rijk zou zijn, hetwelk door boog, zwaard, krijg, paard en ruiter bevestigd en in stand gehouden zou worden, maar het is een rijk, dat door de genadige hand van God bekrachtigd wordt. Hoe dit is geschied en vervuld, toont ons de gehele geschiedenis van de menswording, van het lijden, sterven en opstaan des Heeren Christus, waarin wij zien en opmerken onze ellende door de zonde en tevens de onuitsprekelijke liefde Gods jegens ons. (NIC. SELNECCER).

In deze woorden ligt niet opgesloten dat in Juda gene zonden werden gevonden. De Profeten, welke tot Juda werden gezonden hebben aan dit Rijk Zijne zonden aangezegd, maar het is gesproken om Israël te bepalen bij zijn ondergang en aanstaand verderf, om dit volk dieper te wonden. Het was om het dit volk te doen gevoelen, dat de Heere een jaloers God is, die Zijn eer aan geen anderen geeft. Want toch bij al zijn zonde en Godverlating, had Juda nimmer geheel den tempeldienst, de verering van Jehova afgeschaft. Bij Israël werd er niet anders gevonden dan de verering van den kalverdienst, bij Juda was er nog immer een Zion, al was dat Zion nog klein, dat zich vasthield aan de verering van den levenden God.

8. Als zij nu Lo-Ruchama gespeend had, ontving zij spoedig weer, en zij baarde enen zoon; zo zullen ook de slagen over Israël zich spoedig opeenhopen.

9. En Hij zei: Noem zijnen naam Lo-Ammi (= niet Mijn volk) wantdeze is de laatste verschrikkelijke vrucht der zonde; gijlieden zijt Mijn volk niet, zo zal Ik ook de uwe, uw Vader en ontfermer, niet zijn, 1) maar Ik zal u onder de heidenen verstoten.

1) God nu verwerpt het verbond, hetwelk Hij met de heilige vaderen had opgericht, opdat zij zouden ophouden boven anderen uit te munten. Zo werden zij dus beperkt tot den rang van Israëlieten, zodat zij in niets verschilden van de profane volken. God had hen alzo geheel en al verworpen.

De breuke is aan des mensen zijde: Gij zijt Mijn volk niet, en daarom zal Ik uw God niet zijn. Indien God iemand haat, is het omdat zij eerst Hem gehaat hebben. Zij waren Gods volk niet meer, want zij hadden Zijn kennis en Zijn dienst verlaten, gene Profeten werden tot hen gezonden, gene beloften werden hen gedaan. Zij waren niet langer een volk, maar zoals het schijnt, vermengd met de volken, onder welke zij weggevoerd waren en waren derhalve verloren.

De drie namen vormen ene opklimming: 1) Jizreël doelt op de straf, die op Jehu's konings geslacht op het gehele koninkrijk overgaat; 2) Lo-Ruchama op de volkomene hulpeloosheid, waarin de Heere Israël in den laatsten nood zal laten; 3) Lo-Ammi op de gehele oplossing van het volk, door de wegvoering in de Assyrische ballingschap. Maar daarmee kan het profetische woord niet sluiten. Het gericht moet toch slechts de bedoelingen der eeuwige ontferming volvoeren aan allen, die van erbarming willen leven; daarom breekt door de donkere onweerswolken op eens de bliksemstraal der genade te voorschijn.

10. Nochtans zal door uwe trouweloosheid Gods trouw en zijne belofte aan Abraham niet worden opgeheven (Num. 23:19. Rom. 3:3), integendeel zal eens de tijd komen, dat het getal der nu door Mij verworpene kinderen Israëls van het noordelijk rijk zijn zal als het zand der zee (Gen. 22:17; 32:13), dat niet gemeten noch geteld kan worden. Alzo zal in Israël nog in anderen zin, dan dien der verstrooiing (vs. 5) een Jizreël zijn, als het namelijk een zaad van God zal geworden zijn en de vloek in zegen is veranderd a); en het zal geschieden, dat ter plaatsehunner verbanning onder de heidenen, waar tot hen gezegd zal zijn: Gijlieden zijt Mijn volk niet Lo-Ammi, tot hen zal gezegd worden, nadat ze zich tot hunnen God en hunnen Messias zullen bekeerd hebben: Gij zijt kinderen des levenden Gods; 1) gij zijt niet meer diegene, die de dode afgoden dezer wereld aanhangt, maar waarlijk Ammi, Mijn volk geworden, waartoe gij van den beginne waart geroepen (Ex. 4:22. Deut. 14:1).

a) Rom. 9:25, 26.

1) De voorrechten van het volk Gods, onder het Evangelium en het betere Verbond zijn voortreflijker, dan die welke het genoot onder de Wet; ook zijn de voorrechten van de ware godzaligen, veel uitnemender dan die van enige zichtbare kerk, hoe ook genoemd. Hierin wordt in tegenstelling van Gods volk niet te zijn, alhier beloofd, dat zij niet alleen Zijn volk, maar kinderen zouden zijn. Dit wordt alzo uitgedrukt, ten dele, omdat, schoon het verbond onder het Oude en Nieuwe Testament hetzelfde in wezen is, de voorrechten onder het Nieuwe Testament nochthans meer uitgebreid, klaar en onderscheiden zijn, als onder het Oude. Want schoon Zijn volk toenmaals kinderen waren, zo wierden zij nochthans onder de conditie van een dienstknecht gehouden, dewijl hun kindschap nu veel klaarder is en ten dele, omdat de uitwendige staat en de voorrechten van het volk Israëls veel te kortschieten bij de

waardigheden van het Israël naar den Geest, hetwelk niet alleen een volk is en onderdanen zijn, maar ook kinderen uit kracht van wedergeboorte en aanneming.

11. En de kinderen van Juda, wien later mede het vonnis der verbanning zal treffen, en de kinderen Israëls, die vroeger zijn weggevoerd, zullen a) zamenvergaderd worden, zich weer tot één waarachtig volk van God verenigen, en zij zullen zich een enig hoofd stellen, zij zullen éénen God en éénen Koning, namelijk den Zoon van David, hunnen Heiland en Verlosser gelovig erkennen, en zij zullen uit het land, het tweede Egypte, waarin zij beide door den Heere moesten worden heengevoerd (Hoofdst. 7:13; 9:3. Deut. 28:68) door de woestijn (Hoofdst. 2:14) optrekkennaar het alsdan ook van allen vloek verloste land des Heeren, waar zij alle genadegoed in rijken overvloed zullen genieten; want de bloedige gerichtsdag van Jizreël, waarop Ik aan het huis en koninkrijk van Israël een einde zal maken (Hoofdst. 1:4) zal groot zijn, die dag zal niet alleen gericht, maar ook bekering, verlossing en rijken zegen als een kiem in zich bevatten, want in Jizreël zal de Heere goddelijk zaad (Hoofdst. 2:22) zaaien.

a) Jes. 11:13. Jer. 3:18. Ezech. 37:16, 22. Efeze. 2:14-16.

Even als David over geheel Israël regeerde, zo zou ook Christus het enige hoofd Zijner kerk zijn, en niemand nevens Zich hebben-Christus wordt daarom het hoofd genoemd, terwijl de Christelijke Kerk Zijn lichaam is, dat Hij voedt en onderhoudt, regeert en verheerlijkt.

Deze vereniging van Juda en Israël, deze twee koninkrijken, die nu zozeer vaneen gescheiden waren, die elkaar verbeten en verteerden, wordt alleen gemeld als een bewijs, of voorbeeld van de gelukkige uitwerkingen der oprichting van Christus Koninkrijk, om den vrede te brengen voor diegenen, welke de grootste vijandschap tegen elkaar gevoerd hadden, tot goed verstand onder elkaar en tot ene goede genegenheid voor elkaar.

Hiermede wordt duidelijker de zegen der Nieuwe Bedeling aangekondigd. Niet een vereniging weer tot een burgerlijk koninkrijk onder één lichamelijken koning, gelijk sommigen menen, maar de geestelijke vereniging van allen, die tot het geestelijk Israël behoren, onder het geestelijk Hoofd Jezus Christus. Niet een plaatselijke beweging wordt hier aangeduid, maar een geestelijke verandering, een geestelijk komen tot Christus Jezus.

12. Zegt dan in naam des Heeren, die dit aan u doen zal, tot uwe weer begenadigde, verloste broederen: Ammi, Mijn uitverkoren, geliefd volk, en tot uwe bekeerde zusteren: Ruchama, ontferming, gij zijt in genade aangenomen.

Gods kinderen wachten biddend, wakend en werkend op Gods tijd.

Met zulk een heerlijk uitzicht wordt dit Godswoord besloten, en stellen wij ons nu deze gehele familie van den Profeet voor ogen, zo was zij wel een veel beduidend teken voor het gehele volk. De moeder toonde den jammer van het tegenwoordige op schrikwekkende wijze aan; de kinderen stelden de gehele toekomst voor ogen, zo als die te wachten was en vreselijk genoeg luidde die drievoudige bedreiging. Maar de Profeet zelf was ook nog aanwezig, deze

Hulp, en rijk genoeg in vertroosting, schitterde in de verste toekomst, na een langen droevigen nacht, de zaligheid, waarvan Hosea zelf het onderpand was. Dit woord Gods is een ernstig woord, dat alle gerustheid en vermetelheid moest vernietigen, en toch ook weer genoeg vertroosting aanbood voor alle heilbegerige, troostbehoevende harten.

Dat deze grote belofte van de begenadiging en wederopname van Israël, tot volk van den levenden God, en de daarmee verbondene toezegging van de talloze vermeerdering des volks niet in het terugkeren der tien stammen uit de ballingschap naar Palestina vervuld Is, ligt voor de hand. Het kunnen slechts zeer weinigen geweest zijn, die zich aan de onder Zerubbabel en Jozua terugkerende Judeërs hebben aangesloten, zodat de geschiedboeken niets van hen melden. Het terugkeren uit de ballingschap en de vereniging van degenen, die uit het noordelijk, en van hen, die uit het zuidelijk rijk afstamden onder het ene hoofd Zerubbabel, was slechts een zwak begin der vervulling. Ook in de bekering der Apostelen en der overige gelovigen uit Israël tot Christus, is slechts een verder begin der vervulling van deze profetie aanwezig. De volkomene vervulling hebben wij nog te wachten, wanneer de volheid der heidenen zal zijn ingegaan, wanneer dan ook geheel Israël zich tot den levenden God zich zal bekeerd hebben en één hoofd, namelijk den Heere Jezus Christus, zich tot Koning zal hebben verkoren (Rom. 11:25 vv.). Dan zal het volk ten derden male uit Egypte, waarin het verstoten is, door de woestijn, in welke de Heere Zich over hen ontfermt (Openb. 12:6 optrekken in het heilige land, het hemelse Kanaän, waar het Lam Gods en de Leeuw uit Juda eeuwig hun koning zal zijn. De drie stations; Egypte, woestijn en Kanaän blijven eeuwig aanwezig, maar het gaat van het ene tot het andere alleen met de voeten des Geestes, niet, zo als onder het Oude Verbond, tevens met de voeten des lichaams.

Ook in de bekering der heidenen wordt deze voorspelling vervuld, want ieder bekeerd Christen is in waarheid Abrahams zaad, en behoort tot de menigte der kinderen Israëls, die als het zand aan de zee zullen worden. Wat Israël zelf betreft, zo is de vervulling der profetie ene voortgaande, die niet eer stilstaat, voordat het gehele verlossingsplan van God volbracht is. Zij begon te Babel, zij ging voort bij de verschijning van Christus, dien velen uit Juda en Israël zich tot een hoofd, tot gemeenschappelijk leidsman naar Kanaän stelden, zij wordt nog dagelijks verwezenlijkt in iederen Israëliet, die hun voorbeeld volgt, zij zal eens hare gehele vervulling verkrijgen en het laatste en grootste bewijs der getrouwheid van God omtrent Israël, die door het Nieuwe Testament even zo gewaarborgd is, als door het Oude.

Wanneer Paulus en Petrus (Rom. 9:25. 1 Petr. 2:10 deze profetie van Israël's wederaanneming aanvoeren, ten bewijze voor de roeping der heidenen tot het kindschap van God en Christus, zo is dit niet slechts een overbrengen van hetgeen oorspronkelijk Israël geldt, op de heidenen, maar het is een bewijs, dat consequent uit de hoofdgedachte onzer profetie voortkomt. Israël was door zijnen afval den heidenen gelijk geworden, uit het genadeverbond der Heeren vervallen. Alzo was de wederaanneming der Israëlieten tot kinderen Gods, een feitelijk bewijs daarvoor, dat God ook de heidenwereld tot Zijne kinderen aanneemt.

HOOFDSTUK 2.

VERBOND VAN GOD MET ZIJNE KERK.

II. Vs. 1-22. In drie afdelingen geeft ons thans de Profeet de verklaring van het te voren in en door zijne familie gestelde teken. Hij wijst vooreerst de schuld, vervolgens de kastijding en eindelijk de belofte van Israël aan. De eigen kinderen moeten aan de trouweloze vrouw hare schuld verwijten; zij doen het op bevel van den Heere, wiens rechtzaak zij, tegen de moeder en hare gelijkgezinde kinderen bepleiten, en waarschuwen hen in Zijnen naam (vs. 1-4). Bij het herinneren der schuld neemt de Heere steeds meer het woord, en kondigt hij het zo geheel van Hem afgevallen volk de verdiende straf aan. Alle goederen, die het tot hiertoe meende genoten en van zijne afgoden ontvangen te hebben, wil Hij het onttrekken en het daardoor tot bekering begeven (vs. 5-12). Ten laatste wil Hij den genen, die door de straffen verootmoedigd en verbeterd zijn, weer de volheid van Zijne genade-goederen in de rijkste mate schenken (vs. 13-22).

1. Alzo spreekt de Heere tot diegenen in Israël, die nog een vonkje van godsvrucht in zich hebben en wien het zondige en schandelijke leven der moeder ter harte gaat: Twist, want de ere des Vaders is ook de eer der kinderen, tegen ulieder moeder, 1) tegen de gemeente, het volk, waartoe gij behoort; twist omdat zij Mijne vrouw niet is, maar het heilig echtverbond met Mij, haren echtvriend, uwen Vader verbroken heeft, en Ik haar man niet meer ben, maar ook van Mijne zijde het verbond der genade met haar verbroken en haar verstoten heb: en laat ze, opdat zij zo mogelijk nog voor het ergste bewaard worde, hare hoererijen van haar aangezicht, en hare overspelerijen van tussen hare borsten wegdoen; 2) zoekt haar te bewegen, dat zij den afgodendienst niet verder aanhange, gelijk ene echtbreekster haren boeleerder, dien zij door onkuise gebaren, ontbloting harer borsten en dergelijke tot ontucht zoekt te verleiden (Jer. 4:30. Ezech. 23:4)

1) Een en hetzelfde volk wordt "moeder" genoemd, wanneer het in zijn geheel wordt genomen, en "kinderen" met het oog op de bijzondere leden, die uit het volk geboren worden, want het volk wordt uit het volk geboren. In ieder volk komt het er op aan, welke de wortel is, die zijn bestaan en zijn wezen uitmaakt, ten opzichte waarvan het volk de moeder van zijne burgers genoemd wordt.

Zij moesten zich te binnen brengen in welke betrekking zij met God gestaan hadden, de goedheid, die Hij voor hen gehad had, de menigvuldige gunsten, die Hij hun bewezen had, en de verdere gunsten, die Hij voor hen bestemd had. Laat hen hun broeders en zusters vertellen, dat zij Gods volk geweest waren, Ammi en Ruchama een volk Zijner barmhartigheid; en dat zij nog zodanig hadden kunnen zijn, indien het hun eigen schuld niet geweest was. Merk hieraan: onze betrekking op God, en onze afhankelijkeid van Hem is ene grote verzwaring van onzen afval van Hem, en van onzen opstand tegen Hem.

2) Hij leert nu, dat de misdaden des volks niet verborgen waren, en dat zij niet zondigen om hun schande te bedekken, gelijk de hypokrieten gewoon zijn te doen, maar geheel tot de verachting Gods vervallen waren, zodat zij, gelijk zijn aan openbare hoeren. Dit is een in het

oog lopende plaats, dewijl wij zien dat de mensen te vergeefs klagen. Zo dikwijls de Heere weinig zachtmoedig met de Zijnen schijnt te handelen. Altijd nu zullen zij bij zich schuld en bij hun ouders vinden, ja in geheel hun lichaam zullen zij, indien zij zich goed bezien, erkennen dat allen onder een en dezelfde schuld besloten zijn. Waaruit wij mogen leren, om, zo dikwijls de Heere ons kastijdt, tot ons zelven af te dalen en te belijden, dat Hij jegens ons naar verdienste gestreng is.

In de uitdrukkingen "hoererij en echtbreuk" ligt ene opklimming in de beschuldigingen tegen het volk ingebracht. Geestelijke hoererij is voornamelijk het werelds worden van hen, tot welke God in gene nadere betrekking is getreden, geestelijke echtbreuk is het werelds worden van personen, en verenigingen met welke God een geestelijken echt heeft gesloten, en wier afval daarom veel strafbaarder is. De afgevallen heidenen zijn niet maar weer heidenen, maar veel erger dan deze geworden.

2. Opdat Ik ze niet naakt uitstrope, haar niet van alle hare heerlijke klederen en van het kostbare sieraad berove, waarmee Ik haar begiftigd heb, toen Ik met haar het trouwverbond aan den Sinaï sloot, dat Ik tot dezen toe bewaard heb (Ezech. 16:9 vv.), en zette ze als ten dage toen zij geboren werd (Ezech. 16:4 vv.), ten tijde van hare onderdrukking en slavernij in Egypte, ja make ze als ene woestijn, en zette ze als een dor land, zodat zij ook het noodzakelijkste tot onderhouding van het leven moet ontberen, en dode ze door dorst.

De eeuwige en algemene waarheid, die in dit vers in bijzondere betrekking omtrent Israël wordt uitgesproken, is deze, dat alle gaven Gods aan de bijzonderen personen en aan gehele volken slechts worden toegedeeld, of om tot levensgemeenschap met Hem te leiden, of als gevolg van de reeds bestaande gemeenschap, gelijk de Heere zegt, dat dien, die het koninkrijk Gods verkregen heeft, alle dingen zullen worden toegeworpen. Wordt deze bestemming van Gods gaven voorbijgegaan, worden zij niet als gaven van God aangenomen en genoten, weigert men den geestelijken echt of verbreekt men den geslotenen, zo worden na korten of langen tijd de gaven weggenomen.

3. En dat Ik Mij harer kinderen niet ontferme, ze van de straf der verstoting bevrijde, omdat zij kinderen der hoererijen zijn, die door hun moeder de gemeente van Israël in de tijden harer hoererij met andere goden zijn geboren.

4. Want hunlieder moeder hoereert, die hen ontvangen heeft handelt schandelijk met andere mannen, namelijk met de Baälim; want zij zegt: Ik zal mijne boelen nagaan, die mij mijn brood en mijn water, mijne wol en mijn vlas, mijne olie en mijnen drank geven, allerlei overvloed, zo als ik zie, die hen gediend hebben, ook rijkelijk hebben gegeven.

De inwendige afval moet reeds geschied zijn, wanneer men spreekt, zo als de vrouw in ons vers. Zo lang de mens getrouw volhardt in de levensgemeenschap met God ziet hij door het oog des geloofs de hand in de wolken, uit welke hij alles ontvangt, die hem leidt; van welke alles afhangt, ook het schijnbaar meest zelfstandige en krachtigste. Zodra hij door het ongeloof uit de gemeenschap met God is gegaan en de hemel voor hem gesloten is, laat hij zijnen blik ronddwalen over hetgeen hem zichtbaar verschijnt, zoekt daarin alles op, wat

zelfstandige kracht schijnt te openbaren, en maakt dit tot voorwerp van de betoningen zijner liefde, en zoekt de gunst daarvan, hij maakt het tot zijnen God.

Het boze hart is vol aardsgezindheid, en hangt met vertrouwen het schepsel aan; het boeleert daarmee uit verblinden zin en waan, alsof het goede niet oorspronkelijk God tot oorzaak had, maar van de zichtbare schepselen afkomstig was. De natuurlijke mens ziet altijd liever op het zichtbare, dan op den onzichtbaren levenden God, dien hij toch overal in Zijne gaven zou kunnen tasten. En dewijl dus het verstand op de werktuigen en middelen de aandacht vestigt, waardoor de schepper wel doet, zo jaagt het zulke dingen na, en bedrijft daarmee geestelijke hoererij. Het vereert deze als een werkelijk goed, dat het toch niet is, en ontsteelt alzo aan den oorsprong van alle goed de Hem toekomende eer, die het wederrechtelijk aan het schepsel toekent

Ach, dat niet over velen, die Christenen heten, dezelfde klacht moest worden aangeheven! Zij weten niet, feitelijk willen zij er niets van weten, wie de Gever is, en hoe zij Hem moeten danken. Zij roemen de natuur, het noodlot, en ook wanneer zij van den hemel of de Voorzienigheid spreken, is het nauwelijks beter, dan wanneer zij "Baäl" zeiden. In plaats van God te danken, besteden zij Zijne gaven aan de vergoding van het eigen ik.

5. Daarom, omdat gij zo spreekt, ziet, Ik zal uwen wegtot uwe boeleerders met doornen betuinen (Job 19:8. Klaagl. 3:7), en Ik zal enen heiningmuur maken, 1) Ik zal u door nood en ramp zo in de engte brengen, dat gij niet meer kunt boeleren. ja eindelijk een afkeer zult krijgen van de onmachtige, dode afgoden, zodat zij) hare paden niet zal vinden, maar tot nadenken en verandering zal komen. 3)

1) De Heere bedreigt hun, dat gelijk een dartele en omzwervende overspeelster door harde behandelingen van haar man beteugeld wordt, Hij alzo hare dartelheid en hardnekkigheid bedwingen zal en hun navolging van de afgoden zo onaangenaam en moeilijk voor haar zou maken, alsof een hoer ondernemen zou, om door een doornenheg te kruipen en om over een hogen muur te klimmen om tot haar minnaar te geraken.

2) De Profeet gaat van den tweeden persoon in den derden over, om de straffen over het afgodische volk des te objectiever en zekerder voor te stellen.

3) De weg tot afgoderij werd gebaand door den overvloed, die weelderigheid veroorzaakte, en den waan deed geboren worden, alsof de afgoderij zegen aanbracht. De weg tot de afgoden werd echter omtuind en ommuurd, wanneer gebrek en ellende in de plaats kwamen van den overvloed. De ellende zou dus komen, en een muur worden, die aan Israël den weg tot de afgoden versperde.

6. En zij zal dan in den beginne nog ijveriger hare boelen nalopen, om door dezen geholpen te worden uit haren nood, dien Ik over haar zal doen komen, maar zal dezelve niet aantreffen, gene redding door hen ondervinden, en zij zal hen met groot verlangen zoeken, maar niet vinden 1), en in steeds groteren nood geraken, dan zal zijeindelijk tot nadenken komen, dat alle afgoden nietswaardig zijn, en zij zal zeggen: ik zal henengaan en keren weer tot mijnen

vorigen man, den trouwen Verbondsgod, want toen ik in Zijne levensgemeenschap was, was hetmij beter dan nu 2); toen genoot ik alles goeds van Hem (Luk. 15:17. Jer. 3:23 vv. Hos. 14:3 v.).

1) Hiermee dreigt de Heere, dat Hij hen zo lang zal teleurstellen, totdat zij erkennen zullen, dat al hun afgoderij en hun steunen op de heidense krachten hen van geen nut zal zijn. De Heere zal zo lang het volk bezoeken, dat het overtuigd zal zijn van de dwaasheid der afgoderij en van het schandelijke om de Heere God te verlaten.

2) Hier openbaart de Profeet de hoop op vergiffenis, dewijl hij van het berouw des volks melding maakt. Doch wij weten dat de mens niet zonder vrucht berouw heeft, dewijl God altijd bereid is hem aan te nemen, waar hij met ware smart tot Hem terugkeert. De Profeet predikt hier met voordacht het berouw van het volk, opdat ook Israël daaruit zou erkennen, dat deze tuchtiging hen nuttig was, waarvan echter de mens van nature een afschuw heeft. Wij zouden willen dat God ons altijd goed is, wij zouden willen dat wij liefderijk en aangenaam aan Zijn borst gekoesterd werden, doch kan Hij ons niet ondertussen tot zich trekken, op hoeveel wijzen Hij dat ook beproeft? En is het daarom, dat zodra de kastijdingen ons treffen, om vlees terstond begint te murmureren.

Dit gevolg van den nood toont, dat Gods barmhartigheid juist daar het sterkst werkzaam is, waar zij geheel en al schijnt verdwenen te zijn, en waar Zijne straffende gerechtigheid, die toch ook niet mag worden uitgesloten, (er is geen lijden, dat niet tegelijk van haar uitging, gene straf, die alleen om verbetering werd toegevoegd), alleen schijnt te handelen.

6. En zij zal dan in den beginne nog ijveriger hare boelen nalopen, om door dezen geholpen te worden uit haren nood, dien Ik over haar zal doen komen, maar zal dezelve niet aantreffen, gene redding door hen ondervinden, en zij zal hen met groot verlangen zoeken, maar niet vinden 1), en in steeds groteren nood geraken, dan zal zijeindelijk tot nadenken komen, dat alle afgoden nietswaardig zijn, en zij zal zeggen: ik zal henengaan en keren weer tot mijnen vorigen man, den trouwen Verbondsgod, want toen ik in Zijne levensgemeenschap was, was hetmij beter dan nu 2); toen genoot ik alles goeds van Hem (Luk. 15:17. Jer. 3:23 vv. Hos. 14:3 v.).

1) Hiermee dreigt de Heere, dat Hij hen zo lang zal teleurstellen, totdat zij erkennen zullen, dat al hun afgoderij en hun steunen op de heidense krachten hen van geen nut zal zijn. De Heere zal zo lang het volk bezoeken, dat het overtuigd zal zijn van de dwaasheid der afgoderij en van het schandelijke om de Heere God te verlaten.

2) Hier openbaart de Profeet de hoop op vergiffenis, dewijl hij van het berouw des volks melding maakt. Doch wij weten dat de mens niet zonder vrucht berouw heeft, dewijl God altijd bereid is hem aan te nemen, waar hij met ware smart tot Hem terugkeert. De Profeet predikt hier met voordacht het berouw van het volk, opdat ook Israël daaruit zou erkennen, dat deze tuchtiging hen nuttig was, waarvan echter de mens van nature een afschuw heeft. Wij zouden willen dat God ons altijd goed is, wij zouden willen dat wij liefderijk en aangenaam aan Zijn borst gekoesterd werden, doch kan Hij ons niet ondertussen tot zich trekken, op

hoeveel wijzen Hij dat ook beproeft? En is het daarom, dat zodra de kastijdingen ons treffen, om vlees terstond begint te murmureren.

Dit gevolg van den nood toont, dat Gods barmhartigheid juist daar het sterkst werkzaam is, waar zij geheel en al schijnt verdwenen te zijn, en waar Zijne straffende gerechtigheid, die toch ook niet mag worden uitgesloten, (er is geen lijden, dat niet tegelijk van haar uitging, gene straf, die alleen om verbetering werd toegevoegd), alleen schijnt te handelen.

7. Maar het moet haar, de ontrouwe, kwalijk gaan, daar zij zich niet wil laten veranderen. Zij, de dwaze, bekent toch niet, dat Ik, haar Echtvriend en Verzorger van den beginne, haar het koren, en den most, en de olie gegeven heb, en door zulk een rijken zegen in veldvruchten haar het zilver en goud vermenigvuldigd heb (Deut. 7:13; 11:14), dat zij in snode ondankbaarheid tot den Baäl gebruikt hebben 1), dat zij hebben aangewend, om den dienst der vele afgoden en der gouden kalveren te onderhouden.

1) De wet en de Profeten hadden hun bij herhaling gezegd, dat zij alle de vertroostingen van Gods goedheid en voorzienigheid ontvingen. Maar hun werd zo dikwijls door hun valse Profeten gezegd, gelijk als door hun afgodische Priesters, dat zij hun koren hadden van zulk een afgod en hun wijn van een anderen afgod, dat zij de betrekking van hunnen groten Weldoener op hen en hun betrekking op Hem ganselijk vergeten hadden.

8. Daarom zal Ik wederkomen, en hen straffen in datgene, waarmee zij zich verzondigd hebben; Ik zal door wilde, veroveringszuchtige vijanden Mijn koren, dat Ik hun uit de volheid Mijner goederen geschonken had, wegnemen op zijnen tijd, juist als het moest worden ingeoogst, en zij reeds meenden zeker te zijn van ene zeer rijke opbrengst, en Mijnen most op zijnen gezetten tijd; en Ik zal plotseling wegrukken Mijne wol en Mijn vlas, dienende om hare naaktheid te bedekken 1), zodat zij dan arm en naakt staan, en moeten erkennen, dat Ik dat alles geef, en niet de afgoden.

1) De Heere God verzekert hier eerst, dat al wat Israël had ontvangen voor zijn levensonderhoud, ja al den overvloed had genoten uit de hand des Heeren. Het was Zijn vlas, Zijn most, Zijn wol. Hij, en niet Baäl, de afgod van den oogst, had Zijn volk dit alles beschikt. En waar Israël nu den Heere God verlaten en den Baäl had nagehoereerd, daar zou God, daar zou Jehova tonen, dat Hij machtiger was dan de afgoden, ja, dat de afgoden niets waren, en dat daar waar Hij Zijn hand inhield, het met de volheid niet alleen gedaan was, maar ook zelfs met het nodige.

9. En nu zal Ik het vonnis der Echtbreeksters over haar laten komen (Ezech. 16:37 v.), en hare dwaasheid, hare schandelijkheid ontdekken voor de ogen harer boelen, zodat zelfs zij, die haar vroeger zochten, zich met afkeer en afgrijzen van haar wenden; want wie God om der wille der wereld verlaat, die maakt God voor de wereld zelf tot schande, en niemand zal haar uit Mijne hand verlossen 1) Nah. 3:5. Klaagl. 1:8. Jer. 13:26

1) De dwaasheid van hun afgoderijen zal blijken door de straffen, die Ik over hen brengen zal, welke zo vreeslijk zijn zullen, dat er kennis van genomen zal worden bij de afgodische

volken, rondom hen, die voorgegeven hadden vriendschap voor hen te hebben, en beloofden hen groten bijstand en geluk te zullen bezorgen, indien zij dezelfde goden, als zij wilden eren. Maar niet zij, noch de menigvuldige beelden der valse goden, die zij opgericht hadden, zullen hen redden van Mijne straffen.

10. En Ik zal, tegelijk met het bestaan van het rijk, doen ophouden al hare vrolijkheid, hare hoge feesten als Paasch-, Pinkster- en Loofhuttenfeest, hare nieuwe maanden, en hare sabbatten, ja al hare gezette hoogtijden; want wie de door den Heere geheiligde dagen niet wil heiligen, die zal ook hun vreugde niet genieten (Amos 8:10. Jer. 7:34. Klaagl. 1:4; 5:15).

11. En Ik zal verwoesten haren wijnstok en haren vijgeboom, die zij tot hiertoe als de edelste voortbrengselen des lands zo zorgvuldig verpleegd en verzorgd heeft, die haar ook de feestvreugde hielp bereiden. Deze toch zijn het, waarvan zij in schandelijken ondank voor Mijne barmhartigheid zegt: Deze zijn mij een hoerenloon, dat mij mijne boelen, de afgoden, als bewijzen van hun liefde jegens ons gegeven hebben 1); maar Ik zal al hun omtuiningen door wilde krijgshorden verwoesten, en ze stellen tot een a) woud, en het wild gedierte des velds, in die edele vruchtbomen dwalenden zal ze vreten.

a) Ps. 80:13. Jes. 5:5.

1) De heilige Schrijvers, inzonderheid ook Hosea, schamen zich niet woorden te gebruiken, die de gruwelijke zonden van ontucht bij den rechten naam noemen. Zij spreken doorgaans van lage dingen met lage woorden. Want het gemene woord is hetgeen voor de gemene zaak past. Men kan de zedelijkheid van een volk en van een tijd daarnaar afmeten, of het van gemene zaken met verachtelijk klinkende woorden spreekt of niet. Wanneer de naam "meisje van plezier" in de plaats van het woord "hoer" is gekomen, dan is ook zeker de daad der hoererij niet in diepe verachting. Het volk van Israël noemde zeker, wat het van afgoden meende te ontvangen niet "hoerenloon", maar "loon der trouwe liefde. " De Profeet vernietigt echter op eens die zoete inbeelding geheel, daar hij het volk den juisten naam in den mond legt, welke voor de tedere oren (tong en oor worden in dezelfde mate tederer, naarmate het hart ruwer wordt) zeker zeer ruw en lomp moest klinken. De gevleide ziet zich op eens als gemene hoer begroet; de zoete bewijzen van innige wederliefde, die hare geliefden haar gaven, moeten hoerenloon heten. Een goed correctief voor onze taal, voor onze gehele beschouwing der zaken, voor ons eigen gemakkelijk te misleiden hart! Elke liefde der wereld, elk streven naar hare gunst, elke overgave aan den tijdgeest is hoererij; hoerenloon, dat niet in den tempel des Heeren gebracht worden (Deut. 23:19), is alles, wat zij ons daarvoor aanbiedt en geeft.

12. En Ik zal over haar bezoeken de dagen des Baäls 1), der vele afgoden (Deut. 17:12) en der gouden kalveren, hetzij ze Mijne feestdagen aan de afgoden wijdden, of bijzondere dagen voor hen verkozen, de dagen, waarin zij dien Baäl allerlei bloedige en onbloedige offeranden gerookt heeft, en zich geheel als ene liederlijke deerne gedragen heeft, versierd met haar voorhoofdsiersel(liever: neusringen Richt. 8:23), en haar halssieraad, en zij is hare boelen nagegaan, maar zij heeft Mij vergeten, spreekt de HEERE (Jer. 4:30. Ezech. 23:40 vv.).

1) Hij bevestigt hier de vroegere onderwijzing. Wij hebben te voren gezegd, hoe nuttig die herinnering is, namelijk zo dikwijls God hardelijk met de mensen handelt Hij op die wijze de zonde wreekt en rechtvaardige wraak neemt. Want indien de mensen overwegen dat zij door den Heere gekastijd worden, onderzoeken en beproeven zij zich niet zoals het behoort. De Profeet herhaalt derhalve wat wij vroeger gezien hebben, dat deze kastijding rechtvaardig was, en tegelijk wijst hij met den vinger aan, wat God het meest mishaagt in de Israëlieten, nl. dat de godsdienst door hen is bedorven. Niets nu is nuttiger om gekend te worden, dan dat de mens zich er altijd aan gewenne, om God zuiver te vereren, dat dit aan hen betuigd worde, dat alle bijgelovigheid bij God zulk een afschuw verwekt, dat Hij ze niet kan verdragen.

13. Daarom, omdat Mijn volk, Mijne ontrouwe echtgenoot, zo diep gevallen is, ziet, Ik zal, nadat zij tot bekentenis harer zonde is gekomen en bij zichzelve gezegd heeft: Ik zal henengaan en keren weer tot mijnen vorigen man (vs. 6), haar met vriendelijke woorden tot Mij lokken; Ik zal haar uit het tweede Egypte, waarin Ik de afvallige moest verstoten (Hoofdst. 1:11), verlossen, en zal haar tot hare beproeving en loutering voeren in de woestijn, het tegenbeeld der Arabische, opdat Ik haar daar, gelijk eens hare vaderen, door allerlei beproevingen en verzoekingen tot oprechte boete en tot innig geloof opvoede (Deut. 8:2-5); en Ik zal naar haar hart spreken, Ik zal al hare zonden vergeven en al hare verkeerdheden genezen.

1) Laten wij derhalve weten, dat zo dikwijls wij beroofd worden van het gevoel van Gods genade, de weg door onze schuld gesloten is. God zou altijd uit eigen beweging tot goedertierenheid geneigd zijn, indien onze weerspannigheid en hardheid des harten het niet in den weg stond. Doch wanneer Hij ziet dat wij zo gestemd zijn, dat wij gelovig zijn en bereid om tot gehoorzaamheid terug te keren, dan is Hij steeds bereid ons naar ons hart te spreken, dat is, Hij is bereid Zich zodanig te openbaren als Hij is, uit genade en gunst.

Op eens neemt de scherpe dreiging hier ene geheel onverwachte wending tot de zachte vriendelijkheid en barmhartigheid. Reeds vroeger, toen werd voorgesteld, hoe voor de ongebondene vrouw de weg moest worden afgesloten, was daardoor een gelukkig ongeluk, een genadig verhinderen van eigen wegen, een heilzaam verbitteren der zonde beschreven. Hoe menigeen verliest gezondheid, geluk, welvaart, en komt in ellende, wanneer iedere weg door doornen versperd is, tot bezinning. Later stelt de Profeet deze waarheid (Hoofdst. 4:16; 12:10) nog meermalen voor, doch nergens klinkt de rede schoner, rijker in genade, dan op deze plaats: "Ik zal haar lokken, en zal haar voeren in de woestijn, en Ik zal naar haar hart spreken.

Op het lijden volgt altijd het lokken. God neemt eerst de voorwerpen der zondige liefde weg, dan komt Hij lokkend en overredend, dat wij Hem, den alleen beminnenswaardige, en rechthebbende op liefde, tot een voorwerp onzer liefde kiezen. Hij vergenoegt Zich niet met hard najagen van Zijn recht, Hij zoekt ons den plicht aangenaam te maken, Hij tracht door Zijne liefde te bewerken, dat wij het uit liefde doen. Heeft Hij ons zo gelokt, dan leidt Hij ons uit Egypte in de woestijn.

De reden, waarom de Heere Zijn volk de eerste maal in de Arabische woestijn, en waarom Hij Zijn afgevallen volk en ieder in ‘t bijzonder in de woestijn voert, is deze, dat de eerste liefde dergenen, die uit de geestelijke slavernij van Egypte verlost zijn, dieper, reiner en vaster moest worden. De eerste liefde is maar al te dikwijls, zij is altijd meer of minder een stroovuur. De zonde is niet geheel gedood, maar zij is voor een ogenblik overmeesterd. Zij wacht slechts op ene geschikte gelegenheid, om hare oude heerschappij weer te verkrijgen. Zij zou nooit geheel worden uitgedelgd, wanneer God dezen toestand steeds liet voortbestaan, wanneer Hij door gedurig aanvoeren van nieuwe stof door onafgebrokene liefdebetoningen dat vuur steeds brandend hield. Zal de liefde van het gevoel en van de fantasie, ene des harten, ene waarachtige, ene zedelijke worden, zo moet zij worden beproefd, opdat zij op die wijze hare eigene vroegere nietigheid erkenne, en inzie hoe nodig het is, dat zij diepere wortelen slaat. Het middel van deze beproeving is, dat God ons plaagt, Zich tegenover ons stelt, ons anders leidt dan wij verwacht hadden, ons schijnbaar verlaat. Omdat echter Hij, de Barmhartige, ons niet laat verzocht worden boven ons vermogen, Hij ons zelfs heeft opgedragen Hem te bidden, dat Hij ons niet in verzoeking leide, dat is in zulke, die omdat zij boven onze krachten gaat, ons tot ene inwendige verzoeking wordt, zo schenkt Hij nevens Zijne plagen ook Zijne gave. Die Israël liet hongeren, gaf het ook te eten, die het liet dorsten, gaf het ook te drinken, die het over het gloeiende zand leidde, liet den voetzool niet verouden. Dit tegenwicht tegenover de plaag is echter aan de andere zijde ook weer verzoeking. Even als satan ons zo wel door ‘t aangename als door ‘t onaangename zoekt te doen vallen, zo beproeft ons God door hetgeen Hij geeft niet minder dan door hetgeen Hij ontneemt. Bij het laatste openbaart zich, of wij God liefhebben in Zijne gaven. Dit tweede station nu is voor velen het laatste. Vele lichamen vallen in de woestijn. Maar terwijl ene menigte blijft liggen, gaat de gemeente Gods steeds daaruit tot het derde punt over, het bezitten van Kanaän. De toestand van beproeving is voor haar steeds tevens een toestand van zifting, van loutering. Wat voor sommigen een "wee" is, is voor haar een zegen.

In het leven van elken gelovigen Christus komen deze drie stations voor: Egypte, de tijd der dienstbaarheid, de woestijn, de tijd van beproeving en verzoeking, en Kanaän, de tijd van een vollen zegen. Deze stations zijn echter niet absoluut, maar relatief gescheiden. "Ook hij, die in ‘t ene opzicht naar Kanaän wordt geleid, blijft in ‘t andere nog in de woestijn, Kanaän in den vollen zin des woords behoort voor sommigen, even als voor de gehele gemeente niet tot de aarde, maar tot de overzijde des grafs. (MAD. DE GUYON).

Wanneer het hart van alle werelds geruis is afgezonderd en van alle menselijke hulp ontbloot en verlaten, dan is het gemakkelijker de stem Gods te horen. Er zijn echter weinige mensen, die zich in deze woestijn laten leiden op de rechte wijze, en in hunnen plicht welbehagen hebben. Onze natuur heeft een al te grote afkeer van zulk ene naaktheid, om daarin bestendig te staan, zij is zozeer geneigd met de schepselen om te gaan, en ten minste met hare beelden te spelen, dat het hoogst moeilijk en langzaam gaat, voordat de begeerte van dezen zo diep ingeboren neiging geheel kan afsterven.

14. Ik zal haar spoedig uit de woestijn in het nieuwe, zalige Kanaän inleiden, en Ik zal haar geven hare wijngaarden, al de kostelijke gaven en goederen, die Ik haar, toen zij Mij ontrouw werd, moest ontnemen, van daar af, zodra zij door de woestijn aan het beloofde land zal

gekomen zijn; en Ik zal het dal Achor het dal der droefenis, maken tot ene deur der hoop 1); Ik zal al hare zonden zo verzoenen en met Mijne genade bedekken, dat zij, aan Mij vast en innig verbonden, de eeuwige zaligheid blijmoedig te gemoet ziet; en aldaar waar Ik de schatten Mijner genade tot haar voer, zal zij zingen, zal zij Mijne goddelijke liefde en hare overbrenging uit den dood in het leven met liederen van lof en dank beantwoorden, als in de dagen harer jeugd, als in den tijd van hare eerste liefde en van hare vrijwillige gehoorzaamheid aan Mijne geboden en als ten dage toen zij optoog uit Egypteland, toen zij mij een loflied aan de Rode zee zong, dankbaar voor hare redding uit den hoogsten nood (Ex. 15), en Mij blijde gehoorzaamheid beloofde (Ex. 24).

1) Deze eigenaardige uitdrukking is ontleend aan het dal, dat noordelijk van Jericho is gelegen aan den ingang van Kanaän. Het had zijnen naam verkregen van Achans misdaad, bij het begin van het intrekken van Gods volk in het heilige land, om welke de Heere over het ganse volk vertoornde, en ene algemene treurigheid over Israël kwam. Jozua betuigt bij de steniging van Achan (Joz. 7:25): "Hoe hebt gij ons beroerd (bedroefd)? de Heere zal u beroeren te dezen dage. " Daarom heet die plaats het dal Achor. Even als nu toen de zware zonde van Achan, die slechts ene enkele rijpe vrucht was aan den boom der zonde, die aan allen gemeen was, door de genade des Heeren werd en deze droefheid de aanleiding werd tot des te grotere gemeenschap des Heeren met Zijn volk, zo zou het ook zijn aan het einde der tijden bij den intocht des Heeren in het land Gods, dat de afval van het volk door Gods barmhartigheid ene deur der hoop werd, ene poort of een middel tot nooit weer te verbreken trouw en liefde. Diensvolgens is dat dal Achor een zinnebeeld voor de gehele geschiedenis van Gods volk, maar in ‘t bijzonder voor het einde, en eveneens voor de geschiedenis van elke ziel.

Gods gehele leiding der begenadigden is ene verandering van het dal der droefheid in ene poort der hoop. God bestuurt het zo, dat door de zonden de band der gemeenschap tussen Hem en de Zijnen, wien alles ten goede moet medewerken, in plaats van verscheurd te worden, zo als het zou geschieden, indien Hij alleen gerechtigheid ware, inniger zaamgeknoopt wordt.

Het was gelegen voor aan in ‘t beloofde land bij de stad Jericho, en was alzo ene deur der hoop, dat God Zijn volk door Jozua tot daartoe gebracht hebbende, voorts Zijne beloften zou volvoeren, en hen in ‘t volkomen bezit van Kanaän zou stellen; gelijk de gelovigen in deze vallei des kruises door de genade des Heeren Christus, een beginsel des eeuwigen levens en ene opene deur hebben van de levende hoop des volkomenen bezits der eeuwige heerlijkheid (Hebr. 6:18-20. Jes. 65:10).

15. En het zal te dien dage geschieden, spreekt de HEERE, dat gij Mij als den alleen waarachtigen God, boven alles zult liefhebben en alleen vereren, en als Mijne getrouwe liefhebbende gade Mij noemen zult: Mijn man, en Mij niet meer noemen zult, Mij met nietige afgoden gelijk stellende: Mijn Baäl (Deut. 30:5 vv. Jer. 24:7. Ezech. 11:19).

Men wilde God nog door den Baäl vereren (vgl. Ex. 3:2-5. Richt 2:11). Het woord Baäl betekent wel: heer, meester, omdat zij dien in ‘t bijzonder den afgoden op de wijze der heidenen gewoon waren te geven, verfoeit God dien titel. (STATEN OVERZ.).

16. En Ik zal de namen der Baäls, van hun vele afgoden en stierenbeelden, van hunnen mond wegdoen, daardoor dat Ik hun hart door Mijne genade vernieuw en met af keer voor allen groven en fijnen afgodendienst vervul; en zij zullen niet meer bij hun namen gedacht worden; in heiligen afkeer van hen, en in vreze voor Mij zullen zij het niet eens meer wagen de namen der afgoden op de lippen te nemen en die uit te spreken (Ex. 23:13. Zach. 13:2).

17. En Ik zal te dien dage, wanneer de zonde, de oorzaak van alle ellende, uit de gemeente zal zijn uitgeroeid, om hun zaligheid volkomen te doen worden, een verbond voor hen maken met het wild gedierte des velds, met de verscheurende dieren en het wild der bossen, door welke de veldvruchten worden beschadigd, en met het gevogelte des hemels, en het kruipend gedierte des aardbodems, met al wat zich beweegt, dat zij niemand meer schade doen en de vrede van het paradijs weer volkomen heerst (Job 5:23 Jes. 11:6 vv; 35:9; 65:24. 8:21. Openb. 21:1 vv. Ezech. 14:21; 34:25 vv.); en Ik zal den boog, en het zwaard, en den krijg van de aarde, die verheerlijkt zal worden, verbreken, want alle haat, twist en bloedige strijd zal ophouden, en Ik zal hen voor eeuwig in zekerheid doen nederliggen (Jes. 2:4. Zach. 9:10. Lev. 26:3 vv.).

18. En Ik, uw alzo met u verzoende God, zal u Mijdan als ene gehele en gereinigde, vlekkeloze en heerlijke maagd (Efeze 5:26 vv.) op nieuw ondertrouwen (Rom. 8:39 .) in eeuwigheid, ja Ik zal u Mij ondertrouwen, want het zal door Mijne genade zonder enig toedoen van uwe zijde geschieden in gerechtigheid en in gericht, daardoor dat Ik u door het bloed en den dood van Mijnen eigenen Zoon van alle ongerechtigheid reinig, en in goedertierenheid en in barmhartigheden, zodat Ik met uwe gebreken geduld heb, en om uwer zwakheid wil niet verstoot, maar u van alle zonde red.

19. En Ik zal U Mij ondertrouwen in geloof, in eeuwige goddelijke trouw, zodat Mijn verbond met u nooit weer zal worden verbroken en gij zult den HEERE, uwen Bruidegom en Verlosser, kennen (Joh. 17:3. Jer. 31:34).

Het was reeds grote genade, wanneer de ontrouwe vrouw weer werd aangenomen; volgens recht kon zij voor altijd worden verstoten; de enig geldende grond tot echtscheiding was aanwezig; jaren lang had zij in echtbreuk geleefd. Maar Gods genade gaat nog verder. Het oude wordt niet alleen vergeven, het wordt vergeten; er begint ene gehele nieuwe verhouding, waarin geen argwaan en gene bitterheid van de ene gene droevige herinnering van de andere zijde overblijft, zo als dat wel onder gelijke menselijke omstandigheden geschiedt, waar de gevolgen der zonden nooit geheel verdwijnen, waar steeds een bittere namaak overblijft. Hetzelfde handelen Gods herhaalt zich nog dagelijks. Ieder gelovige mag verheugd spreken: "het oude is voorgegaan, ziet het is alles nieuw geworden.

Het woord: "Ik zal u Mij ondertrouwen" is vol troost. Daarom vergeleek Paulus ook des te liever het verbond der Christelijke kerk en den Heere Christus met het verbond van

echtgenoten. Men kan het gevoelen dat Christus bij Zijne prediking in de gelijkenis van de bruiloft een bijzonder welgevallen gehad heeft. Hij stelt toch niet alleen de gelijkenis voor, maar noemt Zijne discipelen ook vrienden van den bruidegom zo als ook Johannes Christus enen bruidegom noemt (Joh. 3:29), en Christus zelf zich dezen naam toeëigent, wanneer Hij van Zijne toekomst ten jongsten dage spreekt (Matth. 25:1 vv.).

Wat hier in de eerste plaats aan het begeerde Israël beloofd wordt, geldt ook van elke bekeerde ziel, met welke zich de Heere Jezus als Zijne bruid verlooft. Want zij heeft het kloppen des Heeren aan de deur des harten vernomen en Hem opengedaan. Hij heeft (Openb. 3:20) beloofd in zulk een hart te zullen intrekken, en er avondmaal mede te houden, ja Zich eeuwig daarmee te verloven.

Het is de liefde alleen, die ons arm hart met den eeuwigen God zo vast verbindt. Hierin heeft de Heere Jezus zelf het begin gemaakt, en Hij geeft ons uit Zijne liefde sterke vonken in onze harten, wanneer wij ze voor Hem openhouden. En wanneer een naar Hem hongerend gemoed Zijn liefdegloed gevoelt, zo is er geen andere wens dan met den geliefde eeuwig verbonden te worden. Zo dringt de ene geest in den anderen, en onze geschapen geest wil gaarne in den ongeschapenen wegzinken. Kan hij niet steeds volkomen in Hem als opgelost blijven, zo is toch altijd weer het verlangen daarnaar nieuw. O hoe licht vergeet ene ziel daar alles, wat haar anders leed doet, wanneer zij in deze geheime kamer van Gods liefde wordt ingetrokken. Zodra de bruid gesmaakt heeft, hoe vriendelijk deze Heere is, begeert zij Hem steeds meer.

Het is opmerkelijk, dat deze belofte: "Ik zal u Mij ondertrouwen" driemalen herhaald wordt. Dit geschiedt deels daarom, opdat de zaak des te zekerder zij, deels ook, opdat op verborgene wijze worde aangeduid, dat alle drie personen van het ééne Goddelijke Wezen het hun daarbij zullen doen. De Vader laat Zich deze verloving en genade welgevallen. Hij verklaart de bruid, de gelovige ziel, voor Zijn lief kind en maakt Zijnen Zoon ene bruiloft. De Zoon verwaardigt haar met Zijne liefde, tooit haar met Zijne schatten en verbindt Zich met haar tot ene volkomene en eeuwige gemeenschap. De Heilige Geest onderricht haar, hoe zij haren bruidegom moet ontmoeten, leert haar dien kennen, zich van ganser harte aan Hem overgeven, ontsteekt in haar ene sterke wederliefde, versiert haar met allerlei heerlijke gaven, en leidt haar tot Hem. Hierover verheugen zich de heilige engelen, en de gehele hemel juicht, maar de het verschrikt en is op ‘t punt van toorn te barsten.

20. En het zal te dien dage geschieden, wanneer gij in eeuwige liefde en trouw aan Mij verbonden, in het heilige land woont, dat Ik verhoren zal de gebeden, die tot Mij worden opgezonden, spreekt de HEERE; Ik zal den hemel verhoren, dat hij overeenkomstig Mijne belofte (Deut. 28:12) rijkelijk regen en vruchtbare tijden schenke, en die zal de aarde verhoren, en haar gaarne alles geven, wat zij tot vruchtbaarheid nodig heeft.

21. En de aarde zal het koren verhoren, mitsgaders den most en de olie, zij zal aan deze alles geven wat zij tot gelukkigen groei behoeven, en die zullen Jizreël 1), het van God gezaaide, het naar Zijn beeld hervormde volk, verhoren, zodat zij daaraan voedsel en kleding geven. Alle krachten der natuur zullen in de schoonste en liefelijkste gemeenschap hare zegenende werkingen doen op den gelukkigen bodem van het geheiligde land 2).

1) De naam Jizreël, welke in Hoofdst. 1:4; 2:2 zinnebeeld der verwerping was, is hier overeenkomstig de spraakkunstige betekenis van het woord zinbeeld van het weer begenadigde volk geworden.

2) De Profeet wijst hier aan, waar der mensen geluk begint, namelijk wanneer God ze tot Zijn volk aanneemt, wanneer Hij hun de zonden vergeeft, en Zich zo met hen ondertrouwt, dat Hij onze Vader en onderhouder is, en wij onder Zijne bescherming en Zijne trouw veilig en geborgen zijn. Vervolgens toont God hier duidelijk, dat de gehele zogenaamde orde der natuur zo in Zijne hand is, dat geen regendropje van den hemel kan vallen zonder Zijnen wenk, dat de aarde geen grashalmpje kan voortbrengen, ja, dat de gehele natuur onvruchtbaar zou zijn, wanneer Hij haar niet met Zijnen zegen vruchtbaar maakte.

Het is als hoorden, de verhevene harmonieën klinken van de in elkaar grijpende krachten der schepping gedragen en bewegen door den eeuwigen grondtoon van den scheppenden en vormenden Geest.

Daar nu de aarde zelf vochtigheid en sap uit den hemel put, zo roepen gelijk wij zien, de mensen in den honger te vergeefs, wanneer zij naar den hemel opzien. Maar ook de hemel wordt door den wil Gods geregeerd, daarom moeten de mensen leren tot God op te klimmen, om van Hem hun dagelijks brood te verkregen.

22. En Ik zal zij Mij op de aarde zaaien in het land der verheerlijking, tot een waar Jizreël, een door Mijzelven gezaaid zaad, dat honderdvoudige vrucht ten eeuwigen leven draagt, en een zegen wordt voor de gehele heidenwereld, en Ik zal Mij ontfermen over Lo-Ruchama (Hoofdst. 1:6), zodat haar naam Ruchama = Ontferming wordt, en a) Ik zal zeggen tot Lo-Ammi: Gij zijt Ammi, Mijn begenadigd en voor eeuwig verlost volk, en dat zal zeggen: O mijn God, in U alleen heb Ik al mijne vreugde gevonden. Alzo zullen dan in de plaats van het gericht en van de verwerping van het afgodische volk, welke in de kinderen waren voorgesteld, genade en ontferming, liefde en trouw getreden zijn.

a) Rom. 9:26. 1 Petr. 1:10.

Zie de aanmerkingen bij Hoofdst. 1:12.

HOOFDSTUK 3.

DE ONTROUW DER MENSHEID EN DE LANKMOEDIGHEID GODS.

III. Vs. 1-5. Waarom kan de reden niet gesloten worden op de hoogte, waarop zij zich eerst heeft verheven? Waarom moet de Profeet van den berg der verheerlijking weer naar beneden in het dal? Het ware toch zo schoon daar tabernakelen te bouwen! De werkelijkheid is nog niet aanwezig; in zijn eigen huisgezin heeft de naam Gods ene ontzettende smartelijke herinnering daaraan. In hetgeen Hosea wordt bevolen en dat hij ook doet, wordt Israël in een voorbeeld voor ogen gesteld, hoe God het ondanks alle ontrouw toch niet geheel zal verstoten. Wel wordt het gehouden als die vrouw, die geen boeleerder meer heeft, en toch ook haren man nog niet. Zij zal even als ene weduwe in kommervollen staat op haren God moeten wachten. Daarna zal zij, nadat zij lang genoeg in strengste afsluiting heeft doorgebracht, en in de diepste stilte en in de eenzaamheid voor zich zal geleefd hebben, zich tot haren God en Heiland bekeren. Sidderend zal zij uit den nood, waarin zij zich niet wist te helpen, naderen en tot genade haar toevlucht nemen, voor welker overvloed thans haar gehele hart beeft (vs. 4 en 5).

1. En de HEERE zei 1), geruimen tijd nadat de eerste rede in Hoofdst. 1-2 vv. tot mij was gekomen, door Zijnen Geest tot mij: Ga wederom henen, bemin ene vrouw, die hoewel bemind zijnde van haren vriend, van haren echtgenoot, nochthans overspel doet, gelijk zij in werkelijkheid gedaan heeft; bemin haar, opdat gij op nieuw Mij, den Heere in Mijne verbondsbetrekking tot Israël voorstelt. Dat zal zijn gelijk de HEEREin Zijne trouwe, onverbrekelijke liefde (Deut. 7:8), de kinderen Israëls bemint, maar zij zien om naar andere goden, zij verbreken van hun zijde voortdurend den echt (Deut. 31:18), en beminnen de flessen der druiven 1), de lekkernijen van de afgodenoffers (Jer. 7:18), de goddeloze genietingen dezer wereld.

1) Dit Hoofdstuk behelst ene nieuwe zinnebeeldige predikatie, van dezelfde natuur als de voorgaande, doch enigszins verschillende in deszelfs oogmerk, alzo dezelve onderscheidenlijk voorstelt de wijze, hoe God de belofte aan Israël gedaan, komt volbrengen, inzonderheid die belofte van haar te ondertrouwen, n. l. dat, schoon de kinderen niet eindelijk verworpen, maar met Christus wederom ondertrouwd zouden worden, zij nochtans een langen tijd gehouden zouden worden in een lagen toestand om ze bekwaam te maken voor het huwelijk, hetwelk te zijner tijd zeker geschieden zou.

Hierdoor wordt bevestigd wat we bij Hoofdstuk 1 aantekenden, dat we daar en hier met een zinnebeeldig huwelijk te doen hebben. Want het is niet, zoals sommigen menen, de dochter van Diblaïm, die hier bedoeld wordt, maar een andere vrouw die in overspel leeft. In Hoofdst. 1 was het een vrouw der hoererijen, de tegenwoordige hier een overspelige vrouw. En dit huwelijk dient om daarmee aan te duiden, dat Gods trouw door de trouweloosheid der zijnen niet wordt te niet gedaan, dat de Heere God, niettegenstaande den schrikkelijken ontrouw van het Rijk der Tien stammen, het niet zal verlaten, maar haar eindelijk tot bekering zal brengen.

2) "Zij beminnen de druivenkoeken" wijst op den oorsprong van den afgodendienst in de vleselijke en zinnelijke lust van den mens. Evenzo wordt in Job 20:12 de dienst der zonde als ene spijze voorgesteld, die in den mond zoet als honingzeem schijnt, maar in het lichaam in slangengal verandert. De voorstelling van het afgodische volk als druivenkoeken minnend, komt juist overeen met de voorstelling van Gomer als ene dochter van Diblaïm, of "der vijgenkoeken" (Hoofdst. 1:3). Beide spijzen behoorden tot de uitgezochste lekkernijen, en zij in hun betekenis gelijk. Zinnelijkheid was en is ten allen tijde de oorzaak van ‘s mensen afkeren van het ernstige geloof der openbaring tot den werkelijken, zinnelijken en wellustigen dienst van afgoden en van schepselen.

Wanneer de ziel den Schepper verlaat en het schepsel mint, zo wordt zij ene echtbreekster. Want niets is kuischer, niets verheugender dan de liefde tot Hem. O ziel, verlaat de schepselen en hang Hem aan zonder loon, opdat gij de liefdebetoningen mocht waardig zijn! Ruk uw hart los van de liefde tot de schepselen, en hang Hem aan; want wanneer gij bemint, wat Hij gemaakt heeft, zijt gij ene echtbreekster, en zoekt gij den toorn, de vriendschap dezer wereld is toch vijandschap tegen God.

Gelovige! sla een terugblik door al uw ervaringen heen op den weg, waardoor de Heere uw God u in de woestijn geleid heeft, en hoe Hij u dagelijks heeft gevoed en gekleed, hoe Hij met al uwe verkeerdheden geduld heeft gehad, hoe Hij al uwe murmureringen en uw verlangen naar de vleespotten van Egypte verdragen, hoe Hij de rots geopend heeft om u te drenken, en u met het manna, dat uit den hemel nederdaalde, gevoed heeft. Denk er aan, hoe Zijne genade in al uwe moeilijkheden, hoe Zijn bloed tot vergiffenis voor al uwe zonden u genoeg geweest is, hoe Zijn stok en Zijn staf u vertroost hebben. Hebt gij aldus teruggezien op de liefde des Heeren, dat dan het geloof zijne liefde in de toekomst overzie; want bedenk, dat het verbond en het bloed van Christus iets meer bevatten dan het verledene. Hij, die u lief gehad en vergeving geschonken heeft, zal u eeuwig liefhebben en vergeving schenken. Hij is de Alfa, Hij zal ook de Omega zijn. Hij is de Eerste, Hij zal de Laatste zijn.

In het Hebr. Weohabee asjisjee anabim. Beter: En beminnen de druivenkoeken. Druiven- of rozijnenkoeken zijn beeld van den afgodendienst in zover deze aan de vleselijke begeerlijkheid te gemoet komt of deze opwekt.

2. En Ik gehoorzaamde ook ditmaal het bevel des Heeren, en ging heen door hare boeleerders verlatene vrouw, en kocht ze mij voor vijftien zilverlingen, en enen homer gerst, en enen halven homer gerst. Ik beloofde haar voor enen zekeren tijd 15 efa gerst (Ex. 16:36) tot gering voedsel en 15 zilverlingen (Ex. 30:13) voor haar overigen nooddruft te geven.

Vele vrouwen, althans bijwijven, waren slavinnen, en bleven het, al waren zij, in het bed harer heren opgenomen. Het is mogelijk, dat de vrouw, waarvan hier gesproken wordt, ook ene slavin was, die, na hare gepleegde ontrouw, door haren heer weer aan een ander verkocht was, van wien Hosea haar nu kocht. Zij kan ook hare eigene meesteres geweest zijn, en het hier vermelde de prijs, waarvoor zij het bezit van haar persoon aan den Profeet afstond.

Ook Hengstenberg, wien Schmieder volgt heeft de eerstgenoemde verklaring, volgens welke dan ook de nu gekocht Gomer niet zou zijn, en zegt: "Gene vrije was het, die de Profeet thans ten huwelijk verlangde, maar ene lijfeigene, die hij eerst uit de slavernij moet verlossen. Anders heeft Dächsel: "Men heeft zonder grond en bewijs ook de maat gerst op 15 zilverlingen willen brengen, om zo te verkrijgen, dat hier gesproken werd van den koop ener slavin, te zamen voor 30 zilverlingen (Ex. 21:32). De Hebreeuwse uitdrukking betekent echter iets anders en de zin der woorden blijkt uit het volgende woord: "Een moeilijke last werd den Profeet ten deel; wat echter op hem lag als een drukkende last, dat was ene betoning van genade bovenal jegens die vrouw en zijne kinderen. Ook deze zondares moest ondervinden, als de vrouw, die door hare aanklagers voor den Heere werd gebracht (Joh. 8:3 vv.), zo als de andere, die zijne voeten zalfde (Luk. 7:36 vv.), dat er ene ontferming is ook bij deze zonde, over welke de harde gerechtigheid zo streng oordeelt. Maar ene ontferming en niet een geringschatten is bij den heiligen God. Daarom is de goddelijke tucht, niet slechts nevens de ontferming ook streng en scherp, maar door hare strengheid, door het ontnemen der goederen, door het veranderen van den weg, door de strengste middelen van heilzame verootmoediging betoont zij de liefde, waarvan zij vol is. "

Dit kan een teken zijn, dat zij bij gerstenbrood zou leven, d. i. haren weelderigen en wellustigen stand in een zeer soberen veranderd worden, gelijk zij ook voor weinig gelds gekocht was, hetwelk de onwaardigheid en nietigheid van Israël kan betekenen, als God haar voor Zich kocht en loste. (STATEN OVERZ.).

Ziet, hoe God vernedert. Haar, voor wien Hij eer en heerlijkheid bestemt, maakt Hij eerst bekend met hare onwaardigheid. Armoede en ongenade blijken dikwijls gezegende middelen te zijn, om zondaars berouwvol te doen worden. Zij moet de straf van hare zonden ontvangen. Laat men niet verwachten, dat God spoedig in genade zal wederkeren, laat men daarop vele dagen, en het voor een wonder van genade houden, en wel waard om er op te wachten, indien het ten laatste komt. Het is niet genoeg zich over zichzelven te schamen van wege de bedreven zonde, wij moeten onder de strengheid Gods besluiten nooit meer van God af te gaan naar de wereld en hare genietingen. .

3. En Ik legde haar een langen tijd op van ontbering en beproeving, voordat de ware verhouding zou kunnen intreden en zei tot haar: Gij zult vele dagen na mij a) blijven zitten wachten, gij zult afgescheiden van alle mensen naar Mijne komst verlangend uitzien; (gij zult niet hoereren, noch enen anderen man geworden), en ik ook naar u, 1) ik zal mij eveneens van alle gemeenschap met u onthouden, en evenmin ene andere vrouw nemen in uwe plaats.

a) Deut. 21:11.

1) In deze woorden ligt de toezegging van Israëls redding en bekering. Omdat de Heere Zijn volk niet zou verlaten, noch zich een ander volk uitkiezen als het volk der belofte, daarom zouden de dagen komen van Israëls nationale bekering.

4. Want de kinderen Israëls, in de eerste plaats het rijk der tien stammen en verder het gehele volk, zullen vele dagen, niet slechts de 70 jaren der Assyrische en Babylonische ballingschap,

maar later ook vele eeuwen in de ballingschap, als heidenen blijven zitten, als een volk en toch geen volk, onder de andere volken der aarde zonder vaderland ronddwalende. Zij zullen zijn a) zonder koning noch uit Davids huis, noch uit een ander, en zonder vorst, zonder ene eigene overheid, en zonder offer; en zonder opgericht beeld, en zonder Efod, zonder hogepriesterlijken lijfrok met borstlap en Urim en Tummim, waardoor de Heere Zijnen wil pleegt te openbaren (Ex. 28:30), en Terafim, beelden der penates, huisgoden, door welke men de toekomst zocht te doorzoeken (Gen. 31:19), dus zonder wettigen zowel als onwettigen godsdienst, zonder alle openbaringen, alzo radeloos.

a) Hos. 10:3.

De Profeet spreekt met opzet door elkaar van geoorloofde en van verbodene godsverering, omdat onder het volk een mengsel van godsdienst en afgodendienst aanwezig was.

In de woorden, vele dagen ligt het kort begrip ener nu reeds bijna achttien honderd jarige geschiedenis. Israël is een volk dat is blijven zitten. Het bestaat, het is gebleven, maar als een verlaten volk. Zitten is een toestand van verlatenheid en van rouw. Zij zijn blijven zitten in zak en as. Voor ons, die geloven, is het een staat des wachtens van de dorre beenderen op de herleving. Zonder koning en zonder vorst. Is het niet opmerkelijk, dat de Joden, waar ook onder de volken verspreid sedert hunnen laatsten opstand tegen Rome onder den valsen Messias Barcochba, hun militair karater hebben verloren en nimmer weer zich tot een eigen volk, al was het ook met een vorst of prins aan het hoofd, hebben kunnen verheffen? De Joden hebben ten allen tijde enen groten invloed op de volken gehad, ja waren soms machtig onder hen; nochtans waren en bleven zij al de eeuwen dóór een volk zonder, ja zonder vorst, dus een volk zonder bewind, dus eigenlijk geen volk, maar het overblijfsel van een weleer zelfstandig volk. Zonder offer. Waarom offeren de Joden niet meer? Zelfs toen Jeruzalem nog bestond, offerden zij wel op de hoogten buiten Jeruzalem, en maakten zij er zich geen geweten van, waarom doen zij dat nu ook niet? Zij gevoelen het zonder het te willen belijden, dat zij niet meer offeren kunnen. Heeft Israël dan wellicht gene priesters meer? Zeker heeft het nog zijne priesters, zijne cohens, en toch het offert sedert niet meer. Zij vinden er den moed niet meer toe, zij gevoelden dat de tijd der offeranden voorbij is. En waar ligt nu de verklaring van dit verschijnsel? In God, in Zijn woord; in het woord dat wij thans bespreken. Christus heerst over hen zonder dat zij het weten, trouwens Hij heerst nu totdat Hij wederkomt in het midden Zijner vijanden. Of wilt gij het eenvoudiger gezegd hebben; de Joden zijn huns ondanks onder den invloed van het Christendom en kunnen er zich niet van ontslaan, even als de gehele wereld haars ondanks onder den indruk der waarheid van Gods woord is, en er zich, wat zij ook poge en worstele, niet van ontslaan kan. Daarom zijn ook alle de aanvallen der ongelovigen op dat woord en op die waarheid, niets andere den armzalige schermutselingen en strooptochten als die van rovers en vrijbuiters; tot een geregeld gevecht kunnen zij het nooit brengen, hoe veel te minder tot een beslissenden veldslag. En zonder opgericht beeld. Wat er ook met Israël gedurende hun eeuwen lange ballingschap zou gebeuren, tot beeldendienst zouden zij niet weer vervallen. Daarvan waren zij in hun zeventigjarige ballingschap te Babel volkomen genezen. Is dat geen wonder in onze ogen? Was er op de gehele aarde een afgodischer volk dan Israël onder zijne goddeloze koningen? Werden zij niet in dit opzicht door God in het woord Zijner profeten lager gesteld dan de

heidense volken, die hen omringden? En toch heeft God Zijn volk van die kwaal volkomen genezen. En zou Hij dan nu in hun tegenwoordige ballingschap niet Zijne andere beloften aan hen vervullen: Ik zal hun afkerigheden genezen. Zonder efod en zonder terafim. Dat is: zonder waren en zonder valsen godsdienst, zonder openbaring en zonder waarzeggerij, want de Efod vertegenwoordigde de ware Godsspraak, en de terafim het vals orakel. Op deze wijze is Israël ene afzonderlijke wereld in de grote wereld. Het maakt in het godsdienstige dat ellendige juiste midden uit, dat noch het ware, noch het onware is. De meeste mensen begeren zulk een midden, en zijn daarin als de Joden; doch het is een volslagen vals standpunt van den mens tegenover God. God is enkel waarheid, en wil enkel waarheid.

Het oogmerk is om te tonen, dat daar het volk Gods in droevigen tijden troost scheppen mag uit de genieting van den zuiveren Godsdienst, of uit de staande houding van de gedaante ener kerk, schoon die bedorven is, als een teken, dat God haar niet geheel verworpen heeft. Israël nochtans (schoon God een voornemen van goedertierenheid omtrent hen heeft en voor hen bewaard), geen van deze dingen zou genieten. Zij zal noch de ware religie hebben, noch de gedaante ener kerk of van enigen godsdienst, gelijk zij die gehad heeft om hen te verzekeren, dat zij niet geheel verstoten was.

Onder opgericht beeld zijn de terafim, of dusgenaamde huisgoden te verstaan. De Heere wilde zeggen, dat er tijden zullen komen, wanneer Israël noch den waren, noch den valsen godsdienst zal kunnen beoefenen. Het zal een berooid en een beroofd volk zijn, opdat daardoor wordt bewerkt wat in het volgende vers wordt gezegd.

God brengt eerst Zijn volk in een toestand van missen en daarna in dien van genieten.

5. Daarna, als die zware kastijding, waardoor zij noch met vreemde goden boeleren, noch enige gemeenschap met den Heere hunnen God zullen hebben, vruchten der bekering in hen gewerkt heeft, en het woord Gods aan alle heidenen zal verkondigd zijn (Matth. 24:14), zullen zich de kinderen Israëls, al de twaalf stammen bekeren (Jer. 31:18 vv. Ezech. 11:19; 36:24-31. Openb. 12); en zij zullen met innig en gelovig verlangen zoeken den HEERE, hunnen God, den alleen waarachtige, den Schepper des hemels en der aarde, en tevens David, den waren Davids-zoon, den Messias Jezus Christus, wien het eeuwige koninkrijk beloofd is (2 Sam. 7:13, 16), hunnen alleen waren Koning. Zij zullen Hem zoeken (Jes. 55:3. Jer. 30:8 vv. Ezech. 34:24 vv. 37:24 vv.), en zij zullen vrezende komen tot den HEERE, en tot Zijne goedheid, Zijne genade, die zich dan weer geheel tot hen zal keren en de rijke schatten zal geven, die Hij hun beloofd heeft. Dit zal geschieden a) in het laatste der dagen, wanneer alle profetie geheel zal worden vervuld (Rom. 11:25-32).

a) Jes. 2:2. Micha 4:1.

In de eerste plaats wordt hier geprofeteerd van het rijk der tien stammen, dat van den waren godsdienst en van Davids huis is afgevallen, dat het zich na diepe verootmoediging weer zal wenden tot hetgeen waarvan het afgevallen is. Maar, even als in Hoofdst. 1:7; 2:2 de wegvoering en verstrooiing ook van Juda wordt bedoeld zo is ook hier Juda mede begrepen, en de verbanning van het volk eerst naar Assyrië en Babylonië, vervolgens ook zijne

verstrooiing in de gehele wereld na de verwoesting van Jeruzalem door Titus en zijne bekering aan het einde van den tijd bedoeld. Dit wordt door de laatste toevoeging "in het laatste der dagen" boven allen twijfel verheven, daar die uitdrukking bij de Profeten steeds ziet op den tijd der verschijning van den Heere Jezus in het vlees en van Zijne heerlijke wederkomst. Eveneens heet ook in het N. T. de tijd van de verschijning van Christus in het vlees tot aan Zijne wederkomst de "laatste tijd. " In dezen laatsten tijd zou de bekering van het volk van Israël plaats vinden. De eerstelingen daarvan zijn reeds tot hunnen God en Heiland gekomen, de gehele oogst zal zo zeker volgen als op Pasen Pinksteren volgt.

Zeker wanneer de Joden niet voor iets bijzonders bewaard, en door God wonderbaarlijk behouden werden, zou het nauwelijks kunnen geschieden, dat zij zo lang onder de Christenen en Turken, wien zij toch allen een gruwel zijn, hebben bestaan. (JOH. BRENTIUS).

In het laatste der dagen. Hoogst opmerkelijk woord! Het zegt ons, dat de bekering en het herstel van Israël zo onzeker is in tijdsbepaling als zeker in de vervulling, wie kan den laatsten tijd bepalen, .

Blijkens het doorgaand spraakgebruik van den Profeet hebben wij hier, waar hij van "de kinderen Israëls" spreekt, bepaaldelijk aan het Rijk der tien stammen te denken. Daaraan wordt een tijdperk voorspeld, waarin het als ene weduwe neer zou zitten, treurig en verlaten, zonder hoofd en koning, maar ook zonder gelegenheid om de neiging tot afglijding en afgodendienst bot te vieren. Onderworpen aan vreemde macht en beroofd van zijn zelfstandig bestaan, zou het geen verenigd afgodenoffer meer kunnen brengen, geen beeld meer kunnen vereren, zelfs gene huisgoden meer hebben om in uren van benauwdheid te raadplegen. Maar zou alzo de afgoderij in het rijk van Jerobeam ondergaan, zijne burgers gingen een beteren tijd te gemoet. Zij zouden, ziedaar wat de Godsman wil zeggen, voortaan erkennen, dat slechts in de gehoorzaamheid aan God en het door Hem verkoren stamhuis het ware heil was te vinden. De kloof tussen Israël en Juda zou wegzinken. Een andere David zou beiden onder ééne heerschappij, des vredes verenigen, en de weldaden, tot dusver door het rijk der tien stammen versmaden, zou het dan tonen boven alles op prijs te stellen. Bij het min bestemde der voorstelling mag het echter niet voorbij gezien worden, dat de Profeet hier niet slechts ene persoonlijke bekering, maar een rationale herstelling van al de stammen Israëls heeft toegezegd. Zeker heeft het nauwelijks herinnering nodig, dat het uitzicht hier ontsloten, van ene nog verborgene toekomst zijne volle vervulling verwacht. Maar vraagt men, in wat opzicht Hosea kan gezegd worden de Messias-verwachting verder dan Joël of Amos ontwikkeld te hebben? Bij hem begint de persoon van den Messias, onder den zinnebeeldigen naam van David zichtbaar op den voorgrond te treden, terwijl Joël slechts in het algemeen van den Messiaansen tijd, en Amos van het Davidische stamhuis gesproken had. Een andere David! Hoedanig is de waardigheid en de luister van dezen koning? Niemand onder al de Profeten, die vóór de Babylonische gevangenis optraden, heeft daarvan breder en stouter gesproken dan het tweetal tijdgenoten, Jesaja en Micha.

HOOFDSTUK 4.

BOETPREDIKING TEGEN DE ZONDE DER ISRAELIETEN.

In het eerste hoofddeel zijner profeet (Hoofdst. 1-3) bestrafte de Profeet Israëls geestelijken echtbreuk met zijne gevolgen in symbolische inkleding. In het tweede deel, dat hier begint (Hoofdst. 4-14) stelt hij dezelfde waarheden met duidelijke woorden voor. Toch vinden wij hier de bestraffing van den afgodendienst en van Israëls zedelijk verderf nevens de aankondiging van den ondergang van het rijk der tien stammen, en de verkondiging van de laatste wederaanneming en de zaligmaking van hen, die tot erkentenis van hunnen diepen val zijn gekomen, slecht kort behandeld. Het geheel wordt verdeeld in drie delen van ongelijke grootte, van welke elk duidelijk met een belofte eindigt. In elk van deze gaat de rede voort van de aanklacht van het volk in ‘t algemeen en in zijne bijzondere standen tot verkondiging der straf of tot den ondergang van het rijk en de verbanning van het volk. Ten laatste wordt het besloten met het uitzicht op eindelijke redding van het gestrafte volk, en de belofte van vernieuwing van ‘t genadeverbond.

I. Hoofdst. 4:1-6 :3. De Profeet stelt hier de gehele diepte van het godsdienstig en zedelijk verderf voor, zo als dat het volk in zijn geheel en de bijzondere standen, vooral de wereldlijke en geestelijke leidslieden, doortrokken heeft. Als hoofdzonde stelt hij steeds de verachting van de kennis des Heeren, het breken van den echt of van het verbond met God voor. Met dezen gehelen afval komt nu het gericht der verwerping overeen. Ten slotte roept hij kortelijk tot boete en bekering en wijst hij aan, dat ook deze verwerping ten slotte tot vernieuwing en wederaanneming van het volk zal leiden.

1. Hoort des HEEREN woord, gij afvallige kinderen der tien stammen (vs. 15) Israëls! want de HEERE heeft uals Rechter te beschuldigen en te veroordelen, Hij heeft enen twist met de inwoners des lands, omdat er gene trouw, gene oprechtheid in handel en wandel (Jer. 9:3 vv.), en gene weldadighedenjegens armen en ellendigen, en gene kennis van God in het land is, gene kennis, die op ervaring des harten van Zijne liefde, trouw en barmhartigheid rust, en vervolgens liefde en trouw jegens de broeders opwekt (Jes. 11:9. Jer. 22:16. Kol. 3:12 vv.).

1) Dit is een nieuwe toespraak van den Profeet en van de vroegere onderscheiden. Vast te houden is, dat de Profeten niet woord voor woord hebben opgeschreven, wat zij tot het volk hebben gesproken, noch ook dat zij éénmaal hebben gehandeld over die zaken, die ons nu in het oog vallen, maar wij hebben in hun Boeken de verzameling van het voornaamste, wat zij gewoon waren openlijk te verkondigen. Er is geen twijfel aan, of Hosea heeft meermalen gesproken over de ballingschap van het volk en zijn herstelling, dewijl hij dit alles, zoals wij tot hiertoe hebben gezien, hen had ingeprent. Zodanig nu was de traagheid en zorgeloosheid des volks, dat hun dagelijks het zelfde moest herhaald worden. Maar het was den Profeten genoeg kortelijk samen te vatten en op schrift te stellen, wat zij in hun gesprekken hadden geleerd. Nu leest Hosea op, hoe scherp hij het volk had berispt, dewijl allerlei soort van verderf in het regeren hen had aangetast en in het lichaam er geen gezond deel aanwezig was.

2. Maar wat noodzakelijk volgt, wanneer de levende erkentenis van God wordt verworpen-vloeken en liegen, vals en lichtzinnig zweren bij den naam Gods en in ‘t algemeen wat in ‘t derde gebod is verboden, en stelen en overspel doen, tegen het 6, 7 en 8ste gebod, zijn algemeen; zij breken door als een stroom, zij vragen naar gebod noch verbod, en bloedschulden raken aan bloedschulden, 1) de ene ontzettende misdaad volgt op de andere.

1) Gelijk de Profeet Jesaja, zo ook wijst Hosea op den door en door ontzettend bedorven toestand van het volk. Het gehele volk was bedorven. Alle dammen en dijken, welke het volksleven beschermden tegen de wateren der zonde, waren doorgebroken. De Wet Gods was geheel op zij gezet en daarom kon het niet anders, of het volk moest te gronde gaan.

Alle ontzag voor God was verdwenen.

Het laatste drukt dan ook uit, dat overal, waarheen de Profeet het oog wendde, hij zonde op zonde zag gestapeld.

3. Daarom zal 1) het land ten gevolge van aanhoudende droogte, die de Heere tot straf laat komen, als ten tijde van Achab (1 Kon. 17), en die een algemeen versmachten ten gevolge heeft, treuren, en een iegelijk, die daarin woont 2), behalve den mensen, ook den beesten, zal het kwalijk gaan. Zij zullen kwelen, wegkwijnen, met het gedierte des velds (Hoofdst. 2:20), en met het gevogelte des hemels; ja ook de vissen der zee zullen weggeraapt worden 3) wanneer het tot verdrogen der wateren gekomen is.

1) God had te vergeefs beproefd het volk tot den rechten weg terug te voeren door dreiging en bestraffing. Hij had genoeg met hen getwist. Zij bleven verhard. Daarom voegt Hij er bij: Daarom zal het land treuren, d. i. God heeft besloten Zijn oordeel uit te voeren.

2) Gindse wereld zal meer de persoonlijke beloningen en straffen naar eens iedere werk ontdekken; in deze wereld daarentegen heeft aan tijdelijke welvaart of schade lijden de gemeenschap met anderen veel schuld; des te meer moest men op elkaar letten en voor elkaar bidden, omdat men door zijne medeburgers veel voordeel maar ook veel schade kan hebben.

3) Dewijl den mensen de heerschappij gegeven is over alle dieren (Gen. 1:28), en de dieren dus als het ware tot het huisraad der mensheid behoren, zo ligt het in de ordening Gods, dat de zonde van enig land alle ellende niet alleen over de mensen maar ook over de dieren brengt (vgl. Zef. 1:3. Ezech. 38:20). Ondervinden wij dit slechts zelden en ten dele, zo is dit het gevolg van de lankmoedigheid Gods.

4. Bij ene zo grote verdorvenheid zou veel te straffen zijn. Doch niemand twiste, noch bestrafte iemand wegens den heersenden gruwel, omdat het vergeefse moeite zou zijn verbetering te beproeven; want uw volk, het Israël der tien stammen, is als die met den priester twisten; zelfs tegen de rechtspraak van het hoogste door den Heere ingestelde gerechtshof verzetten zij zich, zij staan tegen hun van God aangestelde geestelijke verzorgers op; er is dus met deze niets verder te doen, dan dat men ze aan de doodstraf overgeeft. (Deut. 17:8 vv.).

Wat het ergste is; dit volk, dat zo vol zonden is, laat zich ook niet meer gezeggen; het neemt geen woord van berisping of kastijding meer aan; het schaamt zich niet den bandelozen hoop te gelijken, die zich aan den priester vergrijpt, daarom zal het ook de straf van zulk een bandeloze menigte ondervinden, het gehele volk zal zijnen ondergang te gemoet gaan.

Het is steeds een teken van diep gezonken te zijn, wanneer de gewijde in des Heeren dienst, niet veilig is voor mishandeling, en de uitbarstingen van ruw geweld ondervindt.

5. Daarom zult gij, o Israël! vallen in ‘t bederf bij dag, ja zelfs de Profeet, die in dienst van ene valse godsverering het voorzeggen tot een gewoon werk verlaagde, en u in uwe goddeloosheid sterkte (1 Kon. 22:6 vv.), zal met U vallen bij nacht, zodat er geen tijd is, waarop Mijn volk met zijne Profeten niet wordt uitgedelgd; en Ik zal uwe moeder het gehele volk, uitroeien, verbannen en verdelgen.

Het rijk der tien stammen of, gelijk het ook genoemd wordt, het rijk van Israël of Efraïm had van den beginne af de kiem des doods in zich; ene ongelovige, kortzichtige, dwaze politiek bracht er namelijk den eersten koning, Jerobeam I toe, om het door invoering van den in de wet streng verbodenen beeldendienst, die eigenlijk slechts een vorm van afgodendienst was, op een valsen godsdienstigen grondslag te plaatsen (1 Kon. 12:26 vv), en dezen grondslag kon ook niemand van die zijner opvolgers verlaten, die zich niet te gelijk aan den eigenlijken afgodendienst overgaven. Dit bewerkte vooreerst, dat Jerobeams huis weer het Goddelijke recht verloor, dat het in den beginne onder voorwaarde van gehoorzaamheid aan Gods wet verkregen had (1 Kon. 11:38; 14:7 vv. 15:27 vv. en welke het over Juda heersende Davidische huis bezat; vervolgens, dat van de koningshuizen, die later in het rijk van Israël optraden, dat van Jehu dit recht slechts voor een tijd (1 Kon. 11:37. 2 Kon. 10:29 vv. Ki) verkreeg, en de overigen het in ‘t geheel niet hebben bezeten. Dit had wederom ten gevolge, dat geen van deze huizen ene vaste en blijvende heerschappij kon verkrijgen, maar dat altijd het ene door het andere werd omvergeworpen, en dat dus het rijk der tien stammen de schouwplaats werd van gedurige troonsverwisselingen, van onophoudelijke gevechten, van altijd durende onrust en verwarring. Reeds in deze natuurlijke gevolgen van het gemis der Goddelijke wettigheid openbaarde zich de toorn des Heeren over de hoofdzonde van de Israëlietische koningen en van het volk; maar het was daarmee niet ten einde. Deze hoofdzonde, die als een ban op het volk lag, maakte den ondergang van het rijk noodzakelijk, bijaldien geen terugkeren tot den waren godsdienst, of liever een omkeren der harten tot den waren God plaats vond. Deze verandering zoekt de Heere nu wel door de meest verschillende middelen te bewerken, maar te vergeefs. Toen het derde koningshuis, dat van Omri of Achab van den kalverendienst was voortgegaan, zonder die geheel te verlaten, tot den Kanaänietischen afgodendienst, den dienst van Baäl en Astarte, en de afval alzo zijn toppunt had bereikt, toen verwekte de Heere de beide grote profeten Elia en Elisa, die door hun krachtig woord en hun grote wonderdaden aantoonden, dat de God van Israël hoog verheven was boven de natuurgoden der heidenen, en daardoor de harten der vaderen moesten bekeren, en het volk tot zijnen God, dien het schandelijk had verlaten. Er ontstond een strijd op leven en dood tussen den Profeet des Heeren en het afgodische koningshuis met zijne Profeten en Priesters. Deze strijd voerde wel tot den ondergang van dit huis en van zijnen afgodendienst, maar niet tevens tot de rechte en waarachtige bekering van het volk tot den Heere. Dezelfde

man, wien door Elia en Elisa was opgedragen, het rijk op zijnen waren Mozaïschen grondslag te plaatsen, Jehu (1 Kon. 19:16 vv.), vernietigde wel het huis, dat den Baäl had gediend en den Baälsdienst zelf, maar den kalverendienst van Jerobeam verlaten, dat kon noch hij, noch zijn zoon Joahaz over zich verkrijgen, gebonden door overgeleverde politiek der Israëlietische koningen. Toch gaf daarom de Heere hen en hun volk niet over. Strenge, ontzaglijke kastijdingen door de Damasceense Syriërs, de voorlopers der Assyriërs, straffen, die het rijk aan den rand van den afgrond brachten, moesten teweeg brengen, wat het woord der beide grote Profeten niet had kunnen ten uitvoer brengen (Jes 28:11 vv.). Werkelijk brachten zij eerst den zoon van Jehu en vervolgens ook zijnen kleinzoon Joas er toe, om tot den Heere te naderen en zich te verootmoedigen (2 Kon. 13:4, 14). Maar toen Hij, om het werk, dat Hij door strengheid was begonnen, door goedheid te voleindigen (2 Kon. 13:23; 14:26 vv), aan het huis, dat zich tot Hem gekeerd had, ene grote lotsverwisseling schonk, het de ene overwinning na de andere schonk, en zijne macht even hoog verhief als Hij ze te voren had vernederd, toen bewerkte Zijne genade juist het tegendeel van hetgeen zij bedoelde. Hoogmoed, die aan eigen kracht de macht toeschreef, tot welke men was gekomen (Hoofdst. 13:6 Amos 6:13), hardnekkig vasthouden aan de zonde van Jerobeam, den beeldendienst, dien men zelfs in den tijd van den grootsten nood geen ogenblik geheel had verlaten (2 Kon. 13:2, 11; 14:24), ja de ineensmelting van dezen met de eigenlijkste zonden en ondeugden (Amos 2:6 vv. 3:8; 4:1; 5:7, 10 vv. 6:3 vv. 8:4 vv.) waren in Israël. Toen was de mate der zonden vol, en de lankmoedigheid en de ontferming des Heeren uitgeput (2 Kon. 13:4, 23; 14:26 vv.). De Profeet Jona, dezelfde, die aan het rijk van Israël had verkondigd, dat de Heere het zijne oude grenzen zou teruggeven, ene aankondiging, die ook vervuld werd (2 Kon. 14:25, 28. Amos 6:14), en door hare vervulling de laatste grote daad van ‘s Heeren genade jegens Israël geweest was, werd, toen Israël die daad van genade met te dieperen afval loonde, naar de hoofdstad van het Assyrische rijk, het toenmalige wereldrijk, naar Ninevé gezonden, om daar bekering te prediken. Dit was ene goddelijke verklaring, dat de Heere nu wilde aanvangen, het verbondsvolk te verwerpen, en daarvoor de heidenen te verkiezen (vgl. Hand. 13:16 vv. 28:25 vv.). Het huis van Jehu ging kort na den dood van Jerobeam II te gronde. Onder de koningen, die daarop volgden, en die meer den naam van rovers en moordenaars dan van koningen verdienden, kwam het rijk in de grootste inwendige verwarring (Hoofdst. 7:1 vv.). Spoedig kwam bij de inwendige ontbinding ook de uitwendige. Het aas was voorhanden, daarom kwamen ook de arenden. Deze waren de Assyriërs, de eerste bezitters der wereldheerschappij (Hoofdst. 8:1). Door herhaalde geweldige slagen verwoestten zij het rijk der tien stammen, en voerden zij de bewoners daarvan in ballingschap en verstrooiing aan gene zijde van den Eufraat. Dit was geheel volgens de profetie, welke dezelfde Ahia uit Silo, die aan Jerobeam I in den naam des Heeren de heerschappij over de 10 stammen had opgedragen, toen deze en zijn volk tot den kalverendienst vervallen waren, over het nieuwe rijk had uitgesproken (1 Kon. 14:15). Zo viel het grootste der beide rijken; het stierf, om ene uitdrukking van Hosea (Hoofdst. 13:1) te gebruiken, aan de zonde van zijn stichter.

6. Mijn volk, zegt de Heere, is of zal worden uitgeroeid, omdat het zonder kennis is, omdat het God niet wil erkennen als zijnen Heere en zijn waar zieleheil; dewijl gij de kennis van God, die gij uit Zijn woord kunt verkrijgen, verworpen hebt, en de zonde van Jerobeam aanhangt (1 Kon. 12:30), heb Ik u ook verworpen, dat gij Mij het priesterambt niet zult bedienen 1), Mijn priesterlijk volk (Ex. 19:6) niet langer zult zijn, maar den heidenen zult

gelijk geacht worden. Dewijl gij de wet uws Gods vergeten hebt, zal Ik ook uwe kinderen, alle bijzondere leden van uwe gemeente vergeten.

1) Hier berispt de Profeet de nalatigheid der Priesters, welke de Heere had aangesteld om het volk te besturen, zoals genoeg bekend is. Ofschoon dit nu niet kon dienen, om het volk van schuld vrij te pleiten of de schuld te verminderen, omdat de Priesters zelf onkundig waren, toch verhaalt de Profeet dit naar verdienste op hen, dewijl zij als het ware het ambt niet hadden vervuld, wat God hen had opgelegd. Maar dit paste niet alleen bij de Priesters. God berispt tegelijk van ter zijde de vrijwillige blindheid des volks. Waardoor toch was het gekomen, dat de zuivere kennis onder de Israëlieten niet had gebloeid, indien het volk dit niet had gewenst? Het was dus, zoals men het noemt, een domme onwetendheid, zoals ook heden vele ongelovigen de duisternis niet slechts beminnen, maar van alle kanten begeren, opdat zij een voorwendsel voor hun onwetendheid zouden hebben. God valt hier derhalve wel in de eerste plaats de Priesters aan, maar omvat ook geheel het volk, dewijl die kennis niet bloeide, zoals het behoorde. Doch zo verwijt Hij ook den Israëlieten ondankbaarheid, dewijl aldus het licht der hemelse wijsheid had gebrand, dewijl de Wet, zoals bekend is, van kracht had moeten zijn, om den mens te besturen. Het was daarom geweest, alsof God Zelf uit den hemel had gelicht, toen Hij Zijn Wet had voorgesteld.

Zo is het. Even als men zich omtrent God en Zijn woord houdt, zo gedraagt Zich God weer omtrent ons, zo als men Hem zoekt en aanroept, naar die mate zegent Hij ons. Hij is de getrouwe voor degenen, die Zijn woord liefhebben en die gaarne bidden. Maar zij, die trots zijn, Gods woord verachten, het gebed verlaten, met Gods woord en Zijne dienaars spelen en doen, zo als het hun goed dunkt, die zullen eindelijk tot spot en schande worden, alle eer en naam, geluk en welvaart verliezen, en met hun zaad en met hun nakomelingen worden uitgeroeid. (NIC. SELNECCER).

Dit was juist de vreeslijke zonde van Israël, dat het in plaats van den dienst Gode een eigenwilligen godsdienst had omhelsd.

Hier wijst God er op, dat al de jammerlijke toestanden, welke de Profeet berispt, voortkwamen uit een verwerpen van de Wet. Niet omdat zij die Wet niet hadden ontvangen, maar omdat zij de Wet hadden op zij gezet en het licht der kennis hadden uitgeblust. Niet alleen dat zij het licht, door de algemene genade ontstoken, hadden verworpen, maar ook het licht der particuliere genade.

7. Gelijk zij meerder geworden zijn in getal en tevens groter in macht en rijkdom, alzo hebben zij tegen Mij door gruwelijke afgodendienst, daar zij aan deze juist hunnen rijkdom toeschreven (Hoofdst. 2:7), gezondigd: Ik zal hunlieder eer, hun macht en heerlijkheid, waarin zij hun eer stelden, en die hun een brandstof tot zonde geworden is, in schande veranderen.

8. Zij, de ongelovige priesters, die bij de altaren te Bethel en Dan den eigenwilligen godsdienst waarnemen, eten in vleselijke begeerte de zonde Mijns volks, in plaats van voor de zonde des volks ware offeranden volgens de Wet te doen en daarvan te eten (Lev. 6:26;

10:17), en zij verlangen, een ieder met zijne ziel, naar hun ongerechtigheid, opdat zij vele zoenoffers tot hun eigen voordeel zullen kunnen aansteken.

Aan deze priesters zijn in onzen tijd zulk geestelijken, die naar vele biechtpenningen hunkeren. Ook worden hier die overheden bestraft, die zich om eigene inkomsten allerlei zondige zaken veroorloven, of overigens tot allerlei kwaad gelegenheid openen, om later uit de uitoefening van straffen winst te verkrijgen. Overigens blijkt uit de voor ons liggende plaats, dat de offerdienst in het rijk volgens de orde der Mozaïsche wet verricht werd, en de Israëlietische priesters zich in 't bezit bevonden van de rechten, die volgens de 5 Boeken van Mozes den Levietischen priesters waren toegekend.

9. Daarom a), gelijk het volk (vs. 7), alzo zal de priester zijn, die zijn heilig ambt zo schandelijk misbruikt tot aards gewin; en Ik zal zijne wegen over hem bezoeken, en zijne handelingen hem vergelden. 1)

a) Jes. 24:2.

1) Volk en Priesters waren even onwetend en onheilig, achteloos op God en hunnen plicht en overgegeven aan afgoderij; en zo zullen zij ook zijn in die toestand. God zal de oordelen over hen brengen, dien der verwoesting zullen zijn, beide, van Priester en van volk; de hongersnood, die het volk berooft van hun spijze, zal de Priesters beroven van hun spijsoffers. Wanneer Gods oordelen met last komen, zullen zij geen onderscheid maken. Merk hier aan, die deelgenoten zijn in de zonde, moeten verwachten, deelgenoten te zijn in het verderf.

10. a) En zij, 1) priester en gemeente, zullenovereenkomstig Mijne bedreiging (Lev. 26:16) eten, maar niet zat worden, zij zullen in den dienst van de godin der vruchtbaarheid hoereren, maar niet uitbreken in menigte, hun geslacht zal niet groter worden; want zij hebben nagelaten den HEERE hunnen God, in acht te nemen, 1) dien zij moeten vrezen en naar wiens gebod zij moeten wandelen.

a) Micha 6:14.

1) De stompzinnigheid der mensen gelooft nog heden, dat veel veel baat! veel eten voedt rijkelijk; veel gemeenschap geeft veel uitbreiding in getal en macht van een volk. De Schrift leert hier en overal het tegendeel. Veel, met zonde gepaard, brengt veel schande, weinig, met Gods zegen, brengt veel vrucht (Ps. 128). Dit bevestigt de ondervinding, waardoor even als door Gods woord de materialistische dwalingen der ongelovigen dagelijks weerlegd worden.

Dat zijn inderdaad de vreselijke kwellingen van den boze, wanneer hij in onverzadelijke, zondige begeerte, zonder inwendige bevrediging smacht, en zijne krachten in zinnelijk genot verspilt, zonder vruchten te zien; dat zijn de ontzettende gevolgen van het leven, wanneer de mens in ijdele lust zich laat losrukken van het verbond met God, in plaats van Hem getrouw vast te houden, van de eeuwige bron des heils, uit welke hij alleen vrede en zaligheid drinkt.

De zinnelijke vreugde is onverzadelijk, en hoe meer zij wordt genoten, des te meer honger veroorzaakt zij dengenen, die haar genieten. Daarentegen zalig zijn zij, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. Even als de gerechtigheid verzadigt, zo loont de gerechtigheid, die toch gene wezenlijkheid bezit, degenen, welke haar genieten, met ijdelen, bedriegelijken schijn, en laat hun begerige buiken ledig.

2) Dat wil zeggen, met den Heere te rekenen. De spijzen deden hen geen nut, en hun geslacht werd niet vermenigvuldigd, al namen zij zich vele vrouwen en bijwijven of poogden zij in zondige wegen hun geslacht te doen uitbreken. Het is ook hier dat de mens bij brood niet alleen zal leven, en evenzeer dat het de Heere is, die het menselijk geslacht, al is het ook door den mens zelven, in stand houdt.

11. Hoererij in den eigenlijken zin des woords en wijn en most, zwelgerij en drinkgelagen, waarmee het ontuchtige leven hand aan hand gaat, neemt het hart weg, benevelt het verstand, verzwakt de krachten der ziel, zodat men niet alleen alle ware Godskennis verliest, maar ook niet meer tussen waarheid en leugen weet te onderscheiden.

Ik zou willen beweren, dat het vuur der vleselijke liefde niet geringer is dan een brand. Zij zet den geest, deze het lichaam in brand. Onze koorts is hebzucht, onze koorts is de boze begeerte, daardoor dat de boze begeerten ene vuur-natuur hebben. De koorts der ziel is echter heviger dan die des lichaams, daarom wordt ook, om aan de ziel vreugde te verschaffen, het welzijn des lichaams gering geacht, en schrikt men voor geen gewaar terug.

12. Dit (vs. 11) wordt dan ook aan Israël bewaarheid. Mijn volk, het volk des levenden Gods, waaraan Ik alle gelegenheid heb gegeven, om Mij te vragen en Mijne prediking te horen, vraagtom te spreken (Hab. 2:19. Ps. 115:9 vv.), zijn hout, en zijn stok, een uit dood hout vervaardigd afgodsbeeld, dat noch verstand heeft om te weten, noch vermogen, dat hij tot zijnen Profeet verhief, zal het hem bekend maken 1), wat in de toekomst zijn zal. Zo dwaas is Mijn, oorspronkelijk door Mij zozeer door Mij begenadigd volk (Ex. 19:5 vv. Deut. 4:6 vv.); want a) de geest der hoererijen, de boze, de demonische geest, die uit de hel over hen is gekomen (1 Kon. 22:19 vv.), verleidt hen, dat zij van onder hunnen God weghoereren 3), en alle gehoorzaamheid aan Hem weigeren.

a) Hos. 5:4.

1) De waarzeggerij door stokken (Rhabdomantie), ene uitvinding der Chaldeën, bestond daarin, dat twee of meer stokken onder het uitspreken van toverformules in de hoogte geplaatst werden, of in de lucht geworpen, en men nu uit de wijze, waarop zij op de aarde vielen, of vóór- of achterwaarts of ter rechter- of ter linkerzijde den wil der afgoden meende te zien. Soms werden ook letters of woorden, die het voornaamste van de in de vraag staande zaak uitmaakten op de ene geschilde zijde geschreven, even als onze heidense voorvaderen stokken, met tekens beschreven, ter navorsing van den wil der godheid gebruikten, daar zij een aantal door elkaar schudden of uit de ligging der toevallig door elkaar geworpene waarzegden, Men kan hiermede de wichelroeden uit lateren tijd vergelijken.

2) Hosea noemt den bozen geest enen geest der hoererij, welke de reine gedachten Gods uit de harten der mensen verbant, en òf het woord ontbeert òf geheel en al onderdrukt en de harten vervult met vertrouwen op de schepselen, hetwelk de ware en rechte afgoderij is.

13. Op de hoogten der a) bergen, waar men meent den afgoden meer nabij te zijn, offeren zij den afgoden, en op de b) heuvelen roken zij, eveneens beneden in de dalen onder allerlei groene bomen (Deut. 12:2), onder enen eik, en populier, en c) iepeboom, of therebinthe (Gen. 35:4), omdat derzelver schaduw goed is, verkwikt en tegen den gloed der zon beschermt; daarom, omdat aan alle plaatsen der afgoderij overvloedig gelegenheid wordt aangeboden, om ook de werken van ontucht ter ere der heidense godin te bedrijven, hoereren uwe dochteren, zij geven zich daar aan die zou over, en uwe bruiden(of schoondochters) bedrijven overspel 1).

a) Jes. 57:7). b) Ezech. 20:28. c) Jes. 1:29.

1) Over den zedelozen dienst der Kanaänieten en Babyloniërs zie men Deut. 16:21 1

14. Ik zal over uwe dochteren gene bezoeking doen, omdat zij hoereren, en over uwe bruiden, omdat zij overspel doen; Ik zal die zonde niet verhinderen, maar haar aan hare eigene wegen en begeerlijkheden 1); want zij zelven scheiden zich af met de hoeren, en offeren met de snoodste hoeren, gij plaatst u met deze bij het offer in plaats van met de wettige vrouwen (1 Sam. 1:3); het volk dan, dat geen verstand heeft, dat zo alle inzicht heeft verloren, dat het zelfs voor dezen hoogsten trap van schaamteloosheid niet terugschrikt, zal omgekeerd worden, zodat het te niet gaat.

Wanneer de duivel iets verderfelijke onder de mensen wilde te weeg brengen, heeft hij ten allen tijde zulk ene lokspijs voor het vlees opgesteld, gelijk Bileam leerde ene ergernis te weeg te brengen (Num. 31:16), zo als de werken der Nikolaïeten waren Openb. 2:6, 15 ,), zo als er ten huidigen dage veel is. Wie zijne kinderen, door zodanige ijdelheid van den Heere afleidt, dien geeft God ook de vreugde niet, dat zij in de wereld goed vooruitkomen en hun carriëre maken; Hij houdt het niet tegen, dat zij tot de grootste schande komen en in het verderf storten. God heeft door Zijne wet zulke gruwelen genoeg tegengegaan, maar wanneer regenten en overheden zelf door hun voorbeeld alle wet verbreken, zo komt de vervulling van dit verschrikkelijk woord: "Ik zal het niet verhinderen. " .

2) Dit en het volgende ziet op de gruwelgeheimen der afgoderij, waarbij men, ter ere der afgoden en godinnen zich in diepe spelonken afzonderde met ontuchtige vrouwen en dochters, die zich als priesteressen aan deze godheden toewijdden.

15. Zo gij, o Israël! het volk der tien stammen, wilt hoereren, u in de geestelijke hoererij wilt verharden, en u niet wilt laten terugbrengen van het verderf, waarin gij u daardoor stort, dat immers Juda niet schuldig worde door deelneming aan de afgoderij; komt gij, burgers van het rijk Juda, toch niet te Gilgal op het gebergte van Efraïm (Joz. 9:6), ene der beroemdste plaatsen van den afgodischen dienst in Israël (Hoofdst. 9:15; 12:12 11), en gaat niet op naar Beth-Aven, het huis der misdaad, waartoe het vroeger zo heilige Bethel of Gods-huis (Gen.

28) geworden is door den daar bedrevenen kalverdienst (Amos 4:4; 5:5), en zweert ten minste niet: Zo waarachtig als de HEERE leeft, 1) want het belijden van den Heere aan de ene zijde, en de afgodendienst aan de andere zijde is niets dan schijnvroomheid en huichelarij, die nog gevaarlijker is dan openbare goddeloosheid, omdat zij het geweten in slaap wiegt.

1) Hier wordt Juda gewaarschuwd tegen het zich laten verleiden door Israël. Israël had zich geheel aan afgoderij en beeldendienst overgegeven, maar nu komt de Heere Juda, wat meer kennis had, dewijl het den Tempel bezat en een koning uit Davids huis, waarschuwen, om zich te hoeden voor de zonde van Israël.

In het slot van dit vers wijst de Heere op het onverenigbare van den Naam des Heeren op de lippen te nemen en de afgoden te dienen. God en de wereld, Christus en Belial verdragen elkaar niet.

16. Wacht u, o Juda! voor Israëls zonde en voor het gericht van God over dit volk! want Israël is onbandig, het ontloopt het juk der wet en de erkentenis des Heeren, als ene onbandige koe, ene, die geen juk duldt; nu zal hen de HEERE hun geven waarnaar zij verlangen, Hij zal henweiden als een lam in de ruimte, in de eenzame plaatsen, waar het spoedig den wolven ten prooi zal worden, daar Hij het onder de heidenen verwerpt en vrij van Hem en het juk Zijner genade laat leven.

Wie zich van God niet wil laten binden, zal ene vrijheid vinden, waarvoor hij ten laatste terugdeinst. Zo gaat het met den mens en met een volk over het geheel.

17. Het is onmogelijk dat volk nog te redden. Efraïm, het vroeger zo machtige, zo bloeiende volk van het Noordelijk rijk, is vergezeld met de afgoden, is zo in hun boeien geslagen, dat het niet meer kan loskomen, laat hem, den machtigsten onder de tien stammen, die het geheel vertegenwoordigt, varen, onttrekt u daaraan en hij moge ondervinden, wat hij zichzelven heeft berokkend.

18. Hunlieder onmatige zuiperij is afvallig, zij worden in hun zwelgerij des te weerspanniger, zij doen in geestelijk, zowel als vleselijk opzicht niet dan hoereren; hun schilden (Ps. 47:10), de oversten die het rijk en het volk tegen het bederf hadden moeten beschermen (het is ene schande 1) beminnen het woord: Geeft), en dringen alzo op onbeschaamde wijze aan tot het brengen van geschenken (Spr. 30:15).

1) Beter is de vertaling: Hun zuipen is ontaard, d. w. z. zij drinken net zolang, totdat zij dronken zijn.

2) In het Hebr. Ahaboe heboe kaloon maginnèjha. Beter: Bemind? bemind hebben hun schilden de schande. Onder schilden hebben we dan de Oversten, de machthebbenden te verstaan.

19. Een stormwind van verderf heeft hen reeds gebonden in zijne vleugelen, heeft het volk van Efraïm uit zijn land in verre ballingschap heengevoerd, en zij zullen beschaamd worden

in hun vertrouwen op hun verering, die zij Mij met een huichelachtig aan afgoden hangend hart gegeven hebben, beschaamd van wege hun offeranden 1), wanneer zij bemerken, dat zulke offeranden niets tot redding baten (1 Sam. 15:22).

1) Terwijl in de vorige afdeling (Hoofdst. 4) de strafrede van den Profeet zich eerst tegen de zonde van het gehele volk richtte en van daar tot de misdaden der priesters voortging, gaat zij in de navolgende afdeling (Hoofdst. 5) uit van het verderf der priesterschap en van het koningshuis, en keert van daar terug tot het gehele volk. Verder wordt de straf van de verstrooiing des volks en de verwoesting des lands, die noodzakelijk op dit algemene verderf volgt, nu duidelijk en bepaald aangekondigd, terwijl die in ‘t voorafgaande slechts hier en daar werd aangeroerd en kortelijk gemeld.

1) Van wege de offeranden wil niet minder zeggen, dan dat het volk zou ervaren, dat de Heere de offeranden niet aanneemt, die met een verdeeld of met een van Hem afkerig hart worden gebracht.

HOOFDSTUK 5.

BEIDE KONINKRIJKEN WORDEN OM HUNNER ZONDEN WIL MET GODS RECHTVAARDIGE STRAF BEDREIGD.

1. Hoort dit, wat de Heere zo even in Hoofdst. 4 omtrent u gezegd heeft, gij priesters! en merkt op, gij huis, gemeente Israëls, en neemt ter oren gij huis, familie des konings 1) met alle zijne raadgevers en hovelingen! want ulieden, priesters en vorsten gaat dit oordeel aan, omdat gij, in plaats van getrouwe leidslieden en vrome raadgevers van het arme volk te zijn, door uw zondig leven en uwen afgodendienst een strik zijt geworden te Mizpa, of Ramoth in Gilead aan gene zijde van den Jordaan (Deut. 4:33), en een uitgespannen net op Thabor, op den bosrijken top van dien berg aan deze zijde van den Jordaan (Richt. 4:6 #Jud) 2). Gij hebt het gehele land overal in het verderf gelokt.

1) Welk koningshuis hier wordt aangesproken, blijft twijfelachtig, omdat Hosea, zoals bij Hoofdst. 1:2 is opgemerkt, in zijn Boek niet de redenen wedergeeft, gelijk zij woordelijk door hem zijn gehouden, maar alleen de hoofdgedachten van zijne profetische verkondigingen mededeelt. Misschien is Zacharia, de zoon van Jerobeam 11 (772 v. C. 2 Kon. 15:8 vv.), bedoeld waarschijnlijker echter zijn opvolger Menahem (771-760 v. C. 2 Kon. 15:13-22), daar op dezen bijzonder het in vs. 13 gezegde past.

2) Ik heb u tot wachters onder het volk en op ene verhevene hoogte van waardigheid gesteld, opdat gij het dwalende volk zoudt regeren, maar gij zijt een valstrik geworden en niet zozeer wachters, maar jagers te noemen.

Beide plaatsen waren waarschijnlijk bekend als zeer geschikt om vogels te vangen; zoals toch Thabor zich als een alleenstaande bergkegel verheft, zo is Ramoth in Gilead, het tegenwoordige es Szalt, rondom aan de zijden van een kleinen, ronden, steilen berg gebouwd, die zich in een smal dal van rotsen verheft, en op welks top een vaste burg staat.

2. En die van Mij afwijken verdiepen zich, zoeken diepten om te slachten 1), maar Ik zal hun allen een tuchtmeester zijn2), het volk zowel als den vorsten en priesters.

1) In het Hebr.Wesjachatah setim hèëmchoe. de Septuaginta heeft: De jagers op het wild hebben het ver uitgestrekt. Onze Staten-Overzetters vatten de woorden op van het slachten van offeranden, dus van vormelijke offeranden brengen. O. i. is de vertaling beter: Overtredingen hebben zij diep uitgestrekt, d. w. z. in de zonde en de overtredingen van afval en afgodendienst hebben zij het ver gebracht. Dit verstaan zij opperbest, Het is dan ook daarom, dat de Heere dadelijk daarop laat volgen, dat Hij hen tot een tuchtmeester zal worden.

2) Zij, offeren veel en maken hun afgoderij, waardoor zij van God afwijken, even als ene echtbreekster zich verloopt, zo diep, dat er geen genezen mogelijk is; de Profeet wil het geen offeren noemen, het is slechts een slachten.

Israël verontschuldigde zich wel, dat het toch offeranden waren, en de Heere toch Zijne offers ontving, maar Hosea noemt zulk een offeren met verachting een slachten, want afgodenoffer is niets beters, en offeren daarnevens is ook een gruwel. Wat zou zulk een slachten baten, dan dat het volk het steeds verder in het afwijken brengt? Het kan niet missen, waar zulk afvalligheid algemeen is, daar moet ook de straf algemeen worden.

3. Ik ken Efraïm, den hoofdstam van het noordelijk rijk, die in Jerobeam I (1 Kon. 11:26) de aanvoerder der overige tot dit rijk behorende stammen geworden is; Ik ken de gezindheid van zijn hart, zodat Ik mij niet door verontschuldiging en uitvluchten laat misleiden, en Israël het overige volk der 10 stammen is in zijne gruwelen voor Mij niet verborgen, hoewel het meent zich met een uitwendigen godsdienst te kunnen bedekken. Het is integendeel een voor Mij bewezen feit, dat gij, o Efraïm! nu hoereert in den geestelijken zin van het woord, en Israël verontreinigd is 1), met hoererij geheel en al bevlekt.

1) De afgoderij en het bederven van den godsdienst is geestelijke hoererij en onreinheid voor God; ook is de dwaling en de bijgelovigheid zulk een vijand van de godzaligheid, dat die tot onreinigheid in den wandel brengt, en het is een bewijs van Gods alwetendheid, wanneer Hij zich niet laat bespotten met des mensen schoonschijnende voorwendsels, door welke zij hare wegen bedekken, maar wanneer Hij die openbaar maakt en Zijnen dienstknecht onderwijst, om ze in hun snoodheid te ontdekken. Want ten bewijze dat Hij ze kende, zo zendt Hij Zijn Profeet, om te verkondigen, dat hun wel opgemerkte wegen hoererij waren, en dat geheel Israël door die wegen en door derzelver vruchtgevolgen verontreinigd was geworden.

4. Zij stellen hun handelingen niet aan, zij denken er niet aan om zich tot hunnen God te bekeren, maar wijzen dat geheel van zich af: want de geest der hoererijen (Hoofdst. 4:13)is in het midden van hen, en laat hun omkering niet toe, en den HEERE kennen zij niet; de boze geest, die in hen woont, heeft alle kennis van den waren God teniet gedaan.

Ene vrouw, al is zij haren man niet getrouw, behoudt nog enig gevoel van schaamte, zo lang zij in huis blijft en zij nog onder brave en goede vrouwen wordt gewaarschuwd. Zodra zij echter eens in het hoerenhuis is gegaan, en zich openlijk aan allen heeft prijs gegeven, wanneer zij weet, dat hare schande aan allen bekend is, dan werpt zij alle schaamtegevoel af en vergeet zij geheel en al hare roeping. Zo zegt ook de Profeet, dat een hoerengeest in het hart des volks is, alsof hij wilde zeggen: de Israëlieten zijn zo in hunnen afgodendienst verzonken, dat zij in het geheel niet meer kunnen bewogen of bezield worden met enigen eerbied voor God, in ‘t geheel niet meer kunnen teruggebracht worden op den weg des Heeren, omdat de duivel hen van hun zinnen heeft beroofd, en zij van al de schaamte ontbloot, aan geschandvlekte deernen gelijk geworden zijn.

De Profeet wijst hier op de gezindheid des harten bij het volk. Zij stellen hun handelingen niet aan, wil zeggen, dat in hun hart geen ander bedenken is, dan om afgoderij, dat is geestelijk hoererij te plegen, en indien het dan niet komt tot een gehele hartsverandering, zal er ook geen breken met de afgoderij plaats hebben.

5. a) Dies zal Israëls hovaardij 1), trots, zijn godsdienst, waarop het roemt, in zijn aangezicht getuigen tegen hem, en Israël en Efraïm, de verleide zowel als de verleider, zullen vallen door hun ongerechtigheid als in een net, waarin zij zich moedwillig hebben verstrikt; ook zal Juda, dat zich ondanks de waarschuwing in Hoofdst. 4:15 in dezelfde zonde heeft gewikkeld, met hen vallen, al blijft het ook een tijd langer bestaan.

a) Hos. 7:10.

1) Israëls hovaardij is niet zijn heerlijke staat, zijn bloeiende toestand, maar dat wat Israëls heerlijkheid uitmaakt, n. l. Israëls godsdienst, of wil men, de Heere zelf. De Heere zelf zal tegen Israël optreden, ver van Zijn aangezicht, door Zijne strafgerichten getuigenis geven, dat Hij schrikkelijk toornt over het verlaten van Hem.

Hetzelfde zal Juda wedervaren.

6. Met hun schapen en met hun runderen zullen zij dan gaan, met offerdieren, om den HEERE is zoeken, en Zijne gerichten van zich af te wenden. Maar zij zullen Hem niet vinden, dat zij vergeving der zonden en vrijstelling van straffen zouden verkrijgen, de toorn Gods zal op hen blijven, Hij heeft zich van hen onttrokken 1), en ze aan hun vijanden prijs gegeven.

1) Als het Israël benauwd zal zijn, zal het wel met offers komen, om des Heeren toorn af te bidden, maar het zal hen niet baten, dewijl er wel afwending van de gevolgen der zonde wordt gesmeekt, maar geen verlossing van de zonde zelf.

Het ontbreekt aan het ware offer, een verbroken hart en een verslagen geest.

7. Zij hebben als ene overspelige vrouw, die zich van haren man afkeert (Jer. 3:20), trouwelooslijk gehandeld tegen den HEERE; want zij hebben vreemde kinderen gewonnen, welke de Heere niet voor de Zijne kan erkennen, zo als ook zij Hem niet als hunnen God en Vader kunnen liefhebben en eren; nu zal hen de nieuwe maand, hun huichelachtige offerplechtigheden en nieuwe maans-feesten (Num. 28:15), door welke zij meenden verzoening te verkrijgen, niet van den ondergang redden, maar integendeel verteren met hun delen, met het land, dat hun slechts onder voorwaarde van gehoorzaamheid ten erfdeel is geworden, maar dat zij door hun zonden schandelijk hebben misbruikt en daardoor verloren.

Een vreselijk gericht, wanneer God op die wijze de hand aftrekt! Maar er is ook ene gewone reden, waarom zelfs onder den schrik, dien de straffen veroorzaken, geen meer wezenlijk goed wordt geboren, omdat namelijk de mensen zo licht van het vroegere ongeloof en de ongehoorzaamheid, in bijgeloof vervallen, en het willen goed maken met het uitwendige en de waarneming daarvan.

Onze plaats is een bewijs, dat in het rijk der tien stammen, op de plaatsen der afgoderij, te Bethel en te Dan, de feesten, in de Mozaïsche wet voorgeschreven en de godsdienstplechtigheden gehouden werden. Vgl. Hoofdst. 4:8

Laat ons onderzoeken wat wij hebben gedaan, en onze zielen beschuldigen van wege deze grote zonde; gij hebt niet alleen overtreden en ongehoorzaamheid betoond, maar gij hebt verraderlijk gehandeld tegenover den Heere! Dat wij onze harten met diep ontzag vervullen door deze gedachte: "Zal ik nu God verlaten en verraderlijk met Hem handelen?" Zij, die beginnen te denken, dat vereniging met God en Zijne wegen ene harde zaak is, en meer vrijheid zouden wensen, zijn in groot gevaar verraderlijk met God om te gaan, ja, hun harten verwijderen zich reeds van Hem. Dit is de snoodheid van der mensen hart. Hoewel God zo goed, zo genadig, zo getrouw is, hoewel Hij zo gezegend, zo heerlijk in Zich zelven is, en zo zeer alle ere waard, toch is des mensen hart zo laag, dat het verraderlijk met God wil omgaan

Zij die den Heeren alleen gaan zoeken met hun vee en hun kudden, en niet met hun harten en zielen, kunnen niet verwachten Hem te vinden; zij zullen dat niet bereiken, die den Heere niet zoeken, terwijl Hij te vinden is. Er is een tijd, dat Hij wil gevonden zijn, omdat Hij Zich zelven heeft teruggetrokken. Ziet hier van hoeveel belang het is God vroeg te zoeken, nu, terwijl het de aangename tijd en de dag der genade is. .

8. Blaast, terwijl nu het gericht daar is en de vijand het noordelijk rijk met zijne scharen geheel overstroomd heeft, de bazuin te Gibea Sauls in den stam van Benjamin (Richt. 19:13); de trompet te Rama (1 Sam. 1:1); roept luide met alarmsignalen te Beth-Aven, het ontheiligde Bethel (Hoofdst. 4:15); achter u, Benjamin! 1) de vijand is u reeds dicht op de hielen, haast u daarom en berg u in veiligheid! Maar wat zal u dat alles nog baten? Het is te laat.

1) Zowel Gibea als Rama waren twee hooggelegen plaatsen op de noordelijke grenzen van den stam Benjamin. De Profeet ziet derhalve Efraïm reeds verwoest en den vijand genaderd tot aan de grenzen van Juda. Ja, het achter u, Benjamin, overgenomen uit den strijdzang van Debora (Richt. 5:14), toont, dat de vijand reeds in Juda is gevallen en achter Benjamin is omgetrokken.

9. Efraïm, het noordelijk rijk door het verderf het eerst en het zwaarst getroffen, omdat het de zwaarste schuld geeft, zal tot verwoesting worden ten dage der straf; onder of over de stammen Israëls heb Ik bekend gemaakt, dat gewis is wat van zekeren duur zal zijn; maar zij hebben zich niet laten waarschuwen; daarom moeten de zware en ondragelijke plagen over hen komen, waarmee Ik hen gedreigd heb. (Deut. 28:50).

10.

GODS STRAF BRENGT TOT BEROUW.

10. De vorsten van Juda hebben den afstand tussen Mij, den levenden God en de afgoden niet opgemerkt, maar delende in Efraïms zonde zijnzij geworden, die de landpalen van hunnen naaste verrukken 1), over welke de wet (Deut. 19:14; 27:17) den vloek Gods uitspreekt. Ik zal Mijne verbolgenheid zo overvloedig als water over hen uitgieten, want wanneer hij reeds vervloekt is, die de grenzen van zijnen naaste vernauwt, hoe veel te meer hij, die de bezittingen zijns Gods aantast.

1) Dit wil zeggen, niet dat zij de grenzen van Efraïm hebben overschreden, want God kende feitelijk geen grens tussen Juda en Efraïm, maar de grenzen op het terrein van den godsdienst. Zij hadden de grenzen van het Goddelijk recht verzaakt, door aan Baäl evenveel recht van bestaan toe te kennen als aan Jehova. En daarom zal Juda ook gestraft worden door de gerichten van Gods toorn.

11. Efraïm is verdrukt, door zware en ondragelijke plagen van nu aan voor langen tijd over hem gekomen; hij is verpletterd metdoor het recht (Deut. 28:33); want hij heeft zo gewild, hij is gewaarschuwd, maar koos toen den weg des verderfs; hij heeft van den beginne het woord en gebod Gods veracht en gewandeld naar het gebod 1) der mensen, daar hij den kalverendienst, door den stichter van het rijk ingevoerd, zo hardnekkig heeft vastgehouden (1 Kon. 12:26 vv.).

1) Dit woord komt hier en in Jesaja 28:10, 13 voor, in den zin van, menselijk gebod, in tegenoverstelling van het goddelijk gebod. Het gebod is hier dan de kalverdienst, welken Jerobeam Israël had ingesteld.

12. Daarom zal Ik reeds nu tot aan den tijd zijner volkomene verwoesting Efraïm door langzaam werkende plagen en vijandige invallen, gelijk die in de wet der overtreders bedreigd worden, zijn als ene mot, die onmerkbaar en langzaam maar zeker de klederen verteert (Jes. 50:9; 51:8. Ps. 89:12), en den huize van Juda, als ene verrotting, als ene worm, die het hout, waarin zij woelt, geheel en al verderft.

13. Als Efraïm zijne ziekte 1) door welke hij inwendig verteerd werd, burgeroorlog en anarchie, zag, en Juda zijn gezwel, want ook dit rijk ging zijne inwendige ontbinding steeds meer te gemoet (Jes. 1:5 v.), zo toog Efraïm om hier van Juda te zwijgen-in plaats van boete te doen, tot Assur, om daarbij bescherming te vinden, en hij zond tot den koning Jareb (= hij zal tegenstaan), den strijder, die, verre er van om Efraïm te beschermen, integendeel in ‘s Heeren hand het werktuig zal zijn, om tegen Zijn volk te strijden; maar die zal ulieden niet kunnen genezen, en zal het gezwel van ulieden niet kunnen helen (Ps. 146:3).

1) In het lichaam van het staatkundig bestuur is de vorst of de overheid het hoofd; de ogen zijn de verstandige, voorzichtige, wijze lieden, die er nauwkeurig op letten, wat voor den staat heilzaam of schadelijk is; de oren zijn gehoorzame onderdanen, die aan goede regels en wetten gehoor geven; de tongen zijn verstandige redenaars, die juist en met nadruk voordragen, wat in alle omstandigheden den staat dienstig is; handen en armen zijn de oversten en krijgshelden, die in geval van nood tegen den vijand uittrekken en voor het vaderland strijden; de voeten zijn landbouwers en handwerkslieden, die aanbrengen, wat voor lichamelijke voeding nodig is. (JOH. GERHARD).

2) De koning Jareb, d. i. de koning, die den rechtsstrijd voert, waarmee bedoeld wordt de koning van Assyrië. Deze zal dien echter niet voor u, maar tegen u voeren, als een werktuig in Gods hand, om Israël te straffen. Weten wij het nog heden, waartoe een volk komt, wanneer het vertrouwt op de verdachte vriendschap van den overmachtigen nabuur? Dat deed in het

rijk van Israël eerst de koning Menahem; hij kocht zich voor 1. 000 centenaars zilver de gevaarlijke bescherming van den Assyriër Pul (2 Kon. 15:19).

14. Want Ik, de almachtige God, tegen wien gene aardse macht iets vermag, zal Efraïm zijn als ene felle leeuw, en den huize van Juda als een jonge nog veel begeriger leeuw; Ik, Ik zal verscheuren, gelijk de leeuw zijn buit verscheurt, en henen gaan met den roof; Ik zal wegvoeren, gelijk een leeuw in zijn hol, en er zal geen redder zijn; niemand, ook de machtigste op aarde niet, zal uit Mijne hand redden, even als niemand den leeuw zijnen buit kan ontnemen. (Jes. 43:13).

15. Ik zal, wanneer Ik die straf volbracht heb, en hen in een ver land heb weggevoerd, henengaan, en keren weer tot Mijne plaats, den hemel; Ik zal Mijn volk een tijd lang Mijne genadige tegenwoordigheid onttrekken, totdat zij alle over hen beslotene gerichten hebben doorgestaan, en zich zelven schuldig kennen, en Mijn aangezicht met berouw zoeken; als hun door de vervolging van de zijde der heidenwereld bange zal zijn, zullen ze Mij vroeg ijverig en ernstig zoeken, omdat zij zien, dat Ik alleen Die ben, en er geen God is buiten Mij (Deut. 32:39).

Och! dat de mens het vrijwillig en niet gedwongen deed! Och, dat men toch niet wachtte, totdat men er eerst door vele slagen toe gebracht werd! Dat men zich toch door Gods goedheid tot berouw liet leiden, en het er niet toe liet komen dat men eerst door harde middelen moest worden terechtgebracht.

De eerste schrede tot genezing is, dat wij door smart worden bewogen, wanneer wij gevoelen, dat wij Gods toorn hebben verwekt, en ons de zonden mishagen. Wie dan op die wijze in zich zelven een zondaar is geworden, d. i. wie begint zijn eigen rechter te zijn, moet daarna nog ene tweede zaak doen, namelijk, dat hij Gods aangezicht zoekt, d. i. dat hij zich Gode als een misdadiger overlevert en om vergeving smeekt.

Wees dan begerig om dit hoogste goed, de Goddelijke tegenwoordigheid, te kennen en vooral te genieten. De ervaring daarvan zal dringen om haar te prijzen en zorgvuldig aan te kweken, nooit met opzet zo groot en zo liefelijk een genot te miskennen of te verdrijven, een zegen, die zo veel geluk aanbrengt, waar zij is. Er is een bestendige vrede, maar daar alleen waar God is.

Verliezen en tegenspoeden zijn voor den groten Herder der schapen de gebruikelijke middelen, door welke Hij de afgezworvene lammeren in de schaapskooi terughaalt. Gene leeuwen kunnen getemd worden, zo lang zij te goed gevoed zijn, hun grote kracht moet gebroken worden; eerst dan, wanneer zij uitgehongerd zijn, zullen zij onder de hand van den temmer bukken; zo zagen wij dikwijls, dat de Christen eerst gehoorzaam gemaakt werd aan den wil van zijn God, door gebrek en door moeitevollen arbeid. Wanneer zij rijk zijn, en wanneer het goede der aarde hun toevloeit, dan dragen vele naam-Christenen het hoofd zeer hoog, en spreken trotse woorden. Met David beroemen zij er zich in, dat hun berg vaststaat, en dat zij nimmer bewogen zullen worden. Wanneer de Christen rijk wordt, een goeden naam geniet, met gezondheid gezegend is, en een gelukkigen familiekring om zich heen heeft, dan

sluipt ook de vleselijke gerustheid al zeer spoedig naar binnen, en neemt plaats aan zijn dis. Maar, zo hij alsdan een waar kind van God is, dan wordt er ook ene roede voor hem in gereedheid gebracht. Wacht slechts een weinig, en wie weet hoe spoedig gij zijne bezittingen zult zien verdwijnen als een droom. Hier moet hij een deel zijner landerijen missen; hoe snel toch wisselen de handen af, die de binders als hun eigendom vasthouden. Die schuld, die onterende rekening! Hoe schielijk volgt het ene verlies op het andere. Waar zullen de tegenheden eindigen? Wanneer dergelijke tegenspoeden ons kort na elkaar treffen, zo is dit dikwijls een gezegend teken voor het geestelijk leven; de ziel vangt alzo aan onrustig te worden van wege haar ontrouw, en keert weer tot God. Gezegend zijn de golven, die den drenkeling aanspoelen op de rots der behoudenis! Zo tijdelijk verlies aan ons geheiligd wordt, dan verrijkt het vaak onze ziel. Weigeren wij tot den Heere te naderen met voorspoed gezegend zijnde, dan worden wij vaak naakt tot Hem uitgedreven. Ziet de Heere in Zijne genade geen ander middel, dat ons bewegen kan om onder de mensen Zijne eer groot te maken, dan leidt Hij ons in diepe wegen. Vergeten wij Hem in overvloed, dan drijft Hij ons in den weg der armoede. Verlies den moed toch niet, gij erfgenaam van velerlei moeite; wordt gij aldus bezocht, erken juist dan de hand, die liefdevol kastijdt, en zeg: "Ik zal opstaan en tot mijn Vader gaan. "

HOOFDSTUK 6.

1. In dien tijd verplaatst, waarin Juda en Israël bereid zijn hun schuld te erkennen en den Heere te zoeken, staat de Profeet in het midden van het nedergebogen en boetvaardig volk. Daar hoort hij: Komt, en laat onsmet oprecht berouw en levendig geloof wederkeren tot den HEERE, onzen enigen Heiland en Redder, want Hij heeft in Zijne grimmigheid als een leeuw (Hoofdst. 5:14) verscheurd, zodat wij den dood zijn nabijgekomen, en Hij zal ons, als onze enige en ware geneesheer (Ex. 15:26. Deut. 32:39)genezen; Hij heeft geslagen in Zijnen toorn, zodat wij gewond zijn in ons hart, en Hij zal ons verbinden, zodat wij van onze wonden genezen.

2. Hij zal ons uit den dood, waarvan wij door Zijne straffen komen, door Zijne almachtige genade na twee dagen, na een zeer korten lijdenstijd levend maken; op den derden dag zal Hij door Zijne ontferming ons uit het verderf doen verrijzen, en wij zullen onder Zijne bescherming, in het genot Zijner genade en in ‘t aanschouwen van Hem voor Zijn aangezicht leven.

3. Dan zullen wij kennen, wij zullen de beginselen der waarheid verstaan, wij zullen vervolgen, met allen ernst voortgaan en toenemen, om den HEERE te kennen, als onzen Genees-Heere en Verlosser, Zijn uitgang is bereid als de dageraad; na een langen nacht van dwaling, van zonde en ellende, zal opeens de dag worden aangekondigd, die alle duisternis verdrijft (Jes. 58:8; 60:2); en Hij zal, wanneer Zijne grote gerichten ware boete en verlangen voor Hem in ons hebben opgewekt, in den Messias (2 Sam. 23:4. tot ons komen, als een vruchtbaarmakende regen, als de spade regen en vroege lente-regen (Lev. 26:5) des lands, die de akkers verkwikt en levend maakt (Job 5:11).

De geestelijke en zedelijke opstanding van Israël uit den dodelijken toestand van zijne verstoting, dadelijk na zijne bekering, worden door deze woorden voorzegd. Het zal een wonder van God zelven zijn, wanneer dit geschiedt, en zo is het ook vervuld. Nadat onder Zerubbabel en Jozua, als voorbeelden van Hem, die komen zou, de wederopname en terugkering van het volk in het land des Heeren, door Gods wonderdaad geschied was, werd deze profetie nog volkomener vervuld, toen God zelf mens werd, en als voorbeeld van Zijn volk, uit den dood eens misdadigers, na drie dagen, tot volkomene heerlijkheid en zaligheid der gemeenschap met God opstond, en de eerstelingen des volks, door het aannemen van dit wonder der verlossing, uit den geestelijken en zedelijken dood opstonden tot een nieuw leven voor Hem. Maar volkomen zal deze grote en zich ver uitstrekkende belofte eerst dan worden vervuld, wanneer onze God en Heiland als koning in heerlijkheid weer zal verschijnen, wanneer geheel Israël uit den geestelijken dood door zijn bekering zal zijn opgestaan, en eindelijk ook in de opstanding en verheerlijking der lichamelijk doden, tot volle zaligheid en heerlijkheid in ‘t aanschouwen van Gods aangezicht zal gekomen zijn. Deze profetie omvat dus de geschiedenis van Israëls verlossing, van de ballingschap tot aan den laatsten tijd (vgl. de geheel gelijke profetie in Jes. 26:19; Ezech. 37:1-14) Het is echter geheel overeenkomstig de wegen der aanbiddenswaardige wijsheid Gods, dat Hij dikwijls de vervulling geheel letterlijk naar de woorden der profetie laat geschieden. Terwijl in den zamenhang der verzen op deze plaats "na twee dagen" en "op den derden dag" zeker zo veel betekent als "dadelijk,

spoedig na de bekering, " even als ook in Amos 1:3. Job 5:19 Spr. 6:16; 30:15, 18 de verbinding van twee op elkaar volgende getallen, de zekerheid van hetgeen in dien tijd geschiedde, moest uitdrukken, zo heeft de almachtige God in het beeld van Zijn uitverkoren volk, Zijnen geliefden Zoon zelven, de voorzegging van de wederopwekking uit den dood der zonde, na drie dagen letterlijk vervuld. Zulk ene bewonderingswaardige nauwkeurigheid in de vervulling moet onze harten versterken tot de zekerheid des geloofs.

De oude Joodse en Christelijke uitleggers verklaarden de 3 dagen voor drie perioden, en rekenden den eersten dag tot aan de eerste, den tweeden tot aan de tweede verwoesting van Jeruzalem, den derden dag tot aan de wederkomst van Christus, wanneer het heiligdom in Jeruzalem weer zou worden opgericht-of de twee jaren voor de twee eerste duizend-tallen van jaren (Ps. 90:4), van de verschijning van Christus in het vlees af, en den derden dag als het derde duizendtal, wanneer het rijk der heerlijkheid zou aanbreken.

4.

II. Hoofdst. 6:4-11 :11. In dit tweede hoofddeel van het tweede deel der profetie van Hosea wordt het diep zedelijke en godsdienstige verderf in Israël nog uitvoerder dan in de voorgaande eerste afdeling voorgesteld als een nacht zonder enig licht. Alleen de Goddelijke ontferming is in staat het volk te bewaren voor gehele verdelging van den aardbodem. Dit tweede hoofddeel wordt in drie kleinere delen verdeeld: in het eerste treedt de volkomene ongeneeslijkheid van het verderf des volks en van zijn oversten (Hoofdst. 6:4-7 :16) in het tweede wordt de noodzakelijkheid van het gericht Gods op den voorgrond gesteld (Hoofdst 8:1-9 :9); in het derde wordt op den voorgrond gesteld, hoe dit verderf sedert oude tijden zich tot zulk ene hoogte heeft ontwikkeld en is toegenomen (Hoofdst. 9:10-11 :11). Ook hier sluit de Profeet de gehele afdeling weer met de verkondiging van de verlossing, der boetvaardigen uit het grote gericht door den barmhartigen God zelven. Het tafereel van de zeden, dat ons hier voorgehouden wordt, is een waarschuwend beeld van de verdorvenheid en van den staat van ontbinding, waartoe een volk vervalt, wanneer het zijn verbond met God verlaten heeft.

4. Wat zal Ik nog meer aan u doen, o Efraïm! wat zal Ik u doen, o Juda! Gene kastijdingen noch door woord noch door allerlei plagen, als hongersnood, gebrek, burgeroorlog en vijandelijke invallen, zijn tot hiertoe in staat geweest u tot bezinning en verandering te brengen- wat middelen zouden nog meer kunnen worden aangewend (Jes. 1:5 vv.)? Wat baat het, dewijl uwe weldadigheid wanneer er iets goeds bij u opkomt, is als ene lichte morgenwolk, die aanstonds voor de opgaande zon weer verdwijnt en als een vroegkomende dauw, die henengaat, zodra de zon hare stralen daarop vallen laat (Hoofdst. 13:3).

Wat zou Ik aan u doen, dat Ik niet reeds gedaan heb, zowel door weldaden (Jes. 5:4), als door straffen (11:8) Het is toch alles te vergeefs. want gij zijt juist het tegendeel van den Heere. Wanneer er eens wat goeds bij u opkomt, zo is het zo vluchtig als een morgendamp; terwijl de Heere zo vast en zeker gaat als de opkomende morgenzon, die onmisbaar den dag aanbrengt. Het verdwijnt bij u als de morgendauw, die spoedig opdroogt (13:3), terwijl de Heere enen blijvenden zegen schenkt, als de vruchtbaarmakenden regen. Op u kan men zich niet verlaten, ook als gij goede woorden geeft en zondoffers brengt, en in den nood Gods aangezicht zoekt.

In deze woorden betreurt God het als het ware, dat de indrukken bij Zijn volk Israël zo voorbijgaande waren, dat Hij vragen moest: "Wat zal Ik u doen?" Vs. 5 verklaart de Heere, dat Hij hen behouwen had door de profeten, en hen gedood had door de rede Zijns monds, en zegt, dat hun oordelen zouden voortkomen als het licht. Nu eens deed Hij hen de dreigende, ontzettende verkondiging van Zijne naderende oordelen in de oren klinken; dan weer maakte Hij de roepstemmen Zijner liefde en genade zo liefderijk en zo talrijk als de stralen der zon. Doch het ene zowel als het andere maakte slechts enen oppervlakkigen indruk op Zijn volk, wel werd hun aangezicht door ene wolk van treurigheid overtogen, wel parelde een traan van berouw in hun oog, maar die was weldra verdwenen. Hij was gelijk ene morgenwolk en als een vroeg opkomende dauw, die henengaat. Zo is het ook met al de onbekeerden in ons midden, wier einde zal zijn het verderf. God deed hen door Zijne gezanten tot bekering vermanen. Hij behouwt hen door Zijne Profeten, en doodde hen door de rede Zijns monds. Ook deed Hij liefelijke, bemoedigende roepstemmen tot hen komen; Zijne oordelen kwamen voort als het licht. Zij denken daarover na, een lichte indruk wordt op hun gemoed te weeg gebracht, maar om spoedig weer uitgewist te worden. "Wat zal Ik u doen, o Efraïm?" Het is ene grote genade onder de verkondiging des Evangelies te mogen leven, ene nog grotere tijd van geestelijke opwekking te mogen aanschouwen; doch de grootste genade is, dat God uwe zielen levend maakt, door Zijnen Geest in uwe harten uit te storten. Laat dit niet te vergeefs aan u besteed zijn-keert niet tot uwe vorige onverschilligheid terug-gedenkt aan de vrouw van Lot. Redt u om uws levens wil, ziet niet achter u om, staat niet stil op deze ganse vlakte. Redt u naar het gebergte, opdat gij niet omkomt. (Mc. CHEYNE).

Het beeld is ontleend aan het rijk der natuur in Palestina. Een morgenwolk beloofde, zo het scheen, wel regen, maar bracht dien niet. Door den wind werd die wolk van den hemel weggevaagd, zonder regen te geven. En een vroeg opkomende, d. i. een morgendauw bracht evenmin de ware verkwikking voor de vruchten des velds, dewijl straks de hete Oosterse zon opkwam en dadelijk den dauw door hare hitte opslurpte. Alleen de avonddauw, d. i. de dauw, die des nachts viel, bracht zegen aan.

Zo, wil de Heere zeggen, was het ook met de indrukken bij Israël en Juda verwekt. Zij beloofden wel vruchten der bekering, maar brachten die niet.

5. Daarom, omdat hun vroomheid iets zo vluchtigs is, heb Ik hen behouwen (1 Kon. 6:37. 2 Kron. 34:11 hen als een hard hout met scherpe instrumenten bearbeid, door de van Mij gezondene en met Mijn woord begaafde Profeten, om hen te vormen tot een volledig volk overeenkomstig zijne bestemming; Ik heb ze gedood, dood en ondergang aangezegd door de redenen Mijns monds, terwijl Ik steeds verricht, wat Mijne Profeten verkondigen (Jes. 11:4; 49:2); en uwe oordelen zullen voortkomen aan het licht 2); het gericht over u, Mijn volk, zal als het licht opgaan, en uwen duisteren weg verlichten.

1) Hier toont God door Zijn Profeet, dat Hij door grote noodzakelijkheid was gedwongen geworden, om zo hard en wreed met Zijn volk te handelen. Wij weten dat God niets liever van harte wil, dan zachtmoedig met ons handelen. Want geen vader zal er op de wereld worden gevonden, die zijne kinderen tederder koestert. Maar wij, zo verhard zijn wij, dulden niet dat Hij volgt, wat Zijn natuur meebrengt. Gedwongen wordt Hij derhalve, om zich als in

een nieuw persoon te hullen en om harder te kwellen, zoals Hij hier zegt, dat Hij met de Israëlieten heeft gehandeld.

2) Dat is: de manier, om godvruchtig te leven is geweest als het licht. Dat is: Ik nu heb u zo gewaarschuwd, dat gij willens en wetens daarna hebt gezondigd. Dat gij nu derhalve tegen Mij u zo hebt verheven, is te wijten aan uwe halstarrigheid. Dewijl, indien gij te buigen waart geweest, Ik u zeker niet had verborgen, wat recht was. Evenals nu de zon dagelijks de aarde verlicht, zo ook was Mijne kennis u als een licht, om u den weg des heils te tonen, maar zonder gevolg.

De Heere heeft Zijnen wil omtrent des mensen plicht zo klaar geopenbaard, dat Hij daardoor gerechtvaardigd, en de zondaars onverschoonlijk zullen gesteld worden, wat zij ook anders mogen voorgeven, want dat is een ander argument tegen hen, en uwe oordelen (of de rechtvaardige ordinantiën, waarin u geboden is te wandelen) zijn gelijk het licht, dat voortkomt, dit is, zijn zo klaar als het daglicht, hetwelk uitbreekt in den morgenstond.

6. Want dit moet gij van Mij leren erkennen-Ik heb lust tot weldadigheid, Ik heb een Goddelijk welgevallen in die barmhartigheid, welke voortkomen uit een ongeveinsd geloof, en die oprechtheid met zelfverloochening bemint, en niet tot offer, dat zonder geloof en liefde gebracht wordt, noch tot enig uitwendig werk, waardoor de zondaar zijn ongeloof en zijne zonden meent te bedekken, en tot de kennis Gods de wortel van alle deugden (Hoofdst. 4:1) meer dan tot brandofferen1) en alle uitwendige vervulling van den offerdienst (1 Sam. 15:22 vv. Micha 6:8. Ps. 40:7; 51:18 vv. Matth. 9:13; 12:7).

1) Waar God in deze plaats verkondigt, dat Hij wil barmhartigheid en niet offeranden, is dit, om alle waardeloze voorwendsels te voorkomen. Want wij weten, dat aan de hypocrieten nooit ontbreekt, wat zij voorwenden, en zo groot is hun zorgeloosheid, dat zij niet aarzelen herhaaldelijk met God te twisten. Dit nu is wel hun algemene toevlucht, dat zij zich er ijverig op toeleggen God te dienen, door Hem de offeranden te brengen, door zich toe te leggen op de ceremoniën en vele plechtigheden verbinden. Zij menen dan, dat zij God aan zich verbonden hebben en zich uitstekend van hun plicht hebben gekweten. Dit is nu in alle eeuwen een algemene fout. Daarom voorkomt nu de Profeet deze exceptie en zegt: Ik wil barmhartigheid en niet offeranden, alsof hij wil zeggen: Ik weet wat bij u voor ogen is en wat gij hebt te zeggen, n. l. dat gij Mij offeranden brengt, dat gij u van veel ceremoniën kwijt, maar deze tegenspraak heeft bij Mij geen waarde en is van geen gewicht. Waarom? Ik verlang geen offerande, maar barmhartigheid en geloof.

De eeuwige betekenis van het woord: Ik heb lust tot weldadigheid en niet tot offer. Het wil zeggen: Ik heb een welgevallen 1) meer in barmhartigheid dan in offer, wanneer het tot een vergelijken komt; 2) alleen in barmhartigheid en niet in offer, als het tot tegenstelling komt; 3) uitsluitend in barmhartigheid, met verwerping van het offer, wanneer het tot tegenspraak komt.

De liefde is de ware geest der zelfopoffering, het (lithurgische) offer is daarvan alleen het zinnebeeld en de getuigenis. Wanneer nu zulk een offer Gode behaagt en Hem een zoete reuk

is, zo is het de liefde, die hare geuren daarin doet ontwaren en welker geest Hem daarin tegen ademt. De liefde behaagt Hem in het offer alleen om der liefde wil. Wanneer de liefde ontbreekt, zo is het offer ene hersenschim en ene valse getuigenis, die Gode mishaagt. De kennis Gods is de ware geest des harten, die in het vuur der liefde geheel verteert en zich oplost in de verheerlijking van God. Het brandoffer (Hebr. "opstijgoffer") is daarvan alleen zinnebeeld en getuigenis. De Geest, die tot God opstijgt en in Hem leeft, is Gode meer waard dan het beeld en de uitwendige tekenen. De geest der liefde en der kennis Gods, in Abel aanvangende, heeft het zinnebeeldig offer ingesteld, de volkomene geest der liefde en der kennis Gods in Christus heeft daaraan een einde gemaakt Christus Jezus is ons niet een zinnebeeldig maar een voorbeeldig (typisch) offer, nadat Hij alleen het algemene zondoffer geworden is.

Wat is alle godsdienst zonder de liefde tot en de begeerte naar God? Is het niet alles dood en koud, wat men ook van God moge zingen en zeggen? Alle vormen en uitwendige godsdienstige verrichtingen zonder inwendige kracht, zijn als lichamen zonder ziel; zij wandelen als spoken.

Deze zijn de aangenaamste offers: barmhartigheid ootmoed, schuldbelijdenis, vrede en liefde.

"Alleen de liefde brengt den mens tot God, alleen zij brengt God tot den mens, slechts zij verhoogt ons, terwijl zij God nederbuigt.

Dit woord komt hier voor, nadat Jehova zich over het vergankelijke en onbestendige van Israëls godsvrucht beklaagd had, die wel in uitwendige plechtigheden, maar niet in reinheid des wandels zichtbaar was. Tegenover deze richting tot het uitwendige verklaart de Profeet, wat geringe waarde daaraan hierboven gehecht wordt. En voorzeker zou reeds dit verband het gevoelen van een hedendaags uitlegger (Stier) tegenspreken, die de woorden opvat in den zin: "Ik wil barmhartigheid tonen, en niet de offeranden ontvangen. " Maar bovendien blijkt uit hetgeen onmiddellijk volgt: "en (Ik wil) kennis Gods meer dan brandoffer", dat de Heere doelt, niet op de barmhartigheid, die God wil tonen, maar op die welke van de mensen geëist wordt. Dat de Joden in den tijd van Jezus (Matth. 9:13) hoe hogen prijs ook op offeranden stellende, echter deze barmhartigheid, die in hoger schatting veel groter waarde had, schandelijk vergaten, behoefde Jezus niet eenmaal er bij te voegen.

De Heere wijst allen vormelijken godsdienst af, indien men meent, dat dit genoeg en voldoende is, om daarmee God de ogen te doen sluiten voor de zonde van het eigengerechtige en wereldlievende hart. De Heere keurt de offeranden op zich zelf niet af, maar Hij neemt die alleen aan, die Hem in het geloof worden gebracht.

7. Maar zij, Israël en Juda, hebben het verbond, dat Ik met hun vaderen aan den Sinaï gesloten heb, overtreden evenzo opzettelijk en met gelijke kennis van Gods gebod als Adam 1) (Gen. 3:6. Job 31:33. Rom. 5:14); daar, op de plaats van hunnen gruwelijken afgodendienst, te Bethel (Hoofdst. 4:15; 5:8; 10:5 hebben zij trouwelooslijk tegen Mij gehandeld.

1) Dat Israël zo schrikbarend, de eeuwen door tegen zijn God inging, lag aan twee oorzaken: 1e. daaraan, dat het eerste Israël in de woestijn als volk reeds gevallen was, en daardoor heel de wortel van het volksbestaan had doen spijten; en 2e. daaraan, dat Adams bondsbreuk in Israëls bondsbreuk nawerkte.

Er bestond dus tussen Israëls bondsbreuk in de woestijn, en Adams bondsbreuk in het Paradijs niet slechts sterke overeenkomst, maar ook oorzakelijk verband; en het lag derhalve als voor de hand, om Israëls schrikkelijk, al doorgaande, goddeloosheid daaruit te verklaren, dat evenals Adam eens in het Paradijs, zo ook Israël in de woestijn gevallen was, en dßßr, d. i. in de woestijn, met hun God den spot dreven.

De vertaling, als Adam, moet gehandhaafd worden tegenover de gevoelens van andere uitleggers. Wat sommigen willen, n. l. vertalen, als mensen, strijdt geheel tegen het karakter van het Joodse volk, dewijl er geen onderscheid werd gemaakt tussen hoger en lager geplaatsten, of wil men tussen de priesters en het volk.

De Profeet wijst hier op de verbreking van het verbond door Adam, toen hij als van onder God wilde uitgaan en zich door satan liet verleiden, toen hij daarmee het verbond der werken verbrak.

8. Want, om hier twee voorbeelden te geven van hun ontrouw, het ene uit het land, dat aan deze, het andere uit het land, dat aan gene zijde van den Jordaan is gelegen-Gilead, het gehele land ten oosten van den Jordaan, is ene stad van werkers der ongerechtigheid; zij is betreden van bloed; zij is zo vol bloedschulden, dat men in het gehele land de bloedige sporen van moord en roverij kan zien.

9. Gelijk de benden der straatschenders op iemand wachten, alzo is het gezelschap der priesteren, zo stelen en doden de priesters te Bethel, door hun verleiding tot afgoderij, de zielen; zij moorden op den weg, die uit het middelpunt des rijks, de hoofdstad Samaria naar Sichem op het gebergte Efraïm (Deut. 11:31), en van daar over Silo naar Bethel in het zuiden gaat; waarlijk, zij, die door Jerobeam uit de heffe des volks gekozene priesters, doen schandelijke daden, van welke de gruwel der ontucht (Gen. 19:5) de voornaamste is.

10. Ik zie, waarheen Ik ook zie, ene afschuwelijke zaak, gruwelen van allerlei aard, in het huis Israëls; aldaar is Efraïms hoererij, dat toch gaat voort met zijn slecht voorbeeld; Israël is verontreinigd, daar het gehele volk het kwade voorbeeld navolgt.

11. Ook heeft hij u, o Juda! hoewel zich dit aan dezelfde verontreiniging schuldig maakt (2 Kon. 17:9), en juist daarom aan ene zware straf moet worden onderworpen (Hoofdst. 5:5, 14), enen oogst gezet 1), als Ik de gevangenen Mijns volks wederbracht, of overbreng, en het van al zijne ellende bevrijdde.

1) Letterlijk staat er: Ook Juda, gezet is u ene oogst. Nu hebben sommigen gemeend, dat oogst hier moet worden opgevat in den zin van, gerijpt zijn voor het heil, in verband met het

slot van dit vers. Maar dit strijdt met het verband van den zin. Over Israël wordt de straf uitgesproken, maar ook Juda zal niet verschoond worden.

En nu weten we uit Joz. 4:13 en Jer. 51:32; dat oogst ook beeld is van het oordeel Gods. En die betekenis moeten wij hier hebben. Ook Juda zal door het oordeel worden getroffen. God zal ook uit Juda het boze wegdoen door de straffen van het gericht. Hij zal het volk louteren, gelijk een zilversmid het zilver reinigt. Zijn volk, dit is wel inzonderheid Juda, maar ook Israël zit in de ellende der zonde, in de gevangenschap der zonde en ellende. Maar uit die ellende zal God Zijn volk wederbrengen. Wanneer? Het wordt hier niet gezegd. Zeker dan, als het volk zich tot den Christus zal bekeren.

HOOFDSTUK 7.

KLACHT OVER ISRAËL EN AANKONDIGING DER VERDIENDE STRAFFEN.

1. Terwijl Ik Israël van zijne ziekte door de boetprediking der Profeten genees 1), zo wordt Efraïms ongerechtigheid in hare gehele grootte ontdekt, even als het gevaarlijke ener lichamelijke wonde dikwijls eerst bij het onderzoek van den geneesheer openbaar wordt, mitsgaders de boosheden in hare bodemloze diepte van Samaria, dien hoofdzetel van alle zedenbederf; want zij werken valsheid zowel tegenover mensen als tegenover God, en daarbij bedrijven zij hun schanddaden met ongehoorde gerustheid; en de dief gaat er in, zodat hun huizen onveilig zijn, de bende der straatschenders stroopt daarbuiten 2), zodat de wegen gevaarlijk zijn.

1) Gelijk de Heere alleen Zijn volk kan genezen, alzo is Hij ook gewillig, om Zijne hulpe aan te bieden en om tot dit einde middelen in het werk te stellen, eer Hij hetzelve overgeeft, want Hij wilde Israël genezen. Dit heeft de Heere gedaan en doet het in alle eeuwen aan Zijn volk; soms door Zijn Woord uit te zenden, om ze af te brengen van de zonde, gelijk God zo vele Profeten tot Israël had gezonden. Soms door hen verademingen van voorspoed te schenken, soms door hen minder verdrukkingen toe te zenden, als medicijnen om de zonde uit te zuiveren, en om de droevige gevolgen van dezelve voor te komen. Soms ook door enige voorname aanvallen van den afval en de zonde weg te nemen en dus gelegenheid te geven tot ene reformatie, indien dit anders op hen enige werking doen kan.

Hoe meer de waarheid gepredikt wordt, des te erger wordt de wereld.

Het geestelijk verderf van een volk en van ene stad wordt eerst dan in zijne grootte gezien, wanneer Gods woord krachtig wordt verkondigd en de gedachten des harten daaraan openbaar moeten worden.

2. En zij zeggen niet in hun hart, zij denken er zelfs in de verte niet aan, dat Ik al hunner boosheid gedachtig ben, en hen zeker zal straffen; nu omsingelen hen hun handelingen 1), van alle zijden zijn zij door misdaden omringd, zodat Ik wel blind moest zijn, zo Ik hun boosheid niet opmerkte; zij zijn voor Mijn aangezicht 2).

1) Het beeld is ontleend aan den heelmeester, die bij het helen van de wonde ontdekt, dat de kwaal veel dieper zit, dan hij dacht. Alzo was het ook met Israël. Als de Heere Zijne Profeten zendt en Zijne strafredenen laat horen, om het volk van den weg der ongerechtigheid af te brengen, wordt het openbaar, dat Israël tegen alle vermaningen ingaat en zich niet wil laten genezen. Integendeel de valsheid, het bedrog in hun daden zowel tegen God als de mensen wordt hoe langer hoe meer openbaar.

2) Mochten wij hieruit leren, dat niets meer te vrezen is, dan dat satan onze harten zo betovert, dat wij menen, dat God in den hemel werkeloos is. Daarom is er niets, dat ons meer tot waakzaamheid dringt, dan wanneer wij God in Zijne almacht vereren, en daarvan doordrongen zijn, dat Hij de rechter der wereld is, wanneer wij als voor Zijn aangezicht

wandelen en weten, dat onze zonden niet in vergetelheid kunnen komen, behalve wanneer Hij ze door vergeving begraaft.

3. Zij, die goddeloze onderdanen, verblijden den koning met hun boosheid, en de vorsten met hun leugenen 1), daar deze hierdoor een geschikt middel hebben tot volvoering van hun eigene boze voornemens (Rom. 1:32).

1) Hiermede wordt het uiterste der goddeloosheid getekend. Niet alleen, dat het volk in allerlei goddeloosheid uitbreekt, maar ook de vorsten, zij, die recht en gerechtigheid hebben te handhaven, vinden vermaak in de goddeloosheid des volks. Dit is een voorteken, dat het met het volk op het eind loopt.

4. Zij bedrijven al te zamen, vorsten zowel als onderdanen, overspel, geestelijke hoererij, door hunnen afgodendienst; zij zijn gelijk een bakoven, die heet gemaakt is van den bakker, die ophoudt van wakker te zijn, van de wacht te houden dat de oven niet koud wordt, nadat hij het deeg heeft gekneed, totdat het doorgezuurd zij 1).

1) Schoon goddeloze mensen niet altijd in dadelijke goddeloosheid uitbreken, zo zijn zij daarom niet te minder schuldig; want hun geest is door de zonde besmet en als gejaagd, schoon zij dezelve niet uitwerken; gelijk een bakoven heet wordt en het deeg doorzuurt, schoon de bakker er anderen slapen moge. Het is niet uit hen, dat zij de zonde niet bedrijven, maar alleen uit gebrek van ene gelegenheid of van ene verzoeking tot dezelve, gelijk een heet gemaakte bakoven ophoudt van brood te bakken, en de bakker van het daarin te doen, totdat het gerezen en doorgezuurd zij. De hitte van hun begeerlijkheid is niet uitgeblust, noch zij arbeiden niet om dezelve te doden, maar zij blijft gedurig rusteloos woelen, totdat ze voldaan zijn, gelijk een bakoven gedurig heet en brandende is, totdat het brood gezuurd en daarin gelegd is.

5. Het is, zeggen zij, heden de geboorte of kronings-dag (Matth. 14:6) onzes konings; de vorsten beginnen het feest met drinkgelagen en maken hem ziek door verhitting van den wijn; hij, de koning, strekt, door alzo voor te gaan, zijne hand voort met de spotters, zij verenigen zich alzo met hem, want de wijn is een spotter (Spr. 20:1).

6. Ja spotters zijn zij, zowel in woorden als in gebaren, zelfs bij de godsdienstviering, die aan de feestelijkheid voorafgaat; want zij voeren hun hart aan als enen bakoven, tot hun lagen, zij hebben dien volgestopt met allerlei ongerechtigheid, met allerlei boze plannen; hunlieder bakker, die het deeg den vorigen dag heeft gekneed, en het daarna laat verzuren en rijzen (vs. 4), slaapt den gansen nacht; hij houdt zich verre van hetgeen aan het hof voorvalt, totdat voor hem het ogenblik is gekomen om te handelen; ’ s morgens, als het bakken van het nu gereed geworden deeg beginnen zal, brandt hij als een vlammend vuur, en volbrengt hij met verzengenden gloed zijn werk.

7. Zij zijn al te zamen verhit als een bakoven, en zij verteren hun rechters, zij verslinden hun overheden; al hun koningen vallen, de een na den ander wordt omgebracht; en toch boezemt

hun dit geen schrik in; er is niemand onder hen, die tot Mij roept: niemand grijpt Mijne hand om het verderf te ontkomen, en zij leven voort als ware er niets te vrezen.

Na den dood van Jerobeam II verviel Israëls rijk hoe langer hoe meer. Toen de hand van den krachtigen veldheer den scepter niet meer hield, ging alle orde te niet. Van de zes laatste koningen is slechts één, Menahem, in ‘t bezit van zijne heerschappij, enen natuurlijken dood gestorven. Hier behoeft geen Profeet, gelijk de vorige koningshuizen, de vorsten met den ondergang te bedreigen, de vernietiging is duidelijk genoeg nabij. Hosea schildert hier meesterlijk, hoe het verraad in het duistere voortsluipt en koningsmoord uitbroedt.

De Profeet voert ons in den kring, die het volk in het goede moest voorgaan, aan het hof van den koning en zijne geweldigen-en hoe is het daar? Daar zijn de koning en zijne vorsten, en om hen verzameld zijn de andere groten van het rijk, de voornaamsten in het gehele land; zij zoeken het koninklijk hof in slaap te wiegen (vs. 3). Het ontbreekt niet aan schone woorden en toch is alles leugen; want het zijn echtbrekers, trouweloos jegens hunnen God zowel als jegens hunnen koning, een afgevallen volk zonder trouw en geloof, dat het slechts te doen is om zamenzwering en omwenteling. Omdat in deze zaamgezworenen zulk een wild, onstuimig vuur brandt, door enkelen aangeblazen, onderhouden door den wederkerigen gloed, tot eindelijk alles helder ontvlamt, vergelijkt de Profeet de zaamgezworenen bij enen sterk gestookten oven. Bovenaan staat het hoofd der zaamgezworenen, die het gehele plan heeft uitgedacht; dat is de bakker, die het deeg heeft gekneed, en nadat dit geschied is, het deeg laat doorzuren en rijzen, d. i. het bedachte plan, nadat het den zaamgezworenen is meegedeeld, nu ook laat rijp worden (vs. 4). Zulk een wild vuur heeft deze zaamgezworenen, dat zij aan enen oven gelijken, die sterk verhit is; hoe nu alles wordt volvoerd, zien wij in ‘t volgende. Er is een koningsdag, enige feestelijke jaardag in ‘t koninklijk paleis; een algemeen feestgelag brengt al de zaamgezworenen, die mede tot de groten des lands behoren, aan het koninklijk hof. Daar heerst algemeen overdaad; de wijn maakt des konings gerustheid nog groter, hij zelf trekt de zaamgezworenen steeds nader tot zich; hij meent zich geheel aan het genot te kunnen overgeven, en zij bespotten hem slechts in hun hart (vs. 5). Nu komt het uur der volvoering; het is tijd om te offeren; daartoe verzamelt alles zich in den morgen. De koning gaat vooraan, de zaamgezworenen vol godsdienstigheid en het is toch slechts bedriegerij, want geheel andere gedachten vervullen de harten der groten. Het hoofd der zaamgezworenen-het is de bakker, die dien vreselijken gloed heeft verwekt-heeft zich den gehelen nacht stil gehouden, nu vindt hij op ‘t afgesproken uur alles in gereedheid (vs. 6). Nog schijnt de godsdienstigheid algemeen te zijn bij het offerfeest; daar breekt de storm, die gedreigd heeft, los, en de koning valt met zijne rechters; alles, wat zich verzet, wordt nedergehouwen, de koningsmoord met de algehele omwenteling is geschied. Onder het ganse volk heeft niemand een afkeer van zulk schanddaden, niemand wendt zich naar boven, dat de rechtvaardige God zulke gruwelen moge doen eindigen. (vs. 7). Dit is het profetische beeld van den jammerlijken toestand in Israël.

Deze zinnebeeldige voorstelling schijnt te zinspelen op de zamenzwering van Pekah tegen Pekahia (2 Kon. 15:25), en wel met nauwkeurige kennis van de omstandigheden.

Dagen van openbare vrolijkheid zijn maar al te zeer vervuld met veel goddeloosheid, en gevolgd door veel kwaad. Zij, die anderen tot dronkenschap aanzetten, kunnen nooit hun vrienden zijn, en berokkenen hun dikwijls den ondergang. Zo volvoeren mensen aan elkaar de goddelijke wraak, maar hoe zelden roepen zij, die aan zulke gevaren zijn blootgesteld, tot God, die alleen voor den ondergang kan bewaren? De dag komt, wanneer zij, die zich een vurigen oven gelijk maken door hun eigene lage begeerten, indien dat vuur niet door Gods genade is uitgeblust, zullen gemaakt worden tot een vurigen oven door Goddelijke wraak (Ps. 21:8), wanneer de dag komt, die zal branden als een oven (Mal. 4:1). .

8. Efraïm, hetwelk toch behoort tot het volk, dat Ik Mij van het overige volk heb afgezonderd, opdat het Mij een priesterlijk koninkrijk en een heilig volk zou zijn (Ex. 19:5 v. Lev. 20:24, 26), die vergeet geheel en al zijne heilige roeping en verwart zich met de volken, daar het de werken der heidenen leert, de afgoden der heidenen dient, en naar verbintenissen met de heidenen streeft (Hoofdst. 12:2. Ps. 106:35 v.); Efraïm is, omdat het in zijne aan ‘t heidendom verwante natuur volhardt, en zich niet door de hand van zijnen God wil laten verzorgen en opvoeden (Jer. 48:11), als een koek, die op heet zand gebakken, niet is omgekeerd, en daarom van boven niet gaar wordt.

Een koek, die niet is omgekeerd, is ongaar aan de ene zijde, en zo was Efraïm, in verscheidene opzichten, onaangeroerd door de Goddelijk genade; ofschoon er ene gedeeltelijke gehoorzaamheid bestond, was er veel opstand overgebleven. O, mijne ziel! ik bid u, zie toe of dit niet uw toestand zij. Zijt gij geheel in de dingen Gods? Is de genade tot in het diepste van uwe ziel doorgedrongen, zodat hare goddelijke werkingen in al uwe krachten, daden, woorden en gedachten ondervonden worden? Het moet uw streven en uw gebed zijn om in geest, ziel en lichaam geheiligd te worden; en hoewel er nog in genen dele volkomen heiligmaking in u zij, moet zij toch in al uwe daden gezien worden; en mag hier geen schijn van heiligheid zijn, terwijl elders de zonde heerst, anders zijt gij ook een koek, die niet is omgekeerd. Een koek, die niet is omgekeerd, verbrandt licht aan den kant, die het dichtst bij het vuur is, en ofschoon niemand te veel godsdienst hebben kan, zijn er sommigen, die zwart verbrand schijnen door dweepzuchtigen ijver voor dat deel der waarheid, dat zij ontvingen, of die verschroeid zijn tot ene dove kool, door ene ijdele Farizese vertoning van die godsdienstige verrichtingen, welke met hun gezindheid stroken. De aangematigde schijn van hogere heiligheid gaat meestal zamen met een volkomen gemis aan alle levende godzaligheid. De heilige in het openbaar is een duivel in het verborgen. Hij handelt in meel bij dag, en in roet bij nacht. Een koek, die aan ene zijde verbrand is, is aan de andere zijde deeg. Indien dit mijn toestand is, o Heere, keer mij om, keer mijne ongeheiligde natuur voor het vuur uwer liefde, en doe haar den heiligen gloed ondervinden, opdat mijne verbrande zijde een weinig moge opkoelen, terwijl ik mijne eigene zwakheid en mijn gemis aan gloed lere verstaan, wanneer ik van uwe hemelse vlam ben afgekeerd. Dat ik niet bevonden worde een dubbelhartig mens te zijn, maar geheel onder den krachtigen invloed der heersende genade; want dit weet ik, dat indien ik als een koek, die niet is omgekeerd, gelijk, en niet aan beide zijden het voorwerp uwer genade ben, ik voor eeuwig in het vuur, dat niet uitgeblust wordt, zal branden.

9. Even als nu zulk een niet omgekeerde koek van onderen verbrandt, zo gaat het ook Efraïm, vreemden verteren, even als de verderfelijke hitte, zijne kracht, van binnen door het heiligdom, van buiten door verwoestende oorlogen, en hij, dit zo verblinde en verstokte Efraïm, merkt het niet, dat diegene aan welke hij als aan vrienden en weldoeners zich hecht, zijne ergste vijanden en verdervers zijn, en hem tot enen vóór den tijd afgeleefden, voor het graf rijpenden man maken; ook is de grauwigheid op hem verspreid, zijne haren zijn grijs geworden, en hij merkt het niet, noch hoever het reeds met hem is gekomen, noch welke toekomst hem wacht.

Uit de afdeling vs. 4-7 bleek, dat men ten tijde der koningen reeds bakovens had van dezelfde soort als de onze; dit was ten minste het geval in de koninklijke residentie; te Jeruzalem was ene bijzondere bakkerstraat (Jer. 37:21), terwijl de gewone huishoudingen zich waarschijnlijk nog wel van bakkruiken bedienden. (Ex. 16:24). Van deze wijze van bakken is in Lev. 2:5 en 7 de andere te onderscheiden, daar men of het deeg op ene ijzeren plaat (Machabath. Ezech. 4:3) uitspreidde, dit op enige stenen legde en daaronder vuur maakte, of het deeg, dat tot ene soort van pannekoek gevormd was, in ene met een de deksel voorzienen ketel (Marcheseth) bakte. In de voor ons liggende afdeling komt nog een derde manier van bakken voor: men maakte of ene ronde groeve in de aarde, legde daarin eerst keistenen, waarop het vuur werd aangestoken, ruimde het laatste weg, wanneer de stenen genoeg verwarmd waren en legde nu het deeg op de stenen; of men maakte het vuur op het zand aan, en als dit genoeg verhit was, ruimde men het vuur weg, en legde het deeg op het hete zand, keerde het na enigen tijd om, en dekte het van boven met het hete zand en met as toe. Hierdoor verkreeg men de zogenaamde askoeken, die wel tamelijk zwart uitvielen, maar toch een goeden smaak hadden. Ook bij het bakken in de groeve was het gedurig omkeren ene wezenlijke noodzakelijkheid, wanneer het baksel niet zou mislukken.

10. Dies zal de hovaardij van Israël in zijn aangezicht getuigen, zodat het duidelijk is geworden, waartoe de heidense godsdienst het gebracht heeft (Hoofdst. 5:5); dewijl zij zich niet bekeren tot den HEERE, hunnen God, die hen toch alleen redding en hulp kon aanbrengen, noch Hem zoeken in alle dezen, hoewel de ziekelijkheid van hun staatsinrichtingen zo openbaar wordt; maar zij wenden zich om hulp tot degenen, die toch hun vijanden zijn.

11. Deze onboetvaardigheid draagt dan ook hare onzalige vruchten; want Efraïm is als een botte, ene domme duif, die het niet moeilijk is in strik of net te lokken; het is zonder hart, zonder verstand; zij roepen Egypte aan om hulp tegen Assur (2 Kon. 17:4); en dan is het weer: zij gaan henen tot Assur, zij zoeken het vriendschappelijk te stemmen, en door vleierijen te verzoenen, en zij bemerken niet, dat zij juist daardoor in het net des verderfs, in de macht van Assur geraken.

Wat is erbarmelijker, dan de andere, die zich over zichzelven niet erbarmt.

O, ontvlied den schorpioen, wiens prikkel gij kent, ontvlucht de slang, wier verderf gij hebt leren kennen. Wie ten tweeden male op denzelfden steen stoot is òf blind òf zinneloos. (EPHRAIM, DE SYRIER).

12. Wanneer zij, in plaats van zich boetvaardig tot Mij te wenden, tot mensenhulp en menschengunst zullen henengaan, zal Ik zelf als vogelvanger Mijn net over hen, tot straf uitspreiden, en hen uit de vrijheid tot de gevangenis brengen; Ik zal ze als vogelen des hemels doen nederdalen, Ik zal ze tuchtigen met gevangenschap in de macht van Assur, met wien zij nu boeleren en waarvoor zij straks vrezen (Ezech. 12:13), gelijk gehoord is in hun vergadering 1) (Jes. 3:24), in hun gemeente, zowel uit de plaatsen der wet (Lev. 26:14 vv. Deut. 28:15 vv.), als van de Profeten.

1) Hiermede dreigt de Heere met Zijne straffen. Straffen, die niet ongewaarschuwd kunnen overkomen, dewijl de Heere door de Wet en de Profeten had gewaarschuwd, en gezegd, welke straffen op het verlaten van Hem, op het afhoereren van Hem, waren gesteld. Helaas, Efraïm heeft zich niet laten waarschuwen, maar was als een botte duif, die niet eens ziet welk gewaar hem wacht.

13. Wee hen, want zij zijn als vluchtende vogels, van Mij afgezworven; verstoring over hen, want zij hebben tegen Mij overtreden; Ik zou hen wel willen verlossen, maar zij spreken, nu met den mond, dan door hun daden (vs. 11), leugenen tegen Mij, alsof Ik hen niet kon verlossen.

1) De Heere God spreekt hier uit dat er wel bij Hem nog raad is, nog lust tot genade en hulp, maar zij spreken leugenen tegen Hem, d. i. zij zeggen het met hun mond en tonen het met hun daad, dat Hij niet kan verlossen, dewijl zij hulpe zoeken bij de Assyriërs.

14. Zij roepen ook niet tot Mij met hun hart, al is het ook dat hun lippen om redding schreeuwen, wanneer zij in ongelovigen wanhoop over den nood, waarin zij geraakt zijn, huilen op hun legers; om koren en most verzamelen zij zich, alleen om hunnen buik te vullen en hunnen lust te bevredigen, brengen zij huichelachtige offers en houden zij vergaderingen tot gebed (Num. 11:4), maar zij wederstreven tegen Mij, dewijl zij volstrekt geen acht slaan op het doel, dat Ik bij Mijne kastijding voor ogen heb.

1) Alle plechtige godsdienst wordt ook recht verworpen, wanneer de mensen hun weerspannige en afkerige gedachten en handelingen tegen God niet afleggen. Want dewijl hun roepen tot Hem hen verbinden moest tegen de zonde te strijden, daar liepen zij, wat zij ook in hun onmiddelijken godsdienst schenen te zijn, terstond wederom tot hun oude gangen en hun gewone handelingen en verstening. En wanneer zij te eniger tijd hun verzoek van God verkregen, zo versmaden zij hem terstond, alsof zij niet neer met Hem te doen hadden.

Deze plaats is opmerkelijk, omdat wij daaruit zien, dat onze gebeden voor God een gruwel zijn, wanneer wij beginnen met brood en wijn en niet met het rijk van God, d. i. wanneer wij Zijne verheerlijking niet zoeken en onze harten niet alzo richten, dat wij onder een verzoenden God leven. Wanneer wij daarom niet naar de bron van den Goddelijken zegen zelf streven, maar alleen wensen ene voldoende menigte van zijne goederen voor den mond te verkrijgen, dan zijn alle onze gebeden een gruwel voor Hem en dat met recht.

Wij moeten niet de gaven van den Heere, maar den Heere der gaven zoeken.

De mening van dit vers is deze: wanneer zij ter oorzake van enige rampspoed droevige klachten maken, en hun smarten met onredelijk geschreeuw uiten, gelijk een die op zijn ziekbed pijnlijk ligt, zo roepen zij met gene oprechte harten tot God; ja wanneer zij zich vergaderen uit vreze van schaarsheid en hongersnood om overvloed af te bidden dan zelfs laten zij niet na weerspannig te zijn tegen God.

15. Ik heb hen wel getuchtigd (of onderwezen), en hunlieder armen gesterkt, hun dikwijls de overwinning over machtige vijanden verleend, als bijv. onder Achab (1 Kon. 20:1 vv.) en Jerobeam II (1 Kon. 14:26 vv.); maar zij denken kwaad tegen Mij, zij denken er altijd over, om van Mij af te vallen, en de Mij toekomende eer aan hun kalveren en afgoden te schenken.

16. Zij keren zich op hun wegen wel menigmaal om (Hoofdst. 5:6), maar niet tot der Allerhoogst. 1), zij zijn als een bedrieglijke boog 2), waarvan de pees niet deugt (Ps. 78:57), en die nu zijne pijlen, al zijn ze naar boven gericht, toch zijdelings afschiet; hun vorsten, de bewerkers van den afval en van al de ellende, waarin het volk gekomen is, vallen door het zwaard, van wege de gramschap hunner tong 3), van wege hun vermetele taal tegen God (vs. 13); dit is hunlieder bespotting in Egypteland, waarop zij zoveel hoop vestigen, daar verheugt men zich in hunnen val en bespot men hen van wege hun dwaasheid (Jes. 60:3, 5).

1) Ieder kan het wel gevoelen of zijn hart recht is voor den Heere of niet. Het openbaart zich bijzonder in de bestendigheid en oprechtheid van zin. Beproeve zich een ieder, en late hij zich door God beproeven hoe hij het meent. Hoe dikwijls belooft men, door den nood gedreven, verbetering of zoekt naar redding door huichelachtige belofte! Hoe velen leggen ook wel de ene of andere grove zonde af, waardoor zij geschandvlekt werden, of als zij bemerken, dat zij er schade door lijden aan lichaam en in goederen; maar zij behouden toch zekere boezemzonden of nemen nog wel ergere gewoonten aan, of behouden den lust daartoe in het hart, en strijden daartegen niet met den rechten ernst.

2) Even als een valse boog den schutter zelven dikwijls wondt, en hem den pijl in ‘t aangezicht drijft, zo deden zij zich door hun huichelarij de grootste schade aan.

3) Eigenlijk "speeksel uitwerpen, " gelijk wanneer men spreekt, in ene vreemde taal die vele lispelende woorden en klanken heeft. De Semietische talen worden uit de borst en keel uitgesproken; hiervan verschilde de Egyptische geheel. Egyptisch spreken is hier hetzelfde als het te houden met de Egyptenaars "Grimmige woede der tong, " gelijk men elders vertalen moest, is ene al te vreemde en hier weinig gepaste spreekwijs. Men vertale: "dat is de vrucht van het lispelen hunner tong, van hun bastaard-taal spreken in Egypteland.

Het woord "zaäm" betekent vloeiing, verachting, woede, gramschap trotsheid, grootspreken. Volgens deze verschillende betekenissen wordt het onderscheiden uitgelegd. De gevoegelijkste uitlegging schijnt deze: dat zij omkwamen om hun trotse, vermetele en woedende taal tegen God, Zijne wetten en Profeten, terwijl zij steunden op hun eigene kracht en op die dergenen, aan wie zij om hulp zonden, zodat zij zeiden, dat God hen niet kon of niet wilde helpen, dat Hij hun den Assyriër toezond, zij bij den Egyptenaar wel hulp kouden vinden; of in deze taal, dat zij van hun kalveren en andere afgoden zeiden, dat die goden

waren (Vgl vs. 13). Sommigen nemen de woorden in een geheel anderen zin, dat de vorsten omkwamen door de woedende, lasterlijke, verachtende en oproerige tongen des volks, door die oproerigheden, welke aangekweekt werden door de vorsten, om elkaar af te maken. Deze zin schijnt ook niet te verwerpen.

Hoe blind zijn wij voor ons zelven, zodat noch volken noch kerken, noch bijzondere personen in zich zelven de verschijnselen van verval opmerken, welke voor allen in het rond zichtbaar zijn. De hoogmoed, die leidt tot het verbreken van Gods wet, leidt tot die zelfverblinding. Gods goedertierenheid en genade zijn de enige toevlucht, en de zondaren denken er nooit over om tot Hem te vluchten. Zij mogen naderen tot Hem, Israëls Verlosser, den beheerser der zondaren, en al wie in zijne zonden vergaat, spreekt leugen tegen Hem, wanneer hij zijn ondergang wil wijten aan de weigering om genade te vinden. Doch zij mogen in den vorm van gebeden hun verschrikkingen uitbrengen, zelden roepen zij met hun harten tot God. Hun gebeden om tijdelijke giften, zoeken alleen vervulling hunner lusten. Hun keren van de ene secte, mening, vorm of verkeerdheid tot de andere laten hen verre van Christus en van heiligheid. Wanneer zij spreken in vreze is hun belijdenis bedrieglijk, zodanig is de voortgang en het einde der verkeerdheid. Schep in ons een rein hart o Heere! en vernieuw in ons een vasten Geest. .

HOOFDSTUK 8.

DE GODDELOZEN EN AFVALLIGEN MOETEN UITGEROEID WORDEN.

In de nu volgende afdeling tot Hoofdst. 9:9 (vgl. de Inl. tot Hoofdst. 6:4 vv.) kondigt de Profeet het gericht der verwoesting van het Noordelijke rijk nog duidelijker. Daarbij telt hij weer de bijzondere verkeerdheden van het volk op, wijst aan, hoe de staat zich weer begint op te lossen, en waarschuwt hij voor den waan, dat aardse voorspoed van volken tegen den ondergang zekerheid geeft.

1. De bazuin, spreekt de Heere tot Mij, Zijnen Profeet, de bazuin, waarin de wachter blaast, wanneer de vijand nadert, aan uwen mond, om den volke het begin van Gods gerichten te melden. Zegt: hij komt als een arend, die zich met bliksemsnelheid op zijn buit werpt (Deut. 28:49), tegen het huis des HEEREN, want daartoe behoort volgens zijne roeping het rijk der Tien stammen (Hoofdst. 9:8, 14); omdat zij Mijn verbond hebben overtreden, en zijn tegen Mijne wet afvallig geworden (vs. 4).

1) Hierin komen de uitleggers overeen, dat de Profeet hier niet het rijk van Israël, maar dat van Juda bedreigt, dewijl hij het huis Gods noemt, wat zij dan voor den tempel opvatten. Ik geef wel toe dat reeds op twee plaatsen de Profeet heeft gesproken van het huis van Juda, maar als het ware in het voorbijgaan. Hij vlecht er de enige waarschuwing en dreiging tussen in, maar zo, dat het onderscheid duidelijk was. Nu echter zien wij niet, dat hij verder doorgaat op het rijk van Juda, maar in het tweede vers Israël noemt en eindelijk zijn strafaankondiging verheft. Hier geldt dus de rede weer de tien stammen. En zeker, ik verwonder er mij over dat de uitleggers zich inderdaad hebben vergist, dewijl het huis Gods zowel van den tempel als van geheel het volk wordt gebruikt.

Zeer juist merkt Calvijn hier op, dat onder "huis Gods" verstaan wordt zowel de tempel als het volk zelf. En in de brede betekenis moet het hier worden opgevat. Dewijl het vanwege zijne afzondering uit alle andere volken en de verbondsluiting bij Sinaï een heilig volk was, stond onder de onmiddellijke regering van den Heere God, daarom wordt het hier een huis Gods genoemd.

Israël meende, dat, dewijl het het huis Gods was, door God aangenomen, het niet zou wegzinken in verderf en ondergang, dat God zijn volk niet zou overgeven aan de heidenen. Het zondigde dus op de conditie, die er tussen hen en God bestond, maar daarom zegt de Heere dat Hij zal komen als een arend, snel en vlug, gelijk een arend zijn prooi grijpt.

2. Dan zullen zij tot Mij roepen in hunnen nood, ieder in ‘t bijzonder: Mijn God! wij, Israël, kennen U, want Gij hebt ons en onzen vaderen geopenbaard, dat wij Uw volk, Uw bijzonder eigendom zijn.

3. Doch hun uitwendig weten van Mij en Mijne verbondsbetrekking met Israël zal hen niet helpen, maar Ik zal tot hen zeggen: Israëlverlangt slechts naar aardse gelukzaligheid, het heeft het goede verstoten, den eeuwigen zegen, de gerechtigheid en zaligheid, welke Ik beloofd heb

dengenen, die Mijn verbond houden (Ps. 103:18); de vijand, die Mijne gerichten zal volvoeren, zal hem vervolgen.

"Gij zijt mijn God" is anders de hoofdinhoud van alle waar gebed. De huichelaars trekken uit de Schrift een boekje van complimenten. Wanneer zij enige uitdrukkingen vinden, die daarin geroemd worden, zo verbergen zij zich daarachter, terwijl zij verre blijven van de kracht daarvan. Waar men zich het vertrouwelijkst wil houden, als daar: "Wij Israël, kennen U. " en zich veel gemeenschap met God aanmatigt, mag men er wel op letten, of men daarvoor wel goeden grond heeft.

4. Zij 1) hebben koningen gemaakt, maar niet uit Mij; terwijl Ik toch het eerste en beslissende woord had te spreken, vragen zij naar Mijnen wil niet; Zij hebben vorsten aangesteld, maar Ik heb het niet gekend; zij zijn daarin geheel naar eigen mening te werk gegaan; van hun zilver en hun goud, dat Ik hun eerst heb gegeven, en dat zij in Mijnen dienst moesten gebruiken, hebben zij voor zich zelven afgoden gemaakt, in de beide gouden kalveren te Bethel en Dan, en zij stellen voor dien dienst van de geringsten des volks aan, die zij met geld onderhouden. Zo leven zij, opdat zij uitgeroeid worden, want een ander gevolg dan dit kan zulk ene afgoderij niet hebben (Deut. 8:19 v.).

1) Hier tekent de Profeet twee voorbeelden aan, waarin hij de trouweloosheid en de goddeloze verstoktheid van het volk zamenvat, dat zij als het ware tegen Gods wil een nieuwen godsdienst zich hadden gefabriceerd, en ook een nieuw koningschap hadden ingesteld. Wij weten toch dat het heil van dat volk was geweest, als het ware gefundeerd in het koningschap en het priesterschap. En op die twee wijzen had God getuigd, dat Hij de kinderen Abrahams nabij was geweest. Wij weten nu, waarin het geluk der vromen in gelegen is, nl. in Christus. Doch Christus is daarom voor ons de volheid van het gelukzalige leven, dewijl Hij is Koning en Priester. Daarom heb ik gezegd, dat in het rijk en in het priesterschap de genade Gods jegens Zijn volk heeft geschitterd. Waar nu de Israëlieten de regering, welke God door de Godsspraak had ingesteld, hadden omgekeerd, waar zij ook het priesterschap hadden bedorven en verontreinigd, blusten zij zelf niet moedwillig de genade Gods uit en beproefden zij nu niet tot niets terug te brengen, wat tot hun heil was? Dit nu wijst de Profeet aan, n. l. dat in het veranderen van de regering en het Priesterschap de Israëlieten de gehele orde Gods hadden verbroken en openlijk aangetoond, dat zij niet door God had willen geregeerd worden, dewijl zij nooit hadden moeten wagen van de regering van David zelfs het minste af te wijken. Nooit ook hadden zij het moeten dulden een nieuw en overspelig priesterschap op te richten, indien enige smaak voor de vreze Gods in hun gemoederen was aanwezig geweest.

De verheffing van Jerobeam I op den troon en van hen, die ene nieuwe dynastie in het rijk der tien stammen stichtten, wordt als een afval des volks van den Heere, als een niet naar Hem vragen, als een voorbijgaan van Zijne goddelijke autoriteit voorgesteld. Daarentegen laat de Heere in 1 Kon. 11:30 vv. door den profeet Ahia aan Jerobeam de heerschappij over de tien stammen verzekeren, desgelijks wordt Jehu in 2 Kon. 9 door enen Profeet, van Elisa gezonden, tot koning gezalfd. Dit eerst geenszins, gelijk van menige zijde is beweerd, ene tegenspraak. Wat de koningen aangaat, zo heeft Jerobeam later niet op Gods kregen, maar door een zelf aangestookten en op goddeloze wijze gedreven opstand de heerschappij

verkregen, en Jehu, al handelde hij eerst ook in ‘t volle bewustzijn, dat hij slechts het zwaard in ‘s Heeren hand was, geraakte toch spoedig op een verkeerden weg. (2 Kon. 10:27). Het komt hier echter minder op de koningen zelf, dan op het volk aan; dat heeft noch hier noch daar, noch ooit bij de troonsverheffing van een eigen koning, of bij verandering van dynastieën naar God gevraagd en Zijnen wil uitgevorst, maar is bij de eerste koningskeuze geheel eigenmachtig te werk gegaan (1 Kon. 12:20). Het heeft later bij den val van het ene koningshuis zowel als van het andere, zonder bedenking den koningsmoordenaar en troonrover tot nieuwen koning aangenomen, en elke zamenzwering goed geheten, zodra die eens gelukt was. En toch ware het voor Israël meer den voor enig volk plicht geweest in ene zo gewichtige zaak met God te raadplegen, en Hem te laten beslissen even als geschied was bij de verheffing van Saul, David en Salomo tot den troon (1 Sam. 10:18 vv. 2 Sam. 2:4; 5:1 vv. 1 Kon. 1:48 vv. 1 Kron. 29:20 vv. 1Ki 1Ch). Israëls eigenlijke koning was toch de Heere zelf, en Hij in de eerste plaats, en Hij voor alle anderen moest het nader aanwijzen, wie over Zijn volk koning zou zijn. In de beide gevallen, die boven zijn aangegeven ten opzichte van Jerobeam I en van Jehu, heeft de Heere wel twee malen de initiatieven genomen, en Zich zelven het voorrecht om te beginnen voorbehouden, maar Hij heeft het slechts in stilte kunnen doen, het volk heeft Hem gene gelegenheid gegeven, om Zich luide te verklaren; voor het bewustzijn des volks waren daarom beide koningen evenzeer eigengemaakte, of zonder keus aangenomene koningen als alle andere.

5. Uw gouden kalf te Bethel, waaraan gij ‘t meest uwen godsdienst bewijst, o Samaria! heeft u verstoten 1), is de oorzaak geworden van uw verstoten door God; Mijn toorn is tegen hen. die daar niets dan afgoderij bedrijven, ontstoken; hoe lang zullen zij de reinigheid niet verdragen, hoe lang zal het duren eer zij van dien gruwel verlangen verlost te worden?

1) In het Hebr. Zabach egleek Sjomroon. Beter: Uw gouden kalf, o Samaria! is een walg, n. l. in Mijne ogen. Het gouden kalf stond wel niet in Samaria maar te Bethel, maar de hoofdstad wordt hier genomen voor het gehele land. De Heere God wijst hiermee de oorzaak aan, waarom het verderf over Israël komt.

6. Want dat kalf, waarvan zij zoveel werk maken, is ook uit Israël, het verkeerde volk, afkomstig; een werkmeester heeft het gemaakt, even als de afgoden der heidenen door menselijke kunstenaars geformeerd zijn, en het is, zo als het gezond verstand duidelijk zegt, geen God, maar het zal tot stukken worden, opdat het blijke welk een nietig, ellendig werk het is; het kalf van Samaria zal even als dat, hetwelk Aäron bij den Sinaï maakte, tot stof worden verbrand (Ex. 32:27. Deut. 9:21).

7. Even als hun kalf zal het ook henzelven gaan; want zij hebben wind gezaaid met hun goddeloos handelen, en zij zullenvan hun zaaien de daarmee overeenkomstige vrucht, namelijk enen wervelwind, storm en vernietiging maaien (Hoofdst. 10:13; 12:2. 1 Job. 3:7. Spr. 22:8. Gal. 6:7 v.); het zaad in den eigenlijken zin, dat op het veld is uitgestrooid, zal niet opkomen, zal geen staande koren hebben, het uitspruitsel, zo het al daartoe komt, zal het meel makenin de aren, die het gewas mocht voortbrengen; of het misschien al vruchten maakte, zo zullen zij het toch niet genieten; vreemden zullen het verslinden.

Koren en meel vormen in ‘t Hebr. een woordenspel: zemach-kemach.

Dat hier niet alleen van misgewas en vernietiging van den oogst in den eigenlijken zin gesproken wordt, maar, hetgeen van ‘t zaad en ‘t uitspruitsel gezegd is, weer een beeld is van het nutteloze en vruchteloze van al wat Israël beproeft, toont het volgende vers.

8. Ja Israël is, zo als de toestanden nu zijn geworden, reeds door de vreemden verslonden; nu zijn zij reeds ten voorteken van hetgeen zij hun nog verder zullen aandoen, onder de Heidenen geworden, gelijk een vat, waar men genen lust toe heeft, dat tot niets deugt, dan om weggeworpen te worden (Jer. 22:28).

9. Dit is ene goddeloze vergelding voor hun zonde, want zij, die toch Gods kudde zijn, en alzo enen Herder hebben, die hun van alles wil verzorgen, wat zij nodig hebben en het best kan leiden en beschermen, zijnvan hunnen Herder weggegaan en opgetogen naar Assur, enen woudezel, die alleen voor zichzelven is, enen wilden, wreden rover, die op niets dan eigen, oordeel bedacht is; die van Efraïm hebben boelen om hoerenloon gehuurd, zij geven den Assyriërs rijke geschenken.

De eigenschappen van enen woudezel, die hier in aanmerking komen tot opheldering der tekstwoorden, zijn, dat hij de eenzame wildernissen bemint (Job 39:5. Jes. 32:14. Jer 2:24), en dat hij zeer wild, onhandelbaar en bij uitstek hardnekkig is. De Arabieren noemen een eigenzinnig en koppig man een woudezelsveulen (vgl. Job 11:12). De woorden "die alleen voor of op zich zelven is" kunnen zien op de gewoonte van dit dier, om zich in eenzame plaatsen op te houden, en dan doen de woorden "voor zich zelven" eigenlijk niets tot den zin, gelijk dat woord in ‘t Hebr. meermalen overvloedig is. Anderen menen, dat die woorden zulk een woudezel te kennen geven, die niet alleen de woestijnen bemint; maar zich ook van zijne mededieren afzondert, en zonder enig verstand eigenzinnig zich alleen begeeft, waardoor hij zich dwaselijk ten prooi maakt voor andere wrede dieren. Verder komt in aanmerking, wie hier bij een woudezel vergeleken wordt, of Israël of Assur, want uit de woordschikking is dat niet op te maken. Velen passen de vergelijking op Israël toe; zo de Chaldeeuwse uitbreider: "daarom zijn zij in de gevangenis gegaan, dewijl zij gedaan hebben naar ‘t welbehagen hunner harten, gelijk een eigenzinnige woudezel. " Dit volgen de meeste Hebr uitleggers, ook de LXX. Anderen (gelijk onze Nederduitse overzetters) menen dat het Assur is, die bij enen woudezel wordt vergeleken, ter oorzake van zijn onhandelbaren, eigenzinnigen en trotsen aard, verzorgende alleen zijn eigen voordeel, Zo bleek ook de dwaasheid van Israël, welke bij hem om hulp ging. Neemt men de vergelijking ten opzichte van Israël, dan is de zin, dat zij eigenzinnig en onbuigzaam, naar Gods wet en raad niet luisterende, volgens hun eigen goeddunken naar Assyrië dwaselijk waren gelopen om hulp.

10. Dewijl zij dan onder de Heidenen, met welke zij verbintenissen wensten aan te knopen, boelen om hoerenloon gehuurd hebben, menende, dat hun welvaart nu verzekerd was, zo zal Ik die heidenen nu ook verzamelen, om met hen naar hun begeerte te doen, opdat zij ondervinden, hoe zij toch van Mijne macht niet los komen, al beproeven zij ook nog zozeer, om zich aan Mijne heerschappij te onttrekken. Zij zullen weten, dat hun juist ten verderve moet worden, datgene waarvan zij geluk verwachten; ja zij hebben al een weinig begonnen 1)

die boelen, die zij gehuurd hebben zijn reeds begonnen hen te plagen, maar ‘t is weinig bij ‘t geen volgen zal, reeds wordt het zwaar te dragen van wege den last van den koning der vorsten, den koning van Assyrië, die reeds alle vorsten onder zijn juk heeft gebracht.

1) De staat van cijnsbaarheid is gewoonlijk de voorbode van ondergang; de schatting wordt eerst lastig, daarna ondraagbaar. Men weigert ze, men rebelleert, en haalt zich enen oorlog op den hals, waarin men voor de overmacht bezwijken moet. Dat is de vrucht van zich voor geschenk en cijns onder de bescherming van machtige naburen te bergen. Zowel dit als het vorige vers zijn van zo duistere en onzekere uitlegging, dat men bijkans wanhopen moet ooit den waren zin van deze met zekerheid te zullen bepalen.

In het Hebr. Wajacheeloe me’at. Beter: Zij beginnen moede te worden. De hulp, die zij verzochten van de vreemde volken, zal hen niet helpen, maar tot schande worden, dewijl niets hen kan redden uit de hand des Heeren, indien zij niet zich bekeren tot den levenden God.

11. Omdat Efraïm tegen Mijn uitdrukkelijk verbod (Deut. 12:1 vv.) de altaren vermenigvuldigd heeft, en alzo de verleiding tot zondigen door den valsen godsdienst heeft doen toenemen, zo zijn hem de altaren geworden tot zondigen 1), zo zal de straf vermeerderd worden naar de vermeerderde menigte van altaren.

1) Dewijl zij in de gevangenis zouden genoodzaakt worden de Assyrische afgoden te dienen; of dewijl God hen volgens een rechtvaardig oordeel zou overgeven aan hun moedwillige blindheid en hun afgodisch hart (Openb. 22:11), of de altaren zullen de gelegenheid zijn tot groter zonden en alzo tot zwaarder straf.

12. Israël kon toch wel weten wat het door die afgoderij doet, maar het wil het niet weten, het wil naar Mijn woord niet luisteren. Ik schrijf hem de voortreffelijkheden Mijner wet voor, opdat duidelijk zij, wat goed is, wat de Heere, zijn God van hem eist (Micha 6:8), maar die geboden zijn geacht als wat vreemds 1), als iets, dat niemand aangaat, en waarover niemand zich behoeft te bekommeren.

1) Het tweede deel van de beschuldiging is, dat zij in hun afwijkingen, en inzonderheid in deze zonde van den godsdienst te bederven, de Wet of het Woord van God versmaden, achtende deszelfs bestieringen van weinig belang en als in het minst hun niet rakende.

Het is de grote doch gewone zonde van de zichtbare kerk, dat zij als vervreemd leeft van het Woord van God en weinig met hetzelve verkeert, dat zij deszelfs bestiering aanziet als van weinig aangelegenheid.

Och, lieve Heer! hoe is deze vreselijke uitspraak zo bewaarheid onder Uwe Christenen! Hoe vele huisvaders zijn er, die in hun huis nog geen Bijbel hebben, terwijl toch God dien in onzen tijd zo overvloedig in elke taal heeft gegeven, dat men er Hem niet genoeg voor kan danken. Andere boeken kan men lezen, andere bezigheden kan men verrichten, en daarmee dag en nacht bezig zijn, maar een uurtje besteden aan het woord van God, dat is dien gerusten mensen te zwaar. Het schijnt ene vreemde leer voor de ogen der wereld, het ene gedeelte

noemt Gods woord ketterij, het andere veracht en bespot het als een vertelsel en fabel. (N. SELNECKER).

13. Aangaande de offerande Mijner gaven, daar men voorgeeft Mij, Jehova, onder het beeld dier gouden kalveren te dienen, zij, offeren vlees, als slachtoffers, en eten het bij de offermaaltijden, maar de HEERE heeft aan hen en hun offeranden geen welgevallen; want het is niets meer dan vlees ten spijze, het zijn gene offers, gelijk zij in de wet zijn bevolen, en waaraan de belofte van vergeving der zonden verbonden is. Nu zal Hij hunner ongerechtigheid, die door zulke offeranden niet is bedekt (Lev. 1:4), gedenken, en hun onverzoende zonden bezoeken (Jes. 27:1), zij zullen weer in Egypte keren, weer knechten zijn in een vreemd land, even als zij het in Egypte waren (Hoofdst. 9:3. Deut. 28:68).

"Gaan naar Egypte, " was een gewoon spreekwoord om de zwaarste ellende uit te drukken (zie Zach. 5:11).

Wij hebben hier dezelfde beschrijving als die wij zo dikwijls bij Jesaja aantroffen. De Heere God veroordeelt hier niet de offeranden op zichzelve, maar die welke bij de gouden kalven werden gebracht. De offeranden van een eigenwilligen godsdienst waren Hem een gruwel. Deze lustte Hij niet. Het hart hield men verre van Hem, en daarom zou de Heere komen met Zijne bezoekingen.

14. Want Israël en dit is de wortel van alle zijne zonden-heeftden Heere, zijnen Maker, dien het vroeger door de verlossing uit Egypte tot Zijn volk gemaakt heeft (Deut. 32:6, 15. Ps. 9:6), vergeten, en tempelen ter ere der afgoden (2 Kon. 10:23) gebouwd (volgens andere verklaring paleizen, om eigene macht en grootheid te verheerlijken), en Juda heeft, als moest het altijd dezelfde zonde van Godvergeten en zelfvergoding deelachtig zijn, vaste steden vermenigvuldigd, waarop het zijn vertrouwen zou kunnen zetten; maar Ik zal een vuur der verwoesting (Jer. 17:27) zenden in zijne steden, de steden zowel van Israël als van Juda, dat zal hare paleizen in het gehele land verteren.

Te gelijk met den godsdienst, de godzaligheid en eerbaarheid onder een volk valt ook alle uiterlijke welvaart. Wanneer men echter het verval in den ouden godsdienst nog ene poos door geesteloos medewaarnemen van het uitwendige wil doen blijven, zo heeft men nog meer bedrieglijke middelen, om het verval in de burgerlijke welvaart te verbergen en aan de zaak ene gedaante te geven, alsof er vooruitgang ware. Maar hoe spoedig kan God zulk menschenwerk vernietigen, gelijk ten laatste de gehele wereld in haar vuur zal te niet gaan.

HOOFDSTUK 9.

ZWARE STRAFFEN VOLGEN OP ZWARE ZONDEN.

1. Verblijd u niet, o Israël! met vrolijk gejubel (Jes. 9:3) tot opspringens toe, over den verkregen oogst als ene gave van Gods genade, gelijk de heidense volken, die, wanneer zij hun afgoden toejuichen als degenen, die den zegen schenken, dit doen in onwetendheid des harten. Zij, voor wie de Gever van al ‘t goede een onbekende God is, met wie de Heere geen verbond gemaakt heeft, dat zij nu zouden breken, bezondigen zich niet zo zwaar (Hand. 14:16 vv.). Maar wanneer gij u op dezelfde wijze verheugt en u beroemt, als zij, zo is dit ene zware zonde, die Mij straffen dwingt; want gij hoereert door zulken dank den afgoden te geven, van uwen God af; gij ontneemt Hem de ere, en geeft die aan vreemden (Hoofdst. 2:8. Jer. 2:25), gij hebt hoerenloon lief; gij beeldt u in, dat de vreemde goden u daarvoor des te meer erkentelijkheid zullen bewijzen, en u rijkeren oogst in volgende jaren zullen geven, zodat op alle dorsvloeren des korens1), overvloed zijn zal (Hoofdst. 2:12).

1) Dit vers behelst den grondslag van alle de volgende bedreigingen. Omdat Israël van wege den voorspoed trots en verwaand was in de zonden, zo dacht het zich te houden in de afgoderij, gelijk de Heidense volken. Daar het minder grond had om te denken dat het voorspoedig zijn zou, dan enig ander volk, omdat hun afgoderij, waarin zij volhardden vanwege hun voorspoed, veel zwaarder was dan de afgoderij van anderen, als zijnde een verbreking van het huwelijkverbond tussen God en hen, en gelijk aan de gedragslijn van een onbeschaamde hoer, die haar lichaam overal om loon ten beste geeft, waar haar maar gelegenheid wordt gegeven. Alzo volgde het ook de afgoden, opdat het voorspoed hebben mocht, gelijk de heidenen, en het versterkte zich in de afgoderij, opdat het voorspoed genoot.

2. Dewijl de gaven van Mijnen oogst bij u slechts dienen, om u te dieper in de hoererij van den afgodendienst te verstrikken, in plaats dat Mijne goedheid u tot bekering zou leiden (Rom. 2:4), is dit Mijn besluit: de dorsvloer met hare menigte koren en de wijnkuip(2 Kon. 6:27) zal hunlieden niet voeden; en de most zal hun liegen (Hoofdst. 2:9), zal hun verwachting teleurstellen.

3. Deze is de wijze, waarop Ik koren, olie en most van het zo schandelijk van Mij afgevallen volk zal wegnemen; zij zullen in des HEEREN land niet blijven; want dat land, waarin zij wonen en dat hen door zijne vruchtbaarheid voedt, is het Mijne, en zij zijn slechts gasten en vreemdelingen voor Mij (Lev. 25:23); maar Efraïm, dat Mijn land zozeer verontreinigt en Mijne erve Mij tot een gruwel heeft gemaakt (Jer. 2:7), zal weer in Egypte 1) keren, zij zullen even als de vaderen in ouder tijd, in een diensthuis, in een ijzeren oven zijn (Ex. 13:3. Deut. 4:20), en zij zullen in Assyrië, (Hoofdst. 8:13) het onreine eten.

1) Ook op andere wijze, dan wij in den tekst deden, wordt het verklaard; zo Pocock: "wij vinden in de geschiedenissen geen uitdrukkelijk gewag gemaakt, dat vele van de tien stammen op ‘t naderen der Assyriërs zich naar Egypte begaven. Van de inwoners van Jeruzalem en de twee stammen vindt men het aangetekend (2 Kon. 25:26. Jer. 43:7). Doch

men mag uit deze en dergelijke voorzeggingen en uit de handelwijze der twee stammen wel besluiten, dat de Israëlieten hetzelfde gedaan hebben. "

Egypte is hier het land der verdrukking. Voor Israël was de herinnering aan de verdrukking in Egypte een zeer bittere. Aan dit land hechtte zich de gedachte aan al wat bitter, ellendig en droevig was. Daarom wordt het hier symbolisch genomen voor het land der ballingschap.

4. Zij zullen, daar zij verre verwijderd zijn van de plaats, waar Hij Zijnen naam ene gedachtenis heeft gesticht, waaraan Hij Zijne bijzondere tegenwoordigheid heeft toegezegd (Ex. 20:24), den HEERE gene drankofferen doen van wijn, ook zouden zij Hem niet zoet zijn, indien men zich verstoutte den Heere plengofferen te brengen; hun offeranden zouden hun zijn als treurbrood, als de spijze, welke tot den liefdemaaltijd bij de begrafenis wordt gebruikt (Deut. 26:14. 2 Sam. 3:31); allen, die dat zouden eten, zouden onrein worden, omdat het op enen dode betrekking heeft (Num. 19:14 vv); hun offeranden zullen den Heere zozeer mishagen, dat zij zichzelven er slechts des te meer mede verontreinigen; want hun brood zal alleen voor hun ziel, tot onderhouding van dit tijdelijk leven zijn, maar niet tot gemeenschapsoefening met God; het zal in des HEEREN huis niet komen, waardoor de gehele spijze zou geheiligd worden (Rom. 11:16).

In het land der ballingschap zal elke offerande ophouden; zij zal den Heere zijn als treurbrood, dat onrein is. Zij wilden den Heere geen offer brengen, toen zij konden, zij zullen het nu ook voortaan niet meer mogen. Hoe treurig wanneer Gods gaven alleen dienen, om het lichaam te vullen, en zij in het heiligdom des heren niet meer mogen komen.

Voor het fijnere godsdienstig gevoel is het een zeer hard woord, dat het brood alleen voor hen is, om hun lichaam te voeden, maar niet in het huis van Jehova mag komen, niet tot het geestelijke, het heilige mag werden aangewend.

Dat is zo veel als dat alle vroegere verbintenis en gemeenschap wordt opgezegd, als wanneer men heden zei: het zal nooit meer zo ver komen, dat gij in ene kerk komt, of een woord Gods hoort, of het Avondmaal zult genieten.

5. Wat zult gijlieden dan, als gij geen tempel en genen godsdienst meer zult hebben, doen op enen gezetten hoogtijdsdag, op den jaarlijks terugkerenden feestdag, dien gij als ene heilige vergadering moest vieren (Lev. 23:1 vv.), en op enen feestdag des HEEREN, op Paasch-, Pinkster- en Loofhuttenfeest (Lev. 22:4 vv. Ex. 34:18 vv.)? Hoe treurig zal het u te moede zijn, zo dikwijls deze tijden van vrolijk feesthouden voor het aangezicht des Heeren, en het houden van onderlinge gemeenschap wederkeren; die tijden van genot zijn dan uit uw leven weggenomen!

6. Want ziet dit is het beeld der troosteloze toekomst, die ten opzichte van u als reeds aanwezig Mij voor den geest staat, zij gaan daarhenen uit het land des Heeren, dat zij zo weinig hebben geacht (Dan. 8:9), zij gaan henen vanwege de verstoring, de verwoesting, Egypte, een tweede land der verdrukking (vs. 3), zal ze verzamelen, om ze voor altijd in zijne armen vast te houden, en Mof, een tweede Memfis (Gen. 41:14), zal ze begraven 1), zij zullen

daar allen hun graf vinden; begeerte zal er zijn naar hun zilver, om het weg te roven: netelen zullen hen erfelijk bezitten, zullen de gewenste plaatsen van hun land innemen, doornen zullen in hun tenten zijn (Jes. 34:13), zullen groeien, waar vroeger hun woonplaatsen waren.

1) Ook hier wordt weer van het land der ellende gesproken. Aan allen voorspoed, aan alle blijdschap en verheuging zal een einde komen. Het volk zal als volk ophouden te bestaan, en waar eenmaal Israëls groten zich in hun voorspoed tegen God verhardden, daar zal voortaan niets anders zijn dan ellende vanwege de vijanden.

2) Het Hebr. woord machmad van den wortel chamad = begeren, kan vertaald worden door "begeerte, " doch beter door "vermakelijke plaatsen, " "lusthuizen, " "paleizen, " zodat wij liever zouden vertalen: "de begeerlijke plaatsen, die zij voor hun zilver verkregen, zullen de netelen erfelijk bezitten, enz. "

7. De dagen der bezoeking van hun zonden (Jer. 46:21; 50:27) zijn gekomen, de dagen der vergeldingvan Gods zijde zijn gekomen; die van Israël zullen het gewaar worden, hoe weinig zij ook thans nog van zulk ene vergelding willen weten, en al laten zij zich door valse profeten voorhouden, dat er vrede is en geen gevaar, dat geen ongeluk komen kan (Ezech. 13:10. Micha 3:11): de Profeet, die alzo spreekt, is een dwaas, de man des geestes, die zich bij zijne leugenprediking op buitengewone openbaringen des Heiligen Geestes beroept, is onzinnig. Dat zult gij, o Israël! nog eens leren, wanneer de tijd der vergelding gekomen is; om de grootheid uwer ongerechtigheid, waarin gij zo zware schuld op u hebt geladen, is de haat ook groot, want even als uwe afgoderij uit vijandschap tegen den Heere is voortgekomen, zo heeft zij u ook tot bittere vijandschap tegen Zijne getrouwe dienaars en ware Profeten gebracht.

Zij zullen dan weten, dat de voorgevers van Profetieën, die hen vleiden in hun zonden en hen in slaap wiegden in hun zekerheid, en hun zeiden, dat zij vrede zouden hebben, hoewel zij voortgingen in de afgoderij en zonde, hoezeer zij voorgeven geestelijke mannen te zijn, gelijk Achab’s profeten deden, zotte, en zinneloze mensen waren en geen ware profeten, maar zij bedrogen zichzelve en degenen, tot welke zij profeteerden. Doch waarom zou God verdragen, dat Zijn volk bedrogen zou worden door deze valse Profeten? Hij antwoordt: het is om de menigte uwer ongerechtigheden, waarin gij, met verachting der Goddelijke wet, volhard hebt, en om den groten haat tegen de ware Profeten, die u daarover in Gods Naam bestraften.

Dit is een van de verschrikkelijke gerichten; daarvoor, dat zij de liefde tot de waarheid niet hebben aangenomen, zal God hun krachtige dwalingen zenden, dat zij de leugen geloven.

8. De wachter, (Ezech. 3:17) van Efraïm is met mijnen God; {1} maar de Profeet, die in Efraïm zijne stem laat horen, is een vogelvangersstrik op al zijne wegen, om daar in zielen te vangen, een haat in het huis zijns Gods; in zijne afgoderij, waaraan hij al zijne krachten wijdt (Amos 7:10 vv.), is hij een voorwerp van den haat, den toorn Gods.

De woorden van dit vers zijn duister. Niet ten onrechte neemt R. Tanetum de eerste woorden op als ene vraag: "Is Efraïms wachter niet mijnen God?" .

Letterlijk: Een wachter is Efraïm nevens mijn God. Dit vers is zeer moeilijk te verklaren, maar wij verenigen ons met hen, die van oordeel zijn, dat hier bedoeld wordt, dat Efraïm nevens God wachters had, waarop het vertrouwde, gelijk afgoden nevens God, waaraan het offerde. De wachter, die hier bedoeld wordt, is dan ook niet de ware Profeet, maar de valse, van wien in het volgende gedeelte gezegd wordt, dat hij een strik is des vogelvangers.

9. Zij hebben zich zeer diep verdorven, als in de dagen van Gibea; bij hun afgoderij zijn nog zeer vele gruwelen gevoegd, gelijk aan die toen het bijwijf van den Leviet werd geschonden, tengevolge waarvan de stam van Benjamin bijna geheel werd uitgeroeid (Richt. 19 en 20); Hij zal hunner ongerechtigheid gedenken, daar op gelijke zonde ook gelijke straf moet volgen, Hij, de Heere, die toen het vonnis over Benjamin liet volvoeren, zal nu ook hun zonden, Efraïms misdaad, bezoeken, door hen uit te roeien uit het land.

Wanneer een volk diep in de goddeloosheid verzonken is, dan brengt het vele valse Profeten voort, die op hun beurt wederom het volk bederven. Die ingevingen voorwenden ("de bezielden" Hebr. "de mannen des geestes") worden, gelijk Luther zegt, tot sectengeesten, die het volk met nieuwe goddeloze leringen bedwelmen. "

Wanneer God zegt, dat Hij de zonden niet zal gedenken, zo betekent dat ene belofte van kwijtschelding, en wanneer Hij dreigt ze gedachtig te zullen zijn, zo is het ene bedreiging van niet te zullen vergeven.

10.

De tweede hoofdafdeling van het tweede deel van ons Boek begint met het volgende vers, en gaat voort tot Hoofdst. 11:11. Daarin wordt voorgesteld, dat Israël van oude tijden af de betoningen van Goddelijke liefde en genade slechts vergolden heeft met afval van God, met afgodendienst, en dat nu de maat is vol geworden, de Heere het ontrouwe volk met gehele verwoesting van zijn rijk en met verbanning naar Assyrië moet straffen. Drie malen (Hoofdst. 9:10; 10:1; 11:1 grijpt de strafrede, moeilijk door haren rijkdom aan toespelingen en door hare korte uitdrukkingen, terug in de tijden van het ontstaan des volks door de wonderdaden Gods. Vervolgens komt zij terug op de ontaarding en de afgoderij van den tegenwoordigen tijd, om daarna de bijzondere zonden te bestraffen, en het gericht aan te kondigen. Ten slotte wijst de Profeet, even als in Hoofdst. 6:1 vv. op de bekering des volks, welke op de straffen zal volgen. De barmhartigheid des Heeren zal het volk niet geheel verdelgen, maar het eindelijk weer uit de verstrooiing vergaderen en in zijne huizen plaatsen.

10. Ik vond Israël, toen Ik het na de uitleiding uit Egypte tot Mijn eigendom verkoos, en aan den Sinaï een verbond met hen sloot (Ex. 19 en 20), als druiven in de woestijn (Deut. 32:10), en deze, die men in zulk ene onvruchtbare woeste streek niet zou verwachten, zijn daarom dubbel welkom; Ik zag uwe vaderen met een zelfde welgevallen aan als de eerste vrucht aan den vijgeboom in haar beginsel wordt aangezien door hem, die dien geplant heeft. Men mocht grote verwachtingen koesteren, maar zij gingen in tot a) Baäl-Peor, den afgod der Moabieten (Num. 25:3); en zonderden zich af, hoewel zij toch Mijne verloofden waren (Ex. 19:6. Num. 6:21), tot die schaamte, tot die afgoderij, welke van schandelijke ontucht vergezeld is, en

werden ganselijk verfoeilijk na hun boelerij, even verfoeilijk als hun boelen zelf (Num. 25:1 vv.).

a) Ps. 106:28.

De Profeet noemt van al den opstand tegen Jehova alleen den afgodendienst met Baäl-Peor, omdat de hoofdzonde van Israël grove en fijne Baäl-dienst was; want dat hij dezen op het oog heeft, en den afval der tien stammen als ene voortzetting van den afgodendienst beschouwt, toont ons de straf aan, welke, gelijk het volgende vers aanwijst, Efraïm daarvoor zal treffen.

11. Aangaande Efraïm, hunlieder heerlijkheid, de grote menigte van het volk, waarop het zich beroemt, zal wegvliegen als een vogel, zodat daarvan niets meer zal te zien zijn; van de geboorte, en van moeders buik, en van de ontvangenis af. 1)

1) In het Hebr. Milledah oemibbèten oemeherajoon. Beter: er zal geen geboorte, geen zwangerschap, geen ontvangen meer zijn. De ontuchtige dienst van de afgoden zal ten gevolge hebben de straf Gods, dat er geen geslacht meer zal voortkomen. Zelfs, zoals in het volgende vers wordt gedreigd, zullen de kinderen, die geboren zijn, niet tot vollen wasdom komen. De Heere dreigt hier met volkomene uitsterving.

12. Ofschoon zij hun kinderen mochten groot maken, al mocht hun dat ook gelukken, Ik zal er hen toch van beroven, daar Ik de opgewassen zonen en dochters zal doen omkomen (Deut. 32:25), dat zij onder de mensen niet zullen zijn; want ook, wee hun voor hun personen, als Ik van hen zal geweken zijn! Wat zullen zij dan beginnen? Hoe zullen zij in leven blijven?

Wanneer God in genade tegenwoordig is, dan is Hij voor ons licht, leven, liefde, troost, vreugde, herder, geneesmeester, bruidegom, vader en moeder; wanneer Hij dus van ons wijkt, zo ontvlucht ons ook dit alles, even als wanneer de zon ondergaat de duisternis ook alles vervult. (J. SCHMIDT).

13. Efraïm is gelijk als Ik Tyrus aanzag, de rijke en heerlijke stad, die geplant is in ene liefelijke woonplaats, het was in het bezit van al wat men heerlijks in de natuur heeft, en daarbij veilig en onaangerand als op ene rots; maar Efraïm zal ten straffe voor zijnen afval van Mij zijne kinderen moeten uitbrengen tot den doodslager; zijne oorlogen tegen den naderenden vijand zullen niets anders zijn, dan of men zijne jonge mannen den beul tegemoet voert.

14. Geef hun HEERE! zo roep thans ik, de Profeet, in het gericht, dat hiermede begonnen is, geef hun, wat Gij in het raadsbesluit Uwer gerechtigheid hun hebt toegedacht. Wat zult Gij geven? Ik weet het reeds uit de openbaring (vs. 11), die mij ten deel werd. De zegen van borst en schoot aan Jozef beloofd (Gen. 49:25) zal in een vloek (Deut. 28:10) veranderen. Alzo spreek ik mijne oproeping aan God meer bepaald uit: Geef hun ene a) misdragende baarmoeder, en uitdrogende borsten 1), zodat zij gene kinderen meer kunnen voortbrengen in het land, waar alles moet zijn weggevoerd.

a) Luk. 23:29.

1) Hier bereikt de aangekondigde straf, of liever de dreiging, haar hoogste punt. De Profeet treedt niet als voorbidder van het volk op, maar keurt de straf goed, vanwege zo veel zonde en afval van zijn volk.

Calvijn is van mening: dat de Profeet hier zo spreekt om daarmee nog van den Heere af te bidden, dat er geen nakomelingschap meer zal komen, waar zulk een harde straf zal moeten worden voltrokken, opdat al wat nog geboren wordt niet in de handen der wrede vijanden valle.

15. Al hun boosheid, zo antwoordde mij de Heere, het recht tot zulk ene bede aanwijzende, en de vervulling daarvan in hare gevolgen blootleggende, al hun boosheid is te a) Gilgal 1), heeft haar toppunt in den gruwelijken afgodendienst, zo als te Gilgal wordt gedaan (Hoofdst. 4:15), want daar heb ik ze gehaat, omdat zij daar juist ten toppunt klom, is Mijn haat ontzettend geworden, om de boosheid hunner handelingen, Ik zal ze even als een man zijne vrouw, die hij niet langer kan dulden, uit Mijn huis uitdrijven: zij zal niet langer tot Mijne gemeente behoren of aandeel aan Mijne genadegoederen hebben; Ik zal ze voortaan niet meer liefhebben; al hun b) vorsten zijn afvalligen; sedert het begin van dat koninkrijk is er niet een, die den kalverendienst niet aanhing, en het volk in het afvallen van Mij niet sterkte.

a) Hos. 12:12. b) Jes. 1:23.

1) Grotius vermoedt, dat hier een verborgen zin is. Golgotha is in het Syrisch hetzelfde als Gilgal in ‘t Hebreeuws. Daarom denkt hij, dat hier wordt gedoeld op Christus sterven op Golgotha, welke de grootste zonde was der Joodse natie, en waarvan waarlijk mag gezegd worden, dat al hun goddeloosheid in deze ééne daad was verenigd. .

16. Efraïm is geslagen, hij is gelijk een gewas dat door de zonnesteek is getroffen (Ps. 121:6), of door een worm is gestoken (Jon. 4:7); hunlieder wortel is verdord; zij zullen gene vrucht voortbrengen, maar afgehouwen en in het vuur geworpen (Matth. 3:10); zo blijft het niet bij hetgeen gij in uwe bede (vs. 14) uit Mijn vonnis (vs. 11) hebt herhaald, maar ook het in vs. 12 gezegde zal aan hen worden volbracht; ja, ofschoon zij genereerden, zo zal Ik toch de gewenste vruchten van hunnen buik, die zij met moeite groot brachten, en als bijzondere schat beschouwden, doden.

Wanneer aan enen boom de takken verdorren, zo heeft men hoop, dat hij nog weer zal uitlopen, maar waar de wortel verdort, is alle hoop verdwenen. Het moet aantonen, dat de tien stammen niet weer in het rijk zouden komen en een eigen koninkrijk worden. (J. SCHMIDT).

Dat mag wel genoemd worden zijn ambt al zuchtende waarnemen, wanneer men ten laatste zijne toehoorders, die nooit wilden horen noch gehoorzamen, zo aan het rechtvaardig oordeel Gods moet overlaten, dat God met hen handelde, zo als zij te voren met Zijn woord hebben gehandeld. Wel den knecht, die bij zo weinig goeds, dat hij kon te weeg brengen, toch het vrijmoedig toegaan en de blijde aanspraak "mijn God" niet verliest.

17. Mijn God, dien ik, de Profeet, bijna alleen nog dien onder dit verdraaid en krom geslacht (vs. 8), zal ze verwerpen, dit is het treurig einde van de rede, die in vs. 10 over Efraïm begon, Hij zal ze verwerpen, omdat zij naar Hem niet horen 1) noch naar hetgeen Hij door Zijn Profeten laat bekend maken; en zij zullen na die verwerping omzwervende zijn onder de Heidenen, onder welke zij verbannen zijn, gekweld door hun boos geweten (Deut. 28:65).

1) Altijd verdedigen de Profeten de rechtvaardigheid Gods, tegen de goddeloze klachten der mensen, die murmureren, indien God hen enigszins hard straft, en jammeren, dat Hij wreed is en geen maat houdt. De Profeten sluiten derhalve den mond aan de goddelozen, opdat zij hun lasteringen niet tegen God uitbraken, en tot dit gedeelte der onderwijzing is de Profeet nu gevorderd. Zolang de Heere zich verwaardigde Zijn zorg te koesteren jegens Zijn volk, bleef het nog op zijn plaats staan, maar nu zegt hij dat de Heere het geheel verworpen heeft. Wat bleef er dan over dan dat het geheel verloren ging.

HOOFDSTUK 10.

WAARSCHUWING DER ISRAELIETEN VOOR HUNNEN ONDERGANG.

1. Israël, het rijk der tien stammen, is in zijn tegenwoordigen toestand te Samaria een uitgeledigde 1) wijnstok, hij brengt weer vrucht voor zich; hij begon door Mijne zegen enigzins ranken te schieten, maar naar de veelheid zijner vrucht heeft hij de 1) altaren vermenigvuldigd; hoe meer Ik zegen, hoe meer zij zich in de afgoderij verdiepen en daaraan te koste leggen; naar de goedheid den goeden toestandzijns lands hebben zij de opgerichte beelden voor den dienst der Baäls en Astheroths (Deut. 16:21) goed gemaakt, opgericht, versierd en gediend (1 Kon. 14:23). Hoe meer Israël zich onder Gods zegen uitbreidde in het goede land (Ex. 3:8), tot welvaart, rijkdom en macht kwam, des te meer vergat het zijnen God en verviel het in afgoderij.

1) In het Hebr. Bokeek. Niet: uitgeledigd, (want het is het tegenwoordige deelwoord) maar: zich uitbreidende, dat is ene rankende. De Profeet beschrijft hier den toestand van Efraïm, waarin God hem geplaatst heeft, om daarmee te wijzen op de reden, die God had om dit rijk te verstoten.

2. Hij heeft en dit is de reden, waarom het alzo geschied is-hun hart verdeeld 1), van den beginne af heeft het zich slechts naar den uitwendigen schijn den Heere overgegeven; maar zich inwendig, tot de afgoden gewend; nu zullen zij daarvoor moeten boeten en verwoest worden; Hij zal hun altaren, die zij zich zo vele gemaakt hebben, doorhouwen, Hij zal hun opgerichte beelden (vs. 1) verstoren(Amos 3:14).

1) In het Hebr. Cholak libbaam. Nu kan het eerste woord wel betekenen: verdeeld zijn, maar de eerste betekenis is, vloeiend zijn, beweeglijk zijn, en die moeten wij hier hebben. Van Efraïm wordt hier gezegd, dat het een beweeglijk hart had, een vloeiend hart, zodat het zich spoedig tot de afgoden liet vervoeren.

3. Want nu, als de straf begint ten uitvoer gelegd te worden (2 Kon. 17:3 vv.), zullen zij zeggen, hoewel het nu te laat is: Wij hebben genen koning meer, maar zij u met ons gehele rijk aan den ondergang prijs gegeven; want wij hebben den HEERE, die alleen ons kon redden, niet gevreesd, wat zou ons dan een koning doen?hoe zou hij, die zelf mede in den ondergang besloten is, en dien aan zichzelven ‘t eerst ondervindt, dien kunnen tegenhouden (Hoofdst. 13:10)?

4. Duidelijk is de verdeeldheid van hun hart (vs. 2) ook in hun gehele volksleven openbaar geworden. Zij hebben woorden gesproken, die niets waren dan woorden, daar alle waarheid en trouw er aan ontbrak, valselijk zwerende, 1) in het verbond maken; zij sloten onder zulke woorden en valse eden allerlei verbintenissen zo als met de Assyriërs, die zij slechts zo lang hielden, als zij er voordeel van meenden te trekken; daarom zal het oordeel, dat recht en gerechtigheid tot het tegendeel verdraait (Amos 6:12) in al hun denken, spreken en handelen, als een vergiftig kruid) groenen, welig opschietenop de voren der velden 3).

1) Het is altijd eer treurig teken van een ongelovigen tijd, wanneer het ijdele woord tot heerschappij gekomen is; het is de tijd van zinneloosheid en gewetenloosheid. Dan verdwijnt de heiligheid van den eed. Ieder in ‘t bijzonder heeft den bodem van het recht verloren, en men zoekt bescherming en hulp in verbonden en verenigingen, die zonder God uit onhoudbare menschenwijsheid worden gesloten.

De lust, om ledige woorden, zonder inhoud, die met den adem vervliegen, voort te brengen, is ene zonde van den "lust der ogen, " en plaatst den mens in onmiddellijke gemeenschap met hem, die de leugenaar van den beginne is. Want ook de leugen is niets anders dan de nietigheid van het woord. Het menselijke woord moet een afbeeldsel zijn van het goddelijke, waardoor God de wereld geschapen heeft, dat een woord is van macht en wijsheid. Zo moet het woord des mensen van goddelijken inhoud zijn, niet een schijn zonder wezen, iets zonder betekenis. Maar met den wasdom der zonde, het gemis van goddelijk leven, vormt zich ene phraseologie (verzameling van spreekwijzen), ene reeks gelijke termen, zodat men ten laatste geheel iets andere uitspreekt, dan men meent. In dien zin zegt Talleyrand, dat de taal er toe dient, om de gedachten der mensen te verbergen. Deze is de eerste trap van de leugen. Waar de lust bestaat om onophoudelijk niets betekenende woorden uit te stoten, daar is de ziel des mensen gelijk aan een uitgeblazen ei; zij is van de goddelijke stoffen ontledigd, en ongeschikt om zich daarmee weer te laten vullen. Door zulke ijdele woorden worden de zwakken verleid, en die in de zonde reeds staan, nog bevestigd. Onze tijd is vooral door die zonde van ijdel, met leugen gelijkstaand woordenspel overheerst, en heeft in ‘t verdraaien en vernietigen der diepste begrippen als recht, waarheid, trouw, geweten, getrouwheid aan overtuiging, verdraagzaamheid, beschaving, enz. ongehoorde dingen gedaan. Zich van hare phraseologie niet te bedienen, haar niet te gehoorzamen in de verwarring van begrippen, misschien geheel tegen te spreken, houdt zij voor waanzinnigheid, voor ene misdaad aan de mensheid. De heerschappij dezer zonde is steeds een duidelijk teken van den groten afval van den God der gerechtigheid, der trouw en der waarheid.

2) Het Hebr. woord "Roosch" komt wel voor in de betekenis van vergif, zo als Deut. 32:33; wij hebben hier echter te verstaan het lolium temulentum, dat ten onrechte voor vergiftig wordt gehouden. Het groeit in het Oosten zeer menigvuldig onder haver en tarwe, en heeft met dit laatste veel overeenkomst. De korrels zijn echter zwartachtig, langwerpig, aan het ene einde iets dikker, dikwijls harig.

3) De reden, waarom de Profeet van de voren des lands en niet van ‘t land in ‘t algemeen spreekt, is volgens sommigen, omdat in beploegd en bebouwd land het onkruid weliger kan groeien, zodat de Profeet dus de menigte der oordelen of ondeugden des te duidelijker zou te kennen geven. Anderen menen, dat hij er een land door verstaat, dat in vroeger tijd geploegd zijnde, nu onbebouwd lag, en waarin derhalve het schandelijk onkruid bij menigte der oordelen of ongerechtigheden, wordt dus te kennen gegeven.

5. En hoe gedraagt men zich, nu Gods oordelen reeds in vollen aantocht zijn? De inwoners van Samaria zullen verschrikt zijn, even als wanneer zij vrezen de grootste schatten te zullen verliezen, over het kalf, het gouden beeld, van Beth-Aven, het huis te Bethel, dat tot een huis der misdaad is geworden (Hoofdst. 4:15), want zijn volk, het volk van dien afgod, dat toch

geroepen was het volk des Heeren te heten, zal over hetzelve kalf treuren, dat het naar Assyrië zal worden weggevoerd, mitsgaders zijne Chemarim, de tot zijn dienst aangestelde priesters (2 Kon. 23:5. Zef. 1:4) (die zich over hetzelve verheugden), zullen treuren over zijne heerlijkheid, omdat zij van hetzelve is weggevaren, en nu openbaar is bij de wegvoering (Jes. 46:1 vv.) welk een erbarmelijk iets die gehele kalverdienst is.

De Profeten spreken meermalen hetgeen de Heere hun als iets toekomstigs te zien heeft gegeven, zo uit, alsof het reeds tot werkelijkheid was geworden, om de onbetwijfelbare zekerheid daarvan uit te drukken.

6. Ja, datzelve, kalf te Beth-Aven zal naar Assur gevoerd worden; tot een geschenk voor den koning Jareb (Hoofdst. 5:13), zo weinig heeft het zichzelven kunnen helpen, laat staan dat het zijne dienaars zou kunnen redden; Efraïm zal schaamte behalen ten gevolge van zijne dwaasheid, en Israël zal beschaamd worden van wege zijnen raadslag, daar het de heerlijkheid van een afgod boven de heerlijkheid van den onvergankelijken God heeft gewild.

7. Tegelijk met den kalverdienst gaat ook het gehele koninkrijk te niet. De koning van Samaria is afgehouwen, en zo spoorloos verdwenen als schuim op het water, hetwelk de vloed onophoudelijk wegspoelt, zodat er spoedig niet meer van te zien is.

8. En de hoogten van Beth-Aven, de tempels, altaren en alles wat tot den beeldendienst daar behoort, Israëls zonde, want daar was de hoofdzetel van den dienst, zullen verdelgd worden; doornen en distelen zullen op hunlieder altaren opkomen, op de plaatsen, waar die stonden, als op vervloekte plaatsen (Gen. 3:17 vv.): en zij, die de gerichten Gods, door welke die gehele verwoesting wordt veroorzaakt, in hun verschrikkelijkheid ondervinden, zullen in het vernietigend gevoel der wanhoop, in den angst van hun zwaar gedrukt geweten a) zeggen tot de bergen: Bedekt ons! en tot de heuvelen: Valt op ons!

a) Jes. 2:19. Openb. 9:6.

Wanneer in Luk. 23:30 en Openb. 6:15 hun, wien het gericht Gods bij de verwoesting van Jezuzalem en het tegenbeeld daarvan, het laatste oordeel zal treffen, hetzelfde woord in den mond gelegd wordt, zo ligt hierin aangewezen, dat het gericht, hetwelk over Samaria en zijn koninkrijk kwam, een voorbeeld van die gerichten Gods geweest is. Die tot de bergen zeggen: "valt op ons", en tot de heuvelen: "bedekt ons", schrijft de heilige Bernhard, wat willen zij anders, dan den (eeuwigen) dood door de weldaad van den (tijdelijken) dood eindigen of dien ontgaan? "Ik vrees den knagenden worm en den levenden dood; ik schrik er voor om in de handen van den levenden dood en van het steeds stervend leven te vallen. Wie wil zulk enen geven eens te sterven, opdat zij niet eeuwig sterven?" Wanneer de gewetensangst tot zijn toppunt komt, tot het volle bewustzijn van de goddelooscheid van eigen toestand, en van de onbekwaamheid, om zich te bevrijden uit de engte, waarin de zonde geleid heeft, dan wordt hij tot wanhoop, het volle en zekere gevoel van niet gered te kunnen worden uit de ellende van zijn bestaan, het gevoel dat men van God verlaten is, hetwelk noodzakelijk tot den wens naar vernietiging van zijn eigen aanzijn, tot zelfmoord leidt (2 Kor. 7:10).

9. Sinds de dagen van Gibea, van den tijd af, welke ons beschreven is in de geschiedenis van Richt. 17-21, dus spoedig na Jozua's dood, hebt gij gezondigd, o Israël! die geestelijke hoererij, die in Richt. 17 en 18 wordt beschreven, is zowel als die gruweldaad van vleselijke ontucht (Richt. 19) bij de stammen van het noordelijke rijk. Daar zijn zij staande gebleven; in die zonde van geestelijke hoererij, of afgoderij aan de ene, en van ontzettende gruwelen van vleselijke gezindheid aan de andere zijde zijn zij, de tien stammen, gebleven; de strijd te Gibea, de vernietigingskrijg, die in Richt. 20 en 21 beschreven wordt, waarbij echter nog 600 man gered werden, en deze nog later bijzonder van vrouwen werden voorzien, opdat niet één stam in Israël zou worden uitgedelgd, die strijd tegen de kinderen der verkeerdheid, zal ze niet aangrijpen; een veel zwaarder oordeel nog zal over hen komen.

In den regel denkt men hier even als in Hoofdst. 9:8 bij "de dagen van Gibea" alleen aan den gruwel, welken de mannen van de stad Gibea aan het bijwijf van enen Leviet pleegden (Richt. 18). Dan wordt het echter geenszins duidelijk, hoe de Profeet kon zeggen, dat Israëls zonde, welke eerst in de tweede plaats in vleselijke ontucht, maar in de eerste in geestelijke hoererij bestond, met die afzonderlijk staande misdaad der bewoners ener enkele stad een begin heeft genomen. Ook zijn het hier slechts die van Benjamins stam, die de misdaad in bescherming namen en zich aan de zijde van de misdadigers stelden, terwijl de overige stammen zich als een enig man daartegen verhieven. Dat past niet op Efraïm, die bij den Profeet als vertegenwoordiger van Israëls zonde en de voornaamste drager van straf voorkomt. Daarentegen wordt alles helder en duidelijk, wanneer wij, gelijk boven in de uitlegging geschied is, bij "de dagen van Gibea" aan alles denken, wat in het gehele aanhangsel aan het boek der Richteren wordt verhaald. Deze vijf Hoofdstukken (21-26) vormen een bij elkaar behorend geheel, al staan de daarin medegedeelde gebeurtenissen noch historisch, noch plaatselijk met elkaar in verband; chronologisch zowel als pragmatisch zijn zij echter nauw aan elkaar verbonden. Zij tonen aan, dat het juist het gebied der noordelijke stammen geweest is waar beeldendienst en losmaking van het gemeenschappelijk heiligdom, verval van den Levietenstand en de gruwelen van regeringloosheid begonnen zijn. Dat alles ontwikkelde zich verder in het noordelijk rijk. In Openb. 7:4 vv. ontbreekt de naam Dan, omdat hij het begin van den afval maakte; zijn naam is als uitgedelgd uit het boek des levens.

10. Het is in Mijn lust, dat Ik ze zal binden naar de gehele gestrengheid van Mijne gerechtigheid, die gene verschoning meer gedoogt; en volken zullen tegen henlieden verzameld worden, hen geheel en al uit te roeien, als Ik ze binden zal in hun twee voren 1).

1) Gelijk Efraïm en Juda zich te zamen gekoppeld hebben als een paar ossen gaande nevens elkaar, onder hun eigen juk, in gelijke voren der afgoderij en andere zonden, zo zal Ik ze ook door hun vijanden te zamen koppelen ter straf, om onder een ander juk te gaan ploegen. Anders "in hun beide woningen; namelijk van Efraïm en Juda, " of: "om hun twee ongerechtigheden, " ziende op de kalveren van Dan en Bethel.

In het Hebr. Lisjtee oonothaam. Beter: aan hun twee zonden.

In verband met Hoofdst. 3:5 hebben wij hieronder te verstaan de dubbele zonde van afval van den Heere en van het huis van David. In Hoofdst. 3:5 wordt toch de bekering van Efraïm gesteld in het weer zoeken van den Heere en van den koning David.

11. Dewijl Efraïm in zijne neiging tot een ongebonden leven vol genot gelijk aan ene vaars is, gewend geleerd gaarne te dorsen1), ene jonge koe slechts tot lichteren arbeid gebruikt, maar nog niet aan het juk gewoon, wel om zich naar hartelust te verzadigen (Deut. 25:4), waarvan het vet en geil is geworden (Deut. 22:15), zo ben Ik over de schoonheid van haren hals overgegaan, en heb er een juk van vreemde dienstbaarheid overgelegd, daar Mijn zegen er slechts toe diende om overmoedig te maken en God te doen vergeten Ik zal Efraïm berijden of inspannen, het door enen over hem geplaatsten gebieder onder dienstbaarheid en druk brengen; Juda, waarvan het gericht ook niet verre meer is (Hoofdst. 8:14), zal ploegen; Jakob, het volk der tien stammen, dat den erenaam van Israël zich heeft aangematigd, maar alleen des aartsvaders onheiligen naam (Gen. 32:27 v. verdient, zal voor zich eggen, zodat het gehele volk, geroepen tot de heerlijkste vrijheid, tot onterende slavernij zal worden verlaagd.

1) Gelijk ene jonge, dartele, weelderige koe, die liever het koren treedt (gelijk in het dorsen gebruikelijk was) en daarvan eet, dan dat zij onder het juk zou gaan ploegen en hijgen, alzo (wil God zeggen) is Efraïm genegen om in weelde te leven naar zijn eigen lust, maar niet onder mijn bedwang.

12. Wanneer nog enig woord van vermaning u van den weg tot zulk een verderf kan afbrengen, zo roep Ik u toe: Zaait u tot gerechtigheid1), strooit door uwen verderen levenswandel een zaad uit, waarvan de gerechtigheid kan opgaan, maait tot vrucht weldadigheid, ene verhouding van God tot u, zo als die overeenkomstig aan Zijne liefde en genade is; braakt u, opdat gij op deze wijze zult kunnen zaaien en oogsten, een braakland 1). Maakt geheel en al een einde aan uwe handelswijze en begint de geestelijke werkzaamheid van den beminne af door vernieuwing in den geest uws gemoeds (Jer. 4:3. Efez. 4:23 .). Haast u, dewijl het tijd is den HEERE te zoeken 3) met berouw over het vorige leven en gelovig keren van het hart tot Hem, totdat Hij kome, Hij ook van Zijne zijde Zich tot u wende (Jes. 55:5 v. Jer. 29:13 v.), en over u de gerechtigheid regene, in de uitstorting van Zijnen Geest, die vruchten der gerechtigheid voortbrengt (Jes. 44:3 v. 45:8).

Gij moet een geestelijk landman zijn: zaai, wat u tot nut is, een goed zaad in het hart der weduwen en wezen. Wanneer de aarde u overvloediger vruchten oplevert dan zij ontving, hoeveel meer barmhartigheid zal u geschonken worden door de vergelding die veel rijkelijker geeft, dan gij gegeven hebt.

2) Er kan op enen akker vol onkruid en doornen niets naar goddelijke inzetting worden uitgezaaid, want dan wassen onkruid en doornen mede op, en verderven het goede zaad. Het goede zaad moet op enen nieuwen, goed ontgonnen, zorgvuldig geploegden akker vallen, om goede vrucht voort te brengen. Zo moet het voornemen tot goede werken uit een nieuw, door bekering tot den Heere geheel gezuiverd hart voortkomen, anders geeft het gene goede vruchten.

3) Op iederen leeftijd is de verlossing onwaardeerbaar; maar o! vroeg gered te zijn, heeft ene dubbele waarde. Jongelingen en jonge dochters het is de tijd den Heere te zoeken, want gij kunt sterven vóór uwe lente ten einde is. En gij, die de eerste tekenen van verval bespeurt, verhaast uwe schreden, die holle hoest, die teringachtige blos, zijn waarschuwingen, die gij niet in den wind moet slaan; voor u is het in waarheid tijd den Heere te zoeken. Komt er een grijze tint op uwe eens zo weelderige lokken? De jaren gaan zachtkens voorbij, de dood komt nader met rasse schreden, laat elke terugkerende lente u opwekken uw huis te bereiden. Lieve lezer! zijt gij op reeds gevorderden leeftijd, laat mij u smeken en bidden, stel niet langer uit. Nog is het voor u de dag der zaligheid-wees daar dankbaar voor, maar het duurt nog slechts kort, en de tijd krimpt met elk ogenblik in. Hier spreek ik tot u met zoveel aandrang als mij mogelijk is, door papier en inkt, en uit het diepst mijner ziel leg ik, als Gods dienstknecht, u deze waarschuwing voor: "Het is de tijd den Heere te zoeken. " Laat dit woord niet onopgemerkt voor u voorbijgaan, het kon de laatste waarschuwing zijn, die tot u komt vóór den dood, het laatste woord uit den mond der genade.

4) Het werk der vernieuwing is wel een werk van den mens, zijn hand moet vlijtig den grond omwerken, den ploeg besturen, alles in orde brengen en zaaien, maar bovenal moet hij zijn oog naar boven richten, dat de hemel zich opene en de zachte regen van Goddelijken zegen nedervloeie tot ontkieming en wasdom van het zaad.

Nog meer, elke arbeid is den mens onmogelijk, zo God gene gezondheid en kracht, tijd en gelegenheid schenkt.

13. Ja alles moet van den beginne af vernieuwd worden, want gij hebt door uwe handelwijze goddeloosheid geploegd, daar gij door uwe afgoderij op den akker der ongerechtigheid zaait; gij hebt verkeerdheid gemaaid, daar zonde zonde voortbrengt, en de vrucht der leugen gegeten, want in plaats van welvaart en volksbestaan te verzekeren, gelijk gij meendet, hebt gij verval en ondergang veroorzaakt; want gij hebt vertrouwd op uwen weg, in plaats van ook maar van verre aan een omkeren van uwe wegen te denken; op de veelheid uwer helden 1) hebt gij gesteund, alsof gij met een talrijk en geoefend leger sterk genoeg waart om de gerichten des Heeren te trotseren. (Amos 6:13).

1) De zonde is een zeer vruchtbaar onkruid onder de handen der mensen; zij die daarop gezet zijn, zullen welhaast hun volle begeerte daarvan bekomen. Ook zal God diegenen, die daar naarstig in zijn, overgeven tot een hoogte van ongerechtigheid als een straf. Want op hun ploegen van goddeloosheid volgt: gij hebt verkeerdheid gemaaid, waardoor wij niet te verstaan hebben, dat God hun de mocht der zonde doet maaien of rapen in Zijne oordelen, (schoon dit ook waar is en in de bedreiging volgt), maar dat hun invloed in de zonde tot een rijken oogst van volwassen verkeerdheid en ongerechtigheid gekomen was.

14. Daarom zal er van het zuiden af een groot krijgsgedruisch ontstaan onder uwe volken, en de menigte uwer helden, waarop gij vertrouwt, zal spoedig nedergeworpen zijn, en al uwe vestingen, die gij in het land hebt aangelegd, zullen verstoord worden, gelijk Salman, die ten wreker over Zijn volk door God uitverkorene Assyrische koning Salmanassar, onlangs de stad Beth Arbel 1) (= huis der hinderlaag van God), ten westen van het meer Gennesareth (1

Makk. 9:2) verstoorde ten dage des krijgs, die zich tegen den koning Hosea dadelijk in de eerste jaren zijner regering verhief (2 Kon. 17:3); de moeder werd er verpletterd met de zonen 2).

1) De ligging van deze stad wordt aangewezen door de tegenwoordige ruïnen Kulat Ibm Mâan; daar vormt een kalkberg met vele holen ene natuurlijke vesting, wier belegering ook voor soldaten van Herodes den Grote zeer langdurig en moeilijk was. Daar heeft waarschijnlijk bij den eersten inval van Salmanassar in het Iraëlietische rijk ene zeer wrede verwoesting plaats gehad, welke gebeurtenis echter nergens in de Schrift vermeld staat. Er is echter meer geschied, dan in de Schrift beschreven is, zo als hetgeen Judas in zijnen brief (Juda 1:9) omtrent Michaël en Satan zegt. Uit de vermelding van zulk ene gebeurtenis, die ongeveer in het jaar 730 of 728 valt. blijkt overigens, dat dit deel van Hosea's profetie eerst onder den laatsten koning van Israël, die denzelfden naam als onze Profeet draagt, kan geschreven zijn.

2) Deze uitdrukking is ene spreekwoordelijke voor menselijke wreedheid (Gen. 32:12. 2 Kon. 8:12 deze heeft echter niet enkel betrekking op de handelwijze van Salmanassar tegen Beth-Arbel of Abbella, maar wijst duidelijk tevens op het lot dat het gehele rijk bedreigde.

15. Alzo heeft Beth-El, de hoofdzetel van den afgodendienst, van waar zij zich over het gehele land verspreid heeft, ulieden gedaan, Bethels afgoderij is de oorzaak van al die ellende. Dat vrouwen en kinderen op de wreedste wijze worden omgebracht, dat hebt gij aan uw gouden kalf te danken, dat is u overkomen van wege de boosheid uwer boosheid1), waarmee gij u tegen den Heere hebt verzondigd; en het einde des rijks zal geen ander zijn dan dit: Israëls koning, en met hem het gehele koninkrijk der tien stammen is in den dageraad 2), vroeg in den morgen, juist op een tijd, dat gij meent den dag van uw nieuw geluk te zien aanbreken (2 Kon. 17:4), ten enemaal uitgeroeid 3).

De Hebreën herhalen het woord, wanneer zij de bijzondere grootheid daarvan willen te kennen geven; het betekent dus hier "van wege uwe zeer grote boosheid. "

De Hebr. uitdrukking "in den dageraad" geeft te kennen, dat het spoedig, zonder uitstel zal gedaan worden. Zo lezen wij in Ps. 46:6 : God zal ze helpen in 't aanbreken des morgenstonds; zie verder Ps. 80:14; 144:8. Hetzelfde wordt elders uitgedrukt door "vroeg op zijnde" Jer. 7:18; 35:15. De uitdrukking is misschien ene zinspeling op de ondergang van Faraö en zijn leger, wanneer de morgenstond naakte. (Ex. 14:27).

Hoe lang houdt zich het menselijke hart ook bij ondervondene bitterheid der zonde toch af van de gehele verandering van zin en wezen, wanneer het nog altijd meent, het zal nog op andere wijze geholpen worden, zich herstellen, tot vorige welvaart komen; daardoor verzuimt het allen tijd, om zijnen God tegen te gaan, en wordt midden in zijne vergeefse bemoeiingen om zich te helpen zo voortgesleurd, dat er geen redden mogelijk is.

Welke ramp ook onder ons zij, het is de zonde, die ze veroorzaakt. Het is de zonde, die ziel, lichaam, die alles verwoest. Zo zal Bethel onder u doen. Het is uwe eigene boosheid, die u

tuchtigt, en uw afval, die u verwerpt. Welke ellende brengt de zonde den mens aan, reeds in deze wereld. Dat wij dan zien op het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt. .

HOOFDSTUK 11.

ROEM VAN GODS GENADE TEGENOVER HET ONDANKBARE ISRAËL.

1. Als Israël een kind was (vgl. Hoofdst. 9:10; 10:1) toen heb Ik hem lief gehad, toen verkoos Ik hem uit vrije, goddelijke liefde, om Mij een eigen volk te zijn uit alle volken der aarde, en Ik heb Mijnen uitverkorenen, eerstgeborenen zoon (Ex. 4:22 vv. uit Egypte geroepen, daar Ik hem uit die slavernij door Mijnen sterken arm verloste, om hem in het bezit te stellen van het aan de vaderen beloofde Kanaän.

1) Hij verlost hen uit de hand der dienstbaarheid. Toen God Israëls vrijlating van Faraö eiste, noemde Hij hen zijn Zoon, Zijn eerstgeboren Zoon. Merkt hieraan: Diegenen, welke God lief heeft, roept Hij uit de dienstbaarheid der zonde en des Satans tot de heerlijke vrijheid Zijner kinderen. Deze woorden worden gezegd in Christus vervuld te zijn, toen Hij en Zijne ouders op den dood van Herodes uit Egypte geroepen werden, zodat deze woorden een dubbel uitzicht hebben, sprekende historisch, van de roeping van Israël uit Egypte en profetisch van de terugbrenging van Christus van daar. Het eerste was een voorbeeld van het laatste en een onderwerp en verzekering van de verdere gunste, die God voor dit volk bewaarde, bijzonder de zending van Zijn Zoon in de wereld.

De eeuwige Zoon Gods, die in de volheid der tijden mens geworden is, was in den beginne het beeld, waarnaar de gehele mensheid geschapen is, naar wiens evenbeeld de gevallen mens ook weer moet vernieuwd worden. De gehele geschiedenis van het Godsrijk, van de belofte des slangenvertreders af tot aan de verschijning van den Zoon Gods zelven is ene streng organische ontwikkeling naar dat doel heen. In ‘t bijzonder is echter de verkiezing van het Israëlietische volk uit de volkenwereld een hoofdmoment in de geschiedenis van de verlossing der mensheid. Israël werd door de verlossing uit Egypte en het verbond aan den Sinaï tot zoon van God verkoren en verheven, d. i. tot dat volk, dat het eerst weer het evenbeeld van den eeuwigen Zoon in zich zou laten vernieuwen, en het ontving dien overeenkomstig dezen naam naar dat eeuwig beeld, welks verschijning het moest voorbereiden, en waarvan het in zijne gehele geschiedenis en alle instellingen Gods ene levende, feitelijke profetie moest zijn. De aanneming van Israël tot zoon van God vormt het eerste stadium der volvoering van het Goddelijke werk der genade, dat in de menswording van den Zoon Gods tot verlossing der mensheid van dood en verderf volkomen wordt. De gehele ontwikkeling, en leiding van Israël als volk van God doelt op Christus, echter niet op die wijze, alsof het volk Israël den Zoon Gods uit zich zou voortbrengen, maar zó, dat de betrekking, welke de Heere van hemel en van aarde met dit volk vestigt en bewaart, de vereniging van God met de mensheid voorbereidt, en voor de menswording van Zijnen Zoon daardoor den weg baant, dat Israël tot een vat der Goddelijke genade wordt opgevoed. Hierop doelen alle wezenlijke hoofdzaken in Israëls geschiedenis en worden daardoor tot typen en werkelijke profetieën van het leven van Hem, in wien de verzoening der mensheid met God verwezenlijkt worden, en de vereniging van God met het menselijk geslacht zich tot ene persoonlijke eenheid ontwikkelen zou. In dezen zin wordt ons vers in Matth. 2:15 als profetie van Christus aangehaald, niet omdat de woorden van den Profeet direkt en onmiddellijk op

Christus doelen, maar omdat het oponthoud in Egypte en de uitvoering uit dit land voor de levensontwikkeling van Jezus Christus dezelfde betekenis had, als voor het volk van Israël.

Niet uit eigen keus maar tengevolge van ene reeks der merkwaardigste leidingen trok Israël op bevel van God naar Egypte. Het ontvluchtte daardoor een levensgevaar, dat in het land van zijn eigenlijke bestemming dreigde. Daardoor werd het tot zijne bestemming voorbereid, en als deze voorbereiding geëindigd was, werd het overeenkomstig de goddelijke belofte, die reeds vóór den intocht gegeven was, in het land ingeleid, waarin het zijne bestemming kon verwezenlijken. Dezelfde voorzorg van God, die dit middel tot bewaring van zijn rijk aangreep, dat toen tot het voortbestaan van het oude Israël moest dienen, nam hetzelfde middel ook later te baat, toen in den persoon van zijnen toekomstigen Koning zich alle zijne verwachtingen concentreerden. Egypte moest Hem ene schuilplaats geven, totdat het gevaar voorbij was.

Mattheüs stond (in Hoofdst. 2:15) hier, naar de gewone wijze van schriftverklaring in die dagen, op het typisch symbolisch standpunt. In Israël zag hij ene schaduw van den Messias, schoon wel wetende, dat de Profeet oorspronkelijk op het eerste had gedoeld. Jezus mocht eerst in den vollen zin des woords Gods Zoon heten, gelijk Israël in oneigenlijken zin dien eretitel droeg, en de verlossing van Jakobs nageslacht uit Egypte werd als het ware herhaald op grote schaal, nu ook de Christus dat land weer verliet.

Israël moet niet op zich zelven beschouwd worden, maar als de drager van den Christus. Christus was in Israël besloten, en was Israëls wezen en kracht, datgene, wat Israël tot Israël maakt. Christus verschijnt dan ook wel onder het Oude Testament meermalen aan Israël, doch niet als Messias, maar als de Heere en tegelijk de deelgenoot van Israëls geschiedenis, zodat veel van hetgeen Israël eigen is, ook Christus persoonlijk geldt. De Zone Gods is eerst in en met Zijn volk alles doorgegaan. Wederkerig heeft dan ook Israël, zo als wij reeds meermalen hebben opgemerkt, veel met zijnen Messias gemeen, bijzonder het lijden. Doch daarom zijn Israël en Christus niet eenzelvig; neen, zij worden in de Schrift duidelijk genoeg onderscheiden. De Messias wordt door God genoemd: "Mijn Knecht de Rechtvaardige". Is deze Israël? Geheel het tegendeel er van; zelf belijdt het volk, dag en nacht, dat het de schuldige is. Evenzo was Israël Gods zoon, maar in beeld en schaduw. En waar lag de grond voor dat beeld en die schaduw? Omdat het zaad der vrouw in Israël verborgen lag. Om deze reden moest Israël in het klein ondergaan en doen, wat de Messias in het groot ondergaan en doen zou. Of wat is de tijdelijke verlossing uit Egypte bij die uit de macht des Satans, en wat zijn de gedurige offeranden van Israël bij de enige offerande van den eeuwigen Hogepriester? Immers kleinigheden. Als Israël een kind was, heb Ik hem lief gehad, en Ik heb Mijnen Zoon uit Egypte geroepen. In welk ene aandoenlijke betrekking stelt zich hier Jehova voor in betrekking tot Israël. Een volk in zijn eerst begin en opkomst is voor God als een kind. Zo was Hem Israël, en Hij had dit kind lief als een vader en heeft het als Zijn zoon uit Egypte geroepen, want aldus luidde het woord door Mozes aan Faraö. Exod. 4:22, 23: Alzo zegt de Heere: Mijn zoon, Mijn eerstgeborene is Israël. En Ik heb tot u gezegd: Laat Mijnen zoon trekken dat hij Mij diene! maar gij hebt geweigerd hem te laten trekken; zie, Ik zal uwen zoon, uwen eerstgeboren, doden. God heeft Israël uit Egypte geroepen uit de slavernij, uit de verdrukking en de vertreding, uit de allerdiepste ellende. Door ene grote verlossing heeft God

Zijn volk tot een volk gemaakt. Zo iets is met geen ander volk der wereld gebeurd. Al de andere volken zijn door eigene kracht, door eigen moed, door grote daden, of door grote misdaden groot geworden, en tot macht en heerschappij en wereldse heerlijkheid gekomen, maar Israëls grootste overeenkomst met zijn Hoofd en Heer, zijn Messias en Goël bestond daarin, dat het door lijden inging tot Zijne heerlijkheid, en dat niet in eigene kracht maar door de almachtige hand Gods, door ene verlossing vol wonderen van liefde en verschrikking. Daarom had Israël altijd de uitlegging zijner geschiedenis bij zich, het vergrootglas, om zo te spreken, waarvoor het de betekenis van al Gods leidingen met hem zien kon; zij was vervat in de belofte. De vervulling dezer belofte was: door lijden tot heerlijkheid. Moest de Christus niet deze dingen lijden en alzo in Zijne heerlijkheid ingaan! Ziet daar wat al de Profeten van Mozes af verkondigen, en wat geheel de geschiedenis van Israël te aanschouwen gaf. Reeds aan Abraham werden vier honderd jaren verdrukking vóór de verlossing voorzegd. En zo ging het altijd voort. Na de verlossing kwam de verdrukking weer, tot voorbereiding ener nieuwe verlossing; doch benevens en boven al deze lotwisselingen was aan Israël de belofte van den Messias, dat is: de belofte van een eeuwigen Verlosser en ene eeuwige verlossing gegeven, en in deze verwachting leefden allen, die geloofden. Zij leefden op de toekomst; zij wisten: eenmaal komt de allerhoogste verlossing, en waren zalig in hope. En ditzelfde zijn wij, zo velen wij geloven, voor ons zelven en voor het Israël der laatste dagen.

2. Maar hoe schandelijk werd zulk ene liefde Gods beantwoord! gelijk zij de Profeten die Ik tot hen zond, henlieden riepen en vermaanden om in gehoorzaamheid tot den Heere terug te keren, alzo gingen zij van hun aangezicht weg, daar zij niets van den Heere wilden weten; zij offerden steeds den Baäls (Deut. 16:21), en rookten den gesnedenen beelden.

3. Ik hield nochthans niet op menigvuldige bewijzen Mijner liefde te geven, Ik leerde Efraïm gaan; Hij, die hun koning is, nam ze op Zijne armen, even als een liefdevol vader zijn kind leert gaan en, wanneer het moede wordt of struikelt, het op zijne armen neemt. Zo heb Ik vol vaderlijke zorg Mijn volk door de woestijn geleid, en het in alle opzichten bijgestaan (Deut. 1:31), maar zij bekenden niet, zij wilden niet ter harte nemen, dat Ik, de enige heelmeester, zein iederen nood (bijv. te Mara Ex. 15:26) genas.

4. Ik trok ze met mensenzelen 1); op dezelfde wijze als een vader zijn zwak kind aan banden vriendelijk leidt, zo leidde Ik ze met liefdevolle zorg den langen weg door de woestijn, met touwen der liefde), en Ik was hun, als degenen, die het juk van op hun kinnebakken oplichten, als de zachte meesters, die hun trekstieren het juk aan het kinnebakken opheffen, opdat zij het voeder geschikt kunnen eten. Zo lokte ik Mijn volk door menigvuldige bewijzen Mijner genade en liefde, door menigerlei middelen om vergeving der zonde en vrede te verkrijgen, door instelling van blijde feesten, om zich in zijnen God te verheugen, tot wederliefde en tot gehoorzaamheid aan Mijne wet. En Ik reikte hem voeder toe, namelijk gedurende den gansen tocht het manna uit den hemel.

1) Des Heeren handelingen met Zijne kerke, hetzij door Zijn Woord of door de bedelingen Zijner Voorzienigheid zijn altijd gevoegd en geschikt naar de natuur des mensen, gelijk hij een redelijk schepsel is, en zijn ook zonderling verbindende, ten ware hij de menselijkheid kwam afleggen. Want, zegt Hij, Ik heb ze getrokken met mensenzelen, dat is met zulke zelen,

die gevoegd waren naar hun natuur als redelijke schepselen aangemerkt, gelijk als door vermaningen, beloften, bedreigingen en door zulke handelingen, als daar de mensen elkaar door verplichten.

2) De onvermoeide arm Gods trekt de tegenstrevende kinderen aan koorden der liefde. Dikwijls wanneer de mens, verleid door de ontzettende inbeelding van eigenmachtige vrijheid, zich geheel van Hem meent losgerukt te hebben, gevoelt Hij zich des te krachtiger aangegrepen door de hand des Heeren, en keert hij met berouw en schaamte tot Hem terug. Wat Israël ondervonden heeft wordt nog steeds bevestigd door de Goddelijke opvoeding van ieder mens.

O God! Gij gebruikt de allersterkste drangredenen, om mensen tot U te trekken en te winnen! Hebt Gij dan aan Uzelven niet reeds genoeg, o Liefde! zodat gij gene reden hebt, om met zo grote listigheid diegenen tot U te trekken, die meer dan reden hadden om U te beminnen boven alles, terwijl Gij ze tot U met de trekkingen van Uwe allerreinste liefde trekt. Gij zoekt ze, daar Gij ze het eerst bemindet, zo tot U te trekken, als men de mensen met weldaden tot zich lokt. (MAD. DE GUYON).

Onze Hemelse Vader trekt ons dikwijls met touwen der liefde, maar ach! hoe onwillig zijn wij om tot Hem te gaan. Hoe langzaam geven wij gehoor aan Zijn zachten drang. Hij trekt ons om eenvoudig in Hem te geloven; maar wij hebben nog niet het vertrouwen van Abraham bereikt; wij laten onze aardse zorgen niet aan God over, maar, even als Martha, zijn wij zeer bezig met veel dienens. De zwakheid van ons geloof doet onze ziel gebrek lijden; wij doen onzen mond niet wijd open, ofschoon God beloofd heeft hem te zullen. Trekt Hij ons heden niet, om ons vertrouwen op Hem te stellen? Horen wij niet Zijne stem ons toeroepen: "Kom, Mijn kind, vertrouw op Mij? De voorhang is gescheurd, de toegang is geopend; nader vrijmoedig tot den troon der genade. Ik ben uw grootste vertrouwen waard, werp uwe bekommernis op Mij. Schud het stof uwer zorgen af, en doe de schone klederen der vreugde aan. Maar helaas! al worden wij op den toon der liefde geroepen tot de zalige ervaring Zijner genade en vertroostingen, wij willen niet komen. Op een anderen tijd trekt Hij ons tot inniger gemeenschap met Hem. Wij hebben op den drempel van Gods huis gezeten, en Hij roept ons in de feestzaal om met Hem avondmaal te houden, doch wij weigeren. Er zijn geheime vertrekken, die voor ons nog gesloten zijn. Jezus nodigt ons die binnen te treden, maar wij blijven terug. O welke koude harten! Hoe gering is onze liefde tot den dierbaren Heere Jezus; wij zijn niet waardig Zijne dienstknechten te zijn, veel minder Zijne bruid; en toch heeft Hij ons gemaakt tot been en vlees van Zijn vlees, met Hem verenigd door een heerlijk trouw-verbond. Hierin is de liefde. Maar het is ene liefde, die gene weigering duldt. Als wij de zachte trekkingen Zijner liefde niet gehoorzamen, dan zal Hij droefheid zenden om ons nauwer aan Hem te verbinden. Hij wil ons tot elken prijs tot zich trekken. Dwaze kinderen, die wij zijn, om die koorden der liefde te versmaden, en ons zo den gesel van touwtjes op den hals te halen, dien Jezus zo goed weet te gebruiken! .

5. Hij Efraïm, zal in Egypteland 1) niet wederkeren, opdat niemand mene, dat Mijn eeuwig raadsbesluit der liefde, dat Ik door redding van het volk uit Egypte en zijne wonderbare leiding door de woestijn tot het land der belofte heb uitgevoerd, is door de onboetvaardigheid

en het ongeloof van hen te schande geworden; maar Assur, die zal volgens Mijn onveranderlijk besluit zijn koning zijn; omdat zij zich weigeren te bekerentot hunnen waren Koning en Heere.

Terwijl in Hoofdst. 1:11; 8:13; 9:3, 6 Egypte steeds zinnebeeld was der slavernij en vernedering, waarin het volk tot zijne straf zou worden geworpen, en de plaats, waar zij de straf moest lijden, onverschillig was, is Egypte hier als natuurlijk te verstaan.

God die hen uit Egypte gebracht had, om hen tot een volk voor zich zelven aan te nemen, zal hen nademaal zij Hem niet getrouw wilden zijn, in een slechter staat brengen, dan waarin Hij hen eerst vond. Hij zal in Egypte niet wederkeren, hoewel dat een huis der duisterheid en zwaar genoeg was, maar Hij zal in een harden dienst gaan, want de Assyriër zal zijn koning zijn, die hen erger zal behandelen dan Faraö ooit deed. Merk hieraan: zij die niet willen wederkeren tot de plaatsen, die zij verlaten hebben, kunnen niet verwachten, te zullen wederkeren tot de vertroostingen, die zij verloren hebben.

6. En het zwaard (der Assyriërs) zal in zijne steden blijven, zal langdurig zich aan Israël doen gevoelen, en zijne grendelen verteren, zijne vestingen, door welke het dacht het land voor den vijand afgesloten te hebben, en het zal opeten, snel en geheel veroveren en verwoesten, van wege hun vijandige beraadslagingen tegen den Heere.

7. Want Mijn volk blijft hangen aan de afkering van Mij, het volhardt in zonde, en kan er zich niet van losmaken; zij de Profetenroepen het wel tot den Allerhoogste 1), dat zij zich tot God zullen bekeren, maar niet één verhoogt richt zich op Hem in waarheid; hun hart houdt zich verre van Hem.

1) In het Hebr. Weël-al jikreehoe. Beter: Opwaarts roept men hen. Dat is: de Profeten roepen hen wel toe, om het hart opwaarts tot God te heffen, om zich los te maken van de afkerigheid van God, maar er is geen beweging, niet een komen tot bekering.

8. Wel verdiende zulk een afval gehele verdelging, maar hoe zou Ik u overgeven aan het verderf, o Efraïm? u overleveren aan uwe vijanden, o Israël? hoe zou Ik u maken als Adama? u stellen als Zeboïm?Ik kan u van wege Mijne liefde en trouw niet als die steden van het Siddimdal geheel van den aardbodem verdelgen, om Mij uit stenen kinderen te verwekken (Gen. 19:24. Deut. 29:22. Jer. 49:18. Matth. 18:15. Luk. 10:12), Mijn hart is in Mij omgekeerd, en al Mijn berouw, Mijne barmhartigheid, is te zamen ontstoken, zodat Ik dat zwaarste gericht niet over u kan volbrengen.

9. Ik zal de hittigheid Mijns toorns niet uitvoeren; Ik zal, nadat Mijn hart over u is omgekeerd en jegens u veranderd is, niet wederkeren, om Efraïm geheel en al te verderven; want Ik ben God en geen mens, wien lichtelijk iets berouwt (1 Sam. 15:29. Num. 23:19. Mal. 3:6), Ik ben de Heilige, de volkomen Reine, bij wien gene afwisseling is van licht en duisternis, gene verandering noch berouw (Jes. 6:3), in het midden van u 1), gelijk uwe gehele geschiedenis heeft bewezen, zo als gij zelf moet betuigen, en Ik zal in de stad) niet komen, gelijk een vijand in ene stad invalt, om die te vernielen.

1) In vs. 8 en 9 spreekt de innerlijke barmhartigheid Gods in verband met Zijne heiligheid. Wel had Israël verdiend om van den aardbodem vernietigd te worden, gelijk Sodom en Gomorra, Adama en Zeboïm maar de rechtvaardige God is ook hier de Heilige, de Onveranderlijke in Zijne Raadsbesluiten. Hij kan Efraïm niet geheel en al verderven, omdat Zijne heiligheid niet liegt. Buitendien spreekt God hier evenzeer tot troost van de godzaligen, die nog in Efraïm zijn.

Er zal uitvoering zijn van Zijne oordelen, maar ook betoning van Zijne genade. Hij zal des Verbonds en Zijn eed, aan Abraham gedaan, gedachtig zijn. Ook hier zal Efraïm ervaren, dat, omdat Hij als de Heilige niet verandert, Zijn volk niet geheel en al vertreden wordt.

2) In het Hebr. Beïr. Nu betekent dit woord wel stad, maar ook toorngloed, en deze betekenis moeten we hier hebben. De Heere wil hier zeggen als bij herhaling, dat Hij de volle hittigheid van Zijn toorn niet zal uitstorten over Zijn volk.

Hij wil zeggen: Ik weet, hoe Ik u helpen zal. Noch straf noch genade baat, Ik moet Christus zenden, die zal ‘t goed maken.

10. Zij zullen wanneer eens aan het einde der tijden de ontferming des Heeren zich weer tot Zijn volk zal keren, den HEERE in gehoorzaamheid weer achterna wandelen; Hij zal brullen als een leeuw, Hij zal Zijne komst tot genadebetoningen aan Zijn volk met ene ver klinkende stem aan hen bekend maken (Jes. 27:13); wanneer Hij brullen zal, Zijne roepstem werkelijk laat klinken, dan zullen de kinderen van de zee af al bevende aankomen 1), de Israëlieten zullen van het strand der Middellandse zee, maar ook uit het Westen, uit Europa naderen.

11. Zij zullen bevende aankomen als een vogeltje uit Egypte, allen, die in het gehele zuiden verstrooid zijn, zullen met vogelsnelheid naderen en als ene duif haastig naar haren slag toevliegt, uit het land van Assur, en alle landen in het oosten; en Ik zal hen doen wonen, alle die verzamelden uit alle delen der wereld en die begenadigde kinderen in hun huizen, in hun beloofde erfenis stellen, zodat zij daar voor altijd in vrede wonen, spreekt de HEERE 1), de Almachtige en Getrouwe.

1) De Profeet ziet hier in de verste, laatste tijden; als de Heere Christus met grote kracht en heerlijkheid met de stem des Archangels onder bazuingeschal zal wederkomen en het nieuwe Jeruzalem zal oprichten, dan zal gans Israël zalig worden (Rom. 11:25 vv.) Tot hiertoe wordt het woord in de heidenwereld vervuld: door de wereldgeschiedenis brult de leeuwenstem tot bekering, en allengs komen de volken nader, wel sidderend en bevend, maar vol verlangen om te rusten in de welbereide woningen van Hem, die God is en geen mens, die den gloed Zijns toorns niet wil afleggen, die de Heilige is in ‘t midden Zijner gemeente.

De Heere wil Zijn verstrooid volk niet verderven, en inzonderheid Israël niet, maar Hij zal ze zoeken en vinden, om ze goed te doen, in wat hoek van de wereld zij ook wezen mogen.

De Heere is overvloedig machtig, om Zijn volk na lange afzwerving, weer in bezit te stellen in hun gewone genietingen. Gods belofte van het te doen is er een genoegzame grond van hope voor.

HOOFDSTUK 12.

III. Hoofdst. 12:1-14:9. Hier begint de derde en laatste hoofdafdeling hun het 2e deel van ons profetisch Boek. De Profeet toont daarin aan, dat het door den Heere gedreigde en nabij zijnde gericht van Israëls ondergang rechtvaardig is en niet kan achterblijven. Ook deze afdeling is weer in drie kleinere delen verdeeld. In het eerste (Hoofdst. 12) toont de Profeet, hoe Israël, in plaats van het voorbeeld van zijnen vader Jakob te volgen, vervallen is tot de goddeloosheid der Kanaänieten, die zij wegens hun verdorvenheid uitroeien. In het tweede deel (Hoofdst. 13:1-14 :1) stelt hij voor, hoe Israël ondanks alle betoningen van liefde en van heiligen ernst Gods, zich in zijn afval verhard, ja versterkt heeft. Het is alleen de goddelijke ontferming, waardoor zij uit het gericht zouden kunnen gered worden, ja uit den dood en de hel verlost. In het laatste deel (Hoofdst 14:1-9) roept hij het volk nogmaals op tot oprechte bekering, en geeft hij uitzicht op wederaanneming der boetvaardigen en op rijken zegen van de zijde des Heeren. Het laatste vers van het Boek is het amen op het geheel, ene krachtige vermaning tot slot, om de roepstem des Heeren tot bekering niet ongehoord te laten.

1. Die van Efraïm hebben Mij, waar ik ‘t oog sla, omsingeld met leugen, spreekt de Heere, en het huis Israëls met bedrog, want hoewel zij overal het recht in onrecht, het ware geloof in wangeloof, het vertrouwen op den Heere in vertrouwen op eigen macht hebben veranderd, houden zij zich toch voor het geroepene volk van God, dat recht op elken zegen heeft. Maar Juda heerste nog met God, hield zich nog aan God vast, en was met de heiligen getrouw 1) zelfs dit tot hiertoe getrouwe volk wankelt tot den afval, hoewel een zo sterk God, die Zich altijd een God des vertrouwens voor de Zijnen betoond heeft, en als de Heilige, door begenadiging der gelovigen en verdelging der goddelozen, onder hen woont.

1) In het Hebr. Wejehoeda ood raad im-El weïm kedosjim nèëmaan. Beter: En Juda zwerft nog met God en de getrouwe heiligen. Het beeld is genomen van een koe, die losgebroken is, en nu verre van de stal of in de wereld omzwerft. De Heere spreekt hiermede uit, dat ook Juda van Hem is afgevallen en de teugels heeft losgerukt, waarmee Hij het door Zijn wet en getuigenis had gebonden.

2. Efraïm weidt zich en voedt zich met wind met allerlei ijdele handelingen zonder trouw en waarheid, en jaagt denverderf aanbrengenden oostewind en dus zijn eigen ondergang na(Job. 27:21. Jes. 27:8); den gansen dag vermenigvuldigt hij leugen en verwoesting, die de zwakkeren door hun daden van geweld ondervinden; en zij maken verbond met Assur, om hen tegen Egypte te beschermen, en de olijfolie (Deut. 8:8. 2 Kon. 5:26) wordt ten geschenke naar Egypte gevoerd, om tegen Assur te beschermen, of van diens opperheerschappij verlost te worden, zo als koning Hosea deed (2 Kon. 17:4

3. En niet alleen zal het noordelijk rijk Gods straffen ondervinden; ook heeft de HEERE enen twist met Juda, dat op twee gedachten hinkt; God zal hun zonde straffen, en Hij zal bezoeking doen over Jakob, het noordelijk rijk naar Zijne wegen; naar zijne handelingen zal Hij hem vergelden.

4. In moeders buik hield hij, uw stamvader Jakob, naar welken Ik u zo even genoemd heb, zijnen broeder Ezau bij de verzenen(Gen. 25:26), worstelende om den goddelijken zegen en de genade der belofte in de eerstgeboorte; en in zijne kracht op mannelijken leeftijd droeg hij zich vorstelijk a) met God, en worstelde hij om Zijnen zegen en om genade, die hij ook verkreeg (Gen. 32:25-29). Hij had u, die zijnen overwinnaarsnaam draagt, een voorbeeld moeten zijn tot gelijken ijver naar Gods genadegoederen, en een onderpand van gelijke overwinning en zeker verkrijgen der genade Gods!

a) Gen. 35:9, 10.

5. Ja hij, uw stamvader Jakob, droeg zich vorstelijk tegen den Engel des Heeren, den waarachtigen God, die in het Oude Testament zo dikwijls in de gedaante van enen Engel verscheen, voordat Hij in Christus mens werd, en hij overmocht hem; hij weende en smeekte Hem, en deze middelen tot strijd en overwinning staan evenzeer u ten dienste, wanneer gij ze slechts wildet gebruiken (Gen. 32:31). Te a) Bethel vond hij, Jakob, Hem, den Heere, eerst op den weg naar Paddan Aran, en later toen hij aldaar een plechtige godsdienstoefening hield, en aldaar sprak hij, niet alleen met Jakob maar ook in hem met ons; ook ons geldt dus de belofte aan Jakob, zo wij ware navolgers van Israël, worstelaars met God worden:

6. Hij sprak met ons, namelijk Jehova, de HEERE, de God onzes verbonds, de God der heirscharen, de almachtige Gebieder over alle machten des hemels, HEERE, Jehova, de Eeuwige, gisteren en heden dezelfde in eeuwigheid, is Zijn gedenknaam 1), waarmee Hij Zich aan Mozes heeft bekend gemaakt (Ex. 3:15). Vertrouwt op Hem, en Hij zal u als overwinnaars kronen, even als Jakob, wanneer gij wettig strijdt.

1) De herinnering aan de worsteling Jakobs om het eerstgeboorterecht en om den zegen Gods, wordt hier zijn nageslacht voorgehouden, om het daarmee aan te zetten tot een worstelen met den Heere om genade en geen recht, om Israël den weg te wijzen tot betering en herstelling in de gunst Gods.

7. Gij dan bekeer u van harte tot uwen God, en dit zij het kenteken van het waarachtige uwer bekering, bewaar weldadigheidjegens alle armen en verlatenen, en recht in het richten, en wacht, hoop en vertrouw, geduriglijk op uwen God.

Deze worsteling was een keerpunt in Jakobs levensgeschiedenis, en moet het zijn in de levensgeschiedenis van ieder mens, ja van ieder volk; daarom wordt er door de Schrift zulk een gewicht op gelegd. Immers wie nog niet als zondaar met God geworsteld heeft en als gelovige door Hem gezegend is, die staat nog in zijne natuurlijke geboorte, die heeft het grote keerpunt zijns levens nog niet bereikt, die kan niet zeggen: één ding weet ik, dat ik blind was en nu zie. Jakob was geen Israëliet, in welken geen bedrog was; hij was een zondaar, in wien het bedrog zijn zetel heeft; zelfbedrog en bedrog van anderen. Jakob had zijn vader bedrogen en de belofte Gods gestolen; het was wel zijn eigen goed, maar een erfgenaam mag zijn eigen goed niet stelen; hij moet wachten totdat hem dit door den rechtmatigen uitdeler er van wordt gegeven. Daarna trad God in het gericht met Jakob, en deze vluchtte niet en gaf zich ook niet over. Hij scheen te zullen overwonnen worden, doch hij gaf den moed niet op; maar nam zijne

toevlucht tot de ontfermingen Gods, en bleef volhardend biddend strijden. En nu, gij weet het, hij was Jakob; maar God zei: gij zijt Israël. Hiermede ontving hij een naam van God, een heerlijken, een eeuwigen naam; en zo verachtelijk hij nu den naam Jakob gedragen heeft, zo heerlijk heeft hij nu den naam van Israël gedragen. De Engel, die met hem worstelde, wordt Elohim genoemd; dit woord wordt meermalen van een meertal Engelen gebruikt, maar nooit van een Engel, tenzij hij de Verbonds-Engel, de Heere is. Nog heden eten de Joden de verrukte zenuw niet, en het is ene proef voor den beestensnijder, dat hij die handig weet uit te lichten. Zo geeft Israël tot in de kleinigheden van zijn dagelijks leven een cursus over de oudheden der Schrift. Doch ziet voornamelijk hierin het wonderdadige van Gods Woord zelf. Waar is een geschrift, dat de tijden zodanig in Zijne macht heeft, dat hetzelfde woord, dat meer dan vijf en dertig honderd jaar geleden geschreven werd, nog heden zijne kracht heeft? Voorzeker de Joden zijn een eeuwig volk. En nu wij zien het bij Hosea, Jakobs geschiedenis wordt zijnen nakomelingen voorgesteld als hun volksgeschiedenis. De kinderen Jakobs werden tot kinderen Israëls niet eenmaal, maar meermalen. Bij Jakob werd de avondstond zijns tijdelijken levens de morgenstond des eeuwigen levens. Zou ook dit niet voor Israël volle waarheid worden? Waarom, zo vragen wij, met stad en tempel niet ook het volk te niet gedaan, door het in de volken te laten wegsmelten? Wij mogen er op antwoorden: omdat het eerste deel van de geschiedenis der Joden Jakob, en het tweede deel Israël heet.

8. Maar hoever zijt gij, o Israël! van deze waarachtige bekering verwijderd! In der Kanaänieten of des koopmans hand, dat Israël in plaats van een strijder met God is geworden, is ene bedrieglijke weegschaal; hij verrijkt zich door bedrog, in plaats van recht (vs. 7) te bewaren, en op Gods gebod (Lev. 19:35 vv. Deut. 25:13 vv.) acht te slaan; hij bemint de armen en nooddruftigen te verdrukken, in plaats van barmhartigheid te bewijzen (vs. 7), hoewel de Heere zo ernstig waarschuwt (Lev. 19:13. Deut. 24:14).

9. Nog zegt Efraïm, in plaats van zich te schamen: Evenwel ben ik rijk geworden, door dat handelen; ik heb mij groot goed verkregen, in al mijnen arbeid tot vermeerdering van mijn vermogen zullen zij in mij gene ongerechtigheid vinden, die zonde zij, die strafbaar is. Zo bedriegt gij uzelven omtrent uwen uitwendigen toestand en uw inwendig verval.

10. Maar Ik betuig u, dat gij al uw geluk en goed zowel vroeger als heden, niet aan uwe inspanning en gerechtigheid, maar alleen aan Mijnen zegen te danken hebt, want Ik ben de HEERE, Uw God van Egypteland af, dus van het begin van uw bestaan. Ik zal u, tot straf, dat gij dit niet erkent, maar uw vertrouwen op ongerechtigheid stelt, nogmaals in de woestijn voeren, en even als bij uwen 40-jarigen tocht door de grote en schrikkelijke woestijn, in tenten doen wonen, als in de dagen der zamenkomst (Hoofdst. 9:5 ,), even als bij het jaarlijks terugkerende Loofhuttenfeest, dat ter gedachtenis van Mijne genadige uitleiding uit Egypte (Lev. 23:42 vv.) gevierd wordt; alzo zult gij uitgestoten uit het goede land en uit uwe goede en schone steden en huizen, verre van het vrolijk Loofhuttenfeest, duidelijk vernemen, dat Ik het alleen ben, die u in uwe armoede heb rijk gemaakt, die u verzorgt en beschermt.

Wanneer de Heere het volk bedreigt, dat Hij het weer uit het land zal verstoten, en den tocht door de woestijn nog eens zal laten beleven, zo ligt daarin tevens de belofte, dat Hij het niet onverzorgd in de Woestijn zal laten blijven, zodat de verstoting diensvolgens gene gehele,

gene definitieve zal zijn. Het spreekt van zelf, dat de verstoting in de woestijn als een beeld moet worden beschouwd van de verstrooiing onder de heidenen. Wij kunnen toch dagelijks aan de Joden voor onze ogen zien, hoe de Heere lichamelijk Zijn volk verzorgt, dat Hij voor een tijd heeft verstoten, hoe Hij het niet laat omkomen, maar nog altijd den ouden zegen laat ondervinden.

Verschillend worden de woorden "Ik zal u in tenten doen wonen" opgevat. Behalve gelijk wij invoegden ook: "Ik heb u tot nog toe in tenten doen wonen; Ik heb u vrede, veiligheid, overvloed en vreugde (dat hier wordt uitgedrukt door ene spreekwijze welke doelt op de vreugde en veiligheid, die zij ten tijde van het feest der tabernakelen hadden) bezorgd, volgens Mijne goedertierenheid en getrouwdheid. En durft gij, o Efraïm! Mij, door schending daarvan, den lof en de eer benemen? durft gij zo ondankbaar zijn? Of anders: Ik zal u vervolgens in tenten doen wonen, en dat middel gebruiken, dat het meest geschikt is, om uw gevaar en uwen ondergang te verhoeden. (POOLE en WELSH).

11. En Ik heb gesproken van den tijd van uw uittrekken uit Egypte af, en zal spreken door Mijnen Geest tot de Profeten, en Ik zal het gezicht, door zo vele eeuwen gegeven, vermenigvuldigen, en door den dienst der Profeten heb Ik Mijnen wil geopenbaard, en zal Ik gelijkenissen voorstellen 1). Ik heb geen middel onbeproefd gelaten om uw heil te bevorderen, en Ik zal niet nalaten u te vermanen.

1) Wij zien, dat de wereld zich tegen alle vermaningen verhardt: wij zien ook, hoe lang de Heere Zijne gerichten uitstelt, en het verdraagt, dat de mensen zelfs Zijne goedheid honen. Dezelfde verdorvenheid heerst dus heden in de wereld als de Profeet hier beschrijft. Alzo heeft God ons niet alleen uit Egypte verlost, maar uit de allerdiepste diepten; wij weten, dat wij door Christus verlost zijn, opdat wij geheel Gods eigendom zouden zijn. Want daarom is Christus gestorven en opgestaan, omdat Hij beide over levenden en doden heersen zou. Maar hoe weinigen denken er aan, dat zij geen recht meer over zich zelven hebben, omdat zij door het bloed van Christus Zijn eigendom zijn geworden.

Beter is het hier den verleden tijd te gebruiken. De Heere wijst hier toch op hetgeen Hij gedaan heeft. Hoe Hij op allerlei wijze heeft geroepen en gemaand tot bekering. Hoe Hij Zijne Profeten heeft gezonden, om Zijn volk te redden van den afgrond, maar zij hebben niet gehoord. Integendeel wijst vers 12 er op, hoe Israël tot een niets zijn is geworden, tot enkel ijdelheid. In het dienen van de wereld is geen wezen. Het leidt den mens niet tot wat hij wezen moet. Alleen in het dienen van God ligt wat den mens tot mens maakt, dewijl hij tot God is geschapen.

12. Zeker is Gilead, het oostelijk gedeelte van het rijk (Hoofdst. 6:8), ongerechtigheid, zij zijn enkel ijdelheid 1); te Gilgal, in het westelijk gedeelte (Hoofdst. 4:15; 9:15), offeren zij tegen het bevel des Heeren op afgodische wijze ossen, ja hun altaren zijn zo menigvuldig als steenhopen op de voren der velden.

1) De afgoderij, of valse godsdienst zal nooit aan het gemoed of de conscientie der mensen voldoening kunnen geven, gelijk het eindeloos vermenigvuldigen van de wegen, wanneer zij den regel verlaten, zulks getuigt.

Gilead en Gilgal vervangen hier de melding ven het gehele Israëlietische land aan gene en deze zijde van den Jordaan. Van dat zij het Over-Jordaanse in bezitting namen, en van dat zij Kanaän veroverden, van toen af hebben zij niet anders dan kwaad gepleegd en onheil gesticht.

13. Welke grote dingen heeft toch de Heere aan u gedaan? Wat was eens uw voorvader? Jakob vlood toch als een arm banneling uit zijn vaderland naar het veld van Syrië, naar Haran in Mesopotamië (Gen. 29), en Israël diende als een arme knecht om ene vrouw, en hoedde Labans schapen om ene vrouw 1), hij verrichtte dus het werk van den geringsten knecht.

1) Hier wil de Heere komen tot het vrije van Zijne gunstbetoning. Roemde Israël op zijne afkomst, meende Israël, dat het van edele afkomst was, en daarom niet zou uitgedelgd worden, de Heere wijst hierop, dat er op zich zelf in hun stamvader niets edels lag, maar dat Hij hem uit vrije gunst en ongehoudene goedertierenheid had geroepen.

14. Maar hoe genadig en barmhartig heeft de HEERE u, de nakomelingen van Jakob, uit uwe geringheid verheven! Hij voerde Israël opals een vrij volk door wonderen en tekenen uit Egypte door enen Profeet, namelijk door Mozes (Deut. 18:18); en het moest geen gering herder meer zijn, maar door enen groten Profeet werd hij gehoed1) op den gansen langen weg door de woestijn.

1) Dat is Mozes, die alhoewel hij koning in Jeschurun genoemd wordt, nochthans hetgeen hij deed over Israël, deed als een Profeet, door bestier van God, en door de kracht van Zijn Woord. Het teken van zijn gezag was geen koninklijke scepter, maar de roede van God; met die riep hij de plagen over Egypte en Israëls zegeningen op.

15. Efraïm daarentegen heeft Hem zeer bitterlijk vertoornd, in plaats van Hem door liefde en trouw te danken; daarom zal Hij zijn bloed, dat is hun talrijke misdaden, die des doods waardig zijn op hem laten, en zijn Heere, wiens eigendomsrecht zij zo geheel vergaten, zal hem zijnen smaad vergelden 2) (Jes. 65:7), aangedaan door den afgodendienst.

1) Te velen zijn er, die Christenen worden genoemd, die in handelszaken Kanaänieten zijn, en menen, dat elk middel goed is, waardoor men rijk kan worden. Zij menen, dat hun afwijkingen van rechtvaardigheid kunnen verontschuldigd of verdedigd worden. Doch God zal zeker zulk een gedrag opmerken en straffen, voornamelijk bij hen, die Zijne waarheid belijden en Zijne inzettingen waarnemen. Het is beter den hardsten arbeid in armoede te verrichten, dan rijk te worden door zonde. Wij kunnen ons een oordeel vormen omtrent onzen eigen toestand, door dien te vergelijken met dien der oude gelovigen in gelijke omstandigheden. Zo velen den last van God verachten, zullen vergaan met hun bloed op hun eigene hoofden. Mochten wij allen Zijn woord horen met nederig, gehoorzaam geloof.

HOOFDSTUK 13.

ZONDE BRENGT VERDERF AAN, CHRISTUS OVERWINNING HET LEVEN.

1. Als Efraïm, de hoofdstam van het thans zo diep gezonken noordelijke rijk, sprak, namelijk in vroegere dagen, toen het nog in gelijke macht als Juda aan het hoofd der 12 stammen van Israël stond, zo beefde men, zijne macht, en majesteit maakten den diepsten indruk op de overige stammen; hij heeft zich, daar hij zo groot aanzien onder het volk genoot (Num. 13:9, 17. Richt. 8:1; 12:1), verheven in Israël, onder de 12 nog verenigde stammen. Hij zocht de alleenheerschappij in de plaats van Juda te verkrijgen, totdat hij zich eindelijk onder Jerobeam van David losscheurde en het rijk der tien stammen stichtte. Maar, omdat hij dat goddeloos werk deed, dat door de invoering van den valsen godsdienst te Bethel en Dan (1 Kon. 12:28) de Heere zelf tot een beeld werd gemaakt, en eindelijk zelfs ishij schuldig geworden aan den Sidonischen afgodendienst van den Baälonder Achab (1 Kon. 16:31 vv.), zo is hij los geworden van den God van alle leven, en is gestorven 1), zijn rijk is onophoudelijk ondergang en dood tegemoet gegaan.

1) De dood drong in hen door als een vergif, al was zulks ook niet terstond zichtbaar. Zo was Adam van den dag des zondevals af den dood gestorven, ofschoon hij nog lang daarna leefde. Met de doodzonde vangt niet alleen de doodschuld aan, maar dringt ook de kiem des doods in den zondaar door, en vergiftigt langzamerhand hart en gebeente. Zo komt ook omgekeerd met de vernieuwing der gerechtigheid een nieuw leven in den dood der zielen.

De dood of ondergang van het rijk van Efraïm was ingetreden, toen het den kalverdienst invoerde. Dat was volstrekt tegen de ordinantiën Gods, en moest noodzakelijk ten gevolge hebben, dat het rijk ten onder ging.

2. En nu sedert den tijd van ‘t eerste afvallen tot op heden zijn zij, de tien stammen van het rijk van Efraïm, voortgevaren te zondigen, en hebben zich van hun zilver een gegoten beeld gemaakt, afgoden naar hun verstand, die allemaal smedenwerk zijn, voortbrengsels van kunstenaars. Aan de ene zijde bonden zij zich vast aan hunnen kalverdienst, aan de andere zijde voegen zij er steeds nieuwe Baäls-beelden aan toe, waarvan zij nochthans zeggen: De mensen, die offeren, zullen de kalveren, de gouden beelden, kussen 1), en dus zeer hoog eren (1 Kon. 19:18).

1) Het Latijnse woord "doratio" = aanbidding, betekent zijne hand aan den mond brengen en kussen, en alzo zijnen eerbied betuigen aan het voorwerp dat men dient. Zo beschrijft Job de aanbidding, welke de oude afgodendienaars aan de hemelse lichamen bewezen (vgl. Job 31:26). Naderhand bracht men dezelfde uitwendige daad van godsdienst aan de beelden toe, gelijk uit een bekende plaats in den Octavius van Minucius Felix blijkt. Soms kusten zij de beelden zelf, gelijk blijft uit de beschrijving, die Cicero van het beeld van Herkules geeft, dat Verres had weggenomen (in Verrem IV), en uit de bekende verzen van Lucretius, die in onze taal luiden: "Ook ziet men aan de koperen beelden, bij de poorten der steden geplaatst, hoe hun rechterhanden door ‘t gedurig aanraken van hen, die hen groeten, gesleten zijn. " sommigen (Luther) vertalen offeranden van mensen, dat is mensenoffers, doch het opofferen

van mensen was een verfoeilijk stuk van den dienst, die men aan den Moloch bewees, maar werd, voor zoveel wij kunnen vinden, te Dan of Bethel niet geoefend.

3. Daarom, omdat zij zelf verkoren wat niets is zullenzij tot niets worden; zij, die zo hardnekkig aan hunnen dwazen godsdienst vasthouden, zullen zijn als eens morgenwolk, die spoedig voor de opgaande zon verdwijnt, en als een vroegkomende dauw, die aanstonds henengaat1) als de zon verrijst (Hoofdst. 6:4). Zo snel en zeker komt hun ondergang. Zij zullen zijn als kaf van den dorsvloer, die op ene hoogte gelegen is. (Deut. 25:4 Jes. 17:13; 41:15 vv. Ps. 1:4; 35:5)en als rook van het vuur onder den pot uit den schoorsteen 2) (Ps. 68:3) wordt weggestormd.

1) Wat de Heere van hen zegt in Hoofdst. 5:4 als een beschuldiging, wordt hier nu aangekondigd als een straf, en hiermede wordt het den volke aangekondigd, dat de gerichten van het volk als volk onafwendbaar zullen zijn. Israël had, trots alle waarschuwingen, zich tegen den Heere verzet, en daarom zou de Heere eindelijk komen met zijne roede.

Het Hebr. woord "aroebah" betekent "venster" (Pred. 12:3). De oude Hebreën hadden geen schoorstenen; de rook trok door het met traliën gesloten venster weg.

4. Ik ben toch de HEERE, die Zich als uw God a), als de machtige Helper en Raadsman van Egypteland af bij den uittocht bewezen heeft; daarom zoudt gij genen anderen God kennen b), dan Mij alleen, want gij hebt van niemand anders hulp en redding ondervonden dan van Mij; want er is geen Heiland dan Ik.

a) Jes. 43:11. Hos. 12:10. b) 2 Sam. 22:32. Ps. 18:32.

1) Hiermede komt de Heere God weer terug op hetgeen Hij voor Zijn volk is geweest, om daarmee nog eens te wijzen op het trouweloze van den afval en dezen in het helderst daglicht te stellen. Als Israël uitgered was uit grote ellende, dan was het immer door de hand des Heeren, en nooit door de stomme afgoden.

5. Ik heb u reeds gekend in de woestijn, door welke Ik u gedurende 40 jaren leidde, in een zeer heet land, waarin gij zonder Mij zoudt versmacht zijn.

Ja Heere, Gij hebt mij inderdaad gekend in mijn gevallen staat, en toen koos Gij mij reeds voor U zelven! Toen ik afkerig was, en mij zelven verfoeide, naamt Gij mij als Uw kind aan, en vervuldet Gij mijne dringende behoeften. Uw naam zij voor eeuwig gezegend voor deze vrije, rijke, overvloedige genade. Daarna is mijne inwendige bevinding dikwijls ene woestenij geweest, maar Gij hebt mij toch als Uw liefste erkend, en hebt stromen van liefde en genade in mij gestort om mij te verheugen en vruchtbaar te maken. Ja, toen mijn uitwendige toestand het slechts was, en ik in een land van droogte omzwierf, heeft Uwe liefde-nabijheid mij verkwist. De mensen hebben mij niet gekend, toen verachting mijn deel was; maar Gij hebt mijne ziel in tegenspoed gekend, want gene droefheid verduistert den glans Uwer liefde. Zeer genadige Heere, ik prijs U voor al uwe getrouwheid in droeve omstandigheden, en ik betreur het, dat ik U soms vergeten en mij zelven groot gemaakt heb, wanneer ik alles aan Uwe

zachtmoedigheid en liefde te danken had! Wees Uwen dienstknecht hierin genadig! Mijne ziel, als Jezus u alzo in uw lagen staat erkende, wees verzekerd dat gij Hem en Zijne zaak toebehoort, nu gij voorspoedig zijt. Wees niet zo opgeblazen door uw wereldsen vooruitgang, dat gij u de waarheid schaamt. Volg Jezus in de woestijn, draag het kruis met Hem, als de hitte der vervolging ondraaglijk wordt. Hij erkende u, o mijne ziel, in uwe armoede en schande; wees nooit zo verraderlijk u Zijner te schamen. O, er is des te meer schande in de gedachte, mij mijns welbeminden te schamen. Jezus, mijne ziel kleeft U aan.

Ik zoek U op den helderen dag, Zowel als in den nacht van zorgen; Van Uwen lichtglans wil ik licht, Van Uwe schoonheid, schoonheid borgen.

.

6. Daarna zijn zij, nadat het vruchtbaar Kanaän hunlieder weide was geworden, zat geworden; als zij zat zijn geworden, heeft zich hun ondankbaar en hoogmoedig hart verheven; daarom hebben Zij Mij vergeten, gelijk hun reeds Mozes (Deut. 8:11 vv. 11) waarschuwend voorzegd heeft (Deut. 32:15).

Niets beledigt God meer, dan de ondankbaarheid der zielen, die zich aan Hem niet willen overgeven, of die, nadat zij het deden, zich weer aan Zijne leiding onttrokken. Hij spreekt zo dikwijls daarvan in zulke uitdrukkingen, dat men daaruit wel kan zien, hoezeer Hem dat mishaagt en beledigt. O God! het schijnt bijna, alsof Uwe gehele gelukzaligheid afhing van deze gelatenheid en overgave van hen, die U de ziel vrijwillig toevertrouwden. O gij, ondankbare zielen! moest u dat niet genoeg zijn, zonder enig ander nut of voordeel van uwe overgave te verlangen, dan dat het Gode welgevallig is, om u met alle macht tot onderwerping te dringen? (MAD DE GUYON).

7. Dies werd Ik, wiens weide hen gevoed had en dien zij nochtans vergaten, hun Mijne ondankbare, vet gewordene kudde, als een felle leeuw, die de kudde zonder verschoning verscheurt; als een luipaard loerde Ik op den weg 1); waar de kudde heentrekt, om ze ook daar te overvallen (Hoofdst. 5:4).

1) Dit alles leert ons, dat misbruikte goedheid in te grotere strengheid verkeert. Zij, die God versmaden en tergen, als Hij voor hen is als een zorgvol en teder herder, zullen bevinden, dat Hij zelf voor Zijn eigen kudde zijn zal, als de roofdieren zijn. In degenen, die God lang met veel zachtmoedigheid te vergeefs gedragen heeft en met vele genegenheid genodigd, zal Hij Zijn toorn bewijzen en hen vaten des toorns maken.

8. Ik ontmoette hen als een beer, die van jongen beroofd is, en daarin gene verschoning kent, en scheurde het slot 1) huns harten; en Ik verslond ze aldaar op den weg, waar Ik ze vond, als een oude leeuw; het wild gedierte des velds verscheurde hen 2) (Lev. 26:22) opdat zij zouden weten, hoe verschrikkelijk het is te vallen in de handen des levenden Gods (Hebr. 10:31).

De wilde dieren stellen de heidense machten der wereld voor, die op Gods bevel Zijn volk moeten tuchtigen, vóór allen Assur. Merkwaardig is het, dat hier dezelfde dieren genoemd

worden, door welke Daniël (7:4 vv.) het Chaldeeuws, Medo-Perzisch en Grieksch-Macedonisch wereldrijk voorstelt.

Eerst zal Ik hen ombrengen, vervolgens in stukken scheuren en het hart zelfs uitrukken; het is waarschijnlijk dat dit wreed gedierte, waarbij God Zich in Zijne oordelen vergelijkt, zich haast om zijne prooi op te scheuren, om het bloed te drinken, eer het besterft. Het woord "Segort" "Slot" vertaald, komt van het woord "Sagar" =" insluiten" en schijnt het pericordium te betekenen, dat een vet en dik vel is, hetwelk het hart omgeeft.

9. Het dienen van andere goden heeft u bedorven, o Israël! want in Mij is uwe hulp, om van alle uit- en inwendige vijanden verlost te worden, en tegen Mij zijt gij opgestaan door u los te scheuren van den waren godsdienst en van het koninkrijk der belofte.

Al uw ongeluk komt van uzelven, aan God is het u zegen te geven. Het is gelijk Augustinus zegt: God doet veel goeds aan den mens, dat de mens niet bemerkt, maar de mens doet niets, waarvan God niet bewerkt, dat hij het doet. " Even als uit Gods liefde niets kwaads in ons opwassen kan, maar alles goeds, zo is de eigenliefde de wortel van alle kwaad in ons, waaruit alle kwaad voortkomt. Van daar komt alle ongerechtigheid, zonde, boosheid, blindheid, onwetendheid, en zo maakt de mens zijnen wil tot enen valsen god. En gelijk de ware God de oorsprong is van alles goeds, zo is de valse god ‘s mensen eigen wil, een oorsprong van alle kwaad. En daar het schepsel uit niets gemaakt is, en in zich gene bestendigheid en vastheid bezit, maar altijd van nature tot niets terugkeert en altijd hulpbehoevend is, zo kan de mens in zichzelven gene bestendigheid en zekerheid hebben, maar wankelt hij altijd heen en weer, is altijd behoeftig, kan nooit rusten. (JOH. ARNDT).

10. Waar is uw koning nu, dien gij uzelven gekozen hebt? dat hij u, zo hij kan, behoude in al uwe steden; wanneer Assur u met grote macht zal overvallen, en waar zijn uwe onrechtvaardige richtersof koninklijke raadslieden, waar gij na Salomo’s dood, in opstand tegen Rehabeam en tegen Mij, van zeidet: Geef mij enen eigen koning en vorsten 1), want ik kan met Davids huis niet langer gemeenschap hebben (1 Kon. 12:16 vv.).

1) Hij bespot de Israëlieten, dewijl zij zagen dat hun koning reeds beroofd was van alle macht om te helpen, ook alle vorsten zowel de voorzichtigheid misten, als alle andere middelen. Dewijl er bij de mensen niets geen bescherming was, leert de Profeet dat Israël te vergeefs heeft vertrouwd, waar het meende zich veilig te verbergen onder de schaduw van den koning, terwijl het veilig was, zolang het geregeerd werd door wijze mannen. Dit alles zegt hij is ijdel.

Uit deze vraag blijkt niet, dat de Profeet op enen tijd doelt, wanneer in het rijk van Israël in ‘t geheel geen koning aanwezig was, maar hij wil zeggen, dat het koningschap van Israël, dat is voortgekomen uit opstand tegen den Heere en Zijnen Gezalfde, niet in staat zou zijn Israël van den ondergang te redden.

11. Ik gaf u, toen gij het oproerig verlangdet, enen a) koning, maar in Mijnen toorn, om u door uw eigen verlangen, door uwe koningen te straffen 1), en nam hem weg, (zal hem

wegnemen) in Mijne verbolgenheid, wanneer Ik u van Mijn aangezicht zal verstoten en den heidenen overgeven, zodat uw eigengemaakt koningschap zal vernietigd worden.

a) Deut. 8:5; 15:23; 16:1.

1) Al ziet dit voornamelijk op die koningen in Israël, die door zamenzwering en moord spoedig elkaar opvolgden, en aan het rijk in bijzondere mate den ondergang bereidden, zo bedoelt het toch de Profeet van alle koningen zonder uitzondering; want zij allen volhardden in den opstand tegen het uitverkoren huis van David, waaraan de belofte toekwam, en in den afgodischen kalverendienst, welke het volk bevestigde in den afval van den Heere. Zo strafte de Heere den opstand des volks tegen Davids huis door de koningen, welke zij zelf gewenst hadden. Volgens de eeuwige wet van Zijn rijk strafte Hij toch elken zondaar met datgene, waarmee hij zichzelven bezondigd heeft; hij straft de zonde door nieuwe zonde, en slaat den enen duivel door den anderen dood.

Zo worden dus de personen der beheersers toegedeeld naar de verdiensten der onderdanen. Zo worden de daden der regenten volgens de gesteldheid der onderdanen geleid, zodat ook dikwijls het leven van enen waarlijk goeden herder tot ongeluk der kudde wordt.

De val der koningen is de straf der volken, want gelijk wij door hun deugd worden bewaard, zo geraken wij door hun zonde in het ongeluk.

In de eerste plaats wijst hier de Profeet op de zonde van Israël tegen Davids huis. Want wel kwam de scheuring van het rijk, om de zonde van Salomo hem tot straf, maar vrijwillig heeft Efraïm Davids huis de gehoorzaamheid opgezegd. Wel ging het naar den Raad Gods, dat over Israël Jerobeam zou heersen, maar toch nimmer naar het bevel des Heeren, dat Israël zich zou losscheuren van het rijk van Juda.

12. Efraïms ongerechtigheid, alle zonde van Israëls rijk, is zamengebonden en als in een bundel bewaard; zijne is opgeleid, totdat op eens alles te zamen zal worden bezocht (Deut. 32:34).

13. Smarten ener barende vrouw zullen hem aankomen; gelijk deze smarten heeft, voordat een nieuw leven in haar kind is geboren; zo zal Ik ook zware beproevingen laten komen, die hun echter tot loutering en bekering en tot voortbrenging van nieuwe toestanden zullen dienen; hij is een onwijs kind, dat de tijd zijner bezoeking niet erkent (Deut. 32:6, 28 vv. ,); want anders zou hij genen tijd in de kindergeboorte blijven staan, hij haast zich niet, als de geboorteweeën aanwezig zijn, tot de geboorte 1), en stelt zich zo aan ‘t gevaar bloot van niet te zullen komen; zo weigert Israël ook in de ellenden en in de gerichten des Heeren, om zich te bekeren 2).

1) Efraïm is hier beide, ene moeder, die baren moet, en een kind, dat geboren moet worden.

2) Reeds deze plaats in haar verband (vs. 14) ware genoeg geweest, om den leraar in Israël, als Nikodemus, (Joh. 4) in het geheim der wedergeboorte in te leiden.

Hoe langer de geboorte wordt vertraagd, des te langer duren ook de barensweeën. Hoe langer Efraïm zich aankant tegen de wedergeboorte door bekering tot God, des te langer en smartelijker zijn ook de kastijdingen (vgl. Jer. 25:17, 18). Het zou grote ongerijmdheid zijn, zich in het beslissende ogenblik te willen verzetten tegen den aandrang tot de geboorte; even onverstandig is het, wanneer de mens, door angst en zielepijn gedrongen, zich zou willen verzetten tegen den drang van Gods Geest. De vrucht der weeën wordt dan in de geboorte verstikt. Hosea spreekt hier ene eeuwige wet van het geestelijke leven uit, die met ene verwante verordening in het natuurleven overeenstemt. De gevolgen en uitwerkselen dezer wet komen wel is waar eerst onder het Nieuwe Verbond duidelijk en samenhangend aan het licht, maar in de toepassing op het volk des Heeren worden zij reeds door de Profeten, vooral door Jesaja en Ezechiël ontwikkeld. Zij dragen kennis van Israëls wedergeboorte ten eeuwigen leven, die in den laatsten tijd zeker zal plaats hebben.

14. Doch zij, die Hij getrouw zijn, behoeven bij zulke verschrikkingen niet te vrezen noch te wanhopen, want Ik zal hen, allen, die zich door Mijne straffen laten louteren en bekeren, van het geweld der hel verlossen, van het dodenrijk (Job. 7:9), zodat Ik ze weer aanneem, ja eindelijk in de opstanding des vleses van alle kwaad verlos (Ezech. 37). Ik zal ze vrijmaken van den geestelijken en ten laatste ook van den lichamelijken en eeuwigen dood (Rom. 5:12, 16. Hebr. 2:14 vv. 2 Tim. 1:10 dood waar zijn uwe pestilentiën? hel waar is uw verderf 1) wanneer Ik door den dood des groten Hogepriesters, Mijnen eniggeborenen Zoon, de macht ontneem aan hem, die het geweld des doods heeft 1). Aan zulk ene troostvolle, heerlijke toezegging moogt gij niet twijfelen. Berouw zal van of voor Mijne ogen verborgen zijn 2); Ik ben de Onveranderlijke, Getrouwe, die zeker houdt, wat Ik beloof (1 Sam. 15:29. Num. 23:19. Rom. 11:29).

1) Even als de grote profetie van de weer levend wordende doodsbeenderen in Ezech. 37 hare eerste vervulling vindt in de herstelling en wederopname of bekering van het door zijnen God verstoten volk Gods, maar in hare diepte duidelijk wijst op de volkomene overwinning van zonde, dood en hel, zo ook de grote belofte van ons vers. Daarom heeft Paulus (1 Kor. 15:54 vv.) deze in verbinding met het woord (Jes. 25:8): "de dood is verslonden tot overwinning" (zie de op Jes. 25:8) herhaald, als hij van de vernietiging des doods in de opstanding van den jongsten dag door Jezus Christus spreekt. Minder juist is de vertaling van Luther: "dood! Ik zal u een gif zijn, graf Ik zal u ene pest zijn. " Die der Vulgata is: Ero mors tua, o mors; morsus tuus ero, inferne. (Dood Ik zal uw dood zijn; hel Ik zal uw dodelijke beet wezen).

Hiermede spreekt de Verlosser twee grote tegenstanders en hoofdvijanden van het menselijk geslacht aan, die Hij als koningen der zonden oproept tot den strijd, en wie Hij Zijne overwinning aankondigt. Dat was een vergif voor de hel, dat de liefde Gods in haar kwam en haar in de zielen doodde, dat was voor den dood ene pestilentie, een sterven, een verbreken. Hij moest in het heden lijden, opdat een eeuwig leven uit Hem voortkwam.

Daarmee wordt het geestelijk koninkrijk van den Heere beloofd, die Zich door den dood heeft laten inslikken en door de hel verslinden, opdat Hij die vijanden in Zichzelven ons ten zegen zou overwinnen. Want Hij heeft door Zijnen dood en Zijn sterven aan den eeuwigen en lichamelijken dood alle macht ontnomen, en dien voor eeuwig verslonden, en daarentegen

ene eeuwige gerechtigheid, leven, vreugde en zaligheid aan den dag gebracht en opgericht. Daarom is Hij van den dode wederom opgestaan, opdat Hij door Zijne zalige en blijde opstanding de wrede en onoverwinnelijke vijanden van het menselijk geslacht, namelijk wet, zonde, dood, wereld, duivel, hel en verdoemenis zou overwinnen, gevangen nemen en uitplunderen, gelijk Hij dan ook dit heerlijk en met grote zegen heeft volbracht, de gevangenis heeft gevangen genomen, openlijk ten toon heeft gesteld, en een triomftocht er van heeft gemaakt, en alles weer heeft terecht gebracht, zodat nu ieder, die zich aan dezen overwinnaar vasthoudt en in Hem gelooft, tot dood en hel kan zeggen: "dood! waar is uw prikkel, enz. " (NIC. SELNECCER).

Daarom triomfeerden de heilige martelaars door de verdienste en de kracht van Christus over martelingen en dood. Zij overwonnen den dood in den dood, en gingen in de zalige eeuwigheid: "Dezen overgang tot het leven noemen de ongelukkige ongelovigen den dood; de gelovige noemt het zijn pascha, omdat hij der wereld sterft, opdat hij Gode volkomen leve. "

Alhoewel Israël naar den vlese was ondergegaan door de verwoesting, zo had God toch barmhartigheid over Zijn geestelijk Israël, om hetwelk alle de beloften hare volkomen vervulling moesten hebben en deze onder de overigen, want op hen past de Apostel dezelve toe, en bijzonder op de zalige opstanding der gelovigen in dien groten dag, nochthans niet met uitsluiting van hun geestelijke opstanding uit den dood der zonde, tot een heilig, hemels, geestelijk en goddelijk leven.

2) Hiermede verzekert de Heere, dat deze belofte vast, zeker is, waarover Hij geen berouw zal hebben. Is de Heere zeker in Zijn dreiging, nog veel vaster in Zijne beloften, die Hij aan Zijn volk doet. In den weg der bekering is er waarlijk vrede en leven.

15. Want hij, Efraïm, wien zijn grootvader Jakob op grond van dezen zijnen naam dubbele vruchtbaarheid en groten zegen heeft voorzegd (Gen. 41:52; 48:20; 49:22 vv.), zalgewis nog eens vrucht voortbrengen, die tot in het eeuwige leven blijft, onder de broederen, de overige stammen van het volk Gods, wanneer het zich eens door de gerichten Gods laat verootmoedigden, zich tot zijnen God bekeert en zich het ware Israël, de strijder met God betoont. Doch er zaldaarentegen een vernietigende oostewind van de zijde der woestijnkomen over degenen, die in Efraïm tot Kanaän zijn geworden (Hoofdst. 12:8) en zich niet bekeren, een wind des HEEREN, namelijk de Assyriër, dien de Heere tot verwoesting zendt, opkomende uit de woestijn. En zijne springader, waaruit zij tot hiertoe bestaan en leven putten, zal uitdrogen, en zijne fontein van macht en rijkdom, als de vruchtbaarheid van hun land, hun handel enz. zal door verwoesting verdrogen; diezelve vijandelijke veroveraar zal den schat van alle gewenste huisraad roven 1), dien zij in de hoofdstad hebben opgestapeld.

1) De Heere wijst hierop het groot verschil tussen het geestelijk Efraïm of Israël en het natuurlijke. Het geestelijk Israël zal bloeien en vrucht voortbrengen, maar het vleselijk Efraïm zal te gronde gaan.

HOOFDSTUK 14.

1. Die hoofdstad Samaria zal dan ook de zware schuld, die zij op zich heeft geladen, moeten boeten, zij zal woest worden, want zij is weerspannig geweest tegen haren God, zij zullen door het zwaard der Assyriërs vallen; hun kinderkens, het zaad van booswichten, zullen verpletterd, en hun zwangere vrouwen zullen opengesneden worden (Hoofdst. 10:14. 1 Kon. 8:12; 15:16. Amos 1:3 v. 13).

Welke eenvoudigheid en kortheid! Welke kracht en diepte van hart doorvlijmende denkbeelden! Hosea heeft diepdenkende lezers nodig, want hij stipt als het ware slechts zijne denkbeelden aan. Hij wandelt als over de toppen der bergen, en de lezer moet de bergen beklimmen, om te weten, op welke hoogte hij staat. De gronddenkbeelden zijn eenvoudig, maar gewichtig, en hebben ene veelzijdige belangrijkheid, want het zijn die waarheden, waarop de wereldgeschiedenis en het wereldgericht steunen, op enen bepaalden tijd, op een enkel volk, op den stam Efraïm, gedurende het laatste uitstel der genade, toegepast. Zijne grootheid, zijne schuld, zijn ondergang, Gods genade en toorn, der koningen macht en vernietiging, de dood als straf der zonde, en in de straf de vernieuwende, den dood overwinnende genade, welk een geest is het, die dat alles in een zo klein bestek samenvoegt, om latere volken in geheel andere hemelstreken nog met zo krachtige spijs te voeden!

Is in het uiterste gedeelte van deze profetische rede kenbaar, dat de verheffing van den stam van Efraïm en diene neiging tot afgoderij van oude tijden af de allereerste grondslagen waren van al de volksonheilen, welke er in latere dagen plaats grepen, dan zien wij terug op de geschiedenis der Richteren na Jozua's dood, en wij herinneren ons dat de geringe aanvang van zulk enen kanker ene dodelijke kwaal worden kan. De oudste verleiding tot afgoderij gaf aan Israël in latere tijden de aanleiding tot den kalverdienst, terwijl deze telkens wederom tot afgoderij vervoerde, en maakte het volk thans rijp voor een spoedig verderf. En zullen wij dan met zulke wenken niet tot ons eigen hart en tot onze levensgeschiedenis, gelijk ook tot die van ons volk inkeren. Hoe klein, hoe onmerkbaar of spoedig te verhelpen schijnen soms de aanleidingen tot zonde in ons hart of in onze kindse dagen, maar hoezeer woelt en woedt en verderft menigmaal ene ontstokene drift of neiging, en brengt ons ons gehele leven door, tot ene gedurige struikeling, en soms zelfs tot enen zwaren val. Hoezeer dagtekenen soms grove gebreken en ongerechtigheden onder ene natie, van hun vroege en kleine beginselen, en tot welk ene oplettendheid behoort ons dat te leiden op ons zelven, op de uitgangen van ons hart, op de ontwikkeling onzer kinderen en ons gehele volks bestaan. Niet minder mogen wij hier onze aandacht vestigen op de ondankbaarheid der zonde, zo bij ons zelven als bij ons volk. Jehova had Israël van zijn eerste volksbestaan af bijzonder aangetrokken en gezegend; Hij had Zich zodanig verklaard en betoond dat zij in niemand hun God of Heiland moesten zoeken dan in Hem alleen; door barre en hete woestijnen had Hij ze heengeleid, en overvloedig gezegend, maar zij waren trots en weerbarstig geworden, en hadden God, hunnen Maker en Weldoener, verlaten. Welk een treffend beeld ook van den mens in het algemeen en van sommige zondaren in het bijzonder, ja ook van Neerlands volk! Of heeft Israëls God ook ons volk niet in dit goede land bevestigd, gezegend en groot gemaakt? Heeft Hij Zich niet, als de God des Verbonds, ook onder ons en aan een iegelijk onzer in den doop verklaard? Is het heil van land en volk en van elk mens niet eniglijk in Hem, die Zich in en door Christus Jezus

als een Heiland en trouwe Verbondsgod heeft kenbaar gemaakt? Hoe snood ondankbaar is daarom de afwijking der natie, het ongelovig verwerpen van een ieder, welke niet naar de stem des Heeren luistert, en zijn heil niet zoekt in den Algenoegzame alleen. Was daarom de toorn des Heeren billijk over Zijn volk ontstoken, had Hij ze reeds meermalen en op verscheidene wijzen Zijn ongenoegen doen ondervinden, en was het dus kenbaar, dat in de verwerping van Jehova hun onheil lag, dan mogen ook wij dit ter harte nemen, en vooral als reeds zo menig volksonheil ons getroffen heeft, hetwelk ons door de hand des Heeren is toegekomen, en ons bange viel, dan mogen wij het opmerken, dat de Heere zelf de volksrampen in dat licht plaatst, uitdrukkelijk verklaart, dat de zonde ons verderft, en dat alleen in Hem ons heil is, opdat wij nog mogen wijs worden eer het te laat is. Of zien wij het niet duidelijk uit Jehova's eigen voorstel, dat noch koning, noch vorsten iets baten kunnen, wanneer zij in Gods ongunst werkzaam zijn? Israël had Jehova verworpen en enen koning begeerd. De Heere had in Saul enen koning gegeven in Zijnen toorn en dien weer verworpen in Zijne verbolgenheid; daarin lag de grondschets van des Heeren handelwijze voor al de volgende gedachten, en wat kon dan Efraïm thans anders verwachten, dan de rechtmatige gevolgen van hun eigene ongerechtigheid en dwaasheid, en zal dan de Heere niet door alle eeuwen en onder alle volken, vooral bij ene natie, welke in geschiedenis en beweldadiging zozeer aan Israël gelijk staat, dienzelfden regel volgen, en weten en beseffen wij dan niet wat ons te wachten staat? .

2.

GOD BETOONT DEN BOETVAARDIGEN GENADE.

2. a) Bekeer u, o Israël! tot den HEERE, uwen God, toe; want gij zijt diep gevallen om uwe eigene ongerechtigheid.

a) Hos. 12:7.

3. Neem deze woorden, dat gij door eigene schuld gevallen zijt, met u (vs. 2), in plaats van allerlei offeranden van vlees en bloed, en bekeer u tot den HEERE met berouwvolle erkentenis uwer zonden: zeg 1) tot Hem: Neem weg alle ongerechtigheid, en geef het goede (Hebr. neem het woede, vul er Uwe handen mede, om het uit te delen), zo zullen wij betalen de varren onzer lippen. Wij zullen met ootmoedige, verslagene harten, boete, gebed en dank voor U verschijnen; want dat is U welbehagelijker dan allerlei brandofferen, al waren het ook de beste offeranden van jonge stieren (Ex. 24:5 Ps. 51:17 vv. 69:31 vv. Hebr. 13:15).

Zo legt de Geest der genade met het voornemen om zich tot den Heere te bekeren, ook de gewilligheid in de ziel van den zondaar. Ik zei: Ik zal den Heere mijne zonde belijden. O, hoe goed, wanneer maar eens dat terughoudend stilzwijgen verbroken is, en men met enen geest, die van valsheid bevrijd is, met God begint te spreken. Het is een voornaam stuk der eer, welke men zijnen God bij waarlijk terugkeren tot Hem, kan geven, dat men alle vroeger bij mensen gezochte hulp, allen van de schepselen ontvangen troost verwerpt, en God, den Heere, in zijn hart met vreze en vertrouwen heiligt, en als een hulpeloze wees genade zoekt.

Twee dingen worden we hier geleerd te begeren: ontslagen te worden van schuld. Wanneer wij ons tot den Heere bekeren, moeten wij tot Hem zeggen: Heere neem weg alle ongerechtigheid. Zij hadden nu smart over de zonde, onder het gewicht der verdrukking, maar zij worden geleid te bidden, niet als Faraö: neem dezen dood weg, maar neem deze zonde weg. Merk hieraan: wanneer wij in verdrukking zijn, moest het ons meer te doen zijn, om de vergeving onzer zonden, dan om de wegneming onzer moeiten. Neem de ongerechtigheid weg, licht die van ons op. als een last, onder welke wij gereed zijn te bezwijken, of als het struikelblok, waarover wij zo menigmaal gevallen zijn. Heere neemt ze weg, dat zij niet weer tegen ons te voorschijn komen tot onze beschaming en veroordeling. Neem ze allen weg, door een vrije en volkomen vergeving, want wij kunnen niet vragen enige van dezelve weg te doen, door onze eigene voldoening. Wanneer God de zonden vergeeft, dan vergeeft Hij ze allen, die grote schuld, en wanneer wij tegen de zonde bidden, moeten wij tegen allen bidden en gene uitzonderen.

4. En gelijk wij ons heden van al onze zonde en misdaad hebben losgemaakt, zo willen wij ons ook van alles, wat ons van U scheidde, waarmee wij geboeleerd hebben, van de wereld en al hare macht en van allen afgodendienst scheiden. Assur zal ons niet meer behouden(Hoofdst. 5:13; 7:11; 8:9. 17:5); wij zullen niet rijden op paarden, ons niet meer op onze krijgsmacht, veel minder op buitenlandse Egyptische ruiterij verlaten (Hoofdst. 1:7. Jes. 2:7. Deut. 17:16 vv.), en wij zullen tot het werk onzer handen, tot de gouden kalveren en de Baäls, niet meer zeggen: Gij zijt onze God. 1) Immers zal ene wees, een arm, van alle menselijke hulp ontbloot, volk, bij U ontfermd worden 2) bij U genade vinden, gelijk Gij (Ex. 22:22. Deut. 10:10) beloofd hebt.

1) Hier leert Israël belijden, dat het schepsel niets is, dat steun op het schepsel ijdeler is dan de ijdelheid zelf, maar ook een vloek in de ogen Gods. Efraïm leert hier van het schepsel af te zien en alleen op God, den Heere, te vertrouwen, bij Hem te schuilen als den Rotssteen, Wiens werk volkomen is.

Efraïm is hier het beeld van de Kerk in haar afgezakten toestand, maar ook van den zondaar, die schuldbelijdend tot den Heere, zijn God, terugkeert.

2) Het vertrouwen van Gods achting voor zijn verootmoedigd volk moest bij de nooddruftigen en boetvaardigen aangetoond worden, om hen aan te moedigen, om tot Hem te komen en Hem aan te roepen. Want dit is de reden, waarom zij dus tot God komen, zeggende: Immers zal een wees bij U ontfermd worden, waarom zij bestuurd worden om op Hem te vertrouwen en om dit vertrouwen te belijden.

De Kerk vliedt hier in haar volstrekte hulpeloosheid tot de Barmhartigheid Gods, doet hier als een ellendige een beroep op Gods eeuwige ontferming.

En waar dit ootmoedig toevlucht nemen is gewerkt, daar zal de Heere zich ook openbaren in de volheid Zijner genade en ontferming.

5. Ik zal op zulk een berouwvol, ootmoedig smeekgebed hunlieder afkering, hunnen afval van Mij en al de kwade gevolgen daarvan door vergeving van hun zonde en het schenken van nieuwen zegen, genezen; Ik zal hen vrijwilliglijk, uit eigen inwendigen drang, zonder voorbehoud, liefhebben, want Mijn toorn, die over hunnen afgodendienst was ontstoken, is van hem gekeerd.

Deze belofte is vervuld, toen de Heere om Zijn volk, ja ene wereld vol zondaars te verlossen, alles, wat Hij had, het hoogste en beste weggaf, toen de eeuwige Zoon, zonder iets voor Zich terug te houden, uit de meest vrije liefde tot de verlorenen Zich van Zijne heerlijkheid ontledigde en gehoorzaam werd tot in den dood des kruises (Joh. 3:16. Fil. 2:6 vv. toen de Vader tot den Zoon sprak: "‘ t Is tijd geworden voor erbarmen; ga heen naar de aard’ Mijn Zoon, Mijns harten dierste kroon; en wees het heil der armen; en help hen uit der zonden nood; en dood voor hen den bitt’ren dood, en wil dien armen geven; altijd met U te leven. " Nu blijft slechts over, dat Israël zulk ene liefde van zijnen God erkent en aan zijn eigen hart ondervindt.

6. Ik zal Israël, wanneer het zich tot Mij bekeert, zijn als de dauw 1), die van boven af het aardrijk verkwikt en levend maakt (Jes. 26:19); hij zal bloeien als de lelie, die in Palestina zo overvloedig en weelderig wast, dat zij volgens Plinius wel 50 bloemen voortbrengt (Hoogl. 2:1 vv. 16. Matth. 6:28). en hij zal zijne wortelen zo diep en vastuitslaan, als de Libanon vastgeworteld is in het binnenste der aarde (Micha 6:2. Efez. 3:17. Kol. 2:7).

1) De Profeet herhaalt nu, wat hij gezegd had, wanneer God in genade met Zijn volk weer zal handelen, dan zal het zo beweldadigd zijn, dat de vrucht der verzoening duidelijk blijkt. Want al wat ellendigs de Israëlieten hadden getroffen, dat moesten zij wijten aan hun zonden, moesten zij in zodanige bewijzen den toorn Gods gevoelen; zij waren dom geweest om liever te verzinnen dat de tegenspoeden hen bij geval waren overkomen. De Profeet is in deze rede wijdlopig, omdat de Israëlieten als het ware altijd ellendig zouden zijn, totdat zij, zich bekeerd hadden tot God, vervolgens omdat alles hen ongelukkig zou uitvallen, totdat zij vergiffenis hadden ontvangen. Hij leert nu de verandering, omdat God niet slechts dit door woorden getuigt, dat Hij nabij zal zijn, maar tegelijk de ondervinding zou geven, waardoor de Israëlieten zonden erkennen, dat zij nu gelukkig waren, dewijl zij met God verzoend waren, bovendien omdat Zijn zegen, vrucht zou zijn van Zijne genadige liefde.

7. Zijne scheuten zullen zich verre uitspreiden, en zijne heerlijkheid zal door zijn glinsterend groen loof zijn als des olijfbooms, die altijd groen is en vruchten draagt (Ps. 52:10. Jer. 11:16), en hij zal enen reuk hebben als de Libanon, die door zijne cederen en kruiden liefelijke geuren geeft (Hos. 4:11).

8. Zij zullen wederkeren, de leden van het volk, zittendein vrede onder zijne schaduw, bij dien zich ver uitbreidenden boom; zij zullen ten leven voortbrengen als koren 1), zij zullen kinderen voortbrengen, gelijk uit een graankorrel velen voortkomen, en bloeien als de wijnstok); zijne gedachtenis zal zijn als de wijn van Libanon, aan welks hellingen zeer voortreffelijke wijnstokken worden gevonden 3).

1) Verschillend worden deze woorden verklaard. De Engelse overzetting heeft: "zij zullen herleven als koren. " Er is echter ene eenvoudiger verklaring, die niets invult; "zij zullen doen leven het koren, " dat is, gelijk R. Tanchum uitlegt, het land bebouwen en koren telen. Dezen zin, niet gelijk de Joodse leraar, letterlijk, maar geestelijk opnemende volgens onze uitlegging dezer verzen, kan men alzo verklaren, dat zij overvloed van de beste vruchten zouden voortbrengen, dat is in goede werken overvloedig zouden zijn, welke de eigenlijke vruchten zijn van dezulken, die onder de schaduw van Christus kerk leven.

2) De reizigers, die in latere tijden de monniken van den berg Libanon bezocht hebben, kunnen de geurigheid en voortreffelijkheid van den wijn, dien zij aldaar dronken, niet genoeg roemen; ook de oningewijde schrijvers gewagen er van.

3) Driemalen sluit de Profeet een vers of ene gedachtenreeks, met het uitzicht op den tijd van de bekering des volks, door te wijzen op den Libanon. Zijne majestueuze hoogte en vastheid als grondpilaar der aarde, zijn rijkdom aan kruidigen geur, zijn beroemde wijn, moeten aan het volk der tien stammen, in welks noordelijke grenzen hij zijne armen uitstrekt, ene voortdurende, duidelijke profetie zijn van hetgeen de Heere aan diegenen wil geven, die zich eens tot den levenden God zullen bekeren.

9. Efraïm! zegt de Heere: wat heb ik meer met de afgoden te doen 1), wanneer gij u weer tot Mij hebt gewend en Mijne genade weer over u is? Ik wil niet meer met deze te doen hebben, verontreinig ook gij u met hen niet weer. Ik, de Heere en geen vreemde God, heb hem, Mijn weer in genade aangenomen volk, verhoord, en zal op hem met zorgende liefde zien; Ik zal hem zijn als een altijd groenende denneboomof cipres (1 Kon. 5:8), als een ware levensboom, waaraan hij steeds nieuwe kracht tot alles goeds zal vinden; uwe vrucht, die u onvergankelijke spijze ten eeuwigen leven moet geven, is uit Mij gevonden.

1) God heeft vrijwillig lief. Vers 5. Zijne vrijwillige liefde tot u is al wat gij behoeft, en wat voor u enige waarde heeft; er bestaat nu gene scheiding meer tussen u en uwen God; geen voorhangsel tussen u en den Vader; gij hebt nu vrijen toegang tot Hem, die de bron is van alle geluk, vrede en heiligheid-wat hebt gij meer met de afgoden te doen? O, als uw hart zich baadt in den gloed der liefde Gods, gelijk het stofje zich beweegt in de stralen der zon, dan zal er in uw hart gene plaats voor de afgoden over blijven. De Heilige Geest daalt gelijk de dauw op de ziel neer. Vers 6 : "Ik zal zijn als de dauw. " Als gij heden met Christus verenigd zijt, zal de Geest gelijk de dauw op uwe ziel nederdalen. De Geest wordt gegeven aan degenen, die de geboden van Jezus bewaren: "Ik zal den Vader bidden. " Als de gehele natuur in rust is, geen blad meer bewogen wordt, dan valt des avonds de dauw neer, geen oog ziet de droppels, aan paarlen gelijk, nederdalen, geen oor hoort ze op het groene gras nedervallen; even ongemerkt komt de Geest tot hen, die geloven. Als het hart in Jezus rust gevonden heeft, komt de Heilige Geest, zonder door de wereld gezien of gehoord te worden en vervult zachtkens de ziel des gelovigen, maakt hem levend, en vernieuwt hem naar den inwendigen mens. Wanneer Ik henen zal gegaan zijn, zo zal Ik Hem tot u zenden. "Mijne geliefde kinderkens, die door God uit deze wereld zijt uitverkoren, gelijk weleer het vlies van Gideon, zal de Heere op u Zijnen dauw doen nederdalen, als alles rondom u droog en dor is. Gij zijt Zijn wijngaard van roden wijn, waarvan Hij gezegd heeft: Alle ogenblik zal Ik hem bevochtigen, ongemerkt,

zonder dat gij het bespeurt. Ongezien, maar gewis zal de Heere die belofte vervullen. Maar vergeet het niet, die Geest is een Heilige Geest. "Ik de Heere, uw God ben een ijverig God. " Hij kan geen afgod in Zijnen tempel dulden. Toen de arke Gods in Dagons tempel werd ingebracht, stortte het afgodsbeeld daarvoor neer; hoeveel te meer zal de Heilige Geest, waar Hij woning maakt in het hart, alle afgoden daaruit verbannen. En Jezus in den tempel komende, vond daar die ossen en schapen, en duiven verkochten, en de wisselaars daar zittende, en een gesel van touwkens gemaakt hebbende, dreef Hij ze allen uit den tempel. " (Joh. 2:15). Zo drijft ook de Heilige Geest, waar Hij woning maakt in het hart, de kopers en verkopers daaruit. Als gij den Heiligen Geest ontvangen hebt, zult gij nu in uw hart de bede ontboezemen: Heere, neem deze dingen van hier weg; ruk Gij ze uit mijn hart Wat heb ik meer met de afgoden te doen.

Groot en heerlijk zijn de beloften, die de Heere aan Zijn volk geeft, wanneer het zich eens aan het einde der dagen van ganser harte tot Hem en Zijnen Gezalfde, den Heere Jezus Christus, zal bekeren. Hetgeen vooraf moet gaan, blijft voor Israël, even als voor iederen zondaar, de vergeving der zonde en de vernieuwing der genade en liefde Gods (vs. 5). Daaruit volgt al het andere. Dan zal steeds fris, nieuw leven uit God het volk des Heeren doordringen: gene dorheid, gene matheid, koudheid of dood zal meer zijn, even als de dauw in het Oosten rijkelijk nedervalt. Dan zullen alle gaven des Heiligen Geestes in zo rijke mate onder de gelovigen wonen, als de liefelijke lelie talrijke bloemen geeft. Dan zullen zij diep geworteld en onbewegelijk in de liefde Gods staan, als de wortelen van de bergen Gods in de diepte der aarde reiken. Dan zullen zij een zo talrijk, sterk en nauw aaneengesloten volk zijn als de ver uitgespreide takken van een heerlijken boom. Dan zal de roem en de heerlijkheid des volks zo vlekkeloos en onschendbaar zijn, als het loof van den steeds groenen olijfboom. Dan zullen zijne deugden en zijn naam zo liefelijk geuren als de met kruiden begroeide Libanon. Dan zullen alle zijne leden zulk een vol genot van aardse goederen hebben op deze van den vloek verloste aarde, als de Libanon-wijn de beste van alle wijnen is. Dan zal de Heere zelf het steeds met Zijne ogen liefderijk leiden en alle zijne gebeden verhoren. Dan zal de Heere zelf de eeuwig vloeiende levensbron zijn, waaruit Zijn volk allen zegen en rijkdom aan hemelse goederen put, de levensboom, waarvan het de vruchten plukt, welke ingezameld werden in de hemelse schuren. Dan zal Hij alles in allen zijn, want het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden.

Onze vrucht komt uit God door vereniging met Hem. De vrucht van den tak is in onmiddellijk verband met den wortel. Scheidt hen van elkaar af, zo sterft de tak, en hij brengt gene vruchten voort. Krachtens onze vereniging met Christus brengen wij vruchten voort. Elke druiventros is eerst in den wortel geweest; zij is door den stam gegaan en heeft door de celweefsels gestroomd, totdat zij zich eindelijk tot ene vrucht gevormd heeft; maar eerst was zij in den stam. Evenzo was elk goed werk eerst in Christus, en werd daarna in ons uitgewerkt. O Christen, waardeer deze dierbare vereniging met Christus, want zij moet de bron van alle vruchtbaarheid zijn, welke gij kunt verwachten. Indien gij niet met den Heere Jezus Christus verenigd waart, zoudt gij in waarheid een dorre tak zijn. Onze vrucht komt uit God, door Zijne geestelijke voorzienigheid. Wanneer de dauwdruppelen van den hemel nederdalen, en de wolken nederzien van omhoog, en gereed zijn hare vloeibare schatten te ontlasten; wanneer de heldere zon de trossen doet zwellen, fluistert elke hemelse gave den

boom toe en zegt: Uwe vrucht is uit mij gevonden. De vruchten zijn veel aan den wortel verschuldigd-die is tot vruchtbaarheid nodig-maar zij hebben ook zeer veel aan den invloed van buiten te danken. Hoeveel hebben wij aan Gods genadige voorzienigheid te danken, waardoor Hij ons gedurig verlevendigt, onderwijst, vertroost, versterkt of schenkt wat wij behoeven. Daaraan zijn wij al onze nuttigheid of deugd verschuldigd. Onze vrucht komt uit God door Zijne wijze behandeling. Het scherp snijdende mes van den tuinman bevordert de vruchtbaarheid van den boom door de trossen te dunnen en de overvloedige uitspruitsels af te snijden. Eveneens, Christen, snoeit de Heere u. Mijn Vader is de landman. Alle rank, die in Mij gene vrucht draagt, die neemt Hij weg en al wie vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht drage. Daar onze God de oorzaak onzer geestelijke gaven is, laat ons den Heere al de heerlijkheid onzer verlossing geven.

10. Wie onder u is wijs! die versta deze dingen, die ik u in mijn Boek der profetie, tot waarschuwing, tot bestraffing, tot verbetering en tot kastijding in de rechtvaardigheid heb voorgehouden. Wie is verstandig? die bekenne ze tot redding zijner ziele en beware ze in een goed hart. Want, om hier nog eens alle woorden van waarschuwing en troost in ‘t kort zamen te vatten, des HEEREN wegen, die Hij ons geboden heeft te bewandelen, en op welke Hij zelf ons leidt, zijn recht, en brengen hem, die zich laat leiden, enkel zegen aan, ja eindelijk eeuwige zaligheid (Deut. 33:4), en de rechtvaardigen, die op Zijnen wil acht geven en op Zijne belofte wachten, zullen daarin wandelen ten leven; maar de overtreders, die Zijne wegen verlaten, zullen daarin vallen 1) en diezelfde wegen moeten hun ten dode worden (Deut. 30:19 vv. 1 Kor. 1:18

1) De wegen des Heeren gaan van de betoning van toorn tot betoning van genade, van het doden tot het levend maken, van verberging tot openbaring, van wachten tot verwachten, van ellende en jammer tot overwinning over dood en hel, en tot rijp en eeuwig genieten van alles wat goed is.

Als nu dit alles, ja dit gehele profetische Boek besloten wordt met ene opwekking tot aandachtig nadenken, tot getrouwe behartiging en tot enen godvruchtigen wandel, leg dan zulk een woord niet voor rekening van Israël, hetwelk zich in zulk een vegen en hachelijken toestand bevond, en zou dan de versmading daarvan niet op de jammerlijkste wijze zijn geboet geworden, en zij alleen ware wijsheid bezeten hebben, die er zich door leren en leiden lieten? Ook voor ons staat dit hier niet te vergeefs. Door alle tijden zullen alle Gods woorden waarheid zijn en dus ook deze. Indien een mens, indien ons volk zo onwijs wil wezen, van naar den Heere niet te luisteren, door eigen schuld zal men verloren gaan en ongelukkig worden. Ware wijsheid zal het wezen, en een werk Gods zal het blijken te zijn, wanneer men daarnaar luistert en van geheler harte daarop let. Zijt ons genadig, en schenk ons Uwen Geest.

De weg van Gods geboden, waarin Hij van ons eist, dat wij zullen wandelen is recht, overeenkomstig met de regelen van enige reden en billijkheid, en een rechte stelling hebben tot eigen gelukzaligheid. De wegen van Gods voorzienigheid, waarin Hij hen wil zien wandelen zijn alle recht; geen fout is er te vinden bij alles, wat God doet, want het is alles welgedaan, Zijne oordelen over onboetvaaardigen, Zijn gerichten over de boetvaardigen, zij

zijn allen recht, hoezeer zij verdraaid en verkeerd worden voorgesteld, God zal ten laatste gerechtvaardigd en verheerlijkt worden door allen. Zijn wegen zijn effen.

De wijzen en rechtvaardigen zijn hier degenen, die wandelen in de wegen des Heeren, en voor wie de verborgenheden des Heeren zijn om ze hen bekend te maken.

Het zijn zij, die een afkeer hebben of hebben gekregen van de afgoden, van alle oneerlijke wegen, en overtuigd om alleen te vragen naar Hem, die leidt op zijne wegen, en die leidt op de paden, waarop wrede en zaligheid wordt genoten!

SLOTWOORD OP HET BOEK HOSEA.

Terwijl de Profeet Jesaja inzonderheid optreedt in het Rijk der Twee stammen, treedt de Profeet Hosea op onder het Rijk der Tien stammen, om het af te manen van de wegen der goddeloosheid, waarop zowel de Overheid als het volk wandelde, en het terug te brengen tot den enigen en waren dienst Gods.

Zoals we reeds in onze inleiding opmerkten, treedt hij niet alleen op als een zoon des donders, maar ook als die der vertroosting.

Het is dan ook zo waar opgemerkt, dat bij niet één Profeet zich zo duidelijk de liefde, die door niets is te verbreken, openbaart als de diepste grond van zijn eigen hart, dan bij den Profeet Hosea.

Niet ten onrechte wordt hij genoemd: de Profeet der hoog-tragische zielesmart. Als een boetprofeet treedt hij op tegen de zonde zijns volks, omdat hij zijn volk liefheeft, omdat hij het weet, dat alleen in de vreze Gods, in het dienen van den Heere God het geluk en de welvaart van land en volk ligt besloten.

Hij spreekt, omdat hij spreken moet, gedreven als hij wordt door Gods Geest, opdat de ere Gods gehandhaafd worde in de straffen der goddelozen en in den zegen van het tot God zich bekerend Israël.

Het volk zelf vermoedt niets van het aanstaande verderf.

Meer dan ooit bloeit, zoals het schijnt, Israëls koningshuis en Efraïms volksbestaan.

Maar de bijl is aan den wortel gelegd.

De zonde van afgodendienst en van weelde en Godvergetenheid is ten toppunt gestegen.

Het volk in zijn geheel heeft God verlaten, en daarom kan het niet anders of verderf en ondergang zullen het gevolg er van zijn.

Alleen in bekering is redding, in terugkeer tot God afkering van het verderf.

En dit is het wat de Profeet met vele woorden aankondigt.

Waarbij Hij tevens op den Heere God wijst, als die bereid is om het tot Hem zich bekerend volk genadig te zijn, waar Hij zelf als onder een beeld het laat voorstellen, dat Zijn trouw door de trouweloosheid van zijn volk niet wordt te niet gedaan.

Maar waar hij in bekering redding verkondigt, daar wijst hij ook tevens er op, dat dit alleen Gods werk is, dat het de Heere is, die de kloof tussen Israël en Juda zal wegnemen, en dat Hij eenmaal zich volkomen over Zijn volk zal erbarmen.

DE PROFEET JOEL.

Het Boek der Profetieën van Joël, den zoon van Pethuël, bevat voorspellingen, die betrekking hebben op het Rijk van Juda.

Van zijn persoon of waardigheid is ons niets naders bekend.

Zelfs de tijd, waarin hij optrad, wordt ons door hem zelven niet gemeld.

Meer dan hoogstwaarschijnlijk trad hij op binnen de eerste 30 jaren van Joas, den koning van Juda, tussen 877 en 847 vóór Christus.

Hij behoort daarom tot de oudsten der Profeten, niet alleen omdat de Profeet Amos zijn profetieën begint met een woord aan zijn Boek ontleend en sluit met gelijke beloften als hij, maar ook omdat van Assyrië of Babylon bij hem geen sprake is, wel van Fenicië en de Filistijnen en van de Egyptenaars en Edomieten als volken, die Gods volk vijandig zijn.

Optredende in een tijd, toen Juda schier verwoest werd door ene schrikkelijke plaag van sprinkhanen, waarmee een grote droogte gepaard ging, maant hij allereerst tot boete, maar komt dan ook met de heerlijkste beloften, niet alleen op uitwendig, maar bovenal op geestelijk gebied, welke de Geest Gods hem ingaf.

Het Boek laat zich in twee gelijke delen verdelen:

Het eerste deel (Hoofdst. 1-2:18) schetst ons de verwoesting onder het volk aangericht, en bevat de redenen tot boete en bekering.

Het tweede deel (Hoofdst. 2:19-3 :21) bevat niet alleen de belofte van wegneming van de oordelen Gods, van de oordelen over de Israël vijandige volken, maar ook van den geestelijken zegen, die over Israël en over alle vlees zou komen.

HOOFDSTUK 1.

AANKONDIGING VAN GODS STRAFFEN AAN DE JODEN.

1. Het woord des HEEREN, dat geschied is (Deut. 18:22) tot Joël (= de Heere is God) 1), den zoon van Pethuël (= eenvoudigheid van God), enen man te Jeruzalem, waarschijnlijk uit een priesterlijk geslacht, ons overigens onbekend.

1) Door dezen naam is de bijzondere roeping van dezen Profeet aangewezen. Even als de Profeet Elia onder Achab het volk door zijn profetisch woord tot den Heere terugbracht, zodat al het volk riep: de Heere is God, de Heere is God! (1 Kon. 18:39), desgelijks heeft ook onze Profeet gedaan. Hij moest het volk tot den Heere, zijnen God leiden, en even als bij Elia, is ook: de roepstem van Joël gelukt.

Volgens den inhoud van het volgende profetische boek is het ontwijfelbaar, dat Joël alleen geleefd en geprofeteerd heeft in het rijk van Juda. Daar echter het opschrift niet, als bij Hosea (Hoofdst. 1:1) de koningen noemt, onder welke de Profeet geleefd heeft, zo zijn van oude tijden af de meningen over zijn leeftijd zeer uit elkaar gelopen. Amos begint zijne profetie met een woord van Joël (Amos 1:2. Vgl. Joël 3:21) en sluit met gelijke beloften (Amos. 9:13. Vgl. Joël 3:18). Daaruit besluiten de meesten, dat hij mede behoort onder de oudsten der kleine Profeten. Tegenwoordig zijn er voornamelijk twee gedachten. De eersten (volgens welke wij ook in de bij 2 Kon. 14:22 enz. ons hebben gericht) plaatsen, daar zij de op elkaar volging der kleine Profeten voor tijdrekenkundig houden, Joël in den tijd der regering van den koning Uzza, en dus ongeveer gelijktijdig met Amos en Hosea. De anderen daarentegen redeneren aldus: Er staan den Profeet Joël twee feiten voor ogen als onlangs geschied; vooreerst de grote overwinning van Josafat over de verbondene vijandelijke legers, die als in een ogenblik Jeruzalem wilden veroveren, en reeds tot op weinige uren voor de stad stonden (2 Kron. 20. Vgl. Joël 3:7), en vervolgens de zware bezoeking onder Josafats zoon, Joram, toen verbondene vijandelijke legers Jeruzalem veroverden, uitplunderden en troepen gevangenen wegsleepten (2 Kron. 21:16 vv. vgl. Joël 3:8-11). Door deze beide gebeurtenissen hebben wij ene vaste grens, over welke Joël niet mag worden geplaatst. Daarentegen horen wij in de profetie geen woord van die latere katastrofe aan het einde van Joas' regering, toen Hazaël, de koning van Syrië, de hoofdstad van het land aanviel, en Joas, zwaar gewond, met alle zijne schatten nauwelijks ene plundering kon voorkomen, terwijl reeds Amos (Hoofdst. 1:3 vv.), om deze daad van geweld aan het Syrische rijk den ondergang aankondigt. Bovendien kent Joël alleen Tyrus en Sidon, de Filistijnen en Edomieten, maar nog geen machtig Syrisch rijk, noch een Assyrisch wereldrijk als vijanden van Gods volk. Diensvolgens heeft Joël na dat ongeluk onder Joram en voor de nederlaag onder Joas geprofeteerd. Bedenkt men echter, hoe onder Joram, zijnen zoon Ahazia en diens verschrikkelijke gemalin Athalia, de Baälsdienst in het rijk heerste, en de dienst des Heeren bijna geheel werd uitgeroeid, terwijl Joël in zijn Boek ene wel ingerichte tempeldienst des Heeren veronderstelt, en gene klacht over afgodendienst of dergelijke gruwelen en zonden heeft, integendeel op zijne eerste vermaning en waarschuwing aanstonds gehoor en gehoorzaamheid bij het volk vindt, zo blijft voor de werkzaamheid van den Profeet alleen de tijd na Athalia's val en de eerste helft der regering van Joas over, toen onder den Hogepriester

Jojada een nieuwe tijd onder het volk in aantocht scheen te zijn, en de ontferming des Heeren het volk tot bekering scheen geleid te hebben. " De tijd, uit welken diensvolgens de profetie van Joël zou afkomstig zijn, de eerste 30 jaren van Joas (van 877-847 v. C.), was volgens 2 Kon. 11 en 2 Kron. 23 een tijd, die zich onderscheidde door ijver voor den Heere bij koning en volk. De heerschappij van Athalia was gevallen, en haar Baälsdienst met al hare priesters en afgodsbeelden uitgeroeid. Daarentegen was de tempel des Heeren en Zijn dienst weer volkomen hersteld, en de koning Joas onder de leiding van zijnen vaderlijken vriend, den Hogepriester Jojada, wien hij leven, troon en rijk te danken had, bracht er alles toe bij, om de ware godsvrucht onder het volk weer levend te maken. Onder het volk had het woord van God nog enige kracht. Want toen de Heere, die dieper zag, en zowel het wankelmoedig hart van den koning als de halfheid van het volk kende, en wist, dat het na Jojada's regering wel anders zou worden, met Zijne kastijdingen in vreselijke verwoestingen door sprinkhanen en aanhoudende droogte over het land kwam, toen vond de boetprediking van den Profeet aanstonds gehoor en gehoorzaamheid, zodat den Heere de dubbele ramp berouwde, en Hij aan het volk de belofte gaf, dat eens de Heilige Geest over alle vlees zou worden uitgestort tot herschepping der harten.

2.

In de hier volgende verklaring gaan wij nu ongeveer 60-70 jaren verder terug in de geschiedenis der koningen van Juda, dan in 2 Kon. 14:22 voor onzen Profeet werd aangenomen. Wij nemen nu ons standpunt bij de afdeling in 2 Kon. 12:1-16 en 2 Kron 24:1-16. Diensvolgens verdelen wij het Boek zijner profetieën in twee delen of redenen, die in de nauwste betrekking tot elkaar staan: 1) de vermaning van den Profeet tot bekering (Hoofdst. 1:2-2 :17) en 2) zijne belofte na de bekering (Hoofdst. 2:19-3 :21). Tussen beide staat de mededeling van het gevolg der bekering des volks (Hoofdst. 2:18). Dat vers toch is, gelijk nu alle uitleggers erkennen, gene belofte van de toekomst, gelijk Luther vertaalt, maar mededeling van de verhoring der gebeden door den Heere. In het eerste dezer drie delen (Hoofdst. 1:2-2 :17) schildert de Profeet ene voorbeeldeloze verwoesting van het land van Juda door verscheidene op elkaar volgende zwermen van sprinkhanen, welke alle zaad-, veld- en tuinvruchten, alle planten en bomen verwoesten, waarmee nog daarenboven een verzengende gloed was verbonden. Over dit godsgericht zonder voorbeeld verheft hij luide weeklachten, en roept hij alle standen des volks op het dringenst op, onder vasten, treuren en geween in den tempel des Heeren om afwending van dit gericht te bidden. Zonder twijfel is deze rede wel gedurende de verwoesting der sprinkhanen door den Profeet gehouden.

Hoofdst. 1:2-20. nadat de Profeet in 't algemeen heeft opgewekt, om de verwoesting door zwermen sprinkhanen, die over het land is gekomen, ter harte te nemen, roept hij de verschillende standen en delen des volks op, om over dit ongeluk te weeklagen. Hij vermaant de rijken en welvarenden, die het gewas van den wijnstok gebruiken, dat zij ontwaken uit hun leven der vreugde; vervolgens de gehele gemeente, dat zij tot ene algemene boete oproepen; eindelijk de priesters. dat zij zich voor den Heere nederwerpen, en Zijne ontferming zouden inroepen. Bij elke vermaning schildert hij de verwoesting van ene andere zijde, die met het voorval overeenkomt. Eindelijk wendt hij zich met zuchten en gebeden om redding van het land tot den Heere.

2. Hoort dit, wat ik u nu zal voorbehouden, gij oudstenof grijsaards, wier geheugen tot in verste tijden reikt! en neemt ter oven, alle inwoners des lands van Juda! Is dit langs natuurlijken weg geschied in uwe dagen? of ook in de dagen uwer vaderen? En wanneer gij geen voorbeeld vindt, zo erkent toch, dat het Gods hand is, en een door Hem bepaald gericht.

Dit "hoort" moet dikwijls tot inleiding dienen voor de toespraak der Profeten (vgl. Am. 3:1; 2:1; 5:1 Hier wijst het op de vermelding van iets ongehoords, van een strafgericht zonder weerga. Iets nieuws en ongehoords te scheppen, komt Gode, den Schepper, toe: nieuws te verkondigen, is de roeping eens Profeten (vgl. Hab. 1:5. Num. 16:30. Jes. 42:9).

3. Vertelt uwen kinderen daarvan, en laat het uwe kinderen hunnen kinderen vertellen, en dezelver kinderen weer aan een ander geslacht 1), opdat alzo Gods daden, zijn ze tot redding of ten gerichte, worden levendig gehouden, en der nawereld tot lering of tot waarschuwing mogen dienen (Ex. 12:26 v. Ps 78:3 vv. 1 Kor. 10:11 Want zekere en nauwkeurige overlevering der daden Gods is steeds het hoofddoel der familie.

1) Het is de plicht der ouders om gewone en geestelijke onderwijzingen mede te delen aan hun kinderen, ook is het de plicht van het tegenwoordig geslacht, om de waarheid van God en hetgeen zij in hun tijd van Hem hebben ondervonden, over te handigen aan de nakomelingschap, en om tot dit einde de gedachtenis daarvan veel hun kinderen in te stampen, opdat zij zulks ook mogen doen aan hun nakomelingen.

4. Wat de rups van planten en kruid heeft overgelaten, heeft de sprinkhaan afgegeten, en wat de sprinkhaan heeft overgelaten, heeft de kever afgegeten, en wat de kever heeft overgelaten, heeft de kruidworm afgegeten, want de ene zwerm sprinkhanen na de andere is in het land gevallen en heeft zijn gewas geheel verteerd.

Het is niet te bewijzen, dat onder de hier voorkomende vier namen van sprinkhanen (Hebr. gasam, arbe, jelek, chasil) welke hier door de rups, sprinkhaan, kever en kruidworm worden overgezet, om vier verschillende soorten van ongedierte aan te wijzen, vier verschillende soorten of trappen van ontwikkeling der sprinkhanen worden aangeduid. Waar elders deze namen in de Heilige Schrift voorkomen, worden zij gebruikt als met elkaar van gelijke betekenis; het kwam ook hier niet op nauwkeurige geschiedkundige optelling aan. Alle vier namen betekenen in ‘t algemeen de sprinkhanen, maar naar vier verschillende schadelijke zijden. Gasan (= knager) noemt hij ze, omdat zij den wijnstok, vijgeboom en olijfboom kaal vreet, wanneer kruid en veldvruchten te voren reeds vernietigd zijn (Amos 4:9); arbe (van rabah = veelvuldig zijn), omdat zij steeds in talloze menigte verschijnt; jelek, omdat zijn alles kaal maakt; chasil (van chasal = afwenden), omdat zij veld- en boomvruchten afvreet. De Profeet gebruikt, om den jammer der verwoesting door de sprinkhanen recht duidelijk voor ogen te schilderen, vier woorden voor sprinkhanen, wier verwoestende eigenschappen hij wil schilderen. Ook is het niet noodzakelijk aan te nemen, dat juist vier zwermen achter elkaar het land verwoest hebben, integendeel moet door het betekenisvolle getal 4 worden gezegd, dat het gericht over Juda naar alle zijden is uitgebreid. Over de in het Oosten van ouds af zo vreselijke plaag der zwermen van sprinkhanen, lees Ex. 17:12 Wanneer meerdere sprinkhanenzwermen achter elkaar een en hetzelfde land bezoeken, zo is dit zeker altijd een

zeer bijzonder gericht van God. Dat wij nu in de geschiedboeken in ‘t geheel geen nader bericht vinden over de hier door Joël geschilderde plaag van sprinkhanen, heeft zeker daarin zijn grond, dat al kan ook ene sprinkhanenramp voor het ogenblik veel meer verwoesting aanrichten, en veel verschrikkelijker zijn dan oorlog, of bijna elk ander ongeluk, zij toch in hare werkingen spoedig voorbijgaat. Zij behoort waarschijnlijk onder hetgeen Amos (4:9) bedoelt.

5. Daarom waakt op 1) en wordt nuchteren, gij dronkenen!gij rijken en welvarenden, die het voortbrengsel van den wijnstok overdadig gebruikt, en weent, en huilt, alle gij wijnzuipers! om den nieuwen wijn, dewijl hij door vernietiging der wijnstokken van uwen mond is afgesneden.

1) Het eerste, dat geschieden moet, opdat de mens in zijn godvergetende lichtzinnigheid op den weg der bekering wordt geleid, is, dat hij den nood van het aardse leven ondervinde, en zo uit zijne zinnelijke bedwelming in den niet genoeg te prijzen toestand van nuchterheid gerake. Dan moet hij wenen en weeklagen. Mag de natuurlijke mens eerst tranen storten van aardse smart, daar de most der bedwelming aan zijnen mond is ontnomen, spoedig vlieten ook de wateren van goddelijke droefheid over de inwendige armoede en geestelijken nood.

De Joden waren geweldig aan de dronkenschap overgegeven, gelijk uit de menigvuldige en strenge bestraffingen blijkt, die de Profeten hun daarover doen (Jes. 5:11, 12, 22; 56:12. 11, Mich. 2:11. Amos 4:1. Hab. 2:15). De uitwerking van veel wijn is domheid en slaperigheid. Daarom waarschuwt de Profeet deze dronkaards, dat zij eerlang van de gelegenheid hunner gulzigheid en dwaasheid zouden beroofd, en tot den ellendigsten staat gebracht worden door de sprinkhanen.

6. Want een volk is opgekomen over Mijn land, dat de Heere mij en het gehele volk van God heeft gegeven; een machtig krijgsvolk 1), en zonder getal, namelijk dat volk van sprinkhanen (Spr. 30:25 v.) zijne tanden zijn zo verslindende als leeuwentanden, en het heeft baktanden eens ouden leeuws.

Het is ene oude twistvraag, of de sprinkhanen, die hier in het volgende (vooral Hoofdst. 2) zijn voorgesteld als een machtig talrijk krijgsvolk, niet misschien slechts zinnebeelden zijn van latere vijandelijke legers der heidenen. Reeds in de oudheid vatte men de gehele schildering van den Profeet op als ene profetie van toekomstige gebeurtenissen, en in ‘t bijzonder de vier namen der sprinkhanen als doelende op de vier wereldrijken, het Assyrische, Chaldeeuwse, Medo-Perzische en Grieksch-Macedonische. Deze allegorische opvatting der schilderingen van onzen Profeet daarop, dat de beschrijving van de verwoesting te bovengaat wat van sprinkhanenzwermen zou kunnen gezegd worden. Men bedenkt echter niet, dat de taal der Profeten, inzonderheid die van Joël, steeds ene hoog-poëtische is; want de Geest van God verheft den geest der mensen op de hoogten, van welke hij het gewoel der mensen in het licht der waarheid en de latere ontwikkeling van het Godsrijk, zowel als van het rijk der duisternis als voor zich ziet, op welke hem dan ook steeds de hoogste trap van uitdrukking de natuurlijkste wijze van spreken is. De taal Gods is de hoogste poëzie, gelijk ook de ware, natuurlijke poëzie ene profetische, goddelijke zijde heeft. Neemt men van de beschrijving der

spraakkunst af wat poëtische wijze van uitdrukking is, zo stemt, gelijk wij zullen aantonen (Hoofdst. 2:4) de schildering van den Profeet geheel overeen met hetgeen reizigers en natuurkundigen van alle tijden over zulke verwoestingen verhalen. Verder steunt de onderstelling dat de sprinkhanen slechts beelden van vijandelijke krijgslegers zouden zijn, daarop, dat de Profeet en de verwoesting, die aanwezig is, den dag des Heeren, d. i. het wereldgericht, ziet naderen, en dit, zowel als de volmaking der gewoonte Gods door uitstorting des Heiligen Geestes aan het tegenwoordige toneel van het gericht door sprinkhanen aansluit. Maar ieder Profeet, zo als ieder, die de dingen, in de wereld aanziet met ogen, welke door Gods Geest verlicht zijn, beschouwt de natuur en de gebeurtenissen in haar niet als iets zelfstandigs, naar eigen wetten levende en bestuurd, maar hij weet, dat alle gebeurtenissen in de natuur komen uit de hand van Hem, die rechtvaardig en heilig, barmhartig en genadig jegens den zondaar is, en dat dus de gehele natuurlijke wereld met alle gebeurtenissen een gevolg is van genade en van gericht, of met deze verbonden is. Diensvolgens ziet Joël in de sprinkhanenramp een bijzonder gericht van God, dat het volk tot bekering aanmaant, en het begin van den laatsten groten gerichtsdag, op welken alle bijzondere gerichtsdagen van dezen tijd uitlopen. Dewijl echter elk strafgericht van God over Zijn volk een voorbeeld is, en ene aankondiging van nog toekomstige gerichten, zo is ook de schildering van de sprinkhanenramp zo voorgesteld, dat zij niet alleen duidelijk als tegenwoordig gericht van God, maar ook als beeld der toekomstige straffen, in ‘t bijzonder van het laatste gericht voorkomt. Moesten de sprinkhanen volgens de bedoeling van den Profeet alleen als beelden van toekomstige gebeurtenissen worden opgevat, zo ware dit zeker ergens aangeduid. Maar aanstonds wordt het begin van de gehele schildering (Hoofdst. 1:2 vv.) voor ieder, die het onbevooroordeeld leest, als beschrijving van een eigenlijke, aanwezige verwoesting door sprinkhanen verstaan. Ook Calvijn is met de meeste uitleggers van lateren tijd tegen de allegorische en voor de voorafbeeldende opvatting.

7. Het heeft Mijnen wijnstok gesteld tot ene verwoesting, en Mijnen vijgeboom tot schuim, zodat alleen takken zijn overgebleven; het heeft hem ganselijk ontbloot door het afknagen van den bast, en nedergeworpen; zijne ranken zijn wit geworden 1) en zullen spoedig verdord zijn.

De Heere spreekt van Zijnen wijnstok en van Zijnen vijgeboom, gelijk vs. 6 van Zijn land; want het land Kanaän en al zijn gewas is des Heeren (wijnstok en vijgeboom zijn als de edelste voortbrengselen van het land (Hos. 2:14) alleen genoemd), en Hij heeft het aan Zijn volk slechts tot vruchtgebruik gegeven, zonder Zijn eeuwig eigendomsrecht op te geven. Voor het overige schemert ook hier de typische betekenis door, naar welken Gods land, Gods wijnstok, Gods vijgeboom Zijn uitverkoren volk is (vgl. Hos. 9:11. Ez. 19:10-14. Luk. 13:6-9).

1) Aan de Joden wordt het hier weer duidelijk geleerd dat al wat het bezit van den Heere is. De wijnstokken de vijgeboom, alles is van den Heere. Juda, Zijn volk, heeft op niets aanspraak, omdat het in zich zelven niets bezit. En daarom, waar Juda zich tegen den Heere heeft gesteld, neemt de Heere, want dit ligt hierin, niet den wijnstok weg en roeit den vijgeboom niet uit, maar Hij maakt ze vruchteloos. Hij zendt de sprinkhanen en een droogte, zodat geen tros druiven te zien is en er geen vijg te genieten is.

Het was opdat Juda zich weer tot den Heere zou bekeren.

8. Kermt, als ene jonkvrouw, die allerbitterst weent en meteen treurkleed, enen zak (Gen. 37:34) omgord is vanwege den man harer jeugd, den bruidegom dien zij heeft verloren (Jes. 44:6).

9. Het dagelijkse morgen- en avond spijsoffer (Ex. 29:37 vv.), en drankoffer, waardoor het volk Gods Zijne gemeenschap met den Heere bewaart, is van het huis des HEEREN afgesneden; tengevolge der vernietiging van koren, most en olie (vs. 10) zijn zij onmogelijk geworden; de priesters des HEEREN dienaars, treuren over deze verstoring van het verbond met den Heere.

Een groter ongeluk dan de wegneming van het dagelijks offer kon niet over Israël komen, want dit was ene factische opheffing der verbonds-betrekking, een teken, dat God Zijn volk verworpen had. Daarom werd zelfs bij de laatste belegering van Jeruzalem door de Romeinen de offerdienst eerst ingesteld, toen het op ‘t hoogste gekomen was, en wel uit gebrek aan offeraars, niet aan offermateriaal.

10. Want het veld is verwoest, het land treurt; want het koren, dat men zou oogsten, is verwoest, de most is verdroogd, de olie is flauw, verwelkt; wijnstokken en olijfbomen, wier opbrengst men in den herfst tegen het Loofhuttenfeest zou oogsten; zijn door de sprinkhanen verwoest of verwelkt, en kunnen gene vruchten dragen, zodat de oogst van het gehele jaar verloren is.

11. De akkerlieden zijn beschaamd van wege de teleurstelling, de wijngaardeniers huilen, om de tarwe en om de gerst; want de oogst des velds is vergaan.

12. De wijnstok is verdord, de vijgeboom is flauw, staat beklagenswaardig, beiden zijn ze verdorven en verwelkt; bovendien alle edele ooftbomen, de granaatappelboom (Ex. 29:34), ook de palmboom, die anders zelden door de sprinkhanen beschadigd worden, omdat zij noch een groenen frissen bast, noch zachte, sappige bladeren hebben, en de appelboom 1); alle bomen des velds zijn verdord; ja de vrolijkheid, de vreugde is met al het gewas verdord van de mensenkinderen.

1) De appelboom was in het oude Palestina niet zeldzaam; ook nu nog wordt hij daar gekweekt. De appelen zijn daar van zeer voortreffelijke soort zo als over ‘t algemeen in zuidelijke streken; hun geur is zo lieflijk, dat in het Hooglied de adem van Sulamith er mede vergeleken wordt (Hoogl. 2:3; 8:5; 7:9. 25:11).

13. Maar met de weeklacht over het ongeluk en het gebrek aan levensbehoeften is het alleen niet genoeg; alleen boete en smeking tot den Heere kan verandering baren. Omgordt U met rouwklederen, en rouwklaagt tot den Heere over dezen nood, gij priesters! huilt, gij dienaars des altaars! gaat in den tempel, vernacht in zakken (Gen. 37:34); weest dag en nacht onafgebroken in ‘t smeken (Hoofdst. 2:17), gij dienaars mijns Gods, van wien ik, Zijn

Profeet, u zekere verhoring toezeg; want spijsoffer en drankoffer is geweerd van het huis uws Gods (vs. 9).

Hoe gezegend zijn de wakkerroepende oordelen Gods, om Zijn volk te doen ontwaken, en het hart tot Christus terug te brengen en tot Zijn heil. Heere! laat ene roepstem horen in het hart van ieder Uwer gekochten. Wek vooral Uwe dienaren op, om luide te roepen tot bevrijding van Uw volk.

14. Heiligt verder een vasten, roept op ‘t plechtigst een algemenen vast-, boet- en bededag, een verbodsdag, uit, verzamelt de oudsten en alle inwoners dezes lands, ten huize des HEEREN, uws Gods, en roept, met ernstige gebeden tot den HEERE.

Gij priesters, dienaars van mijnen God! zondert één of meer dagen af, bestemt den tijd, en verbiedt alle werk en vermaken; doet alles wat gij kunt, ter bereiding van zulk een noodzakelijk werk, het houden van een vasten, waarin gij u vernedert, uwe zonden bekent, u daarvan bekeert en tot God wederkeert, opdat Hij uwe tegenwoordige ellenden afwere, en de toekomende verhindere. Roept zulk enen dag uit, opdat ieder het wete, en allen hun dagelijks werk nalatende, den Heere plechtig komen zoeken. 0

15. Want reeds zie ik in den geest in dit tegenwoordig strafgericht grotere en verschrikkelijker rampen naderen. Ach dienvreselijken dag, dien wij zo even beleefd hebben! Want de dag des HEEREN, op welken Hij, de almachtige en rechtvaardige Heere der wereld, al het ongoddelijke volkomen zal vergelden, en door verdelging van alle Zijne vijanden Zijn rijk zal volmaken, is nabij. Reeds hoor ik uit dezen door ons beleefden ontzettenden dag des gerichts het rollen van Zijnen donder, en die dag zal niet alleen met tijdelijke straffen en aardsen nood, maar als ene verwoesting komen van den Almachtige, wien niets zondigs, dat onverzoend is, zal ontgaan (Jes. 13:16; 2:12-21)

De bekende uitspraak: "de wereldgeschiedenis is het wereldgericht" geeft, juist verstaan, te kennen, dat elk strafgericht, waarmee de Heere in den loop der tijden of Zijn volk om hunner zonden wil bezoekt, of Zijne vijanden vernietigt, een deel en ene voorbode van het laatste grote gericht vormt, waarin God alles, "wat door den stroom des tijds ongericht en ongewroken tot de eeuwigheid leidt, ten laatste zal rechten en beslechten. Ook de verwoestingen en plagen, die over ons komen door de krachten der natuur, en die het ongeloof zo gaarne beschouwt als slechts op natuurlijken weg, "door de onveranderlijke natuurwetten" ontstaan, zijn kastijdingen en straffen in de hand van God, die de wetten der natuur niet alleen geschapen heeft, maar ook ieder ogenblik daarin kan grijpen, zonder dat daardoor ene storing in het natuur-mechanismus ontstaat. De natuur leeft het leven der mensen mede, en de door haar gewerkte plagen zijn de antwoorden op de zonde, die de heilige ordening Gods verstoort. Wij zullen er ons dus niet van laten af brengen, om overeenkomstig het ware geloof elke zogenaamde natuurlijke gebeurtenis, die ons geluk verstoort, zij die klein of groot, als ene onmiddellijke Goddelijke straf voor de zonde van ons en van onze tijdgenoten aan te zien, en, even als Joël, daarin het naderen van den laatsten en verschrikkelijken dag des Heeren op te merken.

De Heere, die almachtig is, kan niet alleen ene gehele verwoesting aanbrengen, wanneer het Hem behaagt, zodat geen schepsels hulpe dezelve zal kunnen afweren, maar Zijn zondig volk mag inzonderheid ook verwachten, dat zijn oordeel hen onwederstandelijk verwoesten zal. De gedachten hieraan moesten bij tijds tot bekering opwekken, want dit wordt hier als een drangreden gebruikt. Gods almachtigheid en gestrengheid hen voor ogen stellende, dat die als een verwoesting komen zal van den Almachtige.

16. Is niet door de sprinkhanen-plaag, als wij reeds van den oogst ons zeker waanden, de spijze voor onze ogen afgesneden? blijdschap en verheuging (Deut. 12:6 v. 16:10 v.) van het huis onzes Gods, wien nu gene eerstelingen, gene dankoffers worden gebracht, voor wien gene vrolijke offermaaltijden kunnen gevierd worden?

17. Bij al die verwoesting komt nog ene aanhoudende, ontzettende droogte. De granen, die door het geven van een goeden oogst ons ongeluk hadden kunnen verzachten, hebben hun kracht tot ontkiemen in den grond verloren, en zijn onder hun kluiten verrot (liever "verdroogd"); de schathuizen waarin het koren, voordat het gedorst is, wordt geborgen, zijn verwoest, de schuren zijn afgebroken, staan vervallen, omdat er aan gene verbetering behoefte is, want het koren is verdord.

18. O hoe zucht het vee in dien alles verzengenden gloed! de runderkudden zijn bedwelmd, want zij hebben gene weide meer; ook zijn de schaapskudden verwoest. Zo moet ook het redeloos gedierte onder de gevolgen onzer zonden lijden.

19. Tot U, o HEERE! die toch zo gaarne mensen en vee helpt (Ps. 36:7) roep ik, 1) Uw Profeet voor Uw volk en Uw erfdeel; want een vuur, de gloed der zon, heeft de weiden der woestijn verteerd, verbrand, en ene vlam, de aanhoudende hitte, heeft al de bomen des velds aangestoken.

De Profeet treedt hier op als voorbidder voor zijn volk. De nood van land en volk drijft hem uit, om niet alleen te wijzen op de ellende, maar ook tot den Heere de toevlucht te nemen, om afwending van de plagen, om redding en verlossing voor Zijn volk.

De Heere die slaat moet ook weer genezen. Hij is de God, die alleen redden kan.

20. Ook schreeuwt elk beest des velds 1) tot U, die aan al het vee zijn voeder geeft, den jongen raven, als zij tot U roepen; want de waterstromen zijn uitgedroogd, en een vuur der zon heeft de weiden der woestijn verteerd.

1) De wildere soort van dieren, die wijd en zijd hun nooddruft gaan roven, kunnen thans geen voedsel vinden; zij zien naar U en schreeuwen tot U. Schoon zij, beter dan andere dieren, voor zich zelven konden toezien, het kan hun nu niet baten, zij uiten hun klachten met hun akelig gekrijs en geschreeuw. Zij roepen tot U, die Uwe hand kunt openen en hen verzadigen. Leert dit, onredelijke mensen! Ziet ook op den Heere, en roept tot Hem. En wederom zij roepen tot U, o God! heb mededogen met Uwe onzondige schepselen, waarvan er velen vergaan; hoor hen, schoon Gij de zondige mensen al niet wilt horen.

Het vee geeft zijn gebrek aan voedsel door treurig geluid te kennen, dat hun natuurlijk is, om U hunnen nood te kennen te geven (vgl. Ps. 104:21. Job. 38:41.

HOOFDSTUK 2.

VAN DE WARE BEKERING, VAN CHRISTUS EN DE UITSTORTING DES HEILIGEN GEESTES.

II. Hoofdst. 2:1-17. De Profeet zet zijne boetprediking verder voort. Hij roept nogmaals en nog ernstiger op tot een algemenen boet- en bededag. Hij wijst de noodzakelijkheid der boete aan door ene aangrijpende schildering van den nabijzijnden groten en vreselijken gerichtsdag des Heeren, maar geeft daarbij aan het volk de troostvolle belofte, dat de Heere Zich naar Zijne grote genade nog zal ontfermen over Zijn volk, wanneer het zich van ganser harte tot Hem bekeert. Ten slotte roept Hij nogmaals de gemeente op, om zich in hun huis des Heeren te verenigen tot boetvaardig gebed, en toont hij den priesters aan, hoe zij tot den Heere moeten smeken.

1. Blaast, gij priesters des Heeren! de bazuin (Num. 10:2) te Zion, en roept luide op den berg 1) Mijner heiligheid, waar Ik, de Heilige, in Mijnen tempel tussen de Cherubim woon; laat alle inwoners des lands beroerd zijn, schrikt ze allen op uit hun zorgeloosheid; want het strafgericht des Heeren is nabij erkent dat het waar is wat ik in Hoofdst. 1:15 gezegd heb a): de dag des HEEREN, op welken Hij alles zal beslissen en rechten, komtmet haastige schreden, want Hij is nabij.

a) Zef. 1:14, 15.

1) De bergen waren van ouds af de uitverkoren verblijfplaats der mensen. Het hoog gebergte doet niet alleen het dode paslood van zijne gewone richting afwijken, het trekt niet alleen de drijvende wolken tot zich, maar het brengt ook met onwederstaanbare kracht het gevoel des mensen in beweging.

Het is als voelt de mens op de bergen,

De grens, waar aarde en hemel scheiden En ‘t keerpunt schijnt van eeuwigheid en tijd.

zich nader bij God, gelijk hij nader is bij den hemel, waarin hij de woonstede Gods meent te zien.

Der geesten zalig koor Zweeft op den wind, rondom der bergen top; Een hoger stem werkt daar de denkkracht op; Het aanschijn vangt een reiner zonnegloor. En ‘t volle hart van leed en lusten vrij Gevoelt er God en hemel zich nabij.

Van daar, dat het godsdienstig gevoel in de oude tijden in bergen en hoogten altaren zag, door Gods hand gebouwd, om Hem aldaar aan te bidden. Op de bergen nam dit gevoel een hogere vlucht, en stortte zich het hart des mensen vrijer en voller voor God uit, wie zal de scheidslijn trekken, die het gebied van het zinnelijke en het bovenzinnelijke in de natuur des mensen scheidt? Wie bepalen, in hoe verre de zich verheffende grond des aardrijks voor het zich verheffend gevoel des aardbewoners een steunsel wezen kan? Het is waar, de ure is gekomen,

dat men God niet meer alleen op den berg, maar aan alle plaatsen der aarde aanbidt: te recht roepen wij het in onze heiligdommen uit:

Op bergen en in dalen, En overal is God.

Ja, wanneer wij misschien, een oog op onze vlakten slaande, de bergbewoners ronden gaan benijden. maar hoe? dondert daar niet aan onze zijde ene andere stem ons een majestueus lied van Gods grootheid en almacht in het oor?. De zee! De grote, prachtige, machtige zee, die ons niet alleen in hare onafzienbare ruimte een beeld van die onmetelijkheid aanbiedt, in wier afspiegeling de grootste aantrekkingskracht der bergen ligt, maar die God slechts heeft aan te zien, en Hij doet een stormwind opgaan, die hare golven omhoog verheft; en Hij schept hier bergen op de zee, gelijk Hij ginds tussen de bergen zeeën schept. Zo zij het dan verre van ons, die nabijheid Gods, of zelfs het levend gevoel daarvan, aan de bergen te verbinden, als waren wij niet wijzer dan de Heidenen, die God een God der hoogten en niet der laagten noemden. En toch, of schoon wij erkennen, dat iedere plaats der aarde, waarop het bloed van Christus vloeide, tot een heiligen tempel den Heere is gewijd, en God overal nabij is dengenen, die Hem zoeken, miskenne niemand de hartverheffende kracht, die vooral het eerste gezicht van bergen op den aanschouwer oefent. Het zien van de Alpen maakt altijd enen weldadigen indruk op den geest, wanneer die geleerd heeft de taal der natuur in die des geestes over te brengen. Het verheft de ziele, als zij is nedergebogen; het stemt haar tot vrolijkheid, wanneer zij terneer gedrukt en verlamd is door de droefheid der wereld; want het is als vernam zij bij het aanschouwen der bergen terstond de woorden van dat aloude lied "Eer de bergen geboren waren. Ja van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God!" Waarop dan ene stem in het binnenste der ziele antwoordt: "Ik heffe mijne ogen op naar de bergen, van waar mijne hulpe komen zal" (Schubert). Wij leren, als wij tot die hoogte klimmen, de talloze toespelingen verstaan, waarin de vastheid der beloften Gods bij die der bergen, en de zekerheid onzer toevlucht tot Hem bij de onwankelbaarheid van den rotssteen wordt vergeleken. " (De Clercq). Heerlijk is het licht dat aldus voor het oog der reizigers uit het schrift der bergen, maar ook uit de bergen over de Schrift opgaat. Nu verschijnen de bergen niet alleen als tempelen, niet alleen als altaren, maar ook als hemelse zuilen, die door God in den groten dom der natuur zijn opgericht, zuilen, waarin Hij de dierbaarste beloften der Schrift aangaande Zijne eeuwigheid en onwankelbaarheid en trouw niet alleen in beeldtenis te zien, maar ook te tasten geeft. Ja, de hoge toppen der bergen, zij zijn als ene opgeheven hand, die ten hemel wijst en zweert: "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen; maar Mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer.

2. Een dag van duisternis en donkerheid zal die grote gerichtsdag zijn, een dag van wolken en dikke duisternis; als de dageraad uitgespreid over de bergen, alzo zal men aan enen glans van het licht erkennen, dat de Heere van vele nadert; er zal namelijk komen een groot en machtig volk, waarvan gij een voorbeeld hebt gezien in het leger van sprinkhanen, desgelijks van ouds niet geweest is, en na hetzelve niet meer zal zijn tot in jaren van vele geslachten.

3. Voor hetzelve volk verteert een vuur, en achter hetzelve brandt ene vlam; het land is voor hetzelve grote sterke volk van het leger Gods en voor het vuur dat vergezelt, als een lusthof

(Gen. 2:8), maar achter hetzelve ene woeste wildernis, en ook is er geen ontkomen van hetzelve.

Bijna alle bijzonderheden in de profetische beschrijving van het grote leger des gerichts in den laatsten tijd, ook deze in vs. 3, is ontleend aan de verschijning der sprinkhanen en alzo aan het pas ondervonden strafgericht. Harrow verhaalt, dat in 1797 ene streek aan het Kaapland van bijna 400 mijlen door ene menigte sprinkhanen werd geteisterd, die zelfs het jonge zaadkoren van den akker verteerden. Toen eindelijk de storm ze in zee dreef, vormden zij, op het strand vergaderd ene bank, tien duitse mijlen lang en 3 tot 4 voet hoog. Twee jaren daarna werd Marokko op dezelfde wijze binnen driemaal vierentwintig uren van elke groene plant beroofd, en hetzelfde lot trof in den beginne dezer eeuw een aanzienlijk gedeelte van Klein-Azië. In Juli 1860 werd het grootste gedeelte van het gouvernement Astrakan door sprinkhanen bezocht. Daar de dorre streek bovendien weinig voedsel aanbood, vraten zij het harde riet der meren, en van 2, 3 vademen hoge schachten bleef geen spoor meer over. Op andere plaatsen vielen zij aan op de vilten tenten der Nomaden, en doorboorden ze als ene zeef; niet zelden vielen zij zelfs over elkaar heen. Met het oog op zulke feiten kan het woord bijna als waarheid voorkomen, dat de Kalif Omar las uit de aan letters gelijke tekeningen van een sprinkhaan-vleugel: "Wij zijn het krijgsleger des Allerhoogsten; wij leggen 99 eieren, en zo wij er 100 legden, zo zouden wij de wereld vernietigen.

De laatste grote gerichtsdag wordt hier in de eerste plaats als dichte duisternis beschreven. Duisternis is volgens de Heilige Schrift stede voorstelling van zonde, vervreemdheid van God, verworpen zijn, verder middel en openbaring van het gericht over den zondaar. Daarom gaat aan de afkondiging van Gods wet van den Sinaï; vooraf de verschijning van zwarten rook en dichte duisternis der wolken (Ex. 19:18. Deut. 4:11), waarin de Sinaï zich huldt; want de wet toont den zondaar zijne verdoemenis en openbaart den Heere als rechtvaardig Rechter. De dichtste duisternis, die als negende plaag Egypte verborg, toonde den Egyptenaren reeds het einde der lankmoedigheid Gods en het naderend gericht, en was, eveneens, als de Egyptische plagen, een voorbeeld van den tijd van den laatsten, groten gerichtsdag. Daarom zullen volgens de Openbaring van Johannes deze plagen, maar in hogere mate, aan het einde worden herhaald de nedervallende klompen vuur bij de tweede bazuin (Openb. 8:8), de duisternis en sprinkhanen als een duivels leger van den afgrond bij de vijfde bazuin (Openb. 9:2, 3-11).

Wat de bijzondere gerichtsdagen in den loop der geschiedenis van het Godsrijk als voorbeelden aantonen, zal op den laatsten groten gerichtsdag in de hoogste mate en in gehele volheid geschieden; daarom gebruikt de Profeet (vs. 2) vier verschillende namen voor de duisternis van dezen dag en van den toorn Gods, die daarin nadert.

Het vuur is middel en openbaring van den toorn en van het rechtvaardig gericht Gods. Daarom vielen voor de plaag der sprinkhanen in Egypte onder hagel en donder klompen vuur van den hemel (Ex. 9:23 vv.) daarom daalde de Heere onder donder en vuur op den Sinaï neer, en sprak Hij de heilige wet uit het vuur het volk toe; want Zijn inwendig wezen is heilig vuur der liefde, waarover den boetvaardigen zondaar het hart breekt, maar met den gloed Zijns toorns den boetvaardigen overtreder Zijner geboden verteert. (Deut. 4:24. Hebr. 10:27;

12:29). De laatste grote gerichtsdag nu zal, gelijk vs. 3 (vgl. Openb. 8:8 vv.) aantoont, in de hoogste mate vergezeld zijn van de openbaring van het verterende, verslindende vuur des toorns. Deze dag der dikste duisternis en van het helder brandend vuur zal worden voorafgegaan door een geweldig leger Gods (vs. 2), dat Gods bevelen tot vernietiging der tegenstanders zal ten uitvoer brengen. Daar nu de Profeet zo even een gerichtsdag voor ogen heeft, dien de Heere gehouden heeft door een leger van wezenlijke sprinkhanen, en door den gloed der zon, ziet hij daarin met alle recht een begin die, ontleend aan het zo even doorleefde gericht, dienovereenkomstig verzwaard zal zijn. Daarom is hem het leger Gods, aan welke spits de Heere komt tot de laatste beslissing, ook een leger van sprinkhanen, te meer daar deze dieren in elk opzicht een krijgshaftig uitzicht hebben, en de Nieuw-Testamentische Ziener Johannes heeft, wanneer hij in Openb. 9:3-11 dit leger des gerichts als een leger van sprinkhanen met stekels van schorpioenen schildert, de voorstelling daarvan bij onzen Profeet voor ogen. Daarom is den Profeet het heldere schijnsel aan den hemel, dat steeds het naderen van sprinkhanen aankondigt, het beeld van den dageraad, die den laatsten dag der duisternis inleidt. Eindelijk is de geweldige hitte, die het land heeft verzengd, een beeld of ene profetie van de vlammen vuurs, welke den Heere vergezellen, die ten gerichte komt, en die dan aardbol met alle vijanden Gods zullen vernietigen.

Omtrent het helder verschijnsel, dat bij het naderen van zwermen sprinkhanen, door het terugkaatsen der zonnestralen op de vleugelen der sprinkhanen aan den hemel wordt gezien, verhaalt een reiziger: "Wij konden den dag voor de aankomst der sprinkhanen tot hun naderen besluiten uit een gelen weerschijn aan den hemel, die afkomstig was van hun geelachtige vleugels. Zodra zich dit schijnsel vertoonde twijfelde niemand er meer aan of ene grote menigte sprinkhanen was in aantocht. Gedurende mijn verblijf in de stad Barua zag ik dit verschijnsel zo sterk, dat de aarde door den weerschijn ene gele kleur aannam. Den dag daarop kwam een zwerm sprinkhanen.

4. De gedaante deszelven, van het leger Gods, in den laatsten tijd, is, even als bij de sprinkhanen, als de gedaante van paarden, en als ruiters zo snel zullen zij lopen.

5. Zij zullen daarhenen springen en een gedruis maken als een gedruis van wagenen 1), die snel over wegen op de hoogten der bergenvoortrijden. Bij het afvreten der planten en struiken maken zij een gedruis als het gedruis ener vuurvlam, die stoppelen verteert; zij dringen het land in als een machtig volk, dat in slagorde gesteld is, en alzo tegen den vijand oprukt (Openb. 9:7, 8).

1) Andersson, die de legers van sprinkhanen in de landen bij het Nyamimeer beschouwde, vergelijkt het geruis hunner vleugelen bij het huilen van den storm in het takeltuig der schepen.

6. Van deszelfs aangezicht, van het zien van dit vreselijk leger Gods, zullen de volken in pijn zijn, beven; alle aangezichten zullen betrekken als een pot 1).

1) Even als in dit vers zegt Plinius, de voortreflijke natuuronderzoeker der Romeinse oudheid, die bij de eerste uitbarsting van den Vesuvius in 68 na Chr. omkwam, in zijne beschrijving

der sprinkhanen: zij verbergen de zon, en angstig zien de volken uit, of zij zich op hun landerijen zullen neerlaten.

In het Hebr. Kol-fanim kibtsoe faarroer. Beter: alle de aangezichten zien bleek van schrik. Letterlijk, alle aangezichten trekken de rode kleur in, worden bleek. Onze Staten-Overzetters hebben op het voetspoor van de Septuaginta het Hebreeuwse woord voor rode kleur, verward met dat voor pot. Het is hier de bedoeling van den Profeet, om te kennen te geven, dat de aangezichten bleek zien van schrik, van wege de verwoesting van veld en akker.

7. Als helden, geoefend in den krijg en vol moed, zullen zij lopen tegen de vaste steden, als krijgslieden zullen zij de muren beklimmen; en zij zullen daarhenen trekken en het gemeenschappelijk doel van den aanval, een iegelijk in zijne wegen, en zullen hun paden niet verdraaien, zij zullen noch rechts, noch links van den weg gaan, zodat zij elkaar in den weg zouden komen.

Ook deze trek in de beschrijving van het leger Gods in den laatsten tijd is ontleend aan de sprinkhanen. Hiëronymus deelt mede: "dit hebben wij onlangs in dit land (Palestina) gezien. Want toen zwermen van sprinkhanen kwamen, en tussen hemel en aarde doortrokken, vlogen zij volgens het door God in hen gelegd instinct in zulk ene orde. dat zij even als de steentjes in een grond van mozaïek, hun plaats bewaarden en geen nagel breedte uit hun rij weken. (Spr. 30:27).

8. Ook zullen zij de een den ander niet dringen, zij zullen daarhenen trekken, elk in zijne baan, en al vielen zij op een geweer, op een tegenover hen gehouden wapen, als zwaard of spies, zij zouden niet verwond worden; het is een onverwinnelijk leger Gods, dat gene menselijke macht kan weerstaan.

Werkelijke sprinkhanen worden nooit met wapenen aangevallen; dit past dus alleen op het leger Gods van den laatsten tijd.

Sprinkhanen blijven altijd in de gelederen, en ofschoon hun getal legio zij, dringen zij niet op elkaar, zodat hun rangen in verwarring komen. Dit merkwaardig feit in de natuurlijke geschiedenis toont hoe grondig de Heere den geest van orde in ‘t heelal ingeschapen heeft, dat zelfs het kleinste levende schepsel er evenzeer door beteugeld wordt als de hemelbollen in hun banen of de serafijnen in hun bediening. Het zou den gelovigen goed zijn in hun ganse geestelijke leven zich door denzelfden invloed te laten besturen. Van hun Christelijke hoedanigheden moet de ene de plaats aan de andere niet betwisten; de liefde mag de eerlijkheid niet kwetsen, de moed mag de zachtmoedigheid niet uit het veld verdringen, de nederigheid mag de voortvarendheid niet tegenhouden en het geduld mag de beslistheid niet uitdoven. Zo ook met onze plichten; de ene moet niet in botsing komen met de andere. Het nut van ‘t algemeen mag de inwendige godsvrucht gene schade doen lijden, de kerkelijke bediening moet de huiselijke godsdienstoefening niet verdringen. Het zou verkeerd zijn Gode ene deugd aan te bieden ten koste ener andere deugd, of die bezoedeld ware met het bloed ener andere. Elke zaak is goed op haar tijd, en anders niet. Tot de Farizeën zei Jezus: dit behoordet gij te doen en het andere niet na te laten. " Dezelfde regel past ook op onzen

persoonlijken stand in de maatschappij: wij moeten zorgen, dat wij onze plaats kennen, dat wij haar innemen en bewaren. Naarmate de Heilige Geest ons bekwaamheid gegeven heeft moeten wij handelen zonder te wieden in het arbeidsveld van een mede-dienstknecht. Onze Heere Jezus heeft ons geleerd naar de hoogste plaatsen te streven, maar gewillig te wezen om de minste onder de broederen te zijn. IJverzucht en afgunst blijven verre van ons, laat ons de kracht van ‘s Heeren bevel voelen, en doen, gelijk Hij ons beveelt, elk in zijne baan blijvende. Zien wij neer, of wij de enigheid des Geestes bewaren in den band des vredes, en laat het onze bede zijn, dat in al de gemeenten van Jezus vrede en orde mogen zegevieren.

9. Zij zullen in de stad omlopen; zij zullen lopen op de muren; zij zullen klimmen in de huizen, zij zullen door de vensteren inkomen als een dief. (Nah. 2:5).

10. De aarde is beroerd voor Zijn aangezicht, voor het krijgsleger, waarmee de Heere Zijn wereldgericht volvoert; de hemel beeft, omdat de dag van ‘t gericht is gekomen; de zon en maan worden zwart en de sterren trekken haren glans in (Jes. 13:10. Ezech. 32:17. Matth. 24:29. Mark. 13:24 vv. Openb. 8:12).

11. En de HEERE zal met dit krijgsleger komen ten jongsten gericht over de wereld, en verheft alsdan Zijn stem tot aankondiging van Zijne grimmigheid over de wereld, die de maat der zonde heeft volgemaakt, voor Zijn heir henen, opdat de gehele aarde met het verstand Hem erkenne, want Zijn leger is zeer groot, want Hij is machtig, doende Zijn woord tot verzameling en verdelging van alle ergernissen op aarde; want a) de dag des HEEREN is groot en zeer vreselijk, en wie zal hem verdragen; wie zal bestaan voor den toorn des eeuwigen Richters, den Mensenzoon, die in heerlijkheid verschijnt.

a) Jer. 30:7. Amos. 5:18. Zef. 1:15.

Mijne ziel, sta stil, en beschouw de macht des Heeren, die uwe heerlijkheid is en uw verdediger. Hij is een strijder, Jehova is zijn Naam. Al de machten des hemels geven acht op Zijne wenken, heirlegers van cherubijnen en van serafijnen staan voor Zijne poorten, heilige wachters zijn zij, machten en rechten, die allen vaardig zijn om Zijnen wil te doen. Waren onze ogen niet met de verblindheid des vleses geslagen, dan aanschouwden zij vurige paarden en wagens, gelegerd rondom de kinderen Gods. Al de krachten der natuur zijn aan de almachtige leiding van den Schepper onderworpen, wind en storm, weerlicht en regen, sneeuw en hagel, zachte dauw en vrolijke zonneschijn, gaan en komen op Zijn bevel. Hij stuurt den Orion op zijn post, en regelt den loop van het Zevengesternte, aarde, zee en lucht, en de benedenste delen der aarde zijn legerplaatsen voor de grote machten van Jehova; het licht is Zijne banier, en het vuur is Zijn zwaard. Gaat Hij uit tot den oorlog, dan verwoest de honger het land, dan treft de pestilentie de volkeren, de stormwind beroert de zee, de aardbeving schudt de bergen en alsdan sidderen de hechtste grondslagen der wereld. Wat het levend gedierte aangaat, zij erkennen allen Zijn oppergezag, van den groten vis af, die den Profeet opslokte tot de vermenging van ongedierte toe, dat de Egyptenaren kwelde; zij allen zijn Zijne dienaren, en maken met den sprinkhaan en den rups afdelingen uit van Zijne machten, want Zijn leger is zeer groot. Mijne ziel, zie toe, dat gij vrede gesloten hebt met dezen machtigen Koning; neen meer nog, onderzoek uzelven en kom tot de overtuiging, of gij

reeds vrede gesloten hebt met dezen machtigen Koning; zijt gij er zeker van, dat gij dienst hebt genomen onder Zijne vlag? want het is ene onzinnigheid om tegen Hem te strijden, en heerlijk is het in Zijnen dienst te staan. Jezus, de Immanuël, God met ons, staat gereed om hen allen bij de nieuwe strijders aan te nemen voor het leger Gods; ben ik nog niet onder het getal van Zijne strijders opgetreden, laat mij dan nog heden tot Hem gaan, Hem smekende om mij aan te nemen ter wille van Zijne eigene verdiensten. Maar ben ik reeds, zo als ik dit van harte hoop, een strijder des kruises, laat mij dan goedsmoeds zijn; want vergeleken met mijn God, wiens leger zeer groot is, is mijn vijand machteloos.

De Heere, die aan de spits van het grote krijgsleger ten gerichte komt, is Jezus Christus, het Lam Gods, dat gedood is, en de Leeuw uit Juda, die overwonnen heeft. Deze zal met alle Zijne heilige engelen ten gerichte komen. Doch niet de heilige engelen zullen het door Joël beschrevene leger vormen, maar volgens Openb. 9:1 zal dat op bevel en door het werk Gods uit den afgrond der hel opstijgen en dus een duivels leger zijn. Want daarom stelt de Heere Zijn gericht over het rijk der boze geesten uit, dat het Hem te voren diene, om de zonde en de zondaars te overwinnen en te straffen.

12. Nu dan ook, daar deze grote gerichtsdag zeker wacht, en gij allen uit den tegenwoordigen jammer der sprinkhanenzwermen kunt opmaken, welke de toekomstige verschrikkingen, zullen zijn, spreekt de HEERE: Bekeert u tot Mij met uw ganse hart, dat gij den toekomstigen toorn moogt ontvlieden, en dat met vasten en met geween 1), en met rouwklage (1 Sam. 7:3. Deut. 6:5).

1) De bekering moet van ganser harte geschieden; elke bekering, die niet van harte geschiedt, heeft slechts den schijn van boete. Even als de bekering van harte moet zijn, zo zijn de tranen ook zeer dikwijls tranen des harten, en het is niet altijd nodig, dat zij uit de ogen vloeien, hoewel het zeer moeilijk is ze terug te houden, wanneer het hart werkelijk geroerd is. De tranen des harten zijn een zeker verpletterd zijn, en ene diepe verterende droefheid. (MADAME DE GUYON).

Het blijft hier duidelijk, dat de Heere Zijne oordelen en de vreselijke gevolgen er van herinnert, om het volk tot bekering en boete te vermanen, opdat het in bekering afwending en redding zou vinden.

13. En scheurt uw hart; komt tot uwen God met een verslagen hart en een verbroken geest (Ps. 51:19). Ezech. 36:26), en laat het u niet genoeg zijn uwe klederen volgens de gewoonte van rouw te scheuren (Deut. 14:2) 1), en bekeert u tot den HEERE, uwen God; want Hij is, gelijk Hij in die heerlijke openbaring aan Mozes (Ex. 34:6 vv. gezegd heeft a) genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwade 2) (Ex. 32:14. 2 Sam. 24:16

a) Exod. 31:6. Ps. 86:15. Jona 4:2.

1) God verlangt meer ene inwendige dan ene uitwendige bekering. Al die uitwendig schitterende tekenen van berouw voeden meer de tevredenheid met zichzelven, en de

geveinsdheid, dan zij God bevredigen. Men voldoet aan zich zelven, en het geweten wordt machtig gerustgesteld, wanneer het gelooft, dat men door grote dingen voor zijne grote zonden heeft voldaan. Het komt hem voor, als had men met alle krachten een Gode aangedanen smaad weer goed gemaakt. De uitwendige boete verscheurt het hart niet, en maakt den Geest niet vrolijk. Het is beter, dat het hart gescheurd wordt, dan het lichaam; daarbij zijn zulke hevige smarten, dat men zich wel in stukken zou willen scheuren; maar het geschiedt meer door verborgen smarten, dan door een gestreng leven, dat aan de gehele wereld in het oog valt. (MDME DE GUYON).

God heeft geen behagen, ook zal een ware boetvaardige geen behagen hebben in uitwendige volbrengingen en ceremoniën, wanneer het wezenlijke wordt verzuimd. Ofschoon dit teken, in tijden van grote droefheid, gewoonlijk gebruikt wordt, zo heeft God nochthans daarin geen behagen, wanneer het alleen is, of boven het scheuren van het harte gesteld wordt, gelijk zulks in een ander geval gezegd wordt (Hosea 6:6), maar wij zijn gewillig om vele dingen te doen, liever dan onze harten de buigen en te verbreken voor God.

2) Spot maar voort, gij trotse wijzen, met enen God, die berouw zou kunnen gevoelen; wanneer gij door de zonde verootmoedigd zijt geworden, zult gij eindelijk toch weer met uw hart de gedachte van enen God, die berouw heeft, met vreugde aannemen! Want de mens-dat is een onomstotelijke waarheid-wil toch slechts enen levenden God.

Wat God onvoorwaardelijk wil, berouwt Hem nooit (Num. 23:29); wat Hij echter slechts onder bepaalde voorwaarden of met zekere veronderstellingen heeft gedaan, beloofd of gedreigd, dat kan gezegd worden Hem te berouwen, wanneer de onderstelling van den zo voorwaardelijk gestelden wil wegvalt (vgl. Jer. 18:7-10).

Dit wordt gezegd tot bemoediging van de berouwhebbenden. Al is de Heere begonnen Zijne oordelen uit te zenden, dan is Hij toch nog genegen om Zijne straffende of kastijdende hand in te trekken, indien het werkelijk komt tot een schuldbelijden.

Als David zich voor den Heere verootmoedigt, doet de Heere den strafengel zijn zwaard des verderfs intrekken.

14. Wie weet, Hij mocht Zich wenden van het aangevangen gericht, en berouw hebben, zodat Hij Zijn boetvaardig volk niet geheel verwerpt; en Hij mocht, wanneer Hij Zijne straffen van ons heeft afgewend, enen zegen achter Zich overlaten, namelijk een nieuwen oogst, die het weer mogelijk maakt de gemeenschap met Hem te vernieuwen, een zegen tot spijsoffer en drankoffer voor den HEERE, uwen God.

Gods tuchtigingen zullen Zijn zegen voor de boetvaardigen niet verhinderen; ja, daar kunnen rijke zegeningen voor hen zijn weggelegd, zowel onder hun verdrukkingen om ze te doen bestaan, als na dezelve, om alles weer te vergoeden.

De Profeet spreekt alzo volgens de gedachten van een verslagen geweten, dat zich ter nauwernood na de moedeloosheid weer opricht, en tot God en Zijne genade weer begint op te

zien. Deze Hebr. spreekwijze wijst dus niet enigen twijfel aan, maar ene bevestiging met enen wens, alsof we zeiden: zo God wil zal het nog wel veranderen.

Deze uitdrukking, wie weet, sluit beide hoop en twijfel in. Kimchi verklaart ze door "misschien" zal Hij Zich wenden. De koning van Nineve spreekt ongeveer op dezelfde wijze. Er is zeker in zulke omstandigheden veel reden, om te hopen, dat God Zijne barmhartigheid zal tonen, maar er is ook reden om de rechtmatige uitwerkingen van Zijn misnoegen te vrezen. Want schoon Hij soms vergiffenis verleent ter aanmoediging tot bekering, vindt Hij echter soms goed bij wijze van voorbeeld en tot schrik voor anderen te straffen.

15. Blaast de bazuin te Zion, zo roep ik nog eens u, priesters, toe, opdat de zegen des Heeren weer over ons kome, en Zijn gericht worde afgewend; heiligt een vasten (Hoofdst. 1:14), roept enen verbodsdag uit.

Het is niet te verwonderen, indien de Profeet hier beveelt, dat de ouderen worden opgeroepen, dewijl het als het ware paste, dat zij anderen voorgingen in de belijdenis van hun berouw. Maar wat daarop volgt, schijnt ongerijmd. Hij wil toch, dat tegelijk de kleine kinderen, die de borsten zuigen, zullen verzameld worden. Maar die kinderen waren toch onschuldig. Waarom werden zij dan in de schuld mede betrokken? wanneer het volk zijn berouw beleed?

Maar de kinderen misten gevoel en oordeel, om zich voor Gods aangezicht te kunnen vernederen. Het was dus een bespottelijk en ijdel vertoon, ja, de Profeet scheen wel het volk tot veinzerij aan te zetten, wanneer hij beveelt, dat de kleine kinderen met mannen en vrouwen zouden vermengd worden. Ik antwoord, dat de kinderen tegelijk bijgebracht behoorden te worden, opdat de ouders en meer gevorderden in leeftijd, in hen zouden zien wat zij verdienden. Wij weten toch, dat de toorn Gods zich uitstrekt tot de kinderen zelf ja, tot het stomme gedierte. Indien God Zijn hand uitstrekt om enig volk te straffen, worden noch de ezels, noch de runderen gespaard van het algemeen verderf. Wanneer derhalve de toorn Gods doorgaat tot het stomme gedierte, tot de kleine kinderen, dan is het niet te verwonderen, indien de Heere beveelt, allen in het midden te stellen en daar belijdenis van berouw te doen.

Ook de kinderen zijn in het verbond begrepen, en waar er daarom een algemeen vluchten en vlieden tot den Heere bevolen wordt, daar worden ook de kinderen begrepen in de gemeente, opdat des Heeren aangezicht zich weer in gunst tot Zijn volk zou wenden.

16. Verzamelt het volk, heiligt de gemeente, vergadert de oudsten, de grijzen, verzamelt ook de kinderkens en die de borsten zuigen, elke leeftijd moet tot viering van den plechtigen dag opkomen, tot de zuigelingen toe, want ook hun teder leven ademt in de bedorven lucht, en zij hebben aan de moederborst de zonde van hun geslacht ingezogen; zelfs de bruidegom ontzegge zich het genot der liefde, en ga uit zijne binnenkamer, en de bruid uit hare slaapkamer, want wanneer allen zonder uitzondering het verdiende gericht dreigt is er geen tijd voor vreugde en aards geluk.

17. Laat de priesters, des HEEREN dienaars, de geordende middelaars tussen den Heere en Zijn volk, hartelijke tranen van berouw wenen tussen het voorhuis van den tempel, het heilige

en het brandoffer-altaar, a) dus onmiddellijk vóór den ingang in het heilige, en laat hen tot den Heere, die in het Allerheilige troont, met gebeden en smekingen zeggen: Spaar uw volk, o HEERE, en geef Uwe erfenis, die gij U door verlossing uit Egypte, en de wetgeving op Sinaï tot Uw bijzonder eigendom hebt verworven, niet over tot ene smaadheid, tot een voorwerp van spot en van smaad dergenen, die U niet kennen, dat de Heidenen niet over hen zouden heersen; waarom zouden zij onder de volken, die zonder God leven, zeggen: a) Waar is hunlieder God? 2) Hebben wij niet gezegd, dat zij uit hoogmoed meenden in een bijzonder verbond en in bijzondere genade bij God te staan? Zou dan niet de eer van Uwen heiligen naam U bewegen, om ons te verschonen (Deut. 28:37-42. Ex. 32:12. 1 Kon. 9:7 vv. Micha 7:10. Ps. 115:2)?

a) Ps. 42:11; 79:10.

1) De priesters waren de tussenpersonen tussen God en het volk, om met hun offeranden en gebeden voor het volk tot den Heere te naderen. Nu moesten zij echter niet met offeranden komen, met offeranden van var of rund, maar met die des harten. Wenen is een gevolg van een verbroken hart en een verslagen geest. Welnu het is die offerande, die zich hier openbaart in het wenen voor des Heeren aangezicht.

2) De Profeet ontneemt hier den Joden alle vertrouwen op hun verdiensten, hij toont dat hen niets is overgebleven dan te vluchten tot het ware medelijden Gods. Vervolgens toont hij dat dit medelijden gefundeerd is het genadeverbond Gods, dewijl zij Zijn erfenis zijn. Ten derde toont hij dat God hen genadig wil zijn, dewijl Hij reden heeft in Zijn glorie, welke Hij zou prijs geven aan de bespotting des volks, indien Hij de uiterste gestrengheid wilde gebruiken jegens Zijn volk.

18. Deze ernstige roepstem van den Profeet (Hoofdst. 1:2-2 :17) was niet te vergeefs; hij vond opene oren en harten. De algemene boet-, bede- en vastendag werd gehouden, het gehele volk deed boete, en de priesters smeekten tot den Heere om barmhartigheid voor het volk. De Heere nu verhoorde het gebed. Zo zal de HEERE ijveren over Zijn land, en Hij zal Zijn volk verschonen (liever: Toen ijverde de Heere in heilige liefde voor Zijn arm, geplaagd land, vergaf de zonde en verschoonde Zijn volk van verdere gerichten).

Dit vers vormt het midden van het gehele Boek en verbindt zijn beide hoofddelen, dat van aanmaning tot boete en dat van belofte na de belijdenis. Dat daarin niet eveneens de belofte, en wel van een toekomstigen liefdeijver des Heeren over Zijn volk, en van verschoning in de toekomst, is begrepen, maar eenvoudige geschiedkundige mededeling, is volgens de grammatica zeker en door de beste uitleggers aangenomen.

De uitdrukking "ijveren" door den Heere gebruikt, heeft zijn grond in de gedachte, die door de gehele Heilige schrift gevonden wordt, dat de Heere in een heilig echtverbond met Zijn uitverkoren volk staat (zie daarover Hos. 1:2). De heilige ijverzucht van den Heere, die Zijn volk Zijne rechtmatige vrouw, van eeuwigheid bemint, is aan de ééne zijde de Goddelijke toorn, die, omdat Gods liefde ene volstrekt heilige is, de ontrouw en de afval van Zijne huisvrouw kastijdt, om haar tot liefde en trouw terug te brengen (Ex. 10:5); van de andere

zijde de toorn, die, zo als hier, de vijanden van Zijn weer bekeerd, getrouw volk verteert. (Ezech. 39:25. Zach. 1:14).

Hier beschrijft de Profeet, dat de nationale verootmoediging ook nationale welvaart met zich meebrengt. De Heere is wel een rechtvaardig, maar ook een barmhartig God. Hij plaagt of bedroeft de mensenkinderen niet van harte, maar Zijn ingewanden rommelen van barmhartigheid, over een volk, over een persoon, die zich van harte bekeert tot Hem. De Heere is traag in de openbaring van Zijn toorn en overvloedig in de betoningen van Zijne genade.

19.

Even als het eerste gedeelte der voorzeggingen van den Profeet zo wordt ook het tweede deel, dat nu begint (Hoofdst. 2:19-3 :21) in twee afdelingen verdeeld. Daar zagen wij in de eerste plaats de aanwezige plaag, die echter slechts de voorbode was van nog vreselijker plagen voor de toekomst. Die zwermen sprinkhanen waren de voorboden en voorbeelden van een verschrikkelijk leger Gods aan het einde der tijden, waardoor de Heere Zijn laatste gericht zal volvoeren. Daarmee komt ook de belofte van het tweede deel overeen. Eerst verkondigt Joël, hoe geheel anders de Heere met Zijn boetvaardig volk zal handelen hoe Hij het uit de ellende zal redden, en rijkelijk allen nood der verlopene jaren zal vergelden. Vervolgens ziet de Profeet verder, en schildert, hoe de dag des Heeren, dien Hij vooraf bekend maakt, een dag van vreugde voor Zijn volk zal zijn. Gelijk van zelf spreekt hield de Profeet deze tweede rede later dan de eerste, namelijk nadat de boete des volks had plaats gehad.

I. Hoofdst. 2:19-27. Drie zaken belooft de Heere aan Zijn boetvaardig volk als hulp in den tegenwoordigen nood: vooreerst dat het bitter gebrek voor mensen en dieren zal worden weggenomen, en vernietiging van het leger van sprinkhanen; vervolgens het verwekken van den Leraar der gerechtigheid, en eindelijk ene rijkelijke nederdaling van regen en terugkeren van vruchtbare tijden. Dat dit drievoudige niet wordt opgeteld naar de volgorde van tijd, waarin het zou plaats hebben, heeft zijne oorzaak in de levendige voorstelling van den Profeet.

19. En de HEERE zal antwoorden en tot Zijn volk zeggen(liever: antwoordde op het gebed van volk en priesters door Zijnen profeet en zei tot Zijn volk): Ziet Ik zend ulieden het koren, en de most, en de olie, welke door de sprinkhanen vernield zijn (Hoofdst. 1:11), dat gij daarvan verzadigd zult worden; en Ik zal u, gelijk gij (vs. 17) gebeden hebt, niet meer overgeven tot eens smaadheid onder de Heidenen 1) dat zij zouden menen, Ik zou u niet helpen maar hebben verlaten.

1) Deze belofte staat in het nauwste verband met de bede, dat de Heere Zijn volk niet meer overgeve tot een smaadheid der heidenen. Verlossing van de plage der sprinkhanen, algehele verlossing wordt hun beloofd, opdat Juda niet van gebrek en door hongersnood omkome en alzo voor het oog der heidenen ten onder ga.

20. En Ik zal dien van het noorden 1), namelijk den zwerm sprinkhanen, die van het noorden, van het rijk van Israël (Amos 4:9), of van het noord-oosten uit de Syrische woestijn tot u gekomen is, verre van ulieden doen vertrekken, en hem, die sprinkhanenmenigte (vs. 7), door denzelfden noordewind, door welken hij gekomen is, wegdrijven in een dor en woest land. Ik zal hem doen nedervallen in de Arabische woestijn en het zuiden, en het overige gedeelte in de zee 2), zijn aangezicht, zijne voorhoede naar de Oostzee, de zee in het oosten, de Dode zee, en zijn einde, zijne achterhoede, naar de achterste zee, d. i. de Middellandse. En zijn stank, daar de gedode dieren door de golven aan den oever worden gespoeld, zal opgaan, en zijne vuiligheid zal opgaan, want hij heeft grote dingen gedaan, hij heeft vreselijke verwoestingen aangericht, vreselijker dan Ik had geboden 3).

1) De sprinkhanen komen en gaan met alle winden: gewoonlijk komen zij met den zuidewind uit de Arabische woestijn naar Palestina, bij uitzondering ook uit het noorden en noordoosten. Het een zowel als het ander kan hier bedoeld zijn, omdat de Hebreër gene bijzondere woorden had voor nevenrichtingen, zo als noordoosten, zuidoosten enz. In de woestijn van Syrië, die noordoostelijk van Juda ligt, zijn dikwijls zwermen sprinkhanen. Uit de poëtische voorstelling van het sprinkhanenleger als een van het noorden volgt dus niet noodzakelijk, dat gene werkelijke sprinkhanen, maar een vijandig volk, wellicht de Syriërs of Assyriërs of het vijandige volk Magog, dat tegen het einde der tijden geprofeteerd is (Openb. 20:7 vv.) bedoeld is, en dat hier en in Hoofdst. 1:2 vv. onder het beeld van sprinkhanen zou zijn voorgesteld.

2) Zeer menigvuldig komen de sprinkhanenzwermen in de zee om. Zo verhaalt Hiëronymus: "Ook heden ten dage hebben wij het beleefd, dat zwermen Judea bedekten, die dan door de wind in de Dode zee en in de Middellandse zee werden gedreven. En daar de oever van beide zeeën met hopen van dode sprinkhanen werd opgevuld, welke het water had aangespoeld, was hun stank zo schadelijk, dat de lucht er door bedorven werd, en ene pest voor mensen en zee veroorzaakte (Zie vs. 3).

3) Meermalen wordt in de Heilige Schrift aan de onverstandige schepselen verstand toegekend (zie Gen. 9:5. Ex. 21:28 vv.).

Daaraan ligt ten grondslag, dat achter de vijandschap ook van verstandeloze schepselen, ene vijandelijke, geestelijke macht staat.

21. Vrees niet, o land! verheug u, en wees blijde; niet langer zult gij naar vruchtbaar makenden regen zuchten (Hoofdst. 1:9); want de HEERE heeft grote dingen gedaan 1), en den machtigen verwoester uwer gewassen vernietigd.

1) Terwijl de Profeet zich van deze woorden bedient, die hij zo even van de macht des vijands bezigde (vs. 20) laat hij op het nadrukkelijkst tegenover de machten der verwoesting de scheppende almacht der goddelijke liefde, voor welke alle krachten der natuur zich moeten buigen, in hare zegerijke heerlijkheid te voorschijn treden.

22. Vreest niet, gij beesten des velds, die mede moet lijden onder de gerichten van den Heere en tot Hem schreit (Hoofdst. 1:18); want de weiden der woestijn zullen weer jong gras voortbrengen; want het verwoeste geboomte zal weer zijne vrucht dragen, en in ‘t bijzonder de wijnstok en vijgeboom zullen hun vermogen geven, hun gewone opbrengst schenken.

23. En gij kinderen van Zion! gij, die om Zion als om uwe moeder in het land van Juda woont! verheugt u en zijt blijde in den HEERE, uwen God: gij zult ondervinden, dat Hij uw trouwe God is; want Hij zal u uit de ondervondene ellende nieuwen geestelijken en lichamelijken zegen rijkelijk laten ten deel worden. Hij zal u geven (Deut. 18:18 vv. Rom. 3:21 vv. Heb. 1:1), u, die u boetvaardig en gelovig tot Hem wendt, dien Leraar en Leidsman tot vergeving der zonden en der ware gerechtigheid 1), die voor God geldt, namelijk Zijnen eniggeborenen, lieven Zoon, die de gerechtigheid en het leven zelf is. En Hij zal u, om u eerst (vs. 23-27) de lichamelijke zegeningen verder voor ogen te schilderen, tot vruchtbaarmaking der aarde den regen doen nederdalen, den vroegen regen, ten tijde van uw zaaien in den herfst, opdat het zaad ontkieme en groeie, en den spaden regen in de lente voor den oogst, opdat het zaad rijp worde (Lev. 26:5), in de eerste maand 2) door zulk een aardsen zegen zult gij des te gewilliger worden, den daarop volgenden geestelijken zegen (Hoofdst. 3:1 vv.) aan te nemen en te verwachten.

1) Onder den Leraar der gerechtigheid hebben we te verstaan, niet Joël, zoals sommigen menen, maar den Messias, in wien alle de schatten van genade en zegen verborgen zijn. Israël had gezondigd. Zwaar gezondigd tegen den Heere en nu bevatte de belofte van te zullen zenden den Messias, tevens die van het zenden van tijdelijke zegeningen. In Christus, hetzij die te komen staat, hetzij die gekomen is, is alleen de Heere God een barmhartig en genadig God voor den zondaar. Alle de zegeningen, zowel op tijdelijk als op geestelijk gebied, zijn vruchten van het kruis van Golgotha.

2) Onze Staten-Overzetters hebben het woord maand er tussen in gevoegd, in navolging van den Chaldeër e. a. Dit is echter o. i. ten onrechte. Het woord in het eerste correspondeert met Hoofdst. 3:1. Het wil zeggen, dat in tegenstelling van de dure tijden van ellende en hongersnood nu zullen komen dagen van zegen en voorspoed en van daar dat betere vertaling is: in de eerste plaats.

24. En de dorsvloeren zullen vol koren zijn, en de perskuipen, waarin het uitgeperste sap vloeit (Richt. 6:11 2), zullen van most en olie overlopen en ze niet meer kunnen bevatten.

25. Alzo zal Ik ulieden de jaren vergelden 1), weer goed maken, die de sprinkhaan, de kever, en de kruidworm, en de rups (zie Hoofdst. 1:4) heeft afgegeten; Mijn groot heir, dat Ik onder u gezonden heb, om u te straffen en u tot bekering op te wekken.

1) Wat de Heere den Zijnen ontneemt, omdat zij Hem ten gevolge van het bezit vergeten, en lauw in het dienen van Hem zijn geworden, vergoedt Hij hun, wanneer zij zich onder de machtige hand Gods verootmoedigen en tot de eerste liefde wederkeren; Hij vermeerdert het zelfs en maakt dat de Zijnen, die weer sterk in geloof en in liefde zijn geworden, en de Godsgaven niet meer misbruiken, er nu veel meer genot en vreugde van hebben. Waar Hij

echter het aardse verlies niet weer vergoedt, verzadigt Hij des te meer met hemelse broederen, en zal Hij op de nieuwe aarde ook de akkers en huizen enz. honderdvoudig vergelden.

26. En gij zult overvloedig en tot verzadiging eten, en prijzen den naam des HEEREN, uws Gods, die wonderlijk bij u gehandeld heeft, wiens wegen wonderbaar zijn, doch altijd goed; en Mijn volk, dat door bekering en geloof weer met Mij is verbonden, zal nimmermeer den lichamelijken noch den geestelijken zegen ontberen; het zal niet beschaamd worden tot in eeuwigheid, zodat de ongelovigen zouden juichen.

27. En gij zult door zulk een blijvenden aardsen en geestelijken zegen duidelijk weten, dat Ik, steeds werkzaam om te straffen en te zegenen, in het midden van Israël ben, en dat Ik, de Heere, uw God, ben, die altijd dezelfde getrouwe Heilige en Barmhartige blijf. Ik ben het, die met u in verbond sta, en niemand meer; en Mijn volk zal niet beschaamd worden in eeuwigheid.

Wanneer God tekenen van Zijne bijzondere zegeningen en bescherming aan Zijn Volk geeft, wordt dat uitgedrukt, doordat Hij in ‘t midden van hen woont. (Zie Hoofdst. 3:17. Lev. 26:11 en 12. Ezech. 37:26). Dit is ene gunst, die Hij nimmer dan op hun oprechte en volstandige gehoorzaamheid belooft.

28.

II. Vs. 28-Hoofdst 3:21. Met den drievoudigen zegen, dien de Heere aan Zijn boetvaardig volk voor het tegenwoordige beloofd heeft, komt nauwkeurig overeen ene drievoudige belofte voor de toekomst. Gelijk de Heere reeds nu voor het volk den Leraar der gerechtigheid wil verwekken, zo zal Hij in de toekomst Zijnen Geest uitstorten over alle vlees. Gelijk Hij nu de legers sprinkhanen wil vernietigen zo zal Hij in de toekomst het leger der heidenwereld oordelen. Gelijk Hij eindelijk thans vruchtbare tijden wil laten wederkeren, zo zal Hij in het einde Zijn volk uit allen nood redden en eeuwig verheerlijken. Maar deze drie toekomstige hemelse zegeningen zijn met elkaar op ‘t nauwst verwant, en worden daarom door den Profeet niet streng van elkaar gescheiden. Integendeel beginnen in zijne voorstelling zowel als in de vervulling met de uitstorting van Gods Geest ook aanstonds de tekenen van het gericht, en evenzo gaat de redding en verkoping van Gods volk met het gericht over de macht des vijands hand in hand; daarom heeft ook de Profeet beide in elkaar gevlochten; de volmaking van het Godsrijk, het doel van alle wegen Gods, strekt zich over het gericht heen in de eeuwigheid uit en sluit daarom de gehele profetie.

28. En daarna, na dien eersten (Hoofdst. 2:23), minderen, lichamelijken zegen (Hoofdst. 2:19-27), dien Ik u nu reeds zal geven, zal het geschieden, wanneer de tijd vervuld is, en die hoogste Leraar der gerechtigheid zal komen, dat Ik Mijnen Heiligen Geest niet meer als vroeger zal geven voor een korten tijd en in geringe mate. Ik zal dien uitgieten als een vruchtbaarmakenden regen, in rijken overvloed als een blijvend goed met alle Zijne genadegaven. Hij zal niet alleen zijn over enkele uitverkorene knechten als profeten, hogepriesters en koningen, maar over alle vlees, zowel uit het volk Gods als uit de heidenen, en uwe zonen en uwe dochteren zullendoor de kracht van den Heiligen Geest, die in hen

woont, profeteren. Zij zullen Gods woord met lof en verheerlijking uitspreken, en ook de toekomst van het Godsrijk kennen (Num. 12:6. (Deut. 18:22), uwe ouden zullen openbaringen van God hebben door het dromen van dromen; uwe jongelingen zullen door den Heiligen Geest verwaardigd worden gezichten te zien, hemelse dingen in vertrekking van zinnen te aanschouwen (Hand. 10:10 vv. 2 Kor. 12:1 vv. Alzo zal elke leeftijd en elk geslacht den Geest Gods met Zijne gaven ontvangen, en de wens en profetie van Mozes (Num. 11:29) dat al het volk in staat mocht zijn door Gods Geest te spreken, vervuld worden (Jes. 32:15; 11:9; 54:13; 44:3. Jer. 31:33 vv. Ezech. 36:26 vv. 39:27. Zach. 12:10).

29. Ja ook over de dienstknechten en over de dienstmaagden, over slaven en slavinnen, van welke tot hiertoe nooit één den Geest Gods ontving, zal Ik in die dagen, in dienzelfden laatsten tijd, Mijnen Geest uitgieten, zodat zij vrij in den Heere, en ten volle gerechtigde leden van mijn rijk zullen worden (Gal. 3:28. Efeze. 4:8. 1 Kor. 12:13

De grote belofte, op welke de latere Profeten hebben voortgebouwd en gelijke zegeningen hebben voorzegd, is vooreerst vervuld, toen tengevolge der verzoening door Jezus Christus de Heilige Geest op het Pinksterfeest rijkelijk kwam over allen, die geloofden (Hand. 2:4 vv.) Zij wordt echter sedert dien tijd altijd door elken dag vervuld, zo dikwijls bijzondere personen met den Heiligen Geest worden vervuld en wedergeboren (Tit. 3:5 vv.), zo dikwijls door de prediking en het heilig sakrament die genade vernieuwd en vermeerderd wordt; zij zal vervuld worden totdat aan het einde der tijden de volheid der heidenen zal zijn ingegaan, en ook Israël zich hebben bekeerd, en alsdan de gemeente van Christus ene geheel heilige, met den Geest van God vervulde en waarachtig wedergeborene zal geworden zijn. Alzo door de vervulling dezer profetie voort van de verschijning des Heeren Christus tot aan Zijne wederkomst. Deze tijd wordt in het Oude-, zowel als in het Nieuwe Testament steeds de laatste tijd genoemd. Daarom verklaart Petrus in Hand. 2:17, wanneer het Pinksterwonder als vervulling van Joëls profetie voorstelt, het "daarna" door: "in de laatste dagen. " Daar echter met de verschijning van Christus in het vlees en de uitstorting des Geestes de laatste tijd is aangebroken sluit Joël aan deze belofte ook dadelijk de profetie van het laatste oordeel.

Joëls profetie is vervuld op den Pinksterdag. Toen heeft de Heilige Geest bezit genomen van het lichaam van Christus.

Van een hernieuwen of noch te wachten uitstorting kan dus geen sprake zijn.

Wel van een uitstromen des Geestes in de gemeente, waardoor de wedergeboorte en wat daarop volgt in het geestelijk leven der gelovigen plaats grijpt.

En het gevolg van die uitstorting, eens voor al, voor altijd, zou zijn, wat de Profeet hier nader beschrijft.

Op alle vlees, dat is op allerlei vlees zou de Geest worden uitgestort. Niet meer beperkt tot de Kerk des O. Verbonds, tot de volkskerk onder Israël, maar over de Kerk des N. V. die wereldkerk zou zijn. Zowel Joden en Heidenen, zowel vrijen als dienstbaren, zouden ervaren, dat de Zone Gods verhoogd was en de H. Geest was nedergedaald.

30. En, wanneer eens Mijn Geest over alle vlees zal worden uitgestort, en eindelijk Mijn rijk volmaakt zijn, zal Ik voorboden van Mijn gericht over degenen, die Mijnen Geest ongehoorzaam zijn, laten komen, Ik zal wondertekenen, buitengewone natuurverschijnselen geven in (aan) den hemel en op de aarde, zodat ieder het naderen van den oordeelsdag, kan zien. Even als in Egypte het water van den Nijl in bloed werd veranderd, zo zal het aan het einde bij de eerste en tweede bazuin zijn voor de gehele aarde (Ex. 7:17 (Openb. 9:7 vv.), en even als in Egypte vuur met hagel op de aarde nedervielen (Ex. 9:24), zo als de Heere in vuur op den Sinaï nederdaalde (Ex. 19:18). zo zullen verschijnselen van vuur mede bij de eerste en tweede bazuin een voorsmaak van het eeuwige vuur geven (Openb. 9:7 vv.), en gelijk de Sinaï rookte, toen de Heere was nedergedaald, zo zullen bij de bazuin rookpilaren uit den afgrond oprijzen, en aan de wereld de duisternis van den eeuwigen dood doen smaken.

31. De zon zal veranderd worden in duisternis, en de maan in bloed, zij zullen een droevig bloedrood schijnsel aannemen, zodat de beide hemellichten door buitengewone verduisteringen even als in Egypte (Ex. 10:21 vv.), en bij den dood des Heeren de verdonkering van het daglicht, den mensen het naderend gericht verkondigde (Matth. 27:45, 51. Luk. 23:44, 48), ook eens de nabijheid van den grootsten gerichtsdag zullen aankondigen (Openb. 9:12), eer dat die grote en vreselijke dag des HEEREN komt 1).

Zeer dikwijls worden verschijnselen aan den hemel, zo als verduistering en uitblussing der lichten van den hemel door de Heilige Schrift als voorboden en tekenen van nabijzijnde gerichten, vooral van het laatste oordeel, vermeld (vgl. Jes. 13:10; 34:4. Jer. 4:23. Ezech. 32:7 vv. Amos 8:9. Matth. 24:29 Mark. 13:24. Luk. 21:25). Men heeft daarbij natuurlijk niet te denken aan de regelmatig wederkerende zons- en maansverduisteringen en dergelijke, maar aan andere verschijnselen, die niet uit de wetten der natuur te verklaren zijn, en in de geschiedenis in vrij groten getale zijn aan te wijzen tijdens grote omkeringen in de wereld. Het volksgeloof, dat buitengewone verschijnselen aan den hemel, en bijzondere natuurverschijnselen aanziet als voorbeduidende, en wijzende op grote omkeringen, ja op het begin van het laatste oordeel, is diensvolgens ganselijk niet voor enkel bijgeloof te houden, maar rust op de mening, die in Hoofdst. 1:7, 15 is uitgesproken en schriftuurlijk is, over de betrekking van natuurlijke gebeurtenissen tot de toestanden in de mensenwereld. Het volksgeloof dwaalt slechts daarin, dat het uit de bijzondere buitengewone natuurverschijnselen wil besluiten tot bijzondere zaken, die in de ontwikkeling van het mensdom te wachten zijn.

Zulke ene donkerheid had Juda dan nog te wachten, alvorens de Leraar der gerechtigheid komen zou, en de Geest in zulk enen ruimen overvloed zou worden uitgestort, maar na die duisternis daagde het heerlijkste licht. Zo is het in het Godsbestuur over deze zondige aarde altijd, en dat is wijs, rechtvaardig en goed. Niet zelden rijst uit de stikdonkerste duisternis het helderste en beminnelijkste licht, terwijl het door alle tijden, ook naar des apostels opzettelijke aanwijzing (Rom. 10:13), waarheid blijven zal, dat er te midden van al de wentelingen en donkerheden in het ondermaanse, naar Gods genadebestel, een weg van behoudenis en eeuwige redding is, langs welken de ziel vertroosting en in dit leven verademing vindt, terwijl er ene eindeloze rust en zaligheid, voor elk, die gelooft, overblijft.

Alzo schijnt het, dat op dien morgen, toen de jongeren eendrachtig bij elkaar waren, de eerste druppelen nederdaalden van die Geestesuitstorting, welke bestemd is om alle delen van ‘s werelds uitgestrekte, verschroeide en dorstige wildernis te verfrissen en te bevochtigen, een spade regen, toen voorafgegaan door een aanvankelijken en vroegtijdigen. Gedurende de Christelijk huishouding, dat is gedurende de laatste dagen van ‘s Heilands geboorte tot Zijne tweede komst, is Joëls voorspelling van tijd tot tijd vervuld. De eerste, de April-regenstroom, indien ik zo spreken mag, wordt vermeld in Hand. Er geschiedden bij tusschenpozingen dergelijke openbaringen van hoger invloed in elke der op elkaar volgende eeuwen; maar de milde en overvloedige ontruiming, welke een volk voor des Heeren komst gereed moest maken of, om de schone taal der Apokalypse te spreken, de bruid voor haren bruidegom toebereiden, is nog te verwachten, om dan tot teken te verstrekken van dien groten dag, op welken alle dingen zullen worden vernieuwd. Zo dit mijne eigene en bijzondere menig ware, zou ik haar niet met zulk ene verzekerdheid durven staande houden; maar Calvijn, die scherpzinnige theologant, afkering van al wat maar enigszins buitensporig schijnt, zegt: "Joël Overziet het koninkrijk onzes Heeren in zijn geheel, en wat hij voorspelt, moet verwezenlijkt worden tussen den eersten Pinksterdag en den dag van de opstanding der Heiligen. " Over de verheven en welsprekende Puritein, wiens geschriften schatten van godgeleerdheid bevatten, drukt zich in zijn werk over den Heiligen Geest dus uit: "Petrus meent geenszins, dit blijkt duidelijk, dat door het gebeurde op den Pinksterdag de profetie vervuld is. "

Is Joëls profetie op den Pinksterdag uitgeput? Stellig neen, want de zon is niet veranderd in duisternis, en de maan niet in bloed en ook van het dromen van de ouden is niets vernomen. Dit kon ook niet. De doorluchtige dag, waarop deze profetie, evenals zovele anderen, eerst zal worden uitgeput, toeft tot de wederkomst des Heeren.

32. En het zal geschieden, wanneer deze voortekenen aan de wereld en hare kinderen de verschrikkingen van den eeuwigen dood voor de ziel schilderen, zo zullen de kinderen Gods hun hoofden omhoog heffen, omdat hun verlossing nabij is (Luk. 21:28), want al wie den Naam des HEEREN, des Drieëenigen Gods, gelovig zal aanroepen, zal behouden worden; want op den berg Zions, waar de Heere zelf woont in het midden van Zijn volkomen geworden rijk, en te Jeruzalem, de plaats, waar Hij zich aan de Zijnen door Zijnen Heiligen Geest in Woord en Sacrament heeft geopenbaard, zal ontkoming zijn van den eeuwigen dood (Jes. 4:3), gelijk als de HEERE reeds door Zijnen Profeet Obadja (1:17) gezegd heeft; en dat, bij de overgeblevenen, de uit het gericht geredden, die de HEERE Zich in het rijk der genade uit alle volken en uit alle tijden zal roepen, en als geheiligden Zijn volk zal hebben ingelijfd (Hand. 3:19. Rom. 10:13).

Het is een drievoudig verschiet, dat voor Joëls blikken zich opent. Hij verwacht ene algemene en overvloedige Geestesbedeling; daarmee gepaard ene reeks van strafgerichten, die den jongsten gerichtsdag voorafgaan en voorbereiden, en te midden van dat alles veiligheid en zaligheid voor alle oprechte vrienden des Heeren, die Zijn aangezicht in het heiligdom zoeken. Wat de vervulling dezer merkwaardige Godsspraak betreft, het schijnt even onmogelijk haar, met sommigen in de dagen des Ouden Verbonds te doen opmerken, als met anderen haar te beperken tot het Pinksterwonder en de daarop gevolgde grote gebeurtenissen, welke gedeeltelijke en kortstondige herstelling van den Joodsen godsdienst en zeden, welke

zichtbare vergelding over de vijanden Gods, welke treffende uitredding voor zijne oprechte vereerders er ook in of na Joëls dagen vóór de volheid des tijds zij gezien, zij kan ten hoogste lichtvoorteken en afschaduwing heten van den heildag des Nieuwen Verbonds, hier kennelijk met verrukking begroet. Joëls profetie wijst verre vooruit, en verheft zich hoog boven het standpunt ener wet, die de zonde beteugelen, maar den zondaar zelf niet levend maken kon. Het tijdperk van overgang en worsteling, dat nog voor Israël moest aanbreken, eer Jehova alzo Zijnen Geest in ongekende maat kon doen dalen, treedt geheel voor den blik des Zieners terug, en het onbepaald "daarna" waarmee begint, toont genoeg hoever hij van de gedachten aan enige tijdsbepaling verwijderd is. Met brede trekken beschrijft hij het tijdperk des Nieuwen Verbonds; geenszins een bepaald tijdstip, waarop het hier voorspelde zou plaats grijpen. Onzes inziens miskent men zowel de letter als den geest zijner voorstelling, dat Joël hier een enkel, afzonderlijk feit voor ogen heeft, waar hij veeleer een dóórlopend toneel tot in het verst verschiet ziet ontsloten. Zegt Petrus op den Pinksterdag ter verklaring van het wonder der talen: "dit is het wat gesproken is door den Profeet Joël (Hand. 2:16) hij verzekert ons dat de Godsspraak geenszins wezenlijk, dat zij uitsluitend door die uitstorting des Heiligen Geestes vervuld is. Zelfs verkrijgt het Pinksterwonder dan eerst zijne hoge betekenis, wanneer het als aanvang ener geheel nieuwe orde van zaken beschouwd wordt, en hebben ook de buitengewone openbaringen des Geestes opgehouden, door Joël en Petrus vermeld, zijne voortdurende werking is het kenmerk der nieuwe bedeling. Waarom dan als voorspelling van ene ure beschouwd, wat veeleer afschaduwing ener reeks van eeuwen mag heten. Even willekeurig als de beperking der eerste belofte tot het wonder des Pinksterdags is de verklaring der straks gevolgde bedreiging, uitsluitend van Jeruzalems verwoesting ten gevolge van de Messiasverwerping. Joël denkt aan die gebeurtenis niet, en kon daaraan op zijn standpunt niet denken. De oordelen, die hij voorspelt, treffen, naar het volgende hoofdstuk, niet de Joden, maar de vijanden der Joden; de heidenen, die naar het dal Josafats worden afgevoerd, om op die plaats des gerichts rechtvaardige straf te ontvangen. Joël stelde Zion en Jeruzalem als plaats der ontkoming voor, en gelijk alle andere Profeten, ziet ook hij in de hoofdstad van Juda het brandpunt, waaruit voortdurend het licht en de vreugd der Messias-regeeing zal uitstromen over alle volken der aarde. Wel laat het zich gemakkelijk verklaren, waarom Petrus ook dit gedeelte der Godsspraak aan de ongelovige spotters herinnert. Bekend met hetgeen de Meester aangaande de verwoesting van stad en tempel heeft aangekondigd, en beducht, dat de Joden zelf alzo in de oordelen vallen zullen, door Joël aan de vijanden des Heeren bedreigd, wil hij zijne hoorders door die ernstige herinnering opwekken, om nog in tijds den naam des Heeren Jezus tot zaligheid aan te roepen, om alzo land en volk aan een dreigend verderf te onttrekken. Werkelijk waren dan ook de vlammen van stad en tempel een van de ontzettendste voortekenen des jongsten gerichts, en hebben daarentegen de ontkomenen te Pella gezien, hoe de Heere de Zijnen beschermt. Maar Joël, hij heeft niet zo een afzonderlijk toneel van vergelding of bewaring, hij heeft veeleer een voortdurend Godsgericht over de vijanden Zijns rijks voor den geest onverschillig tot wat wolk zij behoren. Dat gericht is ook (hoe had de Profeet het uit zich zelven kunnen voorzien?) over de Joden als verwerpers van den beloofden Messias gegaan; het gaat voort te komen tot en over allen, die de wetten van het Godsrijk wederstreven. Die den Geestesdoop der vernieuwing versmaadt, ondergaat den vuurdoop der straf, en gedurende alle volgende eeuwen en op gedurig breder schaal gaan milde Geestesbedelingen en rechtvaardige oordelen zamen, totdat eindelijk de grote dag der laatste beslissing genaakt. Maar te midden van dat

alles blijft Jehova de toevlucht der Zijnen en Jeruzalem de veilige haven voor de ontkomenen uit de schipbreuk der tijden. Jeruzalems verwoesting, hetzij de eerste of de tweede, vermeldt de Profeet met geen enkelen trek. Zij is slechts een tusschenbedrijf in het drama der wereldgeschiedenis, een tijdelijk vonnis over ene tijdelijke ontrouw, waardoor Gods trouw door geen enkel te niet gedaan wordt. Maar waar hij in het netelig verschiet de bitterste vijanden, Egypte vooral en Edom, gemeld vindt, blijft zijn blik met innerlijk welgevallen op dit eindpunt zijner verwachting rusten. De Heere woont op Zion, en Jeruzalem is ene heilige plaats, niet meer door vreemde voeten ontreinigd. Vruchtbaarheid, overvloed wordt het deel van het volk der verkiezing. "Juda zal blijven tot in eeuwigheid en Israël van geslachte tot geslachte en de Heere zal wonen op Zion. " (Hoofdst. 3:16-21.) Wie zou aarzelen, de Godsspraak van Joël als de eerste schakel in ene lange keten van profetische uitzichten, op hogen prijs te waarderen? Is de verwachting, die hij wekt nog enigszins onbestemd, van nu voortaan zullen wij het glansrijk verschiet zich al verder en verder zien openen. Moest Joël bepaald tot Juda en Israël spreken, de twee Godsmannen Amos en Hosea hadden tevens een bepaalden lastbrief voor het rijk der tien stammen ontvangen.

Ontegenzeglijk stelt de Profeet hier in de tijden van druk en benauwdheid den Naam des Heeren voor als een sterke toevlucht en sterkte. Zegt de Spreuken-dichter, dat de Naam des Heeren een sterke toren is ten dage van benauwdheid, dat de rechtvaardige er zal heenvlieden en in een hoog vertrek gesteld worden, ook de Profeet Joël stelt dien Naam als zodanig voor. De Heere God is immer voor Zijn volk een sterke Toevlucht geweest, maar bovenal in tijden van druk en ellende. In die tijden van uiterste ellende zal het blijken wie behouden worden of verloren gaan en de Naam des Heeren, het aanroepen van den Naam des Heeren, zal alleen de waarborg van behoudenis kunnen zijn.

HOOFDSTUK 3.

BESCHERMING DER KERK TEGEN DE VIJANDEN.

1. Alleen in het geloof aan ‘s Heeren naam zal redding en zaligheid te vinden zijn (vs. 5); want ziet in diebedoelde dagen van de uitstorting Mijns Geestes over allen, en te dier tijd, als alle Mijne raadsbesluiten zullen volbracht worden, dat met de verschijning van den Leraar der gerechtigheid zal aanvangen, als Ik, om dien tijd nog nader aan te wijzen, de gevangenis, elke vernedering en slavernij van Juda en Jeruzalem door verlossing van alle zonde en ellende zal wenden, en Mijn uitverkoren volk tot een waarlijk heilig en bekeerd volk zal maken (Hosea 6:11);

2. Dan zal Ik dadelijk daarop alle Heidenen vergaderen, wien wel het deelgenootschap aan het rijk Gods werd aangeboden, maar in hun ongeloof volhardden, en Mijn volk gehaat en vervolgd hebben. Ik zal ze verzamelen tot het grote gericht, en zal hen afvoeren in het dal van Josafat1), d. i. het dal van Gods gericht. Dat zal volgens Zach. 14:3 v. in de nabijheid van Jeruzalem liggen, en heeft zijn naam ontleend eensdeels aan hetgeen de Heere eens als ten voorbeelde onder den koning Josafat aan enkele heidense volken heeft gedaan (2 Kron. 20:26 Openb. 16:16), en Ik zal met hen aldaar richten, dien bloedigen gerichtsdag houden, van wege al hun boosheid en al hun vervolgen van Mijn volk en Mijn erfdeel Israël, dat zij, bijv. de Filistijnen en Arabieren, om het eerste en bijzonder sprekende voorbeeld als toonbeeld van alle latere vijandschap der Heidenen aan te halen, onder koning Joram (2 Kron. 21:16 v. Joël 1:1), na de verovering van Jeruzalem, onder de Heidenen hebben verstrooid, en Mijn land, dat Mij als plaats Mijner openbaring in bijzonderen zin toebehoort, gedeeld.

1) Zoals bij vs. 9 ook is aangetekend, is hier onder het dal Josafats niet te verstaan, het bekende dal, waarvan in 2 Kron. 20 sprake is, maar een dal vlak bij Jeruzalem. Op den berg Zions, binnen Jeruzalem zal er ontkomen en behoudenis zijn. Jeruzalem en Zion vormen hier met het dal Josafats de grote tegenstelling tussen het behoud van de gelovigen en het verderf van de ongelovigen.

3. En zij hebben het lot over Mijn volk, als over slaven zonder meester, geworpen, en een door ‘t lot hun ten deel gevallen knechtje gegeven om ene hoer aan de Syrische en Sidonische slavenhandelaars, en een Joods meisje verkocht om wijn, dat zij mochten drinken.

Merk op, dat alle straffen en het gericht van God over de bozen geschiedt om den wille der vromen, zo ook het laatste oordeel.

Het is een voorbeeld, dat de Profeet hier aanhaalt (vs. 7, 8 vv.) uit den tijd van Joram’s regering, die nog in levendige herinnering van zijne tijdgenoten was. Hij stelt dit als een voorbeeld van de talrijke verdrukkingen, die het volk Gods van alle tijden, van het Oude- en Nieuwe Testament, van de ongelovige wereld moet ondervinden, en die de Heere aan het einde op dien groten gerichtsdag te zamen zal bezoeken. Het "laatste gericht der volken" zal toch niet alleen gehouden worden over Feniciërs, Filistijnen en Arabieren, maar ook over de Romeinen en andere Heidense volken, die de Joden mishandeld hebben, en over alle vijanden

van het volk Gods, waartoe ook de Mohammedanen en de vleselijk gezinde Joden en de heidens gezinde naamchristenen behoren". Daar de Feniciërs mede hadden geholpen aan de slechtheid onder Joram, wendt zich de Profeet nu tegen hen hun een lot aankondigende, overeenkomstig hetgeen zij Juda hadden aangedaan.

4. En ook, wat hebt gij met Mij te doen, gij Tyrus en Sidon, de beide grootste steden der Feniciërs (vgl. Joz. 11:8 Jes. 23:1), en alle grenzen, alle vijf de landstreken of vorstendommen van Filistea Palestina (Joz. 13:2)! Zoudt gij Mij ene vergelding wedergevenvoor iets kwaads, dat gij van Mij en van Mijn volk geleden hebt? Waarlijk gij hebt gene reden om mijn volk iets kwaads te doen; maar zo gij Mij wilt vergelden, lichtelijk, haastelijk zal Ik uwe vergelding op uw hoofd wederbrengen, in een ogenblik zal Ik uwe schandelijke misdaad op uzelven doen nederkomen.

5. Omdat gij, Filistijnen in verband met de Arabieren (2 Kron. 21:17), Jeruzalem overvallen, veroverd en geplunderd hebt, Mijn zilver en Mijn goud uit Mijnen heiligen tempel hebt weggenomen, en hebt Mijne beste kleinodiën in uwe paleizen en tempels(2 Kon. 10:23) gebracht.

De tempel werd van zijne sieraden meermalen door de koningen van Juda beroofd, soms uit noodzakelijkheid, soms uit goddeloosheid (2 Kon. 12:8; 19:16. 2 Kron. 28:24 Ch). Ook werd hij meer dan eens door de Chaldeën geplunderd, eerst in de regering van Jojakim (2 Kron. 36:7), vervolgens onder de korte regering van Jojachin (2 Kon. 24:13) vóór de laatste verdelging (2 Kon. 25:17, 18). Enig gedeelte van zijne sieraden is misschien aan de kooplieden van Tyrus en Zidon verkocht geweest. De ontheiliging van den tempel te Jeruzalem en het plunderen van zijne kostelijkheden is door God in de Heidenen en ongelovigen op ene opmerkelijke wijze gestraft geworden (zie Jer. 50:28; 51:11). Alzo in Belsazar (Dan. 5:1) en in Antiochus Epifanes (1 Makk. 6:12) en naderhand in Pompejus en Crassus.

6. En gij, Feniciërs! hebt aan die rovers de behulpzame hand geboden daardoor, dat gij de kinderen van Juda en de kinderen van Jeruzalem die zij gevangen genomen hadden, van hen gekocht en weer als slaven verkocht hebt aan de kinderen der Grieken, aan de in Klein-Azië wonende Grieken of Joniërs, opdat en daarin ligt de grootheid uwer boosheid- gij hen verre van hun landpale mocht brengen, en hun de mogelijkheid om naar hun vaderland terug te keren geheel zoudt afsnijden.

7. Ziet, Ik zal ze opwekken, en ondanks uwe boosheid naar hun land terugvoeren uit de plaats, waarhenen gij ze hebt verkocht, en Ik zal uwe vergelding wederbrengen op uw hoofd.

8. En Ik zal doen naar Mijne eeuwige wereldorde: "Oog om oog, tand om tand" en uwe zonen en uwe dochteren als slaven verkopen in de hand der kinderen van Juda, in wier handen Ik u zal geven, die deze uwe gevangene kinderen weer verkopen zullen aan die van Scheba, aan de Sabeërs, dat beroemde handeldrijvende volk in Gelukkig Arabië (Gen. 10:17. 1 Kon. 10:1 aan een vergelegen volk. Zulk ene bedreiging zal zeker aan u, Filistijnen en Feniciërs, worden vervuld, want de HEERE heeft het gesproken.

Die bedreiging werd reeds gedeeltelijk vervuld bij de overwinning der Filistijnen door Uzzia (2 Kron. 26:6 v.) en Hizkia (2 Kon. 18:8), toen zeker Filistijnse krijgsgevangenen als slaven werden verkocht; maar hoofdzakelijk eerst na de ballingschap, toen Alexander de Grote en zijne opvolgers aan vele Joodse krijgsgevangenen in hun gebied de vrijheid schonken (Josefus Antiq XIII, 2, 3), en gedeelten van het Filistijnse en Fenicische gebied nu en dan onder Joodse heerschappij stonden, toen Jonathan Askelon en Gaza belegerde (1 Makk. 17:86; 11:67), toen de koning Alexander (Bales) Ekron en zijn gebied aan Juda afstond (1 Makk. 10:89), de Joodse koning Alexander Janneus Gaza veroverde en verwoestte (Jos. Ant. XIII 3 bell. Jud. I, 4, 2), en toen, na den overgang van het door Alexander den Grote veroverde Tyrus aan de Seleuciden, Antiochus de Jongere, Jonathans broeder Simon tot veldheer van de Tyrische grenzen tot aan die van Egypte aanstelde. (1 Makk. 11:58).

Na dit tussenbeide gevoegde voorbeeld van haat der Heidenen tegen het Godsrijk keert de Profeet weer terug tot voorstelling van het boven (vs. 6 en 7) aangekondigde, laatste grote gericht over alle Heidenen (vgl. Zach. 14:2 vv.).

9. Roept, gij herauten der volken 1)! dit, wat Ik nu opdraag, uit onder de Heidenen; heiligt enen krijg 2), rust u ten oorlog toe door offers en allerlei godsdienstige plechtigheden (1 Sam. 7:8 v.); wekt de helden uit de rust des vredes op tot den strijd; laat naderen, laat optrekken alle krijgslieden tegen Mijne heilige stad Jeruzalem, dat zij de laatste proef ondernemen tegen Mijne uitverkorene gemeente.

1) Hier nu hebben we een uitdaging aan alle de vijanden van Gods koninkrijk, om hun ergste te doen, om hun te kennen te geven, dat God zich tegen hen ten oorlog toerust, zo worden zij opgeroepen om zich tegen den oorlog gereed te maken. Wanneer het uur van Gods oordelen gekomen is, zullen er krachtdadige middelen in het werk gesteld worden, om alle volken te vergaderen tot den strijd, van dien groten dag van den almachtigen God.

De Heere roept de Heidense volken, of wat in dezen laatsten tijd hetzelfde is, de antichristelijke machten der wereld tot den laatsten strijd tegen Gods volk; dit is hetzelfde als ene vergadering tot het laatste oordeel. De Heere richt de oproeping met dien strijd niet tot de krijgsbevelhebbers van die volken, maar tot de herauten, die Zijnen wil en Zijn bevel horen, en dat verder tot de volken kunnen brengen.

Men kan deze oproeping tweezins opvatten, of, als tot het heirleger van God gericht, om zich gereed te maken tot den strijd tegen Gods en Israëls vijanden, die in het dal van Josafat zou gevoerd worden; of, als deze vijanden betreffende, en hen opwekkende om al hun krachten zamen te rapen, ‘t geen nochthans hun nederlaag niet zou voorkomen, maar alleen die verzwaren zou. Deze laatste opvatting is de natuurlijkste, en ook meest overeenkomstig het gebeurde ten tijde van Josafat, toen de Israëlieten zelf niet te strijden hadden, maar alleen kwamen om getuigen te wezen van de slachting, die de zaamverbonden vijanden onder zich hadden aangericht. De naam "het dal Josafat" toch is buiten twijfel ene zinnebeeldige benaming, en vruchteloos zoekt men een eigenlijk dal van Josafat in de nabijheid van Jeruzalem of elders binnen Palestina. Josafat is een beduidende naam en betekent "de Heere houdt gericht": het is dus tot het dal, door God bestemd, om daarin door ene geduchte

nederlaag gericht over Israëls vijanden te houden. Intussen is het niet minder zeker, dat hierbij gezinspeeld wordt op de geschiedenis 2 Kron. 20 verhaald, waar men leest van ene merkwaardige nederlaag, waarbij vele tegen Juda zaamverbonden vijanden, onder Josafats regering, door Goddelijke tussenkomst geheel verslagen en vernield werden. Hierdoor wordt de toekomstige nederlaag van Israëls vijanden in vergelijking gebracht met die ook zaamverbonden volken zou treffen, die ook door Goddelijke tussenkomst zou plaats hebben, en ook eindigen zou in ene volkomene vernieling. Deze zelfde verklaring vindt men ook in de kanttekening der gewone overzetting.

10. Maakt alle vreedzame werktuigen van den landbouw tot krijgswapenen; want nu komt het er op aan al uwe krachten in te spannen tot enen strijd op leven of dood. Slaat uwe spaden tot zwaarden, en uwe sikkelen tot spiesen (vgl. Jes. 2:4 Micha 4:3); de zwakke onder het volk blijve niet achter, maar vermanne zich en zegge: Ik ben een held. Dan zullen alle Heidenen van gelijke geestdrift tot vernietiging van het gehate volk van God, van Zijne heilige kerk uit de bekeerde Joden en de Heidenen worden aangegrepen.

11. Wacht elkaar op; rot te hoop, en komt aan, alle gij volken van rondom, van alle hoeken der aarde, en vergadert u. (Ik, Uw Profeet, o HEERE! smeek U voor Uwe heilige gemeente, terwijl zij door de antichristelijke wereldmacht wordt benauwd; doe Uwe helden, de sterke Engelen (Ps. 103:20; 78:25. Openb. 19:11, 14), derwaarts nederdalen 1) tot het oordeel der vernietiging, daar, waar de Heidenen tot den laatsten strijd samenstromen).

Dit is ene belofte, dat Hij werktuigen verzorgen zal, die met Zijn macht gewapend zullen zijn, en die Hij te dien tijd zal doen komen in het dal Josafats, schoon Hij eerst Zijn Kerk in engten wilde brengen, om Hem te verzoeken, dat Hij het voor haar doe. Het is waarschijnlijk dat er wat buitengewoons zal zijn in het verderf van Israëls vijanden gelijk dit zijn gewone weg is, wanneer Zijn Kerk in enig uitwendig gevaar gebracht is.

12. Alzo antwoordt de Heere op dit gebed van Zijnen Profeet: De Heidenen zullen zich opmaken en optrekken tot den laatsten strijd tegen Mijne heilige stad en Mijn volk, naar het dal van Josafat (vs 7), maar het zal niet eens tot een strijd met Mijne gelovigen komen, want aldaar zal Ik zelf, de Heilige, de Rechtvaardige, en Almachtige, zitten, om te richten alle Heidenen der ganse aarde van rondom; want zij allen hebben Mijnen zegen, die hun in de prediking van het Evangelie aangeboden is, verworpen, Mijne gelovigen vervolgd en gehaat (Mark. 13:10. Matth. 24:14). Nu is de maat vol; doch de Vader oordeelt niemand, Hij heeft al het oordeel den Zoon overgegeven, omdat Hij des mensen Zoon is (Joh. 5:22, 27. Ps. 96:13; 110:6).

13. Welaan nu, gij Mijne helden! die Mijne wraak zult volvoeren: Slaat de sikkel aan, want de oogst is rijp geworden, de kinderen der boosheid zijn tot rijpheid gekomen. Verzamelt nu Mijne tarwe in de eeuwige schuren, en verbrandt het kaf, met onuitblusselijk vuur (Jes. 17:5 Openb. 14:15 vv. Mark. 4:29. Matth. 13:30): komt aan, daalt henen af, begint met het treden, want de pers is vol rijpe druiven, en de perskuipen lopen over. Groot is de menigte dergenen, die rijp zijn voor het oordeel. Begint dan met de volvoering van Mijn vonnis; vertreedt ze in

den persbak van Mijnen eeuwigen toorn (Openb. 19:15); want hunlieder boosheid is groot, de maat hunner zonden is vol geworden.

Even als bij het wannen, dat tot het oogsten behoort, de korrels worden afgezonderd van het kaf, het koren in de schuren wordt verzameld, maar het kaf door den wind wordt verwaaid, en het stro verbrand wordt, zo worden door het oordeel de goeden van de bozen gescheiden, de eersten in het rijk Gods voor het eeuwige leven verzameld, deze daarentegen overgegeven in den eeuwigen dood. Het oogstveld is de aarde (Openb 14:16), d. i. de bevolking der aarde, de mensheid. Het rijpzijn begon ten tijde der verschijning van Christus, op aarde (Joh. 4:35 Matth. 9:38). Met de verkondiging van het Evangelie onder alle volken nam het gericht der scheiding en beslissing (Joh. 3:18-21; 9:39) zijn begin en gaat voort met de uitbreiding van het rijk van Christus op aarde over de volken, totdat het bij de wederkomst van Christus in heerlijkheid aan het einde dezer wereld in het laatste oordeel zijn einde zal vinden.

Wanneer de ziel rijp is geworden, dan zal de uitvoering van de straf niet langer uitgesteld worden, maar de grootheid van de zonden zal zichtbaar vertoond worden in de grootheid van de oordelen en straffen. Hiermee wordt vanwege de rijpheid en grootheid der boosheid dit bevel gegeven.

14. Menigten, menigten, ontelbare scharen van heidenen zie ik verzameld in het dal des dorswagens, in het dal Josafats, de plaats, waar de Heere het laatste oordeel zal houden (vs. 7, 17)want de dag des HEEREN is nabij in het dal des dorswagens, des oordeels.

15. De zon en maan zijn zwart geworden, en de sterren hebben haren glans ingetrokken (Hoofdst. 2:10; 3:4. Matth. 24:29. Luk. 21:25 vv. Openb. 6:12. Ezech. 32:7).

Het plaats hebben van het gericht zien wij hier niet; de Profeet spaart ons oog; wij horen alleen aan het einde het woord van den hoogsten Rechter, dat Zijn volk nu tot kennis van zijnen God zal komen.

Daar de Profeet hier verhaalt, wat hij in den geest als aanwezig gezien heeft, staat hier de tegenwoordige tijd in plaats van de verledene.

Wat ook het vermaak en de genietingen van Gods vijanden mogen zijn, wanneer Hij nochthans met hen komt richten, dan zullen alle hun vertroostingen en toevluchten van hemel of aarde hen begeven, en alle dingen hen toornig aanzien. Dat wordt te kennen gegeven in dat de zon en maan zwart worden en de sterren hun glans intrekken. Deze schepselen zullen hun lust en troost weigeren; dat zal alle dagen op aarde donker maken en die vreeslijke gerichten zullen hen verschrikken.

16. En de HEERE zal even als een leeuw, die op zijn buit losgaat uit Zion, de plaats, waar Zijne heerlijkheid onder Zijne gelovige gemeente woont, brullen, en uit Jeruzalem Zijne donderende stem geven ten teken van den aanvang des gerichts, zodat hemel en aards, over welke nu ook het vonnis der vernietiging zal worden uitgesproken beven zullen (Job 9:6); maar de HEERE zal de toevlucht Zijns volks tegen alle verdere vijandschap der wereld en

tegen alle verschrikkingen van het vreeslijk gericht zijn, en Hij zal de sterkte der ware kinderen Israëls zijn, die hun klederen hebben gewassen in het bloed des Lams. Zij worden verzameld in het hemelse Jeruzalem bij hunnen Heere.

17. En gijlieden, Mijne gelovige kinderen, zult dan door zulk ene verlossing uit allen nood levendig weten, dat Ik, de HEERE, uw God ben, wonende in zichtbare heerlijkheid, op Zion, den berg Mijner heiligheid, in het midden van Mijne waarlijk heilige gemeente uit Joden en Heidenen (Ezech. 34:30); en Jeruzalem, de alsdan geheiligde en verheerlijkte stad van Mijn Woord en Sacrament, zal, daar Ik met Mijne verhoogde gemeente daar eeuwig zal vertoeven, ene heiligheid zijn, en vreemden, ongelovige Joden of Heidenen, dieven, hoereerders of leugenaars (Jes. 35:8. Openb. 22:15)zullen niet meer door haar doorgaan, maar alleen rechtvaardigen zullen er in wandelen, wier namen zijn geschreven in het boek des levens (Jes. 60:21. Zach. 14:21. Openb. 20:15; 21:27).

Er wordt een sterk bewogen, waarlijk dramatisch leven gevonden in de voorstelling van den Profeet. Nu eens laat hij Jehova spreken, dan weer vernemen wij zijne eigene stem.

Evenmin als het aardse dal Josafats, het noordelijk gedeelte van het dal Kedron (?), als de plaats kan gedacht worden, waar allen, die het rijk van God, de kerk van den Heere Jezus Christus, haten en vervolgen, zullen verzameld worden ten gerichte en ter verderving, evenmin in de nauwe ruimte van het aardse Jeruzalem hier als de ruimte gedacht, waar de Heere wonen zal bij Zijne verloste en verheerlijkte gemeente. Jeruzalem is de plaats, waar die heerlijkheid Gods in het midden van Zijn volk aanwezig is. Het aardse Jeruzalem in het Oude Testament is voorbeeld. Gedeeltelijk is de Christelijke kerk waarin de Heere wel onzichtbaar, maar wezenlijk en werkelijk in Woord en Sacrament onder Zijne gemeente woont. In volle waarheid is dit het nieuwe Jeruzalem, dat met den Heere Christus van den hemel komt, in Openb. 21 en 22 beschreven is, en ook hier door Joël is voorzien, Of dit nieuwe Jeruzalem op de nog onvernieuwde aarde zal wederkomen tot ene plaats der verberging der geheiligde en verheerlijkte Christenen, zodat de Heere met Zijne gemeente van daar duizend jaren over de wereld zal heersen (Openb. 20), en dit dan alleen van de onvernieuwde aarde op de vernieuwde zal overgaan, of dat, gelijk anderen menen, dit nieuwe Jeruzalem eerst zal worden opgericht, nadat het oordeel geëindigd is, kan hier nog niet worden beslist; dit zal ook eerst wel ten volle beslist worden, wanneer de gebeurtenissen zelf dit doen. Gewichtiger dan deze vraag is het, dat wij dagelijkse hoe langer hoe meer naar dat Jeruzalem leren verlangen.

18. En het zal te dien dage, nadat het oordeel over het rijk der wereld geëindigd is, geschieden in het heerlijk land van Mijn uitverkoren volk, d. i. op de nieuwe aarde, dat de bergen, nu zo onvruchtbaar, van {a} zoeten wijn zullen druipen, en de heuvelen die nu kaal zijn, zullen tot vette weiden worden en van melk vlieten 1), en alle stromen van Juda, het land, waar Mijne verloste gemeente zal wonen, zullen niet meer, als vroeger toen zij in den zomer dikwijls verdroogden, een beeld van den vloek op aarde, en een middel tot zware bestraffingen zijn, gelijk gij dat ook zelf hebt ondervonden (Hoofdst. 1:20), maar zij zullen in eeuwigheid vol van water gaan, zodat de vloek geheel van de aarde is weggenomen, en de heerlijkheid van het Paradijs zal zijn teruggekeerd, en er zal ene fontein van geestelijk water des levens (Joh. 4:10; 14:7, 28) uit het huis des HEEREN, den troon van God en het Lam in het nieuwe door

God op de aarde nedergelaten Jeruzalem uitgaan, water, zuiver als kristal (Openb. 22:1), en deze fontein zal overal Goddelijk leven verspreiden, zelfs over de eertijds onvruchtbaarste plaatsen, zij zal het dal van Sittim bewateren, het Acaciëndal, dat gedeelte van de Jordaanvlakte, dat boven aan de Dode zee gelegen is, waar het volk van Israël vóór het uittrekken in het land voor de laatste maal zich legerde (Num. 25:1. Joz. 3:11) en zo genoemd naar de Acaciën, die ook in den droogsten grond groeien. Aan beide zijden van dezen Goddelijken stroom zal de boom des levens wassen, die twaalf malen in elk jaar, iedere maand, zijne vruchten draagt. en wiens bladeren dienen tot genezing der Heidenen (Openb. 22:1 vv. 7:17. Zach. 14:8. Ezech. 47:7-12).

{a} Amos 9:13.

1) Even als de wijn het hart der mensen laaft en versterkt, en goede zoete most van wege zijne liefelijkheid aangenaam is om te drinken, zo onderhoudt en versterkt Gods woord het geloof, en geeft in kruis en lijden krachtigen troost. De wet doet echter het tegendeel; want zij klaagt en bedreigt met den dood, maakt kleinmoedig en bevreesd. De vrees nu, welke de wet veroorzaakt, is niet alleen tegen het geloof, maar verdrijft het geloof geheel en al. Dien schrik neemt het Evangelie weg, daardoor, dat het wijst op den Middelaar en Voorbidder, den Zoon Gods, en het hart met vast vertrouwen op Gods barmhartigheid vervult. Het vertroost vervolgens het hart in kruis en bestrijdingen, maakt onverschrokken en grootmoedig, verheugd en stout in droefheid en gevaar, zo als der Apostelen voorbeeld aanwijst. Wat hier gezegd wordt van beken vol water, doelt daarop, dat het Evangelie gelukkig zal voortgaan en vele vruchten aanbrengen. Want even als dorre of droge plaatsen en steden onvruchtbaar zijn, zo groeit en bloeit alles, waar water is. Alzo zegt hij, dat, waar het Evangelie wordt gehoord, ook vele schone vruchten zullen volgen; want de Heilige Geest is daarbij en daarnevens, deze tooit en versiert de Zijnen niet met enerlei, maar met velerlei gaven. Even als het bij een levende bron en een levend water aangenaam is en schoon voor het gezicht, daar de bloemen, bomen en zaadvelden de grote hitte der zon niet gevoelen, zo ook waar de vrolijke stem van het Evangelie klinkt, daar worden vele en velerlei vruchten en goede werken voortgebracht.

God zal zo goedertieren en milddadig zijn omtrent het bekeerde Israël, dat zij geen overvloed noch verscheidenheid van tijdelijke weldaden ontbreken zullen, hetwelk getoond wordt in dat hun bergen druipen zullen van zoeten wijn en hun heuvelen met groene weiden voor de kudden, om een overvloed van melk voort te brengen: ook zullen zij een overvloed van water hebben, hetwelk menigmaal heel schaars was in die landen. Hier wordt nu bijgevoegd, dat deze overvloed vergezelschapt zou zijn met geestelijke goederen en verkwikkingen, door het Evangelium, welke voort zouden vloeien niet alleen tot hun verlustiging en vertroosting, maar ook ten goede van de volken rondom en zelfs tot degenen, wier toestand allerhopeloost scheen te zijn.

Christus is deze fontein. Zijn lijden, Zijne verdiensten en genade zuiveren, verfrissen en maken vruchtbaar. Zij wordt gezegd het dal van Sittim te bewateren, ene droge en ver afgelegene vallei. De genade des Evangelies vloeiende van Christus, zal gaan tot de heidenwereld, tot de meest verwijderde streken, en ze overvloedig maken in vruchten der gerechtigheid. De genade is ene fontein, overvloeiende, altijd vloeiende, waaruit wij bij

voortduring mogen scheppen, zonder voor verdroging te vrezen. Het water komt van den Heeren huis. Zij, die deelgenoten willen zijn van de beloofde genade en zegeningen, moeten vlijtig de ingestelde ordeningen waarnemen, en van het huis des Heeren daarboven, van Zijn hemelsen tempel, komt al het goed, dat wij dagelijks ondervinden en dat wij eeuwig hopen te genieten. .

19. Egypte, het toonbeeld van alle machten der wereld, die het Godsrijk haten, zal, met alle vijanden Gods (vs. 13), tot verwoesting worden, en Edom, het toonbeeld van alle afgevallene valse broeders (Obadja 1:1 Jes. 34:13. Jer. 49:7 vv. Ezech. 32) zal worden tot ene woeste wildernis, om het geweld, dat zij beiden hebben gedaan aan de kinderen van Juda, de uitverkorenen Gods van alle tijden, en daardoor aan God zelven, in welker land zij door de meest verschillende tijden heen onschuldig bloed vergoten hebben, de Egyptenaren bijv. bij den kindermoord (Ex. 1:16), de Edomieten bijv. bij het afvallen van Juda onder Joram (2 Kon. 8:21), en meermalen (Amos 1:11. Obadja 1:10. Matth. 2:19).

Wanneer de Profeet hier nogmaals het eeuwig verderf noemt, dat Egypte en Edom, hier alleen genoemd als voorbeelden van alle vijanden van het Godsrijk, treffen zal, wil de Profeet niet nog iets nieuws toevoegen aan het boven vermelde laatste oordeel over alle heidenen. Hij wil tegenover de heerlijkheid van het volkomen Godsrijk nog eens het eeuwig verderf stellen van allen, die zich van den beginne af vijandig tegenover het Godsrijk plaatsen, en aantonen, hoe alle misdaad, die te enigen tijd tegen de kinderen Gods bedreven is, aan het einde zal worden gewroken.

Egypte en Edom zijn voor den Profeet Joël de antigoddelijke wereldmachten, die het op het verderf van de Kerk hebben toegelegd. Egypte en Edom waren immer de grote verdrukkers van Israël geweest. Uit Egypte waren zij verlost en van de Amelekieten, uit Edom afkomstig, waren zij verlost, maar immer bleven deze de vertegenwoordigers dergenen, die het op Gods volk hadden gemunt. Daarom voorspelt de Profeet hier de verlossing van die vijanden, op zodanige wijze, dat deze gans en al verdelgd zullen worden. Daarmee zal ook de bloedschuld, die op aarde rustte, uitgewist worden.

20. Maar Juda zal blijven in eeuwigheid, en Jeruzalem van geslacht tot geslacht.

21. En Ik zal voor de ware kinderen Gods uit Israël en de Heidenen hunlieder door de vijanden in zovele vervolgingen vergoten bloed(Openb. 16:6) reinigen, dat Ik niet in den vroegeren tijd gereinigd had, wat nog ongewroken was zal Ik in dien dag des oordeels niet ongewroken laten (Openb. 16:10); en de HEERE de Almachtige, eeuwige Vader van onzen Heere Jezus Christus, zalals Koning der heerlijkheid zichtbaar en eeuwig wonen onder Zijn verlost en verheerlijkt volk uit Joden en Heidenen (Openb. 7:4, 9)op Zion, in het nieuwe Jeruzalem en op de nieuwe aarde. Dan zal men zeggen: Ziet de tabernakel Gods is bij de mensen (Openb. 21).

Met zulke wonderbaar heerlijke beloften sluit onze Profeet zijne profetie. Eerst heeft hij leed verkondigd en zwaren jammer, daarna vreugde en heerlijkheid, ene heerlijkheid, waarop zelfs wij nog hopend wachten, dat de Heere zichtbaar zal wonen op Zion. En wat deze beide delen

verbindt, is de bekering van het volk. Deze bekering heeft alle leed in vreugde en allen jammer in heerlijkheid veranderd.

Tegenover de ellende, die aan de vijanden van God zal overkomen, stelt de Heere hier de zekerheid en veiligheid van zijn volk. De Heere zal zich keren tegen Zijne vijanden, maar te Zion, op den berg Zijner heiligheid zal Hij wonen, om immer voor Zijn volk een sterke toevlucht te wezen, om altijd Zijn volk met Zijne zegeningen genadig te zijn.

SLOTWOORD OP HET BOEK JOEL.

De Profeet Joël, een der oudsten van Israëls profeten, bevestigt inzonderheid dat een Profeet over alle tijden heenziet.

Wel is zijn Boek klein van inhoud, maar de meest grootse gedachten over de toekomst en de voltooiing van het Godsrijk worden er in gevonden.

Door Gods Geest gedreven spreekt hij ja, in verband met de plaag, welke God Zijn volk had toegezonden, over de wegneming van tijdelijke oordelen, maar bovenal ziet hij tot in de verste toekomst, tot aan het einde der eeuwen.

Hij spreekt daarom van de volle uitstorting des H. Geestes, van de vernietiging van alle vijanden van Christus kerk en van een vastheid en zekerheid voor allen, die door Gods genade zijn verlost en toegevoegd tot de Kerk, die zalig wordt.

Het is daarom zeer waar opgemerkt, dat later Jesaja, Zacharia, Ezechiël en de Openbaring van Johannes zijne Godsgedachten steeds duidelijker uitdrukken en uitwerken.

DE PROFEET AMOS.

Het Boek der Profetieën van Amos, een veehoeder uit Thekoa, in het rijk van Juda, bevat voorspellingen en aankondigingen van strafgerichten, inzonderheid tegen het rijk der Tien stammen in verband met den kalverdienst te Bethel.

Door God, den Heere, geroepen en door Zijn Geest gedreven, heeft hij geleefd en gearbeid in de dagen van Uzzia, den koning van Juda en van Jerobeam II, den koning van Israël.

Hoogstwaarschijnlijk is de tijd zijner profetieën althans vast te stellen tussen de jaren 810-783 vóór Christus, dus nog vóór het optreden van den Profeet Hosea.

Nauwkeurig is dit echter niet, dewijl de Profeet zelf wel spreekt van twee jaren vóór de aardbeving, en wij wel weten dat die aardbeving onder Hosea heeft plaats gehad, maar niet precies wanneer.

Hij trad op in een tijd, toen het Rijk van Israël op den hoogsten trap van bloei stond, maar ook de zonden hand over hand waren toegenomen, terwijl het volk van geen ondergang droomde en voor geen verderf of verwoesting vreesde.

Het Boek laat zich verdelen in twee delen.

Het eerste deel (Hoofdst. 1-6) bevat profetische redevoeringen, die niet alleen aan de omliggende volken, maar inzonderheid aan de zondaars te Samaria, het oordeel van verwoesting en ballingschap verkondigen.

Het tweede deel (Hoofdst. 7-9) behelst de aankondiging van straf, in onderscheidene gerichten, en eindigt met de verheerlijking der theokratie, die na het gericht in vollen luister zal prijken.

HOOFDSTUK 1.

ISRAELS NABUREN WORDEN MET GODS STRAFFEN BEDREIGD.

1. De woorden van Amos 1), die niet in ene profetenschool was opgevoed, maar onder de veeherderen was op de steppen vanJuda's woestijn, te Thekoa, twee uren ten zuiden van Bethlehem, aan de grenzen (2 Sam. 2:1). Deze zijn de woorden, dewelke hij met het oog des Geestes, door het licht Gods gezien heeft over Israël, de tien stammen, tot welke hij van zijne kudde uit Juda werd gezonden, om te Bethel, de hoofdplaats van den valsen godsdienst, aan het geruste en bloeiende rijk verderf aan te zeggen. Hij trad als Profeet op in de dagen van Uzzia, koning van Juda, en in de dagen van Jerobeam, den tweeden, den zoon van Joas, koning van Israël 2) dus in dien tijd van 26 jaren, in welke de beide koningen gemeenschappelijk regeerden, tussen 810 en 783 v. Chr. twee jaren vóór de vreselijke aardbeving onder Uzzia (Zach. 14:5), welke de bevestiging was van zijn woord, en de voorbode van het gericht Gods, dat door hem den volken was aangekondigd (2 Kon. 14:22).

1) Amos onderscheidt zich daardoor van de andere Profeten, dat hij gene vorming op de school tot zijn ambt (1 Sam. 7:2) ontving. Even als de Apostelen en als het ware tot een voorbeeld voor hen, werd hij onmiddellijk uit zijne armoede Hoofdst. 7:14) en van zijne landelijke bezigheid door den Geest Gods tot den dienst des Heeren geroepen. Des te groteren indruk moest hij maken, toen hij nochthans door betoningen des Geestes bleek een Profeet te zijn, die in de kracht Gods het verderf voorzegde, dat het verbondsvolk bedreigde, voordat er nog ene menselijke waarschijnlijkheid bestond.

Amos was een arm herder en landman, dien God onverwacht en wonderbaarlijk tot het profetisch ambt riep en uitzond, zo als Hij in het N. Testament tot Zijne Apostelen de arme vissers en tollenaars en ongeleerde leken verkoren heeft. Dit deed Hij, om daardoor aan te wijzen, dat bij en voor Hem geen aanzien des persoons is, en ook, dat Hij machtig genoeg is, om van enen ongeleerde enen allergeleerdste en van enen onaanzienlijke een allerberoemdste en voortreffelijkste te maken. Verder, dat Hij de gehele wereld met al hare grootheid te schande maakt, gelijk Paulus duidelijk aanwijst in 1 Kor. 1:27 : "het dwaze der wereld heeft God uitverkoren enz. " .

O, hoe wonderbaar is het werk des H. Geestes! Hij maakt in een ogenblik te schande wat iets is, en verheft wat niets is. (GREGORIUS DE GR.).

2) De twee koningen worden niet genoemd, om den tijd van het optreden des Profeten nauwkeurig te bepalen, maar om de historische aanleiding tot Zijne prediking te noemen. Onder de beide koningen stonden zowel Israël als Juda op het toppunt hunner macht. Uzzia had de Edomieten volkomen onderworpen, de Filistijnen ten onder gebracht, en ook de Ammonieten schatplichtig gemaakt, Jeruzalem sterk bevestigd en een machtig leger gevormd, zodat zijn naam tot in Egypte doordrong. Jerobeam had de Syriërs geheel overwonnen en de oorspronkelijke grenzen des rijks van Hamat af tot aan de Dode zee hersteld. Nadat de macht der Syriërs gebroken was, had Israël genen vijand te vrezen; want Assyrië was toen nog niet opgetreden als veroverende macht. Bij dezen toestand was volgens menselijk oordeel de

gedachte aan een nabijzijnd verval of aan den ondergang van het rijk Israël ver verwijderd. De bewoners van Samaria en Zion gevoelden zich in ‘t bewustzijn hunner macht volkomen veilig. De groten van het rijk vertrouwden op de sterkte van hun krijgsleger, en waren er alleen op bedacht, om door onderdrukking der geringen hunnen rijkdom te vermeerderen en in aards genot en vreugde te zwelgen.

2.

A. Dadelijk, aan het begin van zijn Boek (Hoofdst. 1 en 2), stelt ons de Profeet midden in het plechtige onweder van ‘t Goddelijk gericht. Gedragen door den brullenden storm van Gods toorn komt het in de eerste plaats over vreemde, omliggende landen der heidenen. Slechts in het voorbijgaan raakt het Juda, om vervolgens boven Israël te blijven staan. Men ziet de bliksemen heen en weer schieten. In ontzettende eentonigheid en majestueuze regelmatigheid treffen zij de volken, tot zich het gehele gewicht des onweders over de schuldige hoofden in Israël ontlast. Wat Amos zo dikwijls op zijne velden bij de kudden mede heeft aangezien en gehoord, dat stelt hij nu als Profeet op meesterlijke wijze voor ons geestelijk oog.

I. Hoofdst. 1:2-2 :5. Uitgaande van een woord van Joël, als van den tekst zijner gehele profetie, bedreigt Amos met het oordeel van uitroeiing en verbanning zeven naburige volken van wege hunnen haat tegen het volk van God en tegen den heiligen Verbondsgod. Vooreerst treft de toorn drie vreemden (Hoofdst. 1:2-10); de Syriërs, Filistijnen en Tyriërs; vervolgens komt het gericht nader, en treft drie verwante volken (Hoofdst. 1:11-2 :3): Edomieten, Ammonieten, Moabieten. Eindelijk treft het gericht ook Juda, het begenadigde broedervolk (Hoofdst. 2:4, 5). Zo baant de Profeet zich den weg tot het volk der tien stammen met de vraag: wanneer de Heere heidense volken, volken van bloedverwantschap, die zich tegen den levenden God bezondigd hebben, met wien zij, slechts uit de verte in aanraking kwamen, zo zwaar straft, wat zal er dan worden van hen, wien Hij Zich zelven zo helder en duidelijk had geopenbaard? En wanneer zelfs Juda, in ‘t bezit van den tempel en van den troon Davids getroffen wordt, wat heeft dan het Israël zonder deze voorrechten te wachten? Zo moet door de gerichten, die voorafgaan, aan het volk zijn eigen gericht als zeker en nabij voorkomen.

2. En hij (Amos) zei: Alzo heeft Joël geprofeteerd (Joël 3:16). De HEERE zal a) brullen uit Zion, waar Hij Zijnen troon heeft boven de Cherubim, gelijk een leeuw, die op zijn buit losgaat, en Zijne stem verheffen uit Jeruzalem, zodat hemel en aarde voor den heiligen en rechtvaardigen Rechter beven. Deze bedreiging van dien Profeet Gods zal spoedig worden vervuld, en de woningen der herderenin de woestijn bij Thekoa, onder welke ik geleefd heb, zullen treuren, omdat zij van kudden beroofd zijn, en de hoogte van den zo vruchtbaren Karmelaan de Middellandse zee (1 Kon. 18:20) zal verdorren, zodat het gehele heilige land van het zuiden tot het noorden, het slechtste en het beste daarin woest zal zijn.

a) Jer. 25:30

Met zo krachtige en aangrijpende woorden vangt de eenvoudige toehoorder uit Thekoa zijne profetische redenen aan tot Israël en de omliggende volken. Jehova zal in de oordelen, welke door Juda en Israël, zowel als voor de afgodische volken aanstaande zijn, als met ene sterke

stem, even als een leeuw, wiens brullen angst en schrik verwekt, spreken met kracht en majesteit en macht. Het zal zijn alsof hij uit den tempel, op Zions top gebouwd, te voorschijn treedt, als Hij wrake komt doen over de goddeloze inwoners van Jeruzalem. Gelijk een herder treurt, die ziet hoe ten gevolge der brandende zonnehitte de grazige weiden verschroeien en versterven, zodat zijn kostbaar vee van gebrek en honger moet omkomen, zo zullen alle liefhebbers des Heeren wenen en rouwklagen over Zions verbreking, welke aanstaande is. (J. D. B. BROUWER).

Het is natuurlijk, dat alle kunstenaars in voorbeelden uit hun kunst spreken, en een ieder zijne gelijkenissen neemt uit hetgeen waarin hij leeft. De schipper en stuurman vergelijken hun droefheid met een onweder, hun verlies noemen zij ene schipbreuk, hun vijanden tegenwinden. Aan de andere zijde noemen zij geluk en vreugde een zachte koelte, gunstige winden of rustig water. Zo bezigt ook Amos, die een herder was, en niet in bebouwde landstreken, maar in woestijnen zich ophield, waar woedende leeuwen en verscheurende schapen te zien waren, uitdrukkingen, ontleend aan zijne omgeving.

Bij geen der Profeten vindt men beelden uit het landleven met zulk ene oorspronkelijkheid en levendigheid en in zulk een overvloed. Dit zien wij niet alleen in de talrijke vergelijkingen en eigenlijke beelden der fantasie, maar ook openbaart zich in de fijnste aderen van taal en voorstelling dit eigenaardige van levenservaring en aanschouwing.

De Profeet begint met een woord aan Joël ontleend om daarmee duidelijk te maken, dat de strafgerichten Gods zeker zullen komen, dat zij ontwijfelbaar zullen worden uitgevoerd.

En wanneer hij telkens weer al den nadruk er op legt, dat de HEERE het zegt, daarmee wil hij te kennen geven, dat het de aankondigingen zijn van Hem, die met Zijn volk een verbond heeft gesloten, maar welk verbond door het volk trouweloos is verbroken, en tevens dat het niet een mensenkind is die spreekt, maar Hij die zowel in Zijne beloften als in Zijne bedreigingen de Ja en de Amen is.

3. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen (Job 31:11) van Damascus, de Syrische hoofdstad, en om vier 1) zal Ik dat niet afwenden, maar de straf, die vervolgens bedreigd wordt, onherroepelijk over hen brengen; omdat zij onder hunnen koning Hazaël het land ten Oosten van den Jordaan, Gilead niet alleen veroverd hebben, maar de gevangene Israëlieten op gruwelijke wijze met ijzeren dorswagens hebben gedorst, en alzo op smadelijke wijze hebben ontvleest (2 Kon. 10:32 vv. 13:2. 2 Sam. 12:31).

1) Het is ene gewone wijze van spreken, een zeker getal voor een onzeker te gebruiken. Zo lezen wij Job 5:19 : In zes benauwdheden zal Hij u verlossen en in de zevende zal u het kwaad niet aanroeren. Zie ene dergelijke spreekwijze Spr. 6:16. Pred. 12:2. Micha 5:4. Zo worden één en tweemaal Ps. 62:12, twee en driemaal Job 33:29, ook gebruikt.

4. Daarom zal Ik een oorlogs-vuur in het huis het paleis van Hazaël zenden, dat zal ook de paleizen van Benhadad, die Benhadad I en II, de voorgangers van Hazaël, gebouwd hebben, verteren(1 Kon. 11:25).

5. En Ik zal den grendel der welbevestigde poorten van Damascus a) verbreken, en deze hoofdstad door een nu nog in de duisternis der toekomst verborgen volk, de Assyriërs, laten veroveren, en Ik zal uitroeien den inwoner uit Bikeat-Aven a) (= vlakte der ijdelheid), het dal der afgoden, waar de gruwelen van hunnen dienst zijn opeengehoopt, en dien, die den scepter houdt, den koning en zijn huis, uit Beth-Eden
2) (= huis van genot). Alzo zullen hij de verovering vorst en volk te zamen worden nedergehouwen; en hetgehele volk van Syrië zal gevankelijk weggevoerd worden naar b) Kir 3) (= vesting, muur), zegt de HEERE 4).

a) Jes. 17:1 vv. Jer. 49:23 vv. b) 2 Kon. 16:9.

1) Waarschijnlijk Coele-Syrië tussen Libanon en Anti-Libanon met de hoofdstad Heliopolis, of het Syrische land ten westen van Damascus (Deut. 27:4).

2) Een koninklijke zetel, waar de koningen van Syrië een huis van vermaak bouwden; met andere woorden: alle hun aangename verblijfplaatsen en koninklijke lusthuizen zullen verwoest worden.

3) In de nabijheid van de rivier Kur, die met den Araxes in de Kaspische zee stroomt (Hoofdst. 9:7. 2 Sam. 8:6).

4) De letterlijke vervulling van deze bedreiging had ongeveer 50 of 60 jaren later plaats door Tiglat-Pilezer van Assyrië (2 Kon. 16:9).

Het zijn gene misdaden van gewonen aard, gene bijzondere daden van zedeloosheid, die op Syrië en alle volgende volken gewroken worden, om wier wil zij met den ondergang worden bedreigd, maar het is misdaad tegen het Heilige volk van God, die voortkwam uit haat tegen de eigenlijke roeping van het volk, en dus tegen den Heere zelven. Amos beschouwt deze als zwaarder dan de andere. De strafbaarheid daarvan wordt alleen dan verminderd, wanneer zij bedreven werd tegen God, die verborgen was, maar hier is die God, die Zich openbaarde, die in Zijn volk zichtbaar geworden is, het voorwerp van hunnen haat "Eveneens wordt ook aan Juda niet dit of dat, maar het verlaten van den levenden God, de dienst der dode afgoden gestraft. " Juist daardoor moeten deze voorzeggingen tegen buitenlandse volken niet zo als andere Israël tot vertroosting dienen, niet tot bewijzen van de liefde Gods jegens Zijn volk en van Zijne almacht, niet tot uitroeiing van vertrouwen op menschenkracht en mensenhulp. Zij moeten integendeel Israël tot de vraag opwekken: "Indien dit aan het groene hout geschiedt, wat zal dan aan het dorre geschieden? .

6. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van de Filistijnse stad Gaza (Joz. 13:3), die als hoofdplaats het meeste schuldig is, en om vier zal Ik dat oordeel der uitroeiing niet afwenden; omdat zij Mijn volk gevankelijk hebben weggevoerd met ene volkomene wegvoering, om het aan Edom, de aartsvijanden van Mijn volk over te leveren 1).

Deze gebeurtenis vinden wij in 2 Kron. 21:16 vv. De Filistijnen en Arabieren vielen in Juda, en voerden, onder andere gevangenen ook de vrouwen en kinderen van den koning Joram

weg. De Edomieten, die kort te voren van het Joodse rijk waren afgevallen, en welke Joram zich niet weer onderwerpen kon (2 Kon. 8:21 v. 2 Kron. 21:8-17 namen deze gelegenheid aanstonds waar, om de Joden te onderdrukken en te mishandelen. Vgl. 2 Kron. 28:18 Joël 3:7 vv.

7. Daarom zal Ik een krijgsvuur zenden in den muur van Gaza, dat zal hare paleizen verteren.

8. En Ik zal den inwoner uitroeien uit Asdod (Joz. 13:3) en dien, die den scepter houdt (vs. 5), uit Askelon; en Ik zal Mijne richtende hand alsdan nogmaals wenden, tegen Ekron, en het overblijfsel der Filistijnen uit al die vijandelijke verwoestingen, zo als de vijfde hoofdstad, Gath, zal vergaan, zegt de Heere HEERE.

De bedoeling is, dat wat als voorbeeld de bijzondere steden van het land wordt aangekondigd als straf, ieder van de vijf hoofdsteden, hun vorsten en het gehele volk treffen zal. Het nadrukkelijkst werd die profetie vervuld toen Nebubadnezar het land veroverde, en de steden verwoestte (Jer. 48:2 vv.).

9. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van de Fenicische hoofdstad Tyrus (Joz. 11:8), aan wier daden het gehele land zich mede schuldig maakte, en om vier zal Ik dat niet afwenden, omdat zij Mijn volk met ene volkomene wegvoering hebben overgeleverd aan Edom (Joël 3:7), en niet gedacht aan het verbond der broederen, waarin zij van vroege tijden af tot hen stonden dat afzonderlijk sedert David en Salomo met hunnen koning Hiram bestond (2 Sam. 5:1, 11).

1) Dit was geschied, ten tijde van den vromen koning Josafat, toen de Ammonieten en Moabieten met anderen, onder welke ook de Tyriërs geweest zijn, zonder enige oorlogsverklaring plotseling en verraderlijk enen aanval deden op het Joodse land. De Edomieten hebben ook wederom bij die gelegenheid den ouden wrok vertoond (2 Kron. 20:1 vv.).

10. Daarom zal Ik een vuur zenden in den muur van Tyrus, dat zal hare paleizen verteren.

Dit werd gedeeltelijk volbracht door Nebukadnezar, gedeeltelijk door Alexander den Grote (Jes. 23. Jer. 47).

Tot hiertoe bedreigde de Profeet alleen zulke volken, die met Israël in geen bloedverwantschap stonden, en Israël kon zulke gerichten nog altijd met vreugde te gemoet zien; maar nu keert hij zich tot drie verwante volken, en het gericht komt Israël meer nabij.

11. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Edom, en om vier zal Ik dat niet afwenden, omdat hij (Ezau zelf) zijnen broederJakob, met het zwaard heeft vervolgd, en zijne barmhartigheden verdorven; zijne natuurlijke liefde heeft verstikt, en dat zijn toorn eeuwiglijk verscheurt, en hij zijne verbolgenheid altoos behoudt; naar den aard van den vader handelden steeds de nakomelingen; zij koesterden steeds een onverzoenlijken haat tegen Israël.

12. Daarom zal Ik een vuur zenden in Theman (= zuideroord), ene der grootste steden in het land der Edomieten (Jer. 49:7. Num. 21:10 Job. 2:11), dat zal de paleizen van Bozra (= sterkte), de hoofdstad des lands (Num. 20:17), verteren.

Anderen nemen hier Theman als aanwijzing van het land der Edomieten zelf, en wij stemmen toe, er werd ook een landschap in Edom zo genoemd. In elk geval is ook hier de bedoeling dat hetgeen de grootste steden bedreigd werd, het gehele land en volk zou wedervaren. Over den onverzoenlijken haat der Edomieten tegen Israël om zijne hemelse roeping en de goddelijke belofte, en over de daarvoor gedreigde gerichten, zie Gen. 27:40 Jes. 34:5-17. Jes. 49:7-22. Ezech. 25 Obadja.

Zo is het ook geschied. Josefus verhaalt, dat Nebukadnezar, waarschijnlijk gedurende de dertienjarige belegering van Tyrus, de schromelijkste verwoestingen in het land der Edomieten heeft aangericht, hun sterkten vermeesterd en zich hun ganse rijk onderworpen heeft. Bij de wederkering der Joden uit Babel verkeerden de Edomieten nog in denzelfden staat van slavernij (Jer. 21:11, 12), en het blijkt niet, dat zij ooit het gebergte Seïr, de oude woonplaats hunner vaderen, wederom ingenomen hebben. Zij hebben zich wel in de zuiderdelen van Judea gevestigd, maar eindelijk zijn zij door de Chasmoneesche vorsten geheel ten onder gebracht, en gedwongen den Joodsen godsdienst te omhelzen (2 Makk. 10:15, 16).

13. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen der kinderen Ammons, ten oostzijde van den Jordaan, en om vier zal Ik dat niet afwenden; omdat zij de zwangere vrouwen van Gilead hebben opengesneden, om hun landpale te verwijden, gelijk zij dat ook ten tijde van den richter Jeftha beproefden.

Ten tijde van Jehu, koning van Israël, nam Hazaël, koning van Syrië, het gehele Overjordaanse land in, en onderdrukte het volk geweldig (2 Kon. 10:32, 33). Daardoor was het rijk der 10 stammen diep vernederd, en deze gelegenheid namen de Ammonieten, de oude vijanden van Israël, waar, om zich meester te maken van het vruchtbare Gilead, hetwelk nabij hun grenzen gelegen was, onder het plegen van ongehoorde wreedheden aan de ingezetenen.

14. Daarom zal Ik een vuur aansteken in den muur van hun hoofdstad Rabba (Num. 21: 30)), dat zal hare paleizen verteren, met een gejuich ten dage des strijds, een geschreeuw der vijanden bij het bestormen der stad aangeheven, met een onweder ten dage des wervelwinds, een vijandelijken storm tegen de muren.

15. En hunlieder koning {1} zal gaan in gevangenis, hij en zijne vorsten { } te zamen, zegt de HEERE.

{1} Of Milchom, of Moloch, de afgod der Ammonieten, want dat betekent het woord even zo wel als "koning. " Ik denk dat de Profeet beide beoogt; hun God zowel als hun koning zou gevankelijk weggevoerd worden, gelijk overwinnaars gewoon waren te doen (1 Sam. 5:2. Jes. 46:2).

{2} Edelen en dienaars van staat, die den koning opwachten, of priesters en bedienaars van den afgod. Men kan beide hieronder verstaan, en dat de ondergang van hunnen godsdienst, zowel als van den staat bedoeld en voorspeld wordt.

3) Ook deze bedreiging is blijkbaar vervuld. De Ammonieten hadden mede de hand in de gruwzame zamenzwering van Israël tegen het leven van Gedalia, welken de koning van Babel tot landvoogd gesteld had in Juda (Jer. 40:14). Nebukadnezar zond daarom zijnen veldoverste Nebuzaradan in het land der Ammonieten, die Rabba veroverde, den toenmaligen koning Baälus met de meeste aanzienlijken gevankelijk wegvoerde, en het land te vuur en te zwaard verwoestte (Josefus Antiq. X. 11). Naderhand zijn de Ammonieten enigermate hersteld, zodat zij de herbouwing van Jeruzalem wederstonden. Maar de Makkabese vorsten, Judas en Jonathan, versloegen de Ammonieten en verwoestten sommige van hun steden (1 Makk. 5:5, 6, 7, 28); vervolgens hebben Johannes Hyrkanus en zijn zoon Alexander bijna het gehele rijk der Ammonieten ten onder gebracht (Josefus Antiq. Jud. XII 13). Eindelijk zijn de overgeblevenen onder de Arabieren vermengd en versmolten.

Zie den Heere der heirscharen, de volken roepende om rekenschap te geven van hunnen haat tegen Christus en Zijn volk. Gedurende al de eeuwen heeft die verbittering tegen des Heeren erfdeel en uitverkorenen bestaan. Welke ontzagwekkende gevolgtrekkingen zijn daarin besloten! Wanneer de Heere met Zijne vijanden afrekent hoe ontzaglijk zijn dan Zijne oordelen! .

HOOFDSTUK 2.

BEDREIGING VAN STRAFFEN OVER MOAB, JUDA EN ISRAëL.

1. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Moab, aan de oostzijde der Dode zee, en om vier zal Ik dat niet afwenden; omdat hijkort na den oorlog van Joram, koning van Israël, en Josafat, koning van Juda, tegen hun land (2 Kon. 3) de beenderen des konings van Edom, die toen aan Juda onderworpen was mede den krijg voerde, uit zijn graf heeft genomen, entot stof even als kalk verbrand heeft. Zo wilden zij door het schenden van den dode nog hun wraak aan Edom en daardoor aan het volk Gods koelen (2 Kron. 23:16).

Voor korten tijd is in het oude land der Moabieten een grote zwarte steen gevonden, die een hoogst gewichtig opschrift bevat in de Fenicische taal, afkomstig uit de negende eeuw vóór Christus. Dit geeft een verhaal over dien oorlog van Joram en Josafat in verbond met den koning van Edom uit den mond van den toenmaligen koning van Moab, die zich Mesa noemt. Deze is dezelfde, die zijnen zoon op de muren van zijne hoofdstad Kir-Hareset aan zijnen afgod Kamoz offerde. De steen is, helaas door de Bedouïnen in stukken geslagen, voordat men een volledig afdruksel van het opschrift kon nemen. De brokstukken werden door den Fransen consul te Jeruzalem, Clermont, en den Engelsen kapitein Warren naar Jeruzalem gezonden en de letters bij elkaar gevoegd. Wat daaruit bekend is, bevestigt het bericht over dezen oorlog in 2 Kon. 3 volledig tot in bijzonderheden. Daardoor wordt ook het geschiedkundige van de in ons vers genoemde gebeurtenis bewaarheid. Ook wordt Keriôth door het opschrift als ene hoofdstad van Moab genoemd. (vgl. 2 Kon. 3:5).

2. Daarom, om dien hoon, Mijn volk aangedaan, zal Ik een vuur in Moab zenden, dat zal de paleizen van Keriôth, ene van de hoofdsteden van Moab (Jer. 48:24), ook wel alleen Kir genaamd (Jes. 15:1) verteren, en de volksstam Moab zal sterven met groot gedruis van wapenen, met gejuich der krijgsknechten, met geluid der bazuin.

3. En Ik zal den rechter, den koning van Moab, uit het midden van haar uitroeien, zodat zij geen volk meer zijn, en al hare vorsten zal Ik met hem doden, zegt de HEERE.

Het is zeer waarschijnlijk, dat de Assyrische koning Salmanassar, toen hij tegen het rijk der tien stammen optrok, om het uit te roeien, eerst de Moabieten overvallen heeft, hun steden ingenomen en hun land verwoest, om van achteren veilig te zijn. Naderhand hebben de Moabieten zich enigermate hersteld, maar Nebukadnezar heeft hen, vijf jaren na het verwoesten van Jeruzalem, geheel en al ten onder gebracht (Jozef. Antiq. Jud. X, 11). Eindelijk zijn zij door Alexander Janneus nog eens verslagen en vervolgens onder de Arabieren versmolten.

4. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Juda, en om vier zal Ik dat niet afwenden, al is het in ‘t bezit van het heiligdom en den koningstroon van David; omdat zij de wet des HEEREN verworpen, en Zijne inzettingen, de bijzondere geboden van den in de wet geopenbaarden wil Gods, niet bewaard hebben, en hun leugenen, hun nietige, gelogene

afgoden, hen verleid hebben, die reeds hun vaders bijna zonder tusschenpoos sedert den tocht door de woestijn hebben nagewandeld.

De versmading van Gods woord is de grootste zonde van de Kerk, die vergeleken mag worden bij de verschrikkelijke zonden van anderen, als zijnde een grote zonde in zich zelf, om het gezag van den groten God te verachten en ook de grote weldaden, die hen worden aangeboden op de gehoorzaamheid aan Zijn Woord, als ook een droeve verzwaring van alle hun overtredingen en zonden.

Hierom wordt Juda, in plaats van die wrede zonden der heidenen, inzonderheid hiervan beschuldigd, omdat zij de Wet des Heeren hebben verworpen.

Hier bepaalt God bij de hoofdzonde van Juda, waar uit alle de andere zonden zijn voortgekomen, n. l. het verwerpen van Gods woord, den leugen liefhebben boven de waarheid.

Zowel onder het Oude als Nieuwe verbond is het daarom dat God uitroept: Tot de Wet en tot de Getuigenis. Wie Gods woord verwerpt, wandelt op den rand van den afgrond, die tijdelijk en geestelijk tot verderf voert.

5. Daarom zal Ik aan vuur in Juda zenden, dat zal Jeruzalems paleizen verteren, de gehele stad, en voornamelijk de plaatsen, van waar de afval van den levenden God uitgaat.

Ook bij Juda wordt niet deze of gene bijzondere daad van zonde op den voorgrond gesteld, maar alleen de ééne hoofdzonde genoemd, die de maat volmaakt. Bij de heidenen was deze hoofdzonde de vijandschap tegen God en Zijn volk; hier is het de afval van den Heere en Zijne geopenbaarde waarheid, als de bron van alle andere zonden, de zonde tegen het eerste gebod, waarin alle geboden vervat zijn. Zulk een afval was voor Juda ene des te zwaardere misdaad, daar het alleen verwaardigd was, om de waarheid en den zuiveren godsdienst te bezitten.

Nu kan de Profeet uit Juda ook de laatste schrede doen. Nu is hij aan zijn doel gekomen. Hij heeft als het ware een verschrikkelijk onweder zien optrekken over de volken, de donder rolt, de bliksems schieten, nu valt hier dan daar de verschrikkelijke straal, brandverwekkende, neer. Vreemde volken der heidenen zijn getroffen, verwante volken hebben het vernomen, zelfs Juda is niet verschoond: zal Israël vrij blijven? Thans wendt zich Amos tot dit, het schuldige hoofd, waarop het onweder doelt, is Israël.

6.

II. Vs. 6-16. De Profeet kondigt aan Israël, in denzelfden vorm als een der vroeger genoemde volken, het gericht als onherroepelijk aan, doch zo, dat hij de misdaad van Israël meer uitvoerig voorstelt. Eerst bestraft hij de heersende zonden van ongerechtigheid en verdrukking, van schaamteloze ontucht en misdadige verachting van God, als voorbeelden van gehelen afval van den Heere en van Zijne wet, die ene hoofdzonde, die de maat vol

maakt; vervolgens toont hij aan, hoe de zonden des te verschrikkelijker zijn, daar zij hun snode verachting te kennen geven van de hun door den Heere betoonde weldaden, en bedreigt hen eindelijk daarvoor met onontkoombare verdrukking.

6. Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Israël, en om vier, waardoor zij de maat der zonden hebben vol gemaakt, zal Ik dat niet afwenden; omdat zij, en in de eerste plaats hun rechters, den rechtvaardige, den onschuldig aangeklaagde, voor a) geld, dat zij van den aanklager ontvangen, en waardoor zij zich laten omkopen, veroordelen; bovendien verkopen zij den arme en den nooddruftige voor een kleinigheid, bijvoorbeeld om een paar schoenen, die zij den schuldeisers niet kunnen betalen; zij veroordelen hen, en wijzen hen als slaven toe, toepassende Lev. 25:39 (vgl. 2 Kon. 4:1).

a) Amos 8:6.

7. Zij zijn mensen, die er naar hijgen, die met duivelse begeerte vervuld zijn, dat het stof der aarde op het hoofd der armen zij; de vromen, die zonder aardse hulp alleen in hunnen God rijk en machtig zijn, zoeken zij door allerlei listen in ellende en druk te brengen, zodat zij van droefheid as op het hoofd strooien (Job 2:12); en den weg der zachtmoedigen, der stillen in den lande, die in ootmoed en overgave het lijden van dezen tijd dragen, en de toekomstige verlossing in stilte wachten, verkeren zij; door allerlei vijandige listen en vervolgingen zoeken zij hen ten val te brengen; en nog is er ene veel zwaardere misdaad onder hen, namelijk hun schaamteloze ontucht, de man en zijn vader gaan beide tot ene en dezelfde jonge dochter(Esth. 2:4), en schamen zich niet, noch over hun hoererij, noch over die verschrikkelijke bloedschande, die toch den dood verdient (Lev. 18:7, 15; 20:11). Die gruwelen doen zij in opzettelijken opstand tegen Mij, om door zulke verachting van Mijne geboden (Lev. 22:32. Jer. 34:16) Mijnen heiligen naam te ontheiligen. 1)

1) De Heere noemt hier de zonde bij name, inzonderheid die der rijken en machtigen, de gerusten te Sion en der zekeren op den berg van Samaria. Vooreerst dat men de armen, ellendigen, verdrukt, ja, niet uit zwakheid of gewoonte, maar met opzet, zodat men al zijn macht gebruikt om de armen, de zachtmoedigen, de ellendigen, het zo benauwd mogelijk te maken.

En vervolgens, dat men zich zelfs aan de zonde van bloedschande overgeeft, niet bij den tempel, zoals sommigen menen, maar in het algemeen, een zonde, die door den Heere ten uiterste vervloekt was.

Alle gevoel van recht en gerechtigheid was geweken, alle schaamte- en zedelijkheidsgevoel was opzij gezet.

8. En zij openbaarden ook overigens misdadige verachting van God, want zij leggen zich neer bij elk altaar, dat zij op de hoogten voor Mijnen naam hebben gebouwd, en houden offermaaltijden op de verpande klederen der armen, hoewel hun (Ex. 22:26) uitdrukkelijk is geboden den armen het uit nood verpande opperkleed vóór den nacht terug te geven, en niet op zulke panden te slapen (Deut. 24:12 vv.). Vooral hun onrechtvaardige rechters houden bij

die maaltijden drinkgelagen, en drinken den wijn der geboeten van het geld dat zij op onrechtvaardige wijze als boete oplegden, in het huis hunner goden, 1) namelijk te Bethel en Dan, waar zij Mij in eigenwilligen godsdienst onder beelden van stieren vereren.

1) Hier wijst de Heere aan hoe zij zelfs alle medelijden hebben uitgesloten en God openlijk tergen door aan de armen het opperkleed niet terug te geven, maar zelfs daarop hun drinkgelagen te houden, bij de altaren te Dan en Bethel.

Het was een openlijk spotten met alle rechten en inzettingen des Heeren.

9. Ik daarentegen heb alles voor hen gedaan; Ik heb den a) Amoriet, en alle andere Kanaänietische volken, die vóór hen het land bezaten, door Mijne grote macht en heerlijkheid voor hunlieder aangezicht verdelgd, terwijl de verspieders hem voorstelden (Num. 13:32 vv.) als wiens hoogte was als de hoogte der cederen, en hij was sterk als de eiken. Hij is niet door uwe kracht overwonnen, maar Ik heb zijne vrucht van boven, en zijne wortelen van onderen verdelgd, zowel zijn vruchtdragenden kruin als stam en wortel, dus geheel en al.

a) Num. 21:24. Deut. 2:31. Joz. 24:8.

10. Ook heb Ik ulieden uit Egypteland opgevoerd; en Ik heb u veertig jaren in de woestijn geleid, opdat gij het land van den Amoriet erfelijk bezat, het als uwe beloofde erve in bezit zoudt nemen.

a) Ex. 12:51.

Amos noemt van de vele Kanaänietische volken alleen de Amorieten, als de sterkste en gevaarlijkste, die daarom alle andere vertegenwoordigen, zo als ook in Gen. 15:16. Joz. 24:15.

11. En Ik heb sedert dien tijd u twee grote genadegiften verleend, door welke gij als volk van God en drager der zaligheid boven alle heidenen, waart verheven. Vooreerst heb Ik sommigen uit uwe zonen tot Profeten verwekt, 1) om u den raad en den wil van God bekend te maken, en ten tweede uit uwe jongelingen tot Nazireën, tot aan God gewijden (Num. 6:4), opdat gij aan deze ten allen tijde het doel uwer goddelijke roeping, om een heilig volk van God te zijn, duidelijk kon zien, en ook weten, hoe Ik zelf de kracht mededeel, om dat doel te bereiken; is dit niet alzo, gij kinderen Israël's? Waarlijk gij kunt het niet loochenen, spreekt de HEERE.

1) Zij hadden Profeten, die krachtige onderwijzers waren in de godvruchtigheid, Goddelijk aangeblazen, en gelast om Gods wil aan hen bekend te maken, hen aan te wijzen, wat Gode welbehaaglijk was, en wat Hem mishaagde, om hen te straffen voor hun fouten en hen te waarschuwen voor het gevaar, om hen te bestieren in hun zwarigheden en hen te vertroosten in hun droefenissen. God verwekte hen Profeten, bemoedigde hen tot dat werk en gebruikte hen daarin. Het was ene ere op hun volk gelegd en op hun geslachten, dat zij hun eigene lieden hadden, die Gods boden tot hen waren, van hun eigen taal, geen vreemdelingen uit een

ander land gezonden, die zij konden verdacht houden, van vooringenomen te zijn tegen hen en hun land, maar zulken, die zij wisten dat hun het goede toewensten.

12. Maar gijlieden hebt u door die voorbeelden niet laten leiden tot ernstige heiliging des levens, maar aan de Nazireën wijn te drinken gegeven, gij hebt ze verleid om hun gelofte te verbreken; en gij hebt den Profeten geboden, zeggende: Gij zult niet profeteren, omdat het woord Gods u lastig is en u in uw zondig leven hindert (Hoofdst. 7:10 vv. Micha 2:6).

13. Ziet de straf voor zulk ene snode verachting van Mijne genade zal ook niet achterblijven. Ik zal uwe plaatsen drukken 1), gelijk als een wagen drukt, die vol garven is.

1) In het Hebr. staat: "een wagen, vol van zich zelf, " d. i. van zijn eigen last. De dorswagens werden gewoonlijk met steen of andere zwaarte belast, om door zo veel sterker drukking de graankorrels uit de aren te drijven. Het is dus ene allerzwaarste en bangste verdrukking, die hier den Israëlieten bedreigd wordt.

In het Hebr. Anoki meeïk tachtheekem. Beter: Ik zal u nederdrukken. De Heere dreigt hier met krijgsvolk, hetwelk ook de dappersten onder hen zal neerdrukken. Overweldiging door de vijanden wordt hier geprofeteerd, vanwege de zonden des volks.

14. Zodat de anders snelle in ‘t vluchten niet zal ontvlieden van de vijanden, die Ik over u zend, en de sterke zijne kracht niet verkloeken maar integendeel zijnen moed zal voelen wegzinken, endie in den krijg anders een held was zal zijne ziel niet bevrijden, zal het leven niet behouden.

15. En die den boog handelt zal niet bestaan, zal geen stand kunnen houden, en die licht is op zijne voeten zal zich niet bevrijden; ook zal die te paard rijdt, zelfs de snelle ruiter, zijne ziel niet bevrijden, maar hij zal zowel als de anderen zich aan de woede der vijanden moeten overgeven.

16. En die anders de kloekhartigste onder de heldenis, zal te dien dage lafhartig en vol wanhoop zijne klederen in de handen van de vijanden laten, en naakt henenvlieden, om nog, ware het mogelijk, zijn leven te redden, zodat niemand onder u het gericht des ondergangs zal ontgaan, spreekt de HEERE.

Dat is zeker een harde bedreiging, waarop wij ernstig moeten acht geven. O dierbaar vaderland! hebt gij ook gene buitengewone weldaden Gods ontvangen? Zegt, is er een volk onder de zon, waaraan de Heere God grotere en heerlijker weldaden geschonken heeft en nog dagelijks schenkt dan aan u? Gij hebt Zijn zaligmakend, zuiver Woord en zijt wonderbaar uit de duisternis gered. God heeft u verscheidene getrouwe leraars gegeven en voortreffelijke, godvruchtige mannen in school en kerk. Gij hebt ook gehad deugdzame bestuurders, onderhouders der kerk, godzalige vorsten en verder voortreffelijke, wijze mensen in de steden. God heeft u gegeven velerlei wetenschap en kunst, vrede, en al wat tot onderhoud van dit tijdelijk leven kan dienen, ja veel meer dan dit, overvloed zelfs. Is het niet aldus? Wie wil of kan anders zeggen? Maar wat doen wij? Hoe gedraagt gij u daartegenover? Wat goeds is er

thans bij u? verachting van Gods woord en van getrouwe leraars, gerustheid, godslastering, trotsheid, pracht, overmoed, ongehoorzaamheid, ontrouw, verkwisting en misbruik der menigvuldige gaven Gods, overdaad, brasserij, onverzadelijkheid, eergierigheid en geldgierigheid, woeker, leugen, bedrog en allerlei duivelse gruwel heeft uw hart ingenomen en bezet. Daarom treft ook ons en zal ons treffen de toorn Gods, gelijk wij dagelijks voor onze ogen zien.

HOOFDSTUK 3.

DE ONDANKBAARHEID DER ISRAELIETEN MOET WORDEN GESTRAFT.

B. Nadat Amos in het voorafgaande als inleiding tot zijne voorzegging de zekerheid van het gericht, dat hen wachtte, heeft geprofeteerd, stelt hij nu in het tweede hoofddeel van zijn Boek, dat Hoofdst. 3-6 omvat, de rechtvaardigheid en noodzakelijkheid daarvan voor volgens de zonden van het volk. Ook hier geeft hij niet elke rede in het bijzonder weer, welke hij voor het volk op de verschillende tijden gehouden heeft, zo als men dat heeft besloten uit het driemalen herhaalde: "Hoort dit woord, " maar alleen de hoofdgedachte daarvan, zamengevat in ene vermaning tot bekering.

I. Vs. 1-8. In de eerste plaats wijst de Profeet aan, dat hij gerechtigd is, om aan het volk het gericht voor zijne zonden te voorspellen. De Heere toch heeft uit alle volken Israël tot Zijn eigendom verkoren, daarom moet Hij ook al de misdaden bezoeken. De aankondiging nu van deze straffen heeft Hij Zijnen Profeet opgedragen.

1. Hoort dit woord, dat de HEERE tegen ulieden spreekt, gij kinderen van Israël! namelijk tegen het ganse geslacht, tegen al de twaalf stammen, tegen het gehele volk, dat Ik uit Egypteland heb opgevoerd. Ook Juda zal een dergelijk lot als Israël ondergaan, wanneer het zich niet tot zijnen God bekeert. Alzo spreekt de HEERE: zeggende:

2. Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend met Goddelijke liefde 1) tot een vat Mijner genade gemaakt; daarom2) zult gij niet een voorrecht hebben, dat gij boven anderen straffeloos zoudt mogen zondigen, integendeel zal Ik al uwe ongerechtigheden juist om die bijzondere genade, over ulieden bezoeken, opdat Ik u van alle vlekken der zonde reinige en tot een heilig vat van Mijne genade bereide.

1) Eig. "bekend", hetgeen geheel iets anders is, dan "gekend" De Heere kent aller mensen hart, Hij kent alle Heidenen. Bekennen is niet alleen een weten van anderen, maar een zijn in den ander, hetwelk ene overgave in liefde onderstelt, waarbij, alle vervreemding ophoudt, waardoor de een in den ander leeft en van het zijne mededeelt en zich te kennen geeft. De Heere, Israël bekennende, heeft met Israël een echtverbond gesloten, de kinderen Israëls, tot Zijne kinderen, tot Zijn eigendom gewijd, Zich in Israëls schoot geopenbaard, Zijne Goddelijke goederen, voor zo verre ze konden worden meegedeeld, hun ter erfgoed gegeven. Deze betekenis van het woord is in het N. T. ontwikkeld (vgl. Joh. 10:14. 1 Kor. 13:12 1Co). In het Hebr. is er slechts één woord voor bekennen, kennen, weten, ondervinden, en dit wordt nu eens in meer oppervlakkige betekenis, dan in dieperen zin gebezigd.

Hij, die waarlijk een ander liefheeft, vergeet zich zelven en leeft met zijn ganse gemoed in hem, en zo kent hij hem; ja liefhebben en kennen is een, en zonder liefde gene kennis. Daaruit nu volgt noodzakelijk, dat wanneer God, de Heilige, den mens, den onreine en zondige, bemint, Hij tengevolge van den drang, die in de liefde ligt, om het gekende voorwerp met het wezen van dien, die het kent, op het nauwst te verbinden, de zonde moet uitdelgen, en daarom de schuld door het louterende vuur der bestraffing moet tuchtigen.

Het kennen is hier in den zin te verstaan van erkennen, bekennen. God, de Heere heeft Zijn volk verkoren, een verbond met hen gesloten. Zijne genadige gemeenschap aan hen geschonken. Het duidt aan de aller innigste betrekking, die er op geestelijk gebied kan gedacht worden.

2) Wie veel ontvangen heeft, van dien zal veel geëist worden. Hoe groter de maat der genade is, des te groter is ook de straf, wanneer zij veracht en voorbijgegaan wordt.

3. Dat hoort gij wel is waar in uwe trotse gerustheid niet gaarne, en gij denkt, dat Ik geen recht zou hebben, om u des Heeren gericht aan te zeggen. Doch alle mijne woorden komen van den Heere. Zullen twee te zamen wandelen, tenzij dat zij bijeengekomen zijn 1)? Alzo ben ik uit Juda niet uit mijzelven gekomen, maar alleen op ‘s Heeren bevel, om u het gericht aan te kondigen.

1) Dit ziet zoals uit de latere verzen ook blijkt, op de verstandhouding tussen den Heere God en Zijn Profeet. De Profeet geeft daarmee zijn goddelijke roeping te kennen. Dat hij naar Bethel is gegaan, dat Hij spreken moet tot een volk, rijp voor het verderf, het is omdat God, de Heere, de woorden hem in den mond legt en de Profeet volkomen eenswillend is, om de strafpredikatie te houden. De Heere God had reden om te brullen als een leeuw, dewijl Israël zwaarlijk tegen Hem had gezondigd, en daarom moest de Profeet verkondigen wat Hij zeggen zou.

4. Zal een leeuw brullen in het woud, als hij genen roof treft, waarop hij wil losspringen? Zal ene jonge leeuw die reeds op roof uitgaat uit zijn hol zijne stam verheffen, tenzij dat hij wat gevangen hebbein zijne klauwen, wat hem niet meer kan ontgaan? Alzo zou de Heere u ook niet dreigen met het gericht, wanneer Hij u niet voor Zich zag als een volk, rijp voor het gericht, en zo gij niet reeds in Zijne macht waart, zonder Hem meer te kunnen ontgaan.

5. Zal een vogel in den strik op aarde vallen, als er geen strik voor hem is? Zal men den strik van den aardbodem opnemen, als men ganselijk niet heeft gevangen? Zo zoudt ook gij niet in ‘t verderf storten, wanneer uwe zonde u niet daarin stortte (Jer. 2:35), of meent gij misschien, wanneer het verderf rondwaart, het te ontkomen en zonder schade het te ontgaan (Jes. 28:25)?

6. Zal de bazuin in de stad geblazen worden, dat het volk niet siddere? zal het dan niet uit zijne gerustheid worden opgewekt, omdat het ieder bekend maakt, dat een gevaar of een ongeluk aanwezig is? Zo laat ook de Heere het onheil, voordat het komt, bekend maken, en de stem van Zijnen Profeet klinken, opdat een heilzame schrik onder het volk worde verwekt (Ezech. 33:1-5). Zal er een a) kwaad in de stad zijn, dat de HEERE niet doet, en als ene straf laat komen.

a) Jes. 45:7. Klaagl. 3:37, 39.

Van waar komt dus al het ongeluk in de wereld, alle plagen, gebrek en schade, alle verwoestingen en omkeringen in oorlog, pest, ziekten en andere droefenissen? Zijn het niet enkel openbaringen der Goddelijke gerechtigheid, die alzo het kwaad bezoekt? Het is daarom

een groot misverstand en valse toepassing van Gods gerichten, wanneer wij de schuld op anderen werpen, op iets anders dan den hemel. Wat is dat anders dan, even als de honden in den steen bijten.

Daarom is het niet genoeg dat men bij gewone plagen, als pestilentie, hongersnood en oorlog, of bij andere bijzondere plagen, als ziekte, armoede, ongeval en ellende, op menselijke middelen en natuurlijke oorzaken ziet, en zegt: Wanneer dit of dat beproefd of gedaan ware, zo zouden wij geholpen zijn, en waren wij niet in zulk ene ellende gekomen, maar het is als bij Jeremia Klaagl. 3:37-43.

Gij moet weten, dat u gene ramp kan overkomen, dan door beschikking of ten minste toelating van den Heere, wiens Profeet ik ben; en te gelijk, dat als Hij voorneemt u met rampen te bezoeken, geen ander god u zal kunnen redden.

Het kwaad der zonde is van onszelven, het is ons eigen bedrijf, maar het kwaad der moeilijkheid hetzij persoonlijk of algemeen, is van God, en dat is Zijn bedrijf, welke ook de werktuigen mogen zijn. God is de voornaamst bewerker. Uit Zijn mond gaat het kwade en het goede.

7. Zo kondig ook ik u nu het ongeluk aan, dat van den Heere zal komen. Gewis de Heere HEERE zal geen ding doen, zal geen gericht over het volk brengen, tenzij Hij Zijne verborgenheid, Zijn verborgen raadsbesluit, aan Zijne knechten, de Profeten, geopenbaard hebbe, opdat zij het volk vermanen belijdenis te doen en zich te bekeren (1 Kon. 13:2).

Wij rekenen dit tot de grootheid der barmhartigheid, dat God nooit eerder de straffen laat komen, vóórdat Hij de wereld heeft laten waarschuwen.

8. De leeuw heeft gebruld, wie zou niet vrezen? Dit toch is een teken, dat hij zijn prooi wil bespringen. Wie zou dan ook niet moeten sidderen en beven voor het naderend gericht des Heeren (Hebr. 10:31)? De Heere HEERE heeft tot mij gesproken en Zijne raadsbesluiten bekend gemaakt, wie zou niet profeteren? 1) Kon ik de roepstem des Heeren tegenstreven? Daarom verachte mij niemand, al ben ik een arme herder van Thekoa. Ik ben toch de Profeet des Heeren, dien Hij heeft gezonden. Wee mij, wanneer ik Zijn woord wilde verzwijgen, maar ook wee het volk, dat op des Profeten woord geen acht wil slaan!

1) Gelijk er niemand is of hij vreest, als een leeuw brult, zo ook wanneer God zelf spreekt of gebiedt. Wat Profeet zal dan macht hebben om niet uit te spreken, wat God hem openbaart en hem ordonneert uit te spreken? Want indien de toorn eens leeuws zo verschrikkelijk is, hoeveel te meer de toorn van God? .

9.

II. Vs. 9-15. Nadat de Profeet op die wijze zijne roeping en die van alle Profeten heeft gerechtvaardigd, om de gerichten Gods aan het volk te verkondigen, spreekt hij nu zonder iets achter te houden uit wat de Heere over het zondige Israël heeft besloten. Daar Israël

verdrukking, geweld en misdaad heeft opeengehoopt, zal een vijand over het land komen, Samaria plunderen, zijne bewoners ombrengen, de altaren te Bethel vernietigen en de hoofdstad verwoesten.

9. Doet het horen, gij Mijne Profeten, roept de Heere, in de paleizen te Asdod, de stad der Filistijnen, en in de paleizen in Egypteland, en zegt: Verzamelt u, gij vorsten der Filistijnen en Egyptenaren, boven welke Mijn volk als boven goddeloze Heidenen zich zo ver verheven waant! verzamelt u op de bergen van Samaria (Jes. 28:1), die Samaria omringen, en ziet van daar in de straten der stad, en vooral in de paleizen van hare vorsten en groten, ziet de grote beroerten, den toestand van wanorde en openbaar geweld, in het midden van haar, en ziet de verdrukten binnen in haar, welk ene verdrukking der armen en zwakken daar is.

10. Want zij weten niet te doen, dat recht is, spreekt de HEERE: die in hun paleizen schatten vergaderen door geweld en verstoring.

Niet alleen schatten door geweld en roof verkregen maar ook den roof en geweld als schatten vergaderen. Hier komt Paulus gezegde te pas: toorn vergaderen als een schat (Rom. 2:5).

11. Daarom, zo zegt de Heere HEERE: De vijand! en dat rondom het land! die zal uwe sterkte van u nederstorten, door welke gij op den top eens heuvels zo prachtig gelegen zijt, en uwe paleizen zullen uitgeplunderd worden, die met onrechtvaardig verkregen goed zijn vervuld.

12. Alzo zegt de HEERE: Gelijk een herder een niets betekenend stuk, twee schenkelen of een stukje van een oor eens schaaps uit des leeuwen muil redt, alzo zullen de kinderen Israëls gered worden bij den val en de plundering van Samaria, slechts ter nauwernood, en een zeer klein overblijfsel zal het leven behouden. Alzo zal het gaan met die wellustige groten des rijks, die daar zo zorgeloos en zonder zich om Gods gerichten te bekommeren zitten (wonen) te Samaria in den hoek van het kostbare, met elpenbeen opgelegde bed, en op de sponde 1) van de koets (liever: onder de damasten sprei 2) (der sponde).

1) Het woord "sponde" komt af van het Latijnse sponda = het onderstel van een bed of ledikant, ook rustbank, sofa.

2) Het Hebr. woord d’mesek betekent "damast. " Deze, reeds in de oudheid kunstig geweven stof, waarmee ook nu nog de divans worden overtrokken, heeft zijn naam van Damascus, waar hij het eerst werd bereid.

De Heere God spreekt hier het oordeel uit over Samaria en het rijk van Israël. Samaria zal verwoest worden onverwacht en ongedacht, en er zal schier geen overblijfsel zijn.

Men leeft nu nog gerust voort, in ontucht en weelde, maar weldra komt de Heere om alles aan de plundering en verwoesting over te geven.

13. Hoort nog verder, gij heidense vorsten der Filistijnen en Egyptenaren, en betuigt in het huis Jakobs, legt nu dan als het komt getuigenis af tegen het huis of volk van Jakob, d. i. tegen

het ganse Israël, dat de straf, welke Ik over Samaria wil brengen van wege de grootheid zijner zonde, en die Ik u vooraf aankondig, ene volkomene rechtvaardige is en van Hij komt, spreekt de Heere HEERE, de God der heirscharen, die als Koning der hemelse legerscharen werkelijk de macht bezit om Zijne bedreiging waar te maken.

14. Weet, dat Ik ten dage als Ik Israëls overtreding over hem bezoeken zal, ook bezoeking zal doen over de afgodische altaren van Beth-el, de bron, uit welke het verderf over het volk is gekomen; en de hoornen des altaars waarin de betekenis van het altaar ligt uitgedrukt (Ex. 27:2) zullen worden afgehouwen, en zullen ter aarde vallen.

Die tot het altaar vluchtten en de hoornen daarvan aangrepen, vonden daarin een heiligdom (1 Kon. 2:28); deze zouden dan niet kunnen beveiligen.

15. En Ik zal verder in de hoofdstad Samaria beide het winterhuis met het zomerhuis slaan; alle koninklijke en vorstelijke paleizen zullen tot puinhopen worden; en de elpenbenen huizen, de woningen, die in de kamers aan de muren en op den grond met elpenbeen zijn ingelegd (1 Kon. 10:15), waarin zo veel onrechtmatig verkregen goed is opeengehoopt, waarin zoveel wellust is gepleegd, zullen vergaan, en de grote huizen, de woningen der groten (of vele huizen) zullen een einde nemen, spreekt de HEERE.

1) Gods handelingen met de Joden leert ons dat dezulken, welke God het meeste door Zijne gunsten onderscheidt, het zwaarste gestraft worden, wanneer zij trouweloos bevonden worden. Amos leert ons dat den mensen geen kwaad overkomt, dan dat van God komt. Dit moest ons met een heilzame vreze voor God vervullen en ons doen belijden, dat alle de kwaden en alle de rampen, welke den mens overkomen, de bestellingen der Voorzienigheid zijn en dat zij Gods rechtvaardigheid in alle dingen moeten verbeiden en ons in Zijn wil indringen.

De vervulling van deze bedreiging begon bij de verovering van Samaria door den Assyriër Salmanassar (2 Kon. 17:5 vv.).

HOOFDSTUK 4.

BEDREIGING TEGEN DE OVERSTEN IN ISRAEL.

III. Vs. 1-13. Eerst gaat Amos nog verder voort de zonden van het volk te bestraffen, die God tot straffen noodzaken, en wel richt hij zich tot de vrouwen van Samaria. Vervolgens stelt hij de nietigheid van den godsdienst des volks voor. De Heere heeft reeds om den afgoden- en beeldendienst vele straffen over Israël gebracht, zonder dat het zich tot Hem had bekeerd. Hij zal daarom voortgaan het te kastijden, totdat het leert Hem te vrezen.

1. Hoort dit woord (Hoofdst. 3:1), gij koeien, gij rijke, weelderige vrouwen van Basan! gij, die op den berg van Samaria zijt, die de armen verdrukt door allerlei afpersingen, tot welke gij uwe mannen noodzaakt, opdat gij uwe lusten zoudt kunnen bevredigen, die de nooddruftigen verplettert; gij, die ieder in ‘t bijzonder tot hunlieder heren zegt: Brengt aan, verschaft ons middelen, opdat wij drinken.

2. Daarom zal ook zeker het gericht over u niet uitblijven, want de Heere HEERE heeft gezworen bij Zijne Heiligheid, die uwe ongerechtigheid niet kan dulden, dat er, ziet, dagen over ulieden zullen komen, dat men uuit uw zwelgend leven, uw element, gelijk vissen uit het water, zal optrekken met haken, en uwe nakomelingen (have en uw overblijfsel) met vishaken.

3. En gij zult in plaats van door de poorten, die thans verwoest zullen zijn, door de bressen uitgaan, die bij de verovering zijn ontstaan, een ieder in stomme wanhoop voor zich henen, zonder dat gij rechts of links moogt zien; en gij zult hetgeen in het paleis is, wegwerpen 1), spreekt de HEERE.

1) In het Hebr. Wehisjlaktèna haharmona. Beter: en gij zult weggeworpen worden naar Hermon henen. Zo vertaalt ook Luther e. a. Het is moeilijk te verklaren, wat de Profeet hiermede wil zeggen. De Heere God spreekt hier evenwel ontegenzeglijk van het land der ballingschap.

4. Komt te Bethel, alle gij inwoners van het rijk van Israël, en overtreedt door uwe afgoderij te Gilgal, op de door u gekozene plaats der valse godsverering op het gebergte van Efraïm (Joz. 9:6. Hos. 4:15; 9:15; 12:12. 5:5), maakt des overtredens veel, en brengt wat Mij aangaat, uwe slacht- en dankoffers des morgens, iederen morgen, uwe tienden om de drie dagen 1), doet in beide opzichten veel meer dan de Heere in Zijne wet voor den waren godsdienst heeft bevolen, namelijk één brandoffer op elken dag, en de tienden elk derde jaar. (Num. 28:3. Deut. 14:28; 26:12).

1) De Heere God spreekt hier op ironische wijze om Israël aldus te wijzen op zijn grote schuld, maar ook op het schandelijke en schadelijke van zijn doen en laten. Was het woord der vermaning te vergeefs geweest, daarom komt de Heere nu met Zijn goddelijke wraak.

5. En a) rookt, verbrandt in uwen onheiligen verstandelozen ijver op het heilig brandofferaltaar van het gedesemde een lofoffer, hoewel de Heere (Ex. 7:12 vv.) uitdrukkelijk heeft geboden, dat de bijkomende gave tot een dank- en lofoffer op het altaar alleen uit ongezuurde koeken mag bestaan, daarentegen gezuurde koeken (Lev. 2:11) nooit, op het altaar mogen worden gebracht, maar alleen voor den maaltijd, die op het dankoffer volgt, door de priesters en offeraars mogen gebezigd worden. En roept vrijwillige offers uit, doet het horen; roept in tegenspraak met het wezen dezer offers de mensen op, dat zij zulke geloften van offeranden, die alleen aan de vrijwillige liefde en dankbaarheid zijn overgelaten, brengen zullen en moeten (Lev. 22:18 vv. Deut. 12:6); want alzo hebt gij het gaarne. Zulk ene zondige dwaasheid volbrengt gij met al uwen ijver, en gij meent daardoor des Heeren genade en welbehagen te kunnen verdienen, gij kinderen Israëls, spreekt de Heere HEERE.

a) Lev. 2:1, 15; 7:13.

Het is bittere ironie tegen het onverstand van Israëls onverstandigen ijver bij hunnen godsdienst te Bethel, Gilgal en op andere plaatsen, deels door oude heilige herinneringen gewijd, gedeeltelijk door afgodendienst en beeldendienst ontwijd, welke uit deze woorden spreekt. In den dagelijksen godsdienst moesten vóór alles brandoffers tot verzoening des volks worden gebracht. Eerst op grond der daardoor verworpene vergeving der zonde was den Heere het slacht- en dankoffer aangenaam. De Israëlieten hadden echter het begrip van de noodzakelijkheid des brandoffers vóór andere offeranden geheel verloren, en brachten volgens den wens der wereld en van het natuurlijke hart, alleen dankoffers. De Profeet wil echter in vs. 4 ganselijk niet beweren, dat werkelijk te Bethel en Gilgal dagelijks dankoffers moesten gebracht worden, en iederen derden dag de tienden gegeven. De zin is: wanneer gij werkelijk zo onverstandig en boven de voorschriften der Wet ijvert, zo zoudt gij daardoor uwen afval van den levenden God slechts verergeren.

6. Met dat alles zult gij nooit de oordelen Gods afwenden. Daarom heb Ik ulieden ook in vroegeren tijd dikwijls gezocht, en u gedrongen u tot Mij te bekeren. De eerste kastijding, die Ik over u bracht naar de bedreiging in Deut. 28:48, 57 was hongersnood. Ik heb u reinheid der tanden 1) gegeven in al uwe steden, en gebrek van brood in al uwe plaatsen: nochthans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

1) Ten tijde van den Profeet Elia en naderhand in de dagen van den Profeet Eliza, heerste er onder de Israëlieten nijpende hongersnood, zodat er reinheid of ledigheid der tanden was in al hun steden en gebrek aan brood in al hun plaatsen (1 Kon. 17. en 2 Kon. 6:25). Er is geen twijfel aan, of de Israëlieten zijn meermalen met hongersnood bezocht, hoewel ons de geschiedkundige bescheiden daarvan ontbreken.

Reinheid der tanden is gelijkluidend met gebrek aan brood. De Heere spreekt het hier derhalve uit, dat de eerste straf zal zijn een hongersnood, waarmee het volk zal worden bezocht.

7. Daartoe heb Ik ook als tweede kastijding droogte, gebrek aan water en misgewas over u gebracht, gelijk Ik u voorzegd heb (Lev. 26:19. Deut. 28:23). Ik heb den regen van ulieden

geweerd, den spaden regen, zonder welken de aren en graanvrucht niet krachtig kunnen gevormd worden, noch tot rijpheid komen. Ik deed dat, als er nog drie maanden waren tot den oogst, op het einde van Februari en ‘t begin van Maart, daar de oogst op het einde van April begint, en Mei en Juni duurt; En opdat gij te duidelijker zoudt zien, dat regen en droogte uit Mijne hand komen, heb Ik doen regenen over de ene stad, maar over de andere stad niet doen regenen: het ene stuk lands werd beregend, maar het andere stuk lands, waar het niet op regende, verdorde.

8. En er kwam onder u groot gebrek aan het onmisbare drinkwater: twee, drie steden, in welke de broden verdroogd waren, togenhalf versmacht en met onvaste en wankelende schreden om tot ééne stad, waar het geregend had, opdat zij water mochten drinken, maar zij konden niet genoeg vinden; zij werden niet verzadigd; nochthans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

9. Ik heb ulieden, ten derde, gelijk Ik evenzeer den overtreders Mijner geboden vooruit gezegd heb (Deut. 28:22; 39 vv. 43), geslagen met brandkoren en met honingdauw; de veelheid uwer hoven, en uwer wijngaarden, en uwer vijgebomen, en uwer olijfbomen at de rups op; nochthans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

10. Ik heb in de vierde plaats de pestilentie onder ulieden gezonden, gelijk Ik in Lev. 26:25. Deut. 28:60 gezegd heb, naar de wijze van Egypte; Ik heb uwe jongelingen door het zwaard gedood, door zware nederlagen van wege uwe vijanden, bijv. in de oorlogen met de Syriërs (1 Kon. 8:12; 13:3, 7), en uwe paarden gevankelijk laten wegvoeren; en Ik heb de stad uwer heirlegers, tengevolge der vele verslagenen zelfs in uwen neus doen opgaan, zodat gij duidelijk moest gewaar worden, wat oordelen uwe zonden over u hadden gebracht; nochthans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

11. Ik heb eindelijk sommigen onder ulieden omgekeerdten gevolge der voorafgenoemde straffen, en als hoogste gericht ene verwoesting en uitroeiing over hen gebracht, gelijk God a) Sodom en Gomorra omkeerde, waardoor mede Zijne bedreiging (Deut. 29:22) vervuld is. Nog spaarde Ik u, die waart als een vuurbrand, dat uit den brand gered is; nog zal Ik u voor den gehelen ondergang bewaren door enen van Mij gezonden redder Jerobeam II (2 Kon. 13:5); nochthans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE 1).

a) Gen. 19:24.

In dit vers wijst de Heere er op hoevele bemoeienissen Hij reeds heeft gehad met zijn volk. Al de straffen en oordelen, welke Hij onder Zijn volk had gezonden hadden moeten dienen om het volk tot Hem terug te brengen, opdat zij zich zouden bekeren tot den levenden God.

Als God nog bemoeienis met personen en volken heeft zendt Hij Zijn oordelen uit, opdat er uit de diepte der ellende nog een roepen tot Hem zou zijn, en een zich wenden tot Hem, om redding en hulpe, na boete en berouw.

12. Dewijl nu al Mijne kastijdingen tevergeefs waren, en geen berouw of bekering konden teweeg brengen, daarom zal ik u alzo doen, o Israël!als enen bij wien de mate der zonde is vol geworden, en wien het gericht voor de deur staat, omdat Ik u dan dit doen zal, namelijk het zwaarste, zo schik u tot belijdenis, o Israël! om uwen God te ontmoeten. Houd u bereid om voor God, uwen Rechter, te verschijnen, en door ernstige verandering het hoogste gericht af te wenden.

De Profeet verzwijgt wat de Heere aan Zijn volk wil doen uit aandoening bij de vreselijke gedachte, die niet over zijne lippen wil. Uit het volgende kan men echter besluiten, dat dit oordeel van gehele verwerping is. Toch blijft de dreiging van dit ergste niet zonder een straal van hoop. Wij weten toch, dat de Profeten, ook wanneer zij het uitverkoren volk met den ondergang bedreigen, toch altijd het harde hunner aankondiging verzachten, omdat, hoewel ook verborgen, toch nog een klein zaad van godvrezende mensen over was. Schik u, zegt hij, om uwen God te ontmoeten, als wilde hij zeggen; "Hoewel gij het verdiend hebt, om vernietigd te worden, hoewel de Heere besloten heeft de deuren te sluiten, en u van alle zijden wanhoop wacht, zo kunt gij toch nog den toorn Gods stillen, schik u slechts om uwen God te ontmoeten. Maar zulk een ontmoeten sluit ene oprechte vernieuwing des harten in zich, waarbij de mens zichzelven mishaagt, zich met boetvaardigheid aan God onderwerpt, en ernstig om vergeving bidt.

13. Want zie, Hij is de Almachtige en Alwetende, dien gij niet zult ontvlieden a) en voor wien u ook niets kan verbergen. Hij is het, die de bergen formeert en den wind schept, en den mens door middel van Zijne Profeten bekend maakt wat zijne gedachte is, wat zijne gezindheden zijn, zodat Hij niet alleen de uitwendige handelingen, maar ook de meest verborgene bewegingen des harten doorzoekt en oordeelt (Hebr. 4:12). Hij is het, die den dageraad duisternis maakt, den allerbloeiensten geluksstaat in een treurigen staat van rampen en ellenden verandert, enals de almachtige Beheerser der aarde op de hoogten der aarde treedt; in ‘t kort wat Hij is, duidt Zijn naam aan: HEERE Jehova, God der heirscharen, Beheerser van al het heir des hemels en der aarde is Zijn naam 1).

a) Hagg. 1:3.

1) Hier openbaart zich de Heere niet alleen als Israëls Verbonds God, maar bovenal als de God der ganse wereld, die heerst en regeert over alles.

Juist dat had Israël vergeten, dat had Israël niet bedacht en daarom zou het volk het ervaren, dat Hij machtig is om te redden, maar ook machtig om te verderven.

HOOFDSTUK 5.

KLAAGLIED OVER DEN VAL VAN ISRAËL, OM HET TOT BEROUW TE DRINGEN.

IV. Vs. 1-3. De beide hoofdstukken 5 en 6 vormen een bij elkaar behorend geheel van drangredenen, waarin de Profeet het volk nogmaals voorhoudt wat God daarvan eist, om daardoor duidelijk te bewijzen, dat het gedreigde gericht van den ondergang welverdiend is en onafwendbaar, om daardoor den onboetvaardigen zondaars hun gerustheid te ontnemen, en de valse steunsels weg te rukken, waarop zij zich verlaten. Aan het geheel laat hij als thema, dat de hoofdgedachten van hier daarop volgende strafreden bevat, een treurzang voorafgaan (vs. 2) over den diepen val der dochter Israëls, die gelijk hij er in vs. 3 verklarend bijvoegt zo verschrikkelijk zou zijn, dat niemand daaruit zou kunnen redden. Nauwelijks het tiende gedeelte zou overblijven in het nabijzijnd onweder, dat over het gehele land zou losbarsten. Ook in deze strafrede (Hoofdst. 5 en 6) wendt zich Amos hoofdzakelijk tegen de tien stammen van Israël, wien hij herhaaldelijk ondergang en wegvoering aankondigt, maar tevens richten zich zijne woorden ook tot het gehele Israël der 12 stammen. Even als reeds in Hoofdst. 3:1 en 6:1 roept hij een wee uit ook over de trotsen op den Zion, zodat Zijne gehele voorzegging ook tevens op het rijk van Juda ziet, waaraan hij bij gelijke verzondiging hetzelfde lot als aan het noordelijk rijk voor ogen houdt.

1. Hoort dit woord, dat Ik voor ulieden, de tien stammen van het Noordelijk rijk, ophef, namelijk een klaaglied als over ene reeds gestorvene, o huis Israëls!

2. De jonkvrouw Israëls, die naar hare hoge Goddelijke roeping door niemand zou worden overweldigd, alleen haren God zou toebehoren en Hem dienen, is gevallen, zij zal niet weer opstaan; zij is verlaten, nedergestort op haar land door de vijanden, die het gericht Gods aan haar volvoerden; er is niemand, die haar opricht 1).

1) De jonkvrouw Israëls of liever de jonkvrouw van Israël (d. i. de inwoners van Samaria en het Rijk van Israël) zal vallen n. l. door het zwaard der vijanden en zó vallen dat er geen opstaan meer mogelijk is. In dit klaaglied wordt de algehele verwoesting door de vijanden blootgelegd en aangetoond, opdat er nog zou zijn een terugkeer tot den God der vaderen.

De Heere houdt aan, totdat het ten leste blijkt dat er van geen genezing meer sprake is.

Zover het klaaglied; het volgende verheldert en rechtvaardigt nu zijnen inhoud.

3. Want, zo zegt de Heere HEERE: De stad in Israël, die uitgaat met duizend gewapende krijgslieden, om den vijand terug te drijven, zal honderd overhouden, en die uitgaat met honderd zal tien overhouden, in het huis Israëls.

Niemand verschrikke te zeer voor ene grote menigte, die tegen hem is, God kan haar spoedig zeer klein maken.

4.

V. Vs. 4-12. Op deze korte voorlopige aanwijzing omtrent het Klaaglied volgt nu de uitvoerige aanwijzing, dat Israël rijp is voor het gericht, omdat dit het tegendeel doet van datgene, wat God van Zijn volk verlangt. God eist Hem te zoeken en den afgodendienst te laten varen om te leven. Israël daarentegen verandert het recht in ongerechtigheid zonder den almachtigen God en diens gericht is vrezen. Dat dwingt God ten oordeel te komen.

4. Want zo zegt de HEERE tot het huis Israëls: Zoekt Mijmet hartelijk berouw en oprechte boete van ganser harte, en leeft 1), Zo gij Mij zoekt zult gij Mij vinden, en daardoor reeds op aarde gerust en gelukkig leven, en het ware eeuwige leven verkrijgen (Jes. 55:6 vv.).

1) Zij die goederen zoeken, welke vergaan, zullen met hen vergaan, maar zij die den levenden God zoeken, zullen met Hem leven: Gij zult verlost worden van de dodende oordelen, waarmee gij gedreigd wordt. Uw volk zal leven, zal hersteld worden van zijn tegenwoordige kastijdingen. Uwe zielen zullen leven. Gij zult geheiligd en vertroost worden en voor eeuwig gelukkig gemaakt. Gij zult leven.

God zoeken is niets anders dan Hem recht erkennen, gelijk Hij zich in Zijn woord en in Zijne werken geopenbaard heeft, Zich voor Hem verootmoedigen, Hem aanroepen in ware erkentenis, geloof vertrouwen en belijdenis van den waren Messias, Zijnen lieven Zoon onzen Heere Jezus Christus en van Hem bidden en begeren vergeving der zonden en redding en verlossing van alle kwaad, en het leven verbeteren naar den wil Gods. Wie nu God alzo zoekt, die zal leven, d. i. hij zal allerlei weldaden en zegeningen van God ontvangen, beide innerlijk in genade, geloof en vertroosting, geduld en andere gaven des heiligen Geestes, en uitwendig in gezondheid, voedsel, vrede, rust en welvaart.

5. Maar zoekt Mij, waar Ik te vinden ben, in Mijn woord en Mijne wet, in den waren godsdienst en niet op de plaatsen van afgoderij, van valsen, eigengemaakten godsdienst. Gaat naar Beth-El niet, en komt niet te Gilgal (Hoofdst. 4:4), en gaat niet over naar Berseba 1) in het Zuiden van het rijk van Juda, dat gij om de heilige herinneringen uit den tijd der aartsvaders (Gen. 21:31, 33; 26:24; 46:1 door afgodische verering van Mijnen naam hebt ontwijd: want al wie naar Gilgal gaat zal voorzeker gevankelijk worden weggevoerd, en zal het bevestigen wat die naam Gilgal (= vertrek) zegt, en Beth-El zal voor zijne aanbidders worden tot een Beth Aven, d. i. ene plaats des verderfs, tot niet (Hos. 4:15).

1) De koningen van het rijk van Israël kozen opzettelijk voor hun afgoderij die plaatsen, welke door de aartsvaderen waren geheiligd, zo als Bethel, Gilgal Gilead waren, ten einde de harten af te trekken van de eerst later gewijde stad Davids. Daardoor werden ook inderdaad vele vromen verlokt, gelijk de godsverering met beeldendienst en heidense feesten gepaard, de vleselijk gezinden aantrok. Zulk een onreine eredienst was nu ook te Berseba in Juda gesticht.

6. Zoekt den HEERE en leeft 1) (vs. 4), opdat Hij niet in Zijnen toorn doorbreke, in het huis van Jozef, den vader van Efraïm, den stamvader van den hoofdstam in het rijk van Israël, dat daarom ook huis van Efraïm of van Jozef wordt genoemd, en Hij daar zij als een vuur, dat

vertere, zodat er niemand zij, die het blusse in het land, welks hoofdheiligdom en hoofdzonde in Beth-El gelegen is, zodat het gehele land wel met dien naam kan worden genoemd.

1) In vs. 5 is gewezen op den valsen godsdienst der kalveren en daartegenover wordt hier gesteld de Almacht Gods, van dien God, die zich immer geopenbaard heeft, als hier onder (vs. 8 en 9) wordt aangeduid.

In het zoeken van God is alleen leven en vrede, geluk en welvaart, in het dienen van de afgoden of van de kalveren is alleen ellende en ongeluk.

Het rechte zoeken van Hem is dan ook afstand doen van alles, wat met Zijn dienst en de ere van Zijn Naam in strijd is.

7. Die het recht in alsem, in bitter onrecht verkeren, en de gerechtigheid ter aarde doen liggen en met voeten treden.

8. Gij wist het wel, dat de Heere de Almachtige is, dieplotseling verderf over u kan brengen. Hij is het, die als Schepper de helder schitterende sterren, het Zevengesternte der Plejaden in het sterrenbeeld aan den Oostelijken hemel, en den Orion, (Job 9:9 Job 38:31 1) maakt, en de doodschaduw, de ellende en de droefheid in den morgenstond, van heil en geluk verandert, en den dag als den nacht verduistert, die evenzo gemakkelijk het geluk verandert in smart; die de wateren der zee roept, en giet ze uit op den aardbodem 1), zodat zij tot een zondvloed worden en de goddelozen verderven. HEERE Jehova is Zijn Naam en in dien heerlijken, ondoorgrondelijken naam wordt Zijne macht en ernst, zowel als Zijne goedheid en genade voor mensen uitgesproken.

1) Hij kan tegenspoed in voorspoed en voorspoed in tegenspoed veranderen, zoals het Hem behaagt, en als Hij stilt wie zal den beroeren, en als Hij beroert wie zal dan stillen? En daarom is de kortste weg tot welzijn Hem te zoeken.

9. Wie zou Hem kunnen weerstaan, Hem, die Zich verkwikt door verwoesting over enen sterke (liever: die met spoed verwoesting over enen sterke doet komen), zodat de verwoesting komt over ene vesting 1). Zoudt nu gij, die op uwe sterkte en op uwe vestingen vertrouwt, Zijn gericht kunnen ontvlieden?

1) In het Hebr. Hammablig sjood al-aaz wesjood mibstsar jaboo. Beter Hij die plotseling verwoesting beschikt over den sterke en verwoesting over de vesting.

10. Zij haten in de poort bij de gerichtshandeling dengenen, die bestraft vanwege hun ongerechtigheden (Gen. 19:4), en hebben enen gruwel van dien, die oprechtelijk spreekt, die recht en waarheid voorhoudt.

Is er onder hen nog de een of ander, die in het gericht de zaak des rechts en der waarheid durft voorstaan, hij wordt van allen gehaat en verfoeid.

11. Daarom, omdat hij voor recht onrecht doet, den arme vertreedt zowel in het gericht als in het openbaar leven, en een last koren van hem neemt, waardoor gij u laat omkopen, en zonder hetwelk gij hun geen recht wilt doen, zo hebt gij zeker het oordeel Gods te vrezen. Gij hebt wel huizen gebouwd van a) gehouwen steen, prachtige woningen, maar gij zult gelijk Ik u reeds in Deut. 28:29, 30 gezegd heb, daarin niet wonen; gij hebt gewenste wijngaarden geplant; gij hebt die door ongerechtigheid verkregen, maar gij zult derzelver wijn niet drinken, uw land zal worden uitgeplunderd, en gij zult gevankelijk worden weggevoerd.

a) Zef. 1:13.

12. Want Ik weet dat uwe overtredingen menigvuldig, en uwe zonden machtig vele zijn; om uwe hoofdzonden, de ongerechtigheid in het gericht nog eens voor ogen te stellen, zij benauwen den rechtvaardige, degene die in godsvrucht en godzaligheid leeft; zij nemen tegen uitdrukkelijk verbod in de wet (Num. 35:31) zoengeldaan; zij staan dus toe dat rijke misdadigers en moordenaars zich van de straf loskopen, en verstoten de nooddruftigen, die niets kunnen betalen, om de bescherming voor hun onschuld en hun recht te kopen, in de poort, bij de gerichtshandeling. Door de rijkeren worden zij overweldigd, en tegenover hen worden ongerechtige onderdrukkers in het gelijk gesteld (Ex. 23:6. Deut. 16:19).

13.

VI. Vs. 13-17. Alle spreken en vermanen baat niet meer; alleen door oprechte bekering, liefde tot gerechtigheid en haat van het kwade zult gij u kunnen redden, anders zal diepe treurigheid over u allen komen, want Gods gericht is nabij.

13. Daarom, omdat gij zo diep in het verderf zijt gezonken, zal den verstandige, die weet, dat God zich niet laat bespotten, te dier tijd zwijgen, wie wijs is spaart zijne vruchteloze vermaningen en waarschuwingen, nu men toch geheel doof is voor het woord van God; want het zal een boze tijd zijn 1), een tijd van afval van God.

1) Boos vooral hierom dat de goddelozen niet meer gewaarschuwd willen wezen, niet meer van hun bozen weg willen afgemaand zijn. Daarom zou de verstandige, degene, die inzicht in de zaken heeft, die weet, onder wie hij leeft, zwijgen. Er komen tijden in het leven van volken en personen, dat alle vermanen vruchteloos is en dat daarom wie anders nog spreken zou, daarvan afziet, omdat het gericht niet meer te voorkomen is.

14. Toch laat Mijne liefde niet toe, dat Ik u niet nog weer zou vermanen. Zoekt den Heere in berouw en geloof; zoekt het goede, en niet het boze, niet den afval van Hem, opdat gij reeds nu veilig en gelukkig leeft, en het eeuwige leven moogt verkrijgen; en alzo zal de HEERE, de God der heirscharen, met ulieden zijn, en u van de vijanden en uit het gericht redden, gelijk als gij zegt, zo als gij uzelven bedriegt alsof het Abrahams kinderen naar het vlees daaraan nooit zou kunnen ontbreken, en als kon die gedreigde straf u nooit treffen, omdat gij behoort tot het volk van God.

15. a) Haat integendeel het boze, en hebt lief het goede, en bestelt weer het recht, een rechtvaardig oordeel bij de handelingen des gerichts in de poort (Gen. 19:1); misschien zal de HEERE, de God der heirscharen, als almachtig Redder met u zijn. In plaats van naar Zijne gerechtigheid met u te handelen, en u geheel en al te verdelgen, daar de mate uwer zonden vol is, zal Hij de straf, die u wacht, afwenden, en aan Jozefs overblijfsel (vs. 6), het kleine overschot, dat uit het gericht overblijft en zich bekeert, genadig zijn (Joël 3:5. Jes. 6:13).

a) Ps. 34:15; 97:10. Rom. 12:9.

16. Maar ach, Ik weet, dat al Mijne waarschuwingen en vermaningen tot bekering krachteloos zijn. Daarom, zo zegt de HEERE, de God der heirscharen, de boven alles machtige Heere: Op alle straten van de hoofdstad Samaria en de andere steden van Israël zal rouwklage zijn over verslagenen, en in alle wijken zullen zij een geween over de gruwelen aanheffen, en zeggen: Och! och! en zullen den akkerman van het veld roepen tot treuren om enen in zijn huis gestorvene, zodat de akkers onbebouwd blijven liggen, en rouwklage zal zijn bij degenen, die verstand van kermen hebben, namelijk bij de klaagvrouwen, die het zingen van klaagliederen over de doden verstaan (Jer. 9:16. Matth. 9:23).

17. Ja in alle wijngaarden, de plaatsen waar anders vreugde pleegt te heersen, zal rouwklage over de doden zijn; want Ik, de Heilige en de Rechtvaardige, de Sterke en IJverige, zal door het midden van u doorgaan. 1) Ik zal de goddelozen doden, gelijk Ik eens door Egypte ging, en het vonnis van het doden der eerstgeborenen aldaar ten uitvoer bracht (Ex. 12:12). Gij toch zijt van een begenadigd volk van God een verworpen Egypte geworden, zegt de HEERE.

1) Niet meer met gunst en genade onder u wonen. (ENG. GODGEL. GEN.).

1) Dit ziet op het doorgaan door Egypte, toen de Heere de eerstgeborenen sloeg. Israël is nu Egypte geworden. Het verbond is verbroken. God is Israël in een tegenpartijder verkeerd, en daarom zal Hij niet verschonen, maar Zich straffende tegenover Israël stellen.

18.

VII. Vs. 18-27. "Wee degenen onder u, " zo gaat de Profeet voort, om deze laatste bedreiging (vs. 17) uit te werken en hare reden te verklaren: die den groten dag des Heeren begeren: en menen, dat het voor hen een dag van redding zal zijn! Neen! hij zal het oordeel over u brengen. Uwe huichelachtige godsdienst kan den Heere niet verzoenen. Van den beginne af heeft zich Israël aan afgodendienst schuldig gemaakt; nu zal het tot straf naar Assyrië in ballingschap worden gevoerd.

18. Wee dien onder u, die des HEEREN groten oordeelsdag begeren, op welken de Heere, gelijk reeds Joël geprofeteerd heeft, over alle heidenen gericht zal houden, de Zijnen uit allen nood verlossen, tot macht en heerschappij van alle volken verheffen en met ere en heerlijkheid kronen zal! waartoe toch zal ulieden, die Hij niet voor de Zijnen kan erkennen (Joël 3:5), de dag des HEEREN zijn? Meent gij dat die dag u redding van uwe vijanden zal aanbrengen, alleen omdat gij uiterlijk tot het volk van God behoort? Neen, verlangt niet naar

dien dag; hij zal b) duisternis voor u wezen, vol onheil en verderf, en geen licht 1); hij zal u geen heil aanbrengen.

a) Jes. 5:19. b) Jer. 30:7. Zef. 1:15.

1) Omdat God te doen had met mensen van ene bedorvene gesteldheid, die noch door aanbiedingen van weldaden gelokt, noch door bedreigingen van oordelen verschrikt zullen worden, opdat zij Hem mochten zoeken, maar zich koesterden in zorgeloosheid door vele valse voorgevene en vermetele opvattingen, daarom verdedigt hij in het laatst van dit kapittel hun valse vertonen, opdat de bedreigingen diep in hun gemoederen mochten zinken en hen tot bekering brengen.

Op grond van Joëls profetie begeerde men den dag van ‘s Heeren wraak over de vijanden, maar men vergat dat er alleen ontkoming zou zijn voor hen, die den Naam des Heeren zouden aanroepen. Men bedacht dus niet dat die dag der wrake Gods ook hen zou treffen, die den Naam des Heeren verachtten en zich aan de afgoden hadden overgegeven. De Heere gebruikt nu verder een beeld uit het dagelijks leven, wanneer Hij voorstelt, dat wie meent uit het ene gevaar gered te zijn, op een ander stuit.

19. Hun, die in zulk ene vleselijke, onboetvaardige gerustheid den dag des Heeren nabij wensen, zal het zijn, als wanneer iemand vlood voor het aangezicht eens leeuws en hem ontmoette een beer; of dat hij kwam in een huis, en leunde met zijne hand aan den wand, om zich in een gevaar staande te houden, en hem beet ene slang, die in een spleet van den muur zich had verborgen, met haren dodelijken beet. Wie dus op dien dag het ene gevaar ontkomt, die zal in een tweede en derde geraken, en ook eindelijk den dood vinden; want overal, buiten en binnen, zullen dan de gevaren loeren op degenen, die aan het oordeel zijn overgegeven.

20. Waarom hoopt nog iemand uwer op dien dag? zal dan niet des HEEREN dag duisternis zijn en geen licht, voor u, die het kwaad en niet het goede zoekt? en donkerheid, zodat er geen glans aan zij?

21. Meent toch niet door uwen valsen godsdienst het dreigend oordeel te kunnen afwenden. Ik haat, Ik versmaad uwe Paasch-, Pinkster- en Loofhuttenfeesten, a) en Ik mag, daar uwe harten verre van Mij zijn, uwe verbodsdagen niet rieken; Ik heb een afkeer van uwe plechtige samenroepingen.

a) Jes. 1:11. Jer. 6:20.

22. Want ofschoon gij Mij brandofferen offert, mitsgaders uwe spijsofferen, Ik heb er toch geen welgevallen aan; zij zijn uitwendige werken zonder boete en geloof, waarmee gij gene genade bij Mij kunt verkrijgen; en het dankoffer van uwe vette beesten, al is het dat gij uwe dankofferen van mestkalveren brengt, mag Ik niet aanzien.

23. Doe, o volk! het getier uwer liederen van Mij weg, want zij zijn zonder geloof en liefde, hoe schoon zij ook klinken; ook mag Ik uwer luiten spel, daar het niets dan huichelarij is, niet horen.

Hoe velen zingen met den mond en zwijgen met het hart! En hoe velen zwijgen met de lippen en schreien met het hart! Maar het hart van den mens horen de oren de Heeren. Velen worden bij gesloten mond verhoord, en velen worden bij luid geschrei niet verhoord. Men moet met het hart bidden en spreken. Wat gij zingt met den mond, dat kome voort uit uw hart. Uw hart moet met den mond samenstemmen, anders moest gij niet denken, niet zingen.

24. Wacht niet de vervulling uwer valse hoop, maar laat het oordeel over uwen afval van Mij zich daarhenen wentelen als de wateren, en de gerechtigheid Gods in het straffen als ene sterke beek (Jes. 10:22).

De tekening is ontleend aan iets, hetwelk men meermalen ziet in bergachtige landstreken, dat namelijk de sneeuw, in het voorjaar smeltende, met zulk ene kracht van de gebergten stroomt, dat daardoor gehele beken geformeerd worden, welke alles overstromen. Het geeft te kennen, dat een gehele vloed van vreselijke oordelen het Joodse land overstromen zou, zodat er gene verberging of schuilplaats zou te vinden zijn.

25. Uw afval is diep ingeworteld en daarom hopeloos; van den beginne af hebt gij een afgodisch en trouweloos hart. Of hebt gij Mij veertig jaren, den tijd, dien hij (Num. 14:23 v.) sedert uw oproer te Kades moest rondzwerven, in de woestijn slachtofferen en spijsoffer, bloedige en onbloedige offeranden toegebracht, o huis Israëls!

26. Ja, gij droegt, in plaats van uwen waren Koning Jehova te vrezen, in plechtige optochten de tent van uwen god Melechrond, en den Kijûn, uwe beelden (of de stellaadje uwer beelden) namelijk: de ster uws gods, dien zij uzelven hadt gemaakt.

De gedachte van het vers is, dat de Israëlieten enen afgod in de gedaante van ene ster in een huis of tempeltje geplaatst, op ene stellaadje in godsdienstige optochten hebben rondgedragen. Nu was de Egyptische afgodendienst, in ‘t bijzonder verering der zon als van de schitterendste ster, die licht, leven en groei veroorzaakte. Volgens Herod. (II. 42) waren Osiris en Isis de enige goden, die door alle Egyptenaren gemeenschappelijk worden vereerd. Osiris heet in Egypte Ra, d. i. zonnegod, en werd als de oorsprong aller koningen, als hoogste god en koning van alle goden beschouwd. Volgens Herodotus was het ook gebruikelijk kleine, gewoonlijk vergulde, met bloemen en op andere wijze versierde kapellen te maken, die bestemd waren om bij optochten een klein afgodsbeeld op te nemen en daarmee rondgedragen te worden. Diensvolgens is het hoogstwaarschijnlijk dat de sterrengod, dien de Israëlieten in de woestijn vereerden en in beelden belichaamden, geen ander was, dan de Egyptische Ra of Osiris; de tent en de stellaadje waren voor de bewaring en het transport der beelden van den sterrengod. Desgelijks was ook het gouden kalf, dat Israël bij den Sinaï aanbad, niets anders dan ene navolging van den Egyptischen stier Apis, die eveneens ene afbeelding van den zonnegod Osiris was. Wat Amos hier van Israëls afgodendienst gedurende de 40 jaren in de woestijn zegt, heeft natuurlijk alleen Betrekking op de massa van het volk,

waarbij ook de besnijdenis achterwege bleef (Joz. 5:5-7), en de offerdienst steeds meer verviel, zodat eindelijk in ‘t geheel gene offers meer gebracht werden. Er bestonden zeker ook talrijke uitzonderingen. Hiermede komt overeen wat de 5 Boeken van Mozes over het gedrag des volks in het geheel gedurende dien tijd zeggen. "Behalve de verschillende grovere uitbrekingen van oproer des volks tegen den Heere, die daar omstandig zijn bericht, en duidelijk genoeg aantonen, dat het volk niet van harte aan zijnen God was overgegeven, worden ook sporen gevonden van openbaren afgodendienst. Daartoe behoort deels de verordening (Lev. 17) dat ieder, die een offerdier slachtte, dat tot den tabernakel moest brengen, terwijl daarbij gevoegd wordt, dat zij hun offeranden niet meer moesten brengen aan de Seïrim, dat zij nahoereerden (vs. 7), en verder de waarschuwing voor de aanbidding van zon, maan en sterren, dat gehele heir des hemels, waaruit men mag besluiten dat daartoe aanleiding geweest is. "

In Hand. 7:42 en 43 haalt Stefanus in zijne rede ons vers aan, en wel volgens de Griekse vertaling, die niet getrouw is, en op ene verkeerde opvatting van den Hebr. tekst berust. Dit doet echter aan de waarheid van deze plaats zijner rede geen afbreuk; want hij wil alleen den Joden bewijzen, dat zij altijd den Heiligen Geest hebben tegengestaan, en reeds in de woestijn het heir des hemels gediend hebben, en dit is in de Griekse overzetting juist uitgedrukt even als in den grondtekst.

27. Dewijl nu uw afval een zo diep gewortelde van ouds af toenemende is, daarom zal Ik ulieden gevankelijk wegvoeren, ver boven Damascus henen, die oude grens van het uwen vaderen beloofde land, zegt de Heere, wiens naam is God der heirscharen, en die macht heeft dezen Zijnen naam te bevestigen.

Gij zult verder uit uw land vervoerd worden, dan toen Hazaël, koning van Syrië, zovele Israëlieten gevankelijk wegvoerde naar Damascus (Hoofdst. 1:4), en gevolgelijk minder hoop kunnen scheppen van weer te keren. De koning van Syrië voerde de tien stammen gevankelijk naar Medië (2 Kon. 14:6).

HOOFDSTUK 6.

VERDERE BEDREIGING VAN STRAFFEN VAN WEGE DE ZONDEN VAN JUDA EN ISRAËL.

VIII. Vs. 1-14. Thans wordt het woord in ‘t bijzonder gericht tot de groten in het rijk van Juda en Israël. De Profeet roept een tweede "wee" over hen, de zorgeloze, weelderige vorsten, die verre er van om met die farizees gezinden den dag des Heeren nabij te wensen, in hun zelfzuchtige tevredenheid met het tegenwoordige aan geen Godsgericht geloven, en, onbekommerd over den naar hun mening nog verwijderden dag des Heeren in hunnen rijkdom zwelgen. Aan deze Sadducese reinheid kondigt hij ondergang en algemene verwoesting van het rijk aan, daar haar gehele zoeken, vooral haar vertrouwen op hare eigene sterkte dwaas en verkeerd is.

1. Wee den gerusten te Zion 1), die God vergetende zich veilig wanen in het rijk van Juda, en den zekeren, die zorgeloos voortleven op den berg van Samaria; die de voornaamste, de stamvorsten zijn van de a) eerstelingen, de verhevensten der volken, van het volk, dat de Heere Zich tot een eigendom heeft verkoren, en tot dewelke die van het huis Israëls komen, om raad en beslissing in den strijd te verkrijgen; die dus als opvolgers van de eerste stamvorsten ten tijde van Mozes waren geroepen, als voorbeelden van ware godsvrucht het volk voor te gaan.

a) Exod. 19:5. Jer. 2:3.

Zij, die te Zion woonden, dachten dat ere en bescherming genoeg was voor hen, en dat zij daar gerust konden zijn van alle vreze des kwaads, omdat het een sterke stad was, wel bevestigd zo door de natuur als door de kunst. Wij lezen van Zions sterkten en hare bolwerken en omdat het ene koninklijke stad was, waar de stoelen des gerichts des Huizes Davids waren.

Zij die te Samaria woonden, hoewel het geen heilige berg was, als Zion, vertrouwden nochthans daarop, omdat het de hoofdstad was van een machtig koninkrijk, en mogelijk ware het in nabootsing van Jeruzalem de hoofdplaats van deszelfs godsdienst en bij verloop van tijd kwam de berg Cherizim bij hen in al zo grote achting als de berg Zion ooit was.

Deze profetische redevoering van Amos is bepaald tot de aanzienlijken in Israël gericht, die, bouwende op de vastigheid en sterkte der door hen benauwde steden, van ramp noch gevaar wilden horen, of weten. De ijdelheid van hun vertrouwen blijkt in de heenwijzing op de steden der heidense volken, die niet minder groot en welvoorzien waren. Die groten onder het volk, die, allerlei wellusten dienende, den bozen dag verre stelden, zouden ervaren dat de Heere een gruwel heeft van hun hovaardij, en ze door gevankelijke wegvoering zal vernederen. Ja ook de zeisen des doods zal in die elpenbenen huizen op het ontroerendst woeden, zodat ze, hoe bevolkt ook, ten enenmale zouden uitsterven. En al vleide zich menigeen met de valse inbeelding, dat het zover wel niet komen zou. Amos snijdt die verwachting ten enenmale af met de beeldrijke vragen: "zullen ook paarden rennen op ene

steenrots, wier punt loodrecht omhoog steekt?" "Zal men daarop; " enkel steen als Hij is, "met runderen ploegen?" Zo onmogelijk het eerste, en zo hopeloos het laatste is, zo zeker is Israëls behoud ene afgesnedene zaak. Wie het waagt tegen God te strijden en het hart te verharden, kan noch zal vrede hebben, maar ondervindt vroeger of later dat de Heilige in den hemel een rechtvaardige Wreker is. (J. D. B. BROUWER).

2. Gaat over den Eufraat naar Kalne of Stisifon aan den Tiger, in het land van Mesopotamië, de grote en bloeiende hoofdstad van het rijk van dien naam (Jes. 10:9. Gen. 10:10 en ziet toe; en gaat van daar naar Hamath aan den Orontes in Syrië, de grote en bloeiende hoofdstad van een zelfstandig rijk (Gen. 10:18. Num. 34:8), en trekt af naar Gath, die grote hoofdstad van het gehele land der Filistijnen, of zij wel beter zijn dan deze koninkrijken Israël en Juda, wier stamhoofden gij zijt, of hun landpale groter is dan uwe landpale 1). Ziet toch over welk een groot, heerlijk en hoog begenadigd volk gij tot vorsten zijt gesteld.

1) Een ontkennend antwoord wordt hier verwacht. De Profeet noemt drie beroemde en bij Israël bekende steden op, om daarmee op Israëls voorrechten en sterke positie te wijzen, maar ook om daarmee aan te tonen, dat al de sterkte en vastigheid, en uitgebreidheid niets zal baten en niet zal helpen, indien de Heere God de fiolen van Zijn toorn over zijn volk zal uitgieten. Er zijn er die menen, dat de Profeet op deze steden als reeds verwoest, wijst, maar dit ligt niet in het verband der zin en bovendien is het niet te bewijzen, dat een der hier genoemde steden reeds in de dagen van Amos verwoest was.

3. Gij, die ter geruststelling van uw geweten in uwe goddeloosheid den {a} bozen dag, den dag des gerichts en der straf van God b), verre stelt, en den stoel des gewelds nabij brengt 1) die hoe langer hoe meer ene heerschappij van geweld en ongerechtigheid opricht, die het oordeel Gods natuurlijk tengevolge hebben moet.

{a} Amos 5:18. b) Ezech. 12:27.

1) Men wilde er niet aan, dat de dag des toorns zou komen en ondertussen bedreef men allerlei geweld en onrecht, daardoor den dag des toorns verhaastende.

4. Die betonen God vergeten te zijn door hun zorgeloze zwelgerij en dronkenschap, en daar liggen op elpenbenen (met elpenbeen ingelegde Hoofdst. 3:15. 1 Kon. 10:18) bedsteden, en weelderig zijn, lang uitgestrekt liggen op hun koetsen, hun divans, en eten de lammeren van de kudde, en de kalveren uit het midden van den meststal.

In ouderen tijd waren de Hebreën gewoon bij den maaltijd te zitten (Gen. 27:19. Richt. 19:6. 1 Sam. 20:5, 24. 1 Kon. 13:19), desgelijks de oude Romeinen en Grieken in den heldentijd, en de oude Egyptenaren. Kinderen en vrouwen hielden die gewoonte, toen de mannen haar reeds verlaten hadden. Liggend te eten hielden de Romeinen voor vrouwen onwellevend, en ook bij de Israëlieten schijnt het niet te zijn voorgekomen. Daarentegen lagen bij de Perzen, gelijk uit Esther 7:8 blijkt, ook de vrouwen bij maaltijden aan de tafel aan. Eerst in lateren tijd werd het bij de Israëlieten onder de mannen gewoonte om aan tafel te liggen, in den beginne bij feestmaaltijden, later ook bij gewone. Men lag daarbij op kussens of divans (anakeisyai,

anaklinesyai) waarbij spoedig grote weelde in zwang kwam. Daar gewoonlijk 3 tot 5 personen op een kussen lagen, zodat zij op den linkerarm leunden, de voeten naar achteren uitstrekten, kwam de rechts liggende met zijn achterhoofd aan de borst van den buurman ter linkerzijde, welke plaats aan den geliefden vriend of gunsteling werd aangewezen (vandaar anakeisyai en tw kolw Joh 13:23; 21:20). De kussens voor drie personen heten triclinia, welke naam later meestal de bij elkaar voeging van drie kussens voor een gezelschap, dat middagmaal houdt en ook de eetkamer zelf betekent.

5. Die op het geklank der luit (1 Sam. 6:16) kwinkeleren, waarmee men gewoonlijk het wilde, hartstochtelijke gezang van allerlei lichtzinnige liederen begeleidt, en bedenken zichzelven instrumenten der muziek, gelijk David, maar niet om den Heere in den hemel met muziek en heilige gezangen te vereren (1 Kron. 23:5), maar om zichzelven tot nieuwen lust op te winden.

6. De voorvaderen brachten ten tijde van Mozes ter betoning van hunnen ijver voor den dienst des Heeren bij de inwijding van het altaar zilveren offerschalen (Num. 7:84) maar deze zijn het, die wijn uit schalen drinken, ter ere van hunnen afgod, en zich zalven met de voortreffelijkste olie, maar bekommeren zich niet over de verbreking van Jozef, over de bestaande ellende en het dreigende verderf van volk en rijk (Hoofdst. 5:6).

Verbreking van Jozef werd toen alles genoemd, wat den zegen, de genade, liefde en weldaden Gods omtrent Israël kon ophouden, verhinderen of wegnemen. En dit is het nog wat aan een land, ja aan elke ziel in ‘t bijzonder schade kan veroorzaken, namelijk de zonde. Alles wat de ware, godzalige welvaart, rust en blijdschap in God hinderlijk is, is zeker ene grote verbreking. Ach hoe velen zouden het zonder twijfel bij God in Zijne liefde beter hebben, dan zij het werkelijk genieten! Dat is toch ene grote verbreking, wanneer men zich daarom niet eens bekommert! Wie waarlijk voor zichzelven tot waar berouw begint te komen, bij dien komt zeker de ene droefheid na de andere; met ziet ook gaarne anderen gered, omdat men ondervonden heeft, hoe zwaar Gods toorn is. Van waar komt het dan nu, dat aan de minsten de gewone straffen en plagen ter harte gaan, en dat zo zeldzaam iemand er over denkt, hoe het algemene kwaad zou kunnen uitgeroeid worden? Van waar anders, dan omdat men voor zichzelven zo slecht zorg draagt. Daarom leeft alles zo gerust, alsof er geen gevaar ware.

Zij vernederen zich niet onder Gods slaande hand, en nemen niet ter harte de Goddelijke oordelen, die gebracht zijn over het koninkrijk van Israël, genoemd met den naam van Jozef of huis van Israël. De woorden zinspelen op den verdrukten staat van Jozef, toen hij door zijne broederen verkocht en naar Egypte gebracht werd.

7. Daarom zullen zij, die goddeloze vorsten, die nu het volk in zwelgerij voorgaan, nu ook zeer spoedig gevankelijk henengaan onder de vorsten, die in de gevangenis gaan, en het banket, het gejuich dergenen, die weelderig zijn, zal wegwijken; de gastmalen dier dartelen zullen ophouden.

8. De Heere HEERE heeft gezworen bij Zichzelven, bij Zijne heiligheid (Hoofdst. 4:2. Jer 51:14)(spreekt de HEERE, de God der heirscharen) Ik heb enen gruwel van Jakobs hovaardij,

van alles, waarop het volk der beide rijken zich verheft, van zijne ingebeelde grootheid en macht, en Ik haat in ‘t bijzonder zijne paleizen, waarin de vorsten zwelgen; daarom zal Ik de stad Samaria en hare volheid, al wat daarin is, overleveren aan de vijanden, die Mijn oordeel, de verwoesting, aan haar zullen volbrengen.

Op de paleizen zagen al de herhaalde bedreigingen in Hoofdst. 1 en 2. Amos is voornamelijk een boetprediker voor de hogere standen. Het is hem niet alleen te doen om den rijken en machtigen van zijnen tijd enen spiegel voor te houden, maar hij spreekt met het oog op deze de algemene wet van de goddelijke gerechtigheid uit. Wanneer de bewoners van schone, grote huizen in onze dagen zich aan gelijke zonden schuldig maken, zo zijn zij in een zelfde oordeel als Jakob en Jozef. Men behoeft slechte de namen te veranderen, en in plaats van Jakob Duitsland en in plaats van Jozef Oostenrijk of Pruisen of Beieren enz. te plaatsen. Nu is echter de schuld veel groter dan toen, want de eersteling der volken in Amos tijd kende Christus nog niet gelijk wij. Wat van het oordeel over Samaria waar is, dat kan ook op Jeruzalem worden toegepast, en is naar den profetischen geest waar van alle grote steden, die het land in zonde voorgaan. Het is de algemene waarheid, die de Profeet op het oog heeft, de waarheid, die hare geldigheid heeft voor alle tijden. Wat Samaria en Jeruzalem, wat Nineve en Babel hebben ondervonden, toen hare ure gekomen was, dat zullen op haren tijd alle andere grote steden, Londen, Parijs, Petersburg, Berlijn, New-york enz. op haren tijd ook ondervinden.

9. En het zal geschieden bij de verovering der stad, zo er enig aanzienlijk getal, bijvoorbeeld tien mannen in enig huis zullen overgelaten zijn, dat zij allen te zamen tot den laatsten sterven zullen.

10. En de naaste vriend van hem, die in een huis door het zwaard of de pest gestorven is, zijn naaste bloedverwant, op wien de plicht der begraving rust, zal een iegelijk van die opnemen, of die hem verbrandt, om de beenderen uit het huis uit te brengen, opdat zij niet door de gewone wijze van begraven de lucht door de grote menigte van lijken verpest worde (1 Sam. 31:12), en alsdan zal zeggen tot dien, die als de laatst overgeblevene bewoner van het huis binnen de zijden in de uiterste hoek van het huis is, waarheen hij gevlucht is, of hij zijn leven nog mocht redden: Zijn er nog meer bij u, die in leven zijn gebleven? En hij zal zeggen: Neen niemand. Zij zijn allen weg. Dan zal hij zeggen: Zwijg! want zij waren niet om des HEEREN naam te vermelden (liever: vermeld den naam des Heeren niet; roept Hem niet aan, opdat niet het oog van Zijnen toorn zich op mij vestige, en ook ik aan het oordeel des doods worde overgegeven).

1) De Profeet stelt hier den gruwel der verwoesting zeer aanschouwelijk voor. Allen schier zullen gedood worden. Een enkele zal slechts overblijven, en wanneer dan de naaste bloedverwant of de lijkbezorger komt om de lijken weg te nemen of te verbranden, dan zal deze tot degene, die zich ergens verschuild heeft, zeggen, hem vragen of er nog maar zijn overgelaten.

De lijken te verbranden was bij Israël geen gewoonte; maar er wordt hier van gesproken, dewijl er geen tijd zou zijn om te begraven, van wege de veelheid der verslagenen, en deze de lucht zouden verpesten, indien ze onbegraven bleven liggen.

11. Want ziet, Mijn volk! zegt God, de HEERE geeft bevelaan de vijanden, de werktuigen Zijner wraak, en Hij zal het grote huis, de paleizen slaan met inwatering, met scheuren, en het kleine huis met spleten. Het gehele volk, van allerlei rang, zal in de algemene rampen delen.

12. Hoe dwaas is het daarom, dat gij meent door uwe macht dit gericht te kunnen verhinderen; daar toch is alleen ware macht, waar ook recht en gerechtigheid is. Zullen ook paarden rennen op ene steenrots? Even zo min kan uit goddeloosheid ene macht voortkomen, die van de straffende gerechtigheid Gods redt. Zal men ook daarop, op de steenrots met runderen ploegen? Evenmin zal er bij u behoudenis zijn, want gijlieden hebt het recht in gal, in vergif, het beeld der dodende ongerechtigheid, verkeerd, en de vrucht der gerechtigheid, namelijk de onpartijdige rechtspleging, ingiftigen alsem.

Deze zinneprenten vertonen ons de hardnekkige onbekeerlijkheid der Israëlieten in weerwil van alle waarschuwingen en vermaningen. Hun harten waren als een rotssteen. Wanneer de profeten het volk waarschuwden en vermaanden deden zij even vergeefsen arbeid als dat iemand met paarden wilde rennen op steenrotsen, of ploegen op klippen.

13. Gij, die in uwe dwaasheid hij de heersende ongerechtigheid blijde zijt over hetgeen in Gods ogen een nietig dingis, namelijk over uwe sterkte, door welke, gelijk gij meent, uw koning Jerobeam II onlangs de Syriërs geslagen en de oude grenzen van het rijk versierd heeft; gij die zegt: Hebben wij ons niet door onze sterke hoornen verkregen; zijn wij niet door ons beleid en onze schranderheid, door onze soldaten en paarden (1 Kon. 22:11) zo ver verheven dat wij ons wel tegenover onze vijanden kunnen verdedigen?

Een hoorn betekent dikwijls in de Schrift macht of gezag: de spreekwijze is ontleend aan de hoornen van ossen of stieren, waarin hun kracht bestaat.

Die hun vertrouwen in zichzelven stellen vertrouwen op een niets, daar zij in zich niets hebben, dat van enige betekenis is. De mens is desalniettemin zo dwaas en ijdel, dat hij meent, alles wat hij doet te doen door eigen kracht, terstond, zorgvuldigheid en bekwaamheid. Deze verblinding, die inzonderheid de wijzen van dezen tijd begeert, is bijna de gehele schuld van al het kwade, dat hun bejegent. (MAD. GUYON).

14. Want ziet (vs. 11), Ik zaluwen goddelozen hoogmoed spoedig te niet doen; Ik zal over ulieden, o huis Israëls! een volk, namelijk de Assyriërs als werktuig van Mijnen toorn verwekken, spreekt de HEERE, de God der heirscharen, wien alle legers tot vernietiging Zijner tegenstanders ten dienste staan; die zullen ulieden, zowel Israël als Juda, daar gij even schuldig zijt, drukken en geweldig benauwen, van daar men komt te Hamath, de uiterste grens van uw land in het noorden, tot aan de beek der wildernis, de zogenaamde Arabah el Ahsy, die het land der Edomieten van Moab scheidt, in het uiterste zuiden (Num. 20:17 #Nu 2 Kon. 14:25).

Men zij gewaarschuwd de harten niet te verharden, want hen die in hoogmoed wandelen, weet God te straffen. .

Hij die de last over hen brengt is de Heere God der heirscharen, die mag en kan doen, wat Hem behaagt, die alle schepselen tot Zijn bevel heeft, en die, als Hij werk te doen heeft, geen gebrek zal hebben aan werktuigen om het werk te doen, hoewel zij het huis Israëls zijn, nochthans zal Hij tegen hen een volk verwekken, dat zij niet vreesden, maar vergeefs op gehoopt hadden. Het ganse volk had deel gehad in de ongerechtigheid, en daarom moest het delen in de rampen.

HOOFDSTUK 7.

AMOS, DOOR AHAZIA AANGEKLAAGD, HEEFT DRIE GEZICHTEN VAN TOEKOMSTIGE STRAFFEN.

C. Het derde en laatste hoofddeel van ons Boek Hoofdst. 7-9, bevat vijf visioenen, die den inhoud der profetische rede van het vorige gedeelte verder moeten ophelderen en bevestigen. Deze vormen twee hoofdgroepen: de eerste vier behoren bij elkaar, wat uitwendig zichtbaar wordt door het gelijke begin; "De Heere HEERE deed mij aldus zien, " terwijl de vijfde een bijzondere groep vormt met de beginwoorden: "Ik zag den Heere. " Wat den inhoud aangaat onderscheiden zich de beide groepen zo van elkaar, dat de eerste de strafgerichten afbeeldt die gedeeltelijk reeds over Israël zijn gekomen, deels nog komen zullen, de tweede daarentegen den ondergang van het oude Godsrijk, vervolgens zijne wederoprichting en eindelijke verheerlijking verkondigt. Ook onder de eerste vier visioenen is weer een onderscheid: de twee eerste bevatten meer algemene, de gehele geschiedenis van Israël en ook de heidenwereld omvattende gerichten, en door de voorbede van den Profeet wordt het gericht over Israël, dat nabij is, nog afgewend, de twee laatste kondigen alleen den ondergang van het rijk van Israël aan, zonder dat de voorbede van den Profeet het gericht kan afwenden.

I. Vs. 1-3. Eerste gezicht. De Profeet ziet, hoe de Heere op het punt staat, nu, nadat alle vroegere straffen over Israël te vergeefs zijn geweest, een laatste gericht, dat het volk met den ondergang dreigt, over hen te brengen. Amos bidt voor hen, en God verschoont nog eens.

1. De Heere HEERE deed mij aldus zien door de werking van Zijnen Heiligen Geest, een gezicht (1 Kon. 22:22), zodat ik met het inwendige oog in een beeld aanschouwde, wat Hij met Zijn volk voorhad, en ziet Hij formeerde tot Israëls straf sprinkhanen, in het begin des opkomens van het nagras, toen het land weer begon groen te worden, en ziet, het was het nagras na des konings afmaaiingen.

2. En het geschiedde, als zij, de sprinkhanen het kruid des lands geheel zouden hebben afgegeten, en zich gereed maakten ook nog het op nieuw groen wordende nagras te vernietigen, dat ik zei: Heere HEERE! vergeef toch aan Uw arm land zijne schuld, en bewaar het voor dit zware oordeel; wie zou er van Jakob 1) blijven staan, wanneer Gij dit oordeel over hen brengt, wien zou het niet ten onder brengen? want hij is klein; zijne kracht is na al de zware straffen, die Gij over hen gebracht hebt, bijna uitgeput, en niet in staat de grote straf te verdragen, zonder te vergaan.

1) Het noordelijk rijk wordt hier genoemd met den erenaam "Jakob", even als onder "Izak" (vs. 9), om de tegenspraak van naam en oorsprong des volks met zijnen tegenwoordigen innerlijken toestand te laten gevoelen.

3. Toen de Profeet met andere vromen die voorbede deed tot afwending van het gedreigde kwaad, berouwde zulks den HEERE: het zal niet geschieden, dat zijn pas weer uitspruitende grond door Mijn gericht verdelgd wordt; Ik zal het land nogmaals vergeven zei de HEERE.

De betekenis van dit gezicht hangt geheel zamen met het verstaan der uitdrukking "na des konings afmaaiingen" (vs. 1). "Nergens in het O. T. staat iets van een recht of voorrecht der Israëlietische koningen, om het voorjaarsgras van de weiden des lands tot onderhoud van hun paarden en muildieren te laten maaien, zodat de onderdanen voor hun vee alleen het nagras zonden hebben mogen maaien. Doch al ware dat ongehoorde recht te bewijzen, zo zou toch daar de koning zijn hooi reeds had ingeoogst, toen de sprinkhanen kwamen, deze juist niet zijn getroffen, hetgeen duidelijk tegen de bedoeling van deze en de volgende visioenen is. Wil men het gezicht juist verstaan, zo mag men niet vergeten, welke de aard van dit gezicht is. Beelden of symbolen der gebeurtenissen, die in het rijk Gods reeds verleden zijn of nog toekomstig, zijn den Profeet voor het inwendig oog gesteld, en hij beschrijft ze, zo als hij ze gezien heeft tegelijk met den indruk, dien zij op hem hebben gemaakt. Daarom moet het maaien des konings even als ook de sprinkhanen, het kruid, vroeg gras en nagras geestelijk worden verstaan. De Koning is Israëls eeuwige Koning en Heere Jehova, die onder Zijn volk woont en Zich daarin heiligt, zo als Amos (Hoofdst. 4:6-10) optelt, reeds vele straffen over zijn afgevallen volk gebracht, en de bloesem des lands door de vijanden, zo als de Syriërs, laten verwoesten. Toch is het volk en het land weer hersteld, het nagras, d. i. nieuwe welvaart en bloei, is weer uitgesproten, zo als dit onder Jerobeam II en Uzzia overal zichtbaar was, maar inwendig is het met het volk slechts erger geworden. Daar bereidt de Heere een laatste, het zwaarste gericht, voorgesteld onder het beeld van sprinkhanen, door welke ook het laatste groen zal worden vernietigd. In ‘t bijzonder zijn de Assyriërs bedoeld, die Hij over het land wil brengen. Reeds begint dit gericht zich te vertonen, de sprinkhanen vreten werkelijk reeds het kruid in het land af; maar voordat zij nog het nagras kunnen verteren, voordat het laatste, de inval van het Assyrische gericht, geschiedt: en daarmee het einde van rijk en volk komt, wendt de Profeet door zijne voorbede Gods toorn nog eenmaal af. De Heere heft dit laatste gericht nog eens op, omdat Zijne genade niet de gehele verdelging van Zijn volk wil, maar alleen zijne reiniging en heiliging.

4.

II. Vs. 4-6. Tweede gezicht. De Profeet ziet hoe Gods toorn-vuur over de bewogene zee der volken komt, en nadat hij die verteerd heeft ook het erfdeel des Heeren, het volk van God, begint te verteren. Daar smeekt Amos den Heere om verschoning, en de Heere geeft de belofte, dat Israël niet meer zal ten ondergaan.

4. Wijders deed mij de Heere HEERE aldus zien; en ziet de Heere HEERE riep uit, dat Hij wilde twisten met vuur Zijns toorns; en het verteerde enen groten afgrond, de grote waterplas, alle bronnen, d. i. de gehele wereld der heidenen, die tegen Hem was opgestaan; ook verteerde het een stuk lands, het begon het erfdeel des Heeren, het uitverkoren volk (Deut. 32:9) te verdelgen.

5. Toen zei Ik: Heere HEERE! houd toch op van Uwen verdelgenden toorn tegen Uw uitverkoren volk; wie zou er van Jakob blijven staan, wanneer Gij uwen gansen toorn daarover uitstorttet, want hij is klein; Uwe oordelen, die reeds over Uw volk zijn gekomen, hebben zijne kracht reeds zo uitgeput, dat het Uwen toorn niet zal verdragen.

Tot zulk een gebed nam Amos de toevlucht bij de gevaren, die Israël om de zonde bedreigden. Hij erkent de grote schuld en zonde des volks. Hij gevoelt, dat God rechtvaardig oordelen en straffen mag toezenden, en hij toont dit door niet om recht, maar om vergeving te vragen. Maar hij weet ook dat die God Zich zelven heeft genoemd "barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid. " Hij weet en gevoelt, dat bij den Heere goedertierenheid en veel vergeving is. En wordt hij nu bij het gezicht der gevaren, die het volk dreigen, met innig medelijden en deernis aangedaan, hij wordt er door gedrongen tot het gebed. Ootmoedig, maar tevens gelovig en vrijmoedig nadert hij tot den Heere. Ernstig en herhaald smeekt hij om genade. Hij begint met te vragen om vergeving, natuurlijk langs den enigen weg, waarin die mogelijk is, den weg van ootmoed en bekering. Maar in dien weg vraagt hij dan ook om ophouden, om heiliging en matiging der bezoekingen, en dan om opheffing, als zij hun doel der heilzame tuchtiging mogen bereikt hebben. Hij doet het met aandrang uit den groten nood en de diepe afhankelijkheid des volks. "Wie zou er, " zegt hij "van Jakob blijven staan, want hij is klein. " Hij wendt zich met zijne bede tot den Heere HEERE, Adonai Jehova, en erkent daarbij wel Gods recht, maar pleit tevens op Zijne genadebeloften en verbondstrouw.

6. Toen berouwde zulks ook den HEERE: Ook dit zal niet geschieden, zei de Heere HEERE. Ik zal mijn volk niet geheel verdelgen, maar er zal een heilig zaad overblijven, dit zal als een brandhout uit het vuur worden gered.

Even als de sprinkhanen in het eerste visioen niet direct aardse sprinkhanen voorstelden, zo ook het vuur geen aards vuur, maar het hemelse vuur van den Goddelijken toorn, dat zijne wederpartijders verteert (Deut. 32:22). De stormachtige zee is hier, zo ook elders (Job. 38:11) beeld der gehele van God vervreemde, en Gode vijandige wereld der heidenen in haren opstand tegen Jehova, den Heere en Koning der wereld; "zij gelijkt aan den Chaos bij het begin der schepping of den vloed, die ten tijde van Noach zijne golven over den aardbodem uitstortte. " Daardoor, dat het vuur van God op den bewogen oceaan der volken valt, wordt het gericht voorgesteld, dat de Heere in den loop der tijden aan de Gode vijandige volken heeft volvoerd, en dat zijne laatste vervulling in de vernietiging van al het Gode vijandige op aarde zal ondervinden, wanneer de Heere in vuur komt, om met alle vlees te rechten (Jes. 66:15 vv.), en de aarde en alle werken daarin te verbranden, ten dage van het gericht en van de verdoemenis der goddeloze mensen (2 Petr. 3:7, 10 vv.).

Maar ook in dit gericht zal Gods belofte en verkiezing onvergeten blijven, en Israël, Zijn heilig erfdeel zal wel worden geoordeeld en gelouterd, maar eindelijk toch in een heilig overblijfsel zalig worden.

Beide visioenen beduiden hetzelfde. De Heere openbaart aan den Profeet Zijn groten toorn over Zijn volk van wege de zonde. Hij laat zelfs tonen, welke verschrikkelijke macht Hij kan zenden om het volk te vernietigen. maar ook toont Hij traag tot toorn te zijn en dat er diepten van liefde en van ontferming voor Zijn volk zijn.

Want toch waar de Profeet als voorbidder optreedt, en er op wijst dat Jakob geheel te gronde zou gaan, stelt de Heere de straf nog uit en toont Hij dat er nog wel ontferming bij Hem is.

De liefde Gods is oneindig.

7.

III. Vs. 7-9. Derde gezicht. De Profeet ziet, hoe de Heere op het punt is het vaste gebouw van het rijk van Israël te vernietigen, vooral om zijne twee hoofdzonden, de afgodische heiligdommen en het onwettige koningschap, te bezoeken.

7. Nog deed Hij mij aldus zien; en ziet, de HEERE, Jehova, de Koning Israëls, stond op enen vasten, welgebouwden muur, die naar het paslood gemaakt was 1), waardoor de vaste welgeordende bouw van het rijk Gods in Israël was afgebeeld, en een paslood was in zijne hand.

1) Israël was een muur, een sterke muur, die God zelf had opgericht als een bolwerk, als een muur van redding van zijn heiligdom, hetwelk Hij onder hen opgericht had. Deze muur was gemaakt naar het paslood, zeer nauwkeurig en sterk. Nu stond God op dezen muur, niet om hem te ondersteunen, maar om hem neer te trappen, of liever om te zien, wat hij er mede doen zal. Hij stond op denzelve met een paslood in de hand, om er de maat van te nemem, opdat het blijken mocht, dat het een ingebogen, kromme muur was. Dat paslood wij tonen waar hij krom, of scheef was. Daar zou God het volk Israëls ten pas brengen, zou hun tijdelijk afscheiden en tonen waarom zij dwaalden. Insgelijks zou Hij Zijn oordelen over hen brengen naar billijkheid, zou een paslood in het midden van hen stellen, om te tonen hoe ver hun muur moest worden afgebroken.

8. En de HEERE zei tot mij 1): Wat ziet gij, Amos? En Ik zei: Een paslood. Toen zei de Heere: Zie, Ik zal het paslood) stellen in het midden van Mijn volk Israël, en den vasten bouw van zijn rijk geheel verstoren; Ik zal het voortaan niet meer voorbijgaan, niet meer verschonen.

1) Dat de Heere Amos vraagt, geschiedt alleen met het doel, om de bedoeling van het gericht aan het antwoord vast te knopen.

2) Het paslood dient niet alleen tot kunstige oprichting, maar ook tot afbreken van muurwerken of: Ik zal Mijn volk Israël nauwkeurig meten; Ik zal ene bijzondere schouwing doen, hoe ver het welgesteld en hoe ver het verdorven is.

9. Maar Izak's afgodische hoogten (1 Kon. 3:2), de altaren van het volk in het noordelijk rijk, dat van verheven aartsvaders afstamt en nu zo diep gezonken is, zullen verwoest, en Israëls heiligdommen, die het tegen Mijn uitdrukkelijk verbod in groot aantal tot zijnen valsen godsdienst te Bethel, Dan en Gilgal (1 Kon. 12:29) gebouwd heeft, zullen verstoord worden; en Ik zal tegen Jerobeams 1) huis opstaan met het zwaard; niet alleen zal de familie van Jerobeam II ophouden te heersen, maar het koningschap in dit rijk zal in 't algemeen worden vernietigd (Hos. 1:1 2 Kon. 15:8 vv.).

1) Jerobeam wordt hier genoemd, niet omdat onder hem het rijk der Tien stammen zou verwoest worden, maar omdat hij op dat ogenblik de koning van dat rijk was. In des konings heerlijkheid was de heerlijkheid van het rijk besloten, zo ook in de verwoesting van het koningshuis de verwoesting van het gehele rijk.

10.

IV. Vs. 10-17. Geschiedkundig bericht, hoe deze openlijke verkondiging van den val van het koningshuis den toorn des opperpriesters te Bethel opwekte, zodat deze de zaak aan den koning bericht en den Profeet als oproermaker aanklaagt, maar dan zelfs den Profeet zoekt te verschrikken. Amos wijst vooreerst de beschuldiging van zich af, als voorspelde hij om den brode, en verkondigt dan den opperpriesters Gods bijzondere straf.

10. Toen de profeet zo duidelijk het gericht over volk en koning voorzegde, zond Amazia (= sterkte van Jehova), de opperpriester bij het gouden kalf te Bethel, waarheen de Heere den Profeet gezonden had (Hoofdst. 1:1) tot JerobeamII, den koning van Israël, zeggende: Amos, die zichzelven een Profeet des Allerhoogsten noemt, heeft ene verbintenis tegen u, tegen uwen koninklijken persoon en uwe heerschappij gemaakt in het midden van het huis Israëls, namelijk hier te Bethel, het godsdienstige middelpunt van uw rijk:het land zal al zijne woorden niet kunnen verdragen, zij zijn gevaarlijk voor het welzijn van den staat.

Zo lang een wereldrijk bestaat, zijn de ware profeten en dienaren Gods, die zich bij de zuivere, ware leer en den zuiveren godsdienst hielden, of de gebeurtenissen des tijds met de mate der wet Gods maten, als opstandelingen tegen de bestaande ordeningen en autoriteiten, als landverraders gebrandmerkt. Zij weten echter, dat zij ook daarin hunnen Meester het kruis moeten nadragen, die ter dood werd veroordeeld, omdat Hij een vijand des keizers en een oproermaker was. Wie daarom ernstig en bestendig Gode en Zijner kerk zijne krachten wil wijden, die bereide zich voor op tweeërlei aanvechtingen, dat hij namelijk elke vrees en elken heimelijken aanval tegenstand biede. Wij weten wel, dat velen juist niet bevreesd zijn, al is de dood hun honderdmaal aangekondigd, maar zij zijn niet voorzichtig genoeg, wanneer de vijanden hen met listigheid aanvallen. Mocht ik daarom niet te vergeefs hebben gezegd, dat dienaren Gods op tweeërlei verdediging moeten letten, dat zij toegerust zijn tegen elke vreze des doods, en onverschrokken blijven, zelfs wanneer zij moeten sterven en hun hoofd overgeven, dat zij in den dienst voortgaan en hun prediking, zo dikwijls het nodig is, met hun eigen bloed bezegelen. Aan de andere zijde, dat zij op hun hoede zijn. Want dikwijls grijpen de vijanden der waarheid hen door vleierij aan, zo als de ervaring van onzen tijd dit genoegzaam leert, en hierin ligt veel groter gevaar.

11. Want alzo zegt Amos: Jerobeam zal door het zwaard sterven(vs. 9), en Israël zal voorzeker uit zijn land gevankelijk worden weggevoerd (vs. 9, Hoofdst. 5:27).

Hiëronymus merkt hier ene viervoudige vervalsing op van de woorden des Profeten; namelijk 1) wanneer hij zegt: "Zo zegt Amos"; alsof hij het uit zich zelven had gesproken, terwijl Amos altijd voorop zet: "zo zegt de Heere" 2) dat hij zegt: "Jerobeam zal enz. ", daar het toch gezegd is onder voorwaarde, wanneer zij zich niet zouden bekeren; 3) dat hij op den

koninklijken persoon van Jerobeam doelde, wat toch slechts van de koninklijke familie gezegd was; 4) dat hij ook direct van Israëls wegvoering spreekt, terwijl die toch slechts voorwaardelijk was gedreigd.

12. Daarna, toen de koning gene maatregelen tegen den Profeet nam, omdat hij de zaak voor niets betekenend hield, zei Amazia tot Amos, om door het inboezemen van vrees van hem bevrijd te worden: Gij ziener, ga weg, vlied in het land van Juda, opdat de straf des konings u niet treffe, en eet aldaar brood, en profeteer aldaar, daar moogt gij naar hartelust door profeteren uw brood zoeken te verdienen.

De valse Profeet beoordeelt den waren naar zijne eigene gezindheid, volgens welke het hem alleen om den buik te doen is.

13. Maar hier te Beth-El zult gij voortaan niet meer profeteren: daar mag niemand iets tegen den koning zeggen; want dat is des konings heiligdom, hij zelf heeft het gesticht (1 Kon. 12:28), en dat is het huis des koninkrijks, de hoofdstad, het middelpunt van den door den koning voor het volk ingerichten en door hem voorgeschrevenen godsdienst.

Amazia is een trouw voorbeeld voor alle staats- en hoftheologen, die ene inrichting Gods op aarde, waarin alleen een onzichtbare koning regeert, en door zijne krachten zijne gemeente tot volmaking leidt, niet kennen; voor wie de godsdienst, de kerk staatsinstelling is, waarin de regerende vorst krachtens zijne opperste staatsmacht kan bevelen en inrichtingen maken, zonder gebonden te zijn aan de heilige eeuwige ordeningen Gods. Zo als ons vers ene treffende voorstelling is van dit afgodisch Caesaropapisme, zo is de geschiedenis van het noordelijk rijk zijne beste veroordeling.

14. Toen antwoordde Amos op de boosaardige en onwaardige beschuldiging, dat hij een broodprofeet zou zijn, en zei tot Amazia: Ik was(ben) geen Profeet van professie, en ik was geen (Sir. 24:38) profetenzoon, geen leerling in de profetenscholen, ten tijde van Samuël gesticht (1 Kon. 29:21), waar ik voor zulk een ambt zou zijn gevormd, maar ik was een arme ossenherder, en ik las wilde vijgen, sycomoren (1 Kron. 27:28) af, en leefde daarvan (Hoofdst. 1:1 1).

Amos wil zeggen, dat hij om den brode nergens behoefde heen te gaan. Brood in den zin van een beter inkomen zoekt hij niet, ook niet in ‘t rijk van Israël te Bethel. Hij is gewoon als herder zich met het geringste te vergenoegen, maar dat is hem ook genoeg, meer wil hij niet en heeft hij niet nodig. Daartoe kan hij ieder ogenblik terugkeren. Wanneer hij echter nu in Israël toch profetisch, dus faktisch als een Profeet optreedt, zo doet hij dat, omdat hij moet, volgens een Goddelijk bevel, niet uit enige zelfbedoeling. Wie hem dit wil verhinderen, die staat dus Jehova tegen. Daarom kondigt Amos Amazia in ‘t bijzonder straf aan, welke hem bij het gericht over Israël zal treffen.

15. Niet eigen willekeur en het zoeken van brood hebben mij hierheen gebracht en tot Profeet des Heeren gemaakt. Maar de HEERE nam mij van achter de kudde, uit mijn gering beroep,

dat mij echter genoeg opleverde, en de HEERE zei tot mij: Ga henen naar Bethel, en profeteer tot Mijn volk Israël.

16. Gij verzet u dus tegen den Heere, waar gij mij verhinderen wilt, daarom nu dan, hoor des HEEREN woord, tot straf over uwen tegenstand: Gij zegt: Gij zult niet profeteren tegen Israël, noch druppen(Deut. 32:2. Micha 2:6, 11. Ezech. 21:2, 7) tegen het huis van Izak.

17. Daarom zegt de HEERE alzo: Uwe vrouw zal in de stad, wanneer die door de vijanden veroverd wordt, door ruwe soldaten worden geschandvlekt, en hoereren, en uwe zonen en uwe dochteren, zullen alsdandoor het zwaard vallen, en uw land zal door het meetsnoer aan anderen, namelijk den nieuwen inwoners, uitgedeeld worden; en gij zultgevankelijk worden weggevoerd en in een onrein land sterven, in een heidens land en geheel Israël zal met u voorzeker uit zijn land gevankelijk worden weggevoerd daarbij blijft het ondanks uwe belastering en bedreiging.

1) Hij veroordeelt Amazia om den tegenstand, dien hij hem bood, en kondigt hem Gods oordeel aan, niet uit enige bijzondere gevoeligheid of wraakzucht, maar in den naam des Heren en op Zijn gezag.

De Profeet begeert geen geld en goed, hij heeft het niet nodig, hij maakt zelfs geen aanspraak op den profetentitel, daar het hem om geen titel te doen is. Treedt hij op als Profeet, zo doet hij het niet om den naam en het ambt, zo min als om het brood, maar alleen uit gehoorzaamheid aan de Goddelijke aanwijzing. Gelijk hij echter geen loon zoekt, zo vreest hij ook gevaar en vervolging niet, hij weet, dat de goddelijke last om een boetprediker te zijn voor een goddeloos geslacht, gevaren meebrengt, toch onttrekt hij zich niet. Door bedreigingen laat hij zich niet bevreesd maken. Al wil men hem niet horen, al wil men hem den mond stoppen, hij laat zich niet tot zwijgen brengen. Hij moet spreken, omdat hij daartoe een Goddelijk bevel heeft. Er was geloofsmoed nodig tot de roeping van enen Profeet, wanneer hij met zijne aankondigingen van straf openlijk wilde optreden. Maar dit niet alleen, ook afgezien van zulk optreden met strafredenen en dreigingen, was er ene grote mate van geloofssterkte nodig, om te midden van een ontaard geslacht de overtuiging vast te houden, en met alle beslistheid te kunnen uitspreken, dat God toch regeert, en Zijne wet toch zal verdedigen, en Zich als Heere en Rechter zal betonen. Men zou dit misschien willen verzwakken door er zich op te beroepen, dat de Profeten toch niet uit zich zelven spraken, maar alleen als organen Gods, dat zij dus wat zij verkondigen, volgens hoge opdracht verkondigen. Maar zo zeker aan de profetische rede haar objectief karakter moet verblijven, en zo zeker die zijde het meest moet worden opgemerkt, hoe die aankondiging eigenlijke praedictie, aankondiging van ene bepaalde soort en vorm, of van ene bepaalde mate van straf is, zo mag toch de subjectieve factor niet worden voorbijgezien. De profeten waren gene instrumenten zonder wil, instrumenten van Gods Geest volgens het begrip van mechanische inspiratie, maar wat zij moesten openbaren, dat was bij de ware profeten ook hun eigen geloof, hun eigene vaste geloofsovertuiging, zo ook zeker bij den herder van Thekoa.

Er is ook een edele, grote, vorstelijke moed, een vrije geest in den Profeet, die aldus met den hogepriester en den groten bisschop Amazia kan spreken. Zulk een moed is niet menselijk,

maar komt van boven en wordt gegeven aan hen, die door Gods kracht en bijstand iets groots in de kerk van God of in het wereldlijk bestuur moeten te weeg brengen.

HOOFDSTUK 8.

VAN DEN ONDERGANG VAN HET HUIS ISRAELS EN VAN GEESTELIJKE HONGER.

V. Vs. 1-13. Vierde gezicht. De Heere toont den Profeet onder het beeld van een korf met rijp ooft Israëls rijpheid voor het gericht. Amos verklaart daarop het gezicht, en kondigt den onrechtvaardigen en geweld plegenden groten onder het volk als straf voor hun goddeloosheid aan, dat hun vreugdefeesten in treurdagen zullen worden veranderd. Dan zal er een tijd komen, dat zij, die nu Gods woord verachten, van dorst daaraan zullen versmachten.

1. De Heere HEERE deed mij aldus zien; en ziet een korf metrijpe zomervruchten.

2. En Hij zei: Wat ziet gij, Amos? En ik zei: Een korf metrijpe zomervruchten. Toen zei de HEERE tot mij, om het gezicht te verklaren: Het einde, de rijpheid tot het gericht, is gekomen over Mijn volk Israël, over het noordelijke rijk; Ik zal het voortaan niet meer voorbijgaan (Hoofdst. 7:8).

3. Maar de vrolijke gezangen des tempels, (liever: der paleizen) zullen te dien dage huilen, in weeklachten veranderd worden, spreekt de Heere HEERE: vele dode lichamen zullen er zijn(Hoofdst. 5:12 Spr. 9:15) door Mijne hand ter neer geveld; in alle plaatsen zal men ze stilzwijgend, vol stomme wanhoop wegwerpen.

In den grondtekst klinken de woorden veel aangrijpender: "Hij heeft ze weggeworpen. Stil!" Dat is het vreselijk zwijgen van hen, die het woeste veld van lijken overzien, en in het gevoel van zware zonde des volks niet eens den naam van God zullen vermelden, die in toorn Zijne gerichten heeft volvoerd. "

"Hoe zalig zijn de vromen! Hun wenen, zegt de Heiland, zal in vreugde worden veranderd. Met de goddelozen is het juist omgekeerd. (PF. B. W).

4. Hoort dit, gij groten en machtigen, die den nooddruftige opslokt! en dat om te vernielen de ellendigen des lands, of de stillen in den lande, die gene andere hulp en nergens recht vinden en zoeken, dan alleen bij God.

5. Zeggende: Wanneer zal de nieuwe maan, de feesttijd, waarin wij geen bezigheden mogen verrichten (Num. 28:11 vv. 2 Kon. 4:23), overgaan, dat wij met winst leeftocht mogen verkopen? en de sabbat, dat wij den verzamelden voorraad koren mogen openen? verkleinende de efa, de maat voor het koren (Ex. 16:36), en den sikkel, den prijs, die ons daarvoor moet worden toegewogen, vergrotende, en verkeerdelijk handelende a) met bedrieglijke weegschalen;

a) Hos. 12:8.

6. Dat wij de armen daardoor zo arm maken, dat wij eindelijk, daar zij ons niet meer kunnen betalen, voor a) geld als slaven mogen kopen (Lev. 25:39), en den nooddruftige om de

allerkleinste schuld bijv. om een paar schoenen, die zij niet kunnen betalen; dan zullen wij het kaf van het koren verkopen, in plaats van koren afval leveren.

a) Amos. 2:6.

Voor gierige mensen is de heiligheid van den sabbat een bijna ondragelijke last; stond het aan hen zij schaften dien geheel af.

Men kan hier zien tot wat gruwelijke zonden de gierigheid de mensen kan brengen, zodat zij niet alleen God en Zijn woord, maar ook de natuurlijke billijkheid vergeten. Wij zien ook welk een hard lot armen onder goddeloze rijken hebben. Zij moeten niet alleen hun voetwis zijn, maar zijn ook hun die gewoonlijk geen bescherming hebben, ten doel, om ze ten laatste van alles te beroven. Dat zij zich vertroosten! zij hebben den Heere tot Beschermer.

7. De HEERE heeft gezworen bij Jakobs heerlijkheid, Zijne kroon en Zijn roem, d. i. bij Zichzelven, die als zodanig zulk een misdaad niet gewroken kan laten: Zo Ik al hun werken in eeuwigheid zal vergeten! 1) (Waarlijk ik zal ze in eeuwigheid niet vergeten).

1) Dit is bij Amos de derde eed des Heeren (vgl. Hoofdst. 4:2; 6:8). Alle drie eden zijn verzekeringen, dat de Heere Zijn vonnis over Israël zal volvoeren. Dit bewijst hoe verstokt het volk was, en hoe vermetel in zijne zonden, dat het zulke eden behoefde om te worden getroffen.

De Heere God wijst hier verder op de grote zonde van Israël, dat het den ellendige, den arme verdrukt, dat de rijken, de kooplieden, door allerlei woeker en vals gewicht, zich verrijken, ten koste van den arme. Dit was een der ergste zonden, waarom de Heere der heirscharen zich vreeslijk vertoornde en waarom Hij het land zou overgeven aan de verwoesting.

8. Zou het land hierover, over zulk een zwaar gericht, dat Ik over alle die daden brengen zal, niet beroerd worden? en al wie daarin woont treuren (Hoofdst. 9:5)? Ja het land, de aarde die onder het gewicht van het gericht siddert, zal geheel alsof zij tot den eersten chaos weer zou terugzenden of door een nieuwen zondvloed zou worden overstroomd, oprijzen als ene als de rivier de Nijl en het zal heen en weer gedreven en verdronken worden, als door de rivier van Egypte 1).

1) Beter: en het zal deinen en vallen als de rivier van Egypte. Het bewogen worden van het land, het heen en weer gaan hiervan, wordt hier vergeleken met het wassen en vallen van den Nijl.

Het sidderen der aarde, als een zich verheffen en nederzinken wordt nu aanschouwelijk gemaakt door vergelijking met het stijgen en vallen van den Nijl.

9. En het zal te dien dage geschieden, spreekt de Heere HEERE, dat Ik voor het volk van het rijk van Israël de zon, de staat van geluk op den middag, te midden van zijn glans, als niemand er aan denkt, zal doen ondergaan, en het land bij lichten dage verduisteren.

De zon gaat voor ieder op den middag onder, wanneer hij plotseling in het midden zijns levens door den dood wordt weggenomen. Dit is ook waar van ieder volk, wanneer het midden in zijn aards geluk plotseling wordt vernietigd, maar het is nog in ruimeren zin alzo, wanneer de Heere op den jongsten dag ten gerichte zal komen, in een tijd, wanneer de geruste wereld het niet verwacht (Matth. 24:37 vv.), dan zal deze aardse zon op den middag ten ondergaan, en de aarde op helder lichten dag met duisternis worden bedekt. Maar ieder gericht, dat in den loop der tijden over een goddeloos volk of rijk komt, is een voorbode van het komen van het laatste gericht.

10. En Ik zal dan uwe vreugdefeesten in rouw, en al uwe liederen, die gij nu in uitgelatenheid zingt als hadt gij Gods straffen niet te vrezen, in weeklagen veranderen (vs. 3. Hoofdst. 5:16. Hos. 2:13), en op alle lenden enen zak, het haren boet- en treurgewaad (Gen. 37:34), en op alle hoofd kaalheid opbrengen, die gij zelf u als tekenen van diepe treurigheid maken zult (Jes. 3:24), en Ik zal het land stellen in zo groten rouw, als er in een huis is over enen enigen zoon, wanneer hij gestorven is (Jer. 6:26. Zach. 12:10), en na al die droefheid zaldeszelfs einde, het einde van dat land zijn als een bitteren dag; het gericht zal van hen niet meer worden weggenomen.

De zin der figuurlijke spreekwijs is voor elk verstaanbaar. Ik zal in het midden van den voorspoed, der welvaart en weelde op eenmaal het grootste en jammerlijkste onheil doen ontstaan, gelijk ook inderdaad heeft plaats gehad, toen onmiddellijk na den dood van Jerobeam, het Israëlietische rijk uit het toppunt van zijn grootheid nederstortte, en door al de jammeren van den burgerkrijg geteisterd en verwoest werd. Sommigen menen, dat men hier behalve den oneigenlijken ook een eigenlijken zin moet plaats geven, vermits in het jaar van Jerobeams dood, en wel ten tijde van een der hoge feesten, ene zonneklips in het rijk van Israël zichtbaar moet geweest zijn, waarbij vijf zesde gedeelten der zonneschijf verduisterd werden. Zodanig verschijnsel werd destijds voor een voorbode van grote rampen gehouden. Het afsnijden en uitrukken der haren was even als het rouwgewaad of de zak, een teken van openbare droefheid.

11. Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere HEERE, dat Ik enenalgemenen honger in het land zal zenden, niet enen honger naar brood, noch dorst naar water, maar naar het ware brood en water des eeuwigen levens, om te horen de woorden des HEEREN 1) ten einde daaruit licht in zulk ene duisternis, troost in zulk ene droefheid te verkrijgen.

1) Hiermede wordt de straf nog verzwaard. Het was een vreselijke zaak voor Saul, dat God hem niet meer antwoordde, noch door de Urim en Tummim, noch door de Profeten. Zo ook zou er voor Israël geen Profeet des Heeren meer verschijnen in de dagen van ellende, noch om hen het woord des Heeren te verkondigen, noch om hen door dat woord redding en verlossing te prediken.

Het zou het bewijs zijn, dat de Heere Zijn volk had verlaten.

12. En zij, die nu het woord des Heeren verachten en versmaden, zullen zwerven van zee tot zee, en van het noorden tot het oostend. i. van het ene einde der aarde tot het andere, van het

noorden naar het zuiden, van het oosten naar het westen (Ps. 72:8); zij zullen met sterk verlangen omlopen om het woord des HEEREN en daaruit een lichtstraal van genade, een druppel verkwikkenden troost te zoeken, maar zullen het niet vinden, want de Heere heeft Zijn woord, dat zij lang hebben veracht, weggenomen, de tijd der genade is voorbij, het is te laat.

Die Gods woord niet wil, met dien zal het zo ver komen, dat hij het nooit kan vinden, al had hij het gaarne.

Het is ene ontzaglijke bedreiging, waarover bij een vroom hart de haren ten berge zouden rijzen en het lichaam beven. Gods woord helder en rein te hebben is de allergrootste schat en de grootste gave dezer wereld, zonder welken schat niemand het leven zou zoeken, laat staan begeren. Want wat is de mens, die Gods woord niet heeft, waaruit hij Gods wezen en wil kan leren kennen? Wat is een mens, die niet gelooft in den Heere Jezus Christus en geen vat des Heiligen Geestes is? Wat is een mens, die niet weet, dat God hem genadig is om Christus wil, en dat hij een kind en erfgenaam Gods is door Christus en in eeuwigheid zal leven? Maar hoe zalig en wederom zalig zijn zij, die, terwijl zij Gods woord zuiver kunnen horen, het ware gebruik der Sakramenten hebben, en daaruit ontvangen eenvoudig onderricht, waar geloof, werkelijk troost, die hun roeping volbrengen, op God vertrouwen, Hem aanroepen, geduldig zijn in hun kruis, lichaam en ziel in Gods genadige hoede aanbevelen, en weten, dat de lieve, heilige engelen rondom hem zijn, hem bewaken en bewaren voor alle vergiftige, vurige pijlen van den satan. Voorwaar, die zulk een leven niet leidt, die mocht wensen, dat hij nooit geboren ware, al is hij zo gezond, sterk en rijk en machtig, als het maar zijn kan. God helpe en verlichte onze harten, dat wij dien honger niet beleven. O trouwe Immanuël, Jezus Christus, blijf bij ons, het dreigt avond te worden, en de dag is reeds gedaald; Secten, ketterij, nijd, haat, boosheid, gerustheid en vleselijke gezindheid, welke alle voortkomen uit verachting van Uw heilig Woord, en die vol ondankbaarheid jegens Uwe weldaden maken, zullen ons den groten schat van Uw woord ontnemen Verschoon, lieve, trouwe Heiland, en laat ons en onze arme kinderen en nakomelingen zulk een jammer niet beleven, of neem ons te voren zalig tot U. Amen.

Wanneer Gods gerichten daar zijn en aan een geslacht, dat God verlaten en vergeten heeft, met vlammend schrift het aanzijn Gods bewijzen, dan komt het versmade en gehate woord des Heeren weer in achting. Men zou maar zo spoedig mogelijk beloften en vertroostingen willen horen, en aan deze zou men het oor lenen. Maar het is te vergeefs. Nu wij behoeven zeker niet meer op nieuwe openbaringen te wachten. Wij hebben het woord des Heeren in de Heilige Schrift. Maar wanneer het lang wordt veracht, kan het daartoe komen, dat er ten laatste niemand meer is, die het predikt, en zonder de levende prediking gaat het eindelijk toch verloren. Of wanneer het ook al gepredikt wordt, oefent het geen troost uit; juist omdat men het zoekt, vindt men het niet. Zo heeft een smachten plaats, dat gene bevrediging vindt. Dat wordt eerst dan anders, wanneer men in berouw zich buigt onder de bedreigingen Gods als welverdiend, en zich inwendig door den Geest Gods laat straffen over den vroegeren afval van God. Maar wie weet het of er nog tijd voor bekering komt. Men kan, voordat het daartoe komt midden in het vergeefse smachten naar den troost, dien men van God begeert, worden weggeraapt.

13. Te dien dage zullen zelfs de sterkste onder het volk, zij, die in vollen bloei en in de kracht des levens zijn, de schone jonkvrouwen en de jongelingen, van zulk een honger en dorst naar licht en troost versmachten;

14. Die daar zweren bij niets hogers dan het gouden kalf te Bethel, de schuld en de vloek van Samaria, en zeggen: Zo waarachtig als Uw God van Dan of Bethel leeft, en de weg van Berseba leeft 1), (Hoofdst. 5:5), en zij zullen allen door Gods gericht in het verderf vallen, en niet weer opstaan 2).

1) Berseba lag in het koninkrijk van Juda, en de toenmalige godvruchtige koning Uzzia zal zeker aldaar gene afgoderij geduld hebben. De weg kan derhalve de wijze van afgodsverering, welke te Berseba plaats had, niet betekenen. Voor het naast schijnt hier de eigenlijk gezegde weg naar Berseba bedoeld te worden. Deze weg zal bij het bijgelovige volk in grote achting geweest zijn, ter gedachtenis der oude afgoden, die aldaar in vorige dagen gediend werden. Denkelijk deed men uit dat beginsel langs dezen weg godsdienstige bedevaarten. Men stelle zich den weg van Berseba voor, zoals de Israëlieten gewoon waren dien te nemen, van Samaria over Bethel en Gilgal, door het land der Filistijnen, en dan was de weg vol afgoden, tempels en altaren. Het zweren bij den weg van Berseba schijnt voor het naast het zweren bij alle afgoden tegelijk te betekenen.

2) De vervulling dier bedreigingen nam haar begin met de verwoesting van het rijk van Israël en de wegvoering der tien stammen in de Assyrische ballingschap, en duurt nog tot heden voort voor dat deel van het Israëlietische volk, dat nog steeds op den door Mozes beloofden Profeet, den Messias wacht, en wel te vergeefs wacht, omdat zij de prediking des Evangelies van den in Jezus verschenen Messias niet willen horen.

HOOFDSTUK 9.

VOORZEGGING VAN CHRISTUS EN ZIJNE KERK.

VI. Vs. 1-14. Vijfde gezicht. De vorige visioenen tonen het gericht, dat nog in de toekomst over het afgevallen volk komen zal en begon met de woorden: "De Heere Heere deed mij aldus zien. " Thans ziet de Profeet den Heere bezig met het volvoeren van het gericht en begint met de woorden: "Ik zag den Heere, " De Heere staat aan het altaar, en beveelt den tempel te doen vallen, zodat het gehele volk onder zijne puinhopen worde begraven. Die ontkomen zal, dien zal de Heere overal vervolgen, inhalen en ombrengen. Want Hij is de almachtige God en de Rechter der wereld. Israël is toch den heidenen gelijk geworden en verdient gene verschoning meer. Toch zal het niet geheel worden verdelgd maar slechts gezift, en alleen de afgevallen menigte zal worden gedood. Daarna zal de Heere de vervallene tente Davids weer oprichten, het rijk Gods door opname der heidenen verheerlijken, met den rijkdom van Goddelijke genadegiften zegenen, en nooit, weer vernietigen. Even als de vroegere gerichten en strafredenen benevens de bijzondere bedoeling op het rijk der tien stammen tevens steeds het gehele volk Israël op het oog hadden, zo heeft ook dit laatste visioen en de daarin beschrevene verwoesting en wederoprichting van het rijk van God het gehele volk op het oog, dat in Juda zowel als in Israël van den Heere was afgevallen.

1. Ik zag den HEERE staan op (naast) het altaar in het binnenste voorhof van den tempel te Jeruzalem, het brandofferaltaar, en het ganse volk van Israël was aan den dorpel des tempels vóór Hem verzameld. Hij riep een van Zijne dienaars, die Zijne bevelen volbrengen, misschien den Engel des doods, die de eerstgeborenen in Egypte sloeg (Ex. 12:13, 23 ,), onder David het volk na de volkstelling met pestilentie sloeg (2 Kon. 24:15 vv.), en later onder Hizkia het leger van den Assyrischen koning Sanherib vernietigde (2 Kon. 19:35). En hij zei: Sla dien knoop, de kapitelen aan den top der beide koperen pilaren Jachin en Boaz aan beide zijden van het tempelportaal, in welke de vastheid van den tempel is afgebeeld (1 Kon. 7:21) Sla ze, dat de posten beven, en doorkloof ze allen, alle de balken, die het dak en het portaal vormen en op de knopen der beide pilaren rusten, in het hoofd, zodat het gehele heilige gebouw, waarin Ik tot hiertoe onder Mijn volk beschermend tegenwoordig was, en genadig hen droeg, van den top tot het fondament in elkaar storte (of dat zij op het hoofd van allen nederstorte) zodat het gehele volk onder het puin worde begraven, zo als eens bij Simson, als hij Dagons tempel boven het afgodische volk verpletterde. En Ik zal hun achterste, het overblijfsel, zo het sommigen mocht gelukken te ontkomen, met het zwaard doden; de vliedende zal onder hen niet ontvlieden, noch de ontkomende onder hen behouden worden.

Vele uitleggers willen onder dit altaar dat te Bethel verstaan. Het gebruik van het bepalend lidwoord spreekt ten duidelijkste dit tegen. Te Bethel was ook niet één, maar waren verscheidene altaren (Hoofdst. 3:14) en van het begin af bestonden in het rijk van Israël twee heiligdommen te Bethel en Dan van gelijke waarde (vgl. 7:9; 8:14). Het altaar kan alleen dat zijn, waaraan ieder dacht, als van een altaar in den hoogsten zin zonder nadere aanwijzing sprake was. Dit was het koperen of brandoffer-altaar te Jeruzalem, Dat dit, en niet het reukaltaar voor het allerheilige in het gewone spraakgebruik den naam van het altaar

verkreeg, is gemakkelijk daaruit te verklaren, dat het in veel nadere betrekking tot het volk stond, dan het andere, dat aan zijne blikken onttrokken was. Met deze aanneming vervalt ook tevens de andere mening als zouden deze bedreigingen in dit hoofdstuk alleen op het noordelijk rijk zien. Door deze gehele profetie heen vinden wij bedreigingen tegen het rijk van Juda (Amos 2:5, 6:1); en er ontbrak, zo de beloften van het hoofdstuk alleen op het rijk van Juda doelden, in hetgeen tot Israël was gericht, een wezenlijk element: wij hadden dan gericht zonder genade, dreiging zonder troost, hetgeen niet denkbaar en bij alle profeten zonder voorbeeld is. Neen, zo lang de Heere nog Profeten tot de tien stammen zond, zo lang werden zij nog geacht tot het volk te behoren, en zo lang was ook voor hen de tempel te Jeruzalem het van God gestelde heiligdom en de troon van Jehova, van waar zegeningen en straffen uitgingen, niet alleen over Juda, maar ook over Israël en de beiden rijken vijandige volken. (Hoofdst. 1:2; 2:4, 6 vv), De verschijning des Heeren naast het altaar is ene voorstelling van het woord: waar de dode lichamen zijn, daar zullen de arenden vergaderd worden. Het altaar in de plaats der zonde; daar liggen de onverzoende zonden van het ganse volk opeen gehoopt, in plaats van den rijken schat van liefde en geloof, die daar, in het offer slechts belichaamd, moet liggen. Op de plaats der misdaad verschijnt de Heere, om Zich in den ondergang van hen te verheerlijken, die door hun leven Hem niet wilden verheerlijken.

Het zou de zinnebeeldige betekenis van het gehele visioen wederspreken zo men wilde aannemen, dat in ons vers alleen of hoofdzakelijk op de verwoesting des tempels werd gewezen. De tempel, stelt het rijk Gods voor, dat de Heere in Israël gesticht had, en is als een centrum daarvan in de plaats daarvan genoemd. In den tempel als woonplaats van den naam des Heeren, van de tegenwoordigheid der Goddelijke genade, zag het afgodische volk een onvernietigbaar onderpand voor het voortdurend bestaan van het rijk. Deze steun van vals vertrouwen wordt door de aankondiging, dat de Heere den tempel zal verwoesten, weggenomen. De verwoesting van den tempel beeldt de verwoesting van het in den tempel belichaamde rijk Gods af, met welke ook zeker het uitwendige heiligdom moest vallen, dat door de zonde des volks tot een kuil der moordenaars was geworden.

Op des Heeren bevel wordt het ganse vergaderde volk onder de puinhopen begraven. Ook hieruit blijkt, dat aan ene verwoesting van den tempel in den eigenlijken zin niet kan worden gedacht. Hoe zou onder zijne ruïnen het gehele volk kunnen worden begraven? .

2. Al groeven zij tot in de hel, het dodenrijk, in het binnenste der aarde, zo zal Mijne almachtige, straffende hand ze van daar halen, en al klommen zij in den hemel, zo zal Ik ze van daar doen nederdalen; noch de diepste diepte noch de hoogste hoogte kan ze redden van de straf (Ps. 139:7, 8).

Wat onze grootste troost is, als wij God voor ons hebben dat Hij namelijk overal is, moet onze verschrikking zijn, wanneer Hij tegen ons is. Op gene plaats kan men zich aan Hem onttrekken, door geen middel zich tegen Hem beveiligen, alle ruimten zijn voor Hem toegankelijk, alle krachten zijn onder Zijn gebod.

3. En al verstaken zij zich in het uiterste westen van hun land op de hoogte van Karmel, die hoog boven de zee zich verheft, zo zal Ik ze toch naspeuren en van daar halen; en al vluchtten

zij van den Karmel op de nog alleen voor hen openstaande zee, en verborgen zij zich van voor Mijne ogen in den grond van de zee, zo zal Ik van daar een zeemonster, ene waterslang (Jes. 27:1) gebieden, die zal ze ter dood toe bijten 1).

1) Wat een groot en machtig God is Hij, die dat vonnis over hen geveld heeft, en de uitvoering daarin zijn eigen handen zal nemen. Bedreigingen zijn meer of minder vreselijk, naar de kracht van hem, die dreigt. Wij belachen een onmachtigen toorn, maar de toorn van God is zo niet, het is een Almachtige toorn.

4. En al gingen zij in gevangenis voor het aangezicht hunner vijanden, die hen in ballingschap dreven, waar men anders gewoonlijk toch van zijn leven zeker is, zo zal Ik van daar het zwaard gebieden, dat het hen dode; en Ik zal mijn oog open en wakende tegen hen zetten ten kwade, om hen te straffen, en niet ten goede, gelijk Ik ze anders beschermd en gezegend heb.

Kan iemand, al verstak hij zich in den hemel, God den Wreker ontvlieden, zo kan ook niemand, al bevond hij zich in het midden der vijanden, en al ware het zwaard reeds over hem opgeheven, voor God, den Redder verloren gaan. Alzo moeten deze gedachten voor de vromen ook bronnen van troost zijn. Er schijnt tegenspraak in dit woord te liggen; want de Heere had toch beloofd, hoeder van Zijn volk te zijn. De huichelaars passen Gods beloften steeds op zich toe, hoewel zij gene boete of geloof hebben. Daarom zegt de profeet hier, dat Gods oog op hen gericht zal zijn, niet om ze als vroeger te beschermen, maar om straf op straf over hen uit te storten.

Het volk des Heeren blijft onder alle omstandigheden voorwerp van bijzondere opmerkzaamheid. Zij worden rijker gezegend, maar ook harder gestraft dan de wereld.

5. Hoe zoudt gij ook maar kunnen denken Hem te ontvluchten; want de Heere HEERE der heirscharen 1) is het, die alzo Zijne ogen over u open houdt, en Hij is het die het land, die de aarde met grote gerichten, als door wilde volken en machtige veroveraars a) aanroert, dat het versmelte, alsof de aarde weer in den chaotischen toestand vóór de schepping of bij den zondvloed zou terugzinken (Ps. 46:7; 75:4), en allen, die daarin wonen, treuren, en dat het, (zo als reeds boven in Hoofdst. 8:8 gezegd is) geheel oprijze, even als bij den zondvloed in een groten stroom veranderd, als ene rivier, als de Nijl, die het land overstroomt, zodat de aarde niet meer van ene zee kan worden onderscheiden, en het land verdronken worde zinke als doorde rivier van Egypte (zie vs. 8).

1) De gelovige hoopt in zijn gebed de namen Gods opeen, om zijn vertrouwen en zijne verwachting op te wekken (vgl. Jes. 37:16); den goddelozen worden zij voorgehouden, om alle zijne verwachtingen neer te werpen.

2) De waarheid dezer woorden moest Israël eerst op smartelijke wijze ondervinden, toen Assurs wilde legerscharen zich over het westen van Azië uitstorten. Ook de overstroming is hier beeld van de overstroming der vijanden. Water is een veel gebezigd beeld der vijanden (Ps. 18:17; 144:7); overvloeiende stromen zijn het beeld van menigte van volken, die veroverend het land bedekken.

6. Die Zijne opperzalen (Ps. 104:3) daarboven in den wolken hemel bouwt, in de wateren daarboven (Gen. 1:7), en Zijne benden, (Zijne gewelven) die heeft Hij op aarde (boven de aarde in de wolken) gefondeerd; die als Rechter gezeten in deze hoog boven de aarde gebouwde wolkenburcht, de a) wateren der zee roept, en giet ze even als bij het oordeel van den zondvloed (Gen. 7:11) door de geopende vensters van dezen wolkenburcht uit op den aardbodem; HEERE is Zijn naam, Jehova, de Getrouwe en Waarachtige, die Zijn naam bevestigen zal.

a) Amos 5:8

7. Beroemt u niet op uwe verkiezing, als had Ik daardoor Mij zelven de handen gebonden 1). Zijt gijlieden in uwe vervreemding van GodMij niet evenveel waard als de kinderen der Moren, de zwarte zonen der Cuscheërs en Ethiopiërs, die reeds in hun zwarte kleur een teken dragen van hun goddeloze Chamietische gezindheid (Jer. 13:23), o kinderen Israëls? spreekt de HEERE. Heb Ik Israël) niet opgevoerd uit Egypteland? Zeker, maar alleen voor het gelovige verbondsvolk is deze verlossing een onderpand der genade, maar gij zijt Mijn verbondsvolk niet meer. En heb ik niet op dezelfde wijze bijvoorbeeld de door u zo verachte onbesnedene Filistijnen uitgevoerd uit Kafthor, hun vroegere woonplaatsen in Pontus en Cappadócië aan den zuidelijken oever der zwarte zee (Gen. 10:14), en de Syriërs uit Kir, de omstreken van de rivier Kur, waar de arm der Kaspische zee uitloopt en waarheen Ik gedreigd heb ze weer te zullen verstoten (Hoofdst. 1:5)? Zo zal ook uwe verkiezing u niet voor vernietiging beschermen.

1) De verkiezing des volks en zijne uitvoering uit Egypte was werkeloos waarvoor zij werden gehouden. God had Zich werkelijk daardoor de handen gebonden. Hij moest het volk redden, Hij mocht het niet verstoten. De verkiezing was het werk Zijner vrije genade; de bevestiging daarvan door die daad werk Zijner gerechtigheid. Het volk had het recht hem aan Zijne verplichting te herinneren, wanneer Hij die niet scheen na te komen. Zijne verkiezing was een vaste ankergrond der hope, ene rijke bron van troost, de grond van alle Zijne gebeden. Maar daarin lag de dwaling, dat de verkiezing door diegenen werd toegeëigend, aan welke zij niet toebehoorde, ene dwaling welke gedurig herhaald wordt (Rom. 2:15). De verkiezing des volks, zijne verlossing uit Egypte is evenmin als de besnijdenis en de doop, een vrijbrief tegen alle ongeluk voor diegenen, die zich niet door hunnen wandel ware kinderen Israëls betonen te zijn.

2) Zo zeker als hier alleen van het ganse volk sprake kan zijn, zo zeker doelt ook het gehele overige gedeelte van het hoofdstuk op het gehele volk Israël en Juda, al is het ook met bijzondere betrekking op het noordelijke rijk. Het is onmogelijk onder het huis Jakobs van het volgende vers Juda alleen te verstaan, want Amos gebruikt huis van Israël en huis Jakobs steeds voor het gehele volk; waar hij uitsluitend van het noordelijk rijk wil spreken, zegt hij: huis van Efraïm of van Jozef.

Wee degene, die dat, wat God uit genade van hem gemaakt heeft, zich als een verdienste toerekent en zich Zijner schamen en Hem vernederen beneden degenen, boven welke Hij verhoogd had.

8. Ziet, de ogen des Heeren HEEREN zijn met heiligen toorn tegen dit zondig koninkrijk Juda, en voornamelijk Israël, dat Ik het, zo als Ik reeds door Mozes (Deut. 6:15) heb gedreigd, van den aardbodem verdelgd; behalve dat Ik het huis Jakobs, Mijn in Jakob verkoren volk des eigendoms, niet ganselijk, gelijk de overige zondige rijken, zal verdelgen 1), spreekt de HEERE.

1) De Heer spreekt hier en in het vorige en in het volgende vers, van den ondergang van Israël, zowel van het Rijk der Tien stammen als van dat der Twee Van wege de opeenhoping der zonden zal de hand des Heeren uitgestrekt zijn tegen geheel het nakroost van Abraham. Evenwel niet geheel Israël zal vernietigd worden. Er zal nog een overblijfsel zijn naar de verkiezing der genade. De Heidenen, de volkeren zullen komen en Israël wannen, gelijk het koren in de zeef gewand wordt. Al wat stof is, dat is al wat zondaar is, verachter van Gods geboden en Zijne ordinantiën, zal uitgeroeid worden, maar het heilig zaad, het koren zal in de zeef blijven, zal niet uitgeroeid worden.

Betere vertaling dan ook van niet een steentje, is, niet een korrel.

9. Neen, alleen in zoverre Israël van Mij is afgeweken zal het verdelgd worden, want ziet, een heilig zaad, een goddellijke kern, waaruit Ik een nieuw heilig volk en rijk kan vormen, zal overblijven; Ik geef bevel, en Ik zal het huis Israëls, eerst de tien stammen en vervolgens ook Juda onder al de Heidenen, de Assyriërs, Babyloniërs en op de gehele aarde verstrooien, en hen laten schudden (Luk. 22:31; v.) gelijk als zaad geschud wordt in ene zeef, zodat het kaf wegvliegt en stof en onreinheid ter aarde valt; en niet een steentje, niet een korreltje, geen enkel vroom kind van God zal er ter aarde vallen, allen zullen in de zeef achterblijven.

Ook de godvruchtigen worden hevig geschud, maar in het verborgene bestuurt de hand des Heeren hen, zodat zij niet ten onder gaan, en dat de aanvechting hun tot inwendigen zegen strekt.

Iedere zifting geschiedt op goddelijk bevel en toelating. Satan moet toestemming vragen, voordat Hij een vinger op Job kan leggen. Zelfs in dien zin zijn onze ziftingen rechtstreeks het werk des hemels, want de tekst zegt: "Ik zal het huis Israëls schudden. " Satan moge, gelijk een arbeider, de zeef vasthouden, hopende het zaad te verstrooien; doch de besturende hand des Meesters voleindigt de zuivering van het graan door hetzelfde middel, dat de vijand tot zijn verlies aanwendde. Gij dierbaar, doch sterk geschud zaad van den dorsvloer des Heeren, wees getroost door de zalige werkelijkheid, dat de Heere beide, dorsvlegel en zeef, tot Zijne eigene verheerlijking en tot uw eeuwig heil doet dienen. De Heere Jezus zal gewis de wan, die in zijne hand is, gebruiken, en het goede van het kwade afscheiden. Zij zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn; het koren op den grond der schuur is geen zuiver voeder, daarom is het wenningsproces nodig. In de zeef heeft het zuivere gewicht alleen waarde. Schillen en kaf, wanneer zij van het koren afgescheiden worden, moeten door den wind weggevoerd worden, en het eigenlijke zaad zal blijven. Sla de volkomene veiligheid van de tarwe des Heeren gade; zelfs het kleinste zaadje heeft ene belofte van behoudenis. God zelf is het, die zift, en daarom is het een ernstig en vreselijk werk. Hij schudt hen overal en onder alle volkeren. Hij zift hen op de krachtigste wijze "gelijk als zaad geschud wordt in ene zeef!"

en nochthans mag onder dit alles ook niet het kleinste, lichtste, noch onaanzienlijkste zaadje ter aarde vallen. Elk gelovige is persoonlijk dierbaar in de ogen des Heeren; geen herder wil gaarne één schaap, geen juwelier één diamant, gene moeder één kind, noch wie het ook zij, één lid zijns lichaams verliezen; evenzo wil de Heere geen enkele ziel van Zijn verlost volk verliezen. Hoe gering wij ook zijn, indien wij den Heere toebehoren, mogen wij ons verheugen, dat wij in Christus Jezus behouden zijn.

Wie moet vrezen voor de gerichten Gods? Niet zij, die aan het koren, maar die aan het kaf gelijken. Daarom de ernstige vraag: waaraan zijt gij gelijk? Zo zeker als tarwe blijft, zo zeker wordt kaf door den storm weggevaagd en omgekeerd. Al schijnt het ook, dat de tarwe op de aarde valt, eindelijk zal het anders blijken. Veel schijnt wel tarwe te zijn, maar is het toch niet. In de ziftende kracht der gerichten Gods ligt juist hun hoge betekenis.

10. Alle verstokte zondaars daarentegen Mijns volks zullen door het zwaard sterven, die daar wanen, dat zij voor het gericht bewaard zullen blijven, omdat zij naar het vlees tot Mijn volk behoren (vs 7. Hoofdst. 3:2), of om hun huichelachtigen ijver voor den uitwendigen godsdienst (Hoofdst. 5:21 vv.). Valselijk zeggen zij: Het kwaad zal tot ons niet genaken, noch ons voor (over) komen.

Nu gaat het weer heen tot de heldere lieve zon, die alles weer vrolijk, fris en levend maakt. Deze zon is onze lieve Heere en enige Heiland Jezus Christus, de ware Opgang uit de hoogte, het liefelijke morgenrood, de Zon der gerechtigheid, het afschijnsel van de heerlijkheid Gods des Vaders. Van deze zon predikt en voorzegt thans de Profeet: hij troost de verontruste gewetens en zegt: Weest getroost en vrolijk en goedsmoeds. Ik heb Mijne straf volvoerd. Wie zich daarnaar wil richten, die kan het doen. Maar wie niet wil, die moet al dat ongeluk overkomen, waarvan Ik gesproken heb. Nu wil Ik echter ene andere prediking laten horen, die tot de vromen en gelovigen gericht is, tot de beangstigde gewetens, die over hun zonde ellendig en bedroefd zijn, en hulp bij Gods genade en barmhartigheid zoeken.

11. a) Te dien dage, als het kaf van het koren wordt gescheiden en het volk Gods in waarheid een gereinigd en heilig volk zal geworden zijn, zal Ik, Mijne beloften, welke Ik aan David (2 Sam. 7:11, 12, 16) gegeven heb, volkomen vervullen. Ik zal de vervallene hut 1) waartoe het trotse paleis en het heerlijke koningschap van David alsdan geheel en al zullen weggezonken zijn, weeruit hun armzaligheid oprichten (Micha 4:8; 5:1. Jes. 11:1; 53:2. Ezech. 17:22 vv.); en Ik zal hare reten, namelijk van de beide rijken Juda en Israël, in welke Davids huis reeds is verscheurd, toemuren en vertuinen, zodat het volk weer onder den enigen Koning David, den Messias Jezus Christus, zal verenigd zijn (Hos. 2:2; 3:5. Ezech. 37:22). En wat door het gericht over Mijn rijk aan haar, die tente Davids is afgebroken, zal ik door den anderen waren David tot nieuwe macht en heerlijkheid weer oprichten, en ze, deze weer herstelde hut, in eeuwige heerlijkheid bewonen, en bouwen, uitbreiden en verfraaien als in de dagen van ouds onder de regering van David en Salomo (Micha 7:14).

a) Hand. 15:16.

1) Jezus Christus heeft het rijk van Zijnen vader David weer opgericht door de stichting van het Godsrijk op aarde. Hij heeft het rijk van David weer uitgebreid over de heidenen en door een veroveren van den besten aard, door de wapenen der verkondiging van Zijn Evangelie. Wel dengenen, die zich laten opnemen in dat rijk! Want zij vinden leven en vol genot. Christus heeft de gevangenis van Zijn volk gewend, daar Hij ons waarlijk heeft vrij gemaakt. Waar de Geest van Christus is, daar is vrijheid.

Ook hier wordt evenmin als bij Joël, de naam van den Messias genoemd. Te treffender is de voorstelling van Zijn rijk zo als het in Davids stamhuis op Gods tijd zou opgericht worden. Voor het tegenwoordige zag de Profeet het oude koninkrijk van David in twee ongelijke delen gescheiden, maar in het verschiet ontwaart hij een tijdperk, waarin beiden weer onder éénen Monarch vereend zouden zijn. Zonder den toorn van Jerobeam den tweede te vrezen, verklaart hij met ronde woorden, dat het heil ook voor het rijk der tien stammen, niet uit zijn paleis, maar uit "Davids hutte" zou voorkomen. Geheel het volk ziet hij wegvoeren, maar op Gods bevel ziet hij het tevens uit zijne ballingschap wederkeren. Davids scepter wordt over gelovige heidenen, bepaaldelijk over de kinderen Edoms gehoord. Het kan ons niet verwonderen, juist deze laatsten hier met name genoemd te zien. Eenmaal in de roemrijkste der dagen zijner regering waren de Edomieten aan David onderworpen geweest; maar later hadden zij zich weer aan het juk der onderwerping onttrokken. Aan dat oude broedervolk, zo hardnekkig vijandig tegen Juda en Israël, heeft Amos reeds in het begin van zijn Boek het oordeel der verdelging gedreigd (Hoofdst. 4:11 en verv.). Wat uit den vuurgloed der grote verdrukking is overgebleven wordt thans voorgesteld als andermaal deemoedig voor de voeten van Davids nakroost gebogen. Men verwatert deze toezegging, wanneer men haar in de nauwere aansluiting van sommige naburige stammen aan Juda, bij de wederkering uit het land der vreemdelingschap, gehoorzaam verwezenlijkt acht. De vermelding, nevens de Edomieten van al de heidenen, die naar den naam des Heeren genoemd worden, opent veel wijder verschiet. Daarom was het ook ene dwaasheid, toen, niet lang voor de verschijning van Christus, Hyranus de door hem onderworpen Idumeërs dwong om zich te laten besnijden, omdat zij, opgenomen onder het volk der verkiezing, hun eigen volksbestaan opgeven en zonen des huizes in Israël zijn zouden (Flav. Jos. A. J. 13, 9:1). Hij vergat, dat de vervulling ener profetie niet gemaakt, maar enkel geschonken en op grond der geschieden is aangewezen kan worden. Hoeveel beter dan door den pasgenoemden Makkabesen vorst werd de Profetie van Amos later door een eenvoudig getuige des Heeren, Jakobus, Zijn broeder, begrepen! Op de eerste Christenkerkvergadering te Jeruzalem horen wij de toebrenging der heidenen als ene gebeurtenis voorstellen, waarmee de woorden der Profeten overeenstemmen, die wij zo even vernamen. Hij haalt Amos aan naar dr Griekse vertaling, en rangschikt hem onder de herauten van de dagen des nieuwen Verbonds. (Hand. 15:17). Dat hij het met recht heeft gedaan blijkt niet slechts uit den inhoud der Godsspraak, maar ook uit de merkwaardige gewoonte van sommige oude Joodse geleerden, om met kennelijke toespeling op deze Profetie den Messias als "den zoon der vervallene" aan te duiden. En kunnen wij menen, dat die voorspelling geheel zou vervuld zijn door de bekering der heidenen in den tijd van Jakobus? Zou zij het zelfs mogen heten al hadden alle heidenen begonnen te vragen naar den wortel van Isaï? of wijst ook de herder van Thekoa ons hier naar een tijd nog in den schoot der toekomst verborgen, waarin Israël in zijn oude vaderland wedergekeerd, den vollen zegen der Messias-regeeing zal smaken? Wij aarzelen niet op die laatste vraag een toestemmend

antwoord te geven. al schromen wij juist te bepalen, wat Amos zelf geheel onbepaald heeft gelaten. Ook hier horen wij aan Jakobs huis onder den herstelden Davids scepter ene aardse gelukzaligheid toezeggen, zoals het tot dus verre nooit heeft genoten. Slechts de uitkomst zal ons kunnen tonen, wat beeld was, wat werkelijkheid in geheel de profetische voorstelling. Haar gronddenkbeeld werd eeuwen later door den Heere zelven uitgesproken in het volzinnig woord: "ééne kudde, één herder!"

Gelijk Jesaja (11:1) spreekt van een afgehouwen tronk van Isaï, zo spreekt Amos hier van de vervallen hut van David, om daarmee aan te duiden, dat alsdan het met de koninklijke heerlijkheid van het huis van David uit zal zijn. Hut is tegenstelling van paleis.

12. Opdat zij, de kinderen Israëls, die in de zifting bevonden zijn koren te wezen, vóór alles als medeleden in het nieuwe Godsrijk worden opgenomen en erfelijk bezitten het overblijfsel van Edom 1) dat aan Mijn volk wel verwante maar meest vijandige volk (Num. 24:18), en ook al de uit het gericht geredde Heidenen, die als Gode geheiligden, in Mijne gemeente ingelijfden (Joël 3:5) naar Mijnen naam, in welken de volheid Mijner goddelijke liefde en ontferming ligt uitgedrukt, genoemd worden, en over wie Ik Mij daardoor als hun Heiland en Verlosser zal hebben geopenbaard (Jes. 56:6 vv. 63:19. Jer. 14:9). Alzospreekt de HEERE, die dit ook zeker doet (Jer. 33:2).

1) Deze waren door David onderworpen. Later hadden zij zich, gebruik makende van het verval, dat in de hut Davids begon, weer vrij gemaakt. Aan de weer opgerichte hut Davids zullen zij, in de eerste plaats worden onderworpen, opdat door de ootmoedige onderwerping van de met zo dodelijke haat vervulden des te meer Gods almacht en Zijne over Zijn volk wakende liefde geprezen worde.

Deze beide verzen 12 en 13 worden in Hand. 15:16 en 17 door Jakobus aangevoerd als getuigenis daarvoor, dat de gelovig geworden heidenen zonder de besnijdenis in het rijk van God konden worden opgenomen. Dat getuigenis geven wij in de woorden: "over welke Mijn naam aangeroepen (gepredikt) is", want hierin ligt opgesloten, dat de Heere den heidenen, die Zijn Evangelie aannemen, uit vrije genade de volheid van Zijnen zegen door de gave Zijns Heiligen Geestes wil toedelen. Dat Jakobus de woorden volgens de Griekse overzetting aanhaalt in welke verkeerdelijk in plaats van Edom, adam, en in plaats van Jarach = bezitten darach = vragen gelezen werd, verandert de hoofdgedachte omtrent de vrije begenadiging der heidenen, waarop het Jakobus alleen aankwam, niet.

13. Ziet, de dagen komen, tegelijk met dit rijk der heerlijkheid, spreekt de HEERE, dat de ploeger den maaier, en de druiventreder den zaadzaaier genaken zal. Het gehele land, waarin Mijn verlost en geheiligd volk woont, zal, zo als Ik in Lev. 26:5 beloofd heb, hoogst vruchtbaar en gezegend zijn: het koren zal zo snel groeien en rijp worden, dat terwijl de een nog met ploegen bezig is, de ander reeds rijp koren kan snijden, en de wijnoogst zal zo rijk zijn, dat het treden der druiven tot in den zaaitijd duurt; en, zo als reeds Joël (3:18) profeteerde, de bergen zullen van zoeten wijn druipen, en al de heuvelen zullen smelten 1), zij zullen zich als het ware in beken van melk, brood en honing oplossen (Ex. 3:8 enz.), want al de vloek der aarde, dorheid en misgewas zullen opgehouden hebben.

1) Deze belofte kan zinnebeeldig verstaan worden, van vele geestelijk zegeningen, die onder deze uitdrukkingen worden voorgesteld, doch het is veel klaarder, het letterlijk te verstaan, gelijk Joël 3:18, van een groten uitwendigen overvloed, welke, gelijk Hij die soms aan zijne Kerk heeft besteed, Hij dat op een bijzondere wijs daarvan een blijk zal geven, aan het bekeerde Israël. De belofte behelst in zich den ouden zegen over het land, aan Israël beloofd.

14. En Ik zal de gevangenis van Mijn volk, alle ongeluk en ellende (Hos. 6:11) van Mijn verlost en verheerlijkt volk Israël wenden, tot zegen en heil, en zij zullen nooit weer door enige ellende of enige straf worden bezocht, maar de verwoeste steden(Hoofdst. 5:11) herbouwen, en de in ongestoorden zaligen vrede bewonen, en wijngaarden planten, en dezelver wijn drinken(Hoofdst. 5:11); en zij zullen hoven maken en derzelver vrucht eten; zij zullen niet meer door vijanden worden verwoest of verteerd.

Dat deze zegen voor alle dingen een zegen des Geestes zijn zal, dat bewijst de verwante plaats, Joël 3:21, waar tevens van de geheimzinnige bron gesproken wordt, die van het Huis des Heeren zal uitgaan (vgl. Ezech. 47:1-3)

15. En Ik zal ze a) in hun land, het ware, hemelse Kanaän voor de eeuwigheid planten, en zij zullen daar wortelen schieten, bloesems krijgen en vruchten dragen in eeuwigheid, en niet meer worden uitgerukt uit hun land, dat Ik hunlieden als een waar land Gods gegeven heb, zegt de HEERE, uw God, die houdt wat Hij belooft.

a) Jer. 32:41.

De oprichting der vervallen hut Davids is met de verschijning van Christus en de stichting der eerste Christelijke gemeente door de Apostelen begonnen, en met de opname der heidenen in het door Christus opgerichte hemelrijk, heeft ook de in bezitneming van Edom en van alle overige volken, over welke de Heere Zijnen naam openbaart, haren aanvang genomen. De stichting en de bouw van dit rijk gaat voort door de eeuwen der Christelijke Kerk, en zal worden voltooid, wanneer eens de volheid der heidenen in het rijk van God zal zijn ingegaan, en ook het nu nog ongelovige Israël zich tot God zal hebben bekeerd. Het land, dat van stromen van goddelijken zegen zal overvloeien, is niet Palestina, maar het gebied der Christelijke kerk op de aarde, in zo verre die de zegeningen van het Christendom is deelachtig geworden. Het volk, dat dit land bebouwt, is de Christelijke gemeente, in zo verre zij in het geloof staat, en vruchten des Heiligen Geestes voortbrengt. De zegen door de profeten voorzegd, is nog wel slechts in geringe mate zichtbaar, daar de Christenheid nog niet zo doordrongen is van den Geest des Heeren, dat zij een heilig volk van God vormt; zij gelijkt nog veel op dat Israël, dat de Heere door gerichten moet ziften. Deze zifting zal eerst door het gericht over alle volken bij de wederkomst van Christus haar einde bereiken. Dan zal de aarde een Kanaän worden, waar de Heere in Zijn verheerlijkt rijk onder Zijn geheiligd volk zal wonen.

Vgl. Jer. 30:24

Gelijk meer wordt in de laatste verzen het teruggekeerd en verloste Israël en het geestelijk Israël dooreen gemengd, of beter de zegeningen voor het verloste vleselijk Israël worden profetie van dat zegeningen voor het geestelijk Israël. Vooral in het laatste vers is er sprake van de kerk, die zalig wordt. De kerk is een plantinge van Gods rechterhand, dat is van Zijne almachtige genade. Zij zal niet uitgeroeid worden. Het verderf moge haar binnensluipen, maar verlaten voor altijd wordt zij door God niet. Vervolgd kan en zal zij worden door de vijanden, maar de poorten der hel zullen haar niet overweldigen.

Ook de Profeet Amos geeft een vergezicht in de heerlijkheid en vastheid der kerk, in haar eindelijke overwinning.

SLOTWOORD OP HET BOEK AMOS.

De Profetieën van Amos vormen een wel afgerond geheel.

Meer dan hoogstwaarschijnlijk, ja vrij zeker heeft hij zijne redenen te boek gesteld, toen hij, van zijne Goddelijk zending uit het Rijk der Tien stammen teruggekeerd, weer in zijn eigene woonplaats tot rust was gekomen.

Hij is de man, in wien het duidelijk blijkt, dat hij op de school des Geestes is onderwezen, waar hij, de eenvoudige veehoeder uit Thekoa, zijne boetredenen en visioenen uitspreekt, in vele aan de natuur en het herdersleven ontleende beelden.

Met den moed des geloofs en den ijver des Geestes laat hij zich door geen dreigementen van de machtigsten terughouden, om de oordelen Gods aan te kondigen en Israël terug te roepen tot de Wet en tot het Getuigenis.

En waar hij op Gods bevel zijn rustig leven verliet om te midden van een halsstarrig volk en ene van God afgewekene Overheid, te spreken, wat de Geest Gods hem ingaf te spreken, daar toont de Heere God het ook duidelijk dat Hij zijn knecht weet te beschermen en te vrijwaren tegen de vervolgers, al dreigt een oppermachtig Priester, en al haast deze hem te verdrijven.

Zijn Boek is een getuigenis voor den tijd der vervulling, die niet eerder volkomen zal intreden dan wanneer het einde is gekomen.

DE PROFEET OBADJA

Het Boek der Profetieën van Obadja bevat ene voorspelling tegen Edom.

Wanneer hij geleefd heeft is niet zeker, maar ontegenzeglijk valt zijn optreden vóór dat van den Profeet Joël, dewijl, wat hij zegt omtrent het onheil aan Jeruzalem en Juda overgekomen, betrekking heeft op de inneming en plundering van de hoofdstad des rijks onder Joram.

Het Boek laat zich verdelen in drie delen.

Het eerste deel (vs. 1-9) handelt over de zekerheid van Edoms verderf.

Het tweede deel (vs. 10-16) noemt de oorzaak van dit verderf.

Het derde deel (vs. 17-21) verkondigt de zegepraal der theokratie.

Door God Geest gedreven, heeft hij wel weinig gesproken, maar dat weinige toont duidelijk genoeg, dat ook Obadja, in diepte en betekenis der Goddelijke gedachten bij de overigen niet achterstaat.

OVER DE STRAF DER EDOMIETEN, EN DE VERLOSSING DER ISRAELIETEN.

1a. Het gezicht ven Obadja d. i. knecht des Heeren, uit het rijk van Juda.

Dit is de titel van ons Boekje. Wat den persoon van den Profeet en den tijd, wanneer hij geleefd en voorzegd heeft, aangaat, daarvan weten wij niet meer, dan wat het korte Boek zelf zegt; want de overleveringen omtrent hem zijn niet geloofwaardig. Personen met den naam van Obadja komen in het Oude Testament meermalen voor. Bekend is de vrome hoveling onder den goddelozen koning Achab (1 Kon. 18:3 vv.), verder de raadgever van den koning Josafat (2 Kron. 17:7) Maar noch met dezen, noch de vele andere Obadja's (1 Kron. 12:9; 8:38; 7:3; 27:19; 9:16, 44; 2 Kron. 34:12. 1 Kron. 3:24. Ch 1Ch Ezra 8:9. Neh. 10:6) zal onze Profeet wel een en dezelfde persoon zijn geweest. Genoeg dat hij een getuige der gerechtigheid en trouwe Gods geweest is. Over den tijd, wanneer hij geleefd heeft, zijn de uitleggers van zeer verschillende mening. Toch geeft de inhoud zijner profetie genoeg te kennen om dien met tamelijke zekerheid en nauwkeurigheid te kunnen bepalen. Het komt voor alles er op aan te weten, welke verovering en plundering, aan welke Edom met hartelust deelnam, de Profeet in vs. 11 vv. bedoelde. Jeruzalem is vóór zijne verwoesting door Nebukadnezar meermalen door de vijanden ingenomen en geplunderd; 1) in het 5de jaar van Rehabeam (970 v. C.) door den Egyptischen koning Sisak (1 Kon. 14:25 vv. 2 Kron. 12:2 vv. Deze verovering kan echter niet bedoeld zijn, daar de Edomieten ten tijde van Rehabeam nog aan het rijk van Juda onderworpen waren; a) onder Amazia (ongeveer 825 v. C.) door den Israëlietischen koning Joas (2 Kon 14:13 vv. 2 Kron. 25:23 vv. Alhoewel volgens de opmerkingen bij 2 Kon. 14:18 veel in dat boek op dien tijd wijst, staat daar toch tegenover, dat Obadja de veroveraars duidelijk als vreemden en buitenlanders voorstelt, hetgeen voor heidense volken, maar niet voor burgers van het rijk van Israël past; 3 en 4) onder Jojakim (2

Kon. 24:1 vv. 2 Kron. 36:6 vv.) en onder Jojachin (2 Kon. 24:10 vv. 2 Kron. 36:10 door de Chaldeën onder Nebukadnezar (606 en 598 v. C.). Ook deze verovering kan niet bedoeld zijn; want afgezien daarvan, dat in onzen Profeet gene aanduiding te vinden is van de nabijzijnde Babylonische ballingschap, en van ene eigenlijke verwoesting bij hem ook geen sprake is, zo moet hij noodzakelijk vóór den Profeet Jeremia, die deze verwoesting door de Chaldeën medeleed, geleefd hebben. Ene nauwkeurige spraakkunstige vergelijking toch van de beide in menig opzicht gelijkluidende plaatsen Obadja 1-8 en Jer. 49:7-22 doet zien dat Jeremia de voorzeggingen van Obadja weer heeft opgenomen en bevestigend herhaald, maar dat niet omgekeerd Obadja de woorden van Jeremia kan hebben gebruikt. Er blijft nu alleen nog ene vroegere dan de onder No 4, 3 en 2 vermelde verovering van Jeruzalem over namelijk 5) onder Joram door de Filistijnen en Arabieren (2 Kron. 21:16 vv.) die daarbij ene grote menigte gevangenen met hare en goed wegsleepten. Op deze niet onbeduidende, maar hoogst treurige gebeurtenis wijzen ook Joël (3:9 vv.) en Amos (1:6, 9) en berichten, dat de Filistijnen hun gevangenen toen aan de Syriërs en Edomieten hebben verkocht, maar bijzonder echter, dat Edom in de stad heeft geroofd en geplunderd, in zijn ouden haat, zonder verschoning de bewoners van Juda vervolgd heeft, en de schandelijkste wreedheden heeft uitgeoefend. Op deze gebeurtenis onder Joram en op gene andere moet de profetie van Obadja, in ‘t bijzonder in vs. 11 vv. doelen. Obadja spreekt echter daarvan met zulk ene levendigheid, dat het hem nog vers in het geheugen moest zijn, en niet ver vóór zijnen tijd kon wezen, Daar nu deze verovering in den laatste tijd der 8-jarige regering van Joram valt, en Obadja geen woord van den gruwelijken afgodendienst der snode Athalia, welke met den dood van Joram begon, ongeveer tussen 887 en 886 v. C. voorzegd en geschreven heeft, zo blijft ook daaruit, dat Joël (3:5) zich duidelijk op een woord van Obadja beroept, dat Obadja ouder dan Joël, en dus de oudste onder de kleine Profeten geweest is. Joël kan ongeveer 20 jaren, Hosea en Amos 75 jaren na hem zijn opgetreden.

Zoeken wij ons ene voorstelling te maken van den tijd van Obadja, zo hebben wij het begin van een zeer treurigen tijd in Juda voor ons. Hoe ongelijk aan zijnen vader Josafath was toch koning Joram van Juda! Door ene zamenzwering tegen zijn eigen vader had hij zich van den troon meester gemaakt, zes broeders, beter dan hij daarbij vermoord, en, zo als hij de regering was begonnen, zo zette hij die ook voort. De heilige geschiedenis schildert zijne regering zeer treffend met het woord, dat Athalia zijne vrouw geweest is, en inderdaad is daarmee ook alles gezegd. Want wanneer de dochter der Sidonische Izébel op den troon te Jeruzalem zit, en een Joram is haar koninklijke gemaal, dan weet ieder, dat juist dezelfde toestand te Jeruzalem bestaat als vroeger te Samaria geweest is. Daar heerste Izébel, en de zwakke Achab was het werktuig harer luimen en plannen, en hier heerste niet minder hare dochter Athalia, en Joram was haar gewillig werktuig. Even als daar Izébels geest te Samaria, zo had Athalia’s geest alles onder zich; de Sidonische heerste in de heilige stad en heeft het er zeker niet aan laten ontbreken, dat de wil der moeder ook in de heilige stad werd volvoerd. Er begon een tijd vol jammer voor Juda en Jeruzalem, welke tot aan den val van Athalia steeds toenam. Alzo kon het niet missen, of de gerichten des Heeren moesten losbarsten over een rijk, waar zulke gruwelen plaats hadden, en even als Elia, de Profeet uit Israël aan koning Joram in een schrijven had aangekondigd, dat, gelijk hij gedaan had, nu ook aan hem zou geschieden, zo begonnen spoedig daarop de gerichten Gods in ene vreselijke katastrofe, die over Jeruzalem en het koninklijk huis kwam. Filistijnen en Arabieren trokken met hun verbondene

krijgslegers in het land, veroverden de hoofdstad, plunderden ze uit, en voerden ook de koninklijke familie mede weg, alleen de koning, benevens Athalia en haar jongste zoon Joahaz, de latere Ahazia, werden gered. Goud, zilver en kostbaarheden van den tempel namen zij mede (Joël 3:5) en dreven, zo als Joël (Hoofdst. 3:3, 6) zegt met Joden en Jodinnen den laagsten handel, verkochten de weggevoerden aan de Grieken, en wel door middel der Feniciërs en Edomieten (Amos 1:6, 9). De laatsten waren namelijk kort te voren van Juda afgevallen en maakten zich deze gunstige gelegenheid van den krijgstocht der Filistijnen en Arabieren ten nutte, om hun oude wraak over het gehate juk uit te oefenen. Zij trokken aan, verheugden zich over het willekeurig handelen dier vijanden, werden hun medegenoten bij het plunderen, hielden met hen drinkgelagen op den heiligen berg, en zochten door roof, moord en gevangenneming zoveel mogelijk winst te trekken uit het ongeluk van Juda (vs. 10-14). Deze ongelukstijd was het toppunt, dat onze Profeet optrad. Edom was op het toppunt van zijne macht, vrij en zelfstandig, daarenboven zegerijk tegenover het gehate Jakobsjuk, Juda daarentegen was diep verootmoedigd en verslagen. Maar de Heere is getrouw, ook wanneer het volk en het koninklijk paar Hem ontrouw waren, en niet naar Hem vraagden. Wanneer Hij zijn volk ter kastijding overgeeft in de handen der vijanden, laat Hij het toch niet geheel uitroeien. Daarom treedt nu de Profeet op, en kondigt aan Edom zekeren ondergang aan, aan het verootmoedigde Juda echter toekomstige heerlijkheid.

Wil men nu de profetie van Obadja, welke op zulk enen historischen grond rust, in hare diepte verstaan, zo moet men de gehele houding van het Edom in de geschiedenis van ‘t rijk Gods in ‘t oog nemen. Zeker is voor den Profeet het gericht over Edom slechts een deel aan het algemene gericht over alle heidenen, die Gods volk haten; maar Edom neemt onder deze ene bijzondere plaats in, en zijne daden tegen Gods volk onder Joram zijn slechts een toppunt van zijne vorige geschiedenis. Edom stamt van Ezau, Jakobs broeder af, die den geestelijken zegen, zijne hemelse erfenis versmaadde, en zijn recht op Gods belofte voor het linzengerecht van lagen lust verkocht. De haat, welke in Ezau tegen Jakob leefde, had zijn wortel niet in morele ontevredenheid over het door Jakob hem aangedaan bedrog, maar in toorn over het geleden verlies vooral van den aardsen zegen, waarop hij zonder de geestelijke gezindheid en het geloof van Jakob te hebben en ondanks zijne verachting der Goddelijke belofte, meende te mogen aanspraak maken. Evenals Ezau zeiden ook alle zijne nakomelingen: "Wat Israël is en heeft, moesten wij zijn en bezitten; het kwam ons toe. Deze opstand des ongeloofs, dat zich aanmatigen van Israëls voorrechten zonder de gezindheid des geloofs en der bekering, erfde de gehele stam van Edom over, en daarom was Edoms haat tegen Israël geen bloot nationale, maar veelmeer een godsdienstige, maar daarom des te dieper en dodelijker. Bewuste haat en nijd tegen Israëls begenadiging bij God, de aanspraak zich in zijne plaats te stellen ondanks hun ongeloof, het streven, om de belofte en hare vervulling te niet te doen, leefde in alle Edomieten. Deze haat en deze ijverzucht gaan als ene donkere schaduw door de gehele geschiedenis van het rijk Gods. Die trad tegen David, in wien de belofte als een voorbeeld vervuld werd, in den persoon van Doëg op, wien steeds op den voorgrond wordt gezegd, dat hij een Edomiet geweest is (1 Sam. 21 en 22. Ps. 52), en had zijn toppunt in den anderen Doëg, Herodes den Grote, die den tweeden David, de vlees geworden belofte Gods, in den kindermoord te Bethlehem zocht uit den weg te ruimen, en daardoor Israëls goddelijke roeping te vernietigen. Gelijk nu de gehele heilige geschiedenis van het Oud-Testamentische volk van God in ‘t algemeen voorbeeld en voorzegging is van de geschiedenis van alle

overige volken, en enige maatstaf voor de beoordeling van de geschiedenis en van de toestanden der Christenheid, zo in ‘t bijzonder de verhouding van Edom tot Israël. De gezindheid van Edom is onder de Christenen nog niet uitgestorven en zal blijven, totdat die eindelijk, wanneer alle voorzegging vervuld is, van hare trotse hoogte zal worden nedergestort. De Edomieten onder de Christenen zijn echter alle diegenen, die als Ezau hun eerstgeboorterecht, voor het linzengerecht van snoden wellust, van eer, van roem, van rijkdom hebben verkocht, en nu vol trots en hoogmoed beweren, dat zij volle recht hebben, dat zij de ware leden der kerk zijn, die op hun zegeningen ondanks hun ongeloof en hun onboetvaardigheid, ondanks hun verachting der hoogste hemelgoederen aanspraak maken, en met nijd, ijverzucht en diepen haat op de ware kinderen Gods zien, zo als zij door schimp- en scheldwoorden tegen hen, spoedig ook door heimelijke en openbare vervolging van hen bewijzen, en dat wel daarom, omdat het bestaan alleen der waarachtig gelovigen ene luide aanklacht tegen hen is, en ieder woord Gods uit hunnen mond het gericht der verdoemenis verkondigt, daarom dat zij de belofte, het heil Gods, wel kennen, maar verachten, en ondanks dat zij op het erfdeel der heiligen aanspraak maken, en zo mogelijk door geweld aan zich zouden willen brengen. Bovendien zal het tot het verstaan van den Profeet werkelijk bijdragen, wanneer men vooraf de overige talrijke profetieën tegen Edom, namelijk Num. 24:18. Jes. 21:11 vv. Jes. 34. Jer. 49:7 vv. Ezech. 25:12-14. Joël 3:19. Amos 1:11 vv. doorleest.

Hoewel Obadja van ene bijzondere, historische gebeurtenis, ene in het oogvallende schandelijke daad van Edom, uitgaat, zo bevat zijne profetie toch niet enkel ene dreiging tegen Edom, maar behandelt Edoms gehele verhouding tot het volk Gods, en ziet in de vernietiging van Edoms macht den val der Gode vijandige wereldmacht in ‘t algemeen, en in de herstelling van Israël in het heilige land de voltooiing van het rijk Gods als ene heerschappij over alle volken

I. Vs. 1-9. Vooreerst legt de Profeet het goddelijk raadsbesluit voor, om Edom door vijandige volken klein te maken en van de veilige hoogten zijner rotsbergen neer te storten; vervolgens schildert hij met levendige kleuren, hoe het door vijanden geheel uitgeplunderd en door zijne bondgenoten en vrienden verlaten en bedrogen, radeloos en machteloos zal ten ondergaan.

1b. Alzo, gelijk ik in de 21 verzen van mijn Boek zal mededelen, zegt de Heere HEERE (Gen. 1:6), door den mond van zijnen profeet en knecht, van Edom (Num. 20:17) 1): Wij (ik, de profeet, en mijn volk door mij) hebben een gerucht gehoord van den HEERE, en er is door Hem een gezant, ene boodschap, geschikt; gezonden onder de Heidenen en 2) met het bevel van God: Staat op. bereidt u als werktuigen van Mijn oordeel, en laat ons te zamen, gij onder Mij als uwen Aanvoerder en Veldheer (Jes. 13:4 v. Joël 2:11) opstaan tegen hen, de kinderen Edoms, ten strijde (Jer. 30:14).

1) Het is ene troostrijke en nuttige leer voor de Kerk, dat zij van Gods toekomende oordelen over hare vijanden onderwezen wordt, ten dele opdat zij in hare verdrukkingen getroost moge worden, in verwachting dat God Zijne liefde jegens haar zal openbaren in het straffen van degenen, die haar verongelijkt hebben, en ten dele ook, opdat zij hierdoor zien mocht, over

welke zonden God inzonderheid vertoornd is, om die te vermijden. Tot dit einde wordt een Profeet verwekt, om te prediken, niet in Seïr, maar in Juda tegen Edom.

2. Want ziet, o Edom! Ik heb u volgens Mijn goddelijk besluit, hetwelk zo zeker is, dat het als reeds geschied voor Mijn oog staat, klein gemaakt onder de overige Heidenen; gij zijttengevolge daarvan bij hen zeer veracht.

3. De trotsheid uws harten heeft u bedrogen; hij, die daar woont in de kloven der steenrotsen, in zijne hoge woning op het gebergte; die in zijn hart zegt: Wie, welke vijand, hoe machtig hij ook zij, zou mij ter aarde nederstoten?

De Edomieten bewoonden een land, dat in bijzonderheden nog niet nauwkeurig is onderzocht, het gebergte Seïr, dat zich aan de oostzijde van Ghor, (de Araba) van het diepe rotsdal van de Ashy, die in de zuidpunt van de Dode zee uitloopt, en tot aan Aela aan de Dode zee uitstrekt. Het bestaat uit sterk met vers groen bedekte graniet- of porfierrotsen, die met hoge steile zandsteenwanden ten westen tegen de diep ingesnedene zandzee aflopen. Het gebergte is daarom van de westzijde moeilijk te naderen, terwijl het zich oostwaarts zonder merkbare verlaging in de uitgestrekte Arabische zandwoestijn verliest; het is rijk aan kloven met natuurlijke en door kunst vervaardigde holen, waarom zijne oudste bewoners Horieten d. i. holbewoners waren, en ook de Edomieten gedeeltelijk ten minste in holen woonden. De hoofdstad Sela (Petra) in de Wady Musa, van wier vroegere heerlijkheid nog talloze overblijfsels van in de rotsen gehouwen graftekens, tempels en andere bouwwerken getuigenis geven, was in ‘t Oosten en in ‘t Westen door rotswanden, die ene eindeloze menigvuldigheid van heldere, levendige kleuren aanbieden, van het donkerste karmozijn tot het zachtste bleekrood, soms ook tot oranje en geel overgaande, ingesloten, en ook van ‘t Noorden en Zuiden zo door heuvels en hoogten omgeven, dat zij alleen door zeer moeilijke bergpassen en dalkloven te bereiken was.

4. a) Al verhieft gij u, en steldet gij uwe woonplaats op de hoogste spitsen uwer bergen gelijk de arend, die op de hoogste rotswanden nestelt, en al steldet gij uw nest tussen de sterren, zo zal Ik, de boven alles machtige, u van daar nederstoten, spreekt de HEERE.

a) Jer. 49:16.

5. Zo er gewone dieven, zo er nachtrovers tot u gekomen waren; (hoe geheel anders nog zijt gij door Mijn alles vernietigend oordeel uitgeroeid!) zouden zij, zulke gewone dieven en rovers, niet gestolen hebben zoveel hun genoeg ware, zoveel zij konden vinden en dragen, maar toch altijd nog veel hebben overgelaten? Zo er wijnlezers tot u gekomen waren, om uwen oogst weg te roven, zouden zij niet ten minste ene nalezing hebben overgelaten? Al wilden zij het ook niet, zij zouden toch menige goede druif zijn voorbijgegaan.

Vele uitleggers hebben de dieven en wijnlezers voor beelden der vijanden gehouden, die het gericht Gods aan Edom moet volvoeren, terwijl volgens den grondtekst de Profeet twee gevallen van gewonen roof door dieven en wijnlezers stelt, om dan te zeggen, dat het naderend godsoordeel veel verschrikkelijker zal zijn, zo als hij ook reeds door de woorden,

die als parenthese te beschouwen zijn: "hoe zijt gij uitgeroeid; " aanduidt. Jeremia (49:8) heeft de gedachte van Obadja eveneens zo veranderd als de uitleggers van ons vers het hebben opgevat.

6. Hoe zijn daarentegen door de wrekende legers, welke Ik tegen hen zal zenden, Ezau's goederen, het gehele met de gezindheid van zijnen stamvader vervulde volk, nagespeurd, zodat niets aan hun zwaard en hun roofgierigheid ontgaan is, zijne verborgene schatten, welke in de steden, vooral in de machtige en rijke handelsstad Petra liggen opgestapeld, opgezocht!En wanneer Edoms rijkdom verdwenen is, dan zal ook zijne macht vernietigd zijn.

7. Al uwe vroegere bondgenoten als de Arabieren en Filistijnen, met welke gij tegen Gods volk gemene zaak hebt gemaakt, hebben u, uwe boden, die gij in naam van het volk om hulp in uwen dood en nood gezonden hebt, tot aan de landpale uitgeleid 1), zonder u bijstand te verlenen tegen zijne legers. Zij zagen toch spoedig dat uwe macht verloren was, en zij zich niet met uw lot konden bemoeien. Uwe vredegenoten, de mannen in Arabië en Syrië, op wie gij betrouwdet, daar gij met hen door den handel verenigd in vrede en vriendschap leefdet, hebben u bedrogen door allerlei beloften. Zij hebben u overmocht, zich van u meester gemaakt, om alleen over den handel gebied te voeren. Ja zij, die uw brood eten, die door den handel met u, het machtige en rijke handelsvolk, levensonderhoud en welvaart verkrijgen (Ps. 41:10), zullen het tot een gezwel onder u aan uwe onderste delen zetten, 2) u door allerlei verderfelijke raadslagen ene wonde toebrengen, welke uw einde nog zal bespoedigen, omdat de genezing zeer moeilijk is; er is geen verstand in hem: Edom, dat vroeger zo trots was op zijne kennis, laat zich bedriegen, en weet geen raad meer. 2).

1) De uitdrukking is zeer zonderling, maar schijnt vrij na overeen te stemmen met onze spreekwijze: om den tuin (om de buitenste omtuining) leiden; zij laten u op de grenzen komen, maar dan zenden zij u beleefdelijk terug; zij paaien u met woorden en beloften, maar als het op de zaak zelf aankomt, schepen zij u af. De volgende uitdrukking: "zij hebben u overmocht" komt ook voor Jes. 38:22. Zo wij die wederom met ene zeer bekende en zeer gemeenzame zegswijs uit onze taal mochten gelijk stellen, zou men ze vertalen: "zij hebben u beet, zij hebben u in den knip. "

De zonde verdeelt de mensheid: de zelfzucht maakt de zondaars onder elkaar tot de ergste vijanden. God behoeft ze slechts hun gang te laten gaan dan volbrengen zij aan elkaar Zijn gericht.

2) Deze woorden bedoelen vrij wel hetzelfde als wat de Psalmdichter zegt (Ps. 41:10): Die mijn brood at, heeft de verzenen tegen mij opgeheven, m. a. w. heeft verderfelijke aanslagen tegen mij bedacht. Vandaar dan ook dat het onder u plaatselijk moet worden opgevat, en bedoeld wordt de onderste ledematen, wier kwalen moeilijk te genezen zijn.

8. Zal het niet te dien dage zijn, spreekt de HEERE, dat Ik de wijzen uit Edom, in 't bijzonder uit Theman, wier wijsheid van ouds verre beroemd is geweest (Jer. 49:7), en het verstand uit Ezau's gebergte zal doen vergaan 1): dat al haar verstand en hare staatkunde geen raad meer vinden kan.

1) De Themanieten waren beroemd van wege hun wijsheid. Men weet dat Elifaz, een der vrienden van Job uit Theman kwam; ook de Profeet Jeremia roemt de wijsheid der Themanieten. Het verderf, hetwelk de Heere over Edom zou brengen, zou beginnen met het aan de wijzen ontnemen van hun wijsheid en inzicht. Gevolg daarvan zou zijn, dat de helden moedeloos zullen worden.

9. Ook zullen uwe a) helden, die tot hiertoe zo dappere krijgslieden in u, o Theman! het zuidelijk landschap van Edom, ten gevolge van die radeloosheid der wijzen versaagd zijn; opdat een ieder uit Ezau's gebergte, het ganse volk, door den moord worde uitgeroeid.

a) Amos 2:14, 16.

Dus zal alles ter slachting worden overgegeven, omdat zij, die zich en anderen hadden moeten beschermen, niet durven vechten. Beklagenswaardig zeker is de staat dergenen, die van alle kanten van vijanden omringd zijn, en gene toevlucht sterkte of beleid hebben om tegen te staan, of het geweld te bedwingen.

10.

II. Vs. 10-16. De oorzaak van zodanigen ondergang is Edoms zonde tegen zijn broedervolk Jakob. Dat zij niet jubelen over het ongeluk van Gods volk, noch zich daarin verheugen, of het nog helpen vergroten. Want de gerichtsdag over alle volken zal ook over hen de rechtvaardige vergelding voor al hun boosheid aanbrengen; dan zullen zij dronken worden van Gods toorn, gelijk zij op den heiligen berg Zion drinkgelagen hebben gehouden.

10. Dat alles zal u overkomen om a) het geweld, om de onrechtvaardige geweldadigheid, begaan aan uwen tweelingbroeder Jakobvan vroegere tijden tot nu toe, waardoor gij op dubbele wijze eigen bloed hebt verloochend en met voeten getreden. Daarom zal schaamte u bedekken, en gij zult uitgeroeid worden in eeuwigheid.

a) Gen. 27:41. Ezech. 35:5. Amos 1:11.

11. Maar in 't bijzonder ten dage als gij vijandig tegenoverMij stondt, ten dage als de uitlanders, de heidense Filistijnen en Arabieren, zijn heir gevangen voerden (of zijne have en goed wegsleepten), en de vreemden, die even zo ver van u stonden als gij Israël nabij waart, tot zijne poorten introkken, en zijne steden veroverden, en zelfs over zijne hoofdstad Jeruzalem, als hun eigendom en hun buit, waarmee zij naar welgevallen konden handelen, het lot wierpen, en de kostbaarheden en gevangenen onder elkaar deelden (2 Kron. 21:16 v. vs. 1), waart gij ook a) als een van hen, als hun metgezel, die hen hielp, en zich verblijdde in zijns broeders ongeluk.

a) Ps. 137:7.

Edom was aan Israël in tijd van nood broederlijke vriendschappelijkheid verschuldigd, doch in stede daarvan maakten de kinderen van Ezau gemene zaak met Israël's vijanden. In den

tekst, die voor ons ligt, wordt bijzondere nadruk gelegd op het woord "gij", gelijk toen Caesar tot Brutus zei: "Ook gij Brutus!" Ene slechte daad is te slechter, naar gelang van den persoon, die haar begaan heeft. Wanneer wij zondigen, die de uitverkoren gunstelingen des hemels zijn, zondigen wij bovenmate, onze zonde is ene schreeuwende belediging, daar wij zo bijzonder bevoorrecht zijn. Indien een engel, wanneer wij kwaad doen, zijne hand op ons zou leggen, zou hij geen ander verwijt behoeven te gebruiken dan de vraag: "hoe, gij? Wat doet gij hier?" Wij, aan wie veel vergeven, veel toevertrouwd, veel geleend, veel rijkdom, veel zegen geschonken werd, zullen wij onze hand durven uitstrekken om kwaad te doen? Dat verhoede God! Enige minuten van schuldbekentenis kunnen heden nuttig voor u zijn, lieve lezer! Waart gij nooit als een der bozen? Op ene avondpartij lachte men over enig onheilig onderwerp, en die scherts was u niet geheel ongevallig; gij waart ook als een van hen. Toen harde dingen over de wegen Gods werden gesproken, bleeft gij beschaamd stilzwijgen, en aldus waart gij in de ogen der toeschouwers als een van hen. Toen wereldlingen op de markt speculeerden en hoge winsten maakten, waart gij niet als een van hen? Toen zij met den ijver eens jagers de ijdelheid najaagden, waart gij niet even begerig naar winst als zij? Kon er enig onderscheid tussen u en hen opgemerkt worden? Is er enig onderscheid? Wij komen hier in de verborgen hoeken. Wees oprecht met uwe eigene ziel, en verzeker u, dat gij een nieuw schepsel in Christus Jezus zijt. Doch is dat zeker, wandel dan met waarachtigheid, opdat niet iemand opnieuw zou kunnen zeggen: "gij waart ook als een van hen". Gij zoudt in hun eeuwige verdoemenis niet wensen te delen, waarom zoudt gij hun dan hier gelijk zijn? Kom niet in hunnen raad, opdat gij niet in hun verderf komt. Schaar u aan de zijde van het bedroefde volk van God, en niet aan die der wereld.

De Heere zal der vijanden aandeel en verplichting aan het volk Gods, hetwelk zij verdrukken, niet vergeten, opdat Hij daardoor hun schuld verzwaren en hun straf verdubbelen mocht. Hierom rekent de Heere Edom van de maagschap van Jakob, opdat zijne onnatuurlijkheid blijke en een grond van bedreiging zijn mocht: uwen broeder Jakob.

12. Toen zoudt gij niet, 1) gelijk gij kort te voren deedt, gezien hebben op den dag uws verslagen broeders, den dag zijner vervreemding, wanneer hem ooit weer zulk een ongeluk door de vijanden treft als de laatste verovering en plundering zijner hoofdstad. Noch zoudt giju verblijd hebben en uwe vreugde geuit over de kinderen van Juda ten dage huns ondergang, wanneer zij jammerlijk omkomen of in de handen der vijanden vallen, noch uwen mond groot gemaakt hebben, getoornd en gespot hebben, ten dage der benauwdheid.

1) Beter is de vertaling in den bevelenden vorm, zo dat wij dan lezen: En zie niet. en verblijd u niet enz.

Het is een waarschuwing voor Edom, opdat zij zich niet verheugen over de ellende Gods en niet zamenspannen met de andere vijanden van het erfdeel des Heeren.

13. Noch met uwe gewapende scharen weer ter poorteder hoofdstad Mijns volks ingegaan zijn, om de vijanden bij het roven en moorden te helpen, ten dage huns verderfs, noch ook als de vreemdelingen en buitenlanders gezien hebben, als ook gij, op zijn kwaad, ten dage zijns verderfs, want gij zijt zijn lichamelijk broedervolk, noch uwe handen uitgestrekt hebben, ter

hulpe in het plunderen aan zijn heirzijn goed, gelijk gij gedaan hebt (Joël 3:10) ten dage zijns verderfs.

14. Noch eindelijk de schandelijkste misdaad tegen uwen broeder hebben begaan, niet gestaan hebben op de wegscheiding, om zijne ontkomenen, de ontkomenen aan het zwaard der vijanden uit te roeien, noch het ongehoorde hebben gedaan, namelijk zijne overgeblevenen uit het ongeluk overgeleverd hebben aan de vijanden ten dage der benauwdheid, wanneer grote ellende over mijn volk was gekomen.

Wat Edom had gedaan en aan Juda was wedervaren waren voorbeelden der toekomstige ontwikkeling van Juda's lotgevallen en van Edoms verhouding tot hen, die gedurig tot vervulling komen tot den dag des Heeren over alle volken, op welks nabijheid Obadja zijne waarschuwing (vs. 15) grondt.

15. Want de dag des HEEREN 1), op welken Hij Zijne majesteit en almacht op heerlijke wijze zal openbaren, om alle tegen God vijandige machten te doen vallen, en Zijn rijk te volmaken (Joël 1:15), is nabij, en zal over al de Heidenen gericht en rechtvaardige vergelding brengen! gelijk als gij, o Edom! gedaan hebtaan uwen broeder, Mijn begenadigd, uitverkoren volk Israël, zal u gedaan worden; uwe vergelding zal alsdan op uw hoofd wederkeren.

Deze uitdrukking voor den tijd der laatste beslissing tussen het rijk Gods en het rijk der duisternis, de voltooiing van het ganse raadsbesluit Gods, heeft Obadja het eerst gevormd en gebruikt; aan hem hebben Joël, Jesaja en de andere Profeten die ontleend.

16. Want, om hier alleen uwe ergste misdaad te noemen, waarin zich uw ganse haat tegen Mijn volk, uwe vijandschap en uw hoon tegen al wat heilig is, uitsprak, gelijk gijlieden met de overmoedige Filistijnen en Arabieren gedronken hebt, drinkgelagen hebt gehouden op den berg Mijner heiligheid, op Zion, waar ik in 't Allerheilige boven de Cherubim Mijnen troon heb, zo zullen, als Ik gericht houdt, al de Heidenen, en vooral gij, die het afbeeldsel van uwen goddelozen vader zijt, geduriglijk, zonder ophouden, den beker des toorns Gods drinken (Ps. 75:9). Ja zij zullen dien beker ten bodem toe drinken en inzwelgen, en zullen zijn alsof zij er niet geweest waren; zij zullen geheel worden vernietigd (Jer. 25:15-29).

In Edoms haat spiegelt zich de haat van alle wereldmachten tegen God en Zijn volk af; daarom gaat de Profeet hier spoedig van het gericht over Edom tot het gericht over alle wereldmachten over.

Nu herhaalt de Heere de bedreiging en toont dat daar geeft broederlijke verbintenis, noch gevoel van plicht Edom had kunnen bewegen om af te laten, er nochthans een andere reden is, die meer gevoelig was, waarom hij niet zo baldadig had behoren geweest te zijn, n. l. omdat de heidenen, en inzonderheid Edom zijn dag zou hebben en dat wel haastelijk, wijl het rechtvaardig is bij God, om het vijandige de Kerk aangedaan, te vergelden.

17.

III. Vs. 17-21. Nadat Edoms val en Edoms schuld door den Profeet is voorgesteld, voorzegt hij in het 3de deel van zijn Boek daartegenover de oprichting en volmaking van het rijk Gods op Zion en de zaligheid van Israël. Terwijl het oordeel over alle Gode vijandige volken gaat, zal de berg Zion het toevluchtsoord voor alle geredden zijn. Dan zullen Juda en Israël alle landen en heidenen in bezit nemen, en Gods heerschappij zal over de gehele aarde worden uitgespreid. Gods volk zal Edom vernietigen en zijne grenzen naar alle zijden uitspreiden. De onder de heidenen verstrooide kinderen Israëls zullen in hun uitgebreid erfdeel terugkeren, en op Zion zullen verlossers opstaan om Edom te richten. Dan zal het rijk des Heeren zijn tot in eeuwigheid.

17. Maar op den berg Zions, dien de Edomieten met de goddeloze heidenen door hun drinkgelagen nu hebben ontheiligd, zal dan het rijk Gods in heerlijkheid worden volmaakt. Daar, waar de Heere in het midden van Zijn verlost volk als Koning Zijnen troonzetel hebben zal, zal ontkoming zijn. Als de Gode vijandige volken der heidenen den beker van Gods toorn tot hun vernietiging moeten drinken, zal nog ene schare van uit de zware gerichten van den laatsten tijd ontkomenen van alle zonde en ellende verlost, daar bij den Heere wonen (Joël 3:5). En hij, deze verheerlijkte berg met het heilig zaad dergenen, die daarop wonen, zal onaantastbaar, zal ene voor de heidenen ongenaakbare heiligheid zijn(Jes. 6:13. Zach. 14:21); en die van het huis Jakobs 1), het gehele verloste en geheiligde volk van God, zullen hun (der goddeloze veroordeelde heidenen) erfgoederen d. i. de gehele aarde erfelijk bezitten; hun voltooid Godsrijk zal over de gehele wereld worden uitgebreid.

1) Huis van Jakob betekent overigens en ook hier "volk Gods in het algemeen", maar in vs. 18 nevens het huis Jozefs alleen het zuidelijke rijk; en wel wordt Juda daarom huis Jakobs genoemd, omdat, zo lang de 10 stammen van het rijk Gods waren afgevallen, Juda alleen het ware volk Gods vertegenwoordigde.

Zion is de plaats der redding, maar alleen als heiligdom, niet voor degenen, die volgens hun vleselijke geboorte, maar voor degenen, die door Gods genade daarop recht hebben.

18. En Jakobs huis, het rijk van Juda, zal in dien laatsten tijd een vuur zijn, en Jozefs huis 1), het rijk van Israël, dat vervolgens onder den tweeden David, den Koning Jezus Christus weer met Juda verenigd zal zijn (Hos. 2:2. Ezech. 37:16. Jer. 31:18), ene vlam, en Ezau’s huis tot enen stoppel (Jes. 5:24; 10:17); en zij zullen, daar zij Gods oordeel (vs. 15 v.) volvoeren, tegen hen ontbranden en zullen ze verteren, zodat Ezau’s huis geen overgeblevene zal hebben 2). Dat zal zo zeker zijn; want de HEERE heeft het gesproken (Joël 3:13).

1) Opzettelijk denkt Obadja hier, maar ook alleen hier, aan het noordelijk rijk om de mening te voorkomen, als waren de 10 stammen van deze toekomstige verlossing uitgesloten.

2) Dat het huis van Ezau (en die aan hem gelijken) geen overgeblevene heeft, stemt overeen met hetgeen Joël (3:5) zegt "bij de overgeblevenen, die de Heere roepen zal. " Edoms aard is haat tegen het rijk van God, waardoor de aanroeping des Heeren en de roeping door den Heere wordt uitgesloten. Enkelen kunnen echter uit de gemeenschap van hun volk uitgaan, en in het gebied der reddende genade overgaan, zo als Rachabs voorbeeld dit doet zien.

Het woord van God en Zijne almachtigheid en getrouwheid, die hetzelve spreekt is genoegzaam om het geloof der Kerk te bevestigen in de zekerheid van de alleronwaarschijnlijkste dingen. Want wat onwaarschijnlijkheid er ook in de belofte zijn mag, die wordt nochthans hierdoor weggenomen: Want de Heere heeft het gesproken.

19. Dan zal de belofte, welke de Heere aan den aartsvader Jakob, op zijne vlucht naar Mesopotamië voor de vijandschap van Ezau in een droomgezicht heeft gegeven (Gen. 28:14. Vgl. Jes. 54:3), vervuld worden. Gods volk zal zich verre buiten Kanaäns grenzen uitbreiden. En die van het zuiden, die in het zuiderland of Negeb van het rijk van Juda wonen (Num. 13:21 Joz. 15:21), zullen Ezau's gebergte, dat hen in 't oosten begrenst, en die van de laagte, die in de westelijke laagte of Sephela aan de Middellandse zee wonen, zullen de Filistijnen, die ten westen van hen wonen, erflijk bezitten; ja zij, die het gebergte van Juda (Num. 13:25) bewonen, zullen het veldof gebied van het nu van het Godsrijk losgescheurde, maar daarna (vs. 18) weer met Juda ineengesmolten rijk van Efraïm, en in 't bijzonder het veld, het gebied van zijne vroegere hoofdstad Samaria erfelijk bezitten. En Benjamin, het andere deel van het trouw gebleven, ware rijk Gods, zal het oostelijk van den Jordaan liggende gebergte van Gileadbezitten, zo zal het rijk Gods, Juda en Benjamin, waarin de 10 stammen zich hebben opgelost, naar alle vier de hemelstreken uitgebreid zijn.

De Profeet denkt zich de 10 stammen van het noordelijk rijk met Gilead niet als vijanden, die met de Filistijnen en Edomieten gelijk staan, maar als weer verenigd en met Juda en Benjamin ineengesmolten. Daarom wordt ook hun gebied als zulk een behandeld, over welks grenzen het rijk Gods zich zal uitbreiden.

20. En de gevankelijk weggevoerden van de heidenen, in 't bijzonder die het laatst door de Filistijnen of Arabieren gevangen zijn, en door verraad der Edomieten naar Griekenland zijn verkocht (vs. 11, 14; Joël 3:11), van dit onlangs verslagen heir der kinderen Israëls, d. i. van het volk Gods, dat de Heere in Jakob of Israël heeft verkoren, zullen weer naar hun land terugkeren, deel hebben aan de verheerlijking van hun volk, en het land in bezit nemen. Zij zullen bezitten hetgeen in het noordwesten aan de Middellandse zee ligt; hetgeen der Kanaänieten of Feniciërs was tot Zarfath (= werkplaats ter zuivering van metalen) of Sarepta tussen Tyrus en Sidon toe. En de gevankelijk weggevoerden, de in 't heidenland verkochten van Jeruzalem zullen in bezit nemen hetgeen in Sefarad (= afgezonderde landstreek), waarschijnlijk Sparta of het Ionische Griekenland is (Joël 3:11); zij zullen de steden van Juda van het zuiden, in Negeb, wier bewoners het gebergte van Ezau hebben ingenomen, erfenis bezitten.

Onder alle gissingen, welke stad of welk landschap onder dit Sefarad bedoeld is-de Gr. overzetting geeft daarvoor Eratha. Hiëronymus dacht aan Bosporus, de landstreek aan de Zwarte zee, lateren aan Sardis, de hoofdstad van Lydië in Klein Azië-is de waarschijnlijkste, dat de oude hoofdstad van Lacedaemonie en Peloponnesus, Sparta, bedoeld is waarvoor vooral de grote overeenkomst der namen spreekt. Ook Joël (3:11) zegt, dat de gevangenen naar Jonië verkocht zijn. Het is ook mogelijk, dat het Klein-Aziatische Jonië van de hoofdstad van het moederland tevens den naam Sparta gevoerd heeft. Zeer gemakkelijk kan ook de naam Sparta door de Feniciërs tot de Joden zijn gekomen.

21. En er zullen, wanneer op die wijze alle leden van het rijk weer verenigd zijn, en het over alle landen uitgebreid is, Heilanden, redders zijn, die even als eens een Gideon, Simson en anderen (Richt. 2:16; 3:9, 15 enz.), het geheiligde volk Gods van alle vijandschap en tirannie der vijanden Gods volkomen zullen verlossen. Deze zullen op den berg Zions, di. het middelpunt van het verheerlijkte rijk, waar God en Zijn Christus zelf onder Zijn volk Zijnen troon heeft, opkomen, staan, om Ezau's gebergte en volk het toonbeeld van alle volken, die God en Zijn rijk haten, en dus alle vijanden van God en Christus te richtenen te vernietigen. En het koninkrijk de heerschappij over de gehele wereld zal des HEEREN en Zijns Christus zijn. Alle volken moeten vrijwillig of niet vrijwillig Zijne majesteit en heerschappij erkennen en aanbidden. Dan zal alle voorzegging en belofte vervuld worden, en het rijk Gods onder den nieuwen hemel en op de nieuwe aarde in eeuwige heerlijkheid bestaan, en God zal ten laatste alles in allen zijn (Joël 3:16. Micha 4:7. Jes. 24:23. Dan. 7:13 vv. 27).

Dat onder deze heilanden Christus, de Heere verborgen is en hoofdzakelijk moet worden verstaan, leert ons niet alleen het O. T. volgens hetwelk van zelf spreekt, dat deze heilanden door God gezonden en verwekt zijn, maar nog meer het N. T. : want zo als de Heere (Joh. 5:22, 27) zegt: "de Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel den Zoon overgegeven. " Aan menselijke persoonlijkheden wordt echter alles vastgeknoopt, en hoe heerlijker het aanschouwde heil der toekomst is, de onvoorwaardelijke wereldheerschappij van den Heere en Zijn volk, des te minder kan er aan worden gedacht, dat de Profeet de verwezenlijking door een collectief (d. i. door een uit vele personen bestaand wezen) van sterfelijke mensen zonder hoofd hebben verwacht. De pluralis wijst er op, dat het hoofd niet zonder leden kan worden gedacht.

Zo laat de Heere ons Zion aanschouwen in den helderen glans van de heerlijkheid des Heeren, en verre schieten zijne stralen, en alle macht, welke zich daartegen verzet, is vernietigd. Deze zalige tijd zal aanbreken, als de Heere komt en met Hem Zijn rijk.

De dienaars van Gods woord mogen wel in aanmerking nemen, wie zij zijn en wat zij onwetend doen. Dit moet hun het meest ter harte gaan, dat zij overeenkomstig hunnen naam (heiland) leven en wandelen, en dat kan niet anders dan door zuivere getrouwe prediking van Gods woord met sidderen en vrezen, want daardoor alleen hebben wij zaligheid in het geloof. Daarom moeten zij wel toezien, dat zij niet hun eigen vleselijk vuur daarin mengen, opdat zij als heilanden bevonden worden. Och dat het uur kwam, dat in plaats van den verderver enkel heilanden op de gehele wereld waren! Want waar dezulken worden opgenomen en blijven, is enkel zegen. Zij vergaderen alle uitverkorenen in de heilige gemeente op Zion, zodat het rijk en alle heerlijkheid des Heeren en Zijne Gezalfden wordt.

Gelukkig is Zions bewoner ook in de smartelijke tijden! Daar alleen is bevrijding van het kwaad en van elke ellende. En daar de Heere, onze God, Zijn volk, dat Hij bevrijd heeft van al hun ellende heeft gereinigd, om onder Hem een uitverkoren volk te zijn, ijverig in goede werken, tekent Hij het als Zijn eigen en bereidt Hij het om Zijne gekochte erfenis te bezitten. Zijn volk zal overwinnend zijn en Zijne vijanden als een vuur verteren. Gezegend zij de goddelijke Verlosser en Rechter op den berg Zion. Moge ieder die in Zijn werk bezig is, vol geloof zijn en voorspoedig, zodat het woord voor velen ten leven zij, terwijl het de

hardnekkige ongelovigen oordeelt en veroordeelt, daar zij de redding verwerpen van dien Heer, wien is het koninkrijk en de macht en de heerlijkheid in eeuwigheid. .

Ook hier weer eindigt onze Profeet zijne voorspelling met de verheerlijking der theokratie en de eeuwige triomf der Kerk. De Profeet heeft hier het oog op de tijden der Nieuwe bedeling, tot de voleinding der eeuwen. Het Evangelie der zaligheid wordt hier voorgesteld als richtende de wereld, maar tevens wordt het hier voorzegd dat, wanneer de Heere, als de hoogste Souverein werktuigen verwekt ten zegen van Zijn kerk, Hij ook door deze zijn vonnis over de vijanden zal uitvoeren.

De vijanden mogen Christus Kerk benauwen en verdrukken, maar de eindoverwinning is Godes en van Zijn Christus.

Werpen wij nog enen blik op de vervulling van onze profetie, dan was de vervulling van den aan Edom gedreigden ondergang door de volken in de Chaldeeuwse periode haar aanvang. Want hoewel uitdrukkelijk geschiedkundige getuigenissen omtrent de onderwerping der Edomieten door Nebukadnezar ontbreken, daar Josefus (Antiq. X 9, 7) in het bericht over den vijf jaren na Jeruzalems verwoesting ondernomen tocht van Nebukadnezar tegen Egypte, op welken hij de Ammonieten en Moabieten onderwierp van de tussen Moabieten en Egyptenaars wonende Edomieten zwijgt, zo blijkt toch de verwoesting van Edom door de Chaldeën ontwijfelbaar uit Jer. 49:7 vv. en 35 (vgl. met Jer. 25:9, 21 en Mal. 1:3). Onder de rondom Juda, welke de Heere in de hand van Zijnen knecht Nebukadnezar wil geven (Jer. 25:9), en wien Jeremia den beker van den wijn des toorns uit de hand des Heeren moet toereiken, zijn (Jer. 25:21) ook de Edomieten tussen de Filistijnen en Moabieten gevoerd; en volgens Mal. 1:3 heeft de Heere de bergen van Ezau tot woestheid gemaakt, hetgeen alleen op de verwoesting van het land van Edom door de Chaldeën kan zien. De ondergang der Edomieten als volk werd door de Makkabeën voorbereid. Nadat reeds Judas de Makkabeër hen meermalen had geslagen (1 Makk. 5:3, 65) onderwierp Johannes Hyrkanus hen ongeveer in 129 v. C. geheel, en dwong hen tot de besnijdenis en waarneming der Mozaïsche wet, terwijl Alexander Janneüs ook de laatste Edomieten onderwierp. Hadden zij hierdoor reeds hun nationale zelfstandigheid verloren, zo vonden zij hun gehelen ondergang door de Romeinen. De weinige Edomieten, die nog overbleven, gingen onder de Arabieren verloren, zodat het Edomietische volk door de Romeinen voor eeuwig werd verdelgd en zijn naam van de aarde verdween.

Datgene, waarvoor de Profeet het volk Edom in vs. 12-14 waarschuwt, heeft het bij de verovering en verwoesting van Jeruzalem in volle mate gedaan, en daardoor de mate zijner misdaden tegen zijn broedervolk gevuld. Het gericht, waarmee Edom in vs. 18 is gedreigd, kan eerst geschieden, wanneer Israël bekeerd, de Heere in heerlijkheid wedergekomen en het rijk der heerlijkheid opgericht zal zijn. Want het gericht over Edom zal op den dag des Heeren en na het gericht over alle volken plaats hebben. Wat dus vs. 17-21 zeggen, wordt in de Openb. van Joh. volledig ontwikkeld.

SLOTWOORD OP HET BOEK OBADJA.

Zoals duidelijk is, draagt dit Boek een meer polemisch karakter tegen de vijanden van Israël en daarom tegen de vijanden van de Kerke Gods.

Voor Israëls vijanden, voor Edom, is er geen enkel woord van troost en bemoediging.

Integendeel, met algehele uitroeiing en vernietiging als volk wordt Edom bedreigd, omdat het al de eeuwen door zich als een bittere vijand tegen het broedervolk Jakob heeft geopenbaard.

Van uit Juda wordt dan ook de bliksem geslingerd naar Seïr.

Waar de Heere Zijne profeten uit Juda nog zendt naar Israël, opdat uit dit diepgezonken volk het nog bij enkelen tot redding zou komen, daar wordt Seïr, dat is Edom, niet verwaardigd met een persoonlijken boodschapper, maar van uit het Rijk Gods komt het woord der verwerping en verwoesting van het vijandige rijk.

Voor Israël en Juda zullen er tijden aanbreken van verademing en vertroosting, voor Edom niet, en de enkelen, die nog uit Edom zullen gered worden, zullen dan eerst tot verlossing komen, wanneer zij Israël zijn ingelijfd.

Obadja is wel de kleinste der Profeten, wat den inhoud van zijn Boek betreft, maar ook hij openbaart zich zo duidelijk mogelijk als de Profeet, die in de mogendheid van zijn God optreedt.

DE PROFEET JONA.

Het Boek der Profetieën van Jona, den zoon van Amitthaï, bevat de voorspelling van den Profeet omtrent Ninevé, tegelijk met wat die voorspelling voorafging en wat daarop volgde.

De inhoud is volstrekt historisch en geenszins, wat sommigen van mening zijn, ene allegorie.

Niet ten onrechte kenschetst Delitzsch het boek als ene, onder diepe beschaming en goddelijke zelfverloochening, op aandrijven van den Heiligen Geest, te boek gestelde schuldbelijdenis van den terechtgebrachten Profeet, die daarom hij de profetische Schriften is ingelijfd, omdat Jona, voorspellende zelfs dan, wanneer hij niet voorspellen wilde, een type van den toekomstigen Christus was, in Wien alleen en door Wien alleen ook den gelovigen der Oud-Testamentische eeuw genade te beurt viel.

Het Boek laat zich in vier delen verdelen.

Het eerste deel (hoofdst. 1) bevat de roeping van den Profeet, zijn vlucht, en de gevolgen er van.

Het tweede deel (Hoofdst. 2), behelst zijn innig geloofsgebed in de ingewanden van den vis.

Het derde deel (Hoofdst. 3), deelt mede, zijne hernieuwde roeping en zijn profetie tegen Ninevé.

Het vierde deel (Hoofdst. 4), vermeldt de omstandigheden, die na de prediking plaats vonden.

Het geheel doet ons zien, dat de barmhartigheid Gods zich ook toen reeds uitstrekte niet alleen over Israël, maar ook over de volken.

HOOFDSTUK 1.

JONA'S ROEPING, ONGEHOORZAAMHEID EN STRAF.

Het Boek wordt volgens zijne hoofdstukken in 4 grote afdelingen verdeeld, van welke de 1e Jona's roeping naar Ninevé, zijne vlucht en bestraffing, de 2e Jona's redding, de 3e Jona's boetprediking te Ninevé, de 4e zijne mismoedigheid en terechtwijzing verhaalt.

I. Vs. 1-16. Jona ontvangt van den Heere bevel om aan de grote heidense hoofdstad Ninevé bekering te prediken, om aan het volk Israëls feitelijk te bewijzen, dat ook de heidenen tot deelgenootschap aan Gods genade geroepen zijn, wanneer zij boete doen. De Profeet onttrekt zich in zijne Joods-vleeselijke gezindheid aan de vervulling van dit bevel door over zee te vluchten om naar Tarsis te varen. Een vreselijke storm, welke aan het schip den ondergang dreigt, brengt zijne misdaad aan den dag, en het lot wijst hem als de schuldige aan. Hij zelf verklaart zich strafschuldig, spreekt het oordeel over zich uit en wordt alzo door de scheepslieden in zee geworpen.

1. En het woord des HEEREN geschiedde door, duidelijke ingeving des Heiligen Geestes tot Jona (= duif), den zoon van Amitthaï (waarheid van Jehova). Deze was zonder twijfel, dezelfde, die in het begin 1) der regering van Jerobeam II van Israël dezen het gelukkig gevolg zijnen wapenen in den strijd tegen de Syriërs tot herstelling van de oude grenzen van het rijk profeteerde (2 Kon. 14:15, 27), uit Gath Hepher, een klein vlek in den stam Zebulon, ten noorden van Nazareth, aan den straat naar Tiberias (Joz. 19:13). Dat woord Gods geschiedde tot hem zeggende:

1) Daar de oorlog van Jerobeam tegen de Syriërs de voortzetting en het eindigen van den reeds door zijnen vader Joas begonnen zegerijken strijd tegen deze vijanden van Israël was, zo moet deze in dien eersten tijd van Jerobeams regering hebben plaats gehad. Jona's zending naar Ninevé zal later vallen dan zijne voorzegging over de overwinning van Jerobeam, maar toch nog in de regering van dezen koning en niet eerst onder Menahem ten tijde van den eersten inval der Assyriërs in Israël, zo als enigen willen, omdat in dit laatste geval, toen Menahem eerst 53 jaren na het begin van Jerobeams regering den troon beklom, Jona zeer oud zou moeten geweest zijn, als hij van den Heere het bevel ontving voor Ninevé, hetgeen niet gelooflijk is. Behalve de berichten, welke de Heilige Schrift ons geeft, is ons niets naders omtrent Jona's persoon bekend. De Joden vertellen, dat hij de zoon was van die weduwe te Zarfath, dien Elia uit den dode opwekte (1 Kon. 17:17-24); deze bewering rust echter meer op de overeenkomst van het Hebr. woord emeth (waarheid) en van den naam Amitthaï: de weduwe heeft, zegt Hiëronymus, den zoon Amitthaï genaamd, omdat zij tot Elia gezegd heeft: "Nu weet ik, dat het woord Gods in uwen mond waarheid (emeth) is. " Even ongelofelijk als deze overlevering is de andere, dat Jona bij Gath Hefer, het tegenwoordige el Mesched begraven ligt; want ook bij Ninevé wordt het graf van Jona getoond.

2. Maak u op; ga naar de grote (Hoofdst. 3:3; 4:11) stad, die Mij om het groot getal zielen zozeer ter harte gaat, en voor Mijn rijk van grote betekenis is, naar Ninevé, de hoofdstad van het Assyrische wereldrijk, dat Ik nu spoedig tot werktuig Mijner gerichten voor Mijn volk wil

gebruiken, en de hoofdstad der heidenwereld in ‘t algemeen is 1) (2 Kon. 15:20), en predik tegen haar, verkondig haar Mijne almacht, gerechtigheid en genade, of zij Mij, den alleen waren God, misschien zouden willen erkennen en Mij dienen; want hunlieder boosheid, hun verdorvenheid door den afgodendienst, is opgeklommen a) voor Mijn aangezicht, en roept tot Mij om wrake (Gen. 18:21. 1 Sam. 5:12

Toen de tijd naderde, dat Israël wegens zijn hardnekkigen afval van den Heere in de macht der Heidenen zal worden overgegeven en door deze vertreden, lag het in den aard van Israëls eigengerechtige gezindheid de heidenen alleen als vijanden van Gods volk en rijk te beschouwen, en niet alleen hun geschiktheid voor de zaligheid te loochenen, maar ook de profetische verkondiging van het gericht over de heidenen zo te verklaren, als zouden deze geheel en al ten ondergang bestemd zijn. Dezen waan, die in de verkiezing van Israël tot drager des heils een schijnbaren steun had, en door de neiging tot Farizees vertrouwen op het uitwendig behoren tot het uitverkoren volk, en door de afstamming van Abraham voedsel verkreeg, energisch te bestrijden en met der daad te wederleggen, is het doel der zending van Jona naar Ninevé. Terwijl andere profeten de verhouding der heidenen tot Israël in de meer nabij zijnde en verder verwijderde toekomst in woorden verkondigen, en even als de overgave van Israël en de macht der heidenen, zo ook de latere bekering der heidenen tot den levenden God en hun opname in het rijk Gods profeteerden, werd den profeet Jona de zending ten deel, om Israëls verhouding tot de heidenwereld op symbolisch-type wijze te verkondigen, niet alleen de vatbaarheid der heidenen voor de Goddelijke genade maar ook Israëls verhouding tot den Goddelijken heilsraad van begenadiging der heidenen met zijne gevolgen afbeeldend en voorafbeeldend voor te stellen.

2) God weet wel alles van eeuwigheid. Maar Hij spreekt dikwijls zo: "Dit of dat is voor Mijn aangezicht gekomen, " opdat Hij aantone, dat de mensen zich met hun boosheden voor Hem niet kunnen verbergen of bedekken. En omdat de mensen niet begrijpen, wat het eeuwige weten is, zo spreekt God op onze wijze: "het is voor Mijn aangezicht gekomen, " opdat iedereen wete, dat niets voor God verborgen kan blijven.

3. Maar Jona, hoewel een vroom, godvruchtig man, wilde er niets van weten, dat ook de heidenen Gods genade zouden kunnen ontvangen en misgunde hun ieder deelhebben aan de beloften en voorrechten van Gods volk (Hoofdst. 4:2). Daarna maakte hij zich opniet om Gods bevel te gehoorzamen en naar het Oosten te reizen, maar omweerspannig tegen God te vluchten naar Tarsis, van het aangezicht des HEEREN, die in het allerheilige te Jeruzalem Zijnen troon heeft. Hij was in de dwaze mening buiten het land Kanaän de roeping Gods tot profeet ten minste ditmaal te kunnen ontgaan. Hij ging naar het Westen tot de Middellandse zee, en hij kwam af te Jafo (= schoonheid), in de havenstad Joppe (Joz. 19:46), en vond een koopvaardijschip zeilree liggen, gaande naar Tarsis (= onderwerping), of Tartessus, de Fenicische handelskolonie in zuid-westelijk Spanje, nabij de monding der tegenwoordige Guadalquivir (Jes. 23:10), en hij gaf de vracht daarvan, en ging neer in hetzelve, om met henlieden, met deze Fenicische zeelieden, te gaan naar Tarsis, van het aangezicht des HEEREN, die in Israël woont.

1) De mensen zijn in hun rebellie gewoonlijk zo gezet op hun eigen wil, dat zij blind en onopmerkend zijn, geen achtgevend op eigen ongelegenheden, die zouden kunnen volgen, maar veeleer veel liever alles wagen, dan in hun voornemen overdwarst te worden. Dit blijkt hier in Jona, hij die den Heere kende, wilde Hem nochthans ongehoorzaam zijn en evenwel nog denkt voorspoedig te zullen wezen. Hij wilde liever dat groot voorrecht van voor den Heere staan, om de Profetische openbaring te ontvangen verliezen, dan zijn eigen zin verloochenen. Dit wordt tweemaal opgemerkt om zijn dwaasheid aan te stippen, ja hij wil liever de onkosten doen van de vracht te geven en zichzelf op zee wagen met heidense mensen, dan dat hij op Gods bevel tot de heidenen wilde gaan.

Wij verwonderen ons billijk over deze handelwijze van Jona, niet alleen om de ongehoorzaamheid, maar bijna nog meer om de dwaasheid, welke er in lag. Hij was een profeet; hij kende zijnen Heere goed als degene, die de zee en het droge gemaakt heeft, en toch hoopte hij, dat op de zee en ook in het verre vreemde land de arm Gods, die te Jeruzalem woont, hem niet zou bereiken. Ondanks beter weten in de theorie legde hij toch onwillekeurig voor de praktijk den menselijken maatstaf aan de goddelijke macht, en dacht van Tarsis zou God hem toch wel niet zo licht naar Ninevé brengen als van Jeruzalem. Er ligt ene opmerkelijke psychologische waarheid in dezen trek, en zo onze geschiedenis verdicht ware, zouden wij haren vervaardiger als een meester in menschenkennis en fijne tekening bewonderen.

In de gezindheid van den profeet spiegelt zich de gezindheid en de stemming van het Israëlietische volk omtrent de heidenen af. Naar zijnen natuurlijken mens deelt Jona deze gezindheid, en is juist daardoor geschikt vertegenwoordiger van het op zijne verkiezing trotse Israël.

Omdat het Jona leed deed, dat God zo goed was, daarom wilde hij beter niet prediken, ja veel liever dood zijn, dan dat Gods genade, die het eigendom van het volk van Israël zou zijn, ook den heidenen zou worden meegedeeld, die noch Gods woord, noch de wetten van Mozes, noch godsdienst, noch profeten, noch iets hadden, maar wel tegen God en Zijn woord en Zijn volk streden.

Even als de Apostelen eerst vleselijk meenden, dat Christus koninkrijk lichamelijk zijn zou, en later, als zij zagen, dat het geestelijk was, toch meenden, dat het alleen voor de Joden zou zijn, en alleen den Joden het Evangelie predikten. Want het was voor de Joden zeer moeilijk om te geloven, dat behalve Israël nog meer mensen Gods volk waren, omdat daar de uitspraken der Schrift stonden, en van Israël en van Abraham’s zaad spraken, en alleen bij hen Gods woord en dienst enz. waren.

Deze dwaze ongehoorzaamheid van Jona is tot vertroosting van alle boetvaardige zondaars opgetekend. Wanneer Jona, David, Petrus, enz. niet in den Bijbel stonden, zegt Luther, waar zouden we arme zondaars blijven, als de zonde ontwaakt en levendig wordt? Wij willen niet schelden op Jona, die zeker in groten kommer, angst en nood geweest is, hoewel hij niet goed heeft gedaan, maar wij willen er deze lering uit trekken, dat, daar wij zien, hoe ook de allerheiligste mannen hun verkeerdheden, misslagen en gebreken hebben, wij ook niet moeten

wanhopen, al is het dat wij velerlei gebreken en ellendigheid in ons bevinden; wij moeten aan het woord van Paulus denken: "die meent te staan, zie toe dat hij niet valle. " Want de misslagen en struikelingen van voortreffelijke, heilige en grote mannen moeten ons een troost zijn en niet ene reden om te veroordelen. Het is toch waar, dat ons de gebreken der heiligen meer vertroosten dan hun grote daden en wonderen. Wanneer wij aan hun voortreffelijke tekenen denken ontzinkt ons het hart, want wij gevoelen en weten, dat wij hun in ‘t minst niet gelijk zijn. Wanneer wij echter zien, hoe zij ook hun gebreken hebben gehad, dan krijgen wij moed, en zeggen: Ik ben toch in dit hospitaal niet alleen ziek; ik ben toch niet alleen een arm zondaar, maar alle heiligen moeten mij de hand geven en met mij bidden: "Ach Heere! ga niet in ‘t gericht met Uwen knecht, want niemand, die leeft, zal voor U rechtvaardig zijn. " .

Bovenal is Jona’s ongehoorzaamheid aan alle dienaren en predikers van Gods woord ter waarschuwing nedergeschreven, dat zij niet, als het natuurlijke hart, vlees en bloed, steeds geneigd zijn, uit menschenliefde of mensenvrees den Heere en Zijne bevelen, om den zondaren het gericht, den boetvaardigen Gods genade te verkondigen, ontlopen, en zich liever overgeven aan de gedachten en bezigheden van het dagelijks leven, aan de zorgen voor het dagelijks brood en aan gemak, en de dwaze hoop, dat de Heere ze niet zal vinden en straffen.

Wat u God te doen geeft, moet gij doen zonder enige tegenspraak. Die den last geeft, geeft ook de schouders om te dragen. Die vlucht verzwaart den last.

4. Maar de HEERE, wien wind en zee gehoorzaam zijn, wierpdoor bijzondere beschikking, als Jona in die dwaze hoop om den Heere te kunnen ontvlieden, op zee was gegaan (Ps. 149:9), enen groten wind op de zee, en er werd een grote storm in de zee, zelfs zogroot, dat het schip dacht te breken.

De wind gehoorzaamt zijnen Heere, maar de mens wil het niet doen!

Hoe blind zijn dikwijls de mensen, dat zij daar rust zoeken, waar zij die het minst vinden. Jona vlucht op de zee, waarop het toch zo onbestendig en gevaarlijk is (2 Kor. 11:25. Ps. 107:29)! hij vlucht onder de menigte van ongelovigen, en wil bij hen raad zoeken tegen den toorn Gods, terwijl hij in het scheepje van Gods kerk en aan het roer daarvan had moeten blijven. Gods dienaar had bij deze zondaars niets te doen. Zo brengt ons ons vlees en bloed, als wij deze volgen, in velerlei gezelschap, waar wij niet bij behoren. (Ps 50:18

Het is gene kleine weldaad, als God enen zondaar dadelijk na de begane zonde ernstig bestraft.

5. Toen vreesden de zeelieden zeer, en riepen, daar zij heidenen waren, en uit verschillende streken van Fenicië, een iegelijk tot zijnen god, en, als de storm toch niet ophield, wierpen zij de vaten, die in het schip waren, in de zee, om het van dezelve te verlichten1), en het gevaar van wegzinken onder de golven te verminderen; maar Jona was reeds vóór het uitbreken van den storm nedergegaan aan de zijden van het schip, en lag daar neer in zorgeloze gerustheid 2), zonder te vermoeden dat de straffende hand van zijnen God reeds over hem was, en was met enen diepen slaap bevangen 3).

1) De zeelieden wierpen het gereedschap uit; maar het schip werd in ‘t geheel niet verlicht. Waarom? Omdat niets een zo drukkende last is als de zonde en de ongehoorzaamheid.

2) De meningen der uitleggers over de oorzaak van Jona’s diepen slaap zijn verschillend. De meesten geloven, dat zijn kwaad geweten hem zo gekweld heeft, dat hij moedeloos, mistroostig en ten gevolge zijner inspanning zich te slapen zal hebben gelegd, om zo wanhopig te wachten, wat hem om zijne ongehoorzaamheid zou overkomen. "Jona lag in doffe droefheid ingeslapen in het ruim. Hem wekte de storm niet, want in zijn hart had hij enen groten storm gehad, en hij dacht dien te zijn ontlopen. " .

Het meest juiste is zeker aan te nemen, dat de zorgeloosheid, waarmee Jona het schip had beklommen, bij hem nog voortduurde op de zee, zodat hij zich zelfs legde te slapen. "Dat mag wel een doodslaap heten, dien hij ten laatste sliep, terwijl hij spoedig daarop in den dood moest gaan. Maar zo gaat het overal met den zondaren God handelt alzo met hem, even als hier met Jona, want Jona had zich zeer bezondigd tegen God: omdat echter God zwijgt en stil houdt met straffen, en de zonde niet terughoudt, en er niet dadelijk in slaat, zo is de natuur en aard der zonde, dat zij den mens verblindt en verstokt, opdat hij in veiligheid komt en niet vreest, maar zich nederlegt en slaapt en niet ziet, welk een groot onweder er boven hem is, dat hem ontzaglijk opwekken zal.

Vermoeid van de reis, en verblijd, dat hij zijn oogmerk bereikt had, was hij ingesluimerd, en de beweging van het schip deed hem nog dieper inslapen.

Ook de slaap van Jona behoorde tot zijne vlucht. Judas vluchtte nog verder, daar hij zich verhing.

3) Het woord in den grondtekst wijst een diepen slaap aan. Hij sliep zo vast, dat hem noch het geschrei der mensen, noch het geraas bij het uitwerpen der waren, noch het woeden van storm en golven wekte, maar de opperschipper hem eerst schudden moest. Hierbij was zeker Gods bijzondere besturing, opdat Jona in zijn ontwaken te gemakkelijker van zijne zonde zou kunnen overtuigd worden, want wanneer hij gewaakt had, zou de schipper gene gelegenheid hebben gehad, hem door zijne harde toespraak het geweten te treffen.

Jona bedacht niet, dat God hem ook hier kon bereiken, wanneer hij zich onttrekken wilde aan den last, hem opgedragen. Daarom legde hij zich als een zorgeloze te slapen, en sliep zelfs zeer vast-

6. En de opperschipper de eerste stuurman naderde, toen het gevaar op het hoogst was, tot hem, en wekte hem op, en zei tot hem: wat is u, gij hard slapende? hoe is het mogelijk, dat gij in zo groot een levensgevaar voor ons allen zo zorgeloos slaapt! Sta op, roep tot uwen God, zo als ieder van ons reeds zijnen God heeft aangeroepen; misschien zal die God aan ons gedenken, en ons Zijnen almachtigen bijstand schenken, (Ps. 40:18), dat wij niet vergaan?

"Misschien vermag uw God iets" ach enkel dolksteken in Jona’s hart, die God geheel anders kende, dan deze, en hij was aan Zijne school ontlopen. De verst verwijderden moeten naar

God vragen, en hij, die zo nabij Hem was, had zich verwijderd, alsof bij Hem verderf te vinden was. Welk een beschaming! .

Zo moet dikwijls een in onze ogen onkundige komen, om ons de waarheid te zeggen. Welke gedachten, welk verborgen lijden een Jona moet gehad hebben, kan ieder Christen gemakkelijk begrijpen. Hij weet, dat hij tegen Gods bevel gehandeld heeft. Hij weet dat deze storm om zijnentwil geschiedt. Zal hij nu God om hulp aanroepen? Hij ziet, dat hij het ongeluk niet kan ontkomen, en nu ligt de hand Gods op hem, en drukt hem ter neer.

Als een gelovige aan het vallen is, dan is hij minder in geestelijke werkzaamheid dan de onbekeerde. Hoe beschaming was deze toespraak voor Jona, zij, die den waren God niet kennen, bidden, waken en werken, en de enige man op het schip, die den waren God kent, bidt, waakt en arbeidt niet, maar slaapt De Hebreër, ja de Profeet des Heeren moet door den afgodendienaar wakker geschud, tot het gebed geroepen, tot zijnen plicht gebracht worden. En gaat het niet nog zo in het geloofsleven van een iegelijk onzer, dat wij door dezulken, die gene gelovigen zijn, meermalen aan onze verplichtingen herinnerd worden, alsof juist zij ons moeten toeroepen: "Bedenkt welk een schat gij in uw geloof bezit, waarvan gij geen gebruik maakt?" Roep tot uwen God! Hoe liefelijk is het te zien aan boord van een schip, dat in nood, dat in gevaar is van te vergaan, dat men elkaar opwekt tot het gebed, omdat men nog gelooft, dat God het gebed verhoren kan. O hoe beschaamt die Heidense opperschipper hiermede die geleerden onder ons, die God deze macht ontzeggen, en hoe beschaamt hij velen onzer opperschippers en zeelieden, die, ofschoon den driemaal heiligen naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes op hun voorhoofd dragende, aan boord van hun schepen van God niet willen weten dan om Zijnen heiligen naam vloekend, en zich en anderen vervloekende schandelijk te misbruiken! .

7. Jona deed nu wel, waartoe de opperschipper hem had gevraagd, doch het geweld van den storm verminderde niet. Toen vermoedde de schipper, dat een van hen door een heimelijke misdaad den toorn der goden had opgewekt. Voorts zeiden zij, naar Gods bijzondere ingeving, een ieder tot zijnen metgezel: Komt, en laat ons loten werpen (Esth. 3:7) opdat wij der goden verborgen raadsbesluit mogen weten, en alzo om wiens wil ons dit kwaad overkomt, want dat Gods toorn zich openbaarde in het dreigend element was voor hen ontwijfelbaar. Alzo wierpen zij loten, en het lot viel naar ‘s Heeren beschikking op Jona.

Het lot valt op Jona niet naar de macht van het heidense lot, maar van Hem, die het onzekere lot bestuurde (Spr. 16:33), Als door een bliksemstraal zal Jona zich getroffen hebben gevoeld, even als Petrus door het hanegekraai. "Gij zijt die man, " riep het hem toe.

8. Toen zeiden zij tot hem, om hem te bewegen met eigen mond zijne misdaad te openbaren: Verklaar ons nu, om wiens wil ons dit kwaad overkomt? Hij moet het weten, want u heeft het lot als de schuldige oorzaak van Gods toorn aangewezen; wat is uw werk? is het iets oneerlijks, dat den toorn der goden opgewekt heeft, en van waar komt gij? welk is uw land? en van welk volk zijt gij? 1) Zeg ons alles nauwkeurig, opdat wij daaruit mogen besluiten welke uwe misdaad is en van welken aard.

1) De Heere weet in het vervolgen van de zonde, de beschuldigingen te bestieren, zodat die de zonde het meest bittere zullen maken van den schuldige. Hierom bestiert Hij de scheepslieden, om deze vragen te doen, wat is uw werk, en van waar komt gij, welke is uw land en van welk volk zijt gij? waar van elk een prikkel moest zijn voor Jona's inzicht, dat hij, een Profeet zijnde, van het aangezicht Gods zou vlieden, dat hij van het heilige land en de kerk komende weerspannig zou zijn en achtervolgend meer wist dan de heidenen, dat hij in een weg zou zijn, daar hij geen bevel van God toe had.

9. En hij zei tot hen: Ik ben een Hebreër (deze naam werd door de Israëlieten zelf gebruikt in het verkeer met buitenlanders of in tegenstelling tegen andere volken), en ik vreze, ik vereer wat mijnen godsdienst aangaat, den HEERE Jehova, den God des hemels, die de zee en het droge gemaakt heeft. Hierop verhaalde hij hun, welk bevel hij van God had ontvangen, en hoe hij zich door de vlucht tegen Hem zwaar had bezondigd.

Si homo velat, deus revelat; si homo tegit, Deus detegit; ei homo agnoscit, Deus ignoscit. (Als de mens verbergt openbaart God; als de mens bedekt ontdekt God; als de mens belijdt, vergeeft God.

Door het vrezen van den Heere kan Jona niet willen zeggen, dat hij den God van Israël in waarheid diende. Het tegendeel was blijkbaar uit zijn gedrag. Hij schijnt derhalve ene slaafse vrees te bedoelen, zodat hij, in antwoord op de vragen der overige schepelingen, zeggen wilde: Ik vrees den Heere, den God des hemels, den enigen en waren God. De reden van het ontzettend gevaar, waarin wij thans verkeren, is niet gelegen in mijn beroep, in mijne land- en volksgenoten. Maar uit vrees, omdat ik de bevelen des Heeren, den God mijns volks schroomde te volbrengen, vlucht ik voor Zijn aangezicht, en nu vrees ik Zijne geduchte wraak, welke mij zo kennelijk achtervolgt. Het is om mijnentwil, dat deze storm zo vreselijk woedt. Hij, die de zee en het droge gemaakt heeft, zendt dit onweder om mij te straffen.

Ik beef voor den God des hemels, den God van mijne vaderen, wiens last ik versmaad heb.

10. Toen vreesden die mannen met grote vrees want zij zagen den verschrikkelijken toorn van dezen machtigen God over Jona's zonde in den storm en het doodsgevaar voor zich. Ontzet riepen zij, en zeiden zij tot hem: Wat hebt gij gedaan? want de mannen wisten, dat hij van des HEEREN aangezicht vlood; want hij had het hun zo even (vs. 9)te kennen gegeven.

11. Voorts zeiden zij tot hem, om zich door eigendunkelijke bestraffing van enen vereerder en Profeet van dezen zo machtigen God niet op nieuw in doodsgevaar te brengen: Wat zullen wij u doen, opdat de zee stil wordt van ons. Spreek zelf uw oordeel uit, want als vereerder van dezen God kunt gij zelf het best de grootheid uwer zonde afmeten. Zij vraagden hem dit, want de zee word hoe langer hoe onstuimiger, en woedde steeds voort.

12. En hij zei tot hen, in berouwvolle belijdenis, dat zijne zonde van opstand tegen God den dood verdient had, en Gods toorn alleen door zijnen dood kon worden verzoend: Neemt mij op, en werpt mij in de zee, ik ben bereid den dood te lijden, dien in verdiend heb, zo zal de

zee stil worden van ulieden a), en gij zult van den dood gered worden; want ik weet zeker, dat deze grote storm ulieden om mijnentwil overkomt.

1) Niet als Profeet velt Jona dit oordeel, maar als gelovig Israëliet, die den ernst der gerechtigheid van den heiligen God uit de wet en uit de geschiedenis van zijn volk kent.

2) Jona is, al is het ook zeer zwak, een voorbeeld van Christus. Christus was de getrouwe, en gaf zich voor hen, die altijd ontrouw waren, in den dood, maar Jona heeft de trouw verloochend; daarom was hij ook nog niet de rechte "duif" des vredes, maar ene voorzegging van haar. Hij geeft zich toch voor anderen in den dood, in welke hij ze hoofdzakelijk zelf gebracht had; zij hebben zegen daarvan voor het lichaam en nog meer voor de ziel.

Jona vluchtte van het land en ontvluchtte Gods toorn niet. Hij vluchtte van het land en bracht op zee den storm. Niet alleen verkreeg bij door de vlucht geen goed, maar bracht ook nog diegenen, die met hem waren, in het hoogste gevaar, opdat wij daaruit leren dat gelijk hem, die in zonden leeft, ook de vaart niets helpt, zo degene, die de zonde van zich heeft gedaan, noch de zee vernietigt, noch de wilde dieren verteren.

Jona zegt: "neemt mij, en werpt mij in de zee, " maar hij stort er zichzelven niet in. Dat onderscheid is er tussen een ontwaakt en wanhopend geweten.

Welk een woord! het opent ons de geschiedenis der wereld. Hoe, om de ongehoorzaamheid van één mens is geheel de zee in beroering, en is alles wat haar bevaart in gevaar van te vergaan! En wat doet dien storm liggen en bedaren? De ondergang van dien ongehoorzamen mens. Het is ons een treffend beeld van de grote waarheid, dat alleen de zonde Gods heerlijke schepping in beroering brengt, en dat alleen de tenietdoening der zonde de verstoorde orde herstelt. Doch hierin was dan ook Jona het grote beeld, de type van Christus. De Heere Christus zou Zich overgeven tot behoud der kerk, gelijk Jona zich overgaf tot behoud van het schip, de hittigheid van Gods toorn zou zich afwenden van den zondaar door de nederdaling van Christus in de diepte des grafs, gelijk de woedende golven zich stilden door het werpen van Jona in de zee. Doch ziet dan hier de kleine, zwakke Jona in al de kracht en heerlijkheid des geloofs; ja ziet en bewondert en aanbidt de goddelijke genade, die zulk een held uit zulk een vervaagd man maken kan. Zo vreesachtig hij was om naar Ninevé te gaan, zo moedig was hij nu om zich in de zee te laten werpen. Dat was een veel erger lot dan hem te Ninevé wachtte, want daar zou hem niets gebeuren; maar hij zou beschaamd worden over zijne vrees. In den dienst van God wordt enkel moed vereist. Zo gaat menig zendeling naar een volk, waar nog nimmer een zendeling kwam, en hij slaagt in zijne zending. Wie slechts met God durft, dien zal het gelukken. Jona biedt zich zelven ten offer aan. Hij geeft terstond bewijs van zijne profetische bediening door de uitlegging te geven van hetgeen er gebeurde, en Gods wil en bedoeling er mede te verkondigen. Het was om hem, Jona, te doen, hij moest uitgeworpen worden, en hij is dan ook nu geheel gewillig bereid om zijn leven over te geven, ten einde de schepelingen te behouden. Trouwens het komt in de liefde tot God en den naaste daarop aan, dat wij ons zelven willen geven. Velen geven hun geld en goed en alles wat zij hebben aan den Heere, maar hun hart, hun leven behouden zij voor zich zelven. En toch begeert reeds de ene mens van den anderen niet zozeer zijne gaven als wel zijn hart en zijne liefde. Hoeveel te

meer moet God dit eisen. Nu kunnen wij op tweeërlei wijze Gode ons leven geven: door voor Hem te leven en voor Hem te sterven. Het laatste was bijzonder het voorrecht der martelaren, zij leefden en stierven voor den Heere; in onze dagen en in onze maatschappelijke toestanden kunnen wij voor den Heere leven en in Hem sterven, maar niet voor Hem sterven, ofschoon niemand weet, waartoe hij nog door den Heere kan geroepen worden.

Jona spreekt hier alzo niet om van het leven af te zijn, en van de verdrietelijkheden van het leven, maar als Profeet, wetende wat Gods wil was, maar ook uit een gevoel van de rechtvaardigheid der straf over de zonde.

Hij weet dat hij tegen Gods bevel was ingegaan, dat alleen om hem deze grote storm was gekomen, maar ook dat God machtig was om hem te redden, indien het Hem behaagde.

Den dood had hij verdiend, maar uit genade kon God hem ook nog redden.

13. Maar de mannen waagden het toch niet, dat harde oordeel te volvoeren, maar roeiden, om door de bruisende golven heen te breken, en het schip weer te brengen aan het droge, en zonder zulk een offer het verderf te ontkomen, doch zij konden niet; want de zee werd hoe langer hoe onstuimiger tegen hen.

14. Toen besloten zij in hunnen nood ten laatste Jona's vonnis te volvoeren. Vooraf echter riepen zij, daar zij in Jona enen dienaar en Profeet van den almachtigen God zagen, door wiens dood zij vreesden zich bijzonder voor dezen God schuldig te maken, tot den HEERE, tot Jehova, den God van Jona, die Zich aan hen in den storm over Jona's woorden had geopenbaard. Zij baden en zeiden: Och HEERE! laat ons toch niet als misdadigers des doods waardig zijn in Uwe ogen, laat ons toch niet vergaan om dezes mans ziel, die wij thans in den dood willen geven; En legin zijnen dood geen onschuldige bloed op ons 1), want Gij, HEERE! hebttoch door het zenden van storm en door bestiering van het lot op Jona gedaan, gelijk het U heeft behaagd. Gij hebt zelf ons Uwen heiligen wil daardoor aangewezen, dat wij hem als des doods schuldig tot verzoening van Uwen toorn in de zee moeten werpen 2).

1) Wij zien, dat deze mensen, hoewel zij nooit de lering der wet hadden gehad, toch van nature reeds zo geleerd waren, dat zij wisten, dat mensenbloed Gode lief en dierbaar was.

Uiterste noodzakelijkheden geven aan den mens geen ruimte, om recht te doen, dan hetgeen zij daartoe van God recht hebben. Want deze zeelieden oordeelden dat geen noodzakelijkheid hen kon bevrijden van de schuld van onschuldig bloed, in het uitwerpen van Jona, dan alleen Gods geopenbaarde wil.

2) Wanneer de ontrouw van Jona dit reeds had teweeggebracht, dat de heidenen naar Gods woord en wil leerden luisteren, Hem vreesden en Hem in gebed naderden, wat zou God niet met Zijnen getrouwen dienaar hebben volbracht! .

Deze mannen doen hier belijdenis van Gods Soevereiniteit. Dat het de Heere is, die met het heir des hemels en de inwoners der aarde doet naar Zijn welbehagen. Daarom roepen zij tot

Hem en doen hiervan bekentenis om daarmee hun conscientie te bevrijden en vrijmoedigheid te ontvangen om Jona in zee te werpen.

15. En zij namen Jona op, nadat zij alzo in vrees van te zondigen hadden gebeden, en wierpen hem in de zee. Toen stond de zeeplotseling stil van hare verbolgenheid, want zij had gevonden wat zij zocht.

Het is niet te verwonderen dat zij, die aan gene verzoening van den zondaar door de voldoening aan de gerechtigheid van God geloven, ook het boek Jona als een verdichtsel beschouwen, want deze waarheid wordt hier zo historisch duidelijk geleerd, dat men zich moedwillig blind moet houden, om dit niet te zien. De verbolgenheid der zee ontstaat door de verbolgenheid Gods, eiste voldoening van den schuldige, eiste hem zelven ten offer en nauwelijks is deze voldoening gegeven, dat offer gebracht of de zee staat stil van hare verbolgenheid; de ban was opgeheven en alles keerde tot zijne gewone orde terug.

16. Dies vreesden de mannen, die schippers, den HEERE, den God Israëls, den Schepper van hemel en aarde, met grote vreze, want zij erkenden daarin duidelijk de hand van den heiligen God; en zij slachtten den HEERE reeds op het schip slachtoffer, zoen- en dankoffer, en beloofden geloften, dat zij Hem na gelukkige aankomst aan het doel hunner vaart nog meerdere offers zouden brengen.

Met dat alles bewezen zij duidelijk, dat ook heidenen voor de openbaring van den waren God vatbaar konden gemaakt worden, en hoe groot Jona's zonde was.

Wat hier met deze zeelieden gebeurt was een voorteken van wat op de prediking van Jona met Ninevé zou geschieden.

Het was geen waarachtige bekering, maar een ogenblikkelijk erkennen van Gods oppermajesteit. De storm, Jona, de stilte na den storm, alles werkt zamen om hen een hogen dunk van Gods Almacht en Opperhoogheid te doen krijgen, en daarom slachtten zij slachtoffers en deden beloften voor de toekomst.

II. Vs. 17-Hoofdst 2:10. Het was echter den Heere niet te doen, om den dood van Zijnen Profeet maar dat hij zelf uit de zonde gered, een voorbeeld zou worden voor de toekomstige bekering van zijn volk, en ene voorzegging van Hem, die door Zijnen dood en Zijne opstanding de redding van Israël en van de heidenen uit de zonde en den dood zou te weeg brengen. Daarom beschikt de Heere enen groten vis, dat die Jona verslond zonder hem schade aan te doen. In diens buik brengt Jona drie dagen en drie nachten door, en wordt, gelijk hij door het innig gebed uit den buik van den vis bewijst, door berouw en bekering een ander mens. Daarop moet de vis op Gods bevel den Profeet weer op het land spuwen.

17. De HEERE nu beschikte enen groten vis, en gebood dien om Jona in te slokken; en Jona was in het ingewand van den vis, daarin door Gods wondermacht levend gehouden, drie dagen en drie nachten, (niet juist 3 maal 24 uren, maar naar onze wijze van spreken zo lang, dat Jona op den derden dag weer werd uitgespuwd. (Esth. 5:1).

Volgens het spraakgebruik des volks zou men menen, dat die vis de walvis is geweest; doch men bedenke dat in onze taal het woordje "wal" "groot" betekent in walvis en walnoot.

God geeft menigmaal zijne goedertierenheid en een blijk van Zijn liefde aan Zijn volk, in een tijd en op een plaats, daar zij zulks het minst verwachten. Want Jona ontmoet Gods goedertierenheid in het hart van een onstuimige zee, in dewelke hij in toorn geworpen werd om bedorven te worden.

Het woord walvis komt viermaal in onze Statenvertaling voor, namelijk bij Genesis 1:12. Job 7:12, Ps. 148:7 en Jona 1:17. In het Hebreeuws leest men op de drie eerstgenoemde plaatsen het woord Tariim, hetgeen betekent: Grote vis, draak, grote slang, krokodil. Hetzelfde Hebreeuwse woord staat in Exod. 7:9. Deut. 32:33. Ps. 74:13; 91:13. Jes. 51:9. Jer. 28:1; 51:34. Ezech. 28:3; 32:3. Dit woord is niet alleen door de onzen met verschillende woorden overgezet, maar ook door de 70 (griekse vertalingen van het Oude Testament), welke in het N. Testament wordt gevolgd. Gen. 1:21 is daar overgezet door het woord Kétas. Ay Job. 1:12. Ps. 48:7 door drakoon, dat draak betekent. In Jona 1:17 staat echter in het Hebr. een geheel ander woord, en wel daag gadool, dat is grote vis. Dat woord stamt af van het werkwoord dagah, hetwelk betekent vermenigvuldigen en komt voor in Gen. 48:16, is overgezet "vermenigvuldigen als vissen in menigte. " Het woordenboek van Winer geeft dan ook terecht de betekenis van het woord daag op "een vis, die zich zeer vermenigvuldigt" (de walvis brengt jaarlijks slechts één jong ter wereld). Bij Matth. 12:48 nu is de vertaling der Zeventigen gevolgd, die op de bedoelde plaatsen bij Jona Ketos hebben gebruikt. Dat woord komt in het Nieuwe Testament nergens anders voor; alleen gebruiken het de Zeventigen. De gewone woordenboeken vertalen Kètos voor: "een grote zeevis, zeemonster, dolfijn, ook walvis. " Van den Es geeft in zijn woordenboek die laatste betekenis niet op. Het gewone woord, door de Grieken gebruikt voor walvis, heet balaina, in het Latijn balaena, bij ons balein. In het Boek van Jona blijkt alzo bedoeld te zijn: een zeemonster zonder nadere aanduiding, doch met bepaalde uitsluiting van den walvis, waaraan toch de bijzondere grote vermenigvuldiging niet kan worden toegeschreven.

In plaats van grote vis wordt in Matth. 12:40 door onze overzetting: " walvis"overgezet. De walvis, die in de noordelijke zeeën leeft en den vangers zulk een rijke winst van baleinen enz. geeft, kan het niet geweest zijn, daar deze slechts zelden tot in het kanaal tussen Engeland en Frankrijk, bijna nooit in de Middellandse zee komt, en omdat deze een veel te nauwe keel heeft om een mens te verslinden. Algemeen namen nu de uitleggers aan, dat het een grote haai of zeehond (canis carcharias of equalus carscharias 1) geweest is. Deze bereikt volgens den beroemden Fransen zoöloog Cuvier (overl. 1831) ene lengte van ongeveer 25 voet, en heeft in zijn muil ongeveer 400 lansvormige tanden in 6 rijen, welke het dier kan oprichten en neerleggen, omdat zij alleen in huidcellen staan. Deze is veelvuldig in de Middellandse zee, waar hij zich meestal in de diepte ophoudt. Hij is zeer vraatzuchtig, verslindt alles, wat hem voorkomt, schollen, robben, tonijnen, met welke hij dikwijls aan de kusten van Sardinië in de netten geraakt en gevangen wordt. Men heeft daar in enen die 3-4 centenaars zwaar was, ongeveer een dozijn onverteerde tonijnen gezonden, in enen zelfs een geheel paard en het gewicht van dezen op 15 centenaars geschat. Aan de westkust van Frankrijk is een gezien; door wiens muil zeer gemakkelijk een vet mens zou zijn gegaan. In het jaar 1758 viel een

matroos bij stormachtig weer van een fregat in de Middellandse zee over boord, en werd dadelijk door een zeehond (carcharias) in zijnen muil opgevangen, zodat hij verdween. De scheepskapitein liet een op het verdek staand stuk geschut op den haai losbranden, en de kanonskogel trof hem zo, dat hij den matroos, welken hij in zijn muil had opgenomen, wederuitspuwde, die toen in de ondertussen nabijgekomen sloep levend en nog slechts weinig gedeerd werd opgevist. Bijna hetzelfde gebeurde in 1867 bij Triest. Het grote en wonderbare in Jona's geschiedenis is dus niet zozeer daarin gelegen, dat Jona door een haai levend verslonden werd, als dat hij 3 dagen in den buik bewaard bleef en daarna ongedeerd weer uitgespuwd werd, terwijl ieder schepsel volgens de ervaring na korten tijd moet sterven, wanneer hij zonder lucht is. Tegen dit wonder richten zich daarom ook van ouds af voornamelijk de twijfelingen van het ongeloof en van den spot, hoewel hier kan gedacht worden aan een toestand, welke met schijndood overeenkomt, waarin adem en hartslag stilstaat en het geestelijk bewustzijn uit het leven des lichaam, zich terugtrekt, zonder dat de gehele scheiding tussen geest en lichaam plaats heeft, welke wij sterven noemen. Er is nauwelijks een gedeelte der heilige geschiedenis, waarover sedert den heidensen spotter Lucianus van Samosath (ongeveer 150 n. C.) meer gespot is en nog meer gespot wordt dan over de geschiedenis van den Profeet Jona. In de Christelijke kerk vond die spot eerst ingang, toen omstreeks het midden van de vorige eeuw de loochening van de wonderen en van de goddelijke autoriteit der Heilige Schrift geschiedde tot bevordering van het vrije onderzoek. Ongeloof en spot zegt, dat de gehele geschiedenis van Jona ene mythe is of ene sage, of het spel der fantasie. Het leven van Jona in den buik van den vis zonder te stikken, het opschieten van den wonderboom bij nacht tot de hoogte van iemand, die zit (Hoofdst. 4), ook het wonderbare toeval, dat het lot juist op den rechten man valt, dat de storm zich verheft en bedaart, als het de bedoeling der geschiedenis eiste, dat de vis dadelijk aanwezig is, om Jona te verslinden en ook weer uit te spuwen, dat de boom juist uitspruit en de worm dien ter rechter tijd doodt; eindelijk dat de hete wind juist op den rechten tijd waait, om Jona het verlies der schaduw te doen gevoelen-dat alles is wonderbaar en sprookjesachtig en daarom ongelofelijk. Wie echter aan enen levenden God gelooft, wie door verhoring zijner gebeden bij eigene ervaring weet, dat achter de voor ons tastbare en bekende wetten der noodzakelijkheid, in de natuur andere wetten der vrijheid staan, welke aan het rijk Gods en de vervulling van het raadsbesluit der verlossing dienstbaar zijn, wier doorstralen door de natuurwetten wij wonderen noemen, die stoot zich noch aan de wonderen van het Boek van Jona noch aan enig ander wonder der Heilige Schrift (Job. 1:6), al hadden wij niet de onomstotelijke waarborg voor de waarheid van het feit, welke des Heeren woord in Matth. 12:39 vv. 16:4. Luk. 11:29 vv. ons geeft. Gelijk reeds in Hoofdst. 1:2 werd gezegd, is de gehele geschiedenis van Jona een voorbeeld en profetie in den engsten zin. Benevens het doel Gods, om dezen Profeet terecht te brengen, en het wereldrijk Assyrië tot erkentenis van dien waren God te brengen, wiens werktuig het nu spoedig zou worden, was Gods hoofdbedoeling om Jona en zijne geschiedenis aan het vleeslijk gezinde Israël voor te houden: een spiegel van zijne eigene gezindheid en van zijne toekomstige geschiedenis, ene voorzegging van de latere opname der heidenen in Gods rijk en hun vatbaarheid daartoe, ene voorzegging van den Heere en Heiland die door Zijnen dood, Zijn verblijf in de diepte van het dodenrijk en Zijne opstanding na drie dagen aan Israël zegen, en aan de heidenen genade en zaligheid zou geven.

HOOFDSTUK 2.

JONA'S GEBED OM VERLOSSING.

1. En Jona, als hij gevoelde, dat hij door Gods wonderdaad in het leven bewaard was, zag daarin een onderpand van zijne gehele redding, enbad tot den HEERE, zijnen God, dien hij verlaten had, maar nu in zijnen doodsnood ook weer had gezocht en gevonden uit het ingewand van den vis.

Het volgende gebed is geen verzoek om redding, maar dank en lof voor geschonken redding. Daaruit volgt echter niet, dat Jona dit gebed eerst nadat hij weer op het land gespuwd was, gesproken heeft en vs. 11 voor vs. 3 is in te lassen, maar de zaak is aldus, zoals reeds de oudere uitleggers juist hebben erkend, dat Jona als hij door den vis verslonden was en in diens buik het leven had behouden, daarin een onderpand van zijn redding erkende en daarom den Heere loofde en prees.

Dit gebed, waarvan de vorm als die der Psalmen is, en dat vol herinneringen is uit de Psalmen, is van drie strofen (vs. 4 en 5; 6, 7 en 8), in welke Jona den nood waarin hij gekomen is, en de redding uit den ondergang, welke onvermijdelijk scheen, schildert. Aan deze gaat een inleiding vooraf (vs. 3), waarin de bidder het volgende zamenvattende erkent, dat de Heere Zijn geschrei tot Hem in den nood heeft gehoord, terwijl een slot (vs. 9, 10 ,) volgt met de belofte van dank voor de ondervonden redding. Door de vele gezegden overeenkomstig aan woorden uit de Psalmen, bewijst de bidder, dat hij leeft in het woord Gods, en dat hij heeft leren bidden, gelijk alle ernstige bidders met de Psalmen van David. Hij zou met eigene woorden zijne gedachten en gevoelens niet beter kunnen uitdrukken. "Niet dat hij juist zo deze woorden met den mond gesproken heeft en alzo gerangschikt heeft, want zo wel is het hem niet geweest, dat hij een vers zou hebben kunnen dichten; maar daarin wordt aangetoond, hoe het hem te moede geweest is, welke gedachten zijn hart gehad heeft, toen hij met den dood in een zwaren strijd was. (2 Sam. 16:14 3).

Er is geen plaats zo woest en donker, welke niet door enen heiligen bidder in een tempel Gods zou kunnen worden veranderd.

2. En hij zei: Ik riep uit mijne benauwdheid tot den HEERE, en Hij antwoordde mij (Ps 18:7; 120:1); uit den alles verslindenden buik des grafs, van het dodenrijk, waarin ik reeds zo goed als nedergezonken was, schreide ik, en Gij hoordet mijne stem.

Kan er dieper diepte zijn dan die der zee, en enger groeve dan in den buik van een vis. Daarom is de toestand van Jona de vereniging van de allerdiepste afstorting in het leed en van de allergrootste benauwdheid der ziel. Al het mindere lijden wordt er door vertegenwoordigd. Opmerkelijk is het ook, dat Jona niet zegt: uit den buik van den vis, maar ook uit den buik van het graf; vooreerst, omdat het ene liefelijke en sterk sprekende heenwijzing is naar het graf van zijn groot Tegenbeeld, en ten andere, omdat wij hiermede wederom de eeuwige toepasselijkheid zien van het Woord van God. Wat zes en twintig eeuwen geleden door een gelovig man uit den buik van een vis gebeden werd, dat is een gebed, hetwelk zeker alle

heiligen, die op aarde geweest zijn, of die er nog zijn, konden of kunnen bidden; en zijn lied is een lofzang, dien zelfs de opgestanen uit de doden op de nieuwe aarde hem nog kunnen nazingen. Herinnert u van Paulus, dat hij zegt: een dag en een nacht in de diepte te hebben doorgebracht; welnu, ook hij kon onzen tekst gebruiken. Doch ziet nu hier de fijne pen van de Heilige Schrift, en aanbidt de wijsheid van de innerlijke zamenstelling der Heilige Schrift. Had Jona gezegd: "uit den buik van den vis schreeuw ik, " zo was er gene eeuwige toepasselijkheid geweest, maar dit woord tot Jona zelf bepaald gebleven, en niemand had het hem kunnen nazeggen.

Gelijk God in de grootste benauwdheden helpen kan, alzo zullen ook de gebeden van Gods kinderen in hun diepste benauwdheid voortkomende uit een waar gebrek en nood, een goed antwoord bekomen. Want Jona's geloof van God gesterkt zijnde, zag het ene, toen hij uit de benauwdheid riep en uit den buik des grafs schreide, en in zijn bevinding ondervond hij het andere, dat hij niet te vergeeft gebeden had. Want, zegt hij, Gij hoordet mijne stemme. Dan is het gebed het meest voorspoedig, wanneer een gevoel de noodzakelijkheid, de oprechtheid daarvan aanwijst; en wanneer die uit het stof voortkomt, dan zal het geloof hulpe beschikken uit den hemel aan iemand, die weinig beter is als de hel.

3. Want Gij hadt mij door de zeelieden, die werktuigen Uwer gerechtigheid waren, geworpen in de diepte, in het hart der zeeën, en de stroom omving mij; al uwe baren en uwe golven, welke uwen toorn vreesden, om mijne zonde te straffen, gingen over mij henen 1), zo dat ik letterlijk ondervond wat de zanger van Ps. 42:8 geestelijk beleefde.

1) Ook hier is Jona weer de type van den Christus Gods. Wat de Profeet hier zegt dat alle de baren en golven Gods over hem heen waren gegaan, is letterlijk volbracht aan het Lam, dat geslacht is, toen Hij voor de zonde van zijn volk het grote zoenoffer heeft gebracht, en de schuld volkomen betaald. Wij kunnen dan ook gerust zeggen, dat de Messias hier weer onder het Oude Verbond door Jona van zijn lijden profeteerde.

4. En ik zei: Ik ben uitgestoten van voor Uwe ogen, met welken gij de Uwen leidt en regeert (Ps. 31:23): nochthans zal Ik den tempel Uwer heiligheid te Jeruzalem weer aanschouwen en Uwe genadige nabijheid genieten.

In het O. T. zendt God de onstuimigheid van golven en baren, in het N. T. bestraft Hij ze; in beide zijn zij Hem gehoorzaam.

Gij hoort het: hier spreekt het geloof, dat niets ziet of dat in ene donkere kamer is, waarin slechts ene kleine opening het licht van boven inlaat. Is het niet opmerkelijk, dat Jona, die op vrije voeten zijnde, zulk een zwak geloof toonde, nu juist in de diepte, in de ingewanden van den vis zulk een groot geloof toonde? En welk een verzekerd geloof! Wie zou, zonder er een goddelijken grond voor te hebben, zich zo iets hebben durven voorstellen, als wat Jona zich hier voorstelde? Doch in het geloof geeft God ons de bevoegdheid om ons op Hem te beroemen en van Hem alles te begeren, wat in onze ziel begeerlijk acht, en zo opende Jona zich, zelfs in den buik van den vis, den tempel van Gods heiligheid te Jeruzalem, ja wat meer is, den tempel Zijner heiligheid in den hemel. "Ik ben uitgestoten van voor Uw aangezicht,

nochthans zal ik den tempel uwer heiligheid weer aanschouwen. " Dit nochthans herinnert mij aan het nochthans (dennoch) van Luther, dat kracht-woord, waarmee hij gewoon was alle geloofstwijfelingen te bestrijden en te boven te komen. Hij had dit woord van Jona of van Habakuk overgenomen, en het was hem tot ene geestelijke zinspreuk geworden. Ja men zou het haast niet kunnen geloven, en toch is het zo: met dit kleine geloofswoordje heeft hij de grote hervorming tot stand gebracht, waarin wij ons thans nog God verheerlijkend mogen verheugen. De paus was machtig, en de vorsten, die zijne zijde hielden, waren machtig, nochthans God was machtiger. Dat woordje der Schrift heeft het gedaan. Het drukte dan ook geheel het leven van Luther en al zijn werk uit. Zo behaagde het God, om soms in zulk een klein woordje ene wereld van kracht samen te trekken. De mensen bemoedigen ons gewoonlijk door een onsje of aasje zwarigheden van ons weg te nemen, en te zeggen: het is zo erg niet, of: het kon nog erger; maar God doet zo niet. Hij laat de zwarigheden in hare volle kracht, maar stelt er iets tegenover, dat tegen al die zwarigheden ruim opweegt, ja dat ze ver overweegt door het geloofswoordje "nochthans" in het hart en op de lippen Zijner kinderen te leggen. Zo handelde ook de Heere bij het weggaan van den rijken jongeling. Toen maakte de Heere de opmerking, hoe moeilijk het voor den rijke was, om in te gaan in dat koninkrijk, waarin niets wat tijdelijk maar alleen wat eeuwig is, waarde heeft; en toen de discipelen, door dit denkbeeld verschrikt en verslagen, uitriepen: "Wie kan dan zalig worden?" verzachtte de Heere de woorden niet, maar ze in al hun kracht bevestigende, zei Hij: "bij de mensen is het onmogelijk. " En toen liet Hij er ook Zijn "nochthans" op volgen in de woorden: "doch bij God zijn alle dingen mogelijk. " Dat wij dan dit "nochthans" goed leren geloven en zeggen: want zijn de toestanden van Jona’s beschrijvingen en beelden des doods en des grafs, ook ons wachten de diepten des grafs, des afgronds, des doods, en dan zal het ook onze beurt zijn, in het geloof ons geheel vrijwillig en gewillig over te geven, om in de diepten geworpen te worden, en daarbij te weten, dat wij niet vergaan, maar uit die zee weer op het droge, ja in den tempel van Gods heiligheid komen zullen ofschoon het vlees nog altijd voor die diepte blijft sidderen. Trouwens, dit kan niet anders, want het vlees is niet gerust, voordat het ziet en geniet maar het geloof is de vaste grond der dingen, die men niet ziet maar met zekerheid verwacht. Het zag bij Jona uit den vis in Gods heiligheid, in het lijden de uitkomst, in het graf den hemel der heerlijkheid. En dat konden de heidenen op het schip van Jona met al hun vriendelijkheid en goedwilligheid niet. De ongelovigen kunnen veel goeds en schoons en groots zeggen en doen, maar het gaat alles buiten het koninkrijk der hemelen om. Van de dingen Gods weet de gelovige alleen, en zo leren wij dan Jona hier kennen niet alleen als een gelovig man, maar tegelijk als een teder kind van God, dat zijne kinderlijke betrekking tot God gevoelt, dat gemeenzaam is in het hart des Vaders, en weet wat er in omgaat, en wat recht hij daarin heeft. Nog ene dan, heerlijk woord van Jona! mochten wij het allen als kinderen, die weten wat hun Vader is, in alle droefheden en benauwdheden Jona nazeggen: "Ik ben uitgestoten van voor Uwe ogen, nochthans zal ik den tempel Uwer heerlijkheid aanschouwen. " .

5. De wateren hadden mij omgeven tot de ziel toe, zodat het met mij scheen gedaan te zijn (Ps. 18:5; 69:2). de afgrond der zee, waarin ik was gezonken, omving mij: het wier op den bodem der zee was aan mijn hoofd gebonden.

6. Ik was nedergedaald tot de gronden der bergen, daar deze wortelen in de diepe kolken der zee (Ps. 18:16), de grendelen der aarde waren door de om mij drukkende watermassa, om mij henen in eeuwigheid; maar Gij hebt mijn leven uit het verderf het graf der zee opgevoerd o HEERE, mijn God (Ps. 30:4)!

Nu heet het: Mijn God. En op dit laatste komt het aan: God moet het eigendom van ons zijn, en wij moeten het eigendom zijn van God. Wij moeten ene bezitting hebben in God, of liever: God zelf moet onze bezitting zijn. Wat baat het een kind, of het alles heeft wat zijne ouders hebben, en het heeft zijne ouders zelf niet? Is het dan geen wees? Zo ook wij; wanneer wij de ganse aarde hadden, ja, al des Heeren goederen, en wij hebben Hem zelf niet, zijn wij dan gene wezen? Daarom wil God, dat wij allermeest bidden om den Heiligen Geest, want de Heilige Geest is de God in ons, gelijk de Vader de God voor ons en de Zoon de God met ons Gode is, niet in afgescheidenheid van, maar in volstrekte eenheid met elkaar.

Jona beschrijft hier zijn toestand aleer hij door den vis werd ingeslikt. Niets dan dood en verderf grijnsde hem tegen. Het scheen wel alsof hij ten dode was gedoemd. Het wier verhinderde hem het land te bereiken en de kracht der wateren om zijn handen tot zwemmen uit te spreiden. Maar ziet toen de nood op het hoogst was, was ook de redding nabij. De Heere God kwam op een wondervolle wijze tussen beide en voerde zijn leven op uit het verderf.

7. Als mijne ziel in mij (Ps. 42:5)overstelpt was, en op het punt was in de duisternis des doods neer te zinken (Ps. 142:4) dacht ik aan den HEERE, en greep mij biddende midden in den toorn aan Zijne genade vast; en mijn gebed kwam tot U, in den tempel Uwer heiligheid, waar Gij als Koning van Uw volk Uwen troon hebt en de gebeden hoort (Ps. 19:7).

In die uiterste overstelping kon hij niet meer spreken-kon hij enkel denken; en wat dacht hij? Hij dacht aan den Heere. Zo gaat het ook met velen der gelovigen op hun krank- of sterfbedden. De hevigheid der ziekte belet hun geregeld tot den Heere te bidden; doch dan treedt het denken aan den Heere daarvoor in de plaats. Dit denken nu aan den Heere is het inwendig gebed des gelovigen, het bidden in den geest (Efeze 6:16). Jona zelf noemt zijn denken: een gebed. En God, die in het hart ziet, behoeft gene woorden. Hij kent de gedachten, nog eer zij in ons oprijzen.

Dat denken was niet een gedachteloos denken maar een gedenken aan den Heere als aan den geheel enigen redder en verlosser. Toen hij vluchtte had hij den Heere vergeten, er niet om gedacht dat Zijne ogen de ganse aarde doorlopen en ook hem, den vluchteling, zag, maar nu in het diepste van die benauwdheid, nu wordt de gedachte aan Zijn God weer levendig en hij erkent Hem als zijn God en zijn Heiland.

8. Ook mij hebt Gij van daar verhoord en gered, want Gij alleen kent het hart, maar die de valse ijdelheden onderhouden, die hun vertrouwen stellen in afgoden, welke hun ijdele gedachten hebben uitgevonden, verlaten hunlieder God, die alleen weldadigheid doen kan, en de almachtige Helper zijn wil (Ps. 31:7).

9. Maar Ik, dien gij uit de zonde en den eeuwigen dood hebt gered en tot U hebt teruggevoerd, zal U offeren met de stem a) der dankzegging (Ps. 42:5), zal met luider stem U danken; wat ik in dringenden nood U beloofd heb, zal Ik na gered te zijn betalen 1) (Ps. 50:14, 23). Het heil is des HEEREN; op Zijne macht en genade zal mijn hart vertrouwen, Hij zal mijne redding voltooien.

a) Ps. 116:17. Hos. 14:3. Hebr. 13:15. b) Ps. 3:9.

De ware godzaligen onder de wet werden van God geleerd, om niet op de uitwendige volbrengingen en offeranden te rusten, maar om naar de geestelijkheid en dadelijkheid van de plichten te zien, en om gebruik van Christus te maken, in Wien alleen onze beste zedelijke daden aangenaam zijn. Hierin stelt hij, dat de stem der dankzegging (of van hartelijken lof) de rechte offerande was. Inzonderheid toont zijn zamenvoeging van de offerande met de stem der dankzegging, dat zijn lof werd opgeofferd in en door de ware offerande.

De critici zijn spoedig gereed gekomen en hebben gezegd: dit gebed is nooit gebeden, maar later uit Bijbelwoorden kunstig zaamgesteld. Dat zij het eens beproeven, een gebed van dien gloed en die innigheid, in dien danktoon te "componeren. " Dat echter daarom een gebed niet minder een waar gebed des harten is, omdat zijne woorden aan de Heilige Schrift ontleend zijn, daarom zullen zij, die een gebedsleven kennen, het minst twijfelen. Onze Heiland zelf heeft toch in Zijn hoogsten kruisdood woorden van den 22sten Psalm gebeden. (O. FUNCKE).

10. De HEERE nu, nadat zich Zijn knecht tot Hem had bekeerd, sprak door Zijne verborgene almacht tot den vis; en hij spuwde, gehoorzaam aan zijnen Schepper, Jona uit op het droge, waarschijnlijk aan Palestina’s kusten bij Joppe.

De diepere betekenis der geschiedenis van Jona bestaat vooral in het typische karakter van zijn driedaags oponthoud in den buik van den vis, waaromtrent Christus ons onderwijst, als Hij de Joden wijst op het teken van den Profeet Jona, met deze woorden (Matth. 12:40): "Gelijk Jonas drie dagen en drie nachten was in den buik van den vis, alzo zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten wezen in het hart der aarde. " Terwijl de straf, welke Jona door zijn tegenstreven van Gods volk zich op den hals haalde, de les bevatte, dat Israël naar zijn natuurlijk volksbestaan moest ten ondergaan, opdat uit den dood van den ouden zondigen toestand een nieuw volk Gods zou opstaan, dat, gestorven aan de wet, in gewilligheid des Geestes den Heere zou dienen, stichtte God in het lijden en de redding van Jona tevens een voorbeeld voor den dood en de opstanding van Jezus Christus tot heil der gehele wereld. Even als de knecht Gods, Jona, in den dood wordt overgegeven, om het hem bevolen werk, namelijk den Ninevieten het oordeel en de barmhartigheid van den God des hemels en der aarde te verkondigen, met zegen te volbrengen, zo moet de Zoon Gods als een tarwegraan in de aarde worden gelegd, om vrucht aan te brengen voor de gehele wereld (Joh. 12:23 vv. en 32). Daarin openbaart zich de gelijkheid tussen beide. Maar Jona heeft de straf des doods zich waardig gemaakt, Christus daarentegen lijdt, als de onschuldige, voor de zonde der mensheid, en gaat vrijwillig in den dood als degene, die het leven in Zich zelven heeft, opdat Hij den wil des Vaders volbrenge. In dit onderscheid bestaat de ongelijkheid, waarmee het voorbeeld

achter het tegenbeeld blijft, de werkelijkheid daarvan slechts onvolkomen afbeeldt. Maar ook in dit onderscheid is nog ene gelijkheid te zien tussen Jona en Christus, welke niet mag worden voorbijgezien. Jona sterft, naar zijnen natuurlijken mens om der zonde wil, die aan hem met zijn volk gemeen is, Christus voor de zonde van Zijn volk welke Hij op Zich heeft genomen, om die te boeten; maar Hij sterft toch tevens als lid van het volk, van hetwelk Hij naar het vlees afstamde, als die onder de wet gebracht was, om als de Heiland van alle volken op te staan.

Nog merke men op de betekenis, welke volgens des Heeren eigene verklaring de wonderbare redding van den Profeet voor zijne latere werkzaamheid onder de Ninevieten had. Want de Heere zegt in Luk. 11:30 : "Gelijk Jonas den Ninevieten een teken geweest is, alzo zal ook de Zoon des mensen zijn dezen geslacht. " Hier wordt de ongelovige wereld met Ninevé parallel gesteld, en gezegd, dat, gelijk aan deze stad de wonderbare redding van Jona als onderpand zijner geloofwaardigheid was gegeven, zo zou voor gene de opstanding des Heeren als zodanig moeten dienen. Diensvolgens moeten de Ninevieten Jona’s ervaring hebben gekend, en daaruit moet hun gezindheid, om hem te geloven, verklaard worden.

Opmerkelijk woord! God spreekt tot de schepselen. Zo was het reeds van den beginne, en welk een spreken moet het zijn, dat de onbezielde schepping hoort! God spreekt tot de redeloze schepping, en beveelt haar, alsof zij Hem verstond. Zo zei ook Jezus tot den doden Lazarus: "kom uit!" en hij kwam uit, en tot de zee en den storm: "weest stil!" en zij werden stil. God spreekt tot alles en tot allen, ook tot het hart onzer vijanden; zij kunnen niet verder gaan dan God toelaat: alles staat onder Zijn bestuur, en wie nu gelooft, plaatst zich in het middenpunt, en regeert met God alle dingen. God sprak tot den vis. Het spreken Gods is een bevel geven, is een te kennen geven wat God wil. Hij spreekt en het is er; Hij gebiedt en het staat er! Het is dus gene spreekwijs, welke enkel moet te kennen geven, dat God de Heere is van aarde, hemel en zee in het algemeen; neen, zelfs de vissen in de zee dienen Hem, en moeten Zijnen raad ten uitvoer brengen.

Jona’s bevrijding kan beschouwd worden als 1) een bewijs van Gods macht over alle schepselen; God heeft die alle onder Zijn bevel, en gebruikt ze gelijk Hem behaagt; 2) als een bewijs van Gods genade aan een arm boeteling, die in nood tot Hem bidt. Hier is een wonder in de natuur gewerkt door Jona’s redding, om te kennen te geven, welk een wonder van genade, van vrije genade Gods aanneming is van terugkerende zondaars;
3) als een type van Christus’ opstanding. Alzo moesten dood en graf het lichaam van den gekruisigden Redder wedergeven. Te midden van alle onze verschillende ervaringen, en de wisselende levensomstandigheden, moeten wij met geloof en vertrouwen zien op onzen Verlosser, die leed en stierf, maar nu verrezen en opgevaren is. Laat ons dan ootmoedig onze zonden belijden, Christus herrijzenis beschouwen als een eersteling van onze eigene, en dankbaar elke tijdelijke en geestelijke bevrijding aannemen, als het begin en onderpand van onze eeuwige redding. .

HOOFDSTUK 3.

JONA'S GEZEGENDE BOETPREDIKING.

III. Vs. 1-10. Nadat Jona op die wijze in berouw en gehoorzaamheid weer tot den Heere was teruggekeerd, en door de goddelijke barmhartigheid uit den dood wonderbaar was gered, komt op nieuw Gods bevel tot hem. Nu gaat hij naar Ninevé en predikt der stad den ondergang voor hare zonden binnen 40 dagen, De Ninevieten geloven aan God en doen boete in zak en as; daarop verschoont de Heere de stad.

1. En het woord des HEEREN geschiedde ten andere maal tot Jona, zeggende:

2. Maak u op, ga naar de grote heidense wereld-stad Ninevé\, en predik tegen haar de prediking, die Ik door ingeving van Mijnen Heiligen Geest tot u spreek.

De Heere denkt bij de vernieuwing van het bevel met geen woord aan de schuld van Jona, want Jona is verootmoedigd; in het wonder zijner redding heeft hij geleerd wat gehoorzaamheid is, al weet hij ook nog niet, welke de goddelijke ontferming over een boetedoend heidenvolk is.

Niemand mag ondernemen uit eigene macht Gods toorn en straf te dreigen. Predikers, die uit hun eigen geest spreken hebben daartoe geen recht. Bedenk u daarom wel en bid om den Heiligen Geest, en verootmoedig u geheel, en vergeet uzelven, wanneer gij dat wilt of moet doen.

3. Toen maakte zich Jona op, en ging waarschijnlijk langs den gewone karavanenstraat, niet door de woestijn, maar over Damascus, naar Ninevé, naar het woord des HEEREN. Ninevé nu was ene grote, voor de ontwikkeling van het rijk Gods zeer gewichtige stad van grote waarde in Godsogen, want zij was toen en vooral voor Jona en Israël de vertegenwoordigster der gehele buitenwereld, ene stad van drie dagreizen of 19 mijlen in omtrek.

De uitleggers zijn het er niet over eens, of met de drie dagreizen de middellijn of de omtrek van Ninevé bedoeld is. Het natuurlijkste is het van den omvang te verklaren, daar toch de grootte en betekenis der stad nader moest verklaard worden, en ook elders de grootte ener stad gewoonlijk naar haren omtrek wordt aangegeven. Zeker ziet de dagreis in vs. 4 niet op de middellijn, zo als de uitlegging duidelijk maakt. De geschiedvorser M. v. Niebuhr bepaalt den omvang van het gebied van Ninevé in uitgebreideren zin (2 Kon. 15:20) op 97 engelse area 19 Pruiss. mijlen, terwijl de Griekse schrijver Diodorus slechts 480 stadiën of 12 mijlen aanneemt.

God verandert Zijne bevelen niet. God herhaalt Zijne roepende genade, Hij roept den zondaar ten tweeden, ten derden male, ja tot aan het einde.

Helaas! Jona heeft meer navolgers op den weg der vlucht, dan op den weg der gehoorzaamheid.

4. En Jona begon in de stad te gaan ene dagreis 1) waarschijnlijk niet in rechte richting de stad doortrekkende, maar zich nu naar de ene dan naar andere zijde wendende, om ene geschikte ruime plaats en den juisten tijd voor zijne prediking te vinden, en hij predikte gedurende dien dag, en zei: Nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd. Daarbij bestrafte hij, zo als van zelf spreekt, de zonden der heidenen als oorzaken dezer dreiging Gods, en maakte hij zijne zending door den levenden God bekend.

1) Jona kwam op den nu nog gewonen weg der karavanen over Amido en trad dus in de stad bij Ninevé (2 Kon. 15:20). Op den weg van Ninevé tot Calah (Nimrud) dicht bij, misschien in de stad zelf, predikt hij. Nu is de afstand tussen Calah en Ninevé (beide steden uitgesloten) in rechte lijn, volgens de kaart gemeten, 18 1/2 Engelse mijlen. Denken wij hier nog bij, dat a) de weg van Calah naar Nimrud zeker wel niet lijnrecht liep, dus in werkelijkheid langer was dan de rechte afstand van hemelsbreedte en dat b) Jona eerst door Ninevé moest heengaan, en ook zeker Calah moest binnengaan, zo kan hij wel ongeveer 20 engelse mijlen of ene kleine dagreis afgelegd hebben, voordat hij predikte.

2) Dat juist een tijd van genade van 40 dagen gegeven werd, heeft zijne betekenis. Het getal veertig, een ook in ‘t gebied van het natuurlijke leven merkwaardig getal (40 weken = duur der vorming van het kind in den moederschoot; volledige ontwikkeling der hersenen in het veertigste levensjaar; gewichtig ook in de crisis der ziekten), heeft op de meeste plaatsen, waar het met betekenis voorkomt, zijne betekenis niet te danken aan zamenstelling van twee andere symbolieke getallen. Het eenvoudigst leidt men de symbolieke betekenis af van het karakter der tijdperioden, die in de Heilige Schrift daaraan worden gemeten. De 40 dagen aan het begin en het einde van den zondvloed (Gen. 7:4; 8:6), zijn dagen van bezoeking en straf en genade, van beproeving des geloofs, in welke men op Gods hulp leert wachten, en waarbij het vlees wordt gedood. Waar daarom het getal veertig in symbolische betekenis voorkomt in verbinding met tijdperioden, stelt het steeds den tijd voor als tijd van verzoeken, van beproeving en wachten, waarin het geloof zich moet openbaren, of werkelijk openbaart, of als tijd van verootmoediging en vaderlijke kastijding Gods, welke van de zijde des mensen de boete met hare uitwendige openbaringen, boete enz. overeenkomt (zo als op onze plaats), of eindelijk als tijd van genadige opzoeking, geloofsversterkende leidingen en hulpe Gods.

5. En de a) lieden van Ninevé geloofden de verkondiging van den Profeet en alzo aan God, die ze hem bevolen had, en zij riepenin de stad een vasten uit, en bekleedden zich met zakken; met haren boet- en treurklederen (Gen. 37:34), van hunnen grootste af tot hunnen kleinste toe.

a) Matth. 12:41. Luk. 11:32.

De voorstelling dezer heidenen mocht de Christenen met reden schaamrood doen worden. Deze bekeren zich op het woord van enen en wel hun onbekenden mens. Zij roepen een zeer ernstige boete uit. Zij onderzoeken niet, of hij van God gezonden is of niet, of hij misschien een bedrieger was, maar maken zich den raad, welken hij mededeelt, ten nutte. Moesten wij niet desgelijks handelen, en nut zoeken te trekken uit hetgeen ons wordt gezegd?

Wanneer wij dus oorlog, ellende, honger, armoede, pestilentie of andere ongelukken hebben, mogen en moeten wij niet in de eerste plaats en alleen aan natuurlijke oorzaken denken, noch over onze vijanden veel klagen en schreien; dat ware geheel verkeerd, en zou zijn de paarden achter den wagen spannen, maar wij willen de oorzaak en het begin van onzen jammer beschouwen en onze zonde erkennen, en zien op Hem, die ons slaat, en die alleen als werktuig en instrument de handen der vijanden, schild en wapenen bezigt, die ons geen haar zouden kunnen krenken, indien God het niet alzo werkte en Hem in Zijne hand leidden, zo als een vader de roede hanteert, als hij het boze kind wil kastijden.

Bij zulk ene ontzettende boodschap zijn er drie wegen: wanhopig worden, lichtzinnig wegschertsen, boete en bekering. Op den derden zijn de Ninevieten gegaan.

Het begin der prediking is gewoonlijk van uitwerking bij hen, aan wie niet te vergeefs wordt gepredikt. Zij, die Gods woord niet alleen dagen, maar jaren door denzelfden prediker horen verkondigen, zonder bekeerd te worden, voor hen is weinig hoop over, al hoorden zij dezelfde prediking ook duizend jaren.

Deze boete of bekering was geen inwendige, geen gevolg van het inzien van de zonde als schuld voor God, maar een uitwendige, zoals men dat noemen kan, een nationale bekering. Een berouw over de uitwendige zondige daden en een poging om de zonde te mijden. Een bekering van de zonde tot de deugd. Edoch ook zulk een bekering is den Heere niet ongevallig. Ook op zulk een bekering wil de Heere God de roede wegnemen, of het oordeel en de uitvoering van het vonnis opschorten.

6. Want dit woord geraakte tot den koning Sardanapalus I van Ninevé, want in de nabijheid van diens burg te Calah of Nimrud had de Profeet waarschijnlijk gepredikt, en hij stond in boetvaardige onderwerping onder den koning aller koningen, die hem door Jona's prediking bekend was geworden, op van zijnen troon, en deed zijn heerlijk overkleed van zich, en hij bedekte zich met enen zak, met een haren boetgewaad, en zat ten teken der diepste treurigheid neer in de as (Job 2:8 Deut. 14:2).

7. En hij liet door zijne herauten uitroepen, en men sprak te Ninevé, uit bevel des konings en zijner groten, zijner ministers, zeggende: Laat mens, noch beest, rund noch schaap, iets smaken, laat ze niet weiden noch water drinken.

8. Maar mens en beest zullen met zakken bedekt zijn, en zullen sterk (Joël 1:20) tot God om verschoning roepen; en zij, alle mensen zullen zich bekeren, een iegelijk van zijnen bozen weg, 1) en van het geweld, dat in hun handen is.

1) Het is niet genoeg te vasten om de zonde, maar wij moeten ook vasten van de zonde, en ten einde onze gebeden van goed gevolg mogen zijn, moeten wij niet meer met ons hart naar de ongerechtigheden omzien. Dit is de enige vasten, die God verkiest. Het werk van een vastendag is met een dag niet gedaan, maar dan begint het zwaarste en noodzakelijkste deel van het werk het eerst, hetwelk is van de zonde zich te bekeren en een nieuw leven leiden en met den hond niet weer te keren tot zijn uitbraaksel.

9. Wie weet, God mocht Zich wenden, en berouw hebben, wanneer Hij onze algemene boete en bekering ziet; en Hij mocht Zich wenden van de hittigheid zijns toorns, dat wij niet vergingen, gelijk Hij heeft gedreigd.

Dit edict, den Ninevieten opgelegd (vs. 7-9), om den toorn der Godheid af te wenden, het edict van Darius (Dan. 6:26 vv.), dat van Nebukadnezar (Dan. 3:20) en andere, waren even zo vele voorbereidingen op de bekering der heidenen, die op de komst van Christus volgde. Zo toch werd allengs en eniger mate trapsgewijze Gods goedheid en heerlijkheid bekend gemaakt aan de volken, die verre van Israël stonden (Ex. 5:2).

Zulke woorden: "wie weet enz. " komen niet voort uit een twijfelen, maar zij bevelen hun lichamelijke zaken, hun gezondheid, leven, geluk en zaligheid naar de wereld in de genadige beschutting, bescherming, wil en welgevallen Gods, en zijn niets anders, dan juist dat, wat wij dagelijks zeggen: Heere, Uw wil geschiedde, maak Gij het, richt en doe zo als het U welgevallig is, tot Uwe eer en tot zaligheid mijner ziel.

De krachtige indruk, dien de boetprediking van Jona op de Ninevieten maakte, zodat de stad in zak en asse boete deed, wordt begrijpelijk, wanneer wij in aanmerking nemen de grote bewegelijkheid, de gevoeligheid der Oosterlingen, en de aan alle heidense godsdiensten van Azië eigene vrees voor een hoogste Wezen, vervolgens de hoge achting, waarin de mantiek en de orakels in Assyrië van de oudste tijden stonden, en daarbij nog de omstandigheid, dat het optreden van een vreemdeling, die zonder enig persoonlijk belang met onbevreesdheid en vrijmoedigheid aan de grote koningsstad hare goddeloosheid voorhield, en met het vertrouwen, aan van God gezondene profeten eigen, den ondergang op een bepaalden tijd aankondigde. Het kon niet missen, of dit moest ene overweldigende macht op de gemoederen uitoefenen, welke nog versterkt worden, wanneer het gerucht van het wonderbare werken van de profeten Israëls (ook van Jona’s wonderbare lotgevallen) tot Ninevé was doorgedrongen.

Als men denkt aan de opgewondenheid, welke omstreeks het jaar 1707 na Chr. de gemoederen beheerste, aan de gevolgen, welke de in onverstaanbare taal gesprokene rede van enen Peter van Amiens, Capistrano en anderen van hunnen tijd hadden gehad, en het ontzag der oudheid voor heilige mannen, waarvan ook profane schrijvers vele voorbeelden geven, daarbij voegt, dan wijkt de psychologische ondenkbaarheid.

Toch blijft de boete der Ninevieten iets geheel buitengewoons en ongewoons, en men gevoelt het aan den schrijver, dat ook hij die als zodanig wil hebben opgevat. Juist door deze buitengewone boete moet aan ieder en vooral aan ‘t uitverkoren volk duidelijk voor ogen worden gesteld, dat de heidenen, ook de diepst weggezonkenen en goddelozen onder hen, voor het heil Gods konden vatbaar worden, ja, dikwijls meer dan het begenadigde volk van God. Daarom zullen ook, gelijk de Heere van deze bekering zegt (Matth. 12:41), de mannen van Ninevé optreden in den jongsten dag tegen dit geslacht, en zullen het veroordelen. Dat ook het vee aan den rouw moet deelnemen wordt door Her. IX:24 als een Aziatisch gebruik voorgesteld. Dit gebruik heeft zich gevormd uit de voorstelling, dat een biotisch rapport (levenssamenhang) tussen den mens en de grotere huisdieren, runderen, schapen en geiten, als zijn levend eigendom bestaat. Het was ene betuiging, dat gelijk het bij den mens levende vee

mede in het lijden voor zijne zonden werd ingetrokken, zo ook het lijden daar van tot het stillen van den goddelijken toorn kon medewerken. Moge ook dit gevoel niet vrij van bijgeloof zijn, zo lag daaraan toch de diepe waarheid, ten grondslag, dat het verstandeloze schepsel om de zonde der mensen aan de ijdelheid onderworpen is, en met den mens naar bevrijding van de dienstbaarheid des doods zocht. (Rom. 8:18 vv.)

Hoe liefelijk is het, God te geloven, want alsdan weet men dat Hij heilig is, maar ook dat Hij barmhartig en dat Hij almachtig en vrijmachtig is, en Zijne bedreigingen kan veranderen in zegeningen. De Ninevieten tonen, dat zij God geloven, dat zij Hem erkennen als den rechthebbende, om hen van wege hun boosheden te verdelgen, en als den machthebbende om Zijne bedreigingen ten uitvoer te brengen; zij erkennen zich schuldig en de goddelijke straffen waardig, en dit alles is oprecht bij hen en waarlijk gemeend, dat bewijst hun diepe en algemene verootmoediging. Nochthans zij zoeken hun behoud bij dienzelfden God, die hen wil verdelgen, zij bidden hunnen Rechter om genade. Ziet gij hoe verstandig het geloof de zondaren maakt. Zij wisten terstond wat zij doen zouden, om zich, ware het mogelijk, nog te redden. Men zou zeggen, hoe is het mogelijk, dat zij zo denken; hoe komen de heidenen aan zulke heerlijke gedachten van God, die, zo als wij zien, soms de geleerdste ongelovigen onder ons Christenen niet hebben. Meer dan Jona was hier; niet zijn woord maar Gods woord deed het, het woord van den enigen Herder en Heere van de meesters der verzamelingen, dat als een ingeslagen prikkel en nagel is. Daarom is het zulk een voorrecht, om op welke plaats dan ook, het woord Gods te mogen verkondigen; want het moge bij wijze van terugwerking de stenen doen opnemen om Stefanus te stenigen, in elk geval zal niet onze kracht, maar Gods kracht het doel bereiken, en al wat door God ook in dit opzicht geschiedt, hoe wonderlijk, is nochthans nimmer ongerijmd. En bekleedden zich met zakken, van hunnen grootsten tot hunnen kleinsten toe. In ons werelddeel leven wij in zulk ene verbrokkelde maatschappij, dat het te verwonderen is, hoe er nog een zweem van eenheid bestaat. Daarom noemt de Schrift ook Europa zo juist: de eilanden, omdat er geen vaste zamenhang of onderlinge eenheid bestaat, maar alles van elkaar gescheiden is. En inderdaad, al de westerse volken zijn als zovele eilanden in de grote zee, als zovele kleine zamenlevingen in de grote zamenleving. Hier is ieder mens als een volk; maar in het oosten is ieder volk als een mens; wat dßßr de koning doet, dat doet heel het volk. En dit is ééne der redenen, waarom de leer van Mohammed zulke grote en snelle vorderingen in het oosten gemaakt heeft. Gehele bevolkingen volgden hare opperhoofden. Neen, het was toen in Ninevé niet, zo als het nu is bij ons. Laat bij ons een koning iets doen, het zal er ver af zijn, dat allen het ook willen doen; terstond kiest men partij, en de een wil het doen en de ander niet; doch in het oosten worden de volken geregeerd als het lichaam door het hoofd; waar het hoofd heen wil, gaat het gehele lichaam. Het is nog den Aziatische volken eigen, dat koning en volk één lichaam uitmaken, ja, zelfs het gedeeltelijke Europese Rusland heeft dit eigenaardige. Laat de keizer knielen en het ganse volk zal knielen, als ware het een enig man. Verre zij het van ons, zulke toestanden begeerlijk te achten; God heeft ons als vrije mannen doen geboren worden, en alleen dit geeft ons genoeg dankstof voor geheel ons leven; nochthans neemt die niet weg, dat het treffend is een koning te zien opstaan van zijnen troon, die zich met zijn gehele volk in rouwgewaad biddend nederwerpt voor God. Ook in onze Christenlanden komt er, hoe zeldzaam ook, nog wel eens een vast- en bededag voor, dien de koning uitschrijft. Doch hoe worden zij nagekomen? Wij schamen ons het te zeggen: de kerken zijn vol, maar de herbergen ook.

"Mens en dier bekleedden zich met zakken. " Ook dit is geheel oosters. Er zijn meer voorbeelden in de ongewijde geschiedenis, dat mens en dier in tijden van nood worden gelijk gesteld, en mede moesten dienen tot afwending van den algemenen nood; Van zulk ene algemene en diepe verootmoediging was zelfs in Israël geen voorbeeld; daarom is het woord des Heeren zo treffend: "De mannen van Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht, en zullen het oordelen, want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jona, en ziet, meer dan Jona is hier. " .

10. En God zag hun werken, namelijk dat zij uit de zorgeloze gerustheid van hun zondig leven ontwaakten, en zich bekeerden van hunnen bozen weg 1); en het berouwde God over het kwaad, dat Hij gesproken had hun te zullen doen (Jer. 18:7 vv. 1 Sam. 15:11 1Sa 11), en Hij deed het niet.

1) van den bozen weg zich bekeren, is geen klein werk; het bestaat niet in vasten, en zakken aandoen, maar van harte geloven aan God, en den naaste liefhebben als zichzelven, dat is: er behoort toe, dat de mens, beide naar lichaam en ziel, vroom en rechtvaardig worde. Want God vordert den gehelen mens en wil gene halven of huichelaars.

2) De bekering der Ninevieten, al was die ook niet van duur, toonde toch dat de heidenen vatbaar konden worden voor Gods woord, en dat zij willig konden gemaakt worden tot bekering en het mijden van goddeloosheid, waarvoor God naar Zijne barmhartigheid hun genade kon geven. Zo handelt God altijd. Hij vergeeft niet alleen dien bekeerde, die zijne zonden aflegt, en in nieuwigheid des levens wandelt, zijne vroegere schuld, maar Hij begenadigt ook den boetvaardige, die zijne zonde erkent en berouw heeft en zich bekeert. Ook liet de Heere Ninevé door Jona boete prediken, niet om deze hoofdstad der heidenwereld dadelijk tot geloof in den levenden God te bekeren, en hare bevolking in het verbond Zijner genade, dat Hij met Israël had gesloten, op te nemen, maar alleen om Zijn volk met de daad te tonen, dat Hij ook de God der heidenen was, en onder deze zich een volk Zijns eigendoms kon bereiden. Overigens toont ook de gewilligheid, waarmee de Ninevieten op het hun verkondigen woord Gods hoorden en boete deden, dat zij bij al hun verzonken zijn in afgodendienst en zonde, toen nog niet rijp waren voor het oordeel der verdelging. Daarom verschoof de goddelijke lankmoedigheid de straf, totdat deze grote heidense stad in hare ontwikkeling tot ene anti-goddelijke wereldmacht, die alle volken wilde onderwerpen, en zich tot beheerscheres der aarde wilde maken, de mate harer zonden had vol gemaakt, en voor den ondergang was rijp geworden, welke de Profeet Nahum haar had verkondigd, en de Medische koning Cyaxares in verbond met Nabopolassar van Babylonië haar heeft bereid. (Vgl. 2 Kon. 23:37).

HOOFDSTUK 4.

JONA'S ONGEDULD EN AFGUNST.

IV. Vs. 1-11. Mismoedig over de verschoning der boetvaardige heidenen, bidt Jona tot den Heere en wenst naar den dood. Daarover door den Heere terecht gewezen, gaat hij uit de stad en hoopt in de schaduw ener door hem opgerichte tent het gericht Gods over de stad toch nog te zien aanbreken. Nu laat de Heere, om Zijnen knecht van onrechtvaardigheid en onbarmhartigheid omtrent de heidenen te overtuigen, in den nacht ene rhenusplant met grote bladeren opschieten. De Profeet, die zich onder die schaduw wel gevoelt, verheugt er zich in, maar den volgenden morgen laat God den boom door enen worm weer verderven, zodat hij verwelkt, en de Profeet, beroofd van zijne schaduw en bescherming tegen enen gloeienden wind, welke zich verheft, zinkt machteloos in een, en wenst op nieuw den dood. Nu legt de Heere in dat medelijden met den verwelkten struik hem aan het hart, hoe onrechtvaardig zijn verlangen was, dat de Heere geen medelijden zou hebben met zo vele arme mensen, die toch berouw hadden getoond, en met zo veel vee, maar dat Hij die integendeel zou verderven. Toen verstomde de Profeet.

1. Dit berouwen Gods verdroot Jona met groot verdriet, en zijn toorn ontstak toen hij na verloop van 40 dagen nog geen enkel teken zag, dat een spoedigen ondergang der stad aanduidde. Hij werd toornig, omdat de in zijne ogen geheel verworpene en verdoemde heidenen ook in Gods genade en ontferming zouden kunnen delen.

Voordat men Jona hard valt, bedenke men wel, wat er van worden zou, zo wij onze gedachten en gevoelens over vele voorvallen in de regering van God zo oprecht moesten beschrijven als Jona hier doet. Het ergste is, dat onze verkeerdheden in ons zijn, en wij ze verbergen voor ons zelven en voor anderen. Ook moet men Jona beoordelen naar zijnen tijd en zijne verzoekingen; toen kon het gemakkelijk enen man Gods overkomen, de heidenen gering te achten! zelfs in het N. T. moest nog een Petrus daaromtrent lering ontvangen.

2. Toch was zijn hart niet goddeloos maar alleen in zijne valse Joodse mening over de heidenen nog verstrikt; daarom wendde hij zich met zijne klachten tot God. En hij bad tot den HEERE, en zei: Och HEERE! was dit, wat ik bij mij zelven zei, mijn woord niet, als ik nog in mijn vaderland was, en Uw eerste bevel tot mij kwam, om den heidenen te prediken? Toen vermoedde ik aanstonds, dat Gij Ninevé niet zoudt verwoesten, wanneer zijne bewoners zich bekeerden. Daarom kwam ik hetgeen ik nu moet ondervinden, namelijk dat Uwe bedreiging aan de stad niet wordt vervuld, voor, vluchtende naar Tarsis; want ik wist uit Uw heilig woord (Ex. 34:6 vv.) dat Gij een a) genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwaad. Ik hoopte echter, gelijk de meesten onder mijn volk, dat Gij U als zodanig jegens ons, maar niet jegens de heidenen zoudt betonen.

2) Ps. 86:5. Joël 2:13.

3. Is het aldus met Israëls voorrang en verkiezing, dat ook de heidenen dezelfde genade als wij kunnen verkrijgen, dan is al mijn troost en al mijne hoop te niet. Nu dan, HEERE! neem toch mijne ziel van mij; want het is mij beter te sterven dan te leven.

Israël, dat zich in Jona moest zien, kon ook ondanks en na den doodsnood der Babylonische ballingschap, welke het door God gebracht was, omdat het zijne roeping niet vervulde, nog maar altijd niet zijne roeping niet begrijpen, ook nadat het door het monster van de zee der volken weer uitgespuwd en in zijn land teruggekeerd was. Eigengerechtigheid en verhoging buiten God van de omtuining, welke de Heere om het volk had opgericht, sloten hoe langer hoe meer de ogen voor de genade Gods, welke voor alle mensen, ook voor de heidenen bestemd was. Ja, toen eindelijk de zaligheid persoonlijk verscheen, en nu Israëls roeping moest worden vervuld, toen bedrogen zich zelfs de besten onder het volk met vleselijk Joodse verwachtingen, en konden het langen tijd niet begrijpen, dat de heidenwereld niet geheel van Gods genade moest uitgesloten blijven, of dat haar ten minste niet een juk moest worden opgelegd, waardoor zij binnen de nauwe grenzen der Joodse opvatting van de zaligheid Gods moesten gebannen worden. Maar de Heere heeft groot geduld met Zijnen dwazen zoon; die (vgl. de gelijkenis van den verloren zoon) in zijne zelfzucht voor zich alleen de genade van God, maar voor de heidenen alleen oordeel en verderf verlangde. Gelijk Hij Ninevé verschoonde, nog voordat Hij Jona terecht wees, zo neemt Hij ook de menigte der heidenen vóór het volk Israëls in de gemeenschap der zaligheid op. Israël moet eerst verootmoedigd en gebroken worden (Micha

4). Wanneer dit eens geschied is, zo als Jona door zonnehitte en machteloosheid overwonnen werd, zo zal het ook aan het woord van God, die zonder onderscheid barmhartig en genadig is, recht geven, en zijne aanklachten tegen God, dat Hij den kinderen het brood ontneemt en het voor de honden werpt, zullen verstommen, zo als ook Jona verstomd. Maar hoe is het te verklaren, dat een zo vroom man, als Jona zeker was, zo ver komt, dat hij op zondige wijze zelfs den dood wenst? In Jona sluimerde ene zonde, welke hij met zijn ganse volk gemeen had, de zelfzuchtige zelfverheffing op onverdiend geschonkene voorrechten van Gods volk. Om deze diep gewortelde zonde uit zijn hart te voorschijn te brengen en uit te roeien, en hem daardoor aan zijn volk als een spiegel en voorbeeld voor te stellen, bracht hem de Heere in dezen toestand, die hem tot de zwaarste verzoeking werd, welke haar toppunt als bij Jeremia, Elia en Job in de verwensing van eigen leven bereikte. Uit den aard der verzoeking, welke juist de meest begenadigde mannen van de geschiedenis van het Godsrijk heeft getroffen, is ook Jona’s zielstoestand te verstaan. Vergelijk de verklaring over de verzoeking, onderscheiden van de beproeving in de bij Job 1:12 en daarbij Job 3:19 Bij al die mannen Gods is hetzelfde worstelen en strijden tegen God, den Heere, dien zij als hunnen vijand zich zien te gemoet treden. Maar het is een worstelen in geloof, totdat hun eindelijk de heupen, welke zij voor hun sterke zijde houden, maar die in waarheid hun zwakke is, verlamd wordt, omdat zij van de verborgen schade verlost, nog voor grotere en gewichtigere bedoelingen Gods tot opbouw van Zijn rijk als werktuigen zouden kunnen dienen. Juist daaruit dat deze mannen in geloof met God twisten, is ook te begrijpen, dat de Heere zo geduldig en lankmoedig met hen handelt.

Ik hoor veel liever, hoe de grote heiligen gedwaald hebben en gevallen zijn, dan van de grote heerlijke daden en wonderen, welke zij hebben gedaan. Want hun dwaling en val getuigt, dat zij ook mensen zijn geweest als ik. Wanneer ik hoor of lees, hoe schandelijk David, Jona, Petrus en dergelijke grote heiligen gestruikeld hebben en gevallen zijn, krijg ik moed, daar ik denk: God die deze heiligen, die toch zo zwaar gezondigd hebben, weer in genade heeft aangenomen, zal toch ook u niet verwerpen.

Nadat Jona den Heere rondborstig had verweten, dat deze te goed was, zegt hij, wat zovele verdrietige mensen zeggen: ik wenste dat ik dood was. Helaas, zo is het; als God iets doet, dan willen wij het anders. Jona had het bevel Gods letterlijk opgenomen en verwachtte dus het indrukwekkende toneel van een oordeel over Ninevé. Jona was blijkbaar een driftig licht geraakt man, en daardoor geschikter tot grote daden, dan tot gehoorzaamheid en tot geduld: Hij was een van die mensen, die voor grote dingen staan, maar voor kleine bezwijken, die wel stout kunnen handelen, maar niet langzaam kunnen gaan. Na een groot geloof geoefend te hebben, volgt bij hem een grote moeheid, even als er in het lichamelijke na grote krachtsinspanning uitputting volgt. Jona wordt moede van geloven. Hij vervalt weer tot de zwakheid zijns geloofs. Wij zien in Jona, welk een geduld God met Zijne zwakgelovige kinderen hebben moet en heeft. Jona's daad (zijne prediking te Ninevé) was groter dan zijn persoon. Zij ging zijne kracht te boven. En dit gebeurde niet alleen met Jona, maar met den nog zo veel getrouweren en sterkeren Elia. Ook deze wierp zich na de ontzaglijke machtsbetoning op den Karmel machteloos neer onder een tamarisk in de woestijn. Ja, het gaat doorgaans zo, nauwelijks heeft de mens den wil van God gedaan, of terstond toont zich weer de zwakheid zijner eigene natuur. Het is alsof zijne natuur als zodanig zich alsdan op hem wreekt, en hoe hoger hij door God verheven werd, hoe lager zij hem doet vallen. Elia was teleurgesteld, omdat zijne prediking zo weinig vrucht had bij Achab en Izébel, en Jona was boos, omdat zijne prediking zoveel vrucht had bij den koning van Ninevé en geheel diens volk. Gij ziet dus uit hoe tegenstrijdige oorzaken beider verdriet ontsprong. Trouwens, het is een doorgaand gebrek bij de gelovigen, dat zij Gods wegen niet begrijpen, en Zijne bedoelingen niet weten te vatten. De uitwerking overstelpte Jona, en bracht zijne gedachten en gewaarwordingen in ene vreemde verwarring. Het was zonder voorbeeld, dat zich op eens mensen woord een geheel volk bekeerde. En ook ons moet dit verwonderen, ja verbazen. Zelfs Petrus zag op den Pinksterdag slechts drie duizend zielen als eerstelingen op eenmaal bekeerd. Paulus, de met goddelijke krachten en gaven hoog toegeruste Apostel des Heeren, zag op zijne prediking in de grote stad Athene slechts enige weinige harten door het woord Gods getroffen. Doch bij Jona raakte zijn woord als een electriek vuur eerst den koning, en door den koning heen al zijne groten, en door deze heen geheel het volk van den kleinste tot den grootste. En ziet, daar lag een paar millioen mensen met hun kinderen en lastbeesten er bij op de aarde in zak en as. Neen, zulk ene uitwerking had Jona niet verwacht. Hij had tegen Ninevé gepredikt, hij had haren ondergang aangekondigd, op grond, dat de maat harer ongerechtigheden vol was voor God, en toch zou zij nu niet uitgeroeid, maar gespaard geworden; want zie, Ninevé bekeerde zich; daar had hij niet op gerekend! Hij had gemeend, dat er op zijne prediking enkel straf en gene bekering volgen kon. Hoe had hij zich misrekend! Doch wij vragen, had hij dan vergeten, dat er bij iedere aankondiging van enig oordeel Gods stilzwijgend ondersteld wordt, dat het oordeel alleen dan voltrokken zal worden, als men zich niet verootmoedigt, als men zich niet bekeert? Het schijnt zo, en toch

had hij er bij zichzelven een voorgevoel van gehad, dat God Ninevé niet zou verdelgen, maar sparen, dat Gods genade ook hier de bovenhand zou hebben over Zijn oordeel, en daarom was hij er van het begin af op bedacht geweest om zich aan die lastgeving te onttrekken. Dit belijdt hij nu zelf in zijn verdriet voor God, zo als wij zo even zagen; en nu zeggen wij billijk. "Maar Jona! zo even hebt gij zelf vergiffenis ontvangen op belijdenis van schuld, en waarom wilt gij nu die grote stad verwoest en verdelgd zien, ofschoon zij hetzelfde doet wat gij deedt?" Wij zien er uit: de geschiedenis van Jona is een ware geschiedenis; zij is ene geschiedenis voor het leven en uit het leven. Jona is het toonbeeld van ons allen. De mens wil wel vergeving voor zich zelven, maar anderen wil hij niet vergeven, wil hij de schuld toegerekend houden, en de nietigste uitvluchten dienen hem om zijne liefdeloosheid te bemantelen. Van zulke tegenstrijdigheden is het hart van den mens vol. Ook is ene der grote redenen, waarom Jona boos werd, toen Ninevé zich verootmoedigde, duidelijk. Hij voelde zich gekrenkt, zijne profetie was niet uitgekomen. Hij had gedreigd, maar niet geslagen. Hij dacht zich hiermede in de oren van het volk vernederd en wel niet gehouden voor een vals profeet (want dat bewees hun verootmoediging klaar genoeg), maar toch voor een profeet, wiens lastbrief door zijn Zender niet werd bekrachtigd. O, als wij in onze zending geheel op den achtergrond geplaatst worden, en zij geheel en alleen ene zaak worde tussen God en de zulken, dien wij prediken, dan gevoelen wij onze eigenliefde gekwetst, en wij worden gemelijk en verdrietig, alsof ons het grootste onrecht werd aangedaan. In plaats dat wij in zulk een geval eerbiedig terugtreden en zeggen, het is ook Gods zaak alleen, ik ben maar een trompet in Zijne hand, zo maken wij Gods zaak tot de onze, en willen er althans ons aandeel van hebben. Maar al te dikwijls en al te licht stelt zich een gezant in de plaats van zijn Heer, en beschouwt hij zich niet als bloot uitvoerder van de bevelen zijns hogen Zenders maar als een persoon, wiens eigene eer er in betrokken is, zodat hij, bij niet bekrachtiging van zijn gedrag, niet zelden uit gekrenkte eerzucht zijn post nederlegt. Zo was het ook bij Jona; alleen dit goede vinden wij bij hem bij al het kwade, dat hij zich niet verheft op de machtige uitwerking zijns woords, zo als wij lichtelijk zouden gedaan hebben, want hoogmoed en gekrenkt eergevoel liggen hier naast elkaar. Doch voor hoogmoed of opgeblazenheid was Jona te kinderlijk oprecht voor God. Nochthans, wie zich zelven in Gods rechten stelt, die wordt door God er buiten gesteld, en dat deed Hij nu ook Jona, doch niet op rechterlijke, maar op vaderlijke wijze.

4. En de HEERE zei in goddelijke ontferming en lankmoedigheid tot Zijnen knecht: is uw toorn billijk ontstoken? 1) Is uwe mening over de arme heidenen rechtvaardig?

1) De Heere verdraagt met grote zachtmoedigheid en lijdzaamheid de zwakheden van Zijne dienstknechten, wanneer zij in ongestalten zijn, en als er hope van herstelling is. Dit wordt ons uit deze zachtmoedige bestraffing van Jona’s grote drift en halstarrigheid geleerd. En dus is de genade en barmhartigheid Gods, die Hij Ninevé benijdde, de oorzaak van zijn eigen behoudenis.

De Heere God wil met deze vraag Jona bepalen bij het onbillijke niet alleen, maar ook bij het vermetele van zijn toorn. Wie is hij toch? Een aarden potscherf als het ware, en mag dan hij twisten met een souverein God en bedillen Diens weg en Diens Raadsbesluiten? Jona moet het goed weten, dat hem alleen voegt des Heeren weg goed te keuren.

5. Jona nu liet zich niet van zijn onrecht overtuigen, maar putte uit dit woord Gods, dat Ninevé's lot nog onaangeroerd liet, de hoop, dat zijne voorzegging van den ondergang der stad nog ten laatste zou worden vervuld, en het gericht alleen zou zijn uitgesteld, maar niet opgeheven. Daaromging hij na verloop van den tijd van 49 dagen ter stad uit, en zette zich tegen het oosten der stad, aan den voet van het gebergte, dat het stedelijk gebied van Ninevé begrensde, en van waar hij de gehele grote stad kon overzien, en hij maakte zich aldaar een verdek, ene lichte tent van takken, en zat daaronder in de schaduw, totdat hij zag, wat van de stad zou worden, of toch niet het gericht Gods over de stad zou losbreken.

Hij scheen dus nog hoop te hebben, dat God misschien wel om zijnentwil van zijn genadig voornemen tot Zijn vorig gestreng besluit zou terugkeren, en zat daar nu op een afstand van de stad, dus geheel buiten gevaar, den uitslag van zijn protest af te wachten. Zeker, zulk ene grote stad als Ninevé was, als Sodom en Gomorra door God te zien omkeren, was een belangrijk gericht, maar ijzingwekkend ook, en dat wilde Jona, de gelovige, godvruchtige Jona zien? Hij een zoon van Abraham, die om Sodoms behoud bad en smeekte en worstelde met den Heere? Ach, wat zijn wij toch ellendige mensen! Wat kan er niet met ons geloof samengaan, of liever, wat ongeloof kan zich niet voor het geloof plaatsen! .

6. En God, de HEERE, beschikte om Zijnen anders zo vromen knecht van zijne verkeerdheid te genezen, enen wonderboom, of ricinusstruik, en deed hem in enen nacht opschieten tot ene hoogte dat hij boven de hut uitkwam, welke Jona gemaakt had, opdat er volgens Gods bedoeling schaduw mocht zijn over zijn hoofd, om hem te redden van zijn verdriet, van zijne mismoedigheid en ergernis over Gods ontferming omtrent de boetvaardige heidenen. En Jona verblijdde zich over den wonderboom, die zo krachtig was opgeschoten en zo grote bladeren had, met grote blijdschap, dewijl hij daarin een teken van de goedheid Gods en het billijken van zijn voornemen, om hier den ondergang der stad af te wachten, meende te zien.

1) Volgens Hiëronymus is het de struik, welke in het Syrisch Elkeroa heet, ene in Palestina menigvuldig voorkomende, op zandige plaatsen groeiende struik: met brede aangename schaduw gevende bladeren, welke in enkele dagen tot ene aanzienlijke hoogte opschiet. Maar de Elkeroa, dien Niebuhr ook in Basra zag en eveneens beschrijft, is de ricinus of palma Christi, de wonderboom, de Kik of Kiki der Egyptenaren, van welken volgens Herodotus en Plinius ene olie wordt verkregen.

Een dergelijke ricinus is die, welke in onze tuinen groeit.

2) Deze geschiedenis van den wonderboom komt niet alleen overeen met Jona's toorn en gedachten, zo als de tekst luidt, maar ook met het Jodendom, dat ene rechte wilde struik was. Vooreerst heeft zij grote bladeren, dat is het beste daarvan, waarvan Jona zijne schaduw heeft en ene hut daaronder tegen de hitte der zon. Maar er wordt niets gemeld en er bestaat ook niets van vruchten. De bladeren zijn de woorden en de wetten Gods, zo als Paulus zegt (Rom. 3): de woorden Gods zijn hun toevertrouwd geweest. Onder deze bladeren zit Jona, d. i. de Profeten en heilige vaders zijn onder het Jodendom gezeten als onder ene tijdelijke hut en uitwendigen godsdienst tot op Christus. Want het was ene zomertent of loofhut, welke tijdelijk was en zou ophouden. Maar vruchten droeg zij niet. Toch verheugt zich Jona over

zulk ene loofhut en wacht op het verderf der stad Ninevé. Want het behaagde den Joden zeer, en zij beroemden er zich ook in, dat zij alleen Gods woord en den waren godsdienst hadden, en hielden de heidenen allen voor verloren, zo als Jona de Ninevieten daarvoor houdt. Terwijl zij er nu volkomen zeker op vertrouwen, dat zij alleen Gods volk zijn, en even als Jona zeer vrolijk is over zulk ene wilde plant, beschikt God een wormpje, dat de wilde struik steekt, dat is, Christus kwam met Zijn Evangelie, waar de Joden het meest trots op waren, dat zij Gods volk alleen waren, en stak de wilde planten, dat is predikte daartegen, en hief de wet door Zijnen Heiligen Geest op, en maakte ons allen vrij van de wet en hare kracht. Daarom is het Jodendom verdord en te niet gedaan tot op dezen dag in de gehele wereld; het groeit en bloeit niet meer, er zit ook geen heilige meer onder zijn schaduw.

God had te voren een groten vis beschikt om Jona te beveiligen voor de ongemakken van het water, en hier beschikt Hij een wonderboom om hem te beschermen tegen de ongemakken van de lucht. Want Hij is de beschermer van Zijn volk tegen allerlei soort van kwalen. Hij heeft het gebied zowel over de planten als over de dieren en kan ze ras bereiden, om ze tot zijn oogmerk te doen dienen. Hij kan hun groei verhaasten, welke in een natuurlijken weg langzaam en traag geschied is.

De aardse schepselen kunnen grote plagen worden (gelijk de sprinkhanen en luizen waren voor Faraö) of grote vertroostingen, gelijk de wonderboom voor Jona, naardat God zelf wil maken.

7. Maar God beschikte enen worm des anderen daags in het opgaan van den dageraad; die stak op Gods bevel den wonderboom, dat hij verdorde 1), want Gods machtig bestuur moeten ook de allerkleinste diertjes dienen.

1) Jona moet hieruit leren wat de vertroostingen zijn in het schepsel. Alle de vertroostingen in het schepsel hebben hun wortel in de aarde, gelijk de wonderboom van Jona. Alleen de vertroostingen Gods hebben hunnen wortel in den Rotssteen der eeuwen en zijn derhalve blijvend.

8. En het geschiedde als de zon oprees, dat God aan stillenzoelen oostewind beschikte; en de zon stak op het hoofd van Jona, dat hij, van de schaduw des wonderbooms beroofd, amechtig werd, machteloos nederzonk; en hij wenste zijner ziel te mogen streven, en bad dat hij sterven mocht, en zei: Het is mij beter te sterven dan te leven.

Wij denken steeds, dat onze droefheid iets heiligs is, en zij is toch dikwijls geheel werelds; wij moesten daaruit opmerken, dat zij zich door wereldsen troost laat stillen.

Dat is de ijdelheid van ons hart, dat het zich over zulke kleine dingen kan verheugen, en over zo nietige dingen kan bedroeven. En toch gebruikt God deze ervaring als een middel, om ons te genezen. Wanneer ons nu een wonderboom te zeer verheugt, zo weet Hij reeds, dat er niets dan een wormsteek toe nodig is, om ons weer te ontnuchteren.

De Heere is, in de genezing van Zijn volks zwakheden doorgaans gewoon om eerst hun wonden te peilen, en om meer van hun etterbuilen te ontdekken, alvorens Hij de genezende pleister toepast. Hierover wordt Jona’s toorn nog meer ontstoken, eer dat zijn voorgaande ongesteldheid is genezen.

9. Toen zei God tot Jona: Is uw toorn billijk ontstoken over den verdorden wonderboom? En hij zei, zich zelven in zijne ontevredenheid versterkende: Billijk is mijn toorn ontstoken ter dood toe.

Toorn is niet altijd of noodzakelijk zondig, maar heeft ene neiging om op hol te gaan, dat wij steeds gereed moeten zijn om, wanneer hij zich vertoont, zijn aard te onderzoeken met deze vraag, "is uw toorn billijk ontstoken?" Het kan zijn, dat wij in staat zijn, "ja" te antwoorden. Zeer dikwijls is toorn de brand van een dwaas, soms echter is hij het vuur van den hemel van Elia. Wij doen wel wanneer wij toorn over de zonde gevoelen om het onrecht, dat zij jegens onzen goeden en genadigen God bedrijft, of wel over ons zelven, omdat wij zo onverstandig blijven na zo menige goddelijke onderwijzing, of ook over anderen, wanneer het kwaad dat zij begaan, de enige oorzaak van onzen toorn is. Hij, die over de overtreding niet toornt, wordt er deelgenoot van. De zonde is ene walgelijke en hatelijke zaak, en geen vernieuwd hart kan haar met geduld uitstaan. God zelf toornt dagelijks over de goddelozen, en in Zijn Woord staat geschreven: "Gij liefhebbers des Heeren, haat het kwade. " In de meeste gevallen echter is het te vrezen, dat onze toorn niet loffelijk, zelfs niet te rechtvaardigen is, en dan moeten wij antwoorden "neen. " Waarom zouden wij gemelijk zijn jegens kinderen, driftig jegens dienstboden en toornig jegens metgezellen? Doet zulke toorn onze Christelijke belijdenis eer aan, of verheerlijkt hij God? Is het niet het oude boze hart, dat zoekt te heersen, en moesten wij dat niet met al de kracht onzer nieuwgeborene natuur weerstaan? Vele belijders laten hun drift den vrijen teugel, alsof het nutteloos ware weerstand te beproeven, doch dat de gelovige bedenke, dat hij zonder dat niet kan gekroond worden. Indien wij onze drift niet in toom kunnen houden, wat heeft de genade dan voor ons gedaan? Iemand zei tot den heer Jay, dat "de genade dikwijls op een wilden stronk geënt werd. " "Ja, " antwoordde hij, maar de vruchten zullen niet wild zijn. " Wij mogen de natuurlijke zwakheid niet tot verontschuldiging voor de zonde aanvoeren, maar wij moeten vluchten tot het kruis en vragen, dat de Heere onze drift kruisige, en ons vernieuwe tot vriendelijkheid en zachtmoedigheid naar Zijn beeld.

Men ziet het aan Jona, hoe moeilijk het is, om, als de gelovige eenmaal uit de baan der gehoorzaamheid is geraakt, hem daar weer in te brengen. Hoe gemakkelijk gaat de langste trein, niet waar, als hij maar op de rails blijft! doch laat hem maar een ogenblik uit het spoor geraken, en zie eens al loopt het ook zonder ongelukken af, hoe moeilijk het is, hem weer daarop te krijgen. Het veroorzaakt uren oponthoud.

11. En Ik zou die grote stad Ninevé niet verschonen? waarin veel meer dan honderd en twintig duizend onsterfelijke mensen zielenzijn, namelijk onmondige kinderen, die geen onderscheid weten tussen hun rechterhand en hun linkerhand, en nog veel minder wat goed of kwaad is, die dus aan het verderf der stad geen schuld hebben, en toch daarvoor mede zouden moeten lijden. Daartoe is daarin veel vee. Hoe ongerijmd en in strijd met de eenvoudigste

overdenking, is dan uwe ontevredenheid over de genadige verschoning der stad, die bovendien aan Mijn woord geloof heeft geslagen en boete heeft gedaan. Wat kon Jona hiertegen zeggen? Hij moest verstommen als door zijn eigen oordeel overwonnen. 1)

1) Het einde van het zevende jaar is ene zeer algemene grens van leeftijd, die wij ook wel met zekerheid bij de Hebreën kunnen veronderstellen om het zevental. 120. 000 kinderen tot het einde van ‘t zevende jaar zouden ene bevolking van 600. 000 mensen voor Ninevé geven, daar het getal kinderen van dien leeftijd 1/5 der gehele bevolking bedraagt, en er gene reden is voor het Oosten ene werkelijk andere verhouding aan te nemen. Deze bevolking komt geheel overeen met de grootte der stad. Want Ninevé in den wijderen omgang heeft ongeveer 400 engelse of 17 Pruisische vierkante mijlen als vlakte inhoud. Zo kwamen ongeveer 40. 000 mensen op de vierkante mijl.

Dit hoofdstuk en deze gehele historie van Jona heeft ten doel, te leren, dat God een God is, niet alleen van de Joden of van een enkel volk, maar ook van de heidenen en van alle mensen, die zich tot Hem bekeren, en wien de misdaad leed doet, en zich verbeteren, en dat Hij niet wil, dat iemand verloren ga; maar dat de zondaar zich bekere en leve, zoals Petrus zegt: "nu verneem ik in waarheid, dat God geen aannemer des persoons is, maar in allen volke, die Hem vreest en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam is. " .

Waar God, de Heere, Zijn doen en laten met Ninevé tegenover Jona rechtvaardigt, daar geeft Hij tevens in en met deze woorden een aanmoediging aan berouw hebbende zondaars om van Hem te verwachten alle heil en zaligheid. God is een heilig en rechtvaardig, maar ook een barmhartig en genadig God, die de zonde haat, maar den berouw hebbenden zondaar genadig wil zijn.

Ook Jona zal dit later hebben ingezien, en, genezen van zijne ongestalte, Gods weg met Ninevé hebben goedgekeurd.

SLOTWOORD OP HET BOEK JONA.

Niet ene allegorie, maar zuiver historie wordt ons in dit Boek der H. Schrift meegedeeld.

Wat Jona doorleefd heeft, wat hij geprofeteerd heeft, is gestaafd door de uitspraak van Hem, in Wiens mond geen bedrog is gevonden.

Zelf heeft de Profeet dan ook, kort na zijne zending, na zijn terugkomst in zijn vaderland, opgeschreven, wat met hem geschied was, wat hij geprofeteerd had in den Naam des Heeren.

En al was dit alles tot diepe beschaming van hem zelven, vanwege de ongestalten, waarin hij verkeerd had, zijne mededeling er van is voor ons bewijs, dat hij zelf zijn vlucht en toorn verfoeid heeft en Gods weg met Ninevé goedgekeurd.

Levende in den tijd tussen 824 en 783 v. Chr. dus 70 jaar na Obadja, had hij de roeping om door zijn persoon en zending op den voorgrond te stellen, dat de Heere ook den heidenen barmhartigheid betonen wil, wanneer deze met berouw en boete tot Hem zich wenden.

Waar in die dagen Assur opkomt als wereldmacht, moet Jona zich tot dit volk wenden, opdat het zich zou bekeren tot den levenden God, en als eerste der tegen Gods volk strijdende wereldmacht wel weten wat het doet, als het zich tegen Gods volk keert, dat is in den grond der zaak tegen God gaan strijden.

Jona's roeping is daarom een typisch-profetische, waar hij niet alleen afmaant van de zonde, maar ook in zijn persoon als type optreedt van Hem, die den middelmuur des afscheidsels tussen Jood en Heiden zou wegnemen en beiden, naar het woord des Apostels, met God verzoenen zou.

10. En de HEERE zei: Gij verschoont gij betreurt het verlies van den wonderboom, aan welken gij niet met grote moeite hebt gearbeid, noch dien met zorgvuldigheid groot gemaakt, die zonder enig toedoen van uwe zijde in enen nacht werd, en in enen nacht verging.

O Heere, hoe ver gaat toch de blindheid van het schepsel, en hoe breidt zich hier de Goddelijke goedertierenheid uit, Ik weet niet, wat het wonderlijkst is, de bestraffing, welke God aan Jona geeft, of het antwoord van Jona aan God. God spreekt met Jona alsof Hij bang ware hem te beledigen. Hij bestraft hem vragender wijze. Maar Jona antwoordt God met ene verschrikkelijke stoutheid.

11. En Ik zou die grote stad Ninevé niet verschonen? waarin veel meer dan honderd en twintig duizend onsterfelijke mensen zielenzijn, namelijk onmondige kinderen, die geen onderscheid weten tussen hun rechterhand en hun linkerhand, en nog veel minder wat goed of kwaad is, die dus aan het verderf der stad geen schuld hebben, en toch daarvoor mede zouden moeten lijden. Daartoe is daarin veel vee. Hoe ongerijmd en in strijd met de eenvoudigste overdenking, is dan uwe ontevredenheid over de genadige verschoning der stad, die bovendien aan Mijn woord geloof heeft geslagen en boete heeft gedaan. Wat kon Jona hiertegen zeggen? Hij moest verstommen als door zijn eigen oordeel overwonnen. 1)

1) Het einde van het zevende jaar is ene zeer algemene grens van leeftijd, die wij ook wel met zekerheid bij de Hebreën kunnen veronderstellen om het zevental. 120. 000 kinderen tot het einde van 't zevende jaar zouden ene bevolking van 600. 000 mensen voor Ninevé geven, daar het getal kinderen van dien leeftijd 1/5 der gehele bevolking bedraagt, en er gene reden is voor het Oosten ene werkelijk andere verhouding aan te nemen. Deze bevolking komt geheel overeen met de grootte der stad. Want Ninevé in den wijderen omgang heeft ongeveer 400 engelse of 17 Pruisische vierkante mijlen als vlakte inhoud. Zo kwamen ongeveer 40. 000 mensen op de vierkante mijl.

Dit hoofdstuk en deze gehele historie van Jona heeft ten doel, te leren, dat God een God is, niet alleen van de Joden of van een enkel volk, maar ook van de heidenen en van alle mensen, die zich tot Hem bekeren, en wien de misdaad leed doet, en zich verbeteren, en dat Hij niet

wil, dat iemand verloren ga; maar dat de zondaar zich bekere en leve, zoals Petrus zegt: "nu verneem ik in waarheid, dat God geen aannemer des persoons is, maar in allen volke, die Hem vreest en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam is. " .

Waar God, de Heere, Zijn doen en laten met Ninevé tegenover Jona rechtvaardigt, daar geeft Hij tevens in en met deze woorden een aanmoediging aan berouw hebbende zondaars om van Hem te verwachten alle heil en zaligheid. God is een heilig en rechtvaardig, maar ook een barmhartig en genadig God, die de zonde haat, maar den berouw hebbenden zondaar genadig wil zijn.

Ook Jona zal dit later hebben ingezien, en, genezen van zijne ongestalte, Gods weg met Ninevé hebben goedgekeurd.

SLOTWOORD OP HET BOEK JONA.

Niet ene allegorie, maar zuiver historie wordt ons in dit Boek der H. Schrift meegedeeld.

Wat Jona doorleefd heeft, wat hij geprofeteerd heeft, is gestaafd door de uitspraak van Hem, in Wiens mond geen bedrog is gevonden.

Zelf heeft de Profeet dan ook, kort na zijne zending, na zijn terugkomst in zijn vaderland, opgeschreven, wat met hem geschied was, wat hij geprofeteerd had in den Naam des Heeren.

En al was dit alles tot diepe beschaming van hem zelven, vanwege de ongestalten, waarin hij verkeerd had, zijne mededeling er van is voor ons bewijs, dat hij zelf zijn vlucht en toorn verfoeid heeft en Gods weg met Ninevé goedgekeurd.

Levende in den tijd tussen 824 en 783 v. Chr. dus 70 jaar na Obadja, had hij de roeping om door zijn persoon en zending op den voorgrond te stellen, dat de Heere ook den heidenen barmhartigheid betonen wil, wanneer deze met berouw en boete tot Hem zich wenden.

Waar in die dagen Assur opkomt als wereldmacht, moet Jona zich tot dit volk wenden, opdat het zich zou bekeren tot den levenden God, en als eerste der tegen Gods volk strijdende wereldmacht wel weten wat het doet, als het zich tegen Gods volk keert, dat is in den grond der zaak tegen God gaan strijden.

Jona’s roeping is daarom een typisch-profetische, waar hij niet alleen afmaant van de zonde, maar ook in zijn persoon als type optreedt van Hem, die den middelmuur des afscheidsels tussen Jood en Heiden zou wegnemen en beiden, naar het woord des Apostels, met God verzoenen zou.

DE PROFEET MICHA.

Het Boek der Profetieën van Micha, den Moraschtiet, bevat den hoofdzakelijken inhoud van de redenen, welke de Profeet, in den Naam des Heeren, op verschillende tijden heeft uitgesproken.

Hij profeteerde in denzelfden tijd als de Profeet Jesaja in Jeruzalem, en sprak wel tegen geheel het volk Israël, maar inzonderheid tegen het rijk van Juda.

Geboortig uit Moreschet, een stedeke in de nabijheid van Gath, heeft hij ongeveer 60 jaren zijn ambt vervuld, in een tijd, toen het zedelijk verderf des volks tot een zeer bedenkelijke hoogte was geklommen.

Met den Profeet Jesaja heeft hij gemeen, de stoutheid en verhevenheid van gedachte, de levendigheid van stijl en de rijkdom van beelden, met den Profeet Hosea, de snelle overgang van dreiging tot belofte of van belofte tot dreiging.

Het Boek laat zich verdelen in drie delen.

Het eerste deel (Hoofdst. 1 en 2) bevat de dreiging tegen Juda, vanwege hare zonde en ongerechtigheid, met de straf, aan Samaria overgekomen, maar ook de belofte van heil en redding.

Het tweede deel (Hoofdst. 3-5) behelst de voorspelling omtrent de verheerlijking van de theokratie, inzonderheid van de komst van den Messias.

Het derde deel (Hoofdst. 6 en 7) heeft tot inhoud, zowel dreiging als belofte, opdat het volk van den verkeerden weg worde teruggebracht, en de gelovigen met de heerlijkste beloften getroost.

HOOFDSTUK 1.

VERWOESTING VAN JUDA EN SAMARIA OM DE AFGODERIJ.

1. Het woord des HEEREN, dat geschied is (Deut. 18:22) tot Micha (of zo als de naam in zijn geheel luidt: Michajahoe d. i. wie is als Jehova? waar is zulk een God als Gij zijt 1), den Moraschtiet 2), van Moreschet-Gath d. i. van Moreschet bij de Filistijnse hoofdstad Gath (Hoofdst. 1:14), in de vlakte van Juda, niet te verwisselen met het in de nabijheid gelegene Maresa (Joz. 15:14. 2 Kron. 11:8) in de dagen van Jotham(758-42), Achaz (742-27) en Jehizkia (727-698), wettige koningen van Juda) dat hij in den geest gezien heeft over Samaria en Jeruzalem, de hoofdsteden der beide rijken, en dus over het gehele land van Israël, welker lotgevallen toch van die der hoofdsteden afhingen.

1) Ten allen tijde waren er in Israël talrijke personen, die in hun namen voor zichzelve en voor hun volksgenoten ene altijddurende, rondwandelende prediking waren van het heerlijke wezen en de grote daden van Jehova, hunnen God, alsmede daarvan hoe het hart voor Hem moet gezind zijn, wat men van Hem bidden en verwachten moet; en ten allen tijde vond zich ieder lid van het Israëlietische volk door zulk ene prediking rondom omgeven. Dit was des te meer het geval, daar de namen in het Oude Oosten veelal gene dode niets betekenende, conventionele eigennamen waren, maar zinrijke, levensvolle aanduidingen van het wezen of van ene karakteristieke eigenaardigheid van degene, die ze droeg. Zulke namen leefden voor de oude Israëlieten, daar de betekenis der met den naam Gods saamgestelde woorden, ook die, welke uit den ouden tijd waren overgekomen, bijna altijd duidelijk was, en door het schone, diepe, zinrijke en opbouwende, dat zij had, noodzakelijk in ‘t oog viel. De namen speelden in de geschiedenis hunner stamvaders ene zo betekenisvolle en gewichtige rol. Hun profeten knoopten zo dikwijls aan den naam hun uitspraken vast, veranderden ze, en legden in nieuw gevormde, symbolische namen hun betekenis neer. Daardoor meest de opmerkzaamheid van Israël zeer op de betekenis der namen worden gevestigd: Men komt, als men de woorden: "Wie is een God, gelijk Gij enz. in Hoofdst. 7:18 leest, onwillekeurig tot de gedachte, dat Micha op zijn naam zal hebben gezinspeeld. Als wij de zaak nader overwegen, wordt die gedachte door zoveel gesteund, dat men nauwelijks aan de juistheid daarvan zou kunnen twijfelen (vgl. Hoofdst. 7:8).

2) Door deze bijvoeging van zijn vaderland wordt onze Profeet van den anderen Profeet Micha, den zoon van Jemla (1 Kon. 22:8) als ook van andere personen van denzelfden naam in het O. T. van welke er nog 10 zijn, onderscheiden.

3) Alzo zou Micha’s werkzaamheid even lang als die van Hosea hebben geduurd, het zou ook ene tijdruimte van bijna 60 jaren zijn. Daar toch aan de ene zijde zulk een verval, als Micha bestraft, eerst in den lateren tijd van Jothams regering begon, de aanvang van zijne regering ene soort van bloeitijd voor Juda was, aan de andere zijde in het gehele Boek het rijk der tien stammen als nog bestaande wordt verondersteld, dat toch reeds in het 6de jaar van Hizkia verwoest is, zo is Micha’s werkzaamheid ene tijdruimte, die zeker de helft daarvan niet bedraagt, en wij zullen wel gelijk hebben, wanneer wij het middelpunt daarvan in den tijd van koning Achaz zien.

Micha is dus een oudere tijdgenoot van Jesaja, en staat in ieder opzicht dezen zeer nabij (2 Kon. 15:36). Even als Jesaja behoort ook Micha tot den tijd der grote verandering in de 2e helft van de 8e eeuw v. Chr. toen kort vóór zijn zinken het Assyrische rijk onder Salmanasser tot het toppunt zijner kracht zich verhief, en met onwederstaanbare kracht de door Amos (1 en 2) voorzegde wereldbewegingen van het oordeel Gods over de volken van West-Azië naar Afrika overbracht. Even als de werkzaamheid van Jesaja behoort ook de zijne tot het rijk van Juda; beide staan op hetzelfde toppunt van profeteren, en zijn zowel in de straffende als ook de belovende delen hunner boeken zeer verwant. Ook Micha bestraft voornamelijk het zedelijk verderf van de groten en machtigen van het rijk van Juda, en maakt Zion en Jeruzalem tot middelpunt zijner voorzeggingen, terwijl hij het rijk der tien stammen met zijne hoofdstad Samaria niet meer dan van ter zijde aanroert. Hieruit zowel als uit het gewichtig bericht van Jer. 26:18 vv. is te besluiten, dat Micha te Jeruzalem zelf geleefd en voorzegd heeft. Daar treden namelijk mannen op van de oudsten van Juda, om Jeremia, die wegens zijne voorzeggingen van Jeruzalems ondergang van ene doodmisdaad is aangeklaagd, te rechtvaardigen. Zij stellen daarom met woordelijke aanhaling van Hoofdst. 3:12 voor, dat Micha in de dagen van Hizkia ook de verwoesting van Jeruzalem heeft geprofeteerd, en toch heeft Hizkia en geheel Juda hem niet gedood, maar integendeel geëerd en zich verootmoedigd. Deze plaats maakt den inhoud van vs. 1 ondubbelzinnig.

Voordat wij nu tot verklaring van den Profeet overgaan, stellen wij ons voor, hoe bij de vorige profeten en volgens de Boeken der koningen de aard was der tijdsomstandigheden, onder welke de Profeet zijne voorzeggingen uitsprak. Er zijn twee zaken, die Micha's tijd kenschetsen, namelijk vooreerst een steeds dieper verval van het volk Gods in Juda, zowel als in Israël, en ten tweede ene steeds grotere machtsontwikkeling van Assyrië. Deze beide moeten bij de beschouwing van ons geschrift wel in 't oog worden gehouden. Het was schijnbaar een betere tijd, die met Uzzia, den zoon van Jotham, voor Juda begon; deze had in zijnen vader een zeer afmanend voorbeeld gehad, en zich dat wijselijk ten nutte gemaakt; Juda ging onder hem een nieuwen bloei tegemoet. Maar het volk was voor zulk een geluk niet bekwam, de uitwendige welvaart maakte het gerust en overmoedig, ene uiterlijke vroomheid nam meer en meer de overhand, weelde en pronkzucht werden steeds algemeen. Met rasse schreden naderde de jammervolle tijd, welke volgen moest. En nauwelijks had Jotham de ogen gesloten of het werd anders. Een 20-jarig jongeling was Jothams zoon, Achaz, een zwak man vol dwaze luimen, sterk in het vergeten van God en in afgodendienst. De heidense partij had onder hem spoedig de overhand verkregen, en de dienst van Baäl en Moloch, gelijk alle andere soorten van afgoderij kwamen overal in zwang, nauwelijks was er ene soort van heidense verkeerdheid die niet in Juda zou kunnen worden gevonden. Het kwam zelfs zo ver, dat Achaz den tempel des Heeren liet sluiten, hetwelk vóór hem nog geen Davids zoon had gedaan, en na hem niemand meer heeft gewaagd. En wanneer nu de koning voorging in alle gruwelen der afgoderij, wat was dan van het volk te wachten? Het was zo treurig in 't land gesteld, dat zelfs zijn voortreffelijke zoon Hizkia, die met ernst ene hervorming zich voornam, slechts langzamerhand daarmee kon doorgaan. Zo gaat van Jothams laatsten tijd tot het begin van Hizkia's tijd een voortgaande keten van zonden en gruwelen, welke Juda steeds dieper in 't verderf stortten. En niet minder treurig was het gesteld in het rijk der tien stammen. Hier regeerde eerst Pekah, een dapper soldaat, die goed het zwaard wist te hanteren, maar dat was ook alles. Hij dacht, dat hij zijn wankelend rijk zou kunnen helpen, wanneer hij

het op kosten van het niet minder wankelend broederrijk vergrootte; en alzo vormt oorlog met Juda den hoofdinhoud zijner regering; het gevolg was, dat hij daardoor zijn rijk in steeds dieper verderf stortte. De verwarring was zo groot, dat Hosea, die dezen Pekah door ene zamenzwering troon, rijk en leven ontnomen had, eerst na ongeveer 8 jaren den troon te Samaria kon beklimmen. Maar Hosea wist juist zo weinig te helpen: hij dacht bij Egypte bescherming tegen den dreigenden storm te vinden, en bespoedigde daardoor slechts het onweder, dat dreigend boven het wankelend rijk stond. Dat was de toestand van de beide broederrijken in Micha's tijd. Het is verder zeer opmerkelijk, hoe met het toenemen van het verval onder Gods volk het Assyrische rijk in macht toeneemt, en met zijne legers het heilige land steeds naderbij komt, ja door diens koningen bijna met geweld wordt ingehaald; het verblinde volk bracht zijne tuchtroede, welke voor hem bestemd was, zelf in het land. Steeds breidde Assur's macht zich uit; het ene land na het andere had zij reeds weggenomen; ieder kon het met zijne ogen zien, hoe het steeds meer ene veroverende wereldmacht werd, welke alles wilde verslinden; ja in het rijk der tien stammen waren Assyrië's plannen en gedachten reeds openbaar geworden. Menahems aanzoek om hulp was daarmee geëindigd, dat een gedeelte van Israël naar Assyrië werd weggevoerd. En toch was Achaz zo verblind, dat hij in zijnen nood zich juist tot Assyrië om hulp wendde, en aan dit rijk, dat slechts loerde op gelegenheid om zich uit te breiden den weg in zijn land baande. Tiglath-Pilezer, de Assyrische koning, hielp wel eerst, want het was hem niet minder welkom in Israëls en Syriërs betrekkingen de hand te kunnen slaan, en hoe zal hij zich hebben verheugd, toen hij in beide landen zulke grote overwinningen had behaald! Toen dit geschied was, toonde hij wat hij eigenlijk wilde. Als een stroom overdekte hij met zijne legers ook Juda; reeds stond hij voor de hoofdstad des lands, en slechts onmetelijke geschenken, en de belofte van jaarlijkse schatting bewogen hem eindelijk om heen te gaan. Als vazal van Assyrië mocht Achaz zijne regering nog voortzetten. Zo was Juda even als Israël den Assyrischen koning schatplichtig; de beide rijken waren hem nog wel niet onderworpen, nog bestond een schijn van vrijheid en zelfstandigheid, nog waren er eigen koningen in het land, en steeds had nog kunnen worden geholpen, wanneer men zich maar tot den waren Helper had gewend. Maar reeds was Assyrië als ene donkere onweerswolk, die schrikkelijk dreigend over beide rijken hing, en er behoefde nog maar iets te geschieden dan was het met Juda en Israël gedaan; naar den mens gezien, was het alleen de genade van den koning van Assyrië, die aan de beide rijken nog een kommervol aanzijn toestond. Toch is het niet te ontkennen, dat het in Juda anders gesteld was dan in het rijk der tien stammen. Samaria had Davids huis verlaten; het had des Heeren heiligdom los gelaten, een koning zat op den troon, die niets wist van hetgeen tot heil voor zijn volk dienen kon. Hoe geheel anders was het te Jeruzalem gesteld. Het was diep, zeer diep gevallen, maar toch zat nog Davids huis op den troon, nog stond des Heeren heiligdom, ja juist nu had een spruit van David den troon beklommen, die alle verwachtingen van een beteren tijd weer opwekte. Hizkia was koning in Juda geworden, hoe moesten niet alle betergezinden in het rijk nieuwen moed vatten? Kwamen steeds nieuwe gerichten over Juda, er was toch na de kastijding weer hoop op een beteren tijd, en hoe geheel anders moest een Profeet des Heeren op Juda's toekomst zien, dan op die van Samaria.

Evenmin als Hosea's Boek is dat van Micha ene verzameling van door hem op verschillende tijden gehoudene reden, maar veeleer ene welgeordende, goed afgeronde zamenvatting der hoofdgedachten van reden, welke de Heere hem gaf uit te spreken. Aan het slot zijner

werkzaamheid in den tijd van Hizkia, ongeveer tussen 727 en 722, gaf hij een beeld daarvan in een overzicht van het geheel, en liet dat aan zijn volk als ene erfenis achter. Dit zijn geschrift las hij volgens Jer. 26:18 v. den koning en het volk te Jeruzalem zelf voor, en zijn woord maakte een groten indruk. Het geheel is duidelijk in 3 delen afgedeeld, waarvan elk met een nadrukkelijk "hoort!" begint. I. Hoofdst. 1 en 2. II. Hoofdst 3-5. III. Hoofdst. 6. ieder van deze delen gaat in juisten zamenhang van gedachten, van berisping tot bedreiging van straf, en van deze tot belofte voort.

2.

A. De eerste rede (Hoofdst. 1 en 2) is voornamelijk van bestraffenden en dreigenden aard. Eerst aan het einde daarvan dringt door de onwederswolken van het gericht de zon der genade met helder licht door. Zij is in 3 delen verdeeld: in ‘t eerste (Hoofdst. 1:2-16) wordt het gericht Gods aan Samaria en het rijk van Juda en Jeruzalem aangekondigd; in het tweede (Hoofdst. 2:1-11) wordt dit gericht als door de menigte der zonden, in ‘t bijzonder die der groten en machtigen onder het volk veroorzaakt, aangewezen; in het derde (Hoofdst. 2:12, 13) voegt de Profeet er de belofte bij, dat na dit gericht het overblijfsel, van het gehele volk Israël, hetwelk zich bekeert, gered en verheerlijkt zal worden.

I. Vs. 2-16. Alle volken, ja, de gehele aarde en al wat daarop is en leeft, moeten letten op de verkondiging, welke de Profeet in den naam des Heeren wil uitspreken. Moge de Heere over degenen, die op zijne oproeping gene boete doen, door vervulling van zijne dreigingen getuigenis geven voor de waarheid zijner woorden, en voor den ernst zijner waarschuwing. Dan zal de Heere uit zijn heiligdom in den hemel tot de aarde nederdalen en voor haar tot een verterend vuur worden. Want het doel is, de zonden van Zijn volk Israël, welke de plaats van haren oorsprong in de beide hoofdsteden hebben, te bezoeken. Haar zal vooral het gericht treffen, en wel in de eerste plaats het afgodische Samaria. Het zal met alle zijne afgodsbeelden van den aardbodem worden verdelgd. Daarover wil de Profeet luide klagen, hij wil als een gevangene heengaan, om aan het volk van Juda het dreigend gericht duidelijk voor ogen te schilderen. Want de onheelbare slagen, welke het broederrijk en vooral Samaria treffen, zullen tot Jeruzalem worden gevoeld, het gericht zal zich van Samaria ook over Juda, Jeruzalem en zijne ganse omgeving uitbreiden. Dan zal Zion klagen en treuren over de beroving zijner kinderen.

2. Hoort naar mij, gij volken allemaal! 1) merk opmijn woord, gij aarde, mitsgaders derzelver volheid al wat haar vervult (Jes. 1:2. Deut. 32:1. 1 Kon. 22:28 1); de Heere HEERE van hemel en aarde, die het recht heeft u voor Zich te vergaderen, nu zal tot een getuige) zijn tegen ulieden tegen Samaria en Jeruzalem (vs. 1) die van Hem zijt afgevallen; de Heere zal uit den tempel Zijner heiligheid, uit den hemel, waarin Hij Zijnen troon heeft, Zijn oordeel over u zenden, en het woord van Zijnen Profeet bevestigen.

1) Alle volken, ja de ganse aarde met alle schepselen op haar moeten horen, omdat het gericht, hetwelk de Profeet moet verkondigen, de ganse aarde aangaat, omdat het gericht over het volk Israël met het gericht over de gehele aarde zamenhangt en een deel daarvan uitmaakt. Opzettelijk begint Micha zijne voorzegging met dezelfde woorden, met welke zijn andere

naamgenoot, de zoon van Jemla (1 Kon. 22:28) de zijne gesloten had. Op deze wijze wilde onze Profeet zijne werkzaamheid voorstellen als ene voortzetting van die van zijnen voorganger Micha. Vergelijkt men het Boek der profetieën van onzen Profeet met den toestand en de werkzaamheid van dien ouderen Micha, zo merkt men gemakkelijk overeenkomst op. Even als de zoon van Jemla, zou moet ook onze Micha tegen valse profeten als verleiders des volks strijden (vgl. Hoofdst. 2:6, 11; 3:5, 11). Gelijk gene den goddelozen koning Achab, zo moet deze den koning van beide rijken het gericht Gods voor hun zonden aankondigen, en hij doet dit zo, dat hij in zijne uitdrukkingen veelvoudig op de voorzegging van den ouderen Micha wijst.

Het "tot getuigen zijn tegen ulieden, " ziet niet op de volken, die in het begin van dit vers worden aangesproken, maar op het volk Israëls, zowel op het rijk der Tien, als dat der Twee stammen, die allen te samen van den Heere God waren afgevallen. Dat als getuige optreden zou openbaar worden in het uitoefenen van de strafgerichten.

3. Want ziet, a) de HEERE gaat nu spoedig uit van Zijneheilige b) plaats 1) die Hij in den hemel met zijne majesteit vervult, en Hij zal tot openbaring van Zijnen toorn en van Zijn gericht over alle goddeloosheid nederdalen, en treden op de c) hoogten der aarde.

a) Jes. 26:21. b) Ps. 115:3. c) Deut. 32:13; 33:29.

1) God zelf zal tegen hen verschijnen. Zij roemen op zichzelf en op hun betrekking op God, alsof dit hen zou beveiligen. Maar ofschoon God nooit het geloof des oprechten beschaamd maakt, zo zal hij toch de vermetelheid der geveinsden teleurstellen. Want ziet de Heere gaat uit Zijn plaats, verlaat Zijn genadetroon, waar zij dachten Hem vast te hebben en Hij bereidt Zijn troon tot het gericht. Zijne heerlijkheid vertrekt, want zij drijven ze van zich. Gods weg omtrent Zijn volk was lang een weg van genade geweest, maar nu verandert Hij zijn weg. Hij trekt uit Zijn plaats en zal neerkomen.

Niet meer in den weg van barmhartigheid zal de Heere onder Zijn volk verschijnen, maar in dien van oordeel en gericht. Hij zal zich openbaren als een verterend vuur voor den zondaar. De troon der genade is voor het volk de troon des gerichts geworden.

4. En de bergen zullen a) onder Hem als voor een verterend vuur versmelten, en de dalen door Zijne watervloeden gekloofd worden, gelijk was versmelt voor het vuur, gelijk wateren, die uitgestort worden in de laagte, zo zullen voor Zijnen troon bergen en dalen geheel worden opgelost.

a) Ps. 97:5. Amos 9:5.

Gods verschijning ten gerichte, en de verwoestende werkingen daarvan worden hier geschilderd met uitdrukkingen, welke aan onweders en aardbevingen ontleend zijn. Eerst legeren zich de duistere onweerswolken op de hoogte der bergen, dan flikkeren daaruit de alles verpletterende bliksemen, eindelijk stort zich de stromende regen uit hen neer, scheurt nieuwe dalen en vervult de oude. Ook elders in de Heilige Schrift komt het onweder voor als

het aardse afbeeldsel ja als voertuig of werktuig van het gericht Gods. Want "even als de zaligheid komt met den vrede der natuur (Jes. 11) zo komt het gericht met ontzaglijke verstoringen der natuur (Matth. 24:7, 29), want het is de consequentie der zonde, welke de harmonie der wereld heeft opgeheven.

5. Dit alles zal echter geschieden om de overtreding van Jakob, en om de zonden van het huis Israëls d. i. van het gehele volk: wie is het begin van de overtreding van Jakob, het afgevallen rijk der tien stammen? is het niet Samaria, het geheel en al met zonde vervulde, tot zonde gewordene? Deze is de plaats, waarvan de zonde is uitgegaan, die het gehele land heeft verpest en verontreinigd. En wie van de hoogten (1 Kor. 3:2) van Juda is het, door welke Mijn naam voortdurend wordt ontheiligd? is het niet Jeruzalem 1), dat op hoogten is gebouwd, en door hoogten is omgeven, welke als heiligdommen Gods moesten zijn, maar nu afgodsbergen zijn geworden?

1) Uiterlijke voorrechten en belijdenissen zullen een zondig volk tegen Gods oordelen niet beveiligen. Indien er zonden in het huis van Israël worden gevonden indien Jakob schuldig is aan overtreding en afval, zal God hem niet verschonen; neen, hij zal hen eerst straffen, want hun zonden zijn de allerergendste voor Hem, want zij zijn meest versmadende.

6. Daarom kan het niet twijfelachtig zijn, wien deze openbaring van toorn en oordeel Gods aangaat, en zal Ik Samaria voor allen stellen tot enen steenhoop des velds, tot enen hoop van op het veld zaamgelezene stenen: tot plantingen eens wijngaards. Ik wil het zolang verwoesten, dat landlieden de uitgestorven streek tot akkerland, de vette landstreek tot wijnbergen zullen maken, en Ik zal hare stenen van de hoogte, waarop zij ligt, in de vallei storten, en hare fondamenten ontdekken, haar tot den grond verwoesten.

Vergel. omtrent de letterlijke vervulling dezer profetie 1 Kon. 16:24

Waar de mens zonder God bouwt, daar moge het ook nog zo vast op sterken grond met stenen zijn zaamgevoegd, de storm van boven verbreekt, ontbloot den grond en slingert de stenen uit elkaar. Het allervaste kerksysteem, wanneer het voor God in zijne substantie tot zonde wordt, is voor Gods hand een spinneweb. De gerichtsdaden Gods zijn declaratief. Terwijl het den grond ontbloot, openbaart het, dat die zondig is, en daarmee is de vernietiging uitgesproken.

7. En al hare gesnedene, uit steen gehouwen beeldenvan afgoden zullen vermorzeld worden, en al hare hoeren-beloningen, al de kostbaarheden en schatten, welke zij den afgodsbeelden der gouden kalveren en hunnen altaren als geschenken hebben gewijd, en met welke zij hun geestelijke hoererij als het ware betaald hebben, zullen met vuur verbrand worden, en al hare afgoden zal Ik stellen tot ene woestheid, zodat noch zij, noch de plaats, waar zij hebben gestaan, ooit zal worden gevonden; want zij heeft ze, al die dingen van den valsen godsdienst, van hoerenloon vergaderd, door geschenken en afgodendienaars verworven en zamengebracht, en zij zullen tot hoerenloon wederkeren, doordat de vijanden, die de stad zullen veroveren en verwoesten, hen mede wegvoeren en tot hunnen afgodendienst zullen besteden (Jes. 46:1 v. Dan. 1:2).

Is niet alles hoerenloon wat men daardoor verkrijgt, dat men het houdt met de grote hoer, de wereld? En hoe zoekt men haar niet in alles welgevallig en ten dienste te zijn, opdat men daardoor iets verkrijge, een weinig eer of ene goede bezoldiging, een postje of iets dergelijke, zich gunst en vriendschap te verwerven of die te bevestigen. Zo heeft men zijn loon weg, en heeft verder niets te wachten dan het gericht des vuurs, dat de hoer met hare liefhebbers zal treffen.

8. Hierom zal Ik, wien de Heere die schrikkelijke dingen heeft geopenbaard en bevolen heeft uit te spreken, misbaar bedrijven en huilen; Ik zal met mijne broeders in Juda, tot welke zich dit strafgericht in Juda ook zal uitbreiden, als een gevangene beroofd en naakt gaan, want ook mijne broeders zullen eens als ballingen moeten heengaan; ik zaldaarover misbaar maken als de draken, (de jakhalzen, Richt. 15:5 1), en treuring als de jonge struisen (Job. 30:29).

Het behoort tot het godmenselijke in den aard der profetie, dat de profeten aan de ene zijde boven het volk staande, schijnbaar zonder medelijden de raadsbesluiten der Goddelijke gerechtigheid uitspreken, aan de andere zijde als volksgenoten het diepste leed medegevoelen.

De droefheid van den Profeet en het in optocht heengaan als van een gevangene zonder opperkleed moet niet alleen het medelijden uitdrukken voor het lot van zijn volk, maar hij wil tevens zich zelven maken tot ene werkelijke profetie van hetgeen Juda wacht. Hij maakt in zijn eigen persoon het toekomstige lot des volks zichtbaar.

Een slaaf en balling ging immer zonder opperkleed, om daarmee zijn afhankelijken staat aan te duiden. Alzo wil de Profeet hier in zijn persoon den staat van balling afbeelden, opdat het volk wete dat des Heeren oordelen gewis zijn.

9. Ja Juda mag niet klagen; want hare, Samaria's, plagen zijn dodelijk, ten gevolge van het gericht, dat over haar is losgebarsten; want zij zijn gekomen tot aan Juda; hij is geraakt tot aan de poort mijns volks, tot aan Jeruzalem, de vijand is genaderd tot aan de hoofdstad, waar mijn volk uit en ingaat, en de tempel des Heeren staat.

10. Hoe zullen de Filistijnen jubelen over het ongeluk, dat des Heeren land zal treffen! Wanneer ge daarom voor den vijand zult vluchten, verkondigt het niet te Gath, 1) de grensstad der Filistijnen; weent zo jammerlijk niet over uw ongelijk, dat zij het horen, maar onderdrukt liever uwe smart; wentelt U in het stof), in het huis van Afra (liever te Beth-hofra = huis des lofs, in den stem van Benjamin bij Bethel) van smart over de verwoesting der stad.

1) De woorden: "verkondigt het niet te Gath, " ontleent de Profeet opzettelijk aan de klacht van David over den dood van Saul en Jonathan (2 Sam. 1:20). Deze toespeling is te opmerkelijker, daar ook bij deze katastrophe, welke de Profeet aankondigt, Israël zijnen koning zal verliezen (Hoofdst. 4:9), maar nu David het lot van Saul zal ondergaan. In het volgende wijst Micha de stations aan, welke het leger der vijanden naar Jeruzalem doordringt; hij laat het zich vervolgens van daar over het gehele land verbreiden tot aan de zuidelijke grenzen, en de bewoners in ballingschap wegvoeren. Hij kiest echter steeds zulke plaatsen,

wier namen op enige wijze met hetgeen zij ondergingen in verband konden worden gebracht, zodat de gehele volgende afdeling ene keten van paronomassaieën (woordspelingen) vormt. Dit zijn gene ijdele spellingen. Zij hebben over ‘t algemeen practische bedoeling. De bedreiging moet daardoor worden gelocaliseerd. Wie aan ene van de genoemde plaatsen dacht, in dien werd ook de gedachte aan het goddelijk gericht levendig. Jeruzalem wordt eerst (vs. 9) genoemd als het middelpunt van Juda’s leven, dan komt het ten tweede male voor in vs. 12, in het midden van 5 plaatsen van Juda, die voorgaan, en 5. welke volgen, het tiental, de aanwijzing van volledigheid, daarop doelende, dat het gericht alles omvattende is. De vijf plaatsen, na Jeruzalem genoemd, zijn gezamenlijk ten zuiden daarvan gelegen. Dat men de 5 te voren genoemde noordelijk moet zoeken, het gericht dus hier, even als in Jes. 10:28 vv. in geografische orde van het noorden af voortgaat, blijkt daaruit, dat het eerstgenoemde Beth-Leophra (= Ofra) in het gebied van Benjamin lag, Bethaezel (= Azel) in de nabijheid van Jeruzalem.

2) Beter: Met stof bestrooi ik mij te Beth-leafra. De Profeet geeft hiermede zijn diepe treurigheid te kennen, om de ellende, welke over zijn volk staat te komen. Met as zijn hoofd bestrooien is dan ook teken van de diepste zielesmart.

11. Ga door, gij inwoners van Safir (= schone stad), ontbloot van uwe schoonheid, met blote schaamte; de inwoneres van Zaänan1) (= uittocht), de stad tot uittrekken tegen den vijand steeds gereed, gaat niet uit, vrezend voor de vijanden verbergt zij zich achter de muren; rouwklage is te Beth-haezel (= nabij gelegen huis), nabij het leed gelegen: hij, de vijand, zal zijnen stand van ulieden nemen, hij zal alles verwoesten, zodat gij daar niet blijven kunt 2).

1) Safir niet te verwisselen met Samir, en Zaänan lagen zeker beide noordelijk van Jeruzalem, hun ligging is echter niet meer nauwkeurig te bepalen.

2) Het brede gedeelte van dit vers is van grote moeilijkheid, en daarom door de verklaarders verschillend vertaald en verklaard. Wij vinden daarin een woordspel: (haezel-ezelo). Latere verklaarders vertalen "de klacht van Beth-Haëzel (= huis daarnaast) over zijn ongeluk door de vijanden zal het u, wanneer gij tot haar vlucht, onmogelijk maken naast haar te staan, dat is daar te vertoeven, zo als men toch naar den naam der plaats zou verwachten.

12. Want de inwoneres van Marôth (= de bedroefde stad) is ziek 1) om des goeds wil, is niet in staat zich te vertroosten over haar verloren geluk, maar krimpt weg bij het zien van het ongeluk, dat om Jeruzalem over haar komt; want een kwaad van verwoesting en verbanning is van den HEERE over haar en alle andere steden afgedaald tot aan de poort van Jeruzalem 2).

1) Letterlijk staat er, kromt zich, gelijk een barende vrouw om al het goede dat zij, verloren heeft. Maroth is een tot nu toe onbekende plaats. Wat Jeruzalem zou wedervaren, zou ook haar te beurt vallen. Van daar haar benauwdheid en haar ellende.

2) Het is een opmerkelijk punt, dat wel moet worden opgemerkt, dat namelijk het ongeluk, oorlog, honger, kwade tijden en ziekte niet bij toeval ontstaan, maar straffen Gods zijn, welke God om de zonde en onboetvaardigheid aan Zijn volk toezendt.

13. Span de snelle dieren (lakeresch gelijkende in klank op lakisch) aan den wagen, gij inwoners van Lachis, (vaste stad in de vlakte van Juda, ten westen van Eleutheropolis, thans de ruïne Um-Lakis. Joz. 10:3). Rijd haastig heen of gij misschien het naderend strafgericht moogt ontkomen. Maar het zal onmogelijk zijn. Ja over u zal het oordeel zwaar zijn; want deze is de dochter Zions het beginsel de aanvang der zonde; van daar is voor de bewoners van Jeruzalem de zonde uitgegaan; want beken dat in u zijn in de eerste plaats Israëls overtredingen gevonden, 1) namelijk de afgoden van den beeldendienst van de 10 stammen, en deze hebben zich naar Jeruzalem en Juda verbreid.

1) Merk hier aan: Zij, die helpen, zonder in een land te brengen, maken zich maar gereed om zelf daaruit gedreven te worden. Zij moesten verwachten de eersten te zijn in de straf, die voorgangers in de zonde geweest zijn.

14. Daarom, o Jeruzalem geef geschenken (of geef een scheidbrief) aan Morascheth-Gaths 1) laat die stad varen, gij kunt op haar niet vertrouwen, de huizen van Achzib (= leugenstad), eveneens ten zuiden van Jeruzalem en van de vlakte van Juda gelegen (Joz. 15:44), zullen den koningen van Israël tot ene leugen zijn; zij zal haren naam leugenstad bevestigen en tot ene leugenbeek worden, die in den zomer verdroogt en de hoop van den reiziger om water te vinden, bedriegt (Job 6:15 vv.) d. i. ook deze stad zal voor de koningen verloren gaan.

1) Morescheth, de vaderstad van den Profeet door de bijvoeging "Gaths" duidelijk van het vs. 15 genoemde Moreschet onderscheiden, heeft overeenkomst van klank met Morasa = de verloofde. Op grond dier overeenkomst doelt de Profeet op de bekende gewoonte in Israël, dat de vader aan de dochter bij haar huwelijk uit het huis een geschenk pleegde te geven, en daarmee als het ware een brief van vrijlating. Zion zal aan zijne dochter Morescheth ook onvrijwillig een brief van loslating voor den vijand moeten geven.

15. Ik zal u nog enen erfgenaam toebrengen, namelijk den vijand, die u zal veroveren en in bezit nemen, gelijk gij eertijds, toen gij nog ene Kanaänietische stad waart, door Jozua en Israël veroverd en tot een erfdeel werd genomen, gij inwoneres van Marescha (= erfgerechtigheid van het volk) eveneens in de vlakte van Juda nabij Achzib gelegen, thans de ruïne Marasch (Joz. 15:44); hij de vijand zal komen tot aan Adullam, de spelonk, uit Davids geschiedenis bekend (1 Sam. 22:1) waarin men zich in tijden van gevaar verborg, ten noorden van Maresa; naar de spelonk gaat tot aan de heerlijkheid Israëls, daarheen vluchten de groten en machtigen.

16. Maak u kaal aan uw hoofd, en scheer u, gij bedroefde moeder Zions, om uwe troetelkinderen, de zonen van Juda; verwijd uwe kaalheid als de arend, die in Egypte en Syrië meermalen het voorste gedeelte van den kop kaal heeft en het achterdeel slechts met horte haren heeft bedekt: bedrijf rouwe, omdat zij, uwe kinderen, gevankelijk van u zijn weggevoerd.

Vergelijk over de gewoonte, om zich ondanks het verbod (Lev. 19:27) kaal te scheren als teken van grote rouwklacht: Deut. 14:2

Dat is ene harde, droevige prediking, even als wanneer iemand opstond en zei: "Hoort hoe het in korten tijd zal gaan. Ons land zal verwoest worden. De vijand zal komen. Gene vesting zal helpen. Dergelijke reden zouden tegenwoordig gevaarlijk, hard en niet te verdragen zijn, zodat men ze niet zou durven zeggen zonder bijzonder grote reden, hoewel de zonden overal in zwang zijn, zodat men van de toekomstige straffen wel zeker is.

Dat God door Zijnen Profeet deze donkere schilderij voor het volk laat ontwerpen, is een feit, dat hoop geeft. Want had Hij lust in het verderf der goddelozen, zo zou Hij hen dadelijk en zonder vele woorden te verliezen in het verderf laten lopen. Als Hij Zich nog zoveel moeite geeft om te bedreigen, kan dat dreigen alleen een teken zijn van Zijne lankmoedige liefde. De jongste dag heeft menig ernstig voorspel in voorafgaande dagen van Gods toorn, en het algemene gericht aan het einde wordt in vele voorafgaande gedeeltelijk gerichten over bijzondere volken afgebeeld.

De Profeet voorzegt in dit hoofdstuk niet enige bepaalde strafgerichten, maar het gericht over Juda in ‘t algemeen zonder bijzondere aanduidingen zijne verwezenlijking, zodat zijne verwezenlijking eigenlijk is tot stand gebracht door alle gerichten, welke over Juda van den inval en de verovering des lands door de Assyriërs onder Sanherib in den tijd van Hizkia tot aan de verstrooiing des volks door de Romeinen hebben plaats gehad.

HOOFDSTUK 2.

DE ZONDE DES VOLKS TEGEN DE TWEEDE TAFEL DER WET, EN DE GEDREIGDE STRAFFEN.

II. Vs. 1-11. De oorzaken van deze gerichten, welke den beiden rijken wachten, zijn vooral te ongerechtigheden en verdrukkingen, welke zich de groten en machtigen in Israël veroorloven. Daarom zal de Heere aan het volk ook zijne bezitting, zijn erfdeel Kanaän ontnemen. Tegen zulk ene voorzegging komen wel die machtige groten met hun valse profeten, die met hun leugenachtige woorden altijd het volk vleien, in verzet. Maar het volk, dat door beroving der vreedzame armen, der weduwen en wezen Gods lankmoedigheid en goedheid zozeer misbruikt, brengt zelf de straf zijner verbanning uit het land te weeg. Bij deze verstoting van het volk zal het echter niet blijven. Eens zal de Heere Zijn volk weer verzamelen, en zelf voor hen heen trekken om alle banden te verbreken; hij zal ze vermeerderen en tot Zijn koninkrijk maken. Ook hier spreekt de Profeet zowel Zijne straf als Zijne belofte over het gehele volk in beide rijken uit, hoewel hij Juda in ‘t bijzonder bedoelt.

1. Wee dien, die tegen de armen en weerlozen ongerechtigheid bedenken en kwaad werken op hun legers, die des nachts, daar hun begeerlijkheid tot vermeerdering van hun goed hun geen rust gunt, allerlei schandelijke wel aangelegde plannen uitdenken, om den geringen het hun te ontnemen, in het licht van den morgenstond doen zij het, zij gunnen zich geen uitstel, dewijl het in de macht van hunlieder hand is, daar zij naar Gods arm en macht niet vragen, maar hun eigen arm hun enige God is (Jes. 5:8 vv.) of (zo ver hun macht slechts reikt).

2. En zij begeren akkers, en roven ze, en huizen, en nemen ze weg, hoewel gezegd is: gij zult niet begeren, alzo doen zij geweld aan den man en zijn huis, ja aan een iegelijk en zijne erfenis, welke toch de Heere als een onvervreemdbaar aandeel van het land der belofte heeft gegeven, met het nadrukkelijk gebod, dat het eigendom der verarmden en in schulden geraakten niet voor altijd door de rijken mocht worden gekocht. (Lev. 25:23 vv. 28).

3. Daarom, omdat gij opzettelijk en volgens vooraf beraamd plan Mijne geboden overtreedt, en uwe medemensen van have en goed berooft, alzo zegt de HEERE door mij: Ziet, Ik denk een kwaad over dit geslacht, welks goddeloze lieden zullen worden uitgeroeid. Het zal een juk zijn zeer zwaar, waaruit gijlieden uwe halzen niet zult uittrekken, en zo rechtop, met zo trots opgeheven hoofd niet zult kunnen gaan, want het zal ene boze tijd zijn, dien Ik over u breng.

4. Te dien dage zal men van de zijde uwer vijanden, die zich om uwe smart verheugen, een spreekwoord over ulieden opnemen, een spotlied op u maken, en men zal ene klagelijke klacht klagen in het midden van u, en zeggen in Israël: Wij zijn ten ene male verwoest; Hij de Heere, verwisselt mijns volks deel, Hij geeft het erfdeel van Israël aan enen vreemden, enen heidensen bezitter: hoe ontwendt, ontneemt Hij het mij! Hij deelt ze den heidenen uit, afwendende van ons tot anderen onze akkers 1).

1) In het Hebr. Lesjobeeb sadeenoe jechalleek. Beter: Den afvalligen verdeelt Hij onze akkers. Het klaaglied houdt derhalve in, dat de Heere God aan Zijn volk ontneemt, wat Hij eenmaal hun had gegeven, en aan de afvalligen, d. i. aan de heidenen, geeft de erve van Israël. En dat alleen om de zonde, die in de volgende verzen beschreven wordt.

5. Daarom zult gij, onrechtvaardige verdrukkers der armen! zonder uitzondering niemand hebben, die het snoer werpe in het lot 1); er zal niemand zijn, die een erfdeel heeft van het land in de gemeente des HEEREN, allen zullen geheel worden uitgeworpen.

1) De toespeling is hier op de oude verdeling des lands onder Jozua, toen "in de vergadering des Heeren" voor iederen stam en voor elk huisgezin het lot werd geworpen, dat hun aandeel in Kanaän bepaalde, ‘t welk hem vervolgens met het snoer werd toegemeten. Dit zou nu ene andere landverdeling zijn dan die vorige; hierin zou voor hem geen enkel lot geworpen worden, geen enkel meetsnoer voor hem zijn.

De goddelozen zullen voortaan geen deel hebben in de erve des Heeren. De strafbedreiging wordt hier verder voortgezet.

6. Profeteert gijlieden niet, zo zeggen zij, de valse profeten, tot ons, laat die profeteren, maar stoort hen niet meer, zo roepen anderen; zij profeteren niet als die andere profeten, die ons het goede boodschappen, zo zeggen weer zij, die den profeten Gods den mond willen stoppen. Ziet daar de gevolgen van ‘s Heeren woord, maar men wijkt niet af van smaadheden, niet van de zonde, welke smaad en schande ten gevolge heeft.

a) Jes. 30:10. Amos 7:16.

De valse profeten moeten beschouwd worden als de dienaars der verdorvene groten, als het bolwerk, dat deze aan de ware Profeten en hunnen invloed op het volk tegenstelden, ook aan het eigen geweten, zo als de stoffelijke macht overal naar zulke bondgenoten omziet.

7. O gij, die Jakobs huis geheten zijt, het volk dat zulk enen verheven naam heeft, en toch zo weinig verstaat, welke de wil des Heeren is, hoe spreekt gij aldus: Is dan de Geest of het geduld des HEEREN verkort; heeft Hij Zijne vorige lankmoedigheid, Zijn geduld met de zondaars verloren? zijn dat, wat gij predikt van ontzettende oordelen, Zijne werken? dat is onmogelijk; want dat zou strijden met Zijne liefde, die niet alzo kan toornen en straffen. Op zulke gedachten en woorden antwoordt u de Heere: Gij hebt gelijk, maar doen dan ook Mijne woorden geen goed, zijn zij niet vriendelijk en vol ontferming bij dien, die recht wandelt, die zonder leugen en bedrog in het hart Mijne wegen gaat en de zonde haat (Spr. 12:2)?

Het is ene dwaze inbeelding, dat God de zondaars niet zou kunnen straffen, omdat Hij barmhartig is. Willen zij Zijne barmhartigheid ondervinden, zo moeten zij zich bekeren.

Dat is de altijd nog steeds voortgezette manier, om de dreigingen Gods te ontwijken, namelijk, dat men zich zulke eigenzinnige gedachten van God maakt, en zich voorspiegelt dat het niet te denken is, dat God zou toornen. Lere men liever God uit Zijne woorden kennen.

Die het licht haat is met een verdichten troost wel voor ene poos gediend, maar niet doorgeholpen.

8. Maar gisteren, reeds sedert geruimen tijd en nog onlangs, stelde zich Mijn volk op tegen Mij en Mijne heilige geboden. Het stelde zich tot een vijand, tegenover een kleed, er op loerende, dat zij iemand zijn kleed ontroven, gij stroopt, om betaling te verkrijgen, enen mantel af van uwe arme schuldenaars, van degenen, die zeker, zonder iets kwaads te vermoeden voorbijgaan, wederkomende van den strijd. 1)

Zij maakten een prooi van mannen, vrouwen en kinderen. A. Van mannen, die langs den weg reisden, die gerust voorbijgingen, als mensen, afkerig van oorlog, die verre van enig kwaad oogmerk, maar vreedzaam heengingen naar hun wettige legersteden, op zulken vallen zij aan, alsof zij gevaarlijk waren of schadelijke mensen, en namen van hen den mantel en het kleed, dit is, zij plunderen hen van het opper- en onderkleed beide. Zij namen hunnen mantel weg en wilden ook den rok hebben. Zo barbaars behandelen zij den stillen in den lande, die, onschadelijk zijnde, niet gered worden, en zo te gemakkelijker een prooi worden. B. van vrouwen. Het was onmenselijk, ja, barbaars met vrouwen te handelen maar hetgeen zulks bijzonder verzwaarde, was, dat het vrouwen van Gods volk waren, welke zijn wisten, dat allen zonder bescherming waren. C. van kinderen, zij verkochten hen aan vreemden, zonden hen in afgodische landen, waar zij voor eeuwig van dien sieraad beroofd waren, ten minste bedoelden de onderdrukkers, dat hun gevangenis altijddurend zou zijn.

Beter vertaling van dit vers in: Maar gisteren stelde zich Mijn volk tot een vijand (n. l. van Mij). Van de kleding stroopt gij den mantel af van degenen, die zorgeloos voorbijgaan, afkerig van den strijd.

9. De vrouwen Mijns volks, de arme weduwen, die u iets schuldig zijn, verdrijft gij, elk ene uit het huis harer vermakingen 1); van hare kinderkens, de arme vaderloze wezen, neemt gij Mijn sieraad in eeuwigheid, voor altoos, en gij kent toch wel het gebod (Ex. 22:25), dat den armen het verpande kleed vóór zonsondergang moet worden teruggegeven.

De Grieken hebben juist gesproken: "eigen haard is goud waard. " Dat is toch het beste huis waarin gij gaarne zijt en woont. Alzo zijn der weduwen en den kinderen de huizen, hoe gering en klein zij zijn, ware lusthuizen. Zij zijn daar toch te huis. Deze betrekking heeft de Profeet willen voorstellen, opdat hij des te heerlijker de tyrannie der gierigaards zou afschilderen.

10. Omdat gij dan zo zonder vrezen Mijne rechten en geboden veracht, en ‘t bijzonder de weerloze, maar onder Mijne bijzondere bescherming staande weduwen en wezen onderdrukt, zeg Ik nogmaals: Maak u dan op, en gaat henen in den vreemde en in ballingschap, want dit land zal de rust niet zijn, hier kunt gij niet langer blijven in het land der rust, dat Ik alleen aan het rechtvaardig volk heb beloofd (Deut. 12:9 vv.); omdat het verontreinigd is door zulke gruwelen als gij gepleegd hebt, zal het u verderven, en dat met ene geweldige verderving; het door u verontreinigde land zal zelf u uitspuwen, zo als Ik gedreigd heb (Lev. 18:25, 28).

11. Wel is waar zulke voorzeggingen zijn u zeer onaangenaam en ergerlijk. Zo er iemand is, die met wind omgaat, die u vele schone maar ijdele woorden voorpredikt, en valselijk liegt van goede tijden, zeggende: Ik zal u profeteren voor wijn en voor sterken drank, zulk een, dies het om winst en geschenken te doen is, dat is een Profeet dezes volks (of ik zal u profeteren van wijn er sterken drank, dat gij zuipen en zwelgen kunt, ik zal u een godsdienst leren, waarbij gij dingen doen kunt, of-zo dat gij allerlei zegeningen, wijn en dadelwijn kunt genieten. (Lev. 26:4 vv. Deut. 28:4, 11).

De prediking der leugen erkent men daaraan, dat zij, naar de natuurlijke begeerte, eenzijdig de beloften van Gods woord op den voorgrond stelt zonder aan de voorwaarden te herinneren; dat zij den hoop toehoorders als ene gemeente Gods stempelt, en hun allen zonder uitzondering en zonder loutering door het gericht het deelgenootschap aan de zaligheid verkondigt. Het Evangelie is wel voor zondaars gekomen, maar niet voor zwelgers en zuipers: zondaars als voorwerp van het Evangelie zijn namelijk zij, die hun zonden gaarne erkennen, en er van verlost willen worden. Van zulk ene leugenprediking wordt de krisis slechts bespoedigd. Zij vindt met dubbele kracht uit wat het tegengestelde is van het woord Gods, en veroorzaakt aan het verderf een sterken voortgang in de andere standen.

Ofschoon de Heere voor een tijd de grootste zonden verdraagt, ja zelfs met voorspoed straft, zo is het nochthans een valse leer, wanneer die vrede en voorspoed verkondigt wordt aan een goddeloos volk, evenals of God hen goedkeurde, wanneer Hij hen voorspoed gaf, en alsof enige voorspoed, die zijn bekwamen, hen niet rijp maakte voor zwaardere oordelen. Want gelijk deze valse profeten logen ten aanzien, dat zij voorgaven een openbaring en commissie te hebben, om zulk een leer te verkondigen, terwijl God integendeel dit volk bedreigde. Daarom blijft derhalve ook een leugen in die termen te profeteren voor wijn en sterken drank aan zulk een volk.

De Heere God stelt hier tegenover de Goddelijke dreiging van straf en ellende het geroep van vrede, vrede en geen gevaar van de zijde der valse profeten. Het volk wendde zich af van de ware profeten en luisterde gretig naar de prediking van een leer, die geheel naar den mens was, waarin de mens de zonde kon dienen, en de wereld liefhebben.

Dit is alle eeuwen door het geval geweest. Spreekt ons van zachte dingen, is nog immer de wens van de grote menigte.

12.

III. Vs. 12, 13. Zonder zichtbaar verband met de voorgaande strafrede volgt nu ene korte maar de gehele heerlijkheid der toekomst van het rijk Gods in zich sluitende verkondiging van de zaligheid, welke de Heere aan hen, die zich tengevolge Zijner oordelen tot Hem bekeren, zal laten wedervaren. Het laatste woord des Heeren tot Zijn volk kan toch niet toorn en gericht zijn; de Profeet heeft niet alleen te dreigen, zo als hem de onrechtvaardige groten voorwerpen. Hij heeft wel geen wijn en sterken drank en andere leugenen te verkondigen, maar een groot heil. Alle voorlopige gerichten Gods toch hebben ten doel het volk Gods te reinigen en tot het doel zijner roeping te leiden. Gaat het nu in de verstrooiing en verbanning onder de heidenen,

dan zal Hij zelf het eens weer vergaderen en terugvoeren. Zullen ook de meesten, die nu leven, in het gericht omkomen, zo zal Hij de overlevenden wonderbaar vermeerderen, zodat zij ene menigte van mensen vormen, die niet te tellen is. Deze verzamelde talloze scharen zullen onder enen anderen Mozes, die alle hindernissen met onweerstaanbare macht ter zijde stelt, onder den Heere zelven aan de spits, gelijk eens uit Egypte uit hun gevangenis tot eeuwige vrijheid en heerlijkheid komen.

12. Ik wil echter niet het gehele verderf van Mijn uitverkoren volk; nacht en verderf mogen zijn einde niet zijn; wanneer Mijne oordelen het gezift hebben zal er een tijd van ontferming komen. Voorzeker zal Ik u, o Jakob! weer gans uit de verstrooiing onder de heidenen verzamelen, zonder uitsluiting van een enkel deel of een der tien stammen, voorzeker zal Ik Israëls gering overblijfsel, het heilige zaad, dat door Mijne gerichten gered werd, vergaderen. Even als Mijn volk onder den druk der slavernij van Egypte zich wonderbaar vermeerderde, zo zal Ik ook eens het geringe overblijfsel door Mijne scheppende kracht vermeerderen. Ik zal het te zamen zetten als schapen van Bozra, van het land der Edomieten, dat zo talrijk in kudden is; als ene kudde schapen in het midden van hare kooischaap aan schaap gedrongen is, zullen zij, die bij dit Mijn verlost volk behoren, van mensen deunen. 1) Zij zullen woelen en tieren, alsof het gene mensen waren.

1) In het slot van dit hoofdstuk komt de Heere de voorgaande bedreigingen verzachten, met beloften van de herstelling van Zijn Israël onder Christus. In welke belofte begrepen is zijn verzameling en weervergadering, dat Christus hen, als hun herder tot één vergaderen, hen weiden, beveiligen en vermenigvuldigen zal. Dat alle beletselen uit den weg zullen geruimd worden, die zijn voortgang verhinderen zou, als ook dat zijn opkomst zeer statelijk en zijn geleiding veilig zou zijn, dewijl Christus zijn koning, die ook de Heere is, als veldoverste voor hen zou heengaan, aan zijn spits.

Duidelijk blijkt hier uit, dat, dewijl de oordelen Gods over Juda en Israël zijn gegaan, het nakroost van Abraham tot een klein overblijfsel is weggezonken. Maar de Heere God is de machtige, die ook weer hen kon vermeerderen, die het overblijfsel weer tot een machtig volk zal stellen. En waar Israël en Juda in gevangenschap verkeren, in ballingschap zullen zijn, daar zullen de muren der gevangenschap worden doorgebroken (vs. 12) van het vleselijk Israël door Zerubbabel, voor het geestelijke door den meerdere den Zerubbabel, door den Christus Gods.

Voor den Profeet gaat hier ook de verlossing uit tijdelijke ellende over in die uit de geestelijke ellende. Hij ziet ook hier tot in de tijden der Nieuwe bedeling, ja tot in de dagen der eeuwige verlossing.

13. De doorbreker zal, als een tweede Mozes (Hos. 2:2. Jes. 42:7), alle hinderpalen hunner verlossing met onwederstaanbaar geweld overwinnen, en voor hun aangezicht optrekken, als uit een ander Egyptisch diensthuis door de woestijn in het Kanaän der eeuwige rust; zij zullen, geleid door dezen hunnen Heiland en Verlosser, hun gevangenis ondanks alle vijandschap der hun tegenwerkende machten doorbreken, en door de poort tot de plaats hunner zaligheid en heerlijkheid gaan, en door dezelve uittrekken, en hun Jehova, hun

onzichtbare Koning zal, even als eens door de woestijn in de wolk- en vuurkolom, voor hun aangezicht henengaan; en de HEERE, de almachtige, eeuwige God zelf, zal vooraan in hun spits optrekken, en hen in ‘t eeuwige Kanaän leiden (Jes. 52:12).

Het gehele vs. 13 moet verklaard worden uit het beeld ener gevangenis, dat ten grondslag ligt, en waarin het volk Gods is ingesloten, maar waaruit het nu door Gods machtige hand wordt bevrijd. Onder den "Doorbreker" verstaan vele uitleggers den Heere (God, den Vader) zelven. Maar merken wij op, dat aan den Heere als leidsman van den tocht tweemalen aan het einde van het vers wordt gedacht, zien wij op de type der bevrijding uit Egypte, waar Mozes als doorbreker aan de spits van Israël trekt, op de parallelle plaats bij Hosea, waar de zonen van Israël en Juda een hoofd aanstellen, met duidelijke toespeling op die type, zo zullen wij ons geneigd gevoelen, te denken aan den door God verwekten leidsman. Met het verwekken en toebereiden van zulk enen leidsman begint elke Goddelijke redding, en wat de voorafbeeldende leidsman een Mozes, een Zerubbabel bij de mindere reddingen was, dat bij de hoogste en laatste Christus. Aan Hem hebben reeds verscheidene Joodse uitleggers hier gedacht.

Hier spreekt hij van het rijk van Christus, die is onze held, die voor ons is doorgebroken en baan maakt door den dood, zonde, duivel en alle kwaad Hem moedig achterna! .

Zo als God heeft gedaan bij de uitvoering uit Egypte, als Hij in de wolk- en vuurkolom voor Israël heentrok door de woestijn naar Kanaän, zo heeft het ware Israël altijd zijnen God, hebben wij God aan onze spits in onzen Heere Jezus Christus, die de banden der zonde en des duivels vernietigde, en den dood verbrak, en ons een vrijen weg naar het hemelse Kanaän verschaft. Hij is en blijft aan onze spits. Dat heeft Micha te voren gezien, en dat de boetvaardigen den Heere steeds meer lichamelijk als hunnen Heiland en Koning voor zich zullen zien. Zo heeft hij van onzen Heere Christus voorzegd, die alles voor ons doet. Die zich aan Hem vasthoudt, om Zijne voetstappen in Zijn woord in weerwil van de gehele wereld na te gaan, die behoort tot het ware Israël. Wel hem, die dezen als zijnen Bevrijder en Leidsman kent en Hem getrouw navolgt! Hij erft alle genade Gods. Derzulken is voor God ene grote schare, al zien wij ook soms slechts weinigen rondom ons. God leidt ze uit alle landen en tijden toch op éénen weg; in Christus zijn zij één.

De Profeet onderscheidt alzo duidelijk den van God gezonden Verlosser, en den almachtigen God en Vader. die als Koning aan het hoofd van het verloste volk zal trekken; hij schrijft echter den Verlosser als alverbreker reeds hier onoverwinnelijke goddelijke macht toe. Hier zien wij dus de schaduw, welke het geheim der goddelijke Drieëenheid in het Oude Testament werpt.

HOOFDSTUK 3.

STRAF DER WERELDLIJKE EN GEESTELIJKE OPPERHOOFDEN.

B. De tweede rede van ons Boek (Hoofdst. 3-5) is eveneens voornamelijk van belovenden inhoud, als de eerste van dreigenden en bestraffenden aard was. Wel begint de Profeet dadelijk wederom de verdorvenheid der geestelijke overheden en der geestelijke leidslieden van het volk te schilderen, en het daarom te bedreigen met de gehele verwoesting van Zion; maar deze bedreiging der diepste vernedering van Gods volk dient tevens alleen daartoe, om de volgende beloften der latere hoogste verheffing van Zion, de verlossing van het bekeerde overblijfsel, en daardoor de genade Gods in des te schitterender licht te plaatsen. De rede bevat 4 afdelingen: In de eerste (Hoofdst. 3) wordt nogmaals een wee uitgeroepen over de goddeloze vorsten en geestelijke leidslieden des volks; het gezegde in Hoofdst. 2:1 vv. wordt nader ontwikkeld. In de tweede afdeling (Hoofdst. 4:1-7) wordt het toekomstige heil der verlossing in zijne voltooiing geschilderd, in het derde (Hoofdst. 4:8-14) wordt dat in zijne langzame ontwikkeling tot dit hoogste toppunt, de wederoprichting der vroegere heerschappij van de dochter Zions door hare verlossing uit Babel, en hare overwinning over alle machten der wereld voorgesteld; en eindelijk in de vierde (Hoofdst. 5) de toekomstige verwezenlijking van al die zaligheid door den Heerser, die uit Bethlehem zal voortkomen en door zijn krachtig bestuur den grootsten zegen zal verbreiden. Zo stelt hij tegenover dwaze verwachtingen de ware verwachtingen der zaligheid en de waarachtige beloften Gods, opdat het volk zijne valse verwachtingen late varen, en bedenken moge wat werkelijk tot zijnen vrede dient.

I. Vs. 1-12. De Profeet ontwikkelt nog eens een uitvoerig, donker beeld van de zonden van ‘s volks leidslieden, en de daarom nabijzijnde verwoesting van Jeruzalem. Vooreerst verkondigt hij den vorsten, omdat zij het recht in onrecht verkeren en het arme volk uitzuigen, Gods rechtvaardige vergelding (vs. 1-4); vervolgens den valsen profeten, omdat zij het volk verleiden en door leugenachtige vredesbeloften in zijne zonde versterken, gestrenge bestraffing (vs. 5-8), en eindelijk aan alle van God geordende leidslieden des volks, aan de vorsten, priesters en Profeten, omdat zij het tegendeel waren geworden van hetgeen zij moesten zijn, dat Jeruzalem verwoest zou worden, Zion en de tempelberg in akkerveld zouden worden veranderd. (vs. 9-12).

1. Voorts zei ik, om het gezegde in het vorige hoofdstuk nader te ontwikkelen: Hoort nu, gij hoofden Jakobs, vorsten der stammen onder het volk van Israël, en gij oversten van het huis Israëls, hoofden der bijzondere geslachten en families! betaamt het ulieden, wien de gerechtspleging onder het volk is opgedragen (Jes. 1:10; 22:3), niet het recht te weten, daar dit toch bij uw ambt behoort? Kent gij het niet, wie zal het dan kennen?

Even als de persoon, omdat hij een ambt bekleedt, openbaar is, zo zijn ook de zonden en gebreken der overheden openbaar en veel meer vruchtbaar dan de zonden der gewone burgers, niet alleen om de grote ergernis, daarom dat het volk in ‘t algemeen geneigd is de gebreken der groten na te volgen, maar ook daarom dat diensvolgens de overheid nalatiger wordt, om zulke zonden en gebreken in de onderdanen te bestraffen, die zij in zich zelf vindt en gevoelt.

2. Zij weten het recht wel, maar doen juist het tegendeel; zij haten in hun hart het goede, en hebben het kwade lief; zij rovenbij degenen, die recht bij hen zoeken, zelfs hun huid van hen af, en hun vlees van hun beenderen, zij beroven hen van alle middelen, om hun leven te onderhouden.

3. Ja, zij zijn het, die het vlees mijns volks eten, en hun huid afstropen, en hun beenderen verbreken, en van één leggen even als slachtvee, dat ten hunnen nutte is gemest gelijk als in enen pot, en als vlees in het midden eens ketels 1); zo mest gij u met hun goed.

1) Op zeer plastische wijze schetst de Profeet hier de gruwelen van de Overheid. Schrikkelijker is er niet als dat van de zijde der Overheid het kwade geliefd wordt en het goede gehaat. Dan moet noodwendig een volk te gronde gaan. Het is dan ook daarom dat de Heere waarschuwt, dat Hij niet zal horen als zij in de dagen der benauwdheid tot Hem zullen roepen. Dan zal het bevestigd worden, dat het gebed des goddelozen den Heere een gruwel is.

4. Als de tijd van het gericht komt, dan zullen zijin hunnen angst roepen tot den HEERE, doch Hij zal hen niet verhoren(Spr. 1:28), maar zal, omdat zij den tijd Zijner genade hebben laten voorbijgaan, Zijn aangezicht, die bron van alle waarachtig leven, te dier tijd voor hen verbergen, zodat wanhoop en dood over hen zullen komen, gelijk als zij hun handelingen kwaad gemaakt hebben.

Al is het anders weinig de zaak der machtigen om tot den Heere te roepen, zo kunnen er toch omstandigheden komen, oorlog enz. waaronder het roepen ontwaakt. Even als de belofte van de verhoring des gebeds het troostelijkste voor een arm mens, zo is de bedreiging van het niet verhoren het verschrikkelijkste. O, wie menigen noodlijdenden, die gerechtigd was om van zijn ambt nut te hebben, zo afwijst, zijn aangezicht voor hem verbergt, zich laat verloochenen, zie wel toe wat hij doet.

Op voortreffelijke wijze keert zich Micha van de hoofden en vorsten, die het rechterambt bekleden, tot de valse profeten, want deze zijn het, die hun handelwijze bevorderen en versterken. Zij zijn hun helpers, hun verbondenen, daar zij voor een stuk brood en een stuk geld wijzen op hun ijverig waarnemen van den uitwendigen godsdienst, en hun alles goeds, het genieten van alle zegeningen, die in de wet op gehoorzaamheid zijn beloofd, aankondigen, hoewel zij door hun misdadig gedrag toch alleen de daarin gedreigde straffen over zich kunnen teweegbrengen, en hen door hun beloften van vrede en vreugde, ook voor alle bestraffingen en bedreigingen der ware profeten onvatbaar maken.

5. Alzo zegt de HEERE verder tegen de valse profeten, die Mijn volk moesten leren, wat voor God recht en waar is, maar in plaats daarvan het verleiden, het van de ware erkentenis van ‘t geen tot zijnen vrede dient, af brengen, daar zij geluk en vrede verkondigen in plaats van de zonde voor te houden en bekering te prediken, die met hun tanden bijten, die als zij wat te eten krijgen geluk aanzeggen, en roepen vrede uit; maar die niet geeft in hunnen mond, tegen dien zo heiligen zij enen krijg, dien kondigen zij aan dat krijg of enige straf van God over hen komen zal.

Dit blijft voor alle tijden een teken van de valse profeten, dat het hun om winst, om uitwendige aardse rust en gemak, om de gemeente met zich in vrede te houden, om de liefde en toegenegenheid der grote menigte en ten gevolge daarvan ook allerlei handtastelijke bewijzen van vriendschap te verkrijgen, te doen is; om spot en hoon, haat en vervolging te ontwijken, aan de goddelijke waarheid en gerechtigheid de scherpe kanten ontnemen, zodat zij niet meer wonden, misschien zelfs wel voor het vlees aangenaam zijn. Dit is een teken der valse profeten, dat zij het eerste en voornaamste stuk der prediking, de duidelijke straffen der bijzondere zonden, en de vermaning tot bekering, zonder voor het vlees nog een uitweg te laten, achterwege laat. Het valse profeteren heeft in win- eer- en zelfzucht van den ouden mens zijn wortel en oorzaak. Het is wel een groot ongeluk onder ene tirannieke overheid te leven, maar nog gevaarlijker is het valse en goddeloze leraars te hebben; want zij prediken niet alleen het volk uit het land, maar ook in de hel. Het is een zeker kenteken van anti-christelijke gezindheid, welke zich steeds heeft geopenbaard, zodra de waarheid zich hier of daar in de wereld heeft verheven, dat de duivel dadelijk lasteraars verwekt heeft, de getuigen der waarheid heeft aangevallen en hen van de verschrikkelijkste misdaden heeft beschuldigd. Zo gaat het nog en zo zal het blijven tot den jongsten dag.

De tegenwoordige tijd betoont ook daarin zijne grote zwakheid, dat de dwaalleraars rustig in de kerk blijven ja zelfs beweren recht te hebben, om daar in te blijven. Velen in de christelijke kerk hebben zelfs de gave van onderscheiding tussen de ware en de valse leer geheel verloren.

6. Daarom zal het een nacht van ellende voor ulieden worden van wege het gezicht, dat gij de lieden hebt voorgelogen, en ulieden zal duisternis des gerichts zijn, van wege de waarzegging, die gij in den naam Gods uitspreekt en waarmee gij den heiligen naam Gods lastert; en {a} de zon des heils zal over deze leugen-profeten ondergaan, en de dag zal over hen b) zwart, zal een gerichtsdag worden.

{a} Jer. 15:9. Amos 8:9. b) Joël 2:10.

7. En de zieners dier leugengezichten zullen op dien dag, dat hun straf over hen komt, voor hun vroegere vrienden beschaamd, en de waarzeggers, die den naam van profeet niet waard zijn, omdat zij uit hun eigen hart waarzeggen, zullen voor de mensen schaamrood worden, daar al hun vroegere voorzeggingen zullen blijken leugen te zijn. Zodra toch de wereld ziet, dat zij bedrogen is, keert zij zich met verachting van hare eigene profeten af. En zij zullen dan al te zamen, beschaamd en vol smart over den smaad, die op hen rust, de bovenste lip bewimpelen); want er zal, wanneer zij in hunnen nood om licht zullen roepen, geen antwoord Gods zijn, geen dat hun door God als een openbaring wordt toegezonden. Zo lang zij konden liggen deden zij het, maar eindelijk zijn zij door God zelven weerlegd, en moeten zij, die vroeger zoveel troost gaven, als troostelozen beschaamd daar staan.

1) Het voorzeggen en waarzeggen is een zien; zien kan men alleen in licht en door middel daarvan; het licht waarin en waardoor de valse profeten nu zien, is de aanwezige toestand van geluk en vrede, welke het hun alleen mogelijk maakt met hun leugenprofetiën op te treden; want ene waarachtige, van alle geluk en ongeluk onafhankelijke profetische verlichting

hebben zij toch niet; zodra daar om de nacht des ongeluks zal komen, zal het ook met hun voorzeggen gedaan zijn.

2) Zij zullen mond en kin met enen sluier bedekken, hetwelk men niet alleen deed in grote treurigheid en rouw, gelijk men zien kan Ezech. 24:17, maar ‘t geen ook inzonderheid de melaatsen betrof, die niet anders dan aldus in het openbaar mochten verschijnen volgens Lev. 13:45; schande, walging en afkeer zouden hun deel zijn.

8. Maar 1) waarlijk, ik, Gods ware, door Hem gezondene Profeet, ben vol krachts van den Geest des HEEREN 2), in Wien alleen kracht en licht is (Jes. 31:3), zodat ik niet als gene, uit eigen geest spreek (Ezech. 13:3. Jer. 5:13). En ik ben vol van gericht, om onpartijdig de rechtvaardige oordelen Gods uit te spreken, en vol dapperheid, welke niet als de slaafse gezindheid der leugenprofeten voor een maal eten te koop is. Mij niet bekommerende om vriendschap of vijandschap, heb ik moed om Jakob, het verdorven volk van God en al zijne standen te verkondigenniet de leugen van valsen vrede, maar zijne overtreding en Gods rechtvaardige straf daarover, en Israël zijne zonde, om hen daarmee tot boete te roepen.

1) Leert hieruit, dat het gans niet strijdig is tegen de ware nederigheid, dat iemand zijn roeping en gaven die hij van God ontvangen heeft, openlijk staande houdt, wanneer anders zijn persoon en zijn bezending in hem, gereed is om door de boosheid der mensen in verachting gebracht te worden. Dit wordt ons uit het voorbeeld van Micha geleerd, die zichzelven tegen alle verachting, die de valse profeten, en degenen die hen aanhingen, op hem zochten te werpen, verdedigt.

2) Door het adversatiepartikel "oelaam", dat hier staat, plaatst Micha zijn persoon in de sterkste tegenstelling tegenover de valse profeten. Ik ben, zegt hij (nu en over ‘t algemeen) vol kracht, en alzo zijn de profeten krachteloos. De kracht van den Profeet is echter gene natuurlijke, maar ene hem door den Heere geschonkene; zij is de Geest des Heeren, met welken hij vervuld is, en die den valsen profeten, die naar hunnen eigen geest spreken, geheel ontbreekt. Zonder den Geest zijn zij krachteloos. De Profeet is geheel vervuld met de gedachte aan, met gevoel voor het gericht, met gerechtigheidszin, met moed en kracht, om dat gericht in de bestraffing der ongerechtigheid te doen vrezen. Gericht en sterkte zijn beide werkingen der kracht, des Geestes des Heeren. De valse profeten kunnen Israëls zonde niet bestraffen, omdat het hun aan gevoel voor gerechtigheid en mannelijken moed daartoe ontbreekt; maar deze ontbreken hun, omdat zij geest- en krachteloos zijn.

Een Evangelisch prediker moet ook alle die voorrechten hebben, zal hij met nut prediken. Hij moet met goddelijke kracht zijn aangedaan, om niet in zijn ambt met zwakheid te arbeiden. De gerechtigheid moet hem voor alle dingen naar waarheid doen oordelen. Hij moet sterkte des geestes Gods hebben, opdat zijne woorden een indruk en werking in de zielen hebben.

Wanneer iemand zonder groten strijd zich tot zijn leraarsambt voorbereidt, is ene gewone mate des Geestes voldoende, om dien dienst te verrichten; maar wanneer iemand in een hevigen, zwaren strijd wordt gevoerd, zo wordt hij tevens door den Heere toegerust. Dagelijks zien wij hiervan voorbeelden. Want vele ongeleerden, die nooit de wetenschap geproefd

hebben, zijn toch met hemelse gaven bekleed geweest, zodra het tot een strijd kwam, zodat zij die hooggeleerde doctoren, die alle spreuken der wijsheid schenen machtig te zijn, den mond stopten. Het is ook niet voldoende, getrouw te leren, wat God beveelt zo wij niet tevens strijden. Al verheffen zich de goddelozen zeer, zo moeten wij toch een ijzeren voorhoofd hebben, mogen wij voor hun woede niet wijken, maar onoverwinnelijk standvastigheid betonen. Daar wij met den duivel, de wereld en alle goddelozen te strijden hebben, moeten wij ons ambt getrouw willen waarnemen, ook met dezen moed zijn toegerust. Want met deze vastheid moeten de dienaren Gods door alle hinderpalen doorbreken, met welke de satan ze beproeft op te houden of terug te drijven.

9. Hoort nu dit, wat u tot straf voor al uwe verkeerdheid zal overkomen (v. 12), gij hoofden van het huis Jakobs, en gij oversten van het huis Israëls, gij allen, wien het gericht en het staatsbestuur is toevertrouwd (vs. 1); die van het gericht, van het recht, hetwelk voor u het onveranderlijk richtsnoer uwer handelingen moest zijn, enen gruwel hebt, en al wat recht is door uwe heilloze kunstgrepen en listen a) verkeert. Zo veroordeelt gij, vertrouwende op uwe macht, omdat gij door de tegenpartij zijt omgekocht.

a) Amos 5:7; 6:12.

10. Bouwende Zion met a) bloed 1); en Jeruzalem, de heilige stad, met onrecht; daar gij, even als Achab, u daarin paleizen opricht van geld, door geweld, afpersing, omkoping en veroordeling van onschuldigen verworven.

a) Ezech. 22:7. Zef. 3:3.

1) Hiermede zegt God het aan de Overheid, dat zij zich door allerlei geldafpersingen, dat is door bloedgeld, ja door zogenaamde rechterlijke moorden verontreinigt, Zion, dat is hier Jeruzalem, met al wat daarbij behoort daardoor opbouwt. Zich zelf vergroot ten koste van de ellendigen, en paleizen bouwt ten koste van het bloed der verdrukten, gelijk Achab en Jojachim hadden gedaan (1 Kon. 21 en Jer. 22:13-17). Onder Zion en Jeruzalem wordt hier hetzelfde verstaan.

11. Hare hoofden, Jeruzalems oversten en rechters, rechten om geschenken, zodat de armen nooit tot hun recht kunnen komen, maar voor de macht der rijken, die de middelen hebben om te kopen, moeten onderdoen, en hare priesters, aan welke toch uitdrukkelijk bevolen is, alle bepalingen omtrent offeranden en andere wetten voor niet mede te delen (Lev. 10:11. Deut. 10:11; 33:10), leren om loon, dus dengenen, die ze daarvoor betalen, zodat de armen aan de rechten en woorden Gods geen deel hebben (Jes. 5:23), en hare profeten waarzeggen om geld, 1) zo als die mensen het gaarne hebben, en zij betalen even als de heidenen (Num. 22:6); nog steunen zij daarbij op den HEERE, zeggende in hun vleselijke gerustheid en blindheid: Is de HEERE niet hier te Jeruzalem in het midden van ons, gezeten op den troon boven de cherubim in het Allerheilige? Daarom ons zal geen kwaad overkomen 2), zo als de Profeten Micha en Jesaja beweren. Zij bedenken daarbij niet, dat de Heere een heilig God is, en van Zijn volk heiligheid verlangt, maar gedreigd heeft de goddelozen uit te roeien.

1) Alhoewel hetgeen goddeloos is nooit kan geheiligd worden door een ijver voor de Kerk, zo kan toch hetgeen heilig is ontheiligd worden en wordt dikwijls ontheiligd door de liefde der wereld. Wanneer de mens datgene doet, wat in zich zelf goed is, maar het doet om vuil gewin verliest het zijne voortreflijkheid en wordt het een gruwel voor God en mensen.

God geeft Zich in Zijn woord aan diegenen, die het gelovig aannemen; maar nooit volgens de namen en de afstamming der mensen. Des te groter is ons oordeel, hoe nader God Zich tot ons heeft geplaatst, wanneer wij daarbij naar het vlees wandelen. Wat nut geeft ons de zuivere leer, wanneer men die niet op het leven toepast, zo men dat niet dagelijks daarnaar richt? De ware leer is alleen daar, waar men tegen alle eigene gedachten, begeerten en lusten, dus tegen vlees, wereld en duivel in den strijd ligt, anders wordt zij misbruikt en kan zij ons slechts veroordelen.

2) Wat hier zich uitspreekt is het vleselijk vertrouwen der goddelozen. Dit vertrouwen gebruikt den Heere God als een steun, terwijl het zijn grondslag heeft in de wereld. Het is het tegenovergestelde van het geloof, hetwelk zijn grondslag heeft in den Heere God zelven, en daarom op Hem alleen steunt, maar ook Hem alleen wenst te dienen en te vrezen.

12. Daarom, om uwentwil, o goddeloze vorsten, priesters en profeten! zal Zion door Gods gericht even als Samaria eens geheel worden verwoest en vervolgens als een akker geploegd worden\, en Jeruzalem zal tot steenhopen worden, en de berg dezen huizes, de tempelberg, waar nu nog des Heeren huis op staat, tot hoogten eens wouds 1), die met wilde struiken zijn begroeid, en waarop van de heerlijkheid en tegenwoordigheid des Heeren niets meer zal te zien zijn (Ezech. 10:18 vv. 11:22 vv.).

1) Geen plaats of zichtbare kerk heeft zulk een voorrecht, of de zonde zal dezelve woest maken. Want daar was geen plaats, die zulke beloften had als Zion, Jeruzalem en de berg des Heeren, en nochthans zullen zij als een akker geploegd worden.

HOOFDSTUK 4.

VAN HET RIJK VAN CHRISTUS, EN DE VERLOSSING UIT DE BABYLONISCHE BALLINGSCHAP.

II. Vs. 1-7. Nu begint de voorstelling van den zegen der verlossing en verheerlijking van Gods volk, welke na het eindigen der gerichten Gods te verwachten is. Deze Messiaanse zaligheid wordt eerst in hare volmaking geschilderd. De tempelberg door Gods gericht tot ene woeste hoogte vernederd, zal eens in de laatste dagen weer met de hoogste heerlijkheid worden bekleed: want alle heidense volken zullen naar dien toestromen, om de wet des Heeren te leren en aan te nemen. Deze Goddelijke zegen over de menigte der heidenen zal zich vervolgens ook uitbreiden over Israël, dat zich in de verstrooiing bevindt, want ook dit zal door den Heere weer in genade worden aangenomen, en tot Zijnen heiligen berg worden vergaderd.

1. Niet in de nabijzijnde toekomst zo als uwe leugenprofeten u voor prediken, maar eerst als alle gerichten zijn volvoerd, en het rijk Gods daarna wordt volmaakt (Hos. 3:5 Jes. 2:2) in het laatste der dagen zal het geschieden, dat de berg van het huis des HEEREN, Zion met Moria, ja de gehele heilige stad, in zo verre zij daarin haar middelpunt en hare goddelijke stichting heeft, zal vastgesteld zijn op den top der bergen. Zal hij door Gods gericht tot akkerveld en tot ene boschachtige hoogte worden veranderd (Hoofdst. 3:12), en zal ene nieuwe, buitengewone openbaring des Heeren, welke als vroegere openbaringen op den Sinaï en op hem zelven verre overtreft, plaats hebben, en hij zal verheven zijn boven de heuvelen, boven alles wat zich verheft, en nu zich veel hoger acht dan Zion, en de volken der gehele wereld, die tot hiertoe hun eigene wegen zonder God gingen, zullen dezen verhoogden berg Gods van verre zien, en even als de wateren der aarde, in hun verenigingsplaats, de zee, uit de verstrooiing tot hem, tot deze plaats der hoogste openbaring toevloeien.

Dit en de volgende twee verzen heeft Jesaja (Hoofdst. 2:2-4) herhaald en tot uitgangspunt zijner gehele voorzegging van den weg der gerichten Gods, om van de valse tot de ware heerlijkheid Gods te komen. gemaakt. Ziet daar de uitvoerige uitlegging. Dat Jesaja deze woorden aan Micha ontleend heeft, en niet omgekeerd, of ook beiden aan enen derden onbekenden Profeet, kan om vele redenen voor ontwijfelbaar worden gehouden vgl. Jes. 2:1 Hoe onafscheidelijker berg en rijk voor het Israëlietische oog waren, des te meer ligt het voor de hand, om op onze plaats de gedachte uitgesproken te zien: het rijk Gods zal in de toekomst boven alle rijken der wereld worden verhoogd. Nemen wij het gewone gebruik der bergen als beeld in aanmerking, dan ligt het voor de hand aan te nemen, dat niet alleen de verhoging oneigenlijk moet worden opgevat, dat ook de berg zelf voornamelijk naar zijne symbolische zijde moet worden beschouwd, als symbool van het rijk Gods onder Israël, waarbij wij toch zullen verwachten, dat bij het begin der voorstelling ten minste de zaak nog met het symbool zal verbonden zijn.

Wat in het allerheilige onder het Oude Testament nog verborgen was, is ons in Christus duidelijk geopenbaard, namelijk de God der genade en der zaligheid voor ons zondige

mensen. Deze heerlijkheid gaat boven alle aardse heerlijkheid, zo er enige bij de heidenen geweest is.

2. En vele Heidenen (de volheid der heidenen) zullenmet kracht opgewekt (Zach. 8:20 vv.) en vol verlangen henengaan, en de een tot den ander zeggen: Komt en laat ons niet meer onze stomme afgoden, maar opgaan tot den berg des HEEREN, waar Hij Zich volkomen heeft geopenbaard, en ten huize van den God Jakobs, opdat Hij ons lere van Zijne wegen, hoe een zondaar tot genade en zaligheid komt, en wij diensvolgens in Zijne paden wandelen, en het leven verkrijgen. Daarheen moet toch noodzakelijk iedere voet zich wenden, die zalig wil worden, want uit Zion alleen, de plaats, waar God Zich steeds aan Zijn uitverkoren volk heeft geopenbaard, zal de wet uitgaan, welke den mens aanwijst wie hij is, en hoe hij voor zijn God staat; en des HEEREN Woord dat hem toont, wie onze Heer God is en hoe een mens met Hem kan verzoend worden, zal alleen uit Jeruzalem komen. Van daar alleen moet de beantwoording van alle vragen, welke de zondaar omtrent den weg ten leven doet, komen.

1) Merk hieraan; Dezulken mogen vertroostingen verwachten, dat God hen zal leren, die vastelijk voorgenomen hebben, door zijn genade zo te doen, als zij geleerd zijn; dat tot dit einde een nieuwe betrekking aan de wereld zal bekend gemaakt worden, waarop de kerk zal gegrond zijn en waardoor menigeen tot de kerk zou gebracht worden, want uit Zion zal de wet uitgaan en des Heeren woord uit Jeruzalem.

Onder Wet en Woord wordt hier verstaan de leer der zaligheid, die van de Joden zou uitgaan tot de Heidenen. De wet is hier de wet des geloofs, het woord, het woord der genade. Vandaar dat er niet staat dat de wet uit Sinaï zou uitgaan, maar uit Zion. De ceremoniën zouden afgeschaft worden, en wat tot de Heidenen zou gebracht worden was hetzelfde wat de Profeet Jesaja noemt, de Wet en de Getuigenis.

De zaligheid is uit de Joden.

3. Het aannemen van de openbaring Gods en Zijne zaligheid zal ene gehele omkering in het leven der heidenen te weeg brengen. Zij zullen hun twisten niet meer met het zwaard beslissen, maar den Heere, den door hen aangenomen God, zullen zij als hunnen Heere en Koning erkennen. En Hij zaldoor Zijn heilig woord en Zijne dienaren, onder grote tussen vele volken richten, als Rechter beslissen, en machtige Heidenen straffen het recht spreken tot verre toe, den vrede stichten 1); en zij zullenten gevolge daarvan hun zwaarden, met welke zij elkaar zolang zij God en Zijn heilig recht niet kenden, versloegen, slaan tot spaden, tot werktuigen van vreedzame, Gode welgevallige bebouwing van den aardbodem, en hun spiesen tot sikkelen. Het ene volk zal tegen het andere volk geen zwaard opheffen, om zich zelven recht te verschaffen, of ook het andere onrechtvaardig aan te vallen en ter neer te slaan, en zij zullenbovendien den krijg niet meer leren, zich niet meer in den wapenhandel oefenen, noch zich op krijgskunst toeleggen 2).

1) Het is er tegenwoordig nog wel ver van af, dat het recht onder de Christelijke volken de zuivere uitdrukking van het goddelijk recht zou zijn, zo als het toch moest zijn. In het begin der geschiedenis van een bekeerd heidenvolk is het wel zo, als hier voorzegd wordt. Hoe meer

zich echter het volk van het Goddelijk leven afkeert, des te meer verwijdert zich ook het onder hen geldende recht en zijne rechtspleging van het in Gods woord gegeven recht, zodat onze profetie alleen in ‘t private leven der ware christenen binnen de ware kerk tot vervulling is gekomen. In het openbare leven zal het eerst dan zo worden, wanneer de scheiding tussen gelovigen en huichelaars is voltooid, en daarmee het einde der strijdende kerk zal gekomen zijn.

Is iemand in de Heilige Schrift zo geheel onervaren, dat hij dezen tekst zo wil verklaren, dat een Christen gene wapenen mag dragen, of ze niet mag gebruiken, die keert zeer dwaas de gehele bedoeling van den Profeet om. Hij ontneemt dit woord aan het geestelijke rijk van Christus, en draagt het op het stoffelijk rijk over, dat doet hij tegen dat duidelijk woord in, dat aan de wereldlijke Overheid den plicht oplegt, om hare onderdanen voor het onbillijke geweld te beschermen en den algemenen vrede te helpen bewaren.

Dat de eerste Christenen deze voorzegging van Micha juist hebben verstaan en op zich toegepast, bewijzen de woorden van Justinus, den martelaar. Zo velen wij uit de wet en het van Jeruzalem door de Apostelen uitgegane woord tot het geloof zijn gekomen, en bij den God Jakobs en Israëls toevlucht hebben gevonden, vervuld tot nu toe met oorlog en moord en alle boosheid, hebben zij overal de wapenen des krijgs in werktuigen des vredes veranderd, en beoefenen vroomheid, gerechtigheid, menschenliefde, geloof, hoop.

4. Maar zij zullen, in ongestoord en dankbaar genot der gaven Gods, zitten een ieder onder zijnen wijnstok en onder zijnen vijgeboom, zo als dat in voorafbeelding onder Salomo het geval was (1 Kon 4:25. Zach. 3:10), en er zal niemandmeer zijn van enigen verborgen of openbaren vijand, die ze verschrikke 1). Zo heeft de Heere aan Zijn volk beloofd (Lev. 26:6), en hoe ongelofelijk het moge schijnen, zo zal het zeker geschieden; want de getrouwe mond des HEEREN der heirscharen, die waarachtig is en sterk en machtig in den strijd, heeft het gesproken 2). Hij zelf zal het ondanks alle hindernissen daartoe brengen.

1) Deze belofte van grote rust en stilte is niet te verstaan, alsof de Heere de Christenen ondermijnde van een wettigen oorlog veroordelen. Want de Overheid, het zwaard der Justitie dragende, hetwelk menigmaal door geweld van wapenen moet uitgevoerd worden is ene ordonnantie Gods (Rom. 13). Ook hebben wij het niet te verstaan, dat de kerk altijd een uitwendige rust en vrede genieten zou. Want dit wordt door Christus zelf weerlegd (Matth. 10:34). Ook is de geestelijke vrede der godzaligen in alle beroeringen niet genoeg voldoenende aan het oogmerk van deze belofte. Maar het oogmerk leert ons: 1. dat de zaligmakende uitwerking van het Evangelie op de mensen hun verdorvenheden ten onder brengt, doende hun handelbaar en buigzaam zijn voor den wille Gods, alsook vreedzaam trachten om God te dienen in hun standplaatsen en om nuttig te zijn voor elkaar. 2. Dit temmen van der mensen verdorvenheden, door het Evangelie blijkt verder, in dat de heiligen en bekeerden in zo verre als zij vernieuwd zijn, in vrede zullen leven, en dat er niet meer zulk ene vijandschap zal zijn tussen de gelovige Heidenen en Joden, als er ware eer de middelmuur des afscheidsels was weggenomen. 3. De kerke Gods zal ten spijt van alle de macht en de verzinning der vijanden zelfs uitwendigen vrede en stilheid hebben, in zo verre die nodig en dienstig kan zijn tot bevordering van haar geestelijk voordeel.

2) Hiermede geeft de Profeet weer de vastheid en de zekerheid der belofte aan. Niet hij, maar de Heere Jehova, de getrouwe Verbonds God, heeft dit gesproken, en deze belofte gedaan. Zijne beloften falen niet, zijn toezeggingen zijn waarachtig en getrouw.

5. De overige heidenen, die den Heere en Zijn woord niet zoeken, of weer daarvan afvallen, zullen in hun machteloosheid dezen vrede Gods van het bekeerde volk van God en van alle anderen, die des Heeren woord aannemen, niet kunnen verstoren, Want alle volken onder deze in ongeloof en vijandschap volharde heidenen, zullen wandelen en handelen elk in den naam, d. i. in de kracht zijns gods, die toch geen god is, maar een levenloos, krachteloos nietig beeld van zijn verduisterd verstand; maar wij, de gehele bekeerde gemeente des Heeren, Joden en Heidenen, zullen wandelenen handelen in den naam d. i. in de almachtige kracht des HEEREN, onzes Gods, die de alleen waarachtige is, de Schepper en Regeerder der wereld, wiens naam een vaste burg is voor allen, die derwaarts vluchten (Spr. 18:10). Dat zal eeuwiglijk en altoos zo wezen; nooit zal de macht der zonde, noch de boosheid en list der goddelozen ons van Hem scheiden of onzen vrede verstoren.

In dit vers wordt aan de ene zijde de nietigheid en krachteloosheid van de afgoden aangeduid en duidelijk de macht en sterkte van den God des heils, den enigen en waarachtigen God, aangewezen, maar daarmee ook, dat ten slotte de heidenen de gelovigen uit Joden en Heidenen niet zullen kunnen schaden. Niet alle Heidenen zullen komen tot het geloof in den enigen en waarachtigen God. Er zullen nog vele bittere vijanden overblijven, maar zij mogen drukken en verdrukken, vernietigen kunnen zij de gelovigen niet. Want dezen laatsten staat God, de Heere, de Almachtige ter zij.

Het is ene duivelse mening, dat men in elken godsdienst zou kunnen zalig worden. Is de God der Christenen, de enige ware God, dan spreekt van zelf, dat buiten de kerk van Christus gene macht, wijsheid en deugd kan bestaan.

6. Te dien dage, als vele volken tot den hoogverheven, verheerlijkten berg Zion zullen optrekken, en niet eerder, zo als gij u laat diets maken (Hoofdst. 2:12), spreekt de HEERE, zal Ik Mij over Mijn volk Israël weer ontfermen 1). Dan zal Ik haar 2), de dochter Jeruzalems, die hinkende was en in de ellende der verstrooiing zuchtte,
a) verzamelen, en haar, die verdreven was, die door Mij om hare zonde onder de heidenen was verstoten, weer in haar land Kanaän vergaderen, en die Ik door Mijne zware gerichten geplaagd had.

a) Deut. 30:3, 4 en 5.

1) Ook het O. T. weet er van, dat het Israël naar het vlees eerst na de volheid der heidenen verootmoedigd en verslagen, in het rijk Gods zal ingaan. Waardoor wordt dat ingaan teruggehouden? Daardoor dat de Christenheid, in plaats van op Gods recht acht te geven en daardoor in vrede te leven, zich in veten en geestelijke oorlogen laat opwinden, en de zekerheid der goddelijke gerichten twijfelachtig maakt.

2) Het femin. wordt in ‘t Hebr. dikwijls gebruikt in plaats van het neutrum, dat in deze taal ontbreekt en tevens om een collectiven zin uit te drukken. "De hinkende" betekent degenen, die evenmin uit zich zelf kracht hebben om zich tot den Heere te vergaderen, en, even zo min daartoe in de ogen der wereld vermogen bezittende, uitzien als lichamelijk lammen.

Het hinkende is het ellendige of de ellendigen, die in ballingschap verkeren. Gelijkluidend is het dan met hetgeen volgt, die verdreven waren. De Heere had Zijn volk geslagen, dat is gestraft. Maar Hij zou zich weer over Zijne ellendigen erbarmen. Hij zou weer zich openbaren als den God des heils, die des ontfermens niet moede was.

Is er een ogenblik in Zijn toorn, er is een leven in Zijn goedgunstigheid.

7. En Ik zal a) haar die hinkende was, Mijn arm, door vele plagen verootmoedigd volk, maken tot een overblijfsel, en haar, die verre henen verstoten was, zo als Ik in Hoofdst. 2:12 beloofd heb, tot aan machtig volk; en de HEERE zal dan Zijn rijk in volkomene heerlijkheid oprichten, en zelf b) Koning over hen zijn; zo groot zal die heerlijkheid zijn, dat Davids en Salomo’s heerlijkheid niets zal zijn bij dit rijk, en wel in het weer bloeiende en verlaagde Kanaän op den berg Zions, van nu aan, dat Israël zich zal hebben bekeerd en weer vergaderd zal zijn tot in eeuwigheid.

a) Zef. 3:19. b) Dan. 7:14. Luk. 1:33.

Micha noemt hier niet de nakomelingen van David, maar Jehova zelven, niet om dat rijk van David uit te sluiten, maar om te tonen, dat God, geopenbaard in het vlees, de Stichter van dat rijk is, ja dat Hij zelfs alle macht bezit. Want hoewel God door de hand van David, Josia en Hizkia het oude volk heeft geregeerd, zo lag er toch als ene schaduw tussen; zodat God op verborgen wijze regeerde. De Profeet drukt dus hier een onderscheid uit tussen die voorafbeeldende schaduw van het rijk en het latere nieuwe rijk, dat God door de komst van den Messias wil openbaren. En dat is waarachtig en zeker vervuld in den persoon van Christus. Hoewel namelijk Christus het ware zaad Davids was, was Hij toch tevens Jehova, namelijk God, geopenbaard in het vlees.

Door twee zaken moet de Zionsberg worden verheerlijkt, daardoor dat Zich de Heere op dezen berg zo schitterend openbaart, dat alle volken toestromen, het dus tot middelpunt der wereld wordt, en daardoor, dat de Heere in dien zelfden tijd, dat dit het geval is, op dezen over Israël regeert.

Hoe vele volken ook tot hiertoe reeds in de Christelijke kerk zijn ingegaan, zo is toch de tijd nog niet gekomen, dat zij ook geheel door den Geest van Christus doordrongen, hun twisten door den Heere als hunnen Koning laten beslissen, en zich onthoudende van den krijg in eeuwigen vrede leven. Ook voor Israël is de tijd nog niet gekomen, dat het hinkende en verstotene vergaderd en tot een sterk volk zou worden gemaakt, hoevele Joden ook elk afzonderlijk in den schoot der Christelijke kerk heil en vrede hebben gevonden. Het ophouden van den strijd en de eeuwige vrede kunnen eerst na vernietiging van alle Gode vijandige machten op aarde, en na de wederkomst van Christus ten gerichte en tot volmaking van Zijn

rijk plaats hebben. Het rijk der heerlijkheid wordt op de nieuwe aarde opgericht in dat Jeruzalem, dat den heiligen Ziener op Pathmos in den geest op enen groten en hogen berg werd getoond (Openb. 21:10). In deze heilige stad zal geen tempel zijn "want de Heere, de Almachtige God, is haar tempel en het Lam. " (Openb. 21:22). Het woord des Heeren tot de Samaritaanse, dat men God noch op dezen berg noch te Jeruzalem zal aanbidden, maar in geest en in waarheid (Joh. 4:21, 23), heeft niet alleen op het rijk Gods en zijne tijdelijke ontwikkeling in de Christelijke kerk, maar ook op den tijd der volmaking van het rijk Gods in heerlijkheid betrekking.

Eerst moet Zion, het bevlekte, verwoest worden, voordat het de plaats der heilige heerschappij van God kan worden. Eerst moet Zions volk gevangen in den vreemde worden gevoerd, waar het een volk wordt, sterk in den Heere en zegerijk voor alle volken. Eerst moet Zions Koning diep verootmoedigd worden, voordat de ware Koning uit Davids huis komt, die Zijn volk eeuwigen vrede aanbrengt.

8.

II. Vs. 8-14. De Profeet had tot hiertoe het op te richten rijk alleen als een rijk Gods geschilderd, zonder een kansel te vermelden, waardoor zich Zijne genade op de gemeente zou uitstorten, enen Middelaar, die Hem onder hen vertegenwoordigde. Zijne voorstelling was dus nog gedeeltelijk. Zij miste nog de aanknoping aan de belofte ener eeuwige heerschappij, van zijn geslacht, aan David gegeven, en door hem en andere heilige zangers en Profeten dikwijls verheerlijkt. Volgens deze moest die latere grote betoning van genade geschieden door ene spruit van dezen stam, en deze stam steeds het substraat (fondament) zijn, waaraan zich de goddelijke kracht en het goddelijk wezen op het hoogst openbaarde. " Nu voegt hij er aan toe: Zions heerschappij, de door David gestichte, maar door verwoesting en vernietiging van Zion-Jeruzalem op gehevene, zal te dier tijd weer worden opgericht, en Gods heerschappij zal niets anders zijn dan de heerschappij van enen anderen David. Voordat dit echter geschiedt-en hiermede stelt de Profeet tegenover de schitterende toekomst den tijd van lijden, die dadelijk nabij is als in de scherpste tegenstelling- moet Zion eerst zijnen Koning verliezen, naar Babel in ballingschap gaan, van daar moet het eerst door den Heere uit de macht der vijanden worden verlost. Het zal dan alle vijandige machten in de kracht van zijnen God overwinnen. Nu moge het zich vooraf voorbereiden en verenigen, om belegering en zware verootmoediging te ondergang.

8. En gij Migdal-Eder = Schaapstoren (Neh. 3:25 v.), die u hoog verheft boven Davids burcht op Zion, en aan ieder de heerschappij van Davids geslacht over de kudde Gods voor ogen stelt, gij Ofel (= hoogte) der dochter Zions! Op u heeft de Heere Zijne Zionsgemeente onder Davids huis gegrondvest. Wel zal spoedig het koningschap van Davids huis door Gods gericht worden vernietigd, gelijk ik boven (Hoofdst. 3:12) heb voorzegd, maar tot u zal komen, ja daar zal komen de vorige heerschappij ondanks alle hindernissen, zo als die onzer David en Salomo is geweest, het koninkrijk der dochteren van Jeruzalem, zodat de koninklijke heerschappij des Heeren over Zijn volk (vs. 7) niet anders zal zijn dan de wederoprichting van Davids troon onder den Zoon van David in heerlijkheid.

De uitleggers zijn het er allen over eens, dat de Schaapstoren zo ook de "vesting" of heuvel, Hebr. Ofel, een zinnebeeld moet zijn van het koningschap van het huis van David, maar niet daarover, waar die zal hebben geleden. Een schaapstoren d. i. een sterke toren ter bescherming der herders tegen aanvallen of wilde dieren, wordt tussen Bethlehem en Bethel in de geschiedenis van Jakob (Gen. 35:16 vv.) vermeld. Daar sloeg hij na den door zijner Rachel zijne tente op. Dat Micha dezen bedoelde, en dat die ongeveer daar zou hebben gelegen, waar later de Koningsburg op Zion door David gebouwd is, zodat deze toren als een overblijfsel van den ouden tijd in den burg is ingelijfd, is zeer onzeker. Daarentegen is het waarschijnlijker, dat Micha dezen hoofdtoren van den koningsburg op Zion eerst met dezen naam heeft bestempeld, tot een aandenken aan den toren bij Bethlehem, die beroemd was uit de geschiedenis der aartsvaders, daar "de stichter van het door God verkoren koningshuis, David, van een herder der schapen tot een herder van het volk Israëls, van de kudde van Jehova (Jer. 13:17) was geroepen. Deze benaming lag den Profeet zeer voor de hand, daar hij niet alleen in Hoofdst. 5:3 den Messias als Herder, maar ook in Hoofdst. 7:14 Israël als schapen van Jehova’s erfdeel voorstelt. " Evenzo is het twijfelachtig, of de vesting of heuvel Ofel ene bepaalde plaats is. Wel werd later de zuidelijke helling van den tempelberg Moria met dien naam genoemd, zo als blijkt uit 2 Kron. 27:3; 33:14. bevonden zich versterkingen, die tot in het Kedrondal reikten. Daar toch Micha onder dat Ofel een beeld van de koninklijke heerschappij van Davids huis wil doen verstaan, zo moet men aannemen, dat vroeger deze naam voor de gehele menigte heuvels, waarop de stad, de burg en de tempel lagen, gebezigd werd, en allengs alleen tot de helling van Moria werd bepaald.

Ene zeer merkwaardige voorzegging, geheel overeenstemmende met die van Hoofdst. 5:1. Migdal-Eder was een wachttoren nabij Bethlehem (Gen. 35:21); misschien wel dezelfde plaats, waar de herders ten tijde van Jezus geboorte met hun kudden gelegerd waren. Ofel was ene zeer sterke plaats binnen Jeruzalem, in Micha’s leeftijd door den koning Jotham nog aanzienlijk bevestigd (2 Kron. 27:3). Migdal-Eder, de nederige schaapstoren nabij Bethlehem, wordt een Ofel voor Zions dochter, de onwinbare sterkte des volks, door de geboorte van den groten Heiland der natie aldaar.

9. Maar wacht u, gij dochter Zions, dat gij met het oog op die latere heerlijkheid na uwe bekering de u gedreigde gerichten Gods lichtvaardig gering schat, en misschien meent, dat zij niet veel te betekenen zullen hebben. Die zullen zo zeker komen, dat ik ze in den geest reeds als tegenwoordig zie. Nu, waarom zoudt gij zo groot geschrei maken? 1) Is er geen a), Koning onder u?is uw koningschap, waaraan de koning zo grote belofte voor u heeft verbonden, dat het voor u het zichtbare onderpand der genade en tegenwoordigheid Gods onder u was, van u weggenomen? Is uw Raadgever, uw koning" de met den geest des raads en der wijsheid des Heeren voor u gezalfde, vergaan, dat u smart, als van ene barende vrouw heeft aangegrepen. 2)

a.) Jer. 8:19.

1) Het antwoord is duidelijk: ja wel, de koning is gevangen, het koningschap van Zion is vernietigd enz.

Ook hier staat den Profeet ene barende vrouw voor de aandacht. Hij hoort het geschrei, het schreeuwen van het volk over het verlies van koning en raadgever, voor Israël dubbel smartelijk, omdat de koning theokratisch koning was en drager van de heilsbeloften Gods. De Profeet wil hen echter van den zichtbaren koning afbrengen tot den Onzichtbaren, tot den Goddelijken Raadgever en vraagt daarom: Is er geen Koning onder u, Is uw Raadgever vergaan? om aan het ware Israël te betuigen, dat aan het volk Gods in zijn verdrukkingen niets ontbreekt, hetwelk het vervolgens tot vertroosting zou kunnen zijn, dewijl het God heeft tot zijn algenoegzame toevlucht en sterkte.

1) Gelijk de Heere het menigmaal nodig ziet om de ellende van een volk niet weg te nemen, maar om dezelve te doen aanhouden, en om ze te vermeerderen, alzo moest ook het volk Gods in zulke gevallen zich met dapperheid en resolute wapens tegen zulk lotgevallen liever dan dat zij door moedeloosheid hun eigen kruis zwaar maken zou, hetwelk alles is wat zij doen kennen.

10. Lijdt smart en arbeid, dien de Heere u oplegt, om voort te brengen, o dochter Zions! Gij zult die dodelijke smarten, die over u komen, moeten lijden, al kromt gij u van smart als ene barende vrouw; want, het kan niet bespaard worden, nu zult gij wel zeker uit de stad henen uitgaan, als zij door den vijand zal worden veroverd, en op het veld wonen, aan storm en onweder prijs gegeven, en tot in Babel komen, maar aldaar zult gij gered worden 1). De Heere zal u zowel uit het eigenlijke Babel als ook uit de macht der wereld, wier beeld het is, verlossen; aldaar zal u de HEERE verlossen uit de hand uwer vijanden.

1) De Heere spreekt hier het in lijden zijnde volk aan met den tederen naam van dochter Zions en roept het toe om niet alleen de ellende te aanvaarden, maar om uit die ellende de vrucht der gerechtigheid te plukken. Door de verdrukking zal het volk heen moeten, door het lijden tot heerlijkheid. Dit geldt ook op geestelijk gebied. Eerst de geboorteweeën van het nieuwe leven en dan de tijd van heerlijkheid en verlossing. Wie de smart over de zonde niet kent, weet ook niet van de blijdschap der zaligheid te spreken.

1) Onnodig hebben de uitleggers zich veel hieraan gestoten, dat Micha hier de verwoesting der stad door de Chaldeën en de wegvoering van het volk van Israël (dat na de verwoesting van het rijk der tien stammen door de Assyriërs in Zion zijn middelpunt had) naar Babel voorzegt. Het Chaldeeuwse rijk met zijne hoofdstad Babel was toch zelfs nog niet eens zelfstandig en van enige betekenis, het Assyrische rijk met de hoofdstad Nineve begon eerst gevaarlijk te worden. Micha wijst dan ook op andere plaatsen duidelijk op de gerichten door Assur. Wel voorzegde Jesaja, die gelijktijdig leefde, de wegvoering naar Babel, maar deze heeft toch ten minste de vernietiging van de Assyrische legermacht voor de muren van Babel beleefd, en daarin een aanknopingspunt voor het ophouden der Assyrische macht en de verheffing van Babel gehad, terwijl Micha die vernietiging van het Assyrische leger niet meer beleefde. Hoewel nu een zo bijzonder en ver reikend profetisch oog op zich zelf niet voor onmogelijk kan worden gehouden, zo heeft toch de voor ons liggende profetie nog ene andere verklaring. Zeker bedoelt de Profeet hier, even als in Hoofdst. 3:12, vooreerst de verwoesting der stad en de verbanning des volks door de Chaldeën. Met deze katastrofe is echter de voorzegging van Micha niet vervuld, evenmin als de volgende belofte door het terugkeren uit

de Babylonische ballingschap vervuld is. Micha plaatst zich met dezen naam "Babel" in de beschouwingswijze der geschiedenis van het rijk Gods, welke op den Pentateuch (de 5 boeken van Mozes) steunt. Deze wordt in de Heilige Schrift met voorliefde onder het gezichtspunt der tegenstelling geplaatst, namelijk aan de ene zijde de heilige stad Jeruzalem (met den heiligen koning David), aan de andere zijde de stad Babel (met den God trotserenden koning Nimrod). De reden, waarom voor de Gode vijandige wereld juist dit Tyrus, waarvan het gebruik tot aan het einde der Schrift doorgaat (Openb. 16:19; 17:5; 18:21), gekozen werd, ligt in het bericht (Gen. 11), dat juist hier de mensheid zich tot de tegen God gerichte onderneming van den torenbouw verstoutte. Het gaf alzo te kennen, dat de bedreiging op onze plaats niet minder betekende, dan dat voor de komst der zaligheid, door vreselijke katastrofen, de gemeente Gods aan het rijk der wereld moest worden overgegeven.

Het is dus niet genoeg, de bedreigingen van Micha alleen tot Sanheribs inval, of ook maar alleen tot de wegvoering naar Babel door Nebukadnezar te beperken. maar wij moeten die tevens toepassen op de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen en de daarmee zamenhangende verstrooiing der Joden in de gehele wereld, terwijl de beloofde verlossing uit Babel tevens ziet op de redding van Israël, welke nu, wat de hoofdzaak aangaat, nog in de toekomst ligt. In de typische betekenis van Babel, als de haardsteden van den menselijken hoogmoed en van goddeloze machtsontwikkeling, en als aanslag van het wereldrijk, hebben wij zowel de oorzaak te zoeken voor het goddelijk raadsbesluit, om het volk Gods, dat in de macht van het rijk der wereld moet worden overgegeven, naar Babel te verbannen, als het aanknopingspunt bij de verwezenlijking van dit raadsbesluit, in het profetisch bewustzijn voor de verkondiging daarvan. Micha voorzegt alzo de wegvoering der dochter Zions naar Babel, en hare redding uit de macht harer vijanden, niet omdat Babel naast Nineve, die hoofdstad van het wereldrijk in zijnen tijd, een hoofdstad van dit rijk is, maar omdat Babel van zijn oorsprong af, type en zinnebeeld was van de macht der wereld.

11. Nu zijn wel na uwe verlossing uit de macht der Gode vijandige wereld vele Heidenen tegen u verzameld, die daar onder elkaar zeggen:Wat is er van de hooggeroemde heiligheid van dit volk? Wij willen het verwoesten en vernietigen! Laat ze ontheiligd worden, en laat ons oog schouwen aan Zion.

12. Maar zij, die goddeloze heidenen die zich tegen de bekeerde gemeente Gods op Zion hebben verenigd, weten, verstaan de gedachten des HEEREN over Zijn volk en rijk niet; en verstaan Zijnen raadslag niet, dat Hij hen vergaderd heeft voor Jeruzalem, niet om de stad aan hen over te leveren, maar als garven tot den a) dorsvloer, om henzelven bij elkaar te hebben, te dorsen en geheel te vernietigen, voordat zij in staat zullen zijn Gods volk schade aan te doen.

a) Jer. 51:33.

13. En gij Zion zult zelf dit gericht aan hen volvoeren. Maak udan op en dors, o dochter Zions! vertreed de vijanden uwer goddelijke heerlijkheid in de kracht des Heeren, als een rund, dat over het uitgebreid koren gaat (om de korrels met de hoeven uit te treden Deut. 25:4). Dat zult gij vermogen, door Mij daartoe toegerust; want Ik zal uwen hoorn, even als bij

een sterken stier, ijzer maken, en uwe klauwen koper maken; Ik zal u bekleden met onverwinbare kracht, en gij zult in Mijnen naam vele volken verpletteren: En Ik, de Heere, die deze Mijne vijanden door u versla, zal hunlieder gewin, het door roof en plundering verworven goed den HEERE verbannen, tot verheerlijking van Mijn rijk besteden (Lev. 27:28), en hun vermogenMij, den a) HEERE der ganse aarde, wien zij toekomt.

a) Zach. 4:14; 6:5

Deze profetie heeft betrekking op de gebeurtenissen, welke reeds door Joël (Hoofdst. 3); en later nog door Ezechiël (Hoofdst. 38 vv.), Zacharia (Hoofdst. 12) en in Openb. 18:18 vv. voorzegd worden, d. i. op den laatsten groten aanval van de volken der wereld, tegen de uit Babel (d. i. uit de macht der wereld) verloste en geheilige gemeente des Heeren, met de bedoeling, om de heilige Godsstad Zion van de aarde te verdelgen, waarvan de aanvallen der Syriërs (onder Antiochus Epifanes) en der overige volken, die rondom woonden, tegen het verbondsvolk onder de Makkabeën slechts ene zwakke afbeelding gaven. Beslissend voor deze bedoeling is de omstandigheid, dat de aanval der volken tegen het heilig geworden Zion, uit haat en vijandschap tegen zijne heiligheid is voortgekomen en de ontheiliging der stad ten doel heeft. Deze trek past in geen enkel opzicht op Jeruzalem en Juda in de tijden der Makkabeën, maar alleen op den tijd als Israël, uit Babel verlost, ene heilige gemeente Gods vormt, d. i. op den laatsten tijd der ontwikkeling van het rijk Gods, welke eerst met Christus is aangebroken, maar tot op heden nog niet tot volle werkelijkheid is geworden. Daaruit echter, dat later het heilig geworden Zion uit veel groter gevaar zal worden gered, dan dat is, waaruit het vooreerst niet wordt gered, daaruit, dat vervolgens het gelouterde en geheiligde Zion ene veel grotere vijandige macht zal overwinnen en vernietigen, dan die is voor welke het nu spoedig zal onderdoen, blijkt ten duidelijkste daaruit, dat het vooreerst aan de wereldmacht moet worden overgegeven, omdat het thans onheilig is.

14. Maar nu, moet gij, o Zion, eerst zelf aan het verdiende gericht worden overgegeven, opdat gij eerst uwen God en Heiland weer leert zoeken; rot u met benden, gij dochter der bende! Te vergeefs zult gij uwe legerscharen in dicht op elkaar gedrongen rijen angstig schikken, want hij, of, men, de vijand, zal ene belegering tegen ons stellen, en Israël op ‘t diepst vernederen; zij zullen den rechter 1) Israëls, die dan over Mijn volk zal heersen en recht zal spreken, met de roede op het kinnebakken slaan, op het schandelijkst mishandelen, omdat hij als zijne ambtgenoten naar eigen lust het rechtersambt heeft uitgeoefend 2).

1) Eigenlijk moet hier onder de koning worden verstaan; hij wordt echter geen koning genoemd, omdat deze waardigheid naar de bedoeling van den Profeet voor den Messias (Hoofdst. 5:2) bewaard blijft, en deze in de ongelukken, welke den Messias voorafgaan, eigenlijk in ‘t geheel niet, of slechts op ene van God verlatene wijze bestaat.

Inderdaad bestond bij Jeruzalems verwoesting door Titus, op welke het hier in ‘t bijzonder aankomt, geen koningschap meer.

2) "Nu roof en plunder vrij, gij plunderaarster! dat men ons van rondom belegere nu benauwe, dat men Israëls overheid met den stok sla op het kinnebakken. " In het vooruitzicht der

heerlijke zegepraal van Israël over zijne vijanden, kon het met minder angst den tijd tegemoet gaan, waarin het verdrukt en smadelijk vertreden zou worden. Het zijn toch de goeden vooral, voor wie deze troostreden van den Profeet geschikt waren, niet de bozen, door wier misdaden die rampen verdiend zouden worden.

De kerke Gods hare voorrechten in Hem behoorlijk overwegende, mag de vijanden in hun uiterste boosheid uitdagen, nademaal zij haar geen schade kunnen toebrengen, die Hij niet met voordeel wederom vergoeden zal, noch ook geen van zijne genadige voornemens omtrent zijn volk in het minste kunnen verhinderen.

HOOFDSTUK 5.

CHRISTUS GEBOORTEPLAATS.

IV. Vs. 1-14. In de beide vorige afdelingen is reeds de heerlijkheid, welke het doel van het rijk Gods is, in hare gehele hoogte en grootte geschilderd, doch zonder nauwkeurig Hem aan te wijzen, door wien het rijk Gods tot dat punt zou worden gebracht. Thans voegt de Profeet dit er bij: "Juist in den tijd der diepste vernedering van Zion en zijnen rechter wordt uit het onbeduidende Bethlehem de grote Beheerser van Goddelijken oorsprong geboren. Deze zal door Zijn goddelijk bestuur Israël en daarmee het rijk Gods tot zijne reeds voorgestelde Goddelijke heerlijkheid verheffen, en het voor alle vijandige volken vrede verschaffen. Want Hij zal Zijn volk niet alleen beschermen en redden voor de aanvallen der Gode vijandige wereldmacht, maar het ook de kracht verlenen om zijne vijanden uitwendig en inwendig te overweldigen. Na overwinning van alle vijanden van het rijk Gods zal echter de Heere alle middelen van bloedvergieten en van krijg, en allen afgodendienst verdelgen, Zijn gericht des toorns over alle volken, die tegenstreven, houden, en daardoor over Zijn volk en Zijn rijk den volkomensten vrede brengen.

1. En gij, Bethlehem (= broodhuis, met uwen ouderen naam Efratha(=" de vruchtbare, " dus te zamen "het vruchtbare broodhuis") 1), gij zult op nieuw uwen naam waar maken! Zijt gij klein) om te wezen onder de duizenden van Juda, onder de grotere, uit ongeveer 1000 families bestaande afdelingen, in welke Juda en de overige stammen Mijns volks verdeeld worden (Num. 2:34 Ex. 18:25)? Uit u, waaruit Mijn grote voorvader David, de man naar Mijn hart is voortgekomen, juist uit u en niet uit het koninklijk Jeruzalem, zalten tijde van dien diepsten smaad Mijns volks Mij, tot volvoering Mijner raadsbesluiten en tot wederopbouwing van mijn rijk voortkomen, die een Heerser zal zijn in (= over) Israël, een algebiedend Koning; in den volsten zin des woords, en wiens uitgangen Zijn van ouds, van voor ondenkbare tijden, van de dagen der eeuwigheid. Zijne afkomst in aardsen zin moge arm en gering zijn, Hij is van boven uit den schoot der eeuwigheid 3).

1) Juist te Bethlehem wordt Christus geboren; want Hij zelf zegt: Ik ben het brood des levens, dat van den hemel nederdaalt. Evenzo wordt de plaats, waar de Heere geboren wordt, vooraf broodhuis genoemd, omdat Hij daar in het vlees moest verschijnen, die de zielen der uitverkorenen inwendig verzadigen zou. (GREGORIUS DE GROTE).

2) O Bethlehem! gij zijt klein, maar nu hoog verheven door den Heere! U heeft Hij verheerlijkt, die in u uit de hoogte in geringheid werd geboren. Welke stad zou u niet benijden om dien kostelijken stal en om den roem dier kribbe? Op de ganse aarde is nu uw naam beroemd, en u prijzen gelukkig alle geslachten der aarde; want heerlijke dingen worden van u gezegd, o stad Gods! gelijk geschreven staat. (ST. BERNHARD).

In duidelijke overeenstemming met zijnen tijdgenoot en geestelijken broeder Jesaja ziet hier Micha de Goddelijke natuur van den toekomstigen Verlosser. De eerste noemt Hem (Jes. 9:5) "wonderlijk en sterke God. " Deze wil niet van den hogen ouderdom van het geslacht van David of van iets dergelijke spreken; maar plaatst tegenover de geringheid van den aardsen

oorsprong van Christus de grootheid van Zijne hemelse afkomst. Wel ligt in deze plaats geen bewijs voor het eeuwige Zoonschap van Christus, of de duidelijke erkentenis van de eeuwige betrekking tot God den Vader, zo als dat in Joh. 1:1 wordt uitgesproken, want de volle erkentenis van de Godheid en de eeuwige generatie des Zoons uit den Vader kon eerst door de menswording Gods in Christus worden geopenbaard. Matth. 2:5 en Joh. 7:43 wijzen aan, dat de oud Joodse synagoge deze voorzegging eenparig zo verstond, dat de Messias te Bethlehem zou worden geboren. Mattheüs haalt den tekst niet nauwkeurig woordelijk aan, maar vrij naar zijne herinnering, waarbij hij er zich tevens op toelegt, om den zin der profetie te verduidelijken, en het zien der woorden op David meer bepaald op den voorgrond te stellen. De hoofdgedachte van ons vers is zeker deze, dat de Heere Christus uit Bethlehem, dat is uit het vernederde en verarmde huis van David, de plaats van den armen Herder der schapen, die voor God tot een Herder der volken verhoogd werd, zou voortkomen, en een scheut uit den omgehouwen krachtigen boom van het Davidische koningsgeslacht zou zijn (Jes. 11:1). Bovendien is het ook het koninklijk ambt van den Heere Christus, dat hier voorzegd wordt. De bedenkingen des ongeloofs, dat ook deze voorzegging niet op Jezus wil toepassen, rusten :"op ene miskenning van het koninklijk ambt van Christus, dat niet een dichterlijk beeld, maar onder alle koninkrijken het reëelste is, ja dat, wat hun realiteit verleent, op de onkunde omtrent de eindgeschiedenis van het Messiaanse rijk. Men kent van de geschiedenis van Christus slechts een enkel fragment, Zijne verschijning in nederigheid, en ook dit, gelijk niet anders mogelijk is, slechts zeer onvolkomen. Zijne heerschappij die reeds nu onzichtbaar bestaat, erkent men niet, omdat die alleen met de ogen des geloofs aanschouwd wordt, en het latere zichtbaar te voorschijn treden gelooft men niet, omdat men de onzichtbare kracht van Christus, welke dit zichtbare gevolg waarborgt, niet aan zijn hart heeft ervaren.

Maar waarom moest Christus uit de armoede, uit een niet voortkomen? Opdat alle roem en alle verdiensten te niet zou worden gedaan, en de zaligheid zou voortkomen uit enkel genade. En waarom toch uit Davids geslacht? Opdat Gods trouw en waarheid zich heerlijk zouden betonen, en Zijne beloften door het geloof Ja en Amen zijn. Zou echter Christus in het arme Bethlehem en niet te Jeruzalem in de verheven koningsstad worden geboren, zo moest het geslacht van David, waaruit Hij zou voortkomen, te voren Zijn troon verliezen, en in de armoede van Zijn oorsprong terugzinken. Dit leidt den Profeet tot de gedachte in het volgende vers.

2. Daarom, omdat de grote hemelse Koning en enige Verlosser des volks uit de armoede en geringheid van Bethlehem en het huis Davids moet voortkomen, zal Hij, de Heilige Gods, die Zijn volk voor alles uit de zonde en den eeuwigen dood wil verlossen, henlieden, die Hij zich als een volk des eigendoms en tot Zijne eeuwige heerlijkheid heeft verkoren, aan de heidenen als Zijne werktuigen tot straf voor hunnen afval overgeven(Hoofdst. 4:9 vv.). Dit zal zijn tot den tijd toe, dat zij, de maagd, van welke Jesaja voorzegd heeft (Jes. 7:14), die baren zal, den Redder en Verlosser volgens Gods raadsbesluit gebaard hebbe. Met Zijne geboorte zal een tijd van rijken zegen en van genade voor Gods volk aanbreken. Dan zullen de overige, de uit de gerichten overgeblevene en door het geloof geredde zijner broederen, de broederen van den uit Bethlehem geboren hemelsen Koning, die Zijne broeders in bijzonderen zin zijn,

namelijk die van Juda, die op Hem als de vertroosting Israëls zullen hopen, zich bekeren met de kinderen Israëls, met de overgeblevenen en geredden uit het rijk der tien stammen.

1) Hier wordt genoemd zijn eeuwig bestaan als God, Zijne uitgangen, als de uitgangen van de stralen der zon, waren of zijn geweest van ouds, van eeuwigheid, hetwelk zulk een duidelijke beschrijving is van Christus eeuwige generatie, of van Zijn uitgang als Zoon van God, van den Vader gegenereerd, voor alle de werelden dat deze Profetie alleen tot Hem moest behoren en nooit van iemand anders kan bewaarheid worden.

Maar wat betekent dan ten derde de wonderspreukige aanwijzing dat Israël (vs. 2) wordt overgeven in de hand zijner vijanden, tot zij, die baren zal, gebaard hebbe? Het is niet mogelijk, dat hier aan de dochter Zions, de kerk des Ouden Verbonds, wordt gedacht, en deze alzo als moeder van den aanstaanden Messias getekent. Reeds kort te voren had de Profeet zich van dezelfde beeldspraak bediend (Hoofdst. 4:10), en misschien is het ene schoonheid te meer dat zij, die eerst is voorgesteld als in barensnood van allerlei smarte en moeite, nu wordt aangeduid als reeds zwanger van Hem, die aan alle moeite voor altijd een einde zal maken. Maar wat hindert ons toch in den eigenlijksten zin van het woord hier aan de moeder van den Messias te denken, en het daarvoor te houden, dat haar beeld onwillekeurig den ziener voor den geest zweeft, die pas zinspeelde op de plaats der geboorte? Waarom zouden wij niet mogen aannemen, dat de geest der voorspelling zijnen tolk voorlopig nog slechts met een vluchtigen wenk heeft gewezen op haar, uit wie het heil der wereld zou voortkomen? De vermelding in hetzelfde verband van zijn "broederen, " doet het ons te lichter vermoeden, en Jesaja’s uitspraak zal volkomen ophelderen, wat nog raadselachtig mocht overblijven. En vraagt men nu eindelijk, naar het gewin, dat voor onze kennis van Christus in het Oude Verbond, uit deze profetie wordt verkregen, het antwoord kan niet moeilijk zijn. Wij treffen hier de eerste van vele kleine bijzonderheden uit de geschiedenis van Davids groten Nakomeling aan, die door den Profeet aangeduid worden. Op ondubbelzinnige wijze wordt de plaats Zijner geboorte voorspeld, en slechts door de onnatuurlijke kunstgrepen kon het den Joodsen uitleggers van later dagen schijnbaar gelukken om de kracht van dit bewijs voor Jezus Messiaswaardigheid in twijfelachtige schaduw te plaatsen. Tevens wordt de aard van het Christusrijk, helderder dan door een der tot dusver beschouwde kleine Profeten, door de hand van Micha getekend, en zijne eigenaardige schildering der gouden eeuw, waarin de lang verwachte Davidszoon als een tweede Salomo optreedt, bevat niet weinig trekken, die wij later uitgebreid en ontwikkeld weer zullen vinden. Aangaande den tijd Zijner komst moge hij nog slechts in het algemeen kunnen zeggen, dat hij eerst na de aanstaande ballingschap dagen zal, die algemene bepaling maakt weer in zeker opzicht de grondslag van latere, meer bijzondere uit, die ons niet onbekend zullen blijven. En behoeven wij er nog bij te voegen, dat wij tot dusver in geheel dit hoofdstuk geen zo duidelijken wenk aangaande het bovenmenselijke in den Messias gehoord hebben. Een persoon, die reeds lang vóór Zijne geboorte Zich van tijd tot tijd had geopenbaard aan Zijn volk, moest voor het oog van Israël treden, met bovenaardsen lichtgloed omstraald. Zulk een Koning-men moest het aanstonds gevoelen-was niet slechts in macht, maar ook in natuur oneindig ver verheven boven zijne meest roemrijke voorzaten. En vermoeden wij ook na al het gezegde, Zijne heerlijkheid nog meer dan wij die volkomen helder aanschouwen, met dubbele opgewektheid beginnen wij een

oor aan een Godsman te lenen, die men voorwaar niet ten onrechte den Evangelist van het O. V. heeft genoemd. Micha doet ons naar Jesaja verlangen.

Aan de geboorte van den beloofden Messias verbindt Micha, even als de overige Profeten, den tijd der heerlijkheid van het rijk Gods. De tijd tussen de hemelvaart en de wederkomst des Heeren, de tijd van het ingaan der heidenen in het rijk Gods, blijft door hem onaangeroerd, zo als ook de tijd der verstokking van Gods volk ten gevolge van de verwerping van zijnen Heiland. De natuurlijke geboorte hielp toch het volk ook niets, wanneer Hij niet tevens in het hart werd geboren. Eerst wanneer het volk uit den grond des harten zal uitroepen: Geloofd zij Hij, die daar komt in den naam des Heeren, zal daarvoor de tijd van zegen, welke in 't volgende beschreven is, aanbreken.

De Heere Jezus had uitgangen voor Zijn volk, als hun Vertegenwoordiger voor den troon, lang voor dat zij op het toneel des tijds verschenen. Het was van de eeuwigheid, dat Hij het verbond met Zijn Vader tekende, om te betalen bloed voor bloed, lijden voor lijden, angst voor angst, dood voor dood, ten behoeve van Zijn volk; het was van eeuwigheid, dat Hij Zich overgaf, zonder een woord van murmurering, om van Zijn hoofdschedel af tot aan Zijne voetzolen toe grote druppelen bloeds te zweten, bespogen, doorstoken, bespot, verscheurd en vernietigd te worden onder de smarten des doods. Zijne uitgangen als onze Borg waren van eeuwigheid. Wees stil, o mijne ziel! en denk hierover aanbiddend na. Gij hebt uitgangen gehad in den persoon van Jezus van alle eeuwigheid. Niet slechts toen gij in de wereld geboren waart, had u Christus lief, maar Zijne vermakingen waren met de kinderen der mensen, voor er nog mensenkinderen waren. Dikwijls dacht Hij aan hen; van eeuwigheid had Hij Zijne liefde op hen gevestigd. Hoe, mijne ziel! heeft Hij Zich zo lang met uwe zaligheid bezig gehouden, en zal Hij die niet bewerken? Is Hij van eeuwigheid af uitgegaan om mij te redden, en zal Hij mij laten verloren gaan? Hoe, heeft Hij mij als Zijn kostbaar juweel in de hand gedragen, en zal Hij mij nu aan Zijne vingeren laten ontglippen? Heeft Hij mij verkoren eer de bergen geboren, eer de afgronden der diepten, de kolken gegraven waren, en zal Hij mij nu verwerpen? Onmogelijk! Ik ben verzekerd, dat Hij mij zo lang niet zou liefgehad hebben, ware Hij geen onveranderlijke minnaar? Indien Hij mij moede had kunnen worden, dan zou Hij dat reeds lang geweest zijn. Zo Hij mij niet had liefgehad met ene liefde, diep als de hel en sterker dan de dood, dan zou Hij Zich reeds lang voor dezen van mij hebben afgewend. O! vreugde boven alle vreugde, te weten, dat ik Zijn eeuwig en onvervreemdbaar eigendom ben, Hem gegeven door Zijnen Vader, eer de wereld was! Die eeuwige liefde zal elken dag mijne hoofdpeluw zijn.

3. En Hij, de Heiland en Koning Jezus Christus, die uit de geringheid van den herder David zal worden geboren, zal staan, en zal, als een goed Herder van Zijn verlost volk, weiden 1) in de kracht des HEEREN, met de kracht, waarmee Jehova zelf Hem bekleedt, opdat Hij Zijne kudde voor wolven en rovers zou kunnen beschermen (Joh. 10:11 vv.), in de hoogheid, de majesteit van den hoogheiligen, aan Hem en door Hem eerst recht geopenbaarden naam) des HEEREN, Zijns Gods, die van eeuwigheid in bijzonderen zin met Hem nauw verbonden is; want Hij is zelf sterke God (Jes. 9:5), en uitgerust met den Geest der sterkte (Jes. 11:2); en zij, die zich tot God hebben bekeerd, en zich onder Zijn bestuur hebben onderworpen, zullenonder Zijnen herdersstaf in vollen, zaligen vrede ongestoord wonen; want, wanneer van

enige zijde een vijand zich zou willen indringen, zou Hij dien afweren; nu ter zelfder tijd dat Hij Zijn volk weidt door macht en aanzien, zal Hij groot zijn tot aan de einden der aarde (Ps. 72:8, 17).

1) De uitdrukking weiden geeft te kennen, hoe Christus omtrent de Zijnen, de Hem toevertrouwde kudde, is. Hij heerse niet over haar als een verschrikkelijk tiran, die de Zijnen met vrees onderdrukt, maar Hij is een Herder; en behandelt Zijne schapen met gewenste zachtheid. Omdat wij echter rondom door vijanden omringd zijn, voegt de profeet er bij: "in de kracht, " d. i. zo veel macht is in God, zo veel bescherming is er bij Christus, zodra het nodig is de kerk te beschermen. Wij moeten dus leren van Christus even zo veel heil te verwachten, als er kracht in God is.

2) Hierin ligt uitgesproken, dat eerst door dezen toekomstigen Herder de volkomene openbaring van het wezen Gods wordt gegeven. "De grote Koning is zo nauw met God verbonden, dat de gehele volheid der goddelijke kracht en majesteit Hem toebehoort. Iets dergelijks komt van enen aardsen koning nooit voor. Deze heeft in den Heere sterkte (Jes. 45:24), de Heere geeft sterkte aan Zijnen koning, en verhoogt den hoorn van Zijnen Gezalfde (1 Sam 2:10), maar niet is de gehele sterkte en majesteit Gods diens bezitting.

4. En deze, die Davids zoon, die ons in de majesteit Gods weidt, zal Vrede 1), zal de ware Salomo (Ps. 72:7)zijn; Hij draagt den vrede in Zich, en verleent dien den Zijnen als de Vredevorst (Jes. 9:5. Joh. 14:27. Efeze. 2:14). Wanneer Assur 2), het voorbeeld van de antichristelijke wereldmacht en van alle geestelijke vijanden van Gods volk, in ons land zal komen, en wanneer hij in onze paleizen zal treden, zo zullen wij tegen hem stellen zeven herders, 3) leidslieden in den dienst van den oppersten Herder, en acht vorsten, onderbevelhebbers uit de mensen, om hen onder de opperleiding van den hemelsen Koning uit te drijven.

1) Deze, de Christus Gods, die in de kracht en Majesteit Gods zal optreden, zal Vrede zijn, d. w. z. niet alleen de bewerker van den vrede, maar dezelfde, die de vrede in eigen persoon is, den vrede in zich draagt, de zijnen zet in een toestand van vrede met God en ze verlost uit den toestand van onvrede, waarin zij door de zonde verkeren. Men merkt dat de Profeet den Zaligmaker verkondigt schier met denzelfden naam als Jesaja, wanneer dezen den Heere Vredevorst noemt. (Jes. 9:5).

2) Assur komt hier alleen voor, in zijne typische betekenis beschouwd als vertegenwoordiger van alle vijandige wereldrijken van het begin af tot aan het rijk van den Antichrist, gelijk men daaruit ziet, dat het later "het land van Nimrod" wordt genoemd. De Profeet noemt deze macht der toekomst "Assur, " omdat deze de wereldmacht was, te zijner tijd gevaarlijk voor het rijk van God; want ieder profeet noemt de trekken van den Antichrist naar den hoofdvijand van zijnen tijd.

3) Door het getal zeven moesten deze vorsten worden voorgesteld als volkomen machtig, door God zelven toegerust. Door het grotere getal acht moet, even als steeds door de bij

elkandervoeging van twee op elkaar volgende getallen uitgedrukt worden, dat het getal der leidslieden van Gods volk bijzonder groot zal zijn, en ook uitwendig eerbied zal eisen.

5. Die zullen het land en het rijk van Assur, de macht van de vijanden der verloste gemeente afweiden met het zwaard, en het land van Assur of Nimrod, die aanvang en dat beeld van de vijandschap der wereldrijken tegen God, in deszelfs ingangen (met het ontblote zwaard). Alzo zal Hij, onze Heiland en Koning, ons redden van Assur, wanneer dezelve in ons land zal komen, en wanneer hij in onze landpale zal treden.

Deze strijd der verloste en geheiligde gemeente Gods van den laatsten tijd tegen de boosheid en vervolging der Gode vijandige wereldmacht is niet te beperken tot een strijd met enkel geestelijke wapenen. Integendeel zal de gemeente Gods, vóór de Heere haar tot eeuwige heerseres op aarde maakt, en alle moordtuigen uitroeit, zo als in vs. 9 gezegd wordt, niet alleen geestelijke krijgen voeren, maar wanneer de vijandschap ten toppunt is gestegen, en de tijd van het oordeel nadert, ook met geweld van wapenen voor hun geloof en voor het bestaan van het rijk Gods tussen beide treden. Hoe weinig het tegenwoordig ook den schijn moge hebben, zo gaan wij toch, wanneer de laatste tijd nadert, bloedige godsdienstoorlogen te gemoet, die wel van anderen aard dan de 30-jarige oorlog zullen zijn, oorlogen, bij welke de tegenstelling God en wereld, majesteit van Christus en autonomie van den mens bestaan zal. De voorzegging van dezen strijd en deze overwinning staat ook niet in tegenspraak met de verkondiging Hoofdst. 4:2 vv. dat in den Messiaansen tijd alle volken naar Zion zullen heengaan, en de opname in het rijk Gods zullen zoeken. Vele volken, d. i. grote scharen uit alle volken zullen den Heere en Zijn Evangelie zoeken, en in Zijn rijk ingaan; maar ene grote menigte uit alle volken zal ook in hare vijandschap tegen den Heere en Zijn rijk en volk volharden, en alle macht in ‘t werk stellen, om het te bestrijden en te onderdrukken. Hoe meer het Evangelie zich onder de volken uitbreidt, des te meer zal ook de vijandschap des ongeloofs en der goddeloosheid toenemen, en een strijd ontbranden, welke zal toenemen, totdat de Heere ten laatsten oordeel zal verschijnen en alle vijanden zal vermorzelen.

Ook hier wordt onder Assur Nimrod, de wereldmacht verstaan, die immer tegen Christus Rijk optreedt. Nimrod was de eerste bekende, die zich op bijzondere wijze verzette tegen de macht Gods en tegen de ordinantiën Gods. Wanneer derhalve hier na Assur Nimrod wordt genoemd, dan bedoelt de Profeet daarmee dat niet gedeeltelijk, maar geheel de macht zal vernietigd worden, die zich tegen God en Zijn gezalfden koning stelt.

6. En nog groteren zegen zal de tijd aanbrengen, die met de verschijning van den hemelsen Koning aanbreekt, Jakobs overblijfsel, het uit ‘t gericht geredde en waarlijk heilig geworden overblijfsel van het gehele volk Gods, zal zijn in het midden van vele volken onder de menigte van hen, die nog niet tot Gods volk behoren, maar zich ook nog niet vijandig verstokt hebben, als een verfrissende dauw van den HEERE afdruipt en nieuw, krachtig leven wekt, en als droppelen rijk en verkwikkend op het kruid, het gras, van den hemel nedervallen, dat (namelijk de dauw) naar genen man wacht, noch mensenkinderen verbeidt, zich dus zonder hun toedoen rijkelijk uitstort. Alzo zal ook dan door de gemeente Gods nog een rijke stroom van geestelijk leven over velen worden uitgestort zonder enige verdienste van hen, boven alle verwachting, en zullen zich dus nog velen uit hen tot den enigen Redder Christus bekeren.

7. Maar tegenover hen, die hun hart verharden tegen dien Goddelijken zegen des nieuwen levens, zal Gods volk ene even grote macht van verwoesting betonen. Ja het overblijfsel van Jakob zal zijn onder de heidenen van dien laatsten tijd, in het midden van vele volken, als een leeuw onder de beesten des wouds, als een jonge leeuw toorn snuivende rondjaagt onder de schaapskudden, dewelke wanneer hij doorgaat, zo vertreedt en verscheurt hij, dat niemand redde. Alzo zal ook gene menselijke macht, hoe groot die ook zij, de overwinnende hand van het geheiligd volk Gods kunnen tegenhouden, want de macht van God en Zijnen Christus zal met hen zijn.

Het volk van Christus is overal een volk van zegen. Maar waar men zich tegen dat volk verzet, daar wordt het tot een leeuw, dien niemand kan weerstaan. Het volk van Christus wordt een volk der overwinning.

In grootheid en heerlijkheid blinkt de nieuwe gemeente des Heeren onder de vele volken, die haar omgeven. De Profeet woont haar aan in twee zeer verschillende, bijna tegenovergestelde, maar treffende beelden, waarvan het ene haar in vrede, en het andere haar in strijd voorstelt. Zij is in hare hemelse, vrije roeping, en hare onafhankelijkheid van de gunst van mensen, de dauw, die van God in verkwikkende droppels op het kruid der aarde drupt-alzo werkt zij vruchtbaarmakend op de rijke plantenwereld der volken rondom. Maar zij is ook een leeuw onder de dieren des wouds, een jonge leeuw onder de kudde der schapen-zie daar hare zegerijke macht in den strijd met de rechtmatige machten der wereld. Zo heeft de Profeet de betekenis en de macht van de strijdende en triumferende kerk in een krachtig beeld vooraf getekend. Zij is de dauw der wereld, die in de donkere, geheimnisvolle stilte van de vruchtbaarmakende nachten op de aarde valt, en haar met hemelse krachten doordringt. Zij wil niets van de wereld; "zij wacht niet op mannen en op mensenkinderen, " zij is ook niet door mensen voortgebracht en gevormd, die wel plantingen kunnen aanleggen, maar tot haren wasdom den verfrissenden dauw van boven moeten verwachten. Wij horen den dauw niet van den hemel vallen, maar wij zien zijne hemelse werking op de velden der aarde. Doch wee der wereld, wanneer zij zich verzet tegen de hemelse zegeningen der kerk, welke rust in de vrede der wereld! Dan bruist hare stem als het majestueus gebrul van den leeuw in het woud, die, een geboren Koning, onwederstaanbaar in den strijd gaat.

8. Uwe hand, o Mijn volk! zal in de kracht van uwen God en Heiland zeker verhoogd zijn boven uwe wederpartijders, die toch ook vijanden Gods zijn, en alle uwe vijanden zullen eindelijk uitgeroeid worden.

9. En het zal te dien dage, als gij al uwe vijanden zegerijk zult hebben bestreden, geschieden, spreekt de HEERE, dat Ik uwe a) paarden uit het midden van u zal uitroeien, en Ik zal uwe wagenen, met welke gij den strijd des Heeren hebt gevoerd, verdoen 1), want alsdan zal alle krijg op aarde ophouden.

a) Hos. 14:4.

1) Hier zegt God dat zij van alle vleselijk-vertrouwen zullen afgebracht worden, waarop zij gesteund hadden, dat zij door Gods Voorzienigheid zulk een veiligheid zullen genieten, dat

zij die niet zouden nodig hebben, en door de genade van God daartoe gebracht worden, dat zij de waarheid daarvan zouden zien en daarvan zouden afhouden.

10. En Ik zal de steden uws lands, achter welker muren gij bescherming moest zoeken, uitroeien, en Ik zal al uwe vestingen, met welke gij u tegen Gods vijanden verdedigdet, afbreken, en eeuwigen vrede over u en de gehele aarde brengen (Jes. 6:4-6).

11. En ter zelfder tijd zal Ik u inwendig geheel heilig en rein maken, zodat Ik in u en gij in Mij alleen leeft. Ik zal de toverijen, al de overblijfselen van den vroegeren goddelozen tijd vóór uwe bekering, uit uwe hand uitroeien, en gij zult gene guichelaars hebben, die in plaats van Mijn heilig woord te raadplegen en naar de stem Mijns Heiligen Geest te horen, de sterren en wolken om raad vragen (Lev. 19:26. Deut. 18:10, 14).

12. En Ik zal dan verder uwe houten en metalen afgoden, uwe gesnedene beelden en uwe opgerichte beelden, de opgerichte en gezalfde stenen, uit het midden van u uitroeien, dat gij u niet meer zult nederbuigen voor het werk uwer handen en enig maaksel van uwe eigene macht.

13. Voorts zal Ik uwe bossen waarin gij de afgoden heiligdet uit het midden van u uitroeien, en Ik zal uwe steden verdelgen: Ik wil alles wegdoen wat maar binnen of naar buiten tegenover God of de mensen uwen vrede Gods verstoort.

De naam der zonde van heidensen afgodendienst is de oud-Testamentische vorm voor alle goddeloosheid en afgoderij, van welke de Heere Zijne gemeente nog ten laatste wil reinigen. De grove afgodendienst in het O. T. was toen slechts een andere vorm voor den even zwaren fijnen afgodendienst, waarin de Christenheid hoe langer hoe meer wegzinkt. De vleselijke lust, de begeerlijkheid der ogen, het welgevallen in den glans en de heerlijkheid van de dingen der vergankelijke wereld, de grootsheid des levens, het heidens vertrouwen op menselijke grootheid, op de vrucht van wapengeweld, van kunst, wetenschap, nijverheid vertegenwoordigen waarlijk gene geringere afgoden, welke men onder de Christenen wierookt, dan de Baäl. de Astarte en de Moloch der oude Semieten. Het zijn sterke woorden, welke de Profeet gebruikt; op het uitroeien, uitrukken, verdelgen, komt het aan, wanneer Christus Zijnen intocht houdt in het gemoed des mensen; dan komen er brandende wonden en snijdende smarten voor het vlees van den natuurlijken mens, wanneer hij moet laten varen de liefelijke schijngoederen des levens, waaraan hij zijn hart met alle draden heeft gebonden.

Daar kan geen gezegende verlossing van de ellende zijn, dan wanneer er een volkomen reformatie wordt betracht en een uitroeien zelfs van gedenktekenen van de afgoderij. Want zij zullen niet alleen zich niet meer nederbuigen voor het werk hunner handen, maar hun beelden en bossen zullen uitgeroeid worden en zo zal Hij hun vijanden verdelgen.

14. En Ik zal daarna eindelijk in toorn en in grimmigheid, zonder genade en ontferming, als laatste gericht wrake doen aan diegenen onder de heidenen, die het woord van den Heere en Zijnen Christus niet willen horen, en zich niet van harte tot Hem bekeren, opdat dan het rijk alleen des Heeren zij, en Zijn volk in eeuwigen, zaligen vrede wone.

Dat zijn de beloften, welke onze Profeet aan zijn volk verkondigt, en hoe geheel anders luiden zij, dan het woord dier leugenprofeten. Ernstig genoeg klinkt zijn woord, en toch steeds vol genade en ontferming. Het was genoeg om een volk tot den Heere te lokken, opdat het liever zich in zijnen beloofden Koning verheugen, en na ernstige tuchtiging het beloofde heil zou wachten. Maar wat was de weg, op welken des Heeren volk tot zaligheid kon komen? .

HOOFDSTUK 6.

VAN DE OFFERANDEN, DIE GODE BEHAGELIJK ZIJN.

C. Het derde of laatste deel van ons Boek bevat de beide laatste hoofdstukken, en beschrijft voor het volk den weg, die alleen uit de gerichten tot die zaligheid voert, welke in het vorige beschreven is, namelijk alleen oprechte boete en onderwerping onder het gericht, dat over het volk komt om zijne ondankbaarheid. Dit is geen andere heilsweg, dan die in het Nieuwe Verbond is geopenbaard en eeuwig blijft: niet eigen werken, maar alleen de barmhartigheid en de genade Gods, en de ootmoedig gelovige aanneming daarvan van de zijde der mensen. Volgens de twee hoofdstukken is het geheel in twee delen verdeeld. In de eerste afdeling spreekt de Heere, en in de tweede het volk des Heeren. In de eerste zien wij wat de Heere tot zaligheid van Zijn volk doet, en in de tweede wat het volk doet, om deze deelachtig te worden. Zo vonden wij eerst de vermaning tot bekering, en vervolgens het berouwvol gebed.

I. Vs. 1-16. De Profeet begint in den naam des Heeren enen rechtsstrijd te voeren met het afvallige volk, waarin hij het zijne snode ondankbaarheid voor alle de grote weldaden des Heeren voorhoudt (vs. 1-5). Daar Israël deze weldaden niet kan loochenen, moet het bekennen, dat het de liefde van Zijnen God schandelijk heeft beantwoord en het vraagt hoewel zonder diepe belijdenis van zijn verderf, hoe het den toorn Gods over zijn afval weer kan verzoenen. De Profeet wijst hen aan, dat generlei uitwendig werk, zelfs niet de grootste offers Gods genade weer kunnen verwerven, naar alleen gerechtigheid, liefde en ootmoed, de drie hoofdeischen der wet (vs. 6-8). Omdat echter Israël dit niet wil, zo zal de Heere Zijn volk straffen. De Profeet houdt het volk hierop nog eerst de zonden voor, welke onder hen heersen, het tegendeel dier drie deugden, namelijk de ongerechtigheden, de leugen en zelfzucht. Zulk een verderf verdient ook zware straf; daarom zal de Heere zwaard en hongersnood over Zijn volk brengen, zodat de heidenen met hen zullen spotten en zich daarover ontzetten (vs. 9-16).

1. Hoort nu, gij leden van Mijn volk! wat de HEEREtot mij, Zijnen profeet, zegt: Maak u op, twist, begin als Mijn pleitbezorger in Mijnen naam enen rechtsstrijd met dit volk, met de bergen, en laat de heuvelen, uwe stem horen (Deut. 32:1. Jes. 1:2). Laat hen, die gezien hebben, wat Ik in den vorigen tijd en tot nu toe voor Mijn volk gedaan heb, en die weten hoe het Mij daarvoor van ouds beloond heeft, getuigen, of Mijne klacht die Ik zal aanheffen, rechtvaardig is.

Het menselijk hart is harder dan een steen. De rotsen moeten bewogen worden door de grondeloze goedertierenheid van God, en door Zijne kracht; de mensen blijven ongeroerd. Zo deze zwijgen, zo zullen de stenen roepen.

2. Hoort dan, gij bergen! den twist des HEEREN, de klacht, welke Hij door mijnen mond tegen Zijn volk wil aanheffen, mitsgaders gij sterke, eeuwig gelijke, onveranderlijke, en daarom getrouw getuigenis gevende fondamenten der aarde 1), want de a) HEERE heeft enen twist met Zijn volk, dat door Hem duur gekocht, en trouw en gehoorzaamheid aan Hem verschuldigd is; Hij zal een rechtsstrijd of proces met hen voeren, en Hij zal Zich met Israël in

recht begeven. Hij zal het aanklagen, en horen wat het te klagen of hoe het zich te verdedigen heeft.

a) Hos. 4:1.

Micha roept hier gene andere getuigen op dan de bergen, en wel in hun bijzondere eigenschap als de eeuwig getrouwe toeschouwers van al de daden Gods en der mensen.

Ene omschrijving der bergen, die in dichterlijken stijl worden voorgesteld als de pilaren, waarop het aardrijk rust, waarop ook hun voet of wortelen gezegd worden te reiken tot aan het dodenrijk.

De bergen en de fundamenten der aarde worden hier opgeroepen om te horen en te besluiten als het ware, aan wiens zijde het recht is. Of de Heere terecht een twist heeft met zijn volk of niet. De Heere wil den twist onderzocht hebben, opdat het blijken moge, dat Hij rechtvaardig is en rechtvaardig handelt, wanneer Hij met Zijn volk in tegenheden wandelt.

3. O Mijn 1) volk! wat heb Ik u gedaan? Ik heb u groot gebracht, gij behoort Mij alleen toe, waarom hebt gij Mij vergeten? En waarmee heb Ik u vermoeid, u gekweld, u beledigd, dat gij een afkeer van Mij hebt gekregen en van Mij zijt afgevallen? Heb Ik iets van u geëist, dat te zwaar en te groot was, of heb Ik niet gehouden wat Ik u heb beloofd? Betuig tegen Mij en klaag Mij aan, zo Ik onrecht deed 2).

1) Die Hem geen God wilden noemen, noemt Hij Zijn volk; die Hem het bestuur ontnemen, behandelt Hij niet als oproermakers, maar Hij lokt ze zacht tot zich, en zegt: Mijn volk, wat heb Ik u gedaan? Ben Ik u ooit tot last of onverdraaglijk geweest? Maar gij kunt niets van dat alles zeggen: dan hadt gij ook niet mogen afvallen. Want waar is een zoon, dien de Vader niet kastijdt? Gij meent echter niet eens nodig te hebben daarvan te spreken.

2) De Heere spreekt niet met den donder der wet, maar met de veel dieper doorsnijdende innigheid der gekrenkte liefde. Wat God ook aan ons van der jeugd af gedaan heeft, het zijn enkel weldaden. Zo moeten wij ook bij smartelijke dagen weten, dat de ure komt, waarin wij die als gunste Gods zullen erkennen. Wat voor Israël de verlossing uit Egypte is, dat is voor ons de verlossing van alle zonden van den dood en van het geweld des duivels. Daardoor zijn wij Zijn heilig volk en Zijn eigendom geworden.

Hoezeer uwe verdorvenheden opzien tegen de vermanende woorden van den dienst Gods, zo kan er nochthans geen ware reden gehoord worden, waarom iemand verkiezen zou om God te verlaten, maar veel meer om Hem aan te kleven, nademaal Zijne geboden niet zwaar zijn, zijn juk zacht is en de beproevingen, die van Hem worden toegezonden, niet boven mate, noch Zijne straffen boven onze verdiensten zijn, en daar ook een Middelaar is, om voor Zijn volk in te staan in alle angsten en benauwdheden. Hierom wil de Heere het bepleit hebben, en dat Hem de conscientie van alle verlosten Hem zouden rechtvaardigen.

4. Gij kunt niets tegen Mij inbrengen, gij moet verstommen, Ik heb u niets dan weldaden bewezen. Immers, om u het eerste en grootste van al Mijne liefdebewijzen te herinneren, heb Ik u uit a) Egypteland opgevoerd, en u uit het diensthuis verlost, zodat gij eerst door Mij een vrij zelfstandig volk werdt, en Ik heb voor uw aangezicht henen gezonden Mozes, met wien Ik als met een vriend heb gesproken, Aäron, den Hogepriester, die u steeds Mijnen raad en wil verkondigde, en Mirjam, de door Mijnen Geest verlichte profetes, die drie voorbeelden van al degenen, die Ik u tot onderhouding van mijn verbond met u heb gezonden.

a) Ex. 12:51; 14:30

Even als de verlossing uit Egypte als begin der schepping van Gods volk alle volgende werken van bescherming en redding hiermede insluit, zo zijn de drie personen, Mozes, Aäron en Mirjam de typen der gehele wetgeving, van het gehele priesterschap, en van alle profeten, dus van alle goddelijke instellingen der zaligheid van Israël.

5. Mijn volk, overzie toch alle bewijzen Mijner genade omtrent u, gedurende den tocht door de woestijn, welke even zo vele bevestigingen waren van uwe eerste verkiezing door Mij tot aan uwen intocht in het heilige land. Hoe groot was onder anderen Mijne laatste wonderdaad in de woestijn! gedenk toch wat Balak, de koning van Moab. beraadslaagde, namelijk om u door zijnen vloek te verderven, en wat hem Bileam, de zoon van Beor, antwoorddeop zijn herhaalde eis om u te vervloeken. Daar de Heilige Geest hem drong, kon hij niet anders dan met de grootste zegeningen zegenen, hoewel hij u wilde vloeken (Num. 22-24). Denk er aan hoe die zegen zichtbaar was in alles, en wat geschied zij van Sittim af, uw laatste station aan gene zijde van den Jordaan tot Gilgal toe, het eerste station in het land Kanaän. Dat alles moet gij bedenken, opdat gij de gerechtigheden des HEEREN kennet, opdat gij weet, hoe Hij door wonderen Zijner almacht u de gerechtigheid heeft betoond, welke getrouw vervult wat zij toezegt.

In den tijd der reize van Israël van Sittim naar Gilgal heeft niet alleen de raadslag van Balak en het antwoord van Bileam plaats, waardoor het plan, tot vernietiging van Israël uitgedacht, werd afgewend, maar ook de overwinning der Midianieten, die Israël door verleiding tot afgodendienst wilden verderven, de wondere overtocht over den Jordaan, de intocht in het beloofde land, en de besnijdenis te Gilgal, waardoor het geslacht, opgegroeid in de woestijn, in het verbond met Jehova werd opgenomen, en het gehele volk weer in de normale betrekking tot zijnen God werd geplaatst. Door deze daden heeft de Heere den raadslag van Balak factisch beschouwd, en het antwoord van Bileam als door God ingegeven bekrachtigd.

6. De Heere is rechtvaardig, zo zal Mij wel Israël antwoorden, voor zover het zijne ogen niet voor de wonderen sluit: ik heb met schandelijken ondank en afval al Zijne goedheid en trouw beloond. O zeg mij, gij Profeet en mond van God: Waarmee zal Ik den HEERE tegenkomen? Hoe zal ik mijne misdaden weer goed maken, en mij in ootmoed bukken voor den hogenboven alles machtigen God? Zal ik, zo als mij is geboden, Hem tegenkomen met brandofferen, en in ‘t bijzonder met eenjarige kalveren, de voornaamste offerande?

In plaats van zoenoffers aan te bieden, door welke de door de zonde verstoorde verbondsbetrekking weer zon kunnen hersteld worden, spreekt het volk alleen van brandoffers, welke toch alleen door het volk, dat nog in het verbond stond tot versterking der gemeenschap met God, en alleen als teken zijner gehele overgave aan Hem konden worden gebracht. Daardoor toont het duidelijk, dat het nog gene erkentenis van zijnen afval bezit, maar nog altijd in den waan en het zelfbedrog leeft, als stond het werkelijk in het verbond Gods, en had het op 't hoogst ene versterking nodig in de genade des verbonds, als waren misstappen zo weinig in staat, zijne verhouding tot God te schaden, dat het maar enige offers nodig had, om den toorn te stillen.

God had de offers geboden, maar Hij wilde ze aannemen als zekere getuigenissen van gehoorzaamheid jegens Hem, wanneer zij niet ongehoorzaam waren in veel grotere en gewichtiger zaken. Maar omdat zij den meer betekenden dienst Gods nalieten, en de mindere diensten met zulk ene goddeloze mening verrichtten, dat namelijk de offeranden ene betaling hunner zonde zouden zijn, zo heeft God een afkeer van de offeranden, en belacht ze.

7. Zou de HEERE een welgevallen hebben aan duizenden van rammen, zo wij Hem die brachten ten brandoffer? aan tien duizenden van oliebeken, zo wij die als spijsoffers aan de brandoffers toevoegden? Wij zouden ze gaarne brengen. Zal ik, zo offeranden niet voldoende zijn, wat mij het dierbaarst en liefst is, mijnen eerstgeborene geven tot een offer voor mijne overtreding, of iets anders, de vrucht mijns buiks voor de zonde mijner ziel? 1)

1) Aan deze aanbieding ligt zeker de juiste gedachte ten grondslag, dat het offer de overgave des mensen aan God afschaduwt, en het dus gene voldoende betaling is voor den mens; maar deze ware idee werd toch door de eigenlijke (lichamelijke) mensenoffers niet verwezenlijkt, maar integendeel in een goddelozen gruwel verkeerd, omdat de overgave, welke God verlangt, niet in vlees bestaat, maar in den geest. Dit kon en zou Israël niet alleen uit de van God geëiste offering van Izak, maar ook uit de wet over de wijding of heiliging der eerstgeboorte (Ex. 13:12 vv.) leren. Alzo toont ook deze aanbieding des volks, dat het de ware kennis van den wil zijns Gods mist, dat het nog in den heidensen waan verkeert, dat Gods toorn door mensenoffers zou kunnen worden verzoend.

8. Neen nooit kan zulk een uitwendig handelen, waaraan de ziel ontbreekt, den toorn van den sterken en ijverigen God verzoenen, noch de zonde bedekken. Hij heeft u bekend gemaakt, door Mozes in de wet duidelijk gezegd, o mens! wat goed is, en Gode, den alleen Goede, welgevallig; en wat eist de HEERE van u? Gij moest dat weten en behoeft gene uitvluchten voor uw geweten te zoeken. Zeker gene uitwendige offeranden van welken aard ook, maar alleen vervulling van de volgende drie plichten: niet anders dan recht te doen omtrent uwen naaste, en weldadigheid omtrent hem lief te hebben en uit te oefenen, in welke drie plichten de geboden der 2de tafel begrepen zijn, en ootmoediglijk, vol vreze, liefde en vertrouwen te wandelen met uwen God, waarin de geboden der eerste tafel zijn begrepen (Deut. 10:12)? Gij doet echter van die allen het tegendeel, daarom kan de Heere aan gene offeranden, hoe groot ook, een welgevallen hebben (1 Sam. 15:22. Hos. 6:6)

Wanneer gij God zoekt, zo vraag uzelven voor alle dingen af: wat zoekt God in mij, Het "recht doen (Hand. 10:35) is een moeilijk stuk, en wie dat goed doordenkt, bemerkt, dat voor God niemand, die leeft, rechtvaardig is. De kracht daartoe komt echter uit de genade. Wel is de milddadigheid jegens den naaste bedoeld (Hos. 6:6), maar opzettelijk is de uitdrukking zo gesteld, dat men denken moet aan de grondeloze genade van Hem, die ons eerst heeft liefgehad. Die zich inbeeldt, dat hij de eerste is, die lief heeft, zal tot het derde, den ootmoedigen wandel niet komen. Of toont hij ook uitwendig ootmoed, zo is dat toch ene armzalige bedekking over een opgeblazen en trots hart. En hoogmoed in Gods huis is het ergste.

Wanneer gij doet wat Hij u beveelt, zo komt in u gericht en gerechtigheid; Vooreerst gericht in u zelven? Dat gij een afkeer hebt van hetgeen gij waart, en erkent dat gij kondet geweest zijn, wat gij niet waart. Een gericht, zeg ik, in uzelven over u zelven zonder aanzien des persoons, dat gij uwe zonden niet verschoont, en ze u niet behagen, omdat gij ze hebt gedaan. Gij zult uzelven niet prijzen om iets goeds in u, en daarentegen God aanklagen om iets kwaads aan u; dat zou een verkeerd oordeel zijn, en juist daarom geen gericht, maar zonde.

Dit is de vraag van een ontwaakt geweten. "Waarmee zal ik den Heere tegenkomen? Een niet ontwaakt zondaar komt nooit tot die vraag. Een natuurlijk mens begeert niet voor God te verschijnen, of zich neer te buigen voor den Allerhoogste. Hij denkt niet gaarne aan God. Hij denkt liever over alle andere dingen. Hij vergeet spoedig wat van God tot hem gesproken was. Een natuurlijk mens heeft geen geheugen voor goddelijke zaken, omdat hij er geen hart voor heeft. Hij kent geen verlangen om voor God te verschijnen in het gebed. Niets is er, dat een natuurlijk mens meer haat, dan juist het gebed. Hij zou liever elken morgen een half uur zijn lichaam kastijden, of zwaren arbeid verrichten, dan het in de gemeenschap met God door te brengen. Hij verlangt ook niet voor God te verschijnen, als hij gaat sterven. Hij weet, dat hij voor God verschijnen moet; maar dit is hem gene oorzaak van blijdschap. Liever zou hij in het niet terugzinken, liever zou hij nooit Gods aangezicht aanschouwen. Och, mijne vrienden, is dat uw gemoedstoestand? Twijfel er dan niet aan, of gij zijt in het vlees, dat vijandschap is tegen God. Gij zijt gelijk Faraö: Wie is de Heere, dat ik Hem dienen zou? Gij zegt tot God: wijkt van mij, want in de kennis uwer wegen heb ik geen lust. Welk een vreselijke toestand voor een mens, geen lust te hebben aan de kennis van Hem, die de Fontein is van levend water! I. Dit is de grote vraag van den ontwaakten zondaar. a. Ene ontwaakte ziel gevoelt, dat voor God te verschijnen haar hoogste geluk is. Dat maakte ook vóór den val, Adams grootste gelukzaligheid uit. Hij gevoelde zich als een kind onder het oog van zijn liefhebbenden Vader. Het was zijne hoogste vreugde tot God te mogen naderen, door Hem bemind te worden, te mogen zijn als een stofje in den zonnestraal, zich zonder ophouden te baden in den zonnegloed Zijner liefde, zonder wolk of voorhangsel, die hem van God scheidde. Dit is de zaligheid der heilige engelen, voor den Heere te verschijnen en zich neer te buigen voor den hogen God. Verzadiging der vreugde is voor Zijn aangezicht. Ook de gelovige verlangt naar God, om voor Zijn aangezicht te verschijnen, Zijne liefde te gevoelen, zich in de eenzaamheid nabij Hem te gevoelen, en in het woelige leven verzekerd te zijn, dat hij nader bij Hem is dan enig schepsel. Mijne geliefde broeders! Hebt gij ooit deze gelukzaligheid gesmaakt? Er is groter zielsrust en hoger vreugde te smaken in ééne ure in gemeenschap met God doorgebracht, dan in ene eeuwigheid bij de mensen. Bij God te zijn, onder Zijne liefde, onder

Zijn oog, dat is de hemel; waar het ook zij, God kan u gelukkig doen zijn onder alle omstandigheden. Zonder Hem zal niets ter wereld dit vermogen. b. Een ontwaakt gemoed gevoelt de moeilijkheden, die het in den weg staan, om voor God te verschijnen. Er bestaan twee grote bezwaren: vooreerst: de natuur des zondaars. O, mijne broeders, als God u ooit aan uzelven ontdekt heeft, zult gij u verwonderen, dat zulk een werktuig der zonde en der hel zo lang heeft mogen leven en adem halen; dat God u met zoveel lankmoedigheid verdragen heeft. Dan zult gij uitroepen: Waarmee zal ik den Heere tegenkomen? Al verscheen de gehele wereld voor Zijn aangezicht, hoe zou ik kunnen bestaan? Ten tweede: De natuur van God. Hij is "de hoge God. " Als God werkelijk de ziel doet ontwaken, openbaart Hij haar gewoonlijk iets van Zijne eigene heiligheid en majesteit. Zo deed Hij met Jesaja (Jes. 6). II. Het antwoord des vredes tot de ontwaakte ziel. Hij heeft u bekend gemaakt, o mens, wat goed is. Niets, dat de mens zelf aanbiedt, kan hem rechtvaardig maken voor God. Het natuurlijke hart streeft er altijd naar zelf iets aan te brengen, dat hem als een mantel der gerechtigheid voor God kan bedekken. Er is niets, dat de mens niet gaarne zou willen doen, niets dat hij niet zou willen lijden, als hij zich zelven slechts daarmee bedekken kon voor God. Tranen, gebeden, stipte plichtsbetrachting, zelfverbetering, godsdienstige verrichtingen, alles wil dat hart zich opleggen om rechtvaardig te zijn voor God (Mc. CHEYNE).

Duidelijk en onbetwistbaar is het, dat de profeet met de woorden: "Hij heeft u bekend gemaakt wat goed is, " terugwijst op zijne vroegere Evangelieprediking, door welke de zondaar op den Messias als op den Immanuël Gods gewezen werd, in en door wien de Heere doen wilde, hetgeen der wet onmogelijk was om te doen (4:8 en 5:2-4a). Met de gerechtigheid van dezen Middelaar kan en mag de schuldige zondaar alleen tot God komen en in Zijne gunst staan, hetwelk in enen anderen weg onmogelijk is. Daaraan dan ook te beantwoorden, door recht te doen weldadigheid lief te hebben, en met God, als met zijnen vertrouweling, in heiligen omgang te wandelen, dat is het wat door alle tijden heen het gehele Godsdoel is, tot redding van een zondigen mens en van een schuldig volk, en hetwelk juist het tegenovergestelde in zich bevat van hetgeen in onze zondige natuur gevonden wordt. Indien dit nu, ook voor ons, de weg der behoudenis is, dan hebben wij vóór alle dingen kennis der zonden nodig, en zal die niet onder den goddelijken zegen bevorderd worden door den indruk: God spreekt tot ons. Zal deze indruk niet verdiept worden door de treffende herinnering aan de alwetendheid Gods, door welke Hij het wezen, de zaak, de eigen gesteldheid van een mens en van een volk door en door kent en doorgrondt? .

De Heere God treedt hier op met den eis der Wet. Als Israël vraagt, waarmee zal ik den Heere tegenkomen, dan wijst God op wat Hij in Zijn Wet eist. En dat om Israël in het stof te doen bukken, opdat Israël zou weten, dat het aan alle de geboden Gods schuldig staat en dat het niets kan doen, om Gods gunst te verdienen. God handelt hier met Israël als eeuwen daarna de Zone Gods en des mensen handelde met den rijken jongeling.

9. De stem des HEEREN roept daarop krachtig richtende tot de stad Jeruzalem, waar de zonde des volks hare bron en haardstede heeft, (want Uw naam, die Zich ook in het gericht openbaart, o Heere, ziet het wezen1); Gij kent de werkelijkheid): Hoort de roede des gerichts, waarmee de Heere u dreigt, en wie ze besteld heeft! 2)

1) In het Hebr. Wethoesjiach jirah sjemèka Beter: En wijsheid zal Uw naam zien. Dat is: Wie wijs is, zal in die stem den naam Gods in het oog vatten. Zal zien, dat het God is, die aldus spreekt en niet anders kan spreken. Terecht merkt Henry hierbij op: "Wanneer Gods stem tot ons roept, kunnen wij daardoor Zijn Naam zien, wij kunnen dikwijls onderscheiden en begrijpen, waardoor hij zich bekend maakt. "

2) Elke roede heeft een stem, en het is Gods stem, welke in Gods roede moet gehoord worden. En het is goed voor hen, die dezelve taal verstaan, hetwelk indien wij willen doen, zo moeten wij een oog hebben op Hem, die ze besteld heeft.

10. Zijn er niet nog opgehoopt in eens ieders goddelozen huis schatten der goddeloosheid, rijkdommen, door allerlei misdaad verworven? en ene van God gehate en vervloekte schaarse efa, dat te verfoeien is? (Deut. 25:16).

11. Zou Ik rein zijn met of, bij ene goddeloze weegschaal? Zou Ik die kunnen dulden? en Mij kunnen verdragen met enen zak van bedrieglijke a) weegstenen? Zou ik u ondanks uwe dagelijks terugkerende zware zonden van bedrog voor rechtvaardig verklaren en onstrafbaar houden?

a) Hos. 12:8.

Vele verklaarders nemen in dit vers niet den Heere als subject, maar de onrechtvaardige rijken, aan welke de Profeet de vraag in den mond legt; ongeveer in dezen zin; vraag toch eens uzelven af: kan men bij ene onrechtvaardige weegschaal rein en onschuldig blijven?

12. Dewijl hare rijke lieden vol zijn van bedrog en geweld, en, wat de overigen aangaat, hare inwoners leugen spreken, en hare tong a) bedrieglijk is in haren mond, ja het ganse volk een volk is geworden van leugenaars en bedriegers.

a) Jer. 9:8.

13. Zo zal Ik u nu ook krenken, u slaande, 1) en u al uwe zonden vergeldende, zodat niemand uwe slagen kan genezen, en u met uw land verwoestende om uwe zonden.

1) Dat is: Ik zal u onherstelbaar slaan. De Heere God begint hier weer met de dreiging van straf. In vs. 10-12 wordt de zonde des volks opgesomd en hier de straf op de zonde. De zonde is ook hier weer inzonderheid die van onrecht en bedreiging tegen den naaste, het verdrukken van den ellendige, het zich verrijken ten koste van den arme. Het recht werd gebogen en de meesten wandelden geheel naar het goeddunken van hun hart, onder den schijn van recht te doen. Inderdaad noemt men daarmee God tot een bondgenoot in de zonde, en het is daarom, dat de Heere God zo schrikkelijk toornt tegen die zonde en die ongerechtigheid. De zonde van hen, die van God en Zijn dienst afweten, is veel schrikkelijker in de ogen Gods, dan die van hen, die van de waarheid Gods onkundig zijn.

14. Gij zult voor de vijanden, die Ik als roede van Mijnen toorn over u zend, in uwe vestingen vluchten, eten, maar daarin niet verzadigd worden, en uwe nederdrukking zal in het midden van u zijn, de honger zal u doen versmachten, en gij zult aangrijpen, maar niet wegbrengen, ontwijken maar niet ontkomen, en wat gij zult wegbrengen, wat den honger ontkomt, zal ik den vijand in handen laten komen, en aan het zwaard overgeven, zodat het daardoor wordt vernietigd, zo als Ik dat alles reeds in Lev. 26:25 vv. Deut. 28:39 vv. gedreigd heb.

Ten opzichte der vervulling bij de verovering van Jeruzalem door de Assyriërs worde vergeleken Jer. 52:6. 2 Kon. 6:25.

15. Gij zult den a) zaaien, maar niet maaien, want de vijand zal de vrucht uwer moeite verteren en verderven, gij zult olijven treden, maar u met olie niet zalven, en most persen, maar genen wijn drinken, want ook dezen zal de vijand wegroven en verderven.

a) Deut. 28:38-40. Hagg. 1:6.

16. Zulk een ongeluk hebt gij meer dan verdiend, want de inzettingen van Omri worden onder u onderhouden in plaats van de rechten des Heeren. Gij leeft algemeen in den Baälsdienst, dien Omri, de vader van Achab en stichter van dat goddeloze koningshuis, invoerde (1 Kon. 16:25). Gij pleegt die afgoderij en het gansegoddeloze werk van het huis van Achab, die in den geest van zijnen vader voortging den Baälsdienst openlijk te begunstigen, de ware profeten te vervolgen, en roof en moord te plegen; en gij wandelt in derzelver raadslagen, gij zijt van dezelfde gezindheid als deze goddeloze regent, en maakt dus Jeruzalem wat Samaria onder die goddeloze koningen was. Gij doet dat, o volk! naardien gij opzettelijk en misdadig Mijne rechten veracht, opdat Ik u stelle tot verwoesting, en hare inwoners tot aanfluiting, zodat zij als een veracht geslacht op alle straten met hoon en spot worden overladen, alzo zult gij, ieder voor zijn aandeel, de smaadheid Mijns volks dragen, den smaad, dien het gehele volk, als het onder de heidenen zal zijn overgegeven, als Gods volk moet ondervinden.

Zo luidt des Heeren vermaning tot boete-ene prediking van Gods goedheid en Gods ernst, vol liefde en trouw, maar ook van verpletterende bedreigingen, en overal blinkt klaar en duidelijk de weg door, waar zaligheid voor allen op is te vinden, die er naar begeren.

HOOFDSTUK 7.

HET GEBED VAN BOETE EN BEROUW DER KERK EN VAN BELOFTEN GODS.

II. Vs. 1-20. Op deze bedreiging des Heeren antwoordt nu de Profeet in naam der boetvaardige, gelovige gemeente, welke Hij in de toekomst ziet, in naam van het ware Israël. Het is een gebed, waarin zij haren afval van den Heere en het algemene diepe verderf met berouw belijdt en met droefheid beklaagt, dat de Heere Zijne gerichten over haar heeft moeten brengen (vs. 1-6. Vervolgens wendt zij zich in hartelijk geloof tot den Heere, en spreekt het vaste vertrouwen uit, dat de getrouwe Heere voor de gemeente, welke de verdiende straf gaarne draagt, eens het licht Zijner genade weer zal laten opgaan, en hare vijanden niet over haar zal laten triomferen, maar haar recht verschaffen zal, en de vijanden diep verootmoedigen. Zij spreekt ernstig, dat de Heere weer de vroegere bewijzen van genade zal willen vernieuwen. (vs. 7-14) Op zulk een Kurië en Credo der ware gemeente Gods antwoordt vervolgens de Heere met de belofte, dat Hij voor Zijn volk de wonderen van den voortijd weer wil vernieuwen, waarop de Profeet met den lof der barmhartigheid en der genade Gods eindigt. (vs. 15-20).

1. Ai mij, zo klaagt de boetvaardige gemeente Gods met het oog op de zware gerichten, die over haar komen; want ik ben als wanneer de zomervruchten zijn ingezameld in den tijd van den oogst, als wanneer de nalezingen in den wijnoogst geschied zijn: er is gene druif om te eten, zo geheel ben ik afgelezen en van alle edele vruchten beroofd; en toch mijne ziel begeert, dat vroegrijpe vrucht aan mij worde gevonden.

Israël vergelijkt zich in zijnen door Gods gerichten verstoorden volkstoestand met een oofttuin en een wijnberg, waarin een nalezer slechts hier en daar ene vrucht vindt, welke in ‘t verborgen bleef liggen, of ook niets vindt. Wat onder de wijndruiven en zoete druiven moet worden verstaan, welke Israël niet meer aan zich vindt en toch verlangt, zegt het volgende vers.

De vroege vijgen zijn rijp in Juni en de oogsttijd valt in Augustus. Het is dus begrijpelijk, dat er in Augustus geen vroege vijg meer te vinden is. Zo ook vindt men schier geen of weinige druiven, wanneer deze zijn ingehaald. Hier en daar mag nog een klein trosje hangen, maar veel is het niet. Zo spreekt hier ook de Profeet in naam der Kerke. In zijn gebed van boete en berouw wijst hij op den diep droeven toestand, dat de getrouwen zo weinig zijn in den lande. Jesaja spreekt dan ook van een hutje in den hof en van een nachthutje in den komkommerhof.

2. De goedertierene, de vrome, die nog in oprechtheid wandelt en liefde en trouw bezit (Spr. 12:2), dat is de druif en vijg in mijnen tuin, maar hij is vergaan, verdwenen uit het land (van de aarde), en er is niemand, die oprecht onder de mensen den weg van Gods geboden pest (Ps. 12:2 vv.); zij loeren allemaal op bloed, zij bedenken bedrog en verraad tegen hun naasten, om hun de middelen tot bestaan, al is het ook met geweld, te ontroven; zij jagen, een iegelijk zijnen broeder, met een jachtgaren, een fijn gesponnen net.

3. Zij zoeken er naar om met beide handen wel dapper kwaad te doen, hoewel zij daaraan een schijn van recht geven, zo eist de vorstbijvoorbeeld de veroordeling van enen onschuldige, en de rechter oordeeltalzo a), om vergelding, om een loon van den vorst te ontvangen; en de grote helpt beiden dien strik spannen, want hij spreekt de) verderving zijner ziel, legt het mede op diens verdrukking toe, en zij draaien, ze, bij dit drietal, den strik hunner boosheid tegen de rechtvaardigen dicht in een, en geven aan hun misdaad den schijn van recht.

a) Micha 3:11. b) Micha 2:1.

4. Zelfs de beste van hen is als een doorn, die steekt en wondt; de oprechtste is scherper dan ene doornheg. Daarom moet het gericht over zulk een volk komen, zij leven nu in gerustheid in hun zonden voort; de dag uwer Profeten van goddelijke waarheid en gerechtigheid, der wachters op Zions muren, uwe bezoeking is gekomen, wanneer gij, o volk! door het gericht Gods wordt bezocht; nu zal hunlieder verwarring wezen; zij die hun boosheid nog onder een goeden schijn zo listig verbergen, zullen dan geheel in verwarring zijn, want hun boosheid zal ontdekt worden. (Jer. 22:5).

Wijzende op den gerichtsdag spreekt de spreker tot het volk, terwijl hij in de schildering van het verderf van het volk spreekt. Deze onderscheiding van den spreker over het volk getuigt niet tegen de aanneming, dat de Profeet in naam der gemeente spreekt, evenmin als de woorden: "Uwe wachters, uwe bezoekers, " een bewijs daartegen leveren, daar toch de Profeet zelf tot de wachters behoorde. Deze onderscheiding bewijst alleen, dat de boetvaardige gemeente niet met de massa des volks identiek, maar van deze onderscheiden is.

5. Dan zal hare inwendige trouweloosheid zich verheffen tot openbaar verraad. Gelooft enen vriend niet, met wien gij tot hiertoe verkeerdet, vertrouwt niet op enen voornaamsten, enen boezemvriend; bewaar de deuren uws monds zelfs voor haar, die in uwen schoot ligt1), want zij zullen geen van allen de geheimen van uw hart bewaren.

1) Hiermede wijst de Profeet op den treurigen toestand, dat ook de trouw is vergaan, dat het verraad vrij spel heeft. Niemand kan zijn vriend langer vertrouwen, zelfs de man zijn vrouw niet. Het mocht daarom terecht een zeer boze tijd worden genoemd, dewijl de verstandige moest zwijgen.

6. Want de heiligste ordeningen Gods in de wereld zullen dan met voeten worden getreden; de innigste banden van liefde en eerbied zullen worden van een gescheurd; de a) zoon veracht den vader als een onwetende, de dochter staat op tegen hare moeder, de schoondochter tegen hare schoonmoeder (Richt. 19:10); eens mans vijanden, zijne heimelijke vervolgers en verraders, zijn zijne huisgenoten, die met hem onder één dak wonen en door liefde nauw verbonden één geheel moesten zijn.

a) Ezech. 22:8.

De Heere haalt in Matth. 10:35 vv. en Luk. 12:53 deze verzen aan, om Zijne Apostelen en gelovigen aan te wijzen, hoe zij zich moesten gedragen, wanneer Zijne toekomst zou naderen

en de boosheid der wereld op ‘t hoogst zou stijgen. De tijd, dien Micha beschrijft, als de gerichten en bezoekingen over het volk Gods ten einde lopen en reeds ene boetvaardige gemeente uit de verlorene massa is voortgekomen, is echter natuurlijk geen andere, dan de tijd van de wederkomst des Heeren als Israël zich zal bekeren. De Profeet, een bode van den Goddelijken toorn maar ook van de genade, kan zijne zending niet volbrengen, zonder ten laatste den regenboog der verzoening aan den hemel van zijn Boek te laten opstijgen. Hij stelt zich in de plaats van zijn tot erkentenis gekomen volk, en spreekt in diens naam de heerlijkste woorden van waarheid uit den mond van den bekeerden zondaar, die volhardt en hoopt op den God zijns heils, en in zijn wederverkregen stil geluk met de vijandschap der wereld spot.

7. Maar ik, de ware gemeente des Heeren, welke zich door de gerichten, tot boete en bekering heeft laten leiden, zal, al verdwijnt ook alle liefde en trouw onder de mensen, met te hartelijker en inniger vertrouwen, uitzien naar den HEERE. Ik zal stil zijn en hopen op Zijne redding, die zeker van Zion zal komen. Ik zal wachten op den God mijns heils, op den oorsprong van mijne redding en zaligheid, dat Hij kome en een einde make aan al het drijven mijner vijanden; mijn God zal mij, waar ik roep om spoedige hulp, horen.

8. Meen dan niet, dat het reeds met mij gedaan is. Verblijd U niet over mij, o mijne vijandin, gij wereldmacht, die mij haat om de genade Gods aan mij en om mijne goddelijke roeping! wanneer ik nu van wege mijnen God om mijne zonden door u gekastijd, gevallen ben, zal ik door Mijnen God spoedig, als ene boetvaardige zondares begenadigd, weer opstaan, en in de vrijheid en heerlijkheid van Zijn volk ingaan; wanneer ik in duisternis, in den donkeren kerker van ellende en van verbanning voor Zijn aangezicht zal gezeten zijn (Jes. 9:1; 42:7. Ps. 107:10), zal mij de HEERE ook in deze mijne diepste vernedering een licht zijn 1). De Heere toch kastijdt wel de Zijnen, maar Hij heft Zijne beloften, welke Hij hun gezworen heeft, niet op.

1) De ervaring van Gods genade in de tegenspoeden wordt zeer eigenaardig vergeleken met het licht even als wanneer iemand in ene diepe groeve geworpen, toch uit de verte het zonnelicht ziet, als hij de ogen opheft. Zo moeten ook wij er ons niet aan stoten, hoe dik en duister ook de donkerheid in de bestrijdingen zij, maar altijd de vonken licht ons lichtende voorhouden, d. i. altijd moet het geloof onze ogen naar boven richten, opdat wij ene ervaring der Goddelijke genade hebben.

De Kerk wordt hier geleerd te verwachten, en zich van God te beloven, zelfs dan, wanneer de dingen tot het uiterste gebracht zijn.

Wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, verlaten en troosteloos, bedroefd en verslagen, dan nog zal de Heere mij een licht zijn, om mij te vertroosten en te versterken, om mij te bestieren en te leiden, als een licht voor mijne ogen, een licht voor mijne voeten, een licht in een duistere plaats.

De Kerk van Christus is ene kruiskerk; zij overwint in het bezwijken. Wanneer zij verootmoedigd wordt, wordt zij groot. Wanneer zij geheel ter aarde valt en het zwakste schijnt, dan is zij het sterkst; als zij in het diepste lijden is, dan is zij ‘t voorspoedigst. Het

ongeluk is haar geluk, de nacht haar zon. Zo was het met Christus, haar Hoofd, en zo is het ook steeds met de Kerk gegaan.

De gelovige gemeente, als wier mond Micha hier spreekt, ziet het door den Profeet in Hoofdst. 3:12; 6:16 als onafwendbaar aangekondigd gericht van den ondergang des rijks, en van de wegvoering in ballingschap reeds begonnen, en spreekt hier uit de ervaring dezer geschiedenis. Hierbij mag nooit worden vergeten, dat de verwoesting des rijks door de Chaldeën en de Babylonische ballingschap slechts een voorbijgaand, zelf weer voorzeggend karakter bezitten, dat het gehele gebed dus nog meer het gebed is der gelovige leden van Gods volk, die zich door de verwoesting van het rijk door de Romeinen en de verbanning onder alle volken, waarin het nu nog smacht laten verootmoedigen en bekeren. De profetie Gods had echter niet nodig deze brede verwoesting en verbanning nog in 't bijzonder te noemen, daar deze toch slechts ene voortzetting en versterking van dat eerste gericht was; want door het terugkeren van het volk uit Babel naar Kanaän hield toch de gevangenis in waarheid niet op, want tussen 436 v. Chr. en 70 n. Chr. heeft het rijk Gods toch nooit zelfstandig, op de wijze als vroeger, bestaan.

De Kerk verwacht het hier niet van de bergen en de heuvelen der aarde, evenmin van eigen licht, van eigen pogen en werken, maar enig en alleen van dien God, die in de duisternis had gearbeid.

Welk een geloof, welk een verzekerd geloof spreekt zich hier uit! En welk was het licht? Waarom zou de Heere het licht zijn voor Zijn volk? Omdat Zijn Verbond vast staat. De Kerk steunt op de beloften van dien God, die immer een Waarmaker is van Zijn Woord.

9. Ik zal des HEEREN gramschap, welke nu in de ballingschap op mij rust, gewillig en geduldig dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd, en zulk ene straf overvloedig verdiend. Ik zal die dragen totdat de tijd komt, dat Hij den overmoed en den haat, met welke de vijanden mij behandelen, aan hen bezoeke hen van hun hoogten afstorte, en mijnen twisttegen deze werktuigen van Mijnen toorn a) twiste en mijn recht tegen henuitvoere; Hij zal mij eens uit dezen kerker van ellende weer verheffen, en mij uitbrengen aan het licht der genade en der vrijheid; ik zal mijnen lust zien aan Zijne onwankelbare trouw en gerechtigheid, wanneer Hij mij weer Zijne genade betoont.

a) Jer. 50:34.

In deze woorden is voor alle tijden de ware, Gode welgevallige aard der boete uitgesproken, zo als in de Augsburgse Confessie Art. XII staat: De ware oprechte boete is werkelijk berouw hebben, leed dragen over, en een schrik hebben van de zonden, en toch geloven, aan het Evangelie, dat de zonde vergeven is en door Christus genade is verworven, welk geloot weer het hart vertroost en tevreden doet zijn.

De boetvaardige zondaar moet vóór alle dingen erkennen, dat de smarten, in welke hij zucht, Gods toorn over zijne zonde, dus welverdiende straffen van den sterken en ijverigen, rechtvaardigen en heiligen God zijn. Het moet verder duidelijk en met diep leedwezen

belijden, dat hij gezondigd heeft, dat hij tegen den Heere, zijnen God heeft misdaan. Hij moet even zo vertrouwend op het licht der genade zien, die ook voor hem is geopenbaard, en bereid is, en eindelijk den tijd tegemoet zien, dat de Heere Zich over alle gebogene, verootmoedigde zondaars zichtbaar zal ontfermen en hen voor de vijandschap der wereld zal rechtvaardigen.

10. En mijne vijandin, die nu triumferende, vijandige wereldmacht, zal het zien, hoe ik door Hem wordt gered, en alle mijne verwachtingen vervuld worden, en schaamte zal haar bedekken, die honendetot mij a) zegt: Waar is dan nu de HEERE, uw God, op wiens grote macht, genade en trouw gij zozeer roemt? mijne ogen zullen met lust en vreugde aan haar zien, dat zij, die hoogmoedige vijandin van God en van Zijn volk, vernederd wordt; nu zal zij van hare hoogte nedergestort worden ter vertreding als slijk der straten. 1)

a) Ps. 79:10; 115:2. Joël 2:17.

1) Wanneer de Heere Zijn volk beproefd heeft, dan wordt de beker gebracht aan de mond der goddelozen en dan zullen de vijanden der Kerk en de bespotters van haar vertrouwen als verachtelijke dingen verdorven worden, want nu zal ze worden tot vertreding, als slijk der straten.

11. Ten dage als dat zal geschieden en Hij alle geweld en vijandschap tegen Gods volk zal doen eindigen, zal het zijn dat Hij uwe muren zal
a) herbouwen, o Zion, eeuwige hoofdstad van het rijk Gods (Ps. 51:20), en te dien dage zal het besluit verre heengaan 1).

1) De Mozaïsche wet in zoverre die scheidsmuur tussen Israël en de volken was, zal, als de Doorbreker van alle banden verschijnt, en met krachtigen arm het boetvaardige volk uit zijnen kerker in het land der zaligheid terugvoert, worden afgeschaft; want Christus is het einde der wet. Daardoor zal echter het woord Gods ene grote speelruimte, nieuw licht en nieuwe kracht verkrijgen; want het is toch de tijd, dat de wet in de harten zal worden ingeschreven, en onder alle volken licht geven zal. De tijd van het einde der wet is de tijd van hare vervulling, van hare ware oprichting, van hare oplossing in de wet van het Evangelie.

De wet moet ons een tuchtmeester tot Christus zijn. Wanneer wij echter Hem toebehoren, zijn wij vrij van de wet der dienstbaarheid, om in de vrijheid der kinderen Gods te wandelen. En het is zeker, dat er een tijd komt, wanneer God de zielen van duizenderlei zaken bevrijdt, welke onder de wet behoren, om ze tot inwendige navolging van de wet Zijns Geestes te brengen.

Verschillend worden deze laatste woorden verklaard. Luther en in navolging van hem onderscheidene godgeleerden, zoals Keil, Dächsel (zie hierboven) e. a. vatten het besluit op van de Wet, in dezen zin, dat er geen scheiding meer zal zijn tussen Joden en Heidenen.

Anderen zoals Hutcheson, in verband met Ps. 2:7, van de uitbreiding van het Evangelie onder alle volken.

Calvijn echter, en met hem verenigen we ons volkomen, van het besluit Gods omtrent Israël, waardoor Hij hen overgaf aan de verdrukking der Babyloniërs. Dit besluit ten kwade vanwege de zonde en afval van het volk zal verre henengaan, zal ingetrokken worden en Israël zal weer als vrij en verlost volk heengaan.

12. Te dien dage, als gij weer in uw land verzameld zijt en uwe muren weer zijn opgebouwd, zal het talrijke leger van heilbegerige heidenen ook komen tot u toe, van Assur af, die tot hiertoe de grootste vijand in het rijk Gods was, zelfs tot de vaste steden toe de steden van Egypte, het andere vijandige wereldrijk; en van de vestingen, van de steden van Egypte tot aan de rivier, den groten stroom, den Eufraat, en van zee tot zee, en van gebergte tot gebergte, uit alle volken der gehele aarde (Jes. 19:18-25). Zij zullen komen om zich met u tot een eeuwig heil, tot een volk te verenigen (Hoofdst. 4:1, 2).

13. Dan zullen zich spoedig vele volken tot u wenden, maar dithun land, de aarde buiten het weer gebouwde en verheerlijkte Zion, den zetel van het rijk Gods, zal dan door het gericht Gods worden getroffen en worden tot ene verwoesting, zijner inwoners halve, daar zij in goddeloosheid en vijandschap volhouden, van wege de a) vrucht hunner handelingen1) van welke zij zich niet willen bekeren.

a) Jer. 21:14.

1) Als de roede heeft uitgediend, zal zij niet alleen verbroken, maar ook verbrand worden. Als de Gode vijandige wereldmacht, want Assyrië vertegenwoordigt ook deze, zal hebben volbracht wat God bedoeld heeft, zal zij zelf worden verbroken, zal haar heerschappij een einde hebben.

Assyrië heeft het niet gedaan om Gode te believen en te dienen, maar om zich zelf, en al hare vijandschap was in den grond der zaak vijandschap tegen God.

14. Gij dan, o Heere! trouwe, goede Herder Uws volks, tot wien ik, Uwe gelovige gemeente, door den mond van Uwen Profeet met het oog op zulk een zegen der toekomst bid a), weid Gij zelf door Uwen Gezalfde, dien Gij uit Bethlehem wilt zenden, Uw volk, en leid het tot dat dal met Uwen herdersstaf! Weid door het woord van Uwen mond de kudde Uwer erfenis, die Uw eigendom is en Uwe bescherming tegen hare vijanden nodig heeft, die, zo als ons Bileam (Num. 23:9 en Mozes Deut. 33:28) geprofeteerd heeft, alleenafgezonderd woont in het woud, onder Uwe bescherming afgezonderd van alle vijandige volken der wereld, in het midden van een vruchtbaar land1), liever, in het midden van Karmel. Laat ze overal op de schoonste weiden, op de vruchtbaarste plaatsen van Uw beloofd erfland weiden? als in Basan en Gilead, in het land ten oosten van den Jordaan, als in de dagen van ouds, toen Gij hen nog onder Mozes en Jozua door Uwen almachtigen arm in het bezit van het beloofde land bracht.

a) Micha 5:3

1) In het Hebr. Betoog Karmel, Beter: in het midden van Karmel. Karmel is het bekende gebergte, hetwelk rijk was aan weiden en bossen. Israël neemt hier de toevlucht tot den Heere

God, en houdt God aan de voorspellingen omtrent hen gedaan. Israël is een afgezonderd volk, hetwelk veilig woont te midden van overvloed. Hieraan herinnert de Kerk den Heere God en smeekt om de vervulling dier beloften en toezeggingen.

15. Ja, antwoordt de Heere, die steeds boven bidden en denken geeft, op zulk een gebed van de gelovige gemeente der toekomst: Ik zal haarin den laatsten tijd van volkomen ontferming weer a) wonderen doen zien, als in de dagen, toen gij door Mijne verlossende macht uit Egypteland, dat eerste wereldrijk, dat Mijn volk vijandig bejegende, een voorbeeld van alle wereldmacht, uittoogt. Zo zal Ik ook hun Mijne wondermacht laten zien, wanneer Ik uit de macht der wereld voor altijd red.

a) Joël 2:26, 30.

16. De Heidenen, die rondom wonen en in hun ongeloof vijandig zijn, zullen het zien, even als toen, en beschaamd zijn, van wege al hun macht, zij zullen tegenover die daden van den almachtigen God omtrent Zijn volk machteloos staan; zij zullen de hand op den mond leggen, in eerbiedige bewondering; hun oren zullen doof worden 1) van den donder der daden Mijner almacht.

1) Gelijk God Israël door de wonderen Zijner almacht verlost had uit Egypteland, alzo zou de Heere ook door Zijne wonderdaden Zijn volk verlossen uit deze nieuwe ellende. En dit zou alzo geschieden, dat de Heidenen stom en beschaamd zouden zijn. Zij zullen zwijgen als teken van de hoogste vrees voor de daden Gods.

17. Zij, de ongelovige heidenen, zullen dan in ootmoedige onderwerping onder Mijne almacht a), het stof lekken als de slangin het paradijs (Gen. 3:14); als kruipende dieren der aarde, wanneer men ze uit hun schuilhoeken uitdrijft, zullen zij zich beroeren uit hun sloten, zullen zij sidderend uit hun verblijfplaatsen te voorschijn komen, om voor Mijne genade, die alleen hulp en bescherming tegen het eeuwige verderf aanbiedt, te ontvluchten. Zij zullen allen te zamen met vervaardheid komen tot den HEERE, onzen God, die zo grote dingen aan Zijn veracht volk heeft gedaan, en bevende tot Hem snellen, en zij zullen voor U, o Heere! en Uwen toorn vrezen.

a) Ps. 72:9. Jes. 49:23.

Het antwoord des Heeren, dat Hij Zijn volk door den mond van Zijnen Profeet geeft, gaat hier ongemerkt over in ene aanspraak aan den Heere zelven, en brengt zo tot het volgende woord van lof en dank, dat, terugziende op de grote heerlijkheid van Gods genade en ontferming over Zijn volk en op de wijsheid van die zo zalig eindigende wegen, het Boek op ‘t liefelijkst sluit.

Hier toont de Profeet, dat er geen reden is, waarom de gelovigen zouden wanhopen in hun zwakheid, dewijl zij veeleer zich voor ogen moeten stellen de almachtige kracht Gods. Wel past het, dat zij met wantrouwen vervuld worden, opdat de kinderen Gods gevoelen mogen, dat zij niets zijn en volstrekt geen krachten hebben, maar zij moeten bij hun zwakheid niet

blijven volharden, maar veeleer opklimmen tot de kracht Gods, opdat zij er niet aan twijfelen, dat, wanneer deze openbaar wordt, de vijanden terstond verstomd worden.

18. Wie is onder alle machtigen in hemel en op aarde een God gelijk Gij, zo moet ik, Uw Profeet, uitroepen, met het oog op de beloofde verlossing van Uw volk uit alle zonde en ellende, met degenen, die Uwe vroegere verlossing uit Egypte beleefden (Ex. 15:11 11); een God, die de ongerechtigheid uit louter genade en barmhartigheid om Zijns zelf wil a) vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel, het geredde boetvaardige gedeelte Zijner erfenis voorbijgaat? Hij houdt Zijnen toorn niet in eeuwigheid, want Hij heeft geen lust in den dood des zondaars maar aan goedertierenheid; Hij buigt Zich met welgevallen tot den zondaar in zijne armoede neer.

a) Ex. 34:6, 7.

Dat Micha hier op zijne naam zinspeelt, daarvoor spreekt vooral, dat hij het juist op deze plaats doet. Met vs. 18 begint het slot van het gehele Boek. De Profeet kon, als hij op zijnen naam ergens in zijn geschrift wilde zinspelen, dit nauwelijks ergens meer gepast doen, dan aan het begin van het verheven slotwoord.

Maar wat nog van veel groter betekenis is: in hetgeen in vs. 18 vv. wordt uitgesproken lag de oplossing der disharmonie, welke ten tijde van Micha tussen Israël en zijnen God was gekomen, en ook in de meer nabijzijnde toekomst als tijd des gerichts zal heersen. Het uitgesprokene in deze verzen vormt het fondament van alle beloften van het Boek over de herstelling van het voor zijnen afval gekastijde Israël, en was het tevens, waarop alle verwachtingen van Gods volk en alle verwachtingen van den profeet voor zijn geliefd volk als op den laatsten en enigen grond rusten. Dat de Heere de Onvergelijkelijke is, dat hij als degene, die getrouw aan den eed, den vaderen gezworen, aan het overblijfsel Zijner erfenis de zonden vergeeft, als de getrouwe Zondendelger de Onvergelijkelijke is, daarop kwam voor Israëls toekomst alles aan, daarin lag alleen de waarborg daarvoor, dat op den donkeren nacht des gerichts, die onveranderlijk noodzakelijk op het treurige heden moest volgen, de morgen van ene heerlijke verlossing zou aanbraken; dat was de rots en het enige steunpunt, waaraan zich ieder hart, dat over het toekomende lot van Gods volk bevreesd was, waaraan zich het daarover diep bekommerde hart van den Profeet moest hechten, en, daaraan zich vasthoudende, kon het getroost den zwaren tijd te gemoet zien, die naderende was. Juist omdat de onvergelijkelijkheid God als van den Getrouwe aan Zijne beloften en daarom Barmhartige jegens het overblijfsel Zijns volk, die plaats tot de beloften van dit boek en tot de verwachtingen van Israël en van Micha innam, stelde de profeet die juist in de slotverzen van zijn Boek voor. In de heerlijke toekomstige verlossing van Israël blijkt het, dat de Heere als degene, die getrouw aan den eed den vaderen gedaan, aan het overblijfsel van Zijn volk zijne zonden vergeeft, de Onvergelijkelijke is, en juist daarin, dat hij dit is, heeft deze verlossing haren grond. De Profeet kon daarom met niets gepaster zijn Boek besluiten, dan met den lof der onvergelijkelijkheid van God, als den trouwen Vergever der zonden; met niets beters op de lippen kon het eindigen, dan met dien eeuwigen onveranderlijken en zekeren grond van alle belofte en verwachting.

Terwijl nu Micha bij het uitspreken van hetgeen het fondament van het toekomstig heil van Israël en van zijne eigene verwachtingen voor zijn volk was, op zijnen naam zinspeelde, nam hij dien als enen enigzins profetischen op; hij vond daarin ene soort van voorzegging van de toekomstige verlossing van Israël en een borg daarvoor. Niets was hem voor zijne profetische roeping dood, onverschillig, dat hij daarmee niet in betrekking zou hebben kunnen stellen, niet door hem zou hebben kunnen dienstbaar maken. Hij hield het niet voor zonder betekenis en toevallig, dat hij, een profeet, juist dien naam droeg, integendeel zag hij daarin, dat hij, die als profeet beloften van Israëls toekomstig heil moest uitspreken, juist dien verkregen had, een naam, die datgene uitdrukte, waarop de vervulling van alle deze beloften als op haren grond rustte, en wat voor deze een waarborg was, ene goddelijke leiding, welke ene soort van voorzegging in zich sloot.

19. Hij zal Zich daarom ook onzer eens weer ontfermen, en gelijk Hij eens den tiran Faraö heeft verslagen, en in de wateren der zee heeft doen zinken, zo zal Hij ook onze ongerechtigheden dempen, de macht en tyrannie onzer zonden, die ons als slaven en gebondenen tot dienstbaarheid en dood hebben medegesleept, onder onze voeten vertreden. Ja Gij zult al hun zonden eindelijk in de diepten der zee werpen, zodat zij daar als Faraö voor eeuwig begraven zijn.

Het is dus gene zo geringe zaak, maar een werk der goddelijke almacht, de macht der zonde, welke in het gericht tegen ons opstaat, ons veroordeelt, en ons aan zich wil onderwerpen, te verbreken.

20. Gij zult Jakob, het volk dat gij verkoren hebt, de trouw, de nauwkeurige vervulling der beloften aan Abraham, in wien Gij een verbond met Uw volk hebt gemaakt, de goedertierenheid geven, welke Gij ze voor eeuwig hebt verkoren, de genade, die Gij onzen vaderen van oude dagen af gezworen hebt.

De eed van God, waartegen Micha hier aan het einde als tegen ene rots leunt, is die van Gen. 13:16 vv. Hoe God dien heeft gehouden deze men Luk. 1:72-75.

Het gehele slot van het Boek (vs. 18-20) is in elk opzicht met Rom. 11:33-36 te vergelijken. Even als Micha deze lofrede uitspreekt, nadat hij de grondeloze barmhartigheid Gods, welke uit het zondenlabyrinth van het volk Israël toch eindelijk een uitweg vol licht vindt, in ‘t voorgaande uit elkaar heeft gelegd, zo houdt ook Paulus, nadat hij het raadsbesluit Gods in Christus Jezus, en Israëls verhouding daartoe naar alle kanten besproken heeft, stil, en roept met het oog op Gods onnavorsbare genade, welke eindelijk alles heerlijk volbrengt, en Zich ook over Israël ontfermt (Rom 11:25 vv.), het lofgezang uit: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods!" .

De gelovigen bezitten de hoogste kennis, dewijl God bij hen Zijn verbond, wat niet verbroken kan worden, heeft gedeponeerd. En hieruit blijkt zo helder, dat de gelovigen niet uit hun eigen gemoed kunnen opmaken, hoedanig God is, maar het medelijden omhelzen, hetwelk Hij zelf in Zijn Woord aanbiedt. Indien God niet had gesproken derhalve, zouden wij wel iets in onze gemoederen kunnen ontvangen, omtrent Zijne genade, maar dit zou zwak en van geen

betekenis zijn. Doch waar Hij nu zelf ons verkondigt, dat Hij barmhartig is, daar is alle twijfel weggenomen. Deze orde houdt nu de Profeet vast. Want, zegt hij, gij zult Jakob de trouw en Abraham het medelijden geven, hetwelk gij aan de vaderen gezworen hebt. Alsof hij wil zeggen: Niet blindelijk verdichten we iets uit ons eigen gemoed, maar wij grijpen aan, wat Gij ons eenmaal hebt betuigd. Uw wil is ons in Uw Woord geopenbaard, steunende op Uw gunst zijn wij overtuigd van Uwe genadige vergiffenis, ook al staan wij op velerlei wijze tegen U schuldig.

Zowel door de waarheid als de goedertierenheid te noemen wijst de Profeet, of wilt ge de Kerk, op het Verbond Gods. Want uit kracht van dit Verbond is God niet alleen de Waarachtige en Getrouwe, zodat wij er op aan kunnen, wat Hij zegt en belooft, maar ook de goedertierene en genadige. De Apostel Paulus spreekt er dan ook van, dat de genadegiften en de roepinge God onberouwelijk zijn.

SLOTWOORD OP HET BOEK MICHA.

Ook Micha neemt onder de Profeten des O. Verbonds een zeer hoge plaats in, dewijl hij wijst, zowel op de zekerheid van Gods oordelen over den afval des volks, als op de komst van den Messias en het heil in Hem besloten, maar ook bepaalt bij de heerlijkheid, die in de toekomst zal geopenbaard worden, als aan de ellende een einde zal gekomen zijn, Israëls volk in genade aangenomen, en de bekering der Heidenen zal plaats grijpen.

Hij treedt op in Jeruzalem, inzonderheid in de dagen van Hizkia, een tijd, waarin het wel scheen, dat er voor Juda nog ene schonere toekomst was bereid, dewijl zijn koning, evenals David, den Heere vreesde en waarlijk bedoelde het volk te leiden in de sporen van recht en gerechtigheid.

Hij ziet echter, hoe innerlijk het volk verdorven is, en, gedreven door den H. Geest, voorspelt hij op bevel des Heeren de straf, die niet alleen over Israël, maar ook over Juda zal komen.

Hij ziet den gruwel der verwoesting komen, waardoor land en volk zal getroffen worden, maar hij weet ook, dat Gods Verbond vast staat, dat Zijne verkiezing onberouwelijk is, en daarom spreekt hij, evenzeer door God ingeleid, van herstel, van de tijden der genade.

Hij verkondigt den dag, waarop de Heere God Zijn volk zal bezoeken met den Opgang uit de hoogte, en een blik slaande op het einde der eeuwen, voorspelt hij de lieflijke zegepraal van den Christus Gods en de heerlijke toekomst van de Kerk.

En waar hij nu dit alles heeft voorspeld, daar verzamelt hij wat hij gesproken heeft in zijn Boek, opdat de grote hoofdinhoud zijner profetieën voor de toekomst als een heilige erfenis zou bewaard blijven, daar zorgt de H. Geest er voor, dat ook wat Micha sprak, niet verloren ging.

DE PROFEET NAHUM.

Het Boek der Profetieën van Nahum, den Elkosiet, bevat de voorspelling, welke de Profeet op bevel Gods uitgesproken heeft tegen het machtige wereldrijk van Assur, waarvan Ninevé de hoofdstad was.

Hij profeteerde in de dagen van Hizkia, en wel in de tweede helft van diens regering, toen Sanherib voor de poorten van Jeruzalem op bijzondere wijze door God was geslagen.

Geboortig uit Elkos, een vlek in Galilea, spreekt hij in een tijd, toen Assur zijn macht op schrikkelijke wijze den volkeren deed gevoelen, en schier alle bekende volken aan hem onderworpen waren.

Maar de Profeet ziet den dag komen, waarop deze wereldmacht ten onder zal gaan, nadat zij den raad des Heeren heeft uitgediend, en daarom moet hij de verwoesting aankondigen, die over Ninevé zal komen.

Het Boek laat zich in drie delen verdelen.

Het eerste deel (Hoofdst. 1) deelt mede het besluit Gods, om die macht te vernietigen.

Het tweede deel (Hoofdst. 2) voorspelt het oordeel der verwoesting zelf, wat over Ninevé zal komen.

Het derde deel (Hoofdst. 3) bepaalt bij de zonde van Assur en de noodwendigheid van de verwoesting.

HOOFDSTUK 1.

GODS MAJESTEIT TEGENOVER DE TYRANNEN.

1. De last, de rechterlijke uitspraak van God (Jes. 13:1), dien Hij Zijnen Profeet in een gezicht heeft meegedeeld van Ninevé, over den ondergang van de hoofdstad van het goddeloze, vijandige wereldrijk Assyrië. Het Boek des gezichts van Nahum, d. i. den troostvolle, zo als hij dan ook aan het volk Gods in de verdrukking door de wereldmacht waren troost bracht, den Elkosiet, (= God mijn boog), uit een dorpje in het noordelijk rijk, het latere Galilea. Nog ten tijde van den kerkvader Hiëronymus (400 n. C.) bestond het, en werd het door hem bezocht. Van daar was Nahum na de verwoesting van het rijk door Salmanassar heengegegaan, en had te Jeruzalem de nu volgende openbaringen ontvangen.

Vele uitleggers nemen aan, dat onder Elkos moet worden verstaan het aanzienlijke Christendorp Alkusch, dat aan gene zijde van den Tiger, twee dagreizen van Mozul gelegen is, zodat Nahum een onder Salmanassar verbannen burger van het rijk van Israël is geweest, en hier in Assyrië de openbaring over Ninevé's ondergang ontvangen heeft. Het grafteken van Nahum echter, dat men daar in Alkusch nog toont, is zeker even zo onecht als dat van Jona bij Ninevé. Daarentegen is waarschijnlijk, dat het eerst in de 16de eeuw vermelde dorp zijn naam uit het eerste vers van ons Boek heeft ontvangen, vooral daar het grafteken niets ouds aan zich draagt. Veel geloofwaardiger daarentegen is het bericht, door Hiëronymus meegedeeld. Nahum is dus een burger van het rijk van Samaria, en heeft zich na de verwoesting daarvan waarschijnlijk te Jeruzalem nedergezet, daar zijne troostwoorden steeds tot Juda, maar nooit tot de verbannenen van het noordelijk rijk in Assyrië gericht zijn. Even oneens als over de ligging van Nahum's geboorteplaats zijn de uitleggers ten opzichte van den tijd, in welken hij zijne voorzegging heeft uitgesproken. Velen, voor wie voorzegging niet veel meer dan politiek vermoeden en menselijke scherpzinnigheid is, beweren dat deze zo bepaalde, bijzondere voorzegging van Ninevé's val niet langer dan 30 jaren vóór die gebeurtenis plaats had, omstreeks het jaar 630 v. C. toen reeds de oorlogen der Meden en Babyloniërs tegen het Assyrische rijk begonnen, zou kunnen zijn ontstaan. Voor ons is echter alle profetie, ook deze, ene onmiddellijke openbaring Gods: wij kunnen daarom den tijd van den oorsprong niet daarvan afhankelijk maken, dat reeds de beginselen van alles, wat voorzegd is, zichtbaar moeten zijn, zodat een helder verstand reeds in staat kon zijn, daaruit besluiten omtrent de toekomst te maken. Daar dat vreselijk lot van Juda door den koning Sanherib van Assyrië, die het rijk aan den rand des afgronds bracht, en de merkwaardige nederlaag van het Assyrische leger voor Jeruzalems muren, welke aan dat lot een einde maakte, onzen Profeet in zijne profetie nog vers in het geheugen ligt, en door hem als reeds geschied verondersteld wordt, zo is het waarschijnlijkst, dat Nahum juist tengevolge van dien Assyrischen inval tot vertroosting der ware gemeente Gods en van den vromen koning Hizkia zijne profetie van God heeft ontvangen, en dus in de tweede helft van Hizkia's regering (tussen 710 en 699 v. C.) zijn Boek geschreven heeft (2 Kon. 19:37). De gehele indruk, dien het Boek in den voortdurenden stroom van hoog verhevene taal en van zijne klassieke, krachtige, heldere en zuivere spraak maakt, doet denken, dat Nahum zijne profetie niet in ééne rede openlijk heeft voorgedragen, maar alleen ter nedergeschreven en als boek openbaar gemaakt heeft.

Tot beter verstaan der voorzegging van ons Boek is het nodig, dat wij ons nog kortelijk den geschiedkundigen toestand voorstellen. Meer dan 500 jaren was Ninevé onder zijne machtige heersers de schrik van geheel West-Azië geweest. Assyrië was het eerste wereldrijk, dat tegenover het rijk Gods als zodanig ene vijandige houding aannam, welke de Heere in Zijn plan daartoe ten nutte maakte, dat het Hem ten stok voor Zijn volk diende. Reeds was het rijk van Israël door Salmanasser in 722 v. C. verwoest, toen spoedig daarop zijn opvolger Sanherib zich ook tegen Juda keerde, om daarvoor hetzelfde lot te bereiden. Hier was echter op den verschrikkelijken Achaz zijn voortreffelijke zoon Hizkia gevolgd; deze had met heiligen ernst het gehele land van afgodendienst gereinigd en des Heeren dienst weer als vroeger hersteld. De tijd van het gericht was voor Juda nog niet aanwezig. Hizkia ondervond het integendeel, dat, zodra Gods volk zich aan zijnen God vasthield, de wereldmacht er niets tegen kon uitrichten; integendeel de boeien, die het reeds waren aangebonden, verbroken werden. Hizkia weigerde in stouten geloofsmoed den groten koning der Assyriërs, die op het toppunt van macht stond, de schatting, welke hij sedert Achaz had moeten betalen. Toen nu de legers van Sanherib naderden, om den geringen koning tot gehoorzaamheid te dwingen, werd Hizkia eerst zwak; hij onderwierp zich en kocht voor grote schatten een ogenblikkelijken vrede. Maar de Assyriër gaf zijn voornemen, om Juda eveneens te behandelen als Samaria, niet op, en spoedig verscheen een machtig leger voor Jeruzalem. De lasteringen van den naam des Heeren uit den mond van den koning Sanherib wekten eerst Hizkia op, en hij wendde zich met zijne ganse ziel tot den Heere, wiens hulp hij ook rijkelijk ondervond. De Engel des Heeren zelf sloeg het leger der Assyriërs zo, dat des morgens rondom Jeruzalem de lijken gezaaid lagen, en de koning zo spoedig mogelijk naar Ninevé vluchtte. De Heere zelf had gericht tussen Zijn rijk en volk, en het wereldrijk, en met deze wonderbare gebeurtenis begon het gericht over Assyrië, welks einde door de verwoesting van Ninevé in het jaar 606 v. C. plaats had, en door Nahum duidelijk werd voorzegd. Assyrië zou het gericht niet over Juda uitoefenen, want het was zelf rijp ten gerichte. Reeds onder Sardanapalus I had de Heere het door den profeet Jona Zijn gericht der verwoesting laten aankondigen, en alleen de bekering van koning en volk ten gevolge van Jona’s zending had den tijd van zijn ondergang verschoven. Nu was echter de maat zijner zonden vol. Tegen het midden van de 8ste eeuw, toen in het uiterste westen de Romeinen aan het strand van den Tiber den grond legden voor hun stad en wereldheerschappij, verhieven zich de krachtige Meden en Perzen, tot hiertoe Assur vazallen, tegen hun onderdrukkers, en vonden in die nederlaag van Sanherib voor Jeruzalem ene aanmoediging, om het gehate juk af te schudden. Spoedig voegde zich bij de overige vijanden van het steeds meer zinkende Assur ook Babel, dat tot hiertoe steeds vergeefs geworsteld had, om zijne vroegere heerschappij weer te verkrijgen, en steeds weer door Assyrië was neergeworpen. Steeds werd de stoutheid der spoedig met elkaar verbondene Babyloniërs, Meden en Perzen groter, en eindelijk zonk de machtige stad na ene belegering van drie jaren in puin, het koninklijk paleis met den koning Sardanapalus II, zijne familie en zijne schatten ging in vlammen op, om Babel als zijn erfgenaam in de wereldheerschappij achter te laten. De betekenis van Nahum’s profetie is echter geenszins bloot ene geschiedkundige. Ook is het niet, dat daarin alleen de rechterlijke werkzaamheid van God, den Heere der heirscharen wordt geschilderd. Juist zegt Staudt daaromtrent: "God is voorgesteld als de Heilige, die elke zelfverheffing, eigene macht en geweld met brandenden ijver vernietigt, en daartoe de elementen van hemel en aarde in beweging brengt, die echter Zijne majesteit gebruikt om de Zijnen onder de stormen te

beschermen, en het gericht der vijanden tot redding van Zijn volk te laten dienen. Wanneer de vijanden onder hun eigene afgoden, op welke zij steunen, als onder een puinhoop begraven zijn, dan stijgen de boden des vredes op de bergen om Israël zegen te prediken. " Wij mogen niet vergeten, dat voor Gods ogen Assur slechts vertegenwoordigster is van de Gode vijandige wereldmacht. Wat dus hier Nahum van Assur zegt, is van ieder wereldrijk waar, zal zich eens in den volsten zin omtrent het rijk van den Antichrist herhalen, en dan volkomen vervuld worden. Nahum ziet den volledigen val van de wereldmacht, die verdrukster van het rijk Gods, en de bevrijding van het laatste van alle tirannie. Daarom behoudt Nahum voor alle tijden van het Godsrijk zijne grote betekenis, en de vervulling zijner profetie duurt, even als alle profetie, tot aan het einde, wanneer het rijk geheel geworden is Godes en Zijne Christus. Eerst van hier is recht te begrijpen hoe Nahum zijnen naam van trooster niet alleen voor Hizkia en zijnen tijd, maar voor het volk Gods van alle tijden met volle recht draagt.

2.

I. Vs. 2-14. De Profeet gaat, om aan de Assyrische wereldmacht het gericht Gods aan te kondigen niet uit van ene geschiedkundige gebeurtenis, maar van de wet des Heeren, waarin Hij Zich als een ijverig God en een Wreker van alle goddeloosheid geopenbaard heeft. Vooraan plaatst hij de schildering der rechterlijke gerechtigheid en heiligheid Gods, welke wel lankmoedig is, maar de tegenpartijders verteert en het koude ijs der vermetele zondaars versmelt, opdat het iedereen duidelijk worde, dat de vernietiging van Assur en Ninevé ene noodzakelijkheid voor God en zijn goddelijk wezen, en daarom ontwijfelbaar zeker is. (vs. 1-6). Terwijl echter de toorn en het gericht van God, die ook over alle elementen des hemels en der aarde gebied voert Zijne vijanden treft zal Zich de Heere betonen aan allen, die Op Hem vertrouwen, ene toevlucht in nood en vervolging. Wee daarentegen den hoogmoed dezer wereld! Tegen haar zendt Hij de verwoestende macht van enen overstromenden watervloed, en verdelgt ze met de verschrikkingen der duisternis. Tegen Hem baat geen verstand, voor altijd zal Hij aan Ninevé, de stad der zonde een einde maken, en haar door vuur en water verwoesten. (vs. 7-11). Te vergeefs zal Assur zich verheffen op de zo talrijke schaar van helden; die zal door Hem worden weggemaaid. Dat alles doet de Heere, om Zijn volk Israël, dat genoeg is verdrukt, vrij te maken van het juk zijns benauwers (vs. 12-14).

2. De wet van Mozes zegt (Ex. 20:5; 34:14. Deut. 4:24): Een ijverig God over iedere schending van Zijne eer, een God, die in heilige liefde voor de Zijnen over Zijn volk waakt, en een wreker over alle werken der boosheid tegen Hem en de Zijnen, is de HEERE; een wreker is de HEERE, en zeer grimmig, hoewel de oppervlakkige wereld het niet wil geloven, zo lang zij Zijne straffende gerechtigheid niet zelf gevoelt, een wreker is de HEERE aan Zijne wederpartijders, en Hij behoudt den toorn Zijner vijanden: Hij vergeet niet hoe zij Hem en Zijn volk met boosheid en haat hebben tegengestaan, maar laat de maat van hun zonden vol worden.

God is ijverzuchtig omtrent zijne eigene eer en des mensen hart. Hij kan niet dulden, dat een van beide Hem wordt ontnomen. Het hart moet Hem geheel zijn overgegeven en Zijne eer volkomen hersteld worden. God wreekt zeer grimmig, wanneer aan den een of anderen een roof wordt begaan.

Gods wezen is licht, verwarmend en zegenend voor degenen, die Hem liefhebben, die op Hem vertrouwen; verterend voor Zijne wederpartijders. Beide gaan zamen in den ijver Gods, die allen gloed der liefde en allen gloed des toorns in zich sluit; ook de ijverzucht heeft haar wortel in de liefde. Het niet vergeten Gods komt niet voort uit ene gezindheid van achterhoudendheid, zo als bijv. een wraakzuchtig mens zich God naar eigene gedachten zou kunnen voorstellen, maar uit de gerechtigheid, die, wanneer zij vergeet, zichzelve opheft. Des mensen onrechtvaardig oordeel berust op zijne vergeetachtigheid. God onthoudt niet, omdat Hij boos is, maar omdat Hij traag tot toorn is, en veel laat opeenhopen, voordat Hij tot het gericht besluit; Hij weet dat Zijn gericht vreselijk is. Het niet vergeten heeft denzelfden wortel als het kennen der Zijnen; Hij is geheel Geest, dus geheel inzicht, geheel wijsheid en ook geheel geheugen. Het vergeven en vergeten behoort tot de zelfontledigingen Gods.

Gelovige, uw Heere is zeer jaloers op uwe liefde. Verkoos Hij u, Hij kan niet verdragen, dat gij een ander zoudt verkiezen. Kocht Hij u met Zijn bloed, Hij kan niet gedogen dat gij zoudt menen uzelven of deze wereld toe te behoren. Hij had u lief met zulk een liefde, dat Hij zonder u niet in den hemel blijven kon; Hij wilde liever sterven, dan dat gij zoudt verloren gaan, en Hij kon niet gedogen, dat iets tussen de liefde uws harten en Hem zou staan. Hij is reeds jaloers op uw vertrouwen. Hij zal u niet toelaten op een vlesen arm te vertrouwen. Hij kan niet verdragen, dat gij u gebroken bakken zoudt uithouwen, daar de overlopende bron altijd voor u openstaat. Hij is verheugd, als wij op Hem leunen, maar wanneer wij ons van een ander afhankelijk stellen, wanneer wij ons op onze eigene wijsheid of op die van een vriend verlaten, en het ergste van alles, wanneer wij ons vertrouwen op onze eigene goede werken stellen, is Hij beledigd, en zal Hij ons kastijden om ons tot zich terug te brengen. Hij is zeer jaloers op ons gezelschap. Wij behoren met niemand zoveel te verkeren als met den Heere Jezus. Alleen in Hem te blijven, ziedaar waarachtige liefde; maar met de wereld te verkeren, genoegzamen troost in de aangenaamheden des levens te vinden, zelfs het gezelschap onzer mede-Christenen te verkiezen boven den verborgen omgang met Hem, dit smart onzen naijverigen Heere. Hij wenst dat wij in Hem blijven, en in gedurige gemeenschap met Hem leven zullen, en vele der beproevingen, die Hij ons toezendt, strekken om onze harten van het schepsel af te trekken, en inniger aan Hem te hechten. Laat deze jaloersheid, die ons dicht bij Christus moet houden, ook een troost voor ons zijn; want indien Hij ons zo lief heeft, om dermate over onze liefde bezorgd te zijn, kunnen wij ons verzekerd houden, dat Hij niets zal toelaten ons te schaden, en dat Hij ons tegen onze vijanden beschermen zal. Och dat wij heden de genade mochten ontvangen, om onze harten in heilige reinheid voor onzen Liefste alleen open te stellen, en met heiligen ijver onze ogen te sluiten voor de betoveringen der wereld! .

3. De HEERE is lankmoedig, doch van grote kracht. Hij wacht wel lang naar de bekering van den zondaar, maar Hij talmt niet uit zwakheid met de bestraffing der goddelozen, maar uit liefde en ontferming. Toch ziet Hij van de straf niet af, als Hij die niet dadelijk over Zijne vijanden brengt, en Hij houdt den schuldige geenszins onschuldig; Hij laat niemand ongestraft (Ez. 20:7; 33:7). Rustig ziet Hij de boosheid aan, tot hare maat is vol geworden en Zijn toorn ten volle ontstoken, dan spreekt Hij als rechtvaardig Rechter het oordeel, en wat Hij spreekt, dat geschiedt. Zo heeft Hij altijd gedaan, want Hij is de Heere, de hoogste majesteit, van wien alles is, voor wien alles leeft. Des HEEREN wegonder de volken is in wervelwind, en in

storm, Zijn toorn openbaart zich door geweldige gerichten, die de wereld bewegen, en die toch ook bij het gericht in ene onbereikbare hoogte de ongenaakbare God blijft, de wolken zijn het stof Zijner voeten; wanneer Hij ten gerichte komt als op den Sinaï, verbergt het duistere der wolken Zijne nabijheid.

Jehovah is lankmoedig. Wanneer de genade in de wereld komt, rijdt zij met gevleugelde paarden, de assen harer raderen zijn rood van de hitte door haren spoed, maar wanneer de toorn voorttrekt gaat hij met loomen tred; want God heeft geen lust in des zondaars dood. Gods genadige scepter is altijd in zijne handen uitgestrekt; Zijn zwaard der gerechtigheid wordt in de schede terug gehouden door de doorboorde liefdehand, eenmaal voor de zonde aller mensen aan het kruis genageld. De Heere is lankmoedig, omdat Hij groot is van kracht. Hij toch is waarlijk groot van kracht, die macht heeft over zich zelven; wanneer Gods macht hem inbindt, dan is Hij machtig; voorwaar de macht die het alvermogen bindt overtreft nog de almacht. Een die sterk is van geest, kan lang de belediging verduren, en hij wreekt het kwaad eerst dan, wanneer een besef van recht van hem eist om te handelen. Een zwakke geest ergert zich over nietigheden, de sterke geest verduurt als de rots, die niet wordt bewogen, al slaan er ook duizend golven tegen, die haar niets beduidende woede al schuimend op haar kruin verspillen. God tekent Zijne vijanden; evenwel houdt Hij Zijnen toorn in. Ware Hij niet God, dan zou Hij lang voor dezen al Zijne donderen hebben geslingerd, en ‘s hemels wapenkamer hebben geledigd; de aarde zou Hij hebben verschroeid met de geheimzinnige vlammen harer onderste delen, en de mens zou ganselijk verdelgd zijn: maar de grootheid Zijner macht brengt ons genade aan.

4. Hij scheidt de zee, als Hij, tot bescherming der Zijnen, Zijnen toorn uitstort, en maakt ze droog, zo als Israël aan de Rode zee ondervond (Ex. 14:15), en Hij verdroogt als ten tijde van Elia en Joël alle rivieren, al de waterfonteinen des lands, de vruchtbaarste bosrijkste streken van een land, waarover Zijn gericht komt als Basanin het oosten van Kanaän, en Karmel in het westen kwelen 1) versmachten voor den gloed Zijns toorns; ook kweelt de bloem van Libanonin het noorden. Zo is alle macht en heerlijkheid voor het vuur van Zijnen toorn als niets.

1) In het Hebr. Umlal. Beter: kwijnen. De Profeet wil zeggen, dat alles, ook het machtigste en vruchtbaarste kwijnt, verwelkt. Basan’s gebergte is het beeld van trotsheid en vermetelheid. Karmel dat van vruchtbaarheid, en de bloem van Libanon, dat van schoonheid en frisheid.

5. a) De bergen beven voor Hem, wanneer Hij Zijnen voet daarop zet om gericht te houden (Amos 8:8), en de heuvelen versmelten als was in de hitte (Micha 1:4)en de aarde licht zich op en zinkt weer, is in golvende beweging voor Zijn aangezicht, wanneer zich Zijne heerlijkheid openbaart, om de goddelozen uit te roeien, en de wereld, en allen, die daarin wonen, beven, want zij gevoelen allen, dat Zijn onwederstaanbaar gericht hen allen moet nederwerpen.

a) Ex. 19:18. Ps. 18:8; 29:5, 6; 68:8; 97:4, 5; 114:4.

Eveneens wordt ook in de Psalmen en door de andere Profeten de verschijning van den heiligen God ten gerichte onder het zinnebeeld van aardbeving en onweder geschilderd: deze zijn slechts "ene kleine proef, die de schepselen wel doet sidderen, maar tevens doet denken, dat God in Zijn gericht de wereld nog geheel anders kan laten beven. "

De gehele schepping geraakt onder Gods gerichten in een smartelijk oproer. Zij is geschapen met het oog op den mens, en door God met den mens tot ene onoplosbare eenheid zaamverbonden. Daarom is het land in het lijden des gerichts van de bewoners verenigd, en ook het schepsel verlangt uit den dienst van het nietige naar de openbaring der heerlijkheid van Gods kinderen, welke ook voor haar een land der belofte is. (Gen. 3. Rom. 8. Jes. 11:6.

Even als de door de zonde der Adams kinderen bevlekte aarde door het vernietigende zuiveringsbad van den zondvloed heen moest, zo moesten de plaatsen van Ninevé door de reinigende golven van het nieuwe Godsgericht.

6. Wie, die in zonde ontvangen en geboren is, zal voor Zijne gramschap staan? en wie zal voor de hittigheid Zijns toorns bestaan(Jer. 10:10)? Zijne grimmigheid, wanneer die zich over den zondaar ontlast, is uitgestort als vuur, en de rotsstenen worden van Hem vermorzeld. Er is niets vast voor Hem, dat Hem zou kunnen weerstaan. Hij alleen is de vaste en zekere; voor Hem is alles als wolken en rook.

Welk ene majesteit! Nu, die dezen kent als Nahum, en weet, dat Hij voor hem is, die kan getroost zijn, en over Ninevé en Babel en de gehele wereld zich hoog verheffen. Dat kan echter alleen een mens, wanneer hij te voren Gods toorn aan zijne ziel heeft leren kennen, en alles, aardbeving en vuurstromen ervaren heeft, en daarna door God is begenadigd. Heeft men dezen God voor zich, zo hebben wij de gehele wereld, die tegen ons en boven ons was, en uitwendig nog is, onder ons.

Zie, hoe verschrikkelijk Gods toorn en majesteit is. En gij, zondaar! zondigt dagelijks voort, en vreest niet voor dezen toorn van uwen Schepper, en wilt niet weten, dat deze lichaam en ziel kan verderven in de hel.

Onder sommige der uitwerkingen van Gods mishagen, mag een mens het uithouden in deze wereld, maar de hittigheid van Zijn toorn, wanneer zij onmiddellijk op de ziele hecht, wie kan die verdragen? Laat ons daarom voor Hem vrezen, laat ons achting voor Hem hebben en niet zondigen.

7. De HEERE is bij deze schrikwekkende heerlijkheid der openbaring Zijner heiligheid en gerechtigheid omtrent Zijne vijanden toch goed, Hij is ter sterkte, tot een veilig toevluchtsoord voor de Zijnen in den dag der benauwdheid, der verdrukking door de goddelozen, of gedurende de gerichten over deze, en Hij kent, verzorgt en beschermt hen, die op Hem van harte betrouwen.

Dit is een heerlijke troost in allen angst en in elke wederwaardigheid, dat, hoewel alles schijnt in elkaar te storten en alles gedaan ware, en er geen menselijke raad, hulp of redding meer

ware, wij toch dezen troost kunnen vasthouden. Want Hij is goed en getrouw, en houdt, wat Hij toegezegd heeft, en staat ons bij in den nood, en kent ons, en noemt ons bij onzen naam, en kan ons niet vergeten; want Hij heeft ons in Zijne hand geschreven, en met het bloed van Zijnen teder beminden Zoon opgeschreven, en slaapt en sluimert niet, hoewel het soms schijnt, alsof Hij Zich had verborgen. Hij weet wel wanneer het beste is, en pleegt aan ons gene boze list, daarom moeten wij op Hem vertrouwen. Verschrik niet, als het zich laat aanzien, alsof Hij niet wilde, want Hij zal u openbaren, wat u het beste is. Laat Zijn woord u zeker zijn; al zei uw hart neen, zo vrees toch niet.

Tot hiertoe heeft de Profeet in ‘t algemeen Gods heiligheid, de schrik Zijner rechtvaardige gerichten, en Zijne daarin steeds doorblinkende goedheid geschilderd. Nu maakt hij de toepassing op Ninevé, en gaat van hier straks tot zijn eigenlijk thema, het gericht Gods over de vijandige wereldstad Ninevé over.

Het is in de profetie niet te doen om voorzegging van bijzondere facta, maar om voorstelling der wetten en leidingen der Goddelijke wereldregering, die openbaar worden uit het heilige wezen Gods, en daaruit, dat Hij de wereld regeert met het oog op Zijn rijk. Daarom begint ook onze Profeet zijne werkzaamheid, met het licht Gods te laten schijnen onder hetwelk hij zijne voorzegging aangezien en verstaan wil hebben. Het is te doen om vernietiging van enen vijand Gods, en wel van zulk enen, die op de ware en onbedriegelijke weegschaal Gods te licht is bevonden. Hij stelt het gericht van Ninevé in samenhang met het ééne Goddelijke wereldgericht, dat van de vernietiging der Egyptenaren aan de Rode zee tegelijk met de openbaring aan Zijn volk heeft plaats gehad, en eens eindigen zal met het laatste gericht van allen, die niet gehoord hebben.

Hier spreekt de Heere het weer door den Profeet uit, dat waar Hij een verzengende gloed is voor Zijne vijanden, Hij een toevlucht en sterkte is voor al degenen, die op Hem vertrouwen en tot Hem de toevlucht nemen. In den dag der benauwdheid, als Gods gerichten op aarde zijn, zal Hij een toevlucht zijn voor al degenen, die door het geloof tot Hem de toevlucht nemen.

Wie God voor de Zijnen erkent, die worden door den Heere gered in de ure des gevaars.

8. Juist daarom zal Hij aan de verdrukster van Zijn volk, Ninevé, de Hoofdstad der Assyrische wereldmacht, geheel en al een einde maken. En met enen doorgaanden vloed van het gericht Gods met Zijne machtige volkenmenigten, zal Hij hare plaats te niet maken, zal Hij die goddeloze stad, waarvan mijne voorzegging spreekt (vs. 1) vernietigen, zodat men ook hare plaats niet meer zal kennen; en met duisternis zal Hij Zijne vijanden, de bewoners dier stad van zonde vervolgen1), zodat zij in den nacht van wanhoop en ongeluk zullen omkomen.

1) Juist omdat God voor Zijne gelovigen een God van redding en verlossing is, zal Hij Ninevé vernietigen. Met een vloed van vijanden zal de Heere Ninevé overstromen Ninevé zal verwoest worden en in duisternis zullen hare inwoners ten ondergaan.

9. Alle tegenstand tegen Zijne gerichten zal te vergeefs zijn. Wat denkt gijlieden tegen den HEERE, den Almachtige te doen, die deze dingen over u zal brengen? Welke verdedigingsmiddelen zullen u tegen Hem beschermen? Hij zal zelfs, bij dit besluit blijft het, ene voleinding maken; de benauwdheid, welke gij nog onlangs onder uwen koning Sanherib over Mijn volk gebracht hebt, zal niet tweemaal oprijzen, u niet ten tweede male gelukken (of de benauwdheid zal zo geheel verdelgend zijn, dat gene tweede meer behoeft te komen).

10. Dewijl of, ofschoon zij in elkaar gevlochten zijn als scherpe, ongenaakbare doornen 1), want dezulken zijn de sluwe, arglistige Assyriërs, gelijk ook gij zult samenrotten om listige, onfeilbare oorlogsplannen te beramen, en zij dronken zijn, gelijk zij plegen dronken te zijn, in hun weelderig leven, bij dagelijks wijngelag 2), zo worden zij toch door den aangeblazen gloed des vuurs volkomen verteerd, als een dorre stoppel.

1) Hij noemt ze doornen, die in elkaar groeien, d. i. zij verenigen hun macht en hun geweld, maken verbonden en vriendschap, zijn zeer weerspannig en trots. Maar het zijn toch doornen, die moeten omkomen, hoe zij zich ook opeenstapelen.

2) Diodorus van Sicilië, een beroemd geschiedschrijver ten tijde van den keizer Augustus, verhaalt bij zijne beschrijving van Ninevé's verwoesting, dat Sardanapalus, nadat hij de vijanden, die Ninevé belegerden, driemalen had teruggeslagen, in het vertrouwen op zijn geluk ene zwelgerij aanlegde. De vijanden, die hiervan bericht hadden gekregen, deden een nieuwen aanval en veroverden de stad. Van de ontzettende weelderigheid en zwelgerij van het Assyrische hof, waardoor hij de schutten, den volken afgeperst, verspilden, spreken ook de andere oude schrijvers.

11. Van u, o Ninevé! is een uitgegaan, die kwaad denkt tegen den HEERE, even als Sanherib en Rabsake (Jes. 36:14-20), een Belials raadsman. In misdadigen hoogmoed was zijn voornemen het rijk Gods in Juda te vernielen, zoals die Rabsake in zijne godslasterlijke rede uitsprak. Om deze uwe nietswaardige gezindheid, o Assur! wordt gij nu door Mij verdelgd.

12. Alzo zegt de HEERE, het is mijn vast en onveranderlijk raadsbesluit: Zijn zij voorspoedig 1) en alzo velen, hoe machtig de Assyriërs met hun legers zich ook mogen wezen, en hoe velen zij ook mogen zijn, alzo zullen zij ook geschoren worden, toch zullen zij als het gras der weide worden afgemaaid, en hij, Assur, zal doorgaan, zal te niet gaan. Ik heb u, o Mijn uitverkoren volk in Juda, wel eenmaal door Assur gedrukt, toen Ik u onder Achaz en Hizkia in zijne macht overgaf, maar Ik zal u niet meer drukken door hem.

1) Betere vertaling is: Ofschoon zij voorspoedig (of, onverlet) zijn en alzo talrijk, zo zullen zij toch weggemaaid worden en hij zal teniet gaan. De Heere God verzekert hier aan Zijn volk tot bemoediging en tot vertroosting, dat de roede des drijvers zal verbroken worden, dat Juda niet meer zal benauwd worden door Assur. Wel scheen Assur nog op het toppunt zijner macht te verkeren, maar straks zou de tijd komen, dat Ninevé verwoest en aan de wereldmacht van Assur een einde zou gemaakt worden.

13. Maar nu zal Ik zijn juk, de smaadvolle onderwerping, die gij, hoewel Hizkia die later gedeeltelijk heeft afgeschud, draagt zolang gij Assur's macht met zorg moet beschouwen, van u breken, en Ik zal uwe banden, waarmee Assur u aan zich heeft gekluisterd, verscheuren, daar Ik zijne eigene hoofdstad verwoest.

Even als het gericht van Ninevé slechts ene straalbreking van het ene eeuwige gericht en dien tijd was, zo is ook het gevolg, de verlossing der gemeente van Ninevé's juk, slechts een keten der verlossingen Gods, die in den grond ook ééne verlossing zijn. Want zij komen alle uit het hart van den éénen goeden God, die degenen kent, die op Hem vertrouwen. Ieder voorafgaand gericht bevat profeterend de trekken van het laatste gericht. Elke der voorafgaande verlossingen ontvangt haar volkomen licht eerst van de laatste verlossing.

14. Doch tegen u, o volk van Assur! heeft de HEEREvast besloten, en bevolen, 1) dat er van uwen naam niemand meer gezaaid zal worden, maar uw volk en zijne gedachtenis verdelgd zal worden; uit het huis uws gods zal Ik uitroeien de gesnedene en gegotene beelden; Ik zal u daar een graf maken, gij zult met al uwe goden en met al uw volk wegzinken, als gij zult veracht zijn geworden, als gij te licht zult zijn bevonden (gewogen op de weegschaal Mijner gerechtigheid).

1) God heeft het aldus besloten, wil hij zeggen, dat er geen herinnering aan uw naam overblijve. Want van iemands naam zaaien, is zijn gerucht verbreiden Wanneer dus God enig zaad geheel doet verdwijnen van de aarde, of ook, wanneer Hij enig volk vernietigt, dat is dan, opdat er geen verbreiding van zijn naam meer zou plaats hebben.

God beveelt over u, opdat, wat over u komt, niet toevallig kome, en door enen anderen rechter, maar opdat gij het na aankondiging van God ondergaat.

2) De zeer verbreide mening dat Nahum hier het vermoorden van koning Sanherib in den afgodstempel te Ninevé (Jes. 37:38. 2 Kon. 19:37 voorzegt, is met den Hebr. grondtekst onverenigbaar, ook zinspeelt de Profeet niet op deze gebeurtenis.

De zes laatste Profeten hebben hoofdzakelijk ten deel, het volk Gods onder het werkelijk komen en den druk der gerichten nog op te richten en hun te tonen, hoe de ijver Gods over hen wel groot is, maar Zijn toorn over de vijanden nog veel zwaarder zou zijn, en hoe God, nadat de tuchtiging haar doel bereikt heeft, het hunnen vijanden zal vergelden, daarentegen hun ten goede aan Zijn verbond zal denken.

15.

II. Vs. 15-Hoofdst 2:13. Nadat de Profeet in het vorige hoofdstuk de nabijzijnde verwoesting van Ninevé als ene daad van den Goddelijken ijver tegen de vijanden van Zijn rijk, en van Goddelijke goedheid en barmhartigheid jegens de Zijnen heeft aangekondigd, ziet hij nu in den geest de stad reeds verwoest, en schildert hij de toedracht der katastrofe tot aan het ontzaglijk einde van de gehele verwoesting der plaatsen op de levendigste wijze. De schildering begint met ene vertroostende aanspraak, een lichtstraal voor het volk Gods

midden in den naderenden nacht des gerichts voor Ninevé. Hij ziet vreugdeboden van Ninevé over de bergen ijlen, om aan het volk van God te verkondigen, dat zijne verlossing van de Gode vijandige wereldmacht is gekomen, en het nu ongehinderd zijnen God kan dienen. De Heere zal nu de heerlijkheid van Zijn rijk weer herstellen. Vervolgens begint de Heere Ninevé's verwoesting van het begin af voor te stellen. Hij ziet een machtig, strijdlustig leger tegen de stad aantrekken, waaraan zij geen weerstand kan bieden, omdat de Heere besloten heeft aan de onderdrukking van Zijn volk een einde te maken. (vs. 1-5). Wel beproeven de Assyriërs den bestormenden aanval der vijanden tegen te houden; maar het is alles te vergeefs, de stad wordt veroverd, de menigte harer bewoners vliedt vol smart en schaamte, en de rijkste buit valt in handen der plunderende vijanden (vs. 6-11). De plaatsen, waar Ninevé eens stond, waarheen eens zijne roofzuchtige beheersers, als leeuwen, de geroofde schatten der volken zamensleepten, is nu woest en ledig geworden (vs. 12-14).

15. a) Ziet, o Zion! op de bergen 1) rondom u de voeten desgenen, die het goede boodschapt, die vrede doet horen, die u redding en hulp van den Heere verkondigt (Jes. 52:7) 2) vier nu weer ongestoord uwe vierdagen, o Juda! Dank op uwe feesten den Heere voor Zijne grote daden in vroegeren tijd, dank Hem ook voor de tegenwoordige verlossing, en betaal uwe geloften 3), welke gij in het uur uwer verlossing hebt gedaan, want de Belialsman 4), de nietswaardige Assyriër, zal voortaan niet meer door u doorgaan, om uw land en uwe steden te veroveren en te plunderen, en den naam uws Gods te lasteren, zo als Salmanassar, Sanherib en Rabsake hebben gedaan; hij is voor het oog mijns geestes door Gods gericht gans uitgeroeid.

a) Rom. 10:15

1) Wederom leert de Profeet, dat wat geprofeteerd is over het verderf van de stad Ninevé, dit tot doel heeft, dat God door een zo zichtbaar bewijs getuigt, dat Hij voor Zijn volk zorg draagt en niet ongedachtig is aan het Verbond, wat Hij met Abraham's geslacht heeft opgericht. Anders zou deze godsspraak haar kracht gemist hebben, zouden zij gemeend hebben, dat dit toevallig geschied was, of door een fatale revolutie, of om ene andere oorzaak, dat Ninevé was verwoest. De Profeet toont derhalve, dat de ondergang der stad en van de monarchie van Ninevé een bewijs was van de Vaderlijke liefde Gods jegens Zijn uitverkoren volk en Hij ten gunste van één volk zodanige verandering had gemaakt, dewijl God, ofschoon Hij voor een tijd straffen over de Israëlieten had gebracht enig zaad dus wilde doen overblijven, dewijl het ongerijmd was geweest, dat Zijn Verbond geheel was vernietigd, wat toch onvernietigbaar was.

De boden (want van velen is in den grondtekst sprake) verschijnen op de bergen, omdat van daar hun stem verre kan worden gehoord.

Jesaja verbindt de boodschap des vredes met den val van Babel. Nahum verbindt die boodschap met den val van Ninevé, ongeveer 70 jaar vroeger. Ziet men slechts op de geschiedenis, zo baatte Ninevé's ondergang Israëls weinig, vermits de verderfelijke heerschappij van Babel daarop volgde, door welke de verwoesting van het rijk van Juda werd volbracht. Maar de kracht der Profeten is daarin gelegen, dat zij elk gericht over de vijanden

van God en van Zijn volk als type van het jongste oordeel plegen te beschouwen. Zo lang het volk Gods zelf zich aan den Heere bezondigt, zo lang zal het wel altoos weer ene vijandelijke tuchtroede moeten gevoelen; doch den bekeerden, die het echte zaad Israëls zijn, is ook elke verlossing uit zulke vijandelijke macht, weer een beeld en onderpand van de laatste volkomene bevrijding, en, de Profeten, van den Geest des Heeren vervuld, spreken zó, dat den vromen altijd het uitzicht op de laatste volkomene verlossing geopend wordt.

2) Daar de volgende woorden ene oproeping van den Profeet aan Zion, niet den inhoud van de prediking der vreugdeboden bevatten, zou hier beter een punt dan een dubbele punt staan. Wat de boden moeten verkondigen, blijkt van zelf daaruit, dat zij boden des vredes zijn.

3) De hoofdzaak bij het gericht over Ninevé was, dat daardoor het geloof aan den God van Israël krachtig werd opgewekt, en de harten tot het wachten op de belofte gesterkt werden.

4) Dit is hier in de eerste plaats van toepassing gemaakt op den koning van Ninevé en van Assur; en, zo opgevat, moest Nahums belofte, vooral voor zijne bedrukte tijdgenoten, zeer welkom worden. Voor ons is echter de waarheid, die er aan ten grondslag ligt, veel belangrijker: dat voor het volk Gods ene volkomene verlossing is weggelegd, en in Christus reeds verschenen is, waardoor de Belial, van welken ten allen tijde een Belials-geest uitgaat, voor eeuwig verstoten wordt.

HOOFDSTUK 2.

VERWOESTING DER STAD NINEVE.

1. De verstrooier, de machtige, dien de Heere zendt, om uwe macht te vernietigen en uwe bewoners te verstrooien, trekt tegen uw aangezicht op, o Ninevé! om een leger voor uwe muren te vergaderen, bewaar de vesting, verzamel al uwe krachten, of gij tegenstand zoudt kunnen bieden, bezichtig den weg, op welken de vijanden nader trekken, sterk de lenden, versterk de kracht zeer, opdat zij de stad niet binnendringen.

2. Maar al uwe krachtsinspanning zal u niet redden; gij wordt nu vernietigd, want de HEERE heeft dat vast besloten; Hij heeft de hovaardij Jakobs afgewend; Hij zal de goddelijke heerlijkheid, op welke Jakob, het gehele van Jakob afstammende volk met recht trots kan zijn, weer oprichten, gelijk de hovaardij Israëls 1), waarop het volk Gods, dat in den strijder met God zijne hemelse roeping erkent, trots is; want de a) ledigmakers de plunderaars, de volken der wereld, namelijk Assur, hebben ze ledig gemaakt, hoewel zij Gods wijnberg zijn, en zij hebben hunjonge edele wijnranken (Jes. 16:8), de leden van Mijn volk, verdorven, daarom staat de Heere nu tegen u op, om dien smaad te wreken.

a) Ps. 80:13. Jes. 10:12.

1) Zowel de naam van Jakob, alsook Israël geeft hier het gehele volk der 12 stammen te kennen, niet Jakob het rijk van Juda, Israël het ten ondergegane rijk van Israël; want Nahum denkt nergens dan aan dat laatste. De Profeet noemt echter deze twee namen voor hetzelfde volk, om daarmee zijne natuurlijke en zijne geestelijke afstamming, zijn nationaal en goddelijk karakter, zijne aardse en hemelse roeping te kennen te geven, en bij deze gewichtige belofte zamen te vatten, als wilde hij zeggen: De Heere zal de grootheid des volks weer zo herstellen, dat het natuurlijke volk geheel in het geestelijke opgaat, de gehele natie een waar volk Gods wordt, ieder in ‘t bijzonder, die lichamelijk tot het volk behoort, een kind Gods is.

In welk enen zin wij deze woorden lezen, hetzij van de vernedering van Israëls hovaardij, welke vernedering nu eerlang een einde nemen zou, hetzij van den luister van Jakob, welke de Heere nu zou doen herleven, altijd ligt er de zin in, dat het oordeel zou wederkeren op de Assyriërs, welke Israël hadden geroofd. Zeker is het dus, dat het volk, waarop de Heere ene bijzondere betrekking heeft aangenomen, onder hetwelk Hij Zijne kerk en erfenis had, het bestendig en onberouwelijk voorwerp Zijner liefde en uitnemende begunstiging blijft. Kastijden mag Hij het, zwaar en ontzettend kastijden, zelfs in de handen der vijanden overleveren en in ballingschap voeren, nochthans verzaakt Hij Zijne betrekking daarop niet. Hij beschouwt en behandelt het als het tederste voorwerp Zijner gunst, bewaakt het als de appel van Zijn oog, omdat Hij er Zijne uitverkorenen onder heeft, omdat zij beminden om der vaderen wil zijn, met welke Hij Zijn verbond heeft opgericht, en omdat Hij Zijnen groten naam in den weg der genade voor het oog der ganse aarde daarin verheerlijken wil. In zulk ene schatting staat daar de gemeente, naar den naam des Zoons genoemd, bij den hogen en heiligen God door alle tijden heen, niet om haars zelfs wil, maar om Zijn eeuwig en

vrijmachtig ontwerp der genade, om Zijns Zoons, om des Verbonds wil. Daarin ligt de vastheid voor onze geloofsbeschouwing en verwachting, te midden van al de woeling der zonde; hierin vinden wij een vasten grond der vertroosting in donkere dagen, en dit is de spoorslag tot godzaligheid en getrouwe behartiging van het Evangelie, dat tot ons komt. Hoe zwaar ook de hand Gods op Zijne gemeente tot hare kastijding rust, en welke volken daartoe ook gebruikt worden, het oordeel keert eens weer in gerechtigheid. Assur, hetwelk een leeuwehol gelijk was, dat alles verslond, zou tegen den Almachtige niets vermogen, en eens gewis vernederd en vernietigd worden. Als het de tijd des Heeren is, en Zijn doel ter kastijding en loutering Zijner gemeente wordt bereikt, dan staat de Allerhoogste op, om Zijne en Zijner erfenis vijanden te verdelgen. Dit is ene zekere verwachting, reeds dikwijls door de uitkomst gestaafd, zij blijft tot aan de voleinding der eeuwen, terwijl de beloften, welke daaraan gegeven zijn, eenmaal zo zeker zullen vervuld worden, als dit woord van Nahum vervulling gevonden heeft.

3. Daarom zal op Gods bevel een machtig leger tegen u, o Ninevé! aanrukken. De schilden Zijner helden, dier door den Heere tot volvoering van Zijn gericht gezonden helden, zijn rood gemaakt, zijn schitterende van goud, een zinnebeeld van den blijden moed dier strijders; de kloeke mannen zijn scharlakenvervig 1), zijn gekleed in purper, de afbeelding van het hun opgedragen bloedig gericht, de wagens zijn in het vuur der fakkelen, zijn met allerlei metalen sieraden 2) opgepronkt, ten dage als Hij Zichtegen u ten strijde bereidt, en de spiesen worden geschud, zij zwaaien die met zo veel moed, dat in de verte hun geflikker wordt gezien.

1) De Profeet verzamelt al de kracht zijner rede om de vreselijke grootheid der gebeurtenis voor het gezicht en gehoor tot de indrukwekkendste aanschouwelijkheid te brengen.

Purperrood was volgens de ouden de lievelingskleur der Mediërs en Babyloniërs; ook om die reden verschijnen den Profeet de uitgelezene helden in het leger (want alleen van deze, en niet van al het krijgsvolk, is in den grondtekst sprake) gekleed in deze kleur.

2) De wagens der Assyriërs, zo als men ze op de gedenktekenen ziet, schitteren van glinsterende voorwerpen van ijzer of staal, van bijlen, bogen, pijlen, schilden en allerlei gereedschappen, de paarden worden gezien met kronen en rode franjes getooid, de disselbomen met schitterende zonnen en manen versierd. Hierbij neme men de gewapende soldaten, die op den wagen staan, zo kan het door dat alles zeer goed zijn, dat de wagens door de zonnestralen beschenen, met grote snelheid daarheen vliegende, een vlamachtig aanzien verkregen.

4. Zie, dit zo glinsterend uitgerust leger Gods rukt tegen u in storm aan; reeds dringen zij in de voorsteden in. De krijgswagens razen door de wijken, zij lopen ginds en weer op de straten (beter: op uwe pleinen); hun gedaanten zijn als der fakkelen, zij hebben het aanzien, wanneer zij met hunnen metalenpronk en de glinsterend geklede krijgslieden in blinkende krijgsrusting voorbij lopen, zo snel door elkaar henen, of, daarheen, als de bliksemen.

5. Hij, de koning van Ninevé, zal in zulk een nood aan zijne voortreffelijken, aan zijne krijgshelden gedenken, en hen ontbieden, om de stad te verdedigen, en de vijanden terug te

drijven 1) doch zij zullenvan schrik over dien geweldigen aanval der vijanden sidderen en struikelen in hun tochten, zij zullen vallen als zij willen uittrekken, zij zullen haasten naar hunnen muur, om de meest bedreigde punten te bedienen, als het beschutsel, het stormdak 2) der belegeraars reeds vaardig zal wezenen aan den muur bevestigd is.

1) Het is als zagen wij, hoe de koning uit den slaap der zwelgerij door het ontzaglijk geraas gewekt, als uit den droom opwaakt, en zonder zelf deel te nemen aan de verdediging zijner stad, er over peinst, dat voortreffelijke helden hem dienen, die hem zouden kunnen beschermen.

Wanneer de God des hemels voortgaat om met een volk te twisten, dan kunnen noch de paleizen, noch hun koningen, noch de tempel, noch hun afgoden hen beschutten en beschermen, maar moeten allen onvermijdelijk met hen vallen.

2) Die stormdaken waren gewoonlijk torens, die voor de muren gebouwd en met krijgslieden bezet werden, tot ene hoogte, dat zij soms met de muren of zelfs met de torens daarvan gelijke hoogte hadden.

6. De anders zo vaste, ontoegankelijke poorten der rivieren, 1) aan den Tiger met zijn nevenrivier Khosr en zijne vele kanalen, waardoor die poorten worden beschermd, zullen eindelijk door den vijand geopend worden, en het paleis 2) met zijn tot hiertoe onbeperkt gebiedend hof zal smelten, zal van schrik en angst over de verovering der stad vergaan.

1) Ninevé had zulke poorten, daar de stad aan den mond van den Khosr in den Tiger, aan de helling van den (niet steilen) rotsoever en gedeeltelijk in alluvium zo was aangelegd, dat de natuurlijke loop van den Khosr door 3 stenen dammen, wier overblijfsels nog te zien zijn, van het voor de stad bestemde gedeelte afgedamd, en door een kanaal was afgeleid, dat het water tot aan de stad voerde, vanwaar het zich rechts en links in de stadsgrachten verdeelde. Men had ook een afloop door de stad, maar in het zuiden diende ook nog een ander klein water tot vulling der gracht.

Andere uitleggers zetten over: "de poorten der stromen openen zich, " en vinden hier ene grote overstroming der stad door de stromen, welke haar anders tot bescherming dienden, voorzegd, zo als die ook door Xenophon en Diodorus wordt bericht. Zij verhalen, dat in het derde jaar der belegering de rivier aan de stad vijandig geworden is, en door hevige, lang aanhoudende regens tot ene voorbeeldeloze hoogte is gezwollen, de muren ter lengte van 20 stadiën omvergeworpen heeft, en op die wijze den vijand den weg in de stad heeft geopend, en die op de lager gelegene gedeelten overstroomd.

2) De koningen van Ninevé verstonden de kunst om te bouwen. Een kolossaal, pyramidaal, kwadraatvormig fondament, omgeven door muren met torens, poorten en trappen-op een plateau verhief zich een tweede peribolus-zo verhief zich in verschillende afdelingen en omgevingen het gebouw tot aan de eigenlijke residentie der dynastie, tot aan de twee betekenisvolle, door mystische dier-kolossen bewaakte poorten- van het gerechtshof ging het weer terrasvormig naar boven tot de privaat paviljoens der vorsten, die in afzonderlijke

massa's in beschaduwde tuinen stonden. En boven dit alles verhief zich als kroon op het werk de hoge piramide met de terrassen vol bomen en de daarheen leidende draaitrappen. Boven op bevond zich het grafteken van den stamvader, die aan het onderworpen volk als god was opgedrongen.

7. En Huzab 1) (= de koningin) zal gevankelijk weggevoerd worden Ninevé, de koningin der volken, de onverwonnen jonkvrouw, zal aan den smaad worden prijsgegeven; men zal haar heten voortgaan, haar voortjagen; en hare maagden, namelijk de inwoners der stad, die haar tot hiertoe dienen, zullen haar geleiden als met ene stem der duiven, zuchtende over het lot harer meesteres, trommelende op hare harten, slaande op hare borsten.

1) In het Hebr. Wehutsab. Beter: Het is bestemd, en dan het volgende: Zij zal worden ontbloot. Calvijn tekent dan ook aan: Vele uitleggers menen, dat Hutsab de naam der koningin is. De koningin, dus zeggen zij, Hutsab geheten, zal in ballingschap gezonden worden. Maar dit is al te gedwongen en is er geen enkele reden, waarom men zou menen, dat het een eigennaam is. Juister, naar mijn oordeel, gaan zij, die het terugbrengen tot den staat van het rijk. Hij vat het dan ook op als: Het staat vast, in den zin, het is vastelijk besloten. Onze Staten-Overzetters volgen in deze de Lutherse vertaling.

2) De schrik zal zo groot zijn, dat de smart niet eens zich in enkele tonen en klachten openbaart, maar dat zij onder elkaar zwijgende zuchten, en met onverstaanbaar gemurmel de tranen inhouden op de wijze der kirrende duiven.

8. Ninevé is wel ten opzichte van de daarin wonende en zamen stromende mensen massa's even als de daarin opeen gehoopte rijkdommen, als een watervijver, van de dagen af dat zij geweest is, doch zij, die bewoners, zullen, verschrikt voor de indringende vijanden, haastig vluchten. Staat, staat! zal men roepen, zal de aanvoerder van het leger der verdediging roepen, maar niemand zal omzien.

Deze vergelijking is te meer gepast, daar Ninevé door de kanalen en stromen, welke er om heen vloeiden, en die het mede tot ene macht in Azië hadden verheven, met ene grote watervlakte kon worden vergeleken, ten minste bij ene overstroming als bij de belegering heeft plaats gevonden.

9. Rooft zilver, zal dan de Heere als opperste veldheer van dat leger den ingedrongen veroveraars toeroepen 1), rooft goud, want er is geen einde des voorraads, der heerlijkheid van allerlei gewenste vaten 2).

1) Hierdoor wordt aangeduid, dat de plundering niet toevallig geschiedde, maar omdat God de ongerechtigheden, aan Zijn volk bedreven, wilde wreken.

2) De door Messias genoemde getallen van de onmetelijke schatten in edel metaal en kostbare gereedschappen te Ninevé zijn wel fabelachtig; maar zij hebben toch hun geschiedkundige zijde, in zoverre men in de tijden van Ktesias de rijkdommen van Ninevé oneindig hoger schatte dan de enorme schatten, welke in de schatkamers van het Perzische rijk waren

opeengehoopt. Dat het laatste volkomen overeenkomstig de waarheid is, kan men daaruit opmaken, dat de veroveraars van Ninevé, de Meden en Chaldeën, van wier grote buit aan goud, zilver en andere schatten de Profeet hier spreekt, Ecbatana en Babylon, van Ninevé's roof op ene wijze met goud werden overladen, dat de geschiedenis niets dergelijks mededeelt.

10. Zij is geledigd, ja uitgeledigd, uitgeput, en a) haar hart versmelt in volslagen moedeloosheid, en de knieën schudden van schrik, en b) in al de lenden is smart, en hun aller aangezichten betrekken als een pot 1), welke in den gloed des vuurs zijne kleur verliest (Joël 2:6).

a) Deut. 1:28; 20:8. Joz. 2:11; 5:1; 7:5. 13:7. b) Jes. 13:8; 21:3.

11. Waar is nu de woning der leeuwen, die alles rondom roven en vertreden, en die zo overvloedige en schone weide der jonge leeuwen? alwaar de leeuw, de oude leeuw of, de leeuwin, en het leeuwenwelp, in volle gerustheid en in ongestoorde volheid van macht wandelde, en er was niemand, die hem verschrikte. Zie, zij is verdwenen en verdelgd, de heerlijke, grote stad met al hare roofzuchtige volken en inwoners en roof!

12. Niemand wederhoudt hem. De leeuw, de koning van dat rijk van geweld, die genoeg roofde voor zijne welpen, zoveel de burgers van het rijk slechts begeerden, en worgde alles wat hij vond, voor zijne oude leeuwinnen, zijne onderdanen en bondgenoten, die zijne holen vervulde met roof, en zijne woningen met het geroofde.

Leeuwen komen zo menigvuldig op de Assyrische gedenkstenen voor, dat men ziet, hoe het volk er behagen in had, om zich en zijne groten met deze machtige dieren te vergelijken; en het als het ware voor zijn wapen hield.

God lacht met de bozen, terwijl zij nog machtig zijn. Terwijl nog Ninevé bloeit, vraagt Hij: "Waar is nu de woning der leeuwen?" Zo laat u dan raden, gij koningen, en laat u tuchtigen, gij rechters der aarde.

Een begrip daarvan, hoe de Assyriërs uit den gansen omtrek schatten zamensleepten, geven de opschriften op de uitgegevene monumenten. Op een van deze wordt door enen koning gezegd: Op den 32sten der maand maakte ik mij van Kalah op. Ik begaf mij over de rivier den Tiger. Van den rechteroever van den Tiger ontving ik rijke schatting. Toen marcheerde ik naar de stad Sjadikanni. De schatting dezer stad was goud, zilver, koper, schapen, enz.

13. Dat alles gaat te niet. Ziet, Ik wil aan u, o Assur! met uw roofnest Ninevé, spreekt de HEERE der heirscharen 1), de alleen levende, die ook over de hemelse legerscharen een Heere is, en Ik zal hare wagenen met alle uwe krijgswerktuigen, met welke gij uwe geweldige heerschappij gesticht hebt, in rook verbranden, in rook doen opgaan, en het zwaard zal uwe jonge leeuwen, uwe krijgslieden verteren, en Ik zal uwen roof, uwe gehele, roofzuchtige wereldheerschappij, uitroeien van de aarde, en de stem uwer gezanten, die in uwen naam den volken bevelen verkondigen en schatting afpersten evenals Rabsake over Jeruzalem (2 Kon. 19:10 vv.), zal niet meer gehoord worden.

1) Hier komt nu de Heere het oordeel uitdrukkelijk voor het Zijne erkennen, bedreigende om haar de middelen van verdediging en onderdrukking te benemen, en om die door vuur en zwaard te verdelgen, verklarende tevens, dat de oorzaak van Zijn twist hare onderdrukking en roven is geweest; waarom Hij dan alles zou wegnemen, wat zij op die wijze verkregen hadden, haar dus verhinderende om meer te kunnen onderdrukken.

Ninevé was weer teruggezonken in haar vijandschap tegen God. De prediking van Jona had geen blijvende bekering uitgewerkt en daarom komt nu, nu de maat der ongerechtigheid vol is, de Heere met de uiterste gestrengheid.

Met voorliefde gebruiken de Profeten als naam voor God "Jehovah Zebaoth, " juist dan, als van het ter nederwerpen der heidense machten wordt gesproken, juist van de machten, welke zich aan den dienst der hemeltekenen als hunnen goden hadden overgegeven. Daarmee wilden zij tot het geweten brengen, dat Jehovah ook van dit leger des hemels, de sterren met de daar boven zwevende en als ten dele met hen verbonden geachte hemelse geesten had geschapen. Ja, dat deze op Zijn bevel de heilige krijgen tegen de macht der heidenwereld mede moesten helpen strijden. Het gehele Woord van God in vs. 13, dat terugziet op dergelijke in Hoofdst. 1:12; 2:8, moet, daar het tegelijk het toppunt der rede van Nahum vormt, op de voorgaande dreiging het zegel der bevestiging drukken, de almachtige God verkondigt het, en Hij zal Zijn woord volbrengen.

HOOFDSTUK 3.

ZONDEN DER STAD NINEVE.

III. Vs. 1-18. In deze laatste afdeling ontwikkelt nu de Profeet hoe dit treurige lot van Ninevé en van het Assyrische rijk volkomen rechtvaardige vergelding is, daar hij aanwijst, hoe grote schuld het op zich had geladen. Het is in drie delen verdeeld. In het eerste (vs. 1-7) schildert de Profeet het roofzuchtige, boosaardige, bedrieglijke, afgodische en gewelddadige wezen van Ninevé, waarom het nu een schandelijk einde zal nemen. In het tweede (vs. 8-13) wijst hij Ninevé op het even zo machtige Thebe in Opper-Egypte, dat de verovering niet had kunnen ontgaan, maar zijn lot zou nog veel treuriger zijn. In het derde (vs. 14-18 ontneemt hij het de laatste sleutels van vertrouwen. Al was Ninevé nog veel sterker bevestigd, al had het een veel talrijker bevolking, zo zou het toch een verschrikkelijk einde hebben.

1. Wee der bloedstad, die gans vol leugen, en verscheuring is!Door leugenachtige voorspiegelingen, welke zij den volken in hunnen nood doet, belooft zij bescherming en hulp, maar zij misleidt de volken, en berooft ze dan van hun vrijheid en van hun schatten, bijv. Juda; de roof houdt niet op.

God is een lankmoedig God. Hij heeft bij Ninevé gewacht, maar het houdt niet op met roven. Natuurlijk, want de wortel is vergiftigd; bloedschulden komen voort uit afgoderij. Waar godsdienst in het land is, blijft toch nog altijd een overblijfsel, welks voorbede het gericht terughoudt, en dat niet weer kan verloren gaan. Maar Ninevé, de wereldmacht, is geheel en al bedrog, en moet daarom geheel verdorven worden. Niet om de afgoderij alleen zou God het vernietigd hebben, anders zou Hij Jona niet hebben gezonden. Zijne gerechtigheid heeft gewacht op het openbaar maken der bloedschulden. Maar nadat deze de gehele stad zijn doorgedrongen, nadat al hun werk het bepaald heidens karakter hebben aangenomen, om zichzelven in plaats van God, die zegt dat bedrog en moord zonden zijn, met voeten te treden, moet de ondergang komen.

2. Daarom moet het tot een gericht over hen komen. Een vijandelijk leger zal binnendringen. Er is het geklap der zweep en het geluid van het bulderen der raderen, en de paarden stampen, en de wagens springen op van wege de oneffene wegen.

3. De ruiter steekt omhoog, zo het vlammende zwaard als de bliksemende spies. En welke zal de uitslag zijn van dezen aanval der vijanden door Ninevé? Ziet! er zal veelheid der verslagenen zijn, en ene zware menigte der dode lichamen; Ja er zal geen einde zijn der lichamen, men zal over hun lichamen struikelen.

Ktesias, die de verovering der stad bericht, verhaalt, dat de golven van den Tiger op een aanmerkelijken afstand rood waren; zo groot was het getal der verslagenen geweest.

4. Dat alles wedervaart der bloedstad om der grote hoererijen wil, om de arglistige bedrieglijke sluwheid, waarmee zij zich in de vriendschap der zwakkere volken indrong, en ze onderdrukte. Daarom wee der zeer bevallige hoer, die door pracht en weelderigheid de zinnen

der volken verblindde, der meesteres der toverijen, der verborgene, heimelijk werkende listen, die met hare hoererijen volken verkocht heeft, en geslachten met hare toverijen in schandelijke slavernij heeft gebracht.

Met de hoererij is natuurlijk niet de ontrouw jegens den Heere bedoeld; want er is sprake van ene heidense stad. De hoererij der grote wereldstad, waarmee zij, gelijk ene wellustige vrouw, anderen tot zich heeft gelokt, en met hare toverkunsten heeft verstrikt, om ze met land en ketenen aan zich te boeien en nut van hen te trekken, is hier bedoeld. Het is de hoererij der grote wereldstad, welke zich tot middelpunt der volken maakt, van welke de gehele wereld afhankelijk is.

5. Daarom ziet, Ik wil aan u, spreekt de HEERE der heirscharen. Gelijk gij den volken gedaan hebt, zo zal ook u geschieden, en Ik zalvoor uwe schaamteloze hoererij, met welke gij de volken hebt misleid, uwe zomen, de zomen van uw schoon koninklijk gewaad ontdekken boven uw aangezicht, en Ik zal den Heidenen, den door u onderdrukte volken, uwe naaktheid en den koninkrijken uwe schande wijzen, zodat zij zien, dat gij niets anders den ene listige boeleerster zijt.

Niet om hare deugd, maar als ene nog niet onderworpene stad wordt Ninevé als jonkvrouw gedacht. Hare onderwerping wordt voorgesteld onder het beeld van hetgeen voor ene maagd het onterendste is. (vgl. Jes. 47:3.) .

6. En Ik zal verfoeielijke dingen op u werpen, en u tot schande maken, en Ik zal u als enen spiegel stellen; gij zult tot een schandaal en uitwerpsel worden.

7. En het zal geschieden, dat allen, die u zo met smaad en schande bedekt zien, van u wegvlieden zullen, zonder enig medelijden met uwen toestand te hebben, en zeggen: Ninevé is verstoord, wie zal medelijden met haar hebben, daar zij haren ondergang meer den verdiend heeft? van waar zal ik, de Profeet van den heiligen en rechtvaardigen God, dan, als allen zo spreken, u troosters zoeken?

Het is hier, alsof koning, stad en rijk voor den rechterstoel stonden van den Heere der heirscharen zelven, en zij het daarvan uitgaande besluit des toorns met alle daarbij behorende oorkonden moesten aanhoren.

Het is rechtvaardig bij God om Zijne vijanden niet alleen zo te slaan, dat de slag de genezing van alle vertroosting van vrienden te boven gaat; en dat de schrik daarvan hen zo overstelpt, dat zij niet kunnen of durven verschijnen, om hen te beklagen of te vertroosten, maar het is ook rechtvaardig, dat dezulken, die zonder barmhartigheid te oefenen, onderdrukt hebben, ook niemand hebben, om hen te beklagen in hun rechtvaardig verdiende straf. Daar zou geen droefheid zijn, dat haar oordeel zou kunnen uitdrukken, noch geen vertoningen maken om haar te verlichten; hare vrienden verschrikt zijnde, zouden voor haar niet durven te voorschijn komen, en zij zou van allen in hare ellenden gehaat en verfoeid worden.

8. Ja, zeer zeker en ontwijfelbaar is dit uw lot, o Ninevé! Zijt gij beter naar uwe gedachten den No 1), de volkrijke stad Thebe, de beroemde koningsstad van Opper-Egypte, gelegen in de rivieren, aan beide oevers van den Nijl en zijne kanalen? zijt gij zo veiliger dan zij, diein de armen van den Nijl rondom henen water heeft tot muren? welker voormuur de zee is, haar muur is van zee, namelijk de diepe Nijlstroom, welke als ene zee is (Job 41:22). En toch is zij bij al hare schijnbaar onwederstaanbare macht de verovering door den koning Sargon van Assyrië niet ontkomen.

1) No-Amon (waarschijnlijk: woning van Amon) was de heilige naam van de beroemde koningsstad Thebe in Opper-Egypte, en werd door de Grieken Diospolis overgezet. Reeds Homerus roemt haar als van honderd poorten voorzien; in haar resideerden de Faraö's in de 18de-20ste dynastie van Amasis tot aan den laatsten Ramses. Zij maakten die werken van bouwkunst, welke reeds door de Grieken bewonderd, in hun overblijfsels nog heden de bezoekers in verbazing brengen. Zij lag aan beide zijden van den Nijl, welke daar 1500 voet breed is, in ene vlakte, gevormd door het teruglopen van den Lybischen en Arabischen bergmuur, op welke nu negen grotere en kleinere dorpen verstrooid zijn, waaronder op den oostelijken oever Karnak en Luxor, met hun beplantingen van dadels, suikerriet, koren enz.

9. En over welke krijgslegers had zij te gebieden! Morenlandof Ethiopië, en het eigenlijke Egypte waren hare macht, en er was geen einde er waren bovendien nog meerdere volken bijv. Put, Lybie, dat zich over Noord-Afrika tot Mauretanië uitbreidde, en Lybea, ten westen van de Delta (Gen. 10:13) waren als vasallenstaten tot uwe hulp, o koninklijk Thebe!

10. Nog is zij of, ook zij is uit hare koninklijke woning gevankelijk gegaan in de gevangenis; ook zijn, zo als gewoonlijk bij veroveringen, harekleine kinderen op het hoofd van alle straten verpletterd geworden, en over hare geëerden hebben zij het lot geworpen als over slaven, en al hare groten zijn in boeien gebonden geworden. Ziet daar een spiegel van uw eigen lot!

Nauwkeuriger berichten omtrent deze verovering van Thebe, want alleen van ene zodanige, niet van verwoesting, spreekt onze plaats, hebben wij helaas niet. De gebeurtenis moet niet lang vóór den tijd van onzen Profeet hebben plaats gehad, zodat zij nog in levendige herinnering der tijdgenoten stond. Het is nauwelijks aan twijfel onderhevig, of de Assyrische koning Sargon, de opvolger van Salmanassar en voorganger van Sanherib, na de verovering van Asdod en Filistea een veldtocht naar Egypte en Ethiopië ondernomen heeft, de toenmalige residentie der Faraö's, No-Amon, veroverd en, zo als Jes. 20:3 vv. voorzegd heeft, de gevangenen van Egypte en Ethiopië in ballingschap heeft gedeporteerd. Dit blijkt vooral ook uit de opschriften op de talrijke monumenten van het door Sargon gebouwde paleis te Khorsabad.

11. Ook zult gij eens van den bedwelmenden drank des toorns Gods dronken worden, gij zult u verbergen, en worden als waart gij er nooit geweest; ook zult gij te vergeefs ene sterkte, ene veilige wijkplaats zoeken van wege den aanrukkenden vijand.

12. Al uwe vastigheden, op welke gij u zo vol vertrouwen verliet, zijn vijgebomen met de eerste, met vroegrijpe vruchten; indien zij geschud worden, zo vallen zij dien op den mond,

die ze eten wil, 1) zo gemakkelijk zullen ook de vijanden uwe burchten innemen en vernietigen.

1) Het doel van de vergelijking is dit, dat de vernietiging en verwoesting gemakkelijk zal plaats hebben. Was No-Amon ten leste bezweken, die sterke stad, hoe veel te lichter zou Ninevé veroverd kunnen worden, als God, de Heere, daartoe besloot.

Als Gods besluit uitgevaardigd is, om te verwoesten, dan baat geen versterking, dan helpen geen machtige krijgers. De krijgers zouden toch tot vrouwen worden. De moed zou vergaan, de kracht en fierheid zou worden verbroken.

13. Ziet, uw eens zo dapper en onbedwingbaar krijgsvolk zal in het midden van u van angst en schrik tegenover de macht van het Godsgericht, dat u overvalt, tot vrouwen worden; de poorten uws lands, door welke de vijanden zouden kunnen indringen, als de passen van de in het noorden gelegene bergen, zullen uwen vijanden wijd geopend worden, zonder enige moeite als van zelf; het vuur zal uwe grendelen verteren, uwe vestingen, welke uwe bergpassen beschermen en uw land sluiten.

14. Schep u rijken voorraad van drinkwater ter belegering, gij zult het nodig hebben in den tijd van het beleg; versterk uwe vastigheden, ga in de klei, en treed in het leem, om stenen te maken voor de bolwerken; verbeter den ticheloven, maak dien gereed, om bakstenen en tichels te branden.

Gelijk de Assyrische monumenten aanwijzen, bouwden de Assyrischen zowel met ongebrande alleen in de zon gedroogde als ook met gebrande bakstenen.

15. Het vuur zal u aldaar in deze uwe vestingwerken verteren; het zwaard zal u uitroeien, het zal u, zo zult gij zonder tegenweer zijn, afeten, als de kevers, ene soort van sprinkhanen (Joël 1:4), die al het kruid der velden kaal afvreten; vermeerder u als kevers, vermeerder u, maak dichte, talrijke zwermen als sprinkhanen.

Volgens oude berichten liet de koning, aan redding wanhopende, zelf zijn burg in brand steken, en verbrandde hij die met zijne vrouwen en alle opgehoopte schatten (vgl. Jes. 30:33).

16. Gij hebt inderdaad meer handelaars, of kooplieden dagelijks binnen uwe muren, dan er sterren aan den hemel zijn; de kevers, de zwermen van sprinkhanen, de vijandelijke legers zullen in uwe muren invallen, alles haastig wegroven, en er van vliegen.

Dat Ninevé ene zeer rijke handelstad geweest is kan men reeds uit hare ligging afleiden. Zij lag daar, waar naar Oosterse mening, oosten en westen scheiden, en de Tiger bevaarbaar wordt, zodat men van daar gemakkelijk in den Perzischen zeeboezem kon varen, gelijk dan ook Mosul, dat tegenover Ninevé is aangelegd, door uitgebreiden handel groot en machtig is geworden.

17. Uwe gekroonden, de u onderworpene vorsten, die met u in den krijg trekken, zijn als de sprinkhanen, en uwe krijgsoversten, die uwe legers aanvoeren, als de grote kevers, die zich in de heiningmuren legeren in de koude der dagen, als hun kracht om te vliegen verlamd is; wanneer de zon opgaat, en hun lichamen weer verwarmt, zo vliegen zij weg, alzo dat hun plaats onbekend is, waar zij geweest zijn. Zo zullen ook uwe krijgsbenden spoorloos verdwijnen. Waar zijn zij? zal men dan vragen.

18. Uwe herders, de over de kudde uws legers geplaatste oversten, zullen sluimeren, in doodslaap, o koning van Assur! uwe voortreffelijken, wien de bevordering van ‘s rijks welvaart ten plicht is gezet, zullen zich tot de rust des doods leggen, uw herderloos volk zal zich op de bergen, welke het in het noorden omgeven, na de verwoesting van zijn land wijd uitbreiden, en niemand zal ze verzamelen, zij zullen daar ellendig omkomen.

In den grondtekst zijn in dit en het vorig vers alleen vormen van den tegenwoordigen tijd gebruikt. Het toekomstige gericht Gods aan Ninevé is den Profeet zo goddelijk zeker, dat het voor zijn oog als reeds nu voltooid voorkomt.

19. Er is gene zamentrekking gene genezing voor uwe breuk, uwe plage is smartelijk; uw staatsgebouw valt onherroepelijk in een, en niemand heeft medelijden met u; allen, die het gerucht van u horen, zullen van vreugde de handen over u klappen; want over wien is uwe boosheid, uwe tyrannie en wreedheid, met welke gij landen en volken ten onder bracht, niet geduriglijk gegaan!

"Als in een groten, treffenden klaagtoon eindigt het krachtige gezang van onzen Profeet. " Over de vervulling der profetie van Nahum is reeds in Hoofdst. 1:1 en 2 Kon. 15:20 gehandeld. Hierop steunende voegen wij er nog het volgende als tegenwoordig vrij algemeen aangenomen bij: Reeds de opvolger van Dejoces van Medië, Fraötes, begon grote stukken van het Assyrische Rijk los te scheuren; hij waagde zelfs een aanval op de centraalprovincie, welke echter werd afgeslagen. In het zuiden deden de Egyptenaars, wier land de Assyrische koningen sedert den tijd van Sargon gaarne hun provincie noemden, onder Tirhaka hun zelfstandigheid met kracht gelden; en Assurbanibal, Azar Haddon’s zoon, vermocht slechts weinig tegen hen. Onder Psammetichus begonnen zij reeds veroverend in Azië te dringen. Wel bevrijdden de in Azië invallende Scythen Assur een tijd lang van het gevaar van de zijde van Medië, terwijl daar Fraörtes opvolger, Cyaxares, genoodzaakt was, zijn eigen land te beschermen. Spoedig stond er voor Assur in zijn eigen land een nog gevaarlijker vijand op in Babel, dat, vooral sedert Nabopolassar machtig geworden, om het wederverkrijgen van de vroegere zelfstandigheid en heerlijkheid worstelde. Terwijl Cyaxeres door voortgezette oorlog en Ninevé en het noorden als ene halve maan met zijne veroveringen omringde, had Nabopolassar reeds aanstalten gemaakt om af te vallen. Hij dacht er over, om Ninevé en het Assyrische rijk te doen vallen, om een eigen rijk te stichten. Daartoe had hij echter de hulp van Medië nodig, dat toen in een oorlog met Lydië was gewikkeld. Ene verduistering der lucht op helderen dag, welke de strijdende partijen hevig verschrikte, maakte het Nabopolassar gemakkelijker, om vrede tussen hen te maken, ten gevolge waarvan hij zich met Cyaxares tot een gemeenschappelijken veldtocht tegen Ninevé verbond, waar het tot de gedenkwaardige driejarige belegering der sterk bevestigde stad en eindelijk tot hare

verwoesting en tot den val van het Assyrische rijk kwam. Als tijdpunt voor Ninevé's verwoesting nemen wij het jaar 606 aan. Want, wanneer ten tijde van Jona nog een koning van Assur wordt genoemd (2 Kon. 23:29), zo volgt daaruit, dat Ninevé niet vóór Jona's dood (609) kon verwoest zijn. Wanneer verder Jeremia (Hoofdst. 25) in het 4e jaar van Jojakim de rijken der wereld, welke nog vernietigd zouden worden optelt, en onder deze Assur niet meer noemt, zo kan zijne verwoesting niet na 605 vallen. Tobias werd in het jaar 710 blind en leefde daarna nog 100 jaren; en toch werd eerst na zijnen dood Ninevé verwoest. Volgens Herodotus heeft zij verder na den Lydischen oorlog van Cyaxares plaats. De legers der verbondenen konden daarom niet vóór de lente van 609 voor Ninevé verschijnen. In het derde jaar der belegering werd de stad ingenomen; daar zij echter door het overstromen der rivier werd gesteund, moet zij in de lente hebben plaats gehad. Toen de inneming volgde was Nabopolassar nog in leven. Hij stierf in Jan. 604. Het kon dus slechts twijfelachtig zijn of 606 of 605 moest worden genomen. Daar echter Nebukadnezar in 605 Necho bij Karchemis verslaat, en hem tot Syrië vervolgt, waar hij verder in Syrië de ziekte en vervolgens den dood zijns vaders verneemt, zo moet de inneming van Ninevé in 606 hebben plaats gehad. " De verwoesting der stad was zo vreselijk, dat zij spoedig daarop geheel verdween, en Xenophon op zijnen beroemden terugtocht der 10. 000 Grieken, wel de ruinen van twee delen ener stad wedervond, maar van de weinige bewoners, die er leefden, den naam niet meer kon te weten komen. De ruïnen dienden later voor het pas gebouwde Mosul tot steengroeven, zodat men niets anders dan heuvels puin opmerkte. Eerst in het jaar 1842 werden de zo belangrijke opgravingen in die overblijfsels der eens zo machtige stad begonnen.

Zij, die hun naburen mishandelen, zullen den enen of anderen tijd ook mishandeld worden. Zij bereiden zich maar vijanden tegen dat de dag van hunnen val komt, en zij die de handen niet aan hen durven leggen, zullen over hen in de handen klappen en hen hun vorige goddeloosheid verwijten, voor welke zij nu wel genoeg gediend en met hun eigene munt betaald worden. De beroerden zullen beroerd worden, het zal de last van velen worden, gelijk het hier de last van Ninevé is.

Met algehele vernieling wordt hier Ninevé, de eerste wereldmacht, gedreigd. Gene genezing zou mogelijk zijn, geen redding mogelijk. En dat, omdat Ninevé, omdat Assur Gods volk had aangerand en zich tegen God had opgemaakt.

Ninevé is hier dan ook het beeld van alle wereldmachten, die zich tegen het volk Gods, in geestelijken zin, stellen. Algehele vernietiging zal eenmaal het deel zijn, in den zin, niet dat het rijk der duisternis zal worden opgeheven, zodat alleen het rijk des lichts overblijft, maar in den zin, dat het rijk der duisternis zal onschadelijk worden gemaakt. Satan en de hel zullen er tot in aller eeuwen eeuwigheid zijn, maar als eenmaal de dag der dagen is, zal voor eeuwig Satan onschadelijk gemaakt zijn voor alle verlosten en gekochten Gods.

SLOTWOORD OP HET BOEK NAHUM.

De Profeet Nahum had de bijzondere roeping van God ontvangen, om te wijzen op de vernietiging van de wereldmachten, die zich vijandig stelden tegen het volk Gods.

Zijn Boek onderscheidt zich hierin van de andere Profeten, behalve Habakuk, dat het niet zozeer wijst op de zonden en ongerechtigheden van het volk Israëls, als wel op wat de Heere God zal doen tegen Zijne vijanden.

Het bevat daarom geen bedreigingen tegen Juda, noch afmaningen van de zonde tot het volk rechtstreeks.

De Profeet wijst er op, dat eenmaal de tijd zal komen, dat Ninevé, dat is, de wereldmacht van die dagen, ten onder zal gaan, zodat niet de vijand, maar Gods volk ten slotte zal in stand blijven.

Nahum is derhalve, of liever, zijn roeping is het een getuige van de Goddelijke gerechtigheid te zijn, en als getuige van de Goddelijke gerechtigheid een troostwoord te brengen tot het verdrukte volk.

DE PROFEET HABAKUK.

Het Boek der Profetieën van Habakuk bevat de voorspelling omtrent de opkomst van de tweede wereldmacht, Babel, die, als tuchtroede in de hand Gods, Juda zou kastijden, maar ook, hoe tot troost van het volk deze macht ten leste weer zou vernietigd worden.

Hij voorspelt het, hoe om der zonden wil het land van Juda zal verwoest worden door Babels legermacht, maar ook hoe het rijk van den Christus Gods niet zal uitblijven.

Levende onder den koning Manasse, leefde hij dus in een tijd van diep verval, na de opleving onder den vromen koning Hizkia, in een tijd van openlijke misdaad en velerhande gruwelen.

Het Boek laat zich verdelen in twee delen.

Het eerste deel (Hoofdst. 1 en 2) bevat zowel het gericht over Juda als den val van Babel.

Het tweede deel (Hoofdst. 3) bevat een gebed van den Profeet, waarin hij op de meest verhevene wijze de glorierijke komst van den Heere God schildert, een komst, die zowel de vernietiging der vijanden uitwerkt, als ook geschiedt tot heil en zaligheid van Zijn volk.

De Profeet Habakuk is de eerste onder de kleine Profeten, die op Babel wijst.

HOOFDSTUK 1.

INVAL DER CHALDEEN TEGEN JUDA.

1. De last, de voorzegging van het zware oordeel en de verwerping van Juda en Jeruzalem (Jes. 13:1), welken Habakuk (= omarmer), de Profeet, de Leviet, die het ambt van enen Profeet of mond Gods vervulde (Hoofdst. 3:19). gezien heeft in den laatsten tijd van den koning Manasse en onder den koning Josia tussen 650 en 628 v. Chr.

Dit vers is het opschrift over het gehele Boek, ook over het 3de hoofdstuk, dat wel nog een bijzonder opschrift draagt, maar daarom toch een gedeelte is, dat nauw met het geheel samenhangt.

Over den persoon en den naam van onzen Profeet is reeds in 2 Kon. 21:15 genoeg gezegd. Habakuk was een van die Profeten, die, zo als 2 Kon. 21:10 vv. mededeelt, onder den koning Manasse aan het goddeloze volk van Juda en zijnen verleider Manasse het gericht en de verwerping door de Chaldeën moesten aankondigen. Nog waren deze nooit in Juda ingevallen, nog stond het gericht op zulk een onbekenden afstand, dat de Profeet zegt, als het kwam, zou het ieder, die het hoorde, ongehoord en ongelooflijk voorkomen, en toch zouden het zijne tijdgenoten beleven (Hoofdst. 1:5). Tussen den dood van Manasse en den 1sten inval der Chaldeën na den slag bij Circesium in het jaar 606 zijn 38 jaren. Wanneer nu de Profeet in de laatste jaren van Manasse zijne profetie uitsprak, zo konden zijne tijdgenoten de vervulling daarvan nog zeer goed beleven. Met deze aanneming van het optreden van den Profeet komt ook de omstandigheid overeen, dat het op- en na-schrift van Hoofdst. 3 de herstelling van den tempeldienst veronderstelt, en het geheel toch vol klachten over het vreselijke verderf in het land is. Want Manasse schafte toch na zijn terugkeren uit de ballingschap den afgodendienst af, en richtte den tempeldienst in, terwijl de toestand des volks dezelfde bleef, Wat kon ook na ene zo lange regering, waarin de afgoden gediend waren, ene zo late bekering van enen koning in zijn ouderdom nog veranderen. De tijd dus, in welken Habakuk optrad, was een zulke, dat misdaad en geweldenarij openlijk in het land plaats hadden, en de stem der Profeten en der andere mannen Gods verloren was. Wat verder de betrekking van de volken der wereld tot zijnen tijd betreft, zo hebben wij reeds bij den Profeet Nahum gezien, dat toen meer en meer de macht van Assur begon te zinken, daarentegen reeds kon worden opgemerkt, dat het krachtige, krijgszuchtige volk der Chaldeën in Assurs plaats zou treden.

Terwijl de later op onzen Profeet volgende Profeten Jeremia en Zefanja reeds duidelijk ene vermindering van de hoog dichterlijke vlucht en van de oude Profetische kracht lieten bespeuren, zo is de voorzegging van Habakuk nog geheel in den geest der oude Profetie, uit den bloeitijd van het Profetisme geboren, vol originaliteit, kracht en schoonheid; zij vormt daarbij een fijn afgedeeld en kunstig afgerond geheel. Nergens houdt hij zich bij bijzondere geschiedkundige omstandigheden op, maar zijne gehele Profetie toont een verren, verheven blik, en draagt een ideaal, universeel karakter. Niet eens zijn daarin Juda en Jeruzalem genoemd, en ook de met name genoemde Chaldeën komen alleen voor als de toenmalige dragers der wereldmacht, welke de vernietiging van het Godsrijk bedoelt, of als de misdadigers, die de rechtvaardigen verslinden. De gehele aankondiging des gerichts is slechts

ene ontwikkeling der gedachte, dat de onrechtvaardige en misdadige omkomen, daarentegen de rechtvaardige door zijn geloof zal leven.

2.

Het Boek Habakuk is gene verzameling van reden, ook gene samenvatting van den hoofdinhoud ener reeks van gehoudene redevoeringen, het bestaat uit ene enkele profetie, welke in twee delen verdeeld is. In het eerste deel (Hoofdst. 1 en 2) wordt in den vorm van ene zamenspraak tussen God en den Profeet eerst het gericht over het ontaarde volk Gods door de Chaldeën, vervolgens de val van deze zich zelven verheffende werktuigen van Gods toorn verkondigd. In het tweede deel (Hoofdst 3) volgt een geheel gebed van den Profeet, waarin hij met de wonderbare verhevenheid der oude Psalmen de komst des Heeren in de ontzaglijke glorie des Almachtigen, voor wiens aangezicht het heelal verschrikt, tot vernietiging der misdadigers en tot redding van Zijn volk en van Zijnen Gezalfde schildert, en de gevoelens uitspreekt, welke dit gericht in de harten der gelovigen zal werken.

I. Vs. 2-17. In de eerste afdeling van het eerste deel, dat een gesprek met den Heere inhoudt, klaagt de Profeet zijnen Heere, dat in het land rondom misdaad en geweld heerst. De Heere antwoordt hem, dat Hij de Chaldeën zal verwekken, opdat zij als een ontzaglijk wereld-veroverend volk het gericht aan het verdorven volk zouden volvoeren. Deze zouden echter hun macht tot hunnen god maken, en ten gevolge daarvan zelf verworpen worden. Daarop spreekt de Profeet de verwachting uit, dat de Heere, die Zich aan Zijn volk van ouds geopenbaard heeft, dit gericht door de Chaldeën niet tot verderf des volks zal laten dienen, te minder daar de heilige God onmogelijk de goddeloosheid rustig zou kunnen aanzien, dat dit volk der Chaldeën de mensen als vissers in zijn net vergadert, en volk op volk meedogenloos vernielt.

2. De Profeet: HEERE! hoe lang schreeuw Ik nog met alle gelovigen onder uw volk in ernstig gebed, en Gij hoort niet, Gij treedt niet met Uwe straffen tussen beide! hoe lang roep ik geweld, tot U, roep ik over de misdaad, die onder Uw volk is, waaronder de rechtvaardigen moeten zuchten, en Gij verlost Uw waar Israël niet.

Als wilde hij zeggen: ik predik veel en het helpt niets; mijn woord is veracht; niemand bekeert zich, zij worden steeds erger. Daarom weet ik nergens heen te gaan, dan dat ik het U klage; maar Gij houdt U, alsof Gij mij niet hoordet, en Gij ziet ze niet. Dit doet echter de Profeet niet, opdat hij met God richte, zo als de woorden klinken, maar opdat hij daardoor het volk verschrikke, en tot bekering dringe, en aanwijze, hoe rechtvaardig de last en de toorn over hen zullen komen, omdat zij zich aan geen prediken, dreigen en vermanen, ook aan geen gebed, dat tegen hen geschiedt, storen.

God hoort echter altijd, ook wanneer wij geen ogenblik ondervinding daarvan hebben. Houdt daarom aan in het gebed. Het is ook niet altijd goed, om bespoediging Zijner hulp te bidden. De toekomstige hulp, welke Hij bereid heeft, is misschien voor het ogenblik zwaarder om te dragen, dan de tegenwoordige last, onder welken gij zucht.

Ik twijfel er niet aan of de Profeet heeft zich bij God beklaagd, dat Hij zo geduldig het goddeloze volk toegaf. Want ofschoon het zeker is, dat de Profeten altijd getrouwelijk zorg hebben gedragen voor het heil van het volk, zo is het toch ook niet twijfelachtig, of zij hebben gebrand van ijver voor de ere Gods, en waar zij zagen, dat Hij strijd had met de onbuigzame mensen, daar gloeiden zij van heiligen toorn en namen de zaak Gods op en smeekten om Zijn hulp, opdat Hij een geneesmiddel aanbracht voor de bedorven toestanden. Ik derhalve leg de Profetie zo uit, dat hij hier met God handelt, dat de Profeet zovele misdaden voor Hem brengt, waar het volk zich verhardt. En hieruit maken wij op, dat hij zonder oogmerk het ambt om te leren heeft uitgeoefend, dewijl het ongerijmd zou geweest zijn een begin te maken met die klacht en eis, Een grote hardnekkigheid had hij in het volk ervaren. Waar hij nu zag dat er geen hoop op verbetering was en de zaken dagelijks al slechter worden, dewijl hij van ijver brandde voor zijn God, brengt hij deze zijne gemoedsaandoening voor den Heere.

3. Waarom laat Gij, die toch heilig en rechtvaardig zijt, die gene goddeloosheid kunt verdragen, mij ongerechtigheid zien, en aanschouwt Gij de kwelling, 1) allerlei ellende door de goddeloosheid, welke toch verre van uw volk moest zijn, en Gij ziet het rustig aan (Num. 23:21)? want verwoesting en geweld is tegen mij over, en Gij bestraft die niet, en er is twist, en men neemt gekijf op; 2) de armen en zwakken moeten luide klagen over de geledene schade en ongerechtigheid, en overal ontstaat onenigheid.

1) Deze vraag van den Profeet slaat terug op wat Bileam heeft gezegd (Num. 23:21). Nu aanschouwt God zoveel ongerechtigheid en zoveel moeite. Dit schijnt met de heiligheid Gods in strijd, en de Profeet kan het niet verstaan, dat een heilig en rechtvaardig God zoveel ongerechtigheid ongestraft laat. Hij klaagt er over. Niet dat hij God aanklaagt, dat zij verre, maar hij wijst er op, opdat de ere Gods toch helder moge schitteren tegenover de gruwelijke zonden van de goddelozen.

De Heere zal het straks echter getuigen, dat Hij geduld heeft, maar dan toch op Zijn tijd komt, om de zonde te straffen.

2) Dit is ons geschreven tot troost en vermaning, opdat wij ons niet verwonderen en het ons niet vreemd toeschijne, als ten gevolge onzer prediking weinigen zich bekeren. Gewoonlijk denken de predikers, vooral wanneer zij jong zijn en pas tot hun ambt komen, dat het in een ogenblik klaar zal zijn en spoedig alles zal veranderd worden. Maar dat is er ver vandaan. De Profeet verwijt den Joden niet hun afgoderij en andere zonden, maar alleen de zonden, welke tegen de naasten geschieden. Het moeten dus in dien tijd toch vrome mensen zijn geweest, die den godsdienst goed hebben waargenomen, maar met gierigheid, onrecht en woeker vervuld waren. Zulk een dienen is echter Gode niet welgevallig, wie hij ook zij, wanneer men den naaste leed aandoet. (Hos. 6:6. Matth. 5:25).

4. Daarom, omdat Gij het onrecht zo zonder straffen aanziet, wordt de wet onderlaten, 1) de kracht en de verhevenheid van Uwe wet verdwijnt en verkoelt dagelijks meer onder de mensen, en het recht komt nimmermeer voort; de onschuldig aangeklaagden en mishandelden behalen de overwinning niet; want de goddeloze omringt den rechtvaardigeongehinderd met

zijne boosheid en geweldadigheid; daarom komt het recht verdraaid voor, wordt het omgekeerde ten gunste der machtigen en goddelozen, uit den mond der vorsten en rechters.

De wet wordt koud, welke toch naar hare natuur vuur en vlam is, en in gericht de zondaars verteert. Maar waar de rechter niet deugt, daar is de wet koud en dood.

Het is niet het genieten van Gods Woord en Ordinantiën, maar derzelver kracht en autoriteit in onze harten en praktijk, dat de genieting van dezelve voor ons gezegend zullen doen zijn. Want dit volk had de Wet, maar Gods twist was, dat dezelve onderlaten werd of dood was in hare autoriteit. De Wet werd onderlaten of verzwakt. De gelijkenis is genomen van de zwakke of levenloze pols van een stervend mens.

5. De HEERE: Ik heb niet werkeloos de goddeloosheid aangezien, zo als gij meent, ziet, gij leden van Mijn volk! onder de Heidenen, en aanschouwt hoe daar de lawine loskomt, die de goddeloosheid met de goddelozen zal bedekken, en verwondert u over het vreselijke van de straf, welke u wacht; verwondert u, want a) Ik werk een werk in ulieder dagen, hetwelk gij niet geloven zult, als het verteld zal worden (’ t welk als het verhaald werd men niet zou geloven).

a) Hand. 13:41.

God heeft grote macht om te verwoesten. Daartegen beschermt geen eigendomstitel noch geërfd recht. Hij ontneemt aan wien Hij wil, en geeft aan wien Hij wil. Maar Hij heeft nog groter lust en macht om op te bouwen. Het verwoeste is in een ogenblik, het bouwen voor de eeuwigheid. En in Zijn verwoesten is altijd het bouwen mede vervat. Met de ondergeploegde stoppelen wordt het veld voor den nieuwen oogst gemest, en de ploeg oogst niet, maar de ploeger.

Dat alles is ook tot ons gezegd, die den naam en het uiterlijke van Christenen hebben, die op den doop roemen, op geestelijken stand en ambt boven Heidenen en Joden, en toch zonder geloof en Geest zijn, even als zij, dat wij ook ten laatste moeten omkomen door degenen, die wij nu verachten en lager houden dan ons zelven, even als den Joden door de Chaldeën is overkomen.

De Heere antwoordt hier, dat indien de mensen geen ontzag hebben voor Zijn Woord, en Zijne verdraagzaamheid aanmerken als een bewijs van goedheid of niet zien, Hij ten slotte komt met de roede Zijner verbolgenheid. Hij zal dan oordelen zenden, die Hij als de Zijne zal erkennen en waarin Hij zal openbaar worden als een rechtvaardig en heilig God.

6. Want ziet, Ik verwek de Chaldeën als vijanden, opdat zij in Mijnen naam u straffen, een bitter en snel, onstuimig voortstormend volk, trekkende door de breedten der aarde, om oorlogen te voeren, om erfelijk te bezitten woningen, de landen en mensen, die de zijne niet zijn.

7. Schrikkelijk en vreselijk is hetzelve in zijne ganse verschijning, dat volk, hetwelk vele volken onderwerpt; zijn recht en zijne hoogheid gaat van hem zelven uit, het kent geen ander recht dan dat zijn eigen hoogmoed hem voorschrijft.

8. Want zijne paarden zijn lichter dan de snelle luipaarden, en zij zijn scherper, vuriger dan de avondwolven 1), die, na des daags honger te hebben geleden, des nachts op roof uitgaan, en zijne ruiters, de hoofdmassa's in 't leger, verspreiden zich snel, om Mijne straffen aan de volken te volvoeren; ja zijne ruiters zullen van verre komen, zij zullen vliegen als een arend, zich spoedende om te eten, gelijk een adelaar zich nederstort op zijn buit.

1) De avond-wolf, vermoeid door een dag van honger, was woedender en verslindender dan hij des morgens zou zijn geweest. Zou het woedende ondier niet onzen twijfel en vrees kunnen voorstellen na een dag van verstrooiing des gemoeds, van verlies in onze bezittingen en wellicht van onverdiende verwijtingen onzer medemensen? Hoe huilen onze gedachten ons in de oren: "waar in nu uw God?" hoe verscheurend en verslindend zijn zij, al de verstrooiingen verzwelgende, en dan nog even hongerig als tevoren. Grote herder! versla deze avond-wolven, en doe uwe schapen nederliggen in grazige weiden, ongestoord door het onverzadelijk geloof. Hoe gelijken de boze geesten der hel op avond-wolven, immers, wanneer de kudde Christus onder een bewolkten donkeren hemel verkeert, en hun zon schijnt onder te gaan, dan haasten zij zich om te verscheuren en te verslinden. Zij zullen den Christen zelden aantallen in het daglicht des geloofd, maar in de schemering van zielestrijd overvallen zij hem. O! Gij, die Uw leven hebt afgelegd voor de schapen! bewaar hen tegen de slagtanden van den wolf. Valse leraars, die listig en onvermoeid het kostbare leven zoeken te verderven, door hun leugentaal de mensen verslindende, zijn even gevaarlijk en verfoeielijk als avond-wolven. De duisternis is hun element, bedrog hun karakter, verderf hun doel. Wij staan aan het grootste gevaar van hun zijde bloot, wanneer zij zich in een schapenvacht hullen. Gezegend hij, die tegen hen in veiligheid wordt gesteld, want duizenden worden de prooi der grijpende wolven, die zich indringen tot binnen de kerk des Heeren. Welk een wonder van genade wanneer felle vervolgers worden bekeerd; want dan verkeert de wolf met het lam, de mensen van woeste, ontembare neigingen worden minzaam en volgzaam. O Heere, bekeer velen van dezen aard; voor dezulken willen wij bidden.

9. Het zal geheellijk tot geweld komen, als een enig man zullen zij hun kwaad volbrengen; wat zij inslorpen zullen met hun aangezichten zullen zij brengen naar het oosten, 1) met begerig oog zien zij uit naar allen, en het zal onder de overwonnen volken de gevangenen verzamelen zo talloos en zo gemakkelijk als zand.

1) In het Hebr. Megammath penechem kadimah. Beter: het streven van hun aangezicht is vooruit, n. l. om alles te vernietigen, om niet eerder op te houden, dan wanneer zij hun doel volkomen hebben bereikt. Hier wordt dus bedoeld, dat de vijand, dat is, Babel niet zal rusten, aleer Juda als balling is weggevoerd.

10. En hij zal de koningen beschimpen, en de prinsen zullen hem ene belaching zijn, zij zullen die met hoon van hun tronen afstoten en hun landen veroveren, hij zal alle vesting, waardoor de koningen aan hun voortrukken een einde zoeken te maken, hoe sterk zij ook door

natuurlijke ligging of door bevestiging zijn, belachen; zij zullen er in hun overmoedig gevoel van overmacht mede spotten; want hij zal stofvergaderen, met gemakkelijkheid en allen spoed een wal ontwerpen tot aanval, en hij zal ze innemen.

11. Dan, als hij ze alle zal hebben veroverd, zal hij den geest veranderen, 1) dan zal zijn overmoed ten toppunt stijgen, en hij zal doortrekken, met de snelheid en kracht van den storm zijn veroveringtocht voortzetten, en zich schuldig maken, 2) daar hij overmoedig op zijn geluk zich verheft, en alles met moordlust en zucht tot verwoesting vervult, ja zijn overmoed zal ten toppunt stijgen, houdende deze zijne kracht voor zijnen God, waaraan hij alles toeschrijft en waarvan hij alles verwacht. (Job 12:6. Jes. 10:13).

1) Dit vers, waarin wij het Chaldeeuwse leger in van zege dronken moed naar Jeruzalem zien voorwaarts rukken, vormt het toppunt van de gehele dreiging des gerichts, en moet diensvolgens nog geenszins een woord van troost, maar een woord van schrik voor de Judeërs zijn, wien deze dreigende profetie aangaat.

Geen menselijk hart is in staat zich niet te verheffen noch te roemen als het hem wel gaat, en hij voorspoed heeft, gelijk dat niet alleen de Schrift zegt, maar ook de heidenen bij ervaring betuigen, zo als Virgilius, zegt: nescia mens hominum servare modum rebus sublata secundis. Zo zegt men: een mens kan alle dingen verdragen, behalven goede dagen.

2) In deze woorden geeft de Heere de reden aan, waarom deze macht ook niet zal blijven staan. In plaats van Zich als een werktuig Gods te beschouwen, als een uitverkorene in Zijn dienst, zal Babel aan eigen kracht toeschrijven, wat het heeft uitgevoerd, De zelfroem zal ten onder gaan in vernietiging. De hovaardij zal gestraft worden met verwoesting.

12. De Profeet, in naam van het gelovige Israël op deze dreigende gerichtsaankondiging met vertrouwend geloof biddende en smekende: Zijt Gij, Jehovah, niet van ouds af de HEERE, die zich steeds in Zijn woord en handelen gelijk blijft, mijn God, de God van het ganse verbondsvolk, dat Gij tot Uw eigendom hebt gekozen, en waarvoor Gij U een getrouw God hebt betoond. Zijt Gij niet mijn Heilige, 1) die het kwaad niet kunt aanzien, noch dulden, dat de goddeloze den rechtvaardige verslinde? Wij zullentoch niet sterven, niet geheel en al door U worden verworpen; O HEERE! tot een oordeel, tot een werktuig van Uwen toorn over Uw volk hebt Gij hem gesteld, en o Rots! op wien wij ons heil en vertrouwen vast onverandelijk vestigen, om te straffen hebt Gij hem, den Chaldeër, gegrondvest.

Hoe vreselijk en ter neer slaande de goddelijke bedreiging ook luidde, zo put de Profeet toch uit de heiligheid van den getrouwen Verbondsgod, den troost en de hoop, dat Israël niet zal ten onder gaan, maar het gericht alleen ene zware kastijding zal zijn. De gebedsvraag, waarmee hij zich tot deze geloofsverwachting verheft, sluit zich nauw aan de goddelijke bedreiging (vs. 11) aan. De god van den Chaldeër is zijn eigene kracht, maar Israëls God is Jehova, de Heilige.

Hij spreekt vragenderwijze met God, of Hij ook alleen zou straffen; niet dat hij er aan twijfelde, maar zo dat hij toonde, hoe het geloof onder de bestrijdingen was, dat hij zo zwak

scheen, als geloofde hij niet, en op het punt was te zinken en te wanhopen voor het grootste ongeluk, dat hem drukt. Want hoewel het geloof vast blijft, zo kraakt het toch en spreekt geheel anders, wanneer het in den strijd staat, dan het doet, wanneer het heeft gewonnen.

Hoewel de Profeet in den diepsten grond der ziel voor de toekomst het geloofsvertrouwen vasthoudt, dat Israël als volk niet zal omkomen, en dat de Chaldeën slechts een tijdelijk werktuig der Goddelijke gerechtigheid waren, zo wordt dat hem toch weer door de raadselachtige verschijning in het tegenwoordige, waarin het zich verplaatst gevoelt, verduisterd, bij het zien dat God, de Heilige, wien de aanblik der zonde onverdraaglijk is, het meedogenloos roofzuchtig handelen der Chaldeën kon aanzien zonder te straffen, en bij den ondergang der rechtvaardigen door de goddelozen kon zwijgen en niet redden.

Derhalve wie dapperlijk met de goddelozen wil strijden, moet eerst met God het afmaken en als het ware bevestigen en heiligen dat verbond, wat God met ons heeft besloten, n. l. dat wij zijn Zijn volk, en dat Hij wederkerig ons altijd tot een God zal zijn. Dewijl dus op deze wijze God met ons een verbond sluit, is het noodzakelijk, dat ons geloof goed standvastig blijft, opdat wij vuriglijk voortschrijden tot den strijd tegen alle goddelozen.

13. Gij zijt te rein van ogen, dan dat Gij het kwade, het onreine en misdadige, zoudt zien, en de kwelling, die men anderen bereidt, kunt Gij niet aanschouwen zonder die boosheid te straffen; waarom zoudt Gij aanschouwen, rustig toezien die trouwelooslijk handelen? waarom, zoudt Gij zwijgen als de goddeloze dien verslindt, die rechtvaardiger is dan hij?

Natuurlijk is niet geheel Israël tegenover de Chaldeën bedoeld, maar alleen de vromen onder Israël, die de zonden der goddelozen mede moesten boeten, en de bestraffing mede dragen.

De scherpziendste heiligen kunnen wel eens zo duister zijn, dat zij Gods bedoelingen met Zijn natuur en eigenschappen niet kunnen overeenbrengen, maar integendeel gereed zijn, om een strijdigheid tussen dezelve te begrijpen; want hier kan de Profeet Gods heiligheid niet wel overeenbrengen met zijn verdraging van de Chaldeën. Wij zijn zo zwak en zelfzoekend, dat, wanneer de voorzienigheid niet naar onzen zin of bevattingen werkt, wij dan gereed zijn, om onder de verzoekingen te bezwijken, en om aan de Goddelijke Voorzienigheid te twijfelen.

De Profeet in verzoekingen en duisternis zijnde gaat toch den enigen goeden weg op, om er van verlost te worden, n. l. om ze God voor te leggen, opdat Hij zelf daarop enig antwoord moge geven.

14. En waarom zoudt Gij de mensen maken als de vissen der zee? als het kruipend gedierte, dat genen heerser heeft, die het onder zijne bescherming neemt, en tegen vijanden beschermt en verdedigt.

15. Zo hebt Gij ook ons zonder bescherming in hun macht gegeven, als hadt Gij opgehouden onze koning te zijn. Hij trekt ze allen, ieder volk, met den angel op, hij vergadert ze in zijn garen, en hij verzamelt ze in zijn net; daarom verbindt en verheugt hij zich.

Deze angels, net en garen, zijn niets anders dan grote, machtige legers, waarmee hij alle landen en mensen overwon, en de goederen, kleinoden, zilver en goud, schatting en woeker mede naar Babylon voerde.

16. Daarom offert hij aan zijn garen, en rookt aan zijn net; want door dezelve is zijn deel vet geworden, en zijne spijze smoutig.

Wie zich op iets beroemt, en vrolijk en blij daarover is, maar den waren God niet dankt, die maakt zich zelven tot een afgod, geeft zich zelven de eer, verheugt zich niet in God, maar in eigen kracht en werk.

17. Zal hij dan daarom, omdat hij in zijne roverij zo gelukkig is, en door niemand wordt gehinderd, altoos zijn garen ledig maken? en zal hij niet verschonen met altoos de volken te doden?

Deze vraag komt met die in vs. 13 overeen waarom God toch slechts toezie, waarom Hij zwijgt? Beide te zamen bevatten het duistere raadsel, welke oplossing de Profeet verwacht en ontvangt.

Dat heet echt godsdienstige vaderlandsliefde, den dag des kwaads niet te verbergen, wanneer hij in aantocht is, en te spreken, wat de Heere wil, dat men zeggen zal, al is het ook dat men zo doende de aankondiger wordt van den vreselijksten dag des kwaads. Maar dan ook, vergeten wij eindelijk niet, in Habakuk's voorbeeld op te merken, dat de ware godsdienstige vaderlandsliefde zich daarin vooral kenbaar maakt, dat men het kwaad niet zoekt, niet verlangt over de natie, zo als ene verblinde wereld dit dikwijls lasterende van Gods volk en knechten zegt, het veeleer afbidt, al is het ook dat de hand des Heeren reeds bedreigende is opgeheven. Habakuk pleit niet op de rechtvaardigheid zijns volks, niet op het onrecht der Chaldeën, niet op enigen zwakken, wankelenden grondslag, maar op Jehova zelven, als den Onveranderlijke, die was, die is en die zijn zal, en die trouwe houdt tot in eeuwigheid; hij pleit op Jehova, als op den God zijns volks, en op zijnen God, tot wien hij en zijne natie in zulk ene nauwe betrekking stond; hij pleit op de heiligheid des Heeren, die onmogelijk onrecht in de wereld dulden kan, en dat zulk een God de rotssteen des heils alleen en in eeuwigheid was. Hij die op zulke grondslagen zijne bede nederlegt, in zulk een licht den Regeerder der wereld beschouwt, en in het midden zijns volks met zulke denkwijze optreedt en werkzaam is, behoort gewis tot het zout der aarde, Gode en mensen moet hij welgevallig zijn, en zijn gebed blijft niet onverhoord. Het is toch geenszins de kastijding zijns volks, die zo nuttig en nodig is, welke hij afbidt, ook zelfs niet de zwaarste kastijding, die naar den wille Gods komen moest, maar het is alleen de gehele verdelging en vernietiging der natiën, welke hij verlangt te voorkomen, dewijl de Kerke Gods in haar midden was, en de eer van Jehova dit niet gedoogde; daarom sprekende tot den Heere, en schreiende voor Zijnen troon, geeft hij tegen, het godvruchtige gemoed sterkte in God, door het te wijzen op de heiligheid des Heeren, welke de trotsheid der Chaldeën en hun onrecht niet duurzaam gedogen kon, maar gewis eens zou opstaan, om het recht in eeuwigheid te beslissen.

HOOFDSTUK 2.

GODS BELOFTEN EN WAARHEID. HET GELOOF MAAKT RECHTVAARDIG.

II. Vs. 1-20. Nadat de Profeet zijne bekommernis over het aangekondigde gericht den Heere geklaagd heeft, wekt hij na ene pauze, welke wij ons tussen beide hoofdstukken moeten denken, op om te wachten op het antwoord van God. Hij besluit om zich op zijn wachttoren te plaatsen, en met gespannen opmerkzaamheid te wachten op de openbaring, welke de Heere hem op zijne vragen in zijn binnenste zal doen vernemen, Hij ontvangt die met het goddelijk bevel het woord Gods met duidelijke trekken op te tekenen, omdat het wel zeker was, maar niet dadelijk tot vervulling zou kennen (vs. 1-3). Hierop volgt het woord Gods, dat de rechtvaardige door zijn geloof zal leven, maar de onoprechte en de trotse niet zal bestaan. Zo zal ook de opgeblazen Chaldeër, die dronken hoogmoedige, onverzadelijk hebzuchtige wereldveroveraar, ten laatste voor de onderdrukte volken een voorwerp van eenstemmige triomferende bespotting worden (vs. 4-6). Een vijfvoudig wee verkondigt hierop den Chaldeër zijne verdiende straf, en werkt de gedachte uit, dat op de zonde de straf volgt, en de zonde de oorzaak van de straf is (vs. 7-20).

1. Ik a) stond op mijne wacht, en Ik stelde mij op de sterkte; ik wil mij op mijnen zienerstoren plaatsen; hier wil ik in stilte nadenken, en overpeinzen het heilige woord Gods, en door gebed tot mijzelven zoeken te komen, opdat ik bereid moge zijn de stem Gods te vernemen, wanneer de Heere door Zijnen Geest tot mij spreke 1) en ik hield wacht om te zien(liever: ik wil wacht houden om te zien) wat Hij in mij spreken zou(zal) 2). Ik wil opmerkzaam acht slaan, wat de Heere in mijn gemoed, in het diepst mijner ziel op mijne vraag en klacht zal antwoorden, en wat ik antwoorden zou op mijne bestraffing. Ik wens door Gods toespraak getroost te worden, en onderricht op mijne bange vragen aan God, waarom Hij de goddelozen zo rustig laat voortgaan, en weten wat ik de gelovigen moet antwoorden, in wier naam ik die klaagt heb aangeheven 3).

a) Jes. 21:8.

1) De ziel, die de prediking des Heiligen Geestes in zich wil vernemen, moet omhoog stijgen, d. i. zich door stil in zich te keren, boven al het aardse in sterk verlangen tot den hemel verheffen; zij moet staan en zich stellen d. i. in onafgebroken opzien tot God, alle krachten des gemoeds tot Hem richten en op Hem wachten. Dat juist is het eenvoudige woord, waarvan de Heere spreekt.

2) De Profeet is er in geoefend de stem van Gods Geest te onderscheiden van die van zijn eigen hart; beide scheidt hij ook hier scherp van elkaar (1 Petr. 1:10 v.)

3) Het klaagschrift tegen de vermetelheid van den Chaldeër, die zijne kracht tot zijn God heeft gemaakt, en op mensen als op wormen treedt, heeft de Profeet voor den troon van den eeuwigen Rechter neergelegd. Nu wacht hij geduldig het antwoord van den Rechtvaardige, als een wachter uitgaande op den wachttoren, met het aangezicht vol verwachting ten hemel gewend, vast staande in gelovig vertrouwen al op ene rots. Er kan inderdaad geen treffender

beeld worden gedacht, om den vrome te schilderen, die zijne zaak in handen stelt van Hem, die rechtvaardig richt, dan hem als man des geloofs op ene rots te stellen, en als man der hoop op een wachttoren te verheffen.

2. Toen wachtte ik niet te vergeefs, maar antwoordde 1) mij de HEERE door Zijnen Geest, en zei: a) Schrijf het gezicht, de voorzegging van hetgeen Ik u thans door Mijnen Geest wil laten zien, en stel het duidelijk op koperen of houten tafelen, opdat daarin leze, die voorbij loopt 2).

a) Jer. 30:8.

1) Wien antwoordt God? Aan iemand, die onder dagelijks strijden met bitteren angst der ziel, bijna gebroken is, wien niets overblijft, nadat alle bescherming verloren is, dan op zijne wacht, d. i. het woord Gods, te verwachten. Aanvechting leert dat wachten. Alleen het antwoord Gods, wanneer het met het oor des harten wordt vernomen, leidt tot ene zekere hoop, want zij komt, wanneer de mens aan al het overige twijfelt.

2) Wat tot zaligheid te weten nodig is, is in de Schrift zo duidelijk, dat iemand, die er ook maar haastig voorbijgaat, niet kan zeggen, dat hij er niets van vernomen heeft. Dergelijke bevelen, onmiddellijk uit Gods mond, om Zijn heilig woord neer te schrijven, zijn voor het zwak geloof van gewicht; want hij ziet daaruit, hoe het nederschrijven van Gods woord door God gewild en bedoeld is, en dat de Heilige Schrift zeker Gods Woord is.

3. Want het gezicht, dat Ik u thans wil openbaren, zal nog tot enen of den bestemden tijd 1) zijn, het zal eerst in de toekomst naardat Mijne wijsheid bepaalt, vervuld worden, dan zal Hij het op het einde 2) der wereld voortbrengen, zodat ieder de waarheid aanschouwt, en niet liegen; zo Hij vertoeft, het te vervullen, verbeid Hem, in vast vertrouwen; want Hij zal gewis komen, Hij zal tot den voor de vervulling bepaalden tijd niet achterblijven.

1) Gods tijd is de allerbeste tijd. Wij moeten Gods wegen niet afmeten naar onze gedachten, en de tijden van den Eeuwige niet naar onze uren, maar wij moeten onze wegen afmeten naar Gods Woord.

In het Hebr. Wejafeach lakkeeks. Beter: En het haast naar het einde, n. l. het besluit Gods, hetwelk zal volvoerd worden, zal tot vervulling komen. Dit gericht, dit besluit Gods zal niet liegen. Eenmaal zal de tijd komen, wanneer de Messias zal verschijnen, wanneer de wereldmacht overwonnen zal worden, en Christus Jezus zal zegevieren.

2) Alle Bijbelse profetie ziet op een verwijderd, door God bepaald tijdperk, dat ons evenwel niet bekend is. Zij slaat op het einde, wanneer de Heere door gericht en verlossing Zijn volkomen rijk zal oprichten. Deze profetie zal niet liegen maar zeker vervuld worden, al wordt hare vervulling ook belemmerd en verschoven.

De verwachting van den Messias is de spil ook van Habakuks profetie. Reeds de klank zijner woorden treft ons door hun schoonheid. Wij moeten echter nooit bij ene enkele gebeurtenis in Israël stilstaan, want alles, wat in en met Israël geschiedde, wijst heen op ene gebeurtenis, bij

welker aanwijzing de Profeten dan ook al de wonderen uit Israël geschiedenis herinneren. Het verdelen der zee, het stilstaan van zon en maan, al de bedelingen, waarmee God Zich in Israël openbaarde, zijn beelden van uitredding in de laatste dagen. Ook wij leven in dagen van verwachting, en daarom voegt het ons vooral van de tekenen der tijden te spreken. Christus is heengegaan met de belofte van weer te komen. Blijven de duisterheden in de bijzonderheden, de belofte "zie ik kom" is klaar. En nu is het zeker, dat hoe meer belang wij stellen in ‘s Heeren wederkomst, hoe duidelijker de tekenen der tijden ons zullen worden, want als wij dagelijks enige zaak, welke het zij, met oplettendheid beschouwen, dan doordringen wij haar ten laatste geheel en al. De Apostelen bepalen gedurig den gezichtseinder der gelovigen tot de komst des Heeren; zelfs in het avondmaal moeten wij den dood des heren verkondigen, totdat Hij komt. Wij moeten dus in alles, wat het zij, onze ogen gericht houden op den komenden Christus. Dat is het einde der bedeling; dan begint ene andere bedeling, welke van heerlijkheid tot heerlijkheid zal voortgaan, totdat de bewegelijke dingen worden te niet gedaan, en het enkel heerlijkheid zijn zal.

Hier wijst de Profeet aan, dat de executie gereed is, opdat eindelijk de ondervinding lere, dat God niet te vergeefs gesproken heeft, noch om te bedreigen, maar geduld gebruikt, dewijl God onze vurige en onbeschofte verlangens wil temperen, om terstond de zaak zelf te zien komen. Maar Hij wil ons in onzekerheid laten. En dit is ene ware offerande des lofs, wanneer wij vasthouden en vast blijven in onze overtuiging, dat God niet kan liggen, noch bedriegen, ook al schijnt Hij ons tijdelijk te bespotten.

God heeft geduld, omdat Hij eeuwig is Wij mensen rekenen met jaren, maar God rekent met eeuwen. Het is daarom dan ook, dat straks de Profeet zegt, dat de rechtvaardige door het geloof zal leven.

Wij mensen zien dikwijls niet anders dan verwarring, waar God toch orde in ziet. Hij is het, die in de duisternis het licht schept, en Zijn Raad gelukkiglijk zal volvoeren. Eenmaal zal voor het onsterflijke oog der gelovigen alles opgehelderd worden en het zal zien, dat de Heere God het alles welgemaakt heeft.

3) Het geloof van Gods zekere en tijdige komst, om Zijn volk te helpen, zal hen bekwaam maken, om met lijdzaamheid naar Hem te wachten, zonder Hem paal of perk te stellen, en ook zonder verkeerde wegen in te slaan, omdat Zijne verlossing waardig is, dat men Hem in Zijn eigen weg verwacht.

Het is een aangenaam hulpmiddel, om ons op het Woord te doen leunen en vertrouwen, wanneer wij arbeiden, om Christus in hetzelve te zien, en iets van Hem, die daarin voorgesteld en beloofd is, en in Wien alle de beloften Ja en Amen zijn, als hebbende zich voor de vervulling van dezelve verbonden. Hierin stelt de Apostel, in plaats van het gericht, Christus voor, als het wezenlijke van de beloofde zaak, en als de partij, die zich tot de volbrenging van dezelve verbonden heeft (Hebr. 10:37). Dit maakt deze bijzondere belofte, omtrent de Chaldeën toepasselijk op alle de zwarigheden van de Kerk, omdat Christus algenoegzaam is tegen alle noden.

4. Alzo (vs. 4-20) is de profetie, welke gij moet nederschrijven: ziet 1), zijne ziel verheft zich, de Chaldeër in hoogmoedigen trots zich stellende in plaats van God; zij is niet recht in hem, zijne ziel, de diepste grond des harten, is niet onrecht maar bedrieglijk bij hem; maar de rechtvaardige, die met een oprecht, ootmoedig hart in Mijne wegen wandelt, zal even als gij terecht hebt gezegd (Hoofdst. 1:12) niet sterven, maar door zijn geloof, zijn vertrouwend, gelovig vasthouden aan Mijne beloften, zijn vast bouwen op Mijne trouw, leven 2) met het ware leven in eeuwigheid.

1) Met "ziet" begon de profetie van den inval der Chaldeën (Hoofdst. 1:6), met "ziet" begint hier de profetie van zijn val. De voorzegging, geopend door het eerste "ziet, " was voor Israël in ‘t algemeen dreigend, die door het tweede geopend is, belovend. De eerste was ene prediking der wet, de andere ene der genade. In de eerste treft het gericht het zondige verbondsvolk, in de tweede de werkingen van Zijn gericht, de hoogmoedige Chaldeën. De eerste schilderde naar twee zijden het geluk der Chaldeën en het ongeluk van het strafwaardige Juda, de tweede eveneens naar twee kanten het ongeluk van de Chaldeën en de zaligheid der rechtvaardigen.

1) Het is een eeuwig woord van de eenvoudigste diepte der waarheid, wat onze Profeet met schitterend schrift tot kennis van zijn volk in de tafelen heeft gegraveerd. De hoofdbedoeling, der gehele Heilige Schrift staat daarin te lezen, en de rijke volheid van zijn goddelijken inhoud is onuitputtelijk. Het enige woord, waarin ons alles is gegeven, wat tot zaligheid nodig is, treedt ons hier in zijne volste en vruchtbaarste betekenis te gemoet; het is het geloof, de leidende ster van den grootsten Apostel des Heeren in zijn leven en in zijne geschriften: de rechtvaardige zal door het geloof leven! .

Deze grootste Apostel heeft eerst den vollen, diepen zin dier uitspraak, welke hier in den nauwsten zamenhang zowel met het voorgaande als met het volgende staat, begrepen, daar hij die in Rom. 1:17. Gal. 3:11 en ook Hebr. 10:38 (waar hij dien echter niet woordelijk aanhaalt, maar alleen zijne eigene gedachten in de woorden daarvan inkleedt) tot grondslag van de leer des Evangelies, van de rechtvaardiging uit het geloof gemaakt heeft.

Ziet, een onafzienbaar onderscheid vindt gij tussen de denkwijze, de ontwikkeling, de leiding van die allen, die ons als ene wolk van getuigen in de Christelijke loopbaan omringen. Maar één trekt leest gij op aller gelaat, één beginsel ontdekt gij in aller gemoed, één staf ziet gij in aller krachtige hand, het is dat geloof aan Gods woord en getuigenis, waardoor zij onwankelbaar vasthouden aan God, alsof zij den Onzienlijke zagen, en nu een hoger leven kennen dan het leven der zinnen alleen. Stelt het u een ogenblik voor, een Abraham zonder geloof, een Mozes zonder geloof, een David zonder geloof, kent gij raadselachtiger, onbeduidender, moeilijker, vreugdelozer leven dan het hun is geweest? Een leven zonder levend geloof, maar wat is het anders dan een raadsel zonder sleutel, ene heide zonder bloemen, ene plant zonder verkwikkende zon! Wie onzer heeft het nimmer zelf ondervonden, en kan niet aan Habakuk’s godsspraak, opgevat in den allerruimsten zin van het woord, uit ervaring getuigenis geven? Daar stond gij, onderzoeker dezer eeuw met de twijfelende Pilatus-vraag op de lippen: "wat is waarheid. " Wie ben ik, waar ben ik, waartoe ben ik hier, wie is God, wat is de eeuwigheid?" zo sprak het onrustig daar binnen, en vruchteloos zoekt gij

bij uzelven en het schepsel, wat geen van beiden kon geven, gij hadt geen geloof en slechts de zucht: "wij zijn van gisteren en weten niets, " O, zeg mij, hebt gij geleefd in die uren, of is zulk ene onzekerheid en slingering verderf en dood voor de ziel? Daar zat gij moedeloos neer, verloren zoon in het vreemde land, en kondt het uzelven niet langer verbergen, dat uwe zonden meer waren dan de haren des hoofds. Gij gevoelt wel schaamte, wel vreze, wel spijt, maar gij hebt geen geloof aan ene liefde, die schuld om niet kan vergeven. O, zeg mij, hebt gij geleefd in dien ogenblik, als de wereld u te benauwd was om adem te halen, en gij toch niet bereid waard tot sterven? Daar zuchtet gij onder een pijnlijk kruis, u onverwacht op de schouders geworpen, kwekelingen in de school der beproeving! Ja, hadt gij het kunnen aannemen, dat een vaderhand dit kruis naar uwe schouders had afgewogen met tederhartige zorg, gij hadt u tot dragen gebogen, misschien met een traan in het oog, doch zonder klacht op de lippen. Maar gij hadt geen geloof om enkel liefde te zien, waar het gevoel zich over hardheid beklaagt. O, zegt mij, is dat leven, als de doorn diep in het vlees is gedrukt, zonder dat het geloof den verzachtenden balsem ons toereikt? Daar werdt gij geroepen, zwakke strijder, tot een heten kamp met wereld en zonde, tot ene zware taak, tot ene pijnlijk offer, waarvoor niemand op aarde u loont. Ja hadt gij geleefd in persoonlijke gemeenschap met God, gij hadt dat alles mogelijk niet kunnen doen: gij waart meer dan overwinnaar geworden, maar gij hadt geen geloof en nu ook gene veerkracht, geen moed, gene volharding. O, zegt, is dat leven, als men altijd de nederlaag lijdt, zonder immer het hoofd met triomf opwaarts te heffen? Daar nadert gij aan de poort des doods, opgeschreven om te sterven, en uwe vrienden kunnen het u niet langer verbergen, dat het met u ernstig, gevaarlijk, hopeloos staat. O, hadt gij een vast en welgegrond vertrouwen op Gods genade in Christus, gij zoudt wellicht kunnen juichen: "ik zie den hemel geopend. " Maar thans, gij zwijgt, neen, gij zucht, neen, gij siddert, want nog eens, gij hebt geen geloof. Wat dunkt u, is dit leven, waarbij men duizend doden kan sterven, nog voordat de jongste snik wordt gegeven? Neen, hoe wonderspreukig het klinke, leven zonder geloof is geen leven anders dan dat van dieren en planten; in al de kracht van het woord leeft de mens slechts, nadat en voor zo ver gelooft. Het vast en blijmoedig geloof in Gods beloften, ‘t is als een nieuw levensbeginsel dat, waar het wortelt en wast, aan geheel ons in- en uitwendig leven ene nieuwe richting, ene hogere ontwikkeling geeft. Geef den sterveling alles, maar onthoud hem het geloof in een levenden God, op wien hij bouwen, aan een eigen heilwoord des Waarachtigen, waarop hij rekenen kan, en hij blijft de deerniswaardige van alle schepselen Gods. Ontneem den sterveling alles, maar laat dit geloof hem behouden, en een leven wordt zijn deel, dat met de jaren niet slijt en op het ziekbed niet kwijnt, en in den dood niet ontvalt. Ik eerbiedig de wetenschap, maar zo mijn inwendige mens enkel moet leven van de rijpe of onrijpe vruchten, die zij mij in den schoot heeft geworpen, arme bedelaar in mijne borst! gij zijt tot een eeuwigdurend hongeren en dorsten veroordeeld, want duizend stemmen roepen voor ene u toe, dat de boom der kennis de boom des levens niet is. Ik waardeer de zedelijkheid, waar zij zich in zuiveren vorm openbaart, maar indien ten slotte mijne eigene deugd mij zal schragen, waar ik voor Gods gerichten verschijn. Ach het dagboek mijner goede werken, in rekening gebracht bij God tegen den dag des oordeels, het sluit met een onafzienbaar te kort, en hoe nauwgezetter mijn geweten spreekt, te minder rust heeft mijn hart, want te luider getuigt het, dat ik van den driemaal Heilige niet het leven, maar den dood heb verdiend.

De wet zegt eigenlijk: "sterft; " het geloof zegt: "leeft".

Hier wordt, in tegenstelling met den overmoedigen vorst der wereld, de zin van Abraham, den vader der gelovigen (vgl. Gen. 15:6), den erfgenaam der wereld (Rom. 4:13) geschilderd, die het voorbeeld is van alle ware Israëlieten. Het eigenlijk wezen, de aard is gerechtigheid, de bron geloof, de vrucht het leven in den vollen Bijbelsen zin des woords. Het geloof is gene verdienste van den mens, omdat de mens dit geloof niet kan scheppen, maar integendeel: het ontvangen moet, vermits het geloof, even als het geweten, door God in den mens geschapen is. Het geloof is het ook alleen, wat in hem Christus en alle genade Gods aangrijpt, maar hetzelfde geloof is ook de grondkracht aller rechtvaardige werken.

Abraham had een uitzicht door de belofte, in welke eindelijk elke schaduwlijn verdween en aan den verren horizon alles licht en glans was. Hij zag in de zalige rust Gods, en hij kon niet anders, daar hij God zelven als de Hersteller van het in zonde verkerende, gevallene en met den vloek beladene leven der mensen, van zijn eigen leven en van het leven van alle nakomelingen en geslachten, erkende. Het moge zijn, dat hierbij de geslachten van den vader der gelovigen niet helder waren, want er waren nog vele schreden nodig, voordat duidelijke woorden over die heilige omkering konden spreken; maar vol en vast was de ondervinding des harten, welke hij daarbij genoot. Wederbrenging van het verlorene, wegruiming der zonde, redding uit den geestelijken dood dat is de grondtoon in Abrahams geloof. En wel redding alleen door Gods verschijning. Zij was het toch, aan welke toen alle openbaring Gods zich vastknoopte. Gods nabijheid, het wonen Gods bij de mensenkinderen; dat was het einde, een ander kon niet worden verwacht. Wat was dus zijn geloof anders dan een, hoewel niet duidelijk bewust en begrepen aangrijpen, een aanvatten van den toekomstigen Heiland met uitgestrekte armen.

Gedurende de gevangenis zullen de godvrezenden zich ondersteunen en veerkrachtiglijk leven door het geloof in deze dierbare belofte, terwijl de volbrenging denzelve nog wordt uitgesteld. De rechtvaardige zal door zijn geloof leven, door dit geloof, hetwelk hij oefent op Gods Woord. Dit wordt in het N. Testament aangeduid (Rom. 1:17 en Gal. 3:11; Hebr. 10:38), tot aan bewijs van de grote leer der rechtvaardiging, alleen door het geloof, en van den invloed, welke de genade des geloof, op het Christelijke leven heelt. Zij, die door het geloof gerechtvaardigd zijn, zullen leven, zullen gelukkig zijn hier en eeuwig; en terwijl zij hier zijn, leven zij daardoor, wanneer zij in den hemel komen, zal het geloof verwisseld worden door aanschouwen.

5.

OVER DEN ONDERGANG DER BABYLONIERS.

5. En ook, dewijl hij trouwelooslijk handelt bij den wijn 1), een trots man is, en in zijne woning niet blijft, maar noodzakelijk te gronde moet gaan; die zijne ziel wijd open doet, onverzadelijk is om alles tot zich te trekken, als het graf, het dodenrijk, dat al wat leeft verslindt (Spr. 27:20; 30:15 v), en gelijk de dood is, die niet zat wordt, en tot zich verzamelt al de Heidenen, en vergadert tot zich alle volken.

1) Volgens andere vertaling bevatten deze eerste woorden een spreekwoord: "Voorwaar de wijn bedriegt, " namelijk de Chaldeën, die er zich aan overgeven, daar hij hun gene kracht en leven, maar integendeel zekeren ondergang aanbrengt (Spr. 23:31 vv. Dan. 5:1 vv.).

Men kan deze plaats, uit hoofde van den afgebroken stijl, met de moeielijkste en duisterste gelijk stellen; letterlijk kan men dus vertalen: een vermetel man, of dwingeland is de trouweloze wijn; dit is daaraan gelijk. Dan wordt de argeloze vermetelheid vergeleken bij de trouweloosheid van den wijn, die bevangt en bedwelmt en tot de wolken schijnt op te voeren, maar het is slechts voor een tijd; het is niet meer dan ene bedwelming en kan niet bestaan. Anders: de wijn is een trouweloze, hij zal dien dwingeland nedervellen, dat hij niet meer bestaat, Dit is: in den wellust gedompeld, zal hij zijne kracht verliezen, en bezwijken. De laatste der Chaldeeuwse koningen verloor op een gastmaal zijne kroon en leven. Anderen denken aan den beker van Gods gramschap. Elk meerder licht over deze plaats verspreid, kan niet dan welkom zijn. Voorts hangt dit vers met het volgende onmiddellijk samen

Babel was een weelderig volk, bekend door zijne zwelgerijen, maar deze weelde is bovendien voor den Profeet een beeld van onverzadelijke begeerte, waarmee het in zijn overmoed het ene volk na het andere verslindt. En toch is het, even als met den wijn, die zoet smaakt en liefelijk schijnt, maar toch den sterkste zijne zinnen rooft, en hem hulpeloos en tot algemenen spot maakt. Zo zal het ook den Chaldeën gaan met hun onverzadelijke begeerlijkheid; zij zal hen zelven in het verderf storten, en tot een spot van allen maken.

6.

In vs. 6-20 wordt de ondergang van den Chaldeër, die reeds in vs. 4 en 5 is aangegeven, in den vorm van een lied der bedreiging door God verkondigd, dat in 5 strofen, elk uit 3 verzen bestaand, wee uitroept over de roofgierigheid en plundering van den Chaldeër (vs. 6-8 #Hab), over zijne zucht om door geweld zijne dynastie te vestigen (vs. 9-11), over zijne bebouwen (vs. 12-14), over zijne snode mishandeling der onderworpene volken (vs. 15-17), en over zijne afgoderij (vs. 18-20). Deze vijf weeën zijn weer in twee grotere delen zaamgevat, waarvan het eerste met 3 wee’s over de onverzadelijkhed van den Chaldeër, het tweede met 2 wee’s over zijnen hoogmoed het gericht der vergelding dreigt. In de gehele bedreiging is overigens het Chaldeeuwse volk weer in den idealen persoon van zijnen beheerser saamgevat.

6. Zouden of, zullen dan niet al dezelve, die hij in zijne begeerlijkheid heeft verslonden, veroverd en onderdrukt, wanneer zij Mijne heiligheid in zijnen ondergang Zich zien verheerlijken, van hem een spreekwoord opnemen, en ene uitlegging der raadselen (wijsheid spreuken, toepasselijke raadsels) van hem bezigen? en men zal zeggen, een vijfvoudig wee over hen uitroepen: Wee dien, die vermeerdert hetgeen het zijne niet in (hoe lange zal het duren, dat hij zijne roofzucht ongestraft bot viert), en dien, die door zulke daden van geweld op zich laadt dikken slijk 1), welke hen in het verderf moet storten.

1) In het woord abthiith ligt ene dubbele betekenis, opdat het een raadsel zij; want het kan niet alleen "wolk en slijk. " maar ook een menigte van panden "schulden" betekenen. "De menigte van vreemd goed, dat de Chaldeër heeft samengeraapt, wordt als ene grote menigte panden

voorgesteld, welke hij als een onbarmhartig woekeraar den volken heeft ontnomen, om daardoor aan te geven, dat hij ze te zijner tijd weer zal moeten overgeven.

7. Zullen niet onvoorziens, onverwacht, o koning der Chaldeën! uwe vijanden opstaan, die u, even als giftige adders, bijten zullen 1)? en zullen niet ontwaken, die u, als onbarmhartige schuldeisers uit uwe bezitting zullen bewegen, zullen wegstoten? en zult gij hen dan niet eveneens tot plundering worden, zo als gij met de volken hebt gedaan?

1) Nosch'chechs, de u bijtenden, kan ook betekenen, die de schatting afeisen, en is eveneens een woordspel, dat zich aan de ene zijde aan het vorige aansluit. Als een onbarmhartig schuldeiser heeft de Chaldeër ene menigte van panden van de volken, die hem schuldig zijn, opeengehoopt. Tot rechtvaardige wedervergelding zullen de vijanden het onrechtmatig door hem saamgewoekerde kapitaal met renten terugeisen.

8. Omdat gij in uwe onverzadelijkheid vele Heidenen beroofd hebt, zo zullen ter rechtvaardige vergelding alle overgeblevene volken u beroven, alle, die overig zullen zijn onder de door u beroofde en onderdrukte volken; om het bloed der mensen, om het onrechtvaardig vergoten mensenbloed, en het geweld aan het land, de stad, en alle inwoners derzelve.

Deze bedriegerij werd aan Chaldea door de Meden en Perzen, die Babel veroverden, en een nieuw rijk oprichtten, volvoerd. Ook deze waren hoogst waarschijnlijk door Nebukadnezar onderworpen (vgl. Jer. 25:18 vv; 49:34 vv); de verwoesters van Chaldea behoorden dus ook tot de overigen uit de door hen onderworpen volken. De voorzegging gaat echter nog verder. Chaldea is altijd tevens voorbeeld van het Gode vijandige wereldrijk, in 't bijzonder van het laatste antichristelijke rijk, dat nog in veel uitgestrekter zin alle volken zal verslinden, maar vervolgens ook door alle overige uit de door hen verslondene volken zal bestormd worden.

9. Wee dien, die, zo als gij, o koning van Babel! met kwade gierigheid giert voor zijn huis, die onrechtvaardige winst zoekt voor zijne familie, opdat hij als de adelaar in de hoogte zijn nest stelle om bevrijd te zijn uit de hand des kwaads 1). Zo zoekt ook gij in uwe trotsheid uw koningschap door roof en plundering te bevestigen, opdat het aan uwe familie niet worde ontrukt.

1) Het is een oordeel over de goddelozen, wanneer zij overgegeven worden, om zich in te beelden, dat hun voorspoedige toestand nooit zal veranderen, maar dat zij in staat zullen zijn, om die van hen zelf en van hun nakomelingen te verzekeren, tot in eeuwigheid. Want dit is de gedachte van een goddeloze in zijn voorspoed, welke hem tot een wee brengt, dat hij zijn nest in de hoogte wil stellen, gelijk de vogelen doen, om zich zelf en hun jongen te beveiligen, en dat hij bevrijd wil zijn van de hand des kwaads.

10. Gij hebt niet tot voortdurende heerlijkheid, maar tot schaamte beraadslaagd voor uw huis; uitroeiende vele volken, zo hebt gij gezondigd tegen uwe ziel 1), en alzo uw leven verloren.

1) Wel was Babel instrument in de hand Gods, om het volk der belofte te tuchtigen, maar hier zegt de Heere het wederom, dat, als Babel Israël en de andere volken heeft getuchtigd, het niet was om daarmee Gods welbehagen te volbrengen, maar om zelf in eer, in hoogheid, in roem en grootheid te schitteren, om zichzelf derhalve.

En nu wordt het hem gezegd, dat hij daarmee schade aan zich zelven heeft verwekt, maar ook, dat de gerechte straf niet zal uitblijven, dewijl de Heere God alles zal wreken, wat de wereld, wat de vijand aan Zijn volk doet.

11. Want, zoals het spreekwoord zegt: de steen uit den muur, welke van ‘t geroofde goed is gekocht, roept, schreit over de misdaad, welke gij voor uwe koninklijke heerschappij hebt misdreven, en de balk uit het houtwerk van uw paleis antwoordt dien, stemt met uwe aanklacht over uwe ongerechtigheden in, en roept om wraak.

Het heiligdom is door God geheiligd maar een zoeken naar des naasten goed door God vervloekt. Zijne alwetendheid is in Zijn gericht aanwezig. De verborgen misdaad wordt openbaar en gewroken, alsof sparren en stenen ene sprake hadden, om hetgeen achter hen verborgen is, de mede ingebouwde schuld aan te klagen. Men ziet in de wijze, waarop niets van de verborgen misdaad ongestraft blijft, maar alles verdwijnt, Zijne hand en de heerlijkheid Zijner openbaring, zonder Hem zelven te zien. De rook en vuurkolom boven de verbrande stad der zonde is de bedekking Zijner heerlijkheid.

Hiermede wil de Heere zeggen, dat dewijl Babel alles door onrecht heeft verkregen, de balk en de steen door geweld waren bemachtigd, ook deze levenloze dingen om wraak roepen, om bezoeking der zonde. Calvijn tekent dan ook terecht aan: "Er zal geen gedeelte van het huis zijn, hetwelk niet uitroept, dat het huis zeker is gebouwd uit roof, wreedheid, kortom uit misdaad.

12. Wee dien, die, gelijk gij zijne heerschappij daardoor zoekt te bevestigen, dat hij de stad met het zweet en het bloedder onderdrukte volken bouwt, en die de stad met vestingen en burchten door onrecht, bloed vergieten en geweld van allerlei aard tot stand gebracht, bevestigt.

13. Ziet, is het niet van den HEERE der heirscharen (Nah. 2:13) beschikt, dat de door u onderdrukte volken arbeiden ten vure, met zuren slavenarbeid, om u uwe steden en uwe ganse heerschappij op te bouwen, en de lieden zich vermoeien te vergeefs, daar alles verwoest en tot puinhopen zal worden (Jer. 51:58)?

14. Alzo is het van den Heere besloten; gij moet weg; want de aarde zal vervuld worden, dat zij de heerlijkheid des HEEREN, des alleen waren Gods van hemel en aarde bekenne, in zulk ene overvloedige volheid gelijk de wateren den bodem der zee bedekken; daarom moet uwe aangematigde eer en heerlijkheid en uw Gode vijandig rijk eerst worden vernietigd.

Dezelfde gedachte vormt bij Jesaja (Hoofdst. 11:9) het slot van de schildering der heerlijkheid en zaligheid van her rijk van Christus in zijne voltooing. Daar is de aarde vol van kennis des

Heeren, en de vooraf beloofde vrede in de gehele natuur ene vrucht van deze kennis, terwijl op onze plaats deze kennis eerst door den val van het wereldrijk wordt bereikt, zodat de aarde eerst daarmee zal worden vervuld, en wel niet zo als bij Jesaja, met de kennis des Heeren, maar met de kennis Zijner heerlijkheid, die zich in Zijn gericht en den val van alle machten der goddeloosheid openbaart.

15. Wee dien, die zijn naaste, gelijk gij aan uwe naburige volken, de bedwelmenden wijn te drinken geeft, die uwe wijnfles daarbij voegt, die de volken listig in uw verbond en uwe vriendschap lokt en op het dwaalspoor leidt, en ook dronken maakt, omdat gij, wanneer uw naaste overweldigd voor u op den grond ligt, hun naaktheden aanschouwt, u in hun machteloosheid en smadelijke onderdrukking verblijdt.

16. Ziet, zulk een schande zal op uzelven terugkomen. Gij zult ook verzadigd worden met schande voor in plaats van eer, daar gij zulk ene misdaad aan de volken hebt misdreven. Drinkt gij ook, gelijk gij in uwe arglistigheid de volken hebt dronken gemaakt, en ontbloot de voorhuid 1), toont aan de door u onderdrukten de verborgen schande van u en uwe aangematigde heerlijkheid. De beker der rechterhand des HEEREN zal zich tot u wenden, en er zal een schandelijk uitbraaksel als van dronkenen over uwe heerlijkheid zijn; de grootste smaad zal uwe nu zo grote majesteit en eer bedekken.

1) Dat is: gij zult als ene onbesnedene openbaar worden. Allen, die besneden waren, deelden in de gunst van Jehova, maar onbesnedenen lagen onder Zijn toorn en gramschap. Met Israël had de Heere het verbond opgericht en teken van het verbond was de besnijdenis. Nu zou het openbaar worden, dat Babel, gelijk alle andere volken, die de voorhuid hadden, buiten hetzelve stonden, van de aarde zou worden verdelgd. Het is daarom ook dat de beker van Gods toorn, wanneer de tijd van zijn gramschap daar was, tot Babel zou komen, aan Babel zou worden overgegeven, opdat ook aan dit machtige rijk de beurt der verwoesting zou komen.

Die beker word hier genoemd, die der rechterhand des Heeren, dewijl rechterhand beeld is van de macht Gods, en daardoor dus hier wordt aangeduid, dat dit vonnis zeker zal worden uitgevoerd.

17. Want het geweld, dat tegen Libanon begaan is, welks cederbossen gij, onverzadelijke! hebt verwoest, om uwe prachtige gebouwen te Babylon daarvan te maken (Jes. 14:18), zal uals een drukkende last bedekken, en de verwoesting, de verdediging der beesten van Libanon zal ze verschrikken. Ook deze door u bedrevene schanddaden zullen aan u worden gewroken benevens alle andere. Over u zal rechtvaardige straf komen, om des bloeds wil der mensen en des gewelds in het land, de stad en aan alle inwoners derzelve gepleegd (vgl. vs. 8).

18. Wat zal het gesneden afgodsbeeld baten, dat zijn formeerder het gesneden heeft, hoe kunstig het ook moge wezen? of het gegoten beeld, hetwelk een leugenleraar is van den afgod, waarvan zijne priesters voorliegen, dat het een God is, die helpen kan, terwijl het niets dan een stom beeld is? Was is het dat de formeerder op zijn formeersel vertrouwt, als hij, de kunstenaar, stomme afgoden gemaakt heeft?

19. Wee dien, die tot het dode blok hout zegt, als ware het een levende God: Word wakker, om mij te helpen! en ontwaak!om mij te helpen tot den zwijgenden steen. O welk een dwaasheid! Zou het leren, raad, troost en sterkte geven? ziet het is met goud en zilver overtrokken, en er is gans geen geest in het midden van hetzelve.

Ook in afgodendienst ligt ene soort van dronkenschap. De nuchtere vraag: wat baat u het beeld? hoe kan het regeren, leiden, leren? komt den afgodenaanbidders niet in de gedachte. Een God, die niet kan spreken, is een niets. Zonder woord van God is er geen godsdienst.

De tekening, van welke Habakuk zich hier bedient, doet ons aan enen tijd van oorlog en beroving, van verwoesting en ellende in ene uitgestrekte mate denken. Tot dat einde ontleent hij zijne schildering aan het beste en edelste, dat in Palestina gevonden werd, van het rijkste en voordeligste, dat men destijds bezat, en tekent een verwoesting en teleurstelling, welke aan een staat van uitgezochte jammeren denken doet; maar bleef hij nu, te midden van zulk vooruitzichten, nochthans vrolijk in zijnen God, dan toont hij, dat hij God als den Algenoegzame recht kende; dat hij Hem en Zijne gemeenschap, in onderscheiding van al het ondermaanse op prijs wist te schatten; dat hij zich aan Hem en Zijne beloftenissen vast hield. Prijst zich nu zulk een bestaan als alleszins betamelijk aan, omdat wij den Heere daarmee in Zijne volmaaktheden en als den Volzalige vereren, omdat wij de vrucht van Zijn eigen werk in ons vertonen, en alzo eenswillens met Hem worden, dan is er aan zulk een bestaan een rijk voordeel verbonden, dewijl onze zielen daardoor rust en kalmte smaken, als het rondom ons donker en onrustig is, dewijl het ons voordeel doet trekken uit alles wat er gebeurt, terwijl buiten dat oog en hart voor alles gesloten zijn, en Hij het altijd met ene gewenste uitkomst bekroont, het ga dan ook zo als het wil; dan leren wij hier de waarde en het belang der echte godsvrucht kennen, bij welke alleen zulk een bestaan gevonden wordt; hebben wij toch allen behoefte aan zulk een bestaan, niet wetende in welk enen weg wij nog komen zullen, leert men zulk een bestaan alleen in de school der genade, welke voor ons de school van Jezus Christus is, dan dienen wij ook den weg in te slaan, in welken de Heere zulk ene geloofskracht en zulk ene blijdschap geven wil, en ons van de middelen bedienen, die daartoe leiden, dan zullen ook wij zeggen hetgeen Habakuk zei: "de Heere, Heere is mijn sterkte, " en wij zullen in het geloof voor ons zelven niets dan het goede en de weldadigheid verwachten al de dagen onzes levens, ook dan zelfs wanneer de vijand aankomt als een stroom. Neen, het geloof van Gods volk wordt nooit beschaamd, omdat het in ootmoed gestemd is, met vertrouwen werkt, en zich op den Heere en op Zijne beloftenissen alleen en geheel verlaat. Welgelukzalig het volk dan, welks sterkte in Jehova is, en dat den machtige Jakobs tot zijne hulpe heeft, het volk, door Hem tot Zijne erve verkoren: hun geluk staat onveranderlijk vast, gegrond in de eeuwige trouw en de liefde van den oneindigen Ontfermer, en alle dingen zullen gewis medewerken ten goede, Gode tot heerlijkheid in Christus Jezus, onzen Heere.

20. Maar de HEERE, de levende, ware, eeuwige God, is boven in den hemel in Zijnen heiligen tempel 1): daar troont Hij als Regent en Richter der gehele aarde in Zijne goddelijke heerlijkheid (Jes. 66:1. Micha 1:2); van daar zal Hij eens ten gerichte over de wereld verschijnen, en door vernietiging van alle aardse machten, welke zich tegen Hem verheffen, Zijne heiligheid op aarde betonen. Zwijgdaarom in ootmoedige onderwerping voor Zijn

aangezicht, en wacht op Zijn gericht, gij ganse aarde! Ook gij, koning der Chaldeën, zult eens met al uwe macht en heerlijkheid de majesteit van dien Rechter ondervinden.

Die voor Jehova niet zwijgt uit overgave des geloofs, dien moeten Zijne gerichten stil maken.

De Profeet had deze gehele ontdekking bij stil en aanhoudend wachten op den Heere verkregen, en nu roept hij ook de gehele wereld toe, om in stilheid voor de Heere te wachten, op de volvoering, daar Hij uit Zijnen heiligen tempel de volvoering van deze Zijne reden zal volbrengen, maar door de Zijnen ook met eerbied en met matiging van hun begeerte om in Zijne oordelen in te zien, wil geëerd zijn. Ook aan de hoven der koningen verbergt men, wanneer iets nabij is, en wacht men zich vooraf een oordeel te vellen omtrent hetgeen het gevolg zal wezen.

1) De autoriteit van den waren God en Zijn tegenwoordigheid onder Zijn volk wel overwogen zijnde, zal groten eerbied voor Hem verwekken, alle twistingen tegen Zijn geopenbaarden wil doen ophouden en den mensen afschrikken, om zich niet tegen Hem of Zijn volk te verzetten.

Tegenover de afgoden, die niets kunnen, die niet kunnen helpen, stelt de Profeet de heerlijkheid en macht van den God van Israël. Hij is in Zijn heiligen tempel. Hij is het die heerst en regeert over alles. Van uit dien heiligen tempel, dat is van den hemel zal Hij komen om gericht te houden. En wanneer Hij dat doet, zal de aarde uit eerbied en aandrang voor Zijne Majesteit stilzwijgen en in dit stilzwijgen Zijne daden goedkeuren.

HOOFDSTUK 3.

GEBED TOT GOD OM BEWARING VAN ZIJN VOLK.

II. Hoofdst. 3:1-9. In dit 2e hoofddeel van het Boek der Profetieën heft de Profeet in naam van het gehele gelovige deel des volks Zijne handen op, en spreekt in enen verheven Psalm de gevoelens uit, welke de in hoofddeel (Hoofdstuk 1 en 2) ontvangene openbaring des Heeren van het gericht over het volk Gods, alsmede over het werktuig van Zijnen toorn, het rijk der Chaldeën in zijn hart heeft gevoed, en in de harten der gelovigen opwekken moet. Het is aan de ene zijde de echo der Goddelijke antwoorden in de gelovige ziel van den knecht Gods, zo als dit van alle Psalmen kan worden gezegd, aan de andere zijde toch geheel uit den profetischen geest geboren "zelfs ene grote profetie van het wereldgericht, welke zich aan het voorafgaande: "zwijg voor Zijn aangezicht, gij ganse aarde!" nauw aansluit. Het geheel, dat uitdrukkelijk wordt voorgesteld als een gebed en als een lied, bestemd om bij den godsdienst te worden voorgedragen, is in 2 delen verdeeld, aan welke vs. 2 als een inleidend thema voorafgaat. Diep geschokt over de geopenbaarde gerichten Gods, welke nabij zijn, smeekt hij in vs. 2, dat de Heere dit Zijn werk binnen weinige jaren volbrenge, en in de openbaring van Zijnen toorn toch barmhartigheid moge betonen. Vervolgens schildert hij in profetisch-lyrischen vorm de majesteit van de komst des Heeren ten gerichte over de wereld, om daardoor Zijn volk en Zijne gezalfden te verlossen en zalig te maken (vs. 3-15). Eindelijk ontwikkelt hij de in het thema aangeduide bede om verschoning en ontferming verder, daar hij de vruchten des geloofs schildert, welke deze openbaring Gods van Zijne gerichten zal werken, namelijk eerst vrees en sidderen voor de verdrukking en daarna juichen en jubelen in den God des heils (vs. 16-19).

1. Een gebed van Habakuk, den Profeet, een profetisch, door den geest der voorzegging hem ingegeven gebed, op Sjigjonôth (ene muzikaal-liturgische uitdrukking, die den toon en de zangwijze aangeeft, misschien om op de wijze der dithyramben, van levendig opgewekte liederen voor te dragen (Ps. 7:1).

2. HEERE! als ik zo even (Hoofdst. 1:5 vv. 2:2 vv.) Uwe rede, Uwe mij gegevene openbaring van de nadere gerichten over Juda en het rijk der Chaldeën, gehoord heb, heb ik gevreesdvoor uwe wereldrichtende macht, want Uwe almacht, welke zich daarin openbaart, is vreselijk. Uw werk, o HEERE! over Uw volk zowel als over de goddeloze Chaldeën (Hoofdst. 1:5) behoud of, roep dat in het leven in het midden der jaren, breng het na niet te langen tijd aan het licht, maak het bekend in het midden der jaren 1), binnen de jaren, welke tot het door U in Hoofdst. 2:3 genoemde doel moeten verlopen, in den toorn, in de openbaring van Uw rechtvaardig gericht over Uw volk door de macht van het wereldrijk, zowel als over dit zelf, gedenk des ontfermens 2) en verzacht de wreedheid van de werktuigen Uws toorns; maak aan hun dwingelandij door hunnen val een spoedig einde!

1) Met de uitdrukking "in het midden der jaren" ziet de Profeet terug naar Hoofdst. 2:3, waar de Heere gezegd had, dat de profetie tot enen bestemden tijd zou zijn, in de verre toekomst zou worden vervuld. Terwijl de Profeet op dit nog ver af zijnde doel der profetie ziet, komt hem de tijdruimte van den tegenwoordigen tijd tot dat einddoel der voorzegging voor als ene

lange reeks van jaren, aan welker einde eerst het gericht over de verdrukkers van zijn volk, de Chaldeën, tot vervulling zal komen; en hij smeekt dat de Heere met dat gericht niet al te lang moge talmen, maar te midden dier lange reeks van jaren moge doen komen.

De voortreffelijke A. Bengel heeft de uitdrukking welke hier staat, door "het midden van de jaren der wereld" overgezet en tot uitgangspunt genomen van zijne chronologische berekening van den gehelen loop der wereld. Hoewel deze overzetting onhoudbaar is, zo is het toch terecht, dat het gericht over de Gode vijandige wereldmacht, als welker type het rijk der Chaldeën ook hier overal moet worden opgevat, de grensscheiding tussen den tijd der oude en der nieuwe wereld, en het einde van de gehele aardse ontwikkeling der wereld en het begin van den tijd der eeuwige rust van Gods volk, welks verlossing uit de macht der wereld met dit gericht begint, vormen zal. In zo verre is "het midden der jaren" zeker het midden van de jaren der wereld, het begin van de eeuwige sabbatsrust der wereld.

2) De Profeet zegt: dat zeggen de historiën van U, dat Gij zulk een wonderbare God zijt, die midden in den nood helpt. Gij laat zinken en heft op; Gij laat afbreken, wanneer Gij wilt bouwen, en doodt dien Gij het leven wilt geven. (1 Sam. 2:6 vv.). Gij doet niet als de wereld, die dadelijk bij het begin het omvallen terughoudt, en er in blijft steken, maar laat er ons midden in gaan, en trekt er ons dan weer uit. Midden in de jaren is zoveel als ter rechter tijd. Hij weet wel het midden te vinden, dat Hij niet te spoedig en niet te laat helpt. Want zo Hij te spoedig hielp zouden wij niet aan ons zelven wanhopen, en wij zouden hoogmoedig blijven. Hielp Hij te langzaam, zo leerden wij niet geloven. Levend maken en het gewaar worden is bijna ene zaak, alleen dat levend maken is het doen van het wonder en het geven van hulp, het leren kennen is dat men het ook gevoelt en er vreugde over heeft. Wie zalig wil worden moet God zo leren kennen. Den gelovigen is het troostvol, maar den goddelozen onverdraaglijk.

De Profeet wil het werk Gods niet herstellen. Hij weet, dat wat God besloten heeft, zal volvoerd worden, maar waar hij dit weet, daar smeekt hij om erbarming ten dage des toorns. Daar smeekt hij dat de Heere niet Zijn vollen toorn over Zijn volk moge uitstorten, maar ook Zijn genadige liefde nog late werken.

3. Reeds zie ik in den geest de toekomstige openbaring van het gericht en der ontferming Gods naderen. God, de Schepper en Regeerder der wereld kwam (komt) 1) even als Hij in oude tijden aan den Sinaï Zijn uit Egypte verlost volk van het gebergte Edom en van Paran in hemelsen glans verscheen, om het verbond Zijner genade op te richten, en het tot een volk van Zijn erfdeel te verheffen, van Theman, het zuidelijk deel van ‘t land der Edomieten; en de Heilige, die gene misdaad kan dulden, van den berg Paran, het hoge bergland, dat de oostelijke helft der woestijn van denzelfden naam vormt, en van Edom alleen door Arabah is afgescheiden (Num. 13:1). Hij komt om Zijn toen uitverkoren volk uit alle dwingelandij te verlossen, en de goddeloze te verpletteren (Deut. 33:2) Sela. De muziek valle hier bij de voordracht van het lied in den tempel met Forte in, om de verheven gedachte van de spoedige komst des Heeren uit te drukken (Ps. 3:3). Zijne heerlijkheid, de heldere glans van de verschijning Zijner majesteit bedekte (bedekt) de hemelen, en het aardrijk was(wordt) vol van Zijnen lof, even als wanneer het morgenrood den hemel bestraalt, en als ene zee van vuur over de aarde verspreidt.

1) Onze Staten overzetting nam met vele andere uitleggers aan, dat de Profeet hier en in ‘t volgende de grote daden Gods in den vroegeren tijd voorstelde, namelijk de verkiezing van het volk en de wetgeving aan den Sinaï, om daarmee reden tegen en voor zijne bede en om bevrijding van Israël uit de ellende der ballingschap, die het in de toekomst wachtte. Het futurum Jabo = hij zal komen, werd door het praeteritum "hij kwam" overgezet. Dit is spraakkunstig onmogelijk. Deze gehele schildering van de verschijning des Heeren rust op Deut. 33:2, waar Mozes in verheven woorden het komen des Heeren tot Zijn volk, om het uit Egypteland te verlossen en aan den Sinaï te heiligen, voorstelt. Daar gebruikt Hij natuurlijk het praet. ba, dat onze Profeet opzettelijk in het fut. verandert, om iets toekomstigs te kennen te geven. Staat echter een fut. vooraan, dan hebben volgens de Hebr. grammatica alle volgende praet. eveneens de betekenis van futura. Daar toch voor het oog des geestes van den Profeet deze toekomstige openbaring des Heeren, welke Hij ziet, niet absoluut toekomstig is, hij ze integendeel reeds ziet hoe ze nu begint tot uitvoering te komen, zet men deze futura het best als praesentia over.

2) Het komen Gods is organisch verbonden met hetgeen waarnaar het gericht moet plaats hebben. Het is een komen als van den Sinaï. Als een komen tot bevrijding van het gevangen Israël is het tevens aangesloten aan de prototype Zijner verlossingen, de bevrijding uit Egypte. Wel is het altijd iets nieuws, dat Jehovah doet, en toch altijd slechts ene vernieuwing van het oude; Hij is een onveranderlijk God en altijd gelijkmatig in Zijne openbaringen, altijd zich houdende aan dezelfde beginselen van Zijn handelen. Hoe bevreemdend ook Zijne werken en openbaringen bij den eersten aanblik voorkomen, zodat hun aanblik onverdraaglijk is; wanneer het einde daar is, strekt toch alles tot zegen voor Zijn volk. Hij is een getrouw en verborgen God.

Men mag den Profeet niet zo mis verstaan, als bedoelde hij, dat de Heere van de Arabah met hare beide vleugels, het Edomieten en Paran gebergte, kwam; hij wil integendeel zeggen met Deut. 33:2, dat de lichtglans der goddelijke verschijning zich over Theman uitbreidde en over het Paran gebergte, en de lichtstralen schitterden van deze beide bergachtige landschappen.

4. En er was (is) een glans als des lichts, voortvloeiende uit de verschijning des Heeren Hij had (heeft) hoornen, stralen, aan Zijne hand. Aan beide zijden komen, even als de zonnestralen bij het opgaan door het verbergend morgenrood als bliksemstralen doorschieten, lichtglanzen voort, en aldaar, namelijk in dien lichtglans als de zon met de stralen, die daarvan uitgaan, was, (is) Zijne sterkte, Zijne almacht, voor de ogen der stervelingen, verborgen(Ps. 104:2. 1 Tim. 6:16

God verschijnt hier als de Heilige (vs. 3). Daarom ziet de Profeet Zijne goddelijke heerlijkheid niet in het donkere der wolken verborgen zo als anders dikwijls het geval was, wanneer Hij in onweder of in de wolkkolom verscheen. "Het zonlicht is zijn schitterende glans, is het meest gepaste aardse element, het voorstellen der vlekkeloze reinheid van den Heilige, bij wien gene afwisseling van licht en duisternis is (Jak 1:17), " Als zodanig verschijnt Hij ook aan Mozes bij den Sinaï, waarom ook zijn aangezicht van den lichtglans van God blonk (Ex. 19:6). Het licht, waarin Hij woont en hier verschijnt, is echter de bedekking Zijner almacht, waardoor Hij Rechter der wereld is. Zijne almacht is dus gene

willekeurige, welke het schepsel verdrukt, maar wordt altijd door Zijne heiligheid geleid en bestuurd.

Aan Zijne hand wil hier zeggen, aan Zijne beide handen, het deel wordt voor het geheel genomen, en aan Zijne beide handen betekend aan Zijne beide zijden. Waar God verschijnt gaat van Hem van alle zijden de gloed Zijner heiligheid uit.

De Profeet spreekt in het tweede gedeelte uit, hoe Zijne almacht in dien lichtglans verborgen is.

5. Voor Zijn aangezicht ging (gaat), nu Hij ten gerichte komt, als Zijn voorloper, de pestilentie, en de vurige kool 1) ging(gaat) voor (achter) Zijne voeten henen; met deze trawanten begint Hij Zijn gericht (Openb. (6:7 v.).

1) In het Hebr. Resjef Beter: de koortshitte, of een besmettelijke ziekte, gelijk luidende met de pestilentie in het eerste gedeelte van het vers. De Profeet wil er mede zeggen, dat voor den Heere uitging de pestilentie om het volk te verderven.

Hoofd en voeten duiden hier den gehelen Persoon aan.

6. Hij stond (staat) daar, Hij heeft Zich in gereedheid gesteld om de volken te slaan, en mat 1) het land, om een rechtvaardig gericht uit te oefenen. Hij zag (ziet) toe met een onderzoekenden blik 2), en maakte de Heidenen los, doet hen beven en de gedurige, de onveranderlijke bergen zijn verstrooid geworden, zullen uit elkaar en in stof vallen; de heuvelen der eeuwigheid, uit den voortijd, de oudste en vaste bestanddelen van den aardbol, hebben zich gebogen, moeten zich buigen en verdwijnen, de gangen der eeuw zijn Zijne, de paden van den vroegeren tijd, op welke Hij eens ging, toen Hij Zijn volk uit Egypte leidde (Ps. 68:25), slaat Hij weer in 3).

1) In het Hebr. Wajemodeed. Dit kan betekenen: Hij mat, maar ook: Hij bewoog, en deze laatste vertaling moeten we hier o. i. hebben. Want veeleer komt van bewegen, wat hier wordt gezegd, dan van meten. De heidenen zijn los gemaakt, de bergen zijn verstrooid geworden. Nu is dit doen beven en verstrooien veeleer gevolg van bewegen dan van meten.

a) God is een Geest en Zijne geestelijke handelingen zijn vol energie en uitwerking; Zijn horen is verhoren, Zijn zien helpen of richten, Zijn schelden vernietigen.

3) Even als Hij eens, om Israël tot Zijn verbondsvolk te verheffen, in de duisternis van wolken, donder, bliksem en vuur op den Sinaï nederdaalde, zodat de bergen beefden, zo beven en versmelten nu bij Zijne komst de bergen en heuvels. Zo als Hij eens voor Zijn volk heentrok en de kennis van Zijne wonderdaden aan de Schelfzee de daarbij wonende volken in vrees en siddering bracht, zo geraken nu, als de tocht Gods van Theman naar de Schelfzee gaat, de volken aan beide zijden daarvan in schrik.

Wat Hij eens gedaan heeft, zal Hij wederom doen. De wegen der mensen zijn veranderlijk, maar Gods wegen zijn eeuwig. Er zijn vele oorzaken voor deze zeer vertroostende waarheid; daaronder zijn de volgende: Des Heeren wegen zijn het gevolg van wijs beleid; Hij verordineert alle dingen volgens den raad van Zijn eigen wil. Menselijke daden zijn dikwijls het haastige voortbrengel van hartstocht of vreze, en worden gevolgd door berouw of verandering, maar niets kan den Almachtige verrassen of anders gebeuren, dan Hij het voorzien heeft. Zijne wegen zijn het voortbrengsel van een onveranderlijk Wezen en in hen kan men Gods eigenschappen duidelijk aanschouwen. Tenzij de Eeuwige zelf verandere, moeten Zijne wegen, die ons Hem zelven handelend voor ogen stellen, eeuwig dezelfde blijven. Is Hij rechtvaardig, genadig, getrouw, wijs en teder, dan moeten Zijne wegen zich altoos door dezelfde volkomenheden onderscheiden. Alle wezens handelen volgens hun aard; wanneer die aard verandert, verandert hun gedrag insgelijks; maar wijl God gene schaduw van omkering kent, zullen Zijne wegen eeuwig dezelfde blijven. Bovendien, gene uitwendige reden is er, die de Goddelijke wegen zou kunnen omverwerpen, want zij zijn de uitdrukking van ene onwederstaanbare macht. De Profeet zegt, dat de aarde gespleten wordt door rivieren, dat de bergen sidderen, dat de afgronden de handen uitstrekken, en zon en maan stilstaan, wanneer Jehova Zich opmaakt om Zijn volk te verlossen. Wie kan Hem weerstaan, of tot Hem zeggen: "wat doet Gij?" Maar het is niet alleen de macht, die de onveranderlijkheid geeft, Gods wegen zijn de uitdrukking van de eeuwige beginselen des rechts, en daarom kunnen zij niet veranderen. Het onrecht bereidt verval en sleept verwoesting na zich, maar waarheid en recht hebben ene levenskracht, die door de eeuwen niet verminderd kan worden.

7. Ik zag (zie) even als toen de tenten van Kusan, van de Afrikaanse Ethiopiërs onder de ijdelheid, in angst van wege de verschrikkelijkheid Zijner majestueuze verschijning; de gordijnen des lands van Midian, de tegenover deze wonende Arabische Midianieten met hun bewoners schudden vol siddering en vrees.

De Profeet noemt juist deze twee volken als vertegenwoordigers van alle volken; welke eens voor de verschijning van den Rechter der wereld zullen sidderen, omdat Hij in het voorgaande deze toekomstige verschijning met hare uitwerkingen op de volken in vergelijking heeft gesteld met de verschijning Gods op den Sinaï, en bij de doorleiding van het volk door de Schelfzee, aan welker beide zijden deze volken wonen.

Het is ene aanmerkelijke weg, om het geloof te versterken, wanneer wij overwegen, hoe voldoende God te eniger tijd Zijn Woord vervuld heeft, en wanneer wij zulke gronden veel overdenken, die door God aan ons geloof zijn voorgesteld, totdat wij tot de volle verzekerdheid komen.

8. Ziet, Mijn profetisch oog aanschouwt u, o Heere! hoe gij even als een ten krijg uitgerust krijgsheld, ten gerichte over de wereld, daar dreigende staat. Tegen wien is Uw geweldige toorn gericht? Was de HEERE ontstoken tegen de grote rivieren der aarde, was Uw toorn tegen de rivieren? was Uwe verbolgenheid tegen de wereld-zee? toen Gij op Uwe paarden reedt, uwe Wegens waren heil, 1) omdat Gij ten strijde gingt als een onwederstaanbaar held tegen de verdrukkers, tot heil en redding van Uw volk.

1) De met paarden bespannen wagens van overwinning en heil, waarop God als Rechter verschijnt en overwinnend rondrijdt, zijn de Cherubim, die Ezechiël (Hoofdst. 1 en 10) gezien en beschreven heeft. De vraag, die geboren is uit de gemoedsbeweging van den Profeet, over de ontzaglijke majesteit der door hem aanschouwde openbaring Gods ten gerichte, moet de grootheid der rechterlijke macht Gods, welke zich over de gehele wereld, zelfs over zeeën en rivieren, uitstrekt, en welke de mensen dus zeker niet zullen ontgaan, verduidelijken. De vraag is historisch en verwacht geen of slechts een bevestigend antwoord .

In het Hebr. Ki thirkab al-soesèka markebotèka jesjoeah. Beter: Toen Gij reeds op Uwe paarden, op de wagenen Uwer Overwinning. Het voorzetsel al moet ook voor wagenen herhaald worden. Het waren de wagenen der overwinning, waarop de Heere als de Overwinnaar reed.

9. De naakte grond werd ontbloot door uwen boog 1), Gij ontbloot uwen boog, brengt dien te voorschijn, ten einde Uwe pijlen op de vijanden af te schieten, om de eden aan de stammen gedaan door het woord, omdat gij in een plechtigen eed door Uw heilig Godswoord (Deut. 32:4 vv.) U hebt verbonden straffen over Uwe vijanden te brengen. Sela. Gij hebt de rivieren der aarde gekloofd? 2) vloeden doorkloven het land, zij vullen de aarde, door aardbevingen van een gespleten.

1) In het Hebr. Erjàh theeoor kasjèka. Beter: Uwe boog werd naakt ontbloot, d. w. z. van de bedekking ontdaan, opdat de pijlen er op konden gelegd worden, en hij tot schieten gereed was. Wat nu volgt is zeer duister, maar de bedoeling kan niet anders zijn, dan dat God door Zijn Woord gebonden was, om den vijand te treffen, en daarom ook den boog gereed hield.

2) Het is een plicht der godzaligen, om elke vervulling van het Woord met bedaardheid op te merken, en dat zulk een stoffe mocht zijn van lof, en een klaarder grond van vertrouwen in het toekomende, om op Zijn Woord te bouwen.

Aan Gods volk zal zelfs in een woestijn geen verkwikking ontbreken, zelfs niet in aan groten overvloed, maar God zal hun noden vervullen, al zou ook echter alles het tegendeel beloven.

10. De bergen zagen U (zien U) als Rechter naderen, en leden (lijden) smart, zodat zij als ene, die baart, zich krampachtig heen en weer wenden; de waterstroom van stortvlagen als ten tijde van den zondvloed ging (gaat) door; de afgrond, de watermassa in het binnenste der aarde en in de wereldzee gaf (geeft) zijne stem, breekt met ontzaglijk gedruis door de opengebarsten aarde heen; hij hief(heft) zijne zijden, zijne handen, op in de hoogte, als hulp smekende van schrik en angst.

Even als bij den zondvloed, welke een type is van het laatste oordeel (Jes. 24:18) tevens de sluizen des hemels, en de bronnen der diepte zich openden, zodat de wateren boven en beneden, die door het uitspansel (Gen. 1:6 vv.) gescheiden zijn, wederom samen vloeiden, en de aarde als het ware tot haren toestand vóór den 2den scheppingsdag werd teruggebracht, zo komen ook hier de stromen der aarde en de regens des hemels te zamen, zodat de afgrond een luid geraas maakt.

11. Maar ook aan den hemel openbaart zich de werking van ontzaglijke majesteit van God, die komt om de wereld te richten. De zon en de maan stonden (staan) stil in hare woning uit vrees voor Uwe schitterende wapenen, en verliezen haar schijnsel, zodat de chaotische toestand der aarde nog door de duisternis wordt verergerd; met het licht met hemelsen glans, ten bewijze dat ze van U. die in het licht woont, uitgaan, gingen(gaan) Uwe pijlen, waarmee Gij, almachtige krijgsheld, Uwe vijanden doet vallen, daarhenen, met glans Uwe bliksemende spies.
1)

1) De ouden verklaren dit meestal van den stilstand der zon en der maan op het geloofswoord van Jozua (Joz. 10:12 vv.) Maar amadseboelah kan niet betekenen "stilstaan. " Woordelijk is het: Zij treden in hun woning, de plaats, van waar zij uitgaan, en waarheen zij bij den ondergang terugkeren. Er is toch niet aan een eigenlijken ondergang der zon, maar alleen aan ene verduistering te denken ten gevolge van het gericht Gods, dat door Zijne pijlen wordt volvoerd. Het heilige licht waarin God woont, wordt in het gericht tot een wegvretend vuur door Zijne bliksemende pijlen.

Even als de verwoesting der oorspronkelijke zedelijke eenheid tussen God en de mensheid zich in de natuur openbaarde, en daarom de Profeten van den tijd der zaligheid de opheffing der verschrikkingen en disharmoniën verwachten (Jes. 11), zo is de laatste consequentie der zonde, het gericht, vergezeld van de vreselijkste beweging der elementen. Voor den richtenden God gaan de ontzettendste plagen heen; het zuchten der natuur (Rom. 8) wordt tot een steunen en een geschrei, welke wederom slechts de geboorteweeën der reine en verhoogde nieuwe geboorte zijn (vs. 10). Op de duisternis en de aardbeving bij den dood van Jezus volgt de opstanding der doden.

Tot hiertoe heeft de Profeet voorgesteld, hoe de gehele natuur bij de komst des Heeren in de ontzaglijke glorie der majesteit van den Wereldrechter beeft, en zich tot haren chaotischen toestand schijnt op te lossen. Nu gaat hij over tot de schildering van het gericht over de volken met het doel der verlossing van Gods volk. "Wanneer hemel en aarde, zon en maan, bergen en zeeën alzo de ontzettende overmacht des Heeren ondervinden, zo kan daaruit worden opgemaakt, in welk een schrik eerst de volken komen, wanneer Hij, tegen wiens heiligen wil het in opstand is, straffende en het land doorgaat, om heil aan zijn mishandeld volk en Zijnen ontheiligden Gezalfde aan te brengen.

Beter: De zon en de maan treden in hare woning bij het licht van uw pijlen, die afgeschoten worden, bij den glans van den bliksem van Uw spies. Aan den pijl en de spies des Heeren wordt hier een helle lichtglans toegeschreven, waarbij dan de zon en maan zich terugtrekken. De Heere komt ten gerichte, en het licht Zijner Majesteit overtreft alles in glans en heerlijkheid.

12. Met gramschap tradt (treedt) Gij door het land, met toorn dorstet (dorst) Gij de U vijandige Heidenen, vertreedt Gij ze onder den voet.

13. Niet allen volken treft echter Uw gericht. Gij toogt(trekt) uit ten strijde tot verlossing Uws volks, dat tot hiertoe gedrukt ging onder dwingelandij der vijandige wereldmacht, tot verlossing met of van Uwen Gezalfde, den Zoon Davids, dien Gij aan Uw volk zult zenden, om het uit alle dienstbaarheid tot volkomene heerlijkheid en rust te brengen. Gij doorwonddet (doorwondt) verplettert het hoofd, den gevel van het huis des goddelozen konings van Chaldea, in hetwelk de boosheid van het gehele wereldrijk tegen Gods rijk zich verenigt, ontblotende den grond van zijn huis tot den hals toe, tot het middelste gedeelte tussen gevel en fundamenten, zodat van onderen en boven tegelijk met enen slag het geheel wordt verwoest. Gij rukt grondslag en gevelspits omver. Sela.

Even als voor het Profetische oog van den Ziener zich het gericht Gods over het toenmalige wereldrijk der Chaldeën tot een algemeen gericht over de gehele goddeloze wereld heeft uitgebreid, zo moet ook onder den door God gezalfden Koning Israël niet deze of gene worden verstaan, maar Hij, in wien de idee van het koningschap van Gods rijk haar toppunt heeft bereikt en vervuld is, Jezus Christus, Gezalfde in den hoogsten zin. God helpt Hem door het oordeel over de wereld, zo als zich dit in den dood des Heeren, welke toch ook een gericht Gods over de wereld moet worden genoemd, en de daarop volgende opwekking eerst vervuld is. Ene, wanneer het laatste oordeel komt, waardoor God Zijn volk ten volle zal helpen, zal zich deze Zijnen Gezalfde betoonde hulp daarin openbaren, dat deze zelf de ware Helper, de Jozua of Jezus zal zijn, die Zijn volk van alle verdrukking bevrijdt. De door God Gezalfde wordt hier met gestrengheid tegenover den goddeloze geplaatst. Dus zal onder den laatsten ook niet alleen de koning van Chaldea in den tijd, maar der Chaldeën koning in de hoogste macht, de anti-christelijke wereldbeheerser van den laatsten tijd moeten worden verstaan, even als ook onder het te verwoesten rijk niet alleen het toenmalige rijk der Chaldeën, maar het wereldrijk in ‘t algemeen, in ‘t bijzonder in zijne hoogste volmaking.

Het huis, waarvan gevel, fundament en zijwanden of hals door God worden vermeld, is een beeld van de Chaldeeuwse koningsfamilie of dynastie, of liever van het geslacht der anti-christelijke wereldbeheersers in het algemeen.

14. Gij doorboordet (doorboort) met zijne staven, met de eigene wapenen der goddelozen, het hoofd zijner dorplieden 1), zijner vorsten, der aanvoerders van de legermacht met hun krijgslieden, zo als een Jaël het hoofd van Sisera doorboorde (Richt. 5:26); zij die hoofdlieden hebben gestormd, om mij met het volk van het rijk Gods als kaf te verstrooien, zij zijn het, die zich verheugdenin het vooruitzicht, als of zij de ellendigen, de arme, hulpeloze en machteloze gemeente der ware gelovigen in het verborgen zouden opeten, in hun geheime schuilhoeken, even als rovers, die zich verheugen de weerlozen te kunnen beroven en verslinden.

1) Perazaw wordt verschillend vertaald. Onze Overzetters leiden het af van Perasi: de bewoners van het platte land, de dorpelingen in tegenstelling van de hoofdstad, hier Babylon, waaruit men vervolgens de betekenis "legerschaar" gevonden heeft, zodat de zin zou zijn, dat God met de eigene wapenen van den wereldbeheerser het hoofd of de hoofden zijner legerscharen doorboorde. Of men leidt het beter af van perason: de rechter, de aanvoerder, en neemt aan, dat in den aanvoerder de krijgschaar mede begrepen is. Dit zal geschieden "met zijne staven" zijne speren. Eveneens voorzeggen Ezechiël (38:21) en Zacharia (14:13 #Zec),

dat de laatste vijandige legermacht, welke tegen het rijk Gods aanvalt, haren ondergang door hare eigene wapenen zal vinden, zo als dit in de oorlogen (1 Sam. 14:20. 2 Kron. 20:23 v. het geval was, welke dien laatsten strijd voorspellen.

15. Gij betradt (betreedt) met uwe paarden, die uwen hemelsen zegewagen der Cherubim, op welken Gij zelf als Rechter zetelt, voorttrekken, de zee, de geweldige wateren werden een hoop, zij bruisten op, zij kookten van wege de snelheid, waarmee Gij kwaamt, om Uw volk uit de macht zijner vijanden te redden, even als Gij in den ouden tijd door de Rode zee heentrokt, om Israël door te leiden en het Egyptische leger te vernietigen.

Tot hiertoe heeft de Profeet geschilderd, wat hij van het gericht van God over Zijn volk en daarna over het wereldrijk tot verlossing en verheerlijking van Zijn volk heeft gezien. Hij maakt hier ene pauze; krachtig is de indruk van hetgeen Hij in de verre toekomst heeft gezien op zijn binnenste; siddering en schrik met blijde verrukking op hetzelfde ogenblik.

16. Als ik het gerucht (vs. 2) van de nabijzijnde gerichten hoorde, zo werd mijn buik, mijn gehele lichaam beroerd, inwendig geschokt; voor de stem van U, die zulke ontzettende dingen verkondigde, hebben mijne lippen gebeefd, zij sloegen van schrik op elkaar; verroting, een gevoel van volslagen machteloosheid, kwamten gevolge van den schrik in mijne gebeenten; mijne benen sidderden van schrik, en ik werd beroerd in mijne plaats, mijne knieën knikten. Zeker ik zal rusten ten dage der benauwdheid, welke mij is geopenbaard, en het rijk der Chaldeën over mijn volk zal brengen, als hij optrekken zal tegen het volk, dat hij het met benden aanvalle.

Het woord noeach is hier genomen van de rust in het graf, en asjer in de betekenis van "zeker". De vertaling "zeker" is niet te verdedigen, integendeel wordt hier de reden genoemd, waarom de Profeet zo diep bedroefd is naar lichaam en ziel; het komt overeen met het Latijnse quod. Noeasch kan ook niet van de rust des grafs gezegd zijn, maar moet verstaan worden van het rustig, zwijgend wachten. Alzo luidt het laatste deel van het vers nauwkeuriger: ik werd beroerd in mijne plaats, omdat ik rustig den dag der benauwdheid moet verwachten, op welken hij tegen het volk (Israël) zal optrekken, die het (naar Uw raadsbesluit) met benden zal aanvallen.

Hier leert de Profeet, dat hij zich in alle deze rampen zou opbeuren en staande houden in zijn gemoed, door een verzekerd en godvruchtig vertrouwen op de goedheid en macht van God. En hierdoor onderwijst de Profeet niet alleen de godvruchtigen van die tijden, welke stonden ingewikkeld te worden in de rampen, die op dat volk zouden komen, maar ook de godvruchtigen van alle tijden, hoe zij zich kunnen staande houden, wanneer alle dingen een allersomberst aanzien hebben en alle natuurlijke middelen van veiligheid en vertroosting feilen. (ENGELSE GODGEL.).

17. Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en gene vrucht aan den wijnstok zijn zal, deze beide edelste voortbrengselen van het heilige land in de eerste plaats verwoest zullen zijn, dat het werk des olijfbooms liegen zal, dat het produkt zal bedriegen, die er op rekende, en de velden gene spijze voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen

rund in de stallingen wezen zal, omdat de vijanden, de Chaldeën, alles door den krijg verwoesten en roven;

17. Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en gene vrucht aan den wijnstok zijn zal, deze beide edelste voortbrengselen van het heilige land in de eerste plaats verwoest zullen zijn, dat het werk des olijfbooms liegen zal, dat het produkt zal bedriegen, die er op rekende, en de velden gene spijze voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallingen wezen zal, omdat de vijanden, de Chaldeën, alles door den krijg verwoesten en roven;

18. Zo zal ik nochthans, verblijd zijn. Ik zal, hoewel ik sidderen en beven moet, toch in gelovig uitzien op de naderende verlossing, in den HEERE van vreugde opspringen; Ik zal mij verheugen in die onverdraagbare, eeuwige bron van alle ware vreugde, die Zich eens zal openen, en ons na het tranenzaad een vreugdeoogst zal bereiden, in den God mijns heils. Op Zijne genade en trouw berust al onze zaligheid. Hij zal het gericht over de volken houden, opdat wij gered, eeuwig zalig mogen zijn (Micha 7:7. Ps. 18:47; 25:5).

De droefheid is niet te waarderen tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden. Blijmoedig is de vernedering, dan zijn wij er te zekerder van, dat Hij ons op de hoogte zal stellen. Dat alleen moet uit ons weg wat niet Gods kracht is, en wat Zijn heil onwaardig is, wat ons bezwaart. En hoe moeilijk het ons is, dat weg te doen, zo zullen wij toch vrij en verruimd zijn. Hoe geringer de last is, des te sneller de gang tot zegen.

Hier vertoont zich het geloof in al zijn kracht, welke het van zijn God ontvangt. De Profeet worstelt met de ellende. Hij stelt hier de mogelijkheid, dat alle middelen van bestaan zullen ophouden, dat alle vertroostingen in het schepsel zullen te niet gaan. Maar hij vat moed, om dan met een David zich te versterken in den Heere, zijn God. Ja, het zal bij hem ook gaan door den dood tot het leven, door de duisternis tot het licht. Het zal ook hem gegeven worden, om eerst geheel ten onder te gaan, maar dan zich in zijn God terug te vinden. Hij spreekt het daarom hier uit, dat hij zich verheugen zal in den God zijns heils en komt dan tot de slotsom van Micha, dat, als hij in de duisternis zal gezeten zijn, de Heere, zijn God, hem tot een licht zal zijn.

19. De HEERE Heere is mijne sterkte, waardoor ik alles, ook de zwaarste droefheid overwin (Ps. 18:33), en Hij zal mijne voeten maken als der hinden. In vrolijk, onversaagd vertrouwen op God zal ik nieuwe kracht verkrijgen, om de moeilijke toekomst te verwachten (Jes. 40:29 vv.), en Hij zal mij met al Zijne gelovigen, wanneer Zijne wegen van smart hun einde bereiken, doen treden op mijne hoogten, de hoogten der eeuwige zaligheid, welke Hij beloofd heeft aan alle door het geloof gerechtvaardigden, en dus hoog boven alle verdrukking dezer wereld (Ps. 18:35; vgl. Deut. 33:29).

De Heere is nog mijn God. Daarom zullen wij ons verheugen, zodat wij zullen huppelen en springen als de hinden; zo licht zullen onze voeten worden; wij zullen niet meer in het slijk woelen en kruipen, maar van vreugde in de hoogte zweven en vliegen en niets doen, dan

vrolijk zingen, en allerlei vreugde betonen. Dat zal geschieden als de Babylonische scepter zal vervloekt en vernietigd zijn, en wij verlost zullen zijn, en Zijn rijk zal komen.

In den storm en het onweder en de aardbeving, die voorafgaan, is God zelf nog niet, ook nog niet in de vurige wagens en ruiters, maar achter dat alles in het stille, zachte suizen. Wanneer die voorvallen de hoogten rein geveegd hebben, plaatst Hij daarop Zijn eveneens gereinigd volk. Dan is de berg Zion hoger dan alle bergen.

Wanneer alle steunselen en gronden van bemoediging op aarde komen te feilen en ons te begeven, dan is er nog een overvloed van voorraad om Gods volk te ondersteunen, en om hen te doen bestaan, te doen dolen, of te doen lijden, naar dat Hij hen zal believen te roepen, welke zal gegeven worden aan de zelfverloochenden, die op God wachten.

Ziet eens welk een heerlijk geloof er uit de benauwdheid wordt geboren. Bewijst zich het geloof ook niet hier wederom te zijn ene kracht uit God, voor welke al de natuurkrachten wijken en bezwijken? Hoe! opspringen van vreugde in het midden der uiterste verwoesting, verdrukking, beroving, ja omdat God voor het geloof de God des heils is, omdat het geloof zijn Jezus in God heeft. Daarom zongen letterlijk Paulus en Silas in den nacht in den kerker, de benen in het blok liggende, op den wondgegeselden rug. Dat God, hun Zaligmaker de God des Verbonds was, ziet daar den grond van der Profeten en Apostelen vreugde. Zonder dit geloof is deze vreugde onmogelijk. Het ongeloof geeft enkel wanhoop aan het einde; het kan zich niet staande houden in de ure der verschrikking, want het heeft geen heil in God. Daarom mogen wij wel gedurig elkaar vragen: geloven wij in God, in Zijn Woord, in Zijne bedreigingen, in Zijne beloften? En hebben ook wij reeds de keuze gedaan, om als onwaardigen in ons zelven het leven te ontvangen uit de hand van God, van Christus? Heeft niet de godzaligheid en zij alleen de beloften van dit en van het toekomende leven? En kunnen er niet ook voor ons tijden komen, waarin alle spijs ontbreekt, en de algemene nood de plaats inneemt van de algemene welvaart! Wij hebben er reeds iets van gezien, doch wie verzekert ons, dat God ons niet gestrenger zal bezoeken? Of zijn er gene redenen voor? Meent gij wellicht, dat God de verwerping van Zijn woord door voorgangers en gemeente, de schending Zijner eer door de machten van den staat, de verachting van zijne geboden door het volk niet meer straffen zal? Wee ons, zo dit waarheid was; Hij zou ons hiermede aan het ongeloof, en daarmee aan den eeuwigen dood overgeven; doch neen, Christus zal Zijne kerk niet aan haar zelf overlaten, maar haar louteren door het vuur Zijner oordelen, en door dat van den Heiligen Geest. Heil ons derhalve, wanneer wij geloven als Habakuk. Wie gelooft, heeft God tot zijn deel, en met God kan ons niets ontbreken. Daarom is het woord van onzen Profeet ook zulk een goed woord voor de armen. De rijken kunnen Habakuk ook iets niet nazeggen; zij hebben er gene ondervinding van; het gebrek komt hen nooit zo nabij. Wat toch weten de rijken van misgewas aan vijgeboom of wijnstok of olijfboom; van mislukte oogsten des velds en ledige stallen! Zij hebben slechts een weinigje meer van hun overvloed voor hun onderhoud uit te geven; en dat is dan ook alles. Maar de armen, die reeds in gewone tijden van vrede en overvloed altijd minder hebben dan zij nodig hebben, deze hebben in tijden van nood in het geheel geen brood, en de meervermogende mensen zijn zo karig jegens anderen, als zij mild zijn jegens zich zelven. Immers is dit veler gewone regel: het goud is voor het vermaak, het koper voor den arme. Hoe gelukkig dan als de arme bij zijn gebrek het geloof

bezit, dat met Habakuk zich verheugt in den God zijne heils. En toch; rijken of armen, wij allen moeten zowel leren zeggen: "God is mijn zilver en mijn goud in mijn dagelijks brood" als: God is mijn heil!" Want ongelukkig de rijke, die zijn rijkdom heeft zonder God, en ongelukkig de arme, wien met het brood de broodgever ontbreekt. Wij allen moeten geloven. Het geloof heeft met geen schepsel te doen maar met God en met God alleen, en met God vermogen wij alles te lijden en alles te doen. En daarom: er zijn nog wel gelovigen als Hababuk, doch zij zijn gewoonlijk de onbekenden in den lande. In het verborgene der natuur liggen de meeste schatten, zo ook in het verborgene der kerk. God laat Zijne kostbaarste juwelen niet zo maar aan ieder in het openbaar zien. Zijne schatkameren zijn de binnenkameren. Ja er zijn er nog wel, die als het etenstijd is zonder dat er eten is, durven zeggen: "Dek de tafel en laat ons bidden!" Bidden voor het eten, dat er niet is, en die het daarna door de mensen in huis zien gebracht. En nu begrijpt gij ook, waarom de Heere Jezus toen Hem hongerde geen gebruik maakte van de macht, die Hem gegeven was. Hij wilde gene stenen tot broden maken, maar Hij wilde dit woord van den Profeet Habakuk gelijk als de andere woorden Gods verwezenlijken, en daarmee den Vader verheerlijken. Hij wilde openbaar maken, dat Hij met God leven zonder brood. En hoe dikwijls moet nog heden bij de gelovigen de geestelijke kracht van God het gebrek aan lichaamskracht vergoeden! Hoe dikwijls moeten zwakke, ziekelijke mensen als predikers, onderwijzers en onderwijzers evenals schrijvers en schrijfsters en wat niet al de belangrijkste werkzaamheden in het koninkrijks Gods verrichten, zó dat het lichaam bijna alleen van de Geestelijke kracht leeft. Ja, zo volbrengt God nog heden Zijne kracht in menselijke zwakheden. Doch hetzij zwak of sterk naar het lichaam altijd moeten wij doen wat Christus deed, Hij verwezenlijkte allereerst en allerhoogst Zijn eigen woord: "Zoek eerst het koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid en al deze dingen zullen u toegeworpen worden. " Wij moeten Christus en Zijn koninkrijk als de hoofdzaak beschouwen, en al het andere als bijzaak. Doen wij dit? God geeft ons eerst en voor alles den persoon Zijns Zoons, en achter Hem alle dingen. Zo moeten wederkerig ook wij met onze personen voorgaan in den hemel en onze goede werken moeten ons volgen. De Roomsen willen, dat de goede werken ons voorgaan en ons den hemel openen, zodat wij achter hen kunnen ingaan. Zij dwalen. Neen wij gaan in achter Christus en niet achter onze werken; deze gaan achter ons.

Hier hebt ge weer de kracht en de sterkte van den Profeet. Alles is hem ontvallen, maar zijn God niet. Op Hem is alleen al zijn hope gevestigd. Hij is de kracht van zijn kracht, het leven van zijn leven, het licht van zijn licht.

En met dien God zal hij niet beschaamd uitkomen.

Voor den opperzangmeester, het hoofd der tempelmuziek op mijn Neginôth onder begeleiding van mijn snarenspel (vgl. Ps. 4, 6, 54 enz.)

De Profeet heeft dus zijn Psalm bestemd tot gebruik voor den godsdienst, Hij wil dan zelf het gezang met zijn snarenspel begeleiden. Hij heeft dus zeker behoord tot de Levieten, wien het muzikale spel was opgedragen, en die bij de openbare uitvoering van godsdienstige zangstukken medewerkten.

Hij wil dus dat dit gebed de Kerk van die dagen en van later tijd, zal sterken in de ellende. Abrahams nakroost moet het weten in welk een smeltkroes het zal geworpen worden. Daaraan moet het gedurig worden herinnerd, maar Israëls vromen moeten het ook weten, dat alleen te midden van hooggaande noden er alle kracht en sterkte is in dien Verbond-God, die alleen is de Getrouwe, die nooit, begeeft of verlaat, wie op Hem hopen.

SLOTWOORD OP HET BOEK HABAKUK.

Ook de Profeet Habakuk arbeidt gelijk Nahum in het rijk van Juda, nadat het rijk der Tien stammen reeds was verwoest.

Met de zachtheid des gemoeds van een Jeremia treedt hij op, om de zifting van Gods volk door de gerichten te voorspellen.

Sprak Nahum tegen Nineve, voorspelde deze de verwoesting van die anti-goddelijke wereldmacht, den Profeet Habakuk werd het door de ingeving des Heiligen Geestes te verstaan gegeven, dat datzelfde Babel, hetwelk reeds Juda had beroerd, en eenmaal ook Juda's volk in ballingschap zou weg voeren, de wereldmacht zou zijn, die, ja, wel tegen God zich zou stellen, maar ook op haar beurt weer door de gerichten Gods met vernietiging zou worden getroffen.

Met die vernietiging van Babel zou dan tevens gepaard gaan de verlossing van het volk Gods.

Van grote betekenis is dan ook het woord over de geloofsgerechtigheid, hetwelk hij doet horen en goddelijk verheven, maar ook innig roerend is het gebed, hetwelk hij uitspreekt, en hetwelk hij de gemeente tot een blijvend troostwoord overgeeft.

Breed slaat hij daarin de wieken des geloofs uit, en toont het zo glashelder, dat te midden van de ellende, die reeds, en van de verdrukking en jammer, die aanstaande is, hij al zijn vertrouwen gesteld heeft, door de genade van zijn God, op Hem, die immer de Toevlucht en Sterkte van Zijn volk is geweest.

DE PROFEET ZEFANJA.

Het Boek der Profetieën van Zefanja, den zoon van Cuschi, bevat ook weer de samenvatting van hetgeen deze Profeet in de dagen van Josia, Juda's vromen koning, heeft geprofeteerd.

Het Boek bevat derhalve één lange voorspelling, waardoor aan het volk wordt verkondigd, de toorn Gods, vanwege de onboetvaardigheid, waarin het bleef voortleven, en vanwege zijn ongevoeligheid, voor al hetgeen de Heere aan hen had gedaan.

Want wel was koning Josia een reformatorisch koning, wel was het diens lust en leven, om den eredienst van Jehova weer te herstellen en God tot Zijn eer te doen komen, maar het hart des volks bleef ook bij uitwendig herstelling aan den afgodendienst hangen.

Het is daarom, dat de Profeet aankondigt wat geschieden zal, opdat het nog mocht zijn tot waarschuwing voor de goddelozen en tot bekering van hen, die onder den afval van God zuchtten.

Het Boek laat zich verdelen in drie delen.

Het eerste deel (Hoofdst. 1), bevat de bedreiging van het gericht Gods over de ganse aarde.

Het tweede deel (Hoofdst. 2-3:8), behelst de vermaning tot bekering tot den levenden God.

Het derde deel (Hoofdst. 3:9-20), voorspelt aan het overblijfsel, naar de verkiezing der genade, de heerlijkheid van den Messiaansen tijd.

HOOFDSTUK 1.

ONDERGANG VAN HET RIJK VAN JUDA.

1. Het woord des HEEREN, hetwelk geschied is tot Zefanja(in de Gr. en Lat. overzetting Sophonias, in onze taal "de Heere verbergt of beschut"), den zoon van Cuschi (= zwarte), den zoon van Gedalja (= verheerlijkt door Jehova), den zoon van Amarja (= waarvan Jehova gesproken heeft), den zoon van Hizkia, waarschijnlijk den bekenden vromen koning van Juda, wiens achterkleinzoon hij dan zou geweest zijn. Hij leefde in de dagen van Josia, den zoon van Amon, den koning van Juda (641-610 v. Chr.).

Zefanja wilde zijnen koning en zijn volk in zijne voorvaders een voorbeeld geven, waaruit het alles zou kunnen leren, waaraan deze tijd behoefte had. Hoe veel overeenkomst toch had die vroegere met den tegenwoordigen tijd! Daarom stelt hij op den voorgrond, dat hij van den koning Hizkia afstamde.

"Het karakter van den tijd, in welken Zefanja leefde, komt erg genoeg voor, wanneer wij de schildering met die van den gelijktijdigen Jeremia nevens elkaar plaatsen. Wat wij bij Micha vinden, dat juist onder de regering van den vromen Hizkia de zonden zo algemeen waren, is eveneens het geval onder den vromen Josia. Om dit verschijnsel te verstaan, moet men opmerken, dat wanneer het licht helder opgaat, de duisternis daar tegenover zich des te donkerder verheft. Juist onder reformatische koningen was voor de Profeten dubbele aanleiding, om den onverbeterlijken tegenstand der goddelozen voor God en mensen aan te klagen. De koning is geen verachter van God, maar zijne naaste bloedverwanten zijn het, en in de kringen der voornaamsten heeft de verloochening van het oude geloof en de oude zeden haren hoofdzetel; de wet is aanwezig maar daar de regerende klassen bedorven zijn, zo is het alsof zij er niet was, of alleen aanwezig was tot misbruik en om geweld aan te doen. De godsdienst is in ‘t openbaar hersteld, maar in de harten zitten de Baäls, Molochs en het heir des hemels op den troon naast den godsdienst der lippen. Het is er ver vandaan, dat de afgodendienaars hun afgoderij zouden verbergen; nog altijd zijn afgodspriesters in het land, en men zweert tevens bij den Heere en bij Baäl. Bij den groten hoop is de godsdienstzin, dien Micha nog kon opmerken uitgeblust. Een verwilderd, en bij levenden lijve dood geslacht, zitten zij op hun geldzakken en laten God God zijn. Wanneer Micha’s tijdgenoten nog ten minste vraagden: waarmee kan ik God verzoenen? zo zeggen zij: de Heere doet noch goed noch kwaad Zij nemen goedschiks gene tucht meer aan, en het is duidelijk, dat ook de laatste bemoeiingen des konings en der getuigen Gods geen doorslaand gevolg hebben. Daarom kan het gericht niet uitblijven. Dit gericht kondigt Zefanja aan, maar in de meest omvattende algemeenheid als het middel, waardoor God Zijn rijk op aarde in stand houdt, uitbreidt en volmaakt.

2.

I. Vs. 2-18. De Profeet kondigt het wereldgericht aan, dat voornamelijk ook over Israël zal komen om de gruwelen der afgoderij en de verachting van God in het land (vs. 2-7); alle

zondaars van elken stand zal het zwaar straffen, en niemand zal zich daaruit kunnen redden (vs. 8-13). Het is nabij, en zal in vreselijkheid al wat ondervonden is overtreffen. (vs. 14-18).

2. Ik zal ganselijk alles wegrapen uit dit land door een groot en algemeen gericht, spreekt de HEERE.

3. Ik zal even als eens door den zondvloed, wegrapen, verdelgen mensen en beesten; Ik zal wegrapen de vogelen des hemels, en de vissen der zee, en de ergernissen met de goddelozen, ja Ik zal de mensen uit dit land uitroeien, spreekt de HEERE.

4. En ik zal vooral Mijne straffende hand uitstrekken tegen Juda, en tegen alle inwoners van Jeruzalem, en Ik zal uit deze plaats uitroeien het overblijfsel van Baäl, 1) al wat ondanks de bemoeiingen van den koning en van zijne getrouwe dienaars van den afgodendienst over is, en den naam der Chemarim, de uit allerlei volk genomene priesters van den afgodendienst (2 Kon. 23:5) met de eigenlijke afgodspriesters.

1) Als hier sprake is van het overblijfsel van Baäl, dan volgt daaruit, dat reeds veel van dien dienst was uitgeroeid. Josia had reeds veel gedaan, om dien dienst uit te roeien, maar er was nog een rest, en ook die rest, dat overblijfsel zou worden weggedaan door middel van Babel. Met Baäl ook de chemarim, d. i. de priesters, die offerden op de hoogten en daarom op afgodische wijze den Heere dienden, met de priesters, die aan Baäl offerden.

Het land zou volkomen gezuiverd worden van de afgoderij.

5. En daarenboven ook alle afgodendienaars, allen, die zich nederbuigen voor de altaren, die op de platte daken zijn opgericht voor het heir des hemels, voor zon, maan en sterren (1 Kon. 21:3), en die zich nederbuigende zweren zowel bij den HEERE, den waren God van hemel en aarde, en zweren bij Malcham, bij hunnen koning, den afgod Baäl, dien zij hunnen koning noemen, zodat zij waren godsdienst en afgoderij zoeken te verenigen.

Deze mensen waanden zich veilig, omdat zij zich aan beide zijden schaarden; zij voegden zich bij de volgers van Jehova en bogen zich tevens voor Malcham, maar dubbelhartigheid is een gruwel bij God, die de geveindsheid haat. De afgodendienaar, die zich met beslistheid aan zijne valse goden heeft overgegeven, heeft ene zonde minder dan hij, die zijn bevlekt en afschuwelijk offer in den tempel des Heeren brengt, terwijl zijn hart bij de wereld en de zonde is. Met den haas te huizen en met de honden te jagen, is ene valse aardse politiek. In de gewone zaken van het dagelijks leven wordt een dubbelhartig man veracht, maar in godsdienstige zaken is hij ten uiterste toe verachtelijk. Het gezicht, dat in onzen tekst uitgesproken wordt, is verschrikkelijk, maar wel verdiend, want hoe zou de Goddelijke gerechtigheid den zondaar kunnen sparen, die het goede kent, goedkeurt, en belijdt dat hij het volgt, terwijl hij inmiddels het kwade liefheeft en heerschappij over zijn hart laat voeren? .

Ook die zullen uitgeroeid worden, die de zaak denken te schikken tussen God en Baäl en gelijken voet houden tussen God en de afgoden. Zij verbinden zich met eed en verbond aan den dienst, beide van God en van de afgoden. Zij hebben een goed gevoelen van den

godsdienst van Israël, het is de godsdienst des lands en is het lang geweest, en daarom willen zij dien geenszins verlaten, maar zij denken dat dezelve veel verbeterd en verfraaid kon worden, indien zij den dienst van Moloch daarbij voegen.

6. En eindelijk ook allen a), die terugkeren van achter den HEERE, den God hunner vaderen, en die den HEERE niet zoeken, en vragen naar Hem niet.

a) Jes. 1:4; 59:13. Jer. 15:6.

De bestraffing van den Profeet gaat vs. 4-6 steeds meer van den groveren tot den fijneren afgodsdienst over. De Heere zal uitroeien: 1) de overblijfsels van de afgodsbeelden van Baäl zelven; 2) de broederschap en priesters van Baäl; 3) de afgodsdienaren, die met altaren zonder beelden zich tevreden stellen; maar toch openlijk op de daken aanbidden; 4) de heimelijke aanbidders dier afgoden; 5) hen, die zonder afgoderij te plegen in hun harten van God zijn afgevallen; 6) hen, die onverschillig zijn ten aanzien van den Heere, de indeferentisten.

De noodlottige vrucht der onverschilligheid is de misdaad, die niet meer bloost. "Schaamte is de eerste profetes, wanneer gij afwijst, de eerste, die u weer terugroept in het land des vredes-bewustzijn van schuld, pijl des gewetens, straal Gods van den Almachtige op den daad zelf, omkering van den stroom van ons bloed en van onze gedachten, van onze zee van golven en driften, boete des lichaams.

Gelijk bij den mens het ophouden van schaamte het begin aanwijst van een hopelozen toestand, zo ook in het volksleven. Zo lang het geheel des volks nog schaamtegevoel heeft, kunnen vele bijzondere, ook zware zonden zonder ernstige schade van het geheel worden gedragen. Houdt dat op, zo kan misschien het zware der bijzondere misdaden, vergeleken bij die van vroegere tijden, ene soort van vooruitgang in beschaving aanwijzen, en toch daarbij de toestand van het geheel een veel ongelukkigere zijn. Gewoonlijk ligt ook die vooruitgang in de verslapping van het zedelijk oordeel.

7. Zwijgt voor het aangezicht des Heeren HEEREN, en onderwerpt u zwijgend aan Zijn gericht (Hab. 2:20; want de grote gerichtsdag des HEEREN is nabij (Joël 1:15), want de HEERE heeft voor Zijn gericht reeds een slachtoffer bereid, namelijk Zijn eigen afgevallen volk (Jes. 54:6); Hij heeft Zijne genoden tot het offermaal geheiligd, namelijk de heidenen, die Hij ten strijd geheiligd heeft, opdat zij Israël zouden vernietigen (Jes. 13:3).

De dag des Heeren is in den uitgebreidsten zin elke tijd, waarin Zich God als Koning, Heere en Rechter betoont in den engeren zin, die dag dien alle Profeten verlang hebben te zien, de dag der openbaring Gods onder het Nieuwe Verbond. Alzo moet de dag des Heeren vooral worden verstaan van de komst van den Messias in het vlees, welke met het gericht over de ongelovigen is verbonden, maar bovendien ook van hetgeen dien dag voorafgaat. Zo kondigt Zefanja als voorloper en heraut enen anderen dag aan met vernietiging der ergernissen en reiniging door de Babylonische ballingschap. En waar de Profeten van de tijden na de komst van Christus spreken, is die dag des Heeren de dag van het laatste oordeel, waaraan tijden als

de verwoesting van Jeruzalem, de hervormingsgeschiedenis als bazuinen voorafgaan, welke de komst des Heeren tot het wereldrijk en tot het laatste oordeel verkondigen.

8. En het zal geschieden in den dag van het slachtoffer des HEEREN, dat Ik in een gericht des toorns bezoeking zal doen over de vorsten en hoofden der stammen, en over de kinderen des konings, over alle koninklijke prinsen, 1) die de vrome gezindheid des konings haten en de afgoden dienen, en over allen, die zich kleden met Egyptische, Babylonische of andere vreemde kleding, en daardoor te kennen geven, dat ook hun gezindheid van Mij en Mijn volk vervreemd is.

1) Velen hebben in de benaming van kinderen des konings een bewijs willen vinden, dat Zefanja eerst later zou voorspeld hebben, toen reeds de zonen des konings waren groot geworden en als goddelozen bekend waren. De uitdrukking "Koningskinderen" behoeft niet juist eigen zonen des konings te betekenen; de neven, de naaste bloedverwanten zijn bedoeld.

9. Ook zal Ik ten zelven dage, dat de groten worden gestraft, bezoeking doen over al wie over den dorpel springt, 1) over hen, die met geweld en plotseling in de huizen indringen; die het huis hunner Heeren vervullen met geweld en bedrog, die hun meesters helpen om anderen goederen door bedrog te ontvreemden.

1) Wie over den dorpel springt, wordt nader verklaard door het volgende, die het huis hunner heren vervullen met geweld en bedrog. Het zijn n. l. zij, die plotseling bij iemand indringen, have en goed wegroven, en daarmee menen hunnen heren een dienst te doen.

10. En er zal te dien dage, spreekt de HEERE, ene stem des gekrijts zijn, niet van een gedeelte maar van de gehele bevolking van Jeruzalem, van de Vispoort af (Neh. 3:13), welke aan de noordzijde van Bezetha is gelegen, en een gehuil van het tweede gedeelte der stad, namelijk van de benedenstad op den heuvel Akra (2 Kon. 22:14), en ene grote breuk over de verwoesting door de invallende vijanden van de heuvelen Bezetha en Gareb af, welke de benedenstad omgeven (Jer. 31:39).

11. Huilt dan, gij inwoners der laagte, van het dal tussen Akra ten westen en Bezetha en Moria ten oosten, later het Kaasmakersdal genaamd (Richt. 15:19 2 Kon. 21:13), want al het daar wonende volk van koophandel, dat in zijn bedriegelijken handel en wandel de Kanaänieten gelijk is geworden (Hos. 12:8), is uitgehouwen, is als in een vijzel klein gestampt; al de gelddragers, de hebzuchtige woekeraars, zijn uitgeroeid.

12. En het zal geschieden te dien tijde, Ik zal Jeruzalem met lantaarnen doorzoeken 1); en Ik zal bezoeking doen over de mannen, die stijf geworden zijn op hunnen droesem, die gelijk zijn aan ouden niet overgegoten wijn, welke daarom noch van smaak noch van reuk verandert, en die dus van elke omkering afkerig zijn, die in hun hart uit vleselijke gezindheid zeggen: De HEERE is in den hemel; Hij doet geen goed, en Hij doet geen kwaad; alles hier op aarde is blind toeval, geluk zowel als ongeluk (Jes. 41:23. Jer. 10:5) {2}.

1) In de geschiedenis van Jozefus lezen wij, dat (bij de verovering van Jeruzalem) de vorsten, priesters en machtigen zelf uit de riolen, uit holen en spelonken zijn getrokken, waar zij zich in doodsangst hadden verborgen.

Is dit waar van de verovering door de Romeinen, zo is zeker iets dergelijks bij de eerste verovering door de Chaldeën voorgekomen, en beide veroveringen zijn opgesloten in de profetie.

{2} De goddelozen zeggen in hun hart: de Heere doet geen goed en Hij doet geen kwaad. Wat betekent dat "in hun hart?" Hoewel schaamte en vrees de harten afschrikt, zodat zij hun ongerechtigheid niet openlijk tonen, zo voeden zij toch heimelijk die gedachten, en zijn van mening, dat God niet bestaat, of ten minste in den hemel is. Dat is het toppunt der goddeloosheid, wanneer mensen, dronken van wellust, God van Zijn rechterlijk ambt beroven-en, wanneer Hij niet als Rechter wordt erkend, wat blijft er van Zijne Godheid? De majesteit en het rijk Gods bestaat niet in enige fantastische inbeelding, maar in verplichtingen, die zozeer Hem alleen toekomen, dat zij niet van Zijn wezen kunnen worden gescheiden. Hem komt het alleen toe, de wereld te regeren, Zich over het menselijk geslacht te bekommeren. tussen goed en kwaad scheiding te maken, de ellendigen te helpen, alle misdaad te wreken, onrechtvaardig geweld ter neer te drukken. Wie Hem dat ontneemt, houdt een afgodsbeeld over.

Zij loochenen hiermede in vleselijke gerustheid des harten, dat God regeert, dat Hij wetenschap heeft van hetgeen op de wereld geschiedt. Daarmee stellen zij den Heere God feitelijk op één lijn met de afgoden en loochenen daarmee het Wezen Gods. Hierom zou God, de Heere, hen straffen met de uiterste straffen Zijner verbolgenheid.

13. Daarom zal door hen worden ondervonden, hoe waar Gods Woord is, dat alle verachters van Zijnen heiligen naam straffen dreigt (Lev. 26:32 v. Deut. 28:30 v. 39 ,); hun vermogen zal den vijanden ten roof worden, en hun huizenzullen tot verwoesting worden. Zij bouwen wel, vol vertrouwen en gerustheid op hun blind noodlot, huizen, maar zij zullen ze niet bewonen, en zij planten wijngaarden, maar zij zullen derzelver wijn niet drinken.

14. Want waarlijk de grote dag des HEEREN, de gerichtsdag, is nabij; hij is nabij, en zeer haastende; de stem van den dag des HEEREN zal worden gehoord, wanneer het zal zijn: Hoor! de dag des Heeren is daar! de held, die anders nooit in het gewoel van den slag heeft gesidderd, zalzich dan niet kunnen redden van den door den Heere gezonden schrik der vijanden, maar aldaar bitterlijk schreeuwen.

Den godloochenaars kan hun dwaling, gelijk deze ene daad is, zo ook alleen door de daad voelbaar worden gemaakt. Het licht, waarin zij Hem erkennen, is tegelijk het licht van het gericht, waarmee God hen bezoekt. Zij zijn gewoon, alles wat geschiedt, fatalistisch, als een noodzakelijke voortgang van zaaien en oogsten, bouwen en bezitten te beschouwen, en den factor der goddelijke genade, die aan alles ten grondslag ligt, niet op te merken. Daarom moet God dien genomen loop eens afsnijden, aan het zaad de vrucht, aan het bouwen het wonen laten ontbreken-dan bemerken zij dat Hij is.

Niets kon met meer geest en leven uitgedrukt worden, niets met woorden, beter geschikt, om een zeker en zorgeloos volk op te wekken en aan te sporen, dan de waarschuwing, die hier aan Juda en Jeruzalem gegeven wordt, van de aannaderende verwoesting door de Chaldeën. Dat alleen is genoeg, om de zondaren te Zion te doen beven, dat het de dag des Heeren is, de dag, in welken Hij zich openbaren zal, door wrake over hen te nemen. Het is de grote dag des Heeren, een staaltje van den oordeelsdag, een soort van jongste dag, gelijk de laatste verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen vertoond wordt te zijn, in onzes Zaligmakers voorzeggende, daaromtrent (Matth. 24:17).

15. Die dag zal een dag der verbolgenheid Gods zijn, een dag der benauwdheid en des angsten, een dag der woestheid en verwoesting, een dag der duisternis en der donkerheid, een dag der wolk en der dikke donkerheid(Joël 2:2).

16. Een dag der bazuin en des trompetgeklanks tegen de vaste steden en tegen de hoge hoeken, de vestingen, tegen welke zij zullen aanstormen en welke zij zullen veroveren en verwoesten.

17. En Ik zal de mensen te dien dage bang maken, dat zijradeloos en te vergeefs naar hulp zoekende, zullen gaan als de blinden(Deut. 28:29); want zij hebben door afgodendienst en overtreding van alle Zijne geboden tegen den HEERE gezondigd, en hun bloed zal vergoten worden als stof, dat men met voeten treedt, en hun vlees zal met verachting worden gedood en worden als drek (1 Kon. 14:10. Jer. 9:21).

18. Noch a) hun zilver, noch hun goud zal hen, die rijke en voorname verachters van God, kunnen redden ten dage b) der verbolgenheid des HEEREN 1), want de vijanden zullen het niet achten en er zich niet door laten omkopen; maar door het vuur Zijns ijvers zal dit ganse land, de ganse aarde, verteerd worden; want Hij zal ene voleinding maken, gewis ene haastige, met al de goddeloze inwoners dezes lands 2), der aarde.

a) Spr. 11:4. Ezech. 7:19. b) vs. 14, 15, 16.

1) De toorn Gods, de zonde vervolgende is zo verschrikkelijk, dat geen rijkdom meer of schatten, waarop de mensen vertrouwen, die kunnen afkeren, noch ook iets in de gehele wereld, behalve het bloed van Christus, wanneer een zelfs-veroordeeld zondaar zijn toevlucht daartoe neemt.

2) De verkondiging begon in vs. 2 met de bedreiging des gerichts over de gehele aarde, waarin het gericht over Jeruzalem en Juda slechts als een deel werd voorgesteld. Nu keert de voorzegging hier aan het slot tot de gedachte aan het begin terug.

Al deze verkeerdheden zijn het, die Juda’s volk verdorven hebben, die elke natie, welke haar aankweekt, ten kanker verstrekken, en een land tot zijn ondergang leiden moeten. Was het Jehova, welke dit nog tijdig liet aankondigen en voorstellen, opdat Zijn volk niet zou omkomen door eigen schuld. Zijne ontzettende bedreigingen hadden dit een en ander met kracht moeten aanklemmen, en de natie nog tijdig tot betere gedachten moeten brengen. Maar

als wij dan met de uitkomst raadplegen en de vervulling van al deze bedreigingen in de verwoesting van Jeruzalem door de Chaldeën beschouwen, moeten wij dan niet schrikken voor de rechtvaardige oordelen Gods, voor het zekere der vervulling van al Zijne bedreigingen, en dat het eens vreselijk zijn zal, te vallen in de handen van den levenden God. Geen kostbare losprijs kon Juda vrijkopen van het bedreigde leed, bedrieglijk waren alle steunsels, op welke men zich verliet, en rampzalig word het lot van ene natie, die eerst zo beweldadigd en gelukkig. was. Dat is het loon, dat is het uiteinde van elken zondaar, die zich verhardt, van ieder volk, dat naar de stemme Gods niet luistert. Wie is wijs, die merke deze dingen, en bidde den Heere om Zijnen herscheppenden en alvermogenden Geest.

Als hier sprake is van het ganse land, wordt daarmee wel in de eerste plaats het land van Juda vertoond, maar de Profeet ziet ook hier weer tot in de uiterste tijden, en het land van Juda is beeld van de ganse aarde.

Als de Heere komt, om de ganse aarde te verderven, zal niets, wat van de mensen, wat van het schepsel is, kunnen redden van den toorn, dan zal er alleen redding zijn voor hen, die door Gods genade bekleed zijn met het kleed der gerechtigheid, met den mantel des heils.

HOOFDSTUK 2.

VERMANING TOT BEKERING, STRAF DER NABURIGE VOLKEN.

II. Vs 1-Hoofdst 3:8. Tegenover dit zo nabijzijnd gericht over de gehele wereld, in 't bijzonder over Juda, roept nu de Profeet zijn volk tot boete en bekering, en vermaant hij vooral de vromen, om naar ootmoed en gerechtigheid te trachten, opdat zij in den dag des gerichts mochten verborgen worden. (vs. 1-3). Des te meer moeten zij boete doen, daar de Heidenen, Filistijnen, Ammonieten, Moabieten zullen worden uitgeroeid en met het land van Israël worden verenigd (vs. 4-10), daar verder alle afgoden op aarde zullen worden nedergeveld en alle landen tot aanbidding des Heeren zullen komen. Ja Egypte en Assur met de trotse hoofdstad Nineve zullen worden verwoest (vs. 11-15), daar eindelijk ook het met bloed bevlekte Jeruzalem met zijne verdorven vorsten, rechters en profeten zware straf zal lijden. (Hoofdst. 3:1-8).

1. Doorzoek uzelf en uwe verblinde, verdwaalde zielen nauw, bedenk, waarvan gij afgevallen zijt; ja doorzoek nauw 1), gij volk van Juda, dat met geen lust bevangen wordt, dat afgeleerd zijt u te schamen.

1) De eerste betekenis, van dit woord is, verzamelen, de stoppelen verzamelen en vandaar heeft het de betekenis verkregen, van zich verzamelen op geestelijke wijze, dat is, zich zelven beproeven, zich zelven doorzoeken. De Profeet roept derhalve het volk op, dat zich niet meer schaamde, want dit is de betekenis, van met geen lust bevangen te zijn, om zich te beproeven, om tot zich zelven in te keren, om als de verloren zoon tot zichzelven te komen. Nog is de verwoestende gruwel niet over zijn volk uitgestort, nog is het de dag der genade en daarom roept de Profeet het diep van God afgevallen volk toe, om zich voor God te verootmoedigen.

2. Eer het besluit bare, vóórdat het oordeel van den rechtvaardigen Rechter over u worde verwezenlijkt; (gelijk kaf gaat de dag voorbij: zo spoedig vervliegt de tijd, zo haastig komt de dag van Gods gericht). Bedenk u, terwijl de hittigheid van des Heeren toorn over ulieden nog niet komt; terwijl de dag van den toorn des Heeren over ulieden nog niet komt.

3. Zoekt vooral den HEERE, alle gij zachtmoedigen, gij stillen des lands (Amos 2:7), die Zijn recht werken! Zoekt gerechtigheid, zoekt zachtmoedigheid, misschien zult gij verborgen word en in den spoedig invallenden dag van den toorn des HEEREN 1) misschien zult gij worden begenadigd en gered (Amos 5:15).

1) Terwijl er weinig hope was, dat het lichaam des volks door bekering den dag des toorns zou afkeren, zo keert zich de Heere tot het godzalig overblijfsel des lands, dat vernederd en zachtmoedig was gemaakt onder een gevoel der zonden, en onder de hand Gods en dat conscientie maakte van zijn plicht, gelijk die in het Woord was bevolen. Deze vermaant hij om voort te gaan in het zoeken van des Heeren aangezicht en gunst, en om toe te nemen in zachtmoedigheid en in een rechtvaardigen wandel, als ook in het gebruik maken van de gerechtigheid van Christus, als zijnde dit de zekerste weg, om van den toekomenden toorn

bevrijd te worden, en ook de enige weg, die enige grond van hope geeft van bevestiging in de uitwendige oordelen, schoon hij ze er niet absoluut van verzekeren wil.

4. Ja zoekt ijverig den Heere; want alle heidenen zal de Heere eens richten en verdelgen, en hun landen aan het volk en het rijk van God toevoegen. Ten voorbeelde voor allen noem Ik u alleen de vier volken, die het dichtst bij Israël wonen; eerst de Filistijnen in het westen; Gaza zal verlaten wezen, en Askelon zal ter verwoesting wezen, Asdod zal men in den middag, op helderen dag, plotseling en onverwacht verdrijven, en Ekron zal uitgeworteld, met wortel en tak uitgeroeid worden (Joz. 13:2).

5. Ja wee het land en volk der Filistijnen en al den inwoneren van de landstreek der Middellandse zee, den volke der Cheretim, d. i. der Filistijnen! Het Woord des HEEREN dat u uw oordeel verkondigt, zal tegen ulieden zijn, gij Kanaän, der Filistijnen land! en Ik zal u even als de overige van Kanaän, verdoen, dat er geen inwoner zal zijn.

Cheretieten, eigenlijk alleen de zuidwestelijk wonende stammen der Filistijnen, worden hier te zamen Filistijnen genoemd, om daarmee op hun lot van uitroeiing toespeling te maken, want charat is uitroeien.

Over den oorsprong van dezen naam der Filistijnen zie Joz. 13:2

6. En de landstreek der zee zal in plaats van steden der Filistijnen in dit land, wezen tot hutten, uitgegravene putten der herders, herdersholen, welke zij gegraven hebben tot beschutting tegen de zon, en betuiningen der kudden 1).

1) In deze verzen wordt eerst met de verwoesting van het land der Filistijnen begonnen, dewijl deze landstreek het naast aan Juda lag. Algehele verwoesting zal hun deel zijn. Onverwacht zal zij plaats hebben, en als de Heere deze Heidenen ten ondergang zal overgegeven hebben, dan zal het zijn voor het overblijfsel van Juda.

Aan Zijn volk zal de Heere God de erfenis der Heidenen geven.

Ditzelfde geldt ook van Moab en Ammon.

7. En de landstreek met hare vette landouwen en weiden zal wezen voor het bekeerde overblijfsel van het huis van Juda, dat door bekering en geloof uit de gerichten is gered en begenadigd geworden, dat zijin vrede daarin weiden, des avonds zullen zij in de huizen van Askelon, welke nog overig zijn, legeren. Zulk ene uitbreiding van het rijk van God zal plaats hebben, als de HEERE, hunlieder God, hen, de leden van Zijn volk, die in het gericht der verbanning en verstrooiing zuchten, hen in genade zal bezocht, en hun gevangenis zal gewend hebben (Hos. 6:11. Amos 9:14).

8. Verder de Moabieten en Ammonieten in het oosten: Ik heb de beschimping van Moab gehoord, en de scheldwoorden der kinderen Ammons, hoewel zij als afstammelingen van Lot met Mijn volk in bloedverwantschap zijn en dubbel vriendelijk voor hen moesten wezen, de

scheldwoorden, waarmee zijbij iedere gelegenheid Mijn volk beschimpt hebben. Zij hebben het gehaat om zijne hoge goddelijke roeping tot een uitverkoren volk Gods, en hoogmoedig veracht, zo als bijv. Balak de koning der Moabieten het door Bileam's vloeken wilde vernietigen (Num. 22), of in den tijd der Richters (Richt. 3:12 vv. 10:7 vv. 1 Sam. 11:1-5. 2 Sam. 10-12) waarvoor zij door Saul en David zwaar werden gestraft (1 Sam. 14:47. 2 Sam. 8:2; 12:30 v.); en zo dikwijls het in nood en druk kwam hebben zij zich groot gemaakt tegen deszelfs landpale, doordat zij het overmoedig schonden, en stukken van het heilige land aan zich zochten te trekken. (Amos 1:13).

9. Daarom, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, het blijft onherroepelijk: Moab zal zeker zijn als Sodom, en de kinderen Ammons als Gomorra, even als deze steden, uit welke zij in hunnen stamvader Lot zijn uitgekomen, zullen zij geheel vernietigd worden, hun land zal worden tot ene netelheide, en ene zoutgroeve, gelijk aan de zuidkusten der Dode zee rijk aan zout, en ene verwoesting tot in eeuwigheid 1) de overigen (vs. 7) Mijns volks zullen ze, die beide vijandig volken, beroven, onderwerpen, en het overige Mijns volks zullen ze erfelijk bezitten al hun eigendom, hun slaven.

1) De Heere is hier in groten ernst en verzekert, dat Hij de vijanden Zijner Kerk zal straffen, als hebbende macht en reden daartoe om dat te doen, wijl Hij is de Beschermer der Kerk en in verbond met haar staat, hoewel het weinig geloofd wordt, zo bij de Kerk, als bij hare vijanden. Daarom verzekert Hij hen daarvan door Zijn eed, Zich zelf voorstellende in Zijn macht en intrest.

10. Dat zullen zij hebben in plaats van hunnen hoogmoed; want zij hebben beschimpt en hebben zich groot gemaakt tegen het volk van den HEERE der heirscharen! in hoogmoedige verachting van Zijne goddelijke roeping,

11. Vreselijk zal de HEERE in Zijne rechterlijke majesteit tegen hen wezen, want Hij zal, zo is Zijn onveranderlijk raadsbesluit, al de goden der aarde met alle rijken en alle mensen, die op hen bouwen, doen uitteren; en een iegelijk uit zijne plaats, waar hij wonen moge, zal Hem aanbidden als den waren, eeuwigen God; al de eilanden der Heidenen(Jes. 41:1) zullen Hem zoeken en verheerlijken (Micha 4:1. Zach. 14:16).

Deze bedreiging tegen de Filistijnen, Ammonieten en Moabieten is wel gedeeltelijk vervuld door den inval der Chaldeën, als ook door hun onderwerping ten tijde der Makkabeën, en hun langzamerhand geheel verdwijnen uit de rij der volken, en de verwoesting van hun landen tot op den tegenwoordigen dag. Dit was echter slechts ene voorafbeeldende vervulling; want voor alles moet toch volgens vs. 7, Israël deze landen in bezit nemen, en deze volken voor eeuwig aan zich onderdanig maken, wanneer de Heere zijne gevangenis zal hebben gewend, d. i. niet na de Babylonische ballingschap, maar na zijne volkomene verlossing uit alle landen, na zijne gehele bekering en vergadering als een heilig overblijfsel. Tot dien tijd zullen de landen van deze wederpartijders van Gods volk even zou woest liggen, als het land van Israël zelf. Maar eens, als Israël bekeerd is, zal dit het overblijfsel van deze onder het gericht als Heidenen geheel ten onder gegane volken, als bekeerde, gelovige leden voor eeuwig in zich zelven opnemen, en de landouwen van Filistea, Ammonitis en Moabitis zullen dan weer

bloeien. Datzelfde zal geschieden met alle heidenvolken en landen, als wier vertegenwoordigers die 4 volken worden genoemd.

12. Ook gij Moren! of Ethiopiërs in het verre zuiden (vs. 4) zult de verslagenen van Mijn zwaard zijn, gelijk ook alle andere heidense volken.

Ook dit begon door de Chaldeën vervuld te worden (Ezech. 30:4, 9); als heidens volk gingen de Ethiopiërs geheel te gronde, toen zij zich tot Christus bekeerden (Hand. 8:27 vv.

13. Hij, de Heere, zal (moge) ook Zijnerichtende hand uitstrekken tegen het Noorden, en Hij zal Assur verdoen, dat rijk, dat het Godsrijk in Israël zo vijandig is, en het op zijne vernietiging toelegt; en Hij zal Ninevé, de hoofdstad van Assur, in welke alle vijandschap tegen God is verenigd, stellen tot ene verwoesting, droog als ene woestijn.

14. En in het midden van haar, waar eens Ninevé stond, zullen de kudden legeren, al het gedierte der volken (liever: bij ganse scharen); ook de roerdomp, de pelikaan (Deut. 14:17. Jes. 34:11), ook de nachtuil zullen op hare granaatappelen, de sieraden der overgeblevene pilaren van Ninevé's paleizen vernachten; ene stem van allerlei vogelen zal in het venster der verwoeste huizen zingen, verwoesting zal in den dorpel zijn; want niemand zal meer over dien treden, als Hij haar cederwerk, het kostbare beschot der wanden in het prachtige gebouw zal ontbloot hebben 1).

1) Of, wanneer Hij haar cederwerk zal ontbloot hebben. In deze verzen wordt Assyrië toegesproken als het inbegrip van alle vijandige volken tegen den Heere en Zijn volk. Niets zal er overblijven. De Heere God zal zich openbaren als een verterend vuur voor Zijne vijanden, als een God, die alle Zijne vijanden en de vijanden Zijns volks tot een eeuwige verwoesting zal maken.

15. Dit is dan die stad, die opspringt van vreugdein hare menigte van mensen. O schrikkelijk einde! Dit de stad, die zeker woont achter hare wallen van water, gelijk zijn meent, verheven boven alle ongeluk, die in haar hart zegt, dat zich zelf steeds verheft en vergoodt: Ik ben het, en buiten mij is gene meer. Wie is mij gelijk op de aarde (Jes. 47:8)? Hoe is zij in plaats daarvan geworden tot woestheid! vroeger was zij de plaats van ene jubelende menschenmenigte, nu is zij ene rustplaats van het wild gedierte! een ieder, die daar doortrekt, verheugd over haar ondergang, zal ze aanfluiten; hij zal zijne hand bewegen, daar hij denkt: goed, dat zij verdwenen is; zij heeft haren ondergang wel verdiend.

Zij dacht, dat niemand haar gelijk was in aanzienlijkheid, macht en rijkdom; nu is haar inderdaad niemand gelijk meer in ellende en woestheid. Daar paleizen van vorsten plachten te staan, waren nu plaatsen voor de beesten; waar aanzienlijke lieden plachten te wonen, houdt nu het verachte vee huis. Zo dierbaar is Gode altoos de behoudenis van Zijn volk, en zo ellendig zal de toestand der vijanden van dat volk zijn, tot aan het einde der wereld. Ziet dit in den val van het geestelijk Babel (Openb. 18).

HOOFDSTUK 3.

KLACHT OVER EN BEDREIGING TEGEN HET ONGEHOORZAME JERUZALEM, VERTROOSTING DER GELOVIGEN IN DEN MESSIAS.

1. Maar evenzeer wee over Jeruzalem, der ijselijke 1) en der door allerlei zonden en gruwelen bevlekte, der verdrukkende stad.

1) Beter: der wederspannigen. Van de verkondiging der oordelen tegen de Heidenen, keert de Heere zich nu tot Jeruzalem en Juda. En nu komt de Heere allereerst met Juda te wijzen op zijne weerspannigheid tegen den Heere, Zijn Wet, Zijne heilige ordinantiën. Hoe dit volk zich van de tucht des Heeren heeft afgewend, om zich te keren tot de stomme afgoden. Al wat dan ook verder volgt is gevolg van het niet horen naar de stem Gods, van het niet aannemen van de tucht. Waar het Woord Gods wordt verworpen, waar Zijne ordinantiën niet worden geteld, daar volgt ook vanzelf, dat het leven een verkeerde richting neemt.

2. Zou ik haar niet weerspannig noemen? Zij hoort naar de stemvan God en Zijne Heilige wet en in de reden Zijner Profeten niet; zij neemt de tucht niet aan, laat zich door den ernst Zijner heilige eisen niet tot boete en bekering dringen; zij vertrouwt niet op den HEERE en Zijne genadige beloften, maar liever op haren voorraad en haar verstand; tot haren God nadert zij niet, maar zij gaat liever tot haren Baäl, en veracht de stem van den Heere en van Zijne Profeten.

3. a) Hare vorsten vooral bewijzen duidelijk het diepe verderf der gehele stad; zij zijn brullende leeuwen in het midden van haar, die met ene begeerlijkheid als der tyrannen zich op de armen en geringen storten, om ze te vernederen; hare rechters zijn zo onverzadelijk als avondwolven(Hab. 1:8), die de beenderen van den aan den avond gemaakten buit niet breken tot aan den morgen, maar die als in een ogenblik, nog denzelfden avond verslinden.

a) Spr. 28:15. Ezech. 22:27.

4. Hare Profeten, die voorgeven door Gods Geest verlicht te zijn, maar gene roeping van God hebben ontvangen, zijn in hun voorzeggingen lichtvaardig, vol ijdel gepraat, gans trouweloze mannen, verachters der waarheid en gerechtigheid Gods, leugenaars, die de gedachten van hun eigen hart voor goddelijke waarheid uitgeven, en de mensen op hunnen weg naar het verderf slechts sterken; hare priesters verrichten hun heilige diensten onachtzaam en met een onrein hart, zij verontreinigen het heilige, den tempel, zij doen der wet, wier wachters zij toch moesten zijn, geweld aan.

a) Jer. 23:11, 32. Hos. 9:7.

5. Zo zijn alle standen onder het volk, tot in den wortel verdorven. De rechtvaardige HEERE heeft daaraan gene schuld; Hij heeft niets onbeproefd gelaten, want Hij is in het midden van haar, van die gruwelijke stad; Hij doet geen onrecht; allen morgen geeft Hij weer op nieuw zijn recht in het licht, openbaart Hij door Zijne Profeten wat volgens Zijne heilige wet recht

voor Hem is: er ontbreekt niet 1); Hij houdt niet op ondanks hun verachting; doch het is alles te vergeefs, de verkeerde weet van gene schaamte.

1) Tegenover de goddeloosheid der mensen en het verkeren van het recht, plaatst de Heere Zijn doen. Hij wandelt in het midden van Zijn volk. Hij laat door Zijne Profeten waarschuwen. Hij heeft de Wet niet ingetrokken. Hij laat niet onrecht prediken, maar recht en gerechtigheid, en daarom al de schuld komt op het hoofd van Juda terug. De gruwel der verwoesting is een rechtvaardige vergelding voor hun weerspannigheid en het vertreden van het recht.

6. Ik heb de Heidenen als de Amalekieten en Kanaänieten uitgeroeid, hun hoeken, hun tinnen, muren en vestingen zijn verwoest, Ik heb hun straten eenzaam gemaakt, dat niemand daar door gaat; hun steden zijn verstoord, zodat er niemand is, dat er geen inwoner is.

7. Ik zei tot u, o Israël! verder door Mijne Profeten in heilige liefde en in geduld: Immers zult gij Mij vrezen, gij zult de tucht aannemen, opdat hare woning, de woning der dochter Zions, namelijk Jeruzalem, niet uitgeroeid zou worden; al wat Ik volgens Mijne dreigingen in de wet haar bezocht hebbe 1), wanneer zij van Mij zouden afvallen, waarlijk zij hebben, in plaats van zich tot Mij te bekeren, zich vroeg opgemaakt, zij hebben al hun handelingen verdorven, zij zijn zeer vlijtig geweest, om verkeerdheid te doen.

1) Al wat Ik haar bezocht hebbe. Zo zetten de Staten-Overzetters over. Anderen vertalen: na alles wat Ik over haar besteld heb. Deze vertaling is duidelijker. De Heere wil hier toch zeggen, dat indien Juda en Jeruzalem niet de tucht aannemen, niet willen wandelen naar ‘s Heeren geboden, Hij over hen zal brengen, al wat Hij gedreigd heeft in Zijne heilige wet.

8. Daarom, omdat alzo het gericht over dit volk niet kan uitblijven, verwacht mij, spreekt de HEERE, gij weinige vromen onder Mijn volk! Hoofdst. 2:3). Zoekt Mij en Mijne gerechtigheid te ijveriger in geloof, ten dage als Ik Mij opmake tot den roof; als Rechter aller volken, wanneer Ik opsta om door Mijn gericht alle degenen, die nog naar heil en redding verlangen als een buit te winnen. Want Mijn oordeel, Mijn heilig onherroepelijk recht, dat alle volken op aarde geldt, is, om alle goddelozen openbaar te doen worden, de Heidenentot dat doel voor Mij te verzamelen, de koninkrijken te vergaderen, om over hen Mijne gramschap, de ganse hittigheid Mijne toorns uit te storten, want dit ganse land zal, zo als reeds boven (Hoofdst. 1:18) gezegd is, door het vuur van Mijnen ijver verteerd worden; alle goddeloosheid zal worden vernield, en onder zulke zware gerichten zullen dan de boetvaardigen onder de volken zich tot Mij bekeren.

Met dit vers is de Profeet tot de gedachte in Hoofdstuk 2:1 vv. teruggekeerd, een bewijs daarvoor, dat hier ook naar de bedoeling van den Profeet, het einde ener afdeling is. De Profeet bedoelt niet in uitsluitenden zin in ons vers het laatste gericht, maar de gerichten, die door de geschiedenis van Israël en van de volken heengaan, en eindelijk in het jongste gericht uitlopen. Voor Israël beginnen deze gerichten ter zifting met de verwoesting van Jeruzalem en de Babylonische ballingschap en zij duren nog heden voort; voor de volken der wereld zijn zij

in de menigvuldige katastrofen van de wereldgeschiedenis volvoerd, eerst in de veroveringstochten der Chaldeën onder Nebukadnezar en zijne opvolgers.

9.

III. Vs. 9-20. Wacht op Mijn gericht, want het zal uwe verlossing zijn, riep de vorige afdeling den gelovigen in Israël toe. Dat gericht zal ook uit de heidenen nog velen tot den Heere brengen; want het zal als een gericht der zifting over alle volken zijn. Deze door Gods gericht gelovig gewordene, bekeerde zielen uit de Heidenen zullen dan uit dankbaarheid aan den Heere, Zijn verstrooid, door zijne schuld verstoten volk bekeren, weer verzamelen en als een welgevallig offer tot Hem leiden (vs. 9-10). Is echter eens Israël, door den arbeid des geloofs van de bekeerde Heidenwereld weer bekeerd, en tot zijnen God vergaderd, zo zal de Heere zelf het van alle zonden reinigen en geheel heiligen, dat het van dien tijd af in ootmoed zijn vertrouwen alleen op den Heere stelt. Onder de herdertrouw van zijnen God zal Israël genen vijand meer behoeven te vrezen, want Hij zal ze allen wegdoen. Vol vreugde en zalig gejubel zal de begenadigde gemeente met den Heere zelven in haar midden-in het nieuwe Jeruzalem in de rijkste volheid der genade en heerlijkheid leven. (vs. 11-20).

9. Ja wacht slechts op Mij met geduld, gij ellendigen Mijns volks, want gewis, als Ik de grote gerichten over de Heidenen breng, dan zal Ik tot de volken, die tot hiertoe hun eigene wegen zonder God hebben bewandeld en hun goden hebben aangeroepen, door Mijne dienaren ene reine spraak wenden 1), opdat zij allen zich tot Mij bekeren, en, gelijk het in den beginne van de geschiedenis der mensheid geweest is, weer allen den naam des HEEREN, den enigen waren God met innig geloof aanroepen, opdat zij Hem dienen met een eenparigen schouder, en nauw verbondene zielsgemeenschap.

1) Onze Staten-Overzetters denken hier met enige andere uitleggers aan de lippen van God of van Zijne boden, met welke Hij den volken de goede boodschap zal verkondigen; de meeste oudere en nieuwere uitleggers verklaren het echter van de volken, wier spreuk de Heere heiligen zal. Dat Gods sprake rein is, spreekt te zeer van zelf, dat de Profeet dit zou kunnen willen uitdrukken. Ook op meerdere plaatsen, bijv. Jes. 6:5 vv. waar "reine lippen" of "sprake" voorkomt, wordt het steeds van de lippen der door de zonde bevlekte mensen gebezigd. Neemt men het ook hier in dien zin, dan is de mening, dat de Heere den volken, die tot hiertoe hun lippen door aanroeping der afgoden hebben verontreinigd, de sprake reinigen zal, d. i. hen zal bekeren, en hun harten en spraak zo zal heiligen en ontberen, dat zij met reine gezindheid en welgevallige beden den naam Gods zullen aanroepen.

Onze Staten-Overzetters tekenen echter ook aan: "Of, alsdan zal Ik den volken de lippen veranderen in reine lippen, dat is, Ik zal mijne uitverkorenen onder de Heidenen wederbaren door den Heiligen Geest, zodat hun mond en hart rein zullen zijn, zodat zij van God rein zullen gevoelen en spreken, Hem heiliglijk dienende, " en deze verklaring eist de grondtekst. De Heere God voorspelt hier toch, dat diezelfde lippen, die door den afgodendienst verontreinigd waren, door Hem zullen gereinigd worden, omdat Hij hun hart zal herscheppen tot de vreze Zijns Naams.

10. Ja, deze bekeerde Heidenen zullen Mij dienen van ganser harte en met een dankbaar gemoed, want de tot Mij bekeerde Heidenwereld zal tot betoning van haren dank voor hare begenadiging Mijn om zijne zonde des ongeloofs en der eigen gerechtigheid verstokt en verstoten volk Israël door geloof en hare prediking tot bekering dringen. Van de zijde der rivierender beide grote stromen, de Nijl en de Astaboras, der Moren, van Ethiopië en het uiterste zuiden der toen bekende wereld, zullen tot Mij, hunnen enigen God en Heiland, Mijne ernstige, de tot Mij waarlijk bekeerde, gelovige aanbidders, met de dochter Mijner verstrooidenover den gansen aardbodem, van Mijn uitverkoren volk, tot Mijne offeranden brengen. 1) Deze bekering van Israël zal dus evenzeer een getuigenis zijn van den ijver der gelovige Heidenen in goede werken, als dat het spijsoffer voor Israël moest zijn (Lev. 2:3).

1) Even als in Jes. 66:20 wordt ook hier op ‘t duidelijkst voorzegd, dat de bekering en weer bijeenvergadering van het verstokte en verstrooide volk der Joden tot Christus, hunnen God en Heiland, door den heiligen ernst des geloofs en den zendingsarbeid der gelovige Christengemeente uit de heidenen, zal plaats hebben, zo als dit Paulus (Rom. 11) op Nieuw-Testamentische wijze verder uiteenzet. Dat de zending onder de Joden een heilige plicht der dankbaarheid voor de Christenen is, is alzo buiten allen twijfel. Maar de arbeid van liefde en dank aan Israël is volgens de bedoeling van onze plaats niet te beperken tot de zending onder de Joden, maar omvat veel meer. Vooral het innige geloof, de heilige liefde, de brandende ijver voor Gods zaak, moeten het verdwaasde Israël winnen. Wanneer Israël eerst weer moet zeggen: "Ziet, hoe lief zij elkaar hebben, hoe heilig hun wandel is!" Wanneer het in plaats van hoon en spot, ware goddelijke liefde, zo als die uit het geloof in Christus voortvloeit, van de zijden der Christenen verneemt, dan zal het ook moeten erkennen, dat onder ons de ware God, dat onze Jezus de ware Messias is. De grootste hindernis tot bekering van Israël is het ongeloof en gemis van liefde bij de Christenen. De volkomene vervulling van onze profetie zal zeker dan eerst plaats hebben, wanneer na het ingaan van de volheid der Heidenen, de blindheid, welke voor een deel over Israël is gekomen, zal zijn opgeheven, en dan geheel Israël gelovig en zalig zal zijn (Rom. 11:25 v.).

In onze Staten-Overzetting is het woordje met er tussen in gevoegd. Dit moet echter niet. De Profeet spreekt hier hetzelfde uit in beginsel, wat de Apostel Paulus (Rom. 11:25 en verv.) betuigt. Beter is dan ook de vertaling van: Mij tot spijsoffer. Door de bekeerde Heidenen zal eens den Joden het Evangelie der genade worden verkondigd. Als de volheid de Heidenen zal zijn ingegaan, zal geheel Israël zalig worden. Dan zullen de Heidenen het bekeerde Israël den Heere als een heilig spijsoffer toebrengen.

11. Te dien dage, wanneer gij, o Israëls door den arbeid der liefde van de gelovige Heidenen u weer tot Mij zult hebben bekeerd en uit de verstrooiing zult vergaderd zijn, zult gij niet beschaamd behoeven tewezen van wege al uwe handelingen, waarmee gij tegen Mij overtreden hebt; want gij zult alsdan generlei misdaden meer, gelijk vroeger, begaan; want alsdan zal Ik uit het midden van u wegnemen, die van vreugde opspringen over uwe hovaardij, 1) de overmoedige rechters, Profeten en priesters, die zich nu nog op hun misdadige behandeling van u beroemen, en gij zult u voortaan niet meer in hoogmoed, dien wortel van alle zonde, verheffen om Mijne heiligen bergs wil (liever op Mijnen enz.) waar Ik u dan weer zal hebben vergaderd.

1) De Heere God zegt het hier, dat het dan zou ontbreken aan hen, die Israël zouden verleiden tot afgoderij en het verlaten van Zijn dienst, zodat zij in de vreze des Heeren zonden wandelen, en niet meer zichzelven behoeven te schamen over hun afgoderij.

12. Maar of, want Ik zal in het midden van u, o Jeruzalem! verscheuren, en als een zaad doen overblijven, opdat het zich tot Mij bekere en uit de verstrooiing verzamele, een ellendige en arm volk1), dezulken, die zich onbekwaam gevoelen tot alle goed, en erkennen, dat zij hun redding alleen aan Mijne genade en ontferming te danken hebben; die zullen op den naam des HEEREN van harte betrouwen 2).

1) De Heere keurt het nodig, om zelfs het overblijfsel van Zijn volk met veel ellende te oefenen, nadat Hij door hun verlossing hun smaad heeft weggenomen, opdat zij daardoor temeer gebracht zouden worden, om de heiligmaking te betrachten. Want zij zijn een ellendig en arm volk, opdat zij betrouwen en geen onrecht zouden doen.

2) God houdt arm en ellendig in zich zelf, opdat er alleen een betrouwen op Hem zou zijn. Wie zichzelven heeft leren wantrouwen, wie alle eigenwijsheid heeft leren opgeven die zal ook alleen zijn vertrouwen stellen op den Heere God.

13. De zo geredde en bekeerde overgeblevenen van Israëlzullen een heilig volk zijn, dat de roeping van het volk Gods (Ex. 19:6) volkomen vervult, want zij zullen als uit God geboren geen onrecht doen (1 Joh. 3:9), noch leugen spreken, en in hunnen mond zal gene bedrieglijke tong gevonden worden, zo als ook hun God geen kwaad doet, en in den mond van hunnen Heiland geen bedrog wordt gevonden (vs. 5. Jes. 53:9); maar zij zullen, als de kleine, volkomen heilige kudde des Heeren onder haren hemelsen Herder, weiden en nederliggen, en niemand zal hen verschrikken, geen zichtbare en onzichtbare vijand zal hen meer vrees aanjagen (Micha 7:14. Luk. 12:32).

Deze bekering en verzameling van Israëls overblijfsel, van het heilig zaad, waarop alle beloften en profetieën zien, begon met de verschijning van Christus, en zal bij Zijne wederkomst voltooid zijn. Voor dezen tijd aanschouwt de heilige ziener (Openb. 7:1 vv. 14:1 vv.). deze heilige gemeente uit Israël als een schare van 144. 000, uit iederen stam 12. 000, allen met het zegel des levenden Gods op het voorhoofd verzegeld.

14. Zing vrolijk, a) gij bekeerde en op uwen heiligen berg weer verzamelde gemeente gij dochter Zions! juich met vreugde; Israël! wees blijde, en spring op van vreugde van ganser harte, over de zo rijke volheid van het u geschonken heil en den zegen, gij dochter Jeruzalems.

a) Zach. 9:9.

15. De HEERE heeft uwe oordelen weggenomen; Hij heeft uwen vijand, die Hem tot volvoering Zijner oordelen over u diende, weggevaagd, en Zijn genadeverbond met u weer opgericht; de Koning Israëls, de HEERE. die, zolang gij door Hem in de macht der vijanden tot straf waart overgegeven, had opgehouden uw Koning te zijn, is dan weer als uw Koning,

die u verlost heeft, met Zijne genadige tegenwoordigheid in het midden van u; gij zult geen kwaad meer zien. 1)

1) De godzaligen mogen ook hun tijden van verademing verwachten uit de ellende en dat dezelve hen niet beschadigen zal, wanneer zij komt, als ook dat de dag eens komen zal, wanneer zij voor eeuwig daarvan bevrijd zullen wezen, hetwelk dan, hetgeen hen overkomt, verzachten mag, opdat het hun blijdschap niet verhindere.

16. Te dien dage zal ware vrede Gods onder u heersen, tot Jeruzalem zal gezegd worden: Vrees niet, o Zion! Ziet, Gods toorn is voorbijgegaan; Zijne genade over u duurt in eeuwigheid. Laat uwe handen niet slap worden van schrik en angst.

17. De HEERE, uw God, is nu weer in het midden van u, een Held, die verlossen zal uit alle macht van zonde, dood en geweld; Hij zal over u vrolijk zijn met blijdschap, als over ene versierde trouwe bruid; Hij zal zwijgen in Zijne liefde 1), zal in heilig goddelijk welgevallen en eeuwige goddelijke liefde u stil beschouwen in zalig genot; Hij zal zich over u en uwe redding en zaligheid verheugen met gejuich(Jes. 62:5; 65:19).

1) Hij kleedt Zich in als een sterflijk mens, dewijl, indien Hij Zich niet op die wijze uitdrukt, Hij niet genoeg kan aantonen, hoezeer Hij ons bemint. God zal zwijgen in Zijne liefde, d. i. dit zal een teken van het hoogste welbehagen, dit zal de hoogste wens van uwen God zijn wanneer Hij u zal koesteren, evenals indien iemand zijn zeer beminde vrouw koestert, zo ook zal God in de liefde voor u rusten.

Gelijk God, de Heere, Zich verlustigde over Zijn handenwerk na de zesdaagse schepping, en op den zevenden dag rustte, Zich verheugende in Zijn werk, alzo zal God ook met innig welgevallen zien op Zijn geestelijk handenwerk. De kerk in het algemeen en de gelovigen in het bijzonder zullen het voorwerp zijn van Gods innig welgevallen, van Zijn in de beschouwing er van weggezonkene liefde.

Zwijgen in Zijn liefde en Zich verheugen met welgevallen vullen elkaar aan.

"Beide het zwijgen en het vrolijk gejubel behoren tot de liefde, zo als ook de zaligheid ene eeuwige rust en een eeuwig prijzen van God wordt genoemd. "

18. Daarom treurt niet, gij vromen in Israël, over de grote ellenden en de gerichten, welke nu spoedig Israël zullen treffen, als het in de ellende der ballingschap naar Babel wordt gevoerd en daarna onder alle Heidenen verstrooid. De bedroefden, die in verre landen zijn verbannen, om der bijeenkomst wil, omdat zij in de heilige vreugde van den godsdienst niet kunnen delen, zal Ik verzamelen uit de verstrooiing, zodat zij ook deel nemen aan de zalige vreugde van het weer verkregen heil, want zij zijn uit u, zij behoren tot u, en zullen daarom ook niet buiten de u beloofde vernieuwing van het genadeverbond zijn gesloten, de schimping, de slavernij; onder de Heidenen is een last op haar, zij hebben die voor u allen gedragen.

19. Ziet, Ik zal te dien tijde, als Ik u weer in genade zal aannemen al uwe verdrukkers verdoen, allen, die u door overmoed, hoon en spot beledigen, daar Ik dat alles aan hen zal bezoeken; en Ik zal de hinkenden, d. i. alle degenen onder u, die door Mijne gerichten zullen getroffen worden, behoeden, en de uitgestotenen, allen, die om hun zonden door Mij moesten worden verstoten, verzamelen (Micha 4:5); en Ik zal ze, zo als Ik u Deut. 26:19 beloofd heb, stellen tot enen lof, en tot enen naam, in het ganse land, waar zij beschaamd zijn geweest, en men ze smadelijk behandeld heeft.

20. Te dier tijd uwer begenadiging en verheerlijking zal Ik, als een trouwe, zorgende Herder, ulieden, die Mijne verlosten zijt, herwaarts brengen, ten tijde namelijk als Ik u, Mijne schapen en lammeren, verzamelen zal (Jes 40:11), zeker Ik zal ulieden zetten tot enen naam en tot enen lof 1) onder alle volken der aarde, als Ik uwe gevangenissen, al de ellende, die om der zonde wil over u moet komen, voor uwe ogen, zodat ieder het tot zijne verwondering zal zien, wenden zal, en tot zaligheid en heerlijkheid zal doen worden, zegt de HEERE, de Getrouwe en Waarachtige.

1) Leert hieruit, dat de Heere voor een volk verschijnt, en voor haar werkzaam is, is zijn grootste ere voor de wereld, gemerkt wat het aanwijst voor zijn aandeel aan zulk een groten God. Wat achting Hij voor hen heeft in hun lagen staat, en hoe heerlijk Hij hun maken wil, door voor hen te werken. Ook zal Hij te Zijner tijde zulks voor Zijn volk doen, opdat Hij Zijne heerlijkheid op hen mocht leggen. Hierom wordt dit als een vrucht van Zijn werk en als Zijn einde of oogmerk in hetzelve daarbij gevoegd.

Hoewel deze gehele grote belofte ook op de Christenen, die uit Joden en Heidenen zijn verzameld, ten volle toepasselijk is en hare gehele vervulling zal vinden in de volmaking van het door Christus op aarde gevestigde koninkrijk der hemelen, zo treedt toch in de schildering der zaligheid (vs. 11-20). de toepassing op de Heiden-christenen geheel op den achtergrond en de blik van den Profeet is alleen op Israël gericht. Daar toch Zefanja niet slechts het gericht over de gehele aarde. maar (in Hoofdst. 3:9, 10) ook de bekering der Heidenen tot Jehova, den levenden God, verkondigt, zo mogen wij ook de voorstelling des heils in Hoofdst. 3:11-20 niet beperken tot het lichamelijk van Abraham afstammende volk van Israël en zijn overblijfsel, maar moeten ook de door Christus tot den levenden God bekeerde Heidenen denken als mede daaronder begrepen.

De volle verwezelijking van dit heil en van deze heerlijkheid zal eerst plaats hebben door de stichting van het nieuwe Jeruzalem (Openb. 21 en 22). Zowel het gericht als ook de redding ontwikkelen zich slechts langzamerhand, totdat beide worden volbracht ten tijde van de wederkomst des Heeren ten gerichte over de volken, en ter verlossing Zijner gemeente, welke dan voornamelijk uit het overblijfsel van Israël zal bestaan.

Met deze belofte sluit onze Profeet zijne voorzegging, nadat hij aan zijn volk heeft getoond; wat het om zijn afval te wachten had, maar hij verkondigt ook als een ware Zefanja midden onder de naderende gerichten, ene schuilplaats in den Heere, den levenden God.

De Heere God spreekt hier van het geestelijk Israël, dat uit alle volken en talen en natiën zal worden verzameld, van de Kerk der uitverkorenen. Deze zal Hij zetten tot een naam en tot een lof. Op haar zal Hij Zijn Naam leggen, Zij die tot haar behoren zullen genaamd worden, het volk des Heeren. Als eenmaal aan alle ellende een einde zal zijn gekomen, als er de nieuwe aarde zal zijn onder den nieuwen hemel, dan zal dit woord der aloude Profetieën in volkomen vervulling treden.

SLOTWOORD OP DEN PROFEET ZEFANJA.

De Profeet Zefanja, de achterkleinzoon van den vromen koning Hizkia, leefde onder de regering van den koning Josia, Juda's laatsten godvrezenden koning.

Hij is de laatste der Profeten vóór de Babylonische ballingschap, die de verwoesting van Juda door de Chaldeeuwse wereldmacht aankondigt.

Maar niet alleen ziet hij den toorn des Heeren in zijne verwoestende werking komen over zijn eigen volk, maar ook over alle de andere volken.

Waarom? Opdat dit gericht zijne reinigende strekking zou uitoefenen over Juda, maar ook, opdat, waar dit gericht reinigend zou gaan over Juda, het tevens zijn volk zou verlossen van de macht der Heidenen.

Zijne redenen dienen dan ook, opdat de verstokte zondaars nog zouden gewaarschuwd worden, en degenen, die voor God in de schuld zouden vallen, vertroost met de belofte van de heerlijkheid van den Messias.

Zeer terecht is dan ook aangemerkt, dat zijne rede is ene universele gerichts-apocalypse, waarin de stralen van alle perioden der gerichtsprofetie bij de andere Profeten zich verenigen en tot een welgeordend geheel verbonden worden, of, "indien iemand verlangt, dat in een kort bestek al de afzonderlijke godsspraken der profetie gegeven worden, die doorleze deze korte Zefanja".

Het is daarom dan ook, dat hij wijst op het overblijfsel naar de verkiezing der genade, op de bekering der Heidenen, en op de bekering van Israël, als vrucht van de eeuwige ontfermingen Gods.

DE PROFEET HAGGAI.

Het Boek der Profetieën van Haggaï, den eersten Profeet, die na de Babylonische ballingschap onder Israël optrad, bevat diens redenen op bevel des Heeren, die het volk niet alleen moesten vertroosten en vermanen, maar ook moesten dienen om het aan te zetten en aan te moedigen tot het voortzetten van den tempelbouw.

Hij trad op in het tweede jaar van den Perzischen koning Darius Hystaspes, den koning, wiens harte door God, den Heere, geneigd werd, om het volk andermaal verlof te geven den tempel te herbouwen.

Wie hij was van afkomst en beroep is ons niet meegedeeld.

Het Boek laat zich verdelen in vier delen.

Het eerste deel (Hoofdst. 1) bevat de vermaning om den tempelbouw te hervatten.

Het tweede deel (Hoofdst. 2:4-9) behelst de heerlijke belofte omtrent den tweeden tempel.

Het derde deel (Hoofdst. 2:10-19) bevat een strafrede des Profeten tegen de opkomende werkheiligheid onder het volk.

Het vierde deel (Hoofdst. 2:20-23) behelst een belofte van heerlijkheid, omtrent den koninklijken Spruit, uit het huis van David.

HOOFDSTUK 1.

STRAFPREDIKING TEGEN DE NALATIGHEID IN HET BEVORDEREN VAN DEN TEMPELBOUW.

In het Boek van Haggaï worden ons waarschijnlijk alleen de hoofdgedachten der redevoeringen meegedeeld, met welke de Profeet door vermaningen, bedreigingen en beloften tot vernieuwden bouw des tempels moest opwekken, en wanneer hem dat gelukt was, hun ook den tegenwoordigen ongelukkigen tijd moest verklaren, als ook de twijfelingen, die daarover konden ontstaan, oplossen, en op den toekomstigen tijd der heerlijkheid wijzen. Het Boek is in vier afdelingen of reden verdeeld. Den tijd van haar ontstaan geeft hij zelf nauwkeurig op. De eerste bestraft de traagheid van het volk, en vermaant om het bouwen weer aan te vatten (Hoofdst. 1); de drie laatste vertroostten het gewillig geworden volk, over het treurige heden, met de belofte der toekomstige heerlijkheid. (Hoofdst. 2.).

Hoofdst. 1:1-2 :1. Na opgaaf van den tijd, waarin zij zijn gehouden, als ook van de personen, tot welke zij gericht zijn, bestraft de Profeet in deze zijne eerste rede de onverschilligheid des volks omtrent het wederopbouwen des tempels, en wijst hij op de Goddelijke kastijding daarvoor, namelijk het misgewas in het land ten gevolge van het uitblijven van den regen. Daarop vermaant hij den stadhouder Zerubbabel, den hogepriester Jozua en het volk, dat zij getrouw den tempelbouw weer moeten opnemen (vs. 1-11). Hiermede verbindt hij dan een kort bericht daarover, welken uitslag zijne rede had gehad (vs. 12-15).

1. In het tweede jaar van den Perzischen koning DariusHystaspes, uit de familie der Achaemenieden, van 521-486 v. Chr. (Ezra 1:4) in de zesde maand, op den eersten dag der maand, d. i. op het feest der nieuwe maan 1) van de Joodse maand Elul, of omstreeks het midden van Augustus van het jaar 520 v. Chr. geschiedde voor de eerste maal het woord des HEEREN door de ingeving van Zijnen Heiligen Geest, door den dienst van Haggaï (= feestvierende) den Profeet. Waarschijnlijk was hij in Chaldea geboren en met Zerubbabel naar Jeruzalem teruggekeerd, doch van zijn persoon is overigens niets bekend (Ezra 5:1 1). Dit woord was gericht tot Zerubbabel, den zoon van Sealthiël (1 Kron. 3:19), den vorst of stadhouder (Ezra 2:63) van Juda, en tot Josua, den zoon van Jozadak, den hogepriester, en wel juist tot deze beide opperhoofden des volks, opdat zij de aanwijzingen Gods aan het gehele volk, aan zijne leidslieden zouden volvoeren, zeggende:

Haggaï is de eerste Profeet, die na de ballingschap onder de uit Babel teruggekeerde gemeente van Juda optrad, om haar den wil en den heilsweg van haren God te verkondigen. Tussen hem en Zefanja lag de 70 jarige ballingschap en het werken van de grote Profeten Jeremia, Ezechiël en Daniël. Wat alle vorige Profeten en op zamenvattende, zeer ernstige wijze Jeremia, verkondigd hadden, dat de Heere ook Juda om zijne voortdurende afgoderij en tegenstand tegen Gods geboden onder de Heidenen zou verstoten, en daardoor laten onderdrukken, dat was tot vervulling gekomen. Gelijk de tien stammen reeds lang door de Assyriërs, zo waren nu ook de bewoners van Juda en Jeruzalem door de Chaldeën onder Nebukadnezar in ballingschap gevoerd. De Heere had nu Zijn gehele volk van Zijn aangezicht onder de Heidenen verbannen, maar het toch niet geheel en voor altijd verworpen;

Hij had Zijn verbond wel gesuspendeerd, maar niet geheel opgeheven. Ook aan het in ballingschap smachtend volk had Hij niet alleen door den Profeet Ezechiël, na de oplossingen van het rijk en de verwoesting van Jeruzalem en den tempel, de oude voorzeggingen, dat Hij het volk, hetwelk tot kennis zijner zware zonden kwam, en met berouw tot Hem terugkeerde, weer in genade zou aannemen, uit de ballingschap verlossen, in zijn land terugleiden en tot grotere heerlijkheid verheffen wilde, vernieuwd, maar ook door Daniël de macht en het voortduren der wereldrijken en hun verwoesting door het Godsrijk uit den hemel laten verkondigen.

Nu waren de 70 jaren, gedurende welke het rijk van Juda woest liggen, en het ‘t volk Babel dienen moest (Jer. 25:11) voorbijgegaan. Het Babylonische wereldrijk was gevallen, en Cyrus, de stichter van de Perzische wereldmacht, had den Joden de toestemming om in hun vaderland terug te keren gegeven, en den wederopbouw van den tempel van Jehova te Jeruzalem bevolen.

Een feit komt ons in het beeld van den toenmaligen tijd voor, dat niet genoeg op den voorgrond kan worden gesteld-dat is de merkwaardige omkering, welke het volk Gods in de ballingschap heeft ondervonden, en wanneer wij het volk te Jeruzalem na zijne terugkering aanzien, is het ons als een ander vreemd volk, dat wij nauwelijks meer herkennen.

Juda was teruggekeerd met de anderen, die zich aan hem hadden aangesloten, de ballingschap met haar verschrikking was voorbij, en de vreselijke kastijding was niet te vergeefs geweest; het volk was genezen van zijnen afgodendienst. Dit volk, dat anders voor iedere afgoderij toegankelijk was, en zodra maar de feestelijkheden van enigen afgodendienst lokten, zich dadelijk daaraan overgaf, had in de ballingschap een afkeer opgevat van alle afgoden, en niet licht heeft enig volk zulk ene omkering ervaren, als Israël in zijne ballingschap. Zo was dan ook zijn eerste werk om het brandofferaltaar te bouwen en den dagelijksen offerdienst in te stellen, ook dadelijk het bouwen van den tempel zelven ter hand te nemen. Reeds was de grond gelegd en rustig bouwde men voort. Toen kwamen hinderpalen in den weg, bij welke weer de aard van het volk te voorschijn kwam. De Samaritanen, die gemengde hoop van heidenen en Israëlieten, wilden ook deelnemen aan het bouwen; maar zulk een afkeer hadden de nieuwe bewoners van Jeruzalem van alles, wat maar van verre aan heidendom herinnerde, dat zij zulk een verlangen rondweg afsloegen. Zij wilden liever een vijand in de naaste nabijheid hebben dan enen, al was het ook maar in ‘t minste heidensen vriend bezitten. Het gevolg was de vijandschap dier Samaritanen, en nu volgde van die zijde ene aanklacht bij den koning der Perzen, die met het oog op vroegeren, dikwijls herhaalden afval van Israël, het bouwen van den tempel verbood, en zo moest de gehele zaak stilstaan.

Men zou denken, dat een volk, hetwelk den afgodendienst zo verleerd had, zulk een verbod niet zo gewillig zou aannemen, of ten minste de eerste mogelijkheid om het te ontgaan, of op den achtergrond te schuiven, met vreugde zou aangrijpen. Maar van dat alles horen wij niets, en hier komt ons juist voor ogen, wat er van de omkering des volks geweest is. Het is waar, het volk had den dienst der afgoden verleerd, maar daarom had het toch den dienst van God nog niet geleerd. Zijne afgodendienst had alleen ene andere gedaante aangenomen. Een geest van eigen gerechtigheid had zich van het volk meester gemaakt, welke zich in de

ongebondendste zelfzucht en den laagsten eigenbaat hoe langer hoe meer ontwikkelde. Het volk wist, dat het wat buitengewoons was, dat het uitwendig met alle heidendom had gebroken, en nam steeds meer de gedaante aan, welke het volk der Joden in zijne ontaarding nog heden bezit. Zo vinden wij er dan ook geen spoor van, dat de Joden op Jeruzalems puinhopen na dat verbod van den koning der Perzen het zouden beproefd hebben, of niet het bouwen van den tempel en de herstelling van den godsdienst mogelijk was; integendeel werd alles zo gemakkelijk als mogelijk was, ingericht, men bouwde huizen, richtte paleizen op, en het huis des Heeren bleef onvoltooid. Er kwamen zware tijden, des Heeren hand kastijdde het baatzuchtige volk met zware bezoekingen, maar het werd niet anders. Zo bleef het, totdat 16 jaren sedert het terugkeren naar Jeruzalem waren voorbijgegaan (536-520). In dit jaar trad onze profeet Haggaï op, en van zelf blijkt uit deze tijdsomstandigheid de bedoeling zijner profetie.

Juist omdat de dag der nieuwe maan een feestdag was, op welken het volk van Jeruzalem tot Jehovah's altaar samenkwam en meerdere feestofferanden plaats vonden, wanneer daarom ook het godsdienstig bewustzijn was opgewekt, en het dubbel smartelijk moest worden gevoeld, dat de tempel van Jehova nog in puin lag, juist daarom komt op enen dag der nieuwe maan het woord van Jehova, dat tot wederopbouw van den tempel opwekt.

2. Alzo spreekt de HEERE der heirscharen, zeggende: Dit volk, waarvan Ik niet kan zeggen: Mijn volk, omdat het in dit opzicht niet als Mijn volk handelt, zegt, om zijne onverschilligheid door nietige uitvluchten te verontschuldigen: De rechte tijd is nog niet gekomen, de tijd, dat des HEEREN huis gebouwd worde.

3. En het woord des HEEREN geschiedde door den dienst van den Profeet Haggaï, zeggende:

4. Gij zegt dat het ongunstige der tijdsomstandigheden, en de druk, onder welken gij leeft, niet toelaten Mijn huis op te bouwen. Maar is het voor ulieden, voor de rijken en voornamen onder u, wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde, met kostbaar houtwerk aan de binnenste muren versierde, huizen, en daar een gemakkelijk en genotvol leven leidt, en zal dit huis, dat u het leven eerst waarlijk gezegend en rijk moest maken, woest zijn? 1)

1) Het volk had tot voorwendsel gekozen den druk der tijden, maar het wonen in prachtige paleizen was geen teken van druk, integendeel van burgerlijken welstand. Het volk uit Babel teruggekeerd, zag niet in het grote en onafscheidelijk verband tussen den tempel en de vervulling van Gods belofte. Het zorgde wel voor zichzelve, menende ook de Heere te kunnen dienen zonder tempel, maar de Heere komt het tegen. Hij laat een droogte komen, opdat het volk het zou verstaan, dat des Heeren ongenoegen was gaande gemaakt, door hun opzettelijk verzuim. En waar nu deze straf nog geen uitwerking had, daar zendt God Zijn Profeet, om de moedelozen op te beuren, maar ook de tragen van harte aan te zetten tot het vervullen van Gods wil, inzake den tempelbouw.

De Heere toont het ook hier, dat Hij Zijn volk niet vergeet, dat Hij ook nog over het eigengerechtige volk gedachten des vredes heeft.

5. Nu dan, alzo zegt de HEERE der heirscharen: Stelt uw hart op uwe wegen 1). Vestigt uw oog eens nadenkend op uw handelen en op de gevolgen daarvan.

1) Hiermede komt de Profeet in den Naam des Heeren het volk tot nauwgezet zelfonderzoek aanzetten, opdat zij niet alleen zouden zien op hetgeen tegenwoordig was, maar ook op hetgeen achter lag. Het was toch de doorgaande geschiedenis van Israëls volk, dat als de Heere kwam met beproevingen, het was om der zonden wil, het alles in verband stond met het onderhouden of het verachten en verlaten van des Heeren dienst. En waar nu de Heere met de beproeving van grote droogte kwam, daar moest Israël letten op zijne wegen van ongehoorzaamheid, waarop de zagen des Heeren niet kon rusten, opdat het mocht komen tot het zoeken van des Heeren dienst en een gehoorzamen van Zijne Ordinantiën.

In vers 7 wordt dit nog ene herhaald.

6. Het is enkel onzegen en ongeluk, dat gij ondervonden hebt op uwe wegen, dat gij alleen op uzelven en niet op den Heere hebt gezien a). Gij zaait nu reeds sedert jaren veel, en gij brengt weinig in; gij eetvan het weinige, dat gij geoogst hebt, maar niet tot verzadiging, want het heeft gene voedingskracht in zich; gij drinkt van uwen weinigen wijn, maar niet tot dronken worden toe, gij wordt niet verkwikt en vrolijk van den drank; gij kleedt u, maar niet tot uwe verwarming, en wie loon ontvangt, de arbeider, hoe vlijtig hij ook arbeidt, kan toch niets verzamelen, die ontvangt dien loon in een doorgeboorden buidel (Lev. 26:26. Hos. 4:10. Micha 6:14).

a) Deut. 28:38.

Wij weten, dat God de mensen op beide wijzen straft: of Hij neemt zijnen zegen weg, terwijl de aarde dor en de hemel gesloten is, of er is ondanks den voorraad van vruchten gene kracht tot verzadiging, geen nut daarin. Dikwijls is het, dat de mensen genoeg oogsten tot levensonderhoud, en toch altijd honger lijden. Deze soort van wanzegen vertoont zich duidelijk, als God Zijne kracht van brood en wijn wegneemt, zodat spijs en drank gene sterkte geven.

7. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Stelt uw hart op uwe wegen, bedenkt of gij op die wegen wilt voortwandelen, of niet liever andere inslaan.

8. Klimt op het gebergte, en brengt hout aan, en bouwt dit huisdes Heeren weer op, en Ik zal een welgevallen daaraan, namelijk aan het door u gebouwde huis hebben. Ik zal het genadig aanzien, terwijl Ik, nu het in puin ligt, slechts met misnoegen het kan aanzien, en Ik zal verheerlijkt worden, Ik zal zijne heerlijkheid aan u openbaren, daar Ik aan uw land weer zegen zal geven, zegt de HEERE.

9. Alleen van het verwaarlozen van Gods huis komt de tegenspoed. Gij ziet om naar veel vrucht des velds, maar ziet, gij bekomt weinig, dat gij oogst, en als gij het in huis gebracht hebt, zo blaas Ik daarin, zodat het verdwijnt als kaf voor den wind, dat het als niets wordt. Waarom dat! spreekt de HEERE der heirscharen: om Mijns huizes wil 1), hetwelk woest is,

daar niemand van u zich daarom ook maar van zijne plaats beweegt, en dat gij loopt, elk voor zijn eigen huis.

1) Omtrent de grote betekenis van den tempel onder het Oude verbond merken wij op: Het genadeverbond, dat de God des hemels en der aarde met het tot Zijn bijzonder eigendom verkoren volk Israël heeft gesloten, maakte als zichtbaar onderpand voor de wezenlijke gemeenschap, waarin Jehova tot Israël getreden was, ene plaats nodig, waar de gemeenschap kon worden geoefend. Om die reden beval God dadelijk na het sluiten des verbonds aan den Sinaï; het bouwen van den tabernakel tot een heiligdom, waarin Hij als Verbondsgod in een zichtbaar symbool onder Zijn volk wilde wonen, en ten teken der vervulling dezer goddelijke toezegging, vervulde bij de inwijding van den tabernakel, zowel als van den in zijne plaats gekomen Salomonischen tempel de heerlijkheid van Jehova in ene wolk het voor Zijnen saamgebouwde heiligdom. Aan den tempel was tevens het bestaan van het Oude verbond of het rijk Gods in Israël vastgeknoopt. Met de verwoesting was het verbond gebroken, het voortbestaan van het rijk Gods opgeheven. Zou nu het gedurende de ballingschap opgeloste verbond vernieuwd, zou het rijk Gods in zijnen Oud-Testamentischen vorm weer hersteld worden, zo was de weer opbouwing van den tempel de eerste en gewichtigste eis hiervoor, en het volk verplicht, den opbouw daarvan met allen ijver door te zetten, om daarvoor zijn gans en de bereidvaardigheid om de tijdelijke afgebrokene bondsgemeenschap weer aan te knopen, met der daad te betuigen. Had het volk dezen plicht vervuld, zo mocht het van de trouw des Heeren verwachten, dat ook Hij de vroegere betrekking van genade weer geheel zou restitueren en alle verbondsbeloften zou vervullen. Hierin ligt de betekenis van Haggaï's reden, en zij troffen ook doel. (Ezra 6:14, 15).

10. Daarom onthouden zich de hemelen over u, dat er geen dauw 1) is, en het land onthoudt zijne vruchten.

1) Dit veroorzaakt juist het misgewas. Tussen den vroegen en laten regen valt er in Palestina geen druppel water. Maar de Heere God zendt dan den avonddauw, opdat de verschroeide aarde weer bevochtigd zou worden.

Hield God derhalve dezen dauw in, dan moest misgewas volgen.

Daarom vergelijkt zich de Heere ook elders bij den dauw, om Zijn geestelijk volk te verkwikken en te doen groeien.

11. Want Ik heb ene droogte geroepen over het land en over de bergen, en over het koren, en over den most, en over de olie, en over hetgeen de aardbodem zou voortbrengen; ook over de mensen, en over de beesten, en over allen arbeid der handen, zo als Ik u dat door Mozes heb bedreigd. (Lev. 25:19 v. Deut. 11:17; 28:23 v.)

12. Toen hoorde Zerubbabel, de zoon van Sealthiël, en Jozua, de zoon van Jozadak, de hogepriester, en in 't algemeen al het overblijfsel des volks, al de teruggekeerden van Israël (Zach. 8:6)naar de stem van den HEERE hunnen God, en naar de woorden van den Profeet Haggaï, welke hij gesproken had, gelijk als hem de HEERE, hun God, gezonden had; en het

volk zag zijne zonde tegen God in, erkende in de droogte een goddelijk gericht, en vreesde voor het aangezicht des HEEREN 1).

1) Dat is, zij hadden groten eerbied voor het goddelijk gezag en groten schrik voor den goddelijken toorn, en waren van degenen, die voor Gods Woord beefden. De oordelen, waaronder zij geweest waren, hoewel zeer streng, hadden niet vermocht, hen te doen vrezen voor den Heere, totdat Zijn Woord gezonden was om de bestellingen Zijner voorzienigheid te verklaren, toen vreesden zij, toen, wanneer zij hun zonden en de oorzaak der oordelen zagen, toen vreesden zij.

13. Toen sprak, om die boetvaardige stemming onder het volk te bevestigen, en tot het werk vruchtbaar te maken, Haggaï, de bode des HEEREN (Mal. 2:7), in de boodschap des HEEREN, tot het volk, zeggende: Weest getroost, Ik ben met ulieden, en zal alle hindernissen, welke zich bij het bouwen van Mijn huis mogen opdoen, uit den weg ruimen, spreekt de HEERE.

1) Het woord hier door "bode" overgezet, is hetzelfde, dat elders "engel" is vertaald; daarom waren enige ouderen tot de wonderlijke mening gekomen, dat Haggaï, Maleachi en Johannes de Doper gene werkelijke mensen waren, maar engelen, die in menselijke gedaante waren verschenen.

14. En de HEERE begon dadelijk de belofte te vervullen, en verwekte den geest van Zerubbabel, den zoon van Sealthiël, den vorst, of stadhouder van Juda, en den Geest van Josua, den zoon van Jozadak, den hogepriester, enbovendien den Geest van het ganse overblijfsel des volks 1) van al de teruggekeerden uit de ballingschap. En zij kwamen, vervuld met vreugde, moed en kracht, en maakten het werk in het huis van den HEERE der heirscharen, hunnen God, en wel 23 dagen na de oproeping van Haggaï, in welken tussentijd zij het verder bouwen aanraadden en voorbereidden.

1) De Heere God deed hen onder de prediking van Zijne oordelen niet terneergeslagen blijven, maar kwam ook met den Geest der opwekking, der verlevendiging. Eerst had Hij hen doen beven voor Zijne oordelen, nu wekt Hij hen op om Zijn Woord te gehoorzamen. De Heere breekt af en bouwt op, opdat Hij en Hij alleen de ere van Zijn werk zou krijgen.

HOOFDSTUK 2.

VOORZEGGING VAN DE HEERLIJKHEID DES TWEEDEN TEMPELS OM DE TOEKOMST VAN DEN MESSIAS.

1. En zij begonnen het werk op den vier en twintigsten dat der maand, in de zesde maand, in het tweede jaar van den koning Darius Hystaspes.

Dit vers is volgens de vulgata bij het tweede hoofdstuk gevoegd; het behoort echter zonder twijfel bij het bovenstaande vs. 14 van het eerste hoofdstuk, hetgeen daaruit blijkt, dat vs. 2 ene geheel andere tijdsbepaling heeft.

2.

II. Vs. 2-10. Als nu de tempelbouw zo ijverig werd voortgezet bemerkte men des te gevoeliger, hoezeer het aan toereikende middelen ontbrak, om den tempel waardig te versieren. Het grootste gedeelte van de inwoners des lands was arm, de rijken waren meer in den vreemde gebleven, en het aanbreken van den Messiaansen tijd, waarop men tegen het einde der ballingschap zo levendig had gehoopt, wilde nog steeds niet komen. Nu komt ten tweede male het woord des Heeren tot Haggaï, en deze spreekt in ene tweede rede het volk moed in, daar het de verhouding van den nieuwen tempel tot den vroegeren voorstelt. Hij wijst op den tijd, dat de heerlijkheid des Heeren zich juist in dezen zo onsierlijken tempel zal openbaren, wanneer de vertroosting der heidenen zal verschijnen, en alle heidenen zich tot den Heere zullen bekeren, en tot dezen tempel zullen toestromen.

2. In de zevende maand, op den een en twintigsten der maand, d. i. op den 7den dag van het Loofhuttenfeest, en wel nadat het bouwen van den tempel nog gene maand begonnen was, geschiedde het woord des HEEREN ten 2den male door den dienst van den Profeet Haggaï. Op dat hoge vreugdefeest, waarop Israël door talrijke offeranden zijnen dank voor de genadige leiding door de woestijn, zowel als voor den zegen van den volbrachten oogst moest brengen, kon de vergelijking van het gezegende en gelukkige verleden met het armzalige heden des volks droevige gedachten opwekken en twijfel verwekken; of de tijd was gekomen, om den tempel te bouwen, welke toch maar ene geringe tent zou worden. Om nu den pas opgewekten ijver voor het verder bouwen van des Heeren huis niet weer te laten verkouden, maar te sterken, sprak de Heere, zeggende:

3. Spreek nu tot Zerubbabel, den zoon van Sealthiël, den vorstof stadhouder van Juda en tot Josua, den zoon van Jozadak, den hogepriester, en tot het overblijfsel des volks dus tot de gehele gemeente, welke uit de ballingschap was teruggekeerd, zeggende:

4. Wie is nog onder ulieden overgebleven, die dit huis in zijne eerste heerlijkheid vóór zijne verwoesting vóór nu 68 jaren gezien heeft, en hoedanig ziet gij het nu? Is dit in zijne armoedige tegenover het vroegere niet als niets in uwe ogen 1), zodat gij daarover weent en treurt (vgl. Ezra 3:10 vv.).

1) Ongetwijfeld maakten velen ene vergelijking van dit gebouw met den kostelijken tempel van Salomo, en dan kon het niet anders, of, indien men bij de uitwendige omstandigheid bleef staan, indien men lette op de uiterlijke en innerlijke pracht van den vorigen en nu zag, het minder schone van den tweeden tempel, dan moest droefheid het harte vervullen, droefheid inzonderheid bij de echte kinderen Gods, dat de zonde en afval zulks had veroorzaakt. Maar opdat Israël verkwikt en bemoedigd zou worden, daarom komt de Heere God nu, door Zijn Profeet, Zijn volk een hart onder den riem steken, en roept het toe, dat Hij met hen is, ja, dat Zijn Verbond onverbrekelijk is, en dat, gelijk Hij aan Zijn volk in de woestijn Zijn goeden Geest gaf, om hen te onderwijzen (Neh. 9:20), Hij nu ook met Zijn Geest in het midden van hen blijft, om hen te onderwijzen, te sterken en te bemoedigen. En immers, dan hadden zij genoeg. Laat dan de tempel minder schoon zijn, als God maar met Zijn Woord en Geest er in woont, dan zal het niet ontbreken aan de lieflijke verkwikkinge der ziele, waarnaar Gods volk dorst.

5. Doch nu, wees sterk, gij Zerubbabel! spreekt de HEERE; en wees sterk, gij Josua, zoon van Jozadak, hogepriester, en wees sterk, al gij volk des lands! spreekt de HEERE, en werkt moedig voort, want Ik ben met u, spreekt de HEERE der heirscharen (Hoofdst. 1:13).

6. Met het woord, dat Ik tot u spreek, in hetwelk Ik met ulieden een verbond gemaakt heb, als gij uit Egypte uittrokt, namelijk dat gij Mij een bijzonder volk zoudt zijn en Ik uw God (Ex. 19:5.), wat nog onveranderd vaststaat, zal Ik onder u zijn, enmet Mijnen Geest, staande in het midden van u. Mijn Geest, die vroeger in verband met Mijne beloften onder u werkte, zal alle hinderpalen ter zijde stellen, welke Mijn rijk van genade tegenwerken; vreest daarom niet, al is ook het heden niet gelijk gij uwe menselijke berekening hebt gemaakt. Ik zal door mijne almacht het woord Mijns verbonds vervullen en Mijnen tempel verheerlijken.

7. Want alzo zegt de HEERE der heirscharen: Nog eens een weinigtijds zal het zijn, en Ik zal nog eens, als toen Ik aan den Sinaï onder geweldige aardbeving Mijne Goddelijke wet openbaarde (Hab. 3:6), maar nog ontzettender de hemelen, en de aarde, en de zee, en het droge, de gehele wereld doen beven, zodat de ganse toestand der zichtbare schepping zal veranderen.

8. Ja Ik zal ook al de Heidenen, d. i. al de volken op aarde, door grote politieke omwentelingen (vs. 22) doen beven, zodat hun vroegere toestand zal eindigen, en de macht der heidenwereld zal worden gebroken en vernietigd, en zij zullen, ten gevolge van dien algemenen schok der gehele wereld, komen tot den wens aller Heidenen 1), het tempelgebouw en den waren godsdienst, en Ik zal alsdan dit huis, over welks armoede gij zo treurt en klaagt, en waarbij gij vergeet, dat ook daarin nog het Godsrijk onder u is afgeschaduwd, met heerlijkheid vervullen, zegt de HEERE der heirscharen 2) (Jes. 60:11).

1) Volgens andere vertaling: de kostbaarheden van alle heidenen zullen komen, zij zullen hun schatten als gaven tot Mijn huis brengen.

Opmerkelijk is deze plaats, omdat ook hier de heidenen, de volken buiten Israël, gesteld worden tot geroepenen in het koninkrijk Gods en van Zijnen Gezalfden. De Beloofde aan

Israël was de Begeerde bij de heidenen. En het bevreemde ons niet, dat er ook bij de heidenen, ook zonder dat zij er zich duidelijk van bewust waren, een verlangen en ene begeerte bestond naar het heil; waarmee God Zijne trouw aan Israël en Zijne barmhartigheid aan de heidenen zou bewijzen; want ach, de gehele heidense wereld was te midden van hare diepte van zonde en ellende een zuchtend schepsel, dat met opgestoken hoofde wachtte op de openbaring der vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods. Neen, wij kunnen ons geen denkbeeld maken van hetgeen in de oude heidense wereld geleden is, en nog in de tegenwoordige heidense wereld geleden wordt. Bij deze vergeleken, zijn onze Christelijke staten gelukstaten. Bij de heidenen vindt men veel kracht en weinig liefde, veel genot en weinig geluk. Tegen één rijke vindt men er duizende armen, of juister gezegd: tegen één verdrukker vindt men duizende verdrukten, en het zuchten van deze laatsten roept dag en nacht tot God om verlossing. Doch wat baat hun ene bloot tijdelijke verlossing, hoe gewenst ook: deze wordt hun ten laatste van zelf in het graf gegeven. Daar houden de bozen op van beroering, en daar rusten de vermoeiden van kracht; dßßr zijn de gebondenen te zamen in rust; zij horen de stem der drijvers niet. De kleine en de grote is dßßr, en de knecht vrij van zijnen heer! Zij moeten ene eeuwige verlossing hebben, zij moeten Christus hebben; o dat wij hun die brengen! Dat hun onuitsprekelijke ellende ons de duizendvoudige roepstem zij van den Macedonischen man: "Komt over en helpt ons!" Christenen waarom bouwt gij uwe eigene huizen zo schoon, en laat gij des Heeren huis zo woest liggen, waarom besteedt gij zoveel geld aan uwe klederen, aan uwe maaltijden, aan uwe uitspanningen en hebt gij zo weinig geld over voor het heil van onsterfelijke zielen! Bedenkt, thans is het de tijd der zending, en nog kunt gij er aan mede arbeiden, maar in den dood is er geen arbeid meer; daar rust men als God, of lijdt men als de Boze.

2) Zo verheft God het kleine. Salomo’s tempel was heerlijk, maar wet bevatte hij? Enkel schaduwen. Maar het tempeltje van Zerubbabel zou den Heere der heerlijkheid zelven ontvangen, met Zijne genade en met Zijnen Geest. De Messias zelf zou daarin lichamelijk verschijnen, en daarin prediken. Nochtans sloot dat ook den letterlijken zin niet uit, want door Herodes werd deze laatste tempel zo heerlijk verbouwd, als in dien trant zelfs Salomo’s tempel niet was. Zo is meermalen datgene, wat wij verwachten en niet komt, het kleine; en hetgeen wij niet verwachten, maar komt, het grote. Toen de teruggekeerden uit Babel den tempel wilden herbouwen, boden de Samaritanen den Joden aan hen hierin te helpen. Op dezelfde wijze zeggen nu de ongelovigen tot de gelovige Protestanten: komt laat ons nu alle verschillen vergeten en als één man staan tegen den gemeenschappelijken vijand: de Roomsen. Doch de Joden waren van een ander gevoelen en zeiden: Wij mogen zelfs niet van deze goede zaak een gemeenzame zaak met u maken. Doch dit was dan nu ook het begin van den strijd over den tempel. Later ontbrandde nog een feller strijd over den tempel, over zijne ontheiliging door Antiochus Epifanes, de strijd namelijk der Makkabeën. Daarna heeft Rome, aan welke de Makkabeën den meesten steun hadden, eerst Israël afhankelijk gemaakt, toen onderdrukt en ten laatste geheel verslagen. Zo was dan de Zerubbabelse tempel als het ware het middelpunt van een voortgezetten strijd, totdat de Romeinen hem verwoestten; en toch was er aan dien tempel vrede beloofd. Dit was nu ene grote teleurstelling voor dezulken, die deze belofte in een lageren zin opvatteden; maar ene heerlijke verrassing voor hen, die in Christus zelven den vrede Gods op aarde en in den tempel aanschouwden. Met Hem zou ook eenmaal de algemene vrede komen.

Gezegende hoop! gelukkige verwachting! Heidenen, die onkundig waren van het Evangelie, zullen weldra beginnen daaraan te geloven; woestijnen, waar nimmer ene bloem tierde, zullen bloeien gelijk de roos; oceanen op wier watervlak nimmer een gebed of psalmtoon werd gehoord, zullen weldra van den lof des Konings aller koningen, weergalmen. Huizen die gene godsdienstoefening, en harten, die gene liefde kennen, zullen niet langer daarvan vervreemd zijn; waarheden zullen bekend worden en vreugde zal zich vermenigvuldigen, even als op een kouden winteravond ster bij ster aan het uitspansel fonkelt, totdat al de hemelen des Heeren prijs en eer vermelden. Want voor een distel zal een denneboom, en voor een doorn een mirtenboom opgaan, en het zal den Heere tot een eeuwig teken zijn, dat niet zal uitgeroeid worden. De dag komt, waarop dit zal geschieden; wanneer?

9. Dat kan Ik doen; want Mijne is het zilver en Mijne is het goud 1), en alle goederen, welke de Heidenen bezitten, en Ik kan ze bewegen hun schatten aan te brengen tot verheerlijking van Mijn rijk, spreekt de Heere der heirscharen.

1) Het mag Gods volk en hun noden tot voldoening verstrekken, wanneer zij overwegen, dat God alles, wat hun ontbreekt, op Zijn bevel geeft, en dat Hij het hun niet onthouden zou, ten ware Hij zag, dat zulk ene bedoeling ten hunnen nutte was, gelijk hier dan ook de Joden, in hun verzoeking van armoede, hiermede te gemoet worden gekomen.

10. De heerlijkheid van dit laatste huis (liever de laatste heerlijkheid van dit huis), dat door Zerubbabel gebouwd is, en dat toch eigenlijk door alle tijden heen steeds een en hetzelfde huis des Heeren, de afschaduwing van Mijn rijk geweest is, zal groter worden, dan van het eerste, dan zal van den Salomonischen tempel, zegt de HEERE der heirscharen; en in deze plaats zal Ik vrede geven, in de eerste plaats uitwendigen vrede, welke tot een geestelijke worden zal, spreekt de HEERE der heirscharen.

Als de Heere, die de Engel des Verbonds bleef, niet alleen met Goddelijke tekenen en wonderen op aarde zou verschijnen, maar ook als overwinnaar van dood en hel in den hemel zou binnentreden, als de Geest uit de hoogte op den Pinksterdag zou worden uitgestort, de Mozaïsche bedeling afgeschaft, geheel de wereld door het Evangelie in beweging gebracht, en Jeruzalem met den tempel door de Romeinen verwoest, dan zouden de heidenen tot den geestelijken tempel Gods ter aanbidding toevloeien, en delen in den zegen van Hem, die de wens der heidenen was, dewijl Hij ook voor de volken der aarde was beloofd (Gen. 22:18). Dat zou Hij doen, wiens al het goud en zilver dezer aarde is, en die alle middelen in Zijne hand heeft. Immers was het in den raad Gods bepaald, dat niettegenstaande het gemis van de Schechina in den tweeden tempel, de heerlijkheid Gods zich in dezen groter zou vertonen, dan in den eersten, terwijl de Messias, Gods eigen Zoon en evenbeeld, in wien de heerlijkheid des Heeren alleszins zou blijkbaar zijn, daarin verschijnen zou, en van daar den vrede voor de aarde verkondigen. Dat was de krachtigste aanmoediging, het heerlijkste verschiet, en als wij dan de volkomen vervulling daarvan in Jezus Christus, onzen Heere, aanschouwen, als wij dien tweeden tempel sinds lang door de Romeinen zien verwoest, en het Evangelie door vele heidenen is aangenomen, dan worden wij in het geloof, dat Jezus is de Christus en de heerlijkheid Gods, versterkt, op onze uitnemende voorrechten onder den nieuwen dag gewezen, aan dat onvergankelijk koninkrijk, dat eeuwig duren zal, verbonden, om aan den

geestelijken Godstempel te bouwen, op dat ongeschapen Woord Gods, dien Engel des Verbonds, steeds te zien, en door de inwoning des H. Geestes Gods en den Vader de heerlijkheid en ere te geven.

Reeds dadelijk na Haggaï's tijden begon die beroering van alle volken, die hij profeteerde, die beroering, welke door alle tijden heenging en in het laatste oordeel uitliep. "Onder Darius Hystaspes stond het Perzische rijk nog op het toppunt van zijne macht, maar het begon reeds onder zijn opvolger Xerxes geschokt te worden; dat kwam bij den oorlog tegen Griekenland duidelijk aan den dag. Dat de tijd van deze wereldmacht spoedig vervuld zou zijn, kon toen reeds worden vermoed, en door Alexanders snelle veroveringen kwam dat voorgevoel tot vervulling. Ook zijne macht, schijnbaar voor de eeuwigheid bestemd, bezweek spoedig onder het lot van het tijdelijke. De beide machtigste rijken, die uit de monarchie van Alexander ontstonden, het Syrische en Egyptische, stonden wederkerig tegen elkaar over. Nu kwamen de Romeinen aan de wereldheerschappij, maar terzelfder tijd, dat zij op het toppunt hunner gerustheid schenen te zijn, was hun vermindering reeds verre voortgegaan. Ook met de komst van Christus en de vestiging der Christelijke kerk bereikten deze schokken der heidenen, door welke hun kracht gebroken, en de oplossing van het heidendom en de anti-goddelijke wereldmacht werd teweeggebracht, nog hun einde niet, maar evenals het wereldrijk naast het door Christus op aarde gestichte hemelrijk in stand blijft tot aan de wereldkomst van onzen Heer ten gerichte, zo duurt ook het schudden der heidenen en der koninkrijken der volken zo lang voort totdat alle macht, welke zich tegen den almachtigen God en Zijnen Christus verheft, zal zijn gebroken, en de door de zonde der mensen bedorvene, en om hunnentwil der vergankelijkheid onderworpene wereld zal ten ondergaan, en de nieuwe hemel en de nieuwe aarde zal worden gesticht, in welke gerechtigheid woont, en welke wij verwachten (2 Petr. 3:12 v.)

Bij dit ineenstorten van den tegenwoordigen wereldtoestand, bij den ondergang van hemel en aarde zal vervolgens door Haggaï voorzegde en als laatste doel dadelijk bij het begin genoemde schokking van de wereld door aardbeving en wonderbare tekenen aan den hemel ook geheel worden vervuld, nadat die in verband met die grote volksbewegingen en bij den dood van Christus reeds bij wijze van voorbeeld vervuld is.

Met dit door die bewegingen der volken toenemend verval van het heidendom en van zijne macht nam tevens het verlangen der volken naar den levenden God, dien zij door Israëls verstrooiing hadden leren kennen, toe, zodat zich velen van hen aan het Jodendom aansloten, anderen, zoals ook Artaxerxes en zijne raadslieden, geschenken en gaven voor den tempel brachten, of op andere wijze hun verering voor den tempel te Jeruzalem betoonden (Ezra 7:15 vv. 6:6-10). Reeds deze uitwendige verheerlijking van den tempel door de schatten der heidenen was een voorspel voor de eigenlijke vervulling der belofte van Haggaï, welke met Christus en Zijne oprichting van den waren niet met mensenhanden gebouwden tempel Gods, van het ware door den tempel van Zerubbabel afgeschaduwde rijk Gods, tot werkelijkheid kwam. Deze verheerlijking van het huis Gods is door de uitbreiding van het rijk Gods onder de heidenen, die hun zichtbare en geestelijke schatten tot Zijne verheerlijking aanbrachten, voortgezet, en zal aan het einde van den loop dezer wereld in de stichting van het nieuwe Jeruzalem op de aarde na den val van alle Gode vijandige wereldmachten worden voltooid:

"In deze heilige stad, waarin de heerlijkheid Gods, maar geen tempel meer zal zijn, zullen de koningen der aarde hun schatten voeren, en de zalige heidenen zullen in haar wandelen (Openb. 21:10 vv. 22 vv.). Zo omdat ook deze voorzegging van Haggaï de gehele ontwikkeling van het rijk Gods tot aan het einde. In dienzelfden zin heeft ook Hebr. 12:26 v. onze plaats verstaan.

Wat vrede kon bij den vrede halen, in de volheid des tijds hier vermenigvuldigd aan talloze heilbegerige scharen, door de woorden en daden van den Heere en Zijne getrouwe getuigen? Wie ondervonden de vervulling dezer Godsspraak zo krachtig, als de drie duizend op den eersten Christen-Pinksterdag, die hier het bevredigend antwoord hoorden op de ontruste vraag der boetvaardigheid: "wat zullen wij doen, mannen broeders?" In zeker opzicht loopt de vervulling zelf nog door, voor zover het geestelijk Godsgebouw, waarin God Zijne vrede aan alle gelovigen schenkt, de voortzetting en volmaking van den reeds verdwenen tempel mag heten. Ja, wie zou beweren, dat thans reeds ten volle geschied is, wat hier wordt beloofd: dat alle aardse macht en heerlijkheid is ten offer gebracht aan den dienst en de verering van God, en dat al de heidenen reeds den weldadigen schok hebben gevoeld, die ontwaken doet uit den sluimer der zonden?

Is Hij de Jehova, de Onveranderlijke, Almachtige en Algenoegzame, een vurige muur rondom ons, wat zou ons dan verontrusten of schaden kunnen? Wil Hij zelf, als de Drie-eenige verbondsgod, tot heerlijkheid in het midden Zijner gemeente wezen, en alzo Zijne heerlijkheid, de luister Zijner volmaaktheden, op het uitnemendst onder ons tonen, dan ontbreekt ons noch licht of leven, noch troost of kracht. En indien de Heere overeenkomstig die zelfde heerlijkheid, die Hij over Zijn gunstvolk brengt en naar welke Hij uitdrukkelijk verklaart, dat Hij ze bewaakt als den appel van Zijn oog, Zijne kerk ook tegen hare vijanden beveiligen wil, en dat zo sterk bevestigt (vs. 8, 9), dan kan men op God zelven, op Zijne bekende volmaaktheden, op het woord Zijner belofte aangaan en rekening maken, en die hoop zal nooit beschamen.

11.

III. VS. 11-20. Nadat door deze zo grote belofte alle moedeloosheid en treurigheid des volks bij den verderen bouw des tempels was weggenomen, kwam weer het bevel des Heeren tot Haggaï om in ene derde rede het volk eerst nog eens recht duidelijk te maken, dat de tot hiertoe ondervonden tegenspoed in het land alleen het gevolg zijner nalatigheid in het opbouwen van den tempel geweest was, en het alzo de spoedige wederkering van den zegen des Heeren te verkondigen, en het daardoor in zijne trouw te bevestigen.

11. Op den vier en twintigsten dag der negende maand Kislev, ongeveer van het midden van November tot het midden van December juist drie maanden na het weer aanvangen van den tempelbouw, nadat het uitzaaien der wintervruchten was geëindigd en in de grotere of geringere menigte van den vroegen regen in den herfst de zegen Gods kon worden erkend, in het tweede jaar van Darius, geschiedde het woord des HEEREN ten derden male door den dienst van den Profeet Haggaï, zeggende:

12. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Vraag nu toch den priesters de wet, om oplossing volgens de wet, en maak volgens hun eigene verklaring het volk nog eens recht duidelijk, dat het zich door zijne zonde dat misgewas als straf heeft op den hals gehaald, vraagt den Profeet, zeggende:

13. Ziet iemand draagt heilig vlees van offerdieren in de slip van zijn kleed, en hij raakt met zijne slip, die door het heilige vlees is heilig geworden (Lev. 6:20) aan het brood, aan het moes, of aan den wijn, of aan de olie, of aan enige spijze, zal het heilig worden door de aanraking? En de priesters antwoordden en zeiden: Neen.

14. En Haggaï zei verder: indien iemand die onrein is, door het aanraken van een dood lichaam (Num. 6:6. Lev. 21:11) iets van die bovengenoemde dingen aanroert, zal het onrein worden? En de priesters antwoordden en zeiden: Het zal onrein worden, want volgens Num. 19:22 maakt de door aanraking van het dode verontreinigde alles onrein, wat hij aanroert

15. Toen antwoordde Haggaï, deze voorbeelden toepassende op het volk en zijne verhouding tot den Heere, en zei: Alzo, gelijk de man, die in zijn kleed het heilige draagt, en gelijk hij, die door enen dode onrein is geworden, is dit volk, en alzo is deze natie voor Mijn aangezicht, spreekt de HEERE. Het heiligdom van Mijnen tempel, dat zij in hun land, als in een slip van hun kleed dragen, maakt wel het land, maar niet alles wat daarin groeit, heilig en gezegend; de tegenspoed welke tot hiertoe op de vruchten van het heilige land lag, komt dus door hun eigene onreinheid en zonde, welke zij door hun onverschilligheid omtrent Mijn huis op zich hebben geladen. Deze verbreidt zich als een vloek over alles, en alzo is al het werk hunner handen, en ook wat zij daar offeren op het brandofferaltaar, wat door hen dadelijk na het terugkeren uit de ballingschap gebouwd is, dat is onrein 1) en vervloekt.

1) De bedoeling der vraag en de toepassing is duidelijk. Israël meende dat hun offer op het altaar hen zou heiligen, al bouwden zijn den tempel niet, en verachtten aldoor de ordinantiën Gods. De vloek Gods bleef er om op hen rusten, zodat de Heere dan ook niet spreekt van mijn volk en mijn natie, maar van dit volk en van deze natie.

Eerst dan, als zij weer zouden wandelen naar de rechten en inzettingen Gods, en daarom ook weer den tempel gereed zouden hebben, dan zou de Heere hen ook weer de verbondszegeningen deelachtig maken, maar tot zolang zou de Heere met hen in tegenheden wandelen.

16. En nu stelt er toch eens ulieder hart op, van dezen dag af en opwaarts, en te voren, eer er steen op steen gelegd werd aan den tempel des HEEREN, heden voor 3 maanden.

17. Eer die dingen geschiedden, kwam iemand tot den korenhoop, die naar zijne mening van twintig malen zou zijn, zo waren er bij het uitdorsen maar tien; komende tot den wijnbak om vijftig maten van de pers te scheppen, zo als men meende, zo waren er maar twintig.

18. Ik, de Heere, sloeg ulieden in Mijnen toorn met brandkoren, met honingdauw (Amos 4:9), en met hagel, die uwe wijnstokken in stukken sloeg, en a), al het werk uwer handen

beschadigde; en gij keerdet u niet tot Mij, en wildet de ware oorzaak van den tegenspoed niet erkennen, spreekt de HEERE.

a) Hagg. 1:11.

Hoe vernielend is de hagel op het te velde staande koren. Het kostbare graan wordt er door op den grond gelegd. Hoe dankbaar behoren wij te zijn, wanneer onze oogst voor zulk ene vreselijke ramp bewaard blijft! Laat ons den Heere dankzegging toebrengen! Doch er zijn van die stille, geheimzinnige verwoesters, die vaak meer te vrezen zijn, als de roest, brand en honingdauw. Deze veranderen den korenaar in roest, en doen hem rotten, en de mens is zo geheel onmachtig daar iets tegen te doen, dat de landman gedrongen wordt uit te roepen: dat is de vinger van God. Ontelbare kleine oorzaken doen het kwaad, en ware het niet door Gods goedheid, de bereider van het zwarte paard zo spoedig honger over het land brengen. Oneindige ontferming bewaart het voedsel voor den mens; maar wanneer wij zien op de menigte vijanden, die den oogst zoeken te vernielen, dan erkennen wij de wijsheid der bede: Geef ons heden ons dagelijks brood. De vloek is daarbuiten, dus hebben wij gedurig behoefte aan den zegen. Roest en honingdauw in ‘t koren zijn bestraffingen van boven, waar naar de mens moet leren luisteren, als naar Hem, die ze toezendt. In ‘t geestelijke is de honingdauw geen ongewoon kwaad. Wanneer ons werk het meest belovend schijnt te zijn, dan verschijnt dit bederf. Wij verwachten veel bekeringen, en ziet ene algemene loomheid, grote wereldgezindheid, of ene treurige verharding des harten openbaart zich! Het zijn gene openlijke zonden van hen, aan wie wij arbeiden, maar het is gebrek aan oprechtheid en beslistheid, dat onze hoop zo droevig teleurstelt. Wij leren hieruit onze afhankelijkheid van den Heere, en hoe nodig het is te bidden, dat er geen kwaad aan ons werk geschiede. Geestelijke hoogmoed of traagheid kunnen zo spoedig het gevreesde bederf over ons brengen; alleen de Heere des oogstes kan het afwenden. Honingdauw kan zelfs onze harten aantasten en onze gebeden en godsdienstoefeningen verkoelen. Moge het den groten Heere des oogstes behagen, zulk een vreselijk kwaad van ons af te wenden. Schijn, gezegende Zon der gerechtigheid, en drijf het verderf heen! .

19. Stelt er toch uw hart op, van dezen dag af en opwaarts, verder in de toekomst; van den vier en twintigsten dag der negende maand af, van den dag af zal u, die des Heeren woord nu hebt gehoord, en die Zijn huis weer zijt beginnen te bouwen, des Heeren zegen ten deel worden. Opdat gij echter die genadige belofte voor de toekomst recht op prijs moogt stellen, zo wendt vooraf uwe blikken nog eens op den treurigen toestand in de vroegere dagen tot het terugkeren uit de ballingschap, volgens toestemming van den koning Cyrus, als het fondament aan den tempel des HEEREN is gelegd geworden, afgezien van de weinige weken, in welke aan den tempel tot aan het begin van het werk, als ook van de 3 maanden, in welke nu weer aan dezen is gebouwd, stelt er toch eens uitdrukkelijk uw hart op; let op al den tegenspoed, die over u sedert dien gansen tijd kwam.

20. Is er nog zaad, of koren, dat gij in dien tijd oogstet, in de schuur? Is het niet integendeel tot het laatste korreltje verteerd, omdat er zo weinig was? Zelfs tot den wijnstok, en den vijgeboom, en den granaatappelboom, en den olijfboom, die niet gedragen heeft, die zal Ik van dezen dag, den 24sten (vs. 19) af weer zegenen,

1) zodat er weer vruchtbare tijden komen en velden en bomen weer vruchten zullen dragen.

1) Merkt hieraan, wanneer wij een geweten beginnen te maken van onze plicht omtrent God, mogen wij Zijn zegen verwachten, en deze boom des levens is zo kenbaar aan zijne vruchten, dat iemand, bijna op een dag een merkbare keer in Gods Voorzienigheid zal kunnen onderscheiden ten voordele dergenen, die in den weg van hun plicht wederkeren, zodat zij en anderen mogen zeggen, voor dezen dag zijn zij gezegend.

21.

IV. Vs. 21-24. In zijne vierde rede, welke hem de Heere nog dien zelfden dag openbaarde, wendt zich de Profeet tot Zerubbabel, den vertegenwoordiger van het Davidische Koningshuis, en bevestigt hem de beloften des Heeren aan David, dat zijn koningschap zal worden bewaard en in stand gehouden ook door de stormen heen, welke de wereldmacht zullen doen ineen storten.

21. Het woord des HEEREN nu geschiedde ten tweeden maal tot Haggaï, op dienzelfden dag (vs. 9) den vier en twintigsten der maand, zeggende:

22. Spreek tot Zerubbabel, den vorst van Juda (Ezra 1:3), den stadhouder van den koning van Perzië, in wien als den zoon van Sealthiël en nakomeling van David, het koningschap van David in zijne vernedering onder het koninkrijk van de wereldmacht vertegenwoordigd en onderhouden wordt, zeggende: Ik zal, zo als Ik boven (vs. 7 v.) gezegd heb, de hemelen en de aarde bewegen.

22. Spreek tot Zerubbabel, den vorst van Juda (Ezra 1:3), den stadhouder van den koning van Perzië, in wien als den zoon van Sealthiël en nakomeling van David, het koningschap van David in zijne vernedering onder het koninkrijk van de wereldmacht vertegenwoordigd en onderhouden wordt, zeggende: Ik zal, zo als Ik boven (vs. 7 v.) gezegd heb, de hemelen en de aarde bewegen.

24. Te dien dage, als de heerschappij der heidenen alzo in de wereld ineenstort, spreekt de HEERE der heirscharen, zal Ik u nemen, o Zerubbabel, gij zoon van Sealthiël, en daardoor zoon en erfgenaam van David, Mijn knecht, dien Ik tot Mijnen bijzonderen dienst genomen heb, om het eeuwige koningschap van David ook in de vernedering te dragen, spreekt de HEERE, en Ik zal u, het in u bewaarde en vertegenwoordigde koningschap van David, stellen als een zegelring, dien men steeds bij zich draagt en als een kostbaar eigendom bewaart (Jes. 22:24. Hoogl. 8:6). Als alle rijken te gronde gaan zal Ik Davids rijk en troon niet verwerpen, maar met Mij op ‘t nauwst verbinden en eeuwig onderhouden; want u, namelijk David en zijn koningschap, waarvan Gij nu de vertegenwoordiger zijt, heb Ik van eeuwigheid verkoren, en Mijne beloften aan David gegeven, zullen niet te niet gaan, spreekt de HEERE der heirscharen.

Met deze woorden wordt de Messiaanse belofte, die aan David gegeven was, onder zijne nakomelingen op Zerubbabel en diens geslacht overgedragen, en zal aan hem op dezelfde

wijze worden vervuld, als de aan David gegevene belofte, dat God hem tot den hoogsten onder de koningen op aarde zal maken (Ps. 89:28). Het spreekt van zelf, dat de belofte niet op den persoon van Zerubbabel als zodanig betrekking heeft, maar op zijn ambt; want de val van alle koninkrijken, na welken dat eerst zal worden vervuld, was in een enkelen menschenleeftijd niet te verwachten. De vervulling van deze belofte heeft haar toppunt in Jezus Christus, den Zoon van David en nakomeling van Zerubbabel (Matth. 1:12. Luk. 3:27), waarin Zerubbabel tot zegelring van Jehova is gemaakt. Jezus Christus heeft het rijk van Zijnen vader David weer opgericht, en aan Zijne koninkrijk zal geen einde zijn (Luk. 1:32 vv.). Moge het ook nu nog door de macht van de koninkrijken der heidenen gedrukt en diep vernederd voorkomen, zo zal het toch nooit verwoest en vernietigd worden, maar zal nog al die koninkrijken vermalen en verwoesten, en zal zelf eeuwig bestaan (Dan. 2:44. Hebr. 12:28. 1 Kor. 15:24

Jechonia was als een zegelring geweest aan de rechterhand Gods, maar God had hem afgezet. En nu had God Zerubbabel in diens plaats gesteld.

De uitdrukking dient, om aan te geven, dat deze in de ogen Gods dierbaar was, maar ook dat zijn geslacht zou voortduren, totdat de Messias uit hetzelve zou voortkomen, die bij uitnemendheid was de zegelring van Gods rechterhand.

Zerubbabel is hier dan ook de type van den Christus Gods.

SLOTWOORD OP DEN PROFEET HAGGAI.

Gelijk Zefanja de rij der Profeten vóór de ballingschap sluit, zo opent Haggaï die der Profeten na de ballingschap.

Wie hij was, toen hij door God tot Profeet geroepen werd, en uit welk geslacht, is ons niet bekend.

Of hij nog den tempel van Salomo in diens heerlijkheid gekend heeft, wordt wel door sommigen beweerd, maar is ook niet te bewijzen.

Hij trad op in de dagen van Darius Hystaspes, en onder een volk, hetwelk lauw was geworden voor den zuiveren en wettigen dienst des Heeren. Onder een volk, hetwelk zich reeds begon te verliezen in een eigengerechtigen wandel, zodat het meende, dat, indien het naar eigen inzichten de wet vervulde, het genoeg deed.

Hierom zendt God, de Heere, hem, om zijne tijdgenoten te bepalen bij het feit, dat alleen in volkomen terugkeer tot de rechten en inzettingen des Heeren vrede en welvaart is te vinden.

Om het volk het aan te zeggen, dat de Heere niet met een halven dienst te vreden is, dat Hij volkomen wenst gediend te worden.

Zijn woord, onder de machtige werking des Heeren zelven, heeft invloed, en de Profeet mag het aanschouwen, dat het volk gans gewillig gemaakt is, om den Heere de eer Zijns Naams te geven, door den tempel te herstellen.

En waar dit plaats grijpt, daar wordt hij ook verwaardigd, om heraut te zijn van dagen van zegen, na dagen van druk, ja, van de heerlijkheid, die in den Messias geopenbaard zal worden, van wien Zerubbabel het voorbeeld is.

DE PROFEET ZACHARIA.

Het Boek der Profetieën van Zacharia, den zoon van Berechja, bevat de voorspellingen van dezen Profeet, op bevel des Heeren en gedreven door den Heiligen Geest, welke betrekking hebben op de toekomstige ontwikkeling van het Rijk Gods, neergelegd in zeven visioenen, en de voorwaarde, waarop Israël in die heerlijkheid delen zal, maar ook die, welke behelzen de gerichten over de anti-goddelijke wereldmacht, tegelijk met de oprichting van het rijk der heerlijkheid, terwijl de Profeet eindelijk tevens wijst op den strijd van het volk Gods tegen alle machten, die zich stellen tegen de komst van het koninkrijk des Heeren.

Op nog jeugdigen leeftijd Haggaï ter zijde gesteld, treedt hij op, om het ontmoedigd volk moed in te spreken, door het te wijzen op de heerlijkheid der toekomst, maar ook om het tevens te bepalen bij den strijd, dien het volk Gods tegemoet gaat.

Het Boek laat zich verdelen in vier delen.

Het eerste deel (Hoofdst. 1:1-6 :16) bevat in zeven visioenen, de voorspelling omtrent de toekomstige ontwikkeling van het Rijk Gods.

Het tweede deel (Hoofdst. 7 en 8) bepaalt het volk bij de voorwaarde, om te delen in de heerlijkheid, die voorspeld is.

Het derde deel (Hoofdst. 9-11) voorspelt het gericht over de wereldmacht, die zich tegen God stelt en tevens die omtrent de oprichting van het rijk der heerlijkheid.

Het vierde deel (Hoofdst. 12 en 13) bevat de voorspellingen, hoe Israël zal te worstelen hebben met die anti-goddelijke wereldmacht, maar ook zijn verheerlijking in den laatsten tijd.

Aan deze vier delen gaat in Hoofdst. 1:2-6 een inleiding vooraf, om het volk op het rechte standpunt te plaatsen, en om het te doen vernemen, dat wat de Profeet gaat spreken. het is op uitdrukkelijk bevel van den Heere der heirscharen.

HOOFDSTUK 1.

VERMANING TOT BEKERING EN GODSVRUCHT, BEVESTIGD DOOR TWEE GEZICHTEN.

1. In de achtste maand, in het tweede Jaar van DariusHystaspes, ongeveer 2 maanden na de eerste voorzegging van Haggaï en de daardoor aangedrongene wederopvatting van het bouwen des tempels (Hagg. 1:1, 15), en enige weken na de voorzegging van denzelfden omtrent de toekomstige heerlijkheid van den nieuwen tempel (Hagg. 2:1 vv.), geschiedde het woord des HEEREN tot Zacharia (= de Heere gedenkt), een naam door vele personen in de heilige geschiedenis gedragen), den zoon van den waarschijnlijk vroeg gestorven, en daarom ook in Ezra 5:1; 6:14 niet genoemden priester Berechja (= gezegend door Jehova), den zoon van Iddo (= tijd van Hem), het hoofd van een der met Zerubbabel en Josua uit de ballingschap teruggekeerde priestergeslachten (Neh. 12:4), den Profeet. Nog op jeugdigen leeftijd was hij uit Babylon teruggekeerd, volgde hij zijnen grootvader in de priesterlijke waardigheid op, en werd nog als jongeling tot Profeet geroepen, den ouderen Haggaï tot medehelper gegeven, opdat door den mond van twee getuigen het woord Gods te eer zou worden geloofd. De Heere riep hem tot Profeet, zeggende:

Door dit vers wordt het eerste woord ingeleid, dat de Profeet door openbaring des Heeren ontving, waardoor hij bij de gemeente werd ingeleid en als gewoon geroepen Profeet bevestigd.

Wat de tijdsomstandigheden aangaat, onder welke onze Profeet werkte, zo zijn het geheel bij de Hagg. 1:1 geschilderde, alleen met dit onderscheid, dat het volk den tempelbouw reeds weer was begonnen. Zacharia had dus een volk voor zich, dat, door Haggaï reeds opgewekt, voor des Heeren huis en zaak gewilliger was geworden. Omtrent zijn persoon weten wij behalve hetgeen boven in den tekst uit de Boeken van Ezra en Nehemia is aangehaald, niets met zekerheid. Volgens Hoofdst. 7:1 heeft zijne profetische werkzaamheid meer den 2 jaren geduurd; bovendien verhalen de kerkvaders, dat hij in hogen ouderdom is gestorven, en naast Haggaï begraven. De Rabbijnen verwisselen hem met Zacharia, die in 2 Kron. is genoemd, en beweren, dat hij tussen den tempel en het altaar is gedood (2 Kron. 24:22).

Wat Haggaï's roeping was, nadat het eerste deel van zijn werk was bekroond, was Zacharia's doel. Hij moest het volk, dat een weinig gevoeliger was geworden den armen, kommervollen tegenwoordigen tijd verklaren en moed in spreken door de belofte der toekomstige heerlijkheid, maar ook, opdat het niet gerust zou worden, niet verzwijgen, wat nog nodig was, en welke ernstige tijden het moest tegengaan, om de beloofde heerlijkheid deelachtig te worden.

Het Profetische boek, waarin Zacharia de van den lere door Zijnen Geest ontvangene mededelingen zo heeft neergelegd als hij ze ontvangen heeft, is in vier hoofddelen verdeeld. Het eerste (Hoofdst. 1:7-6 :15) stelt in zeven visioenen en een deze besluitende zinnebeeldige handeling de toekomstige ontwikkeling van het rijk Gods in hare hoofdmomenten voor; het tweede (Hoofdst. 7 en 8) drukt bij gelegenheid van een antwoord op ene vraag over de

gedenkdagen van Jeruzalem's verwoesting, het volk de voorwaarde op het hart voor het bereiken der heerlijkheid, welke in de gezichten is toegezegd, en gaat daarmee tot de volgende twee delen over, welke bij elkaar behoren. het derde deel (Hoofdst. 9-11) voorzegt het gericht over de anti-goddelijke wereldmacht, en de oprichting van het rijk der heerlijkheid. Het vierde en laatste deel eindelijk (Hoofdst. 12 en 13) voorspelt den strijd van Israël tegen de wereldmacht, en zijne gehele bekering en verheerlijking in den laatsten tijd. Bij deze vier delen, welke een wel afgerond geheel vormen en onder elkaar nauw verbonden zijn, vormt nu Zach. 1:2-6 ene korte inleiding, welke den lezer het juiste gezichtspunt voor het volgende geschrift moet geven, en waardoor de Profeet zijne Goddelijke roeping bekend maakt.

2.

Vs. 2-6. Het voorwoord. In het eerste woord Gods, dat tot Zacharia kwam, en dat zijne roeping tot Profeet voorstelt, laat hij aan alle grote beloften in het volgende de ernstige vermaning voorafgaan, om zich oprecht tot den Heere te bekeren, en zich niet, door weer in de zonden der vaderen te vervallen, gelijke straf op den hals te halen.

2. De HEERE is, zo als u allen nog vers in de gedachte is, zeer vertoornd geweest tegen uwe vaderen, daar Hij het rijk van Juda met Jeruzalem en den tempel liet verwoesten, en het volk in ballingschap wegvoeren.

3. Daarom zeg tot hen, de nu levende kinderen van deze vaderen: Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Keert met uw ganse hart weer tot Mij, spreekt de HEERE der heirscharen, zo zal Ik ook met Mijne volle genade, weer tot ulieden keren 1), en Ik zal nog veel groter dingen aan u doen, dan Ik tot heden heb gedaan, daar Ik u reeds rijkelijk getroost en gezegend heb (Hagg. 1:13), zegt de HEERE der heirscharen.

1) De oprechte boetvaardigen, die waarlijk gevoelig zijn voor de zonden, zullen niet alleen zien, dat de zonde een scheiding gemaakt heeft tussen God en hen, maar ook een vervreemding van liefde en gerechtigheid in hen, en dat zij God den rug hebben toegekeerd. Ook zullen zij niet allen hun zondigen weg halen, maar dien geheel verlaten en niet kunnen rusten, totdat zij verzoening en gemeenschap met God hebben bekomen. Dit wordt in deze beschrijving van de bekering te kennen gegeven.

4. Weest niet als uwe vaderen, tot welke de vorige Profeten riepen, die vóór het grote gericht der ballingschap leefden, zeggende: Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Bekeert u toch van uwe boze wegen, en uwe boze handelingen (Joël 2:13. Hos. 14:2 v. Jes. 31:6. Jer. 3:12 vv. vgl. 2 Kon. 17:13 vv. maar zij hoorden niet, en zij luisterden niet naar Mij, spreekt de HEERE.

5. Uwe vaderen, waar zijn die? en de Profeten, die zo ernstig waarschuwden, zullen zij in eeuwigheid leven? Beide, vaders en Profeten zijn sedert lang gestorven, en gij zoudt daarom menen, dat zij door hunnen dood hun straf waren ontgaan, en dat de dreigingen der Profeten

met hunnen dood waren te niet gedaan, en dus Mijn wijzen op hen daarom voor u gene betekenis meer had.

6. Nochthans Mijne woorden en Mijne inzettingen, de bedreigingen des gerichts, die Ik Mijnen knechten, den Profeten, geboden had, hebben zij, even als nagezonden boden de misdadigers vervolgen, uwe vaders nietingehaald en getroffen? zodat zij wederkerende tot Mij zeiden, om Gode de eer te geven: Gelijk als de HEERE der heirscharen volgens de woorden der Profeten gedacht heeft ons te doen naar onze wegen en naar onze handelingen, overeenkomstig onze verdiensten, alzo heeft Hij met ons gedaan (Klaagl. 2:17. Dan. 9:4 vv. Ezra 9:6 vv.).

Het is de manier des Heiligen Geestes eerst scherp en hard aan te vallen en daarna vriendelijk en zacht te worden. De duivel daarentegen begint zacht en grijpt zoetjes aan, maar daarna laat hij zijn stank achter en gaat in boosheid heen. Evenals een vader zijn kind eerst hard en scherp behandelt, maar het daarna het lieve kind is en enkel zoete liefde ondervindt, zo ook hier; omdat deze Profeet veel troost wil geven, begint hij hard en ernstig, en het is niet alleen de wijze des Geestes, maar de noodzakelijkheid eist het van ons.

De roepstem van Zacharia tot bekering heeft ten doel aan Israël te verklaren, dat Jehova door de uitwendige omkering, welke zich in het weer aanvatten van den tempelbouw openbaarde, geenszins kon worden tevreden gesteld, maar van Zijn volk ene waarachtige omkering, ene gehele afkering hunner harten van hun vorige wegen en vorige denkwijze, en ene getrouwe overgave aan Jehova en Zijne wegen eiste.

Daarom is de Profeet ook zo hevig, dat hij in deze weinige woorden wel driemalen den naam Gods noemt: Heere Zebaoth, terwijl het anders eenmaal wel genoeg ware geweest, want er hangt alles van af, dat zij bij den Heere Zebaoth blijven.

In deze inleiding laat God, de Heere, door Zijn Profeet het teruggekeerde Israël wijzen op de historie van dit volk. En deze was, dat de Heere Zijn volk bezocht met de oordelen door Zijne Profeten uitgesproken, opdat het geslacht van deze dagen zich zou spiegelen aan het voorgeslacht en bewaard blijven voor den diepen afval. Maar ook opdat het in den weg van bekering zou ervaren, dat diezelfde God, die rechtvaardig is in Zijne oordelen, ook barmhartig en genadig is voor den boetvaardige, voor al degenen, die van harte begeren in Zijne rechten en inzettingen te wandelen.

De Heere God plaatst Zijn volk daarom dadelijk op het rechte standpunt, opdat er een opmerkend oor zou zijn, naar hetgeen Hij te zeggen heeft.

7.

A. Eerste hoofddeel: De nachtgezichten (vs. 7-Hoofdst 6:15). Drie maanden na Zijne roeping tot Profeet door het voorafgaande woord van vermaning, juist vijf maanden na het wederopnemen van den tempelbouw en twee meander na de grote belofte des Heeren door Haggaï, dat Hij Zijn volk van nu aan mocht zegenen en in de toekomst verheerlijken (Hagg.

2:10-23), ontving Zacharia des nachts ene grote openbaring door ene reeks van zeven gezichten, die geheel bij elkaar behoren en een samenhangend beeld geven. Zij stelde voor, hoe de Heere dezen zegen en verheerlijking van Zijn volk in de toekomst zou volbrengen, en hoe de toekomst van het volk en het rijk Gods in de hoofdmomenten zich zou ontwikkelen. Deze openbaring is met het treurige heden aaneen verbonden en eindigt met het uitzicht in de voltooiing van het rijk Gods.

Vs. 7-17. Het de nachtgezicht van de ruiters onder de mirten. De Heere openbaart hierin den Profeet, en door hem aan het volk, dat, hoewel er tegenwoordig nog geen uitzicht aanwezig was voor de vervulling der beloofde herstelling en verheerlijking van Zijn volk, Hij toch reeds de werktuigen van Zijn gericht heeft besteld en uitgezonden, om de macht der nog steeds en onbezorgd voortlevende heidenen te doen vallen en Zijn Zion te volmaken.

7. Op den vier en twintigsten d. i, in de elfde maand, (die de maand Schebat is), dus op den Maandag, op welken vóór 5 maanden de tempelbouw weer was ter hand genomen, en welke daarom ook een eeuwig gedenkwaardige, heilige gedenkdag voor den Heere was, waarom Hij ook sedert dien tijd steeds weer op den 24sten dag door Zijne Profeten tot Israël begon te spreken 1) (Hagg. 2:11, 19, 21), in het tweede jaar van den koning Darius Hystaspes, op den dag, welke toen in het midden van Febr. des jaars 519 viel, geschiedde het woord des HEEREN in gezichten, in welke Hij Zijnen wil en Zijne bedoeling bekend maakte, tot Zacharia, den zoon van Berechja, den zoon van Iddo, den Profeet, zeggende:2)

1) Het is mogelijk, dat de bijzondere betekenis van den 24sten dag der maand, waarvan bij Haggaï viermalen melding gemaakt wordt, nog verder teruggaat. Het was op den 24sten van de eerste maand van het 3e jaar van Cyrus, toen den Profeet Daniël, na een vasten en bidden van drie weken, in grote droefheid en worstelen met den Heere over den treurigen toestand van Israëls volk, ondanks den schijnbaar reeds vervulden tijd, dien Jeremia genoemd had, en over de afhankelijkheid van Gods volk onder de heidense wereldmacht, welke steeds zonder uitzicht voortduurde, een engel verscheen. Deze bracht hem die grote openbaring, welke hem tot in bijzonderheden mededelingen schonk omtrent de gewichtigste gebeurtenissen van de toekomst der wereldrijken, met name over een moeilijk punt in deze toekomst, waarin het gevaar voor de heiligen ten toppunt zou stijgen; ene openbaring, welke als het enige licht in de donkere en moeilijke tijden dezer toekomst zou lichten, en voor de heiligen, die zich door dit Goddelijk licht als richtsnoer lieten leiden, tot bewaring en redding in de grote moeilijkheden moest dienen (Dan. 10:4 vv.). Deze gewichtige dag, met de openbaring daarop geschied, bleef wel bij al degenen, die zich met de toekomst van Israël bijzonder bezig hielden, in levendige en heilige herinnering, en misschien is deze betekenis van den 24sten dag der maand de reden, waarom men juist op dien dag het bouwen van den tempel weer begon. Zo kon niet alleen de herinnering aan de gewichtige wederopvatting van den tempelbouw, maar tevens de herinnering aan dien nog gewichtigeren 24sten dag der eerste maand in het 3e jaar van Cyrus, den Heere aanleiding hebben gegeven, juist op dien dag aan Zacharia de grote openbaring omtrent die grote toekomst te geven, waarvan de hoofdpunten reeds aan Daniël waren aangewezen.

2) Hiermede werden de gezichten ingeleid als openbaringen Gods en aangeduid als profetische opleiding. Hadden andere Profeten den last ontvangen, om in de meeste gevallen op eigenlijke wijze den last Gods te verkondigen, deze Profeet ontvangt den last, om door middel van visioenen de toekomst van Israël te voorspellen, welke zich aansluiten aan de tegenwoordige gesteldheid des volks en sluiten met het uitzicht op de volle openbaring der heerlijkheid Gods en daarom met de voleindiging van het Rijk Gods.

8. Ik zag een gezicht 1), namelijk met het inwendig oog des Geestes, hetwelk de Heere mij had geopend, niet in een droom, maar in wakenden, zelfbewusten toestand, waarbij de ziel, ontdaan van de banden des lichaams, zich in een toestand van verrukking bevond (Dan. 7:1). Ik zag dat gezicht des nachts, wanneer de geest het meest geschikt is, om goddelijke gezichten te ontvangen. En ziet, er was voor mijn oog een man rijdende op een bloedrood paard 2), dat op bloedigen krijg als het werk van den man wees, en hij stond tussen de mirten 3), in de schaduw van aangename, liefelijk geurende mirtenbomen, die in de diepte waren, in een waterrijk dal, even als de mirten dat gaarne hebben, en achter hem als aanvoerder waren nog andere rode, eveneens krijg en bloedvergieten aanduidende, bruine, grauwe, op honger, pest en andere plagen, en witte op overwinning als werk der ruiters wijzende paarden1) Openb. 6:2 vv.).

1) Met den profetischen droom heeft zeer veel overeenkomst het profetische gezicht, zodat zelfs de droom als gezicht van den nacht kan worden voorgesteld (Job. 33:15. Jes. 29:7). Het onderscheid tussen beide is alleen, dat de profetische droom in slapenden toestand, het profetisch gezicht daarentegen in wakenden toestand plaats heeft, en tevens bij het laatste het ophouden van indrukken der zintuigen en werkzaamheid van den wil met het ontwikkelen van de droombeelden tijdelijk samenvalt. Ook bij het gezicht is het opmerkingsvermogen voor de buitenwereld en de werking van den wil van den menselijken geest verlamd. De menselijke geest wordt nu meer door met hem overeenstemmende voorstellingen en begrippen bewogen; deze ontwikkelde zich, tengevolge van onmiddellijk goddelijken invloed, tot zulke beelden, gelijk zij juist geschikt zijn, om den Profeet datgene te vertegenwoordigen, wat de Geest Gods hem juist wil mededelen. Evenals bij den profetischen en den natuurlijken droom, werken ook bij het gezicht de aanschouwde beelden op het gemoed van den Profeet, treedt hij in de handeling, welke het beeld voorstelt, en verkeert hij met de gedaanten van zijn gezicht. De visionaire toestand staat volgens Hoofdst. 4:1 tot den wakenden toestand, als de wakende toestand tot den slapenden; evenals in den slaap het lichamelijk oog gesloten is voor hetgeen met den mens plaats heeft, zo is in den gewonen wakenden toestand de geest van den Profeet onvatbaar om datgene waar te nemen, wat hij in visionairen toestand krijgt te aanschouwen. De verplaatsing in visionairen toestand komt daarom overeen met ene verplaatsing uit den toestand des slaaps in dien van waken of ene opwekking. Het visioen kan daarom zowel bij dag als bij nacht plaats vinden. Ook Zacharia ontvangt de gezichten des nachts, den tijd, wanneer de geest voor de indrukken der buitenwereld minder vatbaar geworden, en alleen tot zijne gedachten geconcentreerd is, en daarom ook het gemakkelijkst voor den invloed van den Geest kan worden opengehouden.

2) De uitleggers zijn het er over oneens, van welke betekenis de plaats van oponthoud der ruiters, het Mirtenbos in het dal, is. Sommigen nemen aan, dat de Engel des Heeren zich juist

daarom hier bevonden heeft, omdat een bos van donker groene, liefelijk geurende mirten ene hoogst liefelijke, aangename plaats is, zoals dat als plaats van oponthoud voor den Engel des Heeren past. In het dal bevond zich dit bos, omdat op vochtige plaatsen, in dalen, aan rivieren de mirten bijzonder gaarne groeien en voorspoedig zijn. Anderen daarentegen beschouwen het mirtenbos als een zinnebeeld van het rijk Gods, of van het land van Juda, als een den Heere dierbaar, liefelijk land (Dan. 8:9; 11:16), en het dal als een beeld der diepe vernedering, waarin land en volk Gods zich toen bevonden.

Het gezicht in dit hoofdstuk beschrijft den toestand van Israël in de dagen van Zacharia, doch in betrekking tot ons uitgelegd beschrijft het de kerk van God, gelijk wij haar heden ten dage in de wereld aantreffen. De kerk wordt vergeleken bij een mirtenbosje, dat in de vallei bloeit. Het is verborgen, onopgemerkt, afgezonderd, niet naar ene stervende, noch de opmerkzaamheid van den onverschilligen voorbijganger tot zich trekkende. De kerk evenals haar Hoofd heeft ene heerlijkheid, maar zij is voor het vleselijk oog verborgen; want de tijd van hare verschijning in hare volkomen heerlijkheid is nog niet gekomen. Het wekt ook het denkbeeld van ene kalme gerustheid bij ons op; want het mirtenbosje in de vallei blijft stil en kalm, terwijl de storm op de toppen der bergen woedt. De stormen oefenen hun kracht uit op de rotsachtige toppen der Alpen, maar ginds, omlaag, waar de rivieren stromen, die de stad onzes Gods verblijden, bloeien de mirten aan stille wateren, allen ongedeerd, door den woedenden stormwind. Hoe groot is de innerlijke gerustheid van Gods kerk! Zelfs te midden van tegenstand en vervolging bezit zij een vrede, dien de wereld niet geeft, en dien zij dus ook niet kan ontnemen; de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, bewaart de harten en zinnen van Gods volk. Schildert dit zinnebeeld den voortdurenden wasdom der heiligen niet in sterke kleuren af? De mirt verliest zijne bladeren niet, hij is altijd groen, en de kerk behoudt nog zelfs in haar moeielijken tijd een heerlijk groen der genade; ja wat meer is, zij heeft soms het heerlijkste groen in haar strengsten winter ten toon gespreid. Zij had den grootsten zegen als hare tegenspoeden het hevigste waren. Daardoor doelt de tekst op overwinning. De mirt is het symbool des vredes en een nadrukkelijk teken van overwinning. De hoofden der overwinnaars werden met mirten en lauweren omkranst, en is de Kerk niet altijd overwinnares? Is niet ieder Christen meer dan overwinnaar door Hem, die hem heeft liefgehad? Terwijl de gelovigen leven in vrede, vallen zijn niet als zij sterven, in de armen der overwinning? .

Wie is de man op het rode paard? Vele uitleggers hebben gemeend, dat het de Engel des Heeren was, de Christus onder het O. Verbond, maar o. i. ten onrechte. Van Hem wordt gesproken in vs. 11, als ook staande tussen de mirten en met name aangeduid als de Engel des Heeren, de Engel van Jehova. Onder den man op het rode paard, gevolgd door die op het bruine en witte paard, hebben we den dienstknecht onder de dienstknechten des Heeren te verstaan, die uitgezonden waren door Hem, om de aarde te beroeren. Zij zullen dan straks ook aan den Engel des Heeren verantwoording doen van hun ronddwalen op aarde en melden, dat het ganse land in rust en stil is. Met andere woorden, dat de wereldmacht die zich tegen God en Zijn volk stelde, nog in ongestoorde rust en vrede zich bevond.

Nu weet men, dat de bloei van de anti-goddelijke wereldmacht in groot verband stond met den bloei van de Theokratie onder Israël en daarom met den bloei der Kerk van alle eeuwen.

De bloei der wereldmacht stond gelijk met de verdrukking van die Theokratie en van de Kerk, terwijl verval en ondergang er van gelijk stond met den bloei der Kerk.

Zo was het ook in die dagen, want wel had Cyrus verlof gegeven om terug te keren naar Jeruzalem en wel Darius om den Tempel te bouwen, maar toch lag Israël nog in de boeien van die macht, was ‘t schatplichtig aan Perzië. En het is dus daarom, dat de Engel des Heeren (vs. 12) alle voorbidder van zijn volk vraagt: Hoe lang het nog duren, eer de Heere der heirscharen zich zal ontfermen, d. i. wanneer de wereldmacht vernietigd zal worden en ten onder gaan. Waarop hij troostelijke woorden ontvangt.

3) Wanneer iets aanzienlijks, machtigs, zegerijk doordringends in het rijk Gods moet worden voorgesteld, wordt daartoe gaarne het beeld van paarden met daarop zittende ruiters genomen.

9. En ik zei in dien toestand van geestvermogen: Mijn Heere! wat zijn, wat betekenen deze ruiters met hun verschillende paarden? Toen zei tot mij de Engel, die met mij sprak, en die in ‘t bijzonder door den Heere gezonden was, om mij de getoonde gezichten te verklaren en Mij de goddelijke openbaring te doen begrijpen: Ik zal u tonen, wat deze zijn, wat zij betekenen.

10. Toen antwoordde de man op het rode paard, dieals aanvoerder der ruiters tussen de mirten stond, en zei tot den Engel (vs. 11): Deze zijn het, die de HEERE uitgezonden heeft om het land, de aarde te doorwandelen, en te onderzoeken of de door Zijnen Profeet Haggaï (Hoofdst. 2:8) beloofde schokking en beweging der volken nog niet spoedig zal beginnen.

11. En zij, de ruiters, die achter dezen waren op en van elkaar verschillende paarden, antwoordden den Engel des HEEREN 1), in wien de Heere, hun Uitzender zelf aanwezig was, die tussen de mirten stond2), tegenover de ruiters stond, en zeiden, Hem bericht gevende omtrent den uitslag hunner zending: Wij hebben, gelijk de Heere ons bevolen heeft, het land, de aarde doorwandeld. Wij zijn rondgegaan, om, zo zich onder de volken gisting, ontevredenheid, onrust begon te openbaren, bloedige oorlogen onder hen te verwekken, en daardoor, alsmede door honger en pest de spoedige vernietiging van de Gode vijandige wereldmacht en de overwinning des Heeren over deze, en daardoor de redding van Gods volk uit hun macht te weeg te brengen, en ziet het ganse land der Heidenen zitin diepe rust en tevredenheid bij elkaar, en het is stil, de heerschappij van het wereldrijk is nog ongeschokt.

1) Reeds daarin, dat de Engel des Heeren dezelfde is die den aardsvaders is verschenen, door welken de Heere Zijn volk vroeger heeft geleid, en in het beloofde land Kanaän geleid, en alle vijanden voor Israël heeft geslagen, en nu weer na zo langen tijd verschijnt, lag ene bron van troost. Zijne verschijning was een teken, dat de Heere Zijn volk niet had verlaten, en Zijne voorbode (vs. 12) moest ten laatste elken twijfel aan de vervulling der goddelijke beloften wegnemen.

2) De mirten vertegenwoordigen ook hier de Kerk en de Engel des Heeren staat er tussen. Dit is de troost voor de Kerk. Zij moge nog verdrukt worden door de wereld, alle vijandige machten mogen zich tegen haar verzetten en haar ondergang willen, dat de En gel des Heeren,

de grote Hogepriester en Koning zijner Kerk in het midden van haar is, waarborgt haar eeuwig bestaan en haar komen tot volle heerlijkheid.

De Mirt is immer groen, en daarom is zij beeld van de Kerk.

De Engel des Heeren is ook hier weer te onderscheiden van den Engel, van wien in vs. 9, 14 enz. sprake is, en eenvoudig door de Engel wordt aangeduid. Die Engel is een geschapen Engel, en treedt telkens op als een uitlegger van de visioenen voor den Profeet.

12. Toen antwoordde (vs. 10) de Engel des HEEREN, de met God in wezen gelijke, allerhoogste gezant, de Engel des verbonds, die van den beginne Israël had geleid en verzorgd, zeer treurig over deze boodschap, en zei, met weemoed voor Israël tot den Heere, in den hemel biddende (vgl. Gen. 19:24): HEERE der heirscharen! hoe lang zult gij U niet ontfermen over Uw rijk, in ‘t bijzonder over Jeruzalem, en over de steden van Juda, op welke Gij gram geweest zijt deze nu reeds lang verlopene zeventig jaren. Zo lang toch zou volgens de woorden van Uwen Profeet Jeremia (Hoofdst. 25:11; 29:10) Uw toorn slechts duren. Hoe lang wilt Gij Uw volk nog niet, zo als Gij beloofd hebt (Jes. 40 vv. Jer. 31 vv.) tot volle vrijheid en heerlijkheid leiden, wat toch niet kan geschieden, zonder die algemene beweging der volken en den val van de macht van het wereldrijk, waardoor Uw knecht in dienstbaarheid is gebracht (Hagg. 2:7 vv. 22 vv.)

Het zou den schijn kunnen hebben alsof de klagende vraag, hoe lang de Heere Zich niet wilde ontfermen, in den tegenwoordigen tijd onder den koning Darius I eigenlijk niet gerechtvaardigd was, daar de Heere Zich reeds ontfermd had. Hij had toch bewerkt, dat Cyrus de gevangene Joden weer naar hun land liet gaan, hun de vrijheid, ja het bevel gaf, het huis des Heeren weer op te bouwen, en hun zelfs de door Nebukadnezar weggeroofde heilige vaten des tempels teruggaf. De ballingen, die naar Jeruzalem terugkeerden, hadden voor zich weer in de heilige stad huizen gebouwd, en die zelfs zeer bewoonbaar en aangenaam gemaakt (Hagg. 1:4), en was de begonnen tempelbouw spoedig weer in duigen gevallen, zo waren zij toch reeds weer gedurende 5 maanden op nieuw daarmee bezig. Evenwel kan die klacht van den Engel toch als ene ook nog in den tijd van Darius volkomen gerechtvaardigde worden verdedigd. Niet alleen was in het 2de jaar van Darius de tempel nog steeds niet hersteld, en niet alleen waren zelfs ten tijde van Nehemia in het jaar 445 de muren van Jeruzalem nog verbroken, de poorten met vuur verbrand, en de huizen voor het grootste gedeelte nog niet weer opgebouwd, maar Israël had ook nog zijne vorige onafhankelijkheid en zelfstandigheid niet weer verkregen; het bevond zich nog in een toestand van dienstbaarheid onder de macht der wereld, en de heerlijke beloften, welke na de 70 jarige Babylonische dienstbaarheid zonden worden vervuld, waren niet dan in zeer spaarzame mate vervuld.

13. En de HEERE in den hemel aldus aangesproken, antwoorddeden Engel des Heeren, en door dezen den Engel, die met mij sprak, goede, heil aankondigende woorden wat moeilijke aanging, troostelijke woorden

Welk een liefderijk antwoord op ene bekommerde vraag; O Zion, er zijn goede dingen in de voorraadschuren voor u weggelegd; de tijd uwer smart zal spoedig voorbij zijn, uwe kinderen

zullen worden voortgebracht; uwe gevangenis zal geëindigd zijn. Verdraag de roede met lijdzaamheid voor ene wijle en in de donkerheid vertrouw ik nog op God, want Zijne liefde brandt jegens u. God bemint Zijne kerk met ene liefde, te diep voor het menselijk verstand om te peilen. Hij bemint haar met geheel Zijn oneindig hart. Daarom laat hare zonen goeden moed houden; zij kan niet ver van den voorspoed verwijderd zijn, tot wie God goede woorden, troostrijke woorden spreekt. Wat deze troostrijke woorden geweest zijn zegt ons de Profeet. Ik ijver, de Heere bemint Zijne kerk zozeer, dat Hij niet kan toelaten, dat zij anderen zou natreden; en wanneer zij dit gedaan heeft, wil Hij niet, dat zij te veel of te zwaar zal lijden. Hij wil niet, dat Zijne vijanden haar verslinden en toont hun Zijn ongenoegen, omdat zij hare ellende vermeerderen. Juist dan wanneer God Zijne gemeente het meest schijnt te verlaten, klopt Zijn hart het warmste voor haar. De geschiedenis leert ons, dat God altijd later de roede, waarmee Hij Zijn volk kastijdt, verbreekt, als had Hij een afkeer van de roede, die Zijnen kinderen smart had aangedaan. Veel dieper nog dan Zijne kinderen gevoelt Hij hun striemen. Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de Heere over degenen, die Hem vrezen. God heeft ons niet vergeten, omdat Hij ons slaat. Zijne slagen zijn gene bewijzen van gebrek aan liefde. Als dit waar is van de kerk in ‘t algemeen, zo moet dit ook noodzakelijk gelden voor elk harer leden in ‘t bijzonder. Gij moogt vrezen, dat de Heere u voorbijgaat, doch ‘t is niet alzo. Hij, die de sterren telt, en bij namen kent, loopt geen gevaar Zijne eigene kinderen te vergeten. Hij kent uwe omstandigheden zo nauwkeurig, alsof gij het enige schepsel waart door Zijne hand voortgebracht, of de enige heilige, die ooit door Hem werd bemind. Komt tot Hem en hebt vrede.

14. En de Engel, die tot mij sprak, deelde mij dat troostvolle antwoord des Heeren mede, en zei tot mij: Roep uit voor het volk, dat naar vertroosting smacht, luid en duidelijk, opdat niemand aan de onverbrekelijke waarheid en zekerheid uwer woorden twijfele, zeggende: Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Ik ijver, Ik ben van gloeienden liefde-ijver ontbrand over Jeruzalem, de hoofdstad van Mijn Godsrijk, en over Zion, de plaats van Mijnen heiligen tempel en van Mijne genadige tegenwoordigheid, met een groten ijver om het Mij aan te trekken; reeds ben Ik ook begonnen dien ijver voor Mijn arm volk te tonen, daar Ik het uit Babel verloste.

15. En Ik ben aan de andere zijde met een zeer groten toorn vertoornd tegen die op hun macht en hunnen rijkdom geruste en zorgeloze Heidenen; want Ik was een weinig, een korten tijd op Mijn afvallig volk toornig, maar zij, die slechts Mijne werktuigen tot kastijding van Mijn volk moesten zijn, hebben voortdurend ten kwade geholpen 1), daar zij Mijn volk, dat hun ter kastijding was overgegeven, trachtten te vernietigen

1) Let hier op alle woorden, hoe vaderlijk en hartelijk zij gesproken zijn. Zij klinken niet andere dan als de woorden van enen lieven vader, die na de roede zijn kind weer tot zich lokt, en geeft hem de allerbeste woorden, houdt de roede terug en werpt die weg. Ja, Hij vertoornt tegen de roede, vloekt haar, en treedt ze met voeten, als had het de roede en niet Hij gedaan. Hij verklaart daarop zijn geselen als ten beste geschied, hoe Hij het zo goed had bedoeld, en het geen toorn, maar enkel liefde geweest is; Hij biedt het bovendien een penning of appel aan tot een waar teken, opdat het vreesachtige kind de roede vergete, en zich weer kinderlijk voor hem plaatse. Als men ziet, wie Hij is, die zo spreekt, namelijk God zelf, dan zijn het voorwaar

zoete woorden, ja woorden van leven, vreugde en van alle zaligheid. Want al was iemand in de hel en hoorde hij zulke woorden van God, hij zou levendig en vrolijk worden over zulke woorden. Maar wij laten ze gaan, letten er op alsof ze een mens sprak, geloven niet, dat God zelf spreekt; daarom proeven wij ook niet, hoe zoet ze zijn.

Ten kwade geholpen wil niet anders zeggen, dan dat zij het hebben gedaan uit pure vijandschap tegen Gods volk. Zij hebben het niet gedaan om Gods Raadsbesluit te volvoeren, maar om het volk Israëls van den aardbodem te vernietigen. De tucht Gods tegen Zijn volk was om te behouden, om het overblijfsel door het vuur van het gericht te behouden en te reinigen; de toorn der vijanden bedoelde juist het omgekeerde, namelijk om geheel te vernietigen.

16. Daarom zegt de HEERE alzo: Ik ben reeds tot Jeruzalem wedergekeerd met Mijne ontfermingen 1), Mijn huis zal daarinten gevolge daarvan weer volkomen opgebouwd worden, spreekt de HEERE der heirscharen, en het richtsnoer, waarmee timmerlieden en metselaars de plaatsen voor de gebouwen afmeten, zal ook over Jeruzalem uitgestrekt worden 2), zodat het weer in zijne vroegere grootheid en schoonheid hersteld wordt; Ik zelf wil alle hinderpalen, die zich tegen dat alles overstellen, uit den weg ruimen.

1) Hij spreekt van tweeërlei bouwen: het eerste van Zijn huis, den tempel, waaraan het meest gelegen is, opdat zij te voren met geestelijk bestuur naar de ziel verzorgd worden door Gods woord en godsdienst. Daar toch woont God, waar Zijn woord en Zijne eer is. Daarom is het zeker ene grote barmhartigheid, niet om het huis van hout en stenen te bouwen, maar dat God met Zijn woord, dienst en ambt daarin wil wonen en bij hen wil zijn, hen leren en heiligen en helpen. Dat heet Gods huis. Want waar Zijn woord niet is, daar woont Hij niet, en vraagt Hij ook naar geen huis; want toen het woord er niet meer bleef, liet Hij den tempel en de stad door de Romeinen verwoesten. Het tweede bouwen in de stad Jeruzalem, waarin de uitwendige wereldlijke regering mede wordt bedoeld, hetwelk ook, ene grote barmhartigheid is, want die twee beschouwingen moet men hebben; de geestelijke voor de ziel, de wereldlijke voor het lichaam.

1) Dit is het grote troostwoord. De Heere is weer met Zijne ontfermingen tot Jeruzalem toegekeerd, heeft weer met Zijne erbarmingen Zijn volk bereikt. Nu kon Jeruzalem en Juda gerust zijn, want als Gods ontfermingen zich over Zijn volk uitstrekken, dan heeft het genoeg, genoeg om te midden van ellende zich te verheugen, en dan zullen ook al de laster en leugen van den vijand niets baten, om dit volk te vernietigen.

De zon laat weer haar lieflijk licht vallen. De wolken zijn weggeschoven door de eigen hand des Heeren.

17. Roep nog verder, want Ik zal nog sterker Mijne barmhartigheid tonen, zeggende: Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Mijneuit alle steden der aarde als bijzonder eigendom verkorene steden van Juda zullen nog verspreid worden van wege het goede; zij zullen van zegen overvloeien gelijk aan een nauw stroombed dat de grote, daarheen wandelende watermassa’s niet kan bevatten; want de HEERE zal Zich zo machtig verheerlijken, en Zion

nog troosten over alle de rampen, welke de heidenen onder Zijne toelating hebben veroorzaakt, en Hij zal het zo begenadigde en verheerlijkte Jeruzalem nog verkiezen als de plaats, in welker midden Hij als te voren tegenwoordig is.

Deze troostrijke belofte omvat de gehele toekomst van het rijk Gods, en wel zo, dat de beginselen van vervulling daarin duidelijk worden, dat de tempelbouw in het 6de jaar van Darius werd voltooid, en onder Artaxerxes door Nehemia ook Jeruzalem werd hersteld, maar deze beginselen van vervulling zelf slechts een onderpand daarvoor leveren, dat de verheerlijking, door de vorige profeten voorzegd, de verheerlijking van het volk en het rijk Gods even zo zeker zou volgen.

Ofschoon Gods verzoend volk voor een tijd in de laagte kan liggen, zo kan Zijn zegen hen nochthans boven alle verwachting verhogen.

De grote troost, die voor des Heeren volk uit alle Zijne genadige bedelingen ontstaat, is, dat zij door dezelve bevestigd worden, in het vooruitzicht van Zijn uitverkoren volk te zijn, en dat zij in Zijne gunst staan, welke door de droevige verdrukkingen vernietigd en verloren scheen te zijn. Want hun troost is dat Hij door deze bedeling Jeruzalem nog verkiezen zal of een nieuw bewijs daarvan geven.

18.

II. Vs. 18-21. Het tweede nachtgezicht van de vier hoornen en de vier smeden is ene nadere ontwikkeling van de verklaring des Heeren in vs. 15, dat Hij op de trotse Heidenen zeer toornig was, omdat zij bij de kastijding van Israël ten kwade hielpen, en wijst aan, hoe de Heere eens de wereldmachten, welke Zijn volk en rijk vijandig waren, zou vernietigen.

18. En ik hief Mijne ogen op, welke na het verdwijnen van het eerste gezicht weer door den nacht omgeven waren, en daarom naar beneden gericht en ik zag, en ziet er was voor het oog Mijns geestes een ander gezicht, er waren namelijk vier hoornen, welke uit de aarde uitstaken.

19. En Ik zei tot den Engel, die met mij sprak (vs. 9): Wat zijn deze, wat betekenen die? En hij zei tot mij: Dit zijn die hoornen of vijandige wereldmachten, welke rondom Israël wonende, van alle vier zijden kwamen en het gehele volk Gods, Juda, Israël en de hoofdstad des gehelen volks Jeruzalem in alle vier winden verstrooid hebben, en daardoor het rijk Gods opslokten.

De hoorn dient voor het dier, dat daarmee voorzien is, tot een beschermend en aanvallend wapen, en wordt daarom als teken of symbool gebezigd van de macht, zowel van die, welke de vijanden verplettert (1 Kon. 22:11. Micha 4:13 Deut. 33:17. Amos 6:13), als ook van die, welke door onderwerping der vijanden verlost en helpt (Ps. 18:3. 2 Sam. 22:3. Sa Luk. 1:69), als ten laatste ook van die, welke hierdoor veiligheid en alzo ook erkenning en eer verleent, of als beeld van grootheid (Job 16:15. Ps. 75:5). Op onze plaats kunnen de hoornen alleen als symbool van nederwerpende, verdervende macht worden opgevat, daar hun uitdrukkelijk de verstrooiing Israëls wordt toegeschreven.

Een groot aantal uitstekende Schriftverklaarders van ouden en nieuwen tijd neemt aan, dat door het getal vier bij de hoornen op de vier wereldmonarchieën bij Daniël (2:7) zou worden gewezen, welke wel niet alle het volk verstrooiden, maar het toch alle min of meer onderwierpen. De tekst zegt echter, dat alleen van Israëls verstrooiing sprake is, en wel van ene, welke reeds heeft plaats gehad, welke tot het verledene behoort, en in hare gevolgen op den tegenwoordigen tijd invloed uitoefent, terwijl toch ten tijde van Salomo twee van die wereldmonarchieën van Daniël nog in de verre toekomst lagen. Wij nemen daarom aan, dat het tiental van hoornen op de vijandige volken ziet, die aan de verstrooiing en verwoesting eerst van Israël en vervolgens van Juda hebben geholpen, en naar de vier zijden der wereld heenwonen, als ook op het volslagene der verstrooiing van Gods volk naar alle vier windstreken.

20. En de HEERE zelf toonde mij tegelijk daarmee, tegenover de vier hoornen, vier smeden, want als zodanigen herkende ik hen dadelijk aan hun kleding en gereedschappen.

In het gezicht, door dit hoofdstuk beschreven, zag de Profeet vier verschillende hoornen, en zij verstrooiden dan naar deze, dan weer naar gene zijde, de sterksten en machtigsten nederwerpende; en de Profeet vroeg: Wat zijn deze? En het antwoord was: dat zijn de hoornen, welke Israël verstrooid hebben. Hij zag voor hem ene afbeelding van de machten, die de gemeente des Heeren hadden verdrukt. Daar waren vier hoornen, want de kerk wordt van alle zijden aangevallen. Wel mocht de Profeet schrikken; maar onverwachts vertonen zich aan hem vier smeden. Toen sprak hij: "wat komen die maken?" Deze zijn de mannen, door God besteld om de hoornen te verbreken. God zal altoos mensen vinden voor Zijn werk en Hij zal hen vinden op den rechten tijd. De Profeet zag niet eerst de smeden, toen er voor hen geen werk voor handen was, maar eerst de hoornen en toen de smeden. Daarenboven vindt de Heere mannen genoeg. Hij vindt niet drie smeden, maar vier; daar zijn vier hoornen, dus moeten er ook vier werklieden zijn. God vindt ook de geschikte lieden; niet vier om met pennen te schrijven, niet vier architecten om bouwplannen te maken, maar vier smeden, om grof werk te doen. Houdt u overtuigd, gij, die voor de arke Gods siddert, dat zodra de hoornen zich verheffen, de smeden zullen opstaan. Gij behoeft u niet te bekommeren over de zwakheid van Gods kerk in enig tijdperk van haar bestaan; de moedige hervormer, die de volkeren in hun grondvesten zal doen daveren, wordt misschien reeds in stilte gekweekt. Chrysostomussen kunnen uit onze haveloze scholen, en Augustinussen uit onze achterbuurten te voorschijn treden. De Heere weet, waar Hij Zijne knechten moet aantreffen. Hij heeft ene keurbende van machtigen in de hinderlagen verscholen, en op Zijn woord zullen zij zich opmaken tot den strijd; immers de strijd is des Heeren, en Hij zal de overwinning voor Zich verwerven. Laat ons Christus getrouw blijven, en op den rechten tijd zal Hij ter onzer verdediging opstaan, zij het ter redding in onzen eigen bijzonderen nood, of in tijden van gevaar voor Zijne kerk.

21. Toen zei Ik tot den Engel, die met mij sprak (vs. 9): Wat komen die maken? want dat zij gekomen zijn, om iets tegen de vier hoornen te ondernemen, is duidelijk. En Hij sprak: zeggende: Dat zijn de hoornen, de vijandige heidense volken, die Juda, het volk Gods, dat in Juda zijn middelpunt had en nu weer heeft, zogeheel en al verstrooid hebben, zodat alle vreugde, alle moed en hoop bij ieder verdween, en niemand zijn hoofd ophief, of verwachtte,

dat het rijk Gods ooit weer zou worden hersteld, maar deze smeden zijn de zinnebeelden van Goddelijke gerichten over de vijanden; zij zijn gekomen, om die te verschrikken eerst in schrik en vreze te brengen, en door hun verschijning allen in de zorgeloze rust te storen, om de hoornen der Heidenen, de verderfelijke macht vervolgens na die voorboden en tekenen der tot hen naderende zware gerichten van Gods toorn, geheel neer te werpen, welke den hoorn in vijandigen hoogmoed verheven hebben tegen het land van Juda, het volk van God, om dat te verstrooien.

De vervulling van deze bedreiging ligt voor de hand. De macht der volken, welke aan de oplossing van het Israëlietische volk deelnamen, is zo geheel en al vernietigd, dat de meesten dier volken tegenwoordig spoorloos zijn verdwenen.

De troostvolle voorzegging van dit gericht is nu niet beperkt tot de verstrooiers van het toenmalige rijk Gods in de gedaante van het volk Israël, maar strekt zich uit tot het rijk Gods en Zijne vijanden tot aan het einde der tijden. De volken en rijken, welke door den Heere tot bestraffing van Zijn rijk gebezigd, uit boosheid en hoogmoed ten kwade helpen, zullen ook steeds hun smeden vinden, en hun macht zal verdwijnen, gelijk die der toenmalige macht verdwenen is.

Geen voorspoed, die de vijanden over de kerk behaald hebben, gedurende hare beproeving en strijd, zal hen tegen een dag van wrake kunnen verzekeren of hen bestand maken tegen de bekwame werktuigen van dezelve.

HOOFDSTUK 2.

OVER DE BESCHERMING VAN HET GEESTELIJKE JERUZALEM EN DE ROEPING DER HEIDENEN.

III. Vs. 1-13. Derde nachtgezicht. De man met het meetsnoer. Evenals het tweede gezicht ene nadere ontwikkeling is van een woord Gods uit het eerste gezicht (Hoofdst. 1:15 zo ook het derde, namelijk van Hoofdst. 1:16, 17, waar de toekomstige verheerlijking van het volk en het rijk Gods werd voorzegd. Zoals echter die beide woorden Gods van het eerste gezicht geheel bij elkaar behoren, zo ook de beide gezichten, die ze ontwikkelen en verklaren. Het eerste dier beide wijst aan, wat de Heere aan de machten, welke aan Israël vijandig zijn, zal doen, namelijk ze vernietigen, hetgeen voor ons ligt, wat Hij aan Israël zal doen, namelijk hoe Hij het tot volmaakte heerlijkheid zal brengen. De belofte van dit gezicht heeft daarin haar toppunt, dat de Heere uit den hemel zal nederkomen, en persoonlijk onder Zijn volk in Jeruzalem Zijne woning zal vestigen, waardoor Hij daarvoor ene bron van zegen en van heerlijkheid zal worden, zodat ook de heidenen zich tot den te Jeruzalem wonenden Heere zullen vergaderen. De afdeling is in twee deden verdeeld, het eigenlijke gezicht van het verheerlijkte Jeruzalem (vs. 1-5), en ene profetische rede uit den mond van den Engel de Heeren, welke dit opheldert en bevestigt (vs. 6-13).

1. Wederom hief Ik mijne ogen op (Hoofdst. 1:18), en Ik zag, en ziet er was een man, die ging voor mijn inwendig oog voorbij, en in zijne hand was een meetsnoer.

2. En Ik zei tot hem, toen hij mij voorbijging: Waar gaat gij henen, en wat wilt gij met het meetsnoer doen? En hij zei tot mij: Ik ga heen, om Jeruzalem, de nieuw gebouwde en door God tot de plaats Zijner heerlijkheid verheven stad te meten, om te zien hoe groot hare breedte, en hoe groot hare lengte wezen zal, welk ene buitengewone grootte en uitbreiding en welk een getal van inwoners de Heere haar heeft gegeven.

Niet het Jeruzalem in den tijd van den Profeet, dat eerst nog moest worden opgebouwd, maar het toekomstige, nieuwe Jeruzalem, dat tot volkomenheid is gekomen, ziet Zacharia in het gezicht, Dit wil de man meten; want het meten is niet van dezelfde betekenis als het afbakenen volgens het meetsnoer, dat in Hoofdst. 1:16 bedoeld was. Gemeten wordt iets, dat reeds gereed is, afgebakend, wat nog moet worden voltooid. Hier wordt op iets laters gedoeld, namelijk op het nieuwe Jeruzalem van den laatsten tijd. Nu is dit wel niet een bloot geestelijk Jeruzalem, omdat als daartoe behorende ook het "vee" wordt gerekend. Het is ook niet dat Jeruzalem, hetwelk na de Babylonische ballingschap weer werd opgebouwd; want sedert Cyrus tijden legde men er zich op toe om die muren op te bouwen. Er is dus niets over, dan dat men deze profetie van Jeruzalem verklare, waaraan in Jer. 31:38-40 en Ezech. 48 wordt gedacht. Dit afgemeten Jeruzalem is het doel der werken Gods op de aarde, hetwelk Gods volk reeds ten tijde van Zacharia voor ogen moest hebben, en waarop de toenmalige bouw van den tempel reeds van verre doelde. Aan dit Jeruzalem wordt ene bijzondere bescherming en ene bijzondere openbaring der heerlijkheid Gods (vs. 5) beloofd, waarom het met recht "Jehova Sjamma" "hier is de Heere", zal kunnen genoemd worden (Ezech. 48:35). Het blijkt uit deze gezichten, dat Jeruzalem in het plan der regering Gods ene hoofdzaak was.

3. En ziet, de Engel, die in mijne nabijheid vertoefde, en tot mijnen dienst bereid met mij sprak, ging uit den man met het meetsnoer achterna, om te onderzoeken wat hij deed, en mij oplossing daarvan te geven; en een andere Engel ging uit, kwam van dezelfde zijde, naar welke die man was gegaan, hem, den engel, die met mij sprak, te gemoet.

4. En hij zei tot hem volgens opdracht van dien man met het meetsnoer, den Engel des Heeren, dien hij wilde nagaan: Loop, spreekhaastig dezen jongeling aan, wien gij Gods openbaring verklaart, en die over Jeruzalems verwoesten toestand zozeer treurt; breng hem de blijde boodschap, welke hem weer opricht, zeggende: Jeruzalem zal eens zo groot worden, dat het niet meer ene met muren nauwe omgevene stad is. Het zal dorpsgewijze bewoond worden, aan een landschap, met steden zonder muren en dorpen bedekt, gelijken van wege de veelheid der mensen en der beesten, die in het midden derzelve wezen zal, van wege den rijken zegen en de zaligmakende genade des Heeren (Jes. 49:19 v. Ezech. 38:11).

Steden als Babel en Ninevé met millioenen inwoners hebben muren gehad, maar het nieuwe Jeruzalem zal nog groter zijn en genen wedstrijd met wereldhoofdsteden aangaan; het zal de gehele wereld omvatten en ene geestelijke stad zijn, welke gene stoffelijke muren nodig heeft.

5. En er is ook geen beschermende ringmuur nodig, want Ik zal haar wezen, spreekt de HEERE, een vurige muur rondom, zodat ieder, die zou wagen het aan te vallen, door het vuur van Gods toorn zal worden verteerd (Jes. 4:5. Deut. 4:24), en Ik zal tot heerlijkheid wezen in het midden van haar; Ik zal door Mijne persoonlijke tegenwoordigheid haar met Goddelijke heerlijkheid geheel vervullen (Jes. 60:19).

God is haar bescherming; Hij is ook haar schat. Zijne heerlijkheid woont in haar, d. i. de openbaring van Zijne volle genade tot eeuwig goddelijk leven in Christus, den Godmens.

6. Zeg verder tot den Profeet, om hem die grote belofte der toekomst nog nader te verklaren, dat ook reeds des Heeren bevel is gesproken, waardoor Hij Jeruzalem zo groot en heerlijk wil maken. Het luidt: Hui, hui(Op, op), gij kinderen des volks! vliedt toch haastig uit Babel 1), het Noorderland (Jer. 1:14; 6:22); want thans wil Ik Mijne oordelen over die verdrukster van Mijn volk laten komen (Jes. 48:20), spreekt de HEERE; want Ik wil u groot en heerlijk maken overal op de aarde; Ik heb ulieden in Mijn Goddelijk raadsbesluit staat die heerlijke toekomst reeds als volkomen aanwezig daar-uitgebreid naar de vier winden des hemels, naar alle hemelstreken, spreekt de HEERE.

1) Het spreekt van zelf dat Babel hier niet in aanmerking komt als middelpunt der toenmalige Perzische wereldmacht, maar als vertegenwoordigster en type der Gode vijandige wereldmacht in ‘t algemeen, welke Gods volk haat, vervolgt en gevangen houdt.

7. Daarom roept u de Heere nogmaals toe: Hui, Zion! volk van God! ontkomt gij, red u, dat gij niet mede in die gerichten deelt, die woont bij de dochter van Babel!

8. Ja haast u om van Babel te scheiden; want zo zegt de HEERE der heirscharen: Naar de heerlijkheid over u heeft Hij mij, Zijnen Engel 1)gezonden tot die Heidenen, die ulieden

beroofd hebben, om eer aan de Heidenen te behalen, om door zware gerichten hun macht te breken, en daardoor Gods heerlijkheid aan hen te openbaren. Hun macht heeft een einde, Ik zal zware wraak aan hen nemen, die Mijn volk leed hebben aangedaan, want die ulieden aanraakt, die raakt Zijnen oogappel) aan, Zijn dierbaarste goed, dat Hij zeer zorgvuldig behoedt en verzorgt (Deut. 32:10).

1) Vooral op grond van vs. 8, 9 en 11 is een groot getal der voornaamste uitleggers van ouderen en nieuweren tijd van mening, dat de man met het meetsnoer, in wiens naam en opdracht hier de andere engel tot den engel spreekt, ja, in wiens eigene rede de rede van den tweeden engel langzamerhand is overgegaan, de Engel des Heeren was, de Engel van Zijn aangezicht (Jes 63:9), die Gods wezen in Zich draagt en openbaart, die, als gelijk in wezen met God, dus ook in bijzonderen zin van Zich kon zeggen: "Ik zal in ‘t midden van u wonen (vs. 11).

De man met het meetsnoer kan niemand anders zijn dan de Engel des Heeren, en deze zegt hier in den Naam des Heeren, dat hij naar de Heidenen gezonden is, naar ere, dat is, om de ere Gods aan de Heidenen te verheerlijken, door de gerichten, die aan hen zullen worden voltrokken. De Heere God wordt verheerlijkt, zowel door het behoud der gelovigen, als door het verloren gaan der ongelovigen.

2) Ach, zo trekt Zich God Zijne uitverkoren gemeente aan, die toch uit arme zondaars bestaat, dat Hij schrikkelijke vergelding doet aan hen, die Hij als tuchtroeden voor Zijne kinderen in deze wereld moest gebruiken. Brengt de strijd tegen het Oud-Testamentische Zion reeds den volken eindelijk den ondergang, zo zullen de vijanden onder het Nieuwe Testament slechts des te sneller te gronde gaan, nadat Christus nu bij ons is.

De oogappel is het teerste lid van des mensen lichaam. Wanneer een pijl of steen naar den mens wordt geworpen, gebruikt hij dadelijk zijn arm als schild, om zijn oog te beschermen. Daarmee vergelijkt de Heere hier Zijne eeuwige erbarmende liefde voor Zijn volk. Hij, de Heere, trekt zich aan, wat Zijn volk wordt aangedaan.

9. Want ziet, Ik, de Engel des Heeren, trek uit, en zal Mijne almachtige Rechters-hand over henlieden bewegen, en zij zullentot rechtvaardige vergelding hunnen knechten, die zij onrechtvaardig en overmoedig beroofd hebben, namelijk den kinderen Mijns volks (vgl. vs. 11), een roof, ten eigendom en onderdaan wezen. Alzo zult gijlieden weten en duidelijk voor uwe ogen zien, dat de HEERE der heirscharen Mij gezonden heeft, om u uit allen nood, spot en tyrannie der Heidenen te redden en tot heerlijkheid te leiden, en alzo Zijn eeuwig raadsbesluit te vervullen.

10. Juich dan en verblijd u, gij uit Babel geredde dochter Zions! ware gemeente des Heeren! Want ziet, dan komt de tijd uwer heerlijkheid; Ik zelf, de almachtige God, het evenbeeld en het afschijnsel van Gods onzichtbaar wezen, verlaat dan den troon Mijner heerlijkheid, en kom in uw midden, en a) Ik zal vol genade en waarheid in het midden van u wonen 1) (Joh. 1:14. Openb. 21:3), spreekt de HEERE.

a) Lev. 26:12. Ezech. 37:27. 2 Kor. 6:16.

1) Des Heeren tegenwoordigheid bij en met Zijn volk, is Zijne uitnemende en onwaardeerbare gave, welke Hij gewillig is voor alle andere dingen te geven, en dewelke, gelijk Hij die niet ontzien wil, te schenken in Zijn volks laagsten toestand, ook alzo een gave is, die haar een oorzaak moet zijn van grote blijdschap en verheuging.

De voorzegging vol Nieuw-Testamentische helderheid is begonnen vervuld te worden, toen God mens werd in Maria's schoot, maar zal eens, wanneer Christus in heerlijkheid wederkomt, en in het nieuwe Jeruzalem als het Lam Gods en tevens als de Leeuw uit Juda onder de Zijnen woont, eerst geheel tot vervulling komen.

11. En vele Heidenen, die tot dien tijd zonder God in de wereld leefden, ja het volk Gods hebben veracht en vervolgd, zullen te dien dage, als Ik persoonlijk onder u woning zal gemaakt hebben, den HEERE toegevoegd worden; zij zullen zich in gehoorzaamheid des geloofs aan Mij, die onder u woon, den waren levenden God, met innige liefde ten offer overgeven (Hoofdst. 8:20 vv. Jes. 14:1), en zij zullen dan ook Mij tot een volk wezen, zodat uit hen en Mijn Uitverkoren volk Israëls één enig volk Gods wordt, en Mijn rijk verre over Israëls grenzen in de gehele wereld zal worden uitgebreid (Micha 4:2), en Ik zal bij u, het volk van Mijn bijzonder eigendom, in het midden van u wonen, gij zult het middelpunt van Mijn rijk zijn en blijven; en gij zult weten, levendig erkennen, dat de HEERE der heirscharen Mij als Middelaar en Gever van zegen tot u gezonden heeft1).

1) Hij, die hier belooft, onder hen te zullen wonen, is de Heere, dien de Heere der Heirscharen gegeven had, en daarom moest het de Heere Jezus zijn, die kwam en in het midden der Joodse natie woonde, het eeuwige Woord, dat vlees was geworden en onder ons gewoond heeft. Dit was de grote ere, die voor het volk bewaard was in deszelfs laatste dagen, de belofte daarvan verzekerde hun voortduring krachtiglijk, totdat dezelve vervuld was. Zijn konden niet verstoord worden.

12. Dan zal de HEERE, die op zulk ene wijze onder Zijn volk woning gemaakt heeft, in volle waarheid Juda erven als een volkomen verlost en geheiligd volk, voor Zijn deel, als Zijn volkomen eigendom, en het zal met Hem verenigd in het alsdan heilige, verheerlijkste boven alle landen verhevene land Kanaän wonen, en Hij zal Jeruzalem, dat eveneens vernieuwd is, en zo vergroot, dat het aan een open landschap gelijkt (vs. 4), nog verkiezen als plaats van eeuwige openbaring Zijner volmaakte heerlijkheid.

13. Wacht daarop in aanbidding en eerbied. Zwijg, alle vlees!in sterke hoop en in verlangen, voor het aangezicht des HEEREN, totdat Hij van Zijnen troon neerkomt (Hab. 2:20. Hab Zef. 1:17); want de tijd is niet verre meer, Hij is ontwaakt reeds opgestaan uit Zijne heilige woning, om het gericht over de Heidenen, in 't bijzonder over Babel te beginnen, en daarmee de verlossing van Zijn volk te weeg te brengen.

Ook deze profetie wordt trapsgewijze vervuld, En reikt met haar einde in de eeuwigheid. Reeds zeer spoedig, nadat Zacharia het gezicht heeft ontvangen, begon het gericht over de

heidense wereldmacht te komen. Toen Babylon nog onder Darius tegen den Perzischen hoofdkoning opstond, werd daarna, na die herovering, een bloedbad aangericht, en werden de muren zo verwoest, dat de stad niet weer tot hare oude grootheid en betekenis kon komen. Van dien tijd begint het oordeel over de volgende Babylons door alle eeuwen heen, daar de Heere de ene wereldmacht door de volgende doet vallen en vernietigt, totdat Hij eindelijk zelf de macht van het laatste en allervijandigste Babel door Zijne goddelijke kracht met éénen slag zal nederwerpen. Dan zal ook Jeruzalem ophouden door de vijanden vertreden te worden. Want dan, als de volheid der heidenen tot den Heere zal zijn toegedaan, zal Israël zijnen Messias als den door God gezonden Engel den verbonds erkennen, en zich tot Hem bekeren, zodat de Heere ook zichtbaar voor eeuwig onder Zijn volk woning kan maken.

Hiermede wordt aangegeven aan de vrienden der kerk, om te zwijgen, om het aan God over te laten Zijn eigen weg te nemen, en Hem niet voor te schrijven, wat Hij doen moet. De kerk heeft met lijdzaamheid de uitkomst af te wachten en de uitkomst aan God over te laten. Als Hij verschijnt in heerlijkheid, zullen alle Zijne vijanden het tegen Hem moeten afleggen.

HOOFDSTUK 3.

CHRISTUS PRIESTERLIJK AMBT IN JOSUA VOORAFGEBEELD.

IV. Vs. 1-10. Vierde nachtgezicht. De Hogepriester Josua voor den Engel des Heeren. Het gezicht beantwoordt de moeilijke vraag: "Hoe is zulk ene verheerlijking van Israël mogelijk en te verwachten bij zijne eigene grote schuld en die zijner priesters?" Het 3de gezicht had den zegen en de verheerlijking van Israël, door vorige profeten reeds voorzegd, weer opgenomen, en die in grootse trekken bevestigd. Zulk een zegenen en verheerlijken van Israël heeft echter tot noodzakelijke voorwaarde, dat Israël een volk zij, met zijnen God verzoend en heilig. Dit kon Israël alleen worden, wanneer zijne zonden steeds opnieuw weer verzoend werden op de door den Heere voorgeschrevene wijze. Nu scheen echter de vroegere door den Heere aangestelde priesterschap om hare schuld ongeschikt te zijn, om die verzoening van de zonden des volks verder te volbrengen, en daarmee voor Israël alle hoop te zijn afgesneden, dat het ooit verzoening van zijne zonde en hierdoor vervulling van die beloften kon verkrijgen. Door des Heeren genade wordt echter, zoals ons gezicht aanwijst, de priesterstand in zijnen toenmaligen vertegenwoordiger, den hogepriester Josua, van alle schuld gereinigd, opnieuw in het priesterambt ingezet, en aan hem de voorzeggende betekenis bekrachtigd, dat hij moet wijzen op den Knecht des Heeren, die eens zal komen, om op waarachtige, eeuwig geldende wijze de schuld van Israël te verzoenen, en Israëls verheerlijking te weeg te brengen. " Zo geeft dus dit gezicht aan het volk Gods de zeer gewichtige en genadige belofte, dat het nooit de vergeving der zonden door Gods genade zal missen, ja dat eens ene eeuwig geldende, waarachtige verzoening door den Heere, zelven zal worden aangebracht. Het geheel is in twee delen verdeeld: het eigenlijke visioen, een toneel des gericht in den hemel, waarin de Hogepriester Josua door den satan wordt aangeklaagd, door den Heere gerechtvaardigd en opnieuw bekleed (vs. 1-5), en de voorstelling, welke voorafbeeldende betekenis deze gebeurtenis heeft voor het voortbestaan en de toekomst van het rijk Gods (vs. 6-10).

1. Daarna toonde Hij mij Josua, den hogepriester, staandeals een aangeklaagde in het heiligdom des hemels voor het aangezicht van den Engel des HEEREN, die van den beginne de lotgevallen des volks had geleid, in wien Gods heerlijkheid woont, door wien Hij ook richt; en de Satan, de vijand van God en van mensen (Job 1:6 Openb. 12:10) stond als Josua’s aanklager (Ps. 109:6) aan zijne rechterhand, om hem, als den drager van het hogepriesterlijk ambt, dat Gods volk verzoent, wegens de zondige bevlekking van hem en van zijn ambt te weerstaan, en zo mogelijk het zondendelgende priesterambt, en daarmee het bestaan van het volk Gods, en de verwezenlijking der toekomstige verlossing te vernietigen.

In den hogepriester concentreert zich het priesterschap van Israël, even als weer in het priesterschap zich het karakter van Israël, als heilig volk, concentreert.

De hogepriester stelt de heiligheid en de priesterlijke waardigheid van Israël voor, en wel niet alleen door bijzondere ambtelijke handelingen en functies, maar zo, dat hij als deze Leviet en Aäroniet, als het toenmalige hoofd van het huis van Aäron in zijn persoon zulk een door God uit genade aan Israëls volk toegekend karakter van heiligheid en priesterlijke waardigheid vertegenwoordigt.

Hieruit blijkt de oorzaak en het motief van de aanklacht van Josua voor den troon Gods van de zijde des satans. Het gehele volk Gods, welke priesterlijk karakter, dat een middel was tot verzoening der gehele wereld, in het Aäronietische priesterschap zijn toppunt had, was om zijne zware zonden in den vuuroven der ballingschap verstoten en eerst voor korten tijd in het land der vaderen teruggekeerd. Maar nog scheen het, dat aan de herstelling en vastheid der goddelijke inrichtingen onder het volk, door welke het tot bereiking van zijn door, de toekomstige verlossing, moest worden geroerd, in ‘t bijzonder aan den tempelbouw en zijnen dienst tot verzoening der zonden veel ontbrak, en het kon den oppervlakkigen beschouwer twijfelachtig voorkomen, of het volk werkelijk weer tot genade was aangenomen en in zijne roeping van volk van God weer was hersteld. Wat van het volk waar was, was dit in de hoogste mate van het hogepriesterlijk ambt, dat toen door Josua werd bekleed. Juist dit ambt had bijzonder grote schuld aan de zonde en den afval des volks, was daarom ook met het volk tijdelijk in ballingschap geworpen, en het scheen, alsof het met het volk voor alle eeuwigheid onwaardig was, om middelaar der verzoening met God te zijn. Deze schijn beweegt satan, die het niet kan begrijpen, dat Gods Genade groter zou zijn dan onze zonde, en wien zonde vergeven en Gods barmhartigheid iets onzinnigs is, te beproeven, het voor zijne heerschappij op aarde zo hoogst gevaarlijke priesterlijk ambt in Israël te niet te doen. Gelukte hem zijne poging, zo had hij daardoor ook de toekomstige verlossing verijdeld. Deze is de alleen juiste betekenis van dit gewichtige, diepe visioen, welke de voortgang der genade Gods en de zekerheid Zijner belofte tegenover zulke aanvallen van het rijk der duisternis verzekert. Ene persoonlijke schuld als grond van zijne aanklacht door satan aan te nemen, is een teken, dat men de verreikende betekenis van het visioen niet verstaat. Wij geloven integendeel, dat vooral Josua’s opgewekte ijver voor den tempel en zijne verzoenende dienst de aanleiding voor satan en zijne werktuigen zullen geweest zijn, om de vroeger bewezene onwaardigheid van den gehelen priesterstand voor een zo heilig ambt op den voorgrond te stellen, zodat dit visioen niet alleen het gehele volk in het geloof aan de zekerheid zijner toekomstige heerlijkheid moest versterken, maar vooral Josua en der priesterschap tot troost dienen tegenover de twijfelingen en verzoekingen, welke hun door duivelse aanklachten der boosheid werden veroorzaakt. Ons visioen herinnert in meer dan een opzicht aan het Boek Job, vooral aan zijn geschiedkundig gedeelte (Hoofdst. 1 en 2); niet alleen gelijk het toneel des gerichts in den hemel ziet op het toneel, waarin satan Job voor den Heere aanklaagt, zodat wij tot recht begrip van ons visioen op de verklaring van Job kunnen wijzen, maar de aanklacht van Job kan eveneens als ene zware verzoeking worden opgevat, als "een strijd van God met den satan, en van satan met God om eens mensen ziel, die Godes is" (Job 1:12). In elk geval blijkt uit het gehele voor ons liggende visioen, het aanwezig zijn van het Boek Job en bekendheid daarmee, zo als reeds te zien is in de vermelding van satan als ene geheel bekende persoonlijkheid en zijn verschijnen voor God tussen andere engelen.

In Josua, den Hogepriester zien wij een beeld van ieder kind Gods, dat nabijgebracht is door het bloed van Christus, en nu geleerd heeft de heilige dingen te bedienen en in te gaan achter het voorhangsel. Jezus heeft ons tot koningen en priesters Gode gemaakt, en zelfs hier op aarde oefenen wij het priesterschap uit van een toegewijd leven en ene heilige dienst, maar van dezen hogepriester wordt gezegd, dat hij is staande voor den Engel des Heeren, dat is staande om te dienen. Dit moet de voortdurende houding van de ware gelovigen zijn. Elke plaats is nu Gods tempel, en Zijne kinderen kunnen Hem even goed in hun dagelijkse

bezigheid dienen als in Zijn Huis. Zij moeten altoos dienen, zij moeten de geestelijke offeranden van gebed en lofzang brengen, en zich zelven als levende offeranden stellen. Maar merk de plaats op, waar Josua staat om te bedienen; het is voor den Engel van Jehova. Het is alleen door een Middelaar, dat wij arme zondige schepselen priesters Gods kunnen worden. Ik breng wat ik heb voor den afgezant, den Engel des verbonds, den Heere Jezus, en door Hem vinden mijne gebeden, die in Zijne gebeden worden opgenomen den toegang tot God; mijne lofzangen worden liefelijk daar zij gevoegd worden bij de mirre en aloë en kassie uit den hof van Christus. Indien ik Hem niets dan tranen kan brengen, zo zal Hij ze met Zijne eigene tranen in ene fles bewaren, want Hij heeft eens geweend; indien ik niets kan brengen dan mijn wenen en mijne klachten, zo zal Hij ze als ene welbehagelijke offerande aannemen, want ook Hij was eens gebroken van harte, en zuchtte zwaarlijk in Zijn gemoed. In Hem staande word ik zelf in den Geliefde aangenomen en al mijne bedorvene werken, hoewel zij in zichzelve de voorwerpen der Goddelijke verafschuwing zijn geworden zó aangenomen, dat het Gode een liefelijke reuk is. Hij is tevreden en ik ben gezegend. Zie dan welke de toestand des Christen is: een priester staande voor den Engel des Heeren.

De Profeet Zacharia, die wel de Profeet van den tweeden tempel mag genoemd worden, moest den wederopbouw van stad en tempel als met ene treffelijke muziek van profetieën begeleiden. Hij zag namelijk in een gezicht den Hogepriester Josua door den satan beschuldigd als onbekwaam voor zijn ambt, en hoe Josua daarna bij de wegneming zijner ongerechtigheid door God bekwaam gemaakt werd en op nieuw zijne aanstelling ontving. Wat niemand is tot het verrichten van enig werk voor God bekwaam, wanneer niet vooraf zijne zonden van hem weggenomen zijn. Dit hebben wij in Jesaja gezien, en dit zien wij nu in Josua. En dat nochthans zo vele ongelovigen in onzen tijd de Goddelijke zaken ter hand nemen, en op hun profane wijze behandelen, is uiterst vermetel, maar zal hun onfeilbaar tot oordeel strekken; want God wil niet, dat iemand met vuile klederen het heiligdom ingaat, en met onheilige handen de heilige dingen aanroert, hoe veel te minder, dat men Zijne heilige schrijvers in het slijk slepe, zo als de ongelovigen doen, die zich gewoonlijk de grootste grofheden en gemeenheden in dit opzicht veroorloven. Zij begrijpen niet, dat zij hiermede hun eigene diepe zedelijke verzonkenheid blootleggen. En zulke mensen menen nog nuttig te zijn bij het volk, ja in de gemeente des Heeren! Zij zijn er enkel tot bederf van zich zelven en van anderen. Zelfs de Apostelen hadden toe te zien, dat zij niet anderen leerden en zelf verwerpelijk wierden, hoe veel te meer zulk ongewassen zondaren als de ongelovigen zijn. Met den last van onverzoende zonden op ons kunnen wij niets doen voor God, alsdan zijn wij met volstrekte onvruchtbaarheid geslagen. Eerst door de rechtvaardigmaking in het bloed van Christus worden wij bekwaam gemaakt tot al de werkzaamheden in het koninkrijk van God. Zolang dit niet geschied is, heeft de duivel vat op ons, laat hij zijn recht gelden en treedt hij tegen ons op als aanklager of beschuldiger. Nu mogen de ongelovigen hiermede de scherts drijven, maar wij houden het voor ene zeer ernstige zaak. Wij hebben hier de akte van zulk een rechtsgeding voor ons, en wij hechten er een volkomen geloof aan, zoals aan alles wat de Schrift ons zegt. De duivel is hier, zoals wij het zouden uitdrukken, de procureur-generaal, die de beschuldiging instelt en den eis doet, en voor zover hij waarheid spreekt, ook gehoor vindt; doch zijn het kinderen Gods, die hij beschuldigt, dan wordt hij door den Heere gescholden en weersproken, dan wordt zijn eis niet ontvankelijk verklaard, en de beschuldigde vrij gesproken. Trouwens de Heere moet het voor ons opnemen, zullen wij tot de zaligheid

komen; zo niet wij zijn verloren. Wij hebben dus in Christus een Advocaat, een voorspraak bij den Vader, als wij gezondigd hebben (1 Joh. 2:1). Deze is de Engel, die bij Josua stond, en die bij afwisseling Heere en Engel genoemd wordt, omdat Christus tegelijk de Zender en de Gezondene is. Het is dan ook wel meer gebeurd, dat de vorst zelf incognito het werk deed van een afgezant. In het Oude Testament zien wij Hem mens wordende, en in het Nieuwe Testament zien wij Hem mens geworden. De satan weerstond Josua; niemand had iets op dien eerwaardigen hogepriester te zeggen, maar de satan wist genoeg van hem, om tegen hem op te treden, en dit verwondert ons niet, want Josua had werkelijk vuile klederen aan, hij was een zondaar, en alleen de genade, waaronder hij stond, kon hem redden en redde hem. Maar wat zegt gij van die mensen, die van den vlekkeloos heiligen Jezus in het hagelblank kleed Zijner hemelse reinheid onreinheden zeggen, en tegen Hem, den Heerlijke boven alle heerlijken, beschuldigingen inbrengen durven. Zijn het gene rechte duivelskinderen, die satans aard geheel in zich hebben opgenomen, en die zo als de Heilige Schrift zegt, lasteren, wat zij niet weten, en in hetgeen zij van nature weten, zich zelven verderven? (Judas 1:8, 10).

2. Doch de HEERE, de Engel des Heeren, die met God gelijk in Wezen is, zei na het aanhoren der aanklacht tot den Satan, terwijl hij hem afwees: De HEERE, die barmhartig en genadig, lankmoedig en van grote goedertierenheid en trouwe is, schelde u, brenge Zijn rechtvaardigd gericht der verdoemenis over u (Job. 1:6), gij Satan, die van den beginne Gods genade veracht, en Gods kinderen vervolgd en om hun zonden hebt aangeklaagd! Ja, de HEERE schelde u, de Heere, die Jeruzalem als plaats der openbaring van Zijne genade en ontferming, van Zijne macht en heerlijkheid verkiest, die deze verkiezing zelfs in Zijnen toorn over Jeruzalem niet vergeten, noch teruggetrokken heeft, en gij zoekt deze verkiezing door vernietiging van het hogepriesterlijk ambt te doen vervallen. En wat in ‘t bijzonder dezen door u aangeklaagden drager van het hogepriesterlijke ambt aangaat, is deze met den gehelen priesterstand niet een vuurbrand uit het vuur) gerukt, door Gods genade en almacht van den rand des verderfs teruggetrokken? 3)

1) Dat in Judas 1:9 den Engel Michaël dezelfde woorden tegen satan worden toegeschreven, daaruit mag niet worden besloten, dat de Apostel Judas op ons visioen ziet, en den hier sprekenden Engel als den Engel Michaël heeft opgevat. Integendeel haalt Judas die woorden aan uit een niet-Bijbels boek.

2) Daarom, Josua, zie er niet op. dat gij zulk een klein stuk, zulk een kort stompje en ellendig brandhout in uwe ogen zijt. God is het, die uit het vuur wil halen, en balken, pilaren, sparren, ja huizen, steden, bossen, ja alles zal maken, en gij zijt er van God toe verordend, opdat Hij door u en uit u het heerlijke Jeruzalem bouwe, al waart gij nog zo gering.

3) De Heere bad daardoor, dat Hij het hogepriesterlijk ambt in het gericht des toorns, dat Hij over het gehele volk in de ballingschap heeft moeten brengen, niet heeft laten te niet gaan, maar het bewaard en teruggevoerd heeft, duidelijk en bepaald verklaard, dat Hij ondanks de zonden van de dragers van het heilige ambt, Zijne genade daarvan niet heeft willen afkeren, maar Jeruzalems verkiezing bevestigen.

Een vuurbrand wil zeggen een stuk hout, dat reeds in het bos ligt te branden. De zonde is dat vuur; daar liggen wij allen van nature in; moge het nu nog smeulen en roken, het kan ieder ogenblik in lichte laaie vlam uitbreken, doch de genade trekt ons uit dat vuur, en wil niet dat wij, die reeds brandende zijn, verbranden.

3. Josua nu was bekleed met vuile klederen, als tekenen van de bezoedeling van zijn ambt door zonde en schuld (Jes. 64:5; Spr. 30:12. Openb. 3:4; 7:14), en als teken der zonde van het gehele volk, welks vertegenwoordiger hij was. Hij droeg nog die klederen, als hij voor het aangezicht des Engels stond, wachtende op de afwassing van zijne zonden.

De ongelovigen zijn geheel zonder klederen, schaamteloos naakt, doch de gelovigen zijn nog gene volmaakte heiligen, maar zondaren, en hebben als zodanig bezoedelde, vuile klederen aan. Daarmee zijn zij ook niet meer presentabel voor God. Maar als God de onreine klederen verwisselt voor reine, dan is er immers niet op te zeggen. En dat doet God nu bij Josua. Het grote denkbeeld dezer zaak is, dat wij door de zonde zedelijk naakt zijn geworden voor God, en dat wij nu niet weer voor God gekleed kunnen worden door klederen, die wij ons zelven geven, maar enkel door klederen, die God ons geeft. Dit werd in het paradijs afgebeeld. Aldaar bedekte de mens zijne naaktheid. Doch het was voor God gene kleding. Hij zelf kleedde den mens; de kleding is dus ene verordening Gods, Zij is gewijzigd voor kunne en verstand. De man heeft ene andere kleding dan de vrouw, de koning dan de dienaar, de rijke dan de arme; ook heeft allerlei toestand zijne kleding. Wij kennen het feestkleed en het rouwkleed. In het Oosten heeft de kleding nog veel meer betekenis dan bij ons. Is men daar ten feeste, dan heeft men fijne witte klederen aan, en is men in rouw, dan scheurt men zijne klederen, en draagt ze zo lang totdat de rouw is. Ook kleedde zich bij de ouden een beschuldigde niet gelijk bij ons, zeer net, neen in bezoedelde klederen, om zijnen vernederden toestand uit te drukken, en medelijden voor zich op te wekken. Voorts weet gij, hoe bij de Roomsen de onderscheidene klederen der geestelijke en kerkelijke personen, als monniken, nonnen, tot zelfs de liefdezusters, een grote rol spelen, waarbij de sierlijkheid en ook weer de wanstaltigheid niet ontbreekt. Ach, men vergeet, dat de kleding des lichaams niet te rein, en tegelijk niet te eenvoudig kan zijn, en dat wij naar de ziel Gode het meest behagen, wanneer wij niet een Zondags, maar een zondaars-kleed dragen; wanneer wij met ootmoedigheid zijn bekleed. De vlekkeloze en niet te bedekken witte klederen, die God ons geeft te dragen, zijn de klederen des heils, zijn de klederen, die wit gewassen zijn in het bloed des Lams. En nu vragen wij waar is ene godsdienst behalve de onze, die ons zegt, dat God zo in eens en zo volkomen de ongerechtigheden van den mens wegneemt en hem ene eeuwige gerechtigheid in de plaats geeft, als de mens van klederen verwisselt door de vuile klederen uit te trekken en de schone aan te trekken? Neen, zo iets kan God alleen laten verkondigen. De mens wil van nature zich zelven verbeteren, en op deze wijze zalig worden. Hij wil de schuld, die hij bij God heeft bij termijnen afbetalen, door bij voorbeeld met iedere avondmaalsviering beter te worden dan vroeger. Doch behalve dat de mogelijkheid der afbetaling niet bestaat, weet men ook niet of God met zulk ene wijze van betaling wel genoegen neemt. Waartoe dan nog langer het losgeld geweigerd, dat Christus u aanbiedt in Zijn bloed. In dat bloed is Hij de verzoening voor onze zonden, en niet alleen voor onze zonden maar ook voor de zonden der gehele wereld (1 Joh. 2:2). Of meent gij, dat de betaling Gods zo precies wordt afgepast als bij ons, die ene rekening voldoen, juist zo als zij is, tot op het halve centje toe, maar ook niet

meer? Neen, als gij zo over God denkt, dan kent gij Zijne genade niet. Gij moet den Heere u voorstellen als een onmetelijk rijk vorst, die met ene karavaan van duizende kamelen, dragende onnoemelijke schatten, ene reis doet door vreemde landen, om overal wel te doen, en ene gevangenis voorbij komt, waaruit een man hem door de ijzeren traliën ziet voorbijgaan, en hem toeroept: "Ach ontferm u over mij; ik zit hier voor schuld gegijzeld en gij zijt zo rijk. " Terstond trekt de vorst een kostbaren ring van den vinger, geeft hem den cipier en zegt: "Deze ring is duizendmaal meer waard dan de schuld van den man groot is; doch ik heb gene mindere waarde bij mij. Laat den gevangene vrij. " Hoort gij met klein geld houdt die grote heer zich niet op. En nu is de gevangene vrij, vrij van de gevangenis, maar ook vrij van zijn weldoener? Neen, dat is onmogelijk. Indien de nu vrijgekochte niet met geheel zijn hart voor altijd aan zijn weldoener verplicht en verbonden had willen zijn, hij zou niet uit de gevangenis geroepen hebben: "Ontferm u over mij; behoud mij, koop mij vrij. " Die God niet wil dienen, wil ook niet door God verlost zijn, maar wacht op ene gelegenheid om zich zelven te verlossen, ten einde alzo aan niemand verplicht te zijn en zijn eigen heer en meester te blijven. Hij kan lang wachten. Indien gij niet gelooft, dat Ik het ben (uw Verlosser), gij zult in uw zonden sterven, zegt de Heere Jezus Christus (Joh. 8:24).

Hoe groter de ellende en onwaardigheid is, zo veel te zuiverder en groter wordt de genade, aan zulk een bewezen. Die gene onwaardigheid heeft, kan geen genade ontvangen; die aan weinige of geringe onwaardigheid onderhevig is, kan geringe genade deelachtig worden; die onder grote onwaardigheid zucht, kan een voorwerp van grote genade vinden, die niet alleen in verbeelding, maar inderdaad de grootste onwaardige is op de wereld, kan ook de alleen grootste genade op aarde verkrijgen.

4. Toen antwoordde Hij, en sprak tot degenen, die voor Zijn aangezicht stonden, tot de dienende geesten, die op Zijne bevelen wachten, zeggende: Doet deze vuile klederen van hem weg. Daarna sprak Hij tot Hem: Zie, Ik heb uween uws volks ongerechtigheid van u weggenomen, u al uwe zonden alleen uit genade vergeven, zodat gij nu heilig en recht voor Mijne ogen staat, en Ik zal u bovendien wisselklederen aandoen 1), ten teken en onderpand der toekomstige heerlijkheid van uw ambt en van het gehele volk.

a) Micha 7:18

1) Hier wordt de leer der genade tegenover die der goede werken bevestigd. Want hier wordt Josua uit- en aangetrokken, voordat hem het ambt en het gebod wordt gegeven wat hij moet doen. De persoon moet te voren rein zijn door het geloof, daarna zijn zijne werken welgevallig, zo als ook in Abel en Kaïn is aangetoond.

De wisselklederen zijn het zinnebeeld van de gerechtigheid, door Christus Jezus aangebracht. Zij zijn de dadelijke en lijdende gehoorzaamheid van den enigen Borg en Zaligmaker, waardoor Hij den vloek heeft gedragen, aan al de eisen der Wet heeft voldaan, en het recht heeft verworven, om van alle straf vrij te spreken, en alle zegeningen naar lichaam en ziel te geven.

5. Dies zeg Ik: Laat ze enen reinen hoed of hoofdband, het teken zijner hogepriesterlijke waardigheid, waarop het gouden voorhoofdsiersel is vastgemaakt, op zijn hoofd zetten, opdat hij overtuigd worde, dat hij en zijn ambt in Israël den Heere zeker heilig zijn en door Hem geroepen, om de zonden des volks te verzoenen (Ex. 28:28). En zij zetten dien reinen hoed op zijn hoofd, en zij togen hem eerst daarna 1) de klederender heerlijkheid aan; en de Engel des HEEREN stond, terwijl het geschiedde, daarbij. Hij keurde door Zijne tegenwoordigheid de gerechtigheid en heiligheid en de toekomstige heerlijkheid van het hogepriesterlijk ambt en daarmee de onherroepelijke verkiezing van Israël goed, en bevestigde die.

1) Het is opmerkelijk, dat de reine hoed als het teken der goddelijke roeping tot de waardigheid van hogepriester en teken der heiligheid van het ambt eerst wordt opgezet; want zonder de heiligheid is de heerlijkheid niet mogelijk.

Jehova, te weten de Engel van Jehova, bestrafte den satan met de woorden "Jehova schelde u, liever: bedwinge u, dat is uwe hatelijke tong, om te zwijgen, ja Jehova bedwinge u, die Jeruzalem verkiest. Is deze niet een vuurbrand, een brandhout uit het vuur gerukt? De Engel bediende zich van den naam Jehova, om den satan te herinneren aan het nieuwe verbond des Heeren met Israël, dat van geen wankelen weet, met dien gedenknaam van God, aan Mozes bevestigd; aan de goddelijke onveranderlijke trouw, die Jeruzalem en het Joodse volk uit alle natiën zich ten eigendom had verkoren, en dat volk, om zijne zonde bijna aan de uitroeiing toegewijd, zo wonderbaar uit Babel had doen terugkomen, alsof men nog tijdig een half brandhout uit het vuur had gerukt; ja ook aan Zijne Goddelijke vrijmacht, waardoor Hij in het straffen en vergeven der zonde doen kan wat Hem behaagt. Ondertussen had de satan in zijne beschuldiging geen ongelijk, want, volgens het derde vers, was Josua bekleed net vuile klederen; volgens den grondtekst waren de klederen niet dat, wat men gewoonlijk slordig noemt, maar zo onrein alsof zij uit drek en modder waren opgehaald. Ene afbeelding van de menigte, snoodheid en gruwelijkheid der zonden van Israël en zijne priesters, die Josua als de hogepriester vertegenwoordigde. Maar wat zegt nu de Engel des Heeren? Hij zegt tot degenen, die voor Zijn aangezicht stonden: Wie waren dezen? Gene mensen of priesters, want van hen wordt in het gezicht gene melding gemaakt, en deze waren, als zo vele zondaren, onbevoegd tot hetgeen thans bevelen werd; maar men denke aan engelen, die den Engel van Jehova vergezelden, en tot welke Hij thans in den naam van zijnen Vader, zowel als op eigen gezag, sprak: "doet deze vuile klederen van hem weg. " Wat dit betekent, behoef ik niet aan te duiden, want de Engel den Heeren liet, toen Zijne dienaren Zijn bevel ten uitvoer brachten, volgen: "Ziet, Ik heb uwe ongerechtigheid van u weggenomen; " ene verklaring van volkomene vergeving, uitdelging der schuld, die den zondaar, welke haar gelooft en eerbiedig aanneemt, zo gerust maakt, alsof hij gene zonde had gedaan, maar die altijd gepaard gaat met ene andere wegneming van de zonde, te weten van de bedorvenheid van zijn hart, van de begeerte, overhelling en hebbelijkheid om verder te zondigen, door de wedergeboorte ons afgebeeld met het volgende woord: "Ik zal u wisselklederen, beter reine blinkende klederen, aandoen. " Derhalve zeg Ik: "laat hem enen reinen hoed of muts op zijn hoofd zetten, " en zij zetten dien reinen hoed op zijn hoofd, en zij trokken hem klederen aan, en de Engel van Jehova stond, te weten om toe te zien, dat Zijn bevel nauwkeurig werd uitgevoerd (Zach. 3:5). Zo werd door den hogen God plechtig verklaard, dat de schuld van Israël en Zijner priesters

was vergeven, en Hij wederom in gunst de offers en gebeden zou aanzien, die Hem eerlang, naar Mozes instelling, weer in den tempel zouden worden gebracht.

6. Toen betuigde de Engel des HEEREN, de openbaarder van den eeuwigen wil Gods en de toekomstige voleindiger van de zaligheid van Israël. Hij verklaarde en verzekerde met verhevene, plechtige stem om ontwijfelbare zekerheid te geven, aan Josua, die rechtvaardig en heilig als hogepriester van Gods volk voor Hem stond, zeggende:

7. Zo zegt de HEERE der heirscharen, die door Mij spreekt en Zijne woorden ook kan verwezenlijken: Indien gij met alle uwe opvolgers in het hogepriesterlijk ambt, in Mijne wegen zult wandelen, in gehoorzaamheid, oprecht geloof en ootmoedige liefde, zo als Ik dit aan ieder onder Mijn volk ten voorwaarde van het deelgenootschap aan de toekomstige heerlijkheid heb voorgesteld, en indien gij Mijne wacht, alle de heilige diensten van het priesterlijk ambt, door welke gij Mijn volk tot zijn doel moet leiden, ijverig en nauwgezet zult waarnemen, zo zult gij, die zo even Mij door den satan zijt aangeklaagd, maar door den Heere zijt vrijgesproken, ook Mijn huis richten. Gij zult ook verder den gehelen heiligen dienst in het heilige en allerheilige waarnemen, ja eens ook het ware huis Gods van alle genadegoederen der verlossing voorzien, en ook Mijne voorhoven met den offerdienst bewaren, dat zij door gene afgoderij worden verontreinigd en ontheiligd, zelfs eens ook de bemiddelaars zijn zowel in den inwendigen als den uitwendigen voorhof, voor Joden en Heidenen van de ware, eeuwige verzoening, en Ik zal u behalve deze bevestiging in uw ambt, wanneer eens de betekenis van uw priesterlijk ambt zal vervuld zijn, wandelingen, vrijen in- en uitgang geven onder dezen, die hier staan. Gij zult even als deze hemelse geesten onmiddellijk vrijen toegang hebben tot Mijnen troon, uw volk voor Mij vertegenwoordigen, uwe gebeden zelf voor Mij brengen en verhoord worden.

Deze grote belofte is voor het hogepriesterschap in Israël vervuld in Christus, den eeuwigen Hogepriester, die ter rechterhand Gods zit, en ons door voortdurende voorbede voor God den Vader, op grond van Zijn in ‘t Allerheilige des hemels gebracht, dierbaar bloed, vertegenwoordigt, Toen bij den dood van Christus het voorhangsel van het allerheilige scheurde, kon de hogepriester in Israël begrijpen, dat de vervulling van dit visioen gekomen was, zodat de hogepriester van het volk Gods van nu aan vrij kon toetreden tot den troon Gods, midden tussen de heilige engelen, die altijd het aangezicht Gods zien.

8. Hoor nu toch opmerkzaam toe, Josua, gij hogepriester!Ik wil u nu ook verkondigen, hoe Ik dien nieuwen tijd van vrijen toegang tot Mijnen troon wil doen komen, gij en uwe vrienden, de andere priesters, diein de priester-vergaderingen voor uw aangezicht als den voorzitter der vergadering zitten, en met u den heiligen dienst der verzoening in den tempel waarnemen; want (liever, waarlijk) zij, de priesters met u, zijn een wonderteken 1), betekenisvolle voorspellende voorbeelden van den toekomstigen, groten en enigen Hogepriester 1), en van de door Hem aangebrachte grote genade Gods. Want ziet, Ik zal nu spoedig Mijnen knecht, Zemah, 2) de a) SPRUITE, doen komen. De Spruit uit de dorre aarde, het rijsje uit Isaï’s afgehouwen tronk, waarvan Jesaja in Jes. 53:2; 11:1 v. sprak, die gerechtigheid op aarde zal brengen, en van wien Jeremia (23:5; 33:15) voorspeld heeft, zal komen. Op Hem moet gij met uwen offerdienst wijzen als op degene, die ook, gelijk gij uit de schuld en zonde tot genade en

tot hope der heerlijkheid gekomen zijt, uit de geringheid en verachting tot grootheid en heerlijkheid zal omhoog rijzen.

a) Jes. 4:2. Zach. 6:12

1) In dubbel opzicht wordt aan Josua en zijne priesters ene voorspellende, voorafbeeldende betekenis toegeschreven. Eens was het doel van het gehele priesterlijk ambt, dat zich in het hogepriesterschap concentreerde, om door den van God ingestelden offerdienst Israëls schuld te verzoenen, en zo ene verzoening tussen Israël en den Heere tot stand te brengen (Lev. 9:7; 16:34). Daar het echter alleen offers van dieren waren, welke de Oud-Testamentische priesters konden brengen, zo werd ook de schuld niet werkelijk, maar symbolisch verzoend, en was er ene gedurige herhaling dezer offeranden nodig. Hoewel God deze tot schuldverzoening bestemde, maar slechts symbolisch verzoenende offerdienst had ingesteld, wilde Hij aan de ene zijde in Israël "steeds het bewustzijn wakende houden, dat het ene verzoening van zijne zonden nodig had, welke door die offeranden tot stand gebracht kon worden, maar werd aan de andere zijde ook Israël daarop gewezen, dat Hij zulk ene verzoening op werkelijke en eeuwig geldende wijze wilde te weeg brengen, want Hij kan ene behoefte, die Hij zelf tracht op te wekken, om Zijner trouw en barmhartigheid wil niet onvervuld laten. Zo waren dan de Oud-Testamentische priesters en in ‘t bijzonder de hogepriester, wanneer zij door het brengen van offeranden van dieren ene verzoening van Israëls schuld wilden bewerken, heenwijzingen op Hem, die door het brengen van het ware offer waarlijk en voor eeuwig zou verzoenen. " .

Aan de andere zijde waren juist Josua en zijne priesters, hoewel met schuld beladen, door de almacht der genade uit het vuur van het welverdiende gericht gerukte brandhouten, en wezen zij door dit wonder van genade, door hen ervaren, op het nog veel grotere der toekomstige zondendelgende genade Gods in Christus.

2) Het Hebr. woord Zemah is hier als eigennaam voor den Messias gebruikt. Stonden Josua en zijne Priesters reeds daar als wondertekenen Gods, als een brandhout uit het vuur gerukt, de genade Gods zou nog groter worden, als de Heere Zijne belofte in den Messias zou vervullen, en de Spruit, de gezalfde, de Heere Christus zou komen. De Heere God, de Drieeënige God zegt het hier, dat Hij zelf den Spruit zal doen komen. De Middelaar als zodanig is de gezant van den Drieëenigen God.

9. Hij komt zeker: want ziet, aangaande dien Steen 1), dat afbeeldsel van Mijn rijk op aarde, welken Ik gelegd heb voor het aangezicht van Josua, opdat hij dien beware, op dien enen steen zullen zeven ogen wezen, de zevenvoudige krachten en gaven van den Geest Gods (Jes. 11:2), zij zullen met werkzame liefde en trouw daarin gericht zijn, om hem tot volmaking te brengen: Ziet, Ik zelf zal Zijn graveersel, Ik zal Mijne heerlijkheid daarop graveren door Mijnen knecht Zemah en de zevenvoudige kracht Mijns Geestes, spreekt de HEERE der heirscharen, en Ik zal aan de andere zijde door dienzelfden knecht de ongerechtigheid dezes lands, waarin die steen ligt, van het land van Juda en eens van de gehele aarde, op éénen dag, op eens voor alle eeuwigheid (Hebr. 7:27; 9:19; 10:10) wegnemen 2), zodat zijne verzoening niet behoeft te worden herhaald, als onder het voorafbeeldend priesterschap.

1) Wat hebben we hier onder "de steen" te verstaan. Sommigen verstaan daaronder den Christus Gods, den Messias. Anderen den hoeksteen van den tempel, weer anderen, den steen, die de Arke des Verbonds in den tempel verving, en nog anderen, den steen in den borstlap des Hogepriesters. De hoeksteen kan het niet wezen, want deze was reeds lang gelegd, vóór jaren. En wel is het waar, dat de Messias niet zelden met dien naam wordt genoemd, maar hier wordt de steen in het nauwste verband gebracht met het komen van den Messias. En dan blijft er niets anders over, dan onder hem te verstaan, het Godsrijk onder Israël, wat de Spruit zou brengen onder de zevenvoudige bestraling van den H. Geest.

Van zeven ogen wordt hier gesproken, evenals in Openb. 5:6, van de zeven ogen des Lams, dewelke zijn, de zeven Geesten Gods.

Een tweede gevolg van het komen van den Spruit zou zijn, dat Hij de misdaden van het land verzoenen zou.

2) De Heere wil op éénen dag ene zo grote verzoening te kreeg brengen, welke genoegzaam zal zijn voor aller zonde, van het begin der wereld tot in eeuwigheid, zodat niet dagelijks en jaarlijks steeds voor nieuwe zonden nieuwe vergeving moet worden aangebracht, zoals onder het oude priesterschap plaats had, als men dagelijks en jaarlijks vergeving der zonden zoekt door offeranden en godsdienst; het graveren op den dag van het lijden van Christus zal ene volkomen genoegzame vergeving uitwerken.

Niets is mijns oordeels duidelijker, dan dat die ééne dag de dag is, waarop onze Heere aan het kruis Zijn offer voor de zonde heeft volbracht, gelijk Paulus aanmerkt: de misdaden vergevende, uitgewist hebbende het handschrift, dat tegen ons was, het weggenomen en aan het kruis genageld hebbende (Kol. 2:14). Toen is de gehele zondenschuld, voor elk die gelooft, uitgewist, ja, de schuld van deze aarde, en aan Gods gerechtigheid voor haar voldaan. Ook de zondenschuld van het Joodse land en volk, waaraan men hier in het bijzonder schijnt te moeten denken, en die oudtijds op elken groten verzoendag zinnebeeldig, doch ook niet meer dan zinnebeeldig, en met het oog op den beteren Hogepriester, werd afgedaan.

10. Te dien dage, als Ik door Mijnen knecht Zemah, alle schuld en misdaad uitdelg en Mijn rijk verheerlijk, spreekt de HEERE der heirscharen, zal alle twist en alle ellende, die uit de zonde is voortgekomen, worden weggeruimd, en een toestand van zaligen vrede voor de geheiligde gemeente Gods aanbreken; dan zult gijlieden in zalig genot van vrede en liefde, een iegelijk zijnen naaste nodigen tot onder den wijnstok en tot onder den vijgeboom (Micha 4:4. 1 Kon. 5:5

Alzo staat door dit gezicht vast, dat de gemeente Gods, ondanks hare zonde en de bezoedeling van haar priesterlijk ambt tot volkomenheid en eeuwige heerlijkheid zal komen, dat dit door den Spruit uit Davids stam, door uitdelging van alle zonde, door genade alleen zal geschieden.

Wij moeten anderen overtuigen, om te komen deelnemen met ons, in de genieting van deze voorrechten, een ieder moet zijn naaste overtuigen, om te komen en met hem neer te zitten tot onderlinge verkering onder den wijnstok en vijgeboom, en om met hem te delen in de

vruchten, waaraan hij omringd is. De Evangelische genade, voor zoverre die met kracht komt, maakt de mensen gebuurlijk, en zij, die zelf de vertroosting van kennis met Christus hebben, en van gemeenschap met God, door Hem, zullen gereed zijn, om anderen daartoe uit te lokken.

HOOFDSTUK 4.

ONDERHOUDING DER KERK DOOR GODS KRACHT.

V. Vs. 1-14. Het vijfde nachtgezicht van den kandelaar met de twee olijfbomen toont aan, hoe de verzoende en geheiligde gemeente Gods, door de genadegaven des Heiligen Geestes, welke haar toevloeien, eens zal worden verheerlijkt. Ook dit gezicht is in twee delen verdeeld: vs. 1-7 tonen door den gouden kandelaar en de door den Engel daarbij gevoegde korte verklaring aan, hoe het rijk Gods door den Geest des Heeren zal worden gebouwd en voltooid en de gemeente Gods hare bestemming, om een helder lichtende kandelaar te zijn, bereikt; vs. 8-14 verklaren dit echter nader door ene nauwkeurige verklaring van den Heere zelven.

1. En de Engel, die met mij sprak, kwam weer, nadat hij eerst aan het einde van het vorige gezicht was verdwenen, en hij wekte mij op, daar ik met het voorbijgaan van het vorige gezicht uit den toestand van verrukking tot den gewonen toestand van menselijk bewustzijn was teruggekeerd. Hij verplaatste mij midden in den toestand van verrukking, zodat ik in staat was de goddelijke, voor aardse ogen onzichtbare dingen te zien, gelijk een man, die van zijnen slaap, in welken zijn oog voor de dingen der zichtbare wereld gesloten zijn, opgewekt wordt, en daardoor in staat gesteld om die te zien.

2. En hij zei tot mij: Wat ziet gij? En ik zei: Ik zie, en ziet, er was voor mij een geheel gouden kandelaar 1), gelijk aan die, welke in het heiligdom des tempels stond, en een oliekruikje boven deszelfs hoofd, eneven als bij dien kandelaar, zijne zeven lampen daarop; en deze bijzonderheid was daarbij, die lampen hadden zeven en zeven pijpen of rieten, de welke boven zijn hoofd waren, en rijke menigte olie aan elke lamp toevoerden.

1) Door dit gezicht wordt het woord van den Steen, in het vorige hoofdstuk gemeld, nader bevestigd. De gouden kandelaar is de Kerk. De Kerk wordt door de olie des Geestes gevoed, en opdat er nooit behoefte zou zijn, maar zij op Goddelijke wijze zonder toedoen van mensen, zou worden in stand gehouden, stonden er twee olijfbomen daarnevens, opdat deze gedurig in de olie zouden voorzien.

Dat die gouden kandelaar zegen lampen had, betekent, dat de Kerk zich op veelvuldige wijze zou openbaren. Ook in Openb. 1:20 zijn de zeven lampen, de zeven gemeenten.

3. En twee olijfbomen daarnevens, een ter rechterzijde van het oliekruikje, en een tot deszelfs linkerzijde, welke onophoudelijk het sap der vruchten in de schaal uitgoten, zodat de zeven lampen in staat waren zonder menselijk toedoen bestendig licht te geven.

Door drie zaken onderscheidt zich dus deze kandelaar van dien des tempels: 1) door de op het hoofdstuk aangebrachte oliekruik, 2) door de 7 maal 7 pijpen, welke van deze tot de 7 lampen voeren, 3) door de 2 olijfbomen, welke de oliekruik verzorgen.

4. En ik antwoordde, en zei tot den Engel, die met mij sprak, zeggende: Mijn Heere! wat zijn deze dingen?

5. Toen antwoordde de Engel, die met mij sprak en zeiverwonderd tot mij: Weet gij niet, wat deze dingen zijn? Gemakkelijk kan, als de bedoeling van den kandelaar in het heilige des tempels is begrepen, de betekenis van de bijzonderheden van dezen kandelaar worden opgemaakt. En Ik zei: Neen, mijn Heere!

Hoe! de Profeet belijdt zijne onkunde en de Profeet moet ons onderwijzen? Ja, hier is de onderwijzer de niet wetende. Al de Godsmannen willen niets uit zich zelven weten, maar laten zich door God onderwijzen. Welk een verschil tussen deze mannen en de ongelovige geleerden van onzen tijd, die zeggen alles uit zich zelven te weten, en derhalve geen goddelijk onderwijs te erkennen of aan te nemen! Doch wat dunkt u, die toch zeker tot de laatstgenoemden niet wilt behoren, gaat het niet goed te zamen; een mens, die niets weet en God die alles weet? Welnu, wat weet een mens, ik zeg niet van aardse, stoffelijke en tijdelijke dingen, maar van de dingen Gods en der eeuwigheid? Immers niets met zekerheid. De wijste mensen kunnen in dit opzicht enkel menen en gissen, maar zich van niets vergewissen, God alleen kan ons hierin onderwijs geven, en geeft ons hierin onderwijs in Zijn woord en in Zijne Schrift, die zich zo volkomen bewijzen Zijn Woord en Zijne Schrift te zijn, als een appel en een perzik zich bewijzen, niet door mensen gemaakt, maar uit de natuur gegroeid te zijn. Daarom moeten wij ons voor God en Zijn Woord altijd weer opnieuw plaatsen als niets wetende leerlingen, om altijd nieuw onderwijs van den Heere te ontvangen. Het is hiermede, als wanneer gij ene fles met water gevuld, in een vat met wijn indopen wildet. Wat zoudt gij er bij winnen? Niets, gij zoudt uw water een weinigje gekleurd terug ontvangen. Neen, duik uwe fles ledig, naar beneden in den wijn, en gij zult haar geheel met wijn gevuld daaruit weer ophalen.

6. Toen antwoordde hij en sprak tot mij, zeggende: Ditgehele gezicht, dat voor uwe ogen staat, is het woord des HEEREN tot Zerubbabel, zeggende (dat betekent): Gij zijt geroepen als nakomeling van David, op wien, hoe gering en veracht gij zijt, Gods belofte rust, om te volvoeren wat gij begonnen zijt, namelijk om het rijk Gods op te bouwen en te volmaken. Het volk van dat rijk moet een licht des Heeren zijn in de duisternis der wereld, zo als door dezen kandelaar en zijne lampen wordt voorgesteld. Niet door kracht, noch door menselijk geweld, maar door Mijnen Geest zal hetzo even genoemde werk geschieden. Mijn Heilige Geest alleen zal het daartoe brengen, dat de gemeente des Heeren verheerlijkt wordt, en haar licht ten allen tijde zou kunnen laten branden en lichten, gelijk die olijfbomen aanwijzen, zegt de HEERE der heirscharen.

De Heere wil zeggen, dat Zijn arm zou tot stand brengen wat geen menselijk vermogen vermocht. Die gouden kandelaar, geheel gereed om ontstoken te worden, zonder dat ene menselijke hand zijne armen van olie voorzag, was het aanschouwelijk beeld van den tempel, waaraan hij weleer ten sieraad verstrekte, zijne herstelling zou gelukkig voortgaan, waar stoffelijke krachten en middelen daartoe, gelijk het scheen, ook ontbraken. Weldra zou de hoofd- of hoeksteen des gevels verrijzen, met blijde jubels begroet, als profetie van het straks voltooide geheel, en ook van het grootste bewaar zou het gelden: wie zijt gij, o grote berg! Voor het aangezicht van Zerubbabel zult gij worden tot ene effene vlakte! Verheven woord, inderdaad, en toch op het heerlijkst vervuld. Slechts vier jaren later, en de voltooide tempel stond daar, als ten teken dat de profetenstem van Zacharia en Haggaï geen roepende in de

woestijn was geweest. De arbeid wordt hervat, de eredienst hersteld, zelfs werd de luister van dit tweede huis nog groter, dan ooit die van het eerste geweest was, sinds Hij er in trad, die zeggen kon: "meer dan Salomo, meer dan de tempel is hier. " De Geest had den tempel gebouwd, en niet eer werd hij bij vernieuwing gesloopt door vijandelijke kracht en geweld, voordat de Geest der genade en der gebeden, bedroefd en weerstaan van het Messiasmoordend volk was geweken. Op de puinhopen van dien tempel rees een ander heiligdom op. het Godsgebouw des N. V. Is er meer dan een vluchtige blik op zijne geschiedenis nodig, om de waarheid van het tekstwoord te staven? Doch reeds zijne stichting verkondigt het met ene duidelijkheid, die geen twijfel of misverstand duldt. Ziet hij wordt geboren, die, meer dan Zerubbabel een erfgenaam van David's troon en glorie mag heten, maar geboren door de kracht van dienzelfden Geest, die hier den tempel herstelt. Hij treedt op, maar niet in stormwind, aardbeving en vuur; Hij overmeestert de harten, maar door de stille macht van den Geest. Krachten gaan van Hem uit, maar als de wonderzucht een teken van den hemel begeert, Hij wijst de bede onvoorwaardelijk af, want niet in schrikwekkenden glans, in geestelijk schoon wil Hij praten. Wie Hem vraagt wanneer het Godsrijk zal komen, krijgt ten antwoord, dat het niet komt met uitwendig gelaat, en waar Zijn discipel geweld met geweld wil te keer gaan, verneemt deze terstond het bevel: "steek uw zwaard wederom in de schede. " Wel mocht Hij straks aan Zijnen rechter getuigen: "indien Mijn koninkrijk van deze wereld ware, zo zouden Mijne dienaars gestreden hebben. " Maar Hij overwint door te sterven; Hij verrijst in de stilte der eenzaamheid; Hij vaart op, niet door een onweer, maar door een wolk aan de wereld der zinnen onttogen, om Zijn Geest op alle vlees te doen dalen. En waar nu die kracht uit den Hoge Zijne jongeren aangordt, ziet hoe zij bij de uitbreiding van het Godsrijk geen ander beginsel doen gelden, dan hetzelfde dat Zijne stichting beheerste. Geen zwaard, dan het zwaard des Geestes, geen schild, dan het schild des geloofs, geen bondgenoot, dan den Koning der koningen, Door de dwaasheid der prediking maken zij de wijsheid der wereld tot schande; door het zwakke Gods verwinnen zij het sterke der wereld. Slechts weinig eeuwen na hun verscheiden en het heidens Rome heeft zijne poorten voor het triomferend Evangelie ontsloten, maar triomferend niet door kracht of geweld. De stille, zedelijke macht der prediking heeft slaven der zonden tot vrijgemaakten van Christus, Romeinse keizers tot staatsdienaren in Zijn onbewegelijk koninkrijk, Joden en heidenen samen tot één lichaam gemaakt. Die Geest trekt met Evangelieboden op, naar Oosten en Westen en Zuiden en Noorden, en herschept het gelaat der geestelijke wereld in maatschappij en gezin, maar door geen ander vermogen dan dat der waarheid en der liefde alleen. In ieder zondaar, die waarlijk tot Christus gebracht wordt, wordt ook zichtbaar voor het menselijk oog een werk der genade begonnen, voortgezet, en ten einde gebracht, dat zich tot in de eeuwigheid uitstrekt. Het hart, door die genade vernieuwd, wordt nu een heilige tempel, waarin de Onzienlijke zetelt, waar het vroeger door de zonde overheerst, aan een ontoonbaren bouwval gelijk was. Maar nu deze nieuwe schepping, in zo menig opzicht een geestelijk wonder te noemen, van waar ontleent zij haren oorsprong, en hoe komt zij der voltooiing nabij. Europese Christenen, laat het u door den eersten Christen van uw eigen werelddeel leren, dat het niet Paulus was, die het deed, maar de Heere, die Lydia's hart voor Paulus woord had geopend, en hoort den Apostel zelven u vragen: wie is dan Paulus, en wie is Apollos, anders dan dienaren, door welke gij geloofd hebt, en dat gelijk God aan een iegelijk de gave der Genade gegeven heeft. Ja gave der genade, ziet daar hoe het voorrecht van ieder mag heten, wien het geschonken werd in Christus te geloven, en, zo het zijn moet in Christus

te lijden. ‘t Was geen menselijke kracht, die de eerste Pinkstergemeente der drie duizenden te voorschijn deed treden, en straks ene schare van priesteren dwong, den gelove gehoorzaam te zijn. ‘t Was geen geweld zelfs van het machtigste wapen der liefde, van de tranen van Monica, dat ten slotte Augustinus van zijnen laatsten keten verloste; de Heere zelf maakte den gevangene vrij, toen zij de hope schier opgaf. ‘t Was. maar waartoe uit het stof der eeuwen de bewijzen voor ene waarheid gedolven, op dezen zelfden stond hier zeker in stilte door tal van stemmen verkondigd? Discipelen van den Heere in ons midden, indien één uwer den moed heeft om boven het heiligdom van zijn geestelijk leven te schrijven: "dit is het grote Babel, dat ik gebouwd heb, " in plaats van diep ootmoedig met den gewijden schrijver te zeggen: "die dit alles gebouwd heeft is God, " hij kome herwaarts en tone zijn schrift, en spreke dit profetenwoord tegen! Maar neen zulk stemmen, wij zijn er reeds verzekerd van, zij zullen niet uit ééne vergadering althans van Christenen opgaan, zij zouden althans overstemd worden door het oneindig groter aantal van hem, die belijden: door de genade van God ben ik, dat ik ben, en Zijne genade, die aan mij bewezen is, is niet ijdel geweest. En zolang de geschiedenis van ieder geestelijk leven, wel beschouwd ten slotte in dit woord kan worden samengevat, zolang zal ook het Amen niet achterblijven op Zacharia’s profetische taal: "Niet door kracht, niet door geweld, maar door Mijnen Geest, spreekt de Heere der heirscharen!" .

De Profeet moest dan uit des Heeren naam aan Zerubbabel zeggen: niet door kracht noch door geweld" (men kan het ook vertalen: niet door een heirleger, noch door geweld), maar door Mijnen Geest (zal het geschieden), zegt Jehova der heirscharen. Het zou zeer dwaas zijn, bijaldien men dit wilde begrijpen in den zin, dat Zerubbabel gene de minste moeite moest aanwenden, om stenen en bouwmaterialen te verzamelen, om kundige en eerlijke werklieden te zoeken, om de goedkeuring van den Perziaansen koning te vragen, en zich bij hem op het gunstige besluit van Kores te beroepen, of om veiligheidsmiddelen en wachtposten tegen de aanranding van vijanden te stellen, maar slechts alles aan de zorg van God moest overlaten, om zelf alleen toeschouwer te wezen, hoe de tempel er wel komen zou; zulke dwaze dingen worden nergens in den Bijbel geleerd. Het zou een misbruik zijn van het vertrouwen op God, en een blijk van luiheid en onverschilligheid. De gehele rede strekt, om Zerubbabel tot het bouwen aan te moedigen, maar niet om hem daarvan af te houden. Neen de zin is, dat hij gene heirlegers nodig had om zich tegen den onraad te sterken, gene grote sommen of verbintenissen, om daarop te wachten, maar dat hij moest beginnen en vlijtig voortgaan, met de middelen, die hij reeds had, al berekende hij ook, dat hij die schatten niet bezat, welke hij nodig zou hebben om den arbeid naar het uitgestrekte plan te volbrengen, noch den weg kende om die te verkrijgen. Dit zou Jehova door Zijnen Geest doen. Deze zou werken op het hart van Darius Hystaspes, (ik wil hier kortheidshalve volgens de uitkomst spreken), zodat deze Vorst niet alleen het besluit van Kores zou bevestigen, in het volle verlof aan de Israëlieten, om hun heiligdom verder op te bouwen, maar ook daarenboven uit zijne goederen de onkosten schenken, die zij tot dat werk, alsmede tot de dagelijkse offerande behoefden, met vrijdom van impost, ja, onder bedreiging van zijn koninklijk ongenoegen en de geduchtste straf aan hun tegenstanders (Ezra 6:1-14). Deze Geest van God zou de arbeiders gewillig en eendrachtig maken, om het werk te doen, en de inwoners van Judea om het hun volvaardig bij te dragen, zo voorspoedig, dat het Huis van God in vier jaren tijds geheel zou worden voltooid en ingewijd. (Ezra 6:15-22). Men kan dit alles wel aan des Heeren Voorzienigheid toeschrijven, maar dewijl er staat: "door Mijnen Geest, " en, ook in het Oude

Testament meermalen gesproken wordt van Gods Geest, in onderscheiding van Jehova, Zender en den Engel van Jehova, die gezonden wordt (verg. Jes. 63:9, 10), vind ik gene reden, om hier van den Geest iets anders te maken, te minder, omdat deze Geest in de harten godsdienstige indrukken, zelfs bij enen heidensen koning en diens hovelingen, moest verwekken en anders de bouw niet had kunnen geschieden.

7. Wie zijt gij in de ogen des Heeren, o grote berg, gij rijk der wereld, dat Gods rijk tegenhoudt en in den weg staat? Voor het aangezicht van Zerubbabel zult gij worden tot een vlak veld. De Heere zal u, die het koningschap uit Davids stem verhindert des Heeren huis en rijk te bouwen, opdat de grote Davids zoons kome, en het met Zijne heerlijkheid vervulle, vernederen en vernietigen; want hij, Zerubbabel, de zoon Davids, zal zeker den hoofdsteen, den sluitsteen van den begonnen tempel, voortbrengen. En niet alleen zal dat huis van hout en steen door Zerubbabel worden voltooid, maar de ware tempel des Heeren, het rijk Gods, dat door den aardsen tempel is afgeschaduwd, zal door het koningschap van David, namelijk den toekomstigen Spruit, Mijnen knecht Zemah, in wien Davids geslacht tot nieuwe macht en heerlijkheid opstaat, voleindigd en verheerlijkt worden, zodat alle leden van dit toekomstige rijk zullen zeggen met luid jubelgeschal, met toeroepingen: Genade, genade zij denzelven! Hosanna, Hosanna, gij voltooide tempel, moge u God eeuwig behoeden!

Wie onder Christus, den Vorst, aan Zijnen tempel wil bouwen, moet het doen in den Geest des geloofs, en dezen van hem ontvangen. Ook in geringe dagen kan het geloof grote dingen doen, en het openbaart zich te duidelijker, omdat dan menselijke bescherming en bijstand ontbreekt. De Geest des Heeren betoont Zijne werking zowel aan de gelovigen als ook omtrent de wereld. De eersten zijn met elkaar de gouden kandelaar, in wien de olie des Geestes is. Zij worden door den Geest levend gemaakt en tot den dienst Gods moedig gemaakt, als Zerubbabel. De wereld bestaat uit kleine en grote bergen, welke het bouwen van Gods tempel tegenstaan. Deze moeten voor de gelovigen, wanneer God iets door hen wil uitrichten, vlak worden, omdat Zijn Geest de gehele wereld doorgaat, de harten der wereld overal bestraft en bestuurt en overal met almacht werkzaam is.

Dat Christus de beginner van ons geloof is, dat is eens verzelvering voor ons, dat Hij de Voleinder zal zijn, want wat God betreft, Zijn werk is volkomen. Heeft Hij begonnen, zal Hij dan ook geen einde maken? Zerubbabel zelf zal den steen voortbrengen met gejuich en luide toeroepingen van vreugde, onder de aanschouwers. De toeroepingen zijn geen hoezee's maar genade, genade, dat is de inhoud van de triomfzangen, de gezangen der Kerk.

8. Het woord des HEEREN geschiedde verder tot mij door den Engel des Heeren (vs. 9), zeggende, om de woorden van den Engel nader te verklaren:

9. De handen van Zerubbabel hebben dit huis des Heeren, het afbeeldsel van den toekomstigen waren tempel, gegrondvest, zijne handen zullen het ook voleinden, gelijk ook gewis de ware tempel in de toekomst zal worden voleindigd, opdat gij in deze voltooiing van het rijk Gods duidelijk erkent en weet, dat de HEERE der heirscharen Mij, den Engel des verbonds, waarlijk tot ulieden gezonden heeft, want Ik zelf zal zulk ene verheerlijking van het rijk Gods tot stand brengen.

10. Want wie is zo dwaas, dat hij veracht den dag der kleine dingen, op welken in vergelijking met den tijd van de aankomst van den Messias slechts weinig tot opbouwing van het rijk Gods schijnt te geschieden? Niemand, die Gods raadsbesluit erkent, zal dat doen, maar hij zal verstaan, dat ook deze tijd van nu tot aan de geboorte van den Messias gewichtig is, en de beginselen van grote gebeurtenissen in zich bevat. Daar zich toch, wanneer gij dezen kommervollen tijd niet veracht, die zeven, van welke ik boven in Hoofdst. 3:9 zei, dat zij op den steen, het zinnebeeld van het rijk Gods gericht waren, verblijden zullen, als zij het tinnen gewicht, het schietlood, waarmee hij den opbouw van den aardsen tempel leidt en bestuurt, zullen zien in de hand van Zerubbabel. Dat, die zeven, zijn de ogen des HEEREN, de Geest des Heeren in Zijne menigvuldige werkingen. Ja met welgevallen zullen zij den arbeid aan Gods tempel aanzien, omdat toch deze, hoewel armoedige bouw des tempels door Zerubbabel de oprichting van den waren tempel door den Messias afschaduwt. Die ogen des Heeren zijn het, die het ganse land doortrekken, en alles nauwkeurig beschouwen, en verwijderen, wat aan dien lateren opbouw van den waren tempel door den groten Davids zoon hinderlijk zou kunnen zijn.

Wij ook mogen den dag der kleine dingen in ons zelven niet verachten, maar moeten ons verblijden, wanneer wij indrukken hebben van Gods woord, aandoening over onze zonden, begeerte naar den Heere Jezus, nu en dan ernstige gebeden kunnen uitstorten, met lust naar de kerk gaan, en liefde voor godvruchtigen in ons bespeuren. Evenwel wij mogen met dezen dag der kleine dingen niet tevreden zijn. Neen, de indrukken moeten spoediger wederkeren en bestendiger worden; zij moet invloed hebben om zondige neigingen te weerstaan, boze begeerlijkheden af te wijzen, het berouw over onze zonden moet oprechter worden, zodat de zondigheid meer bestreden wordt, en afneemt, de begeerte naar Jezus in geloofsgemeenschap met Hem verandert, opdat wij meer bereid worden voor den Hemel en zijne genietingen. Ja losser van de wereld, die in het boze ligt, derhalve evenmin als Paulus achten, dat wij de volkomenheid hebben verkregen, maar er naar jagen, of wij haar ook grijpen mogen (Filip. 3:12). Zo moet de tempel onzer bekering voortgebouwd worden, en eindelijk de hoofdsteen in de hand des bouwheers zijn, zullen wij Gode behagen; terwijl hij, die met de helft tevreden is, moge toezien of hij wel de helft bezit, en zich niet heeft bedrogen door valse overleggingen, gelijk de man, die den toren had begonnen te bouwen, zonder de kosten te berekenen, die hij daartoe nodig zou hebben. (Luk. 14:28-30).

11. Verder antwoordde ik, en zei tot hem, tot den Engel des Heeren: Het gezicht van den kandelaar in zijn geheel is mij door uwe verklaring duidelijk; maar wat zijn die twee olijfbomen ter rechterzijde des kandelaars, en aan zijne linkerzijde?

12. En andermaal antwoordende, zonder het antwoord des Heeren af te wachten, zo zei ik tot hem: Ik wil nauwkeuriger vragen, want ik zie wel, dat de betekenis der olijfbomen in hun vruchtdragende takken ligt: Wat zijn die twee uiterste, met vruchten bezwaarde en onder dien last, even als volle aren nederbuigende takjes der olijfbomen, welke in de twee gouden kruiken zijn, ter rechter- en linkerzijde van de olieschaal op de spits, die goud, het edelste van de olie, van zich in die olieschaal gieten, zodat de gehele kandelaar zonder menselijk toedoen nooit olie voor zijne lichten te kort komt?

13. En hij verwonderde zich, en sprak tot mij, zeggende; Weet Gij niet, wat deze twee olijftakjes zijn? Zij betekenen toch iets wat Gods volk van den beginne heeft bezeten. En ik zei: Neen, mijn Heere!

14. Toen zei hij: Deze twee vruchtdragende takken, om wier wil de olijfbomen daar zijn, zijn de twee olietakken, Josua en Zerubbabel, als de tegenwoordige dragers van het priester- en van het koningschap, welke als de met heilige olie gezalfde werktuigen en dragers van de hemelse olie des Geestes Gods voor en in de nauwste gemeenschap met den Heere der ganse aarde staan; door deze laat Hij steeds der gemeente Gods Zijnen Geest en diens genadegiften voortdurend toevloeien, opdat zij daardoor in staat zijn, als des Heeren licht in de wereld bestendig licht te geven.

De tijd zal komen, dat dit door hen gedragen hogepriesterlijk en koninklijk ambt in het rijk Gods zo nauw met den Heere en met Zijne gemeente zal verbonden zijn, dat de Geest des Heeren Zich van hen in stromen uitstort in de gemeente, om haar te verlichten, te bekeren en te heiligen. De geestelijke en burgerlijke overheid zou, evenals in de vroegere theokratie, zo ook verder het middel zijn, waardoor de Heere Zijne genadegaven aan Zijne gemeente mededeelt. Hare hoogste en volkomenste vervulling vond deze belofte bij de verschijning van Christus, die volgens Hoofdst. 6 beide ambten, het koninklijk en hogepriesterlijk in Zijn persoon zou verenigen, dien de Profeet in Hoofdst. 3 bijzonder als Hogepriester en in Hoofdst. 9 als Koning schildert, en door wien de olie der goddelijke genade zich oneindig rijker, dan door alle vroegere dienaars Gods, in den kandelaar der kerk uitstortte.

Zo voorspelt dus dit gezicht, dat er een tijd zal komen, wanneer hetgeen in het Oude Testament voorafbeeldend in het hogepriesterlijk en koninklijk ambt was gegeven, tot volkomenheid zou komen, en de gemeente zelf tot volmaaktheid zou opwassen.

HOOFDSTUK 5.

GEZICHT VAN DE VLIEGENDE ROL, EN DE VROUW, ZITTENDE IN DE EFA.

VI. Vs. 1-11. Het zesde nachtgezicht van de vliegende rol en van de vrouw, zittende in de efa, stelt de scheiding voor van alle goddelozen uit de gemeente, welke eens zal plaats hebben, en hun vereniging, en verbanning in het rijk der antigoddelijke wereldmacht. Uitwendig beschouwd zijn het twee gezichten, welke echter bij elkaar behoren, zodat zij als een gezicht kunnen genomen worden. Dat van de vliegende rol kondigt het naderend gericht over de goddelozen aan, en bereidt dat voor; het gezicht van de vrouw toont het echter in de uitvoering aan. Daardoor wordt de weg voorgesteld, waarop het volk Gods tot de heiligheid geraakt, welke het noodzakelijk moet hebben, om de heerlijkheid te ontvangen, welke in de vorige gezichten is voorspeld. De Geest Gods zal met Zijne gaven alles doordringen, en wat zich door dezen niet laat doordringen en heiligen, dat zal het gericht Gods wegdoen en verdelgen.

1. En ik hief mijne ogen weer op (Zach. 2:1), en ik zag, en ziet, ene vliegende rol, een opgerold boek, dat over de aarde zweefde.

1) De Profeet heeft niet alleen, gelijk in de vorige nachtgezichten, den zegen aan te kondigen, maar ook in deze beide, die in dit hoofdstuk voorkomen, den vloek. Niet alleen had de Profeet een troostwoord voor Gods volk, maar ook een vloekwoord voor de goddelozen.

2. En hij, die mij de gezichten verklaarde, zei tot mij: Wat ziet gij? En ik zei: Ik zie ene over de breedte der aarde vliegende rol, welker lengte, zo als duidelijk te zien is, van twintig ellenis, en hare breedte van tien ellen 1), dus even zo lang en breed als het heilige van den tabernakel.

1) Gelijk de bedreigingen in het woord uitgesproken, droevig zijn, wanneer zij uitgevoerd worden, alzo zal ook de uitvoering nauwkeurig overeenkomen met de bedreiging, wat de zondaren ook van het tegendeel mogen dromen. Want de afmeting van deze rol, toont niet alleen, dat het een grote rol was, die veel vloeken in zich behelsde, om alle zonden te bezoeken en om den zondaar geheel ellendig te maken, maar men mag die ook bijzonder begrijpen, met opzicht op de huizen, in welke dezelve zouden ingaan, die gewoonlijk eens zo lang als breed zijnde, zo geeft zulks te kennen, dat de vloek het huis vervullen zou of met betrekking op den voorhof des tempels, van waar de rolle voortkwam, en daar de wet geleerd werd, welke van dezelfde mate zijnde met deze rol te kennen geeft, dat de uitvoering nauwkeurig zo uitgebreid zou zijn, als de uitgesproken bedreiging, en daarmee zou overeenkomen.

3. Toen zei hij tot mij: Dit boek of deze brief, is de vloek of het oordeel Gods, die even als de boekrol over de gehele aarde vliegt, uitgaan zal over het ganse land, waarin de gemeente Gods woont, het Palestina in geestelijken zin, dat zich eerst over de ganse aarde uitstrekt, zo ver Gods volk woont; want een iegelijk, die steelt, ieder, die trouweloos omtrent zijne naasten heeft gehandeld, of de overtreder der tweede tafel, zal van hier, volgens denzelven vloek

uitgeroeid wordenuit de gemeente der heiligen, welke verzoend en geheiligd in het heilige van den tempel met den Heere samenkomt, en daar Zijnen onbevlekten godsdienst volbrengt; desgelijks een iegelijk, die valselijk zweert, die het niet waard heeft geacht den allerheiligsten naam Gods te eren, of ieder overtreder der eerste tafel, zal van hier, volgens denzelven vloek, uitgeroeid worden.

4. Thans zijn nog rechtvaardigen en onrechtvaardigen, vromen en goddelozen in Mijne gemeente vermengd en niet te onderscheiden, maar Ik breng dezen vloek voort, spreekt de HEERE der heirscharen, dat hij kome in het huis van den dief en in het huis desgenen, die bij Mijnen naam valselijktot leugen en bedrog zweert; en hij zal in het midden zijns huizes overnachten, blijven, en hij zal het huis met de zondaars verteren, met zijne houten en zijne stenen, dat zij met alles wat zij zijn en hebben uit Mijn volk worden uitgeroeid.

5. En de Engel, die met mij sprak, en die met het verdwijnen van het vorige gezicht ook van mij verdwenen was, ging na ene korte pauze weer uit, werd voor mijn oog weer zichtbaar, en zei tot mij: Hef nu uwe ogen op, en zie, wat dit zij dat er voortkomt, dat als een nevel voor uwe ogen zich verheft.

6. En ik zei: Wat is dat, wat daar voor mijne ogen verschijnt? En hij zei: Dit is ene efa, (Ex. 16:36), die voortkomt. Verder zei hij, ter verklaring: Dit, deze efa, is het oog 1) over henlieden, over alle meinedigen en dieven in het ganse land, de toestand, waarin zij verplaatst zijn, nadat de vloek des Heeren door de boekrol over hen gekomen is; zij zijn van alle einden op enen hoop verzameld, even als de korrels in een schepel worden verzameld.

1) Beter: de aanblik of gedaante. Want wel betekent het woord oog, maar ook gedaante, en die betekenis moeten wij hier hebben. De Heere wil hier zeggen, dat die efa, de grootste maat onder Israël voor droge waren, den toestand aangaf. Gelijk een efa gevuld is met graankorrels, alzo waren alle goddelozen tot één hoop samengebracht, om den vloek te ondergaan.

Vandaar dan ook, dat dadelijk daarop aan den Profeet getoond wordt, dat in die efa een vrouw zat, die de goddeloosheid moest voorstellen.

7. En ziet, ene plaat, een deksel van lood werd opgeheven, zodat men in de efa kon inzien, en er was voor mijn oog ene vrouw, zittende in het midden der efa; door dien zwaren deksel, het zinnebeeld van den ban Gods, werd zij daarin vastgesloten gehouden.

8. En hij zei, op de vrouw wijzende: Deze is de goddeloosheid, de lichamelijke goddeloosheid, de uit het gehele land door Gods gericht verzamelde zondaars, die naar hun gezindheid en hun lot nauw te zamen behorende, voor Gods ogen slechts één persoon uitmaken, zo als ook alle goddeloosheid haar begin en haar oorsprong heeft in enen persoon, den Satan, en om hare verleidelijke bekoorlijkheid, welke zij met hare echtbrekende goddeloosheid op de mensen uitgeoefend heeft, onder het beeld ener vrouw is voorgesteld (Spr. 9:13). En hij wierp ze, die vrouw der boosheid, die zich bij de opheffing van den deksel had opgericht, om den vloek en het gericht Gods te ontvlieden, in het midden van de efa terug, want de zonde is steeds zo dwaas om te denken, dat zij door hare sluwheid den toorn

van den heiligen God zou kunnen ontvlieden, en hij wierp het loden gewicht, den zwaren deksel weer op den mond derzelve 1) efa, om ze zo uit het heilige land weg te doen.

1) Hiermede wil de Heere zeggen, niet alleen dat de goddelozen onder de macht van hun zonde zijn gelaten, maar ook, dat de maat der ongerechtigheid vol is en de wrake Gods staat uitgevoerd te worden.

9. En ik hief mijne ogen, welke ik voor een ogenblik had gesloten om na te denken, op nieuw op, en ik zag, en ziet twee vrouwen kwamen voort, vertoonden zich voor mijne ogen. en wind was is hare vleugelen, opdat zij zo spoedig mogelijk door de lucht zouden kunnen vliegen, en zij hadden vleugelen met brede wieken als de vleugelen eens ooievaars, die licht en zeker doen vliegen, en zij, de beide vrouwen, de zinnebeelden der door den Heere bestelde werktuigen tot het wegdoen der zondaars uit Zijne heilige gemeente, voerden de efa met de vrouw der boosheid daarin, ieder deze aan ene zijde opvattende, tussen de aarde en tussen den hemel 1) door de lucht heen.

1) Gelijk de Kerk geen plaats is, waarin de heersende zonde ene bestendige woning zal ontvangen, alzo wordt een volk, dat vijandig is tegen de Kerk in Gods ogen gehouden, voor de gemene poel van alle Goddeloosheid, hetwelk Hij daarom straffen zal. Dit wordt betekend door de goddeloosheid te voeren uit het heilige land, in den lande Sinear, als haar eigen land, daar al de goddeloosheid woonde. Waaruit de Joden dan ook zeker mochten opmaken, dat gelijk Hij hen gestraft had, Hij ook hun vijanden niet zou sparen.

10. Toen zei ik tot den Engel, die met mij sprak: Waarhenen brengen zij deze efa met de vrouw?

11. En hij zei tot mij: Zij voeren daar uit het land van des Heeren gemeente weg, om haar een huis te bouwen, waarin zij voor altijd wone, in het land Sinear, in het bereik der Gode vijandige wereldheerschappij en van den oproerigen hoogmoed, waar Nimrod het eerste wereldrijk, het voorbeeld van alle latere, heeft gesticht, en de mensheid den eersten groten opstand na den zondvloed tegen den Heere in den torenbouw is begonnen, en daarvoor ook het eerste grote gericht, de verstrooiing en verdeling heeft ondergaan. Zij voeren haar heen, opdat zij, de efa met de vrouw, daar gevestigd en gesteld worde op hare grondvesting, totdat de Heere in het eeuwige gericht geheel en al een einde aan alle goddeloosheid zal maken.

Deze afzondering en scheiding heeft haar begin genomen met de verschijning van den Messias, en gaat door de tijden der uitbreiding en ontwikkeling van de Christelijke kerk heen, totdat zij tegen den tijd van het einde meer en meer openbaar zal worden, en het boze door de richtende macht van God en van Zijnen Geest zal worden afgezonderd, en zich tot een Babel van het einde zal vormen, om, zo als Ezech. 38 en 39 aantonen, enen laatsten strijd tegen het rijk Gods te beproeven, waarin het zal bezwijken en aan het eeuwige gericht zal worden overgegeven.

HOOFDSTUK 6.

OVER DE BESCHERMING DER VROMEN DOOR DE HEILIGE ENGELEN. CHRISTUS AMBT EN RIJK.

VII. Vs. 1-8. Het zevende nachtgezicht van de vier wagens toont het gericht aan, waardoor God de zondige wereld loutert en reinigt. "Daarmee keert het zevende gericht tot den inhoud van het eerste terug. In het eerste visioen was de heidense wereldmacht voorgesteld als nog niet rijp voor het gericht. Wat nu tussen het toenmalige heden en dien tijd, wanneer de heidense wereldmacht voor het gericht rijp zal zijn geworden, in ligt, de bestraffing der heidenen, die Israël hebben verstrooid, de vergadering en het begin der verheerlijking, de verzoening, de vervulling met den Geest en de uitzondiging van Israël, hebben ons de volgende visioenen van het 2e tot het 6e ontvouwd. Heeft dit alles plaats gehad dan is de tijd gekomen, waarin het gericht over de heidense wereldmacht kan beginnen. Evenals nu de heiliging van Gods volk, dit gericht over de zonde der heidense wereldmacht, het laatste is, wat de Profeet van de ontwikkeling der aardse geschiedenis kan verwachten, zo is ook het visioen, dat dit gericht voorstelt, het laatste der visioenen, welke hem ten deel zijn gevallen. "

1. En ik hief mijne ogen weer op (Zach. 5:1). en ik zag; en ziet vier wagens gingen er uit voor mijn inwendig oog, wagens, welke de Heere uitzond, om het gericht aan de vijanden Gods te volvoeren; zij gingen uit een dal als het dal van Josafat, waar de Heere de volken richt (Joël 3:12 vv.), van tussen twee bergen, als den berg Zion en den Olijfberg (Zach. 14:4. Joël 3:16), en die bergen waren bergen van koper, van onwankelbare vastheid, als de plaats, waar de Heere woont, en Zijn eeuwig rijk vast heeft gegrondvest.

1) Het is duidelijk, dat als hier van tussen twee bergen sprake is, dit niet kunnen zijn Moria en Sion, gelijk sommigen willen, want Moria was veel meer een heuvel, maar wel Sion en de Olijfberg. Tussen Sion en den Olijfberg lag het dal Josafats, een nu is immer in de H. Schrift het dal Josafats, het dal des gerichts, vanwaar de Heere optrekt om gericht te houden over de volken.

2. Aan den eersten wagen waren bloed rode paarden, want bloed vergieten en oorlog zouden zij ten gerichte over de vijanden van het rijk Gods aanbrengen; en aan den tweeden wagen waren zwarte paarden, want zij zouden duurte en hongersnood medebrengen (Openb. 6:5).

3. En aan den derden wagen waren witte paarden, want heerlijke overwinningen zouden zij voor den Heere over Zijne vijanden behalen; en aan den vierden wagen waren hagelvlekkige paarden, die sterk waren. Zwart en wit vermengd (Hoofdst. 1:8) geeft pestilentie, ziekten en andere dodelijke plagen te kennen, deze zouden zij met grote sterkte over de vijanden Gods brengen.

4. En ik antwoordde, en zei tot den Engel, die met mij sprak: Wat zijn en wat betekenen deze wagens en paarden, mijn Heere?

5. En de Engel antwoordde, en zei tot mij: Deze zijn de vier winden des hemels. De vier wagens met hun paarden zijn werktuigen van Gods gericht, en als zodanig te vergelijken met de verwoestende en zuiverende winden van de vier hemelstreken, uitgaande in de wereld, van daar zij stonden voor den Heere der ganse aarde, die te Jeruzalem Zijne woning heeft en Zijn rijk gesticht heeft, opdat zij van Hem bevelen ontvangen, en Hem rekenschap geven van hetgeen zij hebben gedaan.

6. Ieder van deze vier wagens ging nu in het land, waar de vijandschap tegen God haren zetel heeft, naar het noorden tegen Babel en Assur, naar het zuiden tegen Egypte. Aan welken wagen de zwarte paarden zijn, die paarden gaan uit naar het Noorderland, naar de landen van Tiger en Eufraat, in welke Assur en Babel sedert oude tijden steeds het rijk Gods hebben gehaat en vervolgd, om daar door hongersnood de goddelozen te straffen, en Gods almacht, en gerechtigheid te laten ondervinden; en de witte gaan uit dezelve achterna, opdat zij de door het gericht des hongers vernederde volken geheel voor den Heere winnen, en door de goddeloze wereldmacht overwinnen; en de hagelvlekkige gaan uit naar het Zuiderland, om aan de vijandige macht van het zuiden eveneens te doen, als de zwarte aan die van het noorden, en ook deze trokken vervolgens de witte na.

De rode paarden trokken eveneens uit naar het noorden en naar het zuiden, en zochten de wereldmachten door het gericht van den bloedigen oorlog, en ook deze trokken de witte na.

7. En die sterke paarden eindelijk, die de straffen der gespikkelde, namelijk pest, ziekten en andere plagen in bijzondere hevigheid tot de volken droegen gingen uit van den Heere, en zochten voort te gaan op de aarde, om het land te doorwandelen, waarin de vijanden van Zijn rijk waren; want Hij, de Heere, die deze Zijne gerichtsboden uitzond, had gezegd: Gaat heen, doorwandelt het land, trekt het door even als de zwarte, de rode en de gespikkelde paarden met hun plagen en de oude woonplaatsen van de wereldmacht hebben bezocht, en de witte, de natrekkende, de overwinningen des Heeren behaalden, de boosheid overwonnen, de verootmoedigden gered hebben; trekt de overige landen door, opdat ook u dan de witte paarden navolgen. En zij doorwandelden het land.

Dat de rode paarden bij de verklaring van het gezicht in vs. 6 zijn voorbijgegaan, geeft niet zo grote moeilijkheid als dat de gevlekte, die boven in vs. 3 met de sterke paarden als dezelfde voorkwamen, hier van hen gescheiden zijn. Voor het laatste is nauwelijks ene reden te denken; men moet daarom erkennen, dat volgens de bedoeling van het visioen de sterke paarden een span op zich zelf zijn. Het voorbijgaan der rode paarden heeft zeker zijne reden alleen daarin, dat het van zelf sprak, dat ieder span uittrok, en het onnodig was het uittrekken van elk in ‘t bijzonder op te geven.

8. En hij, de Engel, die mij het gezicht verklaarde, riep mij, en sprak tot mij, zeggende: Zie deze vier wagens met hun plagen, en het hun volgende zegenrijke woord Gods, hebben de bestemming, dat zij, ieder in zijn land, Mijnen Geest van het gericht, dat de boze verdelgt en het goede versterkt, laten werken bijv. die uitgegaan zijn naar het Noorderland, hebben Mijnen Geest des gerichts, door welken de goddeloosheid vernietigd, het voor leven vatbare levend gemaakt en bekrachtigd wordt, doen rusten in het Noorderland.

Het gezicht wijst dus nog het laatste gericht niet aan, maar de gerichten, welke daaraan voorgaan, in welke de wereldmacht wel wordt vernietigd, maar nog gelegenheid tot bekering wordt gegeven.

Hier wordt geleerd, dat God een welbehagen heeft in alle de werkingen Zijner Voorzienigheid. Deze hebben mijn Geest doen rusten, deze zwarte paarden, welke buitengewone oordelen beduiden, en de witte, welke buitengewone verlossing zeggen, welke beide naar het Noorderland gingen. Deze hebben Mijn Geest doen rusten in het Noorderland, hetwelk onlangs het merkwaardigste toneel van bedrijf met betrekking tot de kerk geweest was, dat is, door deze ongemene vertoningen en bedrijven der Voorzienigheid is Gods toorn uitgevoerd over de vijanden der kerk, en Zijn gunst over de kerk gebracht, welke beide lang uitgesteld geweest was, en in beiden had God Zijn wil vervuld, Zijn Woord bevestigd en dus Zijn Geest doen rusten.

9.

VIII. Vs. 9-15. In de zeven visioenen, welke tot hiertoe voorkwamen, was den Profeet aangetoond, dat de toekomst der zaligheid, op welke Israël volgens beloften zijner vroegere Profeten wachtte, en welke nog maar niet steeds kwamen, toch zeker zou beërven. Het was hem verder ook voorgesteld, op welke wijze deze toekomst zou worden verwezenlijkt. Omtrent den Middelaar dier zaligheid, van wien Zich de Heere volgens de aankondiging der oude Profeten wilde bedienen om die zaligheid aan te brengen, werd in de nachtgezichten slechts even en vluchtig melding gemaakt. Om nu de openbaringen, den Profeet tot hiertoe gegeven, over het aanbrengen van de zalige toekomst van Israël ook in dat opzicht aan te vullen, ontvangt hij thans ene nieuwe openbaring, welke opzettelijk en met bijzondere uitvoerigheid over den Middelaar der zaligheid handelt, en dezen Middelaar als den beloofden Spruit voorstelt, die in één persoon Priester en Koning te gelijk zal zijn, en het huis des Heeren op de rechte wijze zal bouwen. Om een beeld van dezen toekomstigen priester der zaligheid te geven, ontvangt de Profeet de opdracht, om den hogepriester Josua ene kroon, het teken der koninklijke waardigheid, op het hoofd te zetten, opdat hij zo enen man voorstelde, die in één persoon priester en koning is. Deze voorzegging van Zacharia staat alzo op gelijke hoogte van Oud-Testamentische verkondiging der zaligheid als Ps. 110, waar eveneens in den toekomstigen Middelaar de koninklijke en priesterlijke waardigheid verenigd voorkomt, en deze als een Priester wel niet naar de wijze van Aäron, maar naar de wijze van Melchizedek wordt beschouwd (Hebr. 7) (Köhler), Zo vormt de volgende afdeling met hare symbolische handeling, het slot, het hoofdpunt, en tevens den sleutel tot de voorgaande gezichten.

9. En des HEEREN woord en bevel geschiedde in dienzelfden nacht, in welken Hij mij de zeven gezichten had laten zien, en in nauwen inwendigen samenhang met deze, tot mij, zeggende:

Daarin, dat de Heere zelf den Profeet de volgende handeling opdraagt, ligt, dat zij ene zinnebeeldige handeling vol betekenis, ene werkelijke voorzegging moet zijn.

10. Neem zilver en goud (vs. 11) van de gevankelijk weggevoerden, van de Joden, die in Babel zijn achtergebleven, die met Zerubbabel zijn teruggekeerd, van Cheldaï (= ouderdom), van Tobia (= goedheid van Jehova), en van Jedaja (= roem van Jehova), en komt gij te dien dage, dadelijk, nadat gij dit Mijn woord hebt ontvangen, en ga in ten huize van Josia, den zoon van Zefanja, hier te Jeruzalem, dewelke (liever waarheen zij, die drie Babylonische Joden) uit Babel gekomen zijn als afgezanten van de daar wonende Joden, om aan de kolonie der teruggekeerde Joden geschenken in goud en zilver te brengen, als bijdrage tot het bouwen van den tempel des Heeren.

11. Te weten, neem of laat u geven zilver en goud, en maak kronen 1), ééne, uit verschillende in elkaar gevlochten of boven elkaar zich verheffende zilveren en gouden kransen of diademen bestaande, bijzonder prachtige kroon; en zet ze op het hoofd van Jozua, den zoon van Jozadak, den hogepriester.

1) Waarom moet de Profeet juist den hogepriester Josua met de insigne van het koningschap en niet omgekeerd den Davidsen Zerubbabel met de insignes van het hogepriesterschap tooien? Ware Zerubbabel, die werkelijk tot het huis van David behoorde, tot een beeld van de Spruit gemaakt, zo had de dwaling voor de hand gelegen, om te menen, dat die Spruit nu reeds aanwezig was, en Zerubbabel zelf in werkelijkheid die Spruit was.

Door Goddelijke bestiering wordt Josua gekroond met de koninklijke kroon, opdat hij een voorbeeld van Christus Jezus zou zijn, den Priester naar de ordening van Melchizedek. Jozua, de zoon van Nun, was ook een voorbeeld geweest van Christus, als deze Israël inbracht in Kanaän, maar Josua, de zoon van Jozadak zou nog een heerlijker voorbeeld zijn, om in zijn persoon af te schaduwen, dat de Christus Gods een Priesterkoning voor Zijn volk zou wezen. Koninklijk zou regeren over dat volk, hetwelk Hij priesterlijk had gekocht met Zijn bloed.

12. En spreek tot hem, den hogepriester Josua, zeggende: Alzo spreekt de HEERE der heirscharen, zeggende: Ziet Ik wil u tonen, wat Ik daarmee bedoel dat u, wien toch als hogepriester gene koningskroon toekomt, het teken van koninklijke majesteit wordt op het hoofd gezet. Een man, wiens naam is Zemah d. i. SPRUITE, die zal uit zijne plaats, uit het koninklijk geslacht van David spruiten als een arm, zwak rijsje, en toch zal Hij tot koninklijke heerlijkheid opwassen, zo als de Profeten (Jes. 11. Jer. 23:33. Ezech. 17) hebben voorzegd, waarom zij Hem ook met dien naam hebben genoemd, en Hij zal in heerlijkheid des HEEREN tempel bouwen, waarvan de tabernakel en Salomo's en Zerubbabel's tempel slechts zwakke afbeeldsels zijn, namelijk de levende gemeente des Heeren (Hoofdst. 4:9. Hos. 8:1. 1 Petr. 2:5. 3:6. Efez. 2:21 v. Hagg. 2:6-9).

1) Ogenschijnlijk lijkt het, of Josua twee of meer kronen zijn opgezet. Vandaar dat sommigen ook spreken van een zilveren en gouden kroon, maar dat kan niet, op één hoofd kan slechts één kroon worden gezet. De zin is dan ook, dat op Josua's hoofd zou gezet worden één kroon, samengesteld uit verscheidene diademen, gelijk dan ook in Openb. 19:12 van verscheidene diademen sprake is, die op het hoofd van den Christus Gods zouden worden gezet.

13. Ja, Hij zal den tempel des HEEREN, welke dan dezen naam ook in waarheid zal verdienen, omdat de Heere zelf daarin Zijne woning eeuwig hebben zal, bouwen, en Hij zal het sieraad der koninklijke majesteit dragen, en Hij zal in zulk ene hoogheid en heerlijkheid zitten, en tot heil van Zijn begenadigd volk heersen op Zijnen troon; en Hij zal tevens priester zijn op Zijnen troon, dien Hij als Davids Spruit heeft ingenomen, en Zijn volk verzoenen, in Gods genade bewaren en met eeuwig hen zegenen. En de raad des vredes zal tussen die beiden wezen, tussen den Koning en den Hogepriester, welke beide ambten Hij en Zijn persoon op ‘t nauwst verenigt. Den vrede van Zijn volk tot stand te brengen en eeuwig te bewaren zal het onafgebroken zoeken van dezen koninklijken hogepriester zijn.

1) Merk hier op; tussen Jehova en den Man Spruite, tussen den Vader en den Zoon zal de raad des vredes zijn. Dat is, de raad betreffende den vrede tussen God en de mensen te maken, door het Middelaarschap van Christus zal beraamd worden, dat is, zal blijken beraamd te zijn door oneindige wijsheid, in het Verbond der verlossing, en dat de Vader en de Zoon elkaar volmaakt wel verstonden in deze zaken.

De heerlijkheid bestond dan ook hierin, dat Hij als Koning volvoert, wat Hij als Priester beoogd heeft. Het is daarom dan ook, dat Hij Zijne kerk niet alleen zal stichten en uitbreiden, maar ook behouden. Zijn troon is een genadetroon voor alle de Zijnen en een troon des gerichts voor alle Zijne vijanden.

De raad des vredes, het goddelijk raadsbesluit van onze zaligheid, en van de heerlijke welvaart van Zijn volk zal plaats hebben door de koninklijke en priesterlijke regering van den Messias. God zal die beide ambten van den Messias, het koninklijk en hogepriesterlijk zo met elkaar verbinden, dat het raadsbesluit van onze zaligheid op den enen even zo goed als op den anderen rust.

Toen de beloofde Spruit in den persoon van Jezus in de wereld kwam, verkondigden de hemelse legerscharen: "vrede op aarde!" en toen Hij in Zijne laatste reden van Zijne discipelen afscheid nam, liet Hij hen als Zijne erfenis den "vrede" achter (Joh 14:27), en wanneer eens de wereldgeschiedenis aan haar einde en doel zal zijn gekomen, is het de volledige verwezenlijking naar alle zijden van dezen vrede, welken de gemeente Gods zal mogen genieten (Openb. 21:3 vv.).

Deze belofte waarborgde het volk van God in Zijn toekomstig opperhoofd te gelijk de macht en den wil om te helpen. Als waar Hogepriester zou de Messias de Zijnen bij God vertegenwoordigen, en hun vergeving van zonden aanbrengen, zoals de Profeet dit reeds in Hoofdst. 3 uitvoeriger had aangekondigd. Als waar Koning, van wiens kracht alle vorige slechts een zwak afbeeldsel waren geweest, zou Hij de begenadigden beschermen, en bovendien alle van God hun toegekende zegeningen tot hen brengen.

Christus zelf is de bouwmeester van Zijn geestelijken tempel, en Hij heeft dien gebouwd op de bergen Zijner onveranderlijke liefde, Zijner almachtige genade en Zijner onfeilbare waarachtigheid. Doch gelijk het met Salomo’s tempel was, is het ook hiermede: de bouwstoffen moeten gereed worden gemaakt. De cederen van Libanon zijn er, maar zij zijn

nog niet geschikt voor het gebouw; zij zijn niet omgehouwen en gevormd, en tot zulke cederenplanken gezaagd, wier welriekende schoonheid de voorhoven van het huis des Heeren in het Paradijs verblijden zal. De ruwe stenen zijn ook nog in de steengroeve, zij moeten daaruit gehouwen en vierkant gemaakt worden. Dit alles is het werk van den Heere Jezus zelf. Elk gelovige moet persoonlijk toebereid, gepolijst en bekwaam gemaakt worden voor zijne plaats in den tempel; maar Christus eigen hand bewerkt den arbeid. De beproevingen kunnen niet heilig maken, dan slechts wanneer zij door Hem tot dat doel aangewend worden. Onze gebeden, noch onze pogingen kunnen ons voor den hemel bereiden, zonder de hand des Heeren Jezus, die onze harten op de rechte wijze vormt. Evenals bij het bouwen van Salomo's tempel geen hamer, noch bijtel, noch enig ijzeren gereedschap gehoord werd in het huis, omdat alles volkomen bereid was voor de juiste plaats, die het moest innemen, zo is het met den tempel, dien Jezus bouwt; alles wordt op aarde gereed gemaakt. Wanneer wij den hemel binnengaan, zullen wij daar gene heiligmaking behoeven, wij zullen daar niet meer door beproevingen geschikt gemaakt, noch door lijden gepolijst worden. Neen, wij moeten hier beneden bereid worden gemaakt-dat zal Christus alles vooraf doen, en wanneer Hij het heeft gedaan, zullen wij door ene vriendelijke hand de rivier des doods overgevoerd en naar het hemelse Jeruzalem geleid worden, om als eeuwige pilaren in den tempel onzes Heeren te blijven.

De kracht Zijns bloeds verzekert ons van schulduitdelging; door de kracht Zijner heerschappij wordt het nieuwe hart in ons geschapen. Zien wij dan op den Heere in deze dubbele betrekking, zoals het Evangelie Hem ons voorstelt. Zie in de eerste plaats op Hem als Priester, die schuldvergiffenis verleent, en altijd leeft om voor ons te bidden. In elk deel van het nieuwe Testament wordt er gedurig op Christus priesterlijk ambt gezinspeeld, als de rijke bron van vertroosting voor al het volk van God. Behoeft gij den troost der vergeving-den troost der verzekerdheid-hebt gij behoefte aan hoop, aan vrede, aan blijdschap? De geopende fontein is de fontein in het huis van David, die fontein van verzoenend bloed; de voetstap des waren Hogepriesters, deze aarde ingedrukt, is de grote bron en oorzaak van al onze blijdschap, onzen vrede, onzen troost. Wordt er van Hem gesproken als van enen Koning, in Zijn koninklijk karakter is niets, dat u ontstellen en verontrusten mag. Dewijl Hij een Koning is, heeft Hij bevelen uit te vaardigen, maar, dewijl Hij Priester is zowel als Koning, zijn Zijne geboden niet zwaar. Dewijl Hij Koning is, zo legt Hij een juk op, maar omdat Hij Koning en Priester is te gelijk, is Zijn juk zacht en Zijn last licht. Zijne bevelen zijn koninklijk, alleen ons voorgeschreven tot ons eigen geluk. Dit is Zijn gebod, dat gij gelooft in Zijnen naam. Zijne wet is liefde; Zijne scepter en Zijn kruis zijn zodanig, dat, wanneer de majesteit van het eerste u verschrikt, terstond ene openbaring van genade, liefde en medegevoel in het andere u vertroost.

14. En die kronen, zaamverbonden tot ééne pracht kroon, welke op die wijze den hogepriester Josua is opgezet, om hem als een voorbeeld van den toekomstigen Messias voor te stellen, zullen in den tempel worden gebracht en daar worden bewaard; zij zullen wezen voor Chelem (= sterk), en voor Tobia, en voor Jedaja, die drie gezanten der Joden te Babylon en overbrengers van het geschenk, en voor Chen (liever: voor de vriendelijkheid van) Josia, den zoon van Zefanja, die deze gasten uit Babylon bij zich heeft opgenomen en geherbergd, tot ene gedachtenis in den tempel des HEEREN.

Niet alleen om de namen der gevers van het goed te vereeuwigen, maar inzonderheid als eer, profetische handeling, als een symbolische aanduiding van de beloften van den Messias. Eenmaal zou Hij komen tot den tempel, die in waarheid Priester en Koning tegelijk zou zijn.

15. En, wanneer men deze uit het door de Babylonische vreemdelingen aangebrachte zilver en goud vervaardigde kroon in den tempel ziet, zal men er aan denken wat Haggaï (2:7) heeft geprofeteerd, namelijk: die verre zijn, zullen komen en zullen met hun schatten bouwen in den tempel des HEEREN, en dien met kostbaarheden vervullen, en gijlieden zult wanneer dit eens geschiedt, weten, dat de HEERE der heirscharen mij, den Engel des Heeren, die hier door Zijnen Profeet spreekt, tot u gezonden heeft, om u de heerlijkheid van Zijnen naam te openbaren, en uw heil tot stand te brengen. Dit zal geschieden, gij zult Mijne zending tot u erkennen en ondervinden, en zo aan de vervulling der nabijzijnde grote, belofte aandeel krijgen, Indien gij vlijtiglijk zult horen naar de stem des HEEREN, uws Gods. Wie echter deze stem niet hoort zal ook Mij en daarmee ook den Messias en Zijne zaligheid niet erkennen en ontvangen.

HOOFDSTUK 7.

OVER VASTEN EN WERKEN VAN BARMHARTIGHEID.

B. het 2e hoofddeel van het Boek (Hoofdst. 7 en 8) bevat het antwoord des Heeren op ene vraag der Joden van Bethel, of men ook nog verder, nadat de kolonie der teruggekeerde Israëlieten weer was beginnen te bloeien, dagen, als die van Jeruzalems verwoesting door de Chaldeën jaarlijks als vastendagen moest houden. Deze vraag geeft den Heere aanleiding tot een woord vol lering en troost, waarin Hij niet alleen de betekenis van het vatten in ‘t algemeen, maar ook de gronden en voorwaarden voorstelt, onder welke Israël de grote beloften ener heerlijke toekomst, zoals die door de nachtgezichten hem zijn geopenbaard, alleen kan deelachtig worden. Daarmee is dit deel ene voortreffelijke vereniging tussen het eerste en het laatste deel van het Boek. Want de oorlogen, welke Israël volgens den inhoud van het derde en laatste deel zal moeten doorstaan, vóórdat het rijk Gods in zijn heerlijkheid onder hen tot volkomenheid kan komen, kan het ook, alleen dan voeren en doorstaan, wanneer het gehoorzaam is aan het woord van God, dat in het tweede deel, hetwelk voor ons ligt, wordt voorgehouden.

I. Vs. 1-3. In de eerste plaats wordt de uitwendige aanleiding tot het woord Gods der beide hoofdstukken 7 en 8 meegedeeld. Een gezantschap der Joden te Bethel kwam naar Jeruzalem tot de Priesters en Profeten, als de wettige organen der openbaring van Gods wil, en richtte tot hen de vraag of de dag der verbranding van Jeruzalem en van den tempel door de Chaldeën ook nog verder, nadat Jeruzalem weer begon tot bloei te komen en de wederopbouwing van den tempel verre was voortgegaan, als treur- en vastendag moest worden gehouden.

1. Het gebeurde nu in het vierde jaar van den Koning, DariusHystaspes (Ezra 1:4) d. i. in het jaar 417 v. Chr. 2 jaren na het wederaanvangen, en 2 jaren vóór het eindigen van den tempelbouw, dus op een tijd, dat het gebouw in het ruwe gereed was, dat het woord des HEEREN geschiedde tot Zacharia, 1) op den vierde der negende maand, namelijk in Chisleu ongeveer onze December (Ex. 12:2).

1) Daar de volgende tijdsbepaling: "op den vierden dag-chisleu" noodzakelijk bij het volgende vers moet worden gebracht zo moet men hier in plaats van ene komma een punt, en achter chisleu ene komma plaatsen. Dan behoort de eerste tijdsbepaling "in het vierde jaar" tot de gehele volgende afdeling, en geeft in ‘t algemeen aan, wanneer deze openbaring geschied is; de tweede daarentegen bepaalt den tijd van de aankomst van het gezantschap in het volgende vers nauwkeuriger.

2. Toen men naar het huis van God 1) gezonden had de burgerij van het spoedig na het wederkeren opgebouwde stedeke Bethel (Neh. 11:31) Sarezer (= heldere glans), en Regem-Melech (= vriend van den koning), en zijne mannen als een gezantschap naar Jeruzalem, om in den voor ‘t grootste gedeelte weer opgebouwden tempel het aangezicht des HEEREN te smeken 2), en in het gebed om raad te vragen.

1) In het Hebr. Wajisjlach Bethel. Beter: Toen Bethel gezonden had. Ook de inwoners van Bethel begonnen naar het Woord des Heeren te vragen, naar den wil en de mening des Heeren. Ook de ballingschap had hen, door de werking der genade als middel in Gods hand doen ontwaken; het is daarom, dat zij gezanten zonden naar Jeruzalem.

2) Ook bij de bewoners van Bethel had dus de straf der ballingschap de heilzame uitwerking gehad, dat zij zich van de afgoderij, welke sedert het begin van het Efraïmietische koninkrijk in hun midden was bedreven (1 Kon. 12:28 vv. Amos 3:14; 4:4) weer tot den rechtmatigen dienst van Jehova op de door Hem verkoren plaats waren wedergekeerd.

Tevens toont de gehele vraag over het vasten, dat ook de bewoners van Bethel zich slechts in denzelfden zin bekeerd hadden als de overige teruggekeerde ballingen. "Zij waren volkomen gewillig om voort te wenen en te vasten, wanneer het bevolen werd, want zij leefden geheel naar eigen goed vinden. Dat is altijd daar, waar men het rijk Gods uitwendig opvat, en uit traagheid gene plaats geeft voor de werkingen des Geestes aan het hart. Dan is men ijverig en gewillig in eigen gemaakten uitwendigen godsdienst en menselijke instellingen; men leeft daarin met eigengerechtigheid. Dit is de dood voor de ware kerk.

Zulke vragen moeten geschieden, omdat de Profeet nog leeft en leert, opdat zij openlijk en krachtig veroordeeld worden, tot een voorbeeld, dat al ons werk, dat wij verkiezen, hoe goed het ook moge schijnen, tot niets nuttig is, en men alleen bij het zuivere Woord van God moet blijven. Want dat ongeluk kleeft aan alle menselijke leringen, dat zij Gods gebod teniet doen, en zich zelf groot en verheven maken, zoals wij hier in dit voorbeeld zullen zien.

3. Zij kwamen, zeggende tot de priesters, die in het huis des HEEREN der heirscharen waren om daar te dienen, om alzo door hun bemiddeling het antwoord op deze bede en vraag aan den Heere te mogen ontvangen, en tot de Profeten, zeggende: Moet ik met de inwoners van Bethel, die mij hebben afgezonden, ook nog voortaan, nadat de Heere weer genade en zegen gegeven heeft, wenen, een treurtijd houden op den 10den dag in de vijfde maand, genaamd Ab (10 Augustus), mij afzonderende, mij onthoudende van spijs en drank tot aandenken aan de ontzettende verwoesting van den tempel en van de stad Jeruzalem door Nebukadnezar? Moet ik daarmee voortgaan, gelijk als ik gedaan heb nu zo vele jaren, namelijk gedurende al de 70 jaren der ballingschap in Babel tot op den tegenwoordigen dag?

Wij vernemen hier, dat de Joden in de ballingschap de gewoonte hadden aangenomen om den 10den Aug. als jaarlijkse boete en vastendag te vieren. De hedendaagse Joden vieren, zoals bekend is, als den dag van het verbranden van den eersten en tweeden tempel den 9den Ab. In ‘t algemeen is hun de 9de Ab de ongeluksdag van Israël. De volgende 5 ongelukken, welke op dezen dag aan Israël zijn overkomen, worden opgeteld: 1) God besloot de vaderen in de woestijn te laten sterven en niet in het beloofde land te laten komen; 2) en 3) de eerste en tweede tempel verwoest; 4) de vesting Bitter werd ten tijde van Bar-Cochba ingenomen; 5) Turnus Rufus beploegde den grond van den tempel (Micha 3:12).

4.

II. Vs. 4-14. Daar de Priesters en Profeten uit zich zelven niet over de vraag mochten beslissen, geeft de Heere zelf het antwoord door Zacharia. De vraag, welke gedaan was, was niet alleen in het belang der mannen van Bethel, maar ook van alle teruggekeerde Joden. Daarom richt de Heere het antwoord ook tot het gehele volk. Het is in twee helften verdeeld, waarvan het tweede Hoofdst. 8 omvat; ieder van deze bestaat weer uit 2 delen, waarvan het begin kenbaar is aan de woorden: "Toen geschiedde het woord des Heeren tot mij. " In de 1e helft, welke voor ons ligt, verklaart zich de Heere vooreerst, over het vasten, dat Hij dat niet als een Hem welgevalligen dienst beschouwt, maar alleen gehoorzaamheid aan Zijn Woord verlangt (vs. 4-7), zoals het dan ook alleen het hardnekkig tegenstreven van Israël tegen de door Zijne Profeten voorgehoudene geboden van gerechtigheid, liefde en waarheid geweest is, waarom Hij Israël onder de volken heeft moeten verstrooien (vs. 8-14).

4. Toen geschiedde het woord des HEEREN der heirscharen tot mij, den Profeet Zacharia, zeggende:

5. Spreek tot het ganse volk dezes lands, want ieder gaat deze vraag over het vasten en de juiste beantwoording daarvan aan, envooral tot de Priesters, die mede zijn ondervraagd, maar niet wisten te antwoorden, zeggende: Toen gij vasttet en rouwklaagdet, in de vijfde en in de zevende maand op den 10den dag der maand Ab, of Augustus, over de verwoesting van Jeruzalem, en op den 3den dag van Tisri over het vermoorden van den stadhouder Gedalia 1), en de in het land achtergelatene Joden (2 Kon. 25:25 vv. Jer. 41:1 vv.) namelijk nu reeds, gelijk Ik zeer goed weet, zeventig jaren, van 587—517 v. Chr. hebt gijlieden Mij), Mij enigzins tot nu ten oordeel gevast?

1) Het vasten over het vermoorden van Gedalia, den zoon van Ahikam was waarschijnlijk alleen waargenomen door de Joden, die na de verwoesting van Jeruzalem nog in het land waren achtergebleven.

2) In dezen tekst is zeer opmerkelijk het woordje "Mij" en het woordje "u. " Met die twee woorden worden de geboden der mensen en de geboden Gods gescheiden. Voor Mij, Mij hebt gij daarvan niets gedaan. Waarom? Daarom omdat Ik u daarvan niets heb bevolen. Maar voor u, voor uzelven hebt gij het gedaan. Waarom? Daarom, omdat gij het bij uzelven bedacht en verkozen hebt, en het uzelven alzo heeft behaagd-Ieder eigen gekozen werk en gebod heeft de plaag en het harteleed in zich, dat zij ons beter bevallen, dan wat God heeft geboden; wij letten er ook meer op, en besteden er veel meer vlijt aan, dan aan Gods geboden, hetwelk dan God op het hoogst en billijk verdrietig maakt, zodat Hij wederom ook ons eigen werk en gebod veracht en verwerpt, evenals wij Zijne geboden en Zijn werk verachten. God laat voor Zich noch vasten noch eten, daarom moeten wij in uitwendig vasten en eten ook geen godsdienst zien. Hebt gij behoefte aan vasten, zo vast, maar maak er geen ophef van: zalf uw hoofd en was uw aangezicht. (Matth. 6:17), als deedt gij niets bijzonders, anders is al uw godsdienst zelfbedrog. De offeranden welke God wilde, waren geheel anders dan zelfverkozen vasten, en het volk had wel kunnen weten, dat deze de ware, Gode welgevallige offeranden waren.

Zij hadden geen oog op God in hun vasten. Hij beroept zich op hun eigen gewetens, die zullen tegen hen getuigen, dat zij daarin niet oprecht geweest waren, hoeveel te meer zal God het doen, die meer is dan hun hart, en alle dingen weet? Er was de gedaante en het geraamte van den plicht, maar niets van het leven, de ziel en de kracht er van.

De Heere wijst er hier op, dat dit de voornaamste kracht is, dat al wat men doet, Gode doet, naar Zijn Woord en Ordinantiën, en tot Zijne ere. Als het niet uit dit beginsel en tot dat doel is, deugt het vasten niet, noch al wat de mens doet.

6. Of als gij op andere dagen niet vasttet maar at, en gij dronkt, waart gij het niet, die daar at, en gij, die daar dronkt?Daarom moogt gij omtrent vasten en eten houden, wat u het nuttigst toeschijnt. Hebt gij van het vasten zegen voor uw hart gehad, zo moogt gij dat hebben, zo niet dan kunt gij het afschaffen; Ik beveel u noch het een noch het ander (Jes. 58:8-12).

Deedt gij dit tot Mijne eer of tot uwe eigene eer, al morrende tegen de zwaarte Mijner kastijding, of met gevoel van de snoodheid uwer ongerechtigheid, die u nog meer rampspoed verdienen en de spijs en drank verbeuren deed! Was het niet in uwe schatting ene uitnemende dienst, dien gij Mij beweest, of beschouwdet gij u dit op het hoogst verplicht? Deedt gij het niet uit gewoonte of welvoeglijkheid, om niet minder vroom dan anderen te schijnen, of als een taakwerk, naar welks einde gij verlangdet? Hebt gij u bij en door het vasten bekeerd van uwe zonden, of bleeft gij dezelfden? Ja, de Heere voegt er bij: En als gij at en dronkt, waart gij het niet, die at en dronkt? Het wil zeggen: die in uw eten en drinken alleen uzelven bedoeldet, alleen aan uwe voeding, uwen smaak, uwe lekkernijen dacht, en niet aan Mij, die u alles gaf, en in uwe verdrukking van spijs en andere benodigdheden verzorgde? Dacht en denkt gij ook wel aan die tijden van overvloed, die gij weleer te Jeruzalem en in andere steden van Palestina in gerustheid doorbracht, en aan de woorden van bedreiging, die Jehova toen tegen u uitriep, door den dienst der Profeten Jesaja, Jeremia en anderen, maar waarnaar gij niet wildet horen, en die echter juist door uwe gevankelijke wegvoering vervuld zijn geworden. Was dit het onderwerp uwer overdenking op uwe treur- en vastendagen in Babel? (Zach. 7:5-7).

7. Of denkt gij misschien, dat gij door vasten als een goed werk Mijne genade kunt verwerven? Zijn het niet de woorden, komt het niet alleen aan op de gehoorzame inachtneming van die zaken, welke de HEERE uitriep, u liet voorhouden door den dienst der vorige Profeten, die onder u leefden, toen Jeruzalem bewoond en gerust, nog in vrede was, zij en al hare steden, die tot haar behoren, rondom haar, en het zuiden en de laagte, Negeb en het lage land van Sjefela aan de Middellandse zee, het gehele rijk van Juda, bewoond was 1)?

1) Hiermede wijst de Heere er op, dat zij hadden kunnen weten, wat de Heere wilde, welke het vasten was, wat Hij verkoos. Immers Hij had het laten horen, dat dit het vasten was, dat de knoopselen der ongerechtigheid werden losgemaakt, en dat zij onderhielden de rechten en inzettingen des Heeren.

8. Verder geschiedde het woord des HEEREN tot Zacharia, zeggende:

Er is generlei reden om aan te nemen, dat hier een ander dan onze Zacharia zou bedoeld zijn, zoals enige Schriftverklaarders hebben aangenomen. Dat hier de naam van denzelfden genoemd wordt, is geschied tot afwisseling.

9. Alzo sprak de HEERE der heirscharen tot u en uwe vaderen, voordat Hij het gericht der verwoesting van Jeruzalem en der ballingschap naar Babel over u bracht, zeggende: Richt een waarachtig gericht, oordeelt en beslist in elke zaak zonder aanzien des persoons alleen naar recht en waarheid, en doet goedertierenheid en barmhartigheden, de een aan den ander;

10. En verdrukt de weduwe noch den wees, den vreemdeling noch den ellendige (Ex. 22:21 vv. 23:6 vv. Lev. 19:15 vv. Deut. 10:18; 24:14. Jes. 1:17. Jer. 7:5 v. 22:3. Hos. 12:7), en denkt niet in uw hart de een des anderen kwaad, dat is het ware vasten, het rechte Gode welgevallige offer; dan zult gij gerust en veilig wonen in dit land.

11. Maar zij weigerden op te merken op deze Mijne waarschuwingen, en togen hunnen schouder terug, keerden Mij den rug toe, daar zij, gelijk een rund, dat het opleggen van een juk niet duldt, zulke geboden weigerden op zich te nemen (Neh. 9:29. Hos. 4:16), en zij verzwaarden hun oren, opdat zij niet hoorden.

12. En zij maakten hun hart den hardsten steen gelijk als een diamant, opdat zij niet hoorden de wet en de woorden, die de HEERE der heirscharen tot hen zond in de kracht van Zijnen Heiligen Geest(Micha 3:8), door den dienst der vorige vóór de ballingschap levende Profeten, waaruit als noodzakelijk gevolg ontstaan is een grote toorn van den HEERE der heirscharen.

Hard tegenover hard is niet goed: twee harde stenen malen niet goed. Gods gebod is hard, en moet dat eeuwig blijven; wie zich daartegen stelt, en hard tegen hard wil zijn, dien zal het zeker niet welgaan; waar hij niet wijkt, zal hij uit elkaar springen en tot enkel stukken vermalen worden, ja tot enkel stof, zoals Hij hier zegt, dat de harde Joden, als de diamanten, ook om hun hardheid gesprongen zijn en in alle landen verstrooid, en het hielp hun niets dat zij baden om genade en barmhartigheid. Zij lieten toch niet af van hun harde harten, zij bleven altijd bij hun eigene werken, en verachtten Gods Woord. Maar die Gods gebod aannemen of hun zonde belijden, hun gebed wordt zeker verhoord.

Alle bidden helpt niet, wanneer men Gods zuiver woord niet onder zijn voeten heeft, om daarop te steunen, Gods Woord, het Woord van Zijne liefde en genade, maakt, als wij het aannemen, dat liefde en barmhartigheid jegens den naaste in onze harten oprijst. Staat iemand eerst zo, dan is vasten en eten hem vrij, naar dat God het hem geeft.

Hij beschrijft de moedwilligheid en de ongehoorzaamheid hunner vaderen, welke in alle goddeloosheid en ongerechtigheid volhardden, niettegenstaande deze opwekkingen en vermaningen, hun menigmaal in Gods naam gegeven; tot dat einde worden hier verscheidene uitdrukkingen opeengehoopt. Zij waren hardnekkig en weerspannig en volhardden in hun overtredingen van de Wet, enkel uit een geest van tegenkanting tegen de Wet.

13. Daarom is het gericht Gods geschied, gelijk als Hij geroepen had door de Profeten, doch zij niet gehoord hebben a), alzo riepen zij ook tot Mij in hunnen nood, in welken zij door Mijne gerichten kwamen, maar Ik hoorde niet; Ik deed hun rechtvaardige vergelding, zegt de HEERE der heirscharen.

14. Maar Ik heb hen als een stormwind weggestormd onder alle Heidenen, welke zij niet kenden, en die dus ook geen medelijden met hen hadden; en het land werd achter hen verwoest, zodat er niemand doorging noch wederkeerde; want zij stelden alzo door hun halstarrigheid het gewenste land tot ene verwoesting, daarom is al dat ongeluk over hen gekomen, waarom Gij nu op de vastendagen weent en klaagt.

Daarmee was nu aan dat gezelschap van Bethel het ene deel van het goddelijk antwoord gegeven, en het kon daaruit leren, dat zulke offers gene waarde hebben, wanneer niet het ware offer der liefde daarmee verbonden is. Dat was echter nog slechts het ene gedeelte van het antwoord, onze Profeet heeft nog een beter antwoord te verkondigen.

HOOFDSTUK 8.

VAN DE TOEKOMST VAN DEN MESSIAS EN ZIJN RIJK.

III. Vs. 1-23. Terwijl de 1e helft van het antwoord des Heeren op de vraag over den vastendag voornamelijk een strafwoord was, voegt de nu volgende 2e helft daarvan den rijksten troost daarbij. De Heere belooft aan het volk, wanneer het van nu af aan Zijn Woord zal gehoorzaam zijn, dat Hij rechtvaardig gericht, goedertierenheid en barmhartigheid zal uitoefenen, dat Hij Zijn genadeverbond met hen niet alleen weer zal herstellen, maar ook eens volmaken, en Jeruzalem verheerlijken zal (vs. 1-8). Daarom moeten zij getroost en onversaagd zijn; want Hij, de Heere, die hun weer genadig is, zal hun ook den zegen in het land weer ten deel laten worden (vs. 9-17). Wat nu het verdere houden van vastendagen als gedenkdagen aan de zware kastijdingen des Heeren aangaat, zo mogen zij daarin doen wat zij willen, wanneer zij alleen des Heeren Woord, waarvan de hoofdinhoud de waarheid en de vrede is, liefhebben. Dan zullen eens niet alleen alle vastendagen ophouden, maar alle leed zal worden weggenomen, en de treurdagen zullen in vreugdefeesten worden veranderd. Dan zal Israëls licht en roem bij alle volken groot worden, zodat deze van alle zijden zullen toestromen om zich aan hen aan te sluiten (vs. 18-23). Dit alzo verdeelde Woord van God is weer in vele onderdelen verdeeld, welke den Profeet alle begint met de woorden; "Zo zegt de HEERE der heirscharen", opdat, zegt Hiëronymus, Israël niet gelove, dat de kostelijke en om hun grootte bijna ongelooflijke beloften van den Profeet afkomstig waren, en hem, den mens, geen geloof zou schenken, maar er zeker van zou zijn, dat het Gods beloften waren. De Profeet omvat ook hier den gehelen inhoud van het voor het verbondsvolk bestemde heil; wat Hij verkondigde zou eerst in Christus ten volle bewaarheid worden. Het slot (vs. 20-23) heeft uitsluitend betrekking op de verheerlijking, welke het rijk van God ten deel wordt door de heidenen.

1. Spoedig daarna geschiedde wederom het woord des HEEREN der heirscharen tot mij, zeggende:

2. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Ik heb geijverd over Zion met een groten ijver; Ik ben in heiligen liefde ijver voor Zion ontbrand; ja met grote grimmigheid heb Ik over haar tegen de vijandige Heidenen geijverd 1) (Hoofdst. 1:14 v. Jes. 26:11).

1) De Heere spreekt hier uit kracht van het geestelijk Verbond, hetwelk Hij met Zion had opgericht. Al had Zion zich als ene trouweloze vrouw gedragen, toch was de Heere voor haar opgekomen, als zij in de macht der vijanden, den vijandige Heidenen was gekomen. Hij had voor haar geijverd met een Goddelijken liefde ijver, om haar eer te handhaven, en om haar weer te stellen op de hoogten des heils.

3. Alzo zegt de HEERE: Ik heb Mijn volk in de macht zijner vijanden overgegeven en Mijnen tempel te Jeruzalem moeten verlaten (Ezech. 9:3; 10:4), maar Ik ben wedergekeerd in vernieuwde liefde en ontferming tot Zion, en Ik zal in het midden van Jeruzalem, in het midden van Mijn volk, wonen even als vroeger, ja op ene nog veel volkomener wijze (Hoofdst. 2:10 vv.); en Jeruzalem zal geheten worden ene stad der waarheid, der trouw en der liefde jegens zijnen God en Heere, en de berg des HEEREN der heirscharen een berg der

heiligheid, een berg, op welken de Heilige Israëls onder Zijn volk woont, en dien Hij daardoor heiligt.

Het is een feit, dat de wolkkolom, het zinnebeeld van de tegenwoordigheid des Heeren in de wolk, welke Ezechiël vóór de verwoesting van Jeruzalem en den tempel het Allerheilige en alzo ook het volk zag verlaten, na het terugkeren uit de ballingschap, en na de voltooiing van den tempel van Zerubbabel niet weer in den tempel plaats heeft genomen. De reden hiervan kan gene andere zijn dan deze, dat het volk wel uitwendig van den afgodendienst gereinigd was, maar inwendig er verre van was, een waar volk Gods geworden te zijn. Zoals die wolk in het Allerheilige werkelijk van voorafbeeldenden aard was, en van den tijd voorzegde, waarin de Heere ook in de harten van de leden des volks zou wonen, en Jeruzalem alzo ene stad der waarheid, des oprechten geloofs zou worden, zo is ook de volkomene vervulling van onze profetie eerst dan te wachten, wanneer de Christenheid ene waarlijk heilige, reine gemeente Gods zal zijn, wanneer Israël zich tot zijnen Heiland zal hebben bekeerd, en de Heere dan in waarheid woning in Zijn midden zal hebben gemaakt. Dan zal Zion, de berg des Heeren, de stad op den berg, die verre gezien werd, door Zijne heiligheid worden overschaduwd en door ieder als heilig erkend. De tijd na de ballingschap heeft slechts zwakke beginselen van de vervulling dezer zich ver uitstrekkende belofte getoond. Ook de Christelijke Kerk, in welke de Heere werkelijk en waarachtig tegenwoordig is, is toch nog niet de volkomene vervulling van deze belofte, welke integendeel eerst het nieuwe Jeruzalem zal schenken.

4. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Er zullen nog eens, in dien tijd, wanneer Ik Mijn volk tot heerlijkheid en tot het bezit van den gansen zegen der verlossing zal gebracht hebben, ten gevolge van den eeuwigen vrede en volkomene veiligheid voor alle vijanden, oude mannen en oude vrouwen zitten op de straten van Jeruzalem; een ieder zal zijnen stok in zijne hand hebben, van wege de veelheid der dagen. (Jes. 65:20).

5. En de straten dier stad zullen ook vervuld worden met knechtjes en meisjes, spelende op hare straten voor de ogen van hun grootvaders en overgrootvaders, zorgeloos en vrolijk.

1) Uit de geestelijke volkomenheid ten gevolge van het wonen Gods in de harten, volgt de lichamelijke voorspoed; niet omgekeerd, zoals de hedendaagse dwaze wereld meent. Tot hiertoe raapte, ten gevolge van de zonden des volks, zwaard en honger of ziekte, het volk des Heeren weg in zijne beste jaren; maar eens zal Jeruzalem vol zegen zijn, zoals men aan de talrijke vrolijke kinderschaar op zijne straten zal zien en al het volk zal zijne dagen in vrede doorbrengen, en oud en des levens zat worden. Dan, als vergeving der zonde, Gods genade en vrede blijvend bij een volk is, dan moet ook tijdelijke, stoffelijke welvaart ten laatste volgen. Alsdan blijkt, dat het spelen der eenvoudige kindertjes Gode welgevalliger is, dan de vastendagen der Farizeën.

Hiermede wordt zeker gedoeld op de tijden van zegen, die volgen zouden, maar bovenal moeten deze woorden geestelijk worden opgevat. De heerlijkheid van de Kerk der N. Bedeling wordt hier voorspeld, en in de hoogste mate de heerlijkheid van het Nieuwe Jeruzalem, dat boven is.

Deze belofte wordt aangedrongen door het volgende.

Zeker, Zion kon vragen. moedeloos vragen, of God dan een wonder kon doen, en zou doen, en daarom zegt Hij, dat al zou het wonderlijk zijn in de ogen van het volk, het toch niet verwonderlijk zou zijn in de ogen van een almachtig en getrouw God, die alle dingen werkt naar den Raad van Zijn wil.

6. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Omdat hetgeen Ik zo even voor de toekomst heb beloofd, wonderlijk en ongelofelijk is in de ogen van het overblijfsel dezes volks, dat nu nog in kommer en armoede en druk leeft, maar hetgeen Ik in deze toekomstige dagenvervullen zal, zou het daarom ook in Mijne ogen wonderlijk zijn, in de ogen van Mij, den groten God? Waarlijk, het zal gewis geschieden, spreekt de HEERE der heirscharen.

Hij beveelt hun de ogen dicht te doen, en het tegenwoordige niet aan te zien, maar alleen op Zijn woord acht te geven, daar Hij groter is, dan al wat tegenwoordig is, als wilde Hij zeggen: gij moet op uwe gedachten of zwarigheden geen acht slaan, maar op Mij en Mijn woord. Uwe verduistering bepaalt de ogen bij het tegenwoordige, en omdat deze de stad zo woest ziet, en noch jong noch oud volk daarin vindt, dat speelt en vrolijk is, maar enkel wenen en klagen aanwezig is, en de stad nog in de as ligt, de vijanden rondom nog woeden, zodat er noch vrede noch handel kan zijn, zo denkt zij, dat het te vergeefs is, en alles verloren is, en gans onmogelijk. Maar wanneer gij op Mij alleen ziet, zo moet gij toch bekennen, dat voor Mij geen ding onmogelijk is. Ziet hoe moeilijk het is een versaagd hart op te richten en te troosten, en welk ene tedere zaak het geweten is, hoe gemakkelijk het bedorven is, en hoe moeilijk om het te genezen.

7. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Vraagt gij, hoe zal het plaats hebben daar gij nu toch slechts een arm, gering hoopje in het land zijt? Ziet, Ik zal Mijn volk verlossen uit de dienstbaarheid der goddeloze Heidenen in alle landen, zo ver de zon schijnt, uit het land des opgangs, en uit het land des nedergangs der zon.

8. En Ik zal hen allen te zamen herwaarts brengen, dat zij weer in het midden van Jeruzalem wonen zullen 1), hetwelk dan middelpunt van een verheerlijkt, waarachtig Godsrijk zal zijn, en zo uitgebreid, als in het in Hoofdst. 2:8 heb beschreven; en zij zullen mij tot een volk zijn, en Mij dienen in waar geloof, en Ik zal hun tot een God zijn, en Mij als zodanig in genade en hulp betonen, niet alleen wat den uitwendigen naam en de uitwendige orde betreft zo als die door het verbond aan den Sinaï is geworden, maar in waarheid en in gerechtigheid 2). Daartoe zal het komen door Mijnen knecht, den Spruit van David.

1) Ook deze belofte is slechts in beginsel en voorafbeeldend door het terugkeren der ballingen uit Babel vervuld. Uit alle landen zal de Heere Zijn volk naar Jeruzalem vergaderen, wanneer zich Israël als één man tot Christus bekeerd heeft, en het nieuwe Jeruzalem van den hemel komt. Dan zal Israël waarlijk Gods volk zijn, dat in God, en waarin God leeft.

2) Dit is de grondslag en de kroon van alle deze beloften, en dit sluit alle geluk in. Zij zullen Gods wetten gehoorzamen en God zal al hun belangen verzekeren en bevorderen. Dit Verbond zal gemaakt worden, zal opnieuw gemaakt worden in waarheid en in gerechtigheid.

Hier wordt de vaste grondslag van den troost der Kerk aangeduid. De gerechtigheid van Christus maakt, dat zij voor God kan bestaan. In de gerechtigheid van Christus en in de waarheid van Gods trouw ligt al het heil voor alle gelovigen opgesloten.

9. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Laat uwe handen sterk zijn; gaat getroost de toestand tegemoet, en doe een ieder wat zijne roeping gebiedt, gijlieden, die, door Gods barmhartigheid in deze dagen deze troostvolle woorden of beloften van ene heerlijke en zalige toekomst, even als Ik die in Hoofdst. 2-8 en Hagg. 2 tot u heb gesproken, gehoord hebt uit den mond der beide in denzelfden tijd levende en volgens Gods wil zamenwerkende Profeten, Zacharia en Haggaï, die geweest, die opgetreden zijn ten dage, als na het terugkeren uit Babel de grond van het huis des HEEREN der heirscharen gelegd is en het bouwen na het ophouden daarvan weer begonnen is, dat de tempel gebouwd zou worden.

10. Grijpt nu moed! Ziet des Heeren rijken zegen nu duidelijk voor uwe ogen! want voor die dagen, voordat de tempelbouw weer werd opgevat, kwam des menschenloon te niet, was er geen loon voor de mensenkinderen, en de loon van het vee was geen, de akkerbouw leverde geen of slechts uiterst gering bedrag op (Hagg. 1:6, 9 vv. 2:16, 19); en de uitgaande en de inkomende, die rustig hun werk deden, hadden genen vrede van wege den vijand, dat er heidense indringers en binnenlandse booswichten overal loerden; want Ik zond alle mensen, een iegelijk tegen zijnen naaste, Ik liet een ieder handelen naar het goeddunken van zijn boos hart. In dit gemis van burgerlijken vrede, van voorspoed in handel en wandel openbaarde zich duidelijk zowel de vrucht van uw ongeloof, als ook de onzegen, die op u rustte.

11. Maar nu, nadat gij u weer tot Mij hebt gewend, en Mijn huis weer begonnen zijt verder op te bouwen, zal Ik aan het overblijfsel dezes volks niet meer wezen, gelijk in de vorige dagen, spreekt de HEERE der heirscharen.

12. Want het zaad zal voorspoedig zijn, de wijnstok, 1) het gewas, dat in oorlogstijden, als het land verwoest wordt, gelijk het hier niet kan gedijen, zal zijne vrucht geven, en de aarde zal haar inkomen geven, en de hemelen zullen hunnen dauw geven; en Ik zal niet alleen zwaard, droogte en andere oordelen verwijderd houden, maar ook het overblijfsel dezes volks, de geredden uit de gerichten Gods, dit alles wat Mijn zegen hun heeft toegedacht doen erven, zodat zij door dezen toekomstigen overvloed de droogte en den nood van den verleden tijd zullen vergeten (Hagg. 1:10; 2:19. Lev. 26:4 vv. Ps. 67:7).

1) In het Hebr. Ki zèra' hasjaloom haggèfek. Beter: Want het zaad des vredes, van den wijnstok. De wijnstok wordt hier inzonderheid het zaad der vredes genoemd, dewijl het ene gewone uitdrukking was, om een vredigen toestand aan te duiden, te zitten onder zijn wijnstok en vijgeboom.

13. En het zal geschieden, gelijk als gij, o huis van Juda! en gij o huis Israëls d. i. gij allen, die overgebleven zijt van de twaalf stammen Mijns volks, en in onafscheidelijke eenheid Mijn toekomstig heil zult verkrijgen, geweest zijt een vloek onder de Heidenen, uw naam gebruikt is tot verwensingen, alzo zal Ik ulieden eens zo volkomen van alle zonde, nood en ellende verlossen en u behoeden, en gij zult eene zegening wezen, een volk, welks geluk en vrede men ieder, wien men iets liefs en goeds gunt, zal wensen. Daarom vreest niet, laat uwe handen sterk zijn, grijpe ieder blijmoedig het hem door God aanbevolen werk aan, en ga hij moedig de toekomst te gemoet.

14. Want alzo zegt de HEERE der heirscharen: Gelijk als Ik gedacht heb, en in Mijnen Goddelijken raad vast besloten heb, uliedendoor verbanning en verstrooiing kwaad te doen, toen Mij uwe vaderen grotelijks vertoornden, zegt de HEERE der heirscharen, en het heeft Mij niet berouwd, maar het was Mijn onveranderlijk raadsbesluit;

15. Alzo denk Ik wederom in deze dagen, en Ik heb dat onveranderlijk besloten, goed te doen aan Jeruzalem, en aan het huis van Juda; vreest niet! 1) daar doet alleen wat Ik van u eis.

1) De Heere belooft hier, dat de tijd, die komen zal, geheel tegenovergesteld zal zijn, aan hetgeen te voren geweest is. De dagen van ellende en tegenheden zullen plaats maken voor dagen van vrede en blijdschap. Israël is gelouterd en gereinigd gekomen uit de ellende der ballingschap, en waar nu de Heere God dit heeft gewrocht, daar zal Hij ook aan Zijn volk al Zijn gunst en goedheid betonen.

16. Dit zijn de dingen, die gij doen zult, zo als Ik dat reeds van uwe vaderen heb verlangd (Hoofdst. 7:9 v.) a); spreekt de waarheid, een iegelijk met zijnen naaste; oordeelt de waarheid en een oordeel des vredes in uwe poorten, op uwe gerechtsplaatsen (Gen. 19:1).

a) Efeze 4:25.

17. En a) denkt niet de een des anderen kwaad in ulieder hart; en b) hebt een valsen eed niet lief; want al deze zijn dingen, die Ik haat, en die ze doet kan Mijn toekomstig heil niet deelachtig worden, spreekt de HEERE.

a) Zach. 7:10. b) Zach. 5:3, 4.

Waarheid en liefde zijn de heilige uitvloeisels der wet, welke de Heere heeft gegeven.

Ook deze beloften van aardsen zegen zijn geenszins in dien tijd volkomen vervuld, maar wachten nog op de vervulling in dien tijd, dat Israël zich zal bekeren en de Heere geheel Israël zal zalig maken.

18. Wederom geschiedde het woord des HEEREN der heirscharen tot mij, zeggende:

19. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Het vasten der vierdemaand, op den 9den Thammuz, tot aandenken aan de inneming van Jeruzalem door Nebukadnezar (Jer. 39:2) en

het vasten der vijfdemaand op den 10den Ab tot aandenken aan de verwoesting van den tempel en van de stad Jeruzalem door vuur (Jer. 52:12 v. vlg. 2 Kon. 25:8 en het vasten der zevende maand, den 3den Tisri tot aandenken aan het vermoorden van Gedalja, den eersten stadhouder, en de in het land achtergelatene Joden (2 Kon. 25:25 vv. Jer. 41:1 vv.). en het vasten der tiende maand, op den 10den Tebeth, tot herinnering aan het begin der belegering van Jeruzalem door Nebukadnezar (2 Kon. 25:1. Jer. 39:1) elke dezer dagen van herinnering aan grote en zware bezoekingen des Heeren, zal den huize van Juda, wanneer de Heere Zijne beloften vervult, en de volheid van Zijne genade en Zijnen zegen daarover uitstort, tot vreugde en tot blijdschap, en tot vrolijke hoogtijden wezen, zodat gij om de ondervondene vreugde aan de vroegere treurdagen in 't geheel niet meer gedenkt; hebt dan, dit is de enige voorwaarde voor de toekomstige zaligheid, gelijk Ik u reeds heb gezegd, de waarheid en den vrede lief (vs. 16, 17).

20. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Zulk ene verandering van treurdagen in vreugdefeesten zal alzo plaatshebben: Nog(liever: eens) zal het geschieden, dat tot deze nu treurende en vastende stad Jeruzalem de volken en de inwoners van vele steden komen zullen;

21. En de inwoners der ene stad zullen gaan tot de inwoners der andere, zeggende: Laat ons met elkaar vlijtig henengaan om te smeken het aangezicht des HEEREN, en om den HEERE der heirscharen te zoeken, opdat wij met Zijn rechtvaardig en verheerlijkt volk vrolijke feesten vieren, en men zal de andere stad antwoorden: Ik zal ook henengaan (Micha 4:1 vv. Jes. 2:2 vv. Jer. 16:19).

22. Ook zullen vele volken en machtige Heidenen komen met begerige harten, om den HEERE der heirscharen den God Israëls en den alleen waren God van hemel en aarde te Jeruzalem te zoeken, dat dan niet meer zal treuren en vasten, maar schitteren zal in de heerlijkheid zijns Gods, en om het aangezicht des HEEREN te smeken in Zijnen dan niet meer armoedigen maar verheerlijkten tempel.

23. Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Het zal in die dagen geschieden, dat tien (= een groot getal) mannen uit allerlei tongen der Heidenen; uit alle Heidenen het hun velerlei talen, grijpen zullen, ja de slip van den rok grijpen zullen van enen Joodsen man. Er zal een grote toeloop van Heidenen tot Israëls gemeenschap zijn, zeggende: Wij zullen tot u behoren, en met ulieden dezelfde wegen gaan; neemt ons dan op als leden van uw begenadigd volk; want wij hebben gehoord, dat God, die hemel en aarde gemaakt heeft, en niet slechts een God van één volk is, met ulieden is, zo zullen wij onder u ook Zijne genade deelachtig zijn.

Met deze beloften van zegen en van verheerlijking van Israël eindigt die profetie van Zacharia, door welke de Heere de tot Hem gerichte vraag over het vasten beantwoordde. Hij heeft aan Israël aan de ene zijde gezegd, dat Hij aan het vasten als zodanig in 't geheel gene waarde hechtte, maar alleen aan de vervulling Zijner geboden, welker hoofdsom waarheid en liefde is, en aan de andere zijde, dat de treurige tijd, welke met de tot hiertoe als vastendagen gehouden vier ongeluksdagen begon, voortaan zou ophouden, ja tot een tijd van groten zegen worden zou. Dat Israël de vier vastendagen later niet meer zou houden, zegt des Heeren antwoord nergens, maar het geeft de beslissing hierover aan het eigen gevoel des volks over.

Alleen belooft Hij voor de toekomst ene omkering der vastendagen in vrolijke feestdagen. Hieruit kon Israël weten, dat het er wel aan zou doen, de 4 vastendagen zo lang nog als gedenkdagen aan het door zijne zonde te weeg gebrachte onheil met treuren door te brengen, totdat de Heere zelf het aandenken aan de vroegere zonde en het vroegere onheil door Zijne nieuwe genade en Zijnen nieuwen zegen zal hebben te niet gedaan. Door zijne eigene schuld is echter Israël tot hiertoe den beloofden blijden zegen nog niet deelachtig geworden, en omdat de beloofde zegen nog niet is gekomen, zo zien wij de Joden ook heden nog de vier ongelukkige dagen als nationale treurdagen doorbrengen, want Israël heeft zijnen Messias, den Middelaar van den vollen zegen en van de ware heerlijkheid, verworpen. Zal echter het volk van den Messias zich eens tot dezen zijnen, nu door hen verworpen Messias bekeerd hebben, dan zullen ook deze profetieën, evenals vele andere nu nog onvervulde beloften des Ouden Testaments, hare nog achtergeblevene verwezenlijking vinden.

Tien is het getal der volkomenheid. Hier wordt geleerd, dat eenmaal de tijd zou komen, dat de volheid der Heidenen zou ingaan, dat van uit de Joden het Evangelie zou uitgaan in geheel de wereld, en dat er velen zouden komen, die begerig zouden gemaakt worden naar den rijken inhoud van het Evangelie der zaligheid. De Heidenen zouden hun onkunde gevoelen, hun onmacht, om tot de kennis der zaligheid te komen, ervaren en daarom smachten naar de leer der zaligheid, zoals die door de Heilige Apostelen zou verkondigd worden.

HOOFDSTUK 9.

BELOFTE DER WELDADEN GODS, VOORZEGGING VAN DE ROEPING DER HEIDENEN.

C. Het 3e hoofddeel van ons Boek omvat drie hoofdstukken (hoofdst. 9-11), en staat met het vierde en laatste deel daarvan in het nauwste verband, zodat de beide delen ook dikwijls bij elkaar worden genomen. Beide delen (duidelijk te onderkennen aan het gelijkluidende opschrift: "de last van het woord des Heeren) voorspellen de ontwikkeling van het Oud-Testamentische Godsrijk tot aan zijne volmaking in het rijk van Christus, dat de gehele aarde omvat. Het geschrift van onzen Profeet ware geen geheel, wanneer dit beeld der toekomst ontbrak, en, zo noodzakelijk het voorwoord was om de geruste zondaars voor het misbruik van dit geschrift te waarschuwen, zo noodzakelijk is nu ook dit derde en vierde deel, om alles, wat nodig is den volke te verkondigen. Zacharias profetie ware half mengsel van afzonderlijke brokstukken zonder doel of zamenhang, wanneer die beide delen ontbraken. " Het eerste dier beide delen kondigt het gericht over het land Chadrach aan, dat is over het Gode vijandige wereldrijk in alle zijne openbaringen, en de daarmee gelijktijdige, oprichting van het rijk Gods in heerlijkheid, het doel van alle wegen Gods, door vergadering en bekering van de verstrooide leden van het volk Gods, en hun verheffing tot overwinning de heidenen.

I. Vs. 1-17. Alle heidense volken met hun macht, welke het rijk Gods verdrukt en vervolgt, met hun schatten en gaven zullen eens om hun vijandschap tegen Gods volk door den Heere worden geoordeeld, verootmoedigd, en eindelijk aan Zijn rijk onderworpen en ingelijfd. Maar zijn volk zal zich verheugen, want de beloofde Koning zal als een volmaakt Rechtvaardige vol genade komen. Hij zal overwinnen door diepe zelfvernedering, ootmoed, zachtmoedigheid, en door de macht van Zijnen vrede. Hij zal te Jeruzalem, het middelpunt van het rijk Gods, binnentrekken, en van daar uit van zee tot zee heersen. Zijn volk zal Hij echter uit de verstrooiing en ballingschap verlossen, en in een toestand van heerlijkheid en van zegen onder Zijne genadige bescherming plaatsen.

1. De last, de gerichtsverkondiging (Jes. 13:1) van het woord des HEEREN over het land Chadrach (= sterk zwak), dat nu wel machtig is, maar eens machteloos zal worden, (onder dezen symbolischen naam is het toenmalige Perzische wereldrijk bedoeld). Dit door den Heere verkondigde gericht komt over alle delen van dit rijk, enin ‘t bijzonder in de eerste plaats over Damascus, ene der twee grootste steden van Syrië, deszelfs rust 1), want de HEERE heeft een oog over den mens, Hij neemt al hun doen en laten, hun gerustheid en hunnen trots, hunnen afgodendienst en hun misdaad tegen Zijn uitverkoren volk waar, gelijk over alle stammen Israëls, die te zamen Zijne ontferming en Zijne genade in de toekomst zullen ondervinden; Hij ziet hoe ze nog steeds door de Heidenen verdrukt worden.

De woorden: "De last van het woord des Heeren over het land Chadrach" moeten opgevat worden als opschrift boven de gehele afdeling tot aan het einde van Hoofdst. 11, en staan tegenover het opschrift (Hoofd. 12:1): "De last van het woord des Heeren over Israël. " Beide opschriften wijzen aan, dat het land Chadrach vijandig staat tegenover het rijk van Israël, d. i. het rijk Gods, en beide afdelingen met die opschriften schilderen niets anders dan den strijd

van het rijk der wereld met het rijk Gods, doch op verschillende wijze. Terwijl in het eerste het gericht, waardoor de macht der heidenwereld over Israël vernietigd, en Israël met kracht tot overwinning van alle zijne vijanden, wordt begiftigd, de hoofdgedachte en het zwaartepunt der profetische schildering vormt, in het tweede daarentegen het gericht, waardoor Israël in den strijd tegen de heidense volken gezift, en door uitroeiing zijner onechte leden tot een heilig volk des Heeren wordt verheerlijkt. "

Van de rechte opvatting van het opschrift: "De last van het woord des Heeren over het land Chadrach" hangt die der gehele afdeling af. De duistere naam Chadrach is op de meest verschillende wijzen verklaard, nu eens als naam van enen Syrischen, maar onbekenden koning (1 Kon. 11:25), naar wien het gehele Syrische rijk genoemd is, dan als naam van een landschap, ten oosten van Palestina, misschien Hauran, hetwelk volgens ene anders niet bekende godheid Chadrach genoemd is. De meest aannemelijke is en blijft de oude verklaring, welke reeds Hiëronymus en Luther hebben, dat Chadrach een door den Profeet zelven gevormd woord zou zijn, saamgesteld uit chad scherp of sterk en rach week of zwak, om op zinrijke wijze het Medo-Perzische rijk, onder welks macht Israël stond, en tevens alle aan het rijk van God ten allen tijde vijandig gezinde wereldrijken te noemen. Zulke zinnebeeldige benamingen zijn in een profetisch boek over ‘t algemeen niets zeldzaams, zoals ook Jesaja en Jeremia rijk daarin zijn (vgl. Jareb, Hos. 5:13, Rahab, Ps. 87:4, Ariël Jes. 29:1 v.)

De steden en rijken, vervolgens genoemd, zijn alleen delen van het land Chadrach, van het Perzische rijk; er moet worden voorgesteld, hoe zich het gericht over het gehele rijk aan de afzonderlijke landschappen verwezenlijkt. "Damascus en Hamath voert de Profeet slechts in ‘t algemeen aan; eerst bij de Fenicische en Filistijnse steden begint hij met ene bijzondere schildering van den val van hare hoogte, omdat zij het naast bij het rijk van Israël lagen, en gedeeltelijk in hare wereldse machtsontwikkeling, gedeeltelijk in hare vijandschap tegen het verbondsvolk, de macht en de vijandschap van het wereldrijk tegen het Godsrijk voorstellen."

In het Hebr. Wedamèsjek menuchato. Beter: En Damascus is Zijne rustplaats. Dat wil zeggen, de last van het Woord Gods zal bij Damascus zijn rustplaats vinden. Damascus zal geheel en al verwoest worden, zal door de gerichten ten ondergaan.

2. En ook zal het verder komen en blijven. Hij zal Hamath(= kasteel), de tweede grote stad van Syrië met dezelve bepalen 1), in de Goddelijke straf mede opnemen, bovendien ook Fenicië met hare grote steden, Tyrus en Zidon, hoewel zij in haren hoogmoed zeer wijs is, en alle middelen en wegen kan bedenken om een gerust, rijk en genotvol te geven, en zich tot den Heere te bekeren;

1) Of: "dat aan haar grenst, " namelijk aan Damascus (vs. 1), want het is 25 mijlen ten noorden daarvan aan den Orontes gelegen, later Epifania, thans Hamah genoemd.

3. En Tyrus zich in hare wijsheid sterkten gebouwd heeft, ene vesting op een eiland 1), en zilver verzameld heeft als stof, en fijn goud als slijk der straten.

Tyrus was slechts ene kolonie van Zidon, maar allengs was de dochterstad de moederstad in rijkdom en macht boven het hoofd gegroeid, en toen zij, zich op hare oorspronkelijke woonplaats op het vaste land niet veilig genoeg meer gevoelde, bouwde zij op een eiland, dat ongeveer 3-4 stadiën van het vaste land en 30 stadiën ten noorden van het oude Tyrus lag. Deze eilandstad was wel is waar ene kleine stad- volgens Plinius had het eiland slechts 22 stadiën in omtrek-maar het was omgeven door enen 150 voet hogen muur en was ene zo sterke vesting, dat Salmanassar ze 5 jaren lang, Nebukadnezar 13 jaren lang en Alexander de Grote 7 maanden lang belegerde. Op dit eiland hoopten de Tyriërs door hun scheepvaart en hunnen handel ene ongelooflijke menigte rijkdommen op.

4. Ziet al haar verstand en de gehele menigte van hare schatten zal haar niets baten de HEERE zal haar uit het bezit stoten, en Hij zal hare vesting met alles, wat zij tot hare verdediging heeft gemaakt, hare vestingmuren, hare weltoegeruste vloten, in de zee verslaan, en zij, die midden in de zee onbedwingbaar schijnt, zal met vuur verteerd worden1) (Ezech. 26:12).

1) De almachtigheid is ene al te sterke proef voor eigen schepsels tegenstand; en daar de gronden van vleselijk vertrouwen het grootste zijn onder de vijanden, daarom zal de Heere een werktuig nemen, om Zichzelven groot te maken, en hun te verderven.

5. Verder zal het gericht des Heeren ook het land der Filistijnen treffen. Askelon zal het zien, hoe Tyrus overwonnen wordt, en zal vrezen; desgelijks Gaza, en zal grote smart hebben, mitsgaders Ekron, dewijl hetgeen, waar zij op zagen hen heeft te schande gemaakt. Zij hoogten, dat toch tenminste Tyrus door hare sterke ligging en grote macht het voortrollend gericht zou tegenhouden, en hen in hun noden bijstaan, maar nu is hun hoop beschaamd, en zij moeten erkennen, dat ook over hen nu de bezoeking komen zal. En de koning der Filistijnen uit Gaza zal vergaan 1), er zal in ‘t vervolg geen meer wezen, en Askelon zal niet bewoond worden, zo geheel zal het worden verwoest.

1) Maar had dan Gaza ten tijde van Zacharia, die na de ballingschap leefde, nog enen koning, daar het toch een gedeelte van het grote Perzische rijk was geworden? De mogelijkheid kan niet worden bestreden, want de Babylonische en Perzische heersers hadden de gewoonte aan de door hen onderworpene volken niet alle zelfstandigheid te ontnemen, en de inlandse vorstenfamiliën niet geheel te onttronen; zij vergenoegden zich integendeel daarmee, dat zij de vorsten der onderworpene volken of ook hun nakomelingen tot schatplichtige vasallenkoningen maakten; hierop wijst ook de titel "grote koning, " "koning der koningen. " dien de Perzische koningen droegen. Zulke Perzische vazallen worden niet zelden bij de Griekse schrijvers genoemd. Er kan dus zeer goed ook in den Perzischen tijd nog een koning van Gaza zijn geweest, die dan als Perzisch leenman moet beschouwd worden. Uit den tijd van Alexander den Grote wordt zulk een door den gelijktijdigen Hegesias uitdrukkelijk genoemd, namelijk de door zijne trouw bekende Baëtis.

6. En ten diepste zal Filistea worden vernederd, de bastaard, de vreemdeling die door den Filistijn tot nu toe als iemand van onedele geboorte werd beschermd, zal te Asdod wonen, en met één woord: Ik zal den hoogmoed der Filistijnen, alles, waarop zij tot hiertoe zo trots waren, hun krijgsmacht, hun vaste steden, hun nationaliteit, uitroeien.

Dat hier van de 5 Filistijnse steden, evenals ook Amos 1:6 vv. Zef. 2:4. Jer. 23:20, Gath wordt overgeslagen, is daaruit te verklaren, dat dit, het meest landwaarts is gelegen, reeds vroeg zijne staatkundige zelfstandigheid gedeeltelijk door Juda, gedeeltelijk door Syrië verloor en tot onbeduidendheid wegzonk.

7. En Ik zal vervolgens allen afgodendienst zowel bij de vroeger genoemde volken als ook bij de Filistijnen uitroeien; Ik zal zijn bloed, het bloed, dat het bij de maaltijden van de afgodenoffers eet, uit zijnen mond wegdoen, en zijne verfoeiselen, het vlees der offers van tussen zijne tanden, Ik zal hen bekeren, zovelen als zich van hen tot Mij wenden; al zo zal hij ook, even als wij, Gods uitverkoren volk Israël, ten gevolge der gerichten, welke over ons zijn gekomen, als een heilig zaad onzen God overblijven; zij zullen ware belijders des Heeren worden, ja hij, dat overblijfsel der Filistijnen, zal zijn als een stamvorst in Juda, geëerde leden van het volk Gods, die in Juda zijn ingelijfd, en bijv. de bewoners van de Filistijnse stad Ekron als de Jebusiet, de vroegere bewoner van Jebus, den burg Zion, welke na zijne verovering door David ook Israëls geloof aannamen, en in het volk Gods werden ingelijfd (2 Sam. 24:16 vv. 1 Kron. 20:15 vv.).

Zonder twijfel is deze profetie van de bekering der Filistijnen, welke eens zal plaats hebben, bedoeld omtrent het gehele land Chadrach, uit welke delen ten tijde van Zacharia, bij wijze van voorbeeld, Damascus, Hamath genoemd zijn. Alzo wordt hier de latere bekering van alle die heidenen, die leden van het Gode vijandige wereldrijk zijn, en door het gericht daarover tot kennis van den levenden God komen, verkondigd; eveneens was toch in het voorgaande ook het gericht der vernietiging over het gehele land Chadrach alleen aan Tyrus in ‘t bijzonder volvoerd.

Vragen wij naar de vervulling van deze voorzegging van het gericht over het land Chadrach en zijne delen, zo ligt het voor de hand, aan den zegenrijken veroveringstocht van Alexander den Grote, door de genoemde landen, Syrië, Fenicië, Filistea en het overige Perzië te denken. Na den slag bij Issusin Cilicië zond Alexander Parmenio met ene legerafdeling naar Damascus, om deze gewichtige hoofdstad van Coele-Syrië, waarheen Darius zijne schatten had geborgen, te winnen. De onderneming gelukte. Op dezen tocht, welke door het dal van Orontes ging, moest ook Hamath worden veroverd. Alexander zelf trok van Cilicië direct naar Fenicië. Zidon en de overige Fenicische steden gaven zich vrijwillig aan hem over; alleen Tyrus meende in vertrouwen op hare onneembare ligging midden in de zee bij den strijd tussen Alexander en de Perzen, neutraal te kunnen blijven. Toen echter Alexander met gene neutraliteit tevreden was, en om zijn voorgenomen tocht naar Egypte niet tevreden kon zijn, besloot Tyrus tot ernstigen tegenstand, en Alexander moest tot ene formele belegering en bestorming van Tyrus overgaan. Zeven meenden duurde de belegering, gedurende welken tijd Alexander nu en dan een strooptocht van verscheidene dagen op den Libanon ondernam. Eerst na ontzaglijke inspanningen kon hij het trotse Tyrus meester worden, maar nu moest het ook voor zijne vermetelheid zwaar boeten: 8. 000 Tyriërs werden gedood, 30. 000 in slavernij verkocht, de stad zelf echter niet geheel verwoest. Van Tyrus trok Alexander naar Filistea, waar hij weer ene grote stremming van zijnen zegetocht had. Gaza, op enen heuvel gelegen en moeilijk te veroveren, bood onder den dapperen Baëtis enen even wanhopigen tegenstand als Tyrus. Wederom werd Alexander maanden lang door de belegering ener stad opgehouden, en

hierdoor zijn toorn opgewekt; toen het hem daarom eindelijk door herstelling van een dam en het aanleggen van mijnen gelukt was, Gaza te veroveren, kende zijne wraak gedurende een ogenblik gene grenzen meer; 10. 000 Perzen en Arabieren vielen, en de heldhaftige Baëtis werd levend om de veroverde stad gesleept. Nu was voor Alexander de weg naar Egypte en tot het heiligdom van Zeus Ammon in de Lybische woestijn geopend. Toen hij van daar terugkeerde om het Perzische rijk geheel te vernietigen, trok hij naar Tyrus en van daar direct naar Tapsakus aan den Eufraat. Waarschijnlijk kwam hij op dezen tocht nu ook persoonlijk naar Damascus.

Toch kan deze zegerijke veroveringstocht van Alexander door het Perzische rijk slechts voor het begin der vervulling van onze profetie worden gehouden. Want het hoogst gewichtige stuk daarvan, dat de volken in hun overblijfsels ten gevolge der over hen gekomene gerichten, zich tot den Heere zullen bekeren, en het volk Gods zullen worden ingelijfd, is door den druk van Alexanders krijgsmacht niet vervuld. De vervulling kwam meer door de ellenden van den Diadochenstrijd, den strijd tussen de Egyptenaren, Syriërs en Romeinen, totdat de heidense volken binnen Israëls grenzen als afzonderlijke volken geheel verdwenen, en hun overblijfsels in de Christelijke gemeente, het ware volk van God, werden opgenomen. Onze profetie zal echter eerst dan volkomen worden vervuld, wanneer alle wereldrijken zullen overwonnen zijn, het gehele heidendom zal verdelgd wezen, de volheid der heidenen in het rijk Gods zal zijn ingegaan en Christus rijk de volkomene overwinning zal hebben behaald.

8. En Ik zal Mij te dier tijd, als het overblijfsel der Heidenen zich tot Mij zal bekeerd hebben, rondom Mijn huis, Mijne heilige gemeente of Mijn rijk, dat dan uit bekeerde Joden en Heidenen bestaan zal, legeren, vanwege het heirleger, vanwege die doorgaande, en van wege den wederkerende, tegen krijgslegers, dat zij niet meer doortrekken en terugkeren, opdat de drijver, wie hij ook zij, als eens Egypte, Assur, Babel en nu Hadrach, niet meer door hen, door de leden van Mijn rijk als tot hiertoe met overmoedig geweld en met vijandschap doorga; want nu heb Ik het met Mijne ogen aangezien 1), hoe Mijn volk onder dien druk moet zuchten, en het is Mij ter harte gegaan om hen te helpen.

1) God zal Zijn volk onder Zijne bijzondere bescherming nemen, en daarom hun naburen verzwakken, opdat het niet in hun macht zij, hen kwaad te doen. Gods Huis ligt in het midden van eens vijands land en Zijne kerk is als een lelie onder de doornen, en daarom moeten Gods macht en goedheid in de bijzondere bewaring derhalve opgemerkt worden.

9. Dat alles zal Ik teweegbrengen door de zending van Mijnen Gezalfde, dien Ik u (Jes. 9:5 v. Micha 5:1 vv.) beloofd heb. Verheug u dan zeer, gij dochter Zions, inwoners van Jeruzalem en in u geheel Israël! Juich dan gij dochter Jeruzalems over de grootheid van het heil, dat uw deel werd! Ziet, reeds staat het voor uwe ogen. Uw beloofde Koning en Verlosser zal u tot redding komen, in volle waarheid rechtvaardig, en die daarom ook volkomene gerechtigheid kan oefenen (Jes. 1:1-4. Jer. 23:5 v. 33:16 v.), en Hij is een Heiland (woordelijk: een, dien God tot overwinning zal helpen tegen alle vijanden van Zijn rijk, zodat zij tot ene voetbank zijner voeten moeten worden (Jes. 53:8, 10-12. Ps. 110:1); en toch Hij is arm, neergedrukt en vol lijden, als die de zonden van Zijn volk draagt, en Zijn leven tot een zoenoffer voor velen geeft (Jes. 53), enten teken Zijner nederigheid rijdende op enen ezel, en (namelijk) op een

veulen, een nog onbereden jong der ezelinnen. Hieruit kan ieder zien, dat Zijn rijk niet van deze wereld is, en dat ieder, die daaraan aandeel wil hebben, ook nederig en gering moet worden.

Zonder pracht en pronk rijdt hij op enen ezel, hij zelf een beeld van ootmoed en zachtmoedigheid, waarin wij duidelijk de dierbare trekken herkennen van Hem, die in hetzelfde afbeeldsel van goddelijke zelfvernedering deze voorzegging vervulde. " Op Zijne laatste reis naar Jeruzalem richtte Jezus Zijn intocht in deze stad zo in, dat onze voorzegging onmiskenbaar vervuld werd (vgl. Matth. 21:2 vv. Mark. 11:2 vv. Luk. 19:30 vv. Joh. 12:14 vv.). De nauwkeurige overeenstemming der profetie met de vervulling, stelt vooral Mattheüs op den voorgrond, daar hij niet alleen het ezelsveulen, waarop Jezus reed, maar ook de ezelin, welke het veulen naliep, vermeldt, terwijl Johannes alleen het veulen noemt, waarop Jezus heeft gezeten, en beide Evangelisten zeggen, dat daardoor de voorzegging is vervuld zoals de discipelen eerst na de opstanding des Heeren hadden opgemerkt. "Jezus wilde door op deze wijze Jeruzalem binnen te trekken, vóór Zijn lijden des doods voor het volk uitspreken, dat Hij de voorspelde Koning was, die in geringheid komende, door lijden en sterven Zijn rijk zou stichten, om de vleselijke verwachtingen des volks omtrent het wereldlijk karakter van het Messiaanse rijk te niet te doen. De vervulling, welke Jezus daardoor aan onze profetie gaf, is niet in deze uitwendige overeenstemming van Zijne handelwijze met de woorden van den Profeet te zoeken; dit doen van Jezus was zelf slechts ene belichaming van de gedachte, welke aan de profetie ten grondslag lag, dat het rijk van den Messias zich door nederigheid en lijden tot macht en heerlijkheid zou ontwikkelen, dat Jezus als de beloofde Messias niet door wapengeweld de wereld zou veroveren, en Zijn volk tot staatkundige heerschappij zou verheffen, maar door lijden en sterven Zijn rijk zou stichten, een rijk, dat niet van deze wereld, toch in deze wereld zou overwinnen. Zo vormt deze intocht van Christus in Jeruzalem slechts het begin van de vervulling onzer profetie, in ‘t bijzonder in dat opzicht, dat deze intocht het begin vormt van de oprichting van Zijn rijk, daar het bij de Joodse oversten het besluit om Hem te doden, tot rijpheid bracht, en Zijn lijden en sterven noodzakelijk was, om de zondige wereld met God te verzoenen en het fondament des vredes te herstellen, waarop Zijn rijk zou worden opgebouwd. Met de uitbreiding van dit rijk over de aarde (vs. 10) wordt de vervulling tot vernietiging van alle anti-goddelijke machten voortgezet, na welke alle strijd zal ophouden.

Er is veel over gestreden, of de ezel, op welken de Koning tot Zijn volk zal komen, een beeld is van Zijne vredelievendheid of van Zijne geringheid en ootmoed. Maar, daar het rijden op het veulen ener ezelin zeker de bedoeling van versterking heeft, doch niet grotere vredelievendheid, maar wel diepere vernedering kan betekenen, daar verder ook het paard een zeer vreedzaam dier is, en de ezel in de oudheid ook veel in den oorlog werd gebruikt, en daar eindelijk sedert de tijden van Salomo tengevolge van het invoeren der paardenteelt, de ezel door voornamen en vorsten nooit meer werd gebruikt om te rijden, maar alleen muilezels en paarden, zo is het beter en veiliger het rijden op den ezel, en wel op een ezelsveulen, hier als een teken van diepe nederigheid en ootmoed op te vatten, te meer daar het voorafgaande predikaat van den Koning ene dergelijke gedachte bezat. Het Hebr. ani betekent "ellendig, nederig, lijden, " maar heeft in de Heilige Schrift altijd het nevenbegrip van den

zachtmoedigen geest, hetwelk Mattheüs vooral op den voorgrond stelt en noemt alsof er anaw stond.

Het vertoont ook veel van de heerlijkheid van Christus Koninkrijk, en het brengt ook veel toe tot bemoediging van Zijne onderdanen, dat Hij een arm en zachtmoedig Koning is, die Zich voegen wil naar den geringsten toestand van Zijn volk, dat Hij gemakkelijk om mede te handelen is, en niet licht vertoornd wordt, dat Hij niet ganselijk twist, maar dat tot Hem een gemakkelijke toegang is, en dat Hij meer teder met de Zijnen handelen zal.

Hij is een rechtvaardig regeerder, alle Zijne daden van regering zullen nauwkeurig, naar de regelen van billijkheid zijn, want Hij is rechtvaardig. Hij is een machtig beschermer voor alle degenen, die Hem geloven en ware verbintenis toedragen. Want Hij heeft heil; Hij heeft het in Zijn macht; Hij heeft het om aan alle Zijne onderdanen te schenken; Hij is de God des heils; schatten van heil zijn in Hem.

10. En ja nederig en gering, maar naar de wijze van aardse koningen, zal Zijne verschijning zijn. Niet op aardse wijze zal Hij Zijn rijk stichten, maar Ik zal door Hem de krijgswagens, in welke rijken der wereld hun sterkte zoeken, uit Efraïm, het vroegere noordelijke rijk, uitroeien, en de oorlogspaarden uit Jeruzalem, de hoofdstad van het vroegere rijk van Juda, dat dan weer met Efraïm verenigd zal zijn; ook zal de strijdboog uitgeroeid worden, en Hij, de toekomstige Koning, zalalle twisten onder de volken bijleggen, en den Heidenen, onder welke Hij Zijne vrederijk opricht (Micha 4:3), vrede spreken, en Zijne heerschappij zal zich allengs uitbreiden, en zijn van zee tot aan zee, en van de rivier, den Eufraat, de uiterste grens van het heilige land in het oosten, tot aan de einden der aarde (Ps. 72:8).

1) Krijgswagenen en paarden uitroeien is hetzelfde als zorgen, dat er geen oorlogen meer zouden komen. De ezel is het rijdier des vredes, het paard dat des oorlogs. De Heere voorspelt hiermede den tijd van geestelijken vrede.

Ook hier ziet de Profeet tot aan de einden der eeuwen. Wat van den theokratischen Koning was voorspeld, wordt ook hier, gelijk in Ps. 72, overgebracht op den Messias. Hij zal een algemeen Koning zijn. Hij zal niets van Zijn recht afgeven. Hoe zij ook Hem mogen tegenstaan, Hij zal eindelijk zegevieren. Als eenmaal der tijden tijd vervuld is, zal Hij op Zijn dij hebben geschreven: Heere der Heeren en Koning der Koningen.

11. Maar nog groter zal Mijne genade aan u worden bewezen. U ook aangaande, o Zion! door a) het bloed uws verbonds, om het verzoenend bloed, waarop uw verbond met Mij aan den Sinaï (Ex. 24:8) voorafbeeldend, en door uwen Verlosser vervullend gegrond is, heb Ik uwe gebondenen, die, als uw Koning tot u zal gekomen zijn, nog in de ellende der dienstbaarheid onder de Heidenen smachten, uit den kuil, uit verstrooiing en ballingschap, waarin zij moesten versmachten, daar geen water in is, zo als men zulke waterloze cisternen dikwijls voor gevangenissen heeft gebruikt, uit gelaten.

a) Matth. 26:28. 1 Kor. 11:25. 9:19, 20, 21.

"Het bloed des verbonds van Zion" wijst zowel achterwaarts als voorwaarts. Nadat het verbond op Sinaï was gesloten, had Mozes het volk met het bloed der geofferde dieren gesprengd, met de woorden: "Dit is het bloed des verbonds, hetwelk de Heere met ulieden gemaakt heeft over al die woorden" (Ex 24:8). Dit verbondsbloed was het onderpand des verbonds waardoor de Heere Zijn volk, dat Hij uit Egypte had verlost, tot gehoorzaamheid verbond, maar ook Zich als Zijn Koning en Verlosser voor de toekomst met hen verbond. Daarop wijst Zacharia achterwaarts. Maar dit bloed des verbonds van de offerdieren had toch alleen typische betekenis, en in dit bloed zelf lag gene verlossende kracht. "Door het bloed des verbonds" kon dus toch slechts ene verzwakte betekenis hebben: "om des verbonds wil, dat door bloed geheiligd is. " Dat verbond was ook zeer dikwijls verbroken, en niet door nieuw offerbloed, maar alleen door de boete des volks opnieuw geheiligd. Daarentegen wist Zacharia, dat God een nieuw verbond, een beter, dan het oude, beloofd had. (Jer. 31:31-34). Hij wist ook, dat dit nieuwe verbond door het verlossende schuldoffer van de heilige kracht Gods zou geheiligd worden (Jes. 53:10). En hij laat het daarom wel in de woorden onbepaald, welk verbondsbloed hier zal gemeend zijn, maar hij ziet in den geest toch reeds vooruit op het waarlijk krachthebbend verbondsbloed, door hetwelk de gevangenen Israëls werkelijk uit zonde en ellende, uit de gevangenis en de boeien des satans zullen gered worden. Want deze profetie is door den laatsten (Messiaansen) tijd, en alles, wat daarvan op vroegere dagen kan worden toegepast, is gene volledige vervulling maar slechts typisch onderpand daarvan.

Dat bloed des verbonds aan den Sinaï heeft op zich zelf gene zelfstandige betekenis, maar eerst het bloed van Christus, als van het eeuwig zoenoffer, welks plaats het volgens Gods beschikking in den tijd van de afschaduwing der eeuwige goederen zou innemen, zodat ieder, die met waar berouw en levendige gehoorzaamheid des geloofs dat voorafbeeldende verbondsbloed aangreep, ook aan het Nieuw Testamentische verbondsbloed der toekomst geloofde, en daardoor had, wat hij moest verwerven, namelijk vergeving der zonden. Wanneer alzo Zacharia zegt: "door het bloed uws verbonds, " bedoelt hij zeker in de eerste plaats het bloed van den Sinaï, maar alleen als staande in de plaats van het ware bloed der verzoening, en dus dit in zich bevattende, en zonder twijfel bestaat in zijne gedachten een inwendig verband tussen de nederigheid van den Koning, die komt (vs. 9), en het zo veel uitwerkende verbondsbloed van ons vers.

Wanneer God met Zijn volk in een verbond treedt, dan neemt Hij al hun uitwendige noden op Zich, Zichzelven verbindende, om zowel in deze dingen voor hen te zorgen als in geestelijke dingen, en dus komen dan al hun weldaden door het verbond. Want het is door het verbond, dat de gebondenen worden uitgelaten.

De weldaden der Kerk zijn niet alleen rijk en verkwikkelijk in zichzelve, maar ook in hun oorsprong, als die uit en door een verbond van liefde voortkomen, en dat het verbond aangaande dezelve is bevestigd door het bloed van Christus.

12. Dan zal Ik hen toeroepen: Keert 1) gijlieden weer tot de sterkte, welke uw God en Heiland gebouwd heeft, tot Jeruzalem, de hooggebouwde, voor alle Heidenen toegankelijke stad, gij gebondenen, die daar hoopt 2), dat u om het vergoten verbondsbloed ene verlossing zal ten

deel worden, en nu ook naar de vervulling dier hoop hebt verlangd! ook heden verkondig Ik, dat Ik u voor het doorgestane lijden dubbel zal wedergeven3) (Jes. 61:7).

1) In deze opwekking om weer te keren uit de verstrooiing onder de heidenen, is tevens de opwekking van volkomene terugkering der harten tot den Heere opgesloten, daar toch dit terugkeren alleen kon leiden tot het genieten der beloften van den laatsten tijd.

2) "Gebondenen, die daar hoopt" (of "gebondenen der hoop, " of "gij, wier hoop geboeid is") noemt hij diegenen, die op de verlossing hoopten en als Simeon daarop wachtten (Luk. 2). Zij hadden toch de beloften Gods in den Profeet, dat zij door Christus verlost zonden worden. Zo zijn nu "gebondenen, die hopen" alle degenen, die aan hun werken twijfelen, en door de wet verootmoedigd in de erkentenis hunner zonden zijn. Want de hovaardige heiligen, die door werken der wet vroom en rechtvaardig willen zijn, zijn gene gebondenen, die hopen, want zij wachten op gene verlossing. Hun gaat ook het bloed van dit Testament niet aan, ja zij zijn geheel vrij en ongebonden, laat staan dan dat zij gevangenen der hope zouden zijn. Desgelijks, die met leringen en werken der mensen omgaan, zijn ook heilig en vrij, zij hebben deze vesting in ‘t geheel niet nodig, want zij zijn reeds gerust, en wonen in vrede. Maar wij, arme zondaars, die door Gods wet worden gedreven, zodat wij gevoelen, wat zij eist, doch niets hebben noch vermogen, en alzo met zonden voor God worden overladen, met een angstig, versaagd, kwaad geweten, en alzo erkennen, dat wij om der zonden wil des doods moeten zijn, en dus in deze ellendige gevangenis moeten liggen, deze zijn gevangenen der hope, want wij wachten op verlossing, niet door ons werk, maar door het bloed des Testaments.

3) Dubbel wedergeven, wil zeggen, op veelvuldige wijze wedergeven. Want wel is het volkomen waar, dat in Christus elke weldaad dubbel is, zowel in zichzelve, als in de verwerving er van, maar als hier van dubbel wordt gesproken, dan wil de Heere zeggen, dat, als Hij overvloedig is geweest in het oefenen Zijner rechtvaardigheid, Hij nog veel overvloediger zal zijn in het oefenen Zijner barmhartigheid en ontferming.

13. Ik zal u niet alleen weer tot een vrij zelfstandig volk maken, maar u ook de overwinning geven over de macht der wereld. Dat zult gij aanschouwen, als Ik Mij Juda den boog zal gespannen. en Ik Efraïm den boog zal gevuld 1), als een pijl daarop gelegd zal hebben, zodat Ik door dit Mijn gehele volk Mijne vijanden overwonnen zal hebben, en Ik uwe kinderen, Juda en Efraïm, o Zion! zal verwekt hebben ten zegenrijken strijd, tegen uwe kinderen, o Griekenland! namelijk tegen de vijandige wereldmacht van het Macedonisch-Grieksche wereldrijk, dat op het Perzische zal volgen (Dan. 8:21), als in ‘t algemeen over de wereldmacht, en als Ik, u, o Mijn volk in dien tijd met Gods kracht zal toerusten tot den strijd, en u gesteld zal hebben als het zwaard van enen in den strijd beroemden held.

Zonder twijfel heeft hier Zacharia de rijken van Alexander en van zijne opvolgers in ‘t bijzonder der Seleuciden in Syrië op het oog. In de oorlogen der Makkabeërs tegen het vijandelijke rijk der Seleuciden, vooral tegen Antiochus Epifanes, begon deze voorzegging tot vervulling te komen; toch mag zij daartoe niet worden beperkt, daar dadelijk het volgende

vers het oog op de gehele wereldmacht en hare overwinning door het rijk des Heeren Jezus Christus uitbreidt.

Beter: Want Ik span mij Juda als een boog, en vul hem met Efraïm. De Heere wil hiermede zeggen, dat Juda en Efraïm het ongedeelde volk in Zijn hand is als een boog en pijl, om door hen de wereldmacht Griekenland te treffen.

14. En de HEERE zelf zal tot dezen strijd tegen de wereldmacht als aanvoerder van Zijn volk, en als de rechte krijgsman in majesteit en heerlijkheid, omgeven van alle heilige Engelen, van den hemel over henlieden verschijnen (Openb. 19:11 vv.), en Zijne pijlen zullen uitvaren a) als een bliksem, en zeker treffen tot gehele vernietiging, Zijner vijanden (Hab. 3:11); en de Heere HEERE zal met de bazuin blazen, en strijdende aan hun hoofd hun het teken tot den slag geven, en Hij zal dan met vreselijk verwoestend geweld op de vijanden losstormen en voorttreden met stormen uit het zuiden, even als de verwoestende, op het hevigst woedende stormen, welke van het zuiden af uit de Arabische woestijn komen (Jes. 21:1. Hab. 3:8 vv.)

a) Nah. 2:4.

15. De HEERE der heirscharen zal niet alleen voor hen strijden, maar hen, ook beschutten, en zij zullen niet alleen gene schade lijden, naar integendeel zelf de vijanden verdelgen, als verscheurende leeuwen, die het vlees van hunnen buit eten (Num. 23:24), nadat zij de slingerstenen zullen te ondergebracht hebben (liever: als slingerstenen, even als wanneer men weerloze stenen op den weg onder de voeten treedt); zij zullen ook het bloed der vijanden drinken tot dronken worden toe, en in zegegejubel een gedruis maken als de dronkenen van wijn: en zij zullen van bloed geheel vervuld worden, gelijk het offerbekken, waarin het bloed der offerdieren wordt opgevangen, gelijk de hoeken des altaars, tegen welke het bloed in het offerbekken gesprengd wordt (Lev. 1:5, 11).

Duidelijk zijn de oorlogen, welke ons hier zijn geschilderd, de laatste beslissende oorlogen tussen de wereldmacht en het rijk of de gemeente van Christus in den laatsten tijd, wanneer het geheim der boosheid evenals de heiliging der verloste gemeente zal voltooid zijn; in de Openbaring van Johannes worden zij ons nader beschreven. Alzo zijn het ook gene zuiver geestelijke, maar waarachtig heilige, doch bloedige oorlogen der Christenen tegen het Anti-Christelijke leger onder aanvoering van den in heerlijkheid weer verschenen Heere Jezus Christus.

16. En de HEERE, hun God, zal ze te dien dage behouden, en nadat zij hun vijanden hebben vertreden, tot volle heerlijkheid brengen, als zijnde de kudde Zijns Volks, daarom zal Hij hen alle goederen der genade geven, welke Hij in Ps. 23 heeft beloofd; want gekroonde stenen zijnhet, Zij zullen in Zijn land, als ene banier, opgericht worden 1), kolommen met kransen versierd zullen als trofeën opgericht worden.

1) In het Hebr. Ki abnee-nezer mithnooescoth al-admatho. Beter: Want kroonstenen zijn het, schitterend op zijn land. De Heere wil hiermede zeggen, dat Israël tot de grootste heerlijkheid

zal komen. Kroonstenen zijn edelgesteenten, en deze fonkelen en schitteren van ongemenen glans. Zo zou Israël ook zijn.

Dit geldt in de hoogste mate voor het geestelijk Israël. Schitteren zullen zij, als de Heere hen bekleedt met Zijn heil en hen plaatst in het licht zijner gerechtigheid en genade.

17. Ja fonkelende stenen zullen zij dan zijn, want hoe groot zal zijn goed, des volks welvaart, wezen! en hoe groot zal zijne schoonheid wezen, tot welke de rijkdom van de genadegiften des Heeren hen dan zal verheffen! het koren zal de Heere hun in overvloed geven; het zal de jongelingen, en de most zal de jonkvrouwen sprekende maken. De overvloed van de zegeningen des Heeren, den goeden Herder, die Zich over Zijne kudde heeft ontfermd, zal het gehele volk vernieuwen, en tot ene steeds bloeiende schare van jongelingen en jonkvrouwen doen opwassen.

Hierin ligt een voorgevoel van den maaltijd des Heiligen Avondmaals, zo rijk in genade verborgen. Dat is een zeldzaam Koning, die niet andere doet, dan dat Hij brood en wijn opdraagt, en daardoor niet alleen de Zijnen vergadert, maar ook een sterk volk kweekt, beide mans- en vrouwspersonen.

Het is duidelijk, dat Zacharia hier dieper in de geheimen van het Nieuwe Testament heeft ingezien, dan enig Profeet vóór hem. In het Nieuwe Testament worden zij in de gemeenschap der genade opgenomen, terwijl men onder het Oude de Filistijnen en alle heidenen vermeed. Onder het Oude ging het moeilijk en angstvol, hier bevrijdt het nabijzijn des Heeren van de vreze, welke pijn heeft. Daar streden Efraïm en Jeruzalem, d. i. het gehele Israël met wagens, paarden en bogen, hier met geestelijke wapenen, met woorden Gods, welke geest en leven zijn. Daar waren de beste lieden als gevangenen, die in de groeve der dienstbaarheid waren, in welke geen water der vertroosting was. Zij hielden zich wel in geloof aan de beloften vast; maar van de uitwendige regels, waaronder zij gevangen waren (Gal. 4:3), van de wet, waaronder zij waren bewaard en besloten (Gal 3:23), hadden zij geen troost; hier echter is de kracht des Nieuwen Verbonds de wijsheid; hier is een genadestaat, welke aan ene veilige en hoge vesting gelijkt; hier is een rijk genot der genade en der genademiddelen; hier zijn heilige overwinningen; hier wordt men vol des Geestes; hier heeft men een hemelsen maaltijd op aarde.

HOOFDSTUK 10.

OVER DE WELDADEN, WELKE MEN IN HET RIJK VAN CHRISTUS ZAL GENIETEN.

II. Vs. 1-12. Zal Israël zulk een groot heil der toekomst, als in Hoofdst. 9 beschreven is, verkrijgen, dan moet het zich afscheiden van alle afgoderij, en beginnen zijnen God, den alleen goeden Herder met een oprecht hart te dienen. Eens zal des Heeren toorn ontsteken over allen, die Zijn volk benauwen en onderdrukken, en Hij zal zowel Juda als ook Efraïm met kracht van boven toerusten, zodat zij alle vijanden van Gods rijk vernietigen. Ook Efraïm zal Hij weer tot Zijn volk vergaderen, uit alle dienstbaarheid verlossen, en in het land van rust, het vernieuwde Kanaän invoeren, zoals Hij Zijn volk eens uit Egypte heeft geleid en alle hinderpalen met krachtige hand heeft neergeslagen.

1. Wilt gij nu aandeel verkrijgen aan de grote beloften, welke de Heere aan Zijn volk voor de toekomst heeft gegeven, zo begeert van den HEERE regen, ten tijde des spaden regens, alle goederen, welke gij tot uwe welvaart naar lichaam en ziel behoeft, als b. v. tot het rijp worden van uw koren de spade regen onontbeerlijk is. De HEERE zal Zich zeker aan u de Goede Herder betonen, en ook uwe gebeden om aardsen zegen gaarne verhoren. Hij maakt de weerlichten, de vruchtbare donderwolken, en Hij zal hun regen genoeg geven voor ieder kruid op het veld, zo zij er Hem om bidden, alle tijdelijke en eeuwige goederen.

2. Stelt uw vertrouwen niet meer op afgoden van enige soort, want de terafim spreken ijdelheid, wanneer zij u door hun priesters allerlei aardse goederen beloven te geven, of u bescherming toezeggen, en de waarzeggers, die de afgoden dienen, zien valsheid, en zij sprekena), ijdele, verdichte dromen, zij troosten met ijdelheid, en storten alzo in het verderf; daarom, om dat vertrouwen stellen op de ijdele leugenachtige en bedrieglijke dingen zijn zij, uwe vaders, henengetogen, uit het goede land in de ballingschap als ene kudde schapen, die men tegen haren wil wegdrijft. Zij, de kinderen dezer vaderen, zijntot op dezen dag door de Heidenen als de werktuigen van den Heeren straf onderdrukt geworden; want er was geen door den Heere verkoren herder, onder hen, geen koning, die hen in des Heeren kracht bewaarde en verzorgde.

a) Pred. 5:6.

3. Tegen de goddeloze herders, de heidense wereldbeheersers, onder wier geweld Mijne kudde geraakt is, nadat zij haren eigen herder uit Isaï's stam had verloren, was Mijn toorn ontstoken, en over de boosaardige, overmoedige bokken, want dezulken en gene ware herders, zijn deze vreemde beheersers, heb Ik bezoeking gedaan; maar de HEERE der heirscharen zal van nu aan Zijne kudde, aan welke Hij dierbaar geworden is, met genade en ontferming bezoeken, namelijk het huis van Juda, en in hen geheel Israël, welks hoofdstam het is, en Hij zal hen van den zo smartelijken druk der slechte herders, onder welke zij versmachten, bevrijden, en hen stellen, gelijk het paard Zijner majesteit, dat altijd sterk en moedig is in den strijd, opdat zij al hun vijanden zouden kunnen overwinnen.

4. Want even als een huis op vasten bodem rust, en met al wat er nodig is wordt toegerust, zo zal Ik ook Mijn verlost volk eens volkomen tot den strijd tegen zijne vijanden toerusten. Van hetzelve, 1) uit het midden van Mijn volk en door Mijnen Geest verwekt, zal de hoeksteen, waarop het wezen van den staat zal rusten, namelijk godsvrucht en gerechtigheid, van hetzelve zal de nagel in de muren, waaraan het huisgereedschap opgehangen wordt, en waarmee de steunsels van den staat, de rechters, priesters en leraars te vergelijken zijn, van hetzelve zal de strijdboog en elk middel tot zegerijken strijd, te zamen zullen van hetzelve alle drijvers, alle zegerijke krijgshelden en aanvoerders, onder welke Mijn volk zijne verdrukkers kan drijven, overwinnen en onderwerpen, als het zelf door die heidense geweldhebbers is verdrukt en onderworpen, voortkomen.

1) In de eerste verzen heeft de Heere gezegd, dat al de tegenheden, welke zij hadden ervaren, uit Hem waren. De rampen, die Israël en Juda hadden getroffen, om hunner zonden wil, waren van den Heere God; en in dit en in de volgende verzen zegt de Heere, dat ook het heil, dat reeds genoten was en wat nog volgen zou, uit Hem was.

En dit alles, opdat zij Hem zouden zoeken en loven, en niet weer terugkeren tot hun vorige zondige wegen.

5. En zij zullen, zo toegerust, zijn als de helden, dieonverwinnelijk hun vijanden in het slijk der straten vertreden in den strijd, en zij zullen met overwinnende macht strijden; want de HEERE zal met hen wezen 1); en zij zullen die beschamen, die op paarden rijden, waarop de vijanden zich het meest verlaten.

1) Zij zullen Gods gunst en tegenwoordigheid genieten, en van Hem erkend en aangenomen worden. Dit is de grondslag van al het overige. De Heere is met hen. Hij neemt hun zaak over, trekt hun partij, is aan hun zijde en als Hij voor hen is, wie kan tegen hen zijn. Al hun waardigheid en vreugde is enkel aan Gods ontferming toe te schrijven, en gelijk ontferming, barmhartigheid veronderstelt, zo sluit zij verdienste uit.

6. En Ik zal het huis, het vroegere rijk van Judamet goddelijke kracht versterken, en het huis van Jozef of Efraïm, het volk der 10 stammen, dat nu nog in de ellende der ballingschap smacht, zal Ik behouden, met Mijne genade vervullen, en Ik zal hen weer inzetten, zodat zij rustig en gelukkig in hun land zullen wonen; want Ik heb Mij hunner weer geheel ontfermd, en zij zullen wezen alsof Ik hen niet verstoten had. Dit zal zeker geschieden; Want Ik ben de HEERE, hun God, die het wil en kan doen, en Ik zal ze in elke zaak, welke zij voor Mij zullen brengen, verhoren.

7. En zij zullen dan sterk in den Heere zijn als een held van Efraïm 1), en hun hart zal zich verblijden in den heiligen krijg; als van den wijn gesterkt, zullen zij des Heeren oorlogen voeren. Hun vreugde in den strijd niet minder maar steeds groter worden, en hun kinderen zullen het zien, en zich verblijden; hun hart zal zich verheugen in den HEERE, en vol heiligen moed tot den strijd zijn voor den Heere en Zijn rijk.

1) Beter: En Efraïm zal zijn als een held. Niet alleen gaan de beloften over Juda, maar ook over Efraïm. Het is voor den Heere God één volk. Efraïm moge nog in de verstrooiing verkeren, als de Heere God Zijn volk komt bezoeken met de geestelijke bezoekingen, dan zullen ze eerst ervaren, dat de Heere zowel Efraïm als Juda, Juda als Efraïm ten goede gedenkt.

8. Zo mogen nu de kinderen van Efraïm in hun ellende onder de Heidenen zich met deze genadige belofte vertroosten, en behoeven zij niet te twijfelen; want ziet Ik zal eens hen allen toesissen, gelijk een houder van bijen de bijen door sissen vriendelijk lokt, en zal zeuit de verstrooiing rondom Mij vergaderen; want Ik zal ze uit de zonde verlossen; en zij zullen dan, ook wanneer zij nog onder den druk der dienstbaarheid staan, even als wanneer Ik ze in de heerlijke vrijheid om Mij verzameld zal hebben, vermenigvuldigd worden, gelijk zij te voren onder den druk van Egypte vermenigvuldigd waren (Ex. 1:7, 12. Ezech. 36:10 #Eze). Dat zal het eerste bewijs Mijner genade na hun verlossing voor hen zijn.

9. En wanneer gij Mij vraagt, hoe dat geschieden zal, zo hoort: Ik zal hen, de kinderen van Efraïm, als zich zelf vermeerderend zaad onder de volken zaaien, en zij zullen onder deze als een bekeerd, heilig volk Mijner gedenken in verre plaatsen, en Mijnen naam met hart en mond en handen wijd en zijd loven, en zij zullen door zulk een aanbidding van Mijnen heiligen naam, en Mijne hen besturende genade gelukkig en zalig leven met hun kinderen, en eindelijk uit de verte tot Mij en Mijn overig heilig volk wederkeren.

10. Want Ik zal ze wederbrengen uit Egypteland, en Ik zal ze vergaderen uit Assyrië, uit alle landen, waar zij ook heden in dienstbaarheid leven, want Egypte en Assur zijn voorafbeeldingen van alle landen, in welke Gods volk door de wereldmacht onderworpen wordt (Hos. 9:3). En Ik zal ze weer op de voor hen bestemde en bewaarde plaats in het land der rust en der zalige gemeenschap met Mij, in het land van Gilead en Libanon, ten oosten en ten westen van den Jordaan, waar volgens Mijnen genadigen wil en Mijn bevel door Jozua hun woonplaatsen moesten zijn, brengen, maar het zal hun niet genoeg wezen, omdat er zo vele zijn.

11. En Hij zelf, de Heere, zal, wanneer zij eens uit alle landen in het land der ruste Gods terugkeren, voor hen heentrekken, en met hen door de zee gaan, evenals eens de Engel des Heeren in de wolkkolom voor Israël heentrok door de Schelfzee, die benauwende, 1) welke grote angst zal verwekken, zodat zij meenden te zullen omkomen, en Hij zal de golven in de zee slaan, en al de diepten der rivieren (woordelijk: "van den Nijl, " den stroom, die de dienstbaarheid van Gods volk onder de wereldmacht voorstelt) zullen verdrogen; dan zal door den Heere zelven voor eeuwig de hoogmoed van Assur nedergeworpen worden, en de scepter van Egypte zal wegwijken; alle hoogmoedige verdrukking en overheersing der verloste gemeente Gods door enige wereldmacht, waarvan Assur en Egypte toonbeelden zijn, zal dan voor altijd worden vernietigd.

Ook hier is weer, al is het in de eerste plaats met het oog op het ene toen nog in onderworpenheid van Assur en in de verstrooiing levende gedeelte van het Oud-Testamentische verbondsvolk gewezen op een laatsten, allerzwaarsten strijd der verloste

en geheiligde gemeente Gods met de Gode vijandige macht der wereld, en op een laatsten tijd van groten angst voor de geboorte tot het eeuwig zalige leven in het land der rust, een strijd en een angst, waarvan Israëls strijd en angst bij het uittrekken uit Egypte slechts het voorspellend voorbeeld zijn geweest. Zo zal dus het einde der geschiedenis van het rijk Gods tot zijn begin terugkeren en zich daarmee verenigen, zeker echter dit begin in openbaring van wondermacht, genade en ontferming Gode verre overtreffen.

Dit, dat benauwen, ziet op de zee. Het was de zee, die Israël dreigde te doen vergaan, als de Heere niet op bijzondere wijze de wateren had gescheiden, zodat zij stonden als twee muren. De Heere spreekt in dit vers het uit, dat Hij alle de machten, die zich tegen Zijn volk stellen, zal vernietigen. De Heere zal optreden, om niet alleen Zijn volk te verlossen, maar het ook rust te geven van al zijne vijanden.

Als de Heere optreedt en de zaak van Zijn volk in handen neemt, kan Israël gerust zijn en Efraïm zich verheugen over het eeuwig heil.

12. En Ik zelf zal hen sterken in Mij, den HEERE, en in Zijnen heiligen naam, in welken ieder, die aan Hem gelooft, goddelijke kracht en sterkte, heiligen moed en vertrouwen ontvangt, zullen zij wandelen op dezen laatsten weg van groten angst en zware beproeving huns geloofs, spreekt de HEERE.

Hoewel de heerlijke beloften, welke in dit hoofdstuk aan Juda en Efraïm worden gegeven in de tijden van Zacharia tot op Christus door het terugkeren van vele Joden uit de ballingschap in het land der vaderen, door wederbevolking van Galilea, alsook door de bescherming en de bewaring, welke de Heere aan het volk in de oorlogen van de wereldmachten om de heerschappij in Palestina liet deelachtig worden, begonnen zijn vervuld te worden, zo heeft toch de eigenlijke vervulling tot hiertoe niet plaats gehad, en is eerst in de laatste tijden, wanneer Israël zich zal bekeren, en in het rijk van Christus, en eindelijk ook in het verheerlijkte land der vaderen zal worden verzameld, te verwachten. De oorlogen, welke dan Gods volk tegen het rijk van den Antichrist zal moeten voeren, zullen echter evenmin van zuiver geestelijken aard zijn, als hun voorafbeeldingen, de bestorming door Sanheribs legermassa’s onder Hizkia, en hun vernietiging, en de oorlogen der Makkabeën tegen Antiochus Epifanes van zuiver uitwendigen, staatkundigen aard zijn geweest.

HOOFDSTUK 11.

OVER DE VERWOESTING VAN HET JOODSE LAND, EEN GEVOLG VAN DE VERWERPING VAN CHRISTUS, DEN WAREN HERDER.

II. Vs. 1-17. De zalige blik van den Profeet in de heerlijke toekomst van den laatsten tijd wordt nog eens verduisterd, daar hij ziet, hoe het volk, vóórdat het tot dit doel der volkomene vrijheid en heerlijkheid komt, zich nog eerst aan de grootste ondankbaarheid jegens zijnen waren Herder schuldig maakt, die het tot dat doel wil voeren. Hij ziet hoe het zich gehele verwerping op den hals haalt, zodat een herhaald gericht van den zwaarsten aard, namelijk verwoesting van het land door ene nieuwe wereldmacht, welke het volk Gods haat, oplossing van zijn gehele volksbestaan, en verstrooiing onder alle heidenen over hen moest komen, opdat het door zulk een gericht zijnen door Hem verworpen enigen Herder lere erkennen, en geschikt worde tot de in het vorige beschrevene oorlogen. Vooreerst dreigt de Profeet (vs. 1-3) dat gericht der verwoesting van het land met al zijne heerlijke en grootse voortbrengselen, en met de oplossing van het staatkundig bestaan van het gehele volk des Ouden Verbonds. Dan eerst schildert hij de oorzaken van dit gericht, daar hij door ene hem door den Heere in het visioen bevolene zinnebeeldige handeling voorstelt, hoe de Heere na het terugkeren van het volk uit Babylon is begonnen, als een goed Herder in trouwe zorg zijn volk te weiden en te beschermen, hoe het volk echter steeds onverschilliger omtrent Hem en Zijne liefde wordt, hoe Hij eindelijk voor hen treedt, om van hen geloof, gehoorzaamheid en liefde als loon van Zijne herdertrouw te ontvangen, hoe het echter deze beproeving niet alleen niet kan doorstaan, maar zijnen Herder met den schandelijksten ondank en gehele verwerping daarvan beloont (vs. 4-14). Na zulk ene uiteenzetting van de noodzakelijkheid des gerichts beschrijft de Profeet dit, namelijk dat Israël nogmaals in de macht van enen goddelozen Herder, van de Romeinse wereldmacht, zal worden overgegeven, nadat het zijnen enigen, goeden Herder heeft verworpen.

1. Doe uwe deuren open, o Libanon! opdat het vuur der verwoesting door ‘s vijands geweld uwe cederen (Num. 24:6) vertere.

2. Huilt, gij dennen! cypressen van den Libanon (1 Kon. 5:8), dewijl de cederen, de trots van den Libanon, gevallen zijn door verwoestend vuur, dewijl die heerlijke bomen, de ganse heerlijke schepping van ceders en cypressen, verwoest zijn; huilt, gij eiken van Basan, oostelijk van het meer Gennesareth (Num. 21:30), dewijl het sterke ondoordringbarewoud van heerlijke bomen nedergevallen is, omgehouwen door de vijanden.

Wanneer in een bos het gekraak van een vallenden eik wordt vernomen, is dit een teken, dat de houthakker nabij is, en iedere boom wel mag beven, of niet misschien morgen de scherpe bijl hem treffen zal. Wij zijn allen bomen voor de bijl getekend, en de val van één onzer moest ons herinneren, dat voor ons allen, zij hij groot als de ceder, of nederig als de den, het aangewezen uur spoedig nadert: Ik vertrouw, dat wij niet, door veel van den dood te horen, er verhard tegen worden. Mogen wij nimmer gelijk zijn aan de vogels in den toren, die hun nest bouwen, terwijl de klok luidt, en rustig slapen, terwijl de doodsklok door de lucht weergalmt. Mogen wij den dood beschouwen als de allergewichtigste gebeurtenis en zijne nadering met

ernst verwachten. Het betaamt ons niet te spotten, terwijl ons eeuwig lot aan een draad hangt. Het zwaard is reeds uit de schede; laat ons niet beuzelen; het is gepolijst en gescherpt; laat ons er niet mede spelen. Hij, die zich niet voorbereidt op den dood, is meer dan een gewone dwaas, is krankzinnig. Wanneer Gods stem door de bomen des hofs wordt vernomen, laat de vijgeboom, de olm en de ceder dan gelijkelijk den klank er van horen.

3. Er is ene stem des gehuils der herderen in Basan, dat rijk is in weiden, dewijl hun heerlijkheid, dat schone weiland, hetwelk hun trots was, verwoest is, men hoort zelfs ene stem des gebruls der jongs leeuwen, dewijl de hoogmoed van den Jordaan, het welig groeiend hout en riet aan hare oevers, waarin zij ene veilige en aangename legerplaats hadden, verwoest is. Alzo is het ganse land van Israël, vooral de woonplaatsen van het vroegere rijk van Efraïm in ‘t oosten en westen van den Jordaan door vijandige veroveringen verwoest.

Het is de verwoesting van het heilige land door den Joodsen oorlog, de verwoesting van het land, en de wegsleping en verstrooiing zijner bewoners door de Romeinen, welke de Profeet hier in den Geest aanschouwt. Zij volgde als gericht Gods over Zijn volk en diens land na voorbijgaan van den 40 jarigen tijd van genade, welken de door het volk verworpene enige goede Herder Jezus Christus nog aan het kruis daarvoor had afgebeden met de woorden: "Vader! vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. " De Profeet schildert slechts de verwoesting van het heerlijkste en verhevenste in het land, en laat het ons over, daaruit het besluit te trekken, dat daarnevens ook al het mindere der verwoesting zal worden prijsgegeven, en dat, zoals van zelf spreekt, niet alleen het land en zijne gewassen, maar vooral ook het volk met al zijne kerkelijke en staatkundige inrichtingen aan het gericht van oplossing en verwoesting zal worden overgegeven. Zo laat de Profeet aan zijne gehele verkondiging in deze afdeling het verschrikkelijk resultaat van de naderende ontwikkeling der inwendige geschiedenis van zijn volk voorafgaan, en tekent dit resultaat met weinige krachtige woorden, die voor iederen Israëliet, die zijn land en diens kroon kende, duidelijk zijn als een zwaar gericht van God. Hij plaatst dat voorop, opdat de opmerkzaamheid op de voorstelling, welke nu volgt, en welke de ontwikkeling, die noodzakelijk tot dit resultaat moet leiden, wordt voorgesteld, des te meer gespannen zij, en de overtuiging van de gerechtigheid van dit gericht dan des te vaster zij.

4. Alzo zegt de HEERE, mijn God tot mij, Zijnen knecht en Profeet, wien Ik met alles, wat ik heb, ten dienste sta, die in Mij is, en ik in Hem: Weidt deze slachtschapen. Neem het herdersambt op u over Mijne arme kudde, welke door hare verdrukkers en kwellers, de machten der wereld, voortdurend wordt geplaagd, over Mijn volk Israël. Stel het daardoor in een beeld voor ogen, hoe Ik, de Heere, van nu aan als Zijn enig goede Herder met liefde en trouw het weer zal aannemen, en het van al zijne vervolgers en schandelijke herders wil verlossen.

5. Ja het zijn thans machteloze slachtschapen, welkerovermoedige bezitters, de wereldbeheersers, aan wie Ik ze ter kastijding heb overgegeven, hen doden, en houden het voor gene schuld 1), en een ieder dergenen, die ze verkopen, die schandelijk koopmanschap met hen drijft, voelt zich daarbij gelukkig, en zegt in trotse gerustheid, zonder enig gevoel van zijn onrecht: Geloofd zij de HEERE, die het mij heeft laten gelukken de kudde in mijn bezit

te krijgen, zo dat ik daardoor rijk geworden ben! en in één woord niemand van degenen, die ze weiden, niemand van hun herders, aan wie Ik ze voor een tijd ter kastijding heb overgelaten, verschoont ze, zij zoeken integendeel hun gehele vernietiging.

1) Dit wil zeggen: gaan tot nu toe strafloos voort, zonder dat zij de straf Gods om hun verdrukking ervaren. Ja, zij spreken: Geloofd zij de Heere, menende, dat zij niet alleen ongestraft kunnen verdrukken, maar zelfs de goedkeuring Gods er op ontvangen. Het is duidelijk, dat onder deze hogen of bezitters de wereldmachten verstaan moeten worden, die Israël hebben verdrukt, en die daartoe van den Heere de macht hebben ontvangen.

Maar ziet, dewijl zij het niet deden, om des Heeren wil uit te voeren, maar om hun eigen boosheid en hoogmoed bot te vieren, zou de Heere hen tegenkomen, en zegt Hij in vers 6, dat Hij zelf deze macht verbreken zal, en Zijne slachtschapen zal weiden. Want toch, wel wordt het den Profeet opgedragen, maar zoals duidelijk uit vs. 10 blijkt, is het de Heere God, of wilt ge, de Christus Gods, de Engel des Verbonds dien hij vertegenwoordigt, dewijl hij dingen doet, en van dingen spreekt, die de Heere God alleen kan doen en die de Heere God alleen gedaan heeft.

6. Zeker Ik zal Mijne kudde ook niet langer meerongewroken laten, noch de inwoners dezes lands, dezer aarde, de volken in de wereld en hun beheersers, die Mijn volk tot op dit uur beheersen en verdierven, verschonen, spreekt de HEERE; maar ziet, Ik zal de mensen in elk van die wereldrijken overleveren, elk een in de geweldige onmeedogende hand zijns naasten, zodat zij elkaar door burgeroorlogen evenzeer ontvlesen en opeten als zij Mijne kudde hebben opgegeten, en Ik zal ze overgeven in de hand zijns konings, in wiens land hij leeft, en zijdie vorsten en meesters over de volken, zullen door hun tirannie dit land, dat eerst door burgeroorlogen is verdorven, met ijzeren hand te morzel slaan, en Ik zal ze, de volken, ter rechtvaardige vergelding daarvoor, dat zij Mijn volk hebben verdrukt en geslacht, uit hun hand niet verlossen.

Bij de meesters en boze herders, die Israël als schapen behandelen, welke zij houden om te slachten, en door welke zij zich slechts zoeken te verrijken, denkt de Profeet aan dezelfden, die hij boven in Hoofdst. 10:3 bokken heeft genoemd, tegen welke de Heere Zijn volk eens tot een zegerijken vernietigingsstrijd zal toerusten, de wereldmacht en hare beheersers, en wel de Assyrische, die Efraïm, de tien stammen van het noorden, onderwierp en uitzoog, de Chaldeeuwse en Medo-Perzische, die Juda beheersten; onder deze let de Profeet toch minder op de Assyrische, terwijl hij in zijne gedachten slechts van het begin der Babylonische ballingschap rekent. Ook onder de heerschappij der Perzische koningen was het niet veel beter dan een opeten van de schapen van ‘s Heeren kudde zonder verschoning, hoewel ook voor een tijd ene welwillender gezindheid in enen groten koning omtrent de Joden zichtbaar werd. Toch hielden de Perzische koningen het Joodse volk als ene kostbare, zeer winstgevende bezitting vast. Op de wereldheerschappij van Perzië volgde die van Alexander den Grote en van zijne erfgenamen, welke, voorwaarts gezien, eerst recht tot de bokken en boze herders behoorden, welke des Heeren schapen als hun slachtschapen beschouwden. De menigvuldige oproeren en burgeroorlogen in deze wereldrijken, de dwingelandij van hun heersers over de door hen met geweld onderworpene en met geweld nedergevallen volken

zijn volgens het profetisch woord vergeldingsgerichten des Heeren voor de tirannie, welke zij over het volk aller volken, het volk Gods uitoefenden.

7. Dies heb ik deze slachtschapen geweid; ik nam nu in den geest in de plaats des Heeren dat herdersambt over de schapen op mij, en wel dewijl zij ellendige verootmoedigde schapen zijn, die hun zonden als een zwaren last gevoelen, en naar Gods hulp uitzien; en ik heb mij genomen, om aan mijne kudde voor ogen te stellen, welke grote genadegiften de Heere door mij hunnen herder, hun wilde geven, twee stokken, den enen heb ik genoemd LIEFELIJKHEID, genade en gunst van God, en den anderen heb ik genoemd ZAMENBINDERS, vereniging, want Hij beloofde hun wedervereniging en innige gemeenschap onder elkaar (vs. 14), en ik hebzo die schapen een tijd lang geweid.

8. En ik heb drie herders 1), drie wereldbeheersers of wereldrijken met hare beheersers, in wier macht mijne kudde zich na elkaar bevond, namelijk het Babylonische, Perzische en Griekse rijk, in ééne maand afgesneden. Ik deed dat gedurende den tijd, dat ik de schapen hoedde in 3 maal 10 dagen, nadat ieder der drie rijken tien dagen, den toegemeten vollen tijd van zijn bestaan, welke ten gevolge mijner heerlijke werkzaamheid toch slechts een korte was, geduurd had; want (liever: maar) ondanks dezen mijnen onvermoeiden ijver voor mijne kudde volgde zij toch mijne leiding niet, en mijne ziel was daardoor over hen ongeduldig en verdrietig geworden, en ook had hun ziel ene walg van Mij.

1) Dat de gehele afdeling van vs. 4 af moet worden opgevat als ene symbolische handeling, die in het profetische visioen plaats heeft, ziet men daaraan, dat de Profeet het herdersambt over het volk van het terugkeren des volks uit Babylon af tot aan den dood van Alexander, ja, tot verre na den dood van Christus waarneemt, voordat hij het volk geheel laat varen en overgeeft. Het is des Heeren herderlijke zorg en de versmading van Hem, en wel van den eeuwigen Zoon van God, welke hij voorstelt. In den loop van het derde tiental dagen, d. i. gedurende de Macedonisch-Grieksche en Diadochen heerschappij, na het uitwissen der profetische verkondiging onder het volk, en dus zelfs onder den bloei der Makkabeën, komt eerst de walging des volks van zijnen waren Herder, zijne vleselijke aardsgezindheid duidelijk voor, ene gezindheid, welke, meer en meer toenemende, den Koning en Herder, die in geringheid en zelfontlediging verscheen, noodzakelijk van zich moest stoten.

2) Hier blijkt hun vijandschap tegen Christus en dat zij zich hatelijk voor Hem maakten. Hij kwam tot het zijne, de schapen zijner eigene weide; men had mogen verwachten, dat er tussen hem en hen ene innige genegenheid zou geweest zijn, gelijk tussen een herder en zijne schapen, maar zij gedroegen zich zo slecht, dat zijne ziele een walging voor hen had, tegen hen gekant was, zo kan het gelezen worden. Hij wilde hun vriendelijkheid bewijzen, maar kon hun die vriendelijkheid niet doen, die Hij voornemens was, om hun ongeloof. Hij was in hen teleurgesteld, misnoegd omtrent hen, bezwaard over hen. Hun tergingen zelf maakte zijn geduld ten einde, en Hij was moede van dit ongelovig en verkeerd geslacht, ook had hun ziele een afschrik van mij en daarom had mijne ziel een walging van hen. Want welke vervreemding er ook zij tussen God en den mens, zo begint zij aan des mensen zijde.

9. En ik zei tengevolge van dien tegenzin tot hen: Ik zal ulieden niet meer weiden, maar u geheel overlaten aan uw lot, dat gij zelf u kiest; wat sterft, dat sterve, en wet afgesneden is, dat zij afgesneden, en dat de overgeblevenen de een des anderen vlees verslinden1).

1) De versmading van Christus (om welke Hij haar verlaat) is ene genoegzame terging, en de allerzwaarste oordelen af te brengen. En wie zal zich ontfermen over, of zorg dragen voor degenen, omtrent welke Christus alle medelijden heeft afgelegd? .

10. En Ik nam eerst mijnen stok LIEFELIJKHEID, door welken ik aan mijne kudde Gods vernieuwde genade beloofd had, en ik verbrak denzelven, te niet doende Mijn verbond, hetwelk ik met al deze heidense volkenten gunste mijner kudde gemaakt had, en door hetwelk ik ze verbonden had mijn volk niet meer te benadelen en te verderven.

Eerst door het verbreken van den tweeden stok wordt de bedreiging in vs. 9, dat Israël aan de verslinding van zijn eigen vlees zal worden overgegeven, verwezenlijkt. Alleen de bescherming van de wereldse volken wordt aan het volk door het verbreken van den stok liefelijkheid ontnomen; het gehele verderf blijft zolang nog verre van hen, als zijn goede Herder het nog met den tweeden stok blijft weiden.

Het Verbond, waarvan hier sprake is, is niet het Noachitische Verbond, zoals sommigen menen, maar een soortgelijk, als waarvan de Heere spreekt door Hosea. Daar spreekt Hij van een verbond met het gedierte des velds, om Zijn volk niet te beschadigen, hier van een verbond, opdat de Heidense volken Israël niet zouden verderven. Welnu, dit verbond zou de Heere verbreken en als straks de andere staf ook verbroken wordt, dan wordt Israël, van wege zijn Christusverwerping, geheel aan de macht der Heidenen overgegeven.

11. Dus werd het te dien dage vernietigd, en alzo mijne ontrouwe kudde aan de volken in de wereld door mij prijs gegeven, dat zij met geweld en uitputting hen konden plagen, en alzo hebben de ellendigen onder de schapen, die op mij, op des Heeren spreken en handelen met ootmoed en gehoorzaamheid wachtten, bekend, dat hetgeen ik, de Profeet, in naam en in de plaats des Heeren in deze zinnebeeldige handeling gedaan en gesproken heb, des HEEREN waarachtig woord was, waardoor Hij Zijn volk de toekomst wilde verklaren.

Zo zagen de Christenen, toen de Joodse oorlog met de Romeinen begon, uit de vervulling de waarheid van Jezus voorzegging in Matth. 24:6-8.

12. Want nadat Ik alzo besloten had, mijn volk weer aan de macht der Heidenen over te geven, beproefde ik ze te voren nog eens, om te zien, of zij mijne herdertrouw werkelijk niet erkenden, en verder niet begeerden; daarom had Ik tot henlieden gezegd: indien het goed is in uwe ogen, brengt mij een loon, en zo het niet goed in uwe ogen is, laat het na, opdat ik zie, of gij mijne liefde met bekering, geloof en gehoorzaamheid beantwoordt; doet naar uw eigen welgevallen, want dankbaarheid moet vrijwillig zijn. En zij, in plaats van mijne weldaden met berouw en leedgevoel, met geloof en ootmoedige gehoorzaamheid te beantwoorden, hebben mijnen loon gewogen voor al mijnen arbeid en moeite, dertig zilverlingen, de prijs voor enen

lijfeigen (Ex. 21:32. Hos. 3:2); daardoor toonden zij duidelijk, dat zij mijne liefde en trouw niet hoger schatten dan den arbeid van enen slaaf.

13. Doch de HEERE, dien ik als herder vertegenwoordigde, wien dus ook die geringe waardering Zijner genade en liefde aanging, zei: Werp ze, dat schandelijk loon, henen, zoals men met een spreekwoord zegt, voor den pottebakker, want het is een ellendig, armzalig loon voor pottebakkerswerk; een heerlijke prijs, dien Ik voor al Mijne moeite onder hen waard geacht ben geweest van hen! En ik nam die dertig zilverlingen, en wierp ze in het huis des HEEREN voor Zijn heilig aangezicht opdat Hij, die daar onder Zijn volk tegenwoordig is, zulken ondank zou zien en wreken; ik wierp dit verachtelijk loon volgens des Heeren bevel voor den pottebakker, die zich in het huis des Heeren ophield en daar enigen arbeid verrichtte.

Wat vooreerst den hier geschetsten Herder zelven betreft, ofschoon die benaming den Messias bepaaldelijk in Zijne dienstknechtsgestalte moet aanduiden, schemert achter die verborgene heerlijkheid van Zijn persoon als het ware door het schamel herderskleed henen. Niet slechts is Hij op bijzondere wijze door Jehova zelven geroepen, maar Hij heeft ook macht om alle andere volken of te verhinderen, of te vergunnen aan Israël schade te doen. Zijne verachtelijke bezoldiging wordt als ene persoonlijke belediging van Jehova zelven veroordeeld, en nauwelijks is Hij verworpen of een stroom van allerlei ellende breekt onbeteugeld over het volk der ondankbaren los. Zo blijkt het hoe langer hoe duidelijker, wie het is, die hier sprekende ingevoerd wordt, al is het onmogelijk uit te maken, of en in hoever Zacharia bewust was, dat hij hier enen Hogeren in Zijnen persoon te aanschouwen gaf. Maar zo horen wij ook hier den weerklank van wat Jehova zelf in ene vorige profetie heeft verklaard aangaande "Mijnen herder, " den man, die Mijn metgezel is! De werkzaamheid, ten tweede, van den hier getekenden Herder was geheel overeenkomstig den geest Zijner zending geweest; liefde was het karakter, onderlinge vereniging der kudde het eindpaal van al, wat Hij ten behoeve der eerloze slachtschapen aanving. Verplaatst men zich, aan de hand der profetie in het openlijk leven van den groten Herder der schapen, dan blijkt het gedurig, dat Hij gekomen is, opdat zij niet slechts het leven, maar overvloed hebben, en ééne kudde onder éénen staf zouden uitmaken. De verwerping van dezen Herder wordt hier als de vrucht van hardnekkig ongeloof en de bron van talloze jammeren voorgesteld. Werkelijk hebben, naar vs. 14 de ellendigen des volks uit de oordelen, die door vreemde volken over Israël kwamen, kunnen afleiden, dat zijne zaak die van Jehova zelven mocht heten. Hoezeer hebben de Godsgerichten over de versmaders van den verhoogden Messias tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk medegewerkt! Aangaande den hier uitgereikten prijs van dertig zilverlingen moet vooral niet vergeten worden, dat hij met het bloedgeld voor een slaaf, die door een os gedood was, gelijk stond (Exod. 21:32). Het verschil tussen de profetie, waarin deze prijs aan den Messias zelven, en het geschiedverhaal, waarin deze aan Zijnen verrader wordt uitgereikt, zal ons bevreemden, wanneer wij bedenken, dat Zacharia hier niet geroepen was om een enkelen afgezonderden trek uit de lijdensgeschiedenis van onzen Heere te voorspellen, maar om in verbloemden vorm Zijne smadelijke verwerping door Israël af te schetsen. De aard der zaak bracht mede, dat hij dus den Messias zelven beschrijven moest, als het spotloon ontvangende, en heeft de Joodse raad het later aan den ontrouwen discipel betaald, altijd werd daardoor toch de diepste verachting voor den Meester, den Herder Israëls getoond De woorden eindelijk: "ik wierp ze in het huis des Heeren voor den pottebakker" zijn uiterst moeilijk te

verstaan. Zo kort en afgebroken zouden zij kunnen betekenen, dat zij voor den pottebakker bestemd, of dezen toegedacht waren, wellicht zelfs dat naar de profetische voorspelling een pottebakker moet gedacht worden, als in den uitersten omtrek des tempels aanwezig. Waarom zouden wij echter niet mogen aannemen, dat het woord: "werp ze heen voor den pottebakker, " voor den Profeet zelven zijne duistere zijden had, terwijl wij ons thans onmogelijk voorstellen kunnen, op wat wijze hij in hoge geestverrukking moet geacht worden, dat bevel gehoorzaamd te hebben. Wellicht stond dat woord in zijne rol, naar Gods bedoeling eeuwen lang als een onontcijferde hieroglyph, totdat eindelijk de verborgen bedoeling ontdekt werd, toen de overpriesters, gewis zonder aan deze voorspelling te denken, het bloedgeld van Judas tot den aankoop van Akeldama besteedden! Bij het ontcijferen van zulke hieroglyphen worden wij meer dan immer aan de verootmoedigende waarheid indachtig; wij kennen en profeteren ten dele! Echter ontgaat het onze aandacht niet, dat het beeld van den lijdenden Christus, reeds vroeger door Jesaja ontworpen, door Zacharia met wezenlijk nieuwe trekken verrijkt is. En missen wij hier ook de heldere aanwijzing van het verband tussen lijden en heerlijkheid, ons door den eerstgenoemden geschonken, het is er echter ver vandaan, dat die heerlijkheid zelf door Zacharia met minder voorliefde dan door een zijner voorgangers getekend zou zijn. Bij hem vloeit hare voorstelling zamen met die, waarop wij thans nog ten derde het oog moeten vestigen: het heil, dat de Messias bereidt. Het is de stof van ene hooggestemde Godsspraak, die in de drie laatste hoofdstukken voorkomt, en heenwijst naar het verste verschiet. In ieder dezer drie verschijnt Jeruzalem in den uitersten nood, door de heerlijkste redding vervangen.

Is Jezus mij niet meer waard dan dertig zilverlingen? dat is: staat Hij slechts op zulk een geringen prijs bij mij? Hebben dertig zilveren penningen bij mij ook meer waarde dan Jezus Christus, de Heere? Met andere woorden: staat de wereld en haar gewin en genot en eer ook boven Jezus in mijne schatting? En eindelijk is het ook mogelijk, dat ik met Judas en den Joodsen raad en het ongelovige deel der natie den Heere Jezus en Zijne zaak, dat ik de zaak der waarheid voor enigen prijs zou willen verkopen, ontrouw worden of verraden? .

De Heere spreekt het hier uit, profeteert er van, hoe Hij door Zijn volk zal worden verworpen. Zij hebben Zijn dienst niet hoger geschat als den dienst van den dagloner, en de waardij van Zijn werk niet hoger, dan de waardij van een slaaf. Zij hebben Hem niet aangenomen, als degene, die door den Vader was gezonden, om de ware Herder van Zijn volk te zijn, om te zijn de vertrooster der ellendigen. En het is daarom, dat de Profeet hier zinnebeeldig het loon van dertig zilverlingen werpt voor de voeten van den pottebakker, in het huis des Heeren. De pottebakker was de geringste werkman in Israël, en dat de Profeet, als voorbeeld van Christus, dit geld werpt in het huis des Heeren, het is, om daarmee aan te duiden, dat hij Israëls schuld en ondankbaarheid brengt voor des Heeren aangezicht, opdat de Heere recht doe en richtte tussen Hem en Zijn volk.

Het gevolg daarvan is dan ook, dat nu Israël den Heere verworpen heeft, de tweede staf verbroken wordt en Israël daarmee aan de macht der vijanden wordt overgegeven.

14. Toen de kudde, mijn eigendom, mij zulk ene smaadheid had aangedaan, verbrak ik mijn tweeden stok, met welken ik na vernietiging van den eersten stok, het volk nog verder had

geweid en gezegend, en dien ik ZAMENBINDERS, vereniging, genoemd had, nu ook, te niet doende de broederschap de broederlijke eenheid tussen Juda en tussen Israël; in de plaats daarvan kwam nu als rechtvaardige straf van God, verwoestende partijschap en scheiding, zo als eens tussen de beide rijken Juda en Israël had bestaan.

Toen de Heere Jezus op aarde verscheen, en door Zijne prediking: "Ik ben de goede Herder, " ieder voor ogen stelde, dat in Hem deze profetie tot vervulling was gekomen, verwierp Hem het volk in ‘t algemeen. Spoedig na Zijne verwerping begon dan ook hier het der ondankbare kudde geprofeteerde gericht van verdeling des volks in partijen op vreselijke wijze, en bespoedigde het zijnen ondergang in den Joodsen oorlog. "Dat bij dit proces van zelfverwoesting niet allen omkwamen, maar de ellendigen onder de schapen, die op den Heere acht gaven, d. i. in dezen Herder hunnen Heiland zagen, en Jezus Christus als Messias aannamen, gered werden, is daardoor niet uitgesloten, maar in deze voorstelling, welke over het lot des volks als een geheel handelt, slechts onvermeld gebleven, zo als bijv. ook in Rom. 9:31; 11-15, omdat het getal dezer gelovigen in verhouding tot het gehele volk ene niet noembare minderheid vormde.

Zo stelt ons dus de voorstelling des Profeten van den goeden Herder, dien het volk zo smadelijk beloonde, de ganse handelswijze Gods met Zijn volk van de wederoprichting van den tempel, van de stad Jeruzalem en het gehele staatkundige bestaan des volks onder Zerubbabel tot aan de verwoesting van den tempel en van de stad onder Titus en de verstrooiing des volks onder alle volken der wereld voor ogen. Gedurende dezen tijd weidde dezelfde Heere, die daarna op aarde verscheen, Zijn volk, dat geen Herder uit Davids stam meer had, zelf met die twee staven, vernietigde de drie wereldrijken, het Babylonische, Perzische en Griekse in korte tussenruimten, doch vond bij het volk niets dan ondank; gene boete, geen waar geloof, gene innige liefde, maar eigenrechtig, hoogmoedig Farizeïsme en ongelovig Sadduceïsme. Eindelijk trad Hij zichtbaar hen in mensengedaante tegen, en begeerde Zijn loon; maar zij waarderen Hem op dertig zilverlingen, welke zij Judas voor het verraad aanboden. Over de wijze van aanhaling van vs. 13 door Mattheüs, even als over het noemen van den Profeet Jeremia in plaats van Zacharia, vgl. Matth. 27:10 .

Het eerste beduidde de vernieling van hun kerk, door verbreking van het Verbond tussen God en hen, hetwelk hun schoonheid mismaakte, dit beduidt den ondergang van hun staat, door het verbreken van de broederschap tussen Juda en Israël, het schrijven van wetten, als ééne staf in de hand des Heeren, was een van de zegeningen, na hun wederkering uit de gevangenis beloofd (Ezech. 37:19). Maar die vereniging zal nu verbroken worden, door het verwekken van verachting en twisten onder elkaar, zoals van ouds tussen Juda en Israël. Zij zullen verspreid worden in partijen en scheuringen, met verbittering tegen elkaar; hun koninkrijk dus verdeeld zijnde, zal tot aan verwoesting gebracht worden.

Hiermede wordt de ondergang niet alleen van den Joodsen staat, maar ook van de Joodse Kerk gedreigd en geprofeteerd. Zij hadden den Heere verworpen, en daarom zouden stad en tempel verwoest worden. Een volk zonder kerk, is een verloren volk. Dit zou het Messiasverwerpend en het Messiasvermoordend Israël ondervinden.

15. Verder zei de HEERE tot mij: Neem u nu, nadat Mijn volk door zijne zonden zijnen goeden Herder genoodzaakt heeft het herdersambt op te geven, nog eens dwazen, goddelozen herders gereedschap, en stel het volk door deze nieuwe zinnebeeldige handeling voor ogen, wat het ten gevolge van zijne snode verachting van zijnen goeden Herder zal ondervinden.

16. Want ziet Ik zal enen herder, enen nieuwen heerser, verwekken in dit land; dat gereed is om afgesneden te worden, wat op het punt is om verloren te gaan, zal hij niet bezoeken; het jonge, dat zich op dwaalwegen bevindt, zal hij niet zoeken, en het verbrokene, het gewonde zal hij niet helen, en het stilstaande zal hij niet dragen, zo als toch zijn door hen verworpen goede Herder overal heeft gedaan (Matth. 11:5 vv.); maar hij zal niet alleen de kudde verwaarlozen, maar zich ook aan haar vergrijpen; het vlees van het vette zal hij eten, en derzelver klauwen zelfs zal hij verscheuren, om het laatste vezeltje vlees en vet te grijpen en te verslinden.

Deze dwaze herder, die in de plaats van den door het volk versmaden en verworpen goeden Herder over het land verwekt wordt, kan alleen de bezitter der wereldmacht zijn, in wier macht het volk na de verwerping van den in Christus gezonden goeden Herder wordt overgeleverd, d. i. de Romeinse wereldmacht, welke den Joodsen staat verwoestte.

17. a) Wee den nietigen herder, den verlater der kudde! In plaats van de kudde te weiden, laat hij haar omkomen! Daarom zal, Gods gericht over dezen tiran komen. Het zwaard Gods zal over zijnen arm zijn en dien afhouwen, zodat hij van zijn onrechtvaardig geweld wordt beroofd, en over zijn rechter oog, en steken het uit, zodat hij daar sta beroofd van zijne eer. Nog groter moet zijne straf zijn; zijn arm, waarmee hij des Heeren kudde heeft verwoest, zal ten ene maal verdorren, en zijn rechteroog, waarmee hij niet verzorgend en ontfermend, maar met begeerlijkheid en boosheid op de kudde zag, zal ten enenmale donker worden.

a) Jer. 23:1. Ezech. 34:2. Joh. 10:12.

Met deze bedreiging over het Romeinse rijk, dat de Heere zelf als tuchtroede over Zijn volk bestelde, maar zijne hem verleende macht schandelijk misbruikte, en daarom eens met smaad en ellende zou te gronde gaan, sluit de Profeet zijne ganse bedreiging over het land Chadrach (Hoofdst. 9:11), de wereldmacht, die Gods rijk heet en zoekt te vernietigen.

De nietige herder (de Engelse vertaling heeft de afgodenherder) is de volstrekte tegenstelling van den waren en goeden Herder. Deze zal instrument in des Heeren hand zijn, om het nu als volk te vernietigen, maar hij zal op zijn beurt ook weer te gronde gaan.

HOOFDSTUK 12.

DE KERK IS IN CHRISTUS, DEN GEKRUISIGDE, DOOR DEN GEEST DER GENADE EN DER GEBEDEN ONOVERWINNELIJK, OOK TE MIDDEN VAN VERDRUKKING.

D. Het 4de en laatste hoofddeel van ons Boek (Hoofdst. 13-14), dat met het derde nauw zamenhangt, handelt insgelijks over Israëls toekomst en die van de volken, namelijk over het gericht, waardoor het volk Gods eens gelouterd, geheiligd en tot volmaaktheid geleid, maar de wereldmacht geheel en voor altijd vernietigd zal worden. Het is het laatste en hoogste doel van alle wegen Gods met zijn volk en rijk, de verwezenlijking van het gehele raadsbesluit van Gods genade, dat hier wordt voorgesteld, namelijk de overwinning van het rijk Gods over het gehele rijk der duisternis, en zijne volmaking in eeuwige heerlijkheid. Wij onderscheiden 2 delen. In het eerste van deze (vs. 1-Hoofdst 13:6) zien wij Israëls strijd en overwinning over het rijk der wereld, zijne gehele bekering en begenadiging; in het tweede (Hoofdst. 13:7-14:21) Israëls loutering en reiniging van zijne onechte leden, en de volmaking der heilige Godsstad Jeruzalem in heerlijkheid.

Vs. 1-Hoofdst 13:6. Alle volken der aarde zullen zich eens verenigen en opstaan, om Jeruzalem, Gods volk en rijk geheel te verdelgen, maar de Heere zal Zijnen toorn over hen uitgieten, en hen met blindheid slaan (vs. 1-4). Israël en zijne vorsten zal Hij echter met wonderbare kracht van boven toerusten, zodat zij alle hun vijanden overwinnen (vs. 5-9). Dan zullen zij verlicht door Gods Geest en Zijne genade, die over hen zal worden uitgestort, met berouw en leedwezen erkennen, dat zij in den goeden Herder hunnen Messias hebben gedood (vs. 10-14), en zullen zich van alle afgoderij afscheiden en reinigen (Hoofdst. 13:1-6).

1. De last, de aankondiging des gerichts (Jes. 13:1) van het woord des HEEREN over Israël, het volk van het rijk Gods. De HEERE, de almachtige Schepper, spreekt, die den hemel uitbreidt en de aarde grondvest, die dat in den beginne deed, en met Zijnen Geest en wil nog voortdurend deze Zijne ganse schepping onderhoudt en bestuurt, en die des mensen geest in zijn binnenste formeert, niet alleen dit deed bij den eersten mens, maar nog voortdurend door Zijnen Heiligen Geest schept en leidt, die dus ook zeker datgene kan vervullen, wat Hij Zijn volk in ‘t volgende belooft (Jes. 42:6).

Dit opschrift boven de gehele afdeling komt juist overeen met het opschrift in Hoofdst. 9:1. Gelijk daar de verkondiging van Gods gericht over de vijandige wereldmacht, door te wijzen op het alziend oog des Heeren bekrachtigd was, zo hier de verkondiging van het gericht over Israël door het wijzen op de scheppende almacht Gods. Onze afdeling handelt werkelijk over Israël, en de toekomst van het rijk Gods, even als de vorige over de toekomst van de rijken der wereld. Daar echter beide, het rijk Gods en het rijk der wereld in voortdurenden strijd zijn en van dezen juist in beide afdelingen sprake is, zo wordt ook in ‘t volgende veel van het wereldrijk gesproken. Het is echter een gericht over Israël, dat wordt aangekondigd; want de leiding van Israël door lijden en strijd tot bekering, heiliging en volmaking in heerlijkheid is niets anders dan een gericht, zowel van genade als van toorn.

Met deze woorden spreekt de Heere uit, wie Hij is, opdat Zijn volk, het geestelijk Israël, zal weten, dat Zijne belofte vast en zeker is, dat Hij is de werkmeester van alle genadeheil, Wien het niet aan macht ontbreekt. Hij is de Heere, de almachtige Schepper. Hij is degene, die altijd weer des mensen geest in zijn binnenste formeert. Hij is het derhalve Wien het evenmin aan macht als aan liefde ontbreekt, om te doen, wat Hem in Zijn wijsheid behaagt.

2. Ziet de tijd zal komen, dat alle volken in bittere vijandschap tegen Mijn rijk opstaan, welks middelpunt dan ook weer Jeruzalem zal zijn, en zij zullen dat belegeren; maar Ik zal Jeruzalem stellen tot ene drinkschaal der zwijmelingen allen volken rondom. Daaruit zullen zij toorn en gericht drinken, welke hen dronken maken, zodat zij niet meer kunnen staan, maar moeten nedervallen en omkomen (Jes. 51:17). En niet alleen de stad Jeruzalem zal hun ter vernietiging zijn, ja ook zal zij, die poging om te vernietigen, zijn over Juda, in de belegering tegen Jeruzalem 1).

1) Of "wanneer hij zelf voor Juda zal wezen, voor Jeruzalem zal wezen ten bolwerk. " Door ene spoedige spraakwending, den Profeten zeer gewoon, wordt de eerste persoon door den derden afgewisseld. Voorts moet men hier het spreekwoord "Hij zal wezen" ook op Jeruzalem, en het woord "ten bolwerk" ook op Juda betrekkelijk maken; ene woordvoeging aan den stijl van Zacharia bijzonder eigen, en waarvan men in dit zelfde hoofdstuk nog twee voorbeelden aantreft, vs. 5 en vs. 10.

3. En nog meer; het zal te dien dage geschieden, dat Ik Jeruzalem stellen zal tot een lastigen steen allen volken, waaraan zij zich te vergeefs moede werken, en zichzelven slechts verderf veroorzaken; allen die zich daarmee beladen, zullen gewis doorsneden worden aan hun handen; en al de volken der aarde, die het rijk van God haten, zullen zich tegen haar verzamelen 1).

1) Alle de volken der aarde worden hier ondersteld te zamen vergaderd te zijn tegen haar, sommigen den enen tijd, sommigen den ander; daar is ene opvolging van vijanden geweest van eeuw tot eeuw; die de Kerk oorlog aandeden; ja, alhoewel zij allen tegelijk in ene verbittering waren tegen haar, en een besluit gevormd hadden, om den naam van Israël af te snijden, opdat dezen niet meer geacht zou worden (Ps. 83:4). Zij zullen dit eenmaal te zware taak voor zich vinden; zij, die er voor zijn, om het koninkrijk der zonde in de wereld op te houden en te bevorderen, beschouwen Jeruzalem, zelfs Gods Kerk, als de grootste hindernis voor hun oogmerken, en zij moeten haar uit den weg hebben, doch zij zullen het zwaarder vinden, dan zij denken, zodat zij haar niet kunnen wegruimen. God wil een Kerk in de wereld hebben, in spijt van hen.

4. Te dien dage, spreekt de HEERE, zal Ik zelf de beslissing tussen Mijn rijk en de volken, die er op aanstormen, teweegbrengen, dan zal Ik op ene wonderbare, door gene menselijke macht veroorzaakte wijze, alle paarden met schuwigheid slaan, en hun ruiters met zinneloosheid, zodat de gehele legermacht, in plaats van Jeruzalem te beschadigen, integendeel blindelings in hun eigen verderf zal lopen; maar over het huis van Juda zal Ik Mijne ogen openen, om ze te beschermen voor als kwaad, en alle paarden der volken zal Ik, als in Elisa’s tijden (2 Kon. 6:18) met geestelijke blindheid slaan, zodat zij tegen elkaar

aanrennen, en hun ruiters elkaar doden, zoals dat geschiedde, toen Gideon de Midianieten bij het gebergte van Gilboa sloeg (Richt. 7:22. 1 Sam. 14:20

5. Dan zullen de leidslieden van Juda, die als ware helden Gods door het geloof het leger Mijner gelovigen in dien laatsten tijd der beslissing tussen Mijn rijk en het rijk der duisternis aanvoeren, in hun hart zeggen: De inwoners van Jeruzalem zullen Mij ene sterkte zijn, en mij goddelijken moed en onverwinbare kracht schenken in den HEERE der heirscharen, hunnen God, daarom dat Hij Zijne woning in deze Zijne heilige stad heeft gevestigd, en Zion heeft verkoren, dat het ‘t middelpunt van Zijn rijk zal zijn.

6. Dit hartelijk vertrouwen van de hoofden Mijns volks op Mijne belofte zal Ik ook rijkelijk belonen; want te dien dage zal Ik de leidslieden van Juda stellen als een vurigen haard, die onder het houtbrandt, en als een vurigen fakkel onder de schoven; en zij zullen ter rechter- en ter linkerzijde alle volken, die rondom Jeruzalem zullen verzameld zijn, verteren 1), zodat hun niets tegen Mijn rijk zal gelukken, en Jeruzalem zal nog onveroverd en onverwoest blijven in hare plaats te Jeruzalem 2).

1) Juist, omdat de vorsten op Jeruzalem hun vertrouwen stellen, omdat deze stad door den Heere is verkozen tot Zijn woning, zullen zij zijn als een vurige haard en een brandende fakkel. Niet omdat zij op mensen steunden, maar omdat zij in Jeruzalem steeds er hun sterkte stelden op den Heere God.

2) Het eerste Jeruzalem wordt genomen voor de inwoners, het tweede voor de stad zelf.

7. En de HEERE zal de onbeschermde tenten van Juda, Zijn gezamenlijk verbondsvolk, ten voorste, in de eerste plaats nog voor het welbeschermde Jeruzalem, voor den aandrang van het grote leger der volken behouden, opdat de heerlijkheid van het huis Davids, dat dan volgens Mijne belofte in Hoofdst. 4:6-10 :14. Hagg. 2:23, in den Davids-spruit zal verhoogd zijn, en de heerlijkheid der inwoners van Jeruzalem, dat dan weer tot woonplaats des Heeren verkozen zal zijn (Hoofdst. 1:16 v. 2:8, 10 vv.), zich nietop zijne hoge begenadiging verheffe tegen Juda, alsof zij een voorrang boven Juda hadden; want de hun gegevene en dan vervulde belofte komen op gelijke wijze ten goede voor het ganse volk van God.

8. Te dien dage, in dien laatsten tijd, zal de HEEREniet minder dan het overige volk van God, de inwoners van Jeruzalem beschutten; en die, die onder hen struikelen zou, die van nature zwak is en ongeschikt om aan vijanden tegenstand te bieden, zal te dien dage zijn als David 1) de dapperste held in Israël, die in Zijnen naam enen Goliath velde 1 Sam. 17:34 vv. 2 Sam. 17:8 en de sterke onder zijne burgers, die reeds van nature kracht bezit, die als het huis Davids is, zal door toerusting met Mijne wonderbare kracht zijn als goden (God), als een wezen van bovenmenselijken oorsprong, ja van zulk ene alles overweldigende macht, als de Engel des HEEREN als Hij, in wien God zelf woonde, en die eens voor hun aangezicht heentrok, en hen uit Egypte naar Kanaän heeft geleid, daar Hij allen tegenstand vernietigde (Ex. 23:20 v. Jes. 5:13 vv.)

1) In den grond is het huis van David, dat te dien tijde als God zelf in macht en heerlijkheid zal schitteren, ja aan den Engel des Heeren in de wolkkolom, aan de verborgene heerlijkheid Gods zal gelijken, niemand anders dan de Spruit van David, Jezus Christus, die als Koning aller koningen Zich aan Zijn volk zal hebben geopenbaard. Zijn beeld dragen de gelovigen in zich, en door deze gelijkvormigheid aan Hem zullen zij ene zo grote heldenkracht betogen. Hoger kan de Messiaanse verwachting in de verheerlijking van het koninklijk hart niet stijgen; want wij zien den verwachten Gezalfde in de bovenmenselijke grootheid van goddelijke volkomenheid van macht wandelen.

Alle burgers van het nieuwe Jeruzalem zullen zonder onderscheid met hun Hoofd, den verheerlijkten Mensenzoon, helden Gods zijn, aangedaan met de heerlijkheid van hunnen Koning. "Omdat zij allen denzelfden Christus en Zijnen Geest hebben, zal ieder, hoewel Hij de geringste en zwakste is, evenveel vermogen als de allersterkste. Want zij zullen allen de zonde, dood en wereld overwinnen. Enerlei overwinning hebben zij allen, hoe ongelijk zij ook zijn. Want in hen allen is één Geest en één Christus, die hen beschermt en hen bijstaat, zodat, hoewel Hij voor de wereld niets dan struikelende en zwakke mensen schijnen, die voor ieder wijken moeten, toch enkel helden en overwinnaars zullen zijn. Zwak zijn de Christenen, wanneer zij in lijden en in droefheid zijn, zoals Paulus zegt: "als ik zwak ben, dan ben ik machtig. " .

9. En alsdan zal Ik Mijn werk tot redding van Mijn verlost volk volbrengen, niet alleen Jeruzalem en Juda voor elke schade en onbillijkheid bewaren, ook niet alleen de tot verdelging van Mijn rijk verzamelde volken met verwarring, verblinding en angst slaan, enkelen doden en het leger op de vlucht slaan, maar het zal te dien dage geschieden, dat Ik zal zoeken te verdelgen alle legers dezer Heidenen, die tegen Jeruzalem aankomen, om de vijandschap tegen Mijne heiligen uit te roeien. Zij zelven zullen echter het loon en het einde hunner boosheid in den eeuwigen dood vinden.

Alles is bepaald verloren, wat tegen Gods rijk strijdt; alles moet omkomen wat Christus wil ombrengen. Volbreng dus uwen laatsten strijd, o Jeruzalem! en strijd mannelijk, gij zult toch overwinnen en vrolijk zingen na de overwinning! Trek uwe sterkte aan, en wapen u met uwen God. Hij zal ere geven, zodat gij u zult verwonderen. Houd u slechts aan Hem. Zij zullen aan alle zijden op u aandringen, van alle kanten zullen zij op u aanlopen. Maar zij weten niet, dat zij moeten verzameld worden als de garven op den dorsvloer, dat zijn onder u moeten worden gedorst. Dan zult gij den roof uitdelen van hun goederen.

Onze Profeet zegt ons ook, hoe dit volk zulke wonderen doet, en welke zijne macht tegenover al zijne vijanden zal zijn. Wanneer de Heere alle volken, die tegen Jeruzalem optrekken, zal vernietigen, en een einde aan hun verdrukking zal maken, wat zal er dan geschieden? Is het misschien ene krijgshaftige geestdrift, welke bij dit volk zal ontwaken? Is het een natuurlijke heldenmoed, welke vlees tot zijnen arm stelt? Wij vernemen het geheel anders.

10. Doch niet alleen uit uitwendigen nood en druk door de goddeloze wereld van volken zal Ik Mijn volk Israël in dien laatsten tijd redden (vs. 1-9), maar vooral ook uit den nood der zonde, uit verblinding en ongeloof, over het huis Davids, en over de inwoners van Jeruzalem,

over groten en geringen, overheid en onderdanen van Mijn volk, over de hoofdstad en het gehele volk, dat daarin vertegenwoordigd is, zal Ik in dien tijd, wanneer Ik alles zal voleindigen, en Mijn rijk der heerlijkheid zal oprichten a), uitstorten, rijkelijk laten nederdalen den geest der genade en der gebeden 1). Door Mijne scheppende almacht maak Ik hun een nieuw hart en enen nieuwen Geest, een hart dat naar Mijne genade verlangt, en die begerig in zich opneemt, een hart, dat met ernstig bidden en smeken genade en vergeving der zonden en Mij vraagt, een hart, dat zich in diepen rouw en in boete tot Mij wendt. En Zij zullenmet de ogen van dien nieuwen Geest in bittere smart en droefheid Mij, den Heere b), aanschouwen, en met smekingen om vergeving tot Mij opzien. Door den enigen goeden Herder, dien Ik hun zond, om hen uit alle zonde, uit nood en ellende te verlossen (Hoofdst. 11:13), openbaarde Ik Mij aan hen, en stelde Ik Mij voor hen, maar zij hebben dien snood verstoten, veracht, schandelijk beloond, Hij is het, dien zij zelfs doorstoken hebben, met marteling en pijn ter dood gebracht, zo als reeds de Profeet Jesaja in Jes. 53:8 v. had voorzegd. En zij zullen over Hem, den door hun misdaad gedoden goeden Herder, hunnen Verlosser, in wien Ik zelf tegenwoordig was, maar die toch weer van Mij onderscheiden was, met zulk ene bittere droefheid rouwklagen, als met de rouwklage over een enigen door den dood ontrukten zoon; en zij zullen over Hem, en daarin over hun zonde, misdaad en lang aangekleefd ongeloof, bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over enen eerstgeborene, die door den dood is weggerukt.

1) Hiermede is bewezen, dat in het Oude Testament zelfs de profetische overtuiging leefde. De bedeling, die zij thans van den Heiligen Geest hebben, is nog slechts uiterst gebrekkig. De eigenlijke bedeling van den Heiligen Geest toeft nog. En eerst in de dagen van Messias zal die volle en eigenlijke bedeling van den Heiligen Geest komen.

Wat de Heere God hier voorspelt is vervuld op den Pinksterdag volkomen. Toen is de Heilige Geest uitgestort, toen heeft de derde Persoon van het Goddelijke Wezen bezit genomen van het lichaam van Christus. Hij is de Geest der Genade en der gebeden. Hij doet zien, wat het betekent, tegen Christus gezondigd te hebben. Hij verwekt de ware droefheid naar God, die alleen de berouwelijke bekering tot zaligheid werkt.

11. Te dien dage zal over de door Mijn volk erkende grote misdaad van het verwerpen en het vermoorden van hunnen Messias en Verlosser, te Jeruzalem de rouwklage groot zijn, ene zo diepe en algemene klacht, gelijk de rouwklage was van het volk over hunnen godvruchtigen, rechtvaardigen koning Josia te Hadadrimmon 1) (= het bersten van den granaatappel), ten westen van Jizreël, als hij in den slag tegen Faraö werd overwonnen, en in het dal van Megiddon dodelijk werd gewond, zodat hij daarop den geest gaf, waardoor Israël in dienstbaarheid werd gebracht (2 Kon. 23:29. 2 Kron. 35:22

Hiëronymus bericht, dat Hadadrimmon in zijnen tijd ene stad nabij Jizreël, de vroegere residentie der koningen van het rijk Israëls geweest is, en benevens dezen Kanaänietischen of Hebreeuwsen naam ook den Romeinsen naam Maxinianopolis droeg. In de nabijheid daarvan bevond zich het slagveld Megiddo. "Deze mededeling van Hiëronymus wordt daardoor bevestigd, dat de oude naam der stad in Rumoeni, een dorpje 3/4 uur ten zuiden van Ledsjun (Legio Megiddo, Joz. 12:21) bewaard is. De dood van Josia, den vroomsten van alle koningen

van Juda, werd door het volk, ten minste door de vromen, met zoveel smart beweend, dat niet alleen de Profeet Jeremia een klaagzang op zijnen dood maakte, maar ook andere zangers en zangeressen in treurzangen hem beklaagden, welke, in ene verzameling van klaagliederen opgenomen, nog lang na de ballingschap in Israël zijn bewaard gebleven (2 Kron. 35:25).

12. En het ganse land zal rouwklagen in smart over den dood van zijn Messias, en de oorzaak daarvan; de rouw zal zo algemeen zijn, dat iedere familie en elk geslacht bijzonder rouwklachten zal aanheffen, en daardoor tonen hoe diep bij ieder van hen de smart is; en niet alleen de hoofdgeslachten, maar alle bijzondere takken daarvan, niet alleen de mannelijke maar ook de vrouwelijke leden daarvan zullen zo doen; het geslacht van het huis Davids bijzonder, en hunlieder vrouwen bijzonder, en het geslacht van het huis Nathan, den zoon van David, uit welken Zerubbabel en Jezus Christus afstamden (Luk. 3:38) bijzonder, en hun vrouwen bijzonder.

13. Het priesterlijk hoofdgeslacht van het huis vanden aartsvader Levi bijzonder, en hun vrouwen bijzonder; het eveneens priesterlijk zijgeslacht van Simeï 1), den kleinzoon van Levi (Num. 3:17 v.) bijzonder, en hun vrouwen bijzonder.

1) Eerst worden twee Koninklijke en daarna twee Priesterlijke geslachten genoemd, om daarmee aan te duiden, dat uit alle standen de Heere Zijn volk zou voortbrengen, maar ook om daarmee aan te duiden, dat het aardse Koninkrijk en het tijdelijk Priesterschap moest plaats maken voor de Priesterlijk-Koninkijke heerschappij van den groten Davids Zoon.

14. Alzo zullen al de overige geslachten of families op gelijke wijze doen, elk geslacht bijzonder, en hunlieder vrouwen bijzonder.

"Evenals in koren bij grote rouwfeesten treden de bijzondere geslachten op en laten hun klagende stemmen, onder welke de hartverscheurende der vrouwen nog in ‘t bijzonder worden onderscheiden, luide klinken. "

Ieder moet zijn eigen kruis voor zich dragen, zoals Christus het Zijne gedragen heeft; een ieder zal voor zich in berouw en boete zich bekeren, en op het kruis van Christus leren zien. Zien wij nog eens terug op de heerlijke voorzegging van deze verzen 10-14. Wij zien binnen Jeruzalem ene nieuwe schepping, gewerkt door den Geest van God, die over het huis van David, en over de inwoners der stad wordt uitgestort. Het is de Geest der genade, die dit wonder ener gehele en volkomene omkering te weeg brengt. Van God stroomt de zachte en vruchtbaarmakende regen der genade op groten en geringen neer, en maakt de harde harten week, dat zij, zich openen en kinderlijk vertrouwen op den Vader in den hemel en gebeden in sterk smekende woorden tot Hem opstijgen. Welk een liefelijk verbond is dat! Van boven genade, en van beneden smeken om genade! Waar dit ontbreekt, wanneer de mens met zijne verdienste en aanspraak op loon voor het aangezicht van den Heilige treedt, en bij den nauwgezetsten arbeid van heiliging van Zijnen wil, van alle aanspraak afstand doet, en om genade bidt tot Hem, wiens vergevende liefde groter is dan de schuld des mensen, daar is alle godsdienstig leven zonder zijne eigenaardige wijding en waarheid.

De Heilige Geest openbaart eerst 1) de noodzakelijkheid der genade; 2) hare zekerheid; 3) heerlijkheid, en 4) den weg daartoe door gebed; de Heilige Geest 2) drijft tot gebed; 2) leert ons bidden en bidt zelf in ons en voor ons (Rom. 8); 3) sterkt tot gebed en bewaart daarbij; 4) Hij reinigt en heiligt ons gebed. En dat alles in gemeenschap met Christus.

Zo in dus het voornaamste werk van den Geest der genade om Jezus te verheerlijken, de bedekselen weg te doen, de verbinding der zinnen te verdrijven, en als een Geest des gebeds dan ook de ware schuldbelijdenis en de gelovige verklaringen in hart en mond te leggen.

Door de uitstorting van dezen Geest der genade en der gebeden zien wij de bewoners van Jeruzalem niet meer omzien naar vreemde goden, die niet kunnen helpen, niet naar zich zelven en hun ijdele macht en sterkte, maar op den waren God des heils. Zij zien op Hem met berouw en smart, want zij hebben zich aan de vreselijkste misdaad schuldig gemaakt; zij hebben enen moord aan God zelven begaan, daar zij Hem, in wien Hij zelf verschenen was, Jezus Christus, den eeuwigen Zoon Gods, gedood hebben. Hoogst merkwaardig zijn de woorden: "Zij zullen Mij aanschouwen, dien zij doorstoken hebben. " De spreker is volgens vs. 1 de Heere, de Schepper des hemels en der aarde. Hem gaat dus de moord aan, dien Israël aan zijnen Heer en Verlosser misdreven heeft, en toch onderscheidt de Heere Zich weer in het volgende: "Zij zullen over Hem rouwklagen, " van den gedode.

Deze waarachtige tweede persoon der Godheid is tevens, zoals Zacharia reeds weet, de knecht Gods, de nieuwe David, die doorboord en gedood is. Hier is het brandpunt, waar het nederdalen Gods tot aanneming van het vlees, en het verheven worden der mensheid tot het inwonen Gods in enen Godmenselijken persoon wordt volbracht en verwezenlijkt.

Merkt op, dat het dezelfde persoon is, die tot hiertoe heeft gesproken, en nu belijdt, dat Hij doorstoken werd (dat is gekruisigd), en dat men Hem beklagen zal als enen dode, dat is, dat Hij aan het kruis is gestorven. Zo wordt ons uit deze plaats duidelijk, dat Christus, waar God en waar mens heeft moeten lijden en sterven. Maar omdat Hij zo veel nog moet doen, dat Hij gesproken heeft en den Geest geven, moet Hij niet in den dood blijven, maar opstaan en weer leven in eeuwigheid.

Toen Jezus, in wien de Heere persoonlijk onder Zijn volk verschenen was, gekruisigd werd, werd vervuld wat Zacharia bij zijne profetie veronderstelt, dat namelijk Israël zijnen Messias, den door Jehova gezonden Middelaar der zaligheid zou doden. Toen Jezus zijde met ene speer werd geopend, werd die veronderstelling van Zacharia van het vermoorden van den Messias ook naar den klank der woorden, waarin Zacharia die uitspreekt (Joh. 19:37), vermeld. Toen het hart dier drieduizend, die zich op het eerste Pinksterfeest tot Jezus bekeerden, door smart van rouw en boete doorboord werd (Hand. 2:37-41), begon de eigenlijk op onze plaats uitgesprokene voorzegging verwezenlijkt te worden; volledig zal zij zich echter verwezenlijken, wanneer eens ook het gehele Israël, Israël als volk, zich tot den verworpenen Messias zal bekeren. Want alleen van ene latere bekering van geheel Israël kan vs. 10 #Zec worden verstaan. (Openb. 11:11 v.).

Dit is ene belofte, dat menigten uit aanneming van den dood van Christus, krachtdadig tot droefenis over hun zonden zullen gebracht worden en zich tot God bekeren; het zal zulk een algemene genade-vervulling zijn, alsof het ganse huis Israëls den Heere achterna wandelt.

HOOFDSTUK 13.

OVER DE ONUITPUTTELIJKE FONTEIN VAN GODS GENADE.

1. Zulk een diep boetvaardig smeken van Israël zal de Heere daarmee beantwoorden, dat Zijne vernieuwende genade op het rijkelijkst op hen afstroomt. Te dien dage zal er ene fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, d. i. het gehele volk Israël (Hoofdst. 12:10), ene vrije, voor ieder toegankelijke, vroeger verborgene en geslotene, maar nu door des Heeren ontferming opene, onuitputtelijke, onverdroogbare fontein, uit welke zij de zonden delgende reinigende en heiligende genade Gods tegen demenigvuldige, dagelijkse zonde in woorden en werken, en tegen deaangeborene onreinigheid, uit welke die dagelijkse overtredingen geboren worden, zo rijkelijk zullen putten, als men water put uit ene steeds springende bron, om uitwendige bevlekking en onreinheid af te wassen.

Wat anders kan deze fontein wezen dan het dierbaar bloed van den Zoon Gods, die ons wast en reinigt van alle zonden, het bloed, waarin zich voor ons de onpeilbare zee der liefde en genade Gods ontdekt, het bloed, waarmee wij besprengd en gereinigd worden, waarmee wij onze gewetens dagelijks opnieuw besprengen en afwassen, dat zulk ene kracht en sterkte heeft, dat aan klein droppeltje de gehele wereld kan reinigen, ja geheel en al uit des duivels muil kan verlossen. Het beeld van de fontein is ontleend, deels aan het water, dat voor de reiniging der Levieten bij hun wijding werd gebruikt, en in Num. 8:7 het water der ontzondiging heet, deels van het water der besprenging, dat van de offeras der rode koe tot reiniging van onreinheid des doods bereid was, en in Num. 19:9 "het water der afzondering, " dat is onreinheid delgend water genoemd wordt. Evenals de lichamelijke onreinheid beeld der geestelijke onreinheid, van besmetting der zonde is (Ps 51:9), zo is het aardse water der besprenging symbool van het geestelijk water, dat de zonde uitdelgt (1 Joh 1:7; 5:6), van de genade Gods in Christus Jezus, in wien wij hebben de verzoening met God, namelijk de vergeving der zonden.

De fontein is het beeld der vreugde (Ps. 87:7). In tijden van algemene vreugde springen de fonteinen. Na het laatste rouwfeest komt het eeuwig vreugdefeest. De Geest der genade en der gebeden werkt niet enkel droefheid naar God, en daarmee een onberouwelijk berouw, maar Hij geeft ook het leven en de vreugde. Waar vergeving van zonden is, daar is blijdschap. De fontein is het beeld van het onophoudelijke en altijd verse en nieuwe dezer blijdschap. Gelijk ene fontein hare wateren rusteloos uitstort over alles, wat zich onder haar stelt, zo de genade Gods in Christus. De fontein is dan ook ene beminde zaak in de Schrift. God wordt in de Schrift verheerlijkt als de Schepper, niet enkel van de zee, maar van de fonteinen der wateren; ja in de Openbaring van Johannes valt de zee eenmaal weg, maar de fonteinen en rivieren blijven. Al het zout water verdwijnt, al het zoete blijft over. Welk een heerlijke fontein, niet waar? Zulk ene fontein vindt men niet in de natuur, maar in de Schrift alleen, en zalig die haar daarin wil naderen, om in hare uitstromende wateren zich te baden en te wassen. Zeker dichter laat een koningsmoorder zeggen: "Al wies ik mijne bebloede handen in de zee, zij zouden er niet wit, maar de zee zou er rood van worden" Ook wij delen, al worden wij rein, onze onreinheid aan het natuurlijk water mede; doch het water uit deze fontein maakt rein en wordt zelf niet onrein. Ja, zo is het geestelijke. Wij zijn onrein. Wij kunnen niet tot God

komen, daarom komt God tot ons, Zich openbarende in het vlees, opdat wij Hem zouden kunnen zien en horen, en Hij raakt den melaatse aan, en deelt hem Zijne reinheid mede, zonder zelf onrein te worden. Het water is door geheel de schrift heen het beeld van de zuivering van zonde. Wat zou ons ook kunnen reinigen dan water? Dopen en wassen is in de Schrift hetzelfde. De Priesters moesten zich, alvorens Gode te naderen, met offeranden of met andere diensten in het daartoe gestelde wasvat wassen, opdat zij niet stierven. Johannes de Doper, de zoon eens Priesters, en dus zelf een Priester, werd in plaats van naar het door mensen gemaakte wasvat in den tempel, uitgezonden in den groten tempel der natuur, naar de wateren, die God laat stromen; naar de oevers van den Jordaan, om daar te dopen en te laten wassen allen, die als Priesters Gods het heilige wilden ingaan om God te dienen; en de grote Hogepriester kwam ook in plaats van tot het wasvat des tempels, tot het wasvat van Gods schepping, om er den doop in te ontvangen. Reeds dit was ene overbrenging van den tempel en zijne ware omgeving tot de aarde en haren gehelen omvang. Trouwens, God begint altijd met het allereenvoudigste en kleine, en eindigt met het hoogste en grootste, ja oneindige. Zeker moesten de gedurige wassingen Israël ook tot een uitwendig rein, zindelijk volk maken, want wat is in het oosten meer nodig dan zindelijkheid? In het land der melaatsheid en der pest kwam alles aan op reinheid en rein houden. Tot zelfs de spijswetten stonden hiermede bij Israël in verband. Al wat afkomstig was van in onreinheid levende of van onrein voedsel levende dieren, met al wat bloed verhittend en bloed bedervend was, werd door de wet van God verboden. Doch de Farizeën, die altijd aan Gods Woord hun eigen woord toevoegden, vermenigvuldigden de wassingen zozeer, dat het gene wassingen meer konden zijn, maar blote indompelingen in het water, of voor wat daar niet vatbaar voor was, blote besprengingen met enkele druppels water. Zo meent de mens meer te moeten doen dan God wil, en juist daardoor doet hij minder. Doe niets, dan wat God u gebiedt, maar doe dit goed; daarbij vergaten de Farizeën, dat het Gode niet te doen is om de lichamelijke reinheid alleen, maar om de reinheid des harten, waarvan de lichamelijke reinheid het beeld moet zijn. God wil met al deze verordeningen van wassing en doping niets anders zeggen dan: "gelijk gij mensen een afkeer hebt van een ongewassen aangezicht, zo heb ik een afkeer van een ongewassen zondaar. " Voorts was er ook ene wassing of zuivering door olie. Deze hebben ook wij nog op bijzondere wijze toebereid. Er was ook ene zuivering door vuur: Het vuur reinigt inwendig. De vereniging der zuivering door het water en door vuur maakt sommige dingen volkomen. Wat eisen onzen groenten allereerst? Water, om ze te reinigen, en vervolgens? Vuur om ze te stoven. Door het water worden zij uitwendig, door het vuur innerlijk van alle schadelijke bestanddelen gezuiverd. Er is echter ook ene zuivering door bloed. Door bloed? vraagt gij wellicht met bevreemding. Zeker, voor de wereld is dit de grootst mogelijke dwaasheid en ergernis tegelijk. Zij houdt integendeel het bloed voor bevlekkend, en tracht het daarom overal af te wissen, waar zij het vindt, tot zelfs het bloed van Jezus Christus; ziet zij dit op u, terstond strekt zij de hand uit om het van u weg te doen. Zij spare zich de moeite! Zalig de ziele, die besprengd is met het bloed van Jezus Christus, want zij is daarmee onbevlekt voor God. Zeker, het natuurlijk bloed van Jezus Christus reinigt onze ziel van zonden. Het bloed vertegenwoordigt de offerande, en daarom is het volkomen hetzelfde, of gij zegt: het bloed, òf: de offerande van Jezus Christus is de verzoening der zonde en reinigt ons van onze zonden. Het uitgestorte bloed vertegenwoordigt het uitgestorte leven, de ziele; en de ziele van Christus, zijn leven, is gegeven tot een rantsoen, tot een losprijs, tot ene betaling, tot ene voldoening van zovelen, als er door Hem tot God gaan. En waarom is Zijne voldoening alleen

voldoende voor die allen? Omdat één, vermenigvuldigd met oneindig, ene oneindigheid is. Zijne volmaakte Godheid en mensheid in de eenheid Zijns persoons, maken Zijne offerande tot ene algenoegzame verzoening der zonden, al waren er ook nog duizende millioenen mensen meer, dan er zijn, die de verzoening nodig hebben. Daarom zegt de Schrift: God heeft Zijne gemeente verkregen door Zijn bloed (Hand. 20:28); en laten de ongelovigen er nu over redeneren zoveel zij willen, wegredeneren kunnen zij het evenmin, als zij de zon uit het firmament kunnen wegnemen. God gaf in den Zoon Zichzelven, en daarmee in Zijne liefde tot Zijne Kerk, leven voor leven.

2. Waar echter vergeving der zonden is, daar volgt noodzakelijk een nieuw leven in gerechtigheid en heiligheid. De Heere zelf zal dan alles wegnemen wat de heiliging van Zijn volk zou kunnen hinderen. En het zal te dien dage, wanneer Israël zijne zonde erkent, en vergeving verkrijgt door het bloed van Hem, dien zij doorstoken hebben, geschieden, spreekt de HEERE der heirscharen, dat Ik uitroeien zal uit het land, waarin Mijn volk woont, de namen der afgoden 1), dat niet één ze meer zal aanbidden, ja zijzelfs niet meer gedacht zullen worden, maar ieder Mij alleen vrezen, Hij alleen van ganser harte liefhebben zal; ja ook de valse Profeten, die Mijn volk door hun leugenen uit hunnen eigen geest van Mijne zuivere waarheid en gerechtigheid konden zoeken af te keren, en den onreinen geest, die tot het rijk des duivels behoort, dat op aarde zoekt te bevorderen, in de valse Profeten werkzaam is en leugenen ingeeft (1 Kon. 22:21 vv. Openb. 16:13 v.), zal Ik uit het land wegdoen, zodat de afval van Mijn volk geen voedsel meer zal krijgen en geheel zal ophouden.

1) De Profeet handelt in de gehele afdeling: Hoofdst. 12:1-13 :6 niet over zijn heden, maar over die toekomst, welke voor Israël daarmee zal beginnen, dat het zijnen Middelaar verwerpt, en gedurende welke het aan de macht der boze herders (Hoofdst. 11:15 v. zal zijn prijsgegeven. Volgens de veronderstelling van den Profeet zal die verkeerdheid van Israël, tengevolge van welke het zijnen Middelaar verwierp volgens inwendige noodzakelijkheid tot dat toppunt stijgen, dat zij vóór de straf der ballingschap bereidt had, zodat het voor een groter of kleiner deel van zijne leden weer tot de dwaasheid van afgoderij zal vervallen. Moge ook onze tegenwoordige tijd er nog niet uitzien alsof deze veronderstelling van den Profeet zou worden vervuld, zo mag ons dit toch niet bewegen, om van de meest voor de hand liggende en alleen natuurlijke opvatting van den profetischen tekst volgens zijn zamenhang af te wijken. Te minder is zulk ene afwijking veroorlooft, daar het profetische oord ook overigens aanneemt, dat de mensheid ondanks den hogen stand van maatschappelijke en verstandelijke ontwikkeling, de toenemende beschaving toch tot ene zedelijke barbaarsheid zal vervallen, zodat het weer tot enen formelen afgodendienst komt (Openb. 9:20; 13:3; 14:15 Onder de afgoden, welke men dan zal vereren, behoeft men echter niet noodzakelijk Fetischen te verstaan, ook de verering van het genie en de onbeperkte heerschappij, welke men aan algemeen verbreide goddeloze ideeën inruimt, zodat men daaraan zelfs leven en ziel opoffert, is niet alleen afval van den Heere, maar ook grove afgodendienst.

Gelijk de Geest Gods ene fontein is tegen de zonde en de onreinheid, zo zijn onreine geeesten als vuile wateren, welke ieder bezoedelen, die zijn kleed daarmee nat maakt.

3. En het zal geschieden, dat wanneer iemand meer profeteert, ieder zal weten, dat ten tijde der bekering van het gehele volk, overeenkomstig des Heeren belofte, niemand meer een ander zal leren, dat allen van den Heere zullen geleerd zijn (Jer. 31:34, Jes. 54:13 dat dus ieder, die voorgeeft een Profeet des Heeren te zijn, een bedrieger, een leugenprofeet, een lasteraar van den naam des Heeren moet zijn. Het zal zelfs zijn, dat zijn eigen vader, en zijne moeder, die hem gegenereerd hebben, ondanks hun natuurlijke liefde, in heiligen toorn tot hem, dien profeterende, zullen zeggen: Gij zult niet leven, gij moet sterven, dewijl gij valsheid gesproken hebt in den naam des HEEREN; en zijn vader en zijne moeder, die hem gegenereerd hebben, zullen hem, overeenkomstig des Heeren bevel (Deut. 13:6-11; 18:20), dat ieder die tot afgoderij verleidt of door den leugengeest profeteert, den dood moet sterven, doorsteken, wanneer hij profeteert. Hoewel de wet de volvoering der straf aan eigen ouders niet beveelt, zo zal toch zozeer de ijver voor den Heere hen allen doordringen en boven alles gaan.

4. Ja zelfs diegenen, welke vóór de uitstorting des Geestes het meest in goddeloosheid waren weggezonken, zullen zich van harte tot den Heere bekeren, en zich over hunnen vorigen wandel schamen. En het zal geschieden te dien dage, dat die Profeten, die vóór de uitstorting van den Geest der genade (Hoofdst. 12:10) den geest der leugen hebben gediend, en valse leer hebben verkondigd, beschaamd zullen worden, een iegelijk van wege zijn gezicht, wanneer hij profeteert, dat hij vroeger had, of door de werking en macht van den bozen geest, of dat hij voorgaf om de onkundigen te bedriegen, en op een dwaalweg te leiden, en zich zelven te beroemen; en zij zullen een zo diepen afkeer hebben van die vroegere zonde van leugenprofetie, dat zij genen haren mantel meer aandoen, zo als de Profeten gewoon zijn dien te dragen (2 Kon 1:8. Jes. 20:2. Matth. 3:4. Hebr. 11:37. Openb. 11:3 zij zullen gene poging meer aanwenden om te liegen, maar er van gruwen.

Het haren gewaad, d. i. een uit ongelooide vellen vervaardigde mantel, werd gehouden voor een teken van afstand van werelds genot, om in strenge onthouding uitsluitend voor den dienst van God te leven.

5. Maar hij zal, opdat bij niemand de verdenking oprijze, dat hij nog tot de Profeten zou willen geteld worden, openlijk en tot ieder zeggen: Ik ben geen Profeet, ik gaf mij niet met Profeteren af, ik ben een man, die het land bouwt; want een mens heeft mij daartoe als lijfeigene, als knecht, geworven van mijne jeugd aan, de stand van knecht sluit dien van Profeet geheel uit.

Zo zal hij uit schaamte en uit vrees voor schande liever tot ene leugen zijne toevlucht nemen, en zich den aller geringsten en verachtsten stand toeschrijven, dan bekennen dat hij die goddeloze bezigheid had.

6. En zo iemand, juist omdat hij zo ongevraagd bij ieder verzekert, dat hij geen Profeet is geweest, tot hem zegt: Maar wat zijn deze wonden en striemen in uwe handen, en verder op uwe armen? Zijn dat gene duidelijke sporen van zelfverwondingen, zoals valse Profeten vóór en bij hun voorzegging zich gewoonlijk toebrachten (1 Kon. 18:28)? zo zal hij zeggen, tot ene

ongeloofwaardige uitspraak zijne toevlucht nemende: Het zijn de wonden, waarmee ik in mijne jeugd geslagen ben, in het huis mijner liefhebbers 1).

1) Sommige goede uitleggers merken aan, hoe schielijk dit komt, na de melding van Christus doorstoken zijn, en denken dat deze woorden zijn van dien groten Profeet, niet van den valsen Profeet, van wie te voren gesproken was. Christus gewond aan Zijne handen, toen zij aan het kruis genageld werden, en na Zijne opstanding had Hij nog de tekenen dezer wonden; en hier zegt Hij, hoe Hij daaraan kwam. Hij ontving die als een valse Profeet; want de Overpriesters noemden Hem als een verleider, en om die reden wilden zij Hem gekruisigd hebben, maar Hij ontving ze in het huis Zijner vrienden, de Joden, die Zijne vrienden moesten zijn.

7.

II. Vs. 7-Hoofdst 14:21. De nu volgende tweede helft van den last des Heeren over Israël moet er toe dienen, om de voorstelling, welke in de eerste helft gegeven is, van de ontwikkeling der geschiedenis van Gods volk ten einde toe aan te vallen en uit te breiden. De volgende afdeling knoopt zich daar aan, waar de vorige is blijven staan; veel daarin staat parallel met hetgeen in ‘t vorige gezegd is. Terwijl namelijk in het voorgaande werd voorgesteld, hoe de Heere Zijn volk tot overwinning tegen alle vijandige wereldmachten leidt, en door uitstorting van Zijnen Geest der genade tot erkentenis zijner zware zonde in het verwerpen en doden van den Messias brengt, en geheel verandert, wordt in ‘t volgende eerst summarisch het toekomstige gericht aangekondigd, waardoor de Heere de goddelozen van de vromen onder Zijn volk zal scheiden, de laatsten louteren en heiligen zal, en Zijn volk in heerlijkheid volmaken (vs. 7-9); alsdan wordt dit gericht in Hoofdst. 14 verder uiteen gezet. In 6 afdelingen schildert de Profeet den laatsten, grootsten druk, de redding en verheerlijking van Zijn volk. alle Gode vijandige volken zullen bij laatste, zoals reeds in Hoofdst. 12:2 vv. is aangewezen, door den Heere tegen Jeruzalem worden vergaderd, zij zullen de stad innemen, plunderen, en de helft harer bewoners in ballingschap wegvoeren. Dan zal zich de Heere over Zijn volk ontfermen. Hij zal verschijnen op den Olijfberg, en door het splijten van dezen berg den overgeblevenem een veiligen weg tot redding banen. Hij zal met Zijne heilige engelen nederdalen, om Zijn rijk te volmaken. Dan zal van Jeruzalem uit een stroom van heil en zegen over het gehele land worden uitgestort. De legers van volken, tegen Jeruzalem uitgetrokken, zullen op wonderbare wijze worden geslagen en elkaar vernietigen, het overblijfsel der volken zal zich tot den Heere bekeren, en jaarlijks naar Jeruzalem komen, om den Heere met Zijn volk te danken, dat Hij ze van de dwaalwegen in de woestijn der goddeloosheid tot het rijk des vredes heeft gebracht. Jeruzalem zal dan echter, evenals het ganse volk Gods, heilig worden. Het is de allerlaatste tijd, van welken hier wordt gesproken, de volmaking van alle raadsbesluiten Gods, de tijd der verheerlijking.

7. Zwaard! ontwaak tegen Mijnen Herder 1), tegen den door Mij als Verlosser en Heilaanbrenger gezondene (Hoofdst. 11:4 vv.), en tegen den man, die zelf waarachtig God, en van eeuwigheid met Mij op ‘t nauwst verbonden, en daarom Mijn metgezel 1) Hoofdst. 12:10. Joh. 10:30)is, spreekt de HEERE der heirscharen a), sla dien goeden Herder, en de door Hem geweide, maar ondankbare, ongehoorzame schapen zullen verstrooid worden, zodat ieder zonder God en zonder Koning en Herder zijnen eigenen, door hem in de blindheid zijns

harten gekozen weg zal gaan; maar Ik zal daarna Mijne hand tot de kleinen, de ootmoedigen en boetvaardigen onder de verstrooide kudde wenden, en ze uit hun verstrooiing tot hunnen enigen Verlosser en Herder, en daardoor tot de zekerheid van den eeuwigen vrede terugleiden.

a) Matth 26:31; Mark. 14:27.

1) Deze zijn de woorden van God, den Vader, die bevel en last geeft, om het zwaard Zijner gerechtigheid tegen Zijn Zoon te doen ontwaken, toen Deze Zich gewillig tot een slachtoffer voor de zonde gemaakt heeft.

2) De Heere wordt hier Gods regeerder genoemd, omdat Hij van eeuwigheid bij den Vader was, Zijn eeuwige en eniggeboren Zoon en Herder, omdat Hij als de Middelaar, de grote en goede Herder was, die op Zich had genomen om de kudden te weiden. Hem zou de Vader daarstellen als den goeden Herder. Het zwaard, het zwaard der gerechtigheid zou tegen Hem ontwaken, omdat Hij zelf geen zonde had, maar de zonde van een verloren volk op Hem zou worden gelegd, en opdat Hij alleen een eeuwige verzoening zou teweeg brengen.

Alzo ging het dan ook met den Heere in Zijn laatste lijden: het zwaard ontwaakte tegen Hem en Zijne discipelen werden verstrooid; maar na Zijne verrijzenis ging Hij ze allen voor naar Galilea, en aldaar hebben zij Hem gezien. Alzo ging het in de dagen van Stefanus, en zo dikwijls er enige vervolging werd aangericht om des Evangelies wil; maar de Heere vergat Zijne schapen niet. Alzo gaat het door alle tijden; wanneer het zwaard der vijandschap wordt uitgetogen en gewet tegen de gemeente des Heeren, dan worden velen bevreesd, en soms verstrooid, maar de overste Herder der schapen, die uit de doden is opgewekt, vergeet of verlaat de Zijnen niet. Aan de rechterhand Zijns Vaders gezeten, heeft Hij, als Middelaar Gods en der mensen, als Heere van alle dingen en als Hoofd Zijner Kerk, alle macht in den hemel en op aarde. Zo Hij voor ons is, wie zal dan tegen ons zijn? Zijne schapen zijn in Zijne handen, en Hij roept ze telkens toe: vrees niet, gij klein kuddeke, want het is des Vaders welbehagen, u Zijn koninkrijk te geven.

De profetie beschrijft hier weer hetzelfde wat het profetische gezicht van den goeden Herder moest voorstellen (Hoofdst. 11:4-14). Den dood van den goeden Herder, welke in dat gezicht nog niet duidelijk was uitgedrukt, en die hier beschouwd wordt van de andere zijde, namelijk als door Gods eigene beschikking, volgens Zijn eeuwig raadsbesluit tot stand gekomen, vermeldt de profetie alleen, om aan te tonen, welk gezicht zich daaruit over de herderloze kudde zal ontwikkelen. Dat echter de natuurlijk niet slechts uitwendige verstrooiing en daarop volgende uitroeiing van twee derde delen der kudde, het goddelijk strafgericht voor het verwerpen en doden van haren Herder is, weet ieder, die dat profetisch gezicht (Hoofdst. 11) heeft verstaan, want het is hetzelfde, wat daar door verbreking der beide stokken over de kudde komt, zelfzuchtige haat en partijen, inwendige strijd en dood (vgl Hoofdst. 11:9). Alles wat tegen den Heere Christus geschiedde van den tijd af, dat men met zwaarden tegen Hem trok, geschiedde naar den voorbedachten raad en de voorzienigheid Gods (Hand. 2:23). Israël verwerpt wel Zijnen Verlosser, ja het doodt Hem (Hoofdst. 12:10); maar evenals Israël zich hierdoor verzondigt, zo is toch ook dit in den raad des Heeren opgenomen; in zo verre brengt

de Heere zelf het doden van Zijnen goeden Herder teweeg, opdat Hij door Zijnen dood het heil en het leven van Israël en van de gehele wereld tot stand brenge. "Jesaja verbindt de wonden van Jezus in deze en de geopende heilfontein, tot welke Hij alle naar genade en troost smachtende zielen nodigt (Jes. 53:5; 55:1 v.) Eveneens verbindt Zacharia den blik op den doorstoken Verlosser (Hoofdst. 12:10 en de vrije opene fontein tegen alle zonde en onreinheid, welke uit Zijne wonden vloeit. " Hier roept nu de Heere zelf het zwaard tegen Zijnen Herder op; in het zwaard zijn echter alle moordwerktuigen, ook die tot ter dood marteling en tot geweldigen dood begrepen.

8. En het zal gedurende die verstrooiing der herderloze kudde geschieden in het ganse land, spreekt de HEERE, dat de tweederde delen daarin des volks zullen uitgeroeid worden met enen geweldigen dood door middel van het zwaard van den dwazen Herder (Hoofdst. 11:16 v), en den geest geven; maar het derde deel zal als een heilig zaad en uitverkoren overblijfsel daarin overblijven, namelijk de kleinen, tot welk Hij Zijne hand zal wenden.

9. En Ik zal dat derde deel in het vuur der smarten brengen, en Ik zal het van alle zondigheid louteren, gelijk men zilver in den smeltoven loutert, en Ik zal het beproeven a), gelijk men goud beproeft, opdat zij tot een waarachtig heilig volk worden b), het zal dan met hartelijk berouw en waar vertrouwen opzien tot Hem, dien zij doorstoken hebben, en Mijnen in Hem hun geopenbaarden naam aanroepen, en Ik zal hetin Zijnen naam verhoren, Ik zal te dien dage van hen allen zeggen 1): Het is Mijn waarachtig heilig volk, dat Ik heb verlost en verkregen, dat Mij dient in eeuwige gerechtigheid, reinheid en zaligheid; en het zal zeggen: de HEERE is Mijn God, door wiens ontferming ik zalig ben geworden (Hoofdst. 8:8. Hos. 2:22. Jer. 24:7; 30:22).

a) 1 Petr. 1:6, 7. b) Ps. 50:15; 91:15 c) Ps. 144:15. Joh. 20:28.

De vervulling van dat gericht en deze redding begon feitelijk met den dood van den goeden Herder, den Heere Jezus Christus, doch duurt nog heden voort, en zal voortduren, tot het einde der dagen. Toen de vangers in den hof van Gethsemane het zwaard tegen den Heere Jezus ophieven en Hem gevangen namen, om Hem tot het lijden des doods weg te voeren, toen tengevolge daarvan Zijne discipelen allen te zamen wegvluchtten, toen was dit voorspel een begin van de verstrooiing en verwoesting der gehele kudde van het volk Israëls, welke zich aan haren Herder ergerde; de Heere had ook op deze plaats gewezen, en die met vrije aanhaling genoemd als de profetie, die toen werd vervuld, dat ook zij allen aan Hem zouden worden geërgerd. Spoedig na des Heeren dood werd de vroegere eenheid in Israël verdeeld tot een menigte van partijen, en ieder ging langs zijn eigen weg in het verderf. Twee derde delen der kudde werden uitgeroeid, toen in den Joodsen oorlog onder Titus alleen bij de belegering van Jeruzalem 1. 100. 000 omkwamen, en spoedig daarop bij de onderdrukking van Bar-Cochba alleen in Palestina ongeveer 600. 000 Joden hunnen dood vonden, en geheel Judea tot ene woesternij werd; de uitroeiing van het twee derde deel werd in de volgende eeuwen voortgezet in de vervolgingen der Joden met vuur en zwaard, en zal eerst dan ophouden, als geheel Israël zich zal bekeren. Maar ook het tweede gedeelte der profetie begon dadelijk na den dood van Jezus. Zoals Hij Zijnen discipelen had voorzegd, dat Hij na Zijne opstanding weer als hun trouwe Herder voor hen zou heengaan naar Galilea, zo geschiedde

het. Toen keerde de Heere eerst Zijne hand tot de kleinen onder de verstrooide kudde, gelijk Hij door het woord van Petrus die 3. 000 bekeerde. Sedert zijn er wel meer enkele, tot welke de Heere Zijne ontfermende hand keert, om ze tot hunnen Herder terug te voeren. Maar het derde deel, dat in het land der eeuwige rust over zal blijven, zal vol worden, wanneer de volheid der heidenen zal ingegaan zijn. In dien tijd zal de Heere alle kleinen in de kudde van het volk Israël, d. i. allen, die waarachtige begeerte naar verlossing hebben, door grote rampen heen tot volle bekering en heiliging leiden. Zo is dus in de verzen 7-9 in een kort overzicht de aard en wijze aangegeven, waarop het onder Israël tot de noodzakelijke scheiding en reiniging van alle goddeloze elementen zal komen. Meer nauwkeurig wordt dit door het volgende hoofdstuk uitgewerkt.

HOOFDSTUK 14.

CHRISTUS KONING EN BESCHERMER ZIJNER KERK.

1. Ziet, de dag komt tot verheerlijking van den naam des HEERE, dat uw roof, de in u geroofde schat, zal uitgedeeld worden, niet in enigen afgelegen hoek, maar in het midden van u, o Jeruzalem! 1) zo groot zal de overmoed uwer vijanden zijn.

1) God verschijnt hier tegen Jeruzalem; het oordeel begint van het huis Gods, wanneer de dag des Heeren komt, moet Jeruzalem door het vuur, om gelouterd te worden. God zelf vergadert alle volken om tegen Jeruzalem te strijden. Hij geeft hun een last, gelijk Hij deed aan Sanherib, om den buit te nemen, want het volk van Jeruzalem was nu geworden het volk Zijns toorns. En wie kan voor Hem bestaan, of voor volken, door Hem vergaderd? Waar Hij last geeft, zal Hij voorspoed geven, de stad ingenomen worden door de Romeinen, die volken tot hun gebied hebben.

2. Want Ik, de Heere, zal zelf alle Gode vijandige Heidenen tegen Jeruzalem, dat dan weer tot middelpunt van Mijn rijk is verheven, ten strijde verzamelen, om ze daarna even als Faraö en zijn leger te verderven (Hoofdst. 12:2 vv.). Eneerst zal het dan-alzo is Mijn wil-tegen Mijne heilige stad gelukken, de stad zal ingenomen, en de huizen zullen geplunderd, en de vrouwen zullen geschonden worden (Jes. 13:16), en de helft van de inwoners der stad zal wederom, even als ten tijde van de verovering door de Chaldeën, uitgaan in de gevangenis; maar het overige des volks zaldoor Mijne bijzondere beschikking uit de stad niet uitgeroeid worden, maar zal daarin blijven, opdat Ik aan hen Mijne wonderbaar reddende en helpende macht betone.

3. En de HEERE zal zelf met al zijne heilige Engelen uittrekken, en Hij zal strijden tegen die Heidenen, zo als dit de verzen 12 vv. nauwkeuriger voorstellen, gelijk ten dage, als Hij met wonderbare betoning Zijner almacht en heerlijkheid in vroegere dagen dikwijls gestreden heeft, ten dage des strijds tussen het rijk Gods en het Gode vijandige wereldrijk. Even als echter dan de macht der boosheid van het wereldrijk zich in de hoogste mate zal openbaren, en het al zijne kracht zal inspannen, zo zal ook de openbaring van de heerlijke macht des Heeren alle vroegere betoning verre overtreffen.

a) Jes. 42:13.

4. En eerst zal de Heere verborgen en onzichtbaar van den hemel op aarde nederkomen. Zijne voeten zullen te dien dage staan op den Olijfberg, die aan gindse zijde van het Kedrondal voor Jeruzalem ligt tegen het Oosten, op dezelfde plaats, waar de aarde ook het begin Zijner grootste vernedering heeft gezien; zodra echter Zijne heilige voeten de aarde aanraken, zal deze, gelijk altijd, tot in de diepte beven (Ex. 19:18. Richt. 5:5. Ps. 68:8. Nah. 1:6). En de Olijfberg zal in tweeën gespleten wordenen wel in ene loodrecht op de oostzijde van Jeruzalem staande lijn, naar het oosten en naar het westen. Die beide helften zullen verre van elkaar wijken, zodat er ene zeer grote vallei zal zijn, een breed dal; en de ene helft des bergs zal wijken naar het noorden, en de helft deszelven naar het zuiden 1) Ezech. 38:19 vv.).

1) Evenals de andere Profeten eindigt ook de Profeet Zacharia met een vergezicht te geven in de voleindiging der eeuwen. Hij schildert den ondergang der Joodse kerk, de verwoesting van het Jeruzalem in de dagen des Heeren, maar ook den triomf van den Christus Gods. Hij voorspelt hoe de Olijfberg in tweeën zal gespleten worden en er een grote vallei zal zijn. Dat is, er zal een brede weg van gemeenschap geopend worden tussen Jeruzalem en de Heidenwereld, zodat de middenmuur der afscheiding zal weggenomen zijn, en de Heidenen kunnen komen tot het geestelijk Jeruzalem, dit is, tot de Kerk, die zalig wordt.

5. Dan zult gijlieden, die niet door de vijanden worden weggesleept en uitgeroeid, maar door des Heeren genade als het ware volk van God in de stad zijt bewaard, in die aardbeving de komst des Heeren opmerken, en in het wijd voor u geopende dal erkennen, dat hier het toevluchtsoord is, u door den Heere bereid, tegen iedere schade. Gij zult dan vlieden uit de veroverde en verwoeste stad door de vallei Mijner bergen, door het dal, dat zich gevormd heeft door het wonderbaar scheiden van de twee helften van den berg, en het zal u volkomen veiligheid geven; (want deze vallei der bergen zal reiken tot het aan gindse zijde van den Olijf berg gelegene dorpje Azal1) (= edel),) en gij zult met zulk een schrik over de aardbeving tot dat dal vlieden, gelijk als gij in uwe voorouders vloodt voor degrote aardbeving in de dagen van Uzzia, den koning van Juda, welke dengenen, die deze beleefden, een voorspellende voorbode van deze verschrikkingen van den laatsten tijd was (Amos 1:1). Dan, als gij allen in dat dal zijt geborgen, zal de HEERE,) Mijn God, wiens Profeet ik verwaardigd ben te zijn, in zichtbare heerlijkheid komen ten gerichte over Zijne vijanden, en tot volmaking van het eeuwig heil van Zijn volk, en al de heiligen, de engelen met U, o HEERE! opdat Gij eeuwig bij de Uwen woont (Dan. 7:9 v. Matth. 16:27; 25:31. 2 Thess. 1:7. Openb 19:14).

1) Een dorp met name Azal, is in de nabijheid van Jeruzalem niet aan te wijzen, ook Hiëronymus, die ons over zovele andere, nu verdwenen plaatsen berichten geeft, weet van zulk een dorp niets. Dat het hetzelfde als Beth-Haëzel zou zijn en dit aan gindse zijde van den Olijfberg zou hebben gelegen, blijft ene gissing, naast welke de andere even zoveel waarschijnlijkheid had, dat het woord als Adverbium in de betekenis van: "naast" zou staan, en daardoor alleen zon moeten worden uitgedrukt, dat het wonderdal tot dicht bij Jeruzalem zich zou uitstrekken.

Deze vallei der bergen wordt gezegd te reiken tot Azië, of tot de afgezonderde plaats, dit is, tot die allen, welke God afgezonderd heeft voor Zich, wanneer God Zijne bergen tot een weg maakt; door hen een vallei te maken zal de weg geopend worden voor alle de reizigers, en de dwazen zullen daarin zelfs niet dwalen.

2) Van het oosten komt de Heere tot den roemruchtigen intocht in Jeruzalem, evenals Ezech. 43:2. En ziet de heerlijkheid des Gods van Israël kwam van het oosten en bruiste, gelijk een groot water bruist, en het werd verlicht op de aarde van het licht Zijner heerlijkheid! Naar het oosten was ook (Ezech. 11:23) de heerlijkheid des Heeren van den tempel uitgegaan, en had zich gesteld op den berg, die tegen het oosten der stad ligt op den Olijfberg. David, het typische beeld van den hemelsen koning, was bij zijne vlucht voor Absalom mede oostwaarts over den Olijfberg gedaan (2 Sam. 15:30) en langs denzelfden weg teruggekeerd. Zo hield ook Jezus Zijnen koninklijken intocht in Jeruzalem van het oosten komende, van den

Olijfberg af (Matth. 21:1), en ging van den Olijfberg ten hemel (Luk. 24:50). Dßßr was het, dat twee mannen in witte klederen den jongeren verkondigden: deze Jezus, die van u opgenomen is ten hemel, zal alzo komen gelijk gij Hem hebt zien ten hemel waren. " In den tempel van Ezechiël wordt de oostpoort van den buitensten voorhof voor de mensen gesloten, nadat de Heerlijkheid des Heeren er door is ingegaan (Ezech. 44:1, 2). Zo is het duidelijk, waarom de Heere bij Zacharia juist op den Olijfberg, die tegen het oosten ligt, verschijnt vermits Hij komt tot een gericht des toorns over Zijne vijanden, die Zijne Heilige stad Jeruzalem hebben ingenomen.

Evenals de natuurlijke zon van het oosten af den dag aanbrengt, zo zal ook de Zon des eeuwigen heils voor Zijne gemeente van het Oosten verschijnen; want in hetgeen volgens God beschikkingen in de natuur plaats heeft, is ene voorafbeeldende betekenis. Daarom bouwde men de kerken met het koor naar het Oosten, en wendde de dienaar Gods zijn aangezicht bij het gebed naar het Oosten; daarom rusten onze doden in hun graven, met het aangezicht naar het Oosten gekeerd, des Heeren komst, die ons onze verlossing aanbrengt, verwachtende met den jubelenden triomferenden Zacharia.

In de laatste woorden wordt gezegd, dat de Heere God zal komen, in de volgende verzen wordt dit woord uitgewerkt. De Profeet ziet den dag komen, waarop de Heere ten gerichte Zich opmaakt, omringd door Zijne heilige Engelen, Hij ziet het, dat, Hij krijgt er een gezicht in, hoe, in den loop der tijden, de Christelijke Kerk zich zal uitbreiden, maar ook vervolgd worden door hare vijanden, maar tevens, hoe alleen de raad Gods gelukkiglijk is volvoerd in betrekking tot der zondaren zaligheid; de Heere God zal komen om aan alle macht der vijanden een einde te maken.

6. En het zal te dien dage, als de Heere ten gerichte over Zijne vijanden en tot redding Zijner gemeente van den hemel nederdaalt, volgens de door den Heere over Zijne vijanden bepaalde verschrikkingen, geschieden, dat er niet zal zijn het kostelijk licht, en zal de dikke duisternis1), (Joël 3:15. Jes. 13:10. Matth. 24:29. Openb. 6:12).

1) In het Hebr. wehajah bajoom hahoe loo jihejeh oor jekaroth wekippaoon. Beter: En het zal ten dien dage geschieden; het zal niet licht zijn, de kostelijken zullen verduisterd worden. Onder kostelijken hebben we, in verband met Job 31:26 te verstaan: zon, maan en sterren. De Profeet wil zeggen, wat ook door andere Profeten wordt verkondigd, dat zon, maan en sterren hun licht zullen verliezen, als de Heere zich openbaart. Vandaar dat er ook volgt, dat het dag noch nacht, zal wezen, omdat er gaan licht der zon en geen licht der maan of sterren zal zijn, maar ten tijde des avonds zal het licht wezen.

7. Maar het zal een enige dag zijn, aan welken geen andere dag der wereld gelijkt, die den HEERE in Zijne betekenis wel bekend zal zijn, het zal noch dag noch nacht zijn op de wijze als nu, wanneer de opgang en ondergang van zon en maan de afwisseling teweeg brengen; maar de orde der natuur zal geheel omgekeerd zijn, bij dag zal de duisternis van Gods gericht heersen; en het zal geschieden ten tijde des avonds, wanneer het gericht zal geëindigd zijn, dat het licht zal wezen, daarop zal echter een dag aanbreken, waarop geen avond en gene duisternis meer volgt (Openb. 21:23, 25).

Dikwijls zien wij met bezorgdheid den ouden dag tegemoet, en wij vergeten dat het ten tijds des avonds licht zal wezen. Voor vele gelovigen is de ouderdom de beste tijd huns levens. De lucht, die den zeeman tegenwaait, wordt zachter, naarmate hij de kust der eeuwigheid nadert; de zee is stiller geworden, ene diepe, heilige, kalme rust heerst overal. De schitterende vlammen van het vuur der jeugd worden op het altaar van den grijsaard niet meer gevonden, maar het wezenlijke vuur van ernstig gevoel is gebleven. De pelgrims hebben het land Beulah bereikt, die gelukkige landstreek, waar de dagen zijn als de dagen des Hemels op aarde. Engelen bezoeken dat land, ene hemelse koelte waait, en de bloemen van het paradijs groeien er, en de lucht is met de muziek der Serafs vervuld. Sommigen wonen aldaar jaren lang, en anderen komen er slechts weinige uren voor hun dood; maar het is een Eden op aarde. Wel mogen wij naar den tijd verlangen, dat wij in die schaduwrijke dreven zullen mogen rusten, en verzadigd worden met hoop, totdat de tijd des oogstes komt. De ondergaande zon schijnt groter te zijn dan wanneer zij boven aan den hemel staat, en een glans van heerlijkheid kleurt al de wolken, die haar omringen. Het lijden verstoort geenszins de kalmte van de zachte schemering des ouderdoms, want de kracht, die in zwakheid volbracht wordt, draagt het alles met geduld. De rijpe vruchten der ervaring maken den keurigen maaltijd uit van den avond des levens, en de ziel bereidt zich voor de rust. Gods kinderen zullen het licht ook in de ure des doods genieten. Het ongeloof klaagt: de schaduwen vallen, de nacht komt, het leven spoedt ten einde. O neen! roept het geloof uit: de nacht is haast voorbijgegaan, en de ware dag breekt aan. Het licht is opgegaan, het licht der onsterfelijkheid, het licht van des vaders aangezicht. Leg uwe voeten zamen op het bed, en zie het geestenheir dat u wacht. Engelen wenken u toe. Vaarwel, geliefde, gij zijt vertrokken, gij wenkt ons met de hand. Nu is alles licht. De poorten ontsluiten zich, de gouden straten blinken, den steen Jaspis gelijk. Wij bedekken de ogen, maar gij aanschouwt het ongeziene. Vaarwel, broeder, gij hebt ten tijde des avonds een licht, dat wij nog niet bezitten.

8. Ook zal het te dien dage bij het aanbreken van den eeuwigen dag der zaligheid, geschieden, dat er levende, kristal heldere wateren uit het heiligdom te Jeruzalem, van de plaats, waar de Heere onder Zijne verloste, zalige gemeente aanwezig is, vlieten zullen (Joël 3:18. Ezech. 47:7-12. Openb. 22:1) de ene helft van die naar de Oostzee, de zee ten oosten, de zogenaamde Dode zee, en de helft van die naar de achterste, de westelijke, de Middellandse zee aan; Zij zullen de krachten des eeuwigen levens uit de woonplaats Gods in het gehele land invoeren, en des zomers en des winters zijn, zodat gene verdroging onder den gloed van den zomer, gene verstijving in den winter meer kan plaats hebben; het zal eeuwige lente en voortdurende wasdom zijn.

De stromen van levend water, uit Jeruzalem gloeiende, drogen evenmin op door de verschroeiende hitte van den snikheten zomer, als zij bevriezen door de ijzige winden van den ruwen winter. Verblijd u, mijne ziel, dat gij gespaard zijt om van de getrouwheid des Heeren te getuigen. De jaargetijden veranderen, en gij verandert, maar uw Heere blijft eeuwig dezelfde, en de stromen Zijner liefde zijn even diep, breed en vol, nu als immer. De hitte van de zorgen der bezigheden, en de verzengende beproevingen doen mij de behoefte aan den verfrissende invloed van de rivier Zijner genade gevoelen; ik mag dadelijk en tot verzadiging uit de onuitputtelijke bron drinken, want des zomers en des winters stroomt zij voort. De hoge wellingen vloeien steeds over, en, geprezen zij de Naam des Heeren, de lage wellingen

kunnen evenmin opdrogen. Elia vond de beek Krith opgedroogd, maar Jehova was nog dezelfde zorgende God. Job zei dat zijne broederen gehandeld hadden als bedrieglijke beken, maar in zijn God had hij ene overvloeiende rivier der vertroosting. De Nijl is het grootste vertrouwen van Egypte, doch zijne vloeden zijn veranderlijk; onze Heere is in eeuwigheid dezelfde. Door den loop van den Eufraat om te wenden nam Cyrus de stad Babylon; doch gene menselijke noch helse macht kan den stroom der goddelijke genade omwenden. Men heeft beddingen van oude rivieren geheel droog en ledig gevonden; maar de stromen, die op de bergen der goddelijke vrijmacht en der eindeloze liefde ontspringen, zullen altijd boordevol zijn. De geslachten gaan voorbij, doch de stroom der genade blijft onveranderd. De rivier Gods kan met meer recht dan de beek in het gedicht zingen:

Mensen mogen gaan of komen, Maar mijn golven blijven stromen.

Hoe groot is uw geluk, o mijne ziel! dat gij langs zulke stille wateren gevoerd wordt! Ga nooit tot andere stromen, opdat gij niet des Heeren bestraffing zoudt horen. Wat hebt gij te doen met den weg van Egypte, om de wateren der modderige rivier te drinken.

9. En de HEERE, de alleen ware, Drieëenige God, zaldan in volle waarheid zichtbaar en eeuwig tot Koning over de ganse aarde zijn 1), waar Gods volk woont, en Zijn rijk is uitgebreid, en dit zal de gehele wereld zijn, te dien dage zal alle afgodendienst geheel verdwenen zijn, dan zal de HEERE één zijn, en Zijn naam één, de alleen aangebedene en geprezene.

De Heere (Jehovah) is wel altoos één geweest (ofschoon in onderscheidenheid van personen), maar Zijn naam, dien Hem de mensen gaven, was zeer verschillend, naarmate van de onderscheidene beelden en begrippen, die de heidense volken zich van den Heere maakten. De valse namen, die met de valse beelden en begrippen verbonden waren, de afgodennamen zullen geheel van de aarde verdelgd worden (vgl. Hoofdst. 13:2), en gelijk de Heere slechts één is, zo zal ook Zijn naam slechts één zijn, een naam waarin God aan Zijn wezen ene menselijke voor alle verstaanbare uitdrukking geeft, een naam waarin de Heere Zich heeft willen bekend maken, is ons nu bekend, het is de naam Jezus, gelijk Petrus (Hand. 4:12 #Ac), Paulus (Fil. 2:9-11) en Johannes (1 Joh. 5:20), eenparig getuigen. In den enigen naam Jezus is tevens de kennis en de verering des Vaders en des Heiligen Geestes den mensen gegeven.

Hij is en was altoos zodanig naar recht en in de oppermachtige betrekking Zijner Voorzienigheid. Zijn koninkrijk heerst over alles, en niemand is van Zijn gebied uitgesloten, maar hier wordt beloofd, dat Hij zodanig zijn zal, die dadelijk bezitting van de harten Zijner onderdanen neemt. Hij zal van allen voor Koning erkend worden in alle plaatsen. Zijn gezag zal erkend worden, en men zal zich daaraan onderwerpen en verbintenis aan Hem zweren.

10. Dit ganse land van het eeuwige Kanaän, waarin des Heeren verlost en geheiligd volk woont, zal dan zijn omgekeerd, het zal rondom als een vlak veld gemaakt worden, alle bergen zullen worden vernederd en effen gemaakt, maar ook vruchtbaar en bloeiende zijn, van Geba (= heuvel) (Joh. 18:24) tot Rimmon (= zeer hoog) toe, zuidwaarts van Jeruzalem (Joz. 15:32) tussen welke beide plaatsen zich nu een hoog berg- en rotsachtig landschap bevindt, welks

bergen veel hoger zijn dan Zion. En zij, Jeruzalem, het middelpunt van het rijk Gods in heerlijkheid, zal uit- en inwendig verhoogdzijn (Micha 4:1), en zal niet meer door de Heidenen worden vertreden, maar in hare gehele vroegere uitgestrektheid bewoond worden in hare plaats, zo verre zij ten tijde van David en Salomo zich uitstrekte, van de poort van Benjamin of Efraïm in den noordelijken muuraf, tot aan de plaats van de eerste of oude poort aan den noord-oosthoek der stad (Neh. 3:6), tot aan de Hoekpoort aan den anderen of noordwesthoek (2 Kon. 14:13)toe; en aan de andere zijde van den toren van Hananeël (= genadig door God gegeven) aan den noordoosthoek, tot aan des konings wijnbakken toe, nabij de koninklijke tuinen aan de zuidzijde (Neh. 3:1 en 15), zodat van het oosten naar het westen, van het noorden naar het zuiden alles in de stad nieuw en heerlijk zal zijn.

11. En zij zullen daarin eeuwig wonen; de bewoners der stad zullen heilig en zondeloos zijn, en er zal gene verbanning, geen vloek des Heeren meer zijn, zodat zij enig gericht zouden moeten vrezen; want Jeruzalem zal zeker tegen alle vijandelijke aanvallen wonen, en nooit weer verwoest worden (Jes. 65:18 vv. Openb. 22:3)

"De aaneenknoping van de gedaante der toekomstige heerlijkheid van het rijk Gods met het beeld der toenmaals aanwezige, grotendeels nog in puin liggende stad, had voor de eerste lezers van Zacharia iets bijzonder vertroostends en verheffends; zij erkenden daardoor, dat door Gods genade dezelfde stad, welke nu in een kommervollen tijd met moeite werd opgebouwd, eens de verheerlijkste koningin aller heidenen zou worden. Maar zij wisten ook, dat deze eenheid van het tegenwoordige en toekomstige Jeruzalem niet in de ligging en ruimte der poorten, der torens en koninklijke persbakken, of in de stof van kalk en stenen, maar in de geestelijke eenheid en persoonlijkheid van Jeruzalem, als de stad en de gemeente Gods bestond. " Eerst de ondervinding van deze laatste dingen zal het ons kunnen doen begrijpen, op welke nu voor ons ondoorgrondelijke wijze de Heere, die Zijn volk overeenkomstig Zijn eeuwig raadsbesluit verkoren heeft, en daaraan Kanaän met Jeruzalem als het land der rust in God gegeven, eens Zijne eeuwige gedachten in de aardse verhoudingen zal verwezenlijken, zodat het hemelse en aardse, beeld en voorwerp, het eeuwige en tijdelijke of in ruimte beperkte met elkaar geheel overeenkomen.

Nadat de Heere de werking der reddende verschijning des Heeren (vs. 4-7) voor Jeruzalem (vs. 8-11) geschilderd heeft, gaat Hij nu terug tot het eerste doel dezer verschijning, den strijd van God tegen de heidenen, en schildert hij de bestraffing der heidenen, die zich tegen Jeruzalem hadden verenigd, het hadden ingenomen en verwoest (vs. 2).

De Heere wil Zijn volk soms na lange beroeringen zelfs ene verlossing geven uit hun ellenden, zowel als hun voor het verderf bewaren in hun ellenden, wanneer deze hen overkomen; en ofschoon de Kerk niet altijd zo behandeld wordt, zo is zij nochtans de plaats van de grootste veiligheid om in te wonen van de wereld, en daar ook des Heeren volk, met de grootste vrijmoedigheid, het gevaar van enig lot, dat haar kan overkomen, ondergaan mag.

12. En dit zal de door God onmiddellijk over u gezondene plage zijn, waarmee de HEERE al de volken (vs. 3) plagen zal, die tot verdelging van het rijk Gods van de aarde tegen Jeruzalem krijg gevoerd, het veroverd en verwoest zullen hebben; Hij zal ten gevolge van ene

verwoestende pest, welke onder hen woedt (Jes. 37:36), eens iegelijks vlees, daar waar hij op zijne voeten staat1), terwijl hij reeds aan ‘t overige des lichaams aan den dood en de verrotting is overgegeven, doen uitteren, en eens iegelijke ogen, waarmee hij in begeerlijkheid en boosheid den weg naar Jeruzalem en de zwakke plaatsen der stad bespiedt, zullen uitteren in hun holen, en eens iegelijks tong, waarmee hij tegen den Heere en Zijne heiligen smaadheid gesproken heeft, zal in hunnen mond uitteren.

1) Wij zouden zeggen, "daar zij staande en gaande zijn. "

13. Ook zal het te dien dage geschieden als ene verdere straf over hen, dat er een groot gedruis, verblinding en algemene verwarring van den HEERE onder hen zal wezen, gelijk Hij op voorafbeeldende wijze den Ammonieten en Moabieten onder Josafat en meermalen gedaan heeft (2 Kron. 20:23. Richt. 7:22. 1 Sam. 14:20 zodat zij, een ieder menende dat het zijn vijand is, zijns naasten hand zullen aangrijpen, en eens ieders hand met het zwaard zal tegen de hand zijns naasten opgaan om hem den doodslag te geven (Ezech. 3:21),

14. Zo zullen alle deze vijandelijke legerscharen tot op den laatsten man volkomen worden vernietigd. En ook zal Juda en dat zal het derde middel der bestraffing des Heeren tegen hen zijn-als een verlost, met krijgshaftigheid toegerust volk van God te Jeruzalem strijden, en het vermogen aller Heidenen rondom zal als een buit uit dezen laatsten groten strijd verzameld worden rondom het rijk van God en Zijn middelpunt Jeruzalem, goud en zilver, en klederen in grote menigte 1).

1) Drieërlei plagen tegen de vijanden worden hier genoemd. Vooreerst dat zij bij levende lijve zullen uitteren, vervolgens, dat de Heere God onder hen een panischen schrik zal verwekken, zodat de een in den ander een vijand zal zien en zij elkaar zullen doden, en ten derde, de Joden zelf tegen de vijanden zullen optrekken en hen verslaan.

Hiermede wordt niet op bijzonderheden gedoeld, maar in het algemeen aangegaan de volslagen vernietiging der vijanden Gods en van Zijn volk, namelijk van hen, die niet tot God zich bekeren.

Over hen, die tot God zich bekeren, wordt in de volgende verzen gesproken.

15. Alzo zal ook de vernietiging der vijanden ene zo volledige zijn dat de plage ook ene der paarden, der muilen, welke den volken tot rijdieren dienen, der kemelen en der ezelen, welke hun tot wegvoeren van goederen en van buit dienden, en aller beesten zalzijn, die in diezelve heirlegers geweest zullen zijn, gelijk gener plage geweest is, zij zullen allen op die wijze omkomen, en zij zullen door pest en zwaard en onderlinge vernietiging worden uitgeroeid.

16. En het zal geschieden, dat al de overgeblevenen van alle Heidenen, allen, die niet door des Heeren gericht zijn weggenomen, die tegen Jeruzalem zullen gekomen zijn, ene gehele verandering zullen ondergaan. Zij zullen voor Jeruzalems muren, misschien ten gevolge van de grote aardbeving en de wonderbare redding van Gods volk en de verschijning des Heeren, van hun vijandschap afstand doen, en tot kennis der waarheid komen, of hadden reeds in hun

land alle vijandschap tegen den Heere afgelegd, die zullenverschoond worden, en zich van harte tot den Heere bekeren, en nog ter elfder ure in het rijk Gods ingaan, dan zullen zij van jaar tot jaar naar Jeruzalem optrekken a), om daar aan te bidden den Koning, die daar in zichtbare heerlijkheid onder Zijn volk woont, den HEERE der heirscharen als den alleen waren God, in wien zij heil en leven hebben gevonden, en om te vieren het feest der loofhutten als eeuwig dank- en vredefeest daarvoor, dat de Heere ook hen van de dwaalwegen der afgoderij en der goddeloosheid tot erkentenis der eeuwige waarheid heeft gebracht.

a) Jes. 66:23.

Reeds onder het Oude Verbond was het loofhuttenfeest een schaduwbeeld der zaligheid in het rijk van God. Het was vooral een jaarlijks dankfeest voor Israëls genadige bewaring op zijnen tocht door de woestijn, en voor zijne inleiding in het beloofde land vol heerlijke goederen. Wanneer echter eens dit rijk des vredes zelf zal zijn gekomen in het nieuwe Jeruzalem, zo zal de schaduw voor de werkelijkheid zijn geweken, en Israël zal dan op het nieuwe eeuwige loofhuttenfeest danken, dat de Heere door Zijne barmhartigheid in Christus het uit alle dwaling en uit ongeloof en uit al de gevolgen daarvan in de heerlijkheid en in de eeuwige rust heeft geleid. De bekeerde heidenen zullen zich in alle opzichten aan die viering aansluiten, want zij zullen nog voor de bijzondere barmhartigheid Gods te danken hebben, dat ook zij tot kinderen van Abraham zijn aangenomen, en in het eeuwige Kanaän, in het rijk des vredes onder den Goddelijken Koning Jezus Christus zijn aangenomen.

17. En het zal geschieden, zo wie van de geslachten der aardezich niet tot den enigen God en Verlosser zal bekeren, en niet zal optrekken naar Jeruzalem, om den Koning, den HEERE der heirscharen, te aanbidden, zo zal er over henlieden geen regen 1) wezen, maar zij zullen alle goederen der genade, ook de lichamelijke, verliezen.

1) Regen is beeld van de genade Gods, van de zegeningen des Geestes. Uitgesproken wordt hier derhalve, dat, wie niet tot het geestelijk Israël bekeerd zijn, maar Heidenen zijn gebleven, niet mede zullen bedeeld worden met de genade Gods met de zaligmakende werken des Geestes, en dat daarom voor hen geen plaats is in het heerlijk Koninkrijk Gods. De eeuwige verwerping der goddelozen wordt hier reeds uitgesproken.

18. En, daarentegen zal geen volk op aarde, ook niet het allervijandigste, van de goederen van het Godsrijk zijn uitgesloten, wanneer het den Koning daarvan aanbidt en Zich aan Zijn volk aansluit, indienechter bijv. het geslacht der eertijds zo bitter vijandige Egyptenaren, over dewelke de regen niet is, niet zal optrekken, noch komen, om te aanbidden, zo zal die plage over hen zijn, en ook hun zo vruchtbaar land zou tot ene onbewoonbare woestijn worden, die plage, met welke de HEERE die Heidenen plagen zal, die niet optrekken zullen om te vieren het feest der loofhutten in het rijk des vredes.

19. Dit, de wegneming van den zegen en van de vruchtbaarheid hunner landen door droogte, zal de straf der zonde der Egyptenaren zijn, mitsgaders de zonde aller Heidenen, die niet optrekken zullen, om te vieren het feest der loofhutten, maar in ongeloof en goddeloosheid volharden.

20. Te dien dage zal al het onheilige, onreine en zondige uit het rijk van God zijn afgezonderd, en volkomen heiligheid alles vervullen. Zelfs op de bellen der paarden, welke men deze tot versiering pleegt om te hangen, en die dus met den godsdienst geen het minste verband hebben, zal staan: DE HEILIGHEID DES HEEREN, 1) even als op des hogepriesters gouden hoofdband geschreven was. Het onderscheid tussen meer en minder heilig zal niet meer zijn. En de potten in het huis des HEEREN, waarin men met offervlees kookt, zullen zijn als de sprengbekkens, in welke men voor het brandofferaltaar het bloed der offerdieren opvangt.

1) De tuigen hunner paarden zullen aan God toegeheiligd zijn. Op de bellen der paarden zal gegraveerd zijn de Heiligheid des Heeren. De paarden, die in den oorlog gebruikt worden, zullen niet langer tegen God en Zijn volk gebruikt worden, gelijk zij gedaan zijn, maar voor Hem en hun. Hun oorlogen zelfs zullen heilige oorlogen zijn, hun krijgsherauten zullen onder Gods banier dienen. Hun helden, die in statie rijden met ene prachtige houding, zullen het hun grootste ere rekenen, met hun eergenietingen God te vereren. De Heiligheid des Heeren zal op de garelen hunner wagenen en paarden geschilderd zijn, gelijk de groten soms hun wapenschild met hun zinspreuk op hun doeken geschilderd hebben.

De bellen der paarden, welke bestemd zijn, om hen te verlevendigen op hun reizen, en om kennis te geven van hun aannadering, zullen de Heiligheid des Heeren op zich geschreven hebben, om te betekenen, dat dit het is, welke op ons zelven invloed hebben moet, en waarvan wij belijdenis moeten doen bij anderen, waar wij ook gaan.

21. Ja niet alleen de kookketels in den tempel des Heeren, maar ook al de potten in Jeruzalem en daarbuiten in Juda d. i. in het land en het volk van het rijk der heerlijkheid rondom, zullen den HEERE der heirscharen heilig zijn, even als vroeger het allerheiligste, zodat allen, die offeren willen, zullen komen, en van dezelve, namelijk van hun eigene kookketels, nemen, en in dezelve het heiligste maal, dat zij in gemeenschap met den Heere willen houden, koken, en er zal a) geen met vloek beladene, zo als eertijds de Kanaäniet, die hier en daar nog onder Israël tot hiertoe woonde, meer zijn; geen zodanige of daaraan gelijke zal in het huis of het rijk des HEEREN der heirscharen, te dien dagewezen.

a) Jes. 35:8. Joël 3:17. Openb. 21:27; 22:15.

Jeruzalem zal eens herbouwd worden en de stad des vredes zijn, al de vijanden der kerk gefnuikt, of onder den Heere gebracht en tot Zijnen dienst geleid. Zo iemand dat niet wil, en zich tegen Hem verzet, en den raad Gods tot zijne zaligheid versmaadt, het zal zijn dat zij geen dageraad zien zullen. Als dan maar de heiligheid des Heeren onze sieraad zij, en de sieraad van ons Christendom meer en meer worden mocht, als maar alles, onbepaald alles den Heere gewijd zij, dan zal Hij ook door allen geëerd en gediend worden, en Hij zal er voor zorgen, dat er ten laatste in Zijne gemeente en in de harten van Zijn volk geen enkele Kanaäniet meer wezen zal. Zien wij gelukkige en heerlijke dagen tegemoet, dan mogen zij al in onzen leeftijd niet aanlichten, zij komen voor ons of voor onze nageslachten zeker en gewis. Als Hij, die van den Olijfberg ten hemel voer, en die het boek van Gods raadsbesluiten

in handen houden, daartoe opstaat, dan zal het licht rijzen uit de duisternis, en alles wat door den mond Zijner heilige Profeten en Apostelen gesproken is, zal gewis vervulling bekomen.

Het onderscheid tussen heilig en profaan zal alleen dan ophouden, wanneer de zonde en zedelijke onreinheid, welke dit onderscheid in aanzijn riep, en de afzondering en bijzondere heiliging der voor den dienst van God bestemde dingen nodig maakte, geheel zal zijn opgeheven en uitgedelgd. Dit onderscheid weg te nemen, de uitdelging der zonde te bewerken, en het door zonde ontheiligde weer te heiligen, was het doel der goddelijke inrichtingen. Tot dat einde werd Israël van de volken der aarde afgezonderd, om het tot een heilig volk op te voeden en tot bereiking van dat doel was het ene wet gegeven, waarin de scheiding van het heilige en profane door alle zaken heenging. Dit doel zal het volk van God eens bereiken; door het gericht zal de zonde met hare gevolgen worden uitgedelgd. In het voltooide rijk van God zullen gene zondaars meer zijn, maar enkel rechtvaardigen en heiligen.

Met dit blij uitzicht, dat de Heere eens van Zion uit als Koning over Zijn heilig en gezegend verbondsvolk zal heersen, dat aan Zijnen scepter ook de heiligen zullen onderdanig zijn, dat alles in dienst van den Heere zal staan en heilig zal worden, en dat de zondaars uit de gemeente der rechtvaardigen zullen verwijderd zijn-met dit vrolijk uitzicht eindigt het Boek van Zacharia's profetie.

Wat nu ten slotte de vervulling dezer profetieën aangaat, zo vinden wij ook bij deze het algemeen karakter der Oud-Testamentische profetie, volgens welke zij de gebeurtenissen in de ontwikkeling van het Godsrijk niet na elkaar in de historische op elkaar volging, maar naast elkaar ziet, zodat de meest verwijderde met de naast bijzijnde binnen dezelfde lijst op hetzelfde beeld zijn gezien.

Een Godsstaat, waarvan al de vijanden na heftigen strijd zijn beteugeld; waarvan al de burgers van bescherming verzekerd met overvloed gezegend, tot feestelijke vreugd zijn geroepen, waarvan geheel de inrichting, tot in de minste bijzonderheden toe van het maatschappelijk en huiselijk leven rein is en God gewijd; en die eindelijk in dezen zijn heerlijken toestand tot verenigingspunt strekt voor alle andere volken, ziet daar het laatste en hoogste, wat de Geest door Zacharia verkondigt.

Uit deze laatste verzen blijkt het zo glashelder, dat de Heere God door den Profeet laat aankondigen de heerlijkheid van het nieuwe Jeruzalem, waar niets zal inkomen dat verontreinigt. Christus Jezus zal alle de ergernissen verbannen uit Zijn Koninkrijk. Hij zal de tarwe verzamelen en het onkruid met onuitblusselijk vuur verbranden.

Dan zal het één heilige Gemeente zijn, de nieuwe aarde onder den nieuwe hemel, waarop gerechtigheid woont.

SLOTWOORD OP HET BOEK ZACHARIA.

In het jaar 520 vóór Christus tot het profetischen ambt geroepen, was den Profeet Zacharia opgelegd, het teruggekeerde volk Gods in Juda en Jeruzalem te wijzen op het gevaar, dat hen

dreigde, omdat het aan Gods beloften ging wanhopen, of in eigengerechtigheid en werelddienst zich verliep.

Hij ontving daarom den last des Heeren, om de heerlijkheid des Heeren HEEREN te verkondigen, die Zich in den loop der eeuwen zou openbaren en hare voleindiging zou vinden in de volle openbaringe Gods in het hemelse Jeruzalem.

Daartoe ontving hij zijne nachtgezichten, maar ook wat de Heere hem verder door Zijn Geest openbaarde, hetwelk niet zelden van onuitputtelijke diepte is.

Zoals bekend is, hebben uitleggers van oude en nieuwe tijden getracht aan te tonen, dat Hoofdst. 9-14 niet van onzen Profeet is, maar door een ander is geprofeteerd of geschreven.

Men grondt zich dan vooral op het feit, dat de Profeet in de eerste acht hoofdstukken in den eersten persoon spreekt en in de andere niet, en tevens hierop, dat taal en stijl van de laatste zes aanmerkelijk verschillen.

Indien het echter een feit is, en het is een feit, dat de vaststelling van den Kanon slechts enkele tientallen van jaren heeft plaats gehad na den dood van Zacharia, en men dus ook toen van hem nog gewisse historische overleveringen had, dan is dit reeds, op menselijke wijze geredeneerd, reden genoeg, om met de Kerk van latere eeuwen, al de hoofdstukken aan dezen Profeet toe te kennen.

En wat het verschil, vooral in stijl en profetische vlucht betreft, ook dit bezwaar is niet moeilijk op te lossen, indien men er mede rekent, dat dit ook bij andere schrijvers wordt aangetroffen en geheel samenhangt met het onderwerp wat behandeld wordt.

Het was ook voor Zacharia bewaard, om door den Heiligen Geest geïnspireerd, de toekomstige dingen te verkondigen, een vergezicht te geven in de volle ontplooiing van de heerlijkheid Gods, in het volkomen heilig stellen van de Kerk, die zalig wordt, tot troost en vertroosting van alle Gods kinderen van alle eeuwen.

DE PROFEET MALEACHI.

Het Boek der Profetieën van Maleachi bevat de voorspellingen van den laatsten der Profeten des Ouden Verbonds.

Wie Maleachi is geweest, wat hij deed aleer hij tot het profetische ambt werd geroepen, weten wij niet. Ja zelfs zo weinig is zijn persoon bekend, dat er mannen van naam zijn geweest, Vitringa en Hengstenberg, die gemeend hebben, dat Maleachi niet de wezenlijke naam van den Profeet is geweest, maar eenvoudig zijn ambtstitel.

Ook LXX spreekt niet van Maleachi, maar van aggelou autou

Volgens den inhoud van zijn Boek is hij een tijdgenoot van Nehemia geweest en heeft geleefd, is in elk geval opgetreden later dan Haggaï en Zacharia, dewijl hij den tempelbouw als volvoerd voorstelt en van een volledigen tempeldienst spreekt.

Het Boek laat zich verdelen in vier delen.

Het eerste deel (Hoofdst. 1:2-2 :9) stelt voor de oneindige en ongehoudene goedertierenheid Gods voor Zijn Bondsvolk.

Het tweede deel (Hoofdst. 2:10-16) stelt God voor in Zijn betrekking als Vader van Zijn volk.

Het derde deel (Hoofdst. 2:17-3 :18) predikt de trouweloosheid en ongehoorzaamheid van het volk en daartegenover de komst van den Heere God als straffend rechter tegenover de goddelozen en als Zonne der gerechtigheid voor Zijn volk.

Het vierde deel (Hoofdst. 4) wijst op de voorbereiding van de komst des Heeren door de verschijning van den tweeden Elia.

Het gehele Boek dient, om onder het teruggekeerde Israël de opkomende zonde van verachten van den dienst des Heeren te bestrijden, maar ook, om het vrome zaad van Israël te versterken en te vertroosten door de voorspelling van den Engel des Verbonds en van Diens voorloper.

HOOFDSTUK 1.

STRAF DER ONDANKBAARHEID JEGENS GODS LIEFDE.

1. De last, de aankondiging van straf (Jes. 13:1) van het woord des HEEREN tot Israël, het gehele volk van God, dat uit Babel is teruggekeerd, door den dienst van Maleachi, ten tijde der afwezigheid van Nehemia van Jeruzalem tussen 433-410 v. Chr. (Neh. 13:6), ongeveer 80 jaren na Zacharia.

De laatste Profeet van het Oude Testament is, wat zijn persoon aangaat, zo onbekend, dat men zelfs aan zijn bestaan heeft getwijfeld, en zijnen naam (= bode des Heeren) voor ene naam misschien van Ezra heeft gehouden. Het bovenstaande opschrift had wel van zulk ene opvatting mogen terughouden, waarin toch duidelijk de naam als eigen naam is gebruikt. Komt deze naam zeer opmerkelijk juist voor dezen Profeet voor, zo ligt toch ook bij de andere Profeten reeds in hunnen naam aanwijzing van den inhoud hunner voorzeggingen (vgl. bij Jeremia), en kan dat ons nooit recht geven het geschiedkundige van onzen Profeet te ontkennen. Het Boek zijner profetieën, waarin hij waarschijnlijk alleen de hoofdgedachten van zijne mondeling gehouden reden tot een welgeordend, aan elkaar sluitend geheel heeft saamgevoegd, is in 3 hoofdafdelingen verdeeld, aan welke hij, evenals Zacharia (Hoofdst. 1:2-6) een kort woord laat voorafgaan, om daardoor zijnen lezers het rechte gezichtspunt te openen, waaruit zij de volgende voorzeggingen moeten verstaan. Daarin stelt bij hun de trouwe liefde Gods jegens Zijn volk voor ogen, om daardoor het mismoedige volk te lokken, en het alle volgende ernstige woorden van straf als woorden der liefde des Heeren te laten voorkomen. Vervolgens wendt hij zich in het eerste deel (Hoofdst. 1:6-2 :9) tegen de Priesters, die door onheilige waarneming van den dienst des altaars zelfs den naam des Heeren ontheiligen, en bedreigt ze met zware straffen. In het tweede deel (Hoofdst. 2:10-16) bestraft hij de goddeloze huwelijken, die de gemeente sluit, daar men, tegen de wet, en ongedachtig aan de verkiezing van Israël, heidense vrouwen huwde, en daartoe willekeurig uit vleselijke begeerlijkheid van de vorige echtgenoot scheidde. In het laatste gedeelte (Hoofdst. 2:17-3 :24) bestraft hij de onder het volk steeds toenemende ongodsdienstigheid, in welke men loochende dat de Heere een heilig en rechtvaardig God was, en misdadig beweerde, dat het geheel nutteloos was, den Heere door opvolging Zijner geboden en het mijden der zonde te dienen. Tegenover zulk ene misdadige gezindheid verzekert de Profeet, dat het gericht des Heeren, waardoor Hij Zijne heiligheid en het onderscheid tussen vromen en goddelozen zal openbaren, niet uit zal blijven, maar onvoorziens zal komen. Aan Zijne verschijning ten gerichte zal Hij echter, om de goddelozen tot bekering te roepen Zijnen bode, den Profeet Elia, laten voorgaan, om dan zelf plotseling als de Bode des verbonds tot Zijnen tempel te komen, de misdadigers uit te delgen, maar de godvruchtigen te louteren en te zaligen. De schrijfwijze van den Profeet is in onderscheiding van de dikwijls hoog poëtische en verhevene rede der vroegere Profeten, volgens de behoefte van zijnen tijd ene meer lerende, daar hij meestal ene algemeen erkende waarheid bovenaan plaatst, en door tegenwerpingen, welke hij zich laat maken, en door weerlegging van deze bij wijze van een gesprek, die ontwikkelt.

2.

Vs. 2-5. Het voorwoord. De inhoud der voorrede en tevens de test van alle straf- en troostredenen van Maleachi is: de trouwe liefde des Heeren jegens Zijn volk, hoe die zich van den beginne, reeds in de verkiezing van Jakob, en de verwerping van Ezau, in de gift van het goede land aan Zijn volk, en den rijken zegen daarover, en aan de andere zijde in de vervloeking en vernieling van het aan Gods volk vijandige land Edom, eindelijk ook nu door openbaring Zijner heerlijkheid, Zijner genade en Zijner bescherming over Zijn volk en over de grenzen van Zijn land heeft betoond.

2. Ik heb dat is de somma van al Mijn doen en laten omtrent u-u lief gehad, zegt de HEERE, maar gij zegt, en betuigt die gezindheid door uw leven: waarin hebt Gij ons liefgehad? Waarin hebt Gij ons dat betoond? Wij bemerken daarvan niets, want alles is smart en armoede rondom ons, en te vergeefs wachten wij op de vervulling Uwer grote beloften (vgl. Neh. 13:6). Was niet Ezau Jakobs, uws stamvaders, tweelingbroeder? Had hij dan niet volkomen dezelfde aanspraak op Mijne liefde en genade, en moest men niet verwachten, dat Ik Mij jegens hem geheel en al zo zou gedragen als tegen Jakob (Rom. 9:10 vv.)? spreekt de HEERE: nochtans heb Ik Jakob alleen liefgehad, daar Ik reeds vóór zijne geboorte, eer de kinderen goed of kwaad hadden gedaan, hen had verkoren, en deze keuze der genade aan zijne nakomelingen tot heden heb bevestigd.

Hoe? Is dat een zware last (vs. 1)? is dat niet de hoogste vreugde en troost? O ja, op zich zelf zeker; maar zulk ene goddelijke liefde wordt tot de grootste last, wanneer zij kon versmaad worden. Dit heeft God door alles tot dit Israël willen zeggen: "Ik heb u lief. " Zo heeft Hij gesproken van Abraham af, ten tijde van Mozes, van David, van Jesaja, en nu ook weer van Ezra en Nehemia. Maar de betuiging: "Ik heb u lief gehad, " moet nog dieper worden opgevat, namelijk: liefde is al Mijn handelen met u geweest, ook de kastijding, want Ik heb u Mijn woord gegeven, u Mijn wezen geopenbaard, dat gij, in Mij geheiligd, het leven zoudt hebben. Ik wil zo gaarne uw God en uw alles zijn; dat was Mijn wil onder al Mijn handelen met u.

O God, welk ene goedheid! Gij hebt zelfs de ziel lief, die u heeft verlaten, omdat Gij ze daartoe verkoren hebt uit reine liefde. Gij bemint ze met onverdiende, onderscheidende liefde, en laat Uwe genadige voorzienigheid over haar regeren. En toch, vraagt zij niet naar de bewijzen Uwer liefde! Israël had Uwe liefde niet opgemerkt, zij was te vergeefs aan hen geweest! Zo gaat het tegenwoordig nog met de meeste mensen. Zij denken, dat zij het hun hebben gedaan, en nu Gods loon mogen verwachten. Christus heeft Zich hun geheel overgegeven, om hun gerechtigheid en hun leven te zijn door Zijn bloed en Zijnen dood, Hij geeft Zich dagelijks hun te smaken door Zijn Woord en Sacrament, en toch komt hun dit als niets voor, zodat zij vragen: "Waarmee heeft ons God lief gehad?" Zij hongeren toch alleen naar aards genot en aardse rust, en Gods liefde, Christus met de gehele zaligheid, is hun niets.

3. En Ezau heb ik gehaat 1) met het gehele volk, dat van hem afstamt. Ik maakte hem niet tot drager Mijner grote beloften, maar tot knecht van zijnen broeder; Ik gedroeg Mij in ieder opzicht zo geheel anders jegens zijn volk den jegens u, dat het slechts het tegendeel van liefde kan worden genoemd. En Ik heb, om die reden zijne bergen, die Ik hem tot woonplaats had gegeven, door de Chaldeën, Mijne werktuigen om te straffen, gesteld tot ene verwoesting, en

zijne erve voor de draken der woestijn, voor de huilende jakhalzen en andere woestijndieren, dat zij eeuwig daarin zullen verkeren.

1) Gods vrije liefde en genade, welke in niets haren beweeggrond heeft dan in Zichzelven, was de enige oorzaak, dat Hij Jakob verkoos, niet in de eerste plaats, maar om Zijn dienaar te zijn, door wien Hij allen volken heil zou laten toekomen. Hoe meer nu het begenadigd welbehagen Gods in Jakob en zijn volk zich verwezenlijkt en helder schittert, en hoe meer Edom zich verhardt en Gods gerichten eist, des te meer komt de keuze, wat Edom aangaat, in verhouding tot de liefde, die Jakob heeft verkoren, als haat tegen Edom voor. "Wanneer Israël den Heere daarna liefhad, zo had de Heere hem eerst liefgehad en tot Zich getrokken uit enkel barmhartigheid (Jer. 31:3). De Heere beminde hem niet, omdat Hij wist, dat Israël en zijn geslacht Hem getrouw zou zijn. maar hoewel Hij wist, dat hij niet getrouw was. Die eerste goddelijke, genadige keuze te willen begrijpen, en naar redenen onderzoek te willen doen, is een vergeefs en daarom dwaas werk, dat gemakkelijk in wrevel kan ontaarden.

In deze woorden spreekt zich uit het volstrekt Souvereine recht Gods op den mens, op Zijn schepsel. Want niet omdat Jakob Hem zou eren, en Ezau zich van Hem zou afkeren, had de Heere Jakob gekozen en Ezau verworpen, want dit is hier de betekenis van haten, maar omdat God dit Zich voorgenomen had in Zichzelven.

De lijn van Abraham, van Izaäk ging niet over op Ezau, maar op Jakob, opdat aldus zou blijken, dat het niet is desgenen, die loopt, noch desgenen, die wil, maar des ontfermenden Gods.

4. Ofschoon Edom zei: Wij zijn verarmd, onze staat en ons land zijn verwoest, doch wij zullen de woeste plaatsen weer opbouwen, zodat onze vroegere, heerlijkheid zich nog schoner uit het puin zal verheffen; alzo zegt de HEERE der heirscharen, die over hemel en aarde met almacht regeert:Zullen zij de ruïnen hunner steden weer opbouwen, zo zal Ik ze steeds weer door nieuwe werktuigen afbreken, en men zal hen, al die landen der Edomieten, ten allen tijde noemen: Landpale der goddeloosheid, die door den Heere vervloekt, en allen, die daarin wonen, een volk, op hetwelk de HEERE vergramd is, en dat zijne genade niet zal aanschouwen tot in eeuwigheid.

De vervulling dezer profetie kan bij gebrek aan geschiedkundige berichten niet tot in bijzonderheden worden aangewezen. Slechts zoveel schijnt zeker, dat in den Perzischen tijd de macht der Edomieten geheel gebroken werd. Want als de Edomieten, die in den Chaldeeuwsen tijd zelfs het zuiden van Palestina hadden bezet (Ezech. 35:10. 1 Makk. 5:65) ook nog in den tijd van de Seleucidische verdrukkingen hunnen haat tegen Israël zochten te tonen (1 Makk. 5:3. 2 Makk. 10:15) werden zij niet alleen door Judas Makkabeüs herhaaldelijk vernederd, maar zelfs door Johannes Hyrkanus geheel bedwongen, tot besnijdenis genoodzaakt en den Joodsen staat ingelijfd. En wanneer zij ook in den hierdoor ontstanen Joodsch-Edomietischen staat een tijd lang heerschappij voerden (Herodes en de Herodianen), verdwijnen zij toch spoedig daarop, sedert de verwoesting van Jeruzalem, geheel uit de geschiedenis, en verdwijnen zij onder de Arabieren.

Wat hier van het geschiedkundig volk der Edomieten gezegd is, heeft in dezelfde mate betrekking op alle de Edomieten, volgens de gezindheid (Obadja 1:1), welke voor het linzenkooksel der snode wellust en eer hun kindschap van God verkocht hebben. Alle deze valse broeders der halfgelovigen en ongelovigen, die op Edoms gebied overgaan, en het gelovige volk Gods met Edom laat haten, behoren tot de vervloekte grenzen, tot het volk, waarop God eeuwig toornt. Alleen binnen Israëls grenzen is genade en eeuwig heil te vinden.

5. En uwe lichamelijke, ogen zullen het zien, hoe zich deze Mijn haat tegen Edom zal openbaren, en het hem nooit zal gelukken Mijnen vloek van kracht te beroven, en gijlieden zult dan zeggen, gij, die nu met een ondankbaar hart Mijne liefde voor Jakob en zijn volk loochent: De HEERE zij in Zijn genadig, liefdevol bestuur groot gemaakt, van de landpale Israëls af 1)!

1) Deze voorspelling staat nog vast en overleeft alle oordelen, welke over het hardnekkige volk nog heden komen en in de toekomst zullen komen.

Als volk heeft Israël nog niet zo uitgeroepen, als de Profeet het verkondigt, maar het zal dit eerst dan doen, wanneer het ook roept: "Geloofd zij Hij, die daar komt in den naam des Heeren. " Tot dien tijd wordt het woord slechts voorafbeeldend vervuld in de Christelijke kerk, zo dikwijls de Heere der Edomieten macht in haar verslaat (Jes. 34:17).

De betekenis is deze, dat de naam des Heeren zou groot gemaakt worden verre over de grenzen van Israël heen, waar Hij Zijne grootheid den mensen, door de daden van Zijne macht en genade, verhoogt.

Vs. 6-Hoofdst 2:9. Na deze algemene inleiding beginnen nu de bijzondere bestraffingen, vooreerst de bestraffing van de verachting des Heeren, welke de priesters door het brengen van slechte, gebrekkige offers aan den dag legden. De Profeet gaat uit van de algemeen erkende waarheden, dat een zoon zijnen vader, een knecht zijnen heer eert, en dat de Heere de Vader van Israël is. Hij zoekt daarop de Priesters tot een levendig bewustzijn te brengen van hun zware zonde, waarin zij den Heere gering achten. Het hare beter, wanneer de tempel des Heeren geheel werd gesloten, dan dat Zijn boven alles verheven, en eens door alle heidenen geprezen naam door zulke offeranden zonder geloof, en vloek aanbrengende, werd ontheiligd; want de Heere heeft de offeranden niet nodig. Vervloekt zij ieder, die offeranden brengt, welke niet deugen (vs. 6-14). Na zulk ene strafprediking kondigt de Profeet den Priesters de straf aan, welke hen zou treffen, wanneer zij van hun misdaad van verachting des Heeren geen afstand deden. De Heere zal al hunnen dienst bij het altaar en het heiligdom te niet doen, en hen zelven aan de diepste verachting prijs geven: want Levi, met wien de Heere het verbond had gesloten, en zijne nakomelingschap, de oudere priesterstand, wandelde in al de inzettingen van des Heeren verbond, en vervulde zijne heilige roeping. Daarom ontving hij ook de beloofde genadegiften, maar zij, de tegenwoordige priesters, hadden het verbond van hun zijde gebroken .

6. Een zoon zal den vader eren, en een knecht zijnen heer1), zo als gij gewis allen toestemt; ben Ik dan een Vader van Israël, en Ik ben het zeker (Deut. 32:6. Jes. 63:16. Ps. 100:3), waar

is Mijne eer, die Mij als Vader toekomt? En ben Ik een Heere van Israël, en dat ben Ik, daar Ik het tot Mijn erfdeel heb gesteld, waar is Mijne vreze, de vreze, welke een knecht aan zijnen heer verschuldigd is; zegt de HEERE der heirscharen tot u, o priesters, verachters Mijns naams, die dus het tegendeel doet van hetgeen enen zoon en enen knecht betaamt; maar gij zegtin uwe gehuichelde eigengerechtigheid: Waarmee hebben wij zulk een zwaar verwijt verdiend? waarmee verachten wij Uwen naam? 1)

1) De natuur heeft deze wet in het hart der mensenkinderen geschreven, vóórdat God ze op den berg Sinaï schreef, ja, een knecht, hoewel zijne verplichting aan zijn meester niet natuurlijk is, maar door vrijwillige overeenkomst zal het nochtans zijn plicht achten hem te eren, zijne bevelen in acht te nemen, en getrouw te zijn aan zijne belangen. Maar de Priesters, die Gods kinderen en knechten zijn, eerden en vereerden Hem niet.

2) Vooreerst richt de Heere Zijne vraag tot de Priesters, niet alsof deze alleen Hem de eer en vreze onthielden, maar omdat van hen wegens hun ambt en hun bijzondere roeping tot den dienst in het huis des Heeren nog het eerst had kunnen verwacht worden, dat zij ten minste de Heere gene reden tot ontevredenheid zouden geven, en omdat, wanneer zij den Heere de ere, welke Hem toekwam, onthielden, hun schuld dubbel groot was, daar zij toch de roeping hadden, om het volk in ware verering en vreze des Heeren voor te gaan, en zij door verwaarlozing of verkeerde volvoering van deze hun roeping, ook het overige volk tot geringschatting en verachting des Heeren verleidden.

7. Gij brengt op Mijn altaar verontreinigd brood, offers van dien aard, welke allerlei door Mij verbodene verkeerdheden in zich hebben (Jes. 21:6, 8, 17), en gij zegt: Waarmee verontreinigen wij U? Daarmee aan de ene zijde-dit zij u ten antwoord-dat gij openlijk voor de mensen, in uwe ongelovige onverschilligheid zegt: Des HEEREN tafel of altaar is verachtelijk, is iets op welks heilighouding het niet veel aankomt.

Als brood worden de offers niet alleen daarom voorgesteld, omdat zij door den Heere op gelijke wijze, namelijk door middel van het vuur, verteerd worden, als de mens zijne spijze verteert, maar ook en vooral daarom, omdat de Heere die evenzeer nodig heeft, Om Israëls genadige God te kunnen blijven, als de mens de spijze nodig heeft, om in leven te blijven. De Heere heeft wel tot Zijn levensonderhoud, tot de mogelijkheid van Zijn voortdurend bestaan, de offeranden niet nodig; maar de offers moeten volgens des Heeren eigene instelling het zinnebeeldige middel zijn, waardoor Israël den Heere als zijnen genadigen God behoudt. Daar dit middel echter ook slechts een zinnebeeldig is, zo spreekt het van zelf, dat het zonder werking, en in des Heeren ogen zonder waarde is, zodra dat wegvalt, tot welke voorstelling het dient: de gehoorzaamheid aan den Heere, de vreze des Heeren, de overgave aan den Heere.

8. Want aan de andere zijde, als gij met dezelfde gezindheid wat blinds aanbrengt om te offeren, het is, alhoewel gij daardoor zonder vreze de meest uitdrukkelijke voorschriften der wet (Lev. 22:20-25. Deut. 15:21; 17:1) overtreedt, bij u, volgens uwe mening; niet kwaad! en eveneens als gij wat kreupels of kranks aanbrengt, het is niet kwaad! denkt gij, zodat men het u als verachting van Zijnen naam zou kunnen ten kwade duiden! Brengt dat toch eens aan

uwen vorst, den Perzischen stadhouder, ten geschenke; zal hij om zulk een geschenk een welgevallen aan u hebben? of zal hij uw aangezicht opnemen, en uit gunst jegens u het geschenk als goed aanmerken? zegt de HEERE der heirscharen.

De Profeet denkt hier aan tweeërlei offeranden; vooreerst besteedden de Priesters het door Israël tot onderhouding van den offerdienst saamgebrachte geld (Neh. 10:32 vv.) tot aankoop van blinde, lamme en zieke dieren, voor het altaar des Heeren, en aan de andere zijde, wanneer het volk hun dergelijke dieren tot privaat-offers bracht, namen zij die gewillig aan, en offerden ze zonder bedenking.

9. Nu dan, smeekt toch eens het aangezicht van God, wien gij voortdurend zulke slechte offers aanbiedt, dat Hij ons, Zijn volk, genadig zij, het uit zijnen behoeftigen toestand bevrijde, en opnieuw zegene. Antwoordt toch niet naar den wens van uw hart; want zulks, het brengen dier slechte offeranden, is van uwe hand geschied, van u, die Hem daarop moet bidden, en Zijne genadige verhoring met offeranden moet afsmeken, zal Hij uw aangezicht opnemen? zal Hij om uwentwil en om uwe slechte offers Zich uwer ontfermen? zegt de HEERE der heirscharen.

10. Wie is er ook onder u, die de deuren om niet toesluit? en gij steekt het vuur niet aan op Mijn altaar om niet 1) Ik heb toch genen lust aan u met uw eigengerechtig, huichelachtig hart, zegt de HEERE der heirscharen a), en het spijsoffer is Mij, zo min als enige offer van uwe hand niet aangenaam. 2)

a) Jes. 1:11. Jer. 6:20. Amos 5:21, 22.

1) De Heere komt in deze verzen op tegen de huichelachtige en leugenachtige daden van Priesters en volk. Men wilde zich van des Heeren dienst niet vrijmaken, maar men diende den Heere niet van harte. Het was alleen slechts vorm, waaraan het wezen des harten ontbrak. En daarom is het, wie is er onder u, hier op te vatten in den zin van: Was er ook maar één onder u, die dat deed.

Ook nu geldt het weer als in de dagen van Jesaja, dat het ganse hoofd ziek was en het ganse hart mat.

2) Het spijsoffer bestond uit tarwemeel, korenaren, olie, wierook en zout, en werd als ene vrijwillige gave den Heere aangeboden in bepaalde voorgeschrevene gevallen.

De stof van het spijsoffer werd tot den Priester gebracht, die er een handvol van nam, en het onder het altaar legde met het reukwerk tot een liefelijken reuk voor den Heere. Het overblijvende was voor de reine Priesters, en moest door deze in het voorhof gegeten worden, omdat het ene heiligheid der heiligheden was. Meestal maakte men echter van het tarwemeel koeken, die in den oven of in een pan of ketel gebakken werden, en waarmee de Priester op gelijke wijze handelde. Het spijsoffer had ten dele betrekking op Christus, van Wien de profetie (Dan. 9:27) zei: dat Hij het spijsoffer zou doen ophouden, omdat Hij Zich zelven voor ons, Gode tot een welriekenden reuk heeft overgegeven (Ef. 5:2). Ten dele zag het op de

gelovigen, die door Hem geheiligd en toebereid zijn, om Gode lieflijke offeranden aan te bieden, gelijk voorzegd was (Jes. 66:20): "Zij zullen al uwe broeders uit alle heidenen ten spijsoffer brengen. Christus is hierin ons geworden heiligmaking van God. Hij vervult alles in allen, terwijl de gemeente, welker Hoofd Hij is, Zijne vervulling is (Efeze 1:21). Gelijk de spijze het leven onderhoudt en tot werkzaamheid bekwaam maakt, alzo is Christus voorgesteld als de allerzuiverste meelbloem de spijze des Vaders, wiens leven ook genade en liefde in Christus, genoegen en ruste vond, en door Christus bekwaam was om dat leven daar buiten aan zondaren te openbaren. Christus heeft Zich als die spijze van Gods welbehagen aan Zijne gemeente gegeven, toebereid met de olie Zijns Geestes en met den wierook Zijner voorbidding, opdat de gelovigen in Zijne gemeenschap zich Gode zouden kunnen toewijden, en wel zodanig, dat zij zelf van Christus eten en door Hem gevoed worden, terwijl zij zich met Hem voor God stellen als een offer van verootmoediging en dankzegging. Dat is hun offer: de uitoefening ener oprechte liefde, die de bedroefden troost, de weduwen en wezen bezoekt in hun verdrukkingen, de vreemdelingen herbergt, de naakten en de hongerigen spijzigt. Verschillende uitdrukkingen in het Nieuwe Testament wijzen ons daarop: "Ik heb alles ontvangen, " zegt Paulus (Fil. 4:18), en ik heb overvloed, ik ben vervuld geworden, als ik van Epafroditus ontvangen heb, dat van u gezonden was als enen welriekenden reuk en aangename offerande Gode welbehagelijk. Zo ook Hebr. 13:6 "Vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet, want in zodanige offeranden heeft God een welbehagen. "

11. Maar Ik zal Mij weten schadeloos te stellen, van den opgang der zon tot haren ondergang, zal Mijn naam groot zijn, en met heilige handen geprezen worden onder de Heidenen, tot welke Mijn rijk zal komen, wanneer Israël zich geheel in de verachting Mijner eer zal verstokt hebben; en aan alle plaats zal Mijnen naam reukwerk toegebracht worden, en een rein spijsoffer, dat van gehoorzaamheid en overgave des harten getuigenis geeft; want Mijn naam zal groot zijn onder de Heidenen, zegt de HEERE der heirscharen.

De Roomse kerk maakt van dit vers gebruik als Bijbelse bewijsplaats voor hare leer van het misoffer (Canones et decreta concilii Tridentini Sess. XXII. "Een rein offer is dat, hetwelk door gene onwaardigheid of boosheid dergenen, die het brengen, ontheiligd kan worden: dat dit reine offer Zijnen naam aan alle plaatsen zal worden toegebracht, heeft de Heere door Maleachi voorzegd). Ene eenvoudige, duidelijke uitlegging, volgens den samenhang en de analogie der Heilige Schrift, geeft het duidelijke bewijs, dat de Profeet hier sprak van geen ander offeren, dan van het gebed, de overgave des mensen aan God, van de goede werken, welke uit het geloof in Christus, het enige eeuwige offer voortkomen. Zo begrijpen ook de meeste kerkvaders, van Justinus den martelaar af, onze plaats, en zo zij ook in die woorden tevens ene heenwijzing op het Heilig Avondmaal zien, zo is bij hen toch geen spoor te vinden van de mening, als ware hier het onbloedige misoffer der Roomse kerk geprofeteerd. Alleen Cyprianus en Theodoretus beschouwen onze plaats als ene voorzegging van een offer, dat sterk aan het misoffer herinnert, als een offeren van Christus, door de Priesters te volbrengen.

12. Maar gij ontheiligt dien, als gij zegt: Des HEEREN tafelof altaar is ontreinigd 1), is niet beter dan elke andere plaats, en men doet geen onrecht, wanneer men dieren brengt, waaraan gebrek is, en haar inkomen, wat er opgebracht wordt, hare spijs, elk offer van welken aard het ook zij, is verachtelijk.

1) De geveinsde en sleurachtige godsdienst is een ontheiligen en een ijdel gebruiken van Gods Naam en in zijn soort een schrikkelijke verbreking van het derde gebod, om welke God de mensen niet zal onschuldig houden.

13. Nog zegt gij: Ziet wat ene vermoeidheid voor den dienst van het altaar des Heeren! maar gij zoudt het kunnen wegblazen, gij acht het voor niets, dat gij verwaardigd zijt in Zijn heiligdom te dienen, gij slaat het in den wind, zegt de HEERE der heirscharen. Gij toont deze verachting van het altaar en den dienst des Heeren openlijk daardoor, dat gij brengt tot het altaar ook hetgeen geroofd is, dat door ene strafwaardige misdaad verworven is, en dat kreupel en ziek is, hetgeen de Heere in Zijne wet toch alles als ongeschikt voor het offer heeft aangewezen (Lev. 22:20 vv.); gij brengt ook 1) spijsoffer, zegt het zelf: Zou Mij zulks aangenaam zijn van uwe hand? zegt de HEERE.

1) Beter: Gij brengt alzo het spijsoffer. De Heere komt ook hier op tegen het verachten van Zijn dienst. Het is hier geen sleurdienst meer, zoals in het vorige vers, maar een verachten van en een zich weinig bekommeren om den dienst des Heeren. De dienst des Heeren is hun een last geworden en daarom bekommeren zij zich er niet om, of de offeranden goed zijn of niet.

Daarom spreekt de Heere het ook uit, dat Hij geen lust heeft aan de kreupele offers van de Israëlieten.

14. Ja, vervloekt zij de bedrieger, die in zulke gevallen, waarin de wet het offeren van een mannelijk offer verlangt, een vrouwelijk brengt, voorgevende dat hij geen ander heeft, en toch een mannetje in zijne kudde heeft; en vervloekt zij ieder, die den Heere belooft, ene gelofte doet, en offert, dat verdorven is, die om zich van zijne belofte zo gemakkelijk en goedkoop mogelijk af te maken, offert, dat verdorven is (Lev. 1:3, 10; 22:18 v. 4:3, 23). Zulk ene misdaad moet zwaar worden gestraft; want Ik ben een groot Koning, de Hoogste in alle landen, die meer dan iemand op aarde aanspraak mag maken op eerbied en gehoorzaamheid, zegt de HEERE der heirscharen, en Mijn naam is vreselijk zelfs onder de Heidenen 1), hoeveel te meer moest hij het zijn voor Mijn volk en zijne Priesters.

1) De Heere heeft een groten afkeer van de zonden, die onder de schoonste voorgeving van ijver en godzaligheid geschieden, als van dezulke, die onder hun eigen kleuren voorkomen, als zijnde die een dubbele ongerechtigheid. Want de bedrieger is vervloekt, die alles doet onder een voorwendsel van ijver en vorderlijkheid, geloften doende, die een getuigenis zijn van een zonderlinge tegenspraak, en die volbrengende, hetwelk de oprechtheid schijnt te kennen te geven. Want Hij belooft en offert en nochthans is het maar een bedorven ding, daar hij wat beters had.

HOOFDSTUK 2.

STRAFPREDIKING TEGEN DE ZONDEN VAN PRIESTERS EN VOLK.

1. En nu, gij priesters, die u zwaar bezondigt! tot u wordt dit gebod of besluit gezonden.

2. Indien gij het niet zult horen, en indien gij het niet zult ter harte nemen, om Mijnen naam eer te geven, gelijk die daaraan toekomt, zegt de HEERE der heirscharen, zo zal Ik den a) vloek onder u zenden, en Ik zal uwe zegeningen, met welke gij Mijn volk zegent, vervloeken, in een vloek verkeren; ja Ik heb ook alrede elk een derzelve vervloekt, omdat gij het niet ter harte neemt.

a) Lev. 26:14. Deut. 28:15.

3. Ziet, Ik zal u het zaad verderven (volgens betere lezing: Ik zal u den arm verwensen, waarmee gij uwen dienst aan altaar en heiligdom verricht, zodat al uwe ambtsbezigheid zonder kracht en werking zal zijn), en Ik zal drek op uwe aangezichten strooien, den drek uwer feesten, der offerdieren, welke gij op de feestdagen op Mijn altaar offert, maar die Mij om uw ongeloof toch niets waard zijn; Ik zal ze, in plaats van ze naar ene onheilige plaats weg te doen (Ex. 29:14), u in ‘t aangezicht werpen, en u dus eveneens aan de sterkste verachting overgeven, als gij Mijn heilig aangezicht, Mijnen naam veracht hebt (Neh. 3:6), zodat men u met denzelven drek wegnemen zal, ieder u zal behandelen als den drek, en u uwe plaats aanwijzen waar men dien henenwerpt.

De heiligste, ernstigste en zaligste ambtsbezigheid, welke den Priesters was opgedragen, namelijk de verzoening van de zonden des volks, de bemiddeling der zondenvergeving, de herstelling van den vrede met God, moet het middel worden, waardoor zij voor hun zonde van verachting des Heeren, de ontlediging en vernietiging der heiligste instellingen op aarde en der minachting van de zonden bestraft zullen worden, en geheel en al tot verachting zullen komen.

Hier wordt van offers buiten het geloof het sterkste gezegd, wat de Heilige Schrift in ‘t algemeen daarvan zegt; want zelfs de feestoffers worden eigenlijk als mest voorgesteld. Zo kan de zonde der mensen het heiligste en zaligste, wat God gegeven heeft, juist in het tegenovergestelde veranderen, en daarin ligt reeds het gericht Gods over de zonde, welke zich aan het heilige vergrijpt.

De Heere God dreigt hier de Priesters met de uiterste straffen. De zegebeden zullen geen uitwerking hebben, of in een vloek veranderen. Het zaad, of den arm zal Hij verlammen, de mest zal op hun aangezichten gestrooid worden, ja, als mest zullen zij weggeveegd worden. In degenen, die tot Mij naderen zal Ik geheiligd worden. Dit woord zal straks aan deze Priesters bevestigd worden, geheiligd zowel in degenen, die Hem vereren, als in hen, die Hem verachten.

4. Dan zult gij weten, dat Ik, de Almachtige en Rechtvaardige, dien gij veracht, dit gebod, dit vaste besluit tot u gezonden heb; opdat het Mijn verbond met Levi zij, zegt de HEERE der heirscharen.

Dit is: dan als Ik de Priesters zo te schande maak, zult gij weten dat Ik de Heilige God, die Mijn woord niet laat overtreden, dit gebod tot u gezonden heb, opdat Mijn verbond, dat Ik met Levi gemaakt heb, zij en blijke een onwankelbaar verbond te zijn, en dus ook de straf van Mijne zijde wordt toegepast, die Ik bedreigd heb.

Tot het verbond met Levi, dat is, met den Priesterstand. behoorde, zowel de belofte als de bedreiging. De belofte, dat de Heere zou zegenen indien de Priesters zouden wandelen in de vreze des Heeren, en de bedreiging, indien zij des Heeren dienst zouden verachten.

5. Mijn verbond met hem was het leven en de vrede. Ik beloofde hem, zo hij Mijne inzettingen hield, wel te doen, en voor alle kwaad te bewaren, en Ik gaf hem die zegeningen tot ene vreze, opdat hij Mij zou liefhebben en dienen, en hij vreesde Mij ook werkelijk, en hij werd om Mijns naams wil verschrikt.

6. De wet der waarheid, de waarheid, welke in Mijne Heilige geboden haren wortel had, was bij zijnen heiligen dienst steeds in zijnen mond, en er werd geen onrecht, niets dat eigen voordeel en lust zoekt, in zijne lippen gevonden; hij wandelde met Mij in vrede en in rechtmatigheid, zonder aanstoot te geven, of op de kromme wegen van het verkeerde hart te gaan (2 Kon. 20:3), en hij bekeerde door het trouw volvoeren van Zijnen dienst er velen van den weg der ongerechtigheid tot dien der godsvrucht (Dan. 12:3).

7. Daarin deed Levi slechts wat zijn stand en roeping als Priester eiste; want de lippen des Priesters zullen de wetenschap van Gods ware kennis en Zijnen heiligen wil bewaren; hij moet in staat zijn anderen daarin te onderwijzen en te bevestigen, en men zal uit zijnen mond de wet, de onderrichting omtrent Gods wil, zoeken; want hij is een Engel, een bode des HEEREN der heirscharen tot Zijn uitverkoren volk, door welken Hij altijd Zijn wezen en Zijn welbehagen wil openbaren, even als de Profeten Zijne buitengewone boden zijn (Hagg. 1:13).

Men zou kunnen vragen: wanneer de priesterstand volkomen dien lof mag hebben verdiend? en het antwoord zal zijn: nooit! Reeds in de woestijn bezondigde Aäron zich zwaar, en het rot van Korach moest door den Heere worden gestraft. Maar toch heeft de priesterschap over ‘t algemeen hare roeping verstaan, wel in beoefening gebracht, en gedurende langen tijd de inzettingen Gods in kracht gehouden, hetgeen daaruit bleek, dat het rijk van Israël, waar de priesterstand ontbrak, ras ten verderve snelde, terwijl het rijk van Juda, bij vele weifelingen zijner koningen toch veel langer in de tucht des Heeren behouden werd. De geest zijner roeping bleef in den priesterstand nog lang voortleven, en enkele krachtige leden daarvan stonden bij grote gevaren ijverig en trouw in de bresse. Meer is dan eigenlijk nooit te roemen, wanneer de gerechtigheid van een volk of van enen stand geprezen wordt, die in vroeger tijden hebben uitgeblonken of der nawereld tot voorbeeld worden gesteld. De roeping der Priesteren wordt hier kort, maar volledig geschilderd. Zij wordt eerst tot dien éénen plicht teruggebracht, Gods naam te eren en onder het volk te verheerlijken (Hoofdst. 1:6; 2:2). Doch

dit moet op dubbele wijze geschieden: 1. Door erebetooning en offers, werkelijk door opoffering van zichzelven aan den Heere (Hoofdst. 2:6-14), hetgeen door de nauwgezette toebrenging van wettelijke offers deels herinnerd, deels bewezen wordt; 2. door den ijver en de bevordering van kennis en de inachtneming der wet onder geheel het volk (Hoofdst. 2:6, 7). De Priesters en Levieten bewaarden en bevorderden de kennis en de onderhouding der wet 1. door de leer der wet "dat het volk door den dienst der Priesters den gehelen inhoud der wet in het geheugen bewaarde, haren zin en hare bedoeling verstond, hare waarde en heiligheid inzag (de wet der waarheid was in zijnen moed); 2. door rechtvaardig gericht over de overtreding der wet en de vreze Gods onder het volk werden bevestigd (en geen kwaad was op zijne lippen gevonden); 3. door het voorbeeld van enen heiligen wandel en gehoorzaamheid (hij wandelde voor Mij vreedzaam, volkomen in zijn werk, en oprecht van zin). De vrucht dezer Priesterlijke getrouwheid was: hij bekeerde velen van zonden. Wat hier van het Priesterambt onder het O. T. gezegd is, laat zich natuurlijk op het geestelijk en op het overheidsambt onder het N. Verbond toepassen. Want het ambt des N. T. vordert evenzeer van hen, die het bekleden (geestelijken en overheden), dat zij in de eerst plaats zich zelven en het hun steeds den Heere toewijden, als dat zij het hun toevertrouwde volk steeds bewaren bij de kennis en de vervulling der wet, de overtredingen door woord of zwaard rechtvaardig straffen, en vreedzaam en oprecht wandelen. Dan zullen zij ook niet alleen uitwendig de wet handhaven, maar het hart des volks helpen heiligen, en velen van zonde bekeren. Het geloof, dat in het N. T. als het hoogste geëist wordt, sluit de wet der waarheid niet uit, maar het is zelf de vrijwillige overgave des harten aan den Heere, die de levende wet der waarheid, tegelijk wetgever, rechter en voorbeeld is. Het geloof aan den verschenen Koning en Heiland verbindt ons inniger met God, en verbindt ons daarom ook nog vaster aan de wet der waarheid, die geheel ene wet der vrijheid geworden is (Jak. 1:25), omdat wij de kennis der waarheid door de verzoening met God in Christus niet slechts zoeken, maar in het geloof bezitten.

"Wat een edelsteen in den ring is, dat is vs. 7 in dit hoofdstuk, ja in den gehelen Profeet. " De Profeet houdt den ontrouwen Priesters de gehele heerlijke betekenis hunner hoge roeping voor, en zijne voorstelling heeft haar toppunt en concentreert zich in vs. 7. Juist de lippen des Priesters noemt hij als datgene, hetwelk de kennis moet bewaren, en niet het hart of den Priester zelf. Dit is om op den voorgrond te stellen, dat hij den schat zijner kennis aan anderen moet mededelen en niet voor zichzelven behouden. Ene theologie, welke alleen eigendom ware van den stand der geleerden, en vergat, dat zij alleen daarom aanwezig is, om het arme volk zalig te maken, ware wel heidense filosofie, maar gene theologie. Een waar Priester moet dagelijks in de school gaan bij de eeuwige Wijsheid, en als ene bij honing verzamelen, opdat hij daarna de Goddelijke wijsheid en kennis, die in zijn eigen binnenste is bearbeid en bereid als een zoeten honing aan de zielen zou kunnen mededelen, en zij daardoor eeuwig leven in zich zouden opnemen. "Uit zich zelven moeten zij niets willen noch denken. De valse Priesters willen Gods rijk steeds door eigen slimheid bij elkaar houden, en zwijgen daarom van de zuivere leer; zij dienen er meer toe om de zielen op een dwaalweg, dan om ze op het rechte pad te leiden. Zij willen zelven heren en meesters zijn, en stellen zich in de plaats van God, ja, zij willen zelfs Gods plaatsbekleders zijn, zodat zij God zelven van Zijne plaats afdringen en zichzelven op Zijnen troon plaatsen.

8. Maar gij zijt van den weg, dien een Priester moet wandelen, afgeweken, gij hebt er door verkeerd onderricht velen doen struikelen in de wet, als gebood of stond die toe vele dingen, welke werkelijk zonde zijn, eveneens door uw verkeerd voorbeeld, zodat het woord Gods velen, in plaats van een licht te wezen op hunnen weg, een valstrik ten kwade werd; gij hebt op die wijze het verbond van Levi, dat ik met Levi had gesloten, verdorven, zegt de HEERE der heirscharen.

9. Daarom heb Ik ook van Mijne zijde dit verbond opgeheven, en u de grote genadegoederen van leven en vrede, welke Ik aan het getrouwe Priestergeslacht van den ouden tijd beloofd en gegeven heb, ontnomen, en in plaats daarvan u verachtelijk en onwaard gemaakt voor het ganse volk, dewijl gij Mijne wegen, welke Ik u voor uw doen en laten heb voorgeschreven, niet houdt, maar integendeel het aangezicht aanneemt in de wet, als gij geroepen zijt naar de wet recht te spreken. In twistzaken beslist gij voor de rijken en voornamen, die in staat zijn u om te kopen, hetgeen Ik toch zo streng verboden heb (Lev. 19:15. Deut. 33:9 vv.

10.

II. Vs. 10-16. In deze 2de afdeling van zijn Boek, welke met de vorige in geen nauweren samenhang staat, gaat de Profeet tot grote zonden over, die in het volk meer en meer doordrongen, en het bewijs waren van de gevolgen van het slechte voorbeeld, dat de Priesters door hun verachting van de Goddelijke wet gaven, en van het toenemend gebrek aan geloof en onverschilligheid omtrent het verbond Gods met de vaderen. Het was de verachting van de goddelijke instelling van den echt, welke men hoonde door te huwen met heidinnen (vs. 10-12), en door het lichtvaardig scheiden van de Israëlietische vrouwen tot dit doel (vs. 13-16). Ook nu begint de Profeet met ene algemene stelling, uit welke hij de verachting van den echt naar beide zijden duidelijk ontwikkelt.

10. Hebben wij, Israëlieten, niet allen éénengemeenschappelijken Vader, die ons tot het volk van Zijn erfdeel en eigendom heeft gemaakt? Zijn wij dus niet allen kinderen Gods en onder elkaar broeders en zusters? heeft niet één en dezelfde God ons geschapen, en uit alle volken verkoren? Waarom handelen wij dan trouwelooslijk de een tegen den ander, daardoor, dat wij degenen, die tot ons behoren, verstoten, en die niet van ons volk zijn, ten huwelijk begeren, daardoor ontheiligende het verbond onzer vaderen, 1) dat de Heere maakte met hen, die Hij uit de Heidenen verkoor (Ex 19:5 v. 24:8)?

1) De Profeet wijst hier op de geheel enige onderlinge betrekking van Israëls volk. Vader van het volk is hier de Heere zelf, niet nog in de betekenis van Schepper, als wel van die van den God des Verbonds, die Israël tot Zijne kinderen heeft aangenomen. Israël is het volk der beloften en der aanneming tot kinderen. Indien nu God Israël als volk tot Zijne kinderen heeft aangenomen, dan is het ook roeping van Israël, om op die verhouding waarin God tot Zijn volk staat, te letten en elkaar als broeders en zusters te erkennen. Gevolg daarvan moet zijn, dat het zich niet met de heidenenwereld verzwagert, een heidense vrouw verkiest boven die uit het eigen volk. Terecht tekent Henry aan: "Zij waren een bijzonder volk, in één lichaam verenigd, en daarom moesten zij zich bijeen gehouden hebben, tot bewaring van de ere hunner bijzonderheid. "

11. Juda handelt trouwelooslijk omtrent Zijne grote genade en verkiezing, en er wordt een gruwel gedaan in Israël, het heilige volk, en in Jeruzalem, de hoofdstad van Zijnen groten Koning; want Juda, het uit de ballingschap verloste en teruggekeerde volk, ontheiligt de heiligheid des HEEREN 1) welke Hij lief heeft, namelijk zichzelven, het volk, dat de Heere verkoren heeft (Deut. 7:6; 14:2. Jer. 2:3. Ps. 114:2); want hij heeft de dochter eens vreemden gods getrouwd, het neemt tot vrouwen, die de afgoden dienen, hetwelk de Heere zo nadrukkelijk verboden heeft.

1) Onder heiligheid den Heeren is niet te verstaan, de heiligheid Gods, n. l. de heiligheid van Zijn Wezen, noch zoals anderen menen, den tempel te Jeruzalem, maar Israël zelf, als heilig volk Gods. Het huwen van afgodendienaressen was een ontheiliging, een profaan maken van het heilige en geheiligd volk Gods.

12. De HEERE zal den man, die zulks doet uitroeien uit de hutten van Jakob, uit de gemeenten der Heiligen, dien, die waakt, den wachter, den leerling, oud en jong, vader en kinderen en kleinkinderen, en die den HEERE der heirscharen tot verzoening van dergelijke zonden spijsoffer brengt.

De zin van het gehele vers is: de Heere zal hem, die ene afgodendienares huwt, en dus vooreerst de heiligheid van het uitverkoren volk van God en ten tweede de heilige inzetting van den echt veracht, overeenkomstig Zijne algemene spijswet van vergelding daarmee straffen, dat Hij hem vooreerst uit de gemeente Gods uitsluit, en hem de zonde niet vergeeft; ten tweede hem het verwekken van kinderen, de vrucht en den zegen van den echt, afsnijden en vernietigen, zodat zijn geslacht uitsterft, opdat hij ondervindt, hoe de echt gene blote instelling der natuur met onfeilbare natuurwetten is, maar ene heilige instelling Gods, welke niemand ongestraft ontheiligt of geringschat.

Wat hier over de huwelijken tussen Israëlieten en heidinnen gezegd is, geldt, zoals ook van zelf spreekt, en in veel sterkere mate nog van de huwelijken van Christenen met Joodse of Mohammedaanse, of ook met dezulken, die den afval van den levenden Christus openlijk bewezen hebben of belijden. Christenen, die zulke huwelijken sluiten, bewijzen, dat zij hunnen genadestaat en de heiligheid en hoge betekenis van het huwelijk verachten, en leven in de dierlijke aanschouwingen van de tegenwoordige materialistische wereld omtrent den echt, of in zelfzuchtige gevoelsdweperij, welke ook geen begrip heeft van de grote genade van den staat van een kind Gods door Christus. Op hen is dezelfde dreiging toepasselijk, welke de Profeet voor het Sadducese Israël van zijnen tijd uitspreekt.

13. Dit tweede, dat ene evenzo grote verkeerdheid is, doet gijlieden ook, dat gij het altaar des HEEREN bedekt met tranen, met wening en met zuchting van verstotene vrouwen uit Mijn volk, die bescherming en troost bij Mij tegenover uwe trouweloze echtbreuk zoeken; zodat Hij niet meer het spijsoffer, dat gij op Mijn altaar brengt, en dat met de tranen over uwe zonde bevlekt is, aanschouwen, noch met welgevallen van uwe hand ontvangen wil: geen offer onder dergelijke omstandigheden Mij gebracht, kan Mij aangenaam zijn (Num. 16:15).

14. Gij nu wilt uwe zonde niet erkennen, en zegt: Waaromwil de Heere onze offers niet genadig aanzien? Daarom, zo is het antwoord, dat de HEERE een Getuige geweest is tussen u en tussen de zo schandelijk door u verstotene huisvrouw uwer jeugd. Hij is getuige geweest, toen gij het heilig verbond van den echt sloot, en gij haar trouwe liefde voor haar gehele leven beloofdet, en nu heeft zij tot Mij gezucht, met dewelke gij trouwelooslijk handelt. Ik zal haar leiden, daar zij tot uwe gezellin die vreugde en leed met u deelde, en de huisvrouw uws verbonds is, met welke gij een onverbrekelijk verbond gesloten hebt.

15. Heeft Hij, de Heere niet maar éénen gemaakt. hoewel Hij des geestes overig had, hoewel Zijne krachten niet waren uitgeput om meer mensen voort te brengen? en waarom maar dien éénen? waarom slechts ééne vrouw? Hij zocht een zaad Gods. Het oogmerk van God in het scheppen van den mens was geenszins, opdat zij zich aan de wellustige driften zouden overgeven, maar opdat de mensen een zaad van den Heere en voor Zijnen dienst in Zijne vrees zouden voortplanten 1). Daarom wacht u met uwen geest, en dat niemand trouwelooslijk handele tegen de huisvrouw zijner jeugd; ziet toe, dat gij u geenszins door uwen lust laat beheersen, dat gij haar zoudt verstoten, met welke gij u eens bij het begin van uw huwelijk verenigd hebt (vs. 14).

1) Onze Staten-Overzetters tekenen aan: Sommigen zetten dit aldus over: Maar heeft de enige, te weten Abraham, dat niet gedaan? en hij had een uitnemenden geest. Wat heeft de enige gedaan? hij zocht het zaad Gods. Als zijnde de eerste een tegenwerping van de Joden, heeft onze vader Abraham dat niet gedaan, dewijl hij enig zonder kinderen zijnde, benevens Sara, de huisvrouw zijner jeugd, ook Hagar tot zijne vrouw genomen heeft enz. ?

Deze vertaling en verklaring heeft wel veel voor, maar het komt ons voor, dat de in onzen tekst aangeduide verklaring meer de juiste is.

16. Want de HEERE, de God Israëls, zegt, dat Hij het verlaten, dat een man zijne vrouw doet, haat, alhoewel hij den wrevel bedekt met zijn kleed 1); hoe hij het ook zoeke te bedekken en het kwaad te verontschuldigen, schande zal hem steeds aankleven (Deut. 24:1 vv. vgl. Matth. 19:3 vv.), zegt de HEERE der heirscharen; daarom wacht u met uwen geest, dat gij niet trouwelooslijk handelt.

1) Beter: En wrevel zal zijn gemoed bedekken, dat is, de wrevel der schande zal hem aankleven, hoe hij het ook tracht te verontschuldigen. Het kleed is beeld van het innerlijke. Een onrein, schandelijk kleed is in de Heilige Schrift teken en beeld van den onreinen toestand van het hart.

17.

III. Vs. 17-Hoofdst 4 :6. In deze afdeling wendt zich de rede van den Profeet tegen den onder het volk om zich heen grijpenden geest van ontevredenheid en genot, die, omdat de verwachte openbaring van de heerlijkheid des Heeren tot zaligmaken van Zijn volk niet dadelijk volgde, aan alle beloften des Heeren wanhoopte, en in zijne moedeloosheid de heiligheid en gerechtigheid Gods in twijfel trok, en het komen des Heeren ten gerichte over de wereld

begon te loochenen. De Profeet laat in vs. 17 deze stemming des volks zich uitspreken, om haar met de verkondiging van den dag des Heeren en zijne gesteldheid (Hoofdst. 3) te gemoet te treden. Vóór zijne aankomst zal de Heere een bode zenden, die Hem den weg zal bereiden, dan zal Hij zelf plotseling komen, en wel om door het vuur des gerichts Zijn volk te reinigen, en de misdadigers uit te roeien (Hoofdst. 3:1-6). Door zijne ontrouw, aan God houdt het volk de openbaring der zaligheid terug (3:7-12 en bereidde het zich door zijn ongeduldig morren verderf, want op den dag des gerichts zullen alleen de godvruchtigen genade vinden; het gericht zal het onderscheid tussen de rechtvaardigen en de zondaars openbaar maken (3:13-18), den misdadigers ondergang, den vromen heil aanbrengen (Hoofdst. 4:1-3). Daarop wordt de voorzegging gesloten met de vermaning de wet van Mozes te behartigen, en met de aankondiging, dat de Heere vóór den dag Zijner toekomst den Profeet Elia zal zenden, om het ontaarde volk tot bekering te roepen, opdat bij Zijne verschijning het land niet met den ban worde geslagen (4:4-6).

17. Gij allen, die uit Babel zijt teruggekeerd, met uitzondering der weinige vromen, vermoeit den HEERE met uwe woorden, die Hij sedert lang onophoudelijk moet horen; nog zegt gij: Waarmee vermoeien wij Hem? Daarmee, alzo is het antwoord: dat gij onder elkaar zegt: Al wie onbevreesd kwaad doet, is goed in de ogen des HEEREN, en Hij heeft lust aan zodanigen; of indien het niet alzo is, waar is de God des oordeels, de God, die de misdadigen, de goddeloze Heidenen straft? Waarom wachten wij te vergeefs sedert lang op het oordeel Gods over degenen, die ons, Zijn rechtvaardig volk, zonder vreze onderdrukken, en met ongerechtigheid overladen?

Het is de vleselijke hoogmoed der latere Farizeën, welke de verlossing slechts als ene aardse redding en verheerlijking van het volk Israël verklaart, en het daarmee verbonden gericht alleen zich kan voorstellen als gaande over de Heidenen. Zulke gedachten worden hier blootgelegd. Deze gezindheid, welke wij nu nog onder de Joden verbreid zien, doordrong, op weinige uitzonderingen na, het gehele volk van dien tijd, onderscheidde zich echter alleen in vorm van de gezindheid, welke de menigte van naam-Christenen van den huidigen dag doortrekt.

HOOFDSTUK 3.

VOORSPELLING VAN JOHANNES EN CHRISTUS EN OVER BEIDER AMBT.

1. Ziet, zo antwoordt de Heere zelf u op uwe verkeerde en dwaze reden (Hoofdst. 2:17) a) Ik zende Mijnen Engel, of bode, van welken reeds in Jes. 40:3 vv. is geprofeteerd, die voor Mijn aangezicht, voor de zichtbare openbaring Mijner heerlijkheid door oprechte en waarachtige boete en bekering der zondaarsden weg bereiden zal, en daardoor alle hindernissen zal wegnemen, welke Mijne komst tot Mijn volk zouden kunnen verhinderen, en Mijnen toorn opwekken, en snellijk 1) onverwacht zal, als een dief in den nacht, wanneer zijn weg bereid is door opwekking van alle godvruchtigen tot boete, en door verharding der goddelozen, tot Zijnen tempel en Zijn paleis komen2), om daar als Koning en Heiland eeuwig in het midden onder Zijn volk te wonen, die Heere die Almachtige, alles beheersende Koning, dien gijlieden nu op zo dwaze onverstandige wijze zoekt, dat Hij Zijne gerechtigheid en Zijn gericht mocht openbaren. Hij zal komen, te weten, de Engel des verbonds, die eens Israël uit Egypte verloste, in wolk- en vuurkolom voorging, en aan den Sinaï het Heilig verbond heeft gesloten, waardoor Hij het tot een volk van Zijn eigendom heeft verkoren, aan denwelken gij lust hebt, doch die voor alles het gericht over de goddelozen zal brengen, waarom gij meer over uwe zonde en goddeloosheid dan over het uitblijven van Zijne komst hebt te klagen; ziet Hij komt zeker; Hij blijft niet uit. Zegen over allen, die zich in Zijne toekomst waarlijk verblijden, zegt de HEERE der heirscharen.

a) Matth. 11:10. Mark. 1:2, Luk. 1:76; 7:27.

1) Het komen des Heeren is lang verwacht, zorgvuldig voorbereid. Maar ten laatste komt Hij toch nog onverhoeds, en vindt Hij de grote menigte onvoorbereid, omdat zij in hare zondige verblinding de tekenen niet ziet en acht, die Zijne verschijning voorafgaan. Dit "plotseling" herhaalt zich bij alle daden en oordelen des Heeren. De Heere der heerlijkheid komt steeds als een dief in den nacht voor hen, die in hun zonde slapen.

2) Een toeven Gods bij den mens op de aarde en onmiddellijk onderling verkeer van beide was het begin der geschiedenis. Deze heilige en zalige toestand duurde echter slechts kort; ten gevolge van den zondeval werd de mens van het onmiddellijk aanschouwen Gods beroofd, en met het gericht van den zondvloed onttrok God ten laatste aan de wereld Zijne onmiddellijke tegenwoordigheid. Zal nu het einde der geschiedenis aan het begin gelijken, zal de bedoeling, welke God bij de schepping der wereld en van den mens had, niet onverwezenlijkt blijven, zo moet ook weer een wonen Gods bij den mens volgen, zo moet God uit den hemel op de aarde terugkeren. Daarom zien wij dan ook hoe de voorspelling van den beginne het wonen Gods bij de mensen als het laatste, hoogste en zaligste doel der geschiedenis voorstelt (Ez. 25:8. Zef. 3:15, 17. Ezech. 37:26 v. Zach. 2:10. Openb. 21:3). Woont God weer bij de mensen, zo zijn zij, bij welke hij woont, en die Zijn wonen kunnen verdragen, met den rijksten overvloed van zegeningen overladen. Daar echter God een heilig God is, wiens heiligheid als een verterend vuur tegen de zonde en de onreinheid is, zo is de dag, op welken Hij tot zijn aards paleis, Zijnen tempel komt, om daarin voortaan eeuwig te wonen, tevens de dag van het

laatste en beslissende gericht over alle misdadigers, die zich niet voor den dag Zijner toekomst hebben geheiligd.

Het is bij enige opmerkzaamheid niet moeilijk den zin van dat woord te verstaan. Zoveel valt terstond in het oog, dat de Engel, waarvan in den aanhef gesproken wordt, een ander moet zijn, dan de daarna vermelde Engel des verbonds, wien juist door den eerstgenoemden de weg bereid worden zal. De eerste is geen ander persoon, dan die straks daarna als de Profeet Elia wordt aangekondigd, verschijnende, eer dat die grote en vreselijke dag des Heeren komen zal (Hoofdst. 4:5). Door zulk enen bode voorafgegaan, komt ten laatste de Engel des verbonds, dat verheven Wezen, in wien de Onzienlijke zelf zichtbaar wordt voor het oog van Zijn volk, en dien wij reeds meermalen bij andere Profeten vermeld vonden. (Jesaja 63:9). Hij treedt steeds meer op den voorgrond, naarmate het Profetisme op den achtergrond wijkt. Hij, reeds sinds eeuwen en ook thans nog het voorwerp van de verwachting des volks, is de eigenlijke Heere des tempels, maar op Zijne beurt weer afgezant, Engel van den Heere der heirscharen. Engel des aangezichts, is Hij tevens Engel des verbonds, omdat in en door Hem het verbond van God met Zijn volk vernieuwd en bevestigd zal worden!

2. Maar wie zal den dag Zijner toekomst, en Zijn daarmee beginnend rechtvaardig gericht verdragen? en wie zal als rechtvaardig voor Zijnen rechterstoel bestaan, als Hij verschijnt? 1) Niemand, die niet op bijzondere wijze in staat gesteld is voor Hem te bestaan (Joël 2:11. Ps. 130:3). Want Hij zal zijn als het vuur van enen goudsmid, dat alle de met het goud en zilver vermengde onedele bestanddelen onverbiddelijk afzondert (Zach. 13:9. Jes. 1:25. Jer. 9:7. Ps. 66:10), en als zeep der vollers die alles, wat onreinheid heet, wegvaagt (Jer. 2:22. Jes. 4:4).

1) Zijne eerste komst was zonder uiterlijke praal of vertoon van macht, en toch waren er slechts weinigen, die haar konden verdragen. Herodes en geheel Jeruzalem met hem, werden verschrikt bij de wonderbare geboorte. Zij, die meenden, dat zij Hem verwachtten, betoonden de onwaarheid hunner betuigingen door Hem te verwerpen, toen Hij kwam. Zijn leven op aarde was ene zuiverende wan, die de grootste menigte der godsdienstige belijders beproefde, en weinigen konden de proef doorstaan. Maar wat zal Zijne tweede komst zijn? Welke zondaar kan de gedachte aan dien dag verdragen. Hij zal de aarde slaan met de roede Zijns monds, en met den adem Zijner lippen zal Hij den goddeloze vernietigen. Toen Hij in Zijne vernedering tot de krijgsknechten zei: "Ik ben het, " vielen zij reeds achterwaarts; welke zal de angst Zijner vijanden zijn, wanneer Hij Zich vollediger openbaren zal als de "Ik ben, die Ik ben?", Bij Zijn dood beefde de aarde, en werd de hemel verduisterd, welke zal de vreselijke heerlijkheid van den dag zijn, waarop Hij als de levende Heiland, de levenden en de doden voor Zijn rechterstoel zal dagen? O, dat de schrik des Heeren de mensen bewoog om hun zonden te verzaken en den Zoon te kussen, eer Hij toorne! Al is Hij het Lam, toch is Hij de Leeuw uit Juda’s stam, die Zijne prooi in stukken scheurt; en hoewel Hij het gekrookte riet niet zal verbreken, toch zal Hij Zijne vijanden verslaan met ene ijzeren roede, en hen in stukken slaan, gelijk een pottebakkersvat. Geen van Zijne vijanden zal bestaan voor Zijn toorn, noch zich verbergen voor Zijne grimmigheid; maar Zijn geliefd volk, dat Hij met Zijn bloed gekocht heeft, verwacht Zijne verschijning met blijdschap, en ziet haar zonder vrees tegemoet. Hij zit nu om hen in den smeltkroes te louteren, en wanneer zij beproefd zullen zijn, zullen zij te voorschijn komen als het goud.

De komst van Christus tot Zijn Kerk in de bediening des Evangeliums, om een werk der Reformatie voort te brengen, zal een zeer wannende en beproevende tijd zijn, en zo zwaar om te verdragen zijn, dat het een wonder zal zijn om te zien, dat iemand die zal uitstaan, te meer, wanneer wij de menigte der geveinsden aanmerken, die er in de Kerk zijn, als ook de grote geveinsdheid en het schuim van de ware heiligen, welke de Heere niet verdragen kan; de grote verwisselingen en bewegingen, die een tijd van Reformatie vergezellen, de menigte van dwalingen en verleidingen, die als dan tot een hoogte gekomen zijn, de kracht der bediening der Evangeliums in het ontdekken van de zonden, door welke, indien de mensen niet gebeterd worden, zij dan erger worden, de burgerlijken worden profaan, de uitwendige godsdienstigen los en ijdel, en de profanen gans baldadig; en eindelijk, hoe haastig een volk, onder het Evangelium, de maat harer zonde vol maakt, en voor de oordelen rijp wordt. Om deze reden wordt de komst van Christus voorgesteld als een vreselijke dag.

Christus Jezus zou zijn tot een val en opstanding. Dit wordt ook hier voorspeld. De zondaren zouden Hem niet kunnen verdragen, de eigengerechtigen zouden zich van Hem afwenden. De rechtvaardigen in eigen ogen zouden zich aan Hem ergeren. Dit zou een doorlopend gevolg zijn van Zijn komst. Wie zouden tot Hem komen? Al wie de Vader hem gaf. De tollenaren en de zondaren, de Simeon's en de Maria's, de Petrussen en de Paulussen, maar als zij in waarheid door den Heere God zelven dorstig zouden worden gemaakt naar Zijn heil en naar Zijne gerechtigheid.

3. En Hij zal dan, met gerechtigheid en majesteit aangedaan, zitten, louterende, en het zilver reinigende, daar Hij alles wat nog te reinigen is, reinigt, en al het andere afzondert en verdelgt, en Hij zal vooral en in de eerste plaats de kinderen van Levi, 1) reinigen, en Hij zal ze doorlouteren als goud, en als zilver, want zo als van deze geloof en ongeloof onder het volk uitgaat, zo moet ook bij hen het gericht des Heeren beginnen; dan, als zij bekeerd en geheiligd zijn, zullen zij den HEERE spijsoffer toebrengen in gerechtigheid 2), met een oprecht gelovig en gehoorzaam hart.

1) Wie zijn hier de kinderen van Levi? Niet de bedienaars van het heiligdom, maar zij, die in Christus gemaakt zijn tot een heilig Priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn. Want wel zou een grote schare van Priesters het Evangelium gehoorzaam worden, maar alsdan zouden zij ophouden Priesters van het aardse heiligdom te zijn. De kinderen van Levi zijn hier degenen, die te voren verordineerd waren tot het Koninkrijk Gods, en derhalve uitgezonderd zouden worden tot het geestelijk heiligdom, ingezet als levende stenen in den geestelijken tempel.

2) Het spreekt van zelf, dat de Priesters en hun offeranden, welke den Heere in gerechtigheid dienen, dezulke zullen zijn, als na de komst des Heeren, en nadat de schaduw voor het wezen der hemelse dingen geweken is, alleen nog kunnen.

Op zich zelf waren de offeranden Gode niet aangenaam, maar dan alleen, wanneer zij in gerechtigheid gebracht werden; dit zou onder het Nieuwe Testament in de hoogste mate plaats hebben, want alsdan zou God in Geest en in waarheid worden gediend en aangebeden. Hier, gelijk doorgaans, liggen in ééne belofte meerdere beloften opgesloten; wij kunnen er op

rekenen, dat er overal in Gods Woord nog vele schatten verborgen liggen. Wie ze van God begeert, zal ze vinden.

Wij kunnen Gode geen rechte verrichting in den godsdienst opofferen, tenzij dat onze personen gerechtvaardigd en geheiligd zijn. Totdat wij zelf gezuiverd en gereinigd zijn door Gode genade, kunnen wij niets doen, dat tot ere van God zal strekken. God zag eerst Abel aan en daarna zijne offerande, en daarom roept God Zijn volk, opdat zij hun offeranden aan Hem mogen opofferen in gerechtigheid.

4. Dan zal het spijsoffer van Juda en Jeruzalem, in geloof en gehoorzaamheid gebracht, den HEERE zoet wezen, als in de oude dagen, en als in de vorige jaren, 1) in de tijden van Mozes en het eerste oponthoud in de woestijn, in den tijd van David en van Salomo, terwijl Hij nu uwe offeranden niet kan aanzien.

1) Wanneer Christus voor Zijne gelovigen tusschentreedt bij den Vader, maakt Hij ze aangenaam, en wanneer Hij ze heiligt, dan zullen Zijne kinderen zulke offeranden voortbrengen, die den Heere aangenaam zijn, dewijl de Vader hen niet aanziet in henzelven, maar in Christus Jezus, den Zoon van Zijn eeuwig welbehagen.

5. En Ik zal niet alleen de kinderen van Levi reinigen, maar zal tot ulieden allen ten oordeel naderen, tegen u allen, die Mijne gerechtigheid en Mijn gericht betwijfelt, en Ik zal een snel, plotseling en onverwacht voor u optredend Getuige zijn om aan te klagen, te overtuigen en te straffen tegen de tovenaars, en tegen de overspelers(Ex. 22:17. Lev. 20:10. Deut. 22:22. Hand. 8:9; 13:6), en tegen degenen a), die valselijk zweren, en die Mijnen heiligen naam tot leugen gebruiken (Lev. 19:12), en tegen degenen, die den loon des dagloners met geweld inhouden b), die de weduwe en den wees(Ex. 22:21 vv. Deut. 25:17), en den vreemdeling het recht verkeren, en in ‘t algemeen die Mij niet vrezen, zegt de HEERE der heirscharen.

a) Ex. 20:7. b) Amos 2:7. Exod. 22:22.

6. Dit zal zeker geschieden want Ik, de HEERE a) (Deut. 24:1) word niet veranderd, Ik ben gisteren en heden en tot in eeuwigheid dezelfde; Mijne raadsbesluiten blijven onveranderd 1); daarom moet Ik alle misdadigers, die Mij niet vrezen, verdelgen, maarzijt gij, o kinderen Jakobs! die de ware leden van Mijn volk zijt, niet verteerd, maar Ik zal u louteren en tot de beloofde heerlijkheid zeker leiden (Rom. 11:28 v.).

a) Ps. 33:11. Spr. 19:21. Jes. 14:26, 27; 25:9; 46:10.

Volgens de verklaring des Heeren in Matth. 11:10. Luk. 7:27 is de Engel of Bode des Heeren in Johannes, den grootsten en laatsten Profeet des O. T. verschenen. Hij heeft zijn ambt als een andere Elia vervuld, gelijk het hier en in Hoofdst. 4:5 v. is beschreven. Maar de Heere en de Engel des verbonds is tot Zijnen tempel, in Zijn eigendom gekomen in den persoon van Jezus Christus, dezelfde, die Israël uit Egypte heeft gevoerd, en voorafbeeldend in de wolkkolom onder hen heeft gewoond. Met Zijne komst is de laatste dag der wereld het gericht begonnen. Ieder in ‘t bijzonder en elk volk, waaraan Hij wordt verkondigd, komt in dat

gericht, dat hem of loutert of als onreinheid afzondert. Wanneer zo alle volken voor het gericht der beslissing zullen geplaatst zijn, zal het laatste oordeel, het einde van den laatsten dag, beginnen, en dit zal niets anders zijn dan de openbaring van hetgeen sedert de verschijning des Heeren geschied is. Nadat Hij eenmaal tot Zijnen tempel is gekomen, woont Hij eeuwig onder Zijn volk in Zijne kerk, hoewel ook nu nog door Zijnen Heiligen Geest, toch aan den avond van dezen laatsten dag met zichtbare heerlijkheid. Even als alle Profeten, zo kent ook Maleachi slechts ééne toekomst des Heeren, aan welke de Engel is voorafgegaan, en bij ieder in ‘t bijzonder voorafgaat. Deze eerste toekomst is geschied velen tot zaligheid, velen tot verdoemenis, en Zijne laatste toekomst zal niets anders zijn, dan de volmaking van Zijne eerste komst en het daarmee verbonden gericht.

Bij de veranderlijkheid van het leven is het ons goed te weten dat er Eén onveranderlijk is. Een, wiens hart gene omkering kent, en op wiens voorhoofd de tijd geen rimpels kan maken. Alle andere dingen zijn veranderd, alle dingen veranderen. De zon zelf wordt door de jaren verduisterd; de wereld wordt oud; het oprollen van het versleten kleed is begonnen; de hemel en de aarde moeten spoedig voorbijgaan, zij zullen vergaan, zij zullen verouderen als een kleed; maar Eén is er, die onsterfelijkheid bezit, aan wiens jaren geen einde, en in wiens persoon gene verandering is. Gelijk de zeeman zich verheugt, wanneer hij den voet op den vasten bodem zet, nadat hij dagen en maanden lang op de golven is geslingerd, zo gevoelt de Christen zich bevredigd, wanneer hij onder al de veranderingen van dit bewogen leven den voet des geloofs laat rusten op het woord: "Ik de Heere, wordt niet veranderd. " gelijk het schip vast ligt, wanneer het anker ten laatste vasten bodem heeft gevonden, zo wordt de Christen vast, wanneer de hoop zich op deze heerlijke waarheid vestigt. Bij God is gene verandering, of schaduw van omkering. Zijne eigenschappen zijn dezelfde als vroeger; Zijne macht wijsheid, gerechtigheid, waarheid, zijn allen onveranderd. Hij is altijd de toevlucht van Zijn volk geweest, hun burcht in tijden van nood, en Hij is nog hun Redder. Zijne liefde is onveranderd; Hij heeft Zijn volk lief met ene eeuwige liefde; Hij heeft hen nu even zo lief als vroeger, en wanneer alle aardse dingen in den wereldbrand zullen versmolten zijn, zal Zijne liefde nog in den dauw der jeugd daar staan. Hoe dierbaar is de verzekering dat Hij niet verandert! Het rad der Voorzienigheid draait, maar de as is de eeuwige liefde.

‘t Is alles dood en wisseling hier beneden: De mens verkwijnt, de tijden gaan voorbij; Maar eeuwig zijn Gods goedertierenheden, De hoogste Wijsheid, reine Liefde is Hij.

.

Onveranderlijk zijt Gij, o God! en Gij verandert toch alles. Nooit zijt Gij nieuw, nooit, oud, en Gij vernieuwt toch alles, en veroudert de hovaardigen, zonder dat zij het bemerken. Gij werkt altijd en rust toch altijd, Gij vergadert en hebt toch niets nodig, onder, in en boven alles schept, onderhoudt en voleindigt Gij, Gij zoekt en toch ontbreekt U niets. Gij bemint zonder te branden, ijvert en blijft gerust. U berouwt, en toch zijt Gij niet bedroefd. Gij vertoornt en blijft onverstoord, verandert het werk, maar niet het voornemen; neemt weer aan, wat Gij vindt, en hebt het nooit verloren; zijt in geen ding arm, en verheugt U over hetgeen Gij wint; zijt nooit gierig en eist toch opbrengst. Het wordt U geleend, waardoor Gij tot een

schuldenaar zijt; en wie heeft iets, dat het Uwe niet is? Gij betaalt schulden en zijt aan niemand schuldig; Gij scheldt schulden kwijt en verliest niets.

Met deze woorden wordt aangeduid de vastheid en zekerheid, zowel van Gods oordelen als van Zijne beloften. De Heere God wordt niet veranderd. Hij is gisteren en heden dezelfde tot in alle eeuwigheid. Zijn Raad gaat door, en gelijk Hij de onveranderlijke is in de vervulling van Zijne straffen, zo is Hij ook de onveranderlijke in de vervulling van Zijne beloften. Gods trouw wordt door de trouweloosheid Zijner kinderen niet te niet gedaan.

7. Maar tot hiertoe kon Ik u de volheid van Mijne zaligheid niet geven. Van uwer vaderen dagen af, zijt gij afgeweken van Mijne inzettingen, en hebt ze niet bewaard, en zo lang zulk een toestand des harten niet verandert, zijt gij onbekwaam om te ontvangen a); keert weer tot Mij in oprechtheid, en Ik zal tot u wederkeren met zegen en eeuwig heil, zegt de HEERE der heirscharen; maar gij zegt uzelven voor rechtvaardig houdende (Hoofdst. 2:14 en 17): Waarin zullen wij wederkeren?

a) Zach. 1:3.

8. Wanneer gij niet wilt weten in welk opzicht gij onrechtvaardig zijt, zo hoort: Zal een mens God beroven (bedriegen)? maar Gij berooft (bedriegt) Mij: uwe godsdienst is huichelarij, en gijzegt: Waarin beroven (bedriegen) wij U? Antwoord: in de tienden en het hefoffer, die gij of in het geheel niet of niet volgens Mijne wet aan Mijn huis voor het onderhouden van Mijnen dienst en Priesters geeft.

9. Met enen vloek zijt gij vervloekt, omdat gij Mij berooft, zelfs het ganse volk is vervloekt.

10. Brengt al de tienden, en niet slechts een gedeelte daarvan, in het schathuis, de voorraadkamer aan Mijn heiligdom (2 Kron. 31:11 vv. Neh. 10:38 vv.), opdat er spijze zij in Mijn huis voor Mijne knechten, de Priesters, en beproeft Mij nu daarin, dat gij Gode geeft, wat gij schuldig zijt Hem te geven, zegt de HEERE der heirscharen, of Ik u dan niet Mijne zegeningen zal doen ondervinden. Waarlijk, gij kunt het ondervinden dat Ik over degenen, die Mijne geboden volbrengen, Mijne beloften rijkelijk volvoer. Gij zult het zien, dat Ik opendoen zal de vensteren des hemels, en u zegen als een stroom van regen zal afgieten, zodat er gene schuren genoeg wezen zullen, om te bergen wat gij oogst.

11. En Ik zal om uwentwil den opeter, den alles verterenden sprinkhaan, schelden, dat hij u de vrucht des lands niet meer verderve; en de wijnstok op het veld zal u gene misdracht voortbrengen, zegt de HEERE der heirscharen.

12. En alle Heidenen zullen u, om zulk enen zegen Gods, gelukzalig noemen; want gijlieden zult een lustig land zijn, een land, waarin ieder een welgevallen heeft, zegt de HEERE der heirscharen (Zach. 7:14; 8:13, 23).

13. a) Uwe woorden, welke gij tegenwoordig onder elkaar spreekt, zijn tegen Mij te sterk geworden 1); gij meent, dat Ik een onheilig God ben, die Zich om vroomheid of

goddeloosheid niet bekommert, zegt de HEERE; maar gij zegt toch, alsof gij geheel onschuldig waart: Wat hebben wij tegen U gesproken, dat wij zulk een verwijt zouden hebben verdiend?

a) Job 21:14, 15.

1) Beter: doen mij geweld aan, d. w. z. tasten mijn heilig Wezen aan. En welk Wezen dit was, zegt de Heere later. Zij spreken het uit, zij spreken er onder elkaar van, dat de Heere niet let op de vromen of op de goddelozen, d. w. z. dat Hij den mens zijn gang laat gaan en derhalve de godvrezende niets heeft aan zijne oprechtheid en de goddeloze geen gevaar heeft te duchten van wege zijne goddeloosheid.

14. Gij zegt: Het is te vergeefs God te dienen; want wat nuttigheid is het, dat wij Zijne wacht waarnemen? en dat wij in het zwart gaan, vastende en rouwklederen dragende voor het aangezicht des HEEREN der heirscharen?

15. En nu wij achten de hoogmoedigen, de verachters van God, die niet meer geloven, dat godsvrucht en vroomheid zegen en geluk zouden kunnen aanbrengen, gelukzalig, wij zien het immers voor onze ogen, dat ons vasten ons niets helpt, ook die goddeloosheid doen, de Heidenen, die zich niet bekommerenden om den waren God, voortleven, worden gebouwd; zij nemen toe in aards geluk, en rijkdom en macht; ook verzoeken zij den HEERE, daar zij door openlijke, ten hemel schreiende zonden God tot wraak tarten, en toch zij worden niet gestraft, integendeel ontkomenzelfs, als zij door hun goddeloosheid in gevaar geraakt zijn.

Het verwerpelijke der gezindheid, welke zich in deze woorden uitspreekt, bestond minder in de klacht, dat hun vroomheid hun gene winst aanbrengt, want zulke klachten spreken ook gelovige zielen in uren van aanvechting uit (bijv. Asaf in Ps. 73, of Job in Job. 21:5 vv. of de zanger van Ps. 10), maar veel meer in den waan, dat de bloot uitwendige godsdienst, welke volgens het voorgaande slecht genoeg was, de ware godsdienst was, welke God moest erkennen en belonen. Dat waarde hechten aan het bloot uitwendige werk van het vasten wordt reeds door Jesaja (Hoofdst. 58) bestreden, maar nam na de ballingschap steeds meer toe, totdat het in het Farizeïsme zijn toppunt bereikte. Hoe verschillend degenen, die hier spreken, van de bestredene gelovige zielen zijn, die zich in hunnen nood ook voor God op hun vroomheid beroepen, wijst vooral vs. 15 aan; omdat God hun het vasten niet met heil en zegen beloont, beginnen zij de hoogmoedige goddelozen zalig te prijzen.

Zo vals en eigenlievend is het menselijk hart, dat het ook voor zijnen eigenen Schepper niets voor niets of vrijwillig wil doen, maar er altijd wat voor hebben moet, als het Hem zal dienen; alhoewel God in ‘t geheel niet met onze eigene dingen gediend is, en Hij alles alleen om ons eigen welzijn van ons eist. Wanneer het dan in den weg der bekering wat moeilijk toegaat, dan moet het vlees dadelijk met het ongelovige Israël in de woestijn en wil weer omkeren tot zijne Egyptische vleespotten. Moet er dan nog iets bij worden geleden, dan vallen de meesten tijdens zulk ene aanvechting af. Dat is de reden, waarom zo vele mensen den weg ten leven of in ‘t geheel niet opgaan, of weer spoedig terugwijken, omdat hun vals oog alleen tijdelijk voordeel in den dienst van God zoekt, en als zij dat niet vinden, liever de wereld weer gaan

liefhebben, die zij bij zulk ene dubbelhartigheid toch nooit waren afgestorven. En het gelukt den satan bij velen, dat hij ze met ongeloof tegenhoudt, dat zij niet komen tot het smaken van God en Zijne liefde, waarbij zij anders wel zouden ondervinden, hoe goed de gelovigen het bij God hebben.

16. Het zou te vergeefs zijn, die goddeloze gezindheid en reden te willen wederleggen; maar Ik zal u tonen hoe de vromen zich tegenover u houden, en welk een groot loon hun ten deel wordt. Alsdan, als zij lasterlijke reden vernemen, spreken, die den HEERE vrezen een ieder tot zijnen naaste, om elkaar te troosten en onderling in het ware geloof in Gods heiligheid en rechtvaardigheid te sterken, en hare openbaring, die eens zeker komt: de HEERE merkt er toch op wie Hem dient, en Hij hoort wie Zijnen naam belijdt op aarde, en Hem verhoogt. Het geloof blijft niet voor eeuwig vergeten, en er is een gedenkboek voor Zijn aangezicht geschreven, waarin hun naam en hun geloof en hun geduld zijn opgetekend een gedenkboek voor degenen, die den HEERE vrezen, en voor degenen, die aan Zijnen naam gedenken1).

1) Dit herinnert aan de gezanten bij de Perzen, aan de namen van hen, die zich bij den Koning verdienstelijk hadden gemaakt, in een boek te schrijven, opdat zij later de beloningen daarvan zullen ontvangen.

Zo verzekert de Heere hier ook, dat er bij Hem een gedenkboek is, waarin wordt gemeld, wat Zijne kinderen verwachten. Een beker koud water aan een arm kind van God gegeven, wordt bij den Heere niet vergeten.

De Heere zegt dit tot bemoediging, opdat Zijne kinderen ook in dezen zullen zien op de vergelding des loons.

17. En zij zullen, zegt de HEERE der heirscharen, te dien dage, dien Ik maken zal, als Ik ten gerichte zal nederkomen, Mij eenbijzonder eigendom zijn, zodat Ik hun, als Mijnen geliefden kinderen, de eeuwige heerlijkheid, het erfdeel der heiligen in het licht verleen, en Ik zal hun al hun zonden vergeven, en zal hen in het gericht verschonen, gelijk als een man zijnen lichamelijken zoon verschoont, die hem dient.

De Heere maakt dezen dag, in zoverre die niet door de natuurlijke opvolging der dagen, maar door des Heeren onmiddellijk ingrijpen wordt teweeggebracht, en van den Heere zijnen inhoud verkrijgt.

Dezulken, die in oprechtheid en heiligheid zoeken te wandelen, mogen verwachten, niet uit verdienste, maar uit Gods liefde, om Christus wille, om genadiglijk behandeld te worden, zodat hun ongerechtigheden hun niet worden toegekend, maar uitgewist en hun zwakheden verschoond zullen worden, opdat het overige van hun godsdienst mocht aangenomen zijn.

18. Dan zult gijlieden, die Mijne heiligheid aantast, en Mijne gerechtigheid betwijfelt, daarentegen wederom zien en ondervinden, gelijk Mijn volk reeds meermalen door Mijne gerichten op aarde heeft leren kennen, het onderscheid tussen den rechtvaardige en den goddeloze, tussen dien, die in geloof en gehoorzaamheid God dient, en dien, die Hem niet

dient, zo als de Heidenen en goddelozen, en ook gij, die Mijnen naam lastert, en toch denkt Mij te dienen. Dan zult gij het feitelijk antwoord ontvangen op uwe tot hiertoe gehouden reden.

Tot zo lang dan gewacht, beproefden en bedroefden, bezochten en aangevochtenen, kranken en lijdenden onder ons! Vergelijkt gij u bij de kinderen des voorspoeds en der weelde, zo zijt gij voor het tegenwoordige grotelijks misdeeld, doch wie niets heeft en God vreest, heeft nog iets te wachten en wie zou nu niet willen of kunnen wachten op het zeker verkrijgen van enen onmetelijken schat, die ons niet rijk maakt voor een tijd, maar voor eeuwig? Hoe lang kan het duren? Aangaande de dagen onzer jaren daarin zijn zeventig jaren, of zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaren; want snellijk wordt het leven afgesneden, en wij vliegen daarheen? En zouden wij dan dien korten tijd niet in de vreze Gods, en door Hem vertroost en versterkt, kunnen wachten op een eeuwig goed? .

HOOFDSTUK 4.

OVER CHRISTUS EN JOHANNES DEN DOPER.

1. Want ziet, die dag komt, dat Ik in heerlijkheid op aarde nederdaal en gericht houd, brandende met sterken gloed als eengloeiende oven, die alles verzengt en vernietigt wat hij nabij komt; dan zullen alle hoogmoedigen, en al wie goddeloosheid doet a), een stoppel zijn, stro, waaruit het goede zaad is uitgedorst, en de toekomstige dag van het vuur des gerichts zal ze in vlam zetten in en geheel verdelgen, zegt de HEERE der heirscharen, die, zo als het spreekwoord zegt, hun noch wortel noch tak laten zal 1), zij zullen met alles wat zij zijn en hebben, worden uitgeroeid.

a) Obadja 1:18.

De dag der toekomst is de dag, die begint met de komst van den Zoon Gods in het vlees en eindigt met de wederkomst. De Profeet ziet ook hier tot aan het einde der eeuwen. Alles is bij hem in één dag verenigd. De dag, waarop het zal openbaar worden, dat niet de Farizeën en de Schriftgeleerden, maar de tollenaars en zondaars bestaan zullen voor het aangezicht des Heeren, de dag, waarop Jeruzalem in vlammen zal opgaan en die waarop Hij eenmaal wederkomt, om te oordelen de levenden en de doden.

Christus Jezus gaat al de eeuwen louterend en reinigend, maar ook verwerpend door de wereld.

Hij is een rots der behoudenis voor alle degenen, die in Hem geloven, maar een rots, die verplettert, voor al wie tegen Hem opstaan en Hem verwerpen.

Hij is tot een oordeel gekomen, opdat wie zien blind worden en wie blind zijn zien mogen.

Hij is, als de HEERE!, onze gerechtigheid, een verterend vuur voor den zondaar.

2. Ulieden daarentegen, die Mijnen naam vreest, zal na een langen nacht van smart de Zon der gerechtigheid opgaan, de zon, die helder licht geeft en leven aanbrengt, die u de lang verlangde gerechtigheid Gods te weeg brengt, welke u rechtvaardigt en begenadigt. En er zal genezing, redding en verlossing uit alle ondervonden smarten, angsten en noden zijn onder Zijne vleugelen, welke zij als een vliegende vogel over u zal werpen; en gij zult dan juichend uitgaan uit de nauwe gevangenis, waarin gij tot hiertoe moest smachten onder de ongerechtigheid der goddelozen, en toenemen (of: vrolijk springen), als mestkalveren, die na een langen, donkeren winter uit de stallen komen, en over de herkregene vrijheid en de heldere lentezon verheugd zijn.

De Zon der gerechtigheid is zeker niemand anders, dan de Heere Christus (Ps. 84:12. Jes. 60:19); want Hij brengt de ware gerechtigheid te weeg, en met deze heil en leven. Doch op onze plaats is de gerechtigheid niet als persoon genomen, maar als de hoofdinhoud van alles, wat de Heere Christus aanbrengt aan allen, die geloven. En juist daarom wordt de volheid van

Zijn heil "gerechtigheid" genoemd, omdat de goddelozen het gericht en de gerechtigheid zullen ondervinden, en wel die gerechtigheid, welke niet alleen de goddelozen bestraft, maar ook de vromen met geluk en heil beloont. De vleugelen der zon zijn hare stralen. Evenals de stralen der zon licht en warmte over de aarde verbreiden tot wasdom en voorspoedigen groei van planten en levende wezens, zo zal de Zon der gerechtigheid genezing aanbrengen, alle nadelen en wonden, welke de macht der duisternis den vromen heeft aangebracht.

Gelijk de dag, die komen zal, een stormachtige dag zal zijn voor de goddelozen, een dag, in welken God op hen regenen zal vuur en zwavel, en een schrikkelijk onweder, een dag van wolken en dikke donkerheid: zo zal het ook een schone en heldere dag zijn voor degenen, die God vrezen.

Christus Jezus is de Zonne der gerechtigheid. Rechtvaardigheid en gerechtigheid is beide het licht en de warmte van de Zon. Hij heeft een eeuwige gerechtigheid aangebracht. En onder het kleed Zijner gerechtigheid is genezing en redding van alle zonde en ellende, voor alle zweren en wonden en etterbuilen, die niet verbonden zijn of met olie verzacht. Daarom zal ook de dag van Zijn tweede komst zijn als de morgen. Dan zullen de goddelozen voor eeuwig geworpen worden in de hel, maar alle Zijne gerechtvaardigden voor eeuwig gelukzalig zijn.

De Heere Christus is niet alleen een Geneesmeester maar ook het geneesmiddel. Hij is de balsem van Gilead.

3. En gij zult de goddelozen, die u thans bespotten en vervolgen, vertreden, want zij zullen door Mijn verterend vuur des gerichts as worden onder de zolen uwer voeten, te dien dage, dien Ik maken zal (Hoofdst. 3:17), zegt de HEERE der heirscharen.

De almachtige allerhoogste God zal geheel tot vreugde der rechtvaardigen zijn. Hij zelf zal hun de overwinning geven, zodat de vijanden door de macht van Zijn woord geheel tot niet zullen worden. Wij moeten dus heden niet bevreesd voor hen zijn, want Jezus Christus behaalt altijd de overwinning, hoe vreemd het ook ga. God heeft thans zulke tijden geschapen, in welke alles spoedig moet vergaan, wat zich tegen de waarheid verzet. Het farizeïsme van alle tijden is geoordeeld en wij kunnen het gerust onder de voeten treden.

Hoeveel meer zal de Heere den Zijnen zegen en triomf geven over alle goddeloosheid, wanneer Hij den laatsten groten oordeelsdag zal hebben doen komen.

4. Daarom vermaan ik u-en dat is de somma van alles wat ik u in dit Boek der Profetieën had te zeggen: a) Gedenkt altijd der wet van Mozes, Mijnen knecht, die Ik hem bevolen heb op Horeb (Ex. 3:1) aan gans Israël; gedenkt der inzettingen en rechten, waaruit zij bestaat. Houdt u aan haar en wandelt alzo; want daarin hebt gij de eeuwige openbaring Mijner gerechtigheid en heiligheid. Laat af verder van haar af te wijken, opdat gij den vloek, dien Mijne wet den overtreders dreigt, ten dage van Mijn gericht moogt ontkomen, en de zaligheid, welke zij den godvruchtigen belooft, en naar welke zij verlangen, moogt deelachtig worden.

a) Deut. 6:3.

De wet komt hier voor als afdruksel der heiligheid Gods, evenals in Matth. 5:17. In deze eigenschap is zij even eeuwig als God en geen jota en geen tittel daarvan kan vergaan. Alleen van dit standpunt verkrijgt men het juiste inzicht in den samenhang van dit met het voorgaande en volgende. De Profeet heeft het gericht aangekondigd; hier brengt hij het tot zijn grondslag terug, en wijst tevens ook aan, hoe het volk en hoe ieder in ‘t bijzonder dat kan ontkomen. Gods wet en Zijn volk zijn onafscheidelijk. Wordt de wet niet onder het volk vervuld, hetgeen hetzelfde is als de heiliging van den naam van God zo moet zij aan het volk vervuld worden.

Zij moesten de komst van den Messias verwachten, en de prediking van Zijn Evangelie, en de oprichting van Zijn Koninkrijk en in die verwachting moesten zij de Wet van Mozes gedachtig zijn en in gehoorzaamheid daarnaar leven, en dan konden zij de vertroostingen verwachten, die de Messias zon aanbrengen voor de gewilligen en gehoorzamen. Laat hen de Wet van Mozes onderhouden en leren naar het licht, dat die hun gaf, en dan mogen zij het voordeel van het Evangelie van Christus verwachten; want aan hen die heeft, en hetgeen hij heeft wel gebruikt, zal nog meer gegeven worden, en hij zal overvloedig hebben.

5. Ziet, Ik zende ulieden, zo als Ik u reeds in Hoofdst. 3:1 beloofd heb, enen bode, die als heraut den weg voor Mij zal bereiden, namelijk den Profeet a) Elia 1) enen Profeet, die in de kracht en in den geest van Elia, en als deze in een tijd, arm in geloof en vol goddeloosheid, spreken en handelen zal, eer dat met Mijzelven die grote en die vreselijke dag van het gericht des HEEREN komen zal.

a) Matth. 11:14; 17:11, 12, 13. Mark 9: 11, 12, 13. Luk. 1:17.

Ene oude onder de rabbijnen en kerkvaders verbreide mening is, dat hier de Profeet Elia, die ten hemel is opgenomen, bedoeld zou zijn. Daarom zetten de Alexandrijnse overzetters hier over: "Elia de Thisbiet. " Evenzo Sir. 48:10 en de Joden ten tijde van Christus (Joh. 1:21. 1 Matth. 17:10). Het verkeerde dezer mening wordt, afgezien van andere redenen, door het Nieuwe Testament ten duidelijkste bewezen. "Johannes de Doper word reeds vóór zijne geboorte door den engel Gabriël als de beloofde Elia aangekondigd met woorden, welke duidelijk op onze profetie doelden (Luk. 1:16 vv.). Het optreden van Johannes kwam verder zeer nauwkeurig overeen met de woorden van den Engel en van onze profetie, zowel in den uitwendigen vorm, waarin hij zich als een der oude Profeten, als een Elia voorstelde, als ook in zijne prediking en in hare vrucht. Eindelijk bevestigt Christus zelf (Matth. 11:10 vv. 17:11 vv. Luk. 7:27 vv. Mark. 9:11 vv.), dat Johannes de door Maleachi voorzegde Bode en Profeet Elia was. Zo is Elia gekomen; maar het is hem slechts bij weinigen gelukt, de harten tot de vaderen te bekeren. Daarom moest hun het komen des Heeren tot Zijnen tempel ten verderve worden. Als de Romeinse adelaars zich op het verworpen en vervloekte volk en land nederlieten werd het met den ban geslagen en het zal daaronder liggen, totdat het zijn hart tot de vaderen laat bekeren, en den Heere, die tot Zijnen tempel gekomen is, erkent en aanneemt. Met de herinnering aan de wet van Mozes, en met de aankondiging van den Profeet Elia vóór de komst des Heeren eindigt de profetie des Ouden Verbonds. Na Maleachi is geen Profeet in Israël meer opgestaan, totdat de tijd vervuld was, dat in Johannes den Doper de door hem aangekondigde Elia optrad, en spoedig ook de Heere tot Zijnen tempel, de eengeborene Zoon

Gods in Zijn eigendom kwam, om allen die Hem opnamen, tot kinderen Gods, tot eigendom des Heeren te maken. Wet en Profeten hebben van Christus getuigd, en Christus is gekomen, niet om de wet en de Profeten te ontbinden, maar ze te vervullen. Op den berg der verheerlijking van Christus verscheen daarom Mozes, de middelaar der wet en des Ouden Verbonds, en Elia, de Profeet, als hersteller der wet in Israël, om met Jezus te spreken, van Zijnen uitgang, dien Hij te Jeruzalem zou volbrengen (Matth. 17:1 vv.), den apostelen en ons allen tot een feitelijk getuigenis, dat Jezus Christus, die Zijn leven voor ons in den dood heeft gegeven, om onze zonde te dragen en ons van den vloek der wet te verlossen, de geliefde Zoon des Vaders is, dien wij moeten horen, opdat wij in geloof in Zijnen naam kinderen Gods en erfgenamen des eeuwigen levens worden.

6. En hij zal het hart der vrome vaderen, als Abraham, Izak en Jakob, Jozua, Samuël en David en der oude Profeten tot de kinderen wederbrengen, en het hart der kinderen, die zich nu voor hun vrome voorvaderen schamen, tot hun vaderen 1), zodat beider harten, welke door de goddeloosheid der kinderen van elkaar waren gescheiden, weer verenigd worden, daar het geloof, de gehoorzaamheid, de liefde en trouw der vaderen in de harten der kinderen weer opleeft. Ik zal dat doen, opdat Ik niet kometen verderve, en de aarde, uw land, met den ban der vernietiging, met eeuwigen vloek en verdoemenis sla 2).

1) Het veronderstelt, dat deze harten van elkaar gescheiden waren. Het hart der vaderen, dat is de gevoelens der vaderen in leer en godsdienst zou aanmerkelijk verschillen van de begrippen hunner nazaten. Maar de tegenbeeldige Elia zou het hart der vaderen tot de kinderen wederbrengen, dat is, hij zou de leer der waarheid, zoals die door de aartsvaders beleden en bewandeld, maar in der tijd in onbruik gekomen was, wederom tot de kinderen brengen, en in het helderste daglicht voorstellen. Ook zou hij het hart der kinderen wederbrengen tot hun vaderen. Zijne bediening zou ene gezegende vrucht wezen, zodat er velen zouden bewogen worden, om de oude beproefde leer gelovig aan te nemen en godvruchtig daarnaar te wandelen.

Het was de roeping van Johannes den Doper, om wegbereider te zijn voor den Messias, door bij zijne tijdgenoten een verlangen te wekken naar Hem, van Wien de heilige Patriarchen en de Profeten hadden geprofeteerd en gesproken. Hij moest de boetprediker zijn, die met de scherpte der Wet kwam, opdat deze tuchtmeester tot Christus zou wezen, opdat hij Hem zou voorstellen als degene, in Wien er alleen behoudenis en redding zou zijn voor een verloren volk.

2) Het was daarom ook, dat Johannes de Doper, het uitriep, dat de bijl al reeds aan den wortel der bomen was gelegd.

Israël heeft zich niet bekeerd. Israël heeft als volk den Messias verworpen en daarom is het als volk met den ban geslagen, heeft het zijn nationaal bestaan verloren.

Zo ook een ieder, die den Christus verwerpt, zal eenmaal voor eeuwig den vloek van Gods toorn dragen, en er nooit meer onder uitkomen.

Het Oude Testament eindigt met dezelfde waarheid, waarmee het Nieuwe begint, dat de Christus Gods gesteld is tot een val en tot een opstanding.

SLOTWOORD OP HET BOEK MALEACHI.

Niet ten onrechte is Maleachi genoemd, het avondrood van den ouden tijd, en toch tevens het morgenrood van den nieuwen dag, op welken de Zonne der gerechtigheid opging.

Hij is de laatste der Profeten van den Ouden dag, wiens woord niet een nagalm is van wat de vroegeren hebben gesproken, maar hetwelk getuigt van den moed des geloofs, en bovenal van de inleiding en werking des Geestes, opdat zijne tijdgenoten zouden teruggeroepen worden van de zonde, de eigengerechtigheid en van een eigenwilligen godsdienst, en Israëls vromen onder hen vertroost met de toekomst van den Messias.

Zijne profetieën behelzen daarom zowel woorden van waarschuwing als van troost.

Maar opdat zij ingang mochten vinden, opdat zij voor de navolgende eeuwen een blijvende kracht zouden hebben, eindigt hij met een krachtige waarschuwing, opdat er een blijvend roepen zou zijn om den Engel des Verbonds, maar ook opdat, wie straks den Messias zouden verwerpen, dit niet ongewaarschuwd zouden doen.

Het vóórlaatste woord is een woord van blijvende hope; het laatste een van ernstige waarschuwing, waarin echter ook de stellige waarheid ligt opgesloten, dat de Christus Gods alleen de redder van Zijn volk zou zijn, Hij, die voor alle Zijne gelovigen de oorzaak van vloek en ban, van dood en ellende zou wegnemen.

De oude Rabbijnen hebben Maleachi genoemd, het "zegel der Profetie, " en inderdaad heeft hij verzegeld al wat te voren reeds gesproken was.

"De Heere komt, " is de inhoud van al zijne woorden; als straks de door hem voorspelde Elia optreedt, sluit deze zich aan, aan dit zijn woord en klinkt het eveneens van diens lippen: "De Heere komt. "

HET EVANGELIE VAN MATTHEUS.

Voor hem, die de gehele Heilige Schrift voor Gods Woord houdt, is het zeer liefelijk, dat Mattheus meteen op het Oude Testament volgt. Boven alle Evangeliën wijst hij doorgaans, nu eens duidelijker dan weer meer bedekt, naar het Oude Testament, hoe de geschiedenis van Christus tot in de schijnbaar kleinste bijzonderheden daar is voorzegd en voor afgebeeld. Wilt gij dit Evangelie duidelijk beschouwen, zo verplaats u in de geest naar Palestina, in de plaats van een naar waarheid zoekende, van een heilbegerige Jood, die de voorzeggingen van het Oude Testament omtrent zijn Messias kent en gelooft, naar de vervulling waarvan hij verlangt, die allerlei tegenspraak tegen Jezus gehoord heeft, en wie nu door Mattheus wordt betuigd: "Hij is gekomen! Jezus is onze Messias, en door ons de Heiland van de gehele wereld. "

HOOFDSTUK 1.

CHRISTUS' GESLACHTSREGISTER, ONTVANGENIS, NAAM EN GEBOORTE.

I. Vs. 1-17. Het doel van Mattheus met zijn Evangelie, dat in de eerste plaats voor Christenen uit het Jodendom is bestemd, is om het duidelijk bewijs te leveren, dat aan Jezus van Nazareth alle merk- en kentekenen gevonden worden, die in de schriften van het Oude Testament in betrekking tot Israël's Messias gevonden worden, en dat Hij dus inderdaad de Messias, de beloofde Zaligmaker van Zijn volk is. Hij begint met een geslachtsregister, dat Hem van de zijde van Jozef, de man van Maria, als een zoon van David, de zoon van Abraham, doet kennen (Luk. 3: 23-38).

x) Deze opgaaf van paragrafen heeft betrekking op de harmonie van de vier Evangeliën naar de tijdsorde van de gebeurtenissen. De lezer wordt daardoor in staat gesteld, zich wat de chronologische samenhang van elke afdeling die hij voor zich heeft, aangaat te oriënteren en zo gemakkelijk tot een goed begrip te komen.

(Evangelie op de dag van Maria's geboorte vs. 1-16.)

Deze dag valt op 8 september, en is het eerste feest, dat ter verheerlijking van Maria gevierd werd

1. Het nu volgende is het boek van het geslacht van Jezus Christus, de zoon van a) David, de zoon van Abraham, die dus ook door Zijn menselijke afstamming bewezen heeft de ware Messias te zijn, want deze zou volgens Gen. 12: 3 een zoon van Abraham en volgens 2 Sam. 7: 12vv. een zoon van David zijn.

a)Luk. 1: 31, 32

De wondervolle geboorte van onze Heere Jezus Christus, de Zoon van God en de Zoon der mensen, de verschijningen en getuigenissen van de engelen, die Zijn geboorte aankondigden, de getuigenis van Johannes de Doper, Zijn eigen goddelijke daden gedurende Zijn verblijf op

aarde, de stemmen van de hemel, de tekens en wonderen, waarmee God van Hem getuigde, en Zijn opstanding uit de dood - dat alles samengenomen had nog geen volledig bewijs gegeven, dat deze, onze hoog geprezen Heer, de Christus was, de Messias die aan de vaderen van Israël, vooral aan Abraham en David beloofd was, en men alzo de vervulling van alle beloften van God van Hem en door Hem had te verwachten. Met dat alles hadden ook de vroomste Israëlieten nog kunnen blijven twijfelen, wanneer hun een zeer gewichtig, boven alles geldend kenteken ontbroken had, dat bij dat alles niet alleen bijkomen, maar het voorafgaande reeds aanwezig zijn moest, zodra van Hem onder de mensen sprake was, namelijk de vervulling van de Heilige Schriften van het Oude Testament - wanneer dus Zijn afstamming, Zijn geboorte, Zijn vaderland, Zijn gehele leven en lijden niet nauwkeurig overeenkomstig de Schrift plaats had gevonden. Daarom wijst de Apostel Mattheus aan, wiens Evangelie meer dan de overige ten dienste van de Israëlieten van die en van latere tijd is ingericht, doorgaans in de persoon en de lotgevallen van Jezus, de Messias, dat de Schriften in Hem vervuld zijn; hij wijst, voordat hij de geboorte van de Heere beschrijft, reeds vooraf Zijn afstamming aan. Wat nu het voor ons liggende genealogische stuk voor een Jood moet zijn, die het Christendom onderzoekt en naar overtuiging omtrent de waarheid daarvan verlangt, dat kunnen wij, Christenen, ons moeilijk voorstellen; men leze echter de bewonderenswaardige leiding van God in de levensgeschiedenis van de Rabbi Chr. Zal. Duits.

De geslachtsregisters van Jezus Christus waren voor de tijd, waarin de Evangelisten schreven, daarom bijzonder gewichtig, omdat men vóór de verwoesting van Jeruzalem en de verstrooiing van het Joodse volk op de plaats zelf uit de echte oorkonden, die de Joden zorgvuldig bewaarden, en waaruit de Evangelisten hun geslachtsregisters ontleenden, de afstamming van Jezus uit David kon nagaan. In onze dagen blijkt ons ook daaruit, hoe ijdel hoop is, die de Joden nog altijd op de komst van een Messias hebben, als die nu wel bij geen mogelijkheid zou kunnen bewijzen, dat Hij uit David’s geslacht was.

Met de dood en de opstanding van Jezus houdt de betekenis van de genealogieën op; want zoals Hij slechts naar het vlees de zoon van Abraham en van Adam is, maar naar de Geest de Zoon van God (Rom. 1: 3vv. ; 9: 5), zodat in deze geestelijke betrekking Melchizedek juist als "zonder geslachtrekening" zijn voorbeeld genoemd wordt (Hebr. 7: 3), zo brengt Hij, nadat Hij het vlees in de dood heeft gegeven en tot een levendmakende Geest geworden is een nieuw geslacht uit goddelijk zaad voort, en heeft daardoor de betekenis van de lichamelijke afkomst opgeheven.

2. Abraham gewon Izaak (Gen. 21: 2vv.), en Izaak gewon Jakob (Gen. 25: 25vv.), en Jakob gewon Judas, of Juda en zijn broeders, de 12 stamvaders van het Joodse volk (Gen. 29: 31vv. ; 35: 16vv. ; 1 Kron. 2: 1 waaronder Juda, hoewel hij naar ouderdom de vierde zoon was, toch voor de geschiedenis van het Godsrijk de meest gewichtige is, omdat uit zijn geslacht de Messias zou voortkomen (Gen. 49: 8vv.).

3. En Juda gewon de tweeling Perez en Zerah bij Thamar, de achtergelaten weduwe van zijn zoon Er, die door list de leviraatsecht had weten te ontgaan (en Perez gewon Chesron (Gen. 46: 12), en Chesron gewon Aram (Ruth 4: 18vv.).

4. En Ram gewon Amminadab (Exod. 6: 23), en Amminadab gewon Nachson (Num. 1: 7; 2: 3; 7: 12), en Nachson gewon Salmon

5. En Salmon gewon indirect, door een van zijn nakomelingen (Baoz bij Rachab, de vroegere hoer te Jericho, en Baoz gewon Obed bij Ruth, de Moabitische (Ruth 4: 13vv.), en Obed gewon eveneens op indirecte wijze door zijn zoon, wiens naam niet bekend is, Jessai of Isaï "Ru4: 22").

7. En Salomo gewon Roboam, of Rehabeam (1 Kron. 3: 1vv.), en Rehabeam gewon Abia, en Abia gewon Asa.

8. En Asa gewon Josafat, en Josafat gewon Joram, en Joram gewon Ahazia, Ahazia gewon Joas, Joas gewon Amazia, Amazia gewon Ozias, Uzzia of Azaria.

Dergelijke samentrekkingen worden ook elders in de Bijbelse geslachtsregisters gevonden (vgl. Ezra 7: 1-5 met 1 Kron. 6: 13). Het is de heilige schrijvers voornamelijk om de hoofdpersonen te doen, en daarbij houden zij zekere getallen, die betekenis hebben, in het oog - zoals hier het getal 14 in alle drie de rijen 1Ch1: 42). (Dat nu in dit vers juist de namen van Ahazia, Joas en Amazia zijn uitgelaten, is zeker niet willekeurig; deze toch zijn de nakomelingen van de afgodische Izebel van de zijde van haer even zo heidens gezinde dochter Athalia, en wel tot in het 3de en 4de lid. Aan deze wordt de goddelijke bedreiging in Ex. 20: 5 vervuld, zij waren door het vonnis van God ter zijde gesteld (2 Kon. 9: 27; 12: 20vv. ; 14: 19); men moest daarom eigenlijk niet van uitlatingen spreken, de Evangelist slaat slechts die namen over, die de Heere zelf uitgewist heeft, om Zijn woord te bekrachtigen en Zijn waarheid in het helderste daglicht te plaatsen.

9. En Azaria gewon Joatham of Jotham, en Jotham gewon Achaz, en Achaz gewon Ezekias of Hizkia.

10. En Hizkia gewon Manasse, en Manasse gewon Amon, en Amon gewon Josia.

11. En Josia gewon Jechonias, of beter Jojakim, en zijn broeders, Jojakim gewon Jojachin of Jechonia omstreeks de Babylonische ballingschap.

12. En na de Babylonische ballingschap, toen de ballingschap wel begonnen, maar nog geenszins geëindigd was, gewon Jechonia Salathiël, of Sealthiël, en a) Sealthiël gewon Zerubbabel.

a) Ezra 3: 2

Volgens 1 Kron. 3: 15-19 is de genealogie van de hier genoemde personen de volgende:

Josia

Johanan - Jojakim - Zedekia (Mattanja) - Sallum

Jechonia (zoon van Jojakim)

Zedekia - Assir

dochter. N. N, Neri (nakomelingen van David door Nathan) van Assir

Sealthiël, Malchiram, Pedaja, Senazan, Jekamja, enz.

Zerubbabel, Simeï.

Zonder twijfel zijn het weer theocratische gezichtspunten, waarom de Evangelist de afstamming niet naar de uitwendige werkelijkheid heeft voorgesteld, maar in de plaats van Jojakim Jechonia (Jojachin) geplaatst heeft zonder zich erom te bekommeren, dat hierdoor de broeder van de vader van de laatste als zijn broeders voorkomen. Een nadere oplossing daaromtrent geven ons de profetische plaatsen Jer. 22: 10vv. en 36: 30vv. . Daar wordt Jojakim bedreigd, dat hem tot straf voor zijn ongerechtigheid geen eervolle begrafenis ten deel zal worden en geen van de zijnen op de stoel van David zal zitten. Is nu aanstonds deze aankondiging niet in zeer letterlijke zin vervuld omdat hij, nadat zijn lijk een tijd lang in de open lucht gelegen had, tenslotte toch begraven werd, (en zijn zoon Jechonia of Jojachim hem voor het ogenblik in de regering opvolgde (2 Kon. 24: 8 vv,), zo is toch zijn naam in een geheel bijzondere zin uit het boek van David weggedaan. Zijn naam, die hij aangenomen schijnt te hebben (2 Kon. 23: 34) in de trotse inbeelding, dat de aan David gegeven belofte op hem sloeg: "Ik zal uw zaad na u doen opstaan hekim), dat uit uw lijf voortkomen zal en Ik zal zijn koninkrijk bevestigen. " God had hem niet doen opstaan, maar heeft hem ter zijde geplaatst en zijn nakomelingen voor altijd vervallen van de troon verklaard; daarom wordt hij door de Evangelist niet meer genoemd. Aan de ene zijde heeft dan wel zijn zoon Jechonia eveneens zijn vonnis ontvangen; hij werd na slechts 100 dagen geregeerd te hebben in de Babylonische ballingschap weggevoerd (2 Kon. 24: 8vv.), en van zijn nakomelingen heeft niemand meer op de stoel van David gezeten, daar zelfs de laatste koning van Juda, Zedekia, niet zijn zoon, maar zijn oom was (2 Kon. 24: 17vv.). Aan de andere zijde toch was Jechonia degene, die de Heere in de trouw aan Zijn belofte (2 Sam. 7: 12vv.), werkelijk bevestigde of weer oprichtte, zoals zijn naam aanduidt hechin; want niet slechts werd hij in het 37ste jaar van zijn gevangenschap uit de kerker ontslagen (2 Kon. 25: 27vv.), maar door hem werd ook het geslacht van David voortgeplant, daar zijn kleindochter in een nevenlijn van het koninklijk huis huwde. Zo wordt zijn naam in onze stamboom twee maal geteld (vs. 17), eens in geestelijke zin in plaats van de uitgedelgde naam van zijn vader Jojakim (vs. 11), de andere keer ook in lichamelijke zin (vs. 12), zodat wij werkelijk aan hem moeten denken. Het nadere omtrent de afstamming van Zerubbabel, die nu eens als zoon van Sealthiël, dan als zoon van Pedaja wordt voorgesteld, is bij 1 Kron. 3: 19 ontwikkeld. Terwijl daarbij twee wetten, de wet van de erfdochters en die van de leviraatsecht in aanmerking komen, blijkt de veelvuldige wijsheid van God, die deels Zijn woord over Jechonia in Jer. 22: 30 bevestigde: "Schrijft deze man kinderloos, " en toch aan de andere zijde door hem de koninklijke geslachtslijn van David wilde laten voortbestaan, totdat de Messias kwam, opdat de aan David gegeven belofte vervuld zou worden. Wij zien dus, dat het geenszins onverschillig is, of men over alle namen en leden spoedig heenstapt of ze nader beschouwt. "O had Abraham, had David slechts dit

begin van het Evangelie, dit stuk, waarover wij zo spoedig heenstappen, reeds toen gehad, hoe hoog zouden zij het gewaardeerd hebben!"

13. En Zerubbabel gewon Abiud (1 Kron. 3: 21), en Abiud gewon Eljakim, en Eljakim gewon Azor.

14. En Azor gewon Sadok, en Sadok gewon Achim, en Achim gewon Eliud.

15. En Eliud gewon Eleazar, en Eleazar gewon Matthan, en Matthan gewon Jakob.

16. En Jakob gewon Jozef, de man van Maria (vs. 18vv.), uit wie geboren is Jezus, die gezegd, genoemd wordt, om hem van andere mannen met die naam te onderscheiden, met de naam, die Zijn ambt uitdrukt, Christus, d. i. Gezalfde, omdat Hij de Messias is, die aan Israël beloofd is (Joh. 1: 41, 45).

17. Al de in vs. 2-6 opgetelde geslachten dan, van Abraham tot David, zijn veertien geslachten (1 Abraham, 2 Izak, 3 Jakob, 4 Juda, 5 Peres, 6 Chesron, 7 Ram, 8 Amminadab, 9 Nachson, 10 Salmon, 11 Baoz, 12 Obed, 13 Isaï, 14 David); en van David tot de Babylonische ballingschap (vs. 6-11), zijn veertien geslachten (1 Salomon, 2 Rehobeam, 3 Abia, 4 Asa, 5 Josafat, 6 Joram, 7 Azaria, 8 Jotham, 9 Achaz, 10 Hizkia, 11 Manasse, 12 Ammon, 13 Josia, 14 Jojakim); en van de Babylonische ballingschap tot Christus (vs. 12-16 zijn veertien geslachten, (1 Jechonia, 2 Sealthiël, 3 Zerubbabel, 4 Abiud, 5 Eljakim, 6 Azor, 7 Sadok, 8 Achim, 9 Eliud, 10 Eleazar, 11 Matthan, 12 Jakob, 13 Jozef, 14 Jezus),

De eerste veertien leden tonen ons naar de aardse verhoudingen een opklimmende lijn; het gaat opwaarts tot aan de troon; de tweede lijn vormt een verhevene rij van koninklijke namen; de derde lijn komt voort uit het gericht van de Babylonische ballingschap en stelt een afdalende lijn voor, die tenslotte op de timmerman Jozef uitloopt.

Onder de drie perioden van deze stamtafel bevat de eerste de Patriarchen; het is de tijd van de belofte; de tweede bevat de koningen; het is de tijd, waarin de Messias nader wordt voorgesteld, de tijd van de profetie; de derde bevat de bijzondere personen; het is de tijd van de verwachting.

Wij ontmoeten hier en in Luk. 3 in de beide geslachtsregisters weliswaar slechts een kale stamboom van namen; maar een boom, die bij een nadere beschouwing begint groen te worden, ja met welig loof overdekt wordt en een dieper indringen zelfs met duizend geurige bloesems en verkwikkende hemelvruchten zal belonen. Reeds het register op zichzelf, zoals het in zijn leden door duizenden jaren heengaande, voor ons ligt, dwingt ons een niet geringe bewondering af. Er zijn families onder ons, die het zich tot hoge roem en adel rekenen, hun geslachtslijn tot op het 18de of 20ste lid te kunnen terugvoeren. In het familieregister van de maagd Maria (Luk. 3) hebben wij een stamboom voor ons, die in rechte lijn door 40 eeuwen op 117 voorvaders terugziet, en die met zijn laatste wortelvezels tot het begin van de wereld reikende, al die oudvaders met name opvoert. Reeds dit is iets onvergelijkelijks en ongehoords; reeds dit is een omstandigheid, die meer dan een gewoon menselijke schikking

laat vermoeden. Beschouwen wij nu de voorvaders van onze Heere in vs. 2vv. nader, dan zijn de personen, die de stamboom vormen, over het geheel zodanige aan wie grote genade bewezen is, zij zijn mensen, die pas toen begonnen iets te zijn, toen het God behaagde iets tot lof van Zijn heerlijke genade van hen te maken. Waardoor toch had een Juda het verdiend, dat God hem tot een stamvader van Christus verhief? Waardoor maakte een Abraham het zich waardig, dat hij uit de heidenen geroepen werd en tot een voorvader van de beloofde Middelaar werd uitverkoren? Waardoor verkreeg David de eer, dat de Messias Davids zoon genoemd zou worden? Het is duidelijk, dat ons dit een vingerwijzing moet zijn, hoe het geestelijke huis van de Heere uit enkel kinderen van de genade bestaat, dat hier die eigen waardigheid in aanmerking komt, en geen andere verdienste dan die van het hoofd, hier wordt toegelaten. Zien wij verder, zo ontmoeten wij in de rijen van de vaderen van Christus ook enkele heidenen. Een heidin was de Moabitische Ruth, een heidin de Kanaänitische Rachab. Een liefelijke wenk! Ja, de Beloofde wilde komen om met Zijn zaligend licht de perken van het Jodendom door te breken en Zich ook door diegenen te laten vinden, die Hem niet zochten en degene, die niet naar Hem vroegen, toe te roepen: "Ziet hier ben Ik, hier ben Ik" (Jes. 65: 1). Zien wij de leden van deze stam uit een moreel oogpunt aan, die mensen waren het in dat opzicht? Slechts heiligen en uitzonderingen, wat vlekkeloosheid en deugd aangaat? Men zou het gedacht hebben, maar hoe geheel anders bevinden wij het! Ziet, daar is Juda. Waarlijk niet in een lichtgewaad van de onschuld treedt hij u tegemoet (Gen. 38); daar is Rachab, en gij weet, bij wie zij geplaatst moet worden, voordat God Zich over haar ontfermde (Jos. 2); daar is David, er wordt, en niet zonder betekenis, van hem gezegd: "Hij gewon Salomo bij degene, die Uria’s vrouw was geweest" (2 Sam. 11 en 12). Wat zegt gij van dit gezelschap? Ziet, zulke zondaars schaamde de Heere van de hemel Zich niet Zijn broeders te noemen! En dat de Messias midden in de hoop van zulke mensen staat, hoe luid predikt dit de grote waarheid: "waar de zonde meerder is geworden, daar is de genade veel meer overvloedig geweest; " hoe duidelijk wordt hier de vertroosting voor ogen gesteld dat geen zondaar, al ware hij de slechtste onder de slechten, enige reden of oorzaak heeft, vanwege zijn zonden zich van het heil in Christus uitgesloten te beschouwen, en hoe hartroerend en bemoedigend roept het de bevreesden en beangsten in de voorhoven van het rijk van de genade toe: "De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, wat verloren was. "

Wie Maria kenden als een erfdochter, die naar de wet verplicht was in haar geslacht te trouwen, moesten uit dit register besluiten dat ook zij uit het geslacht van David was. Wie haar niet kenden en het wonderbare bij de geboorte van de Heiland of niet wisten of het niet geloofden, konden door dit geslachtsregister van het vooroordeel, dat de lust tot nader onderzoek van de waarheid bij hen uitdoofde, het vooroordeel tegen een Messias, die de zoon van een timmerman was uit Nazareth in Galilea, genezen worden omdat deze timmerman van David’s geslacht was. Dit geslachtsregister gaf dus Mattheus bepaaldelijk ten dienst van de Palestijnse Joden van zijn tijd.

Abraham en David staan aan het hoofd - voorzeker! ieder van deze namen is een centenaar zwaar, en is tot een geestelijk logaritme en symbool geworden; doch wat zijn hun namen bij de gezegende naam van de Zoon van God, dan stofjes aan de weegschaal, dan druppels aan de emmer? - In deze geslachtslijn vinden wij alle soorten van mensen, groten en geringen, gelovigen en ongelovigen; en daarmee is deze geslachtslijst reeds op zichzelf een prediking

van het Evangelie, die Gods vrije genade verkondigt in Christus aan allen zonder aanzien des persoons; en naast de goddelijke waarheid: dat ook de gruwelijkste zonde in Christus vergeving heeft, staat de andere goddelijke waarheid: dat alleen Gods verkiezing en Gods weg Gods doel bereiken. .

II. Vs. 18-25.). In het voorafgaande geslachtsregister had de Evangelist Jezus in genealogisch opzicht geheel als een lichamelijke zoon van Jozef behandeld, hoewel Hij slechts zijn pleegzoon was. Het is thans zijn doel aan de ene zijde de lichamelijke afstamming van Jozef tegenover het gewone volksgeloof (hoofdstuk . 13: 55vv.) met evenveel beslistheid tegen te spreken, als aan de andere zijde het genealogisch behoren tot Jozef aan te wijzen, even alsof er een lichamelijke afstamming aanwezig geweest ware. Dit dubbele doel bereikt hij door een familiegeschiedenis mee te delen, waarin een bepaalde belofte van het Oude Testament vervuld wordt. Jezus, door Zijn moeder in haar maagdelijke staat ontvangen door de Heilige Geest, is in de volle zin, wat volgens het woord van de profeet Jesaja de toekomstige Messias zou zijn, namelijk de Emmanuel, d. i. God met ons. Daar vervolgens Jozef Maria met de nog ongeboren vrucht, overeenkomstig het goddelijk bevel, in echtelijke verbintenis opgenomen heeft, en voor de gehele tijd tot aan de geboorte zich van echtelijke gemeenschap onthouden heeft, heeft hij daardoor aan de eerste zoon van zijn vrouw zijn eigen karakter als David's zoon meegedeeld op een wijze, die aan Zijn karakter als Emmanuel geen schade veroorzaakt.

18. De geboorte van Jezus Christus was nu aldus. Was in vs. 16 gezegd - niet, dat Jozef Hem gewon, maar dat hij de man was van Maria, uit wie Jezus geboren is, zo willen wij nu nadere verklaring van dit grote geheim geven: a) want als Maria, Zijn moeder, te voren met Jozef ondertrouwd was, met hem verloofd was, eer zij als gehuwden samengekomen waren, werd zij na haar terugkeer van het bezoek aan Elizabeth tegen het einde van het jaar 5 voor Chr. Luk. 1: 56), als reeds gedurende drie maanden zwanger bevonden, en wel uit de Heilige Geest, hetgeen echter Jozef, haar bruidegom niet wist; hij kon, toen haar toestand openbaar geworden was, slechts denken, dat zij de hem verschuldigde trouw gebroken had.

a)Luk. 1: 27, 34

Wat in Luk. 1: 35 aan Maria was gezegd, en ook spoedig na het heengaan van de engel met haar gebeurde, was veel te teder en te onbegrijpelijk om daarvan Jozef verteld te kunnen hebben. Zij haastte zich liever naar haar bloedverwante Elizabeth en ontdekte dat daar haar geheim reeds bekend was, zodat zij zelf het niet behoefde te ontdekken (Luk. 1: 39vv.). Maar hoe zwaar zal haar na het oponthoud van drie maanden te Hebron, het terugkeren naar Nazareth zijn geweest! Wat zou zij tegen Jozef zeggen? en wanneer zij het zei, hoe zou hij hier geloof aan hechten? Toen heeft zij zich gedragen volgens Ps. 39: 10 en haar woord in Luk. 1: 38 nog eens bevestigd. .

Het eerste wat de Heer der heerlijkheid, nadat Zijn bestaan bekend was geworden, droeg nog onder het hart van Zijn moeder, was smaad. De moeder van de Heere behoeft niet voor haar eer te zorgen, daar zorgt God voor, ook haar Zoon zou zich niet verdedigen en niet zelf Zijn eer zoeken (Joh. 8: 50). Maria zweeg. Door heel het Evangelie heen is het karakter van Maria: stil te zijn en te zwijgen; zij bewaarde de woorden van God in haar hart en dacht er veel over

na zonder er veel over te spreken. Er is een zwijgen uit zwakheid en uit ontzag voor de mensen, maar ook een zwijgen uit zelfbeheersende onderwerping aan het woord van God. Dit laatste is een zwijgen uit geloof, en dit was het zwijgen van Maria. .

Het geheim van Christus' vleeswording moet verheerlijkt worden, niet in nieuwsgierigheid onderzocht. Het was zo beschikt, dat Christus deelgenoot van onze natuur zou worden en toch vrij zou zijn van de vlek van de erfzonde, die al het nageslacht van Adam gemeen heeft.

19. Jozef nu, haar man, haar verloofde, die na de ontdekking zich tegenover haar in dezelfde rechtstoestand bevond, als een gehuwd man ten opzichte van zijn hem trouweloos geworden vrouw (Deut. 22: 13vv.), als hij rechtvaardig was, aan de ene zijde op zijn eer stond en die, zoals hij meende, geschonden tot zijn vrouw wilde nemen, aan de andere zijde ook verschonend, omdat hij aan haar overigens hem bekende edele gezindheid dacht, en haar niet openbaar te schande wilde maken, haar niet voor het gerecht wilde brengen en openlijk als echtbreekster laten veroordelen, was van zins haar heimelijk te verlaten, haar in stilte te laten gaan, haar zonder opgaaf van de eigenlijke reden een scheidsbrief (Deut. 24: 1) te doen toekomen.

De Evangelist laat ons een blik werpen in de ontzettend treurige toestand van de maagd, die door haar verloofde miskend en verlaten werd, en daarin een opmerkelijk voorteken van de toekomstige miskenning en van de verlatenheid van haar zoon zien. Daarom is echter ook haar rechtvaardiging door de engel (vs. 20) des Heren een voorteken van de verheerlijking van Christus, Maria's verlatenheid was een type van de verlatenheid van Gethsemané en aan het kruis.

Tot het geven van zo'n scheidbrief waren slechts twee getuigen nodig en daarbij werd alle opspraak vermeden.

20. En als hij deze dingen in de zin had, 1) nog voordat hij het besluit ten uitvoer kon brengen, ziet, de engel des Heren, die de eenvoudigen bewaart, opdat zij niet tot dwaasheid keren (Ps. 116: 6; 85: 9), verscheen hem in de droom, 2), zeggende: Jozef, gij zoon van David, afstammeling van het geslacht, waaruit de Messias moet voortkomen! wees niet bevreesd Maria, uw bruid, hoewel zij zwanger is, als uw vrouw, tot u te nemen; want hetgeen in haar ontvangen is, de vrucht, die zij nog ongeboren onder het hart draagt, dat is niet zoals gij meent, een vrucht van ontrouw, maar het is uit de Heilige Geest.

1) Blijkbaar haastte Jozef zich niet, maar overdacht bij deze allergewichtigste zaak met grote behoedzaamheid. Bij ons doet de boosheid zulke zaken gewoonlijk in allerijl plaatsvinden, maar daarom is er ook bij ons zo veel overhaasting.

2) Het is opmerkelijk, dat de nieuwtestamentische Jozef, Jakob's zoon, eveneens zijn openbaringen doorgaans in de vorm van dromen ontvangt, als de oudtestamentische. Dit wijst twee zaken aan 1) een nog minder ontwikkeld leven van de geeste, 2) een bijzondere reinheid van het tot God gekeerd gemoed.

21. En zij zal op haar tijd een zoon baren, en gij, a) de door God verkoren pleegvader, zult Zijn naam geven 1) Jezus, 2) d. i, de Heere helpt of redt (Num. 13: 7): want b) Hij zal Zijn volk, allen die geloven, zalig maken van hun zonden. 3)

a) Luk. 1: 31 b) Hand. 4: 12

1) Hiermee gaf de engel aan Jozef het pleegvaderschap over het kindeke.

2) In hoeverre Jozua, de zoon van Hun, een voorbeeld van Christus was, vergelijk daarover het opschrift boven het boek van Jozua 1: 1). Behalve deze Jozua komen nog mannen met dezelfde naam voor in 1 Sam. 6: 14 en 2 Kon. 3: 8 In de tijd na de ballingschap vinden wij daarvoor de naam Jozua. Zo heet 1) de Hogepriester (Zach. 3: 1vv. ; 6: 11vv.), zoon van Jozadak, die bij de vrijlating van de Joden uit de Babylonische ballingschap naar Jeruzalem terugkeerde en naast Zerubbabel aan het hoofd van het volk stond (Ezra 2: 2). 2) Jezus, de zoon van Sirach, een te Jeruzalem wonende Jood, vervaardiger van de verzameling van zedenspreuken, die onder zijn naam in de apocriefe boeken aanwezig is (Sir. 50: 29vv.). Ten tijde van het Nieuwe Testament was de naam in het geheel niet ongewoon Kol. 4: 11); naderhand werd hij echter aan niemand meer gegeven, want voor de Christenen was de naam te heilig en te verheven, voor de Joden daarentegen te veracht en gehaat geworden.

3) Verlost worden van de zonden en zalig worden van de zonden is één.

De Heere Jezus is niet gekomen, om gelukkigen gelukkiger, goeden nog beter te maken; Hij is niet gekomen tot een mensengeslacht, dat Hem ook zou hebben kunnen missen, zich desnoods ook zonder Hem had kunnen redden en raad zou hebben geweten, en dat ook zonder Hem, al was het dan iets minder, gelukkig geweest en zalig zou geworden zijn. Neen! Hij is tot een geslacht gekomen dat, aan zichzelf overgelaten, in zijn natuurlijke toestand, ongeneeslijk verdorven, onherstelbaar verloren, hulpeloos ellendig is, en in zichzelf en in de gehele het omgevende natuur niets heeft, waardoor het geholpen zou kunnen worden; zo verdorven, dat het het verderf niet meer als zodanig kent, zover verdwaald, dat het in het geheel niet meer weet, waarvan het is afgedwaald en in het geheel aan geen terugkeren meer denkt en gelooft; zo hoogst ellendig, dat het zich van ellende en jammer gewend heeft en vrolijk is in een toestand, waarin eigenlijk niemand meer vrolijk kan zijn, dan wanneer hij niet goed bij zijn zinnen is. Want werkelijk zijn zonde en dood twee zulke verschrikkelijke zaken, dat men zou denken dat een mens geen enkel vrolijk ogenblik zou kunnen hebben, zolang hij niet hoopte en wist daarvan verlost te zijn; en voorzeker, hij zou dat ook niet hebben, wanneer hij goed bij zijn verstand was. Wanneer nu echter de mens door Jezus Christus van het verderf gered en geheeld wordt, wanneer Deze de ellende uit hem wegneemt, dan komt hij juist daardoor tot heil, zo wordt hij juist daardoor zalig gemaakt, en daarom staat hier het woord "zalig maken" op de juiste plaats, want dat is het doel, daarnaar het streven.

De Zaligmaker van Zijn volk, dat is van allen, die geloven uit Israël en uit de volken, want in Christus geldt besnijdenis noch voorhuid, maar enkel het nieuwe schepsel dat geboren wordt uit water en Geest en leeft uit het geloof. De Zaligmaker van de zondaren! Ziedaar dan de naam en de titel van onze Heer. Werelden van zaligheid en heerlijkheid liggen erin. De

eeuwige halleluja's van allen, die zalig worden, worden eruit geboren. Mochten wij allen gelovig zeggen: "voor ons is Hij geboren, want wij zijn zondaren en Hij is de Zaligmaker van de zondaren". Doch let nu op de juistheid van de Schrift. De engel zegt niet in het algemeen: "Hij zal de zondaren, " maar: "Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden, " die zondaren, die Zijn volk zouden uitmaken, Christus zou zich uit de zondaren een eigen volk reinigen, dat ijverig zou zijn in goede werken (Tit. 2: 14). Dat dan niemand mene zalig te zullen worden, zonder tot het volk van de Heere te behoren, en om tot het volk van de Heere te behoren, moet men zich zoals men is, als zondaar afzonderen, aan Hem overgeven, om in Hem en in Hem alleen gereinigd, gezaligd en verheerlijkt te worden door de Heilige Geest tot heerlijkheid van de Vader.

Hij verlost hen van de schuld van de zonde door hen te wassen in Zijn eigen schulduitdelgend, verzoenend bloed. Hij verlost hen van de heerschappij van de zonde door in hun harten uit te storten de heiligmakende Geest. Hij verlost hen van het aanwezig zijn van de zonde, wanneer Hij hen uit deze wereld neemt, om bij Hem te zijn, Hij zal hen verlossen van al de gevolgen van de zonde, wanneer Hij hun op de laatste dag een heerlijk lichaam geven zal. "Jezus" is een zeer moedgevende naam voor zwaar beladen zondaars. De zielen, die naar zaligheid verlangen, mogen met vrijmoedigheid dicht tot de Vader naderen en hebben de toegang met vertrouwen door Christus, "Jezus" is de naam, die voor de gelovigen bijzonder liefelijk en dierbaar is. Het Hooglied spreekt de ervaring uit van menigeen, waar het zegt (Hoogl. 1: 8): "Uw naam is een olie, die uitgestort wordt. " Gelukkig de mens, die niet vertrouwt op onbestemde begrippen van Gods barmhartigheid en goedertierenheid, maar op Jezus.

Het volk van Jezus is een wondervolk van de wonderkoning. Het is één in Christus en verstrooid onder de volken. Het is er, voordat het verschijnt (de uitverkorenen), en het verschijnt voordat het er is (het typische volk van God onder het Oude Verbond). Het lijdt met Christus tot aan schijnbare ondergang en triomfeert met Hem in eeuwigheid.

22. En dit alles, namelijk dat Maria zwanger werd, nog voordat zij van een man wist, en wel, zoals de engel verklaarde, uit de Heilige Geest, en dat nu de zoon, die zij zou baren, niet anders dan Jezus zou heten, is gebeurd, opdat vervuld zou worden, hetgeen 735 jaar eerder over de Heere gesproken is door de profeet Jesaja in Jes. 7: 14 van zijn boek, zeggende:

23. Ziet, de maagd zal zwanger worden, en een zoon baren, en gij zult Zijn naam noemen Emmanuel; dat is vertaald in onze taal: God met ons, welke naam niet alleen de goddelijke oorsprong aanwijst, maar Hem ook voorstelt, als degene, in wie de Heere helpt.

God brengt niet een uitkomst teweeg, omdat enig profeet die voorzegd heeft, maar de profeet was geïnspireerd om het te voorzeggen, omdat God de uitkomst vooraf besloten had.

De toepassing van de profetieën door de Evangelisten op Christus moet juist zijn, want indien dezelfde Geest, die de profetieën in het Oude Testament heeft ingegeven, de verklaring in het Nieuwe ingaf, kon Hij het best verzekeren van wie zij verklaard moesten worden.

Wanneer de Evangelisten in de geschiedenis van het leven van Gods Zoon op aarde de uitdrukking gebruiken: "opdat vervuld zou worden" en daarbij plaatsen uit het Oude Testament aanhalen, dan is hun mening niet, wat men hun zo menigmaal als hun mening opdringt, dat zij slechts willen wijzen op enige, dikwijls ver verwijderde gelijkvormigheid tussen die uitspraken van het profetische geschrift, dat zij aanhalen, en de gebeurtenissen, die zij meedelen, ongeveer alsof zij slechts wilden zeggen: "Hier kan men toepassen, wat daar of daar staat geschreven, hier mag men wel zeggen wat de profeet zegt". Neen! zij zien integendeel deze gebeurtenissen als over het algemeen noodzakelijke, bepaald en lang te voren voorzegde gevolgen aan, die zo moesten plaatsvinden, die niet anders konden gebeuren en niet mochten uitblijven omwille van Gods waarheid. Zij geloofden, dat bij die uitspraken reeds op deze gebeurtenissen gezien was, dat men, voordat deze gebeurtenissen plaats hadden gevonden, het recht had, ze juist zoals zij plaatsvonden, te verwachten, en dat men ze zo heeft moeten verwachten, wanneer men die uitspraken voor goddelijk hield en aan de waarachtigheid van God niet twijfelde. Zij halen echter dikwijls uitspraken aan van de profeten, die ten tijde dat de profeten ze voordroegen, zonder twijfel met toen aanwezige of zeer spoedig volgende gebeurtenissen verklaard werden, en ook volgens Gods bedoeling daarmee verklaard moesten worden. Maar het goddelijk doel, de bedoeling van de Heere bij zo’n woord, reikte verder in de toekomst, alzo, dat zij toen slechts in het kleine en bijna slechts in oneigenlijken zin, daarentegen door de geschiedenis van de Messias in het groot en in de eigenlijke zin werd vervuld, en het nabij zijnde, het spoedig volgende, het kleine tot een symbool, beeld en onderpand van het verwijderde, toekomstige en grote kon en moest dienen.

Deze eigenaardige inrichting en voorstelling van de Schrift dat het leven en zijn van het Oude Testament een spiegel van het nieuwtestamentische leven moest zijn, en voornamelijk in de persoon van Christus, als de vertegenwoordiger van het Nieuwe Testament, alle draden van de oudtestamentische gedachten en inrichtingen zich als in hun middelpunt verenigen, spreekt zij ook in de hier aangehaalde passage van Jesaja uit. De onmiddellijke zin van de woorden in die passage vordert zeker, dat zij van iets toen aanwezigs verklaard worden; de maagd, waarvan sprake is, is de in Jes. 8: 3 vermelde gade van de profeet, en de uit haar ten gevolge van buitengewone werking van God (Jes. 7: 16) geboren zoon, is voor de koning Achaz een nabijzijnd, een kennelijk teken, dat binnen bepaalde tijd de hem gegeven toezegging vervuld zal worden, Haar hogere betrekking echter heeft de voorzegging op de Messias, die eens als een teken van de ongelovige wereld, die Achaz vertegenwoordigt, uit een maagd in de eigenlijke zin van het woord geboren zou worden en wezenlijk en waarachtig een Emmanuel zou zijn.

"Naar het mij voorkomt, " zo verklaart van Heiningen naar onze mening terecht: "bevat vers 14 en 15 op de aangehaalde passage van Jesaja een tussenrede, waarin de Geest van de voorspelling eeuwen vooruitloopt en zich Maria voorstelt, David’s dochter, de moeder van de grote Koning. Deze voorstelling werd in de geest van de profeet levendig door het ongeloof van Achaz, die weigerde de voorspelling aan te nemen, dat hij van zijn vijanden, die niets minder dan de uitroeiing van het gehele geslacht van David in de zin hadden, verlost zou worden. De gedachte aan de uitroeiing van David’s geslacht verheft zijn geest tot de belofte van God aan deze gedaan, en die herinnering dringt hem tot de uitroep: "Zie de maagd enz. , " waardoor hij het onmogelijke van deze uitroeping als levendig voor zich ziet. En nu gaat hij

over tot de aankondiging van het teken, dat de Heere geven zou, dat namelijk het land, dat Achaz nu zo veel bekommering baarde, spoedig van zijn twee koningen verlaten zijn. Het knechtje, waarvan in vs. 16 gesproken wordt, is niet de zoon van de maagd, maar het jongetje van Jesaja, dat hij op uitdrukkelijk bevel van de Heere met zich genomen had (vs. 3). Indien hier een kind bedoeld was, dat nog geboren moest worden, dan zou er nog vrij veel hebben kunnen voorvallen, vóórdat het geruststellend teken kwam. De gehele toon van vs. 14 en 15 is die van de uitroeping. Alle Joodse Schriftverklaarders verstonden deze plaats op dergelijke wijze.

God gaf niet aan Achaz, maar aan zijn stamhuis een teken tegelijk uit de hoogste hoogte en de diepste diepte, niet voor het ogenblik, waarin Jesaja sprak, maar voor geheel de toekomst. De Zoon van God zou neerdalen uit de hoogste hemelen en neerdalen in de nederste delen van de aarde, onder het hart van een vrouw, en vandaar op de aarde, en in het hart van de aarde, in het graf, om vandaar weer op te staan en weer op te varen boven alle hemelen. De naam Emmanuel is een profetische naam, die meer bepaald Zijn persoonlijk wezen, Zijn God- en mensheid, uitdrukt, terwijl de naam Jezus, behalve Zijn wezen meer bepaald Zijn werk uitdrukt. In het "met ons zijn" ligt het zalig maken opgesloten.

De aanhaling van die beroemde godsspraak was bijzonder geschikt, om Jozef te verzekeren, dat de wonderzoon, waarvan Maria door een buitengewone tussenkomst van het goddelijk alvermogen bevrucht was, de beloofde Messias was, de goddelijke Verlosser van zondaren, die reeds in het paradijs werd toegezegd.

24. Jozef dan, opgewekt zijnde van de slaap, en zich zeer goed bewust dat het droomgezicht geen voortbrengsel van zijn eigen verbeeldingskracht, maar een goddelijke openbaring was, deed in eenvoudige gehoorzaamheid, zoals de engel des Heren hem bevolen had, en heeft Maria als zijn vrouw), tot zich genomen, in zijn huis, waardoor hij, naar het gebruik van die tijd, toen er nog geen sluiten van het huwelijk op de bij ons gewone wijze bestond), de echt met haar sloot.

25. En bekende haar niet, uit eerbied voor de heilige vrucht, die zij onder haar hart droeg, totdat zij haar eerstgeboren zoon gebaard had (Luk. 2: 1vv.), en noemde Zijn naam, bij gelegenheid van de besnijding van het kind op de achtste dag (Luk. 2: 21): Jezus, zoals de engel des Heren hem dat bevolen had.

De uitdrukking "totdat zij haar eerste zoon gebaard had" wil slechts zo veel zeggen, dat Jozef tot aan het genoemde tijdstip niet in geslachtsgemeenschap met Maria getreden is, zonder iets aan te geven, of naderhand zo’n gemeenschap heeft plaatsgevonden of niet (Gen. 8: 7, Ps. 110: 1; 1 Tim. 4: 13); aan de laatste zaak was tot zaligheid niets gelegen; slechts tot aan de geboorte van de Heiland zelf is de bewaring van het maagdelijke van Maria van belang. Terwijl men in het begin in de Christelijke kerk meestal aannam, dat Maria later met Jozef naar de vorm gehuwd en hem kinderen gebaard heeft, vond reeds Basilius de Grote (geb. 330 of 331 na Chr. ; overl. 379) hierin een tegenspraak tegen het godsdienstig gevoel; spoedig daarna bestreed Epifanius (geb. 439, overl. 494 na Chr.) de aanhangers daarvan onder de naam van Antidikomarianieten (tegenstanders van Maria) als ketters, en Hieronymus (geb.

331 overl. 420 na Chr.) plaatste Hebridius, die dezelfde mening voorstond, op een gelijke trap met de verwoester van de tempel te Efezus, Herostratus (1 Makk. 1: 4); want hij ontwijdde door zijn bewering de tempel van de Heilige Geest, de moederschoot van Maria. De mening breidde zich zo steeds meer uit, dat het ondenkbaar was, dat uit dezelfde schoot, die Christus naar het vlees gebaard had, nog een andere geboorte zou voortgekomen zijn; de echt van Maria met Jozef was integendeel slechts een schijnecht geweest, volgens Origenes (geb. 185 overl. 255 na Chr.) daarom noodzakelijk, opdat de vorst van de wereld het geheim van de maagdelijke geboorte van Jezus verborgen zou blijven en voor Jozef daardoor mogelijk, dat hem op bijzondere wijze de gave van de kuisheid door God was verleend. Dergelijke gedachten hebben er ook vele protestantse theologen toe gebracht, om een bestendige maagdelijke staat van Maria aan te nemen (waaronder ook Luther), waardoor dan de volgende vraag, of de in hoofdstuk . 13: 55vv. vermelde broeders van de Heere Zijn lichamelijke broeders of slechts zijn neven zijn, van zelf opgelost is. Men neemt dan de uitdrukking "haar eerstgeboren zoon, " (wat in die zin bedoeld is, waarin ook Ex. 13: 2 staat, en waardoor slechts gezegd wordt, dat voor hen geen ander uit de moederschoot is voortgekomen, zonder enigszins te bepalen, of er na hem nog andere kinderen gevolgd zijn of niet) in de zin van haar enige zoon en zegt: Het schijnt nu ook geheel overeenkomstig de aard van de zaak, dat de laatste Davidische, uit het geslacht waaruit de Messias geboren is, nu ook met deze laatste spruit haar geslacht besloot. " Anderen daarentegen verwerpen de gedachte van een voortdurende maagdelijke staat van Maria en een schijnhuwelijk van Jozef en houden de broeders van de Heere voor Zijn lichamelijke broeders. Wij komen daarop in hoofdstuk . 2: 23 terug; hier hebben wij nog een andere vraag te beantwoorden. Wanneer aan de ene zijde de ontvangenis van Christus door de Heilige Geest met Zijn gehele bestemming, om de Heelmeester en Verlosser van de zieke mensheid te zijn, in noodzakelijke samenhang staat, omdat onmogelijk iemand, die zelf uit de verloren mensheid voortkwam, de ellenden waaraan zij lijdt, zou hebben kunnen helen, zo komt aan de andere zijde deze ontvangenis alleen overeen met de voor het geloof onwankelbaar vaststaande daadzaak, dat in Christus het woord vlees geworden is, terwijl Hij, die reeds te voren bestond, op generlei wijze, ook niet naar Zijn menselijke natuur, eerst nog verwekt kon worden. Hiermee is de gedachte, die men nu en dan heeft willen doen gelden, dat even zo goed, als bij de ontvangenis de overgang van het zondige van Maria op Jezus moest verhinderd worden, die ook bij een verwekking door Jozef had kunnen teruggehouden worden, als een onnutte en verkeerde aangewezen; bovendien had God dat, wat Hem wordt toegeschreven, namelijk de menselijke wil van elke zondige lust in de daad tot de verwekking te bevrijden, slechts op magische en gewelddadige wijze tegen de natuur van de door Hemzelf gestelde vrijheid kunnen volbrengen. Ook afgezien daarvan zou het product van de verwekking door de ouders steeds een zelfstandige, in zichzelf afgesloten persoonlijkheid zijn geweest, waarmee de Zoon van God Zich slechts op mystische wijze had kunnen verbinden, waarmee Hij echter niet een ondeelbare godmenselijke persoonseenheid had kunnen vormen. Wat eindelijk de ware voorstelling over de ontvangenis door de Heilige Geest aangaat, zo hebben wij daaraan te denken, dat de stof voor de vorming van een nieuw mensenleven in de vrouw ligt; de man komt het toe slechts de in de vrouw voorhanden kiem op te wekken, levend te maken en tot individuele ontwikkeling te brengen; deze functie van het opwekken is het dus, die de Heilige Geest te verrichten heeft, terwijl de omstandigheid, dat de stof tot vorming van de mensheid van Christus alleen van de

vrouw wordt genomen, de waarheid, werkelijkheid en volkomenheid van Zijn mensheid bewijst.

Op welke voet Jozef en Maria later leefden is voor ons van zo weinig belang, dat het een wonder is, dat het een onderwerp van twist geweest is.

Dat Jezus de eerstgeboren zoon van Maria was, veronderstelt dat Maria ook uit haar huwelijk met Jozef de moederzegen ontving, anders zou de Heer de eniggeboren Zoon van Maria genoemd zijn, dat Hij nergens in de Schrift genoemd wordt. De tegenovergestelde mening is een Roomse dwaling om daarmee Maria te verafgoden. Het huwelijk is geen onheilige, maar een heilige zaak voor heilige mensen, maar wij mensen willen altijd nog heiliger zijn dan de Schrift, en maken daardoor het heilige onheilig. Waren onder de ceremoniële wet alle eerstgeborenen het bijzonder eigendom van de Heere, zo worden nu allen, die geloven, gerekend in Christus eerstgeborenen van God te zijn. Daarom noemt de Schrift (Hebr. 12: 23) de opgeschrevenen in de hemel de gemeente van de eerstgeborenen.

HOOFDSTUK 2.

WIJZEN UIT HET OOSTEN. VLUCHT NAAR EGYPTE.

I. Vs. 1-12. Evenals volgens hoofdstuk . 1 nog voor de geboorte, zo worden ook aanstonds na de geboorte, aan de Heere Jezus de vereiste kentekenen gevonden, om in Hem de Messias te zien. Moeten namelijk volgens profetische plaatsen als Ps. 72: 10 vv. en Jes. 60: 3 ook vreemde volken de Koning van Israël huldigen en ook de heidenen in het licht wandelen, dat over Israël opgaat, zo is dat op zeer merkwaardige wijze reeds vroeg vervuld. Door een buitengewone ster, die zij in hun land gezien hadden, op de geboorte van de lang verwachte Koning van de Joden opmerkzaam gemaakt, kwamen nog in de dagen van Herodes, wijzen uit het Oosten te Jeruzalem. Zij vroegen daar naar het kind, dat zij wilden vereren, en werden door Herodes, die niets daarvan wist, maar op grond van de profetie de plaats van de geboorte gemakkelijk vernam, naar Bethlehem gewezen. Op reis daarheen zagen zij de ster opnieuw, en werden door deze gelukkig naar het huis geleid, waar het kindje was. Nadat zij hadden aanbeden en hun geschenken gebracht hadden, keerden zij volgens goddelijke aanwijzing, die hun in de droom gegeven werd, niet naar Jeruzalem tot Herodes terug, die het kind naar het leven stond, maar begaven zich langs een andere weg weer naar hun land.

(Evangelie op het feest van de verschijning van Christus of Epifanieën).

Het Epifanieënfeest d. i. feest van de verschijning of van de openbaring van Christus, gevierd op den 6de Januari, was in de Oosterse kerk tot de tijd van Chrysostomus (geb. 347 te Antiochië, overl. 407 in ballingschap) het feest, dat de rij van de Christelijke feesten opende. Een eigenlijk Kerstfeest of geboortefeest van Christus was er toen nog niet in die kerk, maar dit is een oorspronkelijk Westers feest, dat later eveneens van het Westen naar het Oosten overging, als omgekeerd het Epifanieënfeest van het Oosten naar het Westen. Bij deze overgang nam het laatste een andere betekenis aan; het werd tot een feest van de openbaring van Christus voor de heidenen en had tot grond de in deze afdeling vermelde geschiedenis, en daar de kerkelijke legenden, om de plaatsen Ps. 72: 10 Jes. 49: 7; 6: 3, 10 deze wijze koningen noemde en om hun drievoudige gaven hun getal op drie bepaalde (Caspar, Melchior en Balthasar), zo verkreeg het ook de naam van "het feest van de heilige drie koningen. " Het begrip van Epifanie of openbaarwording van Christus' heerlijkheid werd tevens overgebracht op de eerste openbaring van Zijn wondermacht in het teken te Kana (Joh. 2: 1vv.). Daar nu de feestdag oorspronkelijk, vóórdat men in de Oosterse kerk nog een Kerstfeest had, een feestdag van de doop van Christus in de Jordaan was), zo vinden wij meermalen, zoals uit Luthers bewerking van het Hostis Herodes impie blijkt, alle drie genoemde gebeurtenissen met elkaar verbonden, de overlevering van het Westen beweert zelfs, dat alle drie gebeurtenissen op dezelfde datum vallen, hetgeen echter, zoals wij zullen zien, slechts ten opzichte van de doop van Christus waar is, terwijl de beide andere gebeurtenissen tot de maand februari behoren.

1. Toen nu Jezus, 1) geboren was te Bethlehem (= huis van het brood), gelegen in Judea, dus niet in de andere plaats met die naam, die in de stam van Zebulon (Joz. 19: 15) lag, maar in die, die vroeger Efratha heette, 1: 22"), in de dagen van koning Herodes, 2) de Grote, ook

reeds 8 dagen na de geboorte besneden en 33 dagen later de Heere was voorgesteld in de tempel te Jeruzalem, 3) (Luk. 2: 1-38), ziet, énige wijzen, 4) voorname mannen, die tot de orde van de Magiërs behoorden, van het Oosten, uit de landen tussen Eufraat en Tiger, zijn te Jeruzalem in het paleis van de koning op Zion aangekomen, nog in de eerste helft van februari in het jaar 4 vóór Chr.

1) Bij 1 Kron. 24: 10 hebben wij het voor een zo goed als uitgemaakte zaak verklaard, dat onze gewone tijdrekening de geboorte van Christus vier of vijf jaar te laat stelt.

2) Herodes de Grote is hier bedoeld. Hij was de eerste uit het geslacht van de Idumeeërs (Edomieten), dat een tijd lang in onafhankelijkheid van Rome Judea sinds 10 vóór Chr. bestuurde (Jos. Antiq. 14: 1, 3; de bello Judith 1: 8, 9). Herodes de Grote was een zoon van Antipater, die Caesar de Makkabese vorst Hyrkanus II als procurator ter zijde had gesteld. Als jongeling van 15 jaar verkreeg Herodes van zijn vader het bestuur over de provincie Galilea Later sloeg hij als Strategos van Boven-Syrië de Makkabese vorst Antigonus, zoon van Aristobulus, die de heerschappij weer zocht te veroveren. De Romeinse triumvir Antonius maakte hem en zijn broeder Fasaël tot Tetrarchen. Antigonus verdrong hen echter; hij vluchtte naar Rome en hier werd hij ten gevolge van de gunst van Antonius door de Romeinse senaat tot koning van Judea gemaakt. Hij moest echter de hoofdstad Jeruzalem met hulp van de Romeinen stormenderhand veroveren, en het lukte hem vervolgens, zich na de val van Antonius in de gunst van Augustus te bevestigen 49: 10).

3) De orde van de Magiërs, zoals de wijzen in de Griekse grondtekst genoemd worden, oorspronkelijk thuis bij de Aramees-Babylonische bewoners van de landen van de Eufraat, verbreidde zich van daar naar Assyrië, Medië, Perzië en Parthië, hield zich bezig met astronomie (sterrenkunde), geneeskunde en andere hogere wetenschappen, doch hield zich daarbij ook op met astrologie (waarzegging uit de sterren), droomuitlegging en andere kunsten van waarzeggerij. Tot deze orde behoorde eens Bileam, de zoon van Beor, die Balak van de stad Pethor aan de Eufraat liet komen, om Israël te vloeken 22: 6); en de voorzegging, die hij toen gedaan heeft, van de ster, die uit Jakob zou opgaan en de scepter, die uit Israël zou voortkomen 24: 24) was zeker binnen de orde van geslacht tot geslacht voortgeplant. Nu werd, toen Israël zich in de Babylonische ballingschap bevond, Daniël het hoofd van de Magiërs (Dan. 2: 48) en door hem werden zij nog meer bekend met de beloften, aan zijn volk gegeven, die ook de heidenen tot zegen zou worden. Zonder twijfel hebben van die tijd af diegenen onder hen, die een hart voor de waarheid hadden en geen bevrediging vonden voor de behoefte van het hart in hun heidense wijsheid, op de grote Koning gewacht, die van Zion uit, in de wereld, die steeds meer naar haar ondergang neigde, een nieuw rijk van heerlijkheid zou oprichten en alle geslachten op aarde onder Zijn scepter gelukkig zou maken. Van zo’n verlangen naar de dagen van de Messias, die omtrent de tijd van Christus’ geboorte ook bij de heidense volken van het Oosten gevonden werd, worden ook sporen gevonden bij schrijvers buiten de Bijbel, en door middel van de profetie van Daniël omtrent de 70 weken (Dan. 9: 24vv.) konden de wijzen ook met tamelijke zekerheid de tijd weten, wanneer Christus zou verschijnen. Babylonië, om dit nog te melden, stond toen onder de heerschappij van de Parthers, die nog onder de Seleucieden een zelfstandig rijk gesticht hadden; hun

koningsgeslacht is dat van de Arsacieden; in het jaar 226 na Chr. echter ging de macht van deze aan de Sassanieden, de koningen van het Nieuw-Perzische rijk, over.

4) Sommigen plaatsen de komst van de wijzen vóór de voorstelling van het kind Jezus in de tempel, doch de dagen van de afzondering van Maria verbieden dit volstrekt. Eerst moest de Christus God geheiligd en door gelovigen uit Israël beleden worden, eer Hij door de heidenen erkend werd. Eerst de Jood en ook de Griek, is de orde van God, die God tot en met Christus gevolgd heeft. Nu is het anders, nu gaan de volken voor, maar in het einde keert God weer tot Israël terug. Israël maakt de voor- en achterhoede uit, de volken staan in het midden. Nauwelijks is de Christus geboren, of de gehele wereld komt in beweging, komt het Oosten tot het Westen en vallen de scheidsmuren tussen de volken.

In het eerste hoofdstuk heeft de Evangelist het aandeel van het Joodse volk aan de Messias voorgesteld, de genealogie van Christus en Zijn geboorte uit de maagd bewijst, dat het heil uit de Joden is, hier wordt ook het aandeel van de heidenwereld aan Christus openbaar door de verschijning van de Magiërs uit het Oosten.

Wij zien hier, dat er ware dienstknechten van God kunnen zijn op plaatsen, waar wij niet verwacht zouden hebben hen te vinden. De Heere Jezus heeft "verborgen zielen" zoals deze wijzen. Hun geschiedenis moge op aarde even weinig bekend zijn als die van Melchizedek, Jethro en Job, maar hun namen zijn in het boek des levens en zij zullen met Christus gevonden worden op de dag van Zijn verschijning.

2. Zeggende tot de dienaren van de koning, die hun aankomst aan hem moesten melden: Waar is de geboren Koning van de Joden, op wie met Israël ook de heidenwereld wacht? want wij hebben Zijn ster gezien, die Zijn geboorte aankondigt, bij ons in het Oosten (naar een andere verklaring, in het opgaan), en zijn gekomen, om Hem te aanbidden, Hem als koning van de hemel en de aarde de Hem toekomende eer te bewijzen en ons aan Zijn genade en gunst aan te bevelen.

Evenals God de herders bij Bethlehem de geboorte van het Christus-kind door een engel van de hemel bekend maakte (Luk. 2: 8vv.), zo heeft Hij aan die wachtende, verlangende zielen onder de heidenen deze geboorte door een teken van de hemel openbaar laten worden, terwijl Hij Zich daarbij geheel naar de astronomische kennis en astrologische regels van de orde van de Magiërs richtte. Van vroege tijd af heeft namelijk de astrologie volgens de regels van haar, in andere opzichten wel zeer bedrieglijke kunst (Jes. 27: 13) een groot gewicht gehecht op de ongeveer elke 20 jaar terugkerende conjunctie (vereniging) van de planeten Jupiter en Saturnus en gemeend dat daardoor een gewichtige gebeurtenis op enige plaats van de aardbodem werd aangewezen, op welk gedeelte van de aarde die gebeurtenis plaatsvond, besloot men uit dat sterrenbeeld van de dierenkring, waarin de vereniging plaats vond, en dan betekende het sterrenbeeld van de vissen het Joodse land. Nu vond in het jaar 1603 na Chr. op een tijd, toen juist onder de geleerden over het juiste jaar van Christus' geboorte veel gestreden werd, op de 17 December een conjunctie van die planeten plaats, in de lente van het volgende jaar kwam Mars daarbij en in de herfst nog een lichaam, dat een vaste ster scheen te zijn, die zich in de nabijheid van Jupiter en Saturnus aan de Oostelijke voet van de

slangenvertreder bevond, in het begin als een ster van de eerste grootte zeer helder schitterde, doch allengs verbleekte, totdat hij in Oktober 1605 nauwelijks meer te zien was en in Maart 1606 geheel verdween. De beroemde astronoom Keppler (overl. 1630) kwam door deze verschijning op de gedachte, of niet zo'n conjunctie kort vóór de geboorte van Christus, die volgens de tijdrekening van Dionysius op den 25 december 754 na de stichting van Rome valt 15: 36), eveneens plaats zou hebben gehad. Bij zijn berekeningen vond hij het merkwaardige resultaat, dat een vereniging van de beide planeten in het jaar 747 na Rome's stichting (7 vóór Chr.) en wel in de laatste helft van de vissen, nabij het punt van de ram, drie maal (op 29 mei, 1 oktober en 5 december) had plaatsgevonden, terwijl in de lente 748 (6 vóór Chr.) nog de planeet Mars erbij kwam. Deze vereniging van de drie bovengenoemde planeten verklaarde hij dan als de ster van de wijzen, en stelde de geboorte van Christus in het zo-even genoemde jaar. Intussen heeft hij zelf reeds het vermoeden uitgesproken, dat bij de constellatie, evenals in zijn tijd het geval was, nog een bijzondere ster gekomen zou kunnen zijn. Dit vermoeden is bevestigd door astronomische (ook door Von Humboldt in de Kosmos, deel 1 blz. 389 Aanm. 12 en deel 3 bladz. 561 als historisch erkende) tafels van de Chinezen, die een komeet zagen in het jaar 749 (5 vóór Chr.) in het hoofd van de steenbok, 70 dagen lang (van februari tot het begin van april), en vervolgens weer in het volgende jaar (4 v. Chr.) gedurende april, maar toen enigszins meer noordelijk. Zo niet deze komeet zelf dan toch zeker een dergelijk buitengewoon in de jaren 5 en 4 vóór Chr. tweemaal zichtbaar geworden gesternte van bijzondere grootte en helderheid (ongeveer als dat, wat de astronoom Tycho de Brahe op 11 november 1572 in het sterrenbeeld van Cassiopeia opmerkte; het overtrof Jupiter en Venus in glans en was zelfs bij dag zichtbaar, veranderde gedurende de gehele tijd, dat het zichtbaar was, niet van plaats, nam echter na een jaar weer in glans af, en verdween eindelijk geheel in maart 1574,) wordt tegenwoordig door de meesten voor de eigenlijke ster van de wijzen gehouden; zodat de geboorte van Christus in de tijd van 749-750 na Rome's stichting (5-4 v. Chr.) plaats moet hebben gevonden. Dientengevolge kan men zich nu de volgende voorstelling van de zaak vormen: in het jaar 747 (7 v. Chr.) maakte de driemaal herhaalde conjunctie van Jupiter en Saturnus in het teken van de vissen de Magiërs voor het eerst opmerkzaam, dat voor Israël de lang verwachte gebeurtenis van de komst van de Messias nabij was; toch echter in de lente 748 (6 v. Chr.) bij deze verbintenis nog Mars kwam, nam inderdaad onmiddellijk daarop de vervulling van de Messiasverwachting haar aanvang met hetgeen de engel Gabriël aan Zacharias in de tempel verkondigde (Luk. 1: 5vv.) en dit tijdstip is het dan ook, dat de wijzen daarna aan Herodes als de eerste verschijning van de ster noemen (vs. 7, 16). Van toen af nog meer gespannen in hun opmerkzaamheid geworden, wachtten zij op een nader teken aan de hemel; hun verwachting werd niet teleurgesteld, want in de tijd van februari tot april 749 (5 v. Chr.) verscheen die door de Chinezen geziene komeet voor de eerste maal, en in het laatste derde gedeelte van die tijd, op de 25 Maart, is volgens onze opvatting Jezus door Zijn moeder ontvangen (Luk. 1: 26vv.). Nu zouden zeker de wijzen zich dadelijk op weg hebben kunnen begeven, maar om redenen, die niet nader kunnen worden aangewezen (misschien, omdat er nog eerst een bijzondere toebereiding van hun harten nodig was, voordat zij Gods roeping duidelijk erkenden en besloten daaraan gevolg te geven), bleven zij nog 9-10 maanden in hun vaderland, zodat zij pas in februari van het volgende jaar (4 v. Chr.) in Jeruzalem aankwamen en wel onmiddellijk nadat Jozef en Maria na de voorstelling van het kind in de tempel weer naar Bethlehem waren teruggekeerd, om daar voor het vervolg te blijven, menende, dat Gods wil was, dat Hij, die reeds zo dikwijls

als Zoon van David was aangewezen, nu ook in David's stad opgroeide (Luk. 2: 22vv.). Met deze opvatting komt wel niet overeen, dat die komeet van de Chinezen de tweede maal niet in februari maar eerst in april van 750 (4 v. Chr.) verscheen, en deze tweede verschijning zou toch die zijn, waarvan in vs. 9vv. sprake is; intussen is de berekening volgens de opgaven van de Chinezen juist hier moeilijk, omdat zij de regeringsjaren van de toenmalige keizer Gayti ten grondslag leggen, en op de door hem ingestelde nieuwe Aera gebouwd zijn; bovendien was het ook mogelijk, dat de ster in Palestina eerder kon worden gezien dan in China. Hoewel wij nu, zoals reeds bij 1 Kron. 25: 10 werd opgegeven, de verkondiging van de engel aan Zacharias) in de tijd van 17-23 april 748 (6 v. Chr.) stellen, laten we toch de ontvangenis door Elizabeth niet onmiddellijk daarop volgen, maar nemen tot aan deze gebeurtenis eerst nog een tussentijd van 5 maanden (tot 24 september) aan, gedurende welke tijd Zacharias op de vervulling van de hem te beurt gevallen belofte op gelijke wijze moest wachten, als Abraham op de hem gegeven toezegging 25 jaar heeft moeten wachten (Gen. 12: 1vv. ; 21: 1vv.). Gods wegen toch hebben niets met dat ongeduld van de mensen te doen, volgens welke alles slag op slag moet gaan; het geldt ook hier, wat in een ander opzicht het spreekwoord van Hem zegt: "Zijn molens malen langzaam, " en dikwijls genoeg, wanneer Hij juist begonnen is de gewichtigste gebeurtenissen in de geschiedenis in te leiden, volgt eerst weer een pauze van stil terugtrekken en schijnbaar zwijgen. Wij volgen hierin de werkelijke traditie, die de 24 september voor de dag van de ontvangenis bepaald heeft. Wij moeten ons toch wachten een wetenschappelijk gebouw op te richten, dat de symboliek van de kerk ter zijde schuift, anders lijken wij op Herodes de Grote bij zijn tempelbouw. Hoe vol betekenis de bepalingen van de kerkelijke feesten dikwijls zijn, blijkt bijvoorbeeld daaruit, dat men Johannes' geboorte op 24 juni, Christus' geboorte op 25 december gesteld heeft, en daardoor, daar van Johannes af de dagen weer af-, na Kerstmis daarentegen de dagen weer toenemen, dat woord van de Doper (Joh. 3: 30) belichaamd heeft: "Hij moet groeien, ik moet minder worden. " Tegenover deze bovengenoemde voorstellingen omtrent de ster van de wijzen is een bedenking, namelijk hoe God zich van een astrologische voorstelling als middel zou hebben kunnen bedienen, om de wijzen de komst van de verwachte Koning van de Joden bekend te maken. Wij verwijzen naar Gen. 1: 14 , volgens welke immers de sterren aan de hemel de bestemming hebben tekens te geven, maar niet voor alle mogelijke dingen, die de menselijke nieuwsgierigheid wil uitzoeken, maar alleen voor zekere gebeurtenissen in Zijn rijk, die God goed acht de mensen aan te tonen; en zoals nu het getal van 3 x 14 geslachten, waarop de Evangelist in hoofdstuk . 1: 17 opmerkzaam heeft gemaakt, het de Joden waarschijnlijk moest maken, dat de vervulling van de tijd nu aanwezig was, zo kon met billijkheid ook een verschijning aan de hemel een dergelijk teken voor de heidenen schenken. "Het hoogste doel van de alchemie (van de kunst, om langs chemische weg onedele metalen in edele te veranderen) is in de vroegere tijd de ster van de wijzen, in de latere de kunst om goud te maken; het hoogste doel van de astrologie wordt voor de Magiërs tenslotte het streven, om de Ster van zaligheid (Num. 24: 17) te ontdekken, en in de wijzen van dit hoofdstuk loopt de Oosterse magie op haar toppunt op dezelfde weg als de profetie van de theocratische openbaring uit - een symbool van wetenschap, die in haar hogere richting met het geloof één wordt".

Wat de Schrift was voor Israël, dat was de natuur voor de heidenen, en die God vreesden, leerden Hem daaruit kennen. Treffend dat Israël de geboorte van de Christus moest zien en

lezen uit de profetieën en dat de heidenen haar moesten zien aan de hemel. Voor de wijzen is de sterrenkunde geen wichelarij, maar een godlerende wetenschap. De ster was geen gewone ster, maar een buitengewone, een vonk uit de Shechina, een sprank van de ongeschapen heerlijkheid van God, die verscheen en verdween en zich laag in de dampkring tot geleidster neerliet.

De ware geest van wetenschap wijst op het middelpunt van alle weten.

Het Griekse woord proskunein heeft de betekenis van: zich neerwerpen met het aangezicht ter aarde, om aan iemand zijn eerbied te betonen (Gen. 19: 1; 42: 6 Herodot. 1: 134 enz.). Christus is Koning en God, aan wie geen andere eer dan die van de aanbidding gebracht kan worden.

3. De koning Herodes nu, dit gehoord hebbende, dat er een nieuwe koning was, wiens geboorte zelfs door een ster aan de hemel was aangewezen, werd ontroerd. Hij vreesde niet alleen voor zijn troon en zijn dynastie, ten opzichte waarvan juist toen Antipaters trouweloosheid hem geheel en al radeloos had gemaakt, maar hij werd ook bevreesd voor het gericht van de vergelding, dat met de verschijning van de Messias, waaraan ook hij geloofde, hoewel hij zichzelf wijs maakte, dit te kunnen afwenden, over hem zou komen; en geheel Jeruzalem verschrikte met hem, toen het bericht van de aankomst van de wijzen en van de vraag, waarmee zij zich bij het hof hadden aangemeld, zich in de stad verbreid had; want men vreesde nieuwe bloedige bevelen en ontelbare doodvonnissen van de argwanende koning; men meende dat de ongelukkige tijden gekomen waren, die aan het begin van het Messiasrijk vooraf zouden gaan (Joël 3: 3).

De wijzen uit het Oosten komen naar Jeruzalem om de Koning van God, de gezegende Messias, de Vredevorst, de zaligheid en heerlijkheid van de wereld als geboren te aanschouwen, en wie vonden zij daar? Ja, een Koning der Joden, maar in alles het tegendeel van het jonge kindje, dat zij zochten: een oude tiran, een grimmige moordenaar, een vloek van de mensheid, Wat een tegenstelling en wat een beproeving voor hun geloof! Nee, de gelovigen vinden niet dadelijk wat zij zoeken, maar meermalen juist het tegendeel, en eerst na vele omwegen komen zij aan het doel. Daarom is de lijdzaamheid van de heilige vriendin en levensgezellin. De wijzen gaan dan ook niet weer naar huis, maar blijven; zij blijven geloven en zoeken.

Kort te voren hadden de Farizeeën aan een bloedverwante van Herodes voorspeld, dat haar nakomelingen de koninklijke waardigheid zouden verkrijgen, en dat Herodes en zijn huis daarvan zou worden beroofd, Herodes had daarop deze Farizeeën ter dood laten brengen. Wanneer zo’n dwingeland zich ontzette, moest geheel zijn hoofdstad zijn verschrikking delen.

Het bericht van Simeon en Anna, waarvan Lukas vertelt, had zich tot een kleine kring bepaald.

4. En Herodes, die dadelijk besloten was zich van de geboren koning te ontdoen, maar daartoe moest weten, hoe hij Hem zou vinden, bijeen vergaderd hebbende al de priesters en

schriftgeleerden van het volk, de leden van die Hoge Raad, die zijn zetel te Jeruzalem had en in alle zaken, die met godsdienst enigszins samenhingen, zijn oordeel moest uitspreken, vraagde van hen, waar volgens de profetieën de Christus, de beloofde Koning van Israël, geboren zou worden.

De Hoge Raad of het Synedrium (zo genoemd naar een Griekse uitdrukking, die zo veel als raadsvergadering betekent, en in de vorm "Sanhedrin" ook in de Hebreeuwse taal is overgegaan), in onze Bijbels eenvoudig de "raad" geheten (hoofdstuk . 15: 22 Hand. 5: 27, 41) was reeds volkomen gevestigd onder de Chasmonese vorst Johannes Hyrkanus (136-105 v. Chr.) en was ten tijde van de Heere Jezus en van de Apostelen het hoogste geestelijk-wereldlijke of kerkelijk-burgerlijke bestuur, waarbij de rechtspleging en regering noodzakelijk door de godsdienstleer bepaald werd. Het bestond uit 70 leden, met een president of voorzitter (Hebreeuws Nasi d. i. vorst) aan het hoofd, dus tezamen uit 71 personen, en had bovendien 2-3 secretarissen of schrijvers en enige dienaars tot zijn beschikking. De drie klassen van zijn leden zijn in Mark. 15: 1 en Luk. 22: 66 volledig opgegeven: overpriesters, oudsten en schriftgeleerden. Van de beide laatste klassen wordt echter de ene of de andere veelvuldig weggelaten en nu eens, zoals op deze plaats, gezegd: overpriesters en schriftgeleerden, dan eens zoals in hoofdstuk . 27 overpriesters en oudsten; soms worden ook alle leden tezamen naar de voornaamste klasse eenvoudig als overpriesters aangewezen (Joh. 12: 10). Wat nu de eerste klasse, de overpriesters aangaat, is het een vraag, die nog niet onder de geleerden beslist is, welke personen men daaronder moet verstaan. Velen denken aan de werkelijke Hogepriester en aan degenen, die vóór hem het ambt bekleed hadden, anderen aan de hoofden van de 24 priesterorden, die 1 Kron. 24: 5 als oversten in het heiligdom en oversten voor God en in 2 Kron. 36: 14 als oversten onder de priesters voorkomen. Anderen daarentegen denken weer aan die leden van het Sanhedrin, die van priesterlijke of Levitische afkomst waren, nog anderen eindelijk aan degenen, die tot het Hogepriesterlijk geslacht behoorden en tot de Hogepriesterlijke waardigheid gerechtigd waren, dus aan hen, die een soort van geestelijke aristocratie onder het volk vormden. Hoe dit zij, zij waren priesterlijke leden van de Hoge Raad, die dan de wereldlijke of de leken-medeleden in de zogenoemde oudsten ter zijde stonden, hoewel volgens de getuigenis van de Talmoed een geheel uit leken samengesteld Sanhedrin niet tegen de wet zou zijn geweest. Aan de andere zijde meent Abarbanel, dat de Joodse Raad voornamelijk uit priesters bestond; velen hebben zelfs uit Deut. 17: 9 willen besluiten, dat hij, zo het slechts enigszins mogelijk was, alleen uit priesters en Levieten samengesteld was. Onder oudsten hebben wij de geslachts- of familiehoofden te verstaan, die in de oudste tijd van Israël’s geschiedenis een zo uitstekende plaats als vertegenwoordigers van de gemeente innamen (Ex. 3: 16 Num. 11: 16), later, voornamelijk in de tijd van de koningen, enigszins op de achtergrond traden, maar gedurende de ballingschap en in de tijd daarna weer grote betekenis verkregen en aan het hoofd van het volk stonden (Jer. 29: 1 Ezechiël. 8: 1 Ezra 1: 5; 10: 8), ook in de tijd van de Makkabeeërs zich als raad van oudsten (1 Makk. 12: 6) staande hielden en een zo wezenlijk bestanddeel van de Hoge Raad uitmaakten, dat deze ook eenvoudig: "oversten van het volk genoemd wordt). De derde klasse, die van de schriftgeleerden, noemden wij de geestelijke medeleden; zij waren zodanige wetgeleerden en leraars van de wet 7: 6), die reeds een plaats als rechter of raadsheer in de kleinere Synedriën op het land of in een van de beide onderrechtbanken in Jeruzalem 5: 22) hadden bekleed en nu waren opgeklommen tot leden

van het hoogste gerechtshof. Ziet men in de overpriesters de 24 hoofden van de priesterorden (en zeker heeft deze gedachte van de boven medegedeelde verschillende meningen het meeste voor zich), zo kan men even zo vele oudsten (Openbaring . 4: 4) aannemen; voor de stand van de Schriftgeleerden bleven er dan nog 22 over, en dit is wel de reden, waarom Josefus het getal van de Heilige Schriften van het Oude Testament op 22 bepaalde (5 boeken van Mozes, 13 Profeten - Jozua, Richteren en Ruth, boeken van Samuel, boeken van de koningen, Ezra en Nehemia, Esther, Jesaja en Jeremia behalve de Klaagliederen, Ezechiël, Daniël, die kleine profeten. Job en 4 boeken van lyrische of zedenkundige inhoud: Psalmen, Spreuken, Prediker en Hooglied). De president schijnt oorspronkelijk slechts de gedelegeerde of plaatsbekleder geweest te zijn van de Chasmonese vorsten, die tevens Hogepriesters waren en eigenlijk hadden moeten voorzitten, maar om hun andere bezigheden dit niet konden. Daaruit is de dubbele naam te verklaren, dat hij nu eens als Nasi of vorst en dan weer als Hogepriester (Luk. 3: 2 Hand. 4: 6) wordt genoemd, als ook de omstandigheid, dat bij Josefus de overgeleverde rij van presidenten van het Sanhedrin wezenlijk andere namen bevat, dan die van de fungerende Hogepriesters, omdat beide ambten, hoewel dikwijls in één persoon verenigd (Hand. 23: 1vv.) toch van elkaar verschillend waren. Sinds Judea onder een Romeinse stadhouder stond, nam de Joodse staatsinrichting de vorm van een aristocratie aan, verdeeld tussen de eigenlijke Hogepriester als opperhoofd van de priesters en de tempel aan de ene zijde, en de president van de Hoge Raad, als die aan het hoofd van de aangelegenheden van het volk stond, aan de andere zijde; dit moeten wij tot juiste opvatting van de betrekking, die volgens de Evangeliën tussen Annas en Kajafas bestond (Luk. 3: 1 Joh. 18: 13vv.) vasthouden. Ter rechterzijde van de Nasi zat de Ab-Beth-Die (= vader van het gerechtshof) als vice-president, steeds een van de oudste, onbesproken en geleerdste medeleden van het college. Aan de linkerzijde had de Chacham (= de wijze), een door schriftkennis uitstekend Assessor, zijn zetel; velen houden Nicodemus, die in Joh. 3: 1vv. vermeld en door Jezus "de leraar in Israël" genoemd wordt, voor de toenmalige Chacham. De overige medeleden zaten vervolgens verder rechts en links van de president in de vorm van een halve kring; twee schrijvers hadden staande, en wel die aan de rechterhand de vrijsprekende, die aan de linkerhand de veroordelende stemmen op te schrijven, zoals dan ook daarna de vrijgesprokenen aan de rechter-, de veroordeelden aan de linkerzijde geplaatst werden (hoofdstuk . 25: 33vv.); een derde noteerde die stemmen van beide zijden. Bovendien woonden ook kandidaten naar de waardigheid van het lidmaatschap van de raad in drie rijen elk van 23 man de zittingen bij, zij mochten wel voor, maar niet tegen de aangeklaagden het woord voeren. De president riep door de dienaren, die in verschillende klassen verdeeld waren (in Luk. 12: 58 is van de gerechtsdienaar sprake) tot de zittingen op, hij had de behandeling te leiden, het verhoor af te nemen en de stemming op te nemen. De keuze en de aanvulling van nieuwe leden van de kleinere Synedriën gebeurde door stemming of door het lot, de installatie van de nieuwgekozenen volgde door handoplegging en plechtige afkondiging. Tot president werd voornamelijk een man gekozen, die de gave had van presideren en representeren, die door zijn vroegere stand of afkomst indruk maakte, en tevens door geleerdheid uitblonk. De zittingen zelf hadden gewoonlijk plaats na het dagelijks morgenoffer, elke dag met uitzondering van de Sabbat en van hoge feesten, waarop tenminste geen gerechtszittingen mochten gehouden worden; zij eindigden op het achtste uur vóór het avondoffer. Tot de tijd, toen Christus Zijn ambt als leraar begon, vonden de samenkomsten plaats in de Gaseth (de zogenaamde "vierkante zaal") die zich aan de Zuidzijde van de

voorhof van de tempel bevond 4: 5); later echter werden de zittingen, ten gevolge van de vele bloedige vonnissen meer naar buiten verplaatst en aan de overzijde van de tempelberg in de daar aanwezige tabernen of zalen gehouden. De schriftgeleerden in de Hoge Raad behoorden voornamelijk tot de school van de Farizeeën; de overige medeleden hingen gedeeltelijk dezelfde partij aan, deels waren zij Sadduceeën, wat voornamelijk van de rijken en voornamen geldt, wie de vrijzinnige, de meer met het wereldse leven overeenkomende Sadducese grondstellingen beter toeschenen, dan de scrupuleuze meningen van de Farizeeën.

5. En zij, ook zonder bijzondere openbaring het juiste treffende, daar het hier slechts te doen was om een \letterlijke kennis van de waarheid (Jak. 2: 19vv.), zeiden tot hem: te Bethlehem in Judea gelegen (Joh. 7: 41vv.); want alzo is geschreven door de profeet Micha (hoofdstuk . 5: 1), wel niet woordelijk maar toch wat de zin aangaat 20: 6").

Herodes vervoegt zich voor hen bij de geleerden, de godgeleerden van zijn tijd, de mannen van het vak. En zo lang het bij de beschouwing blijven kan en niet in praktijk gebracht hoeft te worden, kan men van deze veel leren. Zij zullen u de plaats van de geboorte van de Messias nauwkeurig aanwijzen, maar er u alleen laten heengaan.

Het gegeven antwoord was op zichzelf juist; zij verstonden hun grammatica goed, en konden dus zeggen: "dat brengt de tekst mee, " maar het bleef door hun schuld bij hen dood. De tekst was geen dode letter, maar zij waren dode mensen.

De orthodoxen, ook wanneer zij zelf de weg niet gaan, weten toch de weg, bewaren de kennis van die weg en kunnen die aan anderen aanwijzen, die hem bewandelen en daarop tot zaligheid komen. Zulke mensen zondigen, wanneer zij het bij de wil laten blijven tegen zichzelf; maar het Sadducese volk, dat met zijn onzinnige heterodoxie zich zo groot acht, dat in zijn ongeloof al het goddelijke met voeten treedt en het erop toelegt, om al het goddelijke onder de mensen weg te nemen, zondigt tegen God en de mensheid.

Een rechtzinnige zonder geestelijk leven is een handwijzer op de weg; hij dient de reizigers, maar gaat zelf niet, en begrijpt, als een dode, zelf niet wat hij anderen wijst.

6. En gij Bethlehem, gij land Juda, in Juda gelegen! zijt geenszins zoals het de schijn heeft, wanneer men op uw uitwendige omvang en het onbeduidend getal inwoners ziet, waarom gij niet eens een stad, maar slechts een vlek kunt genoemd worden, de minste onder de vorsten van Juda, de plaatsen, waar de hoofden van Juda’s stam wonen; want uit u zal de Leidsman voortkomen, die Mijn volk Israël weiden zal, de beloofde koning en David’s nakomeling (2 Sam. 5: 2).

Er is een opmerkelijk verschil tussen de aanhaling door de Schriftgeleerden en tussen de oorspronkelijke tekst; ook stemt de aanhaling geenszins overeen met de Griekse vertaling, de Septuaginta. De Evangelist heeft de voorzegging niet woordelijk overgenomen, maar op een vrije trant de zakelijke zin voorgesteld, met oogmerk om te bewijzen, dat de Messias in Bethlehem geboren moest worden.

In de Hebreeuwse tekst staat: "Zijt gij klein, " enz. De zin is: "Gij zijt niet alleen niet te klein, om enz. , " waarom Mattheus terecht mocht schrijven: "Gij zijt geenszins de minste, enz. "

De Israëlieten waren in duizend-, honderd- en tientallen, verdeeld; elk tal had een man aan het hoofd; de hoofden van de duizendtallen waren oversten, vorsten.

7. Toen alzo door de geleerden de plaats van de geboorte was aangewezen, heeft Herodes de wijzen heimelijk geroepen, in de binnenste vertrekken van zijn paleis, daar hij elk opzien wilde vermijden, bij het gevaar van een algemene opstand, die zijn laatste levensdagen bedreigde; en hij vernam naarstig van hen de tijd, wanneer de ster, waarvan zij hadden gesproken, verschenen was, daaruit kon hij dan tot de ouderdom van het kind besluiten, en daarnaar zijn maatregelen nemen.

8. En hen naar Bethlehem, ongeveer 2 uur zuidelijk van Jeruzalem, zendende, nadat zij zonder argwaan hem antwoord hadden gegeven, en hij met schijnbare belangstelling hun weer had gezegd, wat zijn priesters en schriftgeleerden hadden meegedeeld, 1) zei: Gaat heen2) en zoekt naarstig naar dat kindeke, totdat gij het huis ontdekt, waarin het is, en als gij het gevonden zult hebben, en u zult verzekerd hebben, dat het werkelijk het gezochte kind is, bericht het mij, opdat ik ook kome en het aanbidde. 3)

1) De heidense Magiërs en de joodse Schriftgeleerden: 1) deze winnen met hun ster ook de Schrift: de andere verliezen met hun Schrift ook de ster; 2) deze worden Schriftgeleerden in de beste zin, de anderen worden Magiërs in de ergste zin van het woord.

De wijsheid, waaraan zich de heerlijkheid van de Heere openbaart: het is hij, die 1) naar de Heere vraagt 2) naar aanleiding van Zijn woord Hem zoekt, 3) door Zijn geringheid zich niet laat terughouden, om Hem te aanbidden.

2) Herodes gaat niet mee. Hoe goed! God verblindde hem.

3) Dat is de manier van de duivel en zijn aanhang dat, wanneer zij niet met de leeuwenhuid voor de dag kunnen komen, zij het vossenvel aantrekken (2 Sam. 3: 27). De duivel verandert zich in een engel van licht; daarom is het niet te verwonderen, dat ook zijn dienaars zich vermommen (2 Kor. 11: 15).

De wereld praat de vromen na; dat kan men spoedig leren, maar waarlijk vroom te zijn is niet zo spoedig geleerd (Ezra 4: 2 MATTHEUS. 7: 15, 21).

9. En zij, de koning gehoord hebbende, en na hem beloofd te hebben aan zijn wens te voldoen, omdat zij zijn eigenlijk doel niet vermoedden, 1) zijn vertrokken nog in dezelfde nacht, zoals men in het Oosten graag ‘s nachts reist, de westelijke poort van Jeruzalem uit, door het dal Gihon heen, over de bergvlakte Refaïm, naar het stadje Bethlehem 1: 22"). Een leidsman had Herodes naar slim overleg hun niet meegegeven; wel had hij hun de weg zo nauwkeurig aangewezen, dat zij niet konden dwalen. 2) En ziet, de ster, die zij een jaar geleden 70 dagen lang in het Oosten gezien hadden, en die daarna weer van de hemel was

verdwenen 2: 2"), vertoonde zich bij hun uitgaan uit Jeruzalem ten tweeden male voor hun ogen (Ps. 97: 11), en ging hun, als een hemelse wegwijzer gedurende de gehele reis voor, totdat zij kwam en stond boven de plaats (vs. 11), waar het kindeke was. 3)

1) Zo gaat het menige ziel, dat hoe oprechter en eenvoudiger zij naar het goede zoekt, het haar des te moeilijker is van anderen kwaad te denken, vooral wanneer er een schone schijn is. Nu wordt wel menigeen op zo'n wijze tot zijn nadeel bedrogen, God is echter zo getrouw, dat Hij zielen, die Hem oprecht zoeken, door Zijn bijzondere regering bewaart (vs. 12 Ps. 97: 10).

2) De wijzen zijn op weg naar Bethlehem, en wie weet, of het hun toch niet een beetje vreemd en ongerust in het land van de grote koning geweest is! Bovendien weten zij nu wel de stad, waar Hij te zoeken is, maar waar in de stad zal Hij te vinden zijn? Maar wacht! De God, die hen uit het verre heidenland veilig tot aan de stad van de begeerte geleid heeft, zal hen nu niet zonder raad laten; Die de herders het kenteken van doeken en kribbe gegeven heeft, zal ook hun een teken geven, waaraan zij hun Heiland met zekerheid kunnen herkennen.

3) Om deze plaats neemt men dikwijls aan, dat wij bij de ster van de wijzen niet, zoals bij vs. 2 gebeurd is, aan een werkelijke ster, maar aan een buitengewoon, voor een korte tijd bovennatuurlijk geschapen meteoor moeten denken; want, zo zegt men, wat boven in de tekst wordt gezegd, dat doet geen gewone ster, die staat integendeel boven aan de hemel vast en kan niet als leidsman voor iemand heengaan, ook wijst die geen huis, zelfs niet vele aan. Dat nu echter toch aan een eigenlijke, dus door middel van de astronomie te berekenen ster moet gedacht worden, blijkt uit het volgende:
1) het zijn Magiërs, dus, volgens de betekenis van dat woord, astronomen of astrologen van hun vak, die de ster en haar betekenis het eerst hebben waargenomen. Waarom nu Magiërs, en waarom wordt zo uitdrukkelijk gezegd, dat zij het waren, terwijl overigens zelfs niet eens hun namen genoemd zijn, wanneer het hier een hemelverschijning was, die ieder oningewijde even goed kon beschouwen? 2) Was de ster een bijzondere, wonderbare verschijning geweest, zo was nog een buitengewone openbaring voor de Magiërs noodzakelijk, om haar te erkennen voor hetgeen zij moest zijn, voor een bode van de geboorte van de Messias; van zo'n openbaring staat echter in de tekst geen woord. Daarentegen wordt de ster uitdrukkelijk de ster van de Messias of van de Koning der Joden genoemd, uit wiens geboorte door het verschijnen van de ster de Magiërs het besluit trekken. Zij staat dus tot deze geboorte in een astrologische betrekking, en ook Herodes had over de noodzakelijkheid van haar samenhang met de geboorte van de verwachte Koning der Joden niet de minste twijfel. 3) Voor de gewone natuur van de ster spreekt de uitdrukking in vs. 2, 9 "bij het opgaan", waarvoor men minder goed vertaald heeft "in het Oosten" (het woord in de grondtekst staat hier in het enkelvoud, niet zoals in vs. 1 in het meervoud, maar ook de uitdrukkingen in vs. 9 komen voor gewone sterren voor; de eerste: "ging hun voor" betekent het voortgaan aan de hemel in de richting naar Bethlehem, waarheen de Magiërs gingen; en het staan boven een plaats, om die aan te wijzen, wordt eveneens hij Josefus (de bell. Jud. VI. 5, 3 uper thn polin astron esth pomfaia paraplhsion) van een ster gesproken. Daarbij is natuurlijk ogenschijn in het spel, en dit is Gods leiding, dat die zo bepaald aanwees, alsof de Magiërs met de vinger naar de juiste plaats werden aangewezen; maar ook een buitengewone, wonderbare ster, wanneer men die

zich niet rechtstreeks op tegennatuurlijke wijze wil denken, zou toch juist alleen op zo'n manier de wijzen naar de verlangde plaats hebben kunnen leiden.

10. Toen zij, de wijzen, nu de ster zagen, verheugden zij zich met zeer grote vreugde, omdat zij nu een teken hadden van het welgevallen van de God van hemel en aarde, en zij nu zeker wisten hun doel te zullen bereiken.

11. En in het huis, 1) dat de ster had aangewezen, gekomen zijnde, vonden zij daarin het kindeke met Maria, Zijn moeder, 2) en Jozef, de man van Maria, en neervallende hebben zij het aanbeden. 3) Naar de wijze van het Oosten verbonden zij daarmee een hulde van geschenken (Gen. 43: 11) en de zakken waarin zich hun schatten bevonden, opengedaan hebbende, brachten zij Hem geschenken: goud, wierook en mirre.

4) ("Ex 30: 23")

1) Die in de stal geboren was, schijnt het intussen van de stal tot een gewoon huis gebracht te hebben; maar is Hij met de stal begonnen, dan is Hij toch niet met een koninklijk slot voortgegaan; dat was te trots voor Zijn nederigheid. Dus niet in een stal; aldaar was Jezus enkel geboren, omdat zij toen nog arme vreemdelingen waren, en er een plaats voor hen in de herberg was; maar nu waren Maria en Jozef en het kindeke waarschijnlijk bij een van de vrome herders in huis opgenomen. De Heer had ook later geen plaats in persoonlijk eigendom, waar Hij het hoofd kon neerleggen, en was daarin minder dan de vossen en vogels, die toch nog hun eigen holen en nesten hebben. In Bethlehem was Hij in het huis van een ander; in Kapernaum woonde Hij in het huis van Simon en gedurig at en sliep Hij in het huis van een ander, totdat men Hem tenslotte het moede hoofd neerlegde in het graf van een ander. Zijn armoede moest ons rijk maken. Hij leefde, leed en stierf ook alleen voor anderen.

Wij mogen ons wel voorstellen, wat een teleurstelling het voor hen was, toen zij ontdekten, dat een kleine woning Zijn paleis was en Zijn arme moeder de gehele stoet die Hij had. Is dit dan de Zaligmaker van de wereld? Is dit de geboren Koning der Joden en de Vorst van de koningen op aarde? Ja, dat is Hij Die, hoewel Hij rijk was om onzentwil arm geworden is. En toch, deze wijze mensen meenden niet, dat zij in hun onderzoek teleurgesteld waren; maar als hebbende gevonden, wie zij zochten, stelden zij eerst zichzelf en vervolgens hun gaven aan Hem voor. Elk bewijs van belangstelling in Christus zal ware vreugde geven aan de ootmoedige zoekers, die er geen aanstoot in nemen, dat zij Hem en Zijn discipelen in duistere hutten vinden, na Hem tevergeefs in de paleizen en volkrijke steden gezocht te hebben. Zij vielen neer en vereerden Hem. Aan dit kind gaven zij eer, niet slechts als aan een koning maar als aan God. Allen, die Christus waarlijk gevonden hebben, vallen voor Hem neer; zij aanbidden Hem en onderwerpen zich aan Hem. Het zal de wijsheid van de wijste mensen zijn, en daardoor zal blijken, dat zij Christus kennen, indien zij de nederige gelovige aanbidders van de Heere Jezus zijn.

2) Merk wel op: "Zij vonden het kindeke met Maria, Zijn moeder; " er staat echter niet, zoals de Roomse kerk volgens haar leer zou hebben moeten schrijven: "zij vonden Maria, de moeder, met haar kind. " Wij lezen van geen groter geloof dan dit in de gehele Bijbel: Het is

een geloof, dat verdient geplaatst te worden naast dat van de berouwhebbende moordenaar. De moordenaar zag iemand, die de dood van een misdadiger stierf, en toch bad hij tot Hem en noemde Hem Heere. De wijzen zagen een pasgeboren kindeke op de schoot van een vrouw, en toch aanbaden zij Hem, en beleden Hem de Christus te zijn, Gezegend voorwaar zijn zij, die op deze wijze kunnen geloven!

3) Als de mannen van het verstand deze aanbidding hadden aangezien, zouden zij zeker tot de wijzen gezegd hebben: "Wat doet gij? Aanbidt gij dit kleine hulpbehoevende kind van de arme vrouw? Wat is dat voor een afgoderij, een waanzinnigheid! De wijzen zouden echter waarschijnlijk hebben geantwoord: "Wij hebben Zijn ster gezien in het Oosten en zijn gekomen om Hem te aanbidden, " en hoe weinig dat ook een grondig antwoord geschenen zou hebben, zo zou het toch alle theorie en kritiek en bewijsvoering van de mannen van wetenschap in waarheid en grondigheid overtroffen hebben. Goddelijke zaken zijn waarachtige zaken, en er is een overtuiging van goddelijke zaken, zoals vlees en bloed die niet kan geven, en die ook sterker is dan alles, wat van vlees en bloed komt.

4) Wij moeten niet denken, dat alles zo spoedig is gebeurd als het hier verteld wordt; voordat zij de schatten open deden, zullen zij wel de harten hebben geopend. Het ging aan het verhalen van beide zijden, van de zijde van Maria en van de zijde van de wijzen. Wat een voornaam paleis werd toen dit huis, vervuld met de alleredelste kleinoden uit het hart van Maria, ja uit het hart van God! Daarbij waren haar ogen onafgewend op het kindje gericht; het werd groot onder het verhalen, begon te schitteren met het licht van Gods beloften, en zat op de schoot van de moeder als op de troon van de hemelse Vader. Zij leerden de armoede en de nederigheid van het kind verstaan, en hoe meer zij deze leerden verstaan, des te krachtiger kwam over hen een geest van neerbuiging en van aanbidding, dat zij God in de hoge hemel loofden en zich in deze vernedering verdiepten als wilden zij hier eeuwig tabernakels bouwen.

Door het goud wordt Christus' koningschap, door de wierook Zijn Hogepriesterschap, door de mirre Zijn dood aangewezen.

Goud voor de koning, wierook aan God, mirre aan hem, die de dood zou smaken.

Zij tonen door deze drie gaven aan, dat dit kind God (wierook), mens (mirre) en koning (goud) is. Breng het goud van het geloof, de wierook van het gebed, en de mirre van oprecht berouw.

Mirre is de naam van het verharde sap van de Balsamodendron Mirre, een boom die in Arabië groeit en tot de Amyrideeën behoort. Het dringt uit de bast van deze bomen in olieachtige, geelachtige druppels te voorschijn, die in de lucht langzamerhand donkerder en dikker en tenslotte geheel hard worden. De beste mirre vormt stukken van ongelijke grootte en gedaante, die half doorzichtig, uitwendig min of meer bruin gekleurd zijn en er dof bestoven uitzien. De oppervlakte is oneffen en van holten voorzien. De massa is broos. Doorgebroken is het glinsterend als was, oneffen, met witachtige aders doortrokken. De reuk van de mirre is balsemachtig, de smaak kruidachtig bitter. De mirre bestaat uit een mengsel van hars, olie,

gom en plantenslijm. Men gebruikt ze in medicijnen bij mondziekten, bij rottende tanden, als een middel tegen vervulling. Vroeger werd zij gebruikt als zalfolie en voor het inbalsemen van lijken.

Is een ziel werkzaam, zoekende naar Christus? Wil zij Hem eren, en zegt zij: "Helaas! ik ben een dwaas en arm schepsel; ik heb niets om aan te bieden?" Niets! Hebt gij niet een hart, hoewel Hem onwaardig, duister, hard en dwaas? Geef het Hem, zoals het is en wees gewillig, dat Hij het bezigt en vormt zoals het Hem behaagt. Geef het waarlijk en volkomen aan Hem; Hij wil het nemen en het bekeren, het heiligen, en het zal u nooit berouwen het Hem gegeven te hebben. Hij zal het vormen naar Zijn gelijkenis en zal Zichzelf aan u geven en de uwe voor eeuwig zijn.

Dit woord van Leighton doet aan Lessings zinrijke fabel denken: Toen Jupiter zijn huwelijksfeest vierde en alle dieren hem geschenken brachten, miste Juno het schaap. "Waar blijft het schaap?" vroeg de godin, "waarom verzuimt het vrome schaap om zijn welgemeend geschenk te brengen?" De hond nam het woord en sprak: "Vertoorn niet, godin! Ik heb het schaap nog heden gezien; het was zeer bedroefd en klaagde luid". "En waarom klaagde het schaap?" vroeg de reeds aangedane godin. "Ik arme, zo sprak het. Ik heb thans noch wol, noch melk; wat zal ik Jupiter schenken? Moet ik, ik alleen ledig voor hem verschijnen? Liever wil ik heengaan, en de herder bidden, dat hij mij aan hem opoffere!" Intussen drong met het gebed van de herder aan Jupiter een zoete reuk door de wolken. En thans zou Juno tranen geweend hebben, wanneer tranen een onsterfelijk oog bevochtigden.

Christus is verschenen tot een licht voor de heidenen en tot heerlijkheid van Zijn volk Israël, zegt Simeon bij Lukas, en Lukas vermeldt ons, dat de heerlijkheid van de Heere de Israëlitische herders verscheen, en Mattheus vertelt ons nu, dat aan de volken een licht, een ster verscheen. Ziet gij de harmonieën van God niet in deze dingen? Alle volken zouden de Messias aanbidden (Ps. 2: 8; 22: 28) en al wat eenmaal in het groot in de volheid gebeuren zal aan het einde van deze bedeling, dat gebeurt in het klein bij het begin van deze bedeling naar de evenredigheid van de kleinste, van het kindeke Jezus. Ook in de natuur ligt het einde in het begin, de vrucht in het zaad.

12. En door goddelijke openbaring 1) vermaand zijnde in de droom, dat zij niet, zoals zij beloofd hadden 2) (vs. 8), zouden terugkeren tot Herodes, vertrokken zij, de naaste en meest geschikte weg over Jeruzalem vermijdende, over een andere weg, en wel eerst zuidelijk en vervolgens oostelijk naar het vroegere gebied van de Moabieten, waar eens die voorzegging in Num. 24: 17 plaatsgevonden had, zich wendende, weer naar hun land; 3) daar maakten zij Hem bekend, Wiens heerlijkheid zij aanschouwd hadden. 4)

1) Uit het in de grondtekst staande woord (Cphmathsyentev d. i. zij ontvingen een goddelijk antwoord) kan men besluiten, dat de argeloosheid en eenvoudigheid, die in het begin bestond, en het karakter van de edele wijzen zo wel staat, door het contrast tussen het afstotend wezen van de despotische koning en de reine indruk van de heilige familie reeds voor hun droomgezicht geweken was en plaatsgemaakt had voor het rechtmatig wantrouwen omtrent de bedoelingen van Herodes.

2) De plicht om zijn belofte te vervullen wordt opgeheven door een niet voorziene zedelijke onmogelijkheid. Dat de Magiërs niet weer naar Jeruzalem terugkeerden, was slechts in schijn een verbreken van het woord; want het zonder achterdocht door hen beloofde zou het kind ten goede komen, bij de gezindheid van Herodes was het echter een middel tot een misdaad. Daaromtrent onderricht, volbrachten zij het goede wat zij in de zin hadden, in tegenstelling tot de klank van de woorden van de toezegging, omdat de woordelijke vervulling daarvan het tegendeel van hun veronderstelling geweest zou zijn.

3) Voor een ziel die haar heil in Christus heeft gevonden, wordt het leven een zalig naar huis trekken, een gaan op een "andere" weg, niet meer op de brede weg van de wereld, maar op het verborgen pad van de vrede, een wandelen aan Gods hand, in het licht van Zijn genade onder de leiding van Zijn Heilige Geest, tot aan het ogenblik, dat men kan spreken: "Nu laat Gij, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede, want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien.

4) De Apostel Petrus heeft later vanuit Babylon zijn eerste brief geschreven (1 Petrus . 5: 13); daar werkte de Apostel Thomas.

II. Vs. 13-23. Ook in de verdere loop van de geschiedenis is meer dan een profetie omtrent Jezus vervuld. Die verdere loop is deze: Na het vertrek van de wijzen uit Bethlehem ontvangt Jozef in een droom bevel van God om met het kindeke en Zijn moeder aanstonds op te staan en naar Egypte te vluchten en zo aan de vervolgingen van Herodes te ontkomen. Hij doet wat hem bevolen is, en Herodes volbrengt ook wat woede en vervolgingszucht hem ingeven, zonder daarmee zijn doel te bereiken. Spoedig daarop volgt zijn einde, en nu kan de Heere Zijn Zoon uit Egypte roepen, zoals Hij eens Israël van daar geroepen heeft. Hij wijst de heilige familie naar Nazareth, als de plaats haar verdere bestemming, opdat Hij, Die de profeten sinds lang als Nazarener hebben aangewezen, voortaan ook werkelijk zo heet, wanneer Hij opgegroeid zal zijn en Zijn werk zal volbrengen.

(Evangelie op de Zondag na Nieuwjaar).

Het voorafgegane Nieuwjaarsfeest was een Sabbatdag voor hem, die Jezus liefheeft, een dag van zoete, zalige rust in de dierbare naam van Jezus, die het Nieuwjaarsevangelie boven de poort van het Nieuwjaar geschreven heeft; dat was een dag van vreugde voor alle kinderen van God, waarop zij vergeten, uit wat een kruis van het oude jaar zij zijn gekomen, waarop de gedachte van het leed dat komen zal, zo ver van hen was, als vrolijke kinderen, door de liefde beschermd, zich weinig bekommeren om hetgeen was en zijn zal. Heden is het anders: op die eerste feestdag volgden reeds de eerste werkdagen; misschien heeft reeds menigeen sinds Nieuwjaar een moeilijk begin gemaakt met strijden en gebrek lijden; reeds ziet wellicht menigeen duidelijk en open, op welke ellende hij zich dit jaar heeft voor te bereiden en proeft hij reeds nu de eerste druppels van deze lijdenskelk. Maar wij allen, of wij in lijden zijn of niet, wij weten het, dat ook dit jaar voor ons niet zonder lijden kan zijn. En dit drukt ons en vergalt ons heden de vreugde in naam van onze Jezus, die ons in het nieuwe jaar vergezelt. De nieuwjaarsrust is weg, de nieuwjaarstroost zal verdwijnen, het hart begint te kloppen. Mijn Christen! hier is geen andere raad dan deze, die dit Evangelie u geeft. Een Evangelie van lijdende kindekens, waaronder zelfs het hemelse kind van het Kerstfeest is, brengt u heden de

ware troost over al het leed, waarmee dit nieuwe jaar u bedreigt, namelijk de troost, dat juist het lijden tot onze Christelijke roeping behoort, dat een Christen niet zonder lijden zou kunnen zijn, dat een goed Christelijk gezinde in het lijden staat, Gods woord wil in u teweegbrengen, dat niet uw leven uw leed zij, maar uw lijden u dierbaar worde: dat is Zijn troost.

13. Toen zij, de wijzen, uit Bethlehem vertrokken waren, terwijl zij de ouders in velerlei zorgen achterlieten over hetgeen nu zou volgen, ziet, de engel des Heren (hoofdstuk . 1: 20) verschijnt Jozef in de droom, zeggende: Sta op en neem nog deze nacht met u dat kindeke en Zijn moeder, en vlucht met hen naar Egypte, en blijf daar, totdat ik u zeggen zal, dat gij zonder gevaar weer kunt terugkeren (vs. 19vv.), want Herodes zal het kindeke zoeken, om het te doden (vs. 16).

De Heere weet de Zijnen op de juiste tijd aan het gevaar te omtrekken en de vijanden voor te komen (Hand. 12: 1vv. ; 2 Petrus . 2: 9).

Zoals de Verlosser in Zijn volmaakt bewustzijn van God niets deed, niets sprak van Zichzelf, maar slechts in gehoorzaamheid aan de Vader (Joh. 8: 28), zo werkte het goddelijk werken voor het volkomen worden van Zijn bewustzijn in Zijn omgeving. De geschiedenis ook van het kind is een goddelijke geschiedenis: op goddelijke vermaning voert daarom Jozef ook weer het heilige Kind met Zijn moeder naar Egypte.

Egypte, een Romeinse provincie onafhankelijk van Herodes, bood een nabij zijnde en veilige schuilplaats aan; daar bevonden zich vele Joden (en vele bekende reiswegen voerden daarheen, hoewel door een grote woestijn). Als plaats waar Jozef zich zou hebben opgehouden, noemt de overlevering: Matarea, in de nabijheid van de Oniastempel

Op de weg van Ramleh naar Jeruzalem ligt tegenover Anwas of Nikopolis (1 Makk. 3: 40) op een heuvel een ruïne, Latrun genaamd, vroeger een kasteel. De monniken houden het voor een kasteel van de begenadigde moordenaar (boni latronis, Luk. 23: 40vv.), die hier zijn woonplaats gehad zou hebben. Zij noemen hem Disma en verhalen van hem, dat hij de heilige familie op de vlucht naar Egypte heeft willen beroven, maar bij het aanzien van hen getroffen was. Van de Spaanse dichter Lope de Vega (overl. 1635) bestaat een wiegelied, dat zij voor haar kind op de vlucht gezongen zou hebben.

14. Hij dan, Jozef, zijn roeping als pleegvader trouw waarnemende, opgestaan zijnde, nam het kindeke en Zijn moeder met zich in de nacht (d. i. nog in dezelfde nacht), en vertrok naar Egypte, eerst over Hebron 9: 5"), dan verder naar Berseba (Gen. 46: 1), en Rhinocolura, op welke grensplaats hij binnen 3-4 dagen aankwam.

15. En was daar ongeveer 8 weken tot de dood van Herodes, toen hij de roeping ontving om terug te keren. Dit gebeurde, opdat ook aan de Zoon van God in eigenlijke zinvervuld zou worden (zodat vervuld werd) hetgeen van de Heere gesproken is door de profeet (Hos. 11: 1), zeggende en daarmee wel in de eerste plaats op het volk van Israël (Exod. 4: 22 Jer. 31: 9) doelende: Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen.

De ouders in hun bezorgdheid voor het heilige kind moesten er ver van verwijderd zijn om een reis te ondernemen, zodat een profetisch woord vervuld zou worden, vooral omdat de letterlijke zin op het uittrekken van Israël uit Egypte doelde; toen echter de vlucht en terugkeer werkelijk gevolgd was, kon de Evangelist, die overal de vervullingen op het oog had, de opmerking maken, dat ook dit woord van Hosea tot vervulling was gekomen. Dit is het niet als verbaal-profetie (letterlijke voorzegging), maar als typische profetie (voorafschaduwende voorzegging). Israël werd pas uit Egypte als de zoon van God geroepen, in zo verre het de Zoon van God impliciete (in zich gesloten) bevatte; nu wordt de Zoon van God in eigenlijke zin uit Egypte geroepen, de Zoon die uit Israël is voortgekomen als de kern uit de schaal. Toen God Israël uit Egypte riep, was het Hem om Zijn Zoon in Israël te doen, d. i. om Israël's theocratische bestemming.

Zoals God Zijn Gezalfde, de Messias, op Wie al Zijn welgevallen rustte en omwille van de Messias ook het volk van de Messias in Zijn liefde omsloot, zo heeft Hij ook van beide, met gelijke uitdrukkingen en namen van liefde gesproken; zoals Hij over beide in hun kindsheid met liefde beschermende en helpende waakte, zo heeft Hij ook door de Geest van de profetie in één voorspelling het lot van beiden aangewezen en voorgesteld, en juist daardoor reeds in de vroegste tijden erop willen wijzen, dat de Koning van Israël bij Zijn verschijning in de wereld, voordat Zijn heerlijkheid openbaar werd, aan Zijn volk Israël in zijn geschiedenis, bijzonder in zijn lijden, vernedering en gevaren gelijk worden moest, zoals ook Zijn volk aan Hem in Zijn geschiedenis, en in het bijzonder in overwinning en zegen, in zaligheid en heerlijkheid gelijk zou worden.

Toen Israël te voren in Egypte was, verzorgde Jozef hem. Toen Christus naar Egypte moest vluchten, heeft God hem een pleegvader geschonken. Zoals Mozes ten tijde van de kindermoord van farao midden in Egypte bewaard werd, zo ook Jezus bij de kindermoord, die gevolgd is.

Ziet in deze geschiedenis, waarom de wijzen de geschenken hadden moeten brengen, zonder die hadden de reis naar Egypte en het verblijf aldaar niet plaats kunnen vinden.

16. Toen Herodes zag, dat hij in zijn hoop om het kind te vinden, dat hem als de geboren Koning der Joden was aangewezen, door de wijzen bedrogen was, omdat deze noch op de eerste noch op de tweede dag tot hem terugkeerden, en zij dus over een andere weg weer naar hun land getrokken moesten zijn (vs. 8, 12), toen werd hij zeer toornig, dat men hem, zoals hij meende, voor de gek had gehouden, en naar het schijnt, in het geheim (vs. 7) enige van zijn beulen gezonden hebbende, heeft hij, om toch zijn doel te bereiken, (vs. 13) al de kinderen omgebracht, die binnen Bethlehem, en in al zijn gebied binnen het ressort van de stad waren van twee jaar en jonger, naar de tijd van het eerste verschijnen van de ster 2: 2"), die hij van de wijzen naarstig onderzocht had, en volgens welke het kind zeker beneden de twee jaar moest zijn.

Tegen de geloofwaardigheid van deze geschiedenis wordt ingebracht, dat andere geschiedschrijvers van deze kindermoord niets berichten. Dit is genoeg weerlegd daardoor, dat er toch altijd slechts een gering aantal kinderen van deze ouderdom in een plaatsje als

Bethlehem op een en dezelfde tijd geweest kunnen zijn, terwijl het vermoorden van enige kinderen onder de overige veel grotere gruwelen van Herodes verdween als een druppel in de zee.

Josefus kon deze geschiedenis niet vertellen, zonder de Messiaanse verwachtingen van Zijn volk aan te roeren; met opzet vermijdt hij alles, wat hem brengen kan op die verwachting, die voor de Romeinse beheersers bedenkelijk kon zijn.

Merkwaardig is, dat de heiden Macrobius (ongeveer 400 n. Chr.) de kindermoord te Bethlehem met het doden van Antipater verenigt, daar hij bericht: "Toen Augustus gehoord had, dat onder de knapen, die Herodes in Syrië onder de twee jaar liet doden, ook zijn zoon Antipater gedood was, zei hij: "Het is beter het zwijn van Herodes, dan zijn zoon te wezen. " Chronologisch moeten deze beide gebeurtenissen inderdaad ongeveer op dezelfde tijd zijn voorgevallen.

Meer dan tien of twaalf kinderen zullen er in een kleine stad en haar omtrek, wel niet van die leeftijd geweest zijn. Maar hoezeer het getal veel kleiner moge geweest zijn, dan onze verbeelding zich voorstelt, het blijft altijd een verschrikkelijke wreedheid, die ons echter in Herodes minder verwondert, daar deze zich niet ontzien had het bloed te vergieten van eigen vrouw en kinderen.

17. Toen door deze kindermoord is vervuld, hetgeen gesproken is door de profeet Jeremia in Jer. 31: 15 naar zijn voorzeggingen, zeggende, niet woordelijk, maar toch naar de bedoeling, het volgende:

De mensen, door wie de profetie heengaat, kunnen sterven, maar niet de profetie; deze leeft altijd en eindigt in het eeuwig leven van Christus. De belofte van de Messias bracht in Juda, David, Salomo haar bloesems voort; maar bloesems vallen af, zodra de vrucht gezet is. En de vrucht blijft. Al die mensen stierven, maar de belofte, de profetie bleef voortleven, totdat zij Christus bereikte en in Hem voleindigd werd. De profetie is in dat opzicht te vergelijken met een kapitaal, waarvan de anderen de rente kunnen trekken, zo lang de persoon, op wiens naam het kapitaal staat, mondig is, dan houdt het vruchtgebruik op, en de eigenaar ontvangt het gehele kapitaal. Wat dus aangaande de belofte betrekkelijk waar is van anderen, dat is volstrekt waar van Christus.

18. Een stem is in Rama, bij de profeet: Rama in Benjamin (2 Kon. 25: 11 bij de Evangelist Bethlehem), gehoord, geklaag, geween en veel gekerm; Rachel, (bij de profeet als stammoeder van Jozef en Benjamin, bij de evangelist als degene, die bij Bethlehem begraven lag 35: 19"), en die de moeders vertegenwoordigt, door wier smart zij mede getroffen is), beweende haar kinderen, en wilde niet vertroost wezen, omdat zij niet zijn!

Gij weet, dat Rachel de beminde vrouw van Jakob was, die dodelijk bedroefd werd, omdat zij geen kinderen kreeg en die, door God gezegend, de moeder werd van Jozef, maar na de geboorte van haar tweede zoon Benjamin, die zij Benoni (kind van smart) noemde, stierf en te Efratha bij Bethlehem begraven werd. Zij is dus het waardige toonbeeld van de over kinderen

wenende en klagende moeders. Als zodanig wordt zij nu bij de profeet Jeremia voorgesteld. Maar opmerkelijk is het, dat bij de profeet aan deze grote droefheid de belofte een grote verlossing verbonden werd (Jer. 31: 16). Jeremia, de klachtenzanger over de ellende van zijn volk in zijn dagen, ziet in de toekomst Rachel die klacht hernieuwen; want op de plaats, waar zij begraven was, zou het bloed van de onnozele meedogenloos worden uitgestort door de vervolgingen van Israël's gezegende Koning en Heiland, de Messias. Zo was dan ook dit gedrenkt worden van de plaats van Jezus' geboorte met het bloed van onnozele kindertjes op last van de wrede Herodes voorspeld. Zeker, God verhindert niet alle kwaad. Hij verhinderde Herodes het kind Jezus te doden en Hij verhinderde Herodes niet al de zuigelingen van Bethlehem en Bethlehems omstreken te doden; en voor beide bestaan genoeg redenen. Voor het verhinderen van de dood van het kindje Jezus kennen wij de goede redenen, maar voor die van het niet verhinderen van de dood van de andere kindertjes kennen wij de goede redenen niet; doch daarom bestaan zij even goed bij God, want God kan onmogelijk iets doen of toelaten, dan hetgeen Hem waardig is te doen of te laten. Dat er echter kindertjes als martelaren vallen voor het kindje Jezus is een denkbeeld zo fijn en teder, dat geen boek ter wereld buiten de Schrift iets dergelijks bevat. Zo had Jezus dan reeds als kind een gemeente van kindertjes, van dezelfde ouderdom als Hij, die deelden in Zijn lijden en in Zijn heerlijkheid.

Zij stierven voor Hem, om voor Hem te leven; Hij leeft voor hen, om voor hen te sterven.

Van deze kindertjes van Bethlehem zegt een eerwaardig bisschop uit de 5de eeuw: "De aan Christus toegewijde strijders beginnen eerder te lijden dan te leven, eerder te strijden dan te spelen, eerder bloed te storten dan melk uit de borst te drinken. Zij ontvangen eerder moed dan liefkozingen, eerder wonden dan kussen, eerder een zwaard dan zalven, opdat zij vroeger de hemel dan de aarde bewonen. Zij zijn de ware martelaars voor de genade; zij belijden zwijgend, strijden en overwinnen zonder het te kennen, grijpen naar de kronen, zonder een voorgevoel daarvan te hebben. "

19. Toen Herodes nu in de eerste dagen van april, in het jaar 4 v. Chr. onder vreselijke smarten gestorven was, ziet, de engel des Heren, die (in vs. 13) gezegd had: blijf daar, totdat ik het u zeggen zal, verschijnt Jozef in de droom in Egypte, om hem de tijd van het eindigen van de ballingschap bekend te maken.

Wegens de ellende van Bethlehem willen wij toch de ellende van Herodes niet zo geheel en al vergeten, als dit gewoonlijk geschiedt; laat ons ook de arme man een blik van deelneming proberen toe te werpen; wie weet, of wij het tot ware, rechte deelneming zullen brengen, alhoewel wij het willen! Is het niet de grootste jammer, die er in de wereld is, voor God zo schuldig te zijn, als Herodes het was? zo zijn hel als Herodes te stoken? Het bloed van de onschuldige kindertjes schreeuwde tegen Herodes ten hemel, en uit vermenigvuldigd geschrei van Abels bloed zou geen ongeluk voor deze Kaïn geweest zijn? Bovendien was deze bloedschuld van Herodes niet de enige, die in het zondenregister stond, Herodes was toen reeds 70 jaar oud en was al zondigende tot die ouderdom gekomen. Zijn zwager Aristobulus, die een Makkabeeër was, en een jaar eerder Hogepriester was geworden, had hij een jaar te voren voor zijn ogen in het bad laten verdrinken, alleen omdat die beter en meer bemind was

dan hij zelf. En dat zou geen ongeluk zijn voor hem, die dat deed? Zijn 81-jarige schoonvader Hyrkanus had hij met ere uit het land van de Parthers laten voeren, en de grijsaard had hij daarop schandelijk en trouweloos omgebracht, en zo'n schuld zou geen ongeluk zijn? Hij spaarde zijn vrouwen niet; hij liet ze ombrengen, zelfs wanneer hij ze hartstochtelijk beminde, zelfs wanneer hij vooruit wist, wat later bleek, dat hij zonder haar niet kon leven, dat het verlangen naar hen hem verteerde. Zijn eigen zonen liet hij ombrengen, hun bekenden en vrienden door pijnigingen van het leven beroven. Keizer Augustus te Rome zei (zoals reeds boven is opgemerkt), dat het beter was het zwijn, dan de zoon van Herodes te zijn, omdat de zwijnen, wier vlees hij als belijder van het Jodendom niet at, veilig voor hem waren, maar zijn zonen niet. En een mens, die zulke schulden heeft opeengestapeld, zou niet ongelukkiger zijn dan de onschuldige kindertjes van Bethlehem, die in het Verbond en in de vrede van God stierven en door een kort lijden tot eeuwige heerlijkheid kwamen? Men zou toch zonderlinge begrippen van geluk en ongeluk moeten hebben, wanneer men wilde geloven, dat een mens, die benevens talloze andere misdaden kindermoord, vrouwenmoord, kindermoord op het geweten heeft, ook nog slechts één genoeglijk en gelukkig uur zou kunnen hebben. Als er nog ergens bij iemand enige twijfel over is omtrent Herodes' ongeluk, die kijkt naar het einde, naar de vruchten van al de boze daden van Herodes, die in zijn sterven voor hem rijp werden. De kinderen van Bethlehem sterven onder martelingen, maar deze martelingen waren klein bij hetgeen Herodes in korte tijd zou hebben uit te staan. Die kindertjes stierven onder het moordend staal van de krijgsknechten; dat was iets gerings, wanneer men het met de dood van Herodes vergelijkt, die in de handen viel van God, van Wie geschreven staat (Hebr. 10: 31): "het is vreselijk te vallen in de handen van de levende God, " Zijn zoon Antipater wilde hem ombrengen, maar deze dood was voor een Herodes te goed; Herodes liet, nadat hij bericht van het plan van zijn zoon gekregen had, hem 5 dagen vóór zijn eigen dood ter dood brengen. Wat voor een dood had dan Gods gerechtigheid hem toegedacht? Hoort het! Zijn ingewanden waren in ontsteking, zijn verborgen delen verrotten, de wormen knaagden aan het levende lijk, een vreselijke stank ging van hem uit; daarbij kromp hij in elkaar en hoogst moeilijk haalde hij adem. Hij had zichzelf graag om het leven gebracht, wanneer het hem maar gelukt was; hij moest het echter uithouden, totdat zijn ziel uit het reeds verteerde lijk ging. Hij wist het, dat geen mens om hem zou wenen; de mensen wachtten in Jericho, waar hij stierf, met ongeduld op zijn doodstijding; ieder verlangde naar de verkwikking, te weten, dat hij dood was. Daarom had hij op doodstraf de voornaamste van het rijk opgeroepen, en hun bevolen, dat men hen allen in zijn stervensuur zou ombrengen, opdat hij tenminste onder klachten stierf, zo er dan al geen klachten om hem tot God opstegen, dan toch tenminste over hen. Men volbracht echter het bevel niet; men liet de groten naar huis gaan en alles was blijde, toen het eindelijk gehoord werd: "Herodes is naar zijn plaats gegaan". Er kwamen tranen, maar het waren geen tranen van smart, maar van vreugde. En dit, om het nog eens te vragen, dit zou geen ongeluk zijn? Dit is waar: het ongeluk van de onschuldige kinderen vond en vindt medelijden en het ongeluk van Herodes vindt het nergens; maar dat is toch wel het toppunt van ongeluk, dat kan toch onmogelijk de stelling omverstoten, dat niemand ongelukkiger is, dan de goddeloze, die God tot vijand heeft.

20. Zeggende: Sta op, neem het kindeke en Zijn moeder met u (vs. 13), en trek in het land Israël: want zij zijn gestorven, die de ziel, het leven van het kindeke zochten, er is verder geen gevaar meer aanwezig (Richt. 5: 31).

De woorden bevatten een verwijzing naar Ex. 4: 19 wat daar van Mozes en zijn vlucht voor farao gezegd was, vat Mattheus hier in betrekking op Jezus op, zodat Mozes als een voorafschaduwing van Hem voorkomt.

Het kan zijn, dat de engel in het meervoud spreekt, om te verzekeren, dat Herodes thans uit de weg geruimd is en nu ook alle anderen, die men anders had moeten vrezen, niet meer te vrezen waren; misschien is echter bij deze uitdrukking, behalve op Herodes, ook in het bijzonder gedoeld op zijn zoon Antipater, die hij enkele dagen vóór zijn dood, omdat hij zijn vader had willen vergiftigen, in de gevangenis had laten vermoorden, en deze te voren door hem bij testament tot opvolger bestemd was.

Ware Christenen moeten nimmer zeer beangstigd worden door de vervolging van een mens. Hun vijanden mogen sterk en zij zwak zijn, toch moeten zij niet verschrikt worden. Zij moeten bedenken, dat de triomf van de goddeloze maar kort duurt. Wat is er geworden van de farao's en de Nero's en de Diokletianussen, die eens het volk van God wreed vervolgden? Waar is de vijandschap gebleven van een Karel IX van Frankrijk en van de bloeddorstige Maria van Engeland? Zij deden hun uiterste, om de waarheid te gronde te werpen, maar de waarheid rees opnieuw op van de aarde en leeft nog; en zij zijn gestorven en verrotten in het graf. Dat geen gelovige het hart bezwijke. De dood is een machtig sloper, en kan iedere berg uit de weg nemen van Christus' kerk. De Heere leeft eeuwig. Zijn vijanden zijn slechts mensen. De waarheid zal altijd zegevieren.

Tot recht begrip van het volgende als van de Evangeliën in het algemeen en de Handelingen der Apostelen, vervolgen wij hier de geschiedenis van de Herodianen, die in het slotwoord op 1 Makkabeeën werd afgebroken bij de dood van Herodes de Grote, terwijl wij op de daar vermelde stamboom acht slaan, tot op de verwoesting van Jeruzalem. In zijn laatste testament had Herodes omtrent zijn opvolgers in de regering op de volgende wijze beschikkingen gemaakt:

Archelaüs, koning over Idumea, Judea en Samaria. Herodes Antipas, viervorst over Galilea en Perea. Filippus, viervorst over Iturea, Gaulanitis, Auranitis, Tragonitis en Batanea.

Bovendien vermaakte hij aan zijn zuster Salóme de steden Jamnia, Asdod, Fasaëlis en Archelaïs, die deze weer bij haar dood aan de keizerin Livia vermaakte. Archelaüs nu, nadat hij de begrafenis van zijn vader volbracht had, begaf zich naar Jeruzalem en ontving op de tempelberg de huldiging van het volk, waarbij hij een vrijstelling van belasting toestond; het volk eiste echter nog veel andere dingen, zodat Archelaüs tot geweld de toevlucht nam en een groot bloedbad aanrichtte, waarin 3. 000 Joden om het leven kwamen. Nadat de rust hersteld was, begaf hij zich naar Rome om door Augustus in zijn waardigheid bevestigd te worden. Tegelijk met hem verscheen daar zijn broeder Antipas, die hem geheel wilde verdringen, en eveneens afgezanten van de Joden, die om bevrijding van de heerschappij van de Herodianen vroegen. Na lang talmen bevestigde Augustus het testament van Herodes, maar stond Archelaüs allereerst slechts de titel van Ethnarch toe. Na zijn terugkeren huwde hij de weduwe van zijn halfbroeder Alexander, Glafyra, bij wie hij ook kinderen verwekte; in het vervolg van zijn regering zette hij willekeurig Hogepriesters aan en af, en gedroeg hij zich in

de hoogste mate despotisch en wreed, in het bijzonder tegen de Samaritanen, zodat hij herhaalde malen bij de keizer werd aangeklaagd, deze hem in het jaar 6 na Chr. afzette en in ballingschap naar Vienne in Gallië zond, terwijl hij van zijn land Judea en Samaria bij Syrië als direct Romeins gebied voegde. Deze beide landschappen stonden tot op het jaar 41 na Chr. onder het oppergezag van de stadhouders van Syrië, wier opvolging gedurende de tijd van de Bijbelse geschiedenis van het Nieuwe Testament deze is:

1) P. Quintilius Varus van 6-1 vóór Chr.
2) M. Lollius 1 vóór Chr. tot 3 na Chr.
3) C. Marcius Censorinus (?) 3 na Chr.
4) L. Volusius Quirinus 4 na Chr.
5) P. Sulpicius Quirinus 6-11 na Chr.
6) Creticus Silanus 11-17 na Chr.
7) Cn. Calpurnius Pis 17-19 na Chr.
8) Cn. Sentius Saturninus (?) 19 na Chr.
9) Anlius Lamia 20-22 na Chr.
10) Pomponius Flaccus 22-33 na Chr.
11) Tussentijd zonder stadhouder 33-35 na Chr.
12) Lucins Vitenins 35-39 na Chr.
13) Publins Petronius 39-42 na Chr.
14) C. Tibius Marsus 42-44 na Chr.
15) C. Cassins Longinus 45-50 na Chr.
16) Ummidius Quadratus 50-60 na Chr.
17) Domitius Corbulo 61 65 na Chr.
18) Cestius Gallus 65-66 na Chr.
19) Licinius Mucianus 66-69 na Chr.

Om de verre afstand van het hoofdland verkregen zij bijzondere landvoogden, die gewoonlijk te Caesarea aan de zee resideerden, ten tijde van de hoge feesten naar Jeruzalem kwamen en daar het paleis van Herodes bewoonden. Tot op het genoemde jaar volgden zij zo elkaar op.

1) Coponius 6-14 na Chr.
2) Markus Ambivius idem
3) Annius Rufus idem
4) Valerius Gratus 14-25 na Chr.
5) Pontius Pilatus 26-36 na Chr.
6) Marcellus 36-37 na Chr.
7) Marullus 37-41 na Chr.

Ter opheldering van Hand. 5: 37 wordt hier nog het volgende meegedeeld: dadelijk na de verbanning van Archelaüs volgde de zending van Quirinus naar Syrië (ongeveer in de zomer van 6 na Chr.) terwijl het bestuur van Judea in het bijzonder aan bovengenoemde Coponius was opgedragen. In het daarop volgende jaar kwam Quirinus zelf naar Judea om een schatting op het land te leggen. De Joden waren reeds door het gerucht van een schatting alleen, die slechts als inleiding voor een brandschatting kon dienen, in opgewonden stemming; zij

werden echter door de toespraak van de Hogepriester Joazar, de zoon van Boëthus, bewogen om geen weerstand daartegen te bieden. Een onbezonnen gedeelte sloot zich echter toch aan Judas uit Gamala (zuidoostelijk van het meer Gennesareth) en de Farizeeër Zadok aan, die tot openbare opstand aanhitsten en daardoor veel ellende veroorzaakt hebben.

Gaan wij nu over tot Herodes Antipas. Deze werd door zijn onderdanen eveneens met de koningstitel vereerd, hoewel hij slechts viervorst was (Mark. 6: 14 Luk. 3: 1). Hij had zijn gebied aan beide zijden van de Jordaan en resideerde gewoonlijk te Tiberias aan het meer Gennesareth 4: 25), maar in de zomer was hij, om het hete en ongezonde van het klimaat, te Livias, ten oosten van Jericho. De inkomsten van Antipas bedroegen 200 talenten; ook wordt in Luk. 8: 3 van zijn rentmeester gesproken. Hij was een lichtzinnig vorst, buitengewoon aan het levensgroot overgegeven, geveinsd en niet vrij van geweld, hoewel meer karakterloos dan wreed. Gehuwd met de dochter van de Arabische koning Aretas, werd hij toen hij eens op een reis naar Rome zijn halfbroeder Filippus (Herodes c. zie de stamboom B. II 3), die ambteloos leefde, bezocht, op diens vrouw Herodias (B. I. 2 en 4) verliefd, en maakte met haar de afspraak, dat zij na zijn terugkeren van Rome bij hem zou komen, terwijl hij zijn vrouw, met wie hij reeds lang getrouwd was, wilde verstoten. De laatste, die nog gedurende afwezigheid van Antipas bericht ontving van zijn verbintenis met Herodias, ontvluchtte over Machaerus naar haar vader te Petra, welke stad toen de hoofdstad van Arabië was; de voorgenomen vereniging van de beiden kwam vervolgens werkelijk tot stand. Wij komen op deze geschiedenis bij hoofdstuk . 4: 12vv. terug. In het jaar 36 kwam Herodes met zijn vorige schoonvader Aretas in moeilijkheden over de grensscheiding en werd in de daaruit ontstane oorlog geheel geslagen: het volk zag daarin reeds de straf van God wegens de onthoofding van Johannes de Doper. Nu wendde hij zich wel tot zijn beschermer, de Romeinse keizer Tiberius, met de bede om hulp, en van deze ontving ook de Syrische stadhouder Vitellius het bevel, Aretas levend of dood over te leveren; maar voordat het bevel kon volbracht worden, stierf Tiberius op 16 maart 37 na Chr. , en Vitellius, die eerst tot Jeruzalem was opgerukt, waar hij gedurende het Paasfeest rustte, zette de oorlog nu niet verder voort. Hardere slagen ontving Herodes onder de nu volgende keizer Gaius Caligula, Bij deze verkreeg zijn neef Herodes Agrippa I (B. I. 2 c. 1), die hij vroeger uit grote verlegenheid had geholpen, zo’n grote invloed, dat hij de vroegere Tetrarchie van Filippus, die na diens dood aan het einde van het jaar 33 of het begin van 34 na Chr. bij Syrië gevoegd was, benevens de tetrarchie van Lysanias (Luk. 3: 1) onder de titel van koning in het bezit verkreeg. Verder wist Agrippa zijn oom, Herodes Antipas, bij de keizer zo verdacht te maken, dat Antiras, die op aandringen van de eergierige Herodias en door haar vergezeld, naar Rome was gekomen, om eveneens de koningstitel te verkrijgen, in het jaar 39 na Chr. werd afgezet en naar Lyon in het toenmalige Gallië verbannen. Hij is later in Spanje gestorven. Zijn tetrarchie kwam in het volgend jaar aan Agrippa I. Deze steeg nog in aanzien bij de nu volgende keizer Claudius, die aan hem grote dank verschuldigd was, en zo verkreeg hij bij het gebied, dat hij reeds bezat, in het jaar 41 nog Judea en Samaria, waardoor nu weer geheel Palestina onder één scepter (41-44 na Chr) verenigd was. Wij vermelden uit deze tijd nog een belangrijk voorval onder de Syrische stadhouder Petronius. Deze had van de keizer Caligula het bevel ontvangen, het keizerlijke standbeeld met geweld in de tempel te Jeruzalem op te richten, de tegenstrevende om te brengen en als het nodig was het gehele volk tot slaven te verkopen. Voordat nu de Joden het wilden geloven, dat dit bevel ernstig gemeend was, stond Petronius reeds met het 3de legioen

en met zijn bondgenoten bij Ptolemeüs. Omdat aan gewapende tegenstand niet te denken was, verzamelden mannen, vrouwen en kinderen zich bij scharen in de vlakte van Ptolomeüs, van de stadhouder bescherming afsmekende voor het geloof van hun vaderen. Deze, door hun beden bewogen, begon met de vertegenwoordigers van het volk te Tiberias onderhandelingen. Hier zocht hij de Joden te bewijzen, hoe onverstandig hun bede was; alle volken zonder uitzondering hadden de beelden van de keizer behalve de beelden van hun landgoden geplaatst; zij alleen wilden een uitzondering maken en beledigden door ongehoorzaamheid op dit punt de keizer persoonlijk. De Joden beriepen zich daarentegen op hun wet; zij hadden niet eens een beeld van hun eigen God in de tempel, laat staan, dat zij het beeld van een mens daarin zouden dulden. Petronius verklaarde, dat hij zijn heer toch gehoorzaamheid moest bewijzen, en hij zou daarom het bevel met geweld ten uitvoer brengen, waarop het gehele volk verklaarde, dat het bereid was te sterven. De stadhouder wist niet wat hij tegenover zo'n moed zou beginnen en verdaagde daarom de onderhandelingen. De volgende dag beproefde hij het opnieuw met gebeden en bedreigingen, maar met hetzelfde gevolg. Inziende, dat het land de ondergang tegemoet ging, wanneer hij thans het bevel van de keizer ten uitvoer bracht - de zaaitijd was bijna voorbij en nog had niemand om de onzekere uitslag het veld in gereedheid - gaf hij toe, riep het volk nog eens tezamen en maakte hun zijn besluit bekend, dat hem zijn leven kon kosten. Hij wilde zijn heer bidden, hem van de uitvoering van het bevel te verschonen. Gelukte het hem niet diens toorn te stillen, zo wilde hij zijn leven voor het volk opofferen. Door de zegenwensen van het volk vergezeld, reisde hij naar Ptolemeüs terug en voerde hij zijn troepen naar Antiochus. Van daar meldde hij de keizer, wat hij had gedaan en verzocht hem dringend, het volk met te verderven, omwille van dit bevel, daar het geen tegenstand was, maar godsdienstige weerzin, die de Joden tot het uiterste dreef. Als antwoord bedreigde Caligula hem met de dood; voordat echter die brief met de bedreiging in handen van Petronius kwam, was Caligula reeds vermoord en in zijn plaats onder medewerking van Agrippa, die juist in Rome aanwezig was, Claudius tot keizer uitgeroepen. Van de dood van Agrippa, die van geheel gelijke aard als die van Herodes de Grote was, lezen wij in Hand. 12 Omdat zijn zoon Agrippa II pas 17 jaar oud was en nog niet tot de regering werd toegelaten, werd het grootste gedeelte van het land weer van Syrië, en Judea en Samaria stonden tot op de laatste Joodse oorlog weer onder landvoogden, van wie wij hier nog niet de tijd van hun bestuur (deze is moeilijk te bepalen en kan pas bij de behandeling van de geschiedenis van de Apostelen behandeld worden), maar alleen de namen opgeven, 8) Cuspius Fadus, 9) Tiberius Alexander, 10) Ventidius Cumanus,
11) Antonius (volgens anderen Claudius) Felix. 12) Porcius Festus, 13) Albinus, 14) Gessius Florus. Wat de viervorst Filipus aangaat, die wel te onderscheiden is van de vroegere man van Herodias, diens gebied besloeg het oude Basan of de uitgestrekte open hoge vlakte, die van de voet van de grote Hermon zich tot aan het Haurangebergte in het zuidoosten en de Hiëromax in het zuiden uitstrekt. Het westelijk gedeelte van deze grote vlakte, die aan de zee van Tiberias en de Jordaan grenst, is het landschap Gaulanitis (thans Dscholan). Het noordelijk gedeelte boven de stad Caesarea Filippi heet Iturea (thans Dschedur). Het oostelijke is Auranitis (thans Haran). Het noordelijk daarvan liggende, lage en steenachtige district is Trachonitis (thans el Ledscha), en zuidelijk daarvan, naar het Haurangebergte, ligt Batanea. Zoals Filippus nog tijdens het leven van zijn vader, toen hij bij deze door Antipater in verdenking was gebracht, voor onschuldig erkend werd, zo betoonde hij zich later als verreweg de beste van de zonen van Herodes de Grote, als een zacht vorst, die zich ijverig op

zijn plichten toelegde en van eenvoudige leefwijze was. De stad Caesarea, naar hem Filippi bijgenaamd, oorspronkelijk, naar de nabijgelegen berg Panius, Panias geheten, waar Herodes de Grote een tempel voor Augustus had opgericht, bouwde hij omtrent het jaar 6 na Chr. verder uit (hoofdstuk . 16: 13). Zij ligt op de hoogte van een mooi terras van kalksteen, ongeveer 1147 voet boven de zee; in haar ligging verenigt zij in hoge graad het grootse met het mooie, ingesloten in een hoek aan de zuidvoet van de krachtige Hermon, die zich majestueus achter haar verheft. Een andere door Filippus gebouwde stad, het 5 mijl zuidelijker gelegen Bethsaïda, noemde hij ter ere van de dochter van de keizer Julias. Hier richtte hij zich een grafteken op, en later is hij daar ook bijgezet. Omdat hij van zijn vrouw, Salóme, de dochter van Herodias, geen erfgenamen had, zo behoorde van 34-37 na Chr. de tetrarchie, die hij bezeten had, tot de provincie Syrië, doch kwam, zoals te voren is meegedeeld, in het laatstgenoemde jaar aan Agrippa I. Diens zoon Agrippa II verkreeg pas omtrent het jaar 48 of 49 van de keizer Claudius het kleine vorstendom Chalcis aan de Libanon, dat tot die tijd zijn oom Herodes (B. 12 c. 3) had toebehoord, evenals het, sinds 46 na Chr. eveneens door hem waargenomen opzicht over de tempel te Jeruzalem, waaraan het recht was verbonden, om Hogepriesters aan te stellen. Omtrent deze tijd werd ook de betrekking van bloedschande aangeknoopt tussen hem en de weduwe van de voorganger, zijn volle zuster Berenice (Ac 25: 13). Vier jaar later (53 na Chr) viel hem, onder de titel van een koning, in plaats van dat vorstendom, de Tetrarchie van Filippus met die van Lysanias ten deel, waarbij vervolgens keizer Nero nog 3 steden en 14 dorpen in Galilea voegde, terwijl verreweg het grootste gedeelte van de joodse staat Romeinse provincie bleef. Door de verdrukking van de boven met name genoemde stadhouders van Syrië, alsmede van hun eigen landvoogden ontstond een gisting onder het Joodse volk. Agrippa zocht zo veel mogelijk de crisis 28: 31), die zich steeds dreigender aankondigde, af te wenden. Hoewel hij veel tot verfraaiing van Jeruzalem, vooral ook door voltooiing van de buitenwerken aan de tempel, bijgedragen heeft, stond hij toch in geen bijzonder aanzien bij het volk. Toen vervolgens de oorlog tegen de Romeinen uitbrak, sloot hij zich voortdurend aan deze aan; na het eindigen van de oorlog bleef hij nog 30 jaar in het bezit van zijn kleine heerschappij, en stief hij als 70-jarige grijsaard onder de regering van keizer Trajanus (in het jaar 101 na Chr.).

21. Hij dan, de door Gods hand als van schrede tot schrede geleide Jozef 2: 13") opgestaan zijnde, heeft tot zich genomen het kindeke en Zijn moeder, en is gekomen in het land Israël, tot aan de grenzen, bij Rhinocolura, zonder nog te weten, op welke plaats hij zich zou vestigen (vs. 20).

"Gij zijt wel in Egypte, maar gij behoort er niet. " Dit woord, dat ons allen moet onderscheiden, onderscheidde ook Jezus.

22. Maar toen hij hoorde, dat Archelaüs, die zijn vader in argwaan en wreedheid geheel gelijk was, in de provincie Judea, waarin Bethlehem lag, koning was, in de plaats van zijn vader Herodes, van wiens woede tegen de Bethlehemitische kinderen (vs. 16) hij nu onderricht werd, vreesde hij daarheen te gaan, daar hij van mening was, dat Bethlehem, de stad van David, de plaats was, waar hij David’s Zoon moest grootbrengen; maar door Goddelijke openbaring vermaand in de droom, nadat hij te voren biddende en vragende zich tot de Heere gewend had, omdat hij in een tweestrijd was, is hij vertrokken, volgens die aanwijzing in de

delen van Galilea, die onder de heerschappij van de minder gevaarlijke Herodes Antipas stonden.

Wij leren hieruit als gelovigen elke willekeurige zucht tot verandering in ons beteugelen en in een gegeven toestand biddende en werkende te blijven, totdat wij van hoger hand tegenbevel ontvangen. Eigenwillige, op enkel menselijke berekeningen steunende stappen, betamen geen gelovige.

23. En daar gekomen zijnde, niet tot aan het eigenlijke Galilea voorttrekkende, maar aanstonds in Beneden-Galilea ophoudende 4: 25"), nam hij zijn woonplaats in de stad, genaamd Nazareth, die reeds vóór de geboorte van het kindeke Jezus als Zijn woonplaats was aangewezen (hoofdstuk . 1: 18vv. Luk. 1: 26vv. ; 2: 4), opdat daar die leiding van God, die Jozef voor de opvoeding van het kindeke Jezus juist deze onaanzienlijke stad aanwees, vervuld zou worden, wat wel niet op een enkele bepaalde plaats van het Oude Testament, maar wel in verschillende aanwijzingen en uitspraken omtrent de geringe afkomst en de onaanzienlijke verschijning van de toekomstige Messias, door de a) profeten gezegd is, dat Hij Nazarener zal geheten worden (Mark. 1: 24 Joh. 1: 45; 18: 5; 19: 19, Hand. 2: 22 enz.).

a) Jes. 11: 1; 60: 21 Zach. 6: 12

De plaats Nazareth is noch in het Oude Testament, noch bij Josefus vermeld; de naam (van run = nezer d. i. tak, spruit) wijst aan dat de plaats zelf een zwak rijsje was, of was haar gegeven vanwege het kreupelhout en bos, dat het omgaf. Sinds "Jezus van Nazareth" is de vroeger niet eens vermelde plaats een van de meest gevierde op de gehele aardbodem, Zij behoorde tot Beneden-Galilea, lag op een berg (Luk. 4: 29) 1 ½ uur ten westen van Thabor, 8 uur van Tiberias en 3 dagreizen van Jeruzalem, in schone, zowel ernstige als liefelijke omgevingen; het tegenwoordige en-Nazirah daarentegen ligt op de westelijke zijde van een smal, langwerpig dal, dat zich van het zuidzuidwesten naar het noordnoordoosten uitstrekt, aan de onderste helling van de westelijke berg, die zich hoog en steil boven de stad verheft en van wiens top bij een vervallen grafteken men een prachtig uitzicht op de vlakte van Jizreël en Zebulon, de bergen Thabor, Gilboa, Karmel, Hermon en de Middellandse Zee geniet. Zij strekte zich met haar goed gebouwde stenen huizen tot in het dal beneden uit en telt ongeveer 3000 inwoners, die voor het grootste gedeelte Christenen zijn.

Het hoofdgebouw van de plaats is het vestingsgewijs ommuurde Latijnse klooster; de kleine kerk daarnaast, die na die van het heilige graf de schoonste van Syrië is, wijst de plaats aan waar volgens de overlevering het huis van Maria gestaan heeft; onder het koor daarvan, 17 trappen naar beneden wordt in een hol de plaats aangewezen, waar de geboorte aan Maria werd aangekondigd (Luk. 1: 26vv.) een zuil wijst de plaats aan waar de engel, een tweede waar Maria stond; van de laatste is het middelstuk uitgebroken, het bovenste gedeelte hangt aan de zolder en alleen de basis staat nog vast. Het huis van Maria zelf is, volgens de legende, in het jaar 1291 door engelen naar Dalmatië, in het jaar 1294 verder in een bos van Recanati gedragen, later op een heuvel, die in het bezit was van twee broeders, en eindelijk naar Loretto in Italië, op de plaats, waar het nog altijd getoond wordt In Nazareth daarentegen zou zich nog de bron van Maria en de woning van Jozef bevinden, ook wordt daar een grote

stenen vloer bewaard, waarop de Heere met Zijn discipelen gegeten zou hebben. Eindelijk wijst men, als men van het dal van Nazareth naar de vlakte van Jizreël heen gaat, de rotshelling aan, waarvan de Nazareners Christus naar beneden wilden werpen (Luk. 4: 29). Deze is echter bijna een uur van de stad verwijderd, terwijl de Evangelist als de plaats van het voorgenomen naar beneden storten van de heuvel van de berg aanwijst, waarop hun stad gebouwd was. "Wilt gij mijn mening weten, " zo schrijft Van de Velde: "dan moet ik bekennen, dat ik de zaak niet anders weet te verklaren, dan door aan te nemen, dat het oude Nazareth op een plateau van de berg lag en deze vroeger een loodrecht neervallende wand moet hebben gehad, waarvan steile rotsen in de loop der eeuwen naar beneden gestort en verbrokkeld zijn, misschien door aardbevingen, die hier te lande zeer veelvuldig zijn; dan zou de plaats, waarvan men de Heiland dacht af te werpen, nu geheel verdwenen zijn. " Door Sultan Bibars in het jaar 1263 geheel en al in ruïnen veranderd, werd Nazareth pas na verscheidene eeuwen weer opgebouwd, het bleef echter lange tijd slechts een klein dorp, totdat de Franciscaners in 1620 de kerk van de aankondiging weer opbouwden en daaraan een klooster verbonden. Wat nu de voor ons liggende plaats van Mattheus aangaat, zo gelooft men gewoonlijk, dat de Evangelist doelt op de woorden: Jes. 11: 1 , waar Christus als "nezer" wordt voorgesteld, welk woord, zoals wij gezien hebben, ook aan de naam van de stad Nazareth ten grondslag ligt. Anderen menen, dat Mattheus op andere plaatsen doelt, waar op de geringheid van de Messias, op de verachting, waarin Hij bij Zijn volk zou staan, wordt gewezen (Ps. 22; Jes. 63), terwijl de naam Nazarenus, die Jezus van de plaats, waar Hij werd opgevoed, ontving, een verachte mens betekent. Nog anderen houden het daarvoor, dat hier op dezelfde wijze een, in de ons bekende profetische boeken niet voorkomende voorspelling ten grondslag ligt, zoals Paulus in Hand. 20: 35 zich beroept op een in de Evangeliën niet bewaarde uitspraak van Christus en de Apostel Judas in vs. 14vv. van zijn brief op een overigens elders meegedeelde profetie van Henoch, zodat wij dus hier met een mondelinge overlevering te doen zouden hebben, waardoor de plaats van het bijzonder leven van de Messias reeds lang te voren even zo bepaald was, als de plaats van Zijn geboorte door Micha 5: 1 "Deze voorzegging, " zegt Menken, "had zelf een dergelijk lot, als Hij, van wie zij getuigde: een lange verborgenheid bedekte haar, alsof zij iets menselijks was geweest, totdat zij als een door de uitkomst bevestigd onvergankelijk Godswoord uit haar verborgenheid te voorschijn werd gebracht en aan de gehele wereld bekend werd gemaakt. "

Wij achten het noodzakelijk hier aanstonds nog iets aan te voeren over de bloedverwanten, met wie Jezus in Nazareth opgroeide. Volgens hoofdstuk . 13: 55vv. had Hij tot broeders deze vier: Jakobus, Joses, Simon en Juda; bovendien had Hij ook zusters, waarvan echter niet een bij naam bekend is. Waren deze nu lichamelijke broeders en zusters van de Heere, zodat Jozef en Maria na de geboorte van de Heere nog met elkaar kinderen verwekten? Dächsel schrijft daaromtrent het volgende: "De Roomse Kerk is bij de stelling van Augustinus gebleven: "Of Maria nog eens gebaard zal hebben? dat zij verre! Moeder kon die vrouw wel zijn, maar echtgenote niet. " En inderdaad: had Maria eenmaal de door God verwekte voortgebracht, zo moest de eerbied voor het wonderbare, de vrees voor degene, die onmiddellijk door de kracht van de Allerhoogste was aangeraakt, Jozef voor altijd afhouden bij haar als echtgenoot te wonen, en ook haar eigen organisme, nadat het tot een bloemenkelk van de nieuwe mensheid was geworden, tot een moederschoot voor de verschijning van het eeuwige leven, was voor haar te verheven en te feestelijk gestemd om zich nog toe te kunnen geven tot het

voortbrengen voor de sferen van het dagelijkse leven en van de oude wereld. Van dit standpunt is slechts de andere opvatting mogelijk: dat wij bij de broeders en zusters van de Heere alleen met neven en nichten te doen hebben, en dan zou, om andere manieren van verklaring die weinig waarschijnlijk zijn, zonder meer voorbij te gaan, deze de toedracht zijn: Jozef, de man van Maria, had een broeder Kleopas (Joh. 19: 25), die met een Griekse naam ook Alfeüs heet (MATTHEUS. 10: 3 Mark. 3: 18 Luk. 6: 15 Hand. 1: 13) en die wel te onderscheiden is van een andere man, van wie de in onze taal gelijkluidende naam slechts een samentrekking van het Griekse Kleopatros is (Luk. 24: 18). Deze stierf vroegtijdig, Jozef nam de weduwe met de kinderen in zijn huis op, en nu vormden beide delen, Jozef met Maria en Jezus aan de ene, en deze weduwe van Kleopas met haar zonen en dochters aan de andere zijde, één enkele familie. De namen van de 4 zonen kennen wij reeds, die van de dochters laten wij rusten, daar de Schrift geen aanwijzing daarvan geeft; hoe heet echter de moeder van Kleopas? De plaatsen hoofdstuk . 27: 55vv. Mark. 15: 40vv. Joh. 19: 25 geven ook de nodige verklaring, omdat zij de één van de drie Maria's, die onder het kruis van Jezus stonden, nu eens als vrouw van Kleopas, dan weer als de moeder van Jakobus en Joses noemt; deze Maria heet nu, omdat zij door de opname in het huis van Jozef met deze tot één familie was samengevoegd, bij Johannes de zuster van Maria, de moeder van de Heere, wat dan zo veel betekent als: de in zusterlijke verhouding tot haar staande zwagerin. Maar ook Jozef, de pleegvader van Jezus en zijn aangenomen kinderen, moet vroeg gestorven zijn, daar hij na het 12de jaar van zijn pleegzoon niet meer vermeld wordt, en de Heer bij de kruisdood Zijn moeder aan de leerling en discipel (Joh. 19: 24vv.) ter verzorging overgeeft.

Jezus groeide op in een merkwaardig gezin, dat de stormen des levens, de nood en de liefde zo hadden gevormd. Twee schoonzusters met dezelfde naam, twee Maria's waren de moeders in deze kring; de kinderen van Kleopas, met wie Jezus broederlijk samenleefde, schijnen hetzelfde wakkere, verstandige en vastbesloten soort van karakter te openbaren, dat ook Jozef onderscheidde, maar grote volheid en diepte van gemoed hadden zij niet. Dat nu Jezus in Zijn jeugd zelf het handwerk van Zijn pleegvader heeft uitgeoefend, zoals de overlevering uit de eerste Christelijke tijd beweert, vindt zijn bevestiging in Mark. 6: 3 , waar Hij zelf een timmerman wordt genoemd en niet slechts zoals in MATTHEUS. 13: 55 zoon van de timmerman. Justinus Martyr merkt daarbij op, dat Hij ploegen, jukken en weegschalen gemaakt heeft en daardoor symbolen van gerechtigheid heeft voorgesteld en tot een werkzaam leven het voorbeeld heeft gegeven.

Wij voor ons, die geen Maria willen verafgoden, zien niet in waartoe al die pogingen dienen, om aan Maria een voortdurende maagdelijkheid toe te kunnen schrijven. Indien daarin zo veel gewicht lag, waarom is het dan niet duidelijk gemeld, terwijl integendeel de Schrift zich uitdrukt, dat men niet anders dan aan een gemeenschap van Jozef en Maria na de geboorte van de Heere moet denken en ook aan volle broeders. Ook na deze vernieuwde poging van Dächsel, blijven wij met De Costa zijn mening een Roomse dwaling noemen. Dat zij haar vasthouden, die niet begrijpen wat geschreven staat in Hebr. 13: 3 : "Het huwelijk is eerlijk onder allen en het bed onbevlekt. " 1: 25).

HOOFDSTUK 3.

CHRISTUS DOOR JOHANNES GEDOOPT.

I. Vs. 1-12. Als de Heere Jezus zijn 30ste levensjaar bereikt heeft, en voor het volk van Israël, met het begin van een Sabbatsjaar, een tijd van rust en van vrijheid van landelijke bezigheden was gekomen, is naar Gods raad, voor Johannes de Doper het uur gekomen, om zijn werk te beginnen. Hij treedt nu in de woestijn van het Joodse land aan de Jordaan op, met de prediking van bekering en met de verkondiging van de nabijheid van het hemelrijk. Het bericht van zijn verschijning trekt van alle zijden uit de kleinere plaatsen van Judea zowel als uit de hoofdstad zelf, mensen aan, die zich onder belijdenis van zonde aan zijn doop onderwerpen. Ook de Farizeeën en Sadduceeën komen tot hem, maar Johannes kan deze en allen, die de richting van hun hart delen, niet zoals zij zijn tot de doop toelaten, maar moet vooraf met een doorsnijdende strafprediking, die tot op de grond van het hart moest doordringen, tot hen komen, om hen, als het mogelijk was, tot een juiste kennis van hen zelf en tot een doortastende bekering op te wekken.

1. En in die dagen, toen Jezus nog te Nazareth in het verborgen leefde (hoofdstuk . 2: 23) en nu reeds het 30ste levensjaar bereikt had 1) (Luk. 3: 23 volgens meer nauwkeurige opgaaf in Luk. 3: 1vv. in de herfst van het jaar 26 na Chr.) 2) kwam Johannes, de zoon van Zacharias en Elizabeth (Luk. 1: 5, 57), later algemeen de Doper genoemd, omdat Gods bevel tot hem kwam, dat hij thans voor het volk van Israël (Luk. 1: 80) zou optreden, predikende in de woestijn van Judea, die boven de Dode Zee aan de Jordaan ligt. 3)

1) De tijdruimte tussen dat, wat de Evangelist nu vertelt en hetgeen hij te voren gezegd heeft, is weliswaar niet kort, maar in die hele lange tijd vond er geen opmerkelijke verandering plaats.

Na de gevaren en de onrust van Zijn eerste kinderjaren leefde Jezus nu stil, onopgemerkt en onbekend te Nazareth hij Zijn moeder Maria en Zijn pleegvader Jozef met hun kinderen. Zo wonderbaar, zo bijzonder als Zijn geboorte en het begin van Zijn leven waren, zo gewoon, zo zonder iets wonderbaars, zonder iets wat de opmerkzaamheid van de mensen tot Hem had kunnen trekken, was vervolgens Zijn leven als jongeling en als man. De engel, die Zijn geboorte had aangekondigd, de legers van hemellingen, die deze geboorte met verheerlijking van God hadden gevierd, bewaarden nu over Hem een diep stilzwijgen. Er kwamen geen wijzen meer uit verre landen, om Hem te aanbidden; er gebeurde nu naar Hem geen verdere navraag; er was geen vervolging van de zijde van de regering en de priesterstand; geen Simeon getuigde van Hem als de Heiland; geen profeten spraken van Hem als van de Verlosser. Hemel en aarde, engelen en mensen schenen zich niet meer om Hem te bekommeren, dan zij zich om elke knaap en jongeling en man in Nazareth bekommerden. Hij zelf deed in de gehele tijd van 30 jaar slechts eens, als knaap, iets bijzonders, dat de opmerkzaamheid van Zijn tijdgenoten en landsgenoten op Hem kon richten, en naar de raad van de over Hem en over hen regerende God richten moest; overigens was Hij als een ander mens en openbaarde Hij Zich in Zijn gebaren en in Zijn doen en laten, zo ver dit het menselijke oog kon opmerken, evenals een ander mens.

2) Op de aangehaalde plaats vermeldt Lukas,

1) wie ten tijde van het optreden van Johannes de wereldlijke macht over Palestina en de afzonderlijke delen daarvan had:

a) in Rome heerste toen in plaats van Augustus, onder wie Christus geboren is, zijn opvolger Tiberias (de tijd van zijn mederegentschap meegerekend was 12-37 na Chr.);

b) in Judea en Samaria, sedert het jaar 6 na Chr. onder onmiddellijke heerschappij van de Romeinen, was Pontius Pilatus landvoogd (26-36 n. Chr.);

c) in Galilea en Perea regeerde Herodes Antipas als viervorst (4 v. Chr. -39 n. Chr.);

d) in Iturea en Trachonitis aan de overzijde van het meer van Gennesareth was diens broeder Filippus viervorst (4 v. Chr. -34 n. Chr.).

Bovendien geeft de Evangelist nog acht:

e) op het vorstendom Abilene in het Noorden van Iturea en Trachonitis, dat ten tijde, toen hij zijn Evangelie schreef, mede tot het Joodse rijk behoorde 2: 20) en dat, toen Johannes de Doper optrad, zijn eigen vorst in een zekere Lysanias had.

Verder bericht Lukas

2) wie de geestelijke overheid van het land geweest is, namelijk:

a) de voorzitter van de Hoge Raad was Annas, die van 7-14 n. Chr. het Hogepriesterambt bekleed had

b) wie toen het Hogepriesterambt bekleedde was zijn schoonzoon Kajafas (17-36 n. Chr.), beide behorende tot de sekte van de wereldsgezinde Sadduceeën, die de heidense bestuurders toegedaan waren.

Nu wordt tevens eerst de termijn van het optreden van Johannes nog meer bepaald als het 15de jaar van het keizerrijk van keizer Tiberias genoemd; dat is het jaar 26 n. Chr. , hetzelfde, waarin Pontius Pilatus zijn ambt als landvoogd aanvaardde om het tot in hetzelfde jaar waar te nemen, waarin ook Kajafas als Hogepriester moest aftreden. Dit jaar 26 na Chr. was echter, zoals wij bij 1 Mak. 6: 54 gezien hebben, van zijn laatste kwartaal, de maand Tisri (oktober) af tot aan de herfst van het volgende jaar een Sabbatsjaar, en als zodanig zeer geschikt voor de werkzaamheid van de Doper; en hoe goed is het nu mogelijk, dat het jaar van de herfst 27 tot 28, in de tweede helft waarvan Jezus Zijn werkzaamheid in Galilea aanving (hoofdstuk . 4: 12vv.) een Jubeljaar geweest is, omdat dit als het 50ste jaar op de 7 x 7 jaren van een Sabbatsperiode volgde (Lev. 25: 8vv.). Een Jubeljaar moet het jaar van die werkzaamheid van Christus geweest zijn, omdat pas dan Zijn woord in Luk. 4: 21 (vgl. Luk. 4: 19 met Jes. 61: 2) de juiste aanleiding in de geschiedkundige tijdsomstandigheden verkrijgt. Heeft toch de

instelling van het Jubeljaar duidelijk van begin af aan hoofdzakelijk daarop gedoeld, om de Messiaanse genadetijd, of de wederopbouw van al wat door de zonde in de loop der tijden verdorven werd, de opheffing van alle slavernij door de Verlosser en de oprichting van ware vrijheid voor de kinderen van God af te beelden en als goddelijke belofte voor de toekomst bij het volk in levend aandenken te houden, dan kon het begin met de vervulling van deze belofte slechts in een Jubeljaar plaats vinden, en hoe weinig ook de wetten, die op het Jubeljaar in het bijzonder betrekking hebben, na de ballingschap weer werden opgenomen, zo werkte toch die instelling in bijzondere bepalingen van het burgerlijk recht door en bleef in levend aandenken. Wij zullen bij hoofdstuk . 4: 17 zien, dat het "aangename jaar van de Heere", dat Christus voor Zijn volk tot werkelijkheid deed worden, nog een veel grotere omvang van tijd had, dan die van een eigenlijk jaar, en volgens een bepaalde profetische voorzegging werd afgemeten; intussen blijft het toch van gewicht, dat een gedeelte van deze tijd en wel een karakteristiek zich onderscheidend deel inderdaad de omvang van een genade- of Jubeljaar heeft.

3) Met deze uitdrukking wordt hier het Zuidelijke deel van het onvruchtbare gebergte bedoeld, dat langs de Jordaan, aan de westzijde van de landstreek van Scythopolis of Bethsean tot aan Jericho en vervolgens van Jericho tot aan het einde van de Dode Zee zich uitstrekt Jos (3: 1); dus is dezelfde woestijn bedoeld, waarvan ook in 2 Sam. 15: 23, 28; 16: 14 sprake is. In deze streek beneden aan de Jordaan aan het noordeinde van de Dode Zee, en wel aan de ondiepten van de stroom 2: 7) trad Johannes het eerst predikende en dopende op; daarbij is echter in betrekking op beide werkzaamheden een onderscheid in tijd te maken. In de laatste helft van oktober, of in het begin van november beginnen de herfstregens (in de Bijbel de vroege regens genoemd), niet plotseling, maar langzamerhand en vallen dan gedurende de maanden november en december meestal in sterke stromen; later keren zij slechts met grotere tussenpozen terug en zijn minder heftig. Maar ook in de voornaamste regentijd brengen de zuidwestwinden weer zo zachte dagen aan, dat de tijd van het Kerstfeest meermaal tot de liefelijkste tijd van het gehele jaar behoort; tegen het midden van januari daarentegen begint het weer aanhoudend koud te worden, en zelfs in februari vriest het soms. Dientengevolge zouden de eerste maanden van de werkzaamheid van Johannes door de prediking van bekering en de verkondiging van de nabijheid van het hemelrijk bezet zijn, zonder dat hij allereerst reeds doopte; om de tijd van ons Kerstfeest kon hij echter met de doop beginnen, en nog in de eerste dagen van januari, zoals wij bij vs. 13 zullen zien, vervoegde zich Jezus bij hem. De gesteldheid van Palestina’s klimaat staat zeer goed toe, dit aan te nemen.

2. En zeggende, om hier de inhoud van zijn prediking in enkele woorden samen te vatten: Bekeert 1) u, want het koninkrijk der hemelen, dat Mozes en de profeten hebben aangekondigd, het rijk, dat God van de hemel door ZijnZoon, die Davids Zoon tevens is, aan ons Zijn volk beloofd heeft op te richten, en dat een rijk van heiligheid en gerechtigheid, van heerlijkheid en zaligheid zou zijn (Ps. 85: 9vv. Jes. 2: 2vv. ; 9: 6vv. ; 11: 1vv. Jer. 23: 5vv. ; 31: 31vv. ; 32: 37vv. ; 33: 14vv. Ezechiël. 34: 23vv. ; 37: 24vv. Dan. 2: 44; 7: 14, 27), is, nu de tijd voor Zijn openbaring bestemd (vervuld) is, nabij gekomen. 2) Zonder bekering en verandering van hart zoudt gij niet alleen die zegen verliezen, maar ook nog grotere toorn van God op u laden, dan die waaronder gij tot nog toe hebt moeten zuchten.

1) Waar in onze vertaling "bekeren, bekering" voorkomt, vindt men in het Grieks twee verschillende woorden:

a) metsnoew, "ik verander het gemoed" tot iets beters, het bedoelt, dat de (gemoed) niet alleen wat de wil, en de zeden, maar ook wat het begrip aangaat, van dwaling afkeert, en betekent daarom ook "wijs worden"; ook kan het begrepen worden in de zin van "ik heb berouw", zoals Luther het steeds vertaald heeft door "boete doen". Het hiervan afgeleide substantivum metanoia betekent dus "veranderen van gemoed".

b) epistrefw (eauton) intransitive en in het passivum: "ik keer mij om, " tropice (epistr. epi ton kurion) "tot God terugkeren, " tot Zijn dienst en het daarvan afgeleide substantivum (epistrofh) "omkeren", "terugkeren" tot de ware God en de ware godsdienst.

Het eerste woord is hier gebruikt. Daardoor wordt dus het afsterven van de zonde te kennen gegeven, het berouw, het zich wenden tot God, terwijl door de epistrofh het opstaan tot het nieuwe leven, het aandoen van de nieuwe mens, de omkering tot de godzaligen wandel bedoeld is. Wij zullen in het vervolg aanwijzen, welk van deze beide uitdrukkingen in de oorspronkelijke tekst gebruikt wordt.

De bekering bestaat uit zich voor God verootmoedigen. Toen farao Jozef tot onderkoning over Egypte stelde, liet hij hem als zodanig huldigen. Hij liet Jozef in vorstelijke uitdossing in zijn tweede wagen rijden en de herauten voor hem uitroepen: "Knielt!" Zo stelde hij hem over geheel Egypte aan. Hier komt de oneindig hogere dan Jozef, de redder niet uit één land of volk, maar van geheel de wereld en van alle volken, met genade en vergeving voor allen, en God, Zijn Vader laat Zijn engel, Zijn heraut voor de Zoon van Zijn liefde uitgaan, met de roep: "Knielt!" valt voor Hem neer in het stof, aanbidt Hem en bidt Hem om genade, en Hij zal u genade geven en de hand u toereikende u oprichten en u zegenen in eeuwigheid". O, welgelukzalig allen, die aan die herautenroep gehoor geven en knielen voor Jezus; zij zullen hun zielen behouden. Maar wee de trotse, die Hem trotseren, zij zullen door Hem verpletterd worden met een ijzeren scepter en aan stukken worden geslagen als een pottebakkersvat (Ps. 2: 9, 12).

2) Jozefus zegt in zijn bericht omtrent Johannes (Antt. XVIII 5: 2: "Herodes heeft Johannes, die de bijnaam van de Doper droeg, laten ombrengen, een goed man, die bij de Joden had aangedrongen, dat zij zich op de deugd zouden toeleggen, rechtvaardig en godvruchtig zouden leven en zich aan zijn doop onderwerpen. Slechts dan zou hun doop God welgevallig zijn, zei hij, wanneer zij die niet slechts gebruikten, om daardoor vergeving te verkrijgen voor enkele overtredingen, maar daarmee bedoelden het zuiver bewaren van het lichaam, maar slechts in zo verre zij ook de ziel door gerechtigheid hadden gereinigd". In deze vermelding vinden wij geen woord daarvan, dat Johannes op de Messias heeft gewezen. De reden van dat zwijgen is dezelfde als omtrent de Bethlehemitische kindermoord 2: 16), namelijk het zien op de Romeinen; daarbij komt echter nog zijn eigen onvatbaarheid voor de hogere inhoud van het Christendom.

Het is wel in het oog te houden, dat Johannes niet zegt: "Doet boete, opdat het hemelrijk nabij kome, " maar: "omdat het nabij gekomen is. " De grond van alle boete is dus in Gods barmhartigheid gelegen, die de verlorenen zoekt en redt. Maar komt ook Gods vrije genade ons voor, waarmee Hij de zondige mensen omvat, waardoor Hij hun de zonde niet toerekent, zo is hieruit echter af te leiden, dat God ons in Christus de zonde niet vergeeft, opdat Hij ze door Zijn lankmoedigheid zou aankweken, maar opdat Hij ons daarvan mocht genezen.

3. Want deze Johannes, die zijn werkzaamheden met zo’n prediking opende, is in het leven van de Heere Jezus, dat wij hier voor ons hebben, ook geen toevallige verschijning, maar de vervulling van een oudtestamentische profetie, hij is het, van wie gesproken is door Jesaja, de profeet (in Jes. 40: 3 van zijn boek), zeggende: a) De stem van de roepende in de woestijn: Bereidt de weg van de Heere, maakt Zijn paden recht, 1) opdat Hij tot Zijn volk zal kunnen komen, en het uit de gevangenis, waarin het zich bevindt, zal kunnen uitvoeren.

a) Mark. 1: 3 Luk. 3: 4 Joh. 1: 23

1) In Jesaja staat: "maakt recht in de wildernis een baan voor onze God. " Nergens wordt in het Nieuwe Testament een tekst letterlijk aangehaald. De Heilige Geest leert ons daardoor, dat God geen letterverafgoding wil; deze schrijvers waren geen letterknechten.

Wanneer een vorst in het Oosten zich op weg zal begeven, moet de weg bereid, van alle hindernissen gezuiverd, en de baan recht gemaakt worden door het slechten van de hoogten en het wegnemen van alle bochten. Hierop wordt gezinspeeld. Het veronderstelt, dat de Messias binnenkort in het joodse land zou rondreizen en het geeft te kennen, dat de gemoederen van de joden, die vanwege hun vleselijke vooroordelen en verkeerde hartstochten aan een woestijn en wildernis gelijk waren, moesten voorbereid worden om de Messias gelovig en eerbiedig te ontvangen.

4. a) En deze Johannes, die dit profetisch woord moest vervullen, had om niet slechts door woorden, maar ook door zijn gehele uitwendige verschijning tot bekering en wereldverloochening aan te dringen, kleding van kameelhaar, een haren opperkleed uit grove stof vervaardigd, en geheel overeenkomstig het gewaad van de profeet Elia (2 Kon. 1: 8), een leren gordel om zijn lenden, die de mantel samenhield, die met de profetenmantel gelijkenis had; en zijn voedsel was sprinkhanen, zoals de armen die aten 11: 22"), en wilde honing, die in de woestijnen van het Oosten uit rotsspleten vloeit ("Jud 14: 8").

a) Mark. 1: 6

De tegenoverstelling, waarin Johannes, de strenge boetprediker, staat tot Christus, de vriendelijke prediker van het hemelrijk, treedt ons reeds bij de oudtestamentische profeten voor ogen in haar voorspel, de tegenstelling namelijk van Elia en Elisa. Elia doet grotendeels wonderen van straf, en de consequentie van zijn ambt, om naar de wet te straffen, ware het gericht van het vuur, het einde van de wereld, daarom wordt hij in vuur aan de aarde ontrukt. Elisa volbrengt daarentegen grotendeels wonderen tot redding en bereidt zo de Messiaanse profeten voor. Dat keerpunt in het dubbele beeld van Elia en Elisa was een voorteken, dat in

het grote keerpunt van oude en nieuwe tijd, de dubbele verschijning van de Doper en van Christus zijn vervulling vindt.

Ofschoon Johannes een geboren priester was, droeg hij echter niet de sierlijke priesterkleding, maar het kleed van een boeteling, hij, de heiligste man in Israël! Maar voor de Heilige van Israël is niemand heilig, en daarom moest juist de heiligste mens, omdat hij onmiddellijk vóór de Heere uitging, het boetekleed van de zondaar dragen. Hij at niet van de heilige offerande, waarop hij als priester recht had, maar wat de woestijn opleverde. Hij leidde dus in alles een uiterst gestrenge levenswijze, ten einde zijn Nazireeërschap, zijn afzondering van de wereld te staven. Hij deed geen wonderen en mocht ze niet doen, om alle verwarring tussen de heraut van de koning en de koning zelf te voorkomen, maar daarom had hij ook andere geloofsbrieven van God nodig, en die hij had waren de onmiskenbare bewijzen van zijn werkelijk heilig, goddelijk Nazireeërschap.

5. Toen na zo lange tijd 13: 6") weer voor de eerste maal een profeet in Israël opstond, en wel een profeet die zozeer door zijn leefwijze en zijn wonderbare prediking de aandacht trok, is tot hem in de woestijn aan de Jordaan, uitgegaan Jeruzalem en geheel Judea, en het gehele land rondom de Jordaan, al de bewoners van die plaatsen en landstreken kwamen tot hem.

Wanneer Lukas (hoofdstuk . 3: 3) zegt: "hij kwam in heel het omliggende land van de Jordaan, " zo vat hij de schouwplaatsen van de gehele werkzaamheid van de Doper ook in latere tijd tezamen; wanneer daarentegen volgens deze plaats en Mark. 1: 5 geheel Judea en Jeruzalem tot hem stroomde, zo heeft Johannes de Doper zijn werkzaamheid in elk geval aan het zuidelijk gedeelte van de Jordaan begonnen. Wat zijn latere werkzaamheid aangaat, zo was zijn oponthoud na de doop van de Heere (vs. 13vv.) Bethabara, ten oosten van de Jordaan (Joh. 1: 28). Omdat Kana in Galilea slechts 2 1/2 van daar was (Joh. 1: 44; 2: 1), moet Bethabara meer noordelijk, waarschijnlijk aan de over van de van Sichem naar Ramoth in Gilead leidende straat (32ø 6’ noorderbreedte) gelegen hebben, en was zonder twijfel één met het in Richt. 7: 24 vermelde Bethabara, waar de Midianieten de terugtocht naar hun land werd afgesneden. Weer later, namelijk na het Paasfeest (Joh. 2: 13-3: 24) vinden wij de Doper in Enon, nabij Salim (32ø 24’ noorderbreedte); zo is hij inderdaad in heel "het omliggende land van de Jordaan" gekomen.

De gedachte ligt voor de hand, dat Johannes onmiddellijk vóór het Loofhuttenfeest, dat altijd in de tijd tussen het einde van september en het midden van oktober valt, het eerst in de woestijn beneden aan de Jordaan van de nabijheid van het hemelrijk is beginnen te prediken en tot een boetvaardig onderwerpen aan de doop aan te manen. Door die landstreek ging de weg naar Jeruzalem, waarover de bezoekers van het feest, zowel die van Perea als Galilea, als de laatsten de onaangename reis door Samaria wilden vermijden, moesten trekken. Zo konden zij nu gemakkelijk in de hoofdstad, waar zich de menigte van het joodse volk vergaderde, evenals op hun terugreis de in de woestijn opgetreden prediker bekend maken, zodat spoedig de mensen, die in het jaar 26 na Chr. , het Sabbatsjaar, geen werk op de akker hadden, van alle zijden tot de merkwaardige verschijning toesnelden.

6. a) En werden tot bezegeling van hun deelgenootschap aan het aangekondigde hemelrijk (vs. 2) door hem gedoopt 1) in de Jordaan, belijdende volgens de door hem gestelde eis, hun zonden, waarmee ieder voor zich Gods gebod overtreden en het verbond met Hem verbroken had.

a) Mark. 1: 5

1) Johannes was de eerste, die op goddelijk bevel geheel Israël aan de doop onderwierp. De doop is eenvoudig een uitwendige wassing, als teken en zinnebeeld van inwendige reiniging. Door van geheel Israël te eisen, dat het gedoopt werd, ten einde de Messias te ontvangen, werd de Messias verkondigd als de Heilige van Israël, en Israël als volk in zichzelf onrein verklaard. Dit was een vreemde zaak voor Israël, dat de besnijdenis van alle volken afgezonderd, in het Verbond opgenomen en daarmee God geheiligd verklaard was. Wel was de proselietendoop bekend in Israël: de afwassing (behalve de besnijdenis) van dezen, die van andere volken tot de Israëlitische godsdienst overgingen; ook had Israël het water van de ontzondiging, waarmee gesprenkeld werd, en waarin de as van de geheel rode koe was (Num. 19: 1-9) en moesten de priesters en Levieten zich gedurig wassen en baden - maar dat Israël als volk die doop, deze reiniging moest ondergaan, was iets geheel nieuws. En toch had God Israëls verlossing bij Ezechiël (36: 25-27) aangekondigd met te zeggen: "Dan zal Ik rein water op u sprenkelen, en gij zult rein worden; van al uw onreinigheden en van al uw drekgoden zal Ik u reinigen enz. " Deze woorden begonnen thans vervuld te worden.

De doop van Johannes is ten onrechte voor een gewijzigde proselietendoop gehouden; want deze is pas na de verwoesting van Jeruzalem opgekomen, terwijl de opname van de proselieten 17: 9), zolang de tempel stond, door besnijdenis en het aanbieden van een offer gebeurde; aan het laatste ging evenals van ieder offer, een lustratie (plechtige wassing), die de proseliet zelf verrichtte, als Levitische reiniging vooraf. Niet slechts aan deze wassing, maar in het algemeen aan de godsdienstige gebruiken van wassingen bij de Joden en haar symbolische betekenis (Lev. 14: 7 Num. 31: 19vv. ; 2 Kon. 5: 10), heeft de doop van Johannes zijn algemeen aanknopingspunt in de geschiedenis van het volk, hoewel hij in zijn eigenaardigheid juist als doop 9: 10) en onder aflegging van belijdenis van zonde, slechts als iets geheel nieuws, onder de leiding en opwekking van de goddelijke openbaring, wier drager Johannes volgens zijn grote roeping was, als een gegeven scheppend aanvangspunt van de tijd van het Messiasrijk voorkomt. Oud heilige profetische beelden en aanwijzingen als Jes. 1: 16; 4: 4; 44: 3 Ezechiël. 36: 24vv. Zach. 13: 1 konden daarbij in de ziel van deze laatste profeet tot verdere ontwikkeling dienen.

Terwijl Johannes, zich aansluitende bij dergelijke passages, met water doopte, verklaarde hij uitdrukkelijk dat de in Ezechiël. 36 beloofde doop van de Geest, het werk van de Messias was (vs. 11); ook in zoverre de Heere Jezus gedurende Zijn aardse werkzaamheid door Zijn discipelen liet dopen (Joh. 3: 26), konden deze niet boven het karakter van de doop van Johannes gaan; toch is het laatste doel van de doop, door Christus na Zijn opstanding ingesteld (hoofdstuk . 28: 18vv. Mark. 16: 16), de reeds door Johannes verkondigde doop met de Heilige Geest, waarom ook volgens de gezamenlijke berichten in de Handelingen der

Apostelen (vgl. Hand. 2: 38) de mededeling van de Geest met de Christelijke doop in de nauwste verbintenis staat.

Hoewel geen Sacrament in de kerkelijke zin, zo was toch de doop van Johannes desniettemin de moedige verklaring van de algemene afval van de gewijde grondslag van het ware Israëliet-zijn (Joh. 1: 25), als daad van elk in het bijzonder, de plechtige belijdenis van persoonlijke schuld en als handeling van de Doper het symbolische teweegbrengen van de nodige reiniging, om in de schare van de wachtenden en tot verwachten gerechtigden in te treden.

De vorm van deze doop bestond niet slechts in een lustratie, afwassing, en was alzo niet slechts een zinnebeeld van een reiniging, maar hij bestond in ene onderdompeling, en was zinnebeeld van de ondergang en de dood van de oude mens en het opstaan van de nieuwe. Nu was de Johanneïsche doop aan de Christelijke niet slechts daarin gelijk, dat bij dezen de doper de onderdompeling bij de dopeling volbracht, waardoor hij werkelijk van alle wassingen zich onderscheidde, maar dat ook bij het onderdompelen een formule werd uitgesproken (misschien: "ik doop u op degene, die komt" (Hand. 19: 3vv.). Het onderscheid daarentegen tussen de doop van Johannes en de Christelijke kon alzo worden uitgedrukt: in de doop van Johannes is het: "zoals gij thans ondergaat, zo hebt gij het verdiend in de dood onder te gaan, en zoals gij opkomt, zo moet gij als een nieuw mens opstaan; " in de Christelijke doop daarentegen is het bij geloven: "zoals gij nu wordt ondergedompeld, zo zijt gij in de plaatsbekledende doop van Christus begraven, en zoals gij opkomt, zo zijt gij tot een nieuwe mens wedergeboren. (?)

7. Hij dan, onder degenen, die in menigten tot hem stroomden, ziende velen van de Farizeeën en Sadduceeën tot zijnen doop komen, (wel wetende, dat deze niet met schuldbelijdenis en berouw kwamen, de eerste integendeel introtse eigengerechtigheid zich hielden voor degenen, die het eerste en hoogste recht op het hemelrijk hadden en slechts kwamen, om hun vermeende aanspraken te doen gelden, de laatste daarentegen bij hun systematisch ongeloof zich slechts aan de beweging aansloten, om niet alle aanzien bij het volk, dat reeds zo gering was, tegenover hun mededingers, de Farizeeën, te verliezen), sprak tot hen, hen vooralsnog van de doop, die toch ook de belofte van vergeving van de zonde in zich sloot (Mark. 1: 4) nog uitsluitende: a) Gij adderengebroedsels! mensen vol boosheid en onoprechtheid, (hoofdstuk . 12: 34; 23: 33 Jes. 14: 29; 59: 5 Ps. 58: 5), wie heeft u aangewezen, wie heeft u enig recht gegeven op de dwaze inbeelding, waarmee gij komt, dat gij zoudt menen in staat te zijn, te vluchten van de toekomende toorn, 1) te ontkomen aan het gericht van God, dat bij het verschijnen van het Godsrijk over de goddelozen komt (Mal. 3: 1vv.), en dat gij alzo geen bekering en hartverandering nodig hebt?

a)MATTHEUS. 12: 34; 23: 33

1) Zondaar! geen hete druppels zijn vooralsnog gevallen, maar een stortregen van vuur zal komen. Geen vreselijke winden huilen nog om u heen, maar Gods storm verzamelt zijn ontzaglijke wapens. Nog staat er door de genade een dam tegen de watervloeden, maar de sluizen zullen weldra geopend worden; Gods bliksemen zijn nog in Zijn wapenhuizen; maar

zie! de storm nadert met spoed, en hoe ontzagwekkend zal dat ogenblik zijn, wanneer God, bekleed met wraak, in toorn zal aankomen! waar, waar, waar, o zondaar! zult gij uw hoofd verbergen, of waarheen zult gij ontkomen! O, dat de hand van de genade u nu tot Christus moge leiden! Hij wordt u aangeboden in het Evangelie om niet. Zijn doorstoken zijde is de rots van het behoud.

8. Ziet toe, dat gij niet in het bijzonder de voorwerpen van die toorn zijt. Bekeert u. Brengt dan vruchten voort van de bekering (metanoia) waardig, 1) betoont gehele verandering van gezindheid door een dienst aan de Heere in heiligheid en gerechtigheid, die Hem welgevallig is (Luk. 1: 74vv. Hand. 26: 20).

1) Er zijn ook vruchten, die de bekering niet waardig zijn. Zulke vruchten brachten de Farizeeën en Schriftgeleerden voort in hun zichzelf verheffend bidden, zichzelf voldoenend aalmoezen geven, zichzelf verheerlijkende uitwendige vroomheid. O, de mens kan zonder bekering zo veel doen, dat de mensen goedkeuren, maar God vraagt alleen die goede werken van de mens, die uit zijn bekering voortvloeien. De andere werken mogen waarde hebben voor mensen en voor de tijd, maar zij hebben ze niet voor den Heere, voor wie alleen het eeuwigblijvende waarde heeft.

9. En meent niet tegenover deze waarschuwingen en vermaningen, zoals gij tot hiertoe deed, bij u zelf te zeggen: a) Wij hebben Abraham tot een vader, daarom moet ons het hemelrijk ten deel worden, want het is aanAbrahams zaad beloofd (Joh. 8: 33, 39); \want ik zeg u, dat God met Zijn belofte volstrekt niet aan het Israël naar het vlees gebonden is, dat Hij het onder elke voorwaarde het deelgenootschap aan Zijn rijk zou moeten geven, omdat er anders geen burgers daarvan zouden zijn, zo groot is Zijn almacht, dat Hij zelfs uit deze stenen, die hier aan de Jordaanoever liggen, Abrahams kinderen kan verwekken, zoals Hij eens uit het reeds verstorven lichaam van Sara (Rom. 4: 19), en Izak hem een zaad heeft verwekt, en alzo reeds door uw verkiezing Zijn vrije, met almacht scheppende genade genoegzaam betoond heeft (Jes. 51: 1vv.).

a) Joh. 8: 39

Een ontzettend woord, omdat het alle menselijke roem afsnijdt. Vooral het Israël van die dagen betrouwde in het vlees, want naarmate het geloof (het vertrouwen op God en Zijn woord) afneemt, neemt het betrouwen in het vlees toe. Johannes snijdt de roem bij de wortel af. Dat hiermede ingewikkeld op de toebrenging van de heidenen gewezen wordt, is duidelijk.

Zij dachten, dat zij als Abrahams zaad Gods enig volk op aarde waren, maar Johannes toont hun de dwaasheid van die mening aan. Hij was nu dopende in de Jordaan bij Bethabara (Joh. 1: 28), waar de kinderen van Israël overgingen; en daar waren de twaalf stenen, voor elke stam een, die Jozua daar tot een gedenkteken plaatste (Joz. 4: 20). Het is niet onwaarschijnlijk, dat hij naar die stenen gewezen heeft, die God kon maken tot twaalf stammen van Israël, meer dan alleen in voorstelling. Sommigen denken, dat hij gewezen zal hebben op de heidense soldaten, die aanwezig waren, om aan de Joden te zeggen, dat God een

kerk voor Zich onder de volken zou oprichten, of neemt het aldus op: eerder zullen stenen voor Abrahams zaad gerekend worden, dan zulke verharde zondaars als gij zijt.

10. Uw verkiezing kan ook uw verwerping tot keerzijde hebben, en zal die ook hebben, wanneer gij blijft, zoals gij zijt. En ook is reeds de bijl aan de wortel van debomen gelegd, die van uw aard en van uw gezindheid zijn, die inwendig onrein zijn en uitwendig boze vruchten dragen (hoofdstuk . 7: 17vv.); er wordt slechts op de wenk gewacht om met het omhakken te beginnen, a) elke boom dan, die zich niet nog heden, daar het reeds het laatste uur is (1 Joh. 2: 18), verandert, en geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehakt en in hetvuur geworpen, opdat hij verbrand en vernietigd worde.

a) Joh. 15: 6

De onvruchtbaar blijvende boom wordt tenslotte in het vuur geworpen, en zo de onbekeerlijke mens in het helse vuur. Wie zich toch bij de verschijning van de Messias niet bekeerde, zou zich nimmer bekeren. De verschijning van Johannes is als die van de storm, van de aardbeving, van het vuur, krachtig, snel, verschrikkend. De verschijning van de Heere zelf zou zijn als die van het suizen van het zachte koeltje, of als die van de zon na het onweer.

Een boom, die geen vruchten kan voortbrengen, moet ten minste tot brandhout dienen. De mens, die geen gedenkteken wil worden van de vernieuwende genade en liefde van God, moet dan ten minste door zijn straf een ontzagverwekkend bewijs van de goddelijke rechtvaardigheid worden.

11. Ik kan geen verandering van uw natuur, geen volkomen wedergeboorte, zoals gij die nodig hebt, bewerken, en u dus ook door mijn doop geen kracht geven tot het voortbrengen van goede vruchten; ik doop u wel met water tot bekering (metanoia); mijn doop, waartoe ik u roep, is slechts een teken en zinnebeeld, dat de bekering van nu af bestaat, terwijl ik van God gezonden ben, om daartoe op te wekken; a) maar die na mij komt, Hij, wiens voorloper ik ben, is sterker dan ik; Hij is mijn Meester, wiens schoenen ik niet waardig ben Hem na te dragen (vgl. Mark. 1: 7 Luk. 3: 16), niet waardig ben de minste slavendienst te bewijzen; die zal, wanneer Hij Zijn werk heeft aangevangen tot uw vernieuwing en heiligmaking, u met (de) Heilige Geest en met vuur dopen, dat al het onreine aan de mens verteert en hem in een hoger leven stelt.

a)Joh. 1: 15, 26 Hand. 1: 5; 11: 16; 19: 4

Johannes, een schepsel, doopt met het schepsel; Christus, de ongeschapene, doopt met het ongeschapene. Wie met de Heilige Geest zal kunnen dopen, moet over Hem beschikking hebben, en niemand kan over Hem beschikking hebben dan God. Johannes wilde eenvoudig zeggen: "Ik doop met het uitwendig teken, Hij zal dopen met de inwendige zaak. " De doop is een lichamelijke reiniging, Christus zou de ziel reinigen van zonde. Waarom in vuur? (Hand. 2: 3). Omdat het vuur een innerlijk reinigingsmiddel is in tegenstelling tot het water, dat een uitwendig reinigingsmiddel is, en omdat het vuur loutert wat goud is en verteert wat geen bestand heeft, terwijl aan het water de beproevende kracht ontbreekt. God zelf is een vuur van

heiligheid en liefde, verterend voor de goddelozen en verheerlijkend voor de heilige engelen. Ook wij moeten eenmaal in dat vuur leven. Daartoe worden wij door de Heilige Geest bewerkt, die ons tot dat einde met vuur doopt, Gods heiligheid en liefde moet ons levend element worden, dat is: de Heilige Geest moet ons levend element zijn. Wie tot God vleselijk nadert, wordt door Hem afgeweerd en verteerd.

12. Zoals Hij het heil werkelijk aanbrengt, dat ik u als nabij heb aan te kondigen, zo is Hij het ook aan de andere zijde, die het vonnis ten uitvoer brengt, waarvoor ik u zo graag zou bewaren. Hij is gelijk aan een landman (Deut. 25: 4), wiens wan in Zijn hand is, en Hij zal door middel daarvan Zijn dorsvloer, waarvan Judea het uitgangspunt is, en die zich over de gehele aarde uitstrekt, doorzuiveren, van alle stof en kaf, die nog vermengd met het koren neerliggen, en Hij zal Zijn tarwe in Zijn schuur verzamelen, en zal het kaf met onuitblusbaar vuur verbranden, zodat het met u zal gaan òf in de eeuwige schuur òf in het eeuwige vuur.

De Messias zou tot Israël komen met genade voor Zijn gelovigen, maar tegelijk met oordelen voor Zijn verachters (Mal. 3: 1-3). Dezelfde Christus zal met hetzelfde vuur de Zijnen dopen en het kaf verbranden; want wie door het vuur van de Heilige Geest, dat Christus op aarde werpt, niet wordt geheiligd, die wordt erdoor verteerd.

Wanneer Lukas (3: 7vv.) de strafprediking van Johannes niet als in het bijzonder gesproken tot de Farizeeën en Sadduceeën, maar als tot de menigte van het volk, die tot de doop kwam, voorstelt, zo heeft dit daarin zijn reden, dat
1) de Farizeeën en Sadduceeën geen twee van het overige volk afgescheiden en op zichzelf staande sekten vormden, maar midden onder het volk leefden en alzo ook hun scharen zeer goed als een hoop volk kon aangegeven worden, en 2) in die tijd het gehele volk in die beide richtingen verdeeld was (vgl. Hand. 23: 6); degenen, die niet bepaald of tot de een of andere partij behoorden, waren toch van het onzalig zuurdeeg deels van de Farizeeën, deels van de Sadduceeën (hoofdstuk . 16: 6, 12) aangestoken. De strafprediking, die deze in het bijzonder aanging, trof dus ook het volk in massa en slechts een klein hoopje bleef over van degenen, die geen van beide zedelijk-onware richtingen toegedaan, het heil van Israël in oprechtheid verwachtten. Tot het volk in deze laatste zin van het woord wendt zich Johannes in Luk. 3: 10vv. De Farizeeën, zoals zij toen waren, waren de levendige uitdrukking van het uitwendige, traditionele, stelselmatige Jodendom; hun afzondering, waarnaar zij de naam droegen, gold de heidenen, Samaritanen, tollenaars en zondaars, die zij van het hemelrijk en daarom ook van alle gemeenschap met hen, de gewaande voornaamste deelgenoten daarvan, uitsloten, en drukte zich uit in de wetten van onthouding en reiniging volgens de strengste voorschriften van de miskende wet; hun ceremoniën d. i. hun godsdienstige gebruiken, zullen wij in onze verdere beschouwingen nader leren kennen. De Sadduceeën staan tegenover de vertegenwoordigers van het huichelachtig bijgeloof als de vertegenwoordigers van het vleselijk ongeloof, en stelden in gezindheid en levenswijze geheel en al de wereld voor, die intussen niet zeldzaam met een zekere graad van goedaardigheid, beschaafdheid en wetenschap verschijnt. De ontwikkeling van de oudtestamentische openbaring, die de Farizeën met hun instellingen op de wijze van het Catholicisme overlaadden, sneden zij dadelijk achter het begin daarvan, de 5 boeken van Mozes af. De instellingen van de traditie

niet alleen, maar ook de autoriteit van de boven de wet verheven profetische schriften bestreden zij, en vernederden

het Mozaïsche geloof tot een rationalistisch-Mozaïsche wettelijke gerechtigheid. Naast deze beide verkeerde richtingen, waarvan de ene aan de openbaring toedeed, de andere daarvan afdeed, was nog een derde mogelijk, namelijk de verandering van de openbaring. Deze vinden wij in het systeem van de Esseeën, die hun heiligheid daarin zochten, dat zij de geestelijke elementen van de theocratie uit hun samenhang rukten, en deze, met heidense inzichten vermengd, in een onhistorisch, zo veel mogelijk onlichamelijk, gewijd leven wilden voorstellen. Zij leefden in een vrijwillige excommunicatie, die zij door een verdraagzame verhouding ten opzichte van het heiligdom van het volk probeerden te sparen. Het is geheel overeenkomstig het karakter van deze sekten, zo merkt J. P. Lange op, aan wie wij meer voor onze verklaringen ontleend hebben, dat de Farizeeën voornamelijk de kruisiging van Christus hebben bewerkt, dat de Sadduceeën de verkondiging van Zijn opstanding hebben proberen te onderdrukken, terwijl de Esseeën van de schouwplaats en de voorvallen in het leven van de Heere zo ver af bleven, alsof zij er niet geweest waren; ook boven de doop van Johannes zullen zij zich om hun godsdienstige wassingen, die zij dagelijks waarnamen, ver verheven geacht hebben.

Wij geloven niet te hebben misgetast, toen wij vs. 7 zo verklaarden, dat Johannes de Farizeeën en Sadduceeën en hun gelijken allereerst tot zijn doop niet toeliet; misschien heeft tot zijn zo scherpe woorden aanleiding gegeven, dat zij voor zich wilden verheven zijn boven de belijdenis van zonden, waaraan de andere dopelingen zich vrijwillig onderwierpen (vs. 6); deze hielden zich daarvoor te goed, de anderen voor te voornaam, en zo wilden geen van beiden met het gewone volk gelijkgesteld zijn. Johannes kon toen slechts met een scherp mes in het vuile vlees snijden, maar de patiënten wilden zich niet laten snijden; het komen van deze partijen en hun aanhang raakte spoedig ten einde en hield tenslotte geheel op, zodat de passage Luk. 7: 30 niet met de voor ons liggende in tegenspraak is, wanneer wij daar lezen, dat de Farizeeën en Schriftgeleerden Gods raad tegen zichzelf veracht hadden en zich niet door Johannes hadden laten dopen.

Hij heeft in het gebruiken van die wan volle vrijheid; Hij heeft ze in Zijn hand om ermee te doen zoals Hem behaagt, om ze dan te gebruiken, daar te gebruiken, omtrent diegenen te gebruiken, in die mate en op een dergelijke wijze te gebruiken, als het Hem goeddunkt; want alle dingen zijn onder Zijn voeten onderworpen. De tarwe moet gemalen en gebroken worden, zal ze tot brood worden, zou zij onder het Oude Testament de Heere tot een spijsoffer gebracht worden, zij moest eerst gebuild worden tot een fijne meelbloem. Ik mag dit hier ook toepassen; zullen de gelovigen een werkelijk rein spijsoffer, een heilig brood voor de Heere worden, het is dan meest, als zij door kruis en tegenspoed gemalen en gebuild worden, en als zij eindelijk door de dood gebroken worden, om als een tarwegraan, als het in de aarde geworpen is, eens weer levend te worden met een lichaam, dat God hun geven zal.

II. Vs. 13-17. Had Johannes volgens de vorige afdeling, de Farizeeën en Sadduceeën zijn doop geweigerd, omdat zij in een onboetvaardige gezindheid kwamen en zij dus daartoe ongeschikt waren, nu komt een dopeling tot hem, omtrent wie het tegendeel waar is, van wie

hij erkent, dat belijdenis overbodig is en dat Hij alzo te goed is, dan dat hij Hem zou kunnen dopen. Het is dezelfde, op wie hij te voren als op "de Doper met de Heilige Geest en met vuur" gewezen heeft, en ten opzichte van wie hij verklaard heeft, dat hij niet waardig was Hem Zijn schoenen na te dragen. Maar deze Jezus van Nazareth, juist het tegendeel van de trotse Farizeeën en van de wereld gelijkvormige Sadduceeën, die ongedoopt vandaar zijn gegaan, omdat zij geen belijdenis wilden doen, noch voor de wereld wilden afstaan, volhardt er in, Zich als de sterkere onder de zwakkere te verootmoedigen, en eigen reinheid en heiligheid vergetende, Zich aan de waterdoop van Zijn zondig volk te onderwerpen. Als de doop met water plaats heeft, heft de Vader in de hemel hem uit de gemeenschap van de zondaren in de gemeenschap van de Drievuldigheid op, volbrengt onder een zinnebeeldig teken de doop met de Geest zichtbaar aan Hem, en wijdt Hem in Zijn Messiaans ambt (Mark. 1: 9-11 Luk. 3: 21, 22).

(Evangelie op het feest van de doop van Christus).

De Oosterse kerk, zoals reeds bij hoofdstuk . 2: 1vv. werd gezegd, vierde deze dag op 6 januari; in het westen werd die dag gehouden voor de gedachtenis van de doop van de Heere. De Lutherse kerk, wensende een bijzondere dag voor de prediking van de doop te hebben, stelde daarvoor de in de oudheid niet voorkomende perikopen: MATTHEUS. 3: 13-17 Tit. 3: 4-7 nu echter bepalen de oude Lutherse kerkordeningen verschillende dagen voor de prediking van de doop van de Heere en van ons, nu eens de dag van Johannes de Doper, dan de zondag na Nieuwjaar, dan de zondag Quinquagesima of Esto mihi. Bij de laatste bepaling had men het bijzonder doel, de uit de Middeleeuwen afkomstige gewoonte bij het volk tegen te werken, om namelijk de week volgende op Esto mihi en de dinsdag van vastenavond in luidruchtigheid door te brengen.

13. a) Toen Johannes op de beschreven wijze de nabijheid van het hemelrijk verkondigde; en de mensen door prediking van bekering en uitnodiging tot den doop daartoe voorbereidde, 1) kwam Jezus van Galilea, en wel uit de stad Nazareth, waar Hij tot hiertoe in de stilte en de verborgenheid van het ouderlijk huis geleefd had, 2) (Mark. 1: 9), naar de Jordaan, tot Johannes om, evenals anderen, door hem gedoopt te worden, 3) volgens onze berekening op de 6de Januari van het jaar 27n. Chr.

a) Luk. 3: 21

1) Nadat Johannes zijn boetprediking in de woestijn begonnen was en deze ingang had gevonden, begaf hij zich aan de Jordaan, om degenen, die door de woestijn gekomen waren, door de doop symbolisch in het heilige land te laten intreden.

2) Als twaalfjarige knaap hebben wij onze Heiland in Luk. 2: 41-52 verlaten, en gezien, hoe Hij met Zijn ouders van Jeruzalem naar Nazareth terugkeerde, waar de deur van de timmermanswoning zich achter Hem sloot. Als dertigjarig man volwassen in de kracht van God en rijp, om het kruis van de Verlosser van de wereld op Zijn schouders te nemen, treedt Hij ons hier weer tegemoet. Dikwijls verliest zich een beekje in zijn loop in de diepe duisternis van een bos, of in de donkere rotskloof; voor ieder menselijk oog verborgen en ver

beneden in het land komt het plotseling weer voor de dag, maar niet meer als het zwakke beekje, maar als een sterke, prachtige stroom; evenzo wordt het leven van onze Heiland, die bron van genade, die heldere stroom van heiligheid, 18 jaar lang verborgen in de afzondering van het ouderlijk huis te Nazareth, om eerst weer met Zijn dertigste jaar in volle kracht tevoorschijn te treden, als een krachtige paradijsrivier, sterk genoeg om nu de lasten van Zijn ambt te dragen, zoals een bevaarbare stroom zijn zware scheepslasten draagt en rijk genoeg, om nu met Zijn wateren van genade en stromen van zegen de gehele wereld te verzadigen.

3) Het bericht dat er een man in Israël was opgestaan, die de nabijheid van het hemelrijk voorspelde en de openbaring daarvan voorbereidde door prediking en zinnebeeldige handeling, had Jezus als het eerste teken van Zijn Vader voor hem moeten doen verschijnen, Hem uit de verborgenheid, waarin Hij tot hiertoe geleefd had, moeten doen tevoorschijn treden. Zo zouden wij menen. Maar Jezus schijnt eerst, nadat een groter, misschien het grootste gedeelte van het volk zich reeds had laten dopen, aan de Jordaan gekomen te zijn. Zeker heeft Johannes eerst een tijd lang gearbeid, in het algemeen van de nabijheid van het hemelrijk gepredikt en het volk opgewekt, om zich aan de doop tot bekering te onderwerpen, voordat hij met bepaalde woorden op de nabijzijnde openbaarder van het hemelse Wezen zelf, op de Doper met vuur en Heilige Geest, de Christus van de Heere gewezen heeft. Zo zal de Heer aan deze voorbereidende werkzaamheid van Johannes een tijd lang ruimte hebben gegeven, voordat Hij zelf optrad om Zijn roeping te gaan vervullen.

Geheel ten onrechte is de voorstelling, alsof de Heere Jezus ten gevolge van een nauwkeurig berekend en met zorg ontworpen plan openlijk zou zijn opgetreden. Zijn inwendig leven gehoorzaamde slechts op de wenken van Zijn hemelse Vader; wat Hij Die zag doen, dat deed ook de Zoon. Weliswaar was daarmee verbonden het duidelijkst bewustzijn omtrent hetgeen Hij deed, maar elke berekening en menselijke plannenmakerij is als buitengesloten te denken, omdat zij inbreuk maakt op de onmiddellijke levenseenheid van Christus met God.

De plaats van de doop, Dêr Mar Yuhanna onder aan de monding van de Wady Kelt in de Jordaan 17: 3) een weinig noordelijk van het veer Helu 3: 13) wordt ons aldus beschreven: "De stroom maakt hier een bocht; reeds van verre vermoedt men zijn loop in de diepte, daar hij door bossen omschaduwd als een groene stang in de vlakte neerkronkelt, bomen en struiken vlechten een krans langs de oever, wilgen en slingerplanten en welig groeiende tamarisken van het helderste groen maken, dat de rivier niet zo spoedig zichtbaar wordt; huizenhoog riet vermengt zijn geruis met het kabbelen van de stroom. Het is een gewijde plaats, die de priesterzoon voor de doop uitkoos (Joh. 2: 7; 23: 3, 14vv. ; 2 Kon. 2: 8, 14), daarom zegt de Talmoed: "De Jordaan is de Jordaan niet, buiten het bereik van Jericho én van daar benedenwaarts.

14. Maar Johannes, op de eerste aanblik erkennende, wie hij voor zich had, hoewel hij Jezus tot hiertoe niet persoonlijk kende, 1) weigerde Hem zeer, Hem aan de doop te onderwerpen, zeggende: Mij, die tegenover U, de Heilige, de Heer der heerlijkheid niets ben dan een arm zondaar en een geringe knecht (vs. 11 Joh. 3: 31), mij is nodig van u gedoopt te worden, en komt Gij tot mij, alsof ik geen hemelse gave zou kunnen verlenen?

1) De woorden, die Johannes vervolgens tot Jezus richt, doen veronderstellen, dat hij in Hem de Zoon van God zag; hij zou, zegt Calvijn, God en Zijn doop onrecht hebben gedaan, wanneer hij tot iemand anders, behalve tot de Zoon van God alzo gesproken had. Nu betuigt echter de Doper uitdrukkelijk in Joh. 1: 31, 33: "Ik kende Hem niet" - hoe is dit te verstaan? Men neemt dikwijls, aan, dat ten gevolge van de familiebetrekking reeds vroeger een persoonlijke bekendheid kan bestaan hebben. Johannes droeg zeker een diepe indruk van de heilige onschuld van Jezus in zijn hart en had privatim of voor zichzelf de overtuiging, dat deze Gods Zoon en de Heiland van de wereld was. Zijneouders zullen zeker niet hebben verzuimd, Hem mee te delen, wat hun door goddelijke openbaring bekend was geworden (Luk. 1: 41, 76). Zo’n bijzondere mening was echter niet genoegzaam, toen de tijd gekomen was, dat hij anderen op Jezus moest wijzen. Hij moest vooraf officieel tot de zekerheid komen, dat het zo was, zoals hij geloofde, en toen door de gebeurtenis bij de doop (vs. 16vv.), die hem reeds te voren was aangekondigd (Joh. 1: 33), de goddelijke bevestiging van Zijn persoonlijke overtuiging hem ten dele werd, toen scheen hem, in vergelijking met de helderheid en het vertrouwen waarmee hij nu Jezus kende, zijn vroegere kennis, zo goed als geen toe, daar zij slechts van mensenzijde tot hem gekomen en slechts van subjectieve aard was. Intussen kan men ook de stelling verdedigen, dat Johannes Jezus tot hiertoe nog in het geheel niet, niet persoonlijk kende, en dus de uitdrukking in Joh. 1: 31, 33: "Ik kende Hem niet" in de strengste zin van het woord moet opgevat worden. Volgens Luk. 1: 80 dreef de drang van de Geest de knaap Johannes reeds vroegtijdig in de eenzaamheid van de woestijn; zijn ouders wilden zich noch tegen die drang verzetten, noch op enige wijze een samenkomst van de beide knapen of jongelingen veroorzaken, zonder dat een goddelijke leiding of een goddelijke opdracht daartoe aanleiding gaf; zij hielden zich integendeel aan de overtuiging vast, dat God, de Heere, beide, elk op zijn wijze tot hun ambt zou voorbereiden en dan op Zijn tijd en Zijn uur hen ook nader met elkaar zou bekend doen worden. Toen nu Jezus tot Johannes kwam, om Zich door hem te laten dopen, toen moest de man, die de honderden van elkaar zozeer verschillende mensen zo diep in het hart zag en de schijnheilige blik van de huichelaar zo scherp wist te ontmaskeren, door het zondeloze, heilige, zachte, verheven aangezicht van Jezus getroffen worden. Een zekere, onverklaarbare, maar krachtige en onbegrijpelijke sympathie, een inwendig geestelijk gevoel zei hem: Deze is het! zoals er reeds tussen Johannes en Jezus, toen zij beide nog in het lichaam van de moeder waren (Luk. 1: 41, 44). zo’n sympathie bestond en Johannes toen zo’n indruk ontving. Er was nooit een mens, bij wie het in zo onvergelijkelijke zin als bij Jezus waar moet geweest zijn, wat Claudius van mensen zegt, die het vergankelijke onder hun voeten hebben en in het onvergankelijke, als in hun element leven: zij zien er uit als onsterfelijken, maar zij zijn het ook; en er waren weinig mensen, die in die mate in staat waren, om in anderen het onsterfelijke, het goddelijke te zien en te voelen, als Johannes de Doper. Zo heeft Luther, die van dat gevoel voor het onsterfelijke, geestelijke en goddelijke in de mens ook wel wist, deze plaats eveneens verstaan. Hij zegt: Johannes zal wel gevoeld hebben, dat deze Jezus niet een gewoon mens, maar er iets hogers in Hem was. Christus was hem niet als een ander mens; er ging iets krachtigers van Hem uit dan van een ander mens, hij werd de Geest gewaar, want er ging kracht en geest van Hem uit. En het is ook waar, dat, wanneer wij bij de man vol van de Geest zijn, het ons bij Hem beter is, dan bij anderen: de Geest kan zich niet verbergen, er gaat een bijzondere kracht van zulke mensen uit. Dat is de natuur en de aard van de Geest, dat Hij zich laat voelen en bemerken; Hij laat zich aanschouwen, in het aangezicht en in de gebaren; Hij

geeft de mensen een andere aard, zin en smaak. Alzo was het ook hier; waar Christus komt en Johannes Hem gewaar wordt, daar ziet hij Hem voor een bijzonder en heilig man aan en hij denkt er dadelijk aan: dat zal waarlijk Christus zijn.

15. Maar Jezus, hoewel hetgeen Johannes zei volkomen juist was, antwoordende, zei tot hem: Laat nu af, ook al ziet gij niet in, waarom het gebeurt; want aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen; 1) gebeurde de doop niet, zo werd niet volkomen vervuld wat plicht was. Toenliet Johannes, daar hij nu wist, dat dit gehoorzaamheid aan God was, van Hem af, en Jezus daalde in de stroom van de Jordaan. 2)

1) Hij, die de raadsheren van het Sanhedrin slangengebroedsel genoemd had, sprak verschrikt tot de Nazarener: "Mij is nodig van u gedoopt te worden, en komt Gij tot mij?" Zo brak een lichtstraal van het Nieuwe Testament uit het toppunt van het Oude tevoorschijn; maar de ernst van het Oude Testament flikkerde tevoorschijn uit het morgenrood van het Nieuwe, terwijl Christus sprak: "Laat af, want aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen. " Hier vormen de staven van het Oude Testament en van de nieuwtestamentische gerechtigheid een kruis. Johannes verdedigt het Nieuwe Testament tegenover Jezus, Jezus het Oude tegenover Johannes. De beide bedelingen openbaren haar verwantschap en eenheid door deze aaneenschakeling van haar eindschakels: men zou kunnen zeggen, de beide Testamenten begroeten en zegenen elkaar in deze heilige wedstrijd: het ene verheerlijkt zich in het andere en uit de heerlijkheid van het eerste schittert de grootste heerlijkheid van het tweede te voorschijn.

Alle gerechtigheid wordt vervuld, wanneer wij van al onze gerechtigheid en eer afstand doen, zodat God alleen voor degene wordt gehouden, die rechtvaardig is en de gelovigen rechtvaardig maakt. Dit doet Johannes, daar hij zijn gerechtigheid wegwerpt en door Christus als een zondaar gedoopt en gerechtvaardigd wil worden; dit doet ook Christus, daar Hij Zijn gerechtigheid en eer niet laat gelden, maar Zich laat dopen en doden alsof Hij een zondaar was.

2) De vraag, waarom Jezus Zich ook aan de doop van Johannes

onderwierp, wordt verschillend beantwoord; wij stellen het gewichtigste, dat bij de beantwoording van deze vraag in aanmerking komt, hier voor: 1) De doop van Johannes heeft met de Christelijke dit gemeen, dat hij de mens, daar hij hem onder het water dompelt, als een verdoemelijk zondaar voorstelt, die omwille van zijn zonde volstrekt de dood verdiend

heeft. Terwijl hij hem echter vervolgens weer uit het water zich laat opheffen, stelt hij daardoor voor: de verheffing tot een nieuw en heilig leven. Christus nu had de zonden van Zijn volk en van de gehele wereld op Zich genomen. Hij verklaarde Zich bereid, met deze schuld beladen in de dood te gaan, en liet zich nu als tot voorafschaduwing, zoals later in werkelijkheid, door Johannes, de man van de wet, voor door de wet veroordeelde zondaars in de dood indompelen ("zoals onze doop een door is in Jezus’ dood, zo was de Zijn een doop in onze dood"), om daarna, eveneens bij voorafschaduwing, tot hetgeen later metterdaad gebeurd is, door Zijn eigen kracht (vgl. vs. 16 , Hij klom op uit het water), als uitdelger van

zonden en als overwinnaar van de dood weer op te staan. 2) Wat de tussentijd tussen deze doop en Zijn dood, of de 3 jaren van het openbaar leven van de Heere aangaat, zo verplichtte Hij zich door Zijn doop daartoe, dat Hij Zich tot een leven in gehoorzaamheid tot de dood aan het kruis overgaf. Van deze doop af had Zich de mensenzoon vrijwillig als de drager van de zonde van de mens aan de Vader en de mensheid voorgesteld. De Vader had in de Zoon, die Zich alzo zonde voor ons gesteld had, een welbehagen, en zond de Heilige Geest zonder mate. De mens zag van nu aan in Hem een Verlosser, en die vóór de doop in de ogen van de Doper de man was, wie hij niet waardig was, de schoenriem te ontbinden, was daarna hem het Lam Gods, dat de zonde van de wereld droeg. 3) Deze zalving met de Heilige Geest is nu tevens een inwijding in het Messiasambt. Was Gods Zoon van eeuwigheid gezalfd geweest, nu wordt de mensenzoon gezalfd; wat was toen er geen tijd was, treedt nu in de tijd in, wordt nu zichtbaar voor mensen. De koning is niet boven de wet, maar de eerste man onder de wet. Christus was mens geworden, en als Israëliet was Hij aan de wet onderworpen, en aan alles wat God verder aan Israël zou opleggen, dus ook aan de doop. "De Heer voelde Zich mens en kende Zich als de enige en eeuwige Zoon van God. Dit is de sleutel van de persoonlijkheid van de Heere. Met deze sleutel gaan ons de geheimen van het hart van de Heere open, zonder deze blijven zij ons gesloten. Christus kwam tot de doop, niet voor Zichzelf, maar voor anderen, voor ons. Met onze zonden kwam Hij aan de Jordaan, en liet Zich het teken van de reiniging van zonden geven. Wie dit niet erkent, maakt de doop, door de Heere ontvangen, tot een onbegrijpelijke zaak, tot een ongerijmdheid, tot een vertoning. Velen houden de besprenkeling niet voor toereikend om het doopbad af te beelden. De oorspronkelijke doop was onbetwistbaar een onderdompeling, maar de doop is niet de zaak, maar het teken van de zaak, het is een symbolische, zinnebeeldige handeling, en als zodanig hecht het Evangelie geen volstrekte waarde aan de wijze, hoe de doop plaats hebbe. Als men door de doop in Christus begraven wordt als de oude mens, en weer opstaat als de nieuwe mens, dan is het volkomen hetzelfde, of men de doop heeft ontvangen door onderdompeling of door besprenkeling. "

Wij hebben acht te slaan op de eer, die aan het sacrament van de doop wordt toegekend. Een instelling, waaraan de Heere Jezus zelf deel nam, is niet licht te schatten. Een instelling, waaraan het grootste opperhoofd Zich onderwierp, moet immer eervol zijn in de ogen van Christenbelijders. Daar zijn weinige onderwerpen in de godsdienst, waaromtrent groter dwalingen zijn ontstaan, dan de doop. Daar zijn er weinige, die zoveel verdediging en bewaking vereisen. Wapenen wij ons allereerst en in het algemeen van twee zijden. Laat ons in de eerste plaats zorgdragen, dat wij geen bijgelovig gewicht hechten aan het water in de doop. Wij moeten niet verwachten, dat het water wordt als een tovermiddel. Wij moeten niet veronderstellen, dat alle gedoopte personen als iets dat vanzelf spreekt, op het ogenblik, dat zij gedoopt worden, de genade van God ontvangen. Laat ons aan de andere kant zorgdragen, dat wij het sacrament van de doop niet onteren. Het wordt onteerd, wanneer er haastig overheen gelopen wordt als enkel een vorm, of wanneer het uit het oog verloren wordt. Een door Christus Zelf ingesteld sacrament behoort niet op deze wijze behandeld te worden. De toelating van ieder nieuw lid in de zichtbare kerk, hetzij jong of volwassen, is een gebeurtenis, die een levendige belangstelling in een Christelijke vergadering behoort te verwekken. Het is een gebeurtenis, die de vurige gebeden van alle bidders behoort uit te lokken.

17. En ziet, een stem uit de hemelen, namelijk de stem van God, de Vader (2 Petrus . 1: 17), zeggende: a) Deze Jezus van Nazareth, die Ik thans met de Heilige Geest gezalfd heb, opdat Hij de Christus of Messias van Israëlzij en alle beloften vervulle, is Mijn Zoon, is naar Zijn goddelijke natuur, die Hij van eeuwigheid bezit, de glans van Mijn heerlijkheid en het evenbeeld van Mijn wezen, maar ook van de zijde van Zijn menselijke natuur, Mijn Geliefde, in wie Ik, zoals in Jes. 42: 1 van Hem voorzegd is, in de volle zin van het woord, Mijn welbehagen heb.

a)MATTHEUS. 12: 18; 17: 5 Luk. 9: 35 Kol. 1: 13

Wat deze stem van de hemel getuigde, was van toen af de eigenlijke inhoud van de getuigenis van Jezus Christus, dat Hij de Zoon van God was, de Geliefde, in wie de Vader ons begenadigd heeft (Efeze. 1: 6). Aan dit getuigenis van God hield Zich de Heere onbewegelijk, totdat Hij Zijn Geest in Zijn Vaders handen beval, en het Evangelie van Hem, de Zoon van God is tot geen ander doel (vgl. Joh. 20: 31) dan dat ook wij dit getuigenis van God geloven en door een dergelijk geloof het leven hebben.

Ziet, wat een grote heerlijkheid de doop heeft, ook wat een grote zaak hij is, omdat toen Christus gedoopt was, de hemel zich opende, de Vader Zijn stem liet horen en de Heilige Geest neerdaalde, niet als een spooksel, maar in de vorm en in de gedaante van een natuurlijke duif. Wanneer de doop een menselijk werk was, zouden zulke hoge dingen hier niet gebeurd zijn. God, Vader, Zoon en Heilige Geest staan nog dagelijks bij ons dopen bij ons.

Ga naar de Jordaan en gij zult de Drie-eenheid zien.

Te Bethabara leren wij het Godsgeheim van de Drie-eenheid kennen en aanbidden, daar ontdekken wij het, waarom wij gedoopt moeten worden in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest; daar leren wij onze behoefte kennen aan een God van liefde, die Zijn Zoon niet heeft gespaard, maar voor ons overgegeven; aan een Zoon, die tot Borg werd gezalfd en ingewijd, en die alles zou volbrengen; en aan een Geest van genade, die ons de hemelse zalving van ons Hoofd Christus moet deelachtig maken, en die ons alleen verlichten, heiligen en bijblijvend vertroosten kan.

Gij ziet, hoe in dat allergewichtigst ogenblik de heilige Drie-eenheid Zich kenbaar, zichtbaar en hoorbaar en daarmee onmiskenbaar openbaart. De Vader spreekt uit de hemel, de Heilige Geest daalt eruit neer, de Zoon staat in het midden. En het is op grond van Zijn doop, dat de Heere Jezus na Zijn opstanding uit de dood en vóór Zijn opvaart ten hemel, de Zijnen beval te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Deze doop was Zijn eigen doop, en al het Zijne geeft Hij aan de Zijnen. De leer van de Drie-eenheid te verwerpen is het Evangelie, ja geheel de Schrift te verwerpen; want de Schrift rust op de Drie-eenheid van het Goddelijk Wezen. Wij horen in haar onophoudelijk spreken van de Vader door de Zoon en van de Zoon door de Vader, en door beiden van de Heilige Geest, en ieder van hen geeft gelijke eer aan de ander. Waarom dan langer ook in deze de verzenen te slaan tegen de prikkels?

Mijn geliefde Zoon! In dit woord ligt al de troost van een Christen. Niemand kan God behagen of worden aangenomen buiten Hem; maar in Hem is de volle aanneming van alles, wat in Hem is. Onder het kleed van Christus zijt gij bemind in het oog van de Vader. Laat de Vader u niet zien, dan in de Zoon, en alles is goed.

In Hem zijn onze geestelijke offeranden aangenomen, want Hij is het altaar, dat elke gift heiligt (1 Petrus . 2: 5). uiten Christus is God een verterend vuur, maar in Christus een verzoenend Vader. Dit is de hoofdinhoud van het gehele Evangelie; het is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat God verklaard heeft en wel met een stem uit de hemel, dat Jezus Christus de geliefde Zoon is, in wie Hij Zijn welbehagen heeft, met wie wij door het geloof vol liefde moeten wedijveren en zeggen, dat Hij onze geliefde Zaligmaker is, in wie wij ons welbehagen hebben.

HOOFDSTUK 4.

CHRISTUS DOET ZIJN INTREDE IN HET LERAARSAMBT.

I. Vs. 1-11. Het eerste werk van de Geest van God, die bij de doop over Jezus gekomen was, is niet, dat Hij Hem zonder meer in de wereld, die Hij moet verlossen, invoert, integendeel leidt Hij Hem vooraf uit de wereld in de woestijn. Het verderf van de wereld heeft zijn oorsprong in het rijk van de satan, en Christus kan de satan niet overwinnen voor de wereld, voordat Hij hem eerst voor Zichzelf heeft overwonnen. De duivel heeft zijn eigenlijke woonplaatsen, van waaruit hij de wereld beheerst en dood en verderf over haar brengt, in de woestijn, een afbeelding van zijn eigen inwendig bestaan en het zinnebeeld van de verwoesting, die hij in zijn gevolg heeft 16: 22). Daar bereidt de Heere Zich onder een veertigdaags vasten met gebed en nadenken tot Zijn werk voor op de strijd, die Hij te strijden heeft, op een wijze, die juist het tegendeel is van die, waarop de eerste Adam de verzoeking van de duivel tegemoet ging. Hij slaat daarop de drievoudige aanval van de satan, met het zwaard van de Geest, dat Gods Woord is, af, waarop de engelen komen en Hem dienen.

(Evangelie op zondag Invocavit).

Deze is de eerste zondag in de vastentijd, die met de asdag begint; hij heeft zijn naam van de voor deze bepaalde introitus (openingswoord) Ps. 91: 15vv. "Invocavit". Als eerste zondag van de vasten heet hij ook Quadragesimae met het oog op de vasten van 40 dagen, die men naar het voorbeeld van Christus houdt. Van de asdag tot aan de zaterdag vóór Pasen ingesloten zijn, de 6 zondagen, die hierin vallen, afgerekend, (omdat op zondagen niet gevast wordt) werkelijk 40 dagen. Ter voorbereiding op deze vasten, was men ook wel gewoon de drie voorafgaande weken te vasten en noemde men de drie zondagen van deze weken Quinquagesimae, Sexagesimae, Septuagesimae.

1. Toen, dadelijk na de bij de doop ontvangen inwijding tot het Middelaarsambt (hoofdstuk . 3: 16vv.), werd Jezus door de Geest van God, die over Hem gekomen was, en die Hem niet alleen leerde, welke weg Hij in Zijn ambt had te bewandelen, maar ook met kracht uit de hoogte tot elk werk in het bijzonder toerustte, van de oever van de Jordaan weggeleid in de woestijn, boven de oase van Jericho 6: 1"), om verzocht te worden door de duivel, de vorst van het rijk van de duisternis, of van de gevallen geesten ("Job 1: 6"), opdat Hij van begin af aan Zijn overwinnende macht tegenover deze aartsvijand van het Godsrijk zou bewijzen (hoofdstuk . 13: 25, 39).

Wij zien de reden niet in, waarom sommigen onder de hier bedoelde woestijn de grote Arabische woestijn willen verstaan, waarin de kinderen van Israël onder vele verzoekingen en uitreddingen van God 40 jaar wonderbaar werden onderhouden 19: 22) en waardoor later Elia 40 dagen en 40 nachten tot aan de berg van God, tot aan Horeb ging 19: 8). Bij alle verwantschap met deze geschiedenis met die beide uit Israël’s voortijd heeft deze een nog veel nauwere samenhang met de verzoeking van Adam in het paradijs (Gen. 3), dus met de eerste geschiedenis van de mensheid. Dadelijk bij het begin van Zijn Middelaarsambt stelt Christus Zich voor als Verlosser en Heiland van het gehele menselijke geslacht. Dat Hij dit

wil worden in de bijzondere vorm van Messias van Israël, wordt openbaar uit Zijn 40 daags vasten volgens het voorbeeld van Mozes (Ex. 24: 18) en in Zijn wonderbare onderhouding gedurende deze tijd, volgens het voorbeeld van Israël (Deut. 8: 3vv.). Wij mogen echter daarom de geschiedenis niet tot een zo uitsluitend Israëlitische maken, dat wij ook dezelfde plaats daarvoor willen bepalen; wij moeten integendeel een verwijzing van haar samenhang met de geschiedenis van de mensheid bewaren. En zo zal de traditie wel gelijk hebben, die als plaats van de verzoeking van Christus de woestijn Quarantania, oostelijk van de woestijn Bethave en noordwestelijk van Jericho, aanwijst. Zoals het paradijs het schoonste gedeelte was van het liefelijke en bekoorlijke landschap Eden, van de bodem waarvan God ook wel de aarde zal hebben genomen, waaruit Hij de mens maakte (Gen. 2: 7vv.). Zo is het gebergte Quarantania 2: 6), de ontzettende woestijn en de steilste rotsen van de reeds wilde en onherbergzame woestijn aan de Jordaan, in de oasen waarvan de Heere de wijding tot Zijn Middelaarsambt had ontvangen. De berg, zegt Hasselquist, is zeer spits en hoog, en het opstijgen tot zijn top zo gevaarlijk, als men zich slechts kan voorstellen; aan de zijde treft men een diepe afgrond, in de wanden van de berg zijn vele holen en spelonken, waarin thans kluizenaars leven. Aan de voet van den berg bevindt zich de bron, waarvan Elisa het kwade water eens gezond maakte (2 Kon. 2: 19vv.); hoe zouden wij niet daarin het tegenbeeld zien van de paradijsstroom en een afbeelding van datgene, wat Christus, door Zijn overwinning van de duivel op geestelijke wijze aan het menselijk geslacht en deze aarde gedaan heeft? Wij willen onze tijd niet doorbrengen met de weerlegging van al die verklaringen, die uit onze geschiedenis iets anders maken dan een gebeurtenis, zoals zij hier wordt meegedeeld, bijv. een parabel (Schleiermacher), of een droom (Meijer), of een gezicht (H. E. G. Paulus), of een slechts inwendige geschiedenis, hetzij een lijden van de geest (Olshausen) of een werkzaamheid van de geest (Ullmann); zonder meer geven wij een verklaring overeenkomstig de woorden. Wij hebben hier met een gebeurtenis te doen, zoals er geen in ons eigen leven is voorgekomen en ook nooit voorkomen zal, waarom zij steeds slechts tot op zekere hoogte voor ons verstand bereikbaar en zoveel boven ons begrip verheven is. Weliswaar beleven wij overvloedig en dagelijks, dat wij tot het boze aangezet en verzocht worden door ons vlees en bloed, door de zondige lusten en begeerlijkheden van het hart (Jak. 1: 13vv.). Ook de mensen, met wie wij in de wereld samenleven, worden ons tot verleiders door hun woord en door hun voorbeeld, door hun list en hun geweld, en wie er goed op gelet heeft, hoe soms in de ziel plotseling een schandelijke, duivelse gedachte opkomt, zonder dat men zou kunnen zeggen, van waar die eigenlijk komt, hoe gemakkelijk een boze lust in het vlees zo hevig ontbrandt, dat men bijna tegen zijn wil tot een boze daad wordt weggesleept; wie de ontzettende macht bedenkt, waarmee een verleidend voorbeeld op het hart werkt, die zal weten te verklaren, wat de apostel zegt van listige omleidingen van de duivels en van vurige pijlen van de boze (Efez. 6: 10vv.). Bij dat alles hebben wij echter geen werkelijke ervaring en daarom ook geen duidelijke voorstelling daarvan, hoe de vorst van de duisternis, de satan (d. i. de tegenstander, vijand), zoals hij in het Oude Testament met een Hebreeuws woord genoemd wordt (1 Kron. 22: 1 Job 1: 6, 12; 2: 1, 7 Ps. 109: 6 Zach. 3: 1vv.), of de duivel (d. i. de lasteraar, aanklager), zoals hij in het Nieuwe Testament met een Grieks woord genoemd wordt (Joh. 8: 44; 1 Petrus . 5: 8 Openbaring 12: 10; 20: 2), iemand op onmiddellijke wijze als verzoeker tegemoet kan treden en zijn werk aan hem beproeven kan, en dat juist is het eigenaardige in de geschiedenis van Christus' verzoeking. De Heiland heeft hier zeker niet met eigen vlees en bloed te strijden, alsof Hem dit tot kwaad zou gedrongen hebben. Zeker

was Hij een mens zoals wij, en de Zoon van God is in de gedaante van het zondige vlees verschenen, d. i. Hij nam, toen Hij mens werd, vlees aan, zoals de zondige, van Adam afstammmende mensenkinderen dat hebben; maar er wordt ook van Hem gezegd, dat Hij heilig was, onschuldig, onbevlekt en afgescheiden van de zondaren (Rom. 8: 3 Hebr. 2: 14; 7: 26); in Zijn vlees kan dus niets kwaads gewoond hebben, uit Zijn hart niets kwaads opgestegen zijn. Verder heeft de Heiland hier zeker niet te strijden met enig mens, met enig medelid van de Hoge Raad en de priesterschap, die hem wil onderzoeken, en of voor het vleselijke Messias-idee wil winnen of op enige andere wijze verderven. Wel zijn gedurende Zijn gehele volgende leven zowel Zijn vrienden als Zijn vijanden voor Hem tot verzoekers geworden, en hebben deze alle bijzondere verzoekingen, die hier voorkwamen, weer opgenomen (hoofdstuk . 27: 42vv. ; 16: 21vv. Joh. 6: 14vv.), maar hier in de woestijn was geen menselijke ziel bij Hem, en noch een van Zijn latere discipelen, noch iemand van het volk of van het Sanhedrin kende Hem toen reeds (Joh. 1: 26); Hij was met Zichzelf alleen. Dien ten gevolge heeft het onze Heiland in deze geschiedenis uitsluitend en op onmiddellijke wijze te doen met hem, van wie al het kwade uitgaat en tot wie al het boze terugleidt, met de duivel. "Het is een stoute bewering, die van een groot gedeelte van de gemeente en zelfs van het grootste deel van de theologen, die onze gebeurtenis als krankzinnigheid en onzin aanstonds in de ban doet, of wanneer mildere gezindheden bestaan, die medelijdend als een ongelukkig proefstuk beschouwt. Wat zijn de tijden toch sinds ene halve eeuw veranderd! Paulus (de te voren genoemde professor te Heidelberg overl. 1851) die, als ergens iemand het voortreffelijk verstond zijn tijdgenoten op een dwaalspoor te leiden, spreekt zich in zijn commentaar zo uit: de gewone hypothese (veronderstelling) is, dat de verteller uitwendige verschijningen van de duivel aanneemt, waardoor Jezus die drie aanvallen onmiddellijk veroorzaakt zijn. En nu zegt Weisze: Evenals het verhaal van de Johannesdoop, waaraan zich dit onmiddellijk aansluit, heeft ook deze laatste vertelling sinds lang opgehouden beschouwd te worden als sprekende van een uitwendig werkelijk voorgevallen gebeurtenis, en dit zelfs bij uitleggers, die overigens nog in wonderen geloven. Helaas het is zo! Wanneer wij nu een revisie van het proces ondernemen in de overtuiging, dat de eerste en oudste opvatting, de alleen ware is, hebben wij een moeilijke weg voor ons, waarop wij over leeuwen en adders moeten gaan en midden door de pijlen van de dag. Daarom sterken wij ons door terug te zien. Wij staan niet alleen; voor ons heen trekt een dichte wolk van getuigen, aan hun hoofd zien wij zelfs de heilige Evangelisten; in hun voetstappen treden de grootste vaders van Oosten en Westen; de reformatoren trekken ook op deze straat (Luther en Melanchton, alleen Calvijn is niet volkomen vast); op deze volgen beroemde theologen ook van de vorige en de tegenwoordige eeuw. Wat nu de bedenking aangaat, die de ontledende vooruitgang van onze tijd tegen die eerste en oudste opvatting in het midden heeft te brengen, zo komen wij later (hoofdstuk . 9: 34) terug op de vraag, of er een persoonlijke duivel is, en zullen later de vraag behandelen, of hij zichtbaar kan verschijnen; voor nu hebben wij met de vraag te doen: Waarom was het nodig, dat Christus door de duivel verzocht werd? Want dat deze verzoeking met de raadsbesluiten van God overeenstemde, dat zij tot de werken van onze verlossing onvoorwaardelijk behoorde, is duidelijk uitgesproken in de woorden van dit vers: "Toen werd Jezus door den Geest weggeleid in de woestijn, om verzocht te worden door de duivel. " Ons antwoord is: Jezus moest de ontwikkeling van de mensheid, die door de zonde tot een verwarring was geworden, in Zich nog eens, maar nu als een zondeloze, van voren af beginnen; wat het menselijk geslacht in zijn aanvang volgens Gods wil had moeten

volbrengen, maar niet volbracht had, namelijk na de Status integritatis of de staat van rechtheid, waarin de door God geschapen mens naar al zijn krachten, zijn aanleg en zijn eigenschappen nog rein en onverdorven was, door de Status explorationis, of de staat van de beproeving heen (toen hij al zijn krachten, die hem aangeboren waren, tot God moest richten en de mogelijkheid van een losmaking van God en een zich stellen tegenover God, dat toen nog voorhanden was, van zich had af te wijzen) in de Status confirmationis, of de staat van de bevestiging, zodat het posse non peccare (de mogelijkheid om van de zonde vrij te blijven) even als bij de niet gevallen engelen, voor hem geworden zou zijn tot een non posse peccare (tot een onmogelijkheid om nog ooit te zondigen en van God af te vallen); dat moest Hij betonen en zo het beeld van een mens voorstellen, zoals hij volgens Gods bestemming moest zijn. Athanasius schrijft daarom: evenals wanneer men een op hout geschilderd portret, dat met vuil overdekt en daardoor onzichtbaar is geworden, herstellen wil, het origineel zelf moet aanwezig zijn, opdat het beeld op dezelfde stof gerestaureerd wordt (want de stof wordt niet weg geworpen, omdat het beeld daarop getekend is, maar slechts hervormd), zo moest de hoogheilige Zoon van de Vader tot ons komen om de naar Zijn gelijkenis geschapen mens te vernieuwen. In zoverre nu in Christus Jezus de gehele volheid van de Godheid lichamelijk woont, is bij Hem zelfs de mogelijkheid van een luisteren naar de wil van de verzoeker volstrekt ondenkbaar; Zijn heiligheid en zondeloosheid is ten gevolge van Zijn Godmenselijk wezen, (daar Godheid en mensheid tot één persoon in Hem verenigd zijn, en geen van beide naturen meer zonder de andere of buiten de andere kan gedacht worden), niet slechts een werkelijke maar ook een noodzakelijke, zodat hetgeen Hij onderneemt, op een grond rust die het succes (hier de overwinning op satan) van begin af aan waarborgt. Wij weten nu echter ook, dat Christus uit vrije genade en eeuwig prijzenswaardige ontferming op Zich heeft genomen, wat aan Zijn met de Godheid verenigde mensheid niet vanzelf toekwam, wat voor deze integendeel iets geheel vreemds, voor het begrip met zichzelf geheel en al in tegenspraak was: de schuld en zonde van de mens, zijn strafwaardigheid en verdoemenis. En zoals Hij zich nu bij Zijn kruisdood van het non posse mori (de onmogelijkheid om te sterven) ontledigd heeft ten zegen van de mensheid, zodat Hij sterven kon, eveneens zo menen wij, heeft Hij ook bij het aanvaarden van Zijn Messiasambt zich van het non posse peccare ontledigd om net als wij verzocht te kunnen worden. Het bewustzijn van werkelijk verzocht te kunnen worden, geeft de Heere ook duidelijk te kennen door de woorden met zekere drift tot Petrus gesproken: "Ga weg van achter mij satanas" (hoofdstuk . 16: 23); dit blijkt verder uit het woord, dat Hij vóór Zijn intreden in de gebedsstrijd in Gethsemané doet (waakt en bidt in hoofdstuk . 26: 41), en in dat bewustzijn heeft Hij zonder twijfel ook op deze plaats 40 dagen en 40 nachten gevast, voordat Hij zich aan de aanvallen van de duivel blootstelde. Nu is wel het kunnen verzocht worden bij de Heere nog iets anders, dan bij de gevallen mens, bij wie alle voorwaarden aanwezig zijn, dat de verzoeking ook steeds met een nederlaag voor hem eindigt, wanneer Gods kracht hem niet op een buitengewone wijze staande houdt. Bij Hem is het juist het tegenovergestelde, daar bij Hem al de voorwaarden aanwezig zijn, dat de verzoeking telkens ook een overwinning ten gevolge heeft. Desalniettemin zien wij, dat in de Geest, waarmee Hij bij Zijn doop werd toegerust, Gods kracht Hem zeker buitengewoon te hulp komt; dit is, omdat Hij oneindig meer te doen had, dan de eerste Adam in het paradijs had te volbrengen, toen hij in de macht van de verzoeking werd overgegeven. De woestijn Quarantania met haar steenachtige en vreselijke woestheid en de wilde dieren, die daar huizen) is reeds op zichzelf de volstrekte tegenstelling tegenover de hof van Eden met allerlei

bomen, een lust voor de ogen en goed tot spijs, en met allerlei dieren, die God tot de mens bracht om te zien hoe hij die zou noemen. Maar nu gaat hier tevens aan de eerste verzoeking een vasten vooraf, waarna de nu komende honger met des te vreselijker kracht zich laat voelen, terwijl de eerste mensen slechts ten doel hadden om in een toestand van volkomen bevrediging van lichamelijke behoefte zich te onthouden van de vrucht van de verboden boom. Dienovereenkomstig is dan ook de werking van de overwinning van Christus een oneindig grotere, dan die voor het geval, dat Adam overwonnen had, over de verzoeker zou gekomen zijn. Adam moest slechts de hof bebouwen en bewaren, opdat langzamerhand de gehele aarde in zijn beeld zich zou verheerlijken; maar later moest de hof voor hem bewaard worden door de Cherub met het vlammend zwaard en hij is later verwoest en tot een woestijn geworden. Tot Christus, in Zijn woestijn komen de engelen en zij dienen Hem); een voorzegging van hetgeen eens op onze aarde zijn zal, wanneer de derde bede tot haar volkomen vervulling gekomen zal zijn (Openbaring . 1: 1vv.).

Met weinige woorden kunnen wij onze mening hierbij voegen. De Zoon van God is geopenbaard, opdat Hij de werken van de duivel verbreken zou (1 Joh. 3: 8). De dorre plaatsen zijn de woonsteden van de boze geesten (Luk. 11: 24

). De grote held van God, door de Geest geleid, valt eerst het hoofdleger van de vijand aan, om daarna hem te bestrijden in zijn benden, eerst de duivel, de grote aanvoerder persoonlijk geslagen, dan zijn werken in de mensen verstoord, zijn dienaren uitgeworpen! Hij strijdt en overwint door Zich te laten verzoeken en satan moet Hem verlaten.

2. En toen hij veertig dagen en veertig nachten gevast had, niet alleen zonder het gewone maar zonder enig voedsel, zelfs zonder slaap en rust geweest was, hongerde Hem ten laatste. Nadat bijna 6 weken het woord van God Zijn spijze was geweest, de bepeinzing van Zijn werk als Heiland, Zijn bezigheid en de omgang met de hemelse Vader, Zijn vreugde en verkwikking, kwelde hem de honger op hevige wijze.

Hoewel in hoofdstuk . 11: 18 de leefwijze van Johannes, die zich alleen met sprinkhanen en wilde honing voedde, reeds een vasten genoemd wordt, en ook in de Roomse kerk het zich onthouden van zekere spijzen en het zich beperken tot een geringere mate van voedingsmiddelen voor een vasten (abstinentia, semijejunium) gehouden wordt, is toch hier een volstrekt onthouden van alle spijs en drank bedoeld, zoals in Luk. 4: 3 uitdrukkelijk gezegd wordt. Of het onder bijzondere omstandigheden, waarin Gods wondermacht te hulp komt en de gewone loop van de natuur buiten werking stelt, mogelijk is, dat het leven van het lichaam zo lang zonder enig voedingsmiddelen fris en gezond kan blijven, mogen wij niet eerst vragen, omdat het woord in vs. 4 daarop reeds het antwoord heeft gegeven. Wat zou elke spijs en lichaamsvoeding doen, schrijft Luther, wanneer God ons niet door Zijn woord onderhield! Hij verandert het eerst in vlees en bloed, merg en been, zo kan Hij beter voeden, alleen door Zijn aanblik, dan alle brood en spijs op aarde. En wat Luther schrijft, heeft hij zelf ondervonden, daar hij meer dan eens, in diep gepeins over Gods woord verdiept, dagen lang achter een gesloten deur zat. Evenzo betuigt Angelus Silesius in de "Cherubijnse reiziger". "Het brood voedt u niet, wat u voedt, is Gods eeuwig woord, is leven en is Geest. Wij zien immers elk jaar de trekvogels een verre reis over de zee maken, zonder dat zij gedurende die

tijd ook maar eens uitrusten, laat staan enig voedsel tot zich zouden kunnen nemen. " En zo hebben dikwijls diepe denkers, aandachtige bidders, berouwvolle boetelingen, met geestdrift vervulden, of krankzinnig opgewondenen een bijzonder lange tijd gevast. Van Nicolaas van der Flüe bijv. wordt verteld, dat hij de laatste 19-20 jaar vóór zijn dood (in het jaar 1487), zonder alle andere spijs geleefd heeft, dan die hij maandelijks eens in het sacrament van het avondmaal genoot. Ook is ons uit eigen ervaring een geval bekend, dat twee mannen, in een put bedolven, toen men reeds meende alle pogingen tot hun redding te moeten opgeven, omdat het toch onmogelijk was, dat zij nog leefden, nochthans na elf dagen nog levend daaruit tevoorschijn werden gehaald. Wanneer nu reeds een ongewoon lang vasten bij mensen voorkomt, wier fysische en psychische ontwikkeling door de zonde gestoord is, hoeveel te min is het bij Hem ondenkbaar, wiens lichamelijk organisme door geen zonde verzwakt is, wiens Geest meer dan bij iemand het vlees kon beheersen en tot gehoorzaamheid kon dwingen! De veertig dagen en veertig nachten, die Jezus vastte, wijzen aan de ene kant op het vasten van Mozes en van Elia (Ex. 24: 18; 34: 28; 1 Kon. 19: 8 en op Israëls veertigjarige tocht door de woestijn, aan de andere zijde op de veertig dagen van Zijn eigen verheerlijkt leven na de opstanding (Hand. 1: 3). Men ziet, zegt Hofman, evenals aan de symboliek van de zaken, dat in de geschiedenis goddelijke gedachten zijn, en aan het ritme van de tijd, dat de tijd en zijn duur niet iets toevalligs en willekeurigs is. Uit de woorden in Mark. 1: 13 "en Hij was aldaar in de woestijn veertig dagen, verzocht door de satan, " besluit men gewoonlijk, dat Jezus reeds in de veertig dagen aan de verzoekingen van de duivel voortdurend is blootgesteld geweest, totdat deze dan het toppunt in de 3 hoofdverzoekingen bereikten; die woorden kunnen ook verklaard worden, dat bij gelegenheid, aan het einde van het veertigdaags oponthoud in de woestijn, de verzoeking plaatsvond. Dan heeft de oratio en meditatio (gebed en overdenking) met het vasten 40 dagen geduurd, en heeft daarop de tentatio (verzoeking) plaatsgevonden. Het is de Heere Jezus zelf geweest, die later Zijn discipelen onderricht heeft omtrent deze gebeurtenis, die aan de ene kant het einde van de geschiedenis van Zijn verborgen leven, aan de andere het begin van Zijn openbaar leven was. Dat Hij van het gebeurde hen niet meer heeft meegedeeld, dan zij konden dragen (Joh. 16: 12) en dus Zijn verhaal in een vorm gekleed heeft, die met hun begrip en hun behoefte overeenkwam, zodat wij nu recht hebben, te onderscheiden tussen de zaak zelf en de vorm van voorstelling, is een nietswaardige veronderstelling; want niet alleen valt de mededeling van de Heere aan de discipelen voor, eveneens eerst in de tijd van 40 dagen na Zijn opstanding, toen Hij met hen sprak van het rijk van God en zij de uitstorting van de Heilige Geest zeer nabij wanen, maar zij hebben ook de geschiedenis verder verhaald en opgetekend, pas nadat zij met de Geest, die hun alles leerde, vervuld waren, en van waar zouden nu wij een hogere mate van de Geest ontvangen, dan zij bezaten, om in hun mededeling juist te onderscheiden, wat slechts vorm was en wat werkelijkheid?

3. En de verzoeker, de duivel, van wie alle verzoeking tot het kwade uitgaat (1 Thessalonicenzen. 3: 5), tot Hem gekomen zijnde, meende van Zijn honger listig gebruik te kunnen maken en zei: Indien gij Gods Zoon zijt, zoals de stem van de hemel bij de doop betuigde (hoofdstuk . 3: 17) zeg, dat deze stenen, die hier op de grond liggen, broden worden, opdat Gij Uw honger kunt stillen, en alzo van Uw wondermacht voordeel hebt.

Een feit, enig in zijn soort, staat hier als heilige hiëroglief (moeilijk te ontcijferen beeldenschrift) voor ons. De tegen God strijdende geest is hier voor het eerst de vlees geworden Zoon van God, en niemand daarna als een verschijning tegemoet getreden. Toen de mens daar was en zichzelf zou openbaren, die als de zondeloze en heilige het raadsbesluit van God ter verlossing werkelijk kon volbrengen, toen was voor de tegenstander van God het ogenblik van de beslissing gekomen, of het God of hem lukken zou. Hij kon niet menen, de Heilige, door zondige mensen tot een tegen Zijn roeping strijdend gedrag te zullen brengen, en voor een zondige ingeving was er bij de Zondeloze geen mogelijkheid. Hij moest hier man tegen man verzoeken; hij moest voor Hem verschijnen, omdat een misleiding op de wijze als bij de eerste vrouw mogelijk was, niet kon plaatsvinden bij Jezus, die in de volheid van de wetenschap stond. Daarom treden hier verzoeker en verzoeking openlijk op, zoals nooit te voren en nooit daarna.

Zo zeker als de wereld haar geschiedenis heeft, heeft ook satan de zijne, zij moet ontstaan bij hem als bij een ook in of met de tijd geschapen wezen. Aan de donkere poort, waar zijn geschiedenis begint, staat in de eerste plaats zijn eigen val; de gevallen wordt aanstonds tot verzoeker, hij sleept een gedeelte van de engelenwereld in zijn val mee en omdat er in het rijk in de hoogte voor hem geen plaats meer is, treedt hij op het toneel van deze wereld en verleidt het eerste mensenpaar. Het geheim van zijn boosheid werkt nu in de loop der eeuwen als een voortsluipend vergif; satan heeft zich tot vorst van deze wereld gemaakt; hij staat op het toppunt van zijn macht - ten teken en ten bewijze treden in de Evangelische geschiedenis de door de duivel bezetenen op. Nu is de tijd vervuld: de Zoon van God komt in het vlees, wanneer nu deze wel niet voor Zijn vlees "in de gedaante van de zondige vlees", door Zijne menselijke natuur de satan een open plaats aangeboden zou hebben, die hem de mogelijkheid aanwees om Hem te verleiden, dan moest de satan Hem toch aanvallen: Hij kan de mens gewordene toch niet negeren; want hij weet dat de Heere hem niet met rust laat, maar gekomen is om zijn paleis te verbreken en Zijn gevangenen te verlossen. Omdat satan satan is, de vorst van deze wereld en het boze principe (oorzaak van alle kwaad), zo moet hij om het hoogste toppunt van de boosheid te bereiken, de zondeloze Zoon van God verzoeken en met Hem om de wereld en haar heerschappij worstelen. Hij heeft dat gedaan op tweeërlei wijze; hij heeft de Heere verzocht rechts en links. Daar in de hof Gethsemane dringt hij op Hem aan als de koning van de verschrikking, met de bittere lijdenskelk in de hand, en dood en verderf blazende; hier in deze geschiedenis daarentegen nadert hij Hem als de vorst van deze wereld met de schuimende beker van de wellust in Zijn hand en zoete beloften vloeien uit zijn mond. De Heere overwint hem beide keren; nu is satans lot beslist, hij is uit zijn zenit (toppunt) neergestort, en gaat zijn weg naar de afgrond.

De vraag, in welke gedaante de duivel aan de Heere verschenen is, is moeilijk en wordt op verschillende wijze door de uitleggers beantwoord.

Voor de eerste Adam was de vorst van de duisternis in de gedaante van een dier, van een niet hoger, maar lager wezen verschenen, en zo moet het zijn, opdat Adam niet door de gewaande autoriteit van een engel misleid of verblind zou worden; aan de tweede Adam daarentegen verscheen de satan als satan, d. i. in die gedaante, waarin alle engelen, goede en kwade, de mensen plegen te verschijnen, namelijk in mensengedaante, maar toch in een gedaante,

overeenkomstig het wezen van satan, namelijk een zodanige, in wier trekken al het verleidende van de zonde en tevens alle dreigende listen van de zonde openbaar worden.

Trad de satan als zodanig op, dat de Heere hem aanstonds als verzoeker moest erkennen, dan was de beproeving in geen geval zeer zwaar, integendeel zo licht geweest, dat zij bijna had opgehouden een beproeving te zijn. Nee, zo schijnt het, het Kaïnsteken van verworpen te zijn, mocht de verzoeker nu niet aan zijn voorhoofd dragen; in tegendeel verscheen hij aan de Heere bij de eerste verzoeking ongeveer in mensengedaante als een goede vriend en raadgever; bij de tweede echter kleedde hij zich in het gewaad van een engel van het licht, alsof hij een van die was, aan wie het bevolen is, de vromen op hun handen te dragen, totdat hij vervolgens bij de derde verzoeking naakt en open als vorst van deze wereld te voorschijn treedt.

Deze opvatting is zonder twijfel, voor zover zij de satan aangaat, de juiste; hij verborg de eerste en tweede maal zijn eigenlijk, diabolisch wezen en wilde de Mensenzoon op gelijke wijze bedriegen, als hij de mensen misleidt (wat zijn tweede verschijning aangaat, vgl. 1 Kon. 13: 7vv.); tenslotte blijft hem niets over, dan zijn vizier op te slaan en de verberging te laten vallen. Wanneer men nu echter tevens aanneemt, dat Jezus in het begin niet wist, met wie Hij te doen had, zoals Hij in Mark. 13: 32 spreekt van een niet weten van het standpunt van Zijn vernedering uit, zo is dit bepaald vals. "Reeds het vrome volksgevoel is in zulke verhalen, die de verblindingswerken van goochelaars aan de ogen van onschuldige kinderen en van reine maagden te schande laten worden, verheven boven deze mening, die het oog van Christus afhankelijk maakt van de misleidende kunsten van de vorst van de leugen. " Hij, die in de harten van satans knechten, zonder zich te vergissen, de meest verborgen gedachten las, kende zeker de satan aanstonds op het eerste gezicht en bij het eerste woord. De macht van de verzoeker kon ook wel op Hem aandringen, en zijn list het aan Hem gelijk aan de andere kinderen van de mensen beproeven, maar boven een werkelijk bedriegende macht, boven een, al is het ook slechts één ogenblik in dwaling brengende list van de helse geest is de Heere volkomen verheven. De duivel komt hier voor als een "domme" duivel, zoals de mond van het volk hem noemt, wanneer hij niet van begin af aan begrijpt, dat hij Jezus niet kan bedriegen; en deze domheid treedt voor de dag, wanneer hij daarna, als hij zich moet vertonen, zoals hij is en aan Jezus de hoogste prijs belooft, van Hem veronderstelt, dat er voor Hem een prijs zou zijn, waarvoor Hij Zijn deugd prijs zou geven.

Zoals een sidderen en vrezen de Heere overviel, toen satanas in de andere vorm van verzoeking, met de lijdenskelk in de hand Hem naderde, zo heeft zich ook hier bij het naderen van de verzoeker een geheime antipathie van Hem meester gemaakt; de vergiftige adem van de satanische rede trof als een snijdende scherpe wind de zuiver gestemde snaren van Zijn hart; maar het was Zijn roeping in nederigheid als mens, niet als God, en niet door macht de duivel te overwinnen; daarom ging Hij den verzoeker niet aanstonds met het woord tegemoet: "Ik ken u satan, wijk van Mij!" maar liet hem rustig bij Zich komen, liet hem in den waan, dat Hij niet wist, met wie Hij te doen had en onderwierp Zich gewillig aan de verzoeking.

Ten slotte moet nog worden opgemerkt, dat de reizigers in de woestijn van Quarantania stenen opheffen, die op broden lijken; het zijn niervormige vuursteenkeien, die het volk voor

versteende vruchten uit de katastrofe van Sodom en Gomorra houdt; zij heten ook Jodenstenen, lapides Judaici.

Merkt op, dat de duivel tot Jezus komt en Hem aanspreekt. Zijn verzoeking was dus een uitwendige verzoeking. Bij de heilige Jezus kan de satan niet binnentreden, maar moet hij buiten blijven staan en van vóór de deur weerde Jezus hem dan ook af. Bij ons echter is de zonde in huis, in het hart, zodat de verzoeker vrije toegang tot ons heeft en tot ons binnentreedt, zodat wij hem van ons moeten uitdrijven, om hem te overwinnen. Daarom kunnen wij niet verzocht worden, zonder dat wij zondige gedachten en begeerten bij ons zien oprijzen; maar in Jezus was geen zonde, en in Hem kon geen zonde komen. De verschijning van de satan moet dus noodzakelijk een persoonlijke verschijning geweest zijn. Dat de Heere Zich zo iets in Zijn gedachten zou hebben voorgesteld, is volstrekt onmogelijk. Bij, met en in Christus zijn ook geen eigenlijke visioenen meer, maar is alles wezenlijkheid, zichtbaarheid, tastbaarheid, lichamelijkheid. Satan begon de aanval en hij poogt altijd, evenals bij Eva, het Woord van God twijfelachtig te maken. God had gezegd: "Deze is Mijn geliefde Zoon" en de satan wil er Jezus aan doen twijfelen, door er een bewijs voor te vragen en er een proef van voor te schrijven. Wachten wij ons toch zorgvuldig voor allen, die Gods woord twijfelachtig trachten te maken; zij zijn uit de vader de duivel, die het persoonlijk ongeloof is, en het ongeloof wil niet anders dan weten, dan proefondervindelijk weten. Is het niet genoeg dat God gezegd heeft, dat Jezus Zijn Zoon is? Nee, zegt de duivel, dat moet mij bewezen worden door een proef, die ik zelf opgeef. Maar was het nu de bedoeling van de satan om door een proef Jezus werkelijk als Zoon van God te leren kennen? Waarlijk niet, maar om Jezus een daad te laten doen, waardoor Zijn zoonschap terstond zou vernietigd worden. De satan wilde Jezus, de Zoon, onafhankelijk van Zijn Vader doen handelen; hij raadde Hem, zelfstandig te zijn, niet langer te hongeren, en zoals hij, de duivel, de wereld geleerd heeft te doen, niet naar God te vragen, maar Zichzelf te helpen.

Men zegt, dat het voor de Heere dan ook geen strijd is geweest. Het is echter ook bij groot gedrang een strijd om op de weg te blijven, al denkt men er niet aan om zich te laten wegdringen. Uitwendige droefenissen zijn de grote bewijzen, die satan aanvoert, om het volk van God te doen twijfelen aan hun kindschap.

4. Maar Hij, zonder zich eerst met disputeren in te laten, zoals eens Eva deed (Gen. 3: 2vv.), antwoordende, zei: Er is (in Deut. 8: 3), geschreven: De mens zal bij brood alleen niet leven, maar bij elk woord, dat door de mond van God uitgaat; Mijn ambt vordert, dat Ik ook thans door Mijn honger, Adams en Eva’s zondig eten boeten en de zielehonger van het menselijk geslacht stillen moet; Ik doe het Mijne, zoals Mijn roeping het meebrengt, en laat Mijn Vader voor het Zijne zorgen, hoe Hij Mij zal kunnen en willen onderhouden.

Over de betekenis van die woorden, zie bij de plaats zelf. Het is merkwaardig, van wat een hoge betekenis ook de delen van de Schrift kunnen zijn, die ons, oppervlakkig beschouwd, minder gewichtig voor Christelijk geloof en leven toeschijnen; alle drie de citaten van de Heere zijn aan één en hetzelfde boek (Deuteronomium) ontleend, en toch is Hem het woord van God uit dit ene boek genoeg om de duivel met Zijne macht op de vlucht te jagen

Jezus weigerde de satan te gehoorzamen, en bewees juist daarmee van hem niet alleen onafhankelijk, maar eindeloos boven hem verheven, ja zijn meester, en daarmee de Heere, de Zoon van God te zijn. Maar ten tweede weigerde de Heere dit wonder te doen, omdat Christus geen wonderen deed tot hulp van Zichzelf, maar van anderen. Door te getuigen, dat Hij aan het Woord van God genoeg had, om te leven, ook zonder spijs, verklaarde de Heere Zich boven de natuur, als die de middelen niet behoefde, maar onmiddellijk kon leven uit God, dus wederom als de meerdere van satan, die de middelen noodzakelijk achtte. En zo bewees Jezus Gods Zoon te zijn in juist tegenovergestelde weg van die, welke de satan begeerde. Voor het geloof is dan ook juist het omgekeerde van hetgeen het ongeloof eist, het bewijs van Christus' Zoonschap. Zo wilden ook de Farizeeën en Schriftgeleerden, dat Jezus afkwam van het kruis, opdat zij het zagen en geloofden, maar Gods kinderen geloven juist in Christus als hun Zaligmaker, omdat Hij niet van het kruis afkwam. O! het is zo heerlijk iets te kunnen, en het toch niet te willen, omdat het niet goed is; almacht te hebben en toch Zichzelf niet te willen helpen.

Het lijkt alsof het voldoen aan satans verzoeking een kleine zaak was, maar in werkelijkheid hangt van dat ogenblik af, of er een Verlosser zal zijn of niet. Christus was gekomen om de lijdende Messias te zijn. Satan zegt: "Zoon van God, Almachtige! onttrek u aan Uw lijden! Neem de honger weg en zo verder het kruislijden, de dood!" God zij geloofd! Hij overwint. Hij wil lijden en redden. Hij wil leven bij het woord van God. De Vader gehoorzaam te zijn tot in elk lijden, tot in de dood aan het kruis is van begin af aan Zijn keus, Zijn spijze (Joh. 4: 34). Het voornaamste wapen, waarvan wij gebruik moeten maken in het weerstaan van de duivel, is de Bijbel. Hierin is een van de vele redenen, waarom wij vlijtige lezers van onze Bijbel behoren te zijn. Het woord is "het zwaard van de Geest. " Nimmer zullen wij een goede strijd strijden, indien wij het niet als ons voornaamste wapen gebruiken. Nimmer zullen wij de koninklijke weg naar de hemel behouden, indien wij niet bij Zijn licht wandelen (Efe. 6: 17 Ps. 119: 105).

5. Toen de eerste proef tot verleiding van de Heere mislukt was, nam de duivel Hem mee, door Hem met een zeker geweld op bovenmenselijke wijze mee te voeren (Hand. 8: 39), naar de heilige stad Jeruzalem (hoofdstuk . 5: 35; 27: 53 Jes. 48: 2; 52: 1 Neh. 11: 1), thans el Kuds genaamd 15: 63"), en stelde Hem op de tin van de tempel ("Uit 4: 7"), waarschijnlijk ten tijde dat in de voorhof nu spoedig het dagelijks morgenoffer zou plaats hebben 28: 8"); men stelle hiertegenover wat een wonder van God 3 jaar en 2 maanden later bij het dagelijks avondoffer met het voorhangsel van de tempels gebeurde (hoofdstuk . 27: 51), en hoe toen ten minste één ooggetuige aanwezig was, die tot Jezus bekeerd werd 30: 8").

Hij liet Zich op natuurlijke of bovennatuurlijke wijze - wij kunnen het niet bepalen - door de satan brengen op de tin van de tempel; het was een vrijwillige overgave van Christus, zoals Hij Zich aan alles overgaf, wat Gods raad meebracht tot bereiking van het heerlijkste doel.

7. Jezus, die de zielen tot kennis van zonde en tot het zoeken van genade wilde opwekken, maar de ogen van de mensen niet wilde verblinden, of hun harten ontzetten, zei tot hem, tot de verzoeker, die het erop toelegde, om de rechte weg tot zaligheid dadelijk bij het begin voor de mensen te verderven en Gods verlossingsplannen te vernietigen: Er is opnieuw op een

andere plaats, geschreven: Gij zult de Heere, Uw God niet verzoeken (Deut. 6: 16), en het ware toch zonder twijfel een verzoeken van God, zich in gevaren te begeven en op misdadige wijze God tot wondervolle hulp te willen dwingen.

Herodes de Grote had in het 18de jaar van zijn regering reeds het voornemen opgevat, om de tempel van Zerubbabel verder op te bouwen, maar hij had ook reeds in 1 1/2 jaar het tempelgebouw en in 8 jaar de voorhoven tot stand gebracht. Daarbij liet hij tevens de burg Baris aan de Noordwestzijde van de Maria-vlakte herstellen en maakte daarvan de burg Antonia. Deze gebouwen, de tempel met de burg Antonia, komen niet alleen hier, maar nog dikwijls in de Bijbelse geschiedenis van het Nieuwe Testament in aanmerking, en alzo is het tot recht begrip van de daartoe behorende gebeurtenissen zeer wenselijk, daarvan een duidelijke voorstelling te hebben, voor zover dit mogelijk is. Hoewel toch Josefus uitvoerige berichten geeft omtrent de tempel van Herodes, is zijn voorstelling in de bijzonderheden toch niet zonder overdrijving en niet helder en duidelijk genoeg; daarbij komt, dat die van het Joodse tractaat Middoth in verschillende punten van hem afwijkt, en alzo is het zeer moeilijk, zich een juiste voorstelling te maken. De plaats, waarop de tempel gebouwd was, was volgens de Talmoed 500 el in het vierkant; volgens Josefus had zij een omvang van 4 stadiën (40 stadiën = 1 mijl), en was terrasvormig aangelegd, zodat de een voorhof telkens hoger lag dan de andere en de tempel zelf het hoogst. Alzo kon hij in de gehele stad gezien worden, en door de in buitengewone menigte aangebrachte gouden sieraden aan de gevel, gaf hij bijzonder in de zonneschijn een bijzonder indrukwekkend gezicht. Omdat het witte marmer, waar geen goud glinsterde, gezien werd, meenden vreemdelingen, die hem voor de eerste maal zagen, een sneeuwberg te zien. Zo wordt het woord van de discipel begrijpelijk (Mark. 13: 1), die bij het uitgaan uit de tempel niet nalaten kon tot Jezus te zeggen: "Meester, welke stenen en welke gebouwen!" Josefus bericht, dat vele van de stenen een lengte van 45, een breedte van 6 en een hoogte van 5 el gehad hebben. De buitenste voorhof, die ook heidenen en onreinen mochten betreden, was aan alle vier de zijden door een zuilengang omgeven. Die aan de oostzijde is de in Joh. 10: 23 Hand. 3: 11; 5: 12 vermelde voorhof van Salomo, zo genoemd, omdat hij op fundamenten rustte, die nog uit Salomo’s tijd afkomstig waren. Hij bestond uit drie rijen van 25 el hoge marmeren zuilen, de voorste (naar het oosten) met de halve dikte in de muur geplaatst, die het geheel omgaf. De beide door de drie zuilenrijen gevormde gangen waren tezamen 30 el breed, en hadden een cederen dak, terwijl de grond met bonte stenen ingelegd was. Geheel gelijke dubbele gangen waren er aan noord- en westzijde; in de laatste waren vier poorten. De zuidelijkste voerde over een brug naar de Zion en het koninklijk paleis. Daarentegen bevonden zich aan de zuidzijde niet slechts 3 maar 4 rijen van zuilen, die tezamen drie gangen vormden; de middelste was 75 voet breed en ruim 100 voet hoog, terwijl de beide andere slechts een breedte van 30 voet en een hoogte van 60 voet hadden. De daken bestonden uit gekruiste cederen blijken, en waren rijk met snijwerk versierd; het getal van de reusachtige marmeren zuilen, die een omvang van 12 voet en rijke Korinthische kapitelen hadden, bedroeg volgens Josefus 102, waarvoor echter wel 164 zal moeten worden aangenomen, zodat er in elke rij 41 zuilen stonden. Deze voorhof heet de koninklijke. Josefus noemt hem het merkwaardigste kunststuk, dat ooit de zon zag en merkt op, dat hij, die van de top naar beneden zag, duizelig werd vanwege de hoogte van het gebouw en de diepte van het daaronder liggende dal van Kedron. Daarom wordt onder de tin van de tempel (vs. 5) of deze plaats verstaan, of het dak over de voorhof van Salomo aan de oostzijde, waar men eveneens

in een duizelingwekkende diepte zag, terwijl hier de van witte vierkante stenen opgerichte onderbouw 400 el afmeting had. Onder de buitenmuur van de voorhof van de koning leidde een dubbel gewelfde ingang van een poort tot de onderaardse gewelven en waterbewaarders (1Ki 7: 26). Een onderaardse gang liep onder de muur van de noordzijde tot aan de burg Antonia, van de hoge toren waarvan aan de zuidoostzijde de gehele plaats van de tempel kon gezien worden. Betreden wij thans de voorhof van de heidenen zelven, zo bevonden zich daarin behalve een synagoge, die bij Luk. 2: 46 in aanmerking komt, ook kamers voor de Levieten, waar zij aten hetgeen hun van de offeranden toekwam, en de plaatsen, waarbij of waarin de hoge Raad later zijn zittingen hield. Waar zij waren kunnen wij niet nader opgeven, misschien waren zij in de voorportalen ingebouwd. Evenzo werd in deze voorhof een tempelmarkt gehouden, waarop men gedeeltelijk offerdieren (ossen, schapen, duiven) benevens meel en zout te koop aanbood, gedeeltelijk wisselaarswerk verrichtte (hoofdstuk . 21: 12vv. Joh. 2: 14v.). Bijzonder in de tijd van Pasen was het verkeer zeer sterk, maar ook des te lastiger voor degenen, die daar hun godsdienst kwamen verrichten. Misschien waren ook, enkele plaatsen van de grote voorhof met bomen beplant, zoals dit tegenwoordig bij Harâm es Sherif 6: 1) het geval is, hetgeen op Ps. 52: 10; 92: 14 betrekking zou hebben. Overigens was de grond geplaveid, en het zijn waarschijnlijk de stenen van dit plaveisel, die soms in de dienst van het fanatisme (Joh. 8: 59), of tot afwering van een de stad bestormende vijand (Jos. ben. Jud. VI. I. 6) werden opgenomen. Men kwam niet onmiddellijk uit de buitenste voorhof, die wij beschreven hebben, tot de tweede, de voorhof van Israël; maar eerst ontmoette men enige trappen hoger een drie en hoog afschutsel, waaraan op zekere afstanden zich zuilen bevonden met Griekse en Latijnse opschriften, die aan degenen, die geen Joden waren en de Levitisch onreinen, het verder voortdringen bij doodstraf verboden); verder mocht zelfs Herodes niet gaan, daar hij van geboorte een Edomiet was. Men steeg 14 trappen opwaarts, en kwam tot een vlakte van 10 el breedte, in de Talmoed onderwal genoemd, waar de Joden, wanneer zij die betraden, gewoon waren zich dertien maal te buigen. Dan kwam men aan de muur van de eigenlijke voorhof, die van zijn fundament af 40 el hoog was, maar vanwege de zich daarvoor bevindende trappen veel lager scheen te zijn. Door de negen poorten van deze muur kwam men weer aan een rij van trappen in de binnenste tempelruimte, die 15 el hoger lag dan de onderwal. Wij treden door de Oostpoort, in de Talmoed de Nikanorpoort genoemd, uit Korintisch koper vervaardigd en door de grotere hoogte en breedte, zowel als door rijke versiering met edele metalen als hoofdpoort aangewezen (daarom in Hand. 3: 2, 10 "de schone poort"), in de 135 el in het vierkant grote voorhof van de vrouwen, die niet verder dan tot deze naar haar genoemde ruimte mochten voortdringen. Uit de voorhof van de vrouwen kwam men in de door een muur daarvan gescheiden, maar 15 trappen hogere voorhof van de Israëlieten, die 135 el lang en 11 el breed was, en bestemd was, om die Israëlieten op te nemen, die onmiddellijk in de godsdienst betrokken waren 28: 8), terwijl de anderen in de voorhof van de vrouwen bleven (Joh. 8: 20), die voor 15. 000 mensen ruimte had. Deze voorhof van de Israëlieten lag op een zelfde vlakte met de voorhof van de priesters, en was daarvan door een stenen hek van 1 el hoogte afgesneden. De uit de voorhof van de vrouwen in die van de mannen voerende trappen van de ingang, hadden de vorm van een halve cirkel; hun getal bedroeg 15; van deze moeten, zoals de rabbijnen zeggen, de zogenaamde 15 trappen-Psalmen (Ps. 120-134) hun naam hebben, daar ‘s avonds van de eerste dag van de loofhutten, bij het vreugdefeest van het water putten 23: 43) de Levieten op deze trappen muziek maakten. Omdat echter de trap, waarover wij spreken, pas in de tempel

van Herodes was aangebracht, zo is integendeel omgekeerd het getal van zijn trappen naar het getal van die Psalmen bepaald geworden. In zijn gehele uitgestrektheid van het oosten naar het westen was de voorhof van de priesters 176 el lang, van het zuiden naar het noorden slechts 135. Van die ruimte komen 11 el voor de ruimte ten oosten van het brandofferaltaar, 32 el voor het altaar zelf, 22 el voor de ruimte tussen het altaar en het tempelgebouw, 100 el voor de tempel en 11 el voor de plaats achter de tempel; van die breedte zijn 48 el voor de ruimte tot aan de trappen van het brandofferaltaar, 25 el voor de ruimte ten noorden van het altaar. Het laatste, vierhoekig, met drievoudige opklimming 7: 23) uit ongehouwen stenen gebouwd, was 30 el lang en breed en 15 el hoog; aan de Zuidzijde had de eveneens uit ongehouwen stenen opgerichte opgang, de maat van 32 el diepte en 16 breedte. Met de zuidoostelijke hoorn van de altaar stond een pijp in verbintenis, die door twee openingen, het aan de linkerzijde van het altaar gesprenkelde bloed van de offerdieren in een onderaards kanaal naar Kedron leidde; zo was ook onder het altaar een groeve, waarin de drankoffers afvloeiden. Tussen altaar en tempel enigszins zuidelijk stond het wasvat voor de priesters. Alle voorhoven, ook die van de priesters, waren met platte stenen belegd; daar nu de priesters, omdat zij barrevoets moesten dienen, op deze wijze makkelijk kou konden vatten, was voor hen een bijzonder geneesheer aangesteld. Het tempelgebouw, waarover wij nu zullen spreken, lag nog 12 trappen hoger dan de binnenste voorhof; het was op nieuwe fundamenten van witte vierkante marmeren stukken, die voor een deel 45 el lang, 5 el hoog en 6 el breed moeten geweest zijn, met het rijkste verguldsel inwendig en uitwendig gebouwd. De lengte en hoogte van het gehele gebouw bedroeg 100 el; wat de breedte aangaat moeten wij onderscheiden tussen de ruimte voor het heilige en het allerheilige, die slechts 60 el was en de gang, die zich in de richting van het zuiden naar het noorden 100 el uitbreidde, zodat het aan elke zijde 20 el vooruitsprong en de breedte eigenlijk de lengte was, terwijl de eigenlijke breedte op 20 el moet berekend worden. Dit zijn de afmetingen van de buitenste omtrek, waarbij de 5 el dikke muren mede in rekening gebracht zijn. Van de 100 el lengte van het voorportaal in de lengte van zuiden naar noorden komen 2 x 5 = 10 el voor de muur van het eigenlijke gebouw, 2 x 20 = 40 el voor de beide vleugelkamers, waarin de slachtmessen bewaard werden, en 50 el voor de eigenlijke ruimte van de gang in de genoemde uitbreiding; de diepte bedroeg 10-11 el, de hoogte daarentegen 90 el. Het had een 70 el hoog en 25 el breed open portaal zonder deuren, en was inwendig geheel met goud overkleed, van boven hing als plastische voorstelling van het profetische symbool in Jer. 2: 21 Ezechiël. 19: 10 een reusachtige gouden wijngaardrank met druiven zo groot als een man; aan de beide zijden, links en rechts van de doorloop, bevonden zich twee tafels, de een van marmer en de andere van goud, waarop de priesters bij het in- en uitgaan uit het heilige, telkens de nieuwe en oude toonbroden neerlegden; de ingang van het heilige was door een vierkleurig Babylonisch tapijt verborgen en van twee openstaande vleugeldeuren voorzien (55 el hoog en 16 el breed). Treden wij in het heilige in; de gehele ruimte van het heilige met het allerheilige was 60 el hoogte, 20 el breedte en 60 el lengte; van deze lengte komen 40 el voor het heilige en 20 voor het allerheilige; beide ruimten waren van elkaar gescheiden door een houten tussenmuur, van een deur en een voorhangsel voorzien. Het allerheilige was geheel leeg, omdat er zich slechts een steen bevond in de plaats van de ark van het Verbond, die gemist werd). Het heilige daarentegen bevatte drie stukken: het reukofferaltaar, de gouden kandelaar en de tafel van de toonbroden. Boven beide ruimten waren bovenkamers) aangebracht, die de overige 40 el van de gehele hoogte van het gebouw vulden; bij de gang daarentegen bleven slechts 10 el over; deze werden ingenomen door de

balken voor het naar het voorbeeld van de Grieken schuine dak. Het daarachter liggende tempelgebouw had een nederig geveldak met een leuning van 3 el hoogte, en was op de daarom horende krans van vergulde punten voorzien, om de vogels af te houden; hieraan denken vele uitleggers bij de "tin van de tempel" (1 Kon. 6: 5-10) in vs. 5 van ons hoofdstuk. Ons blijft nog over de bijbouw van de tempel te beschouwen, die evenmin als bij de tempel van Salomo ontbrak. Deze bestond uit drie verdiepingen, die het heiligdom aan de zuid-, west- en noordzijde omgaven, inwendig 10 el breed, tezamen slechts 60 el hoog, zodat het heiligdom ongeveer 40 el boven deze nevengebouwen uitstak. Wenteltrappen voerden uit de benedenste tot de middelste en bovenste verdieping; alle drie bevatten zij volgens opgaaf van de Talmoed tezamen 38 kamers, welke opgaaf echter niet nauwkeurig schijnt te zijn.

Wij vestigen thans in de eerste plaats de aandacht op de muur, die de binnenste voorhoven omgaf; deze had behalve de Oostelijke poort nog 4 poorten aan de zuid- en even zovele aan de noordzijde; vervolgens komt in aanmerking de poort, die uit de voorhof van de vrouwen in die van de Israëlieten voerde, de "bovenpoort" genoemd, soms ook in plaats van de Oostpoort Nikanorpoort geheten. Zij had aan beide zijden kamers, waarin de Levitische tempelmusici hun cymbalen, pauken en verdere instrumenten bewaarden. De gezamenlijke 4 poorten van de voorhof van de vrouwen waren met kamers tot 40 el hoogte overbouwd, elk daarvan was met 2 zuilen van 12 el in de omvang versierd, van dubbele deuren van 30 el hoogte en 15 el breedte voorzien en met gouden en zilveren platen belegd. Binnen de poorten waren rondom aan de muren van de voorhof eenvoudige door hoge en mooi bewerkte zuilen gedragen gangen, terwijl in de vier hoeken daarvan cellen (leschakoth) waren aangebracht, voor de Nazireeërs (Num. 6: 1vv.) bestemd, wanneer zij zich het haar schoren en vlees van het wijoffer kookten (Hand. 21: 29), de houtkamer, waar priesters, die wegens een misslag niet konden dienen, het voor het altaar niet bruikbare hout afzonderden, de kamer voor offerwijn en offerolie, de kamer van de melaatsen, waarin zij ten behoeve van hun reinverklaring aan de voorgeschreven beproeving onderworpen waren (hoofdstuk . 8: 4). De poort aan de noordzijde heet de vrouwenpoort, omdat de vrouwen hier de voorhof binnentraden, en de mannen zich van deze verwijderd hielden; aan dezelfde zijde bevond zich ook de schatkist (Joh. 8: 20 Mark. 12: 41vv.) bestaande uit dertien offerkisten, die van boven een soort van trechter hadden tot ontvangst van de offergaven en waarvan 9 voor de wettige tempelbelasting en voor de giften in plaats van offers en 4 voor vrijwillige gaven ten behoeve van hout, wierook, brandoffers, tempelversiering enz. bestemd waren. Op dezelfde wijze als de voorhof van de vrouwen was ook de voorhof van de priesters ombouwd; hier gingen zelfs de gebouwen gedeeltelijk buiten hun gebied en reikten tot aan de buitenste voorhof. Zij dienden ten behoeve van de godsdienst en de ambtsverrichtingen van de priesters; bijzonder opmerkingswaardig is echter de zaal voor de zittingen, Gasith. In Jeruzalem, zo zegt de Talmoed, waren drie gerichtshoven; het ene had zijn zittingen aan de ingang van de tempelberg (in het dal Tyropaeon), een aan de poort van de buitenste voorhof, een in het paleis Gasith. De plaats is van belang voor het verstaan van de woorden in hoofdstuk . 5: 21vv. In Gasith, waarin de leden van de Hoge Raad in een halve kring om de tegen het westen zittende president op banken zaten, zou ook het gericht over de Heere Jezus zijn gehouden (hoofdstuk . 27: 1), wanneer niet kort te voren (veertig jaar vóór de verwoesting van de tempel, zoals de Talmoed zegt, dus in het jaar 30 na Chr.) door de Hoge Raad besloten was geweest, deze zaal te verlaten, omdat de Romeinen de macht over leven en dood aan zich

hadden getrokken; het Sanhedrin verhuisde nu van hier naar de Bazar in de voorhof van de heidenen; nader kan de plaats niet worden aangewezen.

Om nu op het gezegde in deze tekst terug te komen, hebben wij allereerst met de vraag te doen, waar de duivel de Heere plaatste, op de hoogte van de koninklijke of van Salomo's voorhof, of op de nok van het dak van het eigenlijke tempelgebouw? Op de laatste plaats hebben later de Joden op het Paasfeest van het jaar 62 na Chr. Jakobus de jongere, de broeder van de Heere, geplaatst en van hem een verklaring verlangd over de betekenis en de leer van Hem, die hij beleed. Toen deze met hun wensen niet overeenkwam, stortten de Farizeeën en Schriftgeleerden hem naar beneden, lieten hem stenigen en maakten hem verder af. Dezelfde plaats zal ook wel hier bedoeld zijn, daar de verzoeking van de duivel bedoelt, dat Jezus door een zichtbaar wonder voor de ogen van de priesterschap en van de oversten van het volk zich deze als het ware in de armen zou werpen en gemeenschappelijke zaak met hen zou maken, om gemakkelijk tot de erkenning van Zijn Messiaswaarde te komen. Die erkenning zou zeker aanstonds en zonder enige tegenstand gevolgd zijn, omdat juist toen de oversten van het volk erop voorbereid waren, dat de Messias nu zou verschijnen en met een zeker ongeduld op Zijn verschijning wachtten, zoals uit het gezantschap van de Hoge Raad aan de Doper (Joh. 1: 19vv.) blijkt. Evenals nu bij de eerste verzoeking de duivel zich van de lichamelijke honger wilde bedienen, zo kan hij het hier hebben willen doen van een zwakke stemming van de ziel (wij bedienen ons hier van deze uitdrukking, in de veronderstelling, dat wij niet verkeerd verstaan zullen worden). "Voor Zijn roeping, waartoe Hij bij de doop de goddelijke wijding ontvangen heeft; voor het doel, om de waarachtige Messias van Israël en de vervulling van alle verwachtingen van Zijn volk te worden, slaat het hart van Jezus hoog, als Hij in de woestijn intreedt, en daar onder gebed en overdenking zich 40 dagen en 40 nachten lang in Zijn ambt verdiept. Maar hoe langer hoe meer dringt bij de overweging van Zijn werk, bij het doordenken over Zijn roeping een scherp zwaard door Zijn ziel; Hij ziet, dat Gods gedachten niet Israëls gedachten en de wegen van het volk niet Gods wegen zijn; Hij erkent, hoe de hoeksteen, die God in Zion gelegd heeft, door de bouwlieden is verworpen geworden en de uitslag zal daartoe leiden, dat het oudtestamentische Zion, waarin de almachtige God zo lang gewoond en gearbeid heeft, ineenstort en het verblinde volk in zijn grote val meesleept. " Een gelijke stemming van hart als die, welke bij den Heere was, toen Hij van de Olijfberg af de stad zag en over haar weende (Luk. 19: 41vv.) is ook thans in Hem na een nadenken van veertig dagen en Zijn voorbereiding tot het ambt. Deze gedrukte gemoedstoestand, die de satan niet minder dan voorheen de honger van Jezus bekend was, schijnt hem een goede uitslag voor zijn verzoeking te voorspellen. Jezus verwierp de weg van de verzoeker en verkoos met volle beslistheid de wegen van God, hoe zwaar zij ook moesten zijn voor Zijn voor Israël diep voelend hart. Hij heeft zich dan ook bij de dubbele tempelreiniging (Joh. 2: 14vv. MATTHEUS. 21: 12vv.), zowel aan het begin als aan het einde van Zijn profetische werkzaamheid, in de sterkste tegenstelling tegen de vleselijke en goddeloze priesterschap gesteld en daardoor met de dood het antwoord gegeven op het eigenlijk hoofdpunt van satans eis. Het was hier te doen om de zondige ontwikkeling van het menselijk geslacht in haar middelpunt te overwinnen; want zoals de geschiedenis van de menselijke zonde haar aanvangspunt heeft in de val van de eerste Adam en haar toppunt in de duivelverafgoding van de Antichrist, zo heeft zij ook haar middelpunt in de karikatuur, die Israël's vleselijke zin van de profetische Messias-idee gemaakt heeft. Verder houdt ons de tweede vraag bezig: Hoe

voerde de duivel de Heere met zich in de heilige stad en stelde hij Hem op de tin van de tempel? Dat de satan door de lucht kan vliegen op de vleugels van de wind, verwekt geen aanstoot; hij is evenals een hoger geestelijk wezen, als de goede engelen (Ps. 104: 4 Luk. 2: 9; 13: 15), wier natuur hij oorspronkelijk deelt, niet aan de oppervlakte van deze aarde vastgeketend. Evenals zijn persoonlijke vrijheid, zo is hem ook na de val het bezit van zijn hogere krachten gebleven; en zoals het hem onder bijzondere omstandigheden, wanneer God het toelaat, niet aan macht ontbreekt, om zich zichtbaar te maken, zodat hij in Gen. 3: 1vv. het slangenlichaam aanneemt, en in vs. 3 van ons hoofdstuk de Heere in de gedaante van een vrome pelgrim, van een deelnemende vriend, en hier in de gedaante van een heilige engel verschijnt, zo kan het hem des te minder aan de macht ontbreken, om zich vrij door de lucht te bewegen, waarheen hij wil; hij toch is de overste van de lucht, die in de lucht heerst (Efe. 2: 2; 6: 12). Dat nu de Heere van Zijn zijde de weg door de lucht met hem gaat, kan op tweeërlei wijze verklaard worden. Of de Heer was thans, evenals later bij de kruisiging in de macht van satans knechten, zo nu onmiddellijk in die van de satan overgegeven, zodat deze Hem als het ware in zijn armen kon nemen en met zich voeren, waarheen hij Hem wilde hebben; of ook, zoals de Geest van God Filippus op een bovennatuurlijke, geheimvolle wijze voor de ogen van de kamerling uit Morenland wegnam en naar Asdod verplaatst (Hand. 8: 39vv.), zo was het ook hier de Geest des Heeren, die Jezus de verzoeker nadroeg; zo had ook de Geest de Heere te voren in de woestijn gevoerd, opdat Hij door de duivel verzocht zou worden: "De wil van God en van de satan kruisen soms elkaar; en wanneer ik mij hier mag uitdrukken naar analogie van de met goed recht opgestelde formule van de oude dogmatiek over de concursus van God (de goddelijke medewerking bij de menselijke handelingen en ook bij de boze): "Concurrit Deus ad materiale, non ad formale actionis" (God werkt mee wat betreft het materiële van een handeling d. i. op de handeling als handeling, niet wat het formele daarvan aangaat of op dat, wat haar tot een boze handeling maakt); zo verenigt zich hier quoad materiam de wil van God en die van de satan; beide willen, dat de Heere verzocht wordt, quoad fornam lopen zij zo ver mogelijk uit elkaar, God wil dat door de verzoeking de Heere openbaar wordt, de satan daarentegen begeert Hem te doen vallen. " Wat de tweede verzoeking in haar verhouding tot de eerste aangaat, zo merkt Ebrard op: op tweevoudige wijze wordt hier de verzoeking fijner. De eerste maal had Jezus voor Zich en Zijn welzijn een wonder moeten doen, de tweede maal schijnt het als zou Hij, wanneer Hij satans wil volbracht, niet voor Zichzelf, maar tot bekering en overtuiging van het volk het wonder volbrengen. De eerste keer had Jezus het wonder zelf moeten doen, en hier wil de verzoeker zelf niets anders, dan wat Jezus hem daar had voorgehouden. Hij zou namelijk op de Vader vertrouwen en aan Hem Zijn wegen aanbevelen, maar ook door deze kunsten laat de Heere Zich niet verblinden, het was de wil van de Vader, dat Hij Zich een volk zou verzamelen door bekering van hart, niet door een zichtbaar wonder voor de gemeente, aan de onboetvaardige menigte zou integendeel geen teken worden gegeven, dan het teken van Jona de profeet (hoofdstuk . 16: 4). Hier lagen duidelijk de beide wegen voor Hem, of de massa als een onbekeerde tot Zich lokken, hun wonderzucht, nieuwsgierigheid en ijdelheid te vleien, of de gunst van de menigte te laten varen, en slechts diegenen te verzamelen, die de Vader Hem gaf, of door de voorbereidende, trekkende werkzaamheid van de Heilige Geest aan hun harten tot Hem leidde. Daar dan deze tweede verzoeking op een engere kring dan de eerste doelt, niet op het menselijk geslacht in het algemeen, maar op het volk, waaraan de Messias beloofd was, zo valt zij voor buiten de woestijn in de heilige stad en wel nabij de plaats, om wier wil

zij de "heilige" stad heet. Bij de volgende derde verzoeking breidt zij vervolgens de engere kring weer verder uit; de plaats, waar zij voorvalt, is daarom een hoge berg, van waaraf alle rijken van de wereld getoond worden.

8. Opnieuw, ook door het mislukken van deze tweede verzoeking nog niet moedeloos geworden, dat hij het toch eindelijk zou winnen en de overwinning zou behalen, nam Hem de duivel, op dezelfde wijze als tevoren (vs. 5) mee op een zeer hoge berg, op de top van de Quarantaniaberg (vs. 1), die een hoogte van 2500 voet heeft en voor mensen gewoonlijk niet te beklimmen is, en toonde Hem, in een ogenblik (Luk. 4: 5), door middel van een tovergezicht, al de koninkrijken van de wereld, en hun heerlijkheid, alles, wat de aarde voor de ogen betoverends en voor het hart meeslepends heeft;

9. En zei tot Hem, toen hij meende in het hart van de arme timmermanszoon de sterkste begeerte daarnaar opgewekt te hebben: Al deze dingen zal ik, naar mijn recht, dat ik heb om die te schenken, u geven, indien Gij, thans op Uw knieën neervallende, mij als de God en Heer van de wereld (2 Kor. 4: 4 Efe. 6: 12) zult erkennen en aanbidden.

Men heeft hier weer gevraagd, of er op aarde een zo hoge berg gevonden kon worden, van waar men alle rijken van de wereld zou kunnen zien. Omdat een dergelijke berg er in de werkelijkheid niet is, hoeft men nog niet aan te nemen, dat de satan er een uit de aarde heeft getoverd; een hoge berg is genoeg, van waar men een ver uitzicht heeft, want wat op gewone wijze niet kon gezien worden, was een magische voorstelling en een plotseling aanschouwen als in een beeld. "Heeft satan de macht, dat hij het beeld van een wereld vol genot en heerlijkheid aan het mensenkind in de camera obscura van zijn hart kan tonen, dat hij door zijn knechten werkelijke wonderen werkt - hoe willen wij de meester de kunst ontzeggen, om voor de ogen van de Heere een tableau in de lucht te toveren, een tableau, dat niet, als de beelden van een visioen, met de inwendige zintuigen (want dan zou satan een poort in het hart van de Heere gevonden hebben), maar met de uitwendige zintuigen zou waargenomen worden? Evenals het oog van de zoon van de woestijn opeens in de blauwe verte een liefelijke oase ziet, en hij spoedig tot zijn schrik gewaar wordt, dat het een tergend natuurbeeld, een wezenloze afspiegeling in de lucht was 35: 1), zo vergrootte satan het panorama, dat zich op de berg reeds als zodanig aan het oog van de Heere voorstelde, door zijn goochelbeelden in de lucht en toverde in de wolken een troon, waarvoor de volken der aarde hun knie bogen; zoals er echter voor het oog van de Heere geen duisternis is, maar een blik van Zijn oog middernacht tot middag maakt, zo is er ook voor Zijn oog geen misleidend toverbeeld, het vergaat voor Hem aanstonds in zijn niets - zodra Hij slechts daarin ziet, verdwijnen de nietige beelden, evenals de nevelen voor de straal van de zon uit elkaar gaan en verdwijnen". Onmiskenbaar vindt hier een nabootsing plaats van hetgeen God de Heere met Mozes op de berg Nebo (Deut. 34: 1vv.) deed; en tevens hebben wij hier een karikatuur van hetgeen God de Heere in Gen. 13: 4vv. met Abraham na zijn scheiding van Lot op de berg bij Bethel bespreekt, zoals men dan ook op de Quarantaniaberg, de berg bij Bethel ongeveer in zijn nabijheid heeft en over die heen het gebergte Pisga van zijn hoogste top ziet. Wanneer men nu van hier uit niets van Jeruzalem ziet, maar wel op enige afstand de toppen van de Olijfberg waarneemt, zo is ook dit niet zonder betekenis. In Ps. 2: 8 zegt God tot Zijn Zoon, die tevens Davids zoon is: "Eis van Mij, en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel en de

einden der aarde tot Uw bezitting". Nu weten wij uit Gods Woord, op welke weg de Vader Zijn belofte ten uitvoer wilde brengen en Christus kende deze weg vanaf het begin zeer goed - hij leidde over de berg Kalvarië en Jeruzalem, over de martelaarsheuvel Golgotha; wanneer dan alles naar de raad van de Vader werd volbracht en Jezus weer opgestaan zou zijn uit de dood, zou Hij bij de hemelvaart van de Olijfberg met een verheerlijkt oog op alle rijken van deze wereld neerzien als die nu Zijn eigendom waren en in de toekomst ook van Zijn heerlijkheid vervuld zouden worden. Maar thans, nu de Heere nog voor het begin van Zijn verlossingswerk staat, waren alle mensenharten, ook de vroomste en meest vatbare, min of meer in dwaling, als moest Davids Zoon een rijk van deze wereld hebben, als ware het voor de Messias te doen om de heerlijkheid van de wereld; en dat er nu, om daartoe te komen, voor de uit Zijn erfenis verdrongen, voor Davids Zoon, die slechts de stand van een arme timmerman had, geen andere weg was, dan die van een omkering van alle bestaande verhoudingen door middel van geweld, dan een slechts in het verbond met een rijk van de duisternis te bewerken revolutie, dat is de gedachte, die in deze derde verzoeking als het ware een lichaam verkrijgt, en haar met de tweede verzoeking in onmiddellijke samenhang plaatst. Zoals Jezus daar door Zich bij de vleselijke gezindheid aan te sluiten, Zich van de bijstand van de oversten van Zijn volk en die van de grote menigte moet verzekeren, om zonder meer als Israëls Messias in de zin van de verwachtingen, die men van deze koesterde, te kunnen optreden, zo moet Hij hier de hulp van die machten en krachten, zonder welke geen enkele revolutie tot stand komt, door een verdrag voor zich winnen, om aan de heerschappij van de Romeinen een einde te maken, ja zelfs de plaats van het wereldbeheersende Rome in te nemen. Aan de andere zijde sluit zich de derde verzoeking aan de eerste aan, wanneer wij haar universele betekenis in het oog houden en het laatste doel, waarom zij over Jezus moest komen. Daar vernieuwt zich, zoals wij boven hebben uiteengezet, de oorspronkelijke geschiedenis van het menselijk geslacht; de tweede Adam moet de beproeving, die de eerste Adam zo slecht heeft doorgestaan, weer opnemen en de verleider de overwinning weer afwinnen, die deze op het eerste mensenpaar behaald heeft. Hier wordt echter de laatste beslissende strijd, waarmee de wereldgeschiedenis op aarde eindigt, voorbereid. Tegenover de Christus van de Heere staat een Antichrist van de wereld; de mens van de zonde, in wie deze de hoogste trap van haar ontwikkeling bereikt heeft, die eenmaal geopenbaard zal worden, de tegenstander, die zich verheft boven alles, wat God of godsdienst heet en zich voordoet, alsof hij God was. Die zal te zijner tijd werkelijk voor de satan neervallen en hem aanbidden, de satan zal Hem wederom werkelijk alle rijken van de wereld en hun heerlijkheid geven, omdat hij met allerlei leugenachtige krachten en tekenen en wonderen en met allerlei verleiding tot ongerechtigheid onder degenen, die verloren gaan, hem te hulp komt, opdat hij zijn doel bereikt (2 Thessalonicenzen. 2: 1vv. Openbaring . 12: 8vv.). Zal nu de Christus van de Heere het zedelijk recht hebben, om de Antichrist van de wereld eens om te brengen met de Geest van Zijn mond, en de mensenzoon als zodanig met de macht bekleed worden, om door de verschijning van Zijn toekomst aan de mens van de zonde opeens een einde te maken, zo moet Hij zelf aan de ontzettendste verzoeking blootgesteld geweest zijn, maar die zegerijk hebben doorstaan. Hem moet in de dagen van Zijn vlees de mogelijkheid nabij gekomen zijn, om voor zijn eigen persoon een voortbrengsel van de hel en een booswicht te worden, tot op de graad, die de ontwikkeling van de zonde in de menselijke natuur bij mogelijkheid kan bereiken. Dat klinkt als een blasfemie van de Heilige, maar het is dit echter inderdaad niet, maar integendeel een volledige erkenning van het grootste wonder, dat ooit geschied is, de

vleeswording van de eniggeboren Zoon van God. Heeft deze eenmaal de menselijke natuur aangenomen en zich aan het raadsbesluit van Zijn hemelse Vader onderworpen, die de gehele zonde van de mensheid op Hem wilde leggen, zo moest even zo goed het einde van het menselijk verderf als het begin daarvan op Hem aanstormen. Zou er geen zonde van de mensen zo groot en zwaar zijn, dat zij om Zijnentwil niet vergeven zou kunnen worden, zo mocht ook geen zonde zo groot en zwaar zijn, die Hem niet verzocht had en door Hem niet was afgewezen. En van waar zouden de discipelen van Christus, die de verzoeking van de laatste zware tijd moeten voorafgaan, de kracht verkrijgen om haar zegerijk te overwinnen, indien niet de Heere deze verzoeking reeds in Zijn eigen persoon overwonnen had en het ook in deze stukken waar was, dat de vorst van deze wereld geoordeeld is? De ongehoorde misdaad van het aanzoek, dat de satan hier aan Jezus deed, die intussen op bedekte wijze ook reeds aan de eerste en tweede verzoeking ten grondslag ligt, wordt opgewogen door de satanische logica, dat er voor elke mens een prijs is, waarvoor zijn deugd te koop is. Het verleidelijke voor Jezus ligt in de stoutheid van de greep, waarmee de satan de uit Zijn eer verdrongen David's zoon, aan wie werkelijk alle volken tot erfdeel en de einden der aarde tot eigendom beloofd waren, op eenmaal het glinsterend beeld van de wereldheerschappij en de wereldse heerlijkheid ontvouwt en tot eigendom aanbiedt? Wij kunnen daarbij niet genoeg de wijsheid van God bewonderen, die de Heiland zo ver in satans macht overgaf, dat deze Hem zijn lucht- en goochelbeelden kon voorstellen. Want "zou Jezus eenmaal een Rechter over levenden en doden zijn, moest Hij ook de zonde genetisch (tot in haar ontstaan toe) vervolgen en aanschouwen; bij het gericht zal Hij genoeg op dergelijke satanische voorspiegelingen te letten hebben". Wij herinneren nog aan het toneel: "heksenkeuken" in Goethe's Faust, waar aan deze in een toverspiegel ook een beeld getoond wordt, en vervolgens een drank gereikt wordt, en nu Mefistofeles zacht, zonder dat Faust het horen mag, tot hem spreekt: "Gij ziet, met deze drank in het lichaam spoedig Helena in iedere vrouw. "

De dienst van deze wereld is niets anders en niets minder dan het aanbidden van satan, dus duivelsdienst! Ja zij is het. Men wil het niet erkennen, maar daarom is het toch waarheid, dat zij, die God niet dienen en aanbidden, wetend of onwetend de duivel dienen en aanbidden.

10. Toen, nadat de duivel alle middelen van list en verleiding tot verzoeking had uitgeput, en hij nu geen recht meer had de Heere verder te verzoeken, zei Jezus tot hem, zich tegenover hem, die zich de heerschappij aanmatigde, met het waarachtige woord van de beheerser stellende: Ga weg, satan, dat Ik u niet meer zie. Wat Ik op dat voorstel te antwoorden heb, kan niet twijfelachtig zijn, want er staat geschreven, als hoofdgebod van God (Deut. 6: 13; 10: 20): De Heere, uw God, zult gij aanbidden, en Hem alleen dienen. Juist daardoor dat Ik uw rijk verwoest en de mensen van uw macht verlos, zullen alle rijken van deze wereld mij van de Vader ten deel worden (Filippenzen . 2: 6vv.).

11. Toen hij zag, dat hij niets vorderde en hij ook geen tegenstand kon bieden aan het machtwoord van Hem, die hij als Gods Zoon kende (vs. 3, 6), liet de duivel Hem met rust, voor een tijd (Luk. 4: 13), totdat hem de macht zou worden gegeven, Jezus op anderewijze, door lijden van de dood opnieuw te verzoeken (Joh. 12: 27; 14: 30 Mark. 14: 32vv.), en ziet, de engelen, die tot hiertoe als onzichtbare getuigen van Zijn strijd en van Zijn triomf verborgen hadden gestaan, zijn toegekomen en dienden Hem; zij brachten de hongerige (vs.

2) voedsel (Luk. 10: 40; 1 Kon. 19: 5); vervolgens stelden zij voor de weg van Zijn roeping hun bescherming (vs. 6) in Zijn dienst (Luk. 4: 28vv. Joh. 7: 30; 8: 20), en brachten Hem reeds nu hun hulde als de overwinnaar van satan en van de hel (vs. 9vv. Joh. 1: 51 Hebr. 1: 16).

In Deut. 6: 13 staat niet het woord "alleen" (vs. 10), wel bij de 70 overzetters (Septuaginta), zoals het er dan ook bij moet worden verstaan, want de eer van de aanbidding, als de hoogste eredienst, komt aan God alleen toe; en wat er volgens de kracht van het goddelijk woord in ligt (1 Sam. 7: 3), is zo veel, als stond het er ook met zoveel letters en kan ter verklaring met een goed geweten daarbij worden geplaatst.

Gij hebt ook wel eens gezegd: "Ga weg van mij satan!" maar in u was een stem, die zei: ga niet aanstonds weg, blijf nog een ogenblik, wij worden het toch nog wel eens (Num. 22: 7vv.). Daarvoor heeft hij zeer scherpe oren en hij weet zeer goed, of achter uw woord een half of een heel woord ligt, alleen dan, wanneer het van ganser harte is, wijkt hij (1 Sam. 24: 2vv.). Bid daarom ernstig (Ps. 51: 12 Spr. 18: 10).

De verzoekingsgeschiedenis verbreidt het helderste licht over de persoon van de Heere; aan de ene kant leren wij Hem kennen uit Zijn eigen woord (vs. 4) als mens, de broeders in alles gelijk (Hebr. 2: 17); aan de andere kant noemt zelfs de satan Hem Gods Zoon (vs. 3, 6) en ditmaal ten minste is de vader van de leugens een getuige van de waarheid geworden; de ware mensheid van de Heere openbaart zich niet minder in de honger, dan in de mogelijkheid, dat Hij verzocht wordt; Zijn Goddelijke Majesteit vertoont zich in de wijze, waarop Hij strijdt, in de overwinning, die Hij behaalt, in de kroon, die Hij verwerft.

Reeds van menige beproevingsgeschiedenis op aarde waren de engelen getuigen geweest. De Schrift - het is opmerkelijk - vertelt geen enkele grote beproevingsgeschiedenis, waarin zij niet uitdrukkelijk de engelen als op enige wijze daarbij werkzaam of daarvan bewust, en dus enigermate als getuigen voorstelt. Zo is de geschiedenis van Adam, van Abraham, Job, Israël, van de Heere Jezus in de woestijn en in Gethsemane. Reeds van vele beproevingen waren dus deze engelen getuigen geweest, maar nog geen hadden zij edeler, ootmoediger, geloviger, verhevener zien doorstrijden en roemrijker zien eindigen dan deze. O, hoe anders zullen zij hier toegetreden zijn en gediend hebben, dan na de ongelukkige afloop van de eerste Adam in het paradijs, waar zij ook moesten toetreden en dienen. Ook ons strijden zien zij aan, die nederige, liefdevolle geesten, met de wens uit innige liefde, dat wij ons goed zullen houden, en sterk en standvastig wandelen in de voetstappen van de vader van alle gelovigen, in een wereld en in een tijd, wanneer alles in laagheid wegzinkt, altijd voor ogen hebbende de geschiedenis en het beeld van dir weinige godvruchtige mensen, die de wereld niet waardig was, die het afwezen en verachtten om groot en geprezen te zijn in oog en mond van een laffe en geesteloze wereld, en de schone strijd van het geloof volstreden, ziende op het loon, verlangende naar de eer, die alleen van God is, bovenal echter onafgewend ziende op de beginner en voleindiger van het geloof, die om de vreugde, die Hij voor zich had, het kruis verdroeg en de schande verachtte. En wanneer wij ons goed houden, wanneer wij de strijd doorstaan, wanneer wij overwinnen, zo zullen zij eens ook tot ons toetreden, wij zullen de

vreugde hebben hen persoonlijk te leren kennen, zij zullen ons dienen, zullen ons beminnen en ons verheugen.

Merkwaardig is het, hoe de hoogste punten van ontwikkeling in het rijk van God te allen tijde door een verhoogde reactie (tegenwerking) van het rijk van de duisternis vergezeld waren! Waar de geschiedenis van de mensheid begint, vertoont zich de vader van de leugen; waar Israël een theocratisch volk zal worden, bootst hij de wonderen van Mozes door de Egyptische tovenaars na; waar de Zoon van God in het vlees verschijnt, vermeerdert hij het getal van de bezetenen en probeert hij Hem zelf ten val te brengen, en waar de laatste ontwikkeling van het Godsrijk nadert, woedt hij op het hevigst, omdat hij een kleine tijd heeft (Openbaring . 21: 7).

De Heere, die hier Zijn werk begint, kan er niet mee beginnen, dat Hij zich tegenover deze en gene boze stelt, met deze en die vorm, waarin het boze beginsel zich vertoont, de zaak ten einde brengt, zoals Hij ook niet bij ons handelt, dat Hij deze en gene ondeugd ons afwent, maar het boze in ons bij de wortel aangrijpt. Hij komt, zoals de Doper Hem gezien heeft, en legt de bijl aan de wortel van de boom, want slechts door overwinning van het beginsel van alle zonde in hemel en op aarde, of, om juister te spreken, slechts door overwinning van dit lichamelijk principe, de duivel, kan Hij met gezegend gevolg Zijn verlossingswerk in de mensheid aanvangen, voortzetten en voleindigen. Zo verkrijgt de verzoeking van Christus een wereldgeschiedkundige, een universele betekenis en neemt in de propylaeën (voorhoven) van de Evangelische geschiedenis haar onmisbare plaats in. De satan heeft de Heere aangegrepen bij de drievoudige richting van het algemeen menselijk-persoonlijke leven, bij de begeerte naar het leven, naar eer en naar heerschappij; hij heeft de drie hoofdneigingen voor de mens, genot, eer en heerschappij tot Hem gebracht. Drie netten, zegt de duivel in een oud werk over het Evangelie van Mattheüs, heb ik over de wereld uitgebreid, zodat, wie het net van genot ontkomen is, in het net van ijdele eer stort, en wie ook dat is ontgaan, in het net van de hebzucht valle; de Heere heeft echter alle netten met Gods woord doorgescheurd. Satan heeft zich uitgeput; hij moet nu wijken.

Tegelijkertijd met de verzoeking van Jezus in de woestijn (volgens onze berekening van 7 januari tot 15 februari van het jaar 27 na Chr.) had een dergelijke verzoeking van Zijn voorloper Johannes in de woestijn aan de Jordaan (Joh. 1: 19-28; 15 Februari) plaats, toen de afgezanten van de Hoge Raad het hem zeer verleidelijk maakten, dat hij zichzelf de Messiaswaardigheid zou toekennen; deze wilde echter niet eens voor een profeet worden aangezien om geen valse meningen en verwachtingen in enig opzicht te voeden. De volgende dag getuigt Johannes voor enige van zijn discipelen over Jezus, dat Hij het Lam Gods is, dat de zonde der wereld draagt, en noemt hij Hem Gods Zoon (Joh. 1: 29-34; 16 februari); op de beide volgende dagen vindt de Heere reeds vijf zielen (Johannes, Andreas, Petrus, Filippus en Nathanaël), die de Vader tot Hem trekt, nadat Hij het tegenover de duivel heeft afgewezen, de menigte door vertoningen tot zich te lokken (Joh. 1: 35-51; 17 en 18 februari). Vervolgens heeft de bruiloft te Kana plaats en Jezus begint reeds Zijn rijk in te nemen, dat niet van deze wereld is, zoals satan het Hem wilde voorhouden 21 februari). Na een kort bezoek in Kapernaüm volgt de eerste reis op het Paasfeest, toen de verdorven priesterschap en de oversten van het volk door de reiniging van de tempel in hun boze werken gestoord werden,

in plaats dat zij zouden gevleid worden (Joh. 2: 12-25; maart en april); maar ook onder hen vindt de Heere een ontvankelijke ziel in de Farizeeër Nicodemus (Joh. 3: 1-21). Nu begint een langere werkzaamheid in Judea en Jeruzalem van de zijde van Christus, terwijl Johannes te Enon doopt (Joh. 3: 22-36; 8 à 9 maanden), totdat Christus vervolgens weer aanleiding verkrijgt, deze voorlopige werkzaamheid op te geven en door Samaria, waar Hij aan de Jakobsbron bij Sichem het gesprek met de Samaritaanse heeft, naar Galilea terugkeert (Joh. 4: 1-45); van Kana uit geneest Hij de zoon van de hoveling te Kapernaüm (Joh. 4: 46-6: 54); Hij laat vervolgens Zijn discipelen naar hun vroeger verblijf tot hun handwerk teruggaan en trekt Zichzelf in de stilte te Nazareth terug, zodat Hij het Paasfeest van het jaar 28 n. Chr. (29 maart-5 april) slechts als een gewoon feestgenoot bezoekt. Enkele weken daarna wordt Johannes de Doper door Herodes Antipas gevangen gezet; Jezus bevindt zich ook op het Pinksterfeest (woensdag 19 mei) te Jeruzalem, geneest de zieke bij het badwater te Bethesda, en omdat de oversten van de joden reeds beginnen Hem naar het leven te staan (Joh. 5: 1-47), trekt Hij Zich van het middelpunt van het joodse volksleven, van Jeruzalem naar het afgelegen Galilea terug om daar als opvolger van Johannes diens werkzaamheid op hogere wijze voort te zetten. Dit is de tijd, waarmee de drie eerste Evangelisten hun verdere mededelingen beginnen.

II. Vs. 12-17. De gehele tijd van Christus' verzoeking door de duivel tot aan het begin van Zijn werkzaamheid in Galilea, tussen welke gebeurtenissen een tijdruimte van ongeveer 1 1/4 jaar ligt (Joh. 1: 19-5: 47) vatten de drie eerste Evangelisten in een korte opsomming samen, die wel op een werkzaamheid van de Heere in Judea enigermate wijst, maar deze overigens buiten beschouwing laat, en zonder meer tot Zijn werkzaamheid overgaat van de tijd af, dat Johannes in de gevangenis gezet en zonder werkzaamheid was. In zoverre het aangename jaar des Heeren, waarvan Jezus in Luk. 4: 16vv. spreekt, de gehele laatste week van de 70 jaarweken in Dan. 9: 24vv. in zich bevat, begint thans, om zo te zeggen, het tweede kwartaal; dit tweede kwartaal is echter voor Galilea zelf dat aangename jaar des Heeren in de bijzondere zin van het woord, en omvat een tijdruimte van 1 jaar en 4 maanden (Pinksteren 28 tot Loofhuttenfeest 29 na Chr.). Mattheüs karakteriseert dit als de vervulling van nog een andere voorspelling, die op het land Zebulon en het land Nafthali betrekking heeft (Vgl. Mark. 1: 14vv. Luk. 4: 14vv.).

12. Toen nu Jezus, op Zijn reis naar het Pinksterfeest van het jaar 28 (Joh. 5: 1vv.) gehoord had, dat a) Johannes de Doper, zoals in hoofdstuk . 14: 3-5 nader zal worden meegedeeld, in de gevangenis overgeleverd was, heeft Hij, nadat het feest van één dag geëindigd was, voor een geruime tijd de streek Judea verlaten, en is Hij teruggekeerd b)naar Galilea.

a) Mark. 1: 14 Luk. 4: 14 b) Luk. 4: 16, 31 Joh. 4: 43

13. En Nazareth, Zijn vroegere verblijfplaats, waar men Hem, na Zijn prediking in de synagoge aldaar, verstoten had (Luk. 4: 16 vv.), verlaten hebbende, is komen wonen te Kapernaüm 4: 25"), gelegen aan de zee van Galilea, in het gebied, aan de grenzen van de beide stammen Zebulon en Nafthali (Joh. 19: 10-16, 32-39).

14. Opdat vervuld zou worden hetgeen gesproken is door Jesaja, de profeet, zeggende, in hoofdstuk . 9: 1, 2 van Zijn profetie:

15. Het land Zebulon en het land Nafthali, die aan elkaar grenzen, aan de weg naar de zee, aan de hoofdstraat, die uit Judea voorbij de berg Thabor en langs het meer Gennesareth, over de Jordaan naar Damascus leidt, over de Jordaan, verder het land ten oosten van de Jordaan aan de andere zijde van de zee, en Galilea van de volken, de heidenen, het noordelijkste deel van dit landschap:

16. Het volk, dat in duisternis van verwaarlozing en van verachting zat, zodat men ze bijna de heidenen gelijk achtte, heeft een groot licht gezien in de profeet machtig in woorden en werken voor God en al het volk, die voornamelijk onder hen Zijn heerlijkheid heeft geopenbaard (Luk. 24: 19 Hand. 10: 37), en degenen, die ten gevolge van hun verre verwijdering van Jeruzalem en de tempel, het middelpunt van godsdienstig leven in Israël en bij hun vermenging met heidense inwoners en buren, zaten in het land en schaduw van de dood, zodat zij een gedeelte van het uitverkoren volk schenen te zijn, dat als het ware aan het verderf was prijsgegeven, aan hen is in de zegen van de Messias, die hun het eerst gebracht is, een licht opgegaan.

Het is een van de velerlei verdiensten van V. d. Velde 18: 20), dat hij weer heeft aangewezen, waar de straat aan de zee was: zij gaat voorbij de Thabor naar het land van Gennesareth, vervolgens van Medschel langs de oever tot aan Khan Miniyeh, waar zij de oever verlaat om de noordelijk gelegen hoge vlakte te bereiken, en gaat dan in rechte lijn tot aan de Jakobsbrug, waar zij over de Jordaan leidt. Mattheus heeft de woorden uit Jes. 9: 1vv. vrij, volgens zijn geheugen, aangehaald, terwijl hij zich daarbij hoofdzakelijk aan de Griekse vertaling van het Oude Testament houdt; in het algemeen is daarvan in het Nieuwe Testament veelvuldig in plaats van de grondtekst gebruik gemaakt.

17. Van toen aan, dat Hij zich te Kapernaüm vestigde, is Jezus begonnen het werk van Zijn voorloper, de Doper, op hogere wijze, maar in dezelfde geest en met dezelfde verkondiging voort te zetten; Hij begon te prediken en te zeggen: a) Bekeert u (metanoeite), want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen (hoofdstuk . 3: 2).

a) Mark. 1: 15

Tussen het Evangelie van Johannes en de drie eerste Evangeliën bestaat een doorgaand onderscheid, zowel wat de keus van de stof, als wat de wijze van voorstelling aangaat. Johannes neemt boven alles in het oog de feestreizen van Jezus naar Jeruzalem, terwijl hij slechts weinig bericht van gebeurtenissen in Galilea; de redenen van de Heere, die hij meedeelt, dragen bij hem een eigenaardig verheven karakter; dit hangt samen met de veel latere tijd, toen hij zijn Evangelie vervaardigde. Reeds had hij de drie eerste Evangeliën sedert lang gereed en als reeds algemeen bekend voor zich, en had hij nu het doel die inwendig en uitwendig aan te vullen. Uitwendig, omdat hij zeer eigenaardig die gedeelten van het leven van Jezus ophaalt, die door de apostelen voor de gemeente te Jeruzalem zeldzamer verteld werden (omdat zij reeds bekend waren, zoals de feestreizen, of omdat zij uitwendig minder in

het oog vielen, zoals de werkzaamheid van de Heere vóór de gevangenneming van de Doper), en daarom ook in de eerste drie Evangeliën waren voorbijgegaan; inwendig daar hij in tegenstelling tegen de valse gnosis (de valse leer, die zich op een hogere of geheime kennis beroemde), die in zijn tijd reeds het hoofd begon op te steken, en waarover wij later nadere mededelingen zullen doen, de ware speculatieve zijde van het beeld van Christus voorstelt, zoals zich dit bij hem persoonlijk uit zijn mystisch-intuïtieve (bovenzinnelijk-beschouwende) bepeinzing van Jezus gevormd had. Uit het laatst gezegde wordt dan ook het eigenaardig verheven karakter, dat de redenen van de Heere bij hem dragen, duidelijk. Deze redenen, zegt een verklaarder uit deze tijd, schitteren meer dan aards blinkend vuur; dat komt daardoor, dat Johannes, zich aan Christus receptief (ontvangend) overgevende, in het diepste wezen van Christus met de opmerking van een bruid zich verdiepende, ook de fijnste, tederste stralen van Zijn woord in zijn eigen hart verzamelde. Uitspraken van de Heere, die omdat zij van minder treffende, praktische, dadelijke werking waren, de andere discipelen voorbijgingen, bleven in zijn hart klinken, en werden onvergetelijk in zijn hart gegraveerd, zo kon hij een zijde van het beeld van de Heere opnemen en weergeven, die zonder hem zou zijn verloren gegaan, en die toch de heerlijkste en verhevenste is. Wat daarentegen de drie eerste Evangelisten aangaat, het was geenszins hun doel, een volledige, van dag tot dag, van week tot week voortgaande geschiedenis van de openbare werkzaamheid van de Heere, een kroniek of een dagboek van Zijn leven te schrijven; dit zou, zoals men voelt, een volumen, een uitgebreid geschrift zijn geworden (Joh. 21: 25). Zij vergenoegden zich integendeel, ieder naar zijn eigenaardig plan, uit de rijke stof van het leven en werken van de Heere een bloemlezing mee te delen, waarbij zij dan met vol bewustzijn veel oversloegen, veel slechts ten dele in de kring van hun beschouwing opnamen. Wat het plan van Mattheüs betreft, hebben wij er reeds op gewezen, dat hij voor joden en joden-Christenen het bewijs wilde geven, hoe in Jezus van Nazareth de Messiaanse profetieën van het nageslacht van Abraham, in wie alle geslachten van de aardbodem gezegend zouden worden, zowel als van de zoon of de nakomeling van David, die eeuwig zou heersen, hun vervulling hebben gevonden. Bij hem is dus het hoofddoel, om de feiten van de evangelische geschiedenis in hun overeenstemming met de oudtestamentische openbaring voor te stellen. Welk plan de beide anderen, Markus en Lukas, hadden, zal bij de beschouwing van hun Evangeliën worden aangewezen. Wanneer nu de drie eerste Evangelisten ondanks de verschillende rangschikking van de stof, die zij, elk naar zijn bijzonder plan, gemaakt hebben, toch in de hoofdzaak zozeer met elkaar overeenstemmen, dat men hen vanwege hun onderlinge overeenkomst met de naam Synoptici noemt, omdat het niet moeilijk is om hun berichten tot één Evangelie samen te voegen. Het is dan de vraag, of ook de vierde Evangelist in een bericht van het leven van de Heere zo kan worden opgenomen, dat één voortlopend verhaal of één geheel Evangelie ontstaat, dat een overzicht van alle daden en redenen van de Heere naar tijdorde en in nauwkeurige geschiedkundige samenhang aanbiedt? Het is duidelijk dat, wanneer de gezamenlijke Evangelisten door ons voor trouwe, geloofwaardige, met de waarheid overeenkomstige berichtgevers gehouden worden, zo’n volledig, alle vier de Evangeliën samenvattend Evangelie ook mogelijk moet zijn; zo’n Evangeliënharmonie staat met de behoefte van de Christelijke vroomheid in zo nauw verband, dat de proef gedurig herhaald moet worden, totdat het gelukt is de bestaande moeilijkheden te overwinnen. En deze moeilijkheden zijn zeer vele; wij ontmoeten ze reeds dadelijk hier ten opzichte van de tijd van de

gevangenneming van de Doper en ten opzichte van de plaats, waar het Synoptische bericht met dat van Johannes tot één wordt.

Bij hoofdstuk . 2: 20 hebben wij de geschiedenis van de verbintenis tussen Herodes Antipas en Herodias, de vrouw van zijn halfbroeder Filippus, reeds meegedeeld. Het is nu de vraag, of ook niet de tijd, waarin deze geschiedenis voorvalt, met enige zekerheid kan bepaald worden. Wieseler heeft proberen aan te tonen, dat de reis van Herodes naar Rome, waarop hij Herodias leerde kennen en met haar verbintenis aanknoopte, deels ten doel had om bij de dood van de oude keizerin Livia, de moeder van Tiberias, deze zijn deelneming te betuigen; ten tweede en met name, om in het bezit te komen van het nu leeg geworden erfdeel van de keizerin, van die 4 steden, die eens Herodes de Grote aan zijn zuster Salóme, en deze vervolgens aan Livia vermaakt had 2: 20). Het aangenomen doodsjaar van deze nu is het jaar 29 n. Chr. ; hierin viel dus het huwelijk van Herodes met Herodias, vervolgens de berisping, die wegens zo'n wederrechtelijke handeling Johannes de Doper de viervorst aandeed, en eindelijk de gevangenneming van de laatste door de eerste (hoofdstuk . 14: 3vv.). Intussen ziet Wieseler zich bij zijn bewijsvoering genoodzaakt de dood van Livia reeds in het eerste begin van dat jaar, de gevangenneming van de Doper echter reeds op 19 maart van datzelfde jaar te zetten. Dit is, afgezien van het willekeurige van de aanname, een zo korte tijdruimte, dat onmogelijk alle daarmee verbonden gebeurtenissen werkelijk daarin voorgevallen zouden kunnen zijn. Wij hebben integendeel het doel van de reis van Herodes naar Rome te beperken tot het weer verkrijgen van de vesting Machaerus, dat hij waarschijnlijk bij zijn huwelijk met de dochter van Aretas aan zijn schoonvader had moeten afstaan. Dit doel bereikte hij ook werkelijk, zodat hij later de Doper daar gevangen kon zetten. Maar wanneer - de vraag doet zich opnieuw aan ons voor - had die gevangenneming plaats? Zien wij naar aanwijzingen in de Evangeliën zelf om, dan vinden wij in Joh. 3: 24 omtrent de tijd onmiddellijk na het Paasfeest van het jaar 27 n. Chr. uitdrukkelijk, dat Johannes nog niet in de gevangenis geworpen was. Daarentegen spreekt de Heere in Joh. 5: 31vv. van Zijn voorloper als van iemand, wiens tijd van werken voorbij is. Wanneer nu de meeste uitleggers de in Joh. 4: 3, 43 medegedeelde reis naar Galilea aanzien voor die, waarvan hier in MATTHEUS. 4: 12vv. en in Mark. 1: 17vv. Luk. 4: 14vv. sprake is, zo houden wij dit voor verkeerd gezien; in plaats daarvan laten wij op dat terugkeren naar Galilea, dat naar onze rekening in het midden van december van het jaar 27 valt, eerst een tijd van 4-5 maanden volgen, gedurende welke tijd Jezus in het verborgen te Nazareth leefde, de Zijn door Zijn handwerk verzorgende, zodat Hij de reis naar het Paasfeest van het jaar 28 (29 maart-5 april) slechts als eenvoudig feestgenoot meemaakte, en ook de tot die tijd verzamelde discipelen weer tot hun vorige werkzaamheden waren teruggekeerd. In deze tijd, zo menen wij, heeft Herodes de overspelige betrekking met Herodias aangeknoopt en tot werkelijkheid gebracht, Johannes heeft hem daarover bestraft, en Herodes heeft de Doper in de gevangenis gezet. Dat de laatste toen niet meer te Enon bij Salim (Joh. 3: 33) zijn doop verrichtte, maar weer op de plaats van zijn vorige werkzaamheid aan de overzijde van de Jordaan (Joh. 3: 26), blijkt daaruit, dat hij zich in het bereik van de heerschappij van Herodes moest bevinden, toen de zaak voorviel. Nu had deze in die landstreek beneden aan de Jordaan een tweede residentie, te Livias 2: 20), die over het algemeen tot aan de terdoodbrenging van de Doper de voorrang bij hem schijnt gehad te hebben 14: 1). Het feest van de joden, waartoe Jezus spoedig na de gevangenneming van Johannes naar Jeruzalem optrok, is in Joh. 5: 1vv. niet genoemd, omdat de Evangelist wilde

doen opmerken, dat de Heere deze reis niet ondernam, zonder dat een feest daartoe aanleiding gaf. Wij hebben echter reeds bij Lev. 23: 22 aangewezen, dat naar alle waarschijnlijkheid het feest van de weken of het Pinksterfeest bedoeld is, en voegen hierbij het daar aangevoerde nog het een en ander tot nadere bevestiging van onze mening. Volgens Ex. 23: 17; 34: 23 en Deut. 16: 16 moest ieder mannelijk Israëliet zich drie maal per jaar, op het Paas-, Pinkster- en Loofhuttenfeest, op de plaats van het heiligdom bevinden. In de tijd tussen het begin van de werkzaamheid van de Heere tot aan Zijn lijden heeft Hij Zich ook het eerste (27 n. Chr.) en het vierde Paasfeest (30 n. Chr.) openlijk in Jeruzalem vertoond en Zijn ambt als Messias waargenomen (Joh. 2: 13vv. ; 12: 12vv.); bij het tweede Paasfeest (28) is Hij, zoals eerder opgemerkt is, als gewoon feestgenoot in Jeruzalem geweest, zonder het bepaalde doel tot enig Messiaans werk; bij het derde (29) bleef Hij, zoals dit in uitdrukkelijk gerechtvaardigd wordt, geheel van Jeruzalem weg. Wanneer Hij nu ook het derde hoge feest, het Loofhuttenfeest, gedurende de genoemde tijdruimte eenmaal, namelijk in het jaar 29, toen Hij er Zich niet met Pasen bevonden had, door openlijk optreden onderscheiden heeft (Joh. 7: 2vv.), hoe zou het dan komen, dat Hij, die toch alle gerechtigheid wilde vervullen, het feest van de weken zo geheel onopgemerkt zou gelaten hebben, zoals dit toch het geval zou geweest zijn, wanneer wij in Joh. 5: 1 niet juist dit feest, maar enig ander (en er is niet een enkel van de joodse feesten, dat hier niet door een of andere uitlegger gevonden wordt) moesten verstaan? Nee! Juist Pinksteren, waarop de Heiland later in het jaar 30 werkelijk met de Heilige Geest en met vuur gedoopt heeft, zoals Zijn voorloper van Hem te voren getuigde (hoofdstuk . 3: 11), heeft Hij zeker even zo min gedurende Zijn profetische werkzaamheid zonder een openbaring van Zijn persoon door woord en daad gelaten, als Pasen. En zoals er een bepaalde betrekking bestaat tussen het Paasfeest van het jaar 27 en dat van 30 (vgl. Joh. 2: 19vv. MATTHEUS. 26: 61), zo bestaat er ook een zodanige tussen het Pinksterfeest van het jaar 28 en dat van het jaar 30; terwijl het wonder van de genezing aan het badwater Bethesda (Joh. 5: 2vv.) een typische bedoeling heeft op het wonder van de Geest in de zaal van de apostelen (Hand. 2: 1vv.) en de rede van Christus tot de vijandig tegenover Hem staande joden (Joh. 5: 10vv.) als een voorzegging is van de bestraffende en opwekkende rede van Petrus tot de rondom hem verzamelden (Hand. 2: 14vv.). Is dit zo, dan verliest de omstandigheid dat Jezus, als Hij nu in de voor ons liggende plaats Zijn zelfstandige werkzaamheid opende, niet aanstonds het wezen van het hemelrijk in de doop met vuur en met de Heilige Geest openbaarde, dat bevreemdende, waarin Johannes zich uit zichzelf niet kon vinden (hoofdstuk . 11: 2vv.): het Pinksterfeest van het jaar 28, waarmee Hij Zijn zelfstandige werkzaamheid begint, is door de aangegeven betrekking tot het Pinksterfeest van het jaar 30 een waarborg daarvoor, dat Hij inderdaad en in waarheid de Brenger van het koninkrijk der hemelen was, de Doper met de Heilige Geest; nu kan Hij allereerst, zonder enigzins Zijn eigenlijke roeping voorbij te zien, Zich bepalen bij de voortzetting van de arbeid van Zijn voorloper. Hij moest Zich ook wel daartoe beperken, omdat de voorbereidende roepstem van Johannes niet die vrucht had aangebracht, die zij had moeten hebben; integendeel was de Doper thans in de voortzetting en het voleindigen van zijn voorbereidende werkzaamheid plotseling verhinderd en voor altijd tot zwijgen gebracht, en dit was een teken, dat Israël nog geenszins bereid was, de openbaring van het koninkrijk der hemelen te ontvangen, dat integendeel in Israël iets zich een weg had gebaand, dat dit volk van roeping tenslotte van het rijk der hemelen zou uitsluiten. Dit nu dat zo ontstond, moest zich eerst ontwikkelen en tot rijpheid komen; het moest, zoals Hofmann treffend opmerkt, beslist worden, of de openbaring van het koninkrijk der hemelen voor het in

de eerste plaats daartoe geroepen volk tot een zegen of tot een oordeel zou worden (hoofdstuk . 3: 8vv.). De voorloper van de Heere was slechts door een wereldlijke vorst, die eigenlijk niet tot het godsdienstig volksleven van Israël behoorde, buiten zijn werkzaamheid gesteld; maar bij het onmiddellijk daarop volgende voorval op het Pinksterfeest van het jaar 28 (Joh. 5: 1vv.) ontwikkelde zich nu ook de bepaalde vijandschap van de geestelijke leidsmannen van Israël tegen Hem, die reeds vroeger een tijdlang als helper van Johannes in Judea werkzaam geweest was (Joh. 2: 13-4: 3) en wel reeds zo'n vijandschap op leven en dood, dat de Heere reeds nu een gelijk lot van de overste van het volk overkomen zou zijn, als Zijn voorloper door de viervorst Herodes, wanneer Hij Zich niet uit Judea had verwijderd (Joh. 7: 1). Hebben wij reeds daardoor een reden leren kennen, waarom de Heere, die te voren Johannes' helper geweest was, nu Hij als zijn opvolger optreedt, het toneel van Zijn werkzaamheid aanstonds naar Galilea verplaatst, zo geeft Mattheüs in de bovenstaande afdeling nog een tweede reden op: daar in Galilea woonde een onwetend, aan zichzelf overgelaten volk, en daarheen was de Heere door het profetische woord met Zijn predikambt gewezen. Zijn terugtrekken, waartoe Hij genoodzaakt was, was alzo tevens een voorspel van hetgeen vervolgens zou gebeuren, dat het rijk van God van de joden zou worden weggenomen en aan de heidenen gegeven (hoofdstuk . 21: 43). Merkwaardig is het, wanneer in Dan. 9: 24vv. van de laatste van de 70 weken, die de profeet geopenbaard werden als over Israël bestemd, gezegd wordt dat midden in deze Christus zal worden uitgeroeid en het slachtoffer en spijsoffer zou eindigen; alzo wordt deze eerste helft van het aangename jaar des Heeren, dat een tijdruimte van 7 jaar omvat, weer, zoals in de inleiding tot onze afdeling werd gezegd, in twee ongeveer gelijke helften verdeeld. Van de herfst van het jaar 26 tot het begin van mei 28 (1 jaar en 8 maanden) staat Johannes de Doper op de voorgrond van de Evangelische geschiedenis; van die tijd af tot het begin van april 30 n. Chr. (1 jaar en 10 maanden) hebben wij uitsluitend met de werkzaamheid van Christus te doen, terwijl Johannes slechts met zijn vraag uit de gevangenis (hoofdstuk . 11: 2vv.) en met zijn marteldood (hoofdstuk . 14: 6vv.) in deze tijd voorkomt. Volgens de chronologische berekeningen van Wieseler zou die vraag op 10 Nisan (13 april) 29 gedaan zijn. Indien deze datum voldoende zeker was, zo zou er een zeer welkome geschiedkundige parallel gegeven zijn; want op 14 Nisan 30 (dus juist een jaar later) hield de Heere Zijn intocht in Jeruzalem (hoofdstuk . 21: 1vv.) en gaf Hij het profetenwoord in Zach. 9: 9 metterdaad zichtbaar makende, het antwoord op de vraag: "Zijt Gij degene, die komen zou, of verwachten wij een ander?" Intussen blijken Wieselers berekeningen aanstonds daardoor vals te zijn, dat volgens hem Johannes op de 8 Nisan = 11 april, dus twee dagen vóór de wegzending van zijn discipelen tot Jezus, om het leven zou zijn gebracht. Ook dat blijkt ongerijmd te zijn, dat de apostelen reeds de volgende dag na hun wegzending (hoofdstuk . 9: 35vv.) weer tot Jezus zouden teruggekeerd zijn, en Hem het bericht van Johannes' dood zouden overgebracht hebben (13-14 Nisan = 16-17 april), zoals wij nog meermalen de meningen van deze overigens zo scherpzinnige chronoloog zullen moeten bestrijden 5: 1). Desalniettemin staat zoveel vast, dat het gezantschap en de martelaarsdood in de laatste tijd vóór Pasen 29 n. Chr. vallen (ongeveer op 6 en 9 Nisan = 9 en 12 april), twee gebeurtenissen, die aan de openbare verklaring van de Heere omtrent Zichzelf aan de Palmzondag en aan Zijn offerdood op Goede Vrijdag van het volgende jaar, 30 n. Chr. (10 en 15 Nisan = 2 en 7 april) als voorspellende voorafgaan. Alzo komt ten opzichte van de Heere en Zijn voorloper tot volle recht en toepassing, wat eens (2 Sam. 1: 23)

David ten opzichte van Saul en Jonathan in dichterlijk profetische verrukking gezongen heeft: "die beminden en liefelijken in hun leven zijn ook in hun dood niet gescheiden. "

Letten wij op de wijze, waarop de Heere Zijn gewichtig werk aanvangt. Hij begon te prediken. Er is geen bediening zo eervol als die van een prediker. Er is geen werk zo gewichtig voor de zielen van de mensen. Het is een bediening, die de Zoon van God niet geschaamd heeft op Zich te nemen. Het is een bediening, waarop Paulus in zijn hoge ouderdom Timotheüs' aandacht bijzonder vestigt. Hij gelast hem met bijna zijn laatste ademtocht "het woord te prediken" (2 Tim. 4: 2). Het is het voornaamste middel, waarvan het God altijd behaagd heeft, Zich te bedienen tot bekering en stichting van zielen. De helderste dagen van de kerk waren die, waarin de prediking in ere was; de donkerste van de kerk waren die, waarin zij licht werd geacht. Letten wij op de eerste lering, die de Heere Jezus in de wereld verkondigde. Hij begon te prediken en te zeggen: "Bekeert u". De noodzakelijkheid van de bekering is een van de grote fundamenten, die op de bodem van het Christendom liggen. Het is een waarheid, die alle mensen zonder uitzondering met kracht en aandrang voorgehouden moet worden. Aanzienlijken of geringen, rijken of armen, allen hebben gezondigd en zijn schuldig voor God, en allen moeten zich bekeren en bekeerd worden, willen zij zalig worden. Het is een waarheid, die de aandacht niet verwerft, die zij verdient. De ware bekering is geen geringe zaak. Het is een algehele verandering van het hart ten aanzien van de zonde, een verandering, die zich openbaart in een droefheid naar God over de zonde, in een hartelijke, oprechte belijdenis van zonde, in een volkomen afbreking van zondige gewoonten, in een voortdurend baten van alle zonden. Zo'n bekering is onafscheidelijk verbonden aan het zaligmakend geloof in Christus. Laat ons deze leer zeer hogelijk verheffen. Geen Christelijk onderwijs kan goed genoemd worden, dat niet gedurig voortbrengt: "de bekering tot God en het geloof in onze Heere Jezus Christus". (Hand. 20: 21).

Hij, die alles aan allen geeft, achtte het niet beneden Zich, dezelfde inhoud en dezelfde woorden te prediken als Johannes de Doper. Er is zeker hoogmoed en ijdelheid in de harten van mensen, die het er steeds op toeleggen om nieuwe dingen te zeggen en te horen, Gods stem meer opgemerkt en erkend, zou dikwijls datgene zoet maken, wat wij verachten.

II. Vs. 18-25. Het eerste dat de Heere doet, nadat Hij Zich Kapérnaüm had gekozen als uitgangs- en middelpunt van Zijn profetische werkzaamheid in Galilea, is dit, dat Hij van de discipelen, die Hij reeds vroeger om Zich verzameld, en vervolgens weer naar hun woningen had laten gaan, de beide broederparen, Simon en Andreas, Jakobus en Johannes opnieuw roept om Hem te volgen, en wel nu om op den duur bij Hem te blijven, en Hem te helpen in Zijn werk (Vgl. Mark. 1: 16-20 Luk. 5: 1-11). De beide eerste Evangelisten (Mattheus en Markus) komt het hoofdzakelijk aan op de tijd en de betekenis, minder op de bijzondere aanleiding en de afzonderlijke omstandigheden van deze roeping; daarom vertellen zij hierover veel minder dan de derde Evangelist Vervolgens haast Mattheüs zich, die in de eerste plaats Zijn werkzaamheid als leraar geven wil, voordat hij daarna Zijn verrichten van wonderen in bijzonderheden schildert, tot een van de redenen, die van de grootste betekenis en kracht is, tot de bergrede. Daardoor grijpt hij in het volle leven van de Heere in, in de meest bewogen tijd van Zijn profetische werkzaamheid in Galilea; hij maakt daarom een

overgang, door een overzicht te geven over de tijd van ongeveer 4 maanden, die tussen de vooraf meegedeelde roeping van 4 discipelen de latere verkiezing van de 12 apostelen ligt. (Vgl. Mark. 3: 7-12).

"Evangelie op de dag van St. Andreas" (vs. 18-22).

Deze dag valt op 30 november en is aan de gedachtenis van de apostel Andreas gewijd. Over de laatste, zie bij hfdst. 10: 4 Evenals de dag van St. Johannes (Luk. 1: 57vv.), de gemeente van degene, die op Christus hopen en in hun hoop van Hem getuigende en op Hem wijzende vertegenwoordigt, zo doelen de aposteldagen op die geloofshelden, op wie Christus Zijn gemeente gevestigd heeft; terwijl de dag van St. Michaëlis de triomferende, de dag van St. Stefanus met die van de onnozele kinderen, de St. Laurentius en enige andere dagen de strijdende gemeente vertegenwoordigt, zo heeft men ook op het vrouwelijk deel van de gemeente in de Mariadagen en de dag van Maria Magdalena gelet.

18. En Jezus, spoedig na Zijn vestiging te Kapérnaüm 1) (vs. 13 ; volgens onze berekening vrijdag, 4 juni, 28 n. Chr.), wandelende aan de zee van Galilea, en wel op de plaats, gelegen tussen Magdala en Bethsaïda 4: 25"), werd door een grote menigte mensen vergezeld, die zich tot Hem begaf, om het woord van God te horen; 2) en Hij zag twee broeders, die zich meer dan 1 1/4 jaar geleden reeds bij Hem hadden aangesloten, en sinds 4-5 maanden weer tot hun vroegere beroepsbezigheden teruggekeerd waren (Joh. 1: 35-4: 54), namelijk Simon (= gehoorzamende), genaamd Petrus (= rots), en Andreas (= moedig), zijn broeder, zonen van een zekere Jona (= duif), geboren te Bethsaïda (hoofdstuk . 16: 17 Joh. 1: 44), het net in de zee werpende, om dit uit te wassen en voor een volgende vangst gereed te maken, (want zij waren vissers, en hadden die nacht juist tevergeefs gearbeid).

1) Wanneer een plaats geschikt was om als uitgangs- en middelpunt te dienen voor de reizen van de Heere in Galilea, dan was het Kapérnaüm, een voorname plaats aan de zee van Tiberias, die door land- en waterwegen in de meest geschikte verbintenis stond met de wegen, die dit meer omgaven. Terwijl Nazareth verborgen in de bergen en van de grote wegen afgezonderd lag, lag Kapérnaüm vrij open aan het meer aan de grote handelsweg van Gaza naar Damascus, of van Egypte naar Syrië, even ver verwijderd van het noordoostelijke Caesarea Filippi en Naïn, de zuidelijkste plaats naar de zijde van Samaria en even ver van de grenzen van de Fenicische steden Sidon en Tyrus in het noordwesten, en van Gadara, de zuidoostelijke grensplaats naar de zijde van Perea. Deze vier punten waren dan ook de uiterste grenspunten van het gebied, dat de Heere als de profeet van Galilea doortrok. Sinds Hij naar Kapérnaüm verhuisd was, heet deze Zijn stad (hoofdstuk . 9: 1).

Deze woorden van Lichtenstein maken wij in hoofdzaak graag tot de onze, hoewel wij, anders dan hij, de ligging van Kapérnaüm aan de zee later zullen bepalen 4: 25).

2) De identiteit (eenheid) van de beide verhalen in MATTHEUS. 4: 18vv. Mark. 1: 16vv. en Luk. 5: 1vv. staat ontwijfelbaar vast, omdat in het algemeen hetzelfde faktum (want Lukas is slechts uitvoeriger) bericht wordt en wel zo’n faktum, dat naar zijn aard (het was de roeping

en verkiezing om op de duur de Heere te vergezellen), niet gemakkelijk kon herhaald worden, van dezelfde personen, en als op dezelfde plaats en in dezelfde tijd geschied.

\19. En Hij zei tot hen, nadat Hij het schip van Petrus bestegen, van daar het volk geleerd en Petrus een rijke vangst bezorgd had, zoals dat alles uitvoeriger in Luk. 5: 1vv. te lezen is: Volgt Mij, en Ik zal u vissers van mensen maken.

De wereld is ons als een zee, waarin wij ons bewegen als de vissen in het water. Allerlei vissers vissen naar ons; ook de discipelen van de Heere werpen hun netten naar ons uit en ons eeuwig heil hangt daarvan af, dat wij door hen gevangen en goede vissen bevonden worden; want de kwade vissen, al zijn zij in het net, worden er weer uitgeworpen. O, dat wij niet behoren tot hen, die in de netten, die de wereld, de zonde of het ongeloof uitwerpen, gevangen worden, maar tot hen, die in de netten van de discipelen van de Heere komen; ja, mochten wij zelf zulke discipelen van de Heere zijn, die op het woord van de Heere het net uitwerpen en mensen vangen. Heeft niet Salomo gezegd: "wie zielen vangt is wijs?" Welnu, deze visserij is vrij, een ieder mag in dat water gaan vissen, de een met het net, de ander met de hengel. Iedere discipel van de Heere is als zodanig vanzelf geroepen, om door leer en wandel mensen te winnen voor de Heere.

20. Zij dan terstond, zonder enige bedenking, de netten verlatende, zijn Hem nagevolgd als discipelen, die voortaan Zijn leven met Hem zouden delen.

Wij hebben bij Petrus evenals bij de overige apostelen zeer duidelijk verschillende roepingen te onderscheiden. De eerste (Joh. 1: 42) brengt de meest algemene aansluiting teweeg; de tweede (MATTHEUS. 4: 18vv.) heeft tot gevolg dat Petrus een dienaar van de Heere wordt; de derde (MATTHEUS. 10) is de afzondering tot het apostelambt, en wordt daarom aanstonds door een werkelijke zending bekrachtigd. Bij Petrus hebben wij behalve deze bepaalde opvolging van roepingen nog de bijzondere onderscheiding (MATTHEUS. 16) en het plechtige herstel in zijn roeping, nadat hij de Heere verloochend had (Joh. 21) te onderscheiden.

21. En Hij, van daar voortgegaan zijnde, zag twee andere broeders, evenals de vorige, vissers; namelijk Jakobus (= voetlichter), de zoon van Zebedeus (= overvloedig deel), en Johannes (= genadegift van de HEERE), zijn broeder, in het schip, waarmee zij, nadat zij Simon en Andreas geholpen hadden, zich weer naar de landingsplaats teruggetrokken hadden, om de afgebroken arbeid weer voort te zetten, met hun vader Zebedeüs, hun netten vermakende, en heeft hen geroepen, op dezelfde wijze als het vorige broederpaar (vs. 19)

22. Zij dan terstond, met dezelfde bereidwilligheid als die verlatende het schip en hun vader, zijn Hem gevolgd, zodat de Heere nu weer vier discipelen had, totdat bij Zijn verdere werkzaamheid zich nog anderen aan Hem aansloten (hoofdstuk . 5: 1).

Wanneer de discipelen werkelijk, zoals wij uit het Evangelie van Johannes weten, reeds vroeger met de Heere in nadere aanraking gekomen zijn, zelfs een tijd lang aan Zijn werk hebben deelgenomen, waarom hebben zij zich dan niet aanstonds zelf aangeboden? Maar

afgezien daarvan, dat Jezus bij Zijn terugkeren in de stille familiekring hen zelf van Zich heeft gezonden (Joh. 4: 54), en zij zich niet eerder aan de Heere tot navolging konden aanbieden, voordat zij vernomen hadden, dat Hij Zijn werkzaamheid weer geopend had, zo merken zij, nu hun oude Meester weer openlijk optreedt, een nieuwe wijze van handelen op. Zij voelen aan Zijn gedrag, dat Hij tevens niet meer op een voorbijgaande werkzaamheid doelt, zoals eens de discipelen van Johannes; zo kunnen zij zichzelf niet op de voorgrond stellen, maar moeten zij eerst wachten, totdat Hij hen opnieuw roept. Maar niet alleen van het standpunt van hun gevoel, ook naar buiten beschouwd, komt een nieuwe bepaalde roeping van de vroegere discipelen van de Heere niet slechts gerechtvaardigd, maar ook onvoorwaardelijk noodzakelijk voor. Thans, nu Jezus na losmaking van alle banden, die Hem aan huis en land binden, al het eigendom verlaten heeft en een leven van zwerven en onafgebroken rondreizen (hoofdstuk . 8: 20) begonnen is, moeten Zijn discipelen, willen zij Hem navolgen, en in Zijn roeping delen, eveneens alle familiebetrekkingen verlaten en hun werk geheel en voor altijd opgeven. Daarmee neemt nu Jezus, als hun Heere en Meester, de verplichting op Zich, om voor hen te zorgen, omdat zij van nu af aan Zijn familie uitmaken (hoofdstuk . 12: 49 Luk. 22: 35). Het was echter voor deze vroegere discipelen van de Heere geen geringe zaak, zich aan Hem opnieuw en nog daarenboven zo onvoorwaardelijk aan te sluiten. Wat kort te voren op het feest te Jeruzalem (Joh. 5: 1vv.) gebeurd was, kon hun, die hoogst waarschijnlijk ook daarheen gereisd waren, niet onbekend zijn gebleven. Zij moesten dus weten, dat de oversten en schriftgeleerden van het volk in de hoofdstad Hem reeds haatten als een verachter van de wet, die de dood verdiende, en op middelen zonnen om Hem uit de weg te ruimen. De heilige persoonlijkheid van de Heere moest reeds een diepe indruk teweeggebracht hebben bij iemand, die ondanks dat alles kon besluiten al het zijne, familie, huis, beroep op te geven en Hem, de door Israëls leidsmannen gehate leraar, op Zijn zwerftochten te vergezellen.

Omdat de roeping van de discipelen van Christus een geheel eigenaardige en bijzondere roeping was om getuigen van Christus en leraars van het Evangelie te zijn, welk ambt niet dat van alle Christenen in het algemeen is, zo volgt hieruit dat men zo lang zijn waarachtige en onmiskenbare roeping heeft af te wachten, totdat men van de ontwijfelbare goddelijkheid van een andere roeping overtuigd is, dat degenen hier geen voorwendsel vinden, die lopen ook wanneer de Heere hen niet zendt.

23. En Jezus, om hier Zijn werkzaamheid in de eerstvolgende tijd tot aan de bergrede (hoofdstuk . 5: 1-7: 29) in enkele woorden te vermelden, waaruit dan in hoofdstuk . 8: 14-9: 34 enkele trekken nader worden meegedeeld, trok door geheel Galilea, lerende in hun synagogen, vergaderplaatsen, waar op Sabbatten en feestdagen de openbare gebeden werden gehouden, gedeelten uit het OudeTestament gelezen, in het landsdialect overgezet en in een vrije, stichtelijke voordracht verklaard werden 4: 16"), en predikende het Evangelie van het koninkrijk, de blijde boodschap, dat het rijk van God, door de profeten aangekondigd, nu nabij was, en genezende elke ziekte en elke kwaal onder het volk.

24. En Zijn gerucht, hoe grote tekenen en wonderen Hij verrichtte, ging van daar uit, zelfs buiten het gebied van Zijn werkzaamheid, in geheel Syrië, dat ten noordoosten van Palestina lag (2 Kon. 5) en zij brachten tot Hem van alle zijden allen, die kwalijk gesteld waren,

metverscheidene ziekten en pijnen bevangen zijnde (volgens het spraakgebruik alle verouderde kwalen (Joh. 5: 4) en in het bijzonder van de duivel bezeten (hoofdstuk . 8: 28vv.), en maanzieken (hoofdstuk . 17: 14vv.), en geraakten (hoofdstuk . 9: 1vv.) en hij genas hen.

Deze werkzaamheid is met die van de Doper verwant en haar voortzetting, voor zover zij nog steeds van voorbereidende aard is, is toch reeds ver boven haar verheven. Want niet alleen zoekt Jezus Zijn volk zelf op, terwijl het anders tot de Doper moest komen, maar Hij stelt tevens niet alleen een eis. Hij deelt het integendeel ook iets mee; Hij verkondigt niet alleen de nabijheid van het koninkrijk van God, wiens hemels wezen Hij zal openbaren, maar maakt dit in Zijn wonderdaden openbaar als verlossing van alle kwaad en verstoring van alle werken van de duivel of als verheerlijking van de menselijke natuur in heiligheid en zaligheid.

Hij spreidde zegen naar alle zijden heen, en trok rond om wel te doen, stil en verheven Zijn baan rondtrekkende zoals de zon. Hij eiste niet dadelijk gehoorzaamheid aan de wet, maar stortte weldaden over de mensen uit. Dat het rijk van God daar was openbaarde Hij door de daad. Leren en genezen, geest en lichaam vernieuwen, dat was Zijn heerlijk werk.

Geen zieke en ellendige werd tevergeefs tot Hem geleid; er was er niet een, die onderweg of thuis zou hebben kunnen zeggen: "Ik ben ook tot de profeet van Kapérnaüm geleid, maar het was tevergeefs, mij kon Hij niet helpen. "

25. En vele scharen, zoals dit bij een dergelijke werkzaamheid eenvoudig te verklaren is, volgden Hem, van Galilea, aan deze zijde van het meer Gennesareth, en van Dekapolis, de tien steden aan de overzijde van de zee, en van Jeruzalem, waar Hij ook reeds verschillende tekenen en wonderen gedaan had (Joh. 3: 2; 4: 45; 5: 1vv.), en van Judea, waar Hij een tijd lang had gepredikt en door Zijn discipelen gedoopt (Joh. 3: 22-4: 3), en van over de Jordaan, uit het landschap Perea, het vroegere gebied van Ruben, Gad en Oost-Manasse.

Wij moeten hier eerst de plaats van de werkzaamheid van Christus nader leren kennen, zoals die hoofdzakelijk door de drie eerste evangelisten in het oog wordt gehouden, omdat deze als het ware de lijst is, waarin ons het levensbeeld van de Heere wordt voorgesteld, en wij dit slechts dan kunnen begrijpen, wanneer wij bekend zijn met al wat daarmee in betrekking staat. Wat nu de verdeling van Palestina ten tijde van Jezus en de apostelen in het algemeen aangaat, zo heeft zich de verdeling van het westelijk land in drie delen: Galilea, Samaria en Judea (Hand. 9: 31) sinds de Babylonische ballingschap langzamerhand gevormd, en wordt reeds in 1 Makk. 10: 30 gevonden, hoewel een bepaalde aanwijzing van de grenzen van elk gedeelte eerst onder de Herodianen plaatsvond. De naam van het land ten oosten van de Jordaan, Perea ("land aan de overzijde") wordt in het Nieuwe Testament wel niet als eigenlijke naam gebezigd, maar toch tot geografische aanwijzing, als in het voor ons liggende vers. Wij beschouwen in de eerste plaats Galilea nader. In het Oude Testament ontmoeten wij de naam "Galilea" slechts in appellatieve zin, zoveel als district 9: 11); in de tijd van de Heere omvatte het geheel Noord-Palestina aan deze zijde van de Jordaan of het vroegere stamgebied van Issaschar, Zebulon, Aser en Nafthali. Het strekte zich noordelijk uit tot aan het land van Tyrus en tot de Libanon, in het zuidwesten tot aan het voorgebergte Karmel (dit en de stad Ptolemaïs uitgezonderd); in het zuidoosten tot aan Bethsean, in het oosten tot aan de Jordaan

en het meer Gennesareth, Opper- en Noord-Galilea, dat tot aan de lijn reikt, die men van Tiberias aan het meer van Gennesareth tot aan de stad Zebulon, zuidoostelijk van Ptolemaïs zou kunnen trekken, heet menigmaal Galilea in de bijzondere zin van het woord (Luk. 4: 31). Het landschap was een Alpenland, waarvan de kalkbergen in het noorden rotsachtig en steil, met de Libanon in verbintenis staan, zuidoostelijk en zuidelijk in heuvelrijen uitlopen, die naar de Middellandse Zee meer effen worden en een vlakte van verscheidene uren vormen, in het zuiden daarentegen met de hoge vlakte van Jizreël eindigen. De niet zeer hoge bergen en hun romantische dalen verschaften rijke weiden en vruchtbaar akkerland. De provincie was dan ook overal bebouwd en sterk bevolkt, zodat het volstrekt niets bevreemdends heeft, wanneer Josefus in de joodse oorlog, nadat reeds vele Joden waren omgekomen, nog een leger van 100. 000 man samenbrengt. Wanneer deze echter zegt, dat van de 204 steden en gehuchten, die er in Galilea waren, de kleinste 15. 000 inwoners telt, zo is dit zeker een overdrijving. Het vruchtbaarste en meest bevolkt waren de hellingen van het gebergte in het oosten, naar het meer van Gennesareth heen en het dal zelf, waarin dit liefelijke meer ligt. Het is een landzee, ongeveer 6 uur lang en 1 1/2 geografische mijl breed, aanmerkelijk onder de niveau (waterspiegel) van de Middellandse Zee gelegen, van bijna ovale (eirond) vorm, waardoor de Jordaan van het noorden naar het zuiden heen stroomt (Joz. 3: 1); het heeft zoet, koel, gezond en helder water en is buitengewoon visrijk. De uitgestrekte bergvlakte, waarin het meer ligt, rondom door schone kalksteen- en basaltbergen omgeven, die zich aan de zuidelijke en oostelijke oever steil tot een hoogte van 800-1000 voet verheffen, begunstigt door haar warmte vele gewassen uit het Zuiden, dadelpalmen, citroenen, oranjeappels, indigo enz, ; sneeuw behoort in de winter tot de zeldzame verschijningen. Op de rondom omsloten waterspiegel ontstaan echter dikwijls windvlagen en vooral uit het zuidoosten breken niet zelden ontzaglijke stormen uit, die voor de vaartuigen gevaarlijk worden. De omtrek in het westen heet in hoofdstuk . 14: 34 het land van Gennesareth; in geheel Palestina, schrijft Scetzen, is er geen landstreek, wier natuurschoon met dat van deze streek vergeleken zou kunnen worden. In haar lag een rij van zeer volkrijke steden, die thans alle in puinhopen liggen. Allereerst vinden wij op de zuidelijke helft van de westelijke oever Tiberias, heden Tebariyeh genoemd, door Herodes Antipas (hoofdstuk . 2: 23) gebouwd, en wel, zoals de Rabbijnen beweren, op de plaats, waar vroeger het in Joz. 19: 35 vermelde Rakkath gestaan heeft. Dat is een punt, waar de hoogten een weinig van de oever verwijderd zijn en een smalle strook golvend land langs de zee ligt, waarachter de bergrug steil opwaarts stijgt. Tiberias werd nu de hoofdstad van Galilea. Agrippa II, die haar van keizer Nero als geschenk ontving, stelde boven haar, evenals zijn vader Agrippa I gedaan had, de stad Seforis of Diocaesarea (drie uur noordwestelijk van Nazareth), waar volgens de legende de ouders van Maria gewoond zouden hebben. Omdat het op oude grafplaatsen gebouwd was, werd Tiberias door de rechtzinnige Joden voor onrein gehouden. Herodes zag zich daarom genoodzaakt de stad eerst met heidense bewoners te bezetten. Hij noemde haar naar de keizer Tiberias en versierde haar met een koninklijk paleis; nergens in de Evangeliën wordt echter daarvan melding gemaakt, dat Jezus daarheen zou gekomen zijn; alleen dat naar haar het meer van Gennesareth of de Galilese zee, ook de zee van Tiberias heet, wordt in Joh. 6: 1; 21: 1 vermeld. In de nabijheid bevonden zich verscheidene warme bronnen, die zwavel, zout en ijzer bevatten en als genezingsbronnen werden gebruikt. Na de ondergang van de joodse Staat bevond zich in Tiberias gedurende verscheidene eeuwen een beroemde academie van joodse geleerden. Ook nu nog bestaat het grootste gedeelte van de inwoners uit Joden, die de stad met Jeruzalem,

Hebron en Safed tezamen tot haar vier heilige steden rekenen, zoals men ook van hier de aanvang van de Messiaanse verlossing verwacht 9: 2). Op Nieuwjaarsdag 1837 werd Tiberias bijna geheel door een aardbeving verwoest. Wanneer men van hier Noordwaarts reist, komt spoedig het rotsgebergte zo nabij aan de zee, dat aan de oever voor de straat geen ruimte meer is, maar deze over een bergrug moet trekken. Daar, waar zij aan de noordzijde van de heuvel weer aan de oever afdaalt, ongeveer 1 1/4 uur van Tiberias, ligt het huidige Medschdel, het bijbelse Magdala (hoofdstuk . 15: 39), van waar Maria Magdalena afkomstig was (Luk. 8: 2). Thans is het slechts een ongelukkig, klein, Islamitisch dorp. Ten noorden daarvan breidt zich in de lengte van een uur de halvemaanvormige vlakte Cinnereth of Gennesareth (Joz. 19: 35) uit, die wij vroeger als het land van Gennesareth leerden kennen. Aan het noordeinde ligt de Chan Minijeh, die zonder twijfel de plaats is, waar het Galilese Bethsaïda, de stad van Andreas, Petrus en Filippus (Joh. 1: 44) lag. Nog verder naar het noorden, ongeveer een uur van de plaats verwijderd, waar de Jordaan in het meer stort, liggen op een kleine vooruitstekende punt de merkwaardige ruïnen van Tell Chum, die er als overblijfsel van een grote en aanzienlijke plaats uitzien, alle van ongehouwen stenen op twee na, waarvan de ene door de bearbeiding en versiering, die haar onderscheidt, een vroegere kerk schijnt aan te wijzen. Men houdt dit meestal voor de plaats van het oude Kapérnaüm. Dienovereenkomstig zou dan de één uur noordwestelijk in een dal gelegen ruïne Kerazeh, die van Chorazin zijn. Anderen daarentegen zoeken de laatste plaats in het zuiden van Tell Chum bij het tegenwoordige Ain Tabigah, Kapérnaüm op de plaats van Khan Minijeh en verbinden daarmee Bethsaïda, dat volgens de betekenis van zijn naam (= vishuis) niets anders dan de onmiddellijk aan zee gelegen voorstad van Kapérnaüm, of het daarbij behorende vissersdorp geweest is, terwijl de stad zelf meer landwaarts in lag, 1/4-1/2 uur daarvan verwijderd. Ruïnen van een stad, die zich tot aan de bron Ain Mudawarah uitstrekken, waarbij bijvoorbeeld Caspari het oude Kapérnaüm zoekt, zijn niet nader gevonden; volgens hoofdstuk . 11: 23 zou toch ook de stad spoorloos van de aarde verdwijnen. Wat de ligging betreft sluiten wij ons aan deze mening aan, houden de ruïnen Kerazeh voor Chorazin, en vinden in Tell Chum het door Josefus (b. Jud. III. 3: 1) vermelde Thella weer. Wenden wij ons van laatstgenoemde plaats verder naar het noordwesten, dan vinden wij aan de andere oever van de Jordaan, in het gebied van Gaulanitis enz. , een ongeveer een uur brede vlakte met vruchtbare velden. In deze liggen de ruïnen van dat Bethsaïda, waaraan wij boven bij de Tetrarch Filippus dachten (Uit 2: 20), en dat de bijnaam Julias droeg (Mark. 8: 22 Luk. 9: 10). Bij het verder gaan herinneren wij ons in de eerste plaats de vijf mijl noordelijk van Bethsaïda gelegen, eveneens door Filippus gebouwde stad Caesarea Filippi 2: 20), wier bekoorlijke omgeving de interessantste van geheel Palestina is; ons vervolgens naar het eigenlijke Perea aan de andere zijde van de Hieromax kerende, vragen wij naar de ook in Mark. 5: 20; 7: 30 vermelde tien steden. Met de Griekse naam Dekapolis wordt een landstreek bedoeld met tien onder elkaar verbonden steden aan de overzijde van de Jordaan, die haar eigen onderlinge staatsregeling hadden, met voorbijgaande uitzonderingen van enkelen, die onmiddellijk onder Romeinse heerschappij stonden en zekere privileges hadden. Haar inwoners waren oorspronkelijk veteranen van het leger van Alexander de Grote, die hen daar deed wonen. Sedert de Romeinse heerschappij over Palestina voegden zich Romeinen bij hen. De namen van deze steden worden reeds door de oude geografen verschillend opgegeven, de genoemde lagen echter gedeeltelijk zo ver van elkaar, dat zij geen gebied vormden, dat bij elkaar behoorde; misschien hebben niet altijd dezelfde steden tot Dekapolis behoord, of er zijn later meer dan tien in de verbintenis

opgenomen, hoewel de oorspronkelijke naam daarvoor bleef. Een van deze steden lag aan de westzijde van de Jordaan: dat is Scythopolis (Bethsean), waarover bij 1 Sam. 31: 10 het nodige gezegd is; hier merken wij nog slechts op, dat de westelijk van de stad gelegen ruïne Khan Mudschideh misschien de plaats "Magadan" is, die de voornaamste handschriften in hoofdstuk . 15: 39 in plaats van Magdala lezen, en het noordoostelijk van Scythopolis, aan de overzijde van de Jordaan, het in Mark. 8: 10 daarvoor genoemde Dalmanutha ligt. Door de laatstgenoemde plaats grenst dan het gebied van Scytopolis aan dat van een andere van de 10 steden, aan dat van Gadara (Mark. 5: 1 Luk. 8: 26), het huidige dorp Om-Keis op de linkerzijde van de Hieromax, 2 1/2 uur van de zuidoostelijke oever van het meer Gennesareth op een berg gelegen, waarin vele grafspelonken zijn; volgens Josefus was zij de hoofdstad van Perea. Intussen maken Origenes en Eusebius ook van een plaats, Gergesa genaamd, aan de oostelijke oever van de Galilese zee gelegen, melding; zij berichten, dat men in hun tijd nog de steilte getoond heeft, waarvan de zwijnen neergestort waren. Dien ten gevolge zou bij onze evangelist in hoofdstuk . 8: 28 de juiste lezing zijn; daar echter tot op heden van dit Gergesa geen spoor meer gevonden wordt, trekken de uitleggers meestal de andere bij Markus en Lukas voor. Een derde lezing wijst ons met de geschiedenis, waarvan wij spreken, naar Gerasa, de oostelijke grensplaats van Palestina, die eveneens bij de tien steden geteld wordt, maar ongeveer 20 uur van het meer Gennesareth verwijderd ligt, en daarom wel niet kan gemeend zijn; misschien was het toch wel de hoofdplaats van Dekapolis, en zouden de Gadarenen in de algemene zin van Dekapolitanen, of bewoners van de 10 steden te nemen zijn. Ongeveer 15 uur zuidelijk van Gerasa ligt Philadelphia, het vroegere Rabbath-Amman (Deut. 3: 11; 2 Sam. 11: 14vv.), anderhalf uur noordwestelijk van het tegenwoordige dorp Suf met de bron Ain Keikebe, waarin wij naar alle waarschijnlijkheid de stad Dion, een vijfde van de tien steden hebben te zien. Ten noorden van Dion liggen twee andere plaatsen, Capitolias en Pella. De laatste was het toevluchtsoord van de Christenen, toen zij in de laatste joodse oorlog Jeruzalem verlieten 28: 31); de meesten zoeken dit echter niet hier maar op de plaats van het tegenwoordige Tabakat Fuhil aan de Jordaan; eveneens verplaatst men ook wel Capitolias, waar nu Nowa in Haran ligt. Twee andere steden Adraä en Rafon (Rafana) liggen zuidelijk van het oude Astaroth-Karnaïm en Hippos is zonder twijfel het tegenwoordige el Hossu (d. i. paard) aan de zuidoostzijde van het meer Gennesareth.

Wij keren nu naar de westzijde van de zee terug en vinden daar de stad Safed, die bij hoofdstuk . 5: 14 in aanmerking komt 27: 3). Zij wordt, zoals eerder gemeld is, voor een van de 4 heilige steden van de joden gehouden, maar komt in de Bijbel zelf niet voor. Aan de hellingen van een 3. 000 voet hoge berg liggen de huizen groepsgewijs als afzonderlijke vierde delen verstrooid en steken hun platte daken als treden van een trap uit, waarover men ook werkelijk op muildieren heenrijdt; op de top van de berg heeft men van de daar aanwezige ruïne van een kasteel naar alle zijden heerlijke uitzichten. Door de ontzaglijke aardbeving in het jaar 1837 heeft de stad ontzettend geleden, omdat zij juist in het middelpunt lag van het land, waar de aardbeving plaatsvond; later is zij weer tot een van de meest betekenende plaatsen in Galilea verheven. Van hier wenden wij ons 4-5 mijl zuidwestelijk naar Kana el Dschenil aan de noordwestelijke grens van de vlakte Zebulon (el Buttauf); dit is volgens de oudere overlevering dat Kana in Galilea, waarvan in Joh. 1: 47; 2: 1vv. ; 4: 16vv. sprake is; de legende van latere tijd daarentegen zocht die plaats aan de zuidoostelijke grenzen van die vlakte in Kefr Kenna, anderhalf uur ten noordoosten van Nazareth. In de daar

aanwezige pottenbakkerij worden nog altijd opnieuw kruiken vervaardigd, die men als het nog overgeblevene van de waterkruiken op de bruiloft te Kana de bezoeker aanbiedt, zoals men ook nog het huis aanwijst, waarin het wonder van de verandering van het water plaatsgevonden zou hebben. Dat werkelijke Kana (el Dschenil) is ongeveer 3 uur van Nazareth 2: 23) en van daar twee uur oostelijk tot aan de berg Thabor, die voor de berg van de verheerlijking (hoofdstuk . 17: 1vv.) wordt gehouden, maar het moeilijk kan geweest zijn. Ongeveer 1 1/4 mijl eindelijk van Thabor komen wij aan de kleine Hermon, die zijn naam te danken heeft aan het streven van de legende om de beide in Ps. 89: 13 naast elkaar genoemde bergen, ook wat de plaats aangaat, samen te brengen; het is een twee mijl lange keten van rotsachtige heuvels, noch groot, noch hoog, noch mooi, noch vruchtbaar, een woeste, vormloze massa, waarvan de hoogste verheffing tegen het Westen ligt 27: 3). Aan de noordwestelijke helling ligt in de vlakte Jizreël de stad Naïn, bekend door de opwekking van de jongeling (Luk. 7: 11vv.). Het is eigenaardig, dat deze plaats aan de ene zijde juist in de nabijheid heeft Endor, de woonplaats van de vrouw, die de doden bezwoer (1 Sam. 28: 7vv.) en aan de andere zijde Sunem de woonplaats van Elisa's gastvrije vrouw (2 Kon. 4: 8vv.). Van de bewoners van Galilea hebben wij nog op te merken, dat Josefus hen ons als vlijtige, moedige en dappere mensen schildert, die echter ook gevoelig waren en gemakkelijk tot oproerigheid verleid konden worden. Omdat er vele heidenen onder hen woonden, werd hun joods bloed voor minder rein en hun godsdienstig geloof voor minder orthodox (Joh. 7: 52 Hand. 2: 7) gehouden, en stonden zij daarom bij de overige joden nog al in verachting (Joh. 1: 47). Zij spraken een slecht dialect, dat zich bijzonder door verwisseling van de gutturalen (keelletters) en platte Syrische uitspraak kenmerkte (hoofdstuk . 26: 73). Wij betreden nu bij Ginëa (het vroegere En-Ganim) thans Dschenin (Joz. 19: 21), aan de zuidzijde van de vlakte van Jizreël het landschap Samaria, dat zich zuidelijk tot Antipatris in het westen en Akrabbi in het oosten uitstrekte, dus slechts een kleine omvang had, door Josefus echter als rijk in bronnen, vruchtbaar en zeer bevolkt voorgesteld wordt. Het gewichtigste voor de Bijbelse geschiedenis is het dal van Sichem, tussen de beide bergen Ebal in het noorden en Gerizim in het zuiden, en naar het oosten uitloopt in het dal el Mokhna 11: 31), dat zich van het zuiden naar het noorden uitstrekt; wij spreken daarover nader bij Joh. 4: 6 Het zuidelijkste landschap Judea, met uitzondering van de landstreek aan de kust van de Middellandse Zee en van het Jordaandal bergachtig en van dezelfde grondgesteldheid als Samaria, was volgens Josefus in 11, volgens Plinius in 10 toparchieën of districten verdeeld, waarvan de volgende de meest bekende zijn: Akrabatta (of Akrabbi), Gofna, Lydda, Ammao (Nikopolis), Jeruzalem, Jericho Herodium, Engedi en Idumea; het mede genoemde Bethleptefene is niet meer te ontraadselen, Thamna is misschien hetzelfde als Timna in Joz. 15: 57 Daarbij komen nog de beide districten Jamnia en Joppe; ook de districten van Gamala en Gaulan behoorden er volgens Josefus toe, alsmede Batanea en Trachonitis aan de Jordaan (hoofdstuk . 19: 1). Wat Idumea aangaat, waaronder sinds de ballingschap het zuidelijk, door Idumeërs bezette deel van Judea te verstaan is, verwijzen wij naar 27: 41) de bijzondere, voor de geschiedenis van het Nieuwe Testament gewichtige plaatsen in Judea, zullen bij de plaatsen, waar zij voorkomen, nader besproken worden. Hier zij nog slechts opgemerkt, dat het vroegere Edom met de hoofdstad Petra nu in het bezit van de Arabische Nabateërs was en een eigen koninkrijk vormde, waarvan de koningen gewoonlijk de naam van Aretas droegen, en wier heerschappij onder de keizers Caligula en Claudius, zich tot aan Damascus uitstrekte (2 Kor. 11: 32).

Een ander punt trekt nog onze opmerkzaamheid tot zich, het zijn de wonderen, wier eigenlijke aard en goddelijk doel reeds in Num. 16: 30 zijn besproken. Het is van het grootste gewicht, dat wij omtrent dit punt zeer duidelijke begrippen hebben en tot een vaste, onwrikbare overtuiging komen tegenover al de pogingen, die de geest van deze tijd heeft gedaan, om de mogelijkheid en werkelijkheid van de wonderen, waarover de Heilige Schrift vertelt, te loochenen, en die of als legende en verdichting te beschouwen, of als zuiver natuurlijke gebeurtenissen te verklaren, die van de zijde van de Wonderdoener niets anders waren dan een soort van vroom bedrog, van de zijde van de wondergetuigen beperkte opvatting of voorstelling. Met de waarheid van het wonder zegt Christlieb zeer juist, staat en valt de gehele burcht van het Christendom, want een wonder is zijn begin, op wonderen vestigt zich zijn voortgang, en wonderen moeten het voleindigen; laten wij het bovennatuurlijke uit onze Bijbel wegdoen en ons blijft niets over dan de band. De loochening van het wonder leidt echter niet alleen tot vernietiging van het Christelijk geloof, maar ook van de godsdienst in het algemeen; want alle godsdienst wordt gebouwd op de veronderstelling, dat zekere bovenmenselijke machten in ons leven ingrijpen en inwerken. Alle godsdiensten, hoe verschillend ook haar symbolen mogen zijn, hebben met elkaar het wonderbare gemeen; zo uitte zich zelfs een vijand van godsdienst op het vredescongres te Bern in het jaar 1865. In zoverre eindelijk de loochening van het wonder ook de loochening van de persoonlijke, vrije, levende God ten gevolge heeft, wordt daarmee ook de zedelijke persoonlijkheid van de mens opgeheven. Wij vervallen nu geheel tot het aardse, en hebben bijgevolg volstrekt geen steun meer tegen het grofste materialisme. "In het graf, waarin het moderne Christendom het wonder begraaft, zinkt alles mede weg, wat aan het menselijk bestaan een ideaal karakter, een waarachtige waarde geeft, de naar Gods beeld geschapen ziel, geloof en gebed, de heilige persoon van de verlosser, de gehele Christelijke waarheid, de toekomstige wereld, de levende God. "

Nu dan zou, zo zeggen wij verder met Christlieb, de wereld misschien te klein zijn, en de arm van de doodgraver zeker te zwak, om ze allen tezamen te begraven. Wij moeten er ons weinig om bekommeren, al ware de menigte van de tegenstanders nog groter, dan zij inderdaad reeds is, en hun spot tegen degenen, die geloven nog honender en driester. Wij vatten iemand, die zich nu bij hen telt, bij zijn woord, dat hij vroeger geschreven heeft, en accepteren de eer, die onze bespotters ons door Gods wonderbare leiding hebben moeten geven, voordat zij tegen het geloof te velde durfden trekken. "Slechts weinige mensen, " zegt Schenkel, "zijn wijs genoeg om in te zien, dat er veel meer geest voor nodig is om wonderen te geloven, dan verstand, om ze te loochenen. " Natuurlijk spreken wij nu hier niet over het wonder in ruimere zin, omdat het woord ook gebezigd wordt voor al het onbegrijpelijke en buitengewone in natuur en geschiedenis, waarvan het ontstaan ons nog verborgen is, of waarvan het aanzijn onze bewondering opwekt. Ieder vroom en kinderlijk eenvoudig gemoed ervaart nog heden gebeurtenissen en veranderingen genoeg, die ten gevolge van hun samenvallen met andere uitwendige omstandigheden, of met inwendige toestanden hun natuurlijke samenhang doen vergeten, en onmiddellijk op de Heer van de natuur wijzen, die ons iets wil leren. Bij het wonder in de eigenlijke of engere zin hebben wij te doen met "scheppende daden van God, met bovennatuurlijke werkingen op een bepaald punt van het gebied van de natuur, waardoor God krachtens Zijn macht, die reeds van zelf in het leven van de natuur inwoont, tot bevordering van Zijn rijk iets nieuws werkt, dat natuurlijke zaken en oorzaken niet op zich

zelf alleen teweeg hadden kunnen brengen, dat echter, zodra het er is, zich in de natuurlijke loop van de dingen voegt, zonder voor deze een verstoring te worden, " Wat de vraag aangaat: "Kan God wonderen doen?" zegt Rousseau (Frans schrijver overl. 1778): De vraag, ernstig gedaan, zou goddeloos zijn, wanneer zij niet absurd (onzinnig) ware; het zou te veel eer zijn, voor iemand, die een ontkennend antwoord gaf, dat hij gestraft werd, het ware beter hem op te sluiten. " In het gevoel van het juiste hiervan hebben vele bestrijders van het Bijbelse wonder dit toegegeven en alleen het werkelijk gebeuren geloochend, terwijl aan de andere zijde een Strausz, die zonder verberging zegt: "Wie de papen uit de kerk wil hebben, moet eerst het wonder uit de godsdienst verbannen, " niet eens de mogelijkheid laat blijven. Heeft nu Voltaire (een ander schrijver, die op Frederik de Grote op godsdienstig vlak zo'n nadelige invloed uitoefende) eens gezegd: "Wanneer op de markt te Parijs voor 2. 000 mensen en mijn eigen ogen een wonder plaatsvond, zo zou ik eerder aan de 4. 000 ogen twijfelen, dan het wonder voor waar houden, " zo is dit een bewijs, dat er mensen zijn, die onweerlegbaar zijn, omdat elke proef, om het voor hun verstand te bewijzen, op hun wil schipbreuk lijdt. "Wie echter in de school van het lijden de samenhang van zonde en van smart doorzien heeft, die door streng en grondig zelfonderzoek de afgrond van de menselijke ziel heeft aanschouwd, wie niet alleen de orde van de natuur in aanbiddende bewondering, maar ook de verwarring van dit leven vol tegenspraak en zuchten, tot een hulpzoekend medelijden gebracht heeft, die weet het Christendom, terwijl hij het als het fundament van een vernieuwde mensheid en van een vernieuwd heelal tegemoet treedt, uit eigen ervaring, uit de eens verkregen en voortaan onvervreemdbare inhoud van zijn zelfbewustzijn te waarderen. Het Christendom - wie zou het willen loochenen - heeft een grondige zedelijk-godsdienstige omkering teweeggebracht; het heeft aan de oude wereld een einde gemaakt en een nieuwe gesticht; het heeft de wereldgeschiedenis in twee helften verdeeld en beheerst de tweede helft daarvan met zijn geweldige nog onuitgeputte impulsen. Uit deze aard van het Christendom als van een nieuw principe in die zin, waarin het volgens onze ervaring zich aan ons oog voordoet, blijken met inwendige noodzakelijkheid de twee absolute wonderen, die het aardse leven van zijn stichter begrenzen, want wanneer in de zondige mensheid een nieuw heilig en genezend beginsel hersteld moest worden, kon dit niet anders gebeuren dan zo, dat het leven van de nieuwe mensenzoon binnen de huidige orde van de natuur, maar verheven boven haar, begon en eindigde, dus zo, dat het geen met zonde bevlekt begin had en geen einde nam door aan de dood van de verrotting te worden overgegeven. Wie echter eens erkend heeft, dat de mensenzoon, die de oude mensheid moest ontzondigen en een vernieuwde stichten, in het natuurlijk verband van de mensheid moest worden ingeplant als een ent in de wilde stam; dat Hij echter van het verband van zonde en dood niet mocht worden vastgehouden, maar het overwinnend moest doorbreken evenals uit de schoot der aarde het zaadkoren tot een gulden aar ontspruit, en dat beide niet anders dan door een absoluut wonder kon gebeuren, die zal zich ook gemakkelijk in de andere wonderverhalen van de Heilige Schrift kunnen vinden.

Voegen wij hier aanstonds bij een woord over de inwendige noodzakelijkheid en het goddelijk doel van de wonderen: "De zonde heeft de mens uit de nabijheid van God verwijderd en hem de organen, waardoor hij God gewaar kan worden, toegesloten; hij is een psychisch wezen geworden, een natuurlijk mens, wiens hart aan deze wereld hangt, en wiens zintuigen slechts voor het zinnelijke ontsloten zijn. Wil God zich openbaren, dan moet Hij Zich aan de uitwendige zintuigen op evidente wijze bekend maken. Hij moet door de

zintuigen de gehele mens in beweging brengen. De wonderen zijn als het ware de stemkamer, die de snaren in het menselijk hart weer spant, waarin vervolgens de Heilige Geest grijpen wil; alleen op de grondslag van het wonder komt de openbaring van God tot stand.

De inwendige noodzakelijkheid van het wonder kan ook nog van een andere zijde worden aangewezen. In een wereld, waar God niet alleen met levenloze dingen en mechanische wetten te doen heeft, maar met vrije wezens, die elk ogenblik Zijn zedelijke wereldorde kunnen doorkruisen en volgens hun goddeloze zin ook werkelijk beproeven te doorkruisen, zou daar wel een wereldregering gedacht kunnen worden, wanneer God niet de vrijheid had ook in bijzondere zaken in te grijpen, om Zijn heilige wil in de wereldgeschiedenis te volvoeren? Een noodzakelijkheid tot zo'n ingrijpen is er voor de Heere, wanneer een tijd van beslissing gekomen is, wanneer Zijn rijk weer een veelbetekende schrede voorwaarts moet doen. Bij de tegenstand, die het ongeloof van de mensen en de list en boosheid van de vorst van deze wereld tegen Hem overstelt, zou Hij, om ons zo uit te drukken, nooit de overhand behouden, wanneer Hij met Zijn macht tot de gewone wereldloop beperkt was. De tijd, toen de wet gegeven en toen zij hersteld werd (van Mozes en Elia), en de tijd toen het Evangelie werd gebracht en zich eerst uitbreidde (van Christus en de apostelen) waren zulke tijdvakken van grote betekenis; in de tijden daartussen blijven de wonderen achter. Daarmee stemt dan overeen, dat vóór het einde, voor de tijd van de laatste beslissende strijd van het rijk van God tegen de antichristelijke macht van de wereld en van de verschijning van Christus in heerlijkheid weer een periode van wonderen te wachten is (Luk. 21: 25vv.). Wanneer men, om het ongepaste van het wonder te bewijzen, dit een attestaat genoemd heeft, een geweldige aanval op de mate van zelfstandig leven, die zich aan de wereld toekomt, een verbreken van de natuurwet of de vastgestelde orde, wier onveranderlijke betekenis het enige onderpand is voor het voortbestaan van de wereld, ja zelfs een werelddoorboring genoemd heeft, zo moeten wij allereerst onderscheiden tussen wonderen in absolute zin, waarbij alle tussenkomst van het schepsel is uitgesloten en zulke, meer relatieve wonderwerken, die zich aan de wettige werkzaamheid van de natuurkrachten aansluiten, maar door bovennatuurlijke krachten versterkt worden. In het eerste geval plaatst God door Zijn eigen onmiddellijke werkzaamheid iets in de loop van de natuur, wat daarin te voren nog niet aanwezig was. De natuurkrachten zijn daarbij niet verder werkzaam, dan dat zij het product van de daad van het wonder in zich opnemen, zodra nu dit in de wereld is ingetreden staat het ook onder de wetten van de loop van de natuur en is ook voor zijn voortbestaan aan de wetten van de natuurlijke ontwikkeling onderworpen, zodat het verder ophoudt wonder te zijn en tot natuur of werkelijkheid wordt. Het is nu hiermee eveneens, om deze vergelijking ook hier te gebruiken, als met het plaatsen van een ent in een wilde stam, dit is voor de ent een nieuw begin, voor het verder voortbestaan is het aan alle natuurlijke voorwaarden gebonden. In het tweede geval daarentegen, wanneer God door middel van de gewone werkzaamheid van de natuurkrachten, door een bijzondere versterking van deze, wonderbare werkingen voortbrengt (Gen. 7: 10vv.), zo doet God iets wat de mens op een beperkte wijze en in engere kring ook volbrengt. Door beheersing en verhoging van natuurkrachten in kunst en industrie brengen wij toch werkingen voort, die de aan zich zelf overgelaten loop van de natuur nooit zou hebben voortgebracht. "Hij, die de natuur geschapen en haar loop bepaald heeft, voor wie zij in alle haar delen volkomen duidelijk en doorzichtig is, zal op de reuzeninstrumenten van de natuurkrachten, waarop wij, ondanks al onze vooruitgang in natuurwetenschappen toch slechts stumperige

spelers zijn, geheel anders weten te spelen. Bij hen zullen ook, als de akkoorden het sterkst zijn, die gehele landen en geslachten ter aarde verpletteren, toch geen snaren springen, zodat wanorde in de wereldwet zou komen. Hij is toch de kundige Meester, bij Wie al Zijn werken bekend zijn van de grondlegging van de wereld, Die niet ingrijpt, zoals een onkundige door één greep in een uurwerk de gehele gang en samenhang zou doen ophouden, maar die in heilige wijsheid tot heil van de wereld en op het juiste uur bovennatuurlijke krachten laat ingrijpen. "

Deze opmerkingen mogen voorlopig genoeg zijn, totdat wij later gelegenheid vinden, bijzondere punten, die het wonder aangaan, nader uiteen te zetten.

HOOFDSTUK 5.

DE BERGREDE VAN DE HEERE OVER DE ZALIGHEID VAN DE CHRISTENEN EN HET JUIST BEGRIP VAN DE WET.

I. Vs. 1, 2. In dit en de beide volgende hoofdstukken heeft Mattheüs aanstonds als in een kort uittreksel bijna alles willen samenvatten wat Christus geleerd heeft, zoals hij aan het einde van het vorige hoofdstuk alles samengevat heeft, wat Christus gedaan heeft. De geschiedkundige samenhang is de volgende. Nadat de Heere ongeveer 4 maanden op de eerder beschreven wijze werkzaam was geweest, en als de stichter van een nieuw Verbond Zich voldoende had bekend gemaakt, was er bij het volk meer aardse, vleeslijke gezindheid dan waarachtige behoefte naar verlossing, en bij de geestelijke overheden zelfs geheime vervolgingszucht en openbare verdachtmaking ontstaan. Aan de andere zijde begon ook de kern van een eigen gemeente zich uit de grote massa af te zonderen, een gemeente, die eens in de plaats van het Hem verwerpende Israël naar het vlees kon treden, om de belofte van de Vader te ontvangen. Thans was het de tijd om de werkzaamheid, die tot hiertoe van meer voorbereidende aard was, te eindigen en met de eigenlijke openbaring van het hemelrijk te beginnen. Christus doet dit, doordat Hij eerst voor de engere kring van Zijn discipelen, die Hij zo-even uit de menigte van Zijn navolgers heeft afgezonderd, de bergrede houdt, die enigszins het tegendeel is van de openbaring van de wet op Sinaï. Hij openbaart Zich daarin in ieder opzicht als de Vervuller van het Oude Testament, en beschrijft het onderscheid van de nieuwtestamentische gerechtigheid van diegenen, die de valse uitlegging van de Farizeeën en Schriftgeleerden uit de letter van de oudtestamentische wet ontwikkeld hadden (Vgl. Mark. 3: 13-19 Luk. 6: 12-49).

(Evangelie op de dag van allerheiligen Vs. 1-12).

Reeds in de vierde eeuw begon men in het Oosten feest te vieren ter ere van alle martelaars en wel op zondag na Pinksteren, want de heiligen en martelaars met hun geloofstrouw, die tot in de martelaarsdood zich bevestigde, waren getuigen voor de werkzaamheid van de Heilige Geest in de gelovigen, die elke twijfel daaraan metterdaad weerlegden. In de Westerse kerk daarentegen was zo’n feest gedurende een geruime tijd onbekend, totdat Gregorius IV keizer Lodewijk in het jaar 835 bewoog, het onlangs in Rome gevierde heiligenfeest ook in de Franse kerk te laten vieren, van waar het zich vervolgens naar Duitsland en Engeland verbreidde. De tijd daarvoor, namelijk de eerste November, schijnt in zoverre zeer juist gekozen, daar op die tijd het oogsten van de veldvruchten overal beëindigd was, en men nu door de aardse oogst aan die hemelse werd herinnerd, die de vrome mag hopen, wanneer hij het voorbeeld volgt van diegenen, die hem als voorbeelden van Christelijke wandel zijn voorgesteld. Nog heden viert de Engels-bisschoppelijke kerk de All Saints-Day; in de Lutherse kerk is die echter sinds het midden van de vorige eeuw met de Aposteldagen teniet gegaan.

1. En Jezus, bij een latere tocht, die Hij eind september 28 van Kapérnaüm gemaakt had, bij Zijn teruggaan de scharen ziende, die Hem uit alle oorden van het land volgden (hoofdstuk . 4: 25), is, terwijl Hij de discipelen met het volk in de vlakte achterliet, op een berg

geklommen, die in de nabijheid was, om daar te bidden, en Hij bleef die nacht over in het gebed tot God. Toen het de volgende morgen dag werd, riep Hij uit de schare van hen, die in de ruimere zin van het woord Zijn discipelen waren (hoofdstuk . 8: 21), enkelen tot Zich, die Hij wilde, en stelde er twaalf aan, dat zij met Hem zouden zijn (Mark. 3: 13vv. Luk. 6: 12vv.); en toen Hij opde hoogte van de berg gezeten was, en in een meer uitgebreide rede uitvoerig wilde verklaren, wat het wezen van Zijn rijk was en de geest van hen, die Hem toebehoren, kwamen Zijn discipelen, de twaalf, die Hij ook apostelen noemde, omdat Hij hen later wilde uitzenden, om in Zijnplaats te prediken, tot Hem, om de bepaald voor hen bestemde rede te horen.

Reeds bij de verklaring van het Oude Testament maakten wij er opmerkzaam op (1Sa 17: 57), hoe de Bijbelse wijze van vertellen de voorvallen dikwijls meer met het oog op het zakelijke dan naar tijdorde rangschikt, en het niet gemakkelijk is, de laatste juist te vinden. Terwijl Wieseler in zijn chronologische Synopsis van de 4 Evangeliën van de veronderstelling uitgaat, dat Lukas met de uitdrukking in hoofdstuk . 1: 3 van zijn Evangelie (kayexhv d. i. "naar de rij achter elkaar, " of "in ordelijke op elkaar volging, " onze Statenvertalers hebben: "vervolgens") bedoelde, dat hij een chronologisch gerangschikte wijze van vertellen wilde volgen, toch heeft hij bij zijn rangschikking en samenvoeging van de verschillende, in de vier Evangeliën ons meegedeelde gebeurtenissen uit het leven van Jezus ten richtsnoer genomen, en vervolgens met grote scherpzinnigheid bijna voor elke gebeurtenis de datum berekend, dat menigeen reeds heeft gemeend: "dat sluit dat het een lust is, " en de bijeenvoeging van Wieseler voor de werkelijk en ontwijfelbaar zekere Evangeliën-harmonie houdt. Wij kunnen echter die mening niet delen; wij willen integendeel één doorslaand bewijs ervoor aanvoeren, dat ook Lukas niet altijd de afzonderlijke verhalen in chronologische volgorde aan elkaar knoopte. Wat de boven aangehaalde uitdrukking van Lukas wil zeggen, zullen wij behandelen bij de plaats zelf.

Bij Lukas gaat nu (Luk. 6: 1-5) het aren plukken op de Sabbat niet alleen vóór het gezantschap van de Doper (Luk. 7: 18-35), maar ook vóór de spijziging van de vijfduizend (Luk. 9: 10-17). De beide laatste gebeurtenissen nu vallen, zoals wij gezien hebben, in de tijd van het Paasfeest. Wieseler heeft, overeenkomstig zijn veronderstelling van de nauwkeurige chronologische orde bij Lukas, uitgerekend, dat de tweede-eerste sabbat in Luk. 6: 1 , waaronder niets anders dan de eerste sabbatperiode (van de herfst van 27 tot op 34 na Chr.) verstaan moet worden, op de 6 Nisan (= 9 april) 29 valt, het arenplukken dus 8-9 dagen voordat het Paasfeest plaats gevonden heeft. Ware dat juist, dan hadden de discipelen het verbod in Lev. 23: 14 overtreden, volgens welke voor het aanbieden van de beweeggarf op de 2de dag van het Paasfeest (16 Nisan = 19 april van het jaar 29), "geen brood, noch geroosterd koren, noch groene aren" mochten worden gegeten (vgl. Joh. 5: 11vv.) en de loerende Farizeeën hadden zeker niet nagelaten de Heere Jezus ook wegens deze wetsovertreding van Zijn discipelen verwijten te maken, waartoe zij nog veel meer recht zonden gehad hebben, dan tot de aanklacht wegens sabbatsschennis. Wij moeten dus zonder twijfel onder die nasabbat een sabbat na de tweede dag van het feest verstaan. Wij hebben echter zoals bij Luk. 6: 1 nader zal worden aangetoond, aan de wekelijkse sabbat van de Paasweek (20 Nisan = 23 april, 29) te denken, zodat dientengevolge het aren plukken later dan het gezantschap van de Doper en de spijziging van de vijfduizend heeft plaatsgevonden. Werkelijk vertelt ook

Mattheus (MATTHEUS. 11: 2-30) van dit gezantschap vroeger, dan van het arenplukken (MATTHEUS. 12: 1-8) en heeft bij de juiste chronologische orde bewaard, hoewel ook bij hem de spijziging van de vijfduizend (MATTHEUS. 14: 13-21) pas later volgt. Wij zouden nog meer bewijzen kunnen bijbrengen, dat er onder alle drie de Evangelisten geen enkele is, die van het begin tot het einde zijn mededeling naar chronologische orde rangschikt. Wat Lukas in het bijzonder aangaat, zo reikt bij hem de schildering van de werkzaamheid van de Heere in Galilea slechts van hoofdstuk . 4: 14 tot hoofdstuk . 9: 50 ; in hoofdstuk . 9: 51-19: 28 volgt dan een met geringe uitzondering en hem eigenaardige, noch volgens chronologische, noch volgens geografische gezichtspunten gerangschikte, zeer rijke samenstelling van evangelische stof, die door de lijst van de reizen van de Heere door Samaria naar Jeruzalem wordt bijeengehouden en met het oog op de uitgang, die de Heere te Jeruzalem zou volbrengen (hoofdstuk . 9: 31), in het algemeen de uitbreiding van Zijn profetische werkzaamheid over de grenzen buiten Galilea voorstelt.

Voor het ogenblik nemen wij een overzicht over de werkzaamheid van de Heren in Galilea vóór ons, en dan zullen wij spoedig van de rangschikking, die de heilige Evangelisten volgen, deze indruk verkrijgen: 1) dat zij steeds slechts afzonderlijke groepen van bij elkaar behorende geschiedenissen samengevoegd hebben, groepen, die nu eens een grotere, dan weer een kleinere omvang hebben, ja menigmaal slechts een enkele afdeling omvatten; 2) deze groepen hebben zij op vrije wijze, zoals de orde van zaken, die ieder volgde, voor hem meebracht, aan elkaar gevoegd, waarbij dikwijls meer de plaats, waarheen het begin van de groep heenwees, dan de tijd waartoe zij behoorde, of enig ander gewichtig punt aanleiding gaf; 3) door vergelijking van alle drie de berichten met elkaar kan de juiste tijdsorde wel gevonden worden, wanneer men slechts met ware eenvoudigheid tewerk gaat en zich aan het woord van de waarheid met onbevooroordeeld en open gemoed onderwerpt. Wij zullen trachten te geven wat in onze macht is, en daar, waar het bijzonder noodzakelijk is, aanwijzen, wat ons gedrongen heeft, de chronologie zo te rangschikken, als de Evangeliën-harmonie in het slotwoord op de vier Evangeliën aangeeft. Veel zal aanstonds in de inleiding bij elke afdeling kunnen worden opgenomen, en andere zaken, die voor de omvang van dit Bijbelwerk te uitvoerig zijn, ter zijde worden gelaten. Wat nu de hier voor ons liggende bergrede aangaat, zo is die zonder twijfel eerst gehouden, nadat Jezus reeds een tijd lang werkzaam was geweest, en in zoverre in Zijn goddelijke grootheid bekend was geworden, dat Hij met het volle gezag van Messiaanse wetgever en van toekomstige wereldrechter kon optreden, nadat zich ook een bepaalde tegenstelling van de Farizese partij tegen Hem gevormd had, die Hem bij het volk probeerde verdacht te maken, alsof Hij de instellingen van het Oude Verbond wilde omverstoten en een godsdienstig revolutionair worden; eindelijk toen onder het volk een scheiding begon te komen tussen de mensen, die Hem slechts met vleselijke gezindheid aanhingen en allerlei onreine verwachtingen van Hem koesterden, en degenen, die hun harten aan Hem overgaven en Hem tot verzameling van een eigen gemeente midden onder het kromme en verdraaide geslacht van die tijd, de beginselen aanboden in hun naar zaligheid dorstende zielen. Aan de andere zijde mogen wij de bergrede ook niet tot een te late tijd verschuiven, want zij staat in onmiddellijke samenhang met de afzondering van de twaalf apostelen, die reeds vrij vroeg plaats had, en zij brengt de goddelijke gedachten, die aan het jubeljaar van het Oude Verbond ten grondslag liggen tot hare volkomen ontvouwing voor het leven in het Nieuwe Verbond 25: 55); zij valt dus zeker

nog vóór de tijd, waarmee het jubeljaar van herfst 27 tot 28 n. C. eindigde, al is het ook eerst geheel aan het einde van deze tijd.

Als de berg, waarheen Jezus zou gegaan zijn en waarvan Hij Zijn rede gehouden zou hebben (naar het begin de berg van de zaligheden, of de zaligsprekingen genoemd), wijst de Latijnse overlevering de in hoofdstuk . 4: 25 vermelde bergbomen van Hattin (Kurun Hattin) aan, die aan de westzijde van het meer Gennesareth 3 ½ uur van Tiberias liggen. Aan het noordeinde van een vruchtbare hoge vlakte (Ard el Hamma) gelegen verheft zich de hoogte met haar twee punten zadelvormig, ongeveer 60 voet hoog, en heeft zij uit de verte hei uitzicht als van hoornen, waarnaar het in de nabijheid gelegen dorp Hattin heet. Het is dezelfde plaats, waarbij in de beroemde slag van 4 juli 1187 de dappere sultan Saladin de macht van de Franken verbrak, koning Guido van Jeruzalem gevangen nam, het kruis, dat de bisschop van Bethlehem droeg, veroverde, en de stad ook spoedig genomen werd. Volgens zijn ligging evenals naar zijn eigenaardige vorm kan deze berg zeer goed de berg van de zaligsprekingen zijn, want Jezus is bij Zijn terugkeren van een reis door Galilea juist tot dit punt gekomen, en wil vóór Zijn terugkeren naar Kapernaüm nog een slotwoord aan de Hem natrekkende volksmenigte geven. De berg zelf, die op zijn hoogte een vlakke plaats heeft, is als het ware tot een kansel gemaakt, en staat met zijn beide naar boven gebogen einden als de kleine troon van een machtige, wiens voetbank de vaste grond van de aarde is. Hasebroek in zijn "bergen van het Nieuwe Testament" zegt over hem: "Bekoorlijker ligging kan men zich nauwelijks voorstellen. Ten noorden steekt de Hermon het zilveren hoofd in de wolken, ten zuiden verheffen de Thabor en de Karmel hun groene kruin, rechts ligt het meer Gennesareth door zijn bergen omkranst, links in het verre verschiet ruist de Middellandse Zee. Stelt men zich de Heere voor, op de berg staande, met het aangezicht naar het noorden gekeerd, dan had Hij recht voor Zich het uitzicht op de bergen, wier hoogste punt Safed draagt. Safed, de hoogste van Syrisch steden, die zich even hoog als de Thabor zelf boven de oppervlakte van de zee verheft. " Maar niet alleen de omtrek en het uitzicht van de berg van de zaligheden bevelen hem aan: ook zijn eigen gedaante en zijn voorkomen worden geprezen. "Reeds zijn bijzondere vorm schijnt hem een eigenaardige bestemming aan te wijzen. Hij is geheel groen tot aan de top, en deze is hoornsgewijs voorovergebogen als een natuurkansel over drie gesloten dalen uitstekende. Men zou voor geen redenaar een meer geschikte plaats weten te vinden, om veelvermogend op zijn toehoorders te werken. "

De berg is zeer gelukkig gelegen om hier een rede te houden. Op zijn kruin heeft hij een tamelijke vlakte en zijn schuinte is aan alle zijden uiterst gemakkelijk. Hij is dus zeer geschikt tot een kansel, of tot een plaats waar het volk kan toehoren.

Waarom de Heere juist een berg koos om Zijn rede te houden, daarvoor zal wel niet de enige oorzaak in de behoefte aan zo’n geschikte kansel geweest zijn. Immers bij andere gelegenheden koos de Heere ook elders Zijn spreekplaats, ja, aan de oevers van een meer niet zelden het schip, dat Hem voerde, daartoe uit. Maar de Berg hier ter plaatse heeft een betekenis, die de gemeente vanouds getoond heeft te voelen door de naam, die zij aan de hier gehouden rede geeft. Als de Middelaar van het Nieuwe Verbond, die komt om ons genade te brengen, waardoor alleen de wet wordt vervuld, hier Zijn mond opendoet, om ons van begin

af aan zaligheid te verkondigen, dan denkt men onwillekeurig terug aan gindse Berg van de wet, die de vloek hoorde bedreigen.

De berg van de zaligheden en de berg van de wet! Inderdaad die twee vormen een tegenstelling, die reeds door hun uitwendig voorkomen wordt aangeduid, en waarin zich een nieuwe harmonie van de God van de hemel en de aarde en de God en Vader van Jezus Christus openbaart. Het verschil tussen Sinaï en Moria vinden wij hier terug. En geen wonder, want de berg van de zaligheden staat tot de berg Moria in soortgelijke betrekking als de belofte tot de vervulling. Hij, wie thans de berg van de zaligheden draagt, Hij zelf is de zegen door God op Moria aan Abraham beloofd. Hij is degene, wiens dag Abraham met verheuging verlangd heeft te zien, en hij heeft hem gezien en is verblijd geweest.

Wij houden de rede, die wij hier bij Mattheus vinden voor die, die Jezus in de gesloten kring van de twaalven op de oostelijke hoorn gehouden heeft, terwijl Hij vervolgens op het hoog gelegen platte land aan de voet van de beide hoornen neerdaalde, en de rede volgens haar hoofdgedachten en wezenlijken inhoud herhaalde in een rede, die meer geschikt was voor de bevatting van het volk. Deze kortere inhoud vinden wij in Luk. 6: 20vv. , terwijl de eigenlijke bergrede, om met P. Lange te spreken, geheel het karakter van een rede heeft, zoals Christus die thans nog niet openlijk voor het volk kon houden. Dit geldt vooral voor de karakterisering van de Farizeeën en Schriftgeleerden en van hun gerechtigheid en van de scherpe voorstelling van het onderscheid van de leer van Jezus en van de hare. Op deze wijze kon de Heere nog niet tot het Joodse volk in het algemeen spreken, zonder Zijn volk in het grootste gevaar te brengen. Ook was het volk nog niet rijp om zo’n volheid van de waarheid te ontvangen. Zijn het echter de twaalf apostelen, tot wie de Heere Zich wendt, zo moeten wij nader bekend worden met hun namen, die Mattheus pas in hoofdstuk . 10 aanvoert, bij gelegenheid, dat de Heere hen eens uitzond. Vier maal wordt ons in de geschiedboeken van het Nieuwe Testament een lijst van hen gegeven. Zij laten zich in drie klassen elk van vier verdelen, Wij geven hier ene tafel tot overzicht.

A. MATTHEUS 10: 2-4 .
1. Simon Petrus. 2. Andreas. 3. Jakobus I. 4. Johannes.
5. Filippus. 6. Bartholomeüs. 7. Thomas. 8. Mattheus.
9. Jakobus II. 10. Lebbeüs. (Thaddeüs) 11. Simon Kananites.
12. Judas Iskarioth.

B. Markus 3: 16-19 .
1. Simon Petrus. 2. Jakobus I. 3. Johannes. 4. Andreas.
5. Filippus. 6. Bartholomeüs. 7. Mattheus. 8. Thomas.
9. Jakobus II. 10. Thaddeüs (Jud. Jakobi). 11. Simon Kananites.
12. Judas Iskarioth.

C. Lukas 6: 14-16 .
1. Simon Petrus. 2. Andreas. 3. Jakobus I. 4. Johannes.
5. Filippus. 6. Bartholomeüs. 7. Mattheus. 8. Thomas.
9. Jakobus II. 10. Simon Zelotes. 11. Judas, broeder van Jakobus.

12. Judas Iskarioth.

D. Handelingen 1: 13 .
1. Petrus. 2. Jakobus I. 3. Johannes. 4. Andreas.
5. Filippus. 6. Thomas. 7. Bartholomeüs. 8. Mattheus.
9. Jakobus II. 10. Simon Zelotes. 11. Judas, broeder van Jakobus.

Het is duidelijk, dat de eerste klasse de 4 hoofdapostelen bevat, dezelfde wier roeping ons in hoofdstuk . 4: 18vv. is meegedeeld. Deze zijn in B en D volgens hun betekenis in de kerk gerangschikt, terwijl in A en C de beide broederparen bij elkaar geplaatst zijn. De tweede klasse van de daaropvolgende apostelen begint in alle vier de opgaven met Filippus, omdat deze zich vroegtijdig bij de Heere heeft aangesloten (Joh. 1: 43vv.) en groot aanzien in de kerk verkreeg, Bartholomeüs is dezelfde, die in Joh. 1: 45vv. Nathanaël heet. Mattheüs de tollenaar, ook Levi genoemd, is de schrijver van dit Evangelie (hoofdstuk . 9: 9vv.). De naam van Thomas betekent "tweeling" (Joh. 11: 16; 20: 24

). In de derde klasse staat Jakobus, de zoon van Alfeüs vooraan; Judas Iskarioth sluit de rij, terwijl hij, zoals vanzelf spreekt, in D geheel wordt voorbijgegaan. Voor Simon Kananites hebben wij in C en D Simon Zelotes (= de ijveraar), Judas de broeder van Jakobus (dus niet te verwisselen met Judas Iskarioth) en door Markus Thaddeüs (de krachtige), draagt de bijnaam naar zijn broeder Jakobus II, de broeder van de Heere (brief van Judas 1: 1), en is alzo, evenals deze Jakobus, de zoon van Alfeüs, en ook Simon de ijveraar zelf een van de broeders van de Heere (hoofdstuk . 13: 55). Wij behouden ons voor bij hoofdstuk . 10: 4 over deze apostelen nader te spreken; voor nu houden wij vast, dat zij rondom de Heere staan als de vertegenwoordigers en hoofden van de wordende kerk; het volk daarentegen, dat op de hoge vlakte van de berg zich heeft gelegerd, is een vertegenwoordiger van de wereld, waaruit de kerk uitgebreid zal worden, en dat deze haar leden ook uit de heidenwereld zal verzamelen, waarvan een waarteken is de meer uitgebreide kring van discipelen, waarvan de Heere er overigens nog meer dan twaalf gehad heeft, en van wie Hij vervolgens zeventig zal afzonderen (Luk. 10: 1vv.

). Het gezicht van de grote, naar wonderen begerige, voor het ware geloof onvatbare menigte, die Jezus op Zijn tocht vergezelde en van Hem niets anders begeerde, dan verlossing van de lichamelijke nood en niets anders verwachtte dan vervulling van haar aardse begeerten, moest Hem de overtuiging geven, dat het nu de tijd was, het Israël naar het vlees, dat zich, zoals vroeger in Judea, zo ook nu in Galilea Zijn verschijning onwaardig betoonde, en Hem verwierp met het hemelrijk, dat Hij was komen stichten, in zijn geheel op te geven, en een afzondering van de overigen tot stand te brengen, waarvan Jesaja (hoofdstuk . 10: 20vv.) geprofeteerd had, dat hun alleen de Zaligheid ten zegen worden. Nadat Hij de gehele nacht met Zijn hemelse Vader in het gebed had beraadslaagd, zondert Hij uit de samengeroepen schare van Zijn discipelen de twaalven af volgens het getal van de twaalf stammen van Israël. Deze zullen na Zijn heengaan tot de Vader Zijn werk op aarde voortzetten en als hoofden aan de spits treden van de nieuwtestamentische gemeente, die de gehele wereld in zich bevat. Nu stelt Hij in de tot hen gerichte rede voor, welke gezindheid voor het deelgenootschap aan het hemelrijk gevorderd wordt, en beschrijft Hij de ware gerechtigheid, waartoe Hij de Zijnen wil

opvoeden, in tegenstelling tot de valse van het oude Israël en zijn leidslieden, de Farizeeën en Schriftgeleerden.

2. En Zijn mond, op plechtige en vrijmoedige wijze geopend hebbende, om de eeuwige grondwetten van het Nieuwe Verbond uit te spreken, leerde hij hen, zeggende:

De tegenstelling tussen de Sinaï en de berg van de zaligheden, tussen de wet en het Evangelie openbaart zich verder in de tegenstelling van de oudtestamentische rede van God onder donder en bliksem en het nieuwtestamentische opendoen van de mond van de Heere.

De Evangelist maakt een voorrede en drukt uit, hoe Christus zich tot de prediking geplaatst heeft. Hij leert dit, opdat men zie, dat het Hem ernst is; want er zijn drie stukken, zoals men zegt, die tot een goede prediker behoren: allereerst, dat hij optreedt, d. i. dat hij zich voordoet als een prediker, die het kan en doen moet, als daartoe geroepen, en die niet van zichzelf komt, maar wie het betaamt uit plicht en gehoorzaamheid. God wil toch niet, dat men met Zijn Woord rondloopt, alsof de Heilige Geest iemand dreef en hij moest prediken, en hij dus plaatsen en boeken, huizen of preekstoelen zocht, hoewel hij geen ambt heeft (Rom. 15: 20; 2 Kor. 10: 15vv. Joh. 18: 20). Ten tweede, dat hij zijn mond blij en moedig opendoe, d. i. de waarheid, en wat hem bevolen is te prediken, niet verzwijge, maar onverschrokken uitspreke en moedig belijde, zonder iemand aan te zien of te sparen, het moge wie dan ook treffen. Ten derde, dat hij ook kan ophouden (Begin moedig, doe de mond open en houd spoedig op).

Het gehele optreden, heeft iets treurig ernstigs, iets innemends en waardigs; de open hemel boven Hem, het landelijk oord rondom vormde een natuurtempel; geen synagoge, zelfs niet de tempel van de hoofdstad kon een zo plechtige, diepe indruk maken. Niets werd in deze omgeving gevonden, dat tot de formaliteiten behoorde, die de gewone voordrachten van de joodse leraars vergezelden. Hij ging op de hoogte zitten en begon, terwijl Hij de rondom staande discipelen in het oog hield, alzo: "Zalig zijn de armen van geest. "

II. Vs. 3-16. De Heere begint Zijn rede met een zaligprijzing van diegenen, die op de juiste wijze verlangen naar het koninkrijk der hemelen, dat Hij was komen stichten en waarvan de verwezenlijking nu begonnen was, die de vruchten van hun gerechtigheid in hun wandel betonen, en de met Zijn dienst verbonden smaad en vervolging van de wereld gewillig op zich nemen. Terwijl Hij op Zijn discipelen nog in het bijzonder Zijn oog vestigt, drukt Hij hun de hoge bestemming op het hart, die zij zonder de allergrootste schade voor hun hart nooit kunnen verloochenen, maar waardoor zij, wanneer zij haar goed zullen vervullen, de wereld tot de allergrootste zegen zouden worden. "De verheven geest van het Evangelie, zoals die aanstonds uit de eerste woorden van de bergrede ons tegemoet komt, openbaart zich a. in de hoge beloften, die zij ons geeft; b. in de verheven gezindheden, die zij bij ons opwekt; c. in de hoge plaats, die zij ons aanwijst. "

3. Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het koninkrijk der hemelen, dat nu geopenbaard zal worden (hoofdstuk . 4: 17); het is tot hun bezit bestemd.

Het is de vraag met welke armoede dit arm zijn van geest verklaard moet worden, of van lichamelijke of van geestelijke armoede? Aan lichamelijke armoede denkt zowel de Roomse kerk als Luther; en voor deze verklaring spreekt aan de ene zijde de omstandigheid, dat in Luk. 6: 20 alleen van de armen sprake is, zonder dat "van geest" daarbij staat, wanneer men in de eerste plaats aan de in lichamelijke armoede en uitwendige ellende verzonken leden van het onderdrukte en vernederde volk van God zou te denken hebben, en aan de andere zijde de opmerking, dat reeds bij de profeten en in de Psalmen het altijd de ellendigen en armen zijn, aan wie de gelukzaligheid en het Messiaanse rijk beloofd wordt (Ps. 37: 11 Jes. 61: 1). Terwijl nu de Roomse kerk de verdere bepaling "van geest" met een vrijwillig op zich genomen armoede (hoofdstuk . 19: 21) verklaarde, en daarop het concilium evangelium paupertatis voluntariae (de evangelische raad omtrent vrijwillige armoede, zoals de bedelmonniken die opvolgden) bouwde, vat Luther de zaak dieper op, en bedoelt het geestelijk arm zijn zó, dat het betekent "niet met zijn gemoed aan het goed hangen, of God u goed gegeven heeft of niet (Ps. 62: 11)". Want ook de armste bedelaars, die volstrekt niets hebben, begeren met hun ganse hart naar goed en geld; hun hart is zo vol gierigheid en begeerlijkheid, dat zij de allergierigste mensen worden, wanneer zij een weinig goed verkrijgen; daarentegen vindt men vermogende, rijke mensen, die goede Christenen zijn, Gods Woord graag horen, een godzalige wandel leiden en aan arme vrienden veel goed doen. Daarom laat het de Heere daarbij niet blijven, dat Hij zou zeggen: "Zalig zijt gij, armen, " maar Hij voegt daarbij: "Zalig zijn zij, die arm zijn van geest, " of "die op geestelijke wijze arm zijn, " d. i. die niet zorgeloos zijn, die God voor ogen hebben, niet in het wilde heen als de wereld leven, maar op hun doen en laten acht geven, nauwkeurig op het woord letten en zien, hoe hun natuur zo door de zonde verdorven is, dat zij nergens de ware gehoorzaamheid vinden en in hun gedachten de grootste zondaars zijn. "Wel u, " spreekt de Heere, "gij zijt op de goede weg naar de hemel. " Met deze opvatting, die onder de geestelijke armen die mensen verstaat die, of zij uitwendig arm of rijk zijn, in hun binnenste los zijn van hun bezit, dus wat het hart aangaat, arm zijn, stemmen de woorden van 1 Kor. 7: 29vv. Jak. 1: 9vv. Jer. 9: 23vv. overeen. Zij leidt echter reeds vanzelf tot de oude opvatting, waarbij men aan geestelijke armoede denkt, zoals Luther dan ook verder schrijft: "dat alzo geestelijk arm zijn niets anders is, dan een verslagen, beangstigd hart hebben over hun zonden en hun aangeboren zwakheid. " Hier is geen sprake van lichamelijke of wereldse armoede, zegt Menke ten gunste van deze andere verklaring; deze neemt en geeft de mens even zo min iets voor God, als de aardse rijkdom; hier is sprake van "geestelijke armoede". En waarin bestaat die? Arm is in het algemeen een mens, die voor zijn ziel het nodige niet heeft, die de voornaamste behoeften van de geest niet kan bevredigen en stillen, wie het ontbreekt aan kennis, aan troost, aan rust, aan kracht, aan geest, of goddelijk leven; die inziet en diep voelt, dat het hem, wat de geest aangaat, aan alles ontbreekt, dat hij niet in staat is, zichzelf het noodzakelijkste en beste te verschaffen, de genade en gemeenschap van God, gerechtigheid, eeuwig leven, vrijheid van zonde en dood, dat hem dat alles ontbreekt, dat hij het bij een ander zoeken en vragen moet, en die in zo’n erkentenis, die de mens met zichzelf recht bekend maakt en hem nuchter en ootmoedig maakt, verlangt, dat hij toch in deze armoede wordt geholpen; die zijn toevlucht tot God neemt en hulp zoekt door gebed en smeking tot God, door aansluiting aan mensen, die die God bezitten, door ijverig elke gelegenheid aan te grijpen en zich tot nutte maken, waardoor hij voor zijn geest iets kan winnen, het allermeest door het geloof in Jezus Christus, als degene uit wiens volheid allen, die reeds van geestelijke armoede geholpen werden,

genade voor genade ontvangen hebben en uit wiens onnaspeurlijke rijkdom altijd en alle geestelijk armen alles kunnen verkrijgen, wat zij nodig hebben, ja geestelijk rijk kunnen worden. Ziet, dat zijn de geestelijk armen, die Jezus zaligprijst! Want weliswaar zijn alle mensen geestelijk arm, zoals zij allen ziek zijn, en hoe minder iemand zijn armoede naar de geest erkent, des te armer is hij, hoe minder hij zijn ziekte voelt, des te zieker is hij; evenals het in het aardse met het vermogen van die man het slechtste staat, die de ondergang daarvan niet inziet, en zoals die zieke des te gevaarlijker ziek is, die geen acht slaande op de ziekte, of in de hitte en de fantasie van de koorts, van de ziekte, van geneesheer en geneesmiddel niet wil weten. Wanneer men de uitdrukking. "arm van geest" ook in de zin van "arm aan geestesaanleg en geestesbeschaving" heeft willen verstaan, dan is dit verkeerd, omdat het woord "geest" nooit in die zin door de Heilige Schrift gebruikt wordt. Zakelijk ligt er wel iets waars in deze opvatting, en nu kunnen wij de verschillende uitleggingen samenvatten, met uitzondering van die van de vrijwillige armoede, ten opzichte waarvan de woorden van Augustinus gelden: "Er zijn velen, die gemakkelijker hun goederen onder de armen verdelen dan dat zij zelf armen van God kunnen worden. Armen zijn dan de armen naar de aarde in de uitgebreidste zin, wie het of aan geld en goed, eer en rang, aanleg van de geest en beschaving ontbreekt, of wanneer zij dat alles of iets daarvan bezitten, het toch slechts hebben alsof zij het niet hadden; tot geestelijke armen zullen zij dan daardoor worden, dat hun armoede aan de goederen van deze wereld hen dringt om te trachten naar de goederen van het rijk der hemelen. Wat de uitdrukking koninkrijk der hemelen aangaat, zo wordt deze slechts bij Mattheüs gevonden; gewoonlijk staat daarvoor koninkrijk van God, of alleen "koninkrijk" (d. i. van God: Luk. 12: 32) soms ook: rijk van Christus (hoofdstuk . 20: 21 Efeze 5: 5; 2 Petrus . 1: 11), waarvoor ook weer: koninkrijk van den mensenzoon (hoofdstuk . 13: 41) of: het koninkrijk van David (Mark. 11: 10). In de algemene zin van het woord omvat het rijk van God de gehele wereld, de zichtbare en de onzichtbare, de tegenwoordige en de toekomstige, met alles, wat op en in haar is (1 Kron. 29: 11 Ps. 103: 19). God heerst daar door middel van Zijn almacht; daar heerst de wet van de noodzakelijkheid, de onbeperkte wil van God; ook de machten van de duisternis zijn Hem onderworpen, zodat alle tegenstand vruchteloos is, en zelfs, wat tot verhindering van Zijn bedoelingen werd ondernomen, tot bevordering en verwezelijking daarvan moet dienen. Men noemt dit het rijk van de macht of de natuur. De macht, die de Mensenzoon in de staat van Zijn verhoging gegeven is, strekt zich ook over dit rijk uit (hoofdstuk . 28: 18 Efeze 1: 21vv. Fil. 2: 9vv.). Hij heerst onder Zijn vijanden, omdat Hij ze terugdrijft of binnen de perken houdt, en Zich van hen, zoals Hij wil, als van Zijn werktuigen bedient, totdat Hij ze tenslotte doet neerstorten en machteloos tot een voetbank van Zijn voeten neerlegt (Ps. 2: 9; 110: 2; 1 Kor. 15: 25). Wanneer er nu echter in het algemeen gebied van Gods heerschappij zowel in de zichtbare als in de onzichtbare wereld geestelijke, met eigen wil begaafde wezens zijn - de mensen hier beneden en de engelen daarboven - zo moet er ook nog een rijk van God in de bijzondere zin van het woord zijn, en dit is verdeeld in het rijk van de genade en het rijk van de heerlijkheid. Tot het laatste behoren alle burgers van de hemel, de goede engelen en de volmaakt rechtvaardigen uit alle geslachten van de mensen (Efeze 1: 10). Terwijl het echter voor hen reeds is, wat gij in de derde bede van het heilige "Onze Vader" nog voor ons vragen, kan het van de zijde van de mensen pas tot zijn volkomenheid komen, wanneer de geschiedenis van de ontwikkeling van het rijk van de genade haar einde bereikt heeft. Het rijk van God in deze bijzondere zin "is het doel van de goddelijke wereldschepping en het doel van de goddelijke wereldregering; het is de

onzichtbare wortel, die de wereldrijken in stand houdt en draagt en de onzichtbare kracht, die wereldrijken slaat en vermorzelt. " Gegrondvest tegelijk met de schepping van de eerste mens tot een zalige onderdaan van God en tot een zegenende meester van de schepping, onderging het rijk van God op aarde door de val wel een grote storing, maar werd daardoor geenszins opgeheven. Hoewel het niet meer bestond als een rijk van onbestreden heerschappij van God, was het toch nog als een rijk van machtige werkingen van de Geest, zodat Henoch in de gemeenschap met God een leven kon leiden, dat hem boven de dood verhief en op de weg van de verheerlijking in de hemel leidde (Gen. 5: 24). De geschiedenis van het rijk van God, van de uitdrijving van de mensen uit het paradijs af tot aan de wegvoering van de kinderen van Israël naar Babel, kan gevoegelijk in 5 perioden verdeeld worden, waarvan allereerst de beide eerste, en dan de drie volgende in nauwere betrekking tot elkaar staan. Was de tijd van het paradijs tot aan de zondvloed een tijd van kastijding en straf door de Geest van God, die met het resultaat sluit: "Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met de mens, omdat hij ook vlees is" (Gen. 6: 3), dan volgt nu tot aan de torenbouw te Babel de tijd van geduld en beperking. Aan de ene zijde neemt God de zonde van de mens onder Zijn verschonend geduld, en omdat Hij ze niet inwendig door Zijn Geest kan overwinnen, laat Hij ze uitwendig op de oppervlakte tevoorschijn treden en zich vrij ontwikkelen, evenals een geneesheer het vergif van de ziekte, dat hij niet inwendig kan uitdoven, in een uitslag naar buiten drijft. Aan de andere zijde echter stelt Hij aan de macht van deze ontwikkeling zekere grenzen, want de geest van de mens is nu machtelozer, het lichaam zwakker, de ouderdom korter, de afhankelijkheid van het schepsel groter dan in de tijd voor de zondvloed. Van de torenbouw tot de uittocht uit Egypte hebben wij de vorming en afzondering van een bijzondere familie, waar God als familie-God voorkomt. Aan haar sluit zich, van de intocht in Kanaän af tot op Samuël, de tijd aan van de verplanting van het Godsrijk in een bepaald land; God wordt nu volks-God. Vervolgens komt tot aan de wegvoering van Israël naar Babel de tijd van de heerschappij van God door koningen, behalve priesters en profeten; God is om zo te zeggen God van de staat. Een geheel nieuw tijdvak begint: het is dat van de wereldrijken, over de geschiedenis van de ontwikkeling van deze verkrijgen wij bij de profeet Daniël verklaring. Zoals eenmaal tussen de belofte en haar vervulling voor Israël de wet tussenbeide was gekomen (Gal. 3: 17vv.), zo worden thans tussen het rijk van God en zijn laatste ware gedaante de rijken van deze wereld ingeschoven, en evenals de wet een tuchtmeester moet zijn tot op Christus, zo moeten de rijken van de wereld hetzelfde doel voor de gehele volkerenwereld vervullen. Aan de ene zijde moet onder hen zich alle mensenkracht en alle wereldkunst ontvouwen, en het beproeven, of zij de ware gelukzaligheid kunnen aanbrengen. Aan de andere zijde echter moet ook de mensheid door zich over te geven aan alles, wat in de wereld is (1 Joh. 2: 16), het onbevredigde daarin leren kennen en voelen, opdat ten minste enigen naar dat, wat niet van deze wereld is, zouden leren verlangen. Van dit standpunt uit gezien wordt het gemakkelijk te verstaan, waarom het rijk van God aan de poort van het Nieuwe Testament in het eerste van de vier Evangeliën, zich als het koninkrijk der hemelen openbaart (hoofdstuk . 3: 2; 4: 17). Als zodanig heeft het zich toch in een van de laatste boeken van het Oude Verbond, en wel in dat, wat zich voornamelijk met de wereldmonarchieën bezig houdt, gekarakteriseerd, in zoverre het in de hemel zijn oorsprong heeft, een hemelse aard en een hemels wezen bezit, van de hemel af geopenbaard wordt, alle macht, alle kracht onder de hemel voor zich in bezit neemt en eindelijk in de eeuwigheid van de hemel uitloopt (Dan. 2: 44; 7: 18, 27). Dat nu echter juist Mattheüs, de Evangelist van de

joden-Christenen, de zaak waarover wij spreken, heeft uitgedrukt, moet verklaard worden uit de tegenstelling tegen de onder de joden heersende valse voorstellingen van een aards, wereldlijk, machtig rijk, wiens oprichting zij van hun Messias verwachtten. Deze voorstellingen waren het deksel voor het hart van Israël, zodat het zijn Heiland niet erkende; maar noch de Heere, noch Zijn voorloper hebben aan zulke voorstellingen ooit voedsel gegeven, maar aanstonds van begin af aan van niets anders dan van een hemelrijk gesproken. Voor ons, de Christenen van de tegenwoordige tijd, die van jongs af aan gewoon zijn het rijk van Christus te beschouwen in de zin van het woord: "Mijn koninkrijk is niet van deze wereld, " heeft de uitdrukking, "Koninkrijk der hemelen" aanstonds zijn volle betekenis. De Heere regeert van de hemel Zijn Kerk gedurende al de tijd, die er ligt tussen het eerste Pinksterfeest, toen Hij haar stichtte, en de dag van Zijn toekomst, wanneer Hij haar voleindigd heeft. Haar geschiedenis in deze tijd is een afbeelding van zijn eigen loop, die Hij door de wereld gegaan is, een levensloop in de staat van vernedering, waarin zij door de hemel gezegend, voor de hemel opgevoed en ook eenmaal in den hemel ingeleid wordt. Evenals de hemel boven haar openstaat, zo heeft zij ook haar wandel in de hemel, en hoewel zij nog op aarde strijdt en verdraagt, zal toch eens de scheiding tussen een gemeente daarboven en hier beneden, een strijdende en triomferende gemeente opgeheven zijn, en het rijk van de van de zonde vrij gebleven heilige engelen en het rijk van de van de zonde verloste, geheiligde mensen ook in het uitwendige tot een eenheid aaneengesloten worden. Dat op onze plaats het koninkrijk der hemelen, dat de Heere de geestelijk armen toezegt, in het bijzonder de gehele volheid van de rijkdom aan geestelijke, hemelse goederen, die dit rijk in zich bevat, betekent, behoeft wel nauwelijks herinnerd te worden. Deze hemelse goederen kan men onder drie woorden samenvatten, namelijk vergeving van zonden, leven en zaligheid.

Men moet laag beginnen, zo men hoog wil bouwen.

Bedenkt, dat het iets anders is de woorden, die een arme van geest uitboezemt na te praten, of zo iemand inderdaad te zijn. Hoe de ziel van zo iemand gesteld is, kan uit deze drie dingen nog verder blijken: 1. Geen eigen betrachtingen, hoezeer men daarin bezig zij, geen schepsel, geen genot van de wereld, kunnen een arme van geest in zijn armoede te hulp komen; zijn geestelijke armoede is te groot, lichamelijke dingen kunnen daarbij niet baten. 2. Omdat de smart, die een arme van geest voelt over zijn geestelijke armoede, al de moeilijkheid, die van buiten aankomt, als opzwelgt en verdrinkt, weegt het uiterlijke als niets bij dit inwendige. En eindelijk, de meeste gedachten en ernstigste begeerten van zo iemand gaan voornamelijk daarnaar uit, om telkens meer en meer als een bedelaar bedelende bij God en Christus aan te houden. Allen, die zulke armen van geest zijn, zijn reeds in de grond ware gelovigen, ware begenadigden, en hebben bij aanvang reeds deel aan al de zalige heil- en genadegoederen van Gods Verbond.

4. a) Zalig zijn die treuren met die droefheid naar God (2 Kor. 7: 10), die door de Geest van God in het hart is teweeggebracht en naar de verkrijging van genade en gemeenschap met God zoekt; want zij zullen, omdat nu de troost van Israël verschijnt (Luk. 2: 25), die alle leed en verlangen van het hart stilt, vertroost worden, hier reeds in het rijk van de natuur aanvankelijk, en volkomen en heerlijk in het rijk van de genade (Jes. 40: 1; 61: 2; 66: 10vv.

a) Luk. 6: 21

Luther denkt in vs. 4 bij de treurenden, evenals in vs. 3 bij het arm zijn van geest, in de eerste plaats aan een uitwendig leed: "Evenals hij, die arm van geest genoemd wordt, niet hij is, die geen geld heeft, maar die er niet met zijn hart aan hangt, noch er zijn troost in zoekt, noch er zich op verheft, zo ook heet het leed dragen en treuren niet, die altijd het hoofd laat hangen, zuur ziet en nooit lacht, maar die er zijn troost niet in vindt, dat hij hier slechts goede dagen heeft en in bedwelming leeft, zoals de wereld doet. " Hij gaat echter ook hier reeds zelf tot de andere verklaring van inwendige of geestelijke treurigheid over, wanneer hij voortgaat: "Het treuren en leed dragen is geen zeldzaam kruid bij de Christenen, hoewel het uitwendig niet zo schijnt; want zij moeten dagelijks zoveel boosheid, moedwil, verachting en lastering van God en van Zijn woord aanzien, en dat voelen zij in hun hart; bovendien zoveel jammer en ongeluk, dat de duivel veroorzaakt, beide in geestelijke en in wereldlijke zin, dat zij niet vele vrolijke gedachten kunnen hebben en hun geestelijke vreugde zeer zwak is. " Hiermee stemt overeen, wat wij bij Menken lezen: "Er is een lijden van het gemoed, een treurigheid van het hart, wanneer de mens eigenlijk niet weet, wat hem bedroeft; zoveel echter weet hij, dat het niets van deze aarde is, geen zaak en aangelegenheid van deze wereld. In zijn ziel is iets opgewekt, een behoefte, een verlangen, en alles, wat hem overigens vergenoegde en verzadigde, is nu niet toereikend meer. Het is hem, alsof de gehele wereld hem niet meer zou kunnen voldoen! Aan dit inwendig lijden ligt een diep gevoel van de nietigheid van al het vergankelijke en een gevoel van de eeuwigheid, een verborgen honger en dorst naar God en eeuwig leven ten grondslag. Zulke bedroefden, zulke leeddragenden, waarvoor de wereld niets heeft, prijst Jezus zalig, maar niet omwille van het leed als zodanig, maar om de troost, omwille van de vreugde, die daarop zal volgen. De behoefte wordt zalig geprezen omwille van de bevrediging, die daarvoor in de onnaspeurlijke rijkdom van Christus aanwezig is. " Hiernaast geven wij nog enkele opmerkingen; allereerst van Augustinus (bij Ps. 137): "Velen wenen met Babylonisch wenen, terwijl zij zich ook met Babylonische vreugde verheugen; want wanneer men zich verheugt over winst en weent over verlies, zo is dat beide op Babylonische wijze. Wenen moet gij, maar daarom, omdat gij aan Zion denkt. " "Altijd moeten wij herdenken Openbaring . 7: 17; 21: 4 God zal alle tranen van de ogen afwissen. Wie er hier geen geweend heeft, die kunnen er geen worden afgewist. "

Waar geen leed is, komt ook geen troost; niet voor ieder leed zal troost komen, toch zijn de vertroostingen van God voor het zwaarste leed niet te klein.

God heeft geen lust, de God van de zaligheid kan geen lust hebben in treurigheid. Maar in dat treuren, zo spreekt men, is zaligheid, want de Schrift zegt: "Zalig zijn zij die treuren, " die arm zijn van geest. Omdat zij vertroost zullen worden, omdat zij rijk zullen worden. En als God in Zijn woord de treurenden zaliggesproken heeft, gelooft gij dan dat woord van God niet? Als gij het geloofd zoudt gij uitroepen: "Ik dank mijn God door Jezus Christus, onze Heer! Nee! zolang wij treuren, zolang wij uitroepen: "Ik, ellendig mens, " hebben wij geen vrede, geen geluk, ik heb er nooit iets zaligs in gevonden; maar in die tijden wel het woord van de Psalmist bevestigd gevonden: "Ik lag gekneld in banden van de dood, omdat de angst voor de hel mij elke troost deed missen. " Waarin reeds een zekere blijdschap lag, het was in het naderen tot God. Maar waarom dan zo gedurig halverwege dat naderen gestaakt? Nadert

totdat gij bij Hem zijt, dan is de dood verslonden tot overwinning, en het woord vervuld: "Hun zal gegeven worden sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad van lof voor een benauwde geest, opdat zij genoemd worden eikenbomen van de gerechtigheid, een planting van de Heere, opdat Hij verheerlijkt worde. " Ik bid u dan, maakt van hem, die in de woestijn roept, niet de Christus. De bruiloftskinderen kunnen niet vasten, zolang Hij bij hen is, die gezegd heeft: "Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding der wereld. " Waar Christus nog gemist wordt, daar is smart; waar Hij verwacht wordt, ja, daar wordt Hij verwacht met vrees en beven, waar Christus komt, daar spreekt Hij: "Ween niet; " en al waren het rouwkreten als te Naïn, waar Hij komt, klinkt het "Hosanna" door de lucht.

5. Zalig zijn de zachtmoedigen, die tevreden en stil in de God van hun leven gaarne uitwendige voordelen opgeven, wanneer zij daardoor haat en tweedracht kunnen vermijden, en elk eigen voordeel opgevende, alleen de bevordering vanGods eer en van het zielenheil van hun naaste in het oog hebben (Gen. 6: 12vv. Num. 12: 3), want zij zullen het aardrijk beërven; wat de goddeloze zelfzucht zich aanmatigt en voor zich zoekt te veroveren, dat zal hun vanzelf toevallen (Ps. 37: 11). a)

a)Ps. 42: 2vv. ; 63: 2

De drie eerste zaligsprekingen zijn paradoxe zinnen, d. i. de zodanige, die op het eerste gezicht verkeerd en onwaar schijnen en toch volkomen waar en juist zijn. Het is toch een zonderlinge rede: Zalig zijn de armen, treurenden, zwakken. Het verstand denkt integendeel: Zalig zijn de rijken, de vrolijken, de machtigen! Volgens de natuur gaan de armen, de lijdenden, de verdragenden met lege handen heen, maar hier is hoger troost voor hen - voor hen is het Evangelie in het bijzonder, met hen houdt zich voornamelijk het rijk der genade bezig.

De wereld meent de aarde te bezitten en het hare te beschermen, wanneer zij geweld uitoefent; maar Christus leert dat men de aarde door zachtmoedigheid bezit. De zachtmoedigheid is niet te verwisselen met a) lauwheid (1 Sam. 3: 13 Joh. 2: 14vv. Openbaring . 3: 15vv.); b) met lafhartigheid (Rom. 13: 4 Jes. 56: 10 Joh. 10: 12vv.); c) met die uitwendige kalmte, die bij de een de vrucht zonder betekenis is van een flegmatisch temperament, bij de ander het teken van de naderende ouderdom; bij de een in kou, geslepen berekening een tijdlang gehuicheld wordt, totdat onder het omgehangen schaapskleed de wolfsklauw uitsteekt, bij de ander de triomf van hoogmoedig genot in de onrust van de naaste; bij de een een zich stil houden in enkele gevallen en tegenover vele mensen tot op het ogenblik van beproeving, bij de ander een zekere gewoonte en zelfzucht, maar niet uit het beginsel van een zacht en wedergeboren hart. De edele bloem van zachtmoedigheid groeit slechts, zoals Rambach zegt, op één plaats, namelijk op het graf van de hoogmoed.

Zachtmoedigheid in engere zin betekent het tegendeel van de toorn, die snel is tot spreken en traag om te horen (Jak. 1: 19, 21), maar voornamelijk die gezindheid van het lam, die wij bij de Heere Jezus overal tegenover Zijn tegenstanders zien, dat Hij niet weer schold, als Hij gescholden werd, en niet dreigde als Hij leed (1 Petrus . 2: 23). Zachtmoedigheid staat dus in het nauwste verband met het geduld, waarmee Christenen niet alleen elkaar moeten verdragen

(Efeze 4: 2), ja de kwaden, wanneer zij ons leed aandoen, ons persoonlijk beledigen (2 Tim. 2: 24). Daarom is echter zachtmoedigheid niet hetzelfde als geduld, maar terwijl het laatste het dragen van het kwade is, zoals het zich als werkzame oefening duidelijk openbaart, is zachtmoedigheid de inwendige oorzaak, namelijk de gewilligheid om te lijden en te vergeven en de vredesadem uit God, die deze gewilligheid over het gehele zich uitwendig openbarend verdragen verbreidt (1 Petrus . 3: 4). Het begrip van zachtmoedigheid in ruimere zin leren wij kennen uit de passage hfdst. 11: 28vv. , waar Jezus Zichzelf de zachtmoedige en de nederige van hart noemt, en Zijn juk als zacht aanprijst. Zo noemt Hij Zich echter, omdat Hij de man is voor de vermoeiden en belasten, die de drang van liefde voelt met zulke vermoeide, door tot hun door inwendige en uitwendige ellenden gedrukte zielen het verkwikkende woord te spreken. Niemand ontfermt zich over hen, niemand verstaat hen, voor ieder worden zij met hun klachten en angsten een last; maar Hij neigt Zich tot hen en wil hun rust geven, en dat is Zijn zachtmoedigheid. Ditzelfde ruimere begrip van Zijn zachtmoedigheid, waarnaar Hij, de Hoge en Verhevene, de Rechtvaardige en de IJverige, die over de onboetvaardigen het wee uitroept (hoofdstuk . 11: 21), zich in de laagte houdt bij de nederigen en gebogenen, en voor Wie geen geduld uit liefde te veel is, keert ook in hoofdstuk . 21: 5 weer, wanneer de evangelist daar in de wijze van Zijn laatste feestelijke intocht in Jeruzalem het woord van de profeet, Zach. 9: 9 vervuld ziet. Hier staat zachtmoedig voor arm, ellendig, d. i. die zonder elke vorm van opschik en glans de wereld intrekt. Zo is het ook hier geenszins slechts de uitdrukking van Zijn stille, dragende gezindheid tegenover de vijanden en hun slagen en martelingen, maar in het algemeen de uitdrukking voor het gehele karakter van Zijn verschijning als Heiland, voor Zijn Zich nederbuigen tot de nederigen en van Zijn van de wet zo geheel verschillende wijze, om het geknakte riet niet te verbreken en de rokende vlaswiek niet uit te blussen, niet de gerechtigheid van de rechtvaardigen te zoeken, maar de arme zondaar heil en leven te brengen. Zo moeten wij nu ook de zachtmoedigen op onze plaats beschouwen, aan wie het bezit van het aardrijk beloofd is. Een blik op Ps. 37: 11 leert, dat de zachtmoedigen hier de ellendigen van het Oude Verbond zijn. Wel staat het woord hier in de eerste plaats niet in actieve zin, zoals bij de Heere Zelf, van degenen, die zich bij de nederigen houden, om hen te verkwikken (vgl. daarentegen Gal. 6: 1), maar wel in passieve zin tot aanwijzing van hen, die het woord van God, dat hen steekt en kastijdt, met zachtmoedigheid aannemen (Jak. 1: 21), d. i. , zoals Rambach zegt, met een hart, dat door de kennis van zijn ellende en de bovenmate grote genade van God zo zacht, buigzaam, handelbaar gemaakt is, dat de natuurlijke ruwheid, het strakke, wilde, ongebroken bestaan verdwenen is.

Zachtmoedig betekent niet alleen een zodanige, die geduldig beledigingen kan verdragen, maar die in het algemeen zich klein voelt en nederig is. Deze ootmoedigen, zegt de Psalmist (Ps. 37: 11) zullen tenslotte onder het volk van God een heerschappij ontvangen en het beloofde land bezitten. Het aardse Kanaän was toch ook zelf slechts de afschaduwing van de verheerlijkte woonstede van de kinderen van God (vgl. Rom. 4: 13 Hebr. 4: 9). Het bezit van dit erfdeel begint naar de geest reeds daardoor, dat de gelovige alles toebehoort, alles slechts tot zijn zaligheid dient (1 Kor. 3: 21-23 Rom. 8: 28), en hem ook, wanneer hij tijdelijk moet bukken, de zege toch tenslotte verblijft; dat bezit begint aanschouwelijk voor het oog daarmee, dat de gemeente van de Heere alle rijken van de aarde overleeft (Dan. 7: 17, 11), en zelf eenmaal het alles omvattend rijk van God op deze wereld worden zal; volkomen zal dat

bezit worden, wanneer Christus, ons leven, zal geopenbaard worden en wij met Hem geopenbaard zullen worden in de heerlijkheid (Kol. 3: 4).

6. Zalig zijn, die evenals een hongerige naar brood en een dorstige naar een lafenis, hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, naar een God geheel geheiligd en welgevallig leven (Luk. 1: 75); want zij zullen verzadigd worden. In de eerste plaats zal hun de gerechtigheid van hetgeloof aangebracht worden; deze zal een nieuwe gehoorzaamheid in hen werken, die zich eindelijk tot een volkomen heiligheid en rechtvaardigheid ontwikkelt (Rom. 8: 1vv. ; 2 Petrus . 3: 13 Jes. 60: 21), alzo zal hun diepste behoefte vervuld worden (Ps. 17: 15).

De armen van geest en de treurenden hebben reeds gerechtigheid, de gerechtigheid van het geloof; zij zijn door het geloof in de Middelaar van het menselijk geslacht, Jezus Christus, gerechtvaardigd en verkrijgen vergeving van hun zonden (Rom. 5: 1vv.). Wanneer deze nu beginnen de zachtmoedigheid te verkrijgen, zo beginnen zij werkelijk hun heiliging, en nu moet bij hen uit de gerechtigheid van het geloof ook een gerechtigheid van het leven voortkomen. Er is in hen nog velerlei verborgen ongerechtigheid, die moet worden weggeruimd; er zijn nog vele stukken van de gerechtigheid, die zij moeten leren en zich eigen maken. Wanneer zij nu naar al hun ontbrekende gerechtigheid een diepe behoefte hebben, een sterk verlangen, wanneer zij daarnaar hongeren en dorsten en zij met aanwending van alle vlijt ernaar streven, dan noemt de Heere Jezus hen zalig. Zij hebben geen welgevallen in zichzelf, zij zijn met hun eigen kennis en kracht niet tevreden, maar zij hebben zeer veel behoefte. Zij erkennen, dat een Christen in dit leven door de goddelijke genade en hulp van de zonde vrij kan worden, en houden het voor een grote zaligheid van de zonde vrij te worden. Zij hebben het doel en het heerlijke kleinood bij het doel in het oog, en geloven niet, terwijl zij halverwege zijn, reeds aan het doel te zijn; zij zijn gezind, zoals Paulus gezind was, toen hij zeide: "Ik vergeet wat achter is" en (Fil. 3: 13vv.) ja, zij zijn gezind, zoals Jezus Christus gezind was, toen Hij zei: "Het betaamt ons, alle gerechtigheid te vervullen (hoofdstuk . 3: 15). De Heere noemt deze hongerenden en dorstigen naar de gerechtigheid zalig, omdat zij verzadigd zullen worden, die geheel edele behoefte zal bevredigd worden, al hun heilig zoet verlangen zal gestild worden; juist met de gerechtigheid, waarnaar zij hongeren en dorsten zullen zij verzadigd, zullen zij vervuld worden (vgl. Jes. 55: 1-3). En juist met deze rede, die in hfdst. 5-7 is opgetekend, maakt de Heer reeds het begin, om de naar gerechtigheid hongerenden en dorstenden met gerechtigheid te verzadigen, omdat Hij hun in deze rede een betere gerechtigheid, dan die zij tot hiertoe kenden, een betere, dan die van de Farizeeën en de Schriftgeleerden van alle tijden, de ware, de gerechtigheid van de deelgenoten van het hemelrijk leert kennen, en hun toont, hoe zij die kunnen verkrijgen. O zaligheid, niet naar rijkdom en eer en goede dagen op aarde te verlangen, maar te verlangen naar gerechtigheid en daarmee verzadigd te worden.

Het Nieuwe Verbond is zodanig, dat zij, die deze dingen zoeken, niet kunnen missen of zij vinden ze ook, want de Geest, die deze heilige begeerte opwekt, zal tot Christus leiden.

Men vertelt van een reiziger in de woestijn, die door dorst gekweld, in de verte iets zag liggen; menende dat het dadels waren, was hij ten hoogste verblijd. Hij naderde en vond een zak vol paarlen; bedroefd riep hij uit: "Ach het zijn slechts paarlen. " Water, water alleen is de

behoefte van het hart, niets heeft waarde dan dit alleen. Zo dorst men naar gerechtigheid. Biedt de grootste schatten aan, zij voldoen niet, gerechtigheid alleen kan rust geven. En die God die een Hagar met haar Ismaël niet liet versmachten, zal niet laten omkomen van dorst. Christus Jezus zelf is het levende water en tevens het hemelse brood.

7. Zalig zijn de barmhartigen, aan wie de nood van de naaste, zowel de geestelijke als de lichamelijke zo ter harte gaat, alsof die hun eigen ware, en die dan zich met raad en daad ook over hen ontfermen (Rom. 12: 15); zalig zijn zij, want hun zal barmhartigheid geschieden, wat hun eigen nood aangaat, gedeeltelijk reeds van mensen, maar in volle mate van Hem, van Wie de barmhartigheid is (Dan. 9: 9 Efe. 2: 4 Judith 1: 21); zij zullen zelf de voorwerpen van Zijn ontferming zijn en door Zijn barmhartigheid geheel en al worden omstrengeld.

Barmhartigheid als menselijke deugd is een hartelijk, innig (Rom. 12: 8) medelijden met de arme (waarschijnlijk komt het van het woord "arm" af, be-armen; de afleiding van "warmhartig" door verwisseling van de verwante beginletters is meer zinrijk dan juist), die in lichamelijke en geestelijke ellende smacht, een medelijden, dat ons dringt hen naar ons vermogen zonder eigen belang of partijdig onderscheid te hulp te komen. Zij is, evenals de liefde in het algemeen, wier onbaatzuchtigste werkzaamheid zij is, een hoofdtrek van het evenbeeld van God, een afgietsel van de goddelijke barmhartigheid jegens ons, door de zonde aan tijdelijke en eeuwige ellende en verderf ten prooi geworden mensen.

Evenals op zee de ene golf de andere volgt, zo volgt in God de ene barmhartigheid op de andere. Zijn hart is als de diepte van een bron, die zich bij voortduring uitstort en van enkel goedheid en barmhartigheid overvloeit. Hij heeft niet alleen barmhartigheid voor een bedroefde en noodlijdende, niet alleen voor duizend of tienduizend, maar voor allen; Hij heeft barmhartigheid niet slechts gedurende enkele dagen of jaren, maar van het begin van de wereld tot aan het einde.

"Barmhartigheid verkrijgen" is iets hogers dan vergeving van zonden; het is een bijzondere tederheid van God en Christus en van de engelen. Waar zulke barmhartigen komen, daar beijvert zich de gehele schepping, al het geschapene om hun eer te bewijzen.

8. a) Zalig zijn de reinen van hart, de oprechten, die vijanden zijn van alle huichelarij en valsheid van hart (Ps. 24: 5; 32: 2; 73: 1 Joh. 1: 47), want zij zullen bij aanvang reeds hier in deze tijd, maar op volkomen wijze eens in de eeuwigheid, God zien, omdat Hij voor hen als in een zuivere spiegel Zijn aangezicht of Zijn gedaante laat weerkaatsen, en zij door deze verheerlijking ook ogen verkrijgen in Zijn beeld, om Hem te zien, zoals Hij is (1 Kor. 13: 12; 2 Kor. 3: 18; 1 Joh. 3: 2vv. 13. 12 2Co 3. 18).

a) Ps. 15: 2 Hebr. 12: 14

Dat zijn woorden, die de nauwgezette bevreesd maken. Wie heeft niet slechts een reine wandel, maar ook een hart, rein van elke boze lust, zelfzucht, eergierigheid, een hart, waarin alleen Gods liefde woont en geen onreine begeerlijkheid, een hart zonder enige vlek, zonder eigen liefde, zonder vermenging van vleselijke liefde in de geestelijke, zonder partijdige

voortrekking van menigeen; een hart zonder vleselijke gezindheid, omdat niemand van ons een rein hart heeft, omdat altijd boze gedachten en neigingen in ons oprijzen, zo behoort bij ons tot de reinheid van hart allereerst dit, dat wij onze onreinheid belijden, die met oprechtheid berouw erkennen, voor God zonder valsheid zijn, niet beter willen schijnen dan wij zijn, en vervolgens in Christus alleen onze reiniging zoeken, dagelijks uit het hart tot God roepen, wat in Ps. 51: 12 geschreven staat en ernstig tegen de zonde strijden.

Daar Christus elke deugd in het bijzonder noemt en reeds van ootmoed, zachtmoedigheid, barmhartigheid gesproken heeft, zo ziet Hij in deze spreuk zeker op iets bijzonders, op hetgeen, waaraan wij gewoonlijk bij reinheid voornamelijk denken, een kuise gezindheid. Wie nu graag vrij zou willen worden van snode banden, die komt tot Christus, en wie worstelt en weent, omdat hij niet vrij kan worden, die komt tot de gekruisigde. Niets, niets doodt de boze begeerlijkheid beter, dan het gelovig zien op de levende Verlosser. Met de bloedige nagels van Zijn kruis kunt gij uw eigen vlees met de bewegingen en begeerlijkheden kruisigen. Beschouw een uur lang met een open ziel uw lijdende en stervende Verzoener of niet elke woeste lust verdwijnt, en zie dan of niet naast de hemelse warmte van dankbare liefde een heilige kalmte uw gehele hart vervult? Nu mijn lieve Christen! neem niet een uur maar vele uren tot zo’n ernstige en zalige beschouwing en uw God zegene ze voor u.

Het "zien van God" is het onmiddellijk denken aan God, dat op de eenheid van wil en leven met Hem berust; in dit aanschouwen van God zal zich voor de zaligen het geheim van alle goddelijke gedachten, wegen en werken ontsluiten en het gehele verleden van de openbaring tot een levendige aanwezigheid worden. In zoverre echter dit aanschouwen van God, waarom zich de zaligheid concentreert, bewerkt is door Christus, is het geen abstracte geestelijke toestand, maar harmonische vereniging van geest en natuur, van ethische schoonheid van God en van heerlijkheid van het wezen van God.

9. Zalig zijn de vreedzamen, liever: De vredestichters (Gen. 34: 21; 2 Kor. 13: 11), die van hun zijde vrede houden en die niet verstoren, maar ook onder anderen de vrede proberen te bevorderen (Efez. 6: 15), want zij zullen Gods kinderen, kinderen van God, de Vredestichter, die in Christus Jezus vrede gemaakt heeft tussen Zich en de mensen en tussen de mensen onder elkaar (2 Kor. 5: 18vv. Efeze 2: 14vv.), genoemd worden, zij zullen als mensen, die Hem gelijkvormig zijn geworden, erkend en daarvoor bij mensen en engelen geprezen worden.

In het Grieks staat niet, zoals in Jak. 3: 17 eirhnikoi maar eirhnopoioi. Zo tekenen ook de Statenvertalers in de marge aan "Grieks Vredemakers, die niet alleen bij zichzelf vreedzaam zijn, maar ook de vrede bij anderen bevorderen. " (zie KANT Uit 5: 9) De Christen is een man van de vrede 1) hij heeft vrede, 2) hij houdt vrede,
3) hij sticht vrede. "Evenmin als wij kinderen van God geboren worden, evenmin als vreedzamen of als vredestichters; nee, pas in de tweede geboorte (Joh. 3: 3vv.) komen wij zelf tot de vrede en worden wij in staat gesteld om hier vrede te bewaren, waar die is, en daar vrede te stichten, waar die ontbreekt. Al het te voren genoemde (vs. 3-8) ontstaat op Christelijk levensgebied komt uit een Christelijke levensgrond voort; wilt gij het toelaten, zo zeg ik, dat zijn de zes dagwerken van de geestelijke schepping, (zoals dan ook in het geheel

de schepping van de Christen ook daarom op de schepping van hemel en aarde lijkt: uit niets uit niets - ons leven is geen ontwikkeling uit knoppen, of een bouwen uit aanwezige stoffen, maar volgens 2 Kor. 5: 17 : als iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel, het oude is voorbijgegaan; " het niets wordt opgemerkt, de armoede aangezien, gevoeld, (vs. 3) en de vrede, de man van de vrede, wordt op de zevende dag geschapen. Wie dan zelf de vrede deelachtig wil worden, die kan ook niet anders dan die verder dragen en haast zich om in het werk bevonden te worden, waarin Christus zelf geweest is. Wat is dan vrede stichten? Het is: het hemelrijk opendoen en de vrede daarin laten zien. Wat zal hierna ons werk zijn, of het werk van de vrede, waarin hij zich beweegt? Dit, dat wij zoeken zoveel in ons is, de vijandschap van de zondaar tegen God op te heffen. Maar men moet ook tot het werk komen, dat gewoonlijk vrede stichten heet; reeds omwille van de zo-even genoemde hogere vrede moet dat plaats hebben, opdat die wortels zou kunnen schieten, wat hij niet kan, als iemand vijandschap tegen een ander in zijn hart heeft, of haat, of wraak, of wat andere namen het moge dragen, terwijl de zaak toch dezelfde is. Ja, dat moet weg, de grond moet zuiver zijn, de hemelse plant groeit nooit daar, het onweer moet voorbijgetrokken zijn, anders wordt nooit de boog van de vrede gezien.

Dat is geen tegenspraak, dat het ambt van de vredestichter van het kindschap van God zal afhangen, en aan de andere zijde het kindschap van God en zijn verheven naam van het werk van de vredestichter. De verwantschap en gemeenschap met God kan toenemen. Omgekeerd, als iemand de goederen van deze wereld heeft en hij ziet zijn broeder zonder vrede gebrek lijden en hij sluit zijn hart voor hem toe, hoe blijft het kindschap van God bij hem? Kinderen, die uit de aard slaan, kunnen onterfd worden. Het testament wordt geopend en ziet, daar wordt het gevonden, dat de tot erfgenaam gestelde door zijn onverdraagzaam, onrein bestaan de Heilige Geest bedroefd, zijn kindschap van God verdarteld, en een andere naam aangenomen heeft.

10. a) Zalig zijn, die door degenen, die het Evangelie van God niet geloven, maar de waarheid in ongerechtigheid te onder houden, met woorden of werken vervolgd worden omwille van de gerechtigheid, om de belijdenis en verkondiging van het Evangelie, of om hun wandel in de waarheid, wanthunner is, en het kan hun door geen macht ter wereld ontroofd worden, het koninkrijk der hemelen, als een veilige plaats, die hen opneemt, wanneer de wereld hen uitstoot, als een huis vol overvloed, dat troost genoeg heeft voor al het ondervonden kwaad en vergoeding voor al wat hun ontnomen is.

a) 2 Tim. 2: 12; 2 Kor. 4: 10; 1 Petrus . 3: 14

11. Zalig zijt gij, Mijn discipelen die Ik tot het apostelambt geroepen heb, in het bijzonder, als u de mensen met woorden smaden, en met daden vervolgen, en liegende (1 Petrus . 4: 14vv.) alle kwaad tegen u spreken om Mijnentwil. alsof gij godslasteraars, oproermakers, verleiders waart, hetgeen zij zullen doen, omdat zij de schijn niet willen hebben, dat zij om uw gerechtigheid u smaden en vervolgen.

12. Verblijdt u en verheugt u, in plaatsvan dat gij u zou bedroeven (Hand. 5: 41), want uw loon is groot in de hemelen voor hetgeen gij op aarde om Mijnentwil gedaan en geleden hebt.

Reeds hier beneden treedt gij ook door dit een versmaad en vervolgd worden in de meest eervolle en edelste gemeenschap; want alzo hebben zij vervolgd de profeten, die als Mijn dienaren om Mijn komst in de wereld te verkondigen, voor u geweest zijn en in de naam van de Heere tot koning en volk gesproken hebben

De kroning van een Christen met genade en barmhartigheid wordt daar een andere kroon, die de doornenkroon uit de hand van de wereld bevestigt. De hemelse verklaring: "hier is een kind van God" wordt als een echo veroorzaakt door de spot van een zichzelf bespottende wereld.

Ook dat is een grote zware vervolging en het echte lijden van de Christenen, dat men hen op het allerbitterst en bijtendst lastert en smaadt; want hoewel men ook aan andere mensen geweld en onrecht pleegt, laat men hun toch hun goede naam. Maar hier is het niet genoeg, dat men hun alle martelingen en plagen oplegt, maar men moet bovendien hun naam op het allerschandelijkst uitspuwen en lasteren, zodat de wereld zich nog beroemen kan, wanneer zij de Christenen verwerpt, dat zij de ergste schelmen ter dood heeft gebracht, die deze wereld niet kon dragen, en God de grootste en welgevalligste dienst gedaan. Dat schijnt een ontzettende zaak te zijn; maar dwaalt niet, zegt Christus, gij zijt zalig. Gij lijdt zwaar en hebt het toch aan de wereld niet verdiend, daarom lijdt gij om mijnentwil. Weest tevreden, Ik zal het u wel vergelden en rijkelijk vergoeden in de hemel; want al wat op aarde is ware daartoe veel te gering. Het is de beminde profeten, die voor u geweest zijn, evenzo gegaan en gij houdt hen voor zalig. Zo moet gij hen volgen, opdat gij ook daar komt, waar zij zijn. Weest dan getroost, het hemelrijk is het uwe, dat kunt gij niet verliezen.

Volgens de strenge opvatting zijn loon en verdiensten verwante begrippen; verdienste is de aanspraak, die men voor bewezen diensten heeft; het loon, het daarmee overeenstemmende goed. Dat het woord op deze plaats niet in die strenge zin gebruikt kan zijn, blijkt afgezien van al het andere reeds daaruit, dat in die zin van verdienste bij God geen sprake kan zijn, omdat integendeel het schepsel door zijn wilseenheid met God slechts zichzelf dient, evenals hij, die uit de frisse bron mag drinken. Het loon van de Christenen is niets anders dan de ontvouwing van hun Christelijke levensgrond. De ware deugd, de Christelijke eenheid in wil met God lijdt in de samenhang met deze wereld nog aan een misverstand tussen het inwendige werkelijke geluk en de uitwendige openbaring. Pas in de toestand van volkomen vrijheid van Gods kinderen wordt dit misverstand weggenomen. Wanneer nu de uitwendige heerlijkheid aan de inwendige overeenkomstig is geworden, heeft de Christelijke deugd haar volmaakte ontvouwing en daardoor haar loon verkregen (Kol. 3: 3vv.). Dientengevolge is het Bijbelse begrip van loon tot dat van overeenstemming tussen de goederen van het rijk van de heerlijkheid en het streven in het rijk van de genade te brengen, zonder het onbijbelse moment van verdienste mee op te nemen.

Er is in deze zaligsprekingen een strenge, innerlijke orde; daarin wordt namelijk de oorsprong, de voortgang en de voleinding of bevestiging van de Christelijke gerechtigheid en alzo ook van de zaligheid beschreven. Het begin bestaat in zelfkennis en verootmoediging. De mens moet in de geestelijke armoede worden ingeleid, met smart zijn onwaardigheid voelen, hetgeen zich dan ook tevens in zijn gedrag jegens anderen openbaart (vs. 3-5). De voortgang

is een ernstig streven naar gerechtigheid en om God te behagen; dat openbaart zich in mensenliefde, zo ook naar reinheid van hart en heiligmaking bij zich en bij anderen (vs. 6-9). De voleindiging vindt plaats door stand te houden onder het kruis, in vervolgingen, vooral omwille van de Heere, waartoe de Christen de gedachte aan de toekomstige gemeenschap met de hemel sterkt (vs. 10-12). Hierin is ons dus de gehele innerlijke levensloop van een ware Christen getekend, het geheel is een gouden keten van zaligheid van het eerste tot het laatste lid, het is als het ware de ware hemelladder van Jakob, waarvan de eerste sport de aarde, de laatste de hemel aanraakt. De opklimming nu, die hier wordt beschreven, is bij alles nodig, geen sport mag worden overgeslagen, geen schakel mag uit de keten gemist worden. Ook mag de eerste trap gewoonlijk niet alleen voor een doorgangspunt worden aangezien; de geestelijke armoede en treurigheid is integendeel de blijvende grondtrek van het Christelijk karakter, zij is de grondslag van het gebouw - wilt gij de grondslag wegrukken, wanneer het gebouw gereed is?

Het is de vraag hoeveel zaligsprekingen (Gr. Makarismen) wij moeten tellen. Indien men wilde rekenen, hoe dikwijls het woord "Zalig" voorkomt (vs. 3-11), dan zouden er negen zijn; maar het is duidelijk dat vs. 11 slechts een andere ontwikkeling is van de reeds in vs. 10 uitgesproken gedachte met bijzondere toepassing op de eerste discipelen van de Heere en is daarom niet op zichzelf te tellen, Beter zou men doen, om dan ook vs. 12 bijzonder te tellen, zoals Delitzch heeft voorgesteld, die het "verblijdt en verheugt u" als een slotwoord op het geheel beschouwt en zo tien zaligsprekingen verkrijgt-een tegenbeeld van de 10 woorden in de wet (Lev. 20: 2-17). Anderen daarentegen houden ook vs. 10 niet meer voor een bijzonder makarismus, maar sluiten reeds met vs. 9 , omdat de belofte van het derde vers: "want hunner is het koninkrijk der hemelen" met dezelfde woorden in vs. 10 terugkeert; ook de gedachte van dit vers niet meer is, dan een samenvatten van het voorgaande in het begrip van de gerechtigheid van het koninkrijk der hemelen naar haar verhouding tot de vervolgers, zoals vs. 11 een beschrijving bevat van de rechtvaardigen naar haar verhouding tot de persoon van Christus. Deze telling van zeven zaligsprekingen is de oudste en heeft in de heiligheid van het zevental een krachtig steunpunt. Toch zouden wij er de voorkeur aan geven om met Luther en vele anderen acht spreuken te tellen: 1) omdat in tegenover de vier zaligsprekingen even zo vele uitspraken van wee overstaan, zodat het achttal duidelijk genoeg is aangewezen, als het getal, dat de Heere in het oog had; 2) omdat ook bij deze Evangelist in hoofdstuk . 23: 13-33 een achtmaal herhaald "Wee u!" staat in onmiskenbaar verband met het "Zalig" op deze plaats. "Zo had Mozes reeds aan het volk van Israël voorgehouden de zegen en de vloek, het leven en de dood (Deut. 30); nu konden zij kiezen. Evenzo wordt ook ons voorgelegd het ene zowel als het andere, opdat wij dan een van beide kiezen. Het staat er niet zo, dat wij het ene kunnen weigeren, zonder het andere over ons te brengen, d. i. de zaligheid niet aannemen zonder daarom in de verdoemenis te vervallen (Hebr. 2: 3). Wij staan inderdaad tussen die beide en ik zou niet weten wat er tegen zou zijn om getal tegenover getal te houden, de zaligheid voor even groot als de rampzaligheid, en de rampzaligheid voor even groot als de zaligheid te achten.

Eindelijk 3) komt de ene helft van de 8 zaligsprekingen nauwkeurig met de andere helft overeen. "De vier eerste zaligsprekingen hebben betrekking op hen, die nog zoekende zijn, de

vier laatste op de zodanigen, die, wat zij mochten vinden, op de juiste wijze bewaren. De eerste zijn als het ware de enge poort, de laatste de smalle weg tot het hemelrijk. " (v.).

13. En toch, Mijn discipelen! hoeveel hards u in de wereld wacht (vs. 11), gij moogt u niet terugtrekken van de wereld, gij hebt integendeel de roeping om midden in haar te leven, want gij zijt het zout der aarde, gij zijt bestemd, om de reeds beginnende verrotting van de oude wereld te weren, en aan deze een nieuwe gezondheid te geven ("Le 2: 13"; 2 Kon. 2: 19vv.). Indien nu het zout smakeloos wordt, waarmee zal het gezouten worden, hoe zal het weer zijn kracht verkrijgen om aan zijn bestemming te voldoen? Dat was een schade voor de wereld, maar ook voor het zout zelf, want het deugt dan nergens meer toe, zelfs niet zoals andere bedorven dingen, tot bemesting, tot niets, dan om buiten op de weg geworpen, en door de mensen vertreden te worden (Mark. 9: 50 Luk. 14: 34vv.).

Wij menen met Luther en andere uitleggers, dat deze en de volgende woorden in de eerste plaats en voornamelijk op de apostelen en de dienaars van het Goddelijke Woord betrekking hebben, die de roeping hebben de aarde te doorkruiden en te verlichten. Daarvan zijn nu echter andere Christenen niet uitgesloten, omdat het algemene priesterschap hun een zeker aandeel aan deze roeping geeft (Filip. 2: 15; 1 Petr. 2: 9

). Nu is zonder twijfel ten opzichte van de andere dienaars van het Goddelijke Woord het zout als het beeld van het geestelijk ambt van de bestraffing, het licht (vs. 14vv.) als beeld van het geestelijk ambt van onderwijzing op te nemen. Wat de apostelen aangaat zou men geneigd kunnen zijn, het zout dat voor bederf bewaart en gezond houdt, als beeld van de apostolische werkzaamheid onder de Joden, het licht als beeld van deze werkzaamheid onder de heidenen (Luk. 2: 32) te verstaan en men zou dan hij het smakeloos geworden zout aan Judas de verrader kunnen denken. Luther past dat smakeloos worden op de kerkelijke toestand van het pausdom toe en zegt: "Wanneer het ambt in de Christenheid teniet gaat, zodat men ophoudt de mensen te bestraffen en hun niet hun ellende en hun onvermogen toont, noch het zoekt te houden bij belijdenis en zelfkennis, hen laat gaan alsof zij vroom en goed waren, noch hen hun eigen heiligheid en zelfgekozen godsdienst ontrukt, zo gaat het voort, totdat de nieuwe leer van het geloof geheel en al teniet is gegaan en Christus verloren wordt en alles zo verdorven is, dat er geen helpen of raden meer mogelijk is. " Men heeft hierbij niet te vragen, of werkelijk het zout geheel en al krachteloos zou kunnen worden en zijn werkelijke eigenschap verliezen, want wij hebben hier met een gelijkenis te doen, tot waarschuwing. Wat het zout betreft, is het niet volstrekt onmogelijk, omdat men in de vlakten van Aleppo en noordelijk Syrië een zoutberg heeft gevonden, waarvan de bovenste laag, door regen, zon en lucht, de smaak had verloren.

Hoe gering, hoe onbeduidend gij ook in de ogen van de wereld moogt zijn, gij zijt toch de hoofdpersonen in de wereld; er is toch aan geen mens zoveel gelegen als aan u; de mensheid heeft toch aan geen mens te danken, wat zij eens u zal te danken hebben. Maar bedenkt, wat gezegd is en waakt! Wanneer gij uw verheven bestemming ontrouw werdt, wanneer gij werd, zoals zij allen zijn, wanneer gij de Geest in u uitbluste en in de alles verdervende aardse zin intrad, dan was gij het nietswaardigste van alles, wat op aarde is. Het zout is toch iets kostelijks, het is onontbeerlijk en onschatbaar; wanneer het echter smakeloos wordt, wanneer

het zijn kracht, zijn scherpheid, zijn eigenaardige zout-natuur verliest, waarmee zal men het en andere dingen, die het nodig hebben, zouten? Wanneer andere dingen de smaak verliezen of geen smaak bezitten, zo verkrijgen zij door het zout smaak en scherpte, wanneer echter het zout zelf smakeloos wordt, waarmee zal men het weer zouten? Kan men het ook met een ander zout weer zout maken? Zolang het zelf zout was en andere dingen zoutte, was het onontbeerlijk en onschatbaar, nu is het het onnuttigste en nietswaardigste van alles. Het deugt niet voor de mesthoop, waartoe men toch andere bedorvene dingen kan gebruiken, het is tot niets nut, dan dat men het wegwerpe en het van de mensen laat vertreden. Zo was het met de Joden; zij waren, zolang zij alleen de kennis van de levende en ware God en Zijn wet en belofte hadden, in zekere zin het zout der aarde. Toen zij echter een zouteloos zout gelijk werden, geen verbetering van hen tot andere mensen kon uitgaan, toen werd wat nog goed was, in de gemeente van God opgenomen, en al het overige buiten geworpen, onder de volken verstrooid, zoals een bedorven zout wordt weggeworpen, opdat het vertrede, wie voorbijgaat.

14. Gij zijt, van een andere zijde uw apostolisch ambt bezien, het licht der wereld, ertoe bestemd in de duisternis van de wereld een licht te doen schijnen, opdatde nacht, die nu nog op haar ligt, voorbijga en de dag over haar aanbreekt (Rom. 13: 12; 1 Joh. 2: 8); daaruit volgt vanzelf, dat gij niet onopgemerkt en ongezien kunt blijven, ook al wilde gij dat. Een stad boven op een berg liggende, zoals Safed daar in het noorden 27: 3"), kan niet verborgen zijn, zij valt integendeel een ieder reeds uit de verte in het oog.

15. Noch steekt men een kaars aan, en zet die onder een korenmaat of onder enig ander huisraad (Jes. 40: 12), maar op een kandelaar, op iets dat boven het andere uitsteekt, en zij schijnt, ten gevolge van die verheffing, die het onmogelijk maakt de stralen naar alle zijden te verbreiden, op allen die in het huis, in de kamer van het huis zijn (Luk. 8: 16; 11: 33 Mark. 4: 21vv.).

Gij zijt het licht der wereld. Duisternis bedekt het aardrijk en duisternis de volken, door u zal het dag worden op aarde, een heldere, verblijdende dag in het verstand van de mensen. Door u zal de kennis van God en van degene, die Hij gezonden heeft, en met deze erkentenis eeuwig leven (Joh. 17: 3) tot de mensen komen. Evenals de aarde geen licht vanzich zelf heeft, maar het van elders, van de hemel moet ontvangen, zo heeft de wereld van de mensen geen licht van zichzelf, zij moet het van u, die door de hemel verlicht zijt, ontvangen. Het is de wil van uw hemelse Vader, dat alle mensen geholpen worden door het licht, dat in u is, door erkentenis van de waarheid. Gij zijt bestemd tot werktuigen om deze goddelijke wil te volbrengen, tot de grootste weldoeners, tot de eigenlijke helpers en redders van het menselijk geslacht, terwijl gij bestemd zijt, in uw mate en door Mij datgene te zijn, wat Ik ben, zolang Ik in de wereld ben (Joh. 9: 5), het licht der wereld.

Eén lied van Luther of van Paul Gerhard werkt meer uit tot eer van God, dan alle 100 banden van Voltaire of alle 60 banden van Goethe; wie dat ongerijmd toeschijnt, die begrijpt nog niets van goddelijke dingen.

Verder in de bergrede (hoofdstuk . 6: 1vv.) zegt Christus wij zullen niet bidden op de hoeken van de straten, maar in de binnenkamers, achter gesloten deuren; Hij noemt ook het vasten,

waarmee wij niet moeten pronken voor de mensen, maar dat wij in het verborgen moeten doen. Hoe is nu dit te rijmen met hetgeen Hij hier zegt, dat wij ons licht moeten laten schijnen voor de mensen? Het is duidelijk dat dit hier gezegd is, allereerst om een valse schaamte tegen te spreken en aan de andere zijde om ons in de zaak van de Heere in te leiden.

Wat het eerste aangaat, wanneer er sommigen zijn, die in de werkelijkheid niet zo goddeloos zijn en het Christendom niet zo tegenstaan, als zij schijnen te zijn, zo zijn er in elk geval, die God meer vrezen en Christus meer liefhebben, dan het bij hen schijnt. Wat is dit laatste, dat bij hen gevonden wordt? Niets dan de vrees voor de wereld en haar oordeel, menigmaal gespaard door de redenering, dat wij door de mensen zullen worden aangezien voor huichelaars, of voor dwepers zullen gehouden worden. O, dat het getal van zulke "dwepers" groter was. Daardoor wordt toch aan de vroomheid van het Christendom nog een eer bewezen. Overigens is het wel meestal slechts een voorwendsel, wanneer men zo’n vrees hoort uitspreken; want, waar een levendig geloof is en slechts in het hart het licht brandt, daar zal het licht door de reten dringen en de stem van God door het sleutelgat aan de deur. Wat de Heere bedoelt, is: wij moeten het niet doen met het doel om gezien te worden. Hij spreekt van die werkzaamheid, die onze goede werken naar hun natuur op anderen uitoefenen. Welke werken? De goede, die het licht verdragen, namelijk, dat men op de grond kan zien, waaruit onze werken voortkomen, terwijl geen mens dat verdraagt, die niet zelf een licht is. Waartoe moeten wij het licht der wereld zijn en onze goede werken laten zien? Om onzentwille niet, nee, omwille van onze Hemelse Vader, dat die geprezen wordt door degenen, die zien. Onze Vader, die de ongelovigen niet hebben als de hunne, al is het ook, dat zij Hem zo noemen. Hij heeft ons gemaakt door het woord van waarheid, zo spreken de gelovigen, Hij heeft ons gevoed met de spijze van de hemel, Hij heeft ons gekleed met een kleed, dat Zijn hand gemaakt heeft, Hij heeft met Zijn Geest ons bestemd bij ons eerste begin en onze intrede in het nieuwe Christelijke leven, Hij heeft ons gevallenen zo menigmaal weer opgeheven met Zijn machtige goddelijke arm, Hij heeft onze wonden verbonden, en onze bevlekking afgewassen, en zoals verder de Christen daarvan spreekt. Daarvan moeten wij getuigen zijn beide met woord en wandel. Jezus is heengegaan, de apostelen zijn heengegaan, de vaderen van de eerste tijden zijn heengegaan, wij zijn nog de aanwezigen. Zo zullen wij het zijn, ja met ons bestaan en met ons handelen, die het werk van de verkondiging van Zijn eer en van de lof van Zijn heilige naam in wezen houden op aarde en bevorderen in deze wereld.

B. Vs. 16-48. De Heere wil thans een nadere verklaring geven van de gerechtigheid, die in Zijn rijk moet bestaan, en beschrijft haar als een zodanige, die, geworteld in de oudtestamentische gerechtigheid, de volmaking van deze is. Hij verklaart daar het Oude Testament als reeds onaantastbaar in zichzelf, maar het Nieuwe Testament als de volkomen ontwikkeling van het Oude. Hij prijst nu in deze vervulling de wet tot op de kleinste letter en tittel als onvergankelijk en voor eeuwig geldend (vs. 17-19), vervolgens noemt de Heere op rij (vs. 21-26, 27-30, 31-32, 33-37, 38-42, 43-48) 6 woorden van de wet, in die opvatting, die de schriftgeleerden volgens de bij hen gewone uitlegging daaraan hadden gegeven, en waarin zij met beroep op de traditie van de ouden, deze aan het volk leerden, om integendeel te laten zien, dat deze opvatting een oplossing van de wet was, en door een juiste uitlegging van het woord van de wet de wet in waarheid te vervullen (vs. 20). Vier zaken zijn er, waardoor Christus Zich betoont de ware wetuitlegger te zijn: 1. Hij grijpt ons aan in de diepste grond

van het hartn. 2. Hij plaatst ons voor het aangezicht van God. 3. Hij geeft ons het moeilijkste proefstuk op. 4. Hij houdt ons het mooiste voorbeeld voor ogen.

16. Laat uw licht zo, omdat uw apostolische roeping geheel met de bestemming van een aangestoken licht overeenstemt, en gij van Mij tot een licht zijt aangestoken, schijnen voor de mensen, zonder uit mensenvrees of uit valse bescheidenheid u voor de wereld te verbergen; volbrengt uw ambt getrouw en draagt vruchten, dat zij uw goede werken mogen zien, en diegenen onder hen, die door uw Woord in Mij zullen geloven (Joh. 17: 20), uw Vader, die in de hemelen is verheerlijken (vgl. 1 Petrus . 2: 12), daarvoor dat Hij u bekwaam gemaakt heeft, de bediening van het Nieuwe Testament te volbrengen (2 Kor. 3: 6).

17. Meent niet, door valse mening bedrogen, of door valse beschuldiging in verwarring gebracht, dat Ik, de nu verschenen Messias en Verlosser van Israël, met het doelgekomen ben, om de wet of de profeten te ontbinden en iets anders daarvoor in de plaats te stellen; Ik ben niet, noch wat de geboden of beloften betreft, noch wat de zedenwet of de ceremoniële wet aangaat, gekomen, om die te ontbinden, maar te vervullen, omdat Ik slechts tot volmaking wil brengen, wat in de wet en in de profeten reeds in beginselaanwezig is, evenals de bloem tot volmaaktheid brengt, wat de knop reeds in zich sluit.

18. Zo’n vervulling alleen, die elke opheffing, ook die van het geringste en onbekendste uitsluit, komt overeen met de onvergankelijke aard en de verheven bestemming van het Woord van God; want voorwaar zeg Ik u, om deze aard en die bestemming u goed duidelijk te doen worden, totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, wat slechts in mindere, nooit in de hogere zin van het woord zal gebeuren (hoofdstuk . 24: 35; 2 Petrus . 3: 10 Openbaring . 21: 1 Ps. 72: 7; 89: 37), zal er niet een jota noch een tittel, een puntje of streepje van de wet voorbijgaan (Luk. 16: 17); deze zal integendeel blijven, totdat het alles, wat daarin gezegd is, zal zijn gebeurd, om daarna, wanneer het tot de wedergeboorte zal gekomen zijn, die met het rijk van de heerlijkheid verbonden is (hoofdstuk . 19: 28), in alle eeuwigheid te bestaan.

19. a) Zo wie dan, bij zo’n onverbreekbaarheid van de wet in al haar bestanddelen, haar wel in het grote in het geheel oprecht is toegedaan, maar in valse mening, dat het op dit en dat niet te zeer aankwam, dat er volgens menselijk inzicht speelruimte was, iets prijsgegeven of vastgehouden zou kunnen worden, omdat het behaagde, een van deze minste geboden, waarbij het slechts om een letter of punt te doen is, zal ontbonden, en de mensen alzo zal geleerd hebben, dat zij op diezelfde wijze met Gods Woord kunnen handelen, die zal, als hij ook al werkelijk in de grond van zijn hart op de bodem van de Schrift staat, en zo niet geheel van het godsrijk wordt uitgesloten, toch de minste genoemd worden in het koninkrijk der hemelen, al wordt hij hier beneden ook voor nog zo groot gehouden; want wie al wat in de Schrift geschreven staat in zijn diepte opvat en hart en leven opneemt, wie deze zal gedaan hebben voor zijn eigen persoon, en geleerd hebben aan degenen, op wie hij invloed kan uitoefenen, die zal naar de grondslag van de vergelding: zoals de mens met Gods woord omgaat, zo zal God eens met hem omgaan, groot genoemd worden in het koninkrijk der hemelen.

a) Jak. 2: 10

Had de Heere Jezus in het voorgaande (vs. 14vv.) tut Zijn discipelen gezegd: "Gij zijt het licht der wereld, laat uw licht alzo schijnen voor de mensen, " zo openbaart Hij thans Zichzelf als het licht der wereld (Joh. 8: 12

), en laat Hij Zijn licht schijnen voor de mensen, omdat Hij niet alleen voor Zijn toehoorders de waarheid leert, maar naar Zijn onvergelijkelijke waarachtigheid ook de dwalingen, die tegenover de waarheid staan, openbaart en weerlegt. Hij slaat als met een geweldige slag van de bijl alle dartele begeerte naar valse vrijheid aan de ene en al het verrotte hout van dode letterdienst aan de andere zijde neer, om vervolgens als de ware, Goddelijke uitlegger het Schriftwoord van het Oude Testament in het juiste licht te plaatsen, en de eeuwige wet van het Nieuwe Testament, de wet van de Geest op te richten. Ja, deze beide hinderpalen-valse vrijheid aan de ene en dode letterdienst aan de andere zijde, hebben van de vroegste tijd af als donkere wolken tegenover het zonlicht van de waarheid gestaan en hun kracht tegengehouden. Evenals de zon tegen nevels moet strijden en pas wanneer zij die verdreven heeft, zich in haar heerlijkheid kan openbaren, en licht en leven kan uitstorten op alles, wat onder de hemel is, zo wil de Heere hier de damp en de nevel van menselijke dwalingen en vooroordelen, de verkeerde grondstellingen van de geest van de tijd bestrijden. Dode letterdienst van de Farizeeën en Schriftgeleerden was Hem reeds tegemoet getreden in de beschuldigingen van deze partij, alsof Hij het Sabbatsgebod verbrak (Joh. 5: 1vv.),

zich boven Gods wet verhief (hoofdstuk . 9: 1vv.) en geen acht sloeg op de werken van wettelijke gerechtigheid (hoofdstuk . 9: 14vv.). Deze beschuldigingen hadden reeds in een zekere mate het vooroordeel tegen Hem opgewekt, alsof Zijn leren en handelen bedoelde de Mozaïsche wet omver te stoten. Daartegenover wil Hij betuigen, dat Hij in het minst niet denkt aan een omverstoten van de wet, dat Hij integendeel verschenen is om haar volledig te vervullen en weer op te richten. Er blijft, nu Hij van Zijn jongeren de diepste, onbeperkte eerbied voor het geschreven woord van God eist, geen twijfel over, hoe Hij met Zijn leer ten opzichte van de Schriften van het Oude Verbond staat. Hij leert daar de ware ijver voor de letter van de Schrift, die het ook met het geringste en minst in het oog lopende ernstig opneemt, en grijpt daarin met scherpe wapens de valse ijver aan, die, wanneer hij zich op het uiterlijke toelegt, des te meer het innerlijke uit het oog verliest, en hoe meer hij zich aan de grovere omtrekken vasthoudt, des te meer het fijne voorbijgaat. Maar ook was de Heere reeds menigmaal ontmoet de valse vrijheid met haar vleselijke verwachtingen en godonterende meningen. Wij hebben er reeds op gewezen

24: 13) hoe de tijdgeest door een zekere zucht naar iets nieuws bezoedeld was, die met allerlei spitsvondigheden de wet probeerde te ontgaan en haar verbindende kracht te verzwakken. Zonder twijfel behoorde daartoe het Messias ideaal, dat de vleselijke gezindheid zich had gevormd, ook de bevrijding van alle moeilijke instellingen en lastige perken, die er niet weinige in de Mozaïsche wet waren, zoals ook in de tijd van de hervorming valse vrijheidszucht en autonomistische tendensen (streven naar het terzijde stellen van alle wetten), zeer vroegtijdig zich vertoonden. Als nu de Heere behalve de wet ook de profeten noemt, zo was dit de gewone naam voor de gehele Heilige Schrift van het Oude Testament (Luk. 16: 29 Hand. 13: 15 Rom. 3: 21); bij het "vervullen" komen beide delen in aanmerking, niet slechts wat de wettelijke inhoud aangaat, maar ook ten opzichte van de voorzegging, die

daarin vervat is (Luk. 16: 16); bij het "ontbinden" daarentegen is zeker hoofdzakelijk aan het wettelijke (hoofdstuk . 7: 12; 22: 40) gedacht, hoewel ook een ontbinden van de profetische inhoud denkbaar is. Het volk van zijn zijde nam de tegenspraak van de verschijning van Christus tegen de wereldse, zinnelijke verklaring van de profetische beeldspraak, waarnaar het zijn verwachtingen van het Messiaanse rijk zich gevormd had, voor een ontbinding van de profeten, terwijl omgekeerd Christus zo’n ontbinding in die wereldse, zinnelijke uitlegging moest zien. Luther, die ook het "vervullen" verklaart van de wet in de eigenlijke zin d. i. van de gebiedende inhoud van de wet en van de profeten, verstaat daaronder "het vervullen, dat door leren" gebeurt, "zoals de Heere ontbinden noemt, niet met woorden zich tegenover de wet plaatsen, maar door de leer de wet afbreken, " zodat daarom het vervullen zoveel is, als "de juiste kern en het begrip aanwijzen, zodat wij leren, wat de wet is en wil hebben. " Intussen wijst vs. 19 aan, waar "doen en leren" met elkaar worden verbonden, dat Christus ook de vervulling van alle gerechtigheid door Zijn eigen handelen (hoofdstuk . 3: 15), of Zijn werkzame gehoorzaamheid bedoeld heeft, waardoor Hij aan de ene zijde aan Zijn wetsuitlegging de ware grondslag en de behoorlijke nadruk geeft, maar ons aan de andere zijde de volle verwezenlijking van de wet schenkt, omdat Hij door Zijn Geest in ons Zijn beeld schept. Dit is op zichzelf reeds een vervulling ook van de profeten (Jer. 31: 31vv.) maar er is hieraan nog veel meer te denken, namelijk aan het teweegbrengen van de vergeving van de zonden, en aan het tot stand brengen van het Godsrijk in ieder opzicht, waarom in vs. 18 de volkomen vervulling aan het einde van de tegenwoordige tijd geplaatst wordt, "totdat het alles gebeurd zal zijn. "

Onder de "Jota" is hier de letter van het Hebreeuwse Alfabet y (Jod) te verstaan, deze moet in de Hebreeuwse Bijbel 66. 420 maal voorkomen en schijnt niet zelden overbodig; de "tittel" doelt op de kleine hoeken, krommingen, langere of kortere strepen, waardoor bijvoorbeeld de d (Daleth = d) van een r (Resch-r) of een K (Kaph-ch, aan het einde van een woord) wordt onderscheiden. Hoezeer het op zo’n titteltje aankomt hebben de Rabbijnen reeds bij Deut. 6: 4 bij het woord: "Hoor Israël, de Heere onze God is een enig Heer", opgemerkt, waar men in plaats van (enig), slechts behoefde te schrijven (vreemde, ander), om de juist tegenovergestelde, godslasterlijke zin (een afgod; Jes. 42: 8) te verkrijgen. De d wordt daarom daar groot gedrukt. Daar men echter ook de laatste letter yvan het eerste woord (hoor) groot drukte, werden beide letters tot het woord getuige verbonden. En dit moet de volgende betekenis hebben: "Iemand kan met de mond de enige God belijden, hoewel zijn hart ver van Hem is; zo moet dan ieder weten, wanneer hij de éénheid van God belijdt, dat het hart vol van aandacht en vrij van elke andere gedachte moet zijn, omdat God getuige is en alles weet. " In het volgende vers spreekt de Heere, zoals Olshausen opmerkt, van een standpunt, dat in het algemeen tot het Christelijke principe (levensgrond) behoort, waarop echter de mens zonder de betamelijke eerbied voor Gods woord te werk gaat en te werk leert gaan, en vele, schijnbaar nietige instellingen van de wet opheft. Evenals spreekt Stier: "Het ontbinden gebeurt door valse verzwakkende uitleggingen, als men daarvan leert als van iets nietigs, vervolgens, door hetgeen daaruit voortkomt, door een geheel gering achten, zodat de eis van het gebod wordt opgeheven en in het geheel niet wordt gedaan. Wie onder de discipelen van de Heere zo met de wet handelt bij het een of ander gebod, en de mensen alzo leert, die zal weten en ondervinden, dat hij een slecht leraar is, die zelf nog weinig van de volkomen gerechtigheid van het koninkrijk van de hemelen geleerd en ontvangen heeft. Hij zal, omdat

hij het gewaagd heeft enige geboden de kleinste te noemen, tot een rechtvaardige vergelding daarvoor reeds in de werkelijke kerkgeschiedenis, en bovendien eens, als ieder zijn lof of straf toekomt, zelf de kleinste heten. Het klinkt bijna spotachtig (?) en grenst reeds aan het in het geheel niet binnenkomen, hoewel het niet hetzelfde zegt: want de Heere bedoelt niet het volle, werkelijke Farizeïsme, maar de daarvan nog over gebleven inmenging door onverstand. " Naar onze mening verkrijgt de plaats haar volle licht door hetgeen Paulus in 1 Kor. 3: 11vv. zegt en geeft de maatstaf aan de hand tot beoordeling van de verschillende kerkelijke en Christelijke standpunten, waarvan geenszins het ene evenzo goed als het andere recht heeft van bestaan, zoals men gewoonlijk aanneemt; maar de meerdere of mindere getrouwheid in het bewaren van de geheimen van God beslist over de meerdere of mindere waarde van enig kerkgenootschap, of van een theologische richting; in het tweede deel van het vers wordt zonder twijfel op de naam Rabbi gedoeld, die zo veel als "groot" betekent.

Lessen van diepe wijsheid zijn er uit deze woorden van onze Heere te leren aangaande "de wet en de profeten". Allereerst wachten wij ons het Oude Testament te versmaden onder welk voorwendsel ook. Lenen wij nimmer het oor aan diegenen, die ons nodigen het ter zijde te stellen als een verouderd, nutteloos geworden boek. De godsdienst is de kiem van het Christendom. Het Oude Testament is het Evangelie in de knop. Het Nieuwe Testament is het Evangelie in volle bloei. Het Oude Testament is het Evangelie in de aar. Het Nieuwe Testament is het Evangelie in de volle aar. De heiligen in het Oude Testament zagen vele dingen door een glas, duister. Maar zij zagen allen door het geloof op dezelfde Zaligmaker en werden door dezelfde Geest geleid als wij. Dit zijn geen geringe zaken. Veel ongeloof begint met een onwetend versmaden van het Oude Testament. Ten tweede hoeden wij ons voor versmading van de wet van de tien geboden. Veronderstellen wij niet, ook voor een ogenblik, dat zij ter zijde gesteld is door het Evangelie, of dat de Christenen met haar niets te maken hebben. De komst van Christus veranderde de gesteldheid van de tien geboden geen haarbreedte. Veeleer verhief en verhoogde zij haar gezag (Rom. 3: 30). De wet van de tien geboden is Gods eeuwige maatstaf van goed en kwaad. Door haar is de kennis van de zonde. Door haar wijst de Geest de mensen hun behoefte aan Christus aan en drijft hen tot Hem. Naar haar verwijst Christus Zijn volk als hun regel en leidsvrouw tot een heilig leven. Op haar plaats is zij even gewichtig als "het heerlijk Evangelie". Zij kan ons niet zalig maken. Door haar kunnen wij niet gerechtvaardigd worden. Maar nooit, nooit moeten wij haar verachten. Het is een bewijs van een ontrouwe bediening en een ongezonde staat van godsdienst, wanneer de wet licht geacht wordt. De ware Christen heeft een vermaak in de wet van God (Rom. 7: 22). In de laatste plaats wachten wij ons van te onderstellen, dat het Evangelie de maatstaf van persoonlijke heiligheid zou verlaagd hebben en dat de Christen niet even stipt en getrouw zou hoeven te zijn in zijn dagelijks leven als de Jood. Dit is een ontzettende vergissing, maar een die helaas! zeer gewoon is. Zo ver is het er vandaan, dat dit het geval zou zijn, dat de heiligmaking van de nieuwtestamentische heilige die van hem behoort te overtreffen, die niets anders dan het Oude Testament tot zijn gids heeft. Hoe meer licht wij hebben, hoe meer wij God behoren lief te hebben. Hoe klaarder wij onze volkomen en algehele vergiffenis in Christus zien, des te hartelijker behoren wij te werken tot Zijn verheerlijking. Wij weten wat het kostte ons te verlossen, veel beter dan de heiligen van het Oude Testament het wisten. Wij hebben gelezen wat er in Gethsemane en op Golgotha is gebeurd en zij zagen het maar alleen in schaduwen en onduidelijk als iets, wat nog gebeuren

moest. Dat wij dan nimmer onze verplichtingen vergeten! De Christen, die zich tevreden stelt met een lage maatstaf van persoonlijke heiligheid, heeft veel te leren.

"Doen en leren, " zegt Christus, niet "leren en doen. " Zo is het de orde van het leven, die tot verwarring wordt, wanneer doen en leren een negatieve richting aannemen. Wie echter in de juiste geest de wet doet en leert, die is een orgaan van de vervullingen van Christus, van Zijne wederbarende wereldhervorming, en alzo groot in het koninkrijk der hemelen.

(Evangelie op de 6de zondag na Trinitatis).

De Heilige Geest roept niet slechts (vgl. de Evangeliën van zondag Trinitatis tot de 5de zondag na Trinitatis), maar Hij geeft ook verlichting aan diegenen, die de roeping opvolgen. Dat stellen ons de Evangeliën van 6-10 zondag na Trinitatis in overeenstemming met de brieven van die tijd voor de geest. Boven alles verlicht ons de Heilige Geest ten opzichte van onszelf, en toont ons de nietigheid van onze werken, de dwaasheid van de eigengerechtigheid aan. De uiterlijke gerechtigheid, zoals de Farizeeën die beoefenden, maakt ons niet zalig. De Heere toont ons allereerst in het 5de gebod, hoe de wet moet vervuld worden; juist daarbij moeten wij echter erkennen, dat wij haar niet zo vervullen en dus niet kunnen zalig worden. Het is de eerste schrede tot het leven, door de verlichting van de Geest zijn eigen zonde te erkennen en de onmogelijkheid, om door eigen gerechtigheid zalig te worden.

20. Er is echter ook nog een toestand van hart en leven, die nog veel gevaarlijker is, dan die waarover ik zo-even (vs. 19) sprak. Want, om hen, in wier gehele richting zich die toestand in deze tijd belichaamd heeft, zonder meer bij name te noemen, en u, Mijn discipelen voor hun zuurdeeg (hoofdstuk . 16: 6vv.) met des te groter nadruk te waarschuwen, hoe meer zij zelf er aanspraak op menen te hebben, om de grootste in het rijk der hemelen te heten, Ik zeg u, Ik, de Heilige en waarachtige, die open doe en sluit, zonder dat iemand in andere zin zou kunnen beslissen (Openbaring . 3: 7), tenzij Uw gerechtigheid, in het vervullen van de goddelijke wet overvloediger zij, dieper in opvatting en vollediger in beoefening, dan van de Schriftgeleerden en de Farizeeën, dat gij in het koninkrijk der hemelen geenszins zult ingaan, veel minder daarin groot genoemd zult worden.

Gij ziet hier, hoe Hij doortast en niet slechts tegen geringe mensen spreekt, maar tegen de allerbeste in het gehele volk, die de ware kern en het puik waren, en anderen voorlichtten zoals de zon, zodat er geen meer geprezen stand noch eerlijker naam onder het volk was, dan van de Farizeeën en Schriftgeleerden. Wie een heilige naam wilde noemen, die moest een Farizeeër noemen. Want de Farizeeën leidden een vroom leven, deden uiterlijk wat zij moesten, deden niets aan de geboden van God te kort, onthielden zich van het goed van een ander, droegen bijzondere kleren en hadden ook de naam daarvan, omdat zij Farizeeën, d. i. "afgezonderden" heetten. Zo ook de Schriftgeleerden, het puik onder de Joden, zij waren in de wet van God en in de Schrift ervaren, zodat zij andere mensen leerden en wetten voor het volk maakten en uitspraak deden in alle zaken. Summa Summarum: het waren de beste, geleerdste en vroomste onder de Joden; toch durft de Heere ze aanstonds met name noemen, en berispt hij niet enkele personen onder hen, maar de gehele stand; Hij straft ook niet enkele

boze stukken of zonden, maar hun gerechtigheid en hun heilig leven, zo zelfs, dat Hij hun het hemelrijk ontzegt en toesluit en hen tot het helse vuur vonnist.

Niet alle Schriftgeleerden waren toen Farizeeën, of omgekeerd; de Heere voegt ze echter bij elkaar, naar hun innerlijke overeenkomst, omdat zij, hoewel naar twee zijden heen, maar toch slechts één tegenstelling vormen van een ontoereikende, valse gerechtigheid tegenover de volkomen en ware van Zijn discipelen. Tot op de huidige dag, te allen tijde en op alle plaatsen is de tegenstelling geen andere: Schriftgeleerden zijn overal degenen, die de letter weten en leren, en de mening, alsof zo'n weten zonder verstaan, zo'n leren zonder doen reeds de gerechtigheid is, is de ergste, die er is. Maar niet beter is het, wanneer er ook een doen bij komt, als dat van de Farizeeën; dat zijn overal de daders van het uiterlijke werk in schijn zonder waarheid, die er zelfs nog lust in hebben, om menselijke inzettingen bij Gods gebod te voegen, omdat zij het met het voornaamste zeer gemakkelijk maken. De Schriftgeleerden als boekenwurmen en woordenzifters tellen de geboden van God, alsof ze slechts letters en streepjes waren, haarfijn, welke de grote en welke de kleine zijn, en zij hebben er reeds genoeg aan zo te leren; de Farizeeën beijveren zich ook op het volbrengen, maar met even stijf, blind, dood toeleggen op het werk alleen zonder leven, als de andere op de letter zonder geest.

Gerechtigheid van de Schriftgeleerden is daarom de ingebeelde volkomenheid, die men meent te hebben of te verkrijgen door een bloot weten of een geleerd, wetenschappelijk drijven van wet en godsdienst (hoofdstuk . 23: 3vv.); gerechtigheid van de Farizeeën is die, welke men door handelen en wandelen volgens de wet, door burgerlijke rechtschapenheid en braafheid meent te hebben, waarbij toch het hart leeg en onverbeterd blijft, uiterlijke vroomheid, zonder innerlijke diep zedelijke geest (Luk. 16: 15; 18: 9vv.).

Och, dat onze gerechtigheid dikwijls nog maar niet minder ware, dan die van de Farizeeën en Schriftgeleerden! Hoe velen zijn dieven, moordenaars, echtbrekers, verachters van de godsdienst, verharden, die geen aalmoezen geven, dienaars van de buik enz. ! (G. LANG).

21. Opdat gij het moogt verstaan, hoe Ik dat bedoel, wil Ik u de gerechtigheid van de Schriftgeleerden en Farizeeën van hun zijde zo beperkte en enghartige opvatting van de goddelijke wet met betrekking tot enige geboden voorleggen en Mijn eigen verklaring van diezelfde geboden voorhouden. Gij hebt, wanneer gij in de synagogen 4: 16"), een voordracht van deze wetgeleerden over het 5de gebod (Exod. 20: 13 Deut. 3: 17) vernaamt, gehoord dat tot de ouden gezegd is, dat het bedoelde gebod volgens de van vroegere tijd afkomstige, de overgeleverde uitlegging op deze wijze wordt voorgedragen: Gij zult niet doden; maar zo wie doodt, d. i. enige mens doodslaat (Lev. 24: 17), die heeft het gebod in de bedoelde, volgens de klank van de woorden duidelijke zin overtreden, en hij zal daarom strafbaar zijn door het gericht van de stad, waartoe hij behoort; hij zal met het zwaard worden omgebracht en daarentegen is een ander, die dat niet doet, tegenover ditgebod voor rechtvaardig te houden.

22. Maar Ik, als die profeet (Deut. 18: 15vv.), van wie het gezegd wordt, dat God Hem uit uw broeders zal verwekken en Hij Hem Zijn woorden in de mond zal leggen, zeg u, dat de bedoeling van dat gebod veel dieper gaat, dan die ontzettende daadzaak, en het gebod

overtreden wordt door het eerste begin van die zonde in het hart en nog meer doorde ontwikkeling daarvan in het woord. Zo wie onterecht op zijn broeder, zijn naaste, die hij volgens Lev. 19: 18 moet liefhebben als zichzelf, toornig is in zijn hart, zonder dat hij zich nog aan hem met woorden of werken vergrepen heeft, die zal voor een doodslager te houden zijn (1 Joh. 3: 15) en als zodanig strafbaar zijn door het gericht (vs. 21), al kan hij ook niet aanstonds voor de burgerlijke overheid gebracht worden; en wie van de toorn en de haat in het hart voortgaande tot het uitbreken daarvan in toornige en hatelijke woorden tot zijnen broeder zegt: Raka! 1) (domkop; Jak. 2: 20 , volgens een andere uitlegging: Wee over u!; Mark. 15: 29), die zal evenals een, die de misdaad van godslastering of afgoderij gepleegd heeft, strafbaar zijn voor de grote raad; hij heeft de dood door steniging verdiend; maar wie, van het verwijt van onverstand in het gewone leven nog verder gaat, tot het verwijt van dwaasheid op godsdienstig gebied en zegt: Gij dwaas, gij goddeloze en veroordeelde mens! die zal strafbaar zijn door het helse vuur, door de smadelijkste dood van een misdadiger, wiens lichaam ook na volbrenging van de doodstraf, verbrand wordt "1Ki (1: 33"; Jer. 7: 32vv.).

1) Er zijn verschillende verklaringen van dat woord: 1. Een versmadende uitroep zonder bepaalde betekenis; 2. aqyr, leeghoofd! domkop! een toen gewoon scheldwoord, volgens Buxtorf Lex. Talm. en anderen (zo ook Ewald van het aram. aeqr met de verklaring lomp). 3. Van qqr = uitspuwen. Verlengde insperativus: uitspuwen - tot een uitroep geworden over de ketters, die men uitspuwde. Het woord "dwaas", mwpov lbn wijst dan de reddeloze dwaas, de atheïst aan. (Ps. 14)

Godsvrucht noemden de Joden wijsheid, afgoderij daarentegen en goddeloosheid noemden zij dwaasheid. Dwaas betekent dus hier booswicht. Wie zegt: Gij booswicht, dat is, die niet alleen zijn broeder veracht, maar die een afkeer van hem heeft, hem haat, die zal strafbaar zijn door het helse vuur, eigenlijk door het vuur van het dal van Hinnom (van daar geenna, het dal van de zonen van Hinnom). Dit dal, in de nabijheid van Jeruzalem gelegen, was vóór de Babylonische ballingschap toegewijd aan de dienst van de afgod Moloch; na de terugkeer nu van de Joden uit hun ballingschap, gaven zij hun afkeer van de gruwel van de afgoderij ook daardoor te kennen, dat zij dit dal maakten tot de verzamelplaats van alle krengen en onreinheden en de verzameling hiervan maakte in dit dal een bestendig vuur nodig om door de vertering van de krengen de besmetting te voorkomen, die door de verrotting ontstaan mocht; vandaar dat het vuur van het dal van Hinnom de Joden een beeld werd van de eeuwige straf.

Nadat wij over het hoogste gerechtshof van de Joden ten tijde van de Heere, de Hoge Raad nader gesproken hebben 2: 4), moeten wij thans van de plaatselijke Synedrieën of de onderrechtbanken in de bijzondere steden handelen. Zo’n onderrechtbank bestond in elke Palestijnse stad, die minstens 120 zelfstandige burgers telde; in Jeruzalem waren er twee, een aan de ingang van de tempelberg en een aan de ingang van de voorhof; zij bestond uit 23 leden, ongeveer een derde gedeelte van het getal leden in de hoofdrechtbank; zij had te beslissen over misdaden tegen lijf en leven, kon de geseling gebieden en had ook het recht om met het zwaard te laten doden, maar oefende het niet meer uit, sinds het grote Sanhedrin niet meer in de zaal Gasith zijn zittingen hield 4: 5). De zittingen hadden plaats op de marktdagen

maandag en donderdag en wel gewoonlijk in de gebouwen van de synagogen, zoals dan ook de geseling, als deze werd uitgesproken, dadelijk binnen de synagogen door de dienaren van de synagoge gewoonlijk volbracht werd (hoofdstuk . 10: 17; 23: 34). In zaken, die tot de competentie van deze rechtbank behoorden, mocht niet op het grote synedrium geappelleerd worden; alleen wanneer de rechters in hun mening verdeeld waren, moesten zij het oordeel van de opperrechtbank vernemen. Ook in de plaatselijke synedrieën hadden de Schriftgeleerden een beslissende stem en waren zij degenen, die als rechtsgeleerden erbij gezeten waren. Naast het rechthuis was een meer uitgestrekt veld van hun invloedrijke werkzaamheid, het leerhuis waaronder men moet verstaan de scholen en inrichtingen van onderwijs, die zich meestal in de gebouwen van de synagogen bevonden. Te Jeruzalem diende behalve enige andere kamers in de voorhoven van de tempel, ook de ruime vierkante zaal (Gasith), waar de Hoge Raad zijn zittingen hield, als een leerzaal en nu werden niet alleen jongelingen van 16-17 jaar, maar meermalen ook gehuwde mannen in deze scholen onderricht en tot rabbijnen gevormd. De leerlingen zaten daar in een halve kring "aan de voeten" (Hand. 22: 3) van de leraar, die op een hogere plaats zat. De leerwijze was meer een disputatorisch-catechetische (in tweegesprek ondervragende), waarbij ook toehoorders en leerlingen mede de leraar vragen voorlegden (Luk. 2: 46), dan een achromatisch (aaneengeschakelde, op enkel aanhoren berekende wijze van voordracht). De grootste invloed op het gehele volk oefenden echter de Schriftgeleerden uit in de verzamelplaatsen of synagogen Hier waren zij het voornamelijk, die als oversten van de school (Mark. 5: 22 Luk. 13: 14 Hand. 13: 15; 18: 8, 17 bij de godsdienstige vergaderingen van de gemeente voorzaten, de wet of de gedeelten van de profeten voorlazen, vertaalden en verklaarden, ook wel een stichtelijke beschouwing daaraan verbonden. Uit deze werkzaamheid van de Schriftgeleerden nu kwamen in de loop der tijden een aantal geschriften voort, die wij des te meer enigszins nader moeten leren kennen, omdat het Rabbinisme (de Joodse schriftgeleerdheid) de eerste en hevigste tegenstander van de kerk geweest is en ook de laatste zijn zal, voordat zij haar doel in de geschiedenis van de wereld kan voltooien. Zijn tendens is oorspronkelijk dezelfde als die van het Evangelie, namelijk (vs. 17) vervulling van de wet en de profeten, alleen dat dit streven van geheel andere grondstellingen en gezichtspunten in het Rabbinisme dan in het Evangelie uitgaat; zo moest een strijd op dood en leven tussen beide ontstaan, die voorlopig daarmee eindigde, dat het Evangelie zijn heerlijkheid vol van genade en waarheid geopenbaard heeft, het Rabbinisme daarentegen in een dienstbaarheid van gehele eigengerechtigheid en huichelarij zijn einde heeft gevonden. Beginnen wij eerst met de Targumim of de Chaldeeuwse vertalingen en parafrasen van het Oude Testament. Deze hebben daaraan hun ontstaan te danken, dat de Hebreeuwse Bijbeltekst niet meer verstaan werd door de menigte van het volk, die Aramees of Syro-Chaldees sprak, en deze dus in de gebruikelijke landstaal moest worden vertaald. Aanvankelijk vonden deze vertalingen op hetzelfde ogenblik plaats; de in de synagoge in het Hebreeuws voorgelezen tekst werd door een daartoe aangestelde vertaler vers- of paragrafengewijze, dadelijk uit het hoofd voor de gemeente vertolkt. Dit gebeurde met grote vrijheid en men rechtvaardigde dit daardoor, dat, evenals de wet door een middelaar gegeven was, ze zo ook slechts door een middelaar kon voorgelezen en behandeld worden. Van de schriftelijke vertalingen, die men hoe langer hoe minder kon missen, omdat zich met die mondelinge vertaling vele misbruiken verbonden, zijn de beide oudste tot ons gekomen, die van Onkelos, een discipel van de oudere Gamaliël (Hand. 5: 34; 22: 3) en die van Jonathan, een zoon van Uziël en leerling van Hillel.

Vervolgens moeten wij spreken over de Talmoed, het lijvige leerboek, dat de gehele Joodse schriftgeleerdheid in zich bevat en een ware schatkamer van rabbijnse wetgeleerdheid en scherpzinnigheid, maar ook van rabbijnse dwaasheid en geestelijke armoede is. Het bevat allereerst de Mischna of de tweede wet. Deze is, nadat Akiba, een aanhanger van de valse Messias Bar-cochba en van de patriarch Simon er vooraf veel aan gewerkt hadden, overeenkomstig de grondbeginselen van de school van Hillel, in het jaar 219 na Chr. samengesteld door het hoofd van het Sanhedrin te Tiberias: Juda, met de bijnaam van de heilige. Tegen het einde van de 4de eeuw kwam vervolgens de Gemara d. i. de volmaking of voortzetting. Vroeger had men alle wetenschappelijk onderricht aan de Heilige Schrift verbonden, nu legde men er zich geheel op toe, om de gronden te ontwikkelen, die de oudere leraars gelegd hadden bij hun bepalingen, die in de Mischna vervat waren, en waarin men het ware Mozaïsche voor zich meende te hebben. De Talmoed is voortgekomen uit de verdere werkzaamheid van de Schriftgeleerden, die bij vertaling van de tekst in de landstaal of de Targum gevoegd werd, en die men Midras d. i. schriftstudie noemde. Nu maakt men nog een onderscheid tussen de Halacha waaronder alles moet verstaan worden, wat officieel voor het wettelijk-rituele leven aangenomen was, en de Haggada, of het gezegde, verkondigde, dat slechts voor een vrije uitlegging werd gehouden en de geschiedkundige, met legenden opgevulde tradities bevat. Als met de verwoesting van de tweede tempel de priesterschap haar plaats geheel en al voor de schriftgeleerdheid geruimd had, had voortaan niet slechts meer, zoals de Talmoed zich uitdrukte, de kroon van de leer de voorrang boven die van het koning- en priesterschap 28: 39), maar zij verdreef die zelfs geheel en al. De stand van de Schriftgeleerden is van die tijd af de ziel van het Jodendom geworden, de meest invloedrijke, geestelijke macht onder het volk; die het des te meer innerlijk met de machtige scepter van zijn stellingen beheerste en met vaste banden samenhield, hoe meer de verdrukking van de vreemde heerschappij het erop toelegde om zijn uiterlijke macht, zijn politieke betekenis en nationale eenheid te verbreken. Midras, Halachah en Haggada zijn door de Schriftgeleerden middelpunt en bron van alle hoger streven, van alle geestelijke werkzaamheid op het volk, van elke nationaal gevoel, van elke nationale hoop en troost geworden, die het volk in zijn nationaal ongeluk deed staan en het daarboven verhief. De Schriftgeleerde schiep voor het volk een nieuw geestelijk, aan geen geografische ruimte gebonden vaderland, "een koninkrijk der hemelen"; maar het hemelrijk, waarin wet en profeten vervuld zijn, konden zij voor het volk niet scheppen, integendeel, zoals zij zelf niet ingingen, zo verhinderden zij bovendien het volk in te gaan (hoofdstuk . 23: 13). Het spreekt vanzelf, waarom de Heere in deze tekst slechts op de Rabbijnse wetsuitlegging en niet op hun uitlegging van de profeten acht slaat. Niet alleen had de studie van de wet die van de profeten bijna geheel verdrongen, maar ook in de synagogen werden de profeten ver teruggezet, zodat, terwijl op iedere maandag en donderdag drie, op iedere feestdag vijf, op elke Sabbat ‘s morgens zeven, ‘s middags drie perikopen (afdelingen) uit de wet werden voorgelezen er slechts telkens één uit de profeten werd voorgedragen. Evenzo is het duidelijk, waarom de Heere Zich bedient van de uitdrukking: "Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is" (vgl. vs. 27, 31, 33, 38, 43), wanneer wij ons voorstellen, dat volgens de Rabbijnse stellingen, de wettelijke voorschriften, in de Halacha vervat, die tot richtsnoer voor de praxis dienden, juist het gehoorde waren (in tegenstelling tot de Haggada, het slechts gezegde of de uitdrukking van eigen, vrije gedachten en meningen, die geen verbindende kracht voor geloof en leven zouden hebben, ook Schemata genoemd) en hun gezag grondden door een keten van overleveringen, die van de

tijden van de vaderen af tot op de tegenwoordige tijd voortging. Daarbij moest zich de eenvoudige tekst allerlei bijvoegsels en kunstige verklaringen laten welgevallen. Wel wilde men deze in vroegere tijd niet zonder tegenspraak met de Heilige Schrift gelijk stellen, waarom zij ook niet werden opgetekend, maar alleen door mondelinge traditie voortgeplant, waarop ook de naam "gezegde" doelt, maar toch was in de praxis reeds lang het woord van de wet zelf van kracht, naar de traditionele opvatting, zodat men eigenlijk slechts deze in de synagogen te horen kreeg. Wat nu het voor ons liggende gebod in het bijzonder aangaat, zo was het door de bijvoeging: "maar zo wie doodt, die zal strafbaar zijn voor het gericht, " in zoverre juist opgelost, als het nu in het geheel niet meer van de zijde van zijn zedelijk godsdienstige inhoud, of als zedenwet in aanmerking kwam, maar slechts tot een civiele wet vernederd was, hoe de daadwerkelijke doodslag burgerlijk moest gestraft worden. Omgekeerd had de traditionele verklaring een bepaling van Mozes voor het burgerlijke crimineelrecht (zie vs. 38), die de twist en de strijd in het gewone leven en het ruwe losbarsten van wraakzucht moest beteugelen, en slechts een wet was voor de overheden, die belast waren met het handhaven van de maatschappelijke orde, tot een zedelijke levenswet gemaakt, die aan de persoonlijke wraaklust alle mogelijke voorwendsels verschafte. Tegenover dat Rabbijnse teniet doen van het 5de gebod, ziet de Heere van de werkelijke doodslag, die volgens Lev. 24: 17 reeds bij het burgerlijk strafrecht behoort, geheel af, als kon, waar van de gerechtigheid van het leven gesproken wordt, daarover geen sprake meer zijn, als kon de gedachte van een Farizeeërs hart: "Ik dank u o God! dat ik niet ben als andere mensen, rovers enz. " niet eens als verzoeking tot de ziel van een van Zijn discipelen komen, en Hij legt het gebod zo uit, dat de burgerlijke rechtbank met een overtreding daarvan niets te maken heeft. Wanneer de Heere tot aanwijzing van de verschillende graden van geestelijke overtreding van dit gebod, zoals zij alleen bij de deelgenoten van Zijn rijk nog mogelijk is, de uitdrukking van de instanties van de wereldlijke rechtbank ontleent (strafbaar door het gericht, de hoge raad, het helse vuur), zo zijn dit slechts uitdrukkingen bij wijze van gelijkenis, concrete of aanschouwelijke redefiguren, om de bedoeling duidelijk te maken, terwijl toch de zonden van hart en mond, waarvan Hij spreekt, meestal niet kunnen vallen onder de onderzoeking, laat staan de veroordeling van de zijde van de wereldlijke rechter.

De Heere neemt het woordje "doden" niet in zo’n beperkte zin, dat het alleen zou bedoelen "het leven benemen", Hij neemt het hoger op en zegt: Nee, het heeft een andere bedoeling! Gij, gij zult niet doden: wie is gij? - de hand? nee! - de tong? nee! maar gij, gij, dat is alles, wat aan en in u is, hart en gedachte, mond en vijf zinnen, de vuist, uw geld en goed en alles wat gij hebt en zijt, gij zult niet doden.

Zie, vriend! uw hand moge rein zijn van broederbloed, maar is uw mond ook rein van twist met de broeder? Het mes hebt gij nog nooit gewet tegen het hart van uw naaste, maar hebt gij met scherpe, vinnige, tweesnijdende woorden hem nog nooit gewond, dat hem zijn hart bloedde? Vergif hebt gij hem nog nooit te drinken gegeven; maar het vergif van scheldwoorden en van twist, mengt gij hem dat misschien niet elke dag in zijn maaltijd, van het ontbijt tot het avondeten? Hoort het, gij oplopende mannen, gij twistzieke vrouwen, gij strijdlustige broeders en zusters, gij ongevoelige spotters, gij gewetenloze lasteraars; ook met de tong kan men een moordenaar, ook met woorden kan men een gifmenger worden.

Wie op zijn broeder toornig is, " de Heere zegt niet "op een ander" of "op zijn naaste". Hij kiest het innigste woord, dat Hij kan vinden, om de onrechtmatigheid van de toorn te doen voelen: Wie "op zijn broeder" toornig is, hij moge daar kort of lang in blijven, is een moordenaar in de eerste graad en heeft de straf in de eerste graad verdiend. Een moordenaar nu is hij, omdat hij in het ogenblik van de toorn de liefde heeft verloren en de wortel van de doodslag in hem levend is. Wie echter, zo gaat de Heere voort, het bij het gevoel van innerlijk hevige toorn niet laat blijven, maar nu ook nog in enig woord van toorn losbarst, zodat hij tot zijn broeder zegt "Raka", uitspuwenswaardige! die is strafbaar door de Hoge Raad, zijn zonde is nu reeds zoveel groter geworden, dat zij, om vergelijkenderwijze naar de menselijke instelling te spreken, in het geheel niet meer voor een mindere rechtbank, maar voor de hoogste behoort. Wie het echter daarbij nog niet laat blijven, nog voortgaat in toorn, de moordzuchtige bitterheid in zich nog opwekt en de naaste door scheldwoorden tot toorn verwekt, die bijv. zegt: Gij dwaas, gij verstandeloze, onverbeterlijke! die is een moordenaar in de derde graad, die is, naar de menselijke maatstaf gemeten, strafbaar door het vuur in het dal Hinnom, waar krengen en lijken onbegraven blijven liggen en eindelijk verbrand worden.

Er is intussen ook een toornen, ook een "Raka" en "gij dwaas" zeggen, dat niet te straffen is; daarvoor geeft het Nieuwe Testament zelf de bewijzen (Mark. 3: 5 Efeze 4: 26 Jak. 2: 20 MATTHEUS. 23: 17, 19 Luk. 24: 15 Gal. 3: 1, 3). Zo is dan ook bij deze uitspraak, alle valse letterzifterij te mijden *)want de wijze, waarop Christus in de gehele bergrede zich uitdrukt, is niet die van de synagoge, maar die van een volksredenaar, die kort en kernachtig het woord voert en op het gezond mensenverstand van de toehoorders rekent.

*) De Duitse vertaling mist het woordje eikh, dat de onzen terecht hebben vertaald met "ten onrechte", zonder voldoende reden. In Kol. 2: 18 wordt het door "tevergeefs" vertaald.

23. Zo gij dan, zo’n zware schuld op u geladen hebt, door de naaste leed aan te doen, zo geef Ik u deze raad: wanneer gij uw gave zult op het altaar offeren, 1) zo gij reeds met uw gave, die gij wilt brengen de voorhof zijt ingegaanen de priester u reeds tegenkomt om haar te ontvangen, en daar gedachtig wordt, dat uw broeder, ten gevolge van door u hem aangedaan onrecht, iets, een klacht of een verwijt (Mark. 11: 25 Kol. 3: 13), tegen u heeft;

1) De Griekse praepositie epi met de accusativus heeft de betekenis van "naar"; zodat de bedoeling is, niet dat de daad van offeren reeds is aangevangen, maar men de offergave naar het altaar voert.

De Roomse kerk maakt van deze plaats een misbruik, wanneer zij haar ten bewijze wil aanvoeren, dat de Christus, die eens aan het kruis bloedig voor de mensheid werd opgeofferd, in het heilig Avondmaal steeds door de hand van de priester onbloedig moet geofferd worden tot volledige verzoening voor levenden en doden, en dat de mis een werkelijk offeren is. De Heere bezigt hier slechts zodanige uitdrukkingen in betrekking tot de godsdienst, zoals die met de toen nog bestaande vorm daarvan overeenkomstig waren, zonder zich reeds in de tijd van het Nieuwe Testament te plaatsen, en heeft op dat ogenblik voor ogen, dat een Israëliet zijn offer tot in de binnenste voorhof gebracht heeft, en nu het offeren zal beginnen (Lev. 1: 1-3), nu moet hij, die zich op dat ogenblik een onrecht tegen zijn naaste bewust wordt, vooraf

met hem verzoenen, en daarna eerst met de offerande voortgaan (Lev. 1: 4-9). Daarvan is een juiste toepassing op het heilig Avondmaal, wanneer men in de Protestantse kerk de gewoonte, die bij sommigen in vroeger tijd was, volgt dat familieleden en huisgenoten, zo dikwijls zij tot de tafel des Heeren komen, vooral de een den ander om vergeving vragen.

24. Laat daar uw gave voor het altaar, onder de hand van de priester en gaat heen tot degene, die gij beledigd hebt, verzoent u eerst met uw broeder door hem om vergeving te vragen en alles te doen om zijn hart voor u weer te winnen, en komt dan terug tot het heiligdom en offert door de dienstdoende priester uw gave. Door zo'n uitstel hebt gij uw godsdienstige verrichting geen schade gedaan, maar door de verzoening met uw broeder integendeel alles voor uw verzoening met God gewonnen (Ezechiël. 6: 6).

Wilt gij God dienen, zo dien Hem met een hart, dat uw naaste niet vijandig is, of weet dat uw dienst voor God een gruwel is. Vandaar komt het dat velen, wanneer zij in onenigheid met hun naaste zijn, zich van het Avondmaal onthouden, bezorgd zijnde, omdat zij niet vergeven; zo spreken zij een oordeel tegen zichzelf uit. Daardoor zult gij echter uw zaak niet beter maken, dat gij niet wilt bidden noch tot het Avondmaal gaan, maar slechts erger; want zoals u God vindt, zo oordeelt Hij u.

Het is niet altijd mogelijk, werkelijk tot de broeder te gaan, en met hem te spreken, dan kan toch de innerlijke verzoening op de plaats van het offer en van gebed zelf plaatsvinden.

25. a) Weest haastig welgezind, tot een minzame schikking gereed, jegens uw tegenpartij, die een gerechtelijke klacht tegen u heeft, terwijl gij nog met hem op de weg zijt tot de rechter, voor wie hij u trekken wil (Luk. 12: 58), opdat de tegenpartij niet misschien, wanneer de weg is afgelegd en geen schikking meer mogelijk is, u aan de rechter overlevere, en de rechter, die aanstonds naar het strengste recht met u zal handelen, u de dienaar overlevere, tot voltrekking van het over u gevelde vonnis, en gij in de gevangenis geworpen wordt om daar uw straf uit te zitten.

a) Efeze 4: 26

De Heere drukt de noodzakelijkheid van een dadelijke gehoorzaamheid aan Zijn Woord in vs. 23vv. , de noodzakelijkheid van een dadelijke verzoening met de naaste, nog om een andere reden op het hart; het is, alsof Hij zei: Verwondert er u niet over, dat Ik zeg, gij moet het offer, wanneer gij reeds daarmee in de tempel zijt, niet op het altaar brengen, totdat gij u met uwn naaste verzoend hebt. Ja, Ik zeg het u nog eens: weest bereidvaardig tot verzoening met uw tegenstander zonder enig talmen; want langzaam is het trotse hovaardige hart om ootmoedig om vergeving te vragen en voldoening te geven. Wees gij daarentegen haastig welgezind, terwijl gij nog op de weg zijt. Het is wel aan geen twijfel onderhevig, dat de Heere hier niet van een menselijk maar van een goddelijk gericht spreekt; spreekt Hij echter daarvan, dan is deze Zijn uitspraak des te gewichtiger. Hij leert ons, dat onze naaste, die van ons onrecht lijdt en een rechtmatige klacht tegen ons heeft, ons, wanneer wij hem in deze wereld niet om vergeving vragen en geen voldoening schenken, met deze klacht, om dit onrecht lijden voor het goddelijk gericht kan trekken, en dat dit met onpartijdige

gerechtigheid zich degene, die onrecht lijdt, aantrekt en ons in een toestand verplaatst, die ons even zo pijnlijk zal zijn, als hier de in de kerker geworpenen zijn toestand is.

Nog zijn wij met elkaar op de weg, op de weg naar de eeuwigheid, op de weg naar de rechterstoel van God; nog een korte weg, misschien nog weinige schreden, en gij staat voor God, of uw vijand staat voor God! Maar nog zijn wij met elkaar op de weg; nog kan menig misverstand uit de weg geruimd worden, menige belediging worden beleden, menig onrecht goed gemaakt, veel wat verzuimd is, worden ingehaald. O doet het, lieve zielen! doet het, zolang gij nog met elkaar op de weg zijt; doet het, gij verdeelde echtgenoten, doet het, gij twistende kinderen, doet het, gij tegen elkaar vijandige buren, verzoent u, terwijl gij nog kunt! Gelooft het, het is bitter, aan de lijkkist van een vader, van een moeder, van een echtgenoot, van een broeder, van een zuster te staan en te moeten zeggen: ik heb u dikwijls verdriet gedaan, goede ziel! ik zou het goed willen maken met het bloed van mijn hart, maar het is te laat; ik zou u willen toeroepen met hete tranen: Vergeef mij! maar uw bleke mond kan mij nooit antwoorden: Ik vergeef! Uw koude hand kan de mijn nooit drukken, ten teken van verzoening - het is te laat, gij neemt de belediging mee tot in de eeuwigheid en ik draag het berouw levenslang in het hart! Gelooft het, het is smartelijk, op zijn doodbed te liggen en terug te zien in de wereld, die nu met al haar lief voorbij is en te moeten zeggen: Ik heb gestreden om zo menige nietigheid, die de strijd niet waard was; ik heb mij wekenlang vertoornd, om een smaad, die in het aangezicht van de dood de aanraking van een veer is. Had ik meer liefde gehad en meer geduld, ik zou vrolijker geleefd hebben, ik zou zaliger kunnen sterven! Gelooft het, het is vreselijk, daarboven voor Gods troon een ziel te ontmoeten, wier zuchten en tranen eens ten hemel schreiden, en wier aanblik ons nu voor God aanklaagt! Gelooft het, het is verschrikkelijk, door de rechtvaardige rechter te worden overgeleverd in de kerker, in de pijn, in de nacht zonder licht, zonder liefde, zonder leven volgens de spreuk: Met welke mate gij meet, zal u weer gemeten worden en met welk oordeel gij oordeelt, zult gij weer geoordeeld worden!

26. Voorwaar Ik zeg u, wanneer bijv. de gerechtelijke aanklacht ter oorzake van een schuldvordering aan u is, gij zult daar geenszins uitkomen, geenszins de gevangenis verlaten, totdat gij de laatste penning 1) zult betaald hebben, en daar gij nooit daartoe zult in staat zijn, zult gij ook nooit weer vrij worden.

1) Grieks kodpanthn. Dit is de kleinste koperen munt, die in Palestina was, die in het latijn quadrans heet en 1/4 as 30: 13) bedraagt.

Volgens Luthers verklaring is in vs. 25vv. de aanspraak, die te voren tot de belediger gericht was, nu tot de beledigde gericht en hij verklaart die op de volgende wijze: De andere partij, die beledigd is en meent, dat zij goede reden heeft, om toornig te zijn, die waarschuwt de Heere ook, dat zij graag vergeven zal en zich niet lang zal laten bidden. Komt mijn tegenpartij, ik moet hem graag vergeven; komt hij niet, zo moet ik toch bereidwillig en vriendelijk zijn, terwijl wij op de weg zijn in dit leven, want er is, zegt de Heere, een groot gevaar. Want wanneer gij u lang wilt laten bidden en niet tot verzoening gezind zijt, zo zou uw tegenpartij de zaak aan de Rechter, aan God in de hemel aanbevelen en zeggen: "Heere, ik heb gedaan, wat ik moest, bij U vind ik genade, maar niet bij de mensen, welaan! ik wil U de

zaak aanbevelen. Nu ik dan voor het gericht kom, zo erkent mijn geweten, dat het de naaste niet heeft willen vergeven, en het heeft nog de boosheid in zich; het geweten tegen de naaste levert mij aan de Rechter over, deze levert mij aan de knecht over, die werpt mij in de kerker d. i. in het helse vuur, totdat ik de laatste penning betaald heb, d. i. voor eeuwig, want daar is geen betaling noch redding, zoals Hij in Luk. 6: 38 zegt: "met de mate, waarmee gij meer, zal u weer gemeten worden. " Alzo wil de Heere van beide zijden hebben, dat men barmhartig zal zijn, de toorn zal laten varen en jegens ieder vriendelijk zal zijn; overigens klaagt ons het vijfde gebod aan, dat wij doodslagers zijn voor God, en zo zal ook de straf niet achterblijven.

27. Gij hebt verder gehoord, dat overeenkomstig de overgeleverde opvatting van het zesde gebod (Exod. 20: 14 Deut. 5: 18) van de ouden niets meer gezegd is dan wat de klank van de woorden zegt, namelijk: Gij zult geen overspel doen, alsof daarmee niets meer verboden was dan de eigenlijke echtbreuk, en zo slechts de onthouding van het alleruiterste van de ontucht.

28. Maar Ik verzet mij tegen die vernietiging van de wet door de verzwakking van haar achter de letter liggende zin, die reeds de ouden niet verborgen is gebleven (Job 31: 1 Sir. 9: 5, 8), met alle nadruk; Ik zeg u, dat wie, door huwelijk aan een vrouw verbonden, een andere vrouw, hetzij die gehuwd is of niet,
a) aanziet om haar tot bevrediging van zijn vleselijke lusten te begeren (Spr. 23: 31-33; 2 Petrus . 2: 14), die heeft reeds om zijn begeerte naar echtbreuk, waarin het aanzien plaatshad, overspel in zijn hart met haar gedaan, hij heeft reeds daar de boze daad verricht, ook al komt die niet tot werkelijkheid.

a) Ps. 119: 37

Dat is weer een stuk zout tegen de leer van de Farizeeën. Van de echtbreuk hadden zij het (gebod) verklaard, evenals het vijfde gebod (van de eigenlijke doodslag) en geleerd, dat er niets meer verboden was, dan wanneer echtbreuk metterdaad gebeurt. Zij achtten het dus geen zonde of zij in het hart al brandden van zondige lust en liefde voor een ander en er ook uiterlijk onzedelijke woorden en schaamteloze gebaren plaatshadden. Het deed hun geen schade aan hun heiligheid, wanneer zij overigens maar goede werken deden, vlijtig offerden en baden enz. Christus wil echter zo met Gods gebod niet laten draaien, dat men de teugel loslate tot ontucht en slechtheid. Maar Hij wil ook zulke heiligen niet, die van de mensen weglopen en leren alle gezelschap van mans- of vrouwspersonen te mijden. Het aanzien op zichzelf verbiedt Hij niet, want Hij spreekt tot degenen, die in de wereld onder de mensen moeten leven. Zo hebt gij er u ook niets mee geholpen, of gij al van de mensen zijt weggelopen en toch dezelfde bedrieger bij u draagt d. i. de zondige begeerlijkheid, de boze lust, die in vlees en bloed zit. Maar dat is de grootste oorzaak van echtbreuk, die altijd tot de zonde leidt, dat men zijn echtgenoot niet beschouwt in het licht van Gods Woord, dat God die geeft en zegent, maar de ogen wijd open doet, als men een ander ziet. Zo gaat spoedig het hart de ogen na, zodat de lust en begeerte volgt, die ik alleen voor mijn vrouw moest hebben. Zo is vlees en bloed zonder dat woord voorbarig, dat het spoedig moe wordt, wat het heeft, het gaapt altijd naar een ander en de duivel blaast er bovendien bij, zodat men aan de zijn niets ziet, dan wat gebrekkig, en uit het oog verliest wat goed en prijzenswaardig is. Vandaar komt dan, dat iedereen mooier en beter in mijn ogen is, dan de mijne. Ja menigeen, die een zeer

mooie, vrome vrouw heeft, laat zich zo verblinden, dat hij haar moe wordt en aan een lelijk, schandelijk vrouwspersoon zich hecht. Daarom zou dat de echte kunst en de sterkste bescherming daartegen zijn, wanneer ieder de zijne leerde aanzien naar het woord van God: Want wanneer ik alle vrouwen in de wereld aanzie, zo vind ik er geen, van wie ik zou kunnen roemen, zoals ik van de mijne met een blij geweten kan zeggen: deze heeft God zelf mij geschonken, en ik weet, dat het Hem en allen engelen zeer welgevallig is, wanneer ik mij met trouw en liefde aan haar houd. Toch moet men niet menen, dat ieder, die aangevochten wordt, vervloekt zou zijn. Het is niet mogelijk te verhinderen, dat de duivel met boze gedachten in het hart schiet, maar zie toe, dat gij zulke pijlen niet laat steken en ingroeien, maar ze wegwerpt. Doet dan, zoals in oude tijden iemand geleerd en gezegd heeft: Ik kan het niet verhinderen, dat mij een vogel over het hoofd vliegt, maar dat kan ik wel verhinderen, dat hij in mijn haar nestelt, of de neus afbijt. Wanneer het dus bij het invallen van de gedachten blijft, wanneer men er zich niet mee inlaat, hoewel zij aankloppen, is dit wel zonde, maar in de algemene vergeving opgenomen, omdat wij niet in het vlees kunnen leven, zonder zonde en een ieder moet zijn duivel hebben, zoals ook Paulus klaagt in Rom. 7: 18

29. a) Indien dan uw rechteroog u ergert, bij het strijden tegen de onreine begeerlijkheden, waartoe het zesde gebod een ieder, ook die nog ongehuwd leeft, verplicht, als het oog u steeds opnieuw beelden voor de ziel voert, die het vuur van de schandelijke lust aansteken, trekt het uit, al is het ook het rechteroog, het liefste en meest gewaardeerde (1 Sam. 11: 2 Zach. 11: 17) en werpt het van u, ontzegt u voor altijd het gebruik daarvan: want het is u, in gevallen waarbij het heil van de ziel op het spel staat, nut dat een van uw leden voor dit tijdelijke leven verga, en niet, zoals zougebeuren, wanneer gij voor het eeuwige leven verloren ging, uw gehele lichaam in de hel 1: 33") geworpen wordt, om daar zonder maat en einde de kwelling te lijden.

a)MATTHEUS. 18: 8 Mark. 9: 48

30. En indien uw rechterhand u ergert, om ook nog een ander lid te noemen, dat zich eveneens graag in de dienst van de onreine lusten overgeeft en haar op menigerlei wijze te hulp komt, opdat zij bevredigd worden, houwt ze af, wanneer haar het zich uitstrekken naar de verboden vrucht niet anders kan verhinderd worden, en werpt ze van u; want het is ook hier van toepassing, wat te voren over het rechteroog gezegd is, omdat de zaligheid van de ziel tot elke prijs te redden en te bewaren is, het is u nut, dat een van uw leden verga, en niet eens uw gehele lichaam, dat wel hier beneden ongeschonden bewaard is, maar dat mede de verdoemenis van de ziel, waartoe het geholpen heeft, deelachtig is geworden, in de hel geworpen wordt, waar de worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust (Jes. 66: 24 Mark. 9: 44).

Het woord "ergeren", dat naar het tegenwoordig spraakgebruik zo veel is, als iemand krenken, hem verdriet veroorzaken, is oorspronkelijk het tegenovergestelde van "verbeteren" en betekent: iemand erger of slechter maken, hem aanleiding geven tot zonde, hem tot afval of ongeloof verleiden (Lev. 4: 3; 2 Kor. 11: 29), daarom treft men "zich ergeren" overal aan in de zin van: aanstoot aan iets of iemand nemen (hoofdstuk . 11: 6; 26: 31 Jes. 52: 14). Wat de uitspraak van de Heere in de beide voor ons liggende verzen zelf aangaat, zo is in het

algemeen duidelijk, dat Hij daarmee de uiterste strengheid van de zelfverloochening tot de vervulling van het gebod, waarvan Hij spreekt, van ons eist. De bedoeling van de woorden in bijzonderheden nader te bepalen is niet gemakkelijk. De uitleggers zijn het er niet over eens, of het woord van Christus omtrent het uitrukken van het oog en het afhouwen van de hand in eigenlijke of in oneigenlijke zin verstaan moet worden. Luther verklaart: "Hier is een geestelijk uitrukken geboden, d. i. wanneer de lust van de ogen in het hart wordt gedood en vernietigd; want wanneer de zondige begeerte uit het hart is, zo zal ook het oog niet zondigen noch u ergeren. " Zo ook in Gez. 73: 8 "Gij offert zwakk’re driften Gode, door strengheid in uw levenswijs, maar hebt uw liefste lusten node, zeer node voor Zijn liefde prijs, Dit is het oog, dit is de voet, die gij u zelv’ ontrukken moet. " Deze verklaring zonder iets meer is daarom niet voldoende, omdat in de uitspraak oog en hand als leden van het lichaam, niet als zinnebeelden voor dat, wat zich in het oog uitspreekt, of de hand regeert en tot zijn werktuig maakt, voor de in het hart wonende zondige lust voorkomen en tegenover het gehele lichaam als enkel delen daarvan worden gesteld. Er zou bovendien geen reden te vinden zijn, waarom juist de rechterhand en het rechteroog genoemd zijn. Wij moeten dus vasthouden, dat de Heere van het oog en van de hand zelf iets wil betuigen. Hij veronderstelt bij Zijn discipelen, dat in hun gemoed reeds de wet aanwezig is, waarvan Paulus in Rom. 7: 26 spreekt, dat zij lust hebben in Gods wet naar de innerlijke mens en het willen tot hetgeen in het zesde gebod als goed is voorgehouden, in zich hebben. Nu heeft zich echter de zonde, die uit het middelpunt van haar leven, uit het hart, door de Gerst van God verdrongen is, geenszins uit de gehele mens teruggetrokken; zij is integendeel nog daar als "de andere wet in de leden" en zij beproeft van daaruit haar vroegere zetel, het hart, weer voor zich te veroveren. Het zou in de allergrootste zielsgevaren brengen, wanneer een gelovige meende, dat hij oog of hand nu en dan met de zonde kon laten spelen, de zonde bleef toch slechts iets uiterlijks; hij proeve maar een weinig van haar zoet, zonder in haar zelf lust te hebben. Maar, zo leert ons des Heren woord: wij moeten, wanneer wij Zijn ware discipelen willen zijn, liever het beste oog en de onontbeerlijke hand afstaan, dan dat wij ons door een van deze tot een wellustig genot zouden willen laten brengen; wij moeten in zoverre het oog ons werkelijk uitrukken en de hand ons werkelijk afhouwen en van ons werpen, dat wij ze, oog en hand, voor dergelijke doeleinden in het geheel niet meer kunnen hebben. Hoe dan in het praktische leven het woord van Christus moet worden toegepast dat wij om niet verzocht te worden boven ons vermogen, of aan de schoonheidszin het beste oog uitrukken, of aan de begeerte naar gemeenschap de edelste hand moeten afhouwen, hangt van de juiste beoordeling van elk voorkomend geval af. Hier is het woord van toepassing uit 1 Joh. 2: 27 : "De zalving, die gij van Hem ontvangen hebt, blijft in u en gij hebt niet van node, dat u iemand lere enz. "

31. Er is ook door uw leraars in de synagogen, die de beperkingen van de echtscheiding (Deut. 24: 1-4), door valse verklaring in een aanmoedigend voorschrift wilden veranderen, en zo ook hier de wet ontbinden, gezegd: Wie zijn vrouw verlaten zal, die geve haar een scheidbrief, men mag om elke reden scheiden, wanneer men slechts de bij de wet voorgeschreven vorm van een scheidbrief daarbij in acht neemt.

32. a) Maar Ik eis, dat de betekenis die in de woorden van Mozes ligt, en door de Schriftgeleerden is miskend, tot volle ontwikkeling kome, ik zeg u, dat wie zijn vrouw verlaten zal, anders dan uit oorzake van hoererij (bestaat deze, dan is de echtscheiding reeds

daadwerkelijk door de ontrouw geworden echtgenoot voltrokken en het onschuldige deel net zo min nog aan het schuldige gebonden, als een overgebleven echtgenoot aan de gestorvene Rom. 7: 2vv.), die maakt, juist door het geven van een scheidbrief, die aan de verlaten vrouw uiterlijk het rechtverleent met een andere man in gemeenschap te treden, dat zij, wanneer zij werkelijk van zo’n recht gebruik maakt, overspel doet; want naar de wet van God is zij nog steeds aan haar eerste man gebonden; en wie de door middel van een scheidbrief verlaten vrouw zal trouwen, die doet overspel; want de verlatene behoort wettig nog even zo goed tot deeerste man, als voordat zij verlaten werd, en wie haar trouwt, maakt de verbreking van het huwelijk nu volkomen en onherroepelijk (Deut. 24: 4).

a)Mark. 10: 4, 11 Luk. 16: 18; 1 Kor. 7: 1

Voor heden zij het volgende woord van Stier genoeg: Het huwelijk is de heiligste betrekking tussen mensen, waarin de reine liefde, waarmee de ene persoon de andere, als zichzelf bemint, de volkomenste uitdrukking moet vinden, en de onreinheid van vleselijke begeerlijkheid, die eigenlijk haat en moord in zich verbergt, haar gehele genezing en onderdrukking. Daarom kon thans in de samenhang niets anders volgen; want in het huwelijk is de grond en wortel van elke maatschappelijke betrekking en juist daarom van de gehele burgerlijke instelling door de zonde verwoest, zij moet daarom door Christus weer hersteld worden, naar de oorspronkelijke instelling van de Schepper, die er van het begin van de schepping geweest is. Hier werd zeer natuurlijk de letter van de Mozaïsche wet erg misbruikt door de zondaars, omdat elke wet, hoe meer die in het werkelijke leven ingrijpt, des te meer geschikt wordt om misbruik te maken van de letterlijke zin. Hier komt reeds bij de letterlijke opvatting een werkelijk valse uitlegging, in zo verre de toestemming voor een gebod wordt gehouden, omdat toch de echtscheiding in geen andere zin werd toegelaten, dan zelfs de polygamie, die nog meer in tegenspraak is met Gods oorspronkelijke schepping. Men las, leerde en handelde, alsof er geschreven stond "om elke oorzaak" en zo was het gehele gebod vervalst, als kwam het volgens de mening van Mozes daarbij slechts aan op de in acht te nemen formaliteit van de scheidbrief. Maar zoals reeds Mozes onmiddellijk bij het gebod ten minste de ergste gevolgen van dit misverstand, het lichtvaardig, misdadig scheiden en hertrouwen tussen dezelfde personen weert, zo heeft ook reeds de laatste profeet Maleachi, die aan het slot van het Oude Testament op de wet van Mozes met de geboden en rechten tot aan de komst van degene, die komen zou, terugwijst (Mal. 4: 4), met zeer duidelijke verwijzing naar het verheven voorbeeld van Abraham voor al zijn nageslacht tegen polygamie en echtscheiding getuigd (Mal. 2: 14-16). Ziet dus weer, dat de bergrede, ook waar het zo bij de eerste oogopslag zou schijnen, toch niets nieuws zegt of stelt, maar, waar zij in enig opzicht de wet schijnt te ontbinden, zij die veeleer in haar eenheid met de profeten vervult.

Een opmerking van Meijer: "Van het geval, dat de man echtbreuk begaat, spreekt Christus niet, omdat de wet, die geen wegzenden van de man door de vrouw kent, hiertoe geen aanleiding gaf; die toepassing van de vrouwelijke echtbreuk op de mannelijke als oorzaak van scheiding is volgens de zedelijke geest van Jezus in haar volle recht, " is met J. P. Lange aan te vullen door daarop te wijzen, dat van de schuld van de man driemaal sprake is 1) wie een vrouw aanziet (vs. 28); 2) wie zijn vrouw verlaat zonder de rechtmatige grond tot scheiding (vs. 32a) en 3) wie de verlatene zal trouwen enz. (vs. 32b).

33. Opnieuw hebt gij gehoord dat, zoals de Schriftgeleerden de woorden in Lev. 19: 12 Num. 30: 3 en Deut. 23: 21 uitleggen, door de ouden gezegd is: a) Gij zult den eed niet breken, gij zult geen valse eed doen, maar zweren kunt gij, zo veel gij wilt, zelfs vals zweren in het gewone dagelijkse leven 10: 26"), wanneer gij slechts zweert bij iets anders dan de naam van de Heere, uw God; want alleen het zweren bij deze naam is volgens Lev. 19: 12 Deut. 6: 13 voor een eed te houden; maar gij zult de Heere uw eden houden; de belofte, die gij voor God Zelf hebt afgelegd, zult gij nauwkeurig vervullen, andere geloften daarentegen, waarbij gij u op een zekere afstand van God gehouden hebt, zodat het eigenlijk geen eed bij Hem is, zoals de klank van de woorden in Num. 30: 3 Deut. 23: 21 eist, zijn een niet verbindende nietigheid.

a) Exod. 20: 7 Deut. 5: 11

34. Maar Ik zeg u, om hier in de eerste plaats op de eerste soort van valse en gewetenloze uitlegging van de wet acht te geven, totdat Ik vervolgens over de andere soort het vonnis zal uitspreken (hoofdstuk . 23: 16vv.): a) Zweert geheel niet, in het gewone dagelijkse leven; laat u met geen aan een eed gelijkende bevestiging in, zelfs niet wanneer hetgeen gij wilt bevestigen, overeenkomstig de waarheid is. Zweert, hetgeen de Schriftgeleerden voor iets zonder grote betekenis houden, noch bij de hemel, omdat hij is de troon van God is;

a)Jakob. 5: 12

35. Noch bij de aarde, omdat zij is de voetbank van Zijn voeten (Jes. 66: 1), noch bij Jeruzalem, omdat zij vanwege de tempel, waar de Heere Zijn woning heeft (Ps. 48: 3), is de stad van de groteKoning (1 Tim. 1: 17; 6: 15). Gij zou alzo ook bij dergelijk zweren toch steeds bij God zelf zweren en u in elk geval aan een valse eed schuldig maken, wanneer uw verzekering of ontkenning niet volkomen met de waarheid overeenstemde.

36. Noch bij uw hoofd zult gij, zoals helaas! zo dikwijls met grote lichtzinnigheid gebeurt, zweren, alsof God geheel buiten rekening bleef, en gij hier slechts met uzelf te doen had, omdat gij niet een haar op uw hoofd, wanneer het van nature zwart is ("1Sa 16: 12"), kunt wit of wanneer het wit is, kunt zwart maken; gij staat ook hiermee onder het bestuur van God en alzo treft ook dit weer de Heere, de Schepper van alle dingen.

37. Maar laat zijn uw woord, waarmee gij in het gewone leven iets wilt betuigen en verzekeren, niets meer zijn dan een nadrukkelijke bevestiging of ontkenning, waarin men de gehele beslistheid en het vertrouwen van een waarheidslievend hart opmerkt, ja, ja; nee, nee; wat boven dezen is, een toevoeging bij wijze van een zweren tot bevestiging van het beweerde of ontkende, dat is uit de boze, uit de vorst van de duisternis, de vader van de leugens (of het boze, uit het verdorven wezen van deze wereld, 1 Joh. 5: 19), en verwart daarin al dieper en dieper (Sir. 23: 19vv.).

De Joden waren gewoon iemand van strikte vroomheid en goed geloof te karakteriseren door te zeggen: Zijn ja is ja en zijn nee is nee: dat is: gij kunt op zijn woord staat maken. Onze

Heere schrijft niet de juiste termen voor, waarin wij moeten bevestigen of ontkennen, maar zo’n doorgaande waarheidszin, dat eden overbodig zijn.

Om deze plaats goed te begrijpen moeten wij hiervan uitgaan, dat de Schriftgeleerden de wet op drieërlei wijze hadden ontbonden: 1) verklaarden zij een gewone uitspraak of een gewone belofte, waarbij niet enig zweren stond, voor niet zo gewichtig, dat zij steeds streng overeenkomstig de waarheid moest zijn, en voor niet zo verbindend, dat men haar onvoorwaardelijk moest houden; men had dan vrijheid genoeg, om zich te redden, zo goed of zo kwaad als dat kon; 2) behalve deze onderscheiding tussen een zweren en niet-zweren veroorloofden zij zich nog verder onderscheid te maken tussen verbindende en niet-verbindende eden en namen ten opzichte van deze laatste dezelfde vrijheid als voorheen, zoals bijv. Maimonides (een Joods geleerde uit de 12de eeuw na Chr.) zegt: "wanneer iemand bij de hemel, bij de aarde, bij de zon enz. zweert, zo is dat geen zweren; " 3) ten gevolge van de beide vorige stellingen waren zij zeer onverschillig ten opzichte van het lichtvaardig en schandelijk zweren in het dagelijks leven, dat toen zoals nog heden in het Oosten op een nog veel ergere wijze dan bij ons aan de orde van de dag was, ja zij wettigden zelfs die zonde. Bij die stand van zaken heeft Christus niet het oog op de eed voor het gerecht, wanneer die het voldoen is van een eis van de overheid (hoofdstuk . 26: 63vv.) of op aandrang van de Geest van God tot nadrukkelijke bevestiging van een getuigenis plaatsvindt (Rom. 1: 9; 2 Kor. 1: 23; 11: 31 1. 9). Het is duidelijk een misverstand van Zijn woorden, wanneer men het: "Zweert geheel niet" zo heeft opgevat, dat Hij alle en ieder zweren voor de stand van Christelijke volkomenheid verbood; want niet alleen wordt van God zelf gezegd, dat Hij bij Zichzelf gezworen heeft (Gen. 22: 16; 26: 3 Num. 14: 23) en wordt de eed in Hebr. 6: 16 voor iets verklaard, dat men uit de wereld niet kan uitdoen zonder de vrede en de welvaart van de menselijke maatschappij bij de nu eenmaal bestaande zonde op het hoogst in gevaar te brengen; maar de Heere kon ook zonder de wet te ontbinden, in plaats van die te vervullen, niet verbieden wat in Deut. 6: 13 in de vorm van een gebod optreedt en in Deut. 10: 20 tot ene godsdienst verheven wordt. Wij moeten integendeel zeggen, dat de Heere het eerste door de Schriftgeleerden genoemde onderscheid tussen zweren en niet-zweren juist daardoor volledig opheft, dat eigenlijk ieder woord van een Christen een eed in de diepere zin van het woord moet zijn, in zoverre namelijk een Christen alles wat hij spreekt, als in de aanwezigheid van de heilige God, in het bewustzijn dat Hij getuige is en dat er rekenschap gegeven zal moeten worden (hoofdstuk . 12: 36vv.), moet spreken. Pas dan, als het bij de mens zo ver is gekomen, dat hij altijd alleen uit de gemeenschap met God en in bestendig bereid zijn voor de dag van het gericht, spreekt, komt het met hem ook daartoe, dat Zijn ja ja en zijn nee nee is (Jak. 5: 12), en dat men hem ook zonder bevestiging vertrouwt. Terwijl echter Christus het zweren wegneemt van de lichtvaardige lippen, die zich bevestigingen veroorloven, die aan het zweren gelijk zijn, die geen eigenlijke eed zijn, en toch hetzelfde bij de naaste moeten uitwerken, wat een eed in de vorm bedoelt; terwijl Hij het naar het heiligdom van het met God verenigd hart verplaatst, heft Hij ook eens voor altijd het onderscheid op, dat de Schriftgeleerden stelden, tussen verbindend en niet-verbindend zweren. Bij een gesteldheid van het hart tot God, zoals Hij die op het oog heeft, wordt het de mens zelf tot een behoefte, zo dikwijls hij ertoe komt, dat hij een belofte of mededeling door een eed moet bekrachtigen, ook Hem bij name te noemen, als voor wiens ogen hij weet, dat hij wandelt, terwijl de bevestiging bij enig schepsel bijgevolg slechts op de goddeloze waan

uitloopt, alsof men tussen God en zichzelf een scheidsmuur kon schuiven om daarachter zich voor Hem te verbergen. Over de geoorloofde eed zullen wij ons nader uitspreken 1: 23); thans stellen wij voor het woord "zweren" van de willekeurige, aanmatigende en boze imitatie van de eed, zoals dat in het gewone leven zo veel voorkomt te begrijpen. Daarom hebben wij volkomen en onvoorwaardelijk aan te nemen: "zweert geheel niet" en de mening van Christus is aanstonds duidelijk. Zo hebben ook anderen de tekst verstaan. Zo Stier, wanneer hij schrijft: "Hier wordt door Christus aan Zijn discipelen verboden 1) al het zweren in het algemeen, ook bij Gods naam, in zoverre hun als volmaaktheid geboden is een bestendig spreken van waarheid in de naam van God, zodat er geen bijzondere bijvoeging nodig is, alzo hier de eed tegen de leugen voor de Christenen onder elkaar evenzo moet worden afgeschaft, als slot en grendel tegen de dieven; 2) al het zweren bij iets buiten God, zij het buiten of aan onszelf, omdat wij aan God moeten gedenken en aan Zijn naam de eer moeten geven bij elke naam van al het schepsel, omdat Hij alleen het Amen heeft tot bezegeling van de waarheid en het Zelf is; 3) al het lichtvaardig en overbodig zweren, al het bevestigen en versterken van het ja en nee zonder oorzaak, zoals dat niet alleen toen onder het Farizese Israël in gebruik was, maar ook de huichelarij van de mensen te allen tijde teweegbrengt; want wanneer ik van mijzelf aan mijn rede dergelijke woorden toevoeg, beken ik daarmee, dat ik overigens niet vertrouwbaar ben. Is echter de juiste oorzaak voor de eed aanwezig, zo wordt veroorloofd, ja zelfs onder zekere omstandigheden geboden als dienst van de Heere en ten behoeve van de naaste, dat wij ons eenvoudig woord, dat de waarheid betuigt en de liefde bevordert, versterken, alzo niet alleen de gerechtelijke eed van de Christelijke staatsburger om een einde te maken aan het tegenspreken, maar ook de eed van de getuigenis van de apostel, de prediker, de discipel in heilige ernst. Voegen wij hierbij wat Luther zegt: Al het zweren en beëdigen is hier verboden, dat de mens van zichzelf doet; wanneer het echter de liefde, het gebod, de nood, het nut van de naaste of Gods eer eist, is het welgedaan, zoals ook de toorn verboden is en toch prijzenswaardig, wanneer deze uit liefde en tot Gods eer wordt gevorderd. Zegt gij echter: Ja Christus zegt: gij zult niet zweren! Antwoord: gij, gij zult het niet doen, als voor uzelf; van zichzelf moet niemand vloeken en zweren, tenzij hij er Gods Woord voor hebbe, dat hij moet vloeken en zweren. In de wereldlijke regering en instelling wil Christus hier in het geheel niets spreken, noch aan de overheid iets ontnemen, maar Hij predikt alleen de Christenen elk in het bijzonder, hoe zij voor zichzelf zullen leven. Zo heeft God het bestuur geordend, dat de een zo tegenover de ander verbonden moet zijn, dat alle verwarde zaken door de eed beslecht en beslist moeten worden (Hebr. 6: 16); hier zweert gij niet, maar de rechter, die het u beveelt en gij zijt de mond van de rechter. Vervolgens, wanneer ik iemand zie in geestelijke nood en gevaar, zwak in het geloof, of met een verontrust geweten, of dwalende in het verstand enz. , dan moet ik niet alleen troosten, maar ook daarenboven zweren om zijn geweten te sterken en zeggen: zo waarlijk God leeft en Christus gestorven is, zo zeker is dit de waarheid en Gods Woord. Dan is de eed zo nodig, dat men die niet kan ontberen. Zo hebben Christus en Paulus gezworen en Gods naam tot een getuige genomen. Evenzo ook, wanneer men de naaste kan verontschuldigen en zijn eer wil redden tegen vergiftige en boze rovers, dan mag men ook zeggen: "Bij God! men doet hun onrecht!" Want in al die gevallen wordt Gods naam gebruikt tot eer van God en van de waarheid, tot heil en zaligheid van de naaste.

38. Ook hebben de Schriftgeleerden de in Exod. 21: 23vv. Lev. 24: 19vv. Deut. 19: 21 voor het strafrecht van de overheid voorkomende stelling van strenge wedervergelding tot een richtsnoer voor het bijzondere gedrag tegen een belediger gemaakt. Wat het onrecht aangaat, dat men u aandoet. Gij hebt gehoord, dat van hen gezegd is: Oog om oog en tand om tand, zodat een ieder de macht zou hebben zichzelf genoegdoening te verschaffen en zich aan Zijn tegenstander te wreken, hetgeen toch reeds in de wet (Lev. 19: 18) en verder in de leerboeken van het Oude Testament (Spr. 24: 29), duidelijk genoeg tegengesproken is.

39. Maar Ik verbied elke lust tot wraak in het algemeen, hetzij zij haar bevrediging zoekt door eigen hand of door naar de overheid te gaan en eis daarentegen van u, mijn discipelen, een liefde die met ootmoedige zelfverloochening de belediger voorkomt. Ik eis, dat gij bereid zijt het dubbel te lijden van het kwaad, dat men u aandoet. Ik zeg u,
a) dat gij de boze, die uw vijand is en u leed doet, niet weerstaat, noch met woorden noch met werken; maar, zo wie u zelfs de meest beschimpende belediging aandoet (Jes. 50: 6 Klaagt. 3: 30; 2 Kor. 11: 20), en u op de rechterwang slaat, keert hem, in plaats van de hand op te heffen tot vergelding of de mond open te doen om te schelden of de voet te bewegen om hem voor het gericht te trekken, ook de andere wang toe, in zachtmoedigheid en bereidwilligheid om alles te laten voorbijgaan (1 Sam. 16: 5vv.

a) Spr. 24: 29 Luk. 6: 29 Rom. 12: 17; 1 Kor. 6: 7; 1 Thess. 5: 15; 1 Petrus . 3: 9

De Joodse Rabbijnen hebben Christus in dit woord willen navolgen, maar omdat zij de meester verloochenen, zijn zij tot dwaze en wanschapen scholieren geworden, wanneer zij in de Talmoed de hunnen alzo leren: "Noemt uw naaste u een ezel, leg dadelijk het zadel op uw rug. " Wanneer ook bij Grieken en Romeinen reeds dergelijke uitspraken, zoals wij die in de bergrede vinden schijnen voor te komen, zo zijn dat toch eigenlijk andere dan die van de Heere Jezus; want zij gaan uit van het gezichtspunt van trotse, zelfbewuste grootmoedigheid, en dan is het woord in hoofdstuk . 7: 18 van toepassing: "een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen. "

40. En als iemand, bij een proces, dat hij tegen u denkt te beginnen, met u rechten wil en uw rok, die gij draagt 12: 34"), als iets dat hem toekomt, nemen wil, laat hem ook de mantel, liever dan dat gij het werkelijk tot een rechtsgeding zoudt laten komen, al is die mantel groter van waarde en onmisbaarder (Exod. 22: 26 Mark. 13: 16; 1 Kor. 6: 7

41. En zo wie u, alhoewel hij geen recht heeft herendiensten van u te eisen, zal dwingen een mijl te gaan, 1. 000 schreden of 8 stadiën = 1/5 geogr. mijl 19: 37"), gaat met hem twee mijlen, weest ook hier in dienende liefde bereid liever het dubbele te geven, dan uit zelfzucht het eerste te weigeren.

42. a) Geeft degene die, al is het ook op onbeschaamde wijze, iets van u bidt en keert u niet af van degene die van u lenen wil (Luk. 6: 34 Lev. 25: 37).

a) Deut. 15: 8

Hier (in het gehele voor ons liggende gedeelte) is de gehele boze wereld in haar overmacht bedoeld, die men niet door sterke tegenstand, maar door wijze pedagogische (opvoedkundige) toegevendheid overwint. In elk geval is bedoeld het zich afhouden van de strenge eisen van recht in de kracht van de liefde, niet in de slapheid van de onverschilligheid, dus juist zo'n toegevendheid, die door haar heldenmoed moet overwinnen. Een eenvoudig passief (lijdend) gedrag ware zwakheid, het verhoogde passieve gedrag is kracht, de overwinning van hoger recht. Wie degene die slaat, ook de linker wang aanbiedt, geeft de juiste slag terug; wie ook de mantel geeft wint het proces om het onderkleed; wie twee mijlen meegaat in plaats van de met dwang opgelegde een mijl, loopt degene die dwingt, zijn vrijheid weg; tegemoetkomend geven heft de bedelarij op en de juiste bereidwilligheid om te lenen wordt voor deze de school van de zelfstandigheid.

Wat hier door Christus gezegd is, moet als de bereidwilligheid van hart, niet als het tentoonstellen van het uitwendige werk worden begrepen; in het verborgene van de ziel moet men geduld met welwillendheid vasthouden, naar buiten moet echter datgene gebeuren, wat degene nuttig is, wiens welzijn wij bedoelen.

Wij zijn geenszins aan de letter van deze woorden zo gebonden, dat wij ons vrijwillig tot voorwerpen van alle insultaties (beschimpingen) van de moedwil van het algemeen maken (Luk. 4: 30 Joh. 8: 59; 18: 22vv. Hand. 22: 23vv. ; 23: 1vv.), of het aan de willekeur van elke bedrieger moeten overlaten, ons voor zo'n gedeelte van ons vermogen als hij zou kunnen of willen, te laten bedriegen, of dat ieder liederlijk verkwister altijd bij ons een open kas zou kunnen vinden, of om, wanneer in onze stad de bedelarij afgeschaft is, nog aan ieder, die tegen het verbod van de overheid bedelt, iets te geven. Er kunnen tijden, levenstoestanden en omstandigheden komen, dat een Christen moet erkennen, dat het het beste is, wanneer hij zich aan de letter van deze woorden houdt, en er kunnen tijden, levenstoestanden en omstandigheden komen, dat hij zal inzien, dat het goed en de Heere welgevallig is, wanneer hij het kwaad op een rechtmatige wijze probeert te ontgaan.

De verklaringen van Christus over het lijden van het onrecht sluiten niet uit, dat men zich in nood mag verdedigen, omdat hier niet gesproken wordt over een aanslag op het leven of op de met het leven gelijkstaande kuisheid, maar slechts over geringere zaken. Het is dus een grote dwaling van de Mennonieten en de Quakers, wanneer zij op grond van die verklaring de zelfverdediging voor ongeoorloofd houden. Dientengevolge beweren zij ook, dat het een Christen niet betaamt een overheidsambt te bekleden. Is het echter volgens onbetwijfelbare verklaring van de Heilige Schrift een plicht van de overheid het zwaard tegen de misdadigers te dragen, zo volgt daaruit ook de plicht van de Christen, om haar in deze roeping te ondersteunen. Het enige geval, waarin zo'n zelfverdediging door middel van geweld minstens twijfelachtig moet gehouden worden, is dit, wanneer het leven van een Christelijk geestelijke of prediker bij de dadelijke uitoefening van zijn beroep in gevaar komt, dan betaamt het de verkondiger van het Evangelie van de vrede, de kracht en de moed van het martelaarschap, niet uitwendig geweld te tonen, zoals dan ook het kerkelijk bewustzijn en rechtsgevoel van hetgeen betamelijk is bijna altijd met het geestelijk ambt voor onverenigbaar heeft gehouden krijgsdienst te volbrengen. Zodra daarentegen een geestelijke of zendeling buiten zijn eigenlijke beroepswerkzaamheid en niet om deze zelf, bijv. door rovers wordt aangevallen, zo

is hij een gewoon medelid van de burgerlijke maatschappij en hij mag, wanneer hij het kan, geweld door geweld tegengaan.

De Christen is verplicht elke misdadige aanval op zijn leven en op zijn lichamelijk bestaan in het algemeen, dus ook op zijn kuisheid af te weren en dit, waar het niet anders mogelijk is, met geweld; hij handelt hier niet in zijn eigen naam, maar in naam van de overheid. Omdat nu elke staatsburger verplicht is de overheid op alle mogelijke wijze te ondersteunen en ook haar zedelijk doel, dus ook de bescherming van elk persoon in het bijzonder tegen misdadige aanvallen te helpen volvoeren, zo is de bijzondere persoon in zulke gevallen, wanneer de bescherming van de overheid niet bij de hand is, niet zozeer gerechtigd, maar zelfs verplicht, voor het recht en de plicht van de burgerlijke maatschappij handelend op te treden en datgene te doen, wat de overheid in dit geval zonder twijfel zou en moest doen.

43. Gij hebt eindelijk, wanneer gij in de synagogen een verhandeling over Lev. 19: 18 vernam, gehoord dat er, zoals het in de tweede helft van dat gebod luidt, gezegd is: Gij zult uw naaste liefhebben, maar er is bijgevoegd alsof dit in die woorden zou liggen: en uw vijand zult gij haten.

Dit hadden de Schriftgeleerden ongeveer op de volgende wijze gevonden: a) Zoals uit de eerste helft van het vers blijkt, is onder de naaste zo iemand te verstaan, die tot de kinderen van mijn volk behoort. b) Ten opzichte van de vreemdelingen, die buiten het burgerschap van Israël staan en buiten het verbond van de belofte, wordt in Deut. 7: 2vv. ; 23: 6; uitdrukkelijk verboden, dat de Israëliet hun gunst bewijze, zich in een verkeer met hen inlate, hun geluk en zegen wense; hij moet ze zelfs verdelgen van de aarde, dus met andere woorden, hij moet ze haten; c) Dan zal dat ook zonder twijfel zo zijn ten opzichte van hen, die onder het eigen volk de vromen vijandig zijn en hen tegenstaan, omdat zij op gelijke lijn met Israël's nationale vijanden staan. Zo was alzo slechts hij de naaste, die hun vriend was en met hen overeenstemde. Door bovengenoemde toevoeging hielden zij zich voor gerechtigd, een ieder, die zij voor een tegenstander hielden, vijandig te behandelen en te vervolgen en juist daardoor hieven zij de eerste helft op van hetgeen in Lev. 19: 18 staat. En toch was daar slechts in zoverre van mede-Israëlieten als de naasten sprake, als bij de wettelijke afzondering van Israël van de overige volken, de liefde tot de naaste, die in het praktische leven bijna alleen in aanmerking komt, juist die omtrent de kinderen van het eigen volk was. Wat verder nog in het bereik van het volk kwam (gasten en vreemdelingen) was uitdrukkelijk tegen een tirannieke en harde behandeling beschermd (Ex. 22: 21) en naast de broederlijke liefde de algemene liefde (2 Petrus . 1: 7) duidelijk genoeg geleerd (Lev. 19: 34), zodat, ware het oog van de Schriftgeleerden niet boos geweest, zij in dat woord van de wet integendeel deze zin zouden gevonden hebben: Gij zult niet wraakgierig zijn, noch toornig blijven op de kinderen van uw volk, want gij moet uw naaste liefhebben als uzelf, en dat is ook van kracht ten opzichte van uw vijand en tegenstander. David daarentegen, die een eenvoudig oog had, verstond Gods gebod juist (1 Sam. 24: 5vv. ; 2 Sam. 16: 16vv.), en zo wordt dan ook bij hem het juiste begrip gevonden van zulke plaatsen van de wet, waar een haten geleerd wordt van hen, die de Heere haten (Ps. 139: 21); zo'n haat, die zeer goed met de liefde tot de naaste en de vijand te verenigen is, betoont Christus zelf (hoofdstuk . 10: 33; 11: 20; 12: 34; 16: 3vv. ; 23: 33; Joh.

8: 44; 17: 9) en Zijn apostelen betonen die eveneens (1 Kor. 5: 5 Gal. 1: 8; 2 Tim. 4: 14; 1 Joh. 5: 16; 2 Joh. 1: 10).

"Heb uw naaste lief. " Misschien baadt hij zich in rijkdom en bent gij arm en woont gij in een kleine hut naast zijn trotse woning; gij ziet dagelijks zijn bezittingen, zijn fijn linnen en zijn overvloedige gastmalen; God heeft hem deze gaven gegeven; begeer zijn rijkdom niet en voed geen harde gedachten omtrent hem in uw hart. Wees tevreden met uw eigen lot, indien gij het niet kunt verbeteren, maar zie niet op uw naaste neer en wens niet, dat hij ware, zoals gij zelf. Heb hem lief en gij zult hem niet benijden.

Het kan ook zijn, dat gij rijk zijt en er naast u armen wonen. Acht het niet beneden u, hen uw naasten te noemen. Erken, dat het uw roeping is, hen lief te hebben. De wereld beschouwt hen als uw minderen. Waarom zijn zij minder? Zij zijn veel meer uw gelijke dan uw mindere, want God heeft uit één bloed het gehele geslacht van de mensen gemaakt, om op de gehele aardbodem te wonen. Uw kleed is beter dan het hunne, maar gij zijt niet beter dan zij. Zij zijn mensen en wat zijt gij meer dan dat? Zie dat gij uw naaste liefhebt, zelfs al is hij met lompen bedekt en verzonken in de diepste armoede.

Maar wellicht zegt gij: ik kan mijn naasten niet liefhebben, want voor alles wat ik doe, lonen zij mij met ondankbaarheid en verachting. Des te meer gelegenheid voor de heldenmoed van de liefde. Zou gij een held op een veren bed wensen te zijn, in plaats van de moeilijke strijd van de liefde te strijden? Hij, die het meest waagt, zal het meest winnen; en al is uw liefdepad ruw, treed met moed daarop voort, uw naasten door alles heen liefhebbende. Stapel vurige kolen op hun hoofden, en zijn zij moeilijk te behagen, zoek niet hun, maar uw Meester te behagen en bedenk dat, al versmaden zij uw liefde, uw Meester haar niet versmaad heeft en dat uw daad even goed door Hem aangenomen wordt, als ware zij door hen aangenomen. Heb uw naasten lief, want dat doende, volgt gij de voetstappen van de Heere Jezus Christus.

44. Maar Ik zeg u, in openlijke tegenstelling tot zo’n ontbinding van de wet door valse verklaring, waarvoor reeds plaatsen als Exod. 23: 4vv. hadden moeten bewaren: a) Hebt uw vijanden lief, in plaats van ze te haten; zegent ze, in plaats van hen weer te vloeken, die uvervloeken; doet goed in plaats van kwaad met kwaad te vergelden, aan hen die u haten en u ook door leugen en laster bij anderen gehaat proberen te maken (Rom. 12: 19vv.); en b) bidt, in plaats van over hen te klagen en te zuchten, voor degenen, die u met beschimpende en smadelijke redenen geweld doen, zelfs met allerlei dadenvan boosheid, en die u vervolgen (Luk. 23: 34 Hand. 7: 59).

a) Luk. 6: 27 b) 1 Kor. 4: 13; 1 Petrus . 2: 23

Ziet, hoe ernstig Hij deze zaak opneemt, dat Hij niet alleen straft, die de vijanden kwaad doen, maar ook diegenen niet voor vromen houdt, die nalaten goed te doen, waar zij dat kunnen (want Gods vijanden moet ik in elk geval ook tot een vijand zijn, dat ik niet met hen tegen God opsta). Hij spreekt allereerst: "Hebt uw vijanden lief"; liefhebben is een goed hart toedragen en alle goeds gunnen, van harte vriendelijk, goed en liefderijk zijn jegens een ieder, zich niet verheugen over zijn schade of zijn ongeluk. Evenzo wil Hij, dat het ook met

woorden gebeurt, als Hij zegt: "zegent, die u vloeken", dat men ook geen boos woord tegen hen spreke, al is het ook, dat zij ons op het hardste schelden, lasteren en vervloeken, maar enkel goed spreken en toewensen. Ten derde wil Hij, dat men zo'n hart ook metterdaad bewijze, met allerlei vriendschap en goedheid, en Hij spreekt: Doet goed aan hen die u haten. Het vierde stuk: bidt voor degenen, die u geweld aandoen en vervolgen, heeft meer betrekking op onze leer en ons geloof, dan op onze persoon en ons leven. Omdat wij zien, dat degenen, die ons vervolgen, niet alleen tegen ons, maar tegen God zelf opstaan, Zijn rijk en niet ons aantasten, maar hun zelf de grootste schade aandoen en in Gods toorn en oordeel zijn gevallen, zo moeten wij ons meer over hen ontfermen en voor hen bidden, dat zij uit de blindheid en uit de verschrikkelijke duisternis zouden mogen komen, want niemand kan ons toch enig leed doen, of hij moet het te voren veel aan een grotere Heer hebben gedaan, namelijk aan de hoge Majesteit in de hemel.

De liefde, die aan het hoofd van het gebod staat, is de geest, de adem, de lucht, die zich over de volgende drie handelingen moet uitstorten, zonder welke deze zonder waarde zijn. Zegenwensen zonder innige liefde waren ijdele, geesteloze en huichelachtige frasen; weldoen zonder liefde, pralerij; tot bidden kan het in het geheel niet zonder liefde komen. Dit laatste is het hoogste, want het goeddoen kan altijd nog verbonden blijven met een geheime haat, de vijand moet het ook zelf erkennen, en het geeft iemand daarom een soort van triomf, ook reikt men daarbij slechts aardse gaven toe. Het bidden daarentegen sluit alle boosheid uit, het vordert de hoogste zelfverloochening, de reinste liefde van een gemoed, dat vrij is van haat; verder heeft het geen andere getuigen dan God zelf, en wat ik daarin offer, dat is mijn eigen hart.

45. Opdat gij moogt bewijzen metterdaad kinderen te zijn van uw Vader, die in de hemelen is, van gelijke gezindheid als Hij, die in het rijk van de natuur aan allen zonder onderscheid de weldaden van Zijn zorg en onderhouding laat toekomen; want Hij doet Zijn zon opgaan over bozen en goeden en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen, even zo goed over het land van de een als over dat van de ander, zonder door de ondank en de boosheid van de laatsten zich in de betoningen van Zijn liefde op een andere weg telaten brengen.

Grote, ongekende goedheid en vriendelijkheid van God! Zijn zon, die Hij gemaakt heeft, die Hem alleen toebehoort, waarop onder alle levenden niemand enig recht heeft, waarover zij allen niets vermogen, alle dagen over zovele duizenden boze, ondankbare, onrechtvaardige mensen te laten opgaan en Zijn regen op hun land te laten vallen! Hoe geheel anders is Zijn gezindheid, dan die van de mensen, hoe geheel anders Zijn wijze van voelen, dan die van de natuurlijke mens! Het is de aard van die gevoeligheid, natuurlijk trots met trots, tegenstand met tegenstand, onrecht met onrecht, liefde met liefde te beantwoorden; deze soort van liefde wordt ook bij de slechtste mensen gevonden.

Door deze vergelijking worden vele vragen opgelost; de goederen van de genade en heerlijkheid, die niemand kan misbruiken, zijn ook de vijanden toe te wensen, maar de goederen van de natuur en van geluk slechts in zo verre, als die hun heilzaam zijn tot hun bekering.

46. a) Want indien gij, naar de wijze en het voorbeeld van hen, die deze toevoeging aan Gods gebod gevoegd hebben, liefhebt die u liefhebben, wat loon hebt gij, omdat hier toch geen verdienste van uw zijde bestaat? Doen ook detollenaars, die met de ergste zondaars gelijk gesteld worden en in algemene verachting staan, niet hetzelfde, dat zij degenen liefhebben, van wie zij liefde ondervinden?

a) Luk. 6: 32

47. En indien gij slechts uw broeders, uw volksgenoten groet, wat doet gij boven anderen omwille van Hem, om wie men u als heiligen moest kunnen aanzien, zoals de Farizeeën op deze titel aanspraak maken? Doen ook niet de tollenaarszo, dat zij onder hun metgezellen weer diegenen, met wie zij van gelijke landaard zijn, tot nauwer vriendschappelijk verkeer uitkiezen?

48. Weest dan, omdat zo'n liefde, die zich beperkt tot vrienden en broeders, in het geheel geen waarde heeft, omdat zij slechts op de natuurlijke neiging en op eigen belang rust, gij, mijn discipelen, als die wedergeboren zijn, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, namelijk uit het levend woord van God (1 Petrus . 1: 23), volmaakt in de gezindheid en de betoningen van uw liefde, zoals uw vader, die in de hemelen is, volmaakt is, omdat Hij Zijn liefde en Zijn weldoen niet aandeze geeft en aan die onthoudt, maar alle mensen op aarde gelijkelijk genieten laat, bijv. zon en regen, niemand uitgezonderd, noch vrome noch boze (Lev. 11: 44; 19: 2).

Het woordje "gelijk" toont aan, dat wij ons God naar al Zijn volmaaktheden tot een voorbeeld moeten stellen, om Hem in geest en waarheid na te volgen, maar niet dat een volkomen gelijkheid van ons zou geëist worden, want Gods eigenschappen zijn oneindig, onze deugden zijn integendeel eindige eigenschappen en bij God slechts als een schaduw te achten.

Hebt gij wel opgemerkt, hoe veel trappen Hij is opgeklommen, en hoe Hij ons op het standpunt van de deugd heeft geplaatst? Zie eens terug en tel! de eerste trap is niemand onrecht doen; de tweede, nadat een ander is begonnen kwaad te doen, geen gelijk met gelijk te vergelden; de derde is, niet door schimp en smaad te vergelden, maar stil te zijn; de vierde, vrijwillig zich bloot te geven aan het onrecht, dat moge worden aangedaan; de vijfde, nog meer toegeven, dan de belediger wil; de zesde, die niet te haten, die ons onrecht doet; de zevende, hem ook lief te hebben; de achtste, hem zelfs goed te doen; de negende, God bovendien nog voor hem te bidden. Bespeurt gij nu hoe hoog de Christelijke deugd staat?

Dit slotvers bewijst duidelijk, dat Christus' geestelijke verklaring van de wet niet alleen bedoelde, om de noodzakelijkheid van Zijn rechtvaardigheid en verzoening tot rechtvaardiging aan te tonen, maar ook Zijn discipelen het voorschrift van hun plicht te leren; elke tekortkoming of afwijking daarvan is zonde, en maakt diep berouw en voortdurend vergeven nodig door de prijs van Zijn bloed en de tussenkomst van de genade, opdat men meer geschikt worde tot volstrekte gehoorzaamheid. Zeker moet er later verwacht worden van de volgelingen van Christus dan van anderen, zeker zal in hen meer dan in anderen gevonden worden. Laat ons God bidden, ons bekwaam te maken, dat wij ons Zijn kinderen betonen te

zijn door Zijn voorbeeld van goedheid en genade na te volgen. Laat ons Zijn volgelingen zijn als geliefde kinderen, wandelende in de liefde, zoals Christus ons heeft liefgehad en Zichzelf gegeven heeft tot een offerande voor onze zonde, vorderende op Zijn weg, en ons dagelijks oefenende in dankbaarheid jegens God, en in geloof in onze Heere Jezus Christus.

HOOFDSTUK 6.

OVER ENIGE VRUCHTEN VAN DE GODZALIGHEID.

C. Vs. 1-18. Tot hiertoe heeft Christus de valse leer en schriftverklaring bestraft, waardoor de mensen daartoe gekomen zijn, dat zij met de vuist niet zondigen, maar het hart inwendig geheel onrein is gebleven. Hij heeft daar tegenover het juiste begrip van de Schrift en de wet aangewezen en verklaard. Na de leer grijpt Hij nu ook het leven aan en bestraft Hij hun goede werken, omdat Hij verklaart, wat wezenlijk goede werken zijn. Hij laat niets goed blijven, noch van leer noch van werk, hoewel zij toch in de mening heilige mensen te zijn, dagelijks leerden en goede werken deden, zodat men hen ook voor de heiligsten op aarde hield.

Die drie soorten van goede werken worden besproken, waarop zich de Farizese vroomheid, evenals later de Roomse kerk bijzonder beroemde: de aalmoezen, het gebed en het vasten.

Hebt acht, dat de huichelarij niet de worm in uw tuin zij: 1. Hebt acht op uw aalmoezen, of de werken van uw liefde tot de naaste; 2. Hebt acht op uw bidden, op de werken van uw kindschap van God; 3. Hebt acht op uw vasten of de werken van uw zelfverloochening! - Het beste in het Christelijk leven behoort tot de binnenkamer en niet in het openbaar; in het bijzonder. 1. De edelste werken van liefde, 2. De zaligste uren van overdenking, 3. De meest innige zielenstrijd.

1. Hebt acht, dat gij uw aalmoes, (volgens een andere lezing: uw gerechtigheid) niet doet voor de mensen, voor hun ogen en in hun aanwezigheid, met het bepaalde doel, om door hen gezien te worden, en om door hen voor de grote dingen, die gij gedaan hebt, geprezen te worden; anders wanneer gij niet, in plaats van met uw goede werken zo te pronken, u integendeel daarmee in het verborgen houdt, zo hebt gij geen loon bij uw Vader, die in de hemelen is, maar gij hebt uw loon weg.

Uw gerechtigheid wilde gezien worden en is gezien; zij wilde de mensen behagen en zij heeft hun behaagd; zij heeft het loon ontvangen, dat zij zocht, de beloning die zij niet zocht, zal zij ook niet verkrijgen.

De andere lezing schijnt de voorrang te verdienen (evenzo Lachman, Griesbach, Tischendorf); zij is die van verreweg de meeste handschriften van het oosten, terwijl de andere, die van de recepta, die onze vertalers gevolgd hebben (elehmosunhn in plaats van dikaiosunhn) meer tot het westen behoort. Leest men "aalmoezen", dan begint de waarschuwing van de Verlosser aanstonds met de eerste klasse van die goede werken; leest men daarentegen "gerechtigheid", zo kan dat ook wel zo veel als aalmoezen zijn (gerechtigheid, die zich in het geven van de aalmoezen openbaart) (Tob. 2: 14; 12: 9), het kan echter ook de algemene betekenis hebben, zodat het "dan" in het volgende vers de overgang vormt tot de verschillende soorten van gerechtigheid, en "uw gerechtigheid" ware dan die, welke de Heere van Zijn discipelen vordert (hoofdstuk . 5: 20), of die, welke zij in praktisch opvolgen van de wet, in het werkelijke leven zich beijveren te openbaren. "Eerst had de Heere Zijn discipelen betere begrippen van gerechtigheid ingeprent, dan Farizeeën en

Schriftgeleerden die hadden; nu toont Hij hun ook aan, hoe hun gerechtigheid in de uitoefening zelf zo veel beter, hoger en reiner moet zijn dan gerechtigheid van de Farizeeën, in het bijzonder daarin, dat zij uit een geheel andere grond voortkomen, dat daarbij een geheel andere drijfveer, een ander doel en een andere wijze van handelen moest plaats hebben, als bij hen. Farizeeën en Schriftgeleerden deden veel, dat op zichzelf goed was, maar zij deden het zo, dat het ophield goed te zijn, zoals zij het deden. De discipelen van de Heere moeten niet alleen het goede doen, maar ook toezien, hoe zij het doen, en zich wachten, dat het niet door verkeerde ten uitvoerlegging ophoude, goed te zijn. "

2. a) Wanneer gij dan aalmoes (Tob. 4: 1-5 Aanm.) doet, zo laat voor u niet trompetten, opdat de mensen eerst samenlopen, voordat gij aan een arme iets geeft, en zij ook zien, wat gij geeft, zoals de geveinsden, wie het erom te doen is, dat de wereld weet, hoe dikwijls en hoe veel zij geven, in de synagogen en op de straten doen, de beide plaatsen, waar zij het meest opgemerkt kunnen worden, opdat zij door de mensen geëerd mogen worden. Dit doel bereiken zij dan ook. Voorwaar zegIk u: zij hebben met dat geprezen worden van de mensen hun loon weg.

a) Rom. 12: 8

3. Maar als gij aalmoes doet, zo laat om juist het tegenovergestelde van die schijnheiligen te doen, uw linkerhand niet weten, wat uw rechter- doet;

4. Opdat uw aalmoes in het verborgene zij, zowel voor uzelf als voor de mensen; zo geeft gij in eenvoudigheid (Rom. 12: 8), en uw Vader, in de hemel (hoofdstuk . 5: 48), die in het verborgen ziet, ook datgene kent, dat in het verborgen gebeurt, zonder dat het Hem eerst door iemand geopenbaard zou hoeven te worden (Ps. 139: 12 Jer. 23: 24; 32: 19 Hebr. 4: 13) die zal het u in het a) openbaar vergelden, gedeeltelijk reeds in dit leven (Ps. 37: 26; 41: 2vv. ; 112: 5vv. Jes. 58: 7vv.), maar voornamelijk in het jongste gericht (hoofdstuk . 25: 34vv. ; 1 Kor. 4: 5 Jak. 2: 13).

a) Luk. 14: 14

De Farizeeën en Schriftgeleerden schijnen tweeërlei middel te hebben aangewend, om zich met hun weldoen recht te doen zien, behalve dat zij openbare plaatsen, de synagogen en straten daartoe kozen. Wanneer in de synagogen of scholen nog vóór het begin van de gebeden het inleggen in de aalmoezenschaal gebeurde, maakten zij hun pronkziek, theatraal gedrag daardoor bekend, dat zij de in de linkerhand genomen gave met de rechter eerst nog telden, voordat zij die inlegden, om zo de opmerkzaamheid van de omstanders een poos bezig te houden en met hun milddadigheid te pronken. Vandaar heeft de Heere de uitdrukking ontleend bij wijze van gelijkenis, die eerst door Hem tot een spreekwoord geworden is, maar niet als zodanig reeds bestond: "laat uw linkerhand niet weten wat uw rechter- doet. " Men kan deze verklaren, zoals Tholuck doet: Wat staat in nadere betrekking tot elkaar, dan de leden van het lichaam en voornamelijk die bij elkaar horen, die bij de Grieken en Romeinen "broeders" genoemd worden. De rechterhand geeft de aalmoezen; mag nu de hier zo nabijzijnde verwante linkerhand er niet eens van weten, zo geeft dit op een mooie,

aanschouwelijke wijze te kennen, dat zelfs niet de naaste en meest vertrouwde vriend onder de mensen, maar alleen de Vader in de hemel daarvan mag getuige zijn. Men moet echter hierbij niet blijven staan, maar nog dieper ingrijpen en aan onze eigen inwendige mens een rechter- en een linkerhand onderscheiden, en dan heeft de vroeger reeds vermelde oude uitlegging van onze Evangelist er reeds op gewezen, dat de linkerhand de ene tot ijdelheid en zelfzucht geneigde zijde aan de mens betekent, de rechter die zijde, die lust heeft in de wet van God naar de inwendige mens (Rom. 7: 15vv.). De linker in deze zin mag niet weten wat de rechter voor heeft, opdat zij noch met haar zelfzuchtige berekening daarin spreke, wanneer de gave rijkelijk wordt toegedeeld, noch een krans van eigen lof vlechte, wanneer de gave ook werkelijk, ondanks haar tegenspreken en haar gierigheid, rijkelijk wordt uitgedeeld. Hetzelfde geldt onder omstandigheden ook in betrekking tot het huwelijksleven, waar ten minste in het begin, zo lang een verhinderen of moeilijker maken mogelijk is, de linker- menigmaal niet mag weten wat de rechterhand doet; toch moet deze zoeken het hart van gene tot zich te bekeren. Nog herinneren wij hier aan een woord van een Engelse schrijver: "Schrijf niet in uw uitgavenboek, wat gij aan armen en hulpbehoevenden geeft; het zal hier boven wel worden opgeschreven. Wat nu verder het geven op de straten betreft, zo schijnen de Farizeeën en Schriftgeleerden daar van tijd tot tijd verschenen te zijn, om bedelingen onder de armen te houden. Deze lieten zij werkelijk tezamen blazen, en nu werd hun aalmoezen geven des te meer in het oogvallend en openbaar, omdat de straten en Oosterse steden (tot afwering van de grote hitte van de zon) zeer nauw plegen te zijn. Vandaar heeft Christus de andere uitdrukking bij wijze van een gelijkenis ontleend: "gij zult niet voor u laten trompetten, bazuinen, " waarvoor wij de spreekwijze "uitbazuinen" of "aan de grote klok hangen" (in het Engels: to sound ones own trompet, in het Frans: faire quelque chose tambour battant) hebben. "Oprechtheid in de Christelijke wandel te betonen, alzo tot een goed voorbeeld te wezen voor anderen, die in hun zondige toestand geheel gerust zijn, is de Christen om de getuigenis voor Christus en om het heil van de naaste een dure plicht; maar dit heeft ook van wege de eigen zondigheid zeer bepaalde grenzen. De Christen heeft op ieder ogenblik van zedelijk goede wandel met de zonde van zijn hart te strijden, om de trots op zijn deugd en zijn verdiensten te onderdrukken, om de ware ootmoed te bewaren. Hij mag weliswaar zijn Christelijk handelen nooit verloochenen, hij mag geen valse schijn van zonde geven, maar hij mag zijn Christelijke deugd niet als een roem voor de mensen beschouwen, waarop hij trots zou kunnen zijn, en in het bijzonder zijn zodanige handelingen, waarbij de glans voor menselijke ogen betrekkelijk helderder is, dan bij het weldoen, of waar deze werken minder op de mensen dan op God zelf betrekking hebben, als bij het gebed, liever in het verborgen te verrichten, dan in het openbaar, om geen voedsel te geven aan verwaandheid en zelfbehagen. Het gebod van Christus in vs. 1 is dus niet in tegenspraak met Zijn woord in hfdst. 5: 16 : "laat uw licht schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, " maar wel een wijze beperking van de openbaring van zichzelf, die hier geëist wordt, voor een bepaald gebied van het zedelijk handelen. De waarachtige openbaring van het Christen-zijn mag niet ontaarden in een te koop lopen met eigen deugd; het goede mag niet daarom worden gedaan, opdat het door de mensen gezien wordt; de Christelijke heiligheid mag niet willen glinsteren en schitteren, anders wordt zij dadelijk tot schijnheiligheid. Schijnheilig nu is niet slechts hij, die de gerechtigheid huichelt, slechts haar schijn zoekt, zonder haar werkelijkheid, die de schijn van godzaligheid heeft, maar haar kracht verloochent (2 Tim. 3: 5), maar ook hij, die haar

werkelijkheid slechts om de schijn zoekt, met de goede werken pronkt (hoofdstuk . 23: 5), en ze daardoor tot middelen van begeerten maakt.

Maar wie gelooft, dat zo’n zonde en ondeugd zo algemeen is in de wereld, en het allermeest bij de allerbesten, en hoe weinig er van dezen zijn, die zonder wereldse eer of gunst te zoeken, goede werken doen? Ja, de wereld komt er nooit toe, dat zij ervare, wat het is, waarlijk aalmoes te geven; want wij zijn toch van dien aard dat, wanneer ons de mensen nooit begonnen te prijzen, of eer, dank en gunst te betonen, een ieder de hand spoedig zou terugtrekken. Dit merkt men daarbij wel op, wanneer men de mensen op het sterkste dringt tot goede werken, dat het God en alle engelen zeer welgevallig is, en Hij daarenboven honderdvoudig wil vergelden, dat nog niemand daaraan wil; vervolgens hebt gij ook dit, dat zulke heiligen spoedig toornig worden en zich terugtrekken, wanneer zij ondank of verachting ondervinden. Daarom kan niemand enig goed werk doen, tenzij hij een Christen zij; want doet hij het als een mens, zo doet hij het niet om Gods wil, maar omwille van eigen eer en genot; hoewel hij de eer van God voorgeeft, zo is het toch gelogen en gehuicheld.

Merken wij hier op, dat de Heere het voor een uitgemaakte zaak houdt, dat allen, die zich Zijn discipelen noemen, aalmoezen geven. Hij neemt het aan als iets, dat vanzelf spreekt, dat zij het voor een dure plicht houden, om naar vermogen te geven tot leniging van andermans gebrek. Het enige punt, waarover Hij handelt, is de wijze waarop de plicht vervuld moet worden. Dit is een zwaarwichtige leer. Zij veroordeelt de zelfzuchtige gierigheid van menigeen in het stuk van geld geven, Hoe velen zijn "rijk bij zichzelf", maar arm voor God! Hoe menigeen, die nooit een penning geeft, om aan de lichamen en zielen van mensen goed te doen! En hebben zulke personen in hun tegenwoordige gemoedstoestand enig recht om Christenen genoemd te worden? Een gevende Zaligmaker behoort ook gevende discipelen te hebben.

De Heere heeft klaarblijkelijk tot doel de mensenharten tot de hemel te verheffen. Het einde van het Evangelie en van alle prediking is, dat de mensen mogen leren in al hun daden meer acht op God te slaan en minder op de mensen, om minder ijverig en zorgvol voor de aarde en meer voor de hemel te zijn. Wat een groot en duurzaam goed is Gods goedkeuring en welbehagen! Hoe arm en ijdel is de goede gedachte van de mensen.

5. En wanneer gij bidt, zo zult gij niet zijn zoals de geveinsden, 1) want die plegen graag, in de synagogen en op de hoeken van de straten staande, te bidden, daar waar verscheidene wegen samenlopen, opdat zij door de mensen gezien mogen worden. Voorwaar Ik zeg u, dat zij met dat gezien worden hun loon weg hebben.

1) Het Griekse woord, waarvan ons woord "hypocriet" afkomstig is, betekent een toneelspeler, die een ander persoon voorstelt, dan hij werkelijk is. Dit woord is dus zeer geschikt, om een huichelaar te beduiden, die zich geheel anders vertoont dan hij waarlijk gesteld is, die de bedriegelijke schijn heeft van een godsdienstig mens, maar met dit al een ondeugend hart in zijn boezem draagt.

6. Maar gij, die u geheel anders dan de geveinsde moet gedragen, wanneer gij bidt, a) ga in uw binnenkamer, waar gij met God kunt alleen zijn, en uw deur gesloten hebbende, opdat niemand u daarbij zou kunnen overvallen, bidt uw vader, die in het verborgen is, zoals Elisa deed in het huis van de Sunamitische (2 Kon. 4: 33), en uw Vader, die in het verborgen ziet (Ps. 38: 10; 44: 22 Luk. 12: 30), zal het u in het openbaar vergelden; wat uitsluitend met het oog op Hem gedaan is, zal ook de uitwerking niet missen hier tijdelijk en daar eeuwig zal de zegen volgen (1 Tim. 4: 8).

a) Hand. 10: 4

Hoe gewichtiger, edeler en hoger een zaak in zichzelf is, des te nauwgezetter moet een mens daarmee omgaan, des te meer alle ostentatie (vertoning) daarbij vermijden; zoveel te slechter en gruwelijker is het, als hij de schijn en de vorm van zo'n zaak aangrijpt en vertoont, om zich gezien te maken onder de mensen, om bewonderd en geëerd te worden. Was dat reeds bij de aalmoezen het geval, zo is het dit nog meer bij het gebed, en juist omdat de zaak van het gebed zoveel gewichtiger, edeler en hoger in zichzelf is, dan die van het aalmoezen geven, werd hij slechts nog meer dan deze tot ostentatie pralen en onwaarheid misbruikt. Alles, wat het geloof in het algemeen zo gewichtig maakt, en zo edel en groot, dat is ook bij het gebed, ja het bidden is eerst het werkelijke in toepassing gebrachte, werkzame geloof. Bidden veronderstelt niet alleen, dat iemand in de openbaringen en beloften van God gelooft, het vordert een gemoed, dat de indrukken van het zichtbare en zinnelijke overwint, zich boven het zichtbare en aardse tot het onzichtbare en hemelse verheft; met het onzichtbare, als met de levende God, met de hemelse Vader in gemeenschap staat, en voor goddelijke invloeden en krachten vatbaar is. Daarom hebben de mensen van alle tijden en volken grote gedachten gehad van het gebed en van de biddende mens, zij hebben de biddende mens, als iemand, tot wie zich de hemel neerbuigt, die in de onzichtbare wereld van licht en leven inzag en met de onzichtbare Godheid gemeenschap had, meer bewonderd, dan hem, die aalmoezen gaf, dan de held en wonderdoener, en zo heeft het ook in alle tijden en onder alle volken niet aan mensen ontbroken, die deze grote, heilige zaak tot onwaardige ostentatie misbruikten, om zich groot te maken in het oog van de mensen.

Hoe hoger de zedelijke waarde van een overtuiging en een handelwijze is, des te meer wordt zij gehuicheld; en het is een eer voor zo iemand, als de zondaars om harentwil huichelen en een eer voor de algemene geest van het volk, waar de zede- en godsdienstloze mens het voor nodig houdt, om zedelijkheid en vroomheid te huichelen; niets is verkeerder, dan dat men de Christelijke godsdienst gering acht, omdat zij gehuicheld wordt. Hoe rijper en ernstiger de zedelijk-godsdienstige geest van een volk is, des te meer heeft de onzedelijke en onvrome de huichelarij nodig. Wanneer de zondaar geen aanleiding tot huichelarij heeft, dan is het slecht gesteld met de geest van het volk, en wel de huichelaar, maar niet het volk, in wiens midden gehuicheld wordt, is te beklagen; het goud wordt het meest nagebootst, omdat het het edelste metaal is.

In de synagogen bidden ook de ware bidders, en dat is niet ten onrechte; maar die graag bidden in de bijeenkomst, in plaats van in de binnenkamer, dat zijn de huichelaars - vooral, wanneer daar ook nog bijkomt: op de straten, waar met zeldzame uitzonderingen het bidden

in zijn uiterlijke vorm in het geheel niet behoort, ja zelfs op de hoeken, waar de grootste samenvloeing van de lopenden is. Daar staan zij, de bozen, die het heiligste werk van stille, innerlijke gemeenschap met God tot een werk van schijn voor de mensen maken; daar zoeken zij het listig uit, om op een door de Farizeeën voorgeschreven gebedsuur op een hoek te zijn, en zij blijven nu staan, alsof zij zeer nauwgezet waren om het uur niet te verzuimen. Want zonder zo'n voorwendsel zich juist tot het gebed op de straat te plaatsen, schijnt ook aan de wereld waanzin toe. Daarom zou zich ook zelfs het onuitdelgbaar waarheidsgevoel van de gruwelijkste huichelaar nog schamen, zo duidelijk is het, dat bidden niet op de straat behoort, zo heeft de huichelarij zelfs nog weer een dekmantel nodig, over haar eigen haar aanklevende schande.

Er is een onbeschaamde vroomheid, die over alle, ook over de tederste en heiligste geheimen van het Christelijke leven praat, zoals men over wind en weer spreekt, maar de ware vroomheid is beschaamd en vreest om hetgeen haar het heiligste en zaligste is voor mensen uit te spreken. Leer iets van uw rozen buiten in de tuin, de half gesloten is de mooiste en gewichtigste, die geheel open is verdort spoedig. Uw hart moet een half open roos zijn, ten hemel bloeiende en geurende, maar voor de wereld in het inwendig leven verborgen. Tot innige vriendschap behoort het kunnen zwijgen, en ook tot de vriendschap tussen ons en God behoort ook enigermate zo'n zwijgen, dat de ziel niet met zelfbehagen alles uitkraamt wat tussen het hart en haar in heilige uren van genade voorvalt, maar ootmoedig en vol eerbied weet te zwijgen van datgene, dat toch geen woord uitdrukken, geen tong uitspreken kan, en genoeg heeft aan de zekerheid: mijn Vriend is de mijne, en ik ben de Zijne.

Het gebed vordert de eenzaamheid, ten minste van het hart; het allerverborgenste plaatsje in het huis van God, dat in ons is; zo moet men ook bij het openbare gebed en midden onder de mensen afgesloten zijn.

Velen komen in de kerk en zeggen duizend gebeden op, gaan weg en weten niet wat zij gezegd hebben; zij bewegen de lippen en horen zichzelf niet. Gij hebt uw eigen gebed niet gehoord en verlangt gij, dat God u zou horen? Ik heb er mijn knieën om gebogen, ja, maar uw gemoed was buiten de kerk; uw lichaam was wel daarbinnen, maar uw gedachten zwierven buiten rond. Uw mond zei het gebed op, maar uw ziel berekende uw renten, uw woeker, uw koopmanschap, uw huizen en akkers, uw goederen en uw vrienden. Omdat de duivel weet, dat ons het gebed het meeste nut aanbrengt, daarom vervolgt hij ons bij het gebed het meest. Dikwijls liggen wij op ons bed uitgestrekt en denken aan niets; maar wanneer wij ons tot het gebed gereed maken, dan wekt hij duizend vreemde gedachten in ons op, opdat wij van het gebed maar geen nut zouden hebben!

Mijn gedachten stijgen zo zelden ten hemel op, omdat het aardse mij vervult en ik daarvan niet los ben gemaakt. Ik ben gelijk aan de zieke, die de heilzame maar bittere drank niet durft aan de lippen zetten, zoals ook aan de luiaard, wiens bezigheden hem roepen, terwijl hij zich omwendt op de legerstede; eigenlijk is het met mij erger gesteld, want werkzaamheid, bittere teugen, alles zou mij minder kosten dan gebed; gebed is een zware last, die ik niet durf aanroeren; het is als sloot helse macht mij hart en lippen beide. Zou de satan zelf, vijand van mijn ziel, mijn voorrecht van het gebed benijdende, op die wijze mijn val willen bewerken?

Ja, hij is het, want zo handelende, doe ik niet mijn wil, maar die van een ander. Ik wil de handen tot U uitsteken, maar ik kan het niet; een benauwende droom verlamt mijn geestelijk leven; ik wil mijn ziel opheffen, maar de ziel laat zich niet opvoeren; maar Heere! als Uw liefde die tovercirkel breekt, als de duivelse banden verbroken worden, als het gebed waarlijk een bidden wordt, als de Heilige Geest terugkeert in het hart, dan hervind ik de kalme, hemelse vreugde, die de aarde niet geeft; het gebed, waar ik een ogenblik te voren tegen opzag, is mij vreugde; ik zou veel, lang, altijd willen bidden; ik versta de volheid van het lied van de Serafijnen, dat zij en eeuwig zingen: "Heilig, heilig, heilig is de Heere, de Almachtige!" Heere! doe de bron van de ware geestelijke goederen rijkelijk vloeien. Uw vrede, liefde, heiligheid mogen op mij neerdalen - leer mij bidden.

7. Ook door de vorm tracht men God op gelijke wijze te bedriegen, als men het mensen doet door de zo-even genoemde wijze van bidden. En als gij dan bidt, gebruikt geen zinloos verhaal van woorden, zoals de heidenen, die menen, dat zijhun vele aardse behoeften (vs. 32) elk in het bijzonder moeten optellen, die ook vele goden hebben en menen, dat zij door een over te slaan die zouden beledigen, en die menen, dat zij door gedurig herhalen van dezelfde woorden de godheid zullen vermoeien en bewegen (1 Kon. 18: 26 Hand. 19: 34). Zij gebruiken vele woorden zonder erbij te denken, zoals ook wel doorhuichelaars (vs. 2 en 5) gebeurt (hoofdstuk . 23: 14 Jes. 1: 15), want zij menen, dat zij door hun veelheid van woorden verhoord zullen worden, dat men het de godheid vele malen moet voorzeggen, dat zij dan eindelijk zal verstaan wat men wil, en geven wat men begeert.

8. Wordt dan, in zo verre in zo’n voorstelling dezelfde heidense dwaling verborgen ligt, waardoor zij de heerlijkheid van de onverderfelijke God hebben veranderd in de gelijkenis van de verderfelijke mens (Rom. 1: 23), hun niet gelijk, maar gebruikt integendeel bij uw gebeden slechts weinige woorden (Pred. 5: 1 Sir. 7: 15); want uw Vader weet, wat gij van node hebt, eer gij Hem bidt; het is dus niet nodig Hem eerst wijdlopig te onderrichten omtrent uw belangen, maar Hij wil in u een ootmoedig hart, een gelovig verlangen en een geheel tot Hem en Zijn rijk verheven gezindheid; bezit gij dit, zo is één woord meer dan anders duizend.

Tot bidden is meer het hart dan de tong nodig, meer zuchten dan woorden, meer geloof dan verstand (Mark. 11: 23).

Men moet kort bidden, maar dikwijls en ernstig (Luk. 18: 1vv.), want God vraagt er niet naar, hoeveel en hoe lang men bidt, maar hoedanig het is en of het van harte gebeurt. De wijze, waarop wij moeten bidden, is dat men weinig woorden gebruikt, maar vele en diepe meningen of bedoelingen. Hoe minder woorden hoe beter gebed; vele woorden en weinig inhoud is heidens.

Juist dat misbruiken van het gebed, dat Christus hier voornamelijk voor ogen heeft, heeft in Zijn kerk het burgerrecht verkregen, namelijk door de rozenkrans van de Rooms Katholieke kerk, en toch is juist dat gebed, dat Hij in vs. 9 tegenover het "ijdel verhaal van woorden" stelt, in dienst van deze verkeerdheid gebruikt.

Het gedachteloze rozenkrans-bidden kwam in zwang door de heilige Dominicus, die van degenen, die de 150 Psalmen niet konden opzeggen, eiste, dat zij 15 maal 10 Ave Maria's en voor elk van deze 15 tientallen een "Vader ons" zouden bidden en dit op de rozenkrans zouden aftellen.

9. Gij dan, wanneer gij uit een voorbeeld wilt zien, hoe in weinig woorden oneindig veel kan gebeden worden, ja alles, wat gij naar lichaam en ziel voor u en anderen, voor tijd en eeuwigheid nodig hebt, bidt aldus: a) Onze Vader, die in de hemelen zijt! Uw naam worde geheiligd.

a) Luk. 11: 2

Een koning, zo schrijft hier Quesnel, die zelfs het supplicaat of het verzoek opstelt, moet grote lust tot geven hebben (Jes. 65: 24 Joh. 16: 23).

10. Uw koninkrijk kome. Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde.

11. Geef ons heden ons dagelijks brood.

12. En vergeef ons onze schulden, zoals ook wij vergeven onze schuldenaren.

13. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de
a) boze. Want Uw is het koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen.

a)MATTHEUS. 13: 19

Over de samenhang van de verschillende delen van dit gebed onder elkaar, en de verklaring van de woorden in het bijzonder, zullen wij pas bij Luk. 11: 2vv. 11: 2), waar wij het "Onze Vader" weer vinden, nader spreken; hier hebben wij allereerst slechts met algemene gezichtspunten te doen. Wij willen ons niet al te lang bezig houden met de vragen, die veel behandeld zijn door de geleerden, of het gebed des Heren hier bij Mattheus of Lukas op zijn oorspronkelijke plaats staat, en of de Heere het geheel vrij uit Zijn eigen binnenste heeft voortgebracht, of uit verschillende reeds aanwezige gebedsformules van de joden heeft samengesteld. Wat de tweede van deze vragen aangaat worden in Rabbijnse en Talmoedische geschriften voorzeker vele stellingen en gedachten, die aan de afzonderlijke beden verwant zijn, gevonden:

"Onze Vader in de hemel - Uw naam worde geheiligd en Uw gedachtenis verheerlijkt. Kome het rijk van de Messias, het rijk van God, de verlossing van Israël. Geheiligd worde Uw naam in deze wereld, zoals deze in de hemel geheiligd wordt; de Israëlieten zijn engelen op aarde, de engelen heiligen de naam van God in de hemel, de Israëlieten op de aarde. De behoeften van Uw volk zijn vele; moge het U, o God, behagen, aan ieder van hen zoveel te geven als tot hun voeding nodig is, en aan ieder volk wat zij behoeven. HEERE, onze God, maak dat wij Uw wetten volgen; leid ons niet in de hand van de zonde, niet in de hand van de overtreding,

niet in de hand van de verzoeking, niet in verachting; verwijder ons van de boze neiging, verbind ons met de goede neiging. "

Nu kan het niet meer nauwkeurig bepaald worden, hoeveel daarvan werkelijk vóór Christus bij de joden voorhanden was, en hoeveel eerst later van het Christendom tot hen overgegaan is; ook ten opzichte van het eerste zou altijd nog daarop van toepassing zijn wat Stier zegt: dat was nog slechts "een voorbereidend streven tot deze allerlevendigste formule vol geest in de letter, waarvan thans de Heere, de Meester met de zeer wonderbaarlijke kortheid alles samenvat voor de Zijnen, wat behoorde tot het: "gij dan bidt aldus. " Wat nu de eerste van die beide vragen aangaat, zo heeft klaarblijkelijk pas bij Mattheus het gebed des Heren zijn juiste plaats, die volkomen in de samenhang past, terwijl de Heere, nadat Hij het valse en vergeefse bidden bestraft had, niet kon nalaten een vrije, korte vorm op te stellen, van de wijze waarop en van wat wij moeten bidden; maar ook hij Lukas wordt de herhaalde mededeling van het gebed door de daar genoemde aanleiding geheel vanzelf verklaard, zoals wij te zijner tijd uitvoeriger zullen aanwijzen. Van niet veel groter belang is een derde vraag, waarover de geleerden veel heen en weer gesproken hebben, of namelijk Christus met dit gebed een bepaalde formule heeft willen opstellen, door de Christen vast te houden, en dikwijls en woordelijk te gebruiken, of slechts een algemeen schema van hetgeen de Christenen altijd en onder alle omstandigheden moesten bidden. In het eerste geval zou Zijn woord: "Gij dan, bidt aldus" betekenen: "in deze vorm en met deze woorden"; in het tweede zou het slechts willen zeggen: "in zo’n zin als in de volgende gebeden uitgesproken is, zo kort en toch zo rijk van inhoud, zo geestelijk en tevens zo broederlijk. Naar onze mening is Zijn woord hier in de tweede betekenis bedoeld, zoals dan ook niet kon verwacht worden, dat de discipelen het gebed aanstonds volledig zouden bewaren en voortaan ook werkelijk zouden gebruiken. In Lukas 11: 1vv. is het daarentegen niet slechts te doen om een algemeen schema, maar ook om een bepaalde formule, en de Christelijke kerk heeft zeer juist gehandeld, wanneer zij beide doet, zich volgens het voorbeeld van Christus en de apostelen (Joh. 17: 1vv. Hand. 1: 24vv. ; 4: 24vv.), niet tot deze formule beperkt, maar integendeel door Gods Geest ook andere gebeden in het hart van haar leden laat opwekken, daarbij echter het gebed des Heren voor haar voornaamste en heiligste gebed houdt, dat gedurig bij haar godsdienst en haar heilige handelingen en gedurig in het gewone leven van de Christenen behoort voor te komen. Over de doxologie (lofprijzing) aan het slot: "want van U is het koninkrijk enz. , " hebben wij reeds gesproken 29: 12). Over de aanspraak: "Onze Vader, " zij alleen opgemerkt, dat de dikwijls door Rooms Katholieken gebruikte naam "Vader ons, " zoals ook van de Duitsers, naar Luthers vertaling: "Vater unser" ontstaan is, omdat de woordschikking genomen is van het Griekse pater en het Latijnse Pater noster.

Eindelijk is nog te spreken over het getal van beden. De Lutherse kerk rekent zeven beden, de Gereformeerde slechts zes, omdat deze de woorden: "leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze, " (Luth. het boze) samenvoegt. De laatste heeft echter zeker een andere en sterkere betekenis dan de eerste, terwijl bovendien het zestal, indien het een zinnebeeldige betekenis heeft, toch slechts een zodanige heeft, die hier niet thuis hoort. Wij volgen daarom de telling van zeven. Overzien wij nu deze in betrekking tot elkaar, zo merken wij het volgende op: a. in de 4 eerste beden bidden wij ons alle goeds te schenken; in de 3 laatste om afwending van alle kwaad; b. in de 3 eerste is het te doen om Gods eer, in de vier laatste om

onszelf; c. de vierde bede om het dagelijkse brood is door 3 voorafgaande en 3 volgende beden, die allen op het geestelijke betrekking hebben, ingesloten, omdat het rijk van God en de zaligheid van de zielen ons grootste belang is (Luk. 10: 41vv.) en daarom ook ons eerste en ons laatste gebed moet zijn (vs. 33); d. de 1e en 4e bede hebben betrekking op God als Schepper en Onderhouder; de 2e en 5e op God als Verlosser; de 3e en 6e, de laatste in betrekking met het 7e, staan in betrekking tot het werk van de Heilige Geest.

Bekend is de uitlegging van het gebed, die Matthias Claudius, (een schrijver voor het volk onder de naam van "Wansbecker Bote, " geb. 1740 in het Holsteinse, gestorven te Hamburg op 21 januari 1815), in een brief aan Andreas geeft: "Ziet, wanneer ik het wil bidden, dan denk ik eerst aan mijn zalige vader, hoe goed die was en mij zo graag iets wilde geven, en dan stel ik mij de gehele wereld als mijn vaders huis voor, en alle mensen in Europa, Azië, Afrika en Amerika zijn dan in mijn gedachten mijn broeders en zusters; en God zit in de hemel op een gouden stoel en heeft Zijn rechterhand over de zee en tot aan het einde der wereld uitgestrekt, Zijn linker- is vol zegen en goede gaven. De bergtoppen rondom roken - en dan begin ik: "Onze Vader, die in de hemelen zijt, uw naam worde geheiligd!" Reeds dat versta ik niet. De Joden moeten bijzondere geheimen van de naam van God geweten hebben; ik heb daar vrede mee en wens slechts, dat het aandenken aan God, en alles, waaruit wij Hem kunnen kennen, mij en alle mensen boven alles groot en heilig moge zijn. "Uw koninkrijk kome, " hierbij denk ik aan mijzelf, hoe het in mijzelf heen en weer geslingerd wordt en nu eens dit, dan dat de bovenhand heeft, en dat dit alles kwellingen van het hart zijn en ik daarbij geen rust vind. En dan denk ik hoe goed het voor mij zou zijn, wanneer toch God aan al die twist een einde maakte en mij zelf wilde regeren. "Uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo op aarde; " hierbij stel ik mij de hemel met de heilige engelen voor, die met vreugde Zijn wil doen; geen kwelling raakt hen aan, zij weten niet van liefde en zaligheid, wat zij zullen doen, en zingen dag en nacht, en dan denk ik: Och, dat het zo ook op aarde was! "Geef ons heden ons dagelijks brood. " Ieder weet wat dagelijks brood is en dat men eten moet zo lang men hier in de wereld is, en dat het ook goed smaakt. Daaraan denk ik dan, ook komen mij mijn kinderen in de gedachte, hoe graag die eten, en hoe handig en vrolijk zij bij de schotel zijn. En dan bid ik, dat de lieve God ook toch iets te eten wil geven. "Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren. " Het is smartelijk wanneer men beledigd wordt en de wraak is de mensen zoet. Dat komt mij ook zo voor, en ik zou er wel lust in hebben; dan komt mij echter de onbarmhartige dienstknecht uit de gelijkenis voor de geest, en het hart ontzinkt mij, en ik neem mij voor mijn dienstknecht te vergeven, en hem geen woord van de 100 penningen te zeggen. "Leid ons niet in verzoeking; " hier denk ik aan allerlei voorbeelden, hoe er mensen onder deze en gene omstandigheden van het goede zijn afgeweken en gevallen zijn, en dat het mij niet beter zou gaan. "Maar verlos mij van het boze, " nog zijn mij hier de verzoekingen in de gedachte, en dat de mens zo makkelijk kan verleid worden en van de effen baan kan komen. Tevens denk ik ook aan alle moeite van het leven, aan tering en ouderdom, aan barensnood, koudvuur en krankzinnigheid en de duizendvoudige ellenden en zielesmarten, die er in de wereld zijn en de arme mensen martelen en kwellen, terwijl er niemand is, die helpen kan. Gij zult ondervinden, Andries, wanneer de tranen niet vroeger zijn gekomen, hier komen zij zeker, en men kan zo hartelijk verlangen en in zich zo bedroefd en neergeslagen worden, alsof er in het geheel geen hulp ware. Maar dan moet men

ook weer moed scheppen, de hand op de mond leggen en als in triomf voortgaan: "Want Uwer is het koninkrijk en de kracht, en de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen!"

Geen gedeelte van de Schrift is zo volkomen en tevens zo eenvoudig als dit. Het is het eerste gebed, dat wij, kleine kinderen zijnde, leerden stamelen. Hierin bestaat zijn eenvoudigheid. Het bevat de kern van alles wat de verst gevorderde heilige kan begeren, ziedaar zijn volkomenheid. Hoe meer wij ieder woord daarvan wegen, des te meer zullen wij voelen: "dit gebed is van God. "

14. a) Want, om hier nog nader terug te komen op de bede in vs. 12 , waarom die nog een bijvoeging heeft, die een eis aan u bevat, zo gij u met de verhoring van zo'n bede wilt vertroosten, indien gij de mensenhun misdaden, die zij tegen u bedreven hebben, vergeeft, dan zal uw hemelse Vader ook u vergeven, wat gij tegen Hem gezondigd hebt.

a)Mark. 11: 25 Kol. 3: 13

15. a) Maar indien gij de mensen hun misdaden niet vergeeft, zo zal ook uw Vader uw misdaden niet vergeven.

a)MATTHEUS. 18: 35 Jak. 2: 18 Sir. 28: 1vv.

God om vergeving bidden als om een veelbetekenend goed en het anderen weigeren, die ons daarom bidden, dat is met God de spot drijven.

Het is opmerkelijk, dat noch de verlossing noch de vergeving der zonden afhankelijk gemaakt wordt van een middelaar (Christus) en hetgeen die teweegbrengt, niet van diens dood, zoals ook de komst van het Godsrijk niet aan de persoon van de Messias verbonden wordt - een bewijs, dat het Onze Vader van de Heere Jezus zelf afkomstig is, die er toen deze persoonlijke betrekkingen nog niet kon bijvoegen.

In vs. 12 wordt gesproken van ofeilhmata = schulden, in deze verzen van paraptwmata = overtredingen, misslagen. Hierbij zegt Luther: Opdat Christus ons des te meer tot vergeving opwekke, heeft Hij ook vriendelijker woorden gebruikt, Hij zegt niet "hun boosheid en misdaad", maar "hun misslagen", hun misslag is zo'n zonde, die meer uit gebrekkigheid of onwetendheid gebeurt, dan uit boosheid. Dit doet de Heere om uw toorn te stillen en u te bewegen graag te vergeven. Want voor God is en moet de zonde zo groot zijn, dat zij de eeuwige verdoemenis verdiend heeft, hoewel het een geringe zonde en slechts een gebrek is, wanneer hij het niet erkent of u niet om vergeving vraagt; maar door mij en u wil Hij de zonde niet zo hebben aangezien, als wie het niet toekomt de zonde te straffen maar te vergeven, zoals ook Christus zelf gebeden heeft (Luk. 23: 34): "zij weten niet, wat zij doen. "

16. a) En wanneer gij, vrijwillig tot geestelijk bepeinzen vast, zoals dit bijv. de Farizeeën tweemalen elke week doen (Luk. 18: 12), toont geen droevig gezicht, trachtniet door uiterlijke gebaren van droefheid uw vroomheid te tonen, zoals de geveinsden, die Farizeeën en Schriftgeleerden, wie het overal slechts om de schijn van godsdienst te doen is, terwijl zij

haar kracht verloochenen; want zij mismaken hun aangezichten, omdat zij het haar van hoofd en baard wild laten en met as bestrooien, en met neerhangend hoofd daar heengaan 14: 2"), opdat zij door de mensen mogen gezien worden, als zij vasten, 1) zij aanstonds in het oog vallen als hen, die zichzelf uit vroomheid een zwaar juk hebben opgelegd. Voorwaar Ik zeg u, dat zij hun loon weg hebben in de bewondering van de grote menigte, die zij ontvangen.

a) Jes. 58: 3 MATTHEUS. 9: 14 Mark. 2: 18 Luk. 5: 33

1) Grieks: opdat zij aan de mensen voorkomen als vastende, d. i. opdat de mensen zien, dat zij vasten.

17. Maar gij, mijn discipelen, van wie Ik eis, dat gij geestelijke dingen ook geestelijk volbrengt, en dat uw verootmoediging een innerlijke en niet zozeer een uiterlijke zij, als gij vast, doet het tegenovergestelde, zalft uw hoofd, en wast uw aangezicht, alsof gij naar een maaltijd gaat (2 Sam. 12: 20 Jes. 61: 3 Ps. 23: 5 Luk. 7: 46).

18. Opdat het door de mensen niet gezien worde, als gij vast, 1) maar door uw Vader, die in het verborgen is, waar men zich voor het menselijk oog probeert te verbergen (vs. 4 en 6); en uw Vader, die in het verborgen ziet, en dat het liefste heeft wat tussen u en Hem alleen voorvalt, zal het u in het openbaar vergelden, als die lof en eer en onvergankelijkheid dengenen toedeelt, die met volharding in goeddoen het eeuwige leven zoeken (Rom. 2: 7).

1) Opdat gij aan de mensen niet voorkomt als een vastende d. i. opdat de mensen niet zien, dat gij vast.

De goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzaken, en matig, rechtvaardig en godzalig in deze wereld te leven, dat is het vasten, dat wij onszelf moeten opleggen, niet slechts op zondag of op vrijdag, maar op alle dagen. Dan moeten wij menige zoete beet laten liggen, hoe de wereld ook lokt, menigen kelk van vreugde laten voorbijgaan, hoe vlees en bloed ook daarnaar haken. Daarbij schrijft de hemelse Vader de Zijnen nog menige bijzondere vastentijd voor, wanneer Hij ons huis een kruis toezendt, of er een misoogst op onze akkers is, wanneer Hij ons een dierbaar bezit ontneemt, waaraan onze ziel hangt en spreekt: "Mijn genade zij u genoeg. " Dat is uw vasten, lieve ziel, en nu heb acht op uw vasten, dat ook daar geen huichelarij, geen Farizeïsme opkome. Er zijn mensen, die menen, dat een neerhangend hoofd, een neergeslagen oog, een droevig gelaat, een klagende toon, een bestendig wee en ach over de boze wereld, de ware Christen maakt, en dientengevolge oefenen zij zich in zulke droevige gebaren. Kon men echter achter dat masker zien, zo zou men dikwijls daarachter bedriegerij, zeer onheilige gedachten en wereldse lusten vinden. Een treurig gezicht betekent niets, maar een verslagen hart (Hos. 2: 13 Ps. 51: 19); slaat acht op uw vasten, dat er geen hoogmoed mede onderlope. Ik weet niet, of er heden ten dage en hier te lande ook nog zulke Farizeeën zijn, die zich op hun zelfverloochening en wereldverachting zeer verheven en trots neerzien op tollenaars en zondaars; wanneer er dezen waren, die er iets verdienstelijks in stelden, dat zij beter zijn dan andere mensen, omdat zij wegblijven van menig werelds vermaak, dezen, die voor kinderen van de wereld niets hebben dan verachting en verdoemenis en menen, dat zij reeds de heilige krans om het hoofd droegen, de anderen

daarentegen het Kaïns-teken op het voorhoofd, tot hen zou ik zeggen: "Niet zo, lieve broeders! Wij willen er geen verdienste in stellen, wanneer wij de begeerlijkheden van de wereld ontvluchten, maar laat ons ootmoedig de Heere danken, dat Hij ons bewaard heeft voor grote zonde. Wij willen onze dwalende medemensen niet verdoemen, maar hen broederlijk sparen en priesterlijk voor hen bidden. Geeft eindelijk acht op uw vasten, dat geen verborgen boosheid u het hart vergiftige. Wanneer God ons laat vasten, ons een kruis oplegt - hoe dikwijls gebeurt het dan, dat een geheime boosheid op God en de wereld, een stille nijd tegen degenen, die het beter hebben dan wij, een teruggehouden begeerte naar de verboden vrucht zich in ons hart nestelt. Daarvoor behoede ons God! Maar wanneer gij vast, zalf uw hoofd en was uw aangezicht; draag uw kruis met geduld, strijd uw strijd in stilte; de wereld echter zie in uw aangezicht de vrede van de kinderen van God en in uw oog de overwinning van het geloof, dat de wereld overwint.

Vasten, of het zich bij gelegenheid onthouden van voedsel, ten einde het lichaam in onderwerping aan de geest te brengen, is een verrichting, waarvan dikwijls in de Bijbel gesproken wordt, en gewoonlijk in verband met bidden. David vastte, toen zijn kind ziek was. Paulus en Barnabas vastten, toen zij ouderlingen aanstelden. Esther vastte, voordat zij naar Ahasveros ging. Het is een onderwerp, waaromtrent wij geen rechtstreeks gebod in het Nieuwe Testament vinden. Het schijnt aan een ieders bescheidenheid te zijn overgelaten, of hij wil vasten of niet. In dit gemis van rechtstreeks gebod kunnen wij grote wijsheid opmerken. Menig arme heeft nooit genoeg te eten, en het zou een kwelling zijn hem te zeggen, dat hij vasten moet. Menig ziekelijk mens kan ternauwernood staande gehouden worden met de nauwlettendste zorg voor diëet en zou zonder wezenlijk nadeel niet kunnen vasten. Het is een punt, waaromtrent ieder in zijn eigen gemoed verzekerd moet zijn en niet haastig anderen veroordelen, die daarin niet met hem overeenstemmen. Een ding moet niet vergeten worden. Wij moeten niet voor de mensen maar voor God vasten.

Ook hierin is van het vasten van de enkele, tot bijzondere kastijding van het vlees sprake (2 Sam. 12: 16 Ps. 35: 13 Dan. 9: 3 MATTHEUS. 4: 2 Luk. 2: 37 Hand. 10: 30; 2 Kor. 11: 27 MATTHEUS. 27: 21; 1 Kor. 7: 5). Er wordt hier niet gesproken van openlijke vastendagen, zoals niet slechts de Joden, maar ook de oudste Christelijke kerk er velen hield (Richt. 20: 26; 1 Sam. 7: 6; 2 Sam. 1: 12 Jud 20. 26 1Sa Ezra 8: 2 Esth. 4: 3, 16 Jon. 3: 5, 8 Hand. 13: 2, 3; 14: 23 2 Kor. 6: 4, 5 13. 2, 3 Deze zijn daarom hier evenmin verboden, als vs. 6 het gemeenschappelijk gebed, indien slechts in het oog gehouden wordt, dat alles moet gebeuren uit aandrang van ons hart, dat worstelt naar heiligmaking. Het vasten moet daartoe dienen, om ons los te maken van de macht, die het vlees en de wereld over ons uitoefenen, maar wanneer wij ons nu juist daarvan bedienen, om in de wereld hoger te stijgen, hoeveel verder verwijderen wij ons dan van God, in vergelijking met hetgeen wij vroeger zijn geweest.

II. Vs. 19-34. De Heere wilde Zijn discipelen een betere gerechtigheid dan die van de Schriftgeleerden en Farizeeën leren (hoofdstuk . 5: 20); en Hij heeft hun getoond, dat Hij een gerechtigheid bedoelde, die dieper wortelde, verder reikte, hoger streefde (hoofdstuk . 5: 21-48), een gerechtigheid, die niet met oppervlakkige schijn, met het werk van ogendienst, met loonzuchtig drijven zich tevreden stelt, maar berust op een in God verborgen leven (hoofdstuk . 6: 1-18). Nu zegt Hij hun ook, onder welke voorwaarde alleen zo’n gerechtigheid

de hunne kon zijn, uit welke grond van hart deze ontspruit (vs. 19-21), en wat voor een oog zij in de geest van hun gemoed moeten hebben, om overal het juiste te zien en te treffen (vs. 22 en 23). Nu grijpt Hij, om den grond van hun hart van alle onkruid te reinigen, in dit hart in, en dringt bij hen aan op zo’n gehele en onverdeelde overgave aan God, dat alles, wat in de wereld is, hun of tot een voorwerp van verachting of geringschatting (vs. 24), of ten minste tot niet meer dan een bijzaak wordt, waarom zij zich niet bekommeren (vs. 25-34). De mens zoals hij van nature is, is vol zorgen en draagt liever een bezwaard, dan een licht hart; hij is echter ook een kind van de lichtzinnigheid en zet zich juist over datgene heen, wat hem werkelijk ter harte moet gaan. Nu wordt ons aan de andere zijde de vrolijke onbezorgdheid van de wedergeboren kinderen van God getoond, maar aan de andere zijde ook die zorg, die al hun denken en peinzen, al hun tijd en kracht bezig moet houden.

19. Gij, Mijn discipelen, van wie Ik niet alleen een hogere gerechtigheid eis, maar die Ik ook daartoe leiden wil, zult niet zijn als de Schriftgeleerden en Farizeeën, die even hebzuchtig zijn (hoofdstuk . 23: 14 Luk. 16: 14), als zij naar ijdele eer begerig zijn (vs. 2 en 5). Vergadert u a) geen schatten op de aarde, waar ze, indien zij in een rijke voorraad van kostbare klederen bestaan 14: 19"), de mot die er zich van buiten aan hecht en, als ze van edele metalen zijn (Jak. 5: 3), de roest, een verderf dat van binnen voortkomt, verderft, en waar, als men van goud en zilver zou kunnen zeggen, dat noch mot noch roest ze verteert, de dieven doorgraven en stelen, wier bezit dus zeer onzeker en met vele zorgen en verdriet verbonden is.

a) Spr. 23: 4 Hebr. 13: 5

20. Maar a) vergadert u, in plaats van zulke schatten, die aan verderf of verlies onderworpen zijn, schatten in de hemel, waar ze, die andere schatten, die gij u zou verzamelen, noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen; want de schatten, die men in de hemel verbergt, kunnen door geen enkele verwoestende macht, noch van buiten, noch van binnen, vernietigd of verminderd worden.

a)Luk. 12: 33; 1 Tim. 6: 19

21. Zijn nu deze schatten in de hemel het deel, dat zich uw hart verkiest, zo zal ook al uw denken en peinzen, al uw doen en zoeken hemels worden, overeenkomstig het doel van uw zoeken en verlangen; want waar uw schat is, die gij najaagt, daar zal ook uw hart zijn, met al zijn neigingen en begeerten, en dit hart neemt nu vanzelf de natuur en de aard van de goederen aan, die het met zijn liefde omvat (Luk. 12: 33vv.). Dit geldt van de beide soorten van goederen, zowel van die van de hemel als vandie van de aarde.

Wat een buitengewone weelde in de oude tijd in kleren werd gedreven, daartoe vormt het bewijs, wat Horatius (Epp. I, 6, 43 v.) vertelt. De bijzonder ijdele koningin Elizabeth van Engeland (zij regeerde van 1558-1603 na Chr.) liet in haar garderobe 3000 verschillende kledingstukken achter. Door de Heere is nu hier niet het bezit van rijkdommen, niet het aannemen daarvan verboden, wanneer zij ons volgens Gods beschikking ten deel vallen, maar wel het "verzamelen" d. i. het onophoudelijk streven ernaar, waarbij men zich de vermeerdering van bezit tot zijn voornaamste bezigheid, tot het hoogste doel, tot hoofdzaak

maakt (Ps. 62: 11). Dit begerig verzamelen is onchristelijk; het is niet alleen dwaasheid, omdat de schatten niet alleen niets vast, zeker blijvends zijn, maar integendeel door de natuur en door menselijke macht ons spoedig ontrukt kunnen worden; het verraadt ook een onheilige zin, een lust tot vertoning, en dooft het vatbare voor goddelijke en geestelijke zaken uit. Een heilige gave van de Geest is daarbij niet denkbaar; de gierigheid is de macht die al het edeler gevoel verdrijft. Het behoort intussen tot de raadselen van het menselijk hart, aardse schatten tot zijn God te maken, zelfs dikwijls in de ouderdom daarmee te beginnen, wanneer men op zijn afreizen bedacht mocht zijn.

De schatten, die wij ons in de hemel moeten verzamelen, bestaan niet in geldsommen, die wij voor weldadige doeleinden aangewend, of tot het bouwen van kerken gegeven hebben; indien dat zo was, zou het zijn: "Zalig zijn de rijken, die vele zaken van dien aard kunnen doen, maar wee u armen!" De hemelse schatten zijn de zodanige, die ook de armste mens kan verzamelen, namelijk toeneming in geloof, hoop en liefde, in kennis van de Heere, in gaven van de Heilige Geest.

Een schat van goede werken, van werken van liefde zijn een kapitaal, dat in de hemel gedeponeerd is, daar zeker staat en onmetelijke renten opbrengt; hij is arm, die in de hemelse bank niets heeft staan.

Waar uw hoogste goed is, het doel van uw willen, zoeken en streven, daar is uw verlangen, uw denken, uw neiging heengericht, die hangt gij aan, daar bemint en leeft gij, daar zijt gij met het innerlijke van uw wezen meer waarachtig dan ergens anders. En zoals de wereld is, waar gij uw schat, uw goed, uw doel hebt, waar gij met uw verlangen, uw lust en uw neiging zijt, zo wordt gij zelf; het geliefde en gezochte vormt uw innerlijk wezen naar zichzelf, en gij wordt aards, wanneer gij naar aardse zorgen streeft en die aanhangt, en hemels, wanneer uw schat in de hemel is.

Hoe de valse geestelijkheid, waarvan de Heere (in vs. 1-18) gesproken heeft, van begin af aan met de valse wereldgezindheid, waarover wij in deze afdeling spreken, samenhangt (de wereldse gezindheid met het vasten, de hebzucht en heerschappij met lange gebeden, het gierig zijn met het aalmoezen geven), heeft de geschiedenis van de middeleeuwen van de kloosters en van de hiërarchie voldoende geopenbaard. De wereldzin in het najagen van de wereld is de meest eigenaardige karaktertrek in de hiërarchie van de monniken. (P. w LANGE).

Heere! Gij hebt ons naar Uw beeld geschapen en het is onrustig in ons, zolang het niet rust in u.

22. Zoals tot verkrijging van de ware gerechtigheid uw hart in de juiste verhouding moet komen tot de schatten van de hemel en tot die op de aarde, dat het zich gene en niet deze verkiest, zo moet ook uw oog, namelijk dat van de Geest, het juiste aanzien en inzien hebben, zodat het de dingen ziet, zoals zij zijn en naar hun ware waarde beoordeelt. Het is op geestelijk gebied evenals op het stoffelijke (vgl. Luk. 11: 34-36). De kaars van het lichaam is het oog; daardoor wordt het van buiten ons omgevende licht in ons opgenomen en alles

waargenomen wat om en naast, boven en onder ons is. Hoeveel komt dan niet op zijn gesteldheid aan. Indien dan uw oog, eenvoudig, onverdorven is, d. i. recht ziende, niet voor de helft of verkeerd, zo zal uw gehele lichaam verlicht wezen; het is dan, alsof het gehele lichaam slechts oog of licht ware, hand en voet bewegen zich zo zeker, dat zij nergens misgrijpen.

23. Maar indien uw oog boos is, dubbel ziende, zodat het de dingen niet geheel, niet in de ware gesteldheid of gedaante, niet in de wezenlijke nabijheid of op de werkelijke afstand, niet in de eigenlijke grootte of de ware vorm, ofwel zelfs het voorwerp dubbel ziet, zo zal geheel uw lichaam duister zijn, al het doen en voornemen richt zich dan naar het verkeerde licht, waarin het oog de dingen gezien heeft, zodat men naast de brug in het water, en door heggen en struiken in het vuur loopt. Indien dan, om de toepassing van het lichamelijke op het geestelijke te maken, het licht, dat in u is, de zichzelf bewuste geest (1 Kor. 2: 11), het u door God tot een licht gegeven verstand (Spr. 20: 27), het geweten, dat goed en kwaad onderscheidt (Rom. 2: 15), duisternis is, als de aan God verwante geest het bewustzijn van zijn oorsprong en zijn waarde verloren heeft, hetverstand niet begrijpen kan, wat van Gods Geest is, maar zich door vleselijke inblazingen in zijn oordeel laat bepalen, als het geweten het goede kwaad en het kwade goed heet, hoe groot zal de duisternis zelf, het van nature zo duistere of blinde gebied van uw hartstochten en neigingen, van uw voornemens en begeerten zijn; deze moest toch eersttot licht worden, door het licht, dat in u is; wanneer dat nu niet alleen meer duister of blind blijft, maar zelfs door het dwaallicht wordt beschenen, hoe verwoest en verward zal het zijn; ziet het in het Farizese Jodendom!

Het verband tussen dit en het voorgaande is niet zo dadelijk te zien, hoewel het onmiskenbaar bestaat; het zoeken naar aardse schatten, dat zo geheel en al tegen het innerlijk geestelijke is, veronderstelt innerlijke onreinheid.

De juiste gesteldheid van het hart en de juiste gesteldheid van het oog staan wederkerig met elkaar in verband. Zal het hart recht gesteld zijn op de hemelse goederen, zo moet het oog juist gericht zijn op het licht.

Zonder reinheid van hart bestaat geen helderheid van geest.

Het woord "eenvoudig" komt soms voor in nadelige zin, om een onervaren, lichtgelovig persoon aan te wijzen; het heeft echter hier en elders in de Heilige Schrift een edele betekenis; het is het tegenovergestelde 1) van alle veelvoudigheid, verdeeldheid van hart en gezindheid, 2) van elke verberging van de ware gezindheid en betekent dus oprechtheid. Voor God gebruikt, wijst het Zijn zuivere liefde aan, Zijn oprechte wil, om mee te delen, waardoor Hij slechts ziet op het verlangen van hem, die naar Zijn gaven verlangt, en niet op het een of ander, wat hij zou schuldig zijn, of wat als gebrek aan waardigheid zou kunnen beschouwd worden (Jak. 1: 5). De ervaring van zo’n waarachtige liefde van God in het geven en vergeven verwekt een verwante gezindheid in de mens, die ze ontvangt, een gezindheid, die zich openbaart in eenvoudig mededelen (Rom. 12: 8), dat evenzo ootmoedig, van elke zelfroem en zoeken van lof en dank of loon verwijderd is (2 Kor. 8: 2; 9: 11, 13). Evenals zich hierin de richting van het hart alleen in betrekking tot God en Christus openbaart, zo ook

in de oprechtheid en reinheid, die aan de andere zijde (2 Kor. 1: 12; 11: 3 Efe. 6: 5) door eenvoudigheid bedoeld wordt.

Er is in het binnenste een gezindheid om het hemelse licht in zich op te nemen, zoals het lichamelijk oog het zintuig is voor de waarneming van het natuurlijk licht; in het binnenste van elke mens is zo'n punt, *)waardoor het licht van de waarheid bij hem ingang moet vinden. Het ligt in het geweten, in de geschiktheid, om het recht van het onrecht, de waarheid van de leugen te onderscheiden. De mens kan weliswaar van zichzelf God niet ontdekken, maar komt God hem tegemoet, zo ontsluit de voorkomende genade een oog in de mens, waardoor hij haar licht kan opnemen, zoals de zon door haar werking een tot hiertoe nog gesloten en onopgemerkte knop opent. Is dit gebeurd, heeft de mens een indruk van de waarheid, van de ernst en de liefde van God ontvangen, zo komt alles daarop aan, dat de mens dit innerlijk oog open en zuiver beware; dan zal het goddelijk licht de gehele mens doordringen en de krachten van zijn geest, van wil, verstand, gevoel en verbeeldingskracht worden verhelderd en in het rijk van het licht ingeleid. Daartoe behoort eenvoudigheid en beslistheid, overgave en streven naar het onvergankelijke. Wanneer daarentegen de mens de edelste kracht van zijn geest van God afkeert en zich in de dienst van beuzelingen en van zonde, in tegenspraak met het ontvangen licht overgeeft, zo wordt zijn innerlijk oog boos, het begint naar de afgoden te lonken; daardoor wordt het verduisterd en onbruikbaar, eindelijk neemt de mens niets meer waar van het goddelijk licht; hij wil niets meer van God horen en in geheel zijn binnenste neemt de duisternis van het ongeloof en van de zonde de overhand. Geen verstand, geen scherpzinnigheid kan het verloren licht vergoeden; de mens raakt in de buitenste duisternis van de afgodendienst (denk aan het voorbeeld van Judas Iskariot).

*) Wij wilden aan het bovenstaande woord van Thiersch geen plaats weigeren, hoewel wij niet als Dächsel zonder meer dit kunnen opnemen. Is werkelijk hetgeen men noemt een sensus communis, een algemeen waarheidsgevoel, een aansluitingspunt in de mens aan te nemen, wij zijn weinig daarmee gevorderd; dan is dat waarheidsgevoel zeker zeer verschillend bij de verschillende mensen, daaronder dezelfde middelen bij de een het woord zich aansluit, bij anderen niet. Naar onze mening is er geen aansluitingspunt voor Gods Geest dan hetgeen Hij pas in de mens schept, en als er iets is in ons, waarover God zich zou ontfermen, dan is het over onze zonde, die evenals de mest is, waarin het zaad wordt uitgebroeid en opschiet. De kleine overblijfselen van het beeld van God, waarvan onze geloofsbelijdenis spreekt, zijn niet anders dan de puin, die eerst moet worden opgeruimd, voordat een nieuw gebouw op die plaats gesticht kan worden. Het geweten ontwikkeld, zal op geen wijze anders dan tot brave mensen vormen, nooit tot godvrezende, en noodzakelijk moet die richting, die van het geweten verwacht, wat het niet geven kan en enkel op het geweten aandringt, eindigen in eigengerechtigheid. Deze verzen staan in verband met vs. 19-21 , zo merkt Klinkenberg op: "Wanneer gij de aardse schatten als uw hoogste goed beschouwt, is uw verstand beneveld, en het kan niet anders zijn, of uw wilsneigingen en handelingen zullen verkeerd wezen. " Het natuurlijk hart vraagt naar niets dan naar het aardse, slechts de wedergeboorte opent het oog voor het koninkrijk Gods. Dat natuurlijke hart is het blinde oog, het is dood door zonden en misdaden. Er is niets in de mens, dat op Christus' lijden als verzoening het "amen" zeggen kan. Het Evangelie is tegen de mens, en vindt alzo bij de natuurlijke mens niets, waarbij het zich aansluiten kan. De bekering is een nieuwe geboorte,

de herborene een nieuw, niet een verbeterd schepsel, God zet geen oude lap op een nieuw kleed. Het zuurdesem is iets geheel onderscheiden van de maten meel. De Heer wil ons dan ook weer hier leren, dat wij duisternis zijn, opdat wij tot Hem de toevlucht nemen, die het licht der wereld is.

(Evangelie op de 15e zondag na Trinitatis).

Uit de rechtvaardiging (vgl. de Evang. op 13 en 14 Zondag na Trinitatis) komt de heiligmaking voort. Wie door Christus' bloed zo duur gekocht is van zonde, dood en de macht van de duivel, die moet zich ook beschouwen als een eigendom van de Heere en Hem zijn gehele leven tot bestendige dienst en gehoorzaamheid toewijden; wie door het zoenoffer van Christus verlost is, diens gehele leven moet een heilig dankoffer worden. Tot de heiligmaking nu behoort een volledige overgave aan God; het hangen aan de wereld, en in het bijzonder de wereldse zorgen doen schade aan de heiligmaking; daarom is het bovenal nodig de zorgen te verbannen, die op de Heere te werpen, en met alle ernst naar het rijk van God te trachten.

24. De Farizeeën menen wel, dat het verzamelen van schatten (vs. 19) aan hun zaligheid geen schade doet, zij verzamelden zich deze met de goede werken, die zij deden (vs. 2, 5, 16), immers ook in de hemel (vs. 20). Dit is een ontzettend zelfbedrog; juist in deze waan van hen openbaart zich het dubbelziendevan hun oog, waardoor hun gehele zijn in de vreselijkste duisternis geraakt is (vs. 22vv.). Niemand kan twee heren dienen, die niet onder elkaar één hart en één ziel zijn, zodat zij in de grond slechts één heer zijn, maar elk voor zichzelf heer willen zijn, en een geheel ander gebied beheersen. Niemand kan dat op dezelfde tijd en met gelijke lust; wie het beproeft zal spoedig tot een beslissing voor de een of ander gedreven worden: want of hij zal de ene, die hij eerst niet met zijn hart toegedaan was, maar die hij uiterlijk tevreden wilde stellen, hoe meer hij voelt, dat deze zich met geen uiterlijke dienst tevreden laat stellen, des te meer inwendig haten en de andere, naar wie eigenlijk de neiging van zijn hart is, met steeds krampachtiger begeerte liefhebben, of hij zal de ene, die eerste, als zich zijn hart in het begin het meest tot deze getrokken voelde, wanneer hij bemerkt, dat hij een vriendelijk heer is, en zijn dienst alleen reeds genoeg voor leven en genot geeft, hoe langer hoe meer met zijn gehele gemoed en met alle krachten van de ziel aanhangen, en de ander, die hem niets kan geven, dat hem waarlijk bevredigde, verachten. Gij kunt, om het nog duidelijker te zeggen, welke twee heren Ik in deze gelijkenis op het oogheb, niet God dienen met de ene helft van uw hart en de Mammon, met de andere helft; het gehele hart (vs. 21), moet zich of tot de Heere God of tot de ander, de Mammon wenden (1 Kon. 18: 21 Luk. 16: 13\).

Het woord Mammon heeft oorspronkelijk de betekenis van vermogen, winst, los geld, en omdat volgens Spr. 10: 15; 18: 11 de have, het vermogen, de rijkdom, voorwerp van vertrouwen in het leven is, zo werd in het Rabbijnsch-Talmoedisch spraakgebruik het woord gebruikt voor rijkdom en gehechtheid daaraan. Deze uitdrukking maakt nu de Heere met opzet door personificatie tegenover God tot de naam van een afgod, om de Farizeeër, de huichelaar, daarmee ernstig toe te roepen: "Gij zijt toch nog afgodendienaar, gij dient een ander naast God - wilt gij horen, hoe hij heet? Mammon! en daarachter ligt de wenk naar de

vorst en god van deze wereld, de afgod, die zich in bekoringen en misleidingen van de schepselen verbergt.

Mammon is een Syrisch woord, dat "winst" betekent, zodat al wat in deze wereld is, of door ons voor een winst wordt gehouden (Filip. 3: 7) mammon is. Voor de een is zijn eetlust zijn mammon en hij dient de buik (Filip. 3: 19), voor anderen hun gemak; hun slaap, hun spelen,

hun tijdkortingen zijn hun mammon (Spr. 6: 9); voor anderen wereldse rijkdommen (Jak. 4: 11); voor anderen eerbewijzen en ambten. De lof en toejuiching van de mensen was de mammon van de Farizeeën; in één woord het zinnelijke ik, het wereldse ik is de mammon, die niet tegelijk met God gediend kan worden; want indien hij gediend wordt, is het in mededinging met Hem en in tegenspraak met Hem. Christus zegt niet: wij moeten niet, of wij zullen niet, maar wij kunnen niet God en de mammon dienen, wij kunnen niet beide beminnen (1 Joh. 2: 15 Jak. 4: 4). Laat ons dan op deze dag kiezen, wie wij willen dienen en bij onze keuze blijven.

Leren wij uit de woorden van onze Heere aangaande het "eenvoudig oog" het ware geheim van de schipbreuk, die zo vele Christenen in hun godsdienst lijden. Daar zijn schipbreuken allerwege. Duizenden in onze kerk zijn niet op hun gemak en onvoldaan met zichzelf, en nauwelijks weten zij hoe dat komt. De reden wordt ons hier geopenbaard. Zij pogen twee heren te dienen. Zij trachten God en de mens te behagen, Christus te dienen en de wereld tegelijkertijd. Laat ons deze misslag niet begaan. Laat ons beslist en recht doorgaande volgers van Christus zijn. Laat onze leuze die van Paulus zijn: "Eén ding doe ik" (Fil. 3: 13). Dan zullen wij gelukkige Christenen zijn. Wij zullen de zon op ons gelaat voelen schijnen. Hart, hoofd en geweten zullen alle verlicht zijn. Beslistheid is het geheim van het geluk in de godsdienst. Wees beslist voor Christus, zo zal uw gehele lichaam verlicht wezen. "

25. a) Daarom, opdat gij in tegenstelling tot degenen, die de ene haten en de ander liefhebben, de zodanigen zijt, die de ene aanhangt en de ander veracht, zeg Ik u, omdat dat verachten niet zo’n gemakkelijke zaak is wegens de vele aardse behoeften, waardoor de Mammon de schijn wekt, dat een mens niet anders kan en mag, of hij moet hem in een zekere mate dienen: Zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten, en wat gij drinken zult; noch voor uw lichaam, waarmee gij u kleden zult. Is het leven niet meer dan het voedsel, en het lichaam dan de kleding. Die nu het meerdere, lichaam en leven, gegeven heeft, zal het ook zeker niet aan het mindere laten ontbreken, niet aan voedsel en kleding.

a) Ps. 37: 5; 55: 23 Luk. 12: 22 Filippenzen . 4: 6; 1 Tim. 6: 8; 1 Petrus . 5: 7 4. 6

26. a) Aanziet, opdat gij van de zorgen omtrent uw voeding los wordt, de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien, noch maaien, noch verzamelen in de schuren, zoals gij mensenkinderen dat doet, en met de ingezamelde voorraad reeds middelen en onderpand van uw voeding in handen krijgt, en uw hemelse Vader voedt nochtans hen, hoewel Hij hun het vermogen niet verleend heeft voorzorgen te nemen voor die tijden, wanneer er niets meer op de velden groeit: gaat gij hen niet zeer veel te boven, gij, die toch Zijn kinderen zijt en tot het eeuwige leven geroepen.

a) Job 39: 8 Ps. 147: 9

27. Wie toch van u kan, met bezorgd te zijn, een el aan zijn lenge toevoegen?

Bij dit vers komt aanstonds de vraag op, aan welke lengte hier te denken valt, of aan die van lichaamsgrootte (Luk. 19: 3; 2: 52) of aan die van levensduur? Luther heeft, zoals uit zijn vertaling van Luk. 12: 25 blijkt, aan de eerste gedacht: "Een zeer dwaze zaak zou het zijn, wanneer een klein mannetje zich in een hoek wilde plaatsen en daar wilde bezorgd zijn en erover nadenken, hoe hij groter zou kunnen worden. Even zo zegt Christus, doet de wereld, wanneer zij er over bezorgd is, hoe zij geld en goed zou kunnen voortbrengen; niemand zal zich rijk maken met bezorgd zijn, maar alles is eraan gelegen of God Zijn zegen wil geven, en niet aan zorgen. " Omdat intussen een el 19: 37) reeds een aanzienlijke maat is voor de lichaamsgrootte, volgens Luk. 12: 26 de Heere echter integendeel iets zeer gerings met de el bedoelt, hebben wij waarschijnlijk aan de levensduur te denken, die hier als een loopbaan van bepaald afgemeten lengte (Hand. 13: 25; 2 Tim. 4: 7) wordt voorgesteld, en dan is een el zeker slechts ene kleine maat (Ps. 39: 6). Verder is de vraag, hoe dit vers met het vorige samenhangt. Nu heeft te voren de Heere ons herinnerd: "Kan het vogeltje vrij zijn van zorgen en zich in zo’n geval als een levende heilige houden, hoewel hij noch akker, noch schuren, noch kasten, noch kelder heeft, waarom doen wij het dan ook niet, die toch het voordeel hebben, dat wij kunnen werken, het veld bebouwen, de vruchten inzamelen en tegen de tijd van nood kunnen bewaren?" Dan verheft echter het verstand zijn bedenkingen. Er kunnen toch misoogsten en jaren van honger komen. Vuur en water, oorlog en andere ongelukken kunnen de voorraad vernietigen, en nu zijn wij toch integendeel er veel erger aan toe dan de vogels onder de hemel; hoe vele mensen, ook godzalige, zijn reeds omgekomen in ellende en gebrek. Tegen zulke gedachten wil de Heere ons beschermen door de andere: dan is ook voor degenen, die omkomen het levenseinde juist door God bepaald; dat overschrijdt niemand (Job 14: 5) hoeveel zorgen hij ook daarover mocht hebben.

De el (lengte van de onderarm, twee spannen) is hier figuurlijk overeenkomstig het algemene beeld, waarnaar de levensduur als een bepaalde maat gedacht wordt.

Ook wij zijn gewend van de levensdraad te spreken, van daar, dat de Heere spreekt van een el, voor een klein gedeelte.

28. En wat zijt gij bezorgd voor de kleding? Bemerkt de lelies in het veld, bijv. de prachtige Keizerskronen (corona imperialis; Hoogl. 2: 1), hoe zij, ook zonder door mensenhand verzorgd te worden, zo fris en vrolijk vanzelf groeien: zij werken niet, om vlas voor hun kleding te bouwen, en spinnen niet;

29. En Ik zeg u, dat ook Salomo, de koning, die door zijn pracht en grootheid tot een spreekwoord is geworden 10: 29"), in al zijn heerlijkheid, wanneer hij zich in al zijn glans vertoonde, niet zo kostelijk en wonderschoon bekleed is geweest, zoals een van deze.

30. Indien nu God het gras op het veld, dat heden is, en morgen, nadat de verzengende oostenwind in één nacht het in dor hooi veranderd heeft 40: 7"), in de oven geworpen wordt,

zo bekleedt, zal Hij u niet veel meer kleden, gij kleingelovigen, die met uw zorgen voor de kleding (vs. 28) zo weinig vertrouwen op Gods macht en goedheid, op Zijn vaderlijke trouw en wijze zorg betoont?

Hij, die zorg draagt voor vergankelijke bloemen, zal voorwaar niet de lichamen verwaarlozen, waarin onsterfelijke zielen wonen.

31. Daarom, omdat gij door zulk kleingeloof tegen God, uw hemelse Vader zondigt, zijt niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten? of wat zullen wij drinken? of waarmee zullen wij ons kleden?

32. Want al deze dingen, die slechts op het tijdelijke leven en zijn behoeften betrekking hebben, zoeken de heidenen, die van God niet weten (1 Thes. 4: 5), en voor niets anders dan voor het tegenwoordige van de wereld leven (Efe. 2: 12); maar gij, als kinderen van God en erfgenamen van het leven, behoeft u daarover niet bijzonder te bekommeren: want uw hemelse Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft, en Hij zal het waarlijk Zijn kinderen niet aan verzorging laten ontbreken.

33. Maar zoekt eerst, voordat gij u over iets anders bekommert, het koninkrijk Gods, deelachtig te worden, en Zijn, namelijk Gods gerechtigheid, zoals Ik u die in hoofdstuk . 5: 20-6: 18 heb voorgesteld, terwijl ik u in vs. 9-15 geleerd heb, hoe gij om dat rijk moet bidden, en al deze dingen, die gij voor uw aardse leven en zijn behoeften nodig hebt (vs. 31) zullen u als een toegift tot hetgeen gij met dat eerste zoeken verkrijgt, vanzelf toegeworpen worden (1 Kon. 3: 13 Ps. 37: 4vv.), zodat een verder zoeken daarnaar geheel onnodig is.

Hoe hangt dat samen? Zeer natuurlijk? Want die naar het rijk van God (en zijn gerechtigheid) zoekn, zijn geen mensen, die hun plicht vergeten, geen trage, liederlijke, verkwistende, leugenachtige mensen, maar waarachtige, eerlijke, eenvoudige, kuise, matige, vlijtige mensen, en die het niet zijn worden het, zodra het rijk van God hun zoeken wordt. Daarbij komt, en het blijft niet uit, dat degenen, die Hem tonen, voor hoe dierbaar zij Hem houden, Hij die ook toont, hoe dierbaar zij Hem zijn. Hij laat hun dienst niet onbeloond, zoals in Ps. 37: 25 geschreven staat: "Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden, maar ik heb niet gezien de rechtvaardige verlaten, noch zijn zaad zoekende brood. "

Evenals Alexander de Grote, toen hij de veldtocht naar Indië ondernam, al zijn overbodig krijgsgereedschap liet verbranden, zo wil ik die gehele menigte van nodeloze zorgen voor dit leven hoe langer hoe meer van mij zetten, en mij op het ene nodige (Luk. 10: 42) houden.

Velen keren het woord van de Heere om en lezen het zo: Zoekt het eerst de mammon en zijn heerlijkheid, zo zal het rijk van God u worden toegeworpen. Dat is de voornaamste leefregel van de wereld, zo handelt zij en dientengevolge ontvangt zij haar loon; dat is de zorgen planten, maar niet uitroeien; dat is ze nat maken, maar niet verbranden.

34. Zijt dan niet bezorgd, odmat u alles, wat gij behoeft, zal toekomen op zijn tijd, tegen de morgen, van waar alles zal komen, wat gij de volgende dag nodig zult hebben; want de

morgen zal voor het zijne zorgen, zal elke nood vanzelfaanbrengen, ook zonder dat gij ze heden reeds in de geest doorleeft, maar ook de hulp van God, ook zonder dat gij nu nog weet door welk middel; elke dag heeft bij deze bovendien reeds moeilijke toestand van uw aardse leven, genoeg aan zijn eigen kwaad, en wanneer gij dan nog dat van de volgende bij uw zorgen neemt, wordt de last te zwaar, dan dat gij die zou kunnen dragen.

Voor de huidige dag wordt het minst gezorgd; bijna alle zorgen strekken zich uit tot de toekomst, en de zorg voor hetgeen nog niet aanwezig is, vernietigt dikwijls veel goeds, verblijdends, dankenswaardigs, dat aanwezig is, het belemmert de werkzaamheid voor het tegenwoordige en verbittert het genot, dat het tegenwoordige aanbiedt.

De kinderen van God en de armen leven, zoals men zegt, bij de dag, uit de hand in de mond; zij hebben altijd juist zoveel als zij voor het ogenblik nodig hebben, niet meer en niet minder. Stel dan al uw geloof, al uw liefde, al uw trouw op het werk van de huidige dag: laat uw gehele aardse leven een getrouw, vlijtig, in geloof doorgebracht heden zijn, en wacht stil totdat de dag van morgen komt.

Ons is opgelegd in het zweet onzes aangezichts ons brood te eten, en wij moeten dagelijks veel jammer, tegenspoed, tegenstand en gevaar zien en wachten; verdraag zulk leed en neem het aan met vreugde, maar laat het ook daarbij blijven, want gij hebt daaraan genoeg te dragen. Wat wilt gij voor de dag van heden zorgen en het ongeluk van twee dagen op u nemen? Laat het bij datgene blijven, wat u de dag van heden oplegt, opdat gij het ongeluk niet meer en zwaarder maakt, dan het reeds op zichzelf is.

Waarom heeft elke dag enig kwaad? Omdat wij zondaars zijn en God ons wil verbeteren en tot Zich wil terugbrengen. Gelukkig zijn degenen, die de Heere tot hun God hebben en op de zorg van Zijn voorzienigheid vertrouwen en zich geheel aan Zijn wijze beschikking overgeven. Laat Uw Geest ons overtuigen van onze zonde wanneer die gesteldheid ons ontbreekt, leer ons een welaangename gerechtigheid, en reinig ons van de wereldzin van onze harten, zodat wij onder een diep gevoel van Uw heiligheid, al onze werken mogen doen als voor U, die in het verborgene ziet, en wil ons in het openbaar vergelden, niet omwille van onze onvolkomen en bezoedelde diensten, maar om de verdiensten van de Heere Jezus Christus alleen.

HOOFDSTUK 7.

OVER ENIGE HINDERNISSEN VAN DE ZALIGHEID.

E. Vs. 1-12. Wanneer vele uitleggers reeds in de vorige afdeling (D) de samenhang met hetgeen in A-C voorafgaat miskenden en er niets meer in vonden dan een samenbrengen van grotere en kleinere redenen van de Heere zonder enig plan, zo weten zij zich nog veel minder te vinden in de gang van de gedachten op deze plaats; wij zullen echter zien, dat de rede van Christus geheel overeenkomstig de zaak voortgaat, want op de twee tegenstellingen, niet zoals de Farizeeën! ook niet zoals de heidenen! volgt nu nog een derde: eindelijk ook niet als enkele van mijn discipelen, die onzuiver en onvolkomen, in plaats van het streven naar gerechtigheid innerlijk voort te zetten en daarnaar alleen hun gedrag naar buiten te regelen, weer teruggaande tot het farizeïsme, anderen op onbehoorlijke wijze oordelen, of op verkeerde wijze tot het Christendom willen bekeren (vs. 1-6). Zijn wij nu door Christus woorden neergeslagen en zouden wij bijna wanhopig vragen: van waar zal ons armen zo'n volkomen ootmoed en wijsheid van liefde ten deel worden, dat wij tussen het dwalen ter rechter- en linkerhand, tussen het splinter uithalen en het paarlen voor de zwijnen werpen, in de kring van de discipelen en in de boze wereld de smalle rechte weg houden? Zo richt ons de Heere weer spoedig vriendelijk op en toont ons de open weg tot het grote doel "Aanhoudend gebed zal zeker tenslotte ieder die begint, ernstig doen voortgaan en tot de volle gerechtigheid en wijsheid leiden. " Hierop stelt de Heere aan het slot de eenvoudigste somma van de wet van volmaaktheid ten opzichte van de naaste in een korte zin voor (vs. 12).

1. Oordeelta) niet; wanneer gij voor uzelf een begin gemaakt hebt met de ware gerechtigheid, zo veroordeelt de anderen niet wegens hun verkeerdheden, ook niet als zij in de mening van eigen voortreffelijkheid (Rom. 15: 1) u miskennen, of zelfs verdoemen, opdat gij niet geoordeeld wordt, zoals zeker eens zou gebeuren, wanneer gij die liefde niet beoefend hadt, die lankmoedig is en goedertieren (1 Kor. 13: 4-7).

a) Luk. 6: 37 Rom. 2: 1; 1 Kor. 4: 3, 5

Het oordelen over de zedelijke daden van de naaste is de Christen niet verboden, dat is integendeel een noodzakelijke uitdrukking van het zedelijk bewustzijn. Hij kan het lage niet edel, de leugen geen waarheid noemen. Hij mag en moet de geesten beproeven en onderscheiden, als de geestelijke mens het niet geestelijke, het ongoddelijke onderscheiden en afwijzen (1 Kor. 2: 15; 12: 10; 1 Thess. 5: 21; 1 Joh. 4: 1; 2 Joh. 1: 10 2. 15 12. 10 1Th 5. 21 1Jo). Wanneer de Christelijke gemeente het recht en de plicht heeft een bestraffend vonnis over de onzedelijke levenswandel van bijzondere personen te vellen, en de apostelen berispingen uitspraken ook over afwezigen (MATTHEUS. 18: 15vv. ; 1 Kor. 5: 12vv. Filippenzen . 2: 21; 3: 2, 18vv.), zo moet ook zulk een zedelijk oordeel aan ieder Christen geoorloofd zijn. Maar dit is een uitvloeisel van liefde, niet van haat jegens de persoon, noch van hoogmoedige zelfverheffing, zoals dat bij de Joden het geval was (Rom. 2: 17vv.). De Christen verheugt zich niet over de zonde van een ander in het gevoel van Farizese eigengerechtigheid, maar hij voelt smart over de zonde van de naaste. Hij wil redden, niet verderven, evenals Christus dikwijls juist daar de zedelijke zwakheden van de mens kastijdt,

waar Hij hem uit liefde helpt (hoofdstuk . 8: 16; Joh. 4: 48). Het Christelijk oordelen wacht zich wel voor het vermeende volbrengen van de goddelijke wraak, want de geest van het Christendom is die van genade en liefde (Luk. 9: 54vv.). Het bevat ook steeds een ootmoedig aanklagen van zichzelf over eigen schuld, over eigen zwakheid en zonde (Tit. 3: 2vv. Gal. 6: 1). De misslag van de broeder roept altijd op om tot zichzelf in te keren, tot waakzaamheid tegenover het eigen hart, opdat ook wij niet in verzoeking komen.

Een beroemd wijs man was gewoon te zeggen: "Zo dikwijls ik in mijn naaste een zonde ontdek, zie ik daarvoor bij mijzelf twee, " en een ander vroom man zei, dat hij geen gevangenis voorbij kon gaan, zonder dat hem het hart klopte, omdat hij wel wist, dat hij ook in zijn hart de wortel van alle kwaad en van elke misdaad in zich droeg.

2. a) Want met welk oordeel gij de naaste oordeelt, of met een onbarmhartig, onverdraaglijk, of met zo een als de barmhartige, sparende liefde aan de hand geeft, zult gij geoordeeld worden (Jak. 2: 13), en met welke mate gij een ander meet, of met de volle mate van uiterlijke gestrengheid van de wet en misschien met de overmaat van dezucht tot vergroting, of met het sparen van lankmoedigheid en het terecht helpen van de zachtmoedigheid (Gal. 6: 1vv.), zal u in dit leven wedergemeten worden.

a) Mark. 4: 24 Luk. 6: 38

Wat de Heere veroordeeld wil hebben is een bedilzieke en vitterige geest. De geneigdheid om anderen te laken voor kleine misgrepen of onverschillige zaken, de gewoonte om haastig en onoverdacht oordeel te vellen, de gezindheid om de dwalingen en zwakheden van onze naasten te vergroten en die op het zwaarst voor te stellen, - dit is het wat onze Heere verbiedt.

3. a) En wat ziet gij, die anderen oordeelt, terwijl gij in uzelf een welgevallen hebt, de splinter, die in het oog van uw broeder is, maar de balk, die in uw oog is, merkt gij niet?

a)Luk. 6: 41, 42

Een balk noemt de Heiland uw eigen zonden, omdat die meestal groter en nog grover zijn, dan die, welke gij bij uw naaste ziet, omdat zij u in elk geval, omdat gij ze in uw dadelijke nabijheid ziet en aan uzelf draagt, veel groter en grover moeten voorkomen dan de verkeerdheden van uw naaste, die gij slechts uit de verte ziet en die gij niet in het hart kunt zien.

Omdat het onderscheid van een splinter en een balk slechts in de grootte bestaat, zo kan men slechts dit voor de zin van de gelijkenis houden, dat wij met dezelfde zonde, die wij in de naaste oordelen, in de regel in een veel hogere graad besmet zijn dan hij, dat wij juist tegen de zonden, die wij onszelf hebben te verwijten, het hevigst ijveren, wanneer anderen die begaan. Hoe gaat het toe? Zo, dat de straffende, waarschuwende stem van God zich tot ons richt; maar wij omgeven ons met het harde pantser van eigenbaat, en tegen deze stuit nu ieder woord af, zoals het woord, dat gij tegen de rotswand roept, door deze niet gehoord, maar wel verder heengevoerd wordt. Zoals datgene, wat tot de muur wordt gesproken, tegen die gebroken

wordt en luid bij een ander in het oor klinkt, die misschien op een afstand staat, zo gebeurt het maar al te vaak, dat wat God toeroept afstuit op onze stijfzinnigheid, en deze gebroken gewetens beter dan uit onze mond als strafredenen uitstromen, des te luider, omdat zij luider waren en de rots harder was, waartegen zij afstieten.

De eigenliefde is als een vergrootglas; als men er van de ene zijde door ziet vergroot het alles, namelijk bij anderen; van de andere zijde verkleint het, namelijk ten opzichte van ons zelf.

In de vroegere eeuwen van de kerk stelde een abt in de woestijn (want ook daar onder de kluizenaars was het wederkerig bespieden ingeslopen) dit zijn mensen zeer aanschouwelijk voor. Hij ging namelijk tussen de hutten rond, de rug met een zware zak met zand beladen, een licht korfje in de hand voor zich dragende, dat slechts een klein hoopje zand bevatte. Toen hij gevraagd werd met welk doel hij zo liep, antwoordde hij: Deze zak met de zware last stelt mijn zonden voor, en omdat zij zo talrijk en groot zijn, heb ik ze over de rug geworpen, opdat ik ze niet hoef te zien en er over moet treuren; het beetje zand hier in de korf stelt de zonden van mijnn broeder voor en ik draag ze voor mijn ogen, opdat ik er mij vlijtig mede bezig houdt, mijn broeder te oordelen en met dit heilzame werk niet ophoudt.

4. Of wilt gij uw eigengerechtig oordelen daarmee verontschuldigen, dat gij toch niets anders bedoelt dan te verbeteren en te bekeren? hoe zult gij tot uw broeder zeggen: Laat toe, dat ik de splinter uit uw oog haal, enzie er is een balk in uw oog, waarvan uw eigenliefde en uw zelfbehagen niets bemerkt en ook bepaald niets wil opmerken, hoewel het merkbaar genoeg is.

5. a) Gij geveinsde! zo iemand toch zijt gij, omdat gij aan de ene zijde de balk in uw eigen oog niet ziet en aan de andere zijde uw oordelende liefdeloosheid kleedt in het gewaad van een medelijdende ijver, om anderen terecht te helpen. Werpt eerst de balk uit uw oog, door aflegging van uw eigen grove, openbare zonden, en dan, wanneer gij aanuzelf bewezen zult hebben, dat gij een bekwaam oogarts zijt, zult gij bezien, met die behoedzaamheid en voorzichtigheid, die bij zo’n heilig werk noodzakelijk is, om de splinter uit uw broeders oog uit te doen; zoals gij echter thans de zaak aangrijpt is dat een grof aanvallen met de vuist, hetgeen het kwaad slechts erger maakt (Luk. 6: 37vv.).

a) Spr. 18: 17

Gij zegt: ik meen het toch zo goed, ik wil toch mijn naaste slechts beter maken, wanneer ik hem berisp. O, gij vroom hart, gij bezorgde ziel, dat is wel een grote liefde! Meent gij het dan altijd zo goed met uw naaste, dat gij eerst aan hem denkt en dan aan uzelf? Wanneer er brand is, helpt gij dan ook eerst uw buurman redden, terwijl uw eigen huis in vlammen staat? Wanneer een hagelbui in de oogsttijd aan de hemel staat, spant gij dan ook uw paarden voor de schoven van de buurman, terwijl de uwe nog op het veld liggen? Wanneer onkruid en ongedierte de overhand nemen, zuivert gij dan eerst de tuin van uw naaste en laat gij de uwe zolang liggen? Wel nee, dan is het: Ieder is zichzelf het naast! dan is het: eerst kom ik, en dan nog eens ik, en dan, als er overblijft, misschien ook nog een ander! Dan is de liefde tot de naaste niet zo groot en de zorg voor de broeder niet zo gewichtig. Welnu, zoals gij het in het

stoffelijke maakt, en toch niet maken moest, zo moet gij het in het geestelijke maken; keer u eerst naar uw eigen deur en denk dan aan die van uw buurman; zuiver eerst de tuin van uw hart en denk dan aan het onkruid in uw broeders hart, keer eerst het vuur van de zonde uit uw eigen binnenste en zie dan, hoe gij het bij de broeder uitblust.

6. Zo ernstig als Ik om uw eigen Christelijke staat u aan de ene zijde moest waarschuwen: Oordeelt niet (vs. 1vv.), zo ernstig moet Ik ook aan de andere zijde voor uw werkzaamheid als vissers van mensen (hoofdstuk . 4: 19) erop aandringen, dat gij een onderscheid maakt tussen degenen, met wie gij te doen hebt, of zij hetwaard zijn of niet, dat gij hun de goddelijke waarheden meedeelt (hoofdstuk . 10: 11vv.). Om in een gelijkenis op sterk sprekende wijze u aan het hart te leggen, hoe gij het goddelijke tegenover mensen moet eren:
a) Geeft het heilige de honden niet, hetgeen gij doen zou als gij de Christelijke waarheden meedeelde aan oningewijde, onvatbare zielen, noch werpt uw paarlen voor de zwijnen, hetgeen gij doen zou, als gij uw heilgeheimen en zaligste ervaringen ook voor hen zou willen uitspreken, die geheel en al in het gewone van een goddeloos en onzedelijk leven verzonken zijn, opdat zij, de zwijnen, niet op enige tijd, nadat zij die hebben beroken en gemerkt hebben, dat het niets is, wat zij begeren, geen voedsel voor hun onreine natuur, die paarlen met hun voeten vertreden, in woede over de teleurgestelde verwachting, en zich omkerende van de vertreden paarlen tot degenen, door wie zij menen bedrogen te zijn, u verscheuren.

a) Spr. 9: 8; 23: 9

Er is hier sprake van de ware trots van een discipel van Christus, nadat vooraf de valse geestelijke trots besproken is; en zoals de Heere vroeger het liefdevolle sparen van de nog zwakke en van verre staande naaste tot een plicht gemaakt heeft, zo verlangt Hij nu van de Zijnen een wijs, nauwkeurig sparen van datgene, wat van God is. "Hier wendt zich de Heere van de broeders, die men kan en moet vermanen (en dit hoe liefderijker, hoe tederder, met des te beter gevolg), tot de honden en zwijnen (want zulke zijn er nu eenmaal onder de mensen), die het woord van de zachte liefde van zich stoten; bij deze moet men eerst de zonde bestraffen en hen betomen, wanneer men kracht en roeping daartoe van boven ontvangt, maar niet dadelijk het Evangelie voor hen neerwerpen, zoals dit te doen met een ongepast aangebrachte preek eveneens een misslag is, bijzonder van pas bekeerden.

Bij ogenschijnlijk verstompte en voor het heilige onvatbare zielen, die daarmee slechts de spot drijven, mag de Christen niet onnadenkend en onvoorzichtig de waarheden neerleggen, die slechts voor ernstig denkende zielen toegankelijk zijn, maar hij moet er eerst op proberen te werken, dat zij tot het bewustzijn van hun verloren toestand komen. Christus, de wijze leraar, geeft ons zelf het voorbeeld; de Joden leert Hij meestal slechts door gelijkenissen, dikwijls zo, dat zij Zijn woorden niet onmiddellijk en aanstonds konden verstaan, om hun voorlopig een prikkel in de ziel te drukken, hen op te wekken, hen opmerkzaam te maken op een voor hen nog niet toegankelijke waarheid (hoofdstuk . 13: 11). Hij verzwijgt voorlopig, wat Hij weet, zelfs bij Zijn discipelen, omdat deze nog niet voldoende voorbereid waren (Joh. 4: 16; 16: 12, 25 Luk. 24: 15vv.), en weigert een bepaald antwoord, wanneer de vragers niet bekwaam waren, iets te bevatten en op prijs te stellen Joh. 8: 19; 18: 20vv. ; 19: 9).

Wie in het openbaar moet optreden met de heiligdommen van het Evangelie en in zijn prediking de paarlen van het Christendom laat zien, daartegen is niemand; men laat hem staan en spreken; in de huizen, in de gezellige omgang is de zaak gewoonlijk geheel anders, daar moet deze les van de Heere worden toegepast. Hoort dan, mijn vrienden! Onder de mensen, van wie gij weet, dat zij niet zullen prijzen maar lasteren, en van wie gij weet, dat zij eerder verder zullen afkeren, dan dat zij zich op uw woorden tot het goede zullen keren - onder deze mensen is het zwijgen geoorloofd en het verbergen plicht. Vraagt gij, tot op welke hoogte? zo antwoord ik, zeker niet tot verloochening toe, niet tot zo'n gelijkstelling in woord en daad, dat men in de mening raakt, dat gij evenzo ongelovig zijt als zij, o nee! tot zover nooit. Hoever dan? Ik weet de juiste maat niet. Weest niet lafhartig, maar gebruikt uw verstand, en waar dit te kort schiet, doet daar, zoals Christus Zijn discipelen beveelt: Bidt en u zal gegeven worden.

Het heilige is Gods woord, waardoor alle dingen geheiligd worden; honden zijn die het woord vervolgen (Fil. 3: 2 Openbaring . 22: 15); deze moet men het woord niet opdringen (hoofdstuk . 10: 11-14, 23 Hand. 13: 46); zwijnen zijn, die, verzonken in de begeerlijkheden van het vlees, het woord van God niet tellen (2 Petrus . 2: 22).

De hier gegeven les is een, die voor ons zeer moeilijk is, om op de juiste wijze te gebruiken. Haar juiste toepassing vereist grote wijsheid. De meesten van ons schijnen veeleer aan de zijde van overvoorzichtigheid dan aan die van overijver af te dwalen. Wij zijn over het geheel veel meer geneigd om te denken aan "de tijd van zwijgen", dan aan "de tijd om te spreken". Het is echter een les, die ons tot zelfonderzoek moet opwekken. Schrikken wij zelf niet vaak onze vrienden af ons goede raad te geven door onze norsheid en lichtgeraaktheid? Hebben wij nooit anderen genoodzaakt hun mond te houden door onze hoogmoed en ons ongeduldig versmaden van goede raad? Hebben wij nimmer onze vriendelijke raadgevers de rug toegekeerd en hun het zwijgen opgelegd door onze oplopendheid en drift? Het staat wel te vrezen, dat wij in dit opzicht dikwijls gedwaald hebben.

7. Bidt de hemelse Vader, om de ware wijsheid tot hetgeen Ik zo-even van u eiste, omdat gij ze zelf niet bezit, a) en u zal gegeven worden de geesten te onderscheiden en te rechter tijd te zwijgen en voorzichtig te wandelen; zoekt daar, waar God de schatten van Zijn genade voor u heeft neergelegd, en gij zult vinden; klopt aan de poort van de hemel, wanneer die gesloten schijnt te zijn, en u zal opengedaan worden.

a)MATTHEUS. 21: 22 Mark. 11: 24 Luk. 11: 9 Joh. 14: 13; 16: 24 Jak. 1: 5, 6; 1 Joh. 3: 22; 5: 14 Jas 1. 5, 6

8. a) Want, reeds in het dagelijks leven vinden wij het bevestigd, een ieder, die bidt, die ontvangt, en die zoekt, die vindt, en die klopt, die zal opengedaan worden; daarentegen die niet kan bidden ontvangt ook niets, die niet geschikt is om te zoeken, vindt ook niet, en een ander, die voor de deur weer omkeert, in plaats van zich aan te melden, die zal ook niet worden binnengelaten.

a) Spr. 8: 17 Jer. 29: 12

9. Of wat mens is er onder u, zo onnatuurlijk, zo boosaardig, zo zijn zoon hem zou bidden om brood, die hem een steen zal geven?

10. En zo hij hem om een vis zou bidden, die hem een slang zal geven?

11. Indien dan gij, vaders, a) die toch in vergelijking met God, de een zowel als de ander, boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven; indien gij door uw natuurlijk gevoel, ondanks de u aanhangende boosheid ertoe gedwongen wordt, om uw kinderen datgene te verlenen, wat hun nodigen goed is, hoe veel te meer zal uw Vader, die in de hemelen is, en van wie (Deut. 32: 4) gezegd wordt: God is waarheid en is geen onrecht, rechtvaardig en recht is Hij, goede gaven en bovenal Zijn Heilige Geest (Luk. 11: 13) geven aan hen, die ze van Hem bidden.

a) Gen. 6: 5; 8: 21

Men zou kunnen denken, dat de opwekking tot gebed en de belofte, dat het gebed verhoord zal worden beter aan datgene zou kunnen vastgeknoopt worden, wat de Heere in het voorgaande hoofdstuk van de nood en van de zorgen van het aardse leven zei. Nu heeft de Heere in het voorgaande reeds de Zijnen de bede in de mond gelegd: "geef ons heden ons dagelijks brood, " en daarin alle behoeften van het aardse leven samengevat; Hij heeft ook tegenover de bezorgdheid het geloof, het kinderlijk vertrouwen, de kinderlijke blik op God, die zeker is, dat de Vader in de hemel het hem aan niets zal laten ontbreken, gesteld en dit geloof is niet zonder kinderlijk gebed. Omdat de Heere echter niet op die plaats, niet in dat verband van het gebed spreekt, maar op deze plaats en in dit verband zo uitdrukkelijk daarvan spreekt, zo schijnt het, dat Hij de leer van het gebed niet zo gaarne met de behoeften van het aardse en tijdelijke leven als wel met de behoeften en aangelegenheden van het geestelijke en eeuwige leven in verbintenis heeft willen brengen.

De Heere wijst ons drie trappen aan van de weg, die wij moeten gaan. Het gebed is het eerste en noodzakelijkste, maar niet het enige, dat ons wordt voorgehouden, opdat wij hemelse goederen verkrijgen. Er zijn Christenen, die menen dat ieder in het bijzonder voor zich door het gebed alles zou kunnen bereiken en tot volkomenheid zou kunnen geraken; maar de Heere zegt niet alleen: "bidt en gij zult ontvangen, " maar ook: "zoekt en gij zult vinden. " Bij het zoeken komt alles daarop aan, dat men zich naar de juiste plaats wendt, waar de zaak te vinden is. Is het ons te doen om hemelse goederen te vinden, zo kan ons God alleen de juiste plaats wijzen, en dit heeft Hij gedaan, want Hij heeft ons op Zijn ordeningen gewezen, namelijk op de prediking van het Evangelie en op de heilige Sacramenten (Heid. Cat. vr. 65), daar moeten wij de goederen van het rijk van de hemelen zoeken, daar zullen wij ze vinden. Toen Cornelius de hoofdman (Hand. 10: 1vv.) zo aanhoudend bad, verscheen hem een Engel, die zei: "Zend naar Joppe en ontbied Simon, deze zal u zeggen wat gij doen moet. " De engel van de hemel predikte niet en doopte niet, maar hij wees de gelovige bidder op het ambt van de verzoening, dat God in de kerk heeft ingesteld. Wat doen dus degenen, die het ervoor houden, dat ieder voor zich in zijn kamertje of in een willekeurig vergaderde gemeenschap van broeders door het gebed alles zou ontvangen, die de kerk en de sacramenten voor iets uitwendigs aanzien en ter zijde laten liggen? Zij gaan de plaats voorbij, waar de Heere alle

genade heeft neergelegd; zij bidden, maar zij zoeken niet en daardoor komen zij niet tot het doel. Wij vinden andere Christenen, die zich gestreng aan de kerkelijke inzettingen houden, maar het gebed van het hart niet waarnemen; maar ook daarmee is het niet ten einde, wanneer men zoekt, maar niet bidt. Het gebed is het eerste en noodzakelijkste, verstikt de inwendige levensadem, zo zal al het doen van de mens levenloos worden.

Het aankloppen betekent het volharden, ook wanneer de verhoring schijnt uit te blijven.

God dringt u niet alleen tot bidden, maar ook tot kloppen, omdat Hij u wil beproeven, of gij zou kunnen vasthouden, en Hij u lere, dat daarom uw gebed niet onaangenaam noch onverhoord is, hoewel Hij toeft en u dikwijls laat zoeken en kloppen.

Wat een goed Heer is Hij, die dikwijls niet geeft, wat wij wensen, om ons toe te delen, wat wij nog liever moesten hebben. Zo gebeurde het met mijn moeder Monica: wat was het, dat zij met zoveel tranen van U bad, mijn God? Alleen dit, dat Gij mij niet (naar Rome) zou laten inschepen! Maar Gij, veel beter zorgende en het eigenlijke middelpunt van haar bede verhorende, bekommerde U niet om hetgeen zij toen bad, opdat Gij aan mij zou doen, waarom zij bestendig bad.

Christenen, gij die het huis als voorbijgegaan zijt, aan de deur hebt stilgestaan, terwijl gij wist, dat het daarbinnen was, hebt gij ook aangeklopt? De kloppers aan onze huisdeuren verminderen in onze stad, zoals ik reeds eens jaren geleden gezegd heb, maar het huis van God, waarin alle heiligdommen liggen en alle paarlen te verkrijgen zijn, heeft zijn klopper behouden - het gebed. Grijpt aan, heft op; gij doet het niet tevergeefs.

Een volhardend, verstandig en recht streven leidt in de meeste gevallen tot het doel, zelfs bij de mensen, dus zeker ook het streven van de biddende naar het rijk van God. Dit is allereerst zeker volgens de natuur van het streven, en ten tweede uit het wezen van Hem, die aangeroepen wordt. Geen vader zou zo’n slecht mens kunnen zijn, dat hij tegenover de bede van zijn kind dergelijke bespotting zou stellen, dat hij in plaats van brood of vis, hem een steen of een slang zou geven. Het beeld geeft ons niet de tegenstelling van verhoren en niet verhoren, maar van een waar en bedriegend verhoren.

Ons dwaze kinderen komt het dikwijls voor een steen te zijn, wat voor lichaam en ziel gezonder is dan het beste brood; een slangenvergif, wat voor ons hart het edelste medicijn is (Spr. 20: 14).

Wanneer uit de kinderlijke betrekking van de mens tot God volgt, dat Hij niet degene, die om brood bidt, een steen zal geven, zo kan men ook tot het omgekeerde besluiten, dat Hij niet aan hem een steen zal geven, die om een steen bidt. Lukas in hoofdstuk 11: 12 heeft ook nog de tegenstelling van ei en schorpioen (ook hier, evenals bij brood-steen, vis-slang, een zekere uiterlijke gelijkenis, wanneer men aan de samengetrokken schorpioen denkt) hetgeen Augustinus aanleiding geeft tot de betekenisvolle verklaring: de vis, d. i. het geloof in de golven van dit leven, het brood de voedende kracht van de liefde, het ei de gelovige hoop, die de toekomst reeds bezit.

Met de onderscheidende uitspraak van kinderen van God staat in de scherpste tegenstelling het veel betekenende: "gij die boos zijt, " hetgeen de biddende kinderen van God, wat hun natuur aangaat, geheel en al onder de mensen in het algemeen plaatst en voor deze, terwijl zij de liefelijkste hulde brengen, zo snijdend betuigt, dat zij in zichzelf boos en karig zijn, en dus elke natuurlijke goedheid en liefde slechts een tegenspraak is van de aanwezige, minstens dubbelzinnige gezindten met de bedorvene menselijke natuur, geen echte, goede liefde. Dit woord komt mij voor de sterkste bewijsplaats te zijn voor de erfzonde (en wel als een, die niet eerst geleerd en bewezen moet worden (1 Kon. 8: 46), in de gehele Heilige Schrift te zijn, en tevens een van de sterkste voor de bovenmenselijke waarde van de Heere (Joh. 8: 23vv.), die zo spreekt, terwijl Hij Zichzelf uitzondert van het gehele menselijk geslacht: "gij zijt boos!"

12. Alle dingen dan (om het van hoofdstuk . 5: 17 af gezegde, in zover het uw plicht jegens uw naaste aangaat, nog in een kort woord, dat gemakkelijk te onthouden is, in een eenvoudige regel samen te vatten), die gij wilt, dat u de mensen zouden doen, doet gij hun ook alzo; maakt de maat van uw begeerten tot de maatstaf van uw plichten jegens hen (Luk. 6: 31); want dat is de wet en de profeten, dat is de hoofdinhoud, overeenkomende met het woord: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf (hoofdstuk . 22: 39vv. Rom. 13: 8-10).

Met deze woorden besluit Hij nu Zijn leer, in deze hoofdstukken gegeven, en vat ze alle in een klein bundeltje samen, waarin men dat alles zou kunnen vinden, en dat ieder in zijn boezem zou kunnen steken en bewaren. En het is zeker terecht gedaan, dat de Heere ons geen ander voorbeeld stelt dan onszelf; daarvoor legt Hij ons Zijn gebod zo na aan het hart, dat Hij het niet nader kon leggen, d. i. in ons hart, lichaam en leven en alle onze ledematen, zodat niemand er ver om behoeft te lopen, maar gij zelf uw Bijbel, meester, doctor en prediker zijt. Hij wijst U zo, dat wanneer gij het slechts aanziet, gij het vinden zult, dat het boek gaat door al uw werken, woorden, gedachten, hart, lichaam en ziel; gij kunt nergens heen zien, dat het u niet onder de ogen komt, want gij hebt zo menige prediker, zo menige handel, zo vele waren, handwerktuigen en ander gereedschap (weegschaal, el, maat, enz.) in uw huis en in uw hof. Dat roept alles over uw schouder: "handel met mij alzo ten opzichte van uw naaste, zoals gij wilt dat uw naaste ten opzichte van u zou handelen met zijn goed. " Ten tweede wil Christus hier onszelf tot getuigen maken, dat wij onszelf zouden wachten, wanneer wij onrecht doen, dat spoedig het geweten met dit gebod tegenover staat als een eeuwig getuige en spreekt: "Zie, wat doet gij? daarop neemt gij zo groot een overwinst, wanneer een ander het deed, zo zou gij hem een dief en bedrieger noemen. Aldus moeten wij voor onszelf schaamrood worden. Het mooiste in de spreuk is, dat Hij niet zegt: anderen moeten het ook doen, maar: gij moet het anderen doen. Want dat heeft ieder graag, dat een ander hem recht doet. Maar sommigen zeggen: Ik zou wel graag doen wat ik moet doen, wanneer andere mensen het vooraf ook tegenover mij deden. Deze spreuk is: Gij zult beginnen en de eerste zijn, zo gij wilt, dat het u andere mensen doen; en zo zij het niet willen, zo zult gij het toch doen. Wie vroom wil zijn, moet niet naar het voorbeeld van andere mensen zien. Zo moogt gij dan andere mensen door uw voorbeeld bewegen, dat zij u wederom weldoen, ook zij, die u vroeger kwaad gedaan hebben; wanneer gij het echter niet zelf doet, zo hebt gij tot loon, dat ook niemand het u doet en zo verkrijgt gij recht voor God en mensen.

Het ene gedeelte van deze spreuk weten wij zo goed, dat wij het nooit buiten beschouwing laten; het tweede echter laten wij zo geheel en al buiten aanmerking, alsof wij er in het geheel niets van wisten; want wat wij wensen, dat ons door anderen gedaan wordt, weten wij het best, wat wij echter aan anderen moeten doen, weten wij niet.

F. Vs. 13-27. Nadat de Heere Zijn prediking over de ware gerechtigheid, die in tegenstelling tot de oplossing van de wet door de Farizese gerechtigheid, de vervulling van de wet in de liefde tot God en de naaste is, ten einde gebracht heeft (hoofdstuk . 5: 17-7: 12), richt Hij nu tot Zijn discipelen de eis, om elke gemeenschap met het Farizeïsme af te breken, door de enge poort van de armoede van de geest en van al die toestanden van hart, waarvan Hij in het begin van Zijn rede (hoofdstuk . 5: 3vv.) gesproken heeft, in te gaan in Zijn rijk en de smalle weg van Christelijke gerechtigheid te bewandelen, zoals die hun voor ogen geschilderd is. Door zo’n beslissing voor Hem en door zo’n wandelen op Zijn weg, zouden zij hun ziel redden, en tot het leven komen, terwijl de grote menigte van de aanhangers van het Farizese Jodendom een verderf tegemoet ging, waardoor het eeuwig verderf werd afgebeeld (vs. 13 en 14). Maar ook in Zijn rijk hier beneden, zal hun opnieuw het gevaar tegemoet komen (vs. 15-20) van verleiding van de zielen door valse profeten, een gevaar, gelijk aan dat, wat zij door het verlaten van de Farizese instellingen waren ontkomen. Dit gevaar van een van buiten komende verleiding wordt vergezeld door de Farizese richting van het eigen natuurlijk hart, dat maar al te graag aan de lippen alleen overlaat, waarvan het zelf geheel en al doordrongen en vervuld moest zijn, dat maar al te makkelijk zich vergenoegt met de schijn van goede werken, in plaats van de kracht daarvan werkelijk in zich te dragen (vs. 21-23). Terwijl Christus Zijn discipelen een "Wacht u" naar beide zijden toeroept, laat Hij nu het verheven slotwoord van de gehele bergrede volgen, dat tegenover de dwaasheid, waarmee zo velen in zaken van de zaligheid zichzelf bedriegen, het verstand van de rechtvaardige stelt, die het huis op een rots bouwt.

13. a) Gaat tot het rijk van God en tot het eeuwig leven (hoofdstuk . 19: 17; 2 Petrus . 1: 11) in door de enge 1) poort, die Ik u in deze rede geopend heb. Gij kunt niet dwalen, wanneer de richting van het hart en de levensgeaardheid, die Ik van de Mijnen vorder, een zo geheel andere is, dan die waartoe de Farizeeërs en Schriftgeleerden \hun discipelen leiden, terwijl ook de grote menigte niet met u op die weg kan gaan, waartoe de ingang reeds zo moeilijk is. Want wijd is de poort en breed is de weg, die tot het verderf leidt. Het eeuwig verderf, dat een tegenstelling met het eeuwige leven vormt, heeft reeds dit voor, dat de weg daarheen veel gemakkelijker en veelzijdiger is, zodat men niet angstig hoeft te letten op elke schrede, maar ter rechter- en ter linkerhand kan afwijken en doen kan wat men wil. Aan de ingang van deze weg staat een poort, die hoog en wijd genoeg is, om de mens in de gehele breedte van zijn oude natuur vol listen en begeerlijkheden, vol hartstochten en verkeerdheden door te laten, zodat hij zich niet hoeft te buigen, of iets behoeft achter te laten. En velen zijn er daarom ook, die door haar ingaan, 2) omdat zij de grondstellingen van de Farizeeën en Schriftgeleerden graag aannemen, omwille van de mooie weg, die zich achter hen opent.

a) Luk. 13: 24

1) Hoe komt het, dat de poort zo eng is, waardoor wij moeten indringen, om het eeuwige leven te verkrijgen? De mens zou graag zoveel meenemen, hij zou het hele gevolg van zijn zonde, of zo dit niet, ten minste enige mee in het hemelrijk willen nemen, die hem bijzonder aan het hart liggen. Maar hiermee beladen, kan hij niet door de poort, ja wanneer zijn hart ook maar aan een enkele zonde vasthoudt, zo is de poort te eng; met zo'n uitwas kan de mens niet binnen, hij moet alles, wat hij als zonde en overtreding heeft leren kennen, verafschuwen en van zich werpen. Wanneer het echter niet de zonde is, die de mens door de poort mee wil binnenhalen, dan sleept hij iets anders mee, dat hem eveneens de ingang onmogelijk maakt, en dat is het vertrouwen op zijn eigen gerechtigheid. Hij heeft een welgevallen in zichzelf, hij denkt eraan, dat hij niet zo erg is als andere mensen; hij herinnert zich graag, dat hij reeds iets voor God gedaan of opgeofferd heeft, en terwijl hij zijn deugden voor zich heen draagt, vindt hij de poort veel te nauw, want het is de poort van de bekering. Wie daar wil binnengaan, moet zichzelf veroordelen, geheel niets in eigen ogen worden en als een arm stofje zich verootmoedigen, om de vergeving van de zonden, het kindschap en het eeuwig leven als een geschenk van de goddelijke barmhartigheid te ontvangen.

2) Alles, wat de menselijke natuur en willekeur dicteert, dat is een wijde poort en een brede weg, voerende in het verderf, al heeft die ook de bedrieglijke schijn, alsof hij veel enger en smaller, harder en moeilijker ware, dan dat, wat de waarheid van de mens eist. De moeilijkste bedevaarten naar Jeruzalem en Rome zijn reizen voor vermaak, de strengste vasten kostelijkste lekkernijen, en de hardste kastijdingen zoete liefkozingen voor de oude mens, wanneer hij zelf het alzo, als het wezen van de heiligheid of als de weg ten hemel gekozen of verordend heeft, en hij bij en onder dat alles zijn aard en leven, zijn aardse, vleselijke, toornige, trotse gezindheid kan behouden. Hoe veel meer is het zo bij het wezen van de moraal die, zonder bijzondere opoffering te eisen, slechts een weinig aan het uiterlijke beschaaft.

Hier kan ieder blijven, zoals hij van nature is en behouden wat hij heeft; hier is niets te verloochenen, niets af te leggen; hier kan de mens al zijn trots, zijn eigenliefde, zijn nijd, zijn haat, zijn boezemzonden, zijn neigingen en ondeugden behouden en meenemen, de poort is hoog en wijd genoeg, dat hij er met dat alles door kan. Ruim is hier alles; ruim het geloof, ruim de moraal, ruim het geweten, ruim de gehele denk- en handelwijze.

14. Het tegenovergestelde is nu het geval omtrent Mijn school en Mijn discipelen; want Ik zeg u: de poort is eng, en de weg is nauw, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die die weg, die ten leven leidt, vinden, omdat hij een smalle is en de poort daartoe eng (Hand. 14: 2vv.).

Er staan twee steden of plaatsen tegenover elkaar. De stad, die men moet uitgaan is de oude wereld, waarover het oordeel komt; de stad, die men moet binnengaan is het hemelrijk, de nieuwe bedeling van de zaligheid, waar de zielen gered moeten worden. Volgens het oordeel, dat de Heere van te voren aan de Farizeeërs geprofeteerd (vs. 1vv.) heeft, schijnt zich het oude Jeruzalem zelf aan te bieden tot een beeld van de stad, waaruit men moet gaan, maar de uitgang is een dubbele. Er is daar een eng poortje, de Christelijke gerechtigheid, een smalle weg, de zeven zaligsprekingen, en weinigen zijn er, die daarop ten leven ingaan; er is daar

echter ook een brede poort, de Farizese ontbinding van de wet, een brede weg, de weg van het uiterlijke Judaïsme en de meesten begeven zich op deze weg in het ontzettend verderf, dat de Joodse natie getroffen heeft. Maar dat alles is de concrete (lichamelijke en tastbaar geworden) openbaring van de tegenstelling tussen de kinderen van het licht en de kinderen van de duisternis en hun verschillende richting.

De Heere geeft ons een algemene waarschuwing tegen de richting van de menigte in de godsdienst. Het is niet genoeg te denken zoals anderen denken en te doen zoals anderen doen. Het moet ons niet voldoende zijn de grote hoop en diens mode te volgen; en met de stroom mee te gaan van hen, in wier midden wij leven. Hij zegt ons, dat de weg, die tot het eeuwige leven leidt "nauw" is, en dat er "weinigen" zijn, die die bewandelen. Hij zegt ons, dat de weg, die tot het eeuwige verderf leidt, breed is en vol van reizigers. "Velen zijn er, die erdoor ingaan. " Dit zijn vreselijke waarheden! Zij behoren allen die ze horen, tot een ernstig onderzoek van hart te leiden! Welke weg ga ik? op welke weg wandel ik?" - op de ene of de andere van de twee hier beschreven wegen wordt ieder van ons gevonden! Geve God ons een eerlijke, zelf onderzoekende geest en tone Hij ons wat wij zijn! Wij mogen wel bevreesd zijn en beven, indien onze godsdienst die van de grote menigte is. Indien wij niet meer kunnen zeggen dat dit: "dat wij gaan, waar anderen gaan, en aanbidden, waar anderen aanbidden, en hopen, dat het tenslotte met ons zo goed zal aflopen als met anderen, dan spreken wij letterlijk onze veroordeling uit. Wat is dit anders dan "wandelen op de brede weg?" Wat is dit anders dan zijn op de weg, waarvan het einde is het - verderf. Onze godsdienst is dan nog niet de zaligmakende godsdienst. Wij hebben geen reden om mismoedig en terneer geslagen te zijn, indien de godsdienst, die wij belijden, niet die van de meerderheid is en maar weinigen met ons instemmen. Wij moeten denken aan de woorden van de Heere Jezus Christus uit deze passage: "de poort is eng. " Bekering en geloof in Christus en heiligheid in leven zijn nooit wat men noemt fatsoenlijk of naar de mode geweest. De ware kudde van Christus was altijd klein. Het moet u niet schokken, dat wij vreemd en dweperig en kleingeestig en nauwgezet geacht worden. Dit is de "nauwe weg". Voorwaar, het is beter het eeuwige leven in te gaan met een klein, dan het verderf met een groot gezelschap.

Men spreekt van de Christenheid zoals men spreekt van de mensheid, De mensheid is de gehele menigte van de nakomelingschap van Adam, de Christenheid is de nakomelingschap van Jezus Christus; de mensheid is de wilde boom, de Christenheid is de goddelijke twijg, tussen de takken van deze boom geënt. Moet deze twijg wilde vruchten dragen? Moet deze Christenheid aan Adam doen denken, of moet zij naar Jezus Christus aarden? Zal zij gewone, of moet zij buitengewone dingen doen? Zal men haar niet aan haar werken moeten kunnen onderscheiden, beter nog dan men een vreemdeling aan zijn taal, even goed als men een vogel aan zijn veren herkent? Van wie spreekt men als men spreekt van de Christenen? Immers van de vermoedelijke erfgenamen van een eeuwige heerlijkheid. Wat zijn de Christenen? Vluchtelingen uit het rijk van de satan, overgelopen tot het rijk van God, begenadigden door de goddelijke goedertierenheid, vuurbranden uit het vuur gerukt. Wat zijn de Christenen? Erfgenamen van een arbeid van zestig eeuwen. Sinds de dag van de grote val en van de grote belofte, is hun erfgoed langzamerhand en onafgebroken bijeengebracht, door het geloof, de verloocheningen en de gehoorzaamheid van een lange opvolging van geslachten. Natiën zijn geschokt, grenzen van machtige rijken veranderd, geslachten verplaatst, volkeren uitgeroeid,

de wetten van de natuur honderdmaal verstoord, profeten opgestaan, vervolgd, op de slachtbank gebracht; tenslotte is de grote Profeet, de Vredevorst, op deze nederige aarde afgedaald, en heeft de geest gegeven op het kruis; daarop is dit einde van de profetieën het begin geworden van een nieuwe worsteling, het sein tot een bloedige oorlog tussen het goed en het kwaad; men heeft een vuur zien aansteken op aarde, de volken zien dopen met bloed, de zonde tot woede zien prikkelen en zondiger worden. Smartelijke geboorte; Jezus Christus zonder ophouden opnieuw geboren, en zonder ophouden opnieuw gekruisigd, de wereld zonder ophouden betwist, zonder ophouden heroverd. Voor die prijs, zo zegge een ieder van ons tot zichzelf: voor die prijs is het Evangelie tot mij gekomen; voor die prijs heeft de gewijde flambouw, door de storm bewogen maar gevoed, ook mijn hand bereikt. Ik ben de vredige erfgenaam van hetgeen al deze stormen, de gelukkige erfgenaam van hetgeen al deze smarten, de levende erfgenaam van hetgeen al deze roemrijke doden hebben aangebracht. Maar zal ik, omdat de storm bedaard is, de flambouw, mij ter hand gesteld, laten verflauwen en wegsterven in de kalmte, die mij omringt? Zal ik hem uitgedoofd en rokende aan mijn opvolger nalaten? Erfgenaam van martelaren, zal ik niet verlangen een erfgenaam te hebben? Of liever, zal ik afstand doen van mijn erfgoed, omdat toch het niet behartigen niet anders is dan het af te staan? En indien God goed vindt, dat ik niet, als mijn voorgangers, verplicht ben voor het behoud van mijn erfgoed tot bloedens toe te strijden, volgt daaruit dat ik tot geen enkele strijd geroepen ben? Is er een Christendom waarbij geen strijd is? En heb ik niet, bij gebruik van uiterlijke vijanden van de waarheid, innerlijke vijanden te bestrijden? Moet ik niet dagelijks de oude mens in mij doden? Moet ik niet dagelijks het een of ander heilig geweld plegen? Zal ik tevergeefs de loopbaan van de waarachtige deugd voor mij hebben zien openen, en mij houden binnen de grenzen van deze gewone zedelijkheid? Zal ik het gedenkteken zijn van een wonderbare liefde, en niet dan het alledaagse verrichten? Zullen hemel en aarde tot liefde van mij bewogen zijn en zal ik zelf geenszins bewogen worden? In een woord, zullen mijn oorsprong, mijn naam en mijn verwachtingen allen buitengewoon zijn en zal niets in mijn leven zich boven het middelmatige verheffen?

(Evangelie op de 8e zondag na Trinitatis).

Hebben wij onze zonde leren kennen, en de onmogelijkheid om door eigen gerechtigheid zalig te worden (Evangelie op de 6e zondag na Trinitatis), en ons naar Christus laten wijzen (Evangelie op de 7e zondag na Trinitatis), dan is het niet genoeg slechts "Heere! Heere!" tot Hem te zeggen. Het Evangelie in overeenstemming met de Brieven leert ons, dat wij nu ook door de Geest de werken van het vlees moeten doden en heilige vruchten moeten voortbrengen. Aan de vruchten kent men de boom; de goede vruchten zijn getuigenis en bewijs van het geloof. De Heere vraagt deze in het bijzonder van Zijn dienaars, maar ook van alle andere Christenen. Het is nodig, dat wij duidelijk weten, dat ons geloof een levend, vruchtdragend geloof moet zijn.

15. a) Maar wanneer gij nu werkelijk zijt ingegaan door de enge poort (vs. 13), om daarna ook de smalle weg te vinden (vs. 14) en daarop met volharding te wandelen, wacht u van de valse profeten. Zij worden midden onder de Christenen, zowel onder de stand van de geordende dienaren van de kerk en van de aangestelde godsdienstleraars gevonden, als onder hen, die zichzelf uit het volk tot leidslieden voor anderen in groter of kleiner kring hebben

verheven. Onder die valse profeten bedoel Ik al die verkondigers van het woord, die in schaapskleren tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven. Zij verbergen zich in een gewaad, alsof zij tot de schapen van Mijn stal behoorden, alsof zij ware Christenen waren; zij veinzen de natuur van de schapen te hebben, omdat zij zeer zachtmoedig optreden en zich voor de edelste mensenvrienden en welmenende zielzorgers uitgeven, niet zelden zelfs nog uitdrukkelijk een ruwe mantel aantrekken, zoals in hun tijd de krachtigste profeten gedaan hebben, die geroepen waren 1: 8") het gaat uit van hen, mijn volk! (Openbaring . 18: 4) door hun uiterlijke verschijning te prediken; zij bedoelen echter niets anders dan om, in de schaapsstal ingebroken, daarin te roven, te moorden en de door hen misleide mensen te gronde te richten (Hand. 20: 29vv.).

a) Deut. 13: 3 Jer. 23: 16 MATTHEUS. 24: 4 Rom. 16: 17 Efe. 5: 6 Kol. 2: 8; 1 Joh. 4: 1

Willen wij ons vrij houden van de brede weg, dan moeten wij ons wachten voor valse profeten. Deze waarschuwing is hoog nodig. Er zijn duizenden, die gereed schijnen, om alles in de godsdienst te geloven, indien zij het van een geordend leraar horen. Men moet deze volgen, zolang hun leer met de Bijbel overeenstemt, maar geen minuut langer. Wij moeten hen beproeven aan hun vruchten. Een gezonde leer en een heilig leven zijn de kentekenen van ware profeten. De fouten van onze leraar zullen de onzen niet verontschuldigen. "Indien de blinde de blinde leidt, zo zullen zij beide in de gracht vallen. " (MATTHEUS. 15: 14)

16. Aan hun vruchten, die openbaar zijn, of toch door het eenvoudig oog, zoals de Mijnen het moeten hebben (hoofdstuk . 6: 22), gemakkelijk kan worden opgemerkt, zult gij hen in hun werkelijke aard kennen. Gij zult u niet door de bedrieglijke buitenzijde laten misleiden, dat gij hen daarom voor ware profeten zou aanzien en hen volgen. Het zijn toch slechts goede vruchten, waarom het u bij het aannemen van een profeet te doen kan zijn, dat gij van zijn woord en werk, van zijn leer en zijn voorbeeld voor uw ziel voedsel en opbouwing tot het eeuwige leven moogt hebben, troost en verkwikking voor het tijdelijk leven. Wanneer het u dan waarlijk daarom te doen is, zult gij spoedig bemerken of gij u aan een leraar of leidsman in goddelijke zaken kunt toevertrouwen of niet. Leest men ook een zoete, verkwikkende druif van doornen, of voedende vijgen van distels? Nooit! maar wat de doorn draagt, zijn slechts kleine bessen, uiterlijk aan de druif gelijk, maar met een bittere smaak en niet te genieten, en al is het, dat de onder de distels getelde opuntiën-cactus een gewas voortbrengt, dat op de vijg lijkt, zo gaat toch niemand tot deze, om werkelijke vijgen te halen.

17. a) Alzo, evenals ten opzichte van deze soorten van vruchten, is het ook met al het andere gesteld, een iedere goede boom, wiens gehele natuur is om edele, smakelijke en heilzame vruchten voort te brengen, brengt ook voort goede vruchten, en een kwade boom die de tegenovergestelde natuur\heeft, dat zijn vrucht niet deugen kan tot voeding en verkwikking voor mensen, en deze zelfs schadelijk is, als men ze toch geniet, brengt voort kwade vruchten, waarvoor men zich in acht neemt, wanneer zij schadelijk zijn, of die men anders achteloos voorbijgaat.

a)MATTHEUS. 3: 10; 12: 33 Mark. 11: 33 Luk. 8: 3

18. Deze regel is een onveranderlijke natuurwet, waaraan menselijke kunst of verpleging toch niets kan veranderen. Een goede boom in de reeds genoemde zin kan geen kwade vruchten van die eveneens reeds beschreven gesteldheid voortbrengen, noch omgekeerd een kwade boom goede vruchten voortbrengen.

19. Iedere boom van de laatste soort, die geen goede vrucht voortbrengt, zo een die afgestorven en onvruchtbaar geworden is (hoofdstuk . 3: 10 Joh. 15: 2, 6), wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen, zodat hij ten minste met zijn hout nog nut doet, als zijn vrucht nietsmeer aanbrengt.

20. Omdat de (in vs. 17 en 18) genoemde natuurwet ook in het rijk van de geesten bestaat, heb Ik vroeger (vs. 16) ten opzichte van de valse profeten gezegd en zeg nu, nadat Ik in vs. 19 ook het zware gericht, dat wachtende is, en waarin gij zeker niet eveneens wilt worden ingewikkeld, genoemd heb, met des te meer nadruk nog eens: zo zult gij dan hen aan hun vruchten kennen, en gij zult dientengevolge ook in staat zijn, u voor hen te wachten, zodat zij u niet met hun schaapskleren bedriegen (vs. 15).

Bij deze zo ernstige en nadrukkelijke waarschuwing van Christus voor de valse profeten is het van het hoogste gewicht, dat men het kenteken, waaraan wij hen moeten erkennen, goed leren verstaan, om daarnaar in het praktisch leven de geesten te kunnen beproeven of zij uit God zijn, omdat toch gedurende alle tijden van de kerk vele valse profeten uitgaan in de wereld (1 Joh. 4: 1), die het zeer goed weten, dat zij niet als datgene, wat zij zijn, als verscheurende wolven mogen komen, anders zouden de schapen van de kudde van Christus voor hen vluchten en de herders en wachters van de kudde hen gemakkelijker kunnen afweren; maar juist omdat ze in schaapsklederen komen, worden zij dikwijls met vreugde op- en aangenomen en dan kunnen zij erge verwoestingen teweegbrengen. Nu moet het ongetwijfeld een onbedrieglijk kenteken zijn, dat de Heere aanwijst met de woorden: "Aan hun vruchten zult gij ze kennen, " zoals Hij dan ook een nadere aanwijzing geeft van het onbedriegelijke van dit kenteken. Nu zouden wij ook willen weten, wat Hij onder "hun vruchten" bedoeld heeft; want het woord is zo veelzijdig en heeft zo vele betekenissen, dat de uitleggers in hun meningen geheel en al uit elkaar lopen en men dientengevolge, wanneer men de verschillende meningen gehoord heeft, nog minder raad weet dan voorheen. Gewoonlijk hoort of leest men daar de verklaring: "De vruchten van de valse profeten zijn hun boze werken, hun slechte levenswandel, omdat zeker naar de ene of andere zijde openbaar zal worden, dat wie de zuivere en reine leer van Gods Woord niet heeft, ook niet heilig als een kind van God in deze wereld leeft. " Daarin ligt nu wel iets waars, toch zou een naar deze regel aangelegde maatstaf in de hoogste mate een bedrieglijke kunnen zijn; want niet alleen kan een dwaalleraar zeer goed een eerbare, zedelijk reine en voor anderen in menig opzicht beschamende levenswandel leiden, maar ook omgekeerd is menig ijverig verdediger van het oprechte en ware geloof in zekere zonden vervallen, of hij is ten minste door de tegenstanders van zijn leer met zo’n schijn van waarheid in verdenking gebracht en belasterd, dat het zeer verkeerd zou zijn, wanneer nu ieder het recht had met zijn persoon ook zijn belijdenis te verwerpen. Aan zo’n verklaring ligt, zoals duidelijk blijkt, de veronderstelling ten grondslag, dat in de gelijkenis (vs. 17vv.) de kwade boom een zodanige is, die door ontsteking en rotting vermolmd is geworden en ongeschikt, om nog verder goede vruchten voort te brengen, zoals hij die

vroeger gebracht heeft; maar, zo vragen wij terecht, zijn dan dat de valse profeten, voor wie Christus hier wil waarschuwen, die met de Geest begonnen en met het vlees geëindigd zijn? Kan men niet beter voor hen te bidden, dat hun geloof niet ophoude, in plaats van hun geloof als dwaalleer te vermijden. En indien dan een kwade boom in deze zin om de ergernis, die hij veroorzaakt, mag worden afgehouwen, zo zijn en blijven toch de vruchten, die hij bestemd was te dragen, die hij misschien in het begin gebracht heeft en die nu anderen na hem geroepen worden te brengen, slechts goede en heilzame; "boze" vruchten in de eigenlijke zin van het woord kan bovendien een vermolmde boom niet voortbrengen, maar wel geringe en verkwijnde. Is daarentegen een "kwade" boom datgene, wat de "kwade vissen" in hoofdstuk . 13: 48 zijn (namelijk geen afgestorven en tot verrotting overgaande vissen, maar al het onreine zeegedierte, dat men niet kan gebruiken) dan staat zoiets op dezelfde trap met de doorn en de distel uit vs. 16 ; deze behoort vanzelf reeds tot de klasse van de kwade bomen of tot die, welke naar hun gehele natuur en aanleg geen vruchten kan brengen, die edel en te genieten zijn. Valse profeten nu staan om hun valse leer, die zij voortbrengen en verbreiden, op dezelfde trap met het onedele, wilde, van nature tot wegwerpen en vernietigen bestemd ontuig in dieren- en plantenwereld. Hun leer, die is voortgekomen uit de onzuivere en tegen Christus gezinde grond van het hart, is, zoals zo-even gezegd is, datgene, wat hun zo’n ontuig-natuur verleent, maar zij is niet, zoals andere uitleggers aannemen, een met de vruchten, die zij dragen. Deze vruchten zijn integendeel de werkingen, die zij bij degenen voortbrengen, die hun leer aannemen. Wij hebben reeds in de verklaring erop gewezen, hoe het voor een Christen, die een oprecht hart, een eenvoudig oog en enen slechts enigermate geoefenden zin heeft, geenszins moeilijk is te ontdekken, wat de praktische resultaten zijn, de vanzelf voortkomende gevolgen van zekere leringen ook nog voordat zij openlijk voor de dag komen. Iedere leraar en zijn leer, zegt Menken zeer terecht, staat wetende of onwetende onder de sterkere of zwakkere, goede of boze invloed van het onzichtbare; hij en zijn leer hangt op meerdere of mindere afstand, in grotere of kleinere zin met de onzichtbare wereld van licht en leven of met die van duisternis en verderf tezamen. Hoe inniger nu een leer met de onzichtbare wereld samenhangt, hoe meer onmiddellijk zij vandaar afkomstig is, hoe dieper haar wortels en bronnen daar liggen, hoe rijker de invloed uit het onzichtbare, waaronder zij in de wereld gebracht is en in de wereld bewaard en verbreid wordt, des te gewichtiger, werkzamer, machtiger, onweerstaanbaarder is zij in het goede of in het kwade, om waarheid of leugen te bevorderen. Anders zou de leer of de leraars voor of tegen de waarheid niet veel te betekenen hebben. Daarom staat ook dikwijls voor "leraar" het meer betekenende woord "profeet" en voor "leer" het andere "profetie", en daarom is vrees voor bedrog en aanmaning tot voorzichtigheid en beproeving zo noodzakelijk en nuttig. Evenals nu, zo gaan wij zelf verder, de oprechten en eenvoudigen van harte zo aanstonds Christus voor een leraar, van God gekomen, erkenden, omdat zij de goede vruchten van Zijn leer aan hun hart ondervonden (vs. 28vv. Joh. 3: 2; 6: 68vv.) zo bemerken en verstaan zulke harten het zeer spoedig, waarheen de dwaalleer van de valse profeten, die met het rijk van de duisternis samenhangt, moet leiden; zij zoeken druiven, vijgen en gezonde boomvruchten; en wier behoefte van het hart werkelijk naar zulk voedsel verlangt, die heeft ook, om zo te zeggen, een natuurlijk instinct om zich niet naar de kwade bomen te verlopen, of naar een doorn of distel, hij weet allereerst, dat hij daar slechts gestoken of gewond en echter teleurgesteld kan worden en hij hoeft niet eerst door ervaring wijs te worden. Wanneer Luther onder de vruchten eveneens

gedeeltelijk de werken, gedeeltelijk de leer verstaat, zo komt hij toch wat de zin betreft, waarin hij dit verstaat, de gedachte, die wij hier hebben uitgesproken, zeer nabij.

21. Evenals voor de valse profeten, zo zult gij u, en dit nog te meer, daarvoor wachten, dat er niet in uzelf een vals hart zij, want als degene, die van God gesteld ben tot een Rechter van levenden en doden (Hand. 10: 42), betuig Ik u: a) Niet een ieder, die hier, in het rijk van de genade, tot Mij zegt: Heere, Heere! zal, wanneer eens allen voor Mijn rechterstoel zullen staan (Rom. 14: 10), ingaan in het koninkrijk der hemelen. Die Mij wel als zijn Heer en Meester, als Middelaar en Verzoener, als Koning en Gebieder (1 Kor. 1: 10) met de lippen erkent, al is het ook met een zekere ijver en met schijnbare nadruk, zal daarom nog niet in de hemel worden opgenomen (hoofdstuk . 8: 11), maar alleen diegene van Mijn belijders (Filippenzen . 2: 11), die in de belijdenis van de lippen een ongeveinsd geloof (1 Tim. 1: 5; 2 Tim. 1: 5) uitspreekt, zoals daaruit blijkt, dat hij naar Mijn woord en Mijn voorbeeld daar doet de wil van Mijn Vader, die in de hemelen is (Joh. 15: 8 Rom. 10: 10 Jak. 1: 22vv.).

a)MATTHEUS. 25: 11 Luk. 6: 46; 13: 25 Hand. 19: 13 Rom. 2: 13

Wij zien het dagelijks, dat wel voor valse profeten wordt gewaarschuwd, maar de waarschuwing toch bij zeer velen tevergeefs is. De menigte, die de valse profeet aanhangt, is dikwijls groter dan de menigte van ware discipelen van Christus. Hoe veel oordelen God ook over de valse profeten laat komen en hoe menige verkeerde boom Hij afhouwt en in het vuur werpt, er staan steeds nieuwe leugenprofeten op en de wereld hangt hen aan. Waarom? Men zegt wel: "de wereld wil bedrogen zijn (mundus vult decipi)", en het woord is waar, want er staat geschreven (Ps. 4: 3): "hoe lang zult gij de ijdelheid beminnen, de leugen zoeken?" De mens heeft van nature meer neiging tot leugen dan tot waarheid; daarom zegt ook Micha (2: 11): "Zo er iemand is, die met wind omgaat, en valselijk liegt, zeggende: "ik zal u profeteren voor wijn en voor sterken drank!" dat is een profeet van het volk en zij zeggen tot de zieners: (Jes. 30: 10vv.) "Ziet niet" en tot de schouwers: "Schouwt ons niet wat recht is, spreekt tot ons zachte dingen, schouwt ons bedriegerijen. " Zo is de wereld te allen tijde geweest en zo is zij nog. Daarom geve ieder acht op zichzelf, en wie zich wil wachten voor de valse profeten, die zie in de eerste plaats toe voor zichzelf; de natuur van de valse profeet is ons allen aangeboren, en al worden wij ook geen valse profeten, zo zijn wij toch van hun bloed en gebeente. Dit echt te erkennen, is het noodzakelijk begin van waakzaamheid, wie echter tot deze erkentenis nog niet is gekomen, bij die zal alle wachten tevergeefs zijn, hij zal volkomen welgemoed roemen, dat er bij hem geen gevaar bestaat, terwijl de wolf zijn tanden reeds in zijn vlees heeft geslagen.

"Niet een ieder, die tot Mij zegt: "Heere, Heere!" zal ingaan in het koninkrijk der hemelen. " Men neemt dit woord veelal niet anders op, dan of de Heere Jezus gezegd had: Noemt Mij, of noemt Mij niet, noemt Mij, zoals gij wilt, maar volstrekt niet: "Heere, Heere!" anders komt gij niet in het koninkrijk der hemelen; want het "Heere, Heere!" zeggen sluit u de deur toe, daarentegen staat de poort, de poort van de hemel open voor hen, die naar zijn verstand en zijn geweten handelt. Kan men dit niet overvloedig opmerken? En dat, wanneer een verstands-man die overigens de mond niet weet open te doen, op zijn wijze welsprekend wordt, wanneer hij uitvaart tegen degenen die "Heere, Heere!" zeggen? Blijven wij er toch bij

en zeggen wij: Christus heeft het tot voorwaarde van onze zaligheid gemaakt, dat wij het zeggen; want de uitzondering, die Hij maakt, noemt de regel. Worden niet allen zalig, die Hem hun Heer noemen, zo staat toch ten minste het "Heere, Heere!" zeggen onze zaligheid niet in de weg, zo worden toch enigen, die het doen, zalig. Ontbreekt aan dit woord, alzo opgevat, iets in scherpte, wij willen het aan andere woorden scherpen (Joh. 14: 6; 8: 24; 5: 23 MATTHEUS. 10: 32 Mark. 16: 16), en trekken het enige malen heen over Rom. 10: 9vv. - Wat is er meer nodig om aan deze uitspraak de volle scherpte te geven? Dus, regel is het, dat diegenen zalig worden, die "Heere, Heere!" zeggen. Het woord "Heere, Heere!" is het nu wel niet, dat maar behoeft uitgesproken te worden: dat is op de lippen niets meer, dan wanneer iemand, die Duits spreekt, de woorden Kurie (Grieks = Heere), Adonai (Hebreeuws = Heere) uitsprak. Christus heeft zo’n misverstand voorzien en voorzorgen genomen. Hij heeft de valse, huichelachtige belijdenis voorzien en deze buitengesloten, deze uitgezonderd: nee! Zij worden niet zalig, hoewel zij "Heere, Heere!" zeggen, omdat zij alleen praters en niet daders zijn, omdat zij de wil van Mijn hemelse Vader niet doen.

Ook op andere plaatsen spreekt de Heere zo, waar Hij de vaste grenslijnen voor de Zijnen trekt, b. v. hoofdstuk 12: 50 en Zijn Geest en de Apostelen eveneens het eeuwig bestaan en blijven, het eeuwig erven van het beloofde rijk slechts verbinden aan dit doen (1 Joh. 2: 17 Hebr. 10: 36).

De dag des oordeels zal vreemde dingen aan het licht brengen. De verwachtingen van velen, die voor uitstekende Christenen geacht worden, toen zij leefden, zullen ten enenmale beschaamd worden. De bedorvenheid van hun godsdienstigheid zal blootgelegd en te schande gemaakt worden voor de gehele wereld. Dan zal het bewezen worden, dat om behouden te worden er wat meer nodig is dan een uiterlijke belijdenis af te leggen. Wij moeten van ons Christendom een praktijk maken, zowel als een belijdenis.

22. Maar ook bij dit doen van de wil van God is er wederom een uiterlijke, bedrieglijke schijn, wanneer men niet zozeer op de drijfveren bij zijn werken, op de geest en de kracht waarin zij plaatsvinden, ziet, als wel op glans en grootheid, op werking en gevolg. a) Velen, die hier beneden de schijn voor het wezen hielden en anderen verblindden, ja zelfs zichzelf door hun ijdel, hoogmoedig hart hebben laten verblinden, zullen op die dag, op de dag van het algemene wereldgericht (Hand. 17: 31 Rom. 2: 5, 16; 1 Kor. 1: 8; 3: 13; 2 Tim. 1: 12; 4: 8), tot Mij zeggen: Heere, Heere! ons zult Gij toch wel in de eerste plaats voor de Uwen erkennen (vs. 23), of hebben wij niet in Uw naam geprofeteerd (Num. 22-24 1 Sam. 19: 23), en in Uw naam duivels uitgeworpen (Mark. 9: 38), en in Uw naamvele krachten, vele wonderen gedaan (hoofdstuk . 24: 24; 2 Thessalonicenzen. 2: 9)?

a)Jer. 14: 14; 27: 15 Luk. 13: 26

De valse inbeelding zit de mensen zo diep in het hart, dat zij zelfs op die dag nog niet zullen kunnen begrijpen, hoe zij doemwaardig zijn.

22. Maar ook bij dit doen van de wil van God is er wederom een uiterlijke, bedrieglijke schijn, wanneer men niet zozeer op de drijfveren bij zijn werken, op de geest en de kracht

waarin zij plaatsvinden, ziet, als wel op glans en grootheid, op werking en gevolg. a) Velen, die hier beneden de schijn voor het wezen hielden en anderen verblindden, ja zelfs zichzelf door hun ijdel, hoogmoedig hart hebben laten verblinden, zullen op die dag, op de dag van het algemene wereldgericht (Hand. 17: 31 Rom. 2: 5, 16; 1 Kor. 1: 8; 3: 13; 2 Tim. 1: 12; 4: 8
), tot Mij zeggen: Heere,
Heere! ons zult Gij toch wel in de eerste plaats voor de Uwen erkennen (vs. 23), of hebben wij niet in\ Uw naam geprofeteerd (Num. 22-24, 1 Sam. 19: 23), en in Uw naam duivels uitgeworpen (Mark. 9: 38), en in Uw naamvele krachten, vele wonderen gedaan (hoofdstuk . 24: 24; 2 Thessalonicenzen. 2: 9)?

a)Jer. 14: 14; 27: 15 Luk. 13: 26

De valse inbeelding zit de mensen zo diep in het hart, dat zij zelfs op die dag nog niet zullen kunnen begrijpen, hoe zij doemwaardig zijn.

23. a) En dan zal Ik hun openlijk, voor allen, van wie misschien velen op aarde zich hebben laten misleiden, zodat zij hen voor Mijn grootste en voornaamste dienaars hebben aangezien, aanzeggen: Ik heb u nooit, ook toen niet, toen gij in Mijn naam profeteerde, gekend als de Mijne; gaat weg van Mij, om hetzelfde lot als de vervloekten (hoofdstuk . 25: 41) te ontvangen, gij die voor mannen van grote daden werd gehouden, maar volgens de grond van uw hart niet anders zijt dan die de ongerechtigheid werkt. ("1Sa 14: 46").

a) Ps. 6: 9 MATTHEUS. 25: 12, 41 Luk. 13: 25-27

Even als Christus in vs. 21 voor misleiding van anderen waarschuwt, zo waarschuwt Hij hier in vs. 22vv.

voor zelfmisleiding. Het zelfonderzoek is in een gesprek met Jezus, in een aanspraak aan Hem ingekleed; bedrieglijke verwachting van de zaligheid bij de zodanige, die predikten, zonder ernaar te leven, die grote dingen deden, zonder zelf bekeerd te zijn! De uitstekendste talenten zijn dikwijls met een boos hart verbonden, de glinsterendste daden zijn dikwijls van twijfelachtige waarde. Men kan een bezield redenaar, bestrijder van onrecht en van kwaad, of een moedig ondernemer van grote dingen zijn, maar alles uit eergierigheid en zelfzucht, en men bedriegt bovendien nog zichzelf; daartoe heeft de mens een neiging, en elke zonde maakt hem nog valser tegenover zichzelf.

Wie hier spreken beroemen zich niet zonder zelfroem op krachten, die zij in Christus' naam deden, en zelfs zijn die krachten genoemd, waarin zich voornamelijk in de eerste kerk de werking van de Geest openbaarde - zo worden ook naast elkaar gevonden de profetie, de gave van de gezondmaking (waarvan het uitdrijven van duivels of de genezing van bezetenen slechts een bijzondere soort is) en de werkingen van de krachten in 1 Kor. 12: 9vv. Omdat nu hier zulke werkingen, die overigens slechts als door die Geest van God gebeurd worden voorgesteld, hun zijn toegeschreven, die slechts uiterlijk tot Christus behoren, zo ontstaat de vraag, hoe deze werkingen moeten beschouwd worden. Aan enkel misleiding kan daarom niet worden gedacht, omdat Christus dit wonderen doen in Zijn naam in betrekking tot het "Heere

Heere!" zeggen, als een verhoogde graad van het belijden van Hem voorstelt; maar wel werden in de tijd van de eerste geestvervoering in de eerste gemeente ook onreine reden aangegrepen van dat geloofvertrouwen, dat het doen van wonderen tot voorwaarde had, namelijk van de volkomen zekerheid, dat God een wonder kon doen en in dat geval doen zou, zoals het spreken van talen in 1 Kor. 12-14 12$ en het in 1 Thessalonicenzen. 5: 21vv. bedoelde vals profeteren aantoont. Dergelijke verschijnselen vindt men in de geschiedenis van de Cevennen-oorlog *).

*) Met de Cevennen-oorlog wordt de strijd van de Hugenoten voor godsdienstvrijheid in Frankrijk in de zeventiende eeuw bedoeld. (Noot van de redacteur)

In het begin van het Nieuwe Testament heeft God om wijze redenen niet alleen de rechtvaardigen, maar ook de mondgelovigen de kracht, om in Jezus' naam wonderen te doen, om wijze redenen meegedeeld.

Profeet kon men wel slechts door het geloof zijn (Rom. 12: 7); maar dit kon meer in verstand en fantasie, dan in het hart zijn ingedrongen en daarmee een goddeloos leven verbonden zijn.

Ach, de valse profeet in ons kan verschrikkelijk vals profeteren, zodat wij menen het ware geloof te hebben en wij geloven niet in de Heere, maar in onszelf; hij kan de duivel uitdrijven, zodat wij ons verbeelden bekeerd te zijn, en wij hebben alleen de ene zonde voor de andere verruild; hij kan grote daden doen en het zijn slechts daden van eigenliefde en eigen gerechtigheid. Zo lang wij niet erkend hebben, dat we van nature doornen en distels zijn en pas in Christus vijgebomen en wijngaardranken kunnen worden, voordat de Heere de woestijn van ons hart in een paradijs heeft verandert, kan er bij ons geen sprake zijn van een waar, levend Christendom. Het is volstrekt vergeefse moeite goed te willen doen, voordat men goed is geworden, en vroom te willen leven, voordat men uit God is wedergeboren.

Voor God komt het niet zozeer op de stempel aan, die de munt van buiten vertoont, maar bovenal op het metaal, waaruit het vervaardigd is; daarom moet ieder, die zich op Christelijke daden wil beroepen, zichzelf de vraag voorleggen: waaruit zij zijn voortgevloeid? Heeft zijn geloof, zijn dankbaarheid voor Gods weldaden hem daartoe gedreven, dan is het goed; heeft echter het geloof ze niet voortgebracht, heeft hij daarbij niet aan God, niet aan de Verlosser gedacht, dan hebben deze werken geen waarde, zij hebben loon weg, evenals de werken van de Farizeeën, die uiterlijk goed waren, maar uit een hart voortkwamen, dat de Geest van de Heere niet had wedergeboren.

Openbaring, geestelijke gaven, vertroostingen en zaligheden te bezitten, eer, wereld en geld te verachten, veel weten en betrachten, vasten, lezen, zingen, bidden en met engelentong spreken, dit alles acht ik niets, zo de wil niet verbroken is.

Hoe zal ik in mijn hoop op eeuwige zaligheid niet teleurgesteld worden? Antwoord: 1) Houd u aan de waarheid vs. 15vv.); 2) worstel om een waarachtig geloof vs. 21); 3) breng de ware vruchten voort vs. 22vv.

Het ongeloof in zijn drievoudige gedaante 1) als openbare loochening van de waarheid, openbaart het zich door vruchten van het verderf 2) als dood mond-geloof mist het de ware vruchten 3) als valse eigen gerechtigheid misleidt het zichzelf door valse vruchten.

24. Alzo zullen in het koninkrijk der hemelen slechts diegenen ingaan, die niet alleen met de mond Mij belijden, maar die de oprechtheid van die belijdenis met een daarmee overeenstemmenden levenswandel bevestigen (vs. 21); uiterlijk glinsterende daden, in Mijn naam volbracht, zijn nog geen zeker getuigenis daarvoor, dat iemand waarlijk de wil van de Hemelse Vader gedaan heeft, maar slechts zodanige werken, die uit gelovige gehoorzaamheid aan Mijn woord zijn voortgevloeid (vs. 22vv.). a) Een ieder dan die, in de diepste grond van zijn hart Mij gehoorzaam, Mijn woorden hoort, zoals Ik die thans heb gesproken in een volledige samenhang over het wezen van het Godsrijk, over de gerechtigheid, die daarin geëist wordt, en over de gesteldheid van hen, die daartoe behoren, en Mij, in zijn gehele wandel gehoorzaam is geworden, die doet met gedachten, woorden en werken, die zal Ik met het oog op de grote beslissing, die op die dag over ieder in het bijzonder plaats zal hebben, vergelijken met een voorzichtig man, die zijn huis (in de eigenlijke zin van het woord - bij de verklaring van de gelijkenis is echter te denken aan de hoop op de eeuwige zaligheid) op een steenrots, als de alleen houdbare en onwankelbare grondslag, gegrond heeft.

a) Jer. 17: 8 Luk. 6: 47 Rom. 2: 13 Jak. 1: 25

25. En er is, zoals dit bij een plotseling en met grote hevigheid losgebroken onweer in het Oosten niet zelden gebeurt, slagregen neergevallen, die het platte dak met water overstortte, en de waterstromen, die van de straten en wegen afliepen, zijn gekomen en dreigden de grond om te woelen, en de winden hebben met de kracht van een storm gewaaid, en zijn tegen dat huis, op de vier hoeken, waarop het geheel steunde (Job 1: 19), aangevallen, en het is niet gevallen, ondanks de aanvallen van onderen en van boven, want het was, ter onderscheid van de meeste slechts licht gebouwde huizen, op de steenrots gegrond, en deze maakte het huis mede haar vastheid deelachtig (hoofdstuk . 16: 18).

26. a) En daarentegen een ieder, die Mijn woorden wel hoort, en ze niet innerlijk in het hart opneemt als een vruchtbaar zaad tot wedergeboorte (1 Petrus . 1: 23), noch bij al hetgeen hij doet en zich voorneemt, zich daardoor laat leiden, zodat van hem gezegd moet worden, dat hij ze niet doet, hoewel hij de schijn van godzaligheid in woorden of werken aanneemt (2 Tim. 3: 5), die zal, omdat zijn hoop, evenals die van alle huichelaars en goddelozen, verloren zal gaan (Job 8: 13vv. Spr. 10: 28), met een dwaze man vergeleken worden, die zijn huis op de losse, tot dragen van een gebouw ongeschikte grond, op het zand gebouwd heeft.

a)Ezechiël. 13: 11 Rom. 2: 13 Jak. 1: 23

27. En de slagregen is neergevallen, zoals de dag van het gericht als een geweldig onweer zal losbreken (Joël 2: 1vv.), en de waterstromen zijn gekomen en de winden hebben gewaaid en zijn tegen dat huis aangeslagen, en het is gevallen, omdat het op het zand gebouwd was, en zijn val was groot, omdat alles op eens in elkaar stortte en onder zijn puinhopen begroef, wat

tot hiertoe zo gerust en welgemoed onder het dak gewoond had en binnen de vier muren was verborgen gebleven.

Slechts hij, in wie het geloof ook wil en daad wordt, heeft het gebouw van zijn zaligheid op vaste grond opgericht. Kennis van verstand alleen of gevoel alleen is een prooi van de verleiding.

Het ware horen is daar, waar men alles op zichzelf toepast en het gehoorde Woord van de Heere tot richtsnoer van zijn handelen kiest. Hier staat tegenover de ellendige dwaasheid van hen, die hun heil alleen op enige lasten van Christus, op een voorbijgaand gevoel of op hun eigen werken, waarop zij verzot zijn, menen te bouwen, de woorden van Christus dus eigenlijk slechts onnadenkend horen, zelfs verkeerd horen.

Op die dag die, zoals het in 1 Kor. 3: 13 heet, verklaren zal, of iemand op die grond goud en zilver, of hooi en stoppels gebouwd heeft, op die dag zal het openbaar worden, op welke grond ieder gebouwd heeft, en of hij het als verstandig of als een dwaas bouwmeester deed. Terwijl het Oude Testament de wijsheid (een eigenschap, die het ware doel, het hoogste, niet uit het oog verliest) als een voortreffelijke deugd bij de godvruchtigen op de voorgrond stelt, is het eigenaardig aan de redenen van Christus (vgl. hoofdstuk . 10: 16; 24: 45; 25: 2 Luk. 12: 42; 16: 8), dat zij ook op de voorzichtigheid, het verstand een bijzondere nadruk leggen; onderscheiden van de wijsheid, is die eigenschap die de juiste middelen kiest.

Hetgeen de Heere over wind en onweer op de dag van het gericht zegt, heeft men van dit tegenwoordige leven opgevat en in bijzonderheden verklaard: van het lijden en de ellenden, die God van de hemel zendt als plasregen; van de stromen van de tijdgeest van verleiding of vervolging, die de grond schuddende nader komt; van de daarbij komende stormen of eigenlijke gerichten van God, als Hij met Zijn adem daarin blaast om te beslissen, en te openbaren wat slechts vlees is. Wij laten dit gaarne over voor die verklaring, die ieder heilig woord verdraagt, maar achten omwille van de algemeenheid, die de grondtoon van dit gehele slot van de rede blijft, dergelijke toepassingen minder overeenkomstig de tekst.

Wanneer wij het doel van onze Heiland in dit krachtvol en treffend slot goed gadeslaan, dan vinden wij daarin deze hoofdzaken: allereerst, indien wij goed en voorzichtig willen handelen, dan moeten wij voor het gebouw van ons geluk een goede grond hebben; ten tweede, dat gebouw van ons geluk is aan velerlei en soms zware beproevingen blootgesteld, en ten derde, de uitkomst zal dadelijk en beslissend doen zien, of iemand goed of kwalijk voor zijn eeuwig geluk gezorgd heeft. Leert ons de Heiland, hoe gelukkig de een en hoe rampzalig de ander moet zijn, dan hebben wij onszelf af te vragen, of het niet hoogst verkieselijk is een vast beginsel van de godzaligheid en de gemeenschap met Christus te hebben, dat standvastig maakt onder alle wisseling, beproeving en bezwaar, voor rekening van een getrouwe Zaligmaker te staan, en in het uur van de dood in Hem een volkomen Verlosser te hebben.

II. Vs. 28 en 29. Nadat de Heere deze rede had gehouden in de gesloten kring van de twaalven op de berg zelf 5: 1) daalde Hij op het vlakke veld neer en herhaalde de hoofdinhoud daarvan,

op de wijze, zoals die ons in Luk. 6: 20vv. wordt meegedeeld. Wij vernemen nu hier, welke indruk Hij daardoor in de harten van Zijn toehoorders teweegbracht, eerst op die van Zijn discipelen en tevens ook vervolgens op die van het volk.

28. En het is geschied, toen Jezus deze woorden geëindigd had, dat de scharen zich ontzetten over Zijn leer, zij werden daardoor diep getroffen en in hun geweten bewogen, omdat haar nog nooit zo de wil van God, de heiligheid en de omvang van Zijn geboden was voorgehouden, omdat haar nog nooit zo haar schuld en onwaardigheid en de ernst van het goddelijk gericht voor ogen was gesteld.

II. Vs. 28 en 29. Nadat de Heere deze rede had gehouden in de gesloten kring van de twaalven op de berg zelf 5: 1) daalde Hij op het vlakke veld neer en herhaalde de hoofdinhoud daarvan,
op de wijze, zoals die ons in Luk. 6: 20vv. wordt meegedeeld. Wij vernemen nu hier, welke indruk Hij daardoor in de harten van Zijn toehoorders teweegbracht, eerst op die van Zijn discipelen en tevens ook vervolgens op die van het volk.

28. En het is geschied, toen Jezus deze woorden geëindigd had, dat de scharen zich ontzetten over Zijn leer, zij werden daardoor diep getroffen en in hun geweten bewogen, omdat haar nog nooit zo de wil van God, de heiligheid en de omvang van Zijn geboden was voorgehouden, omdat haar nog nooit zo haar schuld en onwaardigheid en de ernst van het goddelijk gericht voor ogen was gesteld.

29. a) Want Hij leerde hen als machthebbende, als een, wie de goddelijke roeping om te leren en tevens de volle macht om te spreken ter zijde stond, zodat niemand de indruk van Zijn woorden kon weerstaan, en niet als de Schriftgeleerden, wie het zegel van de goddelijke zending en innerlijke levenskracht ontbrak, omdat zij niets dan enkel leringen van eigen opvatting, verdraaide goddelijke geboden en allerlei spitsvondigheden voordroegen.

a)Mark. 1: 22; 6: 2 Luk. 4: 32

Wij predikers hebben ook te kiezen, of wij willen prediken, zoals de Schriftgeleerden, wereld- en schoolwijsheid, zonder kracht en sap, of, zoals de Heere, als machthebbende. Wie met kracht wil prediken, bij hem moeten vier zaken gevonden worden: hij moet prediken in het bewustzijn van zijn roeping door God en in gevoel van gemeenschap met Hem; hij moet prediken met geloofskracht, omdat het Christendom hem leven is geworden; hij moet prediken met het bewustzijn, ook dat te zijn, wat hij predikt, en moet prediken bezorgd voor het zielenheil van zijn naaste; wie zo niet prediken kan, op hem zijn de woorden van toepassing, die Phocion tot de Sofistische redenaar Leosthenes (Plut. Phoc. op. 23) zei: "Uw redenen zijn gelijk aan de cipressen, die zijn groot en hoog, maar dragen geen vruchten.

Die rede, hoe dikwijls ook overgelezen, is altijd nieuw. Hoe vol is zij van goddelijke lering. Het is helder licht van het begin tot het einde. Ieder woord draagt het bewijs in zich van zijn Auteur.

Treffend is het verschil tussen de woorden, die op de Arabische berg (Sinaï) klonken, en die hier op de Galilese berg werden gehoord. Op Sinaï woorden van donder uit de mond van de ontzaggelijke God! Een tiendubbel: "Gij zult niet, " nu nog wel niet met name begeleid door de vloekspraken, die het later zullen verzegelen: "Vervloekt is een ieder, die niet blijft in hetgeen geschreven is in het boek van de wet om dat te doen. " Maar ook: Waartoe? Want voorwaar! voorwaar! die ratelende donders, die vlammende bliksems, te midden waarvan de afkondiging van de wet plaatsvond, zij waren vloekspraak en strafbedreiging genoeg! Een tiendubbel verbod gewapend met een tiendubbel wee! Hier daarentegen. . . hoort! "Zalig zijn de armen! Zalig zijn zij, die treuren!" Een negenvoudig zalig! Ere daarom aan de overlevering, die deze berg naar de aldaar gebonden rede, niet de berg van de prediking, maar de "berg van de zaligheden" genoemd heeft. Want dat "zalig" vormt niet alleen de aanhef, maar daarin ligt ook de kern, daarin klopt het hart, daarin ademt de geest van de gehele bergrede. Het is als wilde Jezus, zonder Zichzelf te noemen, terstond bekend maken wie Hij was: Jezus, de Zaligmaker, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden" - zo openbaart zich ook in die aanhef het grootste en belangrijkste verschil tussen de aard van de beide verbonden; door de HEERE op Sinaï, door Jezus op de berg van de zaligheden gesticht. Het ene is het Verbond van de wet, het andere is het verbond van het Evangelie. Het ene draagt harde geboden en verboden, het ander een blijde boodschap in de mond. Het ene dreigt; het andere belooft. Het ene verkondigt wee op wee; het andere roept zalig op zalig! Wij, zo juichen de leden van het betere Verbond terecht, zijn niet gekomen tot de tastelijke berg, maar tot het hemelse Jeruzalem (Hebr. 12: 18-24).

Wat een merkwaardig ogenblik in de geschiedenis van de wereld was het, toen Jezus Christus de voet naar de Kurun Hittin wendde, om daar Zijn inwijdingsrede te houden! Wat een gedenkwaardig ogenblik vooral, toen, zoals de Evangelist, als om al het feestelijke ervan te doen voelen, veelbetekenend zegt, toen Jezus Zijn mond opende om te leren. "Het was het ogenblik van de opening van het grootste wereldzegel. "

Het was, zoals Jezus zelf het elders heeft uitgedrukt, de aanvang van het jaar van het welbehagen, de ingang van het eeuwig jubeljaar van de genade in de zaligheid. Alles, wat Jezus tot nu toe geleerd, gesproken en gedaan had, was slechts voorbereiding geweest: van dit moment begint de stichting van het nieuwe Godsrijk op aarde. Dat Godsrijk, evenals het rijk van God in Israël, kondigt zich aan door de verschijning van Zijn Koning te midden van de Zijnen, onder wie Hij van nu aan wonen zal. Het kondigt zich aan door de verschijning van die koning op een berg, als het eigenaardig punt van samenkomst van Hem, die uit de hoogte neerdaalt, met hen, die uit de diepte opwaarts klimmen. Het kondigt zich eindelijk aan door de aanwending van het uitverkoren middel van gemeenschap van de eeuwige Geest met die geesten, die naar Zijn beeld geschapen zijn door het Woord: "De Christus opent de mond om te leren, " en over de leer, die uit Zijn mond uitgaat, ontzetten zich niet alleen de scharen, die Hem horen, maar daarover hebben zich door alle eeuwen heen allen, die Hem het oor leenden, ontzet. "De leer van Jezus heeft de wereld bekeerd: zij heeft de woestijnen bevolkt; zij heeft duizenden martelaars van allerlei leeftijd en geslacht, hun bloed met blijdschap doen plengen. Zij heeft de rijkdommen en vermaken van de aarde gering doen achten; door haar hebben de eerbewijzingen van de wereld al haar glans verloren. De mens is een engel geworden en heeft het gewaagd zich God zelf als voorbeeld te stellen. "

En wat is nu het grote woord, waardoor die leer zulke wonderen teweeg heeft gebracht! Liefde, Liefde! de mooiste, de zachtste, de edelste, de krachtigste, de vruchtbaarste, de zaligste van alle aandoeningen, van alle bewegingen van de ziel. Liefde is de hoofdsom van de rede op den berg van de zaligheden. "Zalig zijn de zachtmoedigen, de barmhartigen, degenen, die vrede maken. Hebt uw vijanden lief. Weest gij volmaakt, zoals uw Vader, die in de hemelen is, volmaakt is. "

De bergrede veronderstelt de grote waarheid, waarvan heel het Evangelie uitgaat, het bestaan van de zonde. Daarom richt zij zich tot armen van geest, tot treurenden, tot hongerenden en dorstenden naar de gerechtigheid. Door juist aan deze strenge eisen te doen horen, wekte de Heere het verlangen op naar de blijde mare van verlossing en genade, en toonde de mens het hoogste ideaal, opdat het besef in hem ontwaken zou, dat hij het uit en door zichzelf niet kon bereiken. Voorts ontbreekt het ook hier niet aan uitspraken, die de Heere ver boven het standpunt van een voortreffelijk zedeleraar verheffen, waarop de misbruikers van de bergrede Hem zo graag plaatsen. Of wat dunkt u van de Christus die het lijden om Zijns naams wil gelijkstelt met het lijden voor de gerechtigheid, die zich onderscheidt van allen, die boos zijn, die over de belofte van de Heilige Geest vrijmoedig beschikt, en van de hulde, Hem in schijn of in waarheid gebracht, de zaligheid afhankelijk maakt? Eindelijk wijst de bergrede aan allen, die deze verlossing in Christus door het geloof deelachtig zijn geworden, de beginselen aan, die het nieuwe leven besturen moeten, de bedoelingen, die zij hebben te beogen, het ideaal, dat zij hebben na te volgen, en komt hun alzo in het dragen van vruchten van de dankbaarheid uitnemend van pas. En wat wij bovenal moeten opmerken, bevat de bergrede minder luide getuigenissen aangaande de goddelijke waardigheid van Christus, dan ons Johannes hier en daar heeft bewaard, zij is toch een treffende openbaring van Zijn grootheid te noemen. Ja hier staat Hij in volle nadruk voor ons als de stichter van het Godsrijk, die de grondwet, de magna charta van dat rijk met luider stemme verkondigt, en terwijl Hij armen zalig spreekt, in de eenvoudigste bewoordingen een beeld van zedelijke volkomenheid schetst, dat Zijn gemeente na achttien eeuwen nog niet bereikt heeft, terwijl Hij toch niets meer eist, dan Hij zelf levenslang heeft volbracht. Wat schaadt het of de berg van de zaligsprekingen thans woest is en ledig, terwijl zelfs geen heiligdom de plek meer vereeuwigt, waar de prediker stond? De stromen van heil, die van de hoogte zijn afgedaald, laven ons nog heden ten dage, en een tempel vindt Hij, die ze ontsloot, in ons hart.

HOOFDSTUK 8.

WONDERWERKEN VAN CHRISTUS AAN DEZE EN GENE ZIJDE VAN DE ZEE.

II. Vs. 1-13 (zie). Toen Jezus weer van de berg, waarop Hij Zijn rede gehouden heeft, is neergedaald en onder het geleide van veel volk in de nabijheid van een stad, waarlangs Zijn terugtocht naar Kapérnaüm Hem leidt, gekomen is, loopt een melaatse Hem tegemoet, valt voor Hem neer en bidt om genezing. Deze wordt hem aanstonds gegeven met de aanwijzing de geschiedenis niet eerst ruchtbaar te maken, maar de bij de wet bepaalde voorschriften voor de van melaatsheid genezenen te vervullen. Zoals wij van de beide andere Evangelisten vernemen, let de man niet op het verbod, maar verbreidt hij het bericht van hetgeen aan hem gebeurd was, overal. Daarom begeeft Zich de Heere vooraf in een woeste plaats, voordat Hij Zijn weg naar Kapérnaüm verder voortzet. Als Hij na enige tijd bij deze stad aankomt, zendt een hoofdman, die, hoewel hij een godvruchtig Jodengenoot was, toch nog buiten het volk van Israël stond, een boodschap tot Hem, en laat Hem om hulp voor zijn doodzieke knecht verzoeken. De Heere vervult de bede en begeeft zich aanstonds naar het huis van de hoofdman, maar deze voelt bij het bericht van de aankomst van de Heere tegenover diens grootheid des te dieper zijn eigen geringheid; hij houdt Zijn persoonlijke komst tegen, en vraagt slechts om een woord uit Zijn mond.

(Evangelie op de derde zondag na Epifania).

Het eerste woord van Christus (als twaalfjarige jongen in de tempel; Luk. 2: 49) heeft Zijn betrekking tot God, het eerste wonder van Christus (op de bruiloft te Kana; Joh. 2: 11) over Zijn verhouding tot het Oude Testament duidelijk gemaakt, nu openbaart zich de economie van het Nieuwe Testament; de betrekking van de grote Profeet tot de mensheid wordt kenbaar gemaakt. De roeping nu van deze Profeet, die Gods Zoon is, bestaat daarin, dat Hij door de macht van Zijn Woord leven schept, waar de dood regeert.

Twee mannen zijn hier naast elkaar geplaatst, de melaatse en de hoofdman, de een een Jood, de ander een heiden. Over beide erbarmt Zich de Heere Jezus, opdat openbaar worde, dat Hij niet alleen de Heiland van de Joden maar ook van de heidenen is, die Joden en heidenen tot Zijn rijk roept. Wanneer nu beide voor Hem gelijk zijn, zo zijn toch de wegen voor hen zeer verschillend. In de dagen van Zijn vlees heeft Jezus zich in de regel bij de Joden gehouden en slechts bij uitzondering bij de heidenen; na Zijn verhoging heeft Hij Joden en heidenen zonder onderscheid geroepen, maar spoedig werd het regel, dat slechts heidenen in het rijk van God ingingen en de Joden tot de uitzonderingen behoorden. De reden daarvan vernemen wij in ons Evangelie, dat aantoont, dat Gods liefde steeds dezelfde is, maar dat de mensen zich niet altijd laten vinden, zoals zij moesten.

1. Toen Hij nu, na Zijn rede tot Zijn discipelen zowel als die tot het volk (hoofdstuk . 7: 28vv.) geëindigd te hebben, van de berg 5: 1"), afgeklommen was, zijn Hem vele scharen gevolgd, vol begeerte Hem nog verder te horen spreken en te zien handelen.

Hij stijgt eerst naar boven, de berg op, in de hoogte tot God; daarheen moeten wij Hem volgen met voeten van het geloof; vervolgens daalt Hij neer tot de naaste, daarheen moeten wij Hem volgen met de voeten van de liefde, namelijk tot de armen en ellendigen.

Niet alleen op de hoogten van zondag en kerk, nee, ook in de werkdagen en haar bezigheden wil Jezus zich laten zoeken en vinden. (G. LANG).

2. En ziet, toen Hij in de nabijheid van een stad gekomen was, waarlangs de weg, die naar Kapernaüm terugleidde, Hem voerde (Luk. 5: 12), deed er zich spoedig een gelegenheid voor om zoals Hij vroeger bewezen had machtig in woorden te zijn, Zich nu machtig in daden (Luk. 24: 19) te betonen, want een melaatse, 1) die zich buiten de stad moest ophouden (Lev. 13: 46), en de rede van Christus uit de verte had aangehoord, waardoor hij een diepe indruk van Zijn heerlijkheid en goddelijke kracht ontvangen had, kwam, in geloofsvertrouwen de perken van de wet te buiten gaande (Lev. 13: 45), dicht bij Hem (anders de tien melaatsen in Luk. 7: 12vv.), en aanbad Hem,
2) op zijn aangezicht voor Hem neervallende, en zeggende: Heere! indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen. Dat Gij de macht tot zo’n wonder hebt staat bij mij boven elke twijfel vast, of Gij het doen wilt weet ik niet, omdat ik het tochonwaardig ben en ik ook niet weet of het mij goed en heilzaam is.

1) De Israëlieten waren in hun vaderland Palestina, dat naar zijn ligging een gezond land was, niet aan endemische (inheemse) ziekten blootgesteld, ten minste niet in die omvang en in die hevigheid als in Egypte. Epidemieën (aanstekelijke ziekten) als buitengewone goddelijke straffen schijnen nooit lang te hebben aangehouden. Ook gedurende hun oponthoud in Egypte waren zij in het land Gosen, dat buiten het bereik van de overstromingen van de Nijl lag, meer of minder bewaard voor de besmettingen van Egypte. Zelfs de melaatsheid kan niet endemisch in Palestina of onder Israël genoemd worden. Haar verschijnen in Palestina en Syrië schijnt volgens de geschiedenis een sporadisch (slechts nu en dan voorkomend) en minder hevig karakter te hebben.

Men heeft de melaatsheid als beeld van de zonde beschouwd, waarvan misschien reeds in Ps. 51: 9 Lev. 14: 6vv. een spoor gevonden wordt. Zoals de eerste haar zetel in de binnenste delen van het lichaam heeft, alles doordringt, verderft, dikwijls de dood veroorzaakt, overerft, van de menselijke maatschappij uitsluit, maar door Christus genezen werd, zo is de zonde in het binnenste van de mensen (Ps. 51: 7 Job 14: 4 Joh. 3: 6), zij verderft geest en hart, deelt zich mee, sluit buiten de gemeenschap van de hemel, veroorzaakt de eeuwige dood (Rom. 5: 12; 1 Kor. 15: 21vv.) en kan slechts door Christus en Zijn bloed (1 Joh. 1: 7 Efe. 1: 17) worden genezen.

De melaatsheid is het lichamelijk afbeeldsel niet slechts van de zonde, maar zelfs van de dood.

2) "De ootmoed en de innigheid van het gebed vertonen zich in de uiterlijke vorm van het neerknielen; hebt gij nog niet leren knielen, zo kunt gij ook niet echt bidden (Dan. 6: 10 Jes. 45: 23 Fil. 1: 10). "

Men moet zonder twijfel en zonder maat aan de goddelijke goedheid geloven, maar bidden moeten wij met de voorwaarde, dat het Zijn eer, Zijn rijk en Zijn wil is.

God heeft ons in tijdelijke nood hulp beloofd; of deze echter daarin bestaat, dat Hij de nood wegneemt, of dat Hij onze ziel stil maakt tot het dragen, om dat te beslissen wil Hij vrijheid hebben.

Hij zag door het voorhangsel van het vlees van Jezus in het heilige der heiligen van Zijn Godheid.

3. En Jezus, in barmhartige liefde ook van Zijn zijde de perken van de wet, die verbood een melaatse aan te raken (Lev. 13: 46), te buiten gaande (vgl. Luk. 7: 14), de hand uitstrekkende heeft hem aangeraakt,
1) zeggende: Ik wil doen wat gij van Mij vraagt; word gereinigd, van de ziekte genezen, die u onrein maakt! 2) En terstond werd hij van zijn melaatsheid gereinigd; 3) de melaatsheid week aanstonds en hij werd rein (Mark. 1: 42; 2 Kon. 5: 14).

1) Jezus mocht de schijn op Zich laden, alsof Hij Zich door aanraking van de melaatse verontreinigde, want zo scheen Hij in het groot Zich te verontreinigen aan het zondige menselijk geslacht door de nauwste aanraking daarmee, totdat het Hem de dood berokkende, terwijl Hij inderdaad door deze gemeenschap de mensheid heiligde.

2) De vader, die in Mark. 9: 22vv. voor zijn ongelukkige zoon de Heere om hulp bad, zei tot Hem: "Zo Gij iets kunt, wees met innerlijke ontferming over ons bewogen en help ons. " En zoals de beden van de mensen zijn, zo zijn de antwoorden van de Heere; in Zijn antwoorden is een echo op de beden. Voor deze melaatse, die aan Zijn kunnen in het geheel niet twijfelde en zo bescheiden bidt: "Zo Gij wilt enz. " antwoordt Hij met het woord: "Ik wil; " die vader daarentegen, die van Zijn kunnen in het geheel niet zeker was en tot Hem zei: "zo Gij iets kunt, " antwoordt Hij: "Zo gij kunt geloven, alle dingen zijn mogelijk degene, die gelooft, " en pas nadat door dit woord het geloof in de ziel van de bekommerde man levend is geworden en bevestigd, zodat hij met tranen schreit: "Ik geloof, Heere! Kom mijn ongelovigheid te hulp, " toont Jezus hem, dat Hij kan en helpt Hij zijn ongelukkig kind.

3) De natuur gehoorzaamde snel aan het bevel van de Heere met de betamelijke spoed, die sneller was, dan de Evangelist kon schrijven.

Tussen Gods bevel en werk is geen tussenruimte, omdat Zijn werk reeds in het bevel ligt en Zijn wil de almacht is.

Het hoeft Christus slechts één woord te kosten, om uw hart vol troost en uw huis vol zegen te doen zijn.

Wat een overgang en dat in een enkel ogenblik. Is het geen nieuwe schepping? Daar staat een zo-even nog afschuwelijk onreine, levend stervende en verdervende mens, in de reinheid en gezondheid, die Christus hem gegeven heeft.

4. En Jezus, die wilde, dat het geloof in Hem niet door geruchten van wonderen, maar uit onmiddellijke werking van Zijn woord ontstond, zei tot hem: Zie, dat gij hart en tong in bedwang houdt, en dit, wat Ik u gedaan heb, aan niemand vertelt; maar ga in de eerste plaats heen, toon uzelf aan depriester, onder wie gij behoort, opdat hij uw reinverklaring op de wijze in Lev. 14: 2vv. voorgeschreven, aanvangt, en offer daarna op de achtste dag, wanneer de reinverklaring gevolgd is, in de tempel te Jeruzalem de gave, die Mozes in Lev. 14: 10vv. geboden heeft, hun die niet in Mij willen geloven maar Mij van opheffing van de wet beschuldigen, tot een getuigenis. Wanneer zij dan later vernemen, door wiens kracht gij gezond zijt geworden en tevens zien, hoe gij op Mijn uitdrukkelijke aanwijzing u aan de wettelijke bepaling in alle stukken onderwerpt, zullen zij overtuigd worden, dat Ik inderdaad en in waarheid de Messias ben, en niet ben gekomen, om de wet te ontbinden maar om die te vervullen.

Grote goedheid van de Heere Jezus! De priesters volgden Hem niet na om Zijn woorden te horen en Zijn daden te zien, nu zendt Hij uit Galilea tot hen naar Jeruzalem. Hij wil ook hen graag winnen, graag tot geloof bewegen, graag zalig maken; daarom legt Hij hun een getuigenis voor, want zonder getuigenis is geen geloof mogelijk, en geloven is niets anders dan het aannemen van een getuigenis. De getuigenis nu, die Hij hun voorlegde, kon en moest hun gehele opmerkzaamheid op Hem vestigen; want de melaatsheid was een ziekte, die niet door natuurlijke middelen te genezen was. Wanneer nu de melaatse hun vertelde: "Jezus van Nazareth heeft mij onmiddellijk door de kracht van Zijn wil, door Zijn woord gereinigd!", dan moesten zij minstens denken: "Jezus is een profeet, machtiger dan Johannes de Doper, die geen wonderen gedaan heeft; Hij is een profeet als Elia, de opmerkzaamheid en verering waardig van allen, " en moesten zij het als hun plicht erkennen naar Hem om te zien, om te vernemen, wie Hij was. Wanneer zij dat in oprechtheid deden, zouden zij spoedig verder kunnen komen, zodat zij erkenden: Het is waarheid, wat Johannes van deze man getuigd heeft: "deze is de Christus, Gods Zoon!"

De Heere wil geen ophef en opspraak; Hij doet, wat Hij leert: Hij haat ook de minste schijn van vertoning. Het was Hem enkel te doen om de ongelukkige te behouden, niet om ervoor geprezen te worden. Het luidruchtig geroep en gedrang van het volk was Hem reeds te veel, Hij wenste meer in het verborgen Zijn zegeningen te kunnen schenken, zoals doorgaans Zijn gewoonte is; Zijn verborgen gaven zijn de beste. Nochthans verbiedt Hij niet om openbaarheid aan de zaak te geven op de plaats waar het hoort.

De gereinigde moest zijn wonderdadige genezing niet voor altijd verzwijgen. Het moest uit de wonderwerken, die de Heiland verrichtte, openbaar worden, dat Hij door God gezonden en de beloofde Messias was. Ook waren er vele honderden getuigen bij deze ogenblikkelijke reiniging aanwezig, blijkens vs. 1 Alleen moest hij zorgdragen, dat niets ervan ter ore van de priester kwam, totdat die hem voor rein verklaard en het gewone offer aangenomen had. Indien de priester vooraf bericht kreeg van deze wonderbare genezing, zou hij, uit haat tegen Jezus, het wonderwerk hebben ontkend door voor te wenden, dat hij niet volkomen gereinigd, of dat zijn kwaal geen echte melaatsheid geweest was. Maar wanneer de priester hem rein beschouwd en zijn offer aangenomen had, mocht hij aan de priester en aan iedereen bericht geven, dat de Heere Jezus hem met een enkel woord van spreken gereinigd had.

Zoals een leraar soms een gave aan de armen schenkt om hun harten te winnen en na leniging van de lichamelijke nood de zielenood te kunnen bespreken, maar het betreurt zijn gaven ijverig zoekt maar het hart voor zijn woord sluit, en in dat geval zijn hand sluit, zo deed ook de Heere Jezus met Zijn gaven van de gezondmaking. Hij wilde dat Zijn wonderen zouden leiden tot het ingaan in het koninkrijk van God, maar geen oploop van scharen, die niets bedoelden en wensten dan het wonderbare te zien. Hij deed ze uit medelijden niet uit zucht om te vertonen. Van daar zijn meermalen voorkomend verbod van bekendmaking. Wijsheid gebood ook dikwijls dat verzwijgen om de nijd van de groten niet op te wekken, en het volk te bedwingen, dat het hem niet met geweld zou nemen en koning maken; op andere tijden en plaatsen bestonden die redenen niet. Vandaar soms weer het bevel om bekend te gaan maken, welke grote dingen God gedaan had (Luk. 8: 39). Bovendien is de Heere Jezus die grote Kenner van harten, die wijze Opvoeder, die de ene gebiedt, wat Hij de andere zou verbieden. Een Petrus moet teruggehouden, een Johannes aangedrongen worden. Bij mensenvrees zou de Heere zeggen: "Vertelt" en bij pronkzucht: "Zwijgt". Ook bij geestelijke wonderen aan ons, hebben wij aan de ene zijde ons Christus niet te schamen, en mogen wij de godgezinden vertellen wat de Heere ons deed ondervinden (Ps. 66: 16), aan de andere zijde het voorbeeld van Paulus volgen, dat wij in 2 Kor. 12: 2vv. lezen, opdat wij onszelf op de uitnemendheid van de openbaringen niet verheffen, en te allen tijde personen, gelegenheden en omstandigheden in acht nemen.

De melaatse hield in zijn grote vreugde over de weer verkregen gezondheid, zoals de beide andere Evangelisten vertellen, het verbod van Christus niet, maar liep overal rond en vertelde de mensen van zijn geluk (Pred. 3: 7). Daarom kon Jezus niet reeds dadelijk Kapérnaüm ingaan, maar begaf Hij zich eerst in een woeste plaats (misschien in die, welke aan de oostelijke oever van het meer ligt (hoofdstuk . 14: 23), waarheen Hij met het schip gevaren zal zijn), om zich voor een tijd aan de aandrang van het volk te onttrekken, en weer in het gebed tot God te verkeren. "Deze eenzaamheid heeft de betekenis van een nieuw terugtreden voor een nieuwe aanval (een nieuwe verzameling van de Geest is steeds weer een nieuwe zegen en een overwinning). De melaatse is een voorbeeld van een hulpzoekende (beslist vertrouwen, ootmoedige onderwerping), maar niet van een dankende (overmaat van vreugde, gebrek aan gehoorzaamheid). "

5. Toen nu Jezus uit de eenzaamheid aan de overzijde van het meer Gennesareth weer tevoorschijn was getreden, op de weg naar huis aanstonds weer door een grote menigte volk omgeven en te Kapérnaüm ingegaan was, kwam bij de eerste huizen van de stad tot Hem een hoofdman over honderd, niet persoonlijk, want dat achtte hij zich niet waardig, maar door de oudsten van de Joden Hem tegemoet te zenden, biddende Hem door de mond van die uitgezondenen, die tevens uit hun eigen hart een zeer dringende voorspraak voor hem deden (Luk. 7: 3vv.).

6. En zeggende: Heere! die voorttrekt in Uw grote kracht en machtig zijt om te verlossen (Jes. 63: 1), mijn knecht, die ik om zijn getrouwheid zeer liefheb, ligt thuis, in mijne woning, doodziek neer, hij is geraakt,

1) ten gevolge van een beroerte verlamd, en hij lijdt zware pijnen; wend niet alleen het doodsgevaar van hem af, maar bevrijd hem ook geheel en al van zijn lijden, wat U toch gemakkelijk is.

1) Paralutikoi en paralelumenoi worden zieken genoemd, die meermalen in de geschiedenis van de Heere voorkomen, met demonische en epileptische (MATTHEUS. 4: 24 Hand. 8: 7) verbonden worden en zich door gebrek aan kracht tot beweging karakteriseerden, waarom zij op bedden tot de Heere werden gebracht (MATTHEUS. 9: 2 Mark. 2: 3vv. Luk. 5: 18 Hand. 9: 33). Bovendien vinden wij het paraluesyai als gevolg van een beroerte in 1 Makk. 9: 55 vermeld. De tegenwoordige geneesheren verstaan onder paralysie het verlies van de willekeurige beweging, soms ook die in een of meerdere lichaamsdelen, waarbij de lijdende pezen slap en gerelaxeerd zijn. Door dit laatste onderscheiden zij paralysie van katalepsis en de verschillende soorten van tetanus, waarbij de pezen hevig gespannen zijn. Overigens blijven bij de paralysie de bloedsomloop, de dierlijke warmte en de secretie (afscheiden van de onbruikbare voedingsstoffen) voortduren. Zo’n verlamming begint dikwijls zeer plotseling; soms komt die langzaam en onmerkbaar, in ieder geval is die zeer moeilijk te genezen. De oudere geneesheren nemen paralyria in wijdere betekenis. Richter onderscheidt de paralysie a conductione en ab extensione. Met de thans zo genoemde paralysie is slechts zelden pijn verbonden, die dan nog meer een stekende of jeukende pijn is. Daarentegen komt de paralysie a conductione, of, zoals haar de nieuweren noemen, contractura articulorum, zoals die namelijk bij aan jicht lijdenden voorkomt, voor als een zeer smartelijk en kwellend lijden. Overigens zijn de woorden paralutikov en paralelumenov in het Evangelie zeker naar de betekenis van het gewone leven gebruikt, en dan worden onder dergelijke uitdrukkingen verschillende met elkaar verwante verschijningen bedoeld.

7. En Jezus zei tot hem, liet hem door de oudsten van de Joden zeggen: Ik zal zonder Mij eraan te ergeren, dat gij van geboorte een heiden zijt, in eigen persoon komen en hem, uw zieke knecht, genezen, waarop Hij ook aanstonds met deafgezondenen naar het huis van de hoofdman ging.

De hoofdman (centurio, d. i. bevelhebber over honderd man, en waarschijnlijk de hoogste bevelhebber in Kapérnaüm) was een heiden (vs. 10vv.), staande in dienst van Herodes Antipas, die onder zijn soldaten veel buitenlanders had, zowel om zich van de troon tegenover zijn eigen onderdanen te verzekeren, alsook om zich bij de Romeinse keizer aan te bevelen, als volkomen te vertrouwen. Deze hoofdman was echter met het Jodendom en de Joden bevriend (Luk. 7: 3vv.) en wel een proseliet van de poort, omdat hij zich tot de zogenaamde Noachietische beloften, dus tot onthouding van afgodendienst, moord, bloedschande, roof en dergelijke verbonden had 17: 9). Hij is de eersteling van de heidenen, die zich tot Christus gewend hebben; daarbij kwam later een andere hoofdman, van wie bij het kruis van Christus gesproken wordt (hoofdstuk . 27: 54), en een derde, Cornelius (Hand. 10). Deze zijn echter alleen diegenen, aan wie persoonlijk wordt gedacht; in Luk. 3: 14 lezen wij van de krijgsknechten in het algemeen, dat zij tot Johannes waren gekomen, om zich door hem te laten dopen en daarbij hadden gevraagd, hoe zij in hun soldatenstand zich als gedoopten moesten gedragen. "Men behoeft aan de bekering van geen enkele stand, van geen enkel mens te wanhopen. Een sterker geloof vindt men meermalen onder handwerkslieden, soldaten,

geringe arbeiders, dan bij de zogenaamde heiligen, die veel weten, bidden, spreken van de godzaligheid, en toch in de grond huichelaars zijn. Hoofdstuk . 7: 21; 11: 25; 1 Kor. 1: 26vv.

Er is geen stand, die van het koninkrijk der hemelen uitsluit; zelfs in die borst, die door een drievoudig erts omgeven is, kan de tedere plant van geloof en liefde wonderlijk opgroeien.

Dit geschiedverhaal behoort tot de paarlen onder de vele kleine op zichzelf staande mededelingen, waarmee de Evangelische geschiedenis versierd is; het toont ons een godsdienstig gemoed in de meest beminnenswaardige, kinderlijkste vorm, dat zijn geloofsleven zonder iets uitwendig-dogmatisch vrij openbaart. De centurio, in het heidendom opgevoed, neigde, onder de Joden levende, tot het oudtestamentische leven; de wonderen uit de tijd van de aartsvaders, waarvan hij vernam, heeft hij wellicht dikwijls verlangd te zien, zonder te weten, dat hij oneindig veel meer zou zien dan zij. Even innig als zijn geloof was, even diep en rein was zijn ootmoed; hij achtte zichzelf niet waardig, dat de Beheerser van de hemelse krachten in zijn huis trad. Als zo iemand erkende hij de Heere Jezus; wat verder zijn geloof omtrent Hem was, is zeker moeilijk te beslissen, omdat het, zoals gewoonlijk bij kinderlijke gemoederen, nog onontwikkeld, hoewel in de grond het ware was.

Hoe mooi beoefent de hoofdman aan zijn knecht de liefde, die uit het geloof voortvloeit en de broeder weldoet! Niet een zoon, zoals in het huis van de koninklijke hoveling (Joh. 4: 47vv.), niet een broeder, zoals bij Martha en Maria (Joh. 11: 1vv.), slechts een knecht, slechts een slaaf is ziek, en ziet, de heer loopt voor zijn knecht en bidt voor hem. En hoe hartelijk bidt hij! men hoort het aan zijn woorden, hij voelt met de zieke zijn smarten, hij stond zelf aan zijn bed, hij zou het hart van de profeet willen bewegen, zoals zijn eigen hart ontroerd en bewogen is. O, hoe beschaamt deze heidense hoofdman zo menig Christenhuis door zijn geloof, dat in liefde werkzaam is. Hoe vele vaders of moeders onder ons zouden zo iets voor een knecht of voor een dienstmaagd doen? Hoe menig Christelijk meester meent alles gedaan te hebben voor zijn dienstbaren, wanneer hij nauwkeurig ieder kwartaal het loon en morrend ieder jaar het briefje voor het ziekenfonds betaalt; maar mede deel te nemen aan hun lijden en hun vreugde, mede te zorgen voor hun geestelijk en lichamelijk welzijn, daaraan denkt men niet, zo’n verplichting begrijpt men niet.

Hij is niet waardig, dat hij trouw gediend wordt, die ook zijn dienstboden niet wil dienen, in het bijzonder in nood (Gal. 5: 18; 1 Kor. 9: 19).

Het moge een vrome knecht geweest weest (vs. 9), maar de meester was zo’n knecht ook waard.

Gij weet wat een dienstknecht bij een Romein was. Geen vrij man, zoals bij ons, maar een slaaf; de afstand tussen een Romeins hoofdman en een slaaf was, als die van een kloof tussen de bergen, maar het geloof neemt die kloof weg. Het geloof ziet in de mens niet de slaaf, maar de mens. Het hart van de hoofdman was door de omgang met Gods volk week geworden. Er was daardoor iets Abrahamitisch in hem gekomen. Abraham had een dienstknecht vóórdat hij een zoon had, en ook deze dienstknecht was hem lief en waard, en hij zou hem tot zijn erfgenaam gemaakt hebben, als God hem geen zoon geschonken had. Dat de zieke knecht de

hoofdman zeer waard was, bewijst, dat hij zijn heer een getrouw, goed, bekwaam dienaar was. Trouwens, ontrouwe, of onwillige, of onbekwame dienaren of dienaressen kunnen geen wederliefde van hun meerderen verwachten. Daarom verhinderde de hoogheid van de betrekking van de hoofdman hem niet, om zich op de nederigste wijze tot de Heere te wenden, en Hem om genezing voor die knecht te vragen. Ja, de hoofdman was een nederig man, en nederige mensen betonen graag liefde aan hun minderen. Zij weten, dat deze hun liefde het meest behoeven. Mochten dan ook wij beseffen, dat hoe nederiger, onbaatzuchtiger en grootmoediger de werkingen van ons geloof en gebed zijn, zij ook des te aangenamer zijn in de ogen van Hem, die alles deed voor anderen en die in niets meer welbehagen heeft dan in onderlinge liefde.

Evenmin als de Heere te voren de aanraking van de melaatse schuwde, evenmin nu het intreden in het huis van een heiden.

8. En de hoofdman over honderd, toen hem door enigen, die vooruit snelden, werd geboodschapt, dat Jezus zijn bede had aangenomen en reeds op weg naar zijn huis was, antwoordende, verschrikt over de stoutheid van hetgeen hij gebeden had, nu het hem zou geschonken worden, zei door enige vrienden, van wie hij zich als van een tweede gezantschap tot de Heiland bediende: Heere! Ik een arm zondig mensenkind (Luk. 5: 8) en een van het verbond van de belofte uitgesloten heiden (Efe. 2: 12), ben niet waardig, dat Gij, de Heilige van God (Mark. 1: 24), en Koning van Israël (Joh. 1: 49), onder mijn dak zou inkomen, het is ook niet nodig, dat Gij zelf tot mij komt en de zieke de handen oplegt, maar a) spreek alleen uit de verte een woord vol goddelijke kracht, zoals Gij vermoogt, en mijn knecht zal genezen worden, al heeft ook reeds de dood hem zo goed als in zijn macht.

a) Ps. 107: 20

9. Want welke gevolgen reeds een enkel woord van Uw mond moet hebben kan ik uit mijn eigen omstandigheden afleiden; ik voor mij ben slechts een mens, en zou ook, al ware ik de machtigste op aarde, slechts een beperkte macht hebben; ikben zelf onder de macht van anderen, dus onder de machthebbenden van de aarde als een gewoon hoofdman weer zeer beperkt in mijn macht, hebbende onder mij niet meer dan honderd krijgsknechten en de ene mij zo dierbare, maar nu ziek liggende huisknecht, en toch ik zeg, ondanks dezegeringe en onbeduidende macht tot dezen van mijn krijgsknechten: Ga! en hij gaat, en tot de ander: Kom! en hij komt; en tot mijn dienstknecht, toen hij vroeger nog gezond was: Doe dat! en hij doet het. Wanneer ik nu in mijne geringe omstandigheden slechts behoef te spreken, en er gebeurt wat ik wil, zonder dat ik er bij aanwezig ben, en er zelf de hand aan hoef te leggen, hoe veel te meer staat U de volkomen macht van het woord alleen ten dienste, U die niemands onderdaan zijt, maar een Heer over alle dingen (Hand. 10: 36). En nu hebt Gij toch onder Uw macht ook dood en leven, gezondheid en ziekte, engelen en vorsten (Rom. 8: 37vv.), en kunt Gij tot dood en ziekte zeggen: Gaat heen, en tot leven en gezondheid: Komt hier en kunt Uw gedienstige geesten gebieden, dat zij met hun onzichtbare handen mijn doodzieke knecht aanraken en hem weer van zijn legerstede helpen.

De heiden en krijgsman wordt een theoloog en begint zo mooi en Christelijk te disputeren, dat iemand, die vier jaar doctor geweest is, er zich niet voor zou hoeven te schamen. "Zou gij dat niet kunnen doen? Maar, Heere! kan ik arme mens, onder de macht van anderen gesteld, van de Romeinse keizer en zijn landvoogd Pilatus, of een onderdaan van Herodes, met één woord mijn knechten laten gaan en doen wat ik zeg, ook buiten mijn aanwezigheid; en zou dan Gij, die zo grote macht hebt en niemands onderdaan zijt, zoals ik ben, maar aan wie alles, gezondheid en ziekte, dood en leven, onderdanig moet zijn, veel meer, dan mij mijn knechten zijn, niet met één woord ook gedurende Uw afwezigheid, kunnen verrichten wat Gij wilt? Zijn mijn woorden van zoveel kracht - want het is waarlijk iets groots, dat één mens met één woord honderd of duizend mensen kan besturen - hoeveel machtiger zijn dan Uw woorden!" O, dat wij ook zo in de afwezige Christus konden geloven, omdat wij Zijn woord overvloedig in onze aanwezigheid hebben.

Hoe heerlijk blinkt hier de wijsheid van een gelovige uit de ruwheid van de krijgsman te voorschijn.

De gelijkenis heeft ook een bijzondere aantrekkelijkheid daarom, dat de hoofdman altijd tenslotte weer op zijn arme, getrouwe knecht terugkomt, die het hoofdpunt van de gelijkenis vormt.

Deze krijgsman, deze Romein, deze heiden is achter een geheim gekomen, dat de theologen in Israël, de vorsten op de stoel van Mozes (hoofdstuk . 23: 2) toentertijd nog geheel en al verborgen was. De Rabbi Jezus, met wie Abrahams kinderen (de Joden) zo vertrouwelijk als met hun gelijken omgaan, is hem geen mindere, dan de Heere, die Abraham te Mamre en Jakob in de worsteling van de nacht is genaderd (Gen. 18: 1vv. ; 32: 24vv.

), de Christus Gods. Wilt gij nu nog vragen: hoe komt de een dikwijls zo spoedig, de ander zo langzaam, zo laat, zo moeilijk tot de genade? Waarom komen wij bij al ons horen en leren van het woord met het geloof zo weinig of in het geheel niet vooruit? Och, het ontbreekt aan de ware neergebogenheid van hart, zoals zich deze in liefde jegens de mensen, in ootmoed voor God bij deze heiden openbaart! "Hoe kunt gij geloven, gij, die eer van elkaar aanneemt (Joh. 5: 44)? Bij trots of boosheid in het hart moet het reeds ontbrande vonkje van geloof evenals in een dikke stiklucht steeds weer uitgeblust worden.

De oudsten van Kapérnaüm ondersteunden het verzoek van de hoofdman en baden Jezus zelfs zeer ernstig; zij spraken: "hij is het waard, dat Gij hem dat doet; " hij zelf echter legt tegenover Christus de openlijke belijdenis af: "Ik ben het niet waard, dat Gij onder mijn dak komt. Het ware weliswaar het grootste geluk dat mijn huis zou kunnen genieten, en mijn ganse leven zou mij die dag een onvergetelijke feestdag blijven, maar nee, dat kan niet zijn, die heilgemeenschap kan tussen U en mij niet plaatsvinden, want ik ben het niet waard. " Geen geloof, dat niet met de ootmoed hand in hand gaat, met die ootmoed, die zich zonder voorbehoud op het arme-zondaars-bankje neerzet, die zovele werken doet, als wilde hij daarmee de hemel verdienen en er toch geen waarde aan hecht, maar volkomen onderschrijft, wat de Heilige Schrift van de mens zegt, dat hij niet het minste vermag, dat hij zonder Christus niets kan doen, dat hij de grootste onder de zondaars is, een ontijdige geboorte, een

dwaas, een niets voor Gods ogen. Er is een gemaakte ootmoed, die slechts ootmoedig handelt en ootmoedig spreekt, maar niet ootmoedig is, een huichelachtige ootmoed, die nog een volkomen onverbroken hart is, en niet weinig verbolgen zou zijn, wanneer men zei, dat hij ook geen reden had om anders dan zeer gering van zich te denken; een ootmoed, die slechts een andere, fijnere soort van hoogmoed is en zich dadelijk als zodanig verraadt, wanneer maar het lieve, ijdele ik een weinig wordt gekwetst, of de eigenwil, de zelfzucht, de eigen eer niet wordt bevredigd. De ware ootmoed houdt zich niet alleen voor gering en slecht, maar zou ook zelfs niet weten, hoe zij anders van zich zou moeten denken; de ware ootmoed weet niets van eigen voortreffelijkheid en deugd en is als het oog, dat alles ziet behalve zichzelf; hij zou reeds hoogmoed worden wanneer hij zich kon voorstellen ootmoedig te zijn. Omdat hij echter zo geheel en al los is geworden van elke zelfzucht en de oude mens elke dag opnieuw kruisigt en kastijdt, stelt hij alleen zijn gehele vertrouwen op de Heere. Hoe geringer hij is in eigen ogen, des te groter en heerlijker komt hem de Heiland voor; hoe minder hij vermag, des te meer vermag Hij alles in allen. De glans van de zon verblindt alleen de uilen; rondom door wonderen omgeven, zien de ongelovigen toch niets van de heerlijkheid van Jezus. Maar wie gelooft, die is als een arend, die altijd hoger naar de zon opvliegt, altijd beter in de zon ziet; waar de wereld niets ziet, daar ontdekt hij sporen en tekenen van de Heere in Zijn licht, en hoe meer hij Zijn heerlijkheid ziet, des te vaster wordt zijn vertrouwen.

Volgens Chrysostomus was het woord van de Heere in vs. 7 het staal, dat uit het hart van de hoofdman de vonk van het geloof moest slaan.

10. Jezus nu dit horende, wat de hoofdman Hem door zijn vrienden liet zeggen, heeft Zich verwonderd, over dit zo dierbaar geloof, dat Hij vond, 1) en zei tot degenen, die Hem volgden, tot Zijn discipelen zowel als tot de oudsten van de Joden en het volk: Voorwaar, zeg Ik u, Ik heb tot heden zelfs in Israël, het volk, dat door gaven en roeping (Rom. 11: 29) het naast aan het Godsrijk staat, zo’n groot geloof, zo’n diep, kinderlijk ootmoedig, diep doordenkend en vast geloof niet gevonden 2) als bij dezen door geboorte en stand van het hemelrijk zover verwijderde heiden (Efe. 2: 12).

1) Tweemalen lezen wij van onze Heere, dat Hij Zich verwonderd heeft, en wel hier over het geloof van de hoofdman en in Mark. 6: 6 over het ongeloof van de Nazareners. Wij lezen niet, dat de Heere Jezus Zich ooit over de humaniteit, liefde, zelfverloochening van een mens verwonderd heeft, nooit dat Hij Zich verwonderd heeft over de onmenselijkheid, liefdeloosheid, onmatigheid van de mensen, maar Zijn verwondering over geloof en ongeloof is uitdrukkelijk opgetekend. Dit nu is aan de gezindheid van onze tijd zeer vreemd: de ziekte en verkeerdheid van onze tijd bestaat juist daarin, het menselijke boven het goddelijke te trekken. Naar die stemming en gezindheid van onze tijd moest men de humaniteit, zoals men het noemt, de menselijkheid en goedheid van de hoofdman roemen en bewonderen, waarop echter de Heere Jezus geen blik werpt, waarvan Hij geen syllabe spreekt, dat Hij in het geheel niet schijnt op te merken; en wat naar den toestand van onze tijd in het geheel geen opmerking verdient, óf als een zwakheid wordt verontschuldigd, of als een verkeerdheid moest gestraft worden, dat, juist dat is in de ogen van de Zoon van God zo groot, dat Hij, die Zich overigens over niets verwonderde, Zich daarover verwonderde, en het openlijk prijst, en het als het beste en grootste roepende ter navolging voorstelt, namelijk het geloof van deze

mens. Merk het onderscheid op van de heersende gezindheid van onze tijd van die van onze Heere; zij staat daartoe in betrekking als ja tot nee, als duisternis tot licht; zij veracht en versmaadt, wat Christus bewondert en roemt.

Evenals de wereld het geloof gering acht, en het voor een zaak zonder waarde en betekenis houdt, veel minder in waarde dan wetenschap, kunst, beschaving en wijsheid van de mensen, even zo gering acht zij het ongeloof; dat is, zij meent dat het weinig betekent, of iemand gelooft of niet, als men overigens maar een goede naam bij de mensen heeft en een rechtschapen wandel leidt; het ongeloof doet geen schade noch op aarde, noch in de hemel, noch bij mensen, noch bij God. Zo meent zij, en stelt zelfs in het ongeloof nog een roem en een eer.

De Heere verwonderde Zich over het werk van de Heilige Geest; hoe zou Hij Zich over iets anders verwonderen kunnen? Over Zijn eigen wonderen verwondert Hij Zich niet, maar de openbaring van de wonderen, die Zijn Vader door de Heilige Geest in het verborgen wrocht, waren Hem liefelijke verrassingen.

2) Men heeft met grote zorg dit woord, behandeld, opdat toch de moeder van God en de Apostelen niet minder dan deze hoofdman zouden zijn. Hoewel ik nu ook zou zeggen, dat Christus hier wel niet Zijn moeder Maria en de Apostelen zal bedoeld hebben, maar van de grote menigte sprak, die Zijn volk Israël heet, zo wil ik toch liever bij de woorden van de Heere blijven en ze opnemen zoals zij luiden - allereerst omdat het tegen geen enkel geloofsartikel is, dat het geloof van de hoofdman zijn gelijke niet heeft gehad in Maria en de Apostelen; daarom moeten wij de woorden van Christus niet met onze verklaringen willen verdraaien. Ten tweede daarom, omdat zulk verdraaien uit vleselijke gezindheid voortkomt, omdat wij de heiligen van God niet naar Gods genade, maar naar hun persoon, hun waardigheid en grootheid afmeten, hetgeen tegen God is, die ze geheel anders afmeet, alleen naar Zijn gaven. Hij wil Zijn Geest door ons hebben opgemerkt in Zijn heiligen en Zijn gaven vrijgeven zoals het Hem behaagt (1 Kor. 12: 11), niet zoals het ons goeddunkt; ja Hij zegt van Zichzelf: wie in Hem gelooft zal grotere tekenen doen, dan Hij gedaan heeft. Dit gebeurt allemaal daarom, opdat niemand zichzelf boven de ander stelt, en niemand de ene heilige boven de andere zou verheffen, en sekten oprichten (wat zeker zou gebeuren, wanneer Hij het geloof van de heiligen niet soms liet zinken), maar ze alle gelijk in Gods genade zou laten zijn, hoe ongelijk zij ook zijn in Zijn gaven. Hij wil door Stefanus doen, wat Hij door Petrus niet doet, en door Petrus wat Hij niet doet door Zijn moeder, opdat Hij het alleen zij, die alles werkt in allen zonder onderscheid van persoon naar Zijn wil.

Het is er niet ver van af, of de hoofdman is de eerste, die de Apostelen, Israël en de wereld verkondigt, dat Jezus waarachtig God is. Dit zegt hij zeer duidelijk, dat alles aan het woord van Christus ligt, dat Christus' macht en genade in Zijn woord besloten is, dat men in Zijn woord met Hem moet handelen en al het overige moet laten varen, wanneer men Zijn macht en genade wil ervaren. Dat geheim had hij zeker niet leren kennen, wanneer hij niet de moeilijke kunst van de Christenen had verstaan, om twee dingen te verenigen: zijn onwaardigheid en Christus' helpende genade en liefde. Alleen het geloof kan die twee zaken verenigen, die evenals dood en leven met elkaar strijden; in zo'n geloof stelt de hoofdman een

ruimte tussen zich en Jezus, als mochten beide nooit tezamen komen, en toch bezit hij het stoute vertrouwen, dat Jezus' woord, d. i. Jezus' hart, wil, macht en liefde tot hem en Zijn knecht zullen komen.

11. a) Maar ik zeg u, het zal eens wanneer het rijk van Israël zal worden opgericht (Hand. 1: 6), geheel anders zijn, dan het vleselijke Israël zich voorstelt; Ik zeg u, dat velen zullen komen van oosten en westen, ook van de verst verwijderde landen van de heidenen (Jes. 45: 6), en zullen met Abraham en Izak en Jakob, de aartsvaders, wier kinderen en medeërfgenamen zij geworden zijn door het geloof in Mijn naam, aanzitten in het Koninkrijk der hemelen, om de zaligheid daarvan te genieten (hoofdstuk . 26: 29 Luk. 14: 15 Openbaring . 19: 9).

a) Luk. 13: 29

Aandoenlijk woord voor de heidenen en nog treffender verwijt voor de Joden. Het zei, dat de Messias ook tot verlichting van de heidenen gekomen was, en dat Zijn woord een krachtige werking op hun harten hebben zou, zoals nu reeds uit deze heidense hoofdman bleek. Wij mogen daarom wel zeggen, dat deze hoofdman over honderd de eerste is uit de heidenen onder het Nieuwe Testament, en daarmee aan het hoofd staat van de ongetelde miljoenen, die als hij uit de volken in de Christus zouden geloven. De Heere sprak in dit woord de roeping van de heidenen uit en deze niet alleen, maar ook de uitwerping van Israël vanwege zijn ongeloof.

In de toekomstige wereld, zo luidt een uitspraak van de Joodse Rabbijnen, wil Ik u (Joden) een zeer grote tafel bereiden, zo heeft God gezegd; dat zullen de heidenen zien en zij zullen met schaamte worden vervuld. De Heere zegt echter het tegendeel: Abraham, Izak en Jakob zullen niet met hun kinderen naar het vlees in het rijk van God zitten, maar met hun kinderen naar de geest; want vlees en bloed kunnen het rijk van God niet beërven.

Newton was gewoon te zeggen: Over drie zaken zullen wij ons bij het intreden in de hemel het meest verwonderen - namelijk, dat wij velen onder de heiligen zien, die wij er niet zochten, vele anderen missen, die wij meenden daar te vinden, maar het meest daarover, dat wij onszelf onder de zaligen zien.

12. a) En de kinderen van het koninkrijk, de in de eerste plaats geroepen deelgenoten, de Joden (Rom. 9: 4vv. ; 15: 8vv. Joh. 4: 22) zullen, wat de grote menigte betreft, vanwege hun ongeloof, uit de feestzaal van het hemelrijk, waarin zij op grond van hun oudtestamentische roeping waren ingegaan, uitgeworpen worden in de buitenste duisternis, waar het licht van God in het geheel geen schijnsel meer geeft en vreugde en leven voor eeuwig ontbreken; b) daar zal het wenen zijn van de weeklagenden en het tandenknarsen van de wanhopigen (Luk. 13: 28vv.).

a)MATTHEUS. 21: 43 b) MATTHEUS. 13: 42; 22: 13; 24: 51

Liefelijk uitzicht voor de meest verwijderde, meest verloren zondaars uit de heidenen, zodra zij geloven in Hem, die hun te voren niet verkondigd is! De wijzen van het Oosten en de drie hoofdmannen uit het Westen (die hier, die onder het kruis en die te Caesarea) openen en geleiden de rijen tot Abrahams geluk en lof. Ontzettend uitzicht daarentegen voor het zo hoog bevoorrechte Israël; voor de zo lang en zo luid genodigde Christenen; terwijl de eersten in de verlichte bruiloftszaal de eer van de bruidegom bezingen, hebben zij het rijk verloren, de kroon verloren, om de voeten aan de bergen van de duisternis te stoten in de plaats van de schaduwen van de dood! Wat een gehuil van het te laat berouw, wat een tandengeknars van machteloze woede tegen het lot, vergeefse woede tegen zichzelf, zal bij het ondervinden van de vloek van de eens geliefde zonde, het bewustzijn opwekken, zo'n zaligheid nabij zich te hebben gehad, maar nu voor eeuwig, voor eeuwig verzuimd te hebben! En hoe verzuimd? Ach, wanneer men nog een onverkrijgbare koopprijs daarvoor had moeten betalen! Maar zij was om niet te verkrijgen; geen stichten van kerken, geen werken van liefde worden vooraf als voorwaarde gesteld, niet eens de menselijke edele gezindheid van die hoofdman behoefde men eerst uit zichzelf aan te bieden. Ook een zeer slecht mens, zodra hij droefheid heeft naar God, ontvangt ze als een arm zondaar alleen door het geloof als loon van de moeite van een ander, van een liefde, die ons tot in de dood liefhad. Israël wordt buitengestoten en met hen, die uit de Christenheid op Israëls wegen gaan, niet omdat zij te zondig en te ellendig waren, maar omdat ze de Heiland van de zondaren, die onder hun dak kwam, het hart weigerden, waarom Hij, als een loon voor Zijn smarten, bedelde.

De Heere ziet in deze hoofdman de hoofdman van de heidenen van alle einden van de wereld; wij mogen wel in deze man ook in het bijzonder de hoofdman erkennen van een leger, dat zich de Heere van de Legervanen af tot Zijn kruisvaan heeft geworven. De stand van krijgslieden is echter ook een geheel bijzondere dank aan den Heere verschuldigd. Zoals de gehuwden de Heere moeten prijzen, omdat Hij de huwelijkse staat als een gelijkenis van Zijn betrekking tot Zijn gemeente bezigt, zo heeft de krijgsman daarvoor de naam van de Heere te verheffen, dat Hij al Zijn gelovigen tot ware strijders en krijgslieden wil maken.

13. En Jezus, ook werkelijk niet verder meegaande, om het sterke geloof van de hoofdman door een volle ontvouwing van Zijn wonderbare macht voor al het volk te eren, zei tot de hoofdman over honderd, terwijl Hij met diens afgezanten handelde, als had Hij het niet met hen, maar met hemzelf te doen: Ga heen en u gebeure op zo heerlijke wijze, zoals gij geloofd hebt, dat een enkel woord genoeg was, om aan elke nood in uw huis een einde maken. En zijn knecht is gezond geworden op datzelfde uur, waarop Christus zo sprak (Joh. 4: 46), zodat de afgezondenen, toen zij weer thuis kwamen, de zieke reeds genezen vonden.

De Heere verheugde Zich voorzeker op dat moment in de Geest, waar Hij Zich na zo talrijke en smartelijke teleurstellingen, zo'n mooie verrassing bereid zag. Verbaasd over de zeldzame proef van vertrouwen, prijst en beloont Hij openlijk de uitmuntende man. Het machtwoord wordt in de geest uitgesproken, gevleugeld doorsnelt het de ruimte, en eer nog de afgezondenen zijn teurggekeerd, is de zieke genezen, de hoofdman verblijd, en Jezus' macht en liefde door een nieuwe proef verheerlijkt.

De melaatse had zich niet op het woord van de Heere alleen beroepen en wordt ook niet door het woord alleen gereinigd; want Jezus strekte Zijn hand uit, raakte hem aan en zei: "Ik wil, word gereinigd. " Israël heeft de voorrang gehad, dat Jezus persoonlijk, lichamelijk en uiterlijk, zichtbaar en tastbaar met hem in gemeenschap is getreden en daardoor een grotere indruk heeft veroorzaakt, de kracht van Zijn woord versterkt en aan het zwakkere geloof een steunsel heeft gegeven. De heidense hoofdman daarentegen moet het vroeg leren de steunsels te laten varen, van het zichtbare af te zien, van de lichamelijke aanwezigheid van de Heere afgescheiden te zijn en slechts in de geest door het geloof aan Zijn woord vast te houden. Daardoor is hij een voorbeeld geworden van de gelovige heidenen, die Jezus naar het vlees niet hebben gezien, en zich alleen verblijden kouden over Zijn aanwezigheid in Zijn woord.

Het onderscheid tussen dit bericht en dat in Luk. 7: 1vv. , dat daar de hoofdman anderen zendt, terwijl hij hier zelf tot Jezus schijnt te komen, komt daarvan, dat Mattheüs het hoofdgewicht op de gesproken woorden legt en verder het verhaal in korte woorden samenvat en daarbij naar den bekenden regel handelt: quod quis per alium facit, ipse fecisse (wat iemand door een ander doet, is zoveel, alsof het zelf had gedaan; 2 Sam. 3: 12, 13), zoals dan ook inderdaad, zoals Bengel voortreffelijk opmerkt, Jezus en de hoofdman in de geest onmiddellijk met elkaar verkeerden. Voor Lukas daarentegen, die oorspronkelijk van beroep een geneesheer was en naar zijn plaats in de kerk een leerling van de heidenapostel Paulus, had het iets bijzonder aantrekkelijks de nevenomstandigheden van de geschiedenis op een goed aanschouwelijke wijze voor te stellen; hij gaat dadelijk na de bergrede tot deze over, terwijl hij de genezing van de melaatse allereerst ter zijde laat en die als een op zichzelf staande gebeurtenis, evenals Markus, op een andere plaats buiten de tijdrekenkundige samenhang meedeelt.

Van Lukas kunnen wij het zo gemakkelijk begrijpen, dat hij de genezing van een heiden op zijn Paulinisch standpunt belangrijk genoeg achtte, om haar zo nauwkeurig hij kon te beschrijven en dat een wonder van verre bij hem, de arts, verdubbelde belangstelling wekte. Van Mattheüs zijn wij reeds gewoon, dat hij minder aanschouwelijk, meer met algemene trekken beschrijft. En wat alles afdoet, beide berichten laten zich zonder enige gedwongenheid uitnemend verenigen, en wel verre, dat de nieuwe bijzonderheden, die Lukas vermeldt, de stempel van opsiering tonen, worden zij ook door de geest van Mattheüs' verhaal waarschijnlijk bijna hadden wij geschreven: gevorderd. Of wat u? Is het bij het karakter van de hoofdman - zelfs zoals alleen Mattheüs dit tekent - niet veel waarschijnlijker, dat hij zich door anderen, dan in eigen persoon tot Jezus gewend hebbe? Toont Lukas niet duidelijk, door hetgeen hij aangaande de verdiensten van de hoofdman jegens de godsdienst van de Joden vermeldt, dat hij nauwkeurig ingelicht is? Lezen wij ook niet in het Oude Testament, dat Noach de ark en Salomo de tempel bouwde, ofschoon beiden dit wel niet eigenhandig maar door anderen deden; en wat zou ons dan verhinderen de opgave van Mattheüs: "de hoofdman kwam tot Jezus", zo te verstaan, dat hij door anderen tot Jezus naderde en haar uit die van Lukas: "de hoofdman zond tot Jezus" eenvoudig aan te vullen? - Ook het tweede gezantschap aan de Heere kunnen wij in geen enkel deel, zoals op hoge toon beweerd wordt, als doelloos of onwaarschijnlijk beschouwen. Nu de hoofdman eenmaal vernomen had, dat Jezus op weg naar zijn woning was, rekende hij zich verplicht de Heere niet slechts af te wachten, maar ook tegemoet te gaan en juist daartegen ziet hij op. Maar nu

zendt hij in zijn plaats - ziet hoe fijn getekend en innerlijk waarschijnlijk het geschiedverhaal is - geen voorsprekers, deze zijn niet meer nodig, maar vertrouwde vrienden, die zijn plaats ter begroeting van de hooggeëerde gast enigermate vervullen. Zowel het een als het ander gezantschap is dus om redenen afgevaardigd, op zijn standpunt volkomen voldoende. Ja wat meer is, wij hebben zelfs in het verhaal van Mattheüs een zijdelings bewijs voor het meer nauwkeurige van Lukas. Ook volgens de eerste heeft de Heere over het geloof van de hoofdman de hoogste lofspraak ontboezemd, die Hij ooit aan de mens heeft geschonken. Maar is het waarschijnlijk, dat Jezus iemand zo'n lof in het aangezicht gegeven zou hebben? En echter zou men dit moeten geloven, zo er niets meer gebeurd is, dan Mattheüs vertelt: maar hier komt ons Lukas met zijn opgave te hulp, dat Jezus alzo van hun afwezige vriend gesproken heeft tot vrienden van de hoofdman, die het hem zeker later hebben meegedeeld. Zo wordt de Heere gevrijwaard, zelfs van de minste schijn van onkiesheid.

I. Vs. 14-17. (zie). Op de beide gebeurtenissen, in de vorige afdeling verteld, volgt een tijdruimte van ongeveer zes maanden, waaruit de Evangelische mededeling niets naders heeft te berichten; want het leven en werken van onze Heere is wel, als de blauwe majestueuze hemel bij nacht, één geheel vol wonderbare kracht en heerlijkheid, maar slechts de schitterende punten in de bijzondere sterren of samenhangende sterrengroepen wil de Evangelische geschiedenis ons voor ogen stellen. Mattheüs maakt zich de voorlopige pauze tot nut om uit de tijd van de eerste werkzaamheid van de Heere te Kapérnaüm een gebeurtenis voor te stellen, waardoor Hij Zich in een van de onlangs geroepen vier discipelen (hoofdstuk . 4: 18vv.) op een wijze verheerlijkt had, waardoor Hij deze aan Zich verbond, terwijl nu ook de zijne voor het rijk van God werden gewonnen. De gebeurtenis is de genezing van de schoonmoeder van Petrus, wiens huis voortaan zo goed als Zijn eigen werd (vs. 14 en 15). Toen vervolgens met het ondergaan van de zon de avond inviel, bracht men vele zieken en bezetenen, ja al wat men maar aan lijdenden in de stad kon vinden, tot Jezus. Hij genas de zieken door oplegging van de handen, de bezetenen door Zijn woord, dat met macht de onreine geesten gebood, en zij moesten Hem gehoorzaam zijn. De Evangelist ziet ook in deze genezingen de vervulling van een oudtestamentische profetie.

14. En Jezus (niet bij het in vs. 5vv. meegedeelde terugkeren naar Kapérnaüm, maar een jaar en vier maanden eerder, nadat Hij op de sabbat van 5 juni 28 na Chr. in de synagoge te Kapérnaüm geleerd en een bezetene genezen had (Mark. 1: 21vv. Luk. 4: 31vv.) gekomen zijnde in gezelschap van de vier discipelen, Petrus en Andreas, Jakobus I en Johannes, in het huis van Petrus, die wel te Bethsaïda geboren was (Joh. 1: 44), maar met zijn broeder Andreas naar Kapérnaüm was verhuisd (Mark. 1: 29) en daar sinds enige tijd gehuwd was (1 Kor. 9: 5), zag, door de huisgenoten tot het ziekbed geleid, de moeder van zijn vrouw 19: 10") te bed liggen, hebbende de koorts; welke soort koorts zij gehad heeft is niet te zeggen, in elk geval had de ziekte een hevig karakter (Luk. 4: 38), en stond misschien wel in verband met het over het algemeen in de stad heersend demonisch lijden (vs. 16).

15. En hij raakte haar hand aan om haar van haar bed op te richten en de koorts verliet haar, doordat Hij die bestrafte; en zij, van een bedlegerige koorts-lijderes opeens een bedrijvige gastvrouw geworden, stond op en diende hen en maakte voor de Heere, haar redder, en Zijn discipelen de maaltijd gereed.

De oudere schriftuitleggers gingen bij hun proeven om een harmonie van de vier Evangeliën samen te stellen, van de veronderstelling uit, dat de Evangelisten, om geen onwaarheid te schrijven, een streng chronologische orde bij hun mededelingen in acht genomen hadden. Zij wisten nu in gevallen als hier, waar dezelfde geschiedenis bij de ene Evangelist zo, bij de andere in andere volgorde voorkwam, zich niet anders te redden, dan door aan te nemen, dat een en dezelfde gebeurtenis in het leven van Jezus Christus onder geheel gelijke omstandigheden twee- of driemalen was voorgevallen. Zo doet onder anderen Lukas Osiander en nog Starke volgt in zijn bijbelwerk bij de tekstverklaring deze geesteloze soort van harmonistiek. Tot weerlegging is op deze plaats voldoende het eenvoudig woord van Bengel: "de genezing van Petrus' door een harde koorts geplaagde schoonmoeder is veel heerlijker, wanneer een duurzame gezondheid daarop volgde, dan wanneer de ziekte een of tweemaal was teruggekeerd. " Wat nu de ligging van Bethsaïda en Kapérnaüm aangaat, daarover hebben wij reeds het nodige opgemerkt 4: 25); bij de daar aangegeven en nauwe verbintenis tussen beide plaatsen zou een verhuizen van Petrus en Andreas naar Kapernaüm, hetgeen hun evenwel het voortzetten van hun vissershandwerk aan de oever van Bethsaïda mogelijk maakte, vanzelf te verklaren zijn. "Hoe weinig omtrent Kapernaüm tot op dit uur bekend is, " schrijft de Katholieke professor in de geschiedenis, Dr. Sepp, in zijn bedevaartboek naar Palestina enz. , "leert reeds de omstandigheid, dat ons noch in Duitse, noch in Engelse, Amerikaanse of Franse werken een tekening ten gebruike staat. " Hij plaatst met Robinson Kapernaüm daar, waar tegenwoordig Khan Miniyek gelegen is, en neemt slechts één Bethsaïda aan en wel op de oostelijke oever van het meer Gennesareth. Naar het schijnt was Petrus bij zijn eerste roeping (Joh. 1: 40vv.) nog ongehuwd; pas in de tijd, die tussen (zie 4. 12-22 14. 3-5 Mr 1. 14-20 6. 17-20 Lu 3. 19-20 4. 14-31 Joh 4. 46-54) van onze Evangeliën-harmonie ligt, nadat de Heere Zijn discipelen weer naar hun land tot het gewone dagwerk had laten gaan, trad hij in het huwelijk met een meisje, wier moeder nog leefde, en nam in gemeenschap met zijn broeder Andreas het ouderlijke huis van haar in. Het kerkelijk verhaal noemt haar nu eens Perpetua, dan Concordia, en vermeldt ook een dochter uit dit huwelijk, met name Petronella. In openlijke tegenspraak met 1 Kor. 9: 5 hebben Katholieke schrijvers beweerd, dat Petrus van het begin van zijn discipel zijn, zijn echtelijk leven heeft geëindigd; integendeel is het een merkwaardige beschikking van God, dat wij juist van die Apostel, wiens opvolgers de Roomse pausen voorgeven te zijn, zo bepaald weten, dat hij ook in zijn Apostolische werkzaamheid als gehuwd man bleef leven en wanneer zij met hun de geestelijken opgedrongen celibaat (leven buiten de echt) zich op de raad van Paulus in 1 Kor. 7: 32vv. willen beroepen, zo maakt het woord van dezelfde Paulus in 1 Tim. 4: 3 hen weer tot schande. Als Jezus volgens hoofdstuk . 4: 13 naar Kapernaüm kwam, om deze stad te maken tot uitgangs- en middelpunt van Zijn reizen, had Hij in de volle zin van het woord niets om Zijn hoofd op neer te leggen, (hoofdstuk . 8: 20). Nu heeft Hij reeds door de roeping van Petrus en Andreas (hoofdstuk . 4: 18) in hun huis een gastvrije herberg, zoals eens Eliza bij de Sunamitische vond (2 Kon. 4: 8vv.), verkregen (Mark. 1: 29), en het woord van Petrus in Luk. 5: 8 : "Heere! ga uit van mij" tot het tegendeel doen worden. Thans kwam het er echter op aan, dat ook de overige leden van het huis, de schoonmoeder en haar dochter, geheel en al voor Hem werden gewonnen. Nu toont ons dan deze geschiedenis, op welke wijze de Heere met deze beide harten Zich in het geloof verenigd heeft, opdat zij Hem erkennen (Hos. 2: 20). Het wonder van de genezing is des te opmerkelijker, omdat de ziekte van de schoonmoeder, zoals de door de geneesheer (Kol. 4: 14) Lukas (hoofdstuk . 4: 38v.) gebezigde uitdrukking

"een grote koorts" in verbintenis met de andere: "Hij bestrafte de koorts, " aanwijst, van zeer ernstige aard was. Onder de twaalven was niemand, wiens huis, persoon, vaartuig, kortelijk, wiens gehele levenskring tot een schouwplaats van zulke treffende wonderen gemaakt werd als die van Petrus. Door het eerste woord van de Heere (Joh. 1: 43) wordt hij Zijn vriend; door het wonder van de visvangst (Luk. 5: 1vv.) wordt hij Zijn Apostel; door het wonder aan zijn schoonmoeder wordt de Apostel in dankbare liefde aan de Meester verbonden. " Evenals nu hier de genezen schoonmoeder zich aanstonds tot dienen gereed maakt en daardoor bewijst, dat de lichamelijke weldaad ook aan haar hart gezegend was, zo zien wij later het huis van Petrus zo geheel en al tot een huis van de Heere worden, dat Kapérnaüm in hoofdstuk . 9: 1. Zijn stad genoemd wordt, dat ook Zijn familie volgens hoofdstuk . 12: 47vv. geheel tot Hem kon overkomen, en dat Hij in hoofdstuk . 17: 24vv. als de eigenlijke huisheer voorkomt.

16. En toen het die dag laat geworden was, toen de zon was ondergegaan en de sabbat geëindigd, waarop men zich naar de wet had stilgehouden (Exod. 20: 9vv.) hebben zij, de inwoners van Kapernaüm, velen door de duivel bezeten 16: 14"), tot Hem gebracht tot genezing, en Hij wierp de boze geesten uit met het woord, omdat Hij hun niet alleen gebood uit te varen, maar ook, wanneer zij nu onder de vreselijke paroxismen van de herstellenden Hem als de Zoon van God wilden uitroepen, hun niet toeliet uit te spreken (Mark. 1: 34 Luk. 4: 41), en Hij genas ook verder allen, die wel niet door boze geesten bezeten, maar toch kwalijk gesteld waren.

17. Opdat, in zo verre op die avond de gehele nood van de stad op Hem viel als een last, die reeds voorspelde hoe het later in nog vollere en diepere zin (Joh. 1: 29; 1 Petrus . 2: 24) zijn zou, vervuld zou worden, wat gesproken was door Jesaja, de profeet, zeggende in Jes. 53: 4vv. van zijn profetieën: Hij heeft onze krankheden, van lichaam en ziel op Zich genomen en onze ziekten, die ons aan de afgrond van het verderf brachten, gedragen door ze van ons weg te nemen en te vernietigen.

Het is bijna, alsof de Synoptici, zelfs door de keuze van hun woorden, hun lezers in staat willen stellen, de Heere op de eerste dag van Zijn onvermoeide en gezegende werkzaamheid te Kapérnaüm bijna schrede voor schrede te volgen. Terwijl de zon ondergaat, is door het gerucht van twee verwonderlijke daden (Mark. 1: 23-31) het licht van een nieuwe hoop voor de zieken in de stad en de omtrek opgegaan. De plastische trek, die Markus (1: 33) aan zijn voorstelling toevoegt, dat de gehele stad zich voor de deur verzamelde, verraadt duidelijk de invloed van Petrus, de ooggetuige.

Mattheüs, die, omdat hij voor de Joden schreef, er vooral naar streeft, om de verschijningen in het leven van de Heere aan de Messiaanse tekeningen van het Oude Testament te verbinden, citeert hier Jes. 53: 4 met de hem zo eigen formule: "Opdat zou vervuld worden, wat gesproken was. " Neemt men nu, zoals men moet, de persoon van de Verlosser als een waarachtig mens, evenzeer als men Zijn Goddelijke natuur aanneemt, zo is het niet anders te denken, dan dat ook de daad van de genezing door de Heere bestond in een uitstromen en uitademen van Zijn levensvolheid, dat bovendien Zijn gehele ziel met innige deelneming in de nood van de lijdenden deelde en een waarachtig medelijden met hen plaatsvond. Zoals

lichamelijke inspanning Hem lichamelijk vermoeide (Joh. 4: 6), zo zal Hem ook zo'n geestelijke werkzaamheid hebben uitgeput. Men kan daarom zeggen, dat ook ten opzichte van de zwakheden en ziekten van de mensen Jezus in Zijn ziel gewerkt, en de zonde van de wereld gedragen heeft.

Een grote dag van arbeid was zo voor de Heere voorbijgegaan, een lange overwinningsdag in Zijn strijd met het rijk van de duisternis en de dood; Zijn leven was in de hoogste beweging verplaatst. In zulke stemmingen van triomf snelde Hij graag in de eenzaamheid, want het was voor het volk niet goed in zo'n stormachtige opgewektheid te blijven, en voor Hemzelf was het behoefte zich in de eenzaamheid, diep in de hemel van het gebed, in de gemeenschap van de Vader te herstellen. Zo dreef Hem nu de Geest, op de volgende morgen, toen het nauwelijks dag was, naar buiten in een woeste plaats, maar met de vroege morgen herhaalde zich ook het gedrang van de hulpzoekenden en heilbegerigen voor het huis van Simon. Jezus was weg, maar Simon werd gedwongen om Hem op te zoeken. Op deze weg verenigden zich met Hem, naar het schijnt, niet alleen huisgenoten en discipelen van Jezus, maar ook mensen uit de menigte van het volk. Toen zij Jezus vonden, verklaarden de discipelen Hem, dat Hij door allen met groot verlangen werd gezocht, terwijl de anderen Hem baden, dat Hij niet uit de stad zou uitgaan. Zo deden de burgers te Kapérnaüm het tegendeel van hetgeen de Nazareners gedaan hadden; de laatsten hadden Hem uitgestoten, deze wilden Hem voor zich behouden en ware het mogelijk aan hun burgerij binden. Waarschijnlijk hebben zij sterk aangedrongen, maar de Heere kon zich geen banden laten aanleggen. Ook aan de andere steden moet Ik het Godsrijk verkondigen, zei Hij, want daartoe ben Ik gezonden, en tot de discipelen gekeerd, zegt Hij: wij moeten thans voorttrekken! (Mark. 4: 35-38 Luk. 4: 42-44).

II. Vs. 18-27. (zie 13. 31-46 Mr 4. 30-33, 35-41 Lu 8. 22-25 13. 10-21). Wat hierop verder gebeurde heeft Mattheüs reeds in hoofdstuk . 4: 23-25 verteld. Toen nu Jezus naar Kapérnaüm teruggekeerd en voor de tweede maal daar een langere tijd werkzaam as geweest, verliet Hij om dezelfde reden, dat Hij ook aan andere steden het Evangelie moest prediken, het volk en wel aanstonds van de oever van het meer af, waaraan Hij tot hen had gesproken; Hij wil nog op de avond van diezelfde dag naar de zuidoostzijde van de Galilese zee overvaren. Een Schriftgeleerde, die zich aan Hem wil aansluiten, houdt Hij van het navolgen van Hem terug; voor een discipel daarentegen, die Hij daartoe roept, neemt Hij het bezwaar weg, dat Hem terughoudt. Op de vaart zelf vindt dan de geschiedenis van de hevige storm en van het wonderbare stillen plaats.

18. En Jezus, toen Hij op een namiddag, ongeveer in september van het jaar 28, aan de oever van het meer Gennesareth in de streek bij Bethsaïda stond, vele scharen ziende, rondom zich, beklom een schip, en predikte de mensen lang door gelijkenissen, zoals wij er enige in hoofdstuk . 13 vinden. Toen het nu avond was geworden en Hij voor het tegenwoordige niet naar Kapernaüm wilde terugkeren, maar zich met Zijn werkzaamheid elders wilde heen wenden (Mark. 4: 1vv. 35vv.), beval Hij Zijn discipelen, aan wie het schip toebehoorde, nadat zij het volk hadden laten gaan, aan de andere zijde over te varen, naar het gebied van de tien steden (vs. 28).

De drie eerste Evangelisten hebben voor ons gezamenlijk een prediking van Jezus in gelijkenissen bewaard (MATTHEUS. 13: 1-52 Mark. 4: 1-34 Luk. 8: 4-18). Wanneer nu bij Lukas noch dat, wat onmiddellijk voorafging, noch dat, wat onmiddellijk daarop volgde, bepaald kan opgemerkt worden, zo hebben daarentegen Mattheus en Markus hetzelfde vooraf (en eigenlijk ook Lukas, omdat de afdeling 8: 19-21 in chronologisch opzicht duidelijk vóór de andere 8: 4-18 behoort), maar iets anders volgt (vgl. met Mark. 4: 35-41), en omdat beide juist hier op de geschiedkundige samenhang, zowel wat het voorafgaande als wat het volgende aangaat, gewicht leggen (MATTHEUS. 13: 1 en 53vv. Mark. 4: 1 en 35), zo moeten beide, hoezeer zij ten opzichte van het laatste punt met elkaar lijnrecht in tegenspraak schijnen te staan, toch recht hebben. Nu vinden wij de oplossing daarin, dat de Heere tweemaal van de oever van de Galilese zee af, en wel op geheel verschillende tijden, het volk in gelijkenissen geleerd heeft, de tweede maal gebeurde het in die geschiedkundige samenhang, die zowel Mattheüs als Markus en eniger mate ook Lukas hebben aangegeven (MATTHEUS. 12: 46-50 Mark. 3: 31-35 Luk. 8: 19-21), en die wij later nader zullen leren kennen; wat nu door de daarop volgende gebeurtenis aangaat, zo is hier Mattheus in zijn recht. Daarentegen gebeurde het de eerste maal in die geschiedkundige samenhang, die wij boven bij de verklaring van dit vers hebben aangewezen, en hier vinden wij ten opzichte van de aansluitende geschiedenis het recht op de zijde van Markus. Men kan boven bij vs. 18 nauwelijks denken, dat Jezus de grote menigte volk, die zich rondom Hem verzameld had om Hem te horen, zou hebben laten vertrekken zonder dat zij gegeten had (in de geestelijken zin van het woord). Mattheüs schrijft bovendien zeer kort en laat veel tussen de regels lezen, en uit datgene, wat hij in hoofdstuk . 13: 2vv. wilde vertellen, kon toch, dat mocht hij veronderstellen, de opmerkzame lezer gemakkelijk erkennen, wat hij bij de weinige woorden: "En Jezus vele scharen ziende rondom zich" moest denken. Aan de andere zijde kan men bij hoofdstuk . 13 nauwelijks denken, dat Jezus in een enkele prediking de ene gelijkenis op de andere en wel van verschillende inhoud van gedachte zou hebben voorgedragen. Hij zou daardoor het volk juist overladen, en het meer verward dan geleerd hebben. Bij zulke lange predikingen zijn integendeel de gelijkenissen meer de hoofdpunten, de somma, waarin het gezegde nog eens kort samengevat wordt, en wel in de voor de Oosterling aangenaamste vorm, terwijl wij Westerlingen daarvoor het thema met zijn delen hebben. Zullen wij nu ook onze gedachte zeggen, die van de in hoofdstuk . 13 meegedeelde gelijkenissen waarschijnlijk hier in de prediking aan de zee horen, zo verwijzen wij op de gelijkenissen van het zaadkoren en van het zuurdeeg (13: 31-33), verder op die van de verborgen schat in de akker en van die éne kostelijke parel (13: 44-46); in de tweede prediking aan de zee behoren echter de gelijkenissen van de zaaier en van het onkruid onder de tarwe (MATTHEUS. 13: 3-9, 24-30), zo ook die van de goede en kwade vissen (13: 47-50). Over deze spreken naderhand de discipelen met Hem en Hij met de discipelen (13: 10-23, 36-43, 51, 52), wat slechts op weg, deels naar huis (13: 36), deels naar Nazareth (13: 53vv.) gebeurd kan zijn. In het schip daarentegen was tot zulke samenspraken, zoals ook Markus die mededeelt, en daarbij de Heere nog menig ander woord tot de discipelen laat spreken (Mark. 4: 10-29, 36vv.), geen rustig samen zijn, daar zonk de Heere spoedig in slaap. Wij moeten eerst gewend raken aan die wijze van verhalen bij de Evangelisten, waarbij zij veel, wat op verschillende tijden en verschillende plaatsen is voorgevallen, maar naar zijn innerlijke aard gelijksoortig is, tot een geheel verenigen; eerst dan wordt het mogelijk in de schijnbare verwarring, die wij meermalen aantreffen, licht te zien, en daarvan een duidelijk begrip te verkrijgen.

II. Vs. 18-27. (zie 13. 31-46 Mr 4. 30-33, 35-41 Lu 8. 22-25 13. 10-21). Wat hierop verder gebeurde heeft Mattheüs reeds in hoofdstuk . 4: 23-25 verteld. Toen nu Jezus naar Kapernaüm teruggekeerd en voor de tweede maal daar een langere tijd werkzaam as geweest, verliet Hij om dezelfde reden, dat Hij ook aan andere steden het Evangelie moest prediken, het volk en wel aanstonds van de oever van het meer af, waaraan Hij tot hen had gesproken; Hij wil nog op de avond van diezelfde dag naar de zuidoostzijde van de Galilese zee overvaren. Een Schriftgeleerde, die zich aan Hem wil aansluiten, houdt Hij van het navolgen van Hem terug; voor een discipel daarentegen, die Hij daartoe roept, neemt Hij het bezwaar weg, dat Hem terughoudt. Op de vaart zelf vindt dan de geschiedenis van de hevige storm en van het wonderbare stillen plaats.

18. En Jezus, toen Hij op een namiddag, ongeveer in september van het jaar 28, aan de oever van het meer Gennesareth in de streek bij Bethsaïda stond, vele scharen ziende, rondom zich, beklom een schip, en predikte de mensen lang door gelijkenissen, zoals wij er enige in hoofdstuk . 13 vinden. Toen het nu avond was geworden en Hij voor het tegenwoordige niet naar Kapernaüm wilde terugkeren, maar zich met Zijn werkzaamheid elders wilde heen wenden (Mark. 4: 1vv. 35vv.), beval Hij Zijn discipelen, aan wie het schip toebehoorde, nadat zij het volk hadden laten gaan, aan de andere zijde over te varen, naar het gebied van de tien steden (vs. 28).

De drie eerste Evangelisten hebben voor ons gezamenlijk een prediking van Jezus in gelijkenissen bewaard (MATTHEUS. 13: 1-52 Mark. 4: 1-34 Luk. 8: 4-18). Wanneer nu bij Lukas noch dat, wat onmiddellijk voorafging, noch dat, wat onmiddellijk daarop volgde, bepaald kan opgemerkt worden, zo hebben daarentegen Mattheus en Markus hetzelfde vooraf (en eigenlijk ook Lukas, omdat de afdeling 8: 19-21 in chronologisch opzicht duidelijk vóór de andere 8: 4-18 behoort), maar iets anders volgt (vgl. met Mark. 4: 35-41), en omdat beide juist hier op de geschiedkundige samenhang, zowel wat het voorafgaande als wat het volgende aangaat, gewicht leggen (MATTHEUS. 13: 1 en 53vv. Mark. 4: 1 en 35), zo moeten beide, hoezeer zij ten opzichte van het laatste punt met elkaar lijnrecht in tegenspraak schijnen te staan, toch recht hebben. Nu vinden wij de oplossing daarin, dat de Heere tweemaal van de oever van de Galilese zee af, en wel op geheel verschillende tijden, het volk in gelijkenissen geleerd heeft, de tweede maal gebeurde het in die geschiedkundige samenhang, die zowel Mattheüs als Markus en eniger mate ook Lukas hebben aangegeven (MATTHEUS. 12: 46-50 Mark. 3: 31-35 Luk. 8: 19-21), en die wij later nader zullen leren kennen; wat nu door de daarop volgende gebeurtenis aangaat, zo is hier Mattheüs in zijn recht. Daarentegen gebeurde het de eerste maal in die geschiedkundige samenhang, die wij boven bij de verklaring van dit vers hebben aangewezen, en hier vinden wij ten opzichte van de aansluitende geschiedenis het recht op de zijde van Markus. Men kan boven bij vs. 18 nauwelijks denken, dat Jezus de grote menigte volk, die zich rondom Hem verzameld had om Hem te horen, zou hebben laten vertrekken zonder dat zij gegeten had (in de geestelijken zin van het woord). Mattheüs schrijft bovendien zeer kort en laat veel tussen de regels lezen, en uit datgene, wat hij in hoofdstuk . 13: 2vv. wilde vertellen, kon toch, dat mocht hij veronderstellen, de opmerkzame lezer gemakkelijk erkennen, wat hij bij de weinige woorden: "En Jezus vele scharen ziende rondom zich" moest denken. Aan de andere zijde kan men bij hoofdstuk . 13 nauwelijks denken, dat Jezus in een enkele prediking de ene gelijkenis op de

andere en wel van verschillende inhoud van gedachte zou hebben voorgedragen. Hij zou daardoor het volk juist overladen, en het meer verward dan geleerd hebben. Bij zulke lange predikingen zijn integendeel de gelijkenissen meer de hoofdpunten, de somma, waarin het gezegde nog eens kort samengevat wordt, en wel in de voor de Oosterling aangenaamste vorm, terwijl wij Westerlingen daarvoor het thema met zijn delen hebben. Zullen wij nu ook onze gedachte zeggen, die van de in hoofdstuk . 13 meegedeelde gelijkenissen waarschijnlijk hier in de prediking aan de zee horen, zo verwijzen wij op de gelijkenissen van het zaadkoren en van het zuurdeeg (13: 31-33), verder op die van de verborgen schat in de akker en van die éne kostelijke parel (13: 44-46); in de tweede prediking aan de zee behoren echter de gelijkenissen van de zaaier en van het onkruid onder de tarwe (MATTHEUS. 13: 3-9, 24-30), zo ook die van de goede en kwade vissen (13: 47-50). Over deze spreken naderhand de discipelen met Hem en Hij met de discipelen (13: 10-23, 36-43, 51, 52), wat slechts op weg, deels naar huis (13: 36), deels naar Nazareth (13: 53vv.) gebeurd kan zijn. In het schip daarentegen was tot zulke samenspraken, zoals ook Markus die mededeelt, en daarbij de Heere nog menig ander woord tot de discipelen laat spreken (Mark. 4: 10-29, 36vv.), geen rustig samen zijn, daar zonk de Heere spoedig in slaap. Wij moeten eerst gewend raken aan die wijze van verhalen bij de Evangelisten, waarbij zij veel, wat op verschillende tijden en verschillende plaatsen is voorgevallen, maar naar zijn innerlijke aard gelijksoortig is, tot een geheel verenigen; eerst dan wordt het mogelijk in de schijnbare verwarring, die wij meermalen aantreffen, licht te zien, en daarvan een duidelijk begrip te verkrijgen.

19. a) En er kwam juist voordat de afvaart plaats zou hebben, een zeker Schriftgeleerde tot Hem, een die de prediking vs. 18 mede had aangehoord en in ogenblikkelijke geestdrift, waardoor hij zich voelde aangegrepen, de verborgen schat in de akker wilde wegnemen en de ene kostbare parel wilde kopen, waarvan de Heere gesproken had (hoofdstuk . 13: 44-46). Deze zei tot Hem, niet slechts doelende op het meevaren voor heden, maar zichzelf tot bestendig navolgen aanbiedende: Meester! ik zal U volgen waar Gij ook heengaat.

a) Luk. 9: 57

20. En Jezus, wel wetende, dat Hij hier te doen had met een licht beweeglijk, maar nog geenszins door God aangegrepen hart, zei tot Hem, om hem terug te houden van deonoverpeinsde hoewel ook welgemeende stap, door hem ernstig voor te houden, welk lot Zijn navolgers bescheiden was: De vossen hebben voor hun woonplaats holen, en de vogels van de hemel nesten, waarin zij zich als in hun verblijfplaats kunnen terugtrekken; maar de Zoon des mensen 7: 13"), die gij in Mijn persoon voor u hebt, heeft niet, waar Hij het hoofd overlegge; bedenkt daarom vooraf, wat het zegt Hem te volgen, waar Hij ook heengaat.

Daniël zag slechts het beeld, de gedaante van de Messiaanse mensenzoon; in Christus is Hij werkelijk verschenen. Jezus heeft deze oudtestamentische voorstelling van de Messias zonder twijfel daarom gekozen, omdat de Joods-Chiliastische (van aardse heerlijkheid dromende) Messias-verwachting zich niet van deze uitdrukking op gelijke wijze, als de andere oudtestamentische uitdrukkingen had meester gemaakt. Hij plaatste zo tegenover de ziekelijke, fantastische verwachtingen van de Joden omtrent de Messias, waarin ook deze schriftgeleerde scheen te delen, vooral de mensheid en menselijkheid van Zijn Messiaans

karakter; Hij wilde bovenal voor een waar mens erkend worden en wel naar de armoede van de uiterlijke menselijke verschijning, al was het ook daarbij tevens als de mensenzoon, de tweede ideale, heilige mens (1 Kor. 15: 45vv.). Opmerkelijk is het, dat juist evenzo Johannes de Doper aan de naam Elias, onder wie Maleachi zijn toekomst heeft voorspeld, zocht te ontgaan, en daarentegen de voorstelling bij Jesaja: de stem van een roepende in de woestijn voor zich koos (Joh. 1: 19vv.), omdat zich ook aan deze de Chiliastische verklaring nog niet had vastgeknoopt.

Het antwoord van de Heere geeft ons nog geen recht om de Schriftgeleerde, die zich aanbiedt, om discipel te worden, van een onoprechte bedoeling te beschuldigen, maar geeft alleen te kennen, dat zijn besluit te spoedig was genomen, dan dat het rijp en welberaden zou kunnen zijn; daarom wil de Heere, dat hij vooraf zich wel bezinne, hoe weinig rust, gemak of overvloed er in het gezelschap van de Heere te verwachten zal zijn. Minder dan de meest vrije dieren bezaten, was Zijn eigendom. Had zelfs de vogel, die door het luchtruim zich bewoog, de vos, die listig rondsloop op aarde, toch nog woning of schuilhoek, waarheen zij telkens terugkeerden - Hij vond geen rustige plek om te slapen. Men heeft gevraagd, of Jezus met dit woord aan Zijn rusteloos, dan wel aan Zijn behoeftig en armoedig leven gedacht heeft. Voorzeker aan het eerste, zonder dat echter daarom het andere geheel moet voorbijgezien worden. Een rijke toch, die wel overal heentrok, maar overvloedig van alle gemak en weelde van het reizende leven voorzien was, had zeker in zo’n toon niet gesproken. Zou het onmogelijk zijn, dat bij dit woord de Heere het voorgevoel doordrong van de wijze, waarop Hij stervend het hoofd ter ruste zou neigen op een kruis, dat niet eenmaal Zijn eigendom was? Liever dan het te beslissen merken wij er diepe wijsheid in op, dat Hij tegenover dit afschrikwekkende de uitlokkende herinnering voegde, hoe Hij, wiens navolging gemak en genoegen als offer vroeg, de Zoon was van de mens. Zoals wij van elders zelfs de betergezinde Schriftgeleerden kennen, moeten wij het ervoor houden, dat deze door dit woord is afgeschrikt en bedroefd weer heenging van het strand, dat Hij opgetogen betreden had (hoofdstuk . 19: 22).

21. En een ander uit Zijn discipelen in de meer uitgebreide zin van het woord (Joh. 6: 66), die Hij reeds onder Zijn aanhangers telde, en tot wie Hij dezelfde eis richtte als in hoofdstuk . 4: 18vv. aan de beide broederparen, zei tot Hem: Heere! ik ben bereid Uw bestendige volgeling en een van Uw Apostelen te worden, maar laat mij toe, dat ik voor dit maal, in plaats van met U naar de overzijde van de zee te varen, eerst naar het huis van mijn ouders heenga, en in vereniging met de mijnen mijn vader begrave, van wie ik vernomen heb, dat hij gestorven is.

22. Maar Jezus, omdat bij deze discipel noodzakelijk was, dat een beslissing kwam, die voor altijd aan het twijfelen een einde maakte, zei tot hem: Volg Mij, zoals Ik u heb geboden, en a) laat de doden in geestelijke zin (Luk. 15: 24 Joh. 5: 21 Openbaring . 3: 1), uw bloedverwanten, die nog niet zijnopgewekt tot het nieuwe leven, dat uit God is, hun doden in lichamelijke zin, uw vader begraven; zij zullen dat werk, waartoe hun innerlijke natuur in zo’n nauwe verwantschap staat, ook zonder u, ja beter dan gij bezorgen; daarentegen betaamt het u uw plicht omtrent de mensheid, die vernieuwd moet worden, boven de plicht omtrent een handvol stof te stellen.

a) 1 Tim. 5: 6

In MATTHEUS. 13 en Mark. 4 zijn twee redevoeringen, die op verschillende tijden door Christus aan de zee gehouden zijn, tot een geheel verenigd; dit heeft deze goede zijde, dat wij zó de verborgenheden van het hemelrijk als met een oogopslag overzien; daarentegen is het overzicht van de uiterlijke omstandigheden, waaronder die gelijkenissen werden uitgesproken en de tijdsopvolging van de bijzondere gebeurtenissen in het leven van de Heere moeilijker geworden. In Luk. 9: 57-62 zijn de beide voor ons liggende geschiedenissen verbonden met een derde, innerlijk daarmee verwant, maar wat de tijd betreft daarvan verschillende gebeurtenis. Dit geeft nu weer dit grote voordeel, dat wij het meesterschap van de Heere in de wijze van behandeling verschillende gemoederen met één blik kunnen overzien, en de aansluiting van deze drie geschiedenissen aan de voorafgaande (Luk. 9: 51-57) van de beide zonen van de donder (Mark. 3: 17) geeft dan weer aanleiding, om de vier menselijke temperamenten onder het bestuur van Jezus Christus de groten kenner van harten te beschouwen, hoe Hij het hete bloed betoomt, de lichtzinnigheid waarschuwt, het bezwaarde opwekt, en het trage hart aanspoort (cholerisch = warm van bloed; sanguinisch = koelbloedig; melancholisch = zwartbloedig; phlegmatisch = koudbloedig temperament).

Zo ligt in de wijze van voorstelling van de heilige Evangelisten bij alle schijnbare verwarring toch een grote, goddelijke wijsheid, zoals ook Gods wereldregering ons dikwijls als een "verwarde wereldloop" voorkomt, totdat wij in het licht zien, wat ons eerst zo duister was. Nu hebben van de drie discipelen van wie Lukas op die plaats vertelt, de eerste en derde voor ons geen belang. Zij hebben zichzelf aangemeld om opgenomen te worden in de kring van de meer bijzondere discipelen van Christus; de Heere heeft ze geen van beide kunnen gebruiken, en het is zeker geheel verkeerd gezien, wanneer P. Lange in de eerste Judas Iskarioth, in de laatste Mattheüs wil zien. Daarentegen moet de middelste van die drie, degene, met wie wij op deze plaats te doen hebben, een van de latere twaalven (hoofdstuk . 10: 1vv.) geweest zijn; maar wie is het geweest? Buiten aanmerking zijn Petrus, Andreas, Johannes, Jakobus I en Mattheus, want van de eerste vier is reeds in hoofdstuk . 4: 18vv. verteld en van Mattheus horen wij in hoofdstuk . 9: 9vv. ; de kring van hen, die alleen in aanmerking komen, wordt nog kleiner om redenen, die wij niet alle in het bijzonder kunnen mededelen; en tenslotte blijven ons slechts over Filippus, aan wie Clemens van Alexandrië denkt, en Thomas, die P. Lange hier noemt. Zonder twijfel hebben de beiden, die eveneens reeds vroeger Jezus' discipelen waren, Filippus en Nathanaël of Bartholomeüs (Joh. 1: 48vv.) zich spoedig weer bij hun oude meester bevonden, toen deze opnieuw Zijn werkzaamheid in Galilea opende (hoofdstuk . 4: 12vv.), en zij zijn door Hem ook spoedig in de meer bijzondere kring van Zijn jongeren (hoofdstuk . 4: 18vv.) opgenomen, hoewel niets naders daarover wordt meegedeeld. Dat echter ten opzichte van Filippus dit pas hier op deze plaats zou geschied zijn, is des te minder aan te nemen, omdat hij overal, waar hij in het Evangelie voorkomt, een vlugge, frisse geest openbaart, terwijl wij hier meer met een zwaarmoedig karakter te doen hebben. Daarentegen is Thomas inderdaad zo'n karakter; met een diep en sterk gevoel verbond zich bij hem een tot twijfel en vrezen neigende reflectie (Joh. 11: 16; 14: 5; 20: 24), en omdat hij nu, wat afkomst aangaat, eveneens een Galilees visser uit de omtrek van Bethsaïda was (Joh. 21: 2), behoorde hij aanstonds in het begin tot de ruimere kring van de navolgers van de Heere. Terwijl de Heere thans op het punt is, om de vaart over de zee te doen, en goed weet,

hoe Hem dit een gelegenheid zal zijn om Zich opnieuw als Beheerser van de zee te openbaren, zoals Hij dit reeds in Luk. 5: 1vv. gedaan heeft, roept Hij de door zijn aardse beroep aan de zee verbonden Thomas tot meer onafgebroken navolgen, opdat hij getuige zij van de dingen, die daar zullen plaatsvinden. Nu wordt er met nadruk op gewezen, dat de naam van deze discipel "Tweeling" betekent (Joh. 11: 16; 20: 24; 21: 2). Was hij dit reeds in lichamelijke zin, wat zeer goed mogelijk is, dan verkrijgt het woord van Christus tot hem in vs. 22 een bijzondere betrekking op de tweelingbroeder, die nog onontwaakt is en misschien nooit een gelovige is geworden. In geestelijk opzicht is het echter niet zonder betekenis, dat de discipel met deze naam onder een strijdigheid van plichten in de kring van de discipelen moet komen. Eindelijk voeren wij ter bevestiging aan van de mening, dat hier over de roeping van Thomas gehandeld wordt, de omstandigheid, dat in hoofdstuk . 10: 2vv. de namen van de twaalven naar de tijd van hun roeping zijn gerangschikt, en inderdaad volgt op de roeping van Thomas hier die van Mattheus in hoofdstuk . 9: 9vv. Over het gezegde van Jezus in vs. 22 hopen wij later bij Luk. 9: 57vv. nader te spreken.

(Evangelie op de vierde zondag na Epifania.)

Heeft de eerste Epifaniënzondag de profeet Christus in Zijn eerste woord, de tweede Hem in Zijn eerste werk in betrekking tot het Oude Testament, de derde Hem in Zijn van de dood vann de zonde reddende werkzaamheid in betrekking tot de mensheid in het algemeen aangewezen, zo openbaart ons deze vierde Zondag de betrekking van deze Profeet tot het rijk van de natuur, van de wereld.

Acht dagen geleden handelde het Zondagsevangelie van het grote geloof, het huiddige maakt ons opzettelijk op het klein-geloof opmerkzaam, en wij zien daarin weer de wijsheid van de oude kerk, die in deze tijd niet alleen zoveel mogelijk alle verschillende geloofstoestanden ter overweging wil geven, maar daarin met raad, troost, onderwijzing en opwekking ter zijde wil staan en daardoor de Heere Jezus wil verheerlijken.

23. En toen Hij in het schip gegaan was, dat tot Zijn opname gereed was gemaakt (vs. 18), zijn Hem Zijn discipelen, wier getal nu met de in vs. 21vv. geroepen Thomas 7 bedroeg (hoofdstuk . 10: 2vv.) gevolgd, vrolijk en welgemoed; want hoewel het nu avond was, vertoonde zich nergens aan de hemel een teken, dat een storm of enig gevaar te verwachten was.

Hij, Die reeds vele en grote tekenen op het land had gedaan, ging nu op de zee om daar nog grotere werken te tonen, opdat Hij aan allen, als een Heer van beide, van land en van zee, openbaar zou worden.

Men heeft hierin van vroege tijd af een beeld van de Christelijke kerk gezien, hoe zij onder de bescherming van haar Heer en Meester al degenen, die zich aan haar toevertrouwen, ondanks alle vijandschap en haat van de wereld gelukkig tot het doel brengt. Men heeft daarom ons Evangelie kortaf het Evangelie van Christus’ scheepje genoemd. Wie wil, die ziet zo het scheepje ook nu nog over de wateren gaan, maar niet allen zien het met gelijke ogen aan. Deze beminnen de Heere niet en willen Zijn discipelen niet zijn; die zien naar het scheepje

met haat en verachting en kunnen niet genoeg uitdrukken, hoe gebrekkig en vermolmd en oud het is, hoe hevig de stormen en hoe woest de golven zijn, die daartegen aanvallen; zij voorspellen ieder ogenblik zijn ondergang. Anderen zien scherper; zij geloven in de wonderbare bouw van het scheepje; de Christelijke kerk komt hun voor als een grote macht; zij weten welke stormen het scheepje reeds heeft doorstaan, en twijfelen er niet aan, of het zal veilig nog menige storm doorstaan, maar in het scheepje zijn zij niet ingegaan, niet ingegaan met de Heere, door wiens almachtig woord alleen het scheepje wordt bovengehouden. Maar enige anderen hebben gedaan wat van de discipelen wordt gezegd: "zij volgden Hem in het schip, " en wilden de vaart met Hem wagen; deze alleen ervaren het en kunnen voldoende getuigenis afleggen van de gesteldheid van het scheepje en van de stormen, die het bedreigen, en van de Heere, die de stormen steeds weer bedaart. Hoe gaat het nu dengenen, die met Christus in het scheepje zijn gegaan? 1. Zij zullen storm hebben, maar 2. in de storm hulp, en 3. na storm en hulp grote zegen.

24. En nadat de vaart enige tijd rustig en vreedzaam was voortgegaan en zij reeds in het midden van de zee waren, ziet, er ontstond plotseling, zoals dat op het rondom door bergen ingesloten meer Gennesareth niet zeldzaam gebeurde, en wel juist van die zijde, waarnaar de vaart ging 4: 25"), maar hier door een van bovenaf zich neerstortende windhoos bewerkt werd (Luk. 8: 23), een grote onstuimigheid in de zee; de watergolven werden door de storm hoog opgezweept, zodat het schip door de golven bedekt werd, de golven over het schip heensloegen, en het ieder ogenblik dreigden te verslinden. Maar Hij, de Heere, alsof noch het oproer in de natuur, noch de angst in de harten van de Zijnen Hem aanging, sliep rustig voort op Zijn kussen in het schip, waarop Hij zich dadelijk bij de afvaart had neergelegd om uit te rusten van het moeilijk werk van de vorige dag (Luk. 8: 23 Mark. 4: 38).

25. En Zijn discipelen, toen zij in hun angst geen raad of hulp meer wisten, bij Hem komende, hebben Hem opgewekt, zeggende, terwijl zij de een zo, de ander iets anders spraken (Mark. 4: 38 Luk. 8: 24), maar allen de hoofdzaak in hun geroep verenigden: Heere! behoed ons, wij vergaan, wij staan in het hoogste gevaarom te komen.

Er is geen schip op enige zee met dit scheepje te vergelijken, want de Heere is erin en Zijn discipelen volgden Hem daarin, zij zijn bij Hem. Er is geen zee, geen meer met Gennesareths meer te vergelijken, want het draagt het scheepje van Christus, de schaal, waarin de kostbare parel van hemel en aarde glinstert. Daarom is het zeker zo mooi, dat meer van Gennesareth! Dacht de Heere eraan, toen Hij het schiep, dat de Eéngeborene in de nabijheid zou wonen en daarop varen zou? Is daarom het meer zo plechtig en vriendelijk stil, als de ziel van de heilige Verlosser zelf, wiens aangezicht zich in de wateren spiegelt? - Het is zeer stil! De Heere is moe en Hij slaapt in; Zijn heilig hoofd rust op een kussen; voor Zijn heilige leden is het harde bed achterin het schip voldoende; Hij slaapt in op de zee, die Hem rustig draagt - Engelen en mensen verkwikt het deze slapende te beschouwen. Daar verheft zich opeens een windhoos en veroorzaakt onstuimigheid in de zee; de wind werpt water in het schip, het wordt vol en door golven overdekt, het verkeert in groot gevaar. Wie misgunt de Heilige Gods Zijn rust? Was het, zoals de ouden zeggen, de satan, die zo’n onrust veroorzaakte en het scheepje van Christus in de storm bracht? Bemerkte hij, dat hem en zijn legioen, dat in de bezetene aan de

oever van Gadara woonde (vs. 28vv.) een nederlaag dreigde? Wilde hij het wonder van Christus aan de bezetene verijdelen? - Het zal hem niet gelukken!

Zulke stormen op de elementen, wanneer zij boven het gewone zich verheffen, hebben iets, dat ook een anders verhard gemoed kan bewegen; zij zijn niet slechts een beeld, maar een werkelijk gevolg van de gestoorde harmonie in de wereld van de geesten. In de krampachtige bewegingen van de elementen wordt de verwoesting afgespiegeld, die de zonde in de zielen van de mensen heeft teweeggebracht; ja, de natuur, in duisternis gehuld, neemt daar dikwijls een zo vijandige, afschrikkende fysionomie aan; er ligt in het woedend uitbreken van de storm, in zijn huilen en razen, zowel als in het slaan en opschuimen van de elkaar wederkerig overstortende zeegolven iets zo boosaardigs en vreselijks, alsof de duivels van de hel daarin tot verderf van de mensen waren losgelaten.

Deze geschiedenis laat ons wel opmerken en tot een spreekwoord maken: zo gaat het, komt Christus in het schip, dan zal het niet lang stil blijven, er zal onweer en storm komen. Zeker gaat het zoals Christus (Luk. 11) ook zegt, dat de sterk gewapende zijn paleis in rust en vrede bezit, totdat een sterkere komt; dan begint de onrust en vangt het slaan en strijden aan. Wanneer het eerst alles stil is, waarna Christus zich met Zijn prediking laat horen en door een wonderwerk laat zien, dan brandt het aan alle kanten; de Farizeeën, Schriftgeleerden, Overpriesters komen tezamen, en willen Hem eenvoudig dood hebben en vooral de duivel begint pas echt te woeden en te razen (hoofdstuk . 10: 34vv.). De wereld kan elke prediking dulden, behalve de prediking van Christus. Hoewel te Rome en onder de Grieken (Hand. 17: 16vv.) veel en velerlei afgodendienst was, toch konden zij alleen Christus niet dulden, maar zodra deze met Zijn Evangelie en de prediking van de ware kennis van God kwam, toen werden zij allen verwoed en waar Hij genoemd werd, daar sloeg de duivel met zijn wind en golven, met vuur en zwaard, en wilde de Christenen met hun Christus de wereld uitjagen.

De Heere weet wat komt en legt zich vóór de storm te slapen, om te slapen gedurende de storm. Het zijn voor Hem geringe zaken, wanneer wereld en duivel tegen Hem en Zijn discipelen aanstormen; Hij doet hun hoge trots de eer niet aan, dat Hij ze aanziet; Hij slaapt in het aangezicht van hen, anders zouden Zijn tegenstanders misschien denken, dat zij ontzaglijke personen waren, wanneer Hij zich veel met hen bemoeide, of zelfs aan de ongerustheid van Zijn discipelen zich veel liet gelegen liggen. Niets van dat alles: woedt de wereld sterk, zij mag nog sterker woeden; tot haar verdriet zal Hij haar sterkste kunsten wet een diepe slaap beantwoorden, hetgeen de vijand meer leed doet en meer schade veroorzaakt, dan wanneer het tot een openlijke aanval was gekomen. Wat leren wij daaruit? Wanneer de Heere de nood en de aanvechting laat duren, kunnen en moeten wij die ook laten voortduren; zeker is er nog geen nood, omdat de Heere de rust en het zwijgen behaagt.

Wanneer het geloof van de discipelen sterk en vast geweest ware, zo hadden zij tot zee en golven kunnen zeggen: "Slaat in: " zo sterk zult gij niet zijn, dat gij het schip omverwerpt, want wij hebben de Heere Christus, en zo gij het al bewerkte, zouden wij toch midden in de zee een plaats vinden, om droog te zitten en niet te verdrinken, want wij hebben een God, die ons kan bewaren, niet alleen op de zee, maar ook in de zee en op de bodem van de zee. Dat

heet een waar geloof; wanneer dat zelfs in de kaken van de dood is, houdt het zich toch mannelijk, en houdt zich vast aan die troost, dat er nog hulp mogelijk is.

Wat was er in de geschiedenis van deze tekst voor de discipelen van de dood te vrezen, omdat het werk, waartoe zij als Apostelen waren verkozen, nog niet eens begonnen was? Bij hen in het schip Hij, die de Vader gezonden heeft om Israël te verlossen: hoe zou een storm op de Galilese zee de sterke Held midden in Zijn zegerijke tocht kunnen ophouden en wegslepen? Is het geen assecurans (verzekering) genoeg voor de wankelende, sidderende kiel, dat zij, hoe gebrekkig zij ook zij, de in de raadsbesluiten van de eeuwigheid bepaalde zaligheid van de gehele wereld binnen haar planken verbergt? - De zekerheid zijn loop als bloedgetuige nog niet geëindigd te hebben, verleent later (Hand. 27: 20vv. aan Paulus onder de verschrikkelijkste storm op zee zo'n moed, dat Hij alle zielen van het schip voor zich van God afbidden, en uitgehongerde reeds van de dood zekere schepelingen ertoe brengen kan om met dankzegging en met vreugde spijze te nemen.

Men is er aan gewend geraakt om in het geroep van de discipelen slechts hun klein geloof te zien; men moet echter daarin ook het geloof opmerken; beide, geloof en ongeloof vloeien wild dooreen. Denken wij, hoe het toeging op het schip, waarop Jona voor het bevel van God wilde ontvluchten: daar schreeuwde ieder in de hoogste nood tot zijn God (Jon. 1: 4 De discipelen zijn met de zee van hun jeugd af vertrouwd; zij hebben alles beproefd wat in hun macht stond, om de grote onstuimigheid te ontkomen; zij zien geen uitkomst, zij geven allen de moed op. Nu wenden zij zich tot de Heere, die van het meer en van de scheepvaart als het ware niets verstaat. Tot Hem nemen zij in hun hoogste nood hun toevlucht; Hij zal helpen, waar alle mensenhulp niets is. Welke werken moeten de discipelen reeds van hun Heer hebben gezien! Hoe overtuigend moet Hij hun Zijn kracht en heerlijkheid betoond hebben, dat in dit ogenblik, dat de grond onder hun voeten wankelt, het geloof onwankelbaar in hun harten vaststaat: Hij kan helpen; wanneer Hij slechts uit Zijn slaap ontwaakte zo waren wij gered.

Al voelen wij door zwakheid van het geloof vrezen en sidderen, zoals wij dan ook van nature niets anders doen, zo moeten wij toch zo verstandig zijn, dat wij tot Christus lopen en Hem opwekken door roepen en bidden; want Hij laat Zich ook hierdoor wekken, omdat Hij zulk roepen en schreeuwen van het kleingeloof toch graag heeft (Rom. 8: 26). Ja, Hij wil het van ons hebben, want Hij weet, dat wij toch niet anders in Zijn kracht en Zijn hulp leren geloven en die ervaren, dan dat Hij ons daartoe brengt, dat wij tot Hem moeten schreeuwen en roepen. En hoewel Hij ook zonder ons schreeuwen en roepen van de duivel woeden en stormen kan doen bedaren, zo wil Hij toch door ons opgewekt en aangeroepen worden, opdat wij leren hoe machtig en onverwinnelijk Zijn kracht in onze zwakheid is.

26. En Hij, uit de diepe slaap met zoveel onstuimigheid opgewekt, maar toch Zijn oog met rust en helderheid opslaande en aanstonds met zegevierende tegenwoordigheidvan geest de gehele toestand beheersende, zodat Hem noch het oproer van de elementen, noch het angstgeschrei van de discipelen in verwarring bracht, zei tot hen, omdat het er boven alles eerst op aankwam, dat ook zij uit de vrees en onrust tot rust en bedaardheid werden teruggebracht: Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovigen? Er is geen redenvoor deze bange

vrees voor de dood, zoals gij uit Mijn nabijheid en Mijn rustig doorslapen had kunnen afleiden. Het ontbreekt u aan geloof, dat vrolijk maakt in hoop en geduldig in druk (Rom. 12: 12). Toen stond Hij op, nadat Hij degenen, die Hem de lichamelijke rust hadden ontnomen, de innerlijke had weergegeven, en Hijbestrafte de winden en de zee, dat zij dadelijk zich zouden neerleggen en er kwam op datzelfde ogenblik grote stilte, terwijl anders de storm slechts allengs onder nog enige nu en dan weerkerende windstoten gaat liggen, en de verbolgen zee vele uren nodig heeft om weer effen te worden.

Job 26: 12 Ps. 107: 29 Jes. 51: 10

Jezus heeft een zachte slaap en een fijn oor. Hij ontwaakt op het eerste noodgeschrei van de Zijnen en geen gezicht, al is het nog zo onverwacht, nog zo ontzettend, verstoort de heldere zielevrede. Hij worstelt niet om bedaardheid. Hij komt in het geheel niet uit de bedaarde stemming; Hij blijft geheel en al stil; vrees is Hem vreemd, vrees is de dochter van de zonde: de zondeloze, de volmaakte Jezus, die weet, dat Hij in heilige gemeenschap met Zijn God en Vader is, heeft Zijn God en Vader eeuwig aan Zijn rechterhand - waarvoor zou Hij dan verschrikken? De Heere ziet rustig de beweging aan, en Zijn eerste woord komt tot Zijn discipelen - natuurlijk! zij hebben Hem gewekt en niet de zee heeft het gedaan; daarom komt hun ook de eerste terechtwijzing toe. Zij zijn de hoofdpersonen, de zee, die zo woedt, als wilde zij hen verslinden, woedt toch niet tegen hen, maar voor hen; de golven, die tegen de zwakke wanden van het scheepje aandonderen moeten met de stem van de donder een woord, een les in de harten van de discipelen leggen. Aan dit doel zijn wind en zee dienstbaar.

In de eerste plaats (en wel nog liggende) bracht de Heere de gemoederen van de discipelen tot rust, daarop (opstaande) ook de golven van de zee.

Had Hij het rustig-zijn van Zijn discipelen alleen mogelijk gehouden bij het bedaren van de natuur, had Hij niet gemeend bij de Zijnen een rust midden in de storm te mogen veronderstellen, zo ware het Zijn eis niet geweest, dat van binnen af alle rust van de mens moet komen, dat eerst uit de zielen, dan uit het geschapene de angst moet worden verdreven; dan zou Hij niet vóór het bestraffen van wind en zee de zielen van de discipelen bestraft hebben en rust hebben geëist; Hij zou vóór alle dingen hebben geholpen.

O, dat wij toch bij het om hulp roepen tot de Heere te allen tijde, nog voordat er uiterlijk hulp kwam, op het antwoord van de Heere in het hart wilden letten, hoe Zijn Geest ons uit het vrezen probeert terecht te brengen, en in onze borst de storm van de ons zo ongelukkig makende gedachten en gevoelens probeert te bezweren met het woord: "Kleingelovigen; " dan werd de juiste grond weer gevonden eerst voor de waarheid van God en dan ook voor de zegen van de uiterlijke hulp. Hoe eenvoudig en zonder alle pralerij doet toch de Heere Zijn grootste werken! Alsof het er slechts om te doen was de wekker van het huis, die door zijn bellen de kinderen verschrikt, te gebieden, dat hij stil houde, verheft Hij dreigend Zijn hand tegen het oproerig meer en spreekt Hij slechts de twee woorden: "Zwijg, wees stil!" (Mark. 4: 39) (liever: wees als een, die men een muilband aangedaan, de mond gestopt heeft). En aanstonds komt de uitkomst met het woord overeen.

De wonderen verbreken niet op onnatuurlijke wijze de natuur, zoals men dikwijls voorwendt (Uit 4: 25), maar op bovennatuurlijke wijze de wanorde in de natuur, zoals uit deze geschiedenis blijkt. Dat is toch duidelijk tegen de oorspronkelijke natuurwet en waarlijk onnatuurlijk, dat iemand ogen heeft en niet ziet, oren en niet hoort, spraakorganen en niet kan spreken, ledematen en ze niet kan gebruiken - maar niet, dat een Heiland komt en hun banden los maakt! Dat is in waarheid onnatuurlijk, dat in de wereld zo veel ellende is, maar niet, dat een Heiland haar probeert weg te nemen! Dat is onnatuurlijk, dat het ene volk door het andere op het wreedst wordt verdrukt en mishandeld, maar niet, dat God het aanziet en het uit het land van de slavernij uitvoert door tekenen en wonderen! Dat is tegennatuurlijk, dat wind en golven in opstand zijn tegen een goed menselijk handelen, maar niet, dat de Heere wind en golven gebiedt! Dat ware tegennatuurlijk, dat vijfduizend, die het woord des levens gevolgd waren, in de woestijn tot de dood toe zouden hebben moeten versmachten, maar niet, dat de milde hand van God zich voor hen opendoet, en uit weinig veel maakt, zoals zij alles uit niets gemaakt heeft. Dat was onnatuurlijk, dat de gevoelloze dood de banden van de liefde losmaakte, die God zelf tussen moeder en zoon, broeder en zuster gelegd had, maar niet, dat voor een jongeling van Naïn, of voor een Lazarus te Bethanië de banden van de dood door één machtwoord werden verbroken! Dat is het toppunt van het onnatuurlijke, dat de wereld de alleen Rechtvaardige aan het kruis hecht, maar niet, dat deze heilige Kruisdrager niet in de onschuldig geleden dood blijft, maar opstaat en zegerijk Zijn heerlijkheid ingaat!

Men zou verder kunnen zeggen: wanneer heden ten dage een schip in gevaar was, zou men toch slechts op een redding van natuurlijke aard kunnen hopen en daarom bidden. Dat is zeer waar; maar op dat schip bevond zich de Christelijke kerk, d. i. haar hoeksteen en haar toekomstige pilaren.

De zeetocht zou ook op de in vs. 24 beschreven wijze gelukkig kunnen volbracht zijn; de wind zou hebben kunnen aanbruisen, en Jezus zou rustig hebben kunnen voortslapen en slapende het schip tot de haven hebben kunnen leiden. Dat was een overwinning van het geloof geweest, zoals die wezen moet; de discipelen hadden hun Meester leren kennen, die slapende niet slaapt, maar met wapens strijdt, die voor de ogen van de gehele wereld verborgen zijn. Het is niet zo gebeurd! De discipelen hebben het bedorven en aan de geschiedenis een slot gegeven, dat wel voor bestreden zielen troostvol is, maar toch niet gelijk is aan het begin. Het is de medelijdende goedheid van de Heere, dat Hij de afloop van de gebeurtenissen dikwijls door Zijn zwakke discipelen laat bepalen.

De vreesachtigheid van de discipelen moest openbaar worden, opdat zij voor altijd ophield: zij, de Atleten (kampvechters) van het geloof mochten niet vrezen.

"Vrees niet, Caesar is in het schip, " zo sprak Julius Caesar tot een schipper, die hem over de Adriatische zee zou varen en door vrees werd overvallen. "Vrees niets, Christus is in het schip, " dat moesten de discipelen van de Heere leren ten opzichte van de ark, die op de hooggaande golven van de zondvloed voert (denk aan de heilige Christelijke kerk) zij toch zijn geroepen aan het roer te zitten en met hun woord het schip door storm en golven naar de oever te voeren.

27. En de mensen, die in het schip waren, niet alleen de anderen, die zich hadden aangesloten, maar ook voornamelijk de discipelen, die zich tegenover den Heere der heerlijkheid weer als arme zondige mensenkinderen gevoelden (Mark. 4: 41. Luk. 8: 25; 5: 8 vv.), verwonderden zich met den diepsten eerbied, zeggende tot elkaar. "Hoedanig een is deze, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn! Hoewel wij Hem tot hiertoe kenden als een profeet, machtig in woorden en werken, moeten wij toch nu zeggen, dat wij Hem niet gekend hebben (Joh. 1: 31). "

De vrees, welke de discipelen nog juist voor de ontzettende verhevenheid der natuur hebben gevoeld, wordt nu tot ene verwondering over Hem, die de verwoestende krachten met één woord heeft beteugeld. Deze vreze des Heeren is, gelijk van alle wijsheid, ook van het ware geloof een begin; zij wekt het hart onder het verwonderen en het stilstaan des verstands tot die vragen vol voorgevoel op, uit welke door antwoord van boven het geloof wordt geboren. Den wind in Zijne vuisten verzamelen en de wateren in een kleed binden, gelijk Agur (Spr. 30: 4) zegt, zee en storm geboden geven, waarop zij gehoorzamen, dat zijn goddelijke praerogatieven, majesteits rechten van den Schepper der natuur, tot welke ook de macht van den meest verheven vorst der aarde niet reikt. O, wie is Hij, die Zich daarvan kan bedienen, niet biddende en roepende tot God (1 Kon. 17: 1 Aanm.), maar dreigende in de macht van enen Heerser? Zeker, dat is de vaag van alle vragen, waardig, dat zij u bezig houde dag en nacht, totdat gij de rechte verklaring hebt gevonden, daar aan die beantwoording uw leven hangt. Den discipelen komt ene gedachte in ‘t hart op, dat zij bij alles, wat zij tot hiertoe gehoord en gezien hebben, Hem nog slechts weinig, ja nauwelijks gekend hebben; dat Hij nog veel meer en groter is. Maar ook hebben zij bij deze nieuwe openbaring het antwoord niet dadelijk gereed; want hier hecht zich geheim aan geheim. Nog wordt niet uitgedrukt hoedanig een deze is, zo hoog en zo nederig tevens, den mensen verwant en den schepselen Gods als hun Heer bekend, als een beeld der zwakheid en vermoeidheid neergezonken en in slaap liggende, en dan zich betonende als diegene, van wien Ethan zegt (Ps. 89: 9 v.): "Heere, God der heirscharen! wie is als Gij, grootmachtig, o Heere! en Uwe getrouwheid is rondom U. Gij heerst over de opgeblazenheid der zee, wanneer hare baren zich verheffen, zo stilt Gij ze. " Dat het Thomas is, die later (Joh. 20: 24 vv.) met zijn uitroep: "Mijn Heere en mijn God!" de juiste oplossing van het raadsel geeft, dat de harten der discipelen hier bezighoudt, kan ons slechts in het hierboven (vs. 22 Aanm.) uitgesproken vermoeden bevestigen, dat hij diegene van de twaalf Apostelen is, dien de Heere daar roept om te volgen.

Wie is Hij? Wij weten het. Hij is de Heer der heerlijkheid. Mochten wij aan zijne kracht en macht jegens ons bij ondervinding weten, wie Hij is. Mochten wij allen kunnen zeggen: Hij, die den storm en de zee in Zijne macht heeft, en voor wien de afgrond siddert, Hij is ook voor mij, gelijk voor al de Zijnen, de machtige, de almachtige Redder uit de zonde en uit allen nood, en ten laatste uit den dood.

III. Vs. 28-34. (zie). Nadat de Heere het schip pas verlaten heeft, dat Hem en Zijn discipelen aan de andere oever van het meer heeft gebracht en wel aan die zijde, waar het gebied van de Gergesenen of Gadarenen lag, komt Hem aanstonds een demonisch bezetene van de ergste soort tegemoet. De Heere openbaart Zich ook daar in Zijn volle heerlijkheid als degene, die gekomen is om de werken van de duivel te verbreken, en oogst, zoals ons de beide andere

Evangeliën meedelen, ten minste een mensenziel, die Hij voor Zijn dienst wint, als vrucht van Zijn zegenende werkzaamheid. De bewoners van de stad, die niet zozeer de weldaad berekenen in de verschijning van Hem, die met macht de onreine geesten gebiedt, als wel de schade, die zij in het verlies van hun onreine dieren hebben geleden, bidden daarentegen Jezus, hun gebied weer te verlaten. Jezus, die niet voor dove oren en geslotene harten wil prediken, gaat ook werkelijk weg en vangt aanstonds met de terugtocht aan. Wij hebben hier een gebeurtenis voor ons die slechts dan een zin heeft, slechts dan een juiste plaats in de geschiedenis inneemt, wanneer wij, er geen acht op slaande, hoe gelijksoortig of hoe vreemdsoortig het aan de denkwijze van een andere wereld en van een verwijderde eeuw moge zijn, het zo nemen, als de Evangelist het geeft; zo opgevat zegt het, naar zijn bedoeling, zeer veel, anders opgevat in het geheel niets.

28. En toen Hij bij het aanbreken van de dag met Zijn discipelen op de zuidoostelijke oever was aangeland, toen Hij over aan de andere zijde was gekomen in het land van de Gergesenen, in het tot dicht bij de oever zich uitstrekkende gebied van de stad Gadara (Mark. 5: 1 Luk. 8: 26), een van de tien steden 4: 25"), zijn Hem, aanstonds bij Zijn uitgaan uit het schip, twee personen, door de duivel bezeten, ontmoet, komende uit de graven, uit de grafspelonken, die in de berg van kalksteen, waarop de stad lag, waren uitgehouwen; daar hielden zij hun woonplaats en zwierven bij dag, ongekleed als zij waren, aan de zwavelbronnen bij Amatha rond. Het waren mannen, die bij de hoge graad van waanzinnigheid, waarin zij ook steeds weer de ketenen en boeien verbraken, waarmee men hen had willen binden, zeer wreed waren, alzo dat niemand, die voorbijging, over die weg kon gaan, zonder zich aan het grootste gevaar bloot te stellen.

Wat de naam van de stad aangaat, waarover hier wordt gesproken, hebben de Griekse handschriften behalve de in de tekst gevolgde lezing: "Gergesenen" nog de beide andere "Gerasenen" en "Gadarenen". De eerste lezing (Gergesenen) schijnt pas t. t. v. Origenes ontstaan te zijn, in wiens tijd (ongeveer 240 n. Chr) men de helling aan de oostzijde van het meer Gennesareth aanwees, als waar van de zwijnen zich in zee zouden hebben gestort (vs. 32), en die ook van een zich in de nabijheid bevindende stad Gergesa (ongeveer 1 uur ten oosten van Hippos, heden Dhirsa genaamd, waarvoor men misschien oorspronkelijk Gerasa zei) melding maakt. De andere leeswijze (Gerasenen) schijnt op een misverstand of op een andere schrijfwijze te berusten, en zo zullen wij wel de derde (Gadarenen) voor de oorspronkelijke en ware lezing moeten aanzien. Zoals de nog aanwezige Ruïne van Om-Keis aantoont, onderscheidde zich Gadara door de pracht van zijn paleizen en openbare gebouwen, zowel als door een aanzienlijke bevolking; tegenwoordig heeft echter die plaats geen enkel huis, maar de ongeveer 200 inwoners vullen de dode stad, d. i. de vele holen en spelonken, die in de kalksteenrots, waarin de ruïnen van de stad liggen, zijn uitgehouwen en rijk met beeldhouwwerk zijn voorzien. Door Pompejus met Syrië verbonden, werd Gadara later door Herodes aan Augustus geschonken, totdat het na diens dood weer aan Syrië kwam en ook in de laatste Joodse oorlog een rol speelde. Veel grotere moeilijkheid, dan bovengenoemd verschil in naam, veroorzaakt de afwijking van het hier voor ons liggende bericht van dat bij Markus en Lukas, wat het getal bezetenen aangaat. Terwijl Mattheüs van twee spreekt, hebben de beide andere Evangelisten daarvoor slechts één. Nu probeert men deze moeilijkheid in de regel daardoor op te heffen, dat men aanneemt, dat de een van de twee de

hoofdpersoon, de bijzonder boosaardige was, aan wie zich echter ook later de weldaad van Christus als een bijzonder genadewerk openbaarde in de samenhang, die ons in Mark. 5: 15vv. Luk. 8: 35vv. wordt meegedeeld. Alleen bij een gehele afhankelijkheid van de ander van hem was een samengaan van deze met hem denkbaar, daarom hebben Markus en Lukas, die meer het gewicht leggen op het gevolg van de genezing bij de herstelde, dan op de grootheid van het wonder, de ander geheel buiten aanmerking gelaten. Intussen vinden wij dezelfde eigenaardigheid, dat Mattheüs van twee personen spreekt, waar de andere Evangelisten slechts van een verhalen, later nog eens (hoofdstuk . 20: 30 Mark. 10: 46 Luk. 18: 35), en moeten wij juist daarin een eigenaardigheid opmerken van zijn wijze van vertellen, die hier gemakkelijk daardoor wordt verklaard, dat onze Evangelist de in vele opzichten gelijke genezing van een bezetene in de Synagoge te Kapernaüm (Mark. 1: 21vv. Luk. 4: 31vv. ; ook daar roept de bezetene, ook daar kent hij Jezus als de Heilige Gods, ook daar spreekt hij: "Laat af, wat hebben wij met u te doen") boven (bij hoofdstuk . 4: 22) is voorbijgegaan, maar toch de herinnering door de verbintenis met de hier voor ons liggende geschiedenis wilde bewaren. Het kwam hem bovendien dikwijls slechts op de wezenlijke trekken uit het leven van Jezus, op de hoofdsoorten van Zijn wonderwerken aan, zonder op alle bijzondere omstandigheden nader te letten; zo vertelt hij dan ook op onze plaats zeer kort en summier, terwijl Markus en Lukas bij de gebeurtenis afzonderlijk stilstaan en die in haar details voorstellen. Zoals de Schrift is, schrijft Olshausen, toont zij zich goddelijk en menselijk tevens, en wij moeten de letterlijke inspiratie (ingeving van de Heilige Schrift door de Heilige Geest) van de woordelijke wel onderscheiden, de eerste zou de niet-wezenlijken vorm, die met de kern van de leer niet verder samenhangt, in zich bevatten, terwijl deze zich slechts op de werkelijke vorm, die zonder alteratie van de inhoud niet anders zou kunnen zijn, zich beperkt. V. Burger zegt: "Wie zulke verschillen wil misbruiken, om de Evangelische geschiedenis in het algemeen als onzekere en twijfelachtige voorstelling van een op velerlei wijze voorkomende traditie voor te stellen, die moge het doen op zijn eigen gevaar; gelegenheid en aanleiding wordt hem in de Schrift niet onthouden, die eveneens als Hij, van Wie zij getuigt, gesteld is tot een val en een opstanding van velen. "

29. En ziet, zij riepen, zeggende omdat zij met demonisch oog Jezus erkenden voor degene, die Hij was, en voor Zijn nabijheid een duivelse afschuw voelden, tevens de genezing vermoedden, maar als mensen de verheffing van de kwelling bij de genezing vreesden: Jezus, gij Zoon van God! wat hebben wij met u te doen? Zijt Gij hier gekomen, om ons te pijnigen vóór de tijd, wanneer onze eeuwige straf zal aanvangen?

30. En verre van hen, maar niet al te ver van de plaats, waar de gebeurtenis plaatsvond (Mark. 5: 11 Luk. 8: 32), was een kudde van vele zwijnen, weidende.

De zwijnen zijn voor de Joden bij uitnemendheid onrein, maar de inwoners van deze landstreek hielden gehele kudden van zwijnen, om er winst mee te doen door ze te verkopen aan de Romeinse soldaten en aan andere heidenen, die in deze gewesten zeer talrijk waren.

31. En de duivels baden Hem, zeggende: Indien Gij ons uitwerpt, laat ons toe, dat wij in die kudde zwijnen varen.

De inhoud van deze zeven verzen (vs. 28-34) is gewichtig en diepzinnig. Het is een van die schriftuurplaatsen, die een sterk licht op een duister en moeilijk punt werpen. Prenten wij het diep in ons gemoed, dat er een duivel is. Het is een vreselijke waarheid en wel een, die niet over het hoofd moet gezien worden. Er bestaat een onzichtbare geest altijd nabij ons, van grote macht, en vol eindeloze boosaardigheid tegen onze zielen. Van het begin van de schepping af heeft hij gewerkt om de mens te kwellen. Totdat de Heere ten tweeden male komt en hem bindt, zal hij nooit ophouden te verzoeken en kwaad te doen. Het is duidelijk, dat hij in de dagen, toen de Heere op aarde was, een bijzondere macht had over de lichamen van zekere vrouwen en mannen, zowel als over hun zielen. Zelfs in onze tijden bestaat er wellicht meer van deze bezetenheid, dan sommigen veronderstellen, mooi ontegenzeglijk in een veel lichtere graad dan toen Christus in het vlees kwam. Maar dat de duivel nabij ons is en altijd gereed om onze harten met verzoekingen aan te vallen, dit behoort nimmer te worden vergeten. - Laat ons in de tweede plaats vast in het oog houden, dat de macht van de duivel beperkt is. Hij moge nog zo machtig zijn, Eén is er toch nog machtiger. Hoe vurig hij ook wezen moge om kwaad te willen doen in de wereld, hij kan alleen bij toelating werken. Deze verzen tonen ons, dat de boze geesten weten, dat zij alleen heen en weer kunnen varen, en de aarde verwoesten, zolang de tijd duurt, hun door de Heere van de huis toegestaan. "Zijt Gij gekomen om ons te pijnigen vóór de tijd?" Hun verzoek juist toont ons, dat zij zelfs niet eens een van de zwijnen van de Gergesenen konden plagen, tenzij Jezus, de Zoon van God het hun toeliet. "Laat ons toe, dat wij in die kudde zwijnen varen. " - Prenten wij het in de derde plaats diep in ons gemoed, dat onze Heere Jezus Christus de grote Verlosser van de Heere is van de macht van de duivel. Hij kan ons verlossen, niet alleen van alle ongerechtigheid" en "van de huidige boze wereld, " maar ook van de duivel. Ons grote geneesmiddel bij al de aanvallen van de duivel ligt in het roepen tot de Heere Jezus en in Zijn hulp te zoeken. Hij kan de ketenen breken, die de satan om ons heenslingert en ons vrijmaken. Hij kan iedere duivel uitwerpen, die ons hart plaagt, even gewis als in de dagen van ouds. Het zou waarlijk ellendig zijn te weten, dat er een duivel is nabij ons, indien wij ook niet wisten, dat Christus machtig is, om tot de einde toe zalig te maken, omdat Hij altijd leeft om voor ons te bidden. " (Hebr. 7: 25).

32. En Hij zei tot hen: Gaat heen. En zij uitgaande, voeren heen in de kudde zwijnen, niet slechts onder hen, als waardoor zij hen hadden willen verschrikken, maar in hen, in het dierlijke zenuwleven; en ziet, de gehele kudde zwijnen, door ontzettende angst aangegrepen, stortte van de steilte af in de zee, en zij stierven in het water.

Hoe is een vergunning van de Heere te rechtvaardigen, die zulke gevolgen gehad heeft? Men heeft menig antwoord op die vraag bedacht, en niet elk antwoord was even gelukkig. Sommigen namen hun toevlucht tot gissingen en berekeningen. "Het vlees van de zwijnen was nog niet verloren, " zei men (de Greuve). "Het kon nog opgevist, bereid en gebruikt worden. " Wij willen het toestemmen, zonder nog te durven verzekeren, dat wij als eigenaars van die kudde, met dat antwoord zouden tevreden geweest zijn. "Het zwijn werd weinig gewaardeerd, " merkt men aan; het is zeker zo, maar een verlies van tweeduizend is toch ver van gering. Dat er slechts een deel van de kudde zou verdronken zijn, dat de kudde aan meerderen, aan gegoeden heeft toebehoord, of dat de Heere tegenover heidense spot de eerbiedwaardigheid van de Mozaïsche voorschriften aangaande de onthouding van

zwijnevlees heeft willen rechtvaardigen, is even weinig bewezen. Eerder zouden wij kunnen geloven, dat het verlies een straf voor de Joden moest zijn (Olshausen, Sepp), ware het slechts bewezen, dat de eigenaars van de kudde werkelijk Joden waren, en dat niet slechts het eten, maar zelfs het hoeden van zwijnen reeds zondig moest heten. Maar waartoe zulke verontschuldigingen gezocht voor een daad, die geen verschoning behoeft? De zinspreuk van Jezus, dat Hij niet gekomen was om te verderven maar om te behouden, was niet op dieren, maar alleen op mensen van toepassing. Een schitterende proeve geeft Hij hier, dat één mensenziel hoger stond in Zijn schatting dan een kudde redeloos vee. Hij wil die ziel aan de macht van de duisternis ontrukken, tot wat prijs het ook zij. Hij betoont Zijn wonderkracht volstrekt niet met het doel om de kudde te verderven; maar is het verlies het onvermijdelijk gevolg van Zijn weldadige werkzaamheid, dat verlies is te vergoeden, maar de gelegenheid, om deze mens te behouden, komt wellicht niet meer terug. Hij, die later Zichzelf tot een reine offerande gesteld heeft, acht hier het leven van slechts onreine dieren niet dierbaar. Hij handelt - en ziet daar het enig ware oogpunt, waaruit de zaak moet beschouwd worden - als het beeld en de vertegenwoordiger van de Vader op aarde, die dagelijks het lagere vernietigd laat worden, om het hogere te sparen, en die nog nimmer de bliksemen verbood het luchtruim te zuiveren, uit vrees, dat zij enige stammen verpletteren konden. Ware de kudde door een onweer in zee gedreven, wie had de Almachtige beschuldigd, dat Hij Zich aan het eigendomsrecht van de bezitter vergreep. Wij durven die beschuldiging evenmin inbrengen tegen Gods Zoon (Woolston Disc. I. 32 v. Opzomer Gevoelsleer 464. Pecaut, le Christ et la conscience 256), en wraken het niet, als Hij tot heil van het geheel de schade van enkelen toelaat.

33. En die ze weidden, de zwijnenhoeders, zijn gevlucht en toen zij in de stad gekomen waren, berichtten zij al deze dingen en wat de bezetene overkomen was.

34. En ziet, de gehele stad ging uit, ten gevolge van dit bericht, dat de Gergesenen een schrik voor Jezus' nabijheid, in plaats van vreugde over Zijn nabijheid had ingeboezemd, Jezus tegemoet en toen zij Hem zagen baden zij, dat Hij uit hun gebied wilde vertrekken, waartoe Hij ook aanstonds zich gereed maakte, en naar het schip terugging, dat nog aan de oever van het meer lag. a)

a)Hand. 16: 39

Wat de bijzonderheden aangaat, zo geven wij, zoals wij reeds met een enkel woord zeiden, aan het meer nauwkeurige en aanschouwelijke bericht bij Markus en Lukas de voorrang. Volgens die hebben wij op deze plaats eigenlijk slechts met één bezetene te doen. In deze ene en de geschiedenis van zijn genezing vinden wij zo vele bijzondere trekken verenigd, dat wij liever nadere bijzonderheden tot de berichten bij de andere Evangelisten besparen en hier slechts het algemene bespreken. Over het bezeten zijn zelf wordt in het Oude Testament, behalve iets in 1 Sam. 16: 14 (en ook hier niet op bepaald uitgesproken wijze), in het geheel geen melding gemaakt, omdat in het Oude Testament het satanische, dat achter zonde en kwaad ligt, nog verborgen moest blijven. Ten tijde van Christus, toen het rijk van de duisternis alle krachten inspande om de overwinnaar, die in de geschiedenis was ingetreden, het hoofd te bieden en Hem de mensheid, die verlost moest worden, te ontrukken, was dit

zowel in sterkte als in getal in zo’n mate toegenomen, dat wij ervoor zouden sidderen, ware dit toenemen niet tevens in de hand van de Heere een middel geworden, om Zichzelf schrede voor schrede te openbaren als de verwoester van de werken van de duivel, en de nadering van het Godsrijk onmiskenbaar op de voorgrond te laten treden. Op de genoemde plaats (1 Sam. 16: 14) werd reeds het noodzakelijkste, wat enigermate een begrip van de zo raadselachtige vorm van ziekte kan geven, voorgesteld; thans moeten wij daarbij enige opmerkingen voegen om de zaak duidelijker te maken en de werkzaamheid van Christus dieper op te vatten dan daar gebeurt, waar men niet beproeft in dit dierbaar gebied van Zijn werkzaamheid dieper in te dringen, maar het met een vluchtige blik voorbijgaat. Wanneer het aan de ene zijde zeer juist is, dat, zoals Luther schrijft, alle kwaad en ongeluk, dat in de wereld plaatsvindt, van de duivel komt en dat ook alle ziekte komt van hem, die alle ongeluk sticht en veroorzaakt, zo mag men dit toch niet te ver doorvoeren, zodat men met Luther ook verder zou willen zeggen: "Zo gij iemand ziet blind worden, zo zeg, dat het het werk van de duivel is, die niet anders dan schade kan aandoen. " Daardoor zou men elk onderscheid tussen natuurlijke en demonische ziekte wegnemen, en, omdat men ook de natuurlijke ziekten tot demonische gemaakt heeft, voor de laatste eigenlijk geen ruimte meer over hebben. Ook zou men niet recht kunnen doorzien, hoe een gelovig Christen zich als gered door de vorst van de duisternis kan beschouwen, als God niet anders dan door de duivel hem ongeluk en ziekte toezond. Wij moeten integendeel met Delitzsch vasthouden, dat volgens Jes. 45: 7 God, de Heere, evenzo goed Schepper van de duisternis is als Formeerder van het licht, even zowel Stichter van de vrede als Schepper van het kwaad - het laatste in zo verre, als Hij met de vrije wil van de schepselen om te kiezen ook de mogelijkheid van het kwaad en van alle heilloze gevolgen, die uit de verwezenlijking van deze mogelijkheid voortvloeien, beschikt heeft. Nu heeft de satan door zijn afval van God de mogelijkheid van het kwaad inderdaad tot werkelijkheid doen worden; hij heeft de goddelijke toorn ook over de mensheid doen ontbranden, nadat hij zelf als het ware tot de brandstof van de goddelijke toorngloed geworden is, heeft de macht van de dood ontbonden, en daardoor tevens het weerlicht, dat de dood voorafgaat, in de velerlei ziekten, gebreken en stoornissen van het geestelijk-lichamelijke leven van de mensen te voorschijn gebracht; hij heeft als degene, wiens heerschappij op de aarde de hoofdoorzaak van alle sterven op aarde is, de macht van de dood (Hebr. 2: 14). Het laatste is echter nu niet zo te verstaan, alsof hij een Beheerser ware, die over alle sterven van de schepselen en in het bijzonder van de mensen naar willekeur beschikte, of ook slechts de voor alle gevallen door God bestelde doodsengel was. Integendeel is de dood niet minder een rechterlijke daad van Gods macht, dan een God vijandige daad van de macht van de duivel, veroorzaakt door de van hem op de mensheid overgedragen en daar heimelijk onderhouden zonde. Evenals nu Gods buitengewone genade de God vijandige werking van de duivel kan afweren of weer opheffen, zoals wij daaruit zien, dat Henoch en Elia de dood niet behoefden te sterven, Mozes weer aan de dood ontrukt werd (Gen. 5: 24; 2 Kon. 2: 11 Deut. 34: 5vv.), zo hoeft ook Gods rechterlijke daad zich niet te binden aan de gewone dienaars van de dood, maar kon ook in buitengewone gevallen goede engelen tot uitvoerders van Zijn toorn maken (1 Kron. 22: 15vv. Jes. 37: 36), of zich van natuurlijke voorvallen en gebeurtenissen als van midden-oorzaken van Zijn beschikkingen bedienen (Hand. 12: 23). En zoals dit waar is ten opzichte van de dood zelf, zo ook ten opzichte van ziekten, die uitdrukkelijk als goddelijke werkingen door engelen of als onmiddellijke beschikkingen van God worden voorgesteld (2 Kron. 26: 20

Hand. 13: 11). Waar Hij noch op deze noch op gene wijze ingrijpt, maar Zijn voornemen door de natuurlijke loop van de dingen volvoert, daar hebben wij met natuurlijke ziekten te doen. In vs. 16 van dit hoofdstuk en in Mark. 3: 15 wordt dan ook duidelijk onderscheid gemaakt tussen zogenaamde natuurlijke en eigenlijke demonische ziekten. De eerste hebben, zoals Delitzsch zich uitdrukt, tot haar onmiddellijke oorzaak het principe van toorn, dat de huidige wereld tegelijk met het principe van liefde doortrekt, de laatste zijn daarentegen direct door de satan en andere geesten veroorzaakt. Met de eerste komen op zedelijk gebied de verzoekingen van wereld en vlees overeen, met de laatste daarentegen de verzoekingen van de duivel. Over de natuurlijke ziekten zullen wij uitvoeriger spreken 9: 20); thans willen wij de demonische nader beschouwen. Bij die bezetene, van wie bij Markus en Lukas verteld wordt en met wie op de voor ons liggende plaats een tweede van dezelfde soort schijnt verbonden te zijn, merken wij de volgende symptomen op: hij brult vreselijk, verscheurt in onnatuurlijke sterkte de boeien waarmee men hem trachtte te bedwingen, hij duldt geen kleren, woedt hevig tegen zichzelf, blijft niet in huis, maar houdt zich dag en nacht in de begraafplaatsen en de bergen op en overvalt woedend degenen, die hem te na komen. Nu is er, naar men weet, ook bij natuurlijke ziekten soms een met ongedurigheid verbonden razernij. De hier geschilderde ongedurigheid daarentegen wordt reeds kenbaar, door de lust tot graven en tot woeste plaatsen, in haar demonisch karakter (hoofdstuk . 12: 43). Het beeld van de ziekte als van een eigenlijk bezetene, wordt vervolgens volkomen, niet zozeer door zijn eigen uitspraak, dat hij een talloze menigte van duivels in zich herbergt (want daarbij moet men ten minste, wat dit wondergetal aangaat, denken aan een waanzinnige voorstelling van de zieke, evenals bij zulke zieken naar de geest, die men in de nieuwere psychiatrie Demonomanen noemt), maar meer daardoor, dat de duivels, die van hem bezit hadden genomen, de macht van de eigen geest van de lijder volkomen verdrongen hebben en van zijn lichaamsorganen zich bedienende, uit hem spreken. Wat zij spreken verraadt een boven de graad van kennis van de toenmalige mens zich ver verheffende blik in de persoon en in het werk van Jezus, maar ook de demonische afschuw voor de nabijheid van Hem, van wie zij moeten geloven om voor Hem te sidderen (Jak. 2: 19). Wij vatten, wat wij tot hiertoe tot verklaring van de toestand van het bezeten-zijn is gezegd, samen in de woorden van een Katholieke theoloog (Dieringer), die zich op de volgende wijze uitspreekt: De door de val in de zonde verstikte mensheid als zodanig bevindt zich in een innerlijke verwantschap met de afgevallen geesten, die zij aan de verleidende en kwellende invloed van deze blootstelt. Hoe ver die invloed bij de mens in het bijzonder zich uitstrekt, hangt niet alleen van diens zedelijke toestand af, maar vooral van de aard en de wijze, waarop ieder in het bijzonder, naar het ondoorgrondelijk raadsbesluit van de Voorzienigheid, aan het algemene wee van het gehele menselijke geslacht moet deel hebben. Hoewel toch elke ziekte een gevolg en een straf voor de zonde is, zo is toch in het algemeen de persoonlijke schuld van een mens niet af te meten naar het aandeel, dat hem aan het fysische lijden en de smarten van dit geslacht ten deel is geworden. Het bezeten-zijn is bovendien slechts gradueel verschillend van de invloed, die de vijandige machten meer of minder op iedere mens proberen uit te oefenen, en heeft zijn vreselijke zijde slechts in zijn in het oog vallende vormen, terwijl andere wijzen, waarop de gevallen geesten werken voor het uiterlijk waarnemen verborgen zijn, maar daarom voor de zielen, waartoe zij toegang hebben, des te verderfelijker kunnen worden. Judas was geenszins een bezetene en toch is satan in hem gevaren en heeft hem tot een vreselijker daad verleid, dan ooit een demonische ten kan uitvoer brengen. Er is een mindere graad van bezeten-zijn

(obsessio), waarbij een naast elkaar lichamelijk werken van de demon en van de menselijke ziel nog plaatsvindt; de hogere graad (possessio) is dan die, waar dit naast-elkander-zijn opgeheven is, omdat het demonisch geweld zich het gebruik van de lichamelijke organen geheel en al heeft toegeëigend, of toch deze voor de ziel zodanig heeft verward, dat deze als gebonden voorkomt, maar inderdaad slechts tot haarzelf is beperkt, en daarom ook zolang aan de verderfelijke invloed van de boze vreemd blijft, als zij zich niet vrijwillig aan haar aansluit. Zeldzaam is intussen dit gebonden-zijn totaal, zodat ook niet nu en dan de ziel als handelend principe op de voorgrond treedt, zodat de toestanden van possessie en obsessie met elkaar afwisselen. " Wanneer nu het specifieke karakter van het bezeten-zijn daarin bestaat, dat demonen zich tussen het lichamelijke en de ziel van de mens door middel van het zenuwensysteem hebben gedrongen, de ziel tegelijk met de geest op gewelddadige wijze hebben gebonden en de organen van het lichaam tot middelen van hun eigee voor de mensen kwellende werkzaamheid gemaakt hebben, zo is verder de vraag, hoe men het zich als mogelijk kan denken, dat een demon zich daar, waar de ziel door middel van het zenuwensysteem inwerkt en de tegenwerkingen daarvan ervaart, zetelt en van daaruit een op ziel en geest zich uitstrekkende overmeesterende werking uitoefent, die de ziel uit haar machtsverhouding tot het door haar bezielde lichaam verdringt, maar de geest door toverachtige onderwerping van eigen wil slechts tot enkel kracht vernedert. De door de ene mens bij de andere kunstig veroorzaakte magnetische toestanden geven ons aanleiding om zo’n mogelijkheid te erkennen. In die toestanden komt de gemagnetiseerde eveneens voor als een werktuig zonder wil, geheel in de macht van de magnetiseur, en de inhoud van het bewustzijn bij de laatste, spiegelt zich in het bewustzijn van de eerste op zo’n wijze af, dat de individualiteit van de ene als het ware schijnt tenietgegaan in die van de ander. Knijp de patiënt, hij voelt het niet, maar knijp de operateur, de patiënt voelt het, als werd hij geknepen en klaagt over pijn aan hetzelfde lichaamsdeel, als waaraan de magnetiseur pijn is gedaan. Geef de patiënt rabarber in de mond, hij heeft er geen smaak van; geef de rabarber aan de operateur en de patiënt proeft en noemt die stof, terwijl hij zich verbeeldt, dat hij die zelf in de mond heeft. Op de been gebracht, staat hij als nagelvast, maar hij zot zich, de bewegingen van de handen van de magnetiseur volgende, in zichtbaar onvrijwillige, onzekere beweging; door deze bevolen, om op een bepaalde dag en op een bepaald uur een zeker muziekstuk op het instrument bij hem te spelen, zal de gemagnetiseerde, ook nadat de magnetische toestand lang voorbij is, het toch juist ten uitvoer brengen, een zekere onrust openbaren, alsof er een ban op hem lag, wanneer het stuk voor hem te zwaar is, en niet eerder tot rust komen, voordat zijn meester hem opnieuw gemagnetiseerd en van het hem opgelegde heeft bevrijd. Wat bij al deze verschijnselen, waarbij nog vele zouden kunnen gevoegd worden, ons voorkomt, is bedwelming, binden, bezetten van de ene menselijke ziel door de andere, vergezeld van een buitengewone verheffing van de krachten; en toch is deze wijze van bezitnemen slechts van buitenaf veroorzaakt, terwijl de ziel van de gemagnetiseerde toch steeds aan haar eigen lichaam blijft verbonden. Nog veel sterker zal daarom dat in bezit nemen zijn, wanneer een demon, ten gevolge van zijn veel meer geestelijk, illokaal (aan geen plaats gebonden) wezen, in het bestaan van de mens zelf zich indringt. Van de grenzen, schrijft Delitzsch, wiens beschouwingen wij hier hoofdzakelijk gevolgd hebben, van de grenzen af, waar lichaams- en zieleleven samenhangen, laat de demon op de krachten van de ziel, in het bijzonder op de verbeeldingskracht, zijn invloed gelden, en plaatst van daaruit de geest als in een toestand van belegering, zodat deze bij alle inspanning onbekwaam tot tegenstand wordt. De macht van de

vrijheid kan in heldere ogenblikken de duistere ban doorbreken, want de vrijheid is in haar werkzaamheid gebonden zonder in haar wezen vernietigd te zijn; maar in het algemeen is over geest en ziel en lichaam in al hun krachten van de uiterste oorzaak, de wil van de geest uit, de demonische ban met het binden van vrije werkzaamheid, met zijn verduistering van het bewustzijn, met zijn omkering en verwarring doorgedrongen, Christus geneest telken male de bezetenen door exorcisme (uitdrijving), die Hij in hoofdstuk . 15: 28 zelfs uit de verte bewerkt; wij zullen daarover handelen 12: 22), hier is ten opzichte van de bede van de uitvarende duivels, om in de kudde zwijnen te mogen varen, nog het volgende op te merken. Zich verbergende in lichamen en in lichamelijke wezens uitwoedende, vinden de demonen een verzachting van hun toorn, waardoor hun geestelijk wezen is aangegrepen en die in hen woedt; de Heere geeft hun, wat zij vragen, opdat voor de bezetene zijn wonderbare redding des te zekerder worde, maar de demonen hebben misgerekend, wanneer zij meenden, nu in het zenuwenleven van de dieren hun woede te kunnen uitrazen; integendeel geraken zij juist op die weg daarheen, waarheen zij niet wilden: in de afgrond van hun helse woning. Een mensenziel kan wel een vreselijke mate van angst en kwelling verdragen, omdat zij de kracht van de zelfbewuste wil daartegenover kan zetten, de zwijnen daarentegen worden door het fysische angstgevoel als door een natuurkracht aanstonds tot een razernij zonder bewustzijn gebracht, en storten in blinde razernij voorwaarts over een loodrechte afgrond in de zee neer.

HOOFDSTUK 9.

WONDEREN VAN CHRISTUS NA ZIJN TERUGKEER NAAR KAPERNAUM.

IV. Vs. 1-8. (zie). Bij Zijn terugkeer naar Kapérnaüm wordt Jezus aanstonds weer tot prediken en het verrichten van wonderen gedrongen, want het volk omringt dadelijk, nadat Zijn aankomt bekend is geworden, het huis, waarin Hij Zich ophoudt: vier mannen brengen een geraakte op buitengewone wijze tot Hem, opdat Hij die geneze, maar reeds begint ook in Galilea het belagen van de Oversten; gedurende Zijn korte afwezigheid van Kapérnaüm is een gezantschap van de Hoge Raad te Jeruzalem daar gekomen, en heeft zich met de Farizeeën in Galilea verenigd, om Hem te beloeren. Zij vallen Hem over het woord van de vergeving van de zonden, dat Hij tot de geraakte spreekt, ten minste heimelijk aan; Hij echter bekrachtigt Zijn woord, doordat Hij het teken van de wonderbare genezing van de zieke laat volgen.

(Evangelie op de 19e zondag na Trinitatis)

Hoe meer wij om heiligmaking worstelen en zo proberen in alle opzichten naar Gods woord te leven en de nieuwe mens aan te doen, des te meer voelen wij, dat ons altijd nog zo veel ontbreekt. Wij vallen steeds weer in zonden en zouden eraan moeten wanhopen, om in de heiligmaking op te groeien, wanneer wij niet de troost hadden van de vergeving der zonden. De Heere stoot niemand weg, die tot Hem komt, bij Hem is de steeds open fontein van zaligheid. Van deze zalige troost lezen wij in ons Evangelie.

De kern van dit Evangelie is het grote, veelbetekenende artikel, dat heet "vergeving der zonden". Wanneer dit goed begrepen wordt, maakt het een rechtschapen Christen en schenkt het ‘t eeuwige leven. Het is daarom nodig, dat men dit met alle vlijt en zonder ophouden onder de Christenen behandele, opdat men het lere helder, duidelijk en onderscheidend verstaan; want het is de enige, hoogste en moeilijkste kunst van de Christenen, waaraan wij, zolang wij hier leven, genoeg hebben te leren, zodat niemand iets nieuws, hogers en beters mag zoeken.

Een waar discipel neemt onophoudelijk toe in het verzekerd zijn van de vergeving van zijn zonden want 1) hij heeft ze altijd opnieuw nodig, 2) hij zoekt ze altijd weer, 3) hij ontvangt ze ook en 4) bezegelt en openbaart dat hij ze ontvangen heeft.

1. En omdat de Gergesenen de Heere Jezus niet langer bij zich wensten (hoofdstuk . 8: 34), in het schip, dat Hem de vorige dag over de zee gevoerd had (hoofdstuk . 8: 23vv.), en aan de oever voor anker was gebleven, totdat Hij van de voorgenomen reis zou zijn teruggekomen, gegaan zijnde, zonder de stad te bezoeken, 1) voer Hij over naar de westelijke oever van Gennesareth en kwam ongeveer om de middag in Zijn stad Kapernaüm "Uit (4: 25" en Uit 8: 14). Nauwelijks was Zijn terugkomst in Kapérnaüm bekend geworden, of er verzamelde zich reeds in de eerste uren van de middag weer een menigte volk. Zij omringden het huis van Petrus, bij wie Hij woonde, zodat de ruimte buiten voor de deur geheel en al door mensen bezet was, en van daar niemand tot Hem kon komen. Hij zelf zat in het midden van het huis, niet alleen door Zijn discipelen, maar ook door Farizeeën en Schriftgeleerden omringd, die

daar waren gekomen uit alle oorden van Galilea en Judea en van Jeruzalem; 2) en Hij leerde het daarbuiten staande volk, en de kracht van de Heere ging van Hem uit. a) En ziet, zij brachten tot Hem een geraakte 8: 6"), op een bed liggende. Vier mannen namelijk, die de zieke droegen, stegen, omdat zij langs de gewone weg vanwege de grote menigte volk niet tot Jezus konden komen, van buitenaf op het platte dak van het huis, maakten de zoldering open, en lieten nu het bed door de opening aan touwen naar beneden, zodat de geraakte neerlag aan de voeten van de Heere. 3)

a) Hand. 9: 33

1) De Heere dringt Zich nergens op, Hij voldoet aan de beleefde afwijzing van de Gadarenen, maar daarvoor zorgt Hij bij Zijn heengaan, dat de genezen demonische (Mark. 5: 1vv. Luk. 8: 26vv.) als een getuige van Zijn daad bij hen achterblijft. Het scheen deze man in de ziel te smarten, dat zijn landgenoten zijn Redder wegzonden; in ieder geval was deze hem liever, dan zijn land. Toen daarom Jezus in het schip ging, bad hij, dat de Heere hem zou toestaan bij Hem te blijven. Jezus gaf hem echter de opdracht om naar huis te gaan en de zijnen bekend te maken, hoe God Zich over hem had ontfermd. De genezen nam deze opdracht met volle energie aan, maakte in het gehele gebied van de tien steden bekend, wat hem overkomen was en met de lof van God verkondigde hij ook de naam van Jezus. Zo had Jezus in het duistere land van de Gadarenen bij dat zo korte oponthoud van een mens, die door het allertreurigste, dat bestond, rondgedreven werd, een getrouwe en ijverige prediker van Gods verlossende hulp en van het in Hem geopenbaarde heil gevormd. Deze grote zegen van Zijn Geest liet Hij achter bij het volk, dat door de richtende ernst van Zijn verschijning bestraft maar in zijn aardse belangen zo sterk verdiept was.

2) Nog voordat Jezus in Galilea als profeet was opgestaan (hoofdstuk . 4: 12vv.), had Hij twee maal een vijandige ontmoeting met de geestelijke leidslieden van Israël; de eerste maal bij de tempelreiniging op het Paasfeest van het jaar 37 v. Chr. (Joh. 2: 13vv.), de tweede maal bij de feestreis in Joh. 5: 1vv. , dus niet lang vóór het begin van Zijn werkzaamheid in Galilea. Door geheel Palestina, dus ook in Galilea leefden de aanhangers van de sekte van de Farizeeën verstrooid. Op deze moest Jezus dadelijk een ongunstige indruk maken, omdat Hij zich plaatste tegenover hun uiterlijke wetsvervulling; met deze kon Hij overal in steden, vlekken en dorpen, die Hij doortrok, in aanraking komen. Anders was het met de Schrift- en Wetgeleerden, die van Jeruzalem naar Galilea met opzet reisden. Naar alle waarschijnlijkheid kwamen deze (en wel juist op de dag, waarop de Heere van Gennesareth het volk op het strand had geleerd, en vervolgens over de zee was gevaren (hoofdstuk . 8: 18vv.), als afgezanten van de hoogste geestelijke overheid van Israël, de Hoge Raad, en moesten Jezus daar opzoeken, waar zij Hem het zekerste zouden aantreffen (te Kapernaüm). Hebben de afgezanten van de Hoge Raad eens krachtens hun ambt de Doper gedwongen om zich omtrent zijn persoon uit te spreken (Joh. 1: 19vv.), zo hebben zij thans nog veel meer reden, de leraar, die met kracht tot wonderen was toegerust, en zich aanstonds onderscheidde door een groot gevolg, de Nazarener, die Zich toch in hun ogen reeds schuldig maakte aan het verbreken van de goddelijke wet, dadelijk op het nauwkeurigst en zorgvuldigst in ogenschouw te nemen, om Hem daarna te gelegener tijd tot verantwoording te kunnen roepen.

3) De Heere werd midden in Zijn rede gevallen door een ongewoon voorval; op het dak hoorde men de voetstappen van hen, die druk heen en weer liepen, vervolgens een kloppen en breken aan de zolder. Aller ogen richtten zich angstig daarheen, van waar het gedruis kwam, of misschien de gehele zolder zou invallen. Eindelijk vormde zich een opening, de opening werd steeds groter en men zag duidelijk, dat vier mensen daaraan werkten. Het kwam niemand in de gedachte wat zij wilden; men moest bezorgd zijn, dat zij het dak zouden afbreken en een moedwillige verstoring daarbij zouden voegen. Maar nadat de opening een aanzienlijke omvang had, kwam, aan touwen neergelaten, een draagbed naar beneden en op het bed lag een mens; deze lieten die vier in het midden van de zaal neer; daar lag hij op dat bed voor Jezus. Een zeldzaam bezoek - niet door de deur, maar boven door het dak! wat heeft dat te betekenen? En dat moet juist nu gebeuren, nu afgezanten van de Hoge Raad uit Jeruzalem zijn gekomen, om deze Jezus van Nazareth te onderzoeken, of Hij niet een gevaarlijk, een verleidend mens is, tegenover wie de geestelijke overheid van het land zich moet plaatsen en handelen? Is deze merkwaardige samenloop van omstandigheden een leiding van God, dan moet het ook zeker een gewichtig geloofsstuk zijn, dat nu behandeld en beslist zal worden. En inderdaad: alles komt aan op de vergeving der zonden. Dwalen wij in dit artikel, zo dwalen wij in alles; zijn wij in dit artikel vast, zo zullen wij ons overal met weinig moeite in kunnen vinden, en het zou ons geen al te grote schade doen, wanneer wij ook in enig punt misten. Daarom is de strijd van vroege tijd af het hevigst ontbrand over de vergeving der zonden, omdat men het grote gewicht daarvan erkend heeft, en wat de stoot heeft gegeven tot de kerkhervorming in de 16e eeuw, wat haar kern en haar middelpunt, zowel als haar aandrangspunt vormde, dat ja, juist dit artikel geweest.

2. En Jezus, in deze daad hun geloof ziende, het geloof zowel van de zieke als van de dragers, dat over alle hindernissen heen kwam (Hand. 1: 24), zei tot de geraakte, hem een doorn uit het geweten trekkende, nog voordat Hij zich over de nood van het lichaam ontfermde: Zoon! wees welgemoed, uw zonden zijn u vergeven.

De wijze, waarop deze zieke tot Jezus kwam, was een doorbreken van het geloof in de meest eigenlijke zin, en alleen te verklaren uit het stoutste vertrouwen, dat aan het vermetele scheen te grenzen. De kritiek heeft zich dan ook in haar kleingeestigheid over dit heroïsme verwonderd, en de bezorgdheid uitgesproken, dat door dit opbreken van het dak degenen, die zich daaronder bevonden, letsel hadden kunnen oplopen. Het is nu niet waarschijnlijk, dat de lamme man buiten zijn wil zo met zich liet handelen, integendeel schijnt zijn geloofsmoed het eerst de aanleiding tot deze onderneming te hebben gegeven; zelfs kan men uit de wijze, waarop de Heere deze zaak opnam, opmerken, dat hij de eigenlijke leider voor deze stoute expeditie geweest is, en dus gelijk is geweest aan generaal Torstersohn (in de dertigjarige oorlog, een veldheer uit de school van Gustaaf Adolf), die eens een overwinning behaalde, terwijl hij ziek en lam van de jicht zich op een draagbaar liet dragen. Toen die mens nu voor de Heere lag op zijn bed, en de waarachtige Majesteit in het aangezicht zag, toen is hij misschien zelf wel over zijn stoutheid verschrikt; het schijnt wel, dat hij geen woord heeft kunnen voortbrengen. Maar Jezus zag wel, dat niet alleen de begeerte van een zieke naar genezing, maar integendeel de behoefte van een van schuld overtuigde, naar verzoening begerige ziel, deze geniale, gevleugelde weg van toevlucht nemen tot Hem kon hebben ingeslagen. Hij zag inderdaad van deze moedige groep het gemeenschappelijk geloof en sprak

tot de zieke: "Wees welgemoed! uw zouden Zijn u vergeven. " - Het Woord van de prediker in de kerk wordt zeer dikwijls, wanneer de mens niet wil, niet ter harte genomen, en als het ook al een vluchtige indruk maakte, het heeft geen nadruk; maar het woord, dat de ziekte met de mens kan spreken, vindt eerder een opmerkzaam oor en gemakkelijk een weg tot het hart; de ziekte werkt voor en na de prediking. Voor de hoorder in de kerk gaat het gemakkelijker op de mens te gelijken, die zijn lichamelijk aangezicht in de spiegel beschouwt en weer heengaat, om terstond te vergeten hoe het gevormd was. Maar wie op het ziekbed ligt, die moet zich stil houden en het woord tot zich laten komen; de mens kan dan het oog niet gemakkelijk afkeren van de gedaante, die zich aan hem als de zijn in de spiegel van het woord van God vertoont, of zij hem goed of slecht bevalt. Daarom zijn er velen, die juist daar, waar zij moesten zuchten en klagen, het eerste goede uur in hun leven hadden; velen, die van het ziekbed dingen geleerd hebben, die zij hun gehele leven niet hebben vergeten; velen, aan wie het woord vervuld is: "zalig zijn zij, die lijden, " want de Heere is hun geneesheer geweest, en heeft het lichaam gezond gemaakt, en met het lichaam ook de ziel.

Veel meer dan wij menen, zouden wij verband vinden tussen ziekte en zonde, wanneer wij diep genoeg wilden graven in de mijnen van de herinnering, teruggraven misschien tot lang vergeten zonden van de jeugd. Maar wanneer dat ook niet zo was, wanneer wij niet juist dit of dat kwaad verdiend hadden door deze of gene zonde, wie moet dan toch niet, wanneer God hem in het verhoor neemt in de stilte van zijn ziekenkamer, wanneer hij neerligt in slapeloze nachten, met de almachtige God boven zich, met het kloppend geweten in zich, met zijn doorgebracht leven achter zich, en de dreigende eeuwigheid voor zich - wie moet niet met Mozes (Ps. 90: 8) bekennen: "Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelijke zonden in het licht Uws aanschijns?" Wie moet niet met Job smeken (Job 16: 9; 30: 21): "Heere! zie mij niet zo aan, want Gij zijt mij verschrikkelijk en uwe ogen staan tegenover mij als vlammen vuurs?" Ja, wie is het daar niet dikwijls als zag hij aan de wand van zijn ziekenkamer die hand en dat vonnis als in Belsazars zaal (Dan. 5: 5vv.) "Mene Tekel Ufarsin, gewogen maar te licht bevonden", te licht in de weegschaal van de Almachtige, te licht met al uw goederen en titels, deugden en verdiensten? - Maar er zijn ook vele patiënten, die niet alleen voor de mensen, die zelfs in het eenzame kamertje, zelfs op het sterfbed, zelfs in het aangezicht van de dood niets minder kunnen verdragen dan herinnerd te worden aan hun zonden; daarom vrezen zij ook op hun ziekbed niets meer, dan Christus en Zijn woord en Zijn dienaars, en liever willen zij zonder troost sterven, dan dat zij de zielearts aan hun bed zouden roepen. Of wanneer hij eindelijk komt, zo mag hij van alles spreken, maar alleen niet van het éne nodige, van wereldse dingen, maar niet van geestelijke, van gezond worden, maar niet van sterven, van goede werken, maar niet van zonden, van de hemel desnoods, maar niet van het oordeel.

3. En ziet, sommigen van de Schriftgeleerden, die om Hem zaten, zeiden in zichzelf, en gaven wellicht de gedachten van hun harten in gebaren van ontevredenheid te kennen, want de mimiek van ontzetting over godslastering was bij de Joden sterk: a) Deze lastert God, wanneer Hij hetrecht om de zonden te vergeven zichzelf zo toeëigent, want Hij grijpt in de Majesteitsrechten, die God voor Zichzelf heeft behouden, en ontrooft Hem Zijn goddelijke eer.

a) Ps. 32: 5 Jes. 43: 25

In zo verre zien deze mensen juist, dat Jezus Zijn: "Uw zonden zijn u vergeven!" niet zoals Nathan tot David (2 Sam. 12: 13) enkel als profetische aankondiging volgens dat goddelijk bevel uitspreekt, maar in eigen volmacht; ook daarin hebben zij gelijk, dat zij de zondenvergeving, omdat zij over het lot van een mens en zijn verhouding tot God beslist, voor een goddelijk koningsrecht aanzien, dat zich geen mens als zodanig mag aanmatigen, als een recht van majesteit en genade, alleen toekomende aan Hem, die de geesten weegt en oordeelt. Zo moesten zij zeker wegens deze geheel nieuwe, enige en oorspronkelijke godsgedachte om een zondaar dadelijk bij de eerste ontmoeting, nog vóór zijn bidden daarom, ja voor hem geheel ongedacht, de vergeving der zonden als een vrij geschenk zonder voorwaarde in de schoot te werpen - zo moesten zij vreemd ophoren en de vraag: "Wie is deze?" had hen op het ernstigst moeten bezig houden. Maar in plaats van dit spoor van licht na te gaan en daarover met blijdschap vervuld te worden, dat de wonderen van het Nieuwe Testament met de meest verwonderlijke genade van God op de plaats en de schaduw van de dood was opgegaan, verdiepen zij zich daarentegen in hun lasterlijke gedachten. Ach, het ontbreekt hun juist aan het verbroken hart, waarvoor vrije genade een Evangelie is.

4. En Jezus, ziende hun gedachten, verstaande wat de Schriftgeleerden bij zichzelf zeiden, als ware het op hun gelaat te lezen, zeiden Waarom overdenkt gij, die uit de Schrift toch weten moet, wat de profeten van de toekomstigeMessias hebben geprofeteerd, in welke betrekking Hij tot God staat, en welke macht Hem gegeven is, kwaad in uw harten, dat gij hier, nu alle anderen met zo’n geloof tot Mij komen, aanstonds het verwijt van godslastering gereed hebt, zonder eerst af te wachten, of Ik niet het woord tot de geraakte, ook als een woord vol waarheid en goddelijke kracht zal bevestigen?

5. Had gij maar een klein ogenblik met uw oordeel gewacht, zo zou een tweede woord van Mijn mond u het duidelijk bewijs van Mijn volmacht ook aanstonds hebben gegeven. Nu het tot dit tweede woord moet komen, zo denkt vooraf na; want wat isvan de zijde van het uiterlijke, in het oog lopende gevolg makkelijker te zeggen, tot deze zieke: De zonden zijn u vergeven? of te zeggen: Sta op en wandel? Zeker is toch in die zin het eerste woord het gemakkelijkste, want geen mens kan nagaan, of Hij, die het spreekt, ook goddelijke volmacht daartoe heeft of niet, terwijl daarentegen het tweede woord zich aanstonds moet wettigen.

Het spreekt vanzelf, dat de vraag: "Wat is makkelijker te zeggen?" moet opgevat worden, niet enkel van een zeggen en van woordenspraak, maar van een spreken, dat gevolg heeft, zodat men spreekt en de zonde of ziekte verdwijnt, zodat men gebiedt, en het leven van de lichaam en vrede van de ziel zijn aanwezig. Van een gebiedend woord, een woord van macht over ziekte en zonde is sprake. "Wanneer men het zo opneemt, wat oordeelt ge dan? is het gemakkelijker ziekten of zonden te bevelen van de mensen te wijken?" Misschien komt u de grootheid van de ziekte, misschien de grootheid van de zonde als de overtreffende voor, misschien zal het u moeilijk zijn om te beslissen. Wij willen echter daarover niet lang nadenken, maar bedenken, dat geen mens, geen engel, geen schepsel alleen door een woord, door een eenvoudige verklaring van zijn wil iets kan veranderen. Gebiedt het stofje, dat in de zonnestraal danst en ziet of het u gehoorzaamt! Laten alle koningen van de aarde hun macht

verenigen, laat hen allen tezamen een machtwoord over het dwarrelende stof uitspreken; wat zal het betekenen? Laten alle duivels, alle engelen zich verenigen, laat hen allen tezamen het stofje bevelen: op hun willen en spreken geeft dit kleine puntje geen acht, maar het stijgt en daalt op zijn stille baan zoals het voorkomt! Wanneer nu het stofje niet volgt, zoals gij het graag hebt, hoe zal de ziekte en de schuld van de zonde volgen? Het leed van het lichaam, de last van de ziel, beide liggen, wanneer gij die hebt, op u; voor geen van beide baat een menselijk spreken. Over beide gebiedt alleen de almachtige wil, voor die is echter het ene als het andere. De zonde is een grotere last dan de ziekte, maar lichter, zwaarder dus zijn de eigenschappen van de schepselen, die voor de Verlosser niet bestaan. Hij doet het ene zowel als het andere in de volmaaktste rust, zonder inspanning en afmatting, en wanneer gij daarom met het oog op Hem, die het alleen kan, de vraag doet: "Wat is gemakkelijker, wat moeilijker, wat groter, wat kleiner?" zo is het antwoord: "Niets is gemakkelijker of moeilijker, niets groter, niets kleiner, tot beide behoort almacht - wie deze bezit, die doet beide; wie die niet bezit, die doet niets.

De Heere zegt niet: "Wat is makkelijker te doen, de zonde vergeven of de lamme te doen wandelen?" want dan hadden zij kunnen antwoorden: "De profeten deden ook wonderen, maar daarom hadden zij nog de macht niet, om de zonden te vergeven. " De Heere herinnert hun aan de wijze van Zijn genezing. Hij genas alleen door Zijn woord, door Zijn bevel, zoals niemand vóór Hem had gedaan of doen kon. Voor iemand nu, die slechts behoeft te spreken om het te doen gebeuren, en daarmee bewijst niet minder te zijn dan God, zijn alle woorden van gelijke kracht. Het was dus voor de Heere hetzelfde te zeggen: "U zijn uw zonden vergeven, " of te zeggen: "Sta op en wandel; " in beide gevallen werd Zijn woord tot daad. De Farizeeën hadden dus tot zichzelf moeten zeggen: "Die alleen door Zijn woord alle kwalen geneest, heeft een goddelijke macht, en die goddelijke macht heeft, kan ook de zonden vergeven. " Maar aan de kant van de mens is er geen groot verschil tussen een woord, dat een dadelijke en zichtbare uitwerking heeft. Dat de vergeving der zonden werkelijk volgde op het woord van de Heere kon alleen geloofd worden, de genezing van de lamme kon echter door ieder gezien worden. Daarom zou dan nu ook de Heere een woord spreken, waarvan zij de uitwerking, de vervulling zouden zien, opdat zij ook dat woord mochten geloven, waarvan de vervulling niet aanschouwd kon worden.

6. Maar opdat gij, overtuigd door een wonder in het zichtbare, moogt weten, en het voortaan niet meer tot een voorwerp van twijfel en verdenking maken, dat de Zoon des mensen (hoofdstuk . 8: 20), die gij in Mijn persoon voor u hebt, macht heeft op de aarde 1) de zonden te vergeven (toen zei Hij, Zich van Zijn aanklagers nu daarheen wendende, van waar het bewijs van Zijn goddelijke macht zou komen, tot de geraakte): Sta op, neem uw bed op, waarop men u, zo ellendig en machteloos in elk van uw leden, hierheen gebracht heeft, in de volle kracht van de opnieuw ugeschonken gezondheid, en ga heen naar uw huis, zichtbaar in uwe voeten bewijzende, wat te voren (vs. 2) onzichtbaar in uw hart is gebeurd.

1) Dat de Heere zegt: "op de aarde", is daarom in het bijzonder op te merken, dat men niet gape in de hemel, of de vergeving der zonde hope als men gestorven is, in het vagevuur door het werk en de verdiensten van andere mensen.

7. En hij, de zo aangesprokene en genezene, opgestaan zijnde, ogenblikkelijk, voor de ogen van hen, die rondom zaten en op t nauwkeurigst konden aanschouwen wat ervoorviel, ging heen, nu omgekeerd het bed dragende, dat hem gedragen had, naar zijn huis, terwijl de Majesteit van Christus, die aan hem verheerlijkt was, hem door de menigte, die hem te voren de toegang versperd had, een vrije, open weg veroorzaakte. Hij nu ging van daar, luide God lovende en prijzende.

Evenals de geraakte op het woord van de Heere opstaat en een levend bewijs wordt van de macht en de genade van de Heere, zo moet het de wereld aan iedere begenadigde zondaar duidelijk kunnen zien, dat hij nu als een nieuw mens in een nieuwe geest naar het woord des levens wandelt. Maar dit is geen eigen werk en vermoeien van de wet; nee, Jezus schenkt Zijn begenadigden met de nieuwe naam tevens de nieuwe wandel en de nieuwe werken. Dezelfde kracht, die de geraakte lichamelijk oprichtte, is in hen door het geloof geestelijk werkzaam en doordringt en verandert hen in hart, gemoed en gezindheid en alle krachten zoveel te heerlijker, hoe meer zij zich met enkel vergeving bedekt, in enkel vergeving zich ingewikkeld vinden, en wat zij nog leven in het vlees, in het geloof in Hem, die hen heeft liefgehad, en in het element van de verzoening door Zijn bloed leven.

8. De scharen nu, dat ziende, hoe zo zichtbaar vervuld werd, wat (in Jes. 35: 6) over de Messiaanse tijd was geprofeteerd: dan zal de kreupele springen en de mond van de stomme zal juichen, hebben zich verwonderd, met diepe eerbied vervuld, en God verheerlijkt, die zodanige macht, als zich hier in Jezus op tweeledige wijze op dezelfde tijd openbaarde, als een macht om de zonden te vergeven en als een macht om de lammen te doen gaan, de mensen gegeven had om hen gelukkig te maken en uit hun ellende tot de oorspronkelijke heerlijkheid van God terug te voeren (Ps. 8: 4vv.).

Toen de Heere van de aarde afscheid nam en haar Zijn zichtbare aanwezigheid onttrok, liet Hij Zijn Apostelen en discipelen beiden, de macht om de zonden te vergeven, en de macht om zieken gezond te maken, achter. In Zijn naam predikten zij voortaan vergeving der zonden aan alle volken, beginnende te Jeruzalem, en waarheen zij gingen, bekrachtigde de Heere hun woord door tekenen, die volgden, zodat vele zieken en met besmettelijke ziekten bezochte mensen genezen werden, en de gezondheid! van het lichaam weer verkregen. Deze dubbele gave van vergeving en genezing plantte zich, volgens de geloofwaardige getuigenissen van de vaderen, ook in de eerste tijden na de Apostelen en eerste discipelen voort. Hoe is het nu in dit opzicht met deze tijd? Tot beantwoording van deze vraag zijn verlichte ogen en is een heldere, diep doordenkende geest nodig. Dat de gave, om de zonde te vergeven, niet geweken is, is duidelijk; de kerk kan deze gave niet missen, en de Heere kan ze aan Zijn kerk nooit ontnemen; deze spijst levenden en stervenden en zonder deze is er geen zegen. Wij kunnen eerder alles ontberen dan het ambt, dat van verzoening predikt en de vermoeide zondaar vrijspreekt. Zolang ons de Heere dat ambt, deze zegenrijke boom van Zijn genade laat, hoeft men niet te wanhopen, d. i. men behoeft nooit wanhopig te worden, want de Heere laat ons tot aan het einde der dagen onze laatste troost, de vergeving der zonden.

Maar hoe het met de gave van de genezing is, of deze nog aanwezig is, dat is een moeilijker vraag; voor deze wens ik allen, tot wie ik thans spreek, verlichte ogen en heldere, waakzame

geesten toe. Zoveel kunnen wij zeggen, dat de gave om gezond te maken, zoals de Apostelen die bezaten, voor zover wij weten, niet in de kerk is. Of er echter niets meer aanwezig is, wat met die wonderbare gave in verband staat, wat een onderpand mag genoemd worden, een onderpand, dat ook een grotere volheid van buitengewone gaven weer zal worden geschonken zodra de nood het eist en de kerk het weer kan geloven en bevatten, dat geef ik u ter overdenking.

Bij het bovenstaande woord van Löhe, dat wij niet geheel en al, wat de vergeving der zonden aangaat, tot het onze kunnen maken, willen wij alleen voegen, dat volgens eigen doch zeldzame ervaring, nog de Heilige Geest vrijmoedigheid kan schenken, zodat met volle verzekerdheid onze mond kan uitspreken: "ik zeg u in de naam des Heeren: uw zonden zijn u vergeven. " Wij zouden echter voor die uitspraak vrezen zonder die bijzondere aandrang van de Geest, opdat wij geen zielen zouden misleiden. Tevens werd het bij ziekbedden, waar allen de dood tegemoet zagen, meer dan eens duidelijk op het gebed erkend, dat de zieke zou genezen en is die genezing in de naam van de Heere aangekondigd, en het woord door de uitkomst bevestigd. Wij vrezen echter voor degenen, die zichzelf het geloof tot die genezingen toeëigenen, zich zo’n geloof maken. Dit is onze vaste overtuiging, dat eerst de gemeente levendiger blijdschap zal moeten voelen, en door rein te leven die zal moeten betonen, daarover dat haar namen zijn geschreven in het boek des levens, voordat zij zich zal kunnen verheugen over de krachten, die door haar van de Heere uitgaan.

V. Vs. 9-17. (zie 2. 13-22 Lu 5. 27-39). Dadelijk na de zo-even meegedeelde genezing hielp Jezus nog een ander. Toen Hij zich naar de oever van de zee keerde, kwam Hij het tolhuis voorbij en riep Hij Mattheüs om Hem te volgen. Deze is de tot hem gekomen roeping aanstonds met vreugde gehoorzaam en komt nu als de achtste in de kring van de discipelen (Uit 8: 22). Toen Mattheus, waarschijnlijk één of twee dagen later in zijn huis de Heere een feestmaal gereed maakte, en daarbij vele van zijn vroegere medetollenaars nodigde, spraken de Farizeeën de discipelen van Jezus daarover aan, dat hun Meester met tollenaars en zondaars at. Deze neemt zelf de beantwoording op Zich en bekrachtigt Zijn terechtwijzing door te wijzen op een woord van een profeet. Nu wordt door de discipelen van Johannes in vereniging met de Farizeeën een andere zijde van hetzelfde gastmaal opgemerkt, namelijk dat het een feestelijk gelag, een vreugdemaal geweest was. Ook op dat verwijt blijft de Heere het antwoord niet schuldig.

(Evangelie op Mattheüs-dag: vs. 9-13)

Dit is de dag ter gedachtenis van de Apostel, wiens roeping ons hier door hemzelf, de schrijver van dit Evangelie, wordt meegedeeld, en door de kerk op 21 september gevierd wordt. Op die dag werd in 1522 de vertaling van het Nieuwe Testament door Luther in druk voltooid, een vrucht van zijn gedwongen verblijf op de Wartburg 93: 1). Volgens onze berekening heeft de voor ons liggende geschiedenis plaatsgehad in september van het jaar 28 na Christus geboorte. Het kerkelijk verhaal, dat de Apostel Mattheus met de 21ste dag van deze maand verbindt, rust daarom op betere grond dan op een willekeurige aanneming, alleen dat daarbij van geen marteldood van de Apostel sprake kan zijn (daarvan is geen enkel betrouwbaar bericht), maar van zijn roeping tot Apostel.

9. En Jezus, van daar uit het huis van Petrus, waar de genezing van de geraakte had plaatsgehad, voortgaande, 1) en Zijn weg naar de over van de zee, waar Hij het volk wilde leren, bij het tolhuis voorbij leidende, zag een mens uit de Joden, een zoon van een zekeren Alfeüs, 2) die tot de klasse van de zo beruchte tollenaars (zie slotwoord op 1 Makk. Nr. 9a) behoorde, in het tolhuis 3) zitten, tot hiertoe genaamd Levi (Mark. 2: 14 Luk. 5: 27), en later als Apostel (MATTHEUS. 10: 3 Mark. 3: 18 Luk. 6: 15 Hand. 1: 13) Mattheus, 4) en de Heere zei tot hem, van wie Hij wel wist, hoe het in zijn hart was: 5) Volg Mij; gij zult een van Mijn discipelen zijn (hoofdstuk . 8: 22). En hij aanstonds van zijn zitplaats aan de tol opstaande, volgde Hem. 6)

1) Het is niet nodig aan te nemen, dat dit nog op dezelfde dag gebeurde. Omdat het slechts op de plaats aankomt, van waar de Heere Zijn reis door dit land voortzette, moeten wij integendeel meer aan de volgende dag denken, terwijl de geschiedenis in vs. 2 op een namiddaguur valt van die dag, waarop Jezus uit het gebied van de Gergesenen was teruggekeerd.

2) Deze is niet te verwarren met de vader van Jakobus de jongere (hoofdstuk . 10: 3), de man van de andere Maria (hoofdstuk . 27: 56), van wie wij hebben gesproken 2: 23). Hoe de legende dikwijls zonder nadenken is, blijkt bijv. daaruit, dat zij de vader van Mattheus Rucus noemt (ook voor zijn moeder heeft zij een naam: Chirothia); zij heeft dus de boven aangevoerde Bijbelse opgaaf geheel voorbijgezien.

3) De Joden waren onder de macht van de Romeinen, die hun schatting hadden opgelegd, hetzij door een belasting op personen en goederen, hetzij door het vorderen van uitgaande en inkomende rechten. Men had daarom in en bij de steden zekere openbare gebouwen onder de naam van tolhuizen, die geschikt waren tot het invorderen van die schattingen. De invorderaars van deze schattingen waren of Romeinen of Joden, die zich daartoe door de Romeinen lieten gebruiken en de naam van tollenaars droegen. Te weten, onder de naam van tollenaars, die dikwijls in de Evangeliën voorkomen, worden niet de pachters van de gewone middelen bedoeld, die bij de Romeinen publicani werden genoemd, zijnde mensen van een zeer groot aanzien, merendeels uit de ridderorde, maar de bedienden en inzamelaars van de tol, die de schattingen ontvingen en ophaalden, of zoals hier, degenen, die weer de tol van de eersten gepacht hadden.

4) De naam "Levi" betekent "samenvoeging", zoals wij uit Gen. 29: 34 weten over de andere naam "Mattheus" kan men in twijfel zijn, of die slechts een andere vorm van Matthias (Hand. 1: 23) is, of een eigen naam met zelfstandige betekenis. De eerste opvatting is de meest waarschijnlijke, de naam (Mathija) zou dan zoveel zijn als: "geschenk van de Heere", hetzelfde als "Nathanaël", dat "gave van God" (Gr. Theodorus) betekent. De nieuwe naam is zeker door de Heere Jezus zelf gegeven; de Heere noemde hem zo, misschien omdat deze Hem in het bijzonder als een gave van God voorkwam; daarmee hangt dan misschien samen, dat de naam van Nathanaël in "Bartholomeüs" (zoon van Tholomai of Thalmai; Joz. 15: 14; 2 Sam. 13: 37) werd veranderd.

5) Omdat Jezus reeds menigmaal aan de oever van de zee geleerd had, in de nabijheid waarvan het tolhuis stond, had Mattheüs reeds meermalen gelegenheid gehad Hem te horen. Hij had reeds een indruk van Hem ontvangen en het was nu tot een strijd in zijn binnenste gekomen, zijn geweten was ontwaakt en hij was zijn tollenaars-zonden van hart moe. Om een volgeling van de Heere te worden, daartoe was eerst een bijzondere oproeping van Zijn zijde nodig, te meer, omdat Mattheüs wel wist, in wat voor kwade reuk zijn stand bij het volk was en hij uit zichzelf niet kon weten, dat ook zulke mensen als hij tot gemeenschap van Gods Zoon konden komen. Toen, zo komt het voor, gaf de tegenstelling, die op de vorige dag van de zijde van de Farizeeën was openbaar geworden tegenover de zonden-vergevende macht van de goddelijke genade (vs. 3) de Heere aanleiding om ook een tollenaar onder het getal van Zijn Apostelen op te nemen, evenals Paulus later door het ongeloof van de Joden aanleiding ontving, om zich des te beslister tot de heidenen te wenden (Hand. 18: 6). "Het afstoten van het Evangelie van de zijde van hen, die er geschiedkundig recht op hebben, heeft steeds in de geschiedenis van het rijk van God ten gevolge een meer beslist keren daarvan tot degenen, die er geestelijk recht op hebben, dat is, tot degenen, die er meer vatbaar voor zijn. "

6) Men heeft zich gestoten aan dit snelle besluiten van Mattheüs, waarmee hij de roeping van de Heere opvolgde en zijn tot hiertoe uitgeoefend werk wegwierp; men heeft het zelfs een onnadenkend verlaten van zijn plicht genoemd. In het geheim is echter Mattheüs zeker niet heengegaan; hij zal daarvan de overste van de tollenaren bericht hebben doen toekomen, dat men de plaats aan een ander zou overgeven; overigens had hij geen plichten te vervullen, en zo de post misschien een tijdlang heeft leeg gestaan, zo had niemand anders daardoor schade dan hij zelf, aan wie de inzameling tegen de reeds betaalde pacht toekwam.

Wij moeten acht slaan op Mattheüs' beslistheid. Hij draalde geen ogenblik. Hij stelde niet uit tot een "gelegener tijd" (Hand. 24: 15). Hij vergaderde dientengevolge groot loon. Hij schreef een boek, dat over de gehele wereld bekend is. Hij werd anderen tot zegen, zowel als gezegend in zijn eigen ziel. Hij liet een naam achter, die beter bekend is dan de namen van vorsten en koningen. De rijkste man van de wereld is spoedig vergeten als hij sterft, maar zolang als de wereld staat, zullen miljoenen de naam kennen van Mattheüs, de tollenaar.

"Jezus zei: "Volg Mij", en hij volgde. " Ziedaar een paar van de mooiste woorden, die er in de Schrift gevonden worden. Door Jezus te volgen moest Mattheüs alles verlaten; en hij verliet alles en werd dus arm; maar de Heere vergoedde het hem. Hij liet hem daarvoor het eerste Evangelie schrijven, en dat was toch wat heerlijker dan het opschrijven van de tolgelden, die hij ontving. Zo beloont God elk verlies om Zijnentwil. Hij geeft het verheerlijkt terug. Nog heden putten wij allen uit de hemelse rijkdom van het Evangelie van Mattheüs en zijn naam is geliefd bij allen, die geloofd hebben en geloven. Ja, zó laat God ons nog heden niet zelden tijdelijke voordelen verliezen, om ons geestelijke voordelen te doen gewinnen. - Tot nu toe kennen wij enkel vissers als discipelen van de Heere, thans ook een tollenaar; de Heere bestemde hem hiermee reeds nu tot Zijn eerste toekomstige geschiedschrijver. Hoe weinig vermoedde Mattheüs, toen hij zijn tolgaardersboek toesloeg, dat hij een ander heilig boek zou openen, het boek van het Nieuwe Testament om de eerste bladzijden ervan met eigen hand te beschrijven.

"Volg Mij", dat woord was genoeg; die macht beweegt hem met zachtheid, die hem met geweld kon bevelen: "Wij zijn allen van nature van u afgekeerd, o God! Roep Gij ons om U te volgen, trek ons door Uw machtig woord en wij zullen U nalopen. Spreek door het krachtvol woord van de Geest tot onze harten, dan kan de wereld ons niet terughouden, de satan ons de weg niet versperren, wij zullen opstaan en u volgen. "

Noch zijn betrekking, noch de winst daarvan konden hem terughouden toen Christus riep. Hij verliet zijn post, en hoewel wij de discipelen, die vissers waren, later weer zien vissen, vinden wij nooit weer Mattheüs in het tolhuis.

10. En het geschiedde, op een van de eerstvolgende dagen, toen Hij in het huis van Mattheüs, die tot Zijn eer een feestmaal had aangericht (Luk. 5: 29) aanzat, ziet, vele tollenaars en zondaars (tollenaars, die men met de naam van zondaars gewoonlijk aanwees, met wie geen rechtschapen Jood gemeenschap mocht houden) kwamen als eveneens genodigde gasten, en zaten mede aan, met Jezus en Zijn discipelen; want dit maal zou tevens een afscheid van Mattheüs van zijn vroegere medetollenaren zijn.

De ootmoedige Apostel vertelt hetgeen hemzelf aangaat zo ootmoedig en eenvoudig als het maar verteld kan worden; zodra het mogelijk is, leidt hij de opmerkzaamheid van zijn lezers van zich af en vestigt die op de Heere, terwijl hij zich vergenoegt te zeggen: "en het geschiedde, toen Hij in het huis aanzat, " zonder te zeggen in welk huis en wie de maaltijd bereid had. Het was Mattheüs zelf, die de maaltijd, waarvan hier sprake is, in zijn huis aanrichtte, dat hij echter niet meer het zijne wil noemen. Dat was het laatste gebruik, dat hij van zijn vermogen in deze wereld maakte; en waarlijk! hij zou daarvan geen waardiger, mooier gebruik hebben kunnen maken. Hij wilde de Heere en diens discipelen, zijn toekomstige mede-apostelen, onthalen en zo enigermate in hun gezelschap intreden. Hij wilde zijn medetollenaren, bekenden en verwanten ontvangen, afscheid van hen nemen, en zo als het ware uit hun gezelschap uitgaan; daarom richtte hij deze grote maaltijd aan. En zo onzinnig en onzalig als het anders is, wanneer de meest verschillende mensen, waartussen in het geheel geen aanrakingspunten tot gemeenschappelijke interessante gesprekken bestaan, tezamen genodigd en gedwongen worden zich te vervelen, zo is toch hier het ongelijksoortige van het gezelschap, het schijnbaar niet bij elkaar behoren van deze mensen Mattheüs niet alleen welgevallig geweest, maar het is duidelijk zijn bepaalde en edele bedoeling geweest bij de nodiging. Zijn doel daarbij was aan een menigte van tollenaars en zondaars, met wie hij in kennis en betrekking stond, gelegenheid te geven Jezus en diens discipelen zelf te leren kennen, en te doen zien, dat er een godsdienst en een vroomheid was, die zij tot dusverre niet hadden gekend, die, zacht en rein als de hemel, ook werkelijk waarachtig en vol vrede en liefde was. Het was hem daarom in het bijzonder te doen, dat deze mensen de Heere Jezus, ware het mogelijk, lief kregen, met achting en eerbied voor Hem vervuld, en jegens Hem en Zijn zaak zo gestemd zouden worden, dat zij Hem graag voor de tweede en derde maal verlangden weer te zien en te horen, Hem en Zijn Woord, waar zij het konden vernemen, nooit zouden ontwijken, en dus in dit gezelschap de eerste neiging tot Hem, tot waarheid, tot verandering zouden verkrijgen. O, dacht hij, de waarheid, reinheid en hoogheid van Zijn wezen, verbonden met zo’n eenvoud, goedheid en vriendelijkheid, zal weldadig op hen werken, zal dezen of genen aantrekken en hem zeggen, zoals geen mensenwoord het hem

zeggen kan, dat er voor de mens iets noodzakelijkers is dan geld en goed en iets zoeters dan zinnelijke lust en zonde; misschien dankt mij nog deze of gene in de eeuwigheid, dat ik hem tot dit gezelschap uitgenodigd heb.

11. En de Farizeeën en Schriftgeleerden van die plaats (Luk. 5: 30), dat verkeer van Jezus met mensen, die door hen waren uitgeworpen en in de ban gedaan, ziende, omdat zij het opzettelijk zo hadden geschikt, dat zij de van de maaltijd terugkerende gasten bij hun uitgaan uit het huis moesten ontmoeten, zeiden tot Zijn discipelen: Waarom eet uw Meester met de tollenaren en zondaren? Bedenkt Hij dan niet in wat voor kwade reuk Hij Zichzelf en u daardoor brengt bij alle vromen en rechtvaardigen?

12. Maar Jezus, dit horende, omdat Hij dicht genoeg bij hen was geweest, om hun woorden te vernemen, en de discipelen te hulp moest komen, die niet wisten, wat zij op dat verwijt moesten antwoorden, zei tot hen, tot de Farizeeën: Die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn; zo wordt ook de Medicijnmeester en Heiland van de zielen door Zijn beroep tot hen gedwongen, die Zijn hulp nodig hebben, wanneer zij niet verloren zullen gaan.

13. Maar gaat heen, gij, die wanneer gij waarlijk de vromen waart, waarvoor gij u houdt, u zou verblijden, dat Ik de verlorenen aanneem, in plaats van daarover de staf te breken, en leert, omdat het u zo geheel aan het begrijpen van een hoofdwoord van de Heilige Schrift ontbreekt, wat het zij, dat de Heere in Hosea 6: 6 zegt: a) Ik wil barmhartigheid betoond zien jegens de naaste en niet offerande, die met een koud, liefdeloos hart gebracht wordt. Wanneer gij dat woord verstaan en zo bij u opgenomen hebt, dat uw gerechtigheid niet meer bestaat in uiterlijk werken, maar in het streven naar hetgeen God welgevallig is, zult gij ook Mij verstaan en zelf heilbegerige zielenworden. Tot daartoe gaan echter onze wegen uit elkaar: b) Ik ben niet1) gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering2)

a) Micha 6: 8 MATTHEUS. 12: 7 b) Mark. 2: 17 Luk. 5: 32; 19: 10; 1 Tim. 1: 15

1) O, in dit niet ligt een diepe ernst; dit niet is een koperen grendel, die alle eigengerechtigheid uitsluit van het genot van Zijn rijk van de genade. De getrouwe Heiland is voor allen in de wereld gekomen; Hij roept allen tot Zich, Hij wil allen helpen; Hij schenkt zelfs de moordenaar aan het kruis nog het paradijs; van een nederige tollenaar kan Hij een Apostel maken; zwakke kindertjes sluit Hij in Zijn armen; zieken, wie geen medicijn kan helpen, maakt Hij gezond; doden, die reeds op de baar liggen, maakt Hij levend; het lichtzinnigste hart kan Hij tot stilstand brengen, het wildste bewegen, het meest wanhopende vertroosten, het meest verdorvene heiligen. Eén zaak kan Hij echter niet - een Farizeeërs-hart zalig maken, zolang het volhardt in zijn eigengerechtige trots. Daar is de macht van Zijn Woord ten einde, daar is het ambt van Zijn liefde gedaan, voor de eigengerechtigen is er geen Heiland. Er zijn ook heden nog Farizeeërs-zielen genoeg onder allerlei standen, voor wie alle prediking van het Evangelie, alle zondaarsliefde van de Heiland tevergeefs is, omdat het hun aan de eerste voorwaarde ontbreekt, aan de ootmoedige belijdenis van hun zonden, omdat alle pijlen van de boetprediking, alle zonnestralen van de genade machteloos afstuiten op het stalen borstharnas van hun hoogmoedige zelfgenoegzaamheid. Wilt gij hen leren uit het

Woord van de waarheid - o, dat weten zij alles sinds lang, dat weten zij veel beter, want zij zijn verstandige hoofden, mensen van betekenis, verlichte mannen. Wilt gij ze tot nadenken brengen door de prediking van de wet, en hen tot boete en bekering brengen - dat beweegt hen niet: zij zijn immers wakkere mensen, deugdelijke burgers, van wie niemand iets kwaads kan zeggen, deugdzame zielen, die nog veel goeds hebben voor de lieve God. Wilt gij hen dwingen door de prediking van de genade en hun Jezus brengen, de Heiland van de zielen, de Vredevorst, o, dat laat hen geheel en al koud; zij hebben geen genade nodig, want zij zijn geheel en al veilig in de burcht van hun gerechtigheid; zij zoeken geen vrede, want zij zijn zeer tevreden met zichzelf; zij zijn niet bevreesd voor hemel en zaligheid, want dat moet hun van zelf ten deel worden; van hen staat geschreven: ik ben rijk en verrijkt geworden en hebt aan geen ding gebrek.

2) Met dit woord spreekt de Heere geheel Zijn persoon en werk uit. Hij kwam enkel tot behoud van die verloren zijn. Zijn nu niet alle mensen verloren? Zeker, maar weinigen, en in vergelijking van het geheel, zeer weinigen, kennen zichzelf als verlorenen, en daarom komen de meesten niet tot Jezus, ofschoon Jezus tot hen komt. Was de zonde slechts een lichamelijke ziekte, wij zouden onze ziekte moeten voelen; maar nu is zij een ziekte van de ziel, waarvan wij niets voelen, zolang wij enkel vleselijk of lichamelijk voelen; maar zodra beginnen wij niet geestelijk te voelen door de ontwaking van ons geweten, of wij voelen, dat wij innerlijk, dat wij zielekrank zijn, en dat gevoel kan oneindig heviger, verontrustender, wanhopiger zijn dan het gevoel der gevaarlijkste en smartelijkste lichaamskrankheid. O, zalig de mens, die zijn zielekrankheid voelt, want wel is het een grote ellende ziek te zijn, maar het is ook een groot voorrecht om als zo’n zieke, Jezus tot Medicijnmeester te hebben.

Gevoelvolle zondaars en zondaressen! gij hebt alleen op Christus te zien. Is daar een gebroken hart, Zijn liefde zal u niet verstoten en Zijn kruis kan uw geloof versterken, dat uw zonden wel groot, maar niet te groot zijn om vergeven te worden. God zij geloofd! dat wat bij de mensen onmogelijk is, mogelijk is bij en door die Hogepriester, die onze zwakheden kent. "Het is voorzeker een verborgenheid, " zei een vroom man (Matthias Claudius) terecht: "maar de zaak komt van God en uit de hemel; want zij draagt het zegel van de hemel en druipt van Gods barmhartigheid. "

14. Toen de Heere op de hier boven beschreven wijze tot de Farizeeën sprak, kwamen de discipelen van Johannes, wier meester nu reeds vier maanden in de gevangenis zat (hoofdstuk . 14: 3vv.), en die eveneens aan Jezus zich in menig opzicht ergerden, zodat zij graag met de Farizeeën gemene zaak maakten, zoals die wederkerig hen als een soort van geestverwanten beschouwden, tot Hem, zeggende nog in het bijzijn van hun vrienden en door hen ondersteund (Mark. 2: 18 Luk. 5: 33): Waarom vasten wij en de Farizeeën veel, terwijl die overeenstemming toch wel bewijst, dat wij daarin op de juiste weg zijn, en Uw discipelen, met wie Gij zo-even van een vrolijk maal terugkeert, vasten niet. Gij leidt ze zelfs daartoe, dat zij de instelling van het vasten geheel voorbijzien.

Wij vinden hier discipelen van Johannes, die zich reeds enigermate in tegenspraak met het hogere geestelijke leven van de Heere voelden. Zij konden nog niet met Jezus gebroken hebben, dat verhinderde de over hen nog altijd gebiedvoerende autoriteit van hun meester. In

deze tijd zouden zij zich zeker graag geheel met de richting van Jezus hebben verzoend, wanneer Hij een opspraak verwekkend werk was begonnen, wanneer Hij hun enig uitzicht had gegeven, dat Hij spoedig de kerkerdeuren van de burcht Machaerus, waarin hun meester gevangen zat, zou verbreken. In deze hoop hebben zij Hem wellicht omringd en op Zijn gedrag acht gegeven, omdat het hun wel vrijstond de meester in de gevangenis te bezoeken (hoofdstuk . 11: 2), maar zij toch niet bij hem in de gevangenis konden leven. Nu viel het hun zwaar op het hart, nu zij moesten zien, hoe het volk Hem omringde, Hem toejuichte, en zo uitsluitend Zijn schreden volgde, alsof er geen Johannes de Doper meer in de wereld was. Wanneer zij nu nog opmerkten, dat ook Jezus niet werkte om de grote man te bevrijden, dat Hij integendeel de hulpmiddelen tot bevrijding, de gemoederen van het volk scheen af te leiden, en dan zelfs zagen, dat Hij met tollenaars gastmalen kon vieren, terwijl zij meenden, dat Hij met het gehele land over de geboeide profeet zou leeddragen en vasten, toen was het bij de richting, die zij nu eens hadden genomen, natuurlijk, dat hun verhouding, tot Jezus die van een bittere geraaktheid werd. Maar zij waren edeler dan de Farizeeën, daarom wendden zij zich onmiddellijk tot Hem met de vraag van verwondering en ijver voor de wet. Hebben de Farizeeën gevraagd: "waarom eet uw Meester met de tollenaars en de zondaars?" zo vragen zij van hun zijde de Meester: "waarom vasten uw discipelen niet?"

15. En Jezus, aanstonds het tegen Zijn discipelen gerichte verwijt als een tegenspraak tegen Zichzelf voorstellende, zei tot hen, terwijl Hij een gelijkenis weer voorstelde, waarvan de Doper zich eens voor hun aanhoren bediend had (Joh. 3: 29): Kunnen ook a) de bruiloftskinderen 14: 11") treuren, zo lang de bruidegom bij hen is? Moet dan niet integendeel hun hart vol vreugde zijn? Met zo’n stemming van hart heeft toch waarlijk het vasten niets te maken; dat ware slechts een uiterlijk hun opgelegd juk, indien Ik ze daartoe wilde dwingen. Maar de dagen zullen komen, wanneer de bruidegom, wiens vrienden zij zijn, van hen weggenomen zal zijn, evenals uw bruidegom, Johannes de Doper, reeds van u is weggenomen, en dan zullen zij vanzelf, zonder dat men het hun eerst hoeft te bevelen, omdat hun hart vol droefheid is (Joh. 16: 5vv. 20vv.), vasten, al is het ook niet in de zin, die gij bedoelt.

a) 2 Kor. 11: 2

Er is tweeërlei lijden, het ene aangenomen uit eigen keus, zoals de regels van de monniken enz. , zoals de Baälspriesters zichzelf staken (1 Kon. 18: 28); zo’n lijden houdt de gehele wereld en hielden de Farizeeën, ook de discipelen van Johannes, voor iets groots, maar God veracht het. Het andere lijden, door God zonder onze keuze ons toegezonden - dit gewillig te lijden is God welgevallig.

De discipelen van Jezus stonden als zodanig met God in een geheel andere betrekking dan Johannes en zijn discipelen; zij hadden de geest van het kindschap en zo wandelden zij met kinderlijke zin voor God, namen, genoten, ondervonden treurige dagen, zoals God ze gaf, zonder zichzelf uit eigen keus vrolijke en treurige dagen te maken; zij gaven zich over aan Zijn leiding en Zijn Geest.

Wanneer de Heere de discipelen van Johannes te kennen geeft, dat ook Hij zelf na een kort feest weer aan Zijn discipelen ontrukt zou worden en dat Zijn discipelen dan ook om Hem zouden treuren en in dat treuren zouden vasten, moesten zij voelen, dat Hij hun leed verstond, maar niet door uiterlijke hulp kon en wilde wegnemen, maar dat Hij integendeel in heilig medelijden Zichzelf reeds de dood zag toegewijd.

Dit is bij Mattheüs de eerste zinspeling van de Heere op Zijn dood, die Hem van begin af aan (Joh. 1: 29; 2: 19; 3: 14) als het van God gewilde en door de profeten voorzegde hoofdpunt van Zijn werk op aarde voor ogen stond.

Wanneer de Roomse kerk uit dit woord afleidt, dat de Heere het vasten als een blijvend gebruik na Zijn dood heeft vastgesteld, zo komt dit wel daarvan, dat zij de volle kracht van de belofte in hoofdstuk . 28: 20 voorbijziet. Is dan niet de Bruidegom slechts daarom lichamelijk weggenomen, opdat Hij in de Geest terugkomen en eeuwig blijven zou?

Het is duidelijk, dat de Heere niet alle vasten verwierp (Hand. 13: 2; 1 Kor. 7: 5), maar Hij wilde het niet als iets bijzonder verdienstelijks beschouwd, noch als een uiterlijk voorgeschreven wettelijke dwang behandeld hebben. Hij wilde het alleen laten plaatsvinden als een natuurlijke uitdrukking van innerlijke treurigheid van hart voor God, van innerlijk bewustzijn van onze zondige toestand, wanneer zich dit aan het gemoed in sommige tijden en omstandigheden van het leven sterk doet voelen.

Het vasten, dat het lijden van Christus voor de discipelen meebrengt is de hoogste wereld-verloochening (Gal. 6: 14).

15. En Jezus, aanstonds het tegen Zijn discipelen gerichte verwijt als een tegenspraak tegen Zichzelf voorstellende, zei tot hen, terwijl Hij een gelijkenis weer voorstelde, waarvan de Doper zich eens voor hun aanhoren bediend had (Joh. 3: 29): Kunnen ook a) de bruiloftskinderen 14: 11") treuren, zo lang de bruidegom bij hen is? Moet dan niet integendeel hun hart vol vreugde zijn? Met zo’n stemming van hart heeft toch waarlijk het vasten niets te maken; dat ware slechts een uiterlijk hun opgelegd juk, indien Ik ze daartoe wilde dwingen. Maar de dagen zullen komen, wanneer de bruidegom, wiens vrienden zij zijn, van hen weggenomen zal zijn, evenals uw bruidegom, Johannes de Doper, reeds van u is weggenomen, en dan zullen zij vanzelf, zonder dat men het hun eerst hoeft te bevelen, omdat hun hart vol droefheid is (Joh. 16: 5vv. 20vv.), vasten, al is het ook niet in de zin, die gij bedoelt.

a) 2 Kor. 11: 2

Er is tweeërlei lijden, het ene aangenomen uit eigen keus, zoals de regels van de monniken enz. , zoals de Baälspriesters zichzelf staken (1 Kon. 18: 28); zo’n lijden houdt de gehele wereld en hielden de Farizeeën, ook de discipelen van Johannes, voor iets groots, maar God veracht het. Het andere lijden, door God zonder onze keuze ons toegezonden - dit gewillig te lijden is God welgevallig.

De discipelen van Jezus stonden als zodanig met God in een geheel andere betrekking dan Johannes en zijn discipelen; zij hadden de geest van het kindschap en zo wandelden zij met kinderlijke zin voor God, namen, genoten, ondervonden treurige dagen, zoals God ze gaf, zonder zichzelf uit eigen keus vrolijke en treurige dagen te maken; zij gaven zich over aan Zijn leiding en Zijn Geest.

Wanneer de Heere de discipelen van Johannes te kennen geeft, dat ook Hij zelf na een kort feest weer aan Zijn discipelen ontrukt zou worden en dat Zijn discipelen dan ook om Hem zouden treuren en in dat treuren zouden vasten, moesten zij voelen, dat Hij hun leed verstond, maar niet door uiterlijke hulp kon en wilde wegnemen, maar dat Hij integendeel in heilig medelijden Zichzelf reeds de dood zag toegewijd.

Dit is bij Mattheüs de eerste zinspeling van de Heere op Zijn dood, die Hem van begin af aan (Joh. 1: 29; 2: 19; 3: 14) als het van God gewilde en door de profeten voorzegde hoofdpunt van Zijn werk op aarde voor ogen stond.

Wanneer de Roomse kerk uit dit woord afleidt, dat de Heere het vasten als een blijvend gebruik na Zijn dood heeft vastgesteld, zo komt dit wel daarvan, dat zij de volle kracht van de belofte in hoofdstuk . 28: 20 voorbijziet. Is dan niet de Bruidegom slechts daarom lichamelijk weggenomen, opdat Hij in de Geest terugkomen en eeuwig blijven zou?

Het is duidelijk, dat de Heere niet alle vasten verwierp (Hand. 13: 2; 1 Kor. 7: 5), maar Hij wilde het niet als iets bijzonder verdienstelijks beschouwd, noch als een uiterlijk voorgeschreven wettelijke dwang behandeld hebben. Hij wilde het alleen laten plaatsvinden als een natuurlijke uitdrukking van innerlijke treurigheid van hart voor God, van innerlijk bewustzijn van onze zondige toestand, wanneer zich dit aan het gemoed in sommige tijden en omstandigheden van het leven sterk doet voelen.

Het vasten, dat het lijden van Christus voor de discipelen meebrengt is de hoogste wereld-verloochening (Gal. 6: 14).

16. Vervolgens, de in die vraag (vs. 14 tot Hem gekomen eis als onbetamelijk en dwaas afwijzende, zei Hij tot hen een gelijkenis (Luk. 5: 36): Ook zet niemand een lap ongevold, nieuw ongekrompen en dus tot het gebruik nog ongeschikt laken op een oud kleed: want zijn aangezette lap, waarmee men op dwaze wijze de scheur wilde herstellen, scheurt af van het kleed, omdat het bij natworden inkrimpt en rondom van het oude kleed een deel meetrekt en er komt een ergere scheur, dan er te voren was.

17. Noch doet men, om door een andere gelijkenis nog in het licht te stellen wat Ik u ter overdenking geef, nieuwe wijn in oude leren zakken 32: 19"), anders, wanneer men uit dwaze voorliefde voor het oude, of uit verkeerde spaarzaamheid de oude wilde gebruiken, dan blijft ook het natuurlijk gevolg niet uit, en barsten de leren zakken, niet bestand tegen de uitzettingskracht van de gistende mos, en de wijn wordt uitgestort, en nu doet men zich aan twee kanten tegelijk schade: niet alleen wordt de wijn uitgestort, maar ook de leren zakken, die men voor oude uitgegiste wijn nog goed had kunnen gebruiken, verderven; maar men

doet, wanneer men zijn voordeel in acht neemt, nieuwe wijn in nieuwe leren zakken, en beide tezamen, wijn en zakken, die de jeugdige kracht van de wijn kunnen weerstaan, worden behouden,

Omdat in de opmerking van de Farizeeën en de discipelen van Johannes iets aandringends lag, spreekt de Heere in twee vergelijkingen uit, hoe de economiën, die van het Oude en van het Nieuwe Testament, niet vermengd konden worden; de nieuwe geest heeft nieuwe vormen nodig, en zelfs wanneer in het nieuwtestamentische leven zich vormen, aan het Oude Testament verwant, voordeden, zo zijn zij toch verschillend van de levensopenbaringen onder de wet. Beide vergelijkingen zeggen wel hetzelfde, maar zij zijn van verschillende standpunten uit opgevat; de eerste van dat van de Farizeeën en de discipelen van Johannes, deze van dat van de Heere en Zijn discipelen. In de eerste wordt het nieuwe opgevat als iets, dat daarnaast bestaat, dat de behoeften van het oude geneest. - Zo moest het Evangelie voorkomen aan de Farizeeën en aan hun geestverwanten, de discipelen van Johannes, van hun beperkt standpunt af. In de tweede vergelijking komt het nieuwe daarentegen voor als het wezenlijke, het oude alleen als de vorm - zo was in waarheid de verhouding van het ene tot het andere. Door de vereniging van de beide vergelijkingen, voldeed de Barmhartige, die Zich liefdevol tot de zwakken neerboog, aan aller behoeften. Het moest de Farizeeën en hun gelijken zelf duidelijk worden, dat zij de gebreken van hun economie (van het Oude Testament) niet konden bedekken door het Evangelische element op te nemen. Dat kon net zo min weldadig werken, als een ongevolde nieuwe lap, op een oude mantel gezet, deze helpt. In de tweede vergelijking daarentegen treedt de verhouding van wezen en vorm, van het standpunt van het Nieuwe Testament af, duidelijk voor ogen: het wezen moet zich een vorm scheppen, die daarmee overeenstemt. Wil nu de menselijke eigenzinnigheid de Geest in oude vormen drukken, zo wordt aanstonds de vorm vernietigd, maar ook kan het wezen niet geregeld werken, zijn inwonende kracht openbaart zich wel, maar in onregelmatige, voor het geheel niet heilzame verschijningen. In Lukas 5: 39

komt hierbij nog een trek, die zeer karakteristiek is, en op de Farizeeën en discipelen van Johannes doelt. De liefdevolle Heiland verontschuldigt zelf de harten, die in het wezen van het oude zijn opgegroeid, en vindt het niet zonder reden, dat het hun moeilijk is zich uit de oude kring van geestelijke gewoonten los te scheuren en zich in een nieuw bruisend levenselement te wagen. Het oude, omdat het zachter, rustiger is, zoals het Oude Testament dat is, vergeleken bij het Nieuwe, wordt door gewoonte aangenomen; de nieuwe, nog gistende, prikkelende, schuimende wijn wil in het begin niet smaken. Maar juist die uitdrukking roept tevens met zachtheid op om in te gaan in het nieuwe leven van de Geest, dat de Heere de mensheid bracht.

Waarschijnlijk namen de discipelen van Johannes de besliste verklaring van de Heere niet ten goede op; dat echter die wijze, waarop zij het woord aan de gevangen Doper zouden hebben overgebracht, ertoe zou hebben bijgedragen, om deze droevig te stemmen (hoofdstuk . 11: 2vv.), zoals P. Lange vermoedt, is tegen de chronologie.

De Heere wil met deze gelijkenisrede zeggen: "Bij een nieuwe inhoud moet ook een nieuwe vorm zijn. Gij kunt het nieuwe verbond niet gieten in de vorm van het oude verbond. " Een

nieuw hart openbaart zich naar buiten in een nieuwe wijze van leven. Nieuwe Evangelische beginselen en oude wettische vormen kunnen onmogelijk samengaan. De aanbidding van God in Geest en waarheid kan zich niet verenigen met de uitspraak: "Alleen te Jeruzalem is de plaats van de aanbidding, " maar heeft een ander woord tot zinspreuk, dit: "De Allerhoogste woont niet in tempels met handen gemaakt. "

VI. Vs. 18-26. (zie). Dadelijk na het gesprokene in de vorige afdeling had de Heere gelegenheid om te tonen, dat Zijn manier om een vreugdemaal te houden, Hem niet vervreemdde van de lijdenden. Terwijl Hij namelijk tot klagers en vitters spreekt komt de overste van een synagoge te Kapérnaüm. Deze had volgens zijn ambt over de godsdienst van de gemeente aldaar te waken en die te leiden, maar volgens de partij, waartoe hij bekoorde, kon hij niet onder de vrienden en aanhangers van de Heere gerekend worden. Deze bidt Hem voor zijn kind, een meisje van twaalf jaar, om hulp, omdat het in groot gevaar is. Reeds lag zij te sterven, toen hij wegging; de angst van zijn ziel schildert hem haar beeld voor ogen als dat van een reeds gestorvene, en nu bidt ook de mond meer, dan het hart nog kan geloven. De Heere gaat aanstonds met hem naar zijn huis. Onderweg komt een oponthoud. Een vrouw, die twaalf jaar het bloedvloeien had gehad en bij de geneesheren geen genezing, maar eerder verergering ven haar plaag had gevonden, raakt van achteren de zoom van Jezus' kleed aan in het stout geloof, dat Zijn wonderkracht op deze wijze in haar ziek lichaam zou overgaan. Zij vindt ook genezing. Noch het langere oponthoud met haar, noch het woord van de Heere tot Jaïrus, als werkelijk de boodschap komt, dat zijn kind gestorven is, wordt ons door Mattheüs in onze afdeling meegedeeld. Het is zijn manier slechts de hoofdzaken van elke gebeurtenis te vertellen, zonder zich te bemoeien met bijzondere voorvallen. Hij leidt ons aanstonds in het klaaghuis, dat de Heere van klaagsters en fluitspelers reinigt en van daar in de sterfkamer, waar Hij het dochtertje weer uit de doden opwekt.

(Evangelie op de 24e zondag na Trinitatis)

Heeft de Heilige Geest ons geroepen (Trinitatis tot 5e na Trinitatis), verlicht (6-10 na Trinitatis), bekeerd (11-14 na Trinitatis), en tot ware heiligmaking geleid (15-23 na Trinitatis), zo blijft nog over, dat Hij het begonnen werk ook volbrenge, en diegenen volmake, die aan Zijn genadig werken zich overgeven. Over deze volmaking handelen de laatste weken van het kerkelijk jaar (24-27 na Trinitatis). In de opwekking van Jaïrus' dochtertje nu toont ons het Evangelie van de 24e zondag na Trinitatis het kostelijke doel van onze moeitevolle pelgrimstocht. Ons gehele leven moet zijn een worstelen naar de zalige volmaking, een strijden tegen duivel, wereld en zonde. Aan het doel komen wij pas, wanneer de Heere ons opwekt op de jongste dag en ons het nieuwe, heilige, verheerlijkte lichaam schenkt, dat aan Zijn verheerlijkt lichaam gelijkvormig is. Dan verkrijgen wij pas het erfdeel van de heiligen in het licht, waartoe de Heere ons geroepen heeft.

Het kerkelijk jaar snelt zijn einde tegemoet; terwijl het, zoals elke afdeling van de tijd, zo ook aan de tijd zijn tol moet betalen en onder het algemene lot van de vergankelijkheid bezwijkt, brengt het op zijn laatste zondagen dit lot eveneens ter sprake en beschouwt in de laatste vier Evangeliën de leer van de laatste dingen: dood, oordeel en einde van de wereld. Het voor ons liggende Evangelie handelt over de dood, en ontvouwt ons: 1. de macht van de dood in Jaïrus'

dochtertje. 2. De weg van de dood in de zieke vrouw. 3. De overwinning van de dood in Jezus Christus, die het dochtertje opwekt.

18. Toen Hij deze dingen, die in vs. 11-17 zijn meegedeeld, tot hen, de Farizeeën en de discipelen van Johannes, sprak, 1) tegenover de eersten zich rechtvaardigende, dat Hij met tollenaars en zondaars at, tegenover de anderen Zijn discipelen, waarom zij niet vastten, ziet, een overste 2) van de synagoge 10: 39") te Kapernaüm (Luk. 8: 41), met name Jaïrus, die tot de sekte van de Farizeeën behoorde, werd als door een bijzondere besturing van God midden in de kring van de samensprekenden geleid. God wilde Hem de getuigenis geven: Deze is Mijn geliefde Zoon, in wie Ik Mijn welbehagen heb, naar Hem zult gij horen (hoofdstuk . 17: 5), en Zijn naam verheerlijken voor heel het volk (Joh. 12: 28), Deze overste kwam en aanbad Hem, viel voor Hem neer, Hem op ootmoedige en dringende wijze biddende (hoofdstuk . 8: 2; 15: 25), zeggende in grote verwarring van zijn ziel, zodat hij in dubbel opzicht meer zei dan hij eigenlijk had willen zeggen: Mijn dochter, het enige kind, dat ik heb, een meisje van 12 jaar (Luk. 8: 42), is nu terstond gestorven, maar kom en leg Uw hand, die met almacht werkt, op haar, en zij zal weer opstaan en leven. 3)

1) Men mag zich niet, zoals door vele schrijvers van het leven van Jezus geschiedt, door Mark. 5: 21vv. en Luk. 8: 40vv. tot de mening laten verleiden, alsof de beide geschiedenissen in deze tekst dadelijk na het terugkeren uit de landstreek van de Gergesenen naar Kapernaüm (vs. 1) waren gevolgd. Onmogelijk kan de uitdrukking op deze plaats "toen Hij deze dingen tot hen sprak" een algemene, onbestemde uitdrukking zijn, die geen nadere tijdsopgaaf zou inhouden; integendeel dragen de opgaven bij de beide andere Evangeliën een onbepaald, algemeen karakter, die zeggen, dat na het terugkeren van de Gergesenen deze geschiedenissen hebben plaatsgehad zonder een "aanstonds" of "nog op dezelfde dag" als tijd te willen bepalen. Het is dan ook het waarschijnlijkst, dat Mattheüs het nauwkeurigst die gebeurtenissen in haar geschiedkundig verband zal hebben voorgesteld, die onmiddellijk voor of na zijn eigen roeping hebben plaatsgehad. Hebben wij nu de roeping van Mattheüs op de 21ste september 28 na Chr. geplaatst, dan kan men berekenen, dat toen die dag een dinsdag was. Had het gastmaal in zijn huis twee dagen later, op 23 september plaats, dus op een donderdag, dan is er voor de vraag van de discipelen van Johannes een gerede aanleiding, omdat de donderdag een van de beide wekelijkse vastendagen van de Farizeeën was (Le 16: 31). De discipelen van Johannes ergerden er zich dus aan, dat Jezus juist op zo’n dag tot een feestmaal ging.

2) Wat een verrassende wending, waardoor de goddelijke voorzienigheid aan het heen- en weerspreken van blinde kinderen van de mensen een einde maakt! En hoe moesten de Farizeeën zich verwonderen, omdat zij in de diep neergebogen man een aanzienlijk persoon in Israël, een medelid van hun sekte, van hun ambt, van hun aanzien, een Farizeeër herkenden! O, dat is zeker de juiste houding, waarin een arm mensje voor de Heere moet verschijnen - knieën buigen en het aangezicht in het stof vernederen; maar het Farizeeërs hoofd en de voeten van Jezus, van de zondaarsvriend, die reeds in de ban is gedaan, hoe komen zij tezamen? Wie had de meester op de stoel van Mozes (hoofdstuk . 23: 2) zo’n plaats in het stof aangewezen? Wie anders dan de hogere Meester, die de Heer van alle geheimen is, en ze openbaart aan wie Hij wil! Het was een trekken van de Vader door de Geest tot de

Zoon. Een woord, een zoet woord, de liefelijke Jezus-naam was in het hart van Jaïrus levend geworden. Maar beproeving had hem pas daarvoor het oor moeten openen, zoals deze nog altijd, en niet enkel studeren en speculeren, de geboorteplaats en de helpster bij de geboorte voor het ware geloof is. Een zieken- en sterfkamer is voor Jaïrus een bidkamertje geworden. Daar heeft hij zijn theologie naar de Schrift moeten herzien en de Geest leerde hem boven alle stellingen van de vaderen en meningen van de oudsten op het woord alleen te letten en op de tekenen van de tijd, wier liefelijke glans in de profeet van Nazareth over de plaats en de schaduw van de dood was opgegaan. Wat hem tot hiertoe ver van Jezus gehouden heeft, mensenvrees en zucht om mensen te behagen, roemen in de wet en vleselijke gerustheid, het met de vinger nawijzen van de Sadduceeën, het neus ophalen van de Farizeeën - het moet alles ter zijde. Aan het ziekbed van het enige kind, bij het ruisen van de vleugelen van de engel des doods over zijn hoofd, is het vroeger zo harde, trotse hart gebroken en diep bewogen geworden. Met het uitblussen van het licht van de lieve oogjes is hem de zon van de heerlijkheid van de wereld in het niet weggezonken. Hij moet naar Jezus, de Helper, al kostte het hem een breken met zijn gehele familie.

3) Men ontrooft deze geschiedenis van een van haar levendigste trekken, wanneer men hier Mattheüs volgens Markus wil veranderen: "Mijn dochtertje is in haar uiterste; ik bid U, dat Gij komt en de handen op haar legt, opdat zij behouden worde, en zij zal leven, " en dit alleen om de man een echt heldere vraag te laten doen. Zeker, toen hij zijn dochter verliet, leefde zij nog, maar de tekenen van de doodstrijd waren reeds zichtbaar; nu was hij daarvan zeker, dat Jezus in het zieltogen nog kon redden; dat de Heere, wanneer zijn kind reeds dood was, het weer uit de dood in het leven kon roepen, daartoe waagde hij het niet, net zo min als de zijnen (Luk. 8: 49) zich in het geloof te verheffen. Omdat ieder ogenblik van de laatste ademhalingen de allerlaatste voor de doodstrijd, de werkelijke dood kon komen, drijft hem de innerlijke angst, dat het te laat zou kunnen zijn, om zich zo uit te drukken, als ware dit inderdaad reeds gebeurd. Het was ook reeds gebeurd, toen hij met Jezus sprak, maar de man wist dit nog niet, maar gebruikt in verwarring woorden, die met de werkelijkheid meer overeenkomen, dan rustig nadenken hem zou hebben ingegeven. Maar met de innerlijke angst, die hem boven zijn historisch weten plaatst, werkt gelijktijdig de hand van God. Deze verheft hem boven de toestand van het geloof op dat ogenblik, zodat hij Jezus nog grotere wonderen toekent, dan die hij eigenlijk van Hem gelooft. Dit is de eerste dodenopwekking van de drie, die plaatsgevonden hebben, want behalve deze delen de Evangelisten er nog twee mee (Luk. 7: 11vv. Joh. 11: 1vv.); nadat het volk tot hiertoe van het werk van de Heere de indruk had ontvangen: "Die God is ons een God van volkomen zaligheid, " moest nu ook de andere indruk daarbij komen: "bij de Heere, de Heere, zijn uitkomsten tegen den dood" (Ps. 68: 21), en hoe de overgang kan komen van het geloof aan het ene tot het geloof aan het andere in een mensenhart, slechts in een toestand van geestelijke verwardheid, of, liever gezegd, onder Gods werking, die ons boven onszelf verheft, dat zien wij reeds in het Oude Testament aan de Sunamitische (2 Kon. 4: 21vv.). Terwijl de beide andere Evangelisten de gebeurtenis meer voorstelden in eenvoudige helderheid, heeft Mattheüs met zijn schijnbaar slechts summier bericht, het met psychologische diepte opgevat. Geen voorstelling laat ons een blik werpen op de uiterlijke toestand van de zaak, dit bericht leidt ons in de geheime werkplaatsen, waarin een mens tot het geloof wordt gebracht. Overigens is de naam van de Overste van de Synagoge van betekenis; "Jaïrus" is de Griekse vorm voor het Hebreeuwse

"Jaïr" (Num. 32: 41 Richt. 10: 3vv.), dat in onze taal betekent: "de verlichte". In zijn dochter werd het gebed van David vervuld, in Ps. 13: 4 : "Verlicht mijn ogen, opdat ik in de dood niet ontslape. "

19. En Jezus opgestaan zijnde, 1) dadelijk tot hulp gereed, verliet de plaats vóór het huis van Mattheüs, waar het in vs. 11vv. meegedeelde was voorgevallen, en volgde 2) hem, Jaïrus naar zijn huis, en Zijn discipelen evenals een grote menigte volk gingen met Hem.

1) Het is een bewijs van het heilige van een feest- en vreugdemaal, wanneer men dadelijk afbreken, eindigen en in het klaaghuis kan gaan. - Die in de Geest leeft is steeds gereed.

2) In beide gebeurtenissen, die deze afdeling verhaalt, openbaart Zich weer de Verlosser als een hemelse verschijning, zoals het meest verborgen verlangen van de mensheid dat als haar eigen ideaal begeert. Met de heiligste, reinste wil van de liefde verbindt Hij een volheid van goddelijke levenskrachten, die zich levendmakend uitstort over de velden van de mensenwereld, waardoor Hij trekt. Verheven boven elke nood en elke ellende onttrekt Hij Zich aan hen niet, maar daalt Hij liefdevol in de diepte van de ellende neer, verslindt dood en zonde voor eeuwig en droogt elke traan van de aangezichten van de armen (Jes. 25: 8). Zo’n Heiland hadden de profeten met gloeiend verlangen afgesmeekt, en in gelovig verwachten op bevel van de Geest beloofd. In het Nieuwe Testament zien wij Hem handelen, goddelijk en menselijk tegelijk, als een onvergelijkelijke verschijning, die met wonderbare kracht de voor edele indrukken ontvankelijke harten tot Zich trekt.

20. En ziet, een vrouw, die twaalf jaar het bloedvloeien 1) gehad had, een ziekte, die niet slechts haar leven ondermijnde, maar haar ook volgens de wet (Lev. 15: 25vv.) onrein maakte, die al haar leeftocht aan de geneesheren had besteed, zonder genezing te vinden, zoals dan ook nog heden de geneesheren deze kwaal slechts zelden kunnen wegnemen, had zich in het gedrang van het volk begeven, omdat zij wegens de aard van haar lijden de Heere niet openlijk om hulp durfde vragen en komende tot Hem van achteren, terwijl Hij nog op weg was tot het tamelijk afgelegen huis van Jaïrus, raakte de zoom van Zijn kleed aan6: 9").

1) Waarin bestaat volgens de Schrift het wezen van de ziekte? Menigeen zal denken, dat men een antwoord op deze vraag in de Schrift noch zou mogen zoeken noch zou kunnen vinden, maar in waarheid geeft zij ons over het wezen van de ziekte de diepste ophelderingen. Zij zegt ons wat de oorzaak van de ziekte is, namelijk de toorn; zij zegt ons wat de aard van de ziekte is, namelijk de turba (stoornis, verwarring); zij zegt ons wat het proces van de ziekte is, namelijk sterven of jagen naar de dood. - De oorzaak van de ziekte is de toorn. "Wij vergaan, " zegt in Ps. 90: 7vv. het Israël van de woestijn, "door Uw toorn, en door Uw grimmigheid worden wij verschrikt. Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelijke zonden in het licht Uws aanschijns; want al onze dagen gaan heen door Uw verbolgenheid; wij brengen onze jaren door als een gedachte. " De dood is volgens Gen. 3: 19 een beschikking van Gods toorn, dus ook de ziekte, dat weerlichten van de dood! Wel kan het ziek worden van een mens, zoals het boek Job aanwijst, ook een beschikking van de goddelijke liefde zijn, die kastijden en beproeven wil; maar de ziekte op zichzelf houdt daardoor even zomin op een uitwerking van de toorn te zijn, als de dood, waarvan de prikkel de zonde is - vgl. Num. 27: 3

, waar de dochters van Zelafead van haar niet in de zonde van Korach mee ingewikkelde vader zeggen, dat hij in zijn zonde gestorven is. De ziekte is een werking van de toorn, die zich ten gevolge van de zonde in de wereld en in het bijzonder in de mensheid beweegt, en haar opheffing, de opheffing van de ziekte in haar gehele omvang, is juist daarom volgens MATTHEUS. 8: 17 een werk van de Verlosser. Door Hem heeft de liefde de toorn aan zich onderworpen gemaakt, om in de mensheid door zonde en dood heen de alleenheerschappij te verkrijgen. Maar hoewel de toorn nu tegen allen, die de volbrachte verlossing aannemen tot een wil van zuivere liefde is geworden, zo blijven toch de noodzakelijke gevolgen van de toorn voortduren en ons lichaam van de zonde moet eerst onderworpen zijn aan het vuur van de toorn, voordat de door de Verlosser ontbonden liefde haar verheerlijkend werk daaraan kan beginnen. De hoofdeigenschappen van de toorn zijn dan ook werkelijk de hoofdeigenschappen van de ziekte. Zij brengt de mens in een doffe, donkere toestand, breekt in hevige smarten uit en brengt het levensrad in koortsachtige, vurige beweging. Daarom drukken zoveel namen van ziekten in het Hebreeuws de begrippen van branden en gloeien uit (vgl. het Griekse puretov). De ziekte openbaart zich daardoor als een bijzondere verheffing van de ene levensvorm, en als een vijandige verheffing daarvan boven de andere, want haar aard is de turba. De ziekte is steeds een met duistere ontspanning afwisselende vurige opwekking, die het evenwicht van de krachten verstoort, en die in tegenstrijd met elkaar plaatst; zij is steeds strijd van de gestoorde levenskrachten, het tegenovergestelde van vrede 33: 19). Het is opmerkelijk, dat de oudtestamentische taal slechts één woord heeft voor welvaart of gezondheid en vrede (Gen. 29: 6). Het ziekteproces is sterven of streven naar de dood. De Schrift geeft ook aan deze hoofdtrek van de ziekte een zeer bepaalde uitdrukking, omdat zij het genezen een wederopstaan noemt (Joh. 5: 8; 2 Kon. 1: 2; 20: 7), De ziekte is dus een neiging tot sterven, een afteren, omdat het genezen een wederopstaan is. In die zin wordt de bedreiging vervuld (Gen. 2: 17): "ten dage als gij daarvan eet zult gij den dood sterven, " werkelijk op de dag van de overtreding - de mensen zijn van dat ogenblik af niet slechts sterfelijk, maar stervende. Hun gezond leven, tot voeding en versterking waarvan de boom des levens bepaald was, is van dat ogenblik af tot de dood vervallen, en valt die slechts daarom toe, omdat de genade het vergankelijke organisme steunt. Zo is het nog steeds: dat wij levende sterven komt door de toorn van God, en dat wij, hoewel stervende, toch leven, is Gods genade. - Wij zouden zeer dwalen wanneer wij meenden, dat alle sterven en ziekte zonder uitzondering, maar op verschillende wijze, de werking van de satan en van andere boze geesten was; deze mening is niet volgens de Schrift. De enige laatste oorzaak van alle kwaad is de goddelijke toorn, die op de zonde volgt, die zeker de satan in de schepping van God en in het bijzonder in de mensheid heeft doen ontbranden, zonder dat hij echter daarom ook de middelaar van alle bijzondere werkingen van Gods toorn zou zijn. De Heere heeft zelfs goede engelen tot middelaars daarvan gemaakt, zoals bijv. de pest in 2 Kon. 22 haar aanleiding in een satanische verzoeking van David had (vs. 1), maar toch als de goddelijke werking van de engel des Heeren voorkomt (vs. 15vv.). Zijn er echter ziekten en sterfgevallen, die de goddelijke werkingen van goede engelen zijn (Jes. 37: 36 Hand. 12: 23), zo zullen er ook zodanige zijn, die onmiddellijk door God beschikt zijn, zoals bijv. uitdrukkelijk van de melaatsheid van Uzzia in 2 Kron. 26: 20 en van de blindheid van Elymas in Hand. 13: 11 gezegd wordt. Wij noemen deze ziekten daar, waar niet een bijzonder goddelijk ingrijpen voorkomt, natuurlijke. Evenals er nu vleselijke en satanische verzoekingen zijn, zo zijn er ook natuurlijke en demonische ziekten. De Schrift onderscheidt

toch in hoofdstuk . 4: 24; 8: 16 Mark. 3: 15 en op vele andere plaatsen deze twee soorten van ziekten uitdrukkelijk. De eerste hebben tot hun onmiddellijke oorzaak het principe van toorn, dat in de huidige wereld tegelijk met het principe van de liefde werkzaam is, deze daarentegen zijn direct door de satan en door andere geestelijke wezens bewerkt (Uit 8: 34); want er is buiten ons onder de satan een zeer groot rijk van bovenaardse wezens, die, zich tegenover God verheffende, het goddelijke licht van de liefde in zich hebben uitgeblust en geheel en al tot vaten van de toorn zijn geworden.

Dat de vrouw met de bloedvloeiing twaalf jaar ziek evenals de dochter van Jaïrus twaalf jaar oud was, is een merkwaardig overeenkomen, zoals dit in de werkelijkheid duizenden malen wordt aangetroffen.

Het leed van de vrouw had juist zo lang geduurd als het nu zo zeer bedreigde geluk van de man.

De kerkelijke sage heeft aan deze vrouw de naam van Veronika gegeven; zij zou dezelfde vrouw zijn, die later bij het gezicht van het van bloed druipend en geschonden aangezicht van de Heere, toen Hij naar Golgotha ging, uit haar huis te Jeruzalem snelde, haar doek van haar hoofd aftrok en Hem reikte, opdat Hij Zich het bloed en het zweet van Zijn aangezicht zou afdrogen en door wie nu tot dank de Heere de trekken van Zijn door smart en lijden misvormd aangezicht op de doek afdrukte en deze nu aan haar tot een aandenken teruggaf. Nu is dit wel niets meer dan een sage en de naam Veronika is gemaakt naar de ware beeltenis (vers ikon = eikwn); toch ligt daarin een diepe zin.

21. Want zij zei in zichzelf, deze gedachte dwong haar tot die schrede: Indien Ik slechts Zijn kleed aanraak, dan zal Ik gezond worden, zoals ook later anderen op dezelfde wijze Zijn hulp zochten (hoofdstuk . 14: 36).

Het geloof, dat de geraakte de weg door het dak (vs. 2vv.) wijst, toont ook haar een nog door geen mensenvoet betreden straat.

De vorm van het geloof bij deze beschaamde vrouw vormt de grootste tegenstelling met de stoutmoedige geraakte, die door alle hinderpalen heenging. Die leek op een rover, deze op een dievegge; het was echter slechts schijn, die verschillende vorm van beslistheid van het geloof.

Wanneer men zo-even het geloof van een mens geprezen heeft, klinkt het zeker verkeerd, wanneer men toch weer aanmerkingen op het geloofsleven heeft te maken, dat men geroemd heeft; maar aan de andere zijde is het toch dikwijls zo in het leven, dat een en dezelfde daad een bewijs van het heerlijkste geloof en toch tevens met zwakheid besmet is. Wie wordt, zo lang hij hier beneden is, los van zijn schaduw? Niemand onder allen, en niemand onder allen kan de Heere een volkomen offer brengen; het is het onuitsprekelijk geduld van de Heere, wanneer Hij Zich onze zwakke lof laat welgevallen en enig werk van ons als in God gedaan voor Hem in aanmerking mag komen. Zo is het dan geheel geen begeerte om te berispen, maar een belijdenis van de zonde, die alle mensen aankleeft, wanneer ik iets berisp in het gedrag van onze dierbare zuster, die het bloedvloeien had. Dat zij in stout geloof durft

beweren, dat de zoom van Zijn kleed haar kon helen, omdat het de zoom van dat kleed is, dat Zijn allerheiligst lichaam aanraakt, dat is juist en waar. Dat zij de zoom van achteren probeert aan te grijpen en aanraakt, is ook als voorbeeld van een moedig geloof te prijzen. Wanneer zij daarbij de zekerheid in zich heeft, dat het toch met Zijn toestemming gebeurt, dat alleen volgens Zijn wil en op Zijn bevel de hulp van Hem door de zoom van Zijn kleed komt, dat Zijn hart in haar handelwijze een welgevallen heeft en het welgelukken voorspelt. Wanneer zij echter meende, iets van het goddelijke door middel van Zijn zoom, en toch zonder Zijn wil te kunnen verkrijgen, wanneer zij Zijn gehele omgeving als door Hem van zegen doortrokken, maar niet als onder Zijn bevelen staande, niet als zich geheel in Zijn hand bevindende, denkt; wanneer zij, hoewel vol verering, toch meent een soort van vroom bedrog aan Hem te kunnen plegen, zo vind ik dat wel altijd een grote ziel waardig, ik kan mij wel over zo’n geloof verwonderen, maar zo geheel verstandig en eenvoudig vind ik het niet; het is mij alsof er enig ongeloof onder vermengd is. En wanneer ik ongelijk heb, wanneer ik deze onze zuster in Christus Jezus te na gekomen ben, door zo iets in het openbaar te zeggen en dat van haar te vrezen, zo lere mij mijn Heer, en ik zal eens, wanneer ik die moedige ziel aan gene zijde van het graf vind, met vreugde vergiffenis vragen.

Dit was echt oud Israëlitisch gedacht of gezegd. Of hebt gij wel niet eens in de synagoge gezien, hoe de rol van de wet onder een kleed met franje wordt rondgedragen en hoe iedere Jood de zoom van dat kleed aanraakt om erdoor te zeggen: "Ook voor mij! ook ik heb er deel aan. " En nu was hier niet een stuk hout, met een perkament omwonden, in een kleed gedaan, maar hier was de levende Christus, de Heere der heerlijkheid; dat wist zij, want zij geloofde en het geloof leert de dingen van God kennen aan de ziel; daarom zei zij tot zichzelf met volkomen vertrouwen in haar God en Heiland: "als ik maar Zijn kleren mag aanraken, dan zal ik gezond worden. " Wat een verzekerd geloof! De vrouw zag op de persoon van de Heere, en Hem aan te raken, al was het ook maar aan het uiterste van Zijn kleren, was genoeg om haar te genezen. O, wat een uitnemende mate van geloof zien wij in deze diep ellendige! Arm en veracht naar de wereld, was zij rijk en hoogst bemind bij God, omdat zij Hem de eer gaf als de almachtige God, die wonderen doen kan en doet aan een ieder, die gelooft. En hoe wil zij deze aanraking doen? In het verborgen, ongezien, onopgemerkt, zowel door Jezus als door het volk, want bij het gedrang van het volk wil zij het doen en doet zij het. En hoe deed zij het? Raakt zij Zijn kleren aan in staande houding; nee, zij raakt het uiterste benedeneinde, de zoom van Zijn kleren aan, dat zij noodzakelijk in een bukkende, ootmoedige, aanbiddende houding doen moest. Terstond daarna verbergt zij zich en wil verborgen blijven. Zij stal dus letterlijk een zegen en op deze wijze mogen wij ook wel een zegen stelen, maar niet zoals Jakob het deed. Voorzeker het grootste geloof is het ootmoedigst geloof, ofschoon er geen hoogmoedig geloof bestaat. Maar nu zult gij wellicht vragen: gebeuren er ook heden nog genezingen op het geloof? En ik zeg: Ja! Wij zouden wel zeer ongelukkig zijn, indien wij de Evangelische geschiedenis op achttienhonderdjarige afstand van ons plaatsen moesten. Indien het Evangelie slechts tot gisteren is, zo is het ons, die heden leven, niets waard. Nee, het Evangelie is voor ons volkomen hetzelfde, wat het voor de tijdgenoten van Jezus en de Apostelen was, alleen de vorm van de bedeling verschilt. De vorm van de bedeling van het Oude Testament was ook niet als die van het Nieuwe Testament. Thans gebeurt in het verborgene, wat ten tijde van Christus in het openbaar gebeurde.

22. En om het overige, zoals dit in Mark. 5: 29-36 en Luk. 8: 44-48 uitvoeriger bericht wordt, in het kort samen te vatten, Jezus zich omkerende en haar ziende, zei: Wees welgemoed, dochter! uw geloof heeft u behouden. En de vrouw werd gezond van dat moment af.

De vrouw heeft alles in het geheim gedaan, terwijl zij van de Heere hulp zoekt te verkrijgen, vraagt zij Hem niet, of Hij het wil hebben; zij komt ook niet van voren het huis in, met weten van de heer des huizes, om haar aalmoes te halen; zij klimt van achteren in, bij nacht en duisternis, en neemt wat zij krijgen en grijpen kan. Zij is enigszins een dievegge en toch gelukt haar de diefstal; de Heere laat Zich Zijn Evangelie ontroven, als had Hij het slecht bewaakt. Er is echter niets verborgen, dat niet openbaar wordt (hoofdstuk . 10: 26). Tot vertroosting van Jaïrus en van alle gelovigen moet de zaak aan het licht, moet de dievegge tevoorschijn komen, opdat zij het door haar ontvreemde goed als een rechtmatig eigendom ontvange. Hoe is het nu met de gehele zaak gegaan? Waren er misschien in de mantel van Christus bijzondere krachten verborgen? Dat moet wel het geval geweest zijn, maar niet, omdat de mantel zelf de krachten had, maar omdat Christus de mantel aan had. Hadt gij nu nog de mantel, die zou u niet meer baten dan uw eigen mantel; want Christus heeft Zijn hulp en Zijn belofte aan geen mantel of rok verbonden. Toch hebben wij rok en mantel nog tot op de huidige dag, niet die, welke de wevers voor Hem gemaakt hebben, maar die, welke Hij zelf heeft gemaakt, die die krijgsknechten onder elkaar verdelen, en die geen mot verteert. Dat zijn Zijn heilig Evangelie en Zijn sacramenten, waarin alle zondaars om niet en uit genade vergeving van zonden en eeuwig leven aangeboden en geschonken wordt. In dit kleed bevindt Zich de Heere Jezus zeker en te allen tijde, en Hij heeft Zijn vergeving daarbij gevoegd, opdat daarvan krachten van leven zouden uitgaan.

In Zijn kleed (woord en sacrament) wordt de Heere nog heden door de naam-Christenen gedwongen en gedrukt, zonder wat deze de kracht van de Heiland ontvangen (Mark. 5: 31 Luk. 8: 45), maar waar een naar genade hongerende ziel Zijn kleed aanraakt, daar gaan de krachten van het eeuwige leven in haar over.

Op hetzelfde ogenblik, dat de Heere Zich aan Zijn gewaad voelde getrokken, had het oor van Zijn Geest in die aangrijping de noodkreet gehoord van een lijdende en vertrouwende ziel. Dat Zijn kleed de oorzaak van de heling, de werktuigelijke geleider van de geneeskracht was, van dit alles zeggen de Evangelisten ons niets. Maar door het aanraken van Zijn kleed kon men even zowel genezing deelachtig worden, als elders door het vastklemmen van Zijn uitgestrekte hand, als bij Hem slechts de wil, bij de lijder het geloof was te vinden. Er is dus volstrekt geen reden voor, wanneer sommigen, die de wonderen uit het magnetisme verklaren willen, dit verhaal boven alle andere te hulp roepen. En waarom laat de Heere haar tevoorschijn treden? Opdat zij van het denkbeeld van een magische tot dat van een gewilde werking van de Heere teruggebracht zou worden. Opdat zij de kracht van haar geloof door gehoorzaamheid tonen zou. Opdat zij getuige van Jezus' wonderkracht zou worden voor de vergaderde schare, die Zijn eigen verzekering, dat er kracht van Hem uitgegaan was, wellicht als grootspraak veracht zou hebben, zo niet het levend bewijs van die werkzaamheid onder hen ware tevoorschijn getreden. Opdat zij eindelijk in Zijn goedkeuring het loon van haar geloof ontvingen en voor alle volgende eeuwen tot bewijs zou strekken, dat de Heere het geknakte riet niet verbreekt en dat, wie zich innig met Hem verenigt, al is het ook onder

onvolkomen vormen, kracht zal voelen uitstromen van het verheerlijkt Hoofd van de gemeente.

De kracht, die zich ook lichamelijk meedeelt, gaat nochthans niet zonder Zijn wil uit; deze wil is steeds bereidvaardig, staat voor ieder, die gelovig tot Hem nadert, als vanzelf open, en dat is de grond, waarom datgene gebeuren kon, wat hier gebeurde. Verder niet zonder Zijn weten, zoals aanstonds bewezen wordt: het aanraken, dat de kracht tot zich heeft getrokken, gebeurde voor Hem ongetwijfeld onverwachts, maar Hij bemerkt het terstond en wel met vreugde over het geloof, waardoor Hij Zich zeer graag zo laat aanraken. Slechts door het geestelijke rapport kan men die geestelijke lichamelijke kracht deelachtig worden; al het volk dringt en drukt Hem zonder zo'n rapport, maar de aanraking van Zijn gewaad, dat zij geheel beschroomd nauwelijks aanvat, geneest de zieke, omdat zij het geloof heeft om genezen te worden. Een treffend beeld voor de grote menigte en de kleine kring rondom Jezus! Uw geloof, uw aanraken in het geloof, heeft u geholpen, geenszins alleen het aanraken of Mijn kleed! (R. STIER).

23. En toen Jezus, na nog een ander voorval, dat men in Mark. 5: 35vv. Luk. 8: 49vv. kan nalezen, in het huis van de overste kwam en dadelijk bij het intreden in het voorportaal zag, hoe de pijpers, de fluitspelers 10: 2") reeds aanwezig waren, en de woelende schare, deels klaagvrouwen, deels vrienden en bloedverwanten, tot het bestellen van het lijkje had samengeroepen 3: 21").

De Joden waren gewend over een dode allerlei soorten van rouw te bedrijven, met wenen, kermen, op de borst slaan en ander misbaar te maken. Ook zong men treurzangen en huurde daartoe klaagsters, vergel. Jer. 9: 17 Deze worden hier bedoeld, wanneer Mattheus spreekt van de woelende schare. Verder had men mensen, die op de pijpen bliezen en het treurgezang met een dof geluid vergezelden.

24. Zei Hij tot hen: Vertrekt, gij zijt hier niet op de juiste plaats, want het dochtertje is niet dood, zodat men het ter aarde zou moeten bestellen, maar het slaapt en zal tot een nieuw leven ontwaken (Joh. 11: 11vv.). En zij, menende, dat Hij van een gewone slaap sprak, lachten Hem uit, want zij wisten wel, dat zij werkelijk dood was (Luk. 8: 53).

De Heere spreekt op goddelijke wijze en in hemelse taal; maar zij, slechts ziende wat voor ogen is, lachten Hem uit, terwijl zij Hem zouden hebben aanbeden, als zij Hem hadden verstaan.

De dood van de gelovigen is slechts een slaap en God zal ze zo zacht opwekken, als men iemand uit de slaap opwekt, maar de ongelovige komt deze zalige en troostvolle leer belachelijk en ongerijmd voor (2 Petrus . 3: 3vv. Hand. 17: 18, 32; 1 Thessalonicenzen. 4: 13).

De slaap is een soort van scheiding tussen ziel en lichaam, en de dood is ook zo'n scheiding, maar een gehele; maar de ziel keert terug en wordt weer meester in het dode lichaam, zoals 's morgens in de slapende. Wanneer de moeder 's morgens het slapend kindje roept, wordt de

ziel in het lichaam weer meesteres en het vrolijke leven van de vorige dag begint. Zo roept de Heere Zijn doden en de zielen haasten zich weer naar de geliefde woning en het blijde leven begint. Geen moeder wekt de kinderen zo gemakkelijk uit de nachtelijke slaap, als de Heere de doden van de doodsslaap. Voor Hem zijn Zijn heiligen slapende; morgenrood is boven de graven, en de kerkhoven zijn velden, waarop een onsterfelijke hoop bloeit. In de bedeboeken van onze vaderen vindt men soms gebeden, die als opschrift hebben: "om de taal van het Evangelie over de dood te verstaan. " Deze gebeden zijn zeker niet overtollig, men ziet het hier bij het volk, dat Jezus uitlacht, omdat het, van de dood van het kind overtuigd, van mening was, dat Hij met Zijn zoet zingen van de slaap de dood, die onloochenbaar had plaatsgehad, wilde loochenen. Men ziet dat echter ook aan die uitleggers, die uit de woorden van Jezus opmaakten, dat het volk ongelijk had gehad en het kind niet was gestorven. Die armzalige, ellendige Schriftverklaarders! Zij menen door hun verklaren een bewijs voor de Godheid van Christus weg te nemen en het is toch duidelijk te zien, dat zij een ander bewijs voor Zijn godheid gaven, wanneer zij gelijk hadden. Alles meent en gelooft, dat het kind dood is, wanneer nu Hij alleen onder allen, voordat Hij het kind gezien heeft, weet, dat het slaapt, dan is Hij immers alwetend.

25. Toen nu de schare door een scherper woord uit het huis gedreven was, omdat het aan de vriendelijke aanwijzing (vs. 24) geen gevolg wilde geven, ging Hij, vergezeld door Petrus, Jakobus en Johannes, en bovendien de vader en de moeder met zich nemende (Mark. 5: 37, 40), in de kamer waar het dochtertje lag en greep hare hand en sprak: Talitha Kumi d. i. Dochtertje, Ik zeg u, sta op; en het dochtertje stond op en wandelde, en haar ouders ontzetten zich met grote ontzetting en Hij gebood hun zeer, dat niemand dat zou weten, en zei dat men haar te eten zou geven.

Dat zijn met het dochtertje zes personen en de Heere is de zevende - een gelovige gemeente naar het getal van God. In deze gemeente wil de Heere Jezus Zijn woord waar maken, dat het dochtertje slaapt, want Hij wil het opwekken; slechts aan haar wil Hij Zijn heerlijkheid openbaren, omdat zij in Hem gelooft.

Het huis was nu stil en eenzaam geworden. Twee zielen stonden gelovig en hulp smekend naast het meisje als twee treurkaarsen, de vader en de moeder; maar de Heere zag Zijn gemeente door Zijn drie vertrouwde vrienden vertegenwoordigd. Nu volgde de plechtige opwekking. Het "Talitha Kumi" heeft Petrus en door hem Markus in zijn oorspronkelijke kracht getroffen, zodat het door hun mededeling voortklinkt tot aan het einde van de wereld.

Was het, zo zou men bij de opwekkingen uit de dode, die de Schrift vertelt, kunnen vragen, was het niet wreed een, die reeds in de zaligheid was ingegaan, in het lijden van het tijdelijke terug te brengen? Voorzeker! Hiertegen is op te merken, dat het wezen van de zielen van het bewustzijn onderscheiden is; het bewustzijn, de herinnering kan voor enige tijd ophouden, zonder dat de substantie van de zielen verandert. Wanneer de gemagnetiseerde in zijn slaap valt, breekt een begonnen periode dikwijls plotseling af, en wanneer hij, misschien een uur daarna, uit de slaap ontwaakt, zet hij het woord en de syllabe voort, waar hij was blijven staan. Hij weet dan van de toestand van de ziel tussen die beide niets meer, terwijl hij in de toestand van de magnetische slaap alles en nog meer wist, dan in de gewone toestand. Op een

dergelijke wijze zal de toestand zijn bij gehele ontbinding van de ziel van het lichaam. In die toestand zijnde, overziet zij de toestand van dit gewone leven, maar niet omgekeerd. Ons komt daarom die toestand van ontbinding van het lichaam, omdat wij er niet in kunnen zien, voor als een ontslapen zijn, evenals men ook de toestand van relatieve losmaking van de ziel van de gewone lichaamsorganen in het magnetisme een magnetische slaap noemt, hoewel de slapende daarbij rondgaat en spreekt.

De genadige wil van Jezus, die Hij op de bede van Jaïrus opvatte om hem zijn dochter terug te geven, heeft de dood krachteloos gemaakt en aanstonds in een slaap veranderd; daarom kan Hij ook tot degenen, die Hij van het klaaghuis wegdrijft, zeggen, dat het dochtertje slaapt; want er was dadelijk geen meerdere reden om te klagen, dan anders de slaap zou veroorzaken. Tevens verhinderde dit, wat de Heere ook wilde, dat Zijn daad zo openbaar werd gemaakt. Daarmee zal dan ook het bevel in verband staan, om de weer levend gewordene te eten te geven; zij moeten haar aanzien en behandelen, alsof zij slechts op dezelfde wijze van de dood was opgewekt, alsof zij van een ziekte was genezen.

Niemand zou dat hebben kunnen doen, dan Hij, die eens de mens schiep, en die alle macht heeft in hemel en op aarde.

26. En dit gerucht, het gerucht van deze wondervolle, eerste dodenopwekking, ging uit ondanks Zijn verbod, door dat gehele land, door die gehele landstreek.

Bij de menigte van zieken en ellendigen van alle soort, die dagelijks door Jezus genezing en gezondheid verkregen, was de gezondmaking van een zieke niet meer iets zo bijzonders, dat Zich daarvan een gerucht over het gehele land verspreidde, maar de opwekking van een dode was iets nieuws en groter dan alles, wat Hij tot hiertoe had gedaan. "Hij heeft nu zelfs een dode opgewekt!" zo klonk het in die gehele landstreek.

Hartroerend is de geschiedenis van de jongeling te Naïn; de dodenopwekking van Lazarus brengt ons op de knieën en op het aangezicht; maar wat een wonderbare aantrekkelijkheid van de liefelijkheid en aanminnigheid van Christus heeft de opwekking van Jaïrus’ dochtertje boven de beide andere geschiedenissen. Het is even alsof men van een sterven en opstaan onder bloemen en lenteadem las. Zelfs op het aangezicht van de Heere ziet men niet de strenge ernst als daar bij de opwekking van Lazarus, zelfs niet als bij de jongeling te Naïn. Wij vinden Hem vriendelijk handelen met het jeugdige kind, en een liefelijkheid is over Zijn handelen verspreid, nu Hij een jeugdige ziel opnieuw aan het jeugdige lichaam wil toevertrouwen, als toen Hij sprak: "laat de kinderkens tot Mij komen. "

VII. Vs. 27-34. Twee genezingen besluiten de van hoofdstuk . 8: 18 in ogenschouw genomen afdeling uit het eerste jaar van Christus’ werkzaamheid in Galilea. "De eerste vond plaats, om zo te zeggen, aan de poort van het hemelrijk, de andere aan de poort van de hel. " De eerste gebeurt aan twee blinden, die Jezus luid als de Messias, de Zoon van David belijden, wat tot hiertoe nog niemand had gedaan; de andere geschiedenis spreekt van een stomme, bij wie geen organisch gebrek, maar demonisch bezeten zijn, de oorzaak van de ellende is. Zoals daar de grond gelegd wordt tot de oplossing, die door het land verbreid wordt: "Er is nooit iets

dergelijks in Israël gezien", zo wordt hier het begin gemaakt met het woord, dat van Farizeeërs uitging: "Hij werpt de duivels uit door de overste van de duivels. " Daarmee hebben wij dat tijdpunt bereikt, waartoe de Evangelist boven in hoofdstuk . 4: 23vv. door een algemeen overzicht dadelijk als tot een toppunt van Christus' werkzaamheid in Galilea leidde, d. i. de tijd, waarin de Heere bij een verder rondtrekken door het land de bergprediking heeft gehouden 5: 1).

27. En toen Jezus van daar, uit het huis van Jaïrus voortging naar het huis, waar Hij zelf te Kapernaüm Zijn woning had (hoofdstuk . 8: 14vv.), zijn Hem onder het volk, dat Hem vergezelde, twee blinden gevolgd, roepende, omdat zij uit de gesprekken van de menigte hadden vernomen, welke wonderen zo-even plaatsgevonden hadden, en met geestelijke blik aanstonds opmerkten, wie zij hier voor zich hadden (hoofdstuk . 12: 23; 21: 9, 15; 22: 42vv.), en zeggende, hun bede voor de eerste
maal in de later meermalen voorkomende (hoofdstuk . 15: 22; 20: 30vv.) woorden kledende: Gij, Zoon van David, ontferm U over ons. 1) De Heere vermeed, niet zonder reden, aan deze aanspraak in aanwezigheid van het volk gehoor te verlenen. 2)

1) Mooie belijdenis, mooie eenvoudige, niets bepalende en toch alles zeggende bede, waarmee deze blinden, de eerste, die ons in de Evangelische geschiedenis voorkomen, Zich tot de Heere wenden! Ook zij hebben het gerucht van Jezus van Nazareth, dat toen reeds van stad tot stad en van land tot land was doorgedrongen, vernomen en zijn tot de overtuiging gekomen, dat deze Jezus van Nazareth, Davids Zoon is, de Zoon van David, die David zijn Heere noemde (Ps. 110: 1), op wie Israël sinds Davids tijd wachtte, wie de goddelijke woorden het eeuwige koninkrijk en het eeuwige priesterschap toekenden, de Christus Gods, de Messias. Hoe die overtuiging ook in hen moge ontstaan zijn, voor hen was het moeilijker tot haar te komen, dan voor de zienden, die konden wandelen, waarheen zij wilden, die de daden van de Heere zagen, die Hemzelf, Zijn aangezicht, en in dit aangezicht de trekken konden zien van Zijn hemels wezen, dat geen eer van deze wereld begeert en behoeft, en geen bedrog en geen misleiding kent. Wat zij erkennen, dat is diep en levend in hen en zij zijn in hun blindheid onafhankelijker van de wereld rondom hen, die zij niet zien. Het gaat hun niet aan, of reeds de Hoge Raad te Jeruzalem, of de Farizeeën en de meerderheid onder het volk Jezus voor de Messias erkend en verklaard hebben of niet - genoeg, zij erkennen Hem als deze, en als zodanig roepen zij Hem uit. Niet als van een profeet, maar als van de vertroosting en de zaligheid van Israël (Luk. 2: 25, 38) verwachten en begeren zij hulp van Hem.

Jezus hield hier niet stil; Hij mocht niet in het openbaar op dat geroep van een zo vroegtijdige verering acht geven, want wanneer Hij hun openlijk gehoor had gegeven, zou waarschijnlijk een opstand van de Galileeërs in de naam van de Davidszoon beslist zijn ontstaan.

28. En toen Hij in het huis van Petrus gekomen was, kwamen, terwijl het volk zich verwijderde, de blinden tot Hem, 1) omdat zij zich niet lieten terughouden door het schijnbaar geen acht geven op hun begeerte. En Jezus, nu ook van Zijnzijde tot hulp gereed, 2) zei tot hen: Gelooft gij, dat Ik dat, wat gij van Mij wenst en verwacht, doen kan? Zij zeiden tot Hem: Ja Heere! want Gij zijt toch degene, waarvoor wij U erkend en beleden hebben, de Zoon van David.

1) Dat de blinden Hem in Zijn woning volgden, schijnt op zichzelf reeds iets wonderbaars te hebben: waar Christus hen voorging, konden zij de weg vinden, als wanneer een lichtstraal voor hen had geschitterd (Joh. 8: 12).

2) Dat Christus de blinden niet reeds vooraf heeft genezen, maar hen laat volgen, roepen en bij Zich in huis komen, daarmee wil Hij leren, dat het geloof aanhoudend, onwankelbaar, onvermoeid en dringend moet zijn; het mag niet ophouden, want schaamte in de nood is, zoals een spreekwoord zegt, nadelig huisraad.

29. Toen raakte Hij, hun bekentenis bevestigende, met Zijn almachtige handen, hun ogen aan, zeggende: U geschiede naar uw geloof. (hoofdstuk . 8: 13).

Het is een grote troost voor oprecht gelovigen, dat Jezus Christus hun geloof kent. Hoewel anderen het niet onderscheiden, hoewel zij het bij zichzelf betwijfelen, het is bekend bij Hem. Zij, die zich tot de Heere Jezus wenden, zullen ontvangen, niet overeenkomstig hun meningen, noch overeenkomstig hun erkentenis, maar naar hun geloof. Ongelovigen kunnen niet verwachten enige gunst bij God te zullen vinden, maar oprecht gelovigen mogen zeker zijn, dat zij al die genade zullen vinden, die in het Evangelie is aangeboden. Onze zegen zal toenemen of verminderen, naarmate ons geloof sterker of zwakker is.

31. a) Maar zij, uitgegaan zijnde uit het huis waarin het gebeurde in stilte had plaatsgehad, hebben Hem, als de Zoon van David, of de Messias van Israël, waarvoor zij nu Zijn eigen getuigenis in handen hadden, ruchtbaar gemaakt door dat gehele land, waardoor de Heere genoodzaakt werd tot een nieuw op reis gaan te besluiten (hoofdstuk . 5: 1).

a) Mark. 7: 36

Hoewel wij moeten oordelen, dat het beter zou geweest zijn, wanneer zij aan het woord van de Heere gehoorzaam waren geweest, zo kan men het toch niet zonder welgevallen en vreugde lezen, dat zij alzo deden. Zij konden ook in hun mate zeggen (2 Kor. 5: 13vv.): "Zijn wij uitzinnig, wij zijn het voor God, want de liefde Christi dringt ons. " De vreugde over de komst van de Zoon van David, en dat zij Hem als de goddelijke Helper hadden leren kennen, was in hen te sterk; zij moesten het uitspreken en meedelen. - Het zwijgen wordt nog moeilijk voor allen, die ondervinden, dat het Evangelie een kracht van God is tot zaligheid, en hoewel zij ook menigmaal op ongeschikte plaatsen en op mingepaste wijze spreken, zo kan men toch op hen niet toornig worden omwille van de liefde en van de kracht van de waarheid.

32. Toen deze beide door Christus genezen blinden, nu uitgingen uit het huis, ziet, zo brachten zij, mensen uit het volk, dat eerst (vs. 27) begonnen was uiteen te gaan, tot Hem, een mens, die stom en door de duivel bezeten was, d. i. hij was stom ten gevolge van het bezeten zijn, niet van natuurlijk lijden.

Kan iemand door een idée fixe, dus ten gevolge van een ziekte van den geest, of gebrek in het zenuwleven stom zijn, zo kan het ook zijn door bezetenheid; want met het zenuwleven, zoals wij bij hoofdstuk . 8: 28vv. ontwikkeld hebben, hangt het bezeten zijn op het nauwst samen.

Daarom mag men echter geenszins de ziekte van de mens, waarover hier gesproken wordt, tot een psychische overweldiging door een boze geest maken, en die ongeveer zo verklaren: "de demonische toestand van de mens was zo, dat hij meende niet te mogen of te kunnen spreken, zijn demon wilde het niet toelaten, dus evenals bij die waanzinnigen, die door een idée fixe verhinderd zijn om uit te gaan, of iets dergelijks; " integendeel zijn de meeste demonische ziekten, die de Schrift vermeldt, van fysische aard en bestaan in magisch gebonden zijn van op zichzelf gezonde organen. Zoals hier en bij de blinde in hoofdstuk . 12: 22 die tevens doofstom is. Demonen hebben partieel bezit van hun lichamen genomen en zich in hen genesteld; uit dit bezit en die verblijfplaats verdrijft de Heere hen door exorcisme. Van zuiver fysische aard is ook de in Luk. 13: 11 vermelde achttienjarige ruggegraatsverlamming van een vrouw, bij wie de uitdrukking "een geest van de ziekte" geen persoonlijke geest bedoelt, maar alleen de geheime macht van de ziekte betekent, want de genezing volgde hier door handoplegging, niet door exorcisme. Evenzo is ook de ziektebeschrijving van degene, die van de jeugd af maanziek was en die de Heere, komende van de berg van de verheerlijking (hoofdstuk . 17: 14vv. Mark. 9: 14vv. Luk. 9: 39vv.) genas, zonder eigenlijke psychische verschijnselen. De symptomen bestaan in krampachtige bewegingen, angstig schreeuwen, schuimen van de mond, tandenknarsen, wentelen op de grond, gedwongen vallen met levengevaar, daaropvolgende afmatting of verstijving (Mark. 9: 18). Deze in het algemeen aan de epilepsie en maanziekte eigen kentekenen vergezelden vaak de doofstomme, in wie de Heere (zoals de vorm van exorcisme aanwijst (Mark. 9: 25): "Gij stomme en dove Geest! Ik beveel u, ga uit van hem, en kom niet meer in hem") de hoofdzaak van de ziekte en het inwonen van de demon opmerkt. Daarentegen openbaart zich de demonische ziekte niet slechts in fysische maar tevens in psychische verschijningen en wordt tot een volledig bezeten zijn bij de demonische te Gadara (hoofdstuk . 8: 28vv.). De ziektevorm bij een eigenlijk bezetene wordt dan daardoor volkomen, dat de demon of de demonen met geheel verdringen van de eigen macht van de mens, of direct zich bedienen van de menselijke organen, of onmiddellijk uit hem spreken (hoofdstuk . 8: 29, 31 Luk. 4: 34 Mark. 1: 26 Luk. 4: 41; 8: 2, 30 Hand. 19: 15). Dat het geesten waren, die uit zulke zieken spraken, bleek daaruit, dat het uitgesprokene een boven de graad van kennis van de toenmalige mensen verheven, heldere blik op Jezus’ persoon en werk openbaarde, en dat het boze en onreine geesten waren bleek daaruit, dat zij niets met Jezus te maken wilden hebben en dat Zijn nabijheid de razernij van de bezetene deed toenemen, zodat deze zelf vreest voor de verhoging van de kwelling, die bij het volbrengen van de genezing plaatsheeft (Mark. 5: 7vv.).

33. En toen de duivel, de boze geest, die de stomme tot hiertoe in zijn macht had, uitgeworpen was, sprak de stomme, als een, die nu weer over de leden van zijn lichaam macht had. En de scharen, zo velen als er van dat wonder ooggetuigen waren geweest, verwonderden zich, zeggende: Er is nooit iets dergelijks in Israël gezien!

De macht van Jezus over de demonen achtten zij hoger dan alle wonderen van de profeten; zij zagen daarin een kracht, die zich niet alleen de materiële wereld in haar elementen en werkingen onderwerpt, maar ook in het onzichtbare de hand slaat en de geesten van de duisternis gebiedt.

34. Maar de Farizeeën, toen zij van dit buitengewoon wonderwerk van Jezus en tevens van het oordeel van het volk over zo’n teken hoorden, zeiden, van de lastering in hun binnenste (vs. 3) tot de lastering in woorden, eerst achter de rug van de Heere, dan zelfs in misdadige beschuldiging voor Zijn aangezicht, overgaande (hoofdstuk . 12: 24): Hij werpt de duivels uit door de overste van de duivels, Hij staat in verband met de eigenlijke duivel, en deze geeft Hem de macht om de mindere duivels of demonen op een wijze te gebieden, dat zij moeten gehoorzamen.

Hier ziet gij tweeërlei scholieren, namelijk het volk, dat gelooft en God looft, en de Farizeeën, die zich aan Hem ergeren en Hem lasteren. Evenzeer als het volk Zijn daad verheft, evenzeer woeden en razen de Farizeeën en schrijven zij het niet slechts de duivel, maar de overste van de duivels toe, opdat zij Christus als de allergrootste booswicht onder alle mensen verdacht maken. Dat is de aard van de wereld: hoe meer de genade van God wordt geprezen, des te meer moet deze leer ketters en duivels zijn. Christus zwijgt hier echter stil en weerlegt hen niet, zoals Hij in hoofdstuk . 12: 25vv. doet - misschien omdat de Farizeeën niet aanwezig waren, maar afwezig (vgl. Joh. 5: 6; 9: 16, 24), nadat zij van deze wonderen hadden gehoord, Hem zo gelasterd hebben.

Het is opmerkelijk, dat de Farizeeën juist tweemaal bij de genezing van een demonisch stomme (behalve hier ook in hoofdstuk . 12: 22vv. Luk. 11: 14vv.) de Heere verwijten, dat Hij met behulp van de duivel de demonen uitdreef; waarschijnlijk waren dit echter juist wonderen van genezing, die zij met bijzondere ijverzucht beschouwden, omdat zij boven het vermogen van hun eigen exorcisten (hoofdstuk . 12: 27) oneindig ver verheven waren.

Zoals reeds aan het slot van de inleiding tot deze afdeling is opgemerkt, zijn wij nu tot die tijd gekomen, dat de Heere Jezus de bergprediking heeft gehouden. Na de beide hier meegedeelde genezingen, die in tweeërlei opzicht geruchtwekkend waren voor de vrienden zowel als voor de vijanden, verliet Hij de stad Kapérnaüm wederom voor enige dagen en begon Hij, evenals in hoofdstuk . 8: 18vv. naar het zuidoosten, zo nu naar het zuidwesten een reis en kwam aan het einde van de maand september in de landstreek van Kurun Hattin. Niet alleen liep nu het jubeljaar van de herfst 27 tot 28 na Chr. ten einde wat de tijd aangaat, maar het had ook in de loop van de twee jaar, sinds eerst Johannes de Doper zijn werkzaamheid in de herfst van 26 geopend had en vervolgens Jezus diens voorbereidende werkzaamheid sinds Pinksteren van 28 onder tekenen en wonderen had voortgezet, ook innerlijk een scheiding veroorzaakt, zoals die in vs. 33vv. openbaar wordt, waar sommigen zeggen: "Er is nooit iets dergelijks in Israël gezien, " en de anderen lasteren: "Hij werpt de duivels uit door de overste van de duivels. " Nu gaat de Heere ertoe over, om door het kiezen van twaalf apostelen de kern van een nieuwtestamentische gemeente rondom Zich te verzamelen, die in het vervolg in de plaats van het Hem verwerpende Israël naar het vlees moest treden en ons in een langere rede de grondstellingen, die in betrekking stonden tot het door Hem te stichten hemelrijk, in tegenstelling tot de Farizeeën en Schriftgeleerden te ontwikkelen.

I. Vs. 35-hoofdstuk . 11: 1. (zie). Terwijl de Evangelist de tijdruimte van een half jaar, die op de bergprediking volgde, tot in de nabijheid van het Paasfeest van het jaar 29 slechts in het algemeen beschrijft, zonder bijzonderheden daaruit te berichten, omdat die tijd enigszins een

gesloten tijd was, waarin de werkzaamheid van Christus in het leren en wonderen doen binnen bepaalde perken bleef, verplaatst hij ons spoedig naar het einde van deze tijd, wanneer wij de Heere weer in het land zien rondtrekken, vergezeld door grote mensenmenigten, die Hem volgen. Reeds is de drang van de ellende bij Hem zoveel groter geworden, dat Hij, de enige Helper, Zich in de kracht van Zijn Geest door Zijn Apostelen moet vermenigvuldigen, om ook in die velen de enige Helper te blijven. Zo volgt dan de eerste uitzending van de discipelen, ingeleid door een lange rede ter instructie, die slechts in haar begin op deze voorgenomen reis betrekking heeft, maar spoedig tot een onderrichting wordt omtrent de roeping van de discipelen in het algemeen en de gehele Apostolische werkzaamheid in ogenschouw neemt om de grondstellingen daarvan vast te stellen en voor te bereiden op het lijden van de vervolging, dat deze meebrengt. Nadat Jezus vervolgens de discipelen heeft laten gaan, trekt Hij Zelf met het Hem vergezellende volk Zijn weg voort.

35. a) En Jezus omging dadelijk na de beide in de vorige afdeling vertelde genezingen zo ook later, toen Hij de bergrede gehouden en weer twee genezingen gedaan had (hoofdstuk . 5: 1-8, 13), gedurende de volgende zes wintermaanden van het begin van oktober 28 tot het einde van maart 29 na Chr. , al de steden en gehuchten, in Galilea, lerende in hun synagogen, of huizen van godsdienstig samenzijn, en predikende het Evangelie van het koninkrijk van God, dat nu nabij was gekomen (hoofdstuk . 4: 17), en genezende elke ziekte en elke kwale onder het volk, waar Hem slechts enig gebrek of enige ziekte ontmoette.

a) Mark. 6: 6 Luk. 13: 22

Het zijn bijna dezelfde woorden, die wij in hoofdstuk 4: 23 aantroffen. Daar nu waren beide reizen van de Heere bij elkaar genomen, die Jezus deels na Zijn eerste vertrek van Kapérnaüm 3-4 maanden lang ondernam (Luk. 4: 43vv.), deels ongeveer gedurende acht dagen na de lastering van de Farizeeën (vs. 34) maakte. Hier is daarentegen een derde reis bedoeld, die verbonden was met de geschiedenis van de hoofdman te Kapernaüm (hoofdstuk . 8: 5vv.). Evenals nu daar op de tweede van de beide tezamen genomen reizen de roeping van de twaalf Apostelen volgde (Mark. 3: 13vv. Luk. 6: 12vv.), zo volgde hier op derde reis de uitzending van de twaalven (Mark. 6: 7vv. Luk. 9: 1vv.). Daar had Jezus de ervaring opgedaan, dat onder het Verbondsvolk van het Oude Testament reeds een scheiding was ontstaan tussen de grote menigte, die niet geloofde, maar zich verhardde en de overgeblevenen naar de verkiezing van de genade (Rom. 11: 5). Daaruit verzamelde Hij nu de kern van een nieuwe gemeente in Hem, "die met Hem zouden zijn" (Mark. 3: 14), twaalf in getal, om het gehele volk in zijn twaalf stammen te vertegenwoordigen. Hier daarentegen, terwijl de nood van het volk zich steeds meer in zijn onmetelijke grootte voor Hem ontvouwde, breidde Hij Zijn armen uit, Zich vermenigvuldigende in het meewerken van de twaalven, en Hij zond ze uit, om te prediken en te genezen (Mark. 3: 14vv.). Wanneer het nu opmerkelijk kan voorkomen, dat volgens onze opvatting van de Evangelische geschiedenis in vs. 35-38 een tijdruimte van niet minder dan 6 maanden slechts in het algemeen gekarakteriseerd, en naar de hoofdzaak, zonder enig bijzonder bericht over Christus’ leren en werken beschreven is, zo zal het in het oog vallende spoedig verminderen, wanneer wij meedelen, dat in die tijdruimte de winter of de regentijd valt 26: 5), wanneer reizen door het land voor een groot deel onmogelijk waren, en de Heere dus met Zijn discipelen meer tot het bijzondere leven genoopt was. Zo valt ook

de tussentijd van 15 weken, die wij tussen de geschiedenissen in Mr 1. 35-39 Lu 4. 42-44 en aangenomen, in het allerheetste jaargetijde, toen de hitte voor een groot deel onverdraaglijk was. Het blijkt dus, dat onze berekeningen van de chronologie ook bevestigd worden door de toestand van het klimaat in Palestina. Met de voor ons liggende plaats bevinden wij ons nu in die tijd van het jaar 29 na Chr. , toen de late regentijd eindigde. Nadat de Heere ongeveer in okt. van het jaar 28 Zijn werk nog verricht had, vervolgens Zijn openbare werkzaamheid gedurende verscheidene maanden had geschorst, opende Hij die weer in het einde van februari en trok Hij in het land rond tot Pasen. Het naderende Paasfeest, toen nu spoedig de feestvierenden de reis naar Jeruzalem aanvaardden, gaf Hem aanleiding om de twaalf discipelen uit te zenden, die zich dan gemakkelijk onder de feestgenoten konden vermengen en de ene na de andere feestkaravaan konden aanspreken, om haar boodschap van zaligheid uit te voeren; zo raakte deze naar Jeruzalem, terwijl de Heere ditmaal in Galilea achter bleef.

36. a) En Hij, de scharen ziende, die Hem in grote menigte waren nagetrokken, werd innerlijk met ontferming bewogen, 1) omdat Hij wel begreep, wat die mensen zo drong. Hij werd bewogen over hen, omdat zij vermoeid warenvan degenen, die in die tijd op de stoel van Mozes zaten (hoofdstuk . 23: 2), over hen, die bij hun zielenhonger zonder het brood des levens waren gelaten, dat hun lafenis en verkwikking had kunnen bieden, en verstrooid, verwaarloosd, aan hun ellende prijs waren gegeven, a) zoals schapen, die geen herder hebben, 2) en zonderverzorging en leiding moesten omkomen.

a) Jer. 23: 1 Ezechiël. 34: 2 Mark. 6: 34

1) Hoe het komt, dat met de hulp van de Heere de nood schijnt toe te nemen? 1) de hulp brengt de nood aan het licht;
2) zij geeft moed, om zich te openbaren.

2) Afgewend van het natuurlijke, vrije gebruik en genot van het levende woord van God, dat de ziel verkwikt, beladen met wetten en voorschriften van elke soort, gebonden door de bevelen van de oudsten, verward in nietige vragen en woordenstrijd en schooltwist, dat het verdorven verstand op de baan had gebracht, lag het volk neer als een mens, die in het zand naar een bron graaft en er geen vindt, of als een schaap, dat, aan zichzelf overgelaten, tevergeefs in de woestijn naar een weide zoekt. Wat nog alleen was overgebleven was een stil, nauwelijks zichzelf bewust, nauwelijks zich uitsprekend smachten naar verkwikking, licht en troost. Bij dit smachten was menigeen voor waarheid ontvankelijk, en bekwaam om geholpen te worden, maar zij hadden geen herder; wat zij hoorden was de onzachte stem van de drijver en jager, en wat zij deden was het dode werk van eigen gekozen dienst, waarbij zij God niet meer nabij kwamen. De stem van Evangeliserende profeten, de liefelijke stem van de boden, die vrede verkondigen (Jes. 52: 7), klonk niet meer onder dit volk. Het leger van zijn wetgeleerden en schriftverklaarders was in het Farizese muggeziften en lettertwisten, vragen en gissingen, nietswaardige kleinigheden begraven; het ontbrak aan mensen, die, zelf verlicht, met deelneming en barmhartigheid, niet om eigen gewin, zich over het verwaarloosde en verdwaalde volk met herderlijke trouw ontfermden.

Deze twee zaken verwoesten de kerk en het volk van God, allereerst, wanneer zij van het Woord van God worden beroofd, waardoor de kerk gevoed en onderhouden wordt; ten tweede, wanneer zij niet tegen de goddeloze leringen worden verdedigd. Van daar komt het, dat, nadat de leer van de godzaligheid verloren is, de gewetens vol droefheid en smachtende ronddwalen, en in ontelbaar vele sekten en in bijgeloof verlopen, omdat zij genezen willen worden. Is het nu iets zo verschrikkelijks de kudde zonder het woord te laten, wat, meent gij, zal het zijn, wanneer men in plaats van een herder een wolf is, of van een herder een wolf wordt, zoals zij zijn, die niet alleen het woord ter zijde willen stellen, maar ook het tegendeel willen leren en de schapen verteren. En wanneer dat nog er bijkomt, dat zij ook tirannen worden en de vromen omwille van het Woord doden, kan zo'n herder niets meer zijn, dan de duivel zelf; de zodanigen waren toentertijd de Farizeeën en Schriftgeleerden, en nu zijn het de paus en de bisschoppen.

38. a) Bidt dan, omdat het zo niet kan blijven, maar het grote arbeidsveld, dat reeds wit is tot de oogst (Joh. 4: 35), ook vele arbeiders nodig heeft, de Heere van de oogst, Mijn Vader in de hemel, die de dood van de zondaar niet wil, maar wenst dat die zich bekere enleve, dat Hij arbeiders door Zijn Geest verwekke, en de zo verwekten, toegerust met de ware kracht om te werken, in Zijn oogst uitstote, opdat Zijn schuren vol worden.

a) 2 Thessalonicenzen. 3: 1

Wanneer de Heere de discipelen oproept, dat zij de Heere van de oogst moeten bidden, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote, zo wijst Hij door dit Woord de grote, ongekende waarde van het gebed en de voorbede aan, dat Hij op bede en voorbede iets doet, wat Hij anders niet zou kunnen doen; dat op bede en voorbede middelen tot verlichting en tot zegen van anderen zouden kunnen worden aangewend en bespoedigd, die, zo zij zonder dat ook niet geheel achterwege waren gebleven, volgens de heilige inrichting van het rijk van de hemelen, toch veel later zouden gevolgd zijn, en dat bovendien diegenen, die uit barmhartigheid Gods licht en zegen deelachtig zijn geworden en daarin verblijd, liefhebbende en biddende hen moesten gedenken, die nog zonder Christus en dus zonder God en zonder hoop in de wereld, in de duisternis en de ellende zijn gebleven.

Ik weet geen betere raad dan een ootmoedig gebed; alle hogere en lagere scholen kunnen geen bekwame leraars maken, maar alleen de Heilige Geest van de hemel.

Het gebed van de vromen in de gemeente is machtiger dan de bescherming van de kerk door de Staat.

Het woord "uitstoten" toont aan, dat een kandidaat zich niet in het leraarsambt moet indringen, invleien, inkopen, inbedelen, maar in ootmoed de goddelijke roeping moet verwachten, en zich daartoe moet voorbereiden, waartoe in het bijzonder het gebed tot de Heer van de oogst behoort. Het betekent echter ook, dat wanneer men niet iets aards zoekt en vindt, vlees en bloed in dit moeilijk ambt geen behagen hebben, en God zo'n roeping ook naar Zijn goedvinden en niet naar dat van de arbeider inricht.

De mens weerstaat, is nalatig; daarom is er tot dit heilige en moeilijke werk een sterke drang nodig.

"Bidt de Heere van de oogst, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote" - wat betekent dat? Dat betekent: 1) dat Hij uit uzelf arbeiders make en vorme, ieder in zijn kring; 2) dat Hij nog arbeiders moge uitrusten voor Zijn werk, en wel ware arbeiders, in wie Christus een gestalte heeft verkregen, mensen naar het hart van God; 3) dat de gehele Christenheid de schuld moet voldoen, die zij aan de mensheid heeft.

"Ziet hoedanige gebouwen. " Die trotse tempels, die torens, die u als vingers ten hemel wijzen. Wat een arbeid is eraan besteed, wat miljoenen schatten zijn eraan opgeofferd! Dat deden onze vaderen en zij hebben getoond tegenover Rome, dat de strijd van de hervorming tegen het opus operatum niet een gevolg was van luiheid en gierigheid, maar dat de ware opvatting van de leer van de genade de werken overvloediger maakte. Van waar die uitgestrekte bezittingen van kerken en pastorieën en kosterijen, helaas! tot grote schade van de kerk eertijds voor een gedeelte aan de Staat overgedragen? Die hebben onze vaderen geschonken bij hun leven en bij erflating, omdat zij er prijs op stelden, dat het Evangelie verkondigd zou worden. En zij hebben niet alleen dit gedaan, zij hebben begrepen, dat geen gebouwen en traktementen baatten, zo er geen predikers van het Evangelie waren. Zij hebben beurzen gesticht, nu helaas! voor een deel aan jongelingen toegekend, die straks de leer van de vaderen door het slijk zullen halen en zich voorbereiden, om te strijden tegen het grote en heilige doel, waarmee die beurzen gesticht werden. Nederlanders, gij moogt trots zijn op die vaderen, gedraagt u hun waardig! Wij vragen u geen nieuwe gebouwen, al zijn wij geen dadelijke tegenstanders van de collecte voor noodlijdende kerken, geen fondsen tot verhoging van predikantstraktementen, al zijn die op vele plaatsen al te schraal; wij schrikken bij de gedachte, dat wij leraars zullen zien optreden, die om een paar honderd gulden meer gekozen hebben predikanten te zijn, terwijl zij om die paar honderd gulden minder een andere werkkring gekozen zouden hebben. Wij hebben behoefte aan mannen, door edeler beginsel gedreven, aan mannen, die lichaam en ziel hebben overgegeven aan de Heere Jezus Christus. Het is niet voor fondsen van noodlijdende kerken en voor de schraalste predikantstraktementen, dat wij vragen, er zijn dringender behoeften. Wij bidden u niet om geld, opdat wij alleen de renten zouden besteden; voorwaar het is geen tijd om te kapitaliseren, de nood is voor het ogenblik schreiend genoeg, en wie ziet niet aan het teder worden van de tak van de vijgeboom, dat de zomer nabij is. Op het geroep van de Geest en van de bruid: "Kom Heere Jezus, kom haastig" is het antwoord van de Bruidegom vernomen: "ja, Ik kom haastig. " Er is behoefte voor het tegenwoordige. Er zijn jongelingen, die ondanks de schrale traktementen gereed zijn de zware weg op te gaan, jongelingen met edele gaven, met harten voor de Heere Jezus Christus, hun Redder en Zaligmaker.

Persoonlijke arbeid aan de zielen is goed. Geld geven is goed, maar het gebed is het beste. Door het gebed bereiken wij Hem, buiten wie én werk én geld niets zijn. Door het gebed verkrijgen wij de hulp van de Heilige Geest.

37. Toen zei Hij tot Zijn discipelen, opdat deze, die Hij reeds geroepen had, om bij Hem te zijn, en om hen uit te zenden om te prediken (Mark. 3: 14), in zijn gevoel zouden delen, en

opdat Hij in hen het verlangen naar deelneming in Zijn eigen goddelijk werk zou opwekken: a) De oogst van zielen, die geestelijk arm zijn en voor het rijk van God zouden kunnen worden gewonnen, is wel groot, zoals gij ziet aan de menigte van hen, die zich om Mij verdringen, om het woord van God te horen, maar de arbeiders, die de geestelijke behoeften van hen bevredigen, zijn weinig; behalve Mij zijt gij het in de eerste plaats, en ook gij hebt Mij tot hiertoe nog alleen laten werken.

a) Luk. 10: 2

De oogst, het getal van de zielen, die te bewerken zijn, die in het Godsrijk zouden kunnen ingeleid worden, is groot, dat is opwekkend; de arbeiders, die zich het zielenheil van anderen aantrekken, zijn weinige - dat is beschamend.

37. Toen zei Hij tot Zijn discipelen, opdat deze, die Hij reeds geroepen had, om bij Hem te zijn, en om hen uit te zenden om te prediken (Mark. 3: 14), in zijn gevoel zouden delen, en opdat Hij in hen het verlangen naar deelneming in Zijn eigen goddelijk werk zou opwekken: a) De oogst van zielen, die geestelijk arm zijn en voor het rijk van God zouden kunnen worden gewonnen, is wel groot, zoals gij ziet aan de menigte van hen, die zich om Mij verdringen, om het woord van God te horen, maar de arbeiders, die de geestelijke behoeften van hen bevredigen, zijn weinig; behalve Mij zijt gij het in de eerste plaats, en ook gij hebt Mij tot hiertoe nog alleen laten werken.

a) Luk. 10: 2

De oogst, het getal van de zielen, die te bewerken zijn, die in het Godsrijk zouden kunnen ingeleid worden, is groot, dat is opwekkend; de arbeiders, die zich het zielenheil van anderen aantrekken, zijn weinige - dat is beschamend.

38. a) Bidt dan, omdat het zo niet kan blijven, maar het grote arbeidsveld, dat reeds wit is tot de oogst (Joh. 4: 35), ook vele arbeiders nodig heeft, de Heere van de oogst, Mijn Vader in de hemel, die de dood van de zondaar niet wil, maar wenst dat die zich bekere enleve, dat Hij arbeiders door Zijn Geest verwekke, en de zo verwekten, toegerust met de ware kracht om te werken, in Zijn oogst uitstote, opdat Zijn schuren vol worden.

a) 2 Thessalonicenzen. 3: 1

Wanneer de Heere de discipelen oproept, dat zij de Heere van de oogst moeten bidden, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote, zo wijst Hij door dit Woord de grote, ongekende waarde van het gebed en de voorbede aan, dat Hij op bede en voorbede iets doet, wat Hij anders niet zou kunnen doen; dat op bede en voorbede middelen tot verlichting en tot zegen van anderen zouden kunnen worden aangewend en bespoedigd, die, zo zij zonder dat ook niet geheel achterwege waren gebleven, volgens de heilige inrichting van het rijk van de hemelen, toch veel later zouden gevolgd zijn, en dat bovendien diegenen, die uit barmhartigheid Gods licht en zegen deelachtig zijn geworden en daarin verblijd, liefhebbende en biddende hen moesten

gedenken, die nog zonder Christus en dus zonder God en zonder hoop in de wereld, in de duisternis en de ellende zijn gebleven.

Ik weet geen betere raad dan een ootmoedig gebed; alle hogere en lagere scholen kunnen geen bekwame leraars maken, maar alleen de Heilige Geest van de hemel.

Het gebed van de vromen in de gemeente is machtiger dan de bescherming van de kerk door de Staat.

Het woord "uitstoten" toont aan, dat een kandidaat zich niet in het leraarsambt moet indringen, invleien, inkopen, inbedelen, maar in ootmoed de goddelijke roeping moet verwachten, en zich daartoe moet voorbereiden, waartoe in het bijzonder het gebed tot de Heer van de oogst behoort. Het betekent echter ook, dat wanneer men niet iets aards zoekt en vindt, vlees en bloed in dit moeilijk ambt geen behagen hebben, en God zo’n roeping ook naar Zijn goedvinden en niet naar dat van de arbeider inricht.

De mens weerstaat, is nalatig; daarom is er tot dit heilige en moeilijke werk een sterke drang nodig.

"Bidt de Heere van de oogst, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote" - wat betekent dat? Dat betekent: 1) dat Hij uit uzelf arbeiders make en vorme, ieder in zijn kring; 2) dat Hij nog arbeiders moge uitrusten voor Zijn werk, en wel ware arbeiders, in wie Christus een gestalte heeft verkregen, mensen naar het hart van God; 3) dat de gehele Christenheid de schuld moet voldoen, die zij aan de mensheid heeft.

"Ziet hoedanige gebouwen. " Die trotse tempels, die torens, die u als vingers ten hemel wijzen. Wat een arbeid is eraan besteed, wat miljoenen schatten zijn eraan opgeofferd! Dat deden onze vaderen en zij hebben getoond tegenover Rome, dat de strijd van de hervorming tegen het opus operatum niet een gevolg was van luiheid en gierigheid, maar dat de ware opvatting van de leer van de genade de werken overvloediger maakte. Van waar die uitgestrekte bezittingen van kerken en pastorieën en kosterijen, helaas! tot grote schade van de kerk eertijds voor een gedeelte aan de Staat overgedragen? Die hebben onze vaderen geschonken bij hun leven en bij erflating, omdat zij er prijs op stelden, dat het Evangelie verkondigd zou worden. En zij hebben niet alleen dit gedaan, zij hebben begrepen, dat geen gebouwen en traktementen baatten, zo er geen predikers van het Evangelie waren. Zij hebben beurzen gesticht, nu helaas! voor een deel aan jongelingen toegekend, die straks de leer van de vaderen door het slijk zullen halen en zich voorbereiden, om te strijden tegen het grote en heilige doel, waarmee die beurzen gesticht werden. Nederlanders, gij moogt trots zijn op die vaderen, gedraagt u hun waardig! Wij vragen u geen nieuwe gebouwen, al zijn wij geen dadelijke tegenstanders van de collecte voor noodlijdende kerken, geen fondsen tot verhoging van predikantstraktementen, al zijn die op vele plaatsen al te schraal; wij schrikken bij de gedachte, dat wij leraars zullen zien optreden, die om een paar honderd gulden meer gekozen hebben predikanten te zijn, terwijl zij om die paar honderd gulden minder een andere werkkring gekozen zouden hebben. Wij hebben behoefte aan mannen, door edeler beginsel gedreven, aan mannen, die lichaam en ziel hebben overgegeven aan de Heere Jezus Christus.

Het is niet voor fondsen van noodlijdende kerken en voor de schraalste predikantstraktementen, dat wij vragen, er zijn dringender behoeften. Wij bidden u niet om geld, opdat wij alleen de renten zouden besteden; voorwaar het is geen tijd om te kapitaliseren, de nood is voor het ogenblik schreiend genoeg, en wie ziet niet aan het teder worden van de tak van de vijgeboom, dat de zomer nabij is. Op het geroep van de Geest en van de bruid: "Kom Heere Jezus, kom haastig" is het antwoord van de Bruidegom vernomen: "ja, Ik kom haastig. " Er is behoefte voor het tegenwoordige. Er zijn jongelingen, die ondanks de schrale traktementen gereed zijn de zware weg op te gaan, jongelingen met edele gaven, met harten voor de Heere Jezus Christus, hun Redder en Zaligmaker.

Persoonlijke arbeid aan de zielen is goed. Geld geven is goed, maar het gebed is het beste. Door het gebed bereiken wij Hem, buiten wie én werk én geld niets zijn. Door het gebed verkrijgen wij de hulp van de Heilige Geest.

HOOFDSTUK 10.

1. Dit uitzenden van arbeiders in de oogst van Zijn hemelse Vader wilde Hij, als de Zoon in het huis van de Vader (hoofdstuk . 21: 37vv.), voorlopig reeds aanstonds bewerken. En a) Zijn twaalf discipelen, die Hij reeds een half jaar geleden had gekozen, tot Zich geroepen hebbende, 1) heeft Hij hun, opdat zij niet alleen het Evangelie zouden verkondigen, maar ook de ongelukkigen helpen, macht gegeven over de onreine geesten om die uit te werpen en om elke ziekte en elke kwaal te genezen. 2) (hoofdstuk . 4: 23vv. 8: 16vv. 9: 35).

a) Mark. 3: 13 Luk. 6: 18; 9: 1

1) Niet de keuze, maar alleen de uitzending van de twaalven wordt hier verteld.

Deze roeping tot het apostelambt is allereerst nog een voorlopige, beperkt door de tijdsomstandigheden in het koninkrijk van God; de beperkingen kunnen pas later wegvallen, als het werk van de Heere voleindigd is met Zijn hemelvaart, als hun aanschouwen van Hem geëindigd en de Heilige Geest uitgestort is.

2) Jezus komt hier groter en machtiger voor, dan wij Hem in de Evangelische geschiedenis, zo ver wij die tot hiertoe beschouwden, zagen; hoger, rijker, vrijer, in een mate en op een wijze handelende, die wij in het leven van geen profeet vinden, die slechts de Heere en de Zoon van de Vader toekwam. Reeds dit grote getal van discipelen, deze verkiezing van de twaalven en hun benoeming tot Zijn apostelen verheft Hem boven alle profeten, meer nog hun toerusting om uitgezonden te worden, de mededelingen van goddelijke krachten en gaven. De macht, die in Hem is, die de natuur voor Zich buigt, waarvoor ziekte en ellende wijken, waaraan de geesten moeten gehoorzamen, draagt Hij op hen over, deelt Hij hun mee; Hij heeft ze niet maar voor Zichzelf; Hij kan ze geven, aan wie Hij wil. De getuigenis van Hem moet van zijn eerste begin af niet slechts een woord van overreding, maar een van Hemzelf uitgegaan, door Hem gezonden, met Hem in verband staand levend woord zijn, rustende op betoon van Geest en van kracht.

2. De namen nu van de twaalf apostelen, a) wier getal bepaald was naar dat van de stammen van Israël en dus voor het gehele volk bestemd was, zijn opgeteld zoals zij de een na de ander in de nadere gemeenschap van de Heere waren opgenomen 8: 22"), deze: de eerste, Simon, gezegd Petrus, 1) en Andreas, zijn broeder; 2)Jakobus, de zoon van Zebedeus 3) en Johannes zijn broeder. 4)

Discipelen, leerlingen zo heetten destijds de twaalven, in de eerste plaats wegens de verhouding, waarin zij tot Jezus stonden, die naar de wijze van de Joodse Rabbijnen steeds een aantal leerlingen rondom zich hadden, en ten tweede, omdat gedurende het aardse leven van Jezus zij juist voornamelijk van Hem moesten leren. Na de uitstorting van de Heilige Geest droegen zij de naam van apostelen, en de overige Christenen die van discipelen (b. v. Hand. 6: 1vv.) omdat deze van nu aan in de twaalven Jezus zelf hoorden, en in hen de en bedrieglijke leraars van de kerk moesten zien. In latere tijd schijnt de naam van buiten

gebruik te zijn geraakt (Hand. 11: 26); reeds in de brieven komt die niet meer voor, maar in plaats daarvan die van broeders, gelovigen, heiligen, Christenen.

Zij zijn hier nog tezamen als Zijn twaalf uitverkoren discipelen. Nadat hun de macht is verleend zijn zij Zijn twaalf apostelen - een bewijs, dat de meest beslissende verandering heeft plaatsgevonden, hoewel zij daarom niet ophouden Zijn discipelen in de meest bijzondere zin van het woord te zijn.

Het getal twaalf is zonder twijfel niet willekeurig, maar rust op een innerlijke noodzakelijkheid van de hemelse en eeuwige zaken, en dus op goddelijke wijsheid. Wij vinden dit getal dikwijls in de Heilige Schrift bij grote en gewichtige zaken, in het bijzonder bij zulke, die op Israël, op het volk en het rijk van God betrekking hebben 35: 26). Zo komen hier bij een opmerkzame en onderzoekende lezer van de Heilige Schrift makkelijk velerlei vergelijkingen voor de aandacht, die meer of minder tot de zaak behoren en ons winst voor kennis en stichting opleveren. Ten genoege van hen, die van zulke vergelijkingen houden, moge de volgende parallel tussen de patriarchen met de stammen van Israël en de apostelen hier een plaats vinden: Wij vinden in het Oude Testament twaalf patriarchen, lichamelijke stamvaders van het volk van God; in het Nieuwe Testament twaalf apostelen, geestelijke stamvaders van het volk van God. Een patriarch, Jozef, scheen lang verloren te zijn, een apostel, Judas Iskarioth, ging werkelijk verloren (Jozef is echter geenszins voorbeeld van Judas, maar meer van den Heere Jezus zelf. Voor Jozef werden onder de namen van de stammen twee andere geplaatst, Manasse en Efraïm; voor Judas werden twee andere apostelen gekozen, Matthias en Paulus. Onder die eerste twee verkreeg de jongere, Efraïm de voorrang boven de oudere, Manasse. Onder deze twee apostelen schijnt de later geroepene, Paulus, in uitgebreidheid van werkzaamheid voor het rijk van de Heere niet alleen Matthias, maar alle overige apostelen te hebben overtroffen (1 Kor. 15: 10). Daardoor dat voor Jozef de twee stammen Efraïm en Manasse worden gerekend, ontstonden 13 stammen, en toch werd altijd slechts van twaalf, niet van dertien gesproken, zo waren er ook door Matthias en Paulus 13 apostelen, en toch worden altijd slechts twaalf apostelen geteld, geen dertien.

De twaalven als vertegenwoordiger van het geestelijk Israël (dit is in een beeld voorgesteld Openbaring . 21: 14), moesten onder elkaar een volkomen eenheid vormen, zij moesten daarom wat hun gaven en hun karakter aangaat elkaar wederkerig aanvullen, en alle verschillende richtingen, die zich later in de kerk hebben ontwikkeld, reeds in beginsel in zich hebben. Alleen als Kenner van de harten (Joh. 2: 25) kon de Heere zo’n lichaam van nauw aan elkaar verbonden gemoederen doen worden, dat daar kon staan als vertegenwoordigende de gehele geestelijke schepping, die in het aanzijn moest worden geroepen. In Hemzelf was alles in een heilige eenheid samen verbonden, maar evenals de straal zich splitst in zijn kleuren, zo ging ook het een licht, dat van Christus uitstroomde, in gewijzigde glans in de harten van Zijn twaalven over. Zo alleen konden niet enkele mensen maar allen gelijkmatig naar hun behoeften en naar hun aanleg door het Evangelie verzadigd worden.

Wat het werk van de apostelen geweest is, ligt reeds in de betekenis van het woord gezant. Als onmiddellijke leerlingen van de insteller van onze godsdienst ontvingen zij ook van Hem de onmiddellijke opdracht om het Evangelie van God aan alle volken te verkondigen en op de

daken te prediken hetgeen Hij hun in het verborgen had gezegd. Immers omvatte Zijn plan het gehele menselijk geslacht. En wie waren nu de mensen, die door de Heiland tot dit grote werk, de verkondiging van de algemene godsdienst, geroepen werden? Gij kent ze genoeg, om uzelf die vraag te kunnen beantwoorden. Galilese mannen in de eenvoudige middenstand geloven en levende van de visvangst. God ziet toch niet aan wat voor ogen is, en de dwaasheid van de menselijke hovaardij moge onderscheid maken tussen het bloed, dat in ons aller aderen vloeit, de scheidsmuur tussen burgers en groten wordt in de hemel niet gekend. Het hart is de zetel van de adel, en al zwoeren de vorsten van de aarde, dat gij edel zijt, onedel zijt gij in het oog van God, zo Zijn vinger uw adelbrief niet ondertekend heeft. Die adel versierde de Galilese vissers, en God keurde hen waardig de eerste staatsdienaars in het rijk van Zijn Zoon te zijn. Eenvoudige mensen, zonder geleerdheid, zonder verstandelijke beschaving, zonder wereldkennis, bezet met vooroordelen, maar bezitters van een hart, dat van liefde blaakte voor hun Heer. Liefde deed hen de man volgen, die geen plaats had om Zijn hoofd op neer te leggen; liefde deed hen delen in de smaad, waarmee hun landgenoten hun Meester bejegenden; liefde eiste vuur van de hemel om de tegenstanders te verslinden; liefde smeekte de hooggeschatte Leraar Zich te onttrekken aan de woede van Zijn haters; liefde zwoer Hem de eed van trouw; bereid om in Zijn lot te delen en te zwak om die eed gestand te doen, barstte zij uit in tranen, bitter haar voorbarigheid bewenende. Diepe hoogachting en liefde voor Jezus, aan wier verkeerde richting het hart geen deel had, dit was de hoofdtrek in het karakter van Christus' discipelen, en hoezeer hun misslagen en vooroordelen Hem dikwijls bedroefden, het hart was zoals het hart van een leerling van Jezus zijn moet, eerlijk en deugdzaam. - Maar waarom viel de keuze van de Heiland juist op zulke mensen? Het schijnt inderdaad in de eerste oogopslag, dat onze Heer beter Zijn belang berekend zou hebben, als Hij het werk van de Evangelieprediking aan mensen uit hogere stand en toegerust met uitgebreide kundigheden had opgedragen. Maar denkt gij, dat aanzienlijke schriftgeleerden zo bereid zouden geweest zijn, om op de stem van een onbekende, die gedaante noch heerlijkheid had, hun rang en stand te verlaten en zich aan de ongemakken van een zwervend leven te onderwerpen? Ten tweede, indien het de Heiland al gelukt was op Zijn eerste roepstem twaalf groten, in plaats van vissers rondom zich te verzamelen, denkt gij dan, dat deze mensen bij de nadere ontwikkeling van het plan van Jezus, Hem getrouw zouden zijn gebleven? Denkt gij eindelijk, dat het hart van geleerden even geschikt geweest zijn, om zich voor de hemelse leer van de Heiland te openen, als dat van de apostelen? Nee! Wilde hij harten aan Zich verbinden, dan stond Hem geen andere weg open dan harten te kiezen, die, in de vrije Natuur gevormd, onbekend waren met de grootheid van deze wereld, rein van besmetting met hoogmoed en waanwijsheid, eerlijk en edel en eenvoudig en vatbaar voor diepe indrukken. Het geloof van de Christen moet ook daardoor grotelijks versterkt worden, dat de keus van de Heiland viel op mensen uit de middenstand, zonder schoolse geleerdheid, zonder verstandelijke beschaving. De visser uit Galilea kon zich nooit zo'n beeld van goddelijke deugd vormen, de wijsgeer, die zich dit beeld kon vormen, kon nooit schrijven als een visser uit Galilea. Geen boek droeg duidelijker stempel van onvervalste waarheid. Heilige eenvoudigheid! hoe is het mogelijk, dat men u miskende! (E. A. BORGER).

1) Petrus staat in elk van de vier apostellijsten (vgl. Mark. 3: 16vv. Luk. 6: 14vv. Hand. 1: 13) bovenaan, en Mattheüs noemt hem zeker opzettelijk "de eerste" 16: 17). Hij was de zoon van

een visser Jona te Bethsaïda (aan de westzijde van het meer Gennesareth) en zijn eigenlijke naam was Simon. Na de dood van zijn vader bewoonde hij met zijn broeder Andreas het ouderlijk huis te Kapernaüm en oefende met deze het visserswerk uit op de Galilese zee. Reeds vroegtijdig kwam hij met de beide zonen van Zebedeus, Johannes en Jakobus, in nauwe verbintenis. Terwijl zijn broeder tot de meest besliste discipelen van Johannes de Doper gerekend kon worden, behoorde hij zelf waarschijnlijk tot de ruimere kring van die discipelen, d. i. hij was een van die uitverkoren Galilese vromen, die op de toekomst van de Messias hoopten en in Johannes met blijdschap Zijn voorloper begroetten, zonder zich juist bestendig bij deze aan te sluiten. Daardoor werd ook Andreas eerder met Jezus bekend en Petrus pas door Hem tot de nieuwe Meester geleid, van wie hij al spoedig in plaats van de naam Simon de naam Céfas, "een rots", verkreeg (Joh. 1: 35-42). Dit gebeurde in de tweede helft van februari van het jaar 27 na Chr. en had de tijd van de eerste navolging, die ongeveer 10 maanden duurde, ten gevolge. In de eerste 5 maanden van het jaar 28 daarentegen was Petrus, evenals de overige discipelen, weer aan zichzelf overgelaten, en in deze tijd valt zijn huwelijk 8: 15). De tweede roeping volgde in het begin van juni van het genoemde jaar; haar geschiedenis is uit het Evangelie op de 5e zondag na Trinitatis (Luk. 5: 1vv.) voldoende bekend. Reeds op de volgende dag, een Sabbat, zien wij Jezus, als Hij de synagoge te Kapérnaüm verlaat, bij Simon in zijn huis komen, om het op gelijke wijze tot Zijn herberg te maken, als Elisa bij de Sunamitische was (2 Kon. 4: 8vv. Mark. 1: 29 Luk. 4: 38). Daar verheerlijkt Hij Zichzelf aan de moeder, de schoonmoeder van Petrus, door een groot teken, om voortaan zelf de Heer des huizes te zijn (hoofdstuk . 8: 14vv.). Ongeveer een vierde jaar later treedt Petrus door Zijn derde roeping in de kring van de twaalven, en nu, nadat intussen een half jaar is verlopen, ontvangt hij met de anderen het apostolaat. Zijn levensgeschiedenis willen wij niet verder voortzetten, dit alleen zij opgemerkt, dat overeenkomstig zijn naam Simon (samengetrokken vorm voor Simeon) ook een werkelijke Simeons-natuur (Gen. 32: 25vv.) in hem was - drieste moed en overmoedig wagen, grote wilskracht en krachtige beslistheid. Hoe deze in het geschenk van heilige standvastigheid door genade zou verheerlijkt worden, waarmee hij de rots Christus omvatte en zelf tot een rots der kerk werd, dat voorzegde reeds de hem gegeven naam van Petrus. Simons gedenkdag is tegelijk met die van Paulus op 29 juni (hoofdstuk . 16: 13vv.).

2) Andreas is een oud-Griekse naam (Herod. VI. 126), die zoveel als "manhaftig, sterk" betekent. Een Hebreeuwse naam komt van hem evenmin voor als van Filippus (liefhebber van paarden), evenzeer een Griekse naam. Nu zijn deze beide juist diegenen, wier tussenkomst de Grieken, die Jezus begeerden te zien (Joh. 12: 20vv.) inriepen. De vroegere levensomstandigheden van Andreas blijken uit hetgeen over Petrus gezegd is; in de kring van de apostelen is hij met de drie hoofdapostelen, Simon Petrus, Jakobus I en Johannes (MATTHEUS. 17: 1; 26: 37 Mark. 5: 37)

als een vierde verbonden; overigens wordt hij, behalve in de aangehaalde plaats, nog slechts eens en weer in vereniging met Filippus (Joh. 6: 5-8) vermeld, terwijl hij in de geschiedenis van de apostelen niet verder wordt genoemd. Over zijn latere lotgevallen en daden zijn allerlei verhalen; volgens de oudste zou hij in Scythië hebben gewerkt, waarom de Russen hem als hun apostel vereren; volgens anderen moet hij in Klein-Azië en Thracië werkzaam geweest zijn, en eindelijk in Petrea en Achaja door middel van een schuin kruis (Uit 27: 31)

gekruisigd zijn. Aan het kruis zou hij nog drie dagen hebben geleefd en Christus met vreugde beleden hebben. Zijn gedenkdag valt op de 30e november (hoofdstuk . 4: 18vv.).

3) Jakobus, ter onderscheiding van de zoon van Alfeüs (No.
9) de oudere of I genoemd, behoort met Simon Petrus en zijn broeder Johannes (No. 4) tot de vertrouwde discipelen van de Heere 17: 1). Terwijl de vader Zebedeus hier uitdrukkelijk wordt genoemd en zij vervolgens meermalen de kinderen van Zebedeus worden genoemd, blijkt uit de vergelijking van de beide plaatsen:

MATTHEUS. 27: 56 : Onder welke was Maria Magdalena en Maria, de moeder van Jakobus en Joses, en de moeder van de zonen van Zebedeus.

Mark. 15: 40 : . . . onder welke ook was Maria Magdalena en Maria de moeder van Jakobus, den kleine, en van Joses, en Salóme,

dat de moeder Salóme heet. De overlevering noemt deze Salóme nu eens een dochter van Jozef, de pleegvader van Jezus, uit zijn eerste huwelijk, dan eens zijn echtgenote, bij wie hij twee dochters verwekt heeft; dan weer een broeders-dochter van de priester Zacharias, de vader van Johannes de Doper (Luk. 1: 5vv.). Dit zijn allemaal legenden, waarvan de dwaasheid van de beide eersten dadelijk in het oog valt, en de derde niet de minste aanleiding in de Bijbel zelf heeft. Uit de derde plaats daarentegen:

Joh. 19: 25 : En bij het kruis van Jezus stonden Zijn moeder, en Zijn moeders zuster, Maria de vrouw van Klópas, en Maria Magdalena,

trekt men in de laatste tijd veelal het besluit, dat Salóme een zuster van Maria, de moeder van Jezus geweest is. Men verklaart die plaats dan zo, alsof daarin van vier vrouwen sprake was: 1) de moeder van Jezus (Maria), 2) Zijn moeders zuster (Salóme), 3) Maria de vrouw van Klópas, 4) Maria Magdalena. Men wilde vervolgens uit die bloedverwantschap van Salóme met Jezus, die dan Zijn tante geweest is, verklaring vinden voor haar bede in hfdst. 20: 20vv. Daarvoor zullen wij later een geheel andere, meer voor de hand liggende verklaring aangeven. Wat echter de bovengenoemde drie plaatsen aangaat, zo is het voornamelijk het doel van alle Evangelisten, om van de vele vrouwen, die bij het kruis van Jezus stonden, een drietal te noemen. Nu heeft Johannes, evenals hij zijn eigen naam gewoonlijk verzwijgt, ook die van zijn moeder weggelaten, en in de plaats daarvan de moeder van de Heeren genoemd, omdat het hem bij de daarop volgende mededeling (vs. 26v.) hoofdzakelijk om haar te doen was, terwijl de vermelding van zijn eigen moeder nog een ophelderende aanmerking nodig zou hebben gemaakt, die hij wilde vermijden. Aan de beide andere Evangelisten daarentegen scheen de aanwezigheid van Zijn moeder vanzelf te spreken; zij noemden in de plaats daarvan de moeder van de zonen van Zebedeüs, Salóme. Van haar man, Zebedeüs, weten wij niets naders. Uit verschillende mededelingen kan men echter besluiten, dat hij het waardige hoofd van een welvarende, aanzienlijke en vrome vissersfamilie te Bethsaïda was, en met deze in betrekking tot het hogepriesterlijk huis te Jeruzalem stond), niet zozeer in bloedverwantschap als wel in godsdienstige en maatschappelijke betrekking, daardoor nader verklaard, dat de familie daar een bezitting had, die later de eigendom van Johannes werd (Joh. 19: 27). Dat de

gezindheid van Zebedeüs zich niet boven de zorgen voor het aardse zou verheven hebben, heeft men willen besluiten uit de omstandigheid, dat hij bij zijn vissersnet is gebleven; de familie behoorde integendeel tot die, welke, in waar-Israëlitische vroomheid met het Oude Testament vertrouwd, toen in steeds sterkere hoop op de verschijning van de Messias leefden (Luk. 2: 38). De vader legde dan ook geen hinderpalen in de weg aan zijn twee zonen, dat zij eerst discipelen van de Doper (Joh. 1: 36vv.), en later de bestendige navolgers van Jezus werden (hoofdstuk . 4: 21vv.). Naar het schijnt stierf hij tegen het einde van Jezus' werkzaamheid in Galilea, en nu werd zijn weduwe Salóme een van de dienende vrouwen (Luk. 8: 2vv. Mark. 14: 40vv.), en betoonde zij zich daar als een aanhangster van de Heere vol geestdrift, trouw en zelfopoffering. Naar alle waarschijnlijkheid was Jakobus de oudste zoon; hij is de eerste van de twaalven, die de marteldood (in het jaar 44 n. Chr. geleden heeft (Hand. 12: 1vv.); aan hem wordt gedacht op 25 juli (hoofdstuk . 20: 20vv.).

Namen wij het bovenstaande woord van Dächsel in zijn geheel op, wij deden het ondanks verschil van mening. Wij houden de opmerking juist, voortvloeiende uit de vergelijking van de drie plaatsen, en alzo Salóme voor Maria's zuster. Dächsel heeft de moeilijkheid voorbijgezien, dat als Johannes slechts drie vrouwen noemde, twee zusters dezelfde voornaam gedragen zouden hebben. Wij hebben bij Johannes de tekst naar zijn behoorlijke verdeling te lezen, zoals veelal een optelling in tweetallen plaats heeft, zoals ook hier bij de apostelen: "Zijn moeder en Zijn moeders zuster, Maria, de vrouw van Klópas, en Maria Magdalena. " De Syrische en andere oude vertalingen hebben tussen "zuster" en "Maria" nog een voegwoord. .

4) Johannes stond vroeger in dezelfde betrekking tot de Doper als later tot Christus. Hij vatte de diepste zijde in de prediking van de Doper op, die voor de andere discipelen nog verborgen bleef. Terwijl de drie eerste Evangelisten bericht geven over de boetprediking van de Doper, en slechts in het kort de opmerking erbij voegen, dat hij ook op de komst van de Messias heeft gewezen, vat Johannes deze laatste zijde als het hoofdpunt van het werken van de Doper op, en heeft hij de profetische redenen van deze over Christus' natuur en lijden bewaard en te boek gesteld. Met een gelijke beslistheid als hij zich bij de Doper had aangesloten en volgens diens eis alle gemeenschap met de duisternis voor altijd had opgegeven, sloot hij zich bij Jezus aan, zodra de Doper op Hem had gewezen, en daar betoont hij zich als een stil diepdenkend karakter met een bijzondere receptiviteit (openheid om in zich op te nemen). Ieder woord van zijn geliefde Meester, dat aan zijn hart ontdekking geeft over het mysterie (heilig geheim), waarvan hij een voorgevoel had, grijpt hij in het diepste van zijn ziel aan; hij houdt het vast en overweegt het, zichzelf verdiepende in de beschouwing van de heerlijkheid van de Mensenzoon; bij alles wat Christus spreekt en doet, grijpt hij niet de momenten aan, die tot handelen dringen, zodat hij vroeg: wat moet ik doen? moet ik spoedig tabernakels bouwen op de berg van de verheerlijking? moet ik het zwaard trekken tegen Malchus? Maar verre van de drift om te handelen en mee te werken, heeft hij het rustig beschouwen lief van hetgeen Hij doet, Hij spreekt, Hij is, en hij is in het nadenkende, liefhebbende aanschouwen van Jezus verloren, zoals een bruid in het aanschouwen van de bruidegom. Daaruit moet verklaard worden, dat in de ziel en het geheugen van deze discipel elke fijnste adem van het wezen van Christus zo onvermengd en helder bewaard is, ja gehele gesprekken van de Heere met vijanden en vrienden hem tot in bijzonderheden gewichtig waren en bleven. Die geheel eigenaardige hoogheid en heerlijkheid van Christus, zoals wij die in het Evangelie van

Johannes vinden, bleef zeker ook voor de andere discipelen niet verborgen; maar alleen Johannes was geschikt om ze voorstellende te reproduceren. Ieder mens kan de schoonheid zien van een gebergte, dat in het avondrood gloeit, maar niet ieder is in staat die te schilderen. Johannes heeft de natuur van een levende spiegel, die niet alleen de volle glans van de Heere opnam, maar die ook kon weerkaatsen, en zo zal het aan niemand bevreemden, dat Jezus hem voornamelijk tot Zijn persoonlijke vriend koos en hij aan ‘s Meesters borst mocht liggen. "Evenals het zonnelicht de trekken van uw gelaat afdrukt op een zilveren plaat, die tot het ontvangen van het licht ontvangbaar werd gemaakt, zo is het hart van de discipel, die Jezus liefhad, voorbereid om het beeld van de heerlijkheid van de Zoon en het Lam Gods in zich op te nemen, en Zijn trekken weer in het hart van de gelovigen te laten schitteren. " Gedenkdag 27 december (Joh. 21: 20vv.).

3. Filippus5) en Bartholomeüs; 6) Thomas 7) en Mattheüs, de tollenaar. 8) Jakobus, de zoon van Alfeüs
9) en Lebbeüs, toegenaamd Thaddeüs. 10)

5) Filippus, van wie wij reeds bij No. 2 spraken, en wiens karakter in het algemeen is opgegeven 8: 22), komt behalve in Joh. 1: 43vv; 6: 5vv; 12: 20vv. ook in Joh. 14: 8vv. nog eens voor. Men verwarre hem niet met de diaken of Evangelist Filippus in Hand. 6: 5; 8: 26vv. ; 21: 8vv. , zoals de legende doet, wanneer zij van hem bericht, dat hij gehuwd is geweest en vier dochters heeft gehad. Men vertelt, dat hij in Frygië gewerkt heeft, en in Hiërapolis in hoge ouderdom is gestorven. Zijn gedenkdag valt op dezelfde dag, als die van Jakobus II, op de 1e mei (Joh. 14: 1vv.).

6)Bartholomeüs (Nathanaël; Joh. 1: 45vv. 21: 2) uit Kana in Galilea afkomstig, komt overigens niet voor. Men zegt, dat hij het Evangelie in Indië (waaronder waarschijnlijk Gelukkig Arabië moet verstaan worden) verkondigd heeft, daar levend gevild en omgekeerd gekruist is. Zijn gedenkdag is 24 augustus (Luk. 22: 24vv.).

7) Thomas, de tweeling genaamd (Didymus; Joh. 11: 16; 14: 5; 20: 24vv. ; 21: 2) is door ons met P. Lange gehouden voor de discipel, die in hoofdstuk . 8: 21vv. niet bij name genoemd is, maar toch reeds gekarakteriseerd. Ook over hem zijn slechts sagen bekend; volgens deze moet hij in Perzië (Parthië) en Indië gepredikt hebben zonder dat zijn marteldood bepaald beweerd wordt.

Aan de kusten van Malabar worden nog een menigte Thomas-Christenen gevonden, die hun oorsprong van hem afleiden, maar in Christelijke kennis en geestelijk leven aan de Apostolische gemeenten zeer ongelijk zijn. Gedenkdag 21 december (Joh. 20: 24vv.).

8) Mattheus vgl. hoofdstuk . 9: 9vv. (21 september). Van zijn Apostolische werkzaamheid zijn slechts onzekere berichten, die aan hem een latere werkkring in Antiochië geven; belangrijker is hij voor ons als schrijver van het eerste Evangelie, waarover wij te gelegener tijd zullen handelen.

9) Jakobus de Jongere of de II. In ons vers wordt hij een zoon van Alfeüs (waarvoor in Joh. 19: 25 de vorm "Kleopas" staat) genoemd; in hoofdstuk 27: 56 (vgl. Mark. 15: 40; 16: 1) wordt zijn moeder Maria genoemd, die in 19: 25 naar onze opvatting van de plaats (vgl. bij No. 3) de zuster van Jezus moeder heet. Omdat nu in hoofdstuk . 27: 56 tevens een broeder van hen met name Joses wordt genoemd, in hoofdstuk . 13: 55 (Mark. 6: 3) vier broeders van de Heere: Jakobus, Joses, Simon en Judas worden genoemd, zo hebben wij ons voor de mening verklaard 2: 23), dat de Apostel Jakobus II de zoon van Alfeüs was, een en dezelfde persoon met die Jakobus, die in Gal. 1: 19 als broeder van de Heere en op gelijke rang met de Apostelen wordt gesteld. De tegenovergestelde mening daarentegen maakt van de zo-even genoemde, van de broeder van de Heere, een Jakobus III. Gedurende het leven van Jezus is deze ongelovig geweest (Joh. 7: 2vv.), maar ten gevolge van de bekendmaking van Zijn opstanding, die Jezus nog in het bijzonder beval aan Zijn broeders te brengen (Joh. 20: 17) en nog meer ten gevolge van de verschijning van de herrezene, die bepaald Jakobus ten deel werd (1 Kor. 15: 7), trad deze in de rij van de discipelen (Hand. 1: 14), en verkreeg hij later een aanzienlijke plaats in de gemeente te Jeruzalem (Hand. 12: 17; 15: 13vv. ; 21: 18vv. Gal. 2: 9, 12). Om zijn reine wandel, gestreng naar de wet, noemde men hem "de rechtvaardige". Als een echt Nazareeër genoot hij, zoals verteld wordt, het voorrecht, te allen tijde in priesterlijke kleding in de tempel te gaan, hetgeen hij, door innige liefde tot zijn volk vervuld, daartoe gebruikte, om zich dikwijls alleen in het heiligdom op zijn aangezicht neer te werpen en om vergeving voor de zonden van zijn volk te smeken; daarom werd hij ook voor de beschermmuur van zijn volk aangezien. Maar in de lente van 62 na Chr. , toen na de dood van de landvoogd Festus diens opvolger Albinus nog niet in Palestina was gekomen, maakte de Sadducees-gezinde Hogepriester Hannas II van de macht gebruik, die hij eens had bezeten, om zich van Jakobus meester te maken, als van een afvallige van de wet; hij liet hem van de tin van de tempel afwerpen en eindelijk met knotsen doodslaan 4: 7). Van hem is zonder twijfel de brief van Jakobus. Hoe schijnbaar juist nu deze mening omtrent een Jakobus II door de plaatsen Joh. 7: 2vv; 1 Kor. 15: 7 en Hand. 1: 14 is, zo bepaald wordt zij door de andere plaatsen Hand. 12: 17; 15: 13vv. ; 21: 18 en Gal. 1: 19; 2: 9, 12 weerlegd. Nadat namelijk Lukas in Hand. 1: 13 onder de twaalf Apostelen één Jakobus I en Jakobus II heeft genoemd, vervolgens in hoofdstuk . 12: 17 van het ombrengen van Jakobus II bericht heeft, kan toch onmogelijk reeds van 12: 17 af zo opeens aan een Jakobus III worden gedacht, van wie tevoren geen woord gezegd is. Daaruit dat de heilige schrijver voortaan eenvoudig Jakobus schrijft, terwijl hij nog in 12: 2 heeft geschreven: "Jakobus, de broeder van Johannes, " blijkt ondubbelzinnig dat hij van een Jakobus III niets weet. Had hij "de broeder van de Heere" van "Alfeüs’ zoon" willen onderscheiden, zo had hij ergens ervoor moeten zorgen, dat ook zijn lezers beide van elkaar konden onderscheiden; hij heeft echter niet eens daar, waar de beide andere Evangelisten van de broeders van de Heere spreken en hun namen aanhalen (MATTHEUS. 13: 55 Mark. 6: 3) op de parallelle plaats van zijn Evangelie (4: 22) met een enkel woord vermeld. Nu is ook datgene, wat Paulus in Gal. 1: 19 zegt, zo duidelijk van een Apostel gezegd, dat men de woorden een weinig moet verdraaien, om er de zin uit te halen, dat hier onder de "broeder van de Heere" een niet-Apostel zou moeten worden verstaan. Men late dus deze vermeende Jakobus III in zijn onderscheiding van Jakobus II als niets anders dan een uitvinding varen, en neme wat boven van de eerste gezegd is, op als van deze meegedeeld. Wij zullen toch zien, dat met de opvatting: Jakobus de zoon van Alfeüs, een van de twaalven, is geen ander dan Jakobus, de broeder van de Heere, met de bijnaam van de

rechtvaardige - de plaats Joh. 7: 2vv. zeer goed te verenigen is. Over de gedenkdag van Jakobus II zie bij No. 5.

10) Lebbeüs d. i. "mijn hart" of "de moedige" met een andere naam, die ongeveer hetzelfde betekent. Thaddeüs ("mijn borst", of de geweldige"; genoemd (Mark. 3: 18) wordt door Lukas (hoofdstuk . 6: 16; Hand. 1: 13) Judas van Jakobus genoemd. Daaronder hebben wij zonder twijfel te verstaan de onder No. 9 genoemde broeder van Jakobus, die dus eveneens een broeder van de Heere zou zijn, en inderdaad wordt onder de in hoofdstuk . 13: 55 Mark. 6: 3 voorkomende broeders van Jezus ook een Judas genoemd. Als een broeder van Jakobus, tevens een dienstknecht van Jezus Christus, stelt zich dan ook de schrijver voor van de brief van Judas (vs. 1). Intussen wordt door vele geleerden bestreden, dat beide, de Apostel Judas, broeder van Jakobus en de schrijver van de brief een en dezelfde persoon zouden zijn. De laatste schijnt zich integendeel in vs. 17 uitdrukkelijk van de Apostelen te willen onderscheiden en in vs. 1 zijn gezag daaraan te ontlenen dat hij een broeder van de Apostel Jakobus was; bij de Apostel Judas van Jakobus moet men echter het woord "zoon" en niet "broeder" (zoals onze Statenvertalers) invullen. Nu moest men bij onderscheiding van de beiden ook de onderscheiding van Jakobus, de zoon van Alfeüs en Jakobus, de broeder van de Heere weer ophalen, die wij onder No. 9 als verkeerd hebben aangewezen; want wat voor zin zou het hebben Jakobus, broeder van de Heere aan de ene zijde, en Judas, broeder van Jakobus, van de broeder van Jezus aan de andere zijde, en nog daarbij Jakobus, zoon van Alfeüs aan de ene zijde, en Judas zoon van Jakobus aan de andere zijde? Zouden deze bepalingen elkaar niet wederkerig te niet doen? Wij kunnen dus aan de tegenspraak tegen de boven door ons uitgesproken mening over de Apostel Judas, dat hij met de briefschrijver Judas dezelfde persoon is, geen gewicht hechten; in vs. 17vv. kon de schrijver van de brief zeer goed op de Apostelen als op een geheel wijzen, ook wanneer hij voor zijn persoon zelf tot de Apostelen behoorde (hij ziet juist hier geheel af van zijn persoon en beroept zich op het gezag van het gehele college); en de uitdrukking "Judas en Jakobus" in de zin "Judas (broeder) van Jakobus" wordt eenvoudig daardoor verklaard, dat Alfeüs reeds eens als vader van Jakobus genoemd en reeds lang gestorven was, daarom niet nog eens kon worden voorgesteld; daarentegen had Jakobus een zo groot aanzien in de kerk verkregen (Gal. 2: 9), dat een aanwijzing van zijn bloedverwantschap tot hem deze Judas het best onderscheidde van Judas de verrader, die in Luk. 6: 16 onmiddellijk op hem volgt, en in Hand. 1: 13 eveneens op hem zou volgen, wanneer hij niet toen reeds zijn Apostelschap had verloren. Judas van Jakobus (Lebbeüs of Thaddeüs) moet in Arabië, Syrië en Mesopotamië hebben gepredikt en te Edessa of Beiroet zijn gestorven; door anderen wordt zijn marteldood beweerd. Zijn gedenkdag valt met die van de volgende Apostel op de 28e oktober (Joh. 15: 17vv.).

4. Simon Kananites 11) en Judas Iskariot, 12) die Hem ook verraden heeft.

11) Simon droeg in het Hebreeuws de bijnaam "Kaneani", wat in Luk. 6: 15 Hand. 1: 13 voor Griekse lezers terecht met "Zelotes" d. i. "ijveraar" wordt vertaald, maar vroegtijdig door afschrijvers op deze plaats en Mark. 3: 18 waar het Hebreeuws werd behouden, in zoverre werd misverstaan, als zou daardoor de geboorteplaats worden aangewezen, waarom men voor "Kaneani" nu eens Kananites, dan Kananaias (de Kananiet of de Kananeeër) schreef. Luther

heeft het door "van Kana" vertaald, alsof Simon een landgenoot van Nathanaël (Joh. 21: 2) of Bartholomeüs (No.
6) zou geweest zijn. Hij behoorde echter tot de orde van de zogenaamde Zeloten of ijveraars voor de wet, die naar het voorbeeld van Pinchas (Num. 25: 7vv.) de overtredingen van de wet wilden wreken en later in de laatste Joodse oorlog een zo grote rol speelden. Reeds werd aangewezen 5: 1) dat wij hem evenals de beide vorige Apostelen voor een van de broeders van de Heere (hoofdstuk . 13: 55 Mark. 6: 3) houden. Zo kan het best verklaard worden, hoewel van de Apostelen onder No. 1-8 de geschiedenis van hun vroegere roeping tot navolging van Jezus, voordat zij in de kring van de twaalven werden opgenomen, bericht wordt; maar van die onder Nr. 9-11 in het geheel niets wordt gezegd, hoe zij voor het eerst met de Heere in nadere aanraking zijn gekomen. Zij stonden reeds door de geboorte als zijn broeders (zie bij hoofdstuk . 2: 23) tot Hem in nauwe betrekking; zij waren als het ware Hem aangewezen; Hij kon ze bij hun vatbaarheid voor het geloof in Hem,

dat uit Joh. 20: 17 en Hand. 1: 14 duidelijk blijkt en bij hun opvoeding door een vrome vatbare moeder (hoofdstuk . 27: 56), niet voorbijgaan. Wanneer zij echter ook nog in andere opzichten voor ongelovig moesten worden gehouden (Joh. 7: 2vv.), zo moest Hij bij hun opneming in de kring van de Apostelen, dit evenals een zekere mate van ongeloof in alle twaalf laten welgevallen. Hoe weinig de bloedverwantschap van die drie hun een voorrang boven anderen gaf, blijkt eens daaruit, dat deze broeders van de Heere in alle vier de Apostellijsten niet in de eerste, zelfs niet in de tweede, maar eerst in de derde klasse geplaatst worden, wat zonder twijfel aan een door Jezus zelf gestelde orde doet denken; aan de andere zijde ook daaruit, dat de vierde plaats in deze derde klasse niet met de vierde broeder Joses, maar met een vreemde (Nr. 12) bezet is geworden. Is deze onze mening, die wij hier ontwikkelden, de ware, zo mogen wij verder besluiten, dat het boven aangeduide misverstand ten opzichte van de bijnaam Simon niet slechts een misverstand is, maar dat daaraan waarheid ten gronde ligt. Misschien is het alzo, dat Alfeüs, de broeder van Jozef, met zijn vrouw Maria, zo lang hij nog leefde, te Kana in Galilea woonde en omdat de vier zonen en de ongenoemde dochters verwekte. Daaruit zou duidelijk worden, hoe nu weer Maria, de moeder van de Heere, met deze zoon te Kana in Galilea een bevriend huis had, nog voordat Jezus Zijn heerlijkheid had geopenbaard (Joh. 2: 1vv.), en waarom in Joh. 21: 2 Nathanaël niet naar zijn tweede naam, maar naar zijn afkomst wordt aangewezen, waarom wij ons ook de vertaling "Kananites" kunnen laten welgevallen. Het kerkelijk verhaal omtrent de latere lotgevallen van Simon en zijn werkkring geeft zeer van elkaar afwijkende berichten; niet ten onrechte is zijn gedenkdag met die van Judas (Nr. 10) op een en dezelfde datum gesteld.

Evenmin als wij met Dächsels mening, dat de "broeders van de Heere" zijn neven geweest zouden zijn, konden instemmen. evenmin geloven wij, dat Simon Kananites en Simon de broeder van de Heere dezelfde personen zijn geweest zijn. Wij stemmen liever Winer en velen anderen toe, dat deze onderscheiden personen waren.

12) Judas Iskarioth. Wij kunnen noch die verklaring onderschrijven, die deze bijnaam "man van Issaschar", noch die, welke hem "man van de leugen" vertaalt. Judas is door die bijnaam als "de man van Karioth", een stadje in Juda aangewezen. Op de vraag, hoe Jezus ertoe kwam, om ook deze man onder de twaalven op te nemen, omdat Hij toch zeker tevoren wist, dat deze

Hem tot verrader zou worden, kan eerst worden beantwoord, wanneer het ons duidelijk is geworpen, hoe Jezus aan de man kwam. Volgens onze verklaringen bij Nr. 11 zou de Heere gemakkelijk de twaalfde plaats van de kring van Zijn discipelen met Zijn andere broeder Joses hebben kunnen aanvullen. Omdat Joses zonder twijfel later ook tot de Christelijke gemeente behoorde, zoals uit zijn vermelding in hoofdstuk . 27: 56 Mark. 15: 40, 47 en uit Hand. 1: 14 blijkt, zo zou Hij, wanneer Hij dat had gedaan, later niet over de verlorene (Joh. 17: 12) hebben hoeven te klagen - maar, hoe zou dan de Schrift vervuld zijn? Het moest zo gaan; en juist daarom, zo zouden wij beweren, omdat de twaalfde plaats die van de verrader was, heeft de Heere van Zijn vierde broeder Joses afstand gedaan. De zaak is echter nog anders voor te stellen. Met het huis van de twaalven wil Jezus het huis Jakobus en Zijn twaalf stammen voorstellen, wil Hij tevens de gehele toekomst van Zijn Kerk in alle mogelijke individualiteiten en eigenaardigheden van de Geest afbeelden; elke bijzondere aanleg en ontwikkeling, elk bijzonder karakter moot daarin een plaats hebben. Houden wij dit vast, zo moeten wij verder beweren, dat voor de twaalfde plaats Joses niet de geschikte man was, deels omdat hij eveneens een Galileeër was, aan de andere zijde omdat zijn aanleg en de eigenaardigheid van zijn karakter reeds genoegzaam in een van de overige Apostelen vertegenwoordigd was. Voor deze plaats behoorde weer iemand, die naar zijn oorspronkelijke afkomst een Judeeër was, opdat ook Juda in het huis van Jezus Zijn vertegenwoordiger zou hebben, en wel een, in wie het denkvermogen op uitstekende wijze was gevormd en ontwikkeld, opdat ook deze eigenaardigheid van geest in de Kerk, het voorbeeld van de toekomstige, een plaats zou vinden. Door de leiding van God, Zijn hemelse Vader, zag nu de Heere Judas (wij weten niet van waar en weten niet op welke weg) tot Zich geleid. Hij erkende des te duidelijker, dat juist deze Zijn verrader zou worden, omdat aan de ene zijde het voorbeeld van de verrader, Achitofel op Judea wees, en de naam van Judas maar al te zeer aan het woord van Juda in Gen. 37: 27 herinnerde, en de aard van de ongelovige Joden, die tot op de huidige dag in het geld woelen, betekende, en omdat aan de andere zijde de eigenaardigheid van Judas en de gemoedsrichting van Judas de aanleg bezat, om een kind van de duivel te worden. Evenzo staan uitstekende geesten nog altijd het meest in gevaar om het geloof te verliezen, en de toekomstige antichrist zal zeker eens door bijzondere overmacht van het verstand het daartoe brengen, dat hij de mens van de zonde en het kind van het verderf (2 Thessalonicenzen. 2: 3) wordt. De Heere onderwierp zich ook in deze zaak aan de leiding van Zijn hemelse Vader, en wij kunnen ons wel denken, door welke gevoelens en gewaarwordingen Zijn hart bewogen zal zijn geweest bij het gebed, waarmee Hij Zich tot de Apostelkeuze voorbereidde. Reeds toen was het bij Hem: "Mijn Vader, indien het mogelijk is, zo laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan, maar niet zoals Ik wil, maar zoals Gij wilt. " Dat Hij later aan Judas de beurs toevertrouwde, waarbij zijn aanleg zich tot een duivelen-natuur ontwikkelde, vindt zijn verklaring in hetgeen Lampe zegt: "Het behoort tot de aanbiddenswaardige wegen van de goddelijke voorzienigheid ten opzichte van de zonde, dat de zondaars in omstandigheden worden geplaatst, waarin hun boosheid tevoorschijn moet komen; de geschiedenissen van de criminele rechtbanken geven voor deze stelling de veelvuldigste bewijzen. Nog slechts één zaak zij hierbij opgemerkt: het later door Judas' dood leeg geworden Apostelambt splitst zich in twee ambten, in dat van Matthias en in dat van Paulus. Men kan wel aanstonds aannemen, dat de eerste van geboorte een Judeeër was, hoewel hij een oog- en oorgetuige van Christus' woorden en werken geweest was van de doop van Johannes af tot aan de hemelvaart (Hand. 1: 22). Misschien besliste juist daarom het

lot voor hem en niet voor de ander; juist de eigenschap van Judeeër moest door Matthias worden aangevuld. Daarentegen vond de begaafdheid met een voortreffelijk denkvermogen en met een uitstekende vorming van geest enige jaren later in Paulus zijn aanvulling. Deze is vervolgens het levend bewijs geworden, dat ook de grote geesten, de diepe denkers, de genieën onder de mensenkinderen, in Christus hun Meester vinden en zij zeer goed ootmoedige discipelen aan Zijn voeten kunnen worden, zonder hun gaven en krachten te moeten verloochenen.

Toen de Heere Judas koos, was het verraad nog niet in zijn binnenste, maar wel de kiem ertoe. De Heere, de hartenkenner wist het. Zou de omgang met de Heere zelf die kiem niet verstikken? In die omgang moest alles zich beslissend ontwikkelen, moest alles beter of erger worden. De satan was ook hier in het midden van de kinderen van God. Maar hoe kan het samengaan, dat Judas de Apostolische gave van de wonderen ontving en toch een verrader werd? De gaven zijn onafhankelijk van het geloof en zonder waarachtig geloof zijn alle gaven ijdel. Een Bileam kon profeteren en een Saul kon het ook, en toch waren zij ontbloot van genade. Daarom vermaant Paulus niet zozeer wondergaven maar genadegaven te begeren, en onder deze is de uitnemendste de liefde; zij is de door het geloof en de hoop voortgebrachte eeuwigblijvende vrucht van de Heilige Geest.

Ik meen, dat wij bij de keuze van Judas de Apostel, de Heer ons kunnen voorstellen als de harten kennende God en als de heilige, de volkomen mens. Als God doorzag Hij alle harten, ook dat van Judas, en hoe deze het verlossingsplan dienen, de profetieën vervullen zou; zijn opname in die kring was noodzakelijk. Meer hebben wij echter Christus ons in dezen voor te stellen als de mens, de leraar bij uitnemendheid, die ons tot een voorbeeld worden moest. In Judas waren grote gaven, die van de zuurdesem doortrokken, uitnemend het Godsrijk zouden dienen, maar ook, zo Christus ten oordeel werd, ontzettend zouden uitbarsten. Nu doet Christus tegenover Judas alles wat gedaan kon worden, om hem tot een uitstekende Apostel te vormen, zoals de Evangeliën nader zullen doen kennen; zelfs de overgave van de beurs was een daad van de hoogste wijsheid; zo Judas had kunnen genezen worden, dan was dit het middel; de dief kan alleen getroffen worden door het grootst mogelijke vertrouwen, het wankelende hart door een daad van de hoogste liefde. Zo behandelt hem de Heere tot het einde toe, totdat Judas zichzelf uitstoot. Het doel van God is bereikt tot verlossing en ieder leraar heeft in Christus het volmaakte voorbeeld. Judas gaat door eigen schuld ondanks alle middelen van Christus verloren, en ook zijn zonde dient het goddelijk plan.

Als een gezelschap van enige mensen zich tot het bereiken van een gemeenschappelijk doel verenigt, dan verwachten wij bij deze mannen een zekere overeenstemming van aanleg, temperament, inborst, verstandelijke vermogens en zedelijke krachten. Waar deze overeenstemming ontbreekt, daar is reeds deze vereniging niet waarschijnlijk, en de uitvoering van het plan zelf heeft met des te grotere moeilijkheden te worstelen, naarmate dit plan groot en uitgestrekt is. Heeft deze vereniging geen geringer doel, dan de gehele wereld te misleiden, dan is de samenzwering van de tegenstrijdigste karakters tot een groot, gemeenschappelijk bedrog, een ondenkbare zaak, en de volharding in het ééns begonnen werk, zonder een enkele van dit gezelschap te licht bevonden worde, mag bijkans onder de onmogelijkheden gerangschikt worden. Maar wat zullen wij dan zeggen, als wij mensen, van

de verschillendste geaardheid, driftigen, bedaarden, zwaarmoedigen, niet alleen tot hetzelfde verbond zien toetreden om de wereld te bedriegen, maar liever tot één toe zich aan de wreedste folteringen zien onderwerpen, dan een geheim te verraden, waarvan zij niets dan verachting en lijden konden inoogsten? Het persoonlijk karakter van ieder van de Apostelen door Jezus gekozen, is ons niet voldoende bekend - maar sommigen van hen kennen wij genoeg, om de gemaakte aanmerkingen met vrucht op deze keuze toe te passen. Wij vinden in dit gezelschap een oplopende, en tevens vreesachtige Petrus; een bedaarde en zachtzinnige Johannes; en dan nog een voortreffelijke Apostel, schandelijk miskend, zodat zijn naam zelfs tot een scheldnaam geworden is, maar wiens heersend karakter was een onbegrensde liefde tot Jezus; ik bedoel de brave, maar zwaarmoedige Thomas. Voegt deze namen in uw gedachten bij elkaar, en, mij dunkt, de volgende aanmerkingen zullen als vanzelf bij u oprijzen. Indien Jezus enige mensen uit de menigte had willen uitkiezen, om haar te misleiden, dan deed Hij inderdaad een dwaze keuze, dat Hij mensen van zulke strijdige karakters tot zijn vertrouwde vrienden benoemde. Een bedrieger zou toch van tevoren de onwaarschijnlijkheid berekend hebben, dat zijn bedrog op al deze mensen in een gelijke mate zou werken, zodat zij allen zich aan hem zouden hechten en blijven hechten; hij zou berekend hebben, dat een bedrog, waardoor zich de vurige, voorbarige, en niet genoeg nadenkende Petrus liet wegslepen, waarschijnlijk door een diepe, peinzende Thomas ontdekt zou worden, of ten minste geen gerede ingang bij hem zon vinden; met één woord, hij zou berekend hebben, dat een zoveel mogelijke gelijkheid van karakters, de eerste voorwaarde was, om twaalf mensen gelijkelijk te kunnen misleiden. Indien Jezus deze mensen uit de menigte had uitgelezen om hun de bedrieglijke rol, die Hij spelen wilde, te ontdekken, en een verbond met hen te sluiten, om Hem in Zijn werk behulpzaam te zijn, ook dan was Zijn keuze even onbegrijpelijk. Hij verklaarde aan Zijn discipelen, dat Hij op de puinen van de Joodse en heidense godsdienst een rijk wilde stichten, dat alle volken van de aarde zou omvatten; hoe was het vooruit te zien, dat een zwaarmoedige Thomas ooit onder dat verdrag zijn naam tekenen, of, bij ervaring van duizend hinderpalen, zijn woord gestand zou doen? - Jezus verklaarde aan Zijn discipelen, dat hun leven een onafgebroken strijd zou zijn met de diep ingewortelde vooroordelen van hun landgenoten, dat zij met alle standen van de maatschappij in onenigheid zouden raken, dat wolven hen overal zouden omringen; kon dat leven voor de zachtzinnige en vredelievende Johannes enige aantrekkelijkheid hebben? - Jezus verklaarde eindelijk aan Zijn discipelen, dat zij in de loopbaan, die zij intraden, geen erekroonen zouden behalen, maar dat lijden, ballingschap en dood het loon van hun arbeid zou zijn; kon een bedrog, dat onder zulke voorwaarden gepleegd moest worden, een Petrus behagen, Petrus die geen moed genoeg had om voor een dienstmaagd staande te houden, dat hij een leerling van Christus was? Eindelijk moet het verschillend karakter van de Apostelen hen bij de onbevooroordeelde rechter van alle verdenking van dweperij vrijpleiten. Er is, in zo verre wij de twaalf discipelen van de Heere kennen, niet één onder hen, wiens karakter niet vatbaar zou zijn voor die opwinding van een verhitte verbeelding, die wij met de naam van dweperij gewend zijn te bestempelen. Maar dat deze ongelijke karakters in één en dezelfde zaak, op een gelijke wijze zouden dwepen, dit houden wij voor een zielkundige onmogelijkheid. Indien een Thomas begint te dwepen, dan wordt hij een monnik of kluizenaar; maar vervalt een Petrus tot deze ongelukkige stemming van het gemoed, dan predikt hij misschien een kruistocht. En echter deze mensen zien wij de handen inéén slaan. Zij vereren dezelfde Meester, verkondigen dezelfde leer, handelen in één zin en geest, bekrachtigen dezelfde

besluiten, werken naar dezelfde maatregelen, onderwerpen zich aan dezelfde gevaren, en sterven met dezelfde belijdenis op de lippen. Neen, deze mensen waren geen bedrogenen, geen bedriegers, geen dwepers. Innige overtuiging van de waarheid was de band van hun vriendschap, verenigde de ongelijkste mensen, smolt aller belangen, aller harten tezamen, en de Godskracht uit de hoogte voltooide de eendracht van de Apostelen, opdat zij elkaar zouden liefhebben, zoals Christus hen had liefgehad. (E. A. BORGER).

5. Deze twaalf heeft Jezus twee aan twee (Mark. 6: 7) uitgezonden, en hun bevel gegeven, omdat Hij hun deels voor hun tegenwoordige zending bijzondere, deels voor hun toekomstige werkzaamheid algemene regels wildemeedelen, zeggende: Gij zult, voor dit maal en zo lang de juiste tijd daartoe nog niet is gekomen, niet heengaan op de weg van de heidenen, en gij zult niet ingaan in enige stad van de Samaritanen.

De middelmuur van het afscheidsel was nog niet verbroken; dit moest eerst plaatshebben in de dood van Christus, als zijnde de grondslag van het nieuwe en eeuwige verbond van God. Dan zou de Heere Zijn Apostelen tot alle volken zenden; thans kon Hij zelf alleen de eerstelingen uit de heidenen en Samaritanen toebrengen, ofschoon ook zelf alleen tot het huis van Israël gezonden. Met de bedeling van de Geest ving de toebrenging van de Joden en heidenen aan, zoals wij dit op de eerste Pinksterdag en later in het huis van Cornelius zien.

6. a) Maar gaat veel meer heen tot de verloren schapen van het huis van Israël (hoofdstuk . 15: 14).

a)Hand. 3: 26; 13: 26, 46

De Joden werden hier verloren schapen genoemd met kennelijke weerslag op MATTHEUS. 9: 34

Christus werkte zelf onder de verloren schapen van het huis van Israël en aan deze moesten de Apostelen de eerste aanbiedingen doen van redding. In ieder land zijn verloren schapen; ook wij moeten die zoeken, predikende bekering tot God, zowel als geloof in onze Heere Jezus Christus, want het Koninkrijk Gods vestigt zich niet in een trots, onboetvaardig, vleselijk hart.

7. En wat de inhoud van uw prediking aangaat, heengaande predikt, zeggende: Het koninkrijk der hemelen is nabijgekomen (hoofdstuk . 3: 2; 4: 17), het is onder uw bereik gesteld, komt tot de bruiloft, want alle dingen zijn gereed.

Hij zond hen niet uit zonder boodschap, waar zij gingen moesten zij dit roepen. Dit moest hun tekst zijn, over dit onderwerp moesten zij uitwijden, laat het volk weten, dat het Koninkrijk van de Messias, de Heere van de hemel, nu zal worden opgericht volgens de Schriften; dat wie dit zoekt, berouw moet hebben over zijn zonden en die nalaten, opdat zij mogen worden toegelaten tot de zegeningen van dat Koninkrijk. Dit verkondigt behoud als nabij degenen, die God vrezen.

Zij predikten, om het geloof te werken, het Koninkrijk om de hoop op te wekken, de hemelen om liefde tot hemelse zaken in te storten en de aardse te doen gering achten; dit was nabij gekomen, opdat men zich zonder uitstel voorbereidde.

8. Maakt een gepast gebruik van de gave van de wonderen, die Ik u heb meegedeeld, om daardoor uw leer te bevestigen. Maar draagt zorg, dat gij daardoor altijd het heil van mensen bevordert. Geneest de zieken, reinigt de melaatsen, wekt de doden op, werpt de duivels uit. 1) a) Gij hebt het om niet ontvangen, zowel de zaligheid, die gij moet verkondigen, als de hulp, die Gij moogt brengen, geeft het om niet. 2)

a)Hand. 8: 18-20

1) Wat een bevel en wat een volmacht; wie kan ze geven dan de almachtige God alleen! Zo onnodig wij thans, nu de Schrift van het Nieuwe Testament bestaat, de wonderen keuren, zo onmisbaar waren zij voor de Heere en Zijn Apostelen. Een Koninklijk der hemelen op aarde te vestigen zonder wonderen was een volstrekte onmogelijkheid. Gods bovennatuurlijk werk moet zich onderscheiden van dat van de natuur, zullen zij niet met elkaar verward worden. Hieruit ziet gij de kwade toeleg van hen, die geen wonderen willen erkennen; zij nemen er de goddelijkheid van het Christendom mee weg en maken het tot een gewoon natuurlijk verschijnsel. Maar al hielden ook sinds de Apostolische tijd alle wonderen op, één wonder is overgebleven, en zal er overblijven tot de laatste dag toe: de bekering. Ja, iedere bekering is nog heden een zo groot wonder als de opstanding van Christus uit de doden was; want zij is de vrucht en daarmee de voortzetting van deze opstanding. Daarom kan alleen een onbekeerd mens het wonder ontkennen; voor een bekeerd mens is dit een volstrekte onmogelijkheid, want hij zelf heeft het wonder aan zich ondervonden.

Het is zeer duidelijk, dat het leven van een getrouw dienstknecht van Christus geen gemakkelijk leven kan zijn. Hij moet bereid zijn, lichaam en geest, tijd en krachten over te hebben voor het werk, waartoe hij geroepen is. Traagheid en beuzelachtigheid zijn in ieder beroep een groot kwaad, maar bovenal zijn deze dingen een groot kwaad in de wachter van de zielen. - Verder is het klaar, dat de stand van dienstknechten van Christus geenszins die is, waarin het onwetende volk hem soms plaatst, en welke zij ook soms, helaas! voor zichzelf eisen. Zij zijn geordend, niet zozeer om te regeren als wel om te dienen. Het is hun bestemming, niet zozeer om heerschappij te voeren over de gemeente van Christus, als wel om in haar behoeften te voorzien en over de gemeenteleden te waken (2 Kor. 1: 24). Het zou voor de zaak van de ware godsdienst gelukkig zijn, indien deze dingen beter werden verstaan! De meeste onheilen, die de Christenheid hebben getroffen, zijn voortgekomen uit verkeerde begrippen aangaande het leraarsambt.

2) Simon de tovenaar zou geen geld hebben aangeboden voor de gave om de Heilige Geest toe te delen Hand. 8: 18). Zo hij niet gehoopt had er geld door te winnen.

Was mogelijk voor Judas deze vermaning toen reeds nodig? Zij had betrekking op de genezingen. Jezus wilde niet, dat de leerlingen enige waarde zouden hechten aan de tijdelijke goederen. Niet alleen vuige winzucht verbood Hij hun, maar alles, wat hen in het denkbeeld

versterken kon, dat het Koninkrijk der hemelen, de aankondiging waarvan Hij hun als opdracht gegeven had, van deze aarde was, probeerde Hij af te snijden.

9. Verkrijgt u noch goud-, noch zilver-, noch kopergeld in uw gordels; zoekt er niet angstig naar, dit in uw gordelbeurzen mee te nemen.

10. Noch male tot de weg, geen reiszak met eetwaren gevuld voor uw weg, noch twee rokken, noch schoenen, 1) noch staf, alsof gij voor uzelf zou moeten zorgen en in alle dingen voorzien; integendeel zal u hetgeen gij bij de uitoefening van uw opdracht van tijdelijke dingen nodig hebt, vanzelf toevallen, a)want de arbeider is zijn voedsel waardig, en het zal hem door Gods voorzienigheid toekomen.

a) Lev. 19: 13 Deut. 24: 14; 25: 4 Luk. 10: 7; 1 Kor. 9: 4, 14; 1 Tim. 5: 18.

1) God, die de arbeider tot zijn taak roept, zal ook wel in zijn onderhoud voorzien. Daaruit volgt tevens voor hen, onder wie hij leeft, de verplichting, hem te ondersteunen.

2) De Apostelen moesten ook geen staf meenemen. Wel een gewone wandelstok (vgl. Mark. 6: 8). Maar geen gewapende staf om zich te verdedigen tegen de struikrovers, die de wegen zeer onveilig maakten. In het Joodse land waren toch de reizigers gewend zich te wapenen met stokken, die met ijzer waren beslagen om zich daarmee te verweren in nood. Van zulk wapentuig mochten de Apostelen zich niet voorzien, maar moesten zich op de goddelijke bescherming gerust verlaten.

12. En als gij in het huis gaat, dat gij voor waardig houdt, zo groet het met de gewone groet: Vrede zij u (Luk. 10: 5 Joh. 20: 19).

13. En indien dat huis waardig is, dat gij daar blijft, zo kome uw vrede daarover; maar indien het niet waardig is, zo kere uw vrede zonder enige uitwerking (Jes. 55: 11) weer tot u, zodat gij niet verder zult moeten trekken met het gevoel alsof gij tegen het Woord in hoofdstuk . 7: 6 had gehandeld.

In het Grieks is dit bij wijze van bevel gezegd: "zo kome uw vrede daarop, zo kere hij weer tot u. " In het eerste geval groet het blijmoedig en met gezegend gevolg, in het andere geval moogt gij even zo welgemoed de zegen, die gij uitspreekt, weer tot u nemen. Hij is eenmaal in de naam van God van u uitgegaan, hij gaat niet verloren, maar komt u des te meer ten goede. Een troost voor de arbeiders van de Heere, die ondanks alle opofferende liefde, hardnekkige tegenstand vinden. Zo dikwijls de met Gods Geest vervulde boden van de Heere de oosterse groet: "vrede zij u" doen horen, is dat geen ijdele wens, er gaat daarbij kracht van God uit, die nooit werkeloos blijven kan (vgl. Luk. 1: 40 Joh. 14: 27 Joh. 16: 33; 20: 19, 26).

14. En als iemand, een persoon of ook enige plaats, u niet zal ontvangen, noch uw woorden horen, uitgaande uit dat huis, of uit die stad, schudt het stof van uw voeten af, uzelf losmakende van elke gemeenschap met hen en alle verdere verplichtingen in hun opzicht (Hand. 13: 51; 18: 6).

Dus zult gij niets van hen nemen, dat gij zelfs hun stof van de schoenen slaat, opdat zij erkennen, dat gij niet uw belang, maar hun zaligheid gezocht hebt.

Het afschudden van het stof van de voeten betekende meer, namelijk, dat men verder met iemand of iets niet wilde te doen hebben, dat men hen voor heidenen verklaarde (Neh. 5: 13 hoofdstuk . 18: 17).

15. Voorwaar zeg Ik u; het zal het gebied van Sodom en Gomorra verdragelijker zijn op de dag van het oordeel (hoofdstuk . 11: 24), dan die stad, waarvan gij u op die wijze hebt moeten losmaken.

Deze lering wordt op vreselijke wijze over het hoofd gezien, en is nochtans de ernstige betrachting overwaardig. Men ziet zo snel voorbij, dat het waarlijk niet nodig is grote openlijke zonden te bedrijven om zijn ziel voor eeuwig in het verderf te storten. Indien men slechts het woord hoort zonder het te geloven, ernaar luistert zonder zich te bekeren, naar de kerk gaat zonder tot Christus te gaan, zal men zich weldra in de hel bevinden. Wij allen zullen geoordeeld worden naar het licht, dat wij gehad hebben. Wij zullen rekenschap moeten geven van het gebruik, dat wij van onze godsdienstige voorrechten hebben gemaakt. Te horen van de "grote zaligheid" en nochtans daarop geen acht te slaan, is een van de ontzettendste zonden, die de mens kan begaan (Joh. 16: 9 Hebr. 2: 3). Het zal ons niet behouden, dat wij geleefd hebben in de heldere zonneschijn van Christelijke voorrechten; wij moeten Christus bij bevinding hebben leren kennen. Zonder dit wordt slechts door de prediking van het Evangelie onze verantwoordelijkheid te groter.

Om deze woorden wel te begrijpen moeten wij in het oog honden, dat hier sprake is van die Joden, die door de doop van Johannes en door Jezus’ prediking reeds in zoverre op hetgeen de apostelen verkondigden waren voorbereid, dat zij het woord van de waarheid reeds niet meer konden verwerpen zonder zich aan een zonde schuldig te maken, die niet veel van die van de lastering tegen de Heilige Geest verschilde.

Zoals de Heere bij allen aandringt op de eerbiedige aanneming van het Evangelie, en door een bedreiging van zware straffen de tegenstrevers vrees inboezemt, zo geeft Hij ook hier de discipelen last de verkondigers te zijn van de wraak, die Hij dreigt, hetgeen slechts dan mogelijk is, wanneer zij vervuld zijn van brandende ijver om het woord te verbreiden. Geen echte leraar van de hemelse waarheid is hij, wie het niet in de ziel brandt en kwelt, als hij haar ziet verachten, en door geen misdrijf wordt God zo beledigd als door de verachting van Zijn woord; want zozeer mogen wij onze afschuw tegen moordenaars en overspelers niet betuigen als tegen hen, die dat doen. Wanneer schepselen van hun Schepper niet afhankelijk willen wezen, Zijn stem niet veel waard achten om ernaar te luisteren, Zijn vriendelijke uitnodiging afwijzen en aan Zijn rijke belofte van genade geen geloof willen slaan, dan is dat wel het toppunt van alle zonde.

16. Het zijn niet alleen afwijkingen, waarop gij u hebt voor te bereiden, maar zelfs de verschrikkelijkste vervolgingen, want ziet: Ik zend u, zo al niet bij deze eerste Apostolische werkzaamheid, dan toch in uw toekomstig ambt, als schapen in het midden van de wolven,

die op geweldige wijze op u zullen aanvallen: wees dan voorzichtig als de slangen en oprecht als de duiven (Rom. 16: 19).

De Apostelen moesten voorzichtig zijn als de slangen. Plinius en andere natuurkenners geven breed op van de bijzondere schranderheid van de slangen. Zij hebben zeer fijne zintuigen; daardoor weten zij haar vijand geredelijk te ontwijken. In deze voorzichtigheid om gevaren te voorkomen en de vijanden te ontwijken, moesten de Apostelen de slangen navolgen. Maar tevens moesten zij oprecht, eerlijk, minzaam zijn als de duiven, zonder list en valsheid. De voorzichtigheid toch, doorgaans genoemd de staatkunde, kan tot het verachtelijk uiterste van arglistigheid en valsheid overstaan, en de welmenende oprechtheid wordt, wanneer zij kwalijk bestuurd is, gevaarlijke onbedachtzaamheid. Zij moesten voorzichtig zijn als de slangen, om te voorkomen, dat zij aan het geweld van vijanden werden blootgesteld, maar tevens moesten zij oprecht zijn als de duiven, zonder anderen kwaad te willen of te doen.

17. Maar wacht u, met de zo-even u aanbevolen voorzichtigheid van de slangen, maar zó, dat gij de oprechtheid van de duiven niet verliest, voor de mensen, a)want zij zullen u overleveren in de raadsvergaderingen en in hun synagogen 1) zullen zij u geselen.

a)MATTHEUS. 24: 9 Luk. 21: 12 Joh. 15: 20; 16: 2 Openbaring . 2: 11).

1) Aan de synagogen was meestal een rechtbank verbonden, die over de overtredingen tegen de godsdienst uitspraak deed, voor zover daarop geen straf zwaarder dan die van de geseling gesteld was (Hand. 22: 19; 2 Kor. 11: 24).

18. En gij zult ook voor stadhouders en koningen geleid worden om Mijnent wil (Hand. 24-26), hun en de heidenen tot getuigenis. Om de belijdenis van Mijn naam zal men u voor de rechtbanken brengen; gij zultdoor de groten van de aarde worden verworpen en mishandeld; maar dit zal hunzelf tot veroordeling zijn, want uw prediken zal hun elke verontschuldiging ontnemen, en dat zij u verwierpen, zal een getuigenis zijn van hun onbekeerlijkheid.

19. a) Maar wanneer zij u overleveren aan het gericht, zo zult gij niet bezorgd zijn met grote angstvalligheid, hoe of wat gij spreken zult. Vertrouw op de goddelijke bijstand en de invloed van de Heilige Geest; want het zal u op dat moment gegeven worden wat gij spreken zult.

a)Mark. 13: 11 Luk. 12: 11; 21: 14

20. Want wanneer gij voor de rechtbanken gesteld wordt, zo zijt gij het niet, die spreekt, omdat het niet uw zaak is, die gij hebt te verdedigen, maar het is de Geest van uw Vader, die in u spreekt, die Geest zal met u zijn bij uw verantwoording in het gericht.

De Heilige Geest verenigt Zich zo met Christus' discipelen, dat Hij deelt in al hun bezwaren en noden, zoals Christus als mens onze noden menselijk meevoelt. Daarom wanneer hun die bijstand het meest nodig is, spreekt en handelt Hij zelf uit hen (vgl. Rom. 8: 26, 27). Toen de belijders van Christus in Parijs omwille van hun geloof gevangen gezet, hun geloofsbelijdenis aan Calvijn zonden, die zij aan de koning wensten te overhandigen, opdat hij daarin, zo nodig,

iets zou verbeteren, antwoordde hij in het levend geloof in deze belofte van Jezus: "Ik zend u geen zodanige geloofsbelijdenis, als onze geliefde broeder van mij verlangd heeft; want God zal wel grotere zegen aan datgene verlenen, wat Hij door Zijn Heilige Geest, die Hij u geschonken heeft, zal laten opstellen, dan op iets, dat u op enige andere wijze zal worden gegeven. Datzelfde heb ik reeds onlangs aan broeders, die hun bloed ter ere van God hebben vergoten, geantwoord; ik heb mij verblijd in de geloofsbelijdenis, die ik van u gezien heb, om er mij mee te stichten, maar ik heb geen woord daaraan willen toedoen, of daarvan willen afnemen, want dat zou zijn iets wegnemen van de kracht en van het vuur van de Heilige Geest, wiens wijsheid en kracht men daarin kennelijk bespeurt. " (Henry's Calvijn I: 467).

De terzijdestelling van een verkeerde voorbereiding moet voor de ware voorbereiding plaatsmaken, voor gebed, overdenking, inwendige overgave, (oratio, meditatio, tentatio). Een woord van de leer van de ingeving van Gods woord door de Geest van God; een woord van belofte, dat Hij door ons zal spreken. - Terecht bouwt men mede op deze en dergelijke plaatsen de leer van de inspiratie van de Heilige Schrift.

Geen waardig Evangeliedienaar, of rechtschapen belijder zal immer misbruik maken van deze woorden om daarop te zondigen, en zonder voorbereiding in het werk van het Evangelie, of in de verdediging van Jezus' naam en zaak bezig te zijn; maar komt het erop aan, dreigt de nood, dan zal het ook hun ondervinding zijn, en zij zullen niet in zichzelf, of in eigen bekwaamheid eindigen, maar wel in de Heere, wetende, dat het Zijn Geest is, die verlichten en helpen kan. (D. MOLENAAR).

21. a) En de ene broeder zal, omdat Ik niet gekomen ben, om vrede te brengen, maar het zwaard (vs. 34), de andere broeder overleveren tot de dood; en de vader het kind, en de kinderen zullen opstaan tegen de ouders en zullen hen door hen over te geven aan de overheden, doden, omdat deze Mijn leer aannemen en die ze verwerpen.

a) Micha 7: 2, 5 Luk. 21: 16

22. En dan zal de vervolging u in de hoogste mate treffen, gij zult van allen, van Joden en heidenen, gehaat worden om Mijn naam. Het kan niet anders, want Mijn Evangelie is niet naar de mens, het is aangekant tegen beider veroordelen en verdorvenheid; maar die volstandig zal blijven in geloof, geduld en belijden tot het einde, wanneer Ik zal terugkomen en aan de haat van de tegen Mij gekante wereld een einde zal maken, die zal zalig worden en in de heerlijkheid van Mijn hemels koninkrijk ingaan.

a)MATTHEUS. 24: 13 Mark. 13: 13 Luk. 21: 19 Openbaring . 2: 10; 3: 10

23. a) Wanneer zij u dan in die haat, die u van de zijde van de gehele ongelovige wereld zal treffen, in deze stad vervolgen, vlucht in de andere; want voorwaar zeg Ik u: gij zult uw reis door de steden van Israël, zo vluchtende van de ene naar de andere plaats, niet geëindigd hebben, 1)of de Zoon des mensen zal gekomen zijn ten gerichte over Jeruzalem en het Joodse volk en aan uw vervolging zal door die verwoesting een einde gemaakt worden.

a)Matth. 2: 13; 4: 12; 12: 15 Hand. 8: 1; 9: 25; 14: 6

1) De uitdrukking ou mh teleshte tav poleiv Israhlbetekent: "gij zult de steden van Israël niet hebben afgedaan" of "volmaakt". De laatste betekenis komt ons te sterk voor; liever nemen wij aan met vele uitleggers, dat de zin deze is: "gij zult op vele wijzen een overvloedige ruimte voor uw werkzaamheden vinden: het zal u nooit aan arbeidsveld ontbreken. "

24. Verwondert u echter niet, dat gij zo door ieder gehaat zult worden (vs. 22)a) de discipel is niet boven de Meester, noch de dienstknecht boven zijn Heer, dat hij een beter lot voor zich zou mogen verwachten dan deze ondervond.

a) Joh. 3: 16; 15: 20

25. Het zij de discipel genoeg, dat hij, wat de behandeling aangaat, die hem overkomt, worde als zijn Meester, en de dienstknecht als zijn Heer; iets hogers begeert hij niet, wanneer hij een waar discipel en een getrouw knecht is. Indien zij de Heer des huizes Beëlzebul hebben genoemd, hebben voorgesteld als die door de overste van de duivels de duivels uitdreef (hoofdstuk . 9: 34; 12: 24), hoe veel te meer zullen zijn huisgenoten dergelijke zaken te lijden hebben.

26. a) Vreest dan hen niet, maar deelt graag en gewillig met Mij Mijn lot; vat moed om ondanks alle haat van de wereld het Evangelie van het koninkrijk aan de gehele wereld te brengen, opdat het de vereiste openbaarheid verkrijge. Vreest niet, b) want er is niets bedekt, wat niet zal ontdekt worden, en verborgen, wat niet geweten zal worden; dit spreekwoord heeft vooral betrekking op het Evangelie, dat nooit als een geheime leer mag worden behandeld (MATTHEUS. 5: 15).

a) Jes. 8: 12 Jer. 1: 8 b) Job 12: 22 Mark. 4: 22 Luk. 8: 17; 12: 2

27. Hetgeen Ik u zeg in de duisternis, omdat Ik Mij allereerst nog slechts in de vertrouwde kring van Mijn discipelen kan openbaren, opdat eerst Mijn rijk gegrondvest worde, zegt gij het in het licht, maakt dat overal bekend; en hetgeen gij hoort in het oor door bijzondere onderrichting, predikt dat op de daken van de huizen, zodat de mensen op de straten het kunnen vernemen.

De daken waren in het oosten vlak en met leuningen omringd. In het Christendom zijn geen geheimen, die niet bestemd zijn om openbaar te worden; zelfs is het geheel en al openbaring van de geheimenissen van God. De Christen behoort daarom graag zijn geloof en zijn overtuiging bloot te leggen, zoals eens in het gericht ieders gedachten openbaar zullen worden.

28. a) En vreest u bij zo’n openbare prediking, die haat en vervolging teweegbrengt, niet voor degenen, die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden, d. i. voor de mensen, al worden zij ook nog zo sterk tegen u; maar vreest veel meer Hem, die beide, ziel en lichaam, kan verderven in de hel, d. i. voor God, uw eeuwige Rechter.

a) Jer. 1: 8 Luk. 12: 4

Het ware gevoel van onze onsterfelijkheid is het gevoel van onze onschendbaarheid in de bescherming van onze Vader.

De vrees voor mensen moet worden overwonnen door de vrees voor God.

29. Bij deze heilige, ernstige vrees voor God zij in uw hart het heilige blijde geloof in Hem, in wiens zeer bijzondere zorg gij staat als Zijn lieve kinderen. Wordenniet twee musjes om één penningske, het geringste muntstukje, dat men geven kan, verkocht? En niet een van deze zal dood op de aarde vallen zonder uw Vader, zonder Zijn wil en Zijn weten.

30. a) En ook uw haren op het hoofd zijn alle geteld; er kan niet één afvallen zonder Zijn bestuur; zo zorgt Hij niet alleen voor het behoud van uw leven, maar zelfs is het geringste en nietigste van u een voorwerp van Zijn zorg.

a) 1 Sam. 14: 45

31. Vreest dan niet, gij gaat vele musjes te boven en kunt met veel meer onbezorgdheid dan zij u verblijden over uw hemelse Beschermer.

Zou dan de Christen, die in deze Schepper en Onderhouder van de natuur zijn Vader in de hemelen erkent, zich niet op die vaderlijke bescherming mogen verlaten? Als Hij ook met het kleinste, het schijnbaar minst betekenende, dat hem betreft, onder de leiding van die God staat, zou dan het hoogste, het behoud van zijn ziel, aan dat bestuur zijn onttrokken? Wat de Heere tot Zijn eerste discipelen bij de voorspelling van hun lijden gezegd heeft, zou dat in volgende tijden minder waarheid zijn? Laat er dan een storm losbreken, die alles met verwoesting dreigt, de plant, die de hemelse Vader geplant heeft, zal niet worden uitgerukt, al wordt zij ook hevig bewogen. In dit geloof kan de Christen rustig zijn en op de weg van de Christelijke belijdenis, hem van God aangewezen, getroost en met goede moed voortgaan.

32. a) Een ieder dan van u en van allen, die door uw woord in Mij zullen geloven, die Mij met alle vrijmoedigheid belijden zal voor de mensen, die zal Ik ook op de jongste dag belijden voor Mijn Vader, die in de hemelen is; opdat hij niet in het oordeel kome.

a) Mark. 8: 38 Luk. 9: 26; 12: 8; 2 Tim. 2: 12

Nee, de discipel van Christus vleit zich niet met een ijdele hoop op de toekomst. Zij zijn hem voorgegaan, zij spreken, nadat zij gestorven zijn, de getuigen van Christus, die Hem tot in de dood hebben bekend. Een Stefanus heeft niet gevreesd voor degenen, die zijn lichaam konden doden, maar hem het oog niet konden sluiten voor de glans van de heerlijkheid van "de Zoon des mensen, staande aan de rechterhand van God, " en van zijn ziel de ingang in de hemelse rust niet konden betwisten. Een Ignatius roept stervende: "ik ben een tarwekorrel van Christus, die eerst door de tanden van de wilde dieren moet worden vermalen, om er goed brood van te kunnen maken. " Een Justinus verklaart: "ik heb geen oprechter wens dan te

mogen lijden om Jezus’ wil, om in de zaligheid in te gaan en zal alzo met goed vertrouwen verschijnen voor de rechterstoel van mijn Heiland; " en hij legt het hoofd op het blok, waarop de moordbijl zal neervallen. Een Polycarpus beklimt de brandstapel, omdat het hem onmogelijk is zijn Heer te vloeken, die hij 86 jaren heeft gediend. Deze allen, die door het geloof zijn gestorven en zo velen als voor de Heere "bespotting en geseling hebben verduurd, en ook banden en gevangenis, zijn gestenigd, in stukken gezaagd, verzocht, door het zwaard ter dood gebracht, " en door Christus als de Zijnen beleden met eeuwige heerlijkheid, zij bevestigen ons met nadruk het getuigenis van de Heere, het wachtwoord van Zijn kerk: "zijt getrouw tot de dood, en Ik zal u geven de kroon des levens!"

33. Maar zo wie Mij verloochend zal hebben voor de mensen, die zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader, die in de hemelen is; voor aller oren zal Ik verklaren, dat Ik hem niet ken.

Die verloochening is hier niet de ogenblikkelijke, hoewel altijd schuldige zwakheid van een Petrus, die door vrees overmand zijn overtuigingen tijdelijk verbergt, maar toch in zijn hart van de Heere geen afstand heeft gedaan. Aan deze maakt elk discipel zich helaas maar al te dikwijls schuldig, mocht het altijd zijn met gelijke smart als van Petrus; maar die moedwillige verwerping, die zich aan de Heere en de smaadheid van Zijn kruis ergert, die met gehele of gedeeltelijke bewustheid de wereld boven Hem kiest, die zich om Zijn gemis geenszins ongelukkig gevoelt, die zich tooit met Zijn naam, maar zich onttrekt aan Zijn dienst, - zij brengt dit oordeel over zich. Ontzaglijk vonnis! "gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt, Ik heb u nooit gekend. "

34. Ik wil u echter nog eens wijzen op de grote beroering, die door de prediking van Mijn woord onder de mensen veroorzaakt zal worden (vs. 21vv.), zodat gij u niet verwondert over hetgeen u overkomt. Meent niet dat Ikgekomen ben om vrede op aarde te brengen, zo lang het mensdom nog in zijn tegenwoordige toestand van verwijdering van God en het leven, dat uit God is, volhardt; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard, opdat het eerst tot een scheiding en beslissing kome, totdat na de strijd de vrede kan komen.

35. Want, zoals reeds in Micha 7: 6 oorlog en strijd tussen de naaste families als weeën van de dochters van Zion, die het rijk van de vrede vooraf zullen gaan, geprofeteerd zijn, zo is het: Ik ben gekomen om de mens tweedrachtig te maken tegen zijn vader en de dochter tegen haar moeder en de schoondochter tegen haar schoonmoeder ("Jud 19: 10").

36. a) En zij zullen de vijanden van de mens worden, die zijn huisgenoten zijn, zijn ongelovige bloedverwanten.

a) Ps. 41: 10; 55: 13 Job 13: 18

Het zal niet aangetoond hoeven te worden, dat Jezus hier niet sprak van Zijn oogmerk, maar van het onvermijdelijk gevolg van Zijn komst. Hij kende de zedelijke toestand van het volk te goed, dan dat Hij Zijn leer van de waarheid voor algemene aanneming vatbaar gerekend zou hebben.

Het doel van Zijn eerste komst op aarde was niet de vestiging van een duizendjarig rijk, waarin allen van één geest zouden zijn, maar het brengen van het Evangelie, waarvan de verkondiging aanleiding geven zou tot twist en verdeeldheid. Wij hebben dus geenszins recht ons te verwonderen, wanneer wij dit nog gedurig in vervulling zien treden. Zo lang de een gelooft, terwijl de ander ongelovig blijft, - zo lang de een blijft vasthouden aan zijn zonden, en de ander hartelijk begeert ze los te laten, is het onvermijdelijk, dat de prediking van het Evangelie door verdeeldheid wordt gevolgd. De schuld daarvan ligt niet in het Evangelie, maar in het hart van de mensen.

Christus is een wonderman: Vredevorst en vrede-verstoorder.

De strijd van de Heere is beter dan de vrede van de wereld. 1) De vrede van de wereld loopt uit op eeuwig oproer en op de strijd van de hel; 2) de strijd van de Heere loopt uit op het eeuwig vrederijk van de hemel.

37. Het komt nu bij zulke scheiding erop aan, dat ieder de juiste keuze maakt. Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waardig; en die zoon of dochter liefheeft boven Mij is Mij niet waardig, zodat hij Mij als zijn Heer enMeester zou kunnen toebehoren (Deut. 33: 9 Luk. 14: 26).

Onze naaste vrienden zijn dikwijls de grootste vijanden van onze zaligheid.

Wij moeten niets boven Christus stellen, omdat Hij ook niets boven ons gesteld heeft.

Wie zo’n eis mag doen, moet meer dan mens of engel zijn.

38. a) En die zijn kruis, niet een door hemzelf gezocht, maar het door God hem opgelegde kruis, niet, als een door deze wereld verworpene en tot de dood van de oproermakers veroordeelde, op zich neemt, om het graag en gewillig te dragen, en Mij volgt, wie dat lot binnen niet lange tijdzal overkomen, is Mij niet waardig.

a)MATTHEUS. 16: 24 Mark. 8: 34 Luk. 9: 23; 14: 27

Wie niet Mij navolgende in de geest besloten heeft om, als het nodig mocht zijn, voor Mij gewillig zelfs de straf van de ergste misdadiger te lijden; wie ten aanzien van de begeerlijkheid en de toejuiching van de wereld niet gestemd is als een veroordeelde, die reeds zijn kruis naar de gerichtsplaats torst en die zo dat alles gering acht en verwerpt. .

39. a) Wie zijn ziel, zijn leven, in die hoogst gevaarlijke tijdsomstandigheden (vs. 34vv.) vindt, omdat hij door verloochening van Mijn naam zich aan het gevaar onttrekt, zal haar verliezen, doordat hij de eeuwige zaligheid verliest, die toch alleen het ware leven is; en die zijn ziel, zijn leven, verloren zal hebben om Mijnent wil, zal haar vinden, zal leven in eeuwigheid.

a)MATTHEUS. 16: 25 Mark. 8: 35 Luk. 9: 24; 17: 33 Job 12: 25

Dit woord heeft een bepaalde historische en tevens de diepste algemene godsdienstige betekenis. Het egoïsme, dat steeds zijn leven wil behouden, voor zichzelf wil zijn, wint de dood; het geloof in zijn overgave en opoffering wint het leven.

40. Maar Ik wil, dat het u ook niet zal ontbreken aan hulp en vriendschap. Wie in die tijd, wanneer het zo gevaarlijk is een Apostel te herbergen (Hand. 17: 5vv.), u ontvangt, die ontvangt Mij, en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft (Joh. 13: 20). Ik kom werkelijk in de Mijnen tot hem en Mijn vader in Mij.

41. a) Wie een profeet ontvangt in de naam van een profeet, om reden dat hij een profeet, een van God is, zal het loon van een profeet, hetzelfde loon, dat deze van God mag verwachten, ontvangen, en die een rechtvaardige, een, die door uw woord in Mij gelovig en door het geloof in Mij gerechtvaardigd is geworden, ontvangt in de naam van een rechtvaardige, zal het loon van een rechtvaardige ontvangen.

a) 1 Kon. 17: 10; 18: 4; 2 Kon. 4: 8

Het eerste beginsel van genade openbaart zich in het "uw volk is mijn volk; " wie de broeders liefheeft, zodat hij om hen wel te doen zich aan gevaren blootstelt, in hem is zeker reeds een begin van de ware godzaligheid, een begin dat, hoe verborgen ook, door de Heere wordt gekend.

42. a) En zo wie een van deze kleinen, bij wie het nog niet gekomen is tot het gehele doorbreken van de rechtvaardigen, maar die toch op de drempel van het koninkrijk der hemelen staat - zo wie die te drinken geeft alleen een beker koud water, die hem slechts de geringste bewijzen van liefde, de minste hulp betoont in de naam van een discipel, omdat hij Mijn leerling is, voorwaar zeg Ik u, hij zal zijn loon geenszins verliezen.

a)MATTHEUS. 25: 40 Mark. 9: 41 Hebr. 6: 10

Het heeft soms de schijn, alsof niemand acht slaat op onze werkzaamheden. De arbeid van een prediker, van een zendeling, een onderwijzer, een ziekenbezoeker mogen zeer nietig en onbeduidend schijnen, vergeleken met de daden van koningen en van parlementen, van legerscharen en van staatslieden, maar ze zijn geenszins onbeduidend in de ogen van God. Hij merkt op wie zich tegen Zijn dienaars verzet, en ook wie hen helpt. Hij ziet, wie vriendelijk jegens hen is, zoals Lydia was jegens Paulus, maar ook wie hen hinderpalen in de weg werpt, zoals Diotrefes tegenover Johannes (Hand. 16: 15; 3 Joh. 1: 9). Alles wordt opgeschreven in het grote boek van Zijn gedachtenis en zal op de jongste dag aan het licht gebracht worden.

Nadere verklaringen van de woorden in deze rede kan men vinden bij de paralelle afdelingen bij Markus en Lukas, als ook bij de rede tot de 70 discipelen Lu (10: 1 e. v.) en Zijn profetie van de laatste dingen in Matth. 24 en 25, Mark. 13 en Luk. 21: 5vv. Met de vraag van de geleerden, of Jezus deze rede werkelijk zo heeft gehouden in deze volledigheid en in dezelfde samenhang, of dat de Evangelist hier verscheidene bij andere gelegenheden voorkomende gezegden tot een geheel heeft bijeengebracht, laten wij ons niet veel in. Wij laten de Schrift in

haar samenhang zonder haar delen uit elkaar te willen rukken, waardoor wij onszelf schade zouden doen, en wij denken daarbij aan het woord van Christus, dat Hij in vs. 20 tot de discipelen spreekt, zodat, indien ook oorspronkelijk niet alles nauwkeurig op dezelfde plaats en in dezelfde samenhang door Hem gezegd mocht zijn, het toch voor ons even goed is, alsof Hij zo en niet anders had gesproken.

HOOFDSTUK 11.

1. En het is geschied, toen Jezus geëindigd had Zijn twaalf discipelen bevelen te geven, dat Hij van daar voortging (MATTHEUS. 9: 27), terwijl zij zich werkelijk op de hun aangewezen weg begaven en hun werk verrichtten (Mark. 6: 12vv. Luk. 9: 6), alleen vergezeld door Zijn discipelen in de ruimere zin van het woord om te leren en te prediken in hun steden, de steden van Galilea, waaruit de meeste apostelen afkomstig waren.

Naar onze mening wendden zich de twaalven meer oostwaarts en hielden zich aan de gewone reisweg van hen, die naar Jeruzalem tot het paasfeest opgingen, het Jordaandal door; de Heere zelf trok daarentegen met Zijn geleide naar het westen in het midden van het Galilese land. In Luk. 7: 11vv. welke geschiedenis gedurende de afwezigheid van de twaalven plaatsvond (waarom zij slechts door Lukas wordt verteld, die haar vernomen heeft van iemand, die toen in Jezus' gezelschap was) vinden wij Hem te Naïn, niet ver van de kleine Hermon. Aan diezelfde landstreek (ten westen van de Jordaan) en in diezelfde tijd (gedurende de afwezigheid van de twaalven) moeten wij ook denken bij de volgende geschiedenis van het gezantschap van de Doper. Lang zijn zeker de Apostelen met hun zendingsreis niet bezig geweest, wel niet slechts één dag, zoals Wieseler stelt, maar toch ook geenszins verscheidene maanden, zoals Krafft uitrekent. Het nadere zal later blijken, wanneer wij de volgende geschiedenis beschouwd zullen hebben.

II. Vs. 2-30 (zie ook). Tot de Doper, die in de gevangenis is, is het bericht van de daden van Hem, die hij eens als Israëls Messias voorstelde, doorgedrongen. In zijn gedachte had hij zich een dag van goddelijke wraak en van de verschijning van het rijk van de hemelen in heerlijkheid voorgesteld. Daarmee kwamen weinig overeen de werken van een profeet, die zonder onderscheid voor al het volk tot een zegen verstrekten. Nu zendt hij twee van zijn discipelen tot Jezus, en begeert verklaring omtrent hetgeen hem in verwarring brengt, omtrent de vertraging van de vervulling van zijn verwachtingen. De oplossing wordt hem op een wijze ten deel, die zijn geslingerd hart op de juiste plaats kan brengen, en hem kan sterken voor het uur van zijn martelaarschap, dat hem nu spoedig wacht. Opdat nu echter het rondom staande volk niet twijfelmoedig wordt aan zijn vroeger getuigen, legt Jezus na het heengaan van de beide boden een heerlijk getuigenis af omtrent de man Gods, terwijl Hij tevens aanwijst, welk ondergeschikt standpunt ook deze grootste onder de mannen van God van het Oude Verbond in vergelijking van de leden van het Nieuwe Verbond inneemt. Daaraan sluit zich een diepe klacht over dit huidige geslacht, een gebed van verheerlijking tot de Vader in de hemel gericht, en een vriendelijke uitnodiging tot de Heiland van de zielen, de Leidsman tot zaligheid.

(Evangelie op de derde zondag van Advent).

Van de eerste komst van Christus, namelijk in het vlees, en van Zijn tweede komst, die ten gerichte, hebben de Evangeliën van de beide laatste zondagen gesproken. Een nieuwe, de derde zondag van advent is thans aangebroken, en het geboortefeest van de Heere komt steeds meer nabij. Hoe meer nabij dit, en volgens de gang van de gedachten, die wij vasthouden, Hij zelf, de pas geborene, met de rijkdom van Zijn zegeningen komt, des te meer betaamt het ook

de voorloper te gedenken, die voor Christus heenging en evenzo een zeker teken van de aanwezige naderende Christus was, als de morgenster een zeker teken is van de naderende zon. Aan deze voorloper nu gedenken ook de Evangeliën van de beide laatste adventszondagen. Johannes en Jezus komen ons heden, over acht dagen Jezus en Johannes, de morgenster en de zon, de Heere en Zijn engel in deze Evangeliën onafscheidelijk voor. Heden zien wij de voorloper van Christus in zijn zwakheid, de volgende zondag, als wij het feest een week nader gekomen zullen zijn, zien wij hem in zijn sterkte. Heden zien wij hem in de kerker en horen hem vol verlangen vragen: "Zijt Gij het of niet?" over acht dagen zien wij Hem, helder bestraald door onze Kerstfeest-zon, met de vertrouwende belijdenis van de waarheid op de lippen.

2. En Johannes, de Doper, die nu reeds sinds 10 maanden gevangen was genomen (hoofdstuk . 4: 12; 14: 3vv.), was in de gevangenis op het bergslot Machaerus, aan de overzijde van de Dode zee 4: 17"), waar hem het verkeer met de buitenwereld eveneens was toegestaan als later de apostel Paulus te Caesarea en te Rome (Hand. 24: 23; 28: 30vv.). Deze, uit de mond van Zijn discipelen gehoord hebbende de werken van Christus, dieHij reeds vroeger, dadelijk na de gevangenneming van de Doper, had verricht (hoofdstuk . 4: 23vv.), en onlangs weer sinds het begin van de lente, in nog heerlijker mate, versterkt door de werkzaamheid van de Apostelen, verrichtte (hoofdstuk . 9: 35 Mark. 6: 12vv.), kon het niet begrijpen, dat de Heere bij zulke werken het liet blijven, zonder tot die werkzaamheid over te gaan, die hij zelf eens van Hem had moeten aankondigen Om zijn twijfels en bedenkingen door openlijk uitspreken voor de juiste man meester te worden (Gen. 15: 3 en zich uit het uur van aanvechting, dat over hem was gekomen), te redden, zond hij twee van zijn discipelen tot de Heere.

3. En hij zei tot Hem door die twee gezanten: Zijt gij degene, die komen zou, de beloofde Messias of Koning van Israël 118: 26"), zoals ik U reeds aan het volk heb aangekondigd (hoofdstuk . 3: 11), of verwachten wij een andere als de eigenlijke Messias, zodat Gij zelf slechts een voorloper van Hem zijt?

Moet men onder de "dag van de geboorte" van Herodes (hoofdstuk . 14: 6), zoals men gewoonlijk doet, de dag verstaan, waarop hij het levenslicht aanschouwde, zo zou men omtrent de datum van de terechtstelling van de Doper niets kunnen bepalen, omdat wij die geboortedag niet kennen. Het is echter spraakkunstig geheel en al gerechtvaardigd, om integendeel de dag van het begin van zijn regering (dus zijn geboortedag als vorst (Ps. 2: 7) onder dat feest van de koning (Hos. 7: 5) te verstaan. Dan zouden wij, wat de datum van deze dag aangaat, op de sterfdag van Herodes de Grote gewezen zijn, van welke dag af zonder twijfel diens zonen en opvolgers hun regering rekenden, alhoewel de bevestiging van hun waardigheid door de Romeinse keizer pas later volgde. Nu viel de 15 Nisan, of eerste dag van het Paasfeest in het jaar 4 na Christus op 12 april; zeven dagen te voren is Herodes de Grote gestorven (slotwoord op 1 Makk. Nr. 11e), d. i. op 8 Nisan, of 5 april. Deze 8ste Nisan zou dan ook de jaardag van Herodes Antipas, en dus van de ter doodbrenging van de Doper zijn. In het jaar 29 na Chr. viel deze (vgl. de Joodse kalender in het slotwoord op 1 Makk. No.
4) op maandag 11 april (in de kerk is het feest van de onthoofding van Johannes pas vrij laat op 29 augustus gesteld; deze datum komt ons zeer willekeurig gekozen voor, terwijl de eerste Paasdag (15 Nisan) op maandag 18 april valt. Zeker heeft de uitzending van de beide

discipelen plaatsgehad in de laatste levensdagen van Johannes, maar toch niet zó laat, dat de discipelen, die van Machaerus tot aan de plaats, waar zij de Heere ontmoetten, een reis van minstens 15 mijl hadden af te leggen, de weg niet zouden hebben kunnen terug afleggen, voordat deze zijn hoofd onder de bijl van de beul moest leggen. Voor deze terugweg moeten, omdat de zesde Nisan van dat jaar (9 april) een sabbat was, toch zeker 4 volle dagen gerekend worden, en zo zouden wij als datum van deze zending, de 3 Nisan (6 april) te rekenen hebben. Wij nemen daarbij aan, dat Jezus na de opwekking van de jongeling te Naïn (zondag 3 april) zich op de beide volgende dagen, gedurende de reis op de weg van 4 mijl tot in de nabijheid van Bethsean in gezelschap van het Hem natrekkend volk bevond, en zo enigermate de beide afgezanten van Johannes tegemoet ging, die in het dal van de Jordaan van het zuiden afkwamen, en zeker reeds onder weg ongeveer de plaats van zijn toenmalig oponthoud door een van de twaalven hadden vernomen. Hij was, toen die beiden bij Hem aankwamen, juist weer met zulke werken bezig, zoals Johannes ze van Hem gehoord had, en aan welke deze zich had gestoten (hoofdstuk . 9: 35 Luk. 7: 21); alzo had de Heere juist datzelfde zwaard, dat Johannes gewond had, ook aanstonds als heelmiddel bij de hand, om de bestredene weer gezond te maken (vs. 5). Maar hoe? Hebben wij dan de vraag van de Doper wel goed verklaard, wanneer wij haar boven zó hebben uitgelegd, dat hij zelf, Johannes, het is, die een antwoord op deze vraag voor zichzelf nodig heeft en begeert, omdat het geloofslicht in hem is verduisterd, en hij zich niet in die weg en in die handelwijze van de Heere Jezus kan vinden? Van de dagen van de kerkvaders af tot in onze tijd hebben zich vele en veelbetekenende stemmen verheven voor de bewering, dat het volstrekt onmogelijk zou zijn, dat diezelfde Johannes, die een zo duidelijk getuigenis van de hemel over Jezus had ontvangen (hoofdstuk . 3: 16vv.) en een zo beslist getuigenis van Hem had afgelegd (Joh. 1: 29vv. , 8: 26vv.), naderhand zo zwak in het geloof zou geworden zijn, en niet meer geweten zou hebben, wat hij van Jezus moest denken; zo’n gedachte zou ook reeds daardoor afgewezen zijn, dat de Heere hierna aan Zijn voorloper (vs. 7vv.) een zo hoge lof toekent, en uitdrukkelijk hem de ere geeft, dat hij geen riet is, dat door de wind heen en weer wordt geslingerd. Men heeft daarom gedacht, dat Johannes niet om zijnentwil, maar omwille van zijn discipelen de boden tot Jezus had gezonden, en de vraag niet uit zijn eigen hart maar uit dat van zijn discipelen tot Hem zou hebben gericht: "Zijt Gij degene, die komen zou, of verwachten wij een ander?" De discipelen van Johannes, schrijft Chrysostomus tot nadere bevestiging van deze mening, waren op de Heere verstoord. Zij waren jaloers op Hem; dat blijkt uit hetgeen zij tot hun meester in Joh. 3: 26 zeggen, en waarover zij zich in hoofdstuk . 9: 14 beklagen. Zij wisten nog niet, wie Christus was, maar hielden Jezus voor een bloot mens; maar Johannes voor meer dan een mens; zij konden dus niet verdragen, dat zij Jezus van dag tot dag zagen groeien, en Johannes, zoals hij zelf had gezegd, minder worden, en dit verhinderde hen om toe te treden, omdat de jaloezie hun de weg versperde. Zo lang Johannes nu nog met hen was, vermaande hij hen voortdurend en leerde hij hen; maar ook hij kon hen niet overreden. Omdat hij nu spoedig zou sterven, beijverde hij zich nog te meer, want hij vreesde, dat hij de schijn van een kwaad werk te hebben gedaan zou achterlaten, wanneer zij van Christus afkerig bleven. " - Het is zeker, zegt vervolgens Luther in zijn tijd, dat Johannes laat vragen omwille van zijn discipelen, want deze hielden Christus nog niet voor degene, waarvoor Hij moest gehouden worden; zij wachtten op een, die grote naam maakte als een hooggeleerd overpriester, of machtig koning. Omdat echter Jezus begon te leren en er van Hem sprake kwam, toen dacht Johannes, dat hij zijn discipelen nu van zich moest zenden en tot Christus

moest brengen, opdat zij niet na zijn dood een sekte zouden stichten en Johannieten worden, maar allen aan Christus zouden hangen en Christenen worden. Hij zendt hen heen, opdat zij dadelijk niet door zijn getuigenis alleen, maar door de woorden en werken van Christus Hemzelf zouden leren kennen, dat Hij de juiste man was, waarvan hij had gesproken, alsof hij wilde zeggen: hoort Zijn werken, zoals ik er geen gedaan heb, noch iemand vóór Hem. Johannes, die het doel van zijn ambt, degene, die komen zou de weg te bereiden, van begin af aan tot het einde duidelijk voor de geest had, zo lazen wij onlangs bij Stier, weet dat hij ook nog door gevangenis en dood zo'n ambt te verrichten heeft, vleselijke Messias-verwachtingen verbreken en voor de Ene, op wie hij wijst, plaats moet maken; zo drukt het hem sterk op het hart, om vóór zijn einde, dat hij verwacht, allen, die hij zelf niet kan overtuigen, zo veel in Hem is, aan de Heere over te geven; en hij kiest uit het gehele getal van deze waarschijnlijk twee bijzondere twijfelaars uit voor een zending van zoveel gewicht. - Tegenover dit allen moeten wij van onze zijde vragen, is het werkelijk een juiste, houdbare gedachte, die hier te voorschijn komt? Wij behoeven die alleen in bepaalde woorden uit te drukken, om dadelijk het scheve en ongerijmde, dat daarin ligt, te erkennen. "Aan Johannes zelf, aan wiens persoon zijn discipelen met zo'n onverzettelijkheid hingen, had het ondanks alle toespraak en overtuigen niet mogen gelukken, hen tot het geloof in Jezus' Messianiteit te bewegen en de ergernis weg te nemen, die zij tegen Hem voelden. Nu beproeft hij nog een zaak, het hoogste, dat in zijn macht is, hij wijst hen onmiddellijk tot Jezus zelf, van wie hij hun gezegd heeft, dat Hij sterker is dan hij, wie hij niet waardig is, de schoenen na te dragen (hoofdstuk . 3: 11), deze zal tot stand brengen, wat hemzelf niet gelukt is, die zal door een korte, categorische verklaring al hun twijfels en bedenkingen de bodem inslaan, en door een helder, zeker antwoord op de Hem voorgelegde vraag hun harten tot beslistheid brengen - hiermede vertroost Johannes zich in het gezicht van de hem naderende dood, en nu kan hij, omdat hij de hier voor ons liggende weg van een gezantschap te zenden, inslaat, tot zichzelf zeggen dat hij zijn ambt, om voor Christus zielen te winnen, tot aan de laatste adem getrouw volbracht heeft. " Waar in de gehele wereld kan men onderwijs en overtuiging in een nog twijfelachtige zaak zoeken bij iemand, tegen wie men ingenomen is, tegen wie men tegenzin voelt? En hoe zou Johannes bij mogelijkheid hebben kunnen verwachten, dat zijn discipelen aan Jezus' getuigenis van Zichzelf groter gewicht zouden hechten, dan aan de getuigenis, die hij zelf reeds zo dikwijls van Jezus had afgelegd! Ja, voor hem, voor de meester was deze Jezus van Nazareth de sterkere; maar dat juist was de zaak, waarom het te doen was, dat de discipelen de sterkere niet wilden erkennen en zich niet voor Hem wilden buigen, zij zouden dus tegenover een antwoord van Jezus op de tot Hem gerichte vraag, wanneer zij die alleen omwille van henzelf hadden gedaan, dadelijk gestaan hebben even als (Joh. 8: 13) de Farizeeën: Gij getuigt van uzelf. Uw getuigenis is niet waarachtig. " Hoeveel is er bovendien in deze tekst zelf tegen, alsof de vraag: "Zijt Gij degene, die komen zou?" niet uit het hart van Johannes, maar uit dat van zijn discipelen was genomen! In de eerste plaats dit, dat het antwoord niet tot de discipelen, maar tot Johannes gericht is: "Gaat heen en boodschapt Johannes weer, " dat toch onmogelijk een spiegelgevecht kan geweest zijn; verder dat de vorm van de vraag toch zo gesteld is, dat zij niet als een van de discipelen, maar als van de meester voorkomt, en wanneer men dit voor enkel inkleding wil verklaren, zo treedt men daarmee, terwijl men het geloof van Johannes meent te redden, zijn zedelijkheid te na; want de inkleding sluit toch een veinzerij in - Johannes zou dat alles maar zo gedaan hebben, alsof hij het zelf was, die nog in onzekerheid en in twijfel was, Neen! Johannes heeft alzo niet

gedaan, alsof hij de vrager ware, om een antwoord uit de mond van de Heere uit te lokken, zoals zijn discipelen nodig hadden, maar hij was werkelijk de vragende (vgl. Luk. 7: 20) en had voor zichzelf het antwoord nodig, dat hem hierop uit de mond van de Heere ten deel werd. Men late eindelijk het vooroordeel varen, alsof het voor de persoonlijke grootte van de Doper (vs. 7vv.) nadelig ware, en met zijn anders zo hoog verheven verlichting en met zijn hoge profetische waardigheid (vs. 9vv.) in strijd, wanneer er een uur van zwakheid en bestrijding over hem is gekomen. " Welke heilige heeft geen bestrijding gehad? Als ik het Oude Testament doorga, zo vind ik geen patriarch, geen profeet, geen Abraham, geen Mozes, geen David, die niet bestreden werd. Ga ik het Nieuwe Testament door, het is eveneens; de heilige Apostelen, de moeder van de Heere waren groter dan de Doper (vs. 11), en toch hebben zij alle hun bestrijdingen gehad, vóór Pinksteren en na Pinksteren. En alleen met het karakter van Johannes zou een uur, een tijd van bestrijding onverenigbaar zijn? Aan de man, die de beproevingen verdraagt, is een kroon van leven beloofd (Jak. 1: 12): Waarom zou onder alle heiligen Johannes alleen haar missen? Hij is toch niet overwonnen door zijn bestrijding, maar integendeel, hij heeft in dat moeilijk uur zich gedragen, zoals het hem betaamde; zijn gedrag heeft een zo navolgenswaardige schoonheid, dat ons de wens, Johannes moest niet bestreden zijn, al te moeilijk zou vallen. "

Wij kunnen dat geloof niet vast noemen, dat nooit door de twijfel werd bestormd - zo een zal er wel niet zijn, maar dat, wat gedurig weer meester wordt over de twijfel, en wel op de juiste weg, op de weg van het geloof. Wat doet hij, die als Johannes vreest om in zijn geloof geschokt te worden? Laat hij het aan het toeval over, of zijn twijfels zullen wijken of blijven? Is het hem een onverschillige zaak, of hij zijn geloof behoudt of verliest? Begeeft hij zich misschien tot degenen, die hem reeds lang om zijn geloof vijandig waren en bespotten? Niets van dat alles! zo spoedig doet hij van zijn geloof geen afstand; tot niemand anders wendt hij zich, dan tot Jezus zelf. Hij begeert slechts één woord van de Heere, om dadelijk weer recht te staan en de gehele wereld te trotseren; het geloof in Jezus is bij hem sterker dan zijn twijfel.

Wij moeten hier tevens herinneren aan het feit, dat de grootste helden van het Oude Verbond veel kleiner waren in heilig wachten dan in heilig handelen; dikwijls viel het wachten aan de krachtigste ijveraars het zwaarst. Men denke slechts aan de gemoedsstemming van Elia, toen hij voor Izébel vluchtende zich in de spelonk van de berg Horeb verborg (1 Kon. 19) ook Elia had toen bijna gevraagd: Zijt Gij de HEERE, die komen zou?" Ook hij moest toen door het zachte suizen een indruk verkrijgen van die wereld verwinnenden goddelijke Geest, die zich later aan de Doper in het Lam openbaarde. Dit ligt in de aard van het Oude Verbond: de profeet als de verdediger van de wet is een verhoogde Mozes, hij kan bliksemen, donderen, vuur van de hemel laten vallen; de profeet als een verkondiger van het Evangelie is slechts een voorloper van Christus, dus slechts iemand, die Christen wordt, wat de nieuwtestamentische macht van wachten aangaat, en in het bijzonder ook in deze zin is de kleinste in het rijk der hemelen groter dan hij.

Denken wij nu nader over de eigenlijke zielstoestand van de Doper, die hem aanleiding gaf tot het afzenden van de beide discipelen naar Jezus, en daarbij tevens over de bedoeling van zijn vraag: "Zijt Gij degene, die komen zou, of verwachten wij een ander?" zo willen wij ons niet lang ophouden met de weerlegging van de inzichten van hen, die of beweren, dat

Johannes inderdaad geheel en al twijfelend geworden was aan de Messianiteit van Jezus, of die voorgeven, dat hem in zijn kerker het ongeduld was meester geworden, omdat hij niet kon begrijpen, dat de Heere, die zich hoe langer hoe meer een zo grote wonderdoener voor God en mensen betoonde, volstrekt niets deed, om hem van zijn banden te verlossen. Tegen de eerste mening strijdt het woord van de Heere in vs. 7 , tegen de tweede het woord in vs. 8 Het juiste kan nauwelijks treffender en korter worden gezegd; dan onlangs door Nebe gebeurd is: "Johannes de Doper staat nog in het algemeen geloof aan de Messianiteit van de Heere, maar kan zich niet vinden in een bijzonder gedrag van Hem, die hij nog als Messias erkent. " Het gehele geestelijk leven van de Doper, dit moeten wij goed in het oog houden, bewoog zich om de profetie in Mal. 3: 1-4; deze plaats vormde als het ware het centrum van zijn Christologie; deze was de grond en de bodem, waarop zijn Messiaanse verwachtingen waren gebouwd, en gaf hem de trekken tot het Messiasbeeld, dat hij in het hart droeg. Volgens die plaats verwachtte hij van de Heiland genade en oordeel tevens; hij stelde vooraf vast, dat de Heere, als Hij verschenen zou zijn, vóór alles Zijn dorsvloer zou vegen (hoofdstuk . 3: 12) en alle ergernissen uit Israël zou wegdoen (hoofdstuk . 13: 41), dat Hij een scheiding van de goddeloze en verdorven menigte zou aanvangen, deze in het vuur van Zijn toom zou verbranden, Zichzelf alzo eerst een reine akker zou maken, en nu in de gereinigde grond Zijn goed zaad zou uitstrooien. Hij stelde vast, dat de Messias aan de overgeblevenen, aan degenen, die uit de ondergang van de oude wereld behouden, uit het gericht en het verderf zouden gered worden, Gods raadsbesluiten aanstonds zou verwezenlijken, en hen in het rijk van de heerlijkheid nog hier op aarde zou inleiden. De eerste komst van de Heere en Zijn laatste toekomst waren dus in de voorstelling zo nauw verenigd, dat er geen ruimte was voor een onderscheid van tijd tussen de eerste en tweede komst van Christus. Christus’ komst in het vlees tot verlossing van de wereld en Christus’ komst tot een gericht over degenen, die zich niet willen laten redden, maar aan het verderf moeten worden prijsgegeven, maakten in het Messias-idee van de Doper slechts één enkele verschijning uit; hij verwachtte de volmaking van het rijk der hemelen van de in het vlees verschenen Zoon van God nog in deze tijd. Wel wordt ook in de mond van Johannes het zeer diepe en bijzonder dierbare woord (Joh. 1: 29) gevonden: "Zie het Lam Gods, dat de zonden der wereld draagt, " maar reeds de omstandigheid, dat bij de drie eerste Evangelisten niets daarvan staat, maar alleen de voor zo’n woord zeer vatbare vierde Evangelist het ons bewaard heeft, maakt het meer dan waarschijnlijk, dat de Doper dit woord in een extatische toestand gesproken heeft, dat hij het op een uur heeft ontvangen, toen hij boven zichzelf verheven was en door buitengewone goddelijke verlichting een groter man was, dan hij eigenlijk was volgens zijn werkelijk ontwikkeld en zichzelf bewust geloof. Zegt toch de Heere later uitdrukkelijk van hem: "de minste in het koninkrijk der hemelen is meer dan hij, " zo moet bij de uitspraak, die reeds alle wijsheid van hen, die tot het rijk der hemelen behoren, in zich sluit (1 Kor. 2: 2), niet zozeer hij zelf, deze nog tot de tijd vóór Christus behorende Johannes, als integendeel de Geest, die over hem gekomen was, gesproken hebben. Was het nu alzo gesteld met het persoonlijk standpunt van het geloof van de Doper, dat hij de komst in geringheid en de komst in heerlijkheid niet uit elkaar kon houden, dat hij de tegenwoordige tijd van de verschijning van de Heere reeds voor die dag aanzag, waarvan in Mal. 4: 1vv. sprake was, en het begin van de Zon der gerechtigheid zich niet anders kon denken, dan een opgaan na de dageraad van een voorafgaand vuur van de toorn (zoals men dan ook het woord in hfdst. 3: 11 : "die zal met de Heilige Geest en met vuur dopen, " meestal zo verstaat, dat de komende Messias, terwijl Hij

aan de ene zijde de Heilige Geest uitstortte, aan de andere het vuur van het gericht zou laten neerdalen), dan begrijpen wij wel, hoe juist de werken van Christus, waarvan hij hoorde, hem de aanleiding konden geven tot zijn vraag: "zijt Gij degene, die komen zou?" Het scheen hem toe alsof Christus met Zijn werken het goede zaad juist onder de doornen zaaide; dit verkwisten van de heerlijkste zegeningen van goddelijke genade en barmhartigheid aan de grote menigte zonder onderscheid, zoals hij het volk van Israël nog altijd beschouwde, kwam hem niet gepast voor. Door zijn boetprediking en zijn doop had hij, zo kon hij denken, een scherp begrensde overgang voorbereid en gebaand van de wereld, die het kwade en goede in zich sluit, tot het rijk van de Messias, die kwam. Nu was het nodig op die grond voort te bouwen, de scheiding nog veel krachtiger door te zetten en een vast aaneengesloten rijk van waarachtige kinderen van Abraham op te richten; met andere woorden, de verheffing van de gemeente, die met het gericht over de ongelovige wereld hand in hand ging, te voltooien, en zo de voorzegging van de profeten in haar grondtrekken te verwezenlijken. In plaats daarvan, zo sprak hij verder bij zichzelf, liet Jezus de reeds begonnen bouw van het hemelrijk weer vervallen. Hij trok, werkende zonder bepaalde vorm, het land rond, en bracht het nog altijd tot geen zichtbaar resultaat; en wanneer hij ook van zijn deel graag afstand deed om van zijn banden verlost en weer eigen meester te worden, zo was toch zijn toestand juist een duidelijk bewijs, hoe de goddeloosheid haar hoofd steeds krachtiger verhief en het rijk van de duisternis een steeds meer dreigende gedaante aannam, terwijl hij een gehele lange winter in zijn eenzaam bergslot werkeloos had moeten doorbrengen, terwijl Herodes Antipas in zijn slot te Livias zwelgde en er in het geheel niet aan dacht om zijn overspelige verbintenis met Herodias te verbreken, deze daarentegen de prediker van de gerechtigheid naar het leven stond en niet eerder zou rusten, voordat zij zich aan hem had gewroken. Zo’n stil toezien, denkt Johannes, zo’n werken in beperkte kringen, als Jezus bij voortduring deed, al was het aan de ene zijde ook zó heerlijk, alsof alle wonderen van de vroegere tijd weer levend waren geworden, ja door de glans van deze nieuwe tijd ver overtroffen, was het toch aan de andere zijde tegenover de goddeloze wereld zo zonder glans en zo machteloos, als zou deze het privilegie behouden, om Gods knechten te vervolgen, de gemeente van de Heere te onderdrukken en haar eigen doen en drijven in te richten, zoals het haar welgevallig was; alzo maakte het niet de indruk, alsof het rijk der hemelen werkelijk daar was, zoals hij dit toch als nabij had aangekondigd (hoofdstuk . 3: 2). Zo moest hij aan zichzelf voorkomen, als iemand, die de mensen kwalijk had ingelicht, die door dwaling was bevangen geweest, toen hij zichzelf voor het slot van de tijd van wachten had gehouden, voor de morgenster, die de opgaande zon voorafging. Maar misschien was het zo, dat hij in dwaling was geweest; misschien zou de Heere eerst zelf nog een voorloper van de Christus zijn, en de tijd van de profetie zo ver brengen, totdat de Messias werkelijk komen en Zijn rijk openbaren zou - maar wie zou dan de andere Christus zijn, wie de Messias die nog moest komen, wanneer Hij, de Heere, niet de Christus was? Zijn ziel komt nu met haar gedachten aan bij enkel duisternis en onoplosbare raadsels, die hem des te ontzettender aanstaarden, hoe groter de heerlijkheid was, die hem in Jezus was openbaar geworden (hoofdstuk . 3: 16v. Joh. 1: 30vv.). Waarlijk! was Hij niet de Heiland en Zaligmaker van Israël, de brenger van het rijk der hemelen en de Vervuller van alle voorzeggingen van de profeten, dan was achter alle verwachtingen van Israël en achter alle voorspellingen van de profeten een - verschrikkelijk niets.

4. En Jezus, die op hetzelfde uur, toen de beide discipelen van Johannes bij Hem aankwamen en het bevel van hun meester volbrachten, velen gezond maakte van ziekten en plagen en boze geesten, en aan vele blinden het gezicht schonk (Luk. 7: 21), antwoordde en zei tot hen: Gaat heen en boodschapt Johannes weer hetgeen gij hoort en ziet, brengt hem een duidelijke tekening over van Mijn werkzaamheid in woord en werk, die Ik thans voor u ontvouw.

5. En vat alles tenslotte in een hoofdsom met deze woorden, waarin grote betekenis ligt, samen: De blinden worden ziende en de kreupelen wandelen, de melaatsen worden gereinigd, en de doven horen, de doden worden opgewekt, en de armen wordt het evangelie verkondigd, want zo is in letterlijke vervulling gekomen, wat de profeten voorzegd hebben van de dagen van Hem, die komen zou (Jes. 29: 18; 35: 5; 61: 1 Ezechiël. 36: 29; 37: 5).

6. En daaraan voeg Ik uit Mijn mond de vriendelijke waarschuwing (Joh. 8: 14vv.) toe: Zalig is hij, die aan Mij niet zal geërgerd worden, een duidelijk antwoord op de tot Mij gerichte vraag is niet nodig; uw meester zal hierdoor voldoende tot duidelijkheid komen.

Wij hebben in hoofdstuk . 9: 27vv. gezien, hoe de Heere het thans nog op alle wijze vermeed, dat Hij als Messias, als David’s zoon, en als degene, die komen zou, onder het volk werd uitgeroepen; de tijd daartoe was pas in hoofdstuk . 21: 1vv. vervuld. Nu had Johannes hem door zijn vraag in een toestand gebracht, dat Hij Zichzelf daarvoor in tegenwoordigheid van het volk had moeten verklaren, wanneer Hij rond, dadelijk en openlijk had willen antwoorden. Maar "Jezus laat Zich niet vangen, ook niet door Johannes, " en met de hoogste wijsheid verenigt nu Zijn middellijk en bedekt antwoord tevens de hoogste kracht; zij voegt bij het Messiasbeeld, dat Johannes zich op grond van Mal. 3: 1vv. ontworpen heeft, die trek, waaraan het hem werkelijk nog ontbreekt, en leidt er de vrager toe, om zijn dwaling weg te nemen, omdat hij de eerste en laatste toekomst van Christus niet uit elkaar had gehouden, maar dadelijk met de eerste komst het gericht over de ongelovige wereld en de verschijning van het Godsrijk in heerlijkheid had verbonden. De woorden, die Hij de discipelen ten antwoord voor Johannes geeft, zijn genomen uit profetische plaatsen, waaruit ook de Joodse synagoge het beeld van de Messiaanse werkzaamheid van de verwachte Davidszoon gewoon was te tekenen; ja deze noemde volgens Ps. 72: 17 de Messias zelfs Jinnon (d. i. die spruiten verkrijgt), omdat hij de slapenden in het stof zou opwekken. "Johannes heeft op grond van oudtestamentische uitspraken betwijfeld, of de werkzaamheid van de Heere de juiste was; hij heeft ze zich meer gedacht, zoals zij in Jes. 35: 4 wordt voorgesteld: "Zegt de onbedachtzame van hart: Weest sterk en vreest niet; ziet uw God zal tot wraak komen met de vergelding Gods: Hij zal komen en u verlossen; " of als in Jes. 61: 2 "om te prediken de dag van de wraak van onze God. " Hij heeft hoofdzakelijk de éne zijde van de oudtestamentische voorzeggingen beschouwd, en daarbij verzuimd de andere zijde, die daar dicht naast staat, mede in rekening te brengen: daarom roept de Heere hem de plaatsen Jes. 35: 5vv. "Alsdan, zullen de ogen van de blinden opengedaan worden, en de oren van de doven zullen geopend worden; dan zal de kreupele springen als een hert, en de tong van de stomme juichen; " en Jes. 61: 1 : "De Geest van de Heere Heere is op Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft, om een blijde boodschap te brengen aan de zachtmoedige; Hij heeft Mij gezonden, om te verbinden de verbrokenen van hart, om de gevangenen vrijheid uit te roepen, en de gebondene opening van de gevangenis, " benevens andere dergelijke in het geheugen. Uit

deze zo bepaald zich aan de oudtestamentische profetie zich aansluitende schildering van de Messiaanse werkzaamheid van de Heere moest de Doper begrijpen, dat deze wijze van werken niet eigenmachtig door de Heere gekozen was, maar in gehoorzaamheid aan Gods Woord en wil werd gehouden. Is het niet te loochenen, dat de aangevoerde plaatsen uit Jesaja niet van lichamelijke blinden, doven, stommen enz. spreken, maar dat daar geestelijke toestanden en gesteldheden onder die beelden worden voorgesteld, zo behoort toch tot de volle vervulling van de profetie noodzakelijk zo'n overgang van het geestelijke tot het lichamelijke, van het ideale tot het reëele, zoals Christus dit toen in Zijn wonderen volbracht; want Hij, die waarachtig mens is geworden, is Heere en Heiland van de gehele mens. "

Het woord van Christus tot Johannes zei deze, hoewel op bedekte, toch voldoende verstaanbare wijze: "Ik ben het, die komen zou, en gij hoeft op geen ander meer te wachten; Mijn onvergelijkelijke wonderen zowel als de inhoud van Mijn prediking, Mijn macht over het lichamelijke, zowel als Mijn heerschappij over de geesten, zijn de duidelijkste bewijzen van Mijn godheid en van Mijn Mij opgedragen verlossingswerk. Geen blinde kan zichzelf ziende, geen melaatse zichzelf rein, geen dove zichzelf horende, geen dode zichzelf levend maken, ook kan geen mens de ander verlossen, of iemand met God verzoenen; hij moet het voor eeuwig laten staan. Daarom wie licht, gerechtigheid, vergeving, leven en vrede met God geeft, die is de Heiland, en wie ze heeft ontvangen en ervaren die is een levend bewijs, dat tot hem gekomen is die komen zou, en dat hij geen ander meer hoeft te verwachten.

Johannes had ook aan het antwoord van de Heere genoeg, want hij leefde in de Heilige Schrift, en zag nu door het woord van de profeten, en juist door het woord van die profeet, in wie hij de profetie van zichzelf vond als van de stem van de roepende in de woestijn (Jes. 40: 3 Joh. 1: 23), de rots van de ergernis uit de weg geruimd. De Heere weet echter, hoe de mens vasthoudt aan Zijn inbeeldingen en vooropgevatte meningen; Hij weet ook, dat de Doper zich zo geheel met lichaam en ziel in deze eenzijdige beschouwing van de werkzaamheid van de Messias verdiept heeft, dat een krachtig woord, een ernstige waarschuwing geheel en al op de juiste plaats is. Hij zegt daarom: "En zalig is hij, die aan Mij niet geërgerd wordt. " Was het vorige reeds een voor de Doper duidelijke rede, zo moest dit woord nog de laatste schaduwen verdrijven. Wanneer de Heere diegenen zalig prijst, die aan Hem niet geërgerd worden, zo zegt Hij tevens degene te zijn, in wie de zaligheid te zoeken en te vinden is.

Natuurlijk brachten de discipelen van Johannes hun meester dat antwoord, en het was voldoende voor de man, die werkelijk waarheid liefheid; zijn ergernis was weggenomen, hij verloochende zichzelf en zijn eigengevormde meningen omtrent Jezus' optreden en handelwijze; hij voelde opnieuw en tot aan zijn einde de zaligheid van iemand, die de ware Helper en Verlosser heeft gevonden; de weinige dagen, die hem hier beneden nog waren overgebleven, waren een voortdurend plechtig, stil wachten op de eeuwigheid, waar hij zou aanschouwen, wat hij hier beneden had geloofd zonder het te zien.

Wij weten niet of ook de twee discipelen van Johannes, die hij toen tot Jezus afzond, zich later gelovig bij de Heere hebben aangesloten; maar dit kunnen wij zeggen, dit was het enig mogelijke om hen van hun ongeloof te genezen, wanneer zij hun meester zelf tot een discipel van Jezus zagen worden, wanneer zij hem door Zijn woord getroost en van de verzoeking zo

zagen opgericht, dat hij nu zijn hoofd gewillig en vrolijk legde onder het zwaard van de door Herodes afgezonden beul. Misschien heeft de Heere God met dat doel de bestrijding over Johannes laten komen; als meester kon hij zijn discipelen niet tot Jezus leiden, nu moest hij het doen als een gelijke van hen. Als een, die er zelfs toe was gekomen, om allerlei dingen tegen Jezus te hebben, moest hij hen voorgaan op de weg, waar men, nadat men de gehele troosteloosheid van een hart dat zonder Jezus is, heeft ondervonden, eindelijk de vrede smaakt die in Hem is. De ongelovige Joden is de vraag van Johannes in haar eerste helft: "Zijt Gij degene, die komen zou?" een vraag van de ontkenning geworden, en op de andere helft hebben zij een ja ten antwoord gegeven: "Ja, wij moeten een ander wachten; " tot straf daarvoor hebben zij nu ook de onrust en het gemis van vrede, die bij Johannes was, tot erfgoed verkregen.

7. Als nu deze twee discipelen van Johannes heengingen om aan hun meester het ontvangen antwoord te brengen, heeft Jezus tot de rondom Hem staande scharen, die oorgetuigen van het gesprek waren geweest, begonnen te zeggen van Johannes: Wat zijt gij, toen gij in grote menigten naar de Jordaan stroomde (hoofdstuk . 3: 5) uitgegaan in de woestijn, 3: 1") te aanschouwen? Meende gij in de Doper een man te vinden, gelijk aan een riet, dat door de wind heen en weer bewogen wordt, omdat het niet, gelijk een boom, kracht tot tegenstand heeft (Jak. 1: 6), een wankelmoedig mens, die door allerlei invloeden van buiten zich laat bewegen?

Het volk heeft het aangehoord, toen de discipelen van Johannes in naam van hun meester de vraag van de twijfel aan de Heere voorlegden; het had het antwoord van de Heere vernomen; in het laatste lag echter naast alle opwekking iets, dat berispend was, zoals God altijd, wanneer Hij Zijn heiligen opwekt, er verootmoediging bij mengt. De vraag zelf was van dien aard, dat zij een kwade schijn over Johannes kon brengen, wanneer men niet de zielstoestand van de Doper op de juiste waarde kon stellen en de ware eenvoud van zijn gedrag kon verstaan. Het volk zou er aanleiding uit kunnen nemen om van Johannes geringer dan vroeger te denken. Het gehele voorval kon ertoe bijdragen, om Johannes zozeer in de schaduw te stellen, dat ook zijn liefde tot de Heere en zijn gehoorzaamheid aan Hem verdacht zouden zijn geworden. Dat wilde Jezus niet; Hij beminde en eerde de vrome heraut, die Hij voor Zich had heengezonden en hield daarom een bijzonder mooie verdedigingsrede op hem.

De hemelse wijsheid kiest voor elk van haar woorden en werken de juiste tijd en zij prijst met voorzichtigheid en wijze spaarzaamheid, zelden zo, dat die geprezen wordt het hier zelf gewaar wordt. Het oordeel van de Heere over Johannes had voor de discipelen van hem, bij de gemoedsstemming, waarin zij waren, nadelig kunnen werken, en voor henzelf zou het ook veel beter zijn, dat het hier beneden voor hem verborgen bleef.

De wereld prijst in het aangezicht en berispt achter de rug, de goddelijke waarheid handelt juist omgekeerd.

Jezus was door de vraag van de eerlijke Johannes niet in het minst beledigd; Hij verdedigt hem zelfs.

De Heere haastte Zich, om het aanzien van de Doper, dat deze door zijn zending zelf geschokt had, weer door Zijn lof te herstellen.

Het is geen gewoon woord, het is een krachtige rede uit een bewogen hart, waartoe de Heere thans Zijn mond opent; en wanneer de Evangelisten zo'n woord meedelen, maken zij graag gebruik van de inleidende spreekwijze, zoals hier (vgl. vs. 20; 4: 17; 5: 2): "Jezus begon te spreken. "

8. Maar, omdat gij om een man zonder karakter, een man van elke invloed van buiten afhankelijk, op wie geen vertrouwen te stellen is (Jes. 36: 6 Ezechiël. 29: 6), toch zeker de reis naar de woestijn niet hebt gemaakt - wat zijt gij uitgegaan te zien? Een mens met zachte kleren bekleed, aan wie men het dadelijk van buiten bemerkt, dat hij een weelderig leven liefheeft? Ziet, die zachte kleren dragen, zijn in de huizen van de koningen. Nee, toen men naar de woestijn ging, was het te doen om een man in kemelsharen kleed en met een leren gordel om de lendenen (hoofdstuk . 3: 4).

9. Maar, Ik vraag het u ten derden male om het u duidelijk voor de geest te brengen, wat gij toen in Johannes zocht, en als hoedanig gij hem ook erkend hebt: Wat zijt gij uitgegaan te zien? Een profeet, zoals die in de dagen van de vaderen zijn opgestaan (Luk. 20: 6)? Ja, Ik zeg u, dat is Johannes geweest in de gehele, de volle zin van het woord (Luk. 1: 76vv.), ook wat de tijd, waarin hij optrad, en de boodschap, die hij brengen moest, aangaat, veel meer dan een profeet van de vroegere tijd, zodat hij niet slechts een profeet, maar zelf een voorwerp van profetie en van verwachting in Israël sinds eeuwen geweest is.

10. Want deze is het, van wie bij de laatste van de profeten van het Oude verbond (Mal. 3: 1) geschreven staat: Ziet, Ik de Heere, zend Mijn engel voor Uw aangezicht, het aangezicht van de Messias, die komen zal, Mijn bode, die Uw weg bereiden zal voor U heen, wanneer de tijd daartoe gekomen zal zijn, opdat Gij toegang in de harten moogt vinden en men U gelovig aanneemt.

De Heere herinnert het volk, opdat het niet aan de Doper en daardoor ook aan Hemzelf zou beginnen te twijfelen, in de eerste plaats aan de indruk, die Johannes gedurende de tijd van zijn profetische werkzaamheid op hen gemaakt had: waarlijk niet om een riet te zien, zoals het andere van de woestijn, noch een mens in zachte kleren waren zij naar buiten gestroomd, maar in de zekere overtuiging, dat zij een van God gezonden profeet zouden horen.

Door het eerste beeld ontkent Jezus, dat Johannes een mens zou zijn, wankelend in het geloof, door het tweede, dat hij uit zwakheid, eigenbelang, laffe liefde tot het leven, Hem door deze boodschap gedwongen zou hebben; beide beelden wijzen daarop, dat Zijn toehoorders Johannes reeds van vroegere tijd af als een geheel andere man kenden; dit gevoel van eerbied wil Hij in hen vernieuwen.

Jezus kende Johannes beter dan deze zichzelf.

De Heere herinnert het volk aan de tijd, toen Johannes nog in de woestijn was en predikte, toen zij tot hem stroomden. "Wat zijt gij uitgegaan in de woestijn te aanschouwen? een riet, dat door de wind heen en weer bewogen wordt?" Zo vraagt Hij, en Zijn vraag, de wijze, waarop Hij ze uitsprak, zonder twijfel ook de gebaren, die Hij daarbij aannam, waren zo, dat een antwoord overbodig was. Iedereen merkte wel, dat volgens de bedoeling van de Heere een door de wind bewogen riet de gelijkenis niet was, die op Johannes paste. Zo hadden zij ook van Johannes niet gedacht; iets van dien aard kon pas in de zielen van hen zich hebben verheven, die de vraag van de discipelen van de Doper hadden vernomen. Een riet, nee, dat was Johannes niet; de wind had over hem geen macht. Wel ging er een sterke wind; wel stond Johannes in innerlijke stromen van bestrijding, maar het waaien van de wind rukte hem niet naar een andere zijde dan voorheen; integendeel neigde hij zich des te sterker tot Jezus, zond hij, omdat hij zelf niet kon gaan, zijn discipelen naar Jezus, en oog en oor van zijn ziel hing aan de mond van de Heere. Juist het gedrag van Johannes in zijn bestrijding bewees, dat hij geen riet was, maar dat trouw en vastheid ten opzichte van de Heere Jezus de deugden waren, die zegerijk uit deze strijd gingen. Wel hem, wie al zijn bestrijdingen Jezus nader brengen, die zich altijd aan Hem vasthoudt! Ja, wel Hem, Wie wind en stormen tegen hun wil dienen tot varen, die is het een bewijs, dat alle dingen degenen moeten meewerken ten goede, die Hem beminnen. "Aan Jezus getrouw, " dat was de eerste lofspraak op de Doper uit de mond van de Heere; en "onomkoopbaar rechtschapen en oprecht, " dat is zijn tweede lofspraak. Daarom vraagt de Heere: "Maar wat zijt gij uitgegaan te zien? Een mens met zachte kleren bekleed? Ziet, wie zachte kleren dragen, zijn in de huizen van de koningen. " Door deze rede kwam de onverandelijke waarheid van de Doper in een helder licht; iedereen wist, dat hij niet in Herodes’ huis, maar in Herodes’ kerker was; iedereen wist ook, dat het was omwille van de waarheid; iedereen wist, dat het anders had kunnen zijn, dat Johannes zeer goed in het huis van de koning had kunnen komen. Het was geen onbeschaafdheid, geen ruwheid, die hem de mond tegen de koning had opengedaan. Hij was de zoon van een priester, een kwekeling van de Geest van de jeugd af; wie zal ontkennen, dat hij een edele eerbiedwekkende houding ook voor koningen had? Herodes hoorde hem graag, had hem lief; hij had invloed kunnen verkrijgen, groot kunnen worden aan het hof, wanneer hij daartoe niet te groot ware geweest, wanneer er voor hem een plaats aan dit hof was geweest, een plaats hem waardig, wanneer hij niet zo onberispelijk en zo ongenaakbaar ware geweest, te volkomen, te rechtvaardig en te bescheiden de waarheid had gesproken, en daardoor te diep in hart en geweten had gegrepen. Hij ging daarom niet in het huis van de koning, maar, zoals het moet zijn wanneer de boosheid en de zonde heerst, hij ging in de kerker van de koning, evenals de andere profeten vóór hem; en de kerker op zichzelf bestreed hem niet. Hij dacht alleen: nu moest Jezus groeien; wanneer hij minder werd, moest Jezus toenemen; dat was de gedachte, die hem doordrong en die hem tot bestrijding werd. Wanneer men het zich voorstelde: Johannes in zachte kleren! - zeker, dat paste niet; men kon echter daarom menen, dat de opmerking "Johannes is geen man in zachte kleren, " overbodig was. Men zou kunnen zeggen: wie in de wind geen riet is, die wordt ook niet door de gunst van de koningen en door zachte kleren bedorven. Men zou dat kunnen zeggen, maar het is beter, dat men het niet zegt, maar op zijn borst slaat, want het is toch niet waar. De omgang van de groten, de zachte kleren, de zonneschijn van koninklijke gunst heeft meer dan één, die in de storm pal stond, innerlijk zwak gemaakt, ontzenuwd, gedood voor het rijk van God, en het is daarom juist de lof, die op de gelijkenis van wind en riet moet volgen, dat Johannes geen man in zachte kleren is, maar

een profeet in de kerker. Ja een profeet is hij, want God heeft hem uitverkoren, van zijn moeders lijf af toegerust, hem een opdracht gegeven om te voorspellen van Hem, die komen zou, hem gezichten laten zien als geen profeet, hem daden laten doen als geen, want deze heeft God in het vlees gezien en de mens gewordene gedoopt. Hij is een profeet, het is waar, maar een bijzondere, een profeet, wiens stoel alleen moet gezet worden, want zijn profetenambt heeft zich in het ambt van een engel opgelost. Daarom bleef ook Christus niet bij de profetentitel van Johannes staan, maar Hij gaat verder en noemt hem engel, Zijn engel. "Wat zijt gij uitgegaan om te zien?" zegt hij. "Een profeet?" enz. Er waren vele profeten onder Oud en Nieuw Verbond, maar engel des Heeren is niemand dan Johannes; reeds Maleachi heeft hem in de Geest een engel genoemd en de Heere, voor wie hij heenging, bevestigt hem deze waardigheid. Johannes was een engel, niet naar zijn natuur, maar naar zijn dienst. Evenals de engelen des Heeren boden zijn, zo was het ook Johannes. Zoals de engelen voor de Heere staan, zo stond Johannes voor de Heere en ging in Zijn dichte nabijheid. Zoals de engelen de geboorte van de Heere verkondigden, zo verkondigde Johannes Zijn komst. Zoals de engelen onmiddellijk de Heere dienen, zo diende ook Hij de Heere onmiddellijk, want hij doopte Hem. Zoals de engelen op aarde hun werk verrichten en van de aarde niets begeren, zo deed de engel Johannes het werk van zijn roeping, vervolgens haastte hij zich van hier tot de stad. Hij ging zijn Heere vooraf in de geboorte, in zijn leerambt, in smaad en in dood, ja eindelijk in het heengaan tot de Vader.

Allereerst prijst de Heere Christus Johannes wegens zijn bestendigheid, en treft daarmee de onbestendigheid van de Joden, alsof Hij wilde zeggen: Gij zijt wel eerst toegelopen en hebt willen horen, wat er voor nieuws was, en hebt hem aangezien, even als een koe een nieuwe deur aanziet; het gaat u niet veel aan, wie hij is en wat hij predikt, want nu hij in de gevangenis is, meent gij, dat zijn ambt en zijn prediking geëindigd is, en dat er ook geen Christus gekomen is, van wie hij gesproken heeft. Ten tweede prijst Hij hem wegens de hardheid van de kleren, als wilde Hij zeggen: Johannes is niet zo’n hofprediker, die van een tijdelijk, werelds rijk, van goederen, eer, macht en goede dagen predikt, of een Christus aanwijst, die deze zal brengen; maar Hij is hard en ruw bekleed en houdt een harde, scherpe prediking, waardoor men wel lijden, maar geen wellust en geen weelderig leven kan verwachten. Daarom is hij ook geen prediker voor diegenen, die wel het Evangelie zouden aannemen, zo zij genietingen daarvan konden hebben en zo het hen rijk maakte, maar dat zij door een penning hun dankbaarheid jegens het Evangelie zouden betonen, daar kan niemand hen toe brengen. Ten derde prijst Hij hem om de waardigheid van zijn ambt, dat hij niet alleen een profeet is, maar meer dan een profeet, als wilde hij zeggen: uw vliegende, vluchtige gedachten houden hem voor een profeet, die van de toekomstige Messias en van toekomstige dingen voorzegt, evenals de andere profeten hebben gedaan, opdat gij uw gedachten vestigen zou op een andere tijd, waarin gij Christus verwacht tegen de getuigenis van Johannes, zodat gij Mij toch niet aanneemt; maar Ik zeg u, uw gedachten zijn vals, want hij is geen profeet, maar een engel, dat is een bode met een mondelinge boodschap a) (Hagg. 1: 13 Luk. 9: 52), en niet alleen een bode, dat hij gezonden zou worden door de Heere, die in Zijn woonplaats blijft, maar die voor het aangezicht van zijn Heer loopt en de Heer met zich brengt, zodat het één tijd is, die van de bode en van de Heere. Want zoals hij u waarschuwt, dat gij niet wacht op een ander (vs. 7) ook niet op een andere vorm en andere houding, dan die Ik heb (vs. 8), wees gewaarschuwd, dat gij op geen andere tijd wacht, maar zijn getuigenis gaat deze

persoon, deze houding en deze tijd aan, en zo staat hij uw verkeerde gedachten in ieder opzicht tegen en bindt hij u aan Mij vast.

a) "Wij moeten eraan denken, dat angelus, door ons engel genoemd, eigenlijk zoveel is gezegd als een bode - niet een boodschappenloper, die brieven rondbrengt, maar een die gezonden wordt om mondeling de boodschap te brengen. Daarom is deze naam in de Schrift gewoon voor al Gods boden in de hemel en op aarde, zowel aan de heilige engelen in de hemel als aan de profeten en apostelen op aarde. Zo toch spreekt Mal. 2: 7 van het priesterambt: de lippen van de priesters zullen de wetenschap bewaren en men zal uit zijn mond de wet zoeken; want hij is een engel van de Heere der heerscharen; " en Hagg. 1: 13 : "Toen sprak Haggaï, de "bode (engel) van de Heere; " eveneens Luk. 9: 52 : "En Hij zond boden (engelen) uit voor Zijn aangezicht in een dorp van de Samaritanen. Dus zijn allen, die Gods Woord verkondigen, Zijn boden en engelen; daarom heet het ook Evangelie, omdat het een goede boodschap is, Maar de hemelse geesten heten in het bijzonder engelen, omdat zij de hoogste, de edelste boden van God zijn. "

11. Voorwaar zeg Ik u, om de verheven en theocratische betekenis van deze man nogmaals u voor de geest te stellen, onder degenen, die van vrouwen geboren zijn, onderhet gehele menselijke geslacht in al de vorige eeuwen, is niemand opgestaan meerder dan Johannes de Doper; maar die de minste is in het koninkrijk der hemelen, in het rijk, dat begonnen is met een uit een vrouw geborene (Gal. 4: 4 Gen. 3: 5), nadat de tijd van het Oude Verbond in hem haar toppunt en tevens haar einde gevonden heeft, is meerder dan hij. Hierin hebt gij tevens de verklaring, hoe het gekomen is, dat zelfs deze zo hoog staande en verheven knecht van God twijfelmoedig en zwak kon worden omtrent zijn kennis van de geheimen van het koninkrijk der hemelen; hij staat nog buiten dit rijk.

Minimum maximi majus est maximo minimi: het kleinste van het grotere is groter dan het grootste van het kleinere.

Jezus wilde niet in het algemeen (waartoe ook geen aanleiding was) verklaren, beslissen, wie van alle mensen in zichzelf als mens beschouwd, de grootste, heiligste, volmaaktste was; wilde niet zeggen: deze mens Johannes is heiliger, groter, volmaakter dan Abraham, Mozes en David, groter en op de weegschaal van de eeuwige gerechtigheid zwaarder wegend dan Noach, Daniël, Job en elk ander van vrouwen geborene; Hij wilde hem echter wel in zijn betrekking tot het woord en het rijk van God, in zijn betrekking tot God en tot de mensen voorstellen. Als profeet (vgl. Luk. 7: 28) is hij dus onder alle stervelingen de grootste, de voornaamste en wel omdat in zijn persoon, in zijn getuigenis beide belofte en vervulling, profetie en Evangelie gevonden werden.

Door zijn ambt had de Doper een eigenaardige positie, omdat hij op de overgang stond van het Oude tot het Nieuwe Verbond; hij was de ring van de keten, waardoor de beide kringen van het godsdienstig leven in elkaar grijpen; maar behoorde, wat zijn gehele levensrichting aangaat, nog tot het Oude Testament.

Volstrekt verheven boven de oudtestamentische orde van de dingen staat het koninkrijk der hemelen als de toestand van de voleinding, waarvan de met Johannes, haar hoogste vertegenwoordiger, eindigende theocratie, de drempel is.

Johannes is beeld van de staat van de boete; wie werkelijk in het innerlijke in het rijk van de genade is binnengedrongen, tot het volle genot van de genade is gekomen, is groter, zaliger dan wie nog in de tijd van de boete is.

Wat de mindere in het nieuwe verbond, of zelfs de minste voor die grootste vooruit heeft, dat is bovenal de vrede van de verzoening en de daardoor verkregen moed tot lijden, kruis en dood, het kunnen wachten van de eerste toekomst van de Heere tot op de tweede; het verloren zijn in het geduld van Christus, waarmee tevens de ontwikkeling van de geest van God tot de Heilige Geest in hem gelegd is.

Men moet het onderscheid opmerken tussen de van vrouwen geborenen en de uit een vrouw geborene - een zelfde onderscheid als tussen zoon van de mensen en zoon des mensen. In de oudtestamentische theocratie zijn er slechts van vrouwen geborenen, slechts mensen; in het rijk der hemelen is de grootste de uit een vrouw geborene, de mensenzoon. Hij is de koning daarvan, en de leden van de kring stelt Joh. 1: 13 in hun onderscheiding van die van het Oude Verbond voor. Wie Jezus nu in de eerste plaats met "de minste van het koninkrijk der hemelen" bedoelde, blijkt daaruit, dat Hij kort voordat Hij dit zei, de 12 apostelen had uitgezonden; toen waren deze nog de minderen, totdat zij later de Heilige Geest ontvingen; maar reeds op dit hun ondergeschikt standpunt moesten zij door het volk nog meer gehoord worden, dan Johannes de Doper en alle profeten.

De Heere zei niet: "Meer dan Johannes is hier!" Gij voelt dat deze vergelijking onvoegzaam was geweest; hoe zal de Heere Zich met Zijn dienaar vergelijken? Nee, de Heere zegt: de minste van Mijn discipelen is meer dan hij. Sterker tegenstelling kan er niet zijn. Zo hoog de Heere de Doper aan de ene zijde opheft, zo laag stelt Hij hem aan de andere zijde. Wij leren er het oneindig verschil uit kennen tussen het Oude en Nieuwe Testament. Johannes stond tussen deze beide in, of liever maakte den overgang van beide uit en toch was de minste van Jezus’ discipelen meer dan hij, niet in genade; want Johannes de Doper is niet minder zalig geworden dan allen, maar in bediening. De discipelen van Christus hebben voorrechten, die alles, wat het Oude Testament heerlijks heeft, oneindig verre te boven gaan. Zij zijn geen dienstknechten meer, maar kinderen van God; zij mogen zeggen wat geen engelen mogen zeggen: De Vader van onze Heere Jezus Christus is ook onze Vader; Hij heeft ons met Zijn Zoon mede-erfgenamen gemaakt van al Zijn goederen.

12. En opdat gij van uw zijde verstaat wat een hoogst gewichtige, veel betekenende tijd die is, waartoe gij zelf behoort, zo gewichtig en veel betekenend als er nog geen geweest is, zeg Ik u verder: van de dagen valt Johannes de Doper, sinds deze in Israël is opgetreden en door zijn doop en zijn prediking de nabijheid van het koninkrijk der hemelen heeft verzekerd, tot nu toe, nu de door hem aangekondigde (hoofdstuk . 3: 11vv.) werkelijk verschenen is, en ook verder gedurende de gehele tijd van het Nieuwe Testament, wordt het koninkrijk der hemelen geweld aangedaan, omdat het door storm wordt belopen (volgens verklaring van anderen:

breekt het koninkrijk der hemelen met geweld te voorschijn), en de geweldigers, die de storm daartegen ondernemen, nemen het als een veroverde krijgsbuit, met geweld, en komen zo in het verlangde bezit daarvan.

Zoals de man groot is, die God de Heere als Zijn voorloper verwekt heeft voor het nu verschijnende Messias-rijk, zo is ook de tijd rijk in zegen, waarin Hij werkt, des te meer zijn ook strafbaar, die zich die niet tot nut maken.

Bij de woorden "het koninkrijk der hemelen wordt geweld aangedaan" zou men zich een geweld kunnen voorstellen, dat het hemelrijk wordt aangedaan, waardoor het geweerd, ten minste tegengehouden wordt. Geweld van dien aard, vijandig, benijdend, hinderend geweld ontbrak ten tijde van Jezus en Zijn heraut geenszins; in allerlei vormen verscheen het, naar allerlei middelen werd gegrepen. Dat bedoelt de Heiland met de klacht (hoofdstuk . 23: 13 Luk. 11: 52): "Wee u gij schriftgeleerden en farizeeën, gij geveinsden! want gij sluit het koninkrijk der hemelen voor de mensen, mits gij daar niet ingaat, noch degenen, die ingaan zouden, laat ingaan. "Wee u, " enz. In deze tekst wordt echter daaraan niet gedacht. Wanneer de Heere verzekert, dat het koninkrijk der hemelen geweld wordt aangedaan, zo wil Hij zeggen, het is in geweldige beweging, ongewone krachten verheffen zich, grote dingen hebben er plaats, op dit ogenblik gebeurt veel voor de mensheid; de zaligheid is in de strijd van de geboorte. "En de geweldigen nemen het met geweld, " De algemene zin van deze bewering ligt niet minder voor ogen: wie het op gemeenschap met Mij aanlegt, die verkrijgt ze; wie wat hij heeft er op zet, dat hij in het rijk van Gos inga, die komt binnen; wie ondanks vreemd vooroordeel en eigen zinnelijkheid niet ophoudt om binnen te dringen, hoe moeilijk het ook wordt, voor hem opent zich de enge poort. Er behoort niets toe dan geweld te doen (Filip. 3: 8).

Het koninkrijk der hemelen, dat eerst ver was, dringt thans met geweld tevoorschijn. 1. Wat God doet: het wordt door God met kracht en heerlijkheid uitgebreid; God legt het zeer dringend op het hart; zelfs ook bij tegenstand en vervolging dringt het door. 2. Wat mensen doen: zij die geweld gebruiken, die door alle hindernissen van binnen en van buiten, onder moeite, inspanning en strijd om het rijk der hemelen worstelen, zich daarnaar uitstrekken, die verkrijgen het. Christus noemt de tijden van sterke opwekking; in zodanige is veel te winnen, maar ook veel te verliezen.

Het woord "geweld aandoen" heeft in het oorspronkelijke deze betekenis, maar wordt van daar gebruikt voor "met hevige begeerten naar iets ingenomen zijn. " Geweldiger wordt hij genoemd, die met brandende begeerte ingenomen is. Met geweld aannemen is grijpen met beide handen, zich gretig toe-eigenen.

Wie het koninkrijk van God neemt kan geen bestrijder daarvan zijn. De Heere spreekt hier van het geestelijk geweld, de kracht van de Heilige Geest, waarmee sinds het optreden van Johannes het Evangelie wordt aangegrepen door een ieder, die gelooft. Nee, het geloven in Christus, in het Evangelie ging toen niet zo stil toe als nu bij de geborenen in de Christelijke kerk toegaat, waar het geloof bij velen regelmatig uit het Christelijk onderwijs ontluikt als een bloem uit de volgroeide plant - maar het verwekte een beroering overal, waar het zich

openbaarde; zo verwekt ook nog heden de bekering van een Jood dezelfde opschudding. Nog heden kan geen Jood onder ons en geen heiden in de heidense landen waarlijk in Christus geloven zonder het koninkrijk van God met geweld te nemen.

Wederkerig moeten met elkaar overeenstemmen de getrouwe, ernstige bemoeiing van het rijk der hemelen omtrent het gemoed van de mens en het zoeken en verlangen, behoefte hebben en begeren van het gemoed van de mens. Zoals het God ernst is om mensen zalig te maken, zo moet het ook de mens ernst zijn met zalig te willen worden. Vol berouw, de zonde moe, moet hij onbewegelijk besloten zijn om het hoogste goed ook als het hoogste te beschouwen en alles te laten varen, wat hem het bezit en genot onmogelijk maakt. En zo moet hij geweld gebruiken tegen de wereld en tegen zichzelf, slechts voor hem, die onbewegelijk besloten is, slechts hem, die geweld gebruikt, lukt het, een zalig deelgenoot van het hemelse rijk te worden.

"Het koninkrijk der hemelen wordt geweld aangedaan" - een woord vol diepe zin! Het kan betekenen: het wordt met geweld verkondigd, met geweld bestreden, met geweld gezocht en in elk van deze drie betekenissen is het waar. Allereerst "van de dagen van Johannes de Doper tot nu toe wordt het koninkrijk van God geweld aangedaan" betekent zo veel als: het wordt sinds die tijd luid en verneembaar, als het ware van de daken gepredikt; het wordt de mensen aangeboden met een kracht en een nadruk, als nooit in vroeger tijden; het is een geweldige beweging, zulke krachten als heden zijn nooit aanschouwd; een geheel nieuwe tijd is sindsdien aangebroken; het is lente geworden in het rijk van de geesten en stromen van zegen worden levenwekkend over oud en jong uitgestort. Zo kon de Heere met recht spreken, want tot op Johannes duurden de dagen van het Oude Verbond, toen ook de grootste profeten een slechts betrekkelijk gering licht hadden en het rijk van God binnen enge grenzen, alleen onder Israël, bepaald was, Maar nu, nadat de voorzegging en openbaring 400 jaar hadden gezwegen kwam het met kracht en werd niet meer in schaduwen en voorbeelden streng en spaarzaam verkondigd, maar in waarheid, genade en overvloed. Nu was het de tijd, dat voor ieder, die met ernst en ijver erheen drong, de deur van het rijk der hemelen openstond. Ja, dat was een heerlijke zegen, toen Hij met Zijn discipelen rondging, en op de velden, op de wegen ieder hart als een mei-regen Zijn troost en Zijn woord ontving. Vervolgens heeft de uitdrukking: "het koninkrijk der hemelen wordt geweld aangedaan" deze zin: het wordt met geweld bestreden, verdrukt, en door vijandelijke machten wordt het moeilijk gemaakt. Nauwelijks was Johannes als boetprediker opgetreden, of de nijd verhief zich bij de Hoge Raad en men zond gezanten tot hem, om hem te vragen, wie hij was en wie hem de macht gaf, zo te dopen en te prediken, en weinige maanden later zat de vrijmoedige getuige van de waarheid in de gevangenis en verwachtte de marteldood. Nauwelijks had Jezus op het eerste paasfeest in Jeruzalem de tempel gereinigd, of men zei reeds: Welk teken toont Gij ons, dat Gij dit mag doen? Een jaar later klaagden zij Hem aan, dat Hij een Sabbatschender en godslasteraar was, en zochten zij, hoe zij Hem zouden doden. Drie jaar later bloedde Hij aan het kruis en blies Hij Zijn dierbaar leven uit onder het honend gelach van de hel en de spot van Zijn vijanden. Maar nog laat ons tekstwoord een derde betekenis niet alleen toe, maar eist die ook: het koninkrijk der hemelen wordt met geweld gezocht. Jezus kon dat van Zijn tijd zeggen, want er was toen in de mensheid in het algemeen, maar in het bijzonder ook in Israël een gloed van verlangen, een begeerte naar een veranderde toestand met des te meer kracht voortgekomen,

hoe langer dat terug was gedrongen. Onder Joden en heidenen was een krachtige ijver en ernst voor het goddelijke opgewekt, die het met ware begeerte naar zaligheid vervulde; de Wijzen uit het Oosten, de hoofdman te Kapérnaüm, de Kananese vrouw, de Grieken op palmzondag (Joh. 12: 20vv.) maakten een klein, maar liefelijk begin uit van de bekering van de heidenen. Er kwam een tijd van opwekking over de aardbol, waarin veel en ijverig om zaligheid werd geworsteld en de hemel als het ware bestormd werd. Evenals de patriarchen het land Kanaän innamen schaduwsgewijze, vervolgens onder Mozes met meer ernst, totdat zij aan de grenzen kwamen, maar onder Jozua met volle storm en geweld, zo hadden de voorvaderen het geestelijk Kanaän op aarde slechts schaduwsgewijze ingenomen, in de tijd van Johannes gebeurde het vervolgens met meer ernst, maar onder Christus met vol geweld. En evenals, wanneer ergens rijke aalmoezen worden uitgedeeld, de armen met gehele scharen van alle zijden aandringen en ieder de eerste wil zijn, niemand de gunstige gelegenheid wil verzuimen, zo hield zich Israël, zelfs tegen de wil van zijn priesterschap, aan Christus, en vreesde zelfs haar haat niet.

Het Evangelie wordt niet tevergeefs gepredikt; er zijn mensen, die het horen en hevig beminnen, zodat zij lichaam en leven voor Gods woord wagen. De gewetens, wanneer zij het Evangelie vernemen, dringen nader, zodat niemand hen kan terughouden.

13. Want al de profeten op onmiddellijke, en de wet op middelijke wijze hebben tot Johannes geprofeteerd, en zo de zaligheid en de Heiland in toekomstige dagen doenverwachten, totdat nu die toekomst tegenwoordig is geworden en de verwachte zaligheid in de onmiddellijk op hem gevolgde Heiland werkelijk verschenen is.

Voorspelling, openbaring, aankondiging van het toekomstige was de zaak van de profeten. Zij maakten dat de redding en de Heiland, het rijk van Gos en de Koning van dit rijk verwacht werden; op iets, dat aanwezig, tegenwoordig was, konden zij niet wijzen en zeggen: "dat is het, " of "deze is het. " Zij predikten het jaar van genade, van zaligheid, de dag van de wraak van God om alle treurigen te troosten; maar zij konden niet zeggen: "ziet, heden is het de aangename dag, deze is de tijd van de opzoekende genade. " Met Johannes hield echter de profetie enigermate op. Johannes profeteerde niet; Johannes wees niet, zoals allen vóór hem op toekomstige dagen; hij sprak van degene, die aanwezig was, niet van een, die komen zou, maar van Hem, die gekomen was, die bestond en door hen erkend en aangenomen moest worden, en met wie het rijk der hemelen gekomen was. Met Johannes veranderde opeens de taal van de goddelijke gezanten en boden, de profetie werd Evangelie, de getuigenis van de toekomst getuigenis van het tegenwoordige, de belofte van de komende, boodschap van de gekomene, de vermaning tot een stil, gelovig wachten uitnodiging om toe te treden en het nu voorhanden heil in bezit te nemen en te genieten. De gehele schrift van het Oude Testament wat is zij anders dan een profetisch en symbolisch getuigenis van de Messias en Zijn rijk; maar met Johannes begint deze getuigenis een geschiedenis te worden.

14. En zo gij het wilt aannemen, met goed verstand opmerken en tot verdere overweging ter harte nemen, opdat gij niet meer valse verwachtingen aanhangt, maar integendeel uw tijd erkent als het einde van de profetie en het beginvan de Messiaanse vervulling, een vervulling, die nu onophoudelijk voort zal blijven duren tot de zalige voltooiing, - hij, deze Johannes, de

Doper, is die Elias, die volgens Mal. 4: 5 komen zou, om de Messias vooraf te gaan (hoofdstuk . 17: 12).

Hiermee antwoordt de Heere op een andere verborgen vraag, namelijk: voordat de wet en de profeten ophouden, moet toch Elias komen, zoals Mal. 4: 5 zegt; wanneer deze nu zullen ophouden, wie is dan de beloofde Elias?" Hij antwoordt: "Johannes is de Elias, die komen zal" d. i. van wie vroeger is geprofeteerd. Gij dwaalt, wanneer gij op de persoonlijke Elias wacht, omdat toch Maleachi niet van Elia, de Thisbiet, maar zonder een bepaald persoon te willen noemen, van Elia, een profeet spreekt. Daarom zegt Hij: "zo gij wilt aannemen" d. i. wanneer gij gehoor wilt geven en u laten leren en leiden: "Juist hij, Johannes, is die Elias. " Maar evenals gij Mij niet voor de Heere erkent, zo erkent gij ook hem niet voor Mijn Elia.

Johannes had met die ander kunnen denken aan Elia, wiens komst door Maleachi eveneens was voorspeld; immers hij zelf had ontkend Elia te zijn (Joh. 1: 21). Men verwachtte algemeen drie personen, de profeet door Mozes, Elia door Maleachi, en de Messias door Daniël voorspeld (Joh. 1: 25). Thans zegt de Heere aan Zijn discipelen, dat onder die ander, die komen zou, Johannes de Doper zelf te verstaan is.

15. Wie oren heeft om te horen, die horen (hoofdstuk . 13: 9, 43 Openbaring . 2: 7vv.).

De Heere was gewoon dit woord te gebruiken, wanneer Hij wilde, dat het gezegde in zijn diepere zin en in zijn rijkere betekenis door de toehoorders ter harte genomen zou worden en overwogen. Hij voegde het ook nu aan Zijn rede toe, opdat zij zouden opmerken, hoe gewichtig het voor hen allen was, hoezeer het hun allen aanging, wat Hij over Johannes de Doper, zijn getuigenis en zijn tijd gezegd had, dat daarin een getuigenis van Hemzelf als van de gekomen Messias lag, en dat het er dus nu op aankwam, om van het rijk van God deelgenoot te worden. Met dit woord begint de toepassing van het tot hiertoe gezegde op de toehoorders, die in het volgende verder wordt voortgezet.

God eist van ons niet meer dan het goed gebruik en de aanvaarding van de vermogens, die Hij ons reeds heeft gegeven. Hij vraagt dat zij horen, die oren hebben, dat zij hun rede gebruiken, die rede bezitten. De mensen zijn onwetend, niet omdat zij de macht missen, maar omdat zij de wil missen.

16. Maar wanneer Ik zie, hoe de deelgenoten van de huidige zo betekenisvolle tijd zich tegenover de beide grote personen gedragen, waarmee zal Ik dan dit geslacht, de grote meerderheid in Israël vergelijken? Het is in zijnontevreden, partijzuchtig, verward bestaan gelijk aan de kinderkens, die onder de poort van een stad, waar de plaats is van samenkomst tot spel 9: 35"), op de markt zitten, moedeloos en onder elkaar morrende, dat het tot geen spel, noch tot een vrolijk, noch tot een ernstig wil komen, en hun gezellen toeroepen, de ene partij de andere de schuld daarvan gevende,

17. En zeggen de eerste tot de tweede: Wij hebben u op de fluit gespeeld, en gij hebt niet gedanst; en de andere weer tot de eerste: Wij hebben u klaagliederen gezongen en gij hebt niet geweend.

18. Inderdaad gedragen de tijdgenoten zich tegenover Johannes en Mij als zulke onder elkaar onenige kinderen, die zelf niet weten wat zij willen, die noch op deze noch op gene wijze tevreden zijn te stellen, op welke wijze men ook trachtte hen nabij te komen. a) Want Johannes is eerst gekomen, noch etende, noch drinkende, een leefwijze leidende overeenkomstig aan zijn boetprediking (hoofdstuk . 3: 4 Luk. 7: 33), en zij zeggen: Hij heeft de duivel; hij is met een melancholie aangedaan, zoals alleen een boze geest hem die kan ingeven, dat hij zich van alle levensgenot onthoudt (Joh. 10: 20).

a) Mark. 1: 6

19. De zoon des mensen is daarna gekomen, etende en drinkende; Hij legt Zich noch op Nazirese onthouding, noch op uiterlijk vasten toe, Hij neemt integendeel aan bruiloften en gastmalen, waartoe Hij genodigd wordt, deel, en zij zeggen: Ziet daar een mens, die een vraat en wijnzuiper is, een vriend van tollenaren en zondaren 1) (hoofdstuk . 9: 11). Maar de zo van beide zijden door dit geslacht verdacht gemaakte en verworpen wijsheid van God, die het heil van de zielen eerst door Johannes' optreden heeft voorbereid en nu door Mijn verschijning ook tot werkelijkheid brengt, hoeft zichzelf niet te rechtvaardigen, zij is gerechtvaardigd geworden, bewezen een goddelijke wijsheid en zaligmakende waarheid te zijn van haar kinderen, die zij uit degenen, welke haar het hart hebben geopend, gevormd heeft. Bij deze zal het steeds meer openbaar worden, dat het recht aan hun zijde en het onrecht aan de zijde van hun tegenstanders is (Spr. 1: 20-33).

Geheel vrij van alle slaafse navolging bond de Heere Zich nimmer aan één leerwijze. Nu eens hield Hij langere, doorlopende redevoeringen (achromatisch) b. v. de bergrede, Zijn gesprekken over de laatste dingen en Zijn afscheidsrede; dan weer wisselde Hij Zijn onderwijs door vragen af (catechetisch) b. v. wat dunkt u van de Christus, wiens Zoon is Hij? (vgl. MATTHEUS. 22: 42, 43; 17: 25 enz.). Vooral echter bezigde Hij de symbolische leerwijze, d. i. Hij leerde vaak door zinnebeeldige handelingen, toepassing van de geschiedenis door korte kernachtige zinspreuken, door allegorieën en gelijkenissen, zinnebeeldige handelingen. Reeds de oude profeten leerden op deze wijze b. v. 1 Kon. 11: 29, 30 Jer. 13: 19, 23 Ezechiël. 5 enz. Ook de ongewijde geschiedenis levert daarvan voorbeelden. Zo zonden de Scythen aan Darius Hystaspes een vogel, muis, kikvors en vijf pijlen. Zij wilden daarmee te kennen geven: indien gij niet als een vogel kunt vliegen, of u als een muis en kikvors in holen en moerassen weet te verbergen, zult gij onze pijlen niet ontkomen. We zouden dit kunnen noemen, een leren door daden. Zo beantwoordt Jezus de vraag van de discipelen, wie de meeste was in het koninkrijk der hemelen, met op een kind te wijzen, dat Hij in hun midden plaatste. Eveneens leerde Hij door de voetwassing, de schatpenning, en de vervloeking van de vijgenboom, enz. De geschiedenis van het verleden, in het bijzonder van het Israëlitische volk, bezigde Jezus menigmaal als type of voorbeeld van Zijn eigen geschiedenis of die van Zijn tijd, zo b. v. de geschiedenis van Jona, MATTHEUS. 12: 39-41 - er waren vele weduwen in Israël in de dagen van Elia, Luk. 4: 25 ; hebt gij niet gelezen wat David gedaan heeft toen hij honger had? MATTHEUS. 12: 3 en zoals de dagen van Noach waren, enz. MATTHEUS. 24: 37-39 ; gedenkt aan de vrouw van Lot, Luk. 17: 32 , enz.

Zinspreuken (gnomen en paradoxen) zijn gezegden of uitspraken, waarin, vaak onder zinnebeeldige bewoordingen, een of andere opmerking, ervaring, regel of enig beginsel, kort en kernachtig wordt voorgesteld. Schijnen de bewoordingen oppervlakkig beschouwd iets tegenstrijdigs of onmogelijks uit te drukken, dan noemt men ze paradoxen. Zij behelzen menigmaal tegenstellingen of vergelijkingen. Wij willen hier enige voorbeelden aanhalen. "Medicijnmeester genees uzelf. " "Zij zijn blinde leidslieden van de blinden. " "Indien de blinde de blinde leidt, zo zullen zij beide in de gracht vallen. " "laat de doden hun doden begraven. " "Vele laatsten zullen de eersten, vele eersten de laatsten zijn. " "Zo wie zijn leven zal proberen te behouden, die zal het verliezen, en zo wie het zal verliezen, die zal het behouden. " Vergel. verder MATTHEUS. 5: 13, 39, 40; 6: 3; 7: 2, 6; 10: 16; 19: 24 5. 13, 39, 40 Luk. 9: 62; 17: 37; 18: 14. enz.

De gelijkenis of parabel is een afgerond, verdicht verhaal, aan de natuur of het dagelijks leven ontleend, dat een hogere, geestelijke betekenis heeft. Terwijl de vergelijking slechts een eenvoudige overeenkomst of een verschil aanwijst, noemt Wison terecht de gelijkenis een aards verhaal met hemelse zin. Als verhaal is zij onderscheiden van de figuurlijke spreekwijzen; als afgerond verhaal is zij onderscheiden van de allegorie, dat is de in bijzonderheden voortgezette beeldspraak. Aan het gebied van de werkelijkheid ontleend, en godsdienstige waarheden voordragende, staat zij hoog boven de fabel, die de grenzen van de mogelijkheid overschrijdt, en b. v. dieren en bomen sprekende invoert om lessen van levenswijsheid of zedelijkheid te geven. Wij helderen het gezegde door enige voorbeelden op. Figuurlijke spreekwijze is het, waar Jezus zich noemt: "het licht der wereld, het brood des levens, de weg, de waarheid en het leven. " Allegorie, waar Jezus in Joh. 10 spreekt van de goede herder, of in hoofdstuk . 15 van de ware wijnstok. Fabelen worden in het Nieuwe Testament niet gevonden. In het Oude Testament treffen we er aan in Richt. 6: 7-15; 2 Kon. 14: 9-13 ; gelijkenissen leest men daar in 2 Sam. 12 ; 1 Sam. 14: 5 en vgl. Jes. 5: 1 , enz.

Onnavolgbaar mooi, even rijk van inhoud als levendig en fris van vorm en fijn van tekening zijn de gelijkenissen van de Heere. Terecht zegt Menken: "Ze zijn onvergelijkelijk en onovertrefbaar in diepzinnigheid en verhevenheid, in omvang en rijkdom van inhoud, in wijze keuze en verscheidenheid van de beelden, die aan het menselijk leven en de natuur ontleend, door schoonheid en waarheid, ongedwongenheid en duidelijkheid, bevalligheid en heilige ernst uitmunten. " Ieder die oplettend en nauwgezet de gelijkenissen van de Heere heeft onderzocht, zal met deze woorden instemmen. Ook hier is van toepassing het getuigenis van Jezus' hoorders: "Nooit heeft een mens gesproken zoals deze. "

Wat nu het doel en oogmerk betreft, waarom Jezus gedurig door gelijkenissen leerde, Hij getuigt dienaangaande zelf, Matth. 13: 52 : "Daarom een ieder schriftgeleerde, in het koninkrijk der hemelen onderwezen, is gelijk aan een heer des huizes, die uit zijn schat oude en nieuwe dingen voortbrengt. " Zo deed Hij. Aan het oude, bekende en algemene knoopte Hij de nieuwe, onbekende, verborgen dingen van het koninkrijk der hemelen vast. Verder strekten zij, mede volgens Zijn eigen getuigenis, voor dezen tot openbaring van de verborgenheden van het Godsrijk, voor genen daarentegen tot verberging en bedekking van die geheimen (MATTHEUS. 13: 11-16 Luk. 8: 10). We moeten hierbij in aanmerking nemen, dat God vroeger vaak en op velerlei wijzen tot Israël had gesproken, maar dat het volk tot

hiertoe zich moedwillig had verhard, en oog en oor gesloten voor de waarheid. Datzelfde ondervond ook Jezus. Die verborgenheden van de Heere echter zijn voor degenen, die Hem vrezen. Daartoe was het door Gods genade bij de discipelen gekomen, aan wie het gegeven was, de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen te weten. De schare evenwel, die weigerde Jezus te erkennen, was horende doof, en ziende blind, en kon dus niet delen in die godsgeheimen. Hier geldt het woord van de Heere: "Wie heeft die zal gegeven worden, opdat hij overvloedig hebbe, maar wie niet heeft van die zal genomen worden, ook wat hij heeft. Hetgeen dus een zegen werd voor de discipelen, was een oordeel voor het verhard Israël; want de Zoon niet te kennen en aan te nemen, is het grootste oordeel (Joh. 3: 19). Voor de zodanigen is gelijk Neander treffend opmerkt, het gehele leven van Jezus een verborgen en bedekte parabel.

Bij de verklaring van de gelijkenissen moet op drie zaken acht geslagen worden. Allereerst op het beeld en het voorwerp uit de natuur of het leven, waaraan het ontleend is. Ten tweede, op de gegevens en wenken in de gelijkenis zelf, in haar verband (aanleiding, doel, gelegenheid, toepassing, enz.), en in de soms bijgevoegde verklaringen van Jezus zelf, die aantonen, welke hogere betekenis zij heeft, en welke goddelijke waarheid zij leert. Eindelijk, op "het derde" of "hoofdpunt van de vergelijking, " waarbij wel moet onderscheiden worden tussen hetgeen wezenlijk hiermee in verband staat, en hetgeen als slechts tot de inleiding behorende niet overgebracht of zinnebeeldig opgevat hoort te worden. Alle gelijkenissen van de Heere nu, die ons bewaard gebleven zijn, hebben één hoofdstrekking, namelijk om inlichtingen te geven aangaande het koninkrijk der hemelen, en schetsen ons zijn koning, onderdaan, oorsprong, ontwikkeling, wezen en bestemming. Zij ontlenen daaraan de naam verborgenheden van het koninkrijk, en wel mogen ze gewaardeerd worden door allen, die dat rijk zoeken en kennen.

Nog enkele opmerkingen laten we hier volgen aangaande het gebruik van deze leervorm in de school. Augustinus zegt, dat de gelijkenissen met de mens opgroeien en uitgebreider betekenis ontvangen naar mate van de vermeerdering van zijn geestelijke ervaring. Daarom zijn ze ook op alle klassen van de school bruikbaar en nuttig, en er is geen beter en doelmatiger leerwijze, om de kinderen met het koninkrijk van God bekend te maken. De gelijkenis toch is veelal ontleend aan, en in overeenstemming met de natuur; zij leidt van het zin- en zienlijke op tot het geestelijke en onzienlijke; zij wekt belangstelling als geschiedenis, verdichting en als raadsel; zij noopt tot nadenken om de enigzins verborgen zin te ontdekken, en is daarom ook nuttig om het denkvermogen te oefenen. Hoe mooi wordt daarin telkens het rijk van de natuur voorgesteld, als type en beeld van het rijk van de genade, en hoe geleidelijk is steeds de overgang en opklimming van het natuurlijke tot het geestelijke. Dit bevreemde ons niet, want natuur en schrift zijn beiden openbaringen van dezelfde God. Gods Woord is de beste uitlegger van Zijn werk, en Zijn werk de beste voorbereider tot Zijn Woord. En daarom, zoals de Schrift zelf gedurig op de natuur met haar wonderen en werken opmerkzaam maakt, en ons wijst op de vogels van de hemel en de lelies op het veld, op de arbeid van de mieren, en de groei van de planten, enz. , zo gebruike ook de onderwijzer zoveel mogelijk beelden en voorbeelden aan de natuur ontleend. Dan zal het kind ook in latere leeftijd daarboven de blik omhoog heffen om te zien, wie alle deze dingen schiep, en zich door het geschapene aan de Schepper laten herinneren. (NISSEN, bewerkt door Creutzberg).

De uitleggers zijn met elkaar in strijd, hoe deze gelijkenis moet verklaard en toegepast worden. Gewoonlijk verdeelt men de beide partijen van kinderen, zodat aan de ene zijde die staan, die op de fluit gespeeld en geklaagd hebben, aan de andere zijde die, welke noch wilden dansen noch wenen. Hiervoor beslissen dan de meeste uitleggers, dat met de eerste partij Johannes en Jezus zouden bedoeld zijn, met de tweede daarentegen de Joden, die noch naar de boetprediking van Johannes, noch naar het Evangelie van de Heere hoorden. Andere schriftverklaarders keren het om: degenen, die de anderen tot het spel, en allereerst tot een bruiloftdans met de fluiten, vervolgens tot een begrafenis door hun klaagliederen opwekken, zijn de Joden; de metgezellen daarentegen, wie verweten wordt, dat de een niet had willen dansen, de ander niet had willen wenen, waren Johannes en Jezus. Voor elk van de beide verklaringen kunnen redenen worden bijgebracht; zij geven dan ook een goede zin. De eerste vindt men vooral op het voetspoor van Chrysostomus bij Luther: "Predikt men het Evangelie, het baat niet, predikt men de wet, het baat wederom niet, men kan ze noch vrolijk maken noch treurig. " Eveneens Menken: "Met de kinderen, die speelden, zoals er moest gespeeld worden, vergeleek Jezus Zichzelf en Johannes met de kinderen, waarover de klacht van de makkers vernomen werd, dat zij het spel verdierven, dat er met hen niets was te beginnen, dat zij noch aan een schertsend, noch aan een ernstig spel hadden deelgenomen, vergeleek Hij Zijn tijdgenoten. De andere wijze van verklaring heeft behalve andere uitleggers ook P. Lange tot haar verdediger: "Men moet wel opmerken, dat de kinderen, die sprekende worden ingevoerd, moeten worden voorgesteld als zeer luimig, die in een ademtocht nu bruiloft dan begrafenis met hun makkers willen spelen, en er zich nu over beklagen, dat deze daarin niet willen delen. Daarmee schijnt dan zeker het geslacht van die tijd bedoeld te zijn, zoals zich dit tegenover de Doper en Christus stelde, of anders elke tijd, waarin men de meester over de profeten speelt en wel met de grootste inconsequentie, zodat men zijn eigen woorden vergeet. Deze inconsequentie schijnt juist het hoofdpunt van de vergelijking te zijn. Zo wilden de kinderen, die verlangen, dat men naar hun pijpen zal dansen, Johannes een vrolijke bruilofts-melodie voorspelen, terwijl hij het volk tot treuren riep, en in dezelfde ademtocht wilden zij voor de Heere een klacht als voor een dode houden, terwijl Hij het volk tot het blijde bruiloftsfeest van de nieuwtestamentische vrijheid wilde roepen. " Intussen voelt men bij beide verklaringen, hoezeer zich ook elk van haar zijden aanbeveelt, toch aanstonds, dat zij in zoverre aan een en hetzelfde gebrek lijden, dat zij Johannes en Jezus mede in de kring van de spelende kinderen trekken. Het is duidelijk, dat dit verkeerd is, hetgeen men pasgoed opmerkt, wanneer men de woorden van de Heere in hun betekenis door een verklarende omschrijving wil voorstellen, zoals dit het doel van ons bijbelwerk is. Wij zijn tot een derde verklaring als de alleen ware genoopt. Olshausen zegt: Beide klassen van kinderen, de sprekende zowel als de aangesprokene tezamen, zijn aan te merken als de vertegenwoordigers van de wispelturige tijdgenoten van de Heere, zodat de zin is: dit geslacht lijkt op een troep misnoegde kinderen, voor wie het nooit goed te maken is; de ene helft wil dit, de andere dat, en zo komt het onder hen nooit tot enige doelmatige werkzaamheid. " Wanneer nu Johannes en Jezus zelf hun plaats in de gelijkenis niet hebben onder de spelenden, zo kunnen wij deze hun plaats alleen in de wijze van spelen vinden, waarmee het de kinderen te doen hebben. Reeds dit is een aanklacht van de tijdgenoten, dat zij als spelende kinderen optreden, die de gewichtigste gebeurtenissen uit het leven van de volwassenen naäpen, in plaats van uit hun eigen kinderhart en leven de stof tot vermaak te vormen. "Spelen, dat is het, wat de mensen willen, spelen, niet arbeiden. Alleen iets gemakkelijks en aangenaams, niet iets groots en

ernstigs brengt hen in beweging, van onzichtbare goederen, van het bereiken van hemelse bedoelingen of verwezenlijking van goddelijke gedachten, van dagelijkse vlijt en strijd daarvoor, van ernstig doortasten bij zichzelven en anderen tot eer van de Heer, is geen sprake. " De kinderen nu, in wie de geest van de tijd wordt voorgesteld, die met alles wil spelen, zelfs met het heiligste, met de godsdienst, kunnen het onder elkaar niet eens worden; wat de een wil, wil de ander niet, en tegen hetgeen de een voorstelt heeft weer de ander veel in te brengen. Ieder is gedeeltelijk zelf te wijs, zodat hij alles beter wil weten dan de anderen, deels te eigenzinnig, om naar een ander te luisteren. "Het onderscheid in leefwijze van de Doper en van de Heere was door God zeer wijs geregeld, om het onderscheid tussen wet en Evangelie goed duidelijk te maken. De Israëlieten was echter noch de gestrengheid, noch de zachtheid goed; in Johannes berispten zij de grootste onthouding, en ze noemden hem een waanzinnige en bezetene, omdat de bezetenen graag in woestijnen woonden; bij Jezus stootten zij zich weer aan Zijn geestelijke vrijheid en vriendelijke neerbuiging de zondaren, en zij scholden Hem uit voor een man van de wereld. " - Alles, wat men ziet, veroordelen, en verwerpen wat niet behaagt, dat is het, wat de mensen graag doen; slechts verwerpen en veroordelen, dan hebben zij de handen ruim - wat zij hebben verworpen kunnen zij buiten aanmerking laten, en wat geen opmerking verdient, dat is afgedaan. " - De geest van de tijd is wispelturig en veranderlijk; hij is als de volksgunst, die heden tot de hemel verheft en morgen met stenen werpt; hij is als vorstengunst, die heden genadig aanneemt en morgen laat vallen. Thans is hij in vuur voor een nieuwe verschijning op het gebied van kunst, wetenschap, vaderland of kerk; na enige maanden is het afgekoeld, of heeft men zich weer tot iets nieuws gekeerd. Vraagt men, wie sinds vijf jaren in de gunst van het volk hebben gestaan, en met wie men in een overspanning tot razernij toe afgoderij gepleegd heeft; hoeveee namen worden er niet gevonden, en hoe snel hebben zij elkaar afgewisseld! Zo wispelturig is het karakter van de tijd; altijd wil men wat nieuws, wat anders, altijd beslist de luim van het ogenblik. Slechts in één opzicht is de tijdgeest consequent, en daardoor van de Heilige Geest volkomen gescheiden en onderscheiden, dat zijn vrees te allen tijde is: toch vooral niet vroom, niet al te Christelijk, niet al te dikwijls in de kerk gaan, niet al te veel naar de Bijbel luisteren, niet eenzijdig worden en voor Christus alleen partij trekken. "

Is er niet nog een geslacht, dat op godsdienstig gebied noch juichen wil noch wenen? dat in geen klaagliederen wil instemmen, dat voor geen fluitspel oren heeft? Een geslacht, dat zich evenzeer aan de volkomene blijdschap van de gelovigen, als aan de diepgaande droefheid van de rechtvaardigen ergert? dat beurtelings aan Christelijke nauwgezetheid en aan Christelijke vrijheid aanstoot neemt? een geslacht, dat over de prediking van bekering en wedergeboorte in het midden van een Christelijke maatschappij wraak roept, en zich met het woord van genade en verzoening niet verzoenen kan, als te ruim, te onvoorwaardelijk, te algemeen? Een geslacht daarom, dat Johannes de Doper en de Zoon des mensen zelf in hun discipelen en in hun leer berispt en veroordeelt, de boetprofeet niet horen wil en de vriend van zondaren van zich stort? (N. BEETS).

1) De eeuwige wijsheid rechtvaardigt zichzelf eigenlijk nooit tegenover de wereld; want de wereld laat zich niet gezeggen, neemt geen lering aan en blijft bij haar duisternis en in haar betweterij. Zo laat zij het dan voor de wereld altijd het aanzien hebben, alsof zij ongelijk had;

maar haar rechtvaardiging volgt zo, dat de betere, de waarheidlievende mensen haar gewaar worden.

Deze, zoals zovele woorden van de mens, lijken veelzijdig op geslepene edelstenen, die hun glans naar meer dan een zijde laten glinsteren, een eigenschap, die reeds aan geestvolle uitspraken van aardse wijzen niet vreemd is; op zichzelf beschouwd kunnen zij op menigerlei wijze opgevat worden, maar in verband met het voorafgaande en het volgende moet zeker één betekenis de boven anderen bedoelde zijn. De uitdrukking "kinderen der wijsheid" staat duidelijk in de eerste plaats in betrekking tot het voorafgaande als tegenoverstelling, waar de kinderen der dwaasheid in hun onverstandig oordeel worden geschilderd. De gedachte zou dan de volgende zijn: maar de wijsheid (die door onverstandigen wordt berispt) is gerechtvaardigd, verdedigd, als wijs voorgesteld van de zijde van haar kinderen, namelijk door hun gedrag ten opzichte van haar regels. Deze gedachte verkrijgt echter een bijzondere aantrekkelijkheid, wanneer men bedenkt, dat de Schrift van de wijsheid niet als van een abstract begrip, maar als van een hemels persoon spreekt, ja Jezus Zichzelf de wijsheid noemt (Luk. 11: 49 vgl. MATTHEUS. 23: 34). Vervolgens verschijnt hier de Verlosser als sprekende naar Zijn goddelijke natuur, en de woordvorm: "wordt gerechtvaardigd, " verkrijgt daardoor een eigenaardige betekenis. Hetzelfde geval, dat Hij van Zijn tijd noemt, dat de onverstandigen een aanstoot nemen aan de wegen van de wijsheid, is te allen tijde voorgekomen, maar te allen tijde hebben de kinderen van de wijsheid haar moeder gerechtvaardigd, en zullen het ook nu weer doen. De Verlosser komt daarom hier voor als de verspreider van alle geestelijke zegen van het begin af, als de leermeester van alle vertegenwoordigers van de wijsheid op aarde van het begin van de wereld, die nu in haar gehele volheid en heerlijkheid, de gang van de ontwikkeling voltooiende, tenslotte als persoon wordt voorgesteld.

Er zijn altijd enkelen, die de hemelse wijsheid opnemen, die haar voorstaan en kinderen van haar geest worden; deze hebben echter altijd van vroegere tijd af voor haar in de bres gestaan, en hebben haar recht, haar gerechtigheid verdedigd en gerechtvaardigd door hun woord en hun leven. De kinderen van de wijsheid staan steeds voor haar recht in, zoals de kinderen voor de moeder instaan.

20. Toen, als wij met dit voorval, dat Jezus zo sterk deed klagen over Zijn tijdgenoten (vs. 16vv.), aanstonds een ander verbinden, dat plaatvond, toen Hij een half jaar later Galilea had verlaten en met diep bewogen gevoel terugzag op het weinige, dat Zijn prediking had uitgewerkt (Luk. 10: 13-15) - toen begon Hij de steden, waarin Zijn krachten meest geschied waren, te verwijten, omdat zij zich niet bekeerd hadden.

Het schijnt, dat Mattheüs met de voorgaande rede van de Heere hier een andere uit latere tijd heeft verbonden, waartoe hij op de juiste plaats volgens de tijdorde geen gelegenheid had, omdat hij van de uitzending van de zeventig discipelen (Luk. 10: 1vv.) niets wilde berichten. Evenals hij nu in hoofdstuk . 10 gedeeltelijk aanstonds met de rede ter instructie van de twaalven die van de zeventigen gezamenlijk vertelde, zo schijnt het, dat hij het hier meegedeelde met opzet uit het laatste heeft bespaard, omdat hij bij uitzending van de twaalven de Heere zo niet kon laten spreken, maar eerst nu bij de klacht over het

tegenwoordige geslacht. Intussen ligt toch meer dan menselijke wijsheid in deze zo doelmatige rangschikking. Had de Heere toen ook werkelijk met de mond die woorden nog niet gesproken, toen Hij over het geslacht van Zijn tijd klaagde, zo lag toch in Zijn klacht reeds het begin tot dat "Wee" roepen, dat Hij later deed horen; reeds begon Zijn hart van de klacht tot de aanklacht over te gaan. En wanneer Hij vervolgens met Zijn "Wee" de genoemde steden reeds aan het oordeel van verblinding en verharding overgaf, zo zien wij dit reeds in hoofdstuk . 12 verwezenlijkt worden. Thans is voor het huidige geslacht dezelfde tijd gekomen, die voor het oude geslacht in Israël bij de roeping van de profeet Jesaja in het sterfjaar van de koning Uzzia aanwezig was 6: 10), waarom de Heere ook in het volgende 13de hoofdstuk bij de gelijkenissen, die Hij tot het volk sprak, Zich over die wijze van spreken rechtvaardigt door zich te beroepen op het woord in Jes. 6: 9vv. Met het oordeel van de verblinding en verharding begint dan ook tevens de verwerping en verstoting van Israël van de zijde van God te worden voltooid: de wegneming van Hem, die meer dan een profeet was, zoals die in het daarop volgende 14de hoofdstuk wordt verteld, was het begin van dit laatste gericht.

21. Wee u, Chorazin (= heraut)! Wee u, Bethsaïda (= vishuis) (aan de westzijde van het meer Gennesareth (Joh. 1: 44; 12: 21)! want zo in Tyrus (= rots) en Sidon (= het vissen) de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zouden zich eertijds in a) zak en as bekeerd hebben.

a) 2 Sam. 13: 19; 2 Kon. 6: 30; 19: 1

22. Maar Ik zeg u: het zal Tyrus en Sidon verdraaglijker 3: 24") zijn op de dag van het oordeel, dan u.

Het scherpe van de vergelijking ligt daarin, dat Tyrus en Sidon 1) heidense steden waren, 2) zeer woelige zeesteden, 3) reeds door de profeten om haar verderf (zetels van de Baälsdienst) bestraft.

23. En gij, Kapernaüm (= aangename stad), die door Hem, die van de hemel gekomen is, (Joh. 6: 38) en bij u Zijn woonplaats nam (hoofdstuk . 4: 10) tot de hemel toe zijt verhoogd, gij zult tot de hel toe neergestoten worden. Want als in Sodom die krachten, die tekenen en wonderen waren gebeurd, die in u gebeurd zijn, het zou zelfs bij die hemeltergende inwoners indruk hebben gemaakt; nooit zou het met de omliggende steden door het hemelvuur zijn verwoest; zij zouden tot op de huidige dag gebleven zijn.

24. Maar Ik zeg u, Ik verzeker u plechtig, dat het het land van Sodom verdraaglijker zal zijn op de dag van het oordeel dan u; uw boosheid is groter en daarom zal uw straf ook zwaarder zijn.

Wij hebben hier op te merken de tegenstelling van de Dode Zee en het meer Gennesareth, evenals in de vorige vergelijking de tegenstelling van de steden van de landzee en de heidense zeesteden. Het meer van Gennesareth zal dus wat de toestand van zijn bewoners aangaat dieper in het oordeel wegzinken, dan de steden van de Dode Zee. Vervolgens is op te merken,

dat, beide vergelijkingen uit de meest verschillende tijden genomen zijn; één uit het tegenwoordige, één uit de grijze voortijd; één landstreek, die reeds gevonnist is, tezamen genomen met een andere, die nog moet worden gevonnist. Beide hebben dit boven de steden, over wie het "wee" komt, vooruit, dat zij oneindig minder aanmaning tot bekering hebben gehad, dan de Galilese steden, waarin Christus de meeste van Zijn daden verrichtte, bijzonder in Kapernaüm, dat Hij tot Zijn stad (hoofdstuk . 9: 1) had gemaakt.

Evangelie op de dag van Matthias (vs. 25-30)

Matthias is die Apostel, die de overige Apostelen door het lot hebben gekozen in de tijd tussen de hemelvaart van de Heere en de uitstorting van de Heilige Geest in de plaats van Judas Iskariot, die zijn ambt had verloren (Hand. 1: 15-26

). Zijn feestdag valt op 24 februari. Men heeft in die keuze dikwijls willen zien een te vroeg ingrijpen van de zijde van de elven, dat wel naar menselijk goede bedoeling gebeurd was, maar toch met de wil van de Heere niet overeenkomstig zou zijn geweest. Ook het lot, waarvan zij zich daarbij bediend hebben, zou geen beslissing van de wil van de Heere hebben veroorzaakt, integendeel zou deze later door Zijn onmiddellijke verkiezing van Paulus Zijn werkelijke wil hebben geopenbaard. Deze opvatting is echter verkeerd en heeft er veel toe bijgedragen, dat men Matthias nauwelijks voor een Apostel houdt. De elven waren integendeel in hun volle recht, toen zij erop bedacht waren, om het getal van twaalf weer te herstellen, opdat zij niet een onvoltallige corporatie, maar als een volkomen vertegenwoordiging van de 12 stammen van Israël de uitstorting van de Heilige Geest tegemoet gingen. Volgens hun toenmaligen toestand konden zij naar de wil van de Heere niet anders onderzoeken dan door het lot (Joz. 7: 16vv. ; 1 Sam. 10: 17vv.). De Heere heeft ook werkelijk door dit lot beslist en geenszins de keuze van Matthias later door die van Paulus vernietigd en verbeterd; de laatste is als een dertiende Apostel bij de twaalven gevoegd, evenals het getal van de 12 stammen van Israël daardoor tot 13 vermeerderd werd, dat in plaats van Jozef zijn beide zonen Efraïm en Manasse in de plaats kwamen; bovendien heeft Paulus minder betrekking tot Israël dan op de heidenen (Hand. 22: 21 Gal. 1: 16), reeds vanwege zijn eertijds, omdat hij de Heere niet lichamelijk gekend heeft, noch met Hem in- en uitgegaan was (Hand. 1: 21); hierdoor worden de heidenen afgebeeld in vergelijking met de Joden, van wie de Heiland afstamde. Hoe hij nog in ander opzicht een aanvulling is van de kring van de Apostelen hebben wij in hoofdstuk . 10: 4 gezien. Matthias moet het Evangelie in Ethiopië gepredikt hebben en daar de marteldood hebben ondergaan; volgens andere verhalen daarentegen zou hij in Judea zijn werkzaam geweest en door de Joden zijn gestenigd.

25. a) In diezelfde tijd, toen Hij aldus Zijn klacht aanhief (vs. 16) en Zijn Wee moest uitspreken (vs. 21vv.), antwoordde 1) Jezus van diepe droefheid over de vruchteloosheid van Zijn werken bij velen overgaande tot vreugde over het gevolg bij ten minste enige zielen, en Hij zei (Luk. 10: 21vv.): Ik dank U, Vader! Heere van de hemel en de aarde! dat Gij deze dingen, het geheim van Mijn goddelijke waardigheid en de zaligmakende kracht van Mijn woord, voor de wijzen en verstandigen, als de Farizeeën en Schriftgeleerden, maar ook voor de wereldse hovelingen en het wereldse volk van Galilea, verborgen hebt, en hebt ze de

kinderkens geopenbaard, aan het volk, waarvan zij zeggen: de schare, die de wet niet weet, is vervloekt (Joh. 7: 49).

a) Job 5: 12 Jes. 29: 14 Luk. 10: 21; 1 Kor. 1: 19; 2: 7, 8

1)"Antwoorden" staat in het Nieuwe Testament meermalen op de wijze van het Hebreeuws (hoofdstuk . 22: 1 Luk. 13: 14), enz, ook daar, waar de persoon of zaak, waarop het antwoord betrekking heeft, alleen voor de gedachten staat van hem die antwoordt. " Men heeft zich nu de zaak hier zo voor te stellen, dat de Heere na het vooraf gezegde Zich door Zijn hemelse Vader gewezen ziet op de voor of naast Hem staande discipelen, als de levende bewijzen, dat Zijn werkzaamheid toch niet volstrekt zonder vrucht was gebleven, maar toch, al was het ook betrekkelijk door een kleine, toch wat waarde aangaat door een grote zegen was gevolgd; hierop geeft de Heere dan antwoord. Volgens de geschiedkundige samenhang waren de discipelen wel nog niet weer bij Jezus, maar nog ten gevolge van de uitzending in hoofdstuk . 10: 1vv. afwezig; pas na 10-11 dagen keerden ze terug (hoofdstuk . 14: 13 vgl. met Mark. 6: 30 Luk. 9: 10). De Evangelist neemt ook hier, evenals in vs. 20vv. , iets bij deze rede wat, streng genomen, pas bij het terugkeren van de 70 discipelen door Hem is gezegd (Luk. 10: 17vv.), en daar nog in andere samenhang staat. Ook dit is geen eigenmachtig, willekeurig handelen, integendeel heeft de Geest van God hem daarbij geleid. Nadat hij eens in vs. 20vv. met het zesde hoofdstuk bij Jesaja in verbintenis was getreden en op het oordeel van de verharding in vs. 9 en 10 van dit hoofdstuk gelet had, moest hij ook nog wat in vs. 13 van het "heilige zaad" gezegd was in zijn vervulling aanwijzen. Had hij zo de 12 discipelen in de geest weer bij Jezus, zo kon hij in hoofdstuk . 12: 1vv. hen met Jezus door het zaad op de Sabbat laten gaan, zonder met een enkel woord aan hun terugkeren te denken. Verder, had hij in hfdst. 12 en 13 een reeks van gebeurtenissen verteld, waarbij de twaalven zich in de omgeving van Jezus bevonden, zo zou het de lezer in verwarring hebben kunnen brengen, indien hij in hoofdstuk . 14: 13 in het bijzonder het terugkeren had willen melden. Het voor ons liggende gedeelte is bij hem in de plaats van de mededeling van het terugkomen; het is meer ideaal dan reëel, meer diep pragmatisch dan chronologisch juist.

26. Ja Vader! Ik loof U voor zo’n zegen; want zo is geweest het welbehagen voor U, en Ik stem van harte in die beschikkingen (1 Kor. 1: 26vv.).

27. En bij alle verachting, die Mij van de zijde van de eigengerechtige en eigenwijze wereld overkomtt, blijft toch Mijn heerlijkheid, de enige Helper en Zaligmaker van de mensen te zijn, onaangeroerd. a) Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader (Joh. 17: 2); en
b) niemand kent de Zoon, dan de Vader, noch niemand kent de Vader, dan de Zoon, en die het de Zoon wil openbaren.

a)MATTHEUS. 28: 18 Luk. 10: 22 Joh. 3: 35 b) Joh. 1: 18; 6: 46

Wie zou het de Heere ten kwade kunnen duiden, dat Hij weer veracht, die Hem verachten, en dat Hij Zijn licht niet opdringt aan degenen, die het niet verlangen, noch het de moeite waardig achten, Hem een goed woord te geven? Wie kan het Hem ten kwade duiden, dat Hij dezen niet verwaardigt Zijn Zoon in hen te openbaren, in wier trotse ogen Zijn grote Zoon een

zo klein en veracht lichtje is, en die niet eerder naar Hem omzien, noch Zijn naam noemen, voordat de dood op hun tong is en hun geleerde hoogmoed in het stof van de vertering zinkt? Wie kan het Hem ten kwade duiden, dat Hij diegenen aan hun eigen wijsheid overlaat, die menen zo verstandig te zijn, dat zij God zelf in Zijn wijsheid bedillen, Zijn woorden berispen, Zijn sacramenten honen, Zijn weg tot zaligheid bespotten, en die zich inbeelden, dat zij zich voor God, de Heere, in Zijn regering van de wereld zo onmisbaar hebben gemaakt, dat Hij hen geen ogenblik zou kunnen missen.

Dit welbehagen van God is ten hoogste wijs, omdat Hij daardoor aantoont de onmacht van het verdorven vlees, en dat Hij alleen het is, die de mensen onderscheidt, zoals Paulus (1 Kor. 4: 7) ook leert. Daarin vertoont zich ook tegelijk Zijn macht, waardoor Hij Zijn welbehagen zeker en onfeilbaar uitvoert. Het komt er bij Hem niet op aan, hoe de mensen zijn, die Hij voorheeft, hoe bekwaam of onbekwaam zij zijn, omdat Hij de geringsten verkiest en de snoodsten verwaardigt met Zijn genade, en dus "alle dingen werkt naar de raad van Zijn wil" (Efe. 1: 11). Dit welbehagen is ook rechtvaardig, en beneemt de mens elke reden van roem, elke bedenking en tegenwerking. Welke reden hebben de wijzen om te klagen, dat die dingen voor hen verborgen worden, omdat zij, door hun eigen waanwijsheid opgeblazen, die verachten en niet willen weten. Welke reden hebben de kinderkens om te roemen? Omdat zij, overtuigd van hun eigen onwetendheid en eenvoudigheid, weten, dat zij daartoe uit zichzelf al te gering en onwaardig zijn, en dat het alleen Gods onverdiende genade en enkele goedertierenheid is, waarom Hij die dingen aan hen openbaart. "Opdat het zij, zoals geschreven is, die roemt, roeme in de Heere" (1 Kor. 1: 31).

28. In het bewustzijn, dat Hij de enige Middelaar was tussen God en de mens (vs. 27; 1 Tim. 2: 5 11. 27
), de enige Aanbrenger van vrede en Leidsman tot
zaligheid, en vol verlangen om allen, die de Vader Hem gegeven had, het eeuwige leven deelachtig te maken, breidde Hij als het ware Zijn armen uit om de wereld tot Zich te trekken, zoals een hen haar kuikens verzamelt onder haar vleugels (hoofdstuk . 23: 37). Zo riep Hij tot deHem omringende volksmenigte: 1) Komt herwaarts tot Mij, in plaats van naar Farizeeën en Schriftgeleerden te gaan en gerechtigheid in de werken van de wet te zoeken. Komt tot Mij allen, 2) die vermoeid en belast zijt, doordat gij het voelt, dat de instellingen van de wet en nog veel meer die van de Farizeeën slechts een zware, ondragelijke last zijn (hoofdstuk . 23: 4), waarmee een naar zaligheid\ verlangend hart zich tevergeefs vermoeit, en die hem niets dan het volle bewustzijn van zijn schuld en zijn ellende veroorzaken (Rom. 7: 7vv.). Komt en Ik, zoals Ik (Jes. 55: 1vv. Jer. 31: 25) reeds onder het Oude Verbond beloofde, zal u door het schenken van Mijn gerechtigheid en door mededeling van Mijn vrede rust geven, 3) zodat gij opeens vrij zult ademen en u in het volle bezit zult zien van datgene, wat gij te voren door eigen arbeid tevergeefs hebt gezocht enbij uw vorige meesters en leraars niet hebt gevonden (Hand. 13: 38vv. Rom. 8: 1vv.).

1) Met de innige omgang met God ontspringt de stroom van liefde jegens de arme, Hem overgegeven mensheid; het ware gebed kweekt de liefde en maakt haar levendig. Spreek dikwijls met God, en uw hart zal verruimd worden en gereinigd.

2) In dit "allen" moet gij uzelf ook insluiten en niet menen, dat gij daartoe niet behoort, gij moet geen ander register van God zoeken.

Wie zou dat niet zijn - vermoeid en belast? Wat ons allen en wat ons het meest drukt, dat is de zonde. Gij, die het niet weet, niet wilt weten, ga toch in de geheime geschiedenis van uw hart en leven, en denk daarbij aan de grote Rechter, die ogen heeft als vuurvlammen en ook datgene ziet, wat in duisternis en in de raad van het hart verborgen is; gij zult opmerken, dat uw zonde boven uw hoofd gaat en als een zware last op u drukt. En of gij het opmerkt en verstaat, of niet - zij drukt u toch; zij is het die de ontevredenheid, de lusteloosheid, de drukking en dofheid van uw gemoed veroorzaakt, terwijl gij zelf dikwijls geen oorzaak weet; zij drukt u zo diep terneer, dat gij niet vrij kunt opzien tot uwn God in Zijn hemel. Ons drukt overigens nog zo veel, in het openbaar en in stilte, velerlei wederwaardigheid, treurigheid en ellende van deze tijd; eigenlijk is het gehele leven één druk, en slechts in zoverre goed, dat er een einde aan komt, en toch voelen wij de veranderlijkheid, de vergankelijkheid daarvan weer als een straf, zoals Mozes in Ps. 90: 7vv. klaagt. Hoe vermoeid en beladen van binnen en buiten sleept de mens zijn leven voort, de arme mens, tot een donker graf en tot een ernstige deur, die in de rechtzaal van God voert.

Er waren er onder degenen, die zich rondom de Heiland verdrongen, niet weinigen, die in een soortgelijke toestand naar de ziel verkeerden, als waarin zich vermoeiden en belasten naar het lichaam bevinden. Zij hadden het gewenste doel niet kunnen bereiken. Hoeveel inspanning zij zich ook hadden getroost, om geheel hun uiterlijk en innerlijk bestaan in balans te houden met de voorschriften, die hun door hun leidslieden gegeven waren, het was alles uitgelopen op een ijdel niet. Nu waren zij geheel afgemat. Die lasten waren te zwaar, om ze nog langer te torsen! Steeds moeilijker werd de weg, steeds hoger klom de zon aan de hemeltrans. Steeds meer begaven de krachten. Wie zou toch ter hulpe toesnellen? Voorwaar, het is geen zaak van geringe betekenis, alle pogingen te hebben aangewend tot verkrijging van een gegronde hoop voor de eeuwigheid! Maar terwijl zij zich temidden van al wat hen omringt, zo arm voelen, zo leeg bij al het genot, waarin de wereld roemt, en het daarbinnen zo donker is, ook al is dit niet te bespeuren op hun gelaat, is er een vriendelijke Jezus, die hen in hun verdrukking gadeslaat en Zich over hen ontfermende voor hun aangezicht treedt, om het hun in de oren te doen weerklinken: "Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. "

3) Aan geen tijd van het leven is de rust verbonden; geen van de dingen van het leven kan haar voortbrengen. De jeugd zegt: "zij is niet bij mij, " en de ouderdom: "ik zoek haar nog. " Noch het goed van de aarde, noch de eer van de mensen, noch de arbeid, noch het vermaak, noch het vergaderen van kennis en wetenschap kunnen het voortbrengen als hun vreedzame vrucht. Zo wij het dromen laat ons het boek Prediker lezen en uit deze onrustige dromen ontwaken. Is er dan geheel geen rust voor de mens, wiens dagen zijn als de dagen van een dagloner? Een stem roept: Komt herwaarts tot mij! Bij mij is rust. Ik heb voor allen een grote, stille rustplaats, waar de stormen en het rumoer van het leven niet doordringen, daar houden de bozen op van beroering, daar rusten de vermoeiden van kracht, daar zijn de gebondenen samen in ruste; zij horen de stem van de drijver niet. Ook voor u, o mens, wie gij zijn moogt, hoe ook vermoeid, heb ik daar een stil en vredig plekje, niet groot, maar toch naar uw maat berekend; gij daalt er zachtkens in af, en ik dek het met een steen en schrijf daarop: "Hier rust.

" Dit is de stem van de engel met de omgekeerde fakkel; de roepstem van de dood. Ook zij kan liefelijk zijn. Niet slechts Job op zijn ashoop, maar ook de Prediker te midden van de genietingen van het leven, prees voor een ogenblik de doden gelukkig (Pred. 4: 2). Maar waarom slechts voor een ogenblik? Ach het is voor de levende zo moeilijk rust te vinden in de gedachte van de rust van het graf, en als hij ze daarin slechts gevonden heeft, wat een nieuwe onrust in het leven! Hoe onuitsprekelijk vermoeiend is het het leven moe te zijn, "te verlangen naar de dood, maar hij komt niet, er naar te graven als naar een verborgen schat!" Voorwaar aan alle rust in dit leven te wanhopen geeft geen rust aan het gemoed, en de uitgestelde hoop krenkt het hart. Komt herwaarts tot mij - spreekt de dood en ik zal u rust geven! Maar is het waarheid wat hij spreekt? Kan het hart hem vertrouwen? Bedriegt hij niemand met zijn: ik zal u rust geven? Liegt hij nimmer met zijn: Hier rust? Ach, ons hart vertrouwt hem niet; ons hart klopt onrustig als hij van rust spreekt. Wij weten het: de rust van het graf, waarin het vermoeide lichaam daalt, deelt zich aan de ziel niet mee. Er is een ontslapen, waarop een verschrikkelijk ontwaken volgt. Wie verzekert ons de rust van het eeuwige leven? En wie vertroost ons van de onrust, die de gedachte van de dood en de gedachte aan het oordeel meebrengt? Het is deze onrust, tevergeefs verdoofd, tevergeefs ontveinsd, die alle schijn van rust verbant. Geef mij rust van deze gedachte, en ik zal mij in het onrustigste leven getroosten. Veelmeer is het de vrees voor de dood, dan de moeite van het leven, die mij innerlijk vermoeit. "En waarom vreest gij de dood?" Wegens mijn zonden. De prikkel van de dood is de zonde. "Bestrijd dan uw zonden, houd op met zondigen. " Ik ben vermoeid van dez vruchteloze strijd; de zonde blijft; zij is sterker dan ik; waar ik meende haar te overwinnen, daar komt zij in een nieuwe gedaante, met nieuwe wapens terug: Ik kan niet meer. Rust dan in de gedachte, in de zelfvoldoening dat, omdat duizenden zich weerloos overgeven, gij ten minste gestreden hebt, de goede strijd gestreden hebt, en gedaan hebt wat gij vermocht. Ik heb gepoogd in die gedachten rust te vinden, maar tevergeefs; de wet van God is tegen mij; mijn zonden blijven mij drukken, als een zware last zijn ze mij te zwaar geworden. "Zo is er dan voor u geen rust dan bij een, die u van de last van uw zondenschuld ontslaat; die u de overwinning geeft in de moeilijke strijd tegen de zonde, die u ontslaat van het harde juk van haar dienstbaarheid, u rust doet hebben bij het denkbeeld van de dood, die u de rust van het eeuwige leven verzekert. . . Dat is Jezus Christus; anders geen. En Hij zegt: "Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. " Vraagt gij of Hij machtig is te geven, wat Hij toezegt; bedenk dat Hij een ogenblik te voren gezegd heeft: "Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader. " (N. BEETS).

29. Neemt, in plaats van het juk, waarmee gij zo lang boven uw vermogen bezwaard zijt geweest, om het te dragen, Mijn juk op u; onderwerpt u met geheel uw hart aan Mijn tucht en leiding, aan Mijn heerschappij en besturing en leert van Mij, door u onder Mijn discipelen te stellen. Gij zult het daar geheel anders hebben dan bij uw vorige leermeesters en leidslieden, omdat Ik a) zachtmoedig ben, terwijl zij in hun heerschappij ontzaglijk hard met u hebben gehandeld (Hand. 15: 13), en Ik nederig van hart1) ben, terwijl zij slechts ootmoedige gebaren aannamen, maar innerlijk door de ergste ijdelheid en trots als bezeten waren (Joh. 7: 49): en gij zult, omdat het juist een merkwaardig en van harte ootmoedig Heer en Meester is, onder wiens discipelen gij u begeeft (2 Kor. 10: 1), rust vinden voor uw zielen (Jer. 6: 16), omdat gij u nu niet meer onder de tuchtmeester, de wet (Gal. 3: 23vv.), noch onder de drijvers, de Farizeeën en Schriftgeleerden (Zach. 10: 4) bevindt.

a) Ps. 45: 5

1) Liever: "Leert van Mij; want Ik ben enz. " Die tot rust riep, roept tot een juk, tot een last. Er is een school te doorlopen, er is een taak af te doen, er is een kruis te dragen.

30. Rust voor uw ziel zult gij in waarheid en voor altijd bij Mij vinden, maar geen nieuwe druk en nieuwe last want Mijn juk, dat Ik in de geboden van Mijn mond Mijn discipelen opleg, is zacht, noch te nauw, noch te wijd, maar juist passende en overeenkomstig de innerlijke drang van het hart van een met Mijn Geest vervulde (1 Joh. 5: 3), en Mijn last, die Ik in het met Mijn navolging verbonden kruis (hoofdstuk . 10: 38) te dragen geef, is licht, omdat Ik in de toespraak van Mijn Geest (2 Kor. 1: 5) en in de versterking door Mijn kracht (2 Kor. 12: 9) zelf de handen mede onderleg en het kruis help dragen.

Rust van de ziel, die kostelijkste van alle goederen, kan niet zo spoedig worden verkregen, als datgene, wat de moede ziel verkwikt. Wanneer daartoe slechts het komen tot Jezus nodig is, zo wordt daartoe gevorderd, dat men zich als leerling en navolger in Zijn school en onder Zijn tucht begeeft, of Zijn juk op zich neemt en van Hem als de enige Meester lere. Wat echter vóór alle dingen te leren is, geleerd moet zijn, voordat men tot ware, volle, blijvende rust van de ziel kan komen, en dat men in Zijn school niet zozeer uit woorden, als uit het aanzien van de Meester en Zijn gehele bestaan en leven, in en door Hem zelf moet leren, dat geeft Hij te kennen, wanneer Hij zegt: "Ik ben zachtmoedig en nederig van hart. " Zachtmoedigheid en ootmoed zijn de beide grote eisen om rust van de ziel te verkrijgen, en zo is zonder ware heiligmaking geen rust van de ziel mogelijk. Als opwekking echter, om zich aan Zijn tucht en leiding over te geven, en niet te vrezen, dat Hij ons, alle lasten afnemende, weer nieuwe oplegt, en dat het leren van zachtmoedigheid en van ootmoed van hart iets onaangenaams is, dat Hij ook dit moeilijke en voor de toornige en trotse natuur bittere voor de Zijnen zou verlichten en verzoeten, voegt Hij er bij: "Mijn juk is zacht en Mijn last is licht. "

Zijn: "leer van Mij" belooft niet minder dan Zijn: "Komt herwaarts tot Mij. " Het juk, dat Hij oplegt, de last, die Hij te dragen geeft, verstoren de rust niet, die Hij schonk, maar bevorderen die. En zoals het bij de wereld, onder allerlei kronen en kransen, vaak van onrust tot onrust gaat, gaat het bij Hem, onder het kruis, van rust tot rust. Al stiller en stiller wordt het hart, dat eenmaal zo hevig en zo ongeregeld klopte. Toch is het de doodse rust van de afmatting niet. Integendeel het voelt een kracht, die steeds aangroeit en die zich gedurende de overige tijd van het leven voor een eeuwige werkkring oefent. (N. BEETS).

Wij moeten tot Jezus komen als tot onze leermeester, en zowel leren van Christus. als Christus leren (Efe. 4: 20); want Hij is beide leermeester en les, gids en weg en alles in allen. Hij is zachtmoedig en kan medelijden hebben met de onwetenden. Hij is nederig van hart. Hij buigt zich neer tot de geringste bekwaamheden. Wie onderwijst zoals Hij? Die nederigheid en zachtmoedigheid maakt Hem tot de Leraar, en kenmerken alzo ook Zijn discipelen, want de zachtmoedigen zal Hij leiden in het recht (Ps. 25: 9).

Hebben wij ons aan de ene zijde overtuigd, dat de gehele afdeling in vs. 20-27 een rede van de Heere uit latere tijd bevatte, waarvoor Mattheüs daar geen plaats had, omdat hij de

geschiedenis van de uitzending van de 70 discipelen was voorbijgegaan, of liever met de uitzending van de 12 Apostelen tot één geheel had verbonden (Luk. 10: 1vv.), en zou diensvolgens nu ook de afdeling in vs. 28-30 een woord van de Heere zijn, dat oorspronkelijk niet door Hem juist in samenhang met de geschiedenis van het gezantschap van de Doper gesproken is, maar pas bij gelegenheid van de reis, waarover in hoofdstuk . 12: 15-21 zal worden gesproken - zo moeten wij toch aan de andere zijde ook hier weer de goddelijke wijsheid bewonderen, die de Evangelist bij deze rangschikking en samenstelling heeft geleid. Het is duidelijk, dat in de voor ons liggende afdeling wordt gedoeld op Zach. 10: 2vv. ; in hoofdstuk . 9: 36 werd dit duidelijk gezien in de woorden: "vermoeid en verstrooid als schapen, die geen herder hebben; " hier is niet te ontkennen, dat gedacht wordt aan "de hoekstenen, nagels, strijdbogen en drijvers, die tezamen zullen voortkomen, " zodat het geheel van hoofdstuk . 9: 35-11: 30 een afgesloten door een goede draad doortrokken geheel wordt. Ook waar Mattheüs niet uitdrukkelijk profetische plaatsen van het Oude Testament in haar vervulling door Jezus Christus opnoemt, is Zijn Evangelie toch in zijn geheel van dien aard, dat wij overal in de profeet van Nazareth degene erkennen, op wie alle profeten gewezen hebben, en wiens gedaante zij vooraf zo duidelijk hebben getekend, dat Zijn verschijning in het vlees niet te miskennen is, waar het hart zich niet opzettelijk voor Hem sluit, en dit opzettelijk sluiten en boosaardig verbergen wordt vervolgens in hoofdstuk . 12 gezien. Tenslotte zij er nog op gewezen, hoe treffend de woorden in vs. 28vv. in hun onmiskenbare betrekking op vs. 3 de gehele geschiedenis in vs. 2-30 besluiten.

HOOFDSTUK 12.

REDE VAN CHRISTUS TEGEN DE FARIZEEËN.

I. Vs. 1-8 (zie ook). De Evangelist slaat hier enige tijd, die op de zending van Johannes onmiddellijk gevolgd is, over en verplaatst ons aanstonds in die voorvallen, die op twee Sabbatten van de paasweek plaatsgevonden hebben, en waaraan zich vervolgens de gebeurtenissen, die daarmee in nauw verband staan, hebben aangesloten. Later komt hij terug op het vroeger overgeslagen (in hoofdstuk . 14). Hij heeft daarvoor zijn redenen, die wij later zullen leren kennen: hier legt hij echter de geschiedenis van het plukken van de aren door de discipelen op een Sabbat van de paasweek ter beschouwing voor.

1. In die tijd, ongeveer 17 dagen later dan de in de vorige afdeling meegedeelde gebeurtenis, nadat intussen Johannes de Doper onthoofd was, de twaalven waren teruggekeerd, de Heere met hen Zich aan de oostelijke oever had teruggetrokken, waar Hij de 5000 mannen gespijzigd had, na het terugkeren in de Synagoge te Kapérnaüm geleerd en van daar een tocht in het omliggende land van Gennesareth had ondernomen (hoofdstuk . 14: 1-36), ging Jezus, terwijl Hij, te Chorazin 12: 9") zijnde, na geëindigde godsdienst een wandeling in de vrije natuur maakte, op een Sabbatdag, 1) op de zaterdag van de in het genoemde jaar van 18-24 april durende feestweek (zie 2 Makk. slotwoord Nr. 4 de tabel), door het gezaaide, door de velden met gerst 2: 17"), die in deze tijd - 23 april van het jaar 29 na Chr. - reeds begon rijp te worden. En Zijn discipelen hadden honger en begonnen, hetgeen het Joodse recht uitdrukkelijk veroorloofde (Deut. 23: 25), aren te plukken en te eten; 2)de met de handen uitgewreven korrels begonnen zij te eten tot het stillen van hun honger.

1) In de grondtekst staat hier evenals in Mark. 2: 23 : "op de Sabbatten, " dat ons duidelijk op een tijd wijst, waarin verscheidene dagen na elkaar op de wijze van de Sabbat gevierd moesten worden. Omdat nu aan de ene zijde het koren nog in de halmen staat, aan de andere zijde reeds rijp genoeg is om tot stilling van de honger gebruikt te worden, zo kan alleen aan de paasweek worden gedacht. Deze bevatte in al die jaren, dat de 1ste Paasdag (15 Nisan) noch op een zaterdag, noch op een zondag viel, drie Sabbatdagen, namelijk behalve op de 1ste en 7de Paasdag, die beide een Sabbatskarakter hadden (Ex. 12: 16) ook de daartussen liggende wekelijkse Sabbat. Het jaar 29 na Christus, waarin naar onze berekening de voor ons liggende gebeurtenis plaatsheeft, was zo’n jaar; de 1ste Paasdag (15 Nisan = 18 april) was toen een maandag, en de 7de Paasdag (21 Nisan = 24 april) een zondag; tussen beiden kwam dan 20 Nisan (23 april), een zaterdag, of wekelijkse Sabbat. Dat nu deze laatste, de middelste van de drie Sabbatdagen van de Paastijd, bedoeld is, blijkt duidelijk uit de uitdrukking, die in Luk. 6: 1 gebruikt is: "op de tweede eerste Sabbat. " Luther heeft dat met "na-Sabbat" vertaald en zegt daaromtrent het volgende: Evenals zij de dinsdag noemen de na-maandag, zo noemden de Joden de dag van de grote Sabbat de na-Sabbat, zoals dit uit MATTHEUS. 28: 1 te zien is. Luther richt zich daar naar de betekenis, die de kerkvaders aan de alleen op die plaats bij Lukas voorkomende uitdrukking hebben gegeven, waarbij echter de bedoelde Sabbat slechts als de tweede van twee onmiddellijk op elkaar volgende Sabbatten wordt opgevat, die daarom ook minder waarde had dan de voorgaande eerste of grote Sabbat; daarmee is echter niet verklaard, waarom hij juist de tweede eerste genoemd wordt. De juiste

betekenis heeft eerst later de beroemde chronoloog Scaliger gegeven, die tot de plaats Lev. 23: 15 terugging. Volgens het daar gegeven voorschrift toch moesten de Joden om de dag van het feest van de weken of Pinksteren te bepalen, van de dag na de Sabbat tellen, wanneer zij de beweeggarve brachten, dat is van de 16de Nisan, zeven gehele Sabbatten tot na de zevende Sabbat. De tweede eerste Sabbat is dan de eerste van deze zeven, van de tweede dag van het Paasfeest af getelde Sabbatten, die juist, zoals boven gezegd is, in het jaar na Chr. op 20 Nisan (23 april) viel. Behalve deze verklaring, en bovendien vele andere, is nog een beproefd, die onlangs door Wieseler is verdedigd en veel bijval heeft gevonden: men zou namelijk hieronder hebben te verstaan de eerste Sabbat in het kerkelijk jaar, dat met de maand Nisan begon, zij zou daarom de tweede eerste genoemd zijn, omdat het bedoelde jaar het tweede in de kring van die Sabbat-periode was; de Joden zouden namelijk, zoals reeds de godsspraak van de 70 jaarweken in Dan. 9: 24vv. bewijst, de tijdruimte van elke zeven jaren tot een Sabbatperiode, of jaarweek verbonden hebben, en nu zou de eerste Sabbat in het eerste jaar van zo’n periode de eerst-eerste, de eerste Sabbat in het tweede jaar de tweede-eerste Sabbat zijn genoemd. Passen wij deze verklaring toe op het jaar 29, waarin ook volgens Wieseler deze gebeurtenis voorvalt, zo was, daar met de herfst 26 tot die van 27 een Sabbatperiode eindigde, en met de herfst 27 tot die van 28 een nieuwe jaarweek begon, de tijd van de herfst 28 tot 29 het tweede jaar van deze cyclus, en wij zouden nu bij de tweede-eerste Sabbat aan de eerste Sabbat in de maand Nisan van dit jaar, dat is aan de 6 Nisan (= 9 april) moeten denken. Tegen deze verklaring zijn zeer gewichtige bedenkingen. Wij willen niet drukken wat Ebrard opmerkt: "wie zal bij een deel van een op zichzelf zo groot tijdperk als een jaar is, er bovendien nog op letten, de hoeveelste afdeling in verhouding tot een nog grotere periode dit jaar is?" Want deze geleerde verwisselt daarbij de Sabbatperiode met de jubelperiode, wanneer hij voortgaat: "wie zal, met andere woorden, de rij van de Sabbatten in ‘t bijzonder langer dan een jaar en tot 49 toe voorttellen, zodat men tenslotte de negen en veertigste-twee en vijftigste Sabbat telde?" Bij het zo grote gewicht van een Sabbatkring voor Israël zou het wel denkbaar zijn, dat men om met die bij het begin van elk nieuw kerkelijk jaar het zich opnieuw te herinneren, van de eerste sabbat naar het nummer, dat aan het jaar in deze cyclus toekwam, een nadere aanwijzing toevoegde. Er blijft echter altijd een moeilijke verwisseling van het kerkelijke met het burgerlijke jaar. Het jaar, waarop bij de uitdrukking "tweede-eerste Sabbat" het woord "tweede" doelt, zou dan het van 1 Tisri (9 sept.) 28 tot in 29 na Chr. zich uitstrekkende burgerlijke jaar zijn, terwijl het tweede gedeelte van de uitdrukking de eerste Sabbat in het kerkelijk jaar van 1 Nisan (4 april) 29 tot dien in 30 bedoelt. Bovendien moeten wij stilstaan bij hetgeen reeds bij hoofdstuk . 5: 1 is opgemerkt, dat wegens het verbod in Lev. 23: 14 elke berekening vals is, die deze geschiedenis in een tijd plaatst vóór de 16de Nisan, de dag van de aanbieding van de beweeggarve. Wanneer men beweert, dat de uitdrukking, daar in de grondtekst gebezigd en door ons met "groene aren" vertaald, van twijfelachtige betekenis is, zodat men uit die plaats geenszins zou mogen besluiten, dat aren plukken en genieten van de korrels voor die dag geenszins zou zijn verboden geweest, zo is dit slechts een ontgaan van de moeilijkheid, anderen proberen zich daardoor te helpen, dat zij in Luk. 6: 1 het "tweede-eerste" geheel uit de tekst wegdoen, omdat het in enige handschriften ontbreekt. Tegen de boven door ons gegeven verklaring verheft zich echter een niet geringe moeilijkheid in zoverre, als bij alle drie Evangelisten de geschiedenis van het aren plukken aanmerkelijk eerder verteld wordt dan de spijziging van de vijfduizend, die volgens Joh. 6: 1vv. op het laatst op de dag voor het feest van de ongezuurde broden (14 Nisan) voorgevallen

is. Hiermee, zo schijnt het, zijn wij in openbare tegenspraak, wanneer wij de geschiedenis, waarover wij spreken, pas op de 20ste Nisan, dus 6 dagen later plaatsen. Dat intussen de Evangelisten in dit gehele gedeelte niet naar de strengste tijdorde verhalen, blijkt reeds daaruit, dat volgens Mark. 6: 30vv. en Luk. 9: 10vv. het terugkeren van de twaalven van hun gezantschap pas onmiddellijk vóór de spijziging van de vijfduizend, dus op 13 of 14 Nisan heeft plaatsgehad. Evenwel zijn zij in deze geschiedenis weer bij Jezus, en zo verkeerd zullen wij toch de loop van de gebeurtenissen niet chronologisch willen rangschikken, als Wieseler heeft gedaan, volgens wie de discipelen slechts één dag met de voltooiing van hun zending zouden hebben doorgebracht. Bij geen van de drie Evangelisten is de geschiedkundige tijdorde de onvoorwaardelijke maatstaf voor hun wijze van vertellen, maar ieder heeft zijn eigen gang, zoals die met het plan van zijn werk overeenkwam. Welke gang Markus en Lukas volgen, zullen wij te zijner tijd bij de verklaring van hen ons moeten duidelijk maken. Voor het tegenwoordige hebben wij slechts te doen met de volgorde van de gebeurtenissen bij Mattheüs. Juist van deze Evangelist kunnen wij het eerst veronderstellen, dat hij, bij alle vrijheid in het bijzonder, toch in het groot en in het geheel zich aan de chronologische orde heeft gebonden, zoals ook Johannes dit in het vierde Evangelie heeft gedaan. Mattheüs en Johannes toch zijn oog- en oorgetuigen van hetgeen zij vertellen, geweest, terwijl de twee middelsten, Markus en Lukas, slechts berichten, wat zij van anderen vernomen hebben; niet tevergeefs heeft het ook de Heere der kerk zo beschikt, dat deze beide Evangelisten in de rij van de Canonieke boeken de beide anderen in hun midden nemen, en nu zeker ook voor deze het richtsnoer geven, hoe wij de opvolging van de bijzondere gebeurtenissen hebben te rangschikken. Zo vertelt dan ook werkelijk Mattheüs in de gehele afdeling, die van hoofdstuk . 12: 1-14: 36 loopt, in hoofdzaak chronologisch juist, met deze uitzondering, dat bij een strenge chronologie hoofdstuk . 14 vooraf zou moeten gaan en daarna pas hoofdstuk . 12 en 13 zou volgen, en verder in hoofdstuk . 13: 1-52 twee gelijkenisredenen van Jezus, die chronologisch van elkaar gescheiden zijn, in een geheel zijn bewerkt. Over het laatste hebben wij ons reeds elders uitgesproken, en zullen later daarop terugkomen; wat het plaatsen van hoofdstuk . 12 en 13 voor 14 aangaat, zodat de inhoud van het laatste, in plaats van, zoals de chronologie het gevorderd had, met zijn begin aan hoofdstuk . 11 gevoegd te zijn, integendeel met zijn einde in de onmiddellijke nabijheid van hoofdstuk . 15 geplaatst is, zo schijnt dit in de volgende omstandigheden zijn reden te hebben. In hoofdstuk . 15: 1vv. komen de Schriftgeleerden en Farizeeën van Jeruzalem tot Jezus om Hem daarover aan te spreken, dat Hij met Zijn discipelen de instellingen van de ouden overtrad. Dit, dat juist nu een commissie van Jeruzalem naar Galilea tegen de Heere wordt afgezonden, nadat vóór ongeveer een half jaar slechts enige Schriftgeleerden van daar waren gegaan, om de Farizeeën in hun bedoelingen te ondersteunen en te leiden 9: 2), moet zijn bijzondere aanleiding hebben gehad. Die aanleiding ligt zonder twijfel daarin, dat door de feestgenoten, die naar Jeruzalem tot het Paasfeest waren opgekomen, een zekere opwekking onder het volk was ontstaan, te meer doordat de in hoofdstuk . 10 uitgezonden discipelen zich voornamelijk met de reizigers naar het feest hadden opgehouden. De opwekking zal een dergelijke geweest zijn als die in Joh. 7: 40vv. ; 9: 16; 10: 19vv. beschreven worden. Die nu tegen Jezus waren hadden zeker ook wel bij het oordeel van hun verwerping voorgesteld, hoe zij aan de discipelen hadden opgemerkt, dat zij met ongewassen handen het brood aten (Mark. 7: 2vv.), en zich dus aan de instellingen van de ouden niet stoorden. Dit was dan de aanleiding voor de Hoge Raad, om een onderzoek tegen de Galilese profeet te beginnen; tot dat doel moest eerst een deputatie tot

onderzoek naar Galilea worden gezonden, omdat Jezus in het jaar 29 Zich niet zelf op het Paasfeest te Jeruzalem bevond, maar intussen Zijn werkzaamheid in Galilea voortzette. In Zijn werkzaamheid nu gedurende het Pascha stelt Hem het 14de hoofdstuk voor in het gedeelte van vs. 13-36 ; en is daarom een betere voorbereiding tot hoofdstuk . 15: 1-20 , dan wanneer naar chronologische orde dit hoofdstuk tot het 12de gemaakt ware, en dan hoofdstuk . 13 en 14 tussen gekomen ware. Wij kunnen intussen nog een andere, dieper liggende reden voor de wijze van vertellen, door de Evangelist gevolgd, aanvoeren. Met hoofdstuk . 15: 1vv. naderen de gebeurtenissen tot het einde van de werkzaamheid van de Heere in Galilea. De Heere wordt van nu af uit de streek, waarin Hij een vol jaar werkzaam is geweest, schrede voor schrede door de Hem vervolgende tegenstanders gedrongen, zodat Hij Zich nu eens in de landstreek van Tyrus en Sidon, dan in het gebied van Filippus aan de overzijde van de Galilese zee moet terugtrekken (hoofdstuk . 15: 21-18: 35), en eindelijk Zich geheel en al uit Galilea verwijdert), om daarna naar Jeruzalem te trekken en daar de kruisdood te ondergaan (hoofdstuk . 20: 17vv.). Hij ondergaat daar, op geestelijke meer dan op lichamelijke wijze, het lot van Zijn voorloper Johannes de Doper, wie de viervorst Herodes uit zijn werkzaamheid had uitgerukt, gebonden en in de gevangenis geworpen had, om hem tenslotte met het zwaard om te brengen. Maar het is niet weer de wereldlijke arm van Herodes, die zich ook tegen Jezus verheft, want deze is verlamd door de vrees voor deze Jezus als voor een uit de dood opgestane Johannes; het is integendeel het geestelijk bestuur van Israël, dat zijn werk aan Jezus begint, om na het volbrengen daarvan voor de werkelijke opstanding van de Gekruisigde te vrezen (hoofdstuk . 27: 62vv.). Uit dit gezichtspunt kan het slechts als een zeer doelmatige rangschikking voorkomen, dat hoofdstuk . 14, ook wat zijn begin aangaat (vs. 1-12), voorafgaat aan de gebeurtenissen, die met hoofdstuk . 15 worden voorbereid, en niet eerst nog door de inhoud van hoofdstuk . 12 en 13 daarvan worden gescheiden. Eindelijk verkrijgt nu ook alles, wat in hoofdstuk . 12 en 13 gevonden wordt, een recht verband tot de woorden in hoofdstuk . 11: 28vv. : "Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, enz. " Wat een vriendelijke, liefelijk lokkende stem! Waarlijk, men zou geloven, zij had in het hart moeten dringen en geheel Israël had de tijd moeten erkennen, waarin het gezocht werd. Het heeft die echter niet erkend; zijn oversten, de Farizeeën en Schriftgeleerden hielden de harten door hun huichelarij in banden en sloten het koninkrijk der hemelen voor de mensen toe, opdat ook anderen niet zouden binnengaan, zoals zij zelf ook niet daarin wilden. Dit ontsluit zich voor onze ogen in de drie geschiedenissen van hoofdstuk 12. In hoofdstuk 13 horen wij dan verder, waarom zo weinig vrucht gezien wordt van het woord van God, dat toch zo veel wordt gepredikt, en waarom er zo weinig gevolg is te zien van de goddelijke prediking van het heil, zelfs dan, wanneer Gods Zoon zelf de Prediker van de zaligheid is. In gelijkenissen wordt het duidelijk gemaakt, en de ontvangst, die de Heere ook bij Zijn tweede bezoek in Nazareth vindt, geeft een merkwaardige illustratie op hetgeen de gelijkenissen wilden zeggen. Zo, menen wij, heeft het oog op de orde van zaken onze Evangelist ertoe gebracht, om de tijdsorde in een enkel opzicht voorbij te gaan, en aan Zijn verhaal een enigszins andere op elkaar volging te geven dan de chronologie eiste.

2)"Jezus lopen op de sabbat was niet reizen van de ene plaats naar de andere, het was een eigenlijk wandelen met de discipelen, als van de algemene rust van de arbeid en van het stille aanschouwen en genieten van de natuur door Hem werd gebruik gemaakt. Zo’n wandeling door het zaadveld, om vrolijk de sabbat te vieren, is het wellicht geweest, waarvan dit

gedeelte melding maakt. " Gewoonlijk namen de Joden vóór het morgengebed geen voedsel (Hand. 2: 15). Wanneer nu ook op zo’n regel de sabbat een uitzondering maakte, en het zelfs voor verdienstelijk werd gehouden, op die dag driemalen te eten, zo zullen toch de discipelen tot aan de godsdienst nuchter zijn gebleven; onmiddellijk daarop moet de wandeling gevolgd zijn, omdat de Farizeeën volgens het volgende vers dadelijk bij de hand zijn, om hun verwijt tegen het aren plukken op de sabbat voort te brengen. Deze waren naar alle waarschijnlijkheid Jezus nagegaan, toen Hij uit de synagoge op het veld ging. Dat Hij Zijn weg midden door het zaad zou nemen (natuurlijk op een ook door anderen gebruikt, daar doorheen leidend voetpad, niet, zoals sommige uitleggers uit de klank van de woorden in Mark. 2: 23 hebben opgemaakt, zo dat de discipelen pas door plukken van de aren Hem een weg zouden hebben moeten banen) konden zij natuurlijk niet vooruitzien, en was daarom het aren plukken eigenlijk niet de zaak, waarop zij loerden; integendeel zal hun loeren daarop gedoeld hebben, of Jezus verder dan een sabbatsweg (2000 schreden ongeveer 1/4 mijl) zou gaan, waardoor Hij de inzettingen van de ouden zou overtreden en hun aanleiding tot aanklacht zou hebben gegeven. Nu schijnt de Heere, die misschien ten opzichte van de sabbatweg de inzetting van de ouden, omdat zij op de Bijbel steunde (Exod. 16: 19) liet gelden (Hand. 1: 2 Luk. 24: 50), met opzet de weg door de korenvelden genomen te hebben, niet alleen om de hongerige discipelen gelegenheid te geven hun honger te stillen, maar om ook met de tegenstanders de strijd, waartoe zij zich hebben toegerust, werkelijk, hoewel ook op een ander gebied, ten einde te brengen en voor hen een getuigenis van de waarheid af te leggen. Wat het plukken van de aren aangaat, zo zijn de Arabieren nog heden gewoon, wanneer zij hongerig door de velden gaan, het als een vanzelfsprekend recht te beschouwen. Volgens de leer van de Farizeeën verontschuldigde echter zelfs de honger niet het uitwrijven ook maar van een enkele korrel in de beide gevallen, allereerst, wanneer het koren nog kodesch of heilig was, d. i. wegens het nog niet plaatshebben van de aanbieding van de eerstelinggarve voor het gewone gebruik nog niet geoorloofd, en vervolgens wanneer het op de sabbat gebeurde. Maimonides (in sabbat c. 7 en 8) verklaart: "Wie op de sabbat koren oogst, zij het ook maar zoveel, dat het de grootte van een vijg uitmaakt, vervalt in de schuld. Nu is aren afplukken een soort van oogsten; wie daarom iets van de stengel breekt, bezondigt zich alsof hij inoogstte. " Ook Phïo (vit Mos. II 657) merkt op: "De sabbatsrust moet niet alleen tot de mensen, zowel knechten als vrijen, en tot de dieren, maar ook tot de bomen en gewassen uitgestrekt worden; het is dus volgens de wet niet geoorloofd een plant, een tak of ook maar een blad op de sabbat af te snijden. "

2. En de Farizeën, die op Hem loerden, dat aren plukken ziende, zeiden tot Hem, met blijdschap die gelegenheid aangrijpende, om Hem Sabbatsschennis te verwijten: Zie, uw discipelen doen wat tot het gebied van de oogst behoort, wat niet geoorloofd is te doen op de Sabbat, waarop alle arbeid verboden is (Exod. 20: 9vv.).

3. Maar Hij beriep Zich op de Schrift, om hun te bewijzen, dat reeds in het Oude Testament de bevrediging van ogenblikkelijke behoefte voor hoger en gewichtiger wasgehouden, dan de uiterlijke overwinning van een uiterlijke instelling, en zei tot hen: Hebt gij niet in 1 Sam. 21: 1-6 gelezen wat David op zijn vlucht voor Saul gedaan heeft, toen hij honger had en zij, die met hem waren, Zijn metgezellen?

4. Hoe Hij namelijk gegaan is in het huis van God, in de tabernakel, die zich toen te Nob bevond, en hoe hij de toonbroden gegeten heeft niet alleen met toestemming van, maar zelfs op aanwijzing van de Hogepriester, omdat eranders geen brood aanwezig was, die hem toch volgens het voorschrift in Lev. 24: 9) 1) niet geoorloofd waren te eten, noch ook hun, die met hem waren, maar de priesters alleen. Wanneer nu in dit geval de nood van het ogenblik dispensatie gaf van een uitdrukkelijk, op gewone omstandigheden berekend verbod, hoe veel te meer zijn dan Mijn discipelen door dezelfde behoefte vrijgesteld van uwwillekeurige, menselijke inzettingen, die aan de Sabbatswet een zo grote uitbreiding hebben gegeven! Toch wil Ik daarom voor gewone omstandigheden uw instelling niet volstrekt verwerpen (hoofdstuk . 23: 3).

1) In de gewone Bijbels wordt hier ten onrechte Exod. 29: 33 aangehaald, welke plaats niet op de toonbroden betrekking heeft.

5. Of wanneer gij misschien meent, dat hier zo'n grote behoefte niet bestaat, dat Ik met Mijn discipelen thuis had kunnen blijven, of deze weer naar huis hadden kunnen gaan, wanneer de honger zich liet voelen om daar aan hun behoefte te voldoen, zo vraag Ik verder: Hebt gij niet gelezen in de wet, op alle plaatsen, waar van de ambtsverrichtingen van de priesters sprake is, dat de priesters de Sabbat ontheiligen in de tempel, in de onmiddellijke nabijheid van God, wanneer zij op de Sabbatdagen meer dan op alle andere (Num. 28: 9vv.) te doen hebben met de bezorging van de offeranden en met hun andere bezigheden, en dat zijnochthans onschuldig zijn, juist omdat het voor de tempel is, dat zij werken.

6. En Ik zeg u, opdat gij begrijpt, hoe Mijn discipelen nog veel minder schuld hebben, ja in hun allerheiligst recht zijn, wanneer zij liever de Sabbat breken, zoals gij meent, dan Mij te verlaten en zich te huis te verzadigen, dat inMijn persoon a) een meerder dan de tempel, de Heer van de tempels (Mal. 3: 1), hier is, en meer aanspraak op Zijn dienaars heeft dan deze.

a) 2 Kron. 6: 18

Had Jezus in vs. 3 uit het meerdere (van de vergunning tot het eten van de toonbroden voor de hongerige David) tot het mindere, de vergunning tot het eten van de aren op de sabbat voor de hongerige discipelen) besloten, zo gaat in vs. 5 Zijn gevolgtrekking van het kleinere (namelijk van de tempel, diens priesterlijke offeranden tot wijding van de sabbat) op het grotere (op Zijn eigen autoriteit, die de heiligheid van de tempel overtrof) over, en geeft Hij daarbij tegelijk de sleutel tot deze gevolgtrekking.

Wat nu de eerste gevolgtrekking betreft, zij is deze: David heeft zelf een uitdrukkelijke wettige inzetting gebroken; Mijn discipelen hebben dat niet gedaan, want geen inzetting in de Pentateuch verbiedt het wrijven van aren op de sabbat. Mocht nu David in de geestelijke opvatting, dat het eigenlijke doel van die inzetting van de toonbroden was, de letter van de wet overtreden, hoe veel te meer mogen Mijn discipelen hun honger op een wijze stillen, die nergens in de wet verboden is.

Wat daarentegen de andere gevolgtrekking betreft, zij geeft ons de volgende gedachten: Wat de priesters op de sabbat in de tempel doen, waar zij hun meeste werk hebben, dat doen zij niet op dispensatie, nee, zij doen het op last en bevel van de wet; en wanneer zij deze werken van de wet niet deden, zouden zij tegen de wet van de sabbat zondigen. De dienst van de tempel maakt hun arbeid noodzakelijk, en het recht van de sabbat machtigt tot hetgeen voor andere soorten van beroep sabbatsschennis zou zijn. De tempel is dus groter en heiliger dan de sabbat. Ja, hij is ook van al het grote het grootste en van al het heilige het heiligste; slechts een uitgezonderd, die groter en heiliger is dan de tempel, de Heer, de Messias, van wie de laatste van uw profeten gezegd heeft: "Ziet, Ik zend Mijn engel, die voor Mijn aangezicht de weg bereiden zal; en snel zal tot Zijn tempel komen die Heere, die gij zoekt, te weten de Engel van het Verbond, aan wie gij lust hebt. " Nu echter zeg Ik u, dat Hij, deze Heer, die groter is dan de tempel, hier is, in eigen persoon onder u staat; Ik ben het, die met u spreek.

Voor Mattheüs is deze verklaring van Jezus van bijzonder gewicht geweest, naar het gehele doel van zijn Evangelie; van daar dan ook, dat hij haar met bijzondere vlijt heeft aangetekend, terwijl het de beide andere evangelisten alleen om een korte en krachtige weerlegging van de Farizeeën te doen was, zoals vs. 3 die reeds behelst. Na deze zo duidelijke getuigenis uit de mond van Jezus, doen de ongelovige Joden een groot onrecht, wanneer zij nog altijd op de Messias wachten; daarentegen hebben diegenen uit de Joden, die Christen geworden zijn, volkomen recht, dat zij zich van de Joodse tempel losgemaakt en tot Christus bekeerd hebben. Wanneer nu de beide andere Evangelisten het alleen bij de eerste rechtvaardiging in vs. 3vv. laten rusten, zo heeft de hier gebruikte bewijsplaats misschien daarom het grootste gewicht gehad, omdat deze plaats misschien de haphtare (aangegeven plaats uit de profeten om te lezen, zoals onze huidige Zon- en feestdags-epistelen) van de sabbat vormde, waarop deze geschiedenis slaat.

Jezus was de Heer van de tempel, en daarom meer dan de tempel. Bovendien, God woonde in de tempel, slechts op een schaduwachtige wijze. Maar in de menselijke natuur van Jezus woonde de volheid van de Godheid lichamelijk, en daarom was Hij oneindig heerlijker, dan de Jeruzalemse tempel.

7. Maar reeds meer dan eens moest Ik u gebrek aan het verstaan van het hoofdwoord van de Schrift verwijten (hoofdstuk . 9: 13), en Ik moet het weer doen. Als gij geweten had, wat het zij, wat God, de Heere, voor wiens eer gij zegt te ijveren, daarmee wil, wanneer Hij in Hosea 6: 6 zegt: a) Ik wil barmhartigheid, van de ene broeder voor de andere, en niet offerande, die men Mij met een koud, zelfzuchtig hart brengt, gij zou de onschuldigen, Mijn discipelen in hun onschuldig gedrag niet veroordeeld hebben, maar het liefhebbende hart, dat zich over de nood van de naaste ontfermt, zou het u vanzelf hebben geleerd, ook zonder lang nadenken, en zonder dat Ik u die plaats uit de Schrift had voorgehouden.

a) Micha 6: 8

De onwetendheid van de Farizeeën was geen zwakheid van verstand, maar verblinding van hart. De nijd verleidt om alles ten kwade uit te leggen, alles te berispen; het juiste, eenvoudige

hart leert ons het wezenlijke en niet-wezenlijke onderscheiden; de liefde leert overal het goede zien, de handelingen van anderen juist verklaren en ze verontschuldigen.

8. Wanneer Ik nu daardoor nogmaals Mijn discipelen voor onschuldig verklaar, zo merkt op, door welke macht Ik dit doe; want de Zoon des mensen, voor wie Ik Mij bij eenvroegere aanklacht door u reeds verklaard heb (MATTHEUS. 9: 6), is een Heere, evenals over de tempel (vs. 6), zo ook van de Sabbat, en zal die dag, wiens betekenis gij zo misbruikt, alsof de mens om de Sabbat en niet de Sabbat om de mens ware geweest (Mark. 2: 27), geheel ter zijde stellen, om een andere dag, en wel Zijn dag (Openbaring . 1: 10) daarvoor in de plaats te stellen (Dan. 2: 21).

In de regel verstaat men deze uitspraak zo: "De autoriteit van de Messias, waaronder de discipelen gehandeld hebben, staat boven de wet van de sabbat; de laatste is aan Zijn beschikkingen onderworpen en moet voor Zijn wil wijken. " Of: "Ik ben de Heer, wiens werk op de sabbat gedaan moet worden; wat daarom Mijn discipelen in Mijn dienst op de sabbat doen, is geen sabbatsschennis, maar sabbatsheiliging. " Wij geven toch de voorkeur aan hetgeen Menken zegt: "Dat de Heere groter was dan de tempel, omdat Hij de waarheid en hoofdzaak van alles, waarvan de tempel met zijn heilige dienst slechts een beeld en afschaduwing was, had en gaf; dus was Hij ook een Heer van de sabbat, omdat Hij in de wereld gekomen was om het beeld en de belofte van een eeuwige zalige rust van God te verwezenlijken om naar die rust heen te voeren - allen, die zich aan Hem overgeven. Zoals het scheuren van het voorhangsel en de uitroeiing van de tempel en de tempeldienst omwille van Zijn bloed en Zijn verlossings, die door Hem gekomen is, van Hem getuigt als van degene, die groter is dan de tempel, heeft Hij ook naderhand betoond een Heere van de sabbat te zijn, die er een goddelijk recht op en een goddelijke macht over heeft, omdat Hij zonder alle wereldlijke macht, zonder alle menselijke autoriteit en hulp het in Zijn gemeente schikte, dat deze eerste, oudste van alle inzettingen van God veranderd werd, zodat de sabbat niet meer op de laatste, maar op de eerste dag van de week, de dag van Zijn opstanding uit de doden, gevierd werd. Nu is de dag van de Heere niet meer de gedenkdag van de wereldschepping, en de herinnering aan het verlorene en de hoop op het eens terug te vinden paradijs, maar veelmeer de dag van viering en vreugde over de verzoening en verlossing van de gevallen, zondige wereld, van het herschapen onverwelkelijke paradijs, dat het paradijs geworden is van al degenen, die deel hebben aan de dood en de opstanding van Christus. " Vgl. hiermee hetgeen gezegd wordt bij hoofdstuk . 28 28: 1).

II. Vs. 9-21 (zie ook). Op de volgende dag, een zondag, die als de zevende dag van het paasfeest aan de Sabbat gelijk is, bevindt Jezus Zich op het uur van de godsdienstoefening in de Synagoge van diezelfde stad, op de korenvelden waarvan de in de vorige afdeling vertelde ontmoeting met de Farizeeën plaats heeft gehad. Hier vindt Hij een man, wiens rechterhand verdord is, en nu zijn het de Farizeën zelf, die met hun arglistig bespieden er Hem toe dwingen, den strijd tegen hun verkeerde en onredelijke Sabbatsorde, nadat zij gisteren wel uit het veld geslagen, maar niet innerlijk overwonnen zijn, opnieuw te beginnen. Maar de eenvoudige en verheven wijze, waarop de Heere hun hooghartige dwaling weerlegt, werkt slechts verbittering bij hen, zodat zij beginnen met elkaar te beraadslagen, hoe zij Hem zouden ombrengen.

9. En van daar, waar Hij buiten op het veld de samenspraak met de Farizeeën had gehad (vs. 1vv.) voortgaande, zonder zich te laten terughouden van de eens begonnen wandeling, of de discipelen in het aren plukken testoren, kwam Hij de volgende dag (24 april van 29) in hun synagoge, in de godsdienstige vergaderplaats van dezelfde plaats, waar die Farizeeën woonden.

Wanneer Mattheüs hier zo vertelt, alsof de Heere nog op dezelfde dag in deze synagoge gegaan was, terwijl er toch in Luk. 6: 6 uitdrukkelijk staat: "En het geschiedde ook op een andere sabbat, dat Hij in de synagoge ging en leerde, " zo ligt voor onze Evangelist het recht tot de vereniging van deze en de vorige gebeurtenis tot een doorlopende geschiedenis innerlijk daarin, dat Jezus de strijd met de Farizeeën tot beslissing wilde brengen en, zoals zij Hem het eerst op het veld opgezocht hadden om voor hun verwijt een gelegenheid te bespieden, Hij van Zijn kant hen in de synagoge wilde zoeken om hun verkeerde inzichten van de juiste viering van de sabbat geheel te vernietigen. De pijnlijke angstvalligheid van de sekte van de Farizeeën ging in dit opzicht alle voorstelling te boven en stond nauwelijks achter bij de godsdienstijver van Indische werkheiligen, die, om niet in te grijpen in de wereldorde van God, zich liever door het ongedierte lieten opeten en wilden sterven; zoals de schriftgeleerden van deze sekte ten opzichte van het wrijven van aren slechts vergunden: "Wie op de avond vóór de sabbat korenaren wrijft, mag ze de volgende morgen van de ene hand in de andere schudden en eten, " maar beiden tegelijk op de sabbat zelf te doen, verklaarden zij uit hun gezichtspunt voor sabbatsschennis, omdat het wrijven van de aren tussen de handen een verwarmen van de aren en dus een soort van koken is, en zoals zij zeer ernstig de vraag behandelden, of men een ei, dat op een feestdag gelegd was, ook op dezelfde dag mocht eten, zo was het ook naar hun leer geheel verboden op de sabbat in de synagoge aalmoezen uit te delen, huwelijken te sluiten, kinderen te onderwijzen, treurenden en kranken te bezoeken (Jak. 1: 27). Het is er nu de Heere om te doen, omdat Hij eenmaal op deze plaats vertoeft, waarvan wij de naam naderhand zullen trachten te vinden, op dat leerstelsel onmiddellijk achter elkaar twee slagen toe te brengen, ten einde het te vernietigen. Daarom, terwijl Hij anders bij Zijn reizen door het land Zich in de regel slechts korte tijd op een en dezelfde plaats ophield, bleef Hij hier ook de volgende dag en voerde nu de strijd, die Hij gisteren op het korenveld begonnen was, verder in de synagoge. Is dan reeds in deze samenhang de uitdrukking van Mattheüs: "En vandaar voortgaande, kwam Hij in hun synagoge, " geheel gerechtvaardigd, zo mogen wij ons herinneren dat in vs. 1 staat: "In die tijd ging Jezus op een sabbatdag door het gezaaide; daarmee wordt duidelijk aangeduid, dat er ten opzichte van het tijdsbestek in beide geschiedenissen van twee onmiddellijk op elkaar volgende sabbatten sprake is, die zich echter om de nauwe vereniging met het voorgaande, als het ware tot een sabbat verbinden. Maar, zo moeten wij nu vragen, wat is dan de plaats in Galilea, in de nabijheid waarvan het wrijven van de aren op de tweede sabbat, en in de synagoge waarvan de hier volgende genezing van de zieke op de volgende dag, die eveneens het karakter van de sabbat had, plaatshadden. Omdat naar Mark. 3: 6 diegenen, met wie de Farizeeën naderhand raadpleegden (vs. 14 bij MATTHEUS.), hoe zij Jezus zouden ombrengen, dienaren van Herodes zijn, zo kon men aan de residentie van Herodes, aan de Galilese zee, aan de stad Tiberias denken. Omdat de Heere Zich pas sinds kort, nog geen acht dagen geleden opzettelijk uit het bereik van Herodes verwijderd heeft om Zich aan zijn opmerkzaamheid te onttrekken, en ook na de terugkeer van de spijziging van de vijfduizend

zich niet in Kapérnaüm gevestigd, maar dadelijk het land Gennezareth bezocht heeft om dit te doorreizen (hoofdstuk . 14: 13-36), is het dus niet denkbaar, dat Hij reeds nu naar Tiberias gekomen zou zijn, omdat Hij die stad over het algemeen geheel gemeden schijnt te hebben. Nu lezen wij ook niet, dat Hij Zich ooit in Chorazin, naar het vermoeden van Keith het tegenwoordige Kerazêh, aan de noordzijde van de Galilese zee opgehouden en daar een wonder verricht zou hebben; nochthans is het niet voldoende tot verklaring van het "Wee", dat Hij in hoofdstuk . 14: 21) uitsprak over deze stad als over een van die, waarin de meeste van Zijn daden gebeurd waren, wanneer wij ze geheel in het algemeen mee onder de plaatsen tellen, die door Hem in hoofdstuk . 4: 23vv. ; 9: 35vv. bezocht werden; er moet ten minste een in de evangelische geschiedenis voorkomend wonder in haar gebeurd zijn. Wij zijn van mening, dat het in deze afdeling vertelde wonder van de genezing van de man met de verdorde hand datgene is, dat in de synagoge van Chorazin gebeurd is, Jezus komt toch, zoals wij in vs. 1 gelezen hebben, van een tocht door het land Gennesareth (hoofdstuk . 14: 34vv.), dat zich ten noorden van el Medschel, een half uur ver tot Chan Miniyeh uitstrekt, en had slechts omstreeks 1 mijl tot Kerazêh af te leggen om ook deze stad een bezoek van 2-3 dagen te brengen. Daar moet Hij reeds bekend zijn en ook herberg in een hem daar bevriend huis hebben, omdat Hij op de morgen van de tweede Sabbat een wandeling door de velden doet met Zijn discipelen na het bezoek van de godsdienstoefening, daarbij met de Farizeeën van die stad in twist geraakt en de volgende dag Zich weer in hun synagoge bevindt; maar zeker is Kerazêh nu ook de stad, die (behalve Nazareth; hoofdstuk . 4: 13) Hem het eerst van alle Galilese steden door aanslagen op Zijn leven verdrijft (vs. 15), en wordt zij daarom onder degenen, waarover Zijn wee weerklinkt, in de eerste plaats genoemd. Nu wordt het ons ook nog van de andere kant duidelijk, waarom Mattheus na het einde van het 11de hoofdstuk niet, zoals hij naar de orde had moeten doen, dadelijk voortgaat met de inhoud van het 15de hoofdstuk te vertellen, maar eerst hetgeen hoofdstuk 12 en 13 behelst, inlast; nadat hij eens in hoofdstuk . 11: 20-30 de tijdopvolging verlaten en in het einde van het werk van Christus in Galilea een blik geslagen heeft, moet Hij ook bij het "Wee u, Chorazin, " die geschiedenis aanhalen, die Heere tot grond dient voor dit Wee van Zijn hart en van Zijn mond.

10. En ziet, er was een mens, die ene dorre hand 1) had, ten gevolge van zenuwverlamming en verdroging van de sappen (1 Kon. 13: 4), en zij, de in de Synagoge zijnde Farizeeën, die Hem daags te voren reeds verwijten hadden gedaan, vroegen Hem, zeggende niet met hoorbare woorden, maar door loerende gebaren, omdat zij het ogenblik afwachtten, dat Hij de mens zou genezen: a) Is het ook geoorloofd op de Sabbatdagen te genezen? (opdat zij Hem mochten beschuldigen, om Hem wegens openbaar verbreken van de Sabbat bij de rechtbank van hun plaats 5: 22") te kunnen aanklagen).

a) Luk. 14: 3

1) Volgens de apocriefe bijvoegingen tot de echte Mattheus, zoals Hieronymus die uit het Evangelie van de Nazareners meedeelt, zou deze mens een steenhouwer of metselaar geweest zijn, die zijn levensonderhoud door de arbeid van zijn handen verwierf; hij zou nu uit zichzelf de Heere gebeden hebben, hem zijn gezondheid weer te geven, opdat hij niet meer op smadelijke wijze zich met bedelen zou behoeven te behelpen. Misschien had hij, schrijft Sepp, bezig aan de tempelbouw (slotwoord bij 1 Makkabeeën 6 Nr. 11 d) letsel opgelopen,

zijn hand gekwetst of verstuikt, zodat die onbruikbaar was. Hieronymus ziet daarin een beeld van het Jodendom, dat eveneens sap- en krachteloos, tot elk goed werk onbekwaam geworden was, om verder aan de tempel van God voort te bouwen. Het kan echter ook zijn, zoals Menken opmerkt, dat men het met een vijandige bedoeling zó bewerkt heeft, dat Jezus die mens daar zou vinden; de vraag: "is het ook geoorloofd op de Sabbat te genezen?" die zij door een blik op de man deden, met het oogmerk dat zij iets tegen Hem zouden hebben, doet dat vermoeden.

Onder de aanstotelijkheden, die de Farizeeën in het werk en de leer van de Heere vonden, stond naast de niet uitgesproken ergernis, dat Hij geen Messias naar hun zin wilde zijn, de ergernis over het heiligen van de Sabbat bijna bovenaan; het is echter zeer opmerkelijk, dat de Farizese hiërarchie, die de Heere het sabbatwerk tot een misdaad maakte, in het gericht verviel, dat zij op de grote Paassabbat een raadsvergadering konden houden, bij de heiden Pilatus in het heidense onreine huis lopen en vervolgens bij de Hoofdschedelplaats, waarop de ban rustte, de steen op het graf van Jezus verzegelden.

11. Zo’n vraag waren de Farizeeën volgens hun stellingen gewend met een beslist nee te beantwoorden, zodat zij het genezen op de Sabbat zelfs voor een misdaad hielden. 1) De Heere wilde, echter voordat Hij deed wat zij van Hem verwachtten, eerst de zaak in een duidelijk licht stellen, en Hij zei tot hen, hen herinnerende wat zij in aardse zaken zich op de Sabbat veroorloofden, en wat zij dan voor volkomen gerechtvaardigd door de nood hielden: Welk mens zal er zijn onder u, die een (2 Sam. 12: 3) schaap heeft, en zo dat op een Sabbatdag a) in een gracht valt, die het niet uit de gracht zal aangrijpen en uit heffen zonder te bedenken, dat het een Sabbat is, waarop Hij de reddende daad volbrengt 2) (Luk. 13: 15; 14: 5)?

a)Ezechiël. 23: 4 Deut. 22: 4

1) Op de Sabbat, verklaart Maimonides (gest. 1204 A. D.), moeten de kranken zich van de geneesmiddelen onthouden; wie echter met pijn in de lendenen behebt is, wrijve zich de zieke plaats niet met olie en azijn, maar met olie alleen mag hij het doen, wanneer het geen rozenolie is, en degene, die met tandpijn geplaagd is, neme geen azijn in den mond, om die dan weer uit te spuwen; hij mag hem echter wel inslikken. Slechts wezenlijk levensgevaar hief de sabbatswet op, omdat de rabbijnen zeggen: "wanneer een zieke in gevaar is, mag men vuur voor hem aansteken, slachten, bakken en koken, " en een van hen zegt: drie dingen mag men op de Sabbat doen: aderlaten, wanneer men niet wateren kan, iemand varkenslever te eten geven, die door een dolle hond gebeten is, en een mondkwaal met specerijen behandelen; de wijzen verzekeren toch, dat hierin niets is, dat tot de geneeskunde behoort, "

2) Uit het aangehaalde in de vorige aanmerking blijkt het in de Talmoed uitdrukkelijk uitgesproken grondbeginsel van de Farizeeën. "Ieder werk, dat op de dag na de Sabbat gebeuren kan, bevrijdt niet van het sabbatsgebod. " Dit had men de Heiland kunnen tegenwerpen, dat Hij zeer goed Zijn wondervolle genezing van de zieke tot de volgende dag had kunnen uitstellen. Maar nu was de Levengever aanwezig om de man te redden, die zij allen niet helpen konden; en zou Hij om hun rigoristische stellingen te bekrachtigen, de hulp

uitstellen, een goed werk tot morgen verschuiven? Nooit! terwijl de mens in zaken van zijn eigen voordeel in het minst niet bedenkelijk of angstvallig is, zo neemt de Heere hen dadelijk bij die praktijk, die zij toen uitoefenden, namelijk om een schaap op de Sabbat uit de gracht te halen, terwijl hier van levensgevaar sprake is. Naderhand hebben de Joodse schriftgeleerden, om het woord van Christus op deze plaats krachteloos te maken, niet meer toegestaan, het vee uit de gracht te halen, maar slechts de vrijheid gegeven, het te hulp te komen, wanneer men er iets onder legt, opdat het er zelf kan uitstijgen, of voedsel toedient, opdat het tot de volgende dag in het leven blijve. Volgens het meer uitvoerige bericht van Markus moeten wij ons het voorval zó voorstellen dat, nadat de Heere de Farizeeën met de vraag "Wat mens zal er zijn onder u, die een schaap heeft, en zo dat op een sabbatdag in een gracht valt, het niet zal aangrijpen en uitheffen? Hoe veel gaat nu een mens een schaap te boven!" uit het veld geslagen heeft, zodat zij niets wisten te antwoorden, Hij de man met de verdorde hand van zijn plaats deed opstaan en in het midden van de synagoge komen, opdat allen ooggetuigen zouden zijn van hetgeen Hij door een enkel woord (een aanraken en grijpen van de hand schijnt Hij opzettelijk vermeden te hebben, om de mannen van de wet zelfs op dat ogenblik zoveel mogelijk te sparen, waar Hij hen moest trotseren) wilde doen. Eerst richt Hij nog deze vraag tot de tegenstanders: "Zal men op de Sabbat goed doen of kwaad (d. i, een mens wel doen of hem smart veroorzaken), het leven behouden (terwijl men degene, die ziek en ellendig is, weer gezond maakt, wanneer men het kan), of doden (terwijl men hem nog langer in zijn ellende laat)?" Als zij hem op deze vraag hun antwoord schuldig bleven, omdat slechts één antwoord mogelijk was, maar zij zich daaronder niet gevangen wilden geven, zag Hij hen aan met toorn en was bedroefd over hun verstokte harten; Hij gaf dus door Zijn gelaat en Zijn gebaren te kennen, dat niets Hem meer vertoornde, dan zulke in de boosheid van hun hart wortelende onvatbaarheid voor de waarheid, en beveelt thans, van de verstokte vijanden tot de orde van de dag overgaande, aan de zieke zijne hand uit te strekken. Gezworen vijanden van de waarheid kunnen nu eenmaal op geen wijze genezen worden (2 Tim. 2: 13): al kwam men dadelijk met hen in vijandschap op leven en dood, men moet er zich toch niet van laten afhouden, het goede te doen, dat zij haten.

12. a) Hoe veel gaat nu een mens een schaap te boven? Wanneer het dan reeds geoorloofd is op de Sabbat een schaap, dat in nood verkeert, te hulp te komen, zo is het dan op de Sabbatdagen, zoveel te meer geoorloofd wel te doen door werken van barmhartigheid, die men een mens bewijst (hoofdstuk . 5: 44).

a) Gen. 1: 27

13. Zo had de Heere de genezing uit de categorie van werken, waartoe de Farizeeën die wilden brengen (vs. 10), weggenomen, en in die van het goeddoen overgebracht, zodat hun alle reden tot de aanklacht, die zijbedoelden, was ontnomen. Toen zei Hij tot die mens, die nu genezen moest worden: Strek uw hand uit in de kracht van het nieuwe leven, dat Ik door dit Mijn woord aan uw verstorven lichaamsdeel toedeel. En hij, het woord van de Mensenzoon met geloof en gehoorzaamheid ontvangende en daarom ook dadelijk die Goddelijke kracht aan Zijn armondervindende, strekte ze uit, zijn verdorde hand (Luk. 6: 6), en zij werd hersteld op hetzelfde ogenblik dat hij in geloof het bevel van Jezus wilde gehoorzamen, gezond als de andere hand.

Deze, evenals andere genezingen door Christus bewerkt, had een geestelijke betekenis. 1. Van nature zijn onze handen verdord, wij zijn uit onszelf geheel onbekwaam om enig goed te doen. 2. Het is Christus alleen, door de kracht van Zijn genade, die ons geneest. Hij geneest de verdorde hand, door leven te brengen in de dode ziel, werkt in ons beide het willen en het werken. Om ons te genezen beveelt Hij ons de handen uit te strekken, zoveel goed te doen als wij kunnen; ze uit te strekken in het gebed tot God, ze uit te strekken om Christus in het geloof aan te grijpen, ze uit te strekken in heilige pogingen. Nu kon deze man zijn verdorde hand zelf niet uitstrekken, evenmin als de zwakke man kon opstaan en zijn bed dragen, of Lazarus uit zijn graf komen; maar Christus beval hem het te doen. Gods bevel aan ons, om onze plicht te doen, waartoe wij uit onszelf niet bekwaam zijn, kan vergeleken worden met dit bevel aan de man met de verdorde hand, om zijn hand uit te strekken: want bij het bevel is door het woord een belofte van genade gegeven. Degenen, die verloren gaan, zijn even onverschoonbaar als deze man zou geweest zijn, indien hij niet geprobeerd had zijn hand uit te strekken, in welk geval hij niet zou genezen zijn. Maar degenen, die behouden worden, zijn evenwel verschuldigd aan de macht en de genade van Christus, als hij. .

Er is grote reden omtrent deze zaak ernstig te waarschuwen. De Farizeeën vergrepen zich in het stuk van de Sabbatviering aan de ene zijde. De Christenen overtreden dat gebod aan de andere kant. De Farizeeën beweerden de heiligheid van de dag te moeten verhogen. De Christenen zijn maar al te dikwijls geneigd aan die heiligheid te kort te doen en de dag van de Heere te misbruiken tot allerlei ijdele, godslasterlijke dingen. Wachten wij ons toch voor dit schandelijk misbruik. Het waarachtig Christendom is nauw verbonden met een nauwlettende onderhouding van de Sabbat. Vergeten wij toch niet, dat het steeds onze begeerte moet zijn "de Sabbat heilig te houden. " Werken van noodzaak mogen verricht worden. "Het is geoorloofd wel te doen, " en barmhartigheid te bewijzen. Maar de Sabbat te wijden aan ijdelheid, aan zingenot, aan wereldse vermakelijkheden, is volstrekt ongeoorloofd. Dit is geheel en al strijdig met het voorbeeld van Christus en zonde tegen een duidelijk gebod van God.

14. a) En de Farizeeën, verbitterd over de nederlaag, die zij opnieuw van Jezus hadden ontvangen (vgl. vs. 3vv.), uitgegaan zijnde uit de Synagoge, hielden tezamen raad met de dienaren van Herodes (Mark. 3: 6) tegen Hem, hoe zij Hem doden mochten.

a) Joh. 5: 18; 10: 39; 11: 53

Volgens het eenparig verhaal van de Synoptici nam na dit wonder de vijandschap tegen de Heere zichtbaar toe. Wat op het Purimfeest een aanvankelijk opwellend voornemen was geweest, wordt hier een ernstig plan, over de uitvoering waarvan de Farizeeën opzettelijk beraadslagen. Inziende dat zij zonder de wereldlijke macht hier niets konden uitrichten, verenigen zij zich daartoe met de Herodianen, de zogenaamde hofpartij, die lichtelijk in de opgang door Jezus verschijning gemaakt, staatkundig gevaar kon vermoeden. Wel terecht mocht Lukas hun uitzinnigheid toeschrijven: zedelijke verblinding was de bron, meerdere verharding het gevolg van hun gedrag. Voor ons daarentegen staat de Heere hier in het licht van Zijn hemelse grootheid. Wij zien niet slechts, hoe Hij ook hier de geest van de wet boven haar letter in acht neemt; hoe Hij met vaste moed de eens gekozen beginselen opvolgt, ook bij

de hevigste tegenstand; hoe Hij met vlekkeloze reinheid ontfermende liefde verenigt; maar ook staat Hij hier voor ons in Zijn eigenaardig onderscheid van vroegere gezanten van de Vader. Toen eenmaal een profeet door Jerobeam gehoond werd, verdorde de hand van de vermetele koning. Jezus geneest een verdorde hand, en verlamt de arm van de vijanden niet, die tegen Hem zich verheft. Zijn wonderen zijn geen straffen maar weldaden, en willen de vijanden van het Godsrijk ook verderven, de Koning is gekomen om te behouden.

Deze Herodianen, zoals zij in de grondtekst genoemd worden (hoofdstuk . 22: 16), worden door de kerkvaders voor een bijzondere sekte van de Joden, die naast de bekenden van de Farizeeën, Sadduceeën en Essenen bestaan, en die Herodes voor de Messias zouden verklaard hebben, gehouden; nieuwere Schriftuitleggers verstaan daaronder meest de aanhangers van Herodes Antipas, of in het algemeen van het Herodiaanse koningshuis; slechts bestaat er in zo verre verscheidenheid van meningen, dat sommigen hen tevens voor aanhangers van de Romeinse opperheerschappij en voor de staatkundige tegenstanders van de Farizeeën houden, die zich vijandig tegenover deze opperheerschappij gedragen. Anderen daarentegen zien hen ook aan voor tegenstanders van de door het volk niet gewilde Romeinse heerschappij, en houden hen slechts voor de Royalisten van het land, d. i. voor de aanhangers van het koningshuis, dat met Herodes de Grote aan de regering gekomen was. Evenals de mening van de kerkvaders in deze Herodianen meer ziet, dan zij werkelijk waren, zo gingen de nieuwere uitleggers ook te ver, wanneer zij in hen een eigenlijke partij onder het volk zagen. Integendeel hebben wij slechts aan de hovelingen en de beambten, die onmiddellijk in dienst van de koning waren, te denken, aan de personen van zijn naaste omgeving, die geheel en al aanhangers en voorvechters van de Romeinse opperheerschappij waren, terwijl op deze de heerschappij van hun meester steunde; daarbij huldigden zij evenals deze het werelds, heidens-romeinse karakter, en stonden in dit opzicht met de Sadduceeën op gelijke trap; daarom wordt voor "zuurdesem van de Sadduceeën" in hoofdstuk . 16: 6 op de gelijkluidende plaats in Mark. 8: 15 : "Zuurdesem van Herodes" gezegd. Wanneer zij in hoofdstuk . 22: 16 voorkomen als in Jeruzalem aanwezig, zo wordt dit eenvoudig hierdoor verklaard, dat hun koninklijke gebieder ten tijde van het Paasfeest naar Jeruzalem gekomen was (Luk. 23: 7); wanneer zij echter ook in deze geschiedenis te Chorazin optreden, terwijl de residentie van Herodes toch te Tiberias was, zo wordt dit verklaard uit hfdst. 14: 1vv. Tot zijn verjaardag (11 april 29 n. Chr). namelijk heeft Herodes Antipas zonder twijfel te Livias geresideerd; deels kostte de inrichting en opbouwing van de nieuwe residentiestad Tiberias in het algemeen veel tijd 4: 25), en zou de koning er wel niet lang vóór het jaar 29 mee gereed gekomen zijn, deels had deze stad om haar ongezond klimaat weinig aantrekkelijkheid voor hem. Nadat hij echter Johannes de Doper gedood had, kon hij niet langer in Livias blijven; het slot, waarin het bloedige hoofd van de Doper hem gebracht was, had voortaan iets vreeswekkends voor hem, en hij verliet het hoe eerder hoe liever. Wat een rilling overviel hem, toen hem bij zijn verhuizing naar Tiberias dadelijk de mare van de wonderwerken van Jezus tegenklonk! Tot hiertoe had hij nog niets van de profeet in Galilea gehoord; hij woonde toch in een stad, die meer dan 15 mijl verwijderd was van het toneel van de werkzaamheden van Christus, en zijn hovelingen waren te zeer met andere dingen bezig, dan dat zij bijzonder op het werk van de Nazarener acht geslagen zouden hebben. De goddelijke wijsheid had het echter met opzet zo beschikt, dat het werk van Jezus zich bijna een jaar lang in Galilea, niet gestoord door de tegenspraak van de wereld, kon ontwikkelen, totdat de opbouw van het

Godsrijk zó ver voorbereid was, dat deze nu in een nieuwe ontwikkeling moest treden. Dit tijdpunt was nu onmiddellijk na de dood van de Doper gekomen; Herodes echter, toen hij in Tiberias van Jezus hoorde, meende in Hem de weer opgestane Johannes te zien, en in een zekere zin zag hij dat goed. Daarom, was het nu dat zijn hovelingen om het spook, dat hun heer verschrikte, op het spoor te komen, de voetstappen van Jezus nagingen; en omdat deze gedurende de dagen van het Paasfeest, die geen Sabbatskarakter hadden (van 19-22 april, dinsdag tot vrijdag) het land Gennesareth tot Chorazin doorreisde (hoofdstuk . 14: 34vv.), zo was het ook voor hen niet moeilijk, Hem op de laatste plaats in te halen. De Farizeeën wisten misschien van hun aankomst; ja, misschien is het tot het lager gericht van de stad, waarvan de leden zich onder hen bevonden, geweest, waartoe de Herodianen zich wendden, om de Galilese profeet uit de weg te laten ruimen, opdat zij de koning gerust zouden kunnen stellen. De Farizeeën begonnen de zaak en zochten nu zowel op de tweede Sabbat (vs. 1vv.) als op de volgende dag (23 en 24 april) een aanklacht van Sabbatsschennis tegen Jezus te zoeken; zoals zij het wensten, hadden zij hun doel wel niet bereikt, zij waren met het voorbeeld van David (vs. 3vv.) en met hun eigen praktijk (vs. 11vv.) uit het zadel gelicht; des te meer welkom waren hun echter de dienaren van Herodes, omdat zij met hun hulp Jezus konden bestempelen als een mens, die gevaarlijk was voor de Staat en onder hun bescherming hun moorddadig plan zonder verdere verantwoording ten uitvoer konden brengen.

15. Maar Jezus dat wetende, opmerkende, dat zij een aanslag op Zijn leven wilden doen, a) vertrok van daar. Omdat Zijn tijd om te lijden en te sterven nog niet was gekomen en bovendien Galilea de plaats niet was, waar Hij zou sterven (hoofdstuk . 26: 45 Luk. 13: 33), ging Hij van Chorazin 12: 9") en begaf Hij Zich naar de Galilese zee bij Kapernaüm (Mark. 3: 7), om van daar naar naburige dorpen weer een reis te doen door de omliggende landstreken. En vele scharen volgden Hem op de tocht, evenals op de vorige (hoofdstuk . 4: 23vv. ; 9: 35), en Hij genas ze allen, die men ziek en met velerlei kwalen tot Hem bracht.

a)MATTHEUS. 10: 23

16. a) En Hij gebood hun, die Hij genezen had, scherp, nog veel nadrukkelijker dan te voren (hoofdstuk . 8: 4; 9: 30), dat zij Hem niet openbaar maken zouden, niet door mededeling van Zijn wonderdaden Hem als Zoon van David en Koning van Israël openbaar zouden maken, omdat Hij elk opzien wilde vermijden.

a) Luk. 5: 14

17. Opdat vervuld zou worden hetgeen gesproken is door Jesaja, de profeet, zeggende in Jes. 42: 1-4 van zijn boek:

18. a) Ziet Mijn knecht, die Ik in veel diepere zin dan ten tijde van de Babylonische ballingschap de Medo-Perzische koning Cyrus (Jes. 41: 2vv.) tot uitvoering van Mijn raadsbesluiten verkoren heb, Mijn beminde, in wie Mijn ziel een welbehagen heeft (hoofdstuk . 3: 17; 17: 5); Ik zal Mijn Geest op Hem leggen, Ik zal Hem tot drager van Mijn Geest maken, in wiens kracht hij Zijn werk zal verrichten (Jes. 11: 2; 61: 1 Isa 11. 2
), en Hij zal door verbreiding van de ware

godsdienst, die tot nu toe slechts bij Israël bestaat, het oordeel aan de heidenen verkondigen.

a) Mark. 1: 11 Kol. 1: 13; 2 Petr. 1: 17

19. Hij zal, omdat Hij op vreedzame weg de volken tot het hoogste goed probeert te brengen, met verloochening van zichzelf, niet twisten noch roepen, zoals valse leraars doen, die voor hun eigen eer ijveren, noch zal er iemand zijn stem op de straten horen, dat Hij als de huichelaars zijn roem zou laten uitbazuinen (hoofdstuk . 6: 2).

20. Het gekrookte, het reeds geknakte en half gebroken riet zal Hij niet verder verbreken door strenge behandeling van de reeds gebogen zielen, en het rokende nog slechts flauw brandende en het uitblussen nabijgekomen lemmet zal Hij niet uitblussen; integendeel de vermoeiden en belasten zal Hij tot Zich roepen, om ze te verkwikken en met nieuwe levenskracht te vervullen (hoofdstuk . 11: 28vv.), totdat Hij door Zijn onvermoeide en rusteloze arbeid, die zo\ volkomen aan de zondaarsbehoeften voldoet, het oordeel zal uitbrengen tot overwinning, het recht vastmaken en tenslotte alle hinderpalen zegerijk uit de weg ruimende, een toestand van volkomen heerlijkheid aanbrengen.

21. En in Zijn naam zullen de heidenen hopen. Een door Gods voorbereidende genade veroorzaakt verlangen naar verlossing en zaligheid zal bij de volken Zijn werk tegemoet treden, omdat het in Zijn naam besloten heil (hoofdstuk . 1: 21) juist dat is, waarnaar hun harten verlangen; Hij zal zo bij hen een aanneming in geloof vinden.

Thans begint het jaar van de vervolging van onze Heere Jezus Christus, die met Zijn kruisdood het toppunt bereikt, maar ook in Zijn opstanding in een altijd grotere verheerlijking voor Hem verandert. Zoals het schijnt, beschouwde het evangelische geschiedverhaal de dood van Zijn voorloper, de Doper, niet als een zelfstandig gedeelte van de geschiedenis van de genade, dat op Johannes zelf betrekking had, maar slechts als een gedeelte van de vervolgings- en lijdensgeschiedenis van de Heere; daarom wordt zij ook bij geen van de drie Evangelisten uitdrukkelijk, maar slechts bij gelegenheid, en door Lukas zelfs niet eens met haar nadere bijzonderheden (Luk. 3: 19vv. ; 9: 9) verteld; Mattheüs haalt haar niet aan, voordat hij in ons hoofdstuk het jaar van de vervolging opent en deze opening tot op de verwerping van Christus van de zijde van Zijn geboortestad voortgezet heeft (hoofdstuk . 13: 53vv.). Het is nu daar ook geheel op zijn plaats, wanneer onze Evangelist, terwijl hij in de vorige afdeling bij de "verbanning en het gedwongen opgaan" begint, zoals P. Lange de nu beginnende periode van het leven van Jezus genoemd heeft, op de voorspelling van de profeet Jesaja van de Knecht van God wijst, en op haar wonderlijke vervulling opmerkzaam maakt. In hoofdstuk . 8: 17 heeft hij reeds op een woord van deze voorzegging (Jes. 53: 4) gezinspeeld, en wat na zo’n woord verder van de lijdende Knecht van God gezegd wordt, vindt zijn vervulling in de lijdensgeschiedenis. Er zijn echter voorzeggingen in het Oude Testament, waaraan men daarbij liever zou herinneren. Daarentegen kwam het er hier op aan, het beeld van de Knecht van God, zoals het in Jes. 42: 1vv. getekend wordt, te doen zien in de wijze, waarop de Heere van nu aan werkt en uit de aanwijzing, hoe nauwkeurig daar profetie en vervulling met elkaar overeenkomen, het bewijs te leveren, dat degenen, die uit Israël gelovig geworden zijn, de juiste Messias gevonden hadden, en degenen, die ongelovig gebleven

waren, tevergeefs op een andere Messias wachtten; de heidenen zouden integendeel in hun plaats binnentreden, en zich het heil, dat in de Heiland is, tot nut maken.

I. Vs. 22-50 (zie ook). Bij het gericht van de verharding en voorlopige verwerping, die in de beide vorige afdelingen de Farizeeën met hun vijandelijkheden en vervolgingen Jezus naar de stad Chorazin gebracht hebben, komt nu hier dat over de plaats Bethsaïda, die onmiddellijk over het Galilese meer gelegen is. Als namelijk de Heere enige tijd na die beide voorvallen in de meest ingespannen en onafgebroken werkzaamheden daar aan de zee bezig is, zodat Hij niet eens gelegenheid heeft te eten, wordt een bezetene tot Hem gebracht, die blind en stom tegelijk is. Hij bevrijdt hem van de boze geest, en zodra die bezetenheid een einde neemt, houdt ook dadelijk de lichamelijke kwaal op; degene die tot hiertoe blind en stom was, spreekt nu en kan nu zien. Daar vernieuwt zich de reeds eenmaal uitgesproken lastering van de Farizeeën, dat Jezus Zijn uitwerping van de duivel met hulp van de duivel verricht, en daaraan knoopt zich een lang zeer ernstig gesprek aan van de Gelasterde met Zijn tegenstanders, totdat dan ook Jezus' moeder en broeders door hun onbehoorlijk ingrijpen in Zijn werk zich een soort van verwerping uit Zijn mond op de hals halen.

22. Toen Jezus na Zijn heengaan van de Farizeeën (vs. 15) Zich aan de Galilese zee had teruggetrokken, ook Zijn in vs. 15-21 beschreven tocht geëindigd had, en nu bij Bethsaïda weer in hoogst moeilijke werkzaamheid Zijn dagelijks werk in leren en genezen verrichtte, zodat Hij niet eens tijd en gelegenheid vond om brood te eten (Mark. 3: 20vv.), werd tot Hem gebracht een door de duivel bezeten 8: 34"), die niet ten gevolge van natuurlijke gebreken, maar door zijn bezetenheid (vgl. hoofdstuk . 9: 32) blind en stom was; en Hij genas hem door uitdrijving van de boze geest, alzo dat de blindeen stomme, die op zichzelf gezonde ogen en goede spraakorganen had, beide sprak en zag.

Het is zeer moeilijk, zich bij deze geschiedenis zowel van tijd en plaats, als ook van de enkele voorvallen, uit de schijnbaar elkaar tegensprekende voorstellingen van de eerste 3 evangelisten een goede voorstelling te maken. Bij Lukas (11: 14vv.) ziet men zich opeens in een geheel vreemd gebied geplaatst. Jezus is reeds van Galilea vertrokken (Luk. 9: 51vv.), is Samaria omgereisd, waar men Hem niet heeft willen ontvangen, over Jericho, waar Hij de vooruitgezonden 70 discipelen weer aangetroffen heeft, (10: 1vv.) tot aan Bethanië gekomen, en heeft waarschijnlijk op de Olijfberg, toen Hij Zich nog in de onmiddellijke nabijheid van Jeruzalem bevond, Zijn discipelen op hun verzoek het onderricht over het gebed gegeven (11: 1vv.). Jeruzalem zou dus overeenkomstig het verband de plaats en het (in het jaar 29 n. Chr. op de dagen van 12-18 oktober vallende) Loofhuttenfeest de tijd zijn, waaraan wij bij deze geschiedenis hadden te denken. Maar uit Mark. 3: 22 zien wij, dat de Schriftgeleerden, met wie de Heere daarna gehandeld heeft, integendeel van Jeruzalem gekomen zijn in de landstreek aan het Galilese meer, en het "toen", waarmee Mattheüs in ons hoofdstuk begint te vertellen, plaatst de geschiedenis in een nauw verband met de beide voorafgaande, die op de tweede Sabbat en op de daarop volgende dag (23 en 24 april van het jaar 29) voorvallen. Lukas breekt echter klaarblijkelijk, nadat Hij Jezus op Zijn reis tot het Loofhuttenfeest (Joh. 7: 2vv.) tot in de onmiddellijke nabijheid van Jeruzalem gebracht heeft, de draden van het doorlopend geschiedverhaal af; hij wil de Heere niet de stad zelf binnenleiden, voordat hij Hem als Israëls Messiaanse Koning kan laten binnentrekken (19: 29vv.), en gaat nu terug in

zijn Galilese werkzaamheid om er enige geschiedenissen uit die tijd bij te voegen, waarom hij ook geheel onbepaald en in het algemeen met een "en" begint te vertellen. Dus moeten wij bij den evangelist Markus opheldering zoeken. Deze heeft in hoofdstuk . 2: 23-3: 12 dezelfde gebeurtenissen van het wrijven van aren van de discipelen en van de genezing van de verdorde hand, die wij bij Mattheüs in vs. 1-21 van dit hoofdstuk gelezen hebben, verteld; vervolgens is hij echter in Mar. 3: 13-19 opeens een tijd van 7 maanden teruggegaan en heeft de geschiedenis van het kiezen van de apostelen daarna verteld. Omdat hij nu eenmaal naar het plan, dat hij volgde, en naar de gehele aanleg van zijn werk de geschiedenis niet reeds op de chronologisch juiste plaats (tussen vs. 39 en 40 van het 1ste hoofdstuk .) heeft kunnen meedelen, ook niet daar, waar een verdere rij van verhalen er hem opnieuw de gelegenheid toe geopend heeft (tussen vs. 22 en 23 van het 2de hoofdstuk .), was het thans dringend noodzakelijk wegens het woord van Jezus in Mar. 3: 33vv. : "wie is Mijn moeder en Mijn broeders!" Dit eiste om het te verstaan, dat de lezer eerst met de geestelijke familie van de Heeren, met de kring van de twaalven bekend gemaakt werd. Het later plaatsen heeft ook juist hier zijn tweede reden erin, dat het kiezen van de apostelen in stellige betrekking staat tot de lastering van de Farizeeën: "Deze werpt de duivels niet uit, dan door Beëlzebul, de overste van de duivels. " Deze beschuldiging, waarvan Markus in 3: 20vv. in chronologische volgorde, na hetgeen hij in Mar. 2: 23-3: 12 verteld heeft, nu begint te spreken, is, zoals wij uit MATTHEUS. 9: 32vv. weten, reeds eenmaal ingebracht; nu heeft Markus deze beschuldiging de eerste maal met geen woord verwaardigd; wel echter, voordat hij de herhaling van dit verwijt tot het voorwerp van het verdere geschiedverhaal in hoofdstuk . 3: 20vv. maakt, beschouwt hij eerst in hoofdstuk . 3: 13vv. de gevolgen, die de eerste lastering gehad heeft. Het was die geweest, dat de Heiland van Israël toen reeds begon Zijn volk als een geheel op te geven, en hoofdzakelijk Zijn plan in te richten tot verzameling van een begin van een nieuwe gemeente. Zo’n verzameling bewerkt Hij dan in de roeping van de twaalven. Wij hebben er nu echter verder wel op te letten, dat de woorden in Mark. 3: 20 "En zij kwamen in huis" nog tot de geschiedenis van het kiezen van de apostelen behoren; zij gaan over de bergrede heen, die de tweede evangelist overgeslagen heeft, herinneren slechts even aan de genezing van de melaatse, die vroeger (hoofdstuk . 1: 40vv.) reeds meegedeeld is, en nemen de tijdsopvolging van de geschiedenis op naar hetgeen in hoofdstuk . 1: 45 gezegd is: "Jezus was buiten in de woeste plaatsen. " Van dit oponthoud in de wildernis aan de oostelijke oever van het meer van Gennesareth kwam de Heere nu met de twaalven weer naar Kapernaüm terug. Op weg naar Zijn huis echter gebeurt het voorval met de hoofdman van Kapernaüm, dat Markus eveneens overslaat. Er had nu bij hem in hoofdstuk . 3: 20 na de zo-even besproken woorden: "En zij kwamen in huis, " een punt, en niet, zoals in onze Bijbel, een komma-punt moeten volgen; daarop had een nieuw vers moeten beginnen, maar niet, zoals Luther vertaald heeft: "En toen" (van een "toen" staat niets in de grondtekst), maar zoals in onze Statenvertaling: "En er vergaderde wederom een schare, zodat zij zelfs niet konden brood eten, " De evangelist komt hier weer opnieuw terug in de rij van verhalen, die hij in vs. 12 afgebroken heeft; hij heeft, na het stuk in vs. 13-20vv. Jezus weer naar Kapérnaüm teruggebracht, en nu kan hij Hem opnieuw aan ons voorstellen (vgl. vs. 7-12), zoals Hij na Zijn ontwijking van de Farizeeën aan de oever van het meer van Galilea daar, waar de vissersplaats Bethsaïda 4: 25) ligt, door de menigte van het Hem natrekkende volk als het ware omlegerd wordt, zodat Hij uit deze kring niet uit kan om met de discipelen naar huis te gaan en het middagbrood, waarvoor de tijd reeds gekomen was, daar te gebruiken. De Zijnen,

die thuis waren, die met Hem één gezin vormden (Luther: "die rondom Hem waren"), waarbij wij, behalve aan Zijn moeder en aan Zijn broeders, aan Joses, ook wel aan de schoonmoeder en vrouw van Petrus 8: 15) te denken hebben (wij vatten dus de uitdrukking: "Zijn broeders" niet genealogisch, maar in het algemeen, in de zin van verwanten of huisgenoten op (Gen. 31: 23), maken zich beangst over Hem, zij houden deze overmatige inspanning van Zijn lichaams- en zielekrachten, waarbij Hij Zich geen tijd tot eten gunt, voor het teken van een godsdienstig enthousiasme, dat makkelijk een nadelige invloed op Zijn gezondheid en in overspannenheid zou kunnen veranderen, en menen zich geroepen Hem tegen Zijn, naar zij menen, al te grote ijver in bescherming te moeten nemen. Zo gaan zij van het huis te Kapérnaüm naar het zeestrand om Hem vast te houden, of zich van Hem te bemachtigen, wat gedeeltelijk daarin zijn verklaring vindt, dat zij eerst door de menigte, die Hem als een muur omringt, moeten doorbreken, eer zij tot Hem kunnen komen, gedeeltelijk daarmee samenhangt, dat zij het ook aan het noodzaken om met hen naar huis te gaan, niet willen laten ontbreken. Wij zullen ook bij de hier ons voorliggende evangelist Mattheüs naderhand horen, dat Zijn moeder en Zijn broeders zich werkelijk bij Hem laten aanmelden; maar nog voordat de Zijnen buiten aan het zeestrand aankomen, gebeurt daar, hetgeen boven verteld wordt, en knoopt zich het gesprek met de Farizeeën en Schriftgeleerden aan. Houden wij deze opvatting vast, waarnaar de plaats van het gesprek de landstreek aan het meer hij Bethsaïda is, zo komt door deze geschiedenis, nadat wij in vs. 1-21 de verklaring van het "wee" over Chorazin (hoofdstuk . 11: 21vv.) gevonden hebben, de verklaring van het "wee" over Bethsaïda erbij. Hier komt de in hoofdstuk . 9: 34 slechts eerst nog in menselijke boosheid tegen Christus gemaakte beschuldiging, alsof Hij met de duivel in verband was, uit een lastering van de Mensenzoon reeds zo nabij aan een lastering van de Heilige Geest, dat er nog nauwelijks een grenslijn tussen beide zou op te merken zijn. De Heere heeft dan nog in de loop van de namiddag de hier behorende gelijkenissen in hoofdstuk . 13 uitgesproken; daarop echter die landstreek verlaten (hoofdstuk . 13: 53) om, nadat Hij ook in Nazareth geen beter onthaal gevonden had dan vroeger, slechts nog, alsof Hij op de vlucht was, te leven en te werken. Wat echter Kapernaüm (hoofdstuk . 11: 23vv.) aangaat, Hij scheidt Zich van Zijn stad als toneel van Zijn openlijke daden in hoofdstuk . 15: 1-21

Het exorcisme, of de bezwering, waardoor de boze geest uit een door hem bezeten persoon uitgedreven of verbannen werd, is in tegenstelling van de Joodse bezweerders (vs. 27vv.) doorgaans de wijze, waarop de Heere de bezetenen genezen heeft. Eens (hoofdstuk . 15: 28 vgl. Mark. 7: 30) doet Hij het zelfs door werking uit de verte en verklaart het naderhand (vs. 28) zelf, dat het Gods vinger of werk was geweest, die in zulke gevallen de boze geesten noodzaakte diegenen, die zij in bezit genomen hadden, weer vrij te laten. In hoofdstuk . 10: 8 hebben wij nu gezien, hoe Jezus ook aan de twaalven de macht gaf, duivels uit te werpen. Diezelfde kracht verleende Hij later (Luk. 9: 1; 10: 17) ook aan de 70 discipelen bij hun uitzending. Niet in alle gevallen konden de twaalven ook werkelijk de genezing volbrengen (hoofdstuk . 17: 19). Van een andere zijde wordt echter verhaald, dat iemand in Jezus naam duivels uitwierp zonder tot de discipelen te behoren (Luk. 9: 49), en een nog veel moeilijker geval vinden wij in Hand. 19: 1vv. , waar de 7 zonen van de hogepriester Sceva te Efeze de naam van Jezus misbruiken bij hun bezweringen. Wij kunnen allereerst nog niet in een nader onderzoek van de hier in kwestie komende punten treden, maar wij knopen hier vooraf slechts de nodige opmerkingen over het kerkelijk exorcisme aan. Bij de kerkvaders werd de macht

van de duiveluitwerping voor een Charisma, of geschenk van de genade van de Heilige Geest gehouden, dat in het algemeen aan alle Christenen, in het bijzonder aan bisschoppen en leraars beloofd is (Mark. 16: 17), vooral echter aan sommige personen in een geheel buitengewone mate verleend werd. Als een bekende daadzaak voert Origenes (contra Celsum VII. 334) aan, dat niet weinige Christenen, meest eenvoudige, onbeschaafde mensen, alleen door gebed en eenvoudige bezweringen, zonder enige kennis aan tovermiddelen of kunstige bezweringsformulen, bezetenen genazen. Men noemde dergelijke personen, die weliswaar voor hun duiveluitwerpingen de bisschoppelijke goedkeuring nodig hadden, maar bij wie echter vooraf geen wijding door handoplegging van de bisschop plaatsvond, exorcistae per gratiam (duivelbezweerders door een bijzondere goddelijke genade). Daarvan moet men onderscheiden de exorcistae per ordinem, d. i. zulke duivelbezweerders, die bijzonder voor het werk van duiveluitwerping aangesteld waren, en een eigen stand in de rij van de dienaren van de kerk vormden, waarom zij ook tot hun ambt de kerkelijke wijding ontvingen. Aan hun zorgen waren voornamelijk de energumenen, de aan het gebed van de kerk aanbevolen bezetenen, toevertrouwd. Terwijl de bisschop of Presbyteriaan bij iedere openlijke godsdienstoefening het voor deze ongelukkigen bestemde gebed had uit te spreken, moesten zij hun dagelijks onder het gebed de handen opleggen, totdat zij van hun plaag bevrijd waren. Bovendien hadden de duiveluitwerpers hun ambt bij de dopelingen. Naar de stelregel, dat wie Christus nog niet tot zijn Heer heeft, aan de duivel toebehoort, moest ieder volwassen catechisant vóór de doop in het openbaar en plechtig de duivel verzaken (abrenuntiatio); bij kinderen echter, die om de erfzonde als een eigendom van de duivel beschouwd werden, zo lang zij de doop nog niet ontvangen hadden, en toch zelf geen formule van verzaking konden afleggen, scheen het nodig, deels een uitademing (exsufflatio) deels een inademing (insufflatio) door een tweemaal herhaald aanademen te bewerken. Wat dit dubbele ademen betekenen moet, schijnt duidelijk uit die oudere kerkceremonieboeken van de evangelische kerk, die zich aan het doopboekje van Luther houden, wanneer door de geestelijke wordt opgelegd, zich vóór de doop tot het kind te wenden met de woorden: "Vaar uit, gij onreine geest (exsufflatio), en maak plaats voor de Heilige Geest " Het Pruissische landceremonieboek heeft dit het eerst in het formulier verzwakt: "De onreine geest make plaats voor de Heilige Geest, " en dan deze aan een weglating naar goeddunken prijsgegeven, terwijl zij zonder twijfel beter gedaan had, dit gehele gebruik, dat op een geheel verwarring van de erfzonde met de bezetenheid berust, geheel te laten vallen, daar men daarop het woord ook niet kan toepassen: "verderf het niet, want er is een zegen in. " Uit een bezetene kan wel door bezwering een duivel uitgedreven worden, maar het hart van een zondaar wordt niet op zo’n wijze vernieuwd; en waar in de gehele wereld staat geschreven, dat de pasgeboren kinderen zonder uitzondering bezetenen zijn? Anders is het daarentegen gesteld met de duivelverzaking, die in de Lutherse kerkceremonieboeken bij de doop van kinderen zowel als van volwassenen, op het voetspoor van de Katholieke kerk, gehouden is: "Verzaakt gij de duivel en al zijn werken? en geheel zijn wezen?" Die met Pasen, de grootse doopdag voor volwassenen, gedoopt moesten worden, hadden die verklaring op zondag oculi af te leggen, waarom deze zondag ook de zondag van duivelverzaking, of duiveluitwerping genoemd wordt. Daaruit wordt het verklaard, waarom de aan deze geschiedenis parallelle afdeling in Luk. 11: 14-28 daarop als Evangelie voor die dag bepaald is; maar ook de Evangeliën van de beide voorgaande zondagen bereiden op deze handeling voor, terwijl zij op de macht van Christus over de duivel wijzen.

Dit schijnt een chiasme te zijn, d. i. zo’n spreekwijze, waar de op elkaar betrekking hebbende woorden in de vorm van de griekse letter Chi © bij wijze van een kruis geplaatst zijn. Men verwacht: "Alzo dat de blinde en stomme, beide, zag en sprak; " in plaats daarvan lezen wij echter:

a) in de bovenzin: hij was blind en stom; b) in de benedenzin: hij sprak en zag.

Een dergelijk chiasme bevindt zich bij voorbeeld in het avondlied van Anton Ulrich, Hertog van Braunschweig Wolfenbüttel (1714): "Nu kom ik weer uit de rust, " waaraan het slot van het 3de vers staat: "Maar ik heb des avonds wel ondervonden, dat Gij, hoogste God, mij geleid hebt, dat Uw licht en Uwe waardigheid mij op mijnen kruisweg geleid en verlicht heeft. " Intussen zien wij uit Luk. 11: 14 dat de stomheid in zo verre het overheersende gebrek was hij deze bezetene, als dat klaarblijkelijk aan het licht kwam; dat hij echter niet zien kon, wisten anderen niet nauwkeurig en zeker. Hij had toch voor zichzelf gezonde ogen en hij kon zich van de ene plaats naar de andere bewegen op een wijze, zoals het andere blinden ook wel kunnen. De gehele diepte van zijn vroeger lijden kwam pas aan de dag toen zijn spraakvermogen hem teruggegeven was, omdat hij nu zelf over de oorzaak en de omvang daarvan opheldering gaf, waarom Lukas zoveel te meer slechts gewoon is de éne zijde aan te tonen, omdat bij hem een verwisseling met de geschiedenis van de genezing van de werkelijk enkel stomme van de duivel bezetene in MATTHEUS. 9: 32vv. daarom niet mogelijk was, omdat hij deze geschiedenis niet vertelt. Daarentegen heeft Mattheus alle reden, op het dubbele lijden van de door de duivel bezetene opmerkzaam te maken, omdat hij de vijandschap van de Farizeeën en Schriftgeleerden tegen de Heer tegenover het ontkiemend geloof van het volk zou nauwkeurig in haar ontwikkeling vervolgt; want de grootte, waartoe deze vijandschap reeds geklommen is, wordt vanzelf zichtbaar, wanneer men de grootte van het wonderwerk van Christus goed gevat heeft, en dit kan weer pas dan goed verstaan worden, wanneer men eerst de gehele omvang van het lijden kent, waarvan de ongelukkige bevrijd is. "Het moet toch een merkwaardig bijzonder gevolg zijn geweest, dat Jezus hier beoogd heeft; anders zou het volk niet tot de vraag van het ontkiemend geloof gekomen zijn; anders zouden de Farizeeën het niet nodig geacht hebben, deze indruk te verzwakken. En inderdaad - blind en stom tegelijk, dat is naar de natuurlijke loop wel nooit voorgekomen; tegenover een vereniging van dit dubbele gebrek staan wij op grond van de ervaring verlegen. Zo’n anomalie (onregelmatigheid) wordt echter slechts begrijpelijk bij de veronderstelling van bezetenheid.

23. En al de scharen ontzetten zich 1) en raakten buiten zichzelf van verwondering over de heerlijkheid van Christus, die in zo’n wonder Zich openbaarde, als nog nooit gebeurd was, en zij zeiden: a) Is niet deze misschien de zoon van David? 2)

a) Joh. 4: 29

1) Het volk breekt niet bij alle grote daden van de Heere in bewondering en verwondering uit; de Heere had reeds te grote daden gedaan, het gevoel was daardoor verstompt, en aan de andere zijde hadden ook de Farizeeën en Schriftgeleerden het volk reeds zo bewerkt, dat het de Verlosser niet makkelijk de schatting van de goedkeuring betaalde. Maar hier worden de

stompzinnigen opgewekt en de kwaadwilligen meegesleept; zij kunnen volstrekt geen weerstand bieden aan de indruk, die het wonder van de Heere teweegbrengt; het was hier een geheel bijzonder geval, de Heere had een geheel ongewoon bezetene genezen.

2) Het volk is hier op het punt, Jezus openlijk als de Zoon van David, d. i. als de Messias uit te roepen.

Wanneer de aan David beloofde, willen zij zeggen, wanneer de Zoon van David, Israëls Christus en Koning, in de wereld komen zal, zal Hij door groter, heerlijker dingen, door enige daad, die meer de kracht van God openbaart, bewijzen kunnen, dat Hij is, die Hij is, dan deze, in deze daad, die de band van de duivels ontbindt, de blinde het gezicht en de stomme de spraak geeft? Nu behelst hun vraag enigermate een uitdagen: "Wie kan het loochenen dat deze de Christus is?"

24. Maar de Farizeeën, die in vereniging met de schriftgeleerden, die van Jeruzalem waren gekomen 15: 1"), aanwezig waren, om Hem te bespieden, dit gehoord hebbende, wat het volk onder elkaar sprak en hoe het op weg was om Jezus voor Messias te erkennen, zeiden, fluisterden in de oren om hen van hun mening af te brengen: a) Deze werpt de duivels niet uit dan door Beëlzebub, de overste van de duivels. Hij is door deze zelf bezeten (Mark. 3: 22 Joh. 7: 20; 10: 20), en diens macht is het, die zich in die duiveluitbanningen openbaart, maar niet de macht van God.

a)MATTHEUS. 9: 34 Luk. 11: 15

"Evenals van de zijde van de Roomse priesters dezelfde verwijten tegen de evangelische kerk bij dezelfde gelegenheden altijd en altijd weer bijgebracht worden, al zijn zij ook honderdmaal weerlegd, zo zijn ook deze Farizeeën met hun reeds eenmaal gemaakte beschuldiging (hoofdstuk . 9: 34) dadelijk weer bij de hand. " "Echt eenvoudig ziet er echter deze tegenwerping uit, want met hetzelfde recht en met een gelijke schijn van waarheid hadden zij van Zijn genezingen van zieken kunnen zeggen: Hij geneest de zieken door de dood. " Maar het eenvoudige volk is niet met grondige bewijzen gediend; hoe handtastelijker, hoe oppervlakkiger iets is, des te sneller wekt het bijval, wanneer het voorgestelde slechts enige schijn van waarheid heeft. Deze Farizeeën hebben zich onder het volk gemengd, juist zoals zij naderhand voor de rechterstoel van Pontius Pilatus weer doen (hoofdstuk . 27: 20). " Beëlzebub is, zoals wij in 2 Kon. 1: 2 gezien hebben, de naam van een afgod van de Filistijnen, die zoveel als Vliegengod betekent. Nu ontmoeten wij ook deze naam hier (vgl. vs. 27) en in hoofdstuk . 10: 25 Mark. 3: 22 Luk. 11: 15; 18: 19; , maar het wordt thans ook bijna algemeen erkend, dat de gebruikelijke lezing niet de oorspronkelijke, maar pas door een vermeende verbetering in de grondtekst gekomen is en men liever Beëlzebub te lezen heeft. Hier geldt het namelijk een naam voor de duivel; deze nu hadden de Joden in de tijd na de ballingschap met behulp van een geestigheid, die hun gehele verachting van de heidense afgoden moest aanduiden, daardoor verkregen, dat zij de naam Beëlzebub (Vliegengod) in de andere "Beëlzebub" (Drek- of mestgod) veranderden, omdat zij dan de afgodendienst smadelijk als slijk beduidden en evenzo het offeren aan de afgoden een mesten noemden. Wel betekent sebul in het Hebreeuws eigenlijk niet slijk, maar woning; waarom ook vele

uitleggers de naam liever door "Heer der woning" vertalen; men heeft hier echter om gelijkluidendheid met Beëlzebub te voorschijn te brengen, in plaats van sebel, dat slijk betekent, liever sebul gezegd, omdat het toch bij woordspelingen in de aard van de zaak ligt, tot nieuwe woordvormingen zijn toevlucht te nemen.

25. Maar, al spraken zij hun smaadwoorden slechts in het geheim, Jezus, kennende hun gedachten, zei tot hen om hen te overtuigen van de ongerijmdheid van hun woorden: Een ieder koninkrijk, zoals gij dat te zijner tijd zelf in uw Staat zult ondervinden (Openbaring . 6: 4), dat tegen zichzelf verdeeld is, waarin de ene partij de andere bestrijdt, wordt verwoest, zodat er spoedig een einde aan komt, en iedere stad of ieder huis, dat toch in het klein een rijk vormt, zoals de stad een eenheid van huizen en families voorstelt, indien dat tegen zichzelf verdeeld is, zal niet bestaan, maar zal door onenigheid van de leden te gronde gaan.

26. En indien de satan, de overste van de duivels, van wie gij beweert, dat hij het wonderwerk aan de bezetene door Mij bewerkt heeft, de satan uitdrijft, namelijk die, die zich van die blinde en stomme had meester gemaakt, zo is hij tegen zichzelf verdeeld, omdat hij met de ene hand verwoest, wat hij met de andere hand eerst heeft opgericht; hoe zal dan zijn rijk bestaan? gij weet toch, dat hij dit met alle macht probeert te bevestigen.

27. En indien Ik, zoals gij het volk probeert wijs te maken, door Beëlzebub de duivels uitwerp, als kon die uitdrijving alleen met behulp van deze overste van de duivels bewerkt worden, door wie werpen ze dan uw zonen uit, de leerlingen van uw eigen school, wanneer die als exorcisten optreden en door hun gebeden en bezweringen eens zo’n uitslag hebben? Schrijft gij dat dan ook aan Beëlzebub toe, of zegt gij integendeel niet uitdrukkelijk, dat het met Gods hulp is bewerkt? Daarom zullen die uw rechters zijn. Wanneer het toch waar is wat gij omtrent Mij beweert, dat een duiveluitdrijving alleen in macht van de duivel kan gebeuren, zo hebt gij die mensen tot werktuigen van de duivel gemaakt, en uzelf aan verleiding blootgesteld op de sterkste wijze. Is het echter waar, wat gij van die exorcisten beweert, dat alleen een duiveluitbanning in de kracht van God mogelijk is, zo hebt gij door uw beschuldiging tegen Mij uzelf openlijk in tegenspraak met uzelf geplaatst en u als boosaardige lasteraars tentoongesteld.

28. Maar indien Ik, wat gij op generlei wijze kunt ontkennen, hoe gij u ook wendt en draait, door de Geest van God de duivels uitwerp, en dat niet met weinig gevolg, zoals uw zonen, maar in gehele omvang en volheid van macht, zodat Ik alleen de vinger behoef op te heffen om aanstonds en in elk geval ze uit te bannen, zo is dan, omdat gij in Mij degene ziet, aan wie de Geest zonder mate is gegeven (Joh. 3: 34), het koninkrijk van God, dat gij met de verschijning van de Messias wacht, tot u gekomen en het volk heeft (vs. 23) zeer juist geoordeeld.

29. Of wanneer gij ook nog deze vanzelf sprekende sluitrede wilt ontkennen, zo zeg Mij hoe kan iemand, zoals gij ziet, dat Ik doe, omdat Ik zo vrij en zonder enige moeite en zonder tegenstand van de zijde van de boze geesten (Luk. 4: 36) de door deze gebonden zielen uit hun boeien verlos, in het huis van een sterke inkomen? Hoe kan hij ingaan in de woning van de sterk gewapende, die zijn paleis tot hiertoe zo goed bewaarde, dat het zijne met vrede is

gebleven (Luk. 11: 21vv.), en hem alleen in enkele gevallen van ondergeschikt belang met veel gebedsstrijd iets kan worden ontworsteld? En hoe kan men hen zijn vaten, die zielen, die door hem waren overweldigd en nu opeens van de ban ontheven worden (Hand. 10: 38), ontroven en die voor zichzelf in bezit nemen, tenzij dat hij eerst de sterke gebonden hebbe, zodat hij geen tegenstand meer kan bieden, en alsdan zal hij zijn huis beroven.

Hier zijn vier zaken duidelijk. Allereerst Jezus' denkbeeld van het koninkrijk: het is ontstaan, waar Gods Geest onbeperkt regeert. Ten tweede het bewustzijn van Jezus, dat in Zijn persoon dit regeren voorhanden is. Ten derde de volle ernst van Zijn overtuiging van het bestaan van het rijk van de duivel. Heeft Jezus, zoals velen dit ook nu weer willen beweren, in Zijn spreken over duivels Zich slechts aan de spreekwijze aangesloten, zonder hiermee over de werkelijkheid van deze voorstelling een oordeel te vellen, waarom voegt Hij er dan vers 29 bij? Deze bijvoeging bewijst eerder - en dit is het vierde punt - dat Jezus Zich bewust was de duivel overwonnen te hebben. Uit deze woorden blijkt een bevestiging van Jezus zelf, dat zo'n geschiedenis, zoals de verzoeking, die door de evangelisten verteld is, werkelijk gebeurd was. Had de duivel Jezus op een vleselijke Messiasweg willen lokken, maar Jezus voor de door God bepaalde vernedering beslist, zo is het duidelijk, dat dit een binden van de sterke was. Juist om dit woord bemerkt men de rust waarin Jezus spreekt en geen spoor van dweepachtige opgewondenheid.

De lasterlijke beschuldiging: "Hij werpt de duivel uit door Beëlzebul, de overste van de duivels, " was het uiterste en boosaardigste van de tegenspraak, die Hij van de zondaren ondervonden heeft (Hebr. 12: 3 Luk. 2: 34). Wij kunnen het moeilijk afmeten, wat deze beschuldiging van de ergste toverij en gemeenschap met de duivel in Zijn tijd, onder Zijn volk, uit de mond van deze voor het grootste gedeelte door het volk hoog geëerde Farizeeën te betekenen heeft; wat een verschrikkelijke slag van de duisternis dat was om de leer en zaak van de waarheid opeens neer te slaan en er de diepste, verschrikkelijkste haat van de mensen tegen op te wekken. Noch het een noch het ander kon de heilige rust van de vrede van God in Zijn binnenste storen en de ootmoedige zachtmoedigheid van Zijn hart kwetsen, evenmin als de kracht en vermetelheid van de boosheid, waarmee deze lastering uitgesproken werd, of het aanzien van hen, die ze uitspraken, op Hem vermocht hadden, om van de bekentenis van de waarheid en de heiliging van de naam van God iets af te doen.

Bovendien vertoont zich hier de veelvuldige wijsheid van de Heere: hoe weet Hij te disputeren! Hij gaat de gedachten na tot in haar geheimste diepten; Hij verlicht haar met het licht van de eeuwige waarheid en ontdekt haar ongegrondheid onweerlegbaar. Stier heeft recht, wanneer hij uitroept: men bestudere deze rede goed, of een ander dan de Zoon van God in het vlees zo spreken, of iemand onder de mensen zo iets bewust of onbewust verdichten kan.

Aangaande de uitdrukking: "uw kinderen" was onder de ouden die verklaring het meest verbreid, dat de Heere daarmee Zijn discipelen, de apostelen en de anderen bedoelde, die Hij macht gegeven had over de boze geesten, en hen nu als volksgenoten van de Farizeeën deze nader kwamen, en de laatsten tevens als vaders en leraars van het volk kenschetste. Maar het slot zou dan alle kracht missen, omdat het niet te veronderstellen is, dat de Farizeeën de

discipelen van de Heere bij hun duiveluitwerpingen niet dezelfde schuld gaven, die zij de Meester voorwierpen: moeilijk is bij voorbeeld aan te nemen hetgeen v. Gerlach schrijft: "bij Christus voelden de Farizeeën een zekere geheimzinnige verlegenheid; zij schreven Zijn wonderkracht aan de satan toe, de discipelen echter verachtten zij te diep, dan dat zij geloofd zonden hebben, dat zij in het bezit van deze duivelskunsten waren. " Bijna alle nieuwere uitleggers houden het liever met Luther en Calvijn, welke laatste zegt: "Ik twijfel er niet aan, dat de Heere de duivelbanners meent, van wie men zich toen zeer veel bij de Joden bediende, zoals uit Hand. 19: 13vv. blijkt. " Inderdaad doorreisden toen de Joodse duivelbanners niet alleen het heilige land, maar oefenden ook in het buitenland wijd en zijd hun ambacht uit. Wanneer wij intussen bij Josephus lezen, op welke wijze zij de duivelbanning bewerkten, dat zij daarbij dan eens een in het noordelijk gedeelte van Jeruzalem groeiende vuurkleurige plant Baaras, dan een in een ring gevatte wortel aanwendden, en zich van zulke spreuken en formulen bedienden, die zoals men zegt nog van Salomo afstammen, zo zal het zeker niet duidelijk zijn, dat Hij Zijn daden met zulke goochelkunsten zou vergeleken, en zichzelf met zulke bedriegers op een lijn zou geplaatst hebben. Hier was de zogenaamde argumentatio ad hominem, waaraan men soms denken kon, volstrekt niet op de juiste plaats, d. i. die soort van bewijsgrond, die op de meningen en voorstellingen van een ander berust, zonder ze zelf te delen, of alsr waar te erkennen; maar de Heere kon slechts zulke duivelbanners voor ogen hebben, die noch in de categorie van de duivelse tovenaars 7: 9), noch in die van de bedrieglijke goochelaars behoorden, die integendeel door Gods macht een wezenlijk, al was het dan ook slechts zwak gevolg op het oog hadden. En dan kunnen wij, ofschoon er geen besliste bewijzen tot bevestiging van dit vermoeden zijn, toch naar de gehele samenhang van de bewijsgrond van Jezus, zowel naar dat wat bij Justinus (C. Tryphon 85) aangeduid wordt, met volle verzekerdheid aannemen, dat in de tijd van de verschijning van de Zoon van God in het vlees, (toen de gevallen van door de duivel bezetenen zich altijd meer voordeden, terwijl men vroeger, namelijk in de tijd van het Oude Testament, dergelijke dingen slechts hoogst zelden en slechts op een voorbijgaande wijze beleefd had) in de scholen van de Farizeeën en Schriftgeleerden de vraag tot behandeling gekomen was, of niet door aanroeping van de God van Abraham, Izaäk en Jakob, door bidden en vasten, misschien ook door gezang en muziek het woeden van de duivelse macht gestuit en die ongelukkigen ten minste gedeeltelijk geholpen zouden kunnen worden; zoals David toch eens de koning Saul ter zijde gestaan had, zodat de boze geest van hem moest wijken (1 Sam. 16: 14vv.). Het is een volstrekt valse gedachte, dat van de Farizeeën en Schriftgeleerden in het geheel niets goeds kon komen; integendeel de Heere betuigt in hoofdstuk . 23: 2vv. uitdrukkelijk aan hen, dat zij op de stoel van Mozes zaten en verlangt van Zijn discipelen, dat zij hun inzettingen zonden eerbiedigen, totdat Hij hen te rechter tijd ervan vrij zou maken. Toen schijnt het tot de stichting van een eigen orde gekomen te zijn voor hen, die zich bijzonder aan de dienst van God wijdden en naar aanwijzing van hun leraren zich met zekere geestelijke oefeningen bezig hielden om zich zo voor het werk van de duivelbanning door Gods kracht voor te bereiden. Deze kwekelingen van de Joodse scholen van duivelbanners heetten dan op gelijke wijze kinderen van de Farizeeën en Schriftgeleerden, als in het Oude Testament de kwekelingen van de profetenscholen kinderen van de profeten genoemd werden (2 Kon. 2: 2vv.). Zij volbrachten werkelijk ook gedeeltelijk de genezing van bezetenen, of ten minste de verzachting van hun kwaal, maar zó, dat hun kunst slechts een voorlopende schaduw was in verhouding tot hetgeen Jezus deed, en wat Zijn discipelen ook langzamerhand door Jezus’ kracht deden

(hoofdstuk . 10: 1 Luk. 10: 17), waarom ook de een en ander van hen beproefde eveneens in Jezus' naam duivels uit te werpen, zonder daarom op te houden een kwekeling van de Farizeeënscholen te zijn (Luk. 9: 49vv.). In Zijn tijd liet de Heere dit gebruiken van Zijn naam rustig gebeuren en handelde naar de grondregel: "wie niet tegen ons is, die is voor ons; " sinds echter de Farizeeën en Schriftgeleerden de Heer der heerlijkheid gekruisigd hadden, was van de zijde van hun kinderen of scholieren een dergelijk gebruik van de Naam een vermetele aanmatiging, enkel een goochelarij en moest dit beslist gestuit worden, zoals wij dat in Hand. 19: 13vv. zien; ja van die tijd af aan veranderden de Joodse duivelbanners altijd meer tot tovenaars en traden in deze gestalte in de tijd van Josephus op - een getrouw beeld van de gehele, door de Farizeeën verdorven en een rottend lijk geworden natie. Keren wij echter nogmaals tot de tijd van het ontstaan van die scholen van duivelbanners terug, zo mogen de discipelen van die scholen, wanneer hun vermogen om de duivel te verbannen te zwak bleek te zijn, zich met dezelfde vraag naar hun onderwijzer gewend hebben, waarmee in hoofdstuk . 17: 19 de discipelen van Jezus zich tot hun Meester wendden, en hebben daarop wel hetzelfde antwoord gekregen, waarmee de Samaritaanse vrouw zich in Joh. 4: 25 uit haar verlegenheid probeert te helpen: "Wanneer Christus, de Messias komt, zal Hij ons alles verkondigen; " daarmee hielpen zij zich dan ook uit hun verlegenheid, wanneer zij door een vruchteloze poging tot genezing met hun kunst, de duivel te bannen, voor het volk te schande werden. Het volk was dus aan de ene zijde voorbereid om in de wijze, waarop Jezus de bezetenen genas, door openbaar goddelijke macht, of door Gods vinger (Luk. 11: 20 Exod. 8: 19), zonder enige inspanning en in elk geval met dadelijk gevolg - te erkennen dat de Messias nu werkelijk verschenen was (vs. 23). Aan de andere zijde wordt de bewijsreden van de Heere in vs. 28 des te treffender, want de Farizeeën zelf hadden dit uitwerpen van duivels door Gods vinger met recht, al was het ook zonder nadere betrekking op de profetie in Jes. 49: 24vv. als kenmerkend teken van de Messiaanse tijd, opgenoemd. Steinmeyer om het bij deze gelegenheid voorlopig aan te halen, totdat wij nader daarop zullen komen 1: 28), heeft de wonderen van de Heere in 4 groepen verdeeld: 1) De wonderen als merktekenen van het nabij gekomen Messiasrijk; 2) de wonderen als zinnebeelden van de ontsloten goederen van het hemelrijk; 3) de wonderen als getuigenissen, namelijk van de werkzaam geworden macht van het hemelrijk; 4) de wonderen als voorspellingen, namelijk van de toekomstige heerschappij van het hemelrijk op aarde. De genezing van bezetenen aan de ene zijde, en de opwekkingen van de doden aan de andere zijde vormen het derde gedeelte. "Een getuigenis is meer dan een merkteken, ook meer dan een zichzelf overtreffend zinnebeeld, het staat borg voor het reeds werkzaam geworden wezen; die wonderen nu, die tot deze categorie behoren, zijn wezenlijke tekenen, dat Jezus de Verlosser is; zij duiden niet aan, wat Hij kan en wil, maar zij openbaren Hem in de volheid van Zijn heerlijkheid, als de Heere van het rijk, die als zodanig regeert. Het rijk, dat in Hem nabij gekomen was, kon niet eenvoudig op aarde woning maken, maar het moest zich zijn plaats daar zelf door strijd verkrijgen, en dat in de strijd tegen degene, die in de duisternis van deze wereld heerst, en waarvan in hoofdstuk . 4: 9 gezegd wordt: "Van Hem is de wereld met al haar heerlijkheid; hij kan die geven en wegschenken. " Omdat de Heere die nu niet uit deze hand ter leen ontvangen had, omdat Hij ze hem wilde ontrukken door overweldiging van hun vorst, moest er een strijd ontbranden, die steeds heviger werd en eindelijk tot beslissing kwam. Wij weten zeker, dat pas op het ogenblik van Jezus' dood de finale beslissende strijd gevolgd is, zoals de Heere in Joh. 14: 30 zelf zegt, in het zicht van Zijn dood: "de vorst van deze wereld komt en heeft aan Mij niets; " maar deze laatste

beslissing sluit niet alleen niet uit, maar doet zelfs veronderstellen, dat er andere beroeringen voorafgegaan zijn, waar wel niet het middelpunt maar de omgeving van het toneel was. De Schrift duidt de overwinning van de Zoon van God over de overste van deze wereld naar twee zijden aan: eerst, negatief. Hij heeft hem uitgestoten, hem de macht uit de hand genomen (Joh. 12: 31); en dan positief, Hij heeft van Zijn zijde althans het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht (2 Tim. 1: 10). Zij schrijft de negatieve zijde meer op rekening van Zijn dood, de positieve op die van Zijn opstanding. Door Zijn dood (Hebr. 2: 14) heeft Jezus de macht ontnomen aan degene, die het geweld van de dood had, de duivel; en sinds Hij opgestaan is van de doden, wordt er geleerd, dat Hij het eeuwige leven geeft aan allen, die in Hem geloven. Zouden nu van deze werking van Zijn dood en opstanding reeds gedurende Zijn verschijning op aarde wezenlijke getuigenissen gegeven worden, zo kunnen zij slechts daarin bestaan, dat Hij werken volbrengt, krachtens welke de Satan uitgeworpen wordt (Luk. 10: 17vv.), en aan de andere zijde deze, waardoor de wezenlijke werking van deze opgeheven en het tegenovergestelde in hun plaats gezet wordt: "gene zijn de duiveluitbanningen, deze de opwekkingen uit de doden. "

30. Wie nu, terwijl Ik door Mijn duiveluitbanningen Mij zo duidelijk openbaar als de overwinnaar van de satan en als de brenger van het koninkrijk der hemelen, met Mij niet is, in plaats van zich aan Mij in geloof over te geven, op onzijdigstandpunt wil blijven staan, die is tegen Mij reeds door die koude terughouding. Spoedig zal hij een openbaar vijand van Mij worden, zoals dit in u, Farizeeën, blijkt. Gij zijt gekomen om Mij eerst nog te bespieden en te beproeven, als moest gij uw oordeel over Mijn persoon en werk eerst nog opschorten, totdat gij u na nauwkeurig onderzoek overtuigd zou hebben. Omdat echter de waarheid te betwijfelen, waar zij duidelijk genoeg bewezen is, niets anders dan innerlijke vijandschap tegen haar is, zo heeft, deze innerlijke vijandschap u gedreven tot die uiterlijke bestrijding in uw lasterlijke rede. En wie, nadat het rijk van God reeds gekomen is, zoals de profeten dit te voren verkondigd hebben, met Mij niet vergadert, zoals het toch de plicht van u als oversten zou geweest zijn, om door eigen voorbeeld het volk voor te gaan in het ingaan in het rijk der hemelen, en door leer en vermaning steeds meerderen en anderen in te leiden, maar ook nu nog een afwachtende houding aanneemt, alsof het rijk van God eerst nog op geheel andere wijze openbaar moet worden, die verstrooit. Zo iemand doet de zielen, die zich reeds op de goede weg bevinden, dwalen zodat zij weer omkeren; ook dat hebt gij door uw lasteringen gedaan, ja met opzet en met alle ijver gedaan (hoofdstuk . 23: 13).

31. Tussen die zonde, welke gij bedreven hebt, en die, welke de vreselijkste en zwaarste is, die er bestaat, is slechts een enkele schrede. Omdat Ik u nog voor deze laatste schrede wil bewaren, en u bewegen wil van de ingeslagen weg terug te keren, a) daarom zeg Ik u: elke zonde, en al ware die zelfs tot een lastering van God voortgegaan, zal de mensen vergeven worden, wanneer zij tot berouw komen en geloven. O neemt daarom de genade aan, die u nog wordt aangeboden; komt tot erkentenis van de waarheid door hetgeen Ik u (vs. 25vv.) gezegd heb; komt uit uwvijandige verhouding tot Mij over (vs. 30); maar de lastering tegen de Geest, waartoe gij door uw lastering (vs. 24) reeds dicht genaderd zijt, zal de mensen niet vergeven worden, omdat berouw en geloof daar niet meer mogelijk is.

a) Mark. 3: 28 Luk. 12: 10; 1 Joh. 5: 16

32. a) En nog duidelijker wil Ik Mij uitdrukken, opdat gij verstaat, hoe aan de ene zijde de weg der zaligheid voor u niet geheel gesloten is, maar gij ook aan de andere zijde reeds aan de rand staat, en alleen een haastig terugkeren u kan bewaren voor een neerstorten in de afgrond. Zo wie enig woord gesproken zal hebben tegen de Zoon des mensen, op de wijze als gij reeds twee maal gedaan hebt (vgl. vs. 24 met hoofdstuk . 9: 34), het zal hem onder de bovengenoemde voorwaarde vergeven worden; b) maar wie tegen de Heilige Geest zal gesproken hebben, en zo’n rede zou de uwe reeds zijn, wanneer gij, volgens hetgeen Ik in vs. 25vv. u heb voorgehouden, nog langer daaraan wilde vasthouden, het zal hem nietvergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomende; hij is strafbaar door het eeuwig gericht.

a) 1 Sam. 2: 25 b) 1 Joh. 5: 16

De gebruikelijk geworden uitdrukking tot aanduiding van de zonde, waarover hier gesproken wordt: "Zonde tegen de Heilige Geest, " heeft zeker in zoverre iets bedenkelijks, omdat die te algemeen en onbestemd is, en daarom gemakkelijk ook zulke zonden, zoals die in Hand. 7: 51 Efe. 4: 30 Jes. 63: 10 opgenoemd worden, en maar al te dikwijls begaan worden, daaronder begrepen kunnen worden; daarom heeft ook het woord van Christus omtrent de onmogelijkheid van de vergeving reeds vele zware gewetensangsten veroorzaakt, omdat menigeen geloofd heeft die onvergeeflijke zonde begaan te hebben, en nu geen plaats tot boete meer te kunnen vinden. Het zou daarom juister zijn de zonde, waarvan nu sprake is, als "lastering van de Heilige Geest" aan te duiden; het behouden van de gebruikelijke aanduiding vindt echter daarin rechtvaardiging, dat men daarmee niet de lagere trappen van ontwikkeling, maar eerder het toppunt van de zonde tegen de Heilige Geest bedoelt, en bij de behandeling van dit leerstuk tevens enige andere plaatsen van de Heilige Schrift in aanmerking heeft te nemen, namelijk Hebr. 6: 4vv. en 10: 26vv. Met de zo-even genoemde plaatsen komt nu de uitspraak van Christus, zoals zij zich in Luk. 12: 10 bevindt, in nauwere samenhang; zij staat zelfs in betrekking tot een aan de discipelen gerichte rede en sluit zich onmiddellijk aan de waarschuwing voor verloochening van de naam van Christus, terwijl zij boven en in de gelijkluidende plaats bij Markus op de lastering van de Farizeeën betrekking heeft. Hier hebben wij dus met ongelovigen of onbekeerden te doen, die de zonde tegen de Heilige Geest begaan, en die daardoor het geloof afweren; daar daarentegen met gelovigen en wedergeborenen, die zonde begaan, en daardoor het geloof verwerpen. Wanneer de geloofsleraars van de Lutherse kerk aangenomen hebben, dat de zonde tegen de Heilige Geest slechts door een wedergeborene kan begaan worden, die reeds in volle erkentenis van de waarheid is, en die in zijn geweten ook geheel erkent, maar haar boosaardig en hardnekkig loochent, bestrijdt en smaadt, zo hebben zij in zoverre recht, wanneer het licht van de Heilige Geest ook in het hart van een nog tegenstrevende zo’n helder licht kan werpen (1 Kor. 14: 24vv.), dat hij in erkentenis van de waarheid en goedkeuring van het geweten wezenlijk niet achterstaat bij een, die reeds wedergeboren is. Wanneer daarentegen de Hervormde dogmatici beweren, dat bij een wedergeborene de zonde tegen de Heilige Geest niet meer mogelijk is, zo is hier de wedergeborene met de uitverkorene verward (?) Of echter iemand uitverkoren is, kan men pas aan het einde erkennen, wanneer zijn gehele loopbaan als Christen geëindigd is, en dan ook nog niet altijd met onbedriegelijke zekerheid. In elk geval behoudt het woord van zonde tegen de Heilige Geest zijn hoge praktische betekenis voor een ieder zonder uitzondering. Wij kunnen dat echter pas goed behandelen, wanneer wij tot de verklaring van

de brief aan de Hebreeën gevorderd zijn. Voor nu hebben wij slechts onze gronden daarvoor aan te voeren, waarom wij boven bij de verklaring van dat gedeelte van de veronderstelling uitgegaan zijn, dat de Farizeeën er weliswaar dicht bij waren om de zonde tegen de Heilige Geest te begaan, maar ze in werkelijkheid nog niet begaan hadden. Dikwijls oordeelt men anders. De Farizeeën hadden, zo zegt men ook, met hun lastering de Heilige Geest reeds als een onreine geest gehoond, terwijl zij de werken van Jezus als werken van de duivel brandmerkten en hun lastering was niet alleen een beschimping van de persoon van Jezus, zoals toen zij Hem een vraat en wijnzuiper noemden, maar zij was reeds tegen het goddelijke en heilige, als goddelijk en heilig zich daadzakelijk bewijzende principe gericht, waardoor Hij handelde; hun lastering gold dus niet de Mensenzoon in Zijn verschijning, maar de Geest van God, die in Hem en door Hem regeert. Intussen moeten wij hierop antwoorden, hoe juist het hier aangemerkte op een objectief standpunt ook is, hoezeer de Heere door Zijn eigen erkentenis een recht heeft, de door de Farizeeën tegen Hem uitgesproken lastering voor een lastering tegen de Heilige Geest, die in en door Hem regeert, aan te zien, zo weinig is het aan te nemen, dat de Farizeeën ook van hun zijde geweten hadden, wat zij eigenlijk gedaan hadden, en dat zij met voorbedachte rade en opzettelijk tegen de Geest van God in Zijn getuigen door Jezus gesproken hadden. Eerder dient de gehele bewijsrede van de Heere daartoe, om hen eerst tot het inzicht te brengen, dat hen tot hiertoe nog ontbreekt, en de waarschuwing, die daarop volgt, bedoelt een heilzame verschrikking. Zij moesten het voelen, hoever zij reeds met hun boosheid gegaan zijn. Op een subjectief standpunt, d. i. naar evenredigheid van het inzicht en de mening, die zij tot hiertoe hadden, hadden zij nog slechts de Zoon des mensen gehoond; hadden zij later, nadat zij van de gemeenschap van deze Mensenzoon met de Heilige Geest overtuigd geworden waren, en de waarheid van hetgeen Jezus van zichzelf betuigde, zich aan hen zo krachtig opgedrongen had, dat zij het in hun hart ook niet konden tegenspreken, maar zich gevangen moesten geven, wanneer hun beschuldiging nog eens herhaald was, zo ware dat ook subjectief een lastering tegen de Heilige Geest geweest. Wij lezen daar niets van; maar zeker heeft Jezus hun ook geen gelegenheid tot herhaling aangeboden. Naar het ons toeschijnt, heeft Hij ook daarom spoedig daarna Zijn openlijke werkzaamheid in Galilea opgegeven en (behalve de dochter van de Kananese vrouw, die Hij toch in het verborgen genezen heeft) geen duivels meer uitgeworpen om het niet tot het uiterste te doen komen. Hij moest hen niet in de boze onbezonnenheid van hun hart laten voortleven, maar hen betuigen, hoe ver het nu reeds met hun boosheid gekomen was, maar hun dan ook tijd tot stil nadenken geven en hen voortaan alle verzoeking besparen. Een voorbeeld van echte zielzorg!

Hoe ontzettend zondig is het te zondigen tegen beter weten in. Dit is een praktisch besluit, getrokken uit de woorden van de Heiland over de lastering tegen de Heilige Geest. Hoewel deze woorden ontegenzeglijk zeer moeilijk te verklaren zijn, tonen zij nochthans duidelijk, dat er trappen in de zonde zijn. Misdaden, voortkomende uit onwetendheid aangaande de Persoon van Christus, zullen niet zo zwaar worden gestraft als die, welke begaan worden tegen en in weerwil van het heldere licht van de Heilige Geest. Hoe helderder het licht is, des te zwaarder is de schuld van hem, die dat licht verwerpt. Hoe duidelijker de kennis van de mens is aangaande natuur van het Evangelie, des te groter is zijn zonde, wanneer hij moedwillig in zijn onbekeerlijkheid en zijn ongeloof blijft volharden. Ook op andere plaatsen in de Heilige Schrift vinden wij deze leer bevestigd. Paulus schrijft aan de Hebreeën: "Het is

onmogelijk, degenen, die eens verlicht geweest zijn, en de hemelse gave gesmaakt hebben, en de Heilige Geest deelachtig geworden zijn, en gesmaakt hebben het goede woord van God, en de krachten van de toekomende eeuw, en afvallig worden, die, zeg ik, opnieuw te vernieuwen tot bekering. " "Als wij willens zondigen, nadat wij de kennis van de waarheid ontvangen hebben, zo blijft er geen slachtoffer meer over voor de zonde, maar een verschrikkelijke verwachting van het oordeel. " (Hebr. 6: 4-6; 10: 26, 27). Alom vinden wij de treurigste bewijzen voor de waarheid van deze leer. Onbekeerde kinderen van godzalige ouders, onbekeerde dienstboden van godvrezende gezinnen, en onbekeerde leden van evangelische gemeenten zijn het minst toegankelijk voor de kracht van de waarheid. Zij schijnen elk gevoel verloren te hebben. Hetzelfde vuur, dat de was smelten doet, maakt de klei hard als steen. Bovendien wordt deze leer op verschrikkelijke wijze bevestigd door de geschiedenis van hen, die blijkbaar zonder hoop de eeuwigheid zijn ingegaan. Farao, Saul, Achab, Judas Iskariot, Juliaan, Francis Spira en anderen zijn ontzettende voorbeelden van de leer van de Zaligmaker in deze woorden. In al die gevallen zien wij, bij een heldere kennis, een onbeschaamd verwerpen van Christus. Bij veel licht in het hoofd, zien wij haat en vijandschap tegen de waarheid in het hart. En het einde van deze allen was, zover wij kunnen zien "donkerheid en eeuwige duisternis. "

33. Wilt gij u echter bewust worden, waarop dat boze woord (vs. 24) wijst, zo hoort een gelijkenis (hoofdstuk . 7: 17vv.): Of maakt de boom goed, en gij zult u aanstonds moeten denken, dat zijn vrucht goed is; of maakt de boom kwaad, en gij stelt u dadelijk voordat zijn vrucht kwaad is; want uit de vrucht wordt de boom gekend; zo moet men ook uit uw woorden de toestand van uw hart leren kennen.

34. Gij adderengebroedsels! zo heeft Johannes de Doper u terecht genoemd (hoofdstuk . 3: 7) - hoe kunt gij goede dingen spreken, omdat gij volgens de gezindheid van uw hart boos zijt? a) want uit de overvloed van het hart spreekt de mond (Luk. 6: 45); waar het hart vol van is, daar loopt de mond van over.

a) Ps. 40: 11

35. De goede mens brengt in de woorden, die hij spreekt, goede dingen voort uit de goeden schat van het hart, en de boze mens brengt boze dingen voort uit de boze schat, die in zijn hart bewaard ligt.

36. Misschien wilt gij uzelf trots maken, dat zo’n enkel woord zoveel niet kan betekenen, dat gij daarom geheel verworpen zou worden, dat het maar een woord is, inogenblikkelijke opwelling gesproken en zo’n volgens niet te sterk moet worden toegerekend. Maar Ik zeg u, a)dat woorden geenszins een zo geringe zaak zijn, zodat zij nauwelijks in aanmerking zouden komen; integendeel zeg Ik, dat van elk ijdel woord, dat de mensen gesproken zullen hebben, zij daarvan rekenschap zullen geven
b) op de dag van het oordeel, even zo goed als van elke zondige daad, die zij misdreven.

a) Efe. 5: 4 b) Pred. 12: 14

37. Want uit uw woorden zult gij, o mens! wie gij ook zijt, gerechtvaardigd worden, wanneer zij goed waren, en uit uw woorden zult gij veroordeeld worden, wanneer zij kwaad waren. Zij zijn als de uitlatingen van uw hart reeds voldoende om het vonnis van de eeuwige Rechter over u te bepalen en, streng genomen, was het niet nodig op uw daden acht te geven om daarnaar uw vonnis uit te spreken.

a) 2 Sam. 1: 16 Luk. 19: 22

Bij Markus lezen wij in deze samenhang niets van de rede vs. 33-37 , en ook Lukas heeft, wat bij hem met vs. 33-35 overeenkomt, niet in de voor ons liggende geschiedenis, maar in de herhaling van de bergrede in hfdst. 6: 20-49 ; daaruit is echter niet te besluiten, dat Mattheüs hier de rede van de Heere tot de Farizeeën met eigen bijvoegsels vergroot en er iets bijvoegt, wat Jezus eigenlijk op een andere tijd en bij een andere gelegenheid gesproken heeft; eerder is hij juist in de mededeling van de gesprekken van de Heere zeer nauwkeurig en zorgvuldig, terwijl van zijn voorstelling van de gebeurtenissen vaak van de aanschouwelijkheid in het uiterlijke iets afgaat. Wat de uitspraak in vs. 37 betreft, daarvan zegt Menken geheel terecht: "Het meest besliste omtrent de verborgen grond van het wezen van een mens, het beste en het slechtste van zijn hart en leven, zal zich aan het einde toch wel in het woord en de rede van een mens openbaren. Het meest beslissende omtrent deze Farizeeën, wat de ontzettende boosheid van hun wezen het duidelijkst openbaarde, was het woord van de lastering, dat zij juist gesproken hadden, en dat hen verdoemde. Dat mooie woord van ootmoed, van behoefte, van een aanhoudend, onwrikbaar geloof van de heidin in hfdst. 15: 21vv. , dat Jezus bewonderde, was het mooiste in haar leven, en openbaarde meer van de verborgen waarde en adel van haar hart, dan twintig daden hadden kunnen doen, het werkte uit, wat noch twintig noch duizend daden hadden kunnen uitwerken - het rechtvaardigde haar. " Even waard om er acht op te slaan is hetgeen P. Lange schrijft: "In zijn gedachten is de mens voor de wereld verborgen, in zijn daden wordt hij door de wereld bepaald, gestuit of voortgedreven - zijn woord echter is de reinste spiegel van zijn leven.

38. a) Toen antwoordden sommigen van de Schriftgeleerden en Farizeeën, omdat zij wel voelden dat Jezus Zich door deze verklaringen in Zijn koninklijke richtende waardigheid van Messias tegenover hen stelde, alsof zij bereid waren Hem als Israëls Beloofde aan te nemen, wanneer Hij Zich volgenshun opvatting van de profetische plaatsen Dan. 7: 3vv. Joël 3: 3vv. zou openbaren, zeggende: Meester, wij wilden van U wel een teken zien, dat niet zoals die wonderen op de aarde, maar aan de hemel gebeurt (Luk. 11: 16 MATTHEUS. 16: 1), want zo’n teken alleen kan ons overtuigen.

a)Mark. 8: 11; 1 Kor. 1: 22

Zonder twijfel wordt reeds het chiliastische hemelteken bedoeld; wij bemerken dus hier het ontkiemen van een nieuwe vijandelijke kunstgreep, die in hoofdstuk . 16: 1 tot rijpheid komt, zoals de ontkiemende kunstgreep in hoofdstuk . 9: 34 hier in vs. 24 tot rijpheid kwam. Zonder grond neemt v. Gerlach, aan dat deze andere Farizeeën beter maar verdeeld van hart waren; veel beter kan men aannemen, dat het de ergsten van de bozen waren.

Op de eerste aanblik kan het ons toeschijnen, dat deze Farizeeën nog niet zo verhard zijn, als de anderen; zij begeren een teken en zeggen daarmee, dat zij slechts nog deze overtuiging behoeven om zich bij de Heere aan te sluiten. Maar wij hebben wel reden, degenen, die dit teken vroegen, niet boven hun broeders te stellen. Zij schijnen de zaak op het gemakkelijkst aan te grijpen (zij waren toch de leden van het van Jeruzalem gezonden gezantschap en bezaten grotere bedrevenheid in geestelijke processen); terwijl die de Heere openlijk het hoofd boden, schijnen dezen Hem genegen te zijn om Hem niet, zoalsde eersten op een lompe manier, maar op de fijnste wijze in het verderf te storten. Het teken, dat zij zo-even gezien hebben, verklaren zij door deze eis voor onvoldoende, zij verzwakken daardoor de indruk van dit wonder, en omdat zij zeker konden zijn, dat de Heere hun eis niet inwilligt, zullen zij het volk, dat zij door hun vraag in spanning brengen, en dat zich in Zijn verwachtingen bedrogen zal vinden, van de Heere afkerig maken.

39. Maar Hij antwoordde en zei tot hen, tot de scharen, die in hun zucht naar wonderen zich rondom Hem verdrongen, alsof Hij werkelijk naar hun eis zou horen, en nu het teken van de hemel zou geven (Luk. 11: 29): Het boos en overspelig, van God afgevallen en geheel in zelfzucht en werelddienst weggezonken geslacht (hoofdstuk . 11: 16)verzoekt, alsof alle tekenen en wonderen, die reeds gebeurd zijn, zonder waarde waren, een teken, dat hen opeens over al hun bedenkingen en twijfels heenzet; en hun zal geen teken gegeven worden, waardoor Ik bewijs de Zoon van God en de Verlosser van Mijn volk te zijn, dan het teken van Jonas, de profeet (Jon. 2), dat als een voorafschaduwing gebeurd is.

40. Want zoals Jonas drie dagen en drie nachten was in de buik van de walvis, (het Griekse woord betekent slechts: grote vis, zeemonster dus waarschijnlijk een haai) 1: 7"), zo zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten, volgens de gewone wijze van rekenen (1 Sam. 30: 12) wezen in het hart van de aarde, wat het lichaam aangaat in het graf, wat de ziel aangaat in het dodenrijk (Ps. 16: 10 Efe. 4: 8vv. 1 Petrus . 3: 19vv.).

Evenals de ware Messias het chiliastische Messiasbeeld van de Farizeeën tegensprak, zo zou nu ook het ware, grote Messias-teken de chiliastisch-ingebeelde eis van een hemelteken tegenspreken, bijzonder ook in zijn boete-predikende ernst: die wilden een teken van de hemel, dat hun geheel bederf zou vergulden; Hij wil hun een teken uit de diepte van het dodenrijk geven, dat hun gehele schijnheilige dronkenschap van de wereld oordeelt.

Dit is de zesde maal, dat Jezus op bedekte wijze op Zijn dood wijst. Door de doop (hoofdstuk . 3: 13vv.) spreekt Hij voor Zijn vader Zijne bereidwilligheid om te sterven uit; het woord van Zijn verhoging (Joh. 3: 14vv.) zal aan Nikodemus, dat van het wegnemen van de bruidegom (hoofdstuk . 9: 15) de discipelen van Johannes, dat van het opnemen van het kruis (hoofdstuk . 10: 38) aan de twaalven, het afbreken van de tempel (Joh. 2: 19) en het teken van Jona aan de vijanden, wanneer Zijn lot eenmaal vervuld zal zijn, tot bewijs dienen, hoe weinig Hij erdoor verrast is. Met het woord van het afbreken van de tempel heeft dat van het teken van Jona ook nog die gelijkheid, dat beide, behalve op de dood, op de terugkeer uit de dood wijzen.

Dat het onwaardig, dwaas, onwaar zou geweest zijn, wanneer Jezus in deze ernstige toestand en in die stemming zich dus op Jona's geschiedenis beroepen had, en deze geschiedenis toch voor een fabel gehouden had, dat behoeft geen uitleg; de gehele gedachte is profaan, en dus geen aanmerking en weerlegging waardig om daar niet van te spreken, dat de Farizeeën en Schriftgeleerden Hem hadden kunnen antwoorden: "is het zo gesteld met de door u aangeduide opstanding uit de dood, zo behoeft niemand daarvoor te vrezen! Zal Uw opstanding zoals de redding van de profeet uit de buik van de vis volgen, zo volgt zij nooit; wanneer het voorbeeld een fabel is, zo moet het afgebeelde ook een fabel zijn.

41. Maar wat zal dat teken, zo groot in overredingskracht, in het algemeen bij het volk uitwerken! a) De mannen van Nineve, om hier de geschiedenis van de profeet Jona nog verder op Israël toe te passen, zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht als getuigen tegen hen, en zullen het veroordelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jonas, voor wiens zending door God zij een bewijs in zijn wonderbare redding zagen (Jona 3: 5 en Joel 2: 14"). En ziet: meer dan Jonas is hier in Mij, de mens geworden Zoon van God, de grootste van alle profeten.

a) Luk. 11: 32

42. a) De koningin van het Zuiden, om nog een ander voorbeeld uit de oude tijd te nemen (1 Kon. 10: 1vv.) zal opstaan in het oordeel met dit geslacht, en het veroordelen; want zij is gekomen van deeinden der aarde, uit haar land, uit Arabia felix, om te horen de wijsheid van Salomo; en ziet, meer dan Salomo is hier in de persoon van Hem, in wie alle schatten van wijsheid en kennis verborgen liggen (Kol. 2: 3).

a) 2 Kron. 9: 1 Luk. 11: 31

Met twee voorbeelden bewijst Christus de zwaardere schuld, de grotere strafbaarheid van het ongeloof en de harde bestraffing van zijn tijdgenoten. De Ninevieten: daar slechts een profeet, hier de Zoon van God zelf; daar slechts een boetprediking, hier ook genadeprediking en genadegave tot boete; daar boete, hier onboetvaardigheid en daarna de straf, die zij door boete ontgingen. De koningin van Arabië: zoekend komt zij uit het verre land, zonder moeite te vrezen, hier wordt het in de nabijheid aangebodene niet eens aangenomen; daar hevig verlangen en geloof, hier afkerigheid en ongeloof; daar Salomo, hier Christus met hogere wijsheid.

43. Maar reeds in deze tijd zal een zwaar gericht over dit geslacht komen, dat het best zal blijken uit het wonder, dat door Mij is verricht. a) En wanneer de onreine geest van de mens uitgegaan is, zo gaat hij door dorre plaatsen, waarheen hij zich als in de eigenlijke verblijfplaatsen vande duivels moet terugtrekken 16: 22"), zoekende rust, en vindt ze niet.

a) Luk. 11: 24

44. Dan zegt hij: Ik zal terugkeren in mijn huis, vanwaar ik uitgegaan ben, en komende vindt hij het leeg, onbezet, met bezems gekeerd en versierd, en dus uitnodigende om opnieuw binnen te komen.

45. Dan gaat hij heen om nu ook het volste gebruik van die uitnodiging te maken, en neemt met zich zeven andere geesten, bozer dan hij zelf, a) en ingegaan zijnde, wonen zij daar; en het laatste van die mens, zijn toestand na het binnendringen van die geesten, wordt erger dan het eerste, dan toen slechts één onreine geest hem in bezit had (2 Petrus . 2: 20). Alzo zal het ook met dit boos geslacht zijn, nadat het Mij geheel heeft verworpen en zich tot een versierd huis voor de onreine geesten gemaakt heeft; het zal in kinderen en kindskinderen geheel door duivelse geesten bezeten zijn.

a)Hebr. 6: 4, 5; 10: 26

De Heere heeft een duivel uitgeworpen (vs. 22), en Hij deed dat dikwijls; iedere duivel echter, die uit een lid van het volk uitgevaren is, is krachtens de samenhang van de leden met het geheel, uit het volk zelf uitgevaren. Werd het volk nu daardoor uit de strikken van de satan los? Het tegendeel gebeurde, het werd altijd bozer; want het verhardde zich meer en meer tegen de macht van de waarheid en de liefde, die hun in Christus tegemoet kwam, zoals de Farizeeën (vs. 24-38) bewezen. Deze verergering, die een gevolg is van de grenzenloze verharding van hun hart, wordt onder het beeld van de zevenvoudige versterking van de terugkerende boze geesten voorgesteld; hoe veel duivels de Heere ook uitwerpt, het is bij het volk om niet; want terwijl het geen boete doet, niet in zichzelf keert en tot erkentenis van de waarheid komt, zo wint de vijand plaats, om hen in nog zwaarder banden te leggen, zoals het voor ogen ligt en zich steeds duidelijker openbaren zal.

Volgens de samenhang schijnt het, dat deze rede niet geheel beeldspraak en toch niet geheel zonder beeldspraak is. Jezus had zo-even een duivel uit een zieke uitgedreven; toen de Farizeeën echter lasterden: "Hij drijft de duivel uit door Beëlzebul, " toen scheen de duivel reeds met zeven anderen teruggekeerd te zijn en Hem vermetel tegen te staan, spottende met Zijn vroegere overwinning. Daarin vond Jezus nu een beeld van Zijn gehele werkzaamheid in Israël; die een duivel, de duivel van de psychische volksellende dreef Hij overal uit het volk uit; maar met de zeven duivels van het lasterende ongeloof keerde die overal weer. Het is zeer veel betekenend en volstrekt evangelisch, dat dat akelige duivelse lijden zevenmaal kleiner voorgesteld wordt dan de ellende van de duivelse schuld.

Toen de Joden de Messias verworpen en gedood en Zijn discipelen vervolgd en verjaagd hadden, en de beteren en edeleren zich nu van hen scheidden, uit het oude Israël en tot het Israël van het Nieuwe verbond met aanneming van het Evangelie van Jezus Christus overgaande, toen hield hen niets meer tegen; toen zonken zij snel van diepte tot diepte, van blindheid en boosheid tot blindheid en boosheid; toen werden zij geheel en al van de Heilige Geest ontvreemd, door de misleiding en de invloed van de duivel gedreven, bezield door een geestdrijvende, ongelovige, bijgelovige, wilde, oproerige moordgeest, meegesleept tot een aanzijn en werken, dat niet deugde en waardoor zij zelf die verschrikkelijke ontwikkeling van hun geschiedenis moesten veroorzaken, die met de verwoesting van het land, met de

verwoesting van Jeruzalem en van de tempel, en met de verstrooiing van het volk onder alle natiën eindigde. Verblindheid van verstand, verhardheid van hart, onverstand voor het eeuwige en goddelijke is sinds die tijd het lot van dit ongelukkige volk, zodat het meer dan ieder ander volk slechts naar het lage en slechte streeft, omdat het naar zijn gehele bestemming, meer dan enig ander volk, alle andere volken tot een voorbeeld, in al zijn denken en handelen slechts naar het hoogste en beste moest streven. Dit ligt op dat volk als een zwaar en onverzoend gericht.

Is deze schildering niet de geschiedenis van het gehele lichaam van de Christelijke kerken. Verlost van de duisternis van het heidendom door de prediking van het Evangelie, hebben zij nochthans nimmer in waarheid overeenkomstig het haar geschonken licht geleefd. Hoewel door de Hervorming velen als met een nieuw leven begiftigd werden, hebben zij evenwel geen goed gebruik gemaakt van de haar geschonken voorrechten, en zijn zij niet voortgegaan tot de volmaaktheid. Zij zijn allen meer of min halverwege blijven zitten op hun droesem. Zij zijn allen maar al te zeer geneigd geweest zich te vergenoegen met slechts uiterlijke verbeteringen. En nu openbaren zich in vele afdelingen van de Christelijke kerk de smartelijke tekenen, dat de "onreine geest is teruggekeerd in zijn huis", en een losbarsting van afval en ketterij voorbereidt, zoals de Christelijke kerk nog nimmer heeft aanschouwd. Terwijl hier het ongeloof, ginds weer het bijgeloof op schrikbarende wijze toeneemt, wordt alles meer en meer rijp voor een ontzettende openbaring van de antichrist. Het staat zeer te vrezen dat "het laatste" van de zich noemende Christelijke kerken zal blijken te zijn "erger dan het eerste. " Maar wat nog het treurigst van alles is, wij hebben ook in dit tafereel de geschiedenis van menige ziel. Er zijn mensen, die gedurende een zekere tijd van hun leven onder de invloed schenen te zijn van een krachtig godsdienstig gevoel. Zij begonnen een geheel andere wandel te leiden. Zij legden veel af dat kwaad was. Vele dingen die goed zijn namen zij aan. Daar echter bleven zij staan, in plaats van voorwaarts te gaan, en langzamerhand lieten zij de godsdienst links liggen. De onreine geest kwam weer om zijn intrek te nemen in hun harten, en vond ze "leeg, met bezems gekeerd en versierd. " En nu zijn zij erger dan zij ooit te voren waren. Hun geweten schijnt dichtgeschroeid te zijn. Hun smaak voor godsdienstige zaken is geheel en al bedorven. Zij zijn als mensen, die overgegeven zijn in een verkeerde zin. Men zou zeggen dat het "onmogelijk is ze opnieuw te vernieuwen tot bekering. " Bij niemand vertoont zich de verdorvenheid in een zo hopeloze toestand als bij hen die, na onder sterke godsdienstige overtuigingen verkeerd te hebben, opnieuw teruggekeerd zijn tot de zonde en de wereld.

46. a) En toen Hij nog tot de scharen sprak en met een vrouw te doen had, die hare stem verhief in grote verwondering over Hem (Luk. 11: 27vv.), ziet, Zijn moeder en broeders ("Uit 2: 23") stonden buiten de dichte volksmenigte, in wier midden Hij Zich bevond, proberende Hem te spreken, of zij Hem niet konden bewegen mee naar huis te gaan, omdat zij zich zeer bevreesd over Hem maakten (Mark. 3: 21).

a) Mark. 3: 31 Luk. 8: 20

Zijn moeder en broeders stonden buiten, proberende Hem te spreken, terwijl zij binnen hadden moeten staan, proberende Hem te horen. Dikwijls zijn zij, die het naaste zijn aan de

middelen tot kennis en genade het onachtzaamst en onverschilligst. Wij verwaarlozen makkelijk, wanneer wij denken enige dagen te hebben, vergetende dat de dag van morgen de onze niet is.

47. En iemand, door wiens bemiddeling zij hun aankomst lieten melden, omdat zij zelf niet tot Hem konden doordringen, zei tot Hem: Zie Uw moeder en Uw broedersstaan daar buiten, proberende U te spreken, ga dan tot hen uit!

48. Maar Hij antwoordende zei tot degene, die Hem dat zei: Wie is Mijn moeder en wie zijn Mijn broeders, dat zij om hun lichamelijke verwantschap bijzondere rechten op Mij willen laten gelden?

49. En Zijn hand uitstrekkende over Zijn discipelen, die in een kring rondom Hem zaten, (Mark. 3: 32, 34), zei Hij: Ziet, Mijn moeder en Mijn broeders.

50. a) Want wie de wil van Mijn Vader doet, die in de hemelen is, door in Mij te geloven (Joh. 6: 40), die is Mijn broeder, en zuster, en moeder; deze zijn Mijn bloedverwanten naar de Geest, wier eeuwige belangen Mij boven alles wegen.

a)Joh. 15: 14; 2 Kor. 5: 16 Gal. 5: 6; 6: 15

Wij hebben ons uit de evangelist Markus voor ogen gesteld 12: 22), hoe de moeder en broeders van Jezus met Zijn overige huisgenoten spoedig bij de aanvang, van de hier voor ons liggende geschiedenis van Kapernaüm zich naar het zeestrand bij Bethsaïda op weg begeven hadden, om Hem, die Zich niet eens tijd gunde om te eten, uit het grote gedrang tot zich naar huis te halen; zij kwamen, naar het schijnt, juist op de tijd aan, toen die vrouw uit het volk, van wie Lukas vertelt, uitriep: "Zalig is de buik, die U gedragen heeft, en de borst, die U gezoogd heeft. " Het zou in elk geval een merkwaardige ontmoeting zijn, dat zij, die deze lof gold, zich reeds op de plaats bevond, en door haar komst er de verklaring toe gaf, dat de rede van de vrouw uit de omstandigheden geboren was en een nadere aanvulling behoefde. De vrouw meent het goed, zegt Bengel, maar zij spreekt op de wijze van de vrouwen, d. i. zoals Luther het uitdrukt: uit een vleselijke, vrouwelijke aandoening. "Het woord was een mooie huldiging, die de Heere zelf verheerlijkte in een ogenblik, toen de opperpriesters van het land Hem reeds als een ketter verdoemden, die met de duivel in verbintenis stond; maar het woord moest verder uitgewerkt worden, wanneer het niet in een dwaling verbasteren zou, zoals het in de latere afgodische Mariadienst aan de dag komt. Het was geheel naar waarheid toen de vrouw Maria zalig sprak; maar zij moest weten, dat Maria alleen door het horen en bewaren van het Woord van God tot haar enige ervaring van het bezoek van God gekomen is (Luk. 1: 38, 45), en dat dit ook nu nog de voorwaarde was, nu, juist op een ogenblik, waarin zij in gevaar was, door een gebrek aan het bewaren van het Woord van God zich voor een tijd een onaangename stemming te bereiden. " Aangaande de melding van de aankomst van de moeder en broeders van Jezus vermoedt Ebrard, dat uit de mond van hem, die zich uit de achterste rijen van de volksmenigte naar voren gedrongen heeft om hen naar Jezus te brengen, zij het op zich genomen hadden om de daarin liggende vraag te versterken (in Mark. 3: 32vv. en Luk. 8: 20vv. is van meerdere sprekers sprake), wie deze afbreking van deze voor de

Farizeeën zo pijnlijke toestand zeer welkom geweest is; in elk geval ging de Heere, nadat Hij de getuigenis afgelegd had, dat Hem het belang van Zijn ambt hoger gold, dan ieder belang van Zijn familie, en dat de geestelijke broederschap in God voor Hem een inniger verband was, dan die van de bloedverwantschap, voor dit ogenblik met de Zijnen naar huis, maar bevond zich ‘s middags, zoals het volgende hoofdstuk aantoont, weer aan het strand.

Uit Mark. 3: 21, 31 schijnt men te moeten opmaken, dat zij Hem in Zijn rede wilden stuiten om Jezus van zijne volijverige werkzaamheid in Zijn beroep af te brengen, die Hem, zo zij vreesden, zou krenken in het verstand; in elk geval wilden zij, als Hem nader bestaande dan het volk, het eerst met hun goede zorg tussenbeide komen. Reeds gedurende Zijn omwandeling op aarde wenste Christus, dat niemand Hem kennen zou naar het vlees (2Co 5: 16), maar dat men op Hem zou leren zien met het oog van het geloof en dat men het zou weten, dat ieder die naar de Geest wedergeboren is, als broeder en zuster met Christus verbonden is. Overigens weten wij het wel, hoe heilig Hem de menselijke betrekkingen waren, en hoe Hij niet slechts als kind, maar ook later Zijn moeder heeft geëerd en verzorgd (Joh. 19: 25vv.). Zijn handelwijze moet ook nu nog richtsnoer zijn voor de onze; daar moeten de aardse betrekkingen en verbintenissen van de liefde worden verloochend, waar zij als hinderpaal aan het Godsrijk in de weg staan, ofschoon de vraag, of dit werkelijk het geval zij, met grote omzichtigheid en innige liefde moet worden onderzocht en beslist 8: 22).

HOOFDSTUK 13.

GELIJKENISSEN OVER DE KERK VAN CHRISTUS EN DE KRACHT VAN ZIJN WOORD.

IV. Vs. 1-52 (zie ook). Aan het einde van de vorige afdeling zagen wij de innige liefde van de Heere voor Zijn discipelen, toen het duidelijk was gebleken, dat de grote menigte van het vleselijke Israël niet was te winnen voor het Koninkrijk van God, maar aan het verderf ten prooi moest worden overgegeven. Nu zien wij Hem met des te meer beslistheid breken met het volk in zijn geheel. Hij doet dat, als Hij nog op de namiddag van dezelfde dag weer naar de zee gaat, hier, omdat de menigte Hem verdringt, op een schip klimt en van daar een prediking in enkel gelijkenissen tot het volk richt, dat aan de oever staat. Deze gelijkenissen dienen naar Zijn eigen verklaring daartoe, dat aan de ene zijde de goddelijke waarheid wordt ontvouwd, voor zo ver dat voor begerige en vatbare mensen mogelijk is, maar aan de andere zijde haar te verbergen, voor zo ver dit voor de zondige en profane mensen noodzakelijk is (De 7: 3). In de tweede bedoeling worden de gelijkenissen tot het volk gericht, waarvoor nu de tijd is gekomen, waarvan wij bij hoofdstuk . 11: 20 hebben gesproken; naar de eerste bedoeling worden zij voor de discipelen uitgesproken; de vertegenwoordigers van dat heilig zaad, waarvan Jesaja geprofeteerd heeft 11: 25), en zij worden dientengevolge voor deze, die tevens bestemd zijn, om lichten der wereld te worden, in hun gehele, diepe betekenis ontdekt.

1. En a) op die dag, waarop hetgeen in hoofdstuk . 12: 22-50 verteld is, aan de oever van het meer bij Bethsaïda was voorgevallen, in de maand mei van het jaar 29, Jezus ‘s middags uit het huis gegaan zijnde te Kapernaüm 8: 15"), waarheen Hij Zijn moeder en Zijn broeders gevolgd was, om Zijn middagmaal te gebruiken, zat bij de zee, wachtende totdat zich weer een hoop volk om Hem verzameld zou hebben en Hij Zijn werkzaamheid in deze streek, waar Hij nu bijna een geheel jaar had gewerkt (hoofdstuk . 4: 12vv.), kon eindigen.

a) Mark. 4: 1 Luk. 8: 4, 5

2. En tot Hem vergaderden ook inderdaad, nadat Zijn wederverschijning was bekend geworden, vele scharen, niet alleen uit Bethsaïda en Kapérnaüm, maar ook uit andere steden (Luk. 8: 4), zodat Hij om een geschikte standplaats voor Zijn prediken te hebben, in een schip ging, dat zich daar aan het strand bevond, en dat Hij, evenals in Luk. 5: 1vv. een weinig van het land liet gaan, en neerzat omgeven door Zijn discipelen, en heel de schare stond op de oever.

Van de oever van de zee zelf had de stem van Jezus, al verhief Hij ze ook als een bazuin, door de dichte menigte niet kunnen doordringen; daarom zouden de achterstaanden, om beter Zijn woord te kunnen verstaan, op de voorsten gedrongen hebben en dit zou een aanhoudend stoten en dringen hebben veroorzaakt, ja Hem eindelijk zelf in gevaar hebben gebracht, al had Hij ook lang als een rots de drang van deze menigte weerstaan. Het komt Hem hier toch tevens daarop aan, eerst dadelijk Zijn tegenwoordige verhouding tot de grote menigte naar het uiterlijke zichtbaar te doen worden, en door het van hen afgezonderde standpunt, om zo te zeggen, een verklaring te geven van de aard van Zijn tegenwoordige verkondiging, die een rede in gelijkenissen is en een zich afscheiden van de gewone, onverstandige hoop (vs. 10vv.

); want de toestand van de tijden is nu anders dan bij het begin van Zijn werkzaamheid. "In het begin had de Heere in de bergrede en elders vrij uitgesproken, het volk ontzette zich over Zijn leer, een tal van discipelen had zich rondom Hem verzameld; maar nu waren de tijden veranderd - de tegenstand van de Schriftgeleerden had zich tegen Hem verheven, boze geruchten en stemmen van lastering lieten zich tegen Hem horen, en vele mensen uit het volk, die Hem eerst graag hoorden, waren nu in een zekere twijfel.

Wat het zitten in het schip aangaat, dat was bovendien de manier van Jezus bij Zijn redenen, evenals die van alle Rabbi's. Toen Hij de bergrede hield, merkt Delitzsch op, "die als programma van het Messiaanse rijk het tegenbeeld van de wetgeving van Sinaï is, en tevens in het door Mattheüs gevormde Evangeliebeeld een toonbeeld van Zijn spreekwijze is, toen zat Hij (hoofdstuk . 5: 1), zoals de Heiland, een oud-saksisch gedicht van de Evangelische geschiedenis, het mooi omschrijft: "zwijgend zat Hij, zag hen lang aan met die zachtmoedigheid en het liefdevolle hart, en toen Hij de heilige mond ontsloot, vloeide Zijn rede heerlijk daarheen. " Wanneer Lukas (6: 17) zegt, dat Hij, van de berg afgestegen, op een effen plaats ging, zo meent hij daarmee, dat Hij op zo'n vlakte, op zo'n terras Zijn plaats koos, maar zittend, zoals ze de zadelvormige Kurûn Hattin onder zijn oostelijke top vertoont. In de Synagoge van Nazareth (Luk. 4: 16vv.) staat Hij, terwijl Hij de Haphthara, d. i. de laatste profetische afdeling van de Sabbatdag voorleest. Als Hij echter de boekrol weer toegevouwen en die aan de dienaar overgegeven heeft, houdt Hij Zijn voordracht daarover zittend. Ook in de tempel te Jeruzalem leerde Jezus zittend (Joh. 8: 2), en toen Hij Zich eens op de laatste dag van het Loofhuttenfeest in de tempel plaatste en in aanknoping aan het feestelijk gebruik, om water uit de Siloah te halen en op het altaar uit te gieten, tot het volk riep: "Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke" (Joh. 7: 37vv.), zo was dat slechts een geroep in het feestgewoel, en geen voordracht. Ook voor de spijziging van de vijfduizend en de vierduizend vinden wij Hem boven op den berg zittende (Joh. 6: 3 MATTHEUS. 15: 29). En daar, waar die drie eerste Evangelisten, die wij gewend zijn om hun gelijksoortige inhoud de Synoptici te noemen, ons in een samenhangende rij van gelijkenissen een beeld van de parabolische leertrant van Jezus geven, zit Hij aan de oever van het meer van Gennesareth, en als het gedrang Hem hinderlijk wordt, klimt Hij in een boot, laat die een weinig van land stoten, en predikt van daar tot de op de oever staande menigte. En wat wij in Mark. 3: 31vv. lezen, is een dergelijk toneel, zoals toen Ezechiël, de Profeet van de Babylonische ballingschap, in zijn huis te Tel-Abib zat en de oudsten van Juda voor hem zaten, om het Woord van God te horen (Ezechiël. 8: 1vv.).

3. En hij sprak tot hen vele dingen door gelijkenissen 1) in verhalen, die een geestelijke betekenis hadden, of in korte kernachtige spreuken, die de opmerkzaamheid van het volk boeiden, maar dikwijls, wat de diepere zin aangaat, hun verborgen bleven. Zo sprak Hij ook nu aan het einde vanhet eerste deel van zijn rede een parabel 12: 4") uit, over de vrucht van Zijn werkzaamheid onder de mensen, zeggende: Ziet, een zaaier ging uit om zijn zaad (Luk. 8: 5) te zaaien.

1) Ook: Uit 11: 19.

4. En toen hij zaaide, niet als een gewoon zaaier, die slechts de vruchtbare grond bestrooit, viel, ten gevolge van zijn overvloedig uitstrooien, een deel van het zaad bij de weg, die langs de akker liep; en de vogels van de hemel die overal aanwezig zijn, waar gezaaid wordt, aten het op, omdat het niet kon ondergeploegd worden, en, als nog iets door deze werd overgelaten, werd het vertrapt (Luk. 8: 5).

5. En een ander deel viel op steenachtige plaatsen, waar het niet veel aarde had, op een grond, waaronder vele stenen waren en waarop slechts een dunne aardlaag was; en het ging terstond op, omdat het geen diepte van aarde had. De dunne aardlaag was spoedig doorwarmd, zodat het sneller kon ontkiemen.

6. Maar als bij het voortgaan van het jaar de zon opgegaan was, hoger aan de hemel steeg en hetere stralen neerzond, zo is het verbrand, en omdat het geen wortel had, diep genoeg in de aarde, omdat die niet had kunnen doordringen vanwege de rotsachtige ondergrond, en dus ook geen vochtigheid van beneden kon inzuigen, is het verdord.

7. En een ander deel viel in de doornen (Jer. 4: 3), daar waar wortels van doornen en zaden van onkruid in de grond aanwezig waren, en de doornen groeiden op en verkregen al spoedig de overhand en verstikten het goede zaad, dat tussen hen gevallen was.

8. En een ander deel viel in de goede aarde en gaf vrucht; daar groeide het koren op en kwam tot volle rijpheid in de oogst (Mark. 4: 3); toch was ook daar weer onderscheid, het een gaf honderdvoudige vrucht, zoals inPalestina soms voorkomt (Gen. 26: 12), het ander zestig, en het ander dertigvoud.

In Mark. 4: 8 heeft de opklimming in omgekeerde orde plaats: dertig, zestig, honderdvoud.

9. Had de Heere reeds bij het begin van de gelijkenis gezegd: Hoort toe (Mark. 4: 3), om daardoor des te meer tot opmerkzaamheid te nopen, ook aan het einde verlangde Hij, dat men het gehoorde overdacht om de zin te begrijpen 11: 15"), indien zij dat konden, zeggende: Wie oren heeft om te horen, die horen.

De geschiedenis van een zaaiing vertelt Jezus om aan te tonen, hoe de werkingen, die het uitstrooien van een en hetzelfde zaad door een en dezelfde zaaier te voorschijn roept, naar de verscheidenheid van de grond, waarop het valt, verschillend kunnen zijn, en toch slechts een de rechte is, die tot het bedoelde gevolg leidt. Daartoe stelt Hij vier gevallen: het eerste, waarin de zaadkorrels op de platgetreden weg vallen en daardoor onbedekt voor de ogen van de vogels blijven liggen, toont volslagen gebrek aan ontwikkeling aan; want vóór die kan beginnen, is zij reeds onmogelijk geworden; het koren moet toch in de aarde indringen, wanneer het zich zal ontwikkelen. Daartegenover hebben de drie anderen dit met elkaar gemeen, dat het werkelijk tot een indringen in de aarde komt en dus ook tot een ontwikkeling van het zaad; maar daarbij is weer verschil mogelijk. In het een geval namelijk, waar de grond, wanneer men dieper komt, rotsachtig is, komt het tot een snelle ontwikkeling; omdat het zaad niet diep genoeg wortelen kan, verheft het zich zo veel te sneller naar boven. Maar dit gebrek maakt die ontwikkeling nutteloos; hoe sneller het ontspruit, des te sneller is het er

ook mede ten einde. Dus terwijl er in het eerste geval in het geheel niets verblijdends plaats heeft, is hier een snel, veelbelovend begin, dat echter blijkt een ijdele schijn te zijn. De in het derde geval bedoelde zaden dringen diep genoeg in de grond, maar de zon die voor de vorigen zo verderfelijk was, kan hun halm niet vrij en warm genoeg beschijnen. Dus is hier een tegenstelling, maar ook een nadering tot het tweede geval; want het is hier ene duurzame en krachtige ontwikkeling, die slechts door andere, naar gelijke ontwikkeling strevende elementen op dezelfde grond belemmerd wordt en daardoor het doel, de vrucht, niet bereikt. Dit doel ("en droeg vrucht") wordt alleen bij het vierde bereikt; en al het goede, dat bij het tweede en derde geval voorhanden was, maar zonder vrucht bleef, heeft hier als moment van normale ontwikkeling zijn waarde. Om dit uitdrukkelijk te doen opmerken, beschrijft Markus (4: 8), tot opgaaf van de opbrengst, zo uitgebreid de trappen van ontwikkeling, waardoor het vrucht voortbrengen heeft plaatsgehad, in de woorden anabainonta kai auxanomena (volgens de juiste lezing van de Codex Sinaiticus - beide participia behoren tot het subject alla): "En het andere viel in de goede aarde en gaf vrucht, die opging en groeide. " Door het opgaan, dat in het eerste geval niet, maar in tweede wel plaatshad, en door het groeien, dat in het derde enigermate moet gedacht worden, is het verschijnen van werkelijke vrucht veroorzaakt; overeenkomstig deze zorgvuldigheid, waarmee Markus de trapsgewijze opklimming in de vier gevallen heeft vastgehouden, moet dan ook bij hem de optelling van de verschillende uitkomsten in het laatste geval van onderen naar boven gaan.

10. En de discipelen, niet alleen de twaalven, maar ook degenen, die bij hen waren (Mark. 4: 10), of tot Zijn vertrouwde leerlingen behoorden, uit wier kring Hij later de zeventig afzonderde (Luk. 10: 1), tot Hem komende, nadat het volk was heengezonden (vs. 36), zeiden tot Hem: Waarom spreekt Gij, zoals Gij heden uitsluitend deed (vs. 34vv.), tot hen door gelijkenissen. De spreuken in het algemeen zijn duister en moeilijk te verstaan; maar in het bijzonder is het bij de eigenlijke vergelijkingen niet gemakkelijk Uw mening te bevatten. Ook wij, Uw discipelen, hebben de bedoeling van de gelijkenis van de zaaier niet begrepen en zouden U daarom ook om uitleg willen vragen (Luk. 8: 9).

In vs. 35 komt de uitdrukking "gelijkenis" voor als een vertaling van het Hebreeuwse maschal, waaronder in het bijzonder moet verstaan worden de spreuk als eigenaardige voorstelling van de Chokma 4: 31), en vervolgens een stijl, die in beelden schildert, zinrijk, kernachtig en kort is. Daarmee verenigen zich de "geheimen, " d. i. duistere, ingewikkelde, raadselachtige redenen of spreuken en zinnen, waarin uit enige, slechts duister en in kunstige aaneenknoping aangeduide kentekenen van de daaraan ten grondslag liggende gedachten moet worden geraden 10: 1). In dergelijke zinspreuken en raadselen of gelijkenissen in de meer uitgebreide zin van het woord, wanneer een beeldrijk uitgedrukte gedachte (hoofdstuk . 15: 15 Luk. 4: 23; 5: 36; 6: 39; 14: 7vv.), of eenvoudige vergelijking (Mark. 13: 28), of ook wel een type of voorbeeld (Hebr. 9: 9) onder "gelijkenis" wordt verstaan, had zich thans de rede van de Heere tot het volk zo uitsluitend bewogen, dat het de opmerkzaamheid van de discipelen bijzonder trok. Reeds bij vroegere redenen had de Heere Zich van deze leerwijze bediend, want zij kwam geheel overeen met de neiging van de Oosterlingen zowel als met het wezen van het hemelrijk zelf, dat Hij verkondigde. Maar altijd was die toch in juiste overeenstemming met de mate van verstand (Mark. 4: 33), en als het ware een kort, zinrijk vers tot samenvatting van het reeds gesprokene. Nu daarentegen vormde het juist het begin,

en wat dan tenslotte tot een eigenlijke, volledige parabel werd ingeleid door een "hoort" en besloten door een: "wie oren heeft, die hore!" - maakte het gehoorde niet duidelijker noch gemakkelijker om te begrijpen. Het scheen geheel tot het gebied van het geheimvolle en raadselachtige te willen overgaan, zodat de discipelen, hoewel zij de zin van de gelijkenis van de zaaier zeker in het algemeen hebben gevoeld en omtrent de bijzondere punten niet geheel in het duister waren, zichzelf toch niet vertrouwden, of zij wel werkelijk de sleutel tot duidelijk begrip hadden gevonden. Daarom is de verklaring volledig gegeven, in hoe verre zij bij Mattheüs tot de vraag zich gedwongen gevoelden: "waarom spreekt Gij tot hen door gelijkenissen?" bij Markus en Lukas echter tot de bede: "wat mag deze gelijkenis wezen?" Beide, die vraag zowel als de bede, lagen hun op het hart. Mattheüs stelt de vraag op de voorgrond, omdat het in de eerste plaats op de rede in vs. 11-17 aankomt, Markus en Lukas daarentegen houden hoofdzakelijk de verklaring van de gelijkenis van de zaaier in het oog en moeten daarom de bede op de voorgrond stellen.

Wij vinden in de redenen van Christus een opklimming van het eenvoudigste beeld tot de uitgewerkte gelijkenis. De laatste schijnt een voorval uit het dagelijkse leven te beschrijven, dat letterlijk zo in de buitenwereld kon gebeurd zijn en bedoelt toch onder deze aardse geschiedenis een hemels voorval, ja een altijd terugkerende goddelijke waarheid. De gelijkenis onderscheidt zich van de fabel (Richt. 9: 2), die de dieren en planten als menselijke personen laat spreken, of ook mensen zelf sprekend invoert, maar in elk geval slechts de natuurlijke mens en zijn gering verstand aan de dag brengt.

De fabel wil het zedelijke leven van de mens verlichten; zij blijft echter bij de wereld staan en zoekt in de natuurlijke wereld naar leermeesters. De gelijkenis daarentegen heeft niet met mensen als enkel zedelijke wezens te doen; zij neemt de mens als een godsdienstig wezen; godsdienstige waarheden, goddelijke geheimen wil zij tot een aanschouwelijker kennis brengen en doet dit zo, dat zij uit het gebied van de door de mensen verheerlijkte natuur, uit het bereik van het leven en werken van de mens, er zelf het beeld van de hogere waarheid uitneemt. Een voorval uit het werkelijke mensenleven is de ladder, waarop de gelijkenis de mens van God tot de aanschouwing van de geheimen van het hemelrijk opvoert.

Door wonderen en gelijkenissen wordt een hogere wereld geopend, terwijl die het buitengewone alledaags, deze het alledaagse buitengewoon maakt. Terwijl in het gehele Oude Testament slechts 3 gelijkenissen voorkomen, vinden wij in de eerste 3 Evangeliën niet minder dan 40 gelijkenissen. Zij waren verborgen, bedekte openbaringen van de Heere en behoorden eigenlijk in de tijd van het geheim (Joh. 16: 22); nadat de uitstorting van de Heilige Geest gevolgd was, heeft geen apostel meer in gelijkenissen geschreven en gepredikt. De gelijkenis is uitsluitend het eigendom van de Heere gebleven.

11. En Hij antwoordende zei tot hen: Omdat het u, die vragende en biddende tot Mij komt, die daardoor bewijst, dat gij u door Hem, in wie alle schatten van wijsheid en kennis (1 Kor. 2: 3) verborgen liggen, in allewaarheid wilt laten leiden, van Mijn Vader (hoofdstuk . 11: 25vv.) gegeven is, de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen te weten. Gij komt niet alleen tot de kennis van de ware aard van het rijk der hemelen, maar ook tot de kennis van al zijn bijzondere betrekkingen, en van zijn lotgevallen in de wereld; maar zij, die daar buiten zijn

(Mark. 4: 11), is het niet gegeven; daarom verberg Ik hun die geheimen, die voor de natuurlijke mens verborgen dingen bevatten, zonder goddelijke openbaring, geheel onbekende raadsbesluiten (1 Kon. 2: 9) inhouden, door middel van Mijn beelden en gelijkenissen.

De Heere maakt hier voor de eerste maal scheiding tussen hen, die binnen, en hen, die buiten staan; het onderscheid, dat allengs ontstaan is, wordt door de Heere slechts open en eerlijk erkend. Het is helaas niet meer zo, dat allen, die komen om de Heere te horen, met het doel komen om tot Hem te komen en door Hem in het rijk van God in te gaan; velen komen met zo'n gezindheid, en met zo'n doel, dat tussen hen en Hem geen gemeenschap mogelijk is. De geneesheer is voor de zieken, de Heiland voor de zondaars; deze weten echter niet, dat zij ziek zijn, en willen er niet van horen, dat zij zondaars zijn; zij komen, omdat zij aan de geneesheer, aan de Heiland een oorzaak willen zoeken. Het gericht, waarvan in het Evangelie van Johannes zo dikwijls gesproken wordt, dat zich aan de voetzolen van de eniggeboren Zoon van de Vader vol van genade en waarheid hecht, werkt nu reeds.

12. Want wie heeft, die datgene wat hem eerst in beginselen en in geringere mate gegeven is, trouw bewaart en vlijtig gebruikt, die zal in trapsgewijze voortgang steeds meer gegeven worden en Hij zal tenslotte overvloedig hebben; maar wie niet heeft, die met het weinige, dat in het begin hem ten deel werd, op nalatige, gewetenloze wijze omgaat, van hem zal genomen worden ook dat hij heeft, 1) omdat hij zich betoont te zijn een slecht huishouder (1 Petrus . 4: 10) van de velerlei genade van God (hoofdstuk . 25: 29 Mark. 4: 25 Luk. 8: 18; 19: 26).

1) Hij, die heeft, is degene, die het ontvangene trouw bewaart en overdacht heeft in het hart, zoals b. v. Maria de woorden en omstandigheden bij de geboorte en in de eerste levensjaren van haar Zoon behield en overdacht (Luk. 2: 19, 51), of zoals Simeon en Anna de profetieën van Christus overwogen en overdacht hadden (Luk. 2: 25vv. ; 37vv.). Ook de tijdgenoten van Jezus, die zo veel van Zijn wonderen gezien, en zo veel zonder beeld of gelijkenis gesproken redenen van Hem reeds vernomen hadden, konden en moesten daar iets van behouden hebben, wat tot grondslag van verder verhoogd bezit kon dienen; dat dit bij hen niet het geval was, onttrekt hen niet alleen aan verdere wasdom, maar maakte ook hun toenmalige staat van bezit twijfelachtig, ja nutteloos en ijdel (beter: doet het hen eindelijk geheel verliezen, en laat hen juist in het tegendeel vervallen). De discipelen waren Jezus redenen en daden opmerkzaam gevolgd; zij hadden zich daaruit een schat vergaderd, die zij probeerden te vermeerderen, en dit verlangen zal bij hen al meer en meer vervuld worden.

13. Daarom, omdat genomen wordt van hem, die niet heeft, ook wat hij heeft, spreek Ik tot hen door gelijkenissen, die bestemd zijn, om de geheimen van het rijk der hemelen geheel voor hen te verbergen. Een geheel jaar heb Ik op de eenvoudigste en toch tevens dringendste wijze hun gepredikt, en bovendien in tekenen en wonderen het rijk der hemelen genoeg nabij hen gebracht; maar hoe verre zijn zij in die tijd met de kennis van de waarheid en de ontvangbaarheid voor Mijn woord gekomen? Nu verberg Ik die geheimen voorhen, omdat zij ziende niet zien, en horende niet horen, noch ook verstaan wat hun tot hiertoe zo dikwijls is voorgehouden, omdat zij het niet willen verstaan.

De gelijkenis is van dubbel nut, en wordt tot tweeërlei doel, dat tegenover elkaar staat, aangewend; want zij dient deels tot hulsel en deksel, deels tot opheldering.

Een gelijkenis is gelijk aan de wolk- en vuurkolom, waarvan de schaduwzijde aan de Egyptenaren en de lichtzijde aan het volk van het verbond was toegekeerd (Exod. 14: 20), zij is gelijk aan een vrucht, die de kostelijke pit zowel voor de vlijtige als voor de trage bewaart. Nochthans was de prediking van Jezus in gelijkenissen voor het onverstandige volk niet zonder doel; want ook degene, voor wie thans nog tot straf voor hun wereldzin de uiterlijke omkleedselen het inzicht in de waarheid belemmerden, konden later die beelden, die in het geheugen waren afgedrukt, beelden zo eenvoudig en toch zo veelbetekenend, weer voor de geest komen, en de diepe zin, die erin lag opgesloten, hun des te makkelijker duidelijk worden. .

14. En in hen wordt, ten gevolge van dit gedrag, omdat het nu tot een keerpunt ten opzichte van de betrekking tot God gekomen is, de profetie van Jesaja vervuld (in hoofdstuk . 6: 9vv. van zijn boek), die (naar de Septuaginta)alzo zegt: a) Met het gehoor zult gij horen en geenszins verstaan, en ziende zult gij zien en geenszins bemerken.

a) Mark. 4: 12 Luk. 8: 10 Joh. 12: 40 Hand. 28: 26 Rom. 11: 8

15. Want het hart van dit volk is dik geworden, en zij hebben met de oren zwaarlijk gehoord, en hun ogen hebben zij toegedaan; opdat zij niet te eniger tijd met de ogen zouden zien, en met de oren horen, en met het hart verstaan, enzich bekeren, en Ik de Heere hen geneze.

Wil God dus het verderf van het volk? Wij moeten opmerken, dat het niet Zijn oorspronkelijke en laatste wil is; maar nadat het reeds lang de prediking van genade weerstreefde, wil Hij het nu doof gepredikt hebben. Hij wil, dat Zijn woord de werking hebbe, zoals de regen op het oververzadigde land: om niet meer te drenken en te verkwikken, maar hard en zwaar te maken. Zij horen het en worden nu altijd stomper in hun zorgeloosheid; men meent, dat het niet kan missen; men heeft het woord toch, maar men heeft zich reeds te lang gewend, het met de dodelijkste ongevoeligheid te horen. Daarom wordt het in plaats van tot een zegen tot een vloek; en het is de wil van de richtende God, dat het zo zijn moet. Wanneer het het oogmerk van hun hardheid is, dat zij zich niet willen bekeren, opdat zij gered zouden worden, zo is het ook het oogmerk van God: het moet zo zijn, dat het hemelrijk hun een bedekt geheim blijve, waaraan zij midden in het licht niets zien, hoe scherpzichtig hun ogen anders zijn. Daartoe moet er slechts een sleutel zijn: de gewilligheid van het hart, om zich tot de levende God te keren; waar deze ontbreekt, daar moet de verharding altijd groter worden.

16. a) Maar uw ogen zijn zalig, omdat zij niet zijn als de slapende ogen van het volk, maar zien, en uw oren omdat zij niet zoals die van anderen gesloten zijn, maar horen, zoals uit de door u uitgesproken bede om verklaring van Mijn gelijkenissen blijkt.

a) Luk. 10: 23 Joh. 20: 29; 1 Petr. 1: 8

17. Gij gebruikt de genadetijd, waarmee gij zijt verwaardigd, op de rechte wijze, en inderdaad is die tijd van de zaligheid de grootste en heerlijkste, die er ooit in de geschiedenis van Israël geweest is. Want voorwaar zeg Ik u, a) datvele profeten en rechtvaardigen ten tijde van de oudtestamentische bedeling, hebben begeerd te zien de dingen, die gij ziet, en hebben ze niet gezien, namelijk de dagen van de Zoon des mensen; en te horen de dingen die gij hoort, en hebben ze niet gehoord, namelijk de blijde boodschap: de tijd is vervuld en het koninkrijk van God is nabij gekomen (Mark. 1: 15).

a) 1 Petrus . 1: 10

Reeds in hoofdstuk . 11: 20-27 zagen wij onze Evangelist iets bij de reden van Jezus voegen, wat weliswaar volgens de innerlijke gedachtegang in verbinding met het voorgaande stond en geheel overeenkwam met de gemoedsstemming van Jezus op dat ogenblik, maar nochtans eerst tot een 1 1/2 jaar later tijdvak behoorde, zoals het in Luk. 10: 21vv. voorgesteld wordt; de evangelist, die van de uitzending van de 70 discipelen niets wilde melden, en dus geen gelegenheid had, op de geschikte plaats de woorden bij te brengen, zocht zich daarvoor ergens anders een goede plaats en heeft die ook, wat geest en wezen betreft, zeer goed gevonden. Dat is dan ook hier het geval, waar nu uit het voorval met de 70 discipelen nog een derde afdeling, Luk. 10: 23, 24 bijkomt. Naar de tijdorde heeft Lukas nauwkeuriger bericht, maar naar de zin heeft ook Mattheüs geheel recht, wanneer hij de woorden hier invoegt; want in vereniging met de twaalven zijn het degenen, die naderhand als de 70 discipelen optreden, tot wie Jezus spreekt. Zij hebben zich met hun vraag en bede in vs. 10 zo geheel aan de zijde van de twaalven geschaard, dat het van nu af aan beslist is, dat zij niet meer tot "dit volk" behoren (vs. 15), maar tot "de discipelen" in de volle zin van het woord; daarom staat er ook in Mark. 4: 10 : "vroegen Hem degenen, die bij Hem waren, met de twaalven. " Het eigenlijke woord echter, dat de Heere volgens de tijd op deze plaats sprak, is in Mark. 4: 13 bewaard, en wij zullen ons over de betekenis daarvan nader uitspreken.

18. Gij dan, aan wie het gegeven is, het geheim van het koninkrijk der hemelen te vernemen (vs. 11), hoort de gelijkenis van de zaaier, d. i. de uitleg daarvan, waarom gij gevraagd hebt.

19. Als iemand dat woord van het a) koninkrijk (hoofdstuk . 4: 23; 24: 14) hoort, en vanwege zijn onbekeerlijk hart niet verstaat, zo komt de boze, de duivel, en rukt door zijn werktuigen en helpers weg hetgeen in zijn hart gezaaid was; deze is degene, die bij de weg bezaaid is (d. i. bij wie het zaad aan de weg gezaaid was).

a)MATTHEUS. 4: 23

20. Maar wie in steenachtige plaatsen (bij wie het woord op het steenachtige) bezaaid is, deze is degene, die het woord hoort, en dat terstond, dadelijk bij het eerste horen, met vreugde ontvangt;

21. Maar hij heeft geen wortel in zichzelf, maar is voor een tijd, en als verdrukking of vervolging komt, omwille van het Woord, zo wordt hij terstond geërgerd.

22. a) En wie in de doornen bezaaid is, deze is degene, die het woord hoort en de zorgvuldigheid van deze wereld en de verleiding van de rijkdom, de bedrieglijke waan van de hoge waarde en het grote gewicht van de rijkdom, verstikthet woord, en het wordt onvruchtbaar; hij laat het Woord bij zich verstikken, zodat het geen vrucht geeft.

a)MATTHEUS. 19: 23 Mark. 10: 23 Luk. 18: 24; 1 Tim. 6: 9

23. Wie nu in de goede aarde bezaaid is, deze is degene, die het woord hoort en verstaat, in de diepste zin van het woord, die ook, waartoe het alleen bij zo'n horen komen kan, vrucht draagt en voortbrengt, de één honderd-, de ander zestig-, en de ander dertigvoud.

Voor de nadere verklaring van dit gedeelte Lu 8: 11 vv.

Hier moeten wij nog slechts het een en ander opmerken over de bijzondere spreekwijze in vs. 19, 20, 22 en 23 : "Die op de weg - op het steenachtige - onder de doornen in de goede aarde bezaaid is, " daar het toch niet de mens zelf, maar het zaad is, dat gezaaid is, en weliswaar op de akker van het menselijk hart, de mens dus eerder door de weg, het steenachtige voorgesteld wordt, dan door het zaad. Intussen rechtvaardigt zich deze spreekwijze geheel daardoor, dat, daar het zaad niet alleen blijft, maar met de mens, in wie het gezaaid wordt, samengroeit, nu ook de geschiedenis van het zaad tot de geschiedenis van de persoon zelf wordt; de uitdrukking moet echter tevens zo begrepen worden, dat de voorstelling uitgesloten blijft, alsof het woord van God zelf van de satan genomen en behouden kan worden, en alsof iemand naar zijn gehele wezen ten gevolge van een onafwendbare goddelijke vooruitbestemming de weg gelijk zou zijn. Het woord van God is toch in zichzelf krachtig genoeg om de satan met zijn schadelijke invloed af te wenden, de hevigheid van de aanvechting te doorstaan, de doornen van de zorgvuldigheid van deze wereld, en van de verleiding van de rijkdom in hun wortels te verstikken en in ieder bijzonder geval een honderdvoudige vrucht te beogen, zo is ook ieder menselijk hart een akker geheel van de viervoudige, in de gelijkenis afgeschilderde hoedanigheid; de verscheidenheid van de werking van het goddelijke zaad heeft slechts daarin zijn grond, dat iemand, met hetgeen hem van het Woord van God meegedeeld wordt, zich laat zaaien aan de weg, in zijn eigen hart, op het steenachtige, onder de doornen, of in de goede aarde. Niet minder is het gerechtvaardigd, wanneer Jezus in vs. 18 zegt: "Gij dan, hoort de gelijkenis van de Zaaier, " in plaats van, zoals wij zouden verwachten: de uitlegging of verklaring daarvan; de Heere heeft toch een geschiedenis verteld, zoals zij letterlijk in de buitenwereld gebeurd kan zijn, de geschiedenis wordt echter eerst tot een gelijkenis door de nadere opgaaf, hoe in dit aardse geval zich een hemels afschildert.

Wij zien allereerst uit deze gelijkenis, dat het werk van de evangelieprediker lijkt op dat van de zaaier. Evenals de zaaier moet ook de evangelie-prediker goed zaad zaaien, indien hij vrucht wenst te zien. Hij moet het zuivere Woord van God zaaien, en geenszins de overleveringen van de kerk noch de leerstellingen van mensen. Doet hij dat niet, dan zal zijn arbeid ijdel zijn. Hij moge zich weren zoveel hij kan en zeer veel schijnen te zeggen en zich in de wekelijkse cirkel van zijn ambtsplichten ijverig bewegen, - nochthans zal er geen oogst van zielen voor de hemel, geen levende en blijvende vrucht, geen bekering zijn. Evenals de

zaaier moet de prediker ijverig zijn. Hij moet geen moeite ontzien. Hij moet alle mogelijke middelen aanwenden om zijn arbeid te doen slagen. Hij moet met lijdzaamheid zaaien aan alle wateren, " en zaaien in hoop. " Hij moet "aanhouden tijdig en ontijdig. " Hij moet zich niet afschrikken door moeilijkheden en teleurstellingen. "Die op de wind acht geeft zal niet zaaien. " Het is zo, de goede uitslag hangt niet geheel af van zijn arbeid en zijn vlijt. Maar ook, zonder arbeid en vlijt zal hij niet voorspoedig zijn (Jes. 32: 20; 2 Tim. 4: 2 Isa 32. 20 2Ti Pred. 11: 4). Evenmin als de zaaier kan ook de evangelieprediker leven voortbrengen. Hij kan het hem toevertrouwde zaad uitstrooien, maar hij kan het niet bevelen te groeien. Hij kan het Woord van de waarheid het volk aanbieden, maar hij kan het hen niet doen aannemen, noch vruchten doen voortbrengen. Het leven te geven ligt alleen in de oppermachtige hand van God. De Geest is het die levend maakt. " God alleen is het die "de wasdom geeft. " (Joh. 6: 63; 1 Kor. 3: 7 Laat deze dingen diep in ons hart geprent zijn. Het is geen makkelijke zaak in waarheid een bedienaar van het Goddelijke Woord te zijn. Een nietswaardig, vormelijk arbeider in de gemeente van Christus te zijn is een gemakkelijke taak. Een getrouw, gelovig zaaier te zijn is een zeer moeilijke bezigheid. Wel mogen wij de evangeliepredikers in het bijzonder in onze gebeden gedenken. Ten tweede leert ons deze gelijkenis dat men op verschillende wijzen het Woord van God kan horen zonder daarvan nut te hebben. Wij kunnen naar de predikatie luisteren met een hart, dat gelijk is aan de harde "weg", onverschillig, gedachteloos, zonder belangstelling. Het kan zijn dat "Christus en die gekruist" op aandoenlijke wijze ons voor de ogen geschilderd wordt, terwijl wij nochthans de voorstelling van Zijn lijden met volslagen onverschilligheid aanhoren als een zaak waarbij wij niet het minste belang hebben. Het kan zijn dat terwijl de woorden onze oren nauwelijks bereikt hebben, de duivel ze alrede wegraapt, en wij naar huis gaan, als hadden wij in het geheel geen prediking gehoord. Helaas, er zijn vele zodanige hoorders! Evenals van de afgoden is het ook van hen waar: "ogen hebben zij, maar zij zien niet; zij hebben oren, maar zij horen niet" (Ps. 135: 16, 17). De waarheid schijnt op hun harten niet meer indruk te maken dan water op een steen. Wij kunnen de prediking met wezenlijk genoegen aanhoren, terwijl nochthans de indruk, door haar op ons teweeggebracht, slechts tijdelijk en kort van duur is. Onze harten, gelijk aan de "steenachtige grond" kunnen vervuld zijn met levendige aandoeningen en goede voornemens, maar met dat al kan het zijn dat de waarheid geen diepe wortels schiet in onze harten, zodat de eerste koude windvlaag van vervolging of verzoeking onze schijngodsdienst doet verstuiven als as. Helaas, ook zodanige hoorders zijn er vele! Liefde tot en ingenomenheid met de prediking is nog geen bewijs van genade. Duizenden wier voorhoofden met het water van de doop zijn besprenkeld zijn gelijk aan de Joden in de tijd van Ezechiël: "Gij zijt hun als een lied der minnen, als een die schoon van stem is, of die wel speelt; daarom horen zij uw woorden, maar zij doen ze niet, (Ezechiël. 33: 32). Wij kunnen naar een leerrede luisteren en ieder woord goedkeuren en gretig aannemen, terwijl de prediking nochthans geen vrucht in ons voortbrengt, vanwege de alles verterende invloed van deze wereld. Onze harten, gelijk aan de "doornen, " kunnen vervuld zijn met een welig gewas van zorgen, vermaken en bemoeiingen van deze wereld, waardoor het goede zaad van het woord ten enenmale verstikt wordt. Het kan zijn, dat wij de prediking van het Evangelie werkelijk beminnen en wensen daaraan te gehoorzamen, terwijl wij die nochthans geen gelegenheid geven om vrucht te dragen, omdat wij toelaten dat andere dingen plaatsvinden in onze genegenheden, welke plaats al groter en groter wordt, totdat zij ons gehele hart innemen. Helaas, ook zulke hoorders worden er velen gevonden. Zij kennen de waarheid wel. Zij

koesteren de hoop eens besliste Christenen te zullen zijn. Maar zij komen nimmer zo ver, dat zij alles laten varen om Christus te gewinnen. Zij kunnen er nimmer toe besluiten "eerst het koninkrijk van God te zoeken" - en alzo sterven zij in hun zonden. - Zien wij in de laatste plaats, uit deze gelijkenis, dat er slechts één bewijs is dat het woord op de juiste wijze gehoord is. Dit bewijs is, dat het "vrucht" voortbrengt. De vrucht, waarvan hier gesproken wordt, is de vrucht van de Geest. Bekering tot God, geloof in de Heere Jezus Christus, heiligheid van leven en karakter, ijver van het gebed, nederigheid, Christelijke liefde, een hart vervuld met geestelijke gezindheden. - Ziedaar de enige voldoende bewijzen, dat het zaad van Gods Woord zijn werk in onze harten tot stand brengt. Waar deze bewijzen ontbreken, is onze godsdienst ijdel, hoe schoonklinkend ook onze belijdenis zij. Dan is zij niet meer dan een klinkend metaal of een luidende schel. Christus heeft gezegd: "Ik heb u uitverkoren en Ik heb u gesteld, opdat gij vrucht zou dragen (Joh. 15: 16).

Die door de zaaier wordt voorgesteld is God, zijn ook Gods medearbeiders (1 Kor. 3: 9). Het zaad is het Woord van God, en met name (vs. 19) het woord van het koninkrijk (Rom. 10: 17), het ingeplante Woord (Jak. 1: 21), het onvergankelijke zaad van de wedergeboorte (1 Petrus . 1: 23), het evangelie, een kracht van God tot zaligheid (Rom. 1: 16). De verborgenheid van het koninkrijk (vs. 11) in deze gelijkenis geleerd, is de volgende: Het gewas groeit niet vanzelf uit de aarde, maar uit het zaad, dat moet worden gezaaid; nochtans niet zonder de aarde, en alle aarde is niet dezelfde aarde; Gods eeuwige liefde en de verantwoordelijkheid van de mens; het hemelse zaaien op de aardse akker. De zaaier bezaait zijn akker, als zodanig, overal, en erkent niet het misbruik dat van zijn akker (tot een weg) gemaakt wordt, noch is verantwoordelijk voor haar gebreken. Vierderlei gemoedstoestand wordt door vierderlei akkergrond afgebeeld. Een toestand van onaandoenlijkheid (bij de weg bezaaid), ter prooi aan allerlei verstoring en afleiding, afkomstig van de Boze, die door middelen (de vogels) werkt. Een toestand van opgewektheid zonder versmelting van hart (het steenachtige met een weinig aarde bedekt), onbestand tegen de noodzakelijke en in zichzelf gezegende beproeving (verdrukking en vervolging omwille van het Woord - zonnehitte) die te voorzien zijn. Een toestand van gedeeltelijke, maar niet hartgrondige bekering, hinken op twee gedachten (in de doornen bezaaid); toestand waarbij men niet in staat is om het leven, hetzij van zijn drukkende (zorgvuldigheden), hetzij van zijn verlokkende zijde (verleidingen van de rijkdom) het hoofd te bieden. Eindelijk een toestand van ontvankelijkheid, getrouwheid, en door deze vruchtbaarheid (in goede aarde). In een van deze vier toestanden verkeert ten opzichte van het Evangelie een ieder mens, wie het gepredikt is. Ja, ofschoon ook de vierde meer eigenlijk de staat van zijn hart afschetste, geen van de drie anderen is hem geheel vreemd en onbekend. Niet zelden heeft men de drie eerste achtereenvolgens doorlopen, alvorens tot de vierde te komen. In het algemeen drukt de eerste de kinderlijke leeftijd, de tweede die van het ontwakend gevoel, de derde die van de intrede in het maatschappelijk leven uit, de vierde het tijdperk waarin men tot zichzelf inkeert. In de toestand van de onaandoenlijkheid, geen gewas; in die van de opgewektheid zonder meer een welig maar ijdel stro; in die van de halve bekering, misoogst; in die van de ontvankelijkheid, vrucht naar de mate van de krachten, naar de orde van het koninkrijk, altijd overvloedig (honderd-, zestig-, dertigvoud).

(Evangelie op de 5e zondag na Epifania)

De vorige perikoop (hoofdstuk . 8: 23vv.) toonde aan, hoe de Heere als Heer en Koning over het rijk van de natuur alle aanvallen, die van buiten afkomen, zegevierend alleen met het woord teniet doet: deze perikoop leert, dat het rijk van God ook met vijanden van binnen te strijden heeft, dat die echter zijn wasdom niet kunnen hinderen, maar aan het einde geheel overwonnen worden.

Tot de verschillende verschijningen en openbaringen van Christus, die wij op deze zondagen overdenken, behoort ook die, welke aan het einde van de wereld gebeuren zal. Dan zal Hij komen om Zijn gericht te openbaren, opdat Hij Zijn gemeente reinige en de goeden van de bozen scheide, dat houdt Hij ons hier in een gelijkenis voor, opdat wij geduldig op deze openbaring wachten en de moed niet verliezen, maar denken: Eind goed, al goed. Geduld hebben wij echter nodig, want het ontbreekt intussen niet aan veel ergernissen, die komen van een zijde, van waar men ze het minst graag heeft. Het is de Christelijke kerk, van waar ze komen; van haar verwachten wij echter niet, dat zij ergernis geeft, maar dat zij ergernissen uit de weg ruimt. Daarom heeft onze Heere het niet bij de beloften willen laten, dat Hij zou terugkomen en alles terecht brengen; Hij heeft ons ook licht over die ergernissen gegeven, tot versterking van ons zwak geloof, opdat wij bij Zijn kerk volharden.

24. Een andere gelijkenis, zoals een raadsel tot oplossing, heeft Hij, namelijk Jezus, als Hij op de in vs. 1vv. aangegeven wijze tot het volk sprak, hun voorgesteld, in het andere gedeelte van Zijn prediking, zeggende: Het koninkrijk der hemelen is door de geschiedenis van zijn ontwikkeling op aarde gelijk aan (d. i. het gaat hem net als) een mens, die goed zaad zaaide in zijn akker.

25. En toen de mensen sliepen, en niemand er dus tegen waken kon, kwam zijn vijand, die er slechts op bedacht was om hem alles te bederven, en zaaide onkruid, zaad van lolium 10: 4") midden in de tarwe, en ging even heimelijk en ongemerkt, als hij gekomen was, ook weer weg, zodat niemand wist, wat er intussen met de akker gebeurd was.

26. Toen het nu tot kruid, het koren zowel als het onkruid, dat in het begin geheel op elkaar geleek, opgeschoten was en vrucht voortbracht, of aren kreeg, toen openbaarde zich ook het onkruid, toen kende men het aan zijn vrucht, aan de aren, en kon het duidelijk van het koren onderscheiden.

27. En de dienstknechten van de heer des huizes, van wie in vs. 24 als mens gesproken is, gingen en zeiden tot hem: Heere! hebt Gij niet goed zaad in Uw akker gezaaid? van waar heeft hij dan dit onkruid? de windhaver, die toch door niemand gezaaid zal zijn?

28. En Hij zei tot hen: Een vijandig mens heeft dat gedaan. En de dienstknechten zeiden verder tot hem: Wilt gij dan, dat wij heengaan en het vergaderen?

29. Maar hij zei, hoe goed ook hun voorstel gemeend was: Nee, opdat gij het onkruid vergaderende, ook mogelijk daarmee de tarwe niet uittrekt; want het onkruid heeft met zijn naar alle kanten zich uitstrekkende wortels, die van het koren zo omsponnen, dat beiden geheel in elkaar gevlochten zijn.

30. Laat ze beiden tezamen opgroeien tot de oogst, en in de tijd van de oogst zal ik tot de maaiers zeggen: Vergadert eerst het onkruid, dat zich op de akker zo uitgebreid heeft, alsof het de hoogste plaats toekwam, en bindt het in bussels om het te verbranden a) maar brengt de tarwe samen in mijn schuur.

a)MATTHEUS. 3: 12

Deze tweede gelijkenis heeft hetzelfde beeld van het zaaien, als de eerste, maar neemt een andere zijde van de toestand van het Godsrijk in het oog; wanneer de Heere begint: "het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mens, die goed zaad zaaide in zijn akker, " is dit slechts een verkorte uitdrukking, uit de vergelijking wordt een gedeelte op de voorgrond gesteld en daaraan de gelijkenis verbonden.

Niet de mens alleen is reeds het beeld van het koninkrijk der hemelen, maar alles tezamen genomen, wat de zo ingeleide gelijkenis voorstelt.

De gelijkenis van het onkruid op de akker (vs. 36) spreekt van de vermenging van de goeden en de bozen, de kinderen van God en de kinderen van de boosheid (vs. 38) in de kerk, en wel 1) van hun oorsprong, 2) van Gods oogmerken daarbij, en 3) van hun duur.

Het koninkrijk der hemelen is hier zoveel als de gelovige Christenheid, of de Christelijke kerk, met die gaat het evenals wanneer een mens in zijn akker zaaide; en nu wordt het in de gelijkenis alles naar volgorde beschreven, hoe het daarmee gaat. Daar hebben wij eerst de mens, die zaait: dat is de Zoon des mensen, onze Heere Jezus Christus (vs. 37). Hij zaait weliswaar niet alleen, want Hij laat ook Zijn knechten, de apostelen, predikers en leraars zaaien; maar Hij zaait toch eerst ook zelf, en wat naderhand Zijn knechten doen in Zijn naam, dat doet Hij toch opnieuw zelf, want Hij moet het zaad geven, Hij moet ook de kracht om te zaaien en de wasdom geven. Hij is het dus te allen tijde, die de grond beploegt, en heeft nooit de hand van de akker afgehouden, die Zijn akker heet en Zijn akker blijft; de Christelijke kerk is de Zijne, Hij heeft haar gegrondvest, Hij onderhoudt haar, Hij zal haar ook tot het einde toe bewaren.

God is goed, en de Heere, de mens geworden Zoon van God, zaait slechts goed zaad; het zaad, dat Hij zaait is - wij nemen dit uit de voorgaande gelijkenis - Gods woord; dat is geheel en al goed, levend, krachtig; er is ook geen zaad van onkruid onder gemengd, de God-mens predikt het reine zuivere woord van God. Op Zijn akker echter zaait Hij het zaad; de zaaier heeft zichzelf op de akker begeven, hij staat midden op het veld en werkt daar. Dit "op de akker" slaat op de menswording van de Zoon Gods, evenals het daarbij gevoegde "zijn" daarop wijst, dat deze akker de zaaier niet pas daardoor tot eigendom wordt, dat hij hem bezaait - nee! deze akker wordt door de zaaier bezaaid, omdat hij zijn eigendom is; deze akker behoorde de zaaier, eer hij met zijn zaad kwam. De akker, zo zegt de Heere in vs. 38 , is "de wereld; " Hij kon hier nog niet anders spreken, dan Hij spreekt, en ieder, die daarvoor "de kerk" zet, overijlt zich. De zaaier komt met zijn zaad, om te zaaien. Waar zal hij zaaien? Een kerk is er nog niet, deze wordt toch pas door het zaaien van de zaaier in het leven geroepen; wil hij het zaad niet in de lucht strooien, dan moet hij het in de akker van deze wereld zaaien.

Wel is er een plaatsje, dat uit deze wereld reeds uitverkoren en afgezonderd is, de oudtestamentische theocratie; maar de Mensenzoon, die van de hemel gekomen is, wil een rijk stichten, dat zo ver reikt, als de wolken van de hemel. Wat de Heere Zijn apostelen met duidelijke woorden in hoofdstuk . 28: 19 zegt, dat duidt Hij hier aan met de woorden "de akker is de wereld; " dit is de grond en bodem, waarop het rijk van God gebouwd zal worden, de gehele wereld zal met het zaad van het woord bestrooid worden, en zover nu dit grote, uitgestrekte veld met dit zaad bezaaid en bedekt is, zo ver is ook de kerk in de wereld gegrond.

Het zaad van het koninkrijk der hemelen is het Woord en Evangelie van God: deze uit de eerste gelijkenis (vs. 19) overgenomen verklaring wordt daardoor niet opgeheven, dat de Heere in de uitleg van de tweede gelijkenis (vs. 38) zegt: "het goede zaad zijn de kinderen van het koninkrijk. " In de eerste gelijkenis is er sprake van de eerste onzichtbare wording van het koninkrijk der hemelen uit het zaad van het woord en het Evangelie van God in de ziel van de mens; hier, in de tweede gelijkenis, spreekt men ervan, hoe het nu geworden is, hoe het nu kinderen, burgers en dienaren heeft, waaraan en door wie het ook openlijk erkend kan worden. Dan wordt het woord beschouwd, hoe het als het zaad van het koninkrijk der hemelen gezaaid wordt in het hart van de mensen, en dat zijn geschiedenis allereerst onbeslist blijft, haar treurige of zalige ontwikkeling vindende, al naargelang het uitgestrooide zaad het hart van de mensen als een vertredene landstraat, of als een met aarde bedekte steengrond, of als een met doornen doorgroeide akker, of als goed, bereid land aantreft; hier is de geschiedenis van het goddelijk woord en het zaad beslist, het heeft goed land gevonden, is ontkiemd en geworteld en opgegroeid, en staat als opgegroeid zaad op de akker. De eerste gelijkenis spreekt van het woord zoals het is, wanneer het nog buiten de mens is en het hart van de mens als zijn akker zoekt. De tweede gelijkenis spreekt van het woord zoals het in de mens is en leeft, zoals het menselijke harten gevonden, vervuld, verlicht, levend gemaakt, mensen naar zich en daardoor tot medegenoten van het koninkrijk der hemelen gevormd heeft.

Toen de Heere de Christelijke kerk stichtte had Hij een hoog doel met haar en wilde uit haar iets maken, dat hemel en aarde niet te vertonen heeft. Hij wilde haar niet alleen Zijn goederen, die toch meer dan hemel en aarde zijn, maar ook Zichzelf geven. In Zijn erekleed, d. i. in Zijn gerechtigheid en liefde zou zij getooid staan als de uitverkoren bruid, en men zou van haar zeggen, dat zij vol is van alle deugden van Christus en een kandelaar van God in de duisternis van de wereld; bij haar zou men de kennis van God, de genade van Christus en de verlichting van de Heilige Geest tot het eeuwige leven vinden. Daarom heeft Christus goed zaad gezaaid. Hij heeft daartoe goede mensen uitverkoren, die in zo’n kerk pasten; maar terwijl die eigenlijk nergens te vinden zijn en elk zaad van de mens verdorven is, heeft Hij uit het boze zaad goed zaad gemaakt en het goede zaad op Zijn akker gezaaid. Daarom lezen wij ook van de eerste Christelijke gemeente (Hand. 4: 32; 2: 42 en 47): "De menigte van degenen die geloofden, was één hart en één ziel, en zij waren volhardende in de leer van de apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking van het brood, en in de gebeden, en hadden genade bij God en het gehele volk. " Daarom was zij ook als een wonder van God op aarde, alsof God nog eens Zijn lusthof Eden voor alle armen, verdwaalden en vermoeiden opengedaan en gezegd had: "Hier zult gij rust vinden voor uw zielen. "

Hoe kort heeft het echter slechts geduurd, of er bevond zich midden in de eerste Christelijke gemeente een Ananias, die de Heilige Geest bedroog (Hand. 5); hoe kort, of de Apostelen zagen met hun eigen ogen het opgroeiende zaad van verschrikkelijke ergernissen uit de akker spruiten, die zij zelf zo goed verzorgd, zo niet met zorg geplant hadden, een planting van dwaalleraars, van verleiders, van verdraaiers en lasteraars van de waarheid, zoals ook naderhand nauwelijks ergere verschenen zijn: knechten van het verderf, anti-Christenen, noemt Johannes hen met ontzetting. In dezelfde mate als het goede zaad opgroeide en vrucht droeg, gebeurde het ook met het onkruid. En wanneer is daarna een tijd geweest, waarin het getal bozen, dat van Gods kinderen niet verre overtroffen heeft, ja de overhand heeft gehad, overal zo machtig en geweldig dat zij de kinderen van het koninkrijk verdrukten, vervolgden, uit hun erfdeel verdreven, en de bodem van de akker met hun bloed mestten; of wanneer was het ook niet dat zij zich toch midden onder hen drongen, en aan de kerk op aarde die wonderbare misvorming gaven, waarin wij haar heden nog zien: goeden en bozen, vijanden en vrienden van de waarheid, kinderen van de boosheid en kinderen van het koninkrijk - een akker vol onkruid onder de tarwe. Waar vandaan komt dan dat onkruid? Gij hebt het antwoord bij de hand: "uit het hart van de mens komen voort kwade gedachten, moord, echtbreuk, hoererij, dieverij, valse getuigenis, lastering; " gij verwijst op het bestaan van de wereld: lust van de ogen, lust van het vlees, hoogmoed van de boze gedachten, deze ongoddelijke zin van de wereld is het zaad, waaruit de kinderen van de boosheid groeien. En het is alles waar wat gij zegt, maar het is toch nog niet voldoende, om ons de laatste grond van dit donkere raadsel op te lossen. Beschouwt slechts de soort van dit tweevoudige gewas wat nader! Onkruid en tarwe in onze gelijkenis betekenen niet het gezaaide zaad, ook niet de vruchten en werken, die het voortbrengt, maar de mensen zelf, de gehele persoonlijkheid van de mensen, goeden en bozen (vs. 38): Die zijn uit het tweevoudige zaad voortgekomen, uit de kracht en het wezen van het zaad geworden dat, wat ze zijn; zo moet dus het zaad zelf iets wezenlijks, werkends, iets persoonlijks zijn. Uit het woord van God weten wij, dat het levend en krachtig is, het zaad van de wedergeboorte, en vormt, waar het opgenomen wordt, de nieuwe mens, die uit God geboren in ware gerechtigheid en heiligheid (1 Petrus . 1: 22vv.) Hetzelfde moet daarom ook aan de andere zijde van het zaad van het onkruid gezegd worden; ook dat moet een levende, werkende kracht in zich hebben, een kracht van leugen en boosheid, waarmee hij de gehele mens doordringen en naar zijn beeld vormen, ja tot een planting van de boze maken kan; wijst dat niet op een verborgen macht van de boze, die achter die uiterlijke verschijning werkzaam is.

Tegenover de hemelse zaaier treedt een zaaier van de duisternis, Zijn vijand, een zaad van onkruid tegenover het edele zaad en het schadelijke zaad dreigt het goede te verstikken, of door verontreiniging te verderven. Tegenover het koninkrijk van God staat dus een rijk van boosheid, waarvan de satan het middelpunt is, de vijand van Christus. Hetgeen hij zaait zijn de ergernissen (vs. 41), geestelijke principen van verleiding, voorgesteld door het onkruid; want evenals dit zeer veel op de tarwe lijkt, zo ook lijkt de dwaalleer op de waarheid. Zijn zaaitijd is de nacht, d. i. onder de bescherming van de menselijke zwakheid gaat het werk van duivelse boosheid voorspoedig.

De slaap is dan, wanneer de mensen gerust zijn, of ook, wanneer de mensen reeds vlijtig prediken, en dat in het minst niet voorzien. Terwijl zij als het ware slapen en niet voor iets

dergelijks vrezen, staan plotseling valse apostelen en broeders op; want het is onmogelijk, de ketters te voorkomen, het boze zaad echter zijn ook de bozen (vs. 41), zoals die uit de ketterij voortkomen.

Het is waar, dat dus een gedeelte van de mensen kinderen van de duivel zijn, dat de kinderen van de boosheid aan de vorst van de duisternis toegekend worden - en dat door de onbedriegelijke mond van God zelf, door de liefdevolle mond van hem die God en mens zelf is, die met de mens voelt en Zich met goddelijk erbarmen tot de zondaar neigt -, dat is verschrikkelijk en moest ons bewegen tot in de diepste gronden van onze ziel en met kracht opschrikken van de legers van oude zonden en ons met moed en kracht bezielen om de boeien te verbreken, waarin ons de overste van deze wereld nog houdt geketend. Maar hoe verschrikkelijk deze redenen van Christus over de duivel en zijn macht ook zijn, wij hebben toch geen oorzaak daarom andere van Zijn woorden te vergeten, waardoor onze schrik en het woord, dat wij hier lezen, grenzen aangewezen worden. Staat dan in één woord alles? Is één woord van de Bijbel de gehele Bijbel, en kan men om één woord, dat de Heere gesproken heeft, alle anderen, die met een even liefdevol en wijs doel gezegd zijn, ongehoord en onopgemerkt ter zijde laten? De bozen zijn kinderen van de duivel! maar is er dan over hen een onveranderlijke beschikking van de Allerhoogste, dat zij boos moeten blijven? Kan God niet alles, zelfs het werk van de satan vernietigen? Wij zijn toch van nature allen kinderen van de toorn en wanneer de goeden voor de wereld een zaaiing van Christus zijn, gezaaid om goede vrucht voort te brengen, zo heeft Hij hen juist, eer Hij ze zaaide, goed gemaakt, en die heilige en heerlijke woorden van Christus van de wedergeboorte van de mens, van de mogelijkheid en werkelijkheid daarvan, worden daarom door deze gelijkenis niet omvergestoten of gelogenstraft, maar men moet beiden in harmonische overeenstemming verstaan. Is het echter waar, dat de Heere een gedeelte van de mensen goed gemaakt heeft, zo kan iets dergelijks ook bij het andere gedeelte gebeuren, terwijl God toch wil, dat alle mensen geholpen worden; en wanneer niet allen goed worden, wanneer het onderscheid blijft, zo ligt dat niet aan een onveranderlijke wil van God, maar aan de tegenstand van het schepsel en aan de vrijwillige overgave van de mens aan de slavenketenen van de booswicht, die een koning van de tweedracht is, en die veroorzaakt, dat de mensen niet eensgezind en goed zijn, maar dat er zelfs midden onder de discipelen van de Heere een Judas gevonden wordt.

Hoedt u voor alle gemeenschap met de boze: dat geldt in het bijzonder die soort van zonden, die men in onze tijd zeer weinig acht, de zonde van het ongeloof, de onchristelijke grondbeginselen en gezindheden, die het goddelijk woord weerstreven; want dat zijn de ergernissen, die de duivel zaait, en waaruit de kinderen van de boosheid groeien, en evenals Gods woord tot een kind van God maakt, zo ook de lengen, die van de duivel afstamt, tot een kind van de duivel.

De tweede vraag, die even dikwijls in de loop der tijden opgeworpen is als de eerste: "van waar heeft dan de akker het onkruid?" is die: "Wilt Gij dan dat wij heengaan en het vergaderen?" In deze vraag spreekt zich gedeeltelijk het levend verlangen van de vromen en gelovigen uit om van de bozen gescheiden te worden, deels de wens om zelf de scheiding te bewerken, de bozen van de kerk en haar genademiddelen uit te sluiten, slechts gemeenten van enkel wedergeborenen te vormen en de reinheid van de kerk in haar leden door kerkelijke

tucht en de ban te bewaren. Hoe dikwijls is bij de aanblik van de goddelozen en ongelovigen in de gemeente van de Heere, sind Jakobus en Johannes vroegen: "Indien Gij wilt zo zullen wij bidden, dat vuur van de hemel valle enz. , " sinds Petrus riep: Heere! zullen wij er met het zwaard in slaan?" de vraag van heilige toorn en onwil gehoord: "wilt Gij dat wij heengaan, en het vergaderen?" Hoe dikwijls heeft de kerk de scheiding willen beginnen met vuur en zwaard, met kettergerichten en brandstapels, om slechts de reinheid van de leer en het geloof in haar midden te bewaren en te beschermen, en heeft haat geoefend en vervolging gepredikt, in plaats van liefde en verdraagzaamheid. Hoe dikwijls hebben angstige gemoederen zich streng van de wereld afgezonderd en sekten en kerkjes gesticht; in wier kring zij slechts uitverkorenen wilden opnemen, om hun gemeente als de volkomen reine en onbevlekte bruid van Christus te schetsen! Ach, al hun richten, al hun afscheiding en voorbarigheid is tevergeefs geweest, het onkruid is weer even zo goed ingeslopen in de kerkjes in het klein, als in de kerken in het groot. Zo vraagt men door alle tijden heen: "wilt Gij dat wij heengaan en het onkruid vergaderen?" - Maar het is goed, dat de knechten vragen, aan hun heer vragen, en niet naar eigen goeddunken en eigen neiging handelen. Was dat altijd gebeurd, dan was er veel ergernis en bloedvergieten gespaard, vele krachtige zaadkorrels waren voor de kerk tot eigen heil en leven behouden geworden, die door de blinde ijver van zelfzuchtige dienaars verloren gingen. De Heere blijft Zijn antwoord niet schuldig, en het luidt zeer beslist - niet ontwijkend: Nee! Wie in de gehele wereld zou dit antwoord verwacht hebben, dat Hij vol vreugde zou bevelen: Ja, gaat heen, roeit uit zoveel gij kunt; hoe meer hoe beter; hoe eerder, hoe liever, eer het verder voortteelt? In plaats daarvan: Nee! - Zijn gedachten zijn ook hier niet onze gedachten, en Zijn wegen niet onze wegen, maar even zoveel hoger de hemel is dan de aarde, zoveel hoger zijn Zijn gedachten dan onze gedachten, en Zijn wegen dan onze wegen; en Hij heeft slechts gedachten van liefde en vrede over ons, en niet van kwaad.

Wanneer de Heere een "ja" gezegd had op die vraag van Zijn kinderen van de donder (Luk. 9: 54), zegt, zou er toen niet veel goed koren uitgeroeid geworden zijn met het onkruid, menige ziel, die misschien naderhand, evenals in Samaria het rijk van Christus zo’n mooie ingang vond, gelovig werd in de Heere, en die diezelfde Johannes dan zegenend de handen oplegde, opdat zij de Heilige Geest zouden ontvangen (Hand. 8: 5vv.)? Of wanneer God die ruwe moordenaarsbende, die Stefanus stenigde, op de plaats verslagen had, met een bliksem van de hemel, zou er niet met het onkruid een naderhand edel tarwezaadje mede vernietigd geworden zijn? zou de aanstaande Paulus niet mede verslagen zijn geworden in de gedaante van deze jongeling Saulus, aan wiens voeten de moordenaars hun kleren hadden neergelegd? En wanneer hier onder ons een ziel is, die haar Heer en Heiland gevonden heeft een jaar geleden, of 5 of tien jaar geleden, nadat zij te voren op wegen van de zonde gegaan is - hoe? wanneer God u vóór uw verlichting en bekering midden in uw zonden had weggeraapt? Beeft gij niet bij deze gedachte? Dankt gij Hem niet op de knieën, dat Hij met u geduld gehad en u nog de dag heeft laten beleven, waarvan gij moogt zeggen: "heden is de zaligheid van mijn ziel geschied?" En wanneer God heden, nu, hier in deze gemeente, Zijn dorsvloer wilde zuiveren en het kaf van het koren scheiden, en geen uitstel meer geven tot wasdom, niet één jaar meer, niet één dag, zegt, zou gij tevreden zijn? zouden honderden handen zich niet smekend opheffen, honderden lippen bevreesd roepen: "Heere heb geduld, geef mij nog uitstel, laat mij nog dit jaar staan, ik wil uit een onvruchtbare boom een vruchtbare worden!" Nu, Hij heeft

geduld, Hij geeft nog uitstel, Hij laat nog staan, aanschouw dan de liefde van uw God en draag het onkruid met geduld!

Want de hoogmoedigen, en die door ijdele inbeelding van heiligheid opgeblazen zijn, zijn het allerminst de kerk, die zelf bekent, dat zij een zondares is, en die het onder haar gemengde onkruid, d. i. ketters, zondaars en goddelozen duldt.

Het onkruid in de kerk is toch geen bewijs, dat de kerk niet op juiste grond staat en niet in de goede orde is, maar het is slechts een bewijs daarvan, dat zij een vijand heeft, en dat die vijand haar haat, en dat hij haar uit haat zo lelijk behandeld heeft. Indien de duivel haar niet haatte, zou hij haar rustig laten groeien; nu hij haar echter haat, doet hij haar allerlei ongeluk aan en denkt er dag en nacht op, hoe het met haar tot een einde te brengen. Daarom kan zich een Christen in het geheel niet verwonderen, dat het juist daar zo erg toegaat, waar men de hemel op aarde zou zoeken; hij kan zich slechts verwonderen, dat Gods woord en het geloof desalniettemin in de kerk zo lang is staande gebleven, en dat geen verleiding en list van de duivel, geen ergernissen en goddeloosheden, geen stormen en geen verdraaien van valse profeten en zonen van Belial de kerk overwonnen, het zaad uitgeroeid en de akker weer aan zich gebracht hebben. Ziet, het lieve Evangelie is nog altijd als een vruchtbare regen, en het zaad van God groeit op, de duivel mag lelijk kijken en tien kinderen van de boosheid en valse profeten zenden, waar hij vroeger maar een gezonden had. Onder zulke omstandigheden zou het meer dan een dwaasheid zijn, het zou verraderij zijn, wanneer wij de akker verlaten en hem aan de duivel wilden overlaten; dan zou hij zeggen: Zo wilde ik het hebben, ik sluip er in, zo lopen zij weg; ik neem de halve akker, zo laten zij hem mij geheel.

"Laat het onkruid met de tarwe opgroeien tot aan de oogst, " dus wordt de tarwe toch nog niet door het onkruid overweldigd, niet gedood; maar hij kan met het onkruid opgroeien, voortgroeien; het sterft niet uit, maar wat de Hemelse Zoon gezaaid heeft, blijft. Men kon nu, van de gelijkenis een weinig afdwalende, maar in de gedachte blijven voortgaan en zeggen: Er bleven in Kanaän Filistijnen over, nadat het land door de kinderen van Israël ingenomen was, zodat de inwoners van het land een mengsel schenen, zoals men het op de akker van de wereld ziet. Waarom heeft de Heere dat toegestaan? Opdat Zijn Israël waakzaam zou zijn, opdat het nooit zou vergeten, dat eens andere volken in het land woonden, dat het slechts door genade overwonnen heeft, dat voor Israël, wanneer het de volken gelijk werd in boosheid, hetzelfde lot bestemd kon worden; opdat het dankbaar jegens God, strijdbaar tegenover de volken zou blijven, en zijn verlangen naar volkomen vrijheid des te groter zou worden. Zo blijven alom op de wereld de vromen onder bozen, opdat zij ook leren, hoe geheel zij van Gods genade leven en groeien; opdat zij niet vergeten, hoe lelijk het kwaad is, maar ertegen strijden, God vrolijk voor Zijn genadige ondersteuning danken en te allen tijde waken en bidden om het einde van de moeielijke tijd, het begin van de eeuwige heerlijkheid. Het verblijf van de vromen onder de bozen dient dus tot volmaking.

Hier doen zich twee vragen op: De eerste, of de kerk haar macht gebruiken en degenen die openlijke ergernis geven, uit de kerk mag verbannen? Antwoord: die macht om de zondaars in de ban te doen of buiten te sluiten, is in het Evangelie aan de kerk niet ontnomen; want de Heere spreekt van zo’n uitroeien, dat met het zwaard plaatsvindt, waar men de bozen het

leven beneemt. Nu echter gebruikt de kerk of het predikambt het zwaard niet, maar wat zij doet, doet zij alleen met het woord; daarom, ofschoon de zondaars in de ban gedaan en uit de kerk buiten gesloten worden, zo neemt de kerk hen toch weer aan, wanneer zij zich bekeren en genade begeren. Verbannen en buitensluiten zal zij hen als heidenen (18, 17), opdat zij tot erkentenis van hun zonden komen en zich bekeren en anderen door hun voorbeeld gewaarschuwd zouden zijn en zich ervoor zouden wachten; maar zo’n bedoeling heeft het niet, dat de kerk de bozen met het zwaard zou doden. De andere vraag is, of de wereldlijke overheid met het zwaard de ketters zal weren? Antwoord van Luther: "Dit Evangelie zegt niet meer, dan dat de knechten van deze Heere het onkruid niet zelf uitroeien; dat zijn echter knechten niet in het wereldrijk, maar in het hemelrijk, die moeten het zwaard niet gebruiken, want God heeft het hun niet gegeven. Waar echter de wereldlijke overheid schandelijke dwalingen vindt, waardoor de eer van de Heere Christus gelasterd en de zaligheid van de mensen verhinderd wordt en verdeeldheid onder het volk ontstaat, waar zulke dwaalleraars zich niet willen laten terechtwijzen en van het prediken niet willen afzien, daar moet de wereldlijke overheid het weren en weten, dat het haar plicht is haar zwaard en haar macht zo te gebruiken, dat de leer rein en de godsdienst zuiver en onvervalst, de vrede en enigheid behouden zal. " Deze laatste uiteenzetting van Luther komt echter niet goed uit; de Katholieke kerk heeft hiernaar juist gehandeld, wanneer zij de ketters, die zij gegrepen en gevonnisd had, aan de Staat overleverde, die het oordeel aan hen voltrekken en hen doden zou. Wanneer het aan de Staat opgedragen wordt, hen te oordelen, die de eer van Christus lasteren, de zaligheid van de mensen verhinderen en tweedracht onder het volk zaaien, zo moest de Staat, om niet mis te tasten ten minste de goedkeuring van de kerk vragen, ja hij moet afwachten, dat de kerk hem deze mensen met name aanwijze; want niet ieder leraar zal gestraft worden, maar alleen die, welke zich niet heeft laten terechtwijzen en zich van het prediken heeft laten afhouden. De kerk zou in de laatste instantie alzo toch het onkruid uitroeien; of zij het met eigen handen doet of door vreemde hulp, verandert aan de zaak niets. Wel is het mooi, wanneer kerk en staat hand aan hand gaan, maar voor zo’n verbond beef ik terug, waar die op geestelijk gebied met het woord en de ban, de overheid met het zwaard en het geweld helpe, opdat de mensen enig blijven in de leer en elke ergernis en kwaad geweerd worde. De Staat hoeft tegen de vijanden van de kerk niet te beginnen, voordat zij zelf door de vijanden van de kerk in haar bestaan aangetast of de kerk in haar uiterlijk bestaan en haar uiterlijke rechten daardoor aangegrepen wordt.

Ik ben zelf twijfelend geworden, schrijft Ludwig Harms in betrekking tot de eerste vraag, of men de afgevallenen en ongelovigen in de ban mag doen, dat ook een uitroeiing is, of men hen ook van de kerk mag uitsluiten en liever niet afwachten moet, dat zij zichzelf uitsluiten, omdat hun het woord te zwaar wordt. Dat hij echter hier in zijn bedenkingen te ver gaat, bewijzen andere woorden van de Heere en het voorbeeld van de apostelen (MATTHEUS. 18: 17; 1 Kor. 5: 3vv.) Over de uitroeiing van Ananias en Saffira in Hand. 5: 4vv. Jos 7: 15 daar is echter bij aan te merken dat niet de apostel maar de Heere zelf hen uitroeit.

Het rijk van het licht en het rijk van de duisternis, waarheid en leugen zullen dus eeuwen of duizenden jaren lang, tot aan het einde van de zichtbare wereld, in hun grote strijd blijven, zonder dat de hemel beslissend daar tussen treedt; pas wanneer het goddelijke zich aan duizend maal duizend zielen, die het beminden, bewaarden, bekenden, in ontelbaar veel lijden

en benauwdheden, in leven en dood bewaard heeft, en de boze nu uitgeput is, nu verder geen kunsten, geen krachten, geen bedriegerijen, vervolgingen en verdrukkingen meer heeft, die hij niet reeds heeft aangewend en uitgeput, om het licht uit te blussen en het goddelijke te verdringen, dan pas zal de waarheid van daar, van waar zij is, hulp en overwinning verkrijgen.

Het kan zijn, dat nog vele geslachten ten grave dalen, voordat de dag komt; maar vergeet niet, dat vóór de dood voor een ieder het zaad is, dat - het zij wel het zij wee - voor eeuwig vrucht draagt. Die korte tijd beslist voor uw eeuwigheid; scheidt u daarom van alle bozen en betracht voor alle dingen het koninkrijk van God en zijn gerechtigheid en de standvastigheid tot de dood, opdat gij aangeschreven en aangetekend moogt zijn onder degenen, die door heilige engelen verzameld worden in de eeuwige schuren. En wanneer er een onder ons is, wiens naam "ergernis" is, of die "onrecht doet, " die sta af van zijn levensweg en spoede zich, en kere terug tot de krachten van het woord van God, en late uit zich een aar van God bereiden, die als de zon licht in het rijk van de Vader.

Want in Zijn rijk gaat het anders toe dan op de natuurlijke akker buiten: daar verandert het onkruid zich nooit in graan; maar een mens, in wie het zaad van de boze reeds diepe wortels geschoten heeft, ja die naar het menselijk oordeel reeds rijp voor het gericht is, die kan mogelijk toch nog teruggebracht, nog uitgerukt worden, zoals een brandhout uit het vuur door de wonderbare, reddende genademacht van de Heere.

Al te veel werd uit het oog verloren, dat de Heere Jezus zelf de akker noemde "de wereld" (vs. 38). Deze gelijkenis leert dus, dat geen afwijkenden van de leer van het Evangelie naar de wereld mogen uitgeroeid worden; de vervolgingen omwille van het geloofs worden hier veroordeeld. Het Nieuwe Testament predikt vrijheid van godsdienst, wil geen gewetensdwang. Er is echter hieruit geen toepassing te maken op het kerkgenootschap. De ecclesia (kerk) is een afzondering uit de wereld, en het kerkgenootschap is dit alleen daardoor, dat het probeert een deel van de kerk te zijn, dat op deze aarde nooit volkomen te bereiken is, maar evenzeer gezocht moet worden, als de reinheid van hart en leven, die evenmin hier ooit door iemand zal gevonden worden. Nee! wij willen geen brandstapels, geen kerkers; voor ieder vrijheid, maar niet in maar buiten de kerk; voor ieder vrijheid, maar daarom niet om mijn huis in te sluipen en het mijne te bemachtigen, En als de dief is ingedrongen, geef ik het niet over, maar behoud mijn recht, en hij weet, dat de eerste de beste gelegenheid om hem uit mijn huis uit te werpen, geen uur zal worden verzuimd. Een Heer Een geloof III. 4).

31. Een andere gelijkenis heeft Hij hun voorgesteld, maar niet eveneens bij deze tweede prediking aan het meer (vs. 1vv.), maar bij de eerste, die omstreeks 8 maanden eerder gehouden is 8: 18"). Mattheus voegt het echter hierbij, om een overzicht over Zijn gelijkenissen uit de tijd van de werkzaamheid aan het Galilese meer te hebben. De Heere sprak, zeggende: Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan het mosterdzaad, dat een mens heeftgenomen en in zijn akker gezaaid.

32. Dat wel het minste is onder al de zaden, maar wanneer het opgekomen is, dan is het het meeste van de moeskruiden, en het wordt een boom, zodat de vogels van de hemel komen en nestelen in zijn takken (Mark. 4: 30-32 Luk. 13: 18, 19).

33. Een andere gelijkenis sprak Hij bij gelegenheid van dezelfde eerste prediking aan het meer (hoofdstuk . 8: 18) tot hen, zeggende: Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een zuurdesem, die een vrouw nam enverborg in drie maten meel, totdat het geheel gezuurd was (Luk. 13: 20, 21).

Wij zullen met de uitleg van deze beide gelijkenissen wachten 4: 34), omdat wij ze daar, ten minste wat de daarop volgende gebeurtenissen betreft, in de samenhang vinden, waarin ze volgens de tijd uitgesproken werden; terwijl wij hier dadelijk tot het volgende vers overgaan, sluiten wij weer aan het vroeger behandelde gedeelte vs. 1-39 aan.

34. Al deze dingen, al wat zowel bij de eerste als bij de tweede predikatie aan het meer gesproken werd, heeft Jezus tot de scharen gesproken door gelijkenissen, deels in ruimere, deels in engere zin van het woord, en zonder gelijkenis sprak Hij tot hen niet, ten minste wat de tweede prediking aan het meer betreft, waar nu reeds de houding van Jezus tegenover het volk uitgedrukt was (Mark. 4: 33).

35. Opdat vervuld zou worden, wat gesproken is door de profeet (2 Kron. 29: 30 Hand. 2: 30), zeggende: door de Geest van God profeterende in Ps. 78: 2 Ik zal Mijn mond opendoen door gelijkenissen: Ik zal voortbrengen dingen die verborgenwaren van de grondlegging van de wereld, oude geschiedenissen of raadsels uit de vroegere tijd.

Daarin dat een profeet van het oude verbond, het gebied van de eenvoudige gedachte verlatende, door gelijkenissen leert, waarin deze vlees en bloed aangenomen heeft, de leer in de vorm van geschiedenis voorstelt en daarmee deze leerwijze als een doelmatige wettigt, daarin ziet de Evangelist met recht een voorspelling, dat Christus, die in de volstrekt hoogste zin van het woord van alle doelmatige leermiddelen een volledig gebruik moet maken, Zich ook van deze leerwijze bedienen zal.

De profeet van het koninkrijk der hemelen, als de profeet boven alle profeten, ontleent zijn leerrijke vertellingen niet alleen, zoals Asaf aan de Egyptisch-Sinaïtische voorwereld, maar aan de tijd van de grondlegging van de wereld. Hij reproduceert niet slechts als Asaf op leerrijke wijze wat reeds mondeling of schriftelijk door de geschiedenis werd overgeleverd, maar omvat in deze leerzame vorm de gehele verborgen raad van God, waarvan de geschiedkundige ontwikkeling met de wereldschepping begonnen is.

Asaf was profeet, in het bijzonder ook in de aangehaalde Psalm, omdat hij in een reeks van geschiedkundige beelden de ongehoorzaamheid en verstokking van Israël, de gerichten van God en de daarop volgende ontferming uitsprak. Deze aankondiging werd formeel en materieel vervuld in de gelijkenissen van Christus: formeel omdat Hij hun alle geheimen van het Godsrijk ontvouwde, materieel omdat tegenover die gelijkenissen, die meer de

verstokking op de voorgrond plaatsten, zodanige staan, waarin Zijn alomvattende erbarming zich afspiegelt.

36. Na deze bijdrage uit vroegere tijd (vs. 31-33), en de opmerking over de leerwijze van Jezus (vs. 34 en 35), nemen wij de draad van het verhaal, die wij in vs. 30 lieten vallen, weer op. Toen nu Jezus het tweede deel van Zijn rede met een gelijkenis had geëindigd en de scharen van Zich gelaten had, ging Hij naar huis, naar het door Hem bewoonde huis te Kapernaüm (vs. 1). En Zijn discipelen, die reeds lang op de weg daarheen Hem hadden ondervraagd over Zijn spreken in gelijkenissen, en om verklaring van die van de zaaier (vs. 10vv.) hadden verzocht, kwamen tot Hem, begerig om nog verder het geheim van het koninkrijk der hemelen te vernemen, zeggende: Verklaar ons de gelijkenis van het onkruid op de akker (vs. 24-30).

37. En Hij antwoordende, zei tot hen: Die het goede zaad zaait is de Zoon des mensen;

38. En de akker is de wereld en het goede zaad zijn de kinderen van het koninkrijk (1 Kor. 3: 9) en het onkruid zijn de kinderen van de boze (Joh. 8: 44; 1 Joh. 3: 8, 10).

39. En de vijand, die het gezaaid heeft, is de duivel 1) en a) de oogst is de voleinding der wereld (hoofdstuk . 24: 3) en de maaiers zijn de engelen (Openbaring . 14: 15).

a) Joël 3: 13

1) Terecht heeft men deze plaats aangehaald als een van de sterkste bewijzen, dat Christus niet uit accommodatie (zich schikken naar de meningen van de hoorders), maar als waarheid de leer van de duivel heeft voorgedragen. Hier komen namelijk de volgende punten in aanmerking: 1) de duivel wordt genoemd niet in de gelijkenis, maar in de verklaring, die zonder gelijkenis is en dus in eigenlijke zin moet worden verstaan;
2) hij wordt genoemd in de kring van de vertrouwde discipelen van de Heere, en niet voor het volk; 3) hij wordt genoemd als de eigenlijke persoonlijke oorzaak en het middelpunt van het rijk van het kwaad in tegenstelling tot de persoonlijke Mensenzoon als het middelpunt en de stichter van het koninkrijk der hemelen.

Op de verstandige gedachte - die was voor de wijzen van onze tijd bewaard! - zijn vroeger (vs. 27) de knechten ook niet gekomen, dat de vader, om zichzelf goed te kennen en te bezitten, een niet-ik, iets anders naast, ja tegenover zich moet plaatsen, zodat het onkruid een noodzakelijk doorgangspunt voor de zich ontwikkelende tarwe zou zijn; nee! deze knechten houden het met de dwaasheid van Gods woord, dat in het onkruid niet zich ontwikkelende goede tarwe ziet, maar het voor iets tegengoddelijks houdt.

40. Zoals dan het onkruid bij de aardse oogst 22: 6") vergaderd en met vuur verbrand wordt, zo zal het ook zijn in de voleinding van deze wereld.

41. De Zoon des mensen zal Zijn engelen uitzenden (hoofdstuk . 24: 31), en zij zullen uit Zijn koninkrijk 1) vergaderen al de ergernissen, alle verleidelijke grondstellingen en onchristelijke meningen, en degenen, die de ongerechtigheid doen (vs. 49).

Jezus is een profeet, zoals er nooit een was, reeds wat de omvang aangaat van het gebied, waarop Hij het woord moet zaaien: "de akker is de wereld" (vs. 38) - dat van de oude profeten was Israël. Nog hoger wijst ons het tweede aan, dat de akker Zijn eigendom is (vs. 27), evenals de oogst en de schuur, waarin men dit samenbrengt (vs. 30). Het koninkrijk van God nu is, zoals wij hier lezen, ook het Zijne; Hij is het die de maaiers zendt, en de maaiers zijn de engelen - Hij noemt ze Zijn engelen. Alzo zijn de mensen en de engelen Zijn eigendom! Men ziet, dat een kritiek die het bewustzijn van Jezus omtrent Zijn bovenmenselijke natuur wil ontkennen, er wel over denken mag om te loochenen, dat de gelijkenis van het onkruid onder de tarwe van Hem is; want uit deze spreekt dat bewustzijn krachtig. Is die echter door Jezus gesproken zo noeme men nog twee zaken. Allereerst, hoe juist blijkt uit deze woorden de bovenmenselijke majesteit van Jezus! Het was niet nodig in deze samenhang voor te stellen, dat Jezus de Heer van de akker, van de oogst, van de engelen was; Hij had ook God als die Heer kunnen voorstellen, en Zichzelf als de knecht, aan wie het zaaien was opgedragen. Maar Hij beschouwt Zichzelf als deze Heer, het is zo geheel een element van Zijn zelfbewustzijn, dat Hij zonder meer de laatste voorstelling koos. Ten tweede: wat een verheven geest openbaart zich in deze gelijkenissen! Die in Mark. 4: 26vv. maant tot geduld aan, want geen van de stadiën van het wasdom kan overgeslagen worden, en evenals in het aardse, mag ook in het geestelijke de zaaier niet denken, dat zijn onophoudelijk ingrijpen voor het groeien nodig is. Die in MATTHEUS. 13: 24vv. waarschuwt voor die hevige toorn, die in de oude en nieuwe tijden van de kerk zo dikwijls bij het zien van het onkruid opwelde. Juist deze gelijkenissen, die zich tegenover alle opvliegendheid verzetten, zijn het nu, waarin Jezus Zijn bovenmenselijke majesteit uitdrukt; want dat ook in Mark. 4: 29 Jezus Zichzelf bedoelt als die de sikkel zendt, spreekt vanzelf. Heeft Hij misschien anderen voor dweperij gewaarschuwd, en is Hij intussen voor Zijn eigen persoon nog erger daarin gevangen?

42. En zullen ze in de vurige oven werpen (hoofdstuk . 25: 41 Openbaring . 20: 14vv.), a) daar zal mening zijn en knersing van de tanden (hoofdstuk . 8: 12; 22: 13).

a)MATTHEUS. 24: 51; 25: 30 Luk. 13: 28

De kettervuren van de middeleeuwen zijn een gruwelijke karikatuur en anticipatie van dit gericht van het vuur.

42. En zullen ze in de vurige oven werpen (hoofdstuk . 25: 41 Openbaring . 20: 14vv.), a) daar zal wening zijn en knersing van de tanden (hoofdstuk . 8: 12; 22: 13).

a)MATTHEUS. 24: 51; 25: 30 Luk. 13: 28

De kettervuren van de middeleeuwen zijn een gruwelijke karikatuur en anticipatie van dit gericht van het vuur.

43. a) Dan zullen de rechtvaardigen blinken als de zon in het Koninkrijk van hun Vader (Dan. 12: 3). Die oren heeft om te horen, die horen.

a) 1 Kor. 15: 42

44. Bij Zijn eerste prediking aan het meer, nadat Hij de beide gelijkenissen in vs. 31-33 had voorgedragen, sprak de Heere: Wederom is koninkrijk der hemelen gelijk aan een schat, in de akker verborgen, die een mens gevonden hebbende, verborg die, en van blijdschap hierover a) gaat hij heen en verkoopt al wat hij heeft en koopt die akker.

a)Filippenzen . 3: 7

45. Opnieuw is het koninkrijk der hemelen gelijk aan een koopman, die mooie parels zoekt;

46. Die, hebbende een parel van grote waarde gevonden, ging heen en verkocht al wat hij had en kocht die.

Wij zullen wij deze beide gelijkenissen, die bij geen van de volgende Evangelisten worden gevonden, later verklaren 4: 34). Dat zij eveneens bij de eerste prediking aan het meer zijn uitgesproken, blijkt onder andere duidelijk uit de aanbieding van de Schriftgeleerde in hoofdstuk . 8: 19 , zoals daar reeds is opgemerkt. Nu is echter de vraag, hoe is Mattheus ertoe gekomen om twee predikingen in gelijkenissen, die in tijd zeer van elkaar verschillen, door elkaar te weven, zonder het onderscheid van tijd ook maar enigszins aan te duiden, en dan in het bijzonder de vier uit de eerste prediking zo uit elkaar te nemen, dat hij twee (vs. 31-33) op de gelijkenis van het onkruid op de akker (vs. 24-30) en twee (vs. 44 tot 46) op de verklaring daarvan (vs. 36-43) laat volgen, en tussen deze gelijkenis en haar verklaring nog de opmerking invoegt over het spreken van Jezus in gelijkenissen met betrekking tot de plaats uit de Psalm (vs. 34 en 35)? Heeft hij daardoor niet elke orde van een verhaal, dat volgens de orde van zaken voortgaat, in verwarring gebracht? Wij menen, dat hij juist door deze eigenaardige verdeling van zijn stof aanstonds duidelijk genoeg tekenen heeft gegeven, dat hij niet van een enkele prediking bericht gaf, maar opzettelijk twee verschillende predikingen tegelijkertijd ineens in beschouwing nam. En nu is het de voortgang van het Godsrijk, die zijn gehele voorstelling leidt. In de eerste gelijkenis van de zaaier ziet hij terug op de vrucht van de werkzaamheid van Jezus, bijzonder in Galilea en in het algemeen in Israël. Slechts een gedeelte van het volk is gebleken goed land te zijn. Nu wordt het slot van deze werkzaamheid voorbereid, het gevolg van de vruchteloosheid bij het grootste gedeelte is dit, dat Israël, wat de grote menigte aangaat, in het oordeel van de verstokking van zichzelf wordt overgegeven. Het gevolg van de goede uitslag bij het kleine, door de discipelen vertegenwoordigde gedeelte is dit, dat dit overblijfsel, dat gewonnen is, in het dieper verstaan van de geheimen van het hemelrijk wordt ingeleid (vs. 1-23). Hierbij sluit zich de tweede gelijkenis aan, van het onkruid op de akker, die duidelijk genoeg door het woord: "de akker is de wereld" op de roeping van de heidenen tot het rijk van God wijst, en nu de geschiedenis van dit rijk op het gebied van de Christelijke kerk in korte trekken voorstelt. Toen Mattheüs zijn Evangelie schreef, waren, zoals wij in het slotwoord zullen zien, de apostelen, die zich niet langer aan Jeruzalem en het heilige land gebonden voelden, van plan het bevel van hun Meester te

vervullen: "Gaat heen in de gehele wereld, enz. " Nu kwam het er aan de ene zijde op aan, te bedenken, dat van de stichting niet al te grote verwachtingen gekoesterd mochten worden, alsof het zaad van het goddelijke woord nu ongestoord en vrij van alle schadelijke invloeden zou ontwikkelen; de toekomst van een uit de heidenwereld verzamelde kerk moest duidelijk in ogenschouw worden genomen, en tevens moest men vooraf de juiste verhouding tegenover de ergernissen en de kinderen van de boosheid kennen - daartoe de gelijkenis, waarover wij spreken, zich voortreffelijk (vs. 24-30). Aan de andere zijde moest men ook vooraf zeker zijn van een heerlijk en gezegend gevolg om zich daarover te kunnen troosten, dat de heidenen het Godsrijk, dat tot hen gebracht werd, vruchten zou schenken en om niet met al te groot leedwezen terug te zien op Israël, waarvan het rijk van God was weggenomen - tot dit doel dienen de beide gelijkenissen van het zaadkoren en van het zuurdeeg met de daaraan toegevoegde opmerking omtrent het spreken van Jezus door gelijkenissen (vs. 34, 35).

Maar ook de tijd van de heidenen zal worden vervuld, en de verklaring van de gelijkenis van het onkruid onder de tarwe laat in het gericht aan het einde van deze tijd inzien; zij komt nu pas (vs. 36-43), maar baant daardoor de weg, om op de laatste geschiedenis van Israël te brengen. Als de volheid van de heidenen zal zijn ingegaan, zal toch geheel Israël nog zalig worden. Het zal dan aan de mens gelijk zijn, die de verborgen schat in de akker vindt, aan de koopman, die mooie parels zoekt en nu tot het bezit van die ene kostbare komt (vs. 41-46). Nu kan over het einde van alle dingen worden gehandeld: het net is vol, beide, uit de Joden zowel als uit de heidenwereld; men trekt het aan de oever, om de goede vissen tezamen te lezen, en de slechte weg te werpen (vs. 47-50). Zo vonden wij achter de uiterlijke schijnbare verwarring in de gang, die de Evangelist in dit hoofdstuk neemt, een weldoordacht plan, geheel overeenkomstig de geschiedenis van het Godsrijk. Ook is reeds elders opmerkzaam gemaakt, hoe de opeenvolging van de zeven door Mattheüs bij elkaar gevoegde gelijkenissen de opeenvolging van de tijdvakken van de kerkgeschiedenis voorstelt. In de gelijkenis van het viervoudig akkerveld ziet Bengel de karakteristiek van de tijd van Jezus en de apostelen; na de tijd van de apostelen is het onkruid onder de tarwe opgegroeid; van de tijd van Constantijn af heeft de boom, die uit het mosterdzaad opgroeide, ver zijn beschermende takken uitgebreid; sinds Karel de Grote is het Evangelie onder de volken gemengd als het zuurdesem; Luther vond later de schat diep verborgen in de akker; na het gebonden worden van de satan (Openbaring . 20: 1vv.) zal het rijk van God boven alles worden geacht; eindelijk: de laatste periode (Openbaring . 20: 7vv.) zal een grote verwarring van goeden en kwaden aanbrengen. Voordat wij overgaan tot de volgende gelijkenis over het net, dat in de zee wordt geworpen en waarmee men allerlei soorten vis vangt, moeten wij nog die over het groeiende zaad in Mark. 4: 26-29 beschouwen. Wij doen dit hier, nu hier gesproken wordt van de gelijkenissen bij de tweede prediking aan de zee, terwijl die van de eerste prediking aan de zee en de verklaring van het Markus-Evangelie nauwkeuriger zullen worden besproken. Zij luidt:

26 En Hij zei in het derde deel van Zijn rede tot het volk
(vgl. vs. 3 en vs. 24vv.): "Alzo is het
koninkrijk van God, het is als men op de zaaier zelf ziet,
waarvan in vs. 3vv. sprake was, en zijn
verhouding tot het zaad, waarvan de geschiedenis daar wordt

aangewezen, beschouwt, eveneens, gelijk of een mens het
zaad in natuurlijke zin in de aarde wierp.
27 En voorts van het zaadveld wegging, het aan zichzelf
overlatend, en het tijd gevende, zoals dit de gewone loop
van zaken meebrengt, en voorts sliep en opstond nacht en
dag; en het zaad intussen uitsproot, zonder dat hij er iets
aan deed, en lang werd, dat hij zelf niet wist hoe.
28 Want de aarde brengt vanzelf vrucht voort: eerst het kruid,
daarna de aar, die bloeit en rijp wordt, daarna het volle
koren in de aar.
29 En als de vrucht zich voordoet, terstond zendt hij, de
zaaier, die tot hiertoe alles van zelf zich heeft laten
ontwikkelen, zonder er iets aan bij te dragen of te kunnen
begrijpen, hoe het gebeurde, de sikkel daarin, omdat de
oogst daar is; hij toeft niet langer en doet het ook ter
rechter tijd, die het menselijk ongeduld dikwijls niet kan
afwachten.

Zonder twijfel wil de Heere door deze gelijkenis, in zoverre die Hemzelf aangaat en Zijn betrekking tot het zaad beschrijft, drie tijden karakteriseren: 1) de tijd, die in Hebr. 5: 7 als de dagen van Zijn vlees wordt aangewezen, toen Hij zichtbaar onder Zijn volk leefde en werkte (vs. 26); 2) de tijd, dat Hij zit aan de rechterhand van de Majesteit in de hoogte en een in God verborgen leven (Kol. 3: 3) leidt (vs. 27 en 28); 3) de tijd vann Zijn wederkomst tot opname van de gemeente (vs. 29).

Zo gaat het met het rijk van God: het begint daarmee, dat Jezus Gods Woord tot zaligheid onder de mensen brengt, als een levenwekkende kracht in hun midden plant; daarmee is het werk van de vestiging gedaan; Hij kan terugtreden. Uit dat begin ontwikkelt zich het rijk van God vanzelf; want uit het samenwerken van hetgeen Jezus heeft aangebracht met het wezen van de mensheid, komt een geschiedenis voort, die niet eerder rust, voordat de gemeente volkomen rijp en innerlijk van de wereld losgemaakt is. Dan is de tijd gekomen van het openbaar oprichten van het rijk van God, terwijl Jezus Zijn gemeente opneemt.

De veronderstelling bij hetgeen in vs. 27 en 28 gezegd wordt, is, dat de menselijke natuur in haar wezen evenzo verwant is met het woord van God en tezamen verenigd wordt, als de aarde met het zaad verwant is. Het eigenlijke punt van vergelijking is echter de kracht van het zaad, die van binnen naar buiten werkt, en waardoor wordt teweeggebracht een ontwikkeling, die schijnbaar zelfstandig is, overeenkomstig vaste wetten, allengs en trapsgewijs voortgaat en zeker wordt tot stand gebracht. .

In de regel blijft de uitleg en toepassing van deze gelijkenis bij het middelste gedeelte. Men gebruikt haar dan op tweeërlei wijze. Allereerst voor de geestelijke zaaiers, en men leidt daaruit af "Christelijke landbouwregels voor de akkerman van God. " 1) Mens, ga in Gods naam uit, zaai uw zaad vroeg; 2) alles is aan Gods zegen en aan Zijn genade gelegen; 3) al is het begin ook nog zo klein, als het uit God is, het zal voortgaan. - De prediker staat een uurtje

op de kansel en strooit het woord uit over zijn akker, zo goed als hij kan en het weet, dan spreekt hij zijn Amen, en komt naar beneden en gaat zijn weg. Maar of zijn woord in één ziel ingang heeft gevonden, of hij ook maar in één hart vrucht heeft verkregen, dat moet hij aan de Heere overlaten. Een trouw vader, een vrome moeder vermanen hun kinderen met een oprecht hart dag aan dag, misschien met tranen, maar dan moeten zij hun handen in ootmoed vouwen en bidden: wij hebben het onze gedaan, zo goed wij konden, geef, Heere! nu Uw zegen!

Onder alle werkzaamheden van de mens is er geen, die zulke onzekere, minstens onmerkbare gevolgen heeft als die van een leraar. Ieder ander arbeider kan duidelijk zeggen, wat hij voortbrengt - hij ziet het; de dagloner, de handwerksman, de fabrikant, maar niet de leraar. Zijn werkzaamheid strekt zich uit tot de onzichtbare wereld, tot de gemoederen, waar men niet kan zien. Men zou misschien het predikambt bedroefd en wanhopig kunnen vernederen, zoals Cicero (in Verrem III 98) de akkerbouw sofistisch verlaagt: totae res rusticae ejus modi sunt, ut eas non ratio neque labor, sed res incertissimae, venti tempestatesque moderentur (alle zaken van de landbouw zijn van die aard, dat niet verstand of arbeid, maar de onzekerste zaken, wind en stormen haar in de macht hebben). Toch zal, als hij maar goed zaait, onder tranen zaait (Ps. 126: 5vv.), zijn zaad vruchten brengen. Wanneer de oogst komt, zal het zaad verschijnen en de leraar dikwijls verassen en beschamen, ja dikwijls oogst reeds het eerste geslacht de vrucht van een trouwe leraar.

Ik heb alleen Gods woord gepredikt en geschreven, overigens heb ik er niets toe gedaan; dat woord heeft zoveel teweeggebracht, als ik sliep, als ik Wittenbergs bier met mijn Filippus en Amsdorf dronk, of andere goede dingen genoot.

Velen doen als de kinderen, wanneer zij een zaadkorrel in de aarde hebben gelegd; zij kunnen niet stil wachten, totdat het tevoorschijn komt; zij graven het iedere dag op en kijken ernaar, hoe ver het korentje nu gegroeid is, en juist daardoor vernietigen zij altijd weer de kiem, juist als die wilde aanslaan en wortel schieten.

Tegen de methodistische manier, die het gedijen van het zaad door de werkzaamheid van de zielzorger wil bespoedigen, geeft deze gelijkenis de beste medicijn; ook in de zending berust de moed op het: "de aarde brengt vanzelf vrucht voort, " het geduld op het: "eerst het kruid, daarna de aar, daarna het volle koren in de aar. "

Op grond van deze tekst kan men ook het rijk van God in de bijzondere mensenharten beschouwen, en wel 1) in zijn verborgen begin, 2) in zijn voortgaande wasdom, 3) in zijn wonderbare voltooiing.

Wat ons eigen hart aangaat, zo is in het bijzonder op te merken: "Laat u toch eindelijk, mijn hart! de goddelijke orde behagen, volgens welke het koninkrijk de armen van geest wordt toegekend, en begeer niet de trappen daarvan over te springen. In plaats van daarover moedeloos te worden, dat het u met het heilig worden in eigene kracht en schoonheid in het geheel niet wil gelukken, dank God, dat Hij het eigen leven met zijn zichzelf helpen in u vernietigt, opdat het leven van Christus in u de overwinning behalve. Zie onder het gezicht van uw zondigheid onafgewend op Hem, die voor u tot zonde gemaakt is, en geef des te meer

acht op, en jaag naar de kennis van de Heere. Hij zal, als de nacht het donkerste is, tevoorschijn komen als het mooie morgenrood, en tot u komen als een regen en als een late regen, om uw dorheid in een overvloed van groen te veranderen. Maar word ook niet moedeloos, wanneer de eerste schoonheid van de aren, wanneer zij zich met sappig groen en geurende bloesem in de lucht wiegt, niet blijft, maar onder het zengen van de middaggloed van de zon het leven allengs van het uiterlijke zich weer meer tot het innerlijke terugtrekt, en de gehele kracht daarvan nu uit de halm in de vrucht gaat. Hoe meer het geestelijk leven innerlijk rijpt, des te onaanzienlijker wordt het in de ogen van de wereld. Zo menige schone schijn valt weg, zo menige nog overgebleven roem van het vlees verwelkt, zelfs het rijke gevoels- en ervaringsleven maakt plaats voor een bijna bevreemdende alledaagsheid. De ziel sterft met iedere dag meer de tegenwoordige wereld af, de uiterlijke mens sterft weg onder velerlei druk en bestrijding; maar de innerlijke mens wordt daaronder van dag tot dag vernieuwd (2 Kor. 4: 16), altijd oprechter en meer hemelsgezind, meer afhankelijk van de genade en dankbaarder voor de kleinste gave, meer overgegeven in geloof, vaster in de hoop, werkzamer in de liefde zonder verwachting van loon, altijd tederder in ontferming over de zondaars, ook over de vijanden, altijd sterker in het dragen van de zwakheden van de broeders, altijd waakzamer en scherper tegenover eigen zonden, altijd zachter in het beoordelen van andermans verkeerdheden. Al het verlangen verenigt zich eindelijk op dat éne doel, om door de sikkel van de dood zalig ontbonden te worden van elk aardse lijden en door de Heer van de oogst te worden geborgen, waar eens de rechtvaardigen zullen schitteren als de zon in het koninkrijk van de Vader.

Hoe vruchtbaar ook de gelijkenis in al deze opzichten is voor het praktisch Christelijke leven, toch mag de toepassing op Jezus zelf, zoals die boven werd aangewezen, niet worden voorbijgezien. De Heere maakt Zijn verbintenis met Galilea los, en wel in de eerste plaats met Zebulon en Nafthali aan de weg van de zee (MATTHEUS. 4: 13vv.), vervolgens met Nazareth, omdat Hij nog eens daarheen trekt, en Zich daar nog eens laat verwerpen (MATTHEUS. 13: 53vv.); nu keert Hij als gast naar Kapernaüm terug (hoofdstuk . 15: 1vv.) en nu begint de tijd van Zijn verbanning en als het ware vluchtend heengaan (hoofdstuk . 15: 21-18: 35) totdat Hij eindelijk ook Galilea uiterlijk verlaat (hoofdstuk . 19: 1vv.), en Zijn aangezicht keert, om straks naar Jeruzalem te reizen (Luk. 9: 51vv.). De tijd is vervuld, waarop Hij zou worden weggenomen. Van de dag af, dat Hij zal worden opgenomen, neemt hetgeen Hij begon te doen en te leren, een einde, en dan komt de geschiedenis van de apostelen in de plaats van de Evangeliën (Hand. 1: 1vv.), wanneer wat in vs. 27 en 28 van onze gelijkenis gezegd is, vervuld wordt. De brieven van de apostelen vullen de gehele tijd van de kerk aan, en in de Openbaring van Johannes komt dan Hij, die het zaad op het land heeft geworpen, voor als die de sikkel daarin zendt, want de oogsttijd is gekomen (vs. 29). Van hier wordt ons nu de volgende gelijkenis, waarmee wij weer tot onze Evangelist Mattheüs terugkeren, begrijpelijker.

47. In het vierde gedeelte van Zijn prediking nam de Heere weer de gedachte op, die in de tweede gelijkenis (vs. 24vv.) lag, en verspreidde daarover naar één zijde licht, Hij zei: Opnieuw is het koninkrijk der hemelen van de zijde van zijn roeping voor de wereld, gelijk aaneen net, geworpen in de zee, en dat allerlei soorten vissen samenbrengt;

48. Dat, wanneer het vol geworden is, de vissers aan de oever optrekken, en neerzittende lezen het goede uit in hun vaten, maar het kwade, 1) dat wat tot niets deugt, of schadelijk is (hoofdstuk . 7: 17vv. Efe. 4: 29) werpen zij weg.

1) Grieks: "het verrotte", dus de vis, die voor de mesthoop is.

49. Zo zal het in de voleinding der eeuwen wezen: de engelen zullen uitgaan uit de hemel en zullen de bozen uit het midden van de rechtvaardigen afscheiden (hoofdstuk . 25: 32 Mark. 13: 27).

50. En zullen ze in de vurige oven werpen: daar zal wening zijn en knersing van de tanden (vs. 42).

De gelijkenis van het onkruid spreekt van het verderf dat door de werking van de Boze onder het reeds uitgestrooide goede zaad vermengd is; die van het uitgeworpen net spreekt van de roeping, die tot allerlei mensen komt, maar nog niet beslissend is voor het einde. Zij stelt de stelling (hoofdstuk . 20: 16) voor: "Velen zijn geroepen, weinigen uitverkoren. "

Verzameling en afzondering is de grote hoofdgedachte van deze gelijkenis. Even zeker als de verzameling is, even zeker ook de scheiding; eerst gene dan deze. Daarbij komen ons echter de volgende opmerkingen voor de geest: 1) de verzameling gebeurt in de grootst mogelijke omvang, zonder te vragen naar waardigheid of onwaardigheid, opdat eens bij de zorgvuldige afzondering van het goede en zalige, die zeker komt, dit des te meer gevonden worde; de scheiding daarentegen, tussen hetgeen het net, dat getrokken wordt door de grote wereldzee van de tijden, landen en volken, in zich heeft opgenomen, sluit al het onbruikbare, slechte, onverbeterlijke uit, en werpt het weg; 2) de verzameling is meer aards en menselijk, de scheiding meer hemels en goddelijk. Het ene is veel meer aan menselijke, goede wil, menselijk inzicht en wijsheid, werkzaamheid en inspanning overgelaten, hoewel het niet blijft zonder velerlei verborgen toezicht, besturing en leiding van de koninklijke leiding in de hemel. Het andere staat daarentegen geenszins aan de menselijke willekeur, is geheel en al onafhankelijk van het menselijk oordeel en kan door de macht van alle mensen niet worden teweeggebracht, en niet worden verijdeld, het is geheel en al, zowel wat de tijd als wat de wijze en manier aangaat, de omvang en de uitgebreidheid, waarin het zal plaatshebben, een zaak van de Heere der heerlijkheid zelf.

In de gelijkenis zijn die, welke het net uitwerpen en allerlei soort vangen, en die, welke het net aan de oever trekken en de vangst scheiden, dezelfde personen; in de uitlegging zijn de laatsten niet dezelfde als de eersten, maar de engelen.

Het net is de zichtbare kerk van Christus op aarde, de zee is de wereld, waaruit de zielen gered moeten worden en waartoe daarom de roepstem van Christus komt; in dit net nu wordt allerlei soorten gevangen. Wijzen en onwijzen, beschaafden en onbeschaafden, ouden en jongen, rijken en armen, meesters en knechten, koningen en bedelaars; mensen van de meest verschillende gemoedsaard, vromen en goddelozen, hemels- en aardsgezinden, goeden en kwaden, kinderen van het koninkrijk en kinderen van de boosheid, Luthersen,

Gereformeerden, Katholieken, Grieken, en hoe de belijdenissen anders mogen heten - deze allen bevinden zich in de gemeenschap van de zichtbare kerk van Christus op aarde, deze alle worden door middel van de dienaren van God uit de zee van de wereld in het net van de kerk gevangen.

De eerste en beste vissers (Jer. 16: 16) waren de heilige apostelen, die het net door Judea, Galilea, Samaria en reeds door grote gedeelten van de heidenwereld trokken; zij hebben hun leven niet te lief gehad om hun goddelijke roeping (hoofdstuk . 4: 19) getrouw te vervullen. Ook zijn alle volgende dienaren van het woord en de sacramenten zulke vissers; want bij elke kinderdoop reeds wordt weer een ziel met het gelukkig net omgeven, en wanneer knechten van Christus de Joden onder ons het Evangelie prediken, willen zij deze in het edele net vangen, waarin men alleen tot ware vrijheid kan komen. Wij moeten ook hier in het bijzonder denken aan die vrome knechten, die ver over zee varen om de naam des Heren te dragen tot de verre heidenen en hun koningen, die heden onder onnoemelijke moeiten en gevaren overal in de grote heidenwereld het gezegende net uitwerpen, overal door hun prediking de arme mensen in het zalige rijk van God proberen te verkrijgen. Het net scheen in het begin klein; maar het wordt allengs groter en beschrijft reeds een zeer grote kring in de zee van de wereld, en een talloze menigte mensenkinderen is reeds in dit wonderbare net.

Evenals de zee is ook de wereld, even wijd en groot, even woest, even vreselijk de branding, even schuimend zijn de verbolgen golven, even vol monsters, die hun buit verslinden, even vol heimelijke klippen en zandbanken, die alles wat daar tegen komt, verpletteren, even diep en grondeloos is de afgrond, waarin de offers wegzinken, die in de vreselijke diepte worden getrokken. In deze wijde, woeste, zondige wereld heeft nu God in genade een kleine wereld gevormd, een net van de hemel neergelaten in de afgrond van de zee. Evenals een beschermend, verbergend huis laat het zich neer in de duistere wateren en verzamelt en lokt zijn bewoners, dat zij onder zijn bescherming het leven redden, dat bedreigd wordt door de monsters van de diepte. De kerk heeft haar leden verzameld uit alle bewoners van de wijde zee van volken, maar door dit verzamelen hen van de wereld en haar gezindheid afgezonderd. Staande in de wereld kan zij toch in het wezen van de wereld geen wortel schieten; het net is niet geworden op de bodem van de zee, maar door de handen van de liefde van God over de afgrond gebracht. De leden van de gelovige gemeente zijn van de wereld afgescheiden; de vissen, die in het net worden verzameld kunnen er niet weer uitzwemmen, want aan de uiterste grenzen worden zij door de draden van het net, dat hen omgeeft, vastgehouden, dit sluit voor de zeemonsters de toegang af en weerhoudt het uitgaan van hen, die daarin zijn. De kerk is een heilige, zij is van de wereld en haar natuur afgezonderd, maar niet van de samenhang met de wereld gescheiden; het net zweeft niet in de lucht, maar het is in de zee neergelaten. Dat is ook noodzakelijk; de vissen kunnen alleen in water leven, zo ook de mensen alleen in de wereld. De vissen moeten het water van de zee drinken, zo moeten de mensen de lucht van deze wereld inademen. Ziet, daarom vult ook het water van de zee het net, en door duizend openingen, die het net heeft, kunnen de golven van de zee altijd in het innerlijke van het net in en uit de zee terugstromen. Zo is ook de toestand van de Christenen en de Kerk. Zij moet boven de wereld staan, d. i. innerlijk van haar natuur gescheiden, en toch uiterlijk met haar verbonden zijn, want de wereld is de schouwplaats, waarop wij ons werk moeten vervullen. De dingen van deze wereld, huis en hof, geld en goed, akker en werelds

beroep, kunst en handwerk, dat zijn alle zaken, die wij moeten gebruiken zonder ze te misbruiken, die wij moeten leren te bezitten als niet bezittende, bij wier ter handneming, bezit, behandeling onze krachten en gaven zich moeten ontwikkelen, en die ten dienste van het rijk van God bruikbaar worden gemaakt.

Het vangen in het net duurt zo lang totdat het vol is, en de mensen uit de wereldzee aan de oever van de eeuwigheid worden getrokken, dan komt de scheiding. Anders is het met het net, zo lang als het zich nog in de zee bevindt, om allerlei soort te vangen, anders wanneer het vol geworden is en aan land wordt getrokken, om het daarin samengebrachte van elkaar te scheiden. Zo zijn er twee trappen van het rijk van God; op de eerste neemt het allerlei mensen in zijn uiterlijke gemeenschap op, want het is nog de tijd van verzamelen; op de tweede zondert het al degenen af, die daartoe niet innerlijk en wat hun natuur aangaat behoren, want de tijd van verzamelen is voorbij en de tijd van de scheiding is gekomen. Ergeren wij er ons niet aan, dat hier beneden de kerk nog geen volmaakte is: zij is, evenals Jezus zelf op aarde, nog in de toestand van vernedering en dienstbaarheid - de heerlijkheid gaat zij pas tegemoet aan het einde der dagen. Eisen wij niet meer van haar dan zij tegenwoordig kan geven. Zij heeft in haar gehele voorkomen een profetisch karakter en wacht een rijke, grote, zalige toekomst. Van daar haar langzame uitbreiding over de aarde; van daar haar allengs doordringen van verschillende volken en eigenaardigheden; van daar haar lankmoedig dulden van zwakken en verkeerden in haar midden; van daar de trapsgewijze, als het ware schrede voor schrede voortgaande ontwikkeling van haar krachten en gaven! Maar zij zal zo niet altijd blijven in deze toestand van wachten en strijden, de dag van de openbaring van haar heerlijkheid komt, de dag van de scheiding en het gericht.

O wij, die allen gevangen zijn in het heilige net van de Heere, mochten wij op die dag niet slechte, maar goede vissers bevonden worden, niet worden weggeworpen, maar verzameld in het rijk van de Vader.

Het einde van de tijd zal ook het einde van de heerschappij van het boze zijn. In de eeuwigheid heerst God alleen met allen, die uit Hem geboren zijn; en lijden de dienaars en dienaressen van de zonde al de straf, die Gods rechtvaardigheid over hen heeft uitgesproken. O, Mij dunkt, dat niemand dit woord van de Heere moet kunnen lezen, zonder met de schrijver in zijn hart te worden geslagen, en gedwongen te worden tot het geloof in Christus tot behoud van zijn ziel. Wat een eindeloze kloof ligt er niet tussen het behouden worden en het verloren gaan! En nu gij zondaar! gij zondares! gij behoeft niet verloren te gaan, gij kunt behouden worden, en zou gij nochtans niet behouden willen worden? Waarom uw eigen ziel te doden met de eeuwige dood? Vlucht naar het eeuwige leven, vlucht tot Jezus. Ween aan Zijn voeten over uw zonden, en Hij zal u troosten met de woorden van het eeuwige leven: "U zijn uw zonden vergeven, uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede. "

Laat het een vaste grondstelling bij ons zijn, dat wij ons nimmer vergenoegen met slechts een uiterlijk lidmaatschap. Het kan zijn dat wij in het net zijn, terwijl wij nochtans niet in Christus zijn. Tienduizenden worden besprenkeld door het water van de doop, die nimmer gewassen worden in het water van het leven. Duizenden eten brood en drinken de wijn van de tafel des Heeren, die nimmer Christus door het geloof eten. Zijn wij bekeerd? Behoren wij tot de goede

vissen? Ziedaar de grote vraag. Deze vraag moeten wij onszelf beantwoorden. Weldra zal het net "aan de oever worden opgetrokken. " De ware gehalte van een ieders vroomheid zal eenmaal openbaar worden. Er zal een eeuwige scheiding zijn tussen de goede en de kwade vissen. Voor de bozen zal er zijn een "een vurige oven. " Voorwaar, zoals Baxter zegt: "deze duidelijke woorden hebben meer nodig geloofd en betracht dan verklaard te worden. "

51. En Jezus verklaarde Zijn discipelen op weg naar Kapérnaüm en thuis eerst de beide gelijkenissen van de zaaier en van het onkruid op de akker, vervolgenswaarschijnlijk ook de beide andere van het groeiende zaad en van het net in de zee (Mark. 4: 34). Daarna zei Hij tot hen: Gij hebt Mij eerst beleden, niet te begrijpen wat Ik zei (Mark. 4: 13); hebt gij nu dit alles, wat Ik u door gelijkenissen wilde zeggen, verstaan? Zij zeiden: tot Hem: Ja Heere! wij hebben nu geen nadere verklaring meer nodig.

52. En Hij zei tot hen, hoewel Hij wel wist, dat tot een volkomen bevatten de discipelen nog veel ontbrak, maar de verdere onderwijzing aan een ander wilde overlaten (Joh. 16: 12vv.): Daarom, omdat bij u nu reeds een goede grond tot het kennen van de geheimen van het hemelrijk (vs. 11) gelegd is, kan Ik ten opzichte van Mijn werkzaamheid in dit jaar bij de zee (hoofdstuk . 4: 13vv.) van zegen spreken. Ik kan omtrent u verklaren: een ieder schriftgeleerde in het koninkrijk der hemelen onderwezen, zoals Ik in ieder van u zo iemand tot Israël zal zenden in tegenstelling tot hen, die tot hiertoe voor schriftgeleerden werden gehouden (hoofdstuk . 23: 2 en 34), is gelijk aan een heer des huizes, die voor zijn huisgenoten, die hij tijdelijk verzorgt, uit zijn schat, uit zijn welvoorziene voorraadkamers, nieuwe en oude dingen, voortbrengselen vandatzelfde en van vroegere jaren, voortbrengt, om zo in alle behoeften te voorzien, en ze niet slechts karig te voeden, maar frisheid en groei zoveel mogelijk te bevorderen.

Er waren toen mensen genoeg, die zich Schriftgeleerden noemden, maar het niet waren. Hun schriftkennis was niets anders dan een aangenomen, van buiten geleerde dogmatiek, waarin de ware leer van de Schrift omtrent het rijk van God bijna geheel ontbrak. Er waren mensen, die konden vragen, wat het eerste gebod was, en die op de vraag: "wat dunkt u van de Christus? wiens Zoon is Hij?" wel als van horen zeggen antwoordden: "Davids Zoon; " maar op de tweede vraag: "hoe is Hij dan Davids Heer?" niets wisten te antwoorden. De nieuwtestamentische, de Christelijke Schriftgeleerde moet omtrent het koninkrijk der hemelen onderwezen zijn, deze hoofdleer van de Schrift moet hij hebben leren kennen. In deze hoofdgedachte van de Schrift moet de gehele Schrift voor hem zijn ontsloten en zich tot één geheel gevormd en volmaakt hebben, zodat hij door deze kennis, op het middelpunt van de Schrift staande, naar alle zijden en richtingen heen, op de gehele omgeving van alle leer en kennis kan zien en zich kan plaatsen, en weer van ieder punt van de omgeving op dit onmisbaar middelpunt kan terugzien en terugkomen.

Wie de Heer heeft verstaan is een Schriftgeleerde, in het koninkrijk onderwezen, een mens, die in de Schrift thuis is; wien het rijk Gods duidelijk geworden is en daaromtrent rekenschap kan afleggen, die is een burger van het koninkrijk der hemelen en kan ook anderen daarheen leiden, een mens, die een schat in zich draagt, een kostbare schat, waarom de wereld hem zouden benijden, wanneer zij de heerlijkheid daarvan kon beseffen. Wie deze schat als zijn

schat, als zijn eigen, niet als een geleende of gestolen, maar als een door de Heere meegedeelde en geschonken schat in zich draagt, in het kort, bij wie het Evangelie niet iets nagepraats en van buiten geleerds is, maar die het beleefd heeft, voor wie het ervaring van het hart geworden is. Wie nu zo'n Schriftgeleerde is, in het koninkrijk der hemelen onderwezen, die brengt uit zijn schat oude en nieuwe dingen voort.

Zo deed Christus zelf. Oud was de leer van de drie-enige God, zij lag verborgen in de voorraadkamers van het Oude Testament, maar zij moest ontsloten, aan het licht worden gebracht; nieuw was daarentegen voor de wereld de leer omtrent Christus, de Zoon van God, zij werd de discipelen pas duidelijk, toen Hij zelf, de Eengeborene van de Vader, vol van genade en waarheid, voor hen stond. Nieuw was de leer van de Heilige Geest, want eerst, nadat Hij van de aarde verhoogd was, kon Hij de discipelen tot Zich trekken. Oud was de natuur; jaar op jaar ging zij haar geregelde weg naar de voorgeschreven orde; nieuw daarentegen was de verklaring, die Jezus in Zijn gelijkenissen aan haar groots beeldenschrift gaf, en waardoor Hij haar tot lerares van de wijsheid maakte. Oud waren beide, wet en belofte; nieuw daarentegen de vervulling; wat de kiem aangaat reeds in de donkere belofte vervat, ontvouwde zich op elke nieuwe trap de openbaring in nieuwe glans en in nieuwe heerlijkheid. Zo doet ook ieder prediker van het Evangelie, in zo verre hij een Schriftgeleerde is, onderwezen in het koninkrijk der hemelen. Hij brengt uit zijn schat altijd oude en nieuwe dingen. Het oude is het woord van de apostelen: "niemand kan een ander fundament leggen, dan hetgeen gelegd is, namelijk Christus. " Het nieuwe is de verschillende toepassing, die hij van deze grote waarheid van de zaligheid maakt, zodat zij als een altijd nieuw, jeugdig en krachtig getuigenis van zijn eigen geestelijk leven tot opbouw en tot lering is, en leven wekt ook bij diegenen, die hem reeds dikwijls gehoord hebben. Zo doet ieder Christen. Hij leest dagelijks de Bijbel, en deze geeft hem dagelijks nieuwe waarheden. Hij belijdt het geloof der vaderen, en met elk belijden wordt dit geloof voor hem en anderen nieuw, want hij eigent zich een nieuwe graad van gerechtigheid en zaligheid toe; hij beoefent de oude liefde, en het gaat hem als Johannes (1 Joh. 2: 7vv.), met elke betrachting wordt hem de oude liefde nieuw. Hij zingt oude liederen, en terwijl hij ze zingt, komt de heldengeest van het geloof, die in de vaderen was, over hem en versterkt hem met nieuwe kracht, en maakt hem zalig. Hij heiligt de oude zondag, en iedere nieuwe zondag schenkt hem uit zijn volheid nieuwe gaven en geschenken. Zo ontvangt hij op elke nieuwe trap van zijn innerlijk leven het oude Evangelie als nieuw, en het nieuwe Evangelie steeds weer als het oude, en verkrijgt uit de volheid van de Heere genade voor genade.

Persoonlijke toepassing is wel eens de "ziel" van de prediking genoemd. Een leerrede zonder toepassing is gelijk aan een brief, die zonder adres op de post wordt gedaan. Het kan zijn dat die brief behoorlijk gesteld, van de juiste datum voorzien, en door de schrijver zelf ondertekend is. Maar dat alles is tevergeefs, omdat hij nimmer zijn bestemming bereiken zal. De vraag van onze Heer is daarom een treffend voorbeeld van harten-onderzoekende toepassing. - Hebt gij dit alles verstaan?

Het horen van een enkele preek kan niemand voordeel aanbrengen, indien hij de zin daarvan niet verstaat. Even goed zou men dan kunnen luisteren naar het trompetgeschal of het trompetgebrom. Even goed zo men dan in een Roomse kerk een Latijnse dienst kunnen

bijwonen. Zijn verstand moet door de leerrede in beweging gebracht en zijn hart geroerd worden. De denkbeelden in de leerrede uitgedrukt, moet hij in zijn geest opnemen. De zaden van nieuwe gedachten moeten door hem worden meegenomen. Is dat het geval niet, dan hoort hij tevergeefs.

V. Vs. 53-58 (zie ook). Waarschijnlijk reeds daags nadat de Heere de grote prediking in gelijkenissen aan de zee had gehouden, begeeft Hij Zich naar Zijn vaderstad. Hij wil nog eens beproeven ook deze zijn stadgenoten Zijn heerlijkheid te laten zien, een heerlijkheid als van de eengeboren van de Vader, vol genade en waarheid. Al veroorzaakt Zijn prediken in hun Synagogen een machtige indruk, zo wordt deze toch dadelijk te niet gedaan door die heilloze consequentie van het natuurlijke, ongelovige mensenhart, dat er graag zijn sterkte en zijn roem in zoekt om zichzelf gelijk te blijven in zijn vooroordelen en verkeerdheden, al zou het op die weg ook tot waanwijsheid en dwaasheid moeten voortgaan, en met smaad en schande eindigen.

53. a) En het is geschied, toen Jezus deze gelijkenissen geëindigd had, vertrok Hij de volgende dag van daar, van Kapérnaüm.

a) Luk. 4: 16

54. En gekomen zijnde in Zijn vaderland, Zijn vaderstad Nazareth, die Hij een jaar geleden had verlaten (hoofdstuk . 4: 13), leerde Hij hen in hun synagoge op de eerstvolgende sabbat (Mark. 6: 2), met zo veel kracht (hoofdstuk . 7: 29), terwijl Hij tevens Zijn woord met tekens bevestigde (vs. 58), zodat zij zich ontzetten, en zeiden: Van waar komt die wijsheid, omdat Hij toch niet in de scholen van de Schriftgeleerden is onderwezen, en van waar bezit Hij die krachten, om zulke daden te doen?

55. a) Is deze niet de Zoon van de timmerman, die zelf dat ambacht heeft uitgeoefend (Mark. 6: 3)? en heet Zijn moeder niet Maria en heten Zijn broeders 2: 23") niet Jakobus en Joses en Simon en Judas.

a) Joh. 6: 42

56. En Zijn zusters, zijn zij niet met mannen uit onze stad gehuwd, terwijl moeder en broeders zich met Hem naar Kapernaüm hebben begeven "Uit (2: 23" en "Uit 8: 15"); zijn zij niet allen bij ons, als mensen van gewone soort, als onze gelijken? Van waar komt dan dit alles?

57. En zij werden aan Hem geërgerd, zij stootten zich aan Zijn geringe afkomst en Zijn stand, zodat zij Hem niet als Messias wilden erkennen. Maar Jezus zei tot hen: Een profeet is niet ongeëerd dan in Zijn vaderland (Joh. 4: 44), en in Zijn huis (Joh. 7: 5).

58. En Hij heeft daar niet vele krachten gedaan, slechts weinige zieken, voor wie men hulp verlangde, legde Hij de handen op, want vanwege hun ongeloof was het Hemonmogelijk, Zich op zo’n heerlijke wijze te openbaren, als Hij dit anders zou hebben gedaan.

Het is de vraag of het oponthoud van Jezus te Nazareth, hier en in Mark. 6: 1vv. vermeld, hetzelfde is als dat in Luk. 4: 16vv. bericht is. Wanneer wij er niet op letten, dat Jezus beide malen in de synagoge en, wat daarmee samenhangt, op den Sabbat optrad, terwijl Hij in geheel verschillende mate werd tegengesproken, dan is er niets anders, dat daarvoor spreekt, dan dat Hij beide malen het spreekwoord op Zich toepast van de profeet, die in zijn vaderland geen eer vindt. Maar waarom zou Hij dat niet tweemalen hebben gedaan, omdat de aanleiding beide malen daartoe bestond? Ook is het hier inderdaad nog enigzins anders, want hier worden naast het vaderland nog de bloedverwanten en Zijn huis vermeld, en zo wil Jezus tegelijk de reden geven, waarom Zijn broeders ook in Hem gelovig zijn geworden (hoofdstuk . 12: 46vv. Joh. 7: 5). Wanneer Jezus bij het oponthoud in Nazareth, dat Lukas bericht, met de dood bedreigd werd, werd Hij daardoor wel gedwongen tot de vlucht naar Kapernaüm, maar kon het Hem verhinderen na die tussenruimte zo vol betekenis en zo rijk in daden van een geheel jaar (Wieseler, aan wie wij deze uiteenzetting ontlenen heeft: "na die drie weken zo rijk in daden, " dat met zijn valse chronologische opvatting van het leven van Jezus samenhangt); de prediking opnieuw in Nazareth te beproeven? Hoe dikwijls is Hij toch niet naar Jeruzalem gegaan, waar het gevaar toch oneindig veel groter was! Al het andere spreekt ook zeer beslist voor twee verschillende gebeurtenissen. " - Niet alleen de tijd, zo gaan wij met Riggenbach verder voort, maar ook de woorden en het gevolg wijzen ons vooruitgang aan tegenover de eerste maal. Ditmaal komt Jezus met Zijn discipelen midden uit de drukte van Zijn werkzaamheden, en alzo moeten de Nazareners niet alleen Zijn wijsheid erkennen, maar ook Zijn wonderen, die Hij alom verricht heeft, hoewel Hij bij henzelf vanwege hun ongeloof, al is het ook wel niet "in het geheel geen", toch "bijna geen" kan verrichten. Maar nog eens verharden zij zich door het onveranderlijk vooroordeel wegens Zijn familie; ook de zusters stellen zij nu tegen Hem; Zijn broeders geloven niet eens in Hem. Zo herhaalt het opgeblazen ongeloof met de hardnekkigheid van betweterij, de grote woorden, waarmee het ene zaak gewoon is af te wijzen. Wanneer het nu niet komt tot een voornemen om Hem te doden, zo is de stompzinnigheid des te beklagenswaardiger, die zich niet laat overwinnen door het overal verbreide aanzien, dat de Heere reeds door woord en daad heeft gewonnen. Daarom verwondert Hij Zich over hun ongeloof (Mark. 6: 6), zoals van het tegendeel, van het grote geloof van de heidense hoofdman gezegd wordt, dat Hij Zich daarover verwondert (hoofdstuk . 8: 10). Daarom luidt ook het oordeel van de Heere nog scherper dan de eerste keer. Toen toch zei Hij: "geen profeet is aangenaam in zijn vaderland" (Luk. 4: 24), maar nu: "een profeet is niet ongeëerd, dan in zijn vaderland en in zijn huis" (Mark. 6: 4). De profeet heeft een zijde van huiselijke alledaagsheid, ja zelfs van zondige zwakheid aan zich, die voor zijn naaste het meest openbaar is; aan Jezus kleven zulke gebreken niet, die het zouden kunnen verklaren, waarom Hij in Zijn vaderland minder geloof vond dan ergens elders; alleen de ootmoed van Zijn gedaante als dienstknecht, doet Hem ditzelfde lot delen. De smaad komt echter geheel terug op het dwaze geslacht, dat in het geheel niet bedenkt, hoe het zichzelf oneer aandoet door het oordeel: uit onze kring kan niets goeds voortkomen.

Evenals in andere gewaarwordingen van het menselijk hart, zo merkt Menken op, zo is Jezus ook in het gevoel van liefde voor volk en vaderland en in bijzondere gehechtheid aan de vaderstad aan Zijn broeders gelijk geworden. Waarom zou Hij nu, omdat voor een andere plaats in Galilea niets sprak, dat hoger was en waaraan dit gevoel ondergeschikt zou hebben moeten blijven, en waarvoor het zou hebben moeten wijken, niet daarheen moeten gaan? Een

ander was in Zijne plaats niet weer vrijwillig daarheen gegaan; voor die zou het kleine, arme Nazareth en de herinnering aan een behoeftige kindsheid en jeugd niet aangenaam geweest zijn. En nog een ander zou met haat, of zelfs met verachting en koudheid aan Nazareth hebben gedacht, wanneer hij daar eens zo was behandeld, als Jezus daar bij Zijn eerste optreden en werken behandeld werd. Hem was echter Nazareth ruim en rijk genoeg, en Zijn kindsheid en jeugd, hoe behoeftig zij ook naar het vlees was, was toch rijk en zoet en zalig genoeg geweest naar de Geest. De beledigingen, de verachting, de hoon, de haat, die Hij later ondervond, had Hij reeds lang vergeven en vergeten, en Hij had niet opgehouden de plaats en de mensen lief te hebben. Met deze liefde in het hart trok Hij weer daarheen, wensende dat Hij hun hart mocht open vinden voor het heil, dat Hij hun wilde brengen.

Het grootste gedeelte, zo geven wij met Klosterman de inhoud van ons verhaal weer, raakte eerst alleen in een nutteloze verwondering, en in plaats van zich over de mening omtrent Jezus, die een gevolg was van hun bekendheid met Zijn bijzondere omstandigheden, te laten heenzetten door de zedelijke indruk van Zijn grote daden, hielden zij die vooroordelen eigenzinnig vast. Tegenover Zijn aanspraken op erkenning van Zijne goddelijke roeping kwam het slechts daartoe, dat zij zich aan Hem ergerden als aan een vermetele, die Zichzelf meer toe schreef, dan Hij dat kon volgens Zijn afkomst en uiterlijke omstandigheden. Hij had verwacht, men zou Zijn hulp begeren, en Hij had Zich voorgenomen om door wonderbare werken Zich onder hen te openbaren; zij echter hielden niets van Hem en wilden daarom ook niets van Hem hebben. Zo beroofden zij zichzelf van de weldadige ondervinding van Zijn wondermacht, die ook voor al hun ongelukkigen tot hulp gereed was, en waardoor zij in hun verachten van Zijn roeping aan het wankelen hadden kunnen worden gebracht.

Waar geen geloof is, wordt de heerlijkheid van God niet gezien. Deze wet van het koninkrijk der hemelen is onverbrekelijk, en wij zien haar nog heden werken. De ongelovigen onder ons zien niets van de heerlijkheid van God in Zijn schepping, en niets van de heerlijkheid van God in Zijn woord. Zij zien niets dan de duisternis van hun eigen onwetendheid.

Men moet deze woorden niet in zo’n strenge zin opnemen, alsof de macht van Christus daar verzwakt was; maar alleen dat Hij, omdat zij maar weinige zieken tot Hem brachten om genezing daarvan te verlangen, het niet oorbaar achtte hun Zijn wonderwerken op te dringen, en dus op geen voegzame wijze wonderen kon doen. Op gelijke wijze wordt in sommige gevallen, hoewel niet in alles, het geloof als een voorwaarde van genezing gesteld. Vergelijk hoofdstuk . 9: 28 Mark. 9: 23 Hand. 14: 9 ; en Christus vond goed hier zo te handelen; zoals Hij met reden mocht, overwegende wat zij buiten twijfel van Hem gehoord hadden uit andere plaatsen, en wat zij even te voren van Hem beleden hadden, aangaande de machtige werken, die door Hem gedaan waren; hetgeen inderdaad toont dat hun ongeloof niet zozeer bestond in een twijfel over Zijn macht als wel aangaande Zijn goddelijke zending, die deze macht aan een onbevooroordeeld gemoed zo duidelijk betoonde.

Hij heeft daar niet vele krachten gedaan, vanwege hun ongeloof.

In dit eenvoudig woord zien wij het geheim van het eeuwig verderf van een ontelbare menigte zielen! Zij gaan voor eeuwig verloren, omdat zij niet willen geloven. Niets anders is er in

hemel of op aarde, dat de zaligheid van de zielen in de weg staat en verhindert, dan het ongeloof. Hun zonden, hoe menigvuldig ook, kunnen allen vergeven worden. De liefde van de Vader is altijd daar om iedere zondaar te ontvangen. Het bloed van Christus is daar, om hen volkomen te reinigen. De almachtige kracht van de Heilige Geest is daar om hen te vernieuwen. Maar er is een ontzettende hinderpaal, - zij willen niet geloven. "Gij wilt tot Mij niet komen, " zegt Jezus, "opdat gij het leven moogt hebben. " (Joh. 5: 40). Mochten wij allen op onze hoede zijn tegen deze vervloekte zonde! Zij is de oude wortelzonde, die de val van de mens heeft veroorzaakt. In het ware kind van God door de kracht van de Heilige Geest afgesneden, is zij immer weer gereed om opnieuw uit te lopen en welige spruiten te schieten. Er zijn drie grote vijanden, waartegen ieder kind van God dagelijks biddend moet strijden - hoogmoed, wereldsgezindheid en ongeloof. En de grootste en dodelijkste van deze is het ongeloof.

HOOFDSTUK 14.

ONTHOOFDING VAN JOHANNES DE DOPER. WONDERBARE SPIJZIGING. JEZUS WANDELT OP DE ZEE.

I. Vs. 1-12 (zie ook). Mattheus heeft ons in hoofdstuk . 4: 12-13: 58 een geheel vol jaar van Jezus werkzaamheid in Galilea voorgesteld - het "aangename jaar van de Heere, dat met Zijn prediking in Nazareth is begonnen (Luk. 4: 16vv.), en met een prediking op dezelfde plaats eindigde. Nu volgt het jaar van de vervolging, dat met een soort van verbanning of een aan een vlucht gelijkvormig rondtrekken van Jezus in het land begint (hoofdstuk . 15: 1-18: 35), wordt voortgezet met het heengaan uit Galilea en het overbrengen van de werkzaamheid naar de overzijde van de Jordaan (hoofdstuk . 19: 1-20: 16), vervolgens overgaat in de eigenlijke tijd van het lijden (hoofdstuk . 20: 17-27: 66) en besloten wordt met de wegneming van de Heere van deze aarde Zijn opstanding en hemelvaart (hoofdstuk . 28). Merken wij nu op, dat het woord aan het einde van dit Evangelie: "Ziet Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding der wereld, " duidelijk genoeg wijst op de uitstorting van de Heilige Geest, dus enigermate de geschiedenis van het Pinksterfeest in zich sluit, die op het einde van mei van het jaar 30 voorviel; zo hebben wij hier weer een geheel vol jaar. Evenals nu dat jaar van de werkzaamheid van de Heere door de overlevering van Johannes de Doper werd ingeleid (hoofdstuk . 4: 12), zo wordt dit jaar van Zijn vervolging ingeleid door de onthoofding van de Doper, die wel, wat de tijd aangaat, ongeveer 7 weken in het vorige jaar voorvalt, maar toch wat de zaak betreft Uit (4: 17 en Uit 12: 21), niet daar maar tot dit laatste jaar behoort.

1. Wij nemen hier de draad weer op van de geschiedverhalen, die met hoofdstuk . 12 beginnen en sluiten ons meer bepaald aan aan de gebeurtenis in hoofdstuk . 11: 1-19 meegedeeld, namelijk ongeveer elf dagen na het gezantschap van de Doper. In die tijd hoorde HerodesAntipas de viervorst 2: 20"), het gerucht van Jezus en de grote werken, die door Hem gebeuren (hoofdstuk . 11: 2; 4: 24). In zijn vroegere residentie te Livias had hij nog niets daarvan gehoord; onlangs had hij echter zijn verblijf naar Tiberias aan de Galilese zee verplaatst 12: 14").

2. En hij zei tot zijn knechten, zijn hovelingen (1 Sam. 16: 15), die hem het gerucht overbrachten met de velerlei meningen, die over Jezus bij het volk rondliepen: Deze is Johannes de Doper, die ik onlangs heb laten onthoofden; hij is in deze Jezus van Nazareth opgewekt van de doden, en daarom werken die krachten in hem. Als een door een wonder weer opgewekte heeft hij geheel nieuwe, wonderbare krachten, die hij te voren niet bezat (Joh. 10: 41), met zich uit het graf gebracht; zo heb ik door hem te laten onthoofden, hem geen schade aangedaan, maar hem slechts tot een des te heerlijker stand gebracht.

Vroeger had hij van de werkzaamheid van Jezus minder vernomen, dan van die van de Doper; nu vond hij echter het gehele land van Galilea vervuld met de roep over Jezus en met de lof van Zijn wonderen. Reeds hadden zich allerlei meningen omtrent de persoonlijkheid van Hem gevormd, die allen daarop neerkwamen, dat Hij een van die Messiaanse, wonderbare verschijningen moest zijn, zoals de profeten die hadden voorspeld als waarborgen van het aanbreken van de Messiaanse tijd. De oordeelvellingen liepen uit elkaar. Sommigen zeiden:

"Hij is Elias, " anderen: "Hij is een van de oude profeten, " en nog anderen schijnen met een zeker doel te hebben gezegd, dat het mogelijk Johannes de Doper zelf was, namelijk als opgestaan uit de dood. Zo konden vreesachtige vromen menen, die het geweten van Herodes wilden treffen op een wijze, die niet gevaarlijk voor hen was. Zo konden ook misschien vleiers zich uiten om de vorst gerust te stellen ten opzichte van zijn misdaad met de verzekering dat de door hem gedode Johannes reeds weer levend was. De vorst toont ons ten minste een stemming, die van de ene opvatting tot de andere overgaat (vgl. Luk. 9: 7vv. met Mark. 6: 14vv.). Hij werd met vrees vervuld, toen hij het oordeel hoorde, dat deze wonderdoener Johannes de Doper was, en twijfelde toch telkens weer aan de waarheid van de verzekering. Toch werd hij geneigd die te geloven; ja hij hield er zich eindelijk van overtuigd, dat deze Jezus de opgestane Johannes was. Waarschijnlijk liet hij bij zijn voorstelling de gedachte op de voorgrond treden, dat de schade, door hem aan de goede zaak gedaan, als hij de Doper ombracht, nu meer dan genoeg was vergoed. Er was nu toch weer een Johannes de Doper op het toneel gekomen, met meer macht bekleed dan de vorige. Waarschijnlijk stelde hij in die zin zijn geweten gerust met een woord, dat hem in het begin verschrikt had en bracht hij het daarin spoedig zover, dat hij de begeerte van een ontzettende nieuwsgierigheid kon uiten om Jezus te zien (Luk. 9: 9).

De goddeloze heeft, vooral voor bloedschulden, geen andere kwelling nodig dan zijn eigen hart.

Herodes geloofde niet in de opstanding van de doden. Het lichtzinnige stelsel van de Sadduceeën moest hem beter bevallen dan de angstige nauwgezetheid van de Farizeeën; maar wat vermogen grondbeginselen van menselijke wijsheid tegen een bezwaard geweten. Al hadden wij geen ander bewijs voor de noodzakelijkheid van een openbaring dan dit: dat het door de zonde verontrust geweten door geen redeneringen gerust gesteld wordt, hoe bevredigend die ook voor het scherpzinnigst verstand mogen wezen, maar dat het een goddelijke verzekering van vergeving nodig heeft, dan zouden wij met recht besluiten: zo waar als er een God is, is er ook een openbaring van God, die ons van Zijn liefde en genade verzekert. Ondanks al het Sadducees vernuft, zei Herodes van Jezus: "deze is Johannes de Doper; hij is opgewekt van de doden, en daarom werken die krachten in hem. Zijn terugkering uit het rijk van de geest stelt hem in staat, om wonderen te doen.

3. Want - zoals wij reeds in hoofdstuk . 4: 12 hebben aangewezen en vervolgens in hoofdstuk . 11: 2 daarvan hoorden - Herodes had, tien of twaalf maanden te voren, toen hij nog te Livias resideerde, Johannes gevangen genomen, en hem gebonden en in de kerker gezet, op het bergslot Machaerus aan de overzijde van de Dode zee, omwille van Herodias, een kleindochter van Herodes de Grote (zie aan het einde van het eerste boek der Makkabeeën: B. I. 2 c. Nr. 4). Deze was de vrouw van Filippus (II. 2), zijn broeder, die Herodes had genomen, terwijl hij daarentegen zijn eigen, wettige vrouw had verstoten.

4. Want Johannes, die zich toen weer op de plaats van zijn vroegere werkzaamheid aan de overzijde van de Jordaan ophield (Joh. 3: 26), zei eens tot hem, toen de nieuwsgierige vorst hem eens tot zich had geroepen: a) Het is u niet geoorloofd, volgens de wet (Lev. 16: 18; 20:

1) haar te hebben, en ook verscheidene andere verkeerde zaken bracht Johannes hem onder het oog (Luk. 3: 19).

a) Lev. 18: 16

5. En willende hem toen reeds doden naar de hitte van zijn toorn, vreesde hij het volk, dat het tegen hem zou opstaan, omdat zij hem hielden voor een profeet, zoals hij zelf later een diepe indruk van die man ontving (Mark. 6: 20), en veel deed van hetgeen hij hem zei.

Josefus (Want. XVIII. 5. 2) geeft een andere reden voor de gevangenneming op. "Omdat velen tot Johannes samenstroomden (want zij werden door het horen van zijn woorden krachtig aangegrepen), vreesde Herodes, dat zijn al te grote invloed de mensen tot opstand zou brengen; want het scheen alsof zij op zijn raad alles zouden doen. Daarom hield hij het beter vóórdat een opstand uitbrak, hem uit de weg te ruimen. Liever wilde hij het onheil voorkomen dan er later berouw over hebben, als hij door een oproer in gevaar zou zijn gekomen. " Hier is echter slechts spraak van de wending, die men aan de zaak in de hofkringen gaf, waar men gewend was te verzwijgen wat voor de vorst smadelijk was.

Hij vreesde niet God, maar het volk, en niet alleen dat groot getal, dat tot Johannes was gekomen, door hem gedoopt was, en zijn discipelen was geworden, maar in het algemeen het gehele lichaam van het Joodse volk. Zo behaagt het God op sommige tijden de goddeloosheid van de vorsten te beteugelen door vrees voor hun onderdanen.

6. Lang stond hij het aandringen van Herodias tegen, die Johannes naar het leven stond (Mark. 6: 19); maar toen a) de geboortedag van Herodes 1) gehouden werd en hij aan de oversten en hoofdlieden en voornaamsten van zijn land een gastmaal gaf, danste tot vermaak van de gasten op kunstige wijze, zoals dat bij de Grieken gewoonte was, de dochter van Herodias en Filippus, Salóme, de nicht van Herodes, in het midden van hen; en zij behaagde aan Herodes en degenen, die met hem aan tafel zaten.

a) Gen. 40: 20

1) Sommige oordeelkundigen en voornamelijk Grotius, Heinsius en Reland verkiezen dit te verklaren van de dag van Herodes’ komst aan de regering Zo ook Dächsel, die die dag stelt op 11 april van het jaar 29. 11: 3).

7. a) Waarom hij haar met ede beloofde te geven - zo was zijn lichtzinnig hart door dat weelderig dansen op dat ogenblik betoverd - wat zij ook eisen zou, al ware het ook\ de helft van zijn koninkrijk (Mark. 6: 28).

a)Richt. 11: 30

Zo’n dartel solo-dansen onder allerlei gebaren te midden van een kring van mannen kwam uit het danslustige Griekenland voornamelijk sedert Alexander de Grote. Men denke aan de ontuchtige Ionische pantomimendansen van openbare vrouwen (Hem. Od. III 6: 21 sqq.). In

de eerste tijden van het keizerrijk was het ook bij het vrouwelijk geslacht een gewoonte geworden, (Hor. a poët. 232). Het herinnert aan de wijze van de Bajadèren in Oost-Indië. In sluwe berekening had Herodias haar dochter tot dit dansen aangezet.

Een huis door de zonde vermolmd! Wij zien 1) de heiligste banden van de liefde zijn daar verbroken; 2) de zoetste genoegens van het leven zijn daar vergiftigd; 3) de mooiste gevoelens worden daar verdorven; 4) de edelste zegen van God gaat daar te gronde.

Onze verdere beschouwingen omtrent deze geschiedenis geven wij later Mr (6: 1 en Mr 6: 7).

8. En zij te voren onderricht zijnde door haar moeder, tot wie zij was gegaan om te raadplegen, zei zij bij haar weer binnentreden van de zaal: Geef mij hier, terwijl wij nog om feestmaal zijn vergaderd (Mark. 6: 24vv.), in een schotel, als een laatste gerecht voor de tafel van de koning, het hoofd van Johannes de Doper.

Indien het waar is wat de geschiedschrijver (Nicephorus hist. I 20) zegt, dat deze Salóme, toen zij over een rivier ging, die bevroren was, het ijs brak, en zij daarin viel, en de stukken van het ijs haar hoofd afsneden, werd de lex talions, de wet van wedervergelding, rechtvaardig aan haar uitgeoefend.

9. En de koning, niet ten onrechte hier zo genoemd, hoewel hij slechts een klein vorst was (vs. 1), werd bedroefd, dat die gehele zaak een zo bloedige keer nam, en hij degene moest prijsgeven, van wie hij in zijn geweten voelde, dat hij een vroom en heilig man was. Maar om de eden (vs. 7), en degenen, die met hem aanzaten, om niet zichzelf en Salóme voor die allen te beschamen, gebood hij dat het haar zou gegeven worden ("Isa 9: 21" en "1Sa 25: 34").

10. En zond heen naar de vier of vijf mijl van Livias verwijderde Machaerus en onthoofde Johannes in de kerker door middel van de uitgezonden beul (Mark. 6: 27), zonder eerst ook maar een schijnbaar recht over hem te laten spreken.

11. En zijn hoofd werd gebracht in een schotel, waarschijnlijk niet meer gedurende het feest zelf, want dit is wel spoedig na het uitgesproken bevel (vs. 9) geëindigd; en het werd het dochtertje gegeven; en zij droeg het tothaar moeder.

Herodes had kunnen antwoorden en het moeten doen, dat zijn eed op geen andere dan geoorloofde zaken gedoeld had, en in haar vraag meer dan een geheel koninkrijk geëist was: de ingebeelde reputatie slaat dat alles neer.

De goddeloze vrouw bewoog later ook Herodes tot stappen, die hem de kroon deden verliezen 2: 20); zo heeft hij dus niet maar het halve koninkrijk aan de danseres willen geven, maar hij heeft het geheel aan haar moeder verloren.

Hieronymus (Adv. Ruffin II. 82) zegt, dat Herodias, omdat zij de waarheid niet kon verdragen, die tong, die de waarheid had gesproken, uitrukte, en met een naald door en door stak, zoals Fulvia die van Cicero; maar haar goddeloosheden duurden niet lang: Herodias,

koning Agrippa de eer benijdende, die hem door Cajus gegeven was, haalde haar man over, om naar Rome te gaan en Agrippa aan te klagen, waarop Cajus Herodes van de regering beroofde, en haar van haar geld, en beide aan Agrippa gaf. Herodes en Herodias werden naar Lyon in Frankrijk gezonden, Dit gebeurde, zegt Josefus, tot een straf over haar Nijdigheid, en zijn gereedheid om naar haar aanzoeken te luisteren.

12. En zijn (Johannes') discipelen kwamen, en namen het lichaam weg, dat van het hoofd beroofd was, en begroeven het, en gingen en boodschapten het Jezus door Zijndiscipelen (Mark. 6: 30), die van hun zending (hoofdstuk . 10: 1-11: 1) nu weer tot Hem terugkeerden (Luk. 9: 10).

Wie anders zouden zij de boodschap van deze treffende gebeurtenis brengen, dan de Heere, met wie Johannes in zo'n innige en heilige betrekking stond?

Johannes getuigde: "Hij moet groeien en ik minder worden. " Zo was dan zijn aftreden te verwachten, opdat allen, die hun zieleheil zochten, thans ook tot Jezus alleen komen zouden; terwijl zijn langdurig verblijf in de kerker hun rijke stof tot nadenken en tot beoefening van de lijdzaamheid gegeven heeft, waarover hij zich gewis in de eeuwigheid zal verheugen.

Herodias, gij wordt gewroken!
't Bevel des doods is reeds gesproken;
't Geschenk wordt uitbetaald in bloed;
De storm, eerst heftig opgestoken
In 's dwinglands fel bestreên gemoed -
Als zag hij zijn verslaagne spoken,
Eer 't bloed ging van de moordbijl roken -
Heeft snel en machtloos uitgewoed.
Hem bindt zijn eed. Hij had met eden
Wel vroeger soms gespeeld, maar heden
Is 't niet gewaagd die te overtreden;
Hij kan, hij durft niet rugwaarts gaan.
Zou hij voor al zijn disgenoten,
Voor al zijn rijks- en legergroten
Daar als een kind of blodaard staan,
Die trouwloos met beloften speelde? -
Niet dus zijn eer op 't spel gezet!
Dan liever nog 't festijn der weelde
Besloten met een moordbanket.

Nauw heeft het doodlijk sein geklonken.
Of 't vreeslijk lemmer heeft geblonken,
En in den bloedstroom neergezonken,
Ligt reeds het lijk onthalsd ter aard -
Johannes is gedood door 't zwaard!
En 't hoofd pas van de romp gescheiden -

Als ging men voor Herodes’ maal
Het kostbaarst feestgerecht bereiden -
Wordt opgedist op zilveren schaal.
Een doffe kreet loopt door de zaal;
De stoutste voelt zich ‘t hart versagen,
Dat sterker bonst met sneller slagen,
Nu hij die schotel opgedragen
En voor Salóme plaatsen ziet.

En sidderde ook Salóme niet? -
Ja! - Tracht ze ook met verwarde zinnen
Haar schrik en afkeer te overwinnen,
Haar adem, die zo pijnlijk gaat,
En ‘t golven van haar kleed verraadt,
Hoe ‘t hart, dat hoorbaar schier gaat kloppen,
Onstuimig in haar boezem slaat.
Hoe beven haar de vingertoppen,
Nu zij met afgewend gelaat
‘t Geschenk aanvaardt, dat vóór haar staat!
Zij walgt en gruwt het aan te staren. . . . .
Wat op die zilveren schotel ligt.
Hoe aaklig steekt dat bleek gezicht,
Die doodskleur af bij ‘t zwart der haren!
Wat staan die ogen strak en naar!
Hoe schijnt in die verwrongen trekken
Nog ‘t laatst gereuteld woord te ontdekken,
Dat dreigend vloek spreekt tegen haar!
Wat weegt dat hoofd, die schotel, zwaar!
‘t Is of zijn koude rand gaat branden,
Nu zij die opheft in haar handen.
Wat huivring rilt haar door de leên,
Hoe loom, bij ‘t driftig voorwaarts treên,
Zijn de anders snel gewiekste voeten,
Nu zij, met voortgejaagde schreên
Zich haast haar moeder weêr te ontmoeten!

"Daar moeder!" gilt zij snikkende uit,
Met nauw herkenbaar stemgeluid,
Bij ‘t vreeslijk hijgend boezemjagen,
"Daar, moeder, neem die schotel nu. . . .
"Niet mooglijk is ‘t die lang te dragen,
"Wat ik ontving behoort aan u.
Gij wildet ‘t zó - hij is gestorven!
"Daar hebt gij, wat ik had beloofd,
‘t Geschenk des bloeds door mij verworven. . . .

"Daar, moeder, hebt gij ‘t hoofd!"

Woordverklaring
blodaard: lafaard
lemmer: lemmet
nauw: nauwelijks

II. Vs. 13-21 Tegenover het bloedige festijn van Herodes in zijn paleis, dat Israël zijn ondergang tegemoet voert, vinden wij hier het heilige maal in de woestijn, dat de Heere geeft dat het geestelijk Israël opbouwt. Het is de geschiedenis van de spijziging van de vijfduizend, die wij hier voor ons hebben.

13. En toen Jezus van Zijn reis teruggekeerd was, waarop wij Hem in hoofdstuk . 11 zagen, en dit hoorde, wat met Johannes gebeurd was (vs. 12), vertrok Hij van daar met een schip. Hij ging van Kapérnaüm, waar de discipelen bij hun terugkeren van de zending in hoofdstuk . 10 weer met Hem verenigd waren, naar de andere zijde van het meer, naar een woeste plaats, bij Bethsaïda-Julias (Luk. 9: 10) alleen; slechts Zijn twaalf discipelen waren met Hem. En de scharen, die Hem te Kapérnaüm gezocht hadden, dat horende, dat Hij van daar was gegaan en naar de andere oever was gevaren, zijn Hem te voet gevolgd uit de steden. Zij liepen de noordkust van het meer om, en op die weg sloten zich hoe langer hoe meerderen bij hen aan, die Hem wensten te horen en hun zieken door Hem begeerden genezen te zien.

Wij kunnen de opvatting niet delen, dat de Heere uit voorzichtigheid om Zijn veiligheid in het gebied van de moordenaar van Johannes voor het ogenblik niet in gevaar te brengen, naar de oostzijde van het meer, en dus in het gebied van de viervorst Filippus 2: 20) Zich zou hebben teruggetrokken; want reeds de volgende dag keerde Hij naar Kapernaüm terug, en ging Hij van daar door het land van Gennesareth (vs. 34vv.). Wij moeten integendeel dat besluit toeschrijven aan de ontroering van Zijn hart, die Hem vervulde bij het bericht van het heengaan van Zijn voorganger. Dat heengaan toch was voor Hem een profetie van Zijn offerdood, die Hem na een jaar wachtte, en aan die gedachte wil Hij Zich in de stilte een poos overgeven. Daarbij lette tevens de Heere op Zijn discipelen, die van hun eerste uitzending zo-even waren teruggekeerd (Mark. 6: 30vv.), en die eveneens rust en stilte behoefden. Dit ontwijken naar de woestijn is dan tevens het antwoord op de begeerte van Herodes in Tiberias, om Jezus te zien (Luk. 9: 9). Niet dan na verloop van een jaar zal hij Hem zien, maar ook dan zal hij geen woord uit Zijn mond horen, noch een teken van Hem zien (Luk. 23: 6vv.).

Men houdt het er gewoonlijk voor, dat deze volksmenigte bestaan zal hebben uit de karavanen, die op weg waren naar het paasfeest te Jeruzalem. Men meent, dat de opmerking in Joh. 6: 4 "het pascha, het feest van de Joden, was nabij" het juist moest verklaren, van waar het kwam, dat Hem zo veel volk natrok. Wij zullen echter zien, dat deze opmerking wijst op de betekenis van het wonder van de spijziging, dat nu volgt: "omdat het pascha nadert, geeft Jezus een beeld van het wonderbare Pascha, dat Hij aan Zijn kerk voor tijd en eeuwigheid bereidt. "

Nu spreken ook alle uiterlijke omstandigheden het tegen, dat wij hier feestreizigers zouden hebben: 1) de tijd, waarin de gebeurtenis plaatsheeft, ten minste zoals wij in onze chronologie berekend hebben; want het paasfeest (dat in het jaar 29 op 18-24 april viel) was nu reeds zo nabij, dat er geen feestreizigers meer onder weg konden zijn; 2) ook de nood, die de mensen in de woestijn overvalt, zodat onder de menigte van meer dan 5000 mensen geen voedingsmiddelen meer waren dan vijf broden en twee vissen, hetgeen toch onverklaarbaar zou zijn bij een feestkaravaan, die nog een weg voor zich had van minstens 15 mijl; eindelijk 3) de tijd, die het volk heeft om allereerst van Kapérnaüm te voet, dus rondom de noordzijde van het Galilese meer, Jezus in de woestijn na te volgen, en dan, voor zo velen van deze na de spijziging daar zijn achtergebleven, de volgende dag weer met een schip naar Kapérnaüm te komen (Joh. 6: 22vv.), hetgeen bij feestkaravanen, wier tijd is afgemeten, het geval niet zou geweest zijn. Als wij nu zonder bedenking de dag van de spijziging met Wieseler op zondag, de 14 Nisan (= 17 april) van het jaar gesteld hebben, zo werden wij daartoe niet alleen gedrongen door de boven reeds aangevoerde opmerking in Joh. 6: 4 , maar ook door de rede, die Jezus de volgende dag in de synagoge te Kapérnaüm hield (Joh. 6: 26vv.), zowel als door het karakter van het wonder van de spijziging zelf. Tegenover het gewicht, dat deze zaken in de weegschaal leggen, moeten alle tegenbedenkingen haar betekenis verliezen; zij hebben reeds in zich de opheffing van die tegenbedenkingen. Om van dit laatste uit te gaan, zo zijn het de volgende:

1) Het is hoogst onwaarschijnlijk, dat Jezus Zich zo geheel en al met Zijn discipelen over het wettelijke voorschrift in Deut. 16: 16 zou hebben heen geplaatst, dat Hij noch tot het loofhuttenfeest van het jaar 28, noch tot het paasfeest van het jaar 29 naar Jeruzalem zou zijn gekomen. Integendeel schijnt Zijn woord tot deze stad (hoofdstuk . 23: 37): hoe dikwijls heb ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, zoals een hen haar kuikens verzamelt onder haar vleugels, " uitdrukkelijk aan te wijzen, dat Hij gedurende de tijd van Zijn openbare werkzaamheid, daar geen feest heeft verzuimd. 2) Nog veel onwaarschijnlijker is het, dat op de dag van de 14de Nisan, als ‘s avonds het pascha in de tempel (Deut. 16: 5vv.) werd gegeten, en op de overige plaatsen van het land minstens godsdienst in de synagogen werd gehouden, zich een zó grote menigte van mensen bij Jezus zou hebben bevonden, dat het getal van de mannen alleen omtrent 5000 bedroeg, terwijl juist de mannen op die tijd te Jeruzalem aanwezig hadden moeten zijn. 3) Reeds op de morgen van de eerder genoemde dag werd al het zuurdeeg uit de huizen weggedaan, en in het bijzonder mocht van de avond af geen gezuurd brood meer worden gezien noch gegeten in heel het gebied van Israël (Deut. 16: 3vv.). Van waar kwamen dan de vijf broden in vs. 17 , en hoe kon de Heere gezuurd brood zegenen en vermeerderen en de overgebleven brokken, twaalf korven vol, laten verzamelen, zonder de wet te overtreden? 4) Eindelijk mocht op de Sabbat, volgens de inzettingen van de ouden, slechts een weg van 2000 schreden worden afgelegd 19: 37). Met de avond van 14 Nisan begon de eerste paasdag, die met een sabbat gelijk stond. Zo zou Jezus niet alleen voor Zich en Zijn discipelen dit gebod hebben overtreden, toen Hij gebood over het meer naar Kapernaüm terug te varen (vs. 22), en zelf tegen de morgen op het water hen na wandelde (vs. 25vv.). Hij zou ook gesmaakt hebben, dat de anderen overtraden, die Hij uit de woestijn naar huis liet gaan (vs. 22vv.). Hierbij komt nog, dat het geheel onverklaarbaar blijft, hoe zo’n heen en weer varen over het meer op de eerste met een Sabbat gelijkstaande paasdag, geheel onopgemerkt kon voorbijgaan, alsof men niets deed tegen de wet (vgl. Joh. 6: 22vv.). Ten

opzichte van het eerste punt wordt de Heere in Joh. 7: 1 uitdrukkelijk verontschuldigd. Ten gevolge van het wonder aan het badwater te Bethesda was zo’n vijandschap tegen Hem opgewekt, dat de Joodse oversten te Jeruzalem niet slechts een voorbijgaande gedachte tot moord koesterden, maar van dat ogenblik af dit doel vast en onophoudelijk in het oog hielden (Joh. 5: 16 en 18). Daardoor was het bezoeken van de heilige stad Hem ontzegd, totdat de tijd zou vervuld zijn, dat Hij zou worden weggenomen. Het naderen van deze tijd wordt Hem bij Zijn verheerlijking bekend gemaakt en van toen af (het was tegen de tijd van het loofhuttenfeest in het jaar 29, door het bezoeken van de Heere van dat feest werd Zijn dood voorbereid (Joh. 7: 2vv.) zien wij dan ook werkelijk Hem straks Zijn aangezicht wenden, om naar Jeruzalem te reizen (Luk. 9: 31 en 51). Eerder daar heen te gaan was een verzoeken van God geweest en zo bleef Hij onder de bescherming van de zachtere praxis, die zich door de drang van de uiterlijke omstandigheden gevormd had (zoals het volgens Joh. 7: 3 en 11: 56 schijnt, moest iemand niet onvoorwaardelijk driemaal in het jaar, maar minstens eens zich op de feesten te Jeruzalem bevinden) van het loofhuttenfeest van het jaar 28 en van het Paas- en pinksterfeest van het jaar 29 weg. Heeft dus in de gehele tijd van bijna een jaar en 5 maanden (einde van mei 28 tot midden van oktober 29 n. Chr.) ook geen enkel bezoek aan de hoofdstad door de Heere plaats, zo is Hij toch vroeger en later dikwijls en lang genoeg in Jeruzalem geweest, om aan het slot van Zijn openbare werkzaamheid tot de stad te kunnen zeggen: "hoe dikwijls heb Ik uw kinderen bijeen willen vergaderen. " Maar afgezien van de Galileeërs, die de tijding van Zijn woorden en Zijn werken tot het loofhuttenfeest van het jaar 28 en tot het paasfeest van het jaar 29 reeds vanzelf naar Jeruzalem brachten, zo heeft Hij zonder twijfel tot dat feest minstens Zijn discipelen laten heengaan. De Heere heeft deze zeker tot de feestkaravanen gezonden, om aan deze de boodschap van het heil te brengen 9: 35). Zo heeft Hij ook door middel van deze de dochter van Zion tot Zich genodigd, "zoals een hen haar kuikens verzamelt onder de vleugels. " Wat het tweede punt aangaat, wordt bij Mattheus er zo sterk op gedrukt, dat de Heere met het volk medelijden had om hun zieken, dat wij daarin wel een aanwijzing mogen zien, dat deze scharen geen verachters van het pascha en de tempel waren, maar dat zij, wat het grootste gedeelte aangaat, voor mensen waren te houden, die deels om hun eigen gebrekkelijkheid, deels wegens de voorzorg voor zieke familieleden, van het bezoeken van het feest waren teruggehouden, en zich dus, hoewel om andere reden in gelijke toestand als Jezus en Zijn discipelen bevonden. Wanneer nu deze scharen uit alle steden de Heere in de woeste plaats nasnelden, en daar bij Hem de prediking van het goddelijke Woord hoorden, zo hebben zij daar zeker een nog veel betere godsdienst gehouden, dan wanneer zij in hun synagogen waren gegaan. In de wonderbare spijziging door de Zoon van God, die over een jaar als het ware Paaslam zou worden geofferd, hebben zij tevens een beter paasgenot gehad, dan wanneer zij te Jeruzalem hadden kunnen feest houden. Zij werden tot het nieuwtestamentische Pascha voorbereid, terwijl men bij de tempel nog van het oudtestamentische at. Dat is het ook, waarop Jezus de volgende dag in de synagoge te Kapernaüm wijst (Joh. 6: 26vv.), zoals Hij ook niet lang daarna (hoofdstuk . 12: 6 en 8) op de stichting van een nieuwe tempel en een nieuwe sabbatdag wijst. Gaan wij nu tot het derde punt over. Het volk was van Kapérnaüm gegaan op een dag, waarop de voorraad van gezuurd brood verminderd was, en op een tijd van den dag, waarop de ongezuurde broden nog niet gereed waren. Dit verklaart, waarom bij een menigte van 5000 man reeds op de avond van deze dag nog slechts 5 broden voorhanden waren. In de geschiedenis in is de zaak anders, want daar zijn het 4000 man; pas op de derde dag komt het gebrek, en dan zijn er nog 7

broden in voorraad. Zoals hierdoor de ene zijde van de onder Nr. 3 aangevoerde bedenking uit de weg geruimd is, zo van het vierde punt de tweede zijde door de mededeling, dat de scheepjes, die van Tiberias overkwamen (Joh. 6: 23vv.), zeker behoorden aan winstlustige schippers van die stad, die geen Joden waren, en dat degenen, die van deze schepen gebruik maakten om naar Kapérnaüm terug te varen, waarschijnlijk dezelfde zijn geweest, van wie daags te voren het plan was uitgegaan, om Jezus koning te maken (Joh. 6: 15). Evenals hun terugblijven aan op de oostelijke oever van het meer, zo hing ook het tegenwoordige navaren, om Hem, die hun ontweken was, op te zoeken, met dat doel samen, en dan is het geen wonder, wanneer zij in hun hartstochtelijke opgewektheid zich verder aan de Joodse sabbatsorde niet stoorden. Geheel anders moeten wij ons Jezus' verhouding tot deze sabbatsinstelling en tot de voorschriften van de Mozaïsche wet voorstellen. In de aanmerking bij het volgende vers moeten wij aanwijzen, dat Hij gekomen was in die toestand, en dan zullen ook met de tweede zijde van het derde, en de eerste zijde van het vierde punt alle bezwaren opgeheven zijn.

14. En Jezus uitgaande uit de eenzame verblijfplaats, waarheen Hij Zich met Zijn discipelen had begeven, zag een grote schare, die steeds talrijker werd, en werd innerlijk met ontferming over hen bewogen, waarom Hij dadelijk bereidwas aan Zijn eenzaamheid een einde te maken en hun over het rijk van God te prediken (Mark. 6: 34 Luk. 9: 11) en Hij genas hun zieken, waarmee de dag ten einde liep.

Het zijn de ochtenduren van de 14de Nisan, of van de eerste dag van de ongezuurde broden, waarop 's avonds het paaslam bij het heiligdom werd gegeten, waarop de Heere Zijn discipelen opnieuw bij Zich heeft en uit hun mond het bericht van de onthoofding van de Doper ontvangt. Tegelijkertijd zag Hij, dat een grote menigte volk op Hem aandrong, te meer omdat men op Zijn terugkomst van de reis, die in hoofdstuk . 11: 1 begon, lang had moeten wachten, en omdat de discipelen met Zijn wondermacht voor de tijd van hun zending bekleed (hoofdstuk . 10: 1), uit alle plaatsen van het land de meest heil- en hulpbehoevenden hadden samengebracht, die nu de Messias zelf wilden opzoeken, wiens heerlijkheid zij hadden leren kennen uit hetgeen de discipelen hadden gedaan en geleerd (Mark. 6: 30). Het waren dus reizigers naar het paasfeest in geestelijke zin. Zij trokken tot de geestelijke tempel, welke is Christus, en begeerden het ware Pascha te genieten, dat door het oudtestamentische paaslam slechts was afgebeeld. En merkwaardig! Juist ten tijde, dat hij, die als Engel voor de Heere zou heengaan, en over wie alle profeten en de wet geprofeteerd hadden (hoofdstuk . 11: 10vv.) zijn loop had geëindigd, en in zijn door zijn discipelen begraven lichaam de oudtestamentische bedeling ten grave had laten dragen, komen deze duizenden aan. De Heere weet ook, dat de nieuwtestamentische bedeling nu werkelijk begonnen is, dat de tijd van de voorbereiding nu haar einde bereikt heeft. In de rede, die Hij volgens Joh. 6: 26vv. de volgende dag in de synagoge te Kapérnaüm houdt, maakt Hij het woord van Johannes (hoofdstuk . 3: 12) waar: "Hij heeft de wan in de hand en zal Zijn dorsvloer doorzuiveren. " Van die tijd af, lezen wij in Joh. 6: 66 , gingen velen van Zijn discipelen terug, en wandelden niet meer met Hem. Maar de Zoon des mensen kan niets van Zichzelf doen, tenzij Hij de Vader dat ziet doen" (Joh. 5: 19), Jezus gaat dan ook niet aanstonds heen, om Zich met die volksmenigte af te geven. Hij doet, waarop Hij gewezen is, en klimt in een schip, om Zich in de stilte terug te trekken, en Zich daar de Vader in gebed ten offer over te geven, en Zijn

discipelen tot rust te laten komen; Hij vaart naar de andere oever van het meer naar de woestijn van Bethsaïda. Nu wordt ook vervuld Joh. 5: 20 : "De Vader heeft de Zoon lief en toont Hem alles, wat Hij doet, " Hij, die in hoofdstuk . 11: 28vv. roept: "Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, " ziet van de hoogte van de berg, hoe de Vader al deze scharen, die Hem te voet zijn na gewandeld, tot Hem heeft geleid, en nu komt de waarheid in toepassing: "wat de Vader doet, doet de Zoon evenzo" (Joh. 5: 19). Hij predikt voor het volk, Hij geneest de zieken, en als de avond hen heeft overvallen, en de discipelen aandringen: "laat de schare van U, opdat zij heengaan in de dorpen en zichzelf spijzen kopen, " dan weet Hij wel, wat Hij wil doen (Joh. 6: 6). De spijziging van de vijfduizend, het laten gaan van Zijn discipelen en van het volk, het wandelen op de zee, waartoe de nood van Zijn leerlingen hem dwong, was Hem alles door Zijn Vader in de hemel in het hart en op de hand gelegd. Hij deed daardoor niets uit Zichzelf, maar alleen wat Hij de Vader zag doen, En wanneer nu de instelling van de Mozaïsche wet en van de Joodse Sabbat 14: 13) werd voorbijgegaan, is het daar niet de Vader, die daartoe geleid heeft? en hangt dit voorbijgaan niet op het nauwst samen met de tijd van het Nieuwe Testament, die na de dood van de Doper nu werkelijk begint? Wij horen dan ook in hoofdstuk . 12: 6 en 8 Jezus het grote woord zeggen: "Ik zeg u dat een meerder dan de tempel hier is, " en het andere: "de Zoon des mensen is een Heer ook van de Sabbat. " Hier in de woestijn bij Bethsaïda heeft de Vader zelf Hem de volmacht daartoe gegeven, en wij hebben een nieuwe bevestiging daarvoor, dat de inhoud van hoofdstuk . 12 en 13 , wat de tijd aangaat, na hoofdstuk . 14 komen. Wat overigens de vijf broden aangaat, waarmee vervolgens de spijziging plaatsvindt, zo verhindert ons niets om aan te nemen, dat deze geen gezuurde, maar ongezuurde waren, en zouden wij ons zelfs liever voor de eerste verklaren.

15. En toen het nu avond werd, toen de dag begon te dalen (Luk. 9: 11), ongeveer drie uur ‘s middags, kwamen Zijn discipelen tot Hem. Zij meenden, dat de Meester zo geheel en alleen aan het geestelijke en hemelse dacht, dat Hij het aardse en lichamelijke geheel en al vergat. Nu wilden zij Hem raden, zeggende: Deze plaats, waar wij ons thans met de vele duizenden bevinden, is woest, men kan hier geen eten kopen, en de tijd is nu voorbijgegaan, 1) zodat wij niet langer mogen talmen om hun de gelegenheid te geven, zich elders te verzorgen. Laat dus de scharen van u, opdat zij heengaan in de rondom liggende dorpen 9: 35"), en voor zichzelf eten kopen.

1) Niet de tijd van de dag, maar de tijd van het middagmaal, die bij de Joden het vijfde uur van de dag was, en overeenkomt met elf uur bij ons, of op het laatst de zesde, wat bij ons twaalf uur ‘s middags is. Gesteld dat de gewone tijd van ‘t middagmaal op zijn laatst was 12 uur, zo moest deze tijd reeds lang voorbij wezen, omdat de eerste avond reeds was gekomen.

16. Maar Jezus, die wist wat Hij wilde doen, (Joh. 6: 6), en ook nu reeds de discipelen in de gedachten van Zijn wijsheid en liefde zou hebben ingeleid, wanneer zij niet nog zo ongelovig waren geweest (hoofdstuk . 17: 17), zei tot hen: Het is voor hen niet nodig vanwege het lichamelijke voedsel weg te gaan van Hem, die hun het hogere voedsel geeft, dat blijft tot in het eeuwige leven (Joh. 6: 27). Gij zijt de huisverzorgers van de Zoon des mensen, en behoeft slechts in de rijke schatkamers van uw Heer te grijpen om uit Zijn volheid te nemen wat gij nodig hebt. Geeft gij hun te eten.

Wij hebben bij de woorden van de Heere datgene gevoegd wat in de harten van de discipelen had moeten zijn, wanneer zij niet nog zo onverstandig waren geweest. Zij blijven nu echter bij de klank van de woorden staan zonder tussen de regels in te lezen, en zij verstaan de Heere in dubbel opzicht verkeerd. 1. Omdat hij gezegd heeft: "het is voor hen niet nodig weg te gaan, " moest er bij sommigen onder de grote menigte van het volk genoeg voedsel te kopen zijn, dat zij allen konden eten; en omdat Hij 2. geboden had: "geeft gij hun te eten, " wilden zij het geld, dat in de door Judas bestuurde algemene kas voor handen was, nemen en daarvoor de voorraad kopen om die voor niets onder het volk te verdelen. Nu spreekt vanzelf, dat hierop de discipelen onder het volk rondgingen om te zien, waar die genoemde voorraad gevonden mocht kunnen worden, en ten tweede bij Judas onderzoek deden, hoeveel geld de gemeenschappelijke kas bevatte. Het laatste schijnt Filippus gedaan te hebben. Hij kwam na onderzoek terug met de tijding, dat de kas wel de aanzienlijke som van 200 penningen of denaren 30: 13) bevatte, maar dat toch zo’n som onmogelijk toereikend kon zijn om brood genoeg te kopen voor zo’n menigte mensen. Was er het dubbele geweest, dan zouden de discipelen misschien niet een van vreugde stralend gezicht zijn, en het woord: "geeft gij hun te eten" zou verder tot geen bedenkingen hebben aanleiding gegeven. Dat is het punt, waar de Heere hun onverstand aangrijpt, wanneer Hij in Joh. 6: 5 de vraag doet, nog voordat hij zijn resultaat heeft meegedeeld: "Van waar zullen wij broden kopen, opdat deze eten mogen. " Hij wil daarmee zeggen: wat helpt u het nazien van de kas? Al werden, er ook 100 of 1000 gulden in gevonden, voor geld kunt gij toch niet doen in een woestijn wat Ik u heb opgedragen. Filippus merkt echter nog maar niet, waar de Heere heen wil, namelijk, dat hij beter deed naar het geloof te vragen. Hij rekent nog met geld, en komt slechts zover om openlijk te bekennen, dat hij daarmee niet uit kan: "Voor tweehonderd penningen brood is voor deze niet genoeg, opdat een ieder van hen een weinig neme. " Op dat ogenblik, zo stellen wij het ons verder voor - komt de andere discipel daarbij, Andreas, de broeder van Simon Petrus (Joh. 6: 8vv.), en vermeldt het resultaat van het onderzoek onder het volk, dat de overige discipelen hebben gedaan, en waarbij zij van een andere zijde teleurgesteld zijn. Zij meenden, dat het woord van de Heere: "het is voor hen niet nodig weg te gaan, " een voorraad veronderstelde van 5000 broden (deze waren dunne broodkoeken, van geringe grootte, 1 Sam. 25: 18; 2 Sam. 16: 1 Luk. 11: 5). Zij hebben slechts één jongetje gevonden, dat niet meer dan vijf gerstenbroden en een paar vissen bij zich had. Zo is dan elke gedachte aan de mogelijkheid van een spijziging hier in de woestijn geheel en al verdwenen; zij sluiten hun rekening als dezen, die alleen op het zichtbare maar niet tevens op het onzichtbare zien: "wat zijn deze onder zo velen?"

17. Maar zij zeiden tot Hem door de mond van Andreas, die aan de Heere de uitslag van hun onderzoek meldde: Wij hebben hier niet dan vijf broden en twee vissen, hoe zullen wij daarvan het volk te eten geven?

De gewone rekening van de mensen is: er is wel iets, maar het is niet toereikend. Wij moeten echter op de Heere zien, bij wie veel en weinig hetzelfde is" (1 Kon. 17: 12vv. ; 1 Sam. 14: 6).

18. En Hij zei. Brengt Mij die broden en vissen hier; gij zult spoedig gewaar worden wat het weinige teweeg kan brengen, wanneer de zegen van de Heere daarin wordt gelegd.

19. En Hij beval door Zijn discipelen de scharen neer te zitten op het gras in afdelingen van 50 tot 100 personen (Mark. 6: 39vv.), en Hij nam, nadat zo de menigte volk beter kon worden overzien, de vijf broden en detwee vissen in Zijn gezegende handen, en opwaarts ziende naar de hemel tot Zijn vader (Joh. 11: 41vv.)
a) zegende Hij ze. Hij heiligde ze evenals later bij het avondmaal (hoofdstuk . 26: 26vv. ; 1 Kor. 10: 16), en toen Hij ze gebroken had, gaf Hij de zo
gebroken broden aan de discipelen, en de discipelen gaven ze aan de scharen. Evenzo verdeelden zij ook de twee vissen, zodat zij voor allen toereikend waren (Mark. 6: 41 Joh. 6: 11).

a) 1 Sam. 9: 13

Wat een eenvoudige en toch grote handeling. Er is hier niet de minste vertoning. De Heere deed niets dan het brood breken, en Hij ging steeds voort met breken, en Hij legde het niet neer bij stapels, maar gaf het brood in de handen van de twaalf discipelen, en het brood uit Zijn hand hield niet op, en zij die gevoed werden zagen niet hoe het toeging, ook de discipelen niet. Zo dikwijls zij kwamen ontvingen zij, en zij konden niet nagaan, van waar het kwam. Was er brood als regen uit de hemel gevallen, het zou veel meer opzien gebaard hebben, maar het zou niet goddelijk, niet de Heere waardig geweest zijn; ook het manna zag men niet uit de hemel vallen; men vond het liggen. De Heere spijs uitdelende aan de schare - ziedaar reeds de gehele Evangeliebediening zinnebeeldig uitgedrukt. De discipelen de tafel bedienende, ziedaar de eerste kiem en oorsprong van het gezegend diakenschap. - In het koninkrijk van God gaat het dienen altijd aan het heersen vooraf.

20. En zij aten allen, ook de discipelen, en werden verzadigd, en zij (de discipelen) namen op het overschot van de brokken, die als overvloedige ter zijde waren gelegd (2 Kon. 4: 42vv.), twaalf volle korven, zoals de Joden gewoonlijk op hun reizen bij zich droegen. Zo bleef er wel twaalf maal zoveel over dan de oorspronkelijke voorraad was (vs. 17); ook van de vissen was een aanzienlijk overschot (Mark. 6: 43).

21. Die nu gegeten hadden, waren omtrent vijfduizend mannen, zonder de vrouwen en kinderen, van wie mede een groot getal aanwezig was.

Hoe dit wonder van de spijziging in de eerste plaats zijn betekenis heeft voor de Heere zelf werd boven reeds meermalen aangewezen. "Zowel door het tijdpunt, dat de Evangelische voorstellingen van deze geschiedenis aanwijzen, als door de betekenis, die zij aan haar geven, plaatsen zij dit wonder in het helderste licht, en tegelijk op dat hoogste toppunt van het leven van Christus, waarheen de moeilijke weg tot een offerdood tot steeds hogere zelfontwikkeling leidt, om van nu af aan de smart, die in de diepte wacht, en welke noodzakelijk op die zelfontwikkeling volgt, tegemoet te varen.

De symbolische, voorspellende betekenis van de gebeurtenis zullen wij zo moeten voorstellen, dat Christus, wiens eigenlijke zending was een Heiland voor de zielen te zijn, voor de Zijnen een wonderbaar voedende geestelijke kracht bezit; dat Hij in de woestijn van

dit leven Zijn kerk wonderbaar onderhoudt en naar de geest verzorgt, waarbij de uiterlijke hulpmiddelen niet zijn uitgesloten maar van zeer ondergeschikte betekenis zijn geworden.

Het wonder heeft ook zijn betekenis voor de discipelen, en doelt op de toekomstige roeping. "Jezus zendt hen in de wereld om te arbeiden, en hun arbeid zal zich steeds uitbreiden. In grote hopen zal men zich tot hen dringen, en zij zullen tot doel hebben, die allen met het brood des levens te spijzigen. Zij moeten dan ook niet op hun ontoereikende kracht zien, maar op de Heere, die hun dit heeft bevolen. Zijn kracht zal zich door hen betonen te zijn toereikend en overvloedig tot bevrediging van de gehele wereld. Zij hoeven ook niet voor zichzelf te zorgen, alsof zij te kort zouden komen. - Hij zelf zal zorgen, dat hun zelfverloochenende dienstbetoning aan de menigte een grote zegen voor hen zelf zal afwerpen.

De veelvuldig besproken vraag, of de wonderbare vermeerdering reeds in de handen van Jezus, of in die van de uitdelende apostelen heeft plaats gehad, is reeds voldoende beantwoord door anderen, zodat er voor ons geen twijfel overblijft. De zegenende kracht ging van de Heere uit, maar zij ging op Zijn werktuigen over, en terwijl nu in de handen van Jezus het brood zo vermeerderd werd, dat de geringe voorraad voldoende was, om alle 12 discipelen de handen te vullen, zo dikwijls zij kwamen om te halen wat zij nodig hadden, vermeerderde hetgeen van de Heere ontvangen was, weer zo in de handen van de discipelen, dat ieder de hem toegewezen groepen volk overvloedig kon verzorgen. Wat het wonder zelf aangaat merkt Augustinus op: "De wereldregering is een groter wonder dan de verzadiging van de 5000 man met vijf broden; en toch verwondert niemand zich daarover; over deze echter verwonderen zich de mensen, niet omdat het een groter, maar alleen omdat het een zeldzaam wonder is. "

Wij kennen geen wonder, waarvan het zo moeilijk is - wij zeggen niet de oorzaak te verklaren, maar de gang onder het bereik van onze verbeelding te brengen. Stelt gij u voor, dat het brood in de handen van de schare vermenigvuldigd is, gij komt tot de ongehoorde gedachte, dat de Heer aan ieder nauwelijks een kruimeltje uitgedeeld zou hebben, na het ontvangen toegenomen in uitgebreidheid of voedende kracht. Neemt gij aan, dat het zich in de handen van de discipelen uitzette, nadat zij het van Jezus ontvingen, gij schrijft hun dan eee wonderkracht zonder weerga toe. Of meent gij net als wij, dat het brood, onder het breken door Jezus handen verhonderdvoudigd werd. Gij kunt u evenmin steeds aangroeiende broden, als steeds nieuw tevoorschijn tredende vissen verbeelden. Het baat u weinig, of men hier al van een "bespoedigde natuurontwikkeling" spreekt en u verzekert, dat hier slechts op eenmaal de werking van die Almacht plaatshad, die anders in weken en maanden het brood uit de aarde doet voortkomen; want het kan uw opmerkzaamheid niet ontgaan, dat hier niet op eenmaal een volle korenaar uit een zaadkorrel voortkomt, maar dat een kunstproduct: gebakken brood en toebereide vis op wonderbare wijze ontstaat. Inderdaad, dat de zee op een machtwoord bedaart, dat zelfs een dode uit de graven verrijst, gij kunt het u veel spoediger aanschouwelijk maken, dan dat Jezus een kleine spijsvoorraad breekt en blijft breken, zonder aan het einde te komen. Hier meer dan ooit voelen wij hoe moeilijk het is, met het onbegrijpelijke tot een schikking te komen, zelfs analogiën ontbreken om ons het voorval enigzins denkbaar te maken, en alles komt tenslotte op het Godsbegrip, op de Christologie, op de geloofwaardigheid van de Evangelische geschiedenis aan. Alleen bij de veronderstelling,

waartoe wij menen recht te bezitten, dat God een levende God is, die aan geen gewone natuurwet is gekluisterd; dat Christus het vlees geworden Woord is, door wie alle dingen, ook het graan en de aren, geschapen zijn en wiens werkzaamheid het beeld van die van de Vader vertoont; dat het Evangelie echt en onvervalst en geloofwaardig mag heten (men merke het toch op, hier is het enige wonder van Christus, dat door alle vier de Evangelisten met grote uitvoerigheid verteld wordt!), - alleen bij die veronderstelling kunnen wij een verhaal op de geschiedsrol laten staan, dat menig wijsgeer tot het gebied van de verdichting moet brengen. Van haar uitgaande doen wij alleen nog opmerken, dat de Heere hier geenzins uit iets niets, maar uit het reeds bestaande iets meerders maakt, en dat het Hem, die daartoe werkelijk in staat was, ook niet wonderlijk zijn kon, Zich boven het kunstproces op dit gebied te verheffen. Wij herinneren, hoe de zedelijke ontvangbaarheid voor dit wonder in de schare moet aanwezig geweest zijn, door al wat zij die dag reeds van de Heere gezien en gehoord hadden, en daardoor haar geloof aanvankelijk ontkiemd, of bij toeneming opgewekt was. En terwijl wij het voorbeeld van de apostolische schrijvers, die de wijze van de handeling niet schetsen, geredelijk navolgen, verblijden wij ons, dat de grootheid en het doel van het wonder ons niet duister gebleven zijn. Wij bewonderen hier in de Heere een in waarheid goddelijke macht, die spreekt en het is er, en in hoge mate en op Zijn eigen gezag kan herhalen, wat reeds door de profeten van het Oude Verbond, naar de opdracht van de HEERE op kleiner schaar was volbracht. Naast de diepe wijsheid, die de discipelen op de nood opmerkzaam doet worden, en de hulp niet betoont vóórdat de behoefte sterk in het oog valt, ziet ons oog hier tevens het beeld van den God van orde, waar Jezus zowel voor de rangschikking van de schare als voor de bewaring van het overgeblevene zorgt. Maar bovenal straalt Zijn liefde ons tegemoet, die met innerlijke ontferming zich het lot van ongelukkigen aantrekt, met tedere oplettendheid de zachtste plaats zoekt voor leger en dis, en met onbekrompen rijkdom niet slechts het volstrekt nodige, maar ook het overtollige beschikt. En vragen wij, waartoe die betoning van hemelse grootheid, die voor de honger van de scharen een voorraadschuur in de woestijn heeft ontsloten, terwijl Hij eenmaal in erge nood de verzoeking heeft afgeweerd, om stenen in brood te veranderen? Het blijkt ons weldra, dat dit wonder hoger strekking had, dan voor weinige uren in lichamelijke nood te voorzien. Veeleer moest het een proeve zijn, hoe Hij uit weinig veel maken, het geringe kennelijk zegenen kan, en tot een zinnebeeld verstrekken van de grote waarheid, die de Heere de volgende dag zo krachtig ontwikkelde, dat Hij het brood was van het eeuwige leven. Aan zovele duizenden betoond, moest het tevens een toetssteen zijn van hun gezindheid jegens Hem en een hoognodige schifting teweegbrengen tussen wie geestelijk en eeuwig heil bij Hem zochten. Kon het niet anders, of zo'n wonder moest op het eerste ogenblik zinnelijke verwachtingen voeden, en bij teleurstelling daarvan de aanhang van Jezus doen verminderen, duidelijk heeft Hij getoond, dat Hij van de eerste geen partij wilde trekken, maar veeleer haar krachtig bestrijden; het andere heeft Hij Zich graag getroost, die geen eer zocht van mensen, en gewoon was Zijn aanhangers niet te tellen, maar veeleer te wegen.

III. Vs. 22-36 (zie ook). Zoals wij uit Joh. 6: 14v. weten had de wonderbare spijziging op het volk een buitengewoon grote indruk gemaakt. Het zag in Jezus de in Deut. 18: 18vv. beloofde profeet, zijn Messias, en wilde zich van Hem meester maken om Hem tot koning te verheffen. Aan de ene zijde was die stemming van het volk goed, odmat de gruwel van Herodes aan Johannes de Doper het weer tot het levend bewustzijn had gebracht, onder welk bestuur Gods

volk thans stond, en dus het verlangen naar de beloofde Vorst en Meester, van wie het profetische woord spreekt (Jer. 23: 5vv. ; 30: 8vv. , 21), hen des te sterker had opgewekt. Aan de andere zijde was zij echter verkeerd en gevaarlijk. De Heere neemt daarom Zijn maatregelen om Zich aan de volksmenigte te onttrekken en in de stilte Zich tot gebed af te zonderen. Hij wil ook Zijn discipelen aan de volksgeest ontrukken en ze dieper inleiden in de kennis van Zijn persoon en Zijn werk. Dit gebeurt nu in de volgende geschiedenis van de nood van de discipelen op de zee (vs. 22-24), van het wandelen van de Heere op het water (vs. 25-27), en van Petrus' gaan tot de Meester De discipelen zien nu, wat hun tot hiertoe steeds een geheim was geweest, wie zij eigenlijk in Jezus voor zich hebben. In die ontzettende nacht is hun een licht opgegaan, dat hun Christus meer is dan de Messias, zoals het volk die verwachtte, en die bij alle grootheid en heerlijkheid toch slechts een mens van mensen was; zij erkennen dat Hij is de Zoon van de levende God, de eengeborene van de Vader, vol van genade en waarheid. Nadat zij Hem na Zijn opname in het schip daarvoor hebben beleden, en spoedig daarop gelukkig in het land van Gennesareth aan de oever zijn gekomen (vs. 32-34), trekken zij met Hem, wiens genade en waarheid zich steeds dieper in hun hart moet drukken, door datzelfde land heen, en zien daar, hoe ook de zoom van Zijn kleed, die Hij door ongezonden laat aanraken, een kanaal wordt voor de stromen van zegen, die van Hem uitgaan (vs. 35 en 36).

22. En terstond dwong Jezus Zijn discipelen in het schip te gaan, waarin zij van de andere zijde van het meer waren gekomen. Liever hadden deze gezien, dat hun Meester aan de wens van het volk (Joh. 6: 15) had toegegeven. Zij konden het niet begrijpen, waarom Hij die edelegeestdrift aanstonds wilde verstikken. Juist daarom achtte de Heere verwijdering nodig, en Hij beval hen voor Hem af te varen naar de andere zijde, naar Bethsaïda bij Kapernaüm (Mark. 6: 45 Joh. 6: 17), terwijl Hij de scharen van Zich zou laten, en dan tot hen komen.

23. En toen Hij nu de scharen van Zich gelaten had, haar vaarwel had gezegd, klom Hij op de berg alleen om te bidden. En toen het nu avond was geworden, (na zonsondergang, ongeveer van 6 uur af - in tegenstelling tegen het avond worden, de vooravond van 3-6 uur in vs. 15), zo was Hij daar alleen.

Mattheüs vertelt niets van de indruk, die de daad van de Heere in de vorige afdeling op het gemoed van het volk heeft gemaakt, niets van de verbazing, die zij heeft opgewekt, niets van de uitgesproken of stille bewondering, die onder de menigte werd gevonden. Mattheüs laat ons echter bij deze gelegenheid een blik werpen in de ziel, in het verborgen leven van Jezus Christus, die ons niet slechts op zichzelf, of in zo verre ons Jezus Christus het gewichtigste is, zeer veel waard moet zijn, maar die ook in hoge mate voor ons rijk in lering kan zijn. Nauwelijks heeft Hij Zijn werk verricht, het afgematte en hongerige volk verkwikt en verzadigd, of Hij beveelt Zijn discipelen, dat zij in het schip moeten gaan en over het meer van Galilea terugvaren zonder Hem. Hij wil eerst het volk laten gaan en dan nakomen, zonder verklaring te geven van de wijze, waarop Hij dit zal doen, en met een uitdrukking, die alle onnodige vragen afsneed. Op het eerste ogenblik verwijdert Hij dus zonder enig talmen diegenen, die de grote daad in haar heerlijkheid van het begin af hadden gezien, en daardoor met eerbied en bewondering jegens Hem vervuld moesten zijn. Hij laat het er niet toe komen, dat zij enige lof met een enkel woord uitspreken, en staat hun ook niet toe in die

gemoedsstemming in Zijn nabijheid of aanwezigheid tot het volk te spreken. In het schip, onder elkaar, in de vertrouwde, broederlijke kring, daar mochten zij de gedachten en ondervindingen, die deze gehele gebeurtenis in hen had opgewekt, voor elkaar uitspreken. Toen de discipelen zich hadden verwijderd, liet Jezus ook het volk gaan, Zich onttrekkende aan de lof, aan de verbazing en bewondering van de menigte, zoals Hij ook in de kring van Zijn vrienden, Zijn vertrouwden geen eer had gezocht. Het volk was nu overgelaten aan zichzelf, aan eigen gevoel en oordeel. Farizeeën en Schriftgeleerden waren niet mee de woestijn in gegaan, en konden het volk dus niet bepraten en met vooroordeel vervullen, of de indruk van Zijn woorden en daden door wijsgerigheid aanstonds vernietigen, zoals zij zo dikwijls deden. Deze daad had echter een diepere indruk op het gemoed van het volk gemaakt, dan alles, wat het tot hiertoe van Hem gezien en gehoord had. Deze vijfduizend hadden slechts één gevoel en één oordeel: "Deze is waarlijk de profeet, die in de wereld komen zou" (Joh. 6: 14). Daarbij dachten zij zeker aan Deut. 18: 18vv. en zo ontstond in hen de gedachte om zich van Zijn persoon meester te maken, Hem als in triomf terug te voeren, en in Galilea tot koning uit te roepen, omdat zij erop konden rekenen, dat op die tocht uit ieder dorp en uit iedere stad een grote menigte zich zou aansluiten. Zij zouden tot vele duizenden zijn aangegroeid, voordat zij, wat zeker in hun plan lag, de Koning van Israël in de Heilige stad feestelijk en met gejuich zouden inleiden. Had Jezus iets aards en werelds gewild, dan was het tijd geweest de stemming van de menigte, die in de hoogste mate met geestdrift voor Hem was ingenomen, zich tot nut te maken voor de uitvoering van Zijn plan. Maar zo’n plan had Hij niet. Hij wilde noch eer, noch heerschappij, noch macht van deze wereld. Hij haatte alles wat op revolutie in de willekeurige en hartstochtelijke zin van deze wereld uitliep. Daarom gaf Hij daaraan geen voedsel. Hij had ook geen ijdel welbehagen, dat aan Zijn ziel vreemd was, in die bewondering, in die erkenning van Zijn persoon, die meer op gevoel dan op overtuiging gegrond was. Zonder toeven verwijderde Hij Zich en besteeg Hij de eenzame top van een berg. In deze eenzaamheid de wereld ontvlucht, zowel als boven de wereld verheven, aan Zichzelf overgelaten, vergeet Hij ook Zichzelf, toeft Hij niet bij Zichzelf, staat Hij niet bij hetgeen Hij gedaan en gewerkt heeft, bij het grote en heerlijke, dat Hij verricht heeft, met welgevallen en bewondering van Zichzelf stil. Hij bidt, zoals overal elders, zo ook nu bij de lof van de wereld, niet hangende aan menselijke liefde, maar enig en altijd alleen in Gods welbehagen, in Gods liefde de rust en vreugde van Zijn hart vindende. Dankend, biddend vergeet Hij de wereld, en Hij is en blijft in het diepste van Zijn ziel alleen bezig met Hem, van wie Hem alle licht en alle kracht toekomt, wie Hij alleen met alle woorden en daden van Zijn leven probeert te verheerlijken, en van wie Hij met geloof en ootmoed, niet op de weg van lof en gejubel, maar op de wegen van nacht en van dood Zijn verhoging tot eeuwig licht en leven verwachtte. Zo bewaart Hij Zijn reine ziel rein van elke gedachte van wereldse eerzucht en ijdel welbehagen in Zichzelf. Wilt gij hierbij een toepassing, gij, die naar stichting verlangt? Welaan! ga heen en doe evenzo. Doe ook datgene wat Jezus deed, en doe het op Zijn wijze en in Zijn geest (Jes. 58: 7), en doe dat zo stil, zo heimelijk, zo verborgen als het maar kan. Geeft God u zegen, verleent Hij u, dat gij hier en daar in het leven iets bijzonders, iets groots onderneemt, begint, voleindigt, zo heb de vreugde van de ootmoed, het geloof en de liefde, en geef Hem de dank en de eer. Onttrek u aan de verering van de mensen, zoek de lof van de wereld te ontgaan en ijdelijke, zelfverheffende, vleiende gedachten van uw eigen zelfzuchtig hart!

Gij, die het Christelijk leven kent, ik vrees dat ook door u de behoefte aan eenzaamheid en stille afzondering wel gevoeld, maar dikwijls niet genoeg gevoeld wordt; dat gij het gebed, de overdenking, het verkeer met God in de stille binnenkamer, op de eenzame wandeling veel te veel verzuimt, eerder en meerder verzuimt, dan de openbare of bijzondere samenkomsten van de broeders; eerder en meerder dan het lezen van stichtelijke boeken; dan het broederlijk gesprek over de dingen die van Gods Geest zijn. Van daar zo veel overijling, zoveel verkeerd bestuurde of onbestuurde ijver, zoveel lust tot nieuwigheden, zoveel strijd over de verborgenheden van het geloof en verdieping in de afgetrokkenste waarheid, bij weinig zelfkennis en geringe innerlijke ontwikkeling, vooral bij dezen, die nog pas de genade van Christus erkend en de weg van de godzaligheid gekozen hebben. Van daar in onze tijd, bij de godvruchtigen de lust om alles te doen, of althans te beginnen; en het bouwen van zo menigen toren, zonder voorafgegane berekening van de kosten. Niet alzo, mijn vrienden! niet alzo. In het goede te allen tijde te ijveren is goed. Maar beproeft uzelf, beproeft uw krachten! Om te wandelen op de zee, zult gij althans van de berg van de gebeden moeten afdalen.

24. En het schip, dat de vaart over het meer, dat slechts anderhalve mijl breed was ("Uit 4: 25"), gemakkelijk in 3 uur, vóór 9 uur ‘s avonds had kunnen afleggen, was nu, tussen 7 en 8 uur midden op de zee, toen deze opeens door een hevige storm beroerd werd, zodat de zeilen werden gestreken en de riemen ter hand genomen moesten worden. Toch kwam het schip, ondanks alle inspanning van de roeiers, in de volgende 7-8 uur niet verder dan het midden van de zee, dan ongeveer driekwart mijl (Joh. 6: 19), zijnde in nood van de baren, want de wind was hun tegen. De golven verhieven zich zo hoog tegen hun vaartuig, dat zij, wier krachten reeds uitgeput begonnen te worden, niet wisten, hoe zij de nog overige driekwart mijl zouden afleggen.

25. Maar in de vierde wake van de nacht, tussen 3 en 6 uur ’ s morgens 13: 35"), kwam Jezus af tot hen. Hij had de nood van Zijn discipelen wel van de bergtop gezien, nu snelde Hij tot hen in de richting van het schip, maar alsof Hij het wilde voorbijgaan (Mark. 6: 48vv.), wandelende op de zee, alsof het droog land was.

26. En de discipelen, ziende Hem op de zee wandelen, vermoedden niet wie Hij was, maar kwamen tot gedachten, die makkelijk in de mens opkomen, als Gods Geest niet zijn gehele hart vervult en hem boven het uiterlijke van de dingen verheft. Zij werden ontroerd, zeggende: Het is een spook 6: 49"), dat uit het dodenrijk ons een welkom toeroept en ons zegt, dat onze ondergang zeker is! en zij schreeuwden van angst.

27. Maar terstond sprak hen Jezus aan, opdat zij Hem aan de klank van Zijn stem zouden herkennen, zeggende om ook door woorden de angst weg te nemen. Houdt goede moed, Ik ben het, vreest niet; u zal geen leed overkomen; gij zult slechts in uw geloof worden gesterkt.

Een dubbel zware beproeving voor de discipelen! Toen het volk Jezus tot koning wilde maken, scheen het hun wellicht toe, dat de Heere Zijn doel had bereikt; toen werd Hem de eer gegeven, die Hem toekwam. Toen de Heere die verzoeking van Zich wees, zonder Zich op het dwaalspoor te laten brengen, waren wellicht de discipelen ontstemd, omdat Jezus naar hun mening Zijn geluk van Zich wees, in plaats van die gelegenheid aan te grijpen. Nu kwam nog

bij die innerlijke ontstemming de uiterlijke nood van de storm. De Heere zag hun dubbele nood, en wilde hun nu tonen, dat Hij Zijn weg wandelde, dat Hij wegen wist en had, waar zij er geen hadden, en wegen bewandelde, die aan het natuurlijk verstand onmogelijk en onzinnig voorkwamen. De Heer van de natuur treedt met vaste schreden over de verbolgen golven; Hij had geen steunpunt nodig. Hij, het centrum van de schepping, had het zwaartepunt in Zichzelf. Wanneer Hij gewoonlijk Zich aan de attractie (aantrekkingskracht) van de fysische wereld overgaf, zo stond dit in verband met de ontlediging ten gevolge van Zijn menswording; het was een wonder van Zijn liefde. Hier, nu Hij op de zee wandelde, liet Hij voor een korte tijd slechts de natuurlijke orde, dat is de orde van Zijn hogere natuur, te voorschijn treden.

Dit wandelen op zee is dus niet op te vatten als een magisch voorval met Christus, alsof een vreemde kracht Hem had gedragen, maar als een uiting van Zijn eigen wil, als toepassing van een kracht, die Zijn eigen was. Dat Hij van deze zeldzaam gebruik maakt, heeft daarin zijn reden, dat de Verlosser nooit wonderen deed om ze te doen, maar om daardoor nuttig te zijn. Ook deze openbaring van Zijn verborgen heerlijkheid strekte tot opbouw van Zijn discipelen in het geloof. Zij zagen hoe langer hoe meer, met wie zij te doen hadden en erkenden dat Hij was de openbaring van de Vader, die in het verborgene was (hoofdstuk . 16: 16). Hun Joodse voorstellingen van de Messias werden hoe langer hoe meer door Zijn licht verhelderd; de oudtestamentische schilderingen van de heerlijkheid des HEREN (Job 9: 8) kwamen toen in Jezus' leven in levendige werkelijkheid voor ogen.

Hadden de discipelen wellicht bij die zelfverloochening van de Heere (Joh. 6: 15) in hun hart gevraagd, of Hij dan geen koning wilde zijn, zo antwoordt Hij door de daad: Ja wel een koning, een hoog verheven Heer over de elementen.

Het volk wordt in de Schrift dikwijls vergeleken met de golvende zee (Ps. 46; Dan. 7: 3 Openbaring . 13: 1). Christus had nu zo-even de door stormen bewogen zee op het land tot stilte gebracht, terwijl de discipelen dreigden te bezwijken, waarom Hij ze spoedig deed weggaan. Nu moeten wij hetzelfde nog eens in een beeld aanschouwen. Jezus heerst over de golven van de zee, zowel als over de golven van het volk, en eens over de zee van de volken, maar de apostelen werden erdoor in gevaar gebracht.

De tijd van Jezus' komst wordt door Mattheüs en Markus nader aangewezen: Jezus kwam in de vierde wake van de nacht, dus bij het aanbreken van de morgen. Zo lang had Jezus in gebed doorgebracht, en waren de discipelen in zware arbeid, nood en angst geweest. Het was dezelfde nachtwake, die in Ex. 14: 24 de nachtwake van de morgen wordt genoemd; dezelfde tijd, waarop dus de Heere in de wolk- en vuurkolom zag, en het leger van de Egyptenaren in verwarring bracht, zodat Egypte zei: "Laat ons vluchten van het aangezicht van Israël, want de Heere strijdt voor hen tegen de Egyptenaars; " de tijd, toen de wateren terugkeerden en de paarden en ruiters en het gehele leger van farao bedekten. Het is overeenkomstig de symboliek van de gehele gebeurtenis, dat de nood de gehele nacht door duurt, de redding met het aanbreken van de morgen komt. De morgen toch is het natuurlijk beeld van zegen. Zo is het ook bij de schepping niet toevallig, dat de zee bij het aanbreken van den morgen terugkeerden, niet toevallig, dat de opstanding van Christus, dit grote voorbeeld van alle

genadegiften, juist in de vroegte gebeurde. Op diezelfde symboliek berust het, wanneer David zingt (Ps. 30: 6): "‘ s avonds vernacht het geween, maar ‘s morgens is er gejuich, " en wanneer de kinderen van Korach omtrent Zion zeggen (Ps. 46: 6): "God zal haar helpen in het aanbreken van de morgenstond. " De discipelen vreesden, toen zij Jezus op zee zagen wandelen en bij het schip komen. Zij hielden Hem voor een spook. Spoken werden voor voorboden gehouden van een nabijzijnde ondergang. Het is opmerkelijk, dat de discipelen in het begin Jezus niet herkenden, dat zij Hem voor een bode van het verderf hielden, die aan al hun nood een einde kwam maken. Dit herinnert ons, dat ons oog zeer kortzichtig is, dat wij dikwijls de verschijningen niet naar de juiste maatstaf afmeten, dat onze Heiland dikwijls in zonderlinge verberging optreedt, dat juist de feiten, die de onmiddellijke ondergang voor ogen schijnen te stellen, niet zelden voorboden zijn van het begin van de redding, dat wij dus met het schreeuwen van vrees behoedzaam moeten zijn.

Wanneer Christus komt als de Verlosser, dan wordt hij voor een spook gehouden. En vrezen wij ook niet voor de dood als voor de koning van de verschrikking? En wat doet hij ons, discipelen van de Heere, anders dan ons overbrengen in de zaligheid? O, het is maar al te waar: als God met Zijn uitkomsten komt verschrikken wij; ja al Gods reddingen zijn verschrikkend, en de laatste redding, de dood, is de meest verschrikkende. Dit is de natuurlijke loop der dingen, waartegen het geloof moet strijden.

P. Lange stelt de geschiedenis van het wandelen van Christus op zee voor als een voorspel van de tijd van het lijden en de opstanding: "1) Christus door het volk van de discipelen gescheiden, 2) aan gindse oever in de nacht verdwenen; 3) de discipelen voor Hem verschrikt, worstelende in de hoogste nood; 4) Christus’ wonderbare verschijning - vrees en vreugde. " Bij deze aanwijzingen hebben wij nog te voegen, dat, naar onze chronologische berekening de spijziging van de 5000 op de 14 Nisan (zondag 17 april) van het jaar 29 valt, de geschiedenis van de hier beschreven nacht ook wat de tijd aangaat een voorspel is van de nacht van het lijden, van witte donderdag op goede vrijdag (14-15 Nisan of 6-7 april van het 30 n. Chr). Het volgende wordt dan nog in het bijzonder een voorspel van Petrus’ gedrag in de nacht van het lijden, van zijn eerst zo grote moed en zijn latere diepe val, waaruit de genadige hand van de Heere hem weer oprichtte. "Als de macht van de golven, in de donkre nacht, het levensscheepje wil vernielen, wil mij dan met moed bezielen. Houdt over mij de wacht, Wachter in de nacht. "

28. En Petrus antwoordde Hem zonder veel na te denken of te vragen. Spoedig volgde hij de eerste indruk, en verheerlijkte op onstuimige wijze Hem, die Zich hier opnieuw betoond had de Heer van de hemel te zijn. En hij zei door de nacht en destorm en het geraas van de golven heen roepende: Heere! indien Gij het zijt, gebied mij tot U te komen op het water. Hij wilde hierdoor het woord van Christus niet op de proef stellen, noch eerst een teken van Hem begeren, of Hij het wel werkelijk was, maar hij werd overmeesterd door het gevoel, in Ps. 18: 30 uitgedrukt (Filip. 4: 13; vgl. Luk. 5: 5).

Dat was geen roekeloze daad van Petrus, maar een uitnemende geloofsdaad. Zij, die hem van lichtvaardigheid beschuldigen, miskennen zijn geloof. De Christen heeft een gelijkvormigheid met Christus, ook in Zijn daden. De Christen moet naar zijn mate kunnen doen, wat Christus

hem volstrekt volmaakt voordoet. Dat voelde Petrus. Hij begreep terstond dat Christus in niets voorgaat, dan waar Hij wil, dat Zijn discipelen Hem volgen. Ook de discipel moet kunnen treden als op een vastigheid, waar geen vastigheid is. Of moeten wij niet, wanneer wij sterven, de golven van de doods-jordaan betreden als een vaste bodem? Immers bij een Christen mag het sterven niet enkel lijdelijkheid zijn, maar tevens, zoals het bij Christus was, een daad van overgave. Het woord van Petrus was dus de zelfverheffing en ontboezeming van een koninklijke, gelovige ziel. Dat hij op zee wankelde was verkeerd, niet dat hij op zee wandelde. Hij doet immers niets in eigen kracht. Hij vraagt immers of hij mag. Hij treedt niet eigenwillig uit het schip.

Van grote vrees eensklaps tot de bewustheid van volkomen veiligheid overgegaan, kent zijn vertrouwen geen grenzen en voelt hij zich door dat vertrouwen ook tot het geheel buitengewone in staat gesteld. Dit lag niet alleen bepaald in de aard van Petrus, maar het is de menselijke natuur in het algemeen eigen. Het onverwacht ontwijken van groot gevaar verhoogt de moed in dubbele mate.

30. Maar, toen hij een eind op het water had gewandeld en de Heere reeds vrij nabij was gekomen, ziende de sterke wind, werd hij bevreesd. Op het bewogen element zelf, als de wind de hoge golven weer in haar gehele vreselijkheid deed naderen, had de zaak nog een ander aanzien dan eerder in het schip. Toen raakte zijn geloofsgemeenschap met de Heere, die hem tot hiertoe op het water had gehouden, in zijn ziel op de achtergrond; zijn bewustzijn werd verduisterd, en toen hij ten gevolge daarvan begon neer te zinken, riep hij in doodsangst, zeggende: Heere, behoudt mij.

Wat een treffende schildering van de ondervinding van menige gelovige! Hoe velen zijn er, die geloof genoeg hebben om de eerste stap achter Jezus te doen, maar geen geloof genoeg om op die weg voort te gaan. De beproevingen en gevaren, die hen op hun weg schijnen te dreigen, jagen hen schrik aan. Zij zien op de vijanden, die hen omringen, en de moeilijkheden, die hun het pad schijnen te versperren. Op dit alles zien zij, meer dan op Jezus en plotseling begint hun voet te zinken. De moed begeeft hen. Hun hoop sterft weg. Hun troost ontvalt hun. En van waar dit alles? Christus is immers nog altijd dezelfde. Hun vijanden zijn niet groter en sterker dan vroeger. - Het is met hen, zoals het met Petrus was. Zij hebben opgehouden op Jezus te zien en voet gegeven aan het ongeloof. Zij hebben zich laten vervoeren door de gedachte aan hun vijanden, in plaats van alleen te denken aan Jezus Christus. Laat ons dit toch ter harte nemen en wijsheid leren!

Tijden van zinken zijn tijden van bidden voor de dienaren van de Heere. Petrus verzuimde het gebed, toen hij zijn gevaarlijke reis ondernam, maar toen hij begon te zinken werd hij een smekeling, en zijn roepen, hoewel laat, was niet te laat. In onze uren van lichaamspijn en zielesmart ondervinden wij, dat wij evenzeer tot het gebed gedrongen worden, als het schip op het strand gedreven wordt door de baren. De vos vlucht tot zijn hol om veiligheid, de vogel vliegt tot het woud om een schuilplaats te zoeken, evenzo spoedt zich de gelovige in tijden van beproeving tot de genadetroon, om een toevlucht te vinden. De grote veiligheidshaven van de hemel is alle bidding; duizend en nogmaals duizend door storm belopen schepen hebben daar behoud gevonden, en zodra de stormwind opsteekt, is het geraden alle zeilen bij

te zetten om die haven te bereiken, - korte gebeden zijn lang genoeg. Er waren slechts drie woorden in de bede, die Petrus uitstortte, maar zij waren voldoende voor het bereiken van zijn doel. Lengte wordt niet vereist maar kracht. Nood baart kortheid. Indien onze gebeden minder hadden van de staartveren van de pronkzucht, en meer slagveren van de zielsverheffing waren, het zou beter zijn. Woordenrijkheid staat tot de aanbidding als kaf tot koren. Kostbaarheden liggen in een klein bestek, al wat waar is in menig omslachtig gebed kan vaak worden samengevat in een bede, zo kort als die van Petrus. - Onze verlegenheid is de gelegenheid van de Heere. Ontwringt ons niet een duidelijk besef van gevaar een angstkreet van de lippen, of die wordt door Jezus vernomen, en bij Hem gaan oor en hart samen, en de hand aarzelt niet ter hulp te komen. Op het uiterst ogenblik doen wij een beroep op de Meester, maar Zijn vaardige hand vergoedt al onze vertragingen door ogenblikkelijke en krachtige hulp. Worden wij bijna verzwolgen door de onstuimige baren van het lijden? Laat ons onze zielen opheffen tot onze Heiland en ons verzekerd houden, dat Hij ons niet zal laten omkomen. Als wij niets kunnen, vermag Jezus alles; laat ons dan Zijn krachtige hulp inroepen en het zal wèl wezen.

31. En Jezus, terstond de hand uitstekende om hem te helpen, greep hem aan om hem in de hoogte te houden, en zei tot hem om hem vanwege zijn vrees te bestraffen: Gij kleingelovige! waarom heeft gij gewankeld? Heeft hij, die op de zee tot Mij komt, nog op de wind te zien en te vrezen, alsof die hem konden deren?

Buiten het schip, op de zee, toen juist de wind heviger loeide, sterker stormde, voelde Petrus eerst het grote, het bovenmenselijke van de stap, die hij gedaan had. Hij voelde, als ik het zo zeggen mag, dat hij door zijn geloof uit het menselijke in het goddelijke was overgegaan; maar dat hij dit ook maar voor ogenblikken kon doen, en hij in die goddelijke wijze van handelen niet als in het gewone leven kracht, kalmte en zelfbeheersing kon bewaren. Het geloof in de macht van God, dat hij had, toen Jezus sprak: "Ik ben het!" en toen hij antwoordde: "Zo Gij het zijt, zo gebied mij tot U te komen op het water, " bleef niet zo helder, zo diep en krachtig in hem, dat, toen hij zich door de wind bedreigd en daarbij van alle mensen verlaten voelde, dit geloof het zinnelijk gevoel zou hebben beheerst, hem boven alle vrees zou hebben verheven, en midden in het oproer van dr bewogen natuur had kunnen laten rustig blijven.

Er kan in ons leven lijden zijn, zo duister en verschrikkelijk, dat wij even zo gemakkelijk zonder vrees en twijfel op de onstuimige zee zouden kunnen wandelen, als zonder schrik en angst, zonder sidderen en schreeuwen zo’n lijden doorstaan. Wij denken, dat wij moeten zinken en terwijl wij dat denken, zinken wij werkelijk. Wij wandelen niet, wij worstelen met de golven. Wij zijn door nacht bedekt, door storm omgeven, zien de ondergang met elke ademtocht tegemoet en kunnen, als wij ons moe hebben gehuild, nog slechts zuchten. Ons te bestraffen, dat ons geloof zo klein is, daartoe heeft Hij alleen het recht, die onzichtbaar Zich ontfermende, de reddende hand over ons houdt, en in de donkerste en zwaarste ogenblikken, als wij op het punt zijn te verzinken, die hand naar ons uitstrekt, zodat wij ze kunnen grijpen. Wee de zondaar, die met een koud hart en met een wijs gezicht wil vragen: "Waar is uw geloof?" Wie in zo’n lijden een antwoord zou kunnen geven op onbevoegde, liefdeloze vragen, die zou kunnen zeggen: "Mijn geloof is in mijn ziel, en in de grote daad van mijn

lijden en van mijn geschrei en van mijn om hulp roepend zuchten, ja zelfs in mijn zuchten is het. Want gij was in mijn plaats reeds lang door de golven verslonden en weggezonken, zonder dat gij ook maar een "Heere behoud mij" in het stervensuur met een levend geloof zou hebben kunnen roepen. Wees eerst gelovig en wandel en lijdt en geloof, voordat gij de nacht en de nood, de strijd en de overwinning van het geloof beoordelen wilt.

Christus rekent de schuld alleen Petrus toe, niet aan de zee, of aan de wind; want Hij spreekt niet: "gij zee of storm, waarom hebt gij dat gedaan" maar: gij Petrus, waarom hebt gij gewankeld? De zee is verontschuldigd, want zij heeft alleen gedaan, wat haar natuur meebrengt, en gij hebt ondervonden wat uw natuur met zich bracht. Had gij vast geloofd en uw natuur afgelegd, zo zou de zee ook haar natuur hebben afgelegd, en gij was op de zee blijven wandelen, en de zee zou vaste grond, een rots geweest en gebleven zijn. Twijfel en geloof veranderen alles: het geloof maakt de zee als een droge weg, maar twijfelen verandert de eerst droge weg van Petrus weer in de gewone zee.

De paus heeft onder de zee de overheden en kerken willen verstaan, waarop hij met zijn voeten wil treden, zoals Petrus op de zee. De zee wijst echter niet op zulke goddelijke instellingen, maar (als men er toch een allegorie uit wil maken) op de zonden, de golven van de verzoekingen, de dood, de duivel enz. Deze monsters treedt Christus met voeten, maar niet Zijn allerliefste schepselen.

Wij hebben nu reeds lang op de levenszee gevaren, veelvuldig en verschillend zijn onze lotgevallen, onze ervaringen geweest, nu eens heldere hemel en zonneschijn, dan onweer en storm. Maar nog is het schip in wezen, onze lust om te varen is niet verminderd, en het schijnt, dat die tocht nog zo spoedig niet zal geëindigd zijn, omdat zover de ogen reiken, nog geen oever zich vertoont. Maar zie, daar wandelt een gedaante naast het schip. Waarheen het zich ook moge wenden, altijd is zij daar; zij heeft iets ongezelligs, waarvoor wij bevreesd worden. Zij is groot en verheven, en een schittering gaat van haar uit, die echter door de wolken, die haar van het hoofd tot de voeten omgeven, verdoofd wordt. Zij nadert het schip, zij wenkt. Daar daalt een er uit, want het is onmogelijk de wenk niet te volgen - wij vergezellen hem een tijd lang met onze ogen, maar dan is hij plotseling in het duister verdwenen. Nog een! - zo zullen wij spoedig allen, die met ons de vaart hadden begonnen, verliezen, dan zal de beurt aan ons komen, hij zal ook ons wenken - wie zal ons wenken? wel wie anders dan de dood! En wat is de dood?" - een spook! Inderdaad denken de mensen onder de dood zich iets spookachtigs: hoe zouden zij dat niet? Zij houden zich toch alleen op met hetgeen het oog kan waarnemen, hun aardse zin zich kan voorstellen, en dat uitblussen van de ogen, dat wegblijven van de adem, dat verstijven van de leden, die ijsachtige koudheid, die ze doortrekt, bij die treurige ontbinding, waardoor wat aarde was weer in aarde wordt vernederd, bij dat donker graf, waarin men neerzinkt, bij de smarten, die bij de stervende zelf aan de dood voorafgaan, en bij die, welke hij de achterblijvende veroorzaakt. In deze voorstellingen beweegt zich de verbeeldingskracht, zij schept daaruit iets persoonlijks, een gedaante, en deze is dan inderdaad iets zo ontzettends, dat men het inderdaad wel voor een spook mag houden en van angst schreeuwen moet. Maar terstond sprak Jezus hen aan, zeggende: "houdt goede moed. Ik ben het. Vreest niet. " Niet een spook, niet de dood zult gij in de dood, Mij moet gij daarin zien. Zijt gij niet door Mij geschapen? Worden niet uw adem en uw leven door Mij

onderhouden? Ben Ik niet zo met u verbonden, dat gij in Mij leeft en u beweegt. Ben Ik het niet, die tot hiertoe onder storm en zonneschijn uw vaart heb bestuurd? Nee, Mijn woord, dat lichaam en ziel door onzichtbare banden aaneen knoopte, scheidt die ook weer uiteen. Het is Mijn hand, die de zielen opneemt en ze behoudt, als ze zweven over de afgrond van het niets, waaruit Ik ze tevoorschijn riep, en waarin Ik ze niet terug laat zinken; want Ik ben de opstanding en het leven, Ik ben de vijand van de dood, en laat niets van hetgeen Mij toekomt aan hem over. Ook wanneer het vernietigd schijnt bewaar Ik het voor een hoger leven, en voer het dit tegemoet. Allen, die in de graven slapen, zullen Mijn stem horen en daaruit gaan. Wanneer gij dan Mijn stem verneemt, wanneer Ik tot u spreek: "komt, " om u uit het aardse leven weg te nemen, zo moge u die zacht klinken, als de stem van een vriend, als de stem van de oudere broeder, die de jongere in het huis van de Vader, als de stem van de herder, die het schaap in de veilige stal leidt. "Houdt goede moed. Ik ben het. Vreest niet. " - Zijt Gij het, o Heere! zo roept nu de gelovige ziel; zijt Gij het, zo beveel mij tot U te komen op het water. De golven, die voor mij bruisen, verschrikken mij niet meer, verlangen heeft de vrees overwonnen. Ik heb begeerte om ontbonden te zijn en bij U te wezen, want dat is verreweg het beste. Hoe lang heb ik niet reeds de zee doorvaren; hoe lang, gelijk aan een slaaf, geketend aan de bank, die moeilijke riem gehanteerd! Het is wel eens tijd, dat de arbeid ophoudt en de rust begint. Tot zo menigeen, die mij dierbaar was, hebt Gij reeds gesproken: "kom hier!" spreek het nu ook tot mij: want voordat Gij het spreekt, Gebieder over leven en dood, wagen zich mijn voeten niet, wagen zich niet eens mijn gedachten en wensen buiten het boord, dat mij draagt. Maar hebt Gij het gesproken, dan ga ik met de lichte tred van de Geest over de golven, waarin ik, net zo min als Gij zelf verzink, en ik kom tot U! - Zo zult gij niet zelden in vrome geestdrift roepen, gij gelovige zielen. Maar nu is het gewenste, maar altijd ernstige en schrikwekkende ogenblik verschenen; de Heere spreekt: "Kom. " Zal nu het verlangen bij het naderen van de vervulling niet verkouden? Zal de moed en het geloof, vooral wanneer de overgang van het leven tot de dood langzaam is, niet geschokt worden? Zal zich niet een storm verheffen, een storm van angstige, troosteloze gedachten, en het wegzinken in de diepten van de rampzaligheid als iets mogelijks voorstellen? Niemand wage te beweren, dat hem dat niet zou kunnen overkomen; niemand wage een ander, die het overkwam, daarom als zonder geloof te houden! Het volkomen geloof moest elke schrik voor de dood overwinnen; maar bij wie is het volkomen? En dat het juist in die ogenblikken al zijn kracht betoont, dat is altijd slechts een geschenk van die genade, die het geven, maar ook vasthouden kan. Wij willen erom bidden, wij willen dagelijks ons geloof opwekken. Moet het worden bestreden, moet de menigte van onze zonden en de vreselijkheid van het gericht ons verschrikken, wij willen ten minste niet voor onze eigen angst verschrikken. Wij willen tot de Heere spreken: "Zie, Heere! wat uw Petrus overkwam, dat overkomt ook mij; maar als hij, zo roep ik U ook in mijn nood; als hem zo zult Gij ook mij uit het water optrekken, en mijn gehele straf zal een liefderijk verwijt zijn. Inderdaad, mijn Broeder! zoals het gezicht van hemel en aarde ontnomen wordt aan hem, die onder water duikelt, totdat bij ze bij het boven komen weer vindt, zo wenste ik, dat het elke stervende ging. Het is hem als daalde hij af in een rivier, waar hij niets meer ziet en erkent. Met het bewusteloze instinct van het geloof grijpt hij de hand, die Christus hem reikt; hij wordt door deze boven getrokken, hij staat op een nieuwe aarde en ziet een nieuwe hemel boven zich.

32. En toen zij, Jezus en Petrus, in het schip geklommen waren, stilde de wind; op hetzelfde ogenblik, dat de Heere het schip betrad, openbaarde die dus ook voor zijn deel de goddelijke heerlijkheid van de Mensenzoon, evenals vroegerde zee.

33. Die nu in het schip waren, de overige discipelen, en met hen Petrus, kwamen en aanbaden Hem. Nu zagen zij, dat zij Hem onrecht hadden gedaan, toen zij reeds bij het wonder met de broden Zijn goddelijke heerlijkheid niet duidelijk enzeker hadden erkend, en bij Zijn wandelen op de zee getoond hadden nog zo onverstandig te zijn (Mark. 6: 51vv.). Door des te voller erkenning van Zijn goddelijke Majesteit wilden zij dit nu weer goed maken (Ps. 107: 23-32). Zij vielen voor Hem neer, zeggende: Waarlijk, Gij zijt Gods Zoon. Zo’n belijdenis hadden zij in zo’n diepe en veelbetekenende zin nog niet afgelegd; het was nog slechts uit de mond van anderen gehoord (hoofdstuk . 4: 3; 8: 29 Jak. 2: 19).

Men moet wel van elkaar onderscheiden de belijdenis, zoals wij die in Joh. 1: 49 uit Nathanaëls mond horen: "Gij zijt de Zoon van God. Gij zijt de Koning van Israël, " en de andere, zoals Petrus die laat horen: "Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God; " want beide keren moet het tweede woord (in het eerste geval "de Koning van Israël, " in het tweede de "Zoon van de levende God") het eerste (in het eerste geval "de Zoon van God, " in het tweede "de Christus") nader bepalen, den zin en omvang daarvan aanduiden en begrenzen, of iets groters en verheveners, dan op zichzelf daarin ligt, erbij voegen. Volgens zekere aanwijzingen verwachten de Joden in hun Messias slechts een bijzondere, door God tot bijzondere bedoelingen toegeruste mens, die wel hoger begaafd zou zijn dan Mozes en alle profeten, en rijker gezegend dan David of enige andere koning, maar toch eigenlijk een aan hen gelijk. Wat in dezen van het Zoonschap van God voor de dag zou treden, dat zou niet zozeer een uitstraling zijn van Zijn eigen goddelijke heerlijkheid, als wel een openbaring van Zijn God zelf, die Zich van Hem slechts als werktuig bediende, en Zich daarom met Hem in de hoogste mate verenigde. Van daar de radeloosheid van de Farizeeën bij de vraag van de Heere in hfdst. 22: 41vv. , die gedaan werd om hun het gebrekkige van hun schriftkennis onder het oog te brengen. Vandaar ook de ontzetting van de Hoge raad bij het verhoor van de Heere in hfdst. 26: 63vv. , omdat Hij bij een Godszoon in hun zin niet bleef staan, maar zoals zij meenden, Zichzelf tot Gods Zoon maakte (Joh. 19: 7). Van daar eindelijk het recht tot de voorbede in Luk. 23: 34

, want zij wisten werkelijk niet wat zij deden, hoewel hun geweten hun luid genoeg betuigde, dat zij hun Christus of Koning kruisigden (1 Kor. 2: 7vv.). Alleen aan Maria was de "verborgen wijsheid van God" van begin af aan door de engel toevertrouwd (Luk. 1: 35), hoewel ook gij pas langzamerhand tot het juiste begrip daarvan kwam (Luk. 2: 19, 51). De discipelen ontbrak echter eerst de kennis van Jezus als Gods Zoon in de zin, die Hebr. 1: 5vv. ons voorstelt, en die het Evangelie van Johannes zo dikwijls en nadrukkelijk betuigt. Zij verstonden onder de Zoon van God die man van God, die hoog verheven boven alle oudtestamentische mannen van God, zelfs boven Johannes de Doper, gegeven was om Israëls Koning en Heiland te zijn, en die daarom toegerust was met alle gaven en voorrechten en machtsbevoegdheid. Dat in Hem Godheid en mensheid in een persoon verenigd was, dat het woord vlees was geworden, en zij in Jezus een persoonlijke verschijning van de heerlijkheid van de grote God voor zich hadden (Joh. 1: 18), dat is hun, na velerlei voorbereiding, pas in

de behandelde geschiedenis duidelijk geworden. Die overtuiging formuleerde Petrus in tegenstelling tot de Joodse voorstellingen in Joh. 6: 69 , en om deze prijst de Heere in hoofdstuk . 16: 17 hem zalig en geeft hem in de kerk een bijzondere plaats. Voegen wij hierbij, wat Paulus in Rom. 1: 4 zegt, dat Jezus krachtig bewezen is Gods Zoon te zijn naar de Geest van de heiligmaking, uit de opstanding van de doden, zo blijkt opnieuw, hoe alles in onze geschiedenis een voorspel is van de tijd van het lijden en de opstanding van het jaar 30 na Chr. , en wij voelen ons des te meer in de overtuiging bevestigd, dat de Heere met opzet de paastijd van het voorafgaande jaar 29 gekozen heeft om bij de discipelen die erkentenis te wekken. Alles in het rijk van God ontwikkelt zich dus in juiste orde, en het juiste begrip van die orde bevordert veel meer de Bijbelse chronologie, dan de enkel wetenschappelijke arbeid, die zich niet boven persoonlijke meningen en inzichten verheft.

Niet door schepping, zoals de engelen, of door bediening, zoals de overheden, maar van natuur, zijnde van hetzelfde wezen, volmaaktheden en macht met God Zijn Vader.

34. Toen stilde de wind, zodat zij spoedig naar Bethsaïda konden komen. En overgevaren zijnde, kwamen zij in het land Gennesareth 4: 25"). Op die dag, zowel als op de eerste van het heilig paasfeest ging Jezus met hen in de synagoge te Kapernaüm, en ontmoette daar weer velen, die hij te voren gespijzigd had (Joh. 6: 21vv.).

35. En toen de mannen van die plaats, van Bethsaïda - Kapérnaüm, welke plaatsen tezamen behoorden en binnen het gebied van Gennesareth lagen, Hem werden kennende, zonden zij boden in dat gehele omliggende land. Na een afwezigheid van ongeveer drie weken (hoofdstuk . 11: 1-30), had Hij Zich de vorige dag weer vertoond, maar Zich spoedig weer verwijderd (vs. 13); nu stelde Hij Zich weer voor allen, die in nood waren, tot een Helper. Nu gaven zij overal bericht, dat allen, die de grote wonderdoener nodig hadden, de tijd moesten waarnemen en gelegenheid zoeken om te komen. Jezus nu reisde weer in de volgende vier dagen van het paasfeest van Kapérnaüm de nabijgelegen dorpen en vlekken rond (Mark. 6: 55), en de bewoners van deze brachten tot Hem allen, die kwalijk gesteld waren, sommigen zelfs op bedden.

36. En, omdat de hulpbehoevenden te velen waren, dan dat Hij met elk in het bijzonder zou hebben kunnen handelen, baden de ongelukkigen Hem, dat zij alleen de zoom van Zijn kleed zouden mogen aanraken. Men kwam toch op dezelfde gedachten, die reeds een half jaar geleden de vrouw met de bloedvloeiing (hoofdstuk . 9: 20vv.) had gehad. De Heere stond die wens met de gewone vriendelijkheid toe, en zo velen als Hem aanraakten, werden gezond, zodat er zelfs niet één ongenezen teruggevoerd behoefde te worden.

De ene grote zaak volgt in deze geschiedenis op de andere, de ene heerlijkheid op de andere. Indien nooit een omwandeling van de Zoon van God op aarde heeft plaatsgehad, zo zou de heiligste mensenziel het beeld van zo’n wandel niet zo ootmoedig en verheven, zo vol liefde en wonderen en heerlijkheid van God hebben kunnen denken en verdichten, zoals het in de minst opgesmukte verhalen, namelijk die van het evangelie, als waarheid en geschiedenis wordt voorgesteld in het leven van Jezus Christus. Voor wie deze geschiedenis een ware

geschiedenis is, die kan ze met geen andere indruk verlaten, dan met deze: Waarlijk! gij zijt Gods Zoon. "

Het volk stond nu op het toppunt van zijn gehechtheid aan Jezus, op het toppunt van zijn wondergeloof, en zo vloeiden uit Jezus genezende krachten in de rijkste stromen door het leven van het volk, terwijl Hij reeds bij de hoofden van de hiërarchie (van de zijde van de hogepriester en de schriftgeleerden, de Farizeeërs en oudsten) overal een besliste vijandschap vond.

Gedeeltelijk hebben wij de geschiedenissen, die hier moeten volgen, wat de tijdopvolging betreft, reeds in hoofdstuk . 12: 1-13: 58 voor ons gehad; het dan volgend gedeelte ligt in hoofdstuk . 15: 1-16: 12 voor ons.

HOOFDSTUK 15.

OVER MENSELIJKE INZETTINGEN, DE KANANÉSE VROUW EN ANDERE WONDEREN VAN CHRISTUS.

I. Vs. 1-20 (zie ook 7. 1-23 Lu 11. 37-54). Van Nazareth, waar Hij vanwege het ongeloof niet veel tekenen had kunnen doen, naar Kapérnaüm teruggekeerd, krijgt de Heere aanleiding om ook te breken met deze stad, die een geheel jaar het middelpunt van Zijn werkzaamheid geweest is en daardoor ten hemel verheven was. Reeds was Hij uit Chorazin (hoofdstuk . 12: 1vv.) en van Bethsaïda (hoofdstuk . 12: 22vv.) door Zijn tegenstanders, die het volk van Hem vervreemdden, verdrongen. Door een van Jeruzalem gezonden deputatie wordt Hij bij een Farizeeër voor het middagmaal genodigd. Hier wordt een strijd met Hem aangebonden, vanwege Zijn nalaten van het handen wassen vóór het eten, dat door de ouden was voorgeschreven. Jezus slaat de aanval van Zijn tegenstanders dadelijk door een wedervraag de bodem in, die hen ongeschikt maakt, om in die zaak verder te strijden. Intussen is nu ook hun verbittering des te groter, omdat hij, zoals uit Lukas blijkt, gelegenheid neemt, om nog verder hun huichelachtige aard en hun op dwaalwegen leidende menselijke inzettingen aan te vallen. Als Hij het huis van de Farizeeër verlaat, spreekt Hij tot de volksmenigte een woord, dat aanleiding geeft tot juiste onderscheiding tussen ceremoniële wetten en werkelijk zedelijke reinheid. Als Hij naar huis komt, maakt Hij Zijn discipelen geheel vrij van de grondstellingen van de Farizese school.

1. Toen Hij van Zijn reis (hoofdstuk . 13: 53vv.) naar Kapernaüm was teruggekeerd, kwamen, niet onmiddellijk, maar langs de omweg van een nodiging tot een maaltijd bij een Farizeeër (Luk. 11: 37), tot Jezus enige Schriftgeleerden en Farizeeën, die van Jeruzalem 1) waren. Zij brachten de bezwaren, waarom zij naar Galileawaren gezonden, nu ook tot Hemzelf, zeggende: 2)

1) Reeds eenmaal (in september van het jaar 28, dus 8-9 maanden geleden) waren schriftgeleerden van Jeruzalem gekomen, om de Farizeeën te Kapérnaüm tot de strijd tegen Jezus op te hitsen, en hen tot het nagaan en bespieden, volgens bevel van de Hoge raad te organiseren (hoofdstuk . 9: 2 Luk. 5: 17). Onlangs heeft het in Jeruzalem zelf opzien verwekt, dat de Heere niet daarheen tot het paasfeest was gekomen, terwijl de feestgangers van Hem zulke grote dingen vertelden, die Hij in Galilea verrichtte. Ook hadden de Farizeeën en Herodianen na verijdeling van hun aanslag te Chorazin (hoofdstuk . 12: 14vv.) bericht aan de hogepriester gezonden en aan deze bijstand gevraagd. Deze hulp werd hun deel in het zenden van een deputatie van Schriftgeleerden en Farizeeën. Nadat deze, naar het schijnt, in hoofdstuk . 12: 24 de Farizeeën van die plaats zelfstandig had laten voorgaan, maar in hoofdstuk . 12: 38 zich mede in het gesprek had gemengd, zonder iets anders dan de eersten te bereiken, zochten zij nu bij het terugkeren van Jezus uit Nazareth, haar plicht te vervullen bij gelegenheid van een gastmaal, waartoe een daar wonend Farizeeër de Heere moest uitnodigen, doordat zij de zaak van het eten met ongewassen handen op het tapijt brachten. Wat het woordje "toen" aan het begin van deze afdeling aangaat, zo betekent dat geenszins altijd (bij MATTHEUS. komt het Griekse tote in verschillende betekenis niet minder dan 90 maal voor) een zo onmiddellijke opvolging van tijd, dat wij daaruit moeten besluiten, dat het

hier meegedeelde voorval nog in de loop van het in hoofdstuk . 14: 33vv. vertelde voorgevallen zou zijn, of in dadelijke aansluiting daaraan. Zo’n opvatting is reeds daardoor buitengesloten, dat volgens Joh. 6: 4 de spijziging van de 5000 ten tijde van het paasfeest gebeurd is, terwijl in deze tijd echter geenszins Schriftgeleerden en Farizeeën het feest hebben verlaten, en van Jeruzalem naar Galilea zijn gegaan. Integendeel vormt dat woordje meermalen slechts in het algemeen de overgang van een vroegere gebeurtenis tot een latere, die in een zekere betrekking daartoe staat. Zeer goed kunnen, wat de tijd aangaat, daar tussen nog andere gebeurtenissen liggen, wanneer slechts die beide, die tot elkaar in betrekking worden gesteld, tot een en dezelfde periode van tijd en ontwikkeling behoren (hoofdstuk . 26: 14; 27: 38). Nu is het hier het zijn van de Heere op een reis en de daarop gevolgde terugkeer, waarop de Evangelist het oog vestigt, zoals dat ook in hoofdstuk . 12: 22 het geval was. Hij wil ons tonen, dat Hij door hulpbehoevenden zowel als door vijanden zo weinig met rust werd gelaten, dat men Hem niet eens een korte verademing gunde. Wanneer nu hier ten gevolge van de reeds vroeger besproken vooruitplaatsing van de inhoud van hoofdstuk . 12 en 13 vóór de gebeurtenissen van hoofdstuk . 14 , die vroeger plaatshadden, het "toen" zich aansluit in plaats van aan het terugkeren van Nazareth in hoofdstuk . 13: 58 , aan het terugkeren van de reis door het land van Gennesareth, zo wordt door deze schijnbare verschuiving een gedachte uitgedrukt, die wij tussen de regels moeten lezen, omdat de uiterlijke opvolging van tijd niet zo nauwkeurig is uitgedrukt, als die uit het innerlijke blijkt. Die gedachte is - het volk daar op het toppunt van zijn gehechtheid aan Jezus, en geloof aan Zijn wonderen, en hier zijn geestelijke oversten in volle werkzaamheid, om het zijn Messias te ontrukken en het van zijn zegen te beroven.

2) De uitleggers zien gewoonlijk geheel af van Luk. 11: 37-54 en beschouwen de gebeurtenis daar meegedeeld, als een op zichzelf staande geschiedenis. Reeds in hoofdstuk . 12: 22 werd opgemerkt, dat wij van Luk. 11: 14 af niet meer een verhaal voor ons hebben, volgens geschiedkundige samenhang meegedeeld, maar een terugblik op feiten uit de werkzaamheid van Christus in Galilea. Nu is het de geschiedenis van de genezing van de bezetenen in hfdst. 12: 22-50 , die in Luk. 11: 14-36 aangehaald wordt. Het ligt voor de hand, dat de vroeger aangevoerde afdeling Luk. 11: 37-54 een aanhaling is van het gedeelte, dat hier in Mattheüs voor ons ligt. Twee punten moeten ons echter duidelijk worden, om ons door deze niet op een dwaalweg te laten leiden. 1) De woorden in Luk. 11: 37 : "toen Hij nu dit sprak, " willen niet zeggen, dat de Heere juist die rede hield, die volgens het voorgaande door Hem werd gesproken bij gelegenheid van de genezing van de bezetene; zij moeten volgens de grondtekst verklaard worden in de algemene zin: toen Hij (eens bij een zekere gelegenheid) sprak. 2) Het is niet de bedoeling, dat de Heere van Luk. 11: 39 af zo onafgebroken, zo veel tegen Farizeeën en Schriftgeleerden zou gesproken hebben, juist toen Hij hij de Farizeeër bij de maaltijd was. In de rede, toen door Hem gehouden, wordt ingevlochten wat Jezus aan het einde van Zijn profetisch ambt in Jeruzalem tot deze mensen gesproken heeft (MATTHEUS. 23). De Evangelist kon dan in Luk. 20: 45-47 (deze plaats heeft toch al te zeer de kenmerken van een brokstok te zijn, dan dat de Evangelist daardoor niet uitdrukkelijk zou hebben willen te kennen geven, dat men zich een vroeger aanwezig zijn wel zou herinneren), zich korter uitdrukken, en behoefde slechts met een enkel woord op die tweede rede te wijzen. Wat de Heere eindelijk in het plechtig eindoordeel over de Farizeeën en Schriftgeleerden volgens MATTHEUS. 23 uitgesproken heeft, was reeds lang voorbereid. Hij heeft als het ware

gedurende Zijn gehele werkzaamheid als leraar langzamerhand de stof verzameld. Veel, waarvan in de volledige samenhang en in een langere rede Zijn mond overvloeide, nadat Hem het hart daarvan was vol geworden, had Hij reeds eens bij bijzondere aanleiding en in kleinere kring gesproken. Terwijl nu Lukas zo’n voorval ons voorlegt, zien wij hoe streng Jezus zelf datgene heeft volbracht, wat Hij in hoofdstuk . 18: 15vv. de Zijnen beveelt. Hij heeft de Farizeeën en Schriftgeleerden eerst tussen Hem en hen alleen bestraft, voordat Hij Zijn aanklachten voor de gemeente bracht.

2. Waarom overtreden Uw discipelen, die Gij door Uw eigen voorbeeld voorgaat, de inzetting van de ouden? 1) Want zij wassen hun handen niet, wanneer zij brood zullen eten, hoewel het zo bepaald en nauwkeurig is voorgeschreven.

1) Volgens hetgeen wij bij hoofdstuk . 12: 1 hebben gezegd, was het doel, dat de Hoge Raad te Jeruzalem had, om een onderzoek naar Jezus te beginnen, omdat het bericht tot hem was gekomen, dat men enige van Zijn discipelen met onreine, dat is ongewassen handen had zien eten (Mark. 7: 2). Op dat punt moest nu vooral de naar Galilea gezonden deputatie letten. Daaruit wordt de voorstelling van de beide andere Evangelisten duidelijk, die niet nader meedelen, hoe de deputatie het aanlegde, om met het haar opgedragen onderzoek tot het doel te komen, en zij dus de zaak, waarover gehandeld werd, slechts in het algemeen konden aanwijzen. Het spreekt echter wel vanzelf, dat de afgezondenen niet bij Jezus met de deur in huis zullen gevallen zijn. De vraag: "waarom overtreden Uw discipelen de inzettingen van de ouden?" en de aanklacht: "zij wassen hun handen niet, wanneer zij brood zullen eten, " veronderstelt, dat de Schriftgeleerden en Farizeeën een gelegenheid zullen hebben afgewacht, of liever dadelijk zullen hebben gezocht, waardoor openlijk voor de dag kwam datgene, waarover zij Hem rekenschap wilden vragen; zo toch maakten zij het Hem, naar zij meenden, onmogelijk, de zaak te ontkennen, te verbergen, te verontschuldigen. Terwijl nu bij Markus uitdrukkelijk is opgemerkt, dat de afgezondenen tot onderzoek, vóórdat zij met hun afkeuring voor de dag kwamen, te voren het nalaten hadden gezien van hetgeen de inzetting van de ouden eiste, zo komt het bericht van Lukas voortreffelijk tot nadere verklaring te hulp. Jezus was, zo schijnt de toedracht geweest te zijn, na Zijn terugkeren van Nazareth naar Kapérnaüm, spoedig weer door een volksmenigte omringd, en hoewel Hij juist een weg van 4-5 mijl in het hete jaargetijde had afgelegd, sprak Hij aanstonds weer tot het volk, en deelde Hij het woord des levens mee. Toen kwam de Farizeeër van die plaats met schijnbare vriendelijkheid Hem uitnodigen bij hem een ontbijt, zoals in de grondtekst staat, te nemen. Daarmee wordt bedoeld het hoofdontbijt, tegen de middag, terwijl de hoofdmaaltijd pas ‘s avonds werd gehouden; wij kunnen daarom de uitdrukking "middagmaal" wel behouden. Jezus nam de uitnodiging aan, niet omdat Hij niet dadelijk de bedoeling zou gevoeld hebben, dat zij niet zozeer was gedaan om Hem te verkwikken, maar integendeel om Hem waar te nemen. Hij wilde echter vrijwillig de strijd aanvaarden met Zijn vijanden. Nu bedekte Hij zo weinig, zoals zij verwacht hadden, de zaak, dat Hij integendeel zeer nauwkeurig het gewone handenwassen vóór het begin van de maaltijd naliet, en de discipelen, die Zijn bedoeling begrepen, volgden Zijn voorbeeld. Nu had dan de deputatie uit Jeruzalem, die natuurlijk eveneens door de Farizeeër uitgenodigd was, de zaak, waarom zij waren gekomen, dadelijk voor zich. Zij kon nu aanstonds de aanval doen, en behoefde zich niet tot de discipelen te richten, maar kon de Meester zelf dadelijk ter verantwoording roepen.

Het "eten met ongewassen handen" is hier niet een zaak van reinheid en welvoeglijkheid, maar zoals in Mark. 7: 3vv. nader wordt verklaard, een waarneming van de inzettingen van de ouden, ceremoniële gebruiken, die men nodig achtte tot rechtvaardiging voor God. Die inzettingen hielden de Farizeeën voor even gewichtig als de voorschriften van de wet en gaven voor, dat zij op goddelijke openbaring aan Mozes gegrond waren. Deze had ze ter bewaring voor de volgende geslachten aan de oudsten van het volk overgegeven. Die bepalingen hadden betrekking op het wassen van de handen vóór het eten, om verontreiniging te voorkomen, op de levensmiddelen, die van de markt werden thuisgebracht, op de schotels, zelfs op de banken, die bij de tafel behoorden. Het Farizese Jodendom hield die inzettingen in zo hoge waarde, dat het bij hen heet: "die brood eet met ongewassen handen, handelt even zo onrechtvaardig, als wanneer hij zich met een hoer inliet. De Rabbi Akiba, die in de gevangenis eens zo weinig water kreeg, dat het zelfs niet toereikend was om te drinken, wilde liever van dorst sterven, dan iets eten zonder de handen te wassen. Luther merkt bij deze gebeurtenis op: men moet deze beide eigenschappen van menselijke instellingen goed inscherpen, namelijk dat zij in de eerste plaats nietswaardige en belachelijke dingen zijn, die tot zaligheid niets baten: ten tweede, dat zij de ware vroomheid bederven. Wij begrijpen dientengevolge volkomen, waarom de Heere hier zo beslist de strijd tegen menselijke instellingen begint, en zo opzettelijk Zich daarboven verheft: "de gewoonte heeft dikwijls iets geestdodends en is een hindernis voor het ware. "

3. Maar Hij, de een wigge de andere zettende, en daardoor de eerste terugdrijvende (Luther), antwoordende, zei tot hen: Ik erken niet, dat het eten met ongewassen handen zonde zou zijn; maar wanneer nu hier van overtreding sprake moet zijn, waarom overtreedt ook gij het gebod van God door uw inzetting? Gij betoont u dus de ergere overtreders te zijn, en hebt het allerminst recht om anderen aan te spreken, wie het op zijn hoogst te doen is omtrent het nalaten van een menselijke instelling.

4. Dat gij Gods geboden opheft om uw eigen inzettingen te houden, zal Ik u in een enkel duidelijk voorbeeld aanwijzen.
a) Want God heeft door Mozes (Exod. 20: 12 en 21: 17) geboden, zeggende: Eert uw vader en moeder, en:
b) Wie vader of moeder vloekt, die zal de dood sterven.

a) Deut. 5: 16 Efe. 6: 2 b) Lev. 20: 9 Spr. 20: 20

5. Maar gij zegt door uw instellingen van de ouden 5: 22"): Zo wie tot vader of moeder zal zeggen, wanneer zij iets nodig hebben tot hun onderhoud: Het is Korban, een gave voor den tempel 27: 8"), zo wat u van mij tot nut zou kunnen zijn, wat ik u zou kunnen geven, en zijn vader of zijn moeder geenszins zal eren, die voldoet, die is ontslagen van zijn verplichting.

Het woord "gave", bij Markus (7: 11) "Korban", betekent iets dat aan God is toegewijd. De Farizeeën waren daarin zeer nauwgezet, dat zij iets, dat God was toegewijd, tot een geschenk in de tempel brachten. Hiervan kon dit misbruik worden gemaakt, dat iemand de liefde en dankbaarheid tot zijn ouders onnatuurlijk verzaakte; dat hij zich, wanneer zijn ouders het een of ander tot hun ondersteuning vroegen, zich verontschuldigde met te zeggen: dit kan ik u niet

geven, het is Korban en God gewijd. Zodoende werden Gods zedelijke geboden, die hun grond hadden in de natuur van de zaken zelf, krachteloos gemaakt door menselijke overleveringen, en de Farizeeën gaven aanleiding, dat het vijfde gebod niet gehoorzaamd werd, omdat zij meer prijsstelden op de vrijwillige geschenken, die men in de tempel bracht, dan op het bewijzen van liefde en dankbaarheid aan de ouders.

De tempelschat was grotendeels tot een voordeel van de priesters. Dit mag wel aanleiding hebben gegeven tot een zo gruwelijke losmaking van de heiligste plichten

Bij de Farizeeën en Schriftgeleerden ging niets boven de tempel en zijn dienst. Hieraan het geld te geven, dat billijk tot ondersteuning van de onders moest dienen, was niet alleen geen zonde, maar een verdienste! Hetzelfde beginsel heerst in de Roomse kerk; ook daar gaat de kerk boven alles. Deze is bij de Roomsen zó heilig, dat alles wat er voor gedaan wordt, ook heilig is, zó heilig, dat het met plichtverzuim jegens familie of vrienden (of armen) gepaard gaande, dit verzoent. Maar Christus zegt: wat tegen de liefde jegens de naaste is, dat is tegen de wil van God; want God is liefde, en Hij gruwt van een geschenk, dat de armen ontnomen wordt.

"O, vader! datgene, waarmee gij geholpen zou kunnen worden, is een gave, reeds God toegewijd, en door deze liefdegave aan God kan ik u evenzeer nuttig en behulpzaam wezen, omdat God het aan u en mij in tijden van nood zal vergelden.

6. a) En gij hebt zo Gods gebod krachteloos gemaakt door uw inzetting; uw grondstelling ontbindt de wet van God.

a)Mark. 7: 13; 1 Tim. 4: 3; 2 Tim. 3: 2.

7. Gij geveinsden! Gij vertoont u als zocht gij de eer van God en van Zijn heiligdom, maar in waarheid zoekt gij slechts uw eigen eer en uw eigen voordeel. Wel heeft Jesaja (hoofdstuk . 29: 13) van u geprofeteerd, mensen van uw gezindheid profetisch voorgesteld, als had hij ze persoonlijk voor ogen, zeggende: 1)

1) De plaats wordt naar de Septuaginta, de Griekse vertaling aangehaald.

8. a) Dit volk nadert Mij met hun mond, en eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich verre van Mij.

a)Ezechiël. 33: 31 Mark. 7: 6

9. Maar tevergeefs eren zij Mij; Ik heb in hun godsdienst geen welbehagen, integendeel haat ze Mijn ziel (Jes. 1: 11vv.), want zij zijn lerende leringen, die a) geboden van mensen zijn.

a)Kol. 2: 18, 20, 22

De Mozaïsche geboden van lichamelijke reiniging maakten wel uiterlijke zaken van zinnebeeldige betekenis tot wet, maar deden dit, wanneer wij ze vergelijken met de instellingen van andere volken van de oudheid, weinig en vol van betekenis. Deze hielden het leven in een tucht, overeenkomstig de trap, waarop de mensheid stond. De Farizeeën stelden hun hart juist op het uiterlijke van de wet, en terwijl ook de geboden omtrent lichamelijke reiniging op het hart zagen, vernederden de Farizeeën ook de meest geestelijke geboden tot iets vleselijks. De kleinste tuingewassen te vertienen, het wassen onverdraaglijk veel maken, de schotels reinigen, in plaats van wat daar in was van door en ongerechtigheid vrij te houden, de handen te reinigen in plaats van het hart, dat waren hun meesterstukken, waarmee zij over het grootste in de wet, over gerechtigheid en barmhartigheid heen sprongen. Tegen zo'n gruwel van lichtvaardigheid, onder een schijn van heiligheid, moest de Heiland bestraffend opstaan. Wie zou de onreinheid eren? Toen men Hem echter in het handen wassen een zelfgemaakte godsdienst wilde opdringen, toen Hem, als aan de maaltijd bij de Farizeeër, de boosaardige bespieders strikken legden, toen moest Hij die verscheuren, toen moest de Zachtmoedige, die geen ergernis wilde geven, openlijk de strijd aanvaarden. "Waarom overtreedt gij Gods gebod omwille van uw inzettingen?" met dat woord slaat Hij hun aanklacht wegens overtreding van menselijke inzettingen de bodem in. Hij houdt hun namelijk het "Korban" (Mark. 7: 11) voor, zo als zij het gewoonlijk verklaarden. "Korban" betekent: gave voor een offer, of voor de tempelschat. Zei nu iemand: "Korban, waarvan gij gebruik zou willen maken: het is tot een offer bestemd, wat ik u zou kunnen geven, " zo moest het onherroepelijk voor het offer zijn en blijven. Wanneer dus de zoon tot de vader in toorn zei: "Ik wil u dat niet geven, het zij Korban, " zo moest dat onbedacht uitgesproken woord heiliger zijn dan de heiligste belofte, en geen berouw mocht het weer terugnemen. Wel had Mozes geboden, dat de belofte niet lichtzinnig mocht worden uitgesproken en weer geschonden, maar dat die heilig moest worden gehouden; maar was zo'n woord, in toorn ontvallen, een belofte? Werd hier niet de lichtvaardigheid op de troon verheven? en ten behoeve van wie? Was het niet duidelijk de snode winzucht van de priesters, die zich bediende van dat voorwendsel, en daardoor op huichelachtige wijze Gods gebod "Eert uw vader en uw moeder" met voeten trad?

Hoe dikwijls is wellicht dit "Korban" in toorn en boosheid, in schandelijke eigenbaat van de kinderen voorgekomen, omdat zelfs onder Christenen tot op de huidige dag de zonde om zich aan het onderhouden van ouders te onttrekken, nog zo veelvuldig ten hemel schreit. Men zal hieruit begrijpen, waarom de Heere juist dit geval, waarbij de moedwillig misdadige inzetting van de ouden door één woordje de heiligste plicht van eerbied en liefde onder mensen omvergooide, op de voorgrond plaatst en met het vroeger genoemde vloeken verbindt.

De twistvraag met de Farizeeën bestond eigenlijk daarin, of het beter was, als men zijn ouders begiftigde en ze in hun armoede van zijn goederen verzorgde, of dat men het ten offer bracht, d. i. zijn vermogen gaf aan de tempel en tot onderhoud van de priesters? De Farizeeën zeiden, dat het beter was, zo men het offerde; daarentegen leert hier Christus, dat men daardoor zijn ouders vloekt, in plaats van ze te eren.

Plichtsverzuim door vrome oefeningen of vrome handelingen te willen goedmaken, bijv. bedriegerijen en verdrukkingen door giften aan kerken of bijdragen tot goede doeleinden, in plaats van het onrechtvaardige goed terug te geven, is zelfbedrog, en geeft geen gewetensrust.

Men moet wel opmerken, dat de redenering van onze Zaligmaker alleen ziet op zulke geboden van mensen, die strijden met de bevelen van God en de geboden van God krachteloos maken, zoals de overleveringen van de Joden, waarvan hier gesproken wordt, met betrekking tot de ondersteuning van zijn ouders. In andere gevallen, omdat de geboden van de mensen niet strijden met de bevelen van God, en gegeven worden door mensen, die gezag hebben om te gebieden, is het een noodzakelijk deel van de godsdienst, zodanige bevelen van mensen te gehoorzamen, en zij eren God tevergeefs in andere opzichten, die zulke bevelen van mensen niet houden voor leringen, die tot de zaligheid noodzakelijk zijn; volgens de plaatsen van de heilige Schrift: "gij kinderen zijt uw ouders gehoorzaam in alles (Kol. 3: 20). " "Zijt alle menselijke ordening onderdanig, omwille van de Heere (1 Petrus . 2: 13). " "Zijt uw voorgangers gehoorzaam, " (Hebr. 13: 17); " "gij knechten zijt onderdanig aan uw heren" (1 Petrus . 2: 18).

10. En toen Hij, na nog verder met de Farizeeën en Schriftgeleerden te hebben gesproken en onder grote verbittering van hun zijde het gastmaal te hebben verlaten (Luk. 11: 39vv.), de schare tot Zich geroepen had, die als gewoonlijk, wanneer Hij in een huis als gast \was, in dichte hopen daar rondom stonden en op Zijn terugkeren wachtten (hoofdstuk . 9: 11vv.), sprak Hij tot haar. De hoofdgedachte, die Zijn ziel nog van het tafelgesprek af vervulde, wilde Hij als een vruchtbare kiem tot ontwikkeling van een nieuwe levenswet in de harten planten. Daarom zei Hij tot hen: Hoort en verstaat, merkt wel op hetgeen Ik tegenover de valse gedachten en meningen, die u door de Farizese instellingen zijn ingeprent, als de ware leer heb bekend te maken.

11. a) Hetgeen de mond ingaat, verontreinigt de mens niet. Men hoeft niet al zijn zorgvuldigheid daarheen te richten, dat de schotels en bekers worden rein gehouden en de handen nauwkeurig volgens de voorschriften vóór het eten worden gewassen. Men hoeft er geen gewetenswroeging over te hebben, wanneer iets onreins mede de mond ingaat; maar hetgeen de mond uitgaat, dat verontreinigt de mens. Veel meer is dus het woord (Spr. 4: 23) behoed uw hart boven al wat te bewaren is, want daarvan zijn de uitgangen des levens in het oog te houden.

a)Hand. 10: 15 Rom. 14: 17, 20 Tit. 1: 15

De Heere gaat opzettelijk van het wassen van de handen over tot het eten zelf. Daarbij spreekt Hij een stelling uit, die tegen de wet van Mozes is gericht, omdat die in Lev. 11 leert, dat er vele dieren zijn, die men niet mag eten, omdat zij onrein zijn. Christus spreekt hier duidelijk uit, dat eten en drinken noch heilig maakt, noch verontreinigt. Dat was een nieuwe, nog nooit gehoorde gedachte bij dit volk; ja, het was zoveel als Mozes in het aangezicht tegenspreken.

Jezus kiest het uit- en ingaan in de mond om het onderscheid aan te wijzen tussen onreinheid, die zedelijk is, dus werkelijk, en ceremoniëel-wettelijke, dus alleen zinnebeeldige,

afbeeldende onreinheid. Alleen de eerste heeft blijvende betekenis; de voorschriften omtrent de andere hebben uitgediend, zodra de erkentenis van de eerste is verkregen, en in de plaats van beeld en afschaduwing het wezen van de vervulling gekomen is.

Zodra de Joden de sabbat schonden door Zijn werken van ontferming te beloeren, brak Jezus met hun sabbatsinstellingen en stelde Hij de sabbat in de rust van God, waarmee Hij Zich over de ellendigen ontfermde (hoofdstuk . 12: 1vv.). Zo verkrijgt Hij thans aanleiding om de reinigings- en spijswetten te verbreken door de openbaring van de hogere levenswet, dat de mond en het leven moeten gereinigd worden door heiliging van het hart, omdat uit het hart al het onreine voortkomt. De toepassing en voortgaande ontwikkeling van de uitgesproken grondstelling bleef geplaatst onder de tucht van Zijn Geest.

De Heere neemt door dit woord eigenlijk reeds nu in beginsel het onderscheid tussen reine en onreine spijzen mede weg en heft dus de spijswetten, aan Israël gegeven, op. Dat de Heere de wet ook in dit opzicht niet kon opheffen, zonder God te zijn, is duidelijk. Alleen Hij, die deze wet om gewichtige redenen instelde, kon haar weer om gewichtige redenen intrekken.

12. Toen de Heere, na dit woord tot het volk (vs. 11), in huis gegaan was, kwamen Zijn discipelen tot Hem en zeiden tot Hem: Weet Gij wel, hebt Gij wel opgemerkt, dat de Farizeeën na Uw heengaan uit hungezelschap U nog verder hebben bespied en beluisterd en deze rede over hetgeen de mond in- en uitgaat horende, geërgerd zijn geweest? Toen zij vernamen, wat hun voorkwam als een algehele opheffing van het onderscheid tussen reine en onreine spijzen, hebben zij tekens van ernstige afkeuring en ontzetting gegeven.

Zij ergerden zich, maar konden de Heere niet tegenspreken. Men ziet hier en gedurig, hoe geheel uit de lucht gegrepen het beweren van de ongelovigen is, dat Jezus Zich als een wijs onderwijzer naar de begrippen van het volk geschikt zou hebben, omdat het, mondig geworden, vanzelf de dwaling van zich afleggen zou. Nee, de Heere tastte straks het volk in zijn gesprek over het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed, bij de hartader van hun begrippen aan, en nu deed Hij hetzelfde bij de oversten van het volk.

Er is niets dat geveinsden meer verstoort, dan het dringen op een geestelijke dienst en eerbied voor God, en de verachting van alle uiterlijke plechtigheden en bedrijven, die niet vergezeld gaan van innerlijke eerbied en godsdienstigheid van hart.

13. De harten van de discipelen waren tot een zekere hoogte nog steeds door het aanzien van die hooggeroemde uitleggers en wetverklaarders, van die Farizeeën en Schriftgeleerden gebonden. Zij meenden, dat met hen nog niet zo geheel mocht gebroken worden, omdat dit eindelijk zou uitlopen op een breuk met het door hen geleide volk. Maar Hij wilde hen voorbereiden op dat gevolg en hun reeds nu het onvermijdelijk lot van Israël en van zijn geestelijke leidslieden te kennen geven. Antwoordende op hun mededeling, zei Hij: a) Elke plant, die Mijn hemelse Vader niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden.

a) Joh. 15: 2

Dit woord doelt op de Farizeeën, niet op hun leer. Jezus voorzegt de uitroeiing van hun kaste: "deze soort van mensen zal haar spel spoedig uitgespeeld hebben. "

Zeker zijn de Farizeeën even goed schepselen van God als de andere mensen; maar in zoverre het valse van hun richting ten gevolge van hun van God vervreemde richting zich met hun meest innerlijke persoonlijkheid heeft verenigd, en die nergens is dan in deze, in zoverre zijn zij niet van God, maar van de duivel (Joh. 8: 44). Bij het woord: "die Mijn hemelse Vader niet geplant heeft", moet men daarom naar de bedoeling van de Evangelist invullen "maar de duivel, " die volgens hfdst. 13: 25 en 38 het slechte zaad uitstrooit.

De duidelijke mening van de woorden van de Heere is, dat de valse leer, zoals die van de Farizeeën, een plant was, waaraan geen barmhartigheid zon worden bewezen. Zij was een plant, die Zijn hemelse Vader niet geplant had en die men moest uitroeien, hoeveel ergernis dit ook mocht verwekken. Haar te sparen, was geen bewijs van Christelijke liefde, omdat zij schadelijk was voor de zielen van de mensen: Het deed niets tot de zaak of zij, die haar geplant hadden, een hoge rang bekleedden of hooggeleerd waren. Omdat zij in tegenspraak was met het woord van God, was het plicht, zich tegen haar te verzetten, haar te weerleggen en te verwerpen. Zijn discipelen moesten daarom verstaan, dat het recht was, aan iedere leer weerstand te bieden, die onschriftuurlijk was, en alle leraars te laten varen en te verzaken, die daarin volhardden.

De waarheid moet niet verzwegen of onderdrukt worden, omdat de mensen verdorven en blind zijn.

Er zijn plantingen, die door de Vader van Christus geplant zijn; deze zijn de uitverkorenen van God, planten van gerechtigheid, plantingen van de Heere, opdat Hij verheerlijkt zou worden. Deze zijn geplant door de uitstroming van Gods liefde, in de persoon van Christus, in de gelijkheid van Zijn dood en opstanding. Zij zijn verplant uit de staat van de natuur en ingeënt in Christus, hebben de genadegaven van de Geest geplant in hun zielen en zijn zelf geplant in de voorhoven van de Heere, in de staat van de Evangelische kerken en, bewaterd met de dauw van de genade, blijken zij uitverkoren planten te wezen, vernieuwde planten, die zeer mooi en vruchtbaar zijn en nooit zullen vergaan, of uitgeroeid worden. Maar daar zijn anderen, zoals deze Farizeeën, geveinsden, uiterlijke belijders, ketters, die veel voorgeven van godsdienstigheid en heiligheid en een vertoon maken van de bladeren van de godsdienst, maar geen vrucht van de genade hebben. Deze verkeren in de gemeenten en zijn uiterlijk daar geplant, maar omdat zij nimmer wortels geschoten hebben in Christus, of Zijn genade deelachtig zijn geweest, verdorren zij door de tijd en vergaan, of als er vervolging komt om het woord, of de waarheid zo klaar voorgesteld wordt, dat zij die niet kunnen verdragen, worden zij daaraan geërgerd, ontdekt en uitgeroeid; en het is noodzakelijk, dat de waarheid vrij uitgesproken wordt, zoals hier door Christus gebeurde, opdat zodanige planten uitgeroeid mogen worden; want deze woorden van Christus zijn gesproken om Zijn doen te rechtvaardigen. Zo spreken de Joden van God, als van een planter en uitroeier van hetgeen Hem niet welgevallig is. "De heilige, gezegende God, " zeggen zij (Zohar in Gen. 15: 3), "plant bomen in deze wereld. Zo ze gedijen is het wel, zo ze niet tieren, Hij rooit ze uit, en plant ze zelfs vele malen. " En op een andere plaats (B. Bava Metzia 83: 2) word gezegd:

"Laat de meester van de wijngaard komen en de doornen verteren"; de uitleg daarvan is, de heilige gezegende God, want de wijngaard van de Heere der heerscharen is het huis van Israël, en Hij zal de doornen uit Zijn wijngaard verteren en uitrooien.

14. Laat hen, de Schriftgeleerden en Farizeeën, varen en maakt u, nadat gij de juiste Meester in de Zoon van God hebt gevonden (hoofdstuk . 14: 33), van hun leiding geheel en al los; a) zij zijn blinde leidslieden van de blinden. Zij, die voldoende bewezen hebben blind te zijn voor de kennis van de waarheid (Joh. 9: 39), kunnen slechts wegwijzers zijn voor hen, die eveneens blind willen blijven en niets van de zaligmakende waarheid willen weten. Indien nu de blinde de blinde leidt, zo zullen zij beiden, de leidende en de leider, de menigte van Schriftgeleerden en Farizeeën, zowel als het volk, dat onder hun leiding blijft, in de gracht vallen en daar met elkaar omkomen.

a) Jes. 42: 19

Door deze woorden is het oordeel gesproken en Gods gericht aangekondigd aan deze liefdeloos oordelende, hoogmoedig richtende mensen. Ja, zij zijn in de gracht gevallen, die blinde leidslieden van de blinden, in een diepe, bloedige, ontzaglijke gracht, tegelijk met het volk, dat zich door hen liet verleiden, bij het verschrikkelijk gericht, dat over het volk en zijn hoofden spoedig gekomen is. Deze tekst bevat een waarschuwing voor de Farizeeër in onzer aller hart. 1) Hij houdt zich aan menselijke inzettingen en overtreedt Gods gebod. 2) Hij eert God met de lippen, maar zijn hart is verre van Hem. 3) Hij oordeelt de naaste, en is toch zelf aan het gericht van God overgegeven.

15. En Petrus, die de diep ingrijpende betekenis van het woord in vs. 11 enigszins voelde, maar meende zich uitdrukkelijk te moeten verzekeren, of de Heere waarlijk een opheffing van de oudtestamentische spijswettenbedoelde, terwijl Hij toch zelf in hoofdstuk . 5: 17 de wet onontbindbaar genoemd had, antwoordende zei tot Hem: Verklaar ons deze gelijkenis. Zeg ons wat Gij bedoelde met het niet en het werkelijk verontreinigd worden.

16. Maar Jezus, wie het voor het tegenwoordige er nog niet op aankwam de praktische gevolgtrekkingen uit de door Hem uitgesproken stelling te laten maken, maar daarop, dat de nieuwe levenswet in haar goddelijke waarheid door dediscipelen werd begrepen, zei: Zijt ook gij nog evenals de anderen, onwetende, zodat gij zo’n eenvoudig woord niet verstaat?

17. Verstaat gij nog niet, na al het onderwijs reeds bij Mij ontvangen, waarop Ik doelde, dat al wat van spijs en drank de mond ingaat, in de buik komt en voor zo ver het de mens zou kunnen verontreinigen, in de heimelijkheid wordt uitgeworpen?

18. Maar die dingen, die de mond uitgaan, onze woorden en ook onze daden, komen voort uit het hart, de werkplaats van het denken en willen, en deze, wanneer ze verkeerd zijn, verontreinigen de mens. Zij zijn de uitdrukking van zijneigen onrein en onheilig bestaan en tonen zo zijn verwerpelijkheid aan.

19. a) Want uit het hart komen voort boze bedenkingen en deze kweken boze daden, doodslag, overspel, hoererij, diefstal, valse getuigenissen, lasteringen.

a) Gen. 6: 5; 8: 21 Spr. 6: 14 Jer. 17: 9

20. Deze dingen zijn het, die de mens verontreinigen en hem voor God verdoemelijk doen zijn; maar het eten met ongewassen handen heeft geen betrekking op de innerlijkegesteldheid van het hart en verontreinigt de mens niet, evenmin als hij aan de andere zijde door het wassen van de handen geheiligd wordt.

Eigenlijk verontreinigen reeds boze gedachten, ook wanneer zij niet worden uitgesproken, of ten uitvoer gebracht.

Waar iets goeds uit het hart voortkomt. (hoofdstuk . 12: 35) daar wijst het op de bekering.

Wanneer hetgeen uit het hart komt, zodanig is, dat het de mens verontreinigt, zo is daardoor voldoende aangewezen, dat het hart niet goed is (Gen. 6: 5; 8: 21), en er behoefte is aan vernieuwing.

Lag in het woord vs. 11 het beginsel van opheffing van de spijswetten door de wet van de Geest, zo had de Heere toch niet het doel, reeds nu de spijswetten op te heffen, evenmin als Zijn aanhaling van het profetische woord in hfdst. 12: 7 : "Ik wil barmhartigheid en niet offerande" de opheffing van het offer beval. Ook hier is het geval, dat de Hebreeuwse uitdrukking de relatieve verhouding van het onwezenlijke en wezenlijke, die de huichelarij heeft teniet gedaan, weer doet uitkomen, omdat zij het wezenlijke voor niets, zelfs voor verachtelijk verklaart tegenover het wezenlijke.

De Heere noemt het allereerst de boze bedenkingen op, omdat zij de bronnen zijn van al de overige onreinheden. De mensen hebben een spreekwoord: "Gedachten zijn tolvrij. " En dat is waar bij mensen, maar niet bij God. God ziet juist op de gedachten, want zij zijn geen toevalligheden, die van buiten bij ons invallen, maar die van binnen uit onze geest oprijzen. Zij komen uit het hart, uit het middelpunt van ons wezen, waar zich al onze lijdelijke en werkdadige vermogens verenigen; zij zijn de slotsommen van de gesteldheid van onze harten, en daarom mogen wij er wel zeer nauwkeurig acht op slaan. Door niet op onze gedachten acht te slaan, zullen wij nooit komen tot de juiste kennis van de zondigheid van onze natuur. Onze gedachten zeggen ons wat wij zijn, en wat de heersende neiging van onze natuur is. Kwade bedenkingen zijn als de moerasdampen; zij verraden de aanwezigheid van het moeras. Daarom moeten wij ook onze zondige gedachten voor God betreuren, en er bij Hem verzoening over inroepen in het bloed van Christus, door de Heilige Geest. Voorts staat het niet in onze macht, de in ons opkomende gedachten te voorkomen, het staat nochtans in onze macht ze te onderdrukken, en daarmee krachteloos te maken, als zij boos zijn. Wij moeten de boze gedachten nooit bij ons tot woorden, en veel minder tot daden laten worden, maar in de vrees voor God ons gedragen naar het woord van de wijsten van de koningen (Spr. 16: 23): "Dat hij die heerst over zijn geest, beter, sterker is, dan die een stad inneemt. " De Heere wil dat wij over ons hart waken en dat wij Hem ons hart geven tot een woonplaats om erin te zijn

en te werken door de Heilige Geest. Maar nu is het van ieder mens het natuurlijke streven, om God iets anders te geven dan het hart. Vooral loopt de uiterlijk nauwgezette godsdienstige mens groot gevaar om van zijn godsdienstigheid zijn oorkussen te maken. Hij beschouwt zich makkelijk vanwege zijn ernst en ingetogenheid als boven anderen verheven; maar zodra de mens de genade van God beschouwt als een eigenschap van zichzelf, maakt hij misbruik van de genade. De genade is nooit iemands eigendom, waarop hij boven anderen recht heeft; zij is en blijft het eigendom van God. De mens moet zich nooit in een andere hoedanigheid dan die van zondaar beschouwen; want alleen in deze hoedanigheid heeft hij genade en wordt hij behouden. Hij moet zondaar en toch heilig zijn, zondaar van nature, heilig door genade. Dat wij ons dan nooit op iets laten voorstaan, maar wandelen in alle eenvoudigheid, zonder enige aanmatiging, en zonder ons in iets boven anderen te verheffen. Wij moeten ons integendeel als zondaren met alle mensen gelijk stellen en toch heiligen zijn, door niet met hen mee te doen, maar het rechte pad te gaan, midden door hun kromme wegen heen.

II. Vs. 21-28 (zie ook). De ontmoeting met de Farizeeën, in de vorige afdeling verteld, schijnt op de Heere een diepe indruk gemaakt te hebben. "De onreine geest, die het heilige land ontwijdt, het uitverkoren volk verontreinigt, dat Hem nu bijna bij elke schrede vijandig tegemoet treedt en Hem met zijn adem aanraakt, dringt Hem zelfs terug in het land van de heidenen. " Intussen is het niet, zoals meestal verklaard wordt, dat de Heere het moe was om met de boosaardige bespieders zich langer af te geven en hen nu ontweken had om aan de nutteloze gesprekken met hen een einde te maken. Er is een andere reden. De zaken zijn nu ook in Bethsaïda en Kapérnaüm, zoals zij (hoofdstuk . 12: 14v.) te Chorazin waren. Jezus was Zijn leven niet meer zeker. Gedeeltelijk om de tegenstanders niet vóór de tijd gelegenheid te geven zich van Hem meester te maken, deels ook om de Schriftgeleerden en Farizeeën van Jeruzalem tijd te laten om weer terug te keren, van waar zij waren gekomen, verwijdert Hij Zich geheel uit het bereik van hun bespiedend oog, alsof Hij buiten het land wilde gaan om daar de mensen te leren (Joh. 7: 35). Juist bij deze uitstap, als Hij de Kananese vrouw ontmoet, geeft Hij echter het sterkste bewijs, hoe geheel en uitsluitend Hij in de eerste plaats voor het volk van Zijn eigendom gekomen is, slechts Israëls Helper en Heiland wil zijn. De begeerte van de vrouw vervulde Hij eerst, toen Zij Hem in Zijn eigen rede had gevangen en Hem daartoe had gebracht, dat een geval, de tijd van de heidenen vooruit, niet kan worden miskend.

(Evangelie op zondag reminiscere; tweede zondag van lijdenstijd)

Vergelijk over de naam aan deze zondag de inleiding bij Ps 25: 1. Wil de lijdens- of vastentijd ons de Heere als onze Hogepriester voorstellen, zo had de Kerk recht, als zij voor de eerste zondag daarvan het Evangelie van de verzoeking van de duivel (hoofdstuk . 4: 1vv.) bepaalde. Daar zien wij aan de ene zijde, dat wij geen Hogepriester hebben, die geen medelijden met onze zwakheid zou kunnen hebben, maar die in alles is verzocht als wij; aan de andere zijde, dat Hij verzocht is zonder zonde, en wij dus tevens zo’n Hogepriester in Hem hebben, die heilig, onschuldig, onbevlekt, afgescheiden van de zondaren en hoger dan de hemelen is geworden (Hebr. 4: 15; 7: 26). Het onmisbare voor het gehele werk van de verzoening, de zondeloosheid van de Verzoener, is dus reeds bewezen, en wij kunnen met goed vertrouwen gaan naar de Gekruisigde. Als deze Hogepriester alle zonden draagt,

behoeven wij niet meer te vrezen; Zijn offer bewerkt waarlijk de vergeving der zonden, de genade van God en de gemeenschap met Hem. Maar voor wie is dat offer gebracht? Wie zal deel hebben aan de vruchten van de verzoening? Is Jezus alleen voor het volk van Zijn eigendom, voor Israël gestorven? En hebben alleen diegenen deel aan de genade, die in Hem wordt aangeboden, welke genaamd zijn de besnijdenis? Zijn de heidenen, die tot hiertoe vreemdelingen waren omtrent het burgerschap van Israël, die geen hoop hadden en zonder God in de wereld waren, veroordeeld om ook later zonder Christus te blijven? Het Evangelie van de tweede zondag in de vasten leert ons anders. Het toont ons Hem, die uit beiden één gemaakt heeft en de omheining heeft afgebroken, die daartussen was, en beiden met God verzoende in één lichaam door het kruis (Efe. 2: 11vv.). Het toont ons tevens, wat in de plaats treedt van de besnijdenis, die met handen gebeurt, namelijk het geloof. Zo worden nu, schrijft Paulus (Gal. 3: 9), allen, die uit het geloof zijn, gezegend met de gelovige Abraham.

21. En Jezus van daar gaande, vertrok naar de delen van Tyrus en Sidon. Hij besloot nu Zijn openbare werkzaamheid te Kapérnaüm, al woonde Hij daar nog een tijd en ging om Zich aan de verdere nasporingen van de Schriftgeleerden en Farizeeën (vs. 1), die van Jeruzalem gekomen waren, te onttrekken, omdat de tijd van Zijn lijden en sterven nog niet gekomen was (hoofdstuk . 12: 15; 14: 13), over de grenzen van het heilige land. Hij begaf Zich naar het heidense Fenicië, misschien in de landstreek bij Sarepta.

Wij vinden in dit weggaan van de Heere uit Zijn vaderland een vervulling van Zijn woord bij Zijn eerste optreden te Nazareth (Luk. 4: 25vv.). Wilde Hij een profeet van God zijn, moest Hij ook daarin de profeten gelijk worden, dat Hij in de heidenwereld een toevluchtsoord zocht. Meermalen hadden de profeten hun terugtocht naar Fenicië genomen. Zo was de Heere die weg tot de heidenen reeds gewezen door God, die de profeten zond. Wat de Heere in voorgevoel reeds gezegd had in de synagoge te Nazareth, wordt thans vervuld: de profeet, die in zijn vaderland niet aangenaam is, wordt in den vreemde verlangd en begeerd.

Christus gaat tot de heidenen tot een voorspel van de toekomstige roeping van de heidenen; ook voor Zijn discipelen een gewichtige lering.

22. Hier zoekt de Heere huiselijke stilte en vermijdt Hij opzettelijk elk openbaar optreden, want nog was de scheidsmuur tussen Joden en heidenen niet weggenomen (vs. 24 en 26). Hij kon echter niet verborgen zijn (Mark. 7: 24), en ziet, een Kananitische vrouw, wier dochter een onreine geest had 8: 34"), had van Hem gehoord. Uit dit gebied komende, riep deze tot Hem, toen Hij juist het gebied van die stad waarin Hij Zich had opgehouden, weer verlaten had om Zich verder naar het noorden te wenden (Mark. 7: 3), zeggende: Heere, gij Zoon van David, ontferm U over mij! mijn dochter is zeer door de duivel bezeten.

Van de Kanaänieten, de bewoners van Palestina vóór de Israëlieten, hadden zich in de vroegste tijd verscheidene stammen naar het noorden begeven, en uit deze had zich het volk van de Feniciërs gevormd. Volgens Clemens (een van de eerste bisschoppen van de gemeente te Rome; hij stierf in het begin van de tweede eeuw na Christus) heette de vrouw Justa en haar dochter Bernice.

Deze Kanaänitische doet haar naam alle eer aan; want volgens de juiste afleiding van het woord duidt de naam Kanaäniet een neergebogen, ootmoedige, onderworpene (Richt. 4: 23) aan. Zij nu buigt zich voor Hem, voor wie zich te buigen en te verootmoedigen de grootste eer is.

De mensen van Tyrus en Sidon, de oude Feniciërs, waren een moedig, zeevarend volk. Zij waagden zich op hun schepen ver buiten de grenzen van de toen bekende wereld in ver afgelegen zeeën en landen om goud, zilver en barnsteen te halen. Maar ons Fenicisch moedertje heeft een stoutere reis ondernomen dan de moedigste zeevaarders van haar volk, hoewel zij slechts een kort eind weegs ging. Zij heeft de stap gewaagd van ongeloof tot geloof, van de wereld tot de Heiland, van de dode afgoden tot de Zoon van de levende God. Niet alleen heeft zij de grenzen van haar uiterlijke vaderstad overschreden, maar ook de perken van haar heidense vooroordelen; zij heeft de ban, die op haar ziel lag, moedig van zich afgeworpen, door haar: "Heere, Zoon van David! ontferm U over mij. " Door de wereld met haar ijdelheid en haar ellende heen is zij doorgeworsteld tot de Heere.

Het zijn weinig woorden, waarmee zij de Heere om hulp bidt; wanneer wij ze echter goed beschouwen, dan is daarin een gehele geschiedenis vervat. Veel, zeer veel moet in haar leven en in haar ziel zijn voorafgegaan, voordat zij het tot dit woord gebracht heeft. De vrouw was een heidin; zij wist niets van de levende God, nog veel minder iets van de beloofde Verlosser, en zij zou zeker nooit tot de erkentenis gekomen zijn, dat ook zij een God en Verlosser nodig had. Ziet, daar wordt haar die grote smart opgelegd in haar dochter. De vrouw had hulp en troost nodig. Zij vindt die niet bij haar goden. Nu gaat haar in haar ellende een licht op: mijn goden kunnen mij niet helpen; de Verlosser van Israël kan het. Nu wendde zij zich van de wegen, die zij tot hiertoe bewandelde, en zij ging de Zoon van God achterna. "Houd op, " zo had de roepstem van God tot haar geklonken; ga niet langer in de heidense duisternis; sla een andere weg in; wend u tot Mij, zo zal Ik Mij over u ontfermen. Dat is ook Gods roepstem tot ons, die ons zoekt, en bij het "houdt op!" komt dan het tweede "houdt aan, " en het derde "houdt vast!"

De Heere gaat openlijk overdag de wereld door in Zijn woord en is als de stad, die op een berg ligt, en toch zijn er duizenden, die Hem niet zien; maar er zijn ogen, die Hem zien, al had Hij Zich zelfs aan het einde van de wereld verborgen. Dat zijn de ogen van het geloof, die zich nooit van Hem aftrekken en al Zijn wegen gadeslaan, zowel waar Hij Zich vertoont, als waarheen Hij Zich verbergt. Daarom kon Hij niet verborgen zijn, zegt Markus. Deze vrouw draagt een zwaar kruis op haar moederlijk hart: haar dochter, de vrucht van haar lichaams is in de macht van de duivel en zij moet de grote ellende van haar verwarde zinnen en haar vertrokken leden dag aan dag voor zich zien en kan niet helpen. Zij is de ongelukkigste vrouw onder de zon; zij kan niet wijken van haar dochter, die zij liefheeft, en kan het toch ook in huis niet uithouden. Zij zou de wereld doorgelopen zijn, wanneer zij een geneesheer voor deze ongeneselijke kwaal wist. Daar hoort zij van Jezus, de Zoon van David; want wie zou niet van Hem gehoord hebben, wiens naam door alle rondom liggende landen klonk? Spoedig is haar besluit genomen. Zij heeft niet alleen van Zijn wonderen gehoord, hoe goed Hij is en dat Hij niet ophoudt goed te doen, hoe kwalijk men Hem voor Zijn weldaden ook beloont. Dat doet haar de oren opmerkzaam openen om te vernemen, waar Hij gisteren en eergisteren

geweest is en begeeft zij zich dadelijk op weg. God geeft het, dat zulke mensen het rechte pad vinden, waar ieder ander aan het dwalen gaat; want op de grote weg zal zij ver hebben gezien en hebben gevraagd, maar niemand weet van Hem; maar hier in een afgelegen hoek moeten die twee elkaar ontmoeten, zij die tot Zijn rust snelt, en Hij die geen rust in de gehele wereld vindt.

Hoe kwam deze vrouw aan deze ware Israëlitische kennis van de Heer, zij die een heidin was? Wij weten het niet, maar zij was een van die vele geborenen uit de Geest, waarvan de Heere tot Nikodemus sprak.

23. Maar Hij antwoordde haar niet een woord: 1) Hij ging voort, als deerde Hem haar schreien niets. En Zijn discipelen, die het aanhoudend smeken moe werden, tot Hem komende, baden Hem, zeggende: Laat haar van U; maak U van die vrouw af, door haar wil te doen; want zij roept ons naen houdt zeker niet op voordat zij haar bede verkregen heeft.

1) Dat is zeer bevreemdend. Zij bidt, zij klaagt haar nood met ogen vol tranen; zij stelt die zo groot voor als zij kan; zij vertelt Hem haar ellende en deze vriend van de mensen antwoordt haar geen woord. Het woord zwijgt, de bron is verstopt, de geneesheer houdt Zijn medicijn terug, dat is iets nieuws, iets zonderlings.

Daar spreekt de moeder, die één is met haar kind. Het lijden van haar dochtertje is het hare. Zouden wij te veel zeggen, indien wij beweren, dat zij meer leed dan het kind zelf? Alle moeders zullen ons dat beweren vergunnen. "Ontferm U over mij. . . " en het lijden van haar kind: "mijn dochter is zeer door de duivel bezeten!" dat is alles wat zij uiten, wat zij noemen kan; maar zij doet het met de uitdrukking van een gadeloze moedersmart; zij doet het in een eenvoudig maar vast geloof. . . Het zal genoeg zijn; het zal de liefderijke doen stilstaan op Zijn weg, het zal Hem doen omzien en haar tranen doen zien; het zal Hem met innerlijke ontferming bewegen een machtwoord van Zijn machtige liefde doen uitspreken: het zal Hem althans doen vragen: "Wat wilt gij, dat Ik u doen zal?" Niets van dit alles. De Heiland vervolgt Zijn weg, ziet niet om; ontfermt zich niet. De bron van Zijn genade, anders geopend bij de minste aanraking van een gelovige hand, wil heden niet vloeien, de om Zijn liefde en macht hooggeloofde Arts en Helper wil heden niet helen of raden; de zo graag troostende mond van de Vriendelijke zwijgt. Is dit wel de Zoon van David, is dit de medelijdende Jezus? Of is Hij het niet? Maar Hij antwoordde haar niet één woord. Arme moeders!. . . . Ja, arme moeders en vaders! Ja arme mensen allen! die in de nood van uw hart tot Jezus om erbarming roept en geen antwoord krijgt. . . Maar de geschiedenis van de Kananitische is er om te bewijzen, dat als de Heere niet terstond hoort, de bede echter niet onverhoord blijft. Ontferming (o gij die tot Jezus uw toevlucht neemt, in wat voor zieleleed het ook is) ontferming, weest dus getroost, is er altijd; en als gij niet altijd tenslotte ook hulp verkrijgt, als de Kananitische, meer dan de Kananese zult gij terstond vertroost worden door die Heere, die u immers nog onder andere namen dan die van "Zoon van David verkondigd is! Maar Hij antwoordde haar niet een woord. Geen woord van erbarming komt vooralsnog van Zijn lippen. . . Evenmin (merkt het op!) een woord van afwijzing. Geen weigerend, geen alle hoop afsnijdend: "Ik wil, Ik mag u niet helpen; " geen onmogelijk: "Ik ontferm niet". . . Houden wij het daarvoor, dat het de Heiland in deze ogenblikken zwaar genoeg gevallen is om te zwijgen;

om het woord nog in te houden, dat deze overvloedige moedertranen zou stelpen; dat de blijdste lach op dit angstig gelaat tevoorschijn zou roepen!. . . . Want als wij menen, dat de Heere hardvochtig met ons handelt, juist dan misschien volbrengt Hij aan ons een uiterste daad van Zijn liefde; een liefde, die haar eigen blijdschap verloochenen kan om de onze groter te maken, om des te meer liefde te zijn; een liefde, zo vaak in haar handelwijze miskend en zo zelden nagevolgd! Ook door de discipelen werd zij niet begrepen. Jezus had te allen tijde allen, die tot Hem kwamen, met verhoring en hulp van Zich gelaten, zodat zij niet anders konden veronderstellen dan dat dit een zaak was, die vanzelf sprak. Daarom verwonderden zij zich dat de Heere deze vrouw niet één woord antwoordt. "Is Zijn medelijden dan zo groot niet als het hun? Heeft de Heere geen reden om juist nu spoedig met Zijn hulp toe te treden, omdat Hij immers verborgen blijven wil en deze bedroefde moeder Hem openbaar maakt door haar bede. "Zijn discipelen tot Hem komende, baden Hem, zeggende: "Laat ze van U, want ze roept ons na. " Ziedaar een groot onderscheid tussen de grote liefde van Jezus en de nog groter schijnende liefde van Zijn liefste discipelen. Jezus kan Zich verloochenen. Hij verloochent Zijn rust, Zijn voorgenomen onbekendheid, de vreugde en de eer van terstond te helpen. De discipelen gebruiken een onzuiver eigenbelang tot prikkel van een spoedige liefdebetoning; "Laat ze van U, want zij roept ons na. " Dat want bederft veel; ook bij ons, waar ook wij onze hulp verlenen, onze dienst aanbieden, onze armen uitbreiden, onze milde handen openen, ons hart volgen, anderen tot een werk van erbarming aansporen en ons haasten tot goed doen. . . Want wat al niet? Want ik! O, wie dat zondige want uit zijn hart kon weren, het bederft onze beste daden, het maakt ze tot enkel zonde. Het maakt dat de Heere, die harten en nieren proeft, - zoals een uitnemend kerkvader ootmoedig beleden heeft, - het maakt "dat de Heere ons kan veroordelen wegens het beste van onze goede werken. "Laat ze van U. " In deze uitdrukking in plaats van "Ontferm U over haar, verhoor, help haar!" of iets dergelijks, verraadt zich onwillekeurig reeds het eigenbatig want, dat volgen zal. Maar als de Heere helpt, het is Hem niet te doen om de ongelukkige van Zich te laten, het is Hem zelfs niet maar te doen om hen te helpen zoals zij willen geholpen zijn. Hij wil meer dan dit. Hij wil door een vast en onwankelbaar geloof aan Zich verbinden de ziel, die tot Hem geroepen heeft. En als het nodig is, dat Hij daartoe de hulp nog uitstelle, Hij stelt haar uit; Zijn liefde is een wijze liefde; daarom kan zij deze hardheid hebben.

In het Oude Testament, zowel als in het Nieuwe gaat de beproeving aan de zegepraal van het geloof vooraf. Naäman verkrijgt zijn herstel niet, dan na zich zeven maal in de Jordaan te hebben gebaad; de muren van Jericho vallen pas na herhaald bazuingeschal; en niet dan na reeds het slachtmes over Izak te hebben opgeheven, is Abraham de vader van de gelovigen genoemd.

De discipelen bidden eigenlijk niet ten gunste van haar, maar alleen omdat haar dringen hun lastig is, verlangen zij haar verwijdering op de ene of andere wijze.

Misschien vreesden zij ook het oordeel van de mensen.

Geen smekende moet ons lastig worden; een ongelukkige is een heilige zaak: res sacra miser.

24. Maar Hij antwoordende zei: a) Ik ben niet gezonden, dan tot de verloren schapen van het huis van Israël.

a)MATTHEUS. 10: 6 Hand. 13: 46

Wij hebben deze gehele handeling van de Heere uit het oogpunt van een geloofsbeproeving te beschouwen, zoals reeds hieruit blijkt, dat Jezus geenszins verklaart niet te zullen helpen, maar alleen niet verklaart, dat Hij daartoe aanstonds gereed is. Het was werkelijk Zijn beginsel, Zijn arbeid tot de verloren schapen van Israël's huis te beperken en krachtens een Goddelijk décorum kon Hij daarvan voor het oog van de Zijnen niet afwijken, zolang het niet ondubbelzinnig gebleken was, dat hier wezenlijk een uitzondering plaatshebben kon.

Jezus moest, omwille van de beloften aan de vaderen gedaan, hier beneden een dienaar van de besnijdenis zijn (Rom. 15: 8), en de zaligheid zou pas na Zijn hemelvaart, wanneer Israël die geheel had verworpen, tot de heidenen overgaan. Zoals belofte en wet in de eerste plaats aan Israël was gegeven, zo moest ook de vervulling van belofte en van wet, namelijk het Evangelie, in de eerste plaats het volk van God toebehoren, en de zaligheid niet alleen uit de Joden komen, maar ook in de eerste plaats de Joden worden aangeboden. Aan dit bevel van de Vader was Jezus, de gezonden, gehoorzame Zoon onvoorwaardelijk gebonden. Hij mocht niet daar buiten gaan, dat was een overtreding geweest. Jezus is ook nooit daar buiten gegaan; want de hoofdman te Kapérnaüm, die eerder voor Zijn geraakte knecht bij Jezus een voorbede deed en hulp gevonden had, was geen heiden meer, maar reeds een Jodengenoot, en de Joden hadden hem lief, omdat hij hun op zijn kosten een synagoge, een bedehuis gebouwd had. Hier in de Kananitische vrouw kwam de Heere de eerste werkelijke en alleen biddende heidin tegemoet. Wij begrijpen nu de geweldige strijd, die in Zijn medelijdend, ontfermend hart moest ontstaan tussen het bevel van de Vader en de begeerte van Zijn eigen hart; tussen het goddelijk raadsbesluit en de menselijke ernstige bede. Zal Hij de heidense vrouw tegen het uitdrukkelijk bevel van de Vader ter wille zijn? Zag Hij door het toestaan van haar wens honderden behoeftige heidenen tot Zich lokken? Zal Hij de Joden opzettelijk ergernis geven, alsof Hij niet in de engste zin van het woord hun Messias en Davids zoon was? Zal Hij om deze vrouw de vaste wetten van het goddelijk raadsbesluit reeds vóór de tijd, reeds nu opheffen en overschrijden en op gelijke wijze de schijn van ongeduld op Zich laden, zoals dit bij de discipelen in werkelijkheid was. Een sterke aandrang voelt de Zoon van de eeuwige liefde aan de ene zijde tot punctuele, letterlijke gehoorzaamheid jegens de Vader, aan de andere dringt de liefde tot de mensen. Inderdaad, Jezus kan en mag de vrouw niet helpen; de tijd en het uur van de zaligheid is voor de heidenen nog niet aangebroken; de vrouw is met haar bede te vroeg gekomen en het doet Jezus pijn in de ziel, dat Hij zo hard en streng niet alleen Zich moet houden, maar werkelijk moet zijn. O wat zal Hij geleden hebben tegenover de jammerende vrouw! Wat is alle haat en spot van vijanden tegenover de kwelling van de heilige liefde, wanneer zij hard moet zijn tegen anderen! Was die heilige en harde liefde maar meer in de wereld! In onze tijd ontbreekt die maar al te veel op ieder gebied, in de opvoeding van de kinderen, in de gezellige omgang met elkaar, in de maatregelen van de regering. Onze tijd met zijn grenzeloze zwakheid en voorgewende humaniteit ontwikkelt maar al te veel een waarlijk onbarmhartige barmhartigheid, een wekelijk toegeven in alle dingen, zelfs omtrent het kwade en onrechtvaardige, een liefdeloze liefde, die onberekenbare schade veroorzaakt en

verderf aanricht, die alleen hard en liefdeloos kan zijn tegenover het goede en Christelijke, om het te smaden en te vervolgen. Zij is weliswaar moeilijk, deze gevolgtrekking en hardheid van de ware liefde, zij is ook alleen mogelijk bij een waarlijk heilige liefde. Maar zij is het enige tegengif en geneesmiddel tegen een zieke en door en door ongezonde tijd.

De Heiland beroept Zich op Zijn zending door de Vader, op de roeping, die Hij van God heeft ontvangen, in de eerste plaats luidende, een dienaar van de besnijdenis te zijn, omwille van de waarheid van God. De kwade bejegening, die Hij zo-even nog van Israël ondervond, die Hem genoodzaakt heeft, een tijdlang naar de grenzen van Tyrus en Sidon te ontwijken, heeft Zijn hart omtrent Israël niet veranderd, dat Hij, Zich van hen tot de heidenen wendende, die zo diep gezonkenen nu reeds geheel van Zich zou verwijderen en hun Zijn opzoekende herderstrouw zou onttrekken: nee! Hij heeft Zich in het gebied van de heidenen met opzet stil gehouden, niet willende, dat iemand van Zijn aanwezigheid kennis droeg. Zelfs het geschrei van die heidin, die Hem als de Zoon van David begroet, is Hem slechts een nieuwe aanmaning geweest tot hetgeen Hij de verloren schapen van het huis van Israël verschuldigd is. Hij blijft, hoe de eerst geroepenen onder de zondaars zich ook tegenover Hem gedragen, met onverminderde ontferming, met volle trouw van hart bij de opdracht Hem door de Vader gegeven. De discipelen weten daarop niets te zeggen; hun voorbede verstomt. Dat in het hart van Jezus naast de ontferming over Israël ook nog ruimte is voor de heidenen en de voorrang van Israël de roeping van de heidenen niet uitsluit, maar eigenlijk mede insluit, was voor de discipelen toen nog verborgen.

De Heere sprak deze woorden tot Zijn discipelen, de vrouw heeft ze niet gehoord; had zij ze gehoord, zo zou zij, die de dialectiek van het geloof zo meesterlijk verstond, de Heere reeds bij dit eerste Woord hebben vastgehouden en gesproken hebben: Ja, Heere! Gij zijt slechts gezonden tot de verloren schapen uit het huis van Israël door Uw God en Vader; Uw God en Vader zendt echter mij tot U, de grote Herder van de schapen.

De Heiland gaf de zegen niet terstond, hoewel de vrouw een groot geloof had. Het was wel Zijn voornemen die te geven, maar Hij wachtte een pposje. Hij antwoordde haar niet één woord. Bad zij niet goed? Nooit werd beter gebeden. Behoefde zij geen hulp? Ja, dringend noodzakelijk. Voelde zij die behoefte genoeg? Ja waarlijk, overstelpend. Meende zij het niet ernstig genoeg? Voorwaar, zonder twijfel. Had zij geen geloof? Zij had daarin zo’n hoogte bereikt, dat zelfs Jezus Zich erover verwonderde en uitriep: "O vrouw! groot is uw geloof!" Wij zien dus, dat, ofschoon het waar is, dat het geloof vrede schenkt, het die niet ogenblikkelijk schenkt. Misschien zijn er redenen om het geloof te beproeven, alvorens het te belonen. Een oprecht geloof kan in het hart verborgen zijn als een zaadkorrel, die nog niet ontkiemd is, noch gebloeid heeft tot vreugde en vrede. Het pijnlijk zwijgen van de Heiland is een smartelijke beproeving voor menige zoekende ziel, maar nog groter is de smart, waar Hij een bars antwoord geeft als dit: "Het is niet betamelijk het brood van de kinderen te nemen en de honden te geven. " Velen vinden terstond hulp bij de Heere; maar dit is niet het geval met allen. Sommigen worden als de stokbewaarder in één ogenblik van de duisternis overgebracht in het licht, anderen zijn minder snel groeiende planten. Misschien wordt u een dieper gevoel van zonde gegeven in plaats van een gevoel van vergiffenis, en in dat geval hebt gij geduld nodig om de zware slag te dragen. Arm hart! laat Christus u slaan, vernederen of zelfs doden,

vertrouw nochtans op Hem; laat Hij u een bitter woord toevoegen, geloof nochtans in de liefde van Zijn hart. Ik bid u, houd niet op de Meester te zoeken en te vertrouwen, omdat gij de blijdschap nog niet hebt verkregen, waarnaar gij uitziet. Werp U op Hem, en steun met volharding op Hem, waar gij nog niet met blijdschap kunt hopen.

25. En zij kwam, terwijl Hij nog met de discipelen sprak, en aanbad Hem, zeggende: Heere, help mij! Sta mij toe, wat ik voor mijn dochter bid!

Deze vrouw toont hier een heilige ongehoorzaamheid. De Heere zendt haar weg, maar zij laat zich niet wegzenden. En zou de Heer ermee gediend zijn, dat wij ons door Hem wegzenden laten? Nee, veeleer is het geloof Hem aangenaam dat van Hem niet kan geloven, dat Hij niet helpen wil. God wil altijd helpen. Hiervan is het geloof verzekerd en daarom houdt het aan. Het geloof is geen blind vertrouwen, zoals de ongelovigen de onkundigen willen wijsmaken; het is integendeel de verstandigste zaak van de wereld, want het is het vertrouwen op Hem, die alleen te vertrouwen is en die men nooit tevergeefs en te veel vertrouwen kan. Het geloof heeft alleen met God te doen; het ziet op God en handelt met God. Het ziet dan ook niet op het uiterlijke van de dingen, zoals onze lichamelijke ogen doen, maar op het binnenste van Gods hart. Het ziet niet op de onmogelijkheid van de redding aan de zijde van de mens, maar op de mogelijkheid, ja zekerheid van het behoud aan de zijde van God, en zo wordt de gelovige behouden; want het is onmogelijk, dat God het vertrouwen van het hart op Hem onbeantwoord laten, teleurstellen, beschamen zou. Daarom is het kenmerk van het geloof de volharding in alles, ook in het gebed. Wij moeten nooit zeggen: "ik heb het mijne gedaan, en nu moet God het Zijne doen. " Nee, wij moeten niet rusten, totdat God ons geeft wat wij van Hem begeren, of totdat wij niet meer kunnen bidden. Abraham hield bij de Heere aan met pleiten voor Sodom, totdat de Heere van hem wegging, en de vrouw hield bij Hem aan totdat zij van de Heere wegging in vrede. Wij moeten dóór geloven.

Zij heeft haar vertrouwen op Hem gezet, en het wankelt niet. . . . Zij laat Hem niet los met haar nood, met haar klacht, met haar om medelijdens smekende blik. . . . Voor Hem op de knieën vallende, snijdt zij Hem de weg af en zegt: "Heere help mij!" Niet meer "Zoon van David!" want dat komt slechts toe aan het huis van Israël, waarvan Hij heeft gesproken; maar toch nogmaals: "Heere! machtige, algemene Helper, ik laat U niet van mij, help mij!" Tot meerdere woorden heeft haar beklemde borst geen adem, tot andere geen recht. Zelfs durft zij niet nogmaals smeken "Ontferm U over mij, " maar in de grond van de zaak, vraagt zij deze tweede maal nog meer dan de eerste. Zo gaat het. Waar metterdaad nood van de ziel gevoeld wordt, waar men waarlijk een denkbeeld, waarlijk een overtuiging heeft van de liefde en macht van de Heere, daar zal men zich niet snel, in wat aangelegenheid het zij, door een hard woord, door een ongunstig teken laten afschrikken; daar houdt men in alle eenvoud van hart aan. De kracht van het geloof toont zich daar, waar op hoop tegen hoop geloofd wordt. Zulk geloof wordt gerekend tot rechtvaardigheid. Zulk geloof verkrijgt niet slechts wat het hoopt, maar legt die vaste en eeuwige band tussen de ziel en haar Heiland, die voortaan al haar zaligheid zijn zal. Wel ons als onze smarten en zielenoden daartoe leiden!

26. Maar Hij antwoordde, nu genoodzaakt Zijn zwijgen (vs. 23) tegen haar af te breken, en zei in het Grieks, in welke taal zij met Hem sprak (Mark. 7: 26): Het is niet betamelijk, het is

tegen elke huisregel, het brood van de kinderen te nemen en de hondenonder de tafel voor te werpen 16: 21"). Eerst moeten de kinderen verzadigd worden, voordat de honden iets kunnen verkrijgen. (Mark. 7: 27).

Tot hiertoe heeft zij Hem slechts kunnen naschreien en Hij heeft Zijn oog van haar nood kunnen afwenden; dat is half werk, nu wil zij de maat vol maken. Zij valt voor Hem neer; zij verspert Hem de weg, zodat Hij niet verder kan gaan. Smekend heft zij haar handen op en toont Hem de ogen, die in tranen zwemmen, haar angst op haar aangezicht, haar verscheurd moederhart, en met reeds gebroken of hese stem zoekt zij snikkende Zijn oor te roeren. Zo’n aanblik heeft reeds menig mens bewogen, zou die bij Jezus niet dezelfde werking doen? Zij ziet Hem diep in Zijn ogen; op Zijn aangezicht wil zij het lezen; dat Hij niet zo hard is als Hij Zich houdt en in Zijn gebaren wil zij de versterking lezen van het geloof, dat haar gedrongen heeft. Men kan iemand veel afslaan, maar wanneer het is: oog in oog, dan wankelt menig besluit en wordt het beloofde dubbel toegestaan. Daarom staat er geschreven: "gij zult Mijn aangezicht zoeken, " en is de belofte gegeven, dat allen, die Hem aanzien en aanlopen, niet te schande zullen worden. Maar Hij antwoordde en zei: "Laat eerst de kinderen verzadigd worden. Het is niet betamelijk het brood van de kinderen te nemen en de honden voor te werpen. " Is dat de verhoring van het aangezicht van de Heere? Het is waar, Hij stoot die vrouw niet ter zijde; Hij treedt haar niet met Zijn voeten, maar zie, of Zijn woorden het even erg maken, als Zijn voeten het zouden kunnen doen. Hij herhaalt voor de vrouw, wat Hij Zijn discipelen gezegd heeft. En alsof het aan haar aandringen hard moest worden te verstaan gegeven, zodat zij het voelen moest, noemt Hij haar een hond en betuigt Hij: "Van Mij zal men niet zeggen, dat Ik geen onderscheid weet tussen de zondaars uit de heidenen en het heilige volk van God en zo het verbond en de beloften van God heb opgeheven, algemeen gemaakt en het heiligdom aan de honden gegeven zou hebben. Eerst komen de kinderen van het koninkrijk, dan moet gij heidenen het afwachten, of voor u nog iets overblijft.

Christus is nergens in het gehele Evangelie zo hard geschilderd als hier, want het is een bijzonder hard woord, dat de Heere haar voor de voeten werpt. Hij laat het er niet bij, dat zij geen kind maar een heidin is; Hij noemt haar een hond. Dat is erger, dan wanneer Hij haar slechts een heidin had genoemd, O dit, voor een hond onder de kinderen te worden gehouden, is zoveel als niet eens onder de knechten te worden gerekend en geheel en al van de eeuwige erfenis van de kinderen uitgesloten te worden, ja, het is zo veel gezegd als zei Hij: "gij zijt geheel een kind van de duivel, ga weg, gij hebt hier niets te zoeken. " Dat is wel ten hoogste beproefd worden.

Toch verzacht Zijn vriendelijkheid, die Zich niet verloochenen kan, de harde en grove naam van honden tot het enigszins (zal ik zeggen schertsend?) hondjes De hatelijke gedaante van het onreine gebroed, waaraan men het heilige niet geven mag, treedt in dit verkleinwoord op de achtergrond om plaats te maken voor het beeld van het gezeggelijk huisdier, dat zijn meester aanhangt, en wiens ogen begerig, maar geduldig op diens handen geslagen zijn. "Hoe?" zegt de Heere, "het brood van de kinderen voor de hondjes? omdat zij vriendelijk vleien en strelen en op hun wijze vragen. " Het brood van de kinderen voor de hondjes! - omdat zij aandoenlijk weten te huilen?. . . . het kan immers niet. De woorden klinken geheel als een weigering, en zijn toch geen volstrekte weigering. Wel weigeren zij elk recht en

aanspraak aan de smekende, wel doen zij voelen, dat hier een buitengewone ontferming van de helpende liefde zal moeten plaatshebben; en nu zij heeft plaatsgehad horen wij, dunkt mij, haar zelfs reeds enigzins in hun verootmoedigde en toch gematigde hardheid doorklinken. Volgens Markus heeft de Heere nog laten voorafgaan: "Laat eerst de kinderen verzadigd worden. " Ook in dat "eerst" is iets bemoedigends. Immers het zegt niets meer dan: de tijd van de heidenen, uw tijd is nog niet gekomen. "En tegelijk is het een profetie van de Geest uit de mond van de Heere, waarbij wij denken mogen: Ach! de kinderen zijn, helaas! hun brood zo zat geworden, dat zij het afwezen en tot hen, die zij honden noemden, gebracht hebben!"

27. En zij zei: Ja Heere! het ontnemen van het brood aan de kinderen zou tegen alle orde en recht zijn, maar daarmee komt overeen, dat Gij mijn bede verhoort, want om Uw eigen woord verder uit te leggen, de honden eten ook van de brokjes, ter zijde geschoven door de kinderen, die in overdaad leven van de kruimels, die er vallen van de tafel van hun heren.

Hoe zou het de vrouw mogelijk geweest zijn, het woord van de Heere te verdragen, wanneer haar niet de Geest van de waarheid de afgrond ontdekt had van de heidense onreinheid, van verdiende verworpenheid, waarvan zij geleefd had, onder het gezicht van de demonische machten, die zich van haar dochter hadden meester gemaakt! O, een ander zou in moedeloosheid en toorn over de ondergane belediging; of in wanhoop aan de mogelijkheid om verhoring te vinden, voor altijd de rug hebben toegekeerd aan de Meester, die zulke woorden kon uiten. Daarentegen weet het ootmoedig hart van de vrouw zelfs nog uit het harde woord troost te putten. De Heiland, in plaats van onvoorwaardelijk af te wijzen, laat Zich toch met haar in door het woord: "het is niet betamelijk, " of er een uitweg gevonden kan worden, dat Hij Zijn weldaad aan haar kon verrichten. De bij elkaar plaatsing van de kinderen met de honden laat nog altijd toe, dat de laatsten ook tot het huis behoren, al moet aan een mindere trap worden gedacht. De geest van het geloof in deze vrouw maakt zich dit uitnemend tot nut. Zij neemt, wat in de mond van de Jood het hardste scheldwoord was, uit de mond van de Heilige aan, die alleen macht heeft zo te spreken, en toch niet scheldende spreekt. Zij zegt: ja Heere! ik kan mij wel voor niets beters uitgeven; ik heb geen kinderrecht, ik wil voor geen koningsdochter gehouden worden, maar laat mij dan slechts in het recht van de honden, die men in huis aan zijn voeten duldt, wanneer zij hun ogen wachtende tot hun heren opheffen, laat mij oplezen, wat van Uw rijke dis voor zulke arme wezen, als ik ben, afvalt; de kinderen hoeven daarom niet bekort te worden.

Al is het dat Christus Zich hard voordoet, toch heeft Hij nochtans het laatste woord niet gesproken. Hij heeft nog niet "nee" gezegd. Zijne antwoorden klinken wel als "nee", maar zijn het niet; zij hangen en zweven. Hij zegt in vs. 23 niet: "Ik wil ze niet horen, " maar Hij zwijgt stil. Hij zegt noch ja, noch nee. Zo spreekt Hij in vs. 24 niet, dat zij niet van het huis van Israël is, maar dat Hij alleen tot het huis van Israël gezonden is. Hij laat het dus hangen tussen nee en ja. Zo spreekt Hij ook hier niet: "Gij zijt een hond, men mag u niet van het brood van de kinderen geven, " maar: "Het is niet betamelijk enz. " Hij laat opnieuw in het midden, of zij een hond is of niet. Toch klinkt het telkens meer naar nee dan naar ja, en toch is er meer ja in dan nee. - Ja, er is enkel een ja in, maar zeer verborgen, en het schijnt slechts nee.

Volgens Markus heeft de Heere nog voorafgezegd: "Laat eerst de kinderen verzadigd worden; " dat geeft de biddende een vonkje hoop meer; dat is tevens een profetie van de Geest uit de mond van de Heere, waarbij wij kunnen denken: "Helaas! zij zijn te verzadigd geworden, zodat zij het brood van God van zich gewezen hebben voor de honden daarbuiten! Dezelfde Geest nu, die de Heere zo en niet anders doet spreken, leert de heidin aanstonds aangrijpen, wat in dit harde woord als een handvat was aangeboden. Zij heeft zich wellicht later haar gehele leven verwonderd over het stoute, slimme, dringende antwoord, dat de Geest van de genade en de gebeden haar op dat ogenblik ingaf; want deze werkt overal in zulke ogenblikken van angst, als een om Gods hulp worstelende mensenziel verstandig en moedig wordt om het kleinste vingertje aan te grijpen.

Als staal en steen op elkaar stoten, springen er vonken uit; toen het woord van de Heere, hard als staal het rotsvaste geloof van de vrouw aanraakte, toen gaf haar geloof vonken, en de vonken zijn haar treffende woorden. Als men een goede stalen kling heeft omgebogen, zodat die zich kromde als een hoepel, dan springt die aanstonds weer recht; als het geloof van de vrouw zich ootmoedig heeft kromgebogen in het "Ja Heere!" snelt het als een goede Damascener kling ongebroken op met het volgende "maar". Dat is het mooiste van al haar woorden. Roerend was het "Heere!" waarmee zij Hem eerst aanriep en haar nood klaagde; beter nog was het "help mij, " waarmee zij zich aan Zijn voeten wierp en aanhield in het bidden; nog mooier was het: "Ja Heere!" waarmee zij haar hoogmoed neerstootte en zich verootmoedigde onder Zijn hard, beproevend woord. Maar het allermooiste is het "maar", waarmee zij haar kleinmoedigheid bedwong en het korreltje troost uit Zijn hard antwoord nam. Ziet, wil zij zeggen, wij zijn toch de hondjes; wij willen ons niet vergelijken met de kinderen; wij willen hun het brood niet ontnemen; maar als er een paar kruimels van de tafel vallen, dan gunt men die toch aan de honden onder de tafel. Als dan van Uw tijd een paar uur, van Uw kracht een paar proeven van Uw liefde, een paar aalmoezen afvallen voor ons arme heidenen - is dat te veel verlangd? worden daardoor de kinderen bekort? Zult Gij ons dat weigeren, lieve Heer des huizes?

Wij hebben de gehele theorie van het geloof tezamen in de drie woorden: "Ja Heere! maar. ".

"Ja Heere!" is een erkennen van haar eigen onreinheid, onwaardigheid. Volgens de wet komt mij niets toe, ben ik niets waardig. "Maar" is een beroep op de goddelijke, vaderlijke barmhartigheid, die ook met honden, met gevallen schepselen medelijden heeft. Dit is het worstelen met God, zoals het ons in Jakobs voorbeeld (Gen. 32) wordt voorgehouden.

Ook hier ziet gij bewaarheid, dat de diepste ootmoed geen verhindering is voor het krachtigst geloof. Gewis, de boog die zich het meest kromt, drijft de pijl het verst.

Wij bidden gedurende een zeker tijdperk; wij hopen binnen zekere grenzen, en als het voorwerp van onze wensen ons niet op het door ons gestelde moment komt, vervallen wij tot twijfel en houden wij op te bidden en beklagen ons, dat wij niet verhoord zijn. Nee, zó geloofde en bad de Kananitische vrouw niet; zo gelooft en bidt de zondaar niet, die zijn ellende voelt; zó gelooft en bidt hij niet, die zich juiste denkbeelden vormt van de goedheid van zijn Schepper en Vader. Laat ons bidden en geloven, maar doen wij het met de

volharding van de Kananitische vrouw, nooit vergetende dat als zij slechts éénmaal minder had aangehouden, deze vrouw zonder verhoring huiswaarts gekeerd zou zijn.

28. Hier was duidelijk de kracht van de Heilige Geest op te merken, die haar dat woord in het hart had gegeven en op de lippen had gelegd. Toen verstond de Heere, hoe Zijn Vader in de hemel zelf een uitzondering van de barmhartigheid op de algemene regel maakte. Daarom antwoordde Jezus en zei tot haar: O vrouw! groot is uw geloof, zodat gij naar de geest voor een dochter van Abraham te houden zijt. U geschiede zoals gij wilt. En haar dochter werd gezond op dat moment, zodat zij haar, toen zij thuis kwam, rustig op haar bed vond liggen (Mark. 7: 20).

Zoals Israël zelf aan de beek Jabbok met God worstelde en Hem niet losliet voordat Hij hem gezegend had, zo had ook deze heidense, deze dochter van Kanaän zich vorstelijk met de Heere gedragen en had overmocht! - Het is in de eeuwigheid, dat de ware vrucht van het geloof en de gebeden, ja de worstelingen met God gekweekt en genoten wordt. Ook de onverhoorde gebeden zullen er hun vrucht hebben, en het ja Heere van de stille berusting zal daar meer dan een plechtig Amen, zal daar een vol en heerlijk Halleluja zijn.

De mensen zijn gewend zich te verheffen niet alleen op die lof, die aan hun schijnbare verdienste en het werk van hun handen wordt toegebracht, maar ook op die, welke hun wegens de gaven van God worden geschonken, en die duidelijk zonder alle eigen verdienste en waardigheid zijn. Elk bezit is in zoverre gevaarlijk, daarom zou het hun, die graag ootmoed bevorderen, beter hebben kunnen voorkomen, als de Heere geen lof tot de vrouw had gesproken. Christus weet echter deels Zijn lof zeer wijs uit te delen. Hij geeft die aan hen, die hun eigen gerechtigheid verlaten en Hem alleen aangrijpen, die zonder hoogmoed ootmoedig tot Hem vluchten. Aan de andere zijde weet Hij dat ware lof, evenals elke waarheid wel kan worden misbruikt, maar niet misbruikt moet worden. Hij leidt Zijn hulp voor de bedroefde in met haar geloof te erkennen en baant zo de weg tot Zijn hulp. De vreesachtige, die genoeg ongemak heeft verdragen, is de erkenning van hetgeen God gegeven heeft, niet een vleugel van de hoogmoed, maar van het geloof. Hij ontvangt deze erkenning uit de mond van de waarheid als een profetie van toekomstige zegen tot versterking van geduld. Wie de lof noch voor zich, noch voor anderen weten te gebruiken zonder die te misbruiken, missen voor zich en anderen een opvoedingsmiddel van God, dat Hij en Zijn heiligen steeds met niet mindere zegen hebben aangewend, dan rechtvaardige, liefdevolle berisping.

Is niet de Heere de rotssteen van Israël; van buiten enkel hardheid en kracht; van binnen enkel zachtheid en liefelijkheid, uitstromende in wateren des levens? Behalve de genezing van haar dochter, ontving de moeder voor haarzelf de goedkeuring van de Heere. Nu is de gunst van de Heere beter dan het leven en zo zien wij deze vrouw ook hoogst begenadigd voor haarzelf. Haar geloof behaagde de Heere. De Heere heeft er een vermaak in, dat de lijdende mens geloof heeft, dat hij altijd goede moed heeft en zich door niets en door niemand laat afwijzen, zelfs niet door de Heere. God verblijdt Zich in Zijn werken en zo verblijdt Zich nu de Heere in het werk van de Heilige Geest in het hart van een arme heidin, zoals deze vrouw was. En

zo bewees Hij aan deze vrouw, dat wanneer God ons niet dadelijk verhoort, Hij rente op rente stapelt, om deze dan ineens aan ons te geven om er ons rijk door te maken.

In geen geval kon Hij haar bede verhoren zonder dat zij de ondubbelzinnigste bewijzen van een geloofsvertrouwen gegeven had, dat deze afwijking van de gewone regel volkomen rechtvaardigen kon. Daarom beproeft Hij haar, vooral door de hardheid van Zijn taal en leest daarbij diep in haar hart. Nu zij de proef doorstaat op de meest uitstekende wijze, wordt zij als door een lijdensdoop opgenomen in de gemeenschap van het theocratische volk, van "het huis van Israël", waaronder de Heere Zijn wonderlijke macht toonde. In haar aanhoudend en dringend smeken verneemt Hij de wenk van de Vader om voor ditmaal buiten de grenzen van Zijn aardse werkkring te treden. Zij verandert Zijn gezindheid niet door haar beden, maar overwint door haar geloof het bezwaar, dat zich anders tegen de vervulling van haar wensen zou aangekant hebben. De schijnbare hardheid wordt door heerlijke lofspraak vergoed en was de weigering pijnlijk, de verrassing zal des te heerlijker wezen: haar dochter is reeds genezen, op het ogenblik, dat zij redding begeert. Ja, in de geest had Jezus reeds het machtwoord geuit, nog vóórdat Hij haar het troostwoord deed horen. De vrouw, wellicht over haar eigen stoutheid en zeker over de uitkomst verheugd, gaat heen om haar klaaghuis in een woning van vreugde herschapen te zien. De discipelen hebben nieuwe aanleiding ontvangen om zich boven bekrompen vooroordeel te verheffen en de hoge waarde van het geloof te verstaan. En de Heere, die nooit iemand bestrafte, omdat zijn geloof te stout, maar alleen omdat het niet stout genoeg was geweest, heeft gewis in deze ontmoeting een dubbele vreugde gevonden, nadat Hij pas in Israëls vaderen de toonbeelden van ongeloof en hoogmoed aanschouwd had!

III. Vs. 29-39 (zie ook). Van het gebied van Tyrus en Sidon gaat de Heere, naar het schijnt in een halve kring de weg nemende, verder. Zo komt Hij door de bergachtige woestenijen en door bergkloven heen aan de voet van Libanon en Anti-libanon, vervolgens de met sneeuw bedekte top van de grote Hermon voorbij, en daarna naar Iturea en Auranitis, in het gebied van de tien steden aan de zuidoostzijde van de Galilese zee. Daar geneest Hij (ongeveer bij de stad Hippos; Uit 4: 25) de dove, die stom was (Mark. 7: 31vv.). Op Zijn verdere tocht langs de zee komt Hij weer bij die berg, die reeds zeven weken geleden Zijn toevluchtsoord geweest is en heeft daar drie dagen lang de volksmenigte bij Zich. Het is zeer waarschijnlijk, dat Hij ze met opzet tot de derde dag heeft opgehouden en dat die dag 7 juni van het jaar 29 n. Chr. geweest is. Het was de pinksterdag van dat jaar en zoals de Heere 17 april de paasdag vierde, zo doet Hij het ook nu met pinksteren door een wonderbare spijziging in de woestijn. Mattheüs verbond die met de geschiedenis van de Kananitische vrouw. In die geschiedenis had de Heere de stelling uitgesproken, dat eerst de kinderen des huizes verzadigd moesten worden, voordat aan de heidenen gedacht kon worden, die met honden gelijk stonden, en toch had Hij ook voor een heidin een gave van barmhartigheid Zich laten afsmeken. Nu zien wij de Heere Zich dadelijk weer wenden tot het volk van Zijn eigendom en aan dit in zulke oorden, waar Hij nog wordt opgenomen, het brood met volle handen toedelen, en daaraan mild en zonder verwijt (Jak. 1: 5) Zijn zegeningen schenken.

29. En Jezus, van daar, uit het gebied van Tyrus en Sidon (vs. 21) vertrekkende, kwam aan het einde van de in de inleiding beschreven tocht aan de zee van Galilea en wel aan de

oostzijde, en Hij klom op de berg, die reeds in hoofdstuk . 14: 13 werd bedoeld (Joh. 6: 3), en zat daar, gereed om het volk te leren (hoofdstuk . 13: 1).

III. Vs. 29-39 (zie ook). Van het gebied van Tyrus en Sidon gaat de Heere, naar het schijnt in een halve kring de weg nemende, verder. Zo komt Hij door de bergachtige woestenijen en door bergkloven heen aan de voet van Libanon en Anti-libanon, vervolgens de met sneeuw bedekte top van de grote Hermon voorbij, en daarna naar Iturea en Auranitis, in het gebied van de tien steden aan de zuidoostzijde van de Galilese zee. Daar geneest Hij (ongeveer bij de stad Hippos; Uit 4: 25) de dove, die stom was (Mark. 7: 31vv.). Op Zijn verdere tocht langs de zee komt Hij weer bij die berg, die reeds zeven weken geleden Zijn toevluchtsoord geweest is en heeft daar drie dagen lang de volksmenigte bij Zich. Het is zeer waarschijnlijk, dat Hij ze met opzet tot de derde dag heeft opgehouden en dat die dag 7 juni van het jaar 29 n. Chr. geweest is. Het was de pinksterdag van dat jaar en zoals de Heere 17 april de paasdag vierde, zo doet Hij het ook nu met pinksteren door een wonderbare spijziging in de woestijn. Mattheüs verbond die met de geschiedenis van de Kananitische vrouw. In die geschiedenis had de Heere de stelling uitgesproken, dat eerst de kinderen des huizes verzadigd moesten worden, voordat aan de heidenen gedacht kon worden, die met honden gelijk stonden, en toch had Hij ook voor een heidin een gave van barmhartigheid Zich laten afsmeken. Nu zien wij de Heere Zich dadelijk weer wenden tot het volk van Zijn eigendom en aan dit in zulke oorden, waar Hij nog wordt opgenomen, het brood met volle handen toedelen, en daaraan mild en zonder verwijt (Jak. 1: 5) Zijn zegeningen schenken.

29. En Jezus, van daar, uit het gebied van Tyrus en Sidon (vs. 21) vertrekkende, kwam aan het einde van de in de inleiding beschreven tocht aan de zee van Galilea en wel aan de oostzijde, en Hij klom op de berg, die reeds in hoofdstuk . 14: 13 werd bedoeld (Joh. 6: 3), en zat daar, gereed om het volk te leren (hoofdstuk . 13: 1).

30. a) En vele scharen zijn tot Hem gekomen, die zich reeds aan Hem op weg hadden aangesloten, deels nog steeds toestroomden, hebbende bij zich kreupelen, blinden, stommen, lammen en vele anderen, die met allerlei ziekten en plagen bezocht waren. En zij wierpen ze, omdat er teveel waren om ze allen in het bijzonder voor Hem te leggen en om hun genezing te vragen, voor de voeten van Jezus, als moest hun hulpeloos neerliggen zelf de bede zijn. En Hij genas ze allen zonder onderscheid.

a)Jes. 29: 18; 35: 5 Luk. 7: 22

31. Zodat de scharen, die in deze oorden nog niet zoals aan de andere zijde van de zee aan het dagelijkse aanschouwen van Zijn wonderen gewend waren, zich verwonderden, ziende de stommen sprekende, de lammen gezond, de kreupelen wandelende en de blinden ziende (hoofdstuk . 11: 5). En zij verheerlijkten de God van Israël, die in deze Jezus zo wonderbaar weldoende Zich over Zijn volk ontfermd had (Luk. 7: 16).

Op het wonder dat met de Kananitische vrouw gebeurd is, volgt weer een lijst van andere wonderen; want de gehele levensloop van Christus moest aldus beschreven worden, dat Hij óf leerde, óf wonderen verrichtte, óf beiden tegelijk deed, omdat zoals Petrus in Hand. 10: 38

betuigt, Hij daartoe door de Vader gezalfd is met de Heilige Geest en met kracht en dat Hij daartoe in de wereld gezonden was, opdat Hij rondtrok en goed deed en gezond maakte allen, die door de duivel overweldigd waren. Want al deze ziekten worden aan de duivel als een moordenaar en vijand van het menselijk geslacht toegeschreven, omdat zij allen door de eerste zonde in de wereld gekomen zijn, evenals ook de dood daardoor gekomen is. Verder vermeerdert en vergroot hij ze en werkt ze deels door zichzelf, deels door zijn engelen, door mensen en door andere eveneens schadelijke kwalen, zodat hij dus met recht de bewerker van alle ziekten en kwalen mag genoemd worden, zoals hij ook een oorzaak van de dood en een vader van de leugen genoemd wordt. Daarbij is echter dit op te merken, dat het rondtrekken van Jezus in het land en Zijn wonderen in die tijd de mensen behaagt; want zij verwonderen zich en prijzen God, die deze ziekten of werken van de duivel door Christus geneest en opheft. Maar naderhand, als Christus voor Pilatus aangeklaagd wordt, worden juist deze wonderen genoemd oproer, verleiding, opstand tegen de keizer en de hogepriester, zodat Hij door beide rechters veroordeeld wordt. Dat is het loon, dat de wereld voor weldaden en wonderdaden geeft: zolang zij er behoefte aan hebben en het goede ontvangen, prijzen zij het zeer en bewonderen het; maar wanneer zij genoeg ervan hebben, veroordelen en vervloeken zij het. Ja, gij vroom, lief kind, gij wereld! zoals gij geweest zijt van het begin af, zo zijt gij nu nog en tot in eeuwigheid. Toch zijn deze wonderen tot een zegen voor ons, die daartoe verkoren zijn, geschreven; zij namen er aanstoot aan, wij worden er echter door gesticht, wanneer wij door deze leren en geloven, dat wij in Christus een genadige, zachtmoedige, liefderijke, goeddadige Heer hebben, die ook kan en wil en weet te helpen. Want hier toont Hij, dat Hij de almachtige Heer is over al deze ziekten of werken van de duivel, en er is ook geen twijfel aan, dat Hij ook de almachtige Heer is over de duivel zelf, wiens werk Hij met zo weinig moeite opheft en vernietigt. En ofschoon deze wonderen in dit leven slechts aan sommige personen gebeurd zijn, toch zullen zij in het volgende leven aan allen gebeuren, die in Hem geloofd hebben, want dan zal Hij Zijn kracht openlijk aan allen bewijzen, die Hij nu als het ware slechts aan enkelen te verstaan geeft; om ons geloof daardoor op te bouwen.

In de werkzaamheid van Jezus buiten Judea komen minstens twee beroemde bergen voor, die zeer zorgvuldig van elkaar onderscheiden moeten worden: de ene lag aan de westelijke oever van het meer van Galilea niet ver van Kapernaüm, hier was het, waar Hij de zogenaamde bergrede hield (hoofdstuk . 5: 1vv.) en waar hij Zich ook tenslotte aan Zijn discipelen in Galilea vertoonde (hoofdstuk . 28: 16); de andere lag aan de oostelijke oever van het meer in Perea. Jezus was op die berg in de tijd van de beide spijzigingen.

De verheerlijking daarentegen had ergens anders plaats 17: 1). De hoogte waarop Jezus ging zitten, toen het volk naar Hem toekwam, lag tegenover Magdala, op het hoogland gelegen, dat de Wady es Semakh insluit, en wel was het de bergrug, die ten noorden van het dal gelegen was; want ten zuiden daarvan was de landstreek, zoals zij heden nog is, maar toen zoveel meer bewoond was, terwijl de noordelijke vlakte woest was. Dat echter het volk drie dagen (vs. 32) in een onbewoonde landstreek kon overnachten, waarbij hun spijsvoorraad zeker langzamerhand opteerde, is een teken, dat de gebeurtenis in het warmere jaargetijde moet zijn voorgevallen.

Dat zij "wierpen" de kranken aan de voeten van Jezus, duidt de haast aan bij het grote gedrang naar Jezus heen; er was geen tijd voor een omstandig afgemeten gedrag.

Aan de voeten van Jezus; want als aanbiddende (hoofdstuk . 8: 2) moesten zij voor Hem liggen.

32. In die drie dagen, dat de Heere in de woestijn vertoefde, genas Hij niet alleen alle zieken, maar spijzigde Hij ook rijkelijk de zielen van de mensen met het woord des levens. En Jezus, Zijn discipelen tot Zich geroepen hebbende, alsof Hij in de nood, die hen bezwaarde, met hen raadplegen wilde over middelen tot hulp, zei: Ik word innerlijk met ontferming bewogen over de schare, omdat zij, die duizenden, die gij voor u ziet, nu drie dagen bij Mij gebleven zijn. De voorraad levensmiddelen, door hen meegebracht, is verteerd en nu hebben zij niet, wat zij eten zouden. En Ik wil toch als degene, van wie het ook in het stoffelijke waar is, dat het bij Hem aan niets ontbroken heeft (Ps. 23: 1 Luk. 22: 35), hen niet nuchteren 6: 17") van Mij laten, opdat zij, van wie er niet weinigen ver van huis zijn, op weg naar huis niet bezwijken. Wat is er naar uw mening aan te doen?

33. En Zijn discipelen durfden een herhaling van het vroegere wonder (hoofdstuk . 14: 18vv.) niet van Hem verwachten; zij besloten integendeel uit Zijn vraag, dat Hij thans langs de gewone weg wilde helpen, en konden niet begrijpen, hoe dit mogelijk was. Zij zeiden dan tot Hem: Van waar zullen wij zo vele broden in de woestijn verkrijgen, dat wij zo’n grote schare zouden verzadigen?

Voor de opbouwing in het geloof en in de kennis van God was daar in de woestijn voortreffelijk gezorgd en de ziel had geen gebrek; maar de mens heeft ook een lichaam en wanneer de ziel gespijzigd wordt, wil het lichaam niet leeg weggaan. De eerste en tweede dag ging het nog goed; degenen, die samengekomen waren, hadden voor eten gezorgd, aten wat zij meegebracht hadden en deelden uit aan behoeftigen, zo veel zij konden. Zij schijnen alleen niet berekend te hebben, dat zij drie dagen in de woestijn zouden blijven en dat de woestijn ver van alle menselijke woningen lag. Hetgeen zij hoorden en zagen deed hen alle gedachten aan de verzorging van het lichaam vergeten; zij aten, zo lang zij iets hadden, en voelden het gebrek pas, toen alles opgegeten was en zij de honger op de derde dag voelden. Het menselijk verstand zegt: "dat had van te voren moeten bedacht worden; maar zo gaat het, wanneer men te vroom is; uit enkel vroomheid wordt het aardse verzuimd en het lichaam veronachtzaamd, totdat het vergeefse berouw achterna komt". Het verwijt treft eigenlijk de Heere het allermeest: waarom heeft Hij het volk zo lang opgehouden? Hij kon gemakkelijk denken, dat dit niet goed zou gaan. Reeds op de tweede dag had Hij moeten zeggen: "Lieve vrienden, gij ziet, dat hier niets dan gras groeit, en tot op verre afstand is geen brood te krijgen; gaat bijtijds in de steden en dorpen, opdat gij niet verhongert. " Maar dan had Hij van de kostbare feestdagen van Zijn openbaring de derde moeten nalaten.

Wat denkt gij dat die mensen bij Jezus gedaan of gezocht hebben? Zonder twijfel niets anders, dan dat zij het woord nagegaan hebben en begeerden het te horen; dat is dan ook de oorzaak, dat Hij zich hen zo hartelijk aantrekt en denkt, dat Hij moet zorgen, dat zij iets te eten hebben, opdat zij niet versmachten. Dit moet dus de voornaamste leer zijn, dat wij in de

eerste plaats trachten naar het rijk van God en naar het Woord, en het moeten nawandelen; wanneer dat gebeurd is, zullen wij daarna Christus voor het lichaam laten zorgen, want Hij heeft het besloten, dat wanneer wij scholieren van Zijn Woord zijn, wij ook niet van honger zullen sterven. Na de geestelijke aalmoes komt ook de andere en geringere aalmoes, dat de Heere ook het lichaam wil helpen; want Christus is niet gekomen om ziel of lichaam te verderven, maar om beide te helpen. Daarom zegt Hij: "Ik word innerlijk met ontferming bewogen over de schare, " enz. Zeg mij hier, wanneer het volk zelf een boodschap tot Jezus gezonden had om hun nood aan te tonen, of zij het ook zo goed hadden kunnen verkrijgen, als nu Hij het zelf bedenkt en ook aan Zijn discipelen voorhoudt; want hoe konden zij sterkere reden voorwenden om Hem te bewegen, dan met te zeggen: "Ach, lieve Heer, ontferm U toch over die arme, grote schare, die U zo ver nagetrokken is, om U te horen. " Ten tweede, "bedenk toch, dat zij nu drie dagen bij U gebleven zijn; " ten derde, dat zij niets te eten hebben, want zij zijn in de woestijn; ten vierde, wanneer Gij hen zonder eten van U laat gaan, zo moeten zij onderweg versmachten, in het bijzonder, dat er zwakke mensen, vrouwen en kinderen zijn; ten vijfde, bedenk toch dat sommigen van verre gekomen zijn. Zie, dat alles bedenkt Hij zelf, eer iemand het Hem zegt; ja, Hij is er reeds over bekommerd, eer zij erom denken Hem te vragen, en bespreekt hun nood ernstig met de discipelen en beraadslaagt erover, wat Hem te doen stond. Wat is dit alles anders dan een levende prediking, een bewijs en getuigenis, dat Hij het zo goed en hartelijk met ons meent, en dat Hij voordat wij Hem iets kunnen zeggen, ons in het hart ziet, beter dan wijzelf kunnen spreken, dat geen mens de ander hartelijker kan toespreken. Ik ontferm mij reeds zegt Hij tot de discipelen, en heb reeds aan alles gedacht; maar laat gij u toch ook horen, wat raadt Hij, wat zullen wij doen, opdat dit volk gevoed wordt?

Tot de wezenlijke punten, waardoor deze geschiedenis zich van die in hoofdstuk . 14: 13vv. onderscheidt, behoort ten eerste de menigte, waarmee Jezus te doen heeft. Daar was het de Galilese volksmenigte, die nu reeds sinds lang Zijn woord gehoord en Zijn wonderen gezien heeft, die Hij daarom nu door de wonderbare spijziging wil bewijzen, dat Hij de door Mozes voorzegde profeet van het nieuwe verbond is. Hij wilde daardoor een beslissing teweegbrengen, of zij in de gehoorzaamheid van het geloof bereid zijn zich aan Hem over te geven, zoals dat in die voorzegging reeds lang te voren geëist was (Deut. 18: 15, 19). Die beslissing kwam dan ook de volgende dag in de synagoge te Kapérnaüm, zodat velen van Zijn discipelen van Hem weggingen en voortaan niet meer met Hem rondwandelden (Joh. 6: 60vv.). Hier daarentegen trekt de Heere alleen met Zijn apostelen van de ene afgelegen streek naar de andere, nadat er een scheiding tussen Hem en die schare plaatsgehad en zij Hem en Hij hen reeds opgegeven heeft. Nu zijn het de vreemde, uitlandse bewoners van de vlakte aan de overzijde van het meer van Galilea, die zich in een woeste landstreek rondom Hem vergaderen, en ook bij Hem blijven, nadat Hij hun zieken genezen heeft, en naderhand, als het wonder van de spijziging plaatsgevonden heeft, rustig Zijn aanwijzing, waarmee Hij hen van Zich laat, volgen, zonder eraan te denken dat zij Hem tot koning in de aardse, vleselijke zin wilden maken. Is dus deze schare zowel naar het uiterlijke als naar het innerlijke geheel anders dan die van de vijfduizend op het paasfeest, zo komt nog een belangrijk verschil daardoor, dat het toen de discipelen waren, die dachten, dat zij radend en zorgend voor de tijdelijke behoeften moesten ingrijpen, omdat het scheen, alsof de Heere zozeer aan het geestelijke en hemelse alleen dacht, dat voor Hem het aardse en lichamelijke geheel

verdween; hier daarentegen is het volk zozeer in Jezus verdiept, dat het de tijdelijke behoeften vergeet, en nu de Heere de nood voorziende en daarvoor zorgende ingrijpt. Gewoonlijk vat men de vraag van de discipelen: "Van waar zullen wij zo vele broden in de woestijn verkrijgen, dat wij zo’n grote schare zouden verzadigen?" op als een vraag van twijfel en radeloosheid, en men moet nu naar allerlei verklaringen zoeken voor deze opmerkelijke verschijning, dat de discipelen het vroegere voorval zo geheel vergeten, alsof het nooit gebeurd was, alsof zij er niets meer van wisten. Sommigen menen nu, dat er maar één spijziging geweest is; dat echter, omdat verscheidene berichtgevers die op verschillende wijze vertelden, door het niet begrijpen van dit verschil, het ene verhaal verdubbeld is, of wanneer er ook twee spijzigingen geweest zijn, dan hebben toch de berichten daarvan in de mondelinge overleveringen nog meer dan werkelijk het geval was, op elkaar geleken, en de evangelisten hebben het nu na deze vermenging verteld, terwijl in werkelijkheid de beide gebeurtenissen met elkaar niet zoveel overeenkomst hadden. Anderen denken, dat er een langere tijdruimte verlopen is tussen de beide spijzigingen en omdat de Heere in deze tussentijd, toen er weer eens broodgebrek kwam, niet wonderbaar hielp, zoals bij de eerste spijziging, was de herinnering aan die daad van Zijn goddelijke kracht eindelijk geheel uit het geheugen gewist, en moest zij juist nu weer opgewekt worden door een tweede wonder van dezelfde aard. Evenmin als de eerste verklaring, die van de heilige evangelisten schrijvers van sprookjes maakt, die zelf niet goed wisten, wat zij eigenlijk wilden, kunnen wij met de tweede instemmen, die zich eerst in het geheel niet de moeite geeft om de tijdorde in het leven van Jezus te onderzoeken, maar de evangelische verhalen als een bonte mengeling beschouwt, waarvoor eigenlijk geen tijd te bepalen is. Wij hebben ook volstrekt niet nodig dergelijke kunstgrepen te zoeken, wij behoeven de discipelen slechts juist te verstaan, wat zij met de bovenstaande woorden wilden zeggen. Het klinkt bijna, ten minste bij Mattheüs, als die nauw merkbare toespeling, een schuchtere vraag, die zij slechts uit eerbied bedekken: "weer zo, als toen?" Zij wagen noch het een noch het ander van Zijn huidige bedoeling te denken, weten in verlegenheid op het ogenblik niet goed, wat zij zeggen zullen, en zeggen werkelijk het beste en oprechtste. Geheel oprecht willen zij niet vermetel met hun half geloof op een herhaling van het wonder aandringen, ook niet hun halve twijfel als een eigenlijke tegenspraak stellen; zij keren dus liever ook tot hun toenmalige vraag terug: "van waar zullen wij zo vele broden in de woestijn bekomen, dat wij zo’n grote schare zouden verzadigen?" Dat neemt de Heere dadelijk vriendelijk op, omdat er toch dadelijk iets in lag, als een herinnering aan het vroeger gebeurde, en antwoordt daarom ook van Zijn zijde (vs. 34): "Hoeveel broden hebt gij? Dat is: "Zeker weer zo!"

Herinneren wij ons hetgeen gezegd is over de betekenis van het eerste wonder van de spijziging in hoofdstuk . 14: 21 dan is, weliswaar, de dubbele betekenis, de ene in betrekking tot de Heere zelf, de andere in betrekking tot de discipelen, evenals bij die geschiedenis, zo ook bij deze vast te houden, en niet de ene op het eerste, en de andere op het tweede wonder van de spijziging toe te passen. In het dubbele van de betekenis ligt de grond, waarom zo’n wonder voor de tweede maal volbracht is en omdat nu de betrekking van de Heere en Zijn bestemming voor de wereld het nodig gemaakt heeft, dat het wonder de eerste maal juist in die tijd plaatsvond, toen het paasfeest, het feest van de Joden nabij was, zo kan men uit de betrekking op de discipelen en hun bestemming voor de kerk besluiten, dat het wonder voor de tweede maal gebeurd is in de tijd, toen de dag van het pinksterfeest vervuld was. Reeds een

jaar te voren, eer het nieuwtestamentische paas- en pinksterfeest in de plaats van het oudtestamentische komen zou, is deze wisseling, zoals wij menen, de Zoon aangetoond, als door de Vader gewild, en door de Zoon in een typische handeling voorbereid. Het is bij de discipelen eerder de Geest van God, die in deze geschiedenis die terughoudendheid bij hen bewerkt, zodat zij het niet durven wagen, weer een wonder te verzoeken van dezelfde soort, als zij voor enige weken pas gezien hebben, dan de geest van hun eigen ik (dat zou integendeel zo'n verzoek des te eerder gedaan hebben, omdat plaats en omstandigheden elkaar zo gelijk waren), en wat zij nu bij zo'n terughoudendheid alleen kunnen zeggen en ook werkelijk zeggen, is als het ware het middel, waardoor de Vader het de Zoon in de hand geeft, wat Hij, die niets uit Zichzelf doen kan, maar die slechts doet, wat Hij de Vader ziet doen, nu te doen heeft 14: 14). Jezus heeft ook op het pinksterfeest van het jaar 29, evenmin als reeds op het paasfeest van dat jaar kunnen opgaan naar Jeruzalem om met Zijn volk het feest te vieren, de oversten van de Joden hebben Hem de heilige stad en het huis van Zijn Vader gesloten door hun vijandschap op dood en leven, waaraan Hij zich niet mag overgeven, voordat Zijn tijd gekomen is. Daar voert Hem de Vader, terwijl Hij in een bedevaart, die aan een vlucht gelijk is, zelfs uit Galilea gedrongen is, en door de grenzen van het heilige land rondtrekt, daar in de woestijn een nieuwe gemeente toe, die drie dagen bij Hem blijft en er naderhand niet aan denkt, om Hem met geweld koning te maken. Zij is het voorbeeld en onderpand van die pinkstergemeente van het jaar 30 (Hand. 2), die in de plaats treedt van de gehele gemeente van Israël en die nu ontvangen zal in Zijn zoendood, wat aan deze toegedacht was. Terwijl het dus bij de eerste spijziging in zekere zin het Israël naar het vlees is, dat de zegen van de Heere ervaart, zo is het bij de tweede spijziging het Israël van God, zoals de Heilige Geest het eens uit Israël zal afzonderen. Dit volk zal om zijn geloof in Jezus in druk en nood geraken; het zal veel gevaar en ontbering tegemoet gaan, zodat het zou moeten versmachten en omkomen onder het overige volk; maar de Heere zorgt voor degenen, die bij Hem blijven, en Hij stelt Zijn apostelen in staat hen ook naar het lichaam te verzorgen en te onderhouden. De middelen daarvoor zullen niet van buitenaf komen; de Joods-Christelijke gemeente zal geen ondersteuning nodig hebben van haar gelovig gebleven volksgenoten, maar het weinige, dat zij aan tijdelijk goed zelf bezit, zal voldoende zijn voor haar onderhoud, zodat het haar aan dagelijks brood voor de zeven dagen van de week niet zal ontbreken. Wat deze twee wonderen van de spijziging op deze wijze profetisch verkondigen, is naderhand in de geschiedenis tot een feit geworden door de zogenaamde gemeenschap van goederen in de eerste gemeente, door het ambt van de diakenen tot uitdeling van de aalmoezen, dat van het apostolaat afkomt, en verder door de inrichting van de collecten bij de Christelijke gemeenten uit de heidenen (Hand. 2: 44vv. ; 4: 32vv. ; 6: 1vv. ; 11: 27vv. ; 12: 25 Rom. 15: 26vv. Gal. 2: 10). "De armenverzorgers van Christus zijn dezelfde, die Hem ook helpen prediken en dopen; de aardse gaven, die Hij wil uitdelen, bezorgt Hij zelf; alles geeft Hij echter de behoeftigen door dezelfde handen, waardoor Hij de geestelijke zegeningen uitreikt. Zo zien wij dan hier reeds het ambt, dat hemelse gaven uitdeelt, verenigd met het ambt, dat aardse gaven uitreikt, het brood voor de ziel en het brood voor het lichaam zijn in dezelfde handen. En zo bleef het ook toen de Heere opgevaren was, Zijn Geest uitgestort en een gemeente vergaderd had. Wie heeft de vrijwillige gaven van de gemeente van Jeruzalem, die met zo grote opoffering gegeven werden, ontvangen? Dezelfde mannen, die wij hier in de woestijn de tafel zien dienen, deden dat ook, nadat zij door de rijke uitstorting van de Heilige Geest vaders van de kerk geworden waren; zij dienden de tafels, zij gaven de armen en de

weduwen uit de algemene kas van alle leden van de eerste gemeente hun nooddruft. En ook, toen uit het apostolaat de andere ambten als takken begonnen uit te spruiten, toen de apostelen, evenals Mozes, hun bezigheden noodgedwongen aan anderen moesten opdragen, toen zij het ambt van de diakenen of armenverzorgers stichtten, zo was naar hun mening dit ambt ook niets anders, dan een ambt van de kerk en werd door de apostelen bij handoplegging gezegend. Het ambt van de diakenen is van dat van de ouderlingen of oudsten onderscheiden; maar beide behoorden aan de kerk, beide moesten zij door heilige, met geestelijke gaven gezegende personen waargenomen worden, beide kwamen zij voort uit de volkomenheid van het eerste ambt, het apostolaat. Dat is niet onbelangrijk; armverzorging en zielverzorging zijn beide geestelijk, de lichamen van de armen en de zielen van allen staan onder bijzonder heilige ambten. Evenals de zielen niet aan wereldsgezinde mannen toevertrouwd worden, zo ook niet de lichamen van de armen. Elk lichaam moet een heiligdom zijn van Hem, die het draagt; de lichamen van de armen genieten bijzondere zorg en verpleging door het kerkelijk ambt van de diakenen. Gezegend de armen, voor wie de kerk zorgt, die onder het opzicht van heilige diakenen leven, ziek worden, genezen en sterven! Gezegend de tijden, toen er diakenen waren, die door de Heere als armzorgers aangesteld waren! Armenverzorging van de kerk wordt door de geest van vrijwillige, zuivere, hemelse liefde gedragen, zij vindt plaats in de naam des Heeren; Hij staat daar altijd aan het hoofd, en evenals de apostelen in de woestijn, zien de ogen van alle diakenen op de handen van de Heere, hun gezamenlijke dienst is even goed aan Hem, aan hun hoog verheerlijkt Hoofd, als aan de armen bewezen. Daar toch is (al wordt het menselijke, dat zich daarin kan mengen, toegegeven) in ieder geval te vermoeden, dat niet de gierigheid, maar zachte liefde en barmhartige zorg de buidel beware, zodat nooit te weinig, nooit iets alleen om de schijn gebeuren zal. Hoe geheel anders is het, waar de armenverzorging een wereldlijk ambt, een wereldlijk gebod wordt, en waar in plaats van vrije liefde de strenge plicht en het geweld heerst! Daar komt wantrouwen en tegenstreven - en de arme wordt, omdat hij een beschermeling van aardse macht is, tot een voorwerp van verachting, tot een last, waarvoor men zich wacht, die men op elke wijze weigert op te nemen, en elk middel aangrijpt om hem af te weren. Ik zeg niet te veel, ik wijs op de werkelijkheid, wij zien het allerwege, dat armverzorging onder de bescherming van aardse bevelen niet gedijt, dat zij spaarzaam, arm en nietig, en in haar nietigheid bovendien vol moeite, vol leugen en list en ongerechtigheid is. Heere Jezus, wees Gij weer de beschermer en borg van de armen, breek Gij weer voor de armen het brood der dankzegging! leg het weer in de handen van Uw ambt neer! laat de diakenen uitdelen en de ouderlingen zorgen, dat Uw wil volbracht wordt! plaats Uw armen weer in de voorhoven van Uw kerken en de hospitalen en armenhuizen onder Uw herderstaf. De armen zullen er zich over verheugen en Uw gemeenten zullen de gaven van hun liefde, het brood voor de armen, het brood der dankzegging, veel ongedwongener en rijkelijker op uw altaren neerleggen, dan het onder het opzicht van de geweldigen gebeurt; uw armen zullen het weer goed hebben, evenals in de eerste, betere tijd.

Wordt echter aan de kerk zelfs het opzicht over de school ontnomen (Joh. 21: 15) en in handen van de staat gegeven, dan begint hetgeen in Openbaring . 11: 7vv. geprofeteerd is zich te vervullen; de staatsmacht is er weliswaar minder verantwoordelijk voor, maar toch is het een schrede verder tot het einde der tijden, ja zelfs reeds een begin van het aanbreken daarvan (Jer 30: 17 en Jer 31: 37).

34. En Jezus, hun gedachten geheel op de omstandigheden bij de vorige spijziging (hoofdstuk . 14: 17vv.) terugleidende, zei tot hen: Hoeveel broden hebt gij? Zij zeiden, omdat zij uit deze tweede vraag bepaald bemerkten, wat Hij nu wilde doen: Zeven broden, en evenals eerder weinig visjes; maar wij weten, dat hetgeen Gij wilt zegenen, veel wordt, hoewel het weinig is (1 Sam. 14: 6).

35. En Hij gebood door Zijn discipelen ook nu de scharen neer te zitten op de aarde, die gedurende de hete tijd van haar groen tooisel (Job 6: 10) weer beroofd was 40: 8"), evenals de vorige maal in groepen (Mark. 6: 39vv.).

36. En Hij nam hierop de zeven broden en de vissen en toen Hij a) daarvoor de Gever gedankt had en ze tot vermeerdering gezegend bad, brak Hij ze, de broden, en gaf ze Zijn discipelen, opdat deze ze aan de scharen zoudenvoorleggen, evenzo ook van de vissen (Joh. 6: 11), en de discipelen gaven ze aan de schare.

a) 1 Sam. 9: 13

Het wonder van de spijziging is bijzonder groot en in het oog vallend, alhoewel het ook in een ander opzicht onbehoorlijk mag zijn onderscheid te maken tussen wonderen en wonderen. In tegenstelling tot het wonder te Kana, vindtt hier geen verandering plaats, maar een vermeerdering, een aangroeien van hetgeen anders niet meer aangroeien kan, omdat geen levende kiem meer voorhanden is; want hier is toch een reeds door mensenhand kunstig bereide stof. Hetgeen niet meer levend is, neemt anders door uitdelen af; slechts dat, waar nog leven in is, kan zich daardoor vermeerderen en uitbreiden; de Geest alleen wordt meer, hoe meer daaraan deelgenomen wordt. Deze stempel van het hogere leven drukt de Heere nu ook wonderbaar op hetgeen niet meer levend is en Hij zegent de kleine voorraad, zodat die tot een levende kiem wordt. Wie kan het begrijpen? Wie begrijpt in het groeien, dat wij dagelijks zien, de scheppende kracht, die daarin woont? Wie zal het bestrijden, omdat hij het niet begrijpt?

Wanneer wij evenals anderen veel goed doen, geven wij toch slechts van hetgeen de hemelse Vader ons zelf gegeven heeft, en mogen ons daarom daarover niet beroemen, omdat wij het niet van het onze nemen, maar van hetgeen van God is (Gen. 33: 11).

37. En zij aten allen, terwijl nooit het eten zo goed smaakte als dit, wat zij uit de wonderdoende hand van Jezus ontvingen, en zij werden verzadigd en zij namen op het overschot van de brokken, naar het getal van de gebrokenbroden (vs. 34), zeven volle manden, zoals bij de eerste spijziging, overeenkomstig het getal van de discipelen, twaalf korven met brokken overbleven (hoofdstuk . 14: 20).

38. En die daar gegeten hadden waren, zoals uit het overzicht bij het neerzitten bleek, vierduizend mannen zonder de vrouwen en kinderen.

Hoe meer wij van de gaven van God op een God welgevallige wijze weggeven, des te meer zullen wij ervan genieten, Gal. 6: 9 Sir. 11: 15vv.

Wie zo vele monden vult, zou die ook u, uw vrouw en kinderen niet weten te voeden en te verzorgen? Beveel de Heere uw wegen aan. Ps. 37: 5 Jes. 58: 10vv. Deut. 14: 29

Christus toont door dit voorbeeld, dat Hij een rijk en machtig Heer en Schepper is, ja zelfs een rijke molenaar en bakker, beter dan iemand op aarde, die het handwerk zeer goed geleerd heeft; ja, Hij oefent zeer vele handwerken tegelijk uit, en zonder bijna enige menselijke hulp ploegt, oogst, dorst, maalt en bakt Hij bijna in een ogenblik. Nu dat kan Hij, en zo'n Koning hebben wij aan Hem; waar Hij heen grijpt, daar is alles vol, en waar Hij geven wil, daar moet alles genoeg en overvloedig zijn (hoofdstuk . 17: 27). Hier spreekt gij: Ja, hoe gaat het dan, terwijl Hij zo'n rijk Koning is, dat Hij de gehele wereld rijkelijk voedt, waarom laat Hij Zijn Christenen zo dikwijls gebrek en armoede lijden in de wereld? Antwoord: Hij wil ons hierdoor aantonen, dat Zijn rijk op aarde geen werelds rijk is, dat bestaat in hetgeen men hier op aarde doet: eten, drinken, huishouden en voor het lichaam zorgen, maar een geestelijk rijk, waarin men goddelijke eeuwige goederen zal zoeken en vinden, dat zijn Christenen hun hart niet op het tijdelijke zetten, maar naar het Godsrijk zoeken, waaraan zij eeuwig genoeg hebben en waarin zij altijd zullen zijn. Ten tweede wil Hij Zijn Christenen leren ook in dit stuk hun geloof te oefenen, voor zoveel dit het tijdelijk leven en de tijdelijke goederen aangaat, zodat zij ook hierin op Hem zien, en van Hem ook de nooddruft van het lichaam verwachten; ook erkennen, dat Hij zo'n wonder steeds aan Zijn christenen bewijst, maar dat zij toch te eten en te drinken moeten hebben, al is het ook dat de wereld het hun niet geeft of gunt, maar ontneemt en hen om hetgeen God hun geeft, benijdt en haat.

39. En de scharen van Zich gelaten hebbende, opdat zij weer naar huis zouden gaan, ging Hij in het schip, dat waarschijnlijk een schipper van Tiberias toebehoorde en voor geld te huur was (Joh. 6: 23), en Hij voer over het meer Gennesareth en kwam in het gebied van Magdala, dat juist tegenover de plaats van de spijziging aan de westelijke oever gelegen was.

Wij hebben ons gehouden aan de gewone lezing en verklaard, alsof de Heere aan de zuidzijde van het landschap Gennesareth geland zou zijn. Men moet dan aannemen, dat de door Markus daarvoor genoemde plaats Dalmanutha een andere naam is van Darbanoth (Darbanutha), dat zoveel betekent als "spitsen" of "klippen. " Werkelijk lag Magdala naast een rij van hoge klippen, zoals dan ook beide Evangelisten alleen de landstreek, niet een bepaalde plaats, aangeven. Intussen is het 1) onwaarschijnlijk, dat Jezus Zich reeds nu weer zou begeven hebben, waar Zijn vijanden op Hem loerden; Hij had bovendien nu met het land van Gennesareth en de naaste omgeving niets meer te doen; 2) lezen wij in de beste handschriften in plaats van Magdala "Magadan, " voor welke onbekende plaats wellicht een afschrijver die bekende naam heeft geplaatst; 3) spreken reeds de oude verklaarders van een Magdala Gadaraë, en noemen als de plaats, waarheen Jezus Zich begaf, die van Gadara. Wij plaatsen Dalmanutha, waar tegenwoordig Delhemiyeh ligt, en ten zuidwesten van Beisan is Khan Madscheideh de waarschijnlijke ligging van Magadan. Die landstreek behoorde nog tot het gebied van de tien steden, zoals bij hoofdstuk . 4: 25 is opgemerkt. Zij moest een toevluchtsoord voor de Heere zijn op Zijn reis, die wel op een vluchten leek, maar de volgende afdeling toont, hoe ondanks alle voorzichtigheid Hem ook hier de weg door Zijn tegenstanders werd versperd.

HOOFDSTUK 16.

EEN TEKEN DOOR DE FARIZEEËN BEGEERD; HUN ZUURDEEG. BELIJDENIS EN SLEUTELS VAN PETRUS. HET LIJDEN VAN CHRISTUS EN HET KRUIS VAN DE ZIJNEN.

IV. Vs. 1-12 (zie ook). Dadelijk na Zijn aankomst in het gebied van Dalmanutha en Magdala (of liever Magadan; Uit 15: 39) is Jezus weer door een grote menigte volk omringd. De toeloop is zelfs groter dan ooit. Aanstonds zijn echter ook Zijn tegenstanders, de Farizeeën, die zich met de Sadduceeën en de partij van Herodes verbonden hebben, weer hij de hand. Zij eisen opnieuw een teken van de hemel en proberen Hem daardoor in verlegenheid te brengen en voor het volk beschaamd te maken. Na een kort, beslist afwijzen van hen verlaat Hij die landstreek en keert Hij over het meer terug naar de tegenovergestelde oever, het gebied van de viervorst Filippus. Daar houdt Hij gedurende de eerstvolgende drie maanden Zijn verblijfplaats om Zich in de stilte voor te bereiden voor Zijn lijden en te Zijner tijd die weg van Kapernaüm uit op te gaan, naar welke stad Hij tot dat doel nog eens terugkeert. Op de vaart naar gindse oever waarschuwt Hij Zijn discipelen voor het zuurdeeg van de Farizeeën en Sadduceeën. De waarschuwing moet hen onder andere leren, dat zij thans met elkaar uit Galilea uitgaan, dat aan het heidendom is overgegeven, evenals eens Mozes met zijn volk uit het onreine Egypte ging. De discipelen verstaan dit echter niet en moeten eerst nader worden onderricht om iets te begrijpen van hetgeen Hij bedoelt.

1. In dat eerder genoemde gebied trok de Heere enige tijd rond en nam Zijn weg van Dalmanutha naar Magadan en van daar weer terug tot de eerste plaats. En de a) Farizeeën Sadduceeën tot Hem uit Dalmanutha gekomen zijnde en Hem verzoekende, begeerden van Hem, dat Hij hun een teken uit de hemel zou tonen. Zij wilden Hem beproeven of Hij kon doen, zoals in Dan. 7: 13 en Joël 3: 3 omtrent de verschijning van de Messias was gezegd. Kon Hij dat, dan wilden zij Hem als Israël's Messias erkennen. Zijn wonderen, tot hiertoe verricht, waren in hun ogen nog geen bewijs voor Zijn Messiaanse waardigheid.

a)MATTHEUS. 12: 38 Mark. 8: 11 Luk. 11: 29; 12: 54 Joh. 6: 30

Om te bewijzen, dat dit gesprek met de Farizeeën en Sadduceeën niet dadelijk na Jezus' aankomst heeft plaatsgehad, zoals vele uitleggers beweren, maar eerst enige dagen later, toen de Heere reeds in het midden van Zijn werkzaamheid in die landstreek was, beroepen wij ons niet op het gebrek aan brood, dat naderhand bij de discipelen kwam (vs. 5), alsof broodgebrek na het wonder van de spijziging, dat zeven volle korven overgeschoten brokken gegeven had (hoofdstuk . 15: 37), pas na verloop van meerdere dagen mogelijk geweest was. Die korven waren zeker van sommigen uit het volk en zonder twijfel werden de daarin opgenomen brokken aan de mensen meegegeven op hun weg naar huis. Dat de discipelen beiden voor zich zouden gehouden hebben, is een onaanneemlijke voorstelling. Daarentegen, wanneer wij Lucas hoofdstuk . 12 naar zijn inhoud voor gelijktijdig houden met dit hoofdstuk, zou het blijken, dat de Heere Zich omstreeks een week lang in het gebied van Dalmanutha-Magadan opgehouden heeft. Het behoorde tot de omtrek van Dekapolis, of de tien steden en men meent dat Jezus Zich begeven heeft naar deze landstreek, zowel als naar de landstreek, die onder de viervorst Filippus van Iturea 2: 20) stond, sinds Hij de grenzen van Tyrus en Sydon heeft

ontweken (hoofdstuk . 15: 21). Hij is later slechts met het doel te Kapernaüm gekomen om daar in stilte met Zijn discipelen te verkeren; een openlijke werkzaamheid heeft Hij echter aan het land van Gennesareth niet gewijd, maar heeft met de geestelijke overheden op die plaats, de Farizeeën en Schriftgeleerden, op een even beslissende wijze gebroken, als Hij het naderhand, op de dinsdag van de lijdensweek, met dezelfde soort mensen te Jeruzalem deed (hoofdstuk . 28). Voor zo ver wij weten, is nog geen uitlegger op de gedachte gekomen, de hoofdstukken MATTHEUS. 16: 1-12 en Mark. 8: 11-26 met Luk. 12 parallel te stellen. Men heeft dit hoofdstuk, dat een rij van gezegden van Christus bevat, die wij bij de andere evangelisten in andere zin en in andere samenhang vinden, en daarnaast geheel nieuwe aanbiedt, waarvan bij Mattheus en Markus geen spoor voorhanden is, van het begin af voor zo'n hoofdstuk aangezien, waarvan het vanzelf spreekt, dat het van een geheel andere aard en natuur is, dan de eerstgenoemde hoofdstukken. Intussen berust deze mening alleen op een miskenning van het zogenaamde reisbericht in Luk. 9: 51-18: 30 Hierin wordt ons slechts gedeeltelijk de geschiedenis van het leven van Jezus, van Zijn reis naar Jeruzalem op het loofhuttenfeest van het jaar 22 tot op Zijn laatste reis daarheen op het paasfeest van het jaar 30 verteld. De evangelist richt zich veeleer streng naar de bij de apostolische prediking van Christus gevolgde grondregel om zoals Hij Zich in Hand. 10: 36vv. uitdrukt, over de vroegere werkzaamheid in Judea en Jeruzalem te zwijgen en slechts Zijn laatste aankomst aan die plaats om te lijden en te sterven te beschouwen. Heeft nu Luk. 9: 51-11: 13 de Heere tot voor de poort van de stad gebracht, zo blijft Zijn aanwezigheid in die stad gedurende het loofhuttenfeest en Zijn verdere werkzaamheid tot het feest van de inwijding van de tempels naar die grondregel buiten beschouwing. Pas Zijn terugtocht van Jeruzalem wordt in Luk. 13: 1-9 weer vermeld, de lege plaats echter, die daardoor is ontstaan, dat alles opengevallen is, wat wij in Joh. 7: 11-10: 42 vinden, wordt in Luk. 11: 14-12: 59 met een bericht uit de tijd van de werkzaamheid van Jezus in Galilea aangevuld. Dat Luk. 11: 14-36 zo'n bericht behelst en nauwkeurig parallel staat met MATTHEUS. 12: 22-50 en Mark. 3: 20-35 wordt door niemand miskend; dat dan verder Luk. 11: 37-54 met MATTHEUS. 15: 1-20 en Mark. 7: 1-23 overeenkomt, is eerder verklaard; en dat nu Luk. 12 tot MATTHEUS. 16: 1-12 en Mark. 8: 11-26 in betrekking staat, blijkt gedeeltelijk uit de waarschuwing in vs. 1 : "wacht u voor de zuurdesem van de Farizeeën, " gedeeltelijk uit de strafrede van Christus in vs. 54-56, die werkelijk op hetzelfde neerkomt met hetgeen de Heere op onze plaats (vs. 2vv.) tot de Farizeeën en Sadduceeën zegt. Onze bijeenvoeging schijnt zeker het door Luther uitgelaten "daarentussen" tegen te spreken, waarmee Luk. 12: 1 begint. "Daarentussen toen vele duizenden der schare bijeenvergaderd waren. " Dientengevolge stond het gehele 12e hfdst. bij Lukas in onmiddellijk verband met "het gestoorde gastmaal in het huis van de Farizeeër", zoals een uitlegger dat gedeelte uit Luk. 11: 37-54 noemt. Toen de Heere van dat gastmaal opstond, om het aandringen van Zijn vijanden te ontwijken, had het volk zich inmiddels in een grote schare rondom het huis van de Farizeër verzameld, Zijn terugkomst afwachtende, en in aanwezigheid van deze volksmenigte, waaronder Hij nu kwam, waarschuwde Hij Zijn discipelen voor de zuurdesem van de Farizeeën. Daaronder wilde Hij volgens Zijn uitdrukkelijke verklaring de huichelarij doen verstaan. Hij had ook alle reden juist tot deze waarschuwing, omdat de Farizeeën Hem zo huichelachtig tot hun gastmaal uitgenodigd hadden. Maar het "allereerst" dat de tegenwoordige uitgaven van onze bijbel bij het "wacht u" plaatsen, wordt door Luther, nadat vele handschriften voorgegaan zijn, bij het voorgaande "tot Zijn discipelen" getrokken; en wanneer nu de eerste verbinding de beste is, zodat de Heere

zeggen wil: "vóór alle dingen wacht u enz. " zo heeft toch ook de tweede haar betekenis, omdat het dient tot een teken, dat de Heere, nadat Hij met de discipelen gesproken heeft, Zich hierop tot de schare gewend en tot haar gezegd heeft hetgeen wij in MATTHEUS. 15: 10-20 en Mark. 7: 14-16 lezen. Daarmee stelt Hij in plaats van de zuurdesem van de Farizeeën het zoete deeg van de reinheid en waarheid, door het opstellen van een nieuwe levenswet. Lukas heeft slechts de eerste rede, die tot de discipelen gehouden werd, in het oog gehad, en de gelegenheid bood zich voor hem aan uit de rede van Christus bij de uitzending van de twaalven (hoofdstuk . 10: 26-33 en 19vv.) iets aan te halen. De belofte Luk. 12: 11vv. komt dan nog eens in Luk. 21: 14vv. voor - een bewijs dat Jezus sommige woorden en zinnen inderdaad meer dan eens in Zijn redenen tot het volk ingevlochten en nu eens in deze, dan weer in die samenhang uitgesproken heeft. Wij kunnen dus geheel onvoorwaardelijk aannemen, dat de Heere toen Hij uit het huis van de Farizeeër kwam, Zich eerst tot Zijn discipelen gewend heeft, en hen niet slechts alleen voor de zuurdesem van de Farizeeën waarschuwt, maar ook in betrekking tot de daarin liggende gedachten enige stellingen uit Zijn vroegere rede herhaald heeft. Dan zou men Luk. 12: 1-12 nog bij de geschiedenis in MATTHEUS. 15: 1-9 kunnen voegen, zoals wij het bij het slot van de Evangeliën zullen doen. Intussen toont de uitdrukking bij het begin van dit hoofdstuk: "Als vele duizenden van de schare (niet alleen "duizenden", zoals men nu gewoonlijk in de uitgaven van de Duitse bijbel leest - Luther heeft er wel acht op geslagen, dat in de grondtekst van myriaden of tienduizenden sprake is) bijeenvergaderd waren, " dat de evangelist met de gebeurtenis na de gestoorde maaltijd in het huis van de Farizeeër nog een ander verbindt. Toen toch is bezwaarlijk zo’n onmetelijk grote schare voor het huis samengestroomd, dat het niet voldoende geweest zou zijn, van duizenden te spreken. Integendeel, als de mensen zich zo om Jezus verdrongen dat "zij elkaar vertraden, " zo doelt dat op een oponthoud van de Heere buiten in de open lucht, op een rondreis waarbij de menigte van hen, die Hem navolgden en hulp bij Hem zochten, zoals een lawine aangroeide en eindelijk ontelbaar was. En wanneer nu Lukas dat gedeelte van de rede van Jezus na de maaltijd van de Farizeeër, waarmee Hij Zich tot het volk wendde, en de daarop betrekking hebbende vraag van de discipelen (MATTHEUS. 15: 10vv. Mark. 7: 14vv.) geheel overslaat, wanneer hij dan verder niets vertelt van het ontwijken naar de grenzen van Tyrus en Sidon, van de reis naar de oostelijke oever van Galilea, van de spijziging van de 4. 000 man en van de overvaart naar Magadan-Dalmanutha (MATTHEUS. 15: 21-39 Mark. 7: 24-8: 14), laat hij daardoor niet duidelijk genoeg bemerken, dat hij al deze gebeurtenissen in de geest overslaat? Zonder meer brengt hij de Heere uit die omgeving, waarin Hij Zich na het opstaan van de tafel van de Farizeeër bevond in de grotere omgeving, waarin Hij Zich bij Zijn reis door het gebied van Magadan-Dalmanutha bevond. De verbinding tussen deze beide naar tijd en plaats verschillende toestanden, die zoiets in elkaar voeging veroorzaakte, is zonder twijfel de waarschuwing voor de zuurdesem van de Farizeeën geweest, die naderhand in MATTHEUS. 16: 5vv. Mark. 8: 14 voorkomt, en die wij reeds in Luk. 12: 1 voor ons hadden. Bij de andere evangelisten komt het ook soms voor, dat twee geschiedenissen, die in een bepaald karakteristiek punt met elkaar overeenkomen, tot één beeld samenvloeien of tot één weefsel samengevlochten worden, waarvoor de ene geschiedenis de juiste, de andere de dwarse draden geeft. Evenals wij nu Luk. 11: 37-12: 12 vroeger bij MATTHEUS. 15: 1-9 en Mark. 7: 1-13 samengenomen hebben, zo twijfelen wij nu ook niet, of Luk. 12: 13-21 sluit zich chronologisch aan bij MATTHEUS. 15: 39 en Mark. 8: 10 Uit Luk. 12: 1 hebben wij voor dat

gedeelte de woorden: "Intussen liep het volk toe: Hij begon en zei tot Zijn discipelen enz. ; " vooraf echter de zin: toen vele duizenden van de schare bijeen vergaderd waren, zodat zij elkaar vertraden, " en dan vertellen zij volgens onze uitvoerige samenstelling van het leven van Jezus aan het slot van de vier evangelisten, de gelijkenis van de rijke korenbouwer en haar betekenis. Dan zou de gehele toestand de volgende zijn: Nauwelijks had de Heere het gebied van Magadan-Dalmanutha betreden, en trok nu van de ene plaats naar de andere, en van de laatste weer naar de eerste, toen zich dadelijk de grote volksmassa's aan Hem aansloten en spoedig als het ware tot lawines aangroeiden. Ja zo'n geestdrift voor de profeet van Nazareth greep het volk aan, dat een uit het volk Hem tot scheidsman in een rechtszaak wilde maken, die hij thuis met zijn broeder had, waarop Jezus toen de gelijkenis van de rijke dwaas vertelde. Toen de Heere dus op het nieuwe arbeidsveld, dat Hij Zich na Zijn verjaging uit het land Gennesareth in het land van Magadan-Dalmanutha gekozen had, dadelijk in de eerste dagen in zo'n groot aanzien stond en zoveel invloed had, dat de mensen met tienduizenden naar Hem toestroomden, en Hem zelfs een koninklijk-rechterlijke macht over hun aangelegenheden wilden geven, begrijpen wij wel het optreden van de Farizeeën en Sadduceeën met de vraag naar een teken van de hemel. Zoals bij Uit 12: 38 aangemerkt is, komt hier een kunstgreep tot rijpheid, die daar nog aan het ontkiemen was, en die kunstgreep had tot doel, Jezus voor de ogen van het volk tot schande te maken. Die eis was een nalatenschap van dat gezantschap uit Jeruzalem, waarover wij bij hoofdstuk . 15: 1 gesproken hebben. Dit gezantschap was na het ontwijken van Jezus naar de grenzen van Tyrus en Sidon nog wel enige dagen in Galilea gebleven, maar had dan toch de terugkomst van de Heere van Zijn reis wegens het nabij zijnde pinksterfeest niet kunnen afwachten; het moest zich nu bepalen, om de daar wonende Farizeeën te leren, hoe zij zich tegenover Jezus moesten houden, wanneer Hij weer in hun nabijheid kwam, en zij hadden dit op zo'n uitgebreide wijze gedaan, dat niet alleen de Farizeeën te Kapernaüm en in het gehele land van Gennesareth, maar ook die in de omstreken van Tiberias tot in het gebied van de tien steden wisten hoe zich te houden. In dit laatste gedeelte van het land lag de verbintenis van de daar wonende Farizeeën met de Sadduceeën en de aanhangers van koning Herodes 12: 14) te meer voor de hand, omdat Herodes sinds 8-9 weken in Tiberias zijn residentie genomen had, en het gezantschap van Jeruzalem heeft zeker die verbintenis niettegenstaande alle vijandschap, die anders tussen Farizeeën en Sadduceeën bestond, bedenken aangeknoopt, omdat men zich voor het gezamenlijke doel daarvan voordeel beloofde. Bovendien stond toen de hogepriester Kajafas, een Sadduceeër, aan het hoofd van de Joodse raad; deze sekte was dus in het gezantschap zelf vertegenwoordigd. De Farizeeën komen hier evenwel voor als de woordvoerders, omdat de ongelovige Sadduceeën ook verder geen belang hadden bij een teken uit de hemel; daarom noemt ook alleen de eersten.

2. De Heere gaf echter geen gehoor aan hun verlangen om een nieuw teken, zoals zij dat tot een bewijs van Zijn Messianiteit nodig achtten, maar verweet hun de verstoktheid ten opzichte van de reeds gegeven tekens. Hij antwoordde en zei tot hen: Als het avond geworden is, en de wolken zijn dan in vuurrood gewaad gekleed door het ondergaan van de zon, zo zegt gij: Morgen mooi weer, want de hemel is rood.

3. En 's morgens, als de zon onder een droevig rood van de wolken opgaat, zegt gij: heden onweer, stormachtig weer, want de hemel is droevig rood. Gij geveinsden! Gij vraagt om een

teken en houdt u daardoor, alsof gij er belang in stelt, tot een liefelijke overtuiging te komen, als behoefde Ik slechts eens aan uw begeerte te voldoen om u allen Mijn aanhangers te zien, terwijl het toch in uw hart reeds vaststaat, dat gij tegen elke prijs Mij wilt verwerpen, terwijl gij die eis slechts hebt verzonnen om het volk van mij afkerig te maken. Het aanschijn van de hemel weet gij wel te onderscheiden, gij weet te zeggen wat het betekent, wanneer de wolkenhemel op zekere tijden een bepaalde kleur aanneemt en kunt gij dan op geestelijk gebied de tekens van de tijd niet onderscheiden, de tekens, die zo duidelijk aanwijzen, dat de tijd gekomen is van de vervulling van de profetie omtrent de komst van de Heiland en Verlosser?

4. Toen zuchtte de Heere in de geest, omdat Hij wel voorzag, hoever het nog komen zou met die moedwillige verharding en Hij herhaalde het reeds eerder gesproken woord (hoofdstuk . 12: 39vv.): Het boos en overspelig geslacht verzoekt een teken en hun zal geen teken gegeven worden, dan het teken van a) Jona, de profeet; want zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van de vis was, zo zal ook de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten in het hart van de aarde zijn. En hen verlatende als onwaardigen om langer met hen te spreken, naar dat strenge recht, dat Hij ook later in hoofdstuk . 21: 17 omtrent hun gelijkgezinden in Jeruzalem volgde; ging Hij weg. Na Zijnaankomst aan de zuidzijde van het Galilese meer ging Hij weer in het schip en voer naar de tegenovergestelde oever (Mark. 8: 13 en 22).

a) Jona 1: 17

Wij lezen in Plinius (hist. n. XVIII: 78): "De zon kondigt storm aan, als bij haar opgaan de wolken rood gekleurd zijn; worden echter de wolken tegen zonsondergang rood, zo belooft dit helder weer voor de volgende dag. " Ook in onze streken kan men ditzelfde opmerken, maar in het oosten is het weer veel regelmatiger en daarom zijn de voorboden zekerder dan bij ons. Dat op het avondrood, merkt J. Lange op, mooi weer volgt, komt daarvan, dat dit een teken is van oostewind, die de dampen van de lucht, waarin de zonnestralen gebroken worden, van het oosten tot het westen heeft gedreven, en dientengevolge veroorzaakt, dat de volgende dag de zon helder opgaat, en ook de hemel zonder wolken, wind en regen een tijd lang helder blijft. Wanneer daarentegen ‘s morgens de hemel rood en droevig is, zodat de stralen van de opgaande zon daarin sterk gebroken worden, zo is dat een teken, dat de winden de dampen van het westen naar het oosten drijven, en er licht bij dag een regen of sterke wind zal volgen. Met deze afdeling komt in hoofdzaak die van Luk. 12: 54-59 overeen, met dit onderscheid, dat omdat 1) niet de kleur van de wolken als weerglas wordt genoemd, maar de hemelstreek, van waar de wind komt, of uit het westen of uit het zuiden; 2) de Farizeeën en Sadduceeën het niet zijn, tot wie de bestraffende rede gericht wordt, maar het volk; en 3) in plaats van de klacht over het geslacht, dat tekens wil zien een aanmaning volgt, om zich nog terwijl het tijd is, met Jezus, zijn Heiland (deze is, hetgeen alle uitleggers voorbijzagen, onder "de tegenpartij" in vs. 58 te verstaan, en niet God, noch ook de duivel) te verzoenen. Dit doet de Heere, een woord van de bergrede herhalende (hoofdstuk . 5: 25vv.), dat nu met een nieuwe bedoeling en toepassing voorkomt. Er is dus werkelijk verschil met de plaats van Mattheüs, die voor ons ligt. Toch is de overeenkomst zo sterk, dat er niet kan gedacht worden aan een nieuwe op zichzelf staande gebeurtenis. Wij moeten ons de geschiedkundige

samenhang alzo voorstellen. Toen Jezus de Farizeeën en Sadduceeën had laten gaan en zich nu verder wilde begeven, nam Hij waar, dat het Farizees-Sadducese zuurdeeg werkelijk de volksmenigte, die Hem vergezelde, had aangestoken. De gemoederen waren door de eis van een teken in de hoogste spanning gebracht; velen hadden gemeend, dat de Heere, wanneer Hij werkelijk de Messias was, het verlangde teken niet had mogen terughouden, dat de eis rechtmatig was, en dat wie Messias wilde zijn, ook voor de geestelijke macht zich moest wettigen. Terwijl Hij daarentegen verklaarde, dat aan dit geslacht geen teken zou worden gegeven, en door te wijzen op het teken van Jona de profeet, het geslacht van zijn tijd met de heidense Ninevieten op een lijn stelde, kwam in de plaats van de vroegere geestdrift voor Hem een zekere verachting en verbittering. Toen zag Jezus, dat Hij ook het nieuwe arbeidsveld aan de zuidzijde van de Galilese zee moest opgeven, en besloot Hij zich terug te trekken naar de juist tegenovergestelde zijde. Zonder een woord van bestraffing en vermaning wilde Hij die plaats niet verlaten, des te minder omdat inderdaad de tijd gekomen was, die Hij bij wijze van gelijkenis beschrijft met de woorden "als gij heengaat met uw tegenpartij voor de overheid. " Hier sloot zich het gaan over het meer aan, dat na de weg tussen Dalmanutha en de oever te hebben afgelegd, aanstonds werd begonnen. De discipelen hadden zich niet vooraf van een voorraad brood kunnen voorzien; de Meester hield bij de vaart de gedachte bezig aan de verderfelijke macht van het Farizees-Sadducees zuurdeeg, die Hij in die volkshoop had opgemerkt, en die, naar Hij wist (Joh. 6: 70vv.), ook in de kring van Zijn discipelen zou indringen.

5. En toen Zijn discipelen met het schip, waarin Hij ging (Mark. 8: 13), op de andere zijde gekomen waren, (d. i. op weg van de noordzijde van het meer) hadden zij vergeten vóór het ingaan in het schip broden mee te nemen behalve het enige, dat zij nog hadden.

6. En Jezus zei tot hen, terwijl Hij de gedachten meedeelde, die in Hem waren: Ziet toe en wacht u van de zuurdesem van de Farizeeën en Sadduceeën, of van Herodes (Mark. 8: 15).

7. Zij verstonden niet wat Hij met deze gelijkenis wilde zeggen, maar vatten de uitdrukking zuurdeeg in eigenlijke zin op, en zij overlegden bij zichzelf, onder elkaar, wat die waarschuwing bedoelde. Zij meenden het gevonden te hebben, en de een sprak tot den ander, zeggende: Het is omdat wij geen broden meegenomen hebben. Nu was vermijding van elke aanraking met tegenstanders nodig, en wij hebben ons thans juist in de toestand gebracht, dat aanraking onvermijdelijk is, omdat wij dadelijk na het landen brood moeten kopen.

De zuurdesem of het verderfelijk bestaan van de Farizeeën kan slechts die richting zijn, waardoor de Farizeeën de waarheid van het Godsrijk slechts in zoverre en slechts dan willen gehoorzamen, wanneer die waarheid zich zo gevormd heeft, als zij haar in hun eigengerechtige gedachten gemaakt hadden, zodat zij verlangen, in plaats van zich zonder om te zien aan de waarheid over te geven, dat de waarheid zich naar hen zal vormen. Een vroomheid zonder zelfverloochening, die tegenover de waarheid staat en daarom niet tot de waarheid komt, staat dus in de Farizeeën en in hun verhouding tegenover Jezus, voor de ogen van de discipelen. Wanneer nu in Mark. 8: 15 (evenals in 3: 6 bij de Farizeeën de Herodianen gevoegd worden) de zuurdesem van de Herodianen als even verderfelijk erbij komt, zo kan daarmee slechts die gezindheid bedoeld zijn, die Herodes en zijn hovelingen daardoor aan de

dag legden, dat hij Johannes om het leven bracht, namelijk de wereldse lichtzinnigheid, die in het geheel niet naar waarheid vraagt, maar haar, waar zij zich aan het geweten openbaart, liefst als een lastige macht met geweld ter zijde stelt. (Ook de zuurdesem van de Sadduceeën bij Mattheüs is, in tegenstelling tot de zuurdesem van de Farizeeën, het schijnheilige, Joods-wettische bestaan, niets anders dan het lichtzinnige heidense wereldse bestaan, dat het ongeloof in Joh. 18: 38 huldigt 12: 14). Voor die valse vroomheid en voor deze wereldsgezindheid, die de mensen eveneens in verderfelijke strijd met de waarheid brengen, moeten de discipelen zich wachten, wanneer zij de zegen van hun gemeenschap met Jezus willen bewaren; want het echt-christelijk bestaan moet ver zijn van die Joodse en deze heidense verkeerdheid, wanneer het zijn karakter wil bewaren. Maar evenals degenen, die dromen, begrijpen de discipelen dit woord van Jezus niet; zij menen, dat Hij bemerkt heeft, waaraan zij niet gedacht hadden, dat zij namelijk geen voedsel meegenomen hebben, en dat Hij hun nu onder het voorwendsel, dat zij brood moesten kopen, maatregelen van voorzichtigheid voor het kopen aanwijst, omdat zij van de vijandige Farizeeën of van de moordenaars van Johannes, die toch beide overal hun spionnen konden hebben, slechts kwaad, mogelijk een vergiftiging te wachten hadden. Zo peinzen zij in angstige verlegenheid over hun toestand, omdat zij genoodzaakt zijn tot het kopen van brood en er toch zeer voorzichtig mee moeten zijn. Hun zorg, die rust op de onomstotelijke overtuiging, dat zij, om niet te verhongeren, op de een of andere wijze brood van anderen moeten verkrijgen, die hun doet geloven, dat ook Jezus aan niets anders denkt, is het, die hen laakbaar maakt, omdat zij na hun ondervindingen op hun rondreizen met Jezus volstrekt tot deze overtuiging geen recht hadden.

De overvaart (vs. 4) scheen voor de Heere een vaart naar de ballingschap te zijn; ook de discipelen voelden dit; zij hadden een lange, droevige vaart, want zoals zij de laatste maal (hoofdstuk . 15: 39) het meer niet doorgevaren hadden van het oosten naar het westen, maar in een lange, schuine lijn van het noordoosten naar het zuidwesten, zo ging de vaart nu in dezelfde richting het meer op terug. Voor de tweede maal zagen zij Kapérnaüm slechts van verre: hun thuis scheen reeds half voor hen verloren. Jezus zag hun droevige stemming; zij volgden Hem vol moed na, maar slechts half los van de wereld, het viel hun hart zwaar, zich los te rukken van de plaats van hun liefde en hoop. Toen sprak Jezus het ernstige woord: "Wacht u enz. , " waarmee Hij Zijn hart ontsloot. Toen de kinderen van Israël uit Egypte trokken, moesten zij al het zuurdeeg vernietigen en achterlaten (Exod. 12: 15vv.). Het zuurdeeg stelde toen de wereldse geest van Egypte voor als een aanstekelijk en zeer verderfelijk principe, zij moesten geen aanstekelijk verderf uit Egypte meenemen naar Kanaän. De tocht van de Heere met de discipelen was nu evenals de uittocht uit het onreine Egypted: zo rein en afgescheiden voelde Hij Zich van het heidense bestaan van de Farizeeën en Sadduceeën; Hij had een voorgevoel, dat het werkelijke, grote paasfeest, de tijd van Zijn dood naderde. Daarbij bekommerde de gedachte Hem diep, dat Zijn discipelen onbewust nog iets van het zuurdeeg van de Farizeeën en Sadduceeën met zich voerden, namelijk in het hart van Judas. Hij zag het duidelijk, dat zij nog niet rein waren van de aanstekelijke zonden van hun vijanden: daarom Zijn waarschuwing. De discipelen echter begrepen het geheimzinnige woord niet. Zij zeiden onder elkaar: wat zou Hij bedoelen? en dachten, dat zij dat woord letterlijk moesten opnemen, dat de Meester hen dus verbood, naderhand bij mensen van de

sekte van de Farizeeën of Sadduceeën brood te kopen, omdat Hij de gemeenschap met hen wilde opheffen, omdat Hij ze wilde excommuniceren.

8. En Jezus dat, wat zij onder elkaar verhandelden, wetende, zei tot hen: Wat overlegt gij bij uzelf, gij kleingelovigen! wier geloof niet alleen menigmaal nog zwak is in vertrouwen, maar ook gebrekkig in het verstaan (hoofdstuk . 6: 30; 8: 26; 14: 31). Wat overdenkt gij bij uzelf, dat gij geen broden meegenomen hebt, alsof van die zijde u het gevaar dreigde, waarvoor Ik u heb gewaarschuwd!

Hij wist het zonder een van hun redewisselingen te hebben gehoord, alleen door Zije alwetendheid; want Hij kende de twijfels en het ongeloof en de bekommernissen van hun geest, zowel als hun geheime gesprekken met elkaar.

9. a) Verstaat gij nog niet, dat Mijn woord niet op het lichamelijke kon doelen; was een dergelijke opvatting niet afgesneden door uw ervaringen in de laatste dagen? En denkt gij niet aan de vijf broden van de vijfduizend mannen (hoofdstuk . 14: 15vv.), en hoeveel korven met brokken gij opnam?

a) Mark. 6: 38 Luk. 9: 13 Joh. 6: 9

10. Noch aan de zeven broden van de vierduizend (MATTHEUS. 15: 32vv.) mannen, en hoeveel manden gij opnam?

11. Gij hebt zulke duidelijke bewijzen, dat het weinig verschilt, of wij veel of weinig brood bij ons hebben. Hoe verstaat gij dan niet, dat Ik u van geen brood in de eigenlijke zin van het woord gesproken heb, toen Ik zei (vs. 6), dat gij u wachten zoudt van de zuurdesem van de Farizeeën en Sadduceeën, maar dat Ik iets geestelijks onder dit zuurdeeg bedoeld moet hebben.

12. Toen schaamden zij zich, dat zij, die leraars behoorden te zijn, opnieuw nodig hadden, dat men hun de eerste letters van de goddelijke woorden leerde (Hebr. 5: 12). Toen verstonden zij, dat Hij niet gezegd had, dat zij zichwachten zouden van de zuurdesem van het brood, zoals Hij ook geen brood had genoemd, maar dat zij door hun gedachten dat woord in Zijn rede hadden tussengevoegd, maar dat zij zich zouden wachten van de leer van de Farizeeën en Sadduceeën. Die leer toch voerde de harten op een dwaalweg en vervulde ze met de geest van de onwaarheid, met uiterlijke vormen en zelfzuchtige verkeerdheid als een aanstekelijk en de inwendige mens verzurend zuurdeeg (1 Kor. 5: 6).

De Farizeeën onderscheidden zich door een in het ooglopend in acht nemen van de uiterlijke gebruiken van het Jodendom: vasten, bidden, offeren, aalmoezen geven, op bepaalde tijden en in vastgezette hoeveelheid, een voor het uiterlijke eerbaar leven, proselieten maken voor hun sekte, - zonder dat zij daarbij op ware gemoedsverandering en boete bijzonder acht gaven; het uiterlijke was hun de hoofdzaak, en zij overdreven de nauwgezetheid in het betrachten daarvan. Zo hadden zij ook een overdreven achting voor hun mondelinge overleveringen of tradities, die zij met de geschreven goddelijke wet gelijk stelden, of zelfs hoger schatten, en

waardoor zij alles probeerden op te helderen. Met die werkheiligheid en deze menselijke inzettingen verbonden zij een scherp veroordelen van allen, die niet even nauwgezet en angstvallig dachten en handelden, als zij zelf; zij waren de strengste sekte onder de Joden en verbeeldden zich, alleen in bezit van het ware zaligmakende geloof te zijn. Hun leer was daarom ook een kunstig weefsel van kleingeestige en nutteloze oefeningen, waaruit alle geest en invloed op hart en leven verdwenen was, een dor, dood geraamte, een lijk, waarom zij streden en twistten. Wilt gij met één woord hun dwaalleer en hun geestdrijverij aanduiden, zo was het het bijgeloof, en wilt gij uit de latere Christelijke tijd, wilt gij uit de tegenwoordige tijd een levendig schilderij van deze dwaalleer voor ogen hebben, dan ziet gij het in de roomse kerk met haar uiterlijke godsdienstige oefeningen, met het onnoemelijk aantal van haar menselijke inzettingen, met haar uitsluitend karakter, met haar werkheiligheid en bekeringszucht. De Sadduceeën daarentegen geloofden aan geen bijzondere, zich om kleinigheden bekommerende Voorzienigheid Gods, aan geen alomtegenwoordige, alles besturende regering van de goddelijke wijsheid en liefde, aan geen onzichtbaar geesten- en engelenrijk, aan geen toekomstige beloningen en straffen, aan geen onsterfelijkheid, geen eeuwig leven. Met de dood is alles uit, zo meenden zij; wat hun verstand niet begreep, werd door hen verworpen. Het gevolg van deze verwerping was de lichtzinnigheid, de zedelijke ongebondenheid en zucht naar genot; zij zeiden: "laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij. " Wilt gij deze Sadducese richting met één woord aanduiden, het is het ongeloof; en verlangt gij voor dit ongeloof namen, gestalten, belijders, waarin dat ongeloof leeft, het zijn de ongelovigen, de rationalisten, de mannen van de verlichting, de aanhangers van de nieuwste filosofie. God, deugd, onsterfelijkheid, dat is in werkelijkheid de dorre inhoud van hun belijdenis. Door God verstaan sommigen van hen een persoonlijk bovennatuurlijk wezen, anderen een geestelijke kracht, die in de wereld, in de mensheid woont, zich in haar ontwikkelt en langzamerhand tot zelfbewustzijn komt, dus eigenlijk de tijdgeest. Deze God laten sommigen rustig op een verheven troon buiten de wereld en zich om niets in deze wereld bekommeren, geen gebeden verhoren, niet ons aller lot in het bijzonder besturen, zodat alles eigenlijk komt en gaat, niet naar Zijn alleen wijze en goede wil, maar naar toeval en willekeur, zoals het komt en gaat. Anderen beschouwen Hem slechts als een Wezen vol liefde en zwakheid, zonder heiligheid en rechtvaardigheid, Jezus is in hun ogen slechts een mens, die echter door Zijn diepe wijsheid en reinheid van hart in een bijzondere verbintenis met God stond en zich daarom in geestelijke zin de Zoon van God noemde. Verlosser is Hij slechts in zoverre, dat Hij door Zijn leer en Zijn voorbeeld de mensen van de dwaling van het bijgeloof en de vooroordelen van Zijn tijd bevrijd heeft. De Heilige Geest eindelijk is voor hen niet de Geest van God, maar de heersende wereldgeest, de tijdgeest, het door het Christelijk idee verlicht verstand. Door deugd verstaan zij niet de betrachting van de goddelijke geboden, maar een uiterlijke plichtsvervulling, een rein zijn van grove zonden en misdrijf, een fijne beschaving, een goede houding, gezellig talent, leven en laten leven naar de grondregel: "rozen op de weg gestrooid en het verdriet vergeten" - in het beste geval: "vrees God, doe recht, vrees niemand. " Deze, door henzelf gemaakte geboden volbrengen zij voor zo ver het in hun macht staat; voor de overigen zoeken zij geen vergeving bij God, maar zij vergeven zichzelf en eindelijk openen zij de hemel voor iedereen, want de hel behoort ook tot de lang door hen verworpen vooroordelen. Onsterfelijkheid loochenen zij of geheel, of laten die slechts bestaan als onsterfelijkheid van de naam op aarde, of als een voor allen openstaande zaligheid aan gene zijde van het graf. Beide richtingen nu, het Farizeïsme en het

Sadduceïsme, het bijgeloof en het ongeloof, vergelijkt Jezus met een zuurdeeg: het zuurdeeg verzuurt wat vroeger aangenaam was en verandert het zoete deeg in zuur. Beschouwt de Roomse kerk met haar menselijke inzettingen en uiterlijke plechtigheden, heeft zij niet de geesten in alle landen tot knechten gemaakt en de gewetens gebonden? heeft zij niet de getuigen van de waarheid onder de naam van ketters in alle eeuwen vervolgd? hebben haar schavotten, haar brandstapels, haar gerechtshoven, haar pijnbanken, haar martelende instrumenten, haar boetedoeningen geen stromen bloed vergoten? En in welke landen is nog heden ten dage de bedelarij op de straten en de armoede in de huizen en het getal onechte kinderen groter dan in de Katholieke landen? in welke landen zijn de meeste revoluties uitgebroken en burgeroorlogen en koningsmoorden? in welke landen is de grondregel gesteld en gehandhaafd: "het doel heiligt de middelen?" in welke landen wordt voor alle onzedelijkheden en misdaden goedkoper aflaat verkocht? Antwoord: in de Rooms-Katholieke! Ja, de geschiedenis van de wereld levert reeds langer dan duizend jaren het bewijs, dat de Roomse kerk als een zuurdeeg de mensheid doorzuurt en onsmakelijk gemaakt heeft. Van de andere zijde heeft echter ook het ongeloof in onze kerk en de dwalingen van de modernen, van de mannen van de verlichting evenals een zuurdeeg verderf gebracht over gehele tijden en geslachten. Vraagt toch eens alle onze dieven, dronkaards, hoereerders, echtbrekers, moordenaars, welk geloof zij hebben: het is het geloof van de modernen, zij zijn vrienden van de verlichting; het geloof van hen, die heden ten dage schaamteloos genoeg zijn, in openlijke volksvergaderingen, van dans, spel en dronkenschap te spreken, en voor matigheid en onthouding van geestrijke dranken te waarschuwen. Vraagt toch eens, wie heeft de kerken leeg gepreekt en de zondagsviering afgeschaft en uit de huizen de oude vroomheid en eenvoudigheid van de zeden, en eerlijkheid en trouw in handel en wandel verjaagd? - het is de dwaalleer van de ongelovigen en de mannen van verlichting. Vraagt toch eens aan de aanhangers van de nieuwe leer, voor wie zij nog vrezen en achting hebben? Voor God? - O nee! die is toch de lieve Vader van alle mensen. Voor de zonde? - O nee! die is toch slechts het onvolkomen, het wordende goed. Voor de dood? - O nee! de dood voert hen toch tot de zaligheid en moet hen zalig maken, omdat zij een rechtschapen leven geleid hebben. Voor het gericht? - Wie zou nu nog aan een toekomstig gericht geloven, daar is onze verlichte tijd lang boven verheven. Voor straffen? - Straffen zijn toch slechts de natuurlijke gevolgen van onze zonde, en die kan men door een weinig verstand gemakkelijk verhinderen. Voor de duivel? - Er is geen duivel, wie heeft hem gezien? Voor de ene of andere menselijke overheid, ouders, onderwijzers, overheden, koningen? - Die zijn toch even veel als wij, en wij als zij, wie zou ons nog iets te bevelen hebben? Vraagt eens uit welke boeken zij deze stellingen ontleend en gevormd hebben? Het is niet de Bijbel, daar zijn zij even weinig in thuis als op de maan; het zijn de romans uit de leesbibliotheken, de boeken, de schimpschriften tegen koning, vaderland en kerk, de liberale dagbladen vol leugen, bedrog, rovers- en liefdesgeschiedenissen. Deze boeken hebben hun het hoofd op hol gebracht en de hersenen verward, hebben hun het Christendom met zijn ernstige en goddelijke waarheden tot een verachtelijke spijs gemaakt, hebben hun ziel bevlekt en hun verbeeldingskracht en hun geweten in slecht gezelschap gevoerd, hebben de lust van het vlees, die in ieder mens van nature reeds sterk genoeg is, nog meer versterkt door allerlei prikkeling en verleiding, maar hen geheel van Christus afgetrokken door verdraaiing en lastering. Waarlijk bij de leer- en stelregels van de ongelovigen en de mannen van verlichting is het slecht gesteld met vrijheid en gehoorzaamheid, recht en onrecht, schuld en verdienste, loon en straf; bij hun dwalingen is

eigenlijk geen sprake meer van geweten, noch van het volbrengen van hun geloften en eden; ja, men moest geheel voor hen terugschrikken en iedere gemeenschap met hen afbreken, wanneer zij zelf bij geluk niet meestal beter waren dan hun systeem.

Na de landing aan de noordoostelijke kust van het meer, reisde de Heere verder met de discipelen op weg naar de stad Bethsaïda-Julias Uit (2: 20 en Uit 4: 25), en heeft hen daar met betrekking op het vergeten van de voorraad brood en tegelijk op de gelijkenis van de rijke dwaas (Luk. 12: 13) aan zijn vroegere rede in de bergpredikatie (hoofdstuk . 6: 25-34) herinnerd; waarom het hoofdstuk Luk. 12: 22-31 hier zijn plaats vindt. Toen Hij te Bethsaïda aangekomen was, verrichtte de Heere de genezing van de blinde (Mark. 8: 22-26); die genezing voerde Hem uit de plaats en deed Hem daarna niet daarin terugkeren, want Hij wilde gedurende het reeds aangebroken warme jaargetijde (van het midden van juni tot het midden van september), waarin Hij ook het vorig jaar Zich op Zijn reizen had opgehouden 9: 35) of in de stad zelf, of toch in haar omgeving, die tijd in stilte doorbrengen en Zich uitsluitend aan Zijn discipelen wijden. In deze tijd, waarin Jezus als in ballingschap leeft, maar nu ook de stichting van de nieuwe gemeente (voor de eerste maal in vs. 18 spreekt Hij van "Zijn gemeente") voltooit, nemen wij de in Luk. 12: 32-53 meegedeelde rede van de Heere al Zijn discipelen, en hebben zo voor de samenstelling aan het slot van de vier evangelisten de volgende meer nauwkeurige rangschikking: Gelijkenis van de rijke korenbouwer. De Farizeeën en Sadduceeën vragen een teken, waarschuwing voor hun zuurdesem en vermaning om onbezorgd te zijn (Luk. 12: 13-21 MATTHEUS. 16: 1-12 en Mark. 8: 11-21 Luk. 12: 22-31). Genezing van een blinde bij Bethsaïda (Mark. 8: 22-26). Jezus versterkt Zijn discipelen in de eenzaamheid en bereidt hen voor op de dag van Zijn toekomst. De stichting van de nieuwe gemeente (Luk. 12: 32-53).

14. Zij gaven nu de Heere trouw bericht, wat zij daaromtrent zowel op hun Apostolische reis (hoofdstuk . 10: 1-11: 1) als bij hun verder verkeer met het volk hadden vernomen. En zij zeiden: Sommigen zeggen, dat Gij Johannes de Doper zijt, die uit de dood is opgestaan (hoofdstuk . 14: 12); en anderen, dat Gij Elias zijt, van wie de Schriftgeleerden zeggen op grond van Mal. 4: 5 , dat hij moet komen vóórdat de Messias komt (hoofdstuk . 17: 10). En weer anderen zeggen, dat Gij de weer verschenen Jeremia 71: 21") zijt, of een van de profeten, misschien Elisa.

De denkbeelden van het volk van Israël, dat toch hun profeten beter had kunnen en moeten verstaan, waren nog zeer verward. Ieder dacht iets anders van de Heere; trouwens de waarheid is één en de leugen is veelvuldig. En nu was dit bij Israël nog enigszins te verklaren; men was sinds 400 jaar zonder een openbaring van God geweest, en nu kwam God opnieuw tot hen met zulke grote dingen! Het was natuurlijk, dat hiermee aanvankelijk een chaos van gedachten ontstond, waarop de scheiding van licht en duisternis volgen moest. Maar hoe is het te verklaren, dat er nog na 1800 jaar op ditzelfde ogenblik bij zo velen de meest uiteenlopende en verwarde begrippen aangaande de Heere Jezus heersen? Het is alleen te verklaren door de macht van het ongeloof; want het ongeloof is een grote macht, een helse macht, maar juist hierdoor een begrensde macht; de hel is haar begin en zal ook haar einde zijn.

15. Hij zei tot hen: Maar gij, wie zegt gij, op wier mening het Mij thans vooral aankomt, dat Ik ben?

16. En Simon Petrus, die ook in Joh. 6: 18vv. de anderen in de goede belijdenis was voorgegaan, antwoordende, zei: Gij zijt de Christus, de Messias van Israël, waarvoor wij U van begin af aan hebben gehouden (Joh. 1: 41), de Zoon van de levende God, waarvoor wij U eerst langzamerhand, maar toch eindelijk met volkomen zekerheid hebben erkend (hoofdstuk . 14: 33).

Volgens Markus 8: 27 sluit zich de voor ons liggende gebeurtenis, wat de plaats aangaat, aan het vroeger meegedeelde aan. Bethsaïda-Julias, noordoostelijk van de Galilese zee is het punt, waarvan Jezus met de discipelen uitgaat. Om die reden kon in Luk. 9: 18vv. de gebeurtenis zelfs worden aangesloten aan de geschiedenis van de spijziging van der vijfduizend, omdat die eveneens in de woestijn zuidelijk van die stad had plaatsgehad, hoewel volgens onze berekening nu reeds sinds die tijd vijf maanden waren verlopen. Wat de tijd aangaat moet werkelijk een tussenruimte tussen beide gebeurtenissen geplaatst en die niet naar het voorafgaande maar naar het volgende berekend worden. Het gebeurde, in hoofdstuk . 17: 24vv. meegedeeld, omtrent de didrachmen, geeft nu aanleiding om die vast te stellen. Wij moeten, zoals meestal door de nieuwere uitleggers gebeurt, die didrachmen verstaan van de Joodse tempelschatting, die ten tijde van het paasfeest moest worden geïnd. De vraag van de heffers van die belasting geeft echter duidelijk te kennen, dat Jezus daarmee achterstallig is gebleven en reeds het einde van september gekomen is. Omstreeks in het midden van deze maand zou dan het vertrek van Jezus van Bethsaïda en Zijn reis naar de vlekken en dorpen, die tot het gebied van Caesarea-Filippi behoorden, te verplaatsen zijn. In een van die dorpen had Hij de nacht in gebed doorgebracht (Luk. 9: 18); voordat Hij de volgende morgen verder trekt, richt Hij de bovengenoemde vraag tot de discipelen. Naar de voorstelling van Markus en Lukas wordt er alleen gehandeld over de Messianiteit van Christus: de Heere wil Zich overtuigen, of zij, die zich van het begin af in het geloof dat Hij de Messias, de Koning van Israël is, bij Hem hebben aangesloten (Joh. 1: 41, 45, 49), dit geloof hebben bewaard. Hij wil weten of zij dit deden niettegenstaande de vele volksvoorstellingen, die het over het algemeen niet verder gebracht hebben, dan alleen tot een voorloper van de Messias, tot een weeropgestane Profeet uit de oude tijden, of ook, wanneer zij al over iets hogers dachten (hoofdstuk . 12: 23), ten gevolge van de tegenwerking van de Farizeeën weer in die lagere stand teruggezonken zijn, en of zij niettegenstaande de ergernis, dat de oversten Hem verworpen en in de ballingschap gedaan hebben, nog vast en onbeweeglijk het ware geloof in zich dragen. De tijd zou toch komen, dat dit geloof nog een heviger stoot zou moeten verduren, de tijd van Zijn lijden en sterven, en om die stoot te kunnen verdragen, moet hun geloof diepgegrond zijn, moeten zij eens plechtig door één uit hun midden als vertegenwoordiger van hen allen hun belijdenis gedaan hebben. Reeds met de belijdenis: "Gij zijt de Christus Gods, " scheidden zij zich af van het overige volk, en traden zij als een eigen zelfstandige gemeente uit het volk op. De gemeente van het Nieuwe tegenover die van het Oude Testament, die zich in de tijd van de bergrede een jaar geleden in de keuze van de twaalven eerst een weg baande en voorbereidde, was thans, wat de oorsprong betreft, gegrondvest en gewonnen; en wij verstaan volkomen uit het gewicht van het ogenblik, waarom de Heere, evenals vóór die andere keuze (Luk. 6: 12), de nacht te voren in het gebed

tot God doorgebracht heeft. Wij kunnen ook wel zeggen: reeds met deze belijdenis: "Gij zijt de Christus" heeft de gemeente van het Nieuwe Testament, de Christelijke kerk, zich dadelijk bij haar eerste optreden als een wezenlijk protestantse gekenmerkt; want als Protestant, tegenover alle miskenning van Christus in de Joodse gemeente, heeft Petrus zijn belijdenis gedaan. Bij Mattheüs daarentegen is er sprake van nog meer dan alleen van de Messianiteit van Jezus, nog van een diepere erkentenis van Zijn persoon en van een gehele scheiding van het door de Farizeeën en Schriftgeleerden beheerste Israël. Want terwijl de Heere daar niet alleen vraagt, evenals bij de beide andere evangelisten: "wie zeggen de mensen, dat Ik ben?" maar Zich dadelijk als "des mensen Zoon" kenmerkt, heeft Hij de bekentenis van Hem als van de ware Messias, alsof dit voor de discipelen vanzelf sprak en van hun zijde in het geheel niet meer twijfelachtig kon zijn, eigenlijk reeds lang geleden genomen. Hij dringt hen daardoor nog op een veel hoger standpunt, waarop zij zich nu moeten plaatsen. Zoals namelijk bij hoofdstuk . 14: 33 uit elkaar gezet is, was de verwachte Messias voor de Joden van die tijd geenszins ook de Zoon van God in metafysische of bovennatuurlijke zin, God uit God, licht uit licht, waarachtig God uit waarachtig God, één wezen met de Vader. Zo dikwijls Jezus Zich daarvoor verklaart, beschouwen de Joden dit als godslastering, niet alleen, omdat Hij voor Zijn persoon daartoe geen recht heeft, maar omdat het voor Hem en voor ieder, zelfs voor de Messias, een godslastering is, zich in deze zin Gods Zoon te noemen; en ook diegenen, die Hem reeds erkend hebben als de Profeet, die in de wereld komen zou, en Hem reeds als Koning van Israël hebben willen uitroepen, zeggen hetzelfde, (Joh. 6: 14, 41vv. ; 10: 33vv. ; 19: 7vv.). Bij het wandelen van Jezus op de zee is de discipelen voor de eerste maal de bekentenis ontsnapt: "Gij zijt waarlijk Gods Zoon. " Daarbij heeft Petrus het reeds in Joh. 6: 68vv. niet laten blijven; maar hij heeft de nieuwe geloofsbelijdenis vastgesteld en geformuleerd. Hij heeft die van een vluchtige tot een vaste, van een die door de overweldigende macht van de ogenblikkelijke indruk in de mond gelegd was, gemaakt tot een, die in bepaalde woorden van de innerlijke overtuiging was neergelegd. In plaats van de oorspronkelijke formule, die slechts een ethisch of ambtelijk zoonschap van God bevatte en het beperkte Joodse Messiasbegrip niet buitensloot (Joh. 1: 49), "Gij zijt de Zoon van God, de Koning van Israël, " zette hij een andere, die het ontologische of wezenlijke zoonschap van God uitsprak, en zich hoog boven het gewone Joodse Messiasgeloof verhief: "Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God. " Wij geloven te mogen aannemen, dat de Heere bij Zijn vraag: "Wie zegt gij dat Ik ben?" bedoeld heeft niet alleen het ene: "Gij zijt de Christus, " maar ook het andere: "de Zoon van de levende God. " Hij wil zien of de discipelen zich in ieder opzicht en wezenlijk van de Joodse Synagoge hebben losgemaakt, en tot een bijzondere, nieuwe gemeente hebben aaneengesloten. Wij geloven verder, op grond van het verschil van de berichten bij Markus en Lukas aan de ene en bij Mattheüs aan de andere zijde, te mogen aannemen, dat de overige discipelen alleen het "Ik" in de vraag van de Heere hebben opgemerkt, en het "de Zoon des mensen" hebben voorbijgezien, en zich daarom met het "Gij zijt de Christus" bij hun antwoord hebben vergenoegd. Zo was de scheiding slechts naar ene zijde voltooid, terwijl zij die toch naar de andere zijde in het hart lieten verborgen blijven. Zij verstonden niet de betekenis van het ogenblik in de gehele omvang. Petrus alleen, door een bijzondere aandrang van de Heilige Geest geleid, begreep die in de gehele diepte, en volbracht de scheiding van de nieuwtestamentische gemeente van het Joodse volksgeloof grondig en naar alle zijden! Zo wordt het duidelijk, waarom de Heere, voordat Hij Zich in vs. 20vv. tot de discipelen wendt, te voren in vs. 17-19 een woord tot Simon Petrus richt,

waarmee Hij hem in zeker opzicht aan het hoofd van de overigen stelt. Ware de leugen van het pausdom zo oppervlakkig en openlijk, dat zij reeds in haar Bijbelse grond omtrent het primaat van Petrus ongelijk had, hetgeen de gewone mening van de Protestanten is, zo zou zij waarlijk niet tot zo'n macht zijn gekomen, dat de gehele geschiedenis van het Christendom zich om haar draait. Daarin ligt echter het infernale (onderaardse of helse) geheim van Rome en van het pausdom, dat het een volle Bijbelse waarheid met de schijn van rechtmatigheid heeft gestolen. " Wij zullen daarover nog later en meer moeten spreken, en tevens moeten aanwijzen, van waar het komt, dat wel Mattheüs deze woorden omtrent Petrus meedeelt, maar Lukas en Markus gezwegen hebben. Voor het ogenblik roept ons nog iets anders, namelijk een nadere verklaring van de uitdrukking, waarmee de Heere Zichzelf noemt: "de Zoon des mensen, " waarvoor wij slechts een voorlopige verklaring met de woorden van een andere uitlegger hebben gegeven (Uit 8: 20). De naam van Jezus' persoon: "de Zoon des mensen" wordt het meest door Hem voor Zichzelf gebruikt en komt meer dan 80 maal in het Nieuwe Testament voor, meer dan 30 maal bij Mattheüs en 11 maal bij Johannes; na het aftrekken van de paralelle plaatsen blijven er nog 55 maal over voor gebruik door de Heer zelf. Die naam is zowel wat oorsprong als wezen aangaat apocalyptisch 7: 1) d. i. hij is het eerst door de Apocalypticus van het Oude Testament Daniël (7: 13vv.) gebruikt en dient om het wezen van Hem, die bedoeld wordt, voor onvatbare gemoederen te verbergen en voor de dieper zienden te openbaren. De Joden waren gewend hun Messias als Zoon van David voor te stellen (hoofdstuk . 9: 27; 12: 23; 15: 22; 20: 30vv. ; 21: 9; 22: 42). Die omschrijving kon echter de Heere om meer dan een reden niet gebruiken, en wel daarom, omdat zij te duidelijk, te verstaanbaar voor allen was, moest Hij die verwijden, wanneer Hij innerlijk door Zijn woorden en werken en door voortgaande verlichting van de Geest de mensen tot erkentenis van Zijn Messianiteit wilde leiden en van hun ziekelijke, fantastische Messiasverwachtingen wilde genezen. Hij koos daarom een andere, die door haar verwantschap met de eerste geschikt was, in de plaats van de laatste te treden, en in vatbare harten, die met een fijn oor hoorden, hetzelfde teweeg te brengen, zodat zij niet lang in twijfel konden zijn, of Hij verklaarde Zich bepaald en ondubbelzinnig voor de Messias (Joh. 1: 51; 3: 14). Toch kwam die naam door zijn nieuwheid aan de grote, vleselijk gezinde menigte zo vreemd en onverstaanbaar voor, dat zij niet wisten, wat zij daarmee eigenlijk moesten beginnen. Zij merkten wel op, wat die moest te kennen geven, maar werden tevens gewaar, dat Hij, die Zich hun als Messias voorstelde, niets te maken had met hun nietige Messias-gedachten. Hij verklaarde Zich voor een geheel andere, die zij met hun begrip niet konden bereiken (Joh. 12: 34). Is deze de dienst, die de spreekwijze "Zoon des mensen" als omschrijving voor de Messias van Israël geeft, zo is haar mening en bedoeling daarmee toch geenszins uitgeput. De Heere treedt daarmee uit de kring van een particularistisch beperkte Messias, van de Davids Zoon, en stelt Zich in betrekking tot het gehele menselijk geslacht en tot God als Zijn Vader in de hemel. Reeds in Dan. 7: 13vv. opent zich, zoals wij daar hebben opgemerkt, een universele horizon. Hij, die komen zal, verschijnt niet meer alleen als Israëlietisch Koning, maar als wereldbeheerser. De profetie verbindt zich met het eerste Evangelie in Gen. 3: 15 van het zaad van de Vrouw. Weer staat de gehele mensheid, als vóór Israëls verkiezing, in het gezicht van de openbaring. Onmiskenbaar staat dan ook de uitdrukking "Zoon des mensen" in verband met die "zaad van de vrouw. " De Heere toch kon, wanneer Hij Zich als degene wilde aanwijzen, in wie de belofte, aan de stamouders gegeven, vervuld werd, de laatste uitdrukking niet als naam bezigen. Hij wilde de andere "Davids Zoon" niet gebruiken als omschrijving

voor Hem, die de Messiasverwachting van Israël tot vervulling zou brengen, om niet aan valse verwachtingen voedsel te geven. Hij koos dus een naam van gelijke betekenis, die zowel Zijn volkomen gelijkheid met ons als Zijn absolute verhevenheid boven alle mensen uitdrukt. Beide toch zijn in die uitdrukking vervat, zoals blijkt uit de daarbij gegeven verklaring. De Franse theoloog Godet schrijft: "In algemene zin betekent de uitdrukking: "Zoon des mensen" een spruit van het menselijk geslacht, zoals in Ps. 8: 5 gezegd wordt: "wat is de mens dat Gij zijner gedenkt en het kind (de Zoon) des mensen, dat Gij hem acht?" Jezus wilde dus, omdat Hij die naam koos, ons Zijn volkomen gelijkheid met ons doen zien. Wat mens heet, mag bij het horen van die titel zeggen: dat is mijn broeder, mijn plaatsbekleder; dat ben ik zelf, zoals ik had kunnen zijn, zoals ik moest zijn, zoals ik nog heden in Hem kan worden. Maar omdat Hij het artikel voor "Zoon" plaatste: "de Zoon des mensen" stelt Hij duidelijk naast die genoemde gelijkheid Zijn absolute verhevenheid vast. Hij schrijft Zichzelf daardoor onder het geslacht, tot welks medelid Hij Zich gemaakt heeft, een bijzondere plaats toe. Hij verklaart Zich niet slechts voor een mens, voor een waarachtige mens, maar voor de spruit van het menselijk geslacht in de hoogste zin, voor de verwachte, voorafgeziene, moreel-noodzakelijke mens, de normale vertegenwoordiger van de oorspronkelijke mens. Evenals nu de uitdrukking, zo opgevat, inderdaad een zinspeling bevat op de oorspronkelijke belofte, dat door het "zaad van de vrouw" God de volkomen overwinning zal behalen over de doodvijand van ons geslacht, dat wordt des te meer gevoeld, wanneer men zich herinnert, dat in de formule: "de Zoon des mensen" (want ook het woord "mens" heeft het artikel bij zich) de mens niet een individu, een enkel persoon aanwijst, maar het geslacht van de mensen zelf. Plaatst Zich alzo de Heere in verband tot de gehele mensheid, en verklaart Hij Zichzelf voor beide, voor haar spruit en voor haar kroon, voor haar gelijke en voor haar ideaal, zo spreekt Hij daardoor ook Zijn betrekking tot de Vader uit; waar de Heere die omschrijving voor het eerst van Zich gebruikt, namelijk in Joh. 1: 47vv. staat die onmiskenbaar in verband met de titel "Gods Zoon, " die Nathanaël Hem zo-even heeft gegeven. Zij verklaart die, om valse voorstellingen weg te nemen, die Nathanaël nog daarmee verbindt, en leidt de discipelen tot een voelen van Zijn eenheid met de Vader. Hij, de Heere, was vroeger nog tevreden met het geloof, dat in Hem de hoogste van alle mannen van God, de grootsten van alle profeten erkende, al is het ook dat het Hem, slechts wat de rang en niet wat het wezen aangaat, boven de overige mannen van God of profeten verheft, en alleen weet van een Messias in de zin van het Joodse volksgeloof. Nathanaël zal echter, nadat hij met dit nog onvolkomen, onverhelderd geloof tot het navolgen van de Zoon des mensen gekomen is, bij dat volgen ervaren, dat hetgeen bij anderen, die in de Schrift als "mensenkind" worden aangesproken (Dan. 8: 17 Ezechiël. 2: 1), slechts tijdelijk, op buitengewone en bovennatuurlijke wijze heeft plaatsgehad, namelijk het verkeer van de hemel met hen, en van hen met de hemel, bij deze "Mensenzoon" het dagelijkse, blijvende, eigenaardige is. Hij zal ervaren dat het gezicht van de aartsvader Jakob, van de ladder naar de hemel) metterdaad verwezenlijkt zal worden. Hij zal de Mensenzoon leren kennen als een, wiens betrekking tot de hemel die is van een mens, die God dient, in heilige gehoorzaamheid voor God leeft, tot God bidt, en wie nu weer de geesten van de hemel en de krachten van de hemel als de dienaren van Zijn vaderhuis en als Zijn eigen krachten ten dienste staan. Zo zal hij de volheid van de Godheid, die in deze mens woont, leren kennen, en de Mensenzoon nog in geheel andere zin als Gods Zoon leren begrijpen, dan waarin hij Hem nu zo genoemd heeft. Tot op de tijd, waarbij wij met de voor ons liggende geschiedenis staan, kon het doel, waarmee de Heere toen tot Nathanaël sprak, bij

de laatste zowel als bij de overige discipelen bereikt zijn. Om nu duidelijk te maken, dat het werkelijk bereikt was aan het begin van de tegenwoordige nieuwe periode, nu de Heere Zich op Zijn lijdens- en stervensweg voorbereidt, richt Hij tot de discipelen de vraag: "Wie zeggen de mensen, dat Ik, de Zoon des mensen, ben?" Het "des Mensenzoon" komt in de eerste plaats enkel voor als een omschrijving voor "Ik" en als zodanig komt het voor bij de beide andere Evangelisten, omdat de discipelen die uitdrukking ook werkelijk zo hebben opgevat. Als nu bij de tweede vraag: "Wie zegt gij, dat Ik ben?" Jezus in de plaats van die titel "Ik" zet, ontvouwt Petrus met Zijn antwoord de inhoud van het zelfbewustzijn van Zijn Meester eerst naar die zijde, volgens welke Hij de Christus van God is, de van God beloofde en nu ook werkelijk is de wereld gezonden Heiland en Koning van Israël. Daarmee voldoet hij aan de behoefte, zoverre die ook bij de andere discipelen zich verheft. Hij zelf wordt echter gedrongen nog meer te zeggen, en zo ontvouwt hij de inhoud van het zelfbewustzijn van Jezus tevens naar de andere zijde, die hij bij Zijn wandelen op de zee (hoofdstuk . 14: 28vv. - men merke op, dat ook deze geschiedenis alleen door Mattheüs bericht wordt!) het diepst is gewaar geworden: "de Zoon van de levende God. " Naar die stand van zaken zullen wij het voor geheel rechtmatig erkennen, wanneer de Heere van Zijn zijde Petrus een voorrang in de apostelkring toezegt.

Het antwoord van Petrus is kort en goed. Hij antwoordt niet als iemand, die het niet weet en naar woorden zoekt, maar als iemand, die het weet, en met een woord alles zeggen kan. Hij snijdt al de uiteenlopende meningen van de menigte bij de wortel af. Jezus is de Christus, de Messias, de Gezalfde met de Heilige, de Zaligmaker van de zondaren, de Zoon van God; - daarmee was alles gezegd, en op wat een eenvoudige wijze! Petrus is met deze belijdenis de voorganger van allen, die geloven; zijn belijdenis is de belijdenis van allen, die zalig worden. En omdat zijn belijdenis zaligmakend is, verheugt de Heere Zich erover, Hij, die als de Zaligmaker geen andere zaligheid kent, dan onze zaligheid. Op dat juiste antwoord komt het dus aan. Wie als Petrus door de Heere zalig gesproken wil worden, die belijde de Heere zoals Petrus Hem beleed. Maar hoe wist nu Petrus het beter dan al het volk? De Heere zegt het.

De verscheidenheid van de gevoelens bij de menigte van het volk heeft Simon Petrus niet verbijsterd; het eenparig ongeloof van de geleerden, de aanzienlijken, de naar de algemene maatstaf godsdienstigen in Israël ontzet hem niet, noch verleidt hem tot een noodlottige bescheidenheid. Het bedenkelijk niet weten van duizend twijfelaars kan in zijn hart het gewisse weten van het geloof geenszins teniet doen of schokken, Hij wacht niet of ook en totdat een van zijn mededisciplen, de oprechte Nathanaël, de diepdenkende Thomas, de lieve Johannes, het woord zal opvatten. Hij ziet geen van hen naar de ogen voordat hij spreekt, om uit hun blikken moed te scheppen voor het antwoord, dat hij geven zal. De vraag aan allen gedaan, acht hij zich gedaan. Hij heeft een antwoord, en hij geeft het, hij spreekt het uit; niet zichzelf voorbijlopende in ijver, niet in geestvervoering meer zeggende dan hij voelt. Simon Petrus antwoordende zei: Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God. Hij zegt niet: ik meen, ik acht, ik hoop; zelfs niet; ik zeg dat Gij zijt, maar: Gij zijt. Mijn lezer! op de vraag van Jezus wens ik u het antwoord te geven van Petrus, of juister: wens ik dat gij mag antwoorden op de wijze, waarop hij geantwoord heeft. Op de vraag van Jezus: Gij, wie zegt gij dat Ik ben? zou het antwoord van Petrus, wat zijn inhoud betreft, thans voor u onvoldoende zijn. Gij kunt meer zeggen; want meer dan Petrus zei is sindsdien geopenbaard,

erkend, beleden, verkondigd. - Hij zelf heeft het Thomas met aanbidding van hart leren uitspreken, wat hier, als in de diepte van zijn gemoed, zo ook ingewikkeld, in zijn veelbetekende woorden kiemde. Gij moet meer zeggen: want ook dat meerdere heeft onder de mensen verscheidenheid van gevoel uitgelokt en zijn bestrijders gevonden. Gij, wie zegt gij dat Ik ben? Waarde lezer! ik wens dat gij als antwoord op deze vraag met de kerk van de apostelen en de kerken van de Hervorming, dat gij met de wel bestreden maar nog niet verscheurde belijdenis van de Nederlandse Hervormde kerk, de Zoon des mensen zult belijden als de Zoon van de levende God, als het Woord dat in den beginne was, dat bij God was, dat God was; God boven al te prijzen in der eeuwigheid. Maar bovenal wens ik, dat gij dat antwoord geven moogt zoals Petrus het zijne; als uw eigen antwoord, als het antwoord van uw diepste overtuiging, uw innigste ervaring; en daarom graag, en daarom nadrukkelijk, en daarom zonder schromen of vertoning van valse nederigheid; en daarom ten aanhoren van uw mede-christenen zowel als met diepe eerbied en nederige aanbidding voor het aangezicht van Hem, die u vraagt: Gij, wie zegt gij dat Ik ben?

17. En Jezus, in de eerste plaats antwoordende op dit tweede deel van zijn belijdenis, vóórdat Hij in vs. 20 Zich tot de discipelen in het algemeen wendde, zei tot hem: Zalig zijt gij te prijzen als een, met wie het Goddelijk raadsbesluit opzettelijk iets bijzonders voor heeft, Simon, Bar-Jona! (zoon van Jona of van Johannes (Joh. 21: 17vv.)! want vlees en bloed, zoals gij dat van uw menselijke vader hebt ontvangen, uw natuurlijke kracht en aanleg, heeft u dat, wat gij zo-even beleden hebt, niet geopenbaard, maar Mijn Vader, die in de hemelen is, door de werking van Zijn Geest, waarmee Hij Zich in u op bijzondere wijze wilde verheerlijken en u zo spoedig en zo zeker in alle waarheid wilde leiden (hoofdstuk . 11: 27).

18. a) En zoals gij gezegd hebt, wie Ik ben, zo zeg Ik u nu ook dat gij zijt degene, waarvoor Ik u dadelijk bij uw roeping heb verklaard (Joh. 1: 42 Mark. 3: 16) namelijk Kefas, d. i. Petrus. Gij zijt een rots, of een man, wie in zijn vaste beslistheid, in de onwankelbaarheid, waarmee hij zich van het geloof niet laat scheiden, een rotsennatuur bezit. En op b) deze petra, op u, niet zozeer op uw persoon als zodanig, maar op die rotsennatuur, die zo duidelijk en bepaald in u is gebleken, zal Ik Mijn gemeente bouwen. Gij zult de eerste steen in het fundament van de apostelen zijn, die naast Mij, de hoeksteen (Efe. 2: 20) het gebouw draagt. En de c) poorten van de hel (Job 7: 9 en "1Ki 1: 35"), hoe wijd zij zich openen om Mijndoor het rijk van de duisternis vervolgde gemeente als het ware te verslinden en te doen ondergaan, zullen haar niet overweldigen. Alle machten van de dood en de duivel en zijn werktuigen, hoe ze ook Mijn gemeente op alle wijzen aangrijpen en met alle macht en list ze proberen te vernietigen, zullen toch niet verhinderen, dat het bouwen gelukkig voortgaat en zij tot aan het einde der wereld bestaat.

a) Ps. 118: 22 Joh. 1: 43 b)Jes. 28: 16; 1 Kor. 3: 11 c) Jes. 33: 20

Op welke plaats van het heilige land zou dit profetisch woord van goddelijke almacht, zoals wij het in vs. 17vv. lezen, treffender hebben kunnen uitgesproken worden, dan onmiddellijk onder de hemelhoge rotsen van de Hermon, op de onbewegelijke gronden waarvan die landstreken van paradijsachtige schoonheid bij de stad Caesarea-Filippi bloeien, en waarin

zich een top omhoog verheft, die onveranderd en onbewegelijk neerziet op het leven van de aarde en de wisseling van de mensen in de loop der eeuwen en duizenden van jaren!

Een rots is het beeld van vastheid, en wel in dubbel opzicht; gedeeltelijk omdat zij vaststaat, gedeeltelijk omdat zij vast steunt: het ene evenals het andere roemt Jezus in Petrus, om het ene zowel als om het andere noemt Hij hem een rots.

Toen Jezus dadelijk bij de eerste begroeting aan Simon bijnaam van Petrus gaf (Joh. 1: 42) hadden de discipelen Jezus als de Messias erkend op het woord van Johannes de Doper en gedragen door de jeugdige en frisse hoop, dat hun gehele volk Hem spoedig jubelend zou erkennen. De belijdenis echter, die Petrus nu aflegt, heeft een geheel andere waarde; het is een belijdenis, waarbij hem het vlees en bloed van zijn afkomst en van zijn volk in het geheel geen hulp geeft, waarin hij zich verlaten ziet van de sympathie van zijn tijd; een belijdenis op gevaar af uit het volk vervallen verklaard en met Christus verbannen te worden; een woord uitgesproken door de goddelijke kracht van de Heilige Geest. En terwijl de geestdrift de belijder thans niet begunstigde, was zijn belijdenis rijker dan ooit. "Gij zijt de Christus, " dat had hij ook vroeger gezegd, maar de woorden: "Gij zijt de Zoon van de levende God, " had hij nooit (ook niet in Joh. 6: 69) met die uitdrukking, in die volheid van erkentenis gesproken. Hij zag het afschijnsel van de levende God, die de gehele wereld vervult, het evenbeeld van de Godheid in Jezus lichamelijk voor zich staan, hoewel deze als Mensenzoon thans meer op een arme vluchteling dan op de Messiaanse Koning geleek; Hij verhief zich met die erkentenis zeer beslist boven de Joodse opvatting van de Messias.

Bij al het verwarde, dat de mensen zeggen, is Petrus niet op een dwaalspoor gebracht, maar hij is slechts meer beslist en zeker geworden. Hij antwoordt daarom niet, zoals de vraag gesteld was met een: "Ik zeg, wij zeggen, " maar rond en open klinkt het vertrouwen van zijn woorden: "Gij zijt het, " Het woord, nog bij "Christus" gevoegd: "Zoon van God, " is niet slechts een andere uitdrukking van gelijke betekenis, maar de tweede uitdrukking van een diepere erkentenis. Hij belijdt de Mensenzoon als Zoon van God, zoals hij de Christus tegenover de Doper, Elias en de profeet stelt. Hij versterkt eindelijk nog de uitdrukking, omdat Hij zegt: van de "levende" God, wat hier niet slechts een ereformule kan zijn, noch zoals eerder in het Oude Testament slechts een tegenstelling tegen de valse goden. Het dringt daarentegen reeds in de diepten in van de getuigenis in Joh. 6: 57 Hij vindt in de Mensenzoon Jezus de aan Israël beloofde Christus, de filosofie van het geloof erkent, omdat zij het woord goed leest, hoort, verneemt en verstaat, in deze Christus aanstonds de Zoon van de levende God.

Door het woord "gij zijt Petrus" is uitgesproken, dat Simon in de golven van de verzoeking, die tegen het geloof van de verzoeking aansloegen, ongeschokt is gebleven. Zijn belijdenis: "Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God" was dus geenszins het eerst ontwaken van zijn geloof (Joh. 6: 69), maar dit was groot, dat Simon in de moeilijke crisis, die sinds enige tijd omtrent de zaak van Christus was begonnen, de vreugde van Zijn geloof aan Jezus' Messianiteit geen schipbreuk liet lijden. Niet alleen de verstandigen van Chorazin, Bethsaïda en Kapérnaüm waren koud gebleven, ook de geestdrift van de volksmenigte was verkoeld. Eenzaam wandelde Jezus rond, terwijl het lot van de Doper ook Hem bedreigde. Te allen tijde

heeft de bijval en het afkeren van de menigte voor het menselijk hart iets indrukwekkends. Wie voelt het niet uit het woord in hfdst. 15: 12 , hoe bang het de discipelen met het oog op de Farizeën begon te worden? Ook dat zij van hun huiselijk leven hadden moeten scheiden, om het zwervende leven van Jezus te delen, is hun zeker niet gemakkelijk geweest. Verscheidene maanden later geeft zich bij Petrus de smart nog lucht (hoofdstuk . 17: 27). Vroeger hadden de discipelen vaste grond onder de voeten, thans niet meer. Dat was het wat Jezus vooruit zag, toen Hij na de spijziging over de zee tot de discipelen wandelde. Zij moesten erkennen, dat ook voor Hem de watergolven tot een straat werden. Simon heeft het erkend. Wat hij daar ondervond, toen hij tot Jezus uit het schip was gegaan (hoofdstuk . 14: 30vv.), bleef voor hem niet vruchteloos. Deze onwrikbaarheid van zijn geloof in die zware tijd is de reden, waarom Jezus Zich zo hartelijk verheugt over zijn belijdenis. Wat hij 2 ½ jaar te voren bij de eerste ontmoeting tot hem gezegd heeft, als Hij zijn geestelijke aard op het aangezicht las: "gij zult Céfas heten" kon hij thans, na Simons bevestiging weer herhalen, Hij kan het veranderen in: "gij zijt Petrus. "

Gij zijt juist nu voor Mij, wat gij in de gehele toekomst van uw Apostelambt steeds meer moet worden, en waarom gij sinds lang door Mij Petrus genoemd zijt, namelijk een vast en blij belijder, op wiens belijdenis en geloof iets kan worden gebouwd, een geschikte fundament-steen voor het Godsgebouw op aarde, evenals de oude tempel op een rotsgrond staat. Dat dit thans niet alleen in naam van alle apostelen tot Petrus gezegd is, maar een zekere voorrang van zijn persoon te kennen geeft, had men van de zijde van de Protestanten nooit kunstig moeten loochenen; want de zin van de naamgeving en roeping ligt toch zeker in niets anders, dan dat voor deze Simon, die naam zo juist past. "En op deze Petra, " dat doelt onweersprekelijk op de persoon van Petrus. "Deze rots, " dat kan net zo min de kracht hebben, om het geloof en de belijdenis van Petrus van zijn persoon los te rukken, als men gerechtigd is de belofte op de persoon van Petrus, afgezien van zijn geloof, toe te passen. Ook worden in het gehele spraakgebruik van het Nieuwe Testament niet leerstellingen, belijdenissen, gezindheden, maar alleen mensen, personen als pilaren en zuilen van het gebouw aangewezen (vgl. 1 Petrus . 2: 5). Zo behoudt Simon de voorrang van zijn roeping, en de plaats in de apostelkring, die hem hier duidelijk wordt aangewezen, reeds zegerijk heenziende over de daartussen liggende verloochening. "Op u, als degene, die Ik wil maken tot de eerste belijder, verkondiger en hoofdapostel van Israël (Hand. 1: 15; 2: 14 Mark. 16: 7) en zelfs van de heidenen" (Hand. 10: 15). Nu zeggen wij ook verder met gelijk recht: Petrus is de eerste en voornaamste fundamentsteen, maar 1) niet in zijn menselijke natuur als Simon Jona, maar als Petrus; 2) niet alleen, maar met de andere apostelen; 3) eindelijk niet zelf, wat nooit een mens mag zijn, de eigenlijke grond en rots in diepere zin. Zodra vlees en bloed weer wil spreken, wordt hij als satan afgewezen (vs. 22vv.); ook Johannes en Jakobus zijn met hem pilaren (Gal. 2: 9), en op de twaalf fundamenten (Openbaring . 21: 14) staan twaalf namen zonder onderscheid, zoals in hoofdstuk . 19: 28 eveneens twaalf tronen zijn beloofd. Eindelijk, waarop zou dan weer Petrus, die toch niet in zichzelf vaststaat, gebouwd zijn, wanneer het niet ware op de enige door God gestelde fundament- en hoeksteen? De Heere heeft bepaald gezegd: "op u zal Ik bouwen" niet "grondvesten, " Een mens kan de eerste bouwsteen op Gods fondament zijn, en in zo verre zelf een fundament, meer niets. Evenals op een prediker of zendeling, wiens natuurlijke eigenaardigheid en nieuwe scherping tezamen daartoe verordend is, een afdeling van de gemeente van Christus gebouwd wordt, zo is ook op

het Apostolische werken van Petrus in den beginne de gehele gemeente gebouwd. Maar deze fundamentsteen is daarom verder geen hoofd, geen vorst en heerser over de anderen, of over het gehele huis, want op zijn dienen (1 Kor. 3: 5) wordt gebouwd, niet op zijn bevelen, zoals dan ook in de Evangeliën, de Handelingen der Apostelen en het gehele Nieuwe Testament geen spoor van zo'n heerschappij, maar wel het tegendeel (Gal. 2: 11vv.) gevonden wordt.

In Efe. 2: 20 wordt uitdrukkelijk gezegd, dat de kerk op het fundament van de apostelen gebouwd is. Nu belooft de Heere aan Petrus: Ik zal u tot een eerste fundamentsteen leggen: Ik zal u verwaardigen, dat gij na de uitstorting van de Heilige Geest door de eerste prediking het fundament zult leggen van de kerk van het Nieuwe Testament onder de Joden, en door de prediking in het huis van Cornelius onder de heidenen. De voorrang heeft Petrus gehad; omdat hij vóór al de andere discipelen zijn belijdenis aflegde heeft hij dit primaat als tot erkenning daarvan verkregen. Dat men dit echter in het pausdom daartoe wil brengen, dat Petrus het hoofd van de apostelen, ja van de gehele kerk geweest is, is vals. Christus bestrafte toch zulke gedachten, wie de voornaamste onder hen zou zijn, en wat in vs. 19 van Petrus staat, wordt in hoofdstuk . 18: 18 Joh. 20: 23 ook omtrent de andere apostelen gezegd, die daarom in 2 Kor. 11: 5; 12: 11 Gal. 2: 6, 9 allen worden gelijk gesteld. Ja, in het concilie (Hand. 15: 13, 19) deed Jakobus en niet Petrus de uitspraak. Hij wordt ook in Gal. 2: 9 na Jakobus geplaatst en in vs. 11, 14 door Paulus bestraft. Hij was tevreden een ouderling (1 Petrus . 5: 1) en niet de vorst van de apostelen te heten. Hoe zal men bovendien ook maar met de geringste schijn van recht bewijzen, dat de paus te Rome Zijn opvolger is volgens goddelijk recht, omdat de monarchische en wereldgelijkvormige macht, die de paus zich aanmatigt, hemelsbreed verschilt van het geestelijk apostolaat en de nederige gedaante van Petrus. Dat Petrus in het jaar 42 n. Chr. naar Rome is gekomen, en 25 jaar op de pauselijke stoel gezeten heeft, hebben de voornaamste Katholieke geleerden zelf geloochend.

Vraagt men wat het zegt, dat Hij Zijn gemeente op deze Petra zou stichten, wij vinden geen enkel spoor of in het verband van de rede of in het spraakgebruik van het Nieuwe Verbond, dat daarbij aan een door Petrus afgelegde belijdenis op zichzelf gedacht worden moet. Terwijl deze verklaring schijnt uitgedacht om de Roomse opvatting en toepassing van deze plaats langs uitlegkundige weg te bestrijden, schijnt het ons toe, dat zowel de voorafgegane zaligspreking als de verbinding van de woorden ons leidt, om aan de persoon van Petrus te denken; niet op zichzelf natuurlijk, maar zover hij Christus geloofde en beleed. Week hij af van dit laatste, dan was hij niet de Rots, die tot een grondslag verstrekken, maar de satan, die achter Jezus moest gaan.

De hel is het rijk van de dood, dat wel met het rijk van de duivel samenhangt, maar toch uitgestrekter betekenis heeft. Zij is hier gedacht als een burcht met poorten, en deze poorten gedragen zich in zo verre aanvallenderwijze, dat zij zich als een gapende afgrond van de dood hebben geopend, om eerst de Christus, dan Zijn Petrus, de apostelen, de gemeente door de marteldood te verslinden. Het heeft zeker de schijn alsof de gemeente van Christus een roof zal worden van de wijd geopende Hades; maar de poorten van de hel zullen niet overwinnen, zij zullen overmocht worden, Christus zal in Zijn gemeente het rijk van de dood overwinnen en teniet doen.

Wil men, zoals de gewone uitleg doet, de hel in afgeleide zin (in zo verre hij, die de macht van de dood heeft, de duivel is, Hebr. 2: 14 en dus ook in het rijk van de doden heerst) voor van gelijke betekenis nemen als "rijk van de duivel, " zo komen de poorten van de hel in zoverre als aanvallers in aanmerking, als zij tegen de gemeente van de Heere alle machten van de duisternis, alle stormen uit zich laten uitgaan, en dus voorkomen niet als verslindende, zoals bij de eerste opvatting, maar als uitspuwende. Nog anders verklaart Luther als hij zegt: de poorten in de Schrift zijn een stad en haar bestuur; want bij de poorten worden de gerechtszaken behandeld (Deut. 16: 18). Zo worden hier poorten genoemd alle macht van de duivel met hun aanhang, als daar zijn koningen en vorsten met de wijzen van deze wereld, die zich tegen de rots en het geloof verzetten. "

19. En terwijl Ik u tot een fundamentsteen stel voor het gebouw van Mijn gemeente, zo maak Ik u ook tot een schatmeester in Mijn rijk 1: 3"); Ik zal u geven de sleutels van het koninkrijk der hemelen; gij zult opendoen en niemand zal sluiten, gij zult sluiten en niemand zal opendoen (Jes. 22: 22). En zo wat gij door uw ambt, dat u onbeperkte macht geeft, om over de genade-goederen van Mijn huis te beschikken, zult binden op de aarde, voor onvergeeflijke zonde verklaren zult, zal in de hemelen gebonden zijn. Hij, aan wie gij deschuldvergeving niet kunt toedelen, ontvangt ze ook niet van God, en is buiten het hemelrijk gesloten. En zo wat gij ontbinden, van schuld en verdoemenis vrijspreken zult op de aarde, waar een heilbegerige ziel toch ook verzekerd moet worden van de vergeving van haar zonden en van haardeelgenootschap aan het hemelrijk, zal in de hemelen ontbonden zijn; zodat hij, die gij vrijspreekt, ook vrij is voor God en ongehinderd het koninkrijk der hemelen ingaat.

Wat hier aan Petrus als middelpunt van de kring van de apostelen wordt toegezegd; de macht om op aarde de zonden te houden of te vergeven, dat wordt in hoofdstuk . 18: 18 met dezelfde woorden en dus ook in dezelfde omvang de apostelen toegekend als bevoegdheid van hun ambt, evenals in Joh. 20: 23 Hier is dus van een primaat van Petrus in de zin van het Roomse pausdom geen sprake, als kwam die macht uitsluitend Petrus en zijn navolgers toe, of ook slechts voornamelijk. Die macht is intussen later door Petrus, als de woordvoerder van de Apostelen, voor het eerst en hoofdzakelijk uitgeoefend in Hand. 2: 41; 5: 4vv. 9vv. ; 8: 20vv. ; 10: 47vv. , totdat die macht ook bij dezen, die geen apostelen, of ten minste geheel onafhankelijk van hen waren, openbaar werd (Hand. 8: 37; 9: 17vv. ; 1 Kor. 5: 4 en 2 Kor. 2: 10). Nu eist de samenhang van onze plaats, dat aan Petrus iets bijzonders, iets eigenaardigs bij het verlenen van die sleutelmacht blijft, wat in nauwe samenhang staat met zijn belijdenis zowel als met zijn naam. Wij behoeven dan ook niet tevergeefs onderzoek te doen, wat dit is, wij behoeven slechts te herinneren, dat de bijnaam van de toenmalige hogepriester Kajafas geheel dezelfde naam is als Kefas, met een enigzins andere uitspraak. De hogepriester dringt de Heere in hoofdstuk . 26: 63 tot dezelfde belijdenis, die hier Petrus op aandrang van de Heilige Geest van hem gedaan heeft. Het is niet te ontkennen, dat Jezus op die beide omstandigheden ziet, wanneer Hij Petrus hier zo op de voorgrond plaatst. Kajafas, die de Joodse bouwlieden voorging in het verwerpen van de steen, die tot een hoeksteen was verordend, heeft zijn ambt verloren, en het gehele huis van Israël met zich in het verderf gestort; het Godsrijk zal voor de Joden worden weggenomen (hoofdstuk . 21: 42vv.). Wordt in Jesaja 22: 15vv. in de plaats van de hofmeester Sebna in Eljakim een ander geplaatst, zo hier in de plaats van de Joodse Kajafas een Christelijke Kefas, als drager van de sleutels van

David's huis, waarvan Christus de Heere is (Openbaring . 3: 7). Dat de Roomse pausen in de verklaring en waardering van deze zaak te ver zijn gegaan, is duidelijk voor ieder onbevooroordeeld gemoed. Zij hebben hun oordeel reeds in hetgeen wij in Openbaring . 17: 15vv. lezen. Wanneer de Heere het had toegelaten, dat de bisschoppen te Rome werkelijk een primaat van zo'n omvang in de kerk hadden verkregen, zoals de geschiedenis van hen vermeldt, en wanneer Hij dit primaat ook eeuwen lang door de vele zegeningen, die Hij voor gehele volken zowel als voor vele zielen daaraan heeft verbonden, zelfs als Zijn werk erkent, zo is dat geen onmiddellijk gevolg van hetgeen hier met Petrus gesproken is. De Roomse bisschoppen hadden in de tijd, toen nog in bijzondere zin het van de Joden genomen rijk van God de heidenen werd gegeven, door hun vastheid van geloof, en door hun ijver voor de Heere en Zijn gemeente zich in geestelijke zin betoont Petrus' navolgers te zijn. Hun is als in navolging van onze geschiedenis tot een zegen van de Westerse volken een primaat geschonken, dat nog duidelijker in het oog moest vallen en zich nog meer naar de wijze van de Joodse kerkinrichting moest vormen, omdat de volken zelf naar de wijze van Israël eerst onder de wet als de tuchtmeester tot op Christus moesten worden genomen, voordat zij tot de Evangelische vrijheid konden komen, en de voorzegging van dit primaat ligt in Openbaring . 11: 3vv. Niet zonder reden is daar van twee getuigen sprake. In het wezen van de Roomse kerk liggen, zover het van goddelijke oorsprong is, diezelfde twee momenten als in het woord van God zelf, wet en Evangelie. Sinds echter de Roomse kerk haar macht om te binden zozeer heeft misbruikt, dat zij het Evangelie zelf heeft willen binden, is zij met haar hiërarchie in het wezen van Kajafas en van zijn Hoge Raad weggezonken (de pausen hadden beter gedaan, zegt Luther, indien zij, in plaats van de sleutel van Petrus, de beurs van Judas in hun wapen hadden geplaatst). Een ander is Kefas geworden, en de gemeente op deze gebouwd heeft de belofte, dat de poorten van de hel haar niet zullen overweldigen, hetgeen ten tijde van de Antichrist zijn heerlijkste vervulling zal vinden.

Het Evangelie van Mattheüs heeft ten doel, zoals wij later in het slotwoord nog in het bijzonder zullen opmerken, om te rechtvaardigen, dat een gemeente van Galilese oorsprong, slechts geleid door geringe mensen uit het volk, zich had afgezonderd van de gemeente van God, die door de Hoge Raad werd bestuurd, en dat zij zich buiten de grenzen van Israël door de wereld verbreidde. Daarom moest het hier in vs. 17-19 meegedeelde onze Evangelist van groot gewicht zijn; want het is Christus, de Heer, de Zoon van Abraham en van David, en de Zoon van de levende God zelf, die deze zaak tot stand bracht, en in de plaats van de leiding van de gemeente van God door de Hoge Raad en de hogepriester Kajafas, de leiding door het collegie van apostelen, en de actieve vertegenwoordiger Kefas geplaatst heeft. Is nu echter na de gevangenneming van Petrus door Herodes Agrippa I, hoewel hij uit diens macht wonderbaar werd gered (Hand. 12: 1vv.), toch zijn primaat in de Kerk meer en meer teruggetreden (Hand. 15: 13vv.), en daarvoor de invloed en de werkzaamheid van de grote apostel van de heidenen op de voorgrond getreden, zoals uit de voorstellingen van de Handelingen der apostelen van hoofdstuk . 13 af blijkt, zo zullen wij wel juist oordelen, wanneer wij de vervaardiging van het Evangelie van Mattheüs ongeveer in de tijd van het jaar 45 n. Chr. (vgl. het slotwoord) plaatsen. Eerst na die tijd toch, in het bijzonder na alle gebeurtenissen in Hand. 13-28 vermeld, dus na de vestiging van de Christelijke gemeente onder de heidenen, en in de nabijheid van de steeds naderkomende ondergang van Jeruzalem en de tempel, wordt Petrus van de hem gegeven belofte ontheven, en is die als van geen

wezenlijke betekenis meer voor de Christenen uit de heidenen te beschouwen. Van daar het niet vermelden van deze geschiedenis bij de tweede en derde Evangelist, dat een onverklaarbaar raadsel zou zijn, wanneer de aanspraak van de Roomse pausen op de opvolging van Petrus ten opzichte van die belofte werkelijk door de Heere met deze woorden bedoeld was.

Coccejus (Johannes Koch geb. 1603 te Bremen, gestorven 1669 als professor in de dogmatiek te Leiden) schrijft: Petrus zelf noemt, als wilde hij zijn naam verklaren in 1 Petrus . 2: 4vv. eerst Christus een levende steen, in de zin van een levendmakende steen; vervolgens degenen, die in Hem geloven, levende stenen in de zin van levendgemaakte stenen. In dit woord is opmerkelijk, dat Petrus hiermee zijn naam wil verklaren, zoals hij dan ook voor "steen" niet het Griekse woord Petrus, maar lithos gebruikt. Hieruit spreekt het bewustzijn van de apostel, dat zijn roeping hem met zijn naam gegeven, reeds was teniet gegaan, en nu verliest hij zich graag onder de oudsten van de gemeente als hun mede-ouderling (1 Petrus . 5: 1), maar ook onder de leden van de gemeente als een van de levende stenen, die op de levende steen Christus gebouwd worden tot een geestelijk huis. Hetzelfde bewustzijn en dezelfde nederigheid wordt dan ook uitgedrukt in het van hem afhankelijke Evangelie van Markus. Petrus zelf heeft aan de mondelinge overlevering (nadat door Mattheüs er reeds voor was gezorgd, dat het woord van de Heere, tot hem in het bijzonder gericht, niet verloren ging) die vorm gegeven, die nu ook in het Evangelie van Lukas wordt gezien, en die hem onder de andere Apostelen laat verdwijnen, zodat hij alleen als hun mond voorkomt, en niet eens meer het doen van belijdenis voor allen boven hen vooruit heeft.

20. Toen wendde de Heere Zich van Simon tot de twaalven en verbood Hij Zijn discipelen ten opzichte van hetgeen Petrus uit aller naam beleden had, dat zij iemand zeggen zouden, dat Hij was Jezus, de Christus, en niet slechts diens voorloper. Hij wilde dat zij daarmee zouden wachten, totdat de juiste tijd daartoe zou zijn gekomen.

De vreugde over de door Jezus goedgekeurde vaste, zekere belijdenis had de discipelen kunnen verleiden, om allen, die nog anders dachten (vs. 14) te willen onderrichten. De Heere wilde echter niet een uiterlijk opgedrongen kennis, maar wenste een innerlijke ontwikkeling van het volk.

Het was nog geen tijd om Jezus als de Christus of de Messias, de Gezalfde van God openlijk bekend te maken, zolang het laatste, het onweersprekelijke bewijs daarvoor nog niet was gegeven. Ieder kon uit de daden en woorden van Jezus Hem leren kennen. Wie dat niet deed, was ook met de directe uitspraak: "Jezus is de Christus" nog niet gebaat. Pas na het Pinksterfeest was het de tijd daartoe (Hand. 2: 36), want toen was een getuigenis van God gegeven, dat aan het ongeloof ieder voorwendsel ontnam.

Het was om verschillende redenen nog niet voegzaam, dat dit nu door de discipelen gebeurde, en voornamelijk omdat zijzelf nog geen goed begrip hadden van de aard van Zijn koninkrijk als de Christus, en wat nog door Hem moest geleden worden, waarvan Hij daarom hun nu enige kennis geeft.

21. Zo was de vervulling van de oudtestamentische Messiasbelofte in Zijn persoon voor de eerste maal tussen Hem en de discipelen bepaald en uitdrukkelijk uitgesproken.
a) Van toen aan begon Jezus Zijn discipelen met ronde woorden te vertonen (reeds eerder had Hij op verbloemde wijze, in gelijkenissen daarop gewezen (vs. 4 "Uit 12: 39"), dat Hij naar Gods raadsbesluit en de uitspraken van de Schrift (Joh. 3: 14vv. Luk. 24: 26), moest heengaan naar Jeruzalem, en veel lijden van de ouderlingen en overpriesters en Schriftgeleerden, en gedood worden, en op de derde dag opgewekt worden, waardoor Hij krachtig zou worden bewezen Gods Zoon te zijn.

a)MATTHEUS. 17: 22; 20: 18 Mark. 8: 31; 9: 31; 10: 33 Luk. 9: 22; 18: 31; 24: 7

Een moeilijk gebod, het gebod om te zwijgen in vs. 20 ! Want hoezeer zal ieder van de eerder gesproken woorden van de Meester het hart van de twaalven met juichende vreugde hebben vervuld! met wat een vreugde konden zij nu het volk de grote tijding brengen! Maar in plaats daarvan voegt Jezus bij het bevreemdend verbod een nog meer bevreemdende mededeling: Hij moest lijden, gedood worden, op de derde dag opstaan - lijden en gedood worden te Jeruzalem, de stad van de grote Koning (hoofdstuk . 5: 35), Hij, die zo-even beleden had de plaatsbekleder van deze Koning te zijn, en wel door de geestelijke hoofden van het volk.

Maar juist na de besliste belijdenis (vs. 16) was die verkondiging van het lijden zowel overeenkomstig met de geschiktheid van de discipelen als met hun behoefte. Nu konden zij de zware mededeling verdragen, en beginnen met de ware en hoogste voorstelling van het Messiaanse werk en het afleggen van valse verwachtingen.

De mededeling van Zijn lijden werd door de Heere driemaal uitgesproken met gelijke, enigzins toenemende zekerheid: de eerste maal hier, voor de tweede keer in hfdst. 17: 22vv. , de derde maal in hfdst. 20: 18vv. Dat de discipelen, ondanks deze bepaalde voorzegging, toen die tot vervulling kwam, zich daarin niet hadden weten te vinden, maar met Jezus' dood hun verwachtingen voor begraven hielden (Luk. 24: 21), is niet bevreemdend voor ieder, die de trots en vreesachtigheid van het menselijk hart bij ervaring kent en weet dat het verstaan, ook van het duidelijkste, afhangt van de gesteldheid van onze harten omtrent de voorgestelde zaak. Nu liep echter wat Jezus van Zijn lijden en Zijn opstanding zei, zo lijnrecht tegen de verwachtingen en voorstellingen van de discipelen in, dat zij het in het begin niet konden verstaan, noch rijmen. Toen de schrik van het gebeurde over hen kwam was van hen niet zoveel vrijheid en duidelijkheid van de Geest te verwachten, dat zij toen het nu door de Heere gesproken woord, dat zij niet verstonden, zich zouden hebben herinnerd. Pas toen ook Zijn woord omtrent de opstanding vervuld was, en de engelen in het lege graf eraan herinnerden, kwamen hun Jezus woorden weer voor de geest. Zij waren dus niet tevergeefs gesproken, maar bereikten, evenals zo vele andere woorden, die Jezus tot hen gezegd had, later hun doel, toen zij die met de vervulling konden vergelijken (Joh. 14: 26 en 16: 4; 2: 22.

22. En Petrus Hem tot zich ter zijde genomen hebbende om vertrouwelijk met Hem te spreken, begon Hem te bestraffen, vermaningen te geven, zeggende: Heere! wees U genadig! begeef U niet in zo'n gevaar! dit, wat Gij gezegd hebt van Uw lijden en Uw sterven, zal U

geenszins overkomen. Gij moet bijtijds Uw voorzichtigheidsmaatregelen nemen tegenover de oudsten en overpriesters en schriftgeleerden.

23. Maar Hij, de Heere, liet de discipel niet eens uitspreken. Zich omkerende ten teken van ontevredenheid, zei Hij tot Petrus, die wel een scherp woord had verdiend: Ga weg achter Mij, satanas! verleider (2 Sam. 19: 22)! Gij zijt Mij een aanstoot met uw hoewel goed gemeende toch geheel verwerpelijke raad; want gij verzint niet de dingen, die van God zijn, gij denkt in dit geval niet aan het heilig raadsbesluit van God, maar gij bedenkt de dingen, die van de mensen zijn, wat met de zondige neiging van de mensen overeenkomt.

Tot hiertoe had de Heere van de voor Zijn discipelen nog niet bevattelijke leer omtrent Zijn lijden en sterven slechts bedekt gesproken. Nu sprak Hij daarvan duidelijker om hen steeds meer voor te bereiden en voor de noodzakelijkheid daarvan vatbaar te maken. Men kan den indruk zich voorstellen, die deze openlijke en bepaalde mededeling op de discipelen in hun toenmalige toestand moest maken naar ieders bijzondere eigenaardigheid: het stille bewonderende nadenken van een Johannes of Nathanaël; de melancholische verslagenheid van een Thomas, tegenover het listige aanhoren van Judas, en dan misschien nog het argeloze vragen van een Andreas of Filippus. Bij niemand komt echter de stille gedachte tot een uitspreken. Petrus alleen, de levendige discipel, die steeds de eerste is in het antwoorden onder de discipelen en ook ongevraagd voor hen Zijn gedachte uit, Petrus alleen is stout genoeg, om zonder veel nadenken te beginnen, en zich door de eerste indruk van de woorden van Christus tot een heftige tegenspraak te laten verleiden. Hij neemt Jezus bij arm of kleed, trekt Hem ter zijde af, en roept uit: "Heere wees U genadig, dit zal U geenszins overkomen. " Zo gaat het dikwijls in het leven: onze vrienden zijn dikwijls onze slechtste raadgevers. Die ons beminnen en voorgeven het beste met ons te menen, kunnen ons de gevaarlijksten worden, hetzij dat zij ons tot uitlokkende ondernemingen dringen, die boven onze krachten gaan of niet tijdig zijn, ons een eer willen opdringen, die ons meer tot last dan een lust is, hetzij dat zij ons van moeilijke zaken willen terughouden, die onafscheidelijk zijn van de vervulling van onze plicht, of ons tegenhouden in het brengen van de offers, die wij tot welzijn van onze broeders willen brengen. Zij raadplegen dan meer met hun liefde tot ons, dan met de liefde van God en zorgen meer voor ons aardse welzijn dan voor ons eeuwig zielenheil.

De wijze, waarop de Heere het woord van Petrus afwijst, doelt nog op meer dan alleen op het gebrek om de moeilijk te vatten gedachte te verstaan. Petrus verloor geheel en al zijn verhouding tot de Heere uit het oog. Hij trad op als de vermanende, de terechtwijzende. Wat Christus als noodzakelijk voor Zich en Zijn werk had voorgesteld, wil hij verwijderd zien. Dit zelfs is nog niet genoeg; het "gij zijt Mij een aanstoot" brengt op de gedachte, dat de rede van Petrus niet slechts zondig was van zijn standpunt, maar ook een verzoeking was voor de Heere. Zonder twijfel moeten wij ons de Verlosser denken in een voortdurende strijd tegen verzoekingen. De grote verzoekingen aan het begin en aan het einde van Zijn werkzaamheid geven slechts geconcentreerd, wat door Zijn gehele leven heengaat. Hier kwam de verzoeking tot Hem het eerst van die zijde, dat Hem de mogelijkheid werd voorgehouden om lijden en dood te ontgaan. Zij was des te gevaarlijker omdat zij tot Hem kwam door de mond van een dierbare discipel, die zo-even op plechtige wijze Zijn goddelijke waardigheid had erkend. Uit

de reine fontein van het leven van Christus kon geen onreine gedachte voortkomen; maar juist omdat Hij de overwinnaar moest zijn over de zonde, moest zij tot Hem komen, opdat zij in alle vormen zou worden overmeesterd. Met de blik van Zijn Geest doorzag de Verlosser dadelijk de bron, waaruit dit "wees U genadig" was ontsproten en Hij doodde de uitspruitende bozen wortel dadelijk in zijn oorsprong. Hieruit blijkt dan ook aanstonds, hoe het woord "satan" moet worden opgevat; de satan is niemand anders dan de vorst van deze wereld, die werkt in de kinderen van het ongeloof, maar ook in de kinderen van het geloof, in zo verre de Geest van Christus ze nog niet heeft geheiligd, d. i. in zo verre de oude, aan de zondige invloed blootgestelde mens nog in hen leeft. Petrus had die invloed in zijn hart toegelaten zonder te weten wat hij deed. De Heere brengt hem nu tot bewustzijn van hetgeen hij deed, omdat Hij het element noemt, waaruit de gedachte werd geboren, en die hij zwak genoeg geweest was uit te spreken. Zoals dus bij de bovenstaande belijdenis (vs. 16) het goddelijke als in Petrus heersende op de voorgrond was getreden, zo verhief zich nu het kwade, het vlees in Hem. Wij hebben hier in Petrus een beeld van eb en vloed van het innerlijke leven, dat ieder in zich opmerkt, die de verlossende kracht van Christus aan zijn hart gewaar werd. Waar de zonde machtig wordt, daar wordt de genade overvloedig; maar ook omgekeerd, waar de genade krachtig is, daar openbaart zich ook de zonde sterk.

Evenals Petrus op het ogenblik van zijn belijdenis een orgaan was geworden van de eeuwige rotssteen, zo stond hij in dit ogenblik van verduistering, hoewel onbewust, niet in satanische boosheid (anders dan Judas, die volhardend en zich welbewust voorstander van het satanische belang werd, dat vooral geen kruis van Christus en geen kruisgemeente wilde), maar in menselijke zonde, de zaak van de satan voor; hij herhaalde de stem van de verzoeking, die Jezus in de woestijn had overwonnen. Deze verzoeking had Jezus reeds achter Zich, daarom kon Hij ook deze verzoeker dadelijk achter Zich wijzen; maar Zijn woord gold niet alleen de verzoekende geest, waarin Petrus thans tot Hem sprak, het gold ook de verdwaalde discipel. Daardoor werd Petrus voor Hem tot een verzoeker, dat hij Hem vooruitliep en Zijn weg wilde versperren. Hij moest daardoor weer tot een getrouwe leerling, tot de gezegende Petrus worden, dat hij ootmoedig achter de Meester terugtrad en Hem navolgde.

In dit conflict van de pseudo-Petrus met Christus kan men zien, ten minste in de verte, als in een voorspellend beeld - hem, die zich aanmatigt de opvolger van deze apostel te zijn, hoe hij, voor het kruisgeheim in het rijk van het kruis blind is, en alzo terwijl hij meent plaatsbekleder van de Heere te zijn, Hemzelf eigenlijk uit het huis drijft.

"Nee, niet door zo’n diepe weg als de voldoening aan de gerechtigheid van God, kan Jezus Christus de zaligheid voor zondaren hebben aangebracht. Zijt U genadig, Heere! dit is U geenszins overkomen! Want. . . . ? niet door zo’n diepe weg van zelfverloochening willen wij U volgen. " Maar, mijn vrienden! onze schuwheid voor het kruis, dat ons daar wordt voorgesteld, waar wij de verlossing van onze ziel, die ons alles waard geworden is, bij een gekruisigde Zaligmaker zoeken - onze schuwheid voor dat kruis kan de eis van Christus niet verminderen, die Hij aan onze ziel heeft; zo min als zij Hem heeft kunnen terughouden van de liefde, waarmee Hij Zich in lijden en dood heeft overgegeven. Christus is gekruisigd. Zijn kruis is een waarheid. Hij heeft Zich niet laten afschrikken van het vele lijden en van de verschrikkelijke dood, niet in verzoeking laten brengen om lijden en dood ver van Zich te

werpen, zoals een onheilig mens de gedachte aan een weinig smaads en een weinig strijd van zich afschudt. Christus is gekruisigd - ook voor Petrus! die niet wilde, dat Hij lijden en sterven zou, omdat hij voor zichzelf liever vasthield aan droombeelden van menselijke grootheid en triomf. En toen Petrus dat zag, toen hij in zijn nu geheel boetvaardige ziel erkende, dat Jezus zelf zijn zonde in Zijn lichaam gedragen had op het hout, dat hij door Zijn striemen genezen was - gaf hij graag tot lossing van zijn ziel al die droombeelden op en was het hem voortaan eer genoeg te lijden als een Christen, en in de strijd met een zondige wereld zijn deel aan te nemen van haar striemen. Zo wie wil zalig worden, daartoe zal het bij hem moeten komen, zo wie het kruis van Christus alles wordt, zijn eigen kruis zal hem niet te veel zijn. In al het lijden en strijden, smaad en haat, nood en dood, zal dit het woord van zijn ziele wezen: "Heere! wat aan U gebeuren moest is gebeurd; aan mij gebeure, wat aan mij moet gebeuren, opdat ik U kenne en de kracht van Uw opstanding en de gemeenschap met Uw lijden, Uw dood gelijkvormig wordende, of ik enigszins moge komen tot de wederopstanding van de doden. "

Wij leren uit dit stuk, dat er ook in een waar discipel van Jezus nog veel onwetendheid in geestelijke zaken zijn kan.

Zo kan de mens in het ene ogenblik spreken door de Geest van God en in het ander door de geest van de duivel. Laat ons dan de wacht houden over hart en lippen.

Wanneer wij deze taal van de Heiland tot Petrus vergelijken met de lof, die Hij hem in vs. 17 heeft gegeven, leren wij eruit, dat er in Petrus twee beginsels plaatshadden. Het was uit God, dat hij Jezus erkende als de Christus, de beloofde Messias; maar zijn vleselijke vooroordelen maakten, dat hij zozeer verkeerde begrippen had omtrent het oogmerk van de komst van de Messias in de wereld. Wegens het eerste noemt hem de Heiland zalig, wegens het laatste bestraft Hij hem allerernstigst om hem te beschamen en terecht te brengen.

24. Toen Hij met de beschaamde Petrus weer in de kring van de twaalven, die Hij reeds bij Zijn omkeren (vs. 23) had aangezien, teruggekeerd was, zei Jezus tot Zijn discipelen: a) Als iemand achter Mij wil komen als Mijn discipel en Mijn rijk deelachtig wil worden - want Ik laat het aan ieders vrije keuze over, of hij verder met Mij wil trekken op de kruisweg, die ik bewandelen moet (Joh. 6: 66vv.)- die verloochene zichzelf, die moet afstand doen van zijn lust tot het wereldse leven en zijn genietingen, en hij neme zijn kruis op, dat hij op die weg van God hem beschikt vindt, vastbesloten het te dragen, en volge Mij, de groten kruisdrager, met zijn eigen kruis op de schouders.

a)MATTHEUS. 10: 38 Mark. 8: 34 Luk. 9: 23; 14: 27

Jezus gaat als leidsman op de weg tot een bepaald doel vooraan. Zo betekent het "Mij navolgen" niet werkzaamheid van het gaan als zodanig, maar het meekomen naar het doel, dat beoogd wordt. Wie dat wil, die moet met zo’n besluit Hem gaan volgen, zoals de woorden "die verloochene zichzelf enz. " dat te kennen geven. Ten opzichte van het eigen ik, waardoor anders elk handelen geregeld wordt, moet hij als een vreemdeling worden, als dat die opmerkzaamheid niet waard is, omdat men alleen op de voorganger Jezus moet zien. Omdat

deze een weg gaat, die over een gerichtsplaats, door geweldige doding leidt, zo is hij, die Hem navolgt, gebonden, dit alles ook voor Hem te wagen. Het besluit daartoe is het opnemen van zijn kruis. Het kruis is toch de straf van oproerige slaven en de veroordeelde tot het kruis moet zijn kruis zelf naar de gerichtsplaats dragen, daarom "zijn" kruis, het bepaalde kruis, waaraan ieder voor zich sterven moet. Jezus gaat dus vooraan door een gericht, waarin de zondige natuur van de mensen in haar opstand tegen God wordt gedood, en aan de uitvoering waarvan ieder in het bijzonder zelf moet meewerken. Alleen hij, die zich niet meer laat regeren door het eigen ik, die besloten is zichzelf over te geven aan het voltrekken van het godsgericht, dat over hem met Jezus zal komen, alleen die kan de leiding van Jezus volgen, en hiervan hangt af, of men mede aan het doel zal komen. Wie namelijk, zo is het verband met vs. 25 , met Jezus aan het doel wil komen, maar op de weg daarheen zich laat leiden door het zoeken naar zelfbehoud, die zal het juist ontzinken. Wie daarentegen eigen leven verliest, omdat hij zich alleen door het zien op Jezus laat leiden, die mag verzekerd zijn, dat hij het het zekerst zal bewaren.

Nee, wij willen het lijden niet, en toch is het ook onze bestemming om door lijden tot de heerlijkheid in te gaan. Reeds de natuur spiegelt ons deze waarheid op veelvuldige wijze af. Toont God ons niet enkel in de nacht de heerlijke sterrenwereld boven ons? Hoe dikwijls moeten de reizigers de vreselijkste steilten of de diepste holen van de aarde met grote inspanning en levensgevaar betreden om de heerlijkste natuurgeheimen te zien? In het geestelijke is het niet anders, en daar heeft het nog een diepere grond en een hogere reden, namelijk de zonde, haar macht en de losmaking van haar macht. O, het is een woord uit het Christelijk leven genomen, wanneer dezelfde Petrus, die nu zo tegen het lijden is, schrijft (1 Petrus . 4: 12): "Geliefden, houdt u niet vreemd over de hitte van de verdrukking onder u, die u gebeurt tot verzoeking alsof u iets vreemds overkwame. " Het lijden is ons vreemd, en het moet ons gewoon zijn, Het kruis maakt de Christus en de Christen. En waarin bestaat nu het dragen van het kruis? In zelfverloochening, dat is: in de gedurige bereidwilligheid om niet eigen voordeel, eigen genot, eigen grootheid te zoeken, maar dat van anderen, en bovenal de eer van God.

De Christen verzake eigen mening, eigen wil, begeerlijkheden en aardse inzichten, en ga gewillig de weg, die de Heere hem leiden zal, ook bij de ondervinding van smaad en vervolging en lijden.

Petrus had de Heere geraden Zichzelf te bewaren, maar Christus zegt hem, dat men zo verre moet zijn van het sparen van zichzelf, dat men integendeel zichzelf moet verloochenen, Christus’ geboorte en leven en sterven waren alle een voortgaande daad van zelfverloochening (Fil. 2: 7, 8). Indien zelfverloochening een harde les is, het is niet meer dan onze Meester geleerd heeft en voor ons gedaan heeft en ons heeft voorgedaan, tot onze redding en tot onze onderwijzing. Al de discipelen en volgelingen van Jezus Christus moeten zichzelf verloochenen.

25. Ondanks het schijnbare verlies heeft men door zo’n afstand doen van het aardse leven, ten einde Mij na te volgen, toch de grootste winst. a) Want wie zijn leven zal willen behouden, wie zich onttrekt aan het volgen van Mij, om van het kruis ontheven te zijn, en een leven te

leiden naar de begeerlijkheden van zijn vlees, die zal het verliezen, omdat hij verwerpt, wat alleen aan het leven waarlijk waarde geeft, namelijk het eeuwige leven; maar wie zijn leven verliezen zal om Mijnentwil, die zal het vinden, omdat hij ontvangt, wat alles, dat men afstond, oneindig ver overtreft.

a)MATTHEUS. 10: 38vv. Mark. 8: 35 Luk. 9: 24; 17: 33 Joh. 12: 25

26. Volstrekt niets wint daarentegen hij, die met verloochening van Mij alles op aarde schijnt te winnen. Want wat baat het een mens, dat hij, stel dat het mogelijk ware, de gehele wereld wint, door Mij te verwerpen, en lijdt schade van zijn ziel, zodat die eeuwig verloren gaat? of wat zal een mens van alles wat hij op aarde bezit, al ware het de gehele wereld, geven als behoorlijke koopprijs tot lossing van zijn ziel, die hij eerst om de wereld te winnen, gegeven heeft (Ps. 49: 8vv.).

Het waarachtige, eeuwige heil van een menselijke ziel is oneindig meer waard dan de gehele wereld. Men moet winst en verlies tegen elkaar berekenen, en wie niet zo gerekend heeft, zal aan het einde tot zijn eeuwige schade ondervinden, hoe ontzaglijk hij zich verrekend heeft, dan zal het bankroet uitbreken met zijn: "wat baat het de mens?"

Hier laat de Heere een woord vallen over het loskopen van de ziel; dit was onmogelijk door de mens zelf te doen. De Heere herinnert hier kennelijk aan het woord bij Micha (6: 7): "Zal ik mijn eerstgeborene geven voor mijn overtreding? de vrucht van mijn buik voor de zonde van mijn ziel!" Hierover konden zij nadenken. Elders werkte de Heere dit denkbeeld van lossing van de ziel uit door te zeggen, dat Hij Zijn leven zou geven tot een rantsoen voor velen.

Duchten wij het kruis, schijnt ons de weg te smal toe? laat dan het woord van de Zaligmaker in onze oren weerklinken: "Wat baat het een mens?" en staken wij onze twijfel.

De ziel is het edelste werk van God op aarde, in den beginne gevormd naar Zijn eigen beeld. Zij bezit grote en verbazende krachten, is geschikt voor eeuwig geluk, of oneindige ellende, en is geschapen tot eeuwig bestaan. Zo’n schat bezit ieder kind van Adam, maar hoe weinigen zijn zich bewust van die grote waarde, of van het gevaar dat erin gelegen is Gods gunst te verliezen! De zielen zijn verloren door de zonde, maar door de genade van onze Heere Jezus Christus zal niemand verloren gaan, de onbekeerlijke en ongelovige.

28. a) Voorwaar zeg Ik u, zo ging Hij voort tot Zijn discipelen, die getroffen en verwonderd waren over hetgeen Hij zei van Zijn wederkomst in heerlijkheid, hun een teken gevende ten bewijze van die wederkomst: er zijn sommigen van die hier staan, die de dood niet smaken zullen, totdat zij de Zoon des mensen, die van hen ten hemel voer, zullen hebben zien komen in Zijn koninkrijk, zodat het reeds met kracht staat opgericht, voordat zijzelf van hier worden genomen (Joh. 21: 22vv.).

a) Mark. 9: 1 Luk. 9: 27

Het gebeurde bij Caesarea had grote invloed op de getuigenis van Jezus. Tot hiertoe had Hij Zich weliswaar als de Messias beschreven, maar Zich niet zo genoemd; nu bevestigt Hij het woord van Petrus, die Hem de Messias noemt. Tot hiertoe had Hij meermalen, maar slechts in het voorbijgaan en in raadselachtige woorden op de dood gewezen, die Hem wachtte; nu spreekt Hij het plechtig voor de discipelen uit, dat en waar en door wie Hij moet gedood worden. In de bergrede had Hij de ontmoeting van de mensen met Hem op de dag van het gericht verondersteld en in de rede tot instructie van de twaalven voor de gevaren, verbonden aan het apostelschap, aangemoedigd door Zijn spoedige komst, beide malen zonder opheldering van de raadselachtige woorden. Thans gaat Hij van de aankondiging van Zijn dood over tot een niet minder plechtige aankondiging van Zijn heerlijke komst, waarbij de noodzakelijkheid, dat Zijn discipelen Hem volgen en het kruis dragen, tot overgang dient. Omwille van deze wederkomst is het de moeite waard met Hem te sterven. Eindelijk had Jezus Zijn discipelen in de bergrede aangeduid als het zout en licht der aarde en toen Hij uit de discipelen twaalf tot zendboden verkoos, kon het getal menig denkend gemoed aan de zonen van Jakob herinneren; thans wordt ook dit raadsel opgehelderd, terwijl Hij voor de eerste maal van de stichting van de nieuwe Gemeente spreekt. In de tijd vóór Caesarea was dit het doel van de openbaringen van Jezus, dat degenen, die in Israël voor Zijn Woord ontvankelijk waren, innerlijk overwonnen werden door Zijn heilige macht en Hem als de voorzegde Koning erkenden. Van de tijd van Caesarea af doelt Zijn getuigenis daarop, om de discipelen te doen erkennen, dat de Koning moet sterven en terugkomen. Een arme Nazarener de beloofde Koning van het heil; dit was zozeer tegen alle Israëlitische gedachten in, dat men begrijpt, waarom het waagstuk van Simon om het te geloven en zijn geloof niettegenstaande de afkeer, die het volk van Jezus had, vast te houden, als een werk van de hemelse Vader door Jezus geprezen wordt. Maar dat de Messias gedood zou worden, scheen voor de Israëliet een nog grotere tegenspraak; daarom ging het Jezus als degene, die op een berg klimt: de eerste hoogte was beklommen, toen Simon zijn belijdenis gedaan had, maar dadelijk moet Hij zich gereed maken, om de discipelen op een tweede, niet minder steile trap te leiden. In dit omhoog voeren kunnen wij twee stadiën onderscheiden: tussen Caesarea en de weg ten dode stelt Hij Zich tevreden met van tijd tot tijd te herhalen, wat Hij bij Caesarea gezegd heeft (hoofdstuk . 17: 12, 22vv. ; 20: 18vv.), en wel schijnt Jezus Zich elke maal van bijna dezelfde uitdrukkingen bediend te hebben, zoals men voor moeilijk lerende en vergeetachtige hoorders graag doet. Slechts in zo verre wordt hier verschil gevonden, omdat bij Caesarea slechts de hoofden van Israël als de bewerkers van Zijn dood voorkomen, in hoofdstuk . 20: 19 in de tweede plaats ook de heidenen, en dat in de laatste plaats de wijze van de mishandeling en van de dood nader beschreven wordt. Ook het antwoord, aan die Farizeeën, die Hem met de plannen van Herodes verschrikken willen (Luk. 13: 31vv.), is zeer gewichtig voor Jezus' voorkennis van de omstandigheden van Zijn dood; om deze vos bekommert Hij Zich niet, de vastbepaalde tijd van Zijn werk koopt Hij uit, en dan komt de dag van de beslissing; maar zelfs nog op deze dag, dus tot dadelijk vóór het einde, moet Hij vrij Zijn reizen voortzetten, omdat het voorrecht van de profetenmoord aan Jeruzalem toekomt. Het zal niet gaan, zoals het bij de Doper ging. Over de reden, waarom Zijn dood moet plaatshebben, spreekt Jezus eerst tegen het einde van Zijn gang ten dode (hoofdstuk . 20: 28 Joh. 12: 24 MATTHEUS. 26: 2 en 26vv.). Over het geheel kan men de verkondiging van Jezus dood in drie stadiën verdelen: 1) tot Caesarea nu en dan een duistere aanwijzing, 2) tussen Caesarea en de reis ten dode een duidelijke uitspraak van de noodzakelijkheid,

3) in de laatste dagen korte, maar krachtige woorden over het doel. Even zo gaat het met het onderwijs van Jezus aan de discipelen over Zijn wederkomst. Wat nu deze wederkomst zelf aangaat, zo mogen wij uit hoofdstuk . 26: 64 ontlenen, dat Hij meerdere dagen Zijn komst in gedachten had, waarbij de eerderen tot de laatsten in de verhouding staan als voorbeeld en tegenbeeld, en evenals de weeën vóór de geboorte. Hierdoor wordt Zijn woord in hoofdstuk . 10: 23 en op deze plaats verklaard - het is Zijn komst tot verwoesting van Jeruzalem, dat Hij in de beide uitspraken bedoelt. In vs. 27 van deze plaats is zeker evenals in de gelijkluidende woorden in hoofdstuk . 25: 31 sprake van de laatste wederkomst; dit verhindert echter niet, dat Jezus in vs. 28 tot een eerdere komst overgaat; veeleer doet de verandering van uitdrukking (komen "in Zijn rijk", terwijl bij vs. 27 komen "in de heerlijkheid van Zijn Vader met Zijn engelen"), geheel veronderstellen, dat men door vs. 27 het laatste, door vs. 28 een voorafgaande komst moet verstaan.

27. De tijd zal komen, dat degenen, die omwille van de wereld aan hun ziel schade hebben geleden, haar weer graag zouden willen lossen voor datgene, waarvoor zij eerst hun zaligheid hebben op het spel gezet. a) Want de Zoon des mensen zal zeker eenmaal komen van de hemel, waarheen Hij na de dagen van Zijn lijden en van Zijne opstanding (vs. 21) zal terugkeren, om bij God verheerlijkt te worden met de heerlijkheid, die Hij bij Hem had, eer de wereld was (Joh. 17: 5). Hij zal komen in de b) heerlijkheid van Zijn Vader met Zijn engelen, die door hun geleide Hem kenmerken als de Rechter van de wereld. En c) dan zal Hij een ieder vergelden naar zijn doen, dan zal Hij Zich ook schamen over degenen, die zich voor Hem en voor Zijn woorden geschaamd hebben, onder dit overspelig en boos geslacht (Mark. 8: 38).

a)MATTHEUS. 24: 30; 25: 31; 26: 64 b) MATTHEUS. 25: 31 c) Job 34: 11 Ps. 62: 13 Rom. 2: 6

Hoe dieper Jezus’ vernedering is, des te hoger zal Zijn verheerlijking worden, Jezus kon niet anders dan de verheven woorden over Zijn wederkomst hier bijvoegen, anders zou het Zijn discipelen geheel in verwarring gebracht hebben, dat Hij op een en hetzelfde ogenblik van Zijn Messianiteit (en Zoonschap van God) en van Zijn dood spreekt. Als een brug tot het spreken over het komen in heerlijkheid dient Hem het woord, dat de winst van de gehele wereld niet kon opwegen tegen het verlies van de ziel.

De Heere spreekt hier van de openbaring van Zijn Koninkrijk na de opstanding uit de dood en van Zijn hemelvaart, wanneer de Geest op een buitengewone wijze neergezonden en het Evangelie over de gehele wereld verkondigd werd en door tekenen en wonderen bekrachtigd tot bekering en zaligmaking van vele zielen. Het schijnt echter meer te zien op Zijn komst om Zijn koninklijke macht en Zijn gezag te openbaren en de verwachting van het Joodse volk, toen de vijanden die niet wilden, dat Hij Koning over hen zou zijn, voor Hem werden gebracht en voor Hem werden doodgeslagen. Dit beleefde de apostel Johannes als getuige.

28. a) Voorwaar zeg Ik u, zo ging Hij voort tot Zijn discipelen, die getroffen en verwonderd waren over hetgeen Hij zei van Zijn wederkomst in heerlijkheid, hun een teken gevende ten bewijze van die wederkomst: er zijn sommigen van die hier staan, die de dood niet smaken

zullen, totdat zij de Zoon des mensen, die van hen ten hemel voer, zullen hebben zien komen in Zijn koninkrijk, zodat het reeds met kracht staat opgericht, voordat zijzelf van hier worden genomen (Joh. 21: 22vv.).

a) Mark. 9: 1 Luk. 9: 27

Het gebeurde bij Caesarea had grote invloed op de getuigenis van Jezus. Tot hiertoe had Hij Zich weliswaar als de Messias beschreven, maar Zich niet zo genoemd; nu bevestigt Hij het woord van Petrus, die Hem de Messias noemt. Tot hiertoe had Hij meermalen, maar slechts in het voorbijgaan en in raadselachtige woorden op de dood gewezen, die Hem wachtte; nu spreekt Hij het plechtig voor de discipelen uit, dat en waar en door wie Hij moet gedood worden. In de bergrede had Hij de ontmoeting van de mensen met Hem op de dag van het gericht verondersteld en in de rede tot instructie van de twaalven voor de gevaren, verbonden aan het apostelschap, aangemoedigd door Zijn spoedige komst, beide malen zonder opheldering van de raadselachtige woorden. Thans gaat Hij van de aankondiging van Zijn dood over tot een niet minder plechtige aankondiging van Zijn heerlijke komst, waarbij de noodzakelijkheid, dat Zijn discipelen Hem volgen en het kruis dragen, tot overgang dient. Omwille van deze wederkomst is het de moeite waard met Hem te sterven. Eindelijk had Jezus Zijn discipelen in de bergrede aangeduid als het zout en licht der aarde en toen Hij uit de discipelen twaalf tot zendboden verkoos, kon het getal menig denkend gemoed aan de zonen van Jakob herinneren; thans wordt ook dit raadsel opgehelderd, terwijl Hij voor de eerste maal van de stichting van de nieuwe Gemeente spreekt. In de tijd vóór Caesarea was dit het doel van de openbaringen van Jezus, dat degenen, die in Israël voor Zijn Woord ontvankelijk waren, innerlijk overwonnen werden door Zijn heilige macht en Hem als de voorzegde Koning erkenden. Van de tijd van Caesarea af doelt Zijn getuigenis daarop, om de discipelen te doen erkennen, dat de Koning moet sterven en terugkomen. Een arme Nazarener de beloofde Koning van het heil; dit was zozeer tegen alle Israëlitische gedachten in, dat men begrijpt, waarom het waagstuk van Simon om het te geloven en zijn geloof niettegenstaande de afkeer, die het volk van Jezus had, vast te houden, als een werk van de hemelse Vader door Jezus geprezen wordt. Maar dat de Messias gedood zou worden, scheen voor de Israëliet een nog grotere tegenspraak; daarom ging het Jezus als degene, die op een berg klimt: de eerste hoogte was beklommen, toen Simon zijn belijdenis gedaan had, maar dadelijk moet Hij zich gereed maken, om de discipelen op een tweede, niet minder steile trap te leiden. In dit omhoog voeren kunnen wij twee stadiën onderscheiden: tussen Caesarea en de weg ten dode stelt Hij Zich tevreden met van tijd tot tijd te herhalen, wat Hij bij Caesarea gezegd heeft (hoofdstuk . 17: 12, 22vv. ; 20: 18vv.), en wel schijnt Jezus Zich elke maal van bijna dezelfde uitdrukkingen bediend te hebben, zoals men voor moeilijk lerende en vergeetachtige hoorders graag doet. Slechts in zo verre wordt hier verschil gevonden, omdat bij Caesarea slechts de hoofden van Israël als de bewerkers van Zijn dood voorkomen, in hoofdstuk . 20: 19 in de tweede plaats ook de heidenen, en dat in de laatste plaats de wijze van de mishandeling en van de dood nader beschreven wordt. Ook het antwoord, aan die Farizeeën, die Hem met de plannen van Herodes verschrikken willen (Luk. 13: 31vv.), is zeer gewichtig voor Jezus' voorkennis van de omstandigheden van Zijn dood; om deze vos bekommert Hij Zich niet, de vastbepaalde tijd van Zijn werk koopt Hij uit, en dan komt de dag van de beslissing; maar zelfs nog op deze dag, dus tot dadelijk vóór het einde, moet Hij vrij Zijn reizen voortzetten,

omdat het voorrecht van de profetenmoord aan Jeruzalem toekomt. Het zal niet gaan, zoals het bij de Doper ging. Over de reden, waarom Zijn dood moet plaatshebben, spreekt Jezus eerst tegen het einde van Zijn gang ten dode (hoofdstuk . 20: 28 Joh. 12: 24 MATTHEUS. 26: 2 en 26vv.). Over het geheel kan men de verkondiging van Jezus dood in drie stadiën verdelen: 1) tot Caesarea nu en dan een duistere aanwijzing, 2) tussen Caesarea en de reis ten dode een duidelijke uitspraak van de noodzakelijkheid,
3) in de laatste dagen korte, maar krachtige woorden over het doel. Even zo gaat het met het onderwijs van Jezus aan de discipelen over Zijn wederkomst. Wat nu deze wederkomst zelf aangaat, zo mogen wij uit hoofdstuk . 26: 64 ontlenen, dat Hij meerdere dagen Zijn komst in gedachten had, waarbij de eerderen tot de laatsten in de verhouding staan als voorbeeld en tegenbeeld, en evenals de weeën vóór de geboorte. Hierdoor wordt Zijn woord in hoofdstuk . 10: 23 en op deze plaats verklaard - het is Zijn komst tot verwoesting van Jeruzalem, dat Hij in de beide uitspraken bedoelt. In vs. 27 van deze plaats is zeker evenals in de gelijkluidende woorden in hoofdstuk . 25: 31 sprake van de laatste wederkomst; dit verhindert echter niet, dat Jezus in vs. 28 tot een eerdere komst overgaat; veeleer doet de verandering van uitdrukking (komen "in Zijn rijk", terwijl bij vs. 27 komen "in de heerlijkheid van Zijn Vader met Zijn engelen"), geheel veronderstellen, dat men door vs. 27 het laatste, door vs. 28 een voorafgaande komst moet verstaan.

HOOFDSTUK 17.

VERHEERLIJKING OP DE BERG. DE MAANZIEKE GENEZEN. DE DIDRACHMEN.

II. Vs. 1-13 (zie ook). Acht dagen na de gesprekken, die de Heere in de vorige afdeling met de discipelen had gehouden, toen Hij Zich intussen weer had afgezonderd, verlaat Hij met de drie discipelen, die een bijzondere plaats innemen, tegen de avond de herberg, waar Hij Zich ophield, Hij leidt hen op een hoge berg. Hier brengt Hij de nacht door in het gebed, terwijl de discipelen eindelijk in slaap vallen. Als Hij vervolgens in de morgen van de volgenden dag wordt verheerlijkt en Mozes en Elia bij Hem komen en met Hem over zijn lijden handelen, ontwaken de discipelen; zij zijn als het ware tot het leven teruggeroepen door de kracht van de verschijning, die in hun dichte nabijheid voorviel. Slechts een korte tijd hebben zij die voor ogen en horen zij met hun oren het gesprek en smaken zij de krachten van de toekomende wereld in hun hart, of Mozes en Elia beginnen zich weer terug te trekken. Petrus wil het uit elkaar gaan van de heilige vergadering door een onbedachtzaam woord verhinderen. Nu juist neemt een lichte wolk de hemelburgers op, uit de wolk komt een stem van God de Vader, die Jezus voor Gods lieve Zoon verklaart, in wie Hij een welbehagen heeft, en de discipelen op Hem wijst en hen aan deze als de ware Middelaar toevertrouwt. Het gaat nu deze drie evenals de Psalmist, die spreekt (Ps. 119: 120): "Het haar van mijn vlees is te berge gerezen van verschrikking voor U. " Zij vallen van schrik op hun aangezicht en pas toen de Heere hen aanraakt en hen vertroost en toespreekt, zijn zij in staat zich op te heffen; maar nu is alles voorbij. Op de terugweg gebiedt Jezus hun, dit gezicht te verzwijgen tot aan Zijn opstanding. Zij nemen dit gebod ter harte, maar hebben nog velerlei vragen ten opzichte van de opstanding, waarvan de Heere heeft gesproken, en over de wederkomst van Elia, waarop de schriftgeleerden wijzen, en geven daardoor stof tot gesprek op de verdere weg naar de herberg.

(Evangelie op de zesde zondag na Epifanieën)

De Epifanieën-perikopen verkrijgen een heerlijk slot. De verheerlijking van de Heere is de kostelijkste sluitsteen van deze tijdruimte van de Epifanie van Gods Zoon, deze openbaring van God. Zij is een voorspel van het heerlijk einde en openbaart alzo in profetisch perspectief de tijd van de verkwikking, de tijd van de verheerlijking, die aan het einde van deze tijd begint. Wij hebben hier een teken en onderpand, dat het werk van de Heere, ondanks alle hindernissen, die de laatste twee perikopen deden zien, ten einde toe zal worden volbracht.

Deze gebeurtenis uit het leven van onze Heer staat met recht op de grens van de tijd van Epifanieën en de lijdensweken; want een Epifanie, een verschijning en openbaring van de Heere zonder voorbeeld, en een aankondiging van het lijden en sterven, zoals wij die ook nergens lezen, vinden wij hier bij elkaar.

De openbaring van de profetische heerlijkheid van Christus in de Evangeliën van de Epifanieën-zondagen is een, die steeds opklimt; het eerste aanbreken van het licht. Hij komt tot de mens met heil en genade; Hij geneest zieken; Hij gebiedt over de elementen; heerlijker nog is het, dat Hij ondanks Zijn macht en kracht zo lankmoedig en geduldig is; het

allerheerlijkst wordt Hij bewezen de waarachtige Profeet te zijn in de verheerlijking. Op de berg verschijnt Hij en de grootste profeten van het oude verbond, Mozes en Elia, spreken met Hem; de Vader noemt Hem Zijn lieve Zoon, in wie Hij een welgevallen heeft, en die wij moeten horen. Zo betuigt de stem van de eeuwige Vader zelf, dat Hij de hoogste profeet is, en daarmee stemt overeen de getuigenis van Christus zelf en die van Zijn heilige apostelen.

1. En na zes dagen, die intussen sinds het gesprokene in hoofdstuk . 16: 13vv. verlopen waren, dus omtrent acht dagen na deze woorden (Luk. 9: 28), nam Jezus, die Zich met Zijn discipelen van Caesarea steeds meer naar het noorden gewend had, als getuigen van de buitengewone zaak, die nu met Hem voorvallen zou, met Zich Petrus en Jakobus, de oudere 10: 4") en Johannes, zijn (Jakobus') broeder. Deze zonderde de Heere van de overige af, die Hij beneden in het huis (Mark. 9: 28) achterliet, en bracht hen op een hoge berg alleen om te bidden.

Dat Jezus slechts Zijn meest vertrouwde discipelen meeneemt, bewijst dat Hij een voorgevoel heeft van een geheim, dat daar zal worden beleefd. De opstanding van Jezus wordt in de Schrift nu eens als een daad van Jezus, dan eens als een daad van de Vader voorgesteld; daarom kan men ook denken, dat de verheerlijking het werk van beiden is. Zij bevatte het zekere bewijs, dat Jezus rijp was om dadelijk de hemel in te gaan, dat dus de dood, die Hij tegemoet ging, vrijwillig was. Datgene, waarvan bij ieder edel mens een klein gedeelte als afbeelding van de zielenadel voor handen is in het oog, in het aangezicht, in de bewegingen, van de gehele gestalte, was hij de heilige Mensenzoon in volmaaktheid. Bij hetgeen aan Hemzelf gebeurd is, komt de eerbiedige begroeting van de vertegenwoordigers van het Oude Verbond, eindelijk de stem uit de hemel, dezelfde, die bij Zijn doop door Hem vernomen werd. Hoe menselijker wij ons Jezus voorstellen, hoe smartelijker ons Zijn besluit voorkomt, om Zich in de handen van Zijn vijanden over te geven, zoveel te meer moet het duidelijk worden, hoe gewichtig dit alles niet alleen voor de discipelen, maar ook voor Jezus zelf was. - Op de bekentenis, dat Hij gewillig was te sterven, die Hij aan de Jordaan gedaan heeft, is een antwoord van de hemel gevolgd; zo volgt ook op de verkondiging van Zijn dood aan de discipelen een antwoord van de hemel. Nadat wij zo in het algemeen het juiste gezichtspunt verkregen hebben, waaruit wij onze geschiedenis kunnen beschouwen, zullen wij de bijzondere omstandigheden nader in ogenschouw nemen. Alle drie Evangelisten brengen de verheerlijking in nauw verband met dezelfde gebeurtenis, namelijk met de aankondiging van het lijden in het vorige hoofdstuk. Zes dagen na deze aankondiging gebeurde, wat hier verteld wordt, zo vertellen Mattheus en Markus, en de kerkvaders vinden in deze opgaaf van de tijd een aanwijzing van de zes eeuwen (2 Petrus . 3: 8), die in de wereldgeschiedenis voorbijgaan zullen totdat de Heere komt in Zijn heerlijkheid. Dat het volle dagen zijn, dus noch de dag van de aankondiging van het lijden, noch die van de verheerlijking mee te rekenen zijn, ziet men uit Lukas, die zich bedient van de uitdrukking "omtrent acht dagen. " Dus valt de verheerlijking en de aankondiging van Zijn lijden op een en dezelfde dag van de week, waarschijnlijk op een zondag (de aankondiging van Zijn lijden, omstreeks op 18 en de verheerlijking op 25 september). Zes dagen vóór Pasen, op de eerste dag na de Sabbat, hield Jezus Zijn intocht in Jeruzalem, door het volk plechtig als Messias uitgeroepen. Op de zesde dag daarna stierf Hij aan het kruis; op de zevende rustte Hij in het graf, en op de morgen van de achtste dag, van de eerste dag van de nieuwe week, stond Hij uit de doden op.

De berg, waarop de verheerlijking heeft plaatsgehad is, naar de eerst met de vierde eeuw beginnende overlevering, de Thabor in Neder-Galilea 4: 6); maar deze gedachte schijnt haar oorsprong alleen aan een poëtisch belang te danken te hebben. "Afgescheiden van alle naburige bergen, verheft hij zich met zijn bossen als een altaar in het veld. De top bestaat uit een langwerpige vlakte, 15 minuten lang en 8 minuten breed, en heerlijk is het uitzicht, dat zich hier voor ons oog aanbiedt, niet zozeer wegens de hoogte van de berg, als om zijn ligging tussen de wonderbare diepten in het oosten, de majestueuze hoogten in het noorden en de brede kloven in het zuiden. Zoals een echo van een verafgelegen bergwand antwoordt het verblindende wit van de sneeuw op de Anti-libanon, op de scherpe donkere kleuren, die de aanblik op de grond en op de vlakte van Tiberias geeft. Onmiddellijk aan uw voeten strekt zich de vlakte van Jizreël uit met haar vruchtbare velden; aan de andere zijde verheft zich de liefelijke Karmel en achter deze berg blinkt de schitterende vloed van de Middellandse Zee; achter de bergen van Efraïm liggen de heuvels van Jeruzalem verborgen. " Wij moeten echter met alle dergelijke schilderingen vol verrukking voor ons, zeggen, dat er nu van geheel iets anders sprake was dan van mooie uitzichten in de wijde wereld, dat de discipelen eerder behoefte hadden aan een "tweevoudig uitzicht in gindse zijde, in het rijk van de helden van het Oude Verbond en de toekomst van de verheerlijking van hun Heer in het Nieuwe Verbond. " Alles spreekt het tegen, dat Thabor in waarheid de "heilige berg" geweest is, waarop Petrus met de beide andere apostelen bij de Heere waren, Zijn heerlijkheid zagen en de stem uit de hemel hoorden (2 Petrus . 1: 16vv.). De berg was in vroegere tijden niet zo woest en onbewoond, als hij heden ten dage is. Omdat zijn dichtere en meer afgelegen omgeving sterk bevolkt en met steden bezet was (Joz. 19: 12; 1 Kron. 6: 72), had de Heere hier met Zijn discipelen niet "alleen" (Mark. 9: 2) kunnen zijn, ook was de berg van Antiochus de Grote af (sinds 218 v. Chr.) tot op de belegering door de Romeinen na de verwoesting van Jeruzalem voortdurend een plaats van strijd en geenszins tot een heiligdom van de vrede geschikt. Wat het echter het meest tegenspreekt, is de tekst zelf; want wanneer 5-6 dagreizen voldoende waren geweest om de Heere, die omstreeks 12 mijl van Caesarea was, naar de Thabor te brengen, zo had Hij toch met het volk in Galilea niets meer te doen, en de Evangelisten, die juist in deze periode van de geschiedenis, zo zorgvuldig zijn in de opgave van tijd en plaats, laten Hem uitdrukkelijk pas na de verheerlijking naar Galilea terugkeren (vs. 22 Mark. 9: 30). Volgens de gehele samenhang zijn wij aan de opvatting gebonden, dat Jezus in de omstreken van Caesarea zelf op een berg geklommen is. Bovendien wordt deze ons nog in het bijzonder als een hoge berg aangeduid; daar kan men voor het naaste denken aan de slechts twee mijl van Caesarea verwijderde zuidelijkste top van de grote Hermon 3: 9) bij de plaats Kefr Dawar. Het schijnt zeer bijzonder dat de Heere slechts drie van Zijn discipelen met Zich neemt, omdat de geloofsversterking, die zij door het zien van Zijn heerlijkheid en het horen van de hemelse stem ervaarden, voor allen, zoals men denken kan, een even grote behoefte was. Hier echter, zowel als bij de opwekking van het dochtertje van Jaïrus (Mark. 5: 37) en bij de zielenstrijd in Gethsémané (hoofdstuk . 26: 37), waar het ook deze drie zijn, die Hij alleen met Zich neemt, is er in de eerste plaats minder sprake van een geloofsversterking voor de discipelen als wel van een getuigen voor de Heere, en daarin handelt Hij naar de wet in Deut. 19: 15 , dat in de mond van twee of drie getuigen alle woord bestaat. Juist Petrus, Johannes en zijn broeder Jakobus worden uitgekozen, om daarvan getuige te zijn, terwijl zij voor de eerste tijden van de stichting van de kerk tot haar pilaren verkoren waren. Als zodanig komen dan ook Petrus en Johannes in Hand. 3: 4 en 8: 14vv.

duidelijk voor. Dat Jakobus eveneens een verheven ambt in de kerk bekleedde, blijkt daaruit, dat Herodes Agrippa I hem tot het eerste offer van zijn vervolging van de gemeente maakt (Hand. 12: 1vv.), en hoeveel er juist aan een Jakobus naast een Petrus en Johannes gelegen geweest moet zijn, wordt verder daaruit duidelijk, dat de jongere spoedig in de plaats van de oudere Jakobus treedt in de leiding van de algemene aangelegenheden van de kerk (Uit 10: 4; Hand. 12: 17; 15: 13vv. ; 21: 18vv. Gal. 1: 19; 2: 9 en 12). Staat namelijk het getal van de apostelen in onloochenbare betrekking tot de 12 geslachten of stammen van de kinderen van Israël, en kenschetst dit de op deze grond gebouwde gemeente als het wettige Israël, dat de belofte erft, evenals zij het ook leert verstaan, in welke zin Paulus het meent, wanneer hij in Rom. 11: 26 voorzegt, dat eens "geheel Israël" nog zalig worden zal, (niet het volle getal van alle personen in het bijzonder, maar het getal van de 12 stammen in een gelijk berekende omvang naar Openbaring . 7: 4vv. , evenzo staat ook het drietal van de meest vertrouwde discipelen van de Heere in betrekking tot de drie aartsvaders van het uitverkoren volk. Evenals zich in deze de drie hoofddeugden van het godsdienstig leven voor de oudtestamentische gemeente vertonen, zo ook in ons drietal voor de nieuwtestamentische: Petrus de man van het geloof, Johannes de man van de liefde, Jakobus de man van de hoop. In 1 Kor. 13: 13 plaatst de apostel de hoop op de tweede en de liefde op de derde plaats, omdat hij over de liefde wilde roemen en omdat hij van de liefde het "blijven" nog in een meer bijzondere zin zeggen kan (vs. 8vv.). Ook van Johannes heeft de Heere gewild, dat hij bleef totdat Hij kwam (Joh. 21: 22vv.). Deze drie nemen nu niet alleen op deze plaats (vgl. Mark. 5: 37; 14: 33), maar ook in de aantekeningen van de apostelen (Mark. 3: 16vv. en Hand. 1: 13), een rangorde aan, die aan die rangschikking van de drie deugden beantwoordt. In twee apostelen met dezelfde naam, zoals wij gezien hebben, verdeelt zich de vertegenwoordiging van de hoop: Jakobus I en II. Daarin ligt een zinnebeeldige voorstelling van het lot, dat de hoop in en omtrent Israël ondergaat: Jakobus I valt vroegtijdig als het eerste offer van de vervolging, en stelt de hoop voor, die bij Israël’s eerste roeping tot het heil in Christus te schande is geworden; Jakobus II was, voordat de duivelse kloekmoedigheid van de vijanden van Christus in het jaar 62 na Chr. , voor het uiterlijke over Hem de overwinning behaalde, en het volk op de weg van het verderf meesleepte, op het punt om het Joodse paasfeest in een Christelijk feest te veranderen, en is het onderpand van die hoop, die voor en over Israël nog overgehouden is. Jakobus wordt zo een verdere vertegenwoordiging van dat volk, waaraan zijn naam ons herinnert. Aangaande de roeping tot de kerk van Jezus Christus, wordt Johannes van zelf de vertegenwoordiger van de Oosterse kerk, die hij in de laatste jaren van zijn leven bestuurde en waarvoor allereerst de 7 zendbrieven in Openbaring . 2 en 3 hem gedicteerd werden; dat Petrus dus de vertegenwoordiger van de kerk van het westen geworden is, behoeft geen verdere aanwijzing. Dit geeft nu ook een nadere opheldering, waarom de Heere het toegelaten en gedeeltelijk zelf zo geschikt heeft, dat de idee van het patrimonium Petri, of het erfgoed van de heilige Petrus zo’n grote rol in de kerkgeschiedenis heeft mogen spelen, totdat die met de wederaanneming van Israël uitgespeeld zal zijn.

2. Daar bad toen de Heere, waarschijnlijk de gehele nacht door, terwijl de discipelen door de slaap werden overweldigd. Plotseling schrokken deze wakker en zagen wat inmiddels gebeurd was (Luk. 9: 32). En Hij werd voor hen veranderd van gedaante. Hij kwam hun voor als in hemelse heerlijkheid; en Zijn aangezicht blonk als de zon, zoals het ook eens met de rechtvaardigen in hun toekomst wezen zal (hoofdstuk . 13: 43 Dan. 12: 3), en Zijn kleren

werden wit als het licht (Ps. 104: 2); door de lichtglans van het heilig lichaam doordrongen, glinsterden zij in een witheid als die van de sneeuw, zodat geen schilder op aarde ze zo wit maken kan (Mark. 9: 3).

3. En ziet, van hen, van de discipelen, toen hun ogen verder zagen op hetgeen bij Jezus was, werden gezien Mozes en Elias. Deze stonden in hemelse glans, waartoe zij waren ingegaan, de ene, nadat hij aan het verderfelijke ontrukt was 34: 6"), de andere, toen hij in het onweer ten hemel voer (2 Kon. 2: 11) aan Zijn beide zijden (Mal. 4: 4vv.), met Hem samensprekende over de uitgang, die Hij volbrengen zou te Jeruzalem (Luk. 9: 31).

4. Na het eindigen van dat gesprek weken die beide hemelingen weer van Hem (Luk. 9: 33). En Petrus, op dat weggaan, het teken van het ten einde spoeden van die heerlijkheid, antwoordende zei tot Jezus, toen die macht had deze hemel langer op aarde te houden: Heere, het is goed dat wij hier zijn, waar Gij met ons in hemels gezelschap vertoeft. Laat ons langer tezamen blijven. Zo Gij wilt, laat ons, Uw drie discipelen, hier drie tabernakels, hutten van loof, maken, voor U een en voor Mozes een en voor Elia een. Hij wist echter niet wat hij zei; de ontsteltenis alleen bracht er hem toe om met de uitdrukking van het verlangen van Zijn hart zo’n ongerijmd voorstel te verbinden.

Op de avond ging Onze Heere dikwijls op hoge bergen om in de diepe, ongestoorde stilte van zo’n oponthoud te bidden. Zo was het ook ditmaal, want het was avond, toen Hij de heilige berg beklom. Dat toont ons niet alleen de gehele vorm van de geschiedenis, maar ook in Lukas de uitdrukkelijke vermelding van de diepe slaap, waaruit Petrus en de beide anderen, die Jezus vergezelden, door het hemelse gezicht opgewekt werden. Waakzame mannen worden op klaarlichte dag niet door een diepe slaap overvallen, ten minste niet in een gezelschap, dat men vreest en bemint.

Wat het gebed van Jezus aangaat, waarmee Hij tot het aanbreken van de dag voortging, Zijn woord laat ons in vs. 21 een blik in de zedelijke arbeid werpen, die Zijn roeping ook van Hem gevorderd heeft; want de natuurlijke betekenis van het woord is, dat niet alleen voor de discipelen, maar zelfs ook voor de Meester, de overwinning in die aangelegenheid, slechts door de machtigste concentratie of inspanning van de ziel tot het bidden om Gods kracht, slechts door de ernstigste worsteling van de ziel te verkrijgen was.

"Verheerlijken" betekent iets helder en duidelijk maken; iemand met licht en heerlijkheid versieren, met glans en schoonheid omgeven. Dit kan op een dubbelde wijze plaatsvinden, 1) op declaratieve (aantonende) wijze, wanneer men het bestaan, de verhevenheid en waarde van een persoon doet erkennen, zijn volmaaktheden roemt en ze anderen met levendige kleuren voor ogen schildert. In deze zin is het, dat God verheerlijkt wilde worden (Exod. 14: 17). Dat was het hoofddoel van Jezus bij Zijn menswording en in Zijn gehele wandel op aarde, om de heerlijkheid van God in Zijn persoon uit te drukken, en de mensen door leer en voorbeeld uit te nodigen om die te erkennen (Joh. 17: 4; 1: 6; 7: 18; 8: 50). In het bijzonder verheerlijkte Hij Zijn Vader door Zijn volkomen gehoorzaamheid tot de dood van het kruis; daar plaatste Hij Zijn heiligheid en liefde, Zijn wijsheid en waarheid in het helderste licht. De Vader echter verheerlijkte Jezus op de declaratieve wijze, toen Hij Zijn verborgen waarde en verhevenheid

tentoonspreidde, in een helder licht plaatste, deels door de stem uit de hemel, deels door de wonderen, die Hij aan Hem en in Hem volbracht, deels door Zijn lijden en sterven, Zijn opstanding en hemelvaart (Joh. 12: 28; 16: 4 Hand. 3: 13). De Heilige Geest verheerlijkt Jezus in de harten (Joh. 16: 14), wanneer Hij de heerlijkheid van Christus, van Zijn persoon, van Zijn ambt, van Zijne genadegoederen geheel en van alle zijden onthult, en levendige indrukken daarvan in het hart geeft. Hij ontsteekt daartoe een licht in het verstand, doet gevoelens van dankbare liefde ontstaan, en wekt de wil op tot een innige overgave aan Jezus; die dan van harte in Hem geloven, Hem in oprechte liefde aanhangen, hun kruis gewillig op zich nemen en zich naar Zijn beeld laten hervormen, in hen is Hij verheerlijkt (Joh. 17: 10), en Zijn reinheid spiegelt zich in hen af met een ongedekt aangezicht (2 Kor. 3: 18).
2) In een reële (daadwerkelijke) zin gebeurt het, wanneer God Zijn heerlijkheid, Zijn glans op iemand legt, wanneer Hij het geringe tot het hogere, het vlees tot de geest verheft, uit de duisternis het licht tevoorschijn roept, en een aandeel geeft aan Zijn goddelijke heerlijkheid. Om zo'n verheerlijking bad Jezus vóór Zijn sterven (Joh. 12: 28; 17: 1, 5); deze is in de volle zin van het woord, zoals Stier zegt, de verhoging en verheffing van Zijn mensheid, van Zijn vlees en bloed tot het goddelijke, als een loon voor Zijn vernedering en verzoening, en tot een zegen voor ons. Hierover handelt Joh. 6 Deze verheerlijking heeft haar bepaalde trappen en eindigt met de opneming van Jezus in de volle, bovenaardse heerlijkheid van God, waarin Hij als mensenzoon ingaat; aan Zijn volgelingen is echter de deelname aan deze heerlijkheid beloofd, waartoe werkelijk de verheerlijking van het lichaam, Zijn verandering, en het doordringen met de krachten van Zijn licht behoort (Joh. 17: 24 Fil. 3: 21). De verheerlijking van Jezus op de berg was voor Hemzelf een goddelijke inwijding tot Zijn naderend lijden en sterven, en voor de discipelen een versterking van het geloof, waarvan zij te voren een goede bekentenis afgelegd hadden. Terwijl Jezus bidt, treedt eensklaps Zijn verborgen, goddelijke heerlijkheid tevoorschijn; Zijn aangezicht wordt veranderd, Hij begint licht te geven als de zon, Zijn kleren worden wit als sneeuw. Deze heerlijkheid komt niet van buiten op Hem, zoals de zon zich in het water spiegelt, maar zij komt uit het binnenste tevoorschijn, en verspreidt zich over het uiterlijke.

Wonderbare verandering, verre overtreffende, hetgeen wij van Mozes lezen, wiens aangezicht blonk, toen God met Hem gesproken had, alzo dat hij zijn aangezicht moest bedekken, om de kinderen van Israël niet te verschrikken (Exod. 34: 28vv.). Want niet het afschijnsel van een vreemd licht, maar het licht dat binnen in Hem woont, treedt tevoorschijn uit de nederige gestalte van de Zich in het gebed overgevende Mensenzoon. Datzelfde aangezicht, dat over weinig meer dan een half jaar daarna door de Joden beschimpt, bespot, bespuwd en met vuisten geslagen wordt, blinkt als de zon, de nacht tot dag makende; en de daar met bloed bevlekte kleren, die de krijgsknechten van Zijn lichaam rukken, om Hem te laten geselen en aan het kruis te verhogen, worden door de doorschijnende glorie aan de sneeuw en aan het licht gelijk.

Het is verwonderlijk, hoe het toppunt van vreugde en van rouw bij het grootste verschil ook weer zo veel gelijkvormigs kan hebben! Nu zweefde Jezus, door hemels licht omgeven, voor de ogen van de drie discipelen, en juist deze drie discipelen zagen Hem naderhand in de schemering jammerend op de grond liggen; ook daar verscheen weliswaar een afgezant van de hemel, minder echter om Hem te aanbidden, dan om Hem te versterken. Nu omgeven Hem

Mozes en Elia, uit wier blikken en trekken, evenals uit de Zijne, slechts zaligheid straalde; spoedig zou Hij, de Gekruiste, twee gekruiste misdadigers aan Zijn zijde hebben.

De Heere verscheen hier aan zijn 3 apostelen in een verheerlijkt lichaam: hoe kan Hij dat? Twee verklaringen zijn mogelijk, en die zijn ook voorgesteld geworden: óf dit lichaam van de verheerlijking was een donum superadditum, een bijzondere genade Gods; of dit lichaam was een donum naturale, een voortbrengsel van het leven van Jezus Christus zelf. Naar de eerste verklaring was het geen zelfverheerlijking van Jezus, maar een verheerlijking van Zijn verschijning, die Hem overkwam, voor Hem als een verkwikkende voorsmaak van Zijn heerlijkheid in het aangezicht van Zijn naderende dood, voor Zijn discipelen echter als een borg voor die heerlijkheid. Hier tegenover wordt de andere verklaring voor recht gehouden. Christus is een waarachtig mens, Hij is de tweede Adam; de mens is een geestelijk-lichamelijk wezen, geest en lichaam zijn in hem verenigd, en weliswaar zijn zij in het begin niet verenigd om uit elkaar te gaan, maar om elkaar altijd meer te doordringen en nu tot in eeuwigheid nauw verenigd te leven. Het lichaam van de mens was bekwaam om te sterven, het sterven was echter voor hem geen noodzakelijkheid; door gehoorzaamheid aan Gods gebod zou de geschiktheid van het lichaam om te sterven in de overwinning van het onsterfelijke, eeuwige leven verzwolgen worden; maar door de zonde werd de mogelijkheid tot sterven tot een noodzakelijkheid om te sterven. De normale ontwikkeling, die bij de eerste mensen niet tot stand kwam, bevindt zich bij de tweede Adam, de zondeloze Heer. Iets gelijk aan dit blinken van het lichaam van Jezus Christus, door de Geest, die Hem vervulde, vinden wij in het verheerlijkste aangezicht van nauw met God verbonden bidders.

Men weet, dat de vreugde het aangezicht van de mens dikwijls verheldert, dat de liefde het mooier maakt, dat het door de zaligheid bij een stervende dikwijls wonderbaar verhelderd werd. De openbaringen van de toekomende wereld maken de heilige profeten dikwijls bleek als doden (Dan. 10: 8), dikwijls stralende van vreugde (Exod. 34: 29vv.), hier hebben wij het hoogste, dat in deze soort, in het menselijke leven gebeuren kan. De volheid van de Geest van Christus straalde over Zijn gehele gelaat; ja de hemelse natuur van licht van Zijn innerlijke mens, die anders nog gebonden was door het donkere van Zijn aardse verschijning, trad nu tevoorschijn en overgoot zelfs Zijn gewaad met een witte straal van licht, die voor de verbaasde discipelen volstrekt nieuw was. Dit was een krachtige herhaling van die verschijning, die Johannes de Doper zag, toen de Geest op Jezus nederdaalde; een voorafschaduwing van Zijn enige verheerlijking; het was het eerste ogenblik van het wonderbare, dat de discipelen nu beleven zouden, een geestverschijning midden in het aardse. Het hemelse bestaan van Jezus kwam uit Zijn aardse bestaan tevoorschijn; het was, alsof Hij nu reeds op de hoogte van de andere zijde stond, alsof Hij nu reeds tot de geestenwereld behoorde.

Wij vinden in de heilige geschiedenis daarvan een voorafschaduwing in die eerste heerlijkheid van Mozes, wiens blinkend aangezicht de kinderen van Israël niet meer konden aanzien, en een naklank daarvan in het aangezicht van Stefanus, wiens aangezicht was als dat van een engel (Hand. 6: 15). Maar hoger dan de glans van Mozes of Stefanus, is op de berg, die meer is dan Sinaï, de verheerlijking van Hem, die de heerlijkheid in Zich draagt als van de eengeborene van de Vader vol van genade en waarheid. Zij blinkt door het omhulsel heen, en

heeft haar goddelijk doel voor alles voor Jezus zelf. Zoals daar bij de doop, toen Hij Zich overgaf om alle gerechtigheid te vervullen, zo is het Hem nu, als Hem de ernstige werkelijkheid van de dood nader gekomen is, als Hij Zich gereed maakt om Zijn aangezicht naar Jeruzalem te richten, en in de bittere dood te gaan; Hij ontvangt een antwoord van de Vader op Zijn gebed, dat Hij een welgevallen heeft aan deze gang van Zijn Zoon. In dit antwoord is voor Hem ook een bevestiging, dat Hij macht heeft Zijn leven te behouden of te verliezen, dat niemand het van Hem kon nemen, naar het recht van de dood over de zondaren, dat Hij Zich vrijwillig van Zijn heerlijkheid ontdoet, en om Zijn middelaarsambt vrijwillig afstand doet van de verheerlijking, die Hem anders ten deel kon worden, zonder de gang door het dal van de dood; dat het dus slechts Zijn vrije gehoorzaamheid is, waardoor Hij van de hoogste heerlijkheid in het diepste lijden neerdaalt. Dat zouden de discipelen ook uit dit voorval leren, en wanneer zij het nu ook al niet konden verstaan, zo werden zij op het paasfeest gewezen, waar hun een licht zou opgaan.

Twee verheerlijkte mannen van het Oude Verbond verschijnen, die door God op een wonderbare wijze uit de wereld weggenomen zijn, evenals zij in hun leven boven anderen uitmuntten. Wat wilden die hier? en wat brengt hen in deze nacht tot Jezus? Mozes heeft de wet gegeven, die de tuchtmeester is tot op Christus, en Elia is de voornaamste van de profeten, die van Christus geprofeteerd hebben. Wet en profeten hebben van Christus getuigd, eer Hij verscheen; nu Hij verschenen is, zijn hier in de personen van Mozes en Elia andermaal getuigen. Wanneer zij echter in oude tijden van Christus gesproken hebben, zo spreken zij hier op de berg met Christus. Wat mag het zijn, wat zij te spreken hebben? Het moet iets zeer gewichtigs zijn, zoals wanneer er een hemelse raad gehouden wordt, om een groot werk van God uit te voeren. De evangelist heeft ons niets daarvan meegedeeld; hij schijnt aan te nemen, dat niemand kan twijfelen wat daar gesproken is. Lukas geeft ons daarvan een korte wenk: "de beide mannen, " zegt hij, "spraken met Jezus over de uitgang, die Hij volbrengen zou te Jeruzalem. " Dat zijn zeker duistere zaken, die in deze glans van de verheerlijking verhandeld werden, de uitgang te Jeruzalem, het lijden aan de Olijfberg, de smadelijke kruisdood, waarbij de zon haar glans verloor, en de begrafenis, die het licht der wereld met aarde en doodsnacht bedekte. Wie zou het kunnen denken, dat dit zalige uur, waarover vreugde en blijdschap uitgestort is, met overdenkingen doorgebracht werd, die handelen over wenen en zuchten over hoon en vervloeking, over geselslagen en bloedvergieten, over dood en hel? Evenwel spreken Mozes en Elia juist daarvan tot Jezus, hoe zij zelf in hun leven daarvan getuigd en geprofeteerd hebben; op lichte, witte grond schilderen zij donkere gestalten van de verraderlijke discipel, van de moorddadige hogepriester en oudsten, en van het bloedige hout van de vloek. Als twee getuigen staan zij naast de Heere, en betuigen, dat het zo gebeuren zal, en dat alles de loutere waarheid is, dat er geen andere Christus is, dan degene, die daar lijdt, en dat deze Christus lijden zal, die daar nu in heerlijkheid staat. Dat betuigen zij voor de oren van de discipelen, die hiervoor tot nu toe nog geen oren gehad hebben en slechts met schrik en de grootste tegenzin daaraan denken. Iedere mogelijkheid moet aan de discipelen ontnomen worden, dat men de voorzeggingen van de profeten en de woorden van Jezus nog anders zou verstaan, dan zij luiden.

Het is van de hoogste betekenis, dat de discipelen Mozes en Elia met Jezus van Zijn uitgang in Jeruzalem hoorden spreken; daarmee brak in hen de morgen aan van de erkentenis, dat

Jezus met het Oude Testament verbonden blijft, wanneer Hij ook in Jeruzalem een treurig einde heeft; dat Hij daarin een is met de geest van die wetgever, die de misdadigers tot de dood veroordeelde, met die ijveraar, die vuur uit de hemel deed vallen, dat Hij echter bij al de innigheid van deze samenhang juist daardoor, dat Hij de dood ondergaan zou, boven hen verheven was. In dit visioen werd hun dus de eenheid van het Oude Verbond met het Nieuwe, en de voorrang van het Nieuwe boven het Oude aangetoond; de geesten van dr beide testamenten begroetten elkaar weer, zoals daar aan de Jordaan, toen Jezus gedoopt werd.

Wij mogen hier een al is het ook vluchtige blik werpen in een van die geheime aanknopingspunten van de geschiedenis, waar het werk van God op aarde verbonden schijnt met het lot van de geslachten, die vroeger reeds daarheen gegaan waren, waar het openbaar wordt, dat het werk, dat op aarde volbracht is, ook diegenen nog aangaat, die reeds lang tot hun volk verzameld zijn, maar in de Heere nog allen leven. Er is hier iets in van die vreugde van vader Abraham, toen hij de langverwachte dag des Heeren zag en verblijd was (Joh. 8: 56). Het is de vreugde van de vaderen, dat nu ook het uur van hun verlossing nabij gekomen is; het is de vreugde van allen die verlangd hadden de Verlosser te zien, en zij hadden Hem niet gezien, zij, die door het geloof getuigenis verkregen, maar het beloofde nog niet ontvangen hadden, omdat zij niet zonder ons volmaakt zouden worden (Hebr. 11: 39vv.). En deze vreugde heeft haar grond in de uitgang, die de Heere in Jeruzalem volbrengen zou. Hier deed de wetgever, die aan alle zonden de vloek verkondigt; hier deed de profeet, die verteerde van ijver voor de Heere Zebaoth, een blik in het geheim van de verzoening; hier zag Mozes in de toekomst reeds de vervulling van alle offers, en kon nog inniger dan in de dagen van zijn leven de Heere prijzen, dat Hij barmhartig en genadig en lankmoedig is en van grote genade en trouw (Exod. 34: 6); en Elia hoorde nog een ander stil zacht suizen dan daar in de spelonk van Horeb (1 Kon. 19: 12), wanneer hier op de berg van de verheerlijking de zachtmoedige geest van de Heere Jezus hem tegenwaaide. Zij merkten iets van de wonderbare wegen, waarop de Heere Zich gereed maakte om de ijver van God en Zijn barmhartigheid te verzoenen, om de heilige gestrengheid van de wet te vervullen en tegelijk te overwinnen.

Ofschoon Mozes en Elia in de hemel wonen, bekommeren zij zich toch om het rijk van God op aarde, weten ervan, spreken toch van Jeruzalem en van de gewichtige dingen, die in de volgende tijd in de heilige stad gebeuren zullen; het is, alsof zij nog hier thuis waren, alsof zij met alles bekend zijn. En ook omgekeerd; Petrus spreekt van de hemelse boden weliswaar met kinderlijke, bereidwillige ootmoed, maar toch ook weer zo vertrouwelijk, alsof hij reeds altijd met hen samen geweest was. Tabernakels toch wil hij voor hen bouwen: "voor U een, " zo spreekt hij tot Christus, "voor Mozes een en voor Elia een; " zo goed kent en noemt hij hen, zo graag wil hij bij hen zijn en hen dienen. Daarmee is ons een inzicht in de eeuwigheid geopend; van de berg van de verheerlijking maken wij een zekere gevolgtrekking op de hemelse stad. Eveneens zal het daar zijn, alles zal elkaar ontmoeten wat eeuwig tezamen behoort, ja wat slechts voor deze tijd tezamen behoorde, zal elkaar daar kennen. Die elkaar nooit gezien hebben, behalve degenen, die elkaar hier gezien en gekend hebben, zullen elkaar daar bij de eerste aanblik herkennen en met elkaar bekend zijn.

Wanneer het lichaam van de mens de gave heeft, dat het niet alleen een werktuig en een woonplaats, maar ook een spiegel van de geest is, zo zal men mogen verwachten, dat het

verheerlijkte lichaam eerst recht een getrouwe spiegel van de verheerlijkte geest is, dat het als het ware een transparant is van de geest, die in hem woont. Mozes en Elia zijn zulke eigenaardige geesten, zodat ook een oog, dat door de geest verlicht is, vanzelf herkennen kan, wie ze zijn, wanneer ze verschijnen.

Buiten zichzelf door deze verschijning roept Petrus: "Heere, het is goed, dat wij hier zijn; zo Gij wilt, laat ons hier drie tabernakels maken, voor U een, en voor Mozes een, en voor Elia een?" De berg van de verheerlijking, meent hij, moet voortaan voor de Heere, voor die beide mannen en voor de discipelen een blijvende plaats zijn. "Hij wist echter niet wat hij zei, " merkt de wijsheid van de Heilige Schrift op; want hoe kon hij zo’n glans, zo’n vreugde op deze donkere aarde voor iets anders dan voor een voorbijgaande verschijning houden? Had hij dan niet gehoord, waarover die mannen, die in heerlijkheid verschenen, met Jezus spraken? Midden in de verheerlijking van de Heere, was het onderwerp van het gesprek, dat zij met Hem hielden, het vreselijk lijden, dat Hij als de Verlosser van de mensen tegemoet ging.

De zaak, waarop het eigenlijk aankomt, heeft Petrus in het geheel niet begrepen; in het voorbijgaan heeft hij gehoord, wat Mozes en Elia van de uitgang te Jeruzalem spreken, maar dat komt er bij hem niet op aan; hij blijft bij de buitengewone verschijningen staan en heeft niet meer daarvan dan de bijzonder grote indruk. Dat leert ons, dat het niet genoeg is, wanneer God ons heerlijke openbaringen geeft; de mens weet daar niets mee te beginnen, en wordt daar geheel door in verwarring gebracht. Er komen er velen in onze godsdienstoefeningen: wat zij zoeken, zijn zoete, zalige gevoelens, machtige aandoeningen, verheven redenen en zinnen betoverende schilderingen; maar de prediking van het kruis, van de vloek van de zonde, van de ondoorgrondelijke wegen van God met onze ziel kunnen zij niet verdragen, noch verstaan. Niets schijnt hun overbodig toe, dan hetgeen het gewichtigste is in het Evangelie: het kruis van Christus. De mensen zijn even verward in hun hoofd als vol aandoeningen in hun hart, en wanneer zij nog geheel boven en buiten het woord van God naar hogere openbaringen van de hemel zoeken, zo zijn zij in gevaar het gehele Evangelie zo niet hun verstand te verliezen. Zullen ons de openbaringen van God tot een zegen zijn, dan moeten wij eerst door diepere ervaringen op de wegen van God geleid worden; zonder zulke ervaringen in ons eigen hart, die niet enkel in aandoeningen en gevoelens bestaan, blijven wij arm, al had ook iedere dag zijn berg van de verheerlijking voor ons.

Weliswaar was Petrus zichzelf niet machtig, toen hij dat zei, verheven boven het gewone, aardse bestaan, in een toestand van verrukking, kon hij niet weten, hoe weinig zijn woorden voor deze wereld pasten, hoe ongenoegzaam ze waren, welke geheel andere smartelijke dingen er voor de deur stonden ("hij wilde de geestenwereld geheel in het aardse trekken, en in de wereld van de aardse verschijningen op zichtbare wijze vasthouden; hij wilde een kerkgemeenschap stichten, waarin de tabernakels van Mozes en Elia naast die van Christus blijven voortbestaan; zo sprak hij als Simon, niet als Petrus, en als zodanig is hij een type van de kerk, die zich op hem beroept.)" Maar is toch niet dat welgevallen aan de hemelse gemeenschap en het luide, bijna onstuimige verlangen om hen bij zich te houden, wonderlijk en een bewijs van goddelijke werking in hem? Anders pleegt de mens voor elk intreden van een andere wereld in de tegenwoordige te beven en daarbij te vergaan; hier is daarvan niets te

bemerken; niet bevreemdend, maar weldadig werkt het hemelse gezicht op de discipelen en ofschoon hun ook al siddering en ontzetting bevangen heeft, is hun blijdschap daarom niet geringer. Deze toestand is onvolmaakt; het ontbreekt daarbij aan helderheid, rust en harmonie; het is ook niet de heerlijkste toestand, die het teweegbrengt; niet het doel van de laatste van onze wensen. Maar tegenover onze gewone toestanden is toch de zalige verbazing van de discipelen iets heerlijks geweest; het was toch in ieder geval een trap hoger tot de volkomen rust en vreugde, die Mozes en Elia verlaten hadden.

Het woord van Petrus: "het is goed dat wij hier zijn, " is als het opschrift op het altaar van het heilig avondmaal; want ook daar zien wij, evenals de discipelen op de berg 1) de verheerlijkte Heiland voor ons, 2) de gemeenschap der heiligen rondom ons, 3) de wereld en haar ellende beneden ons.

Straks zagen wij Jezus op de berg alleen. Thans ontdekken wij twee andere gedaanten naast Hem. Gedaanten, evenals Hij, de gestalten van een mens dragende. Gedaanten, evenals Hij, in de gestalte van een mens verheerlijkt. Wie zijn zij? Wij horen het een ogenblik later uit de mond van de apostelen: het zijn twee gezaligde vorsten van het rijk van God: Het is Mozes; het is Elia. Mozes! En gij hebt dan eindelijk uw wens verkregen, gij, oude Godsman en vriend van God? Zet gij dan na vijftienhonderd jaar uwen voet in dat land, dat gij stervende alleen met uw oog bezoeken mocht? Drukt gij eindelijk die Thabor, die gij in uw zwanenzang reeds als de schouwplaats van een grote heerlijkheid had begroet? O hoe wordt nu uw verwachting door de waarheid beschaamd! Gij dacht in Thabor een andere Sinaï te aanschouwen, en gij aanschouwt er Hemzelf, die op Sinaï u slechts in de wolken verscheen, en die op uw vraag: Toon mij Uw heerlijkheid! u ten antwoord gaf: Gij zou Mijn aangezicht niet kunnen zien: want Mij zal geen mens zien en leven. . . Mozes! nu ziet gij Hem, aangezicht tot aangezicht. . . en gij leeft! En gij Elia! Wat gij aan de voet van Horeb in de nevelsluier van een gezicht aanschouwde, dat ziet gij thans in het volle licht. In de wind was de Heere niet. In de aardbeving was de Heere niet. In het vuur was de Heere niet. De Heere was in het suizen van de zachte koelte. Daar hoorde gij de Heere in de zachte lentewind. Hier aanschouwt gij Hem in die zachtmoedige Mensenzoon, die als een lentewind over de aarde zwevende, door Zijn adem een nieuwe schepping ontluiken doet. Hoe mag het u hier te moede zijn, Elia? Zie ginds! Daar verheft zich de Karmel, waar gij het tijdelijk verbond van de Heeren met Zijn volk probeerde te herstellen. Nu is de Middelaar van het eeuwige Verbond verschenen. Het werk van Karmel ziet gij op Thabor voleindigd! Mozes en Elia. Wat een achtbaar en eerwaardig paar. Mozes de stichter, Elia de hersteller van het Oude Verbond; Mozes de tolk, Elia de handhaver van de Wet. Mozes, die in zijn persoon de Wet, zoals Elia de profeten vertegenwoordigt. De Wet en de Profeten. Beide geven getuigenis aan Hem, die het einde van de Wet en het einde van de gerichten is. Mozes heeft van Christus geschreven. De Profeten hebben door de Geest van Christus, die op hen was, tevoren getuigd het lijden en de heerlijkheid van Hem, die komen zou. Maar wat Wet en Profeten tot nu toe hebben gedaan omtrent Hem, die komen zou, dat doen zij nu, door beide vertegenwoordigers, omtrent Hem, die gekomen is. Zij geven getuigenis van Jezus Christus als de grote Middelaar van de beide Verbonden, in wie die verbonden niet meer twee, maar één Verbond zijn. Heeft Jezus op de berg van de zaligspreking getuigenis gegeven aan hen: op Thabor geven zij getuigenis aan Jezus. Het is als leggen zij hier de Wet en de bundel van de Godspraken aan Zijn voeten neer;

als verenigen zij zich aldus met de stem uit de hoogwaardige heerlijkheid, die roept: "Hoort Hem!"

De Heere ging voor alles, en het moest ook met het goedvinden van de Heere gebeuren. Van zichzelf en Zijn mededisciepelen sprak Hij niet. Deze konden erbij staan, zij waren de minderen, de dienstknechten. Het was zeker een lief denkbeeld van Petrus om met de Heere en deze hemelse mannen op deze plaats het loofhuttenfeest te vieren en daartoe wilde hij graag de moeite op zich nemen om de hutten op te richten. Ongetwijfeld had de Heere er vermaak in, dat Zijn oprechte discipel zo sprak; maar het was nog te vroeg om tabernakels te bouwen; Petrus liep de tijd vooruit; maar eenmaal, ja dan zou de tabernakel van God werkelijk bij de mensen zijn (Openbaring . 21: 3). Thans echter is het wachtwoord van de Christen: "Voorwaarts in het geloof!" De ware vreugd duurt hier slechts ogenblikken. De discipelen zagen de heerlijkheid van God, zoals de profeten van ouds, slechts voor een ogenblik. Maar hoe wist nu Petrus, dat deze mannen Mozes en Elia waren? Door intuïtie! In de mens ligt het vermogen om iets uit gegeven omstandigheden met juistheid op te maken, te raden, en wij weten dat de Heilige Geest alle gaven van God in de natuur tot haar hoogste ontwikkeling brengt. Daarom zullen de ontslapen gelovigen, evenals nu Petrus, die uit de slaap ontwaakte, elkaar in de hemel terstond en volkomen herkennen, zonder dat iemand het hun zegt, ja zelfs de zodanigen, die wij te voren nooit zagen, maar die ons enkel uit hun namen en bedrijven bekend zijn, evenals Mozes en Elia waren. Reeds nu gebeurt het niet zelden dat men iemand, van wie men veel hoorde spreken of las, op het eerste gezicht zonder nadere aanwijzing herkent. In het verheerlijkte gelaat echter wordt vanzelf de gehele mens uitgedrukt, en zo is er geen mistasting mogelijk. In de intuïtie ligt dan ook nu reeds de klaarste wetenschap; men komt er door tot de grootste gedachten-verbindingen en gevolgtrekkingen. Zij is de juiste blik in de zaak, en niemand heeft de mens die blik geleerd. De intuïtie is het gevolg van een aanleg en een ontwikkeling, die evenmin als de dichtkunst kunstmatig kan worden aangeleerd; zij is een snelle en juiste gevolgtrekking uit hetgeen men ziet en weet, waardoor men weet ook hetgeen men niet zag of ziet. De wetenschap als zodanig zegt wel: Bewijs het mij! Maar Galilea antwoordt: Ik kan het niet, en toch is het waar! En dit zegt hij niet twijfelend, maar met evenveel zekerheid als Petrus het deed. De intuïtie is het instinct van het verstand. Daarom is het zo dwaas te vragen: hoe weet gij dat? Wij weten zelf niet hoe wij weten, wat wij toch met volle klaarheid zien. De intuïtie is dan ook te beschouwen als een hoger zintuig van het verstand.

5. Terwijl hij (Petrus) nog sprak, ziet, een luchtige wolk heeft hen, de beide hemellingen, Mozes en Elia, overschaduwd. Die wolk was onder het Oude verbond het tekenvan de Goddelijke tegenwoordigheid, de Shechina (Exod. 13: 21vv; 16: 10; 33: 7vv; 40: 34vv. ; 1 Kon. 8: 10vv. zij nam die beiden geheel uit hun ogen weg. En ziet, een stem uit de wolk, terwijl de Heere alleen was achtergelaten, zeggende: a) Deze is Mijn geliefde Zoon, in wie Ik Mijn welbehagen heb; b) hoort Hem! Het eerste gedeelte van deze uitspraak was reeds gehoord bij de doop in de Jordaan (hoofdstuk . 3: 17), het hier bijgevoegde verklaarde uitdrukkelijk, dat Hij de door Mozes (Deut. 18: 15vv.) beloofde Profeet was.

a) Jes. 42: 1 MATTHEUS. 3: 17 Mark. 1: 11; 9: 7 Luk. 3: 22; 9: 35 Kol. 1: 13; 2 Petrus . 1: 17 b) Deut. 18: 19 Hand. 3: 22

Deze wolk is Gods antwoord op het voorstel van Petrus; zij wijst Petrus op een andere tabernakel, die niet door mensenhanden gemaakt is, Mozes en Elia treden deze tabernakel binnen; de Heere nog niet. Petrus zal het met zijn ogen zien, omdat de woorden van de Heere hem nog niet volkomen overtuigd hebben, dat de Heere nu volstrekt nog niet in Zijn heerlijkheid kan ingaan.

Naar de bedoeling van de schrijver betekent de uitdrukking: "de lichte wolk overschaduwde hen, " dat zij aan de discipelen niet veroorloofde verder te zien. Het sterkste licht is voor het oog duisternis, omdat het verblindt; daarom wordt in de schrift in dezelfde betekenis gebruikt (1 Tim. 6: 16 Exod. 20: 21; 1 Kon. 8: 12 : "God woont in een ontoegankelijk licht" en "Hij woont in donkerheid. "

Door het woord: "Deze is mijn Zoon, " wordt Christus uit de rij van de geschapen geesten genomen, en hoog boven alle begrip van het schepsel verheven, als degene, die aan de Vader gelijk is, en bij Hem heerlijkheid had vóór de grondlegging van de wereld; en door hetgeen erbij gevoegd is: "Mijn geliefde Zoon, in wie Ik Mijn welbehagen heb, " ontdekt de eeuwige God voor arme mensenogen Zijn hart, hoe het klopt voor die Zoon om het werk, waarin Hij Zich als knecht en lam gehoorzaam aan de Vader overgeeft. Geen menselijk verstand is groot genoeg om beide uit te leggen; maar de getuigenis staat daar, onwrikbaar en onherroepelijk, zodat wie het hoort, zich aanbiddend ervoor moge neerbuigen. Terecht heeft iemand gezegd: "wie deze getuigenis van God aangaande Zijn Zoon loochent, is de grootste leugenaar, en wie onverschillig daarvoor is, heeft niets zekers in zijn hart en mond. " Gij zegt: ik loochen het niet, maar ik breek er mij het hoofd niet over; laat dat de theologen onder elkaar uitmaken? Waarlijk, niet uw hoofd, maar uw hart zal daarover moeten verbroken worden; het een of het ander; want niet de theologen, maar u, u en alle mensen geldt de getuigenis van God van Zijn Zoon - zij is de kern van alle goddelijke openbaring aan de wereld, uw zaligheid hangt ervan af. "Hoort Hem!" met dit woord bindt de Vader zelf de discipelen, die het gezicht zien, enkel en geheel aan het woord van Jezus, aan de mond van Jezus; want niet door gezichten, maar door het gehoor alleen kan een arm mensenhart genezen, nadat het eens door het horen naar het woord van de slang van de waarheid afgedwaald is, wanneer Hij nu hoort naar Hem, die van de slang de kop vermorzelt. O wat een dwaasheid van degenen, die zo trots zijn om als mannen van de wetenschap Zijn persoon en Zijn rede te willen trekken voor de rechterstoel van hun vernuft, van het blinde verstand, dat tegen het geloof strijdt, in plaats van als een kind aan Zijn mond te hangen!

Hoe men aan een geschiedenis kan twijfelen, die te heerlijk is om slechts een innerlijk beeld te zijn, die aan een ieder, die het hoort, door haar bovenaardse schoonheid, waarheid blijkt te zijn, dat zou niet begrijpelijk, niet te verklaren zijn, wanneer wij de zondige macht van het hart niet kenden, waaruit dat gebrek aan eenvoud en die betreurenswaardige blindheid voortkomt, die zich verblijdt, dat zij vals ziet of niet ziet, alsof zij er iets mee wonnen.

Merkt toch op, dat het de heerlijkheid van het Christendom is om ons van alle zijden te omringen met Gods liefde, zodat wij daar niet uit kunnen komen, maar als ingesloten worden. Immers de Vader wijst ons naar de Zoon en de Zoon naar de Heilige Geest en de Heilige Geest neemt het wederom uit hetgeen van Jezus is, en getuigt van Hem, en verwijst ons naar

Hem, en brengt ons door Hem tot de Vader. Het is dan ook in deze drie bewegingen van het Goddelijk leven, dat alle geestelijk levenden zich bewegen. Hoort Hem! De Vader geeft hier getuigenis van Zijn Zoon uit de wet, de psalmen en de profeten. Uit de wet door Mozes, Deut. 18: 15 Een profeet uit het midden van u, uit uw broeders, als mij, zal u de Heere, uw God, verwekken, naar Hem zult gij horen. Uit de psalmen, Ps. 2: 7 : "Gij zijt Mijn Zoon!" Uit de profetie, Jes. 42: 1 : "Mijn uitverkorene, in wie Mijn ziel een welbehagen heeft. " Wat een goddelijke harmonie van Schrift met Schrift. Gij hoort onmiddellijk uit de mond van God hetzelfde, wat gij hoort uit de mond van Zijn verscheidene dienaren! Ja, God heeft zo'n eerbied voor Zijn eigen geschreven woord, dat Hij meermalen geen nieuwe woorden bezigt, maar het reeds gesprokene herhaalt. En ook dit is een bewijs, dat de Schrift het werk van de Heilige Geest is; immers als zij dit niet was, zou het beneden de waardigheid van God zijn, om Mozes, David, Jesaja na te spreken. Hoort Hem. Waarom niet: "Ziet Hem?" Het zien zou voor een tijd, maar het horen zou voor altijd zijn, uit het geschreven woord, uit de Heilige Schrift. Ach, wat zou voor ons, die na achttien eeuwen leven, de verschijning van de Heere geweest zijn, indien Hij enkel gezien was en er geen Schrift was, die van Hem getuigde. Het zou voor ons zijn alsof Hij, de Heer der heerlijkheid, er nooit geweest was. En zou zoiets denkbaar kunnen zijn? Nee, de Schrift was aanwezig, en is aanwezig, en zal altijd aanwezig blijven om uit haar de Christus te leren kennen, zoals Hij uitgegaan is van de Vader en gekomen in de wereld, en opnieuw de wereld verlaten heeft en heengegaan is tot de Vader; en wat ook het ongeloof poge, om de Christus van de schriften door een ander te doen vervangen, God heeft dit onmogelijk gemaakt: zolang er gelovigen zijn, zal de valse Christus van de ongelovigen met afschuw worden afgewezen. De Schrift moet er zijn, en zij is er en zal blijven, zo lang de aarde bestaat. Het geloof komt door het gehoor; de aanschouwing is niet voor de aarde.

Bij de doop verklaart Jezus Zich gereed alle gerechtigheid te vervullen; bij de verheerlijking spreken Mozes en Elia Hem van de uitgang, die Hij volbrengen moet te Jeruzalem, de uitgang, die Hij zelf elders een doop had genoemd, waarmee Hij gedoopt moest worden, en hoe werd Hij geperst totdat het volbracht was! Bij de doop gordde Jezus Zich aan tot het volbrengen van de gehoorzaamheid, die doet; bij de Verheerlijking tot het betonen van de gehoorzaamheid, die lijdt. Bij de doop daalde, na Jezus vrijwillige vernedering, als teken van het welgevallen van de Vader, de Heilige Geest in zichtbare gedaante op Hem neer; bij de verheerlijking overschaduwde Hem de wolk van de heerlijkheid Gods. Bij de doop en verheerlijking beide werd de stem van God vernomen, die Hem uit de hoogwaardige heerlijkheid getuigenis gaf, en reeds bij voorraad het zegel van de goddelijke goedkeuring drukte op alles wat Hij gedaan had en nog doen zou: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in wie Ik Mijn welbehagen heb. Eindelijk volgde op beide een zware verzoeking, de ene door de mond van de duivels, de andere door de mond van Petrus, maar die zich hier als de mond van de satan openbaart, zoals hij dan ook door Jezus uit die hoofde met de naam van satan genoemd wordt; de ene en de andere evenwel eenzelvig in het wezen van de verzoeking, als behelzende een uitnodiging tot misbruik van de macht van de Messias tot afwending van het Messias-lijden, tot de bestijging van de Messias-troon zonder de beklimming van het Messias-kruis! Zo wordt ons dan ook door dit verband tussen beide het doel van beide voldoende helder. Zoals de beide verzoekingen het kort begrip van de strijd zijn, die de Messias in de vervulling van Zijn dubbele loop als Profeet en Hogepriester verwacht, zo zijn

de beide verheerlijkingen bij de doop en op de berg het kort begrip van de heerlijkheid van de Koning, die Jezus wordt voorgesteld als het loon voor het kruis, dat Hij beklimt, de schande, die Hij veracht. De eerste roepen: "Moet niet de Christus al deze dingen lijden?" De laatste: "Moet Hij niet zo in Zijn heerlijkheid ingaan?" De verzoeking is dus een voorsmaak van de beker van Gethsemane en Golgotha: de verheerlijking een voorspel van de triomf van Juda's leeuw op de berg Zion, waarop Hij in Zijn koninklijke heerlijkheid zal ingaan. Wij hebben hier dus "een gezicht, waarin Jezus Zich voor enige weinige ogenblikken in de glans van die koninklijke heerlijkheid, in de gestaltenis van die Goddelijke majesteit vertoont, waarin Hij eenmaal, omstuwd door Zijn opgestane en veranderde heiligen, zal komen op de wolken van de hemel om de dingen, die in de hemel zijn, tot één Godsrijk te verenigen. Het is binnen de ruimte van enige weinige ogenblikken een voorsmaak, een gezicht, een toezegging van aanstaande zegepralen. "

6. En de discipelen, dit horende, wat zo duidelijk een getuigenis was van de aanwezigheid van God, reeds verschrikt door de verschijning van de wolk (Luk. 9: 34), vielen op hun aangezicht, en werden zeer bevreesd; zij waren zo door den schrik overmand, dat zij daar lagen, alsof zij dood waren (Dan. 10: 9vv. Openbaring . 1: 17).

Zondige mensen kunnen niet met God omgaan zonder een Middelaar, al is het ook dat Hij niet in toorn, maar in genade met hen spreekt.

God kent onze kleinheid. Hij weet, dat wij het gewicht van Zijn Majesteit niet kunnen verdragen en door de glans van Zijn heerlijkheid verblind zouden worden. Daarom heeft Hij ons Zijn Zoon gegeven, die moeten wij zien en horen. Willen wij met God verkeren, zo moeten wij met Zijn Zoon verkeren. Wat wij van God willen horen en hebben, dat is ons in de Zoon gegeven. Wie God zoekt buiten de Zoon en zonder Hem, die zoekt of een schaduw of een verterend vuur. Dank God, lieve Christen, dat het Hem behaagd heeft Zich aan u in een zo troostvolle, vriendelijke verschijning te openbaren als uw Heiland is. Tot de Heere Jezus wagen ook tollenaars en zondaars te gaan, want Hij spreekt tot allen: "vreest niet. "

7. En Jezus, die intussen uit de toestand van de verheerlijking weer in de gewone toestand gekomen was, bij hen komende, raakte hen aan, weer op de oude vertrouwelijke wijze met hen omgaande, en zei: Staat op en vreest niet, alsof gij zou moeten sterven (Jes. 6: 5). Tevens was dit aanraken iets, waarbij van Hem kracht uitging, die alle vrees uit het hart wegnam (Dan. 8: 18).

8. Nu opgestaan zijnde en hun ogen opheffende, omdat zij nog altijd met de indruk van het gezicht vervuld waren, en het als het ware opnieuw zochten, zagen, zij niemand dan Jezus alleen, en ook deze in gewone gedaante en kleding.

9. En toen zij hierop de Heere volgden en van de berg afkwamen, gebood hun Jezus, zeggende: Zegt niemand dit gezicht, dat gij op de berg in werkelijkheid hebt gezien (Hand. 7: 31), ook niet aan uw mede-apostelen, totdat de Zoon des mensen opgestaan zal zijn uit de doden.

Toen de drie discipelen hun ogen ophieven, zagen zij niemand dan Jezus alleen maar Hij zal hun toch een geheel andere geweest zijn dan vroeger. De glans van Zijn verheerlijking zal Hem in hun ogen altijd hebben omgeven. Het eerbewijs van Mozes en Elia, de getuigenis van de hemelse Vader zelf zal hen tot eerbied en aanbidding hebben gedrongen. Zeker brandde later hun hart om op heldere dag en op de daken te prediken wat zij in de stille nacht op de berg hadden gezien. Maar dit verlangen bleef onvervuld, de Heere verbood hun vóór Zijn opstanding iemand iets te zeggen. De openbaring op de heilige berg was een voorzorg voor toekomstige tijden. Op haar tijd zou zij door de drie vrome getuigen bekend gemaakt worden en het geloof in de harten versterken, dat de Heere te allen tijde in vernedering en verhoging, dezelfde geweest en gebleven was. Godszoon en Mensenzoon, groot en heerlijk, vriendelijk voor mensen en barmhartig. Nu moesten echter de discipelen zwijgen en wachten, en alleen voor zichzelf de zegen hebben en genieten, die uit het aanschouwen van de verheerlijking zo rijkelijk hun was toegevloeid.

Opdat zij er zich niet op verheffen ooggetuigen geweest te zijn, en de anderen in hun tegenwoordige dwaasheid hen daarom niet zouden benijden, opdat het geheel mocht blijven wat het was en wezen moest, niet een schouwspel voor de ogen, die naar wonderen zien, maar een getuigenis, daarna door de Geest in woorden neergelegd voor het geloof, een stem van de Vader - daarom heeft de Heere alleen die drie toegelaten en verbiedt Hij ook voor een tijd daarvan te spreken. Zij moeten eerst leren hun eigen eer te verloochenen. Eerst de vraag: kunt gij zwijgen? heilige geheimen waardig bedenken en bewaren? Eerst dan zult gij ze eens uitspreken voor de wereld. Vgl. hoofdstuk . 16: 20

10. En Zijn discipelen, nadat zij eerst onderling besproken hadden, wat Hij wel met het opstaan uit de doden bedoelde, tot welke tijd Hij hun het zwijgen had opgelegd, of Hij daarmee misschien de oprichting van Zijn rijk in Israël bedoelde, vroegen Hem. Een andere zaak in verband met die gedachten, die hen bezig hielden, was hun duister, te meer omdat het woord in hoofdstuk . 11: 14 gesproken was gedurende hun afwezigheid en daarentegen het gezegde van Johannes in Joh. 1: 21 hun nog duidelijk voor de geest stond. Daarom vroegen zij Hem, zeggende: Wat zeggen dan, als de oprichting van het Messiaanse rijk nabijis, zoals wij uit Uw woord moeten besluiten, de schriftgeleerden op grond van de profetie (Mal. 4: 5vv.), dat Elias eerst moet komen? Is dat misschien vervuld in hetgeen wij heden op de berg zagen? Maar waarom is hij zo spoedig verdwenen en niet liever metons onder het volk neergedaald om U een weg te bereiden? Waarom moet het zo voortgaan en zelfs zo ver komen als Gij ons gezegd hebt (hoofdstuk . 16: 21), dat de Zoon des mensen lijden moet van de oudsten en overpriesters en schriftgeleerden?

12. Maar Ik zeg u, zoals Ik reeds tot het volk gezegd heb (MATTHEUS. 11: 14), dat Elias, in de persoon van hem, die Ik niet meer behoef te noemen, nu gekomen is. Zo is het ene deel van de profetie, in zoverre het Gods werken bedoelt, volkomen vervuld. En zij, bij wie hij alles weer moest oprichten, hebben de uitwerking van Zijn roeping verijdeld, zoals dit ook reeds eveneens in de Schrift is voorzien; zij hebben hem niet gekend, niet erkend, al kwamen zij ook tot hem (Jo. 1: 21). Maar zij hebben aan hem gedaan al wat zij hebben gewild (hoofdstuk . 14: 3vv.). Ook in dat opzicht is hij een voorloper geworden van hen, die na hem zou komen;

zo zal ook de Zoon des mensen van hen lijden, zoals de Schrift dit nog veel bepaalder en duidelijker dan van hem gezegd heeft.

13. Toen de Heere zo sprak, verstonden de discipelen, dat Hij hun van Johannes den Doper gesproken had, toen Hij zei, dat Elias gekomen was.

De verklaring van dit gedeelte geven wij later 9: 10-13) waar de voorstelling uitvoeriger is, maar ook in vele opzichten moeilijker.

III. Vs. 14-23 (zie ook). Hoe weinig het de tijd was, dat de discipelen op de berg van de verheerlijking tabernakels bouwden, wordt ons duidelijk voor ogen gehouden, wanneer wij de Heere naar beneden vergezellen. Het eerste, dat wij zien, is een beklagenswaardig toonbeeld van ellende. Er was een bezetene, in wie de satan hardnekkig woedde. De vader van deze maanzieke had zo kleingelovig gesproken, dat ook de discipelen in hun geloof verlamd werden. De schriftgeleerden deden hun spotachtige verwijten, en al het volk wankelde in zijn geloof. De Heere komt in het midden van deze ellende, als de zieke door de duivel, de overigen door ongeloof geplaagd worden. Is het te verwonderen, dat zij zich ontzetten over Zijn komst juist op dat ogenblik, en - wie weet - misschien ook over een kenteken van de verheerlijking, dat Hij, evenals Mozes, nog droeg? En de Heere - kon Hij anders dan met een hard woord in de ijver van de liefde het ongeloof bestraffen, waarin het volk en de discipelen zich hadden laten vangen, zodra Hij voor één dag van hen wijkt? Zijt gij dan dat boos en verkeerd geslacht, zo als Mozes Israël heeft beschreven (Deut. 32: 5)? Terwijl Ik daarboven eer ontving, bereidt gij discipelen Mij zo’n schande? Daarop geneest Hij de zoon van de beangstigde vader, die over zijn ongeloof klaagt; voor de discipelen herhaalt Hij het woord omtrent Zijn sterven en opstaan, dat zij niet konden verstaan. De majesteit, die Mij in de verheerlijking is toegelegd, blijft Mij verzekerd, maar Ik kan ze slechts verkrijgen door de smaad en pijn van de dood, die de verkeerdheid van het boze geslacht Mij oplegt.

14. En toen zij, Jezus en de drie discipelen op volle dag weer in de laagte (vs. 1) bij de schare gekomen waren - want deze omgaf de negen discipelen, en schriftgeleerden hadden een hevige woordenstrijd met hen (Mark. 9: 14vv.) - kwam tot Hem uit de kring van het volk een mens. Deze bekende op Jezus vragen, wat die schriftgeleerden met Zijn discipelen te doen hadden, dat hij de aanleiding van het ontstaan van die beweging was, vallende op de knieën en zeggende met smekende gebaren:

15. Heere, ontferm U over mijn zoon, die mijn enige is (Luk. 9: 38), zodat mij zijn ellende dubbel ter harte gaat; want hij is door een duivel bezeten, die hem van de geboorte af stom en doof heeft gemaakt (Mark. 9: 25); hij is maanziek, bij elke afwisseling van de maan wordt hij door vreselijke paroxysmen overvallen, en door die epilepsie of vallende ziekte is hij in zwaar lijden, zodat hij schuimt en tandenknarst en steeds de dood nader komt (Mark. 9: 18); want menigmaal, omdat die paroxysmen plotseling en onverwacht komen, zonder dat men vooraf de plaats, waar men zich bevindt, kan verlaten, valt hij in het vuur en menigmaal in het water. Het is alsof die onreine geest het erop toelegt hem op wrede wijze om te brengen (Mark. 9: 22).

16. En ik heb hem, omdat Gij zelf niet hier was, tot Uw discipelen gebracht, en zij hebben het wel beproefd, maar hem niet kunnen genezen.

Wat een zaak was het ook, om zonder Christus een bezetene te genezen! Christus moet bij alle dingen zijn, anders is onze kracht geen kracht. Het ging de discipelen als Elisa's jongen; deze kwam met Elisa's staf om de dode knaap op te wekken, maar het hielp niet; Elisa zelf moest erbij zijn. Deze ondervinding van de discipelen was dan ook een treffend bewijs van het woord, dat zij later van de Heere zouden horen: "Blijft in Mij, want zonder Mij kunt gij niets doen. " De Heere herhaalde zulk onderwijs meermalen. Zij visten op een andere tijd de gehele nacht zonder iets te vangen; maar zodra de Heere bij hen is, vangen zij in overvloed. Weer op een andere tijd kunnen zij met al hun macht van roeien niet met het vaartuig de reis voortzetten; maar nauwelijks is Jezus bij hen of zij zijn waar zij wezen moeten. Alleen wanneer Jezus hen van Zich uitzendt en hun Zijn macht meedeelt, zoals dit aanvankelijk gedurende Zijn reis door Israël en in volheid bij Zijn hemelvaart het geval was, kunnen Zijn discipelen Zijn werken doen.

Twee soorten ellende is het, waardoor de enige zoon van deze mens geplaagd wordt: 1) het onafgebroken lijden is, dat hij door een stomme en dove geest bezeten is; en wel is deze bezetenheid reeds bij de geboorte van het kind begonnen, zoals wij in Mark. 9: 21 zagen - een krachtig bewijs voor de juistheid van hetgeen wij reeds opmerkten 8: 34), dat de bezetenen volstrekt geen bijzonder schuldige mensen geweest zijn, maar dat deze zielsziekte eerder evenals een lichamelijke ziekte geheel onschuldig (in de gewone zin van het woord) een mens kan treffen. Het is daarom volstrekt niet juist (wij zullen er in hoofdstuk . 26: 7 nog verder over spreken) om Maria Magdalena, uit wie zeven duivels uitgevaren waren (Luk. 8: 2), voor dezelfde persoon, zoals gewoonlijk gebeurt, als die diep gevallen zondares in het huis van Simon (Luk. 7: 36vv.) te houden. Een door zeven geesten bezetene was niets minder dan een verleidelijke hoereerster; het zou echter een geheel willekeurige verdraaiing van de eenvoudige zin van het woord zijn om haar bezetenheid in zedelijke of figuurlijke zin te verstaan als een zware verstrikking in de zondebanden van satan; men zou hiertoe ook uit het woord van Christus in hoofdstuk . 12: 45 geen grond hebben. 2) Zijn tijdelijk lijden was de epilepsie, waarvan enkele trekken gegeven worden in Uit 9: 32. De maanziekte treedt daarbij meer op de achtergrond; de vader heeft opgemerkt, dat de paroxismen met de verwisseling van de maan op en af gaan, wat samenhangt met de in ieder opzicht gestoorde zenuwen van het kind; anders geeft hij echter alleen zulke ziekteverschijnselen aan, die doen denken aan de zogenaamde morbus comitialis, die naar de getuigenis van de Griekse arts Paulus van Aegina in de zevende eeuw hoofdzakelijk jongens overkomt, en daarom ook morbus puerilis heet. Men hield het voor een ongeneeslijke ziekte; de ouden gebruikten zelfs tot genezing van die kwaal het bloed van ter dood gebrachten. Wij verwonderen ons zoveel te minder, dat deze zich hier nog vertoont, als een bijzondere uiting van de bezetenheid, als een tweede werking van de onreine geest, die reeds bewerkt heeft, dat hij doofstom was, omdat die kwaal daarmee in een zekere verwantschap staat, want het uitgangspunt van beide ziekten was het zenuwleven. De duivel, die dit eenmaal bemachtigd had, kon het nu gemakkelijk op de vreselijkste wijze misbruiken en dreef zijn spel het sterkst, wanneer het door de invloed van de maan het prikkelbaarste en ontvankelijkste was. De vader had zeker geen ongelijk, toen hij aan deze duivel het doel toeschreef om zijn zoon boosaardig om te brengen; "evenals een

boze erfvijand, die in zijn enige zoon zijn stam wilde uitroeien stond de duivelse macht tegenover hem, " en toen hij nu Jezus bij zijn aankomst met het kind niet aantreft, wendt hij zich dadelijk tot de achtergebleven discipelen, opdat deze het zouden beproeven om de onreine geest te bezweren. Zijn bijgeloof komt dus duidelijk te voorschijn, waardoor hij de uitdrijving van de duivel in de naam van Jezus voor een kunst hield, en deze naam als een soort van toverformule beschouwde, zoals hij dan ook naderhand onmiddellijk tot de Heere zelf zegt: "als Gij iets kunt. " Hij zou zich zeker niet met de discipelen in plaats van de Meester tevreden gesteld hebben, indien hij niet aan een kunst gedacht had, die leerlingen van hun meester leren en dan met hetzelfde gevolg uitoefenen kunnen als deze. De arme discipelen. Zij kwamen zeker in geen kleine verlegenheid, toen de vraag tot hen gericht werd. Weliswaar had de Heere voor omstreeks een half jaar bij hun apostolische roeping, ook aan hen de macht verleend over de onreine geesten, en zij hadden toen bij hun uitzending grote dingen kunnen doen (hoofdstuk . 10: 1 Luk. 9: 10); maar zo’n ingewikkeld geval, zo’n vreselijke soort van bezetenheid was hun bij de Heere zelfs nog niet voorgekomen, en zij hadden daarom het geval zeker liever tot Zijn komst uitgesteld, zonder de genezing te beproeven. Maar juist het buitengewone en vreselijke van deze soort van bezetenheid had de gehele omtrek in beweging gebracht. Het volk omringde in grote scharen de vader met zijn kind, zelfs de schriftgeleerden van die plaats hadden zich daar vertoond. Deze hebben wij ons zeker niet zo vijandig tegen Jezus als hun Galilese ambtsbroeders aan de overzijde van het meer voor te stellen, maar zij hadden er toch door hun stand belang bij, dat niet door de discipelen van een andere meester iets verricht werd, dat zij zelf en hun kinderen of scholieren (vgl. over de exorcistenscholen van de schriftgeleerden Uit 12: 29) niet durfden beproeven, waarom zij met het gelaat van een kenner verklaard hadden, dat tegen zo’n duivel, als die in het kind was, geen mens op aarde iets vermocht, dat de discipelen zich niet door het vertrouwen op de onbepaalde heerschappij van hun Heer zouden laten verleiden om de genezing te beproeven, omdat zij daardoor slechts de ellende zouden vergroten, en de onreine geest tot een ontzettenden tegenweer aanzetten. Het volk stemde het toe, en er werd menig woord gezegd, dat de eer van Christus aanrandde, maar dat de discipelen nu ook in de gelegenheid stelde, zich deze eer aan te trekken. Wanneer het hun al geboden was, niemand te zeggen, dat Hij Jezus, de Christus was (hoofdstuk . 16: 20), zo was het hun toch niet verboden, het door daden te bewijzen; en daartoe voelden zij zich zo veel te meer verplicht, omdat zij toch niet wisten, hoe lang de Heere Zijn terugkomst uitstellen zou, en of Hij, wanneer Hij dan al werkelijk kwam, nog gelegenheid zou hebben, juist voor deze volksmenigte en voor deze schriftgeleerden Zijn macht tentoon te spreiden; uitstel scheen in ieder opzicht gevaarlijk. Bovendien, sinds zij de grote dingen in de naam van Jezus op hun apostolische reis gedaan hadden, hadden zij hun Heer nog veel beslister voor Gods Zoon erkend (hoofdstuk . 14: 33), en Hijzelf had nog eerst kort geleden op de daarop doelende bekentenis van Petrus Zijn zegel gedrukt (hoofdstuk . 16: 17vv.). Zij meenden dus juist om de tegenstand van de schriftgeleerden, voor wier zuurdeeg zij zich moesten wachten (hoofdstuk . 16: 6 en 12), het buitengewone te moeten wagen; hun vraag naderhand (vs. 19): "waarom hebben wij hem niet kunnen uitwerpen?" geeft toch duidelijk te kennen, hoezeer zij zich bewust zijn van de juistheid van hun handelwijze, naar de omstandigheden en naar het gewicht van hun beweegredenen. Toen zij dan werkelijk deden, waartoe zij zich gedreven en even gerechtigd als verplicht gevoelden, toen kwam het werkelijk zo, zoals de schriftgeleerden vooruit gezegd hadden: het zieke kind viel bij hun eerste bezwering in een

verschrikkelijk paroxysme op dezelfde wijze, als het naderhand weer het geval is, dat Jezus de knaap tot Zich laat brengen, nog voordat Hij Zijn machtwoord tot de duivel gesproken heeft (Mark. 9: 20); en toen de aanval voorbij was, lag het kind als dood neer, juist zoals naderhand toen de duivel uitvoer (Mark. 9: 26). Thans kwamen de Farizeën er met een zekere vreugde bij en hadden er veel vermaak in, dat zij zo'n gevolg voorspeld en met recht voor de onderneming gewaarschuwd hadden; onder het volk openbaarde zich echter een grote tegenstand, omdat de discipelen iets goeds ondernomen hadden, wat zij niet konden volbrengen; zelfs de vader uitte bittere klachten tegen hen, ofschoon hij hen eerst tot het beproeven van de genezing gedrongen had. Hetzelfde dat Petrus bij zijn wandelen op de zee overkomen was, overkwam nu de discipelen; in een vast en blij geloof had hij de gang op het water gewaagd, maar toen hij de sterke wind zag, schrok hij en begon hij te zinken (hoofdstuk . 14: 30); toen hadden zij moeten roepen: "Heere help ons!" en in het geloof, dat een vaste grond is van de dingen, die men niet ziet, geen tweede poging tot het bezweren van de duivel moeten doen (dat zou gelijk geweest zijn aan Mozes, die tweemaal op de rots sloeg in Num. 20: 11), maar de als dood daar neerliggende knaap bij de hand moeten grijpen en oprichten, zoals de Heere het doet (Mark. 9: 27). Daaraan denken zij niet, maar laten zich verschrikken door het tegenstreven van de boze geest, zijn schijnbare onmacht, die in de grond echter slechts een teken van zijn nederlaag is, de hoon van de schriftgeleerden en het woeden van het volk, en geven hun werk verloren. Zij misten de juiste rust en bedachtzaamheid, als zij de sterke wind zien, die tegen hen losbreekt; zij komen in een opgewondenheid van het gemoed, die de kracht van de geest, die te voren in hen was, terugdringt, en wantrouwen hun kracht, nog voordat de slag beslist is - in één woord: zij laten zich door de verschijning overmeesteren en wekken de gave niet op, die in hen is, anders zou de knaap zich aan hun hand opgericht hebben en gezond geworden zijn op datzelfde uur, al het volk zou de naam van Jezus geprezen hebben, en de schriftgeleerden hadden niet kunnen zeggen, dat ook voor deze naam de boze geesten niet weken. De knaap komt echter pas langzamerhand weer tot bewustzijn, en geeft in zijn diepe uitgeputheid en zijn nog voortdurende stomheid alle tekenen, dat de onreine geest als overwinnaar op het veld gebleven is; de discipelen moeten het zich laten welgevallen dat de schriftgeleerden hen hevig kwellen met hun gesprekken, en kunnen er niets tegen doen, dat Jezus door het volk gehoond wordt, als iemand die de mensen bedroog en bewees een vals profeet te zijn, en dat ook de vader er reeds aan denkt, om als een in zijn hoop bedrogene weer weg te gaan, zo spoedig het kind zich maar wat zal hersteld hebben van de verschrikkelijke nederlaag. Op dit ogenblik komt Jezus daar met de Hem vergezellende drie discipelen; en wanneer het ook al geen glans van de verheerlijking zelf is, die nog op Zijn aangezicht ligt, dan is het toch de glans van de altijd in Hem wonende majesteit, die ook anders na een lange omgang in het gebed met Zijn hemelse Vader op beslissende ogenblikken, door de bedekking van Zijn menselijke nederigheid heen schittert (Joh. 18: 6), deze treft de menigte, als zij Hem aanziet, ja vervult ze met ontzetting, omdat het schelden en lasteren hun nu als een misdaad voorkomt, gepleegd aan de Heilige Gods. Zij zoeken zich nu door Hem eerbiedig tegemoet te gaan uit hun verlegenheid te redden. De Heere slaat verder geen acht op de begroeting; daarentegen trekt Hij Zich de door de Farizeeën in het nauw gebrachte discipelen aan en wil met Zijn vraag: "wat twist gij met dezen?" zeggen: "Indien gij naar Mij zoekt, zo laat deze gaan. " De verhevenheid zowel van de verschijning van Jezus als van Zijn houding tegenover de tegenpartij boezemt de vader nieuwe moed in, zodat hij zijn zaak nogmaals de Heere zelf aanbeveelt; boete en geloof

beginnen daar reeds in zijn als met de wanhoop worstelend hart door te dringen; hij moet echter nog beter in de opvoedingschool opgenomen worden.

17. En Jezus, de vader antwoordende, richtte Zijn oog tot Zijn discipelen, en rekende hen nog enigermate onder het geslacht van Zijn tijd, van welks gezindheid zij nog veel bezaten, en waaronder zij nog niet als ware lichten schenen (Deut. 32: 5 Filippenzen . 2: 15). Hij zei: O ongelovig en verkeerd geslacht! hoe lang zal Ik nogmet u zijn, voordat gij wordt, zoals gij wezen moet? hoe lang zal Ik u nog in uw zwakheid en dwaasheid verdragen, voordat gij tot de volkomen leeftijd zijt opgegroeid (Efe. 4: 13), en geschikt zijt, van Mij te getuigen, wanneer Ik niet meer zichtbaar in de wereld ben (Joh. 15: 27)? Brengt hem Mij hier. Onder zulke omstandigheden moet Ik nog alles zelf doen. Gij vader! moogt niet bij Mij tevergeefs hulp gezocht hebben. Gij, Mijn discipelen, zult in uw Meester zien, wat ook u mogelijk geweest zou zijn, indien gij nog niet van zo’n ongelovige en verkeerde aard was geweest.

18. Toen de jongen midden in de kring was gebracht van het op elkaar dringende volk en van de rondom staande schriftgeleerden, in de onmiddellijke nabijheid van deheilige God, werd hij dadelijk door een nieuwe ontzettende aanval door de boze geest bezocht. Rustig en zonder Zich met de bezwering te haasten, onderhield Zich de Heere een tijd lang met de vader op de in Mark. 9: 21-24 beschreven wijze. En pas daarna sprak Jezus en bestrafte hem, de onreine geest, met deze woorden: Gij stomme en dove geest! Ik beveel u, ga uit van hem, en kom niet meer in hem. En de duivel scheurde eerst de knaap, en wel met zo’ngeweld, dat hij als dood neerlag; onder dit paroxysme ging hij van hem uit, zoals hem bevolen was, en het kind, door de hand van Jezus gegrepen en uit zijn toestand, die op de dood leek, opgericht, werd genezen van dat uur af. Allen ontzetten zich toen over de heerlijkheid Gods, die zij zo duidelijk in dit wonder zagen (Luk. 9: 43).

Met het woord: "brengt hem Mij hier" geeft de Heere de vader de belofte van Zijn zekere hulp. Als naderhand het zieke kind bij Hem gebracht wordt, en de onreine geest, die de macht van de Sterke, die tot Hem gekomen is, aanstonds bemerkt, dadelijk toen hij in de onmiddellijke nabijheid van Jezus komt, een herhaalde en ontzettende uitbarsting van het lijden teweegbrengt, kan Hij, vóórdat Hij Zijn reddend woord spreekt, rustig deze uitbarsting laten uitwerken, zonder de vader meer op te leggen dan Hij kon dragen. Hij moet echter zo’n langzame behandeling, allereerst om Zijn discipelen, laten plaatshebben om tweeërlei reden. Deels namelijk moest Hij hen in bescherming nemen tegen de harde verwijten van de schriftgeleerden en van het volk, waarmee men hun de poging tot genezing loonde, die hun met geweld opgedrongen, maar mislukt was. De hen omringenden moesten de bijzondere moeilijkheid van dit geval leren kennen, opdat zij zouden ophouden de tegenover hun gerechtshof werkelijk onschuldigen te veroordelen, en daarom vraagt de Heere de vader van de knaap: "Hoe lange tijd is het, dat hem dit overkomen is?" Omdat het antwoord daarop luidt: "van zijn kindsheid af, " komt er een buitengewone moeilijkheid aan de dag, die dit geval duidelijk van andere gevallen van bezetenheid onderscheidt. Hier was nog in het geheel niet aanwezig een zichzelf bewust leven van de zieke, waaraan zich het eenvoudige bevel over de onreine geest had kunnen aansluiten, en hem een aandrang zou hebben kunnen geven tot tegenwerking, die de vijandige macht overweldigde. De knaap was reeds zo vroeg onder de macht van de boze gekomen, dat zijn menselijk wezen zich nog nooit ontwikkeld had; het

was eerder dan in de kiem verstikt, en wie daar wilde helpen, had niet alleen, zoals in andere gevallen, een oorspronkelijk, gezond leven weer te herstellen, hij had zo’n leven in zekere zin eerst te scheppen, en moest ook dit nieuwe leven beschermen tegen de boze. (De Heere zegt hier uitdrukkelijk, zoals Hij anders nooit spreekt, niet alleen: "ga van hem uit, " maar ook: "Kom niet meer in hem, " (Mark. 9: 25). Aan de andere zijde moest de Heere de discipelen ook voor ogen stellen, hoe hun geloof, hoe moedig het ook geweest was, eigenlijk toch altijd nog ongeloof was, en hun houding tegenover de macht van de duisternis, bij al hun vertrouwen op de grotere macht van de Zoon van God, toch nog verkeerd was. Daar toont de Heere hun, al woedde de duivel ook nog zo erg, en al gedroeg hij zich als een sterk gewapende, die zijn paleis goed bewaard heeft, een heerlijke rust en verhevenheid, een goddelijke zekerheid van de overwinning en een het einde wachtend geduld, dat door niets zich laat verschrikken of bewegen, maar ook door niets zich voorwaarts laat dringen, maar vaste en afgemeten schreden doet op de wegen van God. Het is juist weer zo, als toen Hij op de zee wandelde (hoofdstuk . 14: 25), en in een ander opzicht ook weer als toen Hij tegenover de Kananitische vrouw stond (hoofdstuk . 15: 21vv.); want toen de vader bij zijn antwoord een roerende schildering van de diepte en de omvang van het lijden van zijn kind voegt, om het medelijden op te wekken, laat Hij Zich door het medelijden alleen bewegen; maar juist omwille van deze vader, die in een adem aanspraak maakt op de hulp en toch de Helper onteert door zijn "indien Gij iets kunt" (Mark. 9: 22), breidt Hij als een echte zielverzorger de handeling nog verder uit. De man heeft de schildering van het lijden van zijn kind met de veronderstelling gesloten, dat de boze geest hem niet alleen pijnigt en kwelt, verwoest en ontrust, maar ook tot doel heeft hem te doden; en dat is geen valse beschuldiging geweest - want toen de duivel naderhand van het kind moest wijken, laat hij ten minste in diens toestand gelijk aan de dood, de schijn achter, alsof hij hem gedood heeft om aan te duiden wat eigenlijk zijn doel geweest is. De man geeft dus de duivel wat hem toekomt; hij is een mensenmoordenaar van begin af aan en het is zijn eigen lust, evenals van de hem ondergeschikte engelen, om om te brengen. De man wil Hem echter nog niet erkennen, die gekomen is, om het werk van de duivel te verwoesten en de zielen van de mensen te behouden, ofschoon de glans van Zijn goddelijke majesteit toch reeds in Zijn ogen geschitterd heeft, en het woord van Zijn vriendelijke lippen hem zekere hulp beloofd heeft. Naar de mening van zijn hart heeft hij in Jezus enkel met een duiveluitbanner te doen, wiens kunst men moet bewonderen, wanneer zijn werk gelukt. Wij begrijpen daaruit, dat de Heere tot doel had, eerst een onreine geest uit het hart van de vader te verbannen, eer Hij de stomme en dove geest uit het natuurlijk leven van het kind verdreef; wij zullen op zijn tijd deze genezing van de ziel nader beschouwen (Mark. 9: 23vv.). Als die genezing op een verrassend gelukkige wijze gelukt is, zodat ook het omringende volk een zegen daaruit genoten heeft en door zijn aandringen te kennen geeft, dat nu de juiste tijd daar is om de duivel uit het kind te bannen, volgt die genezing in zo’n omvang, dat er niet alleen een uitdrijving van de duivel, maar ook een soort van opwekking uit de dood plaatsheeft (want zonder de oprichtende hand van de Heere zou het kind, nadat de duivel uit hem gevaren was, toch niet uit zijn op de dood lijkende toestand ontwaakt, maar werkelijk gestorven zijn), en het vergezellende wonder vergunde aan de schriftgeleerden uit deze streek niet om de voetstappen van hun ambtsbroeders aan de overzijde van het meer te drukken, en ook in betrekking tot dit laatste van de beide wonderen, aan bezetenen gebeurd, te zeggen: "Hij drijft de duivel uit door Beëlzebul, de overste van de duivels. " Het is bovendien het laatste teken, dat Jezus vóór Zijn

vertrek uit Galilea (hoofdstuk . 19: 1) openlijk gedaan heeft; de Vader heeft daar het kleed van Zijn onschuld en gerechtigheid rein gewassen van al het slijk, dat de boosheid erop heeft willen werpen, en er blijft voor de oog- en oorgetuigen slechts over, om zich te ontzetten over al de heerlijkheid Gods.

19. Toen Hij nu in het huis (Mark. 9: 28) was gegaan, dat Hij in die streek tot verblijfplaats had gekozen, kwamen de discipelen tot Jezus alleen. Zij hadden een vraag te doen, die niet voor het openbaar geschikt was, en zeiden: Waarom hebben wij hem niet kunnen uitwerpen? Wij zijn toch Uw discipelen, die Gij macht gegeven hebt over de boze geesten. Ligt de schuld aan onze volmacht, dat dezeniet onbegrensd is, of ligt zij aan ons, dat wij de zaak niet op de juiste wijze hebben aangepakt?

Onderzoekt men ook in onze dagen wel, waarom men in zijn ambt zo weinig kan verrichten? Ach, men is tevreden als men slechts zijn uren vol heeft en men zijn geld daarvoor kan innen. Men begeert de geest niet uit te drijven, waarmee men overeenstemt, anders zou men het met zichzelf oneens moeten worden. - Ja! hoevelen zouden zelf niet moeten worden uitgedreven, als geesten, die niet uit God zijn!

20. En Jezus zei tot hen: Omwille van uw ongeloof kon gij de boze geest niet uitdrijven, zoals Ik reeds in Mijn bestraffend woord (vs. 17) te kennen gaf. Wat uw volmacht aangaat, die is tot neerwerping van allersterksten (2 Kor. 10: 4); a) want voorwaarzeg Ik u ten opzichte van het verrichten van de goddelijke werken, wat Ik ten opzichte van het verkrijgen van de goddelijke genadegiften de vader van het kind gezegd heb (Mark. 9: 23), als gij een geloof had als een mosterdzaad, zou gij alles vermogen. Als gij waarlijk geloof had, niet een dat bij elke uiterlijke schijn in de grond van de zaak toch eigenlijk ongeloof is, maar geloof, al is het naar buiten nog weinig schitterend, al is het nog slechts een begin, een kiem, zo zou gij u nooit teleurgesteld zien. Gij zou dan in letterlijke zin doen, wat men bij wijze van spreken zegt (Job 9: 5); gij zoudt tot deze berg, die hier aan de weg staat, zeggen: Ga heen van hier daarheen, opdat ik voor mij ruimte verkrijg! en hij zal heengaan, hij zal dadelijk aan uw bevel gehoorzamen. En wat gij ook mocht willen doen, niets zal u onmogelijk zijn. In het geloof, zo verre gij het werkelijk hebt, niet maar in het algemeen bezit, maar het ook steeds gereed hebt, en vasthoudt op het ogenblik, dat gij het moet betonen, wandelt gij Gods weg, en dan gaat God ook uw weg, en staat u Zijn almacht ten dienste.

a)MATTHEUS. 21: 21 Luk. 17: 6

21. Maar zo’n geloof, als Ik bedoel, hebt gij juist in het beslissend ogenblik laten varen. Gij hebt u laten afschrikken door het rumoer van de duivel, waardoor hij uwilde wijs maken, dat het onmogelijk was hem uit te bannen. Gij hebt u dus bevreesd laten maken. Merkt dan op: dit geslacht van onreine geesten, dat zich zo diep heeft genesteld en alles in de mens in zijn bezit heeft genomen, als bij die knaap, vaart niet uit, zonder eerst een groot leven te maken en alles tot tegenweer te beproeven. Dan komthet erop aan, vast te houden wat gij hebt, de kroon zich niet te laten ontnemen. Gij moet dan staan in het geloof, mannelijk en sterk zijn. Daartoe zijt gij echter niet anders in staat dan door bidden en vasten. Voortdurend moet uw leven een leven in bidden en vasten zijn, zoals gij dat in Mij ziet. Door bidden verenigt gij u met God,

door vasten hebt gij u van de wereld afgezonderd, en dan heeft de duivel geen aanknopingspunt om u bang te maken; maar wel heeft God vrije toegang om u Zijn macht te schenken.

Eigenlijk valt ieder onderscheid weg tussen weinig en veel, groot en klein geloof; de geringste mate van werkelijke, levende macht van het geloof, door geen ongeloof of twijfel op het ogenblik verstoord, is eveneens toereikend om de grootste dingen te doen, als een werkelijk brandend vonkje een geheel woud aansteekt; want geloof blijft geloof, ongeloof blijft ongeloof! De Heere legt de almacht van God in de hand van ons geloof, en zegt, dat het geloof, omdat het de almacht aangrijpt, daarin wonderen kan uitwerken.

Het geloof kan het daarom niet te doen zijn, in letterlijke zin bergen van de aarde te verzetten; wanneer het echter werkelijk daarom te doen kon en moest zijn, zo zou het werkelijk bergen kunnen verzetten, want het geloof is één worden en aansluiten van het hart met de almacht van God. Het kleinste, fijnste zaadje van dit werken in God kan de meest buitengewone dingen teweegbrengen en alles moet voor het geloof zeker mogelijk zijn, omdat bij God alles mogelijk is; daarom hangt het geloof ook niet af van menselijke willekeur, het is niet eigenwillig zoals menselijke dweperij.

Laat ons door de geschiedenis van de verheerlijking een blik slaan in het welgevallen, dat de Vader heeft aan de Zoon, in de eerbied, waarmee de bewoners van de onzichtbare wereld Zijn aardse loop begeleiden, over hun kennis van de aardse dingen, in het rijp zijn van Jezus voor het dadelijk ingaan in de eeuwigheid; daarentegen is het woord, dat Hij hier gesproken heeft: "dit geslacht vaart niet uit dan door bidden en vasten, " een blik in de zedelijke arbeid, die Zijn ambt van Hem geëist heeft; want de natuurlijke betekenis van het woord is, dat niet alleen voor de discipelen, maar ook voor de Meester de overwinning slechts door de sterkste aandrang van de ziel tot het gebed om Gods kracht te behalen is, en deze aandrang slechts door de ernstigste worsteling van de ziel te verkrijgen was.

De mens moet zijn vleugels uitslaan, wanneer hij in het geloof wonderen wil doen; hij moet zich biddend aan de wil van God aansluiten en zich in dezelfde mate vastende van de wereld losmaken, dan kan hij, vrij in God, tegenover de wereld, de bergen in de wereld verzetten. Hoe groter echter het kwaad is, dat hij bedwingen moet, des te groter moet zijn oefening zijn in deze beide stukken, dus in het leven van het geloof. De discipelen hadden misschien een kleiner, duivels lijden kunnen bedwingen, met hun geloof, dat zwak geworden was, dat zij door bidden en vasten in de tijd van hun aanvechting niet genoeg gevoed hadden; maar wanneer zij deze soort van bezetenheid, deze vreselijke gebondenheid van een mens, die van zijn kindsheid af prijsgegeven was aan alle verstorende invloeden, wilden wegnemen, dan moesten zij toegerust zijn met een geloof, dat in de levendigste energie, in gehele spanning en beweging tussen zijn beide levenspolen, bidden en vasten, begrepen was.

Dat is de tegenwoordigheid van geest bij de discipel van Jezus, dat hij door hetgeen hem ontmoet zich niet laat verschrikken of betoveren; zodra hij bedenkt wie Hij is, en wat Hij heeft, houden zij op invloed op hem uit te oefenen. Wat de duivel ook doet, hoe hij zich ook gedraagt, hoe schrikverwekkend hij zich ook vertoont - zo vermaant de Heere Zijn discipelen

- staat slechts in het geloof, bewaart het, zijt nuchter (1 Petrus . 4: 8; 5: 8), en niets zal u onmogelijk zijn. "

In plaats van het sterke altijd toegeruste geloof echter, waarvoor ook de ergere soort van duivels moet wijken (het "uitvaren" schijnt op ergere en sterkere duivels te duiden, die moeilijker uit te drijven zijn), noemt Hij zeer belangrijk het bidden en vasten; Hij dringt daardoor dieper in de zaak en geeft ook ongevraagd antwoord op de tweede vraag, die de discipelen zouden doen: waarom hadden wij dan geen geloof, maar ongeloof? Gij hebt het geloof niet genoeg bewaard, geoefend; dit gebeurt door gebed. Wie in het gebed leeft, leeft in het geloof, en wanneer wij biddend gevonden worden bij het een of andere geval, dan zal het ook duidelijk worden, hoe veel het ernstige gebed van ons geloof vermag. Het bidden wordt ook geholpen door het vasten, de nuchterheid! en matigheid van het leven, die de geest sterken kan tegen het vlees. Het woord betekent echter meer algemeen de afkeer van de wereld, die het naderen tot God gemakkelijker zal maken.

Deze woorden schijnen een vriendelijke bestraffing voor de discipelen te bevatten. Wellicht waren zij door vroegere voorspoed te zeer verheven geworden. Wellicht waren zij in hun Meesters afwezigheid minder ijverig geweest in het gebruik van de middelen, dan wanneer zij zich in Zijn nabijheid en onder Zijn oog bevonden. In elk geval ontvangen zij een duidelijke aanwijzing van de Zaligmaker, dat zij toch de strijd tegen de duivel niet te licht moeten achten. De Heere waarschuwt hen, dat de overwinning op de overste van deze wereld niet zo gemakkelijk wordt behaald. Zonder vurig gebed en aanhoudende zelfverloochening zouden zij het dikwijls ondervinden, dat zij machteloos waren en de nederlaag kregen. De les, die hierin voor ons ligt opgesloten, is van zeer groot gewicht. "Zeer ware het te wensen, " zegt Bullinger, "dat dit gedeelte van het Evangelie evenzeer naar onze zin was, als die plaatsen, waarin ons vrijheid verkondigd wordt. " Wij zijn allen geneigd onze godsdienstige verrichtingen op een gedachteloze, slordige wijze te verrichten. Evenals Israël, dat hoogmoedig was geworden door de val van Jericho, zeggen ook wij lichtelijk tot onszelf: "De mannen van Ai zijn weinigen; " (Joz. 7: 3) "het is niet nodig daarvoor al onze krachten te gebruiken. " Evenals Israël leren ook wij dikwijls door bittere ondervinding, dat men in een geestelijke strijd niet zonder een hevig gevecht zegeviert. Met de ark van God moet nimmer op oneerbiedige wijze worden omgegaan. Het werk van God moet nimmer op zorgeloze wijze worden verricht. Mochten wij allen de woorden van de Zaligmaker tot Zijn discipelen recht ter harte nemen, en daarvan een praktisch gebruik maken! Hetzij wij ons op de kansel of het platform bevinden, - hetzij wij in de zondagschool arbeiden, of met huisbezoek bezig zijn - hetzij wij met onze huisgenoten het Woord van God lezen of bidden, of voor onszelf de Bijbel onderzoeken - laat ons ijverig waken over onze geest. Wat wij ook doen, laat ons dat "doen met al onze macht" (Pred. 9: 10). Het is een gevaarlijke misstap zijn vijanden minder te achten dan zij inderdaad zijn. Hij die voor ons is, is meer dan die tegen ons is, - maar met dat al is nochtans hij, die tegen ons is, geenszins gering te achten. Hij is de "overste van deze wereld. " Hij is een sterk gewapende, " die zijn huis bewaart, en die niet daaruit zal gaan en zijn goed verlaten zonder strijd. Wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden en machten (Efe. 6: 12). Het is noodzakelijk dat wij de gehele wapenrusting van God aandoen, en niet alleen aandoen, maar ook gebruiken. Wij kunnen ons verzekerd houden, dat zij, die de meeste overwinningen behalen over wereld, vlees en duivel, diegenen zijn, die

het meest in het verborgen bidden en "hun lichaam bedwingen, en het tot dienstbaarheid brengen. " (1 Kor. 9: 27).

22. Daarna verlieten zij weer de streek boven Caesarea Filippi, waarschijnlijk om het meer Merom reizende. a) En toen zij in Galilea verkeerden, zei Jezus tot hen, waarschijnlijk ten gevolge van Zijn woord in vs. 17 hoe lang zal Ik nog met u zijn? hoe lang zal Ik u nog verdragen? De Zoon des mensen zal overgeleverd worden in de handen van de mensen. Later zal Ik u duidelijker zeggen, welke mensen Ik bedoel (hoofdstuk . 20: 18vv.).

a)MATTHEUS. 16: 21 Mark. 8: 31; 9: 31; 10: 33 Luk. 9: 22, 44; 18: 31

23. En zij zullen Hem, zoals Ik u reeds bij Caesarea gezegd heb, doden en op de derde dag zal Hij opgewekt worden. Legt gij deze woorden in uw oren (Luk. 9: 44). En zij konden, wat Hij van Zijn dood zei, zich niet als mogelijk denken, maar waagden het niet om nadere verklaring te vragen. Zij gaven hun verstand gevangen onder de gehoorzaamheid van het geloof en werden zeer bedroefd. Maar door het woord, dat de Heere omtrent Zijn opstanding op de derde dag gesproken had, werden zij weer opgericht, vertroostten zij zich overhet spoedige herstel van Zijn rijk en geraakten nu zelfs in een strijd, wie de meeste zou zijn (hoofdstuk . 18: 1).

IV. Vs. 24-27. Toen de Heere na een lange afwezigheid van Kapernaüm thans weer daarheen terugkomt, staat Hem de nieuwe gemeente, die Hij intussen tot een eigen genootschap, afstammend van het Joodse volk, tot Zijn gemeente verheven heeft, reeds levendig in haar toekomstige vorm voor de geest. Hij verkrijgt dan ook aanstonds aanleiding om Zijn gemeente voor te stellen als een vrije gemeente, van de gemeente van de oude tempel afgezonderd naar de geest, en toch vóór de tijd van de uiterlijke afzondering, die eerst allengs volgde, nog vrijwillig aan haar dienstbaar en met de ontvangen gaven ook schatplichtig. De aanleiding, zoals deze tekst ons die aangeeft, is de aanmaning om de tempelschatting te voldoen door de Joodse ontvangers van die belasting. De Apostel, die het onderricht van Jezus ontvangt, is Petrus, die eerste steen in het gebouw van de nieuwe gemeente. Wat de vis aangaat, die tot zijn angel wordt geleid om het bedrag van de belasting te voldoen voor zich en Zijn Meester, is het hetzelfde of wij een wonder van Jezus’ almacht of van Zijn alwetendheid voor ons hebben.

24. Op hun tocht door het noordoostelijk gedeelte van Galilea (vs. 22) werden alle hoofdplaatsen gemeden en maakte men gebruik van nevenwegen of veldpaden om niet met de mensen in aanraking te komen (Mark. 9: 30). En toen zij te Kapérnaüm, dat zij 5 of 6 maanden geleden hadden verlaten (hoofdstuk . 15: 21), ingekomen waren, werd hun terugkomst spoedig bekend. Toen gingen tot Petrus, die zich buiten op de straat liet zien, terwijl Jezus Zich in een huis bevond, die de didrachmen ontvingen, de jaarlijkse belasting voor de tempel 30: 15"), en zeiden: Uw Meester, betaalt Hij de didrachmen niet, evenals alle andere Israëlieten. Hij heeft dat in vorige jaren gedaan, zodat het zeker toeval is en geen opzet, dat het dit jaar nog achterstallig is?

Een didrachme bedroeg naar de bepaling van de wet "een halve sikkel, naar de sikkel van het heiligdom, " en werd in de tijd van Jezus, zoals uit Josefus (6 Judith 7, 6, 6) blijkt, in twee drachmen verdeeld, wat daarmee overeenkomt, dat Josefus naderhand (Arch. III, 8. 2) de gehele sikkel naar zijn woorden op 4 attische drachmen berekent; het laatste blijkt ook uit den in vs. 27 aangehaalde stater, het gangbaarste attische stuk zilvergeld, dat weliswaar ver boven het gewicht van de heilige sikkel was, maar dat overige geld was naar alle schijn voor het opgeld, dat bij de inwisseling tegen de sikkel van het heiligdom nog bijbetaald moest worden. Naar de Talmoed werd die schatting in drie termijnen door de inwonende Joden, enige weken vóór pasen, door de dichtbij wonenden met Pinksteren, en door degenen die veraf woonden met het loofhuttenfeest betaald. Reeds op de eerste dag van de maand Adar (die in het jaar 29 n. Chr. op 6 maart viel) werd er door het land uitgeroepen, dat die schatting geheven werd, en dan werd zij tussen de 15e en 25e van die maand (20-30 maart) betaald. Uit onze chronologie blijkt, dat de discipelen juist toen door Jezus uitgezonden waren, en Hij zelf Zich niet in Kapernaüm, Zijn eigenlijke woonplaats (hoofdstuk . 9: 1) bevond, waar Hij schatplichtig was. Toen Hij op 17 april de terugkerende discipelen daar weer ontmoette, ging Hij op het gerucht van de ter doodbrenging van de Doper en van de plannen van Herodes dadelijk van daar, en ook na het terugkeren van de spijziging van de vijfduizend bleef Hij slechts de eerste paasdag daar, terwijl Hij Zich reeds op de volgende dag op reis begaf door het land Gennesareth. Zijn verder verblijf te Kapernaüm is evenzeer slechts van korte duur geweest en na het terugkeren uit Nazareth werd Hij geheel uit Kapernaüm verdrongen, zodat Hij naderhand in 5-6 maanden niet teruggekomen is. Zo doende hebben de ontvangers van de tempelschatting, die anders, wanneer iemand voor de 25 Adar niet betaald had, dadelijk pand namen, in deze gehele tijd geen gelegenheid gevonden, de schatting van Jezus en de discipelen in te vorderen, en kunnen pas nu, als met het einde van september de uiterste termijn van betaling wegens het nabij zijnde loofhuttenfeest gekomen is, de gelegenheid waarnemen. Dat er van een achterstallige invordering, niet van een tijdige betaling sprake is, blijkt uit hun vraag zelf. Hoe kwam het echter, dat de Heere, nadat Hij in de jaren 27 en 28 de tempelschatting zonder uitstel betaald heeft, zoals uit het antwoord van Petrus in het volgende vers dadelijk blijkt, in het jaar 29 de zaak liet dralen, en er zich in het geheel niet om bekommerde? Blijkbaar beschouwde Hij Zich en Zijn discipelen, sinds Hij in de bergrede de wet van het verbond van het Oude Testament ontbonden heeft, als met recht gescheiden van het verbond van de oude theocratie en in het bijzonder met de aanvang van de op de halfjarige stilstand van het einde van september 28 tot het einde van maart 29 volgende periode van Zijn werkzaamheid was Zijn betrekking tot de Joodse tempel, evenals die van de apostelen ontbonden; Hij bezocht noch het paas- noch het pinksterfeest van het jaar 29, maar bereidde de stichting van de nieuwe tempel voor, waarvan Hij reeds met pasen 27 de Joden geprofeteerd heeft (Joh. 2: 19vv.); hoe zou Hij anders een schatting hebben kunnen betalen, die tot het onderhouden van de Joodse tempel en voor de behoeften van de oudtestamentische godsdienst bestemd was? Hij had het de Joden veeleer moeten laten bemerken, dat het met het gehele wezen van hun godsdienst, waarvoor zij in hun verblinding zo ijverden, nu op het einde ging, en voortaan het Christendom in de plaats van het Jodendom kwam. Zij moeten ook iets gemerkt hebben van Zijn eigenlijke mening, waarom Hij achterstallig bleef; zij moeten Zijn gedrag zodanig verklaard hebben, dat Hij Zich voor de Messias van Israël hield, en daarom het recht in aanspraak nam geen schatting te betalen. Daarom handelen de ontvangers niet met Hem zonder eerst te overleggen, maar vragen voorzichtig aan Petrus, of zij de Meester van hem en

zijn medediscipelen eveneens tot de betaling van de schatting zouden aansporen, of dat zij een weigerend antwoord van Hem moesten verwachten. Petrus wist niets van de bedoeling van de Heere, toen Hij achterstallig bleef; voor hem was het slechts bij toeval, door de uiterlijke omstandigheden veroorzaakt, en hij antwoordde daarom geheel argeloos op de tot hem gerichte vraag: "Ja. " Het was ook zeer goed, dat hij zo kon antwoorden, en de Heere had zeker met voorbedacht tot hiertoe nog niets gezegd, dat deze onbekendheid zou hebben kunnen wegnemen; maar nadat zij haar dienst gedaan had, moest in haar plaats iets anders komen, namelijk een bepaalde aanwijzing van de plaats, die de Christelijke gemeente, die uit Israël vergaderd zou worden, zou innemen tegenover de Joodse tempel tot op de tijd, dat zij met die beiden door God zouden worden teniet gedaan. Hiermee hebben wij ons de weg gebaand om het volgende te verstaan, en vermoeden ook welk bijzonder belang Mattheus naar de gehele bedoeling van zijn Evangelie bij de geschiedenis heeft, zodat hij die in zijn Evangelie heeft opgenomen; op Christelijke gemeenten uit de heidenen heeft zij geen nadere betrekking, waarom zij ook door de beide andere Evangelisten (Markus en Lukas) overgeslagen wordt.

25. Hij (Petrus) zei: a) Ja, onze Meester is gewoon de didrachmen te betalen; ik zal Hem aanstonds daaraan herinneren. En toen hij in huis gekomen was, want de Heere woonde te Kapérnaüm in zijn huis 8: 15"), voorkwam hem Jezus, die wel wist, wat daar buiten tussen hem en de heffers van de belasting was besproken. Nog voordat hij iets daarvan zei (Joh. 1: 48; 2: 24vv.)begon de Heere naar Zijn gewoonte bij wijze van gelijkenis en door vragen en antwoorden verklaring te geven (Mark. 8: 19vv. Luk. 7: 42), zeggende: Wat dunkt o, Simon! de koningen van de aarde, van wie nemen zij tol, belastingen van zaken, of schatting, hoofdelijke belasting? Van hun zonen, de leden van hun koninklijk huis, of van de vreemden, van degenen, die niet tot hun huisbehoren, van hun onderdanen?

a)MATTHEUS. 22: 21 Rom. 13: 7

26. Petrus hoefde niet lang over het antwoord te denken en zei tot Hem: van de vreemden, van hen, voor wie zij heersers, en niet van hen, voor wie zij vaders zijn. Jezus zei tot hem, uit dat antwoord een gevolgtrekking afleidende: Zo zijn dan de zonen vrij, en overeenkomstig de regel (hoofdstuk . 20: 25), die in het wereldse geldt, zouden dan ook de kinderen in het huis van God vrij zijn van belasting voor het huis van God.

27. Maar opdat wij hun, die de didrachmen van ons verlangen, geen aanstoot geven, zo willen wij van geen vrijheid spreken, waarvan zij geen verstand hebben, en waarom zij ons voor verachters van de tempel zouden aanzien, en over ons zouden toornig worden. Ga heen naar de zee, het meer Gennesareth, werp de angel uit, en de eerste vis, die uit het water opkomt, neem die, trek hem op het land, en zijn mond geopend hebbende om de angel daaruit te halen, zult gij een stater, een stuk geld van vier drachmen vinden; en neem die als een gave van God, u tot dat bepaalde doel geschonken, en geef hem aan hen, aan de ontvangers van de tempelschatting, tot voldoening voor Mij en voor u, hoewel gij, zowel als Ik, reeds vrijgemaakt zijt (Joh. 8: 36).

Wij kunnen de mening van de uitleggers niet delen, dat Petrus met zijn "ja" de ontvangers van de tempelschatting een overijld, onoverlegd antwoord gegeven heeft; ook niet die, dat de Heere onder de "kinderen" eigenlijk slechts Zichzelf bedoelt, zodat Hij Zich als de Zoon van God bevrijd rekent van de schatting aan de tempel van God; de laatste is een verkeerde gedachte (van alle aanspraak op vrij zijn van de verplichtingen en vervullingen van de leden van de Joodse gemeente, die Jezus, terwijl Hij Gods Zoon was, had kunnen opheffen, heeft Hij eerst met de besnijdenis en daarna met het ontvangen van de doop uitdrukkelijk afstand gedaan). Die mening wordt daardoor weerlegd, dat de Heere niet van de Zoon, maar van zonen of kinderen in het algemeen spreekt, en Zich met het "Mij" (opdat wij hen niet ergeren") met Petrus tot een gezin van God samensluit. Omdat er bij de beweerde vrijheid van schatting te betalen, geen sprake is van Christus' Zoonschap van God, maar van het gezin van God, moet men ook in betrekking tot het eerste punt erkennen, dat Petrus met zijn "Ja" geheel gerechtvaardigd is, en hij de ontvangers in het geheel niet anders kon antwoorden, dan hij geantwoord heeft. Hij bevestigt slechts het feit, dat zijn Meester in vroegere jaren de schatting betaald heeft; het behoeft in zover slechts een verbetering, omdat hij het verder betalen voor iets, dat vanzelf spreekt, en het achterblijven van de betaling in dit jaar voor toevallig door de omstandigheden veroorzaakt houdt. Zo moest hij echter de zaak aanzien, zo lang hij nog niet in het doel en de mening van Jezus ingewijd was. Veel gemakkelijker komt men tot het verstaan van het eigenlijke doel, waar Jezus heen wil, wanneer men van de kinderen, die vrij zijn, intussen afziet, en daarentegen de vreemden in het oog houdt, die de schatting betalen moeten, zoals dan Jezus ook Zijn vraag aan Petrus zo inricht, dat de schatplichtigheid van de vreemden op den voorgrond treedt en de vrijheid van de kinderen er als een natuurlijk gevolg bijkomt. Dan krijgt men de volgende gedachtengang. Daardoor, dat God, de Koning van het oudtestamentische verbondsvolk, alle leden van dit volk aan een schatting onderworpen heeft, heeft Hij hen nog uitdrukkelijk voor vreemden verklaard, en Zich tot hen in de verhouding geplaatst van een heerser, niet van een vader. De oorspronkelijke bestemming van de schatting (een verzoening van de ziel te zijn voor hem, die ze betaalt) geeft ook de reden aan, waarom het in de oudtestamentische theocratie niet anders kon zijn: het juiste losgeld ontbreekt nog (hoofdstuk . 20: 28), met de betaling waarvan dan de betaling van de halve sikkel haar eigenlijke betekenis verliest. Met het begin van Zijn werkzaamheid in het jaar 29 begint de Heere dit losgeld met opoffering van Zijn eigen leven te betalen, en al duurt het dan ook nog meer dan een vol jaar, eer dat offer werkelijk volgt, zo is die periode dan toch nu ingetreden, waarin alles er zich op voorbereidt en alles erop doelt. Juist Petrus, die bij de bekendmaking van Zijn lijden in hoofdstuk . 16: 21 gezegd heeft: "Heere, wees U genadig! dit zal U geenszins overkomen, " moet ten minste soms, omdat op hem de nieuwe gemeente gebouwd is, leren voelen, welk onderscheid er is tussen het Oude en het Nieuwe Verbond (vgl. Gal. 4: 21vv.), en dat het lijden en sterven van Christus juist het middel is tot loskoping uit de gevangenschap van de uiterlijke inzettingen, het losgeld tot verwerving van de vrijheid van de kinderen van God (1 Petrus . 1: 18vv. ; 2: 24). Tegelijk moet hij uit d eigen mond van de Meester een onderwijzing ontvangen, in welke verhouding de nieuwe gemeente zich tot de tempel en de godsdienst van het oude verbondsvolk moet plaatsen. Op zichzelf beschouwd heeft deze Christelijke gemeente niets meer van deze tempel en die godsdienst te verwachten en erbij te zoeken. Wat zal hun de voorbeeldelijke offerdienst nog helpen, niet het bloed van de ossen en bokken, dat toch niet naar het geweten volkomen kan maken degenen, die de godsdienst doet, terwijl zij het bloed van Christus heeft, dat het geweten reinigt van de dode

werken tot de dienst van de levende God (Hebr. 9)? Zij van haar zijde kan zich losmaken van de tempel en zijn schatting; zij is vrij. Dat plaatst de Heere ook uitdrukkelijk op de voorgrond, terwijl Hij het antwoord van Petrus door eigen gevolgtrekking verder voert. Maar men moet hier nog terugzien, namelijk op hen, die nog gevangen zijn onder de uiterlijke inzettingen, nog gehouden aan de tempel en de offerdienst. Deze mogen niet geërgerd worden, maar Petrus moet nog aan meer dan aan zijn Christelijke vrijheid denken, ook aan zijn beroep als mensenvisser (hoofdstuk . 4: 19). De evangelische prediking van het heil zou dadelijk in Israël alle aantrekkingskracht verliezen, de harten, die nog ingenomen waren voor het oude heiligdom, zouden zich geheel voor de prediking van Christus sluiten, wanneer Christus hun met een schijn van recht, een verwoester van dit heiligdom moest toeschijnen. Aan dit zijn apostolisch beroep, aan de gezegende werkzaamheid waarvan hij vóór alle dingen moet blijven denken, herinnert hem de wijze, waarop hij het vier drachmenstuk moet verschaffen. Dat hij echter met de betaling van de tempelschatting, door de stater, die hij in de mond van de vis gevonden heeft, zijn Christelijke vrijheid van de Joodse tempel en godsdienst niet afstaat, maar die slechts terughoudt in het belang van hen, die nog bekeerd zullen worden, daarvoor is hem eveneens borg de wijze, waarop de Heere het bedrag betaalt. Uit de algemene kas van Jezus en de discipelen had het bedrag niet betaald mogen worden; het zou dan van Zichzelf genomen zijn; dan zou de schatting naar hetgeen bij 1 Kron. 21: 24 aangemerkt is, het karakter van een offer hebben, van een zoengeld voor de eigen ziel, dat zij juist niet meer mocht hebben. Daar het echter een geldstuk is, dat iemand uit de Joodse gemeente aan de oever van de zee verloren, en dat de vis opgeslokt heeft, om het bij de oplossing van de angel uit het lichaam naar de mond te brengen, zo is hij genomen van degene, in wiens dienst hij betaald wordt, zo is bij alle wegneming van ergernis in het belang van de apostolische wijsheid de Christelijke vrijheid toch nog volledig bewaard. Het berust dus op een feitelijke verklaring van de wil van de Heere, die Hij ingekleed heeft in deze wonderbare gebeurtenis, die door de onverstandigen reeds dikwijls genoeg voor zinloos en doelloos gehouden is, maar die in waarheid geheel beantwoordt aan de zinnebeeldige leerwijze van de Heere. Toen naderhand de Christelijke gemeente te Jeruzalem zich niet van het oudtestamentische heiligdom losgescheurd en een eigen kerk gesticht heeft, maar veeleer bij de Joodse volksgemeente en haar godsdienst gebleven is, totdat die haar met geweld verstiet, had dat waarlijk ook zijn grote gevaren, zoals wij bij de beschouwing van de geschiedenis van de apostelen zullen zien; toch heeft de brief aan de Hebreeën op zijn tijd het zijn gedaan, om deze gevaren te overwinnen. Wij sluiten met een woord van P. Lange, waarvan de toepassing wij op de wijze van behandeling van onze geschiedenis bij hemzelf gemist hebben, dat echter na de hier voorafgegane verklaringen helder en duidelijk wordt: "De omstandigheid, dat de Evangelist niets bericht van de uitvoering van het bevel, kan in het minst de opvatting niet verzwakken, dat de uitvoering met het bevel overeengekomen is; het bewijst slechts, dat het de Evangelist bij voorkeur om de geestelijke zin van deze geschiedenis te doen is geweest, niet om haar uiterlijk verloop; de geestelijke zin is echter de typische regeling van de betrekking tussen de vrije evangelische gemeenschap en de wettische symbolische gemeente in het tijdvak van het uitgaan van de ene uit de andere. "

Merken wij vervolgens op, dat de almachtige kracht van de Heere zich uitstrekt over al het geschapene. Hij maakt een vis tot Zijn betaalmeester. Hij maakt dat een stom schepsel de didrachmen levert om aan de eis van de ontvanger te voldoen. Terecht zegt Hiëronimus: "Ik

weet niet wat in deze het meest te bewonderen, de voorwetenschap van de Zaligmaker of Zijn grootheid. " Wij zien hier de letterlijke vervulling van de woorden van de Psalmdichter: "Gij doet Hem heersen over de werken van uw handen; Gij hebt alles onder Zijn voeten gezet; - het gevogelte van de hemel en de vissen van de zee; hetgeen de paden van de zee doorwandelt" (Ps. 8: 7-9). Eindelijk zien wij in deze verzen de gewilligheid van de Zaligmaker om, zo mogelijk, toe te geven, in plaats van aanstoot of ergernis te geven. Hij had met volle recht kunnen eisen, dat men Hem van het betalen van de didrachmen gespaard zou hebben. Hij, die de Zoon van God was, behoefde voorzeker niet te betalen voor het onderhoud van "Zijn Vaders huis. " Hij, die "meer was dan de tempel, " had voorzeker het recht, zich aan de belasting, tot onderhoud van de tempel geheven, te onttrekken. Onze Heer doet het nochtans niet. Hij eist voor Zich die uitzondering niet. Hij wil dat Petrus de gevraagde schatting zal betalen. Tevens geeft Hij de redenen op, die Hem daartoe nopen. Het moest zo gebeuren "om hun geen aanstoot te geven. " Zeer juist zegt bisschop Hall: "Veel liever deed de Zaligmaker een wonder, dan dat Hij aanstoot gegeven zou hebben, ook zelfs aan een ontvanger van de didrachmen. "

HOOFDSTUK 18.

VAN DE ERGERNIS, DE MACHT VAN DE SLEUTELS EN DE BROEDERLIJKE VERZOENING.

Vs. 1-20 (zie ook). De discipelen hadden op de weg gestreden, wie bij de oprichting van het rijk van Jezus de hoogste plaats daarin ontvangen zou, en deze strijd moet na hetgeen bij het terugkeren naar Kapérnaüm, volgens de inhoud van het vorige hoofdstuk voorgevallen was, als nu openbaar worden. De Heere brengt, als de discipelen op het punt zijn zelf Zijn beslissing in te roepen (vs. 1), hen allereerst door een voorkomende vraag tot bewustzijn, dat Hij hun gedachten van verre verstaat en al hun wegen weet, en maakt hierop van hun vraag gebruik in een drievoudige richting: 1) Tegenover de hoogmoed, waaruit de strijd voortgekomen is, plaatst Hij, terwijl Hij er een kind bij roept, de kinderzin en de nederige zorg voor de kleinen (vs. 2-5); 2) zowel de ergernis, die door de strijd gegeven was als de vooruitziende blik op al de ergernissen, die zulke kinderen zouden treffen, geeft Hem aanleiding tot een waarschuwing tegen het geven van ergernis en tot een vernieuwing om de ergernis uit zichzelf uit te roeien en de ergernissen, die van de wereld uitgaan daar, waar zij het meest te bejammeren zijn, met zoveel te meer trouw in de waarneming van hun apostolisch ambt te bestrijden (vs. 6-14); 3) De onderlinge schade, die de discipelen met hun strijd aangericht hebben, doet Hem een voorschrift geven, hoe, wanneer Hij er niet meer zijn zal, de Zijnen zich in twistzaken te houden zullen hebben

(Evangelie op de St. Michaëlsdag; vs. 1-11)

De naam MICHAËL (d. i. : wie is als God?) ontmoeten wij in de Heilige Schrift het eerst als de naam van een mens (Num. 13: 14), dan verschijnt hij echter op het gebied van de later ontwikkelde engelenleer (Dan. 10: 13), en duidt daar die van de voornaamste engelenvorsten aan, die het volk Israël onder zijn bijzondere bescherming heeft, en diens zaak verdedigt tegenover de machten van de duisternis (Dan. 12: 1 Judas 1: 9). Als zodanig moet hij ook in Openbaring . 12: 7vv. beschouwd worden, wanneer men de zinnebeeldige gebeurtenis goed verstaan wil. Omdat de Roomsch-Katholieke kerk zich veel, wat allereerst aan het verbondsvolk van het Oude Testament gegeven en beloofd was, toegeëigend heeft, zo is ook deze aartsengel hun lievelingssymbool. Reeds vroegtijdig werd vóór 29 september het Michaëlsfeest ingesteld (door Paus Felix in het jaar 480 na Chr.), en kwam in het bijzonder in Frankrijk in grote eer, als het feest van voorgewende verschijningen van de aartsengel. De Evangelische kerk behield de dag, maar gaf hem de algemene bedoeling van de engelen, in het algemeen, opdat op die gehandeld zou worden over de natuur, het ambt en de weldaden van de heilige engelen. Voor dat doel zal het voor ons liggende hoofdstuk, dat tegen het einde op de engelen wijst, voldoende zijn. Hij heeft echter tegelijk stof aangeboden, dat later meer aan de kinderen en hun Christelijke opvoeding, dan aan de engelen zelf gedacht wordt, en de dag bestemd is tot het houden van een eigenlijke predikatie voor de schooljeugd.

1. In die tijd, waarin op de eerder (hoofdstuk . 17: 25vv.) meegedeelde wijze een gesprek tussen de Heere en Petrus plaatsvond, en de laatste met het geldstuk van de visvangst terugkeerde, kwamen de discipelen totJezus. Zij wilden Hem gezamenlijk vragen, zeggende:

Wie is toch de meeste in het koninkrijk der hemelen? Wie van ons zal in het hemelrijk, dat Gij zult oprichten, de hoogste plaats bezetten?

In het begin van het vorig hoofdstuk waren de discipelen uit elkaar gegaan, terwijl bij het terugkeren naar Kapérnaüm de één zich hier, de andere daarheen verstrooid had, en in deze tijd valt hetgeen Johannes naderhand (Mark. 9: 38 Luk. 9: 49) van zichzelfen van zijn broeder Jakobus bericht. Petrus, aan wie de ontvangers van de schatting gevraagd hadden, hoe hun Meester het dit jaar met de didrachmen doen zou, of Hij ze dacht te betalen of niet, waarbij zij het eerste veronderstellen, en, uit de mond van de discipel ook dadelijk de bevestiging van deze veronderstelling horen, heeft dientengevolge Jezus weer het eerst ontmoet. Op de terugweg van zijn gang naar het meer heeft hij, naar het schijnt, buiten op de straat zijn mededisciplen nog ontmoet, heeft hun de geschiedenis van de didrachmen verteld en zijn vondst in de mond van de vis meegedeeld. Hij heeft daarmee de strijd over de rang, die de discipelen reeds op hun terugreis naar Galilea in samenhang met de verkondiging in hoofdstuk . 17: 22vv. met elkaar gehad hebben (Mark. 9: 33 Luk. 9: 46), opnieuw opgewekt, of daaraan een andere wending gegeven. Indien het woord van de Heere tot Petrus in hoofdstuk 16: 17vv. hem een zekere voorrang boven de overige discipelen toegekend had, zo zou dat toen toch nog geen aanleiding voor de discipelen geweest zijn, om over de rangen en het toekomstige rijk van Christus te twisten; ten eerste omdat de gedachte aan de spoedige oprichting van dit rijk hun nog niet zo duidelijk was, maar de Heere eerst nog van het stichten van Zijn gemeente sprak; en ten tweede omdat Petrus naderhand zelf aanleiding gaf tot een scherpe terechtwijzing. De discipelen kwamen echter wel door de herhaalde aankondiging van Jezus in hoofdstuk . 17: 22vv. tot het levend bewustzijn, dat zij nu een omkering van de dingen, een beslissend punt met betrekking tot de oprichting van het Messiaanse rijk tegemoet gingen. Zij lieten de treurige inhoud van die aankondiging rusten en bleven aan de veronderstelling vasthouden, dat dit ongeluk slechts voorbijgaand kon zijn, maar dat het einde verblijdend moest wezen; en zo scheen het hun toe, nog vóórdat zij te Kapérnaüm gekomen waren, dat het tijd was, om de waardigheden in dat toekomstig rijk onder elkaar te verdelen, waarbij Petrus de hem door de Heere gegeven belofte deed gelden, maar Jakobus en Johannes er echter gewicht aan hechtten, dat zij eveneens mede op de berg van de verheerlijking geweest waren. De overige negen daarentegen moest het een steek in het hart geven, dat zij die maanzieke knaap niet hadden kunnen genezen, ofschoon zij daarom toch niet bij de drie wilden achterstaan, en daarom besloten hun zaak zo spoedig mogelijk aan de Heere ter beslissing voor te leggen. Toen nu echter bij hun hierboven beschreven ontmoeting met Petrus, deze hun van het geval met de didrachmen en van het bevel van Jezus, dat hij intussen uitgevoerd had, vertelde, toen werkte het "geef die aan hem voor Mij en voor u, " zeer terneerslaande op hen. De Heere scheen Petrus daarmee naast Zich geplaatst te hebben, hem uit het getal van zijn mededisciplen, die de didrachmen wel voor zich uit de gemeenschappelijke kas betaald hadden, door de wonderbare verschaffing van de schatting gerukt te hebben, en zó reeds beslist te hebben, wie van hen allen de meeste zou zijn in het koninkrijk der hemelen. Hun verzoek had zich toen reeds tot de vraag gevormd, zoals zij in de grondtekst - eigenlijk luidt: "Wie is dus (zo als de zaken nu staan) de meeste?" "hebt Gij werkelijk reeds over de eerste plaats in Uw rijk beschikt?" De Heere echter, evenals in hoofdstuk . 17: 25 bij Petrus, laat hen niet aan het woord komen, maar komt hen met een vraag voor; en dan neemt Hij hun vraag niet in die vorm op, zoals zij door het geval met de

didrachmen en de stater zich gevormd heeft, maar Hij verplaatst de gehele zaak weer in de status quo ante, d. i. in die gesteldheid, waarin zij zich vroeger op de weg bevonden hadden, waarom de beide andere Evangelisten die zaak ook alleen van dit standpunt uit behandelen. De discipelen waren door de vraag zelf: "Wat handelt gij met elkaar op de weg?" reeds beschaamd; zij erkenden, dat zij met hun aanspraken op de voorrang op dwaalwegen geraakt waren, en waagden het niet, hun zaak noch in de ene, noch in de andere vorm voor te dragen; het was toch alles reeds naakt en geopend voor Zijn ogen. Zo is het bericht van Markus met dat van Mattheüs op een eenvoudige wijze met elkaar te verenigen; en ook Lukas heeft gelijk, wanneer hij alleen van de "gedachten van hun hart spreekt, die Jezus gezien heeft, " en waarop Hij vervolgens antwoord gegeven heeft. Met zulke woorden als deze beschrijven de apostelen van de Heere zichzelf, en zeggen zij: "Zulke mensen zijn wij geweest. " Geweest, want toen zij dit schreven, waren zij geheel andere mensen geworden, en vroegen zij niet meer onder elkaar wie de meeste van hen was, maar stelde zich de een vanzelf beneden de ander. Nochtans zijn zij niet vergeten, wat zij vroeger waren, maar stellen zij zich in de evangelische geschiedenis niet voor, dan van de minst eervolle en meest berispelijke zijde. Is dit niet een van de vele treffende bewijzen van de waarheid van hun schriften, en waar heeft ooit iets ter wereld zo’n volslagen verandering in dezelfde mensen teweeggebracht, dan het Christendom? - Wij vragen echter: hoe is het mogelijk, dat de discipelen, die nog zo kort de ernstige onderwijzingen van de Heere aangaande de verloochening van Zichzelf en het dragen van het kruis ontvangen hadden, nu opnieuw tot zo’n kinderachtige zelfverheffing vervallen? Ach, de heerlijkste woorden, zoals de woorden van de Heere waren, hebben op het hart van de mens geen kracht, zonder de Heilige Geest. De Schrift noemt het hart van de onherboren mens een stenen hart, waar de zegen van Gods woord bij afvloeit als het water, zonder vrucht voort te brengen. De Heilige Geest moet dat stenen hart eerst tot een hart van vlees, tot een gevoelig hart maken, zal het de indrukken van het woord van God aannemen. Daarom was de straks volgende zending van de Heilige Geest even onmisbaar als de nu voorafgaande zending van de Zoon. Juist door de weinige vrucht van Zijn woorden, bewees Jezus de volstrekte noodzakelijkheid van Zijn lijden en sterven, tot verkrijging van de belofte van de Vader, - tot het doen uitstorten van de Heilige Geest.

2. En Jezus wilde wat Hij hun te zeggen had door aanschouwen duidelijk maken en een kindje, dat zich in de nabijheid bevond, tot Zich geroepen hebbende, stelde dat in het midden van hen, terwijl Hij zelf ging zitten als op de rechterstoeltot plechtige beslissing van de hoogst gewichtige vraag.

Volgens de overlevering was dit de latere bisschop Ignatius van Antiochië, die omtrent het jaar 108 n. Chr. onder keizer Trajanus de marteldood onderging.

3. En Hij zei: Voorwaar zeg Ik U: a) Indien gij u niet verandert van die hooggevoeligheid, waarin gij denkt uiterlijk boven anderen verheven te zullen zijn, en wordt als de kinderen, zo eenvoudig en in de kring van ouderen zich klein voelende, zo zult gij in het koninkrijk derhemelen geenszins ingaan, laat staan dat gij tot een hoge plaats daarin komen zou.

a)Matth. 19: 14; 1 Kor. 14: 20; 1 Petrus . 2: 2.

Zo waren dan zelfs de apostelen het koninkrijk der hemelen nog niet ingegaan? Zo lang de Heere niet was opgestaan, had niets in het koninkrijk der hemelen zijn beslag, zijn onveranderlijke grond en zeker gevolg. Onder de apostelen was nog één verrader, één verloochenaar, en geen van allen had nog de vaste martelaarsmoed, maar allen zouden vluchtelingen zijn. Het was met de apostelen, als het is met alle gelovigen: zo lang zij het zegel van de Heilige Geest niet ontvangen hebben, zo lang zij nog niet kunnen zeggen: "Gods Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen van God zijn, " zo lang zij nog niet verzekerd zijn onder de verlosten van de Heere te behoren, verkeren zij nog in een voorlopige toestand, die echter ophouden zal.

4. a) Zo wie het dan in ootmoed en zelfverloochening, de hoofdvoorwaarden om het hemelrijk in te gaan, het verst gebracht zal hebben 3: 24"), die zichzelf zal vernederen, zoals dit kind voor uw ogen zich de geringste acht en tot aller dienaar maakt (Mark. 9: 35), die is de meeste in het koninkrijk der hemelen.

a) 1 Petrus . 5: 6

Hoewel de algemene zondigheid van de menselijke natuur zich ook in het kind openbaart, zo is toch de ootmoed, het gevoel van kleinheid iets, dat aan de kinderlijke natuur eigen is: de koningszoon schaamt zich niet om te spelen met de zoon van de bedelaar. Die kleinheid is hier het punt van vergelijking; weliswaar is die bij kinderen een onbewuste, terwijl zij bij de gelovigen een bewuste moet worden; maar aan de andere zijde is de plaats ook geheel parallel met de gewichtige plaats in Joh. 3: 3 Het worden als de kinderen is de wedergeboorte, waardoor alleen zo’n klein gevoelende kinderzin wordt gewerkt. Door voornemens en inspanningen van de natuurlijke mens kan die niet worden teweeggebracht.

Het kind is juist daardoor groot, omdat het zich in zijn kleinheid en afhankelijkheid op zijn plaats vindt. Zo men hoogmoedig van de toekomst iets verwacht, verliest men het tegenwoordige, met het tegenwoordige het leven, de werkelijkheid. Het kind bezit door zijn kleingevoeligheid en zorgeloosheid een werkelijk leven in het tegenwoordige van ogenblik tot ogenblik. Juist dat is de voorwaarde om groot te worden, een kind, dat zich overspant, moet in die overspanning te gronde gaan.

God houdt Zijn kinderen klein, zoals wij de onze groot maken, en het toenemen van de innerlijke mens is steeds een omgekeerd toenemen in ootmoed en eenvoudigheid. Wat is het punt van vergelijking voor het alles zeggende "gelijk?" Het kan nauwelijks met enig ander woord dan even kinderlijk worden uitgedrukt. Toch treden twee hoofdbegrippen, die op al het daarin gegevene wijzen, dadelijk in het woord van de Heere zelf op de voorgrond: 1) de ootmoed, waarin men zichzelf vernedert (vs. 4); vervolgens 2) het daardoor geschonken vertrouwen van degenen, die in Hem geloven (vs. 6). "Gelijk dit kindje" - ziet het slechts aan en merkt op, hoe het zich thans vertoont en voor u staat; een kind wordt geroepen en komt, wordt geplaatst en laat zich plaatsen, wordt geliefkoosd (Mark. 9: 36) en laat zich liefkozen; het volgt, gehoorzaamt, ontvangt of neemt aan (Mark. 10: 15), wantrouwt niet, weerstreeft niet, is gereed en volgzaam voor iedere oudere, juist omdat het weet, ik ben een kind en dat is een vriendelijk man. Zo’n ootmoedig vertrouwen in het aannemen en gehoorzamen, zo’n

eenvoudige overgave aan de liefde en macht van God, die ons in Christus omarmen, en van de aarde naar de hemel wil verheffen, is de kinderlijkheid, die naar het hemelrijk leidt.

Het schijnt het onbeduidendste en nietswaardigste te zijn, klein als de kinderen te wezen, en toch is het het moeilijkste; veel eerder verwoest de mens grote koninkrijken, en maakt zijn naam gevreesd en geëerd op de aardbodem, dan dat hij het zo ver brengt tot de kinderlijke stand terug te keren. Ja, dit is het grootste werk, dat een mens op aarde volbrengen kan; het is het werk, dat weliswaar geen roem bij de wereld, maar eeuwige, onvergankelijke roem bij God heeft. Eens zal God de Voornaamste kroon reiken aan degene, die het hierin het verste gebracht heeft; en die zal Hij op de hoogste stoel plaatsen, die hier het geringste geworden is.

Is er dan een bron van de jeugd en een stroom van de verjonging voor een oud zondaarshart, voor een leven, dat door de zonde verdorven is? Ja, er is een bron, waarin gij de zonden van de vorige jaren voor eeuwig kunt afwassen en doen verzinken. Er is een wonderbare bron, waaruit gij, oude zondaar, verjongd en wedergeboren kunt uitkomen als een kind, als een zalig kind van God; er is een nieuw leven, een paradijs, een hemelrijk voor u te verkrijgen op aarde. De bron, de wonderbare stroom, het koninkrijk der hemelen, dat is Gods genade en erbarming, opgesloten in Christus Jezus; laat daar uw vroeger leven in hartelijke boete verzinken, laat u daar reinigen door het bloed van Christus in het geloof, heiligen door Christus' Geest tot een nieuwe gehoorzaamheid, en gij zult een nieuw mens worden, gij zult een heilig kind van God zijn, zult opvaren met vleugels als die van een arend, wiens gevederte vernieuwd is.

Het kind is gelijk aan een knop, die nog in de groene kelk het purper besloten houdt, maar iedere dag nieuwe heerlijkheid ontvouwt; het sluimert zo zoet en lief in zijn weg, alsof engelen met hem speelden; het leeft op de dag zo geheel voor zijn spel, alsof geen ernst van het leven voor hem ooit bereid was, en alsof zijn dagwerk slechts genieten zou zijn; het vergeet elke smart zo spoedig alsof het geboren was, om zich te verheugen en nooit te treuren. Willen wij volwassenen ons een mooie tijd van het leven denken, wij verplaatsen ons in onze kinderjaren, noemen die tijd het beeld van het verloren paradijs: en zelfs de kunst, wanneer zij de engelen in de hemel wilde voorstellen, vond geen beter, sprekender beeld, dan het beeld van een kind, dikwijls alleen het aangezicht van een kind, met vleugels. O, hoeveel zouden duizenden ervoor willen geven, wanneer die gouden dagen van hun leven ooit konden terugkomen. Welaan, wordt kinderen van God in Christus, en die gouden dagen zijn voor u teruggekomen; ja nog mooier dan in uw kindsheid, omdat zij niet meer zonder bewustzijn, maar met het volle bewustzijn zijn. In Christus hebt en geniet gij een vrede, die hoger is dan alle kennis en die de wereld niet geven, maar ook niet nemen kan. De hartstochten zwijgen, de zonden zijn vergeven, het geweten is verzoend, de begeerlijkheden zijn gestild, de strijd in het hart tussen willen en niet willen is uitgestreden, en midden in de smarten van het aardse leven rust het begenadigde gemoed zalig in de armen van de goddelijke liefde.

Zich niet groot, maar klein voordoen, - ziedaar het geheim van de Christen. Het kind van deze wereld trekt de ogen graag tot zich en wil geacht en geëerd zijn. De Christen maakt op dat alles niet de minste aanspraak, en doet ook niet de minste moeite om het recht ertoe te verkrijgen. Hij gaat eenvoudig, biddend en werkend zijn weg, en probeert hiermee de Heere

te behagen. Het is dus geen wonder, dat de wereld zulke mensen niet kan gebruiken, die wereld, die uitsluitend de hoogste ijver vraagt voor de bevordering van haar belangen. Aan de andere kant is het een hart innemende gedachte, dat wij alleen als kindertjes tot God kunnen komen. Immers wij zijn, hoe hooggeplaatst en hoe veelzijdig ontwikkeld, bij God, tot wie wij komen, toch wel niet meer dan wat kleine kinderen bij ons zijn. Wat is onze hoogheid bij Gods hoogheid, en ons verstand bij Zijn verstand, en wij zouden tot Hem durven komen als wijzen en verstandigen, als wetenschappelijke mannen, die wat weten, die veel weten, die alles weten, die onze eigen wereldbeschouwing hebben, ver verheven boven de wereldbeschouwing, die de Schrift openbaart als de wereldbeschouwing van God, en van het kind van God? Wat zou de hoogleraar zeggen, wanneer de studenten hem wilden meesteren? Zien wij dan toe, dat wij met een klein gevoel van onszelf tot God komen; alleen als kinderen vinden wij in God een Vader; die in een andere houding tot Hem komt, vindt ook Hem in een andere betrekking. Die met Hem wil rechten, diens Rechter zal Hij Zijn.

5. En als wie, aldus ging Jezus voort, terwijl Hij een kind in Zijn armen nam (Mark. 9: 36), zo'n kind, een bij wie de kinderlijke gezindheid is geworden, bijzonder\ liefheeft, en ontvangt in Mijn naam, dus niet uit menselijke vriendschap en wereldse berekening, maar om geloofsgemeenschap te oefenen, of om tot diezelfde kinderzin\ te komen, die ontvangt Mij. Wat aan zo iemand gedaan wordt, zal Ik in de dag van het gericht achten, aan Mij gedaan te zijn.

Omdat Christus van Zijn discipelen ten opzichte van zo'n kind geen lichamelijke verpleging en verzorging eisen kan, zo moet Hij wel op hun toekomstig leraarsambt (Joh. 21: 15) doelen, dat zij in het bijzonder op het onderwijs van de kinderen in de Christelijke leer zouden letten, bij wie zij nog eerder iets zouden uitrichten, dan bij de ouderen, omdat kinderen nog niet zoveel vooroordelen hebben.

O zalige arbeid, o heerlijk genadeloon, zich kinderen, wezen en eenvoudigen aan te trekken en hen door getrouw onderricht en godsdienstige opvoeding naar Christus te leiden!

Met deze opneming van het kind in de naam van Jezus is het uitgesproken, dat het natuurlijke kind hier geen tegenstelling van het geestelijke kind vormen zal; ook de volwassen arme neger, die de school van Jezus wil betreden, kan zo'n kind zijn. In meer algemene zin duidt het kind de schijnbaar kleinen in het koninkrijk der hemelen aan in tegenstelling tot de schijnbaar groten, dus de catechisanten tegenover de mondigen, de gemeente, die geleid wordt, tegenover degenen, die haar leiden; en weliswaar de dienst aan een enkele heeft reeds de gehele belofte.

Tussen vs. 5 en 6 komt nu de door Markus en Lukas aangehaalde vraag van Johannes over de onbekende discipel, die tot hiertoe niet tot de gemeenschap van de volgelingen van Jezus behoorde, maar die toch in Jezus' naam duivels uitwierp en aan wie de apostelen het verboden hadden. Hierop heeft dus de waarschuwing van de Heere ook betrekking: "Wie iemand die in Mij gelooft, ergert" - beledigt, veracht, niet laat begaan, en hem in zijn stil, afgescheiden geloof, dat nog aan het ontkiemen is, maar dat toch reeds een geloof kan zijn, dat zeer te eerbiedigen is, aan het dwalen brengt. Dit komt er echter ongezocht tussen.

Mattheüs laat de Heere met recht voortgaan, zonder van dit voorval te spreke; n want Hij zou werkelijk ook zonder dat Zijn rede zó voortgezet hebben.

De Heere bedoelt hiermee én de discipelen, die als de kinderen zijn, én de kleine kinderen zelf. De Heere wil, wat wij om Zijnentwil ook bijzonder de kindertjes liefhebben; dat wij ons hun lot aantrekken, dat wij ze opnemen, tot ons nemen, ja als op de armen nemen om ze Hem toe te brengen, door ze tot Hem te brengen. In de naam van de Heere is zoveel als in de plaats van de Heere. Wij moeten de kinderen beschouwen als geheiligden van de Heere, 1 Kor. 7: 14 , en ze als zodanig opvoeden en onderwijzen. Het is daarom onverantwoordelijk voor God om de kinderen op de scholen in alles onderwijs te geven uitgenomen in de kennis van God, zoals Hij Zichzelf in Zijn Woord geopenbaard heeft.

6. Maar zo wie juist het tegendeel doet, en in plaats van de kinderen in Mijn naam te ontvangen, een van deze kleinen, die in Mij geloven, ergert, omdat Hij, wat bij de natuurlijk of geestelijk kleinen, reeds van geloof aanwezig is, doordwaalredenen of kwaad voorbeeld weer doodt, die stelt zich tegenover Mij. Het ware hem nutter, dat een molensteen aan zijn hals gehangen, en dat hij verzonken ware in de diepte van de zee. Hen wacht een goddelijke straf, waarbij die doodstraf, waardoor mensen zich van een grote misdadiger proberen te ontdoen, voor niets te rekenen is.

Wie zou de Heere niet graag bij zich willen opnemen, al ware het ook, dat hij Hem van het einde van de wereld moest halen. Er is geen liever, voornamer gast; waar Hij komt, daar brengt Hij het hemelrijk mee en geeft iedereen koninklijke geschenken. Wilt gij deze gast herbergen? Hij woont nu ver van u in de hoge hemel, maar Hij heeft u de weg aangewezen, hoe gij tot Hem kunt komen; Hij heeft nog een plaats op aarde, waar Hij te vinden is. Gij vindt de Grootste, Hij de kleinste; de vrome kinderschaar is Zijn hofgezin; zij zijn Zijn vorsten, graven, raadgevers en machtigen, en de dingen die hen aangaan, zijn voor Hem gewichtige rijksaangelegenheden. De weg tot de moeders gaat door het hart van de kinderen; wie deze wint, heeft ook de moeders. Dezelfde weg voert ook tot de Heere: wie Hem wil hebben, vrage bij de kinderen, en wie Hem wil opnemen, bevele zich aan de kinderen. Hun zaak is geheel de zaak van de Heere; daarom moet men zich aan de kinderen laten gelegen liggen, voor hen bidden, hen in Gods Woord en alle goede en nuttige dingen voor deze en de andere wereld onderrichten en hen zo opvoeden, dat zij in alle goede deugden opgroeien. Wie dat doet, doet een recht goddelijk werk, en neemt de Heere Jezus zelf bij zich op. Hoe verschrikkelijk is het daarentegen, wanneer men de kinderen zo weinig acht, zoals het meestal gebeurt! Men laat de kinderen opgroeien, evenals het gras op het veld; gelukken zij, zo gelukken zij. En dat is nog niet het ergste; men gaat hen voor met een slecht voorbeeld; men spoort hen aan tot vloeken, liegen en stelen, men vergiftigt hun zielen door slechte redenen, men lastert voor hun oren het Woord van God, alsof men ze niet vroeg genoeg tot kinderen van de duivel kan maken. Dat is de Heere naar Zijn kroon en naar Zijn rijk steken; daarom zegt Hij: "Zo wie een van deze kleinen, die in Mij geloven, ergert enz. " Een moordenaar en hoogverrader brengt men met het zwaard ter dood; maar een mens, die een kind tot het kwaad verleidt en tot de val brengt, is veel grotere straf waard. Hij is een zielenmoorder, die honderdmaal erger is dan een moordenaar van het lichaam; hij verdient verdronken te worden in het diepste van de zee, en dat er een zware molensteen aan zijn hals gebonden wordt, opdat

hij onder in de zee verrotte, of door de vissen opgegeten worde, en nooit weer, ook niet een lid van zijn lichaam, te voorschijn kome. Die straf verdient hij, en dat zou nog een zachte straf zijn; maar God zal zulke heilloze zielenmoordenaars nog anders weten te straffen, en wanneer de tijd komen zal, zullen zij het voelen, dat het voor hen inderdaad beter geweest zou zijn, als zij in het diepste van de zee verdronken waren.

Evenals de kerk aan het bevel van de Heere om zo'n kind op te nemen in Zijn naam, van haar zijde in een onbeperkte omvang daardoor beantwoordt, dat zij reeds de pasgeboren kinderen door de ouders tot de doop roept, zo hebben ook ouders en opvoeders zich van hun zijde voor het geven van ergernis te wachten; het is daarom van groot gewicht, te erkennen, dat ook de kleinste kinderen tot de klasse, "van deze kleinen, die in Christus geloven, " kunnen behoren.

De kinderen zijn nog klein (niet eenmaal paidia volgens Lukas), en werden waarschijnlijk op de armen van hun moeders tot Jezus gebracht, opdat Hij ze zegenend aanraken en een gebed over hen uitspreken zou. Wel was het meermalen gewoonte in Israël zo'n weldaad van Rabbijnen en synagogenvoorstanders te vragen; maar dat men het nog in dit laatste tijdperk van Jezus' leven te midden van klimmende tegenstand van Hem begeerde, legt zowel van de indruk, die Zijn prediking in deze streken gemaakt had als van de stemming van die moederlijke harten een verrerend getuigenis af. Zij zien, dat de Meester gereed is te gaan; wellicht ontwaakt bij sommigen het voorgevoel, dat men Hem in lange tijd, wellicht in het geheel niet zal terugzien: nu brengt men de kinderen tot Hem, opdat Hij Zijn afscheidszegen zou achterlaten op hun jeugdige hoofden. Eer echter de heilbegerige moeders, gedreven door een dergelijk gevoel als waaruit later de begeerte naar de kinderdoop ontstaan is, tot de Meester zelf genaderd zijn, hebben zij door een groep van tegenstanders te dringen, in wie zij wellicht voorsprekers en vrienden gewacht hadden. De discipelen bestraffen haar, in de ernstige mening, dat het ongepast is de grote Profeet met zo kleine aangelegenheid bezig te houden, en thans vooral begerig, dat Hij Zijn huwelijksonderwijs zonder enige verhindering voortzette. Maar nauwelijks heeft Jezus ontdekt, wie Hem naderen willen, en wie het zijn, die hen stuiten, of aan Hem komt de beurt van bestraffen, en met ernst en liefde kwijt Hij zich van deze nodige taak. Hebben de discipelen gemeend, dat kinderen minder dan anderen in Zijn nabijheid behoren, Hij geeft te kennen, dat Hij hen meer dan velen bij voorkeur in Zijn omgeving verlangt. Laat de kinderen tot Mij komen en verhindert ze niet, want voor hen (hunner, en aan wie evenals zij zijn gezind) is het koninkrijk van God. " Dachten de discipelen, dat de kinderen eerst moesten worden als zij, zouden zij voorwerpen van Jezus' belangstelling wezen, de Heere verzekert hun, dat zij eerst moesten worden als de kinderen, zouden zij deelgenoten van Zijn hoge goedkeuring zijn. Hij vertelt, wat Hij reeds vroeger gezegd had, in enigzins andere vorm: "voorwaar zeg Ik u, zo wie het koninkrijk van God niet zal ontvangen als een kind, die zal er geenszins inkomen. " Zo doet Hij hun bij vernieuwing voelen, dat kinderlijke nederigheid en eenvoudigheid volstrekt noodzakelijk is, om het koninkrijk van God te kennen, te zoeken, te schatten, werkelijk in te gaan, en als een waar onderdaan door zijn wandel te versieren. En als had Hij het willen tonen, hoe ook kinderen vatbaar zijn voor Zijn hemelse zegeningen, Hij voldoet aan de wens van het moederhart, en legt zegenende handen op de jeugdig gebogen hoofden. Wij weten niet, wie deze gelukkigen waren, maar zover is het ervan verwijderd, dat wij met de eerste discipelen deze ontmoeting als een onwelkome stoornis beschouwen, dat wij haar integendeel als een heldere lichtstraal

begroeten over de aard, de waarde en de grondwet van het koninkrijk van God. De Koning van dat rijk is niet slechts beminnelijk, maar ook eerbiedwaardig in ons oog, waar Hij, die de gehele wereld op het hart droeg, kinderen aan dat hart drukt en zegent. Zo’n afscheidsgroet aan de streek, die Hem zo vaak "de armen het Evangelie had horen verkondigen. " betaamde Hem, die aan kinderen en eenvoudigen openbaarde, wat aan wijzen en verstandigen verborgen bleef.

7. Wee de wereld, al degene, die vijandig tegenover Mijn gemeente staan 1: 9"), van de ergernissen, die zij bereidt aan hen, die in Mij geloven, omdat zij zelf niet ingaat, noch ook anderen wil laten ingaan (hoofdstuk . 23: 13)! want het is noodzakelijk, het kan niet anders, nu de wereld eenmaal zo is, dat de ergernissen komen. En wat onvermijdelijk is, is aan de andere zijde reeds in het Goddelijk raadsbesluit opgenomen, en heeft tot doel de rechtvaardigen te doen openbaar worden, en te richten allen, die lust in de ongerechtigheid hebben (1 Kor. 11: 19; 2 Thessalonicenzen. 2: 11vv.). a) Maar wee toch in elk geval, waar wat vooruitgezien en vooruit bedacht is, tot werkelijkheid komt; wee die mens, door wie de ergernis komt!

a)MATTHEUS. 26: 24 Hand. 2: 23; 4: 27, 28

8. a) Indien dan de wereld, die ergernis geeft, in uzelf is, zo volbreng het gericht ook zelf daar, waar zij ontstaat, opdat niet uw gehele mens haar tot buit worde en aan het gericht worde overgegeven. Wanneer, zoals op gelijke wijze omtrent het zesde gebod is gezegd, uw hand of uw voet u ergert, houwt ze af en werpt ze van u. Het is u beter, tot het leven in te gaan, kreupel of verminkt zijnde, dan twee handen of twee voeten hebbende, in het eeuwige vuur geworpen te worden.

a) Deut. 13: 6 Mark. 9: 43 MATTHEUS. 5: 29, 36

9. En indien uw oog u ergert, trekt het uit, en werp het van u. Het is beter, maar een oog hebbende, tot het leven in te gaan, dan twee ogen hebbende, in het helse vuur geworpen te worden.

In de bergrede werd het eerst van de overspelige lust van het vlees gesproken; hier wordt elke prikkeling tot zonde in het algemeen bedoeld, en gerekend onder de grote ergernissen in de wereld, die van de mensen komen, of liever de ergernis van binnen, die bij ieder uit het eigen vlees voortkomt, wordt als haar eerste kiem en wortel, die men af moet houwen, opengelegd. Wilt gij daar buiten geen ergernis geven, opdat het wee u niet treft, nu zo doe de ergernis van binnen te niet, en wel ernstig; dood zelfs met de heilzame dood ten leven de oude mens, uit wie de ergernis komt. "Indien dan uw hand of uw voet, " daarmee spreekt de Heere nu weer Zijn discipelen aan, en ieder, die het is, of graag zou willen worden. Dat ik door mijn eigen ledematen, door mijzelf geërgerd wordt, geeft reeds de innerlijke strijd van de oude met de nieuwe mens te kennen; de wereld kent en voelt dat niet - wie het voelt, is reeds niet meer van deze wereld. En toch is aan de andere zijde de wereld die ergernis geeft, nog in hem, die daar te overwinnen is niet als iets, dat gemakkelijk gaat. In de bergrede nam de Heere na de eerste schrede van het aanzien tot het begeren, van de lust tot het doen, het oog tot voorbeeld; nu

keert Hij het ook om, omdat de ergernis helaas steeds opnieuw komt, en na het afhouwen van hand en voet toch weer tot het oog komt. De ergernis kan zich als het ware, in plaats van het onderdrukte handelen en wandelen, ten minste met de verborgen lust nog tevreden stellen; indien gij echter die stille lust niet afweert, zo zal de ergernis spoedig weer aan hand en voet komen.

Het gaat niet zonder scherpe pijnen en zware offers, wanneer wij de ergernissen willen uitroeien; indien het nodig ware, dat wij handen, voeten en ogen moesten geven, zij moesten er allen aan, om de ziel te redden. Maar er zijn nog andere handen, voeten en ogen, die veel moeilijker af te houwen en uit te rukken zijn, en die noodzakelijk afgehouwen en uitgerukt moeten worden: het is het hovaardige, toornige oog, het zijn de diefachtige, gewelddadige handen, het zijn de voeten, die de weg van de vrede niet willen bewandelen; voeg daarbij nog de lastertong en de leugenmond, hoeveel onheil wordt daardoor aangericht, hoeveel ergernis wordt daardoor gegeven, hoeveel zielen worden daardoor in het tijdelijk en eeuwig, verderf gestort! Lieve Christen, houw al zulke ledematen af, houw ze dagelijks af, omdat ze dagelijks weer aangroeien, en in het bijzonder, wanneer gij met de kleine majesteiten van de hemel, met de kinderen te doen hebt, neem dan uzelf in acht, dat gij ze niet met een van uw leden ergert.

Het besluit, oog, hand en voet op te offeren omwille van de Heere, is zoveel te zwaarder, omdat de wereld iedereen uitlacht en bespot, die de Heere in het kleine getrouw wil zijn en wil navolgen. De wereld noemt hem een dwaas, gek, dweper, waanzinnige, en doet hem allerlei hartenleed aan. Ja, het besluit is zelfs onmogelijk, wanneer wij niet een goed bezitten, dat ons meer is dan de hoogste goederen van de aarde, dat ons liever is dan de liefste mensen, dat ons onontbeerlijker is dan de onontbeerlijkste behoeften van de wereld, dat ons het goed van alle goederen, onze roem en onze lust, onze eer en heerlijkheid, onze zon en vreugde, ons hoogste en liefste, ons één en ons alles is. - Is u uw lichaam en aards leven reeds zo dierbaar, dat gij u, om het te behouden, aan de smartelijke operatie aan het oog, aan de hand en aan de voet onderwerpt, hoeveel nodiger is zo’n operatie aan de ziel, al kostte zij ook ons vermogen, onze roem, onze tot hiertoe gelukkige werkkring, ons huiselijk geluk, onze beste vrienden en bloedverwanten, ja zelfs gezondheid en leven, wanneer wij daarmee een innerlijke blijvende zielenvrede kunnen kopen, de troost van de gemeenschap van de heiligen, het bewustzijn van de goddelijke genade en de zekerheid van de toekomstige heerlijkheid en zaligheid. Beter een oog, dat op God ziet, dan twee ogen, waarvan het een zich naar de hemel, het ander zich naar de wereld wendt; beter, zoals iemand het eens krachtig en bondig uitdrukte, in de kerker of aan de galg zalig te sterven, dan op het paradebed naar de duivel te gaan.

In Mark. 9: 49vv. gaat de Heere nog verder voort met hetgeen hier gezegd is, en besluit het met een vermaning, die terugziet op de strijd van de discipelen over de rang, en hun geeft te bedenken, dat zij zich, om hun bestemming als het zout van de aarde te bereiken, in het bijzonder ook op de vreedzaamheid onder elkaar moeten toeleggen, opdat, hetgeen de een bouwt, de andere niet weer verwoeste. Hier sluit zich aan hetgeen wij op de voorgaande plaats lezen: alleen met het vermijden van ergernis geven hebben de discipelen nog lang niet hun hoge, heilige roeping vervuld; zij moeten zich veeleer degenen, die het meest met de ergernis, die van de wereld uitgaat, bedreigd zijn, en het gemakkelijkst ervoor bezwijken, met

bijzondere opoffering en zorg aantrekken. Daarom mogen zij de handeling van de hovaardige schriftgeleerden, die meenden dat het beneden hun waardigheid was, zich met de kleinen te bemoeien, niet tot voorbeeld nemen, maar moeten zich liever door hun Vader in de hemel en door Zijn bedoelingen laten leiden.

10. Ziet toe bij het volbrengen van uw apostolische roeping, dat gij niet, zoals de schriftgeleerden (hoofdstuk . 19: 13), een van deze kleinen veracht, alsof zij te gering en te onbeduidend waren, dan dat men zich om hen zou bekommeren. Zij zijn integendeel voor God in waarde en worden door Hem op het tederst verzorgd. Want Ik zeg u, Ik, die van hemelse zaken wel weet te spreken (Joh. 3: 12), a) dat hun engelen in de hemelen, die met de bescherming van deze kleinen zijn belast en tot hun bewaking zijn gesteld, altijd zien het aangezicht van Mijn Vader, die in de hemelen is. Zij bevinden zich als Zijn meest vertrouwde dienaren bestendig in Zijn nabijheid (Jer. 52: 25 Esth. 1: 14), en leggen het aanstonds voor Hem neer, zo hun iets onbehoorlijks wordt aangedaan.

a) Ps. 34: 8

De naam engel, afgeleid van het Griekse aggelov betekent een bode of afgezant. Het is dus geen naam van hun wezen (deze is "geesten"; Hebr. 1: 14), maar om hun ambt te noemen. Die naam heeft in de Schrift een uitgestrekte betekenis. Elk schepsel kan die dragen, die een openbaring van God heeft mee te delen, die een boodschap aan de mensen moet brengen. Zelfs de gepersonifieerde natuurverschijningen, die Zijn macht en heerlijkheid bekend maken, als storm en bliksem, worden boden of engelen genoemd (Ps. 104: 4 Ps. 148: 8); zo ook mensen die de openbaringen van God bewaren en verkondigen Mal. 2: 7 , de profeten Jes. 6: 8 , Johannes de Doper Mal. 3: 1 Mark. 1: 2 Luk. 7: 27 , ook de apostelen evenals de opzichters van de gemeenten Openbaring . 1: 20). In meer beperkte zin zijn engelen die hogere geesten, die in de dienst van God tot bekendmaking en uitvoering van Zijn wil uitgezonden worden, evenals de Zoon van God zelf, de ongeschapen Engel, die als Engel van het Verbond in het vlees komen zou (Mal. 3: 1) om de volkomen openbaring van God aan de mensen mee te delen, die daarom zowel de naam van Engel als ook de naam van apostel (d. i. gezondene; Hebr. 3: 1) draagt; zowel de eigen Zoon en Heer is, van wie alle kindschap en heerschappij van de schepselen afstamt, als de oorspronkelijke bode, van wie het ambt van alle geschapen boden afkomstig is. Daarom wordt nu ook in Joh. 8: 28 de Vader als de waarachtige Zender aangeduid, terwijl de Zoon de waarachtige afgezant is, in wie de idee van de zending volkomen is verwezenlijkt. Wanneer nu gewichtige natuurverschijnselen slechts in de eigenlijke zin als boden van God aangewezen worden, de Zoon van God slechts voor een tijd gedurende Zijn menswording de naam van Engel des Heren draagt, onder de mensen slechts de bijzonder daartoe geroepenen en aan wie het ambt toevertrouwd is, als gezanten van God optreden, zo worden die hogere geesten in die eigenlijke en engere zin, zonder uitzondering en blijvend engelen genoemd, omdat zij in het oude zowel als in het nieuwe verbond slechts op aarde verschijnen om de goddelijke boodschap over te brengen, en hun bestemming voor de wereld daarin geheel vervat is. Dat de engelen echter schepselen van de alleen ongeschapen God zijn, blijkt uit de algemene Christelijke regel van het geloof van zelf. Naar die regel is er behalve die drie-enige God niets ongeschapens, zijn "ongeschapen zijn" en Godheid, begrippen die nauw met elkaar verenigd zijn, bestaat er geen God behalve die

Ene; en is alles wat buiten Hem bestaat, van Hem als Vader, door Hem als Zoon en in Hem als Heilige Geest geschapen, dan zijn ook de engelen geschapen wezens. Wanneer in het scheppingsverhaal van het eerste boek van Mozes van hun schepping niet gesproken wordt, zo heeft dit daarin zijn reden, dat in dit verhaal de mens als het hoogste doel van de schepping, en al het andere als hem ondergeschikt en dienstbaar voorgesteld moet worden, en dit oogmerk door het bericht van de schepping van een hogere geestenwereld licht bedekt of verdonkerd zou kunnen worden. Uit Hebr. 1: 14 waar de engelen uitdrukkelijk geesten genoemd worden, blijkt hun volstrekte onlichamelijkheid. Weliswaar hebben reeds velen van onze kerkvaders gemeend, dat men hun geen grof zinnelijk lichaam mag toeschrijven, zoals in Luk. 24: 39 gezegd wordt, een geest heeft geen vlees en benen, waarom het nog altijd waar kon zijn, dat een geest door een fijner etherisch lichaam omgeven zou zijn, maar naderhand heeft het vierde Lateraanse concilie van het jaar 1215 hun volstrekte onlichamelijkheid uitgesproken. Dat stemden dan ook de schoolse godgeleerden evenals de oudere leraars van onze kerk toe, die de engelen voor reine geestelijke persoonlijkheden hielden; de lichamen, waarin zij verschijnen, zijn slechts aangenomen, opdat zij voor de mensen zichtbaar zouden zijn; daarom ook de afwisselende vormen van die lichamen. In hoofdstuk . 22: 30 moet dus in het geheel niet gezegd worden, dat het opstandingslichaam van de mensen gelijk zal zijn aan de lichamen van de engelen, maar alleen, dat het geestelijk zal zijn. Het huwelijk dient slechts voor dit aardse, aan de dood onderworpen leven, voor de noodzakelijke voortplanting van de geslachten, na de opstanding daarentegen zullen de mensen ook naar de lichamelijke zijde van hun wezen geheel geestelijk worden en aan de dood ontrukt, en evenmin als de engelen, die reine onsterfelijke hemelgeesten, behoefte hebben aan of zelfs geschikt zijn voor de aardse gemeenschap van het huwelijk. Daaruit nu, dat de engelen reine, geestelijke schepselen zijn, laten zich vanzelf enige verdere gevolgtrekkingen afleiden. Allereerst zullen zij boven elke natuurlijke verandering verheven zijn, die bij ons het gevolg is van ons lichaam, zoals namelijk de natuurlijke voortplanting, groei, ouderdom en dood. Hun getal moet daarom door de schepping voor ééns door God bepaald zijn, zonder naderhand voor een vermeerdering uit en door zichzelf vatbaar te zijn. Ook God zelf heeft dit getal niet langzamerhand vergroot, omdat Zijn scheppingswerk met de werken van de zesde dag gedaan was, maar evenals het menselijk geslacht zich door de afstamming van één paar tot in het oneindige vermeerderd heeft, zo zijn ook de engelen door een gelijktijdige schepping in een onmetelijk groot aantal voorhanden (Dan. 7: 10). Een bijzondere vraag is die van de verhouding van de engelen tot het plaatselijke. Als geschapen geesten zullen wij hun geen alomtegenwoordigheid toeschrijven, die alleen aan God, als de oneindige Geest toekomt. Men moet hun aanwezigheid denken altijd op een bepaalde plaats beperkt te zijn, zodat zij niet gelijktijdig op deze en aan de andere plaats aanwezig kunnen zijn; deze definitieve aanwezigheid zal echter, wanneer zij volstrekt onlichamelijk geesten zijn, op een onlichamelijke, de ruimte niet vervullende wijze plaats hebben, waarom wij die als punctuele aanwezigheid kunnen aanduiden. Tot een bepaalde plaats met hun aanwezigheid beperkt, moeten wij echter niet denken dat zij altijd aan een en dezelfde plaats gebonden zijn, waartegen ook hun gedurig verschijnen, hun komen en gaan, hun opvaren en neerdalen, waarvan de Schrift ons spreekt, getuigt. Omdat zij aan die lichamelijke hindernissen onderworpen zijn, zo zal hun verandering van plaats met een voor ons onmetelijke snelheid gaan, omdat zij, ofschoon niet alomtegenwoordig, toch, wanneer zij slechts willen, in het volgend ogenblik in staat zijn zich van de ene plaats naar de andere te verplaatsen, zodat even als hun aanwezigheid een

punctuele is, zo ook hun snelheid een ogenblikkelijke, d. i. een snelheid, die slechts een ogenblik tijd vordert, genoemd zou kunnen worden. Gewichtiger en praktisch belangrijker dan de gevolgtrekkingen, die uit het negatieve begrip van de onlichamelijkheid van de engelen voortvloeien, zijn die, welke uit het positieve begrip van hun geestelijkheid voortkomen. Als persoonlijke geesten zullen zij kennis, macht en vrije wil bezitten; als hogere en toch geschapen, niet oneindige geesten zal hun toestand in al deze betrekkingen tussen God en de mensen in zijn. Zo staat hun weten in het midden tussen goddelijke alwetendheid en menselijke beperktheid van weten: hun weten is niet alles omvattend, want zij kennen de dag van het gericht niet (hoofdstuk . 24: 36), zij begeren in te zien in het geheimzinnige raadsbesluit van de verlossing (1 Petrus . 1: 12), dat zich ook langzamerhand voor hen ontvouwt, naar de mate van zijn ontwikkeling (Efe. 3: 10). Hun verstand is echter hoger en veel omvattender dan het menselijke, want zij treden op als boden van God en uitvoerders van goddelijke, de mensen onbekende bevelen, en als overbrengers van aan de mensen verborgen boodschappen; want terwijl zelfs de engelen evenals de Zoon de dag van het gericht niet weten (Mark. 13: 32), is door die beperktheid toch tegelijk de bovenmenselijke hoogte van hun verstand (2 Sam. 14: 20) uitgedrukt. De macht van de engelen zal dezelfde plaats innemen tussen goddelijke almacht en menselijke begrensdheid van macht, evenals hun kennis: zij bezitten bovenmenselijke kracht, want zij worden geweldige of sterke helden (Ps. 103: 20), engelen van de kracht (2 Thessalonicenzen. 1: 7 Luk. 11: 21) genoemd, wier hulp beter is dan de menselijke), die groter sterkte en macht hebben dan de overmoedige mensen (2 Petrus . 2: 11). Daarom kunnen zij als niet oneindige schepselen niet almachtig zijn, en in zo verre het doen van wonderen een scheppende macht is, is en blijft God degene, die alleen wonderen doet (Ps. 72: 18; 136: 4), maar in zoverre de met vrijheid en macht begiftigde mens in zijn toestand als heerser van de natuur als een wonderdoener in relatieve zin van het woord aangeduid kan worden, kan dit nog in hogere zin van de engelen worden gezegd, zoals zij dan ook in de Schrift als uitvoerders van bovenmenselijke werken optreden (hoofdstuk . 28: 2 Hand. 12: 7, 10; 2 Thessalonicenzen. 2: 9). Het laat zich van het begin af veronderstellen, dat de menigte van individuele onderscheidingen, de menigvuldige afdalingen en rangen, die het heelal tot op de mensenwereld doorgaan, zich ook in de onzichtbare wereld van de hogere geesten zullen bevinden. De Schrift bevestigt deze veronderstelling; in alle tijden heeft men met recht in de Schrift in haar onderscheidingen van aartsengelen en engelen (1 Thessalonicenzen. 4: 16 Judas 1: 9), van cherubs en serafs (Gen. 3: 24 Jes. 6: 2, 6), van tronen en heerschappijen, vorstendommen, overheden en machten (Rom. 8: 38 Efe. 1: 21; 3: 10) aangeduid gevonden, dat er rangen in de engelenwereld bestaan. Aan hen zal dus niet alleen persoonlijkheid, maar ook individualiteit, verscheidenheid van de gaven van kennis en macht toe te schrijven zijn, waarop de afdalingen van de waardigheid, de standen, van het beroep en de bestemming berusten. Het is ons verboden nader in het wezen en de geheimen van dit onderscheid in te dringen; de Schrift geeft hier alleen het dat, niet het hoe aan, en uit de verscheidene namen van engelen, die de Schrift bevat, laat zich geen zekere theorie over de bijzondere hoedanigheid van hun rangen en klassen afleiden. Een beter inzicht in het wezen van dit onderscheid is ons daarom ontzegd gebleven, omdat de engelen voor ons, in hun verhouding tot de mensen, allen tezamen slechts één algemeen geheel vormen, en het onderscheid, dat tussen ons en hen bestaat, zeer doorgrijpend en bij allen hetzelfde is. Maar ook in hun verhouding tot God wordt in de voor ons verborgen verscheidenheid één voor elk

gemeenschappelijk ambt, ene algemene werkzaamheid genoemd. Hoe hoger nu de engelen volgens hun natuur en hoe nader ze tot God geplaatst zijn, in des te hogere mate zullen zij het werk van ieder schepsel, van de worm in het stof tot de bewoner van de hemel toe, te vervullen hebben, namelijk God te verheerlijken en Hem te dienen. Daarin liggen ook volgens de Schrift de verrichtingen of bezigheden van de engelen besloten. Zij zijn onafgebroken in aanbidding en lof van de Heere, of de heerlijkheid van Zijn wezen en van Zijn werken. De serafs verbergen hun aangezicht en roepen: "heilig, heilig, heilig is de Heere Zebaoth enz. " (Jes. 6: 3). Aan het hoofd van het lovende heelal, dat uit even zo vele boden van God als uit schepselen bestaat, staan de engelen, de sterke helden (Ps. 103: 20vv. ; 148). Hem, de Heere, juichten alle kinderen van God toe bij de schepping (Job 38: 7), Hem loofden de hemelse heerscharen bij de geboorte van de Verlosser (Luk. 1: 13vv.); en evenals voor de Vader, zo ook voor de Zoon, buigen allen, die in de hemel zijn, hun knieën en belijden Zijn naam, die boven alle namen is (Fil. 2: 9vv.). Evenals nu reeds hun altijddurende lof van de heerlijkheid des Heren hun ware engelen godsdienst is, zo dienen zij ook de Heere, omdat zij de mensen dienen, door de uitvoering van Zijn bevelen, door hun ambt als boden, waarvan zij de naam dragen; en juist in hun gewillige dienst bestaat hun volmaakte verheerlijking van de Heere. Bij alle grote tijdpunten van de ontwikkeling van de goddelijke openbaring, bij de schepping, de wetgeving, de verlossing vinden wij de medewerking van de engelen. Dadelijk bij de schepping zien wij hen de werken van de Schepper bewonderen, en ze in vereniging met de morgensterren prijzen (Job); de wetgeving op Sinaï is door hun dienst gegeven (Hand. 7: 53 Gal. 3: 19); en evenals bij de eerste schepping, klinkt hun lof en wordt hun dienst gebruikt bij de tweede schepping, die met de geboorte van de Verlosser begon (Luk. 1: 13vv. ; 30vv. ; 2: 10vv. MATTHEUS. 4: 11 Joh. 1: 51 Luk. 22: 43 MATTHEUS. 28: 2, 5vv. Hand. 1: 10vv.). En zo zullen zij ook bij de laatste grote catastrofe, het wonder van de voleindiging van de geschiedenis van de goddelijke openbaring en de genade, bij de wederkomst van de Heere en het laatste oordeel aanwezig zijn, Hem als Zijn hemels heerleger vergezellende, en Hem helpende, en dienstbaar bij de uitvoering van Zijn groot doel ter zijde staande (hoofdstuk . 13: 41, 49; 16: 27; 24: 31; 25: 31; 1 Thessalonicenzen. 4: 16; 2 Thessalonicenzen. 1: 7). Maar niet alleen bij de grote gebeurtenissen, het scheppende begin en de wonderbare ontwikkeling van het rijk van God op aarde zijn zij met woord en daad, prijzend, verkondigend en werkend aanwezig, maar ook in de tijd tussen de hemelvaart en de wederkomst van de Heere, gedurende de tijd van de natuurlijke voortdurende loop en de geordende geschiedkundige ontwikkeling van de kerk van Christus vergezellen zij de gemeente van de heiligen met hun deelneming; zij verheugen zich in de hemel over de zondaren, die boete doen op aarde en zich tot de Heere bekeren (Luk. 15: 10); zij zijn bij de vergadering van de gelovigen aanwezig (1 Kor. 11: 10; 1 Tim. 5: 21) en volgen met gespannen aandacht de wegen van de Heere met Zijn kerk, zowel als de voortgaande openbaring van Zijn heerlijkheid aan haar (Efe. 3: 10; 1 Petrus . 1: 12). Dat overigens de engelen van God het volk van God ook in zijn belangen en in de vervulling en bereiking van het door God gegeven ambt beschermend en helpend tegen boze en vijandig tegenstrevende machten ter zijde staan, blijkt uit Dan. 10: 13vv. Evenals door de gemeente van God in haar hemels en aards algemeen ambt, zo zijn zij ook voor de vrome van de wieg tot aan het graf juist voor het gevaar en de druk, de onmacht en de hulpeloosheid als een bescherming en wacht tegen de listige aanvallen van het rijk van de duisternis (Ps. 34: 8; 91: 11vv.). Deze bescherming en hulp van de engelen werd in de tijd van de geschiedenis van de openbaring en de genade dikwijls zichtbaar en wonderdadig tot

het welzijn van de uitverkorenen van God gezien (Gen. 19; Dan. 3: 25, 28; 6: 22 Hand. 5: 19; 12: 7vv.), zoals aan die uitverkorenen ook meermalen de op lichamelijk of geestelijk heil betrekking hebbende boodschappen en openbaringen van de Heere door deze hemelboden werden overgebracht (hoofdstuk . 1: 19vv. ; 2: 13, 19 Hand. 10: 3, 5; 27: 23vv. nadat het leven van de vromen van de jeugd af tot de ouderdom toe onzichtbaar door de engelen is beschermd, wordt hun ziel ook eindelijk na hun dood door de handen van de engelen gedragen in Abrahams schoot (Luk. 16: 22). Maar evenals tot bescherming en heil van de vromen, zo staan zij ook tot straf en tot de ondergang en het verderf van de goddelozen, van de vijanden en tegenstanders van het rijk van God gereed (2 Kon. 19: 35 Ps. 78: 49 Hand. 12: 23), zoals zij ook zelf in strijd treden met de boze geesten, die de uitverkorenen van God aanvallen, of de gemeente van God in het verderf willen storten (Judas 1: 9 Openbaring . 12: 7vv. ; 20: 1vv.). Zo verstaan wij nu het woord uit de brief aan de Hebreeën (1: 14), dat de engelen allen gedienstige geesten zijn, die tot dienst uitgezonden zijn, omwille van hen die de zaligheid beërven zullen. Hun werkzaamheid behoort inderdaad, zoals het gehele woord van God van het begin tot het einde betuigt, niet zozeer aan de natuursfeer, maar aan de sfeer van de openbaring. Zij dienen het Rijk van God en degenen, die daartoe behoren, en zijn bemiddelaars van de bijzondere voorzienigheid Gods. Slechts in buitengewone gevallen, gedurende de tijd van de openbaring en de wonderen, waar zij een nieuw ogenblik van het heil hadden te verkondigen, brengen zij aan sommigen op het heil van de zielen betrekking hebbende boodschappen over, terwijl in de tijd van de kerk volgens de geschiedenis de geordende dienaars van het Woord de engelen van God voor de gemeenten zijn. Maar ook tegenwoordig beperkt zich hun onzichtbare dienst, zelfs in zoverre zij slechts lichaam en leven te beschermen heeft, toch slechts tot de gelovigen, die de zaligheid beërven zullen, wier leven juist daarom behouden wordt, opdat hun de tijd van de voorbereiding en de genade niet verkort zou worden. Op de vraag, of voor elk mens een eigen beschermengel beschikt is, hetgeen door de kerkvaders en schoolse geleerden toegestemd is, hebben de oudere godgeleerden van onze kerk een wijze terughouding in acht genomen; zij houden het weliswaar voor waarschijnlijk, en beweren ook, dat de bescherming van een mens in geen geval slechts aan één engel mag worden toegeschreven, zodat hij van de hulp van de overige engelen beroofd zou zijn. Voor zo’n waarschijnlijkheid geven de bekende plaatsen MATTHEUS. 18: 10 en Hand. 12: 15 inderdaad ook geen opheldering; het apocrieve boek van Tobias (hoofdstuk 5) kan echter nog minder een zekere opheldering geven.

Het woord van Christus: "hun engelen in de hemelen zien altijd het aangezicht van Mijn Vader, die in de hemelen is, " wijst zeker, ofschoon slechts met een wenk, op bijzondere beschermengelen van de personen (het Oude Testament spreekt slechts van beschermengelen van de koninkrijken; Dan. 10: 13, 20), maar niet in die zin, dat elk mens als zodanig zijn beschermengel heeft en zijn leven lang behoudt; dat is een voorrecht van deze "kleinen, " d. i. zowel van de natuurlijke als van de geestelijke kinderen, omdat de eersten voor de uitbarsting van het verderf, de anderen weer daarna op de weg van de zaligheid zo’n leiding behoeven en ervoor geschikt zijn. Ieder kind heeft zijn engel, totdat de zonde hem verdrijft, zoals wij ook nog een afschijnsel van een engelengezicht in het aangezicht en de gestalte van de kinderen kunnen bemerken; de kinderen behoren als zodanig nog mede tot de "kinderen van God" (Job 1: 6), totdat de ergernis van buiten en van binnen maakt dat zij verloren gaan. Ieder gelovige, die door de genade van de verlossing zalig wordt, krijgt als nieuw geestelijk kind zijn engel

weer, en heeft in het bijzonder aan hem behoefte in de zwakheid van het begin, nu tot dieper indruk makende vermaningen en bewaringen, dan de zwakke, onnozele kindertjes in lichaamsgevaar (beter is het te zeggen: wegens de eenvoudigheid evenals de duiven, aan wie tegenover de wereld nog de rechte listigheid als van de slangen ontbreekt). Wij vergeten de engelen maar al te zeer, ofschoon de Heere ons in het dagelijks gebed aan hen herinnert; wij spreken in het bijzonder onze kinderen veel te weinig van hun engelen, omdat wij zelf als gelovigen niet genoeg aan de onze denken.

De engelen worden uitgezonden tot dienst van hen, die de zaligheid beërven zullen; de kinderen zijn de zodanige, die de zaligheid beërven zullen, want aan hen heeft de Heere het koninkrijk der hemelen beloofd; wanneer Hij zelf op aarde gekomen is, om ook hen te zoeken en zalig te maken, durven de engelen bij de Heere niet achter blijven. Hij heeft de kinderen geliefkoosd en gezegend, wat zullen de engelen beter doen dan de kinderen ter zijde gaan en hen dienen? Kinderen kunnen zichzelf niet helpen; zij hebben nog niet zoveel verstand, dat zij hun gevaren kennen en vermijden kunnen - zij spelen met het vuur en schertsen met de slang, zij schrikken niet voor de afgrond en wagen zich op de gevaarlijkste plaatsen. Het is zeer te verwonderen, dat er niet veel meer schade en onheil gebeurt dan het geval is, omdat de duivel er lust in heeft, onheil aan te richten, en met zijn boze geesten dag en nacht rondsluipt om te verderven. Toch wordt zo menig kind in het grootste gevaar bewaard en wanneer men zou denken, dat het hem alle leden moest verbroken hebben, komt het er behouden en lachend af. Soms gebeurt het zelfs, dat de kinderen, die met zeer veel zorg bewaakt worden, op de effe grond een been breken, of in een onbewaakt ogenblik vergif nemen; hierdoor wil God tonen, dat Hij het opzicht houdt en dat het Hem niet behaagt, wanneer men zo’n slecht vertrouwen op Zijn opzicht heeft. Waartoe heeft Hij dan de engelen verordend, wanneer zij tot niets dienen en alleen behoeven toe te zien! Het is weliswaar niet goed, wanneer men de kinderen verwaarloost, maar daarmee wordt de zaak nog niet verbeterd, dat men de kinderen aan deze hemelse hoede en macht wil ontrukken, en ze onder bescherming van kortzichtige, zondige mensen wil stellen. De Heere zegt: "hun engelen in de hemelen, " en geeft dus de kinderen engelen, die Hij hun bijzondere engelen noemt, die zorg voor hen moeten dragen, en er is niets tegen, ze hun beschermengelen te noemen; het is God niet genoeg, dat Hij Zijn oog op de tedere, zwakke kinderen richt, Hij bestelt hun ook zulke heerlijke wachters, dat zij als de kinderen in het rijk van God behandeld worden. En nu zegt de Heere verder: "hun engelen in de hemelen zien altijd het aangezicht van Mijn Vader, die in de hemelen is; " geplaatst voor de troon van God, zien zij God naar de ogen, en lezende in het grote boek van het aangezicht van God, en door Zijn aangezicht verlicht, verstaan zij veel beter dan wij de wil van God en kunnen hun werk veel meer naar Zijn heilige raad inrichten. Eindelijk zegt de Heere: "hun engelen zien altijd het gezicht van Mijn Vader, die in de hemelen is; " want de kinderen, zo lang zij nog in die zalige, kinderlijke staat leven, zijn ook altijd in het rijk van God en hebben altijd het welbehagen van God. Er is geen ogenblik, dat zij buiten de genade van God zijn, omdat zij nooit de Geest van God bedroeven; hun kinderlijk werk, dat zij doen, wordt alleen voor goed werk geleverd daarom kunnen ook hun engelen altijd voor God verschijnen, hun gevaren voor God brengen, voor hen van God hulp afsmeken, en Zijn genadige bevelen ontvangen om Hem in de kinderen te dienen. Tussen God en de kinderen staat nooit een wolk; slechts de engel van het licht staat tussenbeide om de kinderen altijd in het licht van het goddelijk aanschijn te dragen. Och, dat dit altijd zo bleef! Maar er komen jaren, waar in plaats

van een engel van het licht een donkere wolk tussenbeide treedt. Wanneer de zonde in de mens ontwaakt, wanneer boze lusten en begeerlijkheden een onheilig vuur in het hart aansteken, wanneer de hand naar de verboden vrucht grijpt en de voet de weg van het verderf betreedt, waar blijft dan de engel van het licht? Hij moet wegtrekken, evenals iemand wiens huis en have door de bliksem vernietigd is, want er komen andere gasten, die zich van de mens meester maken, en die zijn de donkere wolk, die tussen hem en God staat. Daarom, wie een kind ergert en tot het kwade verleidt, die doet grote zonde en ontneemt hem meer dan wanneer hij hem huis en hof en zijn vaderlijk erfdeel ontnam, want hij ontneemt hem zijn engel en geeft hem over aan de onreine en boze geesten - wee die mens, hem zal het evenzo gebeuren!

11. En zoals gij geen van deze kleinen zult verachten, zo ook niemand van degenen, die door Farizeeën en Schriftgeleerden voor te gering en te slecht worden gehouden, dan dat men zich met hen zou mogen bemoeien (Luk. 15: 2; 18: 9). Want de Zoon des mensen, in wie gij uw Meester hebt en het richtsnoer voor uw gedrag, is gekomen om zalig te maken, wat verloren was (Luk. 19: 10); juist omtrent verlorenen moet de meeste zorgvuldigheid worden aangewend.

Dit is de grond, waarop het vorige rust; heeft liefde Hem gedreven verloren zondaars te redden, hoezeer moeten Hem juist de geringsten en de zwaksten onder de Zijnen, die aan het grootste gevaar zijn blootgesteld, ter harte gaan.

Wat een alles omvattende overgang in de onvergelijkelijke rede van de Heere! van een kindje, dat de apostelen ootmoed moet prediken (vs. 2vv.) tot de gehele wereld vol ergernis en wee daar buiten (vs. 6vv.); van het eeuwige helse vuur (vs. 8vv.) tot de engelen in de hemel voor Gods aangezicht en troon (vs. 9); van het scherpste wee (vs. 6) weer tot de tederste liefde, die niet wil dat een arm mensenkind gering zal worden geacht).

Juist wat klein is voor de wereld is groot van betekenis in de ogen van de Heere en over het geringe en verachte ontfermt Hij Zich het meest. De voornaamste engelen, die altijd voor Gods troon staan en dienen, stelt God juist bij de kleinen en geringen. Het verlorene wordt door de Heere zo dierbaar geacht, dat Hij het met alle vlijt zoekt (vs. 12vv.). Zoals Hij is, zo moeten ook Zijn discipelen zijn; zoals Hij het verlorene zoekt en Zich over het kleine en geringe ontfermt, zo moeten ook Zijn discipelen doen. De Vader in de hemel wil ook hen, die voor de wereld klein en gering zijn, niet laten verloren gaan, maar Hij roept ze allen tot Zijn genade.

12. Om u een beeld te geven van de liefde van de Mensenzoon tot iedere verloren ziel in het bijzonder en om Zijn zorgvuldigheid tot redding van die duidelijk te maken - deze gelijkenis. Wat dunkt u? Indien enig mens honderd schapen had en een uit deze afgedwaald ware, zal hij niet de negenennegentig laten, en op de bergen, waarop zij weiden, heengaande, het afgedwaalde zoeken?

Het verlorene is juist het uitverkorene. Niemand vraagt naar hetgeen hij heeft, maar naar hetgeen hij niet meer heeft. Christus heeft de heilige engelen in de hemel verlaten, die daar voor eeuwig veilig zijn, om op aarde de verloren mens te zoeken.

12. Om u een beeld te geven van de liefde van de Mensenzoon tot iedere verloren ziel in het bijzonder en om Zijn zorgvuldigheid tot redding van die duidelijk te maken - deze gelijkenis. Wat dunkt u? Indien enig mens honderd schapen had en een uit deze afgedwaald ware, zal hij niet de negenennegentig laten, en op de bergen, waarop zij weiden, heengaande, het afgedwaalde zoeken?

Het verlorene is juist het uitverkorene. Niemand vraagt naar hetgeen hij heeft, maar naar hetgeen hij niet meer heeft. Christus heeft de heilige engelen in de hemel verlaten, die daar voor eeuwig veilig zijn, om op aarde de verloren mens te zoeken.

13. En indien het gebeurt, dat hij het vindt, voorwaar Ik zeg u, dat hij zich meer verblijdt over dit, dan over de negenennegentig, die niet afgedwaald zijn geweest (Luk. 15: 4-6).

De getrouwe Herder, die Zijn duizenden (de engelenscharen - zo Cyrillus van Jeruzalem in Catech. 15) op de hemelse bergen verliet en het verloren schaap van de mensheid zoekt, is Christus. Zo is het de plicht van de zielenherders de verdwaalden, de voor verbetering geschikten, zich in het bijzonder aan te trekken.

Hoe aandoenlijk schetst hier de Heere de liefde van de Vader en Zijn liefde en die van de Heilige Geest in het behoud van de zondaar. Nee! het is God niet onverschillig, of er mensen behouden worden of dat zij verloren gaan. Hij wil niet, dat zij verloren gaan. Hij wil dat zij behouden worden, en om ze te behouden heeft Hij Zijn enige Zoon gezonden, als het enig mogelijke middel tot hun behoud.

De bedoeling van deze gelijkenis is duidelijk, om aan te tonen, dat het verlorene, juist omdat het verloren is, niet alleen meer zorg vereist, dan hetgeen niet verloren is, maar dat ook de eigenaar uit die hoofde zich daarvoor meer moeite geeft. Deze gelijkenis doet dus alle bevreemding ophouden over de komst van de Zoon van God, juist om diegenen, die verloren waren. Jezus houdt Zich van de toestemming van Zijn hoorders op de in het 14de vers voorgestelde vraag zo verzekerd, dat Hij niet aarzelt die zelf te beantwoorden en de belangstelling in het weergevonden als groter voorstelt dan in hetgeen niet verloren was geweest; en zo wij ooit iets terugvonden wat wij verloren hadden, zullen wij de waarheid van deze voorstelling geredelijk erkennen.

Zo betuigde Christus, dat Hij, de Zoon des mensen, van wie zij wisten, dat Hij de Zoon van God was, in de wereld was gekomen om het verlorene te redden. Hij verachtte de mens niet, hoewel die dood was in zonde, ja zelfs vreemdeling en vijand omtrent Hem. Vernederde Hij Zich zo diep om hem te redden, zouden dan hun zwakke broeders verachten, die Jezus tot Zich probeerde terecht te brengen. De gelijkenis toont de hulpeloze toestand van verloren zondaars. Afgedwaald van God zijn zij geschikt om door satan te worden vernield en ter helle te varen. Hij wijst aan hoe de goede Herder Zijn uitverkorenen uit de kudde kent en bemint,

dat Hij haar zoekt, vóór zij zoekt naar Hem, dat Hij Zich verheugt in de redding en niet toelaat, dat één van haar verloren ga. Christus kwam in de wereld om zielen te redden, en Zijn hart is zo geheel bij dat werk, dat Hij Zich stellen zal tegenover allen, die Hem daarin verhinderen, door terug te houden degenen, die hun aangezicht hemelwaarts wenden. Zal iemand ons weigeren Zijn opmerkzaamheid te geven aan degenen, die de Zoon van God kwam zoeken en redden? omtrent wie het de wil van de Vader is, dat geen van hen verloren ga? Indien wij gezocht zijn als verloren schapen, maar gekocht zijn door het bloed van de goede Herder en bij Zijn kudde zijn gebracht, laat ons dan gedenken uit welke toestand wij gered zijn, en trachten te zijn als een schaap van Zijn weide behoort te zijn. Zijn zorg strekt zich uit tot alle leden van de kudde, zelfs tot de minste. Wij mogen denken, dat indien slechts een of twee zijn geërgerd en verstrikt, het geen zaak van groot gewicht is, en wij er ons niet om behoeven te bekommeren. Maar Gods gedachten van liefde en tederheid Zijn boven de onze. Zij, die iets doen, waardoor één van deze kleinen gebracht wordt in gevaar van verloren te gaan, stelt zich tegenover de wil van God en ergert Hem ten hoogste.

14. Zo is de wil niet van uw Vader, die in de hemelen is, en Zijn Zoon heeft gezonden, opdat Hij, de 99 schapen achterlatende, tot het verlorene, tot de gehele mensheid zou heengaan, dat een van deze kleinen van deze kinderen (vs. 10), zowel als van de verachte zondaren (vs. 11) verloren ga.

Door de meesten wordt hier niet bij de uitdrukking "rechtvaardigen" aan engelen gedacht. Bijv. lezen wij hier van dezen, die niet afgedwaald zijn geweest, dan spreekt het wel vanzelf, dat wij hier niet aan de mens kunnen denken, zoals hij van nature is, want de woorden van de profeet (Jer. 17: 9) en die van de Heere (MATTHEUS. 7: 21-23) weerspreken dit met kracht, en zo moet de Heere onder de 99 wel de zodanige bedoelen, die door Gods genade uit de dienst van de wereld en de zonde waren teruggebracht en voor verdere afdwaling behoed; terwijl dit één onder de goddelijke toelating door de verleiding van de wereld voor een tijd was afgetrokken, maar nu door de getrouwe Herder, die ook hem gekocht had met Zijn dierbaar bloed, weer was opgezocht om voor altoos onlosmakelijk aan Hem verbonden te wezen, waarbij wij als vanzelf aan de apostel Petrus denken. Troostvolle waarheid! Indien wij struikelen en vallen, zo worden wij niet weggeworpen, maar Hij, die Zichzelf noemt de goede Herder, zal Zijn scharen opzoeken en terugbrengen, en Hij zal ons in Zijn kracht bewaren door het geloof tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd (1 Petrus . 1: 5.

Evenzo, op menselijke wijze gesproken, is uw hemelse Vader aangedaan over Zijn schapen, die verstrooid waren door gevaarlijke vertragingen, verzoekingen en verleidingen, en verblijdt Hij Zich over die, als Hij ze heeft teruggebracht meer dan over het behoud van hen, die nimmer verleid waren, nadat Hij ze in Zijn schaapskooi had gebracht. Want het is Zijn voornemen en welbehagen, dat geen van de minste daarvan zal verloren gaan, maar dat zij allen metterdaad zullen zalig worden. Het is Zijn gebiedende wil, dat gij niet iets doet, dat hen kan vertragen of verhinderen op de weg naar de hemel, maar alles, zoveel in u is om hen behulpzaam en bevorderlijk te zijn tot zaligheid.

15. a) Maar indien uw broeder tegen u gezondigd heeft, indien hij door zijn gedrag, dat een Christen onwaardig is, u ergernis veroorzaakt, zo wacht u, dat gij niet een aanleiding wordt tot ergernis voor hem. Overwin het kwade door het goede (Rom. 12: 21); ga heen tot hem volgens het voorbeeld van Hem, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is (vs. 11vv.), en bestraf hem, overtuig hem van zijn onrecht door het hem openlijk voor te houden (Luk. 17: 3 Joh. 16: 8 Lev. 19: 17), tussen u en hem alleen; want indien dit in bijzijn van anderen plaats had, zou gij misschien meer kwaad dan goed doen. Indien hij u hoort, uw bestraffing aanneemt, zijn onrecht inziet en om vergeving vraagt, zo hebt gij, door terugbrenging van een weg, waarop hij in gevaar was om verloren te gaan, uw broeder niet alleen voor u, maar ook voor uw Heere en voor de gemeente (1 Kor. 9: 19vv. ; 1 Petrus . 3: 1) gewonnen en zijn ziel van de dood gered (Jak. 5: 19vv.).

a) Spr. 17: 10 Luk. 17: 3

16. Maar indien hij u niet hoort, integendeel wat hij misdaan heeft loochent of probeert te verontschuldigen, zo neem, wanneer gij ten tweeden male tot hem gaat, een of twee broeders in Christus met u, a) opdat nu het tot eengerechterlijke zaak in Christelijke zin wordt, ook het daarop doelende voorschrift in Deut. 19: 15 in acht worde genomen, namelijk dat in de mond van twee of drie getuigen elk woord besta (Joh. 8: 17; 2 Kor. 13: 1), en de schuldige geen uitvlucht meer hebbe.

a) Num. 35: 30 Deut. 17: 6 Hebr. 10: 28

17. En indien hij deze, die hem vermanen en terecht wijzen, geen gehoor geeft, a) zo zeg het de gemeente, of misschien de zedelijke macht, die in de gemeente is, zijn tegenstand overwinne. En indien hij ook de gemeente geen gehoor geeft, en door zijn verharding tegen alle bekering duidelijk toont, geen voor onkruid overmeesterd tarwegraan te zijn, maar een onkruid, dat het koren verstikt, zo zij hij u als de heiden en de tollenaar; hef dan alle verdere broederlijke gemeenschap met hem op, en bepaal u tot slechtsburgerlijk algemeen verkeer (Rom. 16: 17; 2 Thessalonicenzen. 3: 6, 14).

a) 1 Kor. 5: 9

De broederlijke tucht, zoals de Heere die hier voorschrijft, is zowel zielezorg voor ieder in het bijzonder, die misdeed, als bewaring van het geestelijk welzijn van allen. Zij begint met de bestraffing onder vier ogen, waarvan wij in Gal. 2: 11vv. een voorbeeld met heilzaam gevolg lezen. Zoals Dr. Luther zegt, is het hier gegeven gebod van Christus even noodzakelijk als het "gij zult niet doodslaan, gij zult niet stelen. " Het is echter een van de geboden van onze Heiland, dat het minste in acht wordt genomen; want wat doet men in het algemeen? Wanneer men zijn broeder in het geheim moest bestraffen, prijst men hem in zijn aanwezigheid en veracht en bepraat hem in het openbaar. - "Men moet de mensen zelf zeggen, wat men tegen hen heeft, maar niemand iets daarvan vertellen. " Men mag niet voorbijzien, dat er een weldaad in ligt, dat in het burgerlijke of gezellige verkeer van de mensen onder elkaar zekere grenzen door de algemene zeden gesteld zijn, die het dikwijls zeer moeilijk maken om iemand in het aangezicht te zeggen, wat men van hem denkt, en dat een bepaalde maat van

wederkerige achting en van eerbetoning en bescheiden terughouding vooral tegenover meerderen in het oog moet worden gehouden. Wat toch zou ervan worden, wanneer daardoor niet werd teruggehouden, dat de een jegens de ander zonder meer zijn argwaan en nijd, zijn haat en verbittering, zijn gekrenkte ijdelheid en spottende blijdschap in andermans leed uitte! De Heere heeft het echter hier over Zijn Gemeente, niet over de burgerlijke maatschappij als zodanig. Hij gebruikt het "gij" en spreekt dus niet van de grote menigte, maar bedoelt die reeds van Zijn gezindheid zijn geworden en Zijn woord reeds weten op te volgen. Ook is het bestraffen geheel iets anders dan wat de kinderen van deze wereld "iemand de waarheid zeggen" noemen. Die kunnen dat niet, omdat zij zelf niet uit de waarheid zijn, zij kunnen het woord van de waarheid niet horen, noch zich door de geest van de waarheid laten heiligen (hoofdstuk . 7: 3vv.). Zij kunnen alleen de innerlijke boosheid naar buiten laten komen en het vergif van het hart, dat de naaste haat, hem in het aangezicht spuwen. De broederlijke bestraffing daarentegen is een overtuigen van de zonde en een helpen tot bekering, een opheffen van ergernis in waarheid en zoeken van het verlorene in liefde. "Evenals ik mijn eigen zonde in mij veroordeel tot heiligmaking voor God, zo ook die van een ander, opdat niet hun schuld mijn eigen worde door verzuim van deze liefdedienst. " Stil en zacht voor God beginnende klimt zij eerst bij gebrek aan uitwerking op tot meerdere ernst. Wat het naast aan de bestraffing onder vier ogen staat is het medenemen van 1-2 broeders. Het is een versterking van de kracht van de heilige liefde, die redding zoekt en in de gemeente van Christus leeft, om de krachten van de duisternis te overwinnen, die in de zondigende broeder zijn, nadat deze door de tegenstand van zijn hart zich tegen de eerste aanval heeft versterkt en zich meer heeft bevestigd. "Kunt gij niet reeds bij de eerste verborgen samenkomst uw broeder winnen, zo geef hem niet dadelijk op, omdat uw wijsheid en liefde niets bij hem uitwerkt. Kom niet dadelijk met uw oordeel: hij hoort niet en zal niet horen, omdat hij mij niet heeft gehoord. Neem tot u een of twee, natuurlijk niet de eerste de beste, maar die de zaak en u beiden in bekendheid en liefde de naaste zijn, de zodanige, die ook broederlijk kunnen zeggen: "gij hebt voor ons en tegen ons gezondigd, " die hij ook als zijn broeders kan eren, zo hij slechts wil. Het gesprek verkrijgt dan reeds meer de vorm van een vredegerecht. In de derde plaats moet de gehele broederlijke gemeente in de zaak worden betrokken, of niet de macht, die geconcentreerd in haar werkt, de macht van de liefde, die het verlorene zoekt, zou mogen doordringen. Behouden echter ook daartegen de duistere machten in hem, die gezondigd heeft, de overhand, zo moet ook de verharde in zonde beschouwd en behandeld worden als een, die niet meer tot de gemeente behoort. De Heere veronderstelt bij dit voorschrift duidelijk apostolische Christenen en een apostolische vorm van de gemeente. Waar die ontbreekt kan Zijn aanwijzing niet worden gevolgd. Luther maakt onderscheid tussen een kerkelijke toestand, waarbij men nog geen geordende vergadering heeft, waarin men volgens het Evangelie het volk kan regeren, maar alleen een openbare opwekking tot geloof en Christendom heeft, een onderwijzen van de jeugd enz. en tussen een ware Evangelische regeling, waarbij zij, die ernstig begeren Christenen te zijn, hun namen inschrijven en bijzondere bijeenkomsten houden, waar dan ook naar dit voor ons liggende woord van Christus kan worden gehandeld. Tot zo’n gemeente had hij de mensen nog niet kunnen brengen, zegt hij, en daarom had hij het alzo nog niet kunnen inrichten. Dergelijke bedenkingen zijn het dan ook, die hebben doen betwijfelen Uit (13: 30 Aanm. 2), of men de afgevallenen en ongelovigen in de ban mocht doen. Intussen zou reeds tot zegen van het begrip van kerk als een inrichting tot opvoeding, die de Christenen het woord van de

waarheid en de sacramentele genadegaven mededeelt, eisen, dat zij, om het heilige niet aan de honden te geven, en de parels niet voor de zwijnen te werpen (hoofdstuk . 7: 6), openbare en verharde zondaars van de sacramenten uitsloot. Zelfs ten tijde, toen de nieuwtestamentische gemeente nog slechts een predikende, nog geen werkelijk geconstitueerde was, ontvingen de apostelen het bevel (hoofdstuk . 10: 14) het stof van een huis of van een stad, waar zij niet werden opgenomen, van hun voeten te schudden, en zich daardoor los te maken van alle innerlijke gemeenschap met zo'n huis of zo'n stad. Het onthouden van kerkelijke voorrechten is onder alle omstandigheden tegenover ongelovigen en verachters niet alleen een goddelijk recht, maar ook een heilige plicht. Er komen toch omstandigheden, dat men niet kan wachten totdat de afgevallenen zichzelf van de kerk uitsluiten, maar integendeel de kerk van haar zijde met hen moet breken, zal zij de eer van haar Heer niet geheel en al prijs geven. Op een eigenlijke excommunicatie, of uitsluiting uit de kerkgemeenschap doelt dan ook het volgende, waarin de Heere niet meer één lid van Zijn gemeente met het "gij" aanspreekt, en diens gedrag tegenover een zondigende en in zijn zonde volhardende medebroeder regelt, maar met een "gij" Zich tot diegenen wendt, die Hij tot leiding van de kerk en tot waarneming van haar rechten en plichten geroepen heeft. Hij kent die macht van de sleutels, die Hij in hoofdstuk . 16: 19 in de eerste plaats aan Petrus gaf, als de eerste fundamentsteen, waarop de gemeente gebouwd is (Efe. 2: 20), de medeapostelen en mede-ouderlingen (1 Petrus . 5: 1) in gelijke omvang toe. Hij doet het met dezelfde opdracht, dat zij, terwijl het bijzondere gemeentelid niets meer kan doen, dan hem, die zich innerlijk van de gemeente heeft losgemaakt, ook niet meer als werkelijk lid te beschouwen en te behandelen, diens uitsluiting uiterlijk en werkelijk te volbrengen. Zij moeten hem uitdrukkelijk in een verhouding tot de gemeente plaatsen, als de heidenen en tollenaars tegenover haar innemen.

18. a) Voorwaar zeg Ik u, die in de gemeente tot Mijn dienaars en uitdelers van de goddelijke zegeningen gesteld zijt: al wat gij krachtens uw ambt, en gedragen door Mijn Geest, op de aarde binden zult, wanneer gij iemand, die zijn zonde niet heeft willen erkennen, noch zich heeft willen bekeren, volgens de boven gegeven regel uitsluit, het zal in de hemel gebonden wezen, werkelijk zal Gods toorn op hem blijven en zich over hem openbaren; en al wat gij op de aarde ontbinden zult, zal in de hemel ontbonden wezen. Wanneer iemand, van de kerkelijke gemeenschap uitgesloten, daarin weer kan worden opgenomen, evenals een heiden en tollenaar, die tot berouw en geloof is gekomen, zo zal hem zijn vorige zonde vergeven zijn, en hij niet in het gericht komen (2 Kor. 2: 6vv.).

a) MATTHEUS. 16: 19 Joh. 20: 23

Om ons bijbelwerk niet al te veel uit te breiden moeten wij nalaten te antwoorden op de moeilijke vragen, die aan het artikel "kerktucht", voornamelijk ook over haar doorzetten in onze tijd, verbonden zijn. De toestand is waarlijk van dien aard geworden, dat wij alleen onze hoop hebben op een gehele omkering door de Heere zelf, die volgens Openbaring . 11: 11-13 zeker zal komen. Anders dan met de Evangelische kerken is het in onze tijd met de katholieke. Aan de eerste worden de handen hoe langer hoe meer gebonden, tot tenslotte de twee getuigen overwonnen zijn en hun lijken op de straat van de grote stad liggen (Openbaring . 11: 7vv.). De Roomse kerk bewijst wat een macht de Heere aan Zijn gemeente heeft verleend en zij zou hebben kunnen bezitten. Maar het is niet de zaak van Christus, die

het Katholicisme voorstaat, maar integendeel van hen, in wiens dienst tenslotte die partij zal overgaan, die thans de heersende in de Katholieke kerkelijke bewegingen is (Openbaring . 13: 11vv.). Zij zal deze kerk door het misbruik van Jezus naam tenslotte brengen daar, waar het heet: "ga uit van haar, Mijn volk!" en waarop de stem zal klinken: "zij is gevallen, zij is gevallen, het grote Babylon"; Openbaring . 18). Een Romeins bisschop (Silvester II aan het einde van de 10de en het begin van de 11de eeuw) heeft zelf bekend: "wanneer de Roomse paus tegen een broeder zondigde en na openlijke vermaning de gemeente niet wilde horen, zo zou hij volgens het gebod van de Heere voor een heiden en tollenaar moeten worden gehouden, want hoe groter hij schijnt te zijn, des te dieper kan hij vallen. " Hoe de taal sinds het vijfde jaar voor het begin van het laatste vierde deel van onze eeuw geheel anders luidt, en de wieg gereed is gemaakt, waarin de antichrist, als hij komt, zich zeer geschikt kan neerleggen (2 Thessalonicenzen. 2: 4), behoeven wij niet uitvoerig uiteen te zetten. De tijd kan dan ook niet uitblijven, dat onze kerk, die de steeds zwaardere toekomst, die haar wacht, mag tegengaan met de troost (Micha 7: 8): "Verblijd u niet over mij, o mijn vijandin, wanneer ik gevallen ben zal ik weer opstaan" de erfenis van de macht van de Heere zal aanvaarden.

19. Opnieuw zeg Ik u omtrent een ander punt, dat de toegang van Mijn gemeente tot alle schatten van het koninkrijk der hemelen aangaat: indien er twee van u, het allerkleinste gedeelte van de gemeente, samenstemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren in het gebed, dat die hun zal overkomen van Mijn Vader, die in de hemelen is (Hand. 12: 5). Want het is hun door Mijn Geest in het hart gegeven, die alleen kan ingeven, wat volgens de goddelijke wil is.

20. a) Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn naam, Mij tot eer, op Mijn bevel en in vertrouwen op Mijn belofte om elkaar uit Mijn woord op te bouwen en alle goeds voor zich en anderen af te bidden, daar ben Ik in het midden van hen en leg door Mijn Geest in hun mond, wat zij moeten bidden en bid met hen.

a)Luk. 24: 15, 36

Met het binden en ontbinden gaat het als met de gebedsverhoring. Het is in de hemel van kracht, omtrent het alleen getuigenis was van hetgeen reeds in de hemel was besloten, evenals het gebed verhoort wordt, omdat het door de drang van de Geest in geloof reeds uit de hoogste raad en de goddelijke wil is voortgekomen.

De algemene uitdrukking: "over enige zaak" beperkt men gewoonlijk zo, dat men daaronder verstaat alles wat het welzijn van de gemeente bevordert en tot het Christelijk levensgebied behoort. Dat is zeker in zoverre juist, als het geestelijke het enige voorwerp is van de werkzaamheid van de gelovigen, waarin al het andere, in zoverre het goed is, opgesloten ligt. Maar juist omdat al het andere daaraan verbonden is, is het "enige zaak" ook in eigenlijke zin te nemen, omdat alles, in zoverre het in verband staat met de behoeften van de kerk, voorwerp van het gebed van de gelovigen kan worden. De mogelijkheid van het misbruik van dit bevel, of liever van deze verheven toestemming van de Verlosser voor de Zijnen is daardoor weggenomen, dat juist de Geest van de Vader in Christus Jezus het zelf is, die de gemeenschap met de Geest, het daaruit voortvloeiende één worden voor elk bijzonder geval

en het gebed zelf teweegbrengt en opwekt. Waar dus dit niet alles werkelijk aanwezig is, of slechts in zelfmisleiding gemeend wordt, hebben de woorden van de Heere geen toepassing. Waar het werkelijk aanwezig is, daar hebben Zijn woorden ook hun eeuwige waarheid.

Op de overeenstemming komt het aan, zodat men niet naar bijzonder belang, noch persoonlijke begeerte gelooft, dat de zaak goed is. Het talrijke gezelschap doet het ook niet, maar dit doet het, dat Hij daarbij is, dat Hij de derde of vierde man onder hen is.

Wie zeggen kan: "gij en ik" kan van een gemeente spreken en aanspraak maken op de genade van de gemeente toegezegd.

Wat een treffend bewijs voor de Godheid van de Heere! God toch alleen kan op meer dan één plaats tegelijkertijd zijn.

Ieder van ons herinnere zich wat ondervinding hiervan hij bij zijn aardse Vader smaakte. Was deze wel ooit gunstiger gestemd om aan uw wensen gehoor te geven, dan wanneer gij met uw broeders en zusters verenigd één en dezelfde wens uitte, één en hetzelfde gunstbewijs vroegt, dat vele gelukkig maken zou? Nee, niets is hartroerender dan een gemeenschappelijke bede.

VI. Vs. 21-35 (zie ook). Petrus geeft door een vraag de Heere aanleiding tot nader onderricht. Het woord over het heengaan tot de broeder, die zondigt en van het winnen van hem, wanneer hij de bestraffing aanneemt, veronderstelde van zelf, dat hij, die heenging, bereid was te vergeven, ja zozeer bereid, dat het bestraffen als middel voorkomt, en dus eigenlijk niet de straf, maar de vergeving in het huis van hen, die misdeed, moet worden gebracht. Dit kan de discipel niet begrijpen, die groot geworden is in een tijd, waarin de Farizese schriftverdraaiing reeds zozeer is doorgedrongen. Het komt hem voor, dat men toch ook met de bereidwilligheid om te vergeven niet te ver mocht gaan, hij meent de grenzen ver genoeg te hebben geplaatst, wanneer hij bereid is zevenmaal te vergeven; maar alle grenzen worden weggerukt, en tot waarschuwing de gelijkenis van de boze dienstknecht voorgehouden. Evenals de inhoud van vs. 7vv. en Luk. 17: 1 en 2 in het kort is weergegeven, als de inhoud van vs. 15vv. in Luk. 17: 3 en 4

21. Toen de Heere in vs. 15vv. het juiste gedrag ten opzichte van een broeder, die tegen ons zondigde, voorstelde, kwam Petrus tot Hem. Hem was daarbij een bedenking in het hart opgekomen, of namelijk zulk heengaan tot de belediger met een hart tot vergeven bereidwillig, niet zijn grenzen had, zou het niet een grenzenloos, altijd meer zich opeenhopend zondigen ten gevolge hebben. En hij zei: Heere! hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en Ik hem vergeven? Is het genoeg, wanneer ik als maat aanneem: tot zevenmaal?

22. Jezus zei tot hem: Ik zeg u niet, a) tot zevenmaal, maar tot zeventigmaal zeven maal. Wanneer hij zevenmaal daags tegen u zondigde en zevenmaal terugkwam en zei: het is mij leed, zo zult gij hem moeten vergeven (Luk. 17: 4), en zo dat 70 dagen na elkaar werd herhaald, zo zou gij hem moeten vergeven. Er mag geen maat noch perk worden gesteld; het

moet integendeel tot blijdschap zijn, wanneer de broeder, die zondigt, door berouwvolle gezindheid het u mogelijk maakt, hem altijd en te allen tijde te vergeven.

a)MATTHEUS. 6: 14 Mark. 11: 25 Kol. 3: 13

De Talmoed 5: 22) zegt: men vergeve een, twee, tot driemaal, maar de vierde maal vergeve men niet. Deze Joodse traditie is misschien toen reeds bekend geweest, en Petrus wilde het misschien tot het dubbele versterken.

Hij meende daardoor iets zeer buitengewoons te doen, zich zeer groot van hart te betonen en verwachtte een toestemmend antwoord op zijn ruime uitbreiding.

Het getal van de Heere tegenover het getal van de apostel zegt, dat er over het vergeven geen boek moet worden gehouden, dat het integendeel een voortgaan in het onbegrensde is, dat niet geteld, maar steeds blijmoedig moet worden vergeven.

Als ik nog tellen kan, heb ik het vorige nog niet vergeten, dus ook niet van harte vergeven.

Er is een oude spreuk: goed met kwaad te vergelden, is duivels, kwaad met kwaad te vergelden is dierlijk; goed met goed te beantwoorden is menselijk, goed tegenover kwaad te doen is goddelijk.

Zo’n huis is de kerk, dat, waar de zondaar zich laat gezeggen en zich laat bestraffen, hij vergeving van de zonde heeft, en de vergeving zo dikwijls zijn deel wordt, als zij door hem wordt begeerd en gezocht.

Er wordt hier gedoeld op het oude woord van wraak, door een Lamech gesproken Gen. 4: 24

Het is zo gemakkelijk niet te vervullen wat de Heere Petrus oplegt; niet slechts tot zevenmaal, maar tot zeventig maal zevenmaal te vergeven. Drie dingen moeten worden bestreden. Allereerst de boze hartstocht, die voldoening eist; in de tweede plaats, het berekenend verstand, dat nieuwe beledigingen en grotere schade wil voorkomen, en ten derde, het gevoel van rechtvaardigheid; dat zich inbeeldt de zucht naar wraak te kunnen wettigen. Voor de zwakke mens is het niet gemakkelijk deze drie vijanden allen tegelijk, niet gemakkelijk ze een voor een te verslaan.

(Evangelie op de 22e zondag na Trinitatis)

Tot ware heiligmaking behoort ook barmhartige, vergevensgezinde liefde jegens den naaste. De Heere heeft onze schuld vergeven, daarom moeten wij ook gewillig zijn om de naaste te vergeven, en niet, zoals de onbarmhartige dienstknecht in het Evangelie, onze schuldenaars doden.

Stelde het vorige Evangelie het levend geloof voor als hetgeen ons gelukkig maakt, nu horen wij dat dit geloof zich moet openbaren in een leven, dat liefde en vergeving beoefent.

Het huis is de eerste en naaste plaats, waarin zich de heerlijkheid van het nieuwe leven in Christus openbaart; de tweede kring is de omgang en het verkeer met andere mensen dan met onze huisgenoten, met hen met wie ons ons beroep, ons lot, de leiding van God, de nabuurschap of vriendschap in betrekking brengt. Ook op dit gebied is een werkelijk onderscheid tussen doen en laten van de wedergeborene en de natuurlijke mens. Ons Evangelie wijst ons op de verschillende gesteldheid en op de verschillende gevolgen van beider omgang.

De vermaning tot vergevensgezindheid, zo dikwijls die komt, is altijd weer tijdig en op de juiste plaats, en men mag zelfs beweren, dat men tot deze deugd veel meer dan tot andere deugden mag vermanen, omdat zij een bijzonder mooie, en juist daarom ook een bijzonder moeilijke deugd is. Daarom keert ook de vermaning tot vergevensgezindheid in zo menig Zondagsevangelie van het kerkelijk jaar terug; daarom spreekt de Heilige Schrift zo dikwijls daarvan; daarom wordt er zelfs in de zeven beden van het "Onze Vader" aan gedacht.

Hoe leer ik de moeilijke kunst om mijn schuldenaar van harte te vergeven? 1) Zie uw schuldenaar aan: hoe klein is zijn schuld! 2) Zie op uzelf: hebt ook gij niet nodig, dat men met u geduld hebbe? 3) Zie op tot uw God: hoe groot is Zijn genade!

23. Ik wil u door een gelijkenis leren, waarom een zo onbegrensde bereidwilligheid tot vergeven uw plicht is, en hoe strafbaar en verkeerd daarentegen de onverzoenlijkheid omtrent de broeder is. Daarom wordt het koninkrijk der hemelen vergeleken, is het ten opzichte van afrekening of betaling van schuld evenals bij een zeker koning, niet slechts een gewoon mens, maar een hoog verhevene: een machthebbende, die rekening met zijn dienstknechten houden wilde, met zijn dienaren, die hij zijn land en de inkomsten daarvan tot besturing had opgedragen om zich te overtuigen van de stand van zaken, wat hun bestuur omtrent zijn vermogen aanging.

Wij moeten vooral letten op het woordje: "koninkrijk der hemelen, " want zo’n gebod van het vergeven van de zonden kan men niet op het rijk van de wereld toepassen, waar ambten en personen ongelijk zijn, en daarbij steeds de een over de ander macht heeft. Men mag (vader, heer, meesteres, wereldse overheid) daar de boosheid niet toezien, noch ieder laten doen wat hem behaagt, maar moet het kwaad straffen en de mensen onder de tucht houden. Het wereldlijk bestuur is daartoe door God ingesteld, dat het de boosheid van de wereld zou weten en straffen - niet dat het alle boosheid zou kunnen straffen (want daartoe is het veel te nietig), maar dat het uiterlijke grote zonden zou straffen, die metterdaad gebeuren, dat niemand misdaad bedrijve aan zijns naasten lichaam, vrouw, goederen enz. In dit wereldlijk besturen is geen vergeving maar straf (Gen. 9: 6 Rom. 13: 4). Zo men in het wereldlijk bestuur moest vergeven, zo zouden gij en ik niets behouden. Het is, helaas! waar, dat degenen, die in het wereldlijk bestuur zijn, dikwijls niet alleen nalatig zijn in het straffen van het kwaad, maar zelfs het kwaad steunen en sterken, het laten gaan zoals het gaat. Daarom moet men deze leer vlijtig voorstaan, opdat men lere en wete, dat het uiterlijk bestuur gestreng moet zijn (1 Sam. 15: 3, 9, 19vv. ; 1 Kon. 20: 29vv. ; 22: 31). Dit bevel van het vergeven van de zonden behoort in het koninkrijk der hemelen of in het geestelijk bestuur, waar wij gelijk zijn en slechts een Heer boven ons hebben, wie wij allen eigen zijn. Zo’n Koninkrijk der hemelen begint hier op

aarde en wordt met een andere naam genoemd de Christelijke kerk, waar God door Zijn Woord en Zijn Geest regeert. In diezelfde kerk moet gij, in zoverre gij geen bijzonder ambt hebt, doen zoals Jezus hier beveelt: de een moet de ander vergeven; niemand mag zich wreken; ieder moet barmhartigheid en vriendelijkheid jegens zijn naaste bewijzen.

De Koning, die met Zijn knechten rekening wil houden, is God; de knechten zijn wij. Omdat Hij aan ieder van ons Zijn goed heeft gegeven, om het te besturen, zo moeten wij ook daarmee winst doen, dat zijn de goede werken, die God van ons verlangt. Hij laat ons op eigen verantwoordelijkheid handelen, maar van tijd tot tijd roept Hij Zijn knechten voor Zich, en laat Hij Zich de rekeningen voorleggen. Dat gebeurt, wanneer Hij ons in ons geweten tot verantwoording roept, en al onze werken in het licht van Zijn aangezicht stelt; want er zijn tijden, dat wij de nabijheid van de levende God, de Rechter van allen, opmerken en de stem horen: geef rekenschap van uw rentmeesterschap.

Wij tellen het zo licht, vooral wat gedachten en woorden aangaat. God rekent echter anders dan wij, en voor Hem is niets verborgen en wordt niets voorbij gezien. Zo dikwijls Zijn heilige wet vermanend aan ons hart klopt, wil Hij met ons rekenschap houden. Zo dikwijls een dag voorbij is, en een jaar zijn loop heeft geëindigd, is dat een herinnering voor ons, dat God rekening wil houden. Wij verschuiven echter de afrekening zo graag, totdat de Heere aan het einde onze rekening sluit door de dood. Op de jongste dag zal ons dan ons schuldenboek worden voorgehouden, ook al wilden wij het op aarde nooit zien.

24. Als hij nu begon te rekenen, werd dadelijk in de eerste en hoogst geplaatste, die hij komen liet, tot hem gebracht een, die ten gevolge van verwaarlozing en ontrouw hem schuldig was tienduizend talenten 30: 13") 1) die hij thans had moeten overgeven.

1) Zeer verschillend is de berekening van de waarde.

De knechten zijn natuurlijk geen slaven, ook niet gewone onderdanen, maar ministers, kroondienaars. Hun rekening wijst in de ontzaglijke grote som om zo te zeggen "koninklijke schulden" aan. De eerste toepassing moet dientengevolge gemaakt worden op de apostelen en de groten in de gemeente, die te meer kunnen schuldig zijn, naarmate hun meer is toevertrouwd. Toch wordt daardoor de verdere toepassing op de rekening van ieder mens voor God volgens zijn hogere roeping niet buitengesloten. Men denke nu aan talenten zilver of goud, altijd zijn tienduizend zoveel, dat ook Haman in Esth. 3: 9 de rijkdom van de Joden in het land zo hoog waardeert, om zeer veel te noemen. Het getal is bij wijze van spreekwoord voor bijzonder veel, evenals het "zeventigmaal zeven maal. " Omdat echter toch van rekenen sprake is wil de Heere tevens zeggen, dat God onze zonden werkelijk telt en weegt. Waarlijk reeds het getal is voor ons onbetaalbaar, en het zware gewicht van een meetellende zonde reeds een talent, want er zijn geen zogenaamde kleine of lichte zonden. God wil rekening houden met Zijn knechten, en Hij moet het willen, hoewel Hij slechts de rekening opmaakt, om ze te kwiteren, de schuld slechts doet kennen, om ze te vergeven (Jes. 1: 18). Zonder rekenen geen kwijtschelden, er is hier geen vergeven en kwiteren zonder dat er optelling, narekening heeft plaats gehad.

Zoals wij zagen verschillen de uitleggers in de waardering van de talenten; het is voor ons slechts van belang te weten, hoe de schuld een onmetelijke is: "Wie weet, hoe dikwijls hij zondigt?" (Ps. 19: 13). Boos berekent deze schuld op een eenvoudige wijze; hij zegt: de rechtvaardige valt zevenmaal daags (Spr. 24: 16), omdat nu een jaar 365 dagen heeft valt hij in een jaar reeds 2555 maal - hoe dikwijls dan in zijn gehele leven? Augustinus denkt bij de 10. 000 talenten aan de tien geboden, en zegt dat elk van die 1000 maal door ons wordt overtreden - een recht praktische vingerwijzing!

Wanneer God rekening wil houden, zo laat Hij de prediking van Zijn wet uitgaan, waardoor wij leren kennen, wat wij schuldig zijn. Wanneer God tot het geweten zegt: "Gij zult geen andere God hebben, maar Mij alleen voor God houden, Mij lief hebben van ganser harte en uw vertrouwen alleen op Mij zetten, " dat is de rekening en het register, waarin geschreven staat, wat wij schuldig zijn. Dat neemt Hij in de hand, leest het ons voor, en zegt: Zie, dat moest gij doen; gij moest Mij alleen vrezen, liefhebben en eren; gij moest op Mij Vertrouwen en u geheel aan Mij overgeven, - gij doet echter het tegendeel en zijt vijandig tegen Mij, gelooft niet in Mij, en stelt uw vertrouwen op andere dingen - summa summarum, gij ziet, dat gij geen letter van de wet houdt. Wanneer nu het geweten dat hoort, en de wet recht op iemands gemoed komt, zo ziet de mens, wat hij schuldig is te doen en niet gedaan heeft, hij wordt gewaar, dat hij geen letter heeft gehouden, en hij moet belijden, dat hij God geen ogenblik geloofd of bemind heeft.

25. En als hij, zoals vanzelf sprak, niet had om te betalen, beval zijn heer volgens het oude recht 21: 2"), dat men hem zou verkoper tot slaaf, en zijn vrouw en kinderen en al wat bij had, en dat de schuld zoveel mogelijk zou betaald worden.

De knecht heeft niet om te betalen: van waar zou de zondaar het verkrijgen, die wel in zonde kan voortgaan en nieuwe zonden kan opeenhopen, maar niet één zonde kan goed maken. Toch moet hij een voldoening geven. Hij moet voelen, dat men de wet van God niet straffeloos kan overtreden, opdat hij zijn moedwil aflere en God vreze. Hij moet met vrouw en kind en alles wat hij heeft in slavernij worden verkocht. Uit de dienst van de koning verstoten, moet hij zijn goed en zijn vrijheid verliezen en onder harde arbeid zijn leven doorbrengen. Dat is een zwaar lot, van Gods aangezicht verstoten, een lijfeigene van de wereld en van de vorst van de wereld zijn. Is dat ook nog niet het uiterste en hoogste verderf, zo is het toch de weg daarheen, en dat is het verdiende loon van hen, die zich tegen de goede, grote God verzondigen, en Hem niet de eer geven, Hem niet boven alle dingen vrezen, liefhebben en vertrouwen.

De te verwachten opbrengst is natuurlijk niet toereikend om de enorme schuld te dekken. Daarop wordt ook niet gedoeld, recht en gerechtigheid moet worden uitgeoefend, of de schade hersteld of niet. De mens handelt dikwijls zo, dat hij de schuldige laat lopen, omdat hij van hem toch geen herstel meer kan hopen. God, de Heere, handelt nooit zo; Hij lijdt, wanneer een knecht 10. 000 talenten doorbrengt, geen schade, want Hij is de Heer over alles; maar Hij wil, dat recht wedervare aan hem, die tegen Hem heeft misdaan.

Voordat de Koning met hem rekening houdt, heeft de knecht geen geweten, hij voelt de schuld niet en zou nooit zijn heengegaan om te bidden; hij zou meer schuld hebben gemaakt, en er niet naar hebben gevraagd. Als echter de rekening gehouden is en zijn heer beveelt hem zijn vrouw enz. te verkopen en te betalen, voelt hij en ziet beide zijn grote schuld, vervolgens zijn onvermogen en de straf, daarom valt hij voor de heer neer, bidt hem en zegt. Heb geduld met mij. Dat noemen wij "naar het kruis kruipen" en genade begeren, dat wil de Heere, dat wij zullen leren, indien wij van schuld bevrijd willen worden; want wie de schuld niet wil bekennen, maar die ontkent, zoals de Farizeeën doen, die zichzelf voor vroom en rechtvaardig houden, die zou zijn zaak slechts erger maken.

26. De dienstknecht dan, met angst en schrik vervuld, neervallende, aanbad hem naar de wijze van de oosterse verootmoediging "Ge (33: 3"; 1 Kon. 1: 16), zeggende: Heere! wees lankmoedig over mij, vertraag de uitvoering van dit vonnis, en ik zal ualles betalen.

Welke gedachten heeft de knecht, als hij zegt: "ik zal alles betalen. " Alles betalen, 10. 000 talenten, van waar zal de arme dat verkrijgen? Als een mens in nood is moeten zijn woorden niet op de goudschaal worden gelegd. De eigenlijke bedoeling is zeker, dat hij zijn gedrag wil verbeteren en de veroorzaakte schade weer wil goed maken. Dat is een loffelijke belofte; men merkt het echter bij deze soort van berouw op, dat hij nog zeer zwak is. De knecht zoekt zijn heil niet alleen in de vrije ontferming van de koning; maar ook voor een goed deel in zijn eigen doen en werken. Hij wil een gedeelte van de schuld uitdelgen en hoopt dan voor het overige vergeving te verkrijgen. Hij is daarin gelijk aan vele van onze Christenen, die daarom op de vergeving der zonden rekenen, omdat zij zich verbeteren en goede werken doen. Zij zijn ook soms zo stout, dat zij God gouden bergen beloven en nooit weer willen zondigen, wanneer Hij hun voor ditmaal de schuld wil vergeven. Zij weten nog niet, dat beide een geschenk van de genade is: De vergeving van schuld en de verbetering van het zondige leven. Wij moeten God daarom om beide bidden, zoals in het "Onze Vader" op de vijfde bede als zesde bede volgt: "Leid ons niet in verzoeking. "

De arme man is de eerste papist geweest, die van eigen betaling sprak, maar met dit onderscheid, dat hij het in angst en vermaning zei, en deze het ernstig beweren. Men moest van dat zelf betalen geheel afzien en zich alleen op genade en barmhartigheid beroepen.

De schuldenaar kan niet bidden om kwijtschelding van schuld, dit zou, gij voelt het, in zijn toestand een vermetelheid geweest zijn. De verloren zoon kwam ook niet tot zijn vader, om weer als kind, maar als een van zijn huurlingen aangenomen te worden. Er moet dan ook bij ieder mens, die zich bekeert een gevoel in het hart en een gelofte jegens de Heer gevonden worden, om, ware het mogelijk, door verdubbeling van gehoorzaamheid iets van de schuld af te doen. Maar dat is niet mogelijk, de Heere weet dit, daarom neemt de koning de belofte niet aan, maar scheldt hij de schuld kwijt naar zijn vrije, onvoorwaardelijke genade.

27. En de heer van deze dienstknecht, die beloofde wat onmogelijk was, met barmhartigheid innerlijk bewogen zijnde, heeft hem ontslagen, zodat er van verkopen verder geen sprake meer was, en de schuld, (woordelijk: het op rente gegeven geld) het geld, dat hij zich onrechtvaardig had toegeëigend, en al het overige, dat hij had moeten betalen, hem

kwijtgescholden. Hij gaf hem veel meer dan hij had gevraagd, toen de knecht beloofde wat boven zijn bereik was.

Dat is een gouden vers, dat wij wel mogen ter harte nemen, want hier wordt ons met weinig woorden als in een somma het gehele Evangelie voorgesteld, dat toch niets anders is dan de blijde boodschap, dat God Zich over onze ellende ontfermd heeft, en genade voor recht heeft laten gelden en onze schuld vergeven heeft, Hij werd over ons bewogen, daarom heeft Hij Zijn eengeboren Zoon overgegeven, en heeft ons losgelaten, omdat Jezus Zich als borg heeft gesteld. De schuld is vergeven, omdat Jezus Christus ze voor ons betaald heeft. De schuldbrief is met het kruis uitgewist, wij mogen in geloof aannemen, wat Gods vrije genade ons aanbiedt. Daarop wijst de Heilige Schrift gedurig weer, en wij kunnen het niet dikwijls genoeg bedenken, dat wij rechtvaardig en zalig worden door de vrije genade van God in Christus Jezus.

Het Rooms-Katholieke geloof en het natuurlijke hart stemmen zeer goed overeen ook zonder wedergeboorte, het Evangelisch geloof en het menselijk hart alleen door middel van de wedergeboorte. De papisten zeggen van een Protestant, die Katholiek geworden is, dat hij (in de schoot van de kerk) teruggekeerd is. Zeer juist, de Katholieke gezindheid en het Katholieke geloof is de oude mens, die heeft ieder onder de Christenen van nature - de mens wordt echter evangelisch in gezindheid en geloof door de Heilige Geest.

Gods rechtvaardigheid eist de volle straf; Gods liefde de volle kwijtschelding; bij God is niets ten dele, maar alles geheel en volkomen.

28. Maar die dienstknecht, aan wie zoveel barmhartigheid was geschonken, wiens hart vol moest zijn van de genade, die in zo bijzondere mate hem was geschonken, uitgaande uit het paleis van de koning, heeft op de weg naar huis gevonden eenvan zijn mede-dienstknechten, die hem honderd penningen, denariën schuldig was en hem aanvattende, als had hij een goede vangst gedaan, greep hem bij de keel om hem voor de rechtbank te slepen, zeggende: Betaal mij dadelijk wat gij schuldig zijt, tot de laatste penning toe, of ik breng u voor de rechter.

29. Zijn mede-dienstknecht dan, onbewust hem het beeld voor ogen houdende, hoe hij zo kort geleden zelf in grote angst voor de koning had gelegen (vs. 26), neervallende aan zijn voeten, bad hem, zonder het te weten, dezelfde woorden zeggende, die hij te voren had gebezigd: Wees lankmoedig over mij, en ik zal u alles betalen. Hier was het echter geen belofte, die niet te vervullen was, zoals eerder de zijne; zij kon in elk geval na een korte tijd worden vervuld.

30. Maar hij wilde niet doen wat hem zo dringend gebeden was: maar hij ging heen, en bracht hem werkelijk tot de rechter, en wierp hem volgens het rechterlijk vonnis in de gevangenis, totdat hij de schuld betaald zou hebben; zo was het natuurlijk voor hem zonder hoop, omdat niet anders dan met zijn dood de deuren van de kerker voor hem zouden worden geopend.

Jezus zwijgt van de dank, die de knecht met woorden betuigd heeft; want Hij heeft te getuigen van een dankbaarheid, die zich in werken openbaart en die elk woord over de eerste overbodig maakt. Nauwelijks is de knecht uit het koninklijk paleis uitgegaan, hij is nog niet

tot vrouw en kinderen teruggekeerd, geen tijdverloop kon de vrome voornemens, die hij opgevat heeft, de indrukken, die hij ontvangen heeft, hebben uitgewist. Hij moest nog geheel vervuld zijn van de genade van zijn heer; hart en mond moest jubelen met de woorden van de psalmist (Ps. 103: 1vv.): "Loof de Heere, mijn ziel. " Daar vindt hij zijn mededienstknecht, dus een knecht die, als hij zelf, ook die grote heer en koning dient. Zouden wij niet verwachten, dat zich nu het hart van de knecht wijd zou openen om met blijde mond zijn mededienstknecht de lof van de heer te verkondigen? Deze mededienstknecht is aan onze knecht 100 penningen schuldig; wat zijn 100 penningen bij 10. 000 talenten? een kleinigheid! Wij verwachten, de knecht, aan wie barmhartigheid is bewezen, zal aan zijn mededienstknecht barmhartigheid betonen. Erkent hij niet de hand van God, die deze mededienstknecht tot hem leidt, opdat hij gelegenheid hebbe, zijn heer en koning in de geringsten van zijn knechten zijn dank te betuigen? Maar wat gebeurt? Nauwelijks heeft de knecht zijn mededienstknecht gezien, of hij denkt aan diens schuld, valt op de schuldenaar aan, pakt hem en zet hem in de gevangenis.

Deze slechte knecht, die de Heere tot een waarschuwend voorbeeld stelt, heeft niets geleerd, heeft de genade volstrekt in zijn hart niet verstaan noch aangenomen, maar voert die als een roof weg. Hij gaat uit zodra hij kan, blij en vrolijk, dat hij nu weer alles kan voortzetten als voorheen. Hij vindt, zoals wij bij iedere voetstap vinden, wanneer wij het zoeken, een van zijn mededienstknechten. Het is wellicht een geringere dan hij, die een zo hoge betrekking heeft bij de koning, waardoor hij zo grote schulden kon maken; maar ook de dagloner is de onderdaan van de koning, tegen wie men geen verkeerdheden kan plegen zonder de koning te vertoornen. Hier kan de schuld in elk geval slechts gering zijn in verhouding tot die grote; want de lichtzinnige verkwister uit de kas van de koning had wel veel lust en bekwaamheid om te verspillen, maar weinig om anderen te lenen. Eerst nu hem door het gebeurde in het geheugen is geroepen het kwijtschelden of betalen, denkt hij aan hetgeen hij te ontvangen heeft. Nu de betaling niet kan plaatshebben, doet hij al het mogelijke tot dwang. Die verkeerdheid laat ons de Farizese gezindheid zien, die door gestrengheid van het harde gericht over de naaste zich voor God wil rechtvaardigen. Hoofdzaak blijft echter in de gelijkenis de verkeerdheid, dat men zich niet ontfermt, wanneer God Zich over ons ontfermd heeft (Sir. 28: 3vv.). De koning wees op de wet van Israël (vs. 25): de knecht past op zijn mededienstknecht het nog hardere Romeinse recht toe, dat de schuldeiser veroorloofde, de schuldenaar bij de keel te grijpen en voor het gerecht te brengen.

Wij moeten de schade en de onbillijkheid, die ons van anderen overkomt, echt inzien en goed wegen, dan zullen wij zeker bevinden, wanneer wij het op de goudschaal leggen, dat de schuld, die wij tegenover de Heere, onze God, hebben, zal zijn als 10. 000 talenten bij 100 penningen, die ons onze naaste schuldig is. De Heere wil zeggen: al wilt gij de geleden schade ook nog zo hoog opvoeren, zodat gij meent reden te hebben om toornig te zijn, wat is het dan? het is nog niet één gulden tegen de 100. 000 gulden, die gij onze Heere God schuldig zijt. Indien dan God voor u het oog sluit - dat Hij zo grote schuld niet wil rekenen noch gedenken, hoe kunt gij dan zulke onbarmhartige, harde mensen zijn, dat gij niets wilt nalaten en alles zo nauwkeurig wilt nemen? Om Gods wil, doet het niet! Legt uw zonde op een weegschaal, en ook die van uw naaste en doe niet anders dan uw hemelse Vader met uw vele en grote zonden gedaan heeft, zo zijt gij ware Christenen.

Waarom is onze schuld tegenover God zo bijzonder hoog gesteld? Het is God, de majestueuze God, tegen wie wij zondigen, en zo groot als God is, zo groot is ook onze zonde. Wat betekent daarentegen de schuld van de knechten onderling? Zo ver God van de mens af is, en zo diep als de mens beneden God staat, zo ver en diep moet beiderlei schuld worden gescheiden; wat onze broeder ons ten nadele doet is niet de moeite waard bij hetgeen wij God smart aandoen; - men zou kunnen vragen, of de som van 100 penningen niet nog te hoog gesteld zou zijn. Er zijn er helaas! velen, die maar al te gelijk zijn aan de harde man, die zonder te letten op eigen schuld, anderen hard is en alleen van streng recht wil weten, hoewel hij zelf door genade vrij kan worden. Zij hebben een goed en nauwkeurig geheugen voor alles, wat hun is aangedaan, en het geheugen faalt niet, al is het dat hun overige krachten verminderen. Zij dragen dat met zich mee en zoeken elke gelegenheid, dat zij hun naaste schade kunnen doen, en hem zijn onrecht niet eenmaal maar tienvoudig vergelden. Zijn ze onbeschaafde mensen, dan varen zij op lompe wijze uit; zijn het beschaafde mensen zo wreken zij zich met spot en bijtende gezegden, en treden overal heimelijk hun belediger in de weg om hem in zijn vooruitgang te hinderen en zijn plannen te verijdelen. Vlijtig helpen zij om hem te benadelen en met vreugde zien zij zijn ongeluk. Wil echter hun belediger zich met hen verzoenen zo werpen zij hem zo verre weg, dat hem de moed moet ontzinken, om hen te naderen, en gebeurt het evenwel, dat het tot een verzoening komt, zo maken zij daarvan een ijdel schouwspel en zeggen iets met de mond, waarop het hart "nee" zegt.

Een handwerksman in Westfalen had aan een ver af wonende kleine handelaar jarenlang garen geleverd en geen betaling van hem verkregen, zodat de schuld tot over de 50 thaler was aangegroeid. De schuldeiser, zelf niet rijk, ging eindelijk persoonlijk op weg, om zijn geld in te vorderen en zo nodig met hulp van het gericht te verkrijgen. Hij treedt de kamer van de schuldenaar binnen en ontwaart daar de sporen van de hoogste armoede, van de diepste ellende; vooral valt hem een verwaarloosde knaap in lompen gekleed in het oog. Hij bedenkt zich niet lang. Lieve meester, zegt hij, ik zie wel, mijn geld krijg ik niet, ik wil dus uw zoon hier in de plaats tot betaling aannemen. De arme man wist eerst zelf niet wat hij van dat voorstel maken moest, en was ten hoogste verblijd en verwonderd, toen zijn schuldeiser hem zijn schuld kwijtschold, en zijn verwaarloosd kind aannam om het te verzorgen en op te voeden. Voorwaar, een mooie tegenhanger van onze schuldeiser in de gelijkenis.

31. Toen nu zijn mede-dienstknechten, die te voren getuigen van zijn begenadiging (vs. 27) waren geweest, nu ook getuigen waren van zijn gedrag jegens zijn schuldenaar (vs. 30), en zagen hetgeen gebeurd was met de laatste, zijn zij, voor wie de genade vande koning een wonder was, zeer bedroefd geworden. Zij waren verontwaardigd over zo’n misbruik van het edelste kleinood voor arme ellendige zondaars, als alle mensenkinderen zijn, en van welke die knecht een voornaamste was bevonden: en komende, verklaarden zij hun heer al wat er gebeurd was, omdat zij niet konden dulden, dat de genade zo snood werdveracht, en toch gelaten werd in het bezit van hem, die haar verachtte.

32. Evenals de voorbede van de vromen niet tevergeefs is, zo is ook de vloek, het klagen over het kwade niet tevergeefs (Hebr. 13: 17). Toen heeft hem zijn heer tot zich geroepen, en hij zei tot hem: Gij boze dienstknecht! 23: 11") al die schuld, die gij aan mij had, toen gij de vorige maal voor mij stond, (vs. 24) heb ik u kwijtgescholden, omdat gij mijgebeden hebt. Ik

heb u niet alleen uitstel geschonken, totdat gij mij zou kunnen betalen, maar heb mij over u ontfermd tot gehele kwijtschelding, omdat gij toch nooit zou hebben kunnen betalen.

33. Behoorde gij ook niet, naar de plicht van de dankbaarheid, u over uw mede-dienstknecht te ontfermen, die u om lankmoedigheid vroeg, zoals ik ook mij over u ontfermd heb, zodat gij hem niet alleen had laten gaan, maar ook alleschuld had kwijtgescholden.

34. En zijn heer, die reeds vroeger zo veel reden had gehad om vertoornd op hem te zijn, maar in plaats daarvan genade en ontferming had betoond, vertoornd zijnde, omdat zijn genade zo was misbruikt, leverde hem aan de pijners over, liet hem niet slechts in de gevangenis werpen, maar vorderde pijnlijke lijfstraf, totdat hij zou betaald hebben al wat hij hem schuldig was.

De Heere vergeeft ook op uiterlijke verootmoediging, omdat zij stilzwijgend een belofte is van wederliefde. Wie om genade smeekt en genade ontvangt, die moet dankbaar zijn voor deze weldaad, en dankbaar zijn is te doen wat de weldoener genoegen doet. Door de ondankbare liefdeloosheid van de hoogst begenadigde knecht bleek het, dat zijn verootmoediging niet van harte was, maar enkel uit de persing van de nood ontstond. Ach, hoe vele bekeringen ontstaan er nog heden uit dezelfde oorzaak, en hebben dezelfde afloop! Hooggaande tijdelijke nood of benauwdheid van het geweten, of vrees voor de naderende dood en het oordeel kunnen een mens uiterlijk ver brengen; maar indien de liefde van Christus niet in het hart is uitgestort, waardoor de mens innerlijk veranderd, vernieuwd en met liefde tot Christus vervuld wordt, zo houdt met de nood ook de verootmoediging op, en de oude mens herneemt al zijn rechten. En wie voor de liefde geen plaats geeft, maar enkel wil handelen naar het strenge recht, met die zal ook enkel naar het strenge recht gehandeld worden.

Er zijn ook goedaardige dienstknechten, die beter verstaan, wat de koning in zijn onderdanen welgevallig is, die partij trekken voor de hard behandelde met een hartelijke ontferming, en het niet over hun hart kunnen verkrijgen hun heer, met wie zij in de vertrouwelijke verhouding van gelijke gezindheid staan, met de hen bedroevende geschiedenis bekend te maken ("strengheid uit medelijden tegenover de hardheid uit medelijden. "

Dat zijn de vromen, die over alle liefdeloosheid voor hun ogen zuchten tot hen God van de liefde; de Heere wil ons met dit beeld leren, dat in elk geval niet alleen volgens Gods alwetendheid, maar ook op deze middellijke weg, tot onze diepe beschaming, onze nieuwe schuld, wanneer wij de schulden niet vergeven, voor God moeten komen. Daar moet zich de onbarmhartige niet alleen voor de Albarmhartige, maar reeds voor de barmhartige mededienstknechten schamen, en reeds daarin ligt zijn oordeel: "waarom gij ook niet alzo?" De zondige mens treurt (Ps. 119: 136), de onderdaan wordt bedroefd en klaagt het aan de Heere; maar God zelf de Koning in Zijn Majesteit, wordt toornig en noemt de knecht een "boze" - nu pas boos in de eigenlijke zin van het woord, vroeger nog niet bij al het moedwillig schulden maken in de verblinding, nu echter, omdat hij geen barmhartigheid oefent, omdat hij zelf toch barmhartigheid ervaren heeft. Want dat is de kroon van onze verworpenheid, dat wij voor God bedelaars, jegens onze medebroeders echter tirannen zijn.

God kan vele zwakheden en gebreken in de Zijnen verdragen, Hij vergeeft zelfs zware zonden, evenals Hij aan koning David zijn moord en echtbreuk en aan Petrus zijn verloochening vergeven heeft; want geen zonde is zo groot, dat zij niet vergeven zou kunnen worden, wanneer de zondaar boete doet en om vergeving bidt. Dit blijkt zelfs uit deze gelijkenis, en dat houdt de koning de boze dienstknecht nog eens uitdrukkelijk voor. Daarentegen is het anders met de zonde van de onverzoenlijkheid, dat iemand zijn broeder niet vergeven wil, die er hem om bidt. Deze zonde behoort tot degenen, die ten hemel schreien, want zij klimt op tot de rechtvaardige God en laat haar luide stem met de stem van de bedroefde gemeente voor Zijn troon horen, dat God de boze dienstknecht voor Zijn gericht moet eisen. Alle andere zonden, wanneer men er berouw over heeft, worden ook uitgewist en weggedaan, maar deze zonde wil noch zich zelf laten verbeteren noch verbetering van anderen aannemen, zij wil onbestraft en onverbeterd blijven. En toch is zij zo schandelijk, dat zij de genade van God veracht en haar niet dankt, al de liefde en ontferming in zich verstikt en vernietigt, de eenheid van de gemeente stoort, en de vrede in oorlog keert. Wil God Zijn gemeente redden en Zijn Evangelie niet geheel te gronde laten gaan, dan moet Hij met ernst tussenbeide komen en aan deze zonde paal en perk stellen. De onboetvaardige mensen menen waarlijk dat, nadat de Heere hun alle schuld heeft kwijtgescholden, Hij die niet meer zou mogen invorderen; zij laten zich de zonde vergeven, en geloven, daarna hun zondig leven weer opnieuw te kunnen beginnen, omdat de oude schuld hen niet meer drukt, en er voor de nieuwe goede raad is, evenals voor de oude. Zij moeten echter hier leren, dat met de nieuwe schuld de oude weer levend wordt, dat deze nieuwe, als men zijn mededienstknecht de 100 penningen niet wil kwijtschelden, hem toegerekend wordt als 10. 000 talenten; deze moeten nu betaald worden, en wel, omdat dit een oneindige schuld is, opdat de schuldenaar eeuwige pijn lijde; het is dus een wezenlijke betaling, maar een, die geen einde neemt.

De wraak komt de mens dikwijls zoet voor, maar ach! zij is slechts gesuikerd vergif, slechts zoet gemaakte gal, en haar nasmaak is bitter als de hel. Zoet en zaligheid alleen is de vergevende en verdragende liefde, zij heeft vrede en het bewustzijn van de goddelijke genade. Omdat zij vergeeft, neemt zij dadelijk de belediging weg en vernietigt haar; zij beschouwt en behandelt haar belediger, alsof hij haar niet beledigd had, en voelt de smarten en steken niet meer, die hij haar toegevoegd heeft. Vergeving is een schild, waartegen alle vurige pijlen van de boze afstuiten, zonder schade aangericht te hebben.

Wanneer deze man tevoren volkomen vergeving en kwijtschelding had verkregen, hoe wordt dan nu de volle betaling van hem geëist? Het is zeker, dat God de zonden, die Hij eenmaal vergeven heeft, nimmer straft; want de vergeving van Hem gaat over alle zonden. Hij vergeeft alle overtredingen, hoe menigvuldig zij ook zijn, en scheldt de schuld kwijt zo groot als zij is. De behandeling van genade wordt nooit weer ingetrokken. Het is een van Zijn giften, die onberouwelijk zijn. Dat rust op en komt voort uit de volkomen genoegdoening voor de zonde, door Zijn eigen Zoon gedaan, en daarom zou het onrechtvaardig zijn die te straffen; hierdoor is de zonde weggenomen en voor altijd uitgedelgd. Hierom menen sommigen, dat deze man alleen de aanbieding had van vergeving en niet de vergeving zelf. Maar het is geen aanbieding van vergeving, die Christus door Zijn bloed teweeg heeft gebracht, en waartoe Hij verhoogd is om die te geven, maar de vergeving zelf. Deze man was zijn schuld, ja zijn gehele schuld kwijtgescholden. Anderen menen, dat dit een vergeving was van de kerk, die hem

aanmerkte, van hem oordeelde en hem ontving als een die vergeving was deelachtig geworden, maar hem om zijn wrede behandeling aan de pijnigers overleverde, hem veroordeelde en uitwierp totdat hij volkomen voldoening zou hebben gegeven. Anderen menen dat deze vergeving alleen bestond in zijn verbeelding; hij verbeeldde zich en hoopte, dat hij vergeving ontvangen had, terwijl hij ze inderdaad niet deelachtig was; maar dan kon zijn misdaad niet zo verwaard worden, zoals gebeurt. Men moet veel meer deze vergeving verstaan van de afwending van rampen en oordelen, die hem lichtelijk om zijn ongerechtigheden zouden overkomen zijn, dat soms de mening van die spreekwijze is (1 Kon. 8: 34, 36, 39), en zo kan zijn overgave aan de pijnigers worden opgevat voor de wroeging van zijn schuldig geweten, een kwelduivel, vele ongelukken en tijdelijke rampen. Wij hebben dit echter niet met strengheid toe te passen op enig bijzonder geval of persoon; er moet alleen op het oogmerk van de gelijkenis worden gezien. Dat is om de mensen onderling vergeving te leren uit de volkomen en vrije vergeving, die zij van God ontvangen, en dat er zonder de eerste geen reden is om de laatste te verwachten, zoals blijkt uit hetgeen volgt.

35. Zoals in deze gelijkenis de koning een onbarmhartig oordeel liet gaan over degene, die geen barmhartigheid had gedaan (Jak. 2: 13), zal ook Mijn hemelse Vader (hoofdstuk . 6: 15) u doen, die tot de gemeente behoort, als wier lid vroeger Petrus heeft gesproken. Zo zal Hij doen, indien gij niet van harte vergeeft, een ieder zijn broeder, zijn misdaden. Doet gij het de eerste maal oprecht, zo maakt dit het tweede en derde geval gemakkelijker, en het wordt u tenslotte zo eigen, dat gij het zeventigmaal zeven maal vanzelf leert.

Wij moeten onszelf weinig, anderen veel vergeven.

De Heere zegt hier niet uw Vader, nee! want wie God waarlijk tot zijn Vader heeft, in hem valt zo’n onbarmhartigheid niet.

Zoals wij uit Lukas 17: 5 vernemen, voelden de discipelen de kracht van hun geloof nog niet opgewassen voor hetgeen de Heere hier van de Zijnen vorderde, en zij baden Hem, dat Hij dit in hen wilde versterken. Hij herinnert ze nu met een woord, geheel gelijk aan het gezegde in hfdst. 17: 20 , dat het eigenlijk niet aankomt op de uiterlijke maat van het reeds aanwezig geloof, maar op het bezit van het innerlijk ware geloof; want dat volbrengt reeds in de omvang van een mosterdzaadje alle dingen, die voor het natuurlijk oog onmogelijk schijnen. Daarom geeft Hij hun te verstaan, dat zij eigenlijk dat geloof nog in het geheel niet hadden, zo lang hun hart nog niet was ontledigd van alle aanspraak op eigen verdienste tegenover God, de Heere. Dat dit nog niet het geval was, had Petrus met zijn "is zeven maal genoeg?" duidelijk gehoord, daarbij toch rekende hij het zich tot een bijzondere verdienste, dat hij met zijn tellen zo ver was gegaan. Het woord van de Heere, dat hij zegt van de knecht, die zijn Heer zonder enige aanspraak op loon dient, is onmiskenbaar een wijzen op Zijn eigen dienende liefde, die de discipelen op het hoogst zullen zien in het lijden en sterven, dat nu spoedig daar zou zijn. Pas op deze grond zon Hij dan in staat zijn, hun Zijn Heilige Geest te schenken en door deze het geloof van de ware aard in hen te scheppen.

HOOFDSTUK 19.

OVER ECHTSCHEIDING, KINDEREN EN RIJKDOM.

I. Vs. 1-12 (zie ook). Toen het loofhuttenfeest van het jaar 29 nabij was gekomen, drongen de broeders van Jezus Hem om Galilea te verlaten, en Zich eindelijk in de hoofdstad van het rijk als Messiaans koning te vertonen (Joh. 7: 1vv.). Hij heeft hen afgewezen met de verklaring, dat Hij op dit feest niet tot zo'n doel in Jeruzalem zou verschijnen. Een openbaring van Zichzelf als Messias aan de heilige stad was Hij pas van plan tegen pasen van het jaar 30 (vgl. hoofdstuk . 21: 1vv.). Nadat zij voor zich zijn afgereisd begint onmiddellijk daarop voor Hem de tijd van Zijn opneming vervuld te worden (Luk. 9: 51) in zijn allereerste begin. Want sinds het optreden van Johannes de Doper (hoofdstuk . 3: 1vv.) zijn nu drie volle jaren verlopen en is dus het midden van die jaarweek gekomen, waarvan in Dan. 9: 27 sprake is. Hij verlaat dus Galilea en komt op de weg eerst naar Jeruzalem en Judea, en vervolgens in het begin van het jaar 30 naar Perea. Hier heeft Hij met Farizeeën het gesprek over de echtscheiding.

1. En a) het geschiedde, toen Jezus deze woorden, niet alleen de onmiddellijk voorafgaande in hfdst. 18 , maar ook alle vroegere vanaf hfdst. 5 geëindigd had, en nu in de eerste dagen van oktober van het jaar 29 Zijn profetische werkzaamheid in Galilea ten einde had gebracht, zoals Hij die later in hoofdstuk . 26: 1 voor Judea en Jeruzalem eindigde, dat Hij vertrok van Galilea. Hij wilde het nu geheel verlaten, totdat Hij uit de dood zou zijn opgestaan (hoofdstuk . 26: 32; 28: 7). En na ongeveer een half jaar kwam Hij over de Jordaan, of over de weg door Perea reizende, in het gebied van Judea, die Hij bij de mededeling in hoofdstuk . 20: 17vv. ook werkelijk betrad.

a) Mark. 10: 1

2. En vele scharen volgden Hem op Zijn reis door Perea, evenals vroeger bij Zijn tochten door Galilea, en Hij genas ze daar, zoveel zieken als men tot Hem bracht (hoofdstuk . 4: 24; 8: 16; 9: 35; 12: 15; 14: 35vv).

Zagen wij op grond van het overzicht bij alle afwijkingen in bijzonderheden toch over het geheel een wezenlijke overeenstemming bij de drie eerste Evangelisten in de hoofdstukken MATTHEUS. 4: 12-18: 35 Mark. 1: 14-9: 50 Luk. 4: 14-9: 50 , zo zien wij van daar tot aan de laatste reis naar Jeruzalem, waar de overeenstemming weer blijkt (MATTHEUS. 20: 17vv. Mark. 10: 32 Luk. 18: 31), zo'n verwantschap slechts in de hoofdstukken MATTHEUS. 19: 1-20: 16 Mark. 10: 1-31 en Luk. 18: 15-30 Mattheus vertelt hier wel het breedvoerigst, Lukas het kortst, toch valt de overeenstemming dadelijk in het oog; daarentegen geeft Lukas 9: 51-18: 14 een reisverhaal, dat ons in zijn bijzonderheden eerst uit de in Joh. 7: 1-11: 54 meegedeelde voorvallen duidelijk wordt. De twee eerste Evangelisten, Mattheus en Markus, hebben slechts de werkzaamheid van Jezus in Galilea willen voorstellen, om dan dadelijk tot de geschiedenis van Zijn lijden en sterven te Jeruzalem met de opstanding op de derde dag over te gaan, waarbij zij het daartussen liggend oponthoud in Perea slechts als een overgang behandelden. De derde Evangelist Lukas daarentegen heeft juist dit oponthoud in Perea met

voorliefde aangehaald. Hij heeft de vroegere werkzaamheid in Galilea als een voorbereiding daarvoor zó behandeld, dat hij veel daarvan nu eerst aanhaalt; en wanneer nu, zoals hij ook werkelijk doet, de werkzaamheid in Perea slechts als een voorbereiding tot hetgeen in Judea en Jeruzalem volbracht zal worden, behandeld wordt, werd daardoor vanzelf in dat gebied ingegrepen, dat daarna de vierde Evangelist uitsluitend behandeld heeft in de tijd van de werkzaamheid van Jezus in Judea. Deze wordt verdeeld in twee hoofdafdelingen, die in Joh. 6 hun kenteken hebben, in de werkzaamheid voor en na die in Galilea. Op de laatste, in Joh. 7 beschreven, komt het dan hier aan. Wij hebben reeds in hoofdstuk . 12: 22 en 16: 1 daarop opmerkzaam gemaakt, hoe de afdeling Luk. 9: 51-13: 9 gedeeltelijk) bijdragen van de werkzaamheid in Galilea bevat, voor het overige echter (Luk. 9: 51-11: 13 en hoofdstuk . 13: 1-9) in dezelfde tijd valt, die in Joh. 7: 1-10: 42 aangegeven wordt, met dit onderscheid dat Johannes de aanwezigheid van Jezus in Jeruzalem en in het landschap van Judea, Lukas daarentegen de reis daarheen op de weg door Perea (boven vs. 1) behandelt. Vergelijken wij de beide Evangelisten met elkaar, dan vertelt eerst Joh. 7: 1-10 hetgeen aan het vertrek van Jezus uit Galilea voorafging. Op de volgende dag namelijk, nadat de Heere naar Kapérnaüm teruggekeerd was, en daar de gesprekken met Petrus en de andere discipelen gehad had (MATTHEUS. 17: 24-18: 35), kwamen Zijn broeders tot Hem en eisten van Hem de onbekendheid, waarin Hij tot hiertoe geleefd had, op te geven, het landschap Galilea voorgoed te verlaten, en op het aanstaande loofhuttenfeest naar Jeruzalem te gaan om zich daar openlijk als de Messias te verklaren en de troon van David in bezit te nemen. Wij kunnen onder deze "broeders" geen lichamelijke broeders (?) (Uit 2: 23), noch zijn neven verstaan (want die had Jezus allen, behalve Joses, onder het getal van de apostelen opgenomen 10: 4). Wel echter hebben wij aan zijn zwagers, de echtgenoten van zijn zusters te denken, waartoe ons het gebruik van de uitdrukking bij de Hebreeën recht geeft. Daardoor toch worden meermalen de naaste bloedverwanten, vrienden en familiebetrekkingen aangeduid, zonder over de betrekking iets anders aan te geven (Gen. 13: 8; 24: 27; 31: 23, 32). Wij hebben daartoe des te meer recht, omdat in Mark. 3: 21 en 31 uitdrukkelijk van hen sprake is, die de bloedverwantschap van Jezus uitmaakten, waar het woord "broeders" voor hen gebruikt wordt, tot een bewijs, dat dit woord in betrekking tot hen slechts die algemene zin heeft. Wat nu Zijn familie of Zijn broeders in meer algemene zin betreft, de beide plaatsen hfdst. 12: 46 en 13: 55vv. geven duidelijk te kennen, dat men zowel te Kapérnaüm als in Nazareth, waar zij hun woonplaats hadden, van zulke broeders spreken kon. Zoals wij in hoofdstuk . 8: 15 verklaard hebben, hadden Zijn moeder Maria met Zijn neef Joses en de familie van Petrus zich daar tot één familie aangesloten, en het wordt nu duidelijk, waarom de Heere in ter voldoening van de didrachmen voor zichzelf en Petrus alleen betaalt, zonder ook voor de andere discipelen te zorgen. Hij handelt daar juist als de eigenlijke huisheer, hier daarentegen waren Zijn zusters of nichten, omdat zij gehuwd waren, terug gebleven, evenals de Nazarethaners slechts van hen zeggen: "Zijn ze niet allen bij ons?" terwijl zij van de broeders of neven slechts de namen aangeven. Deze zwagers worden zonder twijfel bedoeld, wanneer in Joh. 7: 5 gezegd wordt: "ook Zijn broeders geloofden niet in Hem; daardoor wordt openbaar aangetoond, dat zij, evenals de meesten van hun landgenoten, in het bijzonder ook hun medeburgers van Nazareth (hoofdstuk . 13: 54vv.), niet wisten wat zij van Jezus moesten denken. Aan de ene zijde konden zij de indruk van het buitengewone, het wonderbare, dat zij in Hem zagen, niet weerstaan; zij voelden wel, dat Hij een man was, die geheel voor Messias van Israël geschikt was, en zouden het zeker graag gezien hebben, wanneer Hij Zich daarvoor

ook openlijk bekend gemaakt en datgene gedaan had, wat men over het algemeen verwachtte van degene, die komen zou. Dan, zo rekenden zij, kwam er toch een groot gedeelte eer en ander geluk aan hen, als aan Zijn bloedverwanten. Aan de andere zijde echter konden zij Hem in deze positie niet als de Messias erkennen. Het leven, dat Hij tot hiertoe geleid had, voerde naar hun gedachten eerder altijd verder af van de vestiging van het Messiaanse rijk, en zou tenslotte voor Hemzelf een smadelijk einde hebben, omdat Hij Zich nu reeds niet meer openlijk in Galilea durfde vertonen en reeds vele van Zijn vroegere aanhangers daar verloren had. Met dit laatste geval stond het inderdaad zo: Jezus heeft Zich na MATTHEUS. 15: 1vv. , d. i. sinds omstreeks vier maanden, niet meer in Kapernaüm laten zien; de vroegere geestdrift, die het volk bezield had, dat men Hem zelfs nemen en koning wilde maken (Joh. 6: 14vv.), is intussen verdoofd. Men vraagt nog nauwelijks naar Hem, Hij is voor de mensen als verdwenen, ja, men mist Hem niet eens. Terwijl Zijn broeders of zwagers van de stand van zaken te Kapernaüm in hun Nazareth hoorden, doet het hun leed, dat zij zich vroeger zo weinig om Hem bekommerd hebben, die de familie uit de geringe stand, zoals zij menen, tot hoge ereplaatsen had kunnen verheffen. Zij mochten Hem niet aan doodsgevaar overlaten, waaraan Hij Zich naar hun mening door een vals ingeslagen weg blootgesteld had; zij moesten Hem op het juiste spoor brengen, waar dan nog hoop voor hen was, om tot het doel te komen. Zij hielden het voor de juiste weg, dat Hij, in plaats van Zich in Galilea als het ware in een hoek te verbergen. Zijn aanhangers in Judea en Jeruzalem, die Hij Zich vroeger gewonnen had (Joh. 2: 23; 3: 22vv.), toen echter in zekere zin in de steek gelaten had (hoofdstuk . 4: 12vv.), weer opzocht en Zich voor hen als de Messias opwierp. Omdat nu de tijd nabij gekomen is, waarin spoedig de bedevaarten naar het loofhuttenfeest een aanvang nemen, begeven zij zich naar Kapérnaüm, om te zien, of zij daar Jezus niet ontmoeten kunnen, Hem hun raad meedelen en ook bij de uitvoering behulpzaam zijn. Zij ontmoeten Hem daar werkelijk, nadat Hij kort te voren, van Zijn dikwijls maandenlange afwezigheid teruggekeerd is, en stellen Hem hun plan voor. Hij wijst het echter af en vertrekt pas na hun verwijdering uit Galilea, Zich een weg kiezende, waarop Hij "niet in het openbaar, maar heimelijk, " te Jeruzalem kan komen. Deze weg wordt ons in Luk. 9: 51-11: 13 voorgesteld: 1) De Heere blijft aan de westzijde van de Jordaan en wil door Samaria trekken; omdat Hem echter de gevraagde herbergzaamheid door de Samaritanen geweigerd wordt, trekt Hij langs de grenzen verder, tot Salim; 2) als Hij van daaruit Zijn reis voortzet, meldt zich iemand aan om opgenomen te worden onder Zijn discipelen, aan wie Hij echter niet vergunt afscheid van zijn familie te nemen, maar tot voorwaarde stelt, dat hij dadelijk in dienst van het rijk van God treedt; 3) dadelijk daarop zendt Hij de 70 discipelen, waaronder de nieuw opgenomene zich zeker reeds bevindt, naar die plaatsen van Perea uit, waar Hij later, wanneer Hij Zijn plan voor Judea en Jeruzalem uitgevoerd heeft, zelf denkt te komen, en trekt met de twaalven zeer langzaam door het Jordaandal; 4) te Jericho ontmoet Hij de zeventig weer, die van hun zending teruggekeerd zijn, en vertelt aan een schriftgeleerde, die Hem een vraag voorgelegd heeft om Hem te verzoeken, de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan; 5) Zijn reis naar Jeruzalem voert Hem naar Bethanië, daar gaat Hij naar het huis van Martha en spreekt van het éne nodige; 6) ‘s avonds nog komt Hij aan de voet van de Olijfberg, brengt daar de nacht door in het gebed, en geeft de volgende morgen aan Zijn discipelen het onderricht omtrent het gebed. Hier breekt het reisverhaal van Lukas af; in Joh. 7: 14vv. zien wij dan Jezus midden op het feest (zaterdag, 15 oktober van het jaar 29) in de tempel optreden; in Joh. 8: 59) echter, omdat Hij door de Joden met de dood bedreigd wordt, trekt Hij Zich uit de tempel terug.

Reeds bij deze 6 hoofdstukken, blijkt een groot persoonlijk belang, dat de Evangelist Lukas juist in het vijfde gedeelte van het leven van Jezus, zoals wij dat verdeeld hebben, gesteld heeft, en nog meer komt dat uit in de voorstelling van de werkzaamheid van Christus in Perea, die de overige Evangelisten eigenlijk geheel ter zijde gelaten hebben. Dat kan niet toevallig zijn, ook niet daarop berusten, dat de schriftelijke berichten, die hij gebruikte, juist voor dit gedeelte bijzonder uitgebreid geweest waren (want welke dergelijke berichten, behalve die van de twee eerste evangelisten kunnen wij ons denken, die, omdat zij voor de kerk verloren zijn gegaan, niet in de rij geplaatst waren van degenen, die hij in hoofdstuk . 1: 1 uitdrukkelijk tegenover zijn eigen Evangelie stelt?) Wij geloven eerder, dat hij van nu af als ooggetuige spreekt en Zijn reisverhaal niets anders is dan een samenstelling van al hetgeen hij van begin af zelf gezien en gehoord heeft (1 Joh. 1: 3). Nadat hij in hfst. 1: 5-2: 52 datgene samengesteld heeft, wat, behalve het in MATTHEUS. 2 meegedeelde uit de geschiedenis van Zijn kindsheid overigens nog bekend was, om zijn Evangelie "van het begin af" (1: 3) in orde te schrijven, heeft hij in 3: 1-9: 50 datgene weergegeven, wat de gebruikelijke overlevering (MATTHEUS. 3: 1-18: 35; Mark. 1: 1-9: 50) uit de werkzaamheid van Jezus in Galilea te berichten heeft. Daarbij heeft hij vooraf iets ter zijde gelegd, wat hij in het reisverhaal wilde opnemen, en hij begint in 9: 51-56 het reisverhaal met de geschiedenis, die de inleiding is tot de geschiedenis van het leven van Jezus, en die hem uit de mond van Johannes of van zijn broeder Jakobus zelf bekend geworden is. In 9: 57-62 verbindt hij dan terstond twee voorvallen uit de werkzaamheid van de Heere in Galilea (MATTHEUS. 8: 18-22) met de geschiedenis van Zijn eigen intrede in de dienst van het Woord. Terwijl wij namelijk in hoofdstuk . 8: 22 hem, die zich aanmeldde om onder de volgers van Jezus te worden opgenomen met de vraag: "laat mij eerst toe, dat ik afscheid neme van degenen, die in mijn huis zijn, " als een geheel onbekende behandeld hebben, treedt hij nu uit zijn onbekendheid tevoorschijn. Hij onderscheidt zich werkelijk van die schriftgeleerde, die weliswaar geen voorwaarde stelde om Hem na te volgen, maar het hem door de Heer gegeven voorschrift niet wilde nakomen. Veel meer komt hij voor als een gelijkgezinde van de tweede, in wie wij Thomas herkenden. Het is werkelijk in onze tijd de gewoonte geworden, Lukas de schrijver van het derde Evangelie en van de Handelingen der Apostelen, als een Christen uit de heidenen te beschouwen, wiens woonplaats waarschijnlijk Antiochië geweest is. Deze veronderstelling heeft enkel tot grond de plaats Kol. 4: 14 vgl. met vs 11 (omdat Paulus Aristarchus, Markus en Justus als zijn enige medehelpers uit "de besnijdenis" aanwijst, zo volgt het vanzelf, dat Lukas niet uit de besnijdenis geweest is, maar van heidense afkomst is). Zij behoudt echter geheel haar recht, wanneer wij daartegenover aannemen, dat hij oorspronkelijk zeker óf geheel óf gedeeltelijk van heidense ouders geboren, maar toen als proseliet van de gerechtigheid 17: 9) tot de Joodse kerk overgegaan, en van daar tot kennis van Jezus Christus gekomen is. Hij is waarschijnlijk afkomstig uit een van der tien steden 4: 25), waarvan wellicht Pella de hier bedoelde is; (onder de veronderstelling, dat deze stad dezelfde geweest is als het tegenwoordige Tubakat Fahil aan de Jordaan). Daar leefde hij als arts, en was reeds tot het geloof aan de Messiaanse heerlijkheid van Jezus gekomen. Toen deze, nadat Hem door de Samaritanen de herbergzaamheid geweigerd was, in de nabijheid van zijn woonplaats kwam, vatte hij het besluit op, zich als Zijn discipel aan te bieden, en werd ook, omdat hij de ernstige vermaning, die de Heere hem gaf, ter harte wist te nemen, onder het getal van de discipelen aangenomen, en spoedig daarop als een van de zeventigen uitgezonden. Wat in het bijzonder beslissend moet geweest zijn voor zijn geloof, is naar alle

schijn dat gedeelte van de werkzaamheid van Christus in Galilea, dat hij op verscheidene plaatsen van zijn reisverhaal heeft ingelast en daarmee heeft willen aanwijzen, al is het niet als iets, dat hij zelf gezien en gehoord heeft, dan toch als iets, waaraan hij zelf deel heeft gehad. In 1: 1vv. noemt hij namelijk de feiten van de evangelische geschiedenis, "die onder ons volkomen zekerheid hebben; " dat "onder ons" geeft te verstaan, dat, voordat het tot deze zekerheid kwam, hij reeds tot de heilige kring van de discipelen en discipelinnen van Jezus (vgl. 24: 22 en 24 : "sommige vrouwen van de onzen" en "sommigen ouder ons") behoorde, en hij dus van de tijd af, dat die zekerheid begon, als ooggetuige schrijft, in tegenstelling van degenen, die "ter hand genomen hebben om in orde te stellen een verhaal van de dingen. " Wanneer hij nu dadelijk bij het begin van de in de heilige kring gebeurde geschiedenissen nog niet tegenwoordig geweest is, zo heeft hij het alles toch van hen vernomen, die het van begin af aan zelf gezien hebben, en dienaars van het woord geweest zijn, en heeft hij zich niet tevreden gesteld met de verzwakte bron van de in omloop zijnde overlevering. Wat Theophilactus reeds vermoed heeft, dat de ongenoemde van de twee discipelen van Emmaüs in Luk. 24: 13vv. hij zelf, Lukas, geweest is, kan nauwelijks betwijfeld worden. Eerst moet men opmerken, schrijft P. Lange, dat Lukas de geschiedenis van die discipelen alleen verhaalt, en wel zó aanschouwelijk, dat daardoor reeds het vermoeden opgewekt wordt, dat hij als ooggetuige vertelt; bijzonder opvallend is het echter, dat hij de naam van de ene discipel niet noemt, terwijl hij toch de naam van de ander opgeeft, zonder dat voor hetgeen deze zei, de bijvoeging van zijn naam van enig belang was - "met de behandeling van Johannes vergeleken, doelt dit daarop, dat de schrijver in het eerste geval van zichzelf spreekt. " In ieder geval wagen wij, verder gebruik makende van de voorheen aangehaalde plaats 1: 1-4 , te beweren, dat het behoorde tot de vereisten van een Evangelist, die het ondernam om het leven van Jezus op een grondige en juiste wijze te beschrijven voor alle tijden van de kerk, dat wanneer hij ook niet van het begin af zelf alles gezien heeft en een dienaar van het woord geweest is, zoals dit met Mattheüs en Johannes het geval geweest is, hij toch met zijn eigen leven aan dat van de Heere verbonden was. Zelfs bij Markus, die eigenlijk slechts als tolk van Petrus de daden en redenen van Christus teruggeeft, heeft dit in zo verre plaats, omdat hij zonder twijfel die jongeling geweest is, die bij de gevangenneming van Jezus een rol speelt (Mark. 14: 51vv.); hoe veel te meer moet het in Lukas tot zijn recht komen, die wij kennen als de helper van die apostel, die zelf verre geweest is van de Heiland gedurende Zijn aardse leven, maar dan toch ook van "Zijn Evangelie en Zijn prediking van Jezus Christus spreekt (Rom. 16: 25)! Wij gaan nog verder en wagen zelfs te beweren, dat er zeker geen geschrift van de Canon van het Nieuwe Testament is, dat door niemand anders, dan door een onmiddellijk door de Heere zelf geroepen apostel of getuige geschreven was; wat de geleerden van Apollos of Barnabas zeggen, om deze of gene tot de schrijver van de brief aan de Hebreeën te maken, en wat zij over de schrijver van de brief van Judas aanvoeren, is eveneens verbeelding en uitvinding van henzelf, als de Jakobus III, die zij aanhalen, en de ouderling Johannes, van wie zij spreken om de brief van Jakobus, de derde brief van Johannes en de Openbaring aan de vermeende juiste man te brengen. De in het oog lopende gelijkheid van de brief aan de Hebreeën met het Evangelie van Lukas en de Handelingen der Apostelen, niet alleen in stijl en woorden, maar ook in eigenaardige leerpunten, geven eerder geheel ondubbelzinnig te kennen, dat deze Evangelist ook de schrijver van die brief is. Hij heeft zeker lange tijd met de gemeente te Jeruzalem in de nauwste betrekking gestaan, is een van haar oudste leden en een van haar oorspronkelijke

dienaars van het Woord geweest, eer hij zich, evenals Barnabas en zelfs Petrus met de gemeente te Antiochië verbond en van daaruit een dienaar van Paulus werd. Daarom heeft hij ook, toen de Jeruzalemse gemeente na het verlies van haar apostolische herder een discipel van de Heere nodig had om haar in zware aanvechting met de autoriteit van Christus te raden, vrije toegang tot de zo eigenaardig gestemde harten; ja hij is het misschien ook geweest, die niet lang daarna de uitwijking van die gemeente naar Pella bemiddelde - 28: 31). Wanneer wij recht hebben met onze veronderstelling, dat er in Luk. 9: 61vv. gesproken wordt van de aanneming van Lukas zelf onder het getal van de apostelen, zo wordt het duidelijk, waarom hij van het vertrek van Jezus uit Galilea zo zelfstandig en breedvoerig schrijft; alsof zijn Evangelie een aanvulling van de beide voorafgaande was. Hij is nu in zijn levenselement, zowel wat zijn eigen persoon aangaat, als omdat de nu volgende gebeurtenis op de roeping van de heidenen tot het koninkrijk van God doelt. Om met de beide voorafgaande Evangelisten de laatste reis van Jezus naar Jeruzalem tot Zijn lijden en sterven in haar gehele grootheid en buitengewone heerlijkheid recht op de voorgrond te plaatsen, heeft hij het ook zeker volstrekt vermeden de Heere reeds nu Jeruzalems poort te doen binnentreden en in de tempel te laten verschijnen. Ja, hij laat Hem, waar Jeruzalem met zijn hoge raad en zijn volk ter sprake moeten komen, niet eens te Bethanië komen, en slaat de geschiedenis van de opwekking van Lazarus over, waarbij hij ook in geen geval aanwezig geweest is. Maar wanneer zijn reisverhaal nu ook door deze afscheiding het karakter van iets zonder samenhang of van onvolledigheid verkrijgt, zo heeft hij het toch duidelijk genoeg gemaakt en de aanvulling uit het Evangelie van Johannes, dat juist Jeruzalem en Juda tot de voornaamste schouwplaats van de werkzaamheid van Christus maakt, op de juiste wijze te doen plaatshebben. Op de ene plaats: Luk. 11: 13 hebben wij dat reeds gedaan, terwijl wij gewezen hebben op hetgeen in Joh. 7: 14 verteld wordt; zo laten wij Johannes verder berichten tot aan de herhaalde verdrijving van Jezus uit de tempel, die Hem noodzaakte, Zich naar de andere zijde van de Jordaan terug te trekken (Joh. 10: 39vv.), zo zien wij Hem in Luk. 13: 1-9 op deze terugtocht als Hem de mensen van de door Pilatus omgebrachte Galileeërs verhalen, en Hij hen echter, nadat Hij te voren uitdrukkelijk het gesprek op Jeruzalem gebracht heeft, de gelijkenis van de onvruchtbare vijgeboom vertelt. De Evangelist geeft dan de invloed, die deze gelijkenis op het vervolg van de geschiedenis maakt, zeer bepaald daardoor te kennen, dat hij in Luk. 13: 10-21 er eveneens een aanvullend bericht uit de Galilese tijd op laat volgen, zoals hij zo iemand in Luk. 11: 14-12: 59 heeft laten voorafgaan. Wat het daarop volgende hoofdstuk Luk. 13: 22-35 betreft, zo kunnen wij in de woorden van de Heere: "Ik moet heden, en morgen, en de volgende dag reizen, " geen grond vinden om dit hoofdstuk, zoals Wieseler gedaan heeft, voor gelijktijdig aan te zien met Joh. 11: 6 ; het komt echter wel goed overeen met Joh. 10: 40vv. en verplaatst ons naar de tijd in het begin van het jaar 30 n. Chr. Door het "heden" verstaat de Heere het tegenwoordige gedeelte van Zijn werk, dat door Zijn terugtocht in Joh. 11: 54 voorlopig afgebroken zal worden. Het "morgen" is, als Hij weer in het openbaar optreedt, wat in Luk. 17: 11 verteld wordt, en gaat tot aan de intocht in Jeruzalem, de dag daarna is dan Zijn werk in de eerste dagen van de goede week Luk. 19: 45vv. , waarmee Hij dadelijk dit tijdvak ingaat, waarin "Hij een einde zal nemen. " Johannes heeft, wanneer hij als de plek van de tegenwoordige werkzaamheid van Christus, de plaats aangeeft, waar Johannes de Doper vroeger gedoopt heeft, Bethabara aan de overzijde van de Jordaan (Joh. 1: 28) op het oog. De getuigenis van Christus, die de Doper daar afgelegd heeft, herleefde dan ook werkelijk, hetgeen ook het doel van de Heere was, weer in de mensen, en

velen geloofden in Hem. Dat ergert de Farizeeën; zij zouden Jezus daarom graag uit die landstreek weg hebben, en daarom zeggen zij Hem, terwijl zij Hem op het einde van Johannes wijzen, dat Herodes Agrippa, die toen naar alle waarschijnlijkheid weer eens te Livias resideerde, Hem naar het leven stond. Hij, de Heere, zegt tot hen, dat Hij het niet zou dulden, dat opnieuw een profeet, evenals Johannes, een uitzondering op de regel zou maken, waarnaar Jeruzalem de moordenares van de profeten was. Zijn einde zou daar door hen, Zijn tegenpartij volgen, en wel op de bepaalde tijd; maar in de hinderlagen van Herodes is geen gevaar. Hij is, terwijl Hij dat zegt, reeds op het punt om van Bethabara te vertrekken; en werkelijk trekt Hij nu naar de steden en vlekken van Perea, waar Hij Zich door de 70 discipelen heeft laten aanmelden (Luk. 10: 1); daarmee staat dan de opgave van Lukas in 13: 22 in betrekking, die hetgeen in Joh. 10: 40vv. gezegd is, onmiddellijk verder voortzet. Wij kunnen ons nu bij Luk. 14: 1-16: 18 aansluiten, zonder dat een verbreking van de samenhang merkbaar zou zijn, en daar vindt dan ook dit hoofdstuk MATTHEUS. 19: 3vv. met Mark. 10: 2vv. zijn chronologische plaats, terwijl Luk. 16: 18 daarmee gelijktijdig is. Dit is echter ook de tijd, waarin het bericht van de ziekte van Lazarus (Joh. 11: 1vv.) tot Jezus komt. Toen de Heere echter de tijding ontving, ziet Hij in de geest, dat de ziekte reeds tot de dood overgegaan is, dat Hij dus, wanneer het enkel om een genezing te doen was, te laat zou komen, en begrijpt, dat de Vader iets groter, dan hetgeen de zusters gebeden hebben, door Hem wil laten volbrengen. Terwijl Hij nu nog twee dagen op de plaats bleef, waar Hij Zich nu bevindt, maakt Hij ergens van een geschikte gelegenheid gebruik, die ons toch niet nader meegedeeld is, om de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus) te vertellen, dat klaarblijkelijk voor de discipelen een teken is, dat Lazarus in Bethanië niet meer in leven is. Zij verstaan de wenk niet, en daarom zegt de Heere hun na verloop van de beide dagen, als Hij naar Judea wil gaan, eerst figuurlijk, dan, als zij het nog niet verstaan, ronduit, hoe het met Lazarus staat en wat met hem gebeuren zal (Joh. 11: 7vv.). In het ongeloof, waardoor de Joden zich verhardden tegenover de opwekking van degene, die reeds vier dagen in het graf gelegen had, werd het dus bewaarheid, wat Jezus in Luk. 16: 31 Abraham laat zeggen: "indien zij Mozes en de profeten niet horen" enz. Deze geschiedenis eindigt daarmee, dat de Heere enige tijd niet meer vrij onder de Joden wandelt, maar Zich naar Efraïm bij de woestijn Quarantania begeeft. Na omstreeks 2 weken verlaat Hij Zijn eenzaamheid weer, en terwijl Hij Zich nu naar die plaats beneden het meer van Genezareth begeeft, waar de Galilese feestgangers over de Jordaan plegen te gaan (omstreeks bij Bethsean) om aan de overzijde van dat meer naar Jericho en Jeruzalem te komen, begrijpen wij volkomen, waarom in Luk. 17: 11 van Hem staat: "dat Hij door het midden van Samaria en Galilea ging. " Omdat deze plaats zich naar de tijd bij Joh. 11: 54vv. aansluit, begrijpen wij dadelijk hoe Lukas in 17: 1-10 woorden van Christus kan aanhalen, die nog tot de werkzaamheid in Galilea behoren, hij houdt daardoor hfdst. 16: 31 en 17: 11 chronologisch uit elkaar, en maakt gebruik van het rustpunt, dat de volgorde van de niet geheel medegedeelde gebeurtenissen vergunt, zoals reeds in hoofdstuk . 11: 14-12: 59 en 13: 10-21 tot de mededeling van hetgeen hij uit het eerste deel van zijn Evangelie, dat over de werkzaamheid van Jezus in Galilea handelt (3: 1-9: 50) om de bovengemelde redenen zich voor het reisverhaal voorbehouden heeft. Uit het bovenstaande ziet men, hoe de Heere (nadat Hij in het begin van oktober 29 Galilea verlaten heeft, en van het midden van het loofhuttenfeest af tot aan het feest van de vernieuwing van de tempel (15 okt. tot 27 dec.) in Judea en Jeruzalem Zijn werk gedaan heeft, eerst voor enigen tijd te Bethabara aan de Jordaan vertoeft. Hij is reeds op het punt van daar te vertrekken, als Hij

iemand, die Hem een vraag doet over het zalig worden, met een ernstige vermaning en dreigende voorspelling antwoordt. Hoe weinig het echter het schrikbeeld van Herodes is, waardoor de Farizeeën, die jaloers zijn op Zijn toenemend aanzien, Hem uit deze streek willen verdrijven, dat Hem beweegt om verder te trekken, geeft Hij openlijk te kennen, dat Zijn weg naar de steden en markten, waaraan Hij een kwartaal geleden Zijn komst heeft laten melden, Hem altijd nader brengt aan de residentie van Herodes in Perea, dezelfde stad Livias, vanwaar 9 maanden geleden het bevel tot terdoodbrenging van de Doper uitgegaan is, en waarin de koning nu na een langere afwezigheid teruggekeerd is. De Farizeeën beproeven het daar op een andere wijze, om Hem voor het volk te schande te maken, en drijven, evenals eertijds hun ambtsbroeders in Galilea, hun spel dan eens met heimelijk bespieden, onder het masker van de vriendschap, dan eens met verdachte redenen voor de oren van het volk. Hij echter weet hun aanvallen op een meesterlijke wijze te ontkomen, scheidt Zich, evenals vroeger in Galilea, zo nu in Perea, maar veel spoediger, zowel van de onbesliste navolgers als van de verklaarde tegenpartij, en maakt Zich zoveel te meer plaatsen in de harten van de tollenaars en zondaars door Zijn herderlijke trouw om het verlorene te zoeken. De wenk, die Hij hun in de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester geeft, opdat zij hun oprechte en grondige bekering door daden zullen tonen, valt in vruchtbare grond; want de handelwijze met den onrechtvaardige mammon, zoals dat naderhand Zachéüs toont (Luk. 19: 8), is niets anders dan een vrucht van het in die gelijkenis uitgestrooide zaad. Daarentegen is het hart van de Farizeeën met zulke vaste banden aan de dienst van de Mammon gebonden, dat zij liever met Jezus spotten, dan acht geven op Zijn leer, en terwijl elke heilbegerige en boetvaardige ziel met geweld in Gods rijk binnendringt, blijven zij, die zichzelf rechtvaardigen voor de mensen, buiten staan, en komen altijd nader aan het gericht (Luk. 16: 14-17). Hier sluit zich dan de volgende geschiedenis aan, zoals uit de paralelle plaats, die de gehele verhandeling slechts beknopt aanduidt (Luk. 16: 18), blijkt.

2. En vele scharen volgden Hem op Zijn reis door Perea, evenals vroeger bij Zijn tochten door Galilea, en Hij genas ze daar, zoveel zieken als men tot Hem bracht (hoofdstuk . 4: 24; 8: 16; 9: 35; 12: 15; 14: 35vv).

Zagen wij op grond van het overzicht bij alle afwijkingen in bijzonderheden toch over het geheel een wezenlijke overeenstemming bij de drie eerste Evangelisten in de hoofdstukken MATTHEUS. 4: 12-18: 35 Mark. 1: 14-9: 50 Luk. 4: 14-9: 50 , zo zien wij van daar tot aan de laatste reis naar Jeruzalem, waar de overeenstemming weer blijkt (MATTHEUS. 20: 17vv. Mark. 10: 32 Luk. 18: 31), zo’n verwantschap slechts in de hoofdstukken MATTHEUS. 19: 1-20: 16 Mark. 10: 1-31 en Luk. 18: 15-30 Mattheus vertelt hier wel het breedvoerigst, Lukas het kortst, toch valt de overeenstemming dadelijk in het oog; daarentegen geeft Lukas 9: 51-18: 14 een reisverhaal, dat ons in zijn bijzonderheden eerst uit de in Joh. 7: 1-11: 54 meegedeelde voorvallen duidelijk wordt. De twee eerste Evangelisten, Mattheus en Markus, hebben slechts de werkzaamheid van Jezus in Galilea willen voorstellen, om dan dadelijk tot de geschiedenis van Zijn lijden en sterven te Jeruzalem met de opstanding op de derde dag over te gaan, waarbij zij het daartussen liggend oponthoud in Perea slechts als een overgang behandelden. De derde Evangelist Lukas daarentegen heeft juist dit oponthoud in Perea met voorliefde aangehaald. Hij heeft de vroegere werkzaamheid in Galilea als een voorbereiding daarvoor zó behandeld, dat hij veel daarvan nu eerst aanhaalt; en wanneer nu, zoals hij ook

werkelijk doet, de werkzaamheid in Perea slechts als een voorbereiding tot hetgeen in Judea en Jeruzalem volbracht zal worden, behandeld wordt, werd daardoor vanzelf in dat gebied ingegrepen, dat daarna de vierde Evangelist uitsluitend behandeld heeft in de tijd van de werkzaamheid van Jezus in Judea. Deze wordt verdeeld in twee hoofdafdelingen, die in Joh. 6 hun kenteken hebben, in de werkzaamheid voor en na die in Galilea. Op de laatste, in Joh. 7 beschreven, komt het dan hier aan. Wij hebben reeds in hoofdstuk . 12: 22 en 16: 1 daarop opmerkzaam gemaakt, hoe de afdeling Luk. 9: 51-13: 9 gedeeltelijk) bijdragen van de werkzaamheid in Galilea bevat, voor het overige echter (Luk. 9: 51-11: 13 en hoofdstuk . 13: 1-9) in dezelfde tijd valt, die in Joh. 7: 1-10: 42 aangegeven wordt, met dit onderscheid dat Johannes de aanwezigheid van Jezus in Jeruzalem en in het landschap van Judea, Lukas daarentegen de reis daarheen op de weg door Perea (boven vs. 1) behandelt. Vergelijken wij de beide Evangelisten met elkaar, dan vertelt eerst Joh. 7: 1-10 hetgeen aan het vertrek van Jezus uit Galilea voorafging. Op de volgende dag namelijk, nadat de Heere naar Kapérnaüm teruggekeerd was, en daar de gesprekken met Petrus en de andere discipelen gehad had (MATTHEUS. 17: 24-18: 35), kwamen Zijn broeders tot Hem en eisten van Hem de onbekendheid, waarin Hij tot hiertoe geleefd had, op te geven, het landschap Galilea voorgoed te verlaten, en op het aanstaande loofhuttenfeest naar Jeruzalem te gaan om zich daar openlijk als de Messias te verklaren en de troon van David in bezit te nemen. Wij kunnen onder deze "broeders" geen lichamelijke broeders (?) (Uit 2: 23), noch zijn neven verstaan (want die had Jezus allen, behalve Joses, onder het getal van de apostelen opgenomen 10: 4). Wel echter hebben wij aan zijn zwagers, de echtgenoten van zijn zusters te denken, waartoe ons het gebruik van de uitdrukking bij de Hebreeën recht geeft. Daardoor toch worden meermalen de naaste bloedverwanten, vrienden en familiebetrekkingen aangeduid, zonder over de betrekking iets anders aan te geven (Gen. 13: 8; 24: 27; 31: 23, 32). Wij hebben daartoe des te meer recht, omdat in Mark. 3: 21 en 31 uitdrukkelijk van hen sprake is, die de bloedverwantschap van Jezus uitmaakten, waar het woord "broeders" voor hen gebruikt wordt, tot een bewijs, dat dit woord in betrekking tot hen slechts die algemene zin heeft. Wat nu Zijn familie of Zijn broeders in meer algemene zin betreft, de beide plaatsen hfdst. 12: 46 en 13: 55vv. geven duidelijk te kennen, dat men zowel te Kapérnaüm als in Nazareth, waar zij hun woonplaats hadden, van zulke broeders spreken kon. Zoals wij in hoofdstuk . 8: 15 verklaard hebben, hadden Zijn moeder Maria met Zijn neef Joses en de familie van Petrus zich daar tot één familie aangesloten, en het wordt nu duidelijk, waarom de Heere in ter voldoening van de didrachmen voor zichzelf en Petrus alleen betaalt, zonder ook voor de andere discipelen te zorgen. Hij handelt daar juist als de eigenlijke huisheer, hier daarentegen waren Zijn zusters of nichten, omdat zij gehuwd waren, terug gebleven, evenals de Nazarethaners slechts van hen zeggen: "Zijn ze niet allen bij ons?" terwijl zij van de broeders of neven slechts de namen aangeven. Deze zwagers worden zonder twijfel bedoeld, wanneer in Joh. 7: 5 gezegd wordt: "ook Zijn broeders geloofden niet in Hem; daardoor wordt openbaar aangetoond, dat zij, evenals de meesten van hun landgenoten, in het bijzonder ook hun medeburgers van Nazareth (hoofdstuk . 13: 54vv.), niet wisten wat zij van Jezus moesten denken. Aan de ene zijde konden zij de indruk van het buitengewone, het wonderbare, dat zij in Hem zagen, niet weerstaan; zij voelden wel, dat Hij een man was, die geheel voor Messias van Israël geschikt was, en zouden het zeker graag gezien hebben, wanneer Hij Zich daarvoor ook openlijk bekend gemaakt en datgene gedaan had, wat men over het algemeen verwachtte van degene, die komen zou. Dan, zo rekenden zij, kwam er toch een groot gedeelte eer en

ander geluk aan hen, als aan Zijn bloedverwanten. Aan de andere zijde echter konden zij Hem in deze positie niet als de Messias erkennen. Het leven, dat Hij tot hiertoe geleid had, voerde naar hun gedachten eerder altijd verder af van de vestiging van het Messiaanse rijk, en zou tenslotte voor Hemzelf een smadelijk einde hebben, omdat Hij Zich nu reeds niet meer openlijk in Galilea durfde vertonen en reeds vele van Zijn vroegere aanhangers daar verloren had. Met dit laatste geval stond het inderdaad zo: Jezus heeft Zich na MATTHEUS. 15: 1vv. , d. i. sinds omstreeks vier maanden, niet meer in Kapernaüm laten zien; de vroegere geestdrift, die het volk bezield had, dat men Hem zelfs nemen en koning wilde maken (Joh. 6: 14vv.), is intussen verdoofd. Men vraagt nog nauwelijks naar Hem, Hij is voor de mensen als verdwenen, ja, men mist Hem niet eens. Terwijl Zijn broeders of zwagers van de stand van zaken te Kapérnaüm in hun Nazareth hoorden, doet het hun leed, dat zij zich vroeger zo weinig om Hem bekommerd hebben, die de familie uit de geringe stand, zoals zij menen, tot hoge ereplaatsen had kunnen verheffen. Zij mochten Hem niet aan doodsgevaar overlaten, waaraan Hij Zich naar hun mening door een vals ingeslagen weg blootgesteld had; zij moesten Hem op het juiste spoor brengen, waar dan nog hoop voor hen was, om tot het doel te komen. Zij hielden het voor de juiste weg, dat Hij, in plaats van Zich in Galilea als het ware in een hoek te verbergen. Zijn aanhangers in Judea en Jeruzalem, die Hij Zich vroeger gewonnen had (Joh. 2: 23; 3: 22vv.), toen echter in zekere zin in de steek gelaten had (hoofdstuk . 4: 12vv.), weer opzocht en Zich voor hen als de Messias opwierp. Omdat nu de tijd nabij gekomen is, waarin spoedig de bedevaarten naar het loofhuttenfeest een aanvang nemen, begeven zij zich naar Kapernaüm, om te zien, of zij daar Jezus niet ontmoeten kunnen, Hem hun raad meedelen en ook bij de uitvoering behulpzaam zijn. Zij ontmoeten Hem daar werkelijk, nadat Hij kort te voren, van Zijn dikwijls maandenlange afwezigheid teruggekeerd is, en stellen Hem hun plan voor. Hij wijst het echter af en vertrekt pas na hun verwijdering uit Galilea, Zich een weg kiezende, waarop Hij "niet in het openbaar, maar heimelijk, " te Jeruzalem kan komen. Deze weg wordt ons in Luk. 9: 51-11: 13 voorgesteld: 1) De Heere blijft aan de westzijde van de Jordaan en wil door Samaria trekken; omdat Hem echter de gevraagde herbergzaamheid door de Samaritanen geweigerd wordt, trekt Hij langs de grenzen verder, tot Salim; 2) als Hij van daaruit Zijn reis voortzet, meldt zich iemand aan om opgenomen te worden onder Zijn discipelen, aan wie Hij echter niet vergunt afscheid van zijn familie te nemen, maar tot voorwaarde stelt, dat hij dadelijk in dienst van het rijk van God treedt; 3) dadelijk daarop zendt Hij de 70 discipelen, waaronder de nieuw opgenomene zich zeker reeds bevindt, naar die plaatsen van Perea uit, waar Hij later, wanneer Hij Zijn plan voor Judea en Jeruzalem uitgevoerd heeft, zelf denkt te komen, en trekt met de twaalven zeer langzaam door het Jordaandal; 4) te Jericho ontmoet Hij de zeventig weer, die van hun zending teruggekeerd zijn, en vertelt aan een schriftgeleerde, die Hem een vraag voorgelegd heeft om Hem te verzoeken, de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan; 5) Zijn reis naar Jeruzalem voert Hem naar Bethanië, daar gaat Hij naar het huis van Martha en spreekt van het éne nodige; 6) ‘s avonds nog komt Hij aan de voet van de Olijfberg, brengt daar de nacht door in het gebed, en geeft de volgende morgen aan Zijn discipelen het onderricht omtrent het gebed. Hier breekt het reisverhaal van Lukas af; in Joh. 7: 14vv. zien wij dan Jezus midden op het feest (zaterdag, 15 oktober van het jaar 29) in de tempel optreden; in Joh. 8: 59) echter, omdat Hij door de Joden met de dood bedreigd wordt, trekt Hij Zich uit de tempel terug. Reeds bij deze 6 hoofdstukken, blijkt een groot persoonlijk belang, dat de Evangelist Lukas juist in het vijfde gedeelte van het leven van Jezus, zoals wij dat verdeeld hebben, gesteld

heeft, en nog meer komt dat uit in de voorstelling van de werkzaamheid van Christus in Perea, die de overige Evangelisten eigenlijk geheel ter zijde gelaten hebben. Dat kan niet toevallig zijn, ook niet daarop berusten, dat de schriftelijke berichten, die hij gebruikte, juist voor dit gedeelte bijzonder uitgebreid geweest waren (want welke dergelijke berichten, behalve die van de twee eerste evangelisten kunnen wij ons denken, die, omdat zij voor de kerk verloren zijn gegaan, niet in de rij geplaatst waren van degenen, die hij in hoofdstuk . 1: 1 uitdrukkelijk tegenover zijn eigen Evangelie stelt?) Wij geloven eerder, dat hij van nu af als ooggetuige spreekt en Zijn reisverhaal niets anders is dan een samenstelling van al hetgeen hij van begin af zelf gezien en gehoord heeft (1 Joh. 1: 3). Nadat hij in hfst. 1: 5-2: 52 datgene samengesteld heeft, wat, behalve het in MATTHEUS. 2 meegedeelde uit de geschiedenis van Zijn kindsheid overigens nog bekend was, om zijn Evangelie "van het begin af" (1: 3) in orde te schrijven, heeft hij in 3: 1-9: 50 datgene weergegeven, wat de gebruikelijke overlevering (MATTHEUS. 3: 1-18: 35; Mark. 1: 1-9: 50) uit de werkzaamheid van Jezus in Galilea te berichten heeft. Daarbij heeft hij vooraf iets ter zijde gelegd, wat hij in het reisverhaal wilde opnemen, en hij begint in 9: 51-56 het reisverhaal met de geschiedenis, die de inleiding is tot de geschiedenis van het leven van Jezus, en die hem uit de mond van Johannes of van zijn broeder Jakobus zelf bekend geworden is. In 9: 57-62 verbindt hij dan terstond twee voorvallen uit de werkzaamheid van de Heere in Galilea (MATTHEUS. 8: 18-22) met de geschiedenis van Zijn eigen intrede in de dienst van het Woord. Terwijl wij namelijk in hoofdstuk . 8: 22 hem, die zich aanmeldde om onder de volgers van Jezus te worden opgenomen met de vraag: "laat mij eerst toe, dat ik afscheid neme van degenen, die in mijn huis zijn, " als een geheel onbekende behandeld hebben, treedt hij nu uit zijn onbekendheid te voorschijn. Hij onderscheidt zich werkelijk van die schriftgeleerde, die weliswaar geen voorwaarde stelde om Hem na te volgen, maar het hem door de Heer gegeven voorschrift niet wilde nakomen. Veel meer komt hij voor als een gelijkgezinde van de tweede, in wie wij Thomas herkenden. Het is werkelijk in onze tijd de gewoonte geworden, Lukas de schrijver van het derde Evangelie en van de Handelingen der Apostelen, als een Christen uit de heidenen te beschouwen, wiens woonplaats waarschijnlijk Antiochië geweest is. Deze veronderstelling heeft enkel tot grond de plaats Kol. 4: 14 vgl. met vs 11 (omdat Paulus Aristarchus, Markus en Justus als zijn enige medehelpers uit "de besnijdenis" aanwijst, zo volgt het vanzelf, dat Lukas niet uit de besnijdenis geweest is, maar van heidense afkomst is). Zij behoudt echter geheel haar recht, wanneer wij daartegenover aannemen, dat hij oorspronkelijk zeker óf geheel óf gedeeltelijk van heidense ouders geboren, maar toen als proseliet van de gerechtigheid 17: 9) tot de Joodse kerk overgegaan, en van daar tot kennis van Jezus Christus gekomen is. Hij is waarschijnlijk afkomstig uit een van der tien steden 4: 25), waarvan wellicht Pella de hier bedoelde is; (onder de veronderstelling, dat deze stad dezelfde geweest is als het tegenwoordige Tubakat Fahil aan de Jordaan). Daar leefde hij als arts, en was reeds tot het geloof aan de Messiaanse heerlijkheid van Jezus gekomen. Toen deze, nadat Hem door de Samaritanen de herbergzaamheid geweigerd was, in de nabijheid van zijn woonplaats kwam, vatte hij het besluit op, zich als Zijn discipel aan te bieden, en werd ook, omdat hij de ernstige vermaning, die de Heere hem gaf, ter harte wist te nemen, onder het getal van de discipelen aangenomen, en spoedig daarop als een van de zeventigen uitgezonden. Wat in het bijzonder beslissend moet geweest zijn voor zijn geloof, is naar alle schijn dat gedeelte van de werkzaamheid van Christus in Galilea, dat hij op verscheidene plaatsen van zijn reisverhaal heeft ingelast en daarmee heeft willen aanwijzen, al is het niet

als iets, dat hij zelf gezien en gehoord heeft, dan toch als iets, waaraan hij zelf deel heeft gehad. In 1: 1vv. noemt hij namelijk de feiten van de evangelische geschiedenis, "die onder ons volkomen zekerheid hebben; " dat "onder ons" geeft te verstaan, dat, voordat het tot deze zekerheid kwam, hij reeds tot de heilige kring van de discipelen en discipelinnen van Jezus (vgl. 24: 22 en 24 : "sommige vrouwen van de onzen" en "sommigen ouder ons") behoorde, en hij dus van de tijd af, dat die zekerheid begon, als ooggetuige schrijft, in tegenstelling van degenen, die "ter hand genomen hebben om in orde te stellen een verhaal van de dingen. " Wanneer hij nu dadelijk bij het begin van de in de heilige kring gebeurde geschiedenissen nog niet tegenwoordig geweest is, zo heeft hij het alles toch van hen vernomen, die het van begin af aan zelf gezien hebben, en dienaars van het woord geweest zijn, en heeft hij zich niet tevreden gesteld met de verzwakte bron van de in omloop zijnde overlevering. Wat Theophilactus reeds vermoed heeft, dat de ongenoemde van de twee discipelen van Emmaüs in Luk. 24: 13vv. hij zelf, Lukas, geweest is, kan nauwelijks betwijfeld worden. Eerst moet men opmerken, schrijft P. Lange, dat Lukas de geschiedenis van die discipelen alleen verhaalt, en wel zó aanschouwelijk, dat daardoor reeds het vermoeden opgewekt wordt, dat hij als ooggetuige vertelt; bijzonder opvallend is het echter, dat hij de naam van de ene discipel niet noemt, terwijl hij toch de naam van de ander opgeeft, zonder dat voor hetgeen deze zei, de bijvoeging van zijn naam van enig belang was - "met de behandeling van Johannes vergeleken, doelt dit daarop, dat de schrijver in het eerste geval van zichzelf spreekt. " In ieder geval wagen wij, verder gebruik makende van de voorheen aangehaalde plaats 1: 1-4 , te beweren, dat het behoorde tot de vereisten van een Evangelist, die het ondernam om het leven van Jezus op een grondige en juiste wijze te beschrijven voor alle tijden van de kerk, dat wanneer hij ook niet van het begin af zelf alles gezien heeft en een dienaar van het woord geweest is, zoals dit met Mattheüs en Johannes het geval geweest is, hij toch met zijn eigen leven aan dat van de Heere verbonden was. Zelfs bij Markus, die eigenlijk slechts als tolk van Petrus de daden en redenen van Christus teruggeeft, heeft dit in zo verre plaats, omdat hij zonder twijfel die jongeling geweest is, die bij de gevangenneming van Jezus een rol speelt (Mark. 14: 51vv.); hoe veel te meer moet het in Lukas tot zijn recht komen, die wij kennen als de helper van die apostel, die zelf verre geweest is van de Heiland gedurende Zijn aardse leven, maar dan toch ook van "Zijn Evangelie en Zijn prediking van Jezus Christus spreekt (Rom. 16: 25)! Wij gaan nog verder en wagen zelfs te beweren, dat er zeker geen geschrift van de Canon van het Nieuwe Testament is, dat door niemand anders, dan door een onmiddellijk door de Heere zelf geroepen apostel of getuige geschreven was; wat de geleerden van Apollos of Barnabas zeggen, om deze of gene tot de schrijver van de brief aan de Hebreeën te maken, en wat zij over de schrijver van de brief van Judas aanvoeren, is eveneens verbeelding en uitvinding van henzelf, als de Jakobus III, die zij aanhalen, en de ouderling Johannes, van wie zij spreken om de brief van Jakobus, de derde brief van Johannes en de Openbaring aan de vermeende juiste man te brengen. De in het oog lopende gelijkheid van de brief aan de Hebreeën met het Evangelie van Lukas en de Handelingen der Apostelen, niet alleen in stijl en woorden, maar ook in eigenaardige leerpunten, geven eerder geheel ondubbelzinnig te kennen, dat deze Evangelist ook de schrijver van die brief is. Hij heeft zeker lange tijd met de gemeente te Jeruzalem in de nauwste betrekking gestaan, is een van haar oudste leden en een van haar oorspronkelijke dienaars van het Woord geweest, eer hij zich, evenals Barnabas en zelfs Petrus met de gemeente te Antiochië verbond en van daaruit een dienaar van Paulus werd. Daarom heeft hij

ook, toen de Jeruzalemse gemeente na het verlies van haar apostolische herder een discipel van de Heere nodig had om haar in zware aanvechting met de autoriteit van Christus te raden, vrije toegang tot de zo eigenaardig gestemde harten; ja hij is het misschien ook geweest, die niet lang daarna de uitwijking van die gemeente naar Pella bemiddelde - 28: 31). Wanneer wij recht hebben met onze veronderstelling, dat er in Luk. 9: 61vv. gesproken wordt van de aanneming van Lukas zelf onder het getal van de apostelen, zo wordt het duidelijk, waarom hij van het vertrek van Jezus uit Galilea zo zelfstandig en breedvoerig schrijft; alsof zijn Evangelie een aanvulling van de beide voorafgaande was. Hij is nu in zijn levenselement, zowel wat zijn eigen persoon aangaat, als omdat de nu volgende gebeurtenis op de roeping van de heidenen tot het koninkrijk van God doelt. Om met de beide voorafgaande Evangelisten de laatste reis van Jezus naar Jeruzalem tot Zijn lijden en sterven in haar gehele grootheid en buitengewone heerlijkheid recht op de voorgrond te plaatsen, heeft hij het ook zeker volstrekt vermeden de Heere reeds nu Jeruzalems poort te doen binnentreden en in de tempel te laten verschijnen. Ja, hij laat Hem, waar Jeruzalem met zijn hoge raad en zijn volk ter sprake moeten komen, niet eens te Bethanië komen, en slaat de geschiedenis van de opwekking van Lazarus over, waarbij hij ook in geen geval aanwezig geweest is. Maar wanneer zijn reisverhaal nu ook door deze afscheiding het karakter van iets zonder samenhang of van onvolledigheid verkrijgt, zo heeft hij het toch duidelijk genoeg gemaakt en de aanvulling uit het Evangelie van Johannes, dat juist Jeruzalem en Juda tot de voornaamste schouwplaats van de werkzaamheid van Christus maakt, op de juiste wijze te doen plaatshebben. Op de ene plaats: Luk. 11: 13 hebben wij dat reeds gedaan, terwijl wij gewezen hebben op hetgeen in Joh. 7: 14 verteld wordt; zo laten wij Johannes verder berichten tot aan de herhaalde verdrijving van Jezus uit de tempel, die Hem noodzaakte, Zich naar de andere zijde van de Jordaan terug te trekken (Joh. 10: 39vv.), zo zien wij Hem in Luk. 13: 1-9 op deze terugtocht als Hem de mensen van de door Pilatus omgebrachte Galileeërs verhalen, en Hij hen echter, nadat Hij te voren uitdrukkelijk het gesprek op Jeruzalem gebracht heeft, de gelijkenis van de onvruchtbare vijgeboom vertelt. De Evangelist geeft dan de invloed, die deze gelijkenis op het vervolg van de geschiedenis maakt, zeer bepaald daardoor te kennen, dat hij in Luk. 13: 10-21 er eveneens een aanvullend bericht uit de Galilese tijd op laat volgen, zoals hij zo iemand in Luk. 11: 14-12: 59 heeft laten voorafgaan. Wat het daarop volgende hoofdstuk Luk. 13: 22-35 betreft, zo kunnen wij in de woorden van de Heere: "Ik moet heden, en morgen, en de volgende dag reizen, " geen grond vinden om dit hoofdstuk, zoals Wieseler gedaan heeft, voor gelijktijdig aan te zien met Joh. 11: 6 ; het komt echter wel goed overeen met Joh. 10: 40vv. en verplaatst ons naar de tijd in het begin van het jaar 30 n. Chr. Door het "heden" verstaat de Heere het tegenwoordige gedeelte van Zijn werk, dat door Zijn terugtocht in Joh. 11: 54 voorlopig afgebroken zal worden. Het "morgen" is, als Hij weer in het openbaar optreedt, wat in Luk. 17: 11 verteld wordt, en gaat tot aan de intocht in Jeruzalem, de dag daarna is dan Zijn werk in de eerste dagen van de goede week Luk. 19: 45vv. , waarmee Hij dadelijk dit tijdvak ingaat, waarin "Hij een einde zal nemen. " Johannes heeft, wanneer hij als de plek van de tegenwoordige werkzaamheid van Christus, de plaats aangeeft, waar Johannes de Doper vroeger gedoopt heeft, Bethabara aan de overzijde van de Jordaan (Joh. 1: 28) op het oog. De getuigenis van Christus, die de Doper daar afgelegd heeft, herleefde dan ook werkelijk, hetgeen ook het doel van de Heere was, weer in de mensen, en velen geloofden in Hem. Dat ergert de Farizeeën; zij zouden Jezus daarom graag uit die landstreek weg hebben, en daarom zeggen zij Hem, terwijl zij Hem op het einde van Johannes

wijzen, dat Herodes Agrippa, die toen naar alle waarschijnlijkheid weer eens te Livias resideerde, Hem naar het leven stond. Hij, de Heere, zegt tot hen, dat Hij het niet zou dulden, dat opnieuw een profeet, evenals Johannes, een uitzondering op de regel zou maken, waarnaar Jeruzalem de moordenares van de profeten was. Zijn einde zou daar door hen, Zijn tegenpartij volgen, en wel op de bepaalde tijd; maar in de hinderlagen van Herodes is geen gevaar. Hij is, terwijl Hij dat zegt, reeds op het punt om van Bethabara te vertrekken; en werkelijk trekt Hij nu naar de steden en vlekken van Perea, waar Hij Zich door de 70 discipelen heeft laten aanmelden (Luk. 10: 1); daarmee staat dan de opgave van Lukas in 13: 22 in betrekking, die hetgeen in Joh. 10: 40vv. gezegd is, onmiddellijk verder voortzet. Wij kunnen ons nu bij Luk. 14: 1-16: 18 aansluiten, zonder dat een verbreking van de samenhang merkbaar zou zijn, en daar vindt dan ook dit hoofdstuk MATTHEUS. 19: 3vv. met Mark. 10: 2vv. zijn chronologische plaats, terwijl Luk. 16: 18 daarmee gelijktijdig is. Dit is echter ook de tijd, waarin het bericht van de ziekte van Lazarus (Joh. 11: 1vv.) tot Jezus komt. Toen de Heere echter de tijding ontving, ziet Hij in de geest, dat de ziekte reeds tot de dood overgegaan is, dat Hij dus, wanneer het enkel om een genezing te doen was, te laat zou komen, en begrijpt, dat de Vader iets groter, dan hetgeen de zusters gebeden hebben, door Hem wil laten volbrengen. Terwijl Hij nu nog twee dagen op de plaats bleef, waar Hij Zich nu bevindt, maakt Hij ergens van een geschikte gelegenheid gebruik, die ons toch niet nader meegedeeld is, om de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus) te vertellen, dat klaarblijkelijk voor de discipelen een teken is, dat Lazarus in Bethanië niet meer in leven is. Zij verstaan de wenk niet, en daarom zegt de Heere hun na verloop van de beide dagen, als Hij naar Judea wil gaan, eerst figuurlijk, dan, als zij het nog niet verstaan, ronduit, hoe het met Lazarus staat en wat met hem gebeuren zal (Joh. 11: 7vv.). In het ongeloof, waardoor de Joden zich verhardden tegenover de opwekking van degene, die reeds vier dagen in het graf gelegen had, werd het dus bewaarheid, wat Jezus in Luk. 16: 31 Abraham laat zeggen: "indien zij Mozes en de profeten niet horen" enz. Deze geschiedenis eindigt daarmee, dat de Heere enige tijd niet meer vrij onder de Joden wandelt, maar Zich naar Efraïm bij de woestijn Quarantania begeeft. Na omstreeks 2 weken verlaat Hij Zijn eenzaamheid weer, en terwijl Hij Zich nu naar die plaats beneden het meer van Genezareth begeeft, waar de Galilese feestgangers over de Jordaan plegen te gaan (omstreeks bij Bethsean) om aan de overzijde van dat meer naar Jericho en Jeruzalem te komen, begrijpen wij volkomen, waarom in Luk. 17: 11 van Hem staat: "dat Hij door het midden van Samaria en Galilea ging. " Omdat deze plaats zich naar de tijd bij Joh. 11: 54vv. aansluit, begrijpen wij dadelijk hoe Lukas in 17: 1-10 woorden van Christus kan aanhalen, die nog tot de werkzaamheid in Galilea behoren, hij houdt daardoor hfdst. 16: 31 en 17: 11 chronologisch uit elkaar, en maakt gebruik van het rustpunt, dat de volgorde van de niet geheel medegedeelde gebeurtenissen vergunt, zoals reeds in hoofdstuk . 11: 14-12: 59 en 13: 10-21 tot de mededeling van hetgeen hij uit het eerste deel van zijn Evangelie, dat over de werkzaamheid van Jezus in Galilea handelt (3: 1-9: 50) om de bovengemelde redenen zich voor het reisverhaal voorbehouden heeft. Uit het bovenstaande ziet men, hoe de Heere (nadat Hij in het begin van oktober 29 Galilea verlaten heeft, en van het midden van het loofhuttenfeest af tot aan het feest van de vernieuwing van de tempel (15 okt. tot 27 dec.) in Judea en Jeruzalem Zijn werk gedaan heeft, eerst voor enigen tijd te Bethabara aan de Jordaan vertoeft. Hij is reeds op het punt van daar te vertrekken, als Hij iemand, die Hem een vraag doet over het zalig worden, met een ernstige vermaning en dreigende voorspelling antwoordt. Hoe weinig het echter het schrikbeeld van Herodes is,

waardoor de Farizeeën, die jaloers zijn op Zijn toenemend aanzien, Hem uit deze streek willen verdrijven, dat Hem beweegt om verder te trekken, geeft Hij openlijk te kennen, dat Zijn weg naar de steden en markten, waaraan Hij een kwartaal geleden Zijn komst heeft laten melden, Hem altijd nader brengt aan de residentie van Herodes in Perea, dezelfde stad Livias, vanwaar 9 maanden geleden het bevel tot terdoodbrenging van de Doper uitgegaan is, en waarin de koning nu na een langere afwezigheid teruggekeerd is. De Farizeeën beproeven het daar op een andere wijze, om Hem voor het volk te schande te maken, en drijven, evenals eertijds hun ambtsbroeders in Galilea, hun spel dan eens met heimelijk bespieden, onder het masker van de vriendschap, dan eens met verdachte redenen voor de oren van het volk. Hij echter weet hun aanvallen op een meesterlijke wijze te ontkomen, scheidt Zich, evenals vroeger in Galilea, zo nu in Perea, maar veel spoediger, zowel van de onbesliste navolgers als van de verklaarde tegenpartij, en maakt Zich zoveel te meer plaatsen in de harten van de tollenaars en zondaars door Zijn herderlijke trouw om het verlorene te zoeken. De wenk, die Hij hun in de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester geeft, opdat zij hun oprechte en grondige bekering door daden zullen tonen, valt in vruchtbare grond; want de handelwijze met den onrechtvaardige mammon, zoals dat naderhand Zachéüs toont (Luk. 19: 8), is niets anders dan een vrucht van het in die gelijkenis uitgestrooide zaad. Daarentegen is het hart van de Farizeeën met zulke vaste banden aan de dienst van de Mammon gebonden, dat zij liever met Jezus spotten, dan acht geven op Zijn leer, en terwijl elke heilbegerige en boetvaardige ziel met geweld in Gods rijk binnendringt, blijven zij, die zichzelf rechtvaardigen voor de mensen, buiten staan, en komen altijd nader aan het gericht (Luk. 16: 14-17). Hier sluit zich dan de volgende geschiedenis aan, zoals uit de paralelle plaats, die de gehele verhandeling slechts beknopt aanduidt (Luk. 16: 18), blijkt.

3. Het was in de laatste tijd van het wandelen van de Heere in het land aan de overzijde van de Jordaan, in de eerste dagen van februari 30. En de Farizeeën kwamen tot Hem, verzoekende Hem met een lastige vraag en zeggende tot Hem: Is het een mens geoorloofd, zoals Mozes uitdrukkelijk heeft toegestaan, zijn vrouw te verlaten? Bezit hij zo onbeperkt het recht tot scheiding, dat hij die kan laten gebeuren, zoals een gedeelte van onze schriftgeleerden beweert 24: 1"), om allerlei oorzaak?

Men mag de vraag van de Farizeeën niet zo uitleggen, alsof men Jezus in de strijd van de beide scholen, die van Hillel met die van Schammai wilde wikkelen, opdat Hij met de ene of de andere partij in ongenoegen zou komen; want dat het een van beide daaraan gelegen geweest is, Hem voor zich te winnen, is toch in geen geval aan te nemen, en bovendien kan men in Mark. 10: 3 uitdrukkelijk zien, dat er sprake is, of de echtscheiding geoorloofd is of niet. Zonder twijfel verwachtten de Farizeeën, dat Jezus zou verklaren, dat het ongeoorloofd is; misschien hadden zij iets van Zijn uitspraak in de bergrede (hoofdstuk . 5: 31vv.) gehoord, maar wanneer dit ook niet het geval geweest was, zo kenden zij Hem toch reeds sinds lang in Zijn heilige gestrengheid en Zijn ernstige behandeling van godsdienstige vragen om zich een antwoord uit Zijn mond te beloven, dat aan de man iedere soort van scheiding van zijn vrouw verbood. Zij hadden er zich dan ook reeds op voorbereid, Hem voor te stellen als iemand, die de wet opheft en Mozes niet meer wilde laten gelden. En omdat zij aan de ene zijde wel van het volk konden veronderstellen, dat zij zich nooit hun Mozes zouden laten ontnemen, en in het bijzonder niet het recht van scheiding, waarin men een soort van vergoeding had voor de

niet meer in gebruik zijnde polygamie, zo konden zij wel van de andere zijde berekenen, dat, wanneer Herodes iets van de nieuwe Leraar hoorde, die zich in zijn onmiddellijke nabijheid bevond en daar grondstellingen verbreidde, die voor hem een herhaling moesten zijn van de woorden van Johannes: "het is u niet geoorloofd de vrouw van uw broeder te hebben" - en dat hij het spoedig zou horen, daarvoor hadden zij in ieder geval ook reeds gezorgd - dan zou de koning zich niet lang bedenken, om de nieuwe profeet eveneens uit de weg te ruimen, als hij het de Doper gedaan had. Uit de gehele samenhang van de evangelische geschiedenis blijkt namelijk duidelijk, dat zo al niet in Livias zelf, toch ten minste in de naaste omtrek van de stad de vraag tot de Heere gericht werd. De mens vraagt graag breedvoerig en veel: "is dat of dat ook geoorloofd?" maar wanneer hij zo vraagt en naar de mening van zijn hart een "ja" tot antwoord moest hebben, heeft hij daarmee zelf reeds in zijn geweten het "nee" gesproken.

4. Maar Hij greep hen aan in hun geweten, dat hun wel vanzelf getuigde wat Hij, als een door God gezonden Leraar alleen op hun vraag zeggen kon. Antwoordende zei Hij tot hen: Hebt gij niet gelezen, omdat gij toch meent de Schrift meester te zijn, wat in de eerste geschiedenis van Mozes, op wiens wetgij u beroept (Gen. 1: 27), gezegd wordt, namelijk dat die van den beginne de mensen gemaakt heeft, namelijk de Heere God, dat Hij ze gemaakt heeft man en vrouw. Zo behoorden zij dan van het begin af ten nauwste bij elkaar en vormden zij een niet te scheiden mensenpaar.

5. Ook wilde de Heere de kennis van de onverbreekbaarheid van het huwelijk hun nader aanwijzen en op het hart drukken. Hij ging daarom voort: En weet gij niet, dat Mozes a) gezegd heeft: Daarom, omdat man en vrouw zo nauw zijnverbonden, dat daarvoor alles moet wijken, zal een mens vader en moeder verlaten en zal zijn vrouw aanhangen en b) die twee zullen tot een vlees zijn (Gen. 2: 24) zij zullen door wederkerige liefde onverbrekelijk aan elkaar verbonden zijn;

a) Efe. 5: 31 b) 1 Kor. 6: 16

6. Alzo dat zij, zoals uit dat Godswoord, dat Adam in de mond gelegd is, kan worden afgeleid, niet meer twee naast elkaar staande personen zijn, maar één vlees. a) Hetgeen dan God samengevoegd heeft, zoals Hij man en vrouw metelkaar heeft verenigd, scheide de mens niet, die geen recht heeft Gods ordeningen omver te stoten. Hij alleen kan scheiding maken, die samengevoegd heeft, en Hij doet het, wanneer Hij de ene eerder laat sterven dan de ander. (Rom. 7: 2vv.).

a) 1 Kor. 7: 10

Door deze plaats, waarop Christus Zich hier beroept, om de onoplosbaarheid van de echtelijke verbintenis aan te wijzen, verklaart Hij tevens, dat de monogamie (echt met een vrouw) alleen Gods wil is en overeenkomt met de aard van het huwelijk. Intussen was onder de wet, die tuchtmeester tot Christus, de polygamie onder de Joden reeds verdwenen, en stond de verbintenis met één vrouw reeds als een recht vast. Daarom behoefde dit niet te worden aangetoond.

7. Dat bewijs uit de Schrift konden zij niet tegenspreken, maar zij meenden dat toch ook de wet niet verbroken kon worden. Zij zeiden dan tot Hem: Indien er dan, zoals Gij beweert, in het geheel van geen scheiding sprake kan zijn, a)waarom heeft dan Mozes geboden (Deut. 24: 1), aan de man, in wiens ogen zijn vrouw geen genade meer vindt, haar een scheidbrief te geven, en haar zo in wettige vorm te verlaten? Heeft hij daardoor de scheiding niet gewettigd?

a) Jer. 3: 1

8. Hij zei tot hen: Mozes heeft niet, zoals gij het verkeerd opvat, en zo de Schrift in tegenspraak met zichzelf brengt, geboden, maar vanwege de hartheid van uw hart u toegelaten uw vrouwen te verlaten, en hij gaf die toelatingnaar Gods wil, maar over die hartheid van uw hart heeft hij dikwijls genoeg geklaagd (Exod. 32: 9 Deut. 9: 6; 10: 16), en hij wist wel, dat hij die door geen wet kon overwinnen. Van begin af aan is het echter zo niet geweest. Toen Gods ordening nog in haar oorspronkelijkheid kon worden voorgesteld zonder op de menselijke verkeerdheid acht te moeten geven, en de heiligheid van de echtverbintenis nog in andere opzichten niet verzwakt was 16: 2"), toen werd het huwelijk voorgeschreven als verbintenis van de man met een vrouw en als onoplosbare gemeenschap voor het gehele leven.

9. a) Maar Ik zeg u, Mijn discipelen, - zo ging de Heere voort, toen Hij met de twaalven weer alleen was in het huis (Mark. 10: 10), dat Hij in die plaats had en herhaalde daarmee Zijn woord uit de bergprediking (hoofdstuk . 5: 31vv.). - Ik zeg u als gevolgtrekking uit het in vs. 4-6 voorgedragene, dat, wie zijn vrouw verlaat, anders dan om hoererij, daadzakelijk volbrachte echtbreuk, en een ander trouwt, die doet overspel. Hij verbreekt de ordening van God, waardoor hij nog aan zijn vorige vrouw gebonden is. En die de verlatene trouwt, een, die dus van haar man gescheiden is, doet ook overspel, want hij verbreekt Gods inzetting, volgens welke de gescheidene nog haar vorige man toebehoort.

a) Luk. 6: 18; 1 Kor. 7: 10

Dit zijn grondstellingen en voorschriften voor degenen, die zich aan Gods woord houden en hun belijdenis van de Christus ook door hun wandel willen bekrachtigen. Zij moeten, wanneer zij zich in het huwelijk willen begeven, zich onthouden van alle gescheidenen, man of vrouw; men mag ook anderen tot zo’n verbintenis niet behulpzaam zijn. Zijn zij echter eens in het huwelijk getreden, dan moeten zij aan de gesloten verbintenis vasthouden, hoe het hun daarbij ook moge gaan. De mogelijkheid van een scheiding, die de burgerlijke wet geeft, bestaat voor hen niet. In dat ene geval, wanneer echtbreuk gepleegd is, erkent de Heere de rechtmatigheid van de scheiding voor de onschuldige. Dat is echter eigenlijk geen scheiding meer, maar het noodzakelijk gevolg van de scheiding, die door de echtbreuk is veroorzaakt. Voor hem, die onschuldig is, en besluit de misdaad te vergeven, kan geen sprake zijn van voortzetting van het bestaande huwelijk, maar alleen van een weer aanknopen van het afgebroken huwelijk.

10. Zijn discipelen zeiden tot Hem: Indien de zaak van de mensen met de vrouw alzo staat, dat hij door een onvernietigbare band aan haar gebonden is, en onder geenomstandigheden zich weer van haar mag losmaken, zo is het niet oorbaar te trouwen. Men kan toch niet in het

hart zien, ook de gebeurtenissen en toestanden niet vooraf berekenen, zodat het te gevaarlijk is, een zaak te doen, die niet meer kan worden veranderd. Het is dan beter ongehuwd te blijven.

11. Maar Hij wees door één woord hun bedenking in tweeërlei opzicht terecht, en gaf hun te kennen, hoe makkelijk zo'n diep en veelbetekenend woord tot misverstand en misbruik aanleiding kon geven. Hij zei tot hen: a) Allen vatten dit woord niet, dat Ik thans tot u zal zeggen. Niet allen verstaan het juist en passen het goed toe, zodat de menselijk goede mening niet voldoende maar een hogere goddelijke verlichting onvoorwaardelijk nodig is; zij alleen vatten het, die het gegeven is.

a) 1 Kor. 7: 7, 17

12. Want er zijn (Luk. 9: 44) gesnedenen, gedwongen om ongehuwd te blijven, die uit moeders lichaam zo geboren zijn, omdat een natuurlijk gebrek bij hen is; en er zijn gesnedenen, die wel niet door God bestemd zijn tot blijven uit het huwelijk, maar van de mensen metzelfzuchtige bedoelingen gesneden zijn. Omdat het nu deze beiden uiterlijk is opgelegd ongehuwd te blijven, hebben zij geen bijzondere genade van boven nodig om zich van de vrouw te onthouden. En er zijn bovendien geheel anderen, gesnedenen, die als Gods wil erkenden ongehuwd te blijven, hoewel lichamelijk niets verhinderde in het huwelijk te treden, die zichzelf gesneden hebben, de geslachtsdrift in zich hebben bestreden en gedood en dit om het koninkrijk der hemelen, om de eisen daarvan te vervullen (1 Kor. 9: 5vv.). Die dit, wat Ik daarmee wil zeggen, vatten kan, die vatte het. Een nadere verklaring kan Ik daarover niet geven. Ik moet het aan ieder voor zich overlaten, dat hij voor zich en zijn omstandigheden het licht tot heilzame toepassing van dit woord en de kracht tot volbrenging daarvan bij Hem zoeke, die in alle waarheid leidt (Joh. 16: 13vv.).

De Heere heeft wel voorzien, hoeveel misverstand en misbruik later in Zijn kerk van uit woord zou bestaan. Hij heeft het echter ook duidelijk genoeg gezegd, hoe men zich voor misverstand en misbruik zou kunnen bewaren. Bekend is wat Origenes (geboren te Alexandrië ongeveer 185 v. Chr.) deed. Hij besloot voor het rijk van God elk offer te brengen. Hij geloofde ook de sterkste van alle zinnelijke neigingen in zich te moeten doden, en wilde alle lasterlijke redenen afsnijden voor het geval, dat hij ook aan vrouwen Christelijk onderwijs moest geven. Daarom heeft hij het "zichzelf snijden" ook letterlijk ten uitvoer gebracht. Later werd hij echter zelf beangst, of die stap wel terecht zou geweest zijn, en had hij de vertroosting en opbeuring van zijn bisschop zeer nodig. Aan de andere zijde vinden wij de opvatting van de Katholieke kerk, die het ongehuwde leven voor een hogere trap van Christelijke volmaaktheid aanziet, en het celibaat sinds het midden van de elfde eeuw haar geestelijken met geweld heeft opgedrongen. Wij zullen elders gelegenheid vinden op dit punt terug te komen; voor de plaats, die vóór ons ligt, kan dit volstaan. In de uitspraak van de discipelen kwam een bedenking aan het licht, die vrij vleselijk en de wereld gelijkvormig was. Zij drukten hetzelfde uit, als wanneer de natuurlijke mens, die zich in het huwelijk bevindt en het woord van Christus over het onverbrekelijke van zijn betrekking hoort, zo'n woord beantwoordt met de uitvlucht: "die rede is hard, wie kan ze horen?" en hij, voor wie de weg open is, zich liever aan het gehuwd zijn wil onttrekken. Op tedere en juiste wijze geeft de

Heere Zijn discipelen te kennen, hoe het zich onthouden van het huwelijk slechts dan in sommige gevallen zonder gevaar is, wanneer het zijn oorzaak heeft in een natuurlijk gesneden zijn, en men dientengevolge verhinderd is. Zij moesten zich ervoor wachten door hun: "het is niet oorbaar te huwen, " het woord te willen omver stoten: "het is niet goed, dat de mens alleen zij. " Daarentegen zijn er zeker in het rijk van God omstandigheden genoeg, dat het de mens goed is ongehuwd te blijven. Wanneer dit het geval is, dan moet God de kracht tot volbrenging, de genadegift van kuisheid, verlenen. En zoals Hij nu dat moet doen aan degenen, die Hij tot de ongehuwde staat heeft geroepen, zodat het ongehuwde leven niet in iemands keus staat, maar Gods roeping is, zo kan Hij aan de andere zijde ook hun, die in hun huwelijk in een toestand kwamen, waarbij de natuurlijke mens scheiding zou zoeken, de kracht van het geduld en de gave van de onthouding verlenen om al het verkeerde teniet te doen, en alle lichaams- en zielsgevaren te overwinnen.

I. Vs. 13-30 (zie ook). Dadelijk na het gesprek met de Farizeeën, dat in de vorige afdeling is meegedeeld, komt tot Jezus het bericht van de ziekte van Lazarus (Joh. 11: 1vv.). Terwijl Hij nog twee dagen blijft op dezelfde plaats, waar de boodschap van de zusters tot Hem gekomen is, maakt Hij in de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus (Luk. 16: 19vv.) gebruik van de laatstgenoemde naam, onder anderen ook daartoe om de discipelen te doen begrijpen, dat hij, aan wiens ziekbed Hij geroepen was, reeds gestorven was. Het woord: "deze ziekte is niet tot de dood, " was juist op te vatten in een zin, tegenovergesteld aan de klank van de woorden. Nu volgt de geschiedenis van Lazarus opwekking met de terugtocht van de Heere naar Efraïm (Joh. 11: 7vv.). Hier vertoeft de Heere ongeveer zes weken. Als Hij vervolgens midden door Samaria en Galilea is getrokken (Luk. 17: 11vv.) en op de weg aan de overzijde van de Jordaan weer in dezelfde streek is gekomen, waar Hij voor anderhalve maand het gesprek met de Farizeeën over de echtscheiding had, heeft datgene plaats, wat wij in de voor ons liggende afdeling over het zegenen van kinderen en over de rijke jongeling lezen.

13. Niet gelijktijdig met het vorige, maar wel in dezelfde landstreek 15: 1"), toen Hij door Perea naar Jeruzalem ging, en bij Livias zich tegenover de stad Jericho bevond, in de tweede helft van de maand maart van het jaar 30, had het volgende plaats. Er werden kinderen van de tederste leeftijd, die nog door de moeders op de armen werden gedragen, tot Hem gebracht. Zo bracht men ze ook wel tot de oversten van de synagogen; maar hier erkende men, dat in Jezus een geheel ander Godsman aan het volk was gegeven, dan die het in zijn gewone oversten van de synagogen bezat. Daarom stond men er des te sterker op en bracht ze, opdat Hij hun de handen zou opleggen (Gen. 48: 14 "Le 4: 1") en bidden. En de discipelen, die meenden, dat hun Meester nu geen tijd had om Zich met kinderen op te houden en niet met dergelijke zaken mocht worden lastig gevallen, bestraften hen; zij hielden degenen, die de kinderen brachten, terug (Mark. 10: 13) en in deze dus de kindertjes zelf (vs. 14).

Een heerlijk contrast in vergelijking met het vorige! roept P. Lange bij de behandeling van deze geschiedenis uit; dit gedeelte is de opheldering van het vorige, de levendige verdediging van het huwelijk. Evenzo schrijft Stier: Niets kan meer passen bij de rede van Jezus over het huwelijk en de onthouding daarvan, dan een uitnodiging om ook aan de nog altijd gezegende vrucht van het huwelijk, de kinderen, ook de zegen van de genade, van de hemel te geven. Hieruit blijkt ons weer de wijsheid van de Vader, die voor de Zoon op aarde de weg van de

prediking, zowel als die van het offer bereidde, dat men op dit en geen ander ogenblik de kinderen tot Jezus bracht om ze te zegenen. Intussen hebben de uitleggers niet bedacht, dat naar Mark. 10: 10 de Heere na het gesprek met de Farizeeën met Zijn discipelen naar huis ging en pas daar Zijn onderwijs voortzette. Een verklaring van het "toen" in de zin van: "juist op dit en geen ander ogenblik" zou dus slechts dan mogelijk zijn, wanneer men wilde aannemen dat de moeders met haar kinderen tot Jezus in het huis gekomen zijn. Dit wordt echter dadelijk door de inhoud van het 15de vers tegengesproken, dat wel niemand zal verstaan als een vertrekken uit het huis, maar slechts als een voortgaan op de weg. Desalniettemin bestaat er een nauwe betrekking tussen dit hoofdstuk en het vorige, een heerlijk contrast tussen de goddelijke en gezegende vrucht van het huwelijk in de kinderen en het menselijke misbruik, of de menselijke beschouwing van het huwelijk al naar het believen van het vlees. De Heere wilde deze tegenstelling goed duidelijk tevoorschijn doen komen, en door de geschiedenis van het zegenen van de kinderen en van hun opneming in het hemelrijk het woord over de onscheidbaarheid van de betrekking van het huwelijk onder een bijzondere nadruk, evenals dat van de onthouding van het huwelijk ter wille van het Evangelie, in het juiste licht plaatsen. Daarom heeft de Heere het zó beschikt, dat de apostolische overlevering, zoals die bij de eerste evangelisten wordt voorgesteld, die geschiedenis met dit tweevoudige woord in onmiddellijk verband gebracht heeft, nadat God het te voren zo beschikt heeft, dat die geschiedenis enige weken later op dezelfde plaats voorviel, waar dat woord uit de mond van Christus gekomen is. Uit 1 Kor. 9: 5 blijkt duidelijk, dat het merendeel van de apostelen, in het bijzonder ook de broeders van de Heere en Cefas gehuwd waren; dat zij dit reeds in de tijd, toen Jezus bij hen was, geweest zijn, is, behalve van Petrus, nauwelijks denkbaar. Hun gezegde in vs. 10 en de rede van de Heere in vs. 12 doet veeleer denken, dat zij toen nog ongehuwd hadden kunnen blijven, wanneer zij dat voor hun roeping zouden hebben moeten erkennen. Hebben zij zich nu van hun voorbarige woorden: "dan is het niet oorbaar te trouwen, " bekeerd door de terechtwijzing: "want er zijn gesnedenen, die uit moeders lichaam alzo geboren zijn enz. " en er zijn gesnedenen, die zichzelf gesneden hebben om het koninkrijk der hemelen, " en na de hemelvaart van Christus, en de uitstorting van de Heilige Geest de huwelijkse staat gekozen, zo ligt daarin een sterke getuigenis tegen de hoogmoed en de verblinding in de Rooms Katholieke kerk, waarmee haar theologen de hervorming betichten. Zij is "naar de drievoudige aanleg van de mens niets minder dan op geestelijk gebied een afval van de wetenschap van het geloof, op zedelijk gebied een verraad van de Kerk aan de Staat, en op lichamelijk gebied de overlevering van de geest aan het vlees. " Ja van het geloof, dat door pelagiaanse en hiërarchische menselijke instellingen en door overleveringen, die de Schrift verdraaien bedorven was, zijn wij Evangelischen zeker afgevallen, maar niet van het apostolisch geloof. Anders kon het geval niet voorkomen, dat predikatiën in onze kerk gehouden, ook op kansels van de andere kerk door haar eigen bedienaars nogmaals gehouden, of toch nagebootst geworden zijn. Reeds is de tijd gekomen, waarin het als het alleen ware geloof ronduit geprezen Katholieke geloof zich tot een leer gemaakt heeft, die de eigen vroegere voorvechters van dit geloof tot afval van de wetenschap, of liever van hun Christelijk geweten brengt.

Die nu moeten afvallen, omdat zij voelen, dat zij anders geen vrede hebben en anders niet zalig kunnen worden, die moeten tegenwoordig voor de geweldige maatregelen en banvloeken van de als kerk openlijk geroemde Roomse hiërarchie onder de bescherming van

die Staat vluchten, die vroeger ruimte gemaakt heeft voor de zogenaamde kerkverbetering, opdat dit kind van het Christelijk geweten niet dadelijk in de wieg gesmoord zou worden, maar door de verstandige onvervalste melk van het Evangelie opgroeien en zich tot een voorspoedig leven zou kunnen ontwikkelen. Wij Evangelischen weten weliswaar wel, dat in Egypte, waar Jakobs huis heengetogen is om in dure tijd te worden onderhouden en zich tot een groot volk uit te breiden, ook een nieuwe koning kan komen, die niets meer van Jozef wil weten, en dat dan de Egyptenaren de kinderen van Israël voor een gruwel zullen houden en hen met onbarmhartigheid tot de dienst dwingen. Het leven kan daar nog eens goed zuur worden; het kan en zal in geestelijke zin zelfs tot het bevel komen, dat van de kinderen, die geboren worden, alleen de dochters in leven zullen blijven - wij denken ook hier weer aan de tijd die ons in Openbaring . 11: 7vv. voor ogen gesteld wordt. Maar wanneer de Heere Zijn volk met een sterke hand uit Egypte uitgevoerd (Openbaring . 11: 13) en Zich in de Evangelische kerk een gemeente gesticht zal hebben, die heerlijk is en geen vlek of rimpel heeft; wanneer bovendien het zogenaamde gezelschap van Jezus zich geheel als de wegbereidster van degene, die de tegenstander van Christus is, ontwikkeld zal hebben (Openbaring . 13: 11vv.), en de zielen, die werkelijk Christus zoeken en op Hem wachten, Zijn aankondiging vernemen, dat God nu de grote stad Babylon gedacht heeft in Zijn toorn, om haar te geven de kelk van de wijn van Zijn grimmige toorn (Openbaring . 16: 19) - dan zal ook de zoete droom een einde nemen, alsof de ongehuwde staat op zichzelf reeds een heerschappij van de geest over het vlees was, en het ongehuwd blijven zonder iets meer reeds een gesneden zijn om het koninkrijk der hemelen ware. Men zal dan helderder ogen hebben om te erkennen en een juiste weegschaal om te oordelen, welke van de beide kerken zich aan overlevering van het vlees aan de geest schuldig gemaakt heeft, óf die, welke haar bedienaars verbiedt te trouwen (1 Kor. 7: 9), óf die, welke hun volkomen vrijheid geeft te trouwen. "Indien de wortel heilig is, zo zijn ook de takken heilig, " schrijft Paulus (Rom. 11: 16) met betrekking op een ander geval. De andere apostelen, waarvan hij ons verteld heeft, dat zij, anders, dan bij, een vrouw, zijnde een zuster, met zich rondgeleid hebben, hebben de omgekeerde gevolgtrekking gemaakt in betrekking tot het huwelijk, of het goed is of niet: "indien de takken heilig zijn, zo is ook de wortel heilig. " Zij hebben aan de door hun Meester zozeer beminde en zo bijzonder gezegende kinderen bemerkt, dat het huwelijk onder een andere titel staat dan onder die van de obscocnae cupiditates (ontuchtige begeerlijkheden), waaronder ze in het jaar 385 een rooms bisschop geplaatst heeft. "Om het koninkrijk der hemelen, " dat is de heersende grondtoon; of zich daarmee echte tonen verbinden zullen, die op het huwelijk, óf tonen, die op de ongehuwde staat uitlopen, zoals bij Paulus, dat hangt van de Meester af, die het instrument bespeelt van het Hem in het geloof overgegeven hart. Wat nu, om nog eens op het tweede verwijt terug te komen, dat de Evangelische kerk aangedaan is, de macht van de Staat tot bestuur van de Kerk aangaat, zo kan men daarin een beschikking van God zien, die niet kon ontweken worden, en omtrent welke reeds na een mensenleeftijd aan het licht zal komen, wat daarmee bedoeld werd, wanneer de gehele weg is afgelegd. Lange tijd was het opperste toezicht en de regering van de kerk, in afwachting of de bisschoppen zich eindelijk nog tot de reine leer zouden bekeren, onbeslist gebleven, totdat zij langzamerhand tot de wereldlijke vorsten, die de verplegers en opvoeders van de kerk geworden waren, als zogenaamde noodbisschoppen overging. Deze oefenden dan sinds het vijfde tiental jaren van de eeuw van de hervorming door de consistoriën het bestuur uit; maar er was reeds dadelijk reden, om daaraan te herinneren, dat Christus de Zijnen niet uit de

pauselijke slavernij gered had, om hen knechten van de politici te maken. Indien er nu een verwijt in ligt, dat de Evangelische kerk tenslotte geheel onder de macht van de Staat geraakt is, zo komt het verwijt op degenen terug, die de lange tijd voor hen opengelaten plaats tot intrede in de kerk van het reine woord en sacrament leeg gelaten en daardoor het kwaad aangebracht hebben. Tegenwoordig wordt reeds daarin de straf opgemerkt, dat de gehele bisschoppelijke macht in de Roomse stoel teniet is gegaan, en de bisschoppen zelf hun Christelijk geweten aan die invloed ten offer hebben moeten brengen, die die stoel beheerst. In de strijd echter met de staatsmacht, die zij in dienst van een hun opgedrongen leer veroorzaakt hebben, zijn zij met een brandmerk ingetreden, dat hun nog veel smart zal bereiden, totdat de tijd komt, dat de navolgers weer zullen kunnen goed maken, wat de voorgangers kwaad gedaan hebben. Zij erkenden de wil van de Heere niet, die het hun zo duidelijk heeft voorgesteld, wat tenslotte van het Jesuïtisme het gevolg zal worden, en wat een zegen zij voor de Duitsch-Evangelische kerk in haar zware verdrukking en voor het Duitse Christen volk in een tijd, die ook in de politiek beslissend is, konden worden, maar zij konden niet besluiten de waarheid de eer te geven.

14. Maar Jezus stemde niet met Zijn discipelen in, die nog zo weinig ter harte hadden genomen, wat Hij hun ongeveer een half jaar geleden in Galilea had gezegd (hoofdstuk . 18: 2vv.), en die ten opzichte van de kinderen Hem wilden dienen naar de wijze van de leerlingen van de Farizeeën, maar niet naar Zijn Geest. Daarom zei Hij tot hen: a) Laat af van de kinderen en verhindert hen niet door het afwijzen en terugdringen van hen, die ze dragen, tot Mij te komen, alsof zij eerst u gelijk moesten worden om daartoe recht te verkrijgen; want voor dezen is het koninkrijk der hemelen, omdat zij tot Mij worden gebracht en Ik ze nu kan zegenen, zonder dat een scheidsmuur tussen Mijn mededelende en hun ontvangbare ziel bestaat. Pas dan is het koninkrijk ook het uwe, wanneer gij als deze kinderen wordt (hoofdstuk . 18: 3 Mark. 10: 15 Luk. 18: 17).

a) 1 Kor. 14: 20; 1 Petrus . 2: 2

15. Toen nam Hij de kinderen op de armen en aan Zijn hart, en toen Hij hun de handen opgelegd had, vertrok Hij van daar, naar het schijnt, door de stad Livias, waaruit de moeders met haar kinderen Hem tegemoet waren gegaan.

Heeft men met mensen te doen, dan is de gewone regel: "Wees toch geen kind!" Heeft men echter net God te doen en wil men een plaats hebben in Zijn koninkrijk, dan kan het niet genoeg gehoord worden: "Wees slechts een kind - volg de roepstem, vertrouw op de belofte, neem de gave, gehoorzaam het Woord, alles alsof gij u liet opnemen, dragen, aan het hart drukken en zegenen!

In Perea was Jezus niet alleen een man van heilig aanzien, maar reeds meer beslist in zijn waarde erkend; de gelovigen daar waren reeds zachtmoedige Christenen en erkenden, dat Christus ook kleine kinderen zegenen kon en deze werkelijk een zegen van Hem ontvangen konden.

Dachten de discipelen, dat de kinderen eerst moeten worden als zij, zouden zij voorwerpen van Jezus belangstelling wezen, de Heer verzekert hun, dat zij eerst moeten worden als de kinderen, zouden zij deelgenoten aan Zijn hoge goedkeuring zijn. Hij herhaalt, wat Hij reeds eerder gezegd had, in enigszins anderen vorm: "voorwaar, zeg Ik u, zo wie het koninkrijk van God niet zal ontvangen als een kind, die zal geenszins daarin komen. " Zo doet Hij hun bij vernieuwing voelen, dat kinderlijke nederigheid en eenvoudigheid volstrekt noodzakelijk is om het koninkrijk van God te kennen, te zoeken, te schatten, werkelijk in te gaan, als een waar onderdaan door zijn wandel te versieren. En als had Hij het willen tonen, hoe ook kinderen vatbaar zijn voor Zijn hemelse zegeningen, Hij voldoet aan de wens van het moederhart, en legt zegenende handen op de jeugdige gebogen hoofden. Wij weten niet, wie deze gelukkigen waren; maar zover is het ervan verwijderd, dat wij met de eerste discipelen deze ontmoeting als een onwelkome stoornis beschouwen, dat wij haar integendeel als een heldere lichtstraal begroeten over de aard, de waarde en de grondwet van het koninkrijk van God. De Koning van dat rijk is niet slechts beminnelijk, maar ook eerbiedwaardig in ons oog, waar Hij, die de gehele wereld op het hart droeg, kinderen aan dat hart drukt en zegent. Zo’n afscheidsgroet aan de streek, die Hem zo vaak "de armen het Evangelie had horen verkondigen, " betaamde Hem, die aan de kinderen en eenvoudigen openbaarde, wat aan wijzen en verstandigen verborgen bleef.

Voor dezen is het koninkrijk der hemelen, of zoals het bij andere evangelisten heet, voor dezen is het koninkrijk van God. Wat leert ons dit woord omtrent de kinderen? Drie troostrijke dingen: ofschoon klein, de kleinen zijn de Heere welgevallig; zij zijn voor Zijn zegeningen vatbaar, zij zijn aangenomen. De Heere welgevallig. Gij twijfelt er toch niet aan, Christelijke moeder, die uw pasgeboren zuigeling in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest hebt zien besprenkelen met het water van de Heilige doop, en hem wel duizendmaal in gebed aan uw Verlosser opdragen, gij twijfelt er toch niet aan, of die Verlosser keurt het goed, dat gij uw kind reeds zeer vroeg Zijn naam hebt leren uitspreken, Zijn persoon eren en liefhebben? Dat gij reeds zeer vroeg de lof van Zijn liefde op die kleine lippen hebt gelegd, en ze geleerd kinderlijke gebeden tot Hem op te zenden? Immers had gij gelezen in de Schrift: "Uit de mond van de jonge kinderen en zuigelingen hebt Gij U lof bereid?" Vaders en moeders! aan het hart van Jezus Christus, de Zoon van God; aan dat menselijk en goddelijk hart, dat in de hemel klopt, en waarin plaats is voor allen, die Hem liefhebben, aan dat hart zijn kinderen, zijn zuigelingen als de uwe, met welgevallen gedrukt. Zo ging het de kinderen, die men tot Hem bracht op aarde; met welke ogen meent gij dat Hij uit de hemel de kinderen gadeslaat, die men Hem opdraagt in de doop, opdraagt in gebed, opdraagt door een vroege toewijding van het kinderlijk gemoed aan Zijn liefde en Zijn lof? Die gij leert danken voor de zegen van hun doop die gij jaloers maakt op de zegen van die kinderen, die Zijn armen omvangen hebben, die gij leert de gevouwen handen op te heffen en de open armen tot Hem uit te steken? En die opgroeien onder de zegen van dit Zijn woord: voor dezen is het koninkrijk der hemelen? Zij zijn vatbaar voor zegeningen. Hij heeft de kinderen, Hij heeft zuigelingen, die tot Hem gebracht werden de handen opgelegd. Hij heeft ze gezegend. Dit was geen vertoning, het was een daad van Zijn liefde. Dit was geen belofte van wat Hij eenmaal voor hen ten beste zou hebben, het was mededeling van wat zij reeds nu konden ontvangen. Wie durft voortaan een leeftijd bepalen, waarop het eerst mogelijk zal worden dat jonge kinderen een zegen ontvangen van de Heer? Wie zal nog beweren, dat de

kleine kinderen daarom van de doop moeten worden uitgesloten, omdat zij deze dingen nog niet verstaan? Kunnen er geen geestelijke zegeningen, geen vatbaarheden aan hun geest meegedeeld worden, alvorens zij komen tot dat verstaan? Is niet de gehele mens, zijn niet al zijn vatbaarheden, vermogens, eigenschappen, van de geboorte, of vóór de geboorte, in de kiem aanwezig? Zijn er geen goddelijke werkingen op deze kiem mogelijk en nodig tot zijn ontwikkeling, zowel bij als te midden van zijn ontwikkeling? Zou de Geest des Heeren minder vermogend, minder werkzaam zijn? Van Johannes de Doper staat geschreven, dat hij van de moederschoot af van de Heilige Geest vervuld moest zijn. Is dit onzin, beeldspraak of waarheid?. . . Helaas, de menselijke ontwikkeling is de ontwikkeling van de zondige mens. Het besef van afhankelijkheid, de tederheid van het geweten, de gevoeligheid voor liefde en het eenvoudig vertrouwen daarop, nemen niet toe met de jaren, zo min als de open zin voor de waarheid, de indrukkelijkheid voor het goddelijke. Elke leeftijd is voor de opneming van het Evangelie ongeschikter dan de kinderlijke. Hoe ouder de natuurlijke mens geworden is, met des te meer smart komt de geestelijke ter wereld. Al wat tegen het eenvoudige geloof in de Heiland en het volgen van Hem opkomt, wordt met de jaren krachtiger; en al wat er nodig is om in de Heiland te geloven en de Zijne te zijn, kan in de vroegste jeugd van God gegeven worden, en dit is niet in strijd met, maar overeenkomstig de aard van dat koninkrijk der hemelen, dat van de kinderen is. Ja, het koninkrijk der hemelen is van de kinderen. Zij zijn de Heere welgevallig, zij zijn vatbaar voor Zijn zegen; zij hebben ook deel aan Zijn genade. Voor kinderen zowel als voor volwassenen is Hij als een kind geboren en tot een man opgegroeid, hun in alles gelijk, uitgenomen de zonde. Voor kinderen zowel als voor volwassenen, heeft Hij Zijn bloed gestort, Zijn offer gebracht. De armen, waarmee Hij in de dagen van Zijn vlees kleine kinderen omvangen heeft, heeft Hij ook voor kleine kinderen uitgestrekt aan het kruis. Ook zij behoeven deze genade, ook voor hen was de offerande nodig. Hun kleinheid, hun lieftalligheid, hun betrekkelijke eenvoud en onschuld kan hen niet behouden. Zij zijn in zonde ontvangen en geboren; als deel van de zondige mensheid delen zij in het vonnis, dat op de mensheid rust. Maar de schaduw van het kruis daalt genezend, verzoenend, en heiligend ook op hun wieg. In dat geloof brengen wij onze zuigelingen ten doop. In dat geloof slaan wij ze getroost gade, ook in die treurige zijde van hun ontwikkeling, die niet anders is dan de onthulling opnieuw van ons eigen zondig beeld. Dat geloof proberen wij aan hun ontluikende harten mee te delen, opdat dat geloof in hen doe ontwaken de liefde voor Hem, in wiens naam zij gedoopt zijn, en door deze liefde alleen, alle goeds. In dat geloof zegt een gelovige moeder, wanneer de Heer een zuigeling wegneemt van haar borst, met schreiende ogen, maar met een getroost hart: "Ga, mijn kind! Zo Hij u tot Zich doet komen, eer ik u nog brengen kan. . . ik zal u ten minste niet verhinderen, noch uit de armen, die u omvangen en zegenen, terugwensen in de mijne! Ga, opdat waar zo vele volwassenen terugblijven, Zijn huis nochtans vol worde. "

16. En ziet, er kwam een uit de menigte tot Hem. Hij was nog jong (vs. 20), maar toch reeds een overste (Luk. 18: 18), waarschijnlijk de overste van een van de synagogen in de stad (hoofdstuk . 9: 18). Hij kwam tot de Heere (Mark. 10: 17), toen Jezus op weg gegaan was, of op het punt was om de stad te verlaten, en Zijn reis voort te zetten in de richting naar Jericho (hoofdstuk . 20: 17). En hij zei tot Hem: Goede Meester! wat zal ik voor goeds doen, welke bijzondere goede zaak zal ik verrichten, opdat ik het eeuwige leven hebbe? Daarnaar toch verlangt mijn hart, en mijn geweten zegt, dat ik het niet bezit.

In de kring van de discipelen heeft het voorval een diepe indruk achtergelaten; dat bemerkt men aan de grote uitgebreidheid, waarmee alle drie de synoptici het meedelen, en in het bijzonder ook aan het "ziet", waarmee Mattheüs zijn verhaal begint. Van Perea scheidde Jezus met een ander gevolg van Zijn werkzaamheid dan van Galilea; niet alleen dat de moeders haar kinderen brachten, om ze door Hem te laten zegenen, maar ook in de klasse van hen, die Hem anders vijandig, achterdochtig en verzoekend tegemoet kwamen, deed zich iemand op, die zich sterk tot Hem aangetrokken voelde en Hem niet uit zijn gezicht wilde laten verdwijnen, zonder van Hem een antwoord verkregen te hebben op de vraag van zijn hart. En uit de wijze, waarop hij dat nu aanvangt, blijkt evenzeer de diepste eerbied voor de profeet van Nazareth als zijn bedroefd weggaan naderhand (vs. 22) zijn liefde tot Hem aan de dag legt. Het is in een zeker opzicht de Nicodemus-gestalte (Joh. 3: 2) van de synoptici, ofschoon zijn geschiedenis helaas minder bevredigend eindigt, dan die van deze leraar in Israël. " Men moet in betrekking tot het aanspreken van Jezus en de vorm van de tot Hem gerichte vraag opmerken, dat, terwijl bij Markus en Lukas het woord "Goede" in de vraag ontbreekt, en hij alleen zegt: "wat moet ik doen?" het hij Mattheüs wanneer men goed leest wegvalt, zodat hij slechts zegt: "Meester". Ook in het antwoord blijkt naderhand een onderscheid tussen Markus en Lukas aan de ene en Mattheüs aan de andere zijde, wanneer wij juist lezen; in de harmonie van de Evangeliën is echter al dit onderscheid in een hogere eenheid tezamen te nemen. In de gehele geschiedenis komen "drie trappen van de weg van het heil, voorgesteld in drie vragen van het hart, " voor: 1) de vraag van de pas beginnende luidt: "wat moet ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërve?" 2) de vraag van de vooruitgaande luidt: "wat ontbreekt mij nog?" 3) de vraag, die tot het doel voert, is: "wie kan dan zalig worden?"

Indien de jongeling in het Evangelie deze titel gebruikte, waar Hij de Heer aansprak, met hoeveel te meer recht mag ik Hem zo noemen? Hij is inderdaad mijn Meester in de beide betekenissen van het woord: een Meester die gebiedt, en een die onderwijst. Het is mijn vreugde Zijn bevelen te volbrengen en aan Zijn voeten te zitten. Ik ben beide Zijn dienstknecht en Zijn leerling en acht die dubbele betrekking mijn hoogste eer. Als Hij mij vroeg, waarom ik Hem goed noem, zou ik mijn antwoord gereed hebben. "Het is waar, dat niemand goed is dan een, namelijk God, maar Hij is God en de goddelijke goedheid vertoont zich in Hem. In mijn ervaring heb ik Hem zo goed, zo waarlijk goed gevonden, dat alle goeds mij door Hem geworden is. Hij was goed voor mij toen ik dood was in de zonde, want Hij richtte mij op door de kracht van Zijn Geest; Hij is goed voor mij geweest in al mijn noden, beproevingen, strijd en droefheid. Er kan nooit een beter Meester gevonden worden, want Zijn dienst is vrijheid, Zijn regel is liefde; ik wenste dat ik als dienaar het duizendste van Zijne goedheid betoonde. Wanneer Hij mij als wijs Meester onderwijst, is Hij onuitsprekelijk goed. Zijn leer is goddelijk, Zijn wijze van mededeling neerbuigend, Zijn geest de zachtmoedigheid zelf. Geen dwalingen zijn met Zijn onderwijs vermengd; de gulden waarheid, die Hij uitspreekt, is zuiver en al Zijn leringen leiden tot goedheid; Hij bouwt niet alleen Zijn leerling op, maar heiligt hem ook. Engelen vinden in Hem een goede Meester, en brengen graag hulde voor Zijn troon.

Hij was jong; hij was rijk; hij was ondanks zijn nog jeugdige leeftijd reeds tot de eervolle rang van overste in Israël opgeklommen; ook had Hij iets zeer beminnelijks. Maar noch het vrolijk besef van zijn ontluikende mannenkracht, een gevoel van zelfgenoegzaamheid zo

verleidelijk; noch de overvloed van aardse goederen; noch zelfs die vroeg verworven naam en achting, die de jonge man onder de oudsten van zijn volk geplaatst had; noch het bewustzijn van bemind te worden en beminnelijk te zijn vermochten de behoeften van zijn hart te vervullen. Zijn oog was op het eeuwige gericht. Om van zijn mannenkracht, van zijn vele goederen, van eer en aanzien en genegenheid onder zijn volk genot te hebben, daarvoor moest Hij van het eeuwige leven zeker zijn. En zo hij zich afvroeg of hij dat wezen kon, zijn hart zei: nee. Toch verweet hem dat hart geen grove overtredingen. Toch was zijn zedelijk en godsdienstig gevoel verre van ontwikkeld, genoeg om hem de bedorvenheid van zijn hart en zijn verwerpelijkheid voor de Heilige te doen beseffen, of hem te verheffen boven dat naïef zelfbehagen, dat van de hoogmoed van de Farizeeër even ver als van de ootmoed van de tollenaar verwijderd is. Hij kon niet anders voelen of de vrees voor God was in zijn hart; hij kon niet anders zien of hij leefde naar Zijn geboden; maar zich die grote en heilige zaak: het eeuwige leven toe te eigenen - dat durfde hij toch niet; dat kon hij niet; daartoe, hij voelde het, ontbrak hem iets; hij vroeg en bleef vragen: wat? Hij vroeg, hij bleef vragen. Hij behoorde niet tot degenen, die zich het pijnlijk bewustzijn, dat hun iets ontbreekt, ontveinzen, opdat het niet pijnlijker worde; die zich wel wachten anderen in hun geheim te doen delen, uit vrees van weinig troost te ontvangen; die, zo zij zich onvoorzichtig over hetgeen hun hart verontrust hebben uitgelaten, met de eerste de beste, dat is meestal met de eerste de slechtste troost tevreden gesteld zijn. Hij bleef stilstaan bij hetgeen hem verontrustte. Hij had zich voorgenomen niet te rusten, zich geenszins in slaap te wiegen of te laten wiegen, voordat hij metterdaad rust gevonden had voor zijn ziel. Jonge mannen, rijke lieden, hooggeëerde, algemeen geachte, beminnelijke mensen; gij deugdzamen en gij godsdienstigen, die dit leest, zijt gij allen reeds bij Jezus geweest met deze vragen van het hart: wat moet ik doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe? Wat ontbreekt mij nog? Hebben zij ook u op de knieën gebracht voor Hem? Of ontbreekt u niets? Hebt gij alles? Kan ook het eeuwige leven u niet ontgaan? Zegt uw hart u: Gij kunt daarover volkomen gerust zijn.

17. En Hij zei tot hem: Wat vraagt gij Mij naar het goede? Dat is een vraag, die vanzelf beantwoord wordt, want één is de goede en er kan niets goeds zijn, dan wat in Zijn geopenbaarde wil te vinden is? En wat noemt gij Mij goed?Niemand is goed dan een, namelijk God, en wie goed wil zijn, moet uit Hem en in Hem zijn. Maar om u antwoord te geven op uw vraag, dat reeds lang door de Schrift gedaan is (Lev. 18: 5 Jes. 48: 17vv.), wilt gij in het leven ingaan, onderhoud de geboden,

Terwijl dezelfde Jezus, die de bergrede met de zaligspreking van de armen van geest is begonnen, en Zich met de woorden: "Mij is alles overgegeven van Mijn Vader" als de enige weg tot het eeuwige leven voorgesteld heeft, die ook daarna het beërven van het eeuwige leven aan de bekentenis van Zijn naam zal aanknopen, de jongeling hier op het doen van de geboden als op de brug ten leven wijst, kan zijn rede slechts in pedagogische zin gemeend zijn. De vrager moet eerst in de gehele ernst van de wet intreden; wanneer hij Mozes eens echt gelooft, is hij op weg Jezus te geloven. Daarom moet men dan ook in het veelbesprokene: "Wat noemt gij Mij goed, niemand is goed dan een, namelijk God" een op de gemoedsgesteldheid van de jongeling doelend oogmerk zien. Wij hebben de uitspraak ook hier in de woorden bij Markus (10: 18) en Lukas (18: 19); in gewichtige handschriften bij Mattheüs staat in plaats daarvan: "Wat vraagt gij Mij naar het goede? Een is de Goede, "

terwijl andere handschriften met Markus en Lukas gaan. Zonder twijfel is bij Mattheüs de afwijkende lezing de oorspronkelijke; want welke afschrijvers zouden een woord veranderen, dat ook bij Markus en Lukas stond? Maar hoe zal Jezus zelf gesproken hebben? Wat Markus en Lukas Hem laten zeggen, legde zeker niemand Hem in de mond, omdat het vreemd klinkt: deze woorden zijn dus door Jezus zelf gesproken. Zoveel te meer heeft men de eerste Evangelist beschuldigd van in plaats van dit woord, dat Jezus zelf gezegd heeft, iets gezet te hebben, dat hem beter voorkwam, omdat hem dat niet goed toescheen als een ontkenning van het goed zijn van Jezus. Het is echter moeilijk te geloven, dat de ene zo'n hevige aanstoot gaf, wat voor de twee anderen niet aanstotelijk was. Bovendien is het woord bij Mattheüs zo vol geest, en voor het afdwalen van de jongeling van het gebod van de liefde van Gos tot de nevel van de ene of de andere goede zaak zo'n treffende berisping, dat de oorsprong van die uitspraak als van Jezus hoogst waarschijnlijk blijft. Wat verhindert de veronderstelling dat Jezus beide gezegd heeft, maar dat de overlevering zich dan eens aan het ene dan aan het andere woord gehouden heeft? Het antwoord van Jezus zal zo geweest zijn: "Wat vraagt gij Mij naar het goede? Een is de Goede. En waarom noemt gij Mij goed? Niemand is goed dan een namelijk God. " Het "wat noemt gij Mij goed" enz. , blijft bevreemdend, zolang men Zijn opvoedingsdoel niet in het oog heeft. De jongeling met de borst vol gerechtigheid, behandelt Jezus als zo'n voorbeeld van gerechtigheid, zoals hij er zelf een wil worden. Wat een voortreffelijk medicijn, wanneer nu juist de man, die hij op de weg van de gerechtigheid wil navolgen, God als de enig goede prijst! Dat sommigen, zoals enige beoordelaars gedaan hebben, van deze woorden van Jezus een bekentenis maken, dat ook Hij van enige dwalingen en gebreken niet vrij was, is Jezus in tegenspraak met Zichzelf wikkelen. Zijn doel kan alleen zijn de lof, in de door de jongeling gemeende zin, van Zich af te weren. Deze dweept van een goed zijn, dat boven de wet is; zo'n goed zijn kent Jezus alleen aan God toe, Hij weet dat Hij Zich als de Zoon des mensen onder die geboden gesteld heeft, en juist nu drukt het zwaar op Zijn ziel, dat het gebod van de Vader op Zijn overgave in de handen van de zondaren doelt; de voorboden van de strijd in Gethsemane verheffen zich. Het goed zijn van Jezus is het gehoorzame, steeds diepere buigen onder de steeds zwaarder wordende hand van de Vader, die Zijn leven bestuurt. - "Hij heeft gehoorzaamheid geleerd uit hetgeen Hij heeft geleden" (Hebr. 5: 8). Maar misslagen tegen dat gebod, of wankelingen tussen gehoorzamen en niet gehoorzamen kwamen nooit bij Hem op; in Gethsemane heeft de wil van de Geest de natuurlijke wil in een harde strijd overwonnen; wankelen is echter wanneer de wil van de Geest, het eigen ik nu eens tot het vlees, dan eens tot de wet, of half naar het vlees, en half naar de wet overhelt.

Voor de vermetelheid van de jongeling, die van het goede, deze eeuwige gave van God, denkt, dat het door de mens in de gestalte van uiterlijke werken gedaan, ja gemaakt kan worden, en die zelfs te kennen geeft, dat hij het daarin reeds zeer ver gebracht heeft, verheft zich het bewustzijn van Jezus in heilige ootmoed tot God, alsof Hij Zich voor de Vader schaamde voor zo'n trotse werkheiligheid, voor de Vader, van Wie ook Hij Zijn goed zijn heeft. - Wil de jongeling Hem in waarheid goed noemen, en niet, niettegenstaande zijn levendige verering, toch slechts met een mengsel van een gedachteloze eretitel als de goede Meester prijzen, zo moet Hij weten, dat Hij Zijn goedzijn evenals Zijn gehele leven uit de Vader heeft en in de Vader vindt. Evenals Hij Zich ook niet in een verkeerde, slecht begrepen zin "Messias" laat noemen, zo ook niet "goede Meester; " en zo zal de jongeling ertoe

gebracht worden om na te denken over de diepte van de goedheid van God in dit "goede Meester. "

Het woord "wat noemt gij Mij goed" enz. , is de uitdrukking van de ootmoedige onderwerping aan God, waarvan Jezus ook doordrongen is, ofschoon Hij met de Vader één is, maar toch duidt Hij de Vader aan als degene, die Hem zendt, leert, heiligt en verlicht, met één woord als de meerdere. De Vader is toch altijd de bron van alles, dat bestaat, zo ook van al het goedzijn, de volstrekt Goede, Zich altijd in heiligheid gelijk blijvende, terwijl de Zoon tegenover Hem als mens ook een is, die Zich in het goede en heilige ontwikkelt, en door beproevingen, smarten en lijden tot de goddelijke heerlijkheid komen zal.

De man, die meent alles uit en door zichzelf te vermogen, doet Hij de eis van de gehoorzaamheid in al zijn omvang vernemen, en plaatst Zich op het standpunt van het Oude Verbond niet slechts omdat de jongeling zelf daarop stond, zonder voor de hoofdeis van het Nieuwe nog vatbaar te zijn, maar ook omdat het in de volste zin waar is: "wie deze dingen doet, zal door die leven. " Juist door deze voorstelling van de wet poogde Hij de jongeling tot bewustzijn van zonde te brengen en hem later het ongerijmde van zijn gehele vraag te doen inzien; voor het tegenwoordige echter heeft Hij geen ander antwoord aan wie "doende" de hemel wil ingaan, dan een lange lijst van geboden. Waar de jongeling nog vraagt "welke" (toch niet de oude, gewone?) noemt Jezus opzettelijk die van de tweede tafel, omdat zo deze rijke zijn gebrek aan liefde tot de naaste slechts eenmaal inzag, de gevolgtrekking aangaande zijn gemis van liefde tot God niet moeilijk zijn kon. .

18. Hij zei tot Hem: Welke? want ik heb er belang bij te weten, welke die rechten en inzettingen zijn, waarvan onderhouding een bijzondere verdienstelijkheid bezit en die mij daardoor het eeuwige leven geven. En Jezus zei, hem opzettelijk de geboden van de tweede tafel voorhoudende: Ik bedoel deze: a) Gij zult niet doden; gij zult geen overspel plegen; gij zult niet stelen; gij zult geen valse getuigenis geven. (Exod. 20: 13-16 Deut. 5: 17-20).

a)Rom. 13: 9-10

19. Vervolgens teruggaande tot het vierde gebod, ging Hij voort: Eer uw vader en uw moeder (Exod. 20: 12 Deut. 5: 16); en de optelling besluitende met het woord in Lev. 19: 18 , waarin tevens het 9e en 10de gebod naar hun positieve inhoud waren weergegeven, voegde Hij eraan toe: a) Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf.

a) MATTHEUS. 22: 39 Mark. 12: 31 Gal. 5: 14 Jak. 2: 8

Omtrent het verschil van de woorden bij Mark. 10: 19 en Luk. 18: 20 is vooraf op te merken, dat dßßr het meer uitgebreide gesprek met de vrager (waarin Hij hem eerst zegt: "Wilt gij in het leven ingaan, onderhoud de geboden, " en deze dan verder vraagt: "welke?" omdat hij er niet aan denkt, dat Jezus de gewone geboden kon menen, omdat deze toch niet in het leven doen ingaan, en de Heere hem nu toch daarop terugwijst als werkelijk door Hem gemeend) in een kort woord tezamen genomen wordt: "gij kent toch de geboden wel. " Dat betekent: vraag niet, zoals gij doet, naar bijzondere buitengewone geboden, wanneer er sprake is van het

verkrijgen van het eeuwige leven, bedenk u maar eenvoudig op hetgeen gij reeds weet, en houd het (Micha 6: 8).

In de aanhaling van de geboden van de tweede tafel is nu echter verder bij Markus en Lukas het zesde gebod vóór het vijfde geplaatst, zoals dat ook in Rom. 13: 9 gebeurt. Dat komt door de Griekse Septuaginta, die toen reeds in de Joodse synagogen ingang gevonden had, misschien echter ook in betrekking tot de jeugd van de vrager, voor wie het zesde gebod van bijzondere betekenis was. Verder voegt Markus het 9de en 10de gebod samen in het woord: "gij zult geen valse getuigenis geven (niemand iets onthouden of onttrekken), Lukas spreekt echter in het geheel niet van de beide geboden. Dat de Heere in het algemeen slechts op de geboden van de tweede tafel zinspeelt, heeft zijn reden daarin, dat in de eerste plaats sprake is van een doen met woorden en met werken, en van daar eerst verder in de gezindheid zou worden doorgedrongen. Daarvoor waren deze geboden het best geschikt, en evenals nu reeds naar de aanhaling van de negatieve geboden (5-8), waarvan de uitdrukking het meeste in het uiterlijke werk en woord grijpt, en waarvoor de eigengerechtige mens zich het gemakkelijkst rechtvaardigt, het vierde gebod dat van de gezindheid spreekt, in positieve vorm optreedt, en eindelijk dat van de liefde tot de naaste geheel positief en het innerlijke aangrijpende. De geboden van de eerste tafel, en die hun slotsom hebben in de woorden Deut. 6: 5 , bewaarde de Heere opzettelijk, om dan in vs. 21 degene, die gevraagd had: "wat zal ik (voor een bijzonder) goeds doen (dat ik tot hiertoe nog niet gedaan heb), opdat ik het eeuwige leven hebbe?" werkelijk een bijzonder gebod, waaraan hij nog niet gedacht had, te noemen, maar zich daarbij geheel binnen de tien geboden te houden, waarop Hij hem heeft gewezen met de woorden: "wilt gij in het leven ingaan, onderhoud de geboden. " Voor de volledige zin van de optelling, zoals die uit de mond van Christus gekomen is, maar waarvan ieder van de Evangelisten iets dat vanzelf spreekt, weggelaten heeft, houden wij deze: "Gij zult niet echtbreken. Gij zult niet doden. Gij zult niet stelen. Gij zult geen valse getuigenis spreken. Eert uw vader en uw moeder. En: gij zult uwn naaste liefhebben als uzelf. " Het 4de gebod, dat de Lutherse telling bij de eerste tafel rekent, is hier tot de geboden van de tweede tafel gerekend, waarom men toch niet kan zeggen, dat die telling vals is. Het is er de Heere niet om te doen, over de opvolging en telling van de geboden uitleg te geven, omdat Hij in de verhouding van het zesde tot het vijfde gebod tot elkaar zich zonder verder iets te zeggen aan het gebruik van de Joodse synagogen aansluit; het komt Hem veeleer voor het tegenwoordige op het houden van de geboden voor het uiterlijke, of op het gedrag tegenover de mensen in woorden en werken aan, en in dit opzicht was het vierde gebod, dat tussen de geboden van de eerste en die van de tweede tafel instaat, zeker hierbij te rekenen.

Merkt op, de Heere noemt alleen de geboden van de tweede tafel, bevattende alleen de plichten van de mensen onderling. De Heere begint niet met het zwaarste van de wet, maar met het lichtste.

20. De jongeling had tot hiertoe een zó zedelijk, rechtvaardig leven geleid, dat hem zo vroeg reeds het ambt van opziener van de synagoge was opgedragen. Hij vatte echter de geboden alleen naar de letter op, zonder de diepe, alles omvattende betekenis te bedenken. Hij zei tot Hem: Al deze dingen, die Gij mij voorhoudt, heb Ik, zoals ik U zonder leugen en huichelarij

kan verzekeren, onderhouden van mijn jeugd af; wat ontbreekt mij nog, wat is het, dat ik nog daarbij moet voegen, om geheel zeker van mijn zaligheid te zijn?

21. Jezus zag in hem een oprechte bezorgdheid en een ernstig streven naar de zaligheid, en zou hem graag bestendig tot Zijn discipel hebben gemaakt om hem te genezen van hetgeen verkeerds in hem was. Hij zag hem aan met een blik, waarin duidelijk liefde te lezen was (Mark. 10: 21), en zei tot hem: Zo gij wilt volmaakt zijn, zoals gij zegt, en tevens vertrouwt, dat gij, door Mijn hulp tot dat doel zult komen, a) ga heen, verkoop wat gij hebt (hoofdstuk . 13: 46), b)en geef hetgeen het heeft opgebracht aan de armen, en gij zult voor de weggeschonken aardse schat (hoofdstuk . 6: 19vv.), een schat hebben in de hemel; en kom hierheen, laat uw ambt varen, volg Mij, opdat Ik u in Mijn rijk een dienst geve, waarbij gij het kruis zult moeten opnemen onder smaad en vervolging en velerlei zelfverloochening (Mark. 10: 21).

a)Luk. 12: 33; 16: 19 b) 1 Tim. 6: 19

Wat de zin van deze toespraak van Christus aangaat, zij wordt door de Katholieke theologen gebruikt voor hun leer van de consiliis evangelicis en de operibus supererogationis, van zedelijke maatregelen, waarvan de betrachting die van de eigenlijke geboden van de voor iedere Christen noodzakelijke geboden nog te boven gaat en dat zo een overmaat van goede werken geeft. Als zo’n consilium evangelicum beschouwen zij de eis van vrijwillige armoede; maar deze geest druist tegen de geest en de leer van het Evangelie in, omdat geen mens meer doen kan, dan hetgeen zijn plicht is (Luk. 17: 10). De mening van de Verlosser kan echter ook niet zijn, dat de verkoop en verdeling van zijn goederen aan de armen werkelijk het enige is, dat de jongeling nog ontbrak om tot de volmaaktheid te komen en het eeuwige leven deelachtig te worden; Hij eist toch van hem, dat, wanneer hij dit gedaan heeft, hij Hem navolgen en zich geheel aan Zijn dienst wijden zal, en slechts, opdat hij dit ongestoord zou kunnen doen, zonder daarin door de voortdurende zorg van zijn aardse schatten, zowel naar het uiterlijke als naar het innerlijke gestoord te worden, stelt Hij hem de eis voor, zich van die schatten te ontdoen, omdat de Verlosser wel zag, dat het hart van de man er nog te zeer aan hing om bij het voortdurend bezit daarvan steeds bereid te zijn, zich aan alles te onderwerpen, wat de dienst van het koninkrijk van God hem zou opleggen. De Verlosser verlangt de vervulling van deze eis slechts als een bewijs, wat het hem in waarheid volle ernst is, de volmaaktheid te bereiken, die tot het bezit van het eeuwige leven leidt; slechts zo moeten wij het woord van Christus: "zo gij wilt volmaakt zijn" opvatten.

In de grond is de eis van Christus de plicht van iedere Christen om voor Christus en het rijk van Christus al het andere schade te achten en in volkomen zelfverloochening niets voor te behouden, dat hij niet gewillig en bereid zou zijn, voor die éne kostelijke parel te geven. Omdat een ieder in het gegeven geval deze voor elke gelijke plicht heeft te vervullen, òf voor de dadelijke overgave van zijn bezittingen, òf door een God welgevallig bestuur van die bezitting, daarover beslissen de bijzondere omstandigheden, de bijzondere stand of het beroep, waarin hij zich bevindt; slechts dat zijn hart zo los zij van de liefde tot de Mammon, dat hij macht heeft er vrij over te beschikken, en er niet meer innerlijk door beheerst en gebonden is, is de op ieder geval toepasselijke inhoud van de eis (1 Kor. 7: 29vv.). De

jongeling stond echter niet in deze vrijheid, en dit aan hem te openbaren was het doel van het bevel van Christus. Had de Heere op de vraag van de jongeling: "wat ontbreekt mij nog?" geantwoord: gij hangt nog te veel aan uw mammon, zo zou de jongeling het niet geloofd en misschien het tegendeel beweerd hebben. Op deze wijze, zoals hier door het bevel van de Heere gebeurt, op de proef gesteld, kan hij niet loochenen, maar moet zwijgend toegeven, wat waar is. Want de eis kan niet te hoog schijnen voor degene, die niet tevreden is met de geboden van God, maar meer begeert te doen, dan deze verlangen. Bovendien ligt in de eis: "en kom hierheen, volg Mij!" een vermaning en belofte (vs. 28vv.), die rijkelijk opweegt tegen het verlangde offer.

22. Toen nu de jongeling dit woord hoorde, dat hij alles moest verkopen wat hij had en aan de armen geven, ging hij bedroefd weg: want hij had vele goederen, waaraan zijn hart hing, zodat hij niet kon besluiten die over te geven, en toch was hij graag een volgeling van Jezus geworden.

Het is geheel tegen de bedoeling van deze plaats, wanneer vele uitleggers eenvoudig veronderstellen: had de jongeling slechts het voorschrift van de Heere opgevolgd, dan was alles goed geweest; omdat hij het echter niet deed en treurig wegging, was hij verloren. Daarmee is de pedagogische wijsheid van de Heere miskend. Zeker was zijn heengaan hoogst bedenkelijk en zorgwekkend voor zijn toekomst; maar dat hij bedroefd heenging was het bewijs van een innerlijke strijd, waarin hij nog door de genade tot kennis van zichzelf kon komen. En dat was het, wat hem werkelijk ontbrak, de zelfkennis en navolging van Christus, niet het laatste zegel van uiterlijke heiligheid.

Een jongeling, die het ervoor houdt, dat hij in alles en altijd de wet van God heeft vervuld, komt tot meerder voorzorg aan Jezus vragen, of hem niet enig goed werk te doen restte om het eeuwige leven te verwerven? De Verlosser doorziet, dat deze man geheel vervuld is met zijn eigen gerechtigheid en heeft tot oogmerk hem van zonde te overtuigen. Daarom wijst Hij eerst voor zichzelf de titel van Goede Meester, die de jongeling Hem geeft, af; "niemand is goed dan een, namelijk God; " zegt Hij, en verkondigt zo, hoewel zijdelings, de zondige natuur van allen, die Hem horen. Maar de jongeling begrijpt Hem nog niet. Nu doet Jezus een tweede stap in zijn betoog en zegt tot hem: "onderhoud de geboden, " waarop de vrager, nog steeds geheel met zichzelf vervuld antwoordt, dat hij ze alle van zijn jeugd af onderhouden heeft. Tot genezing van zijn volslagen blindheid neemt nu de Zaligmaker een krachtig middel te baat: "als gij volmaakt wilt zijn, " zegt Hij tot hem, "verkoop wat gij hebt en geef het aan de armen en gij zult een schat hebben in de hemel, en kom hierheen en volg Mij!" Op die wijze voert Jezus de liefde tot wereldse goederen, ten strijde aan tegen de eigen gerechtigheid van deze rijke jongeling die, dat woord horende zonder een woord te antwoorden bedroefd wegging.

Een ander zal misschien staan blijven op het punt, waarop deze jongeling bezweek. Maar in ieder menselijk hart is een punt, waar het onvermogen ten goede, waar de ongerijmdheid van het stelsel: door goed te doen zalig te worden, openbaar wordt. Gelukkig als, door het aanraken van de gevoeligste plaats, de ziekte van het gehele hart niet langer kan worden ontveinsd. Gelukkig, als de verwarde staat van zaken, door wat men een zedelijke bankbreuk

zou kunnen noemen, aan het licht komt; en daarmee de mogelijkheid van redding. Toen de jongeling dit woord hoorde, ging hij bedroefd weg, want hij had vele goederen. Hij had zalig willen worden op een weg van goed doen; maar hij had zich daarbij geenszins voorgesteld wat door de goede Meester gevorderd werd. Zo vaak meent de mens zich geheel ter beschikking van God te stellen, terwijl hij, bij de eerste eis die van Godswege tot hem komt, zich terugtrekt in zijn treurig egoïsme. Ook dit is een inbeelding van zijn hoogmoed, die met alle inbeeldingen van voldoende kracht en deugd tot het te veel behoort, dat hij om het eeuwige leven te hebben, heeft weg te werpen. De rijke jongeling offerde dat alles onder tranen. Maar het werelds goed was hem dierbaarder dan deze inbeeldingen; het werelds goed (beschamende ontdekking! maar het was zo) was hem dierbaarder dan een schat in de hemel, dan het eeuwige leven. Daar gaat hij heen, met gebogen hoofd, in eigen ogen diep vernederd om de beschamende overtuiging met zich te dragen, niet dat hem nog iets, maar dat hem alles ontbreekt. Hij kent nu zichzelf; hij weet dat hij altijd is ten prooi geweest aan een hoogmoedig zelfbedrog; hij weet dat hij nooit God met zijn gehele ziel, nooit de naaste als zichzelf heeft liefgehad; hij weet dat het werelds goed tot op dit ogenblik toe de boze afgod van zijn hart geweest is en blijft.

Hoe ongelukkig, niet waar, voor deze jongeling, dat hij zo rijk was, niet alleen in goederen, maar veel meer nog in deugden; want had hij zich een arm zondaar gevoeld, zijn rijkdom zou hem niet te veel zijn geweest om die voor het behoud van zijn ziel weg te geven. Wat baat toch het gewin van de gehele wereld, als men schade lijdt aan zijn ziel; maar waar het gevaar niet wordt erkend, wordt de waarschuwing in de wind geslagen, En daarom ziet men het zo dikwijls nog heden, dat mensen, die op een uiterlijk nauwgezette plichtbetrachting hoge prijs stellen, ook dit met de Farizeeër gemeen hebben, dat zij hoge prijs stellen op het bezit van geld. Hoe diep de jongeling dit woord getroffen zal hebben!

Waarschijnlijk had hij een zaligspreking, in elk geval de aanwijzing van een bijzonder wetwoord gewacht, maar een eis wordt hem gedaan, die hij nauwelijks voor mogelijk aanzag, en terwijl de zachtheid van Jezus’ oog hem bemoedigt, stoot de ernst van Jezus’ woord hem terug. Helaas het was wel geschikt om hem een diepe blik in zijn hart te doen werpen en van zijn dwaze waan te genezen! Tot nog toe had hij in de mening verkeerd, dat de uiterlijke betrachting van vele afzonderlijke geboden hem de weg naar de hemel kon banen, zonder te bedenken, dat alleen wat volvoerd wordt in gemeenschap met God, de waarachtig Goede, zedelijke waarde bezit, of te onderzoeken in hoever hij het ene beginsel van alle volmaking, de liefde, reeds kende uit eigen ervaring. En nu, wat een ontdekking! Hij, die meent alle geboden volbracht te hebben, moet zichzelf bekennen, dat hij levenslang reeds het eerste gebod overtreden had, door afgoderij met de mammon te plegen. Hij, die zich in zijn verbeelding reeds aan de grenzen van de volmaking genaderd ziet, moest belijden, dat hem nog haar beginsel ontbrak, en dat er alzo niet aan de voltooiing, maar aan de grondslagen van het gebouw gearbeid moet worden. Is het wonder dat hij, op het horen van dit woord, de wijde kloof voelt tussen het weten van de plicht van de liefde en het willen van het onbepaalde volbrengen? Blijmoedig was hij gekomen, bedroefd gaat hij heen, en terwijl hij aan aardse schatten gehecht blijft, verliest hij zijn deel van het hemelse.

23. Toen zag de Heere om Zich heen, om te zien welke indruk dit heengaan in treurigheid op de aanwezigen gemaakt had. Hij wilde bij deze gelegenheid een ernstig woord tot hen te spreken. En Jezus zei tot Zijn discipelen: Voorwaar Ik zeg u, a) dat een rijke, die vele goederen in deze wereld de zijne noemt, moeilijk in het koninkrijk der hemelen zal ingaan; want zulke goederen binden maar al te zeer de harten aan zich, zodat de mens het leven uit God verliest en liever het koninkrijk der hemelen verliest dan zijn schatten op aarde.

a)Spr. 11: 28. Mark. 10: 23. Luk. 18: 24.

24. En weer zeg Ik u, om u het gewicht van dit moeilijk te laten voelen: het is makkelijker dat een kameel met zijn bultige rug 6: 5") en de hem opgelegde lasten gaat door het oog van een naald, dan dat een rijke ingaat in het koninkrijk van God.

Wij westerlingen, die aan de sterke wijze van spreken van de oosterlingen niet gewoon zijn, kunnen er ons in het geheel niet in vinden, dat de Heere hier werkelijk een kameel zou geplaatst hebben bij het oog van een naald en van het doorgaan van de eerste door het laatste zou hebben gesproken, omdat dat toch een onding is. Men heeft daarom of voor "kameel" een ander begrip gezocht en aan het woord van de grondtekst de betekenis willen geven van "scheeps- of ankertouw, " of onder "oog van een naald" een nederige enge poort willen verstaan, zoals tegenwoordig in het oosten de kleine zijpoortjes naast de eigenlijke poort van een stad door die figuurlijke uitdrukking worden bedoeld. Die naam is echter zonder twijfel in gebruik geraakt ten gevolge van deze uitspraak van Christus, terwijl daarentegen in de Talmud bij wijze van een spreekwoord tot uitdrukking van iets volstrekt onmogelijks de spreekwijze van het gaan van een olifant door het oog van een naald voorkomt. Het moet dus zo blijven, wij moeten de woorden nemen, zoals zij daar staan. Het oog van een naald moet duidelijk voor de geest brengen de allerkleinste opening, die er is, als een beeld om de enge poort, die ten leven leidt (Hoofdstuk 7: 13 v.), als zeer nauw te beschrijven, als het allernauwste voor de mens, dat zij dan ook inderdaad is. De rijke staat tegenover deze poort als een bultige, met pakken beladen kameel. Het is moeilijk, dat hij zijn last aflegt en het is smartelijk om de verhevenheid weg te snijden. Gebeurt dat echter (en in vs. 26 zegt de Heere wie kan volbrengen wat de rijke zelf onmogelijk is en die de operatie zo volbrengt, dat zij kan gedragen worden), dan is de poort toch niet zo eng, dat zij hen geen doorgang zou verschaffen. Gebeurt het echter niet, blijft de last en blijft de hoogte, dan moet de rijke ook er buiten blijven. Voor iemand, die in zijn rijkdom het leven wil vinden, die met een hart is aangedaan, dat daaraan hangt, daarop zijn vertrouwen stelt, daarin leeft en zich beweegt, wordt de poort naar het eeuwige leven toegesloten; want zij is de poort van een geestelijke stad, voor hen niet groter, dan het oog van een naald voor een kameel is.

25. Zijn discipelen nu, toen zij hoorden dat voor een rijke de ingang in het hemelrijk zo moeilijk was gemaakt, werden zeer verslagen. Zij voelden, dat ieder Zijn aandeel had aan de wereldliefde van de rijken, ja zelfs de armste met vele draden van het hart aan de goederen van deze wereld gebonden was. Zij gaven die verwondering te kennen en zeiden: Als het een mens zo moeilijk wordt gesteld, wie kan dan zalig worden? Zijn wij dan niet allen tezamen van het rijk der hemelen uitgesloten?

Het eerste woord van God tot de mens is altijd een woord, dat de mens aan zichzelf ontdekt. Zo'n woord had de Heere ook tot de rijke jongeling gesproken; deze had het gevoeld, maar het had hem afgeschrikt, hij was er voor teruggeweken. De discipelen waren er door verschrikt, het woord van de Heere drong bij hen nog veel dieper door dan bij de jongeling en dit getuigde, dat de beginselen van het eeuwige leven reeds in hun ziel aanwezig waren. Zij zien de moeilijkheid in, ja de onmogelijkheid om zalig te worden, niet van de jongeling alleen, maar ook van zichzelf. Zuiver natuurlijke mensen zouden gezegd hebben: "Het is geen wonder, dat deze rijke jongeling en dat alle mensen uiterst moeilijk zalig kunnen worden, maar dat gaat ons, die alles verlaten hebben, niet aan. " Maar de discipelen van de Heere voelden, dat dit hen wel aanging en dat niemand, rijk of arm, door enig goed werk, hoe ook genaamd, behouden kan worden en dat ook niemand geheel vrij is van te steunen op de middelen, die hij heeft. De rijke jongeling toch was een van die lieve jonge mensen, die wij ook nog onder ons aantreffen, die onberispelijk zijn in hun wandel, zacht van zin, de lievelingen van vader en moeder, van zuster en broeder, wier vreugde en lust zij zijn; in een woord, mensen, die van alles wat goed is willen weten, behalve van het beste, van het ene nodige, van Jezus. En waarom willen zij niet van Jezus weten? Omdat daarmee al dat lieve en beminnelijke voor henzelf ophoudt en zij in de plaats van een hoogst zedelijke persoonlijkheid, de lelijke oude mens uit zich zien te voorschijn komen. O wie bekeerd is en ook van zijn jeugd af een ernstige zedelijke gemoedsstemming had, weet niet te spreken van de illusie, de zelfbegoocheling van de eigengerechtigheid, waardoor men zichzelf beschouwt als een hemelling op aarde. Maar als nu Jezus tot ons komt en de vinger legt op de wond van ons hart en ons haar pijn voelen doet, de pijn van de zonde in ons geweten, dan treedt in de plaats van de verzekerdheid van de hoop op de hemel, de wanhoop van de overtuiging van zonde en wij vragen verslagen: "Als er in deze weg, de weg van de deugd, geen behoudenis is, wie kan dan zalig worden?"

26. En Jezus, die gedurende een pauze hen aanzag met een blik vol betekenis, wilde hen daardoor herinneren, hoeveel de goddelijke genade tot hiertoe reeds aan hen had gedaan en dat zij dus zelf een bewijs waren van de macht van die genade. Hij zei daarop tot hen: Bij de mensen is dat wel onmogelijk, niemand kan door eigen kracht bewerken, dat hij zalig wordt, a)maar bij God zijn alle dingen mogelijk en wanneer de mens zich slechts aan Hem en aan Zijn werking wil overgeven, dan zal het gebeuren, dat hij het eeuwige leven beërft.

a) Job 42: 2. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6. Luk. 1: 37; 18: 27.

Voor de mens blijft het onmogelijk door de blindheid van het hart heen te breken, zodat hij ziet, dat hij een zondaar is en wat hem ontbreekt. Ook is het onmogelijk dit met waar berouw voor Gods aangezicht te belijden en in geloof de genade aan te nemen. Verder is het nog onmogelijk in de genade ten einde toe te volharden. Maar dat alles gebeurt door Gods werking, door de voorkomende, bijblijvende, versterkende en bewarende macht (1 Petrus . 1: 5).

Deze openbaring was voor de apostelen nodig, om bij hun ambt niet moedeloos te worden en opdat zij geen rijken voor de Christelijke kerk onvatbaar zouden houden.

De Heere zegt niet, wat in onze dagen zo vele predikers tot hun toehoorders zeggen: "Alle mensen worden vanzelf zalig en in ieder geval, u kunt uzelf zalig maken, als u maar wilt. " Nee, het zalig maken is een werk van God en wel van de Almachtige God, dat is van die God, die wonderen doet ook aan en in de mens zelf, die de dode zondaar levend maakt, de onbekeerde bekeert, de wederspannige gewillig maakt, de dwalende terecht brengt, de onreine rein maakt, de verlorene redt, het kind van de toorn maakt tot een kind van welbehagen. Juist in deze erkenning, dat onze behoudenis aan onze kant een volstrekte onmogelijkheid is, ligt de grond van ons geloof, dat alles loslaat, wat niet God is en dat alleen de zaligheid verwacht in Christus.

EVANGELIE OP DE DAG VAN PAULUS' BEKERING. vs. 27-30

De dag valt op 25 januari. Volgens de strenge regel van de Lutherse kerk, om uit de Evangeliën alleen stukken van de vier Evangelisten te kiezen, is het geschiedverhaal van de dag, dat tot de Handelingen der apostelen (9: 1-22) behoort, als epistel genomen, zoals dat ook het geval is ten opzichte van de pinksterperikoop en als Evangelie wat voor ons ligt. Dat dit juist gekozen is blijkt reeds uit het woord van Paulus in Filipp. 3: 7 v De geschiedenis in Hoofdst. 20: 1 vv. , die met onze geschiedenis zeer nauw samenhangt, werpt dan ook een helder licht op het verband tussen de bekering van Paulus en het woord van Petrus: "Zie, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd: wat zal ons dan geworden?" In de Evangelische kerk wordt de dag nauwelijks meer gehouden; Luther heeft voor die een prediking over het verlaten van alle dingen.

27. Toen antwoordde Petrus, die met zekere weemoed terugzag op zijn familie te Kapernaüm (Hoofdstuk 8: 14 vv.), die hij door het volgen van Jezus vroeger eens (Hoofdstuk 15: 21-17: 24 in bijna vier maanden niet had gezien en van wie hij nu weer sinds vs. 1 meer dan vijf maanden gescheiden was geweest "Uit (16: 7" en "Uit 16: 18"). De rijke jongeling was heengegaan en had het aardse goed niet kunnen overgeven, maar dit heeft voor het hart van de mensen lang niet die boeiende kracht als de liefde tot de zijnen. Petrus zei tot Hem: Zie wij (op dit wij ligt bijzondere nadruk) hebben niet alleen huis en betrekking, maar ook vrienden en huisgenoten, wij hebben alles verlatenen zijn U gevolgd. Ons voornemen is U verder te volgen, waarheen Gij ons wilt leiden. De rijke jongeling beloofde Gij een schat in de hemel (vs. 21), als hij zijn goederen wilde verkopen en U navolgen: wat zal ons dan geworden? Ons komt dan zeker veel hoger voorrecht toe.

a)MATTHEUS. 4: 20. Mark. 10: 28. Luk. 5: 11; 18: 28.

28. En Jezus wilde voor het ogenblik minder het onreine, dat in die vraag lag opgesloten, Petrus aanwijzen, dan wel de discipelen doen voelen, wat een rijk Heer Hij was, die buitengewoon kon belonen en boven bidden en denken kon vergoeden, wat men verliet om Hem na te volgen. Hij sprak hen allen tezamen aan en sloot met opzet Judas Iskariot nog niet van deze belofte uit, hoewel hij reeds eenmaal op diens verraad had gewezen (Joh. 6: 70 vv.), maar beperkte pas later Zijn toezegging, toen Judas zichzelf uit de kring van de twaalf had uitgesloten (Luk. 22: 28 vv.). Hij zei dan tot hen: Voorwaar Ik zeg u, dat u, die Mij gevolgd bent in de wedergeboorte, wanneer nu alles zal gebeuren, wat God door de mond van Zijn

profeten van het begin af gesproken heeft (Hand. 3: 21), wanneer de Zoon des mensen gezeten zal zijn op de troon van Zijn heerlijkheid en het rijk van Israël weer zal hebben opgericht (Hand. 1: 6), dat u ook zult zitten op twaalf tronen (in Luk. 22: 30 is met het oog op de door Judas ledig geworden troon geen getal genoemd), oordelend de twaalf geslachten van Israël, om te beslissen, wie aan de eerste opstanding zal deel hebben en om de opgenomenen in het duizendjarige rijk te regeren (Openbaring . 20: 4-6).

De Heere weet wel dat het moeilijk valt voor de visser om zijn boot, voor de tollenaar om zijn huisje, voor een ieder om het zijne te verlaten en dat ten slotte de armste genoeg doet, om zijn alles af te staan, dat de bedelaar een paar gespaarde penningen bijna meer aan het hart kunnen hangen, dan de rijke grote sommen. En zo geheel onbeduidend was het toch ook niet, wat bijvoorbeeld Petrus in Kapernaüm, wat de zonen van Zebedeus met hun huurlingen, wat Mattheus, die de grote maaltijd in zijn huis kon geven, bezaten. Daarom erkent de Heere met grote vriendelijkheid, dat zij Hem werkelijk met verloochening gevolgd zijn. Hij geeft aan hun gehoorzaamheid ten opzichte van hun apostolische roeping alle eer en wijst hen zonder berisping op de apostolische troon als het doel. Hij ziet zelfs met vreugde in de toekomstige heerlijkheid, waarvan Hij weet, dat Zijn twaalf die zullen beërven, waarvan Hij ook wil hebben, dat zij daarop zien, want men moet zich verheugen in het toekomstige loon (Luk. 6: 23).

Wat is nu echter dit toekomstig loon, dat de Heere de twaalf voorstelt als voor hen in het bijzonder bestemd? Want men moet vs. 28 wel onderscheiden van vs. 29, waar de rede van de twaalf op anderen overgaat en een voor allen zonder onderscheid geldende belofte voorstelt. "In het antwoord van Jezus aan Petrus zal veel duister blijven, " schrijft een uitlegger, "totdat het door de vervulling in het licht wordt gesteld. Hij zegt niet hoe de wedergeboorte moet worden voorgesteld, ook niet op welke manier de twaalf hun rechterlijk ambt zullen uitoefenen en hoe wij het moeten opvatten, dat Israëls stammen afzonderlijk geoordeeld zullen worden. Wij hoeven echter niet op de vervulling te wachten, om licht over ons vers te verkrijgen; het is ons reeds op de boven aangevoerde plaats uit de Openbaring van Johannes gegeven. Wel ligt de juiste uitlegging van dit profetische boek nog geheel in het duistere en heeft toch juist onze tijd, nu de vervulling van het eerste deel van dat boekje, waarvan in Openbaring . 10 sprake is, zo nabij is, zozeer behoefte om een juiste blik in de naaste toekomst te slaan. In Mark. 10: 28 en Luk. 18: 28 is met opzet bij de vraag van Petrus de zin weggelaten: "Wat zal ons dan geworden? d. i. wat zal ons praerogatief, ons bijzonder loon, onze voorrang zijn?" Deze beide Evangelisten schreven in de eerste plaats voor de heidenwereld; het bijzonder loon van de twaalf hangt echter samen met het duizendjarig rijk, dat praerogatief van Israël 65: 25). Omdat nu Markus en Lukas daarop geen nader acht slaan, maar uitsluitend willen meedelen wat voor alle geslachten van de aarde geldende is, verkorten zij beiden de vraag van Petrus en het antwoord van de Heere; zij gaven nu echter ook des te nauwkeuriger wat voor het algemeen was in het antwoord van Jezus, terwijl dat in het volgende vers hij Mattheus zeer in het kort is voorgesteld, zodat wij de nadere verklaring tot bij Markus uitstellen.

29. a) En wie, behalve u - en hier doelt Mijn woord tevens op Mijn dienaren, die uit andere volken geroepen zijn - verlaten zal hebben huizen, of broeders, of zusters, of vader, of

moeder, of vrouw, of kinderen, of akkers omwille van Mijn naam, om die bekend te maken in de wereld en Mijn rijk uit te breiden b), die zal in geestelijke zin honderdvoud ontvangen nog in deze tijd en in de toekomende het eeuwige leven beërven (Openbaring . 21 en 22).

a)Deut. 33: 9. b) Job 42: 12.

Hij, die omwille van Mij alles verlaat, zal in de gemeenschap van gelovigen een honderdvoudige vergoeding vinden voor hetgeen hij verloren heeft. Het is waar, hij zal niet letterlijk dezelfde goederen honderdmaal vermenigvuldigd terug ontvangen, maar bij de vernieuwing van zijn hart zal, wat hij vinden mag, tegen het verlorene rijkelijk opwegen. Voor de vernieuwing van het mensenhart zou het geen voordeel zijn, wanneer hij honderdmaal de aardse schat terug ontving, die hij ten offer gebracht had; maar wat hij ontvangt, het is hem zoveel waard als een honderdvoudige vergoeding de wereldsgezinde mens zijn zou. Wie het tijdelijk leven om Christus' wil verliest, hij zal het vernieuwd en verheerlijkt terugvinden en evenzo is het met de goederen van dit tijdelijk leven (Mark. 10: 30 en Luk. 18) gewagen van een vergoeding, die nog in dit leven zal worden verleend, in onderscheiding van die, welke in het volgend leven wacht; dit verandert evenwel de zin van Jezus' belofte niet, nademaal er toch eigenlijk voor de geestelijke mens geen zuiver wereldse beloning bestaat. "In plaats van nabestaanden naar het vlees, " zo spreekt een van de kerkvaders, "zullen zij de gemeenschap en de omgang met God genieten; in plaats van akkers ontvangen zij het paradijs; in plaats van huizen van steen het hemels Jeruzalem; in plaats van hun vaderen de oudsten van de gemeente; in plaats van hun vrouw de heilige, geestelijke omgang met alle Christelijke vrouwen. " Voor alles, waaraan de mens in de dienst van de Heere schade lijdt, ontvangt hij de ruimste vergoeding en telkens wanneer zich de genade van God openbaart, wordt al wat verwoest, verminkt of verloren werd, heerlijker hersteld dan het tevoren was. "Alles is het uwe, " 1 Kor. 3: 21. Vgl. 1 Kor. 15: 47-49. 3. 21 Jes. 40 Jer. 31 Vgl. Ezechiël. 47: 1. Vgl. Hos. 1: 10. Joe 3: 1 en Joe 3: 29: 11-15. Hagg. 2: 10. Zach. 14: 20, 21.

30. Maar, zoals Ik u spoedig in een gelijkenis zal laten zien (Hoofdstuk 20: 1 vv.), vele eersten zullen de laatsten zijn en vele laatsten de eersten (vgl. Hoofdstuk 20: 16).

De heerlijke belofte van de Heere aan de Zijnen mocht niet schadelijk bij hen werken en geen zelfverheffing bij hen veroorzaken, waartoe zij als eerste Apostelen van de Heere vanzelf reeds al te zeer overhelden. Ook moesten zij indachtig blijven dat de zaligheid niet is uit de werken, maar uit de roeping en de genade van God.

HOOFDSTUK 20

VAN DE ARBEIDERS IN DE WIJNGAARD; HET LIJDEN VAN CHRISTUS; DE EERGIERIGHEID VAN DE DISCIPELEN; DE GENEZING VAN TWEE BLINDEN

III. Vs. 1-16. De Heere sluit Zijn werkzaamheid in Perea evenals die in Galilea (Hoofdstuk 18: 23 vv.) met een gelijkenis voor de discipelen; en evenals nu die van de boze dienstknecht aanleiding had gehad in een vraag van Petrus, zo staat ook die van de arbeiders in de wijngaard met een vraag van dezelfde apostel in onmiddellijk verband; evenals die andere, zo wordt ook deze gelijkenis alleen door Mattheüs verteld. Zij behoort wat de uitlegging aangaat tot de moeilijkste, die de mond van Jezus gesproken heeft, maar juist de verschillende proeven van uitlegging, waartoe zij aanleiding geeft en waardoor zo vele waarheden voor de godzaligheid aan de dag komen, geven het sprekend bewijs, dat een gelijkenis van Christus een goed geslepen edelsteen is, die zijn licht naar verscheidene kanten laat glinsteren.

EVANGELIE OP DE ZONDAG SEPTUAGESIMA

Nog twee Zondagen en wij treden de heilige lijdenstijd van het jaar in; naar hun latijnse naam (Septuagesimae en Sexagesimae) te oordelen, behoren zij reeds tot de lijdensweken en tellen van Pasen af terug (vgl. de aanm. over de Zondag Invocavit in Uit 4: 1), evenals men de jaren van de oude geschiedenis van Christus' geboorte af terugtelt; de inhoud van hun Evangeliën echter en de daarin besloten zondagsgedachte plaatst ze aan het slot van de Epiphaniëntijd en neemt het vervolg van het leerambt van Christus in twee gelijkenissen naar twee kanten heen onder een algemeen overzicht samen, terwijl de Zondag Septuagesima het rijk van God als een zaak van de goddelijke genade voorstelt, maar de Zondag Sexagesimae de hindernissen, die het in ons hart vindt, optelt. Zo vormen dan de beide Zondagen een dubbele brug uit de kersttijd tot de paastijd van het jaar en uit de profetische arbeid van Christus tot Zijn hogepriesterlijk werk.

De heilige profeet Jezus Christus wil, dat Zijn profetisch werk voortgezet en Zijn woord aan alle mensen gebracht wordt; daarom heeft Hij van het begin af arbeiders geroepen, die in Zijn kracht Zijn profetisch werk moeten voortzetten.

Wanneer een mensenleven ten einde is, is het niet alsof er nu een licht uitgeblust was, maar het zal zijn, alsof er zaad uitgestrooid is en onder de grond gebracht en toegedekt, waaruit een vrucht moet opgroeien. Het zal zijn, alsof een week afgelegd was met haar moeite en plagen, alsof de zaterdag ingeluid en de zondag voor de deur was, dat men zich over de opbrengst van de week, over de zegen van de arbeid van de werkdag verheugen mag; het moet, wanneer een mensenleven ten einde is, zijn, alsof een hevige strijd ingetreden en daarmee de vrede bevochten is, de vrede met al zijn goederen en vreugde en de mens, die sterft, zal niet zeggen: "met mij is het nu uit en ten einde, " maar slechts: "ik ben gereed, het zaad is uitgestrooid, het werk volbracht, de strijd gestreden, nu mag in Gods naam het verdere komen. " Om echter aan het einde van zijn leven dit te kunnen zeggen, moet men zich gedurende zijn leven vlijtig voorgehouden hebben dat men met het leven een doel te bereiken en een plicht te verruilen heeft; dan komt de vraag vanzelf, hoe men het doel bereiken en de plicht vervullen zal. Ons

Evangelie zegt ons: God trekt Zich de mensen aan. Hij wil niet, dat het menselijk leven een werkeloos aanzijn is, waaraan de dood vroeger of later een einde maakt, een gedachteloos schemeren door de morgen en middag van het leven, totdat eindelijk de schaduw van de dood komt; maar dat het een voortdurend werken van de mens is aan hetgeen hem tijdelijk en eeuwig tot heil moet zijn. Daarom geeft de Heere ons een roeping; en wat wij nu te doen hebben, opdat Gods bedoeling met ons bereikt wordt, is vervat in 3 regels: 1) wanneer God u roept, hoor Hem; 2) wanneer God u neemt, die Hem; 3) wanneer God u geeft, dank Hem.

1. Door een aan het menselijk leven ontleende gelijkenis wil Ik u duidelijk maken, wat Ik zo-even in Hoofdst. 19: 30 met betrekking tot de uitdeling van loon aan diegenen, die Mij gediend hebben, gezegd heb: Want het koninkrijk der hemelen is gelijk een heer des huizes, het isin dit opzicht met het koninkrijk der hemelen evenals met een menselijke heer des huizes of grondbezitter, die, als veld en tuin en berg bebouwd wordt, met de morgenstond, wanneer het dagwerk beginnen zou, d. i, vroeg om zes uur, uitging, uit zijn huis naar de markt, waar diegenen zich gewoonlijk bevinden, die op een gelegenheid wachten om hunbrood te verdienen; zijn doel was om arbeiders te huren in zijn wijngaard, waarvoor hij werkzame handen nodig had tot het ontginnen van de grond zowel als voor het snoeien en bewaren van de wijnstok (Jes. 5: 6).

Geen soort van veldarbeid is zo vermoeiend als die in de wijngaard; maar ook geen vrucht is zo kostelijk als die van de wijnstok; daarom heeft de Heere het werk van Zijn dienaren meer dan eens met het werk in de wijngaard vergeleken. Zij moeten op onbeschrijfelijk veel moeite en zorg zijn bedacht, maar aan het einde zal het gevolg en het loon kostelijk zijn.

De wijnbouw werd in geheel Palestina beoefend, niet alleen bij Hebron en Engedi (Num. 13: 24, Hoogl. 1: 14), maar ook bij Sichem aan de Karmel, in de landstreek bij Jizreël (Richt. 9: 27, 2 Kron. 26: 10, 1 Kon 1 Kon. 21: 1 , aan de Libanon (Hoogl. 8: 11. Hos. 14: 8) en aan de andere kant van de Jordaan (Jes. 16: 8 vv. Jer. 48: 32 vv.). Hij maakte een zeer belangrijke tak van de Israëlitische landbouw uit, terwijl de ranken zich door hun grootte en sterkte en de druiven zich door zoetheid onderscheiden. De wijnbergen of wijngaarden werden op heuvels en bergen aangelegd, terwijl men de grond omgroef en uitholde, van stenen reinigde, met een muur tegen het wegspoelen van de grond door het bergwater en met hekken tegen de verwoesting door vossen, jakhalzen, geiten en hazen beschermde, ook een wachttoren bouwde, een kelder in de rots uithieuw en goede ranken plantte, eindelijk de groei en de vruchtbaarheid probeerde te bevorderen en verhogen door het snoeien van de ranken met het snoeimes en een herhaald uithollen van de grond.

2. Meteen bij zijn eerste uitgaan boden er zich aan om voor hem te werken, gedurende al de werkuren van de dag. En toen hij met de arbeiders eens geworden was voor een dagpenning 30: 13"), een denarie, het gewone daggeld in die tijden (Openbaring . 6: 6), zond hij hen heen in zijn wijngaard en verwachtte vlijtige arbeid van hen, waaraan het dan ook niet ontbrak (vs. 12).

Men sluit zichzelf dadelijk de weg tot het juiste inzien in de zin en de bedoeling van de gelijkenis, wanneer men bij degenen, die de heer des huizes voor een penning huurde, met het

grootste gedeelte van de uitleggers loondienaars wil zien, die de Heere hier de les wil lezen. Men meent dat Jezus tegenover deze diegenen stelt, die in de wijngaard gaan alleen op de toezegging. "Ik zal u geven wat juist is, alsof deze alle aanspraak hadden laten varen en naar hun mening voor niet gediend. De laatsten wordt echter evengoed loon beloofd als de eersten, maar het is niet het volle dagloon, waarop zij kunnen rekenen, maar alleen een loon naar mate van de werktijd. Dat is het wat boven hun verwachting en boven de klank van de woorden van de hen gegeven toezegging is. Onder die arbeiders hebben wij de discipelen van de Heere, de twaalf apostelen te verstaan. Dadelijk op de morgen van de dag van het Nieuwe Testament zijn deze geroepen tot dienaars van God in Zijn wijnberg; nu geeft de Heere hun te kennen, die geheel bijzondere, voor alle tijden beslissende dienst zij Hem en Zijn Vader in de hemel moeten geven en van hoeveel betekenis het is geweest, dat zij omwille van Hem alles hebben verlaten en Hem nagevolgd zijn, nu reeds, nu slechts weinigen Zijn heerlijkheid zagen en opmerkten dat het hemelrijk een aanvang nam. Omdat Hij op hun vraag: "wat zal het loon zijn?" de toezeggingen in Hoofdst. 19: 28 en 29 heeft gegeven, is door Zijn mond de Vader in de hemel als Heer van de wijnberg het met hen eens geworden voor één penning als loon. Het contract is nu als het ware gesloten; het gehele volle loon, dat God moet uitbetalen, is hen beloofd. Hen komt beide toe, zowel het in vs. 28 gezegde van het zitten op tronen en het richten van de twaalf geslachten van Israël, als dat, wat in vs. 29 aan allen zonder onderscheid voor deze en de volgende wereld beloofd is, aan allen, die in het vervolg verlaten huizen of broeders enz. Nu moeten echter de twaalf die gehele betaling niet als een prerogatief voor zich beschouwen, als een voorrang, waaraan geen van de arbeiders, die later worden geroepen tot de wijnberg van God deel mogen nemen. Zij mogen de loonzuchtige gedachte niet koesteren, als moest iets buitengewoons en bijzonders voor hen blijven en zo bepaald voor hen alleen bewaard blijven, dat, wanneer het in vs. 28 genoemde ook anderen nog ten deel werd, er iets nieuws, nog groters moest worden bedacht om hun diensten op buitengewone manier te belonen. Zo - dit wil de Heere verder zeggen - zal het gebeuren, dat andere, later geroepen arbeiders hetzelfde volle loon als de twaalf zullen ontvangen ook ten opzichte van hetgeen waarvan in Hoofdstuk 19: 28 sprake is. Wettige aanspraak hebben deze weliswaar alleen op de algemeen geldende belofte in Hoofdstuk die wordt voorgesteld met de woorden: "ik zal u geven wat juist is; " maar de heer van de wijnberg heeft macht om met het zijne te doen wat hij wil en zal aan enige laatsten geven evenals aan de eersten.

Een penning, een zilveren muntstuk, omstreeks de waarde van een schelling; maar het schijnt in het Nieuwe Testament ook de onbepaalde betekenis te hebben van een stuk geld. Nu is in het Oosten de Denari een gouden munt.

3. En toen hij uitging na een verloop van drie uren, toen hij kon verwachten dat intussen nieuwe arbeidslieden, die werk zochten, zich op de markt zouden bevinden, omtrent het derde uur, ongeveer 9 uur voor de middag), zag hij ook werkelijk anderen, staande op de markt, aan wie die dag nog niemand werk had aangeboden.

4. En hij zei tot hen, omdat zij geen recht meer hadden op het volle dagloon, omdat reeds een vierde gedeelte van de dag voorbij was: Gaat u ook heen in de wijngaard evenals de eerst gehuurden (vs. 2) en wat juist is zal ik u geven. En zij, tevreden met de toezegging van 3/4 penning, gingen.

5. Toen hij weer uitging omtrent het zesde en daarna weer omtrent het negende uur, ‘s middags 12 en ‘s middags 3 uur, deed hij zo ook, terwijl hij ook op die beide uren de gehuurden toezegde hen te geven, wat billijk was, de ene 1/2, de anderen 1/4 penning op het minst.

6. En toen hij uitging voor de vijfde keer, omtrent het elfde uur, ‘s middags om 5 uur, zonder er zich aan te storen, dat er nog slechts één uur kon worden gearbeid, vond hij anderen doelloos staan en zei tot hen: Wat staat u hierde hele dag zonder werk (vs. 3, 5), want de dag is zo goed als voorbij. Hij zei dit niet om verwijten te doen, maar om hun te laten voelen het bedroevende van hun toestand en daarna tevens des te meer, hoe vriendelijk hij was, dat hij hen nog aanbood een uur te werken.

7. Zij zeiden tot hem: Omdat ons niemand gehuurd heeft, wij hadden anders graag gewerkt. Hij zei tot hen: Gaat ook u heen in de wijngaard, evenals de anderen die vroeger in mijn dienst traden en wat juist is zult u ontvangen.

"Niet de genade van een groot apostel, van een Paulus of Petrus, maar alleen die, die de moordenaar ontvangen heeft, begeer ik. " Zo heeft een beroemd man op zijn grafsteen laten zetten. Dat is dan ook het gevoel van alle ware dienaars van Christus, die sinds de tijden van de apostelen in de wijngaard van God arbeiden. Het apostolische ambt op aarde komt hen zo groot voor, dat zij met hun eigen werk en hun roeping nooit daaraan nabij komen en het loon van de apostelen in de hemel komt hen zo buitengewoon voor, dat zij hun graag de voorrang laten en zich in de meer algemene belofte in Hoofdstuk 19: 29 verheugen. Daarbij hebben wij een aanwijzing hoe het opgemerkte over de op het derde, zesde, negende en elfde uur gehuurden ten opzichte van hun gedrag moet worden opgevat. De dag waarvan de uren hier worden geteld, is de tijd van het optreden van Christus tot aan Zijn heerschappij in het duizendjarig rijk en de uren zelf zijn de verschillende trappen in de geschiedenis van de ontwikkeling van het Godsrijk gedurende die tijdsruimte. In het bijzonder hebben wij ons oog te vestigen op degenen, die op het elfde uur gehuurd zijn. Van de kant van Israël zijn het diegenen, die bij de bekering van dit volk en bij het verrichten van zijn zendingsroeping een soort van apostolische werkzaamheid zullen ontvouwen; van de kant van de Christelijke volken uit de heidenen zijn het diegenen, die geroepen zijn om tegen de Antichrist te getuigen en het aannemen van zijn kenteken tegen te houden. Deze allen komen bij de betaling van het loon in de volgende verzen aan de beurt. Zij ontvangen ook hun penning d. i. het volle dagloon en wat dat betekent blijkt uit Openb. 20: 4 vv. Er is tot hiertoe nog veel strijd over de ware bedoeling van de Openbaring van Johannes, maar juist daarom ook over de ware uitlegging van onze gelijkenis. Met behulp van dat profetisch boek moet men beproeven de mogelijkheden van deze gelijkenis weg te nemen en hierin een heenwijzen vervat zien op degenen, die deel hebben aan de eerste opstanding en aan de heerlijkheid van het millennium (duizendjarig rijk).

8. Toen het avond geworden was met het begin van het twaalfde uur, of naar onze berekening zes uur was, zei de heer van de wijngaard tot zijn rentmeester, die over al zijn goederen was gesteld: Roep de arbeiders en geef hen hetloon, dat ik hen heb toegedacht, beginnende met de

betaling van de laatsten (vs. 6) tot de eersten (vs. 2); want deze moeten zien, wat de laatsten ten deel wordt, om zo gelegenheid te hebben het gevoel van hun hart te openbaren.

9. En toen zij kwamen, die op het elfde uur gehuurd en naar de wijngaard gezonden waren, ontvingen zij ieder een penning, niet het gedeelte van het dagloon, waarop zijaanspraak hadden, maar het volle.

10. En de eersten die kwamen meenden, dat zij meer ontvangen zouden dan een penning; en zij zelf ontvangen ook elk een penning evenals de laatst gekomenen.

11. En die ontvangen hadden van de rentmeester mopperden tegen de heer des huizes, wiens plaats de rentmeester innam en wilden aanvankelijk het loon niet aannemen.

12. Zij zeiden: Deze laatsten hebben maar een uur gearbeid van 5-6 uur en u heeft ze ons gelijk gemaakt, die de last van de dag en de hitte gedragen hebben, de hele dag van ‘s morgens 6 tot ‘s avonds 6 hebben gearbeid.

13. Maar hij, de heer des huizes, antwoordende door de mond van zijn vertegenwoordiger, die met zijn volmacht was bekleed en geheel in zijn naam handelde, zei tot een van hen, die het woord deed (dit doelt waarschijnlijk op Petrus, Hoofdstuk 19: 28): Vriend, ik doe u geen onrecht, wanneer ik u niet meer geef dan u nu ontvangt (vs. 10). Bent u niet met mij eens geworden voor een penning? Wat geeft u dan recht om meer dan dat te eisen?

14. Neem zonder verdere weigering hetgeen volgens het recht van onze overeenkomst het uwe is en ga heen naar uw huis. Maar ik wil volgens mijn recht, dat uw zaak niet is, deze laatsten ook geven zoals als u, namelijk een penning.

15. a) Of zou in die handelwijze een schaduw van onrecht zijn tegenover u? Bedenk: is het mij niet geoorloofd te doen met het mijne wat ik wil? Of wanneer ik nu mijn macht gebruik om aan iemand te doen boven alle aanspraak enverwachting, is uw oog dan boos, ziet u dan naar die met het boze oog van nijd en afgunst heen, omdat ik goed ben? Moest u zich niet verheugen, dat hij door mijn goedheid met u gelijk gesteld is geworden?

a) Rom. 9: 21.

De Heere heeft met dit gedeelte van de gelijkenis volstrekt niet willen zeggen, dat er op de dag van de vergelding, op het uur van de uitdeling van het loon werkelijk zo’n morren zal plaats hebben van degenen, die eerst geroepen zijn; integendeel opdat het dan niet zou plaats hebben en ook niet een spoor van bevlektheid, niet een hovaardig en ijverzuchtig gemoed de Zijnen uit deze wereld in de andere vergezelt, heeft Hij ze nu reeds voor het aangezicht van de heer des huizes gesteld en de toekomende beslissing in het tegenwoordige verplaatst. In het licht van de toekomst zal het hen mogelijk worden alle donkere, duistere plaatsen van hun hart te ontdekken en zich geheel door de Geest van God te laten doordringen en zich tot kinderen van het licht te laten vormen. In de vraag van Petrus (Hoofdstuk 19: 27) lag een zeker aanspraak maken en Jezus had dit met een rijke belofte beantwoord; maar er lag ook

een zekere mate van hoogmoedige vergelijking met anderen in, want Petrus dacht, toen de rijke jongeling heenging, omdat hij van zijn goederen niet kon scheiden: "Dan hebben wij apostelen toch anders gehandeld". Hij drukte deze gedachte uit in de woorden: "Zie, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd" (in tegenstelling van zulke mensen zoals deze jongeling er een is). Toen moest de Heere, nadat Hij hen gezegd had, wat hun voor het verlaten van hun betrekkingen en voor hun navolging ten deel zou worden, ook zeggen, in welke gezindheid van het hart het hen alleen mogelijk was om hun verheven plaats in te nemen; en Hij doet het in deze gelijkenis, die de verborgen onreinheid naar buiten drijft en die tot een zichtbaar gezwel vormt, maar ook de geneesheer met het mes ernaast plaatst, om de genezende operatie te doen. Intussen heeft de Heere met Zijn gelijkenis nog wel wat anders in de gedachte; terwijl Hij juist thans aan het einde van Zijn werkzaamheid ook in Perea was en juist op het punt was om naar Judea tot Zijn lijden en sterven te gaan (Hoofdstuk 20: 17 vv.). Toen kwam Hem in het beeld van de rijke jongeling die Hem verlaten had en die Hij toch beminde, het volk van Zijn eigendom voor de geest, waarvan het grootste gedeelte Hem ook verlaten had en zich een lange tijd geheel van Hem zou afwenden en dat Hij desalniettemin in stille liefde toegedaan wilde blijven, om van tijd tot tijd enige zielen uit dat volk toe te brengen en ter elfder ure nog een grotere buit daarvan te behalen (Openbaring . 7: 1-8). In de gemeente van de honderdvierenveertig duizend te Zion (Openbaring . 14: 1-5) zal Hij zeker ook eens Zijn twaalf hebben en aan deze zal ook de belofte, die Hij aan de twaalf gegeven heeft in Hoofdstuk 19: 28, vervuld worden, de belofte van het zitten op twaalf tronen en het richten van de twaalf geslachten van Israël - waarom is er anders in Openbaring . 4: 4 van 24 stoelen sprake en van 24 oudsten op die stoelen? Petrus en zijn mededisciepelen zullen het vooruit weten, dat in de voleinding van de tijden, kort vóór het aanbreken van de avond, de kring van de apostelen nog eens zal voorkomen; in deze kring van de apostelen zal men ook alles verlaten en Hem navolgen, ja zij zullen als maagden zijn, die zich om het koninkrijk der hemelen van het huwelijk onthouden hebben (Hoofdstuk 19: 12), maar evenwel zal men niet vragen: "wat zal ons dan geworden?" zodat in hun mond ook in dat opzicht geen valsheid gevonden zal worden en zij het Lam volgen, waar het heengaat (Openbaring . 14: 4 vv). Dat deze ook elk een penning ontvangen, waarop zij niet gerekend hebben, daaraan moeten de tegenwoordige apostelen nu reeds denken (zonder twijfel is het niet alleen een uitlating of afkorting, dat er in vs. 9 vv. slechts van diegenen, die ter elfder ure in dienst gekomen en dadelijk genomen waren, maar van de anderen geen sprake geweest, alsof ook zij ieder een penning ontvangen). Zij moeten nu hun hart reinigen van alle ijverzucht, opdat u eenmaal onstraffelijk bevonden zullen worden voor Gods troon (Openbaring . 14: 5).

16. a)Zo, zoals in deze gelijkenis de laatst gehuurden met de eersten weer zijn gelijkgesteld, zullen ook in het koninkrijk der hemelen de laatsten de eersten Zijn. Er zal geen onderscheid zijn van loon tussen de enen en de anderen, naardat men vroeger of later in de dienst van God is ingetreden. En aan de andere kant, om de zin in Hoofdstuk 19: 30 ook in zijn eerste helft weer op te nemen, zullen ten opzichte van degenen, als één in uw midden zich bevindt (Joh. 6: 70 v.) de eersten de laatsten zijn, zodat zij geheel verworpen worden. Want, wat in ruimere zin van de koningszoon waar is (Hoofdstuk 22: 14), dat is in het bijzonder ook waar van de roeping tot het apostelschap en het verkrijgen van het loon, dat beloofd is aan degenen, die dat bedienen. Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren, evenals dat vroeger over de

apostelen gesproken woord van de eersten en laatsten ook van toepassing is op andere personen en omstandigheden (Luk. 13: 30).

a)Mark. 10: 31.

Wij hebben de gelijkenis eerst in zijn naaste door de samenhang duidelijk voorgestelde zin proberen te vatten; in deze zin is zij zeker voor de praktische behandeling weinig geschikt, omdat de gezichtspunten, die daarbij voorkomen, voor de gemeente verborgen zijn (Isa 65: 25); de gelijkenis is echter zo, dat zij een geheel veelzijdige toepassing op al de Christelijke waarheden toelaat en wij geven nu uit dat gebied genoeg stof tot eigenlijke stichting. De wijngaard is het rijk van God, de heer des huizes is de Heere, de arbeiders zijn wij. Jezus onderscheidt nu de mensen in de wijngaard zeer duidelijk van de mensen buiten die; de anderen noemt Hij arbeiders, deze lediggangers. Daarom moeten wij het aldus verstaan: elk werk, dat niet indirecht of onmiddellijk voor het rijk van God gebeurt, is volkomen gelijk te achten aan de lediggang en zonder aanspraak op beloning. Een scherp maar waar woord, want wij zijn hier voor het rijk van God; daarvoor heeft ons God geschapen, bestemd, geroepen, verlost - kortom alles, wat Hij aan en voor ons gedaan heeft, is ten behoeve van dat rijk. Werken wij nu niet voor het rijk van God, dan zijn wij daarvoor leeg, hoe hetzij wij ook anders mogen zijn; al werken wij van de morgen tot aan de avond in het zweet van ons aangezicht, al gunnen wij ons daarbij geen rust. Wij hebben dan bij al ons werk slechts ons aards voordeel, zingenot of ijdele roem op het oog, dan zijn wij lediggangers, op het sterfbed helpen ons alle verworven lauweren, alle gebouwde huizen en paleizen, alle rijkbezette tafels, alle schitterende titels en orden, alle sieraad en liefhebberij, kunst en wetenschap niets; ons leven was een verloren en nutteloos bestaan. Slechts wanneer wij wedergeborene kinderen van God zijn en wanneer wij de zaligheid van het rijk van Christus bij ervaring kennen, alles willen opofferen, woord en voorbeeld, oog en mond, hand en voet, om voor de Heere zielen te winnen en onszelf zalig te maken en degenen, die ons horen, slechts dan zijn wij arbeiders. O, hoeveel lediggangers zijn er naar dit woord van de Heere in de wereld! Bij duizenden staan zij op alle straten, kopen en verkopen, verliezen en winnen, spelen dan eens met bonte stenen evenals de kinderen, of liggen traag evenals de bedelaars in de zon. Hun hand naar iedere penning voor hun onderhoud of voor hun verstrooiing uitstrekkend, bekommeren zij zich om enkel vreemde, vergankelijke dingen en verzuimen daardoor de belangrijkste aangelegenheden, hun heiliging en bekering. Tot miljoenen komt de roepstem van God tevergeefs: "Wat staat u hier de hele dag doelloos? Ga ook u heen in de wijngaard en wat juist is zult u ontvangen. "

De Heere vergelijkt de mensen, zolang zij het doel van hun leven niet kennen, met mensen die doelloos op de markt staan; zij zien het gewoel mee aan, nemen aan wat het toeval hen geeft, zij kennen de ernst van het leven niet en wanneer de levenstijd voorbij is, was hij geheel verloren en heeft hen niets nagelaten dan de zekerheid, dat hij weg is en niet terugkeert. Daar wendt Zich nu God tot de mensen en roept hen, evenals de heer des huizes de luie, onnuttige dienstknechten op de markt. Hij roept hen tot Zich en roept hen in Zijn wijngaard, d. i. in Zijn rijk, daar zullen zij eerst werk en dan loon vinden. Deze roepstem van Hem komt in de verschillende tijdperken van het leven. Allereerst in de morgenstond, in de kindsheid en in deze tijd dringt die roepstem schijnbaar het gemakkelijkst in het hart; het hart

van het kind is nog niet verhard en het leven in de ijdelheid van deze wereld is nog niet tot een tweede natuur geworden; het kind hoort met vreugde van de Heiland en van Zijn hemel; er komt geen twijfel op dat zijn Heiland het goed met Hem meent en dat het in de hemel goed is om te wonen. Wel hem, die reeds als kind zijn hart aan God geeft en Zijn roepstem hoort en wel het kind, voor wie door de leer en het voorbeeld van de ouders dit besluit gemakkelijk wordt. De roepstem komt weer in het derde uur d. i. in de tijd van de jeugd. Wilt u Mij dienen? vraagt God aan de jongeling en de maagd. U heeft toch reeds, u jongelingen en maagden, hoe jong u ook bent, voorbeelden genoeg gehad, wat het is één God niet te dienen en zijn leven te verbeuzelen; u heeft zo menigeen vroeger of later ten offer zien worden aan bittere ellende en knagend berouw, die zo graag nog eens wilde zijn, wat u bent, maar voor wie niets overblijft, dan nu te oogsten wat hij gezaaid heeft. De roepstem komt terug in het zesde en negende ure; ook tot u, huisvaders en huismoeders, geeft God menige roepstem: de jeugd is voorbij en alle verontschuldigingen van haar lichtzinnigheid en onervarenheid baten niet meer, niet alleen uw eigen zielen, maar ook de zielen van uw kinderen, ja van al uw huisgenoten heeft u op uw geweten - was het geen tijd om te zeggen: "Ik en mijn huis, wij willen de Heere dienen?" Merkt u het niet, dat een leven, dat geen doel in de eeuwigheid heeft, steeds armer en leger wordt? Dat de dagen en jaren beginnen zo snel daarheen te vliegen, dat de verwachtingen, die op dit leven gebouwd zijn, de ene voor de andere na dromen worden, die geen spoor van werkelijkheid achterlaten? Meent u niet dat het tijd is om ernstiger te worden? De tijd, die reeds voorbij is, kent u: hoeveel tijd er nog komt weet u niet. Wanneer u soms een walging en tegenzin heeft aan het ijdele, lege gewoel en een gevoel van berouw en een gevoel van verlangen u vervult, dat uw hart iets beters en vasters heeft - dat is alles een roepstem van God; hoor Hem! En Zijn roepstem duurt nog langer; Hij komt nog tot zelfs op het elfde uur - één uur, voor het einde van de dag. Hoor naar Hem, ouden! Ach, menigeen heeft grijze haren en is zijn Heer en God nog nooit tot iets nut geweest. God heeft hem gedurende zijn gehele leven met getrouwe handen gedragen, maar hij heeft Hem niet gediend. God heeft hem vaak met de roede getuchtigd, maar hij heeft God niet gediend, Hij heeft de hele dag doelloos gestaan, de leden zijn krachteloos geworden en het hart koud. - Wil God die nog in Zijn rijk hebben? Ook die nog, eer het twaalfde uur daar is! Wanneer hij het woord, dat hij zo lang veracht heeft, nu nog ter harte neemt, wanneer hij nu nog tracht om met een boetvaardig, gelovig hart zijn God tot eer vrucht te dragen, dan roept God hem en zegt: "Wat juist is, zult u ontvangen", Maar wanneer het 12de uur geslagen is, wanneer uw levensweg geëindigd is, komt geen roepstem meer en doet geen deur zich meer tot het rijk van God open.

Geen mens is zo hoog en zal zo hoog komen, die niet zou hoeven te vrezen om de allerminste te worden; weer, niemand is zo diep gevallen of kan zo diep vallen, van wie het niet te hopen is, dat hij de hoogste kan worden, omdat hier alle verdienste opgeheven en alleen Gods goedheid geprezen wordt. Daarmee, dat de Heere zegt: "de eerste zal de laatste zijn", ontneemt Hij u alle vermetelheid en verbiedt Hij u, u boven uw medezondaren te verheffen, al was u ook zoals Abraham, David, Petrus of Paulus; maar omdat Hij zegt: "de laatste zal de eerste zijn", behoedt Hij u voor wanhoop en verbiedt Hij u, u onder de macht van enige heilige te stellen, al was u ook Pilatus en Herodes, Sodom en Gomorra.

"Help mij, dat ik mag wandelen, alsof ik hier door een vroom leven de schatten van de hemel kon verwerven maar wil mij daarbij een geloof geven, dat mijn verdiensten voor niets en U voor alles houdt; " dit was een schone en juist edele gedachte, die een voornaam staatsminister jaren geleden in een geestelijk gedicht over de keuze van de genade heeft laten vloeien; mij dunkt, zij geeft het tegenwoordige Evangelie, dat door zoveel uitleggingen tamelijk verduisterd is geworden, een nieuw en liefelijk licht.

Over de juiste zin van de arbeiders in de dienst van de Heere, kunnen wij twee regels aan onze geschiedenis ontlenen: 1) ga ijverig aan het werk, alsof u alles moest verdienen; 2) neem ootmoedig uw loon, alsof u niets verdiend had. Ga ijverig aan het werk; vrees geen moeite en verlies geen tijd; neem ootmoedig uw loon; neem het nederig voor God en zonder nijd tegenover uw broeders.

"Velen zijn geroepenen, maar weinigen uitverkorenen", d. i. velen zijn tot de dienst van het Godsrijk genodigd, maar weinigen kwijten zich van hun roeping zo, dat zij de naam van uitgelezenen dragen.

I. Vs. 17-19. Op de achtste vóór de groenen donderdag (den 7de Nisan naar de Joodse kalender) rijst onder de gekomenen tot het feest, die om hun reiniging reeds in Jeruzalem aanwezig zijn, om het paasfeest met het ganse volk te kunnen vieren (Lev. 7: 21; Num. 9: 6 vv.), een vraag van twijfel op, of Jezus het wel zou wagen ook tot het feest te komen (Joh. 11: 55 vv.). Het is alsof Hij bij Livias hun vragen gehoord heeft en door hetgeen Hij in dezelfde tijd tot de discipelen zegt daarop ten antwoord wil geven; "Vrager, wacht even, dan zult u zien, dat Ik juist nu In het openbaar en plechtig in de heilige stad zal intrekken, om alles aan Mij te laten vervullen, wat volgens de voorspelling van de profeten met de Zoon des mensen moet gebeuren" (vgl. Mark. 10: 32-34, Luk. 18: 31-34).

17. Op de morgen van de dertigste maart, een donderdag, kwam de Heere van Livias en naderde om de Jordaan over te komen de plaats van de vlakte van de Jordaan, waar de wegen van het noorden en van het noordoosten zich verenigden. Hier wilde Hij Zich aan een feestkaravaan aansluiten. a) En Jezus, die opging naar Jeruzalem, om op het paasfeest Zijn uitgang te volbrengen (Luk. 9: 31), nam tot Zich de twaalf discipelen alleen op de weg; Hij riep ze nog eens afzonderlijk in Zijn onmiddellijke nabijheid, voordat zij zich met de feestkaravaan verenigden om hen, die Zijn getuigen zouden zijn (Hand. 1: 8), voor te bereiden op hetgeen gebeuren zou. En Hij zei tot hen:

Wellicht waren bij Zijn vertrek uit Galilea de vrouwen, die Hem dienden van haar goederen medegegaan en was het uit deze ruimere kring van reisgenoten, dat wij ook Salóme straks tevoorschijn zien treden.

18. Zie, wij gaan nu op naar Jeruzalem tot het feest, opdat vervuld wordt, wat Ik reeds een half jaar geleden u heb aangekondigd (Hoofdstuk 16: 21; 17: 22 v.) en de Zoon des mensen zal na verloop van acht dagen door het verraad van een uit uw midden aan de overpriesters en schriftgeleerden, die reeds Zijn dood besloten hadden (Joh. 11: 47 vv.), overgeleverd worden en zij zullen Hem ter dood veroordelen (Hoofdstuk 26: 47 vv.).

19. a) En zij, de overpriesters en schriftgeleerden, zullen Hem aan de heidenen overleveren, opdat de Romeinse landvoogd het over Hem uitgesproken vonnis van de dood volvoert (Hoofdstuk 27: 1 vv.). Het zal een overlevering zijn, om Hem te bespotten en te geselen en tekruisigen, zodat Hij langs deze weg de dood vindt. En op de derde dag na de kruisiging zal Hij wegens het lijden van de dood met eer worden gekroond (Hebr. 2: 9) en weer opstaan.

a) Luk. 23: 1. Joh. 18: 28, 31; Hand. 3: 13.

Wij staan hier aan het begin van de lijdensgeschiedenis; de kerk heeft daarom zeer goed gekozen, wanneer zij het hoofdstuk van Lukas, dat met onze plaats parallel is, tot het Evangelie voor de Zondag Quinquagesimae of Esto mihi bestemd heeft, want deze Zondag is het portaal, dat tot in de lijdenstijd leidt. Voordat wij echter verder gaan met de verklaring van deze plaats, voegen wij hierbij het slot van het chronologisch overzicht, dat bij Hoofdst. 9: 34; 19: 2 slechts voor de vijf eerste hoofdstukken kon gegeven worden.

Nadere Gebeurtenissen in het jaar 30 na Christus tijdsbepaling

ZESDE AFDELING

Begin van de lijdenstijd tot de begrafenis van
Jezus (Een tijdsruimte van 9 dagen).

30 mrt dond. Navraag naar Jezus te Jeruzalem. De bekendmaking van het lijden bij de tocht naar Jericho: Joh. 11: 55-57. MATTHEUS. 20: 17-19. Luk. 18: 31-34.

De moeder van de zoon van Zebedeus:
MATTHEUS. 20: 20-28. Mark. 10: 35-45.

$harmon$ 98 Aankomst te Jericho en genezing van
twee blinden: Matth. 20: 29-34.
Mark. 10: 46-52. Luk. 18: 35-43.

$harmon$ 99 Het bezoek bij Zachéüs en de
gelijkenis van de toevertrouwde ponden:
Luk. 19: 1-28.

31 mrt vrijd. $harmon$ 100 De zalving te Bethanië: MATTHEUS. 26: 6-13. Mark. 14: 3-9. Joh. 12: 1-11.

2 apr. zond. $harmon$ 101 De intocht in Jeruzalem: MATTHEUS. 21: 1-11. Mark. 11: 1-11. Luk. 19: 29-44. Joh. 12: 12-19.

3 apr. maand. $harmon$ 102 Vervloeking van de vijgeboom en tweede reiniging van de tempel: MATTHEUS. 21: 12-17. Mark. 11: 12-19. Luk. 19: 45-48

4 apr. Dinsd. $harmon$ 103 De verdorde vijgeboom. Vraag en wedervraag benevens een gelijkenis: MATTHEUS. 21: 18-32. Mark. 11: 20-33. Luk. 20: 1-8.

Twee nieuwe gelijkenissen, van de
boze wijngaardeniers en het koninklijk
bruiloftsmaal: Matth. 21: 33-22: 14
Mark. 12: 1-12.
Luk. 20: 9-19.

De Farizeeën en de didrachmen, de
Sadduceeën en de opstanding: Matth. 22: 15-33.
Mark. 12: 13-27.
Luk. 20: 20-40.

De vraag over de wet van de
Schriftgeleerden en de vraag over het geloof
van Jezus: Matth. 22: 34-46.
Mark. 12: 38-37. Luk. 20: 41-44.

Strafrede tegen de Farizeeën en
Schriftgeleerden: Matth. 23: 1-39.
Mark. 12: 38-40. Luk. 20: 45-47.

Jezus aan de schatkist, De
Grieken en de mededeling van Zijn dood:
Mark. 12: 41-44. Luk. 21: 1-4.
Joh. 12: 20-50.

De profetie over de toekomst:
Matth. 24: 1-25, 46.
Mark. 13: 1-37. Luk. 21: 5-38

Laatste bekendmaking van het
lijden van Christus en het besluit van de
hogepriesters: Matth. 26: 1-5.
Mark. 14: 1-2. Luk. 22: 1-2.

5 apr. woensd. Verbond van Judas met de overpriesters: Matth. 26: 14-16. Mark. 14: 10-11. Luk. 22: 3-6.

6 apr. dond. De toebereiding van de Paasmaaltijd: Matth. 26: 17-19. Mark. 14: 12-16. Luk. 22: 7-13.

6-9 uur De viering van het Paasfeest en ‘s avonds de inzetting van het heilig avondmaal:
Matth. 26: 20-29. Mark. 14: 17-25 Luk. 22: 14-30. Joh. 13: 1-32.

9-12 uur Gesprekken van Jezus met de ‘s nachts discipelen en het hogepriesterlijk gebed.
Luk. 22: 31-38. Joh. 13: 33-17: 26

7 apr. vrijd. De zielestrijd in Gethsemane: middernacht Matth. 26: 30-46. Mark. 14: 26-42. tot 1 uur Luk. 22: 39-46.

De gevangenneming van Jezus:
Matth. 26: 47-56. Mark. 14: 43-52.
Luk. 22: 47-53.
Joh. 18: 1-11.

1-3 uur Het verhoor en de veroordeling: Matth. 26: 57-68. Mark. 14: 53-65. Luk. 22: 54 en 63-65. Joh. 18: 12-14 en 19-24.

De verloochening van Petrus:
Matth. 26: 69-75. Mark. 14: 66-72.
Luk. 22: 54-62.
Joh. 18: 15-18 en 25-27.

3-4 uur De tweede gerechtszitting bij de tempel en het verschrikkelijk einde van Judas: Matth. 27: 1-10. Mark. 15: 1. Luk. 22: 66-71.

4-6 uur Het verhoor voor Pilatus, de Romeinse landvoogd: Matth. 27: 11-31. Mark. 15: 2-20. Luk. 23: 1-25. Joh. 18: 28-19: 16

9-12 uur De kruisiging: Matth. 27: 32-44. Mark. 15: 21-32. Luk. 23: 26-43. Joh. 19: 17-27.

12-3 uur De dood: Matth. 27: 45-56. Mark. 15: 33-41. Luk. 23: 44-49. Joh. 19: 28-37.

De begrafenis en de wachters aan
het graf: Matth. 27: 57-66.
Mark. 15: 42-47. Luk. 23: 50-56.
Joh. 19: 38-42.

ZEVENDE AFDELING

De opstanding en hemelvaart van Jezus Christus.
(Een tijdsruimte van 40 dagen).

9 apr. zond. De opstanding en de eerste verschijning van de 5 uur opgestane: Matth. 28: 1-15. Mark. 16: 1-11. Luk. 24: 1-12. Joh. 20: 1-18.

namiddag De verschijning aan Simon Petrus en aan de 8 uur beide Emmaüsgangers: Matth. 16: 12-13.
Luk. 24: 13-35.

9 en 16 apr. Twee verschijningen in de kring van de Apostelen: Luk. 24: 36-43. Joh. 20: 19-31.

23 apr. De verschijning aan het meer van Gennezareth: Joh. 21: 1-25.

30 apr. De tweede openbaring in Galilea: Matth. 28: 16-20.

14 mei De laatste openbaring te Jeruzalem: Luk. 24: 44-48. Mark. 16: 14-18.

18 mei De hemelvaart: Luk. 24: 49-53. Mark. 16: 19-20.

Op de vroegere, bepaalde aankondigingen van Zijn lijden volgt nu de nauwkeurige kenschetsing daarvan. De ontwikkelde vorm van dit lijden is echter ten eerste, naar de geestelijke kant van het dubbele verraad, de dubbele verraderlijke verwerping en overlevering. Wat de eerste verbreking van de trouw aangaat, zo is het reeds aangewezen, dat die uit het midden van Zijn vereerders zelf zou komen en dat zij allen met elkaar het niet zullen verhinderen; de oorzaak wordt echter nog niet genoemd, het Passivum ("Hij zal overgeleverd worden") werpt er nog een sluier over. De tweede verbreking van trouw wordt beslist aangeduid als een daad van de overpriesters en schriftgeleerden d. i. van het Sanhedrin 2: 4) en het volk van God zelf, in zoverre het door dit bestuur verdorven is: de kring van Zijn vereerders zal Hem aan het vijandige Sanhedrin verraden en prijsgeven; het Sanhedrin en het uitverkoren volk zullen Hem aan de heidenen verraden en overleveren. Daarnaar wordt ook de uiterlijke kant van Zijn lijden in twee delen verdeeld: de hoge raad zal Hem richten en veroordelen en wel ter dood veroordelen; de heidenen zullen de manier bepalen, waarop Hij zal gedood worden - bespotting, geseling, kruisiging. In de eerste aankondiging van het lijden van de dood, dat de hogepriester Hem zal bereiden (Hoofdstuk 16: 21), ontbreekt nog het dubbele verraad en het kruis; in de tweede (Hoofdstuk 17: 22 vv.) komt de gedachte van het verraad, maar slechts eenvoudig een overgeleverd worden in de handen van de mensen; hier daarentegen heeft zich het verraad tot een tweevoudig verraad gevormd - een dubbel verraad, een verraad van de valse vriend aan de vijanden en een verraad van het uitverkoren volk aan de heidenen komen vreselijk aan het licht. En zo ontvouwt zich ook het beeld van de dood tot een beeld van drievoudige vernietiging: de door bespotting vernietigde (gehouden voor een onmachtige dweper) zou nu ook gegeseld worden; de door geseling vernietigde (gehouden voor een gemene, onmachtige kwaaddoener) zou nu ook gekruisigd worden (gehouden voor een van de grootste misdadigers). Maar op de Messias, die door Zijn volk verraden en verworpen is, zullen al deze elkaar tegensprekende straffen neerkomen.

In de onmiddellijke nabijheid van de stad Jericho lag (daar, evenals bij Joz. 6: 1 en 2 Kon. 2: 19 aangemerkt is, deze zich vroeger tot aan de bron Ain es Sultân in het noorden uitstrekte) de Quarantania-berg 2: 16); het is aan zijn voet, dat Christus Zich hier aan de Karavanen van de pelgrims voor het paasfeest wil aansluiten; het is echter weer de woestijn van Quarantania, waar Hij 3 jaar terug (van 7 januari tot 15 februari in 27) 40 dagen en 40 nachten gevast heeft en daarop drie keer door de Duivel verzocht is geworden 4: 1). Toen was de duivel van Hem geweken "een tijd lang" (Luk. 4: 13); binnen 8 dagen van nu af (in de nacht van 6-7 April) zal hij Hem in een andere gedaante, in plaats van met de schuimende beker van de wellust met de

kelk van het lijden in de hand naderen, om Hem weer te verzoeken (Hoofdstuk 26: 36 vv.). Verder herinneren wij daaraan, dat aan de zuidwestelijke kant van deze berg tussen de wand van de klippen en het daarvoor liggende beekdal, dat in de vlakte van Jericho ligt, een weg leidt, die eens Elia, vergezeld door Eliza, van Bethel gegaan is, toen de Heere hem in een onweer in de hemel wilde opnemen (2 Kon. 2: 4). Dat is toch een treffende toepassing op de woorden hier: "Op de derde dag zal Hij weer opstaan. " Wij zien hier duidelijk, dat het volstrekt niet onverschillig is, of men het zich bij het lezen van de Heilige Schrift door de historische, archeologische, geografische en chronologische punten, die daarbij in aanmerking komen, duidelijk gemaakt heeft of niet. Het is integendeel, evenals de lijdensgeschiedenis van zichzelf bekent: "Hoe nauwkeuriger ik mij met de tijdrekening bekend maak, hoe aanschouwelijker en levendiger mij de loop van de dingen wordt, zo veel te gemakkelijker moet het verstaan, zo veel te zekerder het echt historische karakter bijbelse boeken worden. " Ten slotte is hier nog aan te merken dat, wanneer Jezus nog niet op deze dag, op 30 maart, naar Jeruzalem kwam, maar pas op 2 april Zijn Koninklijken intocht in de stad hield, terwijl Hij gedeeltelijk bij Zachéüs te Jericho (Luk. 19: 1 vv.) gedeeltelijk te Bethanië (Hoofdstuk 26: 6 vv.) Zijn verblijf hield, toch degenen, die daar in de tempel naar Hem vroegen (Joh. 11: 55 vv.), nog op deze dag een antwoord op hun vraag kregen, door de feestkaravaan, waaraan Hij Zich te Jericho aansloot. Met deze trok de Heere door naar Jericho en verrichtte in hun midden het wonder van de genezing aan de beide blinden (vs. 29 vv.) en omdat Hij nu ook dadelijk achter Jericho weer omkeerde, om aan het huis van Zachéüs af te stijgen, trok de feestkaravaan verder de 3-4 mijlen tot Jeruzalem en kwam zij daar ‘s avonds aan.

De Heere noemt Zijn eigen sterven een dood; de dood van de Zijnen noemt Hij een slaap. U hoort het Hem zeggen van het gestorven dochtertje van Jaïrus en van de gestorven Lazarus. Wat weer zal opstaan en wel voor dit leven, dat kan niet eigenlijk gezegd worden gestorven te zijn, maar te slapen. Maar Christus zou ook weer opstaan en nochtans noemt Hij Zijn dood geen slaap. Waarom niet? Omdat Hij de dood in zijn volle kracht, de eigenlijke dood, de dood die de vloek van God en de bezoldiging van de zonde is, zou ondergaan. En nu, wat Christus onderging, dat onderging Hij voor de Zijnen, voor allen die geloven en dat ondergaan zij zelf niet meer; daarom zullen zij, die Christus toebehoren, wel sterven voor de mensen, maar inslapen voor zichzelf en ontwaken voor en bij de Heer. Men zegt wel eens: Men moet door het kruis heenzien. Het kruis moet doorschijnend voor ons worden, zodat wij er de vreugde doorheen zien, want deze ligt achter het kruis; immers welke droefheden ons ook overkomen, ten einde er van is de blijdschap, zoals het einde van ons sterven het eeuwige leven zijn zal.

II. Vs. 20-28. Juist nu, nu de Heere met duidelijke woorden Zijn reis naar Jeruzalem als een reis naar het lijden van de dood beschreven heeft, brengen de zonen van Zebedeüs door hun moeder de bede voor Hem, dat Hij hen de eerste plaatsen naast Zijn troon, welks oprichting nu toch niet lang meer duren kon, geven zou. Hij moet hen daarom een andere weg wijzen, dan die zij in hun gedachten volgens de manier van de rijken van deze wereld, alsof het in Zijn rijk ook naar gunst en willekeur ging, die ambten en waardigheden naar goeddunken geeft. Hij moet hen in gemeenschap brengen met Zijn lijden en sterven, wanneer zij eens met Hem heersen en richten willen. Evenals nu de overige discipelen boos werden over die beiden, als hadden zij iets als een roof willen wegnemen, waarop ook zij aanspraak hadden,

moet Hij hen de aard en de inrichting van Zijn rijk doen begrijpen, waarin men slechts groot kan worden door te dienen. (Vergel. Mark. 10: 35-45).

EVANGELIE OP DE DAG VAN ST. JACOBUS: vs. 20-23

Door deze dag moet men de op 25 juli vallende gedenkdag van Jakobus de oudere, de broeder van Johannes, de evangelist 10: 4) verstaan. Hij was een zoon van Zebedeus en Salóme, droeg met zijn broer tezamen de naam van Boanerges (zoon van de donder, Mark. 3: 17) en komt met deze voor in Luk. 9: 51 vv. als de vuurijveraar en vaker met Petrus en Johannes als een van de drie meest vertrouwde discipelen van de Heere (Luk. 8: 51. Mark. 13: 3. MATTHEUS. 17: 1; 26: 37). Later was hij opziener van de gemeente te Jeruzalem en werd in het jaar 44 na Christus door Herodes Agrippa onthoofd (Hand. 12: 1 v.), zodat hij alle apostelen, als martelaars voor Christus in de dood, voorging; hij is waarschijnlijk die Jakobus, aan wie de verschijning van de opgestane Heer in 1 Kor. 15: 7 ten deel werd.

20. Toen Jezus de in vs. 18 v. meegedeelde woorden gesproken had, waren Zijn discipelen wel met een voorgevoel van zware dingen vervuld (Mark. 10: 32), maar zij vreesden verder in te dringen in de zin van hetgeen hun was voorgesteld, zodat zij eigenlijk niet begrepen wat gezegd was (Luk. 18: 34). Toen kwam Salóme, de moeder van de zoon van Zebedeus, een van de Galilese vrouwen, die Hem navolgden en nu, nadat Hij sinds geruime tijd niet in Galilea had gewandeld, weer tot Hem waren gekomen (Mark. 15: 40), tot Hem met haar beide zonen, Jakobus en Johannes. Deze waren zo geheel en al verenigd met haar voornemen en overtuigd dat hetgeen zij doen en zeggen wilde goed was, als deden en zeiden zij het zelf (Mark. 10: 35 v.). Zij kwam tot Hem, aanbad Hem en wilde wat van Hem; door haar houding gaf zij te kennen, dat een vraag haar op het hart lag.

Salóme verschijnt hier als een vrouw van een hoogmoedige geest, die in zich de waarde van haar zonen voelde. Hoe het gekomen is, dat zij opeens bij Jezus en Zijn discipelen was, nog voordat dit kleine troepje bedevaartgangers zich aan de grote feestkaravaan aangesloten had, wordt niet in de tekst aangeduid; de Evangelisten verzwijgen bij hun berichten vele bijomstandigheden om onze opmerkzaamheid bij de hoofdzaak te bepalen. Het zou nu goed mogelijk zijn, dat de Galilese vrouwen zich reeds circa 14 dagen daarvoor, toen de Heere van Efraïm komende midden door Samaria en Galilea trok aan Hem aangesloten en Hem op Zijn reis door Perea vergezeld hadden zodat zij reeds sinds Hoofdstuk 19: 13 tot de kleine karavaan behoorden. Maar het komt ons waarschijnlijker voor, dat die vrouwen pas na die reis, die Jezus tot omstreeks bij Bethsean bracht (Luk. 17: 11), van Zijn wederverschijning uit de verborgenheid hoorden (Joh. 11: 54), dat zij nu uit Galilea vertrokken, om Zijn spoor na te gaan en dat nu Salóme de eerste was, die het lukte Hem met Zijn discipelen aan te treffen, nog voordat Hij Zich bij Jericho aan de grote feestkaravaan aansloot. Reeds bij de overtocht van de Jordaan konden de discipelen van het gebod in Joh. 11: 57 gehoord hebben en de zwaarmoedigheid van een Thomas maakte zich van hen meester (Joh. 11: 16); bovendien verschrikte hen de aankondiging van het lijden in vs. 18 vv Dat de Heere met deze veronderstelling juist kon hebben, voelden zij wel; want zij wisten toch hoe hoog de haat van de oversten reeds geklommen was en de reis naar Jeruzalem kon hun niet anders voorkomen, dan als een reis naar een moordkuil. Aan de andere kant toch was op het hoofd van de Heere,

die als de Leeuw uit het geslacht van Juda (Openbaring . 5: 5) aan het hoofd van het kleine leger daarheen trok, ook reeds de kroon van de overwinning te zien, die Hij reeds over vlees en bloed behaald had en in de toekomende tijd ook zeker over zonde, wereld en duivel behalen zou. Deze moed, deze vrolijkheid, bracht hen niet alleen in verwondering, maar maakte ook de hoop in hen levendig, dat Hij niet de dood tegemoet ging, maar het oprichten van een rijk van de heerlijkheid, zoals zij het zich voorstelden. En daar is het dan nu bovenal Salóme, die bij zo'n vreselijk vooruitzicht, als de Meester de discipelen zo-even geopend heeft, dat de zoon haar meegedeeld hebben en dat zij zelf uit de verte mee aangehoord heeft, de banier van de hoop hoog wil planten. In het vreugdevolle vertrouwen, dat zij op haar de Heere zo geheel overgegeven zonen heeft, wil zij dezen juist bij de donkerte vooruitzichten, die de zaak van Christus nu heeft, zo vast aan Jezus verbinden, dat geen gevaar zo groot en geen strijd te zwaar zal zijn, om haar zonen van de kant van de Heere te verdrijven. Daarom alsof het reeds gebeurd was, wat haar moed zich in het geheel niet anders kan voorstellen, alsof de slag reeds geslagen, de overwinning reeds behaald en de prijs van de dapperheid aan haar beide kinderen reeds gegeven was, vraagt zij zich nu ten loon, dat deze de Koning in Zijn nieuw rijk ter linker en ter rechterkant mogen zitten. De vraag van een moeder voor de troon van Christus en wat die uitgewerkt heeft: dat is het, waarop de tekst ons opmerkzaam maakt.

21. En Hij zei tot haar: Wat wilt u? 1) Wat is de zaak, die u Mij wilt voorleggen? Zij zei tot Hem: Zeg, dat mijn twee zonen zitten mogen, de een tot Uw rechter- en de ander tot Uw linkerhand in Uw koninkrijk, dat Gij snel onder Israël zult oprichten. Beloof hun de hoogste ereplaatsen en waardigheden daarin.

1) Dat zegt Hij niet, alsof Hij niet reeds vanzelf wist, wat zij begeert; maar terwijl Hij haar gelegenheid geeft om zich te verklaren, moet zij de wond blootleggen, die Hij wil genezen.

Een groot gedeelte van de redenen van de Zoon van God gedurende Zijn omwandelen op aarde bestaat in opwekkingen tot het gebed, in verzekeringen van de noodzakelijkheid van gebed. Ook deze vraag: "wat wilt u?" waarmee Hij de vraagster zo goedig tegenkomt, toont, hoe vrij men zich met zijn zaak biddend tot Hem mag wenden, ook dan, wanneer het, zoals toen, voor de mensen de schijn zou hebben, dat men ten onpas kwam.

Het schijnt dat de schriftgeleerden, door het verkeerd verstaan van de plaats Zach. 4: 2 vv. ; 11 vv. van de twee olijfbomen, die ter rechter en ter linkerkant van de gouden kandelaar in het gezicht getoond waren geworden, die mening onder het volk gebracht hebben, waarop deze vraag betrekking heeft.

Op deze vraag mochten zij komen, omdat de Heere in Hoofdstuk 19: 28 gezegd had, dat Hij zou zitten op de troon van Zijn heerlijkheid en Zijn apostelen ook op tronen zouden zitten. Maar hun vraag was daarom des te meer onrechtvaardig, omdat zij niet tevreden waren dat hen zo'n zitten beloofd was en zij zich boven hun mededisciplen verheffen wilden, omdat zij integendeel alles aan de wil en het goeddunken van hun Heer hadden moeten overlaten.

Hoogmoed is onze onderste rok, die wij het laatste uit en het eerste aantrekken.

Dat ook Johannes deel heeft aan deze eerzuchtige begeerte, terwijl hij ons in zijn brieven geheel anders voorkomt, bewijst slechts, wat een verandering door de Geest van Christus met hem heeft plaats gehad. .

De inhoud van de vraag is niet geheel te verwerpen. Salóme wil toch iets goeds, iets schoons, iets groots voor haar kinderen, Zij zullen groot worden in het rijk van de Heiland, zij zullen de naasten zijn aan Zijn hart. En u moeder, u vader, wat wilt u voor uwe kinderen? Nemen uw wensen ook zo’n hoge vlucht? hebben uw zorgen ook zo’n edel doel? Ach, een bruidskrans voor de dochter ligt honderd moeders nader aan het hart dan de kroon van het eeuwige leven; aan de zoon een goede plaats in de wereld te verschaffen, een fatsoenlijke stand, een hooggeplaatste positie, een eervol ambt, een rijke vrouw, dat is voor duizend vaders gewichtiger dan een plaats in het koninkrijk der hemelen, ja, dan een plaats ter rechter- en ter linkerkant van de Heiland. O, schaamt u! Wie zijn kind waarlijk lief heeft, voor wie het niet slechts een speeltuig van zijn ijdelheid is, maar een heilig, door God toevertrouwd pand, die bidt niet tot de hemelse Vader: maak mijn kind schoon, of maak het rijk, of maak het beroemd, of help het aan een goede partij", maar die bidt: "maak mijn kind vroom en goed, dan heeft het zijn geluk gemaakt; geen schitterende plaats op aarde, gun het slechts een plaatsje aan Uw hart, laat mij het eens terugvinden in Uw rijk. "

Ofschoon zover wij weten, deze vraag geen bepaalde aanleiding had in enige Joodse Messias verwachting aangaande een tweetal bijzitters bij de Gezalfde van de Heere, wordt haar vorm voldoende verklaard uit de algemene Oosterse voorstelling, dat het zitten ter rechter- en linkerkant van een vorst het deelgenootschap van de hoogste waardigheid in zijn koninkrijk aanduidde. Het is onzeker of de moeder dit denkbeeld bij de zoon opgewekt had, dan wel of deze laatste Salóme tot een vraag aangespoord hadden, die zij niet persoonlijk tot de Meester durfden brengen. Men moet toestemmen dat het gehele denkbeeld vooral bij Johannes raadselachtig en vreemd is, ofschoon er van de andere kant geen dadelijke grond bestaat om te geloven, dat hij reeds toen van de aardsgezinde denkbeelden van de anderen genezen geweest is. Hoe het zij, zij zijn zelf met de pas gehoorde toezegging van "twaalf tronen" niet tevreden en begeren een meer uitstekende ereplaats. Wellicht komt er enige ijverzucht tegen Petrus bij, aan wie de Meester pas die eervolle belofte gedaan heeft en wensen zij de derde uit de meer bijzonderen vriendenkring uit te sluiten, opdat hun beiden het onbeperkt genot van de schoonste onderscheiding zou wachten. Gedachtig aan het woord: "vele eersten zullen de laatsten zijn en vele laatsten de eersten", huiveren zij om zelf uit te spreken, wat hun hoog op het hart ligt en met vreugde nemen zij de voorspraak van de vrijmoedige Salóme te hulp, die als zuster van Maria, de moeder van de Heere, tot Hem in nauwe betrekking geplaatst was en wier eerzuchtige blik reeds in de schoonste verwachtingen voor haar dierbaar tweetal zich spiegelt.

22. Maar Jezus wendde Zich meteen van de moeder tot de beide zoons, antwoordde en zei: Jullie weten niet, wat u voor u door de mond van uw moeder begeert 1). U denkt daarbij slechts aan heerlijkheid en eer, maar bedenkt niet, hoe Mijneigen weg tot de troon door diepe smaad en bitter lijden gaat en dus ook u alleen langs die weg kunt komen tot het zitten op de tronen, waarvan Ik zo-even sprak. Veelmeer dan naar de heerlijkheid aan het einde, is de vraag: kunt u de drinkbeker van het lijden (Jer. 49: 12) drinken, die Ik na slechts weinige

dagen drinken zal (Joh. 18: 11) en met de doop, de vloed van smarten (Ps. 124: 4 v.) gedoopt worden, waarmee Ik gedoopt wordt (Luk. 12: 50)? Zij zeiden tot Hem, bereid om met Hem in de gevangenis en in de dood te gaan (Luk. 22: 33. MATTHEUS. 26: 35): Wij kunnen alles, wat U tot verhoring van onze vraag van ons eist.

Het vlees wil altijd liever verheerlijkt dan gekruisigd, liever verhoogd dan vernederd worden.

Zij wisten wel niet, welke verschrikkelijke ereposten zij eerst verkregen zouden hebben, wanneer hun wens vervuld was geworden, namelijk de plaatsen van de beide misdadigers, die ter rechter- en linkerhand van Jezus gekruisigd werden (Hoofdstuk 27: 38). "U weet niet, wat u begeert", zei Jezus, zonder twijfel bevend over de argeloosheid, waarmee Zijn geliefde discipelen duizend malen iets gevaarlijks, verderfelijks en vaak iets onbehoorlijks vragen kunnen.

De menselijke zwakheid verraadt zich ook in het bidden, zij mogen denken, dat zij zo verstandig zijn als zij willen, zij weten toch vaak niet, wat en hoe zij bidden: Rom. 8: 26.

De drinkbeker, die iemand te drinken gegeven wordt, staat voor het hem toegedeelde lot in goede of slechte betekenis, ten opzichte van geluk of ongeluk; hier staat het in de laatste bedoeling.

De ouden onderscheidden een drievoudige doop: fluminis (waterdoop), flaminis (doop met de Geest), sanguinis (doop met bloed); de laatste sluit de idee van de lijdende ondergang, maar dan ook van een vreugdevolle opstanding in zich.

Voor het rijk van Christus vormen de drinkbeker en de zeer veel betekenend een begrip, dat een geheel vormt. Ten eerste wijst de drinkbeker op iets, dat men van binnen smaakt en ervaart, omdat de doop aangeduid wordt als iets, dat ons van buiten overweldigt. Bij gevolg is bij de drinkbeker meer sprake van het op zich nemen in eigen, vrijwillige gehoorzaamheid (d. i. het drinken); de doop spreekt meer van de opgelegde noodzakelijkheid van het lijden, van het gedoopt worden (in geen opzicht kan iemand zichzelf dopen); ten slotte ligt, omdat de drinkbeker meer wijst op het welbehagen van de Vader, in de doop ook een vooruitwijzende wenk, dat Hij niet onder het water zal blijven, maar er weer uit opkomen en opstaan zal en deze uitdrukking voltooit pas de zin van het geheel.

23. Maar Jezus zag hun vermetelheid in, waarmee zij zo snel ja zeiden in een zaak, die zij niet begrepen en verplaatste hen meteen in die tijd, wanneer zij door genade en hulp van de Heilige Geest zouden kunnen, wat zij uit eigen kracht niet konden. En Hij zei tot ben: Mijn drinkbeker zult u wel drinken en met de doop, waarmee Ik gedoopt wordt, zult u gedoopt worden, wanneer de tijd van uw vervolging komt (Hand. 12: 2. Openbaring . 1: 9); maar het zitten tot Mijn rechter- en tot Mijn linkerhand staat bij Mij niet te geven, maar het zal gegeven worden die het bereid is door Mijn Vader.

In Openbaring . 3: 21 spreekt de verheerlijkte, hier de vernederde Mensenzoon; maar dat het zitten ter rechter- en linkerhand slechts gegeven wordt aan die, die het bereid is door Zijn

Vader, daarbij blijft het; want ook in Zijn heerlijkheid volbrengt de Zoon alleen de wil van Zijn Vader: Joh. 5: 19 vv.

Het antwoord van de Heere is in geen opzicht geheel ontkennend en afwijzend, maar het is hoopgevend en nog meer, het is belovend, is in zekere zin toestemmend, hoezeer het aanvankelijk scheen alsof de vraag afgeslagen werd. Mij is het, alsof de Heere de discipelen daarmee zei: wat Ik u op uw verzoek kan toestaan, sta Ik u toe; de heerlijkheid, waarom u vraagt, sla Ik u niet af; Ik zeg u ook niet, dat u ze nooit verkrijgen kunt en niet daarnaar trachten zult, bedenk slechts, wat er voor geëist wordt en welke weg Ik zelf daarvoor gaan moet - deze weg, die naar de heerlijkheid leidt, wil Ik u openen en wil er u op leiden; daar zal het slechts op uw eigen gedrag aankomen.

De vraag van de moeder, de gelofte van de zoon, de zegen van de Heere droeg edele vruchten in het leven en lijden van het heerlijke broederpaar. Toen Johannes, de enige getrouwe, alleen onder het kruis van Zijn Meester stond, toen hij op het eenzame eiland Patmos verbannen was om Jezus' wil en misschien, zoals het verhaal zegt, de gifbeker dronk, die hem niet kon schaden, daar heeft hij ook gedronken uit de drinkbeker van zijn Meester, uit de drinkbeker van Gethsemane. En Jakobus, wiens gedachtenis wij heden vieren, de vroeg gestorvene, die de eer waardig gekeurd werd om de eerste martelaar te worden onder de Apostelen, toen hij daar te Jeruzalem op het bevel van Herodes onder het zwaard van de beul viel, is toen ook gedoopt geworden met de doop van zijn Heere, met de bloeddoop van Golgotha. Nu was het "wij kunnen" vervuld, dat zij daar zo vol vreugde hadden uitgesproken; nu was de vraag van de moeder vervuld - waarlijk anders dan zij gedacht had! Maar de kroon! maar het zitten ter rechter- en linkerhand? Nu, ook daar zijn zij niet te kort gekomen.

Wanneer de Roomse leer van Petrus waar was, moest het antwoord aan de zoon van Zebedeüs geheel anders geluid hebben; u weet toch reeds, dat daar, bij Cesarea Filippi (Hoofdstuk 16: 13 vv.) de eerste plaats aan Petrus is beloofd. Maar hoe anders is het woord van Jezus.

24. En toen de andere tien discipelen dat hoorden, wat Salóme voor haar zonen had gevraagd (vs. 21), namen zij het zeer kwalijk van de twee broeders, dat deze een voorrang boven de anderen hadden gewild.

Hier ziet men het beledigende, het krenkende, dat een eergierig zich op de voorgrond plaatsen boven anderen heeft: het verbitterd tegen ons.

Een ergernis kan snel andere zonden na zich slepen, zodat er een groot vuur uit ontstaat; wacht u daarom iemand ergernis te geven, Rom. 14: 13.

Zelfverheffing is niet mogelijk zonder anderen te vernederen en de vernederde verheft zich daartegen; niemand wil onderdrukt, minder geacht, terzijde of op de achtergrond gesteld worden.

25. En toen Jezus hen tot zich geroepen had, want de strijd over de voorrang was, evenals vroeger (Hoofdstuk 18: 1 vv.), verder op de weg uitgebroken (Mark. 9: 33), zei Hij: a)U

weet, dat de oversten van de volken heerschappij voeren over hen, die zij onderworpen hebben en de groten gebruiken macht over hen; vaak wordt dat zelfs op zeer harde manier gedaan.

a)Mark. 10: 42. Luk. 22: 25.

26. Maar zo, dat men boven anderen wil zijn om zijn meerderheid te laten voelen, zal het onder u niet zijn in het rijk, waartoe u als Mijn discipelen behoort; maar wie onder u groot zal willen worden, die zij uw dienaar.

a) 1 Petrus . 5: 8.

27. a) En wie onder u de eerste zal willen zijn, die zij uw dienstknecht.

a)MATTHEUS. 23: 11. Mark. 9: 35; 10: 43.

De Heere heft van Zijn kant niet met geweld al het uit de natuurlijke zin van de mensen voortkomende woelen en werken van de heersers en groten op aarde op, maar Hij bouwt in en onder deze vormen van de volksgeschiedenis Zijn rijk, waarin de macht van de dienende liefde heerst en werkt. Hij verwoest niet van buiten dadelijk al de staatsordeningen, met al haar rangen en standen, ofschoon zij helaas eerzucht en eigenwilligheid met zich dragen, maar Hij geneest en vernieuwt van binnen af, terwijl Hij Zijn nederige discipelen ten minste hier en daar in de plaats van de heersenden stelt en in ieder geval hen, waar zij ook stonden. een heerschappij van geestelijke macht bereidt, totdat eens de gestalte van deze wereld voorbijgaat en de ordeningen van het rijk van God ook naar het uiterlijke zullen kunnen ingesteld worden. In dit rijk zijn zeker ook rangen en standen; maar met het recht en de weg daartoe is het geheel omgekeerd: wie waarlijk groot wil worden verdient het (een schoon woord) als dienaar; wie waarlijk de eerste wil zijn, zoekt die waardigheid en eer in de diepste vernedering, zodat bij de laatste en kleinste vrijwillig als knecht wil dienen.

De Heere keurt de begeerte naar ware grootheid niet af; maar de ware grootheid bestaat niet in anderen te overheersen, maar te dienen, in de zin van het bevorderen van het heil van de naasten, niet in de zin van het werktuig te zijn van zijn wil. De Heere spreekt hier niet van een, op welke manier dan ook, gedwongen, maar van een vrijwillig dienen. Het vrijwillig dienen is de wet van de liefde en in het koninkrijk van God bestaat geen andere wet, want God is liefde. Wie het meest liefheeft, is in dat koninkrijk de meeste. Daarom moet de Christen, die door het geloof een heer is over alle schepselen, tegelijk door de liefde een dienaar zijn van al zijn natuurgenoten: hij moet hun tijdelijk en eeuwig heil bedoelen en bewerken, zoveel in zijn vermogen is en daartoe moet tijd noch geld, rust noch kracht, ja zelfs het leven niet worden ontzien.

Hoogmoed is een van de oudste en verderfelijkste zonden. Door hoogmoed Zijn de engelen gevallen, omdat zij "hun beginsel niet hebben bewaard" (Judith 1: 6). Door hoogmoed zijn Adam en Eva verleid geworden om de verboden vrucht te eten. Zij waren niet tevreden met hun deel en meenden dat zij "als God" zouden zijn. De hoogmoed is, voor al de heiligen van

God, ook nog na hun bekering, de bron geweest van vele smarten. Zeer juist zegt Hooker: "De hoogmoed is een ondeugd, die zo diep in onze harten is geworteld, dat, als wij al onze gebreken een voor een zouden bestrijden en afleggen, wij ontwijfelbaar zouden bevinden, dat de hoogmoed het laatst van allen zou overblijven en het moeilijkst van allen af te leggen zou zijn. " Het is een geestelijke maar zeer ware uitdrukking van bisschop Hall, dat "de hoogmoed ons onderkleed is, dat wij het eerst aandoen, maar het laatst afleggen. " De maatstaf van de wereld aangaande hetgeen groot is en de maatstaf van de Heere Jezus verschillen hemelsbreed. Niet alleen echter verschillen zij, maar zij staan lijnrecht tegenover elkaar. Onder de kinderen van deze wereld wordt hij de grootste geacht, die de meeste akkers, het meeste geld, de meeste dienstboden, de hoogsten rang en de uitgestrektste macht bezit. Onder de kinderen van God is hij de grootste, die het meeste doet om onder zijn medeschepselen geestelijk en tijdelijk geluk te verspreiden en te doen toenemen. De ware grootheid bestaat niet in het ontvangen, maar in het geven, - niet in ten zelfzuchtig genieten van goede dingen, maar in het goeddoen van anderen - niet in gediend te worden, maar in te dienen - niet in stil te zitten en zich te laten dienen, maar in uit te gaan en anderer dienstknecht te zijn. De engelen van God zien veel meer schoonheid in het werk van de zendeling dan in dat van de goudgraver in Australië. Zij stellen veel meer belang in de arbeid van mannen als Howard en Judson, dan in de schitterendste overwinningen van de krijgsvorsten, de krachtigste redevoeringen van staatslieden of raadsheren van de kroon. Houden wij deze dingen in gedachtenis. Wachten wij ons een valse grootheid na te jagen. Streven wij naar die grootheid, die alleen de ware is. Er is een diepe mijn van wijsheid verborgen in het woord van de Zaligmaker: "Het is zaliger te geven dan te ontvangen" (Hand. 20: 35).

28. a)Zoals de Zoon des mensen, de Koning in het rijk, waarover nu wordt gehandeld, niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen (Joh. 13: 13 v. Fil. 2: 5 vv.) en b) Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen, waardoor Hij Zich op het diepst heeft vernederd en Zich volkomen heeft overgegeven tot het dienen van allen (Joh. 15: 13. 1 Joh. 3: 16).

a)Luk. 22: 27. b) Efeziers . 1: 7. 1 Tim. 2: 6. 1 Petrus . 1: 19.

Als losgeld voor velen geeft Hij het leven, terwijl het leven in de plaats van die velen komt, die daardoor verlost en vrijgekocht worden; het is de prijs die betaald wordt voor het goed, dat gekocht moet worden en dit goed zijn de velen. De uitdrukking "velen" is echter geen beperking van de kracht of bepaling van dit losgeld, alsof het niet voor allen gegeven ware, maar het wil slechts aanduiden, dat het getal groot is van degenen, voor wie het ten goede komt.

Jezus is de dienaar van allen in een mate, zoals geen ander mens zijn kan; als wij Zijn hoogte ook niet kunnen bereiken, moet Zijn gezindheid ons toch bezielen.

Het is eerzucht, die Jakobus en Johannes aanspoort om aan de rechter- en linkerhand van een vorst te willen zitten. Eerzucht, die hun mededisciplen beweegt hun die plaats niet te gunnen; en is ook de echtgenoot van Zebedeus te ootmoedig om het eerst aan zichzelf te denken, zij blijft toch eerzuchtig voor haar kinderen. Altijd en overal, zelfs bij de discipelen van Jezus Christus, die wij zo heilig, zelfs bij de vissers aan het meer Gennesareth, die wij zo

nederig zouden verwachten, altijd en overal merken wij die natuurlijke behoefte van ons hart op, om hoog geplaatst te zijn! Elk volgt hiertoe misschien een verschillende weg, maar allen streven naar hetzelfde doel: zich boven anderen verheffen, groter schijnen dan zij zijn! Temidden van deze galerij van portretten, die meer of min op elkaar lijken en die men met grond familieportretten zou kunnen noemen, komt één enkel schitterend uit en staat op zichzelf. Het is dat van de eengeboren Zoon van God! Jezus vermaant niet alleen Zijn discipelen tot nederigheid, maar voegt als altijd het voorbeeld bij het voorschrift, door Zich, God zijnde, ten toonbeeld van Zijn eigen schepselen te stellen: "Wie onder u de eerste zal willen zijn, die zij uw dienstknecht, zoals de Zoon des mensen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen!" En wij, die dit tafereel beschouwen, wanneer zullen wij door onze nederigheid het tegenbeeld vormen van de wereld, zoals Jezus uitblonk boven de volksmenigte en boven Zijn apostelen! Dan, wanneer in ons, zoals de apostelen later te beurt viel, de Heilige Geest in Zijn volheid in ons hart, als in Zijn tempel. Zonderen wij ons daarom af, zoals zij deden, nadat zij hun zwakheid hadden leren inzien en bidden wij, totdat verhoring hebben verlangd!

Onze Heere spreekt van Zijn dood in dezelfde termen, die Hij toegepast heeft op de offeranden van de ouden. De kracht van de uitdrukkingen, wanneer zij de idee hebben van substitutie voor anderen, is geheel bevestigd, wanneer zij in het Nieuwe Testament toegepast worden op de dood van Christus, die duidelijk gezegd wordt te zijn een offerande voor de zonde van de mensen en die de getrouwe en wezenlijke offerande is, die de offeranden van de wet slechts flauw en onvolmaakt voorstelden.

De eerzuchtige heidense vorsten stelden het leven van velen als een rantsoen voor hun eigen eer en vaak als een offer voor hun eigen luimen. Christus doet dat niet, het bloed van zijn onderhorigen is kostelijk in Zijn ogen en Hij geeft Zijn eer en Zijn leven dus als een rantsoen voor Zijn onderdanen. Onze levens werden naar de Goddelijke rechtvaardigheid door de zonde verbeurd. Christus deed, door van Zijn leven te scheiden, verzoening voor de zonde en redde ons zo. Hij werd zonde gemaakt en gefolterd voor ons en stierf niet alleen voor ons, maar in onze plaats (Hand. 20: 28. 1 Petrus . 1: 18-19). Hij was een rantsoen voor velen, voldoende voor allen, krachtig voor velen; en als het dan voor velen is, zegt de arme twijfelende ziel, waarom ook niet voor mij?

28. a)Zoals de Zoon des mensen, de Koning in het rijk, waarover nu wordt gehandeld, niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen (Joh. 13: 13 v. Fil. 2: 5 vv.) en b) Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen, waardoor Hij Zich op het diepst heeft vernederd en Zich volkomen heeft overgegeven tot het dienen van allen (Joh. 15: 13. 1 Joh. 3: 16).

a)Luk. 22: 27. b) Efeziers . 1: 7. 1 Tim. 2: 6. 1 Petrus . 1: 19.

Als losgeld voor velen geeft Hij het leven, terwijl het leven in de plaats van die velen komt, die daardoor verlost en vrijgekocht worden; het is de prijs die betaald wordt voor het goed, dat gekocht moet worden en dit goed zijn de velen. De uitdrukking "velen" is echter geen beperking van de kracht of bepaling van dit losgeld, alsof het niet voor allen gegeven ware,

maar het wil slechts aanduiden, dat het getal groot is van degenen, voor wie het ten goede komt.

Jezus is de dienaar van allen in een mate, zoals geen ander mens zijn kan; als wij Zijn hoogte ook niet kunnen bereiken, moet Zijn gezindheid ons toch bezielen.

Het is eerzucht, die Jakobus en Johannes aanspoort om aan de rechter- en linkerhand van een vorst te willen zitten. Eerzucht, die hun mededisciepelen beweegt hun die plaats niet te gunnen; en is ook de echtgenoot van Zebedeus te ootmoedig om het eerst aan zichzelf te denken, zij blijft toch eerzuchtig voor haar kinderen. Altijd en overal, zelfs bij de discipelen van Jezus Christus, die wij zo heilig, zelfs bij de vissers aan het meer Gennesareth, die wij zo nederig zouden verwachten, altijd en overal merken wij die natuurlijke behoefte van ons hart op, om hoog geplaatst te zijn! Elk volgt hiertoe misschien een verschillende weg, maar allen streven naar hetzelfde doel: zich boven anderen verheffen, groter schijnen dan zij zijn! Temidden van deze galerij van portretten, die meer of min op elkaar lijken en die men met grond familieportretten zou kunnen noemen, komt één enkel schitterend uit en staat op zichzelf. Het is dat van de eengeboren Zoon van God! Jezus vermaant niet alleen Zijn discipelen tot nederigheid, maar voegt als altijd het voorbeeld bij het voorschrift, door Zich, God zijnde, ten toonbeeld van Zijn eigen schepselen te stellen: "Wie onder u de eerste zal willen zijn, die zij uw dienstknecht, zoals de Zoon des mensen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen!" En wij, die dit tafereel beschouwen, wanneer zullen wij door onze nederigheid het tegenbeeld vormen van de wereld, zoals Jezus uitblonk boven de volksmenigte en boven Zijn apostelen! Dan, wanneer in ons, zoals de apostelen later te beurt viel, de Heilige Geest in Zijn volheid in ons hart, als in Zijn tempel. Zonderen wij ons daarom af, zoals zij deden, nadat zij hun zwakheid hadden leren inzien en bidden wij, totdat verhoring hebben verlangd!

Onze Heere spreekt van Zijn dood in dezelfde termen, die Hij toegepast heeft op de offeranden van de ouden. De kracht van de uitdrukkingen, wanneer zij de idee hebben van substitutie voor anderen, is geheel bevestigd, wanneer zij in het Nieuwe Testament toegepast worden op de dood van Christus, die duidelijk gezegd wordt te zijn een offerande voor de zonde van de mensen en die de getrouwe en wezenlijke offerande is, die de offeranden van de wet slechts flauw en onvolmaakt voorstelden.

De eerzuchtige heidense vorsten stelden het leven van velen als een rantsoen voor hun eigen eer en vaak als een offer voor hun eigen luimen. Christus doet dat niet, het bloed van zijn onderhorigen is kostelijk in Zijn ogen en Hij geeft Zijn eer en Zijn leven dus als een rantsoen voor Zijn onderdanen. Onze levens werden naar de Goddelijke rechtvaardigheid door de zonde verbeurd. Christus deed, door van Zijn leven te scheiden, verzoening voor de zonde en redde ons zo. Hij werd zonde gemaakt en gefolterd voor ons en stierf niet alleen voor ons, maar in onze plaats (Hand. 20: 28. 1 Petrus . 1: 18-19). Hij was een rantsoen voor velen, voldoende voor allen, krachtig voor velen; en als het dan voor velen is, zegt de arme twijfelende ziel, waarom ook niet voor mij?

III. Vs. 29-34. Had de Heere reeds bij Zijn intocht in Jericho een blinde ontmoet, die Zijn hulp begeerde (Luk. 18: 35 vv), zo ontmoet Hem ook weer een blinde, bij Zijn uitgang (Mark. 10: 46a), nadat Hij door die stad getrokken is, zonder Zich daarin op te houden (Luk. 19: 1). Juist in de tijd, toen zoveel pelgrims op hun weg naar Jeruzalem Jericho in en uittrokken, hebben twee ontmoetingen met bedelaars op de weg in het minst niets opvallends en evenals nog heden door het buitengewoon warme klimaat de zonnesteek (2Ki 4: 19) niet zelden voorkomt, kon om dezelfde reden, omdat de grote hitte van de zonnestralen het vele stof en zand ongemeen verfijnd, ook blindheid een daar vaak voorkomende verschijning zijn. Het is echter in een zinnebeeldig opzicht niet zonder bijzondere betekenis, dat de Heere op die weg, die Hij op deze dag met de discipelen bewandelde, voor wie Zijn rede verborgen bleef, zodat zij niet verstonden, wat hij nu voor de derde keer tot hen gezegd had (Luk. 18: 34) en die Hem naar de Olijfberg voerde, waar hij onder tranen over de geestelijke blindheid van Zijn volk klagen moest (Luk. 19: 41 vv.), bij de ingang van de stad zowel als hij de uitgang juist een blinde ontmoette. Beide ongelukkigen werden op hun aanroeping van Jezus als de Zoon van David, welke belijdenis de omstaande menigte met geweld had willen terughouden, maar die zich daarom des te krachtiger van hun lippen laat horen, door Jezus geholpen: dat is Israëls bekeringsgeschiedenis, naar haar begin en einde tot een beeld verenigd; want nadat de Heere sommigen uit dit volk, de overgeblevenen naar de verkiezing van de genade (Rom. 11: 5) dadelijk in het begin ziende, gemaakt heeft, moet Hij eerst Jericho doortrekken, d. i. de volheid van de heidenen in een tijdsruimte van vele eeuwen tot Zijn rijk roepen, totdat het Hem eindelijk nog gelukt van het hart van degenen, die zich tegen Hem verhard hebben het deksel weg te nemen (2 Kor. 3: 16. Rom. 11: 23 vv.). Mattheus verenigt, in het vorige gedeelte op dezelfde wijze, die wij bij hem reeds in Hoofdst. 8: 28 vv. beschouwd hebben, de beide genezingen zonder meer tot één geschiedenis; dat is weliswaar historisch niet nauwkeurig. Voor een Evangelist echter, die hoofdzakelijk met Israël te doen heeft en graag degenen, die reeds ziende geworden zijn, met degenen, die nog blind zijn, verenigen zou, opdat ook deze laatsten de naam van hun Heiland aanroepen en door Hem zalig zouden worden, is het des te meer betekenend (Mark. 10: 41-52. Luk. 18: 35-43).

29. Jezus had met degenen, die Hem vergezelden (vs. 17), omstreeks 9 uur ‘s middags in het Jordaandal de feestgangers ontmoet; Hij was in hungezelschap tot Jericho gekomen en met hen dadelijk door de stad heengereisd. En toen zij van Jericho uitgingen, is Hem een grote menigte gevolgd, een grote menigte feestgenoten, die met vreugde de profeet in hun midden hadden opgenomen.

30. En zie, twee blinden, zittende aan de weg, toen zij hoorden, dat Jezus voorbijging, riepen: Heere, Gij Zoon van David! ontferm U over ons.

31. En de menigte bestrafte hen, zodat zij zwijgen zouden, want zij meenden van de feesttrein, waarin het met zijn Messias aan het hoofd nu naar Jeruzalem wilde trekken, alle ellende en gebrek verwijderd te moeten houden. Maar zijriepen te meer: Ontferm U over ons, Heere, Gij Zoon van David!

32. En Jezus, die niet zozeer in de vreugde van de feestgangers deelde, maar integendeel lijden en ellende tegemoet ging, stond stil, riep hen en zei: Wat wilt u dat Ik u doe?

33. Zij zeiden tot Hem: Heere! dat onze ogen geopend worden (Pred. 11: 7).

34. En Jezus, innerlijk bewogen met barmhartigheid, raakte hun ogen aan; en meteen werden hun ogen ziende en zij volgden Hem.

Wanneer Lukas (18: 35 vv.) van de genezing van een blinde bij het naderen aan Jericho; Mark. 10: 46 vv.), daarentegen van de genezing van een blinde bij de uittocht uit Jericho spreekt, zo onderscheiden zich de beide verhalen toch wezenlijk in de beide punten, dat a)Lukas zijn blinde aanduidt als een in de Christelijke gemeente niet nader bekenden naamloze man (een zekere blinde), Markus daarentegen niet alleen de naam van de blinde zelf, maar ook die van zijn vader Bartimeüs (de zoon van Timeüs) aangeeft en dat b)de blinde bij Lukas op het bevel van Jezus bij Hem gebracht werd, terwijl de blinde bij Markus op het horen van Jezus naam zijn overkleed afwerpt, zich opricht en alsof hij, "tot een helderziende geworden, in het wonderlicht van de belofte", de stem van degenen, die hem geroepen heeft, nagaat, om zo zelf zich bij Jezus aan te melden. Deze beide afwijkingen verbieden ons om van de twee verhalen slechts één te maken, zoals vele uitleggers gedaan hebben en de gebeurtenis of (naar Lukas) bij de intocht of (naar Markus) bij de uittocht van Jericho te doen plaats hebben; wij houden er ons veeleer aan, dat er sprake is van twee verschillende genezingen: de ene is daar, de andere hier, de ene aan een ongenoemde, de andere aan Bartimeüs, die naderhand tot de Christelijke gemeente behoorde, gebeurd. Wanneer Mattheüs nu echter in het voorafgaande bericht van de beide blinden, wier genezing hij beschouwde als bij de uittocht van Jericho te zijn gebeurd, vermeldt dat Jezus over hen geklaagd en hun ogen aangeraakt heeft, zo is het laatste evenmin als het eerste een bijzondere omstandigheid, die ons reden zou kunnen geven, nog een derde genezing, die van twee blinden, onmiddellijk na de genezing, die door Markus bericht is, aan te nemen, zoals oudere harmonisten dit doen. Men zou eerder kunnen zeggen dat de door Markus vertelde genezing eigenlijk, zoals Mattheüs meer nauwkeurig opgeeft, aan twee blinden heeft plaats gehad; maar Markus heeft de ene, die een bekend man in de Christelijke gemeente was, meer bijzonder in het oog gehouden. Intussen ligt het meer voor de hand om aan te nemen, dat Mattheüs de door Lukas berichte genezing met de anderen tot één verhaal verbonden heeft, waarbij dan de tweede genezing (bij Markus) niet alleen daardoor tot die manier van voorstelling aanleiding gaf, dat zij bij de uittocht van Jericho voorviel, maar ook in het andere opzicht, dat Jezus de blinde riep. Waarom, zo konden wij vragen heeft dan Mattheüs, wanneer hij nu van de genezing van twee blinden vertellen wilde, de twee geschiedenissen niet in haar bijzonderheid, zoals Lukas en Markus doet, verteld, maar tot één geschiedenis verenigd? Daar krijgt men het antwoord uit de op MATTHEUS. 21: 1-11 volgende afdeling, die zonder daarop terug te zien, dat de daarin verhaalde gebeurtenis eerst drie dagen later en tussen deze en onze gebeurtenis de eerste in Hoofdst 26: 6 vv. medegedeelde geschiedenis van de zalving van Jezus te Bethanië voorviel, dadelijk het hier voorafgaande gedeelte verbonden is, alsof deze beide gedeelten innerlijk door de hoofdzaak, waarvan bij beiden sprake is, bij elkaar behoren, ofschoon zij naar het uiterlijke, door tijd en plaats van de daarin verhaalde gebeurtenissen, van elkaar gescheiden waren. Wij begrijpen ook snel in hoe verre zij innerlijk tezamen behoren; er is namelijk nu in het leven van Jezus een keerpunt gekomen, de tijd van Zijn overgave aan de Messias-hoop van Zijn volk is genaderd. Na Zijn doop had Hij Zich een tijd in de woestijn teruggetrokken, omdat Hem de valse wereldse hoop van Zijn volk op de Messias als

verzoeking in de weg kwam (Hoofdstuk 3: 13-4: 11 ; nu kwam Hij na een kleine tijd uit de woestijn te voorschijn (Hoofdstuk 20: 17 vv.), om Zich over te geven aan de door Zijn openbaring gereinigde Messias-verwachting van Zijn aanhangers en omdat Hij binnen weinige dagen lijden moest, om op deze weg tot Zijn heerlijkheid in te gaan, was het gevaar van misverstand en misbruik in ieder opzicht verhoed. Terwijl Christus Zich nu wetens en willens aan de Messias-verwachting van Zijn aanhangers overgeeft, zo is het ook Zijn heilige raad en wil, dat Hij voor degenen, die Hem navolgen, als de Zoon van David, als de Koning van Israël uitgeroepen en door henzelf als zodanig erkend zou worden, terwijl Hij vroeger, wanneer men Hem bij deze naam aanriep, daar niet naar hoorde (Hoofdstuk 9: 27 vv.). Omdat Hij dit ook werkelijk bereikt heeft, is het doel van onze Evangelist om dit aan te tonen, waarom hij dan ook deze afdeling zo nauw met de eerstvolgende verbonden heeft, dat hij de laatste begint met de woorden: "En toen zij nu Jeruzalem benaderden. " Jericho en Jeruzalem - deze beide steden behoren op het nauwste tezamen; en wel is het de uittocht van Jericho en de intocht van Jeruzalem, die hem, de andere als het begin, deze als het einde van de lijn, waarop zij riepen: "Jezus Gij Zoon van David!" en "Hosanna de Zoon van David!" voor de ogen komen - wat daar tussenin lag, het verblijf te Bethanië en de zalving door Maria, daarvan meldt Hij vooraf niets, dat komt hem pas dan voor de geest, wanneer hij vertelt van de bloedraad van de hogepriesters en Schriftgeleerden en oudsten van het volk en van de bloedige daad van de verrader, zowel als van de inzetting van het heilig avondmaal. Weten wij nu deze manier van beschouwing van de Evangelist te vatten, dan zullen wij het hem niet kwalijk nemen, dat hij de stem aan het begin van die lijn: "Jezus, Gij Zoon van David!" versterkt heeft, door de blinde voor Jericho en de blinde achter Jericho bij elkaar te voegen. Hij had toch ook ten slotte met betrekking tot het roepen van: "Hosanna de Zoon van David! Gezegend is Hij, die daar komt in de naam van de Heere! Hosanna in de hoogte!" een volk voor zich, dat voorging en navolgde, maar hier als uit een mond sprak. Afgezien van de omstandigheid, dat hij in Hoofdst. 9: 27 vv. eveneens van twee blinden verteld heeft, die op dezelfde manier geroepen hadden, maar dat de Heere voor dit roepen als naar een voorbarige huldiging niet kon horen, moest hij nu de Messiaanse feesttocht van Jezus, die daarmee eindigde, dat Hij de heidenen overgeleverd werd, van Jericho af laten beginnen, van waar ook Jozua de verovering van het beloofde land heeft ondernomen. Wanneer het ons daarentegen te doen is om een nauwkeurig geschiedkundig en chronologisch beeld van de laatste reis van Jezus naar Jeruzalem te verkrijgen, moeten wij slechts met de overige Evangelisten te rade gaan en dan kan onze wens het beste vervuld worden. Wij wijzen hier, eer wij van Jericho scheiden, eerst op de geschiedenis van het bezoek van Jezus bij de overste van de tollenaars Zachéus (Luk. 19: 1-10). De Heere was eerst niet van plan geweest in Jericho te overnachten, al had Hij ook van Lukas af reeds een weg van 2-3 mijlen en had Hij van Jericho tot aan Bethanië nog een weg van circa 3 mijlen voor Zich. Maar als Hij nauwelijks de blinden genezen had en een klein eind verder getrokken was, ziet Hij dan tollenaar op zijn boom, die Hem tot aan deze plaats vooruit gelopen is, om zijn doel, Jezus te zien, zeker te bereiken. Hetgeen Nebe zegt is nu ook geheel juist: "De Heere is de magneet, die de mensen aantrekt; maar omdat de Zoon des mensen voor de mensen in het vlees gekomen is, zo is ook de mens de magneet, die de Heere aantrekt en vooral doet dit de verloren, maar boetvaardige, naar heil zoekende mens. Zo’n aanblik is Jezus nog niet ten deel geworden: een overste van de tollenaren op de boom zittend en naar de Heiland van zondaren uitziend met verlangende blikken! De Heere ziet van Zijn voornemen, om nog deze dag naar Bethanië te reizen,

ogenblikkelijk af. Hij moet eerst het hongeren en dorsten van deze ziel naar het rijk van de gerechtigheid bevredigen. Hij keert dus weer om bij de mijn te vernachten; maar het volk, dat Hem tot hiertoe in zijn midden gehad heeft, mort en acht zich beledigd, dat Hij boven het geleide van zo'n groot reisgezelschap, de herberg hij zo'n berucht man verkiest. Niet alleen wijst nu degene, die zich op weg naar Jeruzalem alleen bevindt met het voornemen, om Zich liever met moordenaars te laten kruisigen, dan de verlorenen prijs te geven, diegenen, die van de Heiland van de wereld altijd weer een vorst van de Farizeeën willen maken, beslist van zich af. Omdat echter Zijn omgeving meent, omdat Hij nu op het punt staat Jeruzalem als Messias binnen te trekken, dat nu ook het hemelrijk van aardse-wereldlijke heerlijkheid, zoals zij het zich droomden, verschijnen zou, toont Hij hen door de gelijkenis van de toevertrouwde ponden (Luk. 19: 11-27) hoe het met de oprichting van Zijn rijk in werkelijkheid stond. Hij geeft daar duidelijk genoeg te verstaan, welk einde deze intocht van de Messias in Jeruzalem zal nemen. Daarom heeft Jezus, maar het ons toeschijnt, de feestkaravaan, waarbij Hij Zich aan de andere kant van de poort van Jericho omstreeks een uur geleden gevoegd had, het overige gedeelte van de weg alleen laten trekken en die heeft nog aan de avond van die dag het doel van haar reis, de stad Jeruzalem bereikt. Maar Jezus zelf bleef met Zijn discipelen en de andere innig aan Hem verbonden zielen het overige gedeelte van de dag en de daarop volgende nacht bij Zachéüs te Jericho, om pas de volgende morgen (Vrijdag 31 Maart) met de kleinere kring van de Zijnen Zijn reis voort te zetten. Terwijl wij Hem op deze van 3-4 mijlen ver, tussen woeste en steile bergen heenlopende weg vergezellen, waar een verzengende hitte van de rotswanden weerkaatst, waar zich nergens een spoor van groeikracht vertoont, als hier en daar een doornstruik en de voetstappen van de reiziger in de dalen weerklinkt, herinneren wij ons de bijbelse plaatsen, die wij daar ontmoeten. Daartoe behoren Adumim, Bahurim en En-Semes (Joz. 15: 7. 2 Sam. 3: 16). De naam Adumim zou van het vele bloed, dat in deze streek vergoten is, afkomen; de kerkelijke legende daarentegen beweert, dat Adam hier tegenover het paradijs over het verlies van zijn zaligheid geklaagd heeft. Wij naderen het zogenaamde moorddal: het is daar vreselijk woest en de aanblik van de donkere rotsen, die 800 voet steil in de diepte lopen, is vreesverwekkend. In deze nauwe pas schijnt de natuur zelf het aanleggen van een moordkuil begunstigd te hebben, terwijl in de doodse stilte van de landstreek iedereen, die de hoogte op of afkomt, reeds in de verte gehoord kan worden en zich wijd en zijd geen menselijke woning bevindt. Dit herinnert ons aan de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan (Luk. 10: 30 vv.), die naar Jeruzalem reizend, hier degene, die onder de moordenaars gevallen was, die de priester en leviet voorbijgegaan waren, in zijn bloed vond liggen en het liefdewerk aan hem verrichtte. Daar behoeven wij ons slechts te herinneren, wat de Heere in Ezechiël. 16: 5 vv. zegt en wij zullen snel in de gestalte van de barmhartige Samaritaan degene herkennen, die nu dezelfde weg naar Jeruzalem reist, om Zijn Heilands werk aan de half dood neerliggende mensheid te volbrengen en hun in Zijn heilige kerk een herberg ter verpleging te bereiden tot op de dag van Zijn terugkomst van de hemel. Hij, de Zoon van David, komt dan verder tot Bahurim, waar eens Zijn grote voorvader uit Jeruzalem verdreven, door Simeï op zo'n schandelijke manier beschimpt en belasterd werd: ook Hij, zoals Hij ons in vs. 18 vv. gezegd heeft, gaat daar nu heen om uit Jeruzalem verdreven en bespot, gesmaad en gegeseld te worden. Te En-Semes, de zogenaamde apostelbron, de enige bron in deze gehele landstreek, rust nog tegenwoordig elk reiziger een weinig uit en verkwikt zich met een dronk, zich aan die herinnerende, van wie in Ps. 110: 7 geschreven staat: "Hij zal op de weg uit de beek drinken, daarom zal Hij het hoofd omhoog

heffen. " De naastbijgelegene plaats Bethanië voert ons dan reeds tot aan de oostelijke punt van de Olijfberg en dan zijn wij niet meer dan een halve stadie van Jeruzalem verwijderd (vgl. Luk. 10: 38 vv.). In dit dorp, dat rondom door bergen en heuvels omgeven is en dat de vermoeide reiziger tot rust uitnodigt, hield Jezus deze en de volgenden, ja ook gedeeltelijk de derde dag stil (vrijdag tot zondag: 31 maart tot 2 april) en ging naar de Hem bevriende familie van Lazarus, Maria en Martha. Hoe daar nu ter ere van de onverwachte gast nog op vrijdag een maaltijd bereid en ‘s avonds met de aanbrekenden sabbat gegeten werd, hoe de Heere bij deze gelegenheid door Maria gezalfd en in de ziel van Judas de eerste gedachte aan verraad opgewekt werd, zullen wij eerst in Hoofdst. 26: 6 vv. lezen; nu richten wij onze opmerkzaamheid voornamelijk daarop, dat nog diezelfde dag veel volk uit Jeruzalem naar het dorp ging. Men had toch van de aanwezigheid van Jezus te Bethanië gehoord door de karavaan, die vooruit getrokken was en voornamelijk wenste men ook de enige weken daarvoor opgewekte Lazarus te zien. Andere daarentegen, die nu om het aanbreken van de sabbat nog moesten achterblijven, stelden de reis tot later uit. Toen nu op Zaterdag, bij gelegenheid van het morgenoffer, de leden van de Hoge Raad de gesprekken van de mensen in de tempel hoorden en daarin een meer toenemende geestdrift voor Jezus ontdekten, hielden zij raad onder elkaar, dat dit zo niet mocht voortgaan: men moest deze gevaarlijke oproermaker, waarvoor zij Hem verklaarden, evenals het werktuig van Zijn opwekking, Lazarus, uit de weg ruimen (Joh. 12: 1-11). Daartoe hadden zij nu wel de middelen niet in handen, want hun uur was nog niet gekomen; ja, zij konden zelfs niet verhinderen dat de volgende dag (zondag 2 april - 10 nisan) in de loop van de voormiddag weer velen uit het volk zich naar Bethanië spoedden, zoals zij zich voorgenomen hadden en deze menigte trok tot in het namiddaguur verder. Van daar was Jezus reeds weggegaan, maar toch pas tien minuten ver tot Beth-fagé gekomen toen nieuwe menigten uit Jeruzalem Hem ontmoetten; wij zullen in het volgende hoofdstuk horen wat verder gebeurde.

HOOFDSTUK 21

INTOCHT VAN CHRISTUS IN JERUZALEM; REINIGING VAN DE TEMPEL VERVLOEKING VAN DE VIJGEBOOM EN BESTRAFFENDE REDE

IV. Vs. 1-11. Als Jezus, vergezeld van Zijn discipelen en van die bezoekers van het feest, die gedurende de voormiddag naar Bethanië gekomen waren en Hem thans, op de namiddag van de Palmzondag, van daar naar Jeruzalem haalden tot in de nabijheid van Beth-fage gekomen is, zendt Hij twee van Zijn discipelen naar dit dorp en laat Zich een ezelin met haar veulen halen, om ter vervulling van een beslist profetisch voorspelling, als Israëls Messiaanse koning, waarvoor Hij Zich nu openlijk uitgeeft, een plechtige intocht in de stad te honden (Mark. 11: 1-11. Luk. 19: 28-44. Joh. 12: 12-19).

EVANGELIE OP DE EERSTE ZONDAG VAN DE ADVENT, ALSOOK OP PALMZONDAG

Zeer merkwaardig komt dit Evangelie twee keer in het jaar als afdeling tot leiding van de zondag voor: bij het begin van het kerkelijke jaar, op de eerste advent en bij het begin van de lijdensweek, op palmzondag. De reden ligt ten eerste in een uiterlijke, historische omstandigheid; lange tijd namelijk begon het kerkelijke jaar met de oudste en hoogste feesten van de kerk en het Evangelie van de intocht van Jezus in Jeruzalem was de natuurlijke inleiding van de lijdensweek. Toen naderhand het begin van het kerkelijke jaar op het Kerstfeest en de viering daarvan in de advent verplaatst werd, plaatste men dat Evangelie aan het hoofd van de adventstijd, tot een teken dat de viering van het Kerstfeest ook slechts een voorbereiding voor het Paasfeest en de afronding van het kerkelijke jaar, tot een nauw afgesloten geheel niet veranderd was, maar behield echter het Evangelie voor Palmzondag.

Hoe geheel anders echter dan op de eerste zondag van de advent, hoort men het Evangelie op Palmzondag aan! Daar wekt het ons bij voorbaat tot vreugde op. In de Heiland, die Zijn intocht houdt in Jeruzalem, herkennen wij de majesteit van de zachtmoedigen en van harte ootmoedige Koning, die evenals in Jeruzalem, zo ook in ieder huis en hart Zijn plechtige intocht wil honden; wij verheugen ons over de luide Hosanna’s, die Hem tegenklinken en wij getuigen van de stemming van ons hart met het lied: "Hoe zal ik U ontvangen enz. ?" Op de Palmzondag wekt daarentegen datzelfde Evangelie andere gedachten; de liefelijke glans is ervan weg; zoals een uitlegger zegt, schijnt het reeds rood geworden te zijn door het aandenken aan het bloed van Christus. Niet de zachtmoedigheid en nederigheid van de Heere, die de harten wint, maar veeleer de armoede en geringheid valt ons in het oog en de aanstoot en ergernis, die de harten aan Hem nemen. Het Hosanna klinkt, wanneer wij het op deze dag horen, niet als een gejuich en verwelkoming, maar als spot en hoon; wij horen reeds het "kruisig Hem, kruisig Hem!" de palmtakken, die men Hem op de weg strooit, schijnen niet van overwinning en vrede, maar van wee en smart te spreken en de tranen, die de Heere weent, als Hij nadert en de stad aanziet, schijnen ons het juiste antwoord daarop te geven. Jeruzalem komt ons niet voor als de rijk begenadigde stad, die haar Koning feestelijk mag welkom heten, maar als de moordkuil, die de profeten doodt en stenigt, die tot haar gezonden zijn; niet als de dochters van Zion, die zich verheugen mag over de vervulde profetie van de

dag, maar als de onvruchtbare vijgeboom, waarboven de wolken reeds opeengepakt staan, waaruit de bliksem snel zal neerschieten, om de stam tot aan de wortel tot splinters de vernielen.

1. En toen zij, de Heere met degenen, die weer van Bethanië waren vertrokken, nu Jeruzalem benaderden, namelijk tot het gebied van de stad, dat zich aan de overkant nog iets boven de top van de Olijfberg uitstrekte en gekomen waren te Bath-fagen (= vijgenhuis) aan de Olijfberg 24: 5"), toen zond Jezus, omdat Hem nieuwe menigten uit Jeruzalem ontmoetten en Hij wist wat Hij nu had te doen (vs. 2, 3), twee van Zijn discipelen, evenals Hij vaker deed (Mark. 6: 7; 14: 13. Luk. 10: 1) en zei tot hen:

2. Ga heen in het dorp, dat tegen u over ligt, naar Beth-fage en u zult meteen bij het binnengaan een ezelin gebonden vinden aan de deur van een tuin aan de weg (Mark. 11: 4) en een veulen met haar, waaropnooit een mens heeft gezeten (Num. 19: 2. Richt. 16: 11. 1 Sam. 6: 7); ontbind ze zonder eerst om toestemming te vragen en breng ze tot Mij.

3. En als u iemand iets zegt, u vraagt, waarom u de ezelin met haar veulen losmaakt, zult u zeggen, dat de Heere, Israël's Koning, die u niet mag weigeren met het uwe te dienen (1 Sam. 8: 16), deze nodig heeft en hij zal ze meteen op dat woord graag en gewillig zenden; hij zal u zelfs bij het losmaken en hierheen komen helpen.

4. Dit alles, dit uitzenden van de discipelen door de Heere, om de intocht in Jeruzalem voor te bereiden (vs. 6 vv.), nu is gebeurd, zoals de discipelen later inzagen (Joh. 12: 16), opdat vervuld werd hetgeen gesproken is door de profeet, eensdeels door Jesaja (62: 11), anderdeels door Zacharia (9: 9), die zeiden, wanneer men de beide uitspraken verenigt:

5. Zeg van de dochter van Zion: Zie uw Koning komt tot u, zachtmoedig en gezeten op een ezelin en wel, om meer bepaald te zeggen op welke van de beide dieren Hij zat, op een veulen, een jong van een jukdragende ezelin.

Het is ontwijfelbaar zeker, dat de dag van deze intocht van Jezus in Jeruzalem, de in de aanmerking bij Hoofdstuk 20: 34 reeds opgegeven 10e kneuzen (2 april van het jaar 30 na Christus een zondag) was. De intocht kan daarom van de 10e kneuzen niet gescheiden worden, omdat op deze dag bij het voorafschaduwende Paaslam de afzondering plaats had (Ex. 12: 3) omdat Jezus Zichzelf nu als het tegenbeeld van het Pascha voorstelt, zo heeft Hij zeker met het oog hierop de dag van de intocht gekozen. Niet zonder betekenis is het ook, dat op diezelfde dag het volk onder Jozua uit de Jordaan opsteeg om de strijd tegen de Kanaänietische wereldmacht te beginnen (Joz. 4: 19); deze strijd is het voorbeeld van het gericht over deze wereld, dat door Jezus, de waarachtige Jozua, voltrokken zal worden. " Hier komt verder bij, dat, ten minste naar de door ons gemaakte berekening; omstreeks een jaar vroeger (de 6e april van het jaar 29 na Christus), Johannes de Doper uit de gevangenis de vraag tot Jezus gericht heeft: "Bent U degene, die komen zou, of verwachten wij een andere (Hoofdstuk 11: 2 vs)?" Hier geeft de Heere dan het daadzakelijk antwoord, nadat Hij vroeger slechts een indirect antwoord gegeven had. Wat nu het dorp Beth-fage aangaat, het is eveneens zeker dat het westelijk of zuidwestelijk van Bethanië, dichter bij de Olijfberg

gelegen was, maar niet, zoals velen uit Mark. 11: 1 en Luk. 19: 29 hebben willen besluiten, aan de andere kant van Bethanië, op de weg naar Jericho; want wanneer in de beide aangehaalde plaatsen Beth-fage vroeger Bethanië genoemd wordt, zo rekenen de Evangelisten hier van Jeruzalem het doel van de reis, niet van het begin af aan (vgl. Luk. 17: 11). Nauwkeuriger kan intussen de ligging van het dorp niet opgegeven worden. V. Raumer schrijft: gaat men omstreeks 100 stappen, van de hoogte van de Olijfberg diens oostelijke kant af, zo wordt de plaats aangewezen, waar Beth-fage stond; niet een ruïne toont de plaats aan, maar iets verder naar beneden (15 stadiën of een klein half uur van Jeruzalem) komt men bij Bethanië. Daarentegen spreekt van de Velde van een zekere Dr. Olin, die op een rug van de Olijfberg, die naar het zuidoosten vooruitspringt, de ruïnen van een dorp, of liever de fundamenten van woningen en ook een grote, uitgehouwen regenput gevonden heeft, de weg, horen wij verder bij Schubert, die uit het dal van Bethanië over de heuvels van Beth-fage naar de middelste top van de Olijfberg voerde, om dan naar het Kedron dal te leiden, die de hoogten van Jeruzalem van de 400 voet boven het Kedron bed verheven toppen van de Olijfberg scheidt, liep door rijke palmenplantingen, vrucht- en olijftuinen. Wanneer men de straat met Hollandse namen wilde noemen, zou men kunnen zeggen: men kwam van Jericho, de geurige Palmenstad, verder naar Dadelhuis (?) (Bethanië) over Vijgenhuis (Bath-fagen) naar de berg van de Olijven. De Heere zendt Zijn beide discipelen naar Bath-fagen en belooft hen, dat zij op de plaats, zonder eerst daarnaar hoeven te zoeken, een ezelin zullen vinden en wel gebonden, alsof zij reeds gewacht had, of alsof zij door haar eigenaar daartoe bestemd geworden was, om ogenblikkelijk met het bij haar staande veulen tot de gewenste dienst gereed te zijn. Het is toch zo in het rijk van God, merkt Nebe op, u ziet nergens met uw vleselijke ogen voorbereidingen; de Koning van het rijk bereidt alles in plechtige stilte voor en wanneer Hij u dan zegt: "ga heen", dan ziet u pas, dat alles reeds gebeurd is. Men heeft weliswaar voor de wachtende ezelin en haar veulen een uiterlijke, natuurlijke verklaring weten te vinden, terwijl men gezegd heeft: onder degenen, die met het Pascha naar het feest reisden, bevonden zich ook rijke, voorname lieden, die bij het overstijgen van de Olijfberg en bij het bestijgen van de hoogte, die van de engte van Kedron naar de stad voert, zich niet wilden verhitten en met het oog daarop zou Bath-fagen een station van ezels geweest zijn. Daardoor maakt men zich echter het verstaan van de tekst moeilijk, in plaats van gemakkelijk. Degene, die reeds zo menige verre reis gemaakt heeft en zich nog nooit op zijn reis van vreemde voeten bediend heeft, niet eens op de verre en moeilijke weg van Jericho naar Bethanië, heeft niets met dergelijke gemakken te doen, ja, de gehele indruk op de harten van de discipelen en van het volk, die de Heere Zich door de vreemdsoortige voorstelling van Zichzelf ten doel heeft gesteld, wanneer Hij naderhand rijdende op het veulen van een ezelin de stad binnentrekt, gaat verloren, wanneer ook anderen en wel juist rijken en voornamen, op zo’n manier Jeruzalem plegen binnen te trekken. De moeilijkheid om het geheel te begrijpen ligt veeleer in de profetische belofte: "Verheug u zeer, dochter van Zion! Juich, u dochter van Jeruzalem! Zie uw Koning zal u komen, rechtvaardig en Hij is een Heiland; arm en rijdende op een ezel en op een veulen, een jong van de ezelinnen". De discipelen denken nu niet eens aan deze plaats, maar zijn er pas naderhand door de Heilige Geest aan herinnerd (Joh. 12: 16); en daarom zal ook wel niemand uit het volk er duidelijk van bewust zijn geweest, toen nu werkelijk een gejuich en gejubel van degenen, die vooruitgingen en degenen, die volgden, weerklonk (vs. 9). Voor menselijke oren en ogen wordt alles als vanzelf gemaakt, zelfs de discipelen, toen de dieren gebracht waren, spreidden hun kleren daarover uit en zetten Jezus

op het veulen, alsof zij vanzelf in de gang van het juiste, juiste handelen gekomen waren. En toch staat er Iemand onzichtbaar achter, die harten en zinnen, lippen en handen van de mensen bestuurt als de waterbeken en neigt ze waarhenen Hij wil (Spr. 21: 1). Deze, die eens de profeet ingegeven heeft, wat hij zou spreken, zal dan ook nu, nu het vervuld zou worden, wat hij beloofd heeft, op de ene of andere wijze, het zij door een onbewuste aandrang of door een nachtelijke droom, hetzij door een uiterlijke omstandigheid, of door een onweerstaanbare trek van Zijn Geest (want de joodse uitleggers zeggen toch bij Zach. 9: 9; "Wie in een droom een ezel ziet, ziet uit naar verlossing, want er staat geschreven: verheug u zeer, u dochter Zions, juich u dochter Jeruzalems, ziet uw Koning zal u komen rechtvaardig en Hij is een Heiland; arm en rijdende op een ezel en op een veulen, een jong van de ezelinnen" - hoe gemakkelijk kon zich in een ontvankelijk gemoed de aanknoping aanbieden voor een aanwijzing van God!), de bezitters van de dieren ertoe geleid hebben, hen buiten aan de weg aan te binden. Dat hun tegelijk daarbij te kennen werd gegeven, dat er navraag komen zou, daaruit blijkt, dat er sommigen bij staan, alsof zij wilden zien hoe het met de gehele zaak zou aflopen (Mark. 11: 4 vv.). Wanneer nu de discipelen komen en de dieren zonder verder iets te zeggen in beslag nemen, was dit voor de bezitters reeds bewijs genoeg; want zo’n handeling van schijnbare gewelddadigheid onder de ogen van degenen, die het hadden kunnen verhinderen, is toch iets buitengewoons, het draagt vanzelf het teken van goddelijke oppermacht aan het voorhoofd. Daarom zegt Jezus ook: "Als iemand iets zegt; " het had dus ook anders, het had zo kunnen komen, dat de eigenaars de dieren hadden laten gaan zonder eerst iets te zeggen. Dat zij vragen: "Wat doet u, dat u het veulen ontbindt?" (Mark. 11: 5) blijkt duidelijk geen vraag van afkeuring te zijn, maar van wachten op de afloop van de zaak, die hen in grote spanning gebracht heeft, van onderzoeken naar de goddelijke aanwijzing, die zij ontvangen hebben. En God wil hen inderdaad laten ervaren, wie Hij is, wie zij hun bezittingen ter beschikking moeten stellen; Hij wil hen nader tot Jezus en tot erkentenis van Zijn Messianiteit brengen - hen, die in een buitengewone positie geplaatst waren, daardoor, dat zij aan de ene kant zo dicht bij Bethanië woonden, van waar hen een geloofslucht tegenwaaide en aan de andere kant op hun plaats leven moesten onder vele priesters, die de Heere vijandig waren. Wij mogen wel veronderstellen dat deze leiding van God ook voor hen niet tevergeefs geweest is, dat zij zich snel zelf aansloten aan de trein, die vóór ging en volgde en hun dieren, nadat de Heere er gebruik van gemaakt had, met eigen hand terug ontvingen; daarentegen wordt het goddelijk geheimzinnige van de gehele geschiedenis weggenomen, wanneer men zegt, dat er tussen Jezus en de bezitters, die reeds tot Zijn gelovige aanhangers behoorden, geen bepaalde afspraak had plaats gehad; ja, terwijl het het woord van Jezus zelf is, dat aan het geheel deze geheimzinnige vorm geeft, strijdt het veronderstellen van zo’n afspraak geheel en al met de reinheid en waarheid als met het zoetedeeg, waarmee de Heere zeker Zijn Paasfeest hield (1 Kor. 5: 8). Dat de voorspelling van de profeet de Heiland pas dan voor de geest kwam, toen Hij op de bepaalde plaats op de Olijfberg was en eerst toen Zijn maatregelen nam, wijst deze Evangelist ook uitdrukkelijk aan, terwijl hij in vs. 1 schrijft: "En toen zij nu Jeruzalem benaderden en gekomen waren te Beth-fage aan de Olijfberg, toen zond Jezus twee van Zijn discipelen". Als Jezus zich nu helder bewust geweest was, dat juist nu deze profetie vervuld zou worden (Zijn gehele levens-, lijdens- en verheerlijkingsweg is toch stap voor stap niets anders dan een vervulling van de Schrift en niet slechts in het algemeen, maar ook van de voor elke bijzonderheid bepaalde woorden of voorbeelden van de Schrift), zo was het Hem ook tegelijk duidelijk, wat Zijn Vader in de hemel reeds gedaan en hoe Hij

reeds voor Hem gewerkt heeft, opdat Hij de vervulling geheel in de zin van de voorspelling zou kunnen bewerken. Als wij dan de profetie (Zach. 9: 9) nader willen verklaren, spreekt die in samenhang met het gericht van de ondergang, die van de heidenwereld voor de deur staat, van de gelukkigen, vrede- en vreugde rijke tijd, die Israël daarentegen uit de hand van God te verwachten heeft, maar om de grootheid van de zaligheid, die Hij Zijn volk bereid heeft, aan dit volk juist duidelijk te maken en tegelijk de Koning, die Hij verordend Heeft om hun heil en zegen te bereiden, een ontvangst te bereiden, die Hem waardig is, dringt Hij de inwoners van Jeruzalem tot een luid gejuich, als de eerste ontvangers van het heil en als vertegenwoordigers van het gehele volk, maar toont hun echter, opdat zij zich niet ergeren aan de nederige gestalte van hun Koning maar veeleer juist verblijd zouden worden over het heil, dat Hij brengt, hun Koning in tweeërlei opzicht. Dat Hij op een ezel rijdt (en wel op een veulen van een lastdragende ezelin, niet op deze zelf), behoort ook tot Zijn nederige zachtmoedige verschijning, waarin Hij Zich bovendien openbaart in tegenstelling tot de hoogmoedige, overmoedige praal van de vorsten van deze wereld; maar achter deze nederig-zachtmoedige verschijning ligt ook het heil en de gerechtigheid verborgen, die Hij heeft te brengen en dit wordt daardoor gewaarborgd, omdat Jezus Zich nu ook werkelijk in de gestalte vertoont, waarin de profetie Hem tevoren voorgesteld heeft, verlichamelijkt Hij daarmee de gedachte, die aan die profetie ten grondslag ligt en predikt Hij het begin van de vervulling zonder woorden, door een uiterlijk, zichtbaar teken. Maar het volk dat Hem, niettegenstaande Zijn nederige verschijning voor zijn Koning erkent en Hem vrolijk tegen juicht, helpt ook mee aan de vervulling van de profetie, dat het woord: "Verheug u zeer, dochter van Zion! Uuich, u dochter van Jeruzalem!" niet tevergeefs gezegd is. Intussen heeft de Evangelist de profetie in een vorm meegedeeld, die tweekeer van de woorden van het Oude Testament afwijkt: a) hij heeft de eerste woorden van Jes. 62: 11 : "Zeg van de dochter van Zion!" in plaats van de uitroep: "Verheug u zeer, dochter van Zion! juich u dochter van Jeruzalem!" gezet en b) heeft hij de woorden "rechtvaardig en een Heiland" weggelaten. Daarvoor moet Hij reden gehad hebben; en die reden ligt daarin, dat Jeruzalem zijn Koning wel voor een kort, vluchtig ogenblik erkende en hem als in bedwelming tegenjuichte, maar toch Zijn bloed als na enkele dagen over Zich en zijn kinderen riep (Hoofdstuk 27: 25); en wanneer Mattheüs ook niets van de tranen van Jezus over Jeruzalem verhaald heeft, toen Hij de hoogte van de Olijfberg bereikte, heeft Hij toch met de verkorte profetie uit Zacharia van deze tranen gesproken. Het zou Hem ook niet mogelijk geweest zijn om de profetie in haar zo ongemeen en inhoudrijk begin weer te geven; Hij koos daarvoor een veel meer afgemeten, ernstige aanspraak, die uit Jesaja. Wij mensen hebben zelf door ons ongeloof en onze zonden de schuld, wanneer het woord van God verkort moet worden en profetie en vervulling niet volkomen op elkaar sluiten.

6. En de twee discipelen gingen heen naar het dorp (vs. 2), deden zoals Jezus hun bevolen had en keerden terug.

Zij maakten geen bedenkingen tegen de last, die toch zo bedenkelijk scheen te zijn; want nog was bij het volk, vooral daar, waar de priesters hun invloed uitoefenden, het aanzien van de Meester niet zo groot, dat Zijn naam reeds voldoende zou zijn om te verhinderen, dat zij niet als rovers van van een anders eigendom zouden worden behandeld. Zij gingen heen in

gehoorzaamheid aan Zijn woord, dat voor hen meer betekende dan alle tegenwerpingen van eigen verstand (Luk. 5: 5).

Wij moeten de bevelen van God nauwkeurig volvoeren, ook wanneer zij met het oordeel van ons verstand in strijd zijn.

De discipelen deden wat de Heere hen gezegd had. Kwam het in hun gedachten op, dat de zaak iets ongeoorloofds was? Nee. Zij geloofden en wisten dat de Heere niets ongeoorloofds kon doen en dat de toestemming van de eigenaren zou volgen, zoals zij dan ook ondervonden. Het moet ons tot een bemoediging zijn. Hoe vaak zien wij op tegen een zaak, die wij vanwege de Heere moeten doen, of tegen een woord, dat wij in Zijn naam moeten zeggen, terwijl wij toch niets anders te doen hebben, dan eenvoudig onze boodschap te doen, om te ondervinden dat geen enkele hinderpaal ons ontmoet. Als wij geloven zullen ook wij alles vinden, zoals de Heere het gezegd heeft. Maar wij geloven niet, althans niet genoeg; want het is met ons geloof, zoals het bij velen is, die veel geld hebben, maar er weinig gebruik van maken.

7. Nadat zij alles juist zo gevonden hadden als de Heere het hen voorspeld had (Luk. 19: 32), brachten zij de ezelin en het veulen. En omdat de dieren nog ongezadeld waren legiden zij, opdat de Heere op eervolle manier zourijden, hun opperkleren (2 Kon. 9: 13) op deze beide dieren, omdat zij nog niet wisten, op welk van beide de Heere Zich zou neerzetten. En evenals de koningen van de Perzen niet te paard stegen, maar door hun beambten daarop werden gezet, zo a) zetten zij Hem daarop, namelijk op de kleren en wel op die, die op het veulen gelegd waren; want dit bestemde de Heere thans tot Zijn gebruik, terwijl de ezelin slechts daarnaast werd gevoerd.

a)Joh. 12: 14.

De eigenaren van de ezelin en het veulen lieten de discipelen gaan. De discipelen vonden dus gelovige mensen, die hun woord geloofden en hun eigendom graag de Heere gaven. Zo heeft Hij overal betrekkingen, die niemand kent dan Hij zelf en die Hij ons van tijd tot tijd ontdekt en laat vinden. Daarom moeten wij nooit tot de treurige bekrompenheid vervallen van te menen, dat de kring van zulke mensen, die in de Heere geloven, binnen de onze gesloten is en dat het goud van de kerk eerst door ons moet gestempeld zijn, zal het gangbaar zijn; nee, wij moeten altijd denken, dat de Heere nog oneindig meer gelovige en gehoorzame discipelen, zelfs onder de niet met ons meegaande mensen heeft, dan wij ons kunnen voorstellen.

Het gebeurde niet bij toeval, dat beide dieren zo tot rijden gereed werden gemaakt; want niet alleen dat de intocht iets plechtigers en waardigers verkreeg, wanneer ook het daarnaast lopende van die getooid was, maar daardoor werd ook de profetie (Zach. 9: 9) volkomen vervuld, die van twee dieren spreekt op een manier, als stonden zij gelijkelijk de Koning en de dochter van Zion ten dienste.

Een van de merkwaardigste schouwspelen, die de wereld ooit zag! Een koning op een ezel en wel op een zittend, om daardoor juist Zijn rijk in bezit te nemen! Armoede, nederigheid, ootmoed is niet alleen het karakteristieke kenteken van deze Koning, maar ook het geheim

van Zijn sterkte. Hij is een wonderbare Koning; Hij gaat door vernedering Zijn verhoging tegemoet; Hij overwint, terwijl Hij schijnbaar bezwijkt - door het kruis tot de kroon, door dood tot leven! Willen wij onderdanen van deze Koning worden zo moeten wij ons onderwerpen aan deze grondwetten van Zijn rijk, ons vernederen en ootmoed leren van die, die van harte ootmoedig was. Ja ootmoed moet de discipel van de Heere bezitten, zonder deze kan de Heere hem toch niet bezitten, zoals Beda schoon verklaart: "De Koning kwam zittend op een ezelin, omdat Hij Zijn rustplaats heeft in de harten van de nederigen. "

8. En het grootste gedeelte van de menigte, die de intocht bijwoonde, spreidden hun kleren op de weg; zij trokken hun kleren van het lichaam en dat zegt veel. Zij vroegen er niet naar, dat zij gasten en vreemdelingen in Jeruzalem waren, dat zij aan een hoog feest zouden deelnemen, waarheen ieder graag in heilig sieraad gaat, maar zij dachten er slechts aan, hoe zij de Heere, die hun hart had ingenomen, het meest zouden eren en anderen, die er wellicht aan dachten, dat de Rechtvaardige (Zach. 9: 9), die de overwinning over hun harten had behaald en nog meer overwinningen zou behalen, ook een daarmee overeenkomstig zinnebeeld (Ps. 92: 13. Openbaring . 7: 9) toekwam, hieuwen takken van de palmbomen, die aan de weg stonden en spreidden ze op de weg.

9. En de menigte, die voorging en die volgde, d. i. de gehele menigte van Zijn discipelen, die met Hem uit Galilea was gekomen, of Hem uit Jeruzalem tegemoet was gegaan, werden nu tot de hoogste blijdschap van het geloof opgewekt en onweerstaanbaar gedrongen Hem te belijden. Zij riepen, volgens de woorden in Ps. 118: 25 v. , waarvan men zich bij het feestelijk rondgaan om het altaar op het loofhuttenfeest bediende ("Le 23: 43") en zeiden: Hosanna (d. i. Heere! help toch, geef heil en goede voortgang) de Zoon van David, die wij in ons midden hebben! Gezegend is Hij, die komt in de naam van de Heere, de Messias, die nu verschenen is! Hosanna in de hoogste hemelen! Het woord, door ons op aarde geroepen, vindt zijn weerklank daar boven in de hemel, opdat het wordt verhoord 2: 4").

Zoals Israël vroeger zijn koningen met palmtakken inhaalde, (vgl. 1 Makk. 3: 51), zo haalt het nu Jezus als zijn Messiaanse Koning in. Zij doen het onwillekeurig; zij worden onvoorbereid gedrongen zo te doen. In Zijn laatste wee over Jeruzalem kondigt Jezus de Joden het oordeel aan met de woorden (Hoofdstuk 23: 39): "U zult Mij van nu aan niet zien, totdat u zeggen zult: Gezegend is Hij, die komt in de naam van de Heere!" Wanneer dus het geroep, waarmee zij Hem thans ontvangen, zich zal herhalen en dan tot waarheid zal zijn geworden, dan zal de tijd van de Messiaanse voleinding van Israël beginnen. Zo is ook deze gebeurtenis een voorspel van die tijd.

Hoe weinig echter ondanks alle ogenblikkelijke geestdrift van het volk, reeds nu voor Israël in het algemeen de tijd daar is, dat zijn Messiaanse koning het tot een Helper kan worden; hoe integendeel de stad en het gehele volk een ontzettend gericht voor de deur staat, dat de wederspannigen zal verteren, dat tonen de tranen, die de Heere over Jeruzalem weende, toen de menigte de hoogte van de Olijfberg had bereikt en men nu de tempel en de heilige stad in al haar pracht voor zich zag liggen (Luk. 19: 39-44).

Van al de juichende en bewonderende duizendtallen, waardoor de Zaligmaker bij Zijn intrede in Jeruzalem als omstuwd werd, stond niet één aan Zijn kant, toen Hij in de handen van de onrechtvaardigen was overgegeven. Velen, zeer velen, die nu het: "Hosanna" aanhieven, schreeuwden vijf dagen later: "Weg met Hem, kruisig Hem" wij hebben hier een getrouwe schildering van de menselijke natuur. Het is een bewijs van de grote dwaasheid, om meer gesteld te zijn op de gunst van de mensen dan op de gunst van God. Niets is in waarheid zo veranderlijk en onbestendig als de volksgunst. Die ze heden geniet is haar vaak morgen kwijt. Zij is een zandgrond, die zeker allen, die daarop bouwen, begeven zal. Zoeken wij de gunst van de mensen niet. Laat ons veel meer jagen de gunst van Hem, die gisteren en heden dezelfde is en tot in eeuwigheid (Hebr. 13: 8) Christus verandert niet. Wie Hij liefheeft, heeft Hij lief tot de einde. Zijn gunst duurt tot in eeuwigheid.

10. En toen Hij te Jeruzalem van de overkant af, dus door de Stefanuspoort inkwam, werd de gehele stad beroert, omdat men overal meteen opmerkte welke hoge betekenis die intocht had, zeggende: Wie is deze, die aldus de stad binnentreedt en die al het volk zo toejuicht?

11. En de menigte, die met Hem binnentraden, zei: Deze is Jezus, de profeet van Nazareth in Galilea, die daar zo vele tekenen en wonderen heeft gedaan.

Zo nam Jezus dan een keer openlijk de hulde aan, Hem door de grote menigte als de Messias toegebracht en verklaarde Zich dus voor dezen, door die hulde niet alleen aan te nemen, maar er ook niet onduidelijk aanleiding toe te geven. Had geheel het volk, hadden inzonderheid de oversten van het volk in die erkentenis gedeeld en Hem aangenomen, hadden zij ook nu nog bedacht wat tot hun vrede diende, hoe gelukkig was dit niet alleen voor hen geweest, maar ook voor de instandhouding van hun hele staat.

Ofschoon de hele stad beroert wordt, Jezus blijft dezelfde en zet Zijn tocht naar de tempel voort. Worden wij dan van mensen met loftuitingen overladen, laat ons onze effenheid van geest zoeken te bewaren. Of komen zij niet voort uit de mond van zondige, onstandvastige schepselen, wier woord geen het minste geldend bewijs van ware verdienste bevat en ons veeleer moest doen blozen bij de gedachte, dat bij de Heere alleen gerechtigheid is, maar bij ons beschaamdheid van de aangezichten.

De wachtende discipelen hoeven niet naar een antwoord te zoeken. Wie van de profeten heeft het niet in hun mond gelegd? Wie is deze? Vraag het Mozes en hij zal u zeggen: "het vrouwenzaad dat van de slang de kop zal vermorzelen. " Vraag het uw vader Jakob en hij zal u zeggen: "de Silo van de stam van Juda. " Vraag het David en hij zal u zeggen: "de Koning van de ere; " vraag het Jesaja en hij zal zeggen: "Emmanuël, Wonderlijk, Raad, sterke God, Vredevorst" vraag het Jeremia, en hij zal u zeggen: "de rechtvaardige Spruit; " vraag het Daniël en hij zal u zeggen: "de Messias", vraag het Johannes de Doper, hij zal u zeggen: "het Lam van God", de God van de profeten heeft u gezegd: "Deze is Mijn geliefde Zoon, waarin Ik Mijn welbehagen heb. " Ja, zelfs de duivels zijn genoodzaakt geweest te bekennen, "ik ken u, wie Gij bent, de Heilige van God. " Aan geen enkele kant heeft Christus Zichzelf zonder getuigenis gelaten.

"Jeruzalem kende de persoon van Jezus genoeg, om zich de vraag te kunnen sparen, wanneer zij wilde". Zij moesten echter in hun ergernis en hun verdriet, dat zij over de gehele gebeurtenis hadden, toch vragen, alsof zij daarmee ook een woord uit het Oude Testament (Ps. 24: 8, 10) tot eer van Christus moesten vervullen; jammer slechts dat degenen, die Jezus vergezelden geen ondubbelzinnig antwoord gaven, maar zich in hun belijdenis door de trotse stad lieten terughouden - "het is alsof de eerste koude lucht uit Jeruzalem hen reeds aangewaaid had. " Maar de Farizeeeën, zo lezen wij in Joh. 12: 19, spraken onder elkaar: "ziet u wel dat u gans niet vordert? Zie de gehele wereld gaat Hem na. " Zij voelden dus wel dat het hen veel moeite en volharding zou kosten om deze Profeet van Nazareth uit Galilea te verbannen. Jezus zelf ging, zoals Markus nauwkeuriger dan onze Evangelist bericht, voor heden slechts in de tempel, om alles in ogenschouw te nemen en aldus een soort van kerkvisitatie te houden. De in de volgende afdeling gemelde kerkreformatie hield Hij pas de volgende dag, als het eerste werk van deze dag, de maandag van de lijdensweek. Nadat Hij alles wat Hij gezien had ("overal de geestelijke dood in het omhulsel van leven, de gehele verwoesting, in schijnbare bloei van het leven, het voltooide heidendom op de Godgewijde vlakte van Moria)" met een heldere blik en ondoorgrondelijk zwijgen in Zijn trouw hart had opgenomen, ging Hij laat in de avond, onder geleide van Zijn discipelen, naar Bethanië terug.

Voor wij de geschiedenis van de laatste levensdagen van Jezus verder vervolgen, is het nodig dat wij ons wat nader met de stad Jeruzalem, die de plaats van Zijn lijden en sterven zou zijn (Luk. 13: 33) bekend maken. Wij moeten dan van het tegenwoordige Jeruzalem uitgaan, want eerst door vele gissingen komt men tot een voorstelling hoe de stad er in de tijd van Jezus en de apostelen uitgezien heeft, waarbij echter nog vele verdere onderzoekingen dan die tot hiertoe met haar uitkomsten voor ons liggen, voorbehouden blijft. Wat de Engelse geneesheer Richardson meer dan 50 jaar geleden schreef, dat is niettegenstaande alle onderzoekingen, die sinds die tijd gedaan zijn, nog altijd waar: "het is een Tantaluskwelling voor de reizigers. Die de plaats van bepaalde gebouwen van Jeruzalem, of de schouwplaatsen van gedenkwaardige gebeurtenissen opzoeken, dat het grootste gedeelte van de onderwerpen, waarvan in de Heilige Schrift of in het boek van Josephus melding gemaakt is, geheel verdwenen en tot de grond toe verwoest zijn, zonder zelfs een spoor achter te laten, dat te kennen geeft, waar ze gestaan hebben. Pas wanneer het een keer lukt om in geheel Jeruzalem zulke opgravingen te doen, zoals aan de noordkant van Zion zijn gemaakt, kan men ontdekkingen verwachten, die een einde maken aan de moeilijkheden, die tot hiertoe niet opgelost zijn; maar zulke opgravingen zijn op zichzelf reeds een zeer grote moeilijkheid, omdat het puin gedeeltelijk 30-40 voet hoog bovenop de bodem van de stad ligt.

a. Het tegenwoordige Jeruzalem, met haar goed onderhouden, gedeeltelijk van tinnen voorziene muren, maakt van buiten de indruk van een middeleeuwse vesting: de duizenden van huizen, kerken en moskeeën, koepels, benevens de hoog zich verheffende minaretten (ronde torens) van de moskeeën geven haar een schilderachtig en groots aanzien. Naderen wij de stad op de van Sichem komende straat, dus van het noorden, waar men een veel meer gunstige aanblik op de stad heeft dan van het westen, omdat daar de hoge stadsmuur het uitzicht belemmert en slechts de toppen van enige minarets daarboven te voorschijn komen, vinden wij omstreeks 1/6 mijl te voren de Heuvel Skopus. Daar stond eens de hogepriester Jaddua aan het hoofd van zijn Klerus tegenover Alexander de Grote (1 Makk. 1: 4 Aanm.);

daar sloegen de Romeinen naderhand het eerst hun leger op 28: 31). Een stukje verder zien wij links van de straat eerst het graf van Simon de rechtvaardige (1 Makk. 1: 11 Aanm.), waarnaar de Joden heden ten dage nog pelgrimstochten maken, namelijk op de 23ste dag na Pasen, zijn sterfdag. Daarna komen de zogenaamde graven van de koningen. Een in rotsen uitgehouwen holle weg voert in een voorhof, dat door 20 voet hoge rotswanden omgeven is; daaruit komt men door een kleine, nauwe deur in een rij van 5 doodkamers, elk van 12-20 voet in het vierkant. Dat zijn niet de graven van Israëlitische koningen, omdat David en zijn opvolgers aan de zuidkant van Zion begraven liggen; maar met recht wordt verondersteld, dat hier het graf is van de koningin Helena van Adiabene, een landschap van Assyrië, die, zoals Josefus (Want. 20: 2, 5; 4: 3) meldt, met haar zoon Izatus reeds in haar vaderland voor het Jodendom gewonnen werd, na de dood van haar man naar Jeruzalem overstak, daar juist in de tijd van een zware hongersnood kwam (Hand. 11: 27 vv.) en nu dezen door opkopen in Alexandrië en Cyprus probeerde te stuiten. Na de dood van haar zoon keerde zij weliswaar weer naar haar vaderland terug, maar stierf snel, waarop haar kleinzoon haar beenderen en die van Izates naar Jeruzalem liet overbrengen, om ze in die pyramiden-grafkelder bij te zetten. Ongeveer 200 stappen voor de stadsmuur, eveneens links van de weg zien wij de Jeremias-grot, een rotsmassa, die naar het zuiden afloopt en de vorm heeft van stapels, evenals de rotsmonumenten van de stadsmuur, die daar tegenover staan. Met deze heeft hij zonder twijfel vroeger één rug gevormd; de daartussen liggende diepte is zeker kunstmatig gevormd, omdat men hier grote massa’s steen uitgehouwen heeft, om ze voor bouwen te besteden. Volgens de geologische beschouwingen van professor Fraas in Stuttgart, is de steen een soort van hard marmer; de grote marmerblokken van de tempel zijn uit deze rots uitgehouwen. Daar nu de Jeremia’s grot, zoals wij nader aanwijzen zullen, die har naam daarvan heeft, dat de profeet hier volgens de overlevering zijn klaagliederen geschreven heeft, de eigenlijke Calvariënberg of hoofdschedelplaats Golgotha is, zo is ook dat wonderlijk voor onze ogen, dat Christus juist op een plaats is gekruisigd geworden, waar de herinnering aan het woord van de Schrift (Ps. 118: 22): "De steen, die de bouwlieden verworpen hebben, is geworden tot een hoofd van de hoeks", reeds voor het uiterlijke zo vervuld is geworden. "Van de Heere is dat geschied", zo mogen wij wel zeggen en wel tot een getuigenis voor Hem, opdat het woord van Christus, dat zij tot een getuigenis tegen Hem hadden willen misbruiken: "breek deze tempel af en in drie dagen zal Ik hem weer oprichten (Hoofdstuk 26: 61. Joh. 2: 19) in het volle licht van de waarheid treedt. Geen plaats in de nabijheid van de stad, schrijft Furrer, komt zozeer overeen met de opgaven van de Evangeliën. De heuvel, aan welks zuidkant de grot uitgehouwen is, heeft een brede rug en loopt tegen het noorden bijna onmerkbaar uit; westelijk van die heuvel is de drukke en zeker overoude straat. Juist aan drukke straten hadden de Romeinen de gewoonte de misdadigers te kruisigen en zo wordt het ons juist begrijpelijk, wat in Mark. 15: 29 van de voorbijgangers gezegd wordt. Voor de grot zelf ligt een met allerlei bomen beplante tuin, die door een muur naar buiten omheind wordt; binnen heeft een Mohammedaanse familie haar woonplaats, terwijl zich boven de grot een eveneens Mohammedaans kerkhof bevindt. Van hier komt men aan de poort van Damascus, die in het dal ligt en de schoonste van alle poorten van Jeruzalem is. Door deze poort droeg dus Christus Zijn kruis (Hebr. 13: 12) en weer door die enige tientallen van jaren later ook de apostel Paulus in de nacht naar Cesaréa gevoerd (Hand. 23: 31).

b. Wanneer wij de stad binnentreden, komt ons dadelijk de klacht en de vraag van Jeremia in de gedachten (Klaagt. 2: 15): "Is dit die stad, waar men van zei, dat zij volkomen van schoonheid was, een vreugde van de hele aarde?" Want behalve dat de straten nauw en slecht geplaveid zijn, de huizen over het algemeen onaanzienlijk, met kleine ingangen en getraliede vensters en allen van grijze krijtsteen, waardoor een grote eentonigheid ontstaat; verder behalve dat het aan bronnen met water ontbreekt en aan tuinen en bomen een groot gebrek is, ontmoet het oog anders veel, dat ontstemt en leed doet - vervallen gewelfde gangen, half of geheel vervallen gebouwen, lege vijvers en grote puinhopen; en wat een treurige indruk maken overigens de ontmoetingen die men heeft! Daar zijn bovenal die ongelukkige mensen, wie alle aanraking met anderen verboden is, maar die er toch niet in verhinderd worden, dat zij het hun aangewezen kwartier bij de Zionspoort in het zuiden van de stad verlaten en hun verminkte handen naar een aalmoes uitstrekken, de zogenaamde melaatsen; zo ook die arme kinderen van Israël (en hun getal is zeer groot), die in de bitterste armoede leven, daarheen sluipend, met bleke gezichten in vuile klederen, die naar Jeruzalem gekomen zijn om daar te sterven, of om daar te zoeken wat daar niet te vinden is; verder het grote aantal honden, die zonder meester rondlopen en de hier en daar verspreide geraamten van dieren, want wat valt, blijft liggen, totdat de alles verslindende honden de opruiming bezorgd hebben. Maar toch heeft Jeruzalem bij dat alles nog zijn bekoorlijkheden, het is altijd een schone, oosterse stad. Naar de godsdiensten en volken, die daar hun zetel hebben, wordt zij in vier kwartieren verdeeld:
1) het Armenische kwartier op de Zion; 2) het Jodenkwartier, dat dicht daarnaast, naar het oosten ligt, maar het kleinste van allen is; 3) het Mohammedaanse kwartier, dat in grootte de anderen verre overtreft en in het westen en noorden de tempelberg insluit; 4) het Christenkwartier, dat het noordwestelijk gedeelte van de stad inneemt. Bij onze intrede in de stad hebben wij aan de linkerkant het Mohammedanenkwartier; op de plaats, waar de via-dolorosa (weg van de pijn) de straat van Damascus doorsnijdt, ligt het Pruisische consulaat met de pastorie van de Duitse geestelijke, zowel als het hospitaal, dat nu van de Balley Brandenburg van de Johanniterorde overgenomen is. Wij gaan dit voorbij, evenals het Christen-kwartier in zijn noordelijk, weinig interessant gedeelte van de stad en bezoeken dadelijk de via-dolorosa. In haar geheel heeft deze straat een lengte van niet meer dan 8 tot 900 stappen; zij begint noordelijk van de tempelplaats bij het zogenaamde rechthuis van Pilatus, dat nu tot kazerne dient en waarin men de kamers nog aanwijst, waar Jezus gevangen zat, waar de gerechtszaal zich bevond, waar de doornenkroon voor Hem gevlochten en Hij toen bespot werd. Uit dat huis gaat men de berg af, hier bevond zich vroeger de trap, die de Heiland met het kruis zou zijn afgedaald; hij is echter naar Rome gebracht en wordt nu in een bijzonder gebouw naast de kerk St. Johan van Lateraan bewaard. Omstreeks 50 stappen daarvan bevindt zich de Ecco homo-boog, waarop Pilatus de Heere volgens de overlevering voorstelt met de woorden: "Zie, de mens!" Het is een boven de straat gaande bedekte gang, het overblijfsel van een oude Romeinse ereboog uit de tijd van keizer Hadriaan en heeft voor de heilige geschiedenis niet die betekenis, die men hem toeschrijft; evenwel vermelden wij die (sinds enige tijd is de rechterhelft van de boog in een daaraan gebouwde kloosterkerk ingesloten), omdat hij ten minste op een plaats staat, waar de wegvoering naar Golgotha werkelijk haar weg genomen heeft. Verder komt men een kerk voorbij, waar Maria bij het gezicht van haar onder het kruis neerzinkende Zoon in onmacht gevallen zou zijn; hier, waar de straat, die van het noordwesten komt, de weg van de pijn doorsnijdt, zou de ontmoeting

met Simon van Cyrene plaats gehad hebben. Nu blijft de weg van de pijn een tijd lang met die straat verenigd, totdat hij naar het westen gaat; hier wordt het huis van de rijke man tegenover dat, waar Lazarus woonde, aangewezen; dan volgt het huis van de heilige Veronika, die het bloed en zweet van de Heere met haar sluier afdroogde. Wij komen nu aan de porta Judiciaria, of rechtspoort; hier is Jezus uit de stad in de vrije lucht gekomen (Hebr. 13: 13); het is nu nog circa 200 stappen tot de heuvel Golgotha. Voordat men daar komt, volgt eerst de plaats, waar de Heere tot de vrouwen gesproken heeft: "Ween niet over Mij enz. " en een stukje verder de plaats van Zijn derde val. Hier eindigt de via dolorosa, omdat de rij huizen aan de noordkant van de kerk van het graf de toegang tot deze sluit. Wat de laatste, de kerk van het heilige graf aangaat, die is niet een kerk maar veeleer een verzameling kerken, kapellen en heiligdommen en deze gebouwen staan weer in verband met kloosters van verschillende belijdenissen. De toegang daartoe is van de zuidkant, recht tegenover de ruïnen van het oude Johanniter-hospitaal. Wij willen beproeven de lezer met de voornaamste vertrekken van de zogenaamde kerk van het heilige graf bekend te maken. Vóór de ingang bevindt zich een niet onaanzienlijk voorhof, dat met geelachtige stenen geplaveid is en een kwadraat vormt, gewoonlijk door verkopers en verkoopsters bezet, die de pelgrims, rozenkranzen, crusifixen, waskaarsen en dergelijken te koop aanbieden. Terwijl wij deze en tegelijk de voorkant van de kerk van het heilige graf voorstellen, maken wij eerst opmerkzaam op de toren, die links in de hoek staat, uit marmerblokken opgetrokken is, maar slechts nog twee verdiepingen heeft; de heerlijke klokken, die Godfried van Bouillon daar heeft laten brengen, hebben slechts korte tijd haar galmen over Jeruzalem en zijn hoogten laten weerklinken; want reeds in 1187 liet Sultan Saladin ze met hamers verbrijzelen. Dadelijk naast de toren zien wij de beide portalen van de kerk, boven elk portaal verheft zich een venster met versieringen, het oostelijke is echter toegemetseld, alleen het westelijke vergunt de toegang. Komt men door het portaal de kerk zelf binnen, ziet men links een divan met tapijten en kussens, waarop de Turkse deurwachters neerliggen, hun pijp rokend bij hun koffie. Wij keren ons rechts en komen door een trap van 18 treden in die kapel, die de plaats moet omsluiten, waar de Heere aan het kruis genageld is; wij komen vandaar uit in een tweede, onmiddellijk daaraan grenzende en eveneens gewelfde koepel. Hier bevinden wij ons naar de mening van de mensen op de hoofdschedelplaats zelf, waar het kruis van Christus tussen dat van de beide kwaaddoeners opgericht was. Aan de oostkant staat een hoogaltaar met het kruis erachter en traliewerk er voor, dat met goud en edelgesteenten bezet is. Onder het altaar ziet men de grond van de naakte rots door het traliewerk heen; daarin bevinden zich drie gaten, die een regelmatige driehoek vormen, die gezegd worden te zijn de gaten, waarin de drie kruisen stonden; het middelste, dat van de Verlosser is met zilver ingelegd en van het zuidelijke, dat van de verharde moordenaar, door een scheur gescheiden. Dagelijks klinkt hier het oude gezang: vexilla regis prodeunt (de vanen van de koning gaan vooraan). Terwijl nu in de onderste verdieping, onder de zo-even beschreven beide kapellen, omdat zich het refectorim van de Grieken en hier de kapel van Adam bevindt, wiens schedel op deze plaats gelegen moet hebben en dan door het bloed van Christus overstroomd moest zijn geworden, hebben zij in de verdieping, die daarboven opgericht is, een afdeling van het Griekse klooster, zodat het gehele Golgotha-gebouw, dat door een bijzonder dak overwelfd is, uit drie verdiepingen bestaat. Als wij uit de kruisigingskapel de voor ons liggende trap afgaan en ons bij de uitgang een weinig links wenden, hebben wij de steen van de zalving voor ons, een langwerpig, met traliewerk omgeven en roodgevlekt marmerblok van 8 voet lang en 2 voet breed, waarop het

lijk van Christus door Jozef van Arimathea en Nicodémus zou zijn gezalfd. Wij gaan nu door het portaal, totdat er naderhand bijzonder over zal gesproken worden, zonder ons er door op te houden en wenden ons westelijk, zo komen wij door 3 traliedeuren, tussen 2 brede pilaren in de eigenlijke kerk van het heilige graf; zij vormt een cilinder met een koepeldak, waaraan de doorsnede 72 stappen bedraagt; het koepeldak echter, zoals het zich van buiten in de gevel van de kerk van het graf vertoont achter de beide portalen, heeft in het midden een grote cirkelvormige bedekte opening met een traliewerk van draad, waardoor het licht in de kerk valt. Recht onder deze opening is het heilige graf; het is als een kerk in de kerk en wordt tot bescherming tegen de regen door een grote baldaquin overdekt. Voor de ingang, die zich aan de oostkant bevindt en met edelgesteenten prachtig versierd is, staat aan iedere kant een stenen rustbank, waar naast op hoge, zilveren kandelaren een aantal waskaarsen branden. Het binnenste van dit overwelfde huisje, dat van buiten met marmeren zuilen versierd en met marmeren platen bekleed is, ongeveer 30 voet lang en 15 voet breed, met een achthoekig op zuilen rustend koepeldak, is naar de manier van de oude graven in 2 afdelingen verdeeld. De voorste vormt de engelenkapel, de achterste het graf zelf, het laatste is 8 voet hoog, 7 voet lang en 6 voet breed en bevat een soort van sarkofaag van rood gespikkeld marmer. Van het dak van de grot hangen 48 gouden en zilveren lampen, waarvan de meesten het wapen van het Oostenrijkse keizer-huis dragen; zij worden dag en nacht brandend gehouden; de walm, die daardoor opstijgt, trekt door de openingen van het dak. Wij verlaten het binnenste van het heiligdom, nemen nog vluchtig de westkant daarvan in ogenschouw, die afgerond schijnt en waar de kleine, onaanzienlijke kapel van de Kopten aangebouwd is, maar merken juist tegenover de laatste, in de nabijheid van het graf nog een andere onversierde kapel: het is die van de Syrische Christenen. Aan het zuidwestelijk einde daarvan voert een smalle, korte gang één trap diep onder de grond van de kerk van het heilige graf naar de graven van Jozef van Arimathea en Nikodemus. Het zou te lang duren, wanneer wij langer wilden stilstaan bij het gewicht, dat men kortelings aan deze graven heeft toegekend bij de vraag over de echtheid van het heilige graf. Wij begeven ons liever naar de reeds aangehaalde ruimte en staan hier in het portaal van het katholieken-koor, zoals de Grieken, of van het Griekse koor, zoals de westerse Christenen dit tweede grote heiligdom van de kerk van het heilige graf noemen. De ster van verschillende kleuren van steen, die in de marmeren grond van het portaal ingelegd is (volgens anderen is het een halve bal in een omstreeks 2 voet hoge beker van marmer), wijst de plaats aan, die de Grieken met het oog op Ps. 74: 12 (Septuaginta en Vulgata vertalen hier: "Maar God is onze Koning van ouds af; Hij heeft verlossing gewerkt in het midden van de aarde") voor het middelpunt der aarde houden. Zo wij ons nu van hier verder naar het oosten begeven, hebben wij de eigenlijke kerk van de Grieken voor ons, over welks allerheiligste zich de tweede met boogvensters voorziene en slank in de hoogte gaande koepel welft, die wij in de gevel van de kerk van het heilig graf verder oostelijk achter de voorste, bredere, maar kleinere koepel bemerken. De gehele kerk, bijzonder het altaar en de stoelen van de patriarchen zijn met grote pracht en veel glans, maar met weinig smaak versierd; aan de rechterkant van de achterruimte bevindt zich de zuil improperii (d. i. van de beschimping, - Bunsen heeft de tekst tot een gezang "improperia" gemaakt, dat toen zeer in gebruik gekomen is: Wat heb ik u gedaan, mijn volk enz.), waaraan Christus gekroond en bespot werd; een eind verder komt men door een trap van 28 treden aan de kapel van Helena, waar zich een altaar van de bekeerde kwaaddoener en in de achtergrond een van Helena bevindt. Rechts gaat men verder 13 trappen af naar de plaats, waar, naar het verhaal, het kruis van Christus

naast dat van de beide moordenaars zich bevond. Wij moeten ons hier, om de betekenis van de beide kapellen te verstaan, voorstellen, wat de geschiedenis van de kerk van het heilige graf verhaalt. In de eerste eeuwen na Christus maakte men van Golgotha in het geheel geen melding; pas Eusebius en Hiëronymus in de 4de eeuw berichten het volgende: Goddeloze mensen hebben om het goddelijke gedenkteken van de onsterfelijkheid, namelijk het heil aanbrengende graf, waaruit Christus uit de doden opgestaan is, aan de duisternis en de vergetelheid over te geven, aarde over de plaatsen gebracht en daar zelfs een heiligdom opgericht voor de heidense godin Venus, opdat daardoor de Christenen van de verering zouden afgehouden worden. Nadat onder keizer Constantijn (van 306-337 na Christus) op wonderbare manier het teken van het allerheiligste lijden van Christus, dat zo lang onder de aarde verborgen geweest is, weer gevonden was, ruimde deze keizer alle hindernissen weg die door de heidenen gemaakt waren en liet hij een prachtige tempel boven het graf bouwen", Op welke wonderbare manier dit gebeurd is, berichten Eusebius en Hiëronymus weer aan de bisschop Cyrillus van Jeruzalem, (omstreeks in het jaar 348 na Christus); pas latere schrijvers vertellen, toen de moeder van de keizer, de heilige Helena, in het jaar 325 haar bedevaart naar Palestina maakte, heeft zij op de plaats, waar de Venus tempel gestaan heeft, die door Constantijn is verwoest geworden en wel op de plaats, die de aan haar gewijde kapel omsluit, zo lang gebeden, dat de Heere het haar mocht doen gelukken om het heilige graf en het kruis weer te vinden, totdat zij door goddelijke ingeving met de plaats bekend werd, waar zij opgravingen zou laten doen. Het is dezelfde plaats waar nu de kapel van het kruis staat; daar hadden de Joden, om de gedachtenis aan het kruis van Christus geheel te vernietigen, de drie kruisen in een diepte geworpen; zij werden weer aan het licht gebracht. Het kruis van Christus herkende men echter daaraan, dat bisschop Makarius een doodzieke met de beide kruisen van de boosdoeners tevergeefs aanraakte, maar haar toch door het opleggen van het derde kruis volkomen genas. De Basilika (door de keizer gestichte kerk) die van het jaar 326-336 gebouwd werd, stond tot het jaar 614, toen zij bij de invallen van de Parthers onder Kosroes II door het vuur geheel verwoest werd; zij werd intussen snel weer opgebouwd, bij de verovering van Jeruzalem onder Kalif Omar in het jaar 637 verschoond, 300 jaar later bij een opstand door brand vernield, naderhand zelfs geheel verwoest, maar toch opnieuw opgebouwd; maar in 1010 weer verwoest, totdat deze vierde opbouwing in het jaar 1048 voltooid werd. Deze vierde of vijfde kerk van het heilige graf is die, die de kruisvaarders in 1099 met zulke overdreven gevoelens betraden; zij heeft toen in de volgende eeuw vele wisselingen door vergrotingen, verwoestingen en verbeteringen ondergaan totdat in het jaar 1808 een vuur, dat aan de kant van het Griekse klooster in het zuidoosten van de kerk uitgebroken was, grote verwoestingen aanrichtte. De nieuwe opbouwing deden de Grieken op hun kosten en naar hun smaak, waardoor zij vele voorrechten verkregen; zij voltooiden die reeds in het jaar 1810. Terwijl wij door de kerk van de Grieken en het portaal van de Katholieken onze terugtocht nemen en nog eens de kapel van het heilige graf binnentreden, zien wij aan de noordoostelijke kant van de laatste, reeds daar buiten aan de zuilengang aangebouwd, kapel van de verschijning of vrouwenkapel, die aan de Rooms Katholieke kerk toebehoort; in de ruimte daarvoor zien wij een paar cirkels, die plaatsen aanwijzen, waar de Opgestane aan Maria Magdalena verschenen is; de kapel zelf moet de plaats zijn, waar Christus Zich aan Zijn moeder openbaarde. Die kapel heeft een orgel, het enige in de gehele kerk van het heilige graf en de tonen klinken niet zelden door de grote ruimten van het heiligdom om de harten van de vromen te verheffen. Wanneer wij deze kapel uitgaan, werpen

wij nog een blik op de bewonderenswaardige voorste koepel. Nadat die koepel reeds sinds tientallen van jaren verbetering nodig had, wilde de Russische regering het werk beginnen, maar kon daartoe geen toestemming verkrijgen; in de verdere loop van de onderhandelingen, die daarover plaats hadden, volgde het overtrekken van de Pruth en in verband daarmee de Krim-oorlog. In het voorjaar van 1856 verwoestte een storm bijna tweederde van de koepel en Frankrijk en Rusland namen het werk van de verbetering gemeenschappelijk ter hand, dat nu voltooid is.

c. Laten wij ons nu door het voorhof weer naar de straat begeven, die 3 trappen hoger ligt dan de andere en waartoe een zeer kleine uitgang leidt, zodat men er slechts gebukt door kan komen. Wij willen ons echter, voordat wij tot een nieuw onderwerp overgaan, met de vraag bezig houden: hebben wij ons op de plaats waar wij vandaan komen, werkelijk op de plek bevonden, waar de Heere gekruisigd en begraven werd en op de derde dag weer opstond? Of zou men Golgotha niet veeleer aan een ander einde van de stad moeten zoeken? Wanneer zo velen, die zich met de oplossing van deze belangrijke vraag bezig gehouden hebben onmiskenbaar door de pogingen geleid werden, om al de vrome gevoelens, die sinds meer dan 1500 jaren de harten van de gelovigen op die plaats bewogen hebben, niet als misleiding van de verbeeldingskracht te laten voorkomen, maar de plaats zelf met een zekere mate van de kracht van het kruis van Christus te voorzien, zo heeft daarentegen Luther, die bij zijn reis naar Rome in het jaar 1510 met vurige aandacht de treden van de heilige trap, waarvan wij hier boven bij de beschrijving van de via dolorosa spraken, opkroop, om zeker te worden van de vergeving van zijn zonden, maar wie het daar juist te moede was, alsof een donderende stem hem toeriep: "De rechtvaardige zal door het geloof leven", zich aldus uitgedrukt: "God vraagt naar het graf waar Christus in gelegen heeft, dat de Saracenen in bezit hebben even zoveel als naar alle koeien van Zwitserland. " Ja, wanneer wij denken aan al de bloedige strijd onder de Christenen in Jeruzalem en aan al de gruwelen, die sinds zoveel eeuwen op de vermeende grafplaats begaan zijn en nog dagelijks daar gebeuren (men denkt bijvoorbeeld aan het Griekse kluchtspel met het aansteken van het heilige vuur op zaterdag voor Pasen! (vgl. v. Raümer, Palestina bl. 327 vv.), kunnen wij slechts de gevoelens delen van degenen die daar zeggen: "Het zou ons liever zijn dat een plaats, die zo ontwijd is, in waarheid niet de plaats is, waar onze Heer en Heiland door Zijn lijden, sterven en opstaan de zonde en de dood overwon. " Wij zeggen met van de Velde: dat de Heere het graf van Mozes verborgen heeft (Deut. 34: 6), wel wetend, dat het volk afgoderij bedrijven zou, moet ons leren, welk doel Hij met het graf van Christus gehad heeft; het is toch dat graf, dat alleen onder alle graven van de aarde op de jongste dag zijn dode niet meer hoeft te geven, het graf van de Rechter zelf; Zijn heerlijkheid is dus een verborgene in God, die pas in de toekomst geopenbaard zal worden (Kol. 3: 3 vv.) en geen uitwendige versieringen behoeft als vlechtingen van het haar, het omhangen met goud of klederen (1 Petrus . 3: 3). Men heeft met grote nadruk gezegd, dat toch een bijna onafgebroken keten van overleveringen voor de echtheid van het heilige graf spreekt, maar aan deze keten van overleveringen ontbreekt de belangrijkste schakel, namelijk het begin in de eerste 3 eeuwen na Christus. Niet anders dan door een wonder, zoals de legende zelf beweert, is de ontwijde en geheel ter vergetelheid bestemde plaats weer kunnen gevonden worden. Van welke aard dat wonder nu geweest is, daarover luidt het bericht zeer verschillend, terwijl er, zoals wij reeds meegedeeld hebben, sprake is geweest van goddelijke ingeving, die de moeder van Constantijn ondervonden heeft; zij heeft de Joden, om de 3

kruisen uit te vinden, aan de pijnbank onderworpen. Hier staan wij zeker op de grond van enkel menselijke sage en wanneer wij nu daartegen zeggen, dat de Evangelisten slechts zeer in het algemeen van de plaats spreken, zonder die een bijzondere heiligheid toe te kennen en de apostelen in hun brieven nooit op die plaat als een levend bewijs voor de opstanding van Christus terugkomen, kunnen wij het slechts voor een dwaling van menselijke vroomheid houden, wanneer zij de plaats hebben willen vinden met het doel, om die een bijzondere heiligheid te verlenen. Zo'n poging komt dan ook eerst in de kerk voor, toen de neiging om door het beschouwen van de gedenktekenen van het Christendom in Palestina zich te stichten en in het Christelijk geloof op te groeien, reeds een bijgelovige richting nam. Volgens Hoofdstuk 27: 32; 28: 11. Joh. 19: 11. Hebr. 13: 12 vv. staat het ontwijfelbaar vast, dat de plaatsen van de kruisiging en van de begrafenis van Christus buiten de ringmuren van Jeruzalem lagen; dit is nu bij de plaats, waar wij straks vertoefd hebben, niet het geval; zij ligt veeleer binnen de muren van de tegenwoordige stad. Men heeft deze omstandigheid ten gunste van de echtheid van het heilige graf aangeduid, omdat men niet kon verklaren, waarom juist zo'n plaats daartoe uitgekozen was geworden, die den schijn niet voor heeft, wanneer men niet een bepaalde bewustheid gehad had, die krachtiger werkt dan de schijn, de bewustheid van de overlevering vanouds af, waaruit wel zeker zou blijken, dat de tweede muur van de stad in de tijd van Christus zich niet zo ver naar het noordwesten uitstrekte als tegenwoordig het geval is. Deze zou zich dan aangesloten hebben aan het middelste gedeelte van de noordelijke muur aan de Zionsberg en van daar over de porta Judieiaria naar de berg Antonia hebben gelopen, óf wanneer zij verder westelijk nabij de toren Hippikus begon en zo de vijver van Hiskía in een boog omringde, maar zich dan toch snel in een oostelijke richting hebben gewend, zodat de plaats waar het heilige graf is, daar buiten kwam te liggen. Volgens deze beschouwing zou de gehele noordelijke helft van de tegenwoordige stadsmuur rusten op de fundamenten van de derde muur, die door Agrippa pas na de tijd van Jezus begonnen is en in de laatste Joodse oorlog door de Joden voltooid is. Josefus meldt namelijk: Door 3 muren was de stad omringd, waar niet ontoegankelijke engten haar omringden; want daaraan stond slechts een ringmuur. Van de 3 muren was de oudste wegens de spelonken en hoogten boven hem, onbedwingelijk; zijn natuurlijke vastheid werd door David en Salomo en de volgende koningen, die iets aan dit werk ten koste legden, nog kunstig verhoogd, hij liep in het noorden van de Hippikustoren uit, strekte zich uit tot aan de Xystus, sloot zich dan aan het raadhuis aan en eindigde met de westelijke zuilengang van de tempels. De tweede muur liep van de poort Gennath af; hij omringde slechts de noordelijke hellingen en strekte zich uit tot de burg Antonia. De derde had zijn uitgangspunt weer bij de Hippikustoren, strekte zich uit naar het noorden tot aan de toren Psephinos, liep vervolgens tegenover het graf van Helena naar de graven van de koningen, ging rondom de hoektoren bij het gedenkteken van de voller en sloot zich eindelijk aan de oude muur in het dal Kedron aan. Agrippa was zijn stichter; hij richtte hem op om de nieuw bebouwde gedeelten van de oude stad te beschermen. Door de aangroeiende bevolking werden de inwoners namelijk gedwongen zich aan de andere kant van de oude muur uit te breiden. Men bouwde over de noordkant van de tempelberg tegen de heuvel aan en breidde die zo uit, dat nog een tweede berg, Bezetha, tegenover de burg Antonia, maar toch door een diepe gracht daarvan gescheiden, bebouwd werd. Terwijl nu deze kant zonder bescherming was, begon Agrippa I (41-44 na Christus) reeds de vroeger genoemde muur; hij vreesde echter ten slotte dat keizer Claudius uit de grootheid van het gebouw achterdocht mocht voeden en liet het werk rusten, nadat de grondmuur gelegd was.

Wij willen nu niet nader treden in de redenen van de anderen, die daarentegen de noordelijke helft van de tegenwoordige stadsmuur voor de door Josefus beschreven tweede muur honden en daarom de derde muur verder naar het noorden plaatsen; wij treden liever geheel op het standpunt van degenen, die zoals boven gemeld is, de tweede muur zo plaatsen, dat het Golgotha van de overleveringen buiten die muur komt te liggen en pas de derde muur met de tegenwoordige in het jaar 1536-39 gebouwde noordelijke helft van de stadsmuur zon overeenkomen. Wat is echter daarmee gewonnen voor de echtheid van de plaats van de kruisiging en begrafenis van Christus, zoals de sage dat verhaalt? Zegt Josefus niet uitdrukkelijk, dat ten gevolge van de aangroeiende bevolking in de tijd van Agrippa de inwoners zich reeds lang minstens zover over de omtrek van de oude muur hadden uitgebreid, dat er een muur nodig was om het nieuwgebouwde gedeelte van de stad te beschermen? Deze nieuw gebouwde gedeelten strekten zich in elk geval naar het noordwesten tot aan het Latijnse klooster, naar het noorden tot aan de Damascuspoort over den Bezetha-heuvel uit, ook wanneer het aan een muur ontbrak, die hen omringde. Nu zal men Jezus toch in geen geval midden in dit nieuw gebouwde gedeelte gekruisigd hebben, maar het "buiten het kamp" in Hebr. 13: 13 heeft pas dan zijn volle recht, wanneer men de plaats van de kruisiging buiten het nieuw gebouwde gedeelte van de stad verplaatst - de poort naar de straat die naar Sichem voert, hadden zij zeker reeds, al ontbrak het hun ook aan een hele muur. Wat echter de boven aangehaalde zeer opmerkelijke zaak aangaat, dat de overlevering voor Golgotha een punt genomen heeft, dat ten minste nog lag binnen de stad, wanneer het ook niet juist binnen de stadsmuur lag, wordt dat dan volkomen daardoor verklaard, dat men voor het heiligdom, dat men wilde oprichten, een veilige plaats nodig had, die niet aan alle oorlogsverwoestingen overgegeven was. Op het standpunt van het vrome geloof van de oudheid, dat doorgaans niet kritisch was als dat van onze tegenwoordige tijd, bedacht men niet eerst of de keuze, die men gedaan had, ook door de wetenschap gerechtvaardigd kon worden, maar onder de leiding van God is het door dit misverstand gebeurt, dat, zoals Korte zegt, de echte plaats van Golgotha door het woest liggen zijn sabbat van de Heere gevierd heeft tot op deze dag. Dat de echte plaats geen andere kan zijn, dan de boven beschreven Jeremias-grot, blijkt onder andere uit de vorm van de heuvel, die geheel de vorm van een schedel heeft. De voor Christus uitgekoze plaats om Hem ter dood te brengen, heeft om zijn vorm de naam "hoofdschedelplaats" gedragen, afgezien van het doel, waartoe hij nu gebruikt werd, maar niet omdat hij de gewone plaats voor de terdoodbrenging van misdadigers geweest was en daar overal mensenschedels gelegen zouden hebben. Dat blijkt ook uit de eenvoudige overweging, dat de Joden in geen geval in de nabijheid van een landstraat schedels en andere doodsbeenderen dulden, maar de ter dood gebrachten dadelijk ter aarde bestelden (Deut. 21: 22 vv). Dit blijkt verder daaruit, dat zich daar dicht bij een tuin met een familiegraf bevond (Joh. 19: 41), dat zeker niet in de onmiddellijke omgeving van een richtplaats voor misdadigers het geval zou geweest zijn. Het blijkt eindelijk uit de vertaling in de grondtekst van de Hebreeën, uitdrukking Golgotha, die niet spreekt van de plaats van de schedels, maar van de schedel (Hoofdstuk 27: 33. Mark. 15: 22. Joh. 19: 17), ja, de plaats zelf juist als schedel aanwijst (Luk. 23: 33.)

d. Wij wenden ons nu eerst zuidelijk naar de ruïnen van het grote Johanniter-hospitaal, die een ruimte van 140. 000 vierkante ellen innemen. De schone, grote, bijna in het midden van de stad gelegen plaats ligt voor het grootste gedeelte woest en wordt tot het verbouwen van veldbonnen gebruikt; de ruïnen, die er nog staan met enige weinige bewoonde ruimten, zullen

wij naderhand leren kennen; laat ons eerst in het kort de geschiedenis van de Johanniter-orde herinneren. Zij is voortgesproten uit een verbintenis van kooplieden te Amalfi, een Napolitaanse zeestad, die in het jaar 1048 een gesticht vestigden tot bescherming van de pelgrims, die naar Jeruzalem gingen, hier in de nabijheid van het graf van Christus een kerk met een monnikenklooster bouwden en snel daarna daaraan een hospitaal tot verpleging van arme en zieke pelgrims verbonden. Tot beschermheer had men in het begin de patriarch van Alexandrië Johannes Eleemosijnarius (d. i. aalmoezengever van 606-616 na Christus), beroemd door zijn barmhartigheid jegens armen en lijdenden, gekozen, totdat later op grond van de legende, dat Zacharias, de vader van Johannes de Doper, op dezelfde plaats, waar men gebouwd had, een toevluchtsoord gevonden had, diens zoon tot beschermheilige aangenomen heeft. Nadat deze broederschap door paus Paschalis II in het jaar 1099 een bijzondere orde geworden was en door Godfried van Bouillon grote goederen en bezittingen gekregen had, voegde de Procurator van de orde, Raymond du Puy, in het jaar 1118 bij de kloostergelofte ook de verplichting om tegen de ongelovigen te strijden. Hij verdeelde het gehele genootschap in 3 klassen: ridders, priesters en dienende broeders, waarvan de eerste voor de oorlog, de derde voor de verpleging van de pelgrims was. Maar snel veranderde de orde meer en meer in een eigenlijk geestelijke ridderorde, die een magister hospitalis had en die door zijn dapperheid en grote uitbreiding, zowel als door voorrechten, die hem van de pauselijke stoel ten deel werden, tot grote macht en tot rijkdom kwam. Toen Jeruzalem door Saladin veroverd was (1187) verplaatste de orde zijn zetel naar Ptolemeus; toen ook deze stad door de sultan van Egypte veroverd werd (1291), ging zij naar Limisso op Cyprus, later naar Rhodus en bleef in het bezit van dit eiland tot het jaar 1522 (daarvan de naam "Rhodisers"). In het jaar 1530 kregen de Johanniters van keizer Karel V het eiland Malta tot leen (daarvan de naam Maltezer ridders), maar verloren het door verraderij aan Napoleon op diens tocht naar Egypte (1798) en hebben het, niettegenstaande het bezit van dit eiland hun door de vrede van Parijs in 1814 verzekerd werd, niet teruggekregen. In meerdere landen was de orde opgeheven en waren haar bezittingen ingetrokken; ook in Pruissen gebeurde dat in 1810; toch werd in 1812 een ordesdecoratie gesticht die voor de adel bestemd en onder bescherming van de koning stond, die de naam draagt van Pruisische Johannieterorde. In het jaar 1853 volgde door Frederik Wilhelm IV een herstelling van de oudere orde. Terwijl wij nu de Johanniterplaats nader beschouwen komt ons eerst de Omar-Moskee met een zeer hoge minaret in het gezicht, waar deze kalief bij de verovering van Jeruzalem in het jaar 637 zijn gebed zou hebben verricht; links daarvan is de plaats van het vroegere paleis van de grootmeester; nu staat daar een Grieks klooster onder de naam van "naar het heilige Gethsémané". Aan de westkant bevindt zich een Turks bad; daaraan sluit zich de tweede Griekse kerk met het daarbij behorende hospitaal van Johannes de Doper. De ruïnen aan de zuid- en oostkant laten zich niet nader bepalen wat hun vroegere bestemming aanwijst; vervolgens komen wij aan het oude ridderhospitaal, een hof door gewelfde portalen en vervallen woningen omgeven. Het is een vriendelijk huis, om namelijk Duitsers en in het bijzonder Pruissen op te nemen en verkrijgt een toelage van de orde van de Johanniters. Noordelijk daarvan is de ruïne van de heerlijke oude Johanniter-kerk: Maria latina major, die kort geleden door de sultan aan de koning van Pruissen is geschonken. Bijzondere opmerkzaamheid wekt het schone ingangsportaal op, dat rijk met uitgehouwen stenen versierd is en de namen van de twaalf maanden allegorisch voorstelt. Toen Saladin Jeruzalem veroverde ging dit gehele heerlijke eigendom van de Johanniters in het bezit van de Turken over; het werd later aan de

Omar-moskee op Moria als een erfelijk kerkleen ingelijfd; maar het Johanniterhospitaal bleef onder de naam van Moristan voor zijn doel behouden. Onder het Turkse bestuur is alles intussen hoe langer hoe meer vervallen. Een aanmerkelijk gedeelte van de plaats heeft men aan de Grieken verkocht; nog kort geleden heeft men de ruïnen van de oude kerk, zoals wij reeds gezegd hebben, aan Pruissen geschonken, waar men reeds begonnen is een Duits-evangelische kerk te stichten. Wij wenden ons nu oostelijk: daar waar het looiers kwartier, zoals dat kleine stuk van de straat heet, eindigt, liggen naar het zuiden drie, tamelijk lange, overwelfde straten, die de bazaar of markt van de stad vormen. Wij nemen echter onze weg naar het noorden, om weer de via dolorosa te bereiken. Wij gaan daar het huis van de Duitse predikant voorbij en komen aan het einde van de weg der smarten, in de straat, die naar de oostpoort voert. Hier bevindt zich aan onze rechterkant een langwerpige gracht, tamelijk diep, die de naam Bethesda draagt, omdat de overlevering die gracht houdt voor de vijver, waarvan in Joh. 5: 2 gesproken wordt; de grond is nu droog en gedeeltelijk met heestergewas en bomen bezet; het westelijk einde is bebouwd. Er gaan aan de westkant twee hoge geweven naast elkaar van die onder de huizen heen; de zuidkant daarentegen wordt door de noordoostkant van de tempelplaats gevormd. De poort, waaraan wij nu komen, heet de Stefanuspoort, omdat Stefanus voor die poort ter rechterkant af naar het zuiden gestenigd geworden zou zijn (Hand. 7: 56 vv.), of de Schaapspoort (Joh. 5: 2. Neh. 3: 1), omdat de schapen, die Jeruzalem op het Paasfeest zoveel nodig had, door die poort gedreven werden, zoals dan ook nu de Bedouïnen met hun schapen nog uit de weiden tussen Bethanië en de Jordaan of uit het land ten oosten van de Jordaan hierin komen. Twee andere poorten, die echter gesloten zijn, zijn de eerste de Herodespoort, die omstreeks in het midden tussen de Damascuspoort en de noordoostelijke hoek van de stad gelegen is, die slechts klein en moeilijk te herkennen is en de gouden poort, die midden in de oostelijke muur van de tempel gelegen is en daarom zo genoemd wordt, omdat men die bij vergissing voor de poort houdt, die in Hand. 3: 2 als de "schone" aangeduid wordt. Haar dubbele ronde boog doet ons aan Romeinse bouwstijl denken en is uit de tijd van keizer Hadrianus. In de tijd van de kruistochten werd die poort elk jaar op Palmzondag geopend, omdat men geloofde, dat Jezus door deze poort Zijn intocht in de stad gehouden had en ook de Mohammedanen hebben de sage, dat eens een koning door die poort zal intrekken, om de stad in bezit te nemen en zich tot Heer van de ganse aarde te verheffen, waarom zij haar met de grootste gestrengheid bewaken en steeds gesloten houden.

e. Onze weg voert ons verder door de Stefanus-poort naar het Kedrondal en over een brug naar Gethsémané. Dat is een tuin, die in de hoek van de beide wegen ligt, die van de brug af, de een over de Olijfberg naar de Hemelvaartskerk, de andere meer zuidelijk over de helling van de berg naar Bethanië heenleiden. Hij heeft een ruimte van 160 voet in het vierkant, is met een kleinen stenen muur omgeven en bevat 8 grote, oude olijfbomen. Binnen deze muur wijst men de plaatsen aan, waar de Heere bad, waar de discipelen sliepen, waar Judas de verraderlijke kus gaf (Hoofdstuk 26: 36 vv.), de laatste plaats is door de Turken, als een plaats, die ook voor hen vervloekt is, ommuurd, zodat niemand daarbij komen kan. Sinds men in de laatste tijd de tuin van binnen door witte staketten en bloembedden ontsierd heeft, lijkt hij niet meer op het beeld, dat men zich gewoonlijk van de in een treurig donker gehulde olijfbomen vormt. Nu kan men niet nauwkeurig de plaats van Gethsémané aangeven: "Slechts bijgelovige verering heeft een nauwkeurigheid van stappen nodig, die nooit te bereiken is; en

voor de vrijere mens, hoe gemoedelijk hij ook gestemd moge zijn, heeft dat juist een eigenaardige bekoorlijkheid, dat men door een lichte nevel verhinderd wordt om zulke door daden van de geest geheiligde plaatsen in hun volle juistheid te bereiken. " Toch bevinden wij ons hier minste zeker in de nabijheid van de plaats van het allerheiligste zielelijden van Jezus. Op de steile hoogten van de Moria schitterden de tinnen van de tempel van het oude verbond, zoals nog heden de overoude muren zich daar verheffen. De Tempel van het nieuwe verbond lag biddend in het stof en evenals daar zinnebeeldig op duizenden van offerdieren de zonden gelegd werden, zodat zij de dood stierven, die de offeraars verdiend hadden, zo was Christus hier het Lam van God, dat de zonde van de wereld op Zich nam; de straf lag op Hem, opdat wij vrede zouden hebben. "

f. Laten wij nu naar de brug over de Kedron terugkeren, die wij reeds vroeger passeerden en die uit een 17 voet boven de waterbedding liggende boog bestaat, dan hebben wij dadelijk, nadat wij de brug overgegaan zijn, aan onze rechterhand de aan de Grieken behorende kerk van het graf van de maagd Maria. Wij wenden ons naar het zuiden en komen beneden de zuidoostelijke hoek van de Omar-moskée boven op de tempelplaats, bij de gedenktekenen van Josafat, Absalom enz. op de nauwste plaats van het Kedrondal, waar het tot een engte wordt tussen twee hoge bergen, die zich omstreeks 150 voet hoog daarboven verheffen. Verder wordt het weer wijder; daar, waar wij aan onze rechterhand de Mariabron hebben (2Sa 17: 17), bevindt zich een weinig verder onder in het dal aan de linkerhand het dorp Siloah (Sivall): het ligt zeer verstrooid en zijn stenen hutten zijn meest allen van holen of uitgehouwen graven opgebouwd, op meerdere plaatsen worden zelfs de graven zonder verdere aanbouw tot woningen gebruikt. De dorpsbewoners staan bekend als een ruw volk, maar onderscheiden zich door hun vlijt. Van de berg van de ergernis, aan welks voet het dorp ligt, van de bron Siloah, die wij hier geheel in de nabijheid hebben, als ook van de in het verenigingspunt van het Kedrondal met het dal Hinnom gelegen Koningstuin, de Rogelbron en de steen Soheleth hebben wij op de daarop betrekkelijke plaatsen in het Oude Testament gesproken. In het Nieuwe Testament komt slechts de vijver van Siloah voor, die 1100 voet van de vijver Siloah verwijderd en door een kanaal met haar verbonden is (Luk. 13: 4. Joh. 9: 7). Verder naar het westen trekt dan de berg van de boze raad, die vlak tegenover de berg van de ergernis ligt, aan welks noordoostelijke helling zich de plaats Akeldama bevindt, onze opmerkzaamheid tot zich, op die berg wordt ons een landhuis van Kajafas aangewezen en dit moet de plaats zijn, waar de Joden voor het eerst het besluit opvatten om Jezus te doden (Joh. 11: 27 vv.); maar Akeldama of de akker van het bloed is de akker van de pottenbakkers, die voor het bloedgeld van Judas gekocht en voor de begrafenis van vreemdelingen bestemd is (Hoofdstuk 27: 7. Hand. 1: 18 vv.). De juistheid van de veronderstelling dat dit de plaats is, zou men wel niet kunnen betwijfelen, omdat nog tegenwoordig in de nabijheid witte klei gegraven wordt en ook de in Jer. 19: 2 aangehaalde zonnepoort, evenals het huis van de pottenbakkers in Jer. 18: 2 ons naar het dal van Hinnom verwijzen en men door de akker van de pottenbakkers, dus een door de pottenbakkers van Jeruzalem uitgeputte kleigroeve moet verstaan, die daarom ook slechts zo’n geringe prijs kostte.

g. Terwijl wij ons nu naar het westen wenden, naar het zuidelijk gedeelte van de berg Sion, moet men allereerst opmerken, dat het oude Jeruzalem met zijn muur hier verder reikte dan het tegenwoordige; wij moeten daarom nog voor de poort van Sion zelf de plaats beschouwen

(omdat hij eens tot de stad behoorde), waar het graf van David ligt, waarover wij reeds in 1 Kon. 2: 10 het nodige aangemerkt hebben. Er ligt iets opmerkelijks in, wanneer de legende boven dit graf het Coenaculum, of de zaal, waar de Heere het heilig avondmaal in gezet heeft en waar dan de uitstorting van de Heilige Geest gevolgd is, heeft laten oprichten. Ook verkrijgen de woorden van de Apostel in Hand. 2: 29 : "Dat hij beide gestorven en begraven is en zijn graf is onder ons tot op deze dag", hierdoor een bijzondere betekenis; maar juist daarin ligt ook de verklaring, hoe men erop gekomen is om de plaats hierheen te verleggen, terwijl die werkelijk ergens anders was. Onmiddellijk achter het graf van David ligt volgens de overlevering het huis van de Hogepriester Kajafas, waar Petrus de Heere verloochend heeft, wat echter eveneens niet met de werkelijkheid overeenkomt, maar slechts een schone gedachte verlichamelijkt. Wanneer wij nu de Zions-poort binnentreden, hebben wij aan de rechterkant van de muur de ellendige hutten van de melaatsen; dat zijn die jammerlijke mensen, die zoals wij reeds aangemerkt hebben, in de nauwe straten van de stad rondlopend en bedelend hun uitgeteerde aangezichten en afgeteerde handen naar de voorbijgangers uitstrekken. Niet ver van de hutten zien wij een Armenisch nonnenklooster met een bijzondere kerk, gebouwd op de plaats waar het huis van Annas moet gestaan hebben. Wij bevinden ons hier reeds binnen het Armenische kwartier en nemen de uitgebreide gebouwen van het Armenische of Zionklooster nader in ogenschouw, dat in zijn voorhoven en huizen in de tijd van het Paasfeest vaak vele duizenden pelgrims herbergt. Aan de linkerkant van de stadsmuur naar de Davidsburg heen is de kloostertuin; maar het voornaamste heiligdom is de kerk van Jakobus van de Ouderen, die met het klooster verbonden is, op de plaats waar men meent dat hij onthoofd is (Hand. 12: 1 vv.). Noordelijk van deze heilige plaatsen van de Armeniërs hebben wij aan onze linkerhand, naar de Jaffapoort heen, de citadel van de stad, met de zogenaamden Davidstoren of Hippikus 5: 9). Aan onze rechterhand in de nabijheid van de toren Phasaëlis en wel op dezelfde plaats, waar Herodes de Grote zich zijn prachtig paleis gebouwd had (Slotaanm. bij 1 Makkabeeën Nr. 11
a) ziet men de Christus- kerk met de daarbij gebouwde woning van de Engelse consul. De bouwstijl is modern gotisch, de vorm van de kerk het Latijnse kruis. Zij heeft haar bestaan te danken aan de bemoeiing van de Pruisische koning Frederik Wilhelm IV, die ook het Anglikaanse bisdom op die plaats met 100. 000 thaler begiftigd heeft; maar de Engelsen hebben de Duitse predikant slechts zoveel toegestaan, dat hij om de andere zondag ‘s middags een evangelische godsdienstoefening in de kerk mag houden, waarom het bezit van een eigen kerk, waarop zij nu uitzicht hebben, een zeer dringende behoefte was. Wat de bouw van deze Duits-evangelische kerk aangaat, men ging dadelijk na het in bezit nemen van het terrein, aan het opruimen van de plaats, waarbij meer dan 100, 000 vrachten puin verwijderd moesten worden en ook zeer merkwaardige ontdekkingen gedaan werden. Kruisgangen, grote portalen, gewelven zijn ontdekt; de belangrijkste was, dat er een gehele kapel ontdekt werd. Men besloot dadelijk om die kapel uit te bouwen; het werk is voor korte tijd voltooid en de Duitse gemeente kan nu haar godsdienstoefening in deze kapel houden, totdat de eigenlijke kerk voltooid zal zijn.

V. Vs. 12-22. Mattheus vertelt hier weer op die korte en krachtige wijze, die wij reeds vaker bij hem opgemerkt hebben en neemt de gebeurtenissen van Jezus’ eerste intreden in de tempel van palmzondagavond tot aan Zijn intreden op de dinsdagmorgen in een beeld tezamen; in het Evangelie van Markus kan men het voorval nauwkeurig lezen in de volgende samenhang. Op

Palmzondag, toen de Heere in de tempel kwam, zag Hij eerst naar de toestand daar en keerde ‘s avonds naar Bethanië terug om daar te overnachten; op de volgende morgen, als Hij van daar weer naar Jeruzalem gaat, spreekt Hij onderweg Zijn vloek uit over de onvruchtbare vijgenboom, oefent hierop in de tempel Zijn profetenambt uit, terwijl Hij die reinigt en leert nu het volk en geneest de zieken. Nadat Hij de haat van de Farizeeën en schriftgeleerden heeft tegengestaan, begeeft Hij Zich aan de avond weer naar Bethanië; en pas op dinsdagmorgen bij Zijn tweede terugkomst naar Jeruzalem, zien de discipelen, dat de vijgenboom verdord is, geven hun verwondering te kennen en ontvangen de onderwijzing over de macht van het geloof (Mark. 11: 11-26. Luk. 19: 45-48).

12. a) En Jezus ging in de tempel van God en kwam het eerst in de voorhof van de heidenen; hier vond Hij het verkeerde van een tempelmarkt 4: 7"), dat reeds bij het bezoek van het Paasfeest in het jaar 27 Zijn profetische ijver had doen ontbranden (Joh. 2: 13 vv.), weer in volle kracht. En Hij dreef, nadat Hij de nacht buiten de stad had doorgebracht en Zich de volgende dag vroegtijdig naar de tempel had begeven, uit allen, die verkochten en kochten in de tempel en keerde om de tafels van de wisselaars en de zitstoelen van degenen, die de duiven verkochten en Hij liet niet toe dat iemand iets door de tempel droeg (Mark. 11: 16).

a)Deut. 14: 26.

13. En Hij zei tot hen: Er is geschreven (Jes. 56: 7). a)Mijn huis zal een huis van het gebed genoemd worden voor alle volken en daartoe dient juist deze voorhof van de heidenen, die hier komen aanbidden (Hand. 8: 27); maar u heeft in misdadige verachting van de heidenen hun voorhof gehouden voor eenonheilige plaats en tot werken van enkel winzucht misbruikt; u heeft dat, naar het woord in Jer. 7: 11, tot een moordenaarskuil gemaakt, zodat nu ook aan de tempel zal worden vervuld, wat in Jer. 7: 13 vv. gedreigd is.

a) 1 Kon. 8: 29.

Het is zeer merkwaardig, dat de Heere de eerste en de laatste keer dat Hij in de tempel geweest is sinds Zijn doop, daar Zijn ijver geopenbaard heeft tegen de oneerbiedigheden en ontwijdingen, waaraan de Joden zich schuldig maakten.

Op een paasfeest begint Hij Zijn openlijke loopbaan in Jeruzalem, op een paasfeest zal Hij die daar eindigen; zo wordt het einde tegenover het begin geplaatst en de woorden van Jezus in het begin (Joh. 2: 19, 21) zinspelen duidelijk op het einde.

Het is ontwijfelbaar, dat de beide handelingen van de tempelreiniging hun doel niet in zichzelf hebben, maar dat men ze veeleer als symbolen moet beschouwen; slechts een oppervlakkige manier van beschouwen kan misbruiken, zoals ze buiten de tempel plaats hadden, voor het naaste onderwerp van de tegenwerking houden. Dat Jezus bij het laatste paasfeest weer juist dezelfde zonde ontmoet, die Hij het eerst voor een ogenblik uitgeroeid heeft, toont duidelijk de vruchteloosheid van Zijn werk, zodra de betekenis daarvan in de gevolgen gesteld wordt. De beide tempelreinigingen staan duidelijk in betrekking tot Mal. 3 , omdat die slechts belichamingen van een dubbel beeld van deze profeet zijn. Door het beeld

van een dubbele reiniging van de tempel wijst dit op een dubbele reiniging van de theocratie. Eerst verschijnt de bode van de Heere en bereidt voor Hem de weg; dan verschijnt plotseling de Heere zelf en de Verbondsengel reinigt en loutert de kinderen van Levi en nadert de zondaars ten gerichte. De Heiland geeft door die eerste handeling te kennen, dat in Hem de idee, die vroeger door Johannes de Doper voorgesteld is, in haar hoogste werkelijkheid verschijnt - de genade van God, die de zondaren tot boete roept; door de tweede, dat Hij nu de andere kant van Zijn wezen ontvouwen, niet meer als profeet, maar als Heer en Verbondsengel handelen en de hardnekkige zondaren verdelgen zal. Uit Joh. 2: 13 vv. blijkt het reformatorische karakter van de handeling: daarentegen vormt de tempelreiniging het begin van een gehele reeks van redenen, symbolische handelingen en gelijkenissen, die allen op hetzelfde onderwerp betrekking hebben. Nergens verschijnen de Farizeeën daarin als object van een reformatorische werkzaamheid, overal is de rekening gesloten, de staf gebroken, het oordeel uitgesproken.

Reeds eens, bij het begin van Zijn ambt als Leraar, heeft de Heere de schennis van het heiligdom verhinderd, toen tot waarschuwing en om aan te tonen, wat wij moeten doen, namelijk door boete en bekekering de breuken verbeteren en het vervallene weer opbouwen; nu geschiedde de reiniging van de tempel voor de tweede keer, maar als voorbode van de reiniging door het gericht, dat de Heere snel zelf zal voltrekken aan de ontwijde plaats. Deze betekenis van de herhaalde handeling geeft de gedachte te kennen, waarmee Jezus volgens Luk. 19: 41 vv. Zijn intocht gehouden heeft.

U ziet hoeveel zwaarder nu de beschuldiging is dan de eerste maal. Er waren sinds het optreden van de Heere dingen gebeurd, die de tempel maakten tot een verblijf van moordenaars, die het op het leven van Hem, de Heere, toelegden. Daarenboven sprak de Heere hier profetisch, want later werd juist de tempel de plaats van allerlei samenzwering, opstand en moord, die met de belegering van Jeruzalem door de Romeinen en de verwoesting van stad en tempel eindigden.

Wij hebben in de handelswijze van de Heere bij deze gelegenheid een treffend voorbeeld van hetgeen Hij doen zal bij Zijn tweede komst, zoals Hij hier de tempel zuiverde zal Hij ook dan Zijn zichtbare kerk zuiveren. Hij zal haar ontdoen van alles, wat verontreinigt en ongerechtigheid werkt en allen uitwerpen, die met hun hart de wereld liefhebben. Geen gierigaard, geen vuil-gewin-zoeker zal Hij plaats geven in die heerlijke tempel, die Hij oprichten zal voor de ogen van de wereld. Laat ons de woorden van Maleachi (3: 2) in gedachtenis houden: "Wie zal de dag van Zijn toekomst verdragen? En wie zal bestaan als Hij verschijnt? want Hij zal zijn als het vuur van een goudsmid en als zeep van de voller. "

14. Het overige gedeelte van de dag leerde Hij het volk (Luk. 19: 47) en er kwamen blinden kreupelen tot Hem in de tempel, in diezelfde voorhof, die Hij zo-even had gereinigd en Hij genas ze. Zo maakte Hij het huis van de Heere, dat door de Joden tot een moordenaarskuil wasontheiligd, weer tot een huis van de barmhartigheid (Jer. 35: 5 vv.).

Wij lezen in 2 Sam. 5: 6-8, dat de kreupelen en blinden spreekwoordelijk van het huis op Sion uitgesloten waren. Maar waar de Heere komt heft Hij allen ban en vloek op.

Vele van zulken zijn ongetwijfeld bij de ingang van de tempel tegenwoordig geweest, om aalmoezen te vragen op een tijd, als er zo vele mensen haar de tempel kwamen. Er schijnt iets bijzonders in te wezen, dat Christus hier zo vele verbazende wonderen doet, zowel om Zijn gezag van deze ongewone handeling te staven, als ook om dit laatste bezoek van Jeruzalem zo overtuigend mogelijk te maken, opdat de ongehoorzamen te minder verschoning zouden hebben.

15. Toen de overpriesters en schriftgeleerden zagen de wonderheden, die Hij deed aan zieken en gebrekkigen; toen zij opmerkten hoe Hij de harten daardoor voor Zich won en men in Hem als de nu verschenen Messias begonnen te geloven; toen zij ten bewijze daarvan de kinderen zagen, roepend in de tempel en zeggende, herhalende het vreugdegeroep van het volk van de vorige dag (vs. 9): Hosanna de Zoon van David! namen zij dat zeer kwalijk. Zij waren ten hoogste verstoord over de geestdrift voor Hem, die zij zozeer haatten (Joh. 12: 19).

16. En zeiden tot Hem, evenals zij reeds de vorige dag van Hem geëist hadden, dat Hij het gejubel van het volk zou doen ophouden (Luk. 19: 39 vv.): Hoort Gij wel, wat deze zeggen! Zult Gij stilzwijgen en het U laten welgevallen, dat onmondigen U een eer geven, die nog niemand van de oversten U heeft toegekend? (Joh. 7: 48). En Jezus zei tot hen: Ja! Ik hoor wel wat deze zeggen en neem de ere, die Mij daardoor van die kant wordt toegekend, aan. Heeft u ooit gelezen wat in Ps. 8: 3 (naar de Griekse vertaling) met betrekking tot God wordt gezegd: Uit de mond van de jonge kinderen en van de zuigelingen heeft Gij U lof toebereid?

Jezus zei: Ik hoor ze en het is er zo ver vandaan, dat zij verdienen gestraft te worden, zoals u wilt hebben, dat Ik doen zal, dat zij hierin handelen volgens hetgeen in de Schrift gezegd is. Daarom zijn deze kinderen door God gedrongen om Hem te prijzen voor datgene, waarvoor uw afgunst en boosaardigheid u belet Hem te prijzen.

De woorden, door de kindertjes uit de mond van de discipelen gehoord en nagezongen, waren het huldigingslied van de Messias. Door deze hulde aan te nemen verklaarde Zich Jezus voor de Messias. En dit konden deze ongelovige mannen niet geloven en daarom ook niet dulden, want het ongeloof kan de waarheid niet verdragen, evenmin als het geloof de leugen.

Jezus heeft, vooral sinds Hoofdst. 20: 17 v. de Schrift in gedachte; Hij gaat Zijn weg met iedere stap bij het licht van haar voorspelling.

God bereidt Zich vaak lof uit de mond van onmondige en nauwelijks geboren kinderen, tegenover ouden en mondigen, die Zijn naam onteren, uit de mond van een jonger geslacht, dat nog niet tot ambten en waardigheden is gekomen, tegenover een afstervende generatie van de vaderen, die zelfs hun ambt verloochenen, dat hen roept om de Heere te loven.

Wanneer de tederste kinderen en zuigelingen God loven, kunnen zij ook bidden, meer dan wij denken; en er is geen twijfel aan, of zij kunnen ook geloven; zij geloven dan ook werkelijk volgens het woord van de Heere in Hoofdstuk 18: 6

17. En hen verlatend, terwijl zij in verlegenheid waren en niet wisten wat te antwoorden, ging Hij, omdat het reeds avond was, vandaar uit de stad naar Bethanië, evenals Hij dat de avond tevoren na de koninklijke intocht op Palmzondag (Mark. 11: 11) gedaan had en Hij overnachtte daar met Zijn twaalf.

Bethanië lag ongeveer twee mijlen van Jeruzalem (Joh. 11: 18). De Heere ging hierheen, om bij Zijn dierbare vrienden, Lazarus, Martha en Maria ter herberg te gaan.

18. En ‘s morgens vroeg (niet op de morgen van de dinsdag, maar reeds op de morgen van diezelfde maandag, waarop het medegedeelde in vs. 12-17 voorviel), toen Hij van Bethanië terugkeerde naar de stad, had Hij honger op de weg, die van de Olijfberg afdaalde; want Hij had in Bethanië de tijd niet genomen om Zijn ontbijt te nemen, vol verlangen om te arbeiden zolang het dag was (Joh. 9: 40).

19. En Hij zag daar een afzonderlijk staande vijgeboom aan de weg en ging Hij naar hem toe. De boom was reeds rijk met bladeren versierd, zodat men mocht veronderstellen dat er vruchten aan te vinden zouden zijn, hoewel het anders nog de tijd niet was, dat er vijgen waren (Mark. 11: 13). En toch vond Hij niets aan die, ondanks de rechtmatige verwachting hier iets voor de honger te vinden, dan alleen bladeren. Toen zag de Heere in die boom een beeld van Jeruzalem en het Joodse volk, waarvan Hij het oordeel van de verwerping als nabij moest aankondigen en zei tot hem: Uit u komt geen vrucht meer in de eeuwigheid 140: 10"). En de vijgenboom verdorde meteen, nadat de Heere met de twaalf verder was gegaan.

20. En toen de discipelen dat de volgenden morgen zagen, toen de Heere weer van Bethanië aan deze plaats was gekomen, verwonderden zich dat de vijgenboom tot aan de wortel verdord was (Mark. 11: 20) en zeiden, bij monde van Petrus, die zij tot hun woordvoerder maakten (Mark. 11: 21): Hoe is de vijgeboom zo meteen verdord, dat hij reeds nu geheel dor staat, nadat hij gisteren nog vol groene bladeren was?

Mattheüs vertelt, zonder op de daartussen liggende de tijd terug zien, de reiniging van de tempel dadelijk na de intocht, in verband met het eerste betreden van het heiligdom door Jezus en verbindt naderhand de vervloeking van de vijgeboom dadelijk met het gevolg, dat door de discipelen waargenomen is en met hun gesprekken daarover. De voorstelling bij Mattheüs richt zich naar hetgeen zakelijk tezamen behoort, zonder op de tijdsopvolging acht te geven.

Aangaande de vijgeboom heeft hij de twee ogenblikken van de gebeurtenis tot een tezamen genomen, om het belangrijke van de gehele handeling meer te doen uitkomen; daarbij heeft hij ook de gesprekken op de maandag zelf vóór het toneel van de vervloeking, dat ‘s morgens plaats had, verteld, omdat Hij eerst het evenbeeld van de onvruchtbare vijgeboom, de hogepriesters en schriftgeleerden in hun ongelovig gedrag wilde voorstellen.

De vijgeboom werd in Palestina zeer vaak en veel geteeld en onder de voornaamste voortbrengselen daarvan gerekend, zoals de noord-aziatische landen dan ook het eigenlijke land voor dit gewas zijn. Hij heeft bladeren, in de vorm van een hand, van boven ruw en

donkergroen, van onder wit en met fijne haartjes en een gladden stam, met een ruwe schors overdekt, maar niet geheel juist; zijn takken geven een rijke en aangename schaduw, waarom men zich graag onder de vijgebomen aan een behagelijke rust overgaf (1 Kon. 4: 25 Micha 4: 4. Zach. 3: 10. Joh. 1: 49, 51). De rabbijnen studeerden onder de vijgeboom evenals in een prieel. De bloemen zijn in een vleesachtig omhulsel verborgen, die (in Palestina in het midden van maart) aan de ondertakken tevoorschijn komen (Hoogl. 2: 13). Niet alle bloemen zijn echter tweeslachtig. De alleen vrouwelijke worden gewoonlijk door de vijgenwesp bevrucht, die haar eieren in de bloesems van de mannelijke (wilde) vijgenboom legt; het daaruit kruipende gebroed vlucht met het stof van de bloesems bedekt, naar de vrouwelijke bloesems en bewerkt door zijn steek de bevruchting. De vijgenbomen groeien zeer goed aan landstraten en wegen, omdat het stof (als een wegnemend tegenwicht tegen de sterke aandrang van de sappen) hun vruchtbaarheid moet bevorderen. Van de vijgen zelf, die een zeer gewoon en geliefkoosde voedsel zijn, kent men in het oosten 3 soorten:
1) de vroegere vijgen, die zich na een zachte winter reeds in maart beginnen te zetten en aan het einde van juni rijp zijn; zij vallen vanzelf of na een zacht schudden af en worden als verfrissing zeer geschat; 2) de zomervijgen of karmoesen, die in het midden van juni beginnen te zetten en in augustus tot rijpheid komen; men pleegt ze te drogen en tot hoekvormige, ronde of ook wel vierkante massa's te vormen 25: 18); 3) de wintervijgen of laat rijpende karmusen, die pas nadat de boom reeds ontbladerd is, rijp worden en bij een zachte winter tot in het voorjaar blijven hangen; zij zijn langer dan de zomervijgen en hebben een donkere violetkleur. Zo draagt de vijgenboom een groot gedeelte van het jaar door, bijzonder in zachte streken; maar hij eist ook, wanneer de vijgen goed zullen zijn, veel verzorging.

Zoals bekend is, zet de vijgenboom eerst vruchten en dan bladeren; Jezus verwachtte daarom, omdat de boom, waarvan hier gesproken wordt reeds vol bladeren was, ook reeds vruchten daarvan, namelijk vroegrijpe boccoren (vgl. hetgeen over de vroege vijgen gezegd is) die regelmatig in juni rijp worden. De vervloeking van de vijgenboom kan slechts een profetisch-symbolische voorstelling van de straf over zedelijke onvruchtbaarheid zijn, zoals die inzonderheid het Joodse volk voor de deur stond en die Hij nu, nu Hij aan de drempel van de dood stond, met plechtige ernst aankondigt. Weliswaar geeft Hij geen dergelijke uitdrukkelijke verklaring; maar deze bedenking wordt gedeeltelijk daardoor opgelost, dat de vraag van de discipelen in vs. 20 daartoe geen aanleiding geeft, gedeeltelijk door de daarop volgende strafprediking, die als een welsprekende commentaar bij de zwijgende, verdroogde vijgenboom staan, welks spraak echter een ernstige beeldspraak is.

De boom was een onvruchtbare, die slechts bladeren gaf; hij beloofde buitengewoon veel en had toch niets, zoals toen alle bomen. Toen sprak de Heere: "Uit u komt geen vrucht meer in de eeuwigheid!" Hij sprak het met het bewustzijn en de wil, dat de aangesproken boom Zijn woord zou en moest gehoorzamen; het ernstige macht- en wonderwoord kwam als een bliksemstraal van het gericht te voorschijn uit de diepte van Zijn gedachten, die nu in en bij alles over niets anders dachten, dan over het steeds nader komende gericht over het volk van God. Zo doet Hij het enige straffende wonder, dat wij van Hem weten (want in Hoofdstuk 8: 30 vv. was niet straffen, maar vergunnen de zaak), maar slechts zinnebeeldig aan een boom, als een getuigenis voor de mensen. Reeds in Luk. 13: 6 vv. had de Heere de door de profeet

(Hos. 9: 10. Joël 1: 7) voorbereide gelijkenis uitgesproken; daaraan herinnert nu Zijn profetisch werk. Bladeren genoeg, woorden en huichelarij, alsof Israël werkelijk datgene was, waartoe het geroepen was, het volk van God, dat vroeg voor alle volken wonderbaarlijk gerijpt is, maar geen vrucht! Was er in de aangehaalde gelijkenis van de Heere, met het woord van de Doper van het laatste gericht sprake van afhouwen, zo komt ons hier de vloek van blijvende onvruchtbaarheid als een eerste gericht tegen. Is het niet zo, dat de Heere vooraf de standvastige zondaars slechts kan straffen met hen over te geven en over te laten aan hun zonden, met hen te verwerpen en te verlaten? Een merkwaardig profetisch woord (Ezechiël. 17: 24) spreekt er ook van: "Ik, de Heere, heb de groene boom verdroogd en de droge boom bloeiend gemaakt. "

De discipelen vragen niet naar de betekenis van de handeling, maar geven slechts hun verwondering te kennen, hoe het toch toegegaan is dat de boom zo snel verdord is; want de mensen blijven gewoonlijk bij de beschouwing van de wonderbare geschiedenissen in de wereld hangen aan hetgeen daarvan uiterlijk in het oog valt en overwegen niet de onzichtbare kracht van God en Zijn regering (Jes. 5: 12. Ps. 90: 9).

De rijk gebladerde, maar vruchteloze vijgeboom was een treffend zinnebeeld van de Joodse kerk tijdens het verblijf van de Zaligmaker op aarde. Alles wat maar uiterlijk vertoon kon maken, zocht men in haar niet tevergeefs. Zij had haar tempel, haar priesterschaar, haar dagelijkse godsdienst, haar jaarlijkse feesten, haar oud-testamentische schriften, haar drom van Levieten, haar morgen- en avondoffer. Maar met al deze liefelijke bladeren was de Joodse kerk nochtans geheel en al ontbloot van vruchten. Genade, geloof, liefde, nederigheid, geestelijke zin, ware heiligheid, gewilligheid om haar Messias te ontvangen, al deze vruchten werden bij haar niet gevonden (Joh. 1: 11). Daarbij evenals de vijgeboom, was ook de Joodse kerk de verdorring nabij. Weldra zou ook zij van al haar uiterlijke versierselen worden beroofd, terwijl haar leden over de gehele aarde verstrooid zouden worden. De tempel zou aan de verbranding prijs gegeven worden. Het dagelijkse offer zou weggenomen worden. De boom van de Joodse kerk zou tot de grond toe verdorren. En dit alles is gebeurd. Geen type is meer letterlijk vervuld geworden. In iedere Jood zien wij nog een tak van de vervloekte vijgeboom. Wij mogen nochtans hierbij niet blijven staan. De door ons beschouwde gebeurtenis biedt ons nog meer lering aan. Deze dingen zijn geschreven, niet alleen om de Joden, maar ook omwille van ons. Is niet iedere vruchteloze tak van de zichtbare kerk van Christus in hetzelfde ontzettende gevaar een verdorde vijgeboom te worden? Zonder twijfel, een uitnemende kerkelijke belijdenis zonder ware heiligheid van het hart; - een onbegrensd vertrouwen in kerkvergaderingen, opzieners, liturgieën en kerkelijke plechtigheden, met verwaarlozing van waarachtige bekering en geloof - hebben reeds menige gemeente in het verderf gestort en kunnen ook nu nog menige gemeente doen verdorren. Waar zijn de eens zo beroemde gemeenten van Efeze en Sardis en Carthago en Hippo? Zij zijn niet meer. Zij hadden wel bladeren, maar geen vruchten. De vloek van de Zaligmaker kwam over hen. Zij werden verdorde vijgebomen. Nog altijd luidt het: "Houw die boom af" (Dan. 4: 23). Laat ons dit in gedachtenis houden. Wachten wij ons voor kerkelijke hoogmoed. "Bent niet hoog gevoelend, maar vrees" (Rom. 11: 20). Ten slotte, verkeert niet ieder onvruchtbare belijder van het Christendoms in het ontzettende gevaar een verdorde vijgeboom te worden? Ook dit is ontwijfelbaar. Zo lang men zich nog tevreden stelt met de blote bladeren van de godsdienst

- met de naam dat men leeft, terwijl men in waarheid dood is en met de gedaante van de godzaligheid, zonder haar kracht te bezitten - zolang is de ziel in groot gevaar. Zolang men zich vergenoegt met het van tijd tot tijd of ook geregeld bezoeken van kerk of kapel, met het aanzitten aan de tafel van de Heere en het dragen van de Christennaam, terwijl het hart niet veranderd is; terwijl men blijft vasthouden aan de zonden, zolang tergt men God en daagt Hem dagelijks uit ons weg te nemen zonder hulp of redding. Vruchten - de vruchten van de Geest, ziedaar het enige ware bewijs dat wij een geworden zijn met Christus en ons op de weg ten hemel bevinden. Moge deze waarheid inzinken in onze harten en nimmer door ons vergeten worden!

21. Maar Jezus antwoordde: Voorwaar zeg Ik u, als u geloof had in God (Mark. 11: 22) en niet twijfelde, dat wat u op dat ogenblik wilt, niet uw eigen, maar Gods wil is, u zou niet alleen doen hetgeen door Mij aan de vijgeboom is gebeurd, maar u zou veel grotere dingen doen (Joh. 14: 12); bijvoorbeeld a) als u ook tot deze voor ons liggende berg, waarop de tempel staat, zei, omdat hij uw werkzaamheid tot uitbreiding van het rijk van God in de weg stond: Word opgeheven van uw plaats, zodat de gehele Joodse tempeldienst opeens een einde neemt en word in de zee geworpen; het gehele ontaarde Theocratische Jodendom wordt in de grote zee der volkeren gestort! het zou gebeuren (Hoofdstuk 17: 20).

a) Luk. 17: 6.

22. a) En zoals het is ten opzichte van de val van Jeruzalems tempel en het verstokte Jodendom, zo zal het zijn ten opzichte van al uw geestelijk leven en uw apostolisch werken. Al wat u zult begeren in het gebed, gelovend dat het u ten dele moet worden, welk geloof niet van vlees enbloed komt, maar dat alleen door Gods Geest in het hart wordt gewerkt 17: 21"), zult u ontvangen (Joh. 14: 13 vv.).

a)MATTHEUS. 7: 7. Mark. 11: 24. Luk. 11: 9. Jak. 1: 5. 1 Joh. 3: 22.

Het woord in vs. 21 is niet slechts als een spreekwoord uitgesproken, maar ook zinnebeeldig en profetisch: u zult niet alleen de vloek over de onvruchtbare, maar toch dichtgebladerde vijgeboom brengen, maar ook tot deze tempelberg zeggen: word opgeheven en in de zee geworpen, uw volk worde in de zee van alle heidenen verstrooid; en het zal gebeuren.

In vs. 22 spreekt de Heere zonder beeld en zonder betrekking op het bijzondere geval en zondert niets uit, wat niet bereikbaar zou zijn voor een gelovig gebed. Het geloof is echter van zijn zaak zeker, omdat het op Gods woord rust; waar ik op geen woord, op geen Goddelijke belofte en aanwijzing steunen kan, daar kan ik ook niet met het vereiste geloof bidden. Hiermee is echter de enige beperking van het gelovige gebed genoemd; een beperking, die alleen in de grootte of moeilijkheid bestond van hetgeen men bidt, bestaat niet.

Slechts in de geest van de verzoening met alle mensen kunnen zij zegenend bidden, dus nooit tegen een mens, nooit tot schade van de ene of andere ziel, van een leven, daarom het bijvoegsel bij Mark. 11: 25 vv.

God geeft zeker, wat wij gebeden hebben, maar te Zijner tijd en vaak op een andere manier en in een andere vorm dan ons gebed bedoelde; want Zijn verhoring is waarachtig, juist daarom boven ons bidden en denken (Efeze. 3: 20). Wij zien voorbij en verzuimen vaak helaas het juiste te ontvangen; wij hadden geloof tot het gebed en hebben of houden het niet vast tot het aannemen, zoals wij uit de merkwaardige geschiedenis van de redding van Petrus kunnen zien (Hand. 12: 15).

VI. Vs. 23-Hoofdst 22: 14 Als de Heere op deze dinsdag in de tempel verschijnt, wordt Hij in Zijn leren voor het volk door een deputatie van de Hoge Raad gestoord, met de vraag naar Zijn volmacht tot de reiniging van de tempels, die Hij Zich gisteren veroorloofd heeft; maar eerst wil Hij hun antwoord op Zijn vraag, of de doop van Johannes uit de hemel of van de mensen was; want die vraag moest werkelijk eerst beantwoord zijn, wanneer Zijn volmacht zou worden onderzocht (vs. 23-27). Van deze afwering van een aanval gaat Hij dan snel tot een aanval op henzelf over en houdt afrekening met hen in drie gelijkenissen. De eerste (vs 28-32) verwijt deze geestelijke opperhoofden, dat zij zich tegen de Doper verhardden, terwijl de hoeren en tollenaars zich bogen; ook de tweede (vs. 33-46) schildert de opperhoofden, hoe zij vanouds af de profeten mishandelden en nu voornemens waren om Hem, de Zoon van God en de Koning van het rijk, te doden; de derde (Hoofdstuk 22: 1-14) spreekt van de schuld van het gehele volk en wel tegen de evangelieboden. In de eerste wordt geleerd, dat Jezus aan zulke mensen geen verantwoording schuldig is, in de tweede en derde de wegneming van het rijk van God van Israël, (Vgl. Mark. 11: 27-12: 12 Luk. 20: 1-19).

23. En toen Hij omtrent de tijd van het morgenoffer ‘s middags om negen uur (Hand. 2: 15) in de tempel gekomen was, kwamen tot Hem na het offer in de voorhof, terwijl Hij daar leerde, de overpriesters en de ouderlingenvan het volk enige afgezondenen van de Hoge Raad. Hier was waarschijnlijk het gezantschap nog eerwaardiger dan in Joh. 1: 19 vv. ; misschien stonden wel de hogepriester Kajafas en zijn schoonvader Annas zelf aan het hoofd. Deze kwamen tot Hem en vielen Hem onder Zijn leren in de rede, zeggende: a) Door welke macht doet Gij dezedingen? Wie gaf U volmacht tot hetgeen Gij gisteren in de tempel deed (vs. 12) en wie heeft U tot deze dingen macht gegeven, dat Gij U als Heer van de tempel gedroeg?

a) Ex. 2: 14. Hand. 4: 7; 7: 27.

Meer dan de menigte, die daardoor in haar verkeer gestoord werd, meer dan de duivenhandelaars en de wisselaars, wier tafels met geld Hij omverwierp, had die handeling van de Heere de overpriesters en schriftgeleerden vertoornd, die wel voelden, dat het hun schuld was dat zo’n misbruik, dat de tempel en het feest ontheiligde, onder het volk was ingeslopen. Wat zij, door Zijn toorn verschrikt en door de eerbied, waarmee het volk om Hem heen stond, teruggehouden, niet dadelijk op de plaats mochten doen, dat deden zij nu. Met een zekere plechtigheid begaven zij zich naar Hem heen, toen Hij juist rustig in de tempel leerde; zij stoorden Zijn rede met hun vraag. Opzettelijk gewagen zij niet van al hetgeen Jezus bij die handeling in de tempel gezegd heeft; opzettelijk doen zij alsof Jezus Zich over Zijn recht tot zulke handelingen nog nooit had verklaard; ja, zij laten niet eens het profetische van Zijn leven uitgemaakt en beslist zijn en vragen veeleer, alsof Zijn verhouding tot Israël als profeet nog zeer verdacht en onzeker was, nog nooit op een behoorlijke manier overtuigend bewezen

was, alsof hun van de getuigenis van de profetie van het Oude Testament en de vervullende overeenstemming van de persoon Jezus Christus en van Zijn geschiedenis met deze getuigenis evenmin iets bekend geworden was, als van de getuigenis van Johannes over Hem en alsof zij van al de werken van Zijn Vader, van al de wonderen en daden, die Hij nu jarenlang gedaan had, tot aan de opwekking van Lazarus en de genezing van de blinden en lammen en ellendigen gisteren (vs. 14) niets gehoord of gezien hadden.

Hun optreding is hartstochtelijk voorbereid, want zo snel de Heere Zich weer in de tempel neergezet heeft, zijn zij reeds op de plaats hun vraag is vijandig in haar bedoeling; de tegenstanders willen Hem door hun autoriteit onderdrukken, daarom vallen zij Hem onder Zijn leren in de rede; de vorm van de vraag is echter wat hun ambt aangaat, neutraal gehouden, in zoverre de Joodse overheden het recht hadden een man, die een profetisch ambt uitoefende, naar zijn profetischen lastbrief te vragen; maar ook door deze schijnbaar gerechtigde vorm komt het ongeloof in schaamteloze vermetelheid te voorschijn; het is zelfs de grootste opstand onder de schijn van de grootste loyaliteit. De beide vragen, die zij doen, zijn niet gelijk: de eerste vraag naar Zijn eigen autoriteit of naar de profetische titel, waaronder Hij wil optreden; de andere vraag naar de autoriteit, waarvan Hij de Zijne afleidt, of die Hem bekrachtigd heeft. De tweede vraag schijnt aan te duiden, dat hun autorisatie Hem is ontzegd; maar met de eerste willen zij Hem zonder twijfel reeds de verklaring laten doen, die zij Hem in Hoofdst. 26: 63 vv. tot een misdaad die de dood verdient waardig rekenen.

VI. Vs. 23-Hoofdst 22: 14 Als de Heere op deze dinsdag in de tempel verschijnt, wordt Hij in Zijn leren voor het volk door een deputatie van de Hoge Raad gestoord, met de vraag naar Zijn volmacht tot de reiniging van de tempels, die Hij Zich gisteren veroorloofd heeft; maar eerst wil Hij hun antwoord op Zijn vraag, of de doop van Johannes uit de hemel of van de mensen was; want die vraag moest werkelijk eerst beantwoord zijn, wanneer Zijn volmacht zou worden onderzocht (vs. 23-27). Van deze afwering van een aanval gaat Hij dan snel tot een aanval op henzelf over en houdt afrekening met hen in drie gelijkenissen. De eerste (vs 28-32) verwijt deze geestelijke opperhoofden, dat zij zich tegen de Doper verhardden, terwijl de hoeren en tollenaars zich bogen; ook de tweede (vs. 33-46) schildert de opperhoofden, hoe zij vanouds af de profeten mishandelden en nu voornemens waren om Hem, de Zoon van God en de Koning van het rijk, te doden; de derde (Hoofdstuk 22: 1-14) spreekt van de schuld van het gehele volk en wel tegen de evangelieboden. In de eerste wordt geleerd, dat Jezus aan zulke mensen geen verantwoording schuldig is, in de tweede en derde de wegneming van het rijk van God van Israël, (Vgl. Mark. 11: 27-12: 12 Luk. 20: 1-19).

23. En toen Hij omtrent de tijd van het morgenoffer ‘s middags om negen uur (Hand. 2: 15) in de tempel gekomen was, kwamen tot Hem na het offer in de voorhof, terwijl Hij daar leerde, de overpriesters en de ouderlingenvan het volk enige afgezondenen van de Hoge Raad. Hier was waarschijnlijk het gezantschap nog eerwaardiger dan in Joh. 1: 19 vv. ; misschien stonden wel de hogepriester Kajafas en zijn schoonvader Annas zelf aan het hoofd. Deze kwamen tot Hem en vielen Hem onder Zijn leren in de rede, zeggende: a) Door welke macht doet Gij dezedingen? Wie gaf U volmacht tot hetgeen Gij gisteren in de tempel deed (vs. 12) en wie heeft U tot deze dingen macht gegeven, dat Gij U als Heer van de tempel gedroeg?

a) Ex. 2: 14. Hand. 4: 7; 7: 27.

Meer dan de menigte, die daardoor in haar verkeer gestoord werd, meer dan de duivenhandelaars en de wisselaars, wier tafels met geld Hij omverwierp, had die handeling van de Heere de overpriesters en schriftgeleerden vertoornd, die wel voelden, dat het hun schuld was dat zo'n misbruik, dat de tempel en het feest ontheiligde, onder het volk was ingeslopen. Wat zij, door Zijn toorn verschrikt en door de eerbied, waarmee het volk om Hem heen stond, teruggehouden, niet dadelijk op de plaats mochten doen, dat deden zij nu. Met een zekere plechtigheid begaven zij zich naar Hem heen, toen Hij juist rustig in de tempel leerde; zij stoorden Zijn rede met hun vraag. Opzettelijk gewagen zij niet van al hetgeen Jezus bij die handeling in de tempel gezegd heeft; opzettelijk doen zij alsof Jezus Zich over Zijn recht tot zulke handelingen nog nooit had verklaard; ja, zij laten niet eens het profetische van Zijn leven uitgemaakt en beslist zijn en vragen veeleer, alsof Zijn verhouding tot Israël als profeet nog zeer verdacht en onzeker was, nog nooit op een behoorlijke manier overtuigend bewezen was, alsof hun van de getuigenis van de profetie van het Oude Testament en de vervullende overeenstemming van de persoon Jezus Christus en van Zijn geschiedenis met deze getuigenis evenmin iets bekend geworden was, als van de getuigenis van Johannes over Hem en alsof zij van al de werken van Zijn Vader, van al de wonderen en daden, die Hij nu jarenlang gedaan had, tot aan de opwekking van Lazarus en de genezing van de blinden en lammen en ellendigen gisteren (vs. 14) niets gehoord of gezien hadden.

Hun optreding is hartstochtelijk voorbereid, want zo snel de Heere Zich weer in de tempel neergezet heeft, zijn zij reeds op de plaats hun vraag is vijandig in haar bedoeling; de tegenstanders willen Hem door hun autoriteit onderdrukken, daarom vallen zij Hem onder Zijn leren in de rede; de vorm van de vraag is echter wat hun ambt aangaat, neutraal gehouden, in zoverre de Joodse overheden het recht hadden een man, die een profetisch ambt uitoefende, naar zijn profetischen lastbrief te vragen; maar ook door deze schijnbaar gerechtigde vorm komt het ongeloof in schaamteloze vermetelheid te voorschijn; het is zelfs de grootste opstand onder de schijn van de grootste loyaliteit. De beide vragen, die zij doen, zijn niet gelijk: de eerste vraag naar Zijn eigen autoriteit of naar de profetische titel, waaronder Hij wil optreden; de andere vraag naar de autoriteit, waarvan Hij de Zijne afleidt, of die Hem bekrachtigd heeft. De tweede vraag schijnt aan te duiden, dat hun autorisatie Hem is ontzegd; maar met de eerste willen zij Hem zonder twijfel reeds de verklaring laten doen, die zij Hem in Hoofdst. 26: 63 vv. tot een misdaad die de dood verdient waardig rekenen.

24. En Jezus, in plaats van hen de door hen gewenste verklaring te geven, zei tot hen: Ik zal u ook over een enkel punt een woord vragen, dat, als u Mij zult antwoorden, Ik u ook zal zeggen, door welke macht Ik deze dingen doe. Eerst moeten wij met elkaar over één punt in het reine zijn, vóórdat wij verder kunnen spreken.

25. De zaak, die Ik bedoel is deze: De doop, van Johannes, die twee. . . drie jaar hiervoor uw opmerkzaamheid zozeer heeft opgewekt, dat ook u tot hem bent uitgegaan (Hoofdstuk 3: 7 vv.), vanwaar was die? Uit de hemel, zodat Johannes voor een buitengewoon gezant van God moet worden gehouden, die met zijn dopen een goddelijke last heeft volbracht? Of was die uit de mensen, zodat hij alleen uit eigen menselijk goeddunken iets heeft begonnen, waarbij

menselijke volksgunst hem een tijd lang te hulp is gekomen, totdat menselijke tegenstand een einde aan zijn werken maakte? En zij overlegden bij zich zelf en zeiden, terwijl zij met elkaar raadpleegden: Als wij zeggen, zoals wij toch eigenlijk moesten zeggen (Joh. 1: 6 en 23): Uit de hemel, dan zal Hij ons zeggen: Wanneer hij dan van God gezonden is en door zijn doop een goddelijke last vervulde, zoals u zelf bekent, waarom heeft u hem dan niet geloofd in hetgeen hij bij zijn doop zei over Een, die na hem kwam en sterker was dan hij (Hoofdstuk 3: 11 vv.).

26. En als wij zeggen, zoals wij graag zouden doen, om zo'n verwijt te ontgaan: Uit de mensen en daarom heeft de getuigenis van Johannes geen andere waarde, dan dat in hem weer een dweper het volk met valse troost in beweging gebracht heeft, dan vrezen wij de menigte, dat zij stenen van de grond zal opheffen en op ons als godslasteraars werpen zal (Joh. 8: 59. Luk. 20: 6): want zij houden allen Johannes voor een profeet (Hoofdstuk 14: 5. Mark. 6: 20).

27. En zij, Jezus antwoordend, nadat zij het onder elkaar eens waren geworden, hoe zij zich uit die moeilijke toestand zouden redden, zeiden: Wij weten het niet; wij kunnen noch beweren, dat de doop van Johannes van de hemel geweest is, noch willen het geheel ontkennen. En Hij zei tot hen, omdatzij door hun voorgewende onwetendheid over een zo hoogst belangrijke zaak hun recht als geestelijke overheid van het land verbeurd hadden en als loerende tegenstanders tegenover Hem stonden: Dan zeg Ik u ook niet, door welke macht Ik dit doe; Ik wil ook van Mijn kant dat punt onbeantwoord laten, omdat u in uw hart wel weet, hoe het daaromtrent is.

In twee opzichten is de vraag naar de oorsprong van de doop van Johannes hier op zijn plaats: in een formeel opzicht, terwijl het optreden van Johannes eveneens een zaak was, waarvan die Zionswachters volgens de bevoegdheid van hun ambt, die zij zich zelf toekenden, kennis nemen en een oordeel over Zijn wettigheid vellen moesten; maar ook in een zakelijk opzicht, want de zending van Johannes was een getuigenis voor Christus en van de erkenning van de eersten zou daarom de erkenning van Christus niet te scheiden zijn.

Het even diepzinnige als kloeke antwoord van de Heere in Zijn vraag, was voor de vragers evenals een scherp, tweesnijdend zwaard; zij moesten zich daaraan verwonden, zij mochten het aanleggen zoals zij wilden, zij moesten over zichzelf beschaming brengen; zij konden antwoorden zoals zij wilden, of ook in het geheel niet antwoorden. Dat voelden zij ook dadelijk en door verlegenheid, schaamte en vrees bestormd en verward, antwoordden zij: "Wij weten het niet. "

Zij moesten zich eerst verklaren of zij de profetische autoriteit van Johannes erkenden, of zij hem met zijn doop voor de van God gezondenen held van het koninkrijk van de hemelen en van de Messias hielden; daarvan hing Zijn verklaring af. Wanneer zij namelijk Johannes erkenden, dan waren zij nog een wettig theocratisch bestuur, dat Hij in de aangelegenheden van het rijk van God te woord zou en wilde staan; maar als zij de autoriteit van Johannes verwierpen, erkende Hij hen wel is waar nog als de hiërarchische overheden in het land, maar als de juiste bestuurders van de oud-testamentische huishouding kon Hij hen niet meer erkennen en hoefde hen daarom in een vraag over het koninkrijk niet meer te woord staan.

Dat willen bestuurders van het heiligdom zijn, die beweren, dat zij het over een zaak, zoals het optreden van Johannes de Doper niet hebben kunnen eens worden! Maar zo staat het met hen: zij vrezen God niet, maar het volk, dat zijn profeet niet laat aantasten, hoe weinig het Hem ook gehoorzaamde, zoals het behoorde. Wanneer u echter over Johannes niets weet te zeggen, dat bedoelt het antwoord van de Heere, hoe wilt u dan over Mijn juist oordelen? Dus Hij zegt het niet en zegt het toch met een beeld: uit dezelfde bron als de doop van Johannes komt ook Mijn volmacht; maar u weet niets, omdat u, evenals de zoon, die "ja" zegt en "nee" doet, de Vader niet wilt gehoorzamen - dat is de boze wortel van uw ongeloof; maar de boze vrucht zal zijn, dat u verdervers van het volk, u heilloze wijngaardeniers in de wijngaard van God, de enige Zoon van de Vader, die zich van alle profeten onderscheidt, zult vermoorden in uw haat.

28. De Heere ging voort hen nog verder te vragen en boeide hen met goddelijke macht aan Zijn mond en zei: Maar wat dunkt u? Een mens had twee zonen en toen hij tot de eerste ging, zei hij: Zoon! ga heen, werk heden in mijn wijngaard.

29. Maar hij antwoordde de vader, alle kinderlijke gehoorzaamheid opzeggend (in Luk. 15: 12 komt hij voor als de jongste zoon) en zei: Ik wil niet doen wat u van mij eist en daarna, toen andere gedachten zich van hem meester maakten, berouw hebbend dat hij zich zo zwaar had verzondigd, ging hij heen tot de wijngaard en werkte hij ook werkelijk daarin.

Ofschoon hier van volwassen zonen sprake is, die allen het werk in de wijngaard kunnen verrichten, staat toch in de grondtekst het tedere "kinderen", "kind", waardoor het recht en de liefde van de Vader des te sterker uitkomt. Het arbeiden in de wijngaard betekent hier de gelijke algemene verplichting van ieder mens, van de tollenaar zowel als van de overste in Israël; in de volgende gelijkenis is het dan tezamen genomen.

Dat de ene zoon als de eerste wordt aangeduid, daarmee wordt niet bedoeld, dat tot diegene, die de Verlosser daarbij voor ogen heeft, de roeping van God tot het arbeiden in Zijn koninkrijk vroeger dan tot de anderen zou gekomen zijn; maar de gelijkenis bedoelt de twee verschillende klassen van het (uitverkoren) volk (tot hetwelk God in de betrekking van een Vader staat) en de wijze, waarop zij zich tot het rijk van God stelden. Door de onderscheiding van de eerste en tweede zoon moet slechts duidelijk gemaakt worden, dat deze vroeger ongehoorzaam scheen te zijn, niet geneigd om de wil van de hemelse Vaders te gehoorzamen, maar dat de anderen, die door de tweede zoon voorgesteld worden, eerst gehoorzaam waren, maar naderhand geheel omkeerden.

De eerst weerspannige, maar zich naderhand bedenkende zoon staat daarom vooraan als de eerste, omdat hem volgens vers 31 deze voorrang toekomt.

De hoeren en tollenaars worden door de eerste zoon voorgesteld, want vóór de verschijning van Johannes weigerden zij gehoorzaamheid aan God; op de roeping, die God door de wet en de profeten tot hen deed komen, zeiden zij beslist: "Ik wil het niet doen; " maar toen Johannes gekomen was, schonken zij hem geloof, zodat zij nu naar zijn prediking hun leven veranderden en zich aan de dienst van God toewijden.

Het is duidelijk wie Jezus hier bedoelt: het zijn de tollenaars en de grove, openbare zondaars in Israël, de zondigste en diepst gezonkene mensen onder het volk, die door hun gehele, verdorven leven "nee" zeggen tot God en Zijn gebod, dood waren in hun overtreding en zonden, en geheel dood schenen te zijn voor iedere geestelijke aandoening en goddelijke werking. Hun gedrag beloofde weinig of in het geheel geen goeds; en toch waren het juist deze tollenaars en zondaars, bij wie de prediking van Johannes de Doper zowel als het Evangelie van Jezus Christus de meeste en diepste ingang vond. Zij, die luid en openlijk verklaren, wij willen van God en Zijn heilige wet niets weten, werden door de eenvoudige waarheid van het levend getuigenis van de boetprediker diep aangegrepen, namen iets van hem mee, dat zij in het geheel niet hadden willen meenemen en waarvan zij dan niet meer los konden komen; zij bewezen de waarheid daarvan, dat er tussen de mensen en de waarheid een band bestaat, die noodzakelijk en eeuwig is en die, hoe vaak ook miskend, hoe vaak ook verworpen, zich toch op het goede uur weet te doen gelden. Genoeg, zij namen niet alleen het besluit om hun leven te veranderen en zich van de goddeloze weg van de zondaren te bekeren, zij veranderden en verbeterden zich ook werkelijk; hoe dieper zij in de zonde gezonken waren, des te opvallender en grondiger was hun bekering, des te inniger hun omgang met Christus, zodat de Farizeeën spottend zeiden: "Deze ontvangt de zondaars en eet met hen. "

30. En enige tijd daarna (vs. 28), toen hij tot de tweede ging, zei hij zo ook: Mijn zoon ga heen en werk heden in mijn wijngaard. En deze antwoordde geheel anders dan de eerste, maar verborgd achter zijn meerdere beleefdheid des te meer valsheid en zei: a) Ik ga, heer! Ik zal Uw bevel volbrengen en arbeiden en hij ging niet, hoewel hij de schijn aannam alsof hij ging.

a)Ezechiël. 33: 31.

De andere zoon, die op de eis van de Vader antwoordde: "Ik ga Heere" (woordelijk naar de grondtekst, in tegenstelling tot de eersten zoon, namelijk: "Ik wil gaan, ik ben het, die gehoorzaam") zijn de schriftgeleerden en farizeeën, wier gehele spreken en doen een aanhoudend "Ja, Heere" is, die de schijn aannemen, alsof zij de ijverige dienstwillige discipelen van de wet zijn; van welke aard echter die gehoorzaamheid is, doet de Heere in Hoofdst. 5: 20 vv. ; 23: 3 vv. zien.

Door het woord "Heere" wordt de huichelachtige onderdanigheid uitgedrukt.

De farizeeën en schriftgeleerden, de overpriesters en oudsten van het volk, de mensen, die Jezus juist voor Zich had, onderscheidden zich werkelijk van de tollenaars en zondaars; hun uiterlijk was veelbelovend, veel beter dan bij de anderen. Zij konden zich beroemen onstraffelijk te zijn naar de letter van de wet en zich van de grove overtredingen, waaraan de anderen zich dagelijks schuldig maakten, rein gehouden te hebben; zij betrachtten de gebruiken van de wet zeer stipt; zij namen de godsdienst waar, zij vastten, baden, gaven aalmoezen aan de armen - wie hen alleen uiterlijk zag moest denken: wat een vrome, uitgelezen mensen zijn dat! Wat een heiligen in Israël! Wanneer iemand "ja" kon zeggen op de wet van de Heere, dan scheen dit bij hen het geval te zijn; en toch stemde hun uiterlijk niet met hun innerlijk overeen; zij zeiden slechts "ja", maar noch hun gezindheid, noch hun handelwijze was "ja. " Overal tegenspraak, overal schijn en masker, nergens geest en leven!

Het schoonste en heerlijkste zelfs, dat aan hen was, was slechts pronk, overal dood, nergens leven! Toen nu Johannes optrad, namen zij weliswaar kennis van zijn doop en lieten hem ongehinderd boete prediken aan de tollenaars en aan het volk, maar zij zelf onttrokken zich onder allerlei voorwendsels aan zijn krachtig veroordelende en beschamende boetprediking; zij deden geen boete noch geloofden alle hem. Datzelfde kan gelegd worden van hun betrekking tot Christus in het algemeen, evenals van hun tegenwoordige vraag en hun houding tegenover Hem: zij waren en bleven niets dan boosaardige bewuste huichelaars en sloten zich daardoor buiten het koninkrijk van de hemelen.

31. Wie van deze twee heeft de wil van de Vader gedaan? Zij, niet opmerkende, waarop de gelijkenis doelde en het antwoord gevende, alsof er voor hen geen gevaar was, zeiden tot Hem: De eerste, die wel eerst gehoorzaamheid weigerde, maar daarna berouw had en heenging. Jezus zei tot hen, met rondewoorden uitdrukkend wat Hij eerst in beeldspraak had gezegd: Voorwaar Ik zeg u, dat de tollenaars en de hoeren, waarboven u zich zo ver verheven waant, u voorgaan in het koninkrijk van God; zij gaan in, terwijl u daarbuiten blijft.

32. a)Want Johannes is tot u gekomen in de weg van de gerechtigheid; hij wees u die niet alleen aan, maar ging u daarop voor, zodat hij wel geloofd had mogen worden en u heeft hem niet geloofd. U heeft u niet tot boete gewend, die u evenals ieder nodig had en wilt ook nu het Evangelie nietaannemen; maar de tollenaars en hoeren hebben Hem geloofd; zij hebben als de eerste zoon (vs. 29) berouw gehad en zich tot God bekeerd. Maar u, dit dit zag, hoe anderen de door Johannes gewezen weg betraden en zich bij Mij, de hen verkondigde Heiland en Zaligmaker gevoegd hebben, heeft daarna geen berouw gehad, om Hem te geloven. U heeft u verhard en verstokt en staat als doodsvijandentegenover Mij.

a)MATTHEUS. 3: 1.

Het is veel eerder mogelijk dat hoeren en tollenaars zalig worden, dan hoogmoedige heiligen; want de anderen moeten eindelijk hun zonden voelen, deze sterven in hun eigen heiligheid, wanneer zij niet wonderdadig bekeerd woorden.

Krachtig, vreselijk, onweerstaanbaar aangrijpend was de rede van de ernstige profeet, evenals een verwoestende vloed en een verterende vlam. Alles ontnam Hij het volk; niets liet Hij overblijven, dan de waarheid in het binnenste van de eigen ziel en in de diepte van het leven. Hij ontdekte alle deksels van de huichelarij, rukte alle sluiers van de bedriegerij weg, verbrak elke steun van algemene zelfvoldoendeheid, vernietigde alle steunsels van een eigengemaakte, dode rechtgelovigheid, naar menselijk model, zonder geest en leven - niets was voor Hem geldend, niets was Voor Hem voldoende dan rechtschapen vruchten van de boete. Hij vernietigde met één woord alle valse troost en alle leugenachtige berusting (Luk. 3: 8); toch zegt het Evangelie (Luk. 7: 29): al het volk, dat Johannes hoorde en de tollenaars rechtvaardigden God. Maar deze, die zich voor het onderwezen, gevormde en zedelijke gedeelte van het volk hielden en dat in zekere zin ook waren, wilden Johannes wel recht geven met het oog op het volk en de tollenaars, maar geenszins recht geven tegenover zichzelf. Zij mochten het wel lijden, dat aan het volk en de tollenaars zo’n waarheid gepredikt werd, maar zij vonden het onverdraaglijk, dat men ook hen met zo’n waarheid lastig viel. Zij

onttrokken zich met menigvuldige, dwaze en huichelachtige voorwendsels aan de beschamende, richtende, bekering eisende waarheid. In plaats dat hun meerdere kennis, hun veelzijdige vorming, ook met hun grotere zedelijkheid hun gemoed voor ernstige waarheid, voor waarheid, die de gehele mens van de diepste gronden van zijn bestaan, van zijn wortel af genezen en beteren en hem tot een vrolijke en zalige omgang met God wil leiden, zou hebben ontvankelijk gemaakt, werd hun hart daartegen ingenomen en sloot het zich daardoor toe; het werd hun tot een net en tot een val en was hun aan het einde schadelijker, dan voor het volk en de tollenaars hun gebrek aan hogere vorming en aan fijnere beschaving was. Hen trof in geheel bijzondere zin de klacht, die ten allen tijde een groot gedeelte van de mensen treft; want zo zij de rechtvaardigheid van God niet kennen en hun eigen gerechtigheid proberen op te richten, zo zijn zij van de rechtvaardigheid van God niet onderworpen. Want het einde van de wet is Christus tot rechtvaardigheid een ieder, die gelooft (Rom. 10: 3 vv.). Deze weg van de gerechtigheid had Johannes aangetoond, omdat hij op Jezus Christus wees (Joh. 1: 29; 3: 35 vv.). Moge maar niemand van ons heengaan als een ingebeelde schriftgeleerde of blinde farizeeeër, die van alles, wat boete eist, wat beschaamt en verootmoedigt, denkt, dat het niet tot hem, maar slechts tot de tollenaars en heidenen gezegd is! Laat ons van de waarheid recht geven tegen onszelf, dat is alleen de weg om licht en vrede deelachtig te worden.

De Heere schetst hier de farizeeër en het ruwe volk naar het leven. De farizeeër is beschaafd, maar geveinsd; hij weet alles onder beleefde vormen van zich af te wijzen; de tollenaar en de hoer zijn ruwe mensen, maar ongeveinsd; zij tonen zich zoals zij zijn en zeggen het zoals zij menen. Zij zeggen ronduit: "Wij willen niet vroom zijn!" Maar nu beschaamt de Heere de beschaafde, beleefde, schijnheilige farizeeën, door hen te zeggen, dat, terwijl zij Johannes de Doper, die toch in de weg van de gerechtigheid, dat is: op Goddelijke wettige wijze tot hen gekomen was, verwierpen, de tollenaars en hoeren God gehoorzaam zijn geweest, door de doop van Johannes aan te nemen en dat zij, de farizeeën, in plaats van, toen zij dat zagen, berouw te hebben over hun ongehoorzaamheid, daarin hebben volhard tot dit ogenblik toe. Bij de farizeeën was het schuldgevoel uit de aard van de zaak flauw. Wie iets meent te hebben, voelt er geen gemis van; de waan bekleedt bij hem de werkelijkheid. Hoe zou de gestreng godsdienstige farizeeër nog meer kunnen worden dan hij reeds in eigen schatting is en hoe zou hij berouw kunnen hebben, die in eigen ogen reeds de volmaaktheid bereikt heeft? Daarom bestrafte de Heere de schijnheiligheid zo hard, want het is de zonde, die de mens het meest onvatbaar maakt om de genade te ontvangen. Wanneer daarentegen bij de tollenaar en de hoer de genade in het hart kwam, dan was bij hen het zondaarsgevoel in zijn volle kracht en frisheid. Immers zij hadden niets, waarop zij konden steunen en roemen; zij waren door iedereen veracht. Zelfs wat anderen tot eer strekte, rijkdom en bekwaamheid bij voorbeeld, strekte hen tot oneer. En als dan nu dit gevoel van veracht te zijn hij mensen, bij hen zo ver ging, dat zij zich ook verachtelijk voelden voor God en voor zichzelf, dan was de zaak klaar, de greep van Gods hand in hun hart gedaan en zij waren die boetvaardigen, die verbrokenen van hart, die verslagenen van geest, die van de Heere zijn. Verachten wij dan niemand om zijn eerst: Ik wil niet, want morgen kan hij zeggen: Ik wil. De Heere zelf acht de eerste indruk van zijn woorden niet, maar de tweede, de blijvende; Hij vraagt geen gemoedsbewegingen, maar wedergeboorte. Ik wil niet is de taal van de natuurlijke mens, maar daarna komt de genade tot hem en hij heeft berouw en hij zegt: Ik wil en hij doet het. Maar wachten wij ons te zeggen: Ik wil Heere, terwijl wij het toch niet doen. De geveinsdheid, in welk opzicht dan

ook, is kwaad; maar in geestelijk opzicht, is zij allerkwaadst. Wij moeten ons wachten voor eigengerechtigheid. Hoeren en tollenaars leven in openbare ongerechtigheid en toch hebben zij een minder verhard hart dan de eigengerechtige farizeeën en schriftgeleerden. Ook dan zelfs, wanneer de eigengerechtige het op zijn allerbest meent en niet de eigengerechtigheid gebruikt als een mantel voor de ongerechtigheid (zoals velen doen) wil hij met zijn goede werken zijn zaligheid bij God verdienen en dus beginnen met Adam, alsof hij een Adam was vóór de val en nu maar nodig had zich staande te houden. O diepte van geestelijke verblinding! Wie zo meent te staan, is dieper gevallen dan de hoer en de tollenaar. Zo een wil zijn eigen Christus zijn en verwerpt daarmee de enige, ware Christus. Hij heeft er geen besef van, wat het enige goede werk, waarin alle andere goede werken opgesloten zijn, is Christus als zodanig aan te nemen door het geloof. Nog eens, hoe meesterlijk heeft de Heere beide deze zielstoestanden geschetst. De eigengerechtige zegt: Ik wil het goede doen, maar hij doet het niet, omdat hij het in eigen kracht wil doen en daartoe onvermogend is, Ik wil niet, zegt de dienaar van de zonde, want hij voelt geen kracht in zich om de zonde vaarwel te zeggen en toch doet bij het, want God heeft intussen zijn hart omgezet.

33. In de gelijkenis van de beide zonen heb Ik u voor ogen gesteld het gedrag van u, als van bijzondere personen. Hoort nu een andere gelijkenis, die u in uw betrekking als oversten van het volk kenschetst en u het Godsgericht voor ogen stelt, dat u moedwillig over uzelf heeft gebracht. a)Er was een heer des huizes, die op een stuk grond een wijngaard plantte (vgl. Jes. 5: 2) en zette een tuin daarom, tot scherpe afscheiding van hetgeen daarbuiten was en groef een wijnpersbak daarin, om de most uit de druiven te verkrijgen en bouwde een toren tot versiering en als wachttoren 5: 1") en verhuurde die de landlieden, opdat zij die tegen een gedeelte van de opbrengst (Luk. 20: 10) zouden verzorgen en reisde buiten het land, omdat hij meende zijn wijngaard aan goede handen te hebben toevertrouwd, die hem op de juiste tijd de vruchten zouden geven (vs. 41 Hoofdstuk 25: 15. Mark. 13: 34. Luk. 19: 12).

a) Ps. 80: 9. Jer. 2: 21; 12: 10.

De goddelijke profeet Jezus Christus wist wel wat over Hem besloten was in de boze raad van de zondaars en in de heilige raad van de hemelse Vader; daarom heeft Hij alle bliksemstralen van de goddelijke waarheid, alle vlammen van de heilige liefde nog in een helderbrandende fakkel tezamen verenigd, heeft Hij als met geweldige hamerslagen nog aan de verharde gewetens geklopt en inzonderheid Zijn tegenstanders, de schriftgeleerden, overpriesters en oudsten nog een wig in het verstokte hart willen drijven met Zijn laatste strafpredikingen. Evenals een toornende profeet van het Oude Verbond, evenals een Elia of Jesaja staat Hij daar voor dit verkeerd geslacht. Ja, veeleer staat Hij daar als de toekomstige Rechter van de wereld en richt met de fakkel van de eeuwige waarheid in de diepte van de zonden, in de boze, menselijke harten, terug in de geschiedenis van de zonden van dit verkeerde volk en opwaarts op het toekomende loon van de zonde, wat de rechtvaardige God hun zal doen toekomen.

Heeft Jezus in vs. 28 vv. Zijn tegenstanders hun onwaardigheid ontdekt, zo doet Hij dit nu nog nader door een andere gelijkenis, waarin Hij hun met hoge, plechtige ernst de grote mate

van hun schuld tegenover God, zelfs tot de dood van Zijn Zoon toe en hun toekomstige bestraffing aankondigt.

Klaarblijkelijk wordt door de wijngaard het rijk van God in het Oude Verbond verstaan en de Heere schildert met korte trekken de onmetelijke volheid van weldaden, die God aan het volk Israël in de dagen van het Oude Testament bewezen heeft. Hij plantte deze wijngaard, toen Hij Abraham uit zijn vaderland Ur in Chaldea naar Kanaän riep, als stamvader van een uitverkoren, gelovig volk van God, welks getal aan de sterren aan de hemel en het zand aan de oever van de zee gelijk zou zijn, om stamvader van alle gelovigen en in het bijzonder stamvader van Jezus Christus, de Heiland van de wereld te worden. Abraham geloofde in de Heere en dit geloof werd hem gerekend tot rechtvaardigheid. Van de kinderen van Jakob werd hem in Egypte een nakomelingschap geboren, voor wie de grenzen van Gozen snel te nauw werden. Met een leger van anderhalf miljoen mensen verlaten zij onder de reddende hand van Mozes de dienstbaarheid van Egypte; en toen zij aan de Sinaï aangekomen waren plantte de huisvader een tuin om zijn wijngaard, d. i. Hij gaf Israël Zijn heilige wet met al zijn voorschriften en regels - deze wet, die Israël niet alleen onderscheidde, maar ook scheidde van alle volken van de aarde; deze wet, die Israël maakte tot een verbondsvolk en het beschermde voor de uitdelging van de godsdienst; deze wet, die voor Israël voorrangen inruimde en beloften meedeelde, zoals die enig en onvergelijkelijk bestaan in de oude wereld. Daarmee nog niet tevreden, groef de huisvader een wijnpersbak in zijn wijngaard. De wijnpersbak is de plaats, waar het druivesap wordt uitgeperst en door de nieuwe, frisse most de arbeid en de verwachting van de wijngaardenier rijkelijk beloont: wat kan zij anders zijn, dan de tempel op Moria met zijn grootse godsdienstplechtigheden en het brandofferaltaar met de dagelijkse offers, die gebracht werden tot vergeving van de zonden? Daar vond elk vermoeid en belast hart in Israël rust en verkwikking; daar stroomde de vrede van het goddelijk woord in de smachtende ziel, die zich met een vrolijk geloof overgaf aan de uitzichten en verwachtingen van de Messias en de wonden van het geweten werden hen tot heil. Nog meer: hij bouwde ook een toren, een wachttoren, om de wijngaard te overzien en te beschermen tegen de aanvallen van de vijanden, Dat is klaarblijkelijk de heersende, burgerlijke macht in het land. God geeft aan Zijn volk voorstanders en aanvoerders in Zijn plaats; nauwelijks is Mozes verzameld tot zijn vaderen, of Jozua neemt het ambt van aanvoerder in het beloofde land over; nauwelijks heeft Jozua in vrolijk geloof zijn ogen gesloten, of God zendt aan Zijn volk Richters, mannen, die het door grote heldendaden verlossen van het juk van de vijanden en van het nog zwaardere juk van de ingedrongen afgodendienst. Nauwelijks heeft dit tijdperk van merkwaardige verbetering zijn einde bereikt, of God geeft nog meer toe aan hun zwakheid en geeft hun naar hun wens zelfs koningen. Zo trekt Hij hen en voedt hen op, evenals slechts een vader zijn kinderen trekken en opvoeden kan. Wanneer zij getrouw blijven, ontvangen zij niets dan zegen; wanneer zij afvallig worden, zoekt Hij hen op met de sterke arm van Zijn grimmige toorn; wanneer zij hun zonden weer belijden en om genade smeken, opent Hij Zijn vaderarmen weer en neemt de berouwhebbende kinderen aan Zijn genaderijk hart. Eindelijk verhuurt Hij deze wijngaard aan de landlieden; Hij geeft goede leraars en opzieners, die de leden van Zijn gemeente met trouw en nauwgezetheid naar de gekregen voorschriften moeten onderwijzen en verzorgen. De rij van zijn daden is nu voleindigd; Israël heeft wat het nodig heeft tot zijn heil, wet, een koning, godsdienst, priesters en opzieners, die de wet moeten handhaven en het volk met de geboden

van God bekend maken. De heer des huizes ging toen op reis: God trok Zijn zichtbare tegenwoordigheid terug om hen gelegenheid te geven, in geloof en gehoorzaamheid aan Zijn geboden hun dankbaarheid en liefde te bewijzen. Lukas zegt: Hij trok een lange tijd buitenslands; Hij liet hen dus tijd om Zijn wil te erkennen en te doen, om Zijn plannen uit te voeren.

Aan de oversten, overpriesters en schriftgeleerden was als het ware de kerk verhuurd en het was hun vergund om daar allerlei nut van te trekken (Hebr. 13: 10); alleen moesten zij daarop acht geven, dat zij hun ambt goed waarnamen en goed toezagen, dat de heer des huizes het zijne niet ontnomen werd.

"En reisde een lange tijd buiten het land. " Hiermee schetst de Heere de vrijheid, die God de mens een tijd lang laat, om ongestoord met het hem toevertrouwde te handelen, zonder dat er hem rekenschap van gevraagd wordt.

34. Toen nu de tijd van de vruchten kwam, de tijd, waarop de wijnberg zijn opbrengst gaf, zond hij zijn dienstknechten van de plaats, waarheen hij zich had begeven, tot delandlieden, om zijn vruchten te ontvangen, die hem, de eigenaar, na aftrek van het aandeel van de wijngaardeniers toekwamen.

Pas wanneer Gods tijd daar is, om met grond naar de vrucht van het ons toevertrouwde te vragen, vordert Hij die van ons.

Vruchten van heiligheid en gerechtigheid tot eer van God.

35. En de landlieden, die van een opbrengen van vruchten niets wilden weten, namen zijn dienstknechten, alsof zij van de heer zelf los waren wanneer zij zich van deze hadden ontdaan, hebben de ene geslagen en zonder geld weggezonden en de anderen gedood, zodat zijn heer hem in het geheel nietmeer zag en de derde a) gestenigd. Zij wierpen hem van ver met stenen naar het hoofd, zodat hij nog vóór het binnengaan weer moest terugkeren (Mark. 12: 4).

a) 2 Kron. 24: 21.

Een schuldenaar in het stoffelijke is over het algemeen niets verdrietelijker, dan de invordering van schuld - hoe veel te meer in het geestelijke (Wijsh. 2: 12 v.). De wereld haat Gods getrouwe knechten, omdat zij van Godswege de verschuldigde vruchten invorderen.

Heden ten dage doodt men ze niet, men geselt ze niet, men stenigt ze niet; in plaats van in de gevangenis zet men ze op het hoogst in het een of ander "blaadje" en in plaats van stenen, werpt men ze smaad en laster naar het hoofd. Men stoot ze ook niet uit de wijnberg, men laat ze gaan, zij mogen zich tot de dood toe in de wijngaard afwerken, de een na de ander, maar men doet daarbij wat men wil. Ja, men hoort ze aan en loopt ze na, zolang hun prediking nieuw is en hun stem fris; men laat zich door hen veel zeggen en prijst ze zelfs wel, maar één ding moeten zij niet eisen - vruchten, vruchten van ware bekering, van recht en gerechtigheid.

Waar zij die eisen, waar zij iemand in het hart grijpen en tot het geweten spreken, dan is het: daar heeft zich niemand mee te bemoeien, dat is mijn zaak.

36. Weer zond hij andere dienstknechten, meer in getal dan de eersten, om hen zo ernstiger aan hun plicht te herinneren en door een groter getal van boden hen af te houden van gewelddadigheden, zoals zij die tegen de afzonderlijk gezondenen hadden gepleegd en zij vreesden ook voor deze niet en deden hun zo ook, evenals de eersten.

Ook onder het Oude verbond kwam reeds een tijd van de vruchten: de Heere had genoeg aan Zijn volk gedaan, om als vrucht van Zijn zaad en Zijn planting die vroomheid te eisen van allen, die werkelijk bij een klein hoopje in menigerlei stand en vorm gevonden wordt. Dat de wet, gerechtigheid naar de wet, welks innigste grond bij alle vlees toch een oprechte ootmoed en aanhoudende boete is, werkt, dat de belofte voor en naast de wet geloof vindt en de toekomstige Verlosser een wachtend volk bereid zij, zoals de Doper het ten slotte nog wilde bereiden en door een Zacharias of Simeon vertegenwoordigd werd, daarvoor moesten de wijngaardeniers zorgen en instaan; van hen werd het met recht geëist, in het bijzonder toen geëist, toen na de tijd van bloei onder David en Salomo, de tijd van de vruchten van rechtswege, in de volste zin van het woord gekomen was. Maar een andere roeping, dan die van het wettige ambt, hebben van nu af de buitengewone, meer onmiddellijke gezanten van God, de profeten, die hier onder de knechten te verstaan zijn. Het is een zeer merkwaardige verschijning, wier beschouwing en overdenking ons tot veel verdere gedachten leidt, dat de mishandeling en doding van bijna alle profeten (want het is natuurlijk over het geheel genomen bedoeld) in het Nieuwe Testament zo beslist beweerd wordt, omdat er zelfs in het Oude Testament niets van gemeld wordt, maar het op plaatsen, waar daarvan juist kon gesproken worden, toch verzwegen wordt. Want ofschoon in de geschiedenis van Elia en Jeremia bijvoorbeeld vijandschap en vervolging tot aan doodsgevaar voorkomt, zo lezen wij toch op plaatsen zoals 2 Kon. 17: 13 vv. Jer. 7. 25 vv. ; 11: 7 vv. ; 25: 4 vv. ; 44: 4 en Zach. 1: 4 niet eens iets van mishandeling, alleen van ongehoorzaamheid en verachting; slechts in Neh. 9. 26 staat uitdrukkelijk: "Zij hebben uw profeten gedood. " Maar wat de overlevering van de Joden zelf naast de Kanonieke woorden van Jesaja, Jeremia, Ezechiël, Amos en anderen meldt, wordt door de Heere Jezus nog eenkeer bevestigd ook met ronde woorden: Hoofdst. 23: 31 en 37 (vgl. Hand. 7: 52. Hebr. 11: 36 vv.). De schildering in de gelijkenis is natuurlijk niet speciaal historisch te verklaren en wanneer Mattheüs eerst drie knechten noemt, waarvan de eerste er nog het beste afkwam, maar ten minste gegeseld werd, zo moet het drietal zeker de volledigheid van de zending aanduiden (dat het geduld van de Heere het niet bij één bode liet blijven), evenals het mishandelen, dat van geselen tot doden toenam, de algemene regel was van het gebeurde. Bij Markus en Lukas bevinden zich weer drie knechten, overigens is de schildering enigszins anders: Markus noemt eerst het zonder geld van zich laten" als het juiste hoofdbegrip aan, laat de derde gedood, maar de tweede gesmaad en door mishandelen geschandvlekt worden; Lukas begint ook met het geselen, gaat echter in het geheel slechts van honen en smaden tot verwonden en laat zelfs de tweede zending op onze plaats weg. Deze twee verschillende zendingsperioden moeten echter in elk geval aan een historische beschouwing in het groot beantwoorden; waar men de tweede periode moet beginnen, wagen wij niet te beslissen. Wanneer wij het met de voorheen aangewezen tijd van

de vruchten nauwkeurig nemen, moet een tweede zending, omstreeks na de Assyrische wegvoering met Jesaja en Jeremia beginnende, bedoeld zijn.

De andere knechten zijn de profeten in de tijd van de Assyrische en Babylonische gevangenschap; hoe meer Israëls boosheid zich vermenigvuldigde, des te meer ook de menigte van de reddingsmiddelen. - Juist onder de slechtste koningen traden de grootste profeten op en eer de dreigende gerichten losbraken, klinken als vermanende en waarschuwende voorboden de wekstemmen van een Jesaja, Jeremia en Ezechiël.

37. En om ten slotte nog het hoogste te beproeven, zond hij tot hen zijn eigen zoon, de enige, die hij had en die hem zeer lief was (Mark. 12: 6), zeggende bij zichzelf, toen hij tot die zending overging: Zij zullen toch wel mijn zoon ontzien, dat zij zich ook niet tegen deze vergrijpen, maar hem de vruchten geven.

37. En om ten slotte nog het hoogste te beproeven, zond hij tot hen zijn eigen zoon, de enige, die hij had en die hem zeer lief was (Mark. 12: 6), zeggende bij zichzelf, toen hij tot die zending overging: Zij zullen toch wel mijn zoon ontzien, dat zij zich ook niet tegen deze vergrijpen, maar hem de vruchten geven.

38. Maar toen de landlieden de zoon zagen, zeiden zij onder elkaar: a) Deze is de erfgenaam, aan wiens verwijdering ons het meest gelegen is, b)komt laat ons hem doden en zijn erfenis, de wijnberg, waarin wij tot hiertoe slechts arbeiders waren, aan ons behouden, dan zijn wij opeens van dat gedurig vragen naar de vruchten verlost.

a) Ps. 2: 8. Hebr. 1: 2. b) Gen. 37: 18. Ps. 2: 1. MATTHEUS. 26: 3; 27: 1. Joh. 11: 53.

Bij deze raadslag van de mensen is de grootste dwaasheid en bedrog, alsof het mogelijk was, alsof de heer van de wijngaard, de vader van deze zoon machteloos was om de erfgenaam te rechtvaardigen en zijn erfgoed te beschermen; maar het is slechts het bedrog van de satan, wiens gedachte eigenlijk daarin wordt uitgesproken.

Zij meenden, dat zij, als de enige erfgenaam niet meer bestond, in het onbetwist bezit van de wijngaard blijven zouden, want dat de vader van die zoon zelf komen zou, kwam niet in hun gedachte. Deze was ver buitenslands en zijn zoon was zijn enige vertegenwoordiger binnenslands geweest en deze was nu dood en daarmee was alles dood. Zo dachten zij en zo denkt de wereld nog. De wereld wil Christus het koninkrijk niet geven, maar zelf het in handen houden en zij houdt het ook werkelijk in handen, nadat zij de Zoon gedood heeft. Tot hoelang? Totdat Gods oordelen over de wereld losbreken en de koninkrijken van de wereld van onze God en Christus worden (Openbaring . 11: 15). In dienzelfde geest sprak Kajafas, toen hij zijn medegenoten voorstelde Christus te doden, om niet door de Romeinse staat ingezwolgen te worden. Zij zagen het zeer goed in, dat zij, Christus latende blijven, zelf niet konden blijven; maar ook hier blijkt dan ook, op welke wijze de wijsheid van de wereld dwaasheid is bij God, want zij rekenden buiten God, toen zij berekenden, dat de dood van Christus het volksbestaan en hun eigen bestaan als hoofden van het volk verzekeren zou. Immers, beiden hielden toch op en wel op een vreselijke wijze; want de eigenaar van de

wijngaard, aan wie zij in het geheel niet meer dachten, kwam nu zelf, niet om de vruchten te ontvangen van zijn goederen, maar om hun de vruchten van hun goddeloosheid te brengen.

39. En zij namen hem, toen hij bij hen was gekomen, wierpen hem uit buiten de wijngaard, als had hij geen recht daar te zijn en doodden hem (Hebr. 13: 12).

De omkering bij Markus, "zij namen en doodden hem en wierpen hem uit", stelt de handeling hartstochtelijker, aanschouwelijker voor, maar mist daarentegen een typische trek; want zonder twijfel bevat de volgorde van de momenten bij Mattheüs en Lukas een toespeling op de excommunicatie of uitsluiting uit het volk van God, die aan de moord vooraf gaat.

Door de gewenste en bedoelde inbezitneming van de erfenis wordt de heerszucht van de oversten aangeduid, die de oorzaak was van hun tegenstand tegen Jezus.

In plaats dat de oversten van de Joden daarop zouden zien, dat zij de kerk door gezonde leer en goed bestuur zouden opbouwen, dat Hij verheerlijkt, gevreesd en Zijn geboden zouden worden onderhouden, hetgeen de vruchten waren, die Hij verwachtte, wilden zij zelf heren en meesters van de wijngaard zijn, terwijl zij volgens eigen wil huis hielden, Gods woord verachtten, hun eigen dromen en instellingen voorhielden en in alle dingen slechts op eigen eer en nut zagen. Omdat nu de leer van Christus hier lijnrecht tegenover stond, meenden zij in het erfgoed te zullen blijven, wanneer zij deze slechts uit de weg ruimden (Joh. 11: 48 vv.)

Hier zegt hen nu de Heere, wat de farizeeën vroeger wilden vragen, dat Hij de eengeboren Zoon van de Vader, de eigenlijke erfgenaam van het rijk van God was; maar zo, dat zij deze verklaring niet tot hun boze bedoelingen konden misbruiken, maar zelf hun oordeel daarover moesten uitspreken.

40 Wanneer dan, wat na zo iets niet langer uitblijven kan, de heer van de wijngaard komen zal uit het land, waarheen hij was getrokken, wat zal hij die landlieden naar uw mening doen?

41. De overpriesters en oudsten (vs. 23) begrepen toen wel wat de bedoeling van de gelijkenis was, maar hielden zich alsof zij niets daarvan opmerkten en toonden met opzet een geringschatting van Zijn rede, alsof het hun nooit in de gedachte kon komen, Hem als een enige en geliefde Zoon te erkennen. Zij zeiden daarom tot Hem: Hij zal de kwaden een kwade dood aandoen en - om voor het omstaande volk te tonen, hoe weinig zij dezen Jezus telden en hoe veilig zij zich door hun verheven ambt voelden, gingen zij tevens voort, nog meer te zeggen, dan de vraag in de eerste plaats deed verwachten - Hij zal de wijngaardaan andere landlieden verhuren, die hem de vruchten op haar tijden zullen geven, zonder dat Hij eerst de ene voor de andere na moet zenden. Daarmee spraken zij onder Gods leiding "Nu (22: 23" en "Nu 22: 33") een profetisch woord uit, evenals in Joh. 11: 50 v. de hogepriester Kajafas.

Deze "andere" wijngaardeniers zijn later de apostelen geworden 16: 19) - De tegenstanders moeten zelf het slot aan de gelijkenis leveren; in zoverre echter dit slot een noodzakelijke consequentie is van haar hele inhoud, kunnen Markus en Lukas Jezus zelf het slot laten uitspreken; toch komt ook bij hen de vraag voor: "wat zal de heer doen?" Enigen van de

uitleggers vinden de voorstelling bij Markus en Lukas juister, anderen die bij Mattheus. Elke voorstelling is gepast in samenhang met hun Evangelie; bij Mattheus komt echter het meer oorspronkelijke voor. Die van de beide andere Evangelisten heeft wellicht haar aanleiding, dat de Heere, nadat de tegenstanders het oordeel snel en driest uitgesproken hadden, het geheel nog eens langzaam en met nadruk voor het luisterende volk herhaalde: "Wat zal dan de heer van de wijngaard die landlieden doen? Hij zal komen en de landlieden verderven en de wijngaard aan anderen geven. " Terwijl Hij zo hun eigen oordeel bevestigde en henzelf duidelijk genoeg als de wijngaardeniers aanwees, aan wie het volk in deze gelijkenis denken moest, legden zij daartegen hun protest in met het woord, in Luk. 20: 16 bericht: "dat zij verre", alsof zij wilden zeggen: die toepassing op ons werpen wij van ons af; want Gij bent de Zoon van de Vader niet, waarvoor Gij U uitgeeft. Zo kan onze verhouding tot U met die van de wijngaardeniers niet vergeleken worden; het komt ons ook niet in de gedachte U te doden (Joh. 7: 20) - wij zijn toch waarlijk geen profetenmoordenaars, waartoe Gij ons verlagen wilt (Hoofdstuk 23: 29 v.) Nu pas kan hetgeen volgt in zijn zamenhang worden begrepen.

42. Jezus zei tot hen, hen herinnerend aan de profetie, die zij maar al te snel in vervulling zouden brengen door hetgeen reeds in hun geheime raad tegen Hem besloten was (Joh. 11: 53): Heeft u nooit gelezen in de schriften wat in Ps. 118: 22 v. gezegd wordt: a) De steen, die de bouwlieden verworpen hebben, als ongeschikt voor de opbouw van het huis van God, deze is geworden tot een hoeksteen. Van de Heere is dit worden van een verworpen steen tot een hoeksteen gebeurd en het is wonderlijk in onze ogen. Degenen, die geloven (1 Petrus . 2: 7) zien daarin met recht de diepte van de goddelijke wijsheid, die tegen alle menselijk denken alles ten goede weet te leiden.

a) Jes. 8: 14; 28: 16. Hand. 4: 11. Rom. 9: 33.

43. Daarom, bouwlieden, zult ter vervulling van de hier voorspelde verwerping van de steen volbrengen, wat u nu loochent, alsof het nog nooit in uw gedachte was gekomen de Zoon van de Vader uit te werpen en te doden (vs. 39). Daarom zeg Ik jullie als die de in Zion gelegde fundamentsteen ben (Jes. 28: 16) en die over de toekomst te beslissen heb (MATTHEUS. 28: 18), a)dat het koninkrijk van God, of de door de heer geplante wijngaard, van u, de tegenwoordige wijngaardeniers en van allen, die u aan uw kant weet te trekken en in uw wegen weet vast te houden, van Israël naar het vlees (1 Kor. 10: 18), zal weggenomen worden b)en een volk gegeven, dat zijn vruchten voortbrengt (Rom. 6: 22. Efeziers . 5: 27).

a) Ex. 32: 10. MATTHEUS. 8: 12. b)Jes. 55: 5.

De heidenen hebben inderdaad de Joden beschaamd in geloof en het bewijs gegeven, dat God nu over hen had uitgestort de Geest van de genade en van de gebeden. Trouwens God zelf had tot Israël gezegd: "door een onverstandig volk zal Ik u tot jaloersheid verwekken" (Deut. 32: 21. Rom. 10: 19). Reeds moest de Heere tot het diep verzonken Israël zeggen bij de treffende geloofsproeven door heidenen gegeven: "Zo’n geloof heb Ik zelfs in Israël niet gevonden. " Maar niemand van moet zich door deze voorbeelden tot zorgeloosheid laten verlokken. Het koninkrijk van God is alleen bij dat volk, dat zijn vrucht voortbrengt. De onvruchtbare vijgeboom, al staat hij ook in de wijngaard van de Heere, wordt uitgehouwen.

44. a)En, wat het eerste punt van uw oordeel, het aandoen van een kwade dood aan de kwaden (vs. 41) aangaat, zo is het omtrent dezen steen, die tot hoeksteen geworden is, zo: wie op deze steen valt, er aanstoot aan neemt, zoals u doet, die zal verpletterd worden (Jes. 8: 14 v.) en op wie Hij valt, zoals dat aan het einde van de tijden met de anti-christ en zijn rijk zal plaats hebben, die zal hij vermorzelen (Dan. 2: 34 v. 44).

a)Zach. 12: 3.

Het volk, in vs. 43 genoemd, is de Christelijke gemeente, die in de plaats van de Joodse komt en nu tot een bondgenoot wordt (1 Petrus . 2: 9), het Israël naar de geest, dat de belofte in bezit neemt, terwijl het Israël naar het vlees in een theocratisch opzicht buiten rekening gezet wordt (Gal. 4: 21 vv.). Met opzet is een uitdrukking gebruikt, die bepaald de heidenvolken aanduidt (Jer 30: 24), omdat het wel het eerst zijn bestanddelen uit het verbondsvolk van het Oude Testament ontleent in al degenen, die aan Christus gelovig geworden zijn, maar zich snel uitbreidt en vermeerdert door de opneming van bekeerde heidenen in zijn genootschap, zonder hen eerst door het burgerschap van Israël te hebben laten doorgaan. De Heere spreekt pas in Zijn derde gelijkenis (Hoofdstuk 22: 7 vv.) beslist van de uiterlijke verstoting van Israël en de uitsluitende roeping van de heidenen, zoals dat sinds de verwoesting van Jeruzalem gebeurd is. In vs. 44 wordt door de uitleggers vaak voorbijgezien, dat Jezus in de tweede zin, niet de bedoeling van de eerste in andere vorm teruggeeft, maar veeleer bij de tegenstanders, die Hij tegenwoordig voor Zich heeft, Zijn tegenstanders van de laatste tijd voegt. Nadat Hij in vs. 38 vv. en 42 het tegenwoordige geschilderd heeft en gezinspeeld op de gebeurtenis van de onmiddellijk voor de deur staande dag, op Zijn dood en wederopstanding, dan in vs. 43, aanknopende aan vs. 40 vv. en in vs. 44a de toekomst getekend heeft, die de stichting van een nieuwe kerk, de roeping van de heidenen tot het rijk van God en de gehele verwerping van Israël zal teweeg brengen, ziet Hij in vs. 44b verder. In verdere ontvouwing van de stilzwijgend veronderstelde wederaanneming van Israël (Luk. 21: 24) in de uiterste horizon van de aardse ontwikkeling ziet Hij naar de dag van het gericht over de heidenwereld, die niet meer beantwoordt aan de in vs. 43 uitgesproken verwachting (Openbaring . 19: 11 vv.). Wij kunnen wel zeggen: het 44ste vers geeft, wanneer wij het maar juist begrijpen en het niet evenals het grootste gedeelte van de uitleggers door onze eigen beperkte inzichten in zijn gezichtskring beperken, de sleutel tot het juiste begrip van de Apocalyps, of van de Openbaring van Johannes; het vermorzeld worden van degenen, die op de steen gevallen zijn, wordt ons in het zesde hoofdstuk van dit profetische boek voor de ogen geschilderd en het verbrijzeld worden dergenen, op wie de steen valt, zien wij in Hoofdstuk 19 - wat daar tussen staat tekent de grondtrekken van de gehele kerkgeschiedenis, van de verwoesting van Jeruzalem af tot aan het gericht over de grote hoer en tot aan de val van het grote Babylon.

45. En toen de overpriesters en farizeeën, die tot die oudsten van het volk (vs. 23) behoorden, Zijn gelijkenissen hoorden, begrepen zij, dat Hij van hen sprak. Zij begrepen dat Hij onder de zoon, die tot de vader zei: Heere ik ga en die toch niet naar de wijngaard ging (vs. 30) en onder de boze wijngaardeniers, die de knechten mishandelden en doodden en de zoon ombrachten (vs. 35 vv.) hen bedoelde; want Hij zei het zo openlijk, dat zij niet eens meer de schijn konden aannemen, alsof zij het niet begrepen.

46. En zij probeerden Hem te vangen, naardien zij vroeger besloten hadden Hem te doden, maar vreesden zij de menigten, dat deze zich aan hen zouden vergrijpen, omdat deze Hem nog meer beslist dan vroeger (Joh. 7: 40), juist nu Hij zo krachtig tegen de oversten getuigde, a) hielden voor een profeet.

a) Luk. 7: 16.

Nu pas begrepen de overpriesters en farizeeën dat de Heere op hen doelde: tot nog toe hadden zij zich zelf of wezenlijk of schijnbaar aangaande de eigenlijke mening van Zijn woorden misleid. Echter was die op zichzelf duidelijk en eenvoudig genoeg. De vergelijking aan een wijngaard ontleend, was hen reeds uit Jesaja bekend (Hoofdstuk 5: 1), Ja, het verdient opmerking, dat zelfs de vorm van Jezus' rede herinneringen schijnt te bevatten van deze profetische taal. Bij Jesaja worden insgelijks de mannen van Juda opgeroepen, om zelf rechters tussen de Heere en Zijn wijngaard te zijn; evenzo laat Jezus hier hun eigen vonnis door Zijn vijanden vellen. Geen wonder dat Hij dan ook het Godsrijk met zo'n wijnberg vergeleek. God had het onder de oude dag in hun midden aanvankelijk gesticht en gevestigd bij gelegenheid van de Sinaïtische wetgeving. Wel waren er tijden gevolgd, waarin Hij Zich niet op zo buitengewone manier openbaarde - zoals de landheer, die buitenslands zich begaf - maar toch had Hij vruchten van gehoorzaamheid naar de wet mogen eisen en Zijn Profeten gedurig tot hen gezonden. Eindelijk zond Hij hun Zijn Zoon, de Messias, wiens verwerping zo onnatuurlijk mocht heten, dat God, was Hij een mens geweest, met het hoogste recht een eerbiedig onthaal van Zijn hoogste gezant had kunnen verwachten. Maar al had Hij voorzien, wat geen schepsel had kunnen vermoeden, Hij had hun de hoogste gift van Zijn liefde nog niet onthouden. Nu stonden zij gereed zich aan dezen op het snoodst te vergrijpen, uit welk beginsel? Treffend toont de Heere in de taal, die Hij de landlieden bij het moordplan doet voeren, hoe heerszucht en zelfzucht de drijfveer van heel het bestaan van Zijn bloedgierige vijanden was. Helder is tevens de blik, die Hij slaat in Zijn eigen verschiet; het mag althans opmerkelijk heten, dat Hij, die reeds Zijn kruisdood voorspeld had en Golgotha als de gewone strafplaats van de misdadigers kende, de zoon van de landheer buiten de wijngaard laat werpen. Maar zegevierend is ook de manier, waarop Hij hen de erkentenis afdwingt, dat het vonnis, door hun eigen toedoen veroorzaakt, tevens de uitspraak van de strengste rechtvaardigheid is. Aanvankelijk spreken zij het zonder aarzelen uit en zoeken in hun vermetelheid een bolwerk tegen diepe vernedering, als kon er hier zelfs van verre van hen geen spraak zijn. Maar nauwelijks tonen zij te voelen, dat zij de bedoeling begrijpen, of uit dankbaarheid voor de profetie staan zij de gevreesde profeet naar het leven. De menigte, die Hem omstuwt, verstrekt Hem nog slechts voor korte tijd een gebrekkige borstwering; weldra zullen zij trachten Hem uit die verschansing te rukken.

HOOFDSTUK 22

VAN HET KONINKLIJK BRUILOFTSFEEST, BETALING VAN DE SCHATTING, DE OPSTANDING, HET VOORNAAMSTE GEBOD EN DE PERSOON VAN CHRISTUS

EVANGELIE OP de 20e ZONDAG NA TRINITATIS

Vele mensen nemen de genaderoepstem van de Heere te makkelijk op en trachten niet ernstig naar de zaligheid, daardoor halen zij zichzelf het gericht van God op de hals. Anderen willen wel zalig worden en volgen de roepstem, maar zij nemen in hun dwaze verblindheid het bruiloftskleed van de gerechtigheid van Jezus Christus niet aan. Wij zullen in deze week leren met vrezen en beven naar de zaligheid te streven, eigen zin en eigen gerechtigheid geheel af te leggen en ons door de Heilige Geest rechtvaardig en heilig te laten maken; maar de ware heiliging is de gerechtigheid en heiligheid van Christus.

Acht dagen voorheen leerden wij de ene kostelijke vrucht van de wasdom in het innerlijke geloofsleven kennen, de zekerheid van de vergeving van de zonden; het Evangelie van heden maakt ons met de andere, even kostelijke vrucht bekend: de zekerheid van onze hemelse zaligheid. Deze zekerheid is zonder twijfel het noodzakelijk gevolg van de eerste, want waar vergeving van de zonden is daar is ook leven en zaligheid; maar in de vereniging van de zaligheid van beide bestaat eerst het ware heil van de kinderen van God. Waarom kunnen zij echter zo zeker zijn van hun hemelse zaligheid? 1) omdat zij met een levendig verlangen bezield zijn naar het hemelse bruiloftsmaal; 2) omdat zij reeds de hemelse bruiloftszaal binnengetreden zijn; 3) omdat zij reeds het bruiloftskleed dragen, waaraan de eeuwige Rechter de Zijnen herkent.

Deze gelijkenis heeft veel gelijkheid met hetgeen wij op de tweede zondag na Trinitatis gehoord hebben en de een wordt door de andere duidelijk; toch verschillen zij weer daarin, dat zij een verschillende bedoeling en een verschillende uitkomst hebben.

Daar (Luk. 14: 16 vv.) gaat Jezus uit van de zedelijke stelling, dat men niet moet geven om weer te ontvangen, maar uit vrije liefde. Nadat Hij die stelling door een kort beeld heeft uitgesproken, geeft een daartussen geworpen herinnering van een, die gast is voor het eeuwige leven, aanleiding om aan te tonen, dat het bij God evenzo is, dat Hij ook uit vrije genade zalig maakt en daarom ook alleen zij, die als bedelaars komen en zich behoeftig voelen, geschikt en geneigd waren, om Gods genade aan te nemen. Hier daarentegen is dit uitgangspunt van de moraal niet gegeven, de hoofdgedachte is hier niet alleen de ongeneigdheid van de eigengerechtigen, maar ook de blinde boosheid van de verharde vijanden te schilderen en dan eerst bij het woord over het bruiloftskleed aan te tonen, dat het ook voor diegenen, die niet in blinde woede al het goddelijke haten, maar graag tot God willen komen, nog een belangrijke vraag is of zij in een passend, feestelijk gewaad (van de heiliging), of in een bevlekt kleed verschijnen.

Bij Lukas wordt, als bijna door de nood gedrongen, het naïef daartussen komend valse aanspraak maken op het bruiloftsmaal in het koninkrijk der hemelen afgewezen, terwijl de

Heere zegt: zo ver bent u nog niet; u bent weliswaar daartoe genodigd, maar wanneer u niet met verloochening van de wereld op de juiste weg komt, zult u aan de maaltijd niet aanzitten, maar anderen in uw plaats! Slechts na de invoering van de tollenaars en zondaars in de plaats van de farizeeën spreekt de Heere met een kort profetisch woord over de roeping van de heidenen, maar breekt dadelijk weer af en keert ten slotte tot het begin en de aanleiding terug. Maar hier is het bepaald het hoofddoel, om de in Hoofdstuk 21: 43 aangetoonde overgang van het rijk van God tot de heidenen verder bekend te maken en te bevestigen en dan na de vorige gelijkenis van de boze landlieden te zeggen, wat er verder gebeuren zal, wanneer de zoon toch het koninkrijk verkrijgt en behoudt. Daarom bij Lukas slechts in het algemeen het grote avondmaal van een mens; hier de bruiloft of het huldigingsfeest van de Zoon van de Konings; daar slechts een roepende knecht, die het hoofdbegrip van de uitnodiging vertegenwoordigt, hier herhaaldelijk uitgezonden knechten; daar alleen verontschuldigingen en wegblijven van de gasten, hier mishandeling en vermoording; hier eerst de armen en gebrekkigen in de stad, daar ook allen, die buiten zijn, in de plaats van degenen die eerst genood waren; hier gaat zelfs de uitnodiging door de gehele wereld; daar een voorlopig afgebroken slot, dat de genodigden de maaltijd niet zullen smaken; hier het strafgericht over de moordenaars en hun stad; daar wordt het huis vol van de nieuwe gasten, hier ziet de blik nog verder, dat ook van deze geroepenen weer lang niet allen uitverkorenen zullen zijn.

De God van de genade een rechtvaardige rechter. 1) Hij laat Zijn genade-roepstem niet ongestraft verachten; 2) Hij laat Zijn genade-maaltijd niet ongestraft ontwijden.

1. De oversten verwachtten dat de Heere meer te zeggen had; dit wilden zij eerst nog aanhoren, vóórdat zij met elkaar beraadslaagden hoe zij zich van Hem meeste zouden kunnen maken. En Jezus, die op die verwachting antwoordde, sprak tot hen weer door gelijkenissen, zoals Hij sinds Hoofdstuk 21: 28 gedaan had en zei:

2. a) Het koninkrijk der hemelen is zoals een zeker mens en wel Hoofdstuk 18: 23 een koning, die voor zijn zoon een bruiloft bereid had. Het is met het koninkrijk der hemelen ten opzichte van de opneming en behandeling, die het ten eerste van de Joden en vervolgens ook van de kant van de heidenen ondervindt, evenals met iemand, die totviering van de bruiloft van zijn zoon een grote maaltijd aanrichtte.

a)Openbaring . 19: 7.

3. En toen de bruiloft daar was en het feest zou beginnen, zond hij zijn dienstknechten uit tot degenen, die hij reeds vooraf tot deelneming had laten uitnodigen, om de genodigden ter bruiloft te roepen; en zij wilden niet komen, zij bleven rustig thuis (Hoofdstuk 23: 37. Joh. 5: 40) en deden alsof het hen niet aanging.

De Koning in de gelijkenis is God de Vader; de Zoon van de Koning is de op de troon van de majesteit aan de rechterhand van de Vader verhoogde Godmens; de bruiloft is de tijd van het Nieuwe Testament; de maaltijd zijn de genadegoederen, die ons door de verlossing verworven en bereid zijn; de genodigde gasten zijn de geroepenen tot de gemeente en degenen, die eerst genodigd waren, zijn de Joden.

De eerste uitnodiging (nog in het Oude Testament door Mozes en de profeten) was een uitnodiging tot het feest in het algemeen, de tweede (in de tegenwoordige tijd door Johannes de Doper, door Christus zelf zowel als door de van Hem uitgezondene 12 apostelen en 70 discipelen, zo ook door allen, die de kracht van de Heere aan zichzelf ervaren hadden, die door Zijn woord krachtig aangegrepen werden en het gerucht van Hem in het gehele land verbreidden) tot het beginnen daarvan.

De boden gaan daarheen, maar hoe zij ook roepen, hun roepstem heeft in het algemeen en over het geheel geen gevolg. Jezus zegt: "Zij willen niet komen. " Hun wegblijven heeft zijn reden niet in een natuurlijk of zedelijk onvermogen, maar alleen in de boze wil, die zich tegen de wonderen van de genade verzet.

Waarom wilden deze gasten niet komen? Zij weten zelf geen reden; zij willen niet: er zijn duizenden, die geen woord tegen het Evangelie weten te zeggen, maar het integendeel slechts te roemen en te prijzen hebben en toch geen poging doen om in de gemeenschap van de Heiland te komen; zij bedenken niet, dat ver van Hem hun verderf is, dat de roepstem van God een ernstige zaak is, dat het een zaak is om leven of dood, zaligheid of verdoemenis; en zo gaan zij door hun onverschilligheid verloren.

In diepe onwetendheid en trage lijdelijkheid leven zij voort, zeggen op alles ja en kunnen toch eigenlijk voor het hogere en eeuwige geen hand noch voet verroeren, zelfs op hun ziek- en sterfbed is het niet mogelijk iets met hen te beginnen of uw deelneming aan hun zieleheil te betuigen.

Men zou zich inderdaad verwonderen, als de Heiland over het ongeloof van Israël aan de eerste, evangelische prediking nergens een bijzonder bestraffend woord gesproken had. Hij doet het hier en dan is het: "zij willen niet komen" de nog geheel algemene ontdekking van de stand der zaken, zoals de ongelovige tegenstand van de vaderen het voorbereid heeft en zoals die in de dagen van de Mensenzoon openbaar geworden is. Zij kwamen niet, maar door eigen schuld, omdat zij niet wilden, omdat het beloofde rijk hen wel beviel, maar niet de goddelijke ordening om daarin te komen; wel een Messias, maar niet de werkelijke, zoals Hij nu daar was; het eerste woord van de genade en van het verbond: "U bent Mijn volk, de geroepenen van Mijn tegenwoordig en toekomstig koninkrijk" hadden zij aangenomen en meenden, dat zij gasten waren, wie het aanzitten met Abraham, Izaäk en Jakob niet kon ontgaan, maar aan het komen tot Jezus deden zij niet.

4. De koning wilde niets verzuimen, opdat de genodigden ten deel zou worden wat hij hen toegedacht en beloofd had. Weer zond hij dan andere dienstknechten uit (Hoofdstuk 23: 34) en zei: Zeg de genoden: Zie, ik heb mijn middagmaal 1) bereid, mijn ossen en de gemeste beestenzijn geslacht en alle dingen zijn gereed, wat tot het volle genot van mijn tafel behoort (Spr. 9: 1 v.); komt tot de bruiloft 2), bekeer u van uw onwil (Hand. 2: 16 vv. ; 3: 13 vv.).

1) Het ontbijt ten tijde van de middag, waarop dan de hoofdmaaltijd tegen de avond zou volgen. Hier wordt mee bedoeld de verkwikking van het aangezicht van de Heere, of de vervulling van alles wat door de mond van de profeten van het begin af verkondigd is.

2) De koning was zeker diep gekrenkt over het wegblijven van zijn gasten, die hij ten overvloede nog had laten zeggen, dat nu de tijd gekomen was om te komen (vs. 3 vgl. met Hoofdstuk 3: 2; 4: 17; 10: 7; 11: 12); maar op deze dag van de vreugde mag hij op de genodigden niet boos zijn; koningen geven bij zulke gelegenheden zo graag de een of andere kwijtschelding; deze Koning doet meer, zijn liefde gaat boven alle perken: "Weer zond hij andere dienstboden uit. " Evenals God in de tijden van de voorbereiding twee verschillende keren op de dringendste en doordringendste manier het volk uitgenodigd had tot deze bruiloft, die in het midden en in de volheid van de tijden gevierd zou worden - de eerste keer door Mozes en de andere keer door de profeten: zo heeft Hij ook in de tijden van de vervulling twee keer op een geheel bijzondere manier de genodigden tot de toebereide maaltijd laten roepen. Na die eerste knechten, die door hun geroep: "Het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen!" het gehele Joodse land in beweging brachten, zijn andere dienstknechten gekomen, die op een meer krachtige en dringende wijze, de dralende gasten tot de bruiloft moesten en wilden voeren. Dat zijn de heilige apostelen, die toch allereerst onder hun volk als herauten optraden en het wilden uitnodigen om te komen. De heer van de maaltijd zegt aan zijn dienstknechten wat zij aan zijn gasten moeten zeggen: zo heeft ook de Heere, die Zijn apostelen tot Israël zond, hun de woorden van hun boodschap en vermaning gezegd en in de mond gelegd. Met een "ziet", begint de instructie van de boden; zij zullen toch aan het volk dat ogen heeft, maar niet ziet, verlichte ogen geven, opdat het de tijd van Zijn genadige roepstem niet zou voorbijzien en aan het volk voorstellen, hoe geheel eigenaardig zijn houding is tegenover de schikkingen van God. Verder laat de koning aan zijn gasten zeggen: "Mijn maaltijd heb ik bereid. " Bij de ouden werd het ontbijt, waaraan wij bij deze "maaltijd" moeten denken, op het negende uur genomen daarmee moest de rij van de bruiloftsmaaltijd beginnen, daarin wordt de gedachte uitgedrukt, dat het in het koninkrijk van de hemelen van het ene genot tot het andere, van de ene zaligheid tot een hogere gaat. De koning zegt ook zeer omstandig wat er al toebereid is en de boden moeten het ook zo omstandig aan de gasten bekend maken, de volheid van de goederen, die voor hen opgedragen zijn, moet hun voor de ogen geschilderd worden, het moet hun de mond als het ware doen watertanden en het hart doen verlangen; alles is gereed, alles wat tot de zaligheid niet alleen nodig, maar ook hetgeen slechts aangenaam is; en des te dringender klinkt het nu: "Kom tot de bruiloft!" Zouden de gasten nu niet komen? Is deze tweede uitnodiging niet een diepe beschaming, zij die reeds de eerste hadden moeten aannemen; maar zij draalden zo onverschillig, zo voornaam, alsof zij met de Koning en Zijn Zoon, evenals met het bruiloftsmaal niet te doen wilden hebben.

De eerste uitnodiging was slechts een allereerste roepen tot de bruiloft, maar bij de tweede, de eigenlijk apostolische, is niet alleen het uur van de maaltijd genaderd, maar alles is nu gereed; dat deze laatste toebereiding in de verzoenende offerdood van Christus ligt, dit geheime, innerlijke keerpunt bedekt Hij natuurlijk nog, Hij heeft alleen in de vorige gelijkenis van terzijde erop gewezen.

5. Maar zij, hun onverschilligheid (vs. 3) nog sterker uitend en zulks niet achtend, gaven geen acht op de vernieuwende aandrang, keerden de nodigende knechten de rug toe en zijn heengegaan, deze tot zijn akker, in wiens opbrengst zij meer belang stelden, de andere tot zijn koopmanschap, waardoor hij voordeel dacht te behalen. Zo zochten zij alleen de wereld en bekommerden zich over hun ziel volstrekt niet.

6. En de anderen lieten het niet bij onverschilligheid, maar ontbrandden tegen hun koning in openbare vijandschap en wilden zich voor altijd van die lastige uitnodigingen ontdoen; en grepen zijn dienstknechten, deden hun geweldaan en doodden hen (Hoofdstuk 23: 34 v. Hand. 5: 8 v. ; 7: 58; 12: 2; 21: 27 vv. Joh. 16: 2).

7. Toen nu de koning dat hoorde, wat men zijn knechten had aangedaan (Openbaring . 6: 9) werd bij toornig, zoals dit na zo'n smaadheid, van zijn majesteit aangedaan, niet anders kon en zijn krijgsheren zendend heeft hij die doodslagers vernield en hun stad in brand gestoken, zodat zij tot een steenhoop werd (Hoofdstuk 23: 36 vv. Openbaring . 6: 1-17).

De bedoeling is duidelijk: het is het gericht over Jeruzalem en het Joodse land en volk, dat in deze woorden wordt aangekondigd.

Jeruzalem's val is een verpletterend ernstige prediking van God tot alle verachters van Zijn bruiloftsmaal; men zou denken, dat deze vlammen alle duisternis zouden verbreken, dat alle ogen zouden zien, dat even warm als God bemint, Hij even zo ontzaglijk kan toornen. Wie zich niet door de ijver van Zijn liefde wil laten omvatten, die vreest voor het verterende vuur van Zijn toorn.

8. Toen dit gebeurd was zei hij tot zijn dienstknechten: De bruiloft is wel bereid; maar de genodigden, voor wie in de eerste plaats de maaltijd bestemd was, waren het niet waardig (Hand. 13: 46).

8. Toen dit gebeurd was zei hij tot zijn dienstknechten: De bruiloft is wel bereid; maar de genodigden, voor wie in de eerste plaats de maaltijd bestemd was, waren het niet waardig (Hand. 13: 46).

9. Daarom, opdat de reeds bereide tafel niet nutteloos blijft, ga op de uitgangen van de wegen, op de kruiswegen, waar men de meeste mensen aantreft en zo velen als u er zult vinden, roept ze tot de bruiloft; weest er alleen op bedacht, dat mijn huis vol wordt (Luk. 14: 23).

10. En diezelfde dienstknechten volbrachten stipt het bevel van hun heer. Uitgaande op de wegen, vergaderden zij allen, door de uitnodiging te doen horen, die zij ook gewillig aannamen, allen, die zij vonden, zonder onderscheid van stand of zedelijkheid, beide kwaden en goeden, zulken, die zeer diep gezonken waren en geheel verdorven, maar ook voor een groot gedeelte zulke mensen, in wie zich nog een overblijfsel ten goede openbaarde (Joh. 3: 21. Hand. 10: 2. Rom. 2: 14 v.). En de tafel van de bruiloft werd vervuld met aanzittende gasten ten gevolge van die algemene roeping (Rom. 11: 25).

Vgl. hetgeen in Openbaring . 11: 2 van het binnenste koor van de tempel, d. i. het buitenste voorhof, gezegd wordt. Dat de verstoten gasten door anderen verbannen werden, die er eerst niet voor bestemd waren, is de gedachte, die Paulus in Rom. 11 behandelt, waar hij de verstoten Joden als afgehouwen takken van de olijfboom voorstelt, in wier plaats anderen zijn geënt.

Volgens de geschiedenis had zo’n afbreking in de roeping niet plaats, maar het begin van de roeping van de heidenen had een geruime tijd vóór de ondergang van de heidenen plaats.

De knechten, die met zo weinig zegen onder Israël gearbeid hadden, begeven zich nu naar de heidenwereld met de uitnodiging tot het koninklijk bruiloftsmaal. Dat is iets groots: deze dienstknechten hadden niet alleen hun bijzonder vooroordeel te overwinnen, zij moesten zich ook in het geloof over de treurige ervaringen heen zetten, die zij bij hun eigen volk opgedaan hadden. In gehoorzaamheid van het geloof aan het gebod van hun Heer en Koning gaan zij uit en hun reis is niet tevergeefs. Men had het tegendeel kunnen verwachten: als het volk, dat sinds jaren tot het bruiloftsmaal van de Zoon van de Koning was uitgenodigd en toegerust, de uitnodiging van zich stootte, hoe zou men durven hopen dat het volk, dat vreemd was aan de beloften, de roepstem van de genade zou aannemen? Maar Gods gedachten zijn niet onze gedachten; zij vinden er onder de heidenen, die de uitnodiging aannemen en wel niet weinigen.

Na de gerichten van God over Juda en Jeruzalem werd de zegen onder de heidenen des te groter. Reeds lang tevoren, toen de boden bemerkten, dat de Joden hun zaligheid niet achtten en God hun op wonderbare wijze (Hand. 10: 9 vv.) het bevel gaf om voortaan buiten de stad, d. i. buiten de woningen van Israël op de straten en wegen van de wereld, tot de heidenen te gaan, waren zij heengegaan, om tot de bruiloft uit te nodigen, wie zij vonden. In het begin scheen het alsof zij van de vier einden van de aarde slechts goede mensen brachten; maar snel bleek het, dat het was, zoals de Heere in de gelijkenis zegt: "Zij vergaderden allen, die zij vonden, beide kwaden en goeden. " Zo ging het toen en zo gaat het nu nog en het zal en kan niet anders gaan tot aan het einde. Nog altijd verzamelt het zich in de voorzaal van de eeuwigheid, in de heilige kerk op aarde; alle tafels worden vol, maar het zijn kwaden en goeden. Het is van de kerk van God reeds vaak tot een verwijt moeten zijn, dat er goeden en kwaden in haar waren; maar het is toch niet te denken, dat het anders kan komen. Er is ons geen bevel gegeven om iemand uit de kerk te stoten, zolang er nog hoop is op zijn bekering. De Heere heeft niet gezegd dat de menigte van degenen, die hier op aarde Zijn naam dragen, uit enkel heiligen bestaan zal; daar bij ginds bruiloftsmaal is geen onreine, daar zijn enkel reine zielen, daar is alleen een vergadering van heiligen, maar hier is het anders. De kerk op aarde is slechts een voorzaal, een verzamelplaats, een reddingsgesticht, waarin de beste nog slechts een wordende heilige is. Wanneer de kerk op aarde voor een vergadering van enkel heiligen aangezien wilde worden, zou zij zich met de triomferende kerk verwarren; een dwaze hoogmoed zou haar hebben aangegrepen en het zou haar onmogelijk worden om haar heilige roeping te vervullen. Haar ootmoed en daarmee ook de grondslagen van alle heiliging en heiligheid van de zondaar, daarmee hun zegen en alle genade van God zou hun ontvallen, wanneer zij het wilden afdwingen, iets anders te zijn, dan hetgeen Christus van hen zegt, een verzamelplaats, die op Zijn aankomst, op Zijn gericht, op Zijn keuze wacht. Laten wij dat erkennen en laat het ons behagen, in de voorzaal te zijn en nog niet in de eeuwige bruiloftszaal zelf!

Wat doen de gasten, die de uitnodiging van de Koning niet volgen? Zij bewerken hun eigen ondergang, maar aan het bruiloftsfeest zelf kunnen zij geen afbreuk doen dat moet en zal

buiten hen gevierd worden. De vroeger niet genodigden bekomen nu een beurt; wat het verbondsvolk versmaadt, dat valt de volken van de wereld, de heidenen ten deel.

11. En toen de koning in de zaal gegaan was, toen het feest een aanvang zou nemen, om de aanzittende gasten te overzien, of zij allen aan het feest zouden deelnemen, zag hij aldaar meteen onder degenen, die hem het eerst in het oog vielen een mens die niet gekleed was met een bruiloftskleed. Hoewelvoor de menigte, die van de straten gekomen was, in de voorzaal alles uit het vermogen van de Koning was aangeboden wat tot een waardig verschijnen aan de tafel behoorde 14: 19"), was hij toch zo onbeschaamd geweest, om in zijn eigen straatkleding binnen te treden en zich aan de tafel neer te zetten.

12. En de koning, verstoord over zo’n hoon van zijn huis en zijn feest aangedaan, zei tot hem: Vriend (hier zoveel als ons: man, Hoofdstuk 20: 13) hoe bent u hier ingekomen, hoe heeft u het durven wagen hier binnen te treden, waar de bruiloft van een koningszoon wordt gevierd, geen bruiloftskleed aan hebbend, zoals bij zo’n gelegenheidpast en u ook uitdrukkelijk is aangeboden? En hij verstomde. Hij kon geen enkel woord tot zijn verontschuldiging inbrengen, want het was alleen moedwillige verachting geweest, wat hem had doen verzuimen het bruiloftskleed aan te doen.

13. Toen hij door dat zwijgen zijn eigen vonnis had geveld, zei de koning tot de dienaars: Bindt als een misdadiger, die hij ook werkelijk is (Hoofdstuk 7: 23), zijn handen en voeten, neem hem weg, om zonder meer de straf aan hem te voltrekken en werpt hem uit de feestzaal, waarin hij zich op onbehoorlijke manier heeft ingedrongen, in de buitenste duisternis: a) daar zal het wenen en tandengeknars zijn.

a)Matth. 8: 12; 13: 42; 24: 51; 25: 30. Luk. 13: 28.

14. Met deze mens heb ik echter niet een enkele bedoeld, maar u de vertegenwoordiger van die velen, waarvan in vs. 10 sprake was, voorgesteld; want, zoals reeds in Hoofdstuk 20: 16 gezegd is, velen zijn geroepen ter bruiloft, maar weinigen uitverkoren tot deelneming aan de zaligheid. Het is niet genoeg, dat men zijn roeping aanneemt, zoals de heidenen dit in grote getale zullen doen, maar ieder moet eraan werken om zijn roeping en verkiezing vast te maken (2 Petrus . 1: 10), anders gaat het hem evenals de kinderen van het koninkrijk in Hoofdstuk 8: 12.

Het volk van buiten, de heidenen van alle straten van de wereld, zullen in plaats van de ongelovig gebleven Joden het rijk van God binnengaan; maar, zo waarschuwt de Heere hen nu, dat zich een ieder nu wachte, dat hij niet in een vals vertrouwen de goedheid van de Heere misbruike, dat hij niet aan de maaltijd als een onwaardige gast wordt ontdekt en uitgestoten. Rijke gastheren geven hun gasten feestkleren, zoals Jozef aan zijn broeders (Gen. 45: 22), of zoals de vader aan de verloren zoon (Luk. 15: 22 vv.); wie mag het genadegeschenk van de juiste Jozef verachten? Wie mag het kleed van het heil en van de genade, de rok van de hemelse gerechtigheid (Jes. 61: 10) versmaden? Wie de uitnodiging tot het gastmaal van de Heere aanneemt, die wijst ook het feestkleed niet af, dat dezelfde Heer hem aanbiedt; het is aan het einde de ergste zonde, wanneer iemand de nieuwe mens in Jezus niet wil aantrekken;

wanneer iemand weigert van genade alleen te leven; wanneer iemand tot aan het einde toe in het sieraad van eigen gerechtigheid voor God verschijnen wil. Zo'n mens is weer een farizeeeër geworden en zal met de huichelaars verstoten worden.

Door het slot van deze derde gelijkenis, dat van de uitwerping van een van de heidenen uit de bruiloftszaal spreekt, wil de Heere de indruk verhoeden, alsof de ontferming, die zich van de Joden tot de heidenen keert, ook partijdig zou kunnen worden.

Op het waarschuwende voorbeeld van de verachters van de roepstem, wie de rechtvaardige toorn van God treft en die de zaligheid verliezen (vs. 3-8), volgt het waarschuwende beeld van de onoprechte aanneming van de roepstem, die de Heere eens zal richten en veroordelen.

Zelfs bij degenen, die de roepstem volgen, kan in de diepte van het leven de zonde blijven, wanneer de mens zich niet geheel in ootmoedige gehoorzaamheid buigt en met de uitnodiging ook het door Gods vrije genade aangebodene sieraad van de gerechtigheid aanneemt.

Wij mogen en moeten, wanneer de koning komt, komen, zoals wij zijn; maar wij mogen, om Zijn aangezicht te zien en van Zijn maaltijd te genieten, niet blijven zoals wij zijn: onderweg, of liever in het voorhof, in de voorkamer gebeurt iets, dat niemand ongestraft mag weigeren, waaraan zich niemand zal onttrekken zonder ontdekt te worden. Pas met dit beslissende punt wordt de gelijkenis, die de hele raad en weg van God met de Joden en heidenen profetisch zal verkondigen, volmaakt; maar het is ook een gedachte, die het geweten van de Farizeeeën treft. Zulke mensen als zij, met eigen eer en gerechtigheid, zullen in de toekomst nooit door God in Zijn rijk geduld worden.

De koning, die de mensen door zijn knechten had laten uitnodigen, komt niet zo vaak nieuwe gasten binnentreden, hij komt pas wanneer alle tafels vol zijn, wanneer het grote tijdperk van de roeping van alle volken tot het koninkrijk van de hemelen aan haar einde gekomen is. Hij komt met het doel om Zijn gasten te bezien, dus om scheiding te maken en te richten. Het is zeer opmerkelijk dat de Koning hier zelf het gericht in handen neemt, waarom draagt Hij het niet aan Zijn getrouwe dienstknechten over? Door de knechten zou, geheel afgezien daarvan dat zij in staat zijn tot dwaling, een beroep op hun Heer en Koning kunnen plaats hebben. Dit wordt daardoor voorkomen, dat er nu door de Allerhoogste zelf gericht zal gehouden worden, want het zal nu in alle eeuwigheid bij de uitspraak blijven, hoe die dan ook moge komen. Waarom zendt de Koning echter Zijn koninklijke Zoon niet? Heeft de vader niet aan Zijn Zoon het gericht overgegeven? De Zoon van de Koning is hier in de gelijkenis de bruidegom, de koninklijke Vader is het, die de bruiloft aanricht; het is dus behoorlijk, naar de aard van de gelijkenis, dat de Vader ook toeziet, of alles in orde is, ja Hij wil al de vijanden van Zijn Zoon tot een voetbank van Zijn voeten zetten.

Tot aan de voleinding van de tijden, tot aan de dorpel van de eeuwigheid gaat de roepstem voort; tot aan de poort van de dood kan de mens, tot aan de poort van de jongste dag kan de mensheid in het algemeen Zijn roepstem volgen. Dan komt het einde van de roeping, dan komt de Koning en sluit de tijd tegelijk met de roeping en beziet de verzamelde gasten, om te laten afzonderen en uitwerpen in de buitenste duisternis, die onnuttig bevonden worden.

Bange dag, ernstig werk, dat op de grenzen tussen tijd en eeuwigheid volbracht wordt. Wat is nodiger te weten dan de regels, waarnaar de Koning verkiest en afzondert? Alles komt nu op het bruiloftskleed aan: het te hebben of niet, waarnaar men aangenomen of verworpen wordt. En men kan gemakkelijk verworpen worden, want de mens zonder bruiloftskleed, waarvan de tekst spreekt, is slechts de eerste, die verworpen werd en velen na hem geschiedde het zo; dat toont ons het woord: "Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren". Wanneer er slechts één was, die verworpen zou worden, dan kon men vrezen die éne te zijn, maar als er daarentegen velen zijn, dan moet men vrezen en het is daarom zoveel nodiger zich om het bruiloftskleed te bekommeren, dat voor de eeuwige pijn behoedt. Maar wat is het bruiloftskleed? Dat is de vraag. Een kleed is een bedekking van het lichaam. Van een bedekking van het lichaam als zodanig kan hier natuurlijk geen sprake zijn, omdat de opneming in het eeuwige koninkrijk niet kan afhangen van een lichamelijk kleed; het lichamelijk kleed is dus slechts een beeld voor het geestelijk kleed. De bedekking van de ziel is het waarop het aankomt; al het andere helpt niet. De ziel, zoals zij is, is arm, naakt, blind en bloot, met veel vuil van de zonde bevlekt: wie zal haar bedekken, opdat zij God moge behagen? Wie geeft haar de gerechtigheid, die voldoende is om alle schuld voor God te bedekken en te genezen? Wij merken op, dat het, wanneer wij niet verworpen zullen worden, op een gerechtigheid aankomt, die onze aan God mishagende ziel welgevallig kan maken en wanneer wij zalig zullen worden, moeten wij ons in de school van de gerechtigheid begeven, die ons reeds in menig Evangelie van het kerkelijk jaar is aanbevolen en aangeprezen. Herinneren wij ons het gebruik in het oosten: de gastheer geeft zijn gasten een bruiloftskleed, dat trekken zij aan en het kleed, dat zij meegebracht hebben, trekken zij uit; het bruiloftskleed hebben zij dus niet meegebracht, maar ontvangen. De gasten van de bruidegom zitten in zijn kleren aan zijn maaltijd. Zo is ook de gerechtigheid, waarnaar de ogen van de Koning bij de uitverkiezing zien, geen vrucht van aangeboren werken en inspanning van de gasten, maar zij wordt door Hem zelf gegeven. Hij eist van Zijn eeuwige gasten niets dat zij hebben, maar Hij geeft hen wat Hij hebben en eeuwig aan hen zien wil; en wat Hij gegeven heeft, dat eist Hij. De gast in de gelijkenis, die in zijn eigen gewaad gevonden werd, was een onbeschaamde belediger van de Koning, die hij niet minder dan de anderen bij de ingang zijn bruiloftskleed had laten toereiken. Zo is ook de mens, die bij het einde van de dagen in zijn eigen, armzalige gerechtigheid gevonden wordt, een onbeschaamde belediger van de eeuwige Bruidegom en Koning; want Hij heeft eigenzinnig de lompen behouden en met bedelaars trots het koninklijk gewaad afgeslagen, dat de geroepen dienstknechten naar het bevel van Christus aan hen geven, die de roepstem volgen. Dit gewaad is niets anders dan aan de ene kant de vergeving van onze zonden, aan de andere kant de toegerekende, volkomene gerechtigheid van Christus. Christus heeft in onze plaats de straffen voor onze zonden gedragen; dengenen die geloven, wordt hun schuld vergeven. Christus heeft Zich onder de wet gesteld en in onze plaats alle gerechtigheid vervuld. Hij heeft de Vader en Zijn wet volkomen gehoorzaamd; dat is nu alsof wij het gedaan hadden en wanneer wij in Hem geloven, bedekt ons de glans van Zijn volmaakt en heilig leven, Zijn lijden en sterven bekleedt ons met het bloedrode gewaad van de vergeving; Zijn heilige, krachtige gehoorzaamheid tooit ons met het lichte gewaad van de gerechtigheid. Zovaak ik u in mijn ambt absolutie geef, reik ik u vergeving toe, spreek ik u van gerechtigheid van Christus; ik, die u tot het eeuwige bruiloftsmaal roep, ik bekleed u in de naam van Jezus met het heilige gewaad van de onschuld en gerechtigheid. Wanneer u biecht trekt u uw ongerechtigheid uit, door de absolutie trek ik u, wanneer u gelooft, het

bruiloftskleed aan; geen mens die in het geloof de absolutie ontvangt en behoudt, zal op de dag van het algemene overzicht van de gasten verworpen worden - zijn kleed redt hem.

Wilt u het een nodige verkrijgen, dan moet u ook moedig daarin berusten, dat alles, wat u van uzelf heeft, voor God niets is; dat het sieraad, dat uw eigen goede eigenschappen of lofwaardige werken u geven, voor God niets is dan een verscheurd, wegwerpelijk kleed, waarmee men voor God niet kan verschijnen. Men moet aannemen, in ootmoedigheid aannemen het kleed, dat God geeft, de gerechtigheid, die Jezus Christus ons verworven heeft en die om niet gegeven wordt, opdat wij voor God zouden kunnen verschijnen. U meent dat het genoeg is zich op het bloed en de gerechtigheid van Christus te verlaten en daarmee zeker van de hemel te zijn. Dit bruiloftskleed aan te nemen is nu zeker gemakkelijk en zal ook gemakkelijk zijn - in de doop is het ons allen aangetrokken (?) geworden; maar het rein en blinkend te bewaren, of wanneer het op de onreine wereldstraat morsig geworden is het weer te reinigen, dat is niet gemakkelijk, daarvoor heeft men een voorzichtige gang nodig, om niet uit te glijden, een scherp oog om de vlekken te zien en hete bittere tranen van berouw om het weer rein te wassen.

O Jezus, Gij, mijn Bruidegom, die uit liefde aan het kruishout voor mij geleden en de last van de zonde van mij weggenomen heeft, Gij bent de geneesmeester, Gij bent het licht; Gij bent de Heer, aan wie niets ontbreekt; Gij bent de bron van de heiligheid, Gij bent het ware bruiloftskleed. Daarom, o Heere Jezus bid ik U, in mijn zwakheid, genees mij, maak hetgeen onrein is, rein door het heilige licht van Uw genade.

VII. Vs. 15-33. In een in het oog lopende tegenstelling tot de hoge opgewektheid van de ziel van Jezus bij Zijn aanval op de vijanden in de vorige afdeling, staat hun beleefdheid bij de aanval, die zij nu beproeven. De farizeeën willen Hem doen vallen door hun vraag over de keizerlijke schatting, de sadduceeën willen Hem belachelijk maken door hun vraag over de opstanding; beiden gebruiken een beleefde vorm. Deze omkering, dat de zachtmoedige in zo’n opgewektheid, de hartstochtelijke met zo’n rust spreken, is een kenmerk van deze laatste tijd. Hem overmeestert de smart over Zijn volk, de farizeeën de hoop om een antwoord uit te lokken, dat of Hem de verachting van de menigte, die Rome vijandig was, of een aanklacht van oproer zou bezorgen. Maar de opgewondenheid van Zijn gemoed hindert Hem niet om de eersten zodanig een antwoord te geven, dat in de conflicten van burgerplicht en gewetensrecht voor alle tijden lichtgevend blijft, de anderen zodanig een woord te zeggen, dat alleen onder allen de vraag van de onsterfelijkheid tot een beslissing brengt (Vgl. Mark. 12: 13-27 Luk. 20: 20-40).

EVANGELIE OP DE 23e ZONDAG NA TRINITATIS

De ware heiliging vertoont zich bijzonder liefelijk en heerlijk in ootmoedige gehoorzaamheid, in de stil eenvoudige onderwerping aan alle geboden van God op aarde; daartoe spoort ons de Heere in het Evangelie aan, terwijl hij zegt: "Geeft de keizer, wat van de keizer is en God wat van God is. "

Het voornaamste stuk in dit Evangelie is, dat onze Heere Christus ons het onderscheid leert tussen de twee besturen, die wij het Goddelijke en het wereldlijke rijk plegen te noemen; die besturen moet men vlijtig onderscheiden en elk afzonderlijk laten gaan in zijn standen en ambten, zodat het ene het andere niet veroordeelt, zoals de partijgeesten doen. Sommigen hebben zich tegenover het rijk van God geplaatst, dat de meeste vijanden heeft, sommigen tegen het wereldlijk rijk; maar God heeft zo'n macht om hen heen geplaatst, dat zij wel bewaard zijn tegen alle duivels.

Wij staan niet alleen onder het bestuur van God in Zijn rijk, wij hebben ook op aarde een wereldlijk bestuur, dat de vorsten, de overheden en machten in handen hebben; een Christen moet daarom ook weten in hoeverre hij het wereldlijk bestuur te gehoorzamen heeft, hoe ver diens macht zich uitstrekt en waarin hij daaraan moet onderworpen zijn. De Heere heeft wel gezegd (Luk. 12: 14): "Mens, wie heeft Mij tot een overste en rechter over u gesteld?" en daarom bemoeien wij ons niet onnodig met wereldlijke zaken, maar laten ze aan diegenen over, wier ambt en plicht ze zijn. Toch hangt ons tijdelijk welzijn vaak van het wereldlijk bestuur af en niemand mag zeggen, dat hem het openbaar bestuur niets aangaat. Wanneer hij niet heeft te regeren zo heeft hij toch ten minste te dienen en zoveel in zijn vermogen is te helpen, dat het algemene welzijn bevorderd wordt. Daarom mag een Christen niet afwijzen om in deze wereldlijke zaken een zekeren grond te zoeken, omdat er tegenwoordig weer een grote schade aangericht is en zelfs zulke mensen, die Christenen willen zijn, op dwaalwegen geraakt zijn en grote schade veroorzaakt hebben.

Christenplicht en burgerplicht - het ene hindert het andere niet: 1) Christenen, vergeet uw burgerplicht niet - geef de keizer wat van de keizer is; 2) Christenen verzuimt uw Christenplicht niet - geef God, wat van God is.

De Christen als burger, 1) ook in burgerlijke betrekkingen erkent de Christen de macht van het goddelijke woord; 2) hij vraagt de Heere naar hetgeen recht is, 3) en doet dan graag en zeker, wat Jezus hem beveelt.

Als ook beide, kwaden en goeden, de feestzaal mogen binnentreden, is het echter niet zonder bekleed te zijn met het bruiloftskleed, dat de Koning aan de deur van het huis laat uitreiken, zo al iemand van ons wist door te dringen, slechts met zijn eigen lompen bedekt, het zou alom wezen snel met schande te worden weggejaagd. Met andere woorden, na ons, niettegenstaande onze onwaardigheid, te hebben uitgenodigd om plaats te verlangen in Zijn hemel, biedt God ons bovendien de krachten van Zijn Heilige Geest aan om ons, reeds van dit ogenblik af, te bekleden met gezindheden, die met zo'n verblijf in overeenstemming zijn. Door het aanbod van het eeuwige leven aan te nemen, doen wij wel zien dat wij geroepen zijn, maar slechts dan, wanneer wij het kleed van de heiligheid aangorden, zullen wij tonen uitverkorenen te zijn. Bewonderenswaardige gelijkenis, die ons tegelijkertijd van Gods goedheid voor de zondaars en Zijn gestrengheid jegens de heilige doet begrijpen; treffende verklaring van de grote waarheid dat, de nodiging zowel als het bruiloftskleed, het behoud zowel als de heiligmaking, een gave van de Heere zijn. Bewijs dat geen tegenspraak mogelijk maakt, dat er van de kant van de mensen niet de minste verdienste in het aannemen, maar een schrikwekkende strafschuldigheid bij weigering bestaat. Heere geef dat Uw goedheid ons

wekt, dat uw gestrengheid ons waarschuwt en dat beiden ons eindelijk dwingen van in te gaan.

Zolang de wereld staat, zullen er valse belijders in de kerk van Christus gevonden worden. "In deze gelijkenis worden", zoals zeer terecht is opgemerkt, "door die ene uitgeworpene alle anderen voorgesteld, die aan hem gelijk zijn. " Het is onmogelijk in de harten van de mensen te lezen. Bedriegers en huichelaars zullen nooit geheel en al geweerd kunnen worden uit de verzameling van degenen die zich Christenen noemen. Zolang iemand onderwerping aan het Evangelie belijdt en voor het uiterlijke onberispelijk leeft, durven wij niet bepaald zeggen, dat hij niet bekleed is met de gerechtigheid van Christus. In de oordeelsdag zal echter geen bedrog meer mogelijk zijn. Het onbedrieglijk oog van God zal nauwkeurig onderscheiden wie zijn volk zijn en wie niet. Niets dan waar geloof zal bestand zijn tegen de vuurvlammen van Zijn ogen. Alle nagemaakte Christendom zal in de weegschaal gelegd en te licht bevonden worden. Alleen ware gelovigen zullen aanzitten aan de bruiloft van het Lam. Het zal de huichelaar niets baten, dat hij veel over de godsdienst heeft gepraat en onder de mensen de naam had een uitstekend Christen te zijn. Zijn roem zal slechts voor een ogenblik zijn. Zijn geleende veren zullen hem afgerukt worden en hij zal naakt en bloot staan voor de rechterstoel van God, verstomd, zichzelf beschuldigend, zonder hoop, als hulpeloos. Hij zal uitgeworpen worden in de buitenste duisternis en maaien hetgeen hij gezaaid heeft. Wel zegt de Heere: "Daar zal wenen zijn en tandengeknars. "

De zwaarte van de straf geeft de zwaarte van de overtreding te kennen. U voelt dat het ontbrekende bruiloftskleed hier slechts een beeld is van het volstrekt onmisbare tot zaligheid voor de zondaar. En wat is dat volstrekt onmisbare? Het is niets minder dan de gerechtigheid van Christus, zegt de apostel, Rom. 13: 14 en hij stelt hiermee de Heere zelf voor, onder het beeld van een kleed, waarmee men overkleed moet zijn om de hemel te kunnen binnengaan. De man zonder bruiloftskleed is de eigengerechtige mens, is de farizeeër, die in zichzelf alles meent te hebben wat hij nodig heeft om bij God welbehagelijk te zijn en die daarom alles afwijst, wat God de verloren zondaar tot zijn behoudenis aanbiedt. Hij acht zich geen verloren zondaar te zijn en daarom wil hij niet weten van Jezus, gekruisigd voor de zonde. De man in de gelijkenis achtte zich in zijn eigen kleren fraai genoeg gekleed, om aan deze bruiloft deel te nemen; maar hij bedacht niet, dat men in een ander huis niet doen kan wat men wil, maar zich schikken moet naar de wil van de gastheer en de orde van zijn huis. Zolang de goddelozen en ongelovigen nog op aarde zijn, kunnen zij in hun eigen kleren wandelen en kunnen zij zonder Christus leven, maar in de dood kunnen zij dat niet meer; want er is geen mogelijkheid op het bruiloftsfeest van God te komen, zonder het goddelijk bruiloftskleed aan te hebben en - niemand komt tot de Vader dan door de Zoon. Het groot aantal van hen, die zich Christenen noemen, moet ons niet doen vergeten, dat er door God slechts weinigen zullen bevonden worden, die naam waardig te zijn, dat is, die in waarheid te dragen. En dit moet ons leiden, niet tot het beoordelen van anderen, maar van onszelf, tot zelfbeproeving. Wij moeten ons gedurig herinneren, waarin het eigenlijke wezen van het Christen zijn bestaat. En dat is het doen van de wil van God (MATTHEUS. 7: 21). Gods wil te doen is allereerst in Christus te geloven als in Gods Zoon, in wie God het eeuwige leven voor de zondaar geopenbaard en mededeelbaar heeft gemaakt door de verzoening van de zonde in Zijn bloed en door de uitstorting van de Heilige Geest uit Hem in het hart van de gelovigen en voorts

alles te doen wat de Zoon van God ons gebiedt en alles te laten wat Hij ons ontzegt. Het geloof in Gods woord is de bron van alle gehoorzaamheid aan God, maar zonder dit geloof is het onmogelijk enig God welbehagelijk werk te doen.

15. a)Toen de Heere na het uitspreken van deze gelijkenissen een ogenblik ophield met spreken en zij zich nu zonder opzien te verwekken konden terugtrekken, gingen de Farizeeën, onder welke de in Hoofdstuk 21: 23 afgevaardigden van de Hoge Raad waren gekomen, heen totdiegenen van hun partij, die toen de Hoge Raad beheersten. Zij gingen raadplegen wat er wel te doen was, om zich van Jezus meester te maken ondanks de gunst van het volk, die Hem beschermde (Hoofdstuk 21: 46) en hielden tezamen raad, hoe zij Hem verstrikken zouden in Zijn rede, hoe zij Hem door een bepaalde vraag ertoe zouden brengeniets te zeggen, dat Hem voor de Romeinse overheid schuldig zou maken, zodat het dan gemakkelijk zou zijn zich door deze van Hem te ontdoen.

a)Mark. 12: 13. Luk. 20: 20.

16. En zij zonden, omdat het hen beter voorkwam om niet in eigen persoon hun plan te volvoeren, uit tot Hem hun discipelen met de Herodianen, dienaren van Herodes, die met hun heer om het paasfeest toen juist in Jeruzalem waren 12: 14"). Zij schreven hen alles nauwkeurig voor, wat zij niet in de naam van hun leermeesters, maar als uit zichzelf moesten zeggen. Deze kwamen nu tot Hem en zeiden: Meester, wij weten uit alles wat wij tot hiertoe hebben opgemerkt, dat Gij waarachtigbent, een hart heeft, dat oprecht is, dat alleen de waarheid wil en dat Gij de weg van God, wat men volgens Gods wil doen of laten moet, in de waarheid leert. Men kan zich dus op Uw uitspraken bij moeilijke levensvragen verlaten, zodat het niet meer twijfelachtig blijft, die de alleen juiste beslissing is. Wij weten dat Gij betrouwbaar bent en naar niemand vraagt. Waar U een beslissing gevraagd wordt, stoort Gij er U niet aan, of er ook onder de toehoorders zijn, voor wie het minder aangenaam kon wezen, of die U in moeilijkheid zouden kunnen brengen; Want Gij ziet de persoon van de mensen niet aan en vreest koning noch keizer, wanneer het geëist wordt vrijmoedig de waarheid te belijden.

17. Zeg ons dan, zonder te letten op de hier tegenwoordige dienaars van Herodes, voor wie het ook nodig is, dat zij een vrijmoedig getuigenis van de waarheid uit de profetenmond vernemen: wat dunkt u? Is het geoorloofd de keizer belasting te geven of niet; kan het met een goed geweten gebeuren dat wij Joden, die Gods eigendom en van rechtswege een vrij volk zijn (Ex. 19: 6. Joh. 8: 33), de Romeinse keizer, dus een heidense, ons vreemde opperheer (Deut. 17: 15), de belasting geven, die hij ons oplegt, of moeten wij er integendeel voor ijveren dat het wordt, zoals de Heere van ons land gezegd heeft: het is het Mijne (Lev. 25: 23).

De waarheid, in de gelijkenissen van Christus uitgesproken, had haar doel getroffen en de Farizeeën gingen met een steek in het hart weg; maar wat baatte het hen, omdat zij de liefde van Jezus tot hen niet erkenden, omdat zij geen schuld belijden, zich niet bekeren wilden? Wanneer men de waarheid aanneemt, is zij heilzaam en heiligt zij de ziel; maar wanneer men haar leiding wederstaat, is men naderhand harder en bozer dan tevoren. Dat wordt snel

zichtbaar. De door Jezus niet verootmoedigde Farizeeën komen tezamen. Waartoe vergaderen zij? Het zou goed geweest zijn, wanneer zij met zichzelf te raden waren gegaan en hun hart onderzocht hadden; misschien had het woord van de Heere hen in de herinnering krachtiger aangegrepen, dan toen zij het uit Zijn mond hoorden, maar daaraan denken zij niet. Ook doen zij geen onderzoek naar het woord van Jezus of naar Zijn wandel; misschien had een nauwkeurige beschouwing van zo'n Man en van Zijn doen en laten een weinig tot bezinning gebracht; maar dat gebeurt ook niet. Zij weten vooruit reeds genoeg van hun eigen voortreffelijkheid en van hetgeen zij van Jezus te denken hebben. Zonder afspraak of onderhandeling bestaat er een zekere eenheid onder hen, dat Jezus moet vallen en uitgedelgd worden; hun vergadering en verhandeling zal slechts inleidingen tot onderwerp hebben, inleidingen tot de dood van de Heere; zij willen Hem lagen leggen, men wil Hem vangen in Zijn rede.

De Farizeeën wilden de Heere noodzaken om Zich over de rechten, die de Romeinen op Judea hadden, te verklaren; als Hij er Zich beslist voor verklaarde, dan was het met Zijn gunst bij het volk gedaan, maar zij hoopten veeleer, dat Hij er Zich tegen zou verklaren en wilden Hem dan aan de Romeinse stadhouder als oproermaker overleveren (Luk. 23: 2). De vraag, die zij daartoe gekozen hadden, scheen een zekere strik te zijn en de mannen, die de vraag zouden voorstellen, waren goed gekozen, geoefende wetenschappelijke mannen, die zich met meesterlijke huichelarij de schijn wisten te geven, dat zij over de theocratische gerechtigheid bezorgd waren en met een moeilijk gewetensbezwaar tot Jezus kwamen.

De Farizeeën hadden gelijk, wanneer de regering van de Romeinse keizer hen als een zware landplaag voorkwam; zij konden niet anders uit de wet van God lezen, dan dat deze regering niet met de wet overeenkwam en dat God niet het doel gehad had, Zijn volk onder de heerschappij van een heiden te brengen. Zij oordeelden: God wil niet, dat een vreemde koning zij; dus heeft de keizer geen recht over ons te heersen, omdat hij een vreemde is. In deze overtuiging sterkte hen nog een tweede beschouwing: de keizer was niet veel meer dan een grote, machtige rover, die in het land gevallen was, de weerloze Joden onderdrukt en belastbaar en onderdanig gemaakt had; wanneer de Joden hem gehoorzaamden, dan gebeurde dat slechts, omdat hun geen andere keus dan tussen onderdanigheid en de ondergang overbleef. Wanneer nu iemand in uw huis viel, u het uwe ontnam, zich tot heer en u tot knecht maakte, zou u zeggen dat hij recht had en uw rechtmatige heer geworden was? Dan zou het geweld zijn in plaats van recht en wie het geweld had, die had ook het recht; daarmee zouden de vele duivelse oorlogen goed genoemd zijn geworden, waardoor de geweldigen hun macht op aarde ten koste van de zwakkeren proberen te vergroten en de vrijheid en het eigendom aan de volkeren ontnemen. Daarom konden de Farizeeën niet anders inzien, dan dat de regering van de keizer tegen goddelijke en menselijke rechten was en zo snel mogelijk moest ophouden. Het gehele volk ging bijna met hen mee, dat slechts morrend het Romeinse juk droeg en een gunstige gelegenheid afwachtte om het weer af te schudden; wie had durven zeggen, dat de keizer zijn rechtmatige heer was, had het ook geheel met hen bedorven. Nu zouden de Farizeeën wel gewenst hebben dat Jezus Zich op deze manier uitgesproken en daardoor het volk gekwetst had, want met innerlijke boosheid zagen zij, dat Hij het op Zijn kant had en hun aanzien geheel door Hem verdonkerd was. Toch verwachtten zij in geen geval zo'n beslissing; zij rekenden er veel meer zeker op, dat Hij zou antwoorden: "Het is niet

juist. " Zij leggen het er dan ook juist op toe, dit antwoord aan Zijn mond te ontlokken, want dan hadden zij Hem, als iemand die oproer predikte, voor de Romeinse landvoogd kunnen aanklagen, dan was het met Hem gedaan geweest en zij waren van de gevaarlijke man ontslagen geweest, bij wie zij niets waren en door wie zij zich openlijk moesten laten bestraffen.

De hoofden zelf houden zich in elk geval wijselijk op de achtergrond; zij zenden hun discipelen als uithoorders en wel in een goed toegerust, slim uitgezocht gezelschap, met mensen, die door hen anders gehaat waren, de juist tot het feest te Jeruzalem gekomen Herodianen. Na een tamelijk lange voorrede volgt werkelijk de toen hoogst moeilijke vraag over de belasting aan de Romeinse keizer: u vraagt toch niets naar de keizer, ook niets naar deze Herodianen hier, wanneer U ze kent; U weet, wij Farizeeën zijn het met hen daarover niet eens, richt Gij nu tussen ons een rechtvaardig gericht, of het geoorloofd is of dat het zonde is om de keizer belasting te betalen; wij verlangen op deze "brandende vraag", waaraan voor het gehele volk veel gelegen is, een rein, rondborstig antwoord.

De voorrede van deze vraag is arglistig, een rechte captatio benevolentiae (een welsprekend verzoek om een toegenegen gehoor). Evenals de slang haar buit eerst met haar speeksel bedekt, om die des te gemakkelijker te kunnen verslinden, zo vleien ook dezen de Heere eerst. Luther zegt: zij vallen niet dadelijk op Hem aan met de vraag, maar maken eerst een vrije toegang, waarmee zij Hem willen innemen; zij veinzen alsof zij het recht en goed meenden en het hen grote ernst is, prijzen Hem met schone woorden, noemen Hem Meester, waardoor zij Hem aan Zijn ambt herinneren, aan Zijn plicht, dat Hij hen niet zonder antwoord weg moet laten gaan en houden zich, alsof zij Zijn lieve discipelen waren. Evenals God Zich nu uit de mond van de jonge kinderen en zuigelingen lof toebereidt, zo bereidt de Heere, die volstrekt de lof van de mensen niet zoekt, een heerlijke lof uit de mond van de vijanden.

Voor deze Farizeeën is de spraak slechts daar om hun gedachten te bedekken en te verbergen. Als zij weten, dat de Meester waarachtig is, waarom geloven zij Hem dan niet (Joh. 8: 45)? Maar zij waren zo doordrongen van leugen en huichelarij, dat zij reeds alle ontvankelijkheid voor de waarheid verloren hadden. Als zij weten, dat de Heere de weg van God recht leert, waarom volgen zij Hem dan niet? Waarom willen zij de weg dan niet inslaan, waarop Hij hen wijst als op de enige weg ten leven en tot de zaligheid? "Waarom richten zij zich hun eigen farizese gerechtigheid op, terwijl Hij van zonde, boete, genade en gerechtigheid van het geloof spreekt? Waarom blijven zij erop staan, dat de mens rechtvaardig en zalig moet worden door het werk van de wet, terwijl Hij Zichzelf de weg, de waarheid en het leven noemt en Zijn Evangelie predikt als een kracht van God, om zalig te maken allen, die daarin geloven? Als zij weten, dat de Heere niet naar schijn vraagt en er geen aanzien van de persoon bij Hem is, waarom treden zij dan niet in Zijn voetstappen en leren van Hem met openheid en oprechtheid te leven? Waarom hangen zij overal de mantel naar de wind en wenden zich dan hier, dan daarheen en spreken dan zo en dan weer anders en hechten zich overal aan personen en toestanden? Zij slaan zich zelf door hun bestudeerde aanspraak en ofschoon alles wat zij zeggen, waar is, dan is toch de waarheid in hun mond slechts een berekende leugen, die hun voor hun doel nodig toeschijnt, omdat zij menen, dat zij zich

daardoor bij de Heere in gunst zullen kunnen brengen, Hem bedriegen en vertrouwen zullen inboezemen.

De sluwe vossen kenden elkaar en wisten wel, dat een kuip met water eerder overvloeit, wanneer zij in beweging gebracht wordt.

18. Maar Jezus had het niet nodig, dat iemand getuigenis gaf van de mens, omdat Hij zelf wist wat in de mens was (Joh. 2: 25.). Hij bekende hun boosheid, hoe zij bij alle vrome gebaren, die zij hadden aangenomen en bij alle vriendelijke woorden, die zij spraken, het alleen op Zijn verderf toelegden, betoonde Hij Zich waarlijk de Meester te zijn, zoals zij Hem hadden geroemd, de Meester, die waarachtig was en de persoon van de mensen niet aanzag en zei:

Voordat Hij hen antwoord geeft, geeft Hij hen een bewijs van Zijn Godheid, terwijl Hij hun geheime boosheid openbaart. Wanneer ons dergelijke hinderlagen dagelijks door de goddelozen bereid worden, wier inwendige boosheid zich echter voor ons verbergt, moeten wij Christus bidden, dat Hij ons de gave schenkt om de geesten te beproeven en dat Hij ons hetgeen Hij zelf door Zijn goddelijke natuur en naar recht bezat, als een geschenk uit genade geeft.

Christus hoort en bemerkt snel aan hun vragen dat zij bedriegers zijn, maar omdat zij Hem Meester en een echte Leraar noemen, alsof zij van Hem de waarheid willen horen, ofschoon zij liegen, zo moeten zij Hem hebben, zoals zij Hem zoeken en horen hetgeen zij niet graag horen, dat Hij hun antwoordt: Als Ik een Meester ben en de waarheid leer, dan wil Ik u de waarheid zeggen, wat u bent en zoekt; dan leer en onderwijs Ik, dat u huichelaars bent. Dat is zo veel als: u bent dubbele bedriegers en boeven: ten eerste dat zij niet vroom zijn; ten andere, dat zij de bedriegerij met vroomheid bedekken en tooien en dus de mensen met valse schijn willen bedriegen. Zulke dubbele bedriegers, zegt Hij, bent u; u zoekt Gods weg niet, noch de waarheid en wilt toch de schijn hebben en Mij met valse lof bedriegen, dat Ik u voor vroom houden zou. Maar omdat u de waarheid niet wilt horen, waardoor u zalig wordt, hoor dan de waarheid, waardoor uw bedriegerij geopenbaard en verdoemd wordt; want Ik ben toch een Leraar van de waarheid, maar sommigen ten leven, sommigen ten dode en tot veroordeling, naar dat ieders geloof en hart gesteld is.

De Heere had hier wel kunnen afbreken en de ontmaskerde huichelaars beschaamd kennen laten staan; niemand zou Hem aan Zijn kleed vastgehouden en gevraagd hebben: waar blijft het antwoord op onze vraag? Hij doet dit echter niet; Hij houdt het voor Zijn plicht om deze brandende vraag op te lossen en haar onder het licht van Gods woord te stellen. Christus is meer dan Profeet en Hogepriester. Hij is ook Koning, Hij kan Zich, daar Zijn rijk wel niet van deze wereld maar toch in deze wereld is, niet geheel van de politiek ontslaan; Hij wil heersen over alle mensen, alle rijken van de wereld innemen. Het is een geheel verkeerde gedachte dat het Christendom in de grond niets met de politiek te maken heeft; dat zou zijn, alsof er tussen kerk en staat zo’n kloof gevestigd was, dat geen overtocht van het een rijk naar het andere mogelijk is.

19. U geveinsden, waarom verzoekt u Mij? Nochtans wil Ik bij zo’n belangrijke vraag u niet zonder antwoord laten. Toon mij de belastingpenning, die munt, waarmee dat hoofdgeld betaald moet worden. En zij verlangende te horen wat Hijzou zeggen en brachten Hem een penning 30: 13"), want deze was de door Hem verlangde munt.

20. En Hij (vgl. Hoofdstuk 21: 31) zei tot hen: Wiens beeld en opschrift is dit?

21. Zij, wel wetende dat wanneer zij Hem niet te woord stonden, Hij hen snel zou toevoegen: Dan antwoord Ik u ook niet (Hoofdstuk 21: 27) zeiden tot Hem: Van de keizer. Toen trok Hij het net over hen tezamen en ving Zijn vangers (vs. 15) in hun eigen woorden (Richt. 5: 12) en zei Hij tot hen: Wanneer u dan een munt heeft, die niet de uwe maar van de keizer is en daardoor metterdaad toont zijn onderdanen te zijn, a) geeft dan de keizer wat van de keizer is. U kunt hem het zijn in de belasting en andere plichten niet onthouden. En geeft tevens, omdat het ene het andere niet verhindert, God wat van God is, dat wat Gods beeltenis draagt, de ziel, uw geheel inwendige mens (Spr. 23: 26)

a)MATTHEUS. 17: 25. Rom. 13: 7.

Bent voorzichtig zoals de slangen en oprecht zoals de duiven", zegt de Heere tot Zijn discipelen (Hoofdstuk 10: 16). De voorzichtigheid van de slangen hebben wij nodig, omdat wij met slangen te doen hebben, opdat wij hun list bemerken en hun vergiftigde tanden ontgaan; de oprechtheid van de duif zal ons echter bewaren, dat wij de kromme wegen van de slangen niet gaan, maar God en de waarheid in een rein geloof en goed geweten dienen. Deze eenvoud zal ons wijsheid geven, die hoger is dan de voorzichtigheid van de slangen en alle netten verscheurt, die ons door de valse wereld gespannen worden.

Christus wil een groot, zeer belangrijk woord uitspreken voor Israël ("Hij zag het oproer tegen de keizer reeds gisten, Hij wist hoe snel het uitbreken zou en dat het tot het verderf van het gehele volk zou zijn. Wij zagen Hem twee dagen vroeger wenen bij de puinhopen van de stad Jeruzalem, die Hij in de geest zag; Zijn hart brak, wanneer Hij aan de verschrikkelijke dagen dacht, wanneer de keizer de opstand van het volk te vuur te zwaard zou wreken en het evenals het losse stof in de vier winden verstrooien. Als de Meester in Israël, als de goede Herder van Zijn volks, wil Hij de gewetens uit Gods woord onderrichten, wat de wil van God is") en voor de gehele wereld; Hij wil het juist overtuigend en vastberaden uitspreken, het aan iets handtastelijks knopen, opdat het geen zuiver woord zal zijn; Hij wil het hartstochtelijke, driftige aandringen van hen, die als het ware een antwoord gebieden, dat voor Hem betamend en voor hen nuttig is, een beetje dempen voordat de uitspraak uit Zijn mond komt; Hij wil Zich eindelijk het bewijs en de grond van de beslissing door de verzoekers zelf doen toereiken. Zo bedenkt Hij in een ogenblik van eenvoudige wijsheid meer dan zij in een lange beraadslaging voorbereid hebben.

De belasting, waarvan hier sprake is, was toen nog zo lang niet ingevoerd. Pompejus legde, toen hij, de strijd tussen Hyrkanus en Aristobulus beslissende, in het jaar 68 voor Christus Jeruzalem veroverd had, de Joden een belasting op (Slotwoord bij 1 Makk. Nr. 8); deze belasting werd door de Joodse beambten zelf ingezameld en was het gehele land opgelegd.

Caesar beschikte in zijn tweede dictatorschap (op diezelfde plaats Nr. 9 c) dat de Joden met uitzondering van het 7de jaar, het zogenaamde sabbatjaar, waarin zij geen boomvruchten inzamelen en niet oogsten mochten, belasting zouden betalen en wel zouden zij in het tweede jaar, dus het jaar dat op de oogst volgde, de belasting in Sidon, de Fenicische havenplaats, voldoen, het vierde gedeelte van het gezaaide; bovendien moesten zij aan Hyrkanus en zijn nakomelingen, zoals het door de vaderen ingesteld was, de tienden betalen. Behalve deze belasting mocht geen stadhouder, veldheer of gezant onder geen voorwaarde op het grondgebied van de Joden soldaten werven, noch geld invorderen. Wij vinden nu, dat er onder de regering van Tiberias (14-37 na Christus) opeens een belasting voor de Romeinse keizers ingevoerd is; er boden zich slechts twee gelegenheden aan, waarbij die ingevoerd kon worden - 1) na de dood van Herodes, toen Augustus er lang over dacht om de inlandse vorsten van Judea te bevestigen (4 voor Christus) en 2) na de afzetting van Archelaus (6 na Christus), toen Judea werkelijk geheel een Romeinse provincie werd 2: 20). Wat het eerste tijdpunt betreft, zo kan toen, omdat Augustus het land toch zijn eigen vorst liet behouden, de belasting ook nog niet opgekomen zijn; dat gebeurde dus pas in het jaar 6 na Christus, in welk jaar de opstand van Judea uit Galilea valt (Hand. 5: 37). de voorbereidingen daartoe waren reeds met de belasting ten tijde van Christus' geboorte (Luk. 2: 1 vv.) begonnen. Het antwoord van de Heere wint zeer veel in nadruk door de handeling waarmee Hij het omkleedt: zij moeten zelf wet de munt in de hand als onderdanen van de keizer voor Hem verschijnen en het oordeel lezen: "van de keizer. " Maar de waarheid van het antwoord bestaat daarin, dat een ieder zich aan de factische plichten van die staat onderworpen heeft wie in de rechten van die staat, in zijn geldverkeer treedt; wie het muntrecht van de staats-regering erkent, die erkent ook zijn schatplichtigheid; wie de munt van de keizer aanneemt, moet haar ook aan hem teruggeven. Zo maakt Jezus de betaling van de belasting tot een plicht van het factische recht - de munt is reeds van de keizer (zij mag hem dus zonder openbare opstand niet meer geweigerd worden). Het is toch zeker: wat van de keizer is en daarmee zijn alle staatsplichten bedoeld. Deze gehoorzaamheid moet intussen tot voorwaarde hebben de gehoorzaamheid aan God, aan wie men moet geven wat van God is; en hier is ook weer niet aan iets op zichzelf staand te denken, zoals naar de gewone verklaring aan de tempelbelasting, maar aan alle godsdienstplichten, zoals Erasmus zegt: geeft God, wat Gods beeld en opschrift draagt, d. i. de ziel. Over het onderscheid van een rechtmatige en onrechtmatige overheid zegt onze tekst niets; zij zegt slechts, dat degene, die de bescherming van een factische overheid aangenomen heeft, haar staatsleven ingetreden is, daardoor ook haar rechten erkend heeft. De wettige verkleefdheid aan een verdreven macht moet daardoor in haar recht blijven, dat zij met haar uitwijkt, met haar lijdt; binnen het nieuwe verbond van de onderdanen kan zij slechts bestaan als een wens of stemming, als een verlangen en rechtmatig trachten naar verlossing.

Hoe sloeg de Heere toch de valsheid van de Farizeeën zo onverwacht op het hoofd, terwijl Hij Zich de munt met het beeld en opschrift van de keizer liet vertonen en in plaats van een oproerig, of ook een slaafs woord, de uitspraak deed, die hun geweten zo trof, alsof Hij wilde zeggen: Laat u zich de keizerlijke munt, wanneer u ze met nut kunt gebruiken, zo welgevallen, wordt dan niet pas nauwgezet van geweten, wanneer het op betalen aankomt; geef ook van hetgeen u neemt, tot dank voor bescherming en orde, zegen en voorspoed, waarover u zich van de keizer te beroemen heeft. Geeft hem ook gehoorzaamheid, dienst en eer, die hem toekomen, maar niet de aanbidding die van God is, wanneer de keizer die van u

zou verlangen; in al het andere is het Gods wil, dat u de keizer geeft, wat van de keizer is. Als u echter altijd aan God gegeven had, wat van God is, de edele munt, die Zijn opschrift draagt, naar Zijn naam genoemd is, de stempel van Zijn beeld dragen moest, namelijk uw hart, dan zou u goed geholpen zijn zelfs tegen de keizer.

Hij zegt hen met Zijn woord zoveel als: "U wilt de keizer ontnemen wat het zijne is en heeft lang te voren genomen, wat van God is, daarom bent u ten eerste oproermakers tegen de keizer, omdat u hem het zijne onthoudt en er over denkt het niet te geven, waarvan u toch bekent, dat het van de keizer is; ten anderen bent u ook schandelijke dieven van God, omdat u Gods woord niet juist predikt, maar de mensen daarvoor wat anders geeft en dus aan God de ziel ontrooft.

Christus de Heer heeft de vraag van de Farizeeën zeker voor de hele tijd beslist, die tussen Hem en het einde zou verlopen. Zijn rondborstig antwoord moest, naar ik meen, allen twist over de verhouding van kerk en staat beslist hebben en toch heeft zich door alle tijden van de kerk een grote lust geopenbaard, om de vraag van de Farizeeën eenzijdig te beslissen, om het wereldlijk bestuur van de keizer door de kerk en haar heilige ordening, of omgekeerd het bestuur van de kerk en de kerk zelf door het wereldlijk bestuur en de staat op te heffen. Geloofd zij de Heere, die heilige gerechtigheid leert, die de beide ordeningen van God, de kerk en de staat aan de bescherming van God opdraagt, hen beide vreedzaam naast elkaar plaatst, zonder dat het andere opgaat. Wanneer een van de beide stichtingen van de Heere de andere wil verslinden, komt er een tegenstreven van het andere gedeelte, waar strijd en oorlog uit voortkomt, of er komt een ongoddelijke wanorde, waaruit ellende voortspruit. Vasthouden aan de grenzen, die door God bepaald zijn, brengt vrede. Aanvallen op vreemd gebied breken de vrede van God; wat God samen gevoegd heeft, zal de mens niet scheiden; maar wat Hij naast elkaar geplaatst heeft, moet zich niet al te nauw verenigen, opdat de wil van God niet tot onheil wordt. Er is geen sprake van een vijandelijk tegenover elkaar staan, maar naast elkaar staan, waaruit onderlinge hulp en bijstand komen kan. De kerk geeft aan de staat haar kinderen en leert hun heilige gehoorzaamheid jegens alle overheden; de staat weert beschermend uiterlijke gevaren van de goddelijke gemeente; de kerk is de opvoedster van de volken, ook van alle aardse ordening; de staat kroont haar daarvoor met alle aardse zegen. De ene voorkomt de andere met eerbied, de ene dient de andere; onder de dienst van beide komt het volk van de Heere tot Zijn eeuwig doel. Veel minder zou er bereikt worden, wanneer beide in elkaar opgingen; met twee milde handen, met kerk en staat, zegent God Zijn volk - en zo, juist zo is het recht en goed.

Het is het verderf van onze tegenwoordige tijd deze eenvoudige waarheden geheel miskend worden, dat nu gewoonlijk de kerk in de staat moet opgaan en daarom ten ondergaan. In de loop van 25 jaar zal men ook zijn doel geheel bereikt hebben, maar men zal zich niet langer dan 3 dagen en een halve (½ jaarweek = 3 1/2 jaar) over de vermeende gelukkige toestand van het volk verheugen; in socialisme en communisme wordt de grote aardbeving reeds voorbereid, waardoor het tiende gedeelte van de stad valt en 7000 namen van de mensen in de aardbeving gedood worden (de anderen zullen dan verschrikken en de God van de hemel weer de eer geven (Openbaring . 11: 7-13).

22. En zij, die dit hoorden verwonderden zich over het even duidelijke als ware antwoord, dat Hem buiten alle verdere moeilijkheden plaatste en Hem verlatend Zijn zij weggegaan.

Hij staat daar als overwinnaar en Zijn vijanden gaan als verstokte zondaars tot het oordeel van de verdoemenis.

23. Op diezelfde dag, snel na de afzending van de Farizeeën en van hun dienaren, kwamen tot Hem de Sadduceeën, die volgens hun geheel ongelovige denkwijze (1 Makk. Slotwoord 4 c) zeggen, dat er geen opstanding van de doden (Hand. 23: 8) is, dat met dit leven alles is geëindigd (Wijsh. 2: 1 vv.) en zij vroegen Hem, zij richten door enigen uit de kring een vraag tot Hem, waardoor zij Hem, die toch de opstanding leerde, evenals de Farizeeën, in verlegenheid wilden brengen.

De partij van de Sadduceeën had tot hiertoe minder openbare vijandschap tegen Jezus getoond dan de Farizeeën; toch kunnen zij niet nalaten op de lichtvaardige, bijna spottende wijze, die hun eigen is, hun verstand ook nog aan Hem te beproeven.

Zij hebben het niet ook aangehoord, hoe Hij de Farizeeën de mond gestopt heeft; daarom is de hunne nog open en begeert ook gestopt te worden. "Op dezelfde dag" kwamen zij met hun vraag, opdat aan de wereld ook een groot woord tot antwoord voor al het ongeloof in de levende God van de levenden gegeven zou worden.

Het beantwoordt geheel aan de betekenis van deze dag, dat alle geestelijke machten van deze tijd, die in de duisternis zich overgeven, storm lopen tegen de Heere, die de volle glans van Zijn licht nu op de Zion laat doorbreken; men bemerkt reeds het naderen van het grote uur van de duisternis, omdat alle partijen, die elkaar anders met dodelijke vijandschap bestreden, nu in de grote vijandschap tegen Christus tot een voorbijgaande, duivelse vereniging komen.

In de Sadduceën treden de voorname liefhebbers van het ongeloof op en beproeven door een verzonnen voorbeeld een glimlach op te wekken tegen de wet van God en tegen Jezus zelf.

Volgens velen is de plaats Joh. 8: 2-11 , die de geschiedenis van de echtbreekster bevat, die de schriftgeleerden en Farizeeën tot Jezus brengen, geen oorspronkelijk bestanddeel van het Evangelie van Johannes, maar wel uit een echt evangelisch bericht, dat slechts op een verkeerde plaats gekomen is. Enige handschriften plaatsen dan ook deze geschiedenis achter Luk. 21 en tonen daardoor aan, dat dit voorval in de tijd van het laatste offerfeest gebeurd is. De juiste plaats is dan wellicht tussen de vorige en deze geschiedenis. Nadat de Farizeeën met de door hun discipelen tot Jezus gebrachte vraag over de didrachmen weggezonden waren, gaf hen de vrouw, die in overspel gegrepen was, aanleiding om, wat zij Hem met deze vraag voorgesteld hadden, door een concreet geval nog eens op te halen. Wanneer Hij toch daarvoor besliste (zij zouden het vonnis van de Mozaïsche wet ook werkelijk aan de vrouw voltrekken) kon Hij voorgesteld worden als iemand, die inbreuk maakte op het recht van de Romeinse overheid (Joh. 18: 31). In een tegenovergesteld geval wilden zij Hem van opheffing van de wet beschuldigen. Maar ook nu verloren zij hun spel en nu traden de Sadduceeën op, met hun bestrijding van de opstandingsleer, die op bijzondere toestanden gegrond was. P. Lange

vermoedt, dat zij toen reeds iets geweten hadden van het woord van Jezus, dat Hij na drie dagen weer zou opstaan (Hoofdstuk 27: 63) en dat zij Hem nu wilden doen verstaan, dat Zijn hoop dweperij was; Hij mocht Zich dus tegenover de hoogste overheden, die Hem de dood bereidden, bedenken en van Zijn werk afzien.

24. Zij spraken, zeggende: Meester! Mozes, die ons toch de hoogste autoriteit in goddelijke, godsdienstige zaken moet zijn, heeft bij de wet over de Leviraatsecht (Deut. 25: 5 vv.) gezegd: Als iemand sterft en geen kinderen heeft, die hij als erfgenamen achterlaat, dan zal Zijnbroeder diens vrouw trouwen en voor zijn broeder nageslacht verwekken, terwijl de eerstgeborene zoon uit dat huwelijk voor het geslacht van de gestorvene wordt gehouden.

25. Nu waren er bij ons zeven broeders; en de eerste, die een vrouw getrouwd had, stierf en omdat hij geen mannelijke nakomelingschap had, zo liet hij zijn vrouw voor zijn broeder, dat deze haar volgens de wet zou huwen.

26. Zo ook ook de tweede en verder de derde tot de zevenden toe, ieder van hen stierf zonder kinderen achter te laten.

27. Ten slotte na allen is ook de vrouw gestorven.

28. In de opstanding dan, wanneer die er werkelijk is, wiens vrouw zal zij wezen van die zeven? Want zij hebben ze allen gehad, diensvolgens heeft de ene evenveel recht op haar als de ander.

Het geval dat hier door de Sadduceën voorgesteld werd, was zonder twijfel verzonnen, ofschoon het zeer goed mogelijk was; zij bedoelden door deze voorstelling daarop te wijzen, dat Mozes bij de wet over het huwelijk onmogelijk aan de opstanding van de doden kon gedacht hebben en dat deze leer daarom in de wet en in de Heilige Schrift geen grond kon hebben. Daarom hebben zij een materiële, zinnelijke opvatting van deze leer, zoals dit toen bij vele Farizeeën en ook nog bij latere Joodse geleerden het geval was.

Om vleselijke, kinderachtige en niet eens schijnbare tegenwerpingen, loochenen blinde wereldlingen vaak de dierbaarste en troostrijkste waarheden.

29. Maar ook hier had Jezus meteen het juiste woord gereed, zoals overal bij Zijn spreken en doen de meest wonderbare juistheid en scherpzinnigheid bleek. Hij antwoordde en zei tot hen: U dwaalt, wanneer u denkt door zo’n verhaaltje deleer van de opstanding te kunnen weerleggen. Aan zo’n dwaling, waarin u die leer bestrijdt, ligt ten grondslag uw domheid, niet wetend de schriften noch de kracht van God.

Jezus beschuldigt hen van een dubbele dwaling: ten eerste daarvan, dat zij, zoals uit hun tegenwerpingen blijkt, het geloof in de opstanding niet met de Schrift wisten te bewijzen; dit had zijn reden daarin, dat zij de Schrift niet juist begrepen, omdat zij niet in de Geest de Schrift onderzochten - in dit opzicht weerlegt Hij hen in vs. 31 vv. De tweede dwaling was, dat zij zich van de opstanding een te vleselijke voorstelling maakten, waarop hun

tegenwerping juist berustte en de reden daarvan lag in hun gebrek aan de alles omvattende erkentenis van de almacht of scheppingskracht van God, waardoor zij dachten, dat God slechts het oude en aardse weer kon herstellen, maar geen nieuw leven scheppen; - daarop antwoordt de Heere in vs. 30, terwijl Hij de natuur van de opgestanen boven de aardse natuur stelt.

De onwetendheid, de bron van het ongeloof" 1) gebrek aan kennis van de Schrift, of aan ernstig onderzoek; 2) gebrek aan geestelijke ervaring, of aan oprechtheid van de gezindheid

30. Want in de opstanding, wanneer die aan het einde van de wereld plaats heeft, nemen zij, die waardig geacht worden de zaligheid te verkrijgen, wat de mannen aangaat, niet ten huwelijk, noch worden de vrouwen ten huwelijk uitgegeven, a)maar zij zijn, omdat zij een hemels, verheerlijkt lichaam ontvangen, als engelen van God in de hemel; zij zijn daar, ook wat de lichamelijke kant van hun wezen aangaat, geheel geestelijk; zij hebben de aardse huwelijksgemeenschap niet nodig en hebben daartoe evenmin geschiktheid, als de engelen, die geesten zijn 18: 14").

a) 1 Joh. 3: 2.

31. En wat begtreft de opstanding van de doden, heeft u, die zegt, dat de opstanding door de Schrift niet wordt geleerd, ten minste niet in de Thora of de vijf boeken van Mozes - heeft u niet gelezen hetgeen van God tot jullie, als een ondubbelzinnig doelen daarop, gesproken is, die daar (Ex. 3: 15 vv.) zegt:

32. Ik ben de God van Abraham en de God van Izaak en de God van Jakob! God is, wanneer Hij de verbondsbetrekking met de drie aartsvaders als nu nog bestaande noemt, niet een God van de doden, zoals zij toch sinds de scheiding uit hetlichaam zouden zijn, maar van de levenden; zij moeten dus door de opstanding tot een nieuw, hoger leven zijn gekomen, anders kon God Zich niet meer hun God heten, maar zou Zich de God van degenen, die nog in leven zijn, noemen (Hebr. 11: 16).

De lichamelijke geslachtsgemeenschap heeft in het leven van de opstanding opgehouden. De opgestanen leven in verheerlijkte lichamen, waarbij, evenmin als sterven, voortplanting plaats heeft (Luk. 20: 36). Zij zijn daarin de engelen gelijk, want allen in dit opzicht worden zij met engelen vergeleken. Dat uit deze vergelijking moet worden afgeleid dat de engelen met lichamen omkleed zijn, namelijk met de zodanige, als de onze door de opstanding worden, kan men niet vasthouden. De vergelijking bepaalt zich hiertoe, dat bij de opgestanen de dood en de voortplanting hebben opgehouden, zoals ook de engelen in de hemel noch sterven noch huwen. Aan de andere kant kan echter niet worden ontkend, dat de voorstelling van een lichaam van de engelen bij het eenvoudig horen en lezen van deze woorden zeer voor de hand ligt. Het plant van vergelijking in vs. 39 ten minste, dat toch betrekking heeft op het lichamelijke van de opgestanen, zou toch weinig juist zijn, wanneer het vergelekene onlichamelijk was.

Bovendien toont de Heere de Sadduceeën, die ook de leer van de engelen bestreden (Hand. 23: 8), hoe weinig Hij hun ontkenningen achtte en vreesde, omdat Hij opzettelijk de engelen in de hemel aanhaalde als personen, wier bestaan men met zekerheid mocht aannemen.

Omdat God Zich de God van de aartsvaders noemt, maar niet tot doden, dat is tot absoluut doden, tot niet bestaanden, in de betrekking als hun God kan staan, maar slechts tot levenden, dan volgt daaruit dat de gestorven aartsvaders levenden moeten zijn, namelijk levend in de schëool 7: 9) en wat hieruit noodzakelijk volgt, bestemd ter opstanding. De geheel hierna gelijke gevolgtrekking bij Joodse Rabbijnen schijnt voortgevloeid te zijn uit onze plaats,

Wanneer God Zich eeuwen na de dood van Abraham, Izaäk en Jakob hun God noemt, wanneer zij Zijn lievelingen, vrienden, beschermelingen zijn, dan moeten zij meer zijn dan een hoopje stof en as, dan moeten zij nog zijn, nog bestaan. Zo toont Christus in één opzicht aan hoe men de Schrift moet lezen, hoe zij de ware sleutel moet zijn tot de ware kennis van God.

In Luk. 20: 37 wordt het woord in verband gebracht met Mozes, op wie de Sadduceeën zich hadden beroepen; de uitdrukking: "bij de doornenbos" wijst de afdeling aan, waar de uitspraak gevonden wordt (vgl. ook Mark. 12: 26): "De Engel, die in de brandende braambos in de naam van God verschijnt, moest ook een borg Zijn voor hetgeen u loochent; hij is een zinnebeeld daarvan, hoe God datgene kan behouden, wat de natuur schijnt te vernietigen. "

Het is iets opmerkelijks, dat de Bijbel zo weinig spreekt van de liefde van de gelukzaligen onder elkaar, waarmee wij doorgaans zo uitsluitend bezig zijn en dat hij ons gedurig bepaalt bij de liefde van al die schepselen tot hun God. Ja, er moest bij ons geen twijfel heersen: wij zullen in de hemel onze hier op aarde bekeerde vrienden en bloedverwanten kennen en beminnen, maar vergeten wij daarbij niet, dat ons levendigst vreugdegenot zal voortspruiten uit onze liefde tot en verheerlijking van de Heere.

33. En de menigten, die hoorden op welke manier Hij Zijn tegenstanders wist te beantwoorden, werden verslagen over Zijn leer, zij werden vervuld van bewondering over de diepte van de goddelijke levenskracht van Hem, die voor haar stond (Hoofdstuk 7: 28). Zelfs gaven sommigen van de schriftgeleerden Hem de getuigenis: Meester! Gij heeft het goed gezegd (Luk. 20: 39).

Sadduceeën en Farizeeën zijn de twee grote hoofdpartijen van de dwaalleraars van het menselijk geslacht. In verschillende tijden wisselen zij elkaar af, maar gewoonlijk heeft ene de bovenhand. Deze geesten moeten nog steeds bestreden worden: nu eens bijgeloof met schijnheiligheid verbonden, dan ongeloof met de schijn van wijsheid en verlichting. Tegen beide voert Christus strijd; tegen beide strijdt de Christelijke godsdienstleraar. De eersten steunen op aanzien, oudheid, heiligheid van de letter, deze op verstandelijke gronden, twijfelingen, vrijheid van de geest.

Hoe uitnemend onderscheidde zich het volk door hoge ingenomenheid met de woorden van de Heere, niet alleen van hun oversten, die niets dan bitterheid in Jezus wijsheid vonden, maar

ook van zovele Christenen van onze tijd, die de woorden van de Heere kunnen aanhoren met de grootste onverschilligheid.

VIII. Vs. 34-46. Nadat de Heere zowel de Farizeeën op hun rechtsvraag ten opzichte van de didrachmen als de Sadduceeën met hun geloofsvraag omtrent de opstanding onder het verwonderen van het volk tot zwijgen gebracht heeft, legt een door de Farizeeën op de voorgrond geplaatst schriftgeleerde oog een vraag over de wet Hem voor, wat het belangrijkste gebod was. Deze beantwoordende doet Hij hun een wedervraag over de profetie met betrekking tot de persoon van de Messias. Daarop wagen zij het niet meer, Hem met listige vragen te bemoeilijken (vgl. Mark. 12: 28-37. Luk. 20: 41-44).

EVANGELIE OP DE 18de ZONDAG NA TRINITATIS

Tot ware heiliging (vgl. de inl. Uit 6: 23) is heldere kennis nodig. In dit Evangelie toont de Heere op de vraag van een schriftgeleerde: "Meester! wat is het voornaamste gebod in de wet?" aan, dat de liefde tot God en de liefde tot de naaste de hoofdsom van de wet is. Door Zijn wedervraag. "Wat dunkt u van de Christus?" gaat Hij van de wet tot het Evangelie over. Het is noodzakelijk, dat wij de wet kennen, want die leert ons "welke goede werken de gelovigen en wedergeborenen schuldig zijn te doen, om hun gehoorzaamheid en dankbaarheid jegens de genadige Vader te betonen. " Wij kunnen echter slechts dan de wet juist gebruiken, wanneer wij ook de kern van het Evangelie goed erkend en gevat hebben. Alleen hij, die Christus als zijn Heiland kent en van Hem leven, troost en kracht ontvangt, kan tot heiliging komen. De liefde is een vrucht van het geloof; wanneer wij dit door de Heilige Geest juist inzien, zullen wij opgroeien in de ware heiligmaking.

Er is geen leven in het geloof van de Zoon van God zonder het leven in de liefde en omgekeerd is er ook geen leven in de liefde zonder het leven van het geloof.

Wij leren hier: 1) hoe de liefde van een Christen moet zijn;
2) wat zij reeds veronderstelt.

34. En de Farizeeën door enigen van hun partij, die zij bij het heengaan in vs. 22 als spionnen in de omgeving van Jezus hadden achtergelaten, die gehoord hadden dat Hij de Sadduceeën, die na hen waren gekomen, de mond gesnoerd, tot zwijgen gebracht had, zodat zij niets meer hadden kunnen zeggen tegen Zijn antwoord (vs. 29 vv.) en daarentegen het volk zich ontzet had over Zijn leer (vs 33), zijn tezamen bijeenvergaderd. Zij wilden een nieuwe aanval op Hem afspreken, waardoor het hen mocht lukken om van Hem eenantwoord te verkrijgen, dat men tot Zijn val kon aanwenden.

35. En een uit hen, die ook bij die spionnen had behoord en dus zelf tegenwoordig was geweest, toen Jezus de Sadduceeën zo juist had geantwoord (Mark. 12: 28), die een schriftgeleerde was, heeft Hem gevraagd. Hij had op zich genomen de wijsheid van de Heere door een moeilijke, veel behandelde vraag van die tijd op de proef te stellen, omdat de anderen voor dat ogenblik niet juist wisten, wat zij zouden voortbrengen. Deze vraagde, die Hem verzocht (vgl. Luk. 10: 25), luidde:

36. Meester, wat is naar Uw mening het grote gebod in de wet? Bij ons schriftgeleerden zijn de meningen daarover verdeeld.

In de Aanm. bij Deut. 24: 4 hebben wij reeds melding gemaakt van de beroemde Joodse wetgeleerde Hillel, gestorven omstreeks het jaar 10 of 12 na Christus' geboorte. Nadat de Mozaïsche wet onder 613 titels was gebracht (248 geboden volgens het getal van de menselijke leden en 365 geboden volgens het getal van de dagen van het jaar) rangschikte hij alles onder 18 titels en stelde hij 7 regels op, volgens welke de ontwikkeling van de wet van de Rabbijnen behandeld moest worden; daaronder stond ten eerste, dat men van het minder belangrijke tot het meer belangrijke moest besluiten en omgekeerd. Nu waren de meningen verschillend, die van al de verscheidene geboden men voor het grootste en belangrijkste moest honden; sommigen kwamen op de geboden over het offer (Mark. 12: 33), anderen op de sabbat, nog anderen op de besnijdenis, maar er waren ook wel mensen, die de geboden over de liefde tot God en de naaste het hoogte stelden (Luk. 10: 27). In de zin, waarin de schriftgeleerden onderscheidden, was de onderscheiding tussen grote en kleine geboden, om te weten welke geboden men noodzakelijk moest houden, om het eeuwige leven te beërven. Als een gebod tot de hoofdgeboden behoorde, of zo dit het gebod aller geboden was, dan moest men ermee staan en vallen; hield men het, dan verkreeg men de belofte; verbrak men het, dan was men zeker van de bedreiging. Niet zo was het met de kleine geboden; de overtreding van die geboden kon ermee doorgaan, wanneer men de grote geboden gehouden had. Daarom kwam er natuurlijk alles op aan, dat men zich in de geboden niet vergiste en niet een groot gebod voor een klein aannam. Hoe oud is toch deze wijsheid, waaruit men nog heden ten dage altijd opnieuw put! Men onderscheidt grote en kleine geboden, kleine en grote zonden, zonder zin en verstand. De moordenaar, de echtbreker, de dief zijn grote zondaars en gaan door voor de pest van de menselijke maatschappij; men stoot hen uit, men sluit hen op, men verwijdert hen van zich; daarentegen, iemands eer te bevlekken, te lasteren, te haten, schulden te maken, anderen de verdienste en het onderhoud te ontnemen, gierigheid te plegen, te bedriegen, dat zijn alle dingen, die een man van eer tegenwoordig doen mag; als hij het maar goed aanlegt, schaadt het hem niet. Zulke dingen noemt men zonden uit zwakheid en ieder kind weet bijna, dat die reeds vooruit vergeven zijn; zo goed weet dit boze geslacht alles te schikken, dat het van zonde tegen God niets wil weten. " Inderdaad is er toch een voornaamste en grootste gebod, dat alle anderen in kiem in zich sluit en waartoe deze staan evenals de stralen tot het licht; het is daarom niet het voornaamste en grootste, alsof het in vergelijking boven de anderen, de minder grote en belangrijke stond, maar het is toch het grootste, het is het voornaamste en het fundament en geen ander kan zich er mee meten. Uit dit oogpunt beantwoordt de Heere de Hem voorgelegde vraag. Wij moeten echter eerst de vrager in het oog nemen, die bij een oppervlakkige beschouwing bij Mattheüs een andere schijnt dan bij Markus; want terwijl hij op deze plaats als een werktuig van de vijandige Farizeeën en als verzoeker optreedt, komt hij bij de tweede Evangelist uit eigen beweging en met een welgemeend doel, om zich bij Hem, die de Sadduceeën zo goed en treffend had heengezonden, uitkomst voor de strijdvraag van zijn school te halen. Terwijl hij bij Markus het antwoord van de Heere toestemt en de Heere hem getuigenis geeft, dat hij niet ver van het koninkrijk van God is, lezen wij van dat alles bij Mattheüs niets. Het schijnt veeleer zo, alsof de Heere Zich haastte om met een kort en bondig antwoord van hem los te komen, om dan dadelijk de achter hem staande Farizeeën te antwoorden. Maar wanneer wij dieper zien is het

bij de beide Evangelisten een en dezelfde man, die tot Jezus komt, maar Mattheüs heeft hem van de ene en Markus van de andere kant beschouwd. Wij moeten ons zonder twijfel de zaak op de volgende manier voorstellen. De schriftgeleerde was ook onder degenen, die door de Farizeeën bij Jezus achtergelaten waren, toen Jezus Zich bij het gesprek over de didrachmen teruggetrokken had. Misschien was zijn hart reeds voor de grote Leraar ingenomen, die tot algemene verwondering op de strikvraag geantwoord had, zodat hij graag ook achter bleef om Hem nog verder aan te horen. Nu voelde hij zich bij het gesprek met de sadduceeën nog veel dieper aangegrepen, zodat hij naar een gelegenheid verlangde, om zelf eens met Jezus in aanraking te komen en zich een antwoord op die vraag, die hem tot een levensvraag geworden was, uit Zijn mond te bekomen. Zo’n gelegenheid scheen zich aan te bieden, toen zijn partijgenoten vergaderden, zich voorbereidend op een nieuwe aanval op Jezus en zij niet juist wisten, hoe zij een gesprek zonden aanknopen en welke strikvraag zij Hem zonden voorleggen. Hij bood zich aan, zijn eigen bedoeling verbergend, hen het aanknopen van een gesprek te bezorgen, maar zei ook met welke vraag hij dat wilde doen en de Farizeeën verwachtten toch, al was de vraag nu minder een strikvraag, dat het daarop volgende antwoord van Jezus hen de ene of andere aanleiding tot een eigenlijke verzoeking zou aanbieden. In dit opzicht, van het standpunt van de Farizeeën beschouwd, kwam de schriftgeleerde werkelijk als iemand, die Jezus "verzocht". Hij had zich aan zijn partijgenoten tot een bemiddelaar voor een verzoeking, die men wilde, aangeboden. Wanneer hij in deze handelwijze al niets bedenkelijks vond, omdat hij naar de indruk, die hij van Jezus ontvangen had, vast overtuigd was, dat het zijn partijgenoten toch niet zou lukken om deze Meester in zijn rede te vangen, zo heeft hij het met deze handelwijze toch wel verdiend, dat de Evangelist zulk een kort bericht van hem geeft en het bij de uiterlijke schijn, dien hij zichzelf gegeven heeft, heeft laten blijven, zonder verder van zijn innerlijke mening te spreken. Daarentegen heeft Markus zijn eer gered, terwijl hij hem van die kant voorgesteld heeft, die hij eerst verborgen gehouden heeft, totdat zij dan toch doorschemerde. Het was namelijk ook omwille van de Heere belangrijk, want "midden onder de arglistige vijanden bleef toch Zijn oog van de liefde helder en geopend, om de minste opwekking van het geloof te erkennen" en "deze overweldigende indrukken, waardoor Jezus sommige leden uit het midden van de vijandige strijdlegers rukt, zijn Zijn schoonste triomf; zij zijn de voortekenen van de bekering van Saulus op de weg naar Damascus".

37. En Jezus zei tot hem: a) U zult liefhebben de Heere, uw God, met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand en uit geheel uw kracht (Mark. 12: 30).

a)Deut. 10: 12; 30: 6. Luk. 10: 27.

38. Dit woord uit Deut. 6: 5 , waaraan nog de inleiding: Hoor, Israël! de Heere, onze God, is een enig Heer (Mark. 12: 29) voorafgaat, is het eerste en het grote gebod.

39. En het tweede uit Lev. 19: 18 , aan dit gelijk, is niet minder groot en aan de andere kant fundamenteel: a)U zult uw naaste liefhebben als uzelf.

a)Mark. 12: 31. Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Efeziers . 5: 2. 1 Thessalonicenzen. 4: 9. Jak. 2: 8.

40. Aan deze twee geboden hangt, evenals de deur aan het hengsel, de ganse wet en de profeten.

De Heere verbindt de beide geboden, die in het Oude Testament gescheiden van elkaar voorkomen, tot één gebod, waaraan wet en profeten hangen. Zo leest Hij in de wet en zo kan Hij lezen, omdat Hij dat zelf doet en Hij doet het, omdat Hij deze vereniging van God en mens in één persoon lichamelijk is. Wie daarom Hem bemint, bemint in Hem de Vader en de broeders.

De Heere geeft aan hen onder de schriftgeleerden gelijk, die (van Hillel bijvoorbeeld wordt het ons uitdrukkelijk bericht) de liefde voor het hoogste gebod verklaarden. Hij wijst naar de hemel op, waar de Onzichtbare woont en spreekt: "U zult liefhebben enz. "; vervolgens wijst Hij naar beneden op de aarde, waar Gods zichtbare schepselen wonen en Hij gaat voort: "het tweede aan dit gelijk enz. " Naar de woorden bedoelt de Heere twee geboden, naar de eigenlijke zin slechts één. De liefde heeft een dubbel voorwerp, naardat hij haar oog naar boven richt, of naardat zij de vriendelijk helpende hand de mens biedt; zij zelf is echter, hetzij zij naar boven of beneden ziet, steeds een en dezelfde.

God heeft zeker meer liefde en hoogachting voor ons mensen, dan wij waard zijn; want Hij heeft het gebod van de liefde tot de naaste gelijk gesteld aan het grootste en voornaamste gebod en dus de liefde jegens Hem op het nauwst met de liefde jegens de naaste verbonden.

Is God beminnen het eerste en grootste gebod, dan zijn het de zwaarste zonden, die tegen de liefde van God worden misdreven, 1 Kor. 16: 22

De Heere plaatste hen met deze woorden meteen in het middenpunt van de wet, waarin al de overige geboden van de wet samenlopen en sneed ook nu weer alle twistvraag over het meerdere of mindere van de geboden bij de wortel af. Nooit had iemand geheel de wet in zo weinige woorden samengevat. Nu die woorden daar staan, kunnen wij ze makkelijk naspreken, maar ze voor de eerste maal te zeggen was alleen mogelijk voor de hoogste wijsheid. Deze zaak was dan ook zo helder geworden, dat zelfs de man, die als verzoeker tot Jezus kwam, als Zijn lofredenaar van Hem heenging.

Hoe eenvoudig zijn deze beide grondregels en toch hoe rijk! Hoe snel zijn de woorden uitgesproken en toch hoe veelomvattend zijn zij! Hoe vernederend zijn zij en hoe veroordelend! Hoezeer zijn zij een bewijs van onze dagelijkse behoefte aan genade en de reinigende kracht van Christus’ zoenbloed! Hoe gelukkig zou het zijn voor de wereld, als deze beide grondregels meer gekend en meer beoefend werden! De liefde is het grootste geheim van de ware gehoorzaamheid aan God. Als wij voor God voelen wat kinderen voor een geliefde vader voelen, dan zal het ons een genot zijn Zijn wil te doen. De liefde is het grote geheim van een God welbehagelijk gedrag jegens onze medemensen. Hij, die zijn naaste liefheeft, zal vrezen hem, hetzij in persoon, hetzij in zijn bezittingen, hetzij in zijn goede naam enig leed toe te brengen. - Maar hoe zullen wij deze liefde tot God verkrijgen? Zij is ons van nature niet eigen. Wij zijn "in zonde geboren" en als zondaars vrezen wij voor Hem. Hoe kunnen wij Hem dan liefhebben? Nooit kunnen wij in waarheid liefhebben, zolang

wij niet met Hem verzoend zijn door Christus. Wanneer onze zonden vergeven zijn en onze ziel vrede heeft met haar heilige Schepper, dan, maar ook pas dan zullen wij Hem liefhebben en de Geest van de aanneming tot kinderen deelachtig zijn. Het geloof in Christus is de ware bron, waaruit de liefde tot God ontspringt. Zij hebben het meest lief, wie het meest is vergeven. "Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft lief gehad (1 Joh. 4: 19). - En hoe zullen wij deze liefde tot de naaste verkrijgen? Ook zij is geen plant van de akker van ons hart. Wij zijn van nature zelfzuchtig, hatelijk en elkaar hatend (Tit. 3: 3). Nooit zullen wij onze naasten juist liefhebben zolang onze harten niet door de Heilige Geest veranderd zijn. Wij moeten opnieuw geboren worden. Wij moeten de oude mens afleggen en de nieuwe mens aandoen en dat voelen in ons ontvangen, dat in Christus Jezus was. Dan en ook pas dan zullen onze van nature koude harten vervuld zijn met een God behagelijke liefde jegens allen. De vrucht van de Geest is liefde" (Gal. 5: 22).

41. a)Toen nu de Farizeeën, die gedurende het gesprek met de schriftgeleerde zich hier en daar hadden bevonden, aan het einde daarvan samen vergaderd waren, vroeg Jezus hen zonder hun tijd te laten, van hun kant een aanval te beginnen.

a)Mark. 12: 35. Luk. 20: 41.

41. a)Toen nu de Farizeeën, die gedurende het gesprek met de schriftgeleerde zich hier en daar hadden bevonden, aan het einde daarvan samen vergaderd waren, vroeg Jezus hen zonder hun tijd te laten, van hun kant een aanval te beginnen.

a)Mark. 12: 35. Luk. 20: 41.

42. En zei: Wat dunkt u van de Christus, van de Messias, van wie Mozes in de wet en de profeten geschreven heeft (Joh. 1: 41, 45) en die u nog verwacht, omdat u Hem niet erkent, die met u spreekt (Joh. 4: 25 vv. ; 8: 24 vv.)? Wiens zoon is Hij naar uw mening volgens de uitspraak van het Oude Verbond? Zij, meteen gereed met hun antwoord, zeiden tot Hem: Iedereen uit Israël weet dat (Hoofdstuk 9 27; 12: 23; 15: 22; 20: 30): Hij is David’s Zoon (2 Sam. 7: 12 vv. Jes. 11: 1 vv. Jer. 23: 5 vv.).

De grote toets van uw zielswelstand is: "Wat dunkt u van de Christus?" Uw lompen deren mij niet; wat dunkt u van Zijn koninklijk gewaad? Ik vraag niet naar uw wonden, al gutsen er stromen bloed uit; wat dunkt u van Zijn wonden, zijn zij u dierbaar en waard? Ik acht u niet minder, al ligt u als Lazarus op de mesthoop, waar de honden u likken; ik beoordeel u niet naar uw armoede; wat dunkt u van de Koning in Zijn schoonheid? Zou u willen sterven, als u daardoor slechts een nieuwe bazuin voegen kondt bij het geschal, dat Zijn lof verkondigt? O, dan is het goed met u. Wat u ook aangaande uzelf mag menen als Christus u dierbaar is, zult u eerlang met Hem zijn, ofschoon iedereen mijn keus bespot. Bij Jezus wil ik eeuwig wonen; want Hij alleen bezit mijn hart, Hij is de schoonste aller schonen. "

43. Hij zei tot hen, omdat Hij hen een diepere kennis wilde inprenten, dan waarmee zij zich tot hiertoe hadden vergenoegd 14: 33"): Hoe, in welke zin en met welk recht noemt Hem dan

David in de Geest, door de Heilige Geest verlicht en gedreven, zijn Heere en wel zo een, voor wie hij zich in de diepste eerbied als voor God zelf neerbuigt, in Ps. 110: 1 zeggend:

44. a) De Heere heeft gezegd tot mijn Heere, de Messias: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank voor Uw voeten.

a)Hand. 2: 34. 1 Kor. 15: 25. Hebr. 1: 13; 10: 13.

46. En niemand onder hen kon Hem op die vraag een woord antwoorden, omdat zij de Messias voor een gewoon mens en een wereldlijk bestuurder hielden, die wel David's Zoon, maar nooit als Gods Zoon ook David's Heer kon zijn (Hoofdstuk 26: 63vv.); noch iemand durfde Hem van die dag aan iets meer vragen. Zij zouden zich met Hem niet in meer redetwist hebben begeven, al had Hij nog verder in de tempel willen optreden, dat Hij echter van de avond van deze dag af niet meer deed (Hoofdstuk 23: 39 en 24: 1).

Na deze woorden heeft de Heere vóór Zijn gevangenneming geen woord meer tot de Farizeeën en schriftgeleerden, tot de overpriesters en oversten van het volk gericht. Wij staan hier dus voor het slottoneel en mogen daarom reeds verwachten, dat niet een van de kleine vragen op het tapijt komt, maar dat de vraag aller vragen, de vraag, waarom het lot van een mensenziel, het lot van de volken en natiën op aarde, ja de gehele wereldgeschiedenis draait, nu voor ons oog gesteld wordt. Dat is dan de vraag naar de persoon van Christus. Terwijl de Heere hier deze vraag doet, geeft Hij Zijn tegenstanders te verstaan, dat zij dwalen wanneer zij de vraag, die zij Hem hebben laten doen, die namelijk omtrent het voornaamste gebod, voor de vraag aanzien waarom hemel en aarde zich beweegt. Wet en profeten hebben nog een andere vraag, die de andere verre overtreft, want geen mensenkind kan de Mensenzoon overtreffen, ieder mens is op Christus gegrond. Er is echter bij de vraag over Christus niet in de eerste plaats sprake van Zijn leer, niet van Zijn werk, maar van Zijn persoon. Christus, de persoon, is het belichaamde heil, is het lichamelijke middelpunt van ons geloof, van onze liefde, van onze hoop. Maar de persoon van Christus is weer niet te begrijpen, wanneer men niet vraagt: "wiens zoon is Hij?" Hij kan slechts de Christus zijn, wanneer Hij de Zoon van God is; een Christus, die de Zoon van God niet is, is een meester in Israël, een leraar van de wereld, maar niet de Heiland aller mensen. De vraag op onze plaats staat zeker in verband met die, die Jezus in Hoofdstuk 16: 13 vv. aan Zijn discipelen doet. Daar geeft deze vraag te kennen, dat een keerpunt in het leven van de Zoon van God op aarde gekomen is: Zijn openbaring als de profeet machtig in woorden en in werken is hier echter geëindigd en Hij stelt het resultaat van Zijn werken vast; van die tijd af bereidt Hij Zich voor tot Zijn lijden: de profeet treedt meer en meer terug en de Hogepriester treedt in Hem op. Op onze plaats bevinden wij ons weer bij zo'n grenssteen in het leven van de Verlosser; Zijn openbaring voor het volk en zijn oversten neemt nu een einde. Hij wil nu ook het hoofdpunt van Zijn werk onder en aan hen volbrengen. Hij heeft Zich tot hiertoe als de Zoon van God aan het volk geopenbaard; als de Farizeeën Hem de eer hadden willen geven, die Hem toekwam, hadden zij bekend, evenals Simon Petrus toen bekend heeft. Maar zij willen niet: Jezus overtuigt hen dus dat de Heilige Schrift de Messias als de Zoon van God openbaart; als de Zoon van God, door de Schrift zowel als door Zich zelf bewezen, gaat Hij dan in lijden en sterven.

De Heere wil het strakke van het algemene idee van de Messias verbreken. Zolang zij op niets anders zien dan daarop, dat de Messias Davids Zoon is, zullen zij koninklijke pracht voor Zijn noodzakelijk kenteken aanzien, maar nooit zou dit de voorvader hebben doen besluiten, de zoon en erfgenaam te noemen zijn Heer. Was dan de heerlijkheid, waarvoor David zich boog, niet de uiterlijke; was er naast dit zoonschap, waaraan men tot hiertoe zich vastgehouden had, nog een ander, dat van boven was, zo moest men het begrijpelijk vinden, dat de armoede van de Nazarener geen tegenspraak was tegen Zijn Messianiteit en zo biedt de Heere de waarheidlievenden ten slotte nog de behulpzame hand.

Als wij echter overwegen wat Paulus in 1 Kor. 2: 8 zegt, zo heeft het gesprek van Christus met de oversten van Zijn volk, die in de kring rondom Hem stonden, ook de betekenis van een laatste beproeving, om hen voor hetgeen zij met Hem wilden doen te bewaren, hun de ogen te openen tegen wie zij eigenlijk misdeden en hun dus het gericht, dat zij daardoor op zich zouden laden, te besparen. Daarbij, omdat Hij wel wist, dat Zijn onderwijzing en waarschuwing toch geen gevolg zou hebben, waren de woorden ten minste, die Hij slechts terloops aanhaalde, dat deze al Zijn vijanden aan de voetbank van Zijn voeten gelegd zou hebben, tot een profetie tegen diegenen, die zich nu snel op een vreselijke manier Zijn vijanden zouden betonen. Volgens Mark. 12: 37 hoorde het rondom staande volk Hem graag, ook bij hetgeen Hij hier met de oversten verhandelde; maar zij wisten niet, hoe juist deze oversten een gericht van de verblinding ook over hen, de eigenlijke natie zouden brengen, dat tot op de huidige dag nog op hen drukt (2 Kor. 3: 14 vv.) en pas dan zal worden weggenomen, wanneer zij zullen zien in wie zij gestoken hebben (Joh. 19: 37). Hoe meer de tegenwoordige Christenheid de tijd nadert, waarin men Christus zowel wetenschappelijk als praktisch zal hebben verworpen, hoe meer zij tot de grote stad wordt, die in geestelijke zin Sodom en Egypte heet en in dezelfde zin Jeruzalem, waar onze Heere gekruisigd is (Openbaring . 11: 8), des te nader komt de dag, wanneer zich een strijd in de hemel verheft en MICHAËL en zijn engelen strijden met de draak en zijn engelen; deze overwinnen niet, ook wordt hun plaats niet meer gevonden in de hemel (Openbaring . 12: 7 vv.). Dan zal het gebeuren dat, nadat de aanklager verworpen is, die hen dag en nacht aanklaagt voor God, Israël tot erkentenis komt en antwoord vindt op de vraag, die op onze plaats aan zijn oversten wordt gedaan; maar zij hebben er zich niet om bekommerd, hoe het toch komt, dat David de Messias in de geest zijn Heer noemt, ja, zij hebben er in hun boosheid met opzet niet over nadacht om in hun voornemen niet gestoord te worden. Wanneer dit antwoord eerst gevonden is, dan is zeker het klagen en bedroefd worden daar, waarvan de profeet in Zach. 12: 10 vv. spreekt en de plaats Openbaring . 11: 12 zal de uitleggers, die nu veel over de zin daarvan twisten, duidelijk worden: Jozef maakt zich aan zijn broeders bekend, die hem verraden en verkocht hadden en hij moet hen vaak en ernstig toespreken: "Nader toch tot mij", eer zij het wagen, hem aan het hart te drukken (Gen. 45: 1 vv.).

HOOFDSTUK 23

WAARSCHUWING VOOR DE SCHRIFTGELEERDEN EN FARIZEEEN

IX. Vs. 1-39 Nadat Jezus Zijn vijanden voor altijd tot zwijgen heeft gebracht, laat Hij hen nu iets zien van de majesteit van de Rechter temidden van de nederigheid van de Mensenzoon; terwijl zij daar staan, beschaamd en vertoornd tegelijk over de gunstige indruk, die Zijn rede op het volk gemaakt heeft (Mark. 12: 37), wendt Hij Zich tot Zijn discipelen en tot Zijn volk en waarschuwt Hij alle vrome harten voor de werken van diegenen, die zich nu nog gedragen als de heren van de tempel, maar die met de door hen ontwijde tempel reeds tot de ondergang bestemd zijn (vs. 1-12). Zijn waarschuwing voor deze aanvoerders, die echter niets zijn dan verleiders, gaat dan over in een verschrikkelijk wee over de huichelaars zelf (vs. 13-33). Het is de ernstige tegenstelling tegen de bergrede (Hoofdstuk 5: 1 vv.), die wij hier lezen. Daar lokte Hij de mensen tot Zich door de een zaligspreking na de andere, wie slechts begeerde door een betere gerechtigheid dan die van de Farizeeën het koninkrijk der hemelen binnen te gaan; hier spreekt Hij wee op wee uit over de huichelachtige rechtvaardigen, die zichzelf buitensluiten en op alle mogelijke manier pogen anderen buiten te sluiten. Hun dode godsdienst, hun eerzucht, hun hebzucht en gierigheid, hun ijveren met een slecht voornemen, alle bedeksels om de dood en het verderf te verbergen, straft Hij in zo’n verschrikkelijke rede, dat zij tot aan het einde van de dagen tegen de geest van de Farizeeën, die gedurig weer de kerk binnensluipt, een onomstotelijke getuigenis blijft. Hij weet, terwijl Hij zo spreekt, dat de goddelijke ijver Hem zelf zal verteren; want de geveinsden, die de graven van de profeten bouwen en er zich op beroemen, dat zij niet evenals hun vaderen de hand aan de profeten gelegd hadden, zij verraden zich door hun eigen woorden als de zoon van hun vaderen en wel als zoon, die hun vaderen maar al te zeer gelijken in verblinding en eigengerechtigheid, zo zullen zij ook de mate van de geërfde schuld vol maken. Deze voleindiging van de schuld gebeurt door vervolging van de nieuwe profeten, wijzen en schriftgeleerden, die Hij hen zal zenden en brengt de vloek over hen, over Jeruzalem en over dit huis. Terwijl Hij echter de bedreiging uitspreekt zal dit Zijn laatste woord niet zijn, veeleer zet Hij in de plaats van de jongstleden Palmzondag, die snel voor Hem in een kruisdag zal veranderen een andere, waarop uit de mond van het volk, dat door het zware gericht eindelijk verootmoedigd en tot de God van zijn vaderen bekeerd is, nog eenmaal de juichtoon zal klinken: "Geloofd zij Hij, die daar komt in de naam van de Heere!" (vs. 34-39 vgl. Mark. 12: 38-40. Luk. 20: 45-47).

1. Toen sprak Jezus tot de menigten, die in dichte kringen rondom Hem en tot Zijn discipelen, die het dichtst bij Hem stonden.

2. Beslist en plechtig brak Hij met de hiërarchie, die zich tegen het woord van de waarheid verstokte en zei: a) De schriftgeleerden en de Farizeeën, welke laatsten het hoofdbestanddeel van de eersten uitmaken, zijn gezeten op de stoel van Mozes, als opvolgers van hem in het ambt van leren en wetgeving. Zo is nu eenmaal de toestand, die ook niet met geweld moet worden omvergestoten, hoeveel aanmatiging daarbij in het spel geweest en hoeveel schade daarvan ook het gevolg is.

a) Neh. 8: 14.

3. a)Daarom, al wat zij overeenkomstig de bestaande orde in hun uitlegging en verkondiging van de wet u zeggen, hou dat en doe het; maar doe niet naar hun werken, niet zo zij leven, alsof dat de juiste volvoering was van de grondstellingen in hun leer vervat; b) want zij zeggenhet wel wat goed is en wat de Heere van u eist (Micha 5: 17. Mal. 2: 7) en doen het niet; zij laten zich door de ingevingen van hun zelfzuchtig en boos hart leiden.

a)Deut. 17: 19. b) Rom. 2: 19.

Niet de aanbeveling van de inzettingen en geboden van de Farizeeën "onbegrensd" is het doel van deze woorden van de Heere (het tegendeel blijkt reeds uit vs. 4 en Hoofdstuk 15: 3 vv.), maar hier heeft Hij slechts met de tegenstelling te doen, die tussen de geboden en inzettingen en het eigenlijke leven van deze plaatsvervangers van Mozes" bestaat. Uit dit oogpunt kan de Heere zeggen: "naar hun woorden kunt u zich wel richten: u zondigt tenminste niet, wanneer u het doet, maar hetzelfde kan men niet zeggen van hun daden; want bij de woorden wordt altijd het doel van de gerechtigheid en waarheid voorgehouden, ten minste nooit de verloochening daarvan toegestaan; de fout ligt hier in de juiste waardering en bepaling van de voorschriften, die zij opeenstapelen (vs. 23-26); in hun daden heersen echter geheel andere stelregels en drijfveren, zij logenstraffen daarmee hun eigen woorden.

Het schijnt verwonderlijk, dat zelfs de inzettingen van de schriftgeleerden door de discipelen moeten worden geëerbiedigd; maar liever nog een tijdlang een keten dragen, dan door een overijld afwerpen de schijn geven, alsof niet de vrijheid van de geest, maar de losbandigheid van het vlees de beweegreden van de afwerping was. Het verbod van het huwelijk van de priesters is een slechte inzetting van de Roomsen; maar wanneer een priester zijn overgang tot het Evangelie met het huwelijk begint, zo oordelen de Evangelischen, dat hij weinig te vertrouwen is. In deze zelfde rede spreekt Jezus uit, dat nog over de tegenwoordige generatie de verwoesting van de tempel zou komen (vs. 36); dan namen de inzettingen een einde, het voorschrift van Jezus had dus een voorlopig karakter. De veronderstelling van bevreesdheid voor schending van de sabbat bij de gelovigen ten tijde van de verwoesting van Jeruzalem in Hoofdstuk 24: 20 verkrijgt hierdoor licht; met één woord: dat de Heere Zijn discipelen over hun verhouding tot de wet geen bepaald voorschrift geeft 28: 20), is een bewijs temeer daarvoor, hoe voor Hem het hoogste punt van Zijn werk gelegen was in de verwerving van de Geest door Zijn sterven en heengaan en dat het onderwijzen in de nog overige dagen van Zijn leven slechts voorbereiding was.

Evenals Christus in het begin (Luk. 2: 46. Joh. 3: 10) de meesters in Israël erkend heeft, zo laat Hij hen ook nu ten slotte nog voor een tijd (tot aan het gericht vs. 12) gelden. Hij wil hen niet vóór de tijd naar beneden stoten, maar hen laten zitten zoals ze nu eenmaal zitten; al was het nu, dat zij zich daar met hoogmoed neergezet hadden en zaten, toch waren zij de werkelijke, in de grond nog orthodoxe vertegenwoordigers van het wettig Jodendom, waarom Paulus zich naderhand uitsluitend op hen kon beroepen.

"Men moest", om de woorden van een groot godgeleerde te gebruiken, "naar hen luisteren zolang zij de woorden van Mozes spraken", maar ook verder niet.

4. a)Want zij maken vele instellingen, die de wet verscherpen en tot in kleinigheden voortzetten. Daardoor binden zij lasten, die zwaar zijn en kwalijk om te dragen, tot één juk tezamen en leggen ze op de schouders van de mensen als iets, dat zij moeten doen tot hun zaligheid: maar zij willen die voor zichzelf met hun vinger niet verroeren, laat staan, dat zij die last op zich zouden willen nemen. Wat zij doen is niets meer dan een spel van hun spitsvondigheid en scherpzinnigheid, om zichzelf te verheffen (Luk. 11: 46).

a) Jes. 10: 1. Hand. 15: 10.

Ruim voor zichzelf willen zij bij anderen de angstvalligste nauwgezetheid. Ja, het is een doorgaand kenmerk van degenen, die het zelf niet nauw nemen met de innerlijke godsdienst van het hart, de naleving van de uitwendige vormelijke godsdienst bij anderen op de gestrengste manier te eisen. Niet God, maar zij leggen de mensen ondragelijke lasten op. Gods geboden zijn niet zwaar, mits men een kind van God is.

5. En al hun werken, waardoor zij voor anderen de schijn aannemen, als was de waarneming daarvan voor hen een zaak van het hoogste gewicht, maar zij, om door de mensen gezien en als toonbeelden van heiligheid geprezen te worden. Dit is daaraan te zien, dat zij zich alleen zulke godsdienstige plechtigheden kiezen, waarbij men in het oog kan lopen (Hoofdstuk 6: 1, 5, 16); want zij maken hun gedenkcedels, de riemen van de wet of gebedstekenen aan het voorhoofd en de linkerarm 6: 9"), breed en maken de zomen of kwasten van hun kleren (Num. 15: 38 vv.) groot.

Alle huichelaars zijn tegen anderen scherp, in zichzelf houden zij echter alles goed.

Een getrouw leraar moet scherp over zichzelf zijn, maar zijn onderdanen regeert hij met zachtmoedigheid en naar de regel van het goddelijk woord 2 Tim. 2: 24

Geestelijke trotsheid, zucht naar eer en rang is een hoofdklip van de geestelijke stand. Niets staat de Christen zozeer tegen dan zich te laten zien. Leer het juiste midden, u evenmin over uw geloof te schamen als ermee te pronken.

Farizese dwaasheid is het: grote, met zilver of goud versierde gebedenboeken en bijbels te hebben, maar daarbij weinig opgewektheid en godsdienstzin!

De zichzelf zoekende mens mist het vereiste van het kind van God, dat niet door de mensen wil gezien worden in zijn aanbidding van God in geest en in waarheid, in het verborgene van het hart en in het verborgene van de binnenkamer.

6. a) En zij, begerig naar ijdele eer (Gal. 5: 26), beminnen als voornameren dan anderen, de vooraanzitting in de maaltijden (Luk. 14: 7) en bij godsdienstige vergaderingen de voorgestoelten in de synagogen.

7. Ook zoeken zij de begroetingen op de markten en het door de mensen a) genoemd te worden: Rabbi, Rabbi! Zij willen niet met hun eigen naam worden aangesproken, maar met een eretitel.

a) Jak. 3: 1.

Niemand werd met die naam genoemd dan alleen diegenen, aan welke getuigenis was gegeven van hun geleerdheid door oplegging van de handen. De Joden gebruikten in hun begroetingen het woord "Rabbi" twee keer. Deze naam is pas in gebruik gekomen een tijdje vóór de komst van Christus. De zoon van Hillel en Schammai hebben die eerst aangenomen.

Er vindt een opklimming plaats in de drie leden van de rede: zij houden van de vooraanzittingen aan de maaltijden, om de eerste plaatsen te hebben in de synagogen en gegroet te worden op de markten (vrije plaatsen van de stad); het laatste lid: en door de mensen Rabbi genaamd te worden, geeft dadelijk de grond aan, waarop zij hun aanspraak op de zo-even genoemde onderscheidingen vestigen.

Rab, Rabbi, Rabban, Rabbijn is sinds de laatste of voorlaatste eeuw vóór Christus de naam van een leraar van de Mozaïsche wet. De eerste van deze uitdrukkingen: "Rab" (d. i. grote), komt in het Oude Testament voor en wordt reeds in 2 Kon. 25: 8 en later in Esth. 1: 8 in het bijzonder vaak in Daniël in de betekenis van "overste", van de hoogsten van de hovelingen van alle soort gebruikt; met het opkomen van de scholen schijnt die titel ook in die kringen gebruikt en na de oorlogen algemeen aan de grote schoolhoofden gegeven te zijn. Toen nu in de tijd van Jezus de invloed van de wetgeleerden op het volk meer en meer toenam, werd ook het gebruik van die titel van de geleerden meer uitgebreid. Had men in het begin slechts de oversten van de scholen tegenover hun discipelen Rabbijnen genoemd, zo werd nu langzamerhand ieder, die zich tot leraar mocht opwerpen, tegenover de leken Rab geheten, met "Rabbi" (d. i, mijn Rab) aangesproken en deze titel evenals het Franse Monsieur (mijnheer") ten slotte in de eerste naamval (nominativus) als titel van elke wetgeleerde gebruikt. Terwijl men nu met deze titel zo mild was, moest men toch altijd nog een onderscheiding voor de meest gevierde leraars hebben; daarom werden deze in plaats van Rab nu Rabban (oorspronkelijk wel van rabbanoe, d. i. "onze leraar" verkort) genoemd. De eerste leraar, die deze titel gehad heeft, zoals in de Talmud aangewezen kan worden, is de grote Gamaliël; het Nieuwe Testament geeft deze titel reeds aan Jezus door een blinde (Mark. 10: 51) en Maria Magdalena (Joh. 20: 16), want "Rabbouni" is niets anders dan de Galilese uitdrukking in plaats van Rabbani =" mijn Rabban. " Behalve deze twee gevallen wordt Jezus 12 maal met Rabbi (mijn Rab) aangesproken, maar enkel in het Evangelie van Mattheus (26: 25, 49), Markus (9: 5; 11: 21; 14: 45) en Johannes (1: 39, 50; 3: 2; 4: 31; 6: 25; 9: 2; 11: 2), terwijl Lukas zich steeds van een Griekse uitdrukking bedient; de tijd van Jezus was ook zelfs voor de titel van Rabbi, evenals voor het gehele Rabbinisme, een tijd van snelle ontwikkeling. Van het begin van de tweede eeuw de Christelijke tijdrekening staat voor de naam van iedere wetgeleerde de titel Rabbi en blijft ook door alle volgende eeuwen door; onze Europese volken hebben daarvan "Rabbijn" gemaakt.

8. Maar u, Mijn discipelen en apostelen, met die allen, die uw opvolgers in de Christelijke gemeente zullen zijn, zult niet Rabbi, mijn meester genoemd worden, want één is uw Meester, namelijk Christus 1); en u bent allen broeders volgens de onderlinge betrekking, die u reeds onder het oude verbond is verkondigd (Jer. 31: 34).

1) Het woord Christus ontbreekt in vele handschriften misschien is hier eerder te denken aan de Heilige Geest als de leraar, die de Heere bedoelt (Joh. 6: 45; 14: 26. 1 Joh. 2: 27).

9. En u zult, evenmin als u zich boven anderen mag verheffen, u op valse manier aan iemand onderwerpen; u zult niemand uw vader noemen op de aarde, hem daardoor de eer van geestelijke voogdijschap over u gevend; a)want één is uw Vader, namelijk God, die is de hemelen is en naast hetvaderschap van deze mag u geen ander stellen (Efeziers . 3: 14 vv.).

a) Mal. 1: 6.

10. Noch zult u meesters, regeerders en leidslieden genoemd worden, want één is uw Meester en Heer (Joh. 13: 13) namelijk Christus.

Op de Rabbi of leraar (vs. 8) volgt de Vader in de hemel (vs. 9) en Christus (vs. 10) als enige leidsman en voorganger, een wenk op het drievoudig "Ik" en God, waarvoor elk trots "ik" bukken moet. Hierdoor wordt alle menselijke aanzien, dat zich tussen God en ons met aangematigd gezag, wil indringen, terzijde gesteld: wie het zich aanmatigt zondigt en eveneens wie het anderen toekent. Men merkt toch op, hoe de Heere hier alle Oud-Testamentische voogdijschap wegnemende, een nieuw instelt in de ware vrijheid en gelijkheid, die tevens grond heeft in ootmoed voor de nu geheel geopenbaarden, voor allen toegankelijke God en hoe Hij Zichzelf even verheven als de Vader in de hemel stelt.

"Meester" (vs. 10) is meer dan "Rabbi" (vs. 8); de Rabbi is leraar in een school voor een aantal leerlingen; Meester is aanvoerder, vorst, opperhoofd van een gehele partij, die weer vele Rabbijnen volgden. Geen apostel heeft ooit een eigen school, een partij willen stichten. De Hervormers waren eveneens verre daarvan en hebben hun naam daaraan niet willen geven. Christenen moeten daartoe komen, dat zij Christus uit Zijn woord leren kennen en in Hem één zijn, Hem alleen volgen; mensen zijn nooit onfeilbaar.

Dat er in het algemeen geen leermeesters en geestelijke vaders meer zijn, noch iemand die namen mag dragen, kan de bedoeling van Jezus niet zijn (1 Kor. 4: 15. , maar de hiërarchische aanmatiging wordt bestraft, waardoor de mensen zich verheffen en voor hun persoon een autoriteit van eerbied eisen, die God en Christus toekomt, terwijl alles, wat zij zelf kunnen geven, slechts het karakter van dienst draagt. Deze gedachte (vs. 11 v.) wordt als grondstelling uitgesproken door het geven van de één leraar, vader en leidsman, tegenover wie al de zijnen op gelijke lijn staan, alle in de betrekking van onderwezenen, van geleiden, van kinderen.

Het pausdom wordt hier veroordeeld, dat het ambt van zorg en leiding tot een ongeestelijke heerschappij over de gemeente probeert te maken en de geestelijke kudde niet weidt, maar

zichzelf weidt ten gevolge van haar onmondigheid en haar misbruikt tot zondige bedoelingen van wereldse voorrang en eigenbaat.

Het ergste is iemand "vader" te noemen, d. i. in een mens een absoluut geestelijke autoriteit vereren.

De regel ons hier voorgeschreven moet overeenkomstig de Heilige Schrift worden verklaard. Geenszins wordt het ons hier verboden de leraars hoog te schatten omwille van hun werk (1 Thessalonicenzen. 5: 13). Paulus zelf, die nederige apostel noemde Titus "zijn zoon in het geloof" en zegt tot de Korinthiërs: "Ik heb u door het Evangelie geteeld" (1 Kor. 4: 15). Nochtans moeten wij zeer omzichtig zijn, opdat wij aan leraars niet een rang en een eer toekennen, die hun niet toekomen. Wij moeten hun nooit een plaats geven tussen ons en Christus. Ook de besten onder hen zijn geenszins onfeilbaar. Zij zijn geen priesters, die verzoening voor ons zouden kunnen doen. Zij zijn geen middelaars, die de behoeften van onze ziel bij God zouden kunnen bepleiten. Zij zijn mensen van gelijke bewegingen als wij, die behoefte hebben aan hetzelfde reinigende bloed en dezelfde vernieuwende Geest, die weliswaar afgezonderd zijn en geroepen tot een hoog en heerlijk ambt, maar met dat al mensen zijn.

De Roomse kerk vindt hier een scherpe bestraffing, die tevens voor ons, die niet haar leden zijn, het bewijs bevat, dat haar godsdienst ten enenmale verwerpelijk is te achten, omdat zij het waagt om haar opperhoofd als vader (paus = papa = vader) niet alleen, maar zelfs als heilige vader te begroeten. (F. de TALMA).

11. Maar de meeste van u, aan wie het meest aan gaven en krachten, aan waardigheid en invloed verleend is, zal uw dienaar zijn, zal alles, wat hem geschonken is, ten dienste van de broeders aanwenden, maar er geen recht in mogen zien om over anderen te heersen.

12. Wie dat evenwel zou doen, zou daardoor zichzelf verderf bereiden. a) En wie zich zelf verhogen zal, die zal vernederd worden en aan de andere kant ook: wie zichzelf zal vernederen, die zal verhoogd worden (Luk. 14: 11; 18: 14 het woord in vs. 11 heeft dus dezelfde betekenis als in Hoofdst. 20: 26 vv.).

a) Job 22: 29. Spr. 29: 23. Jak. 4: 6, 10. 1 Petrus . 5: 5.

Het is dus duidelijk, dat met de afkondiging van het dogma van de pauselijke onfeilbaarheid ook de grootste zonde is gepleegd tegen het woord van Christus vs. 8 vv. en deze de ondergang van het pausdom ten gevolge moet hebben. Reeds wordt die val voorbereid, om binnen een bepaalde tijd plaats te hebben. Uit (25: 4 en Uit 25: 30).

Hij is de meeste in de kerk, die haar het meeste dient.

Christus schijnt door de menigvuldige herhaling van dit gezegde te kennen te geven, dat hij daarmee niet alleen degenen beoogde, die leraars van anderen waren, maar al Zijn discipelen zonder uitzondering. Het is onze opmerking waardig te bedenken, dat geen gezegde van onze

Heer zo vaak herhaald is als dit, dat ten minste tien malen bij de Evangelisten voorkomt (Vgl. Hoofdstuk 18: 4; 20: 26, 27; 23: 10, 11. Mark. 9: 35; 10: 43, 44. Luk. 14: 11; 18: 14; 22: 6. Joh. 13: 14.

13. Maar wee u, u schriftgeleerden en Farizeeën, u geveinsden! Want u sluit door de sleutel van de kennis weg te nemen (Luk. 11: 52) het koninkrijk der hemelen, dat zich in de verschijning van Christus heeft geopend, voor de mensen, omdat u voor uw persoon, hoe dringend u ook bent uitgenodigd (Luk. 14: 17 vv.), daar niet ingaat, noch degenen, die uit het volk ingaan zouden, ja, de voet reeds op de drempel hebben gezet, laat ingaan; door bedrieglijke redenen trekt u ze weer in hun ongeloof terug (Hoofdstuk 12: 22 vv. Joh. 9: 22 vv.).

Hij laadt een zware verantwoording op zich, die anderen daardoor in hun zaligheid hindert, dat hij ze van het Christendom, van Jezus aftrekt door dwaalleer, valse wijsheid en verleiding, ook daardoor dat hij de ware leraars in verdenking en kwade reuk brengt (Jes. 32: 6). Het Christelijk begrip van obscurantisme (ijver om te verduisteren) is de boosheid om het ware bijbelse Evangelie voor dweperij uit te krijten, het te willen verduisteren, het makkelijk te willen wegnemen, zo als in de Katholieke kerk gebeurt, omdat zij de bijbel wegneemt. Wat ongelovigen verlichting noemen is in waarheid verduistering.

14. a)Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, geveinsden! Want u eet de huizen van de weduwen op; omdat u zich door haar laat onderhouden, leeft u in overdaad van haar vermogen en dat onder de schijn van lang te bidden, alsof u mensen zou zijn, die u met heilige dingen en godsdienstige oefeningen zo bezig houdt, dat u voor de mindere levensbehoeften niet zelf kunt zorgen. Daarom, omdat u het afzetten onder de schijn van vroomheid pleegt en eenvoudige harten door misbruik van de naam van God misleidt (2 Tim. 3: 6), zult u te zwaarder oordeel ontvangen.

a) Mark. 12: 40. Luk. 20: 47. Tit. 1: 11.

Dat vrome vrouwen het onderhoud van heilige mannen bekostigden kwam vaker voor (1 Kon. 17: 9 vv. 2 Kon. 4: 8 vv. Luk. 8: 2 v.); maar de mogelijkheid van misbruik van zo’n vrome gezindheid en de vrees ook voor de schijn daarvan maakte, dat Paulus niet dan ongraag bewilligde om daarvan gebruik te maken (Hand. 16: 15). Daarentegen maakten de Farizeeën en schriftgeleerden er werk van, om die genegenheid van godsdienstige vrouwen ten hun nutte aan te wenden en zij vergrootten de schuld van hun hebzucht, doordat zij zelfs aan behoeftigen het hare probeerden te ontnemen.

Wat hebben wij wel in de kloosters gedaan? Wij hebben van de gehele wereld haar geld en goed genomen, want men zei: "de monniken bidden voor ons dag en nacht. " Ieder kon geven en er werden grote domkerken en kloosters gebouwd, die nu geen koning zou kunnen bouwen. Hoe hebben wij gebeden? De monniken, hebben zij gezegd, zullen in het decretaal hun horae lezen; wanneer zij dat gedaan hebben, hebben zij het hunne verdiend, zijn aan de kerk gehoorzaam geweest en het is nodig, dat zij verstaan wat zij bidden.

15. Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, geveinsden! Want u omreist in fanatieke, zelfzuchtige bekeringsijver zee en land om één Jodengenoot te maken, om, al is het ook maar een enkel proseliet 17: 9") te winnen; en als hij het geworden is, dan maakt u hem, die u voorspiegelt, dat u hem ten hemel zult helpen, een kind van de hel, tweemaal meer dan u bent. U vervult hem met de geest van uw fanatisme en niet met de geest van het ware geloof en zo'n bekeerde is gewoonlijk een veel erger drijver dan zijn bekeerder.

Alsof zij zelf volmaakte toonbeelden van heiligheid waren, als hadden zij hun herdersambt in Israël wel volbracht en thuis niets meer te doen, gaan zij zee en land rond om proselieten te maken, alsof een zeer grote ijver hen dreef om zielen voor het rijk der hemelen te winnen. De godvruchtigen echter, die uit inwendige drang van de waarheid zich aan het Jodendom aansluiten en in het Nieuwe Testament voorkomen als een klasse van mensen, die de overgang van het Evangelie tot de heidenen vormen, zijn niet de hier bedoelde proselieten. Die werden integendeel door de Farizeeën met nijd en verachting behandeld en nauwelijks toegelaten. Hier wordt gesproken van werkelijke Jodengenoten, van zogenaamde proselieten van de rechtvaardigheid. Zulken waren zeldzaam, omdat een heiden er zich moeilijk toe liet brengen om het gehele juk van de Joodse wet op de hals te nemen. Hadden daarom de Farizeeën ook maar zo'n proseliet gevonden, dan hadden zij genoeg om voortaan zich te verheffen op hun verovering. Hier wordt de valse proselietenmakerij geoordeeld, die streeft naar uitwendige groei van de valse kerk, die alleen geweld pleegt zonder te overtuigen en de gewetens misleidt om zielen te vangen zonder te kunnen of te willen bekeren. Elke godsdienstige overgang zonder behoefte en erkentenis van het hart is alleen tot schade; want het zedelijk bederf, dwaling en verkeerde wandel verergert van de ene hand in de andere, waarin zij worden overgeleverd en overal zijn de - anen en - isten nog erger dan hun meesters.

In onze tijd zijn vaak Joden, die uit onzuivere beginselen tot het Christendom overgingen, eerst in de grond bedorven en de ergste vijanden van het Christendom geworden. Zij profaneren de goddelijke waarheid d. i. God zelf en hebben nu niets heiligs meer, zoals bijvoorbeeld Heine. Vooral de Jezuïtische bekeringen lopen vaak alleen uit op uitwendig belijden en meegaan. De alleen uitwendig bekeerden ontdekken echter gemakkelijk, hoe godsdienst en geloof van hun bekeerders alleen middel of masker zijn en zien in het geheime weefsel van hun kunsten in, waardoor hun de godsdienst zelf verachtelijk wordt; zij worden ingewijd in de geheimen en overtreffen nog hun bekeerders.

16. Wee u, blinde leidslieden (Hoofdstuk 15: 14), die in de door u verbreide leerstellingen zegt: Wie gezworen zal hebben bij de tempel, dat is niets; zo'n eed is een kleinigheid, waarmee men het zo nauwkeurig niet hoeft te nemen; maar wie gezworen zal hebben bij hetgoud van de tempel, bij de gouden sieraden en de gouden gereedschappen van de tempel of bij de tempelschat, die is schuldig zijn eed te houden en alleen waarheid daardoor te betuigen.

17. U dwazen en blinden! Zo kan Ik u met volle recht noemen, wanneer u zo onverstandig oordeelt en in het geheel de waarheid niet meer erkent; want wat is meerd? het goud of de tempel, die het goud heiligt? Moest het niet het omgekeerde zijn, als er tussen onverschillige en verbindende eden onderscheiden moest worden?

18. En, zo zegt u verder: wie gezworen zal hebben bij het altaar in de voorhof van de priesters, dat is niets; maar wie gezworen zal hebben bij de gave, die daarop is, die is schuldig.

19. U dwazen en blinden! zo noem Ik u voor de tweede maal, want wat is meer? De gave, zoals u voorgeeft, of, zoals een verstandig mens moet oordelen, het a)altaar, dat door zijn heiligheid de gave heiligt?

a) Ex. 29: 37.

20. Daarom, omdat het karakter van heiligheid oorspronkelijk en eigenlijk aan het altaar verbonden is en van daar op alles, wat er mee in betrekking gebracht wordt, overgaat, zeg Ik u: Wie zweert, zoals u uitdrukkelijk belijdt, bij hetaltaar, die zweert daarbij en, al zegt hij het niet uitdrukkelijk, bij al wat daarop is; hij ontgaat dus het verbindende van zijn eed niet, hij heeft die eed ook gedaan, die u zelf voor verbindend (vs. 18) verklaart.

21. En op gelijke wijze, omdat het karakter van heiligheid oorspronkelijk en eigenlijk aan de tempel verbonden is en van daar zich meedeelt aan alles wat aan en in de tempel is: wie zweert bij de tempel, die zweert bij deze en bij het goud van de tempel; en op welke tijd en in welke vorm de eed wordt uitgesproken, hij zweert bij Die, die daarin, die in de tempel woont, bij de levende God (1 Kon. 8: 13).

22. a) En wie zweert (Hoofdstuk 5: 34 vv.) bij de hemel, die zweert bij de troon van God en bij Die, die daarop zit.

a) 2 Kron. 6: 33. Jes. 66: 1. Hand. 7: 49.

Evenals ten allen tijde de zelfzucht, wanneer zij er belang bij heeft om zich onder godsdienstige vormen te bewegen, de ernst van de waarheid door misleiding probeert te ontwijken, zo had dit ook onder de Farizeeën plaats. Om tot zelfzuchtige bedoelingen zich van eden te kunnen losmaken (want: die met het opleggen van geboden en het binden zeer streng zijn (vs. 4) weten ook, wanneer het hen te pas komt, ze ook weer te ontbinden en los te maken.

Maken zij onderscheid tussen eden die gehouden moeten worden en eden, die niet onverbrekelijk verbinden. Evenals in Hoofdst. 5: 34 vv. toont nu Christus het ijdele van zulke onderscheidingen, omdat Hij aanwijst, hoe elke eed eigenlijk bij God de alleen Waarachtige gezworen is. De eden bij tempel, hemel, altaar hebben alleen zin, wanneer men deze geschapen dingen in hun betrekking tot de Eeuwige opvat.

Zo is het heden nog bij de geesteloze geestelijken en buikdienaars; het is hun niet om God, maar om goud, niet om het altaar, maar hetgeen daarop is te doen; het belang van de kerk, dat is hun eigen, gaat ver boven alles, wat God en goddelijk is. Maar wee hen!

Men staat verbaasd over de kleingeestige spitsvondigheden van deze in eigen oog zo verstandig grote mannen. Maar men ziet het doorgaans, wanneer geleerden de smaak verloren hebben voor de grote waarheden van God naar de Schrift, dan hebben zij vermaak in de nietigste haarkloverijen en verdiepen zich in uitpluizingen, waar ieder verstandig man de schouders voor ophaalt.

23. Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, geveinsden! Want u vertient de munt en de dille en de komijn, u legt anderen die plichten op, u handelt alsof het gebod van de tienden (Deut. 14: 22 vv.) het belangrijkst was, want zelfs op de minste tuingewassen past u het toe en a) u laat na, alsof dat niet noodzakelijk ter zaligheid was, het zwaarste van de wet, dat wat de hoofdzaak is. U verwaarloost namelijk het oordeel, het uitoefenen van gerechtigheid volgens de grondstellingen van het recht (Ps. 33: 5.) en de barmhartigheid in uw gedrag jegens de naaste, en het geloof, trouw enrechtschapenheid in handel en wandel (Jer. 5: 1. Gal. 5: 22). b) Deze dingen, de zo-even genoemde belangrijkere stukken, moest men doen en de andere, het vertienen van munt, dille en komijn, niet nalaten, omdat ook niemand mag menen, dat het op zogenaamde kleinigheden van de wet niet verder zou aankomen (Hoofdstuk 5: 18. Luk. 11: 42).

a) 1 Sam. 15: 22. Hos. 6: 6. Micha 6: 8. b) MATTHEUS. 9: 13; 12: 7.

Munt is een zeer bekend kruid en heeft in het Grieks de naam van zijn aangename reuk, waarom de Joden het strooiden op de vloeren van hun synagogen. Anijs is een zaad, dat algemeen bekend is, dat de Joden "sjabath" noemen en komijn is een soort van anijs, het zaad is zeer gelijk aan venkelzaad. Bij Lukas wordt er bijgevoegd, "en alle moeskruid", want volgens de overleveringen van de ouden waren die in het algemeen aan de tiende onderworpen en het is een gewoon zeggen onder de Joden, dat de tienden te geven van het koren is volgens de wet, maar de vertiening van de moeskruiden volgens de Rabbijnen.

Men lette op de tegenstellingen: wat u heeft nagelaten moet u doen en tevens: wat u doet, niet nalaten. Het ene is de hoofdzaak, maar het mindere, uw angstvallige betaling van tienden wordt daarmee niet opgeheven, maar alleen in zijn juiste verhouding gebracht.

De ware inwendige zorg voor de wet stelt de hoofdzaak vooraan, zonder het kleine voorbij te zien.

24. U blinde leidslieden, zoals Ik u reeds vroeger (vs. 16) heb genoemd, die in de allergrootste Levitische angstvalligheid, om bij het drinken ook maar het kleinste onreine diertje (Lev. 11: 42) niet mee binnen te slikken, de mug uitzijgt, wijn, melk enzovoorts eerst nauwkeurig doorzoekt voordat u die drinkt en daarentegen in de grootste zedelijke onverschilligheid de kameel doorzwelgt, u door uw gedrag aan de grootste zonden en ongerechtigheden schuldig maakt!

Voor de grofste zonden hadden de Farizeeën een wijde keel en een grote maag, die veel kon verdragen, maar in kleinigheden wilden zij een nauwgezet geweten hebben.

Menigeen denkt zijn naaste niet ontnomen te hebben wat een mug waard is en onttrekt toch de arme wel zoveel als de waarde is van een kameel door gierigheid, verkwisting, gebrek aan liefde enz. Jak. 2: 16.

25. a)Wee U, schriftgeleerden en Farizeeën, geveinsden! Want u breidt wel de voorschriften (Lev. 15: 1 vv. Num. 31: 20 vv.) omtrent de wassingen uit en reinigt het buitenste van de drinkbeker, waaruit u drinkt en van de schotels, waarvan u eet, opdat uop generlei manier Levitisch verontreinigd wordt Mark. 7: 4); maar van binnen zijn zij vol van roof en onmatigheid; voedsel en drank, die u in schotels en bekers heeft, is in onrecht verkregen en wordt in onmatigheid verteerd.

a)Luk. 11: 39.

26. U blinde farizeeër, die niet wilt inzien, wat eigenlijk Gods heilige wil, wat Zijn wet is, reinig eerst het inwendige; zie voor alle dingen toe dat voedsel en drank juist verworven en matig genoten wordt. Zuiver a) wat binnen in de drinkbeker en de schotel is, opdat ook het buitenste van deze rein wordt; dan pas is de Levitische reinheid een werkelijke en geen zuiver gehuichelde en ingebeelde (Luk. 11: 39 vv.)

a) Tit. 1: 15.

Het woord "wordt" heeft de betekenis: "opdat dan plaats heeft, dan teweeg gebracht wordt, wat u bedoelt, namelijk de reinheid ook van het uitwendige. De uitwendige reinheid wordt niet voor ontbeerlijk verklaard; zij is echter niet de ware, die integendeel pas door de reinheid van inhoud plaats heeft.

Het uitwendige en inwendige van de mens staat vaak in lijnrechte tegenspraak en de uitwendige beschaving is vaak het bedeksel van de ergste ontaarding.

Zie niet op de reine schotel, maar of uw drank en voedsel u voegt en eerlijk verkregen is. Wij weten, de natuurlijke mens, de mens, die nog geen genade heeft, zoekt het altijd in het uitwendige. Als dat maar schoon en goed is, dan is hij tevreden, over het inwendige bekommert hij zich niet. Maar uitwendige dingen brengen het genoegen niet aan, als er geen innerlijk genoegen is. Als het hart niet in liefde en wederliefde kan leven, dan zijn de uitwendige genoegens zonder smaak en zonder kracht. In het geestelijke is het niet anders. Uiterlijke godsdienstigheid zonder innerlijke godsvrucht geeft geen vrede, maar neemt haar weg. Daarenboven is het een bedrog, dat men pleegt jegens God en de naaste. Ons hart moet zijn als het horloge; als dit een goed binnenwerk heeft, dan wijst het uitwendig de uren vanzelf nauwkeurig aan, maar zonder dat kunt u de wijzers gedurig verzetten, maar niet goed doen lopen.

27. Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, geveinsden, want u bent a) als de witgepleisterde graven, die van buiten door hun lichte kleur wel schoon schijnen, maar van binnen zijn zij vol doodsbeenderen en alle onreinheid, zodat verontreinigd wordt, wie ze nabij komt.

a)Hand. 23: 3.

28. Zo ook schijnt u wel de mensen van buiten rechtvaardig, maar van binnen bent u vol geveinsdheid en ongerechtigheid.

De aanraking van een dode en van alles wat met doden in verband staat, maakt volgens de wet onrein, dus ook het betreden of aanraken van een graf en grafsteen (Num. 19: 11 vv). Opdat nu dit niet iemand onvoorziens overkomt (Luk. 11: 44) werden de stenen, die op de graven lagen, of de ingangen van de in rotsen uitgehouwen graven (jaarlijks op de 15de Adar na het eindigen van de regentijd en bij het naderen van het paasfeest) met witte kalk bepleisterd. Dit gaf aan deze wel een vriendelijk aanzien, desalniettemin bedekten zij slechts de plaatsen van onreinheid en verrotting. Zo’n bedrieglijke schijn is ook de gerechtigheid van de Farizeeën, slechts een dekmantel over hun huichelachtige gezindheid en hun gehele vervreemding van de geest van de wet.

29. a)Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, geveinsden! Want u bouwt rondom Jeruzalem de graven van de profeten op en versiert de graftekenen van de rechtvaardigen, u onderhoudt en verfraait ze.

a)Luk. 11: 47.

30. En zegt: Als wij in de tijden van onze vaderen waren geweest, wij zouden met hen geen gemeenschap gehad hebben aan het bloed van de profeten; wij zouden ze integendeel in ere hebben gehouden.

31. Aldus, omdat u die profetenmoordenaars uwe vaderen noemt, getuigt u tegen uzelf, a)dat u kinderen bent van degenen, die de profeten gedood hebben en u zult ook snel metterdaad bewijzen, dat u ook hun gezindheid geërfd heeft en in hun voetstappen wandelt (Luk. 11: 47 vv. Hand. 7: 51 vv.).

a)Hand. 7: 51. 1 Thessalonicenzen. 2: 15.

32. U dan ook, wanneer u dan niet anders wilt, vervult de mate van uw vaderen! Draag ook tot hun bloedschuld het uwe bij en maakt dat de mate, die reeds tot de rand komt, tot overlopens vol wordt, opdat ook het oordeel in volle mate kan invallen!

33. U slangen, u addergebroedsels, zoals Johannes de Doper u met recht genoemd heeft, u waarschuwend voor de toekomende toorn (Hoofdstuk 3: 7)! Hoe zou u de helse verdoemenis, het vonnis dat ter helle luidt, ontvluchten?

Bij het zo vaak uitgesproken wee en het uitdrukkelijk noemen van de schriftgeleerden en Farizeeën voegt de Heere nog altijd: "u geveinsden", dat Hij zonder twijfel altijd met een bijzondere nadruk zal hebben uitgesproken; Hij toont daardoor, dat de geveinsdheid hun hoofdzonde geweest is en boven alle zonden iets afschuwelijks is in de ogen van God, die men daardoor meent te bedriegen.

Dat is de aard van de huichelaars, zij prijzen de getrouwe getuigen van de waarheid na hun dood, die zij in hun leven zelfs niet konden aanzien; zij mogen zalig genoemd worden, wanneer zij maar niet levend zijn (sit licet divus, dummodo non vivus). Men versiert de graven van de oude martelaren en maakt daarentegen nieuwe in hun plaats: wee, wee de bloeddorstige huichelaars!

De papisten zijn hier juist goed getroffen, die houden de beenderen van de apostelen en profeten voor heilig en waard en vervolgen te vuur en te zwaard degenen, die de apostolische leer belijden.

U laat, zo wil de Heere tot de Farizeeën en schriftgeleerden zeggen, de vaderen, niettegenstaande zij de moordenaars van de profeten zijn, in de volle zin van het woord krachtens uw overleveringen als uw vaders gelden en behandelt de oude bloedschuld, die daardoor op u gekomen is, slechts als toevallige misslagen van de vaderen. Of geeft de schuld aan de wreedheid van de vroegere tijd. Evenals in onze dagen de gruwelen van de inquisitie verontschuldigd worden met de wreedheid van de middeleeuwen, terwijl zij toch hun eigenlijke grond in dweperij hebben. Maar de voortdurende belijdenis van de oude, valse grondstellingen, waaruit die bloedschulden gesproten zijn, bevestigt de echtheid van de overtuiging, dat zij ook schuld hebben aan hetgeen de vaderen gedaan hebben. Ja dat de oude schuld voortgaat tot aan het laatste gericht.

Er ligt een diepe betekenis voor de eenheid van de gehele Schrift en van de wegen tussen God en de mensen daarin, dat Israël hier ophoudt met hetzelfde, wat in het begin (Gen. 15: 16) van de voor hen verdrevene Ammonieten gezegd was, met het vol zijn van de maat van de zonde. De molens van de goden malen langzaam, maar zij malen zuiver; dat wisten ook de heidenen, omdat de geschiedenis het leert; zo moeten wij ook zonder valse vitterij, beide, de wachtende lankmoedigheid en de ten slotte uitbrekende toorn van God in Zijn handelen erkennen. De goddelijke grondregel, om geslachten en volken een gezamenlijke schuld gezamenlijk toe te rekenen en ten slotte de gezamenlijke straf op de laatsten te zenden, gaat door de gehele geschiedenis; de sleutel tot dit raadsel ligt reeds (maar niet altijd!) in de omgekeerde zin van de huichelachtige rede vs. 30 en luidt: waren zij in de tijd van de vaderen geweest, dan hadden zij ook al dat bloed vergoten. Hij, bij wie de innerlijke boosheid hoog gestegen is, wordt aangezien, alsof hij al datgene begaan had, wat anderen van gelijke boosheid ook begaan hebben: een moordenaar komt in de gemeenschap van alle moordenaars, een hoereerder in de gemeenschap van alle hoereerders en echtbrekers enz. Zij staan allen als takken op één wortel, zij werken als voor één doel, zij rechtvaardigen allen onder elkaar hun werken.

De Farizeeën worden ten slotte onverholen met de naam van slangen en adderengebroedsel aangeduid, die het zaad van hun vader in zich dragen en naar zijn werken doen (Joh. 8: 44). Die woorden zouden uit de mond van de Zoon van de liefde bijna te hard klinken; maar tegenover de boosheid is dat juist de openbaring van de liefde, dat zij als zodanig gehaat en gericht wordt. De zachtmoedige Verlosser is dezelfde, die ook de wijnpersbak van de toorn van God treedt Jes. 63: 13. Openbaring . 19: 13.

De Heere gebruikt hier dezelfde woorden, die reeds Johannes de Doper van deze diep bedorven mensen gebruikte, MATTHEUS. 3: 7 zij zijn een andere uitdrukking voor die van kinderen van de duivel, de oude slang of draak. Daarom zei de Heere tot Zijn discipelen, doelend op de helse geesten: Ik heb u macht gegeven op slangen en schorpioenen te treden. Zeker, de genoemde woorden klinken hard en steken sterk af bij de grote beleefdheid, waarmee niet zelden zelfs gelovige geleerden de ongelovige Schrift- en Christusbestrijders van onze tijd behandelen, de personen afscheidend van hun dwalingen; maar de Schrift kent geen verschil tussen de verleiding en de verleider en ook niemand van ons zal tot een dief zeggen: Ik ben de vijand van uw zaak, maar de vriend van uw persoon. En waarom zegt men dit dan tot iemand, die zo al niet ons, dan toch onze naaste de enige troost in leven en in sterven ontsteelt, zodat er menige Maria bij het lege graf van de Heere eeuwig zou moeten wenen en zeggen: Zij hebben mijn Heer weggenomen en ik weet niet waar ze Hem gelegd hebben, - als de Heere zelf Zich niet aan de Zijnen openbaarde. - Wat de Heere voegt, voegt niet altijd de discipel. Het oordeel van de Heere is altijd rechtvaardig; ons oordeel kan feilen de Heere kent het hart, wij kennen het niet. Daarom zegt de apostel tot ons: zegen en vervloek niet, Rom. 12: 14 en zegt de Heere zelf: oordeel niet, opdat u niet geoordeeld wordt, MATTHEUS. 7: 1. Dit geldt echter het persoonlijk oordeel over de ongelovige en goddeloze als zodanig. Wij kunnen niet alleen, maar wij moeten gedurig zeggen: die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven, maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn van God blijft op Hem. Dezelfde apostel, die zei: zegen en vervloek niet, zei: wie een ander Evangelie verkondigt dan hetgeen u verkondigd is, die zij vervloekt. En dezelfde Heer, die zei oordeelt niet, zei tot de huichelaars: Hoe zult u de helse verdoemenis ontvluchten?

EVANGELIE OP DE TWEEDE KERSTDAG, TEVENS de DAG VAN STEFANUS, DE MARTELAAR

Het gebruik om de sterfdag van Stefanus op de tweede Kerstdag te vieren, komt reeds uit de eerste en beste tijden van de Christelijke kerk. Dat de Christen door de dood het eeuwige leven binnengaat, was voor de eerste Christenen zo’n vertrouwde voorstelling, dat zij moedig en verheugd in het geloof de sterfdagen van de bloedgetuigen van Christus hun geboortedagen noemden en op de geboortedag van Christus op aarde stelden zij de geboortedag van de eerste bloedgetuige in de hemel (heri natus est Christus in terra, hodie nascitur Stefanus in coelo). Naar hun mening moest men de dood niet alleen onderworpen en getroost, maar zelfs vrolijk en verlangend, met het gevoel van de overwinning in het hart tegemoet gaan.

Er ligt slechts één nacht tussen gisteren en heden; nog weerklinken de Halelujah gezangen van de feestdag van gisteren in de muren van onze kerken, in de diepte van ons hart en toch - hoe geheel anders is de toon, waarop onze prediking heden zal klinken, hoe geheel anders het beeld, dat de tekst van heden ons voor ogen stelt. Het nieuw geboren Christuskind hebben wij gisteren begroet bij het begin van Zijn aardse loopbaan; heden staat de man Jezus Christus voor ons aan het einde van Zijn goddelijke loopbaan; het is Zijn afscheidswoord, dat wij vernemen en hoe geheel anders klinkt Zijn afscheidswoord, dan de groet, die bij Zijn komst op aarde klonk! Toen de Heiland geboren was, werd er grote vreugde aan Zijn volk

verkondigd; maar toen Hij afscheid nam van dit volk, was het een zwaar wee, dat Hij dit volk tot erfenis naliet. Toen Hij in de kribbe lag, verschenen de engelen van God gelukwensend over Bethlehem. Toen was Israël het begenadigde en gezegende onder de volken; maar toen Hij afscheid nam, wendde Jeruzalems beschermgeest wenend Zijn aangezicht af van het volk, waarover hij zo lang beschermend en zegenend gezweefd had, alsof hij plaats wilde maken voor de adelaars, die zich boven de ongelukkige stad verzamelden; want van nu af was het uit met dit volk, de band was verbroken, de brief was verscheurd, het verbond was weggevallen tussen het volk en zijn God. Hoe was dat gekomen? Hoe werd die zegen in vloek en dat wel in wee veranderd? Wat ligt er dan tussen de zalige dag van Christus' geboorte en tussen het duistere uur, toen Hij afscheid nam van Zijn volk? Wanneer u wilt, hetzelfde wat tussen heden en gisteren ligt - een nacht; maar een zwarte nacht, de nacht van de zonde, van het ongeloof, van de verharding had zich over het volk verspreid. Daarom werd de zegen in vloek veranderd; daarom moest de Heiland zo'n zwaar afscheid nemen van Jeruzalem; daarom moest Stefanus onder steenworpen zijn edel hoofd tot de dood neigen; daarom moest Israël tot een vloek worden onder de volken en zijn huis woest blijven op aarde.

34. Daarom, omdat u de maat van uw vaderen vervult (vs. 32), zend Ik, wanneer Ik verhoogd zal zijn van de aarde (Hoofdstuk 26: 64), als de besturende hand van de goddelijke wijsheid (Luk. 11: 49) in Mijn apostelen en hun helpers tot u profeten en wijzen en schriftgeleerden, mannen, die onder het Nieuwe Testament hetzelfde zijn, wat de profeten en na hen in de tijd zonder openbaring, de rabbijnen en schriftgeleerden hadden moeten zijn (Luk. 21: 15. Hand. 13: 1). En uit deze zult u sommigen, als Stefanus (Hand. 7: 56 vv.), Jakobus I en II (Hoofdstuk 10: 2 Nr. 3 en vs. 3 Nr. 9) doden en anderen, zoals Petrus te Rome kruisigen en sommigen uit hen, zoals Paulus, zult u geselen in uw synagogen (2 Kor. 11: 24) en zult hen vervolgen van stad tot stad (Hand. 8: 1 vv. ; 9: 1 vv. ; 13: 50 vv; 14: 5 vv. ; 19 enz).

35. Opdat op u, die de helse verdoemenis niet kunt ontgaan, al het rechtvaardige bloed komt, dat vergoten is op de aarde, van het bloed van de rechtvaardige Abel af (Gen. 4: 8 vv.) tot op het bloed van Zacharia, de zoon van Barachia (2 Kron. 24: 21 vv.), die u inuw vaderen gedood heeft tussen de tempel en het brandoffer-altaar.

36. Voorwaar zeg Ik u: al deze dingen, al die straffen voor het bloed vergieten zullen komen over dit geslacht, zodat velen van degenen, die nu leven, nog de verwoesting van Jeruzalem zullen beleven.

In het algemeen, is wel de verklaring bij 2 Kron. 24: 22 gegeven, voldoende tot juist verstaan van vs. 35 Daar is gezegd, dat de Heere, terwijl Hij op grond van de Schrift de som wil nemen van al het bloed, dat reeds in de dienst van de waarheid en gerechtigheid vergoten is en daarom met het eerste kanonieke boek van het Oude Testament het laatste (naar de rangschikking in de Hebreeuwse bijbel) verbindt en dus aan het vermoorden van Abel dat van Zacharia aansluit. Toch voelt men, dat, om volkomen rechtvaardig en waar te zijn, Zijn woord op profetische manier ook in de toekomst moet grijpen en op apocalyptische manier aanduiden, hoe het tegenwoordige geslacht betonen zal kinderen te zijn van hen, die de profeten gedood hebben. Wanneer nu tegenover de moord van de rechtvaardige Abel de dood van Jezus zelf staat Hebr. 12: 24), heeft ook die van Zacharias zijn tegenhanger in die van

Jakobus II, in het jaar 62 na Christus 28: 31). Op die moord doelt ook, zoals wij menen, de plaats Openb. 6: 9 v. ; en daar wordt nu werkelijk van het gericht gesproken over Jeruzalem en Israël, wat echter de uitleggers voor het grootste gedeelte miskennen. - Omdat het antichristelijke pausdom in de plaats van het afvallige en bloeddorstige Joodse volk is gekomen, zal de straf van de ontelbaar vele bloedschulden ook eens zich samenhopen en in de latere gerichten uitbreken. Daarvan handelt Hoofdst. 16-18 van de Openbaring; in Openbaring . 18: 24 lezen wij dan ook: "in haar is gevonden het bloed van de profeten en van de heiligen en van al degenen, die gedood zijn op aarde".

37. Jeruzalem, Jeruzalem, u, die de profeten doodt, het als het ware tot uw roeping gemaakt heeft om hen als godslasteraars te doden (Luk. 13: 33 vv.) en stenigt, die tot u gezonden zijn (Neh. 9: 26. Jer. 2: 34), a) hoe vaak heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen. Ik heb u gezocht dadelijk bij het begin van Mijn openbare werkzaamheid (Joh. 2: 13 tot 4: 3 , daarna vooral in het laatste half jaar (Joh. 7: 10-10: 40 en in het bijzonder in deze laatste drie dagen (Hoofdstuk 21: 1-22: 46). Als de ware Verlosser en Zaligmaker trachtte Ik u tot Mij te lokken tegen de adelaars van het gericht, dat reeds nadert (Hoofdstuk 24: 28), zoals een hen haar kuikens bijeen vergadert onder de vleugels, opdat zij daar beveiligd zijn voor roofzucht en voor kou; en jullie hebben niet gewild. Er blijft dus niets anders over, dan u over te geven aan het verderf, dat u moedwillig over u heeft gebracht.

a) Ps. 17: 8; 91: 4.

Men mag niet voorbijzien, dat dit vers een herhaald oponthoud en een vaker herhaalde werkzaamheid van Jezus te Jeruzalem veronderstelt. Zo iets wordt in de drie eerste Evangeliën, die bijna alleen Jezus’ werkzaamheid in het noorden van het land beschrijven, vóór het begin van de tijd van lijden niet bericht. Het Evangelie van Johannes, dat daarentegen hoofdzakelijk de redenen en daden van de Heere in Jeruzalem en Judea vertelt, is daarom een wezenlijke en noodzakelijke aanvulling en wat door Johannes bericht is, wordt weer op onze plaats bevestigd.

Deze woorden verdienen op een bijzondere manier onze aandacht. Zij verspreiden licht over een duistere zaak, die, helaas, door menselijke verklaringen, nog duisterder gemaakt is. Zij tonen ons dat Christus met medelijden en ontferming is vervuld geweest jegens velen, die nochtans niet behouden zijn en dat het grote geheim van ‘s mensen eeuwig verderf gelegen is in zijn niet willen. Onmachtig als de mens van nature is - onbekwaam om een goede gedachte te denken als uit zichzelf - buiten staat zichzelf te bekeren tot het geloof in God en tot de gehoorzaamheid aan zijn roepstemmen - blijkt het nochtans dat hij zeer wel bij machte is zijn eigen ziel in het verderf te storten. Machteloos tot het goede, is hij nochtans zeer machtig in het kwade. Wij zeggen terecht, dat een mens niets kan doen uit zichzelf, maar wij moeten steeds bedenken, dat de zetel van die onmacht gelegen is in zijn wil. Niemand kan zichzelf een wil geven tot bekering en geloof, maar een wil tot verwerping van Christus en tot het bewandelen van onze eigen wegen hebben wij van nature allen en als iemand van ons verloren gaat, zal het blijken, dat die wil de oorzaak is geweest van zijn verderf. "U wilt tot Mij niet komen", zegt Christus, "opdat u het leven mag hebben. " (Joh. 5: 40).

38. a)Zie, uw huis, tempel, stad en land, wordt u woest gelaten en zo de vloek in Ps. 69: 26 vervuld tot op de tijd door Mijn Vader bestemd (Luk. 21: 24).

a) Jes. 1: 7. Jer. 7: 34. Micha 3: 12. Hand. 1: 20.

39. Want Ik zeg u: u zult Mij van nu aan, nu Ik Mij van de tempel terugtrek, om door lijden en sterven Mijn heerlijkheid in te gaan, niet zien, totdat u zeggen zult: a) Gezegend is Hij, die komt in de naam van de Heere. Door de prediking van Mijn apostelen zult u u niet laten bewegen tot het geloof, maar wanneer u ten slotte na meer dan 1800 jaren u tot Mij zult bekeren (Rom. 11: 25 vv.) en met een ander hart en in betere geest dan twee dagen hiervoor (Hoofdstuk 21: 9) uw Hosanna roept, zal Ik Mij weer aan u openbaren (Openbaring . 11: 11 vv. ; 14: 1 vv.).

a)Ps. 118: 26.

Volgens de Joodse verhalen ging de lamp in de tempel in het 40e jaar van de verwoesting van Jeruzalem vanzelf uit; inderdaad valt naar onze chronologie de voorgaande rede van Jezus in dit 40e jaar en nog tegenwoordig is de Joodse synagoge leeg, omdat zij Christus niet kent (2 Kor. 3: 15); en wat de stad en de tempel aangaat, zo heeft de vergeefse proef van keizer Julianus Apostata, om de Joden hun huis weer op te bouwen, het woord van de Heere bevestigd. "Het woord van de vloek zal echter niet het laatste woord zijn bij dit afscheid: totdat u (late nakomelingen van dit geslacht) de nu verworpene eens erkent, Hem vol vreugde als de Messias begroet, wanneer, evenals voor een paar dagen het ijdele Hosanna weerklonk, het dan in waarheid zal klinken (omdat dit Hosanna niets betekende, omdat het ijdel was, kan de Heere niet zeggen: totdat u weer spreekt). Zo scheidt Hij van hen met de zekere profetie, dat eens het volk van God Hem zal eren, evenals de toekomstige terugbrenging van het Israël naar het vlees door het gehele Oude Testament verkondigd wordt, van Deut. 4: 30 tot aan Zach. 12: 10; 14: 8 vv.

De Heere had dus afscheid genomen van de tempel, maar niet met het vuur van van een opgewondene, maar in de diepste rust van de geest, al was Hij ook in de hevigste gemoedsbeweging; Hij snelde daarom ook evenmin voort van de tempel, toen Hij later van het graf voortsnelde; daar bracht Hij eerst de grafdoeken in orde en legde ze rustig terzijde, hier ging Hij nog een ogenblik in het voorhof van de vrouwen, tegenover de altaren, die tot de tempelschat behoorden en zag naar het volk, dat zijn giften in de schatkist wierp (Mark. 12: 41 vv. Luk. 21: 1 vv.). Men heeft met reden opgemerkt, dat deze geschiedenis hier geheel past, omdat zij juist het verwijt van Jezus tegen de schriftgeleerden en farizeeën, dat zij de huizen van de weduwen opaten, bevestigt. Men zag het aan een voorbeeld, hoezeer de gemoederen van de vrome in de lande door de vaders van het volk beheerst en heen en weer gedreven werden, omdat zij alles, wat zij slechts geloofden te kunnen ontberen, in de schatkist wierpen, terwijl de rijken, waaronder ook de farizeeën en schriftgeleerden, niet veel aan dit offer deden. Hierdoor wordt ons echter tegelijk aangetoond de stille, verheven en rustige stemming van de geest, de hemelse reinheid van het gemoed, waarmee Christus afscheid neemt van de tempel. Evenals een heilige vreemdeling, als een onderzoekende reiziger uit een hogere wereld, kon Hij Zich tegenover het altaar neerzetten en dat offer beschouwen, dat toen

het middelpunt was van het bijgeloof van Zijn volk. Hij ziet met scherpe blik naar de giften, dat is het teken van Zijn hemelse onbevangenheid. De twee penningen van de arme weduwe ontgaan Zijn oog niet, dat is de blik van de liefde; Hij ziet in haar bijna dwaze poging, om de schatkist met haar laatste middelen te ondersteunen, de vrome zin, de reine bedoeling, het offer van het hart, dat aan God gegeven wordt; dit is de blik van de hemelse waarheid, Hij schat de gave van deze vrouw tegen de blinkende geldstukken, die de rijken geven en oordeelt, dat de vrouw het meeste gegeven heeft: dat is de stem van de gerechtigheid. Daarin openbaart zich echter ook de eeuwige frisheid, helderheid en kracht van de volkomen getrouwheid in Zijn beroep, dat Hij nu in deze stemming nog geneigd is, voor Zijn discipelen over dit onderwerp, de twee penningen van de arme weduwe een rede te houden; zij is wel een rede, die in Zijn gemeente duizendvoudige zegen gewerkt heeft en werken zal tot aan het einde van de wereld.

Nu laten heidense Grieken aan Jezus de vraag doen om Hem te mogen spreken (Joh. 12: 20 vv.); hierdoor aan Zijn nabijzijnd einde herinnerd, bidt Hij tot Zijn Vader, waarop een teken van de hemel volgt. Nadat Hij hieraan nog een vermaning geknoopt heeft, verlaat Hij voor altijd de tempel.

Het was een merkwaardige beschikking, dat juist op de dag, toen de Heere van de Joden afscheid nam en Zich in de verborgenheid terugtrok, deze Grieken hun verlangen bekend maakten; Hij werd daardoor in de gelegenheid gesteld om de nabij zijnde uitbreiding van Zijn rijk, ook over de heidenen uit te spreken. Evenals de wijzen uit het oosten bij Zijn geboorte, zo kan men ook deze Grieken als typen en vertegenwoordigers van de heidenwereld, die tot de opneming in Zijn rijk bestemd is, beschouwen. Zijn verzoeningsdood is het dan, die de scheidsmuur doorbreekt, die Hem en Zijn volk nog van de heidenen scheidt; omdat deze dood nu snel zal volgen, moeten de heidenen nog slechts een beetje geduld hebben.

HOOFDSTUK 24

OVER DE VERWOESTING VAN DE STAD JERUZALEM EN HET EINDE VAN DE WERELD

X. Vs. 1. Nu scheidt de Heere van de tempel, waar Hij de vreselijk bedreigende woorden, die toch nog tot hoop ruimte geven en die in het vorige hoofdstuK vermeld staan, Israël als een erfenis overgegeven heeft. Het is reeds avond, als Hij Jeruzalem verlaat, om de gewone weg over de Olijfberg naar Bethanië te reizen. Terwijl de discipelen Hem hij het heengaan uit de tempel reeds op zijn pracht en heerlijkheid hebben gewezen en uit Zijn mond de bevestiging ontvangen hebben van hetgeen Hij reeds vroeger gezegd had, dat van deze tempel geen steen op de andere gelaten zal worden, kwamen er vier van hen tot Hem. Hij had Zich op de Olijfberg neergezet, alsof het Hem niet mogelijk was, die berg over te gaan, zonder eerst nog een peinzende blik over de stad te werpen. Daar vragen zij Hem om nog een langere profetische rede over de verwoesting van Jeruzalem en de tekenen van Zijn toekomst (vgl. Mark. 13: 1-37. Luk. 21: 5-38).

a. Vs. 1-28. De vraag, die de discipelen tot Jezus richten, is drievoudig: (wanneer zal datgene gebeuren, waarvan U zo even gesproken heeft, namelijk de verwoesting van de tempel en het gericht over Jeruzalem? 2) wat zal het teken zijn van Uw toekomst? 3) en wat dat van het einde van de wereld? Het antwoord van de Heere volgt nu ook drievoudig. Hij spreekt in het eerste gedeelte, dat hier volgt, eerst van de verwoesting van Jeruzalem en wel om een antwoord te geven op de vraag: "wanneer", van de tijd, die de verwoesting voorafgaat. Maar toch spreekt Hij zó, dat in dit gericht, dat zelf reeds een toekomst van de Mensenzoon en een teken is, dat daarop wijst, de beide volgende catastrofen, die Hij nog in de gedachte heeft, de meer verwijderde zowel als de meer nabij zijnde, reed, voorlopig te zien zijn.

1. En Jezus ging dadelijk na het voorval, in Joh. 12: 20-36 bericht, uit en vertrok van de tempel, om die niet weer te betreden (Hoofdstuk 23: 39); en Zijn discipelen kwamen bij Hem, nog voordat Hij de buitenste voorhof had verlaten, om Hem de gebouwen van detempel te tonen. Een onder hen zei: Meester, zie, wat een stenen en wat een gebouwen (Mark. 13: 1) en met wat een begiftigingen versierd! (Luk. 21: 5).

2. En Jezus, die hun bedoeling wel verstond, zei tot hen: Ziet u niet al deze dingen! Is die pracht, die uw verwondering verwekt, zo groot, dat u zich in Mijn woord (Hoofdstuk 23: 38) niet weet te vinden?Voorwaar zeg Ik: a) hier aan dit gehele gebouw, zal niet een steen op de anderen gelaten worden, die niet afgebroken zal worden, uit zijn voegen gerukt en weggeslingerd zal worden.

a) 1 Kon. 9: 7, 8. Micha. 3: 12. Luk. 19: 44.

Het is aan geen twijfel onderhevig, of de ernstige voorspelling: "Zie uw huis wordt u woest gelaten", lag nog in hun gemoed. Zij wensten nadere verklaring vooral daarover, of dan ook het heerlijke tempelgebouw (Slotwoord op 1 Makk. Nr. 11. d.) in die voorspelde verwoesting ook was opgesloten. Het scheen hun onmogelijk, dat zo’n gebouw door God aan de

verwoesting kon worden overgegeven. Omdat zij echter vreesden, het tedere en voor hen heilige voorwerp door een open vraag aan te roeren, proberen zij, door bewonderend te wijzen op de pracht en vastheid van het tempelgebouw, de Heere daartoe te brengen, dat Hij Zich over dat punt uitspreekt.

Zien wij de heerlijkheid van de vaste en sierlijke bouw in steden en kerken, laat ons dan aan het woord van Christus gedenken, dat vervuld is, tot een preservatief (behoedmiddel) tegen elk vals bewonderen en aanhangen, omwille van aardse macht en heerlijkheid (Openbaring . 18). Laat ons de gehele wereld beschouwen in het licht van dit ook haar (2 Petrus . 3: 10 v.) vooraf gezegde: "niet één steen op de andere!"

3. En toen Hij, na uit de stad en over de Kedron gegaan te zijn, op de Olijfberg gezeten was recht tegenover de tempel, gingen de discipelen tot Hem alleen. Om het rondom staande volk hadden zij niet verder dat onderwerp willen behandelen, nu de Heere alleen was namen voornamelijk Petrus, Jakobus I, Johannes en Andreas het onderwerp van het gesprek weer op en zeiden: Zeg ons, wanneer zullen deze dingen, die U gezegd heeft: er zal niet een steen op de andere gelaten worden zijn? En wat zal het aankomend teken zijn zowel van deze verwoesting van de tempel, als van uw toekomst, die daarmee toch in onmiddellijk verband staat? Wanneer zal Uw rijk in heerlijkheid worden opgericht? En wat zal het teken zijn van de voleinding van de wereld, van de opheffing van de tegenwoordige wereldorde.

Er zijn volgens de woorden drie vragen, maar volgens hun bedoeling slechts een; want de discipelen hebben de verwoesting van Jeruzalem, de terugkomst van Christus en het einde van de wereld niet als drie afzonderlijke feiten onderscheiden, zoals wij het wel kunnen doen. Hen komen deze drie dingen in de gedachte, als de drie hoofdgebeurtenissen van het een grote drama van het gericht, aan het einde van alle dingen. Want zo zag het er volgens het Oude Testament uit: door vele profetieën, in het bijzonder de merkwaardige in Zach. 14 , kondigden de profeten van het Oude Testament het gericht over Jeruzalem aan, waarmee echter de heerlijke en krachtige openbaring van de Heere tot redding van Zijn gelovigen en tot het laatste oordeel over de vijandige wereld verbonden zou zijn. Zo stelden de discipelen het zich voor en in deze zin vroegen zij: "Wanneer zullen deze dingen zijn?" namelijk het door U verkondigde gericht over Jeruzalem, de door de profeten voorzegde grote verdrukking over het uitverkoren volk "En wat is het teken van Uw toekomst", waaraan men kan zien, wanneer Gij komt?" Want aan die grote verdrukking zal zich toch dadelijk de dag van de Heere, zoals die genoemd wordt volgens het Oude Testament, d. i. volgens het Nieuwe Testament de openbaring van Christus, aansluiten. Met hare komt ook het einde van de gehele tegenwoordige loop van de geschiedenis, "het einde van de wereld", verenigd met de openbaring van de macht van de Heere, die op de tijd van de genade zal volgen. In deze zin antwoordt de Heere nu ook; Hij scheidt de verschillende stukken nu niet naar het uiterlijke, zodat Hij eerst van het een en dan van het andere spreekt, maar Hij neemt ze steeds tezamen, zodat Hij altijd van het geheel spreekt, zonder de bijzondere gebeurtenissen zo uit elkaar te houden, als een geschiedschrijver het zou doen. Want dat is de aard van de bijbelse profetie, zoals de Heere die ook in acht neemt; altijd het ene en gehele einde te voorzeggen en al het andere en voorbijgaande slechts in zoverre in de profetie op te nemen, als het daarmee in verband staat en als een gedeelte daarvan voorkomt. Moge het volgens de tijd nog zeer ver

daarvan gescheiden zijn, zoals het zakelijk tezamen behoort, daar komt het op aan. Deze aard van de bijbelse profetie heeft een goede praktische grond; want zij moet geen waarzegging zijn, die de nieuwsgierigheid, of ook wel de weetgierigheid van de mensen wil bevredigen; zij moet de kinderen van God dienen, om deze te beveiligen tegen de gevaren, die hen van de vijanden van God en van Zijn gelovigen, van buiten en van binnen bedreigen. Daarom heeft zij niet te doen met bijzondere gebeurtenissen van de geschiedenis, maar met het einde daarvan, dat even vol van dreigende ernst, evenals van versterkende troost is.

Wat in deze profetie van Christus op het gericht over Jeruzalem en wat op het einde betrekking heeft, vloeit alles door elkaar: het eerste is de voorgrond. het laatste de achtergrond, dat het eigenlijke onderwerp van de gehele profetie vormt. In het voorbeeld van het einde, dat Jeruzalem zal hebben, ziet de Heere het einde van de wereld zodanig, dat de trekken van hetgeen aan het einde gebeuren zal in het lot van de stad openbaar worden en op elk punt daardoor heen schemeren.

De discipelen hebben in onbepaalde samenhang een teken verlangd: de Heere geeft hun ten eerste velerlei voortekenen, totdat in vs. 30 een laatste teken voor de zichtbare komst van de Zoon des mensen (overeenkomende met de voorlopige nog niet persoonlijke toekomst van het gericht komt. In vs. 4-15 hebben wij dus de voortekenen van de naderende verwoesting van Jeruzalem, maar met zulke sterk gekozen kleuren, dat deze eerste periode meteen slechts als een type van de latere voorkomt. Voortgaande van het meer algemene tot het meer bijzondere, zien wij die voortekenen, die, evenals het einde van de wereld, juist daarom ook het einde van het Joodse volk zullen en moeten voorafgaan, namelijk in het vervallen, woeste en verwarde Israël zijn valse Christussen of verlossers; in Israël en in de heidenwereld rondgaande gevaren van oorlog, met rampen in de natuur, die daarmee gepaard gaan; dan zelfs in de eigenlijke gemeente van God, die daar als de reddende kern staat, ergernis aan de vervolging en afvalligheid en eveneens valse profeten; desniettegenstaande bij dit alles de voortdurende prediking van het Evangelie in de gehele wereld; en dan het meer onmiddellijke, eerste teken van het toekomende einde volgens Daniël.

4. En Jezus, in plaats van op hun vraag wanneer bescheid te geven, antwoordende met de vermaning om over zichzelf te waken, opdat zij gered mochten worden, wanneer die tijd werkelijk kwam, zei tot hen: a)Zie toe, blijf na Mijn heengaan steeds op uw hoede, dat u niemand door valse leer en profetie verleidt.

a) Jes. 29: 8. Efeziers . 5: 6. Kol. 2: 18. 2 Thess. 2: 3. 1 Joh. 4: 1.

5. a)Want velen zullen, vooral in de laatste tijd, die aan Mijn toekomst en aan het einde van de wereld voorafgaat, gedeeltelijk ook reeds in die, die het gericht over Jeruzalem voorgaat, komen onder Mijn Naam (eigenlijk: op Mijn naam, zodat hun optreden op Mijn naam, op de Messias naam, die zij zichzelf geven, berust (Hoofdstuk 18: 5) en zeggen: Ik ben de Christus; en zij zullen velen verleiden, zodat die hun voorgeven geloof schenken en zich aan hun kant plaatsen.

a)Jer. 14: 14; 23: 25.

De natuurlijke en eerste straf van Israël voor de verwerping van de ware Messias was dat God hen overgaf aan leugenachtige redders en bevrijders, zoals reeds vroeger in Joh. 5: 43 gezegd was; in iedere tijd van het verderf en van de verdrukking herhaalt zich het teken van leugenachtige vertroostingen en beloften, waarom ook reeds in de tijd van de Babylonische ballingschap de valse profeten zich vermenigvuldigden.

In de geschiedenis is het optreden van valse messiassen vóór de verwoesting van Jeruzalem niet aan te wijzen; want Simon de Magiër, Theudas, de Egyptenaar (Hand. 8: 9; 5: 36; 21: 38) en andere dwepers speelden slechts de rol van profeten, die de Messias voorafgingen.

Sinds de tijden van Christus telt men daarentegen meer dan 50 messiassen onder de Joden.

Intussen zijn toch allen naar hun bestaan valse messiassen, die de plaats, die Jezus in het rijk van God toekomt, wilden innemen; dus ook de dwepers, die vóór de verwoesting van Jeruzalem als volksleiders optraden.

Evenals de volgende profetie ver boven het tijdpunt van de verwoesting van Jeruzalem reikt, die toen zo nabij was, zo ook het gewicht en de toepasselijkheid van de aan haar voorafgaande waarschuwing.

De Heere begint met Zijn eigen terugkomst en scheidt deze af van de verwoesting van Jeruzalem. Hij waarschuwt Zijn discipelen, om zich niet door een vals gerucht van Zijn komst te laten verleiden. De geschiedenis heeft geleerd, hoe nodig deze waarschuwing was. Immers aan een valse messias heeft het Israël niet ontbroken. Bar-Cochba wierp zich op als de messias van de ongelovige Joden, die omwille van hem de laatste dodelijke slag van de Romeinen ontvingen. De ware Messias verlost Zijn volk van hun ongerechtigheden en maakt hen zalig van hun zonden, maar verlost Zijn vijanden (het ongelovig Israël) niet van het juk van de Romeinen.

6. En u zult, om na deze voorlopige waarschuwing nu tot uw vraag naar het voorteken over te gaan, horen van oorlogen in de onmiddellijke nabijheid, zodat u zelf het geraas en de drukte daarvan verneemt en van geruchten van oorlogen, dienog in de verte worden gevoerd. Zie toe, wordt niet verschrikt, zoals u ten opzichte van de valse messiassen op uw hoede moet zijn, om niet verleid te worden. Weest hiervoor niet bevreesd, maar behoudt uw tegenwoordigheid van geest; want al die dingen moeten gebeuren voordat kan volgen wat ten zegen worden zal. Maar nog is het einde niet; er komen nog andere moeilijkheden en om deze te doorstaan is nodig, dat u kalm bent en in juiste erkentenis van het goddelijk raadsbesluit gemoedigd wacht.

7. Want die uitbarstingen van de oorlog zullen steeds heviger worden; het ene volk zal tegen het andere volk opstaan, om met geweld de bestaande orde omver te werpen en het ene koninkrijk tegen het andere koninkrijk (Jes. 19: 2). De ontzettende bewegingen onder de volken zullen door dergelijke in de natuur worden vergezeld en er zullen zijn hongersnoden en pestilentiën en aardbevingen in verscheidene plaatsen, omdat de ene plaats na de andere bezocht wordt.

8. Maar al die dingen zijn maar een beginsel van de smarten. Al die genoemde dingen zullen wel grote plagen zijn, maar de grootste nood, waaruit ten slotte de zegen voortspruit, zal daarna komen.

Dit is een met profetische kleuren geschilderde voorstelling van de zich meer en meer verheffende oorlogen, die de lange gisting vóór het laatste drama van de Joodse oorlog van de verwoesting van Jeruzalem voorafgingen. Zo is de profetie in het algemeen ten volle bewaarheid in de geschiedenis, die ons bijzonder uit Josefus bekend is; maar voor de bijzondere trekken van deze profetische en voorstelling zijn naar de aard van de ware profetie geen woordelijk overeenkomende vervullingen van de geschiedenis in concreto te veronderstellen, noch aan te wijzen.

Oorlog in de nabijheid, onrust verwekkend, schrikkelijke geruchten van oorlog, onrust en opstand van volken tegen elkaar: dat is in het klein reeds de schildering van de tijd, die met elk jaar steeds meer en meer toeneemt, die de Joodse geschiedschrijver ons beschrijft; zelfs aan verschrikkingen en tekenen van de hemel ontbreekt het niet (Luk. 21: 11) vóór de verwoesting van Jeruzalem; het bericht van Josefus over dergelijke dingen (b. Jud VI, 5, 3 : een komeet die een jaar lang over de stad zweefde; een licht in de nacht rondom altaar en tempel, een offerkoe, die dan een jong werpt, beide in de tijd van het Paasfeest; opening van een vaste poort van de tempels vanzelf; wagens en krijgslegers in de wolken; de nachtelijke stem in de tempel, als van een grote menigte: "laat ons van hier gaan!" tegen pinksteren; ten slotte het wee over Jeruzalem van een landman, 4 jaar vóór het uitbreken van de oorlog aangevangen en vervolgens meer dan 7 jaren volgehouden - vgl. Tac. hist, V, 13) verkrijgt door het woord van Christus een geloofwaardigheid, die niet te verachten is. Maar dat zijn allen slechts voortekenen, zegt de Heere, dat alles is het einde nog niet, het laatste en eigenlijke, omdat toch het einde van Jeruzalem zelfs slechts een voorteken van het einde van de wereld is, dat alles zal nog eens in de laatste tijd geheel anders komen. Men vergelijke ook de bijzonder merkwaardige profetie van Asarja, de zoon van Oded, aan koning Asa, in 2 Kron. 15: 5-7 die blijkbaar van een ver verwijderde toekomst spreekt.

Niet als voorteken van de terugkomst van de Heere moet het aangezien worden, wanneer men van oorlogen en geruchten van oorlogen zal horen; zulke strafgerichten van God hebben van de vroegste tijden af de volken getuchtigd, zonder dat daarmee ook het einde gekomen is. Maar wanneer eens de gesel van de oorlog niet meer alleen enige landen, maar de gehele wereld doortrekt; wanneer een algemene onveiligheid, een ontbinding van het algemene systeem van de staat begint en wanneer zich met zo’n verwoesting de drie andere tuchtroeden van God: pestilentie, hongersnood en aardbeving verbinden, dan is dat ontwijfelbaar een voorteken. Het is het begin van die barensweën, waaruit een nieuwe wereldorde tevoorschijn treedt. Toen eens in het eerste nachtgezicht, dat Zacharia (1: 11) zag, de Heere Zijn engelen uitzond, om de tegenwoordige stand van zaken op aarde te onderzoeken, brachten zij de boodschap terug: "wij zijn door het land getrokken en zie, alle landen zitten stil!" Maar eens wil God, zoals Hij door de mond van Haggai (2: 22 vv.) verkondigt, hemel en aarde bewegen; Hij zal de stoelen van de koninkrijken omkeren en de machtige koninkrijken van de heidenen verdelgen, zal beide, wagen en ruiter omkeren, dat paard en man zullen vallen, een ieder door het zwaard van de andere. Dan zal het bewegelijke veranderd worden, opdat het

onbeweeglijke blijft en de gemeente van Christus haar onbeweeglijk koninkrijk ontvangt (Hebr. 12: 27). Deze verschrikkelijke verwoestingen, die het wezen van de wereld beginnen te ontbinden, zijn een laatste krachtige roepstem tot haar, of zij zich nog mocht bekeren, voordat grote en verschrikkelijke dag van de Heere komt; maar zij wil zich niet bekeren en betuigt daarmee, dat zij terzelfder tijd, waar zij zichzelf in bloedige oorlogen ontvleest, haar hand keert tegen de gemeente van Jezus.

9. a)Dan, wanneer vervuld wordt wat Ik heb gezegd en gedeeltelijk nog vroeger (Luk. 21: 12) zullen zij doen wat Ik u in Hoofdst. 10: 17 vv. reeds heb aangekondigd; zij zullen u overleveren in drukking en zullen u doden (Hand. 12: 1 vv. ; 21: 27 vv.) en u zult, evenals uw Meester overkomen is, die men de heidenen heeft overgeleverd, om Hem te bespotten, te geselen en te kruisigen (Hoofdstuk 20: 19), gehaat worden door alle volken, die vertegenwoordigd zullen zijn in de macht van de Romeinen, omwille van Mijn naam, zodat ook plaats heeft, wat in Hoofdstuk 10: 22 is aangekondigd.

a)Joh. 15: 20. Openbaring . 2: 10.

10. En dan, wanneer over de Christenen in Jeruzalem en Judea de haat en de vervolging van de ongelovig gebleven Joden losbarst (Hebr. 10: 32 vv. 12: 4; 13: 7), zullen er velen geërgerd worden, zich door verloochening aan het gevaar proberen te onttrekken (Hebr. 10: 25) en zullen om zelfs de blikken van de vervolgers van zich af en op anderen te richten, elkaar overleveren, zelf in de vervolging ook behulpzaam zijn en elkaar haten (MATTHEUS. 10: 35 vv.), wat vooral in de tijd van de Antichrist veel zal voorkomen (Openbaring . 13: 3 vv.).

11. a) En vele valse profeten zullen reeds bij het naderen van de Joodse catastrofe (Hebr. 13: 9), maar in het bijzonder in de tijd van de Antichrist (Openbaring . 13: 11 vv. 2 Thessalonicenzen. 2: 9 vv.), in de gemeente opstaan en zullen door hun vreemde of zelfs duivelse leer velen verleiden.

a) 2 Petrus . 2: 1.

12. En a)omdat de ongerechtigheid in dat tucht- en wetteloos wezen van de tijdgeest vermenigvuldigd zal worden, zal de liefde, die men vroeger zijn Heer en Heiland betoond heeft (Hebr. 6: 10), van velen verkouden (Hebr. 10: 24; 13: 16) en ook in de gemeente zal een zekere tucht- en wetteloosheid indringen (Hebr. 12: 16; 13: 4 vv. en 17).

a) 2 Tim. 3: 1 vv.

13. a)Maar wie volharden zal, wie in geloof tegenover de valse leer en in liefde tegenover de bandeloosheid vast blijft staan Hebr. 3: 14; 10: 22 vv. Openbaring . 13: 10; 14: 12), wie dat doet tot het einde, wanneer de tijd van de verademing begint (Hand. 3: 20), die zal zalig (woordelijk: gered) worden (Hoofdstuk Openbaring . 7: 9 vv.).

a)MATTHEUS. 10: 22. Mark. 13: 13. Luk. 21: 19. Openbaring . 2: 7, 10; 3: 10.

De in altijd toenemende mate zich verpestende geestelijke atmosfeer, waardoor de gemeente rondom omgeven is, het toenemen van wetteloosheid, van het ontuchtige, ongebonden bestaan, zal ook op haar een verlammende, betoverende invloed uitoefenen. Daarom heeft men nodig de gave van de genade, van de standvastigheid van het wachten tot aan het einde.

Dit "einde" ziet wel reeds op het laatste einde, dat in vs 14 nog beslister uitgedrukt wordt, maar bedoelt ten eerste het einde van de grote verdrukking van Jeruzalem (vs. 21 vv.), voor de tot hiertoe overgeblevenen; bij de verwoesting van de stad kwam, voor zover wij weten, geen Christen om.

14. En dit Evangelie van het koninkrijk, waarvan deze profetie een gedeelte is, zal, evenals reeds gedurende de tijd tussen Mijn hemelvaart en Mijn onzichtbare komst ten gerichte, nog in veel wijdere omvang tot aan Mijn terugkomst voor het laatste oordeel, in de gehele wereld (Hoofdstuk 26: 13; 28: 19) gepredikt worden tot een getuigenis aan alle volken. Allen zullen het hebben gehoord voordat de beslissing plaats heeft (Ezechiël. 2: 5); en dan, of zij het hebben aangenomen of niet, zullen alle voorwaarden vervuld zijn en zal het einde van de wereld (vs. 3) komen, evenals heteinde van Jeruzalem ook te zijner tijd komen zal, wanneer deze voorwaarde in de daarmee overeenkomende mate is verwezenlijkt (Rom. 10: 18).

Reeds in de apostolische tijd, zelfs voordat het einde over Jeruzalem kwam, hebben alle heidenen in het toenmalige wereldrijk de getuigenis van het Evangelie vernomen; zo hebben de apostelen het zelf gezien, dat door de prediking voor de keizer alle heidenen hoorden (2 Tim. 4: 17) en het Evangelie in de gehele wereld, tot alle schepselen onder de hemel gekomen is (Kol. 1: 6, 23). Toch toont ons het voorbeeld in het klein, hoe ook voor de laatste toekomst niet de algemene bekering van alle volken, maar slechts een prediking tot getuigenis, zodat overal de boodschap vernomen wordt, te wachten is; ja, deze uitdrukking staat zelfs gewoonlijk daar, waar de getuigenis niet aangenomen wordt. Wanneer de twee met elkaar verenigde voortekenen in hun wonderbaar tegensprekende overeenkomst voorhanden zijn - verval van de Christenheid en uitbreiding van de zending - dan komt het einde.

EVANGELIE OP DE 25e ZONDAG NA TRINITATIS

De zalige hoop op de opstanding (vgl. de inleiding tot het Evangelie op de 24e Zondag na Trinitatis (Hoofdstuk 9: 18 vv.) wordt vervuld, wanneer de Heere terugkomt; van Zijn terugkomst en van de tekenen, die deze terugkomst voorafgaan, handelt het Evangelie van deze zondag. Een Christen moet op alle tekenen van de tijden acht geven en zich elken dag door de Heilige Geest laten voorbereiden en bekwamen tot de dag van de heerlijke verschijning van Jezus Christus.

Dit Evangelie handelt blijkbaar over het gericht over Jeruzalem. Zoals Jezus het voorspeld heeft, zo is het vervuld geworden, maar met de vervulling van deze profetie is voor die van alle overigen ingestaan en daardoor is die voor alle tijden belangrijk. Maar ook nog in een ander opzicht heeft het Evangelie een voortgaande betekenis. Jeruzalems verwoesting is ook een beeld van onze eigen verwoesting in de dood en dan hebben wij te leren 1) in hoeverre

beide met elkaar overeenkomen en 2) wat wij te doen hebben, om midden in zo'n ondergang onszelf te redden voor de eeuwigheid.

Maar als er nu sprake is van het einde van de wereld, waarvan het einde van Jeruzalem de voorgrond en het voorbeeld is, zo moeten wij onszelf afvragen: waarom zullen wij bidden in de laatste tijd? 1) om verlichte ogen, 2) om vlugge voeten, 3) om sterke harten.

15. Ik wil u ook over het wanneer, waarnaar u vroeg (vs. 3) enige mededeling geven, voor zoverre het tot uw redding kan nuttig zijn (vs. 13). Wanneer u dan zult zien de gruwel van de verwoesting, de gruwel, die de verwoesting van het heiligdom ten gevolge heeft, waarvan gesproken is door Daniël, de profeet (in Dan. 9: 27, vgl. Dan. 11: 31 en Dan. 12: 11), staande in de heilige plaats, wanneer die gruwel aan de heilige plaats zich bevindt (of over de gruwelijke vleugel, vgl. Hand. 6: 13; 21: 28 en Mark. 13: 14); (die het leest, die merke daarop, die make zich de aanwijzing ten nutte, dat hij zich niet door valse verwachtingen van anderen laat bedriegen).

16. Dat dan, die in Judea zijn, vluchten op de bergen (Gen. 19: 17. 1 Makk. 2: 28), want het gericht, dat deverwoesting van de heilige plaats veroorzaakt, zal zich pas vreselijk over het land uitstorten, voordat het Jeruzalem zelf bereikt.

17. Die op dat ogenblik, dat hij het bericht ontvangt vande gruwel van de verwoesting, die zich op de heilige plaats heeft gesteld, op het dak is van zijn huis, komt niet af langs de naar binnen leidende trap om iets uit zijn huis weg te nemen, opdat hij het op zijn vlucht meedraagt, maar gaat langs de naar buiten leidende trap, of ga over de daken van andere huizen naar beneden (Hoofdstuk 9: 2), om zo snel mogelijk in de ruimte te zijn.

18. En die op de akker is in zijn werkpak, keert niet weer terug in het huis, om zijn betere kleren weg te nemen. Hij vlucht zoals hij is, want het zijn de dagen van de wraak, waarin alles vervuld zal worden, wat geschreven is: Luk. 21: 20-22; 17: 30 vv.

19. Maar wee de bevruchte en de zogende vrouwen, die niet snel genoeg zich uit de weg kunnen maken, in die dagen, wanneer het erop aan komt om zich geheel onbezwaard en zonder dralen in veiligheid te begeven!

20. Maar bid Hem, die de macht heeft de tijden te beschikken, zodat zij het geschiktste zijn om het lichaam te redden en voor nauwgezette gewetens het minst bezwaarlijk. Bid Hem, dat uw vlucht niet gebeurt in de winter, wanneer de regen van boven de doorweekte wegen van onder een hindernis zijn, noch op een sabbat, wanneer volgens de bepaling van de wetgeleerden niemand verder dan 2000 ellen buiten de grenzen van zijn woonplaats zich mag verwijderen 16: 29").

Na het loofhuttenfeest van het jaar 66 na Christus rukte de Syrische stadhouder, Cestius Gallus, reeds op Jeruzalem aan, verbrandde de nieuwe stad Bezetha en begon de Joden, die zich daar hadden teruggetrokken, te belegeren. Reeds was hij op het punt die van de noordkant stormenderhand in te nemen, toen hij plotseling de onderneming staakte, op de

terugtocht naar Bethoron grote schade door de opstandelingen leed, ten slotte een groot gedeelte van zijn leger in de engten daar verloor 10: 10) en ternauwernood naar Antipetris ontkwam. Deze gebeurtenis is zonder twijfel het keerpunt in de geschiedenis van de laatste Joodse oorlog, waarop de voorspelling van Christus hier doelt. De gruwel van de verwoesting was daardoor, dat de Joodse Zeloten de oorlog met zijn gruwelen naar het heiligdom hadden overgebracht, tot de heilige plaats gekomen, om daar voor al de volgenden tijd tot aan de gehele verwoesting zijn ontzettend werk te verrichten. Zolang nog de tempel, de woonplaats van God onder Zijn volk, onaangetast staat door de gruwel van de verwoesting en onontwijd - zo is de bedoeling van de Heere - is het uur nog niet gekomen om naar de bergen te vluchten, want het heiligdom van het land met de tegenwoordigheid van God verbindt nog het volk van God, om onverstrooid te blijven en te wachten in zijn woonplaatsen in het land. Is echter eerst de heilige tempelplaats door de gruwel van de verwoesting ontwijd, dan is daardoor het teken gegeven om uit het land te vluchten, waaruit God zelf als geweken moet voorkomen, omdat Zijn heiligdom geschonden is. De erkentenis van die waarheid wordt ook bij Josefus gevonden, die over de belegering, die door Cestius op onverklaarbare manier was opgegeven, opmerkt: "Had deze nog slechts een korte tijd de storm voortgezet, dan was de stad in zijn handen geweest; maar ik geloof, God had Zich reeds om die zonden van Zijn heiligdom afgekeerd en liet daarom de oorlog nog niet ten einde komen. " Zo waren er zelfs velen onder de betergezinde Joden, die na de nederlaag van de Romeinen de hoofdstad verlieten, "evenals men uit een zinkend schip zich door zwemmen probeert te redden". Hoewel in Luk. 21: 20 staat: "wanneer u zien zult, dat Jeruzalem door legers omsingeld wordt, weet dan, dat haar verwoesting nabij gekomen is", zo heeft men toch op onze plaats en in Mark. 13: 14 niet aan het Romeinse krijgsleger met zijn veldtekenen te denken, maar, zoals tevoren is aangewezen, aan de ontheiliging van de heilige plaats, die van de oproerige Joden zelf is uitgegaan. Bij Lukas is met het oog op hem, voor wie het Evangelie in de eerste plaats bestemd was (Luk. 1: 3) het heen wijzen op Daniël’s profetie vervallen; het tijdpunt voor de vlucht kon daar alleen nog worden aangegeven naar een uitwendige, in het oog vallende omstandigheid. Maar hoe komt het, zo moeten wij vragen, dat de Heere de oproeping om te vluchten voor de Zijnen zo stelt, als was hen daartoe slechts een enkele, bepaalde dag gelaten? Deze moesten zij voor de dag van de redding erkennen, door niets zich laten terughouden om die zonder dralen aan te grijpen, zoals een vluchtende bevolking, die door de vijand wordt voortgejaagd en waarin de zwangeren en zuigenden met anderen, die niet snel genoeg kunnen lopen, in groot gevaar zijn, hun tocht volbrengen en om het te kunnen, God bidden dat Hij het jaargetijde en de dag daarnaar bepaalt. Geschiedkundig schijnt dat niet juist: want na die nederlaag van Cestius Gallus kwam een tussenpoos van 2-3 maanden; de Joden waren voor al die tijd van de Romeinse opperheerschappij vrij en van deze verlieten nu deze, dan anderen, die zich niet lieten bedwelmen door het triomfgeroep, maar erkenden wat later gebeuren moest, dus in verschillende afdelingen en op verschillende dagen, het land. Hoe komt het dan, dat Christus de Zijnen niet hetzelfde toestaat, maar hen tot een enkel ogenblik beperkt, dat niet eens toelaat, dat men zich van de nodige kleding en overige reisbenodigdheden voorziet? Zonder twijfel heeft de Heere ook hier Zijn rede zo ingericht, dat tevens een vlucht in de laatste tijd daarbij in het oog is gehouden. Wij vinden de plaats daarvoor in Openbaring . 12: 13 vv, naar de uitlegging, die wij daar ter plaatse zullen geven. Het is het tot de Heiland nu ten slotte bekeerde en in het land van zijn vaderen terugkerende Israël, waarover daar wordt gesproken en het in elkaar stortende Jeruzalem, waaruit het vlucht, is de grote stad, die geestelijk heet

Sodom en Egypte, waar ook onze Heere gekruisigd is (Openbaring . 11: 8), de van Christus nu geheel afvallig geworden Christenheid. Aan de vrouw worden dan twee vleugelen gegeven als van een grote adelaar, opdat zij in de woestijn vlucht en daar gevoed wordt een tijd en twee tijden en een halve tijd voor het aangezicht van de slang. De slang zal uit haar mond spuwen een water als een stroom, opdat zij verdrinkt; het komt er dus op aan de vlucht met de grootste snelheid ten einde te brengen. Nog slechts 25 jaar geduld, zo zeggen wij op grond van de berekening, bij Jer. 29: 14; 30: 17 en 31: 37 gegeven en de geschiedkundige feiten zullen de bedoeling van de Heere volkomen duidelijk maken! Toch moet Zijn rede ook haar bepaalde toepassing hebben op de vlucht van de Joods- Christelijke gemeente uit Jeruzalem in het jaar 66 na Christus. De Heere wil duidelijk, dat de gemeente daar tezamen blijft, als ware zij één enkele familie en zich bepaald onderscheidt van de eveneens vluchtende Joden, dat haar aftocht op een bepaalde dag met achterlating van alles en zonder enig oponthoud, zonder enigszins de geschiktheid in aanmerking te nemen, plaats zou hebben. Hij wil, dat deze aftocht zich voor het nu aan zichzelf overgelaten Israël vertoont als een uitwendig zichtbaar worden van die stem, op het pinksterfeest gehoord: "Laat ons van hier trekken!" die volgens Tacitus (zie bij vs. 8) vergezeld ging van een vreselijk gedruis van wegtrekkenden. Terwijl Hij echter de bede ten plicht maakt, dat de vlucht niet gebeurt op de sabbat, denkt de Heere nog aan de ene kant aan velen in de gemeente, die van de vreesachtigheid om de sabbat te overtreden, nog niet vrij waren geworden. Die nauwgezetheid moest worden verschoond (vgl. Hoofdstuk 23: 3). Aan de andere kant geeft Hij ook te kennen, dat Zijn gemeente uit het Jodendom uitgaat, niet door oplossing maar krachtens de vervulling van wet en profeten. Terwijl de onder het Jodendom achtergeblevene opstandelingen zich integendeel over alle sabbatsbezwaren heen zetten en bijvoorbeeld hun aanval op Cestius juist op die sabbat ondernomen hadden, die anders zo nauwgezet werd gevierd: Joh. 7: 37 (dezelfde woede, die hen over de grenzen van de eerbied voor het heilige dreef, schrijft Jozefus b. Ind, II 19. 2, deed hen ook de slag winnen). Wat de Heere daarmee te kennen geeft, dat Hij spreekt: bid, dat uw vlucht niet gebeurt in de winter" wordt door de latere geschiedenis bevestigd. Het was reeds oktober toen Cestius de boven vernielde nederlaag leed. Zijn aftocht van Jeruzalem was het juiste tijdstip voor de gemeente, want zij had nu Jeruzalem belegerd gezien door een leger (volgens Lukas) en had de gruwel van de verwoesting gezien op de heilige plaats (volgens Mattheus en Markus). Maar nu moest zij ook de pauze, die na de nederlaag van de Romeinen te Bethoron begon en die door de Joden werd gehouden voor het begin van een nieuw tijdvak, voor een begin van verheffing van de natie, integendeel beschouwen als een haar geschonken zeer korte tijd van genade; zij moest niet eens de regentijd laten komen, maar meteen vluchten. Op de achtergrond staat daarbij de Heere reeds voor ogen, dat op die tijd reeds tot voortzetting van de krijg benoemd zou zijn die in Dan. 9: 26 als vorst voorkomt en met zijn volk zal komen, om Christus, de Vorst (Dan. 9: 25) te dienen als werktuig ter volvoering van Zijn gericht. Wanneer wij het tweede gedeelte van de voorgeschrevene bede: "of op de sabbat" nog eens in het oog vatten, menen wij de gedachte te mogen voorstellen, dat de vlucht van de gemeente naar Pella, dat, wanneer men het in het tegenwoordige Tabakat-Fuhil weer herkent 4: 25) zeker onder de "bergen" (vs. 16) kan worden verstaan (het ligt op de vlakte van een heuvel, die zich ongeveer 600 voeten boven de Jordaan verheft), op een zondag heeft plaats gehad en wel op die, waarop Johannes de Openbaring ontving (Openbaring . 1: 10). Daartoe geeft ons aanleiding de overeenkomst met Ezechiël. 24: 1 v. , die zeker in het Nieuwe Testament niet mag ontbreken en de vaste overtuiging, dat de zes zegels in Openbaring . 6

niets anders bevatten dan de loop van de Joodse oorlog van de benoeming van Vespasianus als veldheer tot aan het einde. Dit laatste zullen wij ter plaatse tegen de daar tegenoverstaande opvattingen nader moeten aantonen en verder tevens moeten aanwijzen, dat Johannes niet eerst onder Dominatius, maar reeds onder Nero naar Patmos is verbannen. Bij het "wee" over de zwangere en zogende, dat in de eigenlijke zin meer als een retorische figuur voorkomt, om het "snel, snel!" met nadruk uit te spreken en het groot gevaar voor diegenen, die achterblijven, voor te stellen, heeft Hieronymus reeds willen toepassing maken op die zielen, die haar spruiten nog niet hebben gebracht tot een volkomenen man (Efeze. 4: 13), maar slechts de beginselen van het geloof hebben. De gedachte is vol geest en inderdaad was de Christelijke gemeente te Jeruzalem juist in de laatste tijd vóór het uitbreken van de Joodse oorlog zó, dat de schrijver van de brief aan de Hebreeën (5: 12) haar moest schrijven: "daar u leraars behoorde te zijn vanwege de tijd heeft u weer nodig, dat men u leert, die de eerste beginselen zijn van de woorden van God; en u bent geworden, als die melk nodig hebben en niet vaste voedsel. " Zij hing met bijzondere vasthoudendheid aan het Oud- Testamentische verbondsvolk en de Joodse tempel met zijn dienst. Het was haar buitengewoon moeilijk die voor altijd te laten varen en niet door valse liefde en hoop aan de plaats van het verderf te worden vastgehouden. Pas deze opmerking leidt tot een volkomen bevredigend begrip van deze gehele waarschuwing en vermaning van Christus, aan welke een profetisch-symbolische kleur niet te miskennen is. Wij hebben reeds bij Hoofdstuk 19: 2 opgemerkt, dat het waarschijnlijk de Evangelist Lukas is geweest, die de gemeente eerst inwendig door de brief aan de Hebreeën over de haar dreigende gevaren verhief en vervolgens ook uitwendig haar overbrenging naar Pella bewerkte.

21. a)Want dan, wanneer de dagen van de wraak werkelijk komen, waaraan u zich door een tijdige vlucht moet onttrekken, zal in Jeruzalem en het Joodse land grote verdrukking wezen, die niet is geweest van het begin van dewereld tot nu toe en ook niet zijn zal), ten minste niet vóórdat die komt, die in deze haar voorbeeld heeft en waarop Mijn woorden in de tweede plaats doelen (Openbaring . 13: 7, 10, 15 vv.).

a) Dan. 12: 1.

22. En als die dagen van die ontzaglijke verdrukking niet verkort werden, zodat hun duur bepaald was afgemeten in Gods raadsbesluit, geen vlees, niemand onder het door de goddelijke toorn bezochte volk van de Joden, zou behouden worden; allen tot de laatste man toe zouden omkomen en zo zou er voor de vervulling van een hoop, als in Rom. 11: 26 vv. is uitgesproken, geen mogelijkheid zijn; maar omwille van de uitverkorenen, om de 144. 000 verzegelden, zoals die in Openbaring . 7: 1-8; 14: 1-5 voorkomen, als bestemd om de Zionsgemeente te vormen en voor welke in alle 12 geslachte van Israël een stam moet overblijven, waaruit zij kunnen voortkomen, zullen die dagen verkort worden, zodat hun duur niet meer bedraagt dan een tijd en tijden en een gedeelte van een tijd 7: 25").

Van de verwoesting van Jeruzalem af 3 1/4 jaar terug gerekend, zou de hier aangevoerde tijdsbepaling ons in februari van het jaar 67 na Christus brengen. Over deze tijd kwam dan ook inderdaad Titus, die in Openbaring . 6 als de eerste ruiter met drie anderen in zijn gevolg voorkomt, te Ptolemaïs aan (Jos. b. Jud. III 4, 2). In de geschiedenis van de

Christenvervolgingen onder de Romeinse keizers zou eveneens kunnen worden aangewezen, dat de eigenlijke verdrukking, ten minste op de afzonderlijke plaatsen, zo niet ook in de omvang van het gebied van de kerk, de door het profetische woord eens vastgestelde tijd niet heeft overschreden. Zo zal dan ook de tirannie van de Antichrist, die wij vóór het einde van de 20ste eeuw verwachten 31: 37) slechts 3 ½ jaar = 42 maanden duren (Openbaring . 12: 14; 13: 5). In deze laatste tijd verliest het gered worden van de uitverkorenen geheel de zin van stoffelijk levend blijven; zij, die het kenteken of de naam van het van die of het getal van zijn naam niet aannemen, zullen tezamen gedood worden (Openbaring . 13: 15 vv.), maar juist dat is de weg, dat zij niet worden ingewikkeld in het gericht, dat over de Antichrist en zijn aanhang (Openbaring . 19: 11 vv.) zal komen.

23. Dan, in die droefheid, wanneer, zoals natuurlijk is, het verlangen naar verlossing het sterkst is, zal er gevaar bestaan, dat men aan diegenen gehoor geeft, die voorgeven haar te zullen schenken. Als dan iemand, wijzend op de een of andere, die hij zelf voor de gewenste redder aanziet, tot jullie zal zeggen: Zie, hier is de Christus, of daar, geloof het niet, maar denkt aan Mijn waarschuwing in Hoofdstuk 7: 15 vv U weet toch wie de enige Redder is.

24. a)Want er zullen reeds in die tijd, waarover hier in de eerste plaats gesproken wordt, ten tijde van het oordeel over Jeruzalem, maar in de ergste mate eerst aan het einde der tijden (Openbaring . 16: 13 vv. ; 13: 11 vv. 2 Thessalonicenzen. 2: 9 vv.), valse Christussen of Messiassen en valse profeten, die voor de eerste de weg bereiden, opstaan en zullen ter bevestiging van hun voorgewende zending grote tekenen en wonderheden doen, zodat zij (als het mogelijk was) ook de uitverkorenen zouden verleiden, alsof werkelijk deze of gene onder hen de ware Redder was. Het zal echter niet mogelijk zijn, want God zal door krachtige tegengetuigenissen de indruk van die tekenen en wonderen bij hen, die aan Zijn woord nog geloven, krachteloos maken (Openbaring . 13: 18). Hij zal door de kracht van Zijn genade hun zielen bewaren ter zaligheid (Openbaring . 14: 12 vv.), dat ook reeds gedeeltelijk in die dagen van de wraak (Luk. 21: 22) zal worden gezien.

a)Deut. 13: 1.

25. Zie, Ik heb door het zo-even gesprokene het u voorspeld, hoe alles komen zal, zodat het u niet onverwacht zal overkomen, noch u in het onzekere hoeft te zijn, hoe u daarover moet denken.

Velen zouden door de valse woorden van de valse Christussen en profeten verleid en meegesleept worden en zelfs de uitverkorenen zouden in dit opzicht in groot gevaar staan; maar zij zouden als uitverkorenen door onzichtbare banden vastgehouden worden, om bij hun weifeling niet af te wijken, maar volstandig te blijven in de leer van de apostelen. Nochtans moesten zij daarom niet zorgeloos zijn en niet zeggen: "Ik ben uitverkoren en ga dus niet verloren!" Nee, zij moesten toezien en onophoudelijk het woord van de Heere lezen en daarmee zich altijd de voospellingen en waarschuwingen van de Heere, ook ten aanzien van de valse Christussen en profeten, herinneren. Immers niemand kan zeggen: "Ik ben uitverkoren", dan die van ganser harte gelooft, dat Jezus de Christus is en die dit van ganser harte gelooft kan niet zorgeloos, niet roekeloos zijn, noch God verzoeken.

26. a)Als zij, die u tot een valse Christus willen trekken, dan tot u zullen zeggen: Zie, hij is in de woestijn, komt met ons tot hem, ga niet uit. Of wanneer zij op een andere tijd tot u zeggen: Zie, hij is in de binnenkamers; hij houdt zich nog voor een tijd verborgen, maar zal snel te voorschijn treden en zegen aanbrengen, geloof het niet, erken dat meteen voor enkel bedrog.

a)Luk. 17: 23.

27. Want zoals de bliksem in grote flikkerende stralen uitgaat van het oosten en schijnt tot westen, zodat hij plotseling en onverwacht zich vertoont en zich aan ieder te aanschouwen geeft en niemand hem hoeft te zoeken, zo zal ook de toekomst van de Zoon des mensen zijn. Als Hij van de hemel verschijnt, zal Hij Zijn vijanden met één slag vernietigen en in Israël Zijn rijk van de heerlijkheid oprichten (Openbaring . 19: 11-20: 6). Dat in de woestijn of in de binnenkamer is daarom reeds een duidelijk teken, dat wat van zo’n Christus gezegd wordt, niets dan leugen is.

28. a)Want - om van de werkelijke oprichting van het rijk der heerlijkheid weer terug te komen op het gericht over dat Jeruzalem, dat de profeten doodt en het verstokte volk van de Joden - waar het dode lichaam zal zijn, daar zullen de arenden vergaderd worden. Voor dit gericht is Mijnpersoonlijke verschijning niet nodig, er zijn onder de kinderen van de mensen nog adelaars, die het avondmaal van de groten van God (Openbaring . 19: 17) aan het dode lichaam zullen volvoeren (Dan. 9: 26).

a) Job 39: 33. Luk. 17: 37.

Wat de Joden het meest tot oproer dreef, was een dubbelzinnig orakel in hun Heilige Schriften: "In die dagen zal een van hun grenzen uitgaan en de wereld beheersen", dit dachten zij dat betrekking had op een ingeborene en vele schriftgeleerden dwaalden in de verklaring (Josefus, b. Jud. VI, 5, 4). De valse profeten zijn degenen, die zich voor door God gezonden en geïnspireerde sprekers uitgeven in de tijd van de verdrukking, evenals ook in vroegere tijden van een algemeen ongeluk zulke bedriegers; in tegenstelling tot de ware profeten hun spel gedreven hadden (Jer. 14: 14; 5: 13; 6: 13; 8: 13 enz). Josefus schrijft daarvan (II 13: 4) "Naast de Sicariërs verhief zich een andere zwerm van booswichten, wier handen weliswaar reiner, maar wier gezindheden echter nog goddelozer niet waren en die niet minder dan die moordenaars het welzijn van de staat in gevaar brachten. Dit waren verleiders en bedriegers, die onder de schijn van goddelijke geestvervoering op nieuwigheden en veranderingen werkten, het volk tot dweperij verleidden en het in eenzame plaatsen lokten, waar God hun wondertekenen tot hun bevrijding zou laten verschijnen.

Wij kunnen in het bijzonder ook aan die Egyptenaar denken, die Josefus als een goochelaar schildert, die zich het aanzien van een profeet wist te verschaffen en die Eusebius naar recht met de Egyptenaar in Hand. 21: 38 in verband brengt. Verder zou men nog naar een andere plaats kunnen verwijzen (VI: 5, 2), waar staat: "de oorzaak van de ondergang van deze (in een portaal verbrande) 6000 mensen was een vals profeet, die op die dag (van de brand van de tempel) aan de inwoners van de stad verkondigde: "heden beveelt de Heere op de tempel te stijgen, om de tekenen van de verlossing te aanschouwen. " De woestaards hadden bovendien

vele valse profeten onder het volk verdeeld, die het overhaalden, op Gods hulp te bouwen, omdat zij er niet vandaan zouden lopen. " Hoe gemakkelijk kon zo'n pseudo profeet aan het volk, dat zo graag een teken van de hemel wilde hebben, een geval van die aard, zoals het in vs. 8 gemeld is, als zijn werk voorstellen. Door Joh. Gerhard wordt naar recht het in de woestijn" van Christus op die valse profeten toegepast, die, evenals Simon van Gerasa (IV. 9, 3) in de woestijn een leger tegen de Romeinen verzamelden, het "in de kamer" van Christus daarentegen op die, die heimelijk op listige aanvallen peinsden, evenals Eleazar en Johannes.

De uitdrukkingen vormen echter ook een veelvoudig betekenisvolle tegenstelling van mogelijke verleiding; deze wijzen ons in het algemeen op de grote verwoeste kerk, anderen in het bijzonder op velerlei sekten en afscheidingen.

Dat zijn de sekten en orden, die een goed leven in uiterlijke dingen of met goede werken zoeken, in het bijzonder zijn nu de kamers alle geestelijke kloosters, maar de woestijnen zijn de kluizenaarswoningen.

Ik heb geen reden mij te rekenen onder hen, die lofredenaars van verlopen tijden en blinde verachters zijn van hetgeen de genadige, barmhartige God in onze tijden geeft en doet; ik heb gelegenheid gehad om de verlopen tijden wat nauwkeuriger te leren kennen en ik kan niet zeggen, dat ik de vroegere tijd de voorkeur boven de onze zou geven. Is er ergens een voorkeur, dan strijdt daarbij ook een groot nadeel met het betere om de voorrang en ten slotte kan het de strijd opgeven. De wereld is altijd wereld geweest en het getal van degenen, die Jeruzalem verlaten, omdat de gruwel van de verwoesting aan de heilige plaats staat, was ten allen tijde klein; de meesten hebben zich toch in de wereld goed kunnen schikken, zo goed als het ging en evenzo is het nog. Nochtans kan ik dat ene niet overwinnen; het komt mij altijd weer in de gedachte, ofschoon ik weet, dat ik niets te zorgen heb en dat de Heere aan het einde toch het bestuur heeft en Hij, niettegenstaande het overwinningsgeschrei van Zijn vijanden en het noodgeschrei van de Zijnen, alles heerlijk volbrengen zal. Dat ene, dat mij treurig maakt over de tijd, waarin ik leef, is de algemene, ongebondene vrijheid in het oordelen over goddelijke dingen, de tuchteloosheid van de zielen in het heiligdom, de vermetelheid, waarmee een ieder het lasterlijkste en afschuwelijkste over God, Zijn Christus en Zijn heilige spreekt. Ik weet niet, of zich de grote afval voorbereidt, die vóór de laatste overwinning komt, of, hetgeen wij van deze aard beleven, het begin of het einde van een boze tijd is; maar het herinnert aan de afval, bij velen is het de verlichte afval en mijn ziel beeft, wanneer ik er aan denk hoe velen in die vervloekte dwaling vervallen zijn, die zich tot een Rechter maakt over al het heilige en nooit vraagt, of het verstand of de wil tot een oordeel daar is, of niet het gehele drijven een door God vervloekte verkering van de zinnen en van de geest is. Wat zal er van dit geslacht, door deze gezindheid, wat zal er van de jeugd worden, die zich snel, tot verbazing toe de helse taal van de afval in alle uitdrukkingen en wendingen gewoon maakte en die met een boze in het minst niet onderdrukte lust uitoefent en aanwendt? De geest, die hun die taal leert, beheerst niet alleen de tong, maar dringt door in het gebeente en verderft bloed en merg. Het volk wordt dus een bedorvene massa - "waar een aas is, daar verzamelen zich de arenden" - dat staat evenals een vliegend opschrift boven de dronken, dolle hoofden van deze tijd. Daarom op weg uit Jeruzalem! Dat is de gruwel van de verwoesting, zelfverwoesting en verwoesting brengende. Op naar Pella, wie een trouw hart

heeft en de woorden van Jezus gelooft, die vergadert zich tot de heilige belijdenis van de waarheid en trekt onder haar banieren, afgezonderd van het verloren rot, Jezus na. Weliswaar is Pella niet meer op aarde, maar naar de hemel verplaatst, omdat de ganse aarde verdorven in en het is daarom niet volbracht door het verlaten van enige plaats hier op aarde; maar omdat wij naar de hemel reizen en Hem tegemoet gaan, die daar komen zal, omdat het een levenslange pelgrimstocht gelast, omdat wij Judea niet achter ons hebben, zolang er levenskracht in onze voeten is en de Jordaan niet bereiken vóór de dood, zo willen wij ons aan elkaar sluiten en in gesloten rijen, met het wapen in de hand, met het lied van het Nieuwe Verbond op de lippen voorwaarts trekken. Wie de Heere Jezus liefheeft, die verheft zijn stem, die doet belijdenis, die staat in het leger en vreest noch strijd noch terugtocht! Hoe lang zal het duren, dan zijn al die jaren voorbij, evenals dit jaar en wat is dan onze moeite geweest? Hoe gemakkelijk zal ons dan de overwinning van de trouw voorkomen; hoe zullen wij dan vrolijk en onze mond vol lachen en roemen zijn? De Heere zendt ons hulp van het heiligdom en sterkt ons uit Zion - Halleluja Amen!

Waar het aas, het dode lichaam is, daar vergaderen zich de arenden, of zoals wij ook kunnen zeggen: "Waar de prooi is, zal zich de roofvogel laten vinden. " Wij zien deze woorden van de Heere schitterend vervuld in het oordeel over Jeruzalem, dat het toonbeeld van de laatste oordelen van God moest zijn. Toen Jeruzalem tot een aas was geworden, streken de Romeinse adelaren op haar neer en verslonden het. Zo zal het ook in de laatste tijd zijn. Zodra de wereld door haar ongeloof tot een dood lichaam geworden zal zijn voor God, hoe levensvol, levenskrachtig en levenslustig het ook in eigen schatting wezen mag - zullen de adelaren van God neerstrijken en haar verslinden.

b. Vs. 29-Hoofdstuk 25: 30. Op de tweede vraag van de discipelen: "Wat zal het teken zijn van Uw toekomt; " waarmee zij blijkbaar op de terug oprichting van het rijk van Israël doelden, geeft de Heere nu in dit middelste gedeelte van Zijn profetie antwoord en verkondigt Zijn komst tot verzameling van Zijn uitverkorenen in het rijk van God, dat nu in het openbaar optreedt. Hij spreekt echter daarmee nog niet van Zijn laatste verschijning aan het einde van de wereld, evenals Hij ook nog niet de eeuwige pijn noemt, maar slechts verlaten worden, uitwerpen en buiten blijven. Nadat het vorige gedeelte in de hoofdzaak over Jeruzalems verwoesting en Israël’s verstrooiing gesproken heeft (vgl. Mark. 13: 1-23. Luk. 21: 5-24) zo is nu in de volgende afdeling (Mark. 13: 24-37. Luk. 21: 25-36) Israël’s herstelling in heerlijkheid de eigenlijke kern van Zijn rede en de drie gelijkenissen staan daarmee ook in verband, waarin Hij op gedurige waakzaamheid en bereid zijn aandringt.

29. En a)meteen na de verdrukking van die dagen, wanneer die 6: 4") met het eindigen van de tijd van de heidenen (Luk. 21: 24) zijn einde bereikt, zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar schijnsel niet geven en de sterren zullen van de hemel vallen, waaraan zij tot hiertoe schitterden en de krachten van de hemelen, de krachten, die de hemel dragen en in stand houden, zullen bewogen worden, zodat de orde van de dingen, die tot hiertoe bestond, in elkaar stort.

a)Jes. 13: 10. Ezechiël. 32: 7. Joël 2: 31; 3: 15.

De verdrukking, die de Heere bedoelt, is die, die over het Joodse volk in de verwoesting van Jeruzalem en de tempel en de verstoting van Gods aangezicht en de gevankelijke wegvoering onder alle volken besloten is. Deze catastrofe had ten opzichte van Israël zelf onmiddellijk ten gevolge, wat in Openbaring . 6: 12-14 gezegd wordt: "Er kwam een grote aardbeving en de zon werd zwart als een haren zak en de maan werd als bloed. En de sterren van de hemel vielen op de aarde, zoals een vijgenboom zijn onrijpe vijgen afwerpt, als hij door een grote wind geschud wordt. En de hemel is weggeweken als een boek, dat toegerold wordt en alle bergen en eilanden zijn bewogen uit hun plaatsen. " De woorden zijn als een beeld op te vatten van geestelijke gebeurtenissen in het rijk van God, zoals wij later zullen aanwijzen. Zij karakteriseren die grote veranderingen, die dat gericht in het bestuur van God op aarde heeft teweeg gebracht. Zij bestaan voor de overige volken daarin, dat deze, die tot hiertoe zonder God in de wereld waren en vreemdelingen omtrent de verbonden van de belofte, door de Heere tot Zijn koninklijke zetel, tot woonplaats voor zijn Kerk verkoren zijn en Israël daarentegen gemaakt werd tot dat volk, dat geen koning en geen vaderland, geen altaar en geen priester en eigenlijk ook geen God heeft. Wanneer het toch de God van Abraham, Izaäk en Jakob aanroept, heeft Hij Zijn aangezicht in toorn voor Hem verborgen. Nu is voor het eertijds uitverkoren volk de zon, die tot hiertoe aan zijn geestelijke hemel stond, wel niet ondergegaan, maar wel zwart geworden als een haren zak. Van het vaste profetische woord, van zijn helder schijnsel, is in het Rabbinisme niets meer te ontdekken. Sinds men Christus, de kern en de ster van alle profetie, heeft verworpen, hangt het als een donker punt vol diepe treurigheid aan de hemel van het ongelukkige volk. Zijn maan, namelijk de wet, is geworden als bloed; alle vloeken zijn verwezenlijkt, sinds men over Jezus geroepen heeft: "Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen; " van een vreugde van de wet, al viert men jaarlijks daarvan feest, kan toch in waarheid geen sprake zijn. De twaalf geslachten, die tevoren de kroon vormden boven het hoofd van de vrouw, bekleed met de zon (Openbaring . 12: 1 vv.), zijn nu de van de hemel gevallen sterren, wier licht niet meer glinstert, wanneer duisternis de volken bedekt. Zij zijn vijgen, die door de wind op de weg zijn geworpen en door de voeten van de voorbijgangers worden vertreden. Het Oude Verbond, die hemel van de oude wereld, is geworden tot een dichtgeslagen boek; het is uitgelezen. Israël is opzij gelegd en een andere wereld, de Christenheid, die uit de heidenen verzameld is, is in de plaats getreden. Nu verheft ons echter de profetie van de Heere boven deze verdrukking, die met die dagen van Jeruzalems verwoesting begonnen is en tot in onze tijd reeds meer dan 18 eeuwen geduurd heeft. Hij zegt: "meteen na de verdrukking" en wil ons zeggen, wat dadelijk, wanneer Israël’s straftijd zijn einde bereikt heeft en gelijktijdig met diens bekering zal geschieden. Dan zal de tegenwoordige Christenheid aan de beurt komen, dat zon en maan het schijnsel voor haar verliezen, dat Wet en Evangelie geen licht en geen warmte, geen kracht en geen leven, ten minste niet in haar openbaar wezen, in haar maatschappelijke en staatkundige toestanden meer hebben. De sterren zullen voor haar van de hemel vallen. Men zal bereiken wat men wil, de kerkelijke hemel met zijn lichten zal ineen storten, de krachten van de hemel, die het leven van de volken tot hiertoe hebben gedragen en in goede gang hebben gehouden, zullen geschokt worden en door een beweging uit de laagte, voor geheel andere krachten en machten het veld moeten ruimen, Nog slechts 2-3 eeuwen en de toestanden, die zich tot op die tijd hebben ontwikkeld, zullen een goed verstaanbare verklaring zijn van hetgeen wij op onze plaats lezen: de grote stad van de Christelijke volkenwereld is in de plaats getreden van het Jeruzalem, dat de Messias moordde en door de Heere is overgegeven in de gerichten van Zijn

toorn *zonder het schijnsel van zon en maan, zonder de lichtende glans van de sterren, komende tot een gehele oplossing. Zo zou zij te gronde moeten gaan, was haar niet tijd gegeven tot nadenken en bekering, om nog eens de God van de hemel de eer te geven, voordat de eigenlijke tijd van de Antichrist begint (Openbaring . 11: 13),* daarentegen Israël, zo ver het tot zaligheid verkoren is, als herstelde van Zion gemeente de ware bruid van Christus, die op de dag van de bruiloft of van de verschijning van Zijn heerlijkheid van de hemel, zich bereidt met een innigheid van de liefde, waarvan die van de eerste apostolische gemeenten slechts een voorafgaand schijnsel zijn geweest en met een heiligheid van wandel, zoals de Kerk van de Christelijke wereld uit de heidenen op het hoogst als ideaal zich voorstelde, maar nooit kan bereiken (Openbaring . 14: 1 vv.). Intussen ziet het profetisch oog van de Heere in de woorden van ons vers meteen verder: met het begin van de honderdjarige periode, zoals wij die zo-even gekarakteriseerd hebben, is meteen het einde verbonden en verplaatst Hij ons in de tijd van de heerschappij van de persoonlijke Antichrist, wanneer het nog veel erger met de Christelijke volken van het westen gesteld is, zon en maan geheel haar schijnsel hebben verloren en met het doden van allen, die het dier niet aanbidden en zijn beeld en zijn kenteken niet aannemen, of het getal van zijn naams, de sterren werkelijk van de hemel vallen en de krachten van de hemel geheel door de machten van de hel verslonden zijn (Openbaring . 13). Hoe de zee en de watergolven zullen bruisen (Luk. 21: 25) zullen wij pas bij de uitlegging van de Openbaring van Johannes ons duidelijk kunnen maken. Hiertoe behoort de gehele afdeling in Hoofdstuk 16: 13-19: 10 van dit boek; maar wij moeten ook daarbij nemen het gezicht in Hoofdstuk 14: 14-20 waarin in de hemel wordt voor afgebeeld en voorbereid, wat naar hetgeen volgt - op aarde moet worden tot stand gebracht.

30. a)En, wanneer hetgeen in het vorige vers geprofeteerd is niet alleen voorlopig aan het slot van de 19de, maar na een eerst nog geschonken tijd van genade geheel en al aan het einde van de 20ste eeuw vervuld is en in het bijzonder de golven van de zee van de volken in het grote bruisen zijn opgenomen door de vergadering tot de krijg van die grote dag van de almachtige van God (Openbaring . 16: 13 vv.), dan zal in (aan) de hemel verschijnen het teken van de Zoon des mensen, namelijk een wit paard met een wonderbare ruiter daarop (Openbaring . 19: 11vv.). En dan, wanneer zij dit teken zien, zullen al de geslachten van de aarde wenen, in een grote weeklacht van schrik en ontzetting uitbreken (Openbaring . 1: 7), omdat zij de betekenis van dat teken wel zullen begrijpen. En zij zullen in die wonderbaren ruiter, wie het hemelse leger volgt op witte paarden, bekleed met witte en reine kant, de Zoon des Mensen zien, komend op de wolken van de hemel (Dan. 7: 13), zoals Hij tevoren op een wolk ten hemel gevaren is (Hand. 1: 9 vv.), met grote kracht en heerlijkheid, om het gericht van God te houden (Joh. 5: 27).

a)MATTHEUS. 16: 27; 25: 31; 26: 64. Mark. 13: 26; 14: 62 Luk. 21: 27. Hand. 1: 11. 2 Thessalonicenzen. 1: 10.

Niet het teken zelf, zoals de uitleggers menen, blijft onzeker tot aan de vervulling, maar alleen in hoeverre het in Openbaring . 19 uitdrukkelijk genoemde teken een werkelijk zó in het oog vallende verschijning, of alleen een zinnebeeldige figuur is. Het geheel gelijke teken bij het naderen van Jeruzalems verwoesting in Openbaring . 6: 2, is ten minste een zinnebeeldige figuur, die op de Romeinse veldheer Titus doelt. In Lukas 21: 26 is het huilen van alle

geslachten op aarde als een versmachten van vrees en van wachten op de dingen, die op aarde zullen komen, aangewezen en nog in die tijdsomstandigheden geplaatst, die de verschijning van het teken voorafgaan. Deze tijdsomstandigheden zullen dus zelf een vrees en siddering, een versmachten van vrees door het kwaad geweten veroorzaken; maar het zal iets in het onbepaalde zijn, men heeft wel enig donker vermoeden, maar men wil het zichzelf niet bekennen, dat de Mensenzoon werkelijk komt, zoals Hij tevoren gezegd heeft, totdat het teken verschijnt en de mensen nu moeten geloven.

31. En Hij zal, vóórdat Hij op deze manier en met dat doel komt, Zijn engelen uitzenden met a)een bazuin van groot geluid en zij zullen daarheen, waar Hij hen wil hebben tot redding uit het gericht en waar Hij na het gericht Zijn rijkwil oprichten, namelijk naar Jeruzalem en het heilige land (Deut. 30: 4 vv. Jes. 11: 11 vv. ; 43: 5 vv. Zach. 2), Zijn uitverkorenen, om wie de dagen van de verdrukking verkort worden (vs. 22), bijeen vergaderen uit de vier winden, van Noorden en Oosten, uit het Zuiden en Westen, waar zij zich ook bevinden, van het ene uiterste van de hemelen tot het andere uiterste daarvan.

a) 1 Kor. 15: 52. 1 Thessalonicenzen. 4: 16.

32. En leer van de vijgenboom, ten opzichte van de vraag, wanneer het rijk van God door de toekomst van de Zoon des mensen zal worden voleindigd (Luk. 17: 20. Hand. 1: 6), deze gelijkenis. Wanneer, nadat het tot hiertoe winter was en alle leven in de natuur als verdwenen was, zijn tak nu teder wordt en de bladeren uitspruiten, dan weet u volgens het gewoon menselijk inzicht, dat de zomer nabij is.

33. Zo ook jullie op geestelijk gebied, waarop het juiste inzicht wel niet ieders gave is, maar waarin u boven anderen een voorrecht heeft, wanneer u al deze dingen zult zien, dat aan de ene kant zon en maan haar schijnsel verliezen voor dat grote gebied, dat zij tot hiertoe hebben beschenen (vs. 29) en aan de andere kant de Mensenzoon Zijn engelen uitzendt met de schel klinkende bazuinen en Zijn uitverkorenen vergaderen uit de vier winden (vs. 31), weet dan dat het rijk van God in Zijn volkomenheid (Luk. 21: 31) en zo ook Hij, die het brengt en op de in vs. 30 beschreven manier Zich openbaart, nabij is, voor de deur (Jak. 5: 9).

Wij kunnen niet evenals de uitleggers meestal doen, de engelen, die de Zoon des mensen zendt, om Zijn uitverkorenen van de vier winden te vergaderen, verstaan van hetgeen naar 1 Thessalonicenzen. 4: 16 en 1 Kor. 15: 52 gebeuren zal en bij deze verzameling van de uitverkorenen aan de opstanding van de doden denken. Integendeel wijst de gelijkenis, die aan de vijgenboom ontleend is, daarop, dat de Heere enen geestelijken vijgenboom, die gedurende de winter van de goddelijke straftijd als verstorven stond, op het oog heeft, die op zijn tijd weer sappen verkrijgen en groeien zal. Maar wanneer dat begint zal ook het beslissende keerpunt in de geschiedenis gekomen zijn, waarmee Zijn toekomst zich verbindt. Wij kunnen er nu geen ogenblik aan twijfelen dat Israël deze vijgenboom is. In Hoofdstuk 21: 19 heeft Jezus over een wezenlijke vijgenboom, waaraan Hij op de morgen van de vorigen dag bij Zijn reis over de Olijfberg slechts bladeren, maar geen vruchten vond, de vloek van de verdorring uitgesproken en de discipelen hebben op de morgen van deze dag de werking van Zijn vloek bemerkt, al begrepen zij de betekenis van de zinnebeeldige handeling ook niet.

Zou Hij nu op deze avond, nu Hij over de Olijfberg voor de laatste maal naar Bethanië terugreist, maar de top niet kan overschrijden, zonder Zich eerst nog eens neer te zetten en Zich met de heilige stad daarboven en met Zijn volk, dat daar Zijn tempel heeft, bezig te houden, in Zijn profetie ook niet gelet hebben op de wederopheffing van de vloek, op de verlevendiging van de verdorde geestelijke vijgenboom? Zo zeker als Israël's eindelijke bekering tot zijn Heiland een wezenlijk stuk van de Oud-Testamentische profetie bij Mozes en de profeten is, zo zeker als zij de apostel Paulus tot troost geweest is in zijn grote smart over zijn ongelovig gebleven en door God verstoten volk (Rom. 11), zo zeker heeft ook de Heere in dit uur dit hoofdgedeelte van de laatste dingen niet kunnen voorbijgaan. Zijn verschijning in heerlijkheid hangt toch daarvan af, dat Israël nog eerst zalig wordt en wanneer Hij de discipelen antwoord wilde geven op hun vraag: "Wat zal het teken zijn van Uw toekomst?" zou Hij hun met alle andere tekenen, zoals die in vs. 29 aangegeven zijn, slechts zulke genoemd hebben, die moeilijk te erkennen zijn, wanneer ook daarmee niet een verbonden was, dat even gemakkelijk waar te nemen is als dat, waarmee de zomer zich aan de vijgenboom aanmeldt. In Luk. 21: 29 wordt tegelijk van de andere bomen gesproken; dat is een zinspeling op het rijkere gevolg van de zending onder de heidenen, die zonder twijfel eveneens op de nabijheid van de verschijning van Christus wijst; maar het beslissende keerpunt is toch de bekering en terugkeer van Israël (wanneer de vervloekte dorre vijgenboom opnieuw sap en groeikracht krijgt, weet dan dat de beslissing komt. " Riggenbach), waarom ook bij Lukas de vijgenboom nog vóór de andere bomen genoemd wordt, ofschoon hij het laatst van allen bladeren krijgt. Daarom hebben de engelen met helder klinkende bazuinen, die uitgezonden worden om de uitverkorenen van het ene einde van de hemel naar het andere te roeren en op een bepaalde plaats te vergaderen, in elk geval betrekking op die dienaars van Christus, die Israël's bekering en terugkeer in zijn vaderland, door de kracht van de evangelie-prediking, die nu ontvankelijke harten vindt en door de macht van de Geest van God, die in henzelf regeert, werktuigelijk bemiddelen. Het zullen zeker naar de uiterlijke werkelijkheid menselijke persoonlijkheden zijn, maar toch zijn de menselijke persoonlijkheden opzettelijk terzijde gesteld en evenals Johannes de Doper in Hoofdstuk 11: 10 als engel aangeduid is engelen genoemd, omdat er dan van meer dan gewone zendingen onder de Joden sprake zal zijn. Naar onze berekening, die op Openbaring . 11: 2 en 3 rust, begint de bekering van Israël met het jaar 1897; uit Openbaring . 13: 5 maken wij op, dat de Antichrist van het jaar 1992 zijn werk zal doen, totdat hij 3 ½ jaar later door de verschijning van Christus omkomt. Deze beide tijdpunten, het begin en het einde van het laatste grote tijdstip vóór de oprichting van het duizendjarig rijk aanwijzend, heeft de Heere hier gelijktijdig in het oog en vat die in een gemeenschappelijk beeld tezamen, waarom Hij Zich ook nu eens met dit, dan eens met dat punt in Zijn rede bezig houdt.

34. Voorwaar, Ik zeg u: dit geslacht van de tegenwoordige tijd zal geenszins voorbijgaan, zodat allen, die ertoe behoren, reeds gestorven zouden zijn, totdat al deze dingen, die Ik u tot hiertoe verkondigd heb, ten minste in hun begin, gebeurd zullen zijn. Is het begin gemaakt met Jeruzalem's verwoesting en de verstrooiing van Israël in de gehele wereld, zo is daarmee ook vanzelf reeds begonnen het einde, of de toekomst van de Mensenzoon in heerlijkheid tot wederoprichting van het rijk van Israël, dat ook in de vloek onverwoestbare en in alle verstrooiing onvernietigbare geslacht, evenals in de ontvangenis van een kind ook zijn latere geboorte besloten ligt.

35. Ook onder u zullen (Hoofdstuk 16: 28) enigen zijn, die de dood niet zullen smaken, voordat de Mensenzoon op voorlopige wijze komen zal. Zo is voor Zijn komst ter voleinding van alles, wat Hij gesproken heeft, in uw eigen kring, werkelijk een borgtocht, een duidelijk onderpand gesteld. De gehele strijd van de Kerk heeft dus zijn verloop tussen een begin, dat Mijn woorden in beginsel en voorbeeld vervult en een einde, waarin de letterlijke vervulling van Mijn profetie wordt gezien. Die vervulling zal zeker komen. a) De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, wanneer de tijd van de opheffing van deze tegenwoordige wereldloop (Hoofdstuk 5: 18) komt, maar Mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan. Nooit zal de tijd komen, dat zij geen betekenis meer hebben, of slechts een klank zouden zijn, die geen werking achterlaat.

a)Ps. 102: 27. Jes. 51: 6. Mark. 13: 31. Hebr. 1: 11.

36. a)Maar van die dag en uur, zowel wanneer het begin van de vervulling in Jeruzalems verwoesting gebeuren zal, alsook wanneer het einde komt, in het begin van de laatste dingen, weet niemand, ook niet de engelen van de hemelen, die als wachters (Dan. 4: 13) toch van menig uur weten, ook niet de Zoon hier op aarde, dan Mijn Vader alleen, en die zal pas dan, als het nodig is, nadere mededeling daarover geven.

a) Mark. 13: 32, Hand. 1: 7.

Wanneer bij Mark 13: 32 () uitdrukkelijk daarbij staat: "ook niet de Zoon", zo is dat bij Mattheus in "alleen de Vader", evenzo ingesloten, als in Hoofdstuk 20: 23 de daarmee overeenkomende tegenstelling voorkomt. De Heere zegt niet: "dat heb Ik u niet te zeggen, Ik weet het niet voor u", maar, "de Zoon weet het niet; " dus Hij staat daardoor eenvoudig naast de Vader en de engelen. Om hier te knoeien en te scheiden: als mens weet Hij het niet, maar als God wel - zo’n tegelijk weten en niet weten verscheurt de eenheid van de persoon als Godmens; het is onmogelijk in de Mensenzoon, die wel de Zoon is, maar de ontledigde. Voor Zichzelf en Zijn geloofsweg, terwijl Hij als onze Voorganger ons gelijk moest worden (Hebr. 12: 2) kon en mocht Hij veel en niet name dit niet weten.

Karakteristiek is in dit woord de vereniging van majesteit aan de ene en van ootmoed aan de andere kant. De majesteit blijkt daaruit, dat Hij Zich boven de engelen plaatst - een ladder van drie sporten en die van de Zoon boven die van de engelen. Hij kon het eerder weten dan zij; de ootmoed blijkt daaruit, dat Hij ook van Zichzelf het niet weten van dag en uur bekent. Vele uitleggers verklaren het zou zó: dit weten heeft in Hem gesluimerd, maar Hij heeft het opzettelijk in deze slaap gelaten, heeft er niet over nagedacht; als deze wending zo gemeend is, dat het weten in Hem zou gelegen zijn, evenals iemand, die zich van nader onderzoek van een zaak onthouden wil, maar bij wie het weten daarvan in de grond toch voorhanden is, zo zou zij het woord wederspreken, dat geheel duidelijk het wezenlijke niet weten uitspreekt.

Dat behoort ook tot Zijn ontlediging, dat Hij het weten van dag en uur afgestaan heeft, want dit behoorde niet tot Zijn beroep, naar welks grenzen zich toch al Zijn vermogen en weten richtte; Hij verkondigt de zaken, voor zover wij het nodig hebben, de tijd is de zaak van de Vader, in wiens handen het bestuur van de wereld ligt.

Op de parallelle plaats Hand. 1: 7 , waar de Heiland na Zijn opstanding en onmiddellijk vóór de hemelvaart zegt, dat het voor de discipelen niet past tijd en uur van Zijn verschijning te kennen, mag uit deze plaats niet besloten worden, dat de Heere deze ook daar niet kende; omdat de Vader nu in Hem verheerlijkt was (Joh. 13: 31) zo kan nu Zijn weten niet anders zijn, dan dat van hen Vader zelf.

Uit Openbaring . 1: 1 leren wij, dat ook voor de discipelen en knechten van de Heere de tijd kwam, wanneer het "weet niemand", zal eindigen; in de voortzetting van Zijn profetisch ambt van de hemel, deelt daar de verheerlijkte Christus de openbaring, die Hij van Zijn Vader voor dat doel ontvangen heeft, om aan Zijn knechten te tonen wat binnenkort gebeuren zou, aan Johannes op Patmos mee en deze openbaring bevat nu vaker tijdsbepalingen en wel eensdeels, hoe lang de dag van de verdrukking (vs. 21), die omwille van de uitverkorenen verkort zal worden, zal duren, waarvoor de reeds in Dan. 7: 25 en 12: 7 aangegeven bepaling vastgehouden wordt; ten andere voor de duur van de "tijden van de heidenen", wanneer zij de heilige stad zullen vertreden, waar de twee getuigen intussen zullen profeteren en de vrouw op haar plaats in de woestijn gevoed wordt. Daarbij wordt tegelijk een aanwijzing over de tijd van de ontwikkeling van die wereldmacht, waaruit eens de Antichrist voortkomen zal, gegeven en daarmee voor het optreden van de laatsten zelfs de tijd aangewezen (Openbaring . 11: 2, 3, 9; 12: 6, 14; 13: 5). Intussen zijn deze tijdsbepalingen altijd nog zo gehouden, dat ze voor de Kerk pas dan juist duidelijk kunnen worden, wanneer het voor deze heilzaam is om tijd en uur te weten, om zich van hetgeen daar gebeurt een juist inzicht te verschaffen. Men zou echter zeker het doel van de Heere miskennen, als men alle pogingen, om tot enig begrip te komen, dadelijk voor een verwerpelijke voorbarigheid wilde verklaren. Wanneer er gebeurtenissen in de ontwikkeling van het kerkelijke en staatkundige leven komen, die het de wachters op Zions muren tot een onafwijsbare plicht maken om te onderzoeken hoe laat het is in de loop van het rijk van God op aarde, dan kunnen deze er zich niet van ontslaan het boek van de profetie voor zich te nemen en te beginnen aan de ontraadseling van zijn geheimen en aan de ontcijfering van zijn tijdsopgaven. Beiden zijn nauw met elkaar verbonden: de profetie, zoals Baco van Verulam zo treffend zegt, is de goddelijke beschrijving van de geschiedenis, die de voorkeur heeft boven de menselijke; bij haar gaat het verhalen van die feiten, die zij ontsluieren wil, vooraf, terwijl daarentegen de menselijke slechts verhalen kan, wat reeds gebeurd is; en evenals het menselijke schrijven van de geschiedenis in het geheel niet bestaan kan zonder tijdsorde, zonder jaartallen en data, zo kan ook deze goddelijke beschrijving van de geschiedenis, die profeteert, niet volstrekt zonder enige opgave van tijd zijn en wie, waar zulke opgaven voor ons liggen, versmaden wil om er zich behoorlijk mee bekend te maken, die zou ook nooit tot de juiste kennis van de profetie zelf komen. Men kan er niet aan twijfelen, of juist deze tegenwoordige tijd is in een zeer betekenisvol ontwikkelingstijdperk van de wereldgeschiedenis ingetreden, maar welke betekenis deze heeft, in welk licht wij haar naar Gods Woord zullen beoordelen, of zij ons voor een nieuw teken van de vooruitgang en de vrijheid, de eenheid en de versterking, of voor het begin van de eeuw van de Antichrist moet gelden, wie wil daarover een zekere uitspraak doen, daar zich in de grond voor de ene opvatting evenveel laat bijbrengen als voor de andere en de harten van de verlichte en geleerde mannen zelf verdeeld zijn, terwijl sommigen het beste van de toekomst verwachten en anderen het ergste vrezen? Hier moet Gods vinger ons juist, evenals de wijzer op een uurwerk, op een bepaald uur wijzen, dat geslagen heeft, opdat wij

achterwaarts en voorwaarts ons goed terecht zullen bevinden en noch van een gedroomde toekomst dwepen, noch van verdriet vergaan over een verleden, dat niet meer terug te halen is. Inderdaad bewijst de Heere ons in Zijn profetisch woord deze dienst; het kan namelijk in het geheel niet meer twijfelachtig zijn, dat die "tijden van de heidenen", gedurende welke Jeruzalem vertreden en Israël in de gevangenis is, met zó snelle stappen ten einde gaan, dat, zoals reeds meer is aangeduid, nu nog 25 jaar daarvan over zijn. Men nemen eerst slechts eenvoudig de woorden in Openbaring . 11: 2 voor zich: "en zij (de heidenen) zullen de heilige stad vertreden tweeenveertig maanden" en laat zich niet door de uitleggers in verwarring brengen, die onder de "heidenen" de wereld of de uiterlijke christenen, maar onder de heilige stad de Kerk in haar echte ware leden willen verstaan. Men erkenne hier de nadere opheldering van de Heere van Zijn woorden in Luk. 21: 24 : "En Jeruzalem zal door de heidenen vertreden worden (beter: zal een van de heidenen vertreden zijn), totdat de tijden van de heidenen vervuld zullen zijn; " hij geeft voor deze toestand van de vertreding als tijdruimte 42 maanden op, hetgeen, wanneer gewone maanden bedoeld waren, slechts 3 ½ jaar zou bedragen: maar juist daardoor is deze opvatting meteen weerlegd en zien wij ons tot de andere gebracht, dat hier slechts sprake kan zijn van profetische maanden, d. i. van zulke, waar, evenals bij de jaarweken in Dan. 9: 24 vv. 1 dag = 1 jaar, een maand dus 30 jaren is, zodat wij voor 42 maanden de som van 1260 jaren krijgen. Evenals het nu bij de jaarweken van Daniël daarop aankom, om het tijdpunt of het juiste jaartal te vinden, vanwaar ze te rekenen zijn, om zich dan van de juiste vervulling van de profetie te overtuigen, zo ook hier bij de 42 maanden of 1260 jaren. Van het jaar van de verwoesting van Jeruzalem af kunnen wij niet rekenen, de heilige stad was in de volgende tijd ook eigenlijk niet vertreden door de heidenen, maar veeleer hooggeëerd door de Christenen; pas de inneming van de stad door de Kalif Omar, in het jaar 637 na Christus, heeft deze vertreding doen beginnen en zij heeft eeuw op eeuw voortgeduurd, niettegenstaande de pogingen van de kruistochten om de stad aan de ongelovigen te ontrukken. Wat men hiermee bedoelde, moest een vrome misleiding blijven, omdat volgens het woord van de openbaring pas na 1260 jaren van het begin af de vertreding een einde zou nemen. d. i. omstreeks het jaar 1897. Met dit einde van de vertreding van Jeruzalem zullen echter naar de uitdrukkelijke getuigenis van Christus bij Lukas ook de tijden van de heidenen vervuld worden, d. i. die tijden, gedurende welke het rijk van God van Israël genomen en de heidenen gegeven is, omdat zij geen vruchten voortbrengen. De vrouw, die 1260 profetische dagen of evenveel gewone jaren in de woestijn gevoed is op de door God haar bereide plaats, in hetgeen tot hiertoe de Christenwereld geweest is (Openbaring . 12: 6) - zij is nu ontbonden van de vloek van de verbanning en in de plaats van het eigenlijke verbondsvolk teruggetreden. Wat daarentegen met de uit de heidenen geroepene Christenheid geschiedt, dat zegt ons de profetie van de twee getuigen (Openbaring . 11: 3 vv). Zij, door wie het Christelijk getuigen geschiedt, waarin de stem en de invloed van de Kerk voorgesteld wordt en wel in die tijd, waarin aanzien en macht van de Kerk het grootst geweest zijn, zo dat vuur uit hun mond ging en hun vijanden verteerde en zij met hun ban de hemel honden sluiten en met hun ingrijpen in de loop van de wereld de aarde konden slaan met allerlei plagen, zo vaak zij wilden - zij, deze twee getuigen, waarin zich langzamerhand tegelijk de splitsing van de Kerk van het westen in twee delen (Mozes en Elia - Katholieke en Evangelische kerk) aanduidt, hebben nu hun getuigenis geëindigd. Men zal een strijd met hen voeren en zal hen overwinnen en zal hen doden, maar men zal hun dode lichamen niet laten begraven, maar ze laten liggen op de straten van de grote stad en zal zich verheugen over hen en geschenken

onder elkaar zenden - want deze twee profeten kwelden degenen, die op de aarde wonen. Wanneer de 19de eeuw het feest van zijn overgang houdt tot de 20ste, in die Sylvesternacht, hoe heerlijk zal dan het gejuich zijn over de "machtige overwinning van de geest en het grote werk" van de scheidende eeuw, hoe zal men zich verheugen dat zich het pausdom uit het gehele gebied van het openbare en huiselijke leven gedrongen heeft, de ene Kerk gebonden en de andere aan zich geheel dienstbaar gemaakt heeft! Hoe zal men de nieuwe eeuw tegen juichen, die nu pas dit "grote en heerlijke" zal brengen, nadat de "geesten" vrij geworden zijn! Wie zal beweren, dat wij "razen", dat onze grote geleerdheid ons brengt tot "razernij" (Hand. 26: 24), omdat wij zo profeteren? Zelfs zij, die niets van Gods woord willen weten en onze bijbeluitlegging verachten, moeten zeggen: ja, het zal en moet zo komen, zoals het hier gezegd is; de wind blaast reeds lustig door de zeilen en tot aan de twee laatste jaren van het tegenwoordige Jeruzalem zal ons schip het land, waarheen wij sturen, zeker bereikt hebben; wij kunnen ons de Sylvesternacht zo rijk aan vreugde tussen 1899 en 1900 toch niet laten ontgaan; zij zal een te heerlijk feest brengen! Maar ziedaar, wat zal het dan geven, wanneer men ook 1900 geschreven heeft en voor de poort van het jaar 1901 staat? Een jaar en twee jaren van de nieuwe Aera, wanneer de grote stad, die Sodom en Egypte heet, nu ook geestelijk tot een stad geworden is, omdat onze Heere gekruisigd is, heeft men in het algemeen de toestand van de bloei van koophandel en industrie gelukkig achter zich; en evenals de een zich reeds tot twee verdubbeld heeft, dan zal, zo zou men denken, de twee zich wel tot een vier verdubbelen, dat 1 + 2 + 4 = 7 is en ook het rijk van de anti-christelijke tijdgeest zijn jaarweken viert, evenals het rijk van Christus de zijne telt. Nu, men zal het wel denken, maar het boek van God rekent anders, dat heeft voor de heerschappij van de Antichrist eens voor altijd deze regel: 1 + 2 + ½ en dan is het uit met de heerlijkheid, dan zal ook het jaar 1901 midden doorgebroken worden. Men leze slechts Openbaring . 11: 11 : "En na drie dagen en een halve is een geest van het leven uit God in hen gegaan", namelijk in die van de gedode getuigen, wier lichamen nog op de straten liggen. Het zijn zeker allereerst anderen, van wie het gezegde geldt; allereerst worden die verdorde beenderen weer levend, waarvan in Ezechiël. 37 geschreven staat, dat de Heere op Zijn tijd een adem in hen zal brengen en dat het onder hen zal ruisen en zich bewegen; eerst worden de takken van de vijgenboom sappig en krijgen bladeren, waaraan de discipelen van de Heere, die zich in de dagen van de verdrukking niet tot dwaling hebben laten verleiden, kunnen bemerken, dat de zomer nabij is. Maar wanneer nu de gedode getuigen op hun voeten staan, wanneer de stem van de hemel klinkt: "Komt herwaarts op!" en zij varen werkelijk op naar de hemel in een wolk, of, om de profetie van haar zinnebeeldige bedekking te ontdoen, het aan Christus gelovig wordende Israël verenigt zich met zijn Bruidegom en Koning en trekt naar Kanaän, om de beloften te beërven - zal er dan niet een vrees vallen over diegenen, die het zien? Zullen niet hun vijanden, die de historische Christus over boord geworpen hebben, om de Christus van de verbeelding daarvoor in te ruilen, zich verwonderen dat deze historische Christus, niettegenstaande alle machtspreuken van het wetenschappelijk onderzoek toch nog leeft? Zullen niet de hoge geesten, die het nieuwe huis van menselijke werken met de stenen en de kalk van de beschaving gebouwd hebben, elkaar vragend aanzien, hoe het toch mogelijk is dat het oude in het beschaafde Europa geheel vernietigde huis van de heilige Christelijke kerk zo opeens nieuw daar staat boven in Azië, op heilige grond? En zal dat niet de eerste bres schieten in alle systemen en theorieën, volgens welke de Bijbel niets is, maar de onderzoeken en uitvindingen van de menselijke geest juist van waarheid en van bestaan op

haar kant hebben, wanneer de Nazarener juist nu, waar Zijn nederlaag voor altijd scheen te zijn beslist, de sterkste vesting inneemt en het bijna tweeduizend jaar tegen Hem oproerige Israël zich overwonnen aan Zijn voeten legt? "Geef mij met één enkel woord een zeker bewijs voor de waarheid en onomstotelijkheid van hetgeen in de Bijbel staat", zei een bekende vorst eens tot een van zijn vrome en Christelijk gelovige officieren; het antwoord daarop was: "Sire, de Joden!" Dit zeker bewijs zal dan nog eens een meer algemeen en dieper verstommen opwekken, wanneer men nu voor ogen ziet: "De hemelen en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan. " Hoeveel geleerde commentaren, hoeveel in duizenden en nog eens duizenden exemplaren verbreide boeken zullen dan verder niets waard zijn, dan dat men ze in het vuur werpt; hoe zal men zich schamen, om van de uitkomsten van de bijbelse kritiek, waarvan men nu zoveel ophef maakt, ook nog slechts een woord te gewagen, omdat zij nu zijn gebleken slechts voortbrengselen van menselijke wetenschap te zijn. De bolwerken en vestingen, de ontwerpen en hoogten, die zich nu zo machtig verheffen tegen de kennis van God, zodat de gelovige theologie geheel tevergeefs aan haar verwoesting werkt, evenals stro voor de wind worden zij verdreven, wanneer Christus Zijn gevangen volk zal verlossen. Maar er komt ook nog iets achter aan; met de stoot, die de wetenschap geleden heeft, is het niet genoeg; er behoort ook een grote aardbeving bij, ten gevolge waarvan een tiende deel van de stad zal vallen en de doding van de zevenduizend namen van mensen. Dan zullen ook hier in Europa, op het gebied van de oude Christenheid, de mensen de schellen van de ogen vallen; zij zullen verschrikken over het huis, dat zij zich gebouwd hadden en dat zo velen en zoveel bij zijn val in as en puin begraven heeft en zullen beginnen de God van de hemel weer de eer te geven, nadat de goden van de aarde hen zo smadelijk bedrogen hebben. Zo weten wij dus voor welke tijd wij staan en hoe wij ons te houden hebben omtrent hetgeen hij ons brengt; wij dwepen niet met een nieuwe staatsregeling, alsof van daar al het heil van de Kerk zou komen en schreeuwen ons de keel daarover niet moe, omdat het zolang uitgesteld schijnt te worden; wij worden echter ook niet moedeloos, wanneer, nadat de Lutherse Kerk haar belijdenis en haar rechten heeft moeten afgeven, ook de verenigde Kerk aan de beurt komt, tot ten slotte het begrip van de Kerk zelf opgelost wordt en het grote huis in de plaats komt. Het is alles in Gods voorbedachte raad besloten; maar nu zien wij naar de vijgenboom en maken onze rekening daarnaar, wanneer zijn takken sappig worden en bladeren krijgen, dan weten wij, dat de zomer nabij is. Wij zullen naderhand ook nog van een eeuw latere tijd te spreken hebben; maar reeds voor de hier voorgestelde periode hebben de volgende woorden van de Heere hun betekenis en wij beginnen meteen aan de verklaring.

37. a) En zoals de dagen van Noach waren, toen God zo uitdrukkelijk gezegd had: nog 120 jaar (Gen. 6: 3), zo zal ook zijn de toekomst van de Zoon des mensen, wat zorgeloosheid en onbedachtzame gerustheid van de mensen omtrent hetgeen hen wacht, aangaat.

a)Luk. 17: 26. 1 Petrus . 3: 20. 2 Petrus . 2: 5.

38. Want zoals zij waren in de dagen vóór de zondvloed, onbekommerd over hun zielenheil, alleen bedacht op het aardse en bij de dag voortlevend, alsof het nooit anders kon worden, etend en drinkend, alsof hun niets kon overkomen, trouwend, wat de mannelijke personen betreft en de vrouwelijke ten huwelijk uitgevend, alsof nog een lang leven hen wachtte, tot de

dag toe, waarin Noach in de ark ging, het reeds 7 dagen te voren begonnen intrekken voleindigd had (Gen. 7: 13).

39. En bekenden het niet, noch wat hun met dat uitstel van 120 jaren gezegd was, noch wat het bouwen van de ark en het intrekken van Noach daarin hun voor ogen schilderde, totdat de zondvloed kwam en hen allen als een gericht van God wegnam; zo zal ook zijn de toekomst van de Zoon des mensen. Het gericht, dat begint, blijft de mensen verborgen tot aan het laatste beslissende ogenblik. Al is het nog zo duidelijk voorgesteld en voorspeld, het overvalt hen midden in hun dagelijkse gewoonten en bezigheden (Luk. 17: 26-30).

Is het dan niet de orde van de natuur, te eten, te drinken, te huwelijken? Zeker, maar er is nog een hogere orde dan die van de natuur; er is ook een zedelijke geestelijke orde van God voor de naar Gods beeld geschapen en tot zonde vervallen mens, voor de mens met zijn redelijke geest, met zijn zedelijk geweten en deze mens moet de mens van de natuur beheersen. Leeft de mens dus alleen naar de orde van de natuur, dan zaait hij alleen op het vlees en zal uit het vlees de verderfenis maaien; hij moet zaaien in de geest: ook door zijn natuurlijk leven zal hij uit de geest het eeuwige leven maaien.

Ook bij de toekomst van de Heere zullen de mensen zorgeloos voortleven, enig en alleen zich met hun aardse behoeften en genietingen bemoeiend, totdat de Zoon des mensen komen zal en hen, die er niet aan dachten, herinneren, hen, die het niet geloofden, overtuigen dat Zijn woorden waarheid zijn.

Het oordeel was algemeen, rijk noch arm ontkwam; geleerden en ongeleerden, gevierden en verachten, godsdienstigen en goddelozen, ouden en jongen, allen ondergingen een algemene ondergang. Sommigen hadden ongetwijfeld de aartsvader bespot; waar bleef nu hun vrolijke scherts? Anderen hadden hem om zijn ijver gedreigd, die zij als krankzinnig aanmerkten; waar bleven nu hun snoeverijen en harde woorden? De criticus, die het werk van de oude man veroordeelde, is in dezelfde zee verdronken, die zijn spottende makkers bedekt. Zij, die medelijdend over de getrouwheid van de goede man aan zijn overtuiging spraken, maar haar niet deelden, zijn weggezonken om niet meer te verrijzen en de arbeiders, die om loon de wonderlijke ark hielpen bouwen, zijn ook allen omgekomen. De vloed nam allen weg en maakte geen enkele uitzondering. Zo is er ook buiten Christus, voor allen, die uit vrouwen geboren zijn, een zekere verwoesting te wachten. Maar, God zij geprezen, allen, die in de ark waren, waren veilig, geen verderf kwam daarbinnen. Allen waren veilig, van de grote olifant tot aan het kleine muisje toe. De schuchtere haas was evenzeer beschut als de moedige leeuw, het hulpeloze konijn even zeker als de werkzame os. Allen zijn veilig in Jezus. Mijn ziel, bent u in Hem?

40. a)Dan, wanneer met het gericht tevens de scheiding plaats heeft tussen hen, die naar dit leven nog met elkaar verbonden waren, zullen er twee mannelijke personen met elkaar op de akker zijn, om tezamen veldarbeid te verrichten; de een zal aangenomen, de ander zal als niet daartoe behorend verlaten worden; hij zal worden overgegeven aan zijn zoeken van enkel aardse dingen en aan het lot, dat daarvan het gevolg is.

a)Luk. 17: 34. 1 Thessalonicenzen. 4: 17.

41. Er zullen twee vrouwen malen in de molen 16: 24"); de ene zal aangenomen de andere zal verlaten worden (Luk. 17: 34-36).

Hoe vaak moeten Christenen in het maatschappelijke samenwerken met degenen, die geen Christenen zijn. Hoevelen staan lijnrecht tegenover elkaar in beginselen en zijn toch geroepen om hetzelfde werk te doen. Dan zal alle samenwerking ophouden, die niet op een gemeenschappelijke grondslag rust. Eenmaal komt de Christen in zijn vol levenselement, waaruit hij niet meer getrokken zal worden.

42. a)Waak dan, aanhoudend biddend, opdat u ten allen tijde bereid bent (Mark. 13: 33), want u weet zelfs bij hetgeen er over de laatste dingen geopenbaard is, niet op welke dag en in welk uur, overdag of ‘s avonds, om middernacht of bij het hanengekraai (Mark. 13: 35) uw Heere komen zal.

a)MATTHEUS. 25: 13. Luk. 12: 40; 21: 36.

Is ons sterven niet voor ons in de wezenlijkste zin van het woords een komst van de Heere, een einde van de wereld, een ontzagwekkende oordeelsdag? Zal met onze dood niet alles onherroepelijk zijn beslist? Stellen wij ons dan getrouwer ons laatste uur voor ogen en werpen wij van dat hoogste punt van ons leven een blik neerwaarts op de ellendige hartstochten en de nietige belangen van deze wereld! Wat is de aarde klein, als zij van de hoogten van de hemel gezien wordt! Wat is het leven kort, naar de eeuwigheid afgemeten! Wat zijn onze genoegens van grove aard, vergeleken bij de liefde van God? Hoe licht te achten zijn onze smarten, in vergelijking met een eeuwig gewicht van de heerlijkheid en hoe beklagenswaardig is de staat van een zondaar voor ons, die hem blindelings zijn eeuwig verderf tegemoet ziet treden!

43. a) Maar leidt uit een voorbeeld uit het dagelijkse leven af, hoe de onwetendheid over uur noodzakelijk bestendige waakzaamheid nodig maakt. Weet dit, dat als de heer des huizes geweten had, in welke nachtwake, op welk nachtelijk uur de dief komen zou om bij hem in te breken, hij zou gewaakt hebben op dat uur en zou zijn huis niet hebben laten doorgraven. Omdat echter de dief zowel op het ene als het andere uur van de nacht kan komen, blijft hem niets over dan de gehele nacht te laten waken, als hij niet bestolen wil zijn.

a)Luk. 12: 39.

44. Dit voorbeeld van een voorzichtige huisvader moet op uw geestelijke aangelegenheden worden overgebracht. Daarom bent ook u bereid op ieder ogenblik, want in welke uur u het niet meent, zal de Zoon des mensen komen, die ten opzichte van zijn dag als een dief zal komen (1 Thessalonicenzen. 5: 2. 2 Petrus . 3: 10. Openbaring . 3: 3; 16: 15).

Om deze woorden van de Heere houdt men het voor verboden om de tijdsbepalingen van de Openbaring, waarvan wij boven melding maakten, voor het forum van de chronologie te brengen en daaruit bepaalde jaartallen te berekenen, zoals wij hebben gedaan. Die

tijdsbepalingen zouden alleen in het bereik van de symboliek behoren en men zou er zich alleen mee moeten bezig houden om de geestelijke, zinnebeeldige betekenis daarvan te onderzoeken en duidelijk te maken. Zo zou het woord van de Heere, dat de dag van de Heere zal komen als een dief in de nacht, onaangeroerd kunnen blijven en de daarmee samenhangende vermaning tot bestendige waakzaamheid, in haar gehele ernst kunnen blijven bestaan. Wij hebben veel daartegen in te brengen: 1) Juist dat algemeen maken van de tijdsopgaven van de Openbaring doet schade aan het ware bereid zijn, omdat het aan de mening voedsel geeft: "mijn Heer vertoeft te komen" (vs. 48); "van die dag dat de vaders ontslapen zijn, blijven alle dingen zo, zoals van het begin van de schepping. " (2 Petrus . 3: 4). De Christen moet ergens zijn berekeningen voor de toekomst maken. Zoekt hij nu daarvoor niet zijn steun in de chronologie van de Schrift, dan is hij in gevaar, om evenals vóór de schepping van de wereld, duizenden jaren te stellen ten einde de vermeende zekere resultaten van het onderzoek van de aarde met de bijbel in overeenstemming te brengen, evenzo achter de ontwikkeling van de kerkgeschiedenis nog eeuwen te plaatsen, voordat het einde van de dingen begint, om de grote vooruitgang, waarvan het geslacht van deze tijd droomt, ruimte te geven. 2) Als het ons, zoals wij geloven, gelukt was, de tijdsbepalingen van de Openbaring juist te verklaren en onze verklaring met een zekere overtuiging te vestigen, zou nooit inbreuk zijn gemaakt op bovenstaande woorden van de Heere. Onze berekening en uitlegging zal op zijn hoogst een ogenblik sensatie wekken, misschien ook hier en daar tegenspraak opwekken, maar ten slotte zal niemand er zich meer aan storen en enkele zielen slechts zal het tot troost en opwekking dienen. Het was toch in Noach’s dagen de mensen ook gezegd, dat God nog een uitstel van 120 jaren gegeven had. Het bouwen van de ark en het intrekken daarin predikte luider nog dan het woord van de openbaring, maar het verhinderde niet dat men at en dronk, trouwde en ten huwelijk uitgaf, alsof de wereld eeuwig zou bestaan. Ja men ging pas juist zijn gang, om te tonen hoe weinig men zich door Noach’s dweepachtige uitvallen liet verontrusten. 3) Staan de tijdsopgaven nu eenmaal in de Bijbel, zo moeten ook deze, evenals alles wat de Schrift bevat, nuttig zijn tot lering, tot bestraffing, tot verbetering, tot onderwijzing in de rechtvaardigheid. Evenmin als het enkel een symbool is geweest, wanneer God in Jer. 25: 11 en 29: 10 de tijd van de Babylonische ballingschap op 70 jaren bepaalde en in Dan. 9: 24 vv. de tijd tot op Christus tot 70 jaarweken beperkte, evenmin hebben wij ons bij de apocalyptische tijdsbepalingen, alhoewel zij een zeker uitvloeisel zijn van de heilige symboliek en zich nauwkeurig binnen de grenzen daarvan houden, te beperken tot de zinnebeeldige betekenis. De Heere rekent werkelijk met ons naar jaargetijden, evenals ook de geschiedenis van Zijn Kerk niet anders dan in gewone, menselijke perioden van tijd ten einde kan lopen. 4) Het is zeer duidelijk en onweersprekelijk, dat, nadat met Dan. 9: 24 vv. een bepaalde profetische chronologie voor de tijd van Christus begonnen is, de tijdsbepalingen in Openbaring . 11-13 een voortzetting van dit begin moeten zijn; dit kan reeds uitwendig opgemerkt worden. Evenals namelijk die chronologie van Daniël zich uit een kluwen van 70 jaren bij Jeremia ontwikkeld heeft (vgl. Dan. 9: 1 vv.) en de 70 jaarweken slechts een verdere ontwikkeling zijn van de goddelijke mening in die 70 jaren vervat, dan bevatten de 70 jaarweken weer een kluwen, omdat de laatste van deze slechts tot op haar midden is vervolgd, het slot van de profetie van de verwoesting van stad en heiligdom en van het woest blijven tot op het einde van de strijd zich niet in de enge beperking van de tweede helft van deze eeuw laat insluiten. Deze tweede helft, die een tijdruimte van 3 ½ jaar = 42 maanden, of 1260 dagen omvat, moet nu eveneens tot 42 profetische maanden, of 1260 dagen worden uitgebreid,

evenals de 70 jaren van Jeremia tot 70 jaarweken of 7x70 jaren bij Daniël zich hebben ontwikkeld, om de verdere toekomst aan te vullen. Tot bijzondere verklaring van de afdeling, van de rede van Christus, die voor ons ligt, zij nog opgemerkt, dat vs. 37-41 van bijzonder gewicht zal zijn bij de bekering van de Joden; de volgende verzen daarentegen zullen vooral betekenis hebben voor de Christenheid en de gebeurtenissen, in Openbaring . 11: 13 voorspeld, waarin, hoewel niet zichtbaar en eindelijke oordeel, toch de Zoon des mensen komt en door de Zijnen moet verwacht worden, opdat zij zich voor Zijn toekomst bereid en wakend zullen tonen. Daarmee moet echter natuurlijk het beslissend gewicht en de ernstige betekenis van de afdeling voor de laatste en allerlaatste tijd niet worden ontkend. Het komt er slechts op aan, dat wij niet alles toeschrijven aan het geslacht van de tijd van Christus' wederkomst tot het laatste oordeel, alsof zij, die die tijd niet beleven, alleen een indirect aandeel daaraan hadden.

45. a)Wie is dan de getrouwe en voorzichtige dienstknecht, die overeenkomstig het zo-even uitgesproken voorschrift: bent bereid handelt in het ambt van de prediking (Hand. 6: 4. 1 Kor. 4: 1), die zijn heer over zijn dienstboden gesteld heeft, om hun het woord van de waarheid recht toe te delen (2 Tim. 2: 15), om hen hun voedsel te geven op de juiste tijd? Zonder twijfel hij, die zich daarin een rechtschapen en onbestraffelijk arbeider betoont en zijn roeping onafgebroken en nauwkeurig waarneemt.

a)MATTHEUS. 25: 21. Luk. 12: 42.

46. Zalig is die dienstknecht, die zijn heer, op het onverwacht in zijn huis komend, zal vinden, zo doende, geheel en alleen bezig, om het gezin op de juiste tijd voedsel te geven en al het andere terzijde stellend, waardoor hij zichzelf zou zoeken.

47. Voorwaar, Ik zeg u, dat hij hem van de geringste post tot de hoogste, die hij te begeven heeft, zal verheffen, dat hij hem zal zetten tot een rentmeester (Luk. 16: 1) over al zijn goederen, omdat hij ook daartoe trouw en nauwgezetheid verwachten mag.

Deze eerste gelijkenis van de trouwe en voorzichtige knecht doelt voornamelijk op de tot een ambt geroepen dienaars van de Heere in Zijn huis of Zijn gemeente. Ten eerste wordt beschreven de plicht van de ware knecht, zoals hij zelf die erkent, vervolgens zijn getrouwheid, die hij in de waarneming betoont en ten slotte zijn loon, dat hij daarvoor ontvangt. Wie is die getrouwe en voorzichtige knecht, die ik nu wil schilderen? zo vraagt de Heere opwekkend en vermanend, opdat ieder zichzelf vraag: "ben ik het wel?" Tevens betekent de vraag, zoals Luther 12: 42) zeer juist heeft omschreven: (wat een grote zaak is zo een!) zullen er wel velen van zulke gevonden worden als de Heere komt? "Getrouw en voorzichtig; " het eerste staat vooraan, omdat de juiste voorzichtigheid van het hart, dat eenvoudig op dat ene ziet (Luk. 12: 34), alleen uit de trouw voortkomt, met haar één is. Toch mogen wij, voor zover het ons nog ontbreekt, ons omgekeerd door voorzichtigheid tot getrouwheid laten dringen. Het voedsel, dat de dienstknecht, die over het gehele gezin is gesteld, moet uitdelen, is het woord van Christus; en daarin komt het hierop aan, dat men het onverminderd en onvervalst, met wijsheid en trouw, naar behoefte en juist op de juiste tijd uitreikt, zó, dat noch karig wordt voorgehouden, noch zonder overleg wordt uitgesproken. Die

de Heere zo vindt, die prijst Hij zalig; in de eerste plaats reeds, omdat hij zalig is in zijn doen (Jak. 1: 25); vervolgens omdat het hem nieuwe zaligheid wordt door zijn heer zo te worden gevonden; ten slotte belooft de Heere hem daarmee een grote promotie van het weinige tot het vele, 1 Tim. 3: 13

Door deze verheffing tot de hoogste post van bestuurder is afgebeeld het medeheersen in het Messiasrijk naar de mate, die overvloedig de getrouwheid en voorzichtigheid in dienen vergeldt.

48. Maar als die andere kwade dienstknecht, wie zijn plicht niet ter harte gaat en die er slechts op bedacht is om zoveel mogelijk voor zichzelf te winnen, in zijn hart zou zeggen: Mijn Heer vertoeft te komen, zodat ik voor een verrassing niet hoef te vrezen.

49. En dan, menend dat hij nog tijd genoeg zou hebben om alles in orde te brengen tegen de regentijd, zou beginnen zijn mededienstknechten te slaan, zowel de meer getrouwe en voorzichtige ambtgenoten, opdat zij hem niet in de weg zouden treden, als de knechten en dienstmaagden van het huis zelf, die hij op de juiste tijd hun voedsel moest geven - en zo hij zou beginnen te eten en te drinken met de dronkaards, zodat hij het hem toevertrouwde goed verzwelgt:

50. Zo zal de heer van deze dienstknecht komen op de dag, waarop hij hem niet verwacht, waarin hij meent, dat hij nog in lange tijd de wederkomst niet heeft te vrezen en op het uur, dat hij niet weet, die niet overeenkomstig zijn berekening is (vs. 48).

51. En hij zal hem afscheiden, als voorwerp van de zwaarste toorn met de zaag midden van elkaar snijden 12: 31") en, wat zijn lot voor de toekomst aangaat, zijn deel zetten met de geveinsden. Hij zal hem daar een plaats aanwijzen, waar de huichelaars zijn, als waarvan hij getoond heeft een te zijn, omdat hij bij zijn aanstelling het goede beloofde, ook bij de aankomst van de heer zich dacht voor te stellen als een, die zijn plicht betrachtte, terwijl toch dadelijk zijn hart verkeerd was en hij spotte met zijn heer als met een, die men gemakkelijk kon bedriegen. Daar, waar hij dan zijn deel ontvangt, namelijk in de hel, zal het wenen en tandengeknars zijn (Hoofdstuk 8: 12; 13: 42; 22: 13. Luk. 12: 35-48.

Zeer juist is wat v. Oosterzee opmerkt, dat de gehele kerkgeschiedenis de beelden van zulke onwaardigen vertoont en de geest van deze gehele waarschuwing reeds in de brieven van de apostel Petrus doorstraalt (vgl. 1 Petrus . 5: 3; 2 Petrus . 3: 3). Evenzo kan niet ontkend worden wat P. Lange aantoont, dat de grote historische tegenstelling van inquisities en aflaten hier vrij nabij ligt en de kwade dienstknecht aan een herinnert, wiens gezindheid naast spottend ongeloof de zelfmisleiding is, dat hij bij het uitblijven van de Heer het gehele bestuur van het huis in handen moet nemen. Evenals nu in onze tijd in de Katholieke kerk het pausdom in vereniging met diegenen, die het beheersen, door overweldiging van het episcopaat tot doorzetten van de Vaticaanse decreten en door onderwerping van de gewetens onder zijn absolute autoriteit door middel van provocatie en mogelijke excommunicatie het "slaan van de mededienstknechten" in de volle zin van het woord uitoefent, zo ontbreekt het daaraan ook thans niet in de Evangelische kerk. De beul, waarvan men zich ten eerste nog

bedient, is de teugelloze pers, totdat de zozeer begeerde nieuwe inrichting zelf de middelen en wegen aan de hand geeft, om alle ware getuigen de mond te stoppen, diegenen, die op aarde wonen en zich door de twee profeten gekweld voelen, tot de heerschappij te brengen en de tijd, die wij boven volgens Openbaring . 11: 7-10 karakteriseerden, naderbij te brengen. Een voorgevoel, dat het zo zal worden, is vooral de beweegreden geweest van het terughouden, waarmee men het vaker in uitzicht gestelde toch weer steeds heeft vertraagd. Wanneer het ten slotte zal komen, zal het ten eerste geen vrede en heil aanbrengen, maar leiden tot oplossing van de Kerk. Is echter Openbaring . 11: 13 vervuld, dan zal het zeker een zegen voor de herboren Kerk zijn.

HOOFDSTUK 25

DE TIEN MAAGDEN, DE TOEVERTROUWDE TALENTEN EN HET LAATSTE OORDEEL

EVANGELIE OP DE 27ste ZONDAG NA TRINITATIS

Het einde aller dingen is nabij; de Heere zal snel komen om Zijn bruid, de heilige Kerk, naar de vreugde van het eeuwige bruiloftsmaal te voeren. Maar het uur wanneer Hij zal komen is voor ons verborgen; het zal aanbreken, voordat wij eraan denken. Daartoe herinnert ons het Evangelie aan de tien maagden; wij moeten evenals de wijze maagden ten allen tijde olie gereed hebben, opdat wij de Heere, wanneer Hij komt, met brandende lampen en met vreugde kunnen ontvangen. Slechts degene, die bereid is, zal met de Heere de eeuwige vreugde ingaan.

De gelijkenis van de tien maagden is niet het slot van de grote eschatologische rede van Jezus Christus; dit hebben wij veeleer in het Evangelie van de vorige zondag gehoord; maar de Evangelische Kerk heeft zeker, terwijl zij de beide teksten verwisselde, het ontwerp van de voordracht van Jezus niet willen verbeteren, zij heeft bij de verwisseling volgens een rein, praktisch belang gehandeld. Met het kerkjaar wordt de geschiedenis van de Kerk toch niet gesloten, wij gaan uit het oude jaar van de genade in een nieuw, wij staan nu weer aan zo’n grenspaal en zijn het einde aller dingen weer nader gekomen. Onze perikoop past nu voortreffelijk voor deze zondag. Dat er weer een nieuw jaar komt en niet dadelijk het einde daar is, zou ons lichtzinnig en traag kunnen maken; daarom klinkt heden het woord "waak!" De tijd van ons leven, de gehele tijd van de Kerk is niets anders dan een wachten, een tegemoet gaan van de Heere.

Het kerkelijk jaar begon in de adventstijd met de komst van de Heere en eindigt heden met de boodschap: "daar kwam de bruidegom; " het begon met de intocht van Christus in het aardse Jeruzalem en eindigt heden met de intocht van Zijn gelovigen in het hemelse Jeruzalem; het begon met het Hosanna van Zijn volk op aarde en eindigt met de lofzang van de wijze maagden in de hemel; het begon met de verklaring: "omdat wij dat weten, namelijk de tijd, dat het uur daar is om op te staan de slaap" en eindigt met de vermaning: "daarom waak, want u weet noch de dag, noch het uur, waarop de Zoon des mensen zal komen. " Ons bereid zijn op de dag van de Heere: 1) wat ons dan alleen helpt, 2) wat ons dan niet meer kan helpen.

1. Dan, wanneer de Zoon des mensen komt, om Zich op de manier die in Hos. 2: 19 v. beschreven is, met Zijn volk opnieuw te verenigen, zal het koninkrijk van de hemelen gelijk zijn aan tien maagden bij een gewone bruiloft. Het is met dat hemelrijk, dat Hij in Zijn Kerk op aarde gesticht heeft evenals met tien maagden, die tegen de avond, wanneer naar de gewoonte van het land 14: 11") de plechtigheid zou plaats hebben, haar lampen namen, die zij reeds hadden gereed gemaakt, namelijk stokken met lampen bovenop. Deze begaven zich eerst naar het huis van de bruid en gingen van daar uit, om de bruidegom tegemoet te gaan, zodra zijn aankomst gemeld zou worden (vs. 6) en hem in de bruiloftszaal bij de ouders van de bruid te leiden.

2. En vijf van haar, die dezelfde roeping hadden ontvangen en geheel hetzelfde doel voor ogen hadden, waren wijzen, omdat zij haar roeping en haar doel op de juiste manier waarnamen en vijf waren dwazen, omdat zij dat niet deden.

3. Die dwaas waren, namen, alsof dit genoeg was, behalve hetgeen zij in de lampen gegoten hadden, geen olie in een bijzonder vat mee, omdat de glans van haar tegenwoordige stand de gedachte wegnam aan toekomstige behoefte.

4. Maar de wijzen lieten zich niet door het ogenblikkelijk schijnsel van de lampen bedriegen. Zij dachten eraan hoe zij zich voor het uur van de beslissing zouden verzekeren. Zij namen olie in haar vaten met haar lampen.

Men maakt zich dadelijk het verstaan van deze gelijkenis, waarbij alle bijzondere punten tot hun recht komen, onmogelijk en men komt in een onvermijdelijke verwarring, waarbij velen niet weten wat zij daarmee zullen beginnen, wanneer men hier reeds aan de komst van Christus tot het wereldgericht denkt en aan de laatste beslissing over eeuwige zaligheid en verdoemenis; zo’n grote straf, zoals in vs. 46 aangekondigd wordt: "zij zullen in de eeuwige pijn gaan", ontvangen de dwaze maagden toch in geen geval, maar zij worden slechts voor de viering van de bruiloft als niet daartoe behorend, uitgesloten en wanneer dat dan niet geheel beslissend is, dan heeft men toch geen recht, aan de ene kant het verschil van de bruidsmeisjes van de bruid te verduisteren en aan de andere kant, over het bezwaar over de verschijnende wereldrichter, de raad van de wijze maagden in vs. 9 , de werkelijke opvolging door de dwazen in vs. 10 en ten slotte haar komst, toegerust met olie in vs. 11 , met een paar oppervlakkige aanmerkingen heen te stappen. Bovendien moet men ook acht geven op de gelijke verdeling (5 en 5) evenals op de omstandigheid, dat de bruidegom niet de bruid in zijn huis binnenhaalt, om daar het huwelijk met haar te voltrekken, maar tot haar komt en daar zelf de bruiloft houdt (Richt. 14: 10). Zonder twijfel heeft Stier recht gehad, wanneer hij schrijft: "wanneer men op Ps. 45: 14 vv. terugziet, zou men geloven dat de eigenlijke bruid het ten slotte weder gebrachte Israël is en de maagden de volken, die zich aan Israël aangesloten hebben, of de gemeenten uit de heidenwereld. De eindelijke wederbrenging van Israël speelt zo’n grote rol bij de profeten, dat het geheel onverklaarbaar zou zijn, wanneer de Heere in Zijn grote profetische rede wel duidelijk en beslist van de verwerping van Israël, maar niet van zijn eindelijke wederbrenging geprofeteerd had. Aldus verstaan wij onder Zijn toekomst, die Hij hier bedoelt, diegene, die, naar hetgeen wij reeds in het vorige hoofdstuk aangemerkt hebben, in Openbaring . 11: 11 vv. aangeduid wordt. Dat de Kerk, die uit de heidenen vergaderd is, van deze hereniging van Christus met het oorspronkelijke volk van Zijn eigendom een grote en rijke winst zal hebben, betuigt Paulus uitdrukkelijk in Rom. 11: 25 : "Als hun verwerping (van de Joden) voor de (heiden) wereld verzoening is (geweest) (dat deze ten gevolge van de boodschap van het Evangelie 2 Kor. 5: 20 , die zich nu tot haar gericht heeft, haar vijandige houding tot God afgelegd heeft en in de betrekking van kind tot Hem gekomen is) wat (zal dan bij gevolg, daar grotere oorzaken ook grotere werkingen voortbrengen) haar wederopneming anders (zelfs voor deze wereld zijn), dan een leven uit de doden (dat zij namelijk weer tot het leven komt, nadat zij reeds tot de dood bestemd was)?" Over dit tot de dood bestemd zijn van de Kerk van het westen, die uit de heidenen vergaderd is, geeft Openbaring . 11: 7-10 oplossing; wij hebben er reeds over gesproken, hoe het zich in

onze tijd begint te verwezenlijken door de oplossing van de betrekking tussen kerk en staat, waardoor de laatste slechts tot een lijk op de straten van de grote stad wordt, zodat zij wel in naam nog bestaat, maar geen teken van leven meer geeft, terwijl de eerste het gehele gebied van het leven van de volken voor zich in beslag neemt en het rein humanistisch, alleen op grondslagen beheerst, die berekend zijn naar de voordelen van het leven op aarde. Beide kerken tezamen, zowel de Katholieke zowel als de Evangelische, treft deze dodelijke slag, zoals het heden duidelijk is; zullen zij het echter ook beide zijn, die van het weer levend worden van de twee getuigen in de wederbrenging van Israël de zegen hebben van hun eigen herleving uit de doden, de zegen van een wedergeboorte, zoals die waarop in Openbaring . 11: 13 gedoeld wordt? Reeds Starke beproefd in zijn Bijbelverklaring, om de beide helften van de 10 maagden op de Rooms Katholieke en op de Evangelische kerk toe te passen; maar toch blijft hij nog onbesloten door de omstandigheid, dat hij gewoon is, zich de Roomse kerk door de Babylonische hoer voor te stellen en er hier sprake is van maagden. Maar wij moeten nu volgens de loop van de geschiedenis in de Openbaring daarop opmerkzaam maken, dat Babylon en haar hoererij pas later (vanaf Hoofdstuk 14) gedacht wordt en dus tot de tijd, waarvan hier gesproken wordt, de Katholieke kerk geenszins het recht verloren heeft om onder de maagden, die op de bruidegom wachten, meegeteld te worden (Efeziërs . 4: 5); maar dat is juist haar schade dat zij slechts haar lampen genomen, maar voor olie in haar vaten niet gezorgd heeft. Zij is trots op haar Christelijke naam en meent er aanspraak op te hebben, de ware en alleen zaligmakende kerk te zijn, zij meent in haar opperste bisschop een plaatsvervanger van Christus en een onbedrieglijk werktuig van de Heilige Geest te bezitten en neemt verder alle beloften van het Evangelie als haar alleen geldend aan. Daarbij staat zij tot de Heilige Schrift in een verhouding, waarbij zij niet als de lerende en heilbegerige scholier aan de voeten van de Meester zit, evenals Maria van Bethanië, maar zich met haar overleveringen en inzettingen boven de Schrift verheft, dat deze niets anders mag zeggen dan hetgeen zij haar toestaat, waardoor eigen onderzoek, een onmiddellijk scheppen uit de bron van het heil en een opgroeien in de genade en kennis van onze Heer en Heiland, Jezus Christus, geheel en al onmogelijk gemaakt is. Wij hebben hier een juist duidelijk beeld van de dwaze, zelfgenoegzame en voor de beslissende gebeurtenissen van de tijd, die nu reeds aantocht is, onvoorbereide maagden. Reeds de val van de wereldlijke heerschappij van haar opperhoofd heeft de Katholieke kerk geheel buiten zichzelf gebracht en zij meent dat de herstelling van deze heerschappij even noodzakelijk en zeker is, als de opwekking op de derde dag voor de gekruisigde Christus geweest is; omdat het in de ontwikkeling van het staatsleven tegenwoordig tot de doding van de twee getuigen zal komen, is men van de kant van de pauselijken dadelijk bij de hand, om een rijk, dat nog bestemd was om de verschijning van het rijk van de Antichrist op te houden, voor dit rijk van de Antichrist zelf uit te geven, omdat men de profetie van de steen zonder handen, die de kolos aan zijn voeten verplettert en die vernielt (Dan. 2: 31 vv.), daarop in toepassing brengt. Men weet niet, dat men veeleer met zijn eigen leerstellingen de Antichrist, die een tegenstander is en zich verheft boven alles wat God en godsdienst is enz. (2 Thessalonicenzen. 2: 4) de weg bereidt. Maar wanneer nu het geroep te middernacht klinken zal: "zie, de bruidegom komt, ga hem tegemoet", wanneer de verdorde beenderen zullen bewegen en de beenderen weer bij elkaar zullen komen en aderen en vlees daarop groeien, met een huid overtrokken worden en adem in hen komt, zodat zij weer levend worden en zich op hun voeten oprichten (Ezechiël. 37: 7 vv.), wanneer de Heere Zich uit Zijn 144000 uitverkorenen een nieuwe Zionsgemeente sticht en haar inderdaad en in

waarheid alle dingen schenkt, die de Roomse kerk van de goddelijke beloften zich toegeëigend heeft (Openbaring . 14: 1 vv.), dan zullen haar lampen geheel uitgaan, zodat zij niet naar buiten kan om de bruidegom te ontmoeten; haar glanzende heerlijkheid is weg. Dan zal het ook blijken, wat de Heere met deze gelijkenis bedoeld heeft (vs. 8 vv.) toen de dwaze maagden tot de wijze zeiden: "geef ons van uw olie" (hoe ook dit op de Katholieke kerk wijst vs. 12), maar deze haar naar de kooplieden verwijzen en zij nu het kopen op de juiste tijd verzuimen. Wij zijn nu wel geen profeten, die de toekomst kunnen voorspellen, maar slechts uitleggers, die het tegenwoordige in het licht van het Goddelijke woord stellen. Maar dit blijkt toch reeds nu uit het woord van Christus: "Ik ken u niet", dat er nog slechts tientallen van jaren voorbij moeten gaan, wanneer de tien maagden haar rol hebben uitgespeeld en dan het woord aan de beurt van de vervulling komt (Openbaring . 14: 6-8): "Zij is gevallen, zij is gevallen, de grote stad Babylon. " Nadat wij nu onze eigen mening van de eerste en onmiddellijke bedoeling van de gelijkenis blootgelegd hebben, zullen wij bij de verdere verklaring andere uitleggers zoals gewoonlijk laten spreken. Wij zullen echter eerst de verzen nog eens herhalen om een geheel te vormen.

1. Dan, bij de toekomst van de Zoon des mensen, zal het koninkrijk der hemelen, door hetgeen dan zal gebeuren, gelijk zijn aan tien maagden, waaronder moeten gedacht worden al de zielen in de gemeente, die zich niet aan de wereld en haar vorst, maar aan de Heere en Zijn kerk hebben overgegeven. Het is gelijk aan tien maagden, die haar lampen namen, wier harten overeenkomstig de reine en gezonde leer van het goddelijk woord door bekering en geloof waren toebereid en met de olie van de Heilige Geest vervuld. En zij gingen uit van de andere, de dode naamchristenen, de bruidegom tegemoet, om ondanks alle hindernissen tot Hem door te dringen, wiens verschijning zij lief hadden (2 Tim. 4: 8).

Het is jammer, zou men kunnen zeggen, dat dit kostelijk Evangelie op de laatste zondag na Trinitatis slechts zo zelden op de kansel komt, evenals deze zondag zelf dikwijls jaren lang geen plaats vindt in de kalender. En toch is het van de andere kant recht en goed; de zo wondere schone gelijkenis van de tien maagden behoudt hierdoor iets van haar maagdelijke frisheid, van haar geheimzinnig waas en wanneer zij dan na jaren weer in de gemeente te voorschijn komt, is zij ons fris evenals een onaangeraakte vrucht, waarvan de dauw nog niet is afgewist en nieuw evenals een kostbaar kleinood, dat slechts zelden uit de kast wordt gehaald tot een aandachtige beschouwing. Tien maagden stelt de Heiland ons hier voor, die onder het geleide van de bruid de bruidegom wachten, wanneer hij, naar het gebruik van het Oosten, ‘s avonds met zijn vrienden komt om zijn verloofde af te halen en zijn huis binnen te leiden tot het vrolijk bruiloftsmaal. Een vriendelijk beeld, dat ons daar voorgesteld wordt, een liefelijk gezelschap, waar de Heere ons inleidt! Daar is geen gewetenloze dienstknecht, zoals in de voorgaande gelijkenis, die zonder acht te geven op zijn plicht in het huis regeert, omdat zijn heer toeft te komen; daar is ook geen zedeloos ongelovig geslacht, dat in zijn lichtvaardig leven van de zonde met het naderend gericht spot, evenals de mensen ten tijde van Noach vóór de zondvloed, aan wie de Heere kort tevoren nog herinnerd heeft. Nee, daar zijn maagden, dus tedere zielen, wie het ernst is de goddeloosheid en de wereldse lusten te verloochenen en kuis, rechtvaardig en godzalig te leven in deze wereld; het zijn bruidsmeisjes, vriendinnen van de bruid, die de kerk van de Heere is, dus vrome zielen, die zich in geloof, liefde en hoop aansluiten aan de gemeente van de Heere.

Tien is het getal van de volkomenheid; het stelsel van de getallen is dekadisch 31: 7), het getal tien is het alles omvattende getal, dat alles in zijn voleinding voorstelt, daarom ook 10 geboden, 10 snaren op een speeltuig. Tien moesten er zijn in een vergadering van de synagoge, tien tot een lijkstatie, tien ook tot de inleiding van een bruid.

De maagden nemen lampen of bruiloftsfakkels in haar handen, met olie gevuld, opdat zij helder zouden branden en haar op haar weg licht geven; de lampen zijn de harten en de olie is de boete en de erkentenis van de zonde, die door de Heilige Geest in haar hart uitgestort is. Zonder boete geen geloof, zonder boete geen opgroeien in het geloof en in de liefde tot de Heer, geen levende omgang van het gebed met Hem, geen zalving van boven, geen verzegeling met de Heilige Geest op de dag van de verlossing, geen wandelen in de hemel, geen tempel van de Heilige Geest in het hart! In het Christendom wordt niet alleen de vraag gedaan: "gelooft u in de Zoon van God?" ook niet alleen de vraag: "Simon Jonazoon heeft u Mij lief?" maar ook de derde vraag: "heeft u de Heilige Geest ontvangen en bewijst u dit door dagelijks kleiner, ootmoediger te worden in uw eigen ogen?"

De vlammen, dat begrijpt iedereen dadelijk, zijn het hart dat brandt van liefde tot Christus; ja zulke harten wil Hij hebben, wanneer Hij komt; die bereiden Hem de allerschoonste verlichting en laten niemand zien dan alleen Hem, die waardig is gezien te worden. Maar waarop branden de vlammen? Branden zij niet op de lampen? En waarvan komt de liefde tot Christus? Rust zij niet op het geloof in Hem, komt zij niet voort uit het geloof? Wat betekenen de lampen anders dan het geloof? Maar de lampen branden niet vanzelf, zij moeten met olie gevoed worden; aldus moet ook het geloof zijn voedsel hebben, namelijk de Heilige Geest, die de liefde in ons hart uitstort, anders is ons geloof koud en dood.

De olie zijn de goddelijke levenskrachten en Gods woord altijd opnieuw onderzocht, in het gebed altijd weer afgesmeekt, in boete en zelfbeproeving ijverig gezuiverd en gereinigd, door oefening en ervaring dagelijks vermeerderd en verrijkt.

2 En vijf van haar waren wijzen en vijf waren dwazen.

3 Die dwaas waren en op welke voornamelijk de gelijkenis doelt, om de waarschuwing aan het slot (vs. 13), namen haar lampen, die nu helder brandden, namen geen olie met zich in bijzondere vaten, om bij te gieten, wanneer die, die zich in de lampen bevond, bij langer vertoef zou zijn opgebrand.

4 Maar de wijze, die zich op de mogelijkheid van een langer verwijl voorbereidden, namen olie in haar vaten, met haar lampen.

Eén werk is het, dat de 10 maagden doen, één doel is het, waarnaar zij streven zij hebben één geloof, één liefde, één hoop; gelovend, liefhebbend, hopend gaan zij hand aan hand de bruidegom tegemoet. Maar toch bestaat er tussen deze nauw verbonden en nauw verenigde een groot verschil; ook de zielen, die zich afgezonderd hebben van de wereld, behoren niet alle tot één klasse; vijf van haar waren wijs en vijf dwaas. Het getal vijf is het gebroken getal;

het is onwaarschijnlijk, dat de Heere hiermee wil aanduiden, dat er evenveel dwaze als wijze Christenen door Hem gevonden zullen worden op de dag van Zijn toekomst.

Men moet hier acht geven op de tegenstelling, dat voor de dwaze maagden het nemen van de lampen de hoofdzaak was, maar voor de wijzen het nemen van olie in de vaten; de dwaze maagden worden daardoor tegelijk aangeduid als verstrooide, ijdele, op de schijn ziende en ook als opgewonden lichtvaardige maagden.

Hun ongeluk was de al te kleine voorraad van olie, de zekerheid van de overtuiging, dat het goed met haar staat en haar niets meer ontbreekt. Zij hoefden niet bang meer te zijn voor haar zaligheid, de verwaarlozing van de genademiddelen, om de olie van het geloof en van de geest in haar hart te onderhouden en te vermeerderen, de verzuimde beoefening van groei in het geloof, in de liefde, in het gebed en in de dagelijkse vernieuwing en heiliging, of met andere woorden, het gebrek aan dagelijkse boete en zelfvernedering. Met recht luidt de eerste thesis van Luther: "Omdat onze Meester en Heere Jezus Christus spreekt: doe boete, wil Hij, dat het gehele leven van Zijn gelovigen op aarde een onophoudelijke boete zal zijn. " Wie slechts eens boete doet bij het begin van zijn bekering en die niet dagelijks voor God vernieuwt, zal snel de stilstand van het geestelijk leven in zichzelf ontdekken.

Evenals de olie in de lampen gedurig aangevuld moet worden, zo moeten wij ook gedurig uit de genadebron van Christus scheppen; wij moeten in levendige verbintenis met de hemel blijven, wij moeten steeds om de Heilige Geest bidden, Hem zoeken en in ons opnemen; wij moeten ons hart voortdurend in zo’n toestand trachten te houden, dat de goede Geest daarin woont en Zijn genade vermeerderen kan. Wij mogen nooit stil staan, want wie in het geestelijk leven niet vooruitgaat, zal zeker achteruitgaan, wie er niet op bedacht is om altijd rijker te worden, zal verarmen, evenals de olie in de lamp onbemerkt en onophoudelijk afneemt en verteerd wordt. Als u zich van geen boosheid of bijzondere zonde bewust bent, bent u daarom nog niet veilig; want dat, waardoor de maagden te laat komen, aan de gesloten deur tevergeefs aankloppen en het woord moeten horen: "Ik ken niet", wordt niet genoemd boosheid of onreinheid, maar dwaasheid. Dus het is dwaasheid, onbedachtzaamheid, onverschilligheid, zorgeloosheid, waardoor wij, na het ontvangen van de hoogste genade en reeds zo nabij ons doel, ons zo’n zwaar oordeel op de hals kunnen halen, zodat wij bij de toekomst van de Heere, terwijl anderen opgenomen worden, moeten terug blijven en de ons toegedachte hemelse kroon verliezen.

De dwaze maagden dachten dat zij reeds zeker waren van haar zaligheid; dit is haar dwaasheid, dit maakt dat zij geheel gaan dwalen. Deze was daarentegen de wijsheid van de anderen, dat zij niet op haar geloof en haar liefde of op haar geestelijk leven bouwden, maar zich ook met de genademiddelen, dat is het woord van God en de sacramenten versterkten. Geloof en liefde zijn aan velerlei verandering onderhevig, heden staat het er goed mee, morgen kunnen zij wankelen en over een jaar is er wellicht geen korreltje, geen vonkje meer van over. Zal het met ons zo ver niet komen, dan moeten wij aan Gods woord vasthouden, dat horen, leren, betrachten, er bestendig mee omgaan en het in ons hart bewaren, waar wij ook staan en gaan, dan vloeien ons altijd opnieuw gaven en krachten van de Heilige Geest toe tot versterking en onderhouding van onze inwendige mens.

De pelgrims naar de hemel reizen wel naar het schijnt de een evenals de ander, maar zijn toch verschillend in hun innerlijk bestaan; bij sommigen grijpt het hart het geloof aan en bij anderen het geloof het hart; het hart dat door het geloof aangegrepen is, staat in zijn dienst, terwijl ginds het geloof zich naar het hart zal richten.

5. Toen nu de bruidegom op zijn komst liet wachten, werden zij allen, de wijze zowel als de dwaze, sluimerig en vielen in slaap.

In een blijde opgewektheid en met jubelende stemmen zijn de bruidsmeisjes uitgegaan; maar hoe langer de bruidegom op zich laat wachten, des te meer vermoeit het verlangen haar hart; zij worden traag en moe; het hoofd begint te zinken en te knikken en snel liggen zij allen tezamen in een vaste slaap.

Terwijl de wijze evengoed als de dwaze slaperig werden, zo moet de slaperigheid iets zijn, dat de verstandigheid niet uitsloot, dat het gebrek aan verstand niet meebracht; het slaperig worden is dus geen verslappen van het Christendom, maar het nalatig zijn in de bestemde verwachting van de nabij zijnde toekomst van Christus. Deze verwachting verminderde om zeer begrijpelijke redenen met het voorbijgaan van de eeuwen; en zij bevindt zich nu geenszins bij alle gelovige Christenen, van wie wel niemand makkelijk gelooft, dat wij de jongste dag nog zullen beleven.

Met betrekking tot de vermaning in Hoofdstuk 25: 42 , die in vs. 13 van ons hoofdstuk als begin van de vertelling nog eens uitgesproken wordt, moet men het inslapen beschouwen als het overwonnen worden door een verzoeking.

Deze verzoeking begint, wanneer de uitbreiding van de geest van de wereld zo hand over hand toeneemt, dat het de schijn heeft, alsof de geschiedenis van de kerk met de algemene loop van de wereld en van de natuur ineen smelt, alsof het koninkrijk der hemelen niet voleindigd wordt in het gericht en in de verheerlijking van de wereld, alsof Christus niet zal komen of wederkomen; de gelovigen worden in zo’n tijd meer dan ooit in verzoeking gebracht, om het gevoel van midden in de voorbereiding tot de bruiloft te staan te verliezen en de roeping om de feestelijkheid van het werk van hun here waar te nemen, langzamerhand uit oog te verliezen.

Hoe meer de macht van de duivel toeneemt en de tekenen der tijden zich vermeerderen, des te angstiger en koortsachtiger zal de verwachting van de Heere zijn (Irvingianen); en wanneer Hij dan altijd nog niet komt, zal de hartstochtelijke toestand in afmatting, stompheid en onverschilligheid overgaan.

6. En om middernacht, toen de diepste duisternis heerste, kwam een geroep van de vrienden, die de bruidegom vergezelden en dat zich in de stilte van de nacht ver genoeg verbreidde: Zie, de bruidegom komt, ga uit, maagden, hem tegemoet.

7. Toen stonden al die maagden op, plotseling opgewekt uit haar slaap en bereidden haar lampen; zij ontdeden deze van het verbrande en trokken de nog glimmende pit naar boven.

8. En de dwazen, die met schrik gewaar werden, dat dit reinigen wegens het gebrek aan olie haar niets baatte, zeiden tot de wijzen: Geeft ons van uw olie, want onze lampen gaan uit, wanneer er niet meteen olie wordt bijgedaan.

9. Maar de wijzen toonden ook hier haar wijsheid door juist in te zien wat zij nodig hadden en de andere misschien nog kon helpen. Zij antwoordden, zeggende: Wij geven geenszins van onze olie, opdat er misschien ten gevolge van zo'n delen, op het beslissend ogenblik voor ons en voor u niet genoeg is en ook onze lampen uitgaan. Maar gaat liever tot de verkopers en koopt voor uzelf, misschien is er nog tijd genoeg om dit te doen voordat de bruidegom hier is.

10. Toen zij nu, die raad opvolgend, heengingen om te kopen, kwam intussen, nog voordat zij terug konden zijn, de bruidegom, die zijn komst nu verhaastte, nadat hij eerst zo lang had getoefd; en die van de tien maagden (vs. 1), die gereed waren, namelijk de vijf, die olie in haar vaten hadden medegenomen (vs. 4), zodat de lampen nu met nieuwe glans schitterden, gingen met hem in tot de bruiloft, in het huis, waar die gehouden werd; en de deur werd gesloten, om allen buiten te houden die niet mochten worden toegelaten.

11. Daarna, toen het feest reeds in volle gang was, kwamen ook de andere maagden, naar haar mening nu eveneens bereid, zeggende: Heere, Heere, doe ons open! Wij behoren ook tot degenen, die waren uitgegaan u tegemoet (vs. 1).

12. En hij, de bruidegom, van binnen antwoordend zonder de deur open te doen, zei: Voorwaar zeg ik u, ik ken u niet. U mag uitgegaan zijn mij tegemoet, maar ik heb u niet ontmoet en die de tijd van de ontmoeting hebben verwaarloosd beschouw ik als vreemden, die hier niet horen.

Het is zeker dat het uur, waarop de mensen vast sliepen, hier een tijd betekent, waarop men de wederkomst van de Heere het minst verwacht. Van wie zal dan het geschrei weerklinken? In elk geval zal het een kort voorafgaande, luid uitgesproken aankondiging zijn, al kunnen wij ook niet bepalen van welke aard.

Het is de genade en het geduld van de Heere, dat Hij de gemeente niet plotseling wil verrassen; daarom laat Hij het geschrei voorafgaan: nu heeft zij tijd om zich voor te bereiden; zij mag daar echter uit leren, wat het woord zegt: "het zijn de goedertierenheden van de Heere dat wij niet vernield zijn. " Wat haar zalig maakt, is, dat Zijn goedheid groter is dan haar trouw en waakzaamheid.

De Heere duidt aan, dat Hij toch, ofschoon de algemeen heersende toestand een slapen mag heten, voor sommige wachters op Jeruzalems muren (Jes. 62: 5 vv.) genadig zorgen zal, die niet slapen; want het gaat niet, hieronder alleen de Heilige Geest te verstaan, omdat die toch Zijn menselijke sprekers moet hebben.

Zijn het geen dwaze maagden, die daar zeggen: "Geef ons van uw olie?" De wijze maagden willen met haar antwoord zeggen: wij hebben hetgeen u van ons verlangt, zelf nodig; alles wat wij hebben zal voor ons nauwelijks voldoende bevonden worden.

Er zijn geen heiligen, die ons met hun overvloedige gerechtigheid kunnen helpen; evenmin als een mens van zijn verstand, kennis, lichaamsbouw, kunstvaardigheid, lichaamskracht aan een ander iets kan schenken, evenmin kan de een de ander iets geven van zijn gerechtigheid. (G. LANG).

De wijze maagden antwoorden de dwazen niet als dwaas maar als wezenlijk wijze maagden; het is dus verkeerd, wanneer men de goede raad, die zij geven, als een verkeerde voorstelt, zoals dikwijls gebeurt en even verkeerd is het om met Augustinus overeen te stemmen, namelijk: dat haar woord geen raad is, maar een spot. De dwaze maagden bereiden op dit ogenblik in alle ernst ijverig haar lampen, om voor de komende Heer met eer te bestaan; zouden de wijze maagden slechts een bijtend, kwetsend spotwoord voor deze beangstigde over hebben? Op dit ogenblik, waarop ook haar hart beeft voor de verschrikkelijke majesteit van de komende bruidegom, zouden zij dan kunnen spotten met haar ongelukkige vriendinnen? Er kon dan nooit een vonk van liefde voor deze in haar geweest zijn; een diepe weemoed heeft veeleer haar hart overvallen, omdat zij van haar dwaze vriendinnen haar verschrikkelijke toestand vernemen; de smart verscheurt haar de ziel; daarom hebben haar woorden ook iets van deze kleur, want haar rede is afgebroken, aan de drang van het ogenblik geëvenredigd en de liefde van het hart openbarend.

Wanneer reeds in de vraag van de dwaze maagden: "Geef ons van uw olie", een zinspeling niet te miskennen is op die kerk (die naar het uiterlijke in haar voordeel boven de andere schijnt, evenals ook in vs. 2 de dwaze maagden boven de andere staan), die het tot een van haar stellingen gemaakt heeft, dat men op de schat van de overvloedige goede werken van de heilige kan teren, dan drijft de haar gegeven raad van de wijze maagden, die noch een verkeerde, noch een spottende raad kan zijn, krachtig om de gelijkenis in de zin, die in vs. 4 aangegeven is, te verstaan; bij de gewone opvatting weet men met het heengaan van de wijze maagden naar de verkopers niets te beginnen, dat men er of enkel een optooiing van de gelijkenis in ziet, zonder geestelijke betekenis, of zich laat verleiden tot bedenkelijke dwalingen, zoals bijvoorbeeld de volgende: Hoe dikwijls zenden stervenden tot hun zielverzorgers en vragen om hun voorbede, om voorlezingen uit de Heilige Schrift, om vertroostingen uit Gods woord en het heilig avondmaal; maar al werden ook de hartroerendste gebeden uitgesproken, al werd er ook een geheel hoofdstuk uit de bijbel voorgelezen, al werden ook de meest rustgevende troostwoorden uit de goddelijke schatkamer gehaald, al werd de biecht en de absolutie ook nog zo bewogen afgelegd en het heilig avondmaal nog zo plechtig gevierd, het is te laat; de tijd is te kort om het duistere hart nog te verlichten met het licht van de levende en de vermoeide ziel tot nieuw leven te ontvlammen. Vóór dat het woord van God ingang vinden kan, heeft de koude band van de dood de ziel van het lichaam gescheiden. Als dit de bedoeling van de tekst was, zo moest het zijn dat zij, terwijl zij heengingen naar de verkopers, hun deuren gesloten of hun voorraad uitgeput vonden en geen olie meer konden kopen. Zij krijgen echter werkelijk olie en komen nu toch nog met brandende lampen. Daarentegen zijn de deuren van het bruiloftshuis gesloten en alleen, omdat haar lampen eerst branden, nadat de tijd van de inhaling van de bruidegom voorbij en de bruiloft zelf begonnen is, worden zij buitengesloten. Het is toch wel blijkbaar, dat in het laatste uur, wanneer de dood reeds komt, weinig bekering op de wijze van de moordenaar (Luk. 23: 42) meer plaats vindt en dat dikwijls, hetgeen zodanig schijnt te zijn, toch meer een

Ezau's-boete (Gen. 27: 34) is. Het blijkt ons, dat het verlangen naar de hemel niet kan komen uit een onbestemde begeerte naar een gelukkige toestand, of uit vrees voor de hel, ook niet alleen uit een verlangen naar het wederzien van onze geliefden, maar uit verlangen naar de bruidegom. Maar al deze waarheden worden toch slechts afgeleid uit hetgeen de Heiland zegt, d. i. terwijl men haar eigenlijke bedoeling niet kan doorgronden, of terugziende op de bevatting van onze lezers en toehoorders niet kan onderzoeken en daarom iets moet voorstellen dat buiten de weg ligt. Aan het einde van de gelijkenis, schrijft Stier, liggen profetische wenken verborgen, die de toekomst eerst zal ontsluiten; en P. Lange merkt aan: men moet erkennen, dat deze gelijkenis evenals de eerstvolgende en de vorige gelijkenis een historisch gezicht schildert, dat de inleiding is tot het laatste gericht, maar dit zelf nog niet geheel voltooit.

13. Omdat tot de bruiloft alleen wordt aangenomen, die bij de aankomst van de bruidegom bereid wordt gevonden (vs. 10), waak dan, zorg zo gereed te zijn, dat het voor lange tijd voldoende is en niet als bij de dwaze maagden slechts voor een korte tijd is berekend; want u weet de dag niet, noch het uur, waarin de Zoon des mensen komen zal.

De hier herhaalde woorden (Hoofdstuk 24: 42) bevestigen, dat met de toekomst van de Zoon des mensen niet die tot het laatste oordeel bedoeld is, maar die tot wederaanneming en herstel van Israël. De gelijkenis van de tien maagden toont ons eveneens het lot van de beide delen van de Kerk uit de heidenwereld is vergaderd, dat aan de ene kant in aanneming, aan de andere in verlaten worden bestaat. Zo'n lot is in de woorden vs. 40 en 41 meegedeeld omtrent de beide delen van het Joodse volk, dat tot die tijd een aaneengesloten eenheid vormde en in gelijke omstandigheden van het leven verkeerde, namelijk omtrent de verzegelden en de grote menigte van de overigen. Terwijl de eerste gelijkenis (Hoofdstuk 24: 45 vv.) met de vergelding doelde op het ambt in de gemeente, de tweede (vs. 1-12) op de gemeente zelf in het algemeen, treedt in de nu (vs. 14-30) volgende gelijkenis de idee van de vergelding als vergelding voor elk van de Christenen in het bijzonder op de voorgrond. Daarom wordt hier de opwekking tot waakzaamheid, die reeds in de vorige gelijkenis sterk op nauwlettendheid heeft aangedrongen (vs. 13) een aanmaning tot aanhoudende, onvermoeide geloofstrouw en werkzaamheid in de zegen van Christus Geest. Wat de betrekking van deze parabel tot de daarmee overeenkomende in Luk. 19: 12 vv. betreft, is die te vergelijken met de betrekking die tussen de gelijkenis van de koninklijke bruiloft (Hoofdstuk 22: 2 vv.) tot de daarmee overeenkomende van het grote gastmaal (Luk. 14: 16 vv.) voorkomt. Ook hier mogen wij ons door de schijn van gelijkheid niet laten verleiden tot miskenning van het feit dat wij hier te doen hebben met een geheel nieuwe en andere parabel. Onderscheid zien wij in: 1) het motief. Bij Lukas wil Jezus de verwachting teniet doen, dat de verschijning van Christus in chronologische zin snel of dadelijk zou komen, bij Mattheus wil Hij de verwachting, dat zij in godsdienstige zin komt, levend maken. 2) Daar is de Heer een hooggeborene, die een koninkrijk moet innemen, hier is Hij eenvoudig een bezitter; daar is het verre zijn van de Heer afstand van plaats, hier van tijd; daar zijn tien knechten (het getal van de wereld), hier drie (het getal van de Geest). Daar verkrijgt elk een talent - zonder twijfel het bij allen gelijke ambt van getuige, hier verkrijgt de eerste knecht 5 talenten, de tweede 2, de derde 1 - dus individueel verschillende toedeling, verschillende mate van gaven van de geest en van de genade. Daar staat de winst niet in verhouding tot de ponden (10 pond van één, 5 pond van

één, omdat de zegen van het ambt onberekenbaar kan zijn), hier is de winst van de gave geproportioneerd (5 pond van vijf, 2 van twee, omdat de gave van de Geest als zodanig slechts een objectieve zegen kan hebben naar haar subjectieve maat); daar bewaart de laatste knecht het een talent, dat hem met alle anderen gelijk stelt, in een zweetdoek, dat hem natuurlijk niet nodig heeft te doen (aanduiding van luiheid), hier begraaft hij het in de aarde (aanduiding van het besteden van de geestgaven in de dienst van zinnelijkheid en wereld); daar is het loon van de trouw een ruimere roeping (overeenkomstig het waarnemen van het ambt een geplaatst worden over 10 of over 5 steden), hier een ingaan tot de vreugde van de Heere (overeenkomstig de getrouwheid in het geestelijk leren); daar wordt de luie knecht alleen daardoor bestraft, dat hem het talent wordt ontnomen (ontzetting van het ambt), hier wordt hij buiten geworpen in de buitenste duisternis (veroordeeld tot geestelijke pijn); daar is het slot van de gelijkenis, dat de hooggeborene tot een koning wordt, die zijn oproerige onderdanen bestraft, hier dat de eigenaar recht verkrijgt, terwijl in de laatste gelijkenis (vs. 31 vv.) de koning des te heerlijker te voorschijn treedt.

Tegenover de gewone opvattingen menen wij, dat de gelijkenis van de talenten bij Mattheus moet worden aangezien als een nadere ontwikkeling van die bij Lukas en niet omgekeerd. Hier (bij Lukas) is toch de arbeid voor alle knechten gelijk, daar (bij Mattheus) bestaat verschil van talenten; hier wordt de knecht alleen beloning, omdat met de beloning een bijzondere lof gegeven; hier komt slechte een beschamend verlies, daar ook een ontzettend gericht voor als de straf van de luie knecht - redenen genoeg om aan te nemen, dat werkelijk de gelijkenis van de ponden (bij Lukas) eerder moet zijn uitgesproken dan die van de talenten (bij Mattheus)

Onze gelijkenis van de talenten staat door het "want", waarmee zij begint, tot het voorgaande in nauwe betrekking, omdat zij in hoofdzaak eveneens dient tot versterking van vs. 13 : "Waak dan!"

14. Want het is, zoals een mens, een eigenaar van goederen, het maakt, die om de een of andere reden voor een onbepaalde tijd buiten het land reizend, afwezig was. Zo ging ook de Mensenzoon heen, om bij Zijn wederkomst te doen, zoals die eigenaar bij zijn terugkeren (vs. 19 vv.). Het gebeurde, dat hij Zijn dienstknechten riep, waarvan hij, omdat zij hem geen vreemde personen meer waren, kon verwachten, dat zij uitsluitend in zijn belang zouden handelen en hij gaf hun zijn goederen, wat hij in los geld bezat, over, om hem door handel en werkzaamheid een zo groot mogelijke winst te verschaffen.

Bij het begin van de rede lag het in de bedoeling de gehele gelijkenis aan het "gelijk" te verbinden en aan het einde een nazin (bijvoorbeeld: zo zal ook zijn de toekomst van de Zoon des mensen) te laten volgen (Mark. 13: 34), dat echter bij de verdere mededeling van de gelijkenis achterwege moest blijven (Rom. 5: 12 vv.); men noemt deze wijze van spreken een anantapodoton, een rede zonder nazin.

Wat is meer gewoon dan het handelen en arbeiden in het menselijk verkeer, overeenkomend met het zaaien en oogsten in de natuur (vs. 24), het geldmaken, zoals de Noord-Amerikaan zijn levensprincipe, dat alleen hem drijft, noemt? De Heere vreest niet voor de

verontreiniging, die gierigheid, eigenbelang en zonde ook zeker toen daaraan hebben verenigd; Hij laat er Zich niet door afhouden, maar integendeel door aandrijven om juist Zijn hemelse gelijkenis te ontlenen aan deze aardse verstandigheid en getrouwheid. Evenals in Luk. 19 dezelfde parabel nauw in de samenhang voegt bij vs. 11 en 28 zo staat zij hier niet minder in het nauwste verband, om het profetische "meteen" in Hoofdstuk 24: 29 door "na een lange tijd" (vs. 19) te verklaren.

15. En de enen, de eersten onder de drie, gaf hij, bij het uitdelen van zijn goederen om daarmee winst te doen, vijf talenten (= 23. 550. -?) en de anderen twee (= 9. 420. -?) en de derden één (= 4. 710. -?), een ieder naar zijn vermogen, naar zijn bekwaamheid, om meer of minder te besturen en nuttig aan te wenden en hij reisde meteen, nadat hij die verdeling gemaakt had, zonder zich langer op te houden, zodat het werk van de knechten nu meteen moest beginnen.

Niet aan allen zijn dezelfde gaven gegeven, maar aan allen zal ook niet hetzelfde werk gegeven worden; de Heere weet dat Hij van ieder kan eisen; dat wordt hem ook opgedragen, niet meer, maar ook niet minder.

De Mens is Christus; hij reisde buiten het land, d. i. : Hij voer ten hemel en onttrok daardoor aan de Kerk een tijd lang Zijn zichtbare tegenwoordigheid.

Op een instructieve openbaring volgt een even instructief stilzwijgen en nadat God nieuwe levensaanleg georganiseerd, een nieuw kapitaal weggelegd heeft, volgt altijd tot beproeving van het gebruik, dat mensen ervan maken, een reis buiten het land.

In Luk. 19 roept de Heere tien van Zijn knechten; dat komt overeen met de tien maagden. Hij geeft aan de tien 10 pond, dus de een zoveel als de ander. Hij stelt de knechten allen gelijk; daarmee bestrijdt de Verlosser de eergierigheid van de apostelen en discipelen in die tijd; maar de ijver en het recht gebruik maken van de omstandigheden geeft een groter gewin en brengt onderscheid onder de knechten en tot deze wedijver wil de Heere hen juist aansporen. Het pond of het bij allen gelijke kapitaal is de waarheid van het Evangelie, die aan henzelf en aan anderen vrucht, rente zal geven; hoe groter de ijver is, des te groter zal de rente zijn. Wanneer de Heere daarentegen in ons hoofdstuk Zijn goederen verschillend uitdeelt, een ieder naar zijn vermogen, zo zijn de ponden niet de innerlijke gaven, maar de wijdere en nauwere en geringste werkkring. De knechten werden ten allen tijde verschillend bedacht en toch zijn zij allen gelijk; de sterke weegt zijn last niet zwaarder dan het kind de zijn. Ieder heeft naar zijn kracht de eerste genadegaven van de Schepper. De beide gelijkenissen vertonen twee kanten van een en dezelfde waarheid, om deze in het juiste licht te plaatsen en zij is: de oprechtheid van de gezindheid geeft voor God alleen waarde. De werkkring is verschillend naar de gaven van de mensen en het doel van de tijd; hij is een last, die God berekent naar de kracht van degene, die Hij ze oplegt; dus staan zij allen gelijk voor God en slechts trouw en ontrouw maakt het onderscheid. De gave is het Evangelie, de kennis van Christus, Christelijke belijdenis en waarheid; die heeft ieder, ook in naar evenredigheid gelijke gedeelten, maar niet ieder, wanneer hij de kennis en waarheid heeft, laat die in

dezelfde kracht en reinheid op zichzelf en anderen werken en dat maakt een onderscheid, dat niet moest bestaan.

Aan elk van ons is de genade gegeven naar de mate van de gave van Christus. Daarom is er gezegd: "Als Hij opgevaren is in de hoogte, heeft Hij de gevangenis gevangen genomen en heeft de mensen gaven gegeven. Hij is ver boven de hemelen opgevaren, opdat Hij alle dingen vervullen zou. Hij heeft gegeven sommigen tot apostelen en sommigen tot profeten en sommigen tot evangelisten en sommigen tot herders en leraars, tot de volmaking van de heiligen, tot het werk van de bediening, tot opbouwing van het lichaam van Christus. Hij heeft gegeven verscheidene gaven, die ons gegeven zijn naar de mate van het geloof. Sommigen heeft hij veel, anderen weinig, allen iets gegeven. Of is niet elke gedoopte, elke onderwezene in het Evangelie, elke belijder van de naam van de Heere door Hem "verlicht geworden?" Heeft Hij niet "een hemelse gave gesmaakt?" Was het niet en in zekere mate "deelachtig worden van de Heilige Geest", toen hij het goede woord van God smaakte en de krachten van de toekomende wereld?" Of zou iemand van ons daarvan het geringste gekend hebben, als Christus niet was opgevaren ten hemel en de belofte van de Heilige Geest ontvangen hebbend van de Vader, de mensen gaven had uitgedeeld? De mens, buiten het land reizend, gaf zijn goederen wel niet in handen van zijn dienstknechten, opdat ze renteloos zouden blijven liggen. Hij verdeelde wel niet de talenten naar eens ieders vermogen, opdat zij allen gelijkelijk hun vermogen en Zijn talenten zouden laten rusten. De welgeboren man, die in een ver gelegen land reisde, om voor zichzelf een koninkrijk te ontvangen en dan terug te keren, zou er zeker niet minder koning en niet minder rijk om zijn, als zijn tien dienstknechten elk zijn pond verwaarloosden. Nochtans tot beproeving van een hem dierbare getrouwheid en tot oefening van hun onderscheiden vermogen, zegt hij tot hen: Doe handeling, totdat ik kom. Belijders van Christus, dat is het grote woord, dat is de ernstige spreuk, waarmee tot u komt, waarmee in u is iedere gave van de Heere, elke werking van Zijn Heilige Geest, elk voorrecht dat Hij u schenkt, als behorend tot, als opgenomen in de gemeente, die naar Zijn naam genoemd is! Dit het opschrift van elk talent, dit het randschrift van ieder pond, van elke penning, Zijn dienstknechten toevertrouwd! "Doe handeling, totdat Ik kom. " Zie, Hij vaart op naar de hemel; Zijn voeten laten de Olijfberg los; maar Zijn handen zijn nog zegenend, gevend en uitdelend uitgestrekt over de gemeente. Zijn engelen verkondigen: Hij komt terug. Maar Zijn gaven roepen uit: "Doe handeling totdat Hij komt!" Heeft iemand vele gaven, heeft iemand enige gaven, heeft iemand een enkele gave, hij doe handeling, hij zette ze op rente; hij is dienstknecht, het is het geld van zijn Heere; de gave is geëvenredigd aan van de dienstknecht’s kracht; zijn Heer komt weer en Hij zal er rekenschap van vorderen. "Hebbend nu verscheidene gaven, naar de genade, die ons gegeven is, zo laat ons die gaven besteden, hetzij profetie, naar de mate van de geloof; hetzij bediening, in het bedienen; hetzij die leert, in het leren, hetzij die vermaant, in het vermanen; die uitdeelt, in eenvoudigheid; die een voorstander is, in naarstigheid; die barmhartigheid doet, in blijmoedigheid. " En dat niemand zegt: ik heb niets ontvangen; want al had hij niets ontvangen dan het ene talent van het woord van God, ook op die gave staat geschreven: "Doe handeling totdat Ik kom. " Het is een tekst, die wij op de omslag, die wij op het titelblad, die wij op ieder blad van onze bijbel lezen moeten; een doorlopende kanttekening, die te veel vergeten wordt.

16. Die nu de vijf talenten ontvangen had, ging heen en handelde daarmee en won in enige tijd andere vijf talenten, zodat het hem toevertrouwde kapitaal verdubbeld was.

17. Zo ook die de twee ontvangen had, die won ook andere twee; ook bij hem wierp het een winst af, overeenkomstig de som; een verschil in grootte, niet in verhouding.

18. Maar die het ene talent ontvangen had, nam dadelijk het besluit zich niet te vermoeien; hij ging heen en groef in de aarde en verborgen het geld van zijn heer, van wie hij toch had moeten weten, dat deze het niet als een dood, onvruchtbaar kapitaal zou hebben laten liggen.

Hoe hoog heeft ons de Heere geplaatst door het toevertrouwen van Zijn panden en gaven! Wat een liefde heeft Hij aan ons, gevallen zondaars, daardoor bewezen, dat Hij het niet versmaadt om ons tot werktuigen van Zijn rijk te gebruiken, dat Hij zelf niet handelen, maar door ons handelen wil, om ons een aandeel te gunnen aan Zijn werk. Zielen te redden voor het eeuwige leven, aandeel te gunnen aan de vreugde en zaligheid van de engelen, wanneer een zondaar boete doet! O, voel de hoge waarde, voel de gehele adel en het verhevene van uw bestemming! Bent u waardig geoordeeld tot zo'n eer, tracht nu ook met uw gehele ziel, zoveel u kan, aan die eis, die tot u gekomen is, getrouw te zijn, bij alles wat u doet de eer van de Heere te zoeken en het heil van de mensen; bij alles, evenals trouwe dienstknechten en dienstmaagden, op de ogen van uw onuitsprekelijk genadige en barmhartige Heer te zien, om in het kleinste evenals in het grootste en belangrijkste, getrouw bevonden te worden. Maar niemand benijdt anderen om de grotere gaven, die hun verleend zijn. Ach, weet u dan niet: hoe meer gaven, hoe groter de verantwoording en rekenschap? En hoe meer gaven, hoe meer verzoekingen, om die te misbruiken tot eigen nut en tot zonde en ze in plaats van voor God, tegen God en Zijn rijk te keren? Hoe vaak hebben hoogbegaafde schrijvers hun schrandere rede misbruikt tot lof van de wellust en tot verleiding van de onschuld; hoe vaak hebben diepe denkers hun geestkracht tot schande gemaakt in de dienst van de goddeloosheid en hebben oproer gepredikt en God gelasterd en het heiligste met walgelijke spot bezoedeld; hoe vaak hebben kunstenaars hun scheppende verbeeldingskracht misbruikt tot lage beelden van heidense, zondige lust; hoe vaak hebben invloedrijke leraars door laffe, lichtvaardige spot de jeugdige gemoederen voor hun gehele leven van hun geloof, hun vrede, hun deugd beroofd; hoe vaak heeft de koopman en handwerksman zijn verstand en zijn kennis van zaken tot het bedriegen van zijn broeders besteed! O wanneer de verstandige geest een boos hart dient, is het niet te zeggen, welk onheil hij in de burgerlijke maatschappij aanricht, welke verwoestingen door hem over het leven van gehele families, gehele steden, landen en tijden uitgestort worden! O hoe veel, dat in de wereld groot genoemd wordt, is ontzettend klein voor God! Hoe veel, dat de dwaze en ijdele mensen bewonderen, bezingen, vergoden, heeft nooit tot bevordering van het rijk van God gediend, maar het rijk van de duisternis uitgebreid! Daarom veracht niemand zijn geringe stand en benijdt niemand de hooggeplaatsten en hoogbegaafden; wie buitengewone gaven ontvangen heeft van de Heere, heeft evenmin reden trots daarop te zijn, als degene, die weinig ontvangen heeft, reden heeft om de moed te verliezen en te wanhopen. Twee van deze dienstknechten waren getrouw; zij zagen om naar een gelegenheid om niet het geld te woekeren, zij vreesden geen moeite, geen vergeefse weg, geen kostbare tijd en het lukte aan hun ingespannen werkzaamheid, om het hun toevertrouwde goed tot het dubbele te vermeerderen. De derde echter, aan wie slechts één

pond toevertrouwd was, onbekwaam omdat het hem aan geschiktheid en kracht ontbrak, om meer te besturen, heeft ook met dit pond niets weten te beginnen; hij heeft het uit vrees en luiheid verborgen gehouden; het goed is hem meer tot last dan tot zegen geweest en hij heeft er niets mee gedaan, noch anderen daarmee aangebracht.

Men doet deze knecht onrecht, wanneer men een geheel afgevallene in hem ziet; dat is hij niet, zolang hij zijn talent nog bezit. Maar men behandelt hem ook te vriendelijk en gelooft zijn vals woord meer dan het woord van de Heere, die de harten kent, wanneer men hem voor een angstig karakter houdt, die het handel drijven geschuwd heeft en zich in valse ootmoed te weinig vertrouwd heeft. Het oordeel van de Heere geeft hem de juiste namen, die al zijn schuld bevatten: "U luie dienstknecht!" Wel wendt de geestelijk luie moeite genoeg aan om het talent, dat hem tot werkzaamheid aanmaant, veilig te bergen, zoals hij meent, om het tegen verlies en diefstal te beschermen; maar eigenlijk verbergt hij het voor zijn eigen ogen en begaat zelf een diefstal aan het goed van zijn Heere, dat hij schuldig is te vermeerderen.

19. En na een lange tijd, na zij heengaan (vs. 15), kwam de heer van die dienstknechten terug en hield rekening met hen, onderzocht hoe zij het hun toevertrouwde goed hadden bestuurd.

20. En die de vijf talenten ontvangen had, kwam als de eerst geroepene en bracht tot hem, behalve de ontvangene, andere vijf talenten, en zei met vreugde, die het gevolg van een goed geweten is (1 Joh. 3: 21): Heere! vijf talenten heeft u mij bij uw heengaan gegeven; zie, andere vijf talenten heb ik boven die gewonnen.

21. En zijn heer zei tot hem: Wel, u goede met ware eerbied voor mij vervulde en omtrent het toevertrouwde goed getrouwe dienstknecht! a) Over weinig bent u getrouw geweest, over veel zal ik u zetten; ga in in de vreugde van uw heer, die hij zichzelf heeft verworven, om die ook nu de zijn deelachtig te maken (Hebr. 12: 2. 1 Petrus . 1: 8; 4: 13. Joh. 14: 3; 15: 11. 2 Tim. 2: 11 vv.).

a)MATTHEUS. 24: 45. Luk. 12: 42.

22. En die de twee talenten ontvangen had kwam ook tot hem, toen zijn heer verder rekening hield en zei, terwijl hij het geld neerlegde. Heer! twee talenten heeft u mij gegeven; zie, twee andere talenten heb ik boven die gewonnen.

23. Zijn heer zei tot hem, evenals tot de eerste (vs. 21): Wel, u goede en getrouwe dienstknecht! over weinig bent u getrouw geweest, over veel zal ik u zetten; ga in in de vreugde van uw heer.

De toegesproken lof en de daarmee verbonden toezegging luidt bij de twee eerste knechten volkomen gelijk, omdat hun trouw gelijk was.

Dat de Heere dezelfde beloning toekent aan die, die vijf en dien, die twee talenten ontvangen heeft, bewijst, dat hier de hoofdzaak van de arbeid niet is de veelheid van het werk, maar de getrouwheid in het werk.

God kan, als Heer, wat Hij toevertrouwt, wel weinig noemen bij hetgeen Hij heeft en ons geven wil; wij mogen het echter niet gering achten.

Waarlijk niet om voordeel en winst, maar om de knechten te beproeven en de getrouwen zalig te kunnen maken, heeft deze heer de talenten verdeeld, evenals hij in Hoofdstuk 20 de arbeiders gehuurd heeft, om hun loon te kunnen geven: daarom ook de op verschillende wijze begiftigden dezelfde lof - niet: u heeft veel gewonnen! maar: over weinig bent u getrouw geweest!

"Goed" wordt de ene knecht zowel als de andere genoemd, omdat beide uit reine liefde, in geloof en ootmoed werkten; - "getrouw", omdat zij nauwkeurig, met zorgvuldigheid en ijver deden wat zij moesten.

Met de uitdrukking: "Ga in in de vreugde van Uw Heere" gaat de gelijkenis over tot de door haar afgebeelde zaak.

De Heere spreekt niet van de maat, maar van de aard van het leven; dat bestaat in het aandeel hebben in de vreugde en zaligheid van de Heere, waarin de knecht zal ingaan, waarin hij uit Zijn vroegere stand wordt verplaatst.

24. Maar die het ene talent ontvangen had kwam ten slotte ook en zei, terwijl hij dat ene nederlegde: Heer! ik kende u, dat u een hard mens bent, wiens eisen alles teboven gaan, maaiend het koren van de akker, waar u niet gezaaid heeft en vergaderend in uw schuren ook wel van daar, waar u nietgestrooid heeft; u neemt van waar u meer krijgen kunt, of het u toekomt of niet.

25. En ik was bang, dat ik u toch niet zou kunnen voldoen, al deed ik mijn best en vooral dat ik uw toorn op mij zou laden, als het mij mislukte en ik iets van het talent verloor, ben ik heengegaan en heb, om mij ten minste daarvoor te bewaren, dat ik zou moeten vergoeden, als ik iets verspeeld had, uw talent verborgen in de aarde, waar ik het nu weer heb uitgehaald. Zie, u heeft het uwe, juist zoveel als ik ontvangen heb; meer dan dit ben ik u niet schuldig.

Het zou kunnen voorkomen, alsof alle betamelijkheid in deze voorstelling ontbrak, omdat geen knecht zijn heer met zo’n grofheid zal bejegenen. De Schrift legt echter vaak iemand in de mond, wat hij in zijn hart denkt en is dus de tolk van het hart.

In plaats van zichzelf aan te klagen, klaagt hij God aan, noemt Hem hard, omdat Hij moeilijke, onmogelijke dingen verlangt en wanneer Hem die niet bewezen worden, onbarmhartig erop inslaat. Hij noemt Hem gierig, omdat Hij weinig geeft en veel eist, wil maaien, waar Hij niet gezaaid, verzamelen waar Hij niet gestrooid heeft. Hij noemt Hem in één woord een tiran, in wiens dienst men bestendig in angst en vrees verkeert en voegt er dan bij, dat Hij het niet waagde van het goed een gebruik te maken, dat Hem toch niet welbehagelijk zou zijn.

Zijn vrees was nog lager: hij wilde in het voordeel van een zelfzuchtig meester zich niet vemoeien.

Ontrouwen en plichtverzakers hebben een verborgen afkeer van God; het zelfzuchtige hart is steeds vijandig tegen God.

Dit schijnen spreekwoorden geweest te zijn om uit te drukken een mens, die gierig is en begerig naar iets, dat hem niet toekomt, of een meester, die hard is, die werk gedaan wil hebben en noch gereedschap noch stof geeft om te kunnen werken, zoals de Egyptische taakmeesters, die het volle getal tichelstenen wilden hebben, maar geen stro gaven.

Ik kende u. Nee, u kende Hem niet, boze mens! Anders zou u weten, dat het Hem niet te doen is geweest om Zich, maar om u te verrijken, door u met Zijn kapitaal en met uw winst te verrijken.

26. Maar zijn heer, die zijn hart en de eigenlijke reden van zijn handelwijze te goed kende om zich door voorwendsels te laten misleiden, antwoordde: U boze en luie dienstknecht (Rom. 12: 11) u wist, zoals u voorgeeft, dat ik maai, waar ik niet gezaaid heb en van daar vergader, waar ik gestrooid heb, met uw eigen wapens zal ik u slaan.

27. Zo moest u dan mijn geld niet als dood, onvruchtbaar kapitaal in de aarde begraven. U had het de wisselaren in bank moeten gedaan hebben; u hadt daardoor niets gewaagd, noch uzelf enige moeite veroorzaakt en als ik zou komen, zoals nu het geval is, zou ik het mijne wedergenomen hebben met winst 23: 20").

Het antwoord van de Heere is geen weerlegging, want het verdient het verwijt niet, maar een gevolgtrekking, die - het verwijt als waar aangenomen - de verplichting voorstelt, die des te meer op de knecht lag, omdat hij de gezindheid van zijn meesters zo goed kende. Het stelt alleen de bewering van de knecht voor als een veronderstelling, die hij zich gemaakt heeft, waarvoor hij reden moest hebben, daar hij ze zo beslist uitsprak; maar die veronderstelling onthief hem zo weinig van zijn plicht, dat die daardoor slechts te duidelijker uitkwam.

De wisselaars hielden bij de ouden een openbare bank; zij namen geld op en leenden het uit tegen intrest. De bedoeling van de Heere bij de woorden: "zo moest u dan enz. " is deze: "U had de ontvangen gave, die u zelf uit wantrouwen en traagheid niet gebruikte, ten minste aan anderen moeten lenen; u had u in hetgeen uw roeping was en waarin u niet zelfstandig kan handelen, aan anderen moeten aansluiten en u tot mijn voordeel door hen behoren te laten besturen, dan zou het loon van de andere dienaren u wel ontgaan zijn, maar mijn goed had in dat geval voor mij toch voordeel aangebracht.

God kan winst of vrucht van de ons verleende gaven eisen; alles, wat van Hem komt, heeft een inwendige, vrucht gevende kracht, wanneer die juist gebruikt wordt.

U kunt altijd iets voor de Heere doen. Kunt u niet voor Hem strijden, u kunt Hem echter belijden.

28. Omdat u dan niet eens door middel van vreemden mijn voordeel heeft willen zoeken, neem dan u, die tot uitvoering van mijn oordelen geroepen bent, van hem het talent weg, dat hem tot hiertoe was toevertrouwd en geeft het aan degene, die nu reeds, nadat hij vijf andere gewonnen heeft, de tientalenten heeft.

29. Dit geven en nemen is overeenkomstig de regel, die in mijn huishouding geldt; a) want een ieder, zoals reeds vroeger gezegd is (Hoofdstuk 13: 12), die heeft, die zal gegeven worden en hij zal ten gevolge van dit ontvangen overvloedig hebben; maar van degene, die niet heeft, van die zal genomen worden ook dat hij heeft.

a)Mark. 4: 25. Luk. 8: 18; 19: 26.

30. En niet alleen dat hem zijn talent wordt afgenomen, maar er komt nog een positieve straf bij. Werp de onnuttige dienstknecht uit in de buitenste duisternis: a)daar zal het geween en tandengeknars zijn (Hoofdst. 8: 12; 22: 13; 24: 51).

a)Luk. 13: 28.

Er is geen stilstand: òf voorwaarts en meer, òf terug en minder, dat is de gang; waar het kapitaal geen renten geeft, daar wordt het opgeteerd. Het werk wordt lust, de kunst wordt tot natuur, de bekwaamheid tot vaardigheid; het horen van het goddelijk woord wordt ons leven, dat is het geloof en daaruit de ervaringen, die reeds naar het aanschouwen wijzen. De trouw voert zo tot de heerlijkheid, maar de ontrouw ook insgelijks tot de wening en knersing van de tanden.

Tot hiertoe hebben wij ons in het spoor van de gewone opvatting van de gelijkenis gehouden, zoals ze ook in de praktische behandeling te handhaven is; daarin heerst echter een dubbele verscheidenheid, in zoverre als men van de ene kant de 3 knechten òf van dienaars van de Kerk òf van Christenen in het bijzonder, naar hun beroep en stand verstaat en aan de andere kant de overgegeven panden òf op de ontvangen genadegaven van de Heilige Geest, òf op de verschillend verdeelde werkkringen wijzen, zoals dat ook uit de hier boven meegedeelde uitspraken van de uitleggers blijkt. Intussen moeten wij erkennen, dat de gelijkenis op ons de indruk maakt, alsof de Heere, wanneer Hij deze algemeen geldende waarheden zeker ook daarmee heeft willen inscherpen, toch eigenlijk nog iets meer bepaalds wilde kenschetsen en profeteren. Nu heeft weer, evenals reeds bij de gelijkenis van de 10 maagden, Starke in zijn bijbelverklaring gelijk gehad, wanneer hij bij hem, die zijn pond in de aarde begraven heeft, aan de Rooms Katholieke Kerk denkt. "De verdorven Kerk wil een bewaarster van de waarheid zijn, maar op een onrechtvaardige wijze; de ongeleerden man wordt Godswoord uit de handen genomen en de Evangelische waarheid met allerlei bijvoegsels, fabels en bijgeloof verdonkert: men wil niet dat het gewone volk de Schrift leest en over de godsdienst oordeelt, onder het voorwendsel, dat dit een gelegenheid tot ketterij en tweespalt is. Maar het is de wil van de Heere, dat de ponden besteed zullen worden, d. i. men moet de gaven daartoe aanwenden, om de waarheid openlijk te onderwijzen en daarover te laten oordelen. Wanneer dat behoorlijk gebeurt, hoeft men niet te vrezen, dat zij verloren zal gaan. " Als wij deze opvatting aannemen, dan zou, nadat het ons in het voorbeeld van de vijf dwaze maagden

getoond geworden is, hoe de Katholieke Kerk, omdat zij geen olie in haar vaten medegenomen heeft, de tijd van de aankomst van de bruidegom verzuimt en niets van de krachten van zijn bruiloft met Israël, tot haar eigen herleving krijgt te smaken, door het oordeel, dat over de 3 knechten uitgesproken is, nu ook te verstaan geven, dat zij haar roeping als Kerk verliest, omdat zij het licht van de goddelijke waarheid onder een korenmaat gezet en haar pond in de aarde begraven heeft (de invoering van het leerstuk van de onfeilbaarheid is slechts de consequente doorvoering van hun principe. Dat zal in de loop van de 20ste eeuw zich nader ontvouwen). Wie van de leden van de Kerk werkelijk ontvankelijkheid voor de waarheid heeft en een oprecht verlangen naar de zaligheid, zal ten slotte de roepstem verstaan (Openbaring . 18: 4): "ga uit van haar Mijn volk! opdat u aan haar zonden geen gemeenschap heeft en opdat u van haar plagen niet ontvangt; ook het pond, dat haar ook na de hervorming in de verpleging van zo vele duizenden zielen nog gelaten is, zal van haar genomen worden; het gericht evenals over Babel, waartoe zij nu rijp geworden is, zal over haar heengaan en er zal niets van haar overblijven, dan de droesem van al haar onreinheid, in die orde, waaraan het wel meer dan waarschijnlijk is, dat het haar lot zal zijn, om na de val van Babel, evenals het van die van de aarde, zich te ontmaskeren en zich met het profetendom, dat in de dienst van de Antichrist staat, vol leugenachtige tekenen en wonderen te openbaren (Openb. 13: 11 vv. 2 Thessalonicenzen. 2: 9 vv). Wij twijfelen nu ook geen ogenblik, die van de beide gedeelten van de Evangelische Kerk wij onder die dienstknecht moeten verstaan, die vijf ponden ontvangen heeft, daarmee vijf anderen verwierf en nu het een pond van de ontrouwe knecht, in de zielen, die uit de verdorven Kerk overgaan en in de gaven en krachten, die deze tot hiertoe bezeten heeft, erbij ontvangt. Het zal zeker dat gedeelte zijn, dat de herstelling van het zuivere Evangelie tot zijn hoofdzaak gemaakt heeft; zich in een zekere verwantschap met de Katholieke Kerk gehouden heeft, in zoverre het grondbeginsel het mogelijk maakte en daardoor een brug gelegd heeft, opdat de ontvankelijke zielen en de toevertrouwde goederen van die Kerk tot haar zouden kunnen worden overgevoerd, zodat zij uit haar nederlaag, die zij zich heeft moeten laten getroosten en waaraan zij tot een bepaalde tijd en tot op een zekere mate altijd meer en meer blootgesteld zal zijn, eerst weer zal opgericht en tot haar oorspronkelijk bestaan met grotere volmaaktheid vernieuwd worden (Micha 7: 8). Daarmee zal dan ook de weg gebaand worden voor de vervulling van het woord Joh. 10: 16 en voor de herstelling van een vereniging. Maar dat zal duren tot in de twintigste eeuw, in die tijd, waarvan Luther zegt: "de wereld heeft nu gestaan vijfduizend vijfhonderd (wij kunnen nu zelfs zeggen: bijna 5900) jaar, nu zal binnen 6000 jaren het einde komen; " het einde dat daar allereerst komt, is hetgeen zich onmiddellijk aansluit aan de val van de Antichrist en dat in Openbaring . 20: 1-6 beschreven is en dan zal Stier wel gelijk hebben, wanneer hij het "over veel zal ik u zetten", verstaat als een voortgezette en verhoogde werkzaamheid, als een zegenende heerschappij in het duizendjarig rijk. Het laatste heeft zeker allereerst en hoofdzakelijk betrekking op Israël en in welke verhouding tot deze de Kerk, die uit de heidenen vergaderd is, zal staan gedurende de zevende eeuw van de wereldgeschiedenis, kan bij gemis aan alle nadere opgaven van de Schrift niet nader onderzocht worden; toch erkennen wij ten minste, dat de Heere met Zijn profetische rede naar de hoofdzaak Zich werkelijk aan de chronologische volgorde van de gebeurtenissen van het rijk van God houdt. Met het einde van de zevende eeuw wordt vervuld hetgeen de heilige Ziener in Openbaring . 20: 7-10 aanschouwt; dan volgt de ondergang van de oude aarde en de oude hemel en het

gericht over de weer opgewekte doden (Openbaring . 20: 11 vv.). Hierop wijst nu het slot van deze rede:

c. Vs. 31-46. In deze afdeling wordt gehandeld over de wezenlijke laatste toekomst van Christus en over het laatste gericht in zijn laatste en meest algemene gestalte, maar daarmee ook over het einde van de wereld, of van de gehele tegenwoordigen loop van de wereld, waarop de discipelen in hun vraag hierboven (Hoofdstuk 24: 3) gedoeld hadden. Nu, op de jongste dag, kan de Zoon des mensen Zijn volle koninklijke rechterlijke waardigheid ontvouwen, want Hij heeft nu Zijn macht doen overwinnen over al de Hem tegenstrevende wereld- en hellemachten. Daarom moeten alle geslachten van alle tijden voor Zijn stoel verschijnen, zonder dat iemand zich aan Hem zou kunnen onttrekken. Nu, aan het slot van de gehele geschiedenis van het heil, vindt Hij ook, evenals in de vergadering van de mensenkinderen, zo ook in een ieder in het bijzonder het karakter van hun innerlijk bestaan en uiterlijke toestand in volmaakte uitdrukking. Hij kan hen daarom van elkaar scheiden, evenals een herder de schapen van de bokken scheidt en de enen de erfenis van het hem voorbereide rijk beloven, de anderen in het eeuwige vuur werpen, dat voor de duivel en zijn engelen bereid is. Behalve het slotwoord, waarmee de profetie eindigt, kan inderdaad niets meer worden gegeven: eeuwige pijn en eeuwig leven - daarmee sluit de gehele geschiedenis van de ontwikkeling van het rijk van God op aarde en daarmee is ook de vraag van de discipelen op een voldoende wijze beantwoord.

EVANGELIE OP DE 26ste ZONDAG NA TRINITATIS

Dit Evangelie handelt over het laatste oordeel en de eeuwige scheiding; daaraan moet een Christen elke dag gedenken, want het is een ernstig uur en wee degene, die door de Heere aan Zijn linkerhand geplaatst wordt! Wij moeten ons door de Heilige Geest laten dringen, om bij Jezus Christus genade en hulp te zoeken, zolang de tijd van de genade nog duurt.

Het is buitengewoon, hoe geheel helder het beeld is, dat de Heere ons van het jongste gericht geeft; wat een wetenschap van het einde geeft ons dat beeld! Hoe geheel bekend met Zijn laatste bezigheden is de Heere reeds in de dagen van Zijn vlees, dat Hij ons ook al Zijn woorden vooruit zeggen kan, tot bemoediging of tot waarschuwing! Want zo, juist zoals Hij het vooruit zegt, zal Hij doen en spreken; Zijn woorden openbaren ons de gronden van Zijn oordeelvellingen en zeggen het ons duidelijk, waarnaar Zijn gericht plaats hebben zal; maar wat zou ons nuttiger kunnen zijn, dan de kennis van de rechten en wetten, naar welke over de gehele wereld en ook over ons het oordeel zal uitgesproken worden.

"Want als wij onszelf oordeelden, dan zouden wij niet geoordeeld worden. " schrijft de apostel (1 Kor. 11: 31); de Kerk wil dus, dat wij van het kerkelijke jaar, dat nu snel eindigt, niet zullen scheiden, zonder onszelf te beproeven, wat het ons met zijn zon- en feestdagen en met zijn leer gebracht heeft en of wij in dit jaar voor- of achteruit gegaan zijn, opdat wij het eeuwige gericht van de Heere niet hebben te vrezen.

Waar zult u staan op de jongste dag? 1) rechts of links? 2) nog kunt u uw besluit nemen. 3) bedenk het einde!

31. a) En wanneer aan het einde van de tijd, als alles vervuld is, wat gebeuren moet (Hoofdst. 13: 40 vv.), de Zoon des mensen komen zal van de hemel (Hand. 1: 11. 1 Thessalonicenzen. 4: 16) in Zijn heerlijkheid en al de heilige engelen met Hem (Hoofdstuk 16: 27), dan zal Hij als Koning, aan wie alles aan de voetbank van Zijn voeten gelegd is en als Rechter, in wiens handen al het oordeel is gegeven, zitten op de b) troon van Zijn heerlijkheid, die voor Hem in de wolken van de hemel is opgericht.

a)MATTHEUS. 26: 64. Mark. 14: 62. Luk. 21: 27. 2 Thessalonicenzen. 1: 10. Openbaring . 1: 7. b) MATTHEUS. 19: 28.

32. En voor Hem zullen, omdat het tevens de dag is, waarop de doden weer opstaan (Joh. 5: 27 vv. Openbaring . 20: 11 vv), al de volken vergaderd worden, want nu is in de meest omvattende zin van het woord het Evangelie gepredikt aan alle schepsel en geen volk is meer gebleven zonder de boodschap van het Koninkrijk. a) En Hij zal ze, niet de massa ‘s van de verschillende volken, maar de personen en ieder volk in het bijzonder, van elkaar scheiden, zoals de herder, die elk stuk van zijn kudde nauwkeurig kent en de verschillende soorten van klein veeniet onder elkaar vermengd laat, de schapen van de bokken scheidt.

a)Ezechiël. 34: 17, 20. MATTHEUS. 13: 49.

33. En Hij, de Mensenzoon, zal evenals die herder doen, als alle volken voor Hem worden vergaderd; hij zal de schapen als degenen, die Hij vrij wil spreken, tot Zijn rechterhand zetten, maar de bokken, die het oordeel van de verwerpingwacht 2: 4") tot Zijn linkerhand.

Onze plaats veronderstelt, dat aan de gehele mensheid het Christendom bekend zal zijn, zoals dit aan het laatste einde moet voorafgaan en wel de gehele mensheid hier (Hoofdstuk 24: 14. Rom. 11: 32), en de gehele mensheid ginds (Fil. 2: 10. 1 Petrus . 4: 6). Zo’n bekend worden van Christus zou ook reeds op zichzelf de verschijning van Christus ten gevolge hebben, in zoverre zij de volken noodzaakt Hem te eren en een gehele periode (Openbaring . 20: 1 vv.) zal duren.

Overal, waar Christus wordt gepredikt, worden het rijk van het licht en dat van de duisternis van elkaar gescheiden. Wie uit de waarheid is hoort Zijn stem; wie enige edelere behoefte in de ziel omdraagt zoekt in ootmoed Zijn genade. Wat niet uit de waarheid is keert zich van Hem af en veracht stompzinnig Zijn woord, of stelt zich in openbare vijandschap tegenover Hem. Die tweespalt neemt zijn oorsprong diep in het hart; zij wordt overal te midden van de Christenheid gevonden en opdat niemand zichzelf misleidt, noem ik u vier kentekenen, waaraan ieder kan opmerken aan welke kant hij staat. Het eerste is eerbied voor en blijdschap in het woord van de Heere, het tweede is de lust tot het gebed, het derde is de haat tegen de leugen, het vierde is afschuw van vleselijke lusten. Waar deze vier in één hart tezamen zijn, daar behoort dat zeker tot het rijk van God; waar zij gemist worden heeft men zich tot de andere kant gewend. Maar in deze wereld is het koninkrijk van de hemelen nog zoals aan de akker, waarop het onkruid nog midden onder de tarwe staat. Gods genade laat ze beiden met elkaar opgroeien tot de oogst en zendt intussen haar boden uit, om aan alle mensen bekering te prediken en het geloof in Christus, opdat niemand een verontschuldiging heeft. Is nu de tijd

gekomen, dan treedt ook de scheiding openlijk voor de dag. Het wordt ontvouwd wat diep in het hart verborgen lag, wat de sluier van de huichelarij bedekt, wat zich alleen met de naam van Christendom heeft bekleed en wat in waarheid Christus toebehoort. De kinderen van God en de kinderen van Belial worden niet eerst inwendig van elkaar gescheiden, maar het wordt openbaar hoe hemelsbreed zij verschillen. Zo is het oordeel openbaar geworden van de reeds aanwezige tweespalt, maar met dit grote onderscheid, dat het dan niet meer in uw keuze staat naar welke kant u zich wilt wenden, Hij zal ze van elkaar scheiden. Deze scheiding is ernstiger dan elke andere, want zij scheidt voor eeuwig. Zij scheidt de rechtvaardige van alle gemeenschap met de zonde, van alle bevlekking van de wereld en het vlees maar ook de onboetvaardige van alle gemeenschap de levende God, met het rijk van Zijn genade en van Zijn licht. Zo verkrijgt ieder naar verdienste, ja men kan zeggen ieder naar dat hij begeerd heeft. Die de Heere liefheeft staat aan Zijn rechterhand, die zich in plaats van Hem de wereld tot god en erve koos, ontvangt met de wereld het verderf.

Een herder scheidt de schapen van de bokken, opdat de schapen van hen niets te lijden hebben. In Ezechiël. 34: 17 vv. wordt aan de een soort van de schapen verweten, dat zij moedwillig het water troebel maken en de weide verderven, de andere schapen van de kudde stoten en verontrusten. Zo komen hier onder de bokken de lastige en boze mensen voor, de schapen stellen de zachtmoedigen voor.

Voor de vromen is de gemeenschap met de godzaligen moeilijk (Ps. 120: 5 v.); maar wees getroost, het zal beter worden; er zal een dag komen, dat de bozen niet meer hinderlijk zullen zijn.

De vromen worden schapen genoemd, omdat zij ootmoedig, zacht, geduldig, volgzaam en argeloos zijn; de bokken zijn een beeld van het onreine, lastige, misdadige, schaamteloze.

De Heere heeft van de schapen gezegd: "Mijn schapen horen Mijn stem" (Joh. 10: 27 v.); daarmee bedoelt Hij allen, die in Zijn naam geloven, die gewillig en dankbaar Zijn genade aannemen, die Hem in liefde, gehoorzaamheid en trouw navolgen, die zich door Hem rechtvaardig en heilig laten maken. De bokken daarentegen zijn de wederspannigen, die in de verblinding van het ongeloof tegen Zijn heerschappij zich verzetten (Ps. 2: 3), de moedwillige verachters van Zijn genade, die in trotse waan van eigengerechtigheid met Zijn woord spotten, Zijn verdienste van zich afwijzen, Zijn naam verloochenen, Zijn heil niet willen aannemen, de onboetvaardige en verstokte zondaars, die ondanks alle bemoeiingen van Zijn genade de brede weg niet willen verlaten, maar naar hun eigen gedachten wandelen op een weg, die niet goed is.

34. Dan zal de Koning zeggen tot degenen, die tot Zijn rechterhand zijn, om hun het reeds indirect aangekondigde oordeel nu ook duidelijk uit te spreken en voor anderen de reden daarvan aan te geven: Komt u gezegenden van Mijn Vader, die u door de zegen, waarmee Mijn vader u door Mij gezegend heeft (Efeziers . 1: 3), heeft laten vervullen en doordringen! Beërf dat Koninkrijk van de eeuwige zaligheid, a) dat voor u bereid is van de grondlegging van de wereld; toen toch is reeds de gronddaartoe gelegd, toen reeds gedacht aan dit heil, dat u nu wacht.

a)MATTHEUS. 20: 23. Mark. 10: 40.

35. Want (vgl. Gal. 5: 6) Ik ben hongerig geweest en u heeft Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en u heeft Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en u heeft Mij geherbergd, in uw huis opgenomen (Hebr. 13: 2).

36. Ik was a)naakt en u heeft Mij gekleed (Jes. 58: 7. Ezechiël. 18: 7); Ik ben ziek geweest en u heeft Mij bezocht (Rom. 12: 15 Jak. 1: 27); Ik was b) in de gevangenis en u bent tot Mij gekomen (Hebr. 13: 3).

a)Jak. 2: 15, 16. b) 2 Tim. 1: 16.

37. Dan zullen de rechtvaardigen, die hun goede werken in alle eenvoud hebben gedaan (Hoofdstuk 6: 3), ten minste er nooit die waarde aan hebben toegekend, zoals hier gebeurt, Hem antwoorden: Heere! wanneer hebben wij U, die wij toch nooit lichamelijk bij ons hadden, hongerig gezien en gevoed, of dorstig en te drinken gegeven?

38. En wanneer hebben wij U een vreemdeling gezien en geherbergd, of naakt en gekleed?

39. En wanneer hebben wij U ziek gezien, of in de gevangenis en zijn tot U gekomen?

40. En de Koning zal antwoorden en tot hen zeggen: Voorwaar zeg Ik u: a) voor zoveel dit aan van Mijn minste broeders gedaan heeft, die gedurende hun leven Mij hebben aangehangen (Hoofdstuk 12: 48 vv.), zo heeft u dat Mij gedaan (Hoofdstuk 10: 40; 18: 5. Hebr. 6: 10).

a)Spr. 19: 17. Mark. 9: 41. Joh. 13: 20. 2 Kor. 9: 6.

De rede van de Koning is veelbetekenend; elk woord weegt zwaar, want elk woord heeft een diepe onuitputtelijke zin. Vriendelijk wendt Hij Zich tot dezen met Zijn "kom hier", de Heere roept hen tot Zich; de Koning wil hen in Zijn nabijheid hebben. Zij zullen een kroon om Hem vormen; zij zijn toch ook Zijn kroon en Zijn roem. Zij stonden toch reeds aan Zijn rechterhand, hoe kan Hij ze nog dichter bij Zich roepen? Het kan zich bij die laatste verschijning van de Koning herhalen wat bij de laatste verschijning van de Opgestane op de berg van Galilea gebeurde; de uitverkorene getuigen vielen neer, overweldigd door Zijn majesteit (Hoofdstuk 28: 17); die majesteit is echter slechts het begin van de volle majesteit van de grote Koning; zelfs Zijn vromen kunnen voor haar niet staan. Verschrikt varen zij naar haar terug. Daar roept de Hoge en Verhevene, die wonen wil bij degenen, die ootmoedig en verslagen van geest zijn, hen tot Zich en zij kennen deze roepstem: "kom hier" reeds uit Zijn woord in Hoofdstuk 11: 28 en erkennen in de Heere van de heerlijkheid de barmhartige Hogepriester, die hen in hun zwakheid hier beneden gedragen en verkwikt heeft. Nu wil Hij hen weer verkwikken, dat zij tot de eeuwige rust komen.

En wie zou hun verrukking kunnen schilderen, omdat Hij hen nu noemt met de naam van "gezegenden van Mijn Vader!" Ja, reeds in dit leven is de zegen van God hun door Hem en

omwille van Hem rijkelijk toegestroomd en Zij hebben altijd dankend met de apostel moeten erkennen: "Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in de hemel in Christus; " nu zullen zij nog grotere en meer heerlijke zegen ontvangen. Zij zijn de geliefden van de Vader en uitverkoren kinderen; en wat geen oog gezien heeft, dat heeft God bereid voor degenen, die Hem liefhebben. De Rechter op de troon van Zijn heerlijkheid kondigt het hen aan: "Beërf het rijk, dat u bereid is van de grondlegging van de wereld. "

Het rijk is het rijk van de heerlijkheid, waarin zich nu het rijk van de genade veranderd heeft; de zaligheid daarvan is het doel van de schepping.

De Rechter kondigt hun niet alleen hun oordeel aan, maar ook de grond daarvan; wat Hij daar noemt zijn werken en wel werken van de liefde en barmhartigheid; zij hebben zieken bezocht, armen geholpen, treurigen getroost, ellendigen goed gedaan. O, hoe wijd doet zich daar de poort van het leven open, hoe breed wordt de ingang in de eeuwige heerlijkheid! Want waar is iemand, die niet iets van dergelijke werken heeft aan te tonen, of als niet, die niet gemakkelijk de schade zou kunnen inhalen? Ja, waar is een geslacht geweest, zo rijk aan inrichtingen voor weldadige doeleinden, aan verenigingen tot ondersteuning van de armen en lijdenden; waar een tijd, die zich zozeer op liefde beroemde als de onze? Zouden wij dus niet om onze hoog beroemde werken dezelfde lof uit de mond van de Heere ontvangen, als zij? Maar zie toe, dat u niet met zo’n oordeel overijlt. Er is een wonderbare aard in hun werken; er is, om het zo uit te drukken, een wonderbare tederheid over verspreid, die ze van anderen, al zijn ze misschien naar de uiterlijke schijn geheel hetzelfde, zeer onderscheidt. Want ten eerste weten deze gezegenden van de Heere niet eens, dat zij zo iets groots gedaan hebben; zij hebben er geen waarde aan gehecht, zij hebben er geen aanspraak op beloning op gegrond; ja, zij verwonderen zich dat de Heere hun zo hoog aanrekent, wat zij zo geheel natuurlijk vinden, alsof het vanzelf sprak. En dus zullen dit in elk geval geheel andere werken zijn, dan die men doet om door de mensen gezien te worden, om eer van de mensen te hebben, om gezien en geprezen te worden; want zulke werken deden de Farizeeën ook en toch heeft de Heere van hen gezegd: "zij hebben hun loon reeds. " Het zullen andere werken moeten zijn, dan die voortspruiten uit enkel natuurlijke goedhartigheid en uit dat medelijden, dat men ook vaak bij geheel liefdeloze en onbekeerde mensen vindt; het kunnen alleen de vruchten van een gezindheid zijn, die nooit en nergens het hare zoekt, maar in dienen en helpen, in zelfverloochening en arbeid voor de broeders haar leven en haar vreugde vindt. Daarbij komt nog een tweede: De Heere zegt van deze werken, dat zij aan Hem gedaan zijn en acht ze juist daarom grotere eer waardig. Nu weten dit weliswaar die vrome zielen niet, of hebben het van hun kant in het geheel niet zo aangezien, maar een verborgen betrekking op de Heere moet toch daarbij geheerst hebben; deze werken moeten toch de ene of andere samenhang met Zijn persoon gehad hebben, anders kan Hij ze niet aanduiden als aan Hemzelf bewezen. En deze samenhang, is, naar ik meen, niet zo moeilijk te ontdekken, zij kan geen andere zijn dan de liefde tot Hem: want een ware liefde tot de broeders is wel niet mogelijk zonder liefde tot Hem, die ons eerst heeft liefgehad, zij kan slechts daar ontstaan, waar men Zijn barmhartigheid erkend en ervaren heeft. Het natuurlijke hart van de mensen is kond en hard; het bemint, nauwkeurig genomen, slechts zichzelf en zoekt in alles wat het doet, niets dan de eigen eer of het eigen voordeel, hoogstens dat het slechts een gewoonte volgt. Pas de liefde

van God roept de onze te voorschijn, evenals de warme zonnestralen de bloemen van het veld. Hoe nauw wordt deze poort nu weer, die ons vroeger zo wijd toescheen.

Evenals de schapen geen wapens hebben om zich te verdedigen of te beschadigen, omdat zij over het algemeen nut aanbrengen en er niets aan hen is, dat de mensen niet kan dienen, zo leven ook de schapen van Jezus geheel tot nut van hun broeders; beminnen en leven, tot nut zijn en leven is voor hen hetzelfde en van één betekenis. Terwijl de Heere zegt: "Ik ben hongerig geweest" enz, verlangt Hij daarmee van de Zijnen niet alleen dat zij eenmaal of sommige malen in hun leven barmhartigheid geoefend hebben, maar veeleer dat hun gehele leven een voortdurende oefening van de barmhartigheid zijn zal. Hij richt niet alleen over barmhartige uren en spreekt hen vrij, die soms een aandoening van barmhartigheid of een barmhartig uur gehad hebben, maar over de gehele levensloop, die gesloten is en in zijn gehele lengte voor Hem open ligt.

Want de Heere geeft reden van deze onderscheiding. De uitverkiezing is geen willekeur, die de rechtvaardige voorbijgaat en den onrechtvaardige aanneemt; nee, zij is een wijsheid en een liefde van God, die zichzelf rechtvaardigt in haar kinderen. Zij, die zalig worden, zijn de godvruchtigen, de gelovigen, die God gehoor gaven in Zijn woord en gehoorzaamden aan Zijn geboden. Als zodanig zijn zij kinderen van God en erfgenamen van Gods zegeningen. Maar zouden zij dit hebben kunnen worden, als zij daartoe niet door God in Christus van eeuwigheid af verkoren waren? Kan de gevallen mens zich weer oprichten, zichzelf wederbaren uit God, zichzelf verlossen van zonde en dood en oordeel? En zo niet, zou er dan wel een gelovige, om te spreken van een gemeente, mogelijk zijn geweest, God niet in Zijn liefde en Zijn Zoon had gegeven aan zondaren en zondaren aan Zijn Zoon? De overgave van de Zoon kon, mocht niet vergeefs, niet zonder vrucht zijn en hoe zou zij vrucht hebben, als niet God zelf deze vrucht verzekerde? Hier zien wij de volstrekte noodzakelijkheid van de eeuwige verkiezing. Maar haar verklaring? Wie zal ze beproeven en niet beschaamd uitkomen. Gods raad is van voren ongeschapen licht, dat door geen geschapen oog te aanschouwen is, maar van achteren, in de uitkomsten, straalt dat ongeschapen licht door een wolk en wordt het de schechina, de zichtbare heerlijkheid van God. Reeds nu zien wij duidelijk, dat er zonder uitverkiezing geen verlosten zijn zouden voor de Verlosser en wat zal de eeuwigheid ons niet ophelderen? Zij zal alles verklaren, want daar zal ons kennen niet meer ten dele, maar volmaakt zijn. Nu betaamt het ons de eeuwige uitverkiezing te geloven, als de getuigenis van God, als leer van de Schrift en haar te beschouwen als een van de rijkste bronnen van vertroosting voor de gelovigen. Voor de ongelovigen bestaat deze waarheid van God evenmin als alle andere waarheden van God voor hen bestaan. Zij verwerpen ze allen en zij mogen ze verguizen of bespotten, zij hebben er geen vrees voor, want het ongeloof is juist de wil om voor niets meer te vrezen, ook niet voor God. Alleen voor de gelovigen heeft ook deze waarheid kracht. Als mijn geloof in Christus, zoals Hij Zich aan ons geeft in de Schrift, niet is uit mij, maar Gods gave, zo heb ik in het geloof een eigenhandig geschenk van God, dat mij oneindig rijk en tegelijk oneindig arm maakt. Oneindig rijk en groot en zalig in God; oneindig arm en klein en nederig in mijzelf; dan is mijn geloof een bewijs van mijn uitverkiezing, dat is: van Gods vrije genade en van mijn volstrekte onwaardigheid; want wat heb ik dan, dat ik niet ontvangen heb? En hiermee is alle roem uitgesloten, uitgenomen die in de vrije genade van de Heere. Dan heb ik de Heere niet uitverkoren; dan heb ik niet naar Hem

omgezien, maar dan heeft Hij naar mij omgezien; dan heb ik Hem niet het eerst liefgehad, maar dan heeft Hij mij het eerst liefgehad dan heb ik in Gods eeuwige uitverkiezende liefde de vaste grond gevonden, waarin mijn anker eeuwig houdt en de verborgen schat in de akker, die men koopt, door alles wat men heeft te verkopen. Ja, de verborgen schat, want wie hem heeft, stelt hem niet ten toon, of praalt ermee, maar houdt hem zorgvuldig verborgen en verheugt er zich over alleen voor God en in de diepste eenzaamheid, wetend dat de volharding tot de einde toe de ware proef is van het geloof en dat dus eerst in de jongste dag die verborgen schat voor aller ogen ontbloot mag en zal worden door de Heere zelf, in de woorden: Kom, gezegenden van de Vader, beërf dat Koninkrijk, dat u bereid is voor de grondlegging van de wereld. Evenals er in de oogst enkel sprake is van de aanwezige vrucht en niet meer van al wat noodzakelijk vooraf moest gaan, om deze vrucht voort te brengen, zo wordt er ook in het laatste oordeel alleen gesproken van de werken van het geloof en niet meer van het geloof, dat als de bron deze stroom noodzakelijk moest voorafgaan. Wij weten dat er geen voor God behaaglijke werken kunnen voortkomen dan uit het geloof en zo weten wij wederkerig, dat er geen waar geloof kan zijn, zonder zodanige werken voort te brengen. Voorts weten wij, dat al de werken van de gelovigen gegroeid zijn uit de woorden van God, die zo vele zaden zijn in het hart van de gelovigen, waaruit de ene vrucht na de andere voortkomt. Het geloof handelt alleen met de Schrift en de Schrift handelt alleen met het geloof; maar van beiden wordt hier gezwegen, omdat er tot hiertoe onophoudelijk over gesproken is. Zij, die door de Heere Zijn schapen worden genoemd, zijn de gelovigen, die als zodanig hun geloof betoond hebben in hun werken.

41. Dan zal Hij zeggen ook tot degenen, die aan Zijn linkerhand zijn: a) Ga weg van Mij (Hoofdstuk 7: 23. Luk. 13: 27), vervloekten, u ten gevolge van eigen schuld met Gods vloek beladenen, in het eeuwige vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bereid is (Judas 1: 6. Openbaring . 19: 20; 20: 10 en 15).

a) Ps. 6: 9) Jes. 30: 33.

42. Want Ik ben hongerig geweest en u heeft Mij niet te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en u heeft Mij niet te drinken gegeven;

43. Ik was een vreemdeling en u heeft Mij niet geherbergd; naakt en u heeft Mij niet gekleed; ziek en in de gevangenis en u heeft Mij niet bezocht.

44. Dan zullen ook deze Hem, evenals de rechtvaardigen (vs. 37 vv.), maar in snode zelfverblinding antwoorden: Heere, wanneer hebben wij U hongerig gezien of dorstig, of een, vreemdeling, of naakt, of ziek, of in de gevangenis en hebben U niet gediend?, net alsof zij dat metvreugde gedaan zouden hebben, wanneer zij Hem in nood en lijden bij zich hadden gehad.

De taal van de zalig gesprokenen en verworpenen in deze voorstelling van het laatste oordeel bevat een opmerkenswaardige bijzonderheid, namelijk dat zowel de goeden als de bozen evenzeer in hun antwoord de Koning, die, de liefde van de enen beloont en de onbarmhartigheid van de anderen straft, met verwondering vragen: "Heere! wanneer enz. ?"

Deze woorden, hoewel geheel dezelfde, zijn intussen de uitdrukking van denkbeelden, geheel verschillend, naarmate van het onderscheiden gedrag van hen, die ze tot de Heere richten, de bozen gebruiken ze om zich te rechtvaardigen, dat zij niet gegeven hebben, de rechtvaardigen daarentegen om een lofspraak af te keren, die hun nederig gemoed bevreemdt en in beide gevallen schetsen diezelfde woorden allernauwkeurigst de gevoelens van deze beide soorten van mensen. Hoe talrijk toch de weldaden mogen zijn, die de Christen om zich heeft verspreid, altijd acht hij ze weinig en van geringe waarde, in vergelijking van hetgeen hij had kunnen en behoren te doen. Ook ziet hij minder achterwaarts dan voor zich uit; hij staat niet stil om het voltooide werk met zelfverheffing telkens te ontronen, maar altijd meet hij met het oog de onafzienbare uitgestrektheid van hetgeen nog te voltooien is en die aanblik is hem zowel een spoorslag tot ijver als een middel om hem klein te houden in eigen ogen. Daarom ook is de verwondering van de Christen zeer verklaarbaar. Van Zijn kant daarentegen vindt de mens zonder liefde in deze wereld honderd uitvluchten om zijn onbarmhartigheid te billijken. Zijn hardvochtigheid heet voorzichtigheid, zijn gedurig afslaan van het vragen van de behoeftigen een bewaren van Zijn hulp voor het waardige of nooddruftige lijders. Hoe ouder hij wordt, des te enger wordt zijn hart en des te meer vermenigvuldigen zich zijn voorwendsels en ten slotte nog wordt hij in zo’n mate door de zonde verblind, dat hij zich rechtvaardig en weldadig acht, terwijl hij de naam van gierig zelfzuchtig verdient.

45. Dan zal Hij hen antwoorden en zeggen: Voorwaar zeg Ik u: a) voor zo veel u dit een van deze minsten niet gedaan heeft, zo heeft u het Mij ook niet gedaan.

a)Spr. 14: 31; 17: 5. Zach. 2: 8.

46. En deze zullen overeenkomstig de uitspraak van de Rechter, in vs. 41 , waartegen niets meer is in te brengen, gaan in de eeuwige pijn, maar de rechtvaardigen, volgens de uitspraak. vs. 34 in het eeuwige leven (Joh. 5: 29. Dan. 12: 2).

Waren tevoren de woorden van de Rechter als het zachte suizen van de genade, nu veranderen zij opeens in de stem van de sterke donder, die hemel en aarde sidderen doet. Er bestaat tussen beide uitspraken een merkwaardig parallellisme van de leden:
- Kom, gezegenden van Mijn Vader, beërf dat Koninkrijk dat voor u bereid is van de grondlegging van de wereld. - Ga weg van Mij, vervloekten, in vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bereid is het eeuwige.
Zij moeten gaan, want hier is hun deel niet; en omdat de Rechter het hun eerst moet zeggen en gebieden, blijkt dat zij graag bleven, dat zij verschrikken voor de dingen, die nu moeten komen. Maar nu is het te laat, zij worden beslist weggewezen: "ga weg van Mij"; zij moeten dus geheel worden uitgesloten van de Heere en Zijn gemeenschap; Hij kent ze niet meer, wil in alle eeuwigheid niets meer van hen weten.

Hij zegt niet: "vervloekten van Mijn Vader, want niet de Vader, maar hun eigen daden hebben hen vervloekt. Hij zegt: "in het eeuwige vuur, dat bereid is (niet voor u maar) de duivel en zijn engelen. " Ik had u het Koninkrijk bereid, maar het vuur voor de duivel en zijn engelen, waarin u echter uzelf heeft gestort; schrijft het nu ook aan uzelf toe.

Armzalige vorst van de duisternis, die zich noch zijn dienaars voor de helse kwellingen kan beschermen.

Niet omdat de heiligen en schriftkenners de zaligheid van de hemel na lange straf de duivels en verdoemden niet gunnen, maar omdat zij zien dat de Schrift, die niet liegen kan, zegt, dat God ze voor eeuwig verdoemd heeft, daarom moet het ook uit ware vroomheid onbeweeglijk worden vastgehouden, dat de duivel en de verdoemden niet zullen terugkeren tot de gerechtigheid en zaligheid van de heiligen.

De Rechter zwijgt van het verdere zonderegister; Hij zegt niet: u bent dieven, leugenaars, bedriegers, vloekers enz. geweest, het is voor Hem genoeg, dat zij die goede werken hebben nagelaten.

De vreselijke schuld van de zonden en het nalaten van onze plicht in het licht van het oordeel: 1) hoe de wereld ze zo licht telt - of kent ze niet, of men houdt ze minstens niet zwaar; 2) hoe zij voor God zo zwaar wegen - zo snood staan zij in het licht van Zijn zegenende goedheid, zowel als in dat van Zijn richtende gerechtigheid; 3) wat wij nog tot uitdelging kunnen doen - bid om genade voor het verleden en begin een nieuw leven voor het vervolg.

Wat hebben zij gedaan om het eeuwige vuur te verdienen? Zeker als misdadigers veel en enkel en enkel boosheid, misschien hebben zij voor een deel de Heere in de Zijnen gehaat en vervolgd, zeker Zijn herdersstaf afgeslagen, Zijn genadige leiding met volharding en geheel weerstaan. Dat alles wordt echter niet genoemd, maar dit éne, dat er ook niet één goed werk van waarachtige liefde in al hun doen te vinden is, dat dezen tegenstand deed kennen als niet volledig, waaraan de liefde van de genadige Rechter, die vele zonden bedekt, om bestaande liefde het woord van genade kon verbinden. Deze nauwkeurige herhaling van bijzonderheden in de uitvoerige rede toont de nauwkeurigheid aan, waarmee de Rechter bij ieder in het bijzonder ook niet het minste zal overzien en voorbijgaan.

Het laatste oordeel wordt voorgesteld, in het slot is van het proces, dat door de gehele wereldgeschiedenis heenloopt, waarin aan de ene kant de wereld en haar kinderen, aan de andere kant Christus en Zijn rijksgenoten de strijdende delen zijn. Hier schijnen de laatsten gewoonlijk het verliezende deel te zijn, maar wanneer de Heere zal komen om het eindoordeel uit te spreken, dan zullen zij als het overwinnende deel voorkomen, zodat volgens de opname en ontmoeting, die zij overal in de wereld hebben gevonden, de beslissing over deze wereld zal worden gericht. Zo volkomen stelt Zich de Heere aan de kant van Zijn leden en treedt Hij zelf voor hen op, dat Hij ze met Zich samenvat als een morele persoonlijkheid, waaraan de gezindheid van de wereld zich openbaart en deze door haar verhouding omtrent hun verdoemenis of zaligheid bepaalt.

Naar aanleiding van deze tekst heeft Thomas van Celano (een stadje in Abruzzo in Italië, gestorven ongeveer in het midden van de 13e eeuw) voor de Allerzielendag het onovertreffelijke wereldberoemde vers gedicht: Dies irae, dies illa.

HOOFDSTUK 26

CHRISTUS WORDT GEZALFD, STRIJDT NA DE INZETTING VAN HET HEILIGE AVONDMAAL IN DE HOF, WORDT VERRADEN, GEVANGEN GENOMEN EN VOOR DE GEESTELIJKE RECHTBANK GEBRACHT

I. Vs. 1-5. Als de Heere na het eindigen van Zijn redenen Zich nog aan de avond van dinsdag (4 april) van de Olijfberg verder naar Bethanië begeeft, om niet alleen deze, maar ook de volgende dag daar te blijven, voorspelt Hij op de weg daarheen Zijn discipelen, dat Zijn lijdenstijd na twee dagen zal beginnen. Deze aankondiging schijnt niet vervuld te zullen worden, omdat op dezelfde tijd de Hoge Raad te Jeruzalem het besluit neemt om Jezus wel met list te vangen en te doden maar met de uitvoering van het werk te wachten totdat de feestdagen voorbij zijn (vgl Mark. 14: 1 en 2 Luk. 22: 1 en 2).

1. En het is gebeurd, toen Jezus al deze woorden, zowel Zijn openbare redenen voor het volk (Hoofdstuk 21: 23-23: 39 als de bijzondere voor Zijn discipelen (Hoofdstuk 24: 1-25: 49) geëindigd had en daarmee Zijn profetische werkzaamheid besloten, dat Hij tot Zijn discipelen zei, toen Hij van de Olijfberg (Hoofdstuk 24: 3) opstond om zich naar de stilte van Bethanië terug te trekken (Joh. 12: 37):

2. a)U weet, dat na twee dagen, overmorgen, het Pascha is, dat met het eten van het paaslam aan de avond van 14 nisan (Ex. 12: 1 vv.) begint en vervolgens nog 7 dagen duurt tot de 21ste van die maand, als feest van de ongezuurde broden (Ex. 23: 15. Lev. 23. 5 vv). En de Zoon des mensen zal, zoals Ik u reeds vaker heb meegedeeld (Hoofdstuk 16: 21 vv. ; 17: 22 vv. ; 20. 18vv.), overgeleverd worden aan de overpriesters en schriftgeleerden (vs. 47 vv.) en door deze aan de heidenen (Hoofdstuk 27: 1 vv.), om ook Zijn hogepriesterlijk werk te volbrengen, gekruisigd te worden.

a) Joh. 13: 1.

De Heere doelt met die tijdsbepaling na "na twee dagen" uitdrukkelijk op het begin van het paasfeest, op het genot van het paaslam, de dag, waarop het paaslam volgens de wet geslacht moest worden, was de 14de van de maand abib (later nisan genaamd) en wel ‘s avonds vóór zonsondergang, waarop het dan door de verschillende tafelgenoten in de eerste uren na zonsondergang, dat is volgens Joodse berekening 1: 5) in de eerste uren van de 15de abib of nisan gegeten werd. Nu viel in het jaar 30 na Christus de 14de nisan op donderdag, de zesde april (zie de kalender in het slotwoord op 1 Makk. No. 4 a) en van daar twee dagen teruggerekend, komen wij voor onze geschiedenis op van de boven aangegeven datum: dinsdag 4 april. Daartegen rijst een bedenking op uit de chronologische opgaven van Johannes. Volgens deze Evangelist toch zou het schijnen: 1) als was de dag, waarop Jezus met Zijn discipelen het paaslam gegeten heeft, wel een donderdag, maar niet de 14de, maar de 13de nisan, dus de dag voorafgaande aan die, waarop de overige Joden het aten; want in Joh. 13: 1 staat: "vóór het feest van het Pascha; " 2) alsof de dag, waarop de Heere gekruisigd is, wel een vrijdag was, maar niet de 15de maar de 14de nisan en ‘s avonds na zonsondergang zou dan pas door de Joden de paasmaaltijd zijn gehouden. In Joh. 18: 28 wordt namelijk

gezegd: "de Joden gingen niet in het rechthuis, opdat zij niet verontreinigd zouden worden, maar opdat zij het Pascha eten mochten" en in Joh. 19: 14 wordt de dag, waarop Pilatus met de Joden handelde, als "voorbereiding van het Pascha" genoemd. Deze moeilijkheden hebben vanouds af veel verwarring veroorzaakt en nog tot op de huidige dag wordt veelvuldig beweerd dat de tijdsbepalingen bij Johannes met die bij de 3 eerste Evangelisten in onoplosbare tegenspraak zijn. Zij worden echter vanzelf opgeheven wanneer slechts de uitdrukkingen, waarvan Johannes zich bedient, worden opgevat in de zin, die zij moeten hebben, zodat het nauwelijks te begrijpen is waarom men ze nog altijd zo opzettelijk voorbrengt en de oplossing als willekeurig en ondoeltreffend terugwijst, in plaats van zich te verheugen over de volle overeenstemming van al de Evangelisten. Ieder van deze 4 Evangeliën heeft "zijn eigen klank, zijn weg, zijn rangschikking, zijn einddoel en toch is er, zoals Ezechiël (1: 15 vv.) zag, één gang in die vier. Die in het middelpunt staat, ziet geen kromme lijn, hoe ook de stralen naar alle kanten heenlopen en wie zich aan de kern vasthoudt, zal bevinden, dat de schaal goed om de kern is heengelegd. "

3. a)Toen, in de namiddag van diezelfde dag, waarop zij zulke zware nederlagen in hun strijd tegen Jezus hadden geleden (Hoofdstuk 21: 23-23: 39 en wel op hetzelfde uur, toen de Heere zo tot Zijn discipelen sprak als in vs. 2 is gemeld, vergaderden de overpriesters en de schriftgeleerden en de ouderlingen van het volk, die de Hoge Raad vormden ("Uit 2: 4") in het paleis, dat tussen de tempelberg en de Zion gelegen was 26: 58") en wel in de zaal van de Hogepriester, die Kajafas heette (Slotwoord op Makk. Nr. 11e.)

a) Ps. 2: 2. Joh. 11: 47. Hand. 4: 27.

4. En zij beraadslaagden in vertrouwelijke bespreking tezamen, dat zij Jezus, die juist heden hun woede op het hoogst had opgewekt, met listigheid, in het geheim, omdat zij Hem openlijk niet durfden aanvallen (Hoofdstuk 21: 45 vv. ; 22: 15 vv. 46), vangen en doden zouden, zoals zij daartoe reeds ongeveer twee maanden daarvoor besloten hadden (Joh. 11: 47 v.).

5. Maar ondanks alle nadenken wisten zij niet hoe zij het zouden aanvangen. Zij zeiden dan, in dit punt ten minste tot een vaste overtuiging gekomen: Niet in het feest, dat na twee dagen begint, want dan zijn er teveel mensen in de stad en onder deze vooral ook Zijn aanhangers uit het moedige en strijdlustige volk van Galilea. Dan moeten wij Hem niet aanvallen, opdat er geen oproer komt onder het volk; maar na het feest zullen wij zonder dralen tot de uitvoering overgaan en daartoe zullen wij wel middelen en wegen vinden.

Het is een wonderbaar samentreffen van omstandigheden, dat de Hoge Raad zitting houdt en besluit Jezus te doden, terwijl deze in de kring van Zijn discipelen op de Olijfberg zit en hen het oordeel aankondigt, dat over Jeruzalem zal komen als voorteken van het toekomende wereldgericht (Hoofdstuk 24 en 25). De avonduren, waarin deze momenten tegenover elkaar treden, behoren tot de meest betekenende vam de wereldgeschiedenis. In een tweede kontrast zien wij de verheven helderheid, waarmee de Vorst van het licht hoog boven de kinderen van de duisternis staat. De medeleden van het Sanhedrin of de Hoge Raad bevinden zich in de meest besliste verwardheid en onzekerheid. Zij weten nog niet dat Jezus in de eerstvolgende paasdagen door hun handen aan het kruis moet sterven, zij zijn integendeel van mening dat dit

pas later zal komen; ja, zij nemen juist nu nog een besluit, volgens hetwelk de kruisiging niet op het paasfeest zal gebeuren. Zij weten niet dat zij door hun besluit om Jezus te doden, zich tot dienstknechten van hel en satan hebben gemaakt en dat de macht van de duisternis hun besluit zal omverstoten. In de hel heet het: "Ja, wel op het feest" en dit besluit vindt snel weerklank in de ziel van Judas. Dat vermoeden de in zonde grijs geworden vaders niet, dat een verrader uit de kring van de discipelen hen in zijn demonische opgewondenheid zal dringen om de Heere op het feest te doden; nog minder kunnen zij vermoeden dat ook de eeuwige wijsheid van God in een zin geheel tegenover de hel het besluit heeft genomen, dat de kruisiging op het feest zou plaats hebben. Maar Jezus ziet Zijn lot duidelijk voor ogen in de spiegel van de eeuwige wijsheid en terwijl de verduisterde raad, ondanks zijn besluiten, met alle brillen van de politiek geen band voor ogen ziet, kan Hij Zijn discipelen met volle zekerheid Zijn lot bekend maken, dat Hij na twee dagen op het paasfeest te Jeruzalem verraden en gekruisigd zal worden.

Juist op het paasfeest wilde Christus lijden en sterven, 1) omdat het paaslam een voorbeeld van Hem was en dit niet vóór het paasfeest geslacht werd en zo ook Zijn opoffering op diezelfde tijd moest geschieden; 2) dat Zijn lijden en sterven des te eerder overal bekend zou worden, opdat, wanneer daarna de Apostelen kwamen en in Zijn naam vergeving van de zonden predikten, iedereen zou weten hoe onschuldig Hij gekruisigd was.

II. Vs. 6-16. In de vorige afdeling was een knoop voorgekomen, omdat met de aankondiging van de Heere van Zijn lijden tot het nabij zijnde paasfeest het besluit van de Hoge Raad in directe tegenspraak stond; nu volgt de ontwarring van die knoop. De Evangelist plaatst ons enige dagen terug in de tijd, toen Jezus, vóórdat Hij Zijn koninklijke intocht in Jeruzalem hield in de kring vertoefde van de daar wonende en met Hem bevriende familie. Hij had daarop recht, zowel wat de inwendige ontwikkeling als het uitwendige uitgangspunt van de gebeurtenis aangaat, waarop het eigenlijk hier aankomt. Het is de aanbieding van Judas, die aan het besluit van de Hoge Raad opeens een andere wending geeft. Wanneer nu Judas daags na dat besluit (woensdag 5 april) tot de Hogepriester gaat, om met deze te handelen, komt hij van Bethanië. In Bethanië was het boze voornemen tot hetgeen hij nu doet het eerst in zijn ziel opgerezen bij gelegenheid van hetgeen daar voor enige dagen was voorgevallen (Mark. 14: 8-11. Luk. 22: 8-6. Joh. 12: 1-8).

6. Toen nu Jezus, om enige dagen 1) in de geschiedenis terug te gaan, te Bethanië was, waar Hij gekomen was van Jericho (Hoofdstuk 20: 29 vv.) om in de kring van de Hem geliefde familie van Lazarus en diens beide zusters de sabbat in stilte door te brengen, ten huize van Simon, de melaatse, 2) dat nu aan zijn achtergelaten weduwe, aan Martha behoorde en daar een feestmaal werd gegeven, waaraan ook Lazarus deelnam,

7. a)Kwam tot Hem een vrouw 3), dezelfde Maria, die 24 weken daarvoor aan Zijn voeten zat en Zijn rede had aangehoord (Luk. 10: 38 vv.) en Hem nu voor het wonder, dat Hij voor anderhalve maand aan haar broer verricht had, de opwekking uit de dood (Joh. 11: 1 vv.), een dankoffer wilde brengen. Zij kwam en had een albasten fles met zeer kostelijke narduszalf en goot ze, na van het flesje de hals te hebben afgebroken, uit op Zijn hoofd, omdat Hij nog aan tafel zat, of liever lag 26: 20"); daarna zalfde zij ook Zijn voeten.

a) Luk. 7: 37. Joh. 11: 2.

1) In Joh. 12: 1 vv. staat: "zes dagen vóór het paasfeest kwam Jezus te Bethanië. . . zij bereidden Hem dan aldaar een avondmaal. " De termijn, waarvan hier teruggerekend wordt om de dag van de aankomst van Jezus nader te bepalen, is donderdag, de zesde april, op welks avond elk jaar het paasfeest zijn aanvang nam 26: 2); van deze tijd 6 dagen teruggerekend komen wij op vrijdag 31 maart en dat komt daarmee overeen, dat de Evangelist blijkbaar een tijdruimte van een dag minder dan een week (MATTHEUS. 17: 1. Mark. 9: 2) heeft willen aanduiden. Had de Heere nu, zoals wij uit Luk. 19: 1 vv. weten, de nacht tevoren in Jericho bij Zachéüs doorgebracht, dan kon Hij zeer goed nog in de loop van de voormiddag te Bethanië komen; dan zou er ook nog tijd genoeg zijn om Hem vóór het avonduur van de dag, waarmee de Sabbat reeds begon, een feestmaal te bereiden; om het maal zelf tegen de avond te houden, hinderde de Sabbat niet, integendeel wordt de Sabbat nog nu door de Joden met voorliefde tot gastmalen gebruikt. Deze nemen daardoor een feestelijk karakter aan en hier wordt van een eigenlijk feestmaal gesproken; het was om de opwekking van Lazarus te vieren.

2) Wat het familiehuis te Bethanië aangaat, zo komt het hier en in Mark. 14: 8 voor, als huis van "Simon de melaatse" en in Luk. 10: 38 en Joh. 12: 2 wordt het als het huis van Martha aangeduid, waarin deze als huisvrouw gebied voert en de tafel verzorgt; daaruit blijkt als vanzelf, dat Martha de echtgenoot van Simon was, of liever, omdat van hem behalve zijn naam, alleen zijn bijnaam aangevoerd wordt en hij gewoonlijk genoemd wordt als iemand, die niet meer onder de levenden is, zijn achtergelaten weduwe. Verder blijkt zowel uit Luk. 10: 38 vv. als uit onze geschiedenis, dat Maria bij haar zuster in haar huis leefde, terwijl daarentegen uit Joh. 12: 2 Lazarus slechts een van de genode gasten is, duidelijk blijkt dat deze zijn eigen huishouden had. Als wij nu een gissing durven wagen over de verdere verhouding van deze familie, zo is het deze. Dadelijk bij Zijn eerste optreden in Jeruzalem op het paasfeest van het jaar 27 na Christus (Joh. 2: 18 vv.) vond Jezus in Lazarus en zijn zusters harten die zich in het geloof tot Hem wendden (nochtans van andere aard dan die, waaraan in Joh. 2: 23 vv gedacht wordt) en het huis te Bethanië opende zich reeds in die tijd voor Hem tot een herberg, zolang Hij nog in Judea vertoefde (Joh. 3). Toen leefde Simon, de echtgenoot van Martha, nog en werd door Jezus van zijn melaatsheid, waardoor hij de bovengenoemde bijnaam voerde, gereinigd - dit wonder behoort zeker ook tot diegenen, waarop Nikodemus in Joh. 3: 2 doelt. Ja, misschien is Bethanië zelf wel de plaats, waar Nikodemus de Heere ‘s nachts opzocht en deze had dus een levendig bewijs voor de waarheid van hetgeen hij zei op die plaats en bij die gelegenheid. Wij twijfelen er niet aan, dat de Heiland ook op het paasfeest van het jaar 28, dat Hij slechts in het geheim bezocht, zowel als op het pinksterfeest van hetzelfde jaar (Joh. 5. 1 vv.) te Bethanië Zijn intrek nam en de banden van de vriendschap nog vaster knoopte. Waardoor kwam het anders, dat de zusters in Joh. 11: 3 Hem van de broeder konden laten zeggen: "Heere, zie die u liefheeft, is ziek?" Er volgde namelijk op dit pinksterfeest een tijd van 1 jaar en 4 maanden, gedurende welke Jezus niet weer naar Jeruzalem kwam, maar Zijn verblijf in Galilea hield; en als de Heere dan op het Loofhuttenfeest van het jaar 29 na Christus Zich in de heilige stad bevindt en op de weg daarheen te Bethanië ingaat (Luk. 10: 38 vv.), wordt er met geen syllabe aan Lazarus gedacht, omdat hij niet thuis, maar tot de viering van het feest in het heiligdom aanwezig was.

Er wordt echter ook niet aan Simon gedacht; veeleer schijnt het huis van Martha zonder heer des huizes te zijn; deze is dus gedurende die 1 1/3 jaar gestorven en Martha in het bezit van zijn huis gekomen. Weer gingen sinds dit bezoek in oktober 29 omstreeks 4 maanden voorbij; daar vertoonde zich een nieuwe ramp in Bethanië: Lazarus werd dodelijk ziek. De zusters nemen voor de zo innig geliefden broer, omdat deze, zoals het schijnt, wel een eigen huishouden, maar geen eigen familie bezat, zoals zij ook geen andere mannelijke steun meer hadden, hun toevlucht tot de Heere en Hij hielp boven bidden en denken, terwijl Hij Lazarus weer opwekte, nadat hij reeds 4 dagen in het graf gelegen had. De ervaring, die de vrome en diepdenkende Maria daar in haar geloofsleven heeft, is van de diepste aard geweest, zo diep als mensen daartoe geschikt zijn; en wij zullen er ons op toeleggen, op de daarop betrekking hebbende plaats deze ervaring nader te verklaren, om daarna ook het liefdewerk, dat Maria aan Jezus verricht, nader te leren kennen.

3) In de Roomse Kerk heeft zich de overlevering gevestigd, dat 1) de grote zondares, die in het huis van de Farizeeër Simon verschijnt en de voeten van Jezus met haar tranen nat maakt (Luk. 7: 36 vv.), een en dezelfde persoon is met Maria Magdalena, uit wie de Heere zeven duivels uitgedreven had en die naderhand tot de vrouwen behoorde, die Hem verzorgden met haar goederen (Luk. 8: 1 vv. Mark. 15. 40 vv.) en dat 2) de vrouw in onze geschiedenis, die in Joh. 12: 1 vv. duidelijk blijkt Maria, de zuster van Lazarus te zijn, juist die Maria Magdalena, de grote zondares is. Daarom staat in een hymne van deze Kerk: Maria, soror Lazari, quae tot commisit crimina, ab ipsa fauce tartari redit ad vitae lumina (Maria, de zuster van Lazarus, die zoveel kwaad gedaan heeft, keert van de afgrond van de hel zelf tot de poort van het leven terug). De weerlegging, die Jacob Faber (naar zijn geboorteplaats, Etaples in Picardië, Stapulensis bijgenaamd) tegen zo’n opvatting deed, kwam in het jaar 1521. Plechtig als ketterij veroordeeld en nog tot op de huidige dag vindt die met inspanning van alle krachten door de Katholieke Theologen verdedigde mening, ook bij de Evangelische Schriftuitleggers, zowel in haar eerste als in haar tweede gedeelte, ondersteuning. Wat echter het tweede gedeelte aangaat, is dat reeds een onverklaarbare gedachteloosheid, om de Farizeeër Simon in Galilea met Simon de melaatse in Bethanië, daarom voor een en denzelfde persoon te houden, omdat beide de naam van Simon dragen. Nog groter wordt het misverstand daardoor, dat men in het geheel niet bedacht heeft dat er in Luk. 7: 36 vv. van een persoon sprake is, die de gastheer geheel vreemd is en als slecht bij hem bekend staat, terwijl hier sprake is van een vrouw, die op generlei manier als een vroeger lichtzinnige persoon gekenschetst wordt en die tot het huis, waarin zij Jezus zalft, in onmiddellijke betrekking staat. Wanneer nu zelfs vele Roomse theologen van de nieuwere tijd deze vermenging van twee geheel verschillende personen opgegeven hebben, zo staat daarentegen de vermenging van de grote zondares met Maria Magdalena tot een en dezelfde persoon, ook bij Evangelische vaak zo vast, dat gestichten tot redding van gevallene meisjes zich onbedacht met de naam van Maria Magdalena sieren, alsof het een uitgemaakte zaak was dat deze die grote zondares geweest is. Om de belangrijke rol echter, die de Fransman Renan van de vrouwen in het leven van Jezus toegedeeld heeft, omdat hij de kleuren, waarmee hij schildert, aan het gezelschap ontleent, waarin hij zich beweegt en waarvoor hij schrijft, zouden wij vreesachtig worden voor deze opvatting en een terechtwijzing van de Kerk van de kant van Jezus daarin zien, wanneer Hij het toegelaten heeft, dat zo’n voorstelling van Zijn levensgeschiedenis heeft mogen verschijnen. Hij kan wel een tollenaar onder het getal van

Zijn apostelen opnemen (Hoofdstuk 9: 9 vv.), maar voor een vrouw met zo'n verleden, evenals dat van de grote zondares, was geen plaats onder de dienende vrouwen, evenmin als men nu een meisje van deze soort, al was haar bekering ook nog zo krachtdadig en beslissend geweest, tot het ambt van een diakones bestemmen, of tot vrouw van een geestelijke toelaten zou.

4) Van de Narduszalf weten wij, dat zij als de kostelijkste geur in de gehele oudheid beroemd en hooggeschat was; zij werd gewonnen uit het onmiddellijk boven de wortel zich verheffende harige gedeelte van de stengel van een plant, die in het noordelijke en oostelijke Indië, ook wel in Zuid Arabië, op hoogten en vlakten groeit, die tot het geslacht van de Valeriaan behoort, in het systeem met haar Bengaalse naam Valeriene Jatamansi heet en welks bladeren reeds een aangenamen geur verspreiden. Zij kwam in de handel van het westen, ook naar Palestina, door de Feniciërs (vgl. Arrian, Alex. VI, 22, 8). Na de Indische was in het bijzonder de Syrische nardus hoog geschat. Deze werd namelijk in Tarsus (Hand. 9: 11) uit oliën van meerdere, gedeeltelijk eveneens tot de Valerianae behorende aromatische planten bereid. Men deed ze in kleine albasten flesjes en zo'n flesje kwam, wanneer het onvervalste nardus (Mark. 14: 3) bevatte, op 300 denariën (LUTHER: "groschen" Joh. 12: 5. Mark. 14: 5. en Ex 30: 13) = f. 135, =naar (een andere berekening ruim f. 117, =) te staan. Zoals het schijnt, had men zich in het huis te Bethanië deze kostbare zalf bij de dood van Lazarus aangeschaft (Joh. 11: 11 vv.), om het dierbare lijk daarmee te zalven; maar men gebruikte ze toen toch niet - men hoopte en hoopte, ofschoon men niet recht wist, waarop, omdat er naar de uiterlijke omstandigheden niets meer te hopen was (Rom. 4: 18) - en nu heden het feest tot de viering van de opwekking van Lazarus gehouden wordt, haalt Maria het flesje; maar in plaats van de sluiting te openen en de kostbare olie met droppels te laten uitvloeien, verbreekt zij de flacon en giet ineens de gehele inhoud op het hoofd van Jezus. Terwijl Hij, op de linker arm geleund, op een kussen aan de tafel ligt, treedt zij van achter naar Hem toe en zalft daarna, de olie, die van Zijn hoofd afdruipt, met de handen opvangend, ook Zijn voeten. Volgens de inzetting van de rabbijnen is een oliefles, waarvan de hals afgebroken is en omdat zij tot geen ander gebruik meer kan dienen, rein; beide heeft voor de zalving hier zijn betekenis. Mattheüs vestigt de aandacht van de lezer hoofdzakelijk daarop, dat de vrouw het hoofd van Jezus zalfde; hij schreef toch voornamelijk voor de Joden; hun wil hij dus voorhouden, welke zalving de Profeet, Koning en Hogepriester Israëls ten dele geworden is en doet in de handeling de hand van God erkennen, die, zoals Hij Elia en Eliza door een vrouw liet verzorgen, zo ook de Heere Jezus door een vrouw de eer en hulde ten deel liet worden, die geheel Israël Hem ontzei. Geen schriftgeleerde heeft dit gezegende hoofd de handen opgelegd en Hem de wijding gegeven, geen hoorn van enige priester heeft met heilige olie dit hoofd waardigheid en heiligheid, geen vorstelijke kroon Hem macht en sieraad gegeven, geen handeling heeft het voor God en mensen tot een openlijk feit gemaakt, dat Jezus de Gezalfde was. Evenals het een vrouw was, een Maria, die Hem ontvangen en gedragen heeft, Hem, die, zolang Hij hier beneden onder Zijn eigen volk was, niemand ontvangen en dragen wilde, zo is het weer een vrouw, een Maria geweest, die het daadzakelijk en openlijk uitgesproken heeft dat Jezus de zalving toekomt, de dankzegging, de eer, de aanbidding. Op deze manier zijn dan de Schriften vervuld, die zeggen (Ps. 23: 5; 45: 8): "Gij zalft Mijn hoofd met olie" en "daarom heeft U, o God, Uw God gezalfd met olie van de vreugde boven Uw medegenoten. " Wanneer Johannes er daarentegen meer bij stilstaat hoe

Maria zich met de overige olie aan de voeten van Jezus neerwerpt, ze zalft en naderhand met haar haar afdroogt, zo wil Hij daardoor doen verstaan wat de Doper eens betuigde met de woorden (Joh. 1: 27): "wie ik niet waardig ben Zijn schoenriemen te ontbinden. " De belijdenis van het geloof, dat knielen van de liefde, dat Maria aan Jezus bracht, was, dat zij zich niet waardig achtte om de kleinste dienst aan Jezus te bewijzen, dat zij al het gewicht van de gewoonte, van het fatsoen, van de eerbaarheid (want het was bij de Joden voor een vrouw een grote schande, wanneer zij haar haar losmaakte) opzij zette en zich aan Jezus overgaf, evenals eens Abigaïl aan David (1 Sam. 25: 41). En zo zal elke ziel, zo zal de gemeente pas dan op de juiste manier Jezus de Christus noemen, wanneer zij elke gedachte van zich afweert, alsof zij Jezus het hoofd had te versieren, te kronen te zalven, alsof zij Hem een dienst zou kunnen bewijzen, of iets voordeel aanbrengen en zich daarom in het gevoel van gehele onwaardigheid aan de voeten van de alleen heerlijke en genadige neerwerpt.

8. En Zijn discipelen, die dat zagen, begrepen die handeling niet, zoals de hogepriester Eli Hanna’s gebaren niet begreep (1 Sam. 1: 12 vv.). Zij lieten zich bovendien verblinden door de vrome schijn, die Judas’ mening had (Joh. 12: 4 vv.) en namen het, in hunonwetendheid met de laatste instemmend, zeer kwalijk en zeiden: Waartoe dit verlies door zo’n verkwisting.

9. Want deze zalf had duur verkocht kunnen worden, minstens voor 125 gulden; en de penningen de armen gegeven worden.

Op rijke maaltijden en verkwistende drinkgelagen zou zo’n zalving op haar plaats zijn, maar welk doel kon zo’n weelde bij Jezus hebben? Welk denkend mens zon dit oordeel van Judas niet toestemmen? Maar het bekrompen verwijt acht niet op de beweegreden van de daad, de liefde tot de Heere, die ertoe gedreven heeft en heeft daarom ongelijk, omdat hij bij zijn oordeel noch de drang van de gezindheid, die zich daardoor openbaarde, noch de betekenis van hetgeen gebeurd is, opmerkt, maar evenals een koopman slechts de geldelijke waarde in het oog houdt. En dan is het ook geheel karakteristiek voor Judas, de type van de latere geldjoden, dat hij de prijs van een zaak zo nauwkeurig kent, die hem in het geheel niets aangaat. Mattheüs noemt alleen de kring, waarin de berispende aanmerking gedaan wordt; Markus doet het reeds met beperking tot enigen uit de kring van de discipelen ("sommigen namen het zeer kwalijk"); Johannes noemt degene, die het verwijt doet, waarmee de anderen allen meer of min instemmen; maar toch keert ook bij hem de rede van Jezus zich tegelijk naar de overige discipelen, die ermee ingestemd hadden. Men ziet hier zo echt duidelijk, dat de verscheidenheid in de berichten van de 4 evangelisten geen tegenspraak is van de ene tegen de anderen, maar slechts een wederkerige aanvulling.

Daar stond zij, de gelovigste onder de gelovigen, tegenover een ongelovige, een duivel en een van die en de broeders gaven hem gelijk en werden boos op haar. O, hoe vaak gebeurt ons hetzelfde. Hoe vaak trekken de broeders met de ongelovigen partij tegen ons en vergrammen zich tegen ons in de dienst, waarmee wij de Heere willen dienen en beschuldigen zij ons van overmoed in onze ijver, van verspilling van onze krachten, die wij volgens hen tot beter doel konden en moesten aanwenden.

10. Maar Jezus begreep hoe zij in hun harten dachten en zag hoe de een de ander met gebaren Judas gelijk gaf enzei tot hen: Waarom doet u door uw verwijten deze vrouw moeite aan, zodat zij zelf niet weet, of zij wel juist heeftgedaan? Want zij heeft zich geenszins aan een nutteloos geld verkwisten schuldig gemaakt, maar integendeel een goed werk aan Mij gedaan, een werk, dat uit innige liefde voortkwam en een edel doel aan Mij vervulde (vs. 12).

11. a)Want de armen heeft u altijd met u (Deut. 15: 11) en zo vaak u ernstig wilt, kunt u hun goed doen; u hoeft zich voor de armen niet bezorgd te maken, als was dezen iets onthouden. Maar Mij heeft u niet altijd; het is integendeel nog slechts voor een korte tijd dat Ik bij u ben, zoals Ik u gisteren heb gezegd (Hoofdstuk 20: 17 vv.); daarom moest het voor u verblijdend zijn, wanneer iemand de korte tijd zich ten nutte maakt om Mij een grote liefdedienst te bewijzen.

a)Mark. 14: 7. Joh. 12: 8.

12. En werkelijk is het een liefdedienst, die Mij de vrouw bewezen heeft: Want toen zij deze zalf op Mijn lichaam gegoten heeft tot de laatste druppel toe, als wilde zij nog het laatste voor Mij overgeven en Mijn lichaam zo geheel gezalfd heeft, als men een dierbaar lijk inbalsemt, zo heeft zij het, al is het onbewust, maar toch de drang volgende van haar hart, dat met een voorgevoel vervuld is, gedaan tot een voorbereiding van Mijn begrafenis. Het is als een profetie van hetgeen heden over 8 dagen (Hoofdstuk 27: 57 vv.) plaats zal hebben, wanneer men Mij in het graf zal bergen, Mij, die reeds zo goed als gestorven ben, tot begraving zal toebereiden en aan Mijn lijk nog de laatste eer zal bewijzen.

Deze woorden van Jezus tonen aan dat men zich in acht nemen moet om het algemene nuttigheidsprincipe in de Kerk te doen gelden; wat van het standpunt van dit principe ons verkwisting toeschijnt, dat kan als uitdrukking van dankbare liefde en gloeiende eerbied volle recht hebben. Bij een meer nauwkeurige beschouwing komen wij tot het besluit, dat er met zulke schijnbare verkwistingen vaak meer uitgericht wordt dan met hetgeen men met praktisch nut besteedt; de domkerken zijn tot onderhouding van de Christelijke geest niet minder nodig dan de kleine kerken.

Laat haar toch begaan: het is het laatste (de laatste gave tot afscheid), dat zij Mij geeft want Ik moet toch sterven.

De vrouw heeft zeker niet in deze bepaalde bewustheid gehandeld, maar wel in het voorgevoel van een grote offertijd, dat zijn uitdrukking vond in het uitgieten van al deze kostbaarheden, alsof zij had willen zeggen: wij zijn aan het doel! Naderhand hebben wij geen zalven meer nodig.

Het is ontwijfelbaar, dat de daad van Maria voor Jezus werkelijk een weldaad en verkwikking in de volste zin van het woord geweest is. Niet dat Hij voor Zich iets begeerd had, niet dat de kostelijke geur van de nardus Hem de matte en met bitterheden gekrenkte ziel had kunnen verkwikken; niet dat Hij ook slechts aan liefde, dankbaarheid en overgave voor Zichzelf een welbehagen gehad had, want de wil van de Vader stond altijd voor Zijn ziel en de redding van

de verlorenen. Maar juist met betrekking daarop was Hem de zalving van Maria "een welriekende geur" (Phil. 4: 18) die liefelijk voor Zijn hart was, die Hem Zijn hoofd ophief en deed opleven, die Hem de wankelende knieën sterkte, die Zijn gehele ziel met goddelijke troost vervulde en verkwikte. Hem, die zo geheel in de Schrift leefde en in het zichtbare slechts een beeltenis van het onzichtbare en hemelse zag, moesten in één ogenblik duizenden spreuken voor de geest komen (vgl. Ps. 23: 5; 31: 8. Jes. 35: 10; 61: 3. Ps. 110: 4; 133: 2 enz); het gehele Hooglied zag Hij levend worden en Zich aan Hem vervullen (Hoogl. 1: 12, 15; 2: 1; 3: 6; 4: 14; 8: 6). Men moet niet denken dat Jezus sterk en getroost in Zichzelf was - God was Zijn sterkte (Hebr. 2: 13), het eeuwige woord was Zijn troost (Joh. 17: 17); God van God, de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader, was Hij hier beneden in onze zwakheid (2 Kor. 13: 4) in de macht van degene, die het geweld van de dood heeft. In de "dagen van Zijn vlees", d. i. niet alleen in Gethsemane, maar al de dagen van Zijn leven hier beneden, heeft Hij gebeden en smekingen tot Hem, die Hem van de dood kon verlossen, met sterke roeping en tranen opgezonden (Hebr. 5: 7); Hij is geen held, geen zoon van de goden geweest, die in het gevoel van eigen kracht leefde, alles in Zijn macht had, die Zichzelf tot alle hoogten verhief. Wij horen Hem integendeel vóór Zijn lijden zeggen (Luk. 12: 50): "maar Ik moet met een doop gedoopt worden; en hoe wordt Ik geperst, totdat het volbracht is!" Reeds in Gethsemane horen wij Hem troost en sterkte zoeken in de tegenwoordigheid van Zijn discipelen en Zijn ziel is bedroefd tot de dood toe. Daar ligt nu ineens de vrouw met de nardus aan Zijn voeten en het gehele huis wordt met de geur van de nardus vervuld (Joh. 12: 3). Moet de gedachte niet bij Hem opgekomen zijn: zo moet ook Mijn lichaam gebroken worden, opdat de gemeente vervuld wordt met de geur van de Geest, de gehele wereld van de welriekende reuk van het Evangelie? En moet Hij, de beminnende Salomo, in deze vrouw niet Zijn gehele gemeente met het oog van de Geest gezien hebben, die in Zijn wonden genezing zou vinden?

13. Voorwaar zeg Ik u, waar dit Evangelie, de boodschap van Mijn dood en begrafenis gepredikt zal worden in de gehele wereld (en dit zal geschieden), daar zal ook tot haar gedachtenis gesproken worden van hetgeen zij gedaan heeft; haar daad zal worden geroemd en de betekenis daarvan worden begrepen.

Zo was Maria, wier daad door de discipelen zo kwalijk was opgenomen voor de gehele wereld gerechtvaardigd; Judas daarentegen was met zijn, zoals hij meende, goed woord te schande geworden. Van dat ogenblik af heeft zich, zoals het schijnt, een bittere afkerigheid tegen Jezus van zijn ziel meester gemaakt, want gekrenkte eergierigheid en tentoonstelling voor anderen heeft bij onreine gemoederen in de regel een diepe en onverzoenlijke vijandschap ten gevolge. Judas had zich echter ook wel, toen hij de nardus waardeerde, met gedachten bezig gehouden, hoeveel hij van de 300 denariën, wanneer Maria de zalf verkocht en de opbrengst de Heere ten offer gebracht had, ongemerkt zou hebben kunnen wegnemen, want: "hij was een dief en had de beurs", merkt Johannes op. Het was hem dus evenmin om de gemeenschappelijke kas te doen als om de armen, toen hij berekende, maar om heimelijk weg te nemen. Wellicht beviel het hem reeds lang niet meer bij Jezus en wachtte hij op een gunstig tijdstip, dat hij met een grotere buit dan er gewoonlijk was, zich uit de voeten zou kunnen maken. Dat tijdpunt zou er geweest zijn, wanneer Maria zo had gehandeld, als hij het had willen hebben; nu echter was door nutteloos verkwisten, zoals de daad van Maria aan zijn geldgierig oog voorkwam, de mogelijkheid verdwenen om zo veel te roven, als het hier had

kunnen zijn. Zo werd hij bij het voorval in onze tekst in dubbel opzicht inwendig rijp voor het gruwelstuk, dat in het volgende door hem verricht wordt. Zijn gekrenkte eergierigheid zocht wraak, zijn bedrogen hebzucht zocht vergoeding; nu was wel het bloedgeld, dat de overpriesters hem toestonden, slechts een geringe vergoeding, nog lang de helft niet van hetgeen hem naar zijn berekening ontgaan was, maar het werd hem, de door Satan verblinde en bezetene daardoor gekruid, dat hij in die bloeddaad zijn wraak kon koelen.

Zie hier de Koning, die voor een kleine dienst Hem gedaan, een wereld vol lof en een nooit ophoudende roem schenkt. Wat zijn hierbij de eiken- en lauwerkransen, de ridderkruisen en eretekenen van geheel de wereld. De beloning van Christus overtreft alles; Hij handhaaft er de Zijnen mee op de meest schitterende wijze.

Vs. 8-13. Zo kwam er opeens een gevoel van bitterheid in de kring, die nog voor weinige ogenblikken in de geest van liefde en vreugde verenigd was en terwijl Maria in het diepst van haar ziel gekrenkt is over de miskenning van haar liefdebetoon, verblijdt zich Judas reeds, dat hij een bloem heeft kunnen vertrappen, door de liefde op het pad van de Heere gestrooid. Wat een onderscheid tussen zijn stemming en die van de edele vrouw! Hier koelheid, daar liefde hier berekening, daar uitstorting van het heiligst gevoel; hier zelfzucht, daar opoffering; hier sluwe geveinsdheid, die haar bedoeling achter schoonklinkende woorden verbergt, daar blanke oprechtheid, die zonder een enkel woord het diepste van haar ziel openbaart door een enkele welsprekende daad; hier karigheid, die zelfs het minste voor Christus teveel, daar onbekrompenheid, die zelfs het edelste voor Christus te weinig acht. Inderdaad, als wij ons voorstellen dat Jezus de zwarte ziel van Judas tot op de bodem doorzag, dan weten wij nauwelijks wat wij meest zullen bewonderen, de kalme wijsheid, waarmee Hij Judas bestraft, of de hemelse liefde, waarmee Hij Maria beloont. - "Laat af van haar!" zo spreekt Hij tot allen, maar in de eerste plaats zeker tot hem: "waarom doet u deze vrouw moeite aan? Zij heeft een goed werk aan Mij gewrocht - aan Mij, die Heer ben ook van de armen, voor wie u zo ontijdig partij kiest; aan Mij, die alle hulde toekomt en wiens meest kostbare verering nooit verlies genoemd kan worden; want de armen heeft u altijd bij u!" - Mozes’ woord, dat de arme niet zal ophouden in het land (Deut. 15: 11) blijft nog altijd onverminderd van kracht; het zal u dus later nog aan geen overvloedige gelegenheid falen om hen te verzorgen: "en als u wilt" (zo voegt Jezus er, alleen volgens Markus, veelbetekenend bij, zeker met een oog op Judas, de dief, die zich schijnbaar zo edelmoedig betoond had): "U kunt hen weldoen, maar Mij heeft u niet altijd. " Ik herhaal het u, snel ga Ik heen van hier, ja, zo nabij is het uur reeds van scheiden, dat Ik Mij heden reeds tot Mijn uitvaart voorbereid zie. Zij heeft gedaan hetgeen zij kon en heeft de zalf op Mijn lichaam gegoten tot een voorbereiding ter begrafenis!" - Zo de Heere ooit een woord heeft gesproken dat ons een blik gunde in de weemoedige en heilige stemming van Zijn ziel, het is deze toespraak geweest. Zo vervuld is Hij van de dingen, die komen zullen, dat tot aan de maaltijd van de vreugde de beelden van de dood Hem omzweven, dat Hij zelfs in de feesttafel een afscheidsmaal ziet, dat het Hem is als was de zalving niet aan een bloeiend lichaam gebeurd, maar aan een levenloos overschot. In zo’n stemming verwijt men niet hard en bestraft men niet scherp, maar in zo’n uur heeft ook een lofspraak als de Zijne voor een hart als dat van Maria een dubbele waarde. Gewoonlijk vat men de woorden: "Zij heeft het gedaan tot voorbereiding voor Mijn begrafenis", zo op, dat de Heere aan haar liefdewerk een betekenis toekent, die het oorspronkelijk niet had en als het

ware Zijn eigen grafgedachten in haar ziel en haar bedrijf heeft overgebracht, ofschoon zij eigenlijk niets anders bedoeld heeft dan een openlijk blijk van liefde en verering te geven. Zo zouden dan de woorden van Jezus meer een welwillende beschouwing dan een juiste beoordeling van Maria's handelwijze zijn? Wij kunnen het nauwelijks geloven. Jezus zegt niet slechts: "Beschouw haar gedrag, alsof zij aan een lijk de laatste plicht heeft bewezen", maar: "Wat zij deed heeft zij gedaan met het bepaalde oogmerk, om Mij vóór Mijn sterven een laatste hulde te brengen. " Al wat wij van Maria weten geeft ons grond om te menen dat zij niet slechts het sieraad van een zachtmoedige, maar ook van een stille en nadenkende geest in hoge mate bezat. Onder Martha's huisbedrijf zit zij rustig aan de voeten van Jezus. Waar Martha na Lazarus' dood de Meester onstuimig tegemoet snelt, blijft zij stil in huis op Hem wachten. Waar zij hier de Heere van Zijn sterven hoort spreken is zij evenmin verbaasd als bedroefd en ook later vinden wij haar niet bij de vrouwen, die het lijk willen zalven. Is het dan ongerijmd om te geloven - juist niet dat Jezus haar meer van Zijn dood gezegd zou hebben, dan ons door de Evangelisten bekend werd, maar dat haar verhelderd oog heeft voorzien en vermoed, wat voor de discipelen nog bedekt was gebleven? Woonde zij niet dichtbij Jeruzalem, waar zij de vijand zag woelen; had zij geen vatbaarheid om een diepere blik in Jezus' hart te slaan dan velen van Zijn andere vrienden; vinden wij niet in elke geschiedenis mensen, die in rijpheid van de Geest en ontwikkeling van het gemoed ver boven anderen staan; en als er een gescherpte blik (divinations-gabe) nodig was om het lot van den Heere te vermoeden, wie zal hem hoger bezeten hebben dan de fijngevoelige, stille Maria? Zo had dan haar liefdeblijk te hoger waarde, omdat het als in het aangezicht van de dood werd gegeven. Zij staat bijna voor ons als een profetesse in heilige geestdrift, die de Koning van het Godsrijk ten dode komt wijden; en nu wordt zij ook met een voorspelling beloond, zoals zij zeker het minst had gewacht en waarbij zij de ogenblikkelijke verguizing door Judas en zijn medestanders gemakkelijk over het hoofd kon zien. Zij verwacht slechts een vriendelijk woord en de onsterfelijkheid van haar naam wordt door de Meester gewaarborgd met dezelfde gerustheid, waarmee Hij de onvergankelijkheid van de Evangelieprediking doorziet, ofschoon de avond van Zijn leven nadert. De enige keer dat de Heere aardse roem tot loon aan een van Zijn discipelen toezegt, het is aan haar, Zijn stille vergetene dienstmaagd. Het huis van God, de gemeente van Christus bleef eeuwen achtereen vervuld van de reuk van haar zalf. Zo vaak de Christenheid roemt in de kruisdood van de Heere staart zij ook met innige ingenomenheid op de zuster in de gelove, die Hem huldigde nog aan de grenzen van Zijn leven. - Zo was dan de liefde beloond, de vrede hersteld, de kwaadwilligheid beschaamd, maar ook de verborgen afkeer van Judas tegen de Meester geklommen. Weldra zullen wij het vernemen, hoe dodelijk de vruchten van de wortel van de bitterheid waren, die opschoten op de akker van zijn hart. Maar de Heere, Hij vreesde zijn streken even weinig als Hij die angstig ontweek, reeds lang gemeenzaam met de gedachte van lijden en sterven. Of had Hij niet reeds, de Hogepriester van de verzoening, als een andere Aäron, Zich laten zalven met kostbare balsem en zo Zich laten wijden ten dode? Over slechts acht dagen zouden andere vriendinnen zich gereed maken om de zalving aan Zijn zielloos stof te herhalen. Wij staan in de geest aan de vooravond van de aandoenlijke lijdensweek.

14. Toen, om hier weer terug te komen op hetgeen in vs. 3-5 verteld werd, ging een van de twaalf, Judas Iskariot genoemd, die sinds het voorval te Bethanië duistere plannen had uitgebroed en gedurende de volgende 4-5 dagen zijn geweten had tot zwijgen gebracht bij

hetgeen de duivel hem ingaf (Luk. 22: 3), tot de overpriesters, omdat hij op de woensdag van de lijdensweek zich onder een voorwendsel (Joh. 13: 29) van Bethanië verwijderde en naar Jeruzalem ging.

15. En hij zei met het oog op het gebod, dat de Hoge Raad (Joh. 11: 57) had laten uitgaan: Wat wilt u mij geven en ik zal Hem u overleveren? En zij aan de ene kant verblijd, dat zij zo snel en onverwacht een middel vonden om hun voornemen (vs. 4) ten uitvoer te brengen, maar aan de andere kant ook gierig (Luk. 16: 14), omdat zij hier uit eigen beurs moesten betalen, beriepen er zich op dat hij zichzelf aanbood en verklaarden dat zijn Meester hen niet meer waard was dan een slaaf (Ex. 21: 32. Zach. 11: 12) en hebben hem toegelegd dertig zilveren penningen (= ongeveer f. 48. - "Ex 30: 13").

16. Nadat Judas eenmaal zo ver gegaan was, nam hij de spotprijs aan en van toen af zocht hij gelegenheid om Hem over te leveren; hij zocht een geschikte gelegenheid, dat hij Jezus in de handen van de overpriesters zou kunnen brengen, zonder dat het tot een volksoploop kwam, want dat hadden deze nog uitdrukkelijk bedongen (Luk. 22: 6).

Reeds in vroege tijden van het Christendom ging men elke week ‘s woensdags naar de kerk en werd die dag als een boetedag gehouden 16: 31). Zo wordt - sinds hoe vele eeuwen! - boete gedaan, omdat op een woensdag het verbond tussen de Hogepriester en Judas tot stand kwam en waarlijk, die zonde is een boete tot aan het einde van de wereld volkomen waard.

In Judas streed van het begin af geloof met wereldsgezindheid; Jezus, wel vooruit wetend dat in deze strijd, waarin de wil van Judas moest beslissen, de lust van de wereld zou zegevieren, had hem toch tot discipel gekozen en hem zo alle gelegenheid gegeven om zich boven het vlees te verheffen. Hij had gezocht door het vertrouwen, dat Hij hem bewees, zo mogelijk zijn hart week te maken. Ook aan vroegtijdige waarschuwingen vóór het einde van een verstokt volharden in de zonde had Hij het niet laten ontbreken - dat toch is niet de echte kunst van opvoeden, dat alle uitwendige aanleiding tot zonde uit de weg wordt geruimd, terwijl de zonde onbekend in het hart wordt gelaten. Maar Judas had niet gewild. Hij was een personificatie van Juda, van het volk, dat ook niet wilde, maar rijkdom en weelde van de wereld boven de armoede van Christus stelde, daardoor alle liefde tot Christus verloor, Hem haatte en doodde en daarvoor, liggend onder het oordeel van de verharding, sinds eeuwen in het geld woelt.

III. Vs. 17-19. In de morgenuren van de groene donderdag (6 april) verheft zich onder de vraag, hoe ditmaal de paasmaaltijd zal worden gehouden. De Heere zendt uit hun kring Petrus en Johannes, beveelt hen naar de stad te gaan en daar voor de avond van die dag de voorbereidingen te doen voor de maaltijd, waarover gesproken wordt. Zij vragen in welk huis zij dat moeten doen. In plaats van de naam van de huisheer te noemen, geeft Jezus hen aanwijzing, dat zij een waterdrager, die hen dadelijk na het inkomen in de stad zou ontmoeten, moesten volgen. In het huis, waarheen zij zo geleid zouden worden, moesten zij de eigenaar de opdracht bekend maken, dan zou deze hun een ruime, goed ingerichte zaal wijzen. De beide discipelen doen zoals de Heere hen bevolen heeft en vinden alles zoals Hij

tevoren gezegd heeft. Zij bereiden vervolgens de maaltijd in de zaal of opperkamer van het huis (Mark. 14: 12-16 Luk. 22: 7-13).

17. En op de eerste dag van de ongehevelde broden, waarop men het paaslam moest slachten, om het na het invallen van de avond te eten (Ex. 12: 6 vv), kwamen de discipelen tot Jezus te Bethanië, waar de Heere Zich sindseergisteren avond met de twaalf had opgehouden. Zij wilden Hem in het vroege morgenuur herinneren dat het nu hoog tijd was om aan de bereiding van het paaslam te denken, wanneer Hij het ditmaal met hen wilde eten en zeiden tot Hem: Waar wilt Gij, dat wij U, onze huisvader (Hoofdstuk 10: 25), bereiden Pascha met ons, Uw huisgenoten (vs. 18), te eten?

De eerste dag van de ongezuurde broden was volgens Ex. 12: 16 vv. eigenlijk de 15de nisan, die begon met het eten van het paasmaal op de avond van de 14de nisan. Reeds bij Ex. 12: 20 hebben wij meegedeeld, dat in latere tijd nog vóór het feest, in de morgenuren van 14 nisan alle zuurdeeg uit de huizen werd weggedaan en reeds van 10 uur vóór de middag at men niets gezuurds meer. Dan werd ook die dag zelf mee tot het feest gerekend en als de eerste dag daarvan geteld. Volgens de hele samenhang van de Evangelische berichten viel in het doodsjaar van Christus de 14 nisan op een donderdag. Dat was in het jaar 30 na Christus, zoals blijkt uit de kalender bij 1 Makk. (Nr. 4a) meegedeeld, meegedeeld, werkelijk het geval en in dat jaar hebben wij de dood van Christus berekend; in het jaar 1882 nu komt daarop, zoals ook in het jaar 1871 het geval was, die datum, de zesde april. In de Christelijke kerk heet de donderdag van de lijdensweek de groene donderdag, omdat men zich wegens de instelling van het avondmaal de 23ste Psalm herinnert en in dat sacrament de "groene weide" ziet, waarvan daar in vs. 2 sprake is. Dat de hier medegedeelde gebeurtenis in de eerste morgenuren valt blijkt reeds daaruit, dat tot bereiding van het paaslam veel behoorde, dat niet in weinige uren bewerkt kon worden. Bovendien schept men in het Oosten het water niet ten tijde van de hete middag, maar of ‘s avonds of ‘s morgens vroeg; op een waterdrager komt het bij onze geschiedenis hoofdzakelijk aan.

18. Twee onder hen, de oudste en jongste, de aanzienlijkste en de meest vertrouwde, namelijk Petrus en Johannes, zond de Heere af om voor de toebereiding te zorgen. En Hij zei. Ga heen in de stad tot zo een, tot iemand, wiens naam u ten eerste nog niet hoeft te weten; maar wiens huis u wel snel zult vinden. Volgt slechts een mens, die u bij uw intreden in de stad zal ontmoeten en een waterkruik draagt; volg hem in het huis, dat hij ingaat en zegt hem, de huisheer van die woning: De Meester zegt: Mijn tijd is nabij, waarop Ik door lijden en sterven Mijn loop zal voleindigen (Joh. 7: 6; 13: 1). Ik zal bij u het Pascha houden met Mijn discipelen. Waar is in uw huis de kamer, waarin wij het paaslam kunnen eten? Dan zal hij u een grote, met de nodige zitbanken reeds toegeruste en voor het feest gereed gemaakte zaal aanwijzen; maak het daar voor ons gereed.

19. En de beide discipelen, Petrus en Johannes, deden zoals Jezus hen bevolen had. Zij gingen in de stad, volgden de waterdrager, die hun bij de poort ontmoet was, in het huis, waartoe hij als waterdrager behoorde en brachten hun boodschap aan de heer des huizes. In de hun aangewezen zaal bereidden zij het Pascha. De korten tijd tot het aanbreken van de avond keerden zij weer naar Bethanië terug, om de Heere bericht te geven.

Augustinus zegt: Men moet er zich voor wachten, dat men een tegenspraak van de Evangelisten met elkaar daaruit afleide, dat de een vaak zegt wat de ander verzwegen heeft, of de een verzwijgt wat de ander verteld heeft. " Dit geldt voornamelijk ook omtrent de drievoudige voorstelling van de gebeurtenis, zoals die bij Mattheüs, Markus en Lukas gevonden wordt. Leest men het bericht van Mattheüs alleen, dan zou men zich van de gebeurtenis dit denkbeeld maken: de Heere heeft niet alleen alle discipelen gezonden, maar ook de huiswaard, tot wie zij moesten gaan, bij name genoemd; de Evangelist kon echter om deze of gene reden de naam niet noemen, maar vergenoegde zich met de algemene uitdrukking: "ga heen in de stad tot zo een 4: 2) Maar Mattheus heeft dadelijk bij het begin de vraag gesteld: "Waar wilt Gij dat wij U bereiden het Pascha te eten?" dat op die dag het probleem voor de discipelen is, dat zij niet kunnen oplossen. Nu wil hij daarop de woorden, wat het eerste gedeelte aangaat, laten volgen, die de Heere die man laat zeggen, die Hij bedoelt, maar niet noemt. Hadden de discipelen de fijne wenk, die in de opdracht lag: "De Meester zegt: "Mijn tijd is nabij, Ik zal bij u het Pascha houden met Mijn discipelen", verstaan, dan was er in het geheel geen waarteken nodig geweest om de juiste huisheer te vinden; zij zouden meteen hebben geweten wie die "zulk een" was, want er was slechts één in Jeruzalem, die Jezus zo iets kon laten zeggen. Onze Evangelist vermeldt daarom ook die handleiding voor de blinden: "u zal een mens ontmoeten, die een kruik water draagt, volg hem in het huis waar hij ingaat. En u zult zeggen tot de huisvader van dat huis", het geheel niet; maar heeft slechts met de fijne wenk als geestelijke wegwijzer te doen. Nu wil hij dat wij ons door die geestelijke wegwijzer laten leiden, want de naam van de huisvader moet nog altijd ontraadseld worden. De man, over wie hier gesproken wordt, is nog altijd, een N. N. , een onzeker persoon, omdat de Evangelisten zeker met wijsheid hebben de nagelaten de naam opzettelijk te noemen, evenals men kinderen, die men in het rekenen zich laat oefenen, de uitkomst niet zegt, maar die zelf laat vinden. Lezen wij daarentegen Lukas, dan schijnt het alsof de discipelen in het geheel niet het eerst tot de Heere zijn gegaan om de Meester te vragen hoe het met de bereiding van de paasmaaltijd moest gaan, maar de Heere zou zelf daarmee begonnen zijn. Dit zou echter weer het duidelijk bericht ook van Markus weerspreken, die daarin met Mattheus overeenstemt, dat het gesprek door de discipelen werd geopend. Er is toch geen tegenspraak, maar Lukas gaat eveneens snel over tot hetgeen voor hem hoofdzaak is. Zoals uit Luk. 22: 15 blijkt is het er hem hoofdzakelijk aan gelegen te doen opmerken, hoe de Heere reeds aan de morgen van groene donderdag de ziel vol had van gedachten aan deze laatste paasmaaltijd, die Hij met de discipelen wilde houden. Daarom was Hij zo vol van gedachten, omdat die laatste paasmaaltijd tot niets minder bestemd was, dan om op te gaan en over te gaan in de maaltijd van het Nieuwe Verbond en Hij zo zijn eigenlijk doel, zijn ware betekenis ging vervullen. Wij hebben in de uitlegging boven reeds aangegeven, hoe volgens alle drie de berichten de gang van de zaak geweest is; wij willen dit nu nog iets nader toelichten. Op de morgen van groene donderdag denken er de discipelen snel aan, welke dag heden voor hen is aangebroken. In alle families in en om Jeruzalem wordt heden het Pascha bereid. Maar hun Meester heeft nog eergisteren tot hen gezegd: "Gij weet dat na twee dagen het Pascha is en de Zoon des mensen zal overgeleverd worden om gekruisigd te worden. " Nu kunnen wij ons wel voorstellen door hoe velerlei gedachten hun harten geslingerd zijn. Zij wilden wel graag, zoals zij vroeger (Joh. 11: 8) de Heere met goede bedoeling wilden terughouden, om naar Jeruzalem te gaan, Hem ook ditmaal tegenhouden, maar Hij kon dan geen Pascha met hen houden, omdat het Pascha alleen aan de plaats van het

heiligdom geslacht en gegeten mocht worden (Deut. 16: 5 v. .). Nu kon het wel zijn, dat Hij ook in dit als in het vorige jaar, toen Hij niet naar Jeruzalem was gekomen (Hoofdstuk 14: 18), de viering van het Pascha zou nalaten. Zij voelen echter snel dat dit niet kan zijn, juist op dit Pascha komt Hem alles aan en tegenover het dreigend gevaar besluiten zij liever (Joh. 11: 16): "Laat ons met Hem gaan, opdat wij met Hem sterven. " Terwijl zij nu tot Jezus komen met de vraag: "Waar wilt Gij, dat wij U bereiden het Pascha te eten?" denken zij in de eerste plaats aan de lokaliteit in de stad, die Hij zal bepalen. Hun vraag bedoelt vooral dat zij zich bereid verklaren het paaslam, zoals het moet zijn, in de stad gereed te maken, hoewel het de stad is van profetenmoord (Hoofdstuk 23: 37), die ook voor hun Meester niets goeds voor heeft. De Heere heeft gewacht op de verklaring van bereidwilligheid. Voor Zich begeert Hij zeer dat paaslam met hen te eten, voordat Hij lijdt (Luk. 22: 15), maar ook zij moeten van hun kant ernaar verlangen het met Hem te eten, ja moeten eerst hun verlangen hebben uitgesproken, evenals God in de scheppingsgeschiedenis de man niet eerder zijn vrouw geeft, voordat deze zijn alleen zijn op aarde met een zekere weemoed heeft leren voelen, voordat hem de behoefte aan een hulp, die bij hem is, duidelijk is geworden (Gen. 2: 18 vv). Hij, de Heere, zendt nu twee uit de kring van de discipelen naar de stad met de last: "ga heen, bereidt ons het Pascha, opdat wij eten mogen. " Dat het Petrus en Johannes zijn, die Hij zendt, heeft in het voor ons liggende geval nog een bijzondere reden, want deze beiden zijn reeds drie jaar daarvoor met Hem in Jeruzalem geweest (Joh. 2: 13 vv.) en hebben daar niet alleen het woord gehoord, dat Hij toen tot de Joden sprak van de tempel van Zijn lichaam, zodat zij nog in het bijzonder zijn toebereid, om de gang naar Jeruzalem te doen met de gedachten, dat dit de laatste paasmaaltijd was, die zij hun Heere bereiden, maar zij hebben ook in het bereik van hun ervaring en als het ware het materieel om de fijne wenk te verstaan, die in de woorden ligt: "Ga heen in de stad tot zo een en zeg hem: de Meester zegt: Mijn tijd is nabij, Ik zal bij u het Pascha houden met Mijn discipelen", wanneer Hij nu dit antwoord zal geven op hun vraag: "Waar wilt Gij, dat wij U het Pascha bereiden?" De vraag heeft nu een bijzondere betekenis; zij doelt op de lokaliteit, op het huis, waarin zij het bereiden zullen, dat was een moeilijke vraag. Wie in de stad zal het onder de tegenwoordige omstandig heden wagen U op te nemen, U de door de oversten van de stad vogelvrij verklaarde en reeds zo goed als ter dood veroordeelde? Wie in de stad van profetenmoord zal zijn ziel in de hand stellen (Richt. 12: 3) en zijn leven op het spel zetten door voor U een kamer in zijn huis in te ruimen? De discipelen denken er slechts aan dat het heden de dag is, waarop de voorspelling in vs. 2 betrekking heeft. Maar zij denken er niet aan en kunnen er ook niet aan denken, dat heden tevens de dag is, waarop Davids Zoon zal ondervinden wat eens Zijn voorvader in Ps. 23: 5 van zich betuigde: "Gij richt de tafel toe voor mijn aangezicht tegenover mijn vijanden; u maakt mijn hoofd vet met olie, mijn beker is overvloeiend", dat dus met het bereiden van het paaslam van hun kant een bereiden door de Vader in de hemel zal samentreffen, een bereiden van de plaats op die manier, dat noch Judas, de verrader, zijn gruwel vroeger kan verrichten dan hij door de Heere zelf daartoe wordt losgelaten, noch ergens beter dan juist hier kon worden vervuld wat dat psalmwoord verkondigt. Opdat nu de Vader in de hemel in volle mate de eer wordt gegeven, die Hem toekomt, opdat de Zoon niet ergens door eigen maatregelen de Vader in Zijn voorbereiden vooruitloopt en zelf een huis kiest en een huisvader noemt, zegt Jezus: "Ga heen tot zo een. " Door dit teken, dat Hij in profetische volmacht aan Zijn beide discipelen mee op de weg geeft, geeft Hij hen geheel over aan de leiding en besturing van God. Wij moeten als geheel mis gezien beschouwen wat bij de meeste uitleggers gevonden

wordt ten opzichte van het doel en de betekenis van dit teken, als miskenning van het gehele zijn en wezen van onze hooggeprezen Heer en Heiland. Zij stellen zich de zaak zo voor: Jezus had reeds op een van de beide dagen, toen Hij Zich in Jeruzalem ophield, op maandag of dinsdag, met een verborgen vriend te Jeruzalem afspraak gemaakt, Hem een ruime, goed toegeruste kamer voor de paasmaaltijd af te staan. Hij wilde echter, toen Hij op donderdag de beide discipelen naar Jeruzalem zond om de maaltijd gereed te maken en deze Hem vroegen, bij wie zij dat zouden doen, de naam van Zijn vriend daarom niet noemen, omdat Judas, de verrader, de plaats van de maaltijd niet mocht weten en geen gelegenheid mocht hebben om het maal door een overval te storen. Nu hielp Hij Zich met het opgeven van een teken, bestemd om Petrus en Johannes zeker tot het doel te leiden en Judas geheel in onwetendheid te laten. Vele uitleggers gaan dan zelfs zo ver, dat zij dit teken ook verklaren van een afspraak, die met die huisvader gemaakt zou zijn. Deze zou, wanneer hij uit de stad donderdagmorgen op een bepaalde tijd de beide discipelen van de Olijfberg zag komen, zijn waterdrager naar de bron zenden, die deze na hun intreden in de stad voorbij moesten komen; zo zou hij door een geheime wegwijzer hen naar zijn huis geleiden. Alsof, zo moeten wij ten opzichte van dit laatste punt vragen, onze Heiland tot zo’n spiegelgevecht de man was en Judas met de gehelen Hoge Raad het waard zou geweest zijn, dat een Petrus en Johannes bedrogen werden? Wanneer wij ook ten opzichte van het eerste punt toegeven, dat een Judas de ogen dicht en de voeten vast moesten gehouden worden, dat hij tot het werk van het verraad niet eerder zou kennen overgaan, voordat de Heere zelf tot hem zo zeggen (Joh. 18: 27): "Wat u doen wilt, doe het snel!" zo moeten wij toch aan de andere kant beweren: zulke zaken als het breidelen en binden van Zijn tegenstanders, worden door de Heere tegelijker tijd gedaan, zodat die vanzelf en ongezocht uit Zijn maatregelen voortvloeien - wat Hem bij Zijn wereldregering leidt is de eer van Zijn naam en het heil van Zijn vrienden. Met een afspraak hebben wij dus hier evenmin te doen, als een afspraak met de lieden van Bethfage voor de palmzondag heeft plaats gevonden, dat men Hem een ezelin en een veulen gereed zo houden (Hoofdstuk 21: 1 vv). Hoe zou ook de Heere op maan maandags of dinsdags het hebben gemaakt, om een verborgen vriend te Jeruzalem op te zoeken, een kamer bij hem te bestellen en een list met hem af te spreken? Een Judas kon wel op woensdag van Bethanië zich uit de onder een voorwendsel verwijderen en met de Hoge Raad zijn verbond sluiten (vs. 14 vv.); maar Jezus kon geen ogenblik niet het doel van geheime zaken Zijn discipelen verlaten, of zij waren als een kudde zonder herder als een dag zonder zon geweest - alleen om niet Zijn hemelsen Vader te verkeren begaf Hij Zich soms in de stilte en het stond dan steeds op Zijn aangezicht geschreven, bij wie Hij geweest was (Luk. 11: 1); binnen de grenzen van de aardse wereld behoorde Hij geheel en al Zijn discipelen toe.

Wij hebben reeds in de voorafgaande aanmerking te kennen gegeven, dat in de opdracht, die de Heere aan de beide discipelen geeft voor een zeker iemand, in wiens huis Hij hen zendt de sleutel ligt, om de naam van deze man uit te vinden en wanneer de Evangelisten ook naderhand deze naam niet noemen, ligt daarin in geen geval de mening verborgen, dat het verder op de naam en de persoon van de man niet aankomt en wij er verder ook niet naar moeten onderzoeken. Veeleer heeft Mattheüs zich opzettelijk zo uitgedrukt: "ga dan in de stad tot zo een" en heeft met opzet juist de eerste helft van de opdracht van Christus meegedeeld; - voor lezers die van Joden Christenen zijn geworden en voor Joden, die men wil overtuigen, is de persoon en de naam van die zeker iemand van grote betekenis. Welaan, wij willen de

sleutel, die ons gegeven is, insteken en beproeven het slot te openen, wij hopen onze lezers de indruk te geven dat de uitslag van ons onderzoek geen zuivere gissing, geen inval is. "Mijn tijd is nabij", zo laat de Heere de man, die Hij bedoelt, zeggen. Hij moet dus iemand zijn, met wie Hij reeds eens van deze tijd van lijden en sterven gesproken heeft, die reeds enigermate in het geheim van Zijn kruis ingewijd en innerlijk zo ver voorbereid is om aan Hem, die om het laatste, waarvoor Hij hier op aarde nog iemand aan te spreken heeft, hem vraagt, het dadelijk en op de best mogelijke manier te geven, al zou Hij ook daarmee de toorn van de Hoge Raad op zich laden en zijn leven op het spel zetten. Wij kennen nu zeker een man, tot wie de Heere 3 jaar daarvoor gezegd heeft (Joh. 3: 14 vv): "En zoals Mozes de slang is de woestijn verhoogd heeft, zo moet de Zoon des mensen verhoogd worden; " een man die met eigen ogen gezien en met eigen oren gehoord heeft, hoe ver de haat van de oversten van het volk tegen deze Jezus van Nazareth reeds geklommen is en wat zij bij zichzelf besloten hebben; want hij is een medelid van hun raad; een man, die reeds een half jaar daarvoor, zich de "Leraar van God gezonden" heeft proberen aan te trekken en tengevolge van de daarbij ervaren behandeling innerlijk reeds losgemaakt is van de gemeenschap met zijn ambtgenoten (Joh. 7: 50 vv.); een man, die het wel waard is dat de Heere verder laat zeggen: "Ik wil bij het paasfeest houden met Mijn discipelen", maar hoofdzakelijk daarom, opdat aan hem het woord vervuld wordt (Joh. 3: 21): "maar die de waarheid doet komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn; "een man ten slotte aan wie het woord ook werkelijk vervuld is, die mee op het toneel verschijnt, wanneer het er om te doen is, de kruiseling de laatste eer te bewijzen (Joh. 19: 39). Wij hoeven het nu nauwelijks te zeggen, dat het Nikodemus is, een overste van de Joden", aan wie wij denken en de lezer zal ons gelijk geven, wanneer wij zeggen: beter kan de Vader in de hemel het: "Gij bereidt voor Mij een tafel tegen Mijn vijanden", aan Zijn Zoon niet vervullen, dan wanneer Hij Hem een medelid van de Hoge Raad zelf tot gastheer gaf. Beter geschikt was ook in Jeruzalem wel niemand om op de vraag, zoals wij ze bij Markus en Lukas als het derde punt van de opdracht, die aan de beide discipelen gegeven is, aangetoond vinden: "Waar is het huis (de herberg) waar Ik het doen zal (het paaslam eten met Mijn discipelen) een daadzakelijk antwoord te geven, evenals Hij de woorden: "Gij maakt Mijn hoofd vet met olie en mijn beker is overvloeiend", niet beter kon vervullen. De vraag, die kamer hij wil afstaan, wil Hij geheel aan de gastheer overlaten; het had dus ook een nauw klein kamertje kunnen zijn. Maar nee, de man is dadelijk bereid zijn beste lokaal te geven, de grote zaal op de bovenste verdieping, die oorspronkelijk voor de viering van het Pascha voor de eigen familie ingericht was. Liever wil hij zichzelf en de zijnen met een klein kamertje vergenoegen en het voor zichzelf later nog bereiden dan dat hij de Meester op een armzalige manier ontving. Hoe voortreffelijk past ook deze omstandigheid op Nikodemus! Heeft naderhand Jozef van Arimathea zijn eigen graf, dat hij in een rots had laten houwen (Hoofdstuk 27: 60), gegeven, om het lijk van Jezus daarin te begraven, zou dan niet degene, die met hem bij de begrafenis het par nobile fratrum. "het edele broederpaar" uitmaakt (Joh. 19: 39) hier in onze geschiedenis hetzelfde gedaan hebben, als deze vraag aan hem gedaan werd? Wij merken nog op, dat Nikodemus, volgens de overlevering, door dezelfde twee apostelen, die nu tot hem kwamen, naderhand gedoopt, maar door de Hoge Raad uitgestoten en uit Jeruzalem verdreven is. Zijn neef Gamaliël (Hand. 5: 34 vv. , 22: 3) wees hem een landhuis aan en verzorgde hem tot aan zijn dood. Het werd reeds in Hoofdstuk 21 aangeduid, dat, hoe schoon het ook op zichzelf geweest was, wanneer de Christelijke sage van het coenaculum, of de avondmaalszaal boven het graf van David,

bevestigd kon worden, wij deze uitlegging toch niet voor de juiste kunnen aannemen, reeds om reden, dat de beide discipelen van Bethanië de Olijfberg afkomend, beneden in het Kedrondal zich moeilijk zuidelijk naar de bron van Siloah gewend kunnen hebben zonder een bijzondere aanwijzing van de Heere, om daar een waterdrager te ontmoeten - en dat moest toch de weg geweest zijn, die zij insloegen, wanneer het de streek van het graf van David geweest was, waarheen hun opdracht hen moest brengen. De gewone weg, waardoor zij in de stad kwamen, leidde hen integendeel tot dezelfde poort, waardoor Jezus op Palmzondag Zijn intocht hield, de Stefanus- of Schaapspoort, waar ook een bron om water te scheppen in de nabijheid was; en wie zou het nu voor onmogelijk houden, wanneer wij de gissing wagen, dat, terwijl zij de waterdrager achterna gingen, zij ten slotte in dat gedeelte van de stad kwamen, waar de kerk van het heilige graf en daar tegenover het Johannieter hospitaal staat? Dit gedeelte van de stad moest toch de een of andere betrekking op de lijdensgeschiedenis gehad hebben, dat men Golgotha daar geplaatst heeft; waar wij geloven dat de Heere van de Kerk ook aan de Duits-Evangelische kerk eens iets ten goede wil doen, wanneer Hij het zo beschikt heeft, dat haar in de laatste tijd daar een toevluchtsoord voor een eigen Godshuis geopend is geworden. Wij zijn het daarmee over het geheel eens, dat dezelfde zaal, die tot de inzetting van het heilig avondmaal gediend heeft, bij de 10 dagen na de hemelvaart ook vergaderplaats geweest is van hen, die op de uitstorting van de Heilige Geest wachtten (Hand. 1: 13 vv.). Nicodemus heeft, nadat hij eens de Heere bij zich opgenomen had, zeker graag de grote zaal tot de verdere beschikking van Zijn vrienden gesteld, opdat zij te Jeruzalem blijven en steeds eendrachtig bij elkaar zouden kunnen zijn met bidden en smeken. Wij zouden niet weten waar de apostelen met de dienenden vrouwen anders een kamer hadden moeten krijgen, waar zij die nodig hadden. Tot de voorbereidingen behoorde het slachten van het paaslam, dat in de tempel gedurende de tijd van 3-6 uur ‘s middags geschiedde, verder de toebereiding van de ongezuurde broden, het verschaffen van de overige vereisten van de maaltijd en de verdere inrichting van de eetzaal, die reeds met kussens voorzien was, waarmee de discipelen wel tegen de tijd van het avondoffer om 3 uur klaar waren, zodat zij van toen af het paaslam slechts te slachten en te braden hadden en zij dus nog een uur overhielden, om weer naar Bethanië te gaan.

IV. Vs. 20-29. Als de gezette tijd van het eten van het paaslam gekomen is, bevindt Zich Jezus met de twaalf in de zaal, die Hem ter beschikking gesteld en door Petrus en Johannes verder toebereid is. Hij verricht hier ten gevolge van een strijd, die onder de discipelen uitgebroken is, de voetwassing en maakt hen tegen het einde van de maaltijd opmerkzaam op de verrader. Nadat deze ontdekt en weggegaan is, volgt de inzetting van het heilig avondmaal. Onze afdeling omvat de eerste helft van die viering, omstreeks 6-9 uur; de tweede helft hebben de eerste 3 Evangelisten zo goed als geheel overgeslagen; alleen Lukas meldt iets van de laatste verhandelingen van Jezus met de discipelen, terwijl Johannes aan deze een bijzondere opmerkzaamheid wijdt en ook voor de vorige afdeling een belangrijke bijdrage levert door het verhaal van de voetwassing (vgl. Mark. 14: 17-25. Luk. 22: 14-30. Joh. 13: 1-32).

20. En toen het avond geworden was, het uur, waarop men gewoon was het paaslam te eten en Jezus daartoe van Bethanië naar Jeruzalem gekomen was (Mark. 14: 7), zat Hij aan (liever

legde Hij Zich 6: 4") met de twaalf in de grote zaal, die met de nodige kussens was toegerust en die Hem door de heer des huizes (vs. 18 vv.) was afgestaan.

Gastmalen werden bij de Joden meestal s avonds gehouden (soms ook ‘s middags, Luk. 14: 12. 2 Sam. 3: 35). Vandaar heeft het woord "Avondmaal" in het Nieuwe Testament de algemene betekenis van een voor de avond gereed gemaakt gastmaal, zonder op het avondmaal als sacrament in bijzondere zin (1 Kor. 11: 20) te doelen (Luk. 14: 16 vv. Joh. 12: 2. Openbaring . 3: 20; 19: 9). Voor het paasmaal, dat in Joh. 13: 4 en 1 Kor. 11: 25 onder "avondmaal" wordt verstaan, was uitdrukkelijk bepaald dat het op de 14de Nisan ‘s avonds, wanneer volgens de bij Gen. 1: 5 medegedeelde manier van rekenen de volgende dag of de 15de nisan begon, dus ongeveer om 6 uur moest worden gehouden (Ex. 12: 18). Wat nu de plaatsing aan de tafel bij dit laatste paasmaal, dat de Heere met Zijn discipelen vierde, aangaat, zo is reeds bij Amos 6: 4 uit elkaar gezet, in hoeverre Johannes daarbij aan de borst van Jezus lag - hij was aan de rechterkant naast Hem gezeten. Wanneer de traditie verder zegt, dat aan de linkerkant van de Heere Petrus aangelegen zou hebben, zo is dat zeker een dwaling. Volgens het medegedeelde in Joh. 13: 23 vv. , moet het integendeel zo geweest zijn, dat Jezus aan de ene kant de rij opende, Petrus aan de andere kant en dat Judas, de verrader, naast de Heere aan de linkerkant zat. Uit Joh. 13: 1 vv. en Luk. 22: 24 vv. blijkt verder, dat wat het bovenstaande vers vertelt, niet zo snel en zonder tussenpoos heeft plaats gehad. Voordat men zich namelijk aan de tafel legde, had ook bij gewone gastmalen een wassen van de voeten plaats. Dit was een gevolg van de Oosterse manier van voetschoeiing, in het zweet verwekkende klimaat en van de vroeger beschreven manier van aanliggen. De gastheer had ten behoeve van zijn gasten daartoe water gereed (Gen. 43: 24. Richt. 19: 21. Luk. 7: 44), of liet door een dienaar de voetwassing verrichten, of volbracht die zelf aan degenen, die hij op bijzondere manier wilde (Gen. 18: 4, 19: 2. 1 Sam. 25: 41). Zo’n voetwassing mocht het minst bij de viering van het paasfeest worden nagelaten, dat zou een profallatie van het heilige zijn geweest (Ex. 3: 5; 30: 18 vv.). Volgens Joh. 13: 4 v. was dan ook al het nodige daartoe in de avondmaalszaal aanwezig; toch had de huisheer, omdat hij elders in eigen familiekring met het vieren van het paasfeest bezig was, niet verder voor het volbrengen van die handeling in de kring van Jezus en Zijn discipelen te zorgen; dat was de zaak van die vereniging zelf. Nu schijnt de volgorde de volgende geweest te zijn: Als de Heere met de twaalf in de zaal is ingegaan en door Petrus en Johannes de tafel gedekt en met het voedsel van het paasmaal bezet was, sprak Hij de woorden, die in Luk. 22: 15 v. bericht worden: "Ik heb grotelijks begeerd dit Pascha met u te eten, eer dat Ik lijdt; want Ik zeg u, dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het Koninkrijk van God. " Daarop legde Hij Zich neer op de plaats aan de tafel, die vroeger aangewezen werd, terwijl Hij tevens Johannes een wenk gaf om zich aan Zijn kant te plaatsen. Petrus ijlde toe om de Meester de voeten te wassen en legde zich eveneens op zijn plaats neer, zeker verwachtende dat nu een van de andere discipelen zou komen om aan hem diezelfde dienst te verrichten, die hij Jezus bewezen had. Er kwam echter niemand; integendeel werden alle nog overige plaatsen meteen bezet, waarbij misschien Judas zich opzettelijk in de onmiddellijke nabijheid van zijn Meester plaatste, om allen schijn van zich af te werpen en op Hem te beter te kunnen loeren. Nu ontstond er een pijnlijk ogenblik. De discipelen lagen daar met ongewassen voeten en toch wilde niemand de wassing verrichten aan zijn mededisciplen, omdat ieder meende zich daardoor in rang beneden de anderen te stellen en ieder, zoals reeds vroeger in Galilea (Hoofdstuk 18: 1 vv.)

en nog weer onlangs acht dagen daarvoor (Hoofdstuk 20: 20 vv.) gebleken was, er aanspraak op maakte voor de grootste te worden gehouden in het rijk van Christus, dat nu snel komen zou (Luk. 22: 24 vv.). Toen was het Jezus zelf, die aan de verlegenheid en de strijd om de voorrang een einde maakte, omdat Hij Zichzelf verhief en op de rij af (met Johannes beginnende en met Judas eindigend) de discipelen de voeten waste. De woorden, waarmee Hij Zijn werk begon, bericht alleen Lukas (22: 25-27), de bijzonderheden daarentegen Johannes (13: 4-11). Toen Hij Zich weer neerlegde, sprak Hij tot de discipelen wat wij in Joh. 13: 12-19 lezen en daarop kon de eigenlijke maaltijd Wij hebben de gebruiken, die ten tijde van Jezus in zwang waren, bij Num. 9: 5 meegedeeld 9: 5). Het is dan meteen de eerste beker, bij welks zegening en rondreiking de Heere de woorden spreekt, die in Luk. 22: 1 7 v. zijn gemeld, terwijl wij in Luk. 22: 28-30 en Joh. 13: 20 brokstukken voor ons hebben van de gesprekken, die Jezus gedurende het eten tot aan het zegenen van de derde beker met de discipelen voerde. Voordat het echter tot de werkelijke zegening kwam, ja nog voordat het dankgebed na de maaltijd kon gesproken worden, werd de Heiland Zich bewust: "Zie de hand van degene, die Mij verraadt, is met Mij aan de tafel" (Luk. 22: 21) en sprak Hij het ook uit wat Zijn hart bewoog en wat Hem nog verhinderde om aan de reeds geëindigde paasmaaltijd de instelling van Zijn Sacrament te verbinden. Hij werd bedroefd in de geest en volbracht met voorbedachtzaamheid de ontdekking en verwijdering van de verrader, zoals die in Joh. 13: 21-30 het nauwkeurigst, op onze plaats daarentegen slechts summarisch verhaald wordt.

21. En toen zij aten, toen de paasmaaltijd in hoofdzaak reeds voorbij, maar nog niet door gebed en de beker van de dankzegging gesloten was, werd Hij bedroefd in de geest, want Hij moest een kind van het verderf uit Zijn gemeenschapstoten en aan de macht van de satan overgeven. Toen zei Hij: Voorwaar Ik zeg u, Ik betuig het niet slechts naar menselijk vermoeden, waarin men zich zou kunnen vergissen, maar in goddelijke, onbedriegelijke wetenschap (Joh. 3: 11), dat a) een van u Mij zal verraden. Vroeger heeft u op Mijn aanwijzing (Joh. 13: 18) nog te weinig acht geslagen, nu leid Ik opzettelijk uw opmerkzaamheid op dit punt terug.

a)Hand. 1: 17.

22. En zij, de discipelen, die, uitgezonderd Judas, op wie het woord doelde, zeer bedroefd geworden waren, dat een onder hen iets dergelijks kon doen, begon een ieder van hen tot Hem te zeggen: Ben ik het, Heere? (nauwkeuriger: ik ben het toch niet, Heere?

Hoewel ieder zijn geweten vrij kende aan zo’n voornemen, wilde hij toch niet, dat de verdenking van anderen zich op hem zou vestigen en zag hij rondom zich, of iemand aan hem zou kunnen denken (Joh. 13: 22). Tevens waagde ook niet een van hen om de ander van het allerverschrikkelijkste te verdenken, integendeel werd ieder voor zichzelf bezorgd, of het hem niet ten slotte zelf zou overkomen, dat hij de misdaad beging; want dat het verraad reeds een besloten en afgedane zaak was, al was het ook nog geen volbracht feit, vermoedde niemand. Het besluit zowel als de handeling zelf, kwam hun voor nog in de toekomst te liggen.

23. En Hij sprak, toen Hij antwoordde, Zich niet bepaald uit, wie Hij bedoelde, maar zei alleen dat er een onder hen was, die met Hem aan dezelfde tafel had gegeten (Ps. 41: 10) 1):

Die de hand met Mij in de schotel indoopt 2), nauwkeuriger: indoopte), die met Mij aan tafel zit, die zal Mij verraden.

1) Zo is ook de verklaring door onze Statenvertalers gegeven: "een, die met Mij dagelijks eet, die Mijn huis- en tafelgenoot is. Niet dat Christus juist toen met hem tezamen indoopte, want zo zouden de discipelen zeker hebben kunnen weten wie hij was. "

2) De uitdrukking moet verklaard worden uit de gewoonte, toen men zonder vorken en lepels at en de tevoren klein gesneden stukken met de hand in de saus doopte en at.

Dit schijnt te doelen op de indoping van het ongehevelde brood of de bittere kruiden of beide in de saus, die genoemd wordt charoset, waarvan de Joden zeggen, dat zij gemaakt was van vijgen, noten, amandelen en andere vruchten, waarbij zij appelen voegden. Dit alles stampten zij in een mortier en vermengden het met azijn en zij deden er kruiden in, kalmus en kaneel, in de gedaante van lange smalle draden, tot gedachtenis aan het stro; hij moest noodzakelijk dik zijn ter gedachtenis aan de klei. Hierin, zegt Maimonides, doopte de meester van het huisgezin de kruiden en het ongehevelde brood. Dit werd tweemalen gedaan onder het houden van de paasmaaltijd, want het wordt opgemerkt onder de verschillende dingen, die deze nacht onderscheidden van anderen: "in alle andere nachten dopen wij maar eens in, maar in deze nacht twee malen. "

Minder juist komt ons de mening voor van velen, dat er verschillende schotels op tafel zullen gestaan hebben en de Heere een halve aanwijzing zal hebben gegeven, namelijk dat het iemand, in Zije nabijheid gezeten, zou zijn. Terecht merkt v. Oosterzee op, dat dit strijdt met de tekst, waarin van de bepaalde schotel gesproken wordt.

24. De Zoon des mensen gaat wel heen in de dood, zoals van Hem geschreven is; het is wel een goddelijk raadsbesluit, dat vervuld moet worden, maar wee de mens, waardoor de Zoon des mensen verraden wordt! Het zou voor hem, die verrader, goed geweest zijn als hij niet geboren was geweest, omdathij tot het zwaarste, wat ooit een mens misdeed, zich overgeeft.

Ook hier zien wij, zoals zo vaak elders, twee grote waarheden ons voorgesteld, die wij beiden evenzeer moeten vasthouden: Gods woord wordt altijd vervuld en de mens blijft altijd aansprakelijk voor zijn daad. God leidt het tegen Zijn wil ontstane kwaad naar Zijn wil. Het kwade kan Zijn raad niet verijdelen, daarom moet het die vervullen. Wij moeten ons met deze schemering van licht over deze diepe verborgenheid van God vergenoegen, totdat het volle licht van de eeuwigheid daarover voor ons is opgegaan. Wij moeten Gods vrijmacht erkennen, want zonder vrijmacht is geen almacht mogelijk, maar wij moeten ons ten hoogste wachten om die vrijmacht te beschouwen als willekeur. Dit zou godslastering zijn, want God heeft oneindige redenen voor alles wat Hij doet en alles wat Hij doet, is van Zijn waardig, is slotsom van al Zijn heerlijke volmaaktheden, of liever van Zijn volmaakte heerlijkheid.

Wij achten het nauwelijks nodig om ons tegen de verklaring te verzetten, alsof de Heere het "voor de Zoon des mensen" zelf "goed" zou genoemd hebben, als de verrader het daglicht nooit had aanschouwd. Zo’n gedachte kon in de Christus niet opkomen, die zeker volkomen

tot lijden en sterven bereid was. Nee, de Heere verdiepte Zich in een wondere mengeling van verontwaardiging en medelijden, geheel in de toestand van de ongelukkigen zelf. Met onpeilbare blik peilt Hij de diepte, zowel van de schuld als van de ellende, waarin de verrader zich stort. Zich van Zijn geheel énige grootheid bewust, voelt Hij dat geen misdrijf naast dit misdrijf te plaatsen is; met de geheimen van de eeuwigheid bekend, ziet Hij dat geen herstelling uit die ellende te hopen is. Of het mogelijk was Judas terug te halen van de oever van de afgrond, ligt Hij een enkele slip van de sluier van de eeuwigheid op en vergunt allen, die Hem horen, een blik in een wereld vol jammer. Niet dat het in het algemeen "beter" was geweest, als Judas niet was geboren, wordt door Jezus beweerd - dit was bedillen van de raad van de Vader geweest - maar dat het "hem beter", voor hem zelf verkieselijker was geweest, dan op zo’n manier te eindigen, verzekert Hij op weemoedige toon. Inderdaad, de vastheid en klaarheid, waarmee Hij die verzekering doet, maakt dit "wee" nog ontzettender dan een van de ontzettende uitspraken, die Hij vroeger met gelijken aanhef tegen schriftgeleerden en farizeeën deed horen.

25. Toen Jezus door Petrus en Johannes gedrongen was om Zich toch nader te verklaren, wie hij was, van wie Hij sprak, koos Hij daartoe een teken, dat de gedachte in de woorden van het 23ste vers tot aanschouwelijke voorstelling moest maken (Joh. 13: 23-26). En Judas, Hem daarna werkelijk verraden, had tot hiertoe geen deel genomen aan de vragen van de discipelen. Nu echter de hand van de Heere met het ingedoopte stuk brood tot hem kwam, kon hij niet langer in zijn terughouden volharden. Hij antwoordde en zei evenals de anderen, maar op andere toon en met andere trekken op het aangezicht: Ben Ik het, Rabbi? (ik ben het immers niet.) Hij, de Heere, zei tot hem: Gij heeft het gezegd. Hiermee zond Hij hem heen, omdat ook dit laatste ogenblik van de beslissing slechts daartoe moest dienen, dathij rijpte tot een werktuig van de satan, tot volvoering van zijn voornemen (Joh. 13: 27-30).

Het is de ongelukkige niet ontgaan, hoe Petrus wenkte hoe Johannes fluisterde, hoe Jezus antwoordde en veelbetekenend handelde. Hij voelt zich doorgrond, ontdekt, overwonnen. Spijt, schaamteloosheid, verkropte wraakzucht spreken zich uit in het woord: "Ben ik het, Rabbi?" dat hij nog waagt te doen horen. "Gij zegt het", is het antwoord, maar nu ook voegt de Heere in één adem erbij: "Wat u doet, doe het snel. " Ga heen. Ja, weerhoud u niet langer. Was het stuk brood het laatste liefdeblijk van de Verlosser, dit woord is het voorspel van het vreselijk vonnis van de Rechter. Judas wordt daarmee uit het gezelschap ontslagen. Niet om stellig te doen wat hij zich waarschijnlijk reeds voornam, maar om snel te verrichten wat hij toch in elk geval stellig zou doen, wekt hem dat woord, dat niet slechts een vergunning, maar een gebod mag genoemd worden, natuurlijk niet op de aard, maar op de vorm van zijn handeling over te brengen. Bewijst dat gebod, voor de hoge, echt menselijke spanning, waarin de Heere Zich op dat ogenblik bevindt, het drukt tevens de hoge majesteit uit, waarmee Hij Zich Meester blijft betonen over het werktuig van de dood, dat Hij uit Zijn handen laat glippen.

Judas vroeg: "Ben ik het?" om de verdenking van zijn stilzwijgen af te wenden. Menigeen, wiens geweten hem veroordeelt, is zeer ijverig om zichzelf voor mensen te rechtvaardigen. Die Christus wil verraden, verraadt soms zichzelf; het eigen hart zal de aanklager zijn. .

Bij onze verklaring zijn wij uitgegaan van de veronderstelling dat Mattheüs, met wie Markus overeenstemt, de juiste opvolging van tijd in het oog heeft gehouden, wanneer hij de ontdekking en verwijdering van de verrader vóór de inzetting van het Heilig Avondmaal stelt, terwijl daarentegen Lukas eerst deze vertelt vóór hij van de eerste spreekt. Wij willen er geen gewicht aan hechten, dat Mattheüs als oog- en oorgetuige bericht en Markus Petrus tot zijn zegsman heeft, terwijl daarentegen Lukas eerst alles moest onderzoeken. Deze toch Heeft op aandrang van dezelfde Geest geschreven, die de andere Evangelisten geleid heeft en het was misdadig op zijn Evangelie het brandmerk te drukken, als had hij de geschiedenis van de Heere onnauwkeurig of verkeerd voorgesteld. Het is echter wel van betekenis dat door Gods leiding Mattheüs en Markus de beide eerste plaatsen in de rij van Evangelisten innemen en daardoor aan onze opvatting reeds een bepaalde richting geven, die wij niet zonder dringende reden weer mogen verlaten en dat zij beiden zowel de geschiedenis van de ontdekking van de verrader, als die van de inzetting van het heilige avondmaal, beginnen met de woorden: "en toen zij aten" (vs. 21 en 26 bij Mattheus, vs. 18 en 22 bij Markus). Dit punt is bijzonder beslissend voor de vraag of Judas bij de viering van het avondmaal nog tegenwoordig was of niet; want na dit heeft geen eten of drinken door Jezus of de discipelen meer plaats gehad en nu te willen beweren, dat òf het stuk brood, die de Heere Judas toereikte, zijn deel van het avondmaal zelf geweest is, òf hij na het stuk brood, die hem van de paasmaaltijd is toegereikt, niet dadelijk van de tafel is opgestaan, maar hij eerst nog, vóórdat hij naar buiten ging, het avondmaal mee gehouden heeft, is iets met geweld in de woorden van de Schrift vinden, geen ware uitlegging van haar. Zoals door Wichelhaus grondig en onweersprekelijk uit elkaar gezet is, ligt het ook in het wezen van de zaak dat pas na verwijdering van de verrader het sacrament van het lichaam en het bloed van Jezus Christus ingezet kan zijn. Had de Heere bij de voetwassing gezegd (Joh. 13: 10): "U bent rein, maar niet allen!" zo kon Hij het eeuwig verbond van de genade niet sluiten en verzegelen met een gemeenschap, die een verrader, het kind van het verderf, insloot. De gehele kring van discipelen moest het weten wat hij in zich omdroeg en wat uit zijn midden was voortgekomen en niet eerder kon Jezus deze kring als rein beschouwen, voordat deze zuurdesem van de boosheid was uitgebannen. Wanneer het goddelijk bevel van het paasmaal ieder uitsloot, die geen Israëliet, die een huurling of die onrein was, zo sloot dit bevel des te zekerder ieder van die maaltijd uit, waarin de letter van de wet, die afbeeldde, in geest en waarheid opging. Hij toch behoorde niet tot degenen, die de Vader aan de Zoon gegeven had, voor wie Hij op het punt stond Zichzelf ten offer te heiligen; hij had zich verkocht voor het loon van de ongerechtigheid en hij was niet rein. Pas nadat de booswicht was afgezonderd, de harten van de anderen door de bitterheid van het gericht en van de zelfveroordeling verootmoedigd waren, had Jezus dat Israël voor Zich, waarmee Hij Zich kon verenigen in gerechtigheid en gericht, in genade en barmhartigheid, ja, waarmee Hij Zich wilde verloven in eeuwigheid. En terwijl Hij nu bij de voetwassing nog zegt: "U bent rein, maar niet allen", spreekt Hij daarentegen hier het "drinkt allen daaruit", zonder er enige beperking aan toe te voegen. Deze mening is niet de algemene. De meeste voorname uitleggers uit de tijd van de kerkvaders, zowel als uit de Middeleeuwen, houden bepaald vast dat Judas aan het avondmaal deelgenomen heeft. Wanneer een theoloog van de laatste tijd aan de zaak deze wending geeft, dat de symbolische betekende van het eerste avondmaal, de voorstelling van het avondmaal, vele dat gedurende vele eeuwen in de Kerk voortduurt en waarbij zo velen zich het oordeel eten en drinken, het noodzakelijk maakt dat er toen meteen een geweest is, met wie het zo kwalijk gesteld was, zo ondermijnt hij door die bewering al het

recht van kerkelijke tucht. Heeft toch het zo duidelijk en zeker erkende feit van een misdaad, als die van het verraad van Judas, de Heere niet gedrongen deze man van de gemeenschap van Zijn lichaam en bloed uit te sluiten; heeft Hij hem integendeel zo lang aan Zijn tafel vastgehouden, totdat hij zich eerst nog het oordeel gegeten en gedronken heeft, dan heeft de Kerk geen recht meer om openbare en onboetvaardige zondaars uit te sluiten van de Christelijke gemeenschap door ontzegging van het gebruik van het avondmaal. Zij doet dan beter een ieder te laten gaan en troost zich daarmee, dat het Sacrament van Christus het oordeel besnelt aan degenen, die Zijns niet waardig zijn. De oude uitleggers weten uit deze vanzelf sprekende gevolgtrekking zich moeilijk te redden. Zij beweren, of dat uit de buitengewone omstandigheid van Christus geen besluit mag worden afgeleid, of nemen aan, dat Jezus van het verraad van Judas niet naar Zijn menselijk, maar alleen naar Zijn goddelijk weten kennis droeg. Het is eigenlijk alleen het bevooroordeeld zijn door de mening, die eenmaal kerkelijke traditie geworden is, waardoor men zich ertoe heeft laten brengen om de aanwezigheid van de verrader bij de inzetting van het avondmaal als een zekere geloofsstelling te behandelen, zoals dat Maldonatus, een Katholiek uitlegger van de 16de eeuw en later Jezuiet, dit openlijk bekent, wanneer hij schrijft: "De gronden, die voor de afwezigheid van Judas spreken, zijn zo sterk, dat ik makkelijk tot deze mening zou toetreden, wanneer het tegenovergestelde inzicht niet zovele aanhangers voor zich had en niet de algemeen aangenomene was. " Wij geven er onvoorwaardelijk de voorkeur aan om zich te laten leiden door het inwendige waarheidsgevoel in plaats van door de kerkelijke traditie, hoezeer die ook aanspraak heeft op een zekere erkenning en zij wel mag gehoord worden. Bij Lukas is het zeer eenvoudig te verklaren waarom de geschiedenis van de ontmaskering van de verrader eerst volgt op die van de avondmaalsinzetting en wat de uitdrukking, waarmee die geschiedenis aan deze wordt verbonden: "Maar zie, de hand van degene, die Mij verraadt, is met Mij aan de tafel", moet betekenen. Lukas heeft dadelijk in het begin op de voorgrond gesteld, hoezeer het hartelijk verlangen van de Heiland door dit paaslam ten afscheid heen gevestigd was op de maaltijd in Zijn rijk, waar de Zijnen, die Hij liefhad, Zijn gasten eeuwig zouden zijn. Maar zie, aan die tafel zou een van de discipelen ontbreken, hij, wiens hand nog heden met Hem aan de dis was, maar deze hand had zich reeds verkocht om kwaad te doen en zich uitgestrekt naar het loon van de ongerechtigheid. Is nu het heilige avondmaal niet een voorstelling van de viering, zoals die gedurende de volgende eeuwen in de Kerk zou plaats hebben, zoals de bovenvermelde theoloog beweert, maar veel meer van de viering in het rijk van de heerlijkheid, zo blijkt ook uit de gedachtengang bij Lukas, dat de verrader reeds uit de kring der discipelen verwijderd moest zijn, voordat het heilig avondmaal kon worden ingezet. De woorden: "maar zie" sluiten zich niet aan de woorden van de inzetting aan, maar aan de woorden, die de Heere spreekt bij het overgeven van de eerste beker aan de discipelen: "Ik zal niet meer drinken van de vrucht van de wijnstok, totdat het Koninkrijk van God gekomen zal zijn. " Het bericht van de inzetting van het sacrament daarentegen is als een parenthetisch tussenstuk, evenals het sacrament zelf slechts een tussenstation is tussen het laatste paasmaal van het Oude Testament en de nieuwe maaltijd in het rijk van Christus, het eerste vervullend en het tweede symbolisch voorafschaduwend.

26. En toen zij nog het paasmaal aten, dit dus nog niet op de gebruikelijke manier met een plechtig dankgebed hadden gesloten, hoewel het paasmaal als zodanig geëindigd was, ongeveer om 9 uur ‘s nachts, sprak de Heere de volgende woorden (Joh. 13: 31 vv.): Nu is de

Zoon desmensen verheerlijkt en God is in Hem verheerlijkt. Als God in Hem verheerlijkt is, zal ook God Hem verheerlijken in Zichzelf en Hij zal Hem meteen verheerlijken. Hierdoor trok de Heere de opmerkzaamheid van de discipelen af van het verraad en van de eerste gevolgen tot de onmiddellijk daarachter liggende verdere gevolgen, tot de verheerlijkingvan de Mensenzoon, waartoe Zijn lijden en Zijn diepste vernedering slechts een kort doorgangspunt zouden zijn. Toen Hij daardoor hun harten van de verwarrende en verstrooiende vragen in vs. 22 tot aandachtige stilte gebracht had, nam Jezus het brood, zoveel als er van het zo-even genoten paasmaal nog op de tafel lag en terwijl Hij Zich in de hoogte oprichtte, zegende hij, sprak hij er een zegenbede over uit die met lof en dankzegging begon, brak Hij het in elf stukken en gaf het de discipelen. Hij reikte hen het bord toe, waarop de stukken lagen en zei: Neem ieder een stuk daarvan, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gegeven of gebroken wordt.

27. En Hij nam, toen zij allen van het bord genomen en gegeten hadden, ook de drinkbeker, die voor de derde maal met wijn gevuld was, die anders de drinkbeker van dedankzegging heet 9: 5"), maar nu door Hem tot een nieuw gebruik geheiligd zou worden en gedankt hebbend, het wijdings en zegengebed daarover uitgesproken hebbende, gaf hen die, opdat zij de een na de anderen daarvan zouden drinken, terwijl hij van hand tot hand ging en zei: Drink allen daaruit;

28. Want dat, wat Ik u in en met deze drinkbeker geef, is Mijn bloed, het bloed van het Nieuwe Testament, dat tot oprichting daarvan dient, dat nu snel voor velen vergoten wordt en reeds zo goed als vergoten is voor velen in plaats van de betrekkelijk weinigen, waarom het Oude Verbond werd ingesteld (Ex. 24: 8). Dat bloed zal worden gestort tot vergeving van de zonden (Hoofdstuk 20: 28. Hebr. 9: 11 vv.).

29. En Ik zeg u, zo ging Jezus voort, toen zij allen gedronken hadden, zoals Hij reeds op gelijke manier gesproken had, toen Hij de eerste beker liet rondgaan (Luk. 22: 17 vv.), dat Ik van nu aan niet zal drinken van deze vrucht van de wijnstok tot op die dag, wanneer Ik met u die nieuw zal drinken in het koninkrijk van Mijn Vader. Zo viel de anders bij de paasmaaltijd gewone vierde beker weg en volgde meteen het tweede deel van de lofzang: Ps. 115 tot 118: 26 .

De woorden, waarmee ons bericht van de inzetting van het heilige avondmaal begint: "Toen zij aten" geeft, evenals dezelfde uitdrukking te voren, waar het verraad van Judas besproken wordt (vs. 21), slechts zeer in het algemeen te kennen dat ook de instelling van het Nieuw-Testamentische verbondsmaal gebeurd is terwijl zij nog aan tafel aanlagen. Dat het eten van het paaslam reeds geëindigd was; blijkt uit Luk. 22: 20 en 1 Kor. 11: 25 waar van het nemen van de drinkbeker uitdrukkelijk wordt gemeld dat het gebeurd is na het avondmaal, dus nadat het eten had plaats gehad. Wanneer vele uitleggers de beide handelingen, het nemen van het brood en het nemen van de drinkbeker van elkaar scheiden en een tussenruimte aannemen, terwijl de paasmaaltijd nog werd voortgezet, zo is dat zonder twijfel een verkeerde opvatting van de woorden, waarmee Mattheüs en Markus beginnen: "Toen zij aten". Beide Evangelisten willen te kennen geven dat het nieuwe verbondsmaal, bij het laatste paasmaal, dat de Heere op aarde vierde, door Hem is ingezet en in de plaats daarvan gekomen, dat het

paasmaal door Hem onmiddellijk is veranderd in het heilig avondmaal en het laatste een overbrenging van het eerste in de Nieuw-Testamentische tijd was. Zo heeft het eerste wel opgehouden, maar is niet eigenlijk afgeschaft en opgeheven, het is alleen aan de schaduwen van het Oude Testament ontrukt en tot een genademiddel verheven, dat de hemelse goederen werkelijk schenkt, die daar slechts zijn voor afgebeeld (Kol. 2: 17. Hebr. 8: 5; 10: 1). Daarentegen willen Lukas en Paulus meer op de voorgrond stellen hoe beide maaltijden ondanks hun nauwe samenhang toch ook dadelijk scherp van elkaar onderscheiden waren. Tot heden heeft Jezus gemeenzaam met Zijn gehele volk het Pascha met Zijn discipelen gehouden. Dit is nu ook het einde en het besluit van Zijn gemeenschap met het Oud-Testamentische verbondsvolk en nu volgt meteen de stichting van een nieuwe orde van God. Nu wij nader de woorden van de instelling van het heilig avondmaal beschouwen, plaatsen wij de vier berichten, die daarover bestaan, eerst tot beter overzicht naast elkaar:

MATTHEÜS 26 En toen zij aten, nam Jezus het brood, zegende het, brak het en gaf het de discipelen en zei: "Neem, eet, dat is Mijn lichaam. " 27 En Hij nam de drinkbeker, dankte en gaf hen die, zeggende: "Drink allen daaruit. 28 Want dat is Mijn Bloed, het bloed van het Nieuwe Testament, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van de zonden. "

MARKUS 22 En toen zij aten nam Jezus het brood en toen Hij gezegend had, brak Hij het en gaf het hen en zei: "Neem, eet, dat is Mijn lichaam. " 23 En Hij nam de drinkbeker, dankte en gaf hen die: en zij dronken allen daaruit. 24 En Hij zei tot hen: "Dat is Mijn bloed, het bloed van het Nieuwe Testament, dat voor velen vergoten wordt. "

LUKAS 19 En Hij nam een brood en toen hij gedankt had, brak Hij het en gaf het hen en zei: "Dat is Mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt; doe dat tot Mijn gedachtenis. " 20 Zo ook ook de drinkbeker na het avondmaal, zeggende: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed, dat voor u vergoten wordt. "

PAULUS (1 Kor. 11) 23 Want ik heb van de Heere ontvangen hetgeen ik ook u overgegeven heb, dat de Heere Jezus in de nacht, waarin Hij verraden werd, het brood nam. 24 En toen Hij gedankt had brak Hij het en zei: "Neem, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doe dat tot Mijn gedachtenis. 25 Zo ook nam Hij ook de drinkbeker na het eten van het avondmaal en zei: "Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed. Doe dat, zo vaak als u die zult drinken tot Mijn gedachtenis. "

Het zou ons kunnen verwonderen, dat bij een zo hoogst belangrijke zaak als deze, nu het te doen is om een nauwkeurig bericht van de oorsprong, om een letterlijk nauwkeurige overbrenging van Christus eigen woorden, de heilige Evangelisten en Paulus toch zich dezelfde vrijheid hebben veroorloofd als Mozes ten opzichte van de woorden van de tien geboden (Ex. 20: 2-17. Deut. 5: 6-21). Het zou ons niets baten, wilden wij het verschil van de viervoudige tekst daaruit verklaren, dat de Heere zelf onder de uitdeling van brood en wijn het woord enkele malen zou herhaald hebben en daarbij Zich nu zo dan zo, dus steeds op andere manier zou hebben uitgedrukt; dan toch zou altijd weer een vraag oprijzen, namelijk, waarom is Hij niet bij dezelfde tekst gebleven? En evengoed als Hij, de Heere, Zich gedrongen voelde in iets af te wijken, kon de Heilige Geest de Apostelen de afwijkingen

ingeven - het was toch Zijn Geest, die dat deed en deze heeft van het Zijn genomen en de discipelen verkondigd (Joh. 16: 14 v.). Wij moeten dus zeggen: het moet zo zijn, wij moeten niet met een diplomatisch nauwkeurig afschrift te doen hebben, maar met een levend getuigenis van God. De Heilige Geest zal aan ons, wanneer wij ons door Hem in alle waarheid laten leiden, het Zijne doen, opdat wij in de menigvuldigheid toch de eenheid vinden, zoals die dan ook volledig voor ons ligt, wanneer in de catechismus van Luther de woorden van de instelling volgens de vier berichten zo worden wedergegeven:

Onze Heere Jezus Christus nam in de nacht, toen Hij verraden werd, het brood en als Hij gedankt had brak Hij het (1 Kor. 11) en gaf het Zijn discipelen en sprak: "Neem, eet (MATTHEUS.), dat is Mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt (Luk.); doe dat tot Mijn gedachtenis Zo ook nam Hij ook de drinkbeker na het avondmaal (Luk.) en gedankt hebbende gaf hen die en zei: "Drink allen daaruit; deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed (Kor.), dat voor u vergoten wordt (MATTHEUS.) Doe dat, zo vaak als u die zult drinken, tot Mijn gedachtenis

Naast deze eenheid blijft toch nog een tweevoudigheid in zoverre bestaan, als de woorden: "doe dat tot Mijn gedachtenis" alleen bij Lukas en Paulus gevonden worden en daarentegen bij Mattheüs en Markus niet. Dat moet een bepaalde oorzaak hebben; de woorden moeten de ene maal tot gebruik, de andere maal tot weglating bestemd zijn, anders zonden de beide eerste Evangelisten ze niet hebben weggelaten en ook de derde Evangelist ze niet slechts voor het ene deel hebben gegeven. Nu moeten wij bij de viering van het sacrament inderdaad twee zaken onderscheiden: ten eerste de consecratie of inzegening, ten tweede de distributie of uitdeling. Nu heeft de kerk zonder twijfel juist gezien, wanneer zij daar de woorden, die wij bedoelen, mee opneemt, er echter hiervan afziet. Duidelijk toch hebben deze woorden betrekking op de inzetting van het sacrament. Voortaan zal in de gemeente van de Heere geen Oud Testamentisch Pascha meer worden gehouden, maar in plaats daarvan het nieuwe voedsel, Zijn lichaam en de nieuwe drank, Zijn bloed, genoten worden. Dit zal niet, zoals met het eten van het Pascha het geval was, slecht éénmaal ieder jaar, op een bepaalde tijd van de dag geschieden, maar iedere dag en op elke tijd van de dag. De voor ons geofferde en gedode Christus wil Zijn gemeente op aarde naar Zijn geheel godmenselijk wezen en in Zijn volle Verlossers-werkzaamheid zonder ophouden nabij zijn, zoals Hij ze bestendig met Zijn Geest omgeeft en hen leidt, zo wil Hij ook als degene, die door het offer van Zijn lichaam haar verlossing volbracht, door Zijn bloed haar de vergeving van de zonden verworven heeft en daarna uit de dood weer levend is geworden en ter rechterhand van God verhoogd, persoonlijk bij haar tegenwoordig zijn in de gezegende macht van Zijn dood en in de goddelijke kracht van Zijn opstanding. Zij moet het Hem echter mogelijk maken om bij haar in te gaan en Zich in het geloof met haar te verenigen, doordat zij niet alleen in de herinnering Zijn gedachtenis bewaart, maar dat, wat Hij in Zijn Testament haar ter erfenis heeft gemaakt, steeds opnieuw in bezit neemt, omdat zij eet en drinkt wat Hij haar te eten en te drinken bevolen heeft. "Daar staat Hij met het brood en daarna met de beker in Zijn heilige onbevlekte, almachtige handen. Hij bidt en zegent en reikt voor de eerste maal de heilige tekenen aan degenen, die toen Zijn kerk op aarde uitmaakten. De mensen zullen de Arme ten slotten alles ontnemen; zij zullen Hem geheel naakt aan een kruis hangen. Pilatus zal ten slotte over Zijn bloedig lijk beschikken. Maar geen wachter kan het lichaam houden; de

aarde, die haar mond opendeed om Zijn bloed te ontvangen, moet het aan de hemelse stad Jeruzalem afstaan. Dit lichaam, dit bloed zijn Zijn Testament, zijn de grote schatten van de gemeente. Niemand heeft macht over deze; Hij beschikt met almacht, dat zij tot aan het einde het zalige levensvoedsel voor de Zijnen zijn. Aan alle plaatsen deden de discipelen naar het bevel: "doe dit" en hun ijver voor het sacrament bewees hoe diep de inzetting in die nacht, toen Hij verraden werd, in hun ziel was ingegaan. Behoren die woorden nu als een wezenlijk bestanddeel tot de consecratie, des te overbodiger zouden zij zijn bij de distributie. Hier doet de gemeente werkelijk reeds wat de Heere van haar wil, zij verkondigt Zijn dood; daarentegen is het dan van het grootste gewicht, dat het duidelijk wordt wat de Heere van Zijn kant aan haar doet, wat Hij haar geeft.

Uit hetgeen de geleerde schrijver van het Bibelwerk, als Luthers Theoloog verder laat volgen, nog slechts het volgende van Filippi ter weerlegging van de mening van Zwingli, dat het "dit is" niets meer zou zeggen dan "dit betekent". Dit spreekt tegen het gehele karakter van de Nieuw-Testamentische oeconomie. Dit juist is de eigenaardigheid van het Nieuwe Verbond, dat daarin het schaduwbeeld geweken is voor de werkelijkheid en de Oud Testamentische zinnebeelden en voorbeelden hun vervulling hebben gevonden. De Heere houdt hier juist het laatste paasmaal met Zijn discipelen, om het vooraf beeldende Pascha eens voor altijd op te heffen en in de plaats daarvan het waarachtige paaslam als voedsel te geven. " Hij bestrijdt verder de leer van de transsubstantiatie, door de Katholieken vastgehouden (de gehele wezensverandering van brood en wijn in lichaam en bloed van Christus), de lering van Calvyn, dat naast en bij gelegenheid van het avondmaalsvieren een bijzondere kracht van het verheerlijkte lichaam van Christus ter onderhouding van het geestelijk leven van de gemeente uitstroomde, zodat het lichaam en bloed van Christus waarlijk door de gelovigen genoten werden. Hij verdedigt de Lutherse leer van de consubstantiatie, waarbij men zich een lichamelijke tegenwoordigheid van Christus in het brood en in de wijn voorstelt. De belijdenisgeschriften van de Gereformeerde kerk leren ons daarentegen (Scholten, Leer van de Herv. kerk II _8) "dat wij door het geloof, dat de hand en de mond van onze zielen is, het ware lichaam en bloed van Christus, onze enige Zaligmaker, in onze zielen ten eeuwigen leven ontvangen (Conf. Belg, Art. 35); "dat wij niet feilen, als wij zeggen, dat hetgeen door ons gegeten en gedronken wordt het eigen en natuurlijk lichaam en het eigen bloed van Christus is en ofschoon de manier, waarop wij het een en ander nuttigen, niet de mond maar de geest door het geloof is; " een voelen, waarmee ook de Heidelbergse Catechismus (vr. 76, 79) en andere belijdenisgeschriften van de Gereformeerde Kerk overeenstemmen. Wij geven daarom liever het woord aan anderen, wier gevoelen wij meer delen, dan dat van Dächsels aanhalingen van Thomasius en Martens.

De zin van deze woorden is bij opmerkzame beschouwing niet moeilijk te bepalen. Zegt de Heere: "Dat is Mijn lichaam", Hij bedoelt met dat woord het gebroken stuk brood, dat Hij Zijn jongeren overgeeft. Dat Hij het veel besproken "is" in Zijn taal niet eenmaal geuit heeft, is even zeker, als dat het er bij gedacht worden moet. De Heere wil zeggen dat het gebroken brood, dat Hij Zijn discipelen toereikt, Zijn lichaam vertegenwoordigt, dat op het punt is, door Hem tot hun heil in de dood gegeven te worden en dat zij "Dit" wat zij nu gingen doen (het gebruiken van dat stuk brood) verrichten moesten tot Zijn gedachtenis. Als Hij niet meer lichamelijk in hun midden tegenwoordig zou zijn, moesten zij bij zo’n gemeenschappelijk

eten zich de Meester even levendig vertegenwoordigen, alsof Hij nog persoonlijk onder hen toefde en niet anders was het met de kelk van het Nieuwe Verbond. Zegt Hij: "Dat is Mijn bloed", Hij bedoelt weer datgene, wat Hij hun op dit ogenblik toereikte, de wijn in de drinkbeker uitgestort. Die wijn vertegenwoordigde hun Zijn bloed, dat nu op het punt was, door de mensen vergoten te worden, tot heil van velen (of van hen), opdat er vergeving van de zonden zou zijn. En noemt de Heere dat bloed "bloed van het Nieuwe Verbond", Hij gebruikt een uitdrukking, die aan Zijn jongeren bij het licht van het Oude Verbond niet duister kon zijn. Hadden de profeten gesproken van een beter verbond, dat God in plaats van het Oude zou oprichten en waarbij Hij Zijn wet in van de mensen binnenste schrijven en hun ongerechtigheid vergeven, van hun zonden niet meer gedenken zou, Jezus wijst aan dat nu het uur geslagen was, waarin dat Verbond zou gesticht en ingewijd worden. Maar zoals het Oude Verbond werd bekrachtigd door offerbloed, dat Mozes op de kinderen van Israël sprengde, zo zou het Nieuwe gegrond worden in het bloed van Christus, als van een Godgewijd lam. Eten van dat brood en drinken van die beker was zo gemeenschap oefenen met die schuldverzoenende dood en voor wie daarmee door het geloof gemeenschap had, voor hem was de hoofdweldaad van het Nieuwe Verbond, vergeving van zonden, bereid. De Heere wil daarom, dat de Zijnen, "zo vaak zij dronken", namelijk van deze of zo’n zinnebeeldige drinkbeker, daarbij aan Hem zouden gedenken, als tot vergeving van de zonden gestorven en terwijl Hij hun zo doet zien, wat zij zo vaak tevergeefs gehoord hadden, dat Zijn dood nu meteen op handen was, verzekert Hij hen tevens van de heilrijke vrucht van Zijn sterven en kondigt hen duidelijk aan, dat er een rechtstreeks en onmiddellijk verband bestaat tussen die dood en de vergeving van de zonden. Maar vooral was het Jezus’ bedoeling om de heilrijke dood, die Hij nu ging sterven, onder de Zijnen in bestendig aandenken te houden. Er zullen toch slechts weinige woorden nodig zijn om te bewijzen, dat de Heere hier een gedachtenismaal voor alle volgende eeuwen in Zijn gemeente tot stand brengen wilde. Weliswaar, kan men de stellige aanwijzing daarvan niet in Zijn woorden bij Mattheüs en Markus, maar eerst bij Lukas en Paulus ontdekken. Maar de laatste had ook dit "vanwege de Heere ontvangen", namelijk door middel van hen, die hij als geloofwaardige getuigen van de Heere erkende en van hem had Lukas het waarschijnlijk overgenomen. Beschouwde Jezus waarlijk Zijn dood uit het oogpunt, waarvan de instellingswoorden getuigen, dan lag het in de aard van de zaak, dat Hij de blijvende herdenking daaraan voor Zijn verlosten natuurlijk en betamelijk keurde. Het oud gebruik van de apostolische Kerk pleit ervoor, dat men Zijn bedoeling reeds vroeg op deze manier opgevat heeft. En Paulus was zeker de tolk van de meest algemene beschouwing, toen hij het bevel aan de Korinthiërs richtte: "verkondig de dood van de Heere, totdat Hij komt. " Vraagt men nu wat de Apostelen bij de woorden gedacht hebben: "dit is Mijn lichaam", wij kunnen niet beter antwoorden dan met de taal van een man, wiens wijsgerig standpunt hem ditmaal in waarheid boven kerkelijke en leerstellige vooroordelen verheven deed zijn (Straus): "voor de Evangelisten was het brood in het avondmaal het lichaam van Christus; maar had men hen gevraagd, of zo het brood veranderd was, zij zonden het ontkend hebben; had men tot hen van een gebruik van het lichaam onder de gestalte van het brood gesproken, zij zouden het niet begrepen hebben; had men het besluit getrokken, dat die ten gevolge het brood slechts het lichaam betekende, zij zouden zich daarmee niet voldaan gevonden hebben. De scheiding tussen de verschillende betekenissen van de woorden: "dit is" behoort tot het meer afgetrokken westers bewustzijn van de nieuwere tijd, maar niet tot de oorspronkelijke oosterse voorstelling. " Zeker zouden de oorspronkelijke

getuigen nauwelijks hun ogen en oren geloven, als zij vernamen tot welke hevige en langdurige strijd de maaltijd van de liefde aan duizenden aanleiding gaf en door welke tal van bijvoegselen de oorspronkelijk zo eenvoudige verordening van de Heere hier en daar bijna onkenbaar geworden is. Bovendien werd op dat uur zeker hun rustig nadenken over de betekenis van de inzettingswoorden althans een wijle afgeleid door het eigenaardig gevoel dat de handeling en toespraak van de Heere in hun harten moest wekken. De boventoon had voor het ogenblik de droefheid zeker, nu zij onmogelijk langer konden betwijfelen dat de Meester uit hun midden zou scheiden. Het verdient opmerking en mag tegelijk tot een bewijs van de psychologische waarheid van onze rangschikking van het gebeurde verstrekken, dat Petrus meteen na de avondmaalsinstelling vraagt op de toon van de belangstelling: "Heere, waar gaat Gij henen? Waarom kan ik U nu niet volgen?" De apostel begint het nu te zien, in de spiegel van gebroken brood en vergoten wijn, dat het de Meester ernst, vreselijke ernst is met al wat Hij reeds de hele avond gedurig van scheiden en heengaan gesproken heeft en al vernemen wij ook de taal van de anderen niet, zeker was er op dit ogenblik niemand aanwezig, die nog vergat dat de uren van het samenzijn met de geliefde Vriend reeds geteld waren. Maar bovendien moest door die plechtigheid hun geloof krachtig worden gewekt en gevoed. Terwijl zij weldra gevaar zouden lopen om zich te ergeren aan Jezus' bloedige kruispaal, leerde hun het avondmaal die dood als bron van het grootste geluk voor hen en de wereld beschouwen en vanzelf moest hun blik op die onafzienbaar velen zich richten, die met hen daarin de bron van vergeving van de zonden en eeuwig heil zouden vinden. Zoals dat geloof later gedurig nieuw voedsel ontlenen zou uit de vernieuwde verkondiging van het verzoenend sterven van de Heere, zo kan ook de band van de onderlinge liefde worden bevestigd door het gedenkmaal, dat de Meester hier stichtte. Niet minder dan de voetwassing was de tafel van het Nieuwe Verbond voor hen een prediking in tekenschrift van "het nieuwe gebed", zoals zij die zich nauwelijks indrukwekkender voorstellen konden. En hoe deze zelfde tafel hun zaligste hoop kon versterken; hoe de verordening van de Heere niet slechts een mnemonische, maar ook een profetische strekking had. Hij zelf doet het hen inzien, waar Hij na korte rust hun het woord van de belofte deed horen: "Ik zeg u, dat Ik van nu aan niet zal drinken van deze vrucht van de wijnstok, tot op die dag, wanneer Ik met u die nieuw zal drinken in het koninkrijk van Mijn Vader. " Tot scheiden gereed, roept Jezus de Zijnen een vriendelijk: tot wederziens in de gewesten van de onsterfelijkheid toe! Betekenisvol zet Hij de beker neer, zonder er zelf uit te drinken. Het is ons bijna onverklaarbaar hoe sommigen ooit hebben kunnen beweren dat de Heere, het Avondmaal instellend, slechts aan een ogenblikkelijke opwelling van Zijn gevoel in het scheidingsuur gehoor heeft gegeven. Al neemt men ook niet met anderen aan, dat Hij reeds een jaar tevoren in de synagoge te Kapérnaüm, sprekend over het eten van Zijn vlees, bepaaldelijk aan deze instelling dacht, men heeft slechts het oog te slaan op gang en geest van heel het verhaal om te zien hoe al wat Hij hier spreekt en verricht, tevoren zorgvuldig bedacht en voorbereid is geworden. Maar zoals zo het Avondmaal een vrucht van Zijn stille toebereiding voor de beslissende scheiding mag heten, is het tevens het verhevenst gedenkstuk van Zijn hemelse grootheid. Met de heldere kennis van Zijn naderend lot paart Hij het vaste bewustzijn van de zegenrijke strekking van Zijn dood; met het innigst gevoel van de smarte van het afscheid, een kalmte, die Hem Zijn ontzettend lot zonder beven onder de ogen doet zien; met een liefde voor Zijn jongeren, die Hem voor al hun behoeften doet zorgen, een wijsheid, die Hem; juist op het goede uur een plechtigheid doet instellen, treffend voor hun verbeelding, bevredigend voor hun gevoel, rijk aan vrucht voor hun leven. En wanneer wij

dan bedenken hoe de Heere bij dit bevel niet slechts aan hen heeft gedacht, maar aan allen, die door hun woord in Hem zouden geloven; hoe Hij door deze plechtigheid de hoofdgebeurtenis, de hoofdplicht, de hoofdbelofte van het Nieuwe Verbond aanschouwelijk voor ogen heeft gesteld; hoe Hij in haar aan ieder van Zijn gelovigen een steun van Zijn geloof, een bron van vertroosting, een prikkel tot heiligmaking en aan geheel Zijn gemeente een middel tot haar bewaring, vereniging en volmaking heeft achtergelaten, dan voelen wij wat onschatbare weldaad Hij in het eenvoudig woord: "doe dat tot Mijn gedachtenis" aan miljoenen bereid heeft. En onder de eretitelen, waaronder de Koning van het Godsrijk dierbaar is aan al wie geloven, plaatsen wij vrijmoedig de eenvoudige, maar volzinnige naam: Insteller van het Heilige Avondmaal!

Bisschop Law merkt op dat er in de Hebreeuwse taal geen woord is om betekenen of voorstellen uit te drukken en dat, hoewel het Nieuwe Testament in het Grieks geschreven is, de schrijver zich hier natuurlijk aan het Hebreeuwse of Syrische taaleigen gehouden heeft, zodat het woord is hier wil zeggen betekent. Vandaar een gelijk gebruik van het werkwoord zijn. (Gen. 40: 12; 40: 26. Dan. 7: 24. MATTHEUS. 13: 38. Openbaring . 1: 20 enz.).

Ik zal ter tafel treden. Met Mozes zal ik mij begeven om een groot gezicht te bezien. En wat, wat zal ik zien! Treffende vertoning, verrukkend voorwerp! Gods gekruisigde Zoon, vertegenwoordigd onder de tekens van gebroken brood en vergoten wijn; Gods gekruisigde Zoon, voor de ogen afgeschilderd. Verrukkend voorwerp, Bundel van wonderen! Geheim, dat zelfs hemelse ogen schemeren doet! Middelpunt van alle wijsheid! Kruis van Gods Zoon! Bundel van kundigheden, waarmee Paulus zich voldaan rekende! Toppunt vol beslag van de ontwikkelingen van dat ontwerp, waarmee de eeuwigheid zwanger ging en waaraan zelfs de wereldschepping dienstbaar was. Kruis van Jezus! Enig uitzicht voor de vloekeling! Enige bergplaats bij het stijgen van het gevaar, van die vloed, die de wereld van de zondaren overstroomt! Enige verantwoording bij een Majesteit, wier oog als de zon is! Enige bron van invloed, om voor de wereld inderdaad gekruisigd te zijn! Enige fontein van troost in leven en in sterven - Kruis van Gods Zoon! Uw opschriften ga ik lezen; uw onderwijzingen beluisteren in diepe stilte. Het voorwerp van het geloof wordt mij onder de gedaante van gebroken brood en van vergoten wijn toegereikt, ter hand gesteld. Gods verklaring, die Hij over Jezus doet: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in wie Ik Mijn welbehagen heb, wordt plechtig bezegeld. En dat alles, opdat onder en door de invloed van de Geest, waarvan toch de zegen van al wat indirect is enkel afhangt, opdat mijn graagte gaande mocht worden en opdat mijn geloof, geschraagd door zo’n onderstand, door zo’n vertegenwoordiging van nabij en door zo’n bezegeling te gereder, te meer rechtstreeks, met groter toeëigening, te geruster, te vertrouwelijker, zijn onzichtbaar voorwerp, Christus, de belofte en het heil, in die beloften begrepen, voor tijd en eeuwigheid aanvaarden zou. (P. BROES).

I. Vs. Vs. 30-46. Met het overgaan over de beek Kedron begint voor Jezus Zijn lijden. Dat begin is reeds uitwendig daardoor scherp getekend, dat dit overgaan plaats heeft op een tijd, waarop twee dagen scheiden, om middernacht. Op de weg naar de hof Gethsemane, die aan de andere kant van de beek onder aan de voet van de Olijfberg ligt, treedt de Heere opnieuw voor de geest, wat Hij reeds in Joh. 16: 32 de discipelen heeft vóórspeld, zoals hun zwakheid Hem tevoren niet heeft teruggehouden om hen Zijn sacrament te geven, zo spreekt Hij, nu het

ambt, dat de verzoening predikt, gesticht moet worden, zo rustig en gelaten van hun ergernis, dat Hij in het geheel niet spreekt van de zonde, die daarin ligt, maar meteen van de Schrift, die daardoor wordt vervuld. In dezelfde profetie, waarop Hij Zich beroept, staat het woord: "Ik zal Mij tot de kleinen wenden. " De Heere laat een vertroosting van Zijn opstanding daarvoor in de plaats. Petrus begint voor Zijn deel te protesteren tegen de mogelijkheid van afval en protesteert te hardnekkiger hoe meer bepaald de Heere hem nogmaals de werkelijkheid daarvan voorhoudt. Ook de overige discipelen menen van hun kant te moeten protesteren. Nu spreekt Jezus niet verder van de zaak; Hij is nu bij de Hof aangekomen en treedt nu in Zijn arbeid en in Zijn strijd, in de passio magna of het grote lijden, zoals men de gebeurtenis aldaar gewoonlijk noemt (vgl. Mark. 14: 26-42. Luk. 22: 39-46. Joh. 18: 1 en 2).

30. En toen zij ten besluite van de paasmaaltijd het tweede gedeelte van de lofzang (Ps. 115-118; gezongen hadden, sprak de Heere met Zijn discipelen, zoals Joh. 13: 33-38. Luk. 22: 31-38 ons leren en versterkte ze in het geloof. Nadat Hij van de avondmaalstafel was opgestaan, hield Hijstaande een langere rede tot hen en sprak Zijn Hogepriesterlijk gebed uit, zoals dat alles in Joh. 14: 1-17: 26 uitvoerig te lezen staat. Daarop gingen zij om middernacht (Ex. 12: 29uit de stad, waarschijnlijk door de Stefanus- of Schaapspoort naar de Olijfberg.

Volgens Hiëronymus is er bij de Joden een traditie, dat de Messias in de nacht zou komen, als de viering van het Pascha voorbij was. Op het middernachtelijk uur was deze dan ook in alle huizen afgelopen; zelfs de priesters die met hun families bij de tempel het paaslam aten, waren nu gereed, hadden reeds het brandoffer altaar gereinigd (Ex. 23: 18), wat anders eerst tegen de morgen omtrent het hanegekraai gebeurde. Men opende dan weer de poorten van de voorhoven, waarop het volk met die offerdieren kwam, die men privatim op het feest wilde offeren, om ze te laten bezichtigen. Nu pas konden daarom de leden van de Hoge Raad ertoe overgaan om Judas, die zich ongeveer 10 uur bij hen had aangemeld en nog in deze nacht zijn voornemen ten uitvoer wilde brengen (Joh. 13: 30) de bende te geven, waarvan in vs. 47 sprake is. Daarmee verliep altijd nog enige tijd, zodat de verrader met haar ongeveer om één uur in Géthsemané aankomt. De lezer herinnere zich dat de weg, die Jezus met de discipelen gaat, zelfs wat de uitwendige richting aangaat, dezelfde is, die eens David op de vlucht voor Absalom insloeg (2 Sam. 15: 16-23). Volgens gewoonte brachten de Joden de paasnacht in Jeruzalem door. Men merkte zo de trouw van de Heere op, dat Hij ditmaal niet over de Olijfberg naar Bethanië ging, zoals Hij op de andere dagen had gedaan, maar in de omtrek van Jeruzalem bleef.

I. Vs. Vs. 30-46. Met het overgaan over de beek Kedron begint voor Jezus Zijn lijden. Dat begin is reeds uitwendig daardoor scherp getekend, dat dit overgaan plaats heeft op een tijd, waarop twee dagen scheiden, om middernacht. Op de weg naar de hof Gethsemane, die aan de andere kant van de beek onder aan de voet van de Olijfberg ligt, treedt de Heere opnieuw voor de geest, wat Hij reeds in Joh. 16: 32 de discipelen heeft vóórspeld, zoals hun zwakheid Hem tevoren niet heeft teruggehouden om hen Zijn sacrament te geven, zo spreekt Hij, nu het ambt, dat de verzoening predikt, gesticht moet worden, zo rustig en gelaten van hun ergernis, dat Hij in het geheel niet spreekt van de zonde, die daarin ligt, maar meteen van de Schrift, die daardoor wordt vervuld. In dezelfde profetie, waarop Hij Zich beroept, staat het woord: "Ik zal Mij tot de kleinen wenden. " De Heere laat een vertroosting van Zijn opstanding

daarvoor in de plaats. Petrus begint voor Zijn deel te protesteren tegen de mogelijkheid van afval en protesteert te hardnekkiger hoe meer bepaald de Heere hem nogmaals de werkelijkheid daarvan voorhoudt. Ook de overige discipelen menen van hun kant te moeten protesteren. Nu spreekt Jezus niet verder van de zaak; Hij is nu bij de Hof aangekomen en treedt nu in Zijn arbeid en in Zijn strijd, in de passio magna of het grote lijden, zoals men de gebeurtenis aldaar gewoonlijk noemt (vgl. Mark. 14: 26-42. Luk. 22: 39-46. Joh. 18: 1 en 2).

30. En toen zij ten besluite van de paasmaaltijd het tweede gedeelte van de lofzang (Ps. 115-118; gezongen hadden, sprak de Heere met Zijn discipelen, zoals Joh. 13: 33-38. Luk. 22: 31-38 ons leren en versterkte ze in het geloof. Nadat Hij van de avondmaalstafel was opgestaan, hield Hijstaande een langere rede tot hen en sprak Zijn Hogepriesterlijk gebed uit, zoals dat alles in Joh. 14: 1-17: 26 uitvoerig te lezen staat. Daarop gingen zij om middernacht (Ex. 12: 29uit de stad, waarschijnlijk door de Stefanus- of Schaapspoort naar de Olijfberg.

Volgens Hiëronymus is er bij de Joden een traditie, dat de Messias in de nacht zou komen, als de viering van het Pascha voorbij was. Op het middernachtelijk uur was deze dan ook in alle huizen afgelopen; zelfs de priesters die met hun families bij de tempel het paaslam aten, waren nu gereed, hadden reeds het brandoffer altaar gereinigd (Ex. 23: 18), wat anders eerst tegen de morgen omtrent het hanegekraai gebeurde. Men opende dan weer de poorten van de voorhoven, waarop het volk met die offerdieren kwam, die men privatim op het feest wilde offeren, om ze te laten bezichtigen. Nu pas konden daarom de leden van de Hoge Raad ertoe overgaan om Judas, die zich ongeveer 10 uur bij hen had aangemeld en nog in deze nacht zijn voornemen ten uitvoer wilde brengen (Joh. 13: 30) de bende te geven, waarvan in vs. 47 sprake is. Daarmee verliep altijd nog enige tijd, zodat de verrader met haar ongeveer om één uur in Géthsemané aankomt. De lezer herinnere zich dat de weg, die Jezus met de discipelen gaat, zelfs wat de uitwendige richting aangaat, dezelfde is, die eens David op de vlucht voor Absalom insloeg (2 Sam. 15: 16-23). Volgens gewoonte brachten de Joden de paasnacht in Jeruzalem door. Men merkte zo de trouw van de Heere op, dat Hij ditmaal niet over de Olijfberg naar Bethanië ging, zoals Hij op de andere dagen had gedaan, maar in de omtrek van Jeruzalem bleef.

31. Toen, op de weg van de avondmaalszaal naar de Olijfberg, zei Jezus tot hen: Niet alleen zal Petrus Mij verloochenen, zoals Ik hem in het bijzonder heb aangewezen (Luk. 22: 31 vv. Joh. 13: 37 v.); van Judas die reeds is uitgegaan is geen sprake meer maar u zult allenaan Mij geërgerd worden; wat Mij overkomt zal u ten val brengen, zodat u Mij verlaat (vs. 7). Dit is de vervulling van de profetie: Want er is geschreven bij Zacharia (13: 7): Ik zal de Herder slaan en de schapen van de kudde zullen verstrooid worden. Evenals aan Mij de ene helft van de profetie nu vervuld begint te worden, zo ook de andere helft aan u, die de schapen van Mijn kudde bent.

"Gij zult u over Mij teleurgesteld voelen en u over Mij schamen. " Een hard woord en toch was het waar. De Heere, die altijd zo geheel liefde was voor Zijn discipelen, verschoonde hen in hun zonden niet. Een wonderdoende Christus en een op Thabor verheerlijkt wordende Christus kon hen niet ergeren, maar een machteloos, gevangen genomen wordende Christus wel. En gaat het niet menig discipel van Christus in deze wereld evenzo?

Wanneer zij zouden zien dat hun Meester verraden werd door een uit hen en de hoofdmannen Hem bonden en wegleidden als een kwaaddoener, wil onze Heere zeggen, dat zij met zo'n schrik en vreze zullen aangedaan worden, dat elk van hen Hem zou verlaten en weglopen, om voor eigen veiligheid te zorgen, ja, dat zij zich aan dat onverwacht voorval zodanig zouden ergeren, dat zij bij zichzelf in twijfel zouden geraken of Hij de Messias was dan niet, zoals de twee discipelen, die naar Emmaüs gingen, te kennen schijnen te geven; en dat hun geloof in Hem zou gewankeld hebben, als Hij niet voor hen had gebeden, zoals Hij voor Petrus gedaan had; want zij dachten tot nog toe aan niets anders dan aan een aards koninkrijk, dat zij nu meenden dat in korte tijd opgericht zou worden; maar toen de zaken zo'n keer namen, kon dat niet anders dan grote verbijstering in hen teweeg brengen. En dit zou het geval zijn, niet alleen bij een of twee van hen, maar bij allen. En dit zou nog gebeuren in diezelfde nacht, terwijl het nu reeds vrij laat, mogelijk middernacht is geweest.

32. Maar nadat Ik op de derde dag, nadat de Herder geslagen zal zijn, van de dood opgestaan zal zijn (Hoofdstuk 20: 19), zal Ik u voorgaan naar Galilea en u daar opnieuw om Mij verzamelen (Hoofdstuk 28: 7, 10, 16 vv.).

Terwijl Hij hen te voren zegt wat hen smartelijk zou zijn, zegt Hij hun ook vooruit wat hen weer bemoedigen kon (Euthymius Zigabenus, een verstandig schriftverklaarder van de Griekse kerk omtrent 1118 na Christus).

Wat de discipelen ten gevolge van de slag, die hun Meester treft, overkomt, is echter slechts een kort, snel weer voorbij gegaan voorspel van die verstrooiing, die door de dood van de Herder over die kudde komt, die aan Zijn dood de eigenlijke schuld heeft.

33. Maar Petrus wilde het verwijt niet op zich laten rusten, dat hij juist degene zou zijn, die het meest tot ergernis zou komen, terwijl hij zich integendeel voor de meestbetrouwbare en sterke onder de discipelen hield en antwoordde Hem: Al werden de andere tien ook allen aan U geërgerd, ik (op dit woord ligt bijzonder nadruk) zal nooit meer, noch deze nacht, noch later, aan U geërgerd worden.

Wie U ook miskennen mag en in zijn trouw aan U wankelen, onwrikbaar vast is in mij het geloof, dat Gij de Christus bent; daaraan kan ik niet twijfelen.

34. Jezus nam echter de vroegere aankondiging met zo'n beslistheid weer op, dat Petrus wel reden moest hebben om zich van zijn valse mening te laten afbrengen. Hij zei tot hem: Voorwaar Ik zeg u, dat gij in deze zelfde nacht, eerde haan voor de tweede maal (Mark. 14: 30) gekraaid zal hebben, dus binnen de eerste drie uren, Mij driemaal zult verloochenen, u zult voordoen als was u Mijn discipel niet, als kende u Mij niet eens.

Nu Petrus volhardt in zijn tegenspraak legt de Heere de toekomst geheel voor hem bloot en toont Hij hem de misdaad, waaraan hij zich schuldig maken zal, bij name en in al haar omvang, een vooruitzicht, waarvoor Hij hem anders zou hebben gespaard. Hij noemt Zijn discipel nu met de Petrusnaam. De Heere zei ermee: "Evenals Ik u Petrus genoemd heb en nog noem, zeg Ik u, dat u tegen die naam zult handelen. " Treffend, dat een kind van God

alleen door zulke diepe wegen tot eer komt. Alvorens Petrus door zijn prediking drie duizend zielen zou bekeren, zou hij eerst de Heere driemalen verloochenen. God wil de hoogmoed uit Zijn kinderen hebben en Hij roeit ze bij hen uit met wortel en tak en dat doet pijn. De val van Petrus werd zijn geestelijke besnijdenis.

35. Petrus begon reeds nu in de grond van de zaak zijn verloochening, omdat hij eigen mening halsstarrig voor zekerder hield dan hetgeen de Meester zei en diens woorden met het aanbieden van een weddingschap trotseerde. Hij zei tot Hem: Al moest ik ook met U sterven, zo zal ik U geenszins, wat er ook gebeurt, verloochenen! Zo ook, dat zij in geen geval, al moesten zij ook met Hem sterven, zich aan Jezus ergeren en zeker Hem niet verloochenen zouden, zeiden ook al de discipelen, die in verzekering van standvastigheid en trouw bij Petrus niet wilden achterstaan (Joh. 11: 16).

Petrus is nu eenmaal niet te leren door enkel woorden, zelfs al komen zij uit de mond van de Meester. Zoals hij eens gezegd heeft zo blijft het en nu willen de anderen ook niet minder zijn dan hij. En de Heere - zegt niets meer; Hij laat hen het laatste woord, totdat het eerstvolgend uur hen zal wederleggen, ook daarom, opdat Hij niet tot grotere zonde aanleiding geeft.

Dit verkeerde zelfvertrouwen was de eerste stap tot een val. Er is bij goede mensen een neiging om al te veel vertrouwen te stellen op eigen kracht en standvastigheid. Wij zijn gereed om te denken dat wij geschikt zijn om te worstelen met de hevigste verzoekingen, om de moeielijkste en gevaarlijkste diensten te bewijzen en de grootste smarten voor Christus te lijden. Maar dit is omdat wij onszelf niet kennen. Vaak vallen zij het eerst en het diepst, die zichzelf het meest vertrouwden. Zij zijn het minste veilig, die het meest gerust zijn. Satan is het meest werkzaam, om zulken weg te voeren; zij zijn het minst op hun hoede, God laat hen alleen om hen te vernederen.

36. Toen ging Jezus met hen in een plaats aan de westelijke voet van de Olijfberg (Hoofdstuk 21: 11) gelegen, een hof met Olijfbomen beplant (Joh. 18: 1) en genaamd Gethsémané (= olijvenput), waar Hij reeds vaker met hen geweest was. En Hij zei tot de acht discipelen, die daar moesten blijven: Zit hier neer totdatIk heenga verder de hof in en daar gebeden zal hebben; daarna kom Ik weer tot u.

37. En met Zich nemend Petrus en de twee zonen van Zebedeüs, Jakobus de ouderen en Johannes, welke drie Hij ook meer bij bijzondere gelegenheden tot Zich had genomen (Hoofdstuk 17: 1. Mark. 5: 37), begon Hij opeens, terwijl Hij met dezen verder ging en Zich vrijwillig tot het lijden overgaf, dat nu over Hem zou komen, droevig en zeer beangst te worden, zodat Hij van angst en droefheid als buiten Zichzelf raakte.

38. Toen zei Hij tot hen, die nu juist het tegengestelde zagen van hetgeen zij van Hem hadden gezien bij Zijn verheerlijking (Hoofdstuk 17: 2): Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe. Het is een doodsangst, een droefheid, die Ik voel die Mij het hart wil verteren (Jona 4: 9); blijft hier op een kleine afstand van de plaats, waar Ik Mijn strijd zal strijden en waak met Mij. Het zal voor Mij een troost zijn om te weten, dat u in Mijn nabijheid bent (Filippenzen .

2: 1); het zal een versterking zijn voor Mijn ziel, wanneer u met uw gebed Mij in de zware strijd bijstaat (Ex. 17: 10 vv.).

39. En een stukje, ongeveer een steenworp, 100 stappen ver (Luk. 22: 41), voortgegaan zijnde, zodat de drie discipelen Hem bij heldere maneschijn nauwkeurig konden zien en Zijn woorden duidelijk konden horen, viel Hij op Zijn aangezicht ter aarde, biddend en zeggend: Mijn Vader! Als het voor Uw wijsheid, die de raadsbesluiten tot verlossing van de mensheid bepaalt, mogelijk is, laat deze drinkbeker van het lijden, die Ik nu moet drinken (Hoofdstuk 20: 22) van Mij voorbijgaan. Kunt u Mij een andere weg wijzen om de verlossing te volbrengen dan die, dat Ik, die van geen zonde weet, Mij voor de mensen tot zonde laat maken? Maar geschiede niet, zoals Ik wil, maar zoals Gij wilt. Laat Uw goddelijke liefderaad, die het ganse heil van het menselijk geslacht nu door Mij wil volbrengen, de beslissing geven en niet Mijn menselijk verlangen om van het zwaarste verschoond te blijven.

In de redenen tot hiertoe gehouden, met name in de afscheidsredenen bij Johannes (14-17), maar ook in die bij de eerste drie Evangelisten (vgl. vs 26-35), toonde de Heere de hoogste zielsrust en helderheid. Zijn lijden staat Hem voor ogen als onveranderlijk noodzakelijk, maar met vol geloofvertrouwen ziet Hij over dit lijden op de vrucht van het geloof. Hij weet dat Zijn treurigheid en die van Zijn discipelen in vreugde zal worden veranderd. Hij weet dat Zijn dood noodzakelijk is tot verlossing van de wereld. Deze stemming van rust van het geloof, die duidelijk en vast op het doel van het lijden en de zekere overwinning gericht is, wijkt hier echter plotseling voor een stemming van onrust en angst, ja van ontzettende angst en alle drie de Evangeliën, die onze geschiedenis mededelen, zoeken als om strijd naar uitdrukkingen om de bovenmate grote droefheid van Jezus de lezer enigermate voor te stellen en deze droefheid te kenschetsen als een zonder voorbeeld, als een zodanige, die door niets in alle menselijke ervaring, noch in de overige geschiedenis van Christus zelf, geëvenaard wordt. Vanwaar die grote omkeer? Hoe moeten wij deze raadselachtige afwisseling ons verklaren? Reeds had de Heere te voren Zijn rekening met de Vader gesloten (Joh. 17: 19), maar hier opent Hij die rekening met God nog eens - wat betekent dit? Dit zou ook dan wel te verklaren zijn, wanneer men, zoals meestal wordt verondersteld, onder de drinkbeker, om wiens afwending de Heere bidt, Zijn lijden als zodanig, smart, kruis en dood, zou moeten verstaan. Wie menselijk lijden droeg, zo zegt von Müllensiefen, die zal het toestemmen, dat juist op de meest verheven ogenblikken, op de uren van bijzondere zegen het eerst de diepste duisternis volgt. Dat is de aard van de menselijke ziel, zoals zelfs een werelds dichter van haar zegt: "hemelhoog juichend en ter dood toe bedroefd. " Ieder groot lijden, zo lezen wij bij Ahlfeld en inzonderheid de dood van de gelovigen, wanneer hij niet plotseling en onverwacht over hen komt, hebben drie stations. Eerst ziet hij ze uit de verte komen. Bij dit zien van verre is het geloof snel zo sterk, dat de mens slechts gedachten van de overwinning heeft. Natuur en leven spreken dan nog niet mee; wij zien in het afscheid niets dan de verheerlijking, die de Heere Zijn gelovigen beloofd heeft. Maar het onweer komt nader, het gaat het eerst de inwendige mens binnen. Eerst moet het daarbinnen versterven, vóórdat het daarbuiten zal versterven; eerst moeten daarbinnen de wortelen worden afgesneden, voordat daarbuiten de draad wordt afgesneden. Dit inwendige sterven is het diepste en zwaarste. De zonde, die prikkel van de dood, staat voor de ziel. Daar komt de natuurlijke liefde tot het leven bij, die God inplanten moest, opdat de mens zou leven. Al de banden beginnen dan ook de stem te verheffen,

waardoor wij aan ouders, of kinderen, of vrienden, of aan ons gehele geslacht zijn verbonden. Vlees en bloed eisen ook hun recht, ja, zij nemen dit recht met zoveel geweld, dat er nauwelijks één gelovige heengaat, bij wie in dit inwendig sterven de baren van angst niet hoog oprezen. Wanneer dat is doorgestorven, wanneer na die strijd de ziel kan roepen: "God zij dank die mij de overwinning gegeven heeft", dan verkrijgt het uitwendige sterven een stil maar zalig karakter. Er wordt niet gejubeld, alsof de dood iets zo geheel lichts was, zoals de Christen in de eerste liefde het zich inbeeldt. Op het aangezicht ligt het stof en zweet van de zware strijd, maar op dat arme aangezicht liggen ook de stille, zalige trekken van overwinning, ligt ook het morgenrood van de zaligheid. Dan volgt het werkelijke sterven; het is nog een mengsel van het hier en ginds, van zonde en genade; maar de genade behoudt de overwinning en zo slaapt hij in. - Men heeft herinnerd aan de zielerust, waarmee Socrates zijn gifbeker gedronken heeft, om het vreemd te vinden dat Jezus niet in Zijn kalme stemming ook tegenover de dood gebleven is. Stoïsche geesten hebben, terzijde nederziend op dit bange voorgevoel van Christus, geroemd in de verachting van de dood, waarmee zij de dood of zelfs de ter dood brenging tegemoet gingen. Daartegenover moeten wij beweren: Jezus, de heilige Mensenzoon, kan Zich niet met de verheven ironie van de heidense manier boven het gewone volk heenzetten. Het is niets dan zelfmisleiding. Wanneer men dat voorname zich over heen zetten als een eigenlijke triomf over de dood beschouwt, is dat slechts een bewijs hoe de mensheid in haar natuurlijke aard ook in haar gevoel is bedorven en verstorven. Daarentegen was het Christus' doel om alle ontwikkelingen van het edelere en diepere gevoelsleven, zoals dit na Hem in de mensheid openbaar is geworden, voor zoverre het Christendom zijn invloed kan doen gelden, in zijn eigen persoonlijk leven in te planten. Het gevoel van een vrede, die alle verstand te boven gaat, moest in Hem als in de ware levensbron ontspringen, maar daarom ook het gevoel van de diepste smart en van de vreselijkste angst, om door Hem overwonnen te worden en tot het geboortewee van de zaligste vreugde te worden veranderd. Van het Stoïcisme daarentegen heeft het menselijk hart geen voordeel; het is slechts een harde schaal zonder inwendige kern. Heldhaftige apathie (ongevoeligheid) behoort niet tot het Christelijk ideaal, merkt de Wette zeer juist op, de zedelijke kracht van het Christendom is integendeel de goddelijke, die in de menselijke zwakheid machtig is. De Verlosser was niet een strak bewegingloos beeld, schrijft Ullmann: Hij deelde in alles, wat van de menselijke natuur eigen is, uitgenomen de zonde; Hij was een Wezen, vol van warm, rijk, veelvuldig bewogen leven; Hij had behoefte aan stille overpeinzing en gebed; Hij was boos, Hij leed, Hij weende, Hij worstelde met de dood. De zedelijke meest ontwikkelde zin zal in dat alles niets vinden wat hem vreemd zou zijn; hij zal zich integendeel verheugen dat in het leven van de Heere ook dit niet ontbreekt. Had Hij daar gestaan, verheven boven alle smart, door middel van Zijn goddelijke kracht, zo zegt verder de boven eerstgenoemde, wij zouden voor de onbereikbare geen hart hebben gehad. Wat maakt de gelukkige, de rijke, de in weelde levende, de met zichzelf tevreden, zo onbekwaam om de trooster van de armen en ongelukkigen te worden? De lijdenden zeggen van hem: ach, hij weet het niet, hij kan het niet weten hoe het iemand van ons te moede is. Om zich waarlijk te kunnen troosten en zich boven het leed te kunnen verheffen, moet men zelf het lijden gekend en ondervonden hebben. Daarom is de Heiland een zo volkomen Trooster voor alle lijders, omdat Hij geworden is als zij, opdat zij zouden worden zoals Hij is. Ter verklaring van de angst, die Jezus aangrijpt bij de gedachte aan Zijn steeds naderkomend lijden, kan men met P. Lange zeggen: "Wel mag en moet Hij een afkeer hebben van de handen van de zondaars, want Hij is de heilige van God.

Het heilige in Hem beeft voor de uitwendige macht van de onheiligen over Zijn leven, de Geest voor die onderwerping onder de vuisten, de liefde voor het zien van de haat, het rechtsgevoel voor die brandende ondervindingen van het onrecht, de adel voor die afgrond van schande, de hemelse schoonheidszin voor die poel van onreinheid, waardoor Hij getrokken moet worden, het reine, fijne leven voor die ontzaggelijke en bittere dood. En zwaarder nog dan het vallen in de handen van de zondaren is de Heere het verraden worden in de handen van de heidenen door Zijn geliefd volk, het volk van de belofte, in de handen van de woeste volkshoop door de vaderen op Mozes' stoel, ten slotte aan Zijn tegenstanders door een uit het midden van Zijn discipelenkring, door een discipel, die met de nauwlettendste waakzaamheid om Hem heensluipt om Hem te verderven, terwijl de Hem liefhebbende discipelen slapen. " Intussen hoe waar dat alles is, wat wij hier ten gunste van de gewone opvatting (die de strijd van Jezus als een worstelen tegen het lijden, dat Hem wachtte, als een tegenstreven van Zijn reine, heilige, tedere ziel tegen de dood, die ons, vlees uit vlees geborenen, ons, die met het sterven van de moederschoot af verbonden zijn, wel als iets natuurlijks, maar Hem iets verschrikkelijk onnatuurlijks was, opvat) van verschillende kanten hebben samengebracht, zo is het toch de vraag of die opvatting de ware is. Zeker toch heeft de Heere al die strijd, die wij ons zo-even hebben voorgesteld, in Zijn ziel moeten doorstrijden. Zijn vasten van veertig dagen in de woestijn. Zijn herhaald waken en bidden ganse nachten door, Zijn toornig worden in de Geest en bedroefd worden, Zijn oponthoud gedurende verscheidene weken in Efraïm na de opwekking van Lazarus en Zijn uitspraken in Luk. 12: 50 en Joh. 12: 27 hebben zonder twijfel daarop betrekking; maar juist, zo menen wij, was deze strijd reeds overwonnen, het gold niet eens meer het laatste besluit om Zich aan het lijden over te geven, dit besluit stond reeds onveranderlijk vast (Joh. 13: 27; 14: 30 vv.). Men moest, wilde men ook nu nog het lijden als zodanig voor het voorwerp aanzien, waarover in onze geschiedenis wordt gehandeld, óf aannemen dat in Jezus het bewustzijn over de absolute noodzakelijkheid van Zijn lijden en sterven voor enige tijd weer verduisterd zou zijn, dat een tijdelijk ontbloot zijn van de volheid van het goddelijk wezen bij Hem heeft plaats gevonden, zodat Hij in een soort van onwetendheid over die noodzakelijkheid raakte en dus Zijn bede ongeveer deze zin had: Vader, is het mogelijk, dat Mijn lijden, tot hiertoe geleden, voor toereikend zou kunnen worden aangezien, om de eeuwige gerechtigheid te voldoen en de zonden van de gehele wereld te verzoenen, verschoon Mij dan van de laatste lijdenskelk. Of men zou de betekenis van de woorden, die Hij spreekt, zo moeten verzwakken, dat Hij in het gebed niet om afwending van Zijn lijden bidt, maar slechts om de kracht tot volle overgave in de wil van de Vader en dat het: "Als het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan", meer een weeklacht is van Zijn diep angstgevoel, dan een werkelijk smeken. Wij kunnen noch met de ene, noch met de andere uitweg instemmen. De gehele manier van beschouwing van de geheimnisvolle gebeurtenis, zoals die aan de bovengegevene verklaring ten grondslag ligt, gaat uit van het voorbeeld, dat daarin voor de gelovigen ligt. Het begaat echter de misslag, dat, terwijl men de Christen beschrijft, men tevens de Christus wil verklaren. Wij moeten daarom de zaak anders opvatten, zoals blijkt uit de plaats Hebr. 5: 7 vv. , die hier in aanmerking moet komen, wordt hier duidelijk gehandeld over iets, dat onder zekere omstandigheden de Zoon van God zeker zou hebben kunnen bespaard worden. Terwijl Hij echter met onderwerping onder de wil van de Vader Zich onder dat iets onderwierp, heeft Hij een gehoorzaamheid geleerd, die Hij tot hiertoe in de dagen van Zijn vlees nog geen aanleiding had uit te oefenen en door deze gehoorzaamheid de verhoring van Zijn gebed

verkregen, dat Hij uit de dood verlost werd. De sleutel tot oplossing van het raadsel, zo leert ons een prediking van Beck, ligt hierin: "Wanneer de mens ontnomen wordt, waaraan zijn gehele hart hangt, waarin hij leeft en lust heeft, dan breekt hem het hart, de moed zinkt weg en zijn ziel vervalt in een droefheid van de dood, voordat hij nog sterft. Zie de gierigaard aan: vrouw en kind kan hij zien sterven, duizende gevaren doorstaan en tienmalen zijn leven wagen in het jagen naar rijkdom - het zal hem niet verpletteren. Maar laat hem zijn geld worden afgenomen, waaraan zijn gehele hart hangt, dat zal hem tot wanhoop brengen. Een ander daarentegen, die zijn schat in de hemel heeft, verlaat met moed huis en goed, omdat daar zijn schat niet is. Daarnaar moeten wij nu ook de zielestrijd van Christus in Gethsémané verklaren. Die kan zijn oorzaak in niets anders hebben dan daarin, dat hier van de Heere werd genomen wat Zijn schat was, waaraan Zijn gehele hart hing, waarin Hij leefde en Zijn lust had; en dit was waarlijk niet het lichaam, dat Hij moest afleggen, niet de eer bij mensen, die met voeten zou getreden worden, het waren ook niet de goede dagen, die Hij nooit had gehad, in het algemeen niets van deze wereld, dat, waaraan Zijn ganse hart hing, zonder hetwelk Hij als het ware niet kon leven, dat was de liefde van Zijn Vader, het één zijn met Hem. Dat welbehagen van de Vader in Zich te voelen en Zich in datzelfde welgevallen te voelen, was voor Christus zo onontbeerlijk als voor de overige schepselen het ademhalen; dat was de adem van Zijn hele heilige leven. Zich verlaten te voelen van dit welgevallen moest Zijn ziel evenzo beklemmen en beangstigen als ons het gebrek aan levenslucht. " Volgens deze mening is het dus niet het lijden en sterven, dat de Heere onder deze drinkbeker verstaat, om wiens afwending Hij bidt, maar het is datgene in Zijn lijden en sterven, zonder hetwelk dat zeer goed denkbaar zou zijn, wanneer het alleen het doel van een voorbeeld zou gehad hebben, of alleen daartoe zou hebben moeten dienen, om de liefde van God tot wegneming van onze vrees voor Hem openbaar te maken, zoals de mannen van het verstand menen, zonder hetwelk dat echter in het geheel niet kon zijn, wanneer het de verzoenende kracht moest hebben, waarvan Paulus in 2 Kor. 5: 19 vv. spreekt. Wat nu dit punt in Zijn lijden en sterven is, wordt ons op de zo-even aangehaalde plaats duidelijk genoeg gezegd: God heeft Hem, die geen zonde kende, zonde voor ons gemaakt. Wij hebben zo het voorgevallene in Gethsémané voor dat ogenblik aan te zien, dat het tot zonde maken van de kant van de Vader en het tot zonde worden aan de kant van de Zoon plaats heeft. "Zeker was de Heere gedurende Zijn aardse leven in de allernauwste aanraking gekomen met de zonde van de mensen: Onmiddellijk heeft Hij van haar te lijden gehad en meer dan alleen van de zondaren tegen Zich (Hebr. 12: 8); onmiddellijk heeft Hij ze aangetast en aangevallen om ze weg te doen van de mensen, die de Vader Hem had gegeven. Zo heeft zij Hem dan ook van het begin af smart berokkend, zuchten ontperst en moeite aangedaan (Mark. 3: 5). Maar ondanks die nauwe en voortdurende aanraking met de duisternis bleef Hij evenzeer in het bereik van het licht als Hij Levitisch rein bleef, hoewel Hij de melaatsen had aangeroerd (Hoofdstuk 8: 8). Hij toch was het licht en geen duisternis was in Hem; het "Hij heeft geen zonde gekend", bleef onveranderlijk bestaan. Nu daarentegen de Vader Hem de lijdenskelk aanbiedt, dringt Hij hem om ten behoeve van de mensheid zonde te worden: "Hij moest de zonde van de wereld op Zich nemen, opdat Hij ze droeg en door verzoening wegdroeg. " Evenals wanneer Hij later tot de kruisiging aan de hoofdschedelplaats komt, de krijgsknechten Hem de kleren uittrekken en ze onder elkaar verdelen, zo wordt de Heere hier in Gethsémané het kleed van Zijn onschuld en gerechtigheid uitgetrokken en Hijzelf wordt toebereid om het Lam van God te zijn, dat de zonde van de wereld draagt. De zonde van alle zondaren wordt Hem opgelegd en Gods rechtvaardige toorn

over ons hele menselijk geslacht wordt Hem ingeschonken in de kelk van de dood. Van dit uur af moet Hij een vloek voor ons zijn en het enig ontzettende dat er in de wereld is ondergaan, namelijk te vallen in de handen van de levende God (Hebr. 10: 21), zodat Zijn lijden, nadat voor de eerste 11-12 uren nog het woord van kracht was (Joh. 16: 32): "de Vader is bij Mij", Hem ten slotte in een diepte doet neerzinken, waarin Hij moet klagen: "Mijn God, Mijn God, waarom heeft Gij Mij verlaten?" De drang nu, om de zonde van de wereld als Zijn last op Zich te nemen, moest niet alleen het gevoel van Jezus stemmen tot de diepste treurigheid van het hart; Zijn wil, de wil van de volkomen reine moest daartegen in strijd zijn. Was er geen reactie geweest, zo merkt Steinmeyer op, dan zou Christus Zijn werk niet hebben volbracht, Hij had zelfs Zijn roeping niet gekend. Pas dan, wanneer de Heere in een bepaald gedeelte van de dagen van Zijn vlees een goddelijk raadsbesluit zo tegemoet ging, dat Hij met de ernst van smeekgebeden een verandering daarvan had begeerd, als geen onmiddellijke onderwerping bij Hem plaats vond, waar Hij slecht in trapsgewijze voortgang Zich aan de wil van de Vader onderwierp, komt de uitspraak in Hebr. 5: 8 tot zijn recht, dat Hij, hoewel Hij Gods Zoon was, toch in hetgeen Hij geleden heeft, gehoorzaamheid geleerd heeft. Het is niet het gehoorzamen in het algemeen, waarover gehandeld wordt - dat is bij de Zoon van God vanzelf; Hij heeft van Zijn menswording af tot aan Zijn kruisdood toe voortdurend op de baan van de gehoorzaamheid gewandeld, er wordt integendeel gehandeld over een bepaalde betrekking, waarin de Zoon eerst nog gehoorzaamheid moest leren, dat Hij namelijk na alles wat Hij tot hiertoe gedaan had, Zich ook aan die raad van God zou onderwerpen, tegenwaarovern Zijne heilig natuur zich niet anders dan tegenstrevend kon stellen, waartegen een ontzettende afschuw Hem moest aangrijpen, aan die raad van God, volgens welke de Zoon de zonde van de wereld heeft moeten dragen. Hij is dan ook, daarom, omdat Hij God eerde en bad: "niet Mijn wil, maar Uw wil geschiede" verhoord en van die afkeer bevrijd geworden. Hem verscheen een engel van de hemel, verhaalt Lukas, die Hem versterkte. Toen werd Hij ontheven van die afkeer, zodat Hij Zich nederboog, maar niet zonder het hele gewicht van de borgtocht te ondervinden. En in zware strijd zijnde, zo lezen wij bij Lukas verder, bad Hij te ernstiger. Hij bad heviger, niet meer biddend en begerend, maar Zich overgevende en offerend, ook niet meer het bidden door heengaan tot de discipelen afbrekend, maar in het gebed volhardend tot aan het einde van de aanvechting. Met dit bidden ging het worstelen met de dood hand in hand. Tengevolge van de laat, die de Heere op Zich neemt, gebeurt het, dat Zijn zweet als druppels bloed wordt, die op de aarde vielen. En nu staat Hij op van het gebed - Hij staat op als het Lam van God, dat de zonde van de wereld op Zich heeft genomen: Hij zal ook gaan om ze te dragen, ze ten slotte te verzoenen. Hiermee hebben wij reeds een blik geslagen op het einde van de strijd en aan het bericht van de derde Evangelist, die de ontwikkeling van deze gebedsstrijd niet verder vervolgt, nadat hij het begin daarvan beschreven heeft (Luk. 22: 41 v.), maar meteen het einde in het oog vat (vs; 43 v.), zijn plaats aangewezen. De beide eerste Evangelisten daarentegen vestigen niet zozeer het oog op dat einde, als wel op die ontwikkeling.

Het lijden van Jezus in Gethsémané is niet maar een lijden van vrees voor het lijden, dat Hij nog eerst te wachten heeft, maar het begin van Zijn zwaarste lijden zelf; de eerste teug uit de schrikkelijke beker, waarin al de bitterheid van diens inhoud met dubbelen nadruk gesmaakt wordt. Het is al de bitterheid van de dood, als bezoldiging van de zonde, als openbaring en ondervinding van Gods heilige toorn tegen de zonde van het hele mensdom, die op Hem

gelegd is; al de bitterheid van Zijn dood, waarin zich de volle kracht en de afschuwelijke verscheidenheid van de menselijke en van de duivelse boosheid geheel voor hem openbaren. Wat de dood is voor lichaam en ziel, wat hij is voor de mensheid, waarmee hij het leven en al de aandoeningen van het leven gemeen heeft, smaakt Hij hier en zoals geen door de zonde bedwelmd en gedurende Zijn hele leven stervend mens (voor wie de zonde zowel pijnstillend is tegen de dood, als de dood bezoldiging van de zonde) dat immermeer smaken kan. Hij smaakt het: in het fijn en aandoenlijk bewustzijn van een heilige ziel, waaraan alle gemeenschap met dood of doodsoorzaak volkomen vreemd is en die in de volmaaktste eenstemmigheid met Zijn van elke smet van de zonde-ziekte volkomen ongerept lichaam, in de hele betekenis van het woord kan gezegd worden te leven; Hij smaakt het in dat lichaam zelf, het even prikkelbaar en door en door gevoelig zin- en werktuig van de aandoenlijke ziel de toorn van God kan de volmaakt Heilige zo weinig, door een onmogelijke verwisseling van Zijn persoon met die van de zondige mensheid, als straf ondervinden, als in even onmogelijk over te nemen gewetensfolteringen voelen. Maar Hij peilt hem hier in zijn ontzaglijke diepte, onder naamloze angst en smart met een heilige vrees in het heilig en vreselijk doodsgericht, dat Hij in gemeenschap met de mensheid ondergaan kan en ondergaat; in gemeenschap met de mensheid; d. i. als allen; maar tevens wegens de heiligheid van Zijn persoonlijkheid, meer dan allen; en als aller Hoofd, Middelaar en Verlosser, voor allen. Het heilig afgrijzen van "hem, die het geweld van de dood heeft", die in den dood van de mensheid zijn hoogste zegepraal ziet en die in deze ogenblikken tot hem, de Vertegenwoordiger en Verlosser van de mensheid, met zijn hoogste, beledigendste en daarom zo pijnlijke als vruchteloze verzoekingen optreedt, maakt zeker Jezus’ strijd in Gethsémané nog zwaarder. En de onuitsprekelijke smart over de afzichtelijkste en zich met alle verscheidenheid van boosheid als in een nauwe kring rondom Hem tezamen dringende openbaring van menselijke zonden, die zich tegen Hem keren en door welker samenwerking Hij indirect in dit doodslijden gebracht is, maakt voor Zijn niets dan liefde en verlossing ademende ziel deze hooggaande droefheid te bitterder. Het bitterste in dit opzicht zal wel wezen het verraad van een vriend en de verwerping door Zijn volk.

Al dat lijden met Zijn verzoeking en strijd, met Zijn bidden en sterke roeping, met zijn droefheid en angst, het was nodig. Het was onmogelijk dat deze drinkbeker van Jezus voorbijging, als er verlossing voor ons zijn zou. Wanneer wij met deze gedachte naderen en getuigen zijn van wat in Gethsémané voorviel, wanneer wij het bedenken dat niet anders dan door dit lijden de grote Hogepriester het offer van de volkomen gehoorzaamheid kon brengen en onze vijandschap en ongeloof kon worden weggenomen, moet ons dan niet huivering aangrijpen vanwege onze zonden? Wordt het ons dan niet opnieuw duidelijk, wat een kloof zij heeft gemaakt tussen God en ons? En wanneer wij, die boos zijn, reeds verontwaardigd worden over de lauwheid van de discipelen, die niet een uur met de Heere kunnen waken, afschuw voelen van een Judas, die het teken van de vriendschap misbruikt bij zijn verraad, vertoornd worden over de laaghartigheid van de Joodse raad, die deze onschuldige ter dood veroordeelt, wat moet dan niet de toorn, de heilige afkeer van God zijn over de zonde, die, in haar aard altijd dezelfde, slechts verschilt in de manier waarop zij zich uit.

De mening van Prof. van Oosterzee: "Wij mogen het uitlegkundig voldoende bewezen achten, dat de Heere de drinkbeker afbiddend, niet de ogenblikkelijke angst, die Hem kwelde, maar

geheel Zijn lijden en sterven bedoeld heeft", kunnen wij niet toestemmen. Het lichaamslijden was nog aanstaande en de Heere spreekt van deze drinkbeker, dus van die, die op dat ogenblik aanwezig was en geen andere dan Zijn angst geweest kan zijn. De Heere had tevoren gezegd (Joh. 12: 27 en 28), dat Hij niet zou bidden om verlossing van het uur van het lijden en wij zouden zo'n tegenspraak in Hem niet kunnen aannemen. Hij had gezegd (Joh. 11: 42) dat de Vader Hem altijd hoorde; Hebr. 5: 7 zegt dat Hij verhoord is uit de angst, hetgeen niet waar zou zijn, als de Heere Zijn lijden had afgebeden, wel wanneer aan Zijn zielsangst moet worden gedacht; want de engel vertroostte Hem en het gehele gedrag van de Heere toont dat verder aan. Had de Heere Zijn discipelen duidelijk gezegd dat Hij lijden en sterven moest, was het Hem zeker dat buiten Zijn lijden en sterven de gehele mensheid onder de vloek bleef, dan is het ondenkbaar dat bij de Heere Jezus ook maar in de verste verte een gedachte zou zijn opgekomen om van dat lijden te worden ontheven. De Zoon van God waardig is het daarentegen, waar Zijn mensheid de angst voelt, Hij zelfs die ten einde toe zou willen lijden, als het de raad van de Vader welgevallen was.

40. En Hij kwam na verloop van ongeveer een vierde uur tot de discipelen, tot het drietal, dat Hij mee in de hof had genomen (vs. 37) en vond hen slapende van droefheid (Luk. 22: 45. Joh. 16: 6). Zij stonden echter, zodra Hij voor hen stond, ogenblikkelijk op. En de Heere zei tot Petrus, die zich boven de anderen groot en sterk had geacht (vs. 33), die toch het meest het waken en bidden nodig had geacht (vs. 34): Kunt u dan niet eens dat weinige, dat Ik van u heb gevraagd (vs. 38), kunt u niet één uur met Mij waken, terwijlaan het juiste doorbrengen daarvan zoveel gelegen is?

41. Waak ten minste van nu af en bid; brengt de tijd, die van dit uur nog over is, door in gebed, opdat u niet, wanneer het volgend uur komt, waarin de Zoon des Mensen in de handen van de zondaren zal worden overgeleverd (vs. 45) en de duisternis alle macht verkrijgt (Luk. 22: 53), in verzoeking komt, niet datgene wat dan gebeurt, u onvoorbereid vindt en met schrik vervult. De geest, de nieuwe mens in u, die Mij gelovig en liefdevol is overgegeven, is wel gewillig om Mij getrouw te blijven (vs. 35); Ik weet dat wel, maar het vlees, de oude natuur, die u nog van uw vleselijke geboorte aanhangt (Joh. 3: 6), is zwak. Deze moet dadelijk bij de eerste aanval van de verzoeking bezwijken, wanneer niet de geest in het gebed vereniging met de hogere krachten zoekt, die boven de zwakheid van het vlees verheffen en bij het willen ook het volbrengen werkt (Rom. 7: 14 vv.).

Ofschoon deze nacht door slaapzucht bevangen, kunnen zij echter op sommige ogenblikken zeer wel hebben gehoord en gezien, wat zij ons van het lijden en de stemming van de Heere berichten, om niet te zeggen dat deze zelf, na Zijn opstanding, hen misschien enkele bijzonderheden aangaande Zijn strijd in Gethsémané kan hebben meegedeeld.

Ieder gelovige heeft tweeërlei natuur. Hoewel hij bekeerd, vernieuwd en geheiligd is, draagt hij nog altijd een grote mate van inwonend bederf, een lichaam van de zonde met zich om. Hiervan spreekt de apostel Paulus, Rom. 7: 2-23 De ondervinding van alle ware Christenen in alle eeuwen strekt daarvan ten bewijze. Zij vinden in zich twee tegenstrijdige beginselen, die gedurig met elkaar in oorlog zijn. Op deze twee beginselen doelt ook de Heere Jezus in de woorden, die Hij de half slapende jongeren toespreekt. Maar is die zwakheid van het vlees in

de ogen van de Heere een verontschuldiging voor de discipelen? Verre van ons, ook zelfs de gedachte aan de mogelijkheid daarvan. Zij, die dit besluit uit de woorden van de Heere trekken, misduiden Zijn bedoeling geheel en al. Veelmeer gebruikt Hij hun zwakheid als een drangreden tot waakzaamheid en gebed.

Deze woorden moeten niet opgenomen worden als een verontschuldiging van hun zonde maar als een beweegreden tot waken en bidden, alsof Christus gezegd had: jullie hebben wel grote beloften gedaan Mij niet te zullen verlaten, al moest u ook met Mij sterven, maar laat Ik u zeggen, dat als de verzoeking u wezenlijk zal overkwamen, wanneer vrees, schaamte, smart en het gevaar van de straf van de dood u onder de ogen zullen gebracht worden, de zwakheid van het vlees al die voornemens zal vernietigen, als u niet ten hoogste waakzaam bent en vurige gebeden doet om de goddelijke bijstand te mogen genieten.

42. Toen Hij weer voor de tweede keer heenging naar de plaats, waarvan in vs. 39 gesproken werd, bad Hij zoals de vorige maal, maar met enige wijziging, zeggende: Mijn Vader! als deze drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, zoals Ik eerst gebeden heb, tenzij dat Ikhem drink, Uw wil geschiede!

43. En na verloop van weer een vierde uur bij hen komend, vond hij hen, Zijn drie discipelen weer slapend; want hun ogen waren bezwaard, de slaap lag als een last op hun ogen en drukte die telkens weer toe, zodat het nu niet eens tot een werkelijk wakker worden kwam.

44. En hen latend, zonder een vermaning als te voren (40 v.) tot hen te richten, ging Hij heen en bad voor de derde keer en zei dezelfde woorden als bij de tweede maal (42); toen gebeurde wat in Luk. 22: 43 verteld wordt.

Drie keer bidt de Heere in Zijn zware strijd, maar de beide laatste malen bidt Hij anders dan de eerste keer. De eerste keer roept Hij: "Als het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan, maar niet zoals Ik wil, maar zoals U wilt; " de andere malen, daarentegen bidt Hij: "Als deze drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, tenzij dat Ik hem drink, Uw wil geschiede". Zo heeft Hij op het eerste gebed een antwoord: de wereld kan niet verlost, de zonde kan niet vergeven worden, wanneer Hij niet ons offer wordt; het is niet mogelijk, dus - "Uw wil geschiede" zegt Hij en herhaalt het in de derde bede. Zie hier de gang van de strijdende Verlosser: in alle drie gebeden buigt Hij Zich voor de wil van God, maar in de tweede dieper dan in het eerste en in het derde met meer rust dan in de tweede. Toen Hij het derde gebed had uitgesproken, had Hij de last op zich genomen.

Dat is een ogenblik, dat over een eeuwigheid beslist; dat is een gebed, dat vele miljoenen zielen uit de afgrond rukt en in het paradijs verplaatst. Jezus, de grote Hogepriester treedt voor God en legt zich als het heilige en onbevlekte Lam voor de zonde van het volk op het altaar voor God en zegt: "Omdat er dan geen andere weg is, om de wereld te verzoenen, zo geschiede Uw wil, Mijn Vader: Ik neem de drinkbeker uit Uw hand en wil die drinken. Er is nog wel angst en sidderden voor de drinkbeker, maar er is geen herhaling meer van de bede, dat de Vader naar een zachtere weg uitziet en Hem een meer draaglijk kruis oplegt. Geheel en al zoals het Gode welbehagelijk is, zal het ook Hem welgevallig zijn. De Vader mag Zijn

eigen weg gaan, de Zoon zal gelaten Zijn leiding volgen. Hier begint pas echt het Hogepriesterlijk werk van Jezus, nadat Hij Zich in Zijn hele leven daartoe heeft voorbereid.

45. Toen, ongeveer om één uur's morgens, kwam Hij tot Zijn discipelen, die Hij niet langer in hun slaapdronken toestand kon laten en zei tot hen: Slaap nu voort en rust: Zie, het uur, het ontzaglijke uur, waarvan Ik zo vaak tot u gesproken heb (MATTHEUS. 20: 18 vv. ; 26: 2) is nabij gekomen en de Zoon des mensen wordt overgeleverd in de handen van de zondaren.

De Evangelist Markus voegt er bij: "het is genoeg", dat sommigen uitleggers aanleiding heeft gegeven te denken dat deze woorden van Christus met ernst gesproken zijn, ofschoon de zin niet kan wezen, dat zij genoeg gewaakt hadden en nu wel mochten slapen en rusten, want zij hadden in het geheel niet gewaakt; maar veeleer dat Hij hen nu niet meer nodig had, noch ook hun waken met Hem; de strijd voor het tegenwoordige was voorbij.

Men moet deze woorden opvatten als in hoge ernst gesproken, maar niet naar hun letterlijke zin gemeend, zoals wanneer wij iemand zeggen te doen hetgeen wij zeker weten, dat hij niet zal willen doen; het is berisping, geen ironie, zoals sommigen het zeer ten onrechte noemen. Het volgende vers verklaart alles.

46. Sta dan op, laat ons gaan; Ik geef Mij vrijwillig over; zie, hij is nabij, die Mij verraadt.

Bij Mark. 14: 32 vv. hopen wij nader te bespreken wat Jezus van de drie discipelen wilde, toen Hij ze mee in de hof nam en wat wij van hun slapen moeten denken. Hier vergenoegen wij ons met de opmerking: "Rust de Christelijke gemeente op de schouders van de Apostelen? Hebben zij tot onze verlossing mee geholpen? Kunnen wij op hen ons geloof bouwen en ons met hun werken vertroosten? Zij kunnen niet eens het gezicht van het lijden verdragen en verlaten hun Heer reeds in de eerste strijd. Zij hebben zelfs nodig uit de hand van de vijand gerukt te worden en aan de dood ontworsteld. Jezus heeft het alleen gedaan, tot Jezus alleen komt elke ziel, die zalig wil worden!" Bovendien hebben wij nog de vraag te beantwoorden, waarom juist de vierde Evangelist, Johannes, die juist tegenwoordig, maar van het drietal zeker de meest deelnemende en scherpe beschouwer was, van dat ontzettend toneel heeft gezwegen. Hoe bevreemdend dit ook bij de eerste oogopslag schijnt, moeten wij toch aan de andere kant overwegen: dat juist Johannes op de eerste bladzijde van zijn mededeling over het lijden van Jezus ons in Hem het Lam getoond heeft, dat de zonde van de wereld op Zich neemt, om die te dragen en te verzoenen en aan het einde van de lijdensgeschiedenis wijst hij Hem dan ook aan als dat Lam, waaraan geen been verbroken zal worden. Omdat hij het hoofdpunt onzer geschiedenis heeft voorgesteld, kon hij gevoegelijk van de geschiedenis zelf afzien, omdat deze in de tijd, toen hij zijn Evangelie schreef, in de Christelijke traditie reeds zo vast geworteld was, evenals de eveneens door hem verzwegen Geschiedenis van de instelling van het heilige Avondmaal.

Wanneer wij opmerken, deels, dat het doel van Johannes minder was de menselijke vernedering dan wel de goddelijke grootheid van het vlees geworden Woord te beschrijven; deels, dat hij vooral in de lijdensgeschiedenis toont juist bijzonderheden te willen vertellen, die door zijn voorgangers niet te boek gesteld waren; deels, dat in dit verhaal schijnbare grond

kon gevonden worden voor de grootse dwalingen, waartegen hij in zijn tijd had te strijden; deels ten slotte, dat hij (Hoofdstuk 12: 27), een soortgelijke zielsontroering van de Meester vermeld had, weinige dagen tevoren gevoeld, dan zal de waarlijk onpartijdige uit dit stilzwijgen wel geen grond van bedenking tegen de waarheid van dit voorval ontlenen.

Vs. 47-56. Terwijl Judas met een afdeling van de Romeinse cohorten en van de tempelwacht benevens enige overpriesters en hun dienaren de hof nadert, laat hij deze ten eerste aan de ingang achterblijven, treedt de hof in en geeft hen het afgesproken teken door het kussen van zijn Meester. Zich van hem losmakend gaat Jezus de menigte tegemoet, die verschrikt voor Hem terugwijkt en ter aarde valt, vervolgens weer moed grijpt en de handen slaat aan Hem, die zij waren komen vangen. Nu wil Petrus met het zwaard er in slaan en verwondt een knecht van de hogepriester. De Heere wijst hem terecht, herstelt wat hij heeft bedorven en richt tot de leidsman van Zijn vangers een ernstig woord van verwijt. Als daarop de discipelen hun Heer en Meester gebonden en in de handen van de vijanden zien, grijpt hen een schrik aan, zodat zij vluchten (vgl. Mark. 14: 43-52 Luk. 22: 47-53. Joh. 18: 1-11).

47. En meteen toen Hij nog sprak en nog niet eens gekomen was tot Zijn discipelen, die Hij aan de ingang van de hof had achtergelaten (vs. 36), zie, Judas, een van de twaalf, kwam en met hem een grote menigte, deelsRomeinse soldaten, deels Levitische tempelwachters en dienaars, met zwaarden en stokken gewapend en met fakkels en lampen voorzien, gezonden door de overpriesters en ouderlingen van het volk, door de Hoge Raad afgevaardigd, maar ook door enige medeleden daarvan vergezeld (Luk. 22: 52).

Ook Markus en Lukas voegen hij de naam van de verrader uitdrukkelijk, dat hij tot het getal van de twaalf behoorde, hoewel ieder lezer uit de hele samenhang van het verhaal dit reeds vanzelf moest weten. De omstandigheid, dat juist uit hun midden de verrader was voortgekomen, had zo’n diepe indruk op de discipelen gemaakt, dat de mondelinge mededeling van de geschiedenis van de gevangenneming deze trek dadelijk mee heeft opgenomen en heeft vastgehouden als een, die daartoe wezenlijk behoorde. Wat nu de zaak in bijzonderheden aangaat, zo herinneren wij ons in de eerste plaats, hoe Judas ongeveer om negen uur ‘s avonds de paaszaal had verlaten (vgl. bij vs. 25). Terwijl daarop Jezus de viering van het avondmaal volbracht, van Zijn discipelen afscheid nam, hen Zijn Vader in het gebed opdroeg en in Gethsémané met de dood worstelde, verrichtte Judas onder bescherming van de nacht het duistere werk van het verraad. Hij ijlde naar de overheden van het Sanhedrin en verkondigde hen, dat nu het gunstig ogenblik was gekomen. Weliswaar had men besloten gedurende de tijd van het feest geen beslissende stappen tegen Jezus te ondernemen (vs. 5), maar "Judas" haast ontbrandde de berekenende boosheid van de sluwe oudsten", zij wilden de evenzo begerig verwachte, als zeldzaam gunstige gelegenheid niet ongebruikt laten voorbijgaan en stemden daarom in de voorslag in. Men stoorde er zich niet aan dat men van de viering van het Pascha, dat anders tot middernacht duurde, de laatste uren moest afnemen en besteedde deze uren liever tot het nemen van maatregelen ter gevangenneming van Jezus, die gedurende de tijd van 10 uur ‘s nachts tot één uur ‘s morgens voortduurden, zodat men pas op dezelfde tijd in Gethsémané kon aankomen, toen Jezus daar Zijn gebedsstrijd had geëindigd. Ten eerste haalde men bij de landvoogd de toestemming tot gevangenneming van een, zoals men zei, gevaarlijk mens en vroeg om een aanzienlijk gedeelte van de Romeinse

krijgsmacht ter hulp. Het hoofdstation van de Romeinse troepen, de legerplaats, zoals die in Hand. 21: 34 en 37 genoemd wordt, was de burg Antonia aan de noordkant van de tempelberg (slotwoord op I Makk. Nr. 11 d). Daar lag steeds een geheel legioen d. i. een legerafdeling van 6-7000 man, die op feesttijden naar twee kanten wachtposten uitzette, om mogelijke opstanden van het volk te voorkomen; een cohort van 6-7000 ("bende" Hoofdstuk 27: 27) stond met de wapens in de hand in de voorportalen van de tempel om meteen bij de hand te zijn. Gaf nu ook Pilatus wel niet de gehele cohort mee, toch zeker een aanzienlijk commando tot het werk, dat de Hoge Raad voor had; - men moest de mogelijkheid in het oog houden, dat de gevangenneming in de stad bekend werd en dan kwam het er op aan, door een indrukwekkende ontwikkeling van strijdkrachten dadelijk elke gedachte aan bevrijding weg te nemen bij de aanhang van Jezus, met name bij de op het feest aanwezige zo ondernemingszuchtige Galileeërs. Tevens wordt hierdoor verklaard, wanneer de zaak zo ernstig werd opgevat, hoe de vrouw van de landvoogd zich nog in de droom daarmee kon bezig houden (Hoofdstuk 27: 19); haar man had haar onmiddellijk voor het slapen gaan mededeling daarvan gegeven en haar gezegd, dat hij die nacht wel weinig de rust zou kunnen genieten. Bij de Romeinse krijgsmacht nam hierop de Hoge Raad de tempelwachten (1 Kron. 26: 1 vv.) met de dienaren, die onder zijn gebied stonden 2: 4); hij kon echter deze niet anders dan met stokken wapenen, zoals men die bij de politiedienst gebruikte. Fakkels en lampen of lantaarns hield men voor noodzakelijk, hoewel het volle maan was, om voor het geval, dat Jezus Zich mocht verbergen, de donkere ruimte van de boomgaard en het daartoe behorende huis te doorzoeken. Nu vergezelden ook enige fanatieke overpriesters en oudsten de bende, om zich te verzekeren van de gewenste uitslag van de onderneming en de overheid te vertegenwoordigen, in wier naam de Heere moest worden gevangen genomen. Was zo de toerusting, die de overpriesters met Judas maakten een zeer grote, ja een buitengewone, zo doet ons uit aan de ene kant een blik werpen in de demonische opgewondenheid van de verrader: "temidden van zijn verraad wist hij, dat hij in Jezus met een machtige te doen had; " maar aan de andere kant, hoe groter militaire macht de Joodse oversten aan Pilatus vroegen en als reden opgaven, dat het hier te doen was om een hoogst gevaarlijke mens gevangen te nemen, des te meer werd de zaak reeds te voren verdacht bij de Romeinse overheid, waartoe zij Hem moesten leiden, wanneer zij Hem ter dood wilden brengen. Zo’n vreesachtigheid blijkt ook uit de afspraak, die Judas met de gewapenden gemaakt heeft, dat hij hen de man, die zij zoeken, door een kus wilde aanwijzen. Hij kon, zoals het schijnt, het verraad zeker eenvoudiger bewerkstelligen; dit is echter slechts schijn. Dezelfde geest van zinsverwarring, die hem tot verrader maakte, voerde hem ook tot die duivelse doortraptheid, tot die ongehoorde combinatie van de kus van de discipel met het teken van het verraad, die haars gelijke niet kent in de wereldgeschiedenis; zij bracht hem tot de hoogste, sterkste mate van duivelse afval van God en Christus, waarin de grootste listigheid tot de brutaalste domheid overslaat en waarin de slangenbeet zijn meest juist menselijk afbeeldsel vindt. " - "De oude Christenen, die elkaar anders bij het avondmaal kusten, kusten elkaar gedurende de tijd, dat aan het lijden van Christus werd gedacht, niet, om de afkeer uit te drukken van Judas’ kus. "

48. En die Hem verried, had hen een teken gegeven (liever: gaf hen, toen hij met de menigte de ingang naderde en haar nu wilde voorgaan, om Jezus uit de omgeving van Zijn discipelen uit te zoeken, een teken), zeggende: Die ik zal kussen, die is het, grijp Hem en houdt Hem zeker vast, opdat Hij u niet ontsnapt.

49. En meteen zich verwijderend van de menigte, om niet het uiterlijk te hebben alsof hij tot haar behoorde en komende tot Jezus, zei hij, alsof hij de gewapende hoop toevallig ontmoet had en zich nu haastte afscheid van de Meester te nemen, voordat Hij gevangen werd genomen: Wees gegroet, Rabbi! wij zien elkaar nu zeker voor de laatste maal en hij kuste Hem vaarwel, alsof zijn hart door het afscheid zeer bewogen was (2 Sam. 20: 9. Ps. 28: 3).

De vrouw, die Jezus zeer lief had, waagde slechts Zijn voeten te kussen; Judas, die Hem verried, kuste Zijn mond. Het is als zei hij: "Leef wel, lieve Meester! Zie, deze zijn hier om U gevangen te nemen; omdat ik U niet kan helpen, wil ik U tot afscheid kussen. Wel valt het mij hard van U te scheiden; maar ik kan de woede van de vijanden niet tegenhouden. " O, hoe diep heeft Zich Jezus vernederd, dat Hij deze kus vol duivelse geest verdroeg.

Bij gewone vrienden was het de gewoonte, dat zij, na enigen tijd van elkaar verwijderd te zijn geweest, bij de wederontmoeting elkaar met een kus begroetten. Deze kus was dus een blijk van vriendschap tussen Jezus en Judas en dit heilig ontzag schroomt de snoodaard niet te misbruiken ter bereiking van zijn boos oogmerk.

50. Maar Jezus, die slechts met weerzin het gehuichelde teken van vriendschap duldde en als het ware snel weer afschudde (Hoofdstuk 10: 14), zei tot hem: Vriend! die Ik zo graag weer in genade aannam, wanneer het was zoals u zich voordoet, waartoe bent u hier? U komt niet om u in de armen van de genade te werpen, maar om onder schone schijn de grootste gruwel te plegen. Judas! verraadt u de Zoon des mensen met een kus?

Onbegrijpelijke lankmoedigheid een verrader te straffen met zachtheid! Goddelijke wijsheid, aan een vals hart zijn boosheid te ontdekken! Heilige gerechtigheid een goddeloze met vrijmoedigheid zijn geweten wakker te schudden.

Intussen waren ook de overige acht discipelen dicht achter Judas tot Jezus heengesneld, die Zich nog in het binnenste van de hof bevond. Deze, nadat Hij Zich snel van de verrader had losgemaakt en hem gedrongen had zich onder de bende aan de ingang van de tuin terug te trekken, trad nu naar deze toe en handelde met haar zoals in Joh. 18: 4-9 verteld wordt. Zijn heilige vaardigheid vorderde, dat Hij niet als een onwillig offer van vreemde list, als een overrompelde in hun handen viel, maar werkelijk betuigde dat Hij vrijwillig Zijn leven aflegde. Daarom gaat Hij hen tegemoed, verandert door Zijn onverwacht verschijnen haar zekerheid, die zij door de Judaskus had verkregen in zoverre in nieuwe onzekerheid, omdat zij verlegen stonden, omdat zij dit verschijnen zich niet konden verklaren. Hij toont door de werking, die Zijn vraag op hen uitoefent, dat Hij macht heeft Zijn leven te behouden en dat zij zich van Hem geen meester zouden kunnen maken, wanneer Hij niet gehoorzaam aan de wil van de Vader, vrijwillig Zijn wondermacht ongebruikt liet. " Nadat Hij vervolgens door de herhaling van de vraag eensdeels de discipelen in bescherming had genomen, dat ook zij niet werden gevangen genomen, anderdeels Zichzelf vrijwillig aan de bende had overgegeven, volgt wat wij verder in ons vers lezen:

Toen hen macht was gegeven over de Zoon des mensen (Luk. 22: 53) kwamen zij toe en sloegen de handen aan Jezus en grepen Hem, zoals men zich van een gewone misdadiger meester maakt.

Toen J. Husz in het jaar 1415 te Constantz verbrand zou worden en de beul hem een ijzeren keten om de hals legde, riep hij: "O Heere Jezus! Mijn Heiland en Verlosser, Gij bent ook met zware ketenen gebonden; daarom wil ik deze ijzeren keten omwille van Uw naam en dat van het Evangelie dragen. "

51. En zie, een van degenen, die met Jezus waren, namelijk Simon Petrus (Joh. 18: 10), die zijn woord (vs. 33 en 35) meende te moeten gestand doen, stak de hand uit, trok zijn zwaard uit, dat hij en nog een ander discipel reeds in de avondmaalszaal mee genomen hadden (Luk. 22: 38) naar de olijftuin, sloeg de dienstknecht van de hogepriester, die Malchus heette en hieuw zijn rechter-oor af.

In de tijd, toen de Evangelische traditie zich vormde, eiste de voorzichtigheid dat de naam van Petrus niet openlijk werd genoemd en de daardoor ontstane manier van vertellen ging in de drie eerste Evangeliën over. Dit viel echter voor Johannes weg, die zijn Evangelie veel later schreef; daarom vinden wij bij hem de naam. Eveneens schijnt het met het voorbijgaan van de opwekking van Lazarus te Bethanië gesteld te zijn. De synoptici hebben nog hun degelijke gronden om deze geschiedenis voorbij te gaan, afgezien van het bepaalde doel van hun Evangeliën; voor de vierde Evangelist waren die redenen vervallen.

De houw, die Petrus deed, moet in de bedoeling van Jezus hebben gelegen, anders zou Hij vroeger het misverstaan van Zijn woord in Luk. 22: 36 door duidelijker onderrichting hebben weggenomen. Petrus moest een misslag hebben, opdat de Heere gelegenheid zou hebben in Zijn terechtwijzing aan de Kerk door alle tijden heen een les te geven. Bovendien verkreeg de Heere door de daad van Petrus gelegenheid Zijn wondermacht te tonen en tevens, dat Hij Zich vrijwillig aan de handen van de mensen overgaf.

Petrus wilde de dienstknecht de schedel splijten, maar de houw viel daarnaast en nam Malchus het rechteroor weg. Ach, wat zou het ijzeren zwaard uitrichten, al waren ook vele legioenen van Zijn discipelen daarmee toegerust, zodra het zwaard van de Geest, namelijk het Woord van God, rust! Hierin heeft Petrus vele navolgers: wanneer zij zien dat het met het Woord van God niet meer voort wil en dat de verachters en tegenstanders van Christus de overhand nemen en al hun boosheid uitoefenen, dan vervoert hen de vleselijke ijver. Zij willen met wereldse middelen en met geweld er doorheen breken en alles voor zich neerwerpen. Met hevigheid varen zij uit; hard gaan zij op de tegenstanders in en laten het hun zo gevoelig ondervinden als zij maar kunnen. Wat richten zij er mee uit? Wanneer het hoog gaat, houwen zij de tegenstanders het oor af, zodat zij tegen het Woord van God geheel verbitterd en verhard worden, het niet meer kunnen horen en niet meer willen horen. Zij bedenken niet dat het arme zielen zijn, wie God ook Zijn woord heeft toegedacht en die misschien van vijanden vrienden kunnen worden, wanneer God hun eens het oor opent en die slaan zij het oor af en staan het werk van Christus in de weg, terwijl zij het willen bevorderen.

52. Toen zei Jezus tot hem: Keer uw zwaard weer in zijn plaats; het behoort in de schede; want allen, die het zwaard nemen, zonder dat hun de macht daartoe van boven gegeven is (Rom. 13: 4), die het nemen om het op eigen gezag en op oproerige manier te gebruiken, zullen door het zwaard vergaan, als die in Gods ordening hebben ingegrepen en onrechtmatig bloed hebben vergoten (Gen. 9: 6. Openbaring . 13: 10).

Een spreekwoord, dat een algemene waarheid bevat: die geweld plegen, komen door geweld om, dit hier in de mond van Jezus bijzondere nadruk had, niet alleen om Petrus nu van alle geweld terug te houden, maar ook om hem en Zijn overige leerlingen te doen opmerken, dat de Messias Zijn troon niet zou vestigen op daden van geweld, Zich niet door het zwaard de regering verschaffen.

53. Of meent u werkelijk, zoals uw gedrag de schijn heeft, dat Ik, wanneer het hier te doen was om macht met macht te keer te gaan, Mijn Vader nu niet kan bidden en Hij zal Mij meer dan twaalf legioenen (ongeveer 6000 man, "Uit 26: 47") engelen, waarvan Hij er zo vele duizenden heeft (Dan. 7: 10) bijzetten?

54. Wanneer Ik deed wat Ik kon en Mij met de hulp van de Vader uit de handen van de vijanden bevrijdde, hoe zouden dan de a) schriften vervuld worden, die Mijn lijden en sterven hebben voorspeld, die zeggen, dat het zo gebeurenmoet. Probeer Mij niet met uw vleselijke ijver terug te houden van het drinken van de drinkbeker, die Mijn Vader Mij te drinken heeft gegeven (Hoofdstuk 16: 23). Daarop raakte Hij het oor van de knecht aan en genas het (Luk. 22: 51).

a) Ps. 22: 7; 69: 2, 10. Luk. 24: 25.

Waar God Zijn kinderen in uitwendig gevaar laat omkomen, is dit niet een betoning van Zijn vermogen, maar dat zodanig lijden over hen bepaald is tot Zijn eer en hun welzijn, zodat zij zich daarover niet hoeven te bedroeven (Joh. 21: 19).

Het zwaard buiten de schede is niet op zijn plaats, behalve wanneer het een vonnis van God ten uitvoer legt.

Het zwaard heeft zijn eigen wettige bestemming. Het kan rechtvaardig gebruikt worden in de verdediging van de natiën tegen de onderdrukking van de overheersers. Het gebruik van het zwaard kan noodzakelijk zijn om oproer, plundering en verwoesting op aarde tegen te gaan. Het mag echter niet gebruikt worden tot voortplanting en onderhouding van het Evangelie. Het Christendom moet niet door bloedstorting worden uitgebreid; het geloof in het Evangelie moet niet met geweld worden afgedwongen. Zeer gelukkig zou het voor de Kerk geweest zijn als deze uitspraak van de Heere meer in gedachtenis gebleven was! Slechts weinige landen zijn er, waar men niet verkeerd heeft getracht de godsdienstige meningen van de mensen te veranderen door dwangmiddelen, gewelddadigheden, kerker en dood. En met welk gevolg? De bladzijden van de geschiedenis geven daarop overvloedig antwoord. Geen oorlogen zijn zo bloedig geweest als die, die zijn voortgesproten uit de strijd over godsdienstige meningen. En velen zijn juist diegenen, die in de oorlogen de hoofdpersonen waren, daarvanzelf de

slachtoffers geworden. Dat wij dit niet vergeten! De wapenen in de strijd van de Christen zijn niet vleselijk, maar geestelijk (2 Kor. 10: 4).

Tegen een zonde, die eenmaal zich in ons verhief, moet ten einde toe gewaakt. Petrus had eenmaal de Heere terzijde genomen en bestraft, toen deze van Zijn lijden sprak (MATTHEUS. 16: 22 v.), weer is het Petrus, die hier de Heere wil afhouden.

55. Op hetzelfde uur, waarin dit alles voorviel, sprak Jezus tot de menigten, die tot Hem waren gekomen, in het bijzonder tot de overpriesters en hoofdlieden van de tempel en tot de oudsten, onder wier leiding de gehele onderneming stond en die nu met triomferende vreugde, dat hun vangst gelukt was, rondom hun gebonden slachtoffer stonden: U bent uitgegaan als tegen een moordenaar, met zwaarden en stokken, om Mij te vangen, maar meen niet dat het uw zwaarden en stokken zijn, die Mij in uw macht hebben gebracht. Dagelijks zat Ik, toen Ik te Jeruzalem was en vooral in deze laatste tijd van Mijn leraarsambt (Luk. 19: 47), bij u, lerend in de tempel. Het was gemakkelijk geweest om zich daar van Mij meester te maken en u heeft Mij niet gegrepen, hoe graag u het ook zou hebben gedaan.

56. Maar dit alles, dat nu uw werk gelukt en u Mij werkelijk mag vangen, is gebeurd opdat de schriften van de profeten vervuld zouden worden. Daarom laat God u toe zich aan Mij te vergrijpen; maar die u de middelen en wegen daartoe ingeeft, is de vorst van de duisternis zelf. In zijn dienst en in zijn macht staat u zolang hij u nodig heeft; daarna komt weer in de plaats van de tegenwoordige macht uw vorige onmacht en ten slotte wordt u als versleten werktuigen weggeworpen. a) Toen Jezus daarop zou worden weggevoerd, vluchtten, zoals Hij te voren gezegd had (vs. 31), al de discipelen, Hem verlatend. Een jongeling, die daarbij kwam, ontvluchtte slechts ternauwernood aan de handen dergenen, die hem wilden grijpen (Mark. 14: 57 vv.).

a) Job 19: 13. Ps. 88: 9.

Jezus sprak dit niet, voordat zij Hem grepen en bonden, opdat het niet de schijn zou hebben dat Hij Zich niet wilde laten gevangen nemen. Hij liet eerst aan Zich doen, wat zij wilden en voor zover zich hun macht uitstrekte later echter overtuigde Hij hen van hun onrecht. De wereld kan niet altijd met de handen tevens de tongen van de vervolgde getuigen van de waarheid binden (Efeziers . 6: 20).

Dat zijn de wapenen van de valse Kerk: zwaard, stok en wereldse macht. Leraars behandelen zij als moordenaars; o wat een gruwel!

Jezus in de nacht gevangen als een moordenaar, boet voor de zonden, die in de nacht worden bedreven.

Hij verliet hen nooit, maar zij, uit lafhartige vrees voor hun leven, verlieten Hem in het eerste begin van Zijn smarten. Dit is maar één leerrijk voorbeeld van de zwakheid van de gelovigen, wanneer zij aan zichzelf worden overgelaten, zij zijn slechts schapen en vluchten wanneer de wolf komt. Zij waren allen gewaarschuwd voor het gevaar en hadden beloofd liever te sterven

dan de Meester te verlaten en toch werden zij met vrees bevangen en kozen het hazepad. Het kan zijn, dat ik aan de morgen van deze dag in mijn ziel voorgenomen heb smaad voor de zaak van de Heere te dragen en ik verbeeld mij zelf zeker te zijn, volkomen getrouwheid te zullen tonen; maar laat mij naijverig op mijzelf zijn, opdat ik niet hetzelfde boze, ongelovige hart hebbende, mijn Heer verlaat zoals de apostelen. Diezelfden, die zo vreesachtig als hazen waren, werden zo stoutmoedig als leeuwen, nadat de Geest op hen was neergedaald en evenzo kan de Heilige Geest mijn lafhartige geest moedig maken, om mijn Heere te belijden en voor Zijn waarheid te getuigen.

I. Vs. 57-68. Zoals wij uit Joh. 18: 12-14 en 19-24 vernemen, werd Jezus door degenen, die Hem gevangen en gebonden hadden, ten eerste gevoerd naar Annas, de vroegere hogepriester (slotwoord I Makk. No, 11 c), tot een voorlopig verhoor. Het doel daarvan was de Gevangene een woord te ontlokken, dat men tot een aanklacht kon gebruiken bij de latere gewone gerechtszitting, om zo het proces voor de Hoge Raad behoorlijk voor te bereiden. De gevangene werd daar ondervraagd over Zijn discipelen en over Zijn leer. Het gehele verhoor had echter niet het gewenste gevolg. Zo kwam het dat men bij het hoofdverhoor, dat tegen 2 uur in de nacht volgde en door Mattheüs hier nader wordt beschreven, waartoe zich intussen de door Kajafas samengeroepen leden in de door de hogepriester bewoonden vleugel van zijn paleis hadden verzameld, geen recht uitgangspunt voor de aanklacht had. Men had ook geen getuigen, voorzien van bevelen hoe zich te houden. Het gehele proces moest eerst van voren af beginnen en men raakte in een pijnlijke toestand, toen een geruime tijd van alle opgeroepene getuigen niet eens twee in een en dezelfde uitspraak overeenstemmen en men ook zelfs toen geen eenstemmigheid verkreeg, toen ten slotte werkelijk twee getuigen zich op dezelfde uitspraak van Jezus beriepen. In die verlegenheid weet de sluwe Kajafas aan de zaak een wending te geven, zodat de Aangeklaagde, die tot hiertoe op alles had stilgezwegen, nu Zijn mond opendoet en zelf een getuigenis aflegt over Zijn waarachtige Messianiteit, over Zijn Zoonschap van God in de volle zin van het woord en over de verhoging, die snel zal plaats hebben. Daarover vaart de hogepriester in gehuichelde ijver voor de eer van God als over een godslastering uit en de gehele raad veroordeelt Jezus nu reeds ter dood zonder zich te storen aan de gewone vorm van het recht, volgens welke hij pas later zijn oordeel had mogen vellen (Mark. 14: 53-66. Luk. 22: 54 en 63-65).

57. Die nu Jezus gevangen hadden, (vs. 47 en 55) leidden Hem heen tot Kajafas, de hogepriester, in het paleis, dat behalve Kajafas, ook zijn schoonvader Annas bewoonde, waar eerst bij Annas eenvoorlopig verhoor werd gehouden en intussen de schriftgeleerden en ouderlingen, de leden van de Hoge Raad 2: 4") vergaderd waren, om nu van twee uur ’ s morgens af in gewone rechtsvorm over de gevangene rechtszitting te houden.

58. En Petrus, door Johannes vergezeld, (welke beide discipelen, nadat zij van de eersten schrik bij de gevangenneming enigermate bekomen, weer van hun vlucht (vs. 56) waren teruggekeerd) volgde Hem vanverre, om zijn woord in vs. 33 en 35 te volbrengen en omdat de liefde tot de Heere hem met onweerstaanbare kracht trok. Hij volgde Hem tot aan de zaal van de hogepriester, waartoe Johannes hem toegang verschafte (Joh. 18: 15 vv.) en toen hij binnenging in de ruimte, die door de gebouwen van het paleis omgeven was, zat hij bij de dienaren, die een vuur tegen de koude van de nacht hadden aangelegd, om het einde te zien,

of het werkelijk zo ver zou komen, dat Jezus onder de misdadigers zou worden gerekend (Luk. 22: 37).

Wanneer men zwak is en Christus niet dan slechts van verre kan navolgen, moet men toch het gezelschap mijden van hen, die iemand nog zwakker maken.

Niet alles wat men met een goede bedoeling doet is daarom welgedaan.

Zolang de mens in Gods wegen blijft, heeft Hij hem beloofd, dat de engelen hem bewaren zullen, dat hij zijn voet niet aan enigen steen stoot; maar wanneer de mens uit de wegen van zijn roeping gaat, in alle hoeken en gaten wil kruipen en zien wat er gebeurt en horen wat de mensen zeggen, daar is hij buiten Gods bescherming en de duivel heeft macht over hem, zoveel die maar wil.

Op de avond, toen Christus door de bende van de overpriesters gevangen werd genomen, vluchtte ook Petrus; die vlucht kon hij niet verduren, zij was een knak voor zijn hoogmoed. Die wilde hij weer goed maken, daarom ging hij in het huis van de hogepriester. Zeg niet dat dit een te hard oordeel over de man is, was hij heengegaan uit trouwe liefde, die de Heere niet kan laten varen, die toch ten minste wil zien hoe het Hem onder de vijanden gaat, dan had hij een andere plaats gezocht. Hij zou in een verborgen hoek hebben gestaan, of in het duister, ver van het vuur en van daar had hij zijn blikken geworpen naar de zaal. Maar hij zet zich midden onder de knechten bij het kolenvuur, midden onder de knechten, wier mond vol was van spot over de Heilige van God. Wie van de discipelen van Christus daar wilde zitten, moest een volkomen hart hebben, moest met het water van het leven het vuur van de verzoeking kunnen dempen, de strijd voor zijn Heere kunnen strijden en Hem ook getroost zijn leven ten offer kunnen geven.

De uitleggers vallen Petrus hard, dat hij bij zijn zwakheid zich zo ver heeft gewaagd. Zelfs een Calvijn zegt: het was voor hem veel beter geweest in enige verborgen hoek te zuchten en te bidden, dan de mensen onder de ogen te komen, terwijl hij zo weinig standvastig was. Dat is wel waar, maar de liefde overwint het verstand en ten slotte is ons Petrus, die Christus volgt, met zijn verloochening dierbaarder, dan wanneer hij zonder verloochening in een duistere hoek was gebleven. Het moet een krachtige en onweerstaanbare aandrang zijn geweest, die Petrus ertoe bracht om Christus te volgen; want hij was het, die de dienstknecht het oor had afgehouwen en dat maakte zijn toestand bijzonder gevaarlijk.

Om ons hier en in het volgende een juiste voorstelling te kunnen maken van de bijzondere gebeurtenissen, is het nodig, dat wij ons eerst de bouworde van de huizen van de voornamen in het Oosten voorstellen, zoals die in de Aanm. bij 2 Kon. 1: 2 2Ki 1: 2 beschreven zijn. Zij hadden meer dan een verdieping, waren gewoonlijk in het vierkant gebouwd en omsloten een ruim lager gelegen (Mark. 14: 66) binnenhof, naar hetwelk zij in zuilengangen uitliepen en van welke trappen naar de verschillende vleugels van het hoofdgebouw leidden. Van voren aan de hoofdingang naar de straat, breidde zich een overdekte zuilengang uit, naar de binnenste zaal ging een portaal of vestibule. Terwijl Grieken en Romeinen gewoonlijk mannen tot deurwachters hadden, verrichtten bij de Hebreeën dienstmaagden dat werk (Hand.

12: 13). Het voorgevallene in het hogepriesterlijk paleis schijnt niet zo zeer in de binnenskamers, als wel daarbuiten in de zuilengangen te hebben plaats gehad, zodat men het van het binnenhof kon waarnemen. Verder kan het nauwelijks betwijfeld worden, dat Annas niet een eigen zelfstandig huis bewoonde, maar slechts het een gedeelte van dat paleis, terwijl Kajafas het andere deel innam. Volgens de gewoonte van het Oosten, behoren ook de paleizen van de groten niet juist alleen de regeerder, maar zijn gehele geslacht toe (Hand. 4: 6). Had Annas niet met zijn schoonzoon in een en hetzelfde paleis gewoond, dan had men de gevangen Jezus moeilijk eerst tot hem kunnen brengen en zouden ook de Evangelische berichten omtrent de verschillende gebeurtenissen bij Jezus' verhoor en Petrus' verloochening in onoplosbare tegenspraak komen en voor ons geheel onbegrijpelijk blijven. Wij moeten dus vasthouden dat gedurende de gehele behandeling van de zaak eerst voor Annas en daarna voor de Hoge Raad, de plaats in hoofdzaak niet verandert, maar de wegvoering van Jezus van de ene tot de andere slechts een wegvoering uit het een gedeelte van het paleis naar het andere is, terwijl Petrus zich daar ophoudt, waarheen hij van het beginne is heengegaan en slechts in de binnenhof van standplaats verandert. Zo zien wij geheel af van de kerkelijke legende, die op de Zion, niet ver van het Coenaculum een huis van Kajafas en binnen de Zionspoort ook een van Annas aanwijst 21: 11) en vestigen onze gedachte liever uitsluitend op de vraag: waar kan het hogepriesterlijk paleis gelegen hebben? Daartoe moeten wij de plaats Neh. 3: 16-20 inzien, die wel voor ons in bijzonderheden veel onbegrijpelijks bevat, maar in het algemeen zoveel laat zien, dat het hogepriesterlijk paleis niet ver van het koninklijk paleis op Zion aan de ene kant en aan de zuidwestkant van de tempelomtrek aan de andere kant gelegen was, hetgeen met Josefus (b, Jud. II 17) en met de geschiedenis van het hanengekraai bij de verloochening van Petrus (v. 70 Aanm.) overeenstemt. Wij denken dat de plaats, waar de Joden tegenwoordig zitten te klagen, vrij nauwkeurig de plaats aanwijst. Deze ligt ongeveer 400 voet van de zuidwesthoek van de tempelplaats, heeft een hoogte van 158 voet en 23 steenhopen van 60 voet hoogte. Hier kan men op waarlijk hartverscheurende manier dagelijks Joodse vrouwen zien jammeren over de verwoesting van Jeruzalem. Op vrijdagavond verrichten de Joden daar in menigte hun gebed. Met omsluierd hoofd wringen zij de handen, of wenen zij, terwijl zij een gebedenboek onder de handen hebben; nu kussen zij de koude stenen, dan omvatten zij de gladden muur; sommigen buigen hoofd en bovenlijf altijd heen en weer, anderen liggen op de grond en prevelen gebeden. De litanie op vrijdagavond is de volgende:

Voorzanger. - Vanwege het paleis. dat woest licht; Vanwege de tempel, die verwoest is; Vanwege de muren, die vernield zijn; Vanwege onze heerlijkheid, die verdwenen is; Vanwege onze grote mannen, die verslagen zijn; Vanwege de kostelijke stenen, die verbrand zijn; Vanwege de priesters, die gestruikeld zijn; Vanwege onze koningen, die hen veracht hebben;
Volk. - Zitten wij eenzaam en wenen. Voorzanger. -Wij bidden U, ontferm U over Zion. Volk. - Verzamel de kinderen van Jeruzalem! Voorzanger. - Haast U! Haast U, Zions Verlosser! Volk. -Spreek naar het harte van Jeruzalem! Voorzanger, - Mogen schoonheid en majesteit Zion omgeven! Volk. - Och wend U genadig tot Zion! Voorzanger. - Moge snel het koninkrijk op Zion weer verschijnen! Volk. - Bouw de muren van Jeruzalem op! Voorzanger. - Moge vrede en vreugde in Zion wonen! Volk. - En de spruit (Jes. 11: 1) ontspruiten
te Jeruzalem.

Ten slotte is er nog een punt, dat wel mag beschouwd worden; het is de grote haast, die de Hoge Raad bij het gehele proces van Jezus aan de dag legt, de overhaasting in al zijn maatregelen. Deze is daaruit te verklaren, dat men ten tijde van het morgenoffer (9 uur) de zaak geheel en al ten einde moest hebben gebracht, zodat dan een oproer onder het volk, waarvoor men zo zeer vreesde (v. 5), niet meer mogelijk was. Bij het morgenoffer toch stroomden de mensen in gehele menigten tot de tempel. Was toen nog niet alles, ook bij de Romeinse stadhouder, in orde geweest, dan zou gewis een oproer zijn ontstaan; de Galilese aanhangers van Jezus, wier karakter wij bij Hoofdstuk 4: 25 hebben geschetst, zouden zonder twijfel beproefd hebben hun zo hoog geëerde profeet te bevrijden. Omdat Jezus echter juist op die tijd reeds onder de bedekking van Romeinse soldaten ter dood kon worden weggevoerd (Mark. 15: 25), moesten zich de Galileërs stil houden. Nu blijkt uit de droom, die de vrouw van Pilatus in de nacht van 6-7 April had (Hoofdstuk 27: 19), dat meteen bij de uitzending van de bende, die aan Judas was gegeven, de Hoge Raad de landvoogd had laten verzoeken, reeds zeer vroeg in de morgen (gedurende de vierde nachtwake) gereed te zijn, om een gevaarlijke misdadiger te veroordelen. Zo een toch waren zij in Jezus van Nazareth op het spoor en tot het grijpen van dezen hadden zij nu een bedekking van Romeinse soldaten nodig. Zij zouden zich haasten om Zijn proces te doen plaats hebben, opdat volksoplopen mochten vermeden worden. Zij hebben vervolgens zeker ten drie uur nog eens tot Pilatus gezonden: nog slechts moest de laatste rechtsvorm in acht worden genomen. Snel zouden zij de reeds ter dood veroordeelde tot bevestiging en volvoering van het vonnis, hem overleveren en zo was dan inderdaad de landvoogd reeds kort nu 4 uur op zijn plaats.

59. En de overpriesters en de ouderlingen en de gehele grote raad 1), die bij de hogepriester ter terechtzitting vergaderd was, zochten valse getuigenis tegen Jezus. Tot elke prijs probeerden zij bewijzen te vinden voor de schuld van Hem, die zij ter dood wilden veroordelen; maar zij konden ondanks alle moeite geen houdbare grond tot aanklacht vinden. Zij zochten een deugdelijk voorwendsel, opdat zij Hem doden mochten, Hem in wettige vorm voor een misdadiger konden verklaren, die de dood had verdiend en voor hun vonnis dan ook de bevestiging van de Romeinse landvoogd mochten verkrijgen. En zij vonden niet, omdat de getuigenissen zo weinig overeenstemden, dat er niet eens twee van deze, zoals volgens de wet (Deut. 17: 16) geëist werd, overeenstemden.

1)Waarschijnlijk ontbraken van de leden Jozef van Arimathéa en Nicodémus, die Kajafas opzettelijk niet mee genodigd had, om de eenstemmigheid van het door hem gewenste besluit niet te storen (Mark. 14: 64. Luk. 23: 50 v. vgl. bij Hoofdstuk 27: 57).

60. En hoewel er vele valse getuigen toegekomen waren, de een na de ander in de gerechtszaal werden binnengeroepen, zo vonden zij toch niet, omdat de een dit, de ander dat, een derde weer wat anders zei. Het was, alsof aan die persoon geen vlek wilde kleven.

61. Maar ten slotte na lang heen en weerspreken kwamen twee valse getuigen, bij wie het scheen dat ten slotte het gewenste tweetal zou gevonden zijn en zeiden: Deze heeft eens, ongeveer drie jaar hiervoor, toen Hij werd gedrongen om door een teken te bewijzen dat Hij een profeet was (Joh. 2: 18 vv.), gezegd: Ik kan de tempel van God, die met handen gemaakt is (Mark. 14: 58 v.), afbreken, en in drie dagen die opbouwen. Hun getuigenis stemde echter

ook niet behoorlijk overeen, omdat de een de verdraaide uitspraak zo, de ander weer anders (Ps. 5: 10) weer gaf. Daarom kon het vonnis van de dood, waarop men het voorzien had, nog steeds niet uitgesproken worden.

Een getuige van horen zeggen, die zegt zelf gehoord te hebben, of een getuige, die niet nauwkeurig gehoord heeft, is ook een valse getuige.

Het kan een vals getuigenis en leugen zijn, alhoewel men iets waars zegt, maar de bedoeling daarvan verandert. Deze leugen is nog zo veel gevaarlijker, omdat het ware daarin aan de leugen meer schijn geeft.

Jezus had niet gezegd: "Ik kan de tempel van God afbreken", maar: "Breken jullie deze tempel af en in drie dagen zal Ik hem weer oprichten; " zij zouden afbreken, Hij zou weer opbouwen.

Dat ook de overpriester en oudsten de ware bedoeling van Jezus' woorden wel hadden begrepen, bewezen zij na Zijn dood, toen zij tot de landvoogd zeiden (Hoofdstuk 27: 62 v.): "Heer! wij zijn indachtig, dat deze verleider nog levend gezegd heeft: na drie dagen zal Ik opstaan. " Nu vinden wij niet dat Jezus deze worden ooit openlijk heeft gesproken. Daarom konden de overpriesters het moeilijk van iets anders weten, dat Jezus Zijn opstanding op de derde dag had verkondigd, dan juist uit die woorden, die nu, zo schandelijk verdraaid, werden voorgebracht.

Wanneer zij de woorden van de stenen tempel namen, konden zij er evengoed een lastering in zien, als zij later in dergelijke woorden van Stefanus (Hand. 6: 13 v.) een lastering zagen. Wanneer zij bij Stefanus die lastering de dood waardig vonden, konden zij dezelfde lastering ook bij Jezus de dood waardig vinden, ja meer, omdat die uit de mond van Jezus dreigender klonk, dan uit de mond van Stefanus. Maar nee, zij vertrouwen het niet. Het is hen bij die getuigenis niet geheel en al wel (of zij het woord van Jezus in de ene, of in de andere zin opvatten) en zij moeten ook de reden tot Zijn dood niet hieraan ontlenen, maar alleen aan hetgeen de eigenlijke oorzaak van hun haat is, aan Zijn belijdenis, dat Hij de beloofde Koning van Israël en de Zoon van God zelf is. Bij de vergaderingen van de Joodse raad is vaker Gods Geest weer werkzaam geweest, zonder dat men het wilde, of wist; denkt slechts aan die vergadering (Joh. 11: 47 vv.), toen dezelfde Kajafas, die nu weer in de raad voorzit, als hogepriester voorspellend het woord sprak, dat boven zijn weten en verstaan ging: "het is nuttig dat een mens sterft en niet het gehele volk verloren gaat. "

62. En de hogepriester Kajafas had tot hiertoe gezeten, zoals dat gewoonlijk bij de beraadslagingen van het Sanhedrin het geval was. Opstaande onder hen (Mark. 14: 60), d. i. in het midden van de vergadering tredend, wilde hij daardoor te kennen geven met heilige ontroering vervuld te zijn over de lastering, die hij in de woorden meende te vinden, die hij zo-even, als van Jezus gesproken, had vernomen. Toen zei hij tot Hem: Gedurende het gehele getuigenverhoor heeft Gij geen enkel woord gesproken; ook nu zegt Gij geen enkel woord, om U tegenoverdeze getuigen te rechtvaardigen. Antwoordt Gij niets? Wat getuigen deze

tegen U? En licht toch een beschuldiging in zwaar genoeg, dat Gij reden zou hebben U te verdedigen en dat verwijt te weerleggen, of Uw woord te herroepen.

63. Maar Jezus zweeg nog altijd stil, als had Hij niets te spreken. En de hogepriester verstond de betekenis wel van dit zwijgen, dat namelijk Jezus niet over allerlei bijzaken wilde handelen, maar alleen over de hoofdzaak, waarop het bij dit hele proces aankwam. Antwoordende zei hij tot Hem: Ik bezweer U bij de levende God, d. i. bij Hem, die alleen de ware God is, bij de God van Israël (Joz. 3: 10. Ps. 42: 3. Joh. 17: 4), dat Gij aan Hem, aan Zijn tegenwoordigheid en Zijn rechterlijke vergelding denkt en ons zegt, of Gij bent de Christus, de Zoon van God. Bent Gij degene, waarvoor velen onder het volk U houden en waarvoor Gij Uzelf ook menigmaal indirect en direct verklaard heeft, namelijk de Messias of Gezalfde, van wie Mozes en de wet en de profeten geschreven hebben (Joh. 1: 41, 45), de Zoon van de nooit volprezenen van God (Hoofdstuk 14: 33; 16: 16. Joh. 1: 49).

De leugen openbaart zichzelf, daarom hoeft men er niet veel op te antwoorden. Zo zijn ook onschuld en geduld graag bij elkaar; wie onschuldig is, zwijgt stil. De Heiland zwijgt stil. "Het uur van Zijn lijden was daar, daarom wilde Hij niet trachten Zich te bevrijden door vele woorden. Hij zwijgt ook stil om te tonen, dat Hij degene is, van wie Jesaja (53: 7) profeteerde: Hij deed Zijn mond niet open, zoals een lam, dat ter slachting wordt geleid. Hij zwijgt ook stil om verzoening te doen over onze zondige en nutteloze woorden. Het zwijgen, mijn hart, is vaak beter dan het verantwoorden (Ps. 39: 10; 38: 14). Met antwoorden heeft zich menigeen vergist, stilzwijgen heeft niemand schade gedaan.

De Hoge Raad bevond zich in grote verlegenheid. Hij wilde Jezus veroordelen en had Zijn onschuld volkomen bewezen; de verantwoording van Jezus was daarvoor niet eens nodig geweest. Men wist geen andere getuigenissen meer bij te brengen en niemand in de Hoge Raad kon zeggen, wat nu moest gedaan worden. Onderzoekend en in diep nadenken zien zij voor zich heen. Nu zien zij Jezus aan en ten slotte wendt zich hun oog naar Kajafas, of ook hem zijn moed en geestkracht heeft verlaten. Al hun hoop rust op deze man, die met doortastende hand de Hoge Raad beheerst, op het juiste uur een uitweg vindt en voor geen moeilijkheid terugschrikt. Twee mannen zijn door de duivel uitverkoren werktuigen, de een is Judas Iskarioth, die Jezus verried, maar de tweede gaat de eerste te boven. De diensten van Kajafas zijn de duivel onbetaalbaar en daarom verlaat de duivel zijn dienaar niet op dit veelbetekenend ogenblik, dat over leven en ondergang van zijn vijand moet beslissen. Kajafas nu verlangt van Jezus een belijdenis, wie Hij is en opdat Hij er nader een aanklacht op kan bouwen, laat hij het niet aan Hem over, maar zegt Hem de bepaalde woorden voor, waarvoor Hij Zich eenvoudig met "ja of nee" moet verklaren. Wat zijn bezwering bedoelt, ziet ieder gemakkelijk in, die zien wil. Jezus moet niet alleen zeggen of Hij een Christus, een Gezalfde is, - ook de koningen en hoopriesters waren gezalfden van God. Hij moet integendeel zeggen, of Hij die Gezalfde is, van wie de profeten hebben gesproken, dat Hij komen zou en Israël terecht zou brengen. Daarom moet Hij ook zeggen of Hij de Zoon van God is, dus meer en hoger dan de koningen en overpriesters, meer dan alle mensen.

Ernstig ogenblik! Geen geestelijke rechtbank heeft ooit een ernstiger gehad, hemel en hel luisteren. De vraag omtrent de duivel speelt een geringer spel. Maar nu, nu komt er een, die

zet alles op het spel, van het antwoord hangt alles samen af, het Oude Testament en het Nieuwe, en de gehele wereld. Kajafas blind en toch een uitgezocht werktuig, de hogepriester, de eerste man in Israël, treedt voor en roept voor de stille, zwijgende ernstige Jezus de vraag uit, de vraag van de gehele mensheid, de grootste vraag van de wereld: "Ik bezweer U bij de levende God, dat Gij ons zegt, of Gij bent de Christus, de Zoon van de levende van God. " De Sadduceeër spreekt als gelooft hij in een Christus, de Zoon van God. Hij spreekt in de zin van Israël en van - Jezus. De vraag, de bezwering is geëindigd, hoor, daar spreekt Hij, die tot hiertoe geen antwoord gaf.

64. Jezus wilde hem noch een korte, bondige verklaring, noch de door een eed afgedwongen betuiging weigeren 5: 37") en zei tot hem: Gij heeft het gezegd (vs. 28); het is zoals u zegt. Ik ben de Christus, de Zoon van God. Maar Ik wil aan deze Mij afgeperste bekentenis, nog een vrije koninklijke getuigenis toevoegen, waarvan het zeker bewijs u snel in handen zal komen. Ik zeg jullie van nu aan, dat u Mij nu zult doden, zult u zien, dat Mijn schijnbare onmacht, waarin Ik nu zo geheel in uw macht ben, tot goddelijke almacht wordt, die zich aan u zal doen voelen. U zult de Zoon des mensen, vanwie in Dan. 7: 18 v. sprake is, zien zittend ter rechterhand van de kracht van God en komend op de wolken van de hemel, zoals van Hem in Ps. 110: 1 is voorspeld.

a)MATTHEUS. 16: 27; 24: 30. Hand. 1: 11. Rom. 14: 10. 1 Thessalonicenzen. 4: 16. Openbaring . 1: 7.

Kajafas wilde zeker met de uitdrukking: "de Zoon van God" niet nog eens hetzelfde zeggen, wat reeds in het woord "Christus" lag opgesloten. Hij en de Hoge Raad legden integendeel met opzet in dat woord die zin, die voor hen reeds vaak in Jezus’ mond zo aanstotelijk was geweest (Joh. 5: 18; 10: 33) en Jezus, die deze betekenis van de vraag volkomen doorzag, bevestigde haar op de meest beslissende wijze. Van alle getuigenissen voor Jezus’ godheid, die sommige plaatsen bevatten, is deze de duidelijkste en meest bepaalde.

Het bevestigend antwoord op de vraag, die onder bezwering tot de Heere gericht was, was een volkomen eed en voor het gerecht de gewone. Het is dus tevergeefs te ontkennen, dat Christus een Hem voorgelegden eed zou hebben aangenomen en gezworen.

Er is helaas in de tegenwoordige Christenheid nog een getal dat legio is, van hen, die er zich op toeleggen aan de belijdenis van de Heere een betekenis te geven, door middel waarvan zij de beide klippen menen te kunnen omvaren, óf om Jezus, waarvoor zij toch terugdeinzen, met de Joden van een werkelijke godslastering te betichten en het oordeel van de dood tegen Hem mee te omschrijven, óf wat zij evenmin willen, in Hem te moeten geloven, zoals de Kerk in Hem gelooft. Zij verzwakken de belijdenis tot een weinig betekenende uitspraak. Jezus zou een door God geroepen Leraar zijn, die slechts verschenen en opgetreden was om door Zijn woord en voorbeeld de wereld te verlichten. Zo’n verklaring is volstrekt onhoudbaar, de gronden liggen voor de hand. Ten eerste zouden, zoals ieder gevoelt, de uitdrukking "Christus" en "de Zoon van de levende God", tot aanwijzing van een menselijke leraar en zedeprediker, al was hij ook nog zo voortreffelijk, al te sterk zijn. Het is volkomen onzin die alleen van zo een te willen verklaren. Ten anderen zal de Heere, vooral in de loop van het

gerechtelijk proces, de hogepriester ongetwijfeld toch in die zin hebben geantwoord, waarin Hij door hem ondervraagd was. Kajafas nu dacht met alle slechts enigszins in de Schriften bekende Israëlieten, bij de naam "Christus" onloochenbaar aan de door de profeten beloofden Messias. Bij de "Zoon van God", dacht hij ontwijfelbaar aan de Bovenmenselijken en Verhevenen, die David zijn Heere noemde, Daniël op de wolken van de hemel zag komen en Micha schilderde als een, wiens uitgangen waren van het begin, van eeuwigheid. Ten derde zou het de Hoge Raad nooit in de gedachte zijn gekomen, zoals hij deed, om het gelaat van een diep verontwaardigde te tonen en de Heere Jezus Zijn bevestiging te verklaren als een belediging van de allerhoogste majesteit, die de dood waardig was, als Jezus daardoor niets meer van Zich had willen zeggen, dan dat Hij een Rabbi, een Volksleraar, of zelf ook een Profeet was. Maar konden niet, zo werpt u tegen, de rechters Hem hebben misverstaan en meer achter Zijn betuiging hebben gezocht, dan Hij zelf daarin wilde leggen? O vrienden! in dat geval zou de Heere ongetwijfeld tegen hun valse uitlegging luid hebben gesproken en dadelijk een zo bedenkelijk misverstand hebben weggenomen. In plaats daarvan echter - en dit is een duidelijk bewijs daarvoor, dat Hij Zich werkelijk in de hoogste zin van het woord voor Gods Zoon verklaarde - bevestigde Hij de verklaring van het Sanhedrin, door de hoogst opmerkelijke bijvoeging tot een verzekering bij ede: "Ik zeg jullie: van nu aan zult u zien de Zoon des mensen, zittend ter rechterhand van God en komend op de wolken van de hemel. "

Dit woord is een woord van de donder voor Zijn vijanden; de bevestiging volgde dadelijk bij Zijn dood. Zij zouden het duidelijk gewaar worden: 1) dat Hij ter rechterhand van God zit, d. i. dat Hem goddelijke macht en heerschappij is gegeven;
2) dat Hij komt, dat Hij krachtens deze macht Zijn rijk uitbreidt, Zich Heerser en Rechter betoont. Dat zagen zij uit de angstverwekkende duisternis, uit de aardbeving, het scheuren van het voorhangsels, de tijding van de opstanding, de prediking van de apostelen, uitbreiding van de Kerk, gericht over Jeruzalem, dat wel velen zouden beleven. Dat waren zichtbare betoningen van de aan Hem gegevene macht. Ook de vijanden moesten het besluit daaruit trekken, dat God Hem beschermde: een gering gevolg daarvan is Gamaliëls oordeel in Hand. 5: 38 v.

Jezus kondigt Zijn rechters het gericht van Zijn toekomst aan. Hij verkondigt hen, dat zij van nu aan steeds met schrik inboezemende gezichten van Zijn heerlijkheid zouden worden bezocht, steeds zouden zij die zien. Waar de Almacht Zich openbaarde, daar zou Hij met haar verschijnen als erfgenaam van haar werkingen.

65. Toen Jezus door het woord: U heeft het gezegd Zich zo onbewimpeld voor Gods Zoon verklaarde, verscheurde de hogepriester zijn kleren. Door dat uitwendig teken wilde hij een verontwaardiging uitdrukken over hetgeen hij daar had moeten horen (2 Kon. 18: 37. Hand. 14: 14). Inwendig verheugde hij zich echter, dat hij door zijn kunstgreep (vs. 63) aan het voor de Hoge Raad zo pijnlijk verhoor opeens een einde had gemaakt en een belijdenis had ontlokt, zoals men nodig had. Hij scheurde zijn oppergewaad van de hals af een span lengte (zo luidt ten minste het voorschrift van de latere Joden) en zei: Hij heeft door Zichzelf Gods Zoon te maken (Joh. 19: 7), God gelasterd, omdat Hij toch Zijn eer geen andere wil laten (Jes. 48: 11). Welke getuige hebben wij nog nodig om te bewijzen, dat Hij de straf van de steniging

volgens Lev. 24: 16 heeft verdiend? Zie, nu heeft u Zijn Gods-lastering gehoord in hetgeen Hij geantwoord heeft op mijn eed.

66. Wat dunkt jullie? Geeft uw votum, of u van dezelfde mening bent als ik. En zij antwoordden de een na de ander (Mark. 14: 62) en zeiden: a) Hij is de dood schuldig. Zo stoorden zij zich dus niet aan de gewone orde van het recht, volgens welke een veroordeling pas een dag na het onderzoek en niet onmiddellijk daarna mocht geschieden.

a)Lev. 24: 16.

67. Toen Jezus zo ter dood was veroordeeld en tot aan de volvoering van het vonnis als zonder recht was verklaard, spogen zij, de gerechtsdienaars, die Hem weer Zijn boeien aandeden, in Zijn gezicht. Ook enige van de medeleden van de Hoge Raad deden bij het gaan uit de zaal mee aan deze schijnbaar heilige daad van ijver. Zij deden dat, om Hem op het diepst te onteren en sloegen Hem met vuisten, om hun grote verbittering tegen Hem uit te drukken.

68. a) En anderen gaven Hem deels met de vlakke hand, deels met stokken kinnebakslagen, nadat zij eerst Zijn gezicht bedekt hadden, toen men Hem uit de zaal van de zitting had weggevoerd en naar het hof van het paleis had gebracht, waar Hij bewaakt zou worden tot aan de verdere zitting (Hoofdstuk 27: 1 vv.). Zij deden dit en zeiden ter bespotting van Zijn profetische waardigheid: Profeteer ons, Christus! U, die Zich voor de Christus uitgeeft en dus moet kunnen profeteren, wanneer Gij dat werkelijk bent! Wie van ons is het, die U geslagen heeft? In plaats van een woord te antwoorden, gaf Hij Zijn wangen aan degenen, die Hem het haar uitplukten en verborg Hij Zijn aangezicht niet voor smaadheden en speeksel (Jes. 50: 6). Intussen had dadelijk te voren dit heilig aangezicht door een enkele blik Petrus weer van zijn diepe val opgericht, zodat Hij bevrijd werd uit de strikken van de duivel (vs. 75).

a) Job 16: 10. Joh. 19: 3.

Het was het werk van de Joodse hogepriester het paaslam te onderzoeken, of het zonder gebrek was (Ex. 12: 5). Dat heeft Kajafas gedaan en hij heeft niets tegen Jezus kunnen inbrengen. Nog blijft het tweede hogepriesterlijke werk over, dat volgens de wet de zonde van het volk op het lam werd gelegd, opdat dit haar door de dood verzoenen zou. Ook dat doet Kajafas. Hij legt de zonde van de wereld op Jezus, omdat hij Hem als een godslasteraar ter dood veroordeelt: want de zonde van de menselijke hoogmoed, die zich verheft boven alles wat God en godsdienst heet, niemand meer dient dan zichzelf en zijn eigen wil tot Gods wil, zijn wijsheid tot alwetenheid maakt, is de hoofdzonde, die geen enkel gebod van God laat staan en waaruit al de andere zonden in de wereld komen. De hogepriester moet dus hier de wet dienen en weet het zelf niet. Hij denkt zijn eigen wil te doen en vervult daarmee slechts de raad van God. Alles is in het lijdenswerk goddelijk; zelfs de booswichten doen, wat Gods heilig raadsbesluit van eeuwigheid heeft verordend.

Zeker erkenden de leden van de Hoge Raad niet duidelijk, dat Jezus werkelijk de Messias van Israël, de Zoon van God en de Heer der heerlijkheid was (Luk. 19: 42. Hand. 3: 17. 1 Kor. 2:

8); het gevangen zijn van Christus konden zij makkelijk voor een bewijs houden dat Hij niet de Messias, nog minder de Zoon van God was. Maar hun onrein hart was toch getroffen door de glans van Zijn goddelijk wezen en alleen omdat zij het oog van de Geest gesloten hadden uit vrees om te veel te erkennen en hun zondig bestaan te moeten loslaten, kwamen zij niet tot volle helderheid. Hun onwetendheid was daarom hun eigen schuld en de vreselijke vloek van deze zonde was die, dat zij in die blindheid moordenaars werden van de Heilige van God.

Het spuwen in het aangezicht was een teken van de hoogste verachting; op die ontering stond een straf van 400 drachmen, reeds het spuwen vóór iemand was een belediging. Toen die smaad de rechtvaardige Aristides te Athene moest worden aangedaan, kon er, zoals Seneca verhaalt, niet dan met moeite één voor gevonden worden.

In dit aangezicht te spuwen, in dit aangezicht te slaan, dit hoofd en dit lichaam met vuistslagen te mishandelen, de profetische gaven van dezen te honen, konden dat werkelijk mensen doen, geschapen naar Gods beeld? Helaas! zij hebben het gedaan, zij doen het nog heden, mensen - niet alleen geschapen naar Gods beeld, maar ook gewassen met het bloed van de verzoening in de heilige doop, niet tien of honderd zoals toen, maar bij tien- en honderdduizenden - de vijanden van het kruis van Christus, de kinderen van de boosheid en van het ongeloof. O wat een zondvloed van smaad en speeksel, van vuistslagen en kinnebakslagen is van die tijd af en weer in deze laatste treurige tijd uitgestort en wordt gezien in goddeloze couranten en boeken, alle dagen over het hoofd van onze hooggeprezen Heiland en over Zijn heilig lichaam, Zijn Kerk en gemeente, over die besliste getuigen en belijders van de Christelijke waarheid! Het kan ook niet anders, omdat er een duivel is en omdat de discipel niet boven zijn Meester moet zijn. O, dat wij maar altijd omwille van de gerechtigheid en weldoen leden en verdroegen met U, o Heere Jezus, met U en om Uwentwil. Hoe zalig waren wij dan.

II. Vs. 69-75 Gedurende de beide verhoren, waaraan wij bij de inleiding op de vorige afdeling gedacht hebben en die van 1-3 uur ‘s morgens plaats hadden, valt de geschiedenis voor van de driemaal herhaalde verloochening van Petrus. Deze was dadelijk na de wegvoering van Jezus naar Annas mee in het hogepriesterlijk paleis ingegaan en had zich geplaatst bij de knechten van de hogepriester, die op de binnenplaats een kolenvuur hadden ontstoken tot bescherming tegen de kou van de nacht. Hierheen komt ook, terwijl zij haar post voor enige ogenblikken verlaat, om de dienstbaren het nieuws mee te delen, dat er ook een paar van Jezus’ discipelen waren, die dienstmaagd, die hem tevoren op voorspraak van Johannes mee had binnengelaten, de deurwaarster. Deze wordt hem in de eerste plaats tot een verzoeking. Als hij vervolgens (in dezelfde tijd dat Jezus van Annas naar Kajafas wordt gevoerd en de haan voor de eerste maal kraait), zijn standplaats in het binnenhof verlaat en aan zijn heengaan uit het paleis denkt, komt hem dadelijk bij de binnenste poort, die van de plaats voert, een tweede verzoekster tegen, die door de eerste in het voorbijgaan op hem is opmerkzaam gemaakt en voor de tweede keer bezwijkt hij in de verzoeking op nog ergere wijze. Nu gaat hij weer naar het kolenvuur, want hij waagt het niet meer het paleis uit te gaan - de deurwaarster aan de buitendeur, die hem verraadde, kon hem daar laten gevangen nemen. Ook voor de knechten moet hij het nogmaals loochenen, dat hij een discipel van Jezus is, dan heeft hij een poos rust. Na verloop van een uur, als het proces van zijn Meester daarbinnen voor de Hoge Raad beslist

is en de geesten van de hel ook in de knechten op de plaats opnieuw zich verheffen, komt de derde verzoeking en wel zo sterk, dat het op het zeerst in het nauw gebrachte hart van de arme discipel zijn Meester op de droevigste manier verloochent. Nu is het de tijd van het tweede hanegekraai en alles is vervuld, wat Petrus te voren was gezegd. Maar nu is ook de Helper aanwezig, die Zijn hand hem reikt, dat Petrus op de onstuimige zee niet vergaat. Juist wordt de veroordeelde Jezus naar buiten gevoerd, om ontvangen te worden door de menigte, die Hem moet bewaken en haar moedwil aan Hem wil tonen. Jezus werpt nu Petrus een blik toe, de zijn afgedwaald hart tot inkeer brengt (Mark. 14: 66-72, Luk. 22: 54-62. Joh. 18: 15-18 en 25-27).

69. En Petrus, die wij (vs. 58) Jezus van ver zagen volgen en door bemiddeling van Johannes op de binnenplaats van het hogepriesterlijk paleis zagen aankomen, zat en stond afwisselend, zoals zijn uitwendige onrust dat meebracht, gedurende het verhoor bij Annas (Joh. 18: 19 vv.) en vervolgens voor Kajafas (MATTHEUS. 26: 59 vv.) buiten in de zaal, in de doorzuilengangen van het paleis omgevene ruimte. En een dienstmaagd, de deurwaarster, waarvan Johannes de toestemming tot binnengaan voor hem verkregen had en die nu, na het sluiten van de poort zich tot de knechten op de plaats begaf, om zich met dezen te onderhouden, kwam tothem. Zij bezag hem nog eens bij het licht en toen zij hem herkende als degene, voor wie de andere haar bekende discipel van Jezus toegang had gevraagd, verklaarde zij: U was ook met Jezus, de Galileër, die men als gevangene heeft binnengebracht en wie het zeker kwalijk zal gaan.

70. Eerst probeerde hij het woord van de dienstmaagd onopmerkzaam voorbij te gaan, maar ten gevolge van haar aanzien trok hij de opmerkzaamheid van de omstanders meer en meer tot zich. Toen loochende hij het voor allen, die reeds begonnen met de aanklaagster in te stemmen en zei: Ik weet niet wat u zegt. Ik ben zo weinig met deze Jezus van Nazareth bekend, dat ik in het geheel niet kan begrijpen hoe u tot die bewering komt; laat mij dus met rust.

Bij dit zeer belangrijk gedeelte van de lijdensgeschiedenis kunnen wij noch de velerlei moeilijkheden, die in aanmerking komen, uit de weg ruimen, noch de lezer een duidelijke beschouwing van de bijzonderheden van de gebeurtenis geven, zonder de vier evangelische berichten eerst naast elkaar te plaatsen, waaraan wij dan gemakkelijk de verklaringen kunnen aansluiten.

MATTHEÜS 26 57 Die nu Jezus gevangen hadden, leidden Hem heen tot Kajafas, de hogepriester, waar de schriftgeleerden en ouderlingen vergaderd waren. 58 En Petrus volgde Hem van ver, tot aan de zaal van de hogepriesters, en binnengegaan zijnde, zat hij bij de dienaren, om het einde te zien. 69 En Petrus zat buiten in de zaal; en een dienstmaagd kwam tot hem en zei: "U was ook met Jezus de Galileër. " 70 Maar hij loochende het voor allen en zei: "Ik weet niet wat u zegt. " 71 En toen hij naar de voorpoort uitging, zag hem een andere dienstmaagd en zei tot degenen, die daar waren: "Deze was ook met Jezus de Nazaréner. " 72 En hij loochende het weer met een eed en zei: "Ik ken de mens niet. " 73 En een tijdje daarna kwamen zij, die erbij stonden en zeiden tot Petrus: "Waarlijk u bent ook van die, want ook uw spraak maakt u openbaar. " 74 Toen begon hij zich te vervloeken en te zweren: "Ik ken de

mens niet. " 75 En meteen kraaide de haan; en Petrus werd indachtig het woord van Jezus, die tot hem gezegd had: "Eer de haan gekraaid zal hebben, zult u Mij driemaal verloochenen. " En hij ging naar buiten en weende bitter.
MARKUS 14 53 En zij leidden Jezus heen tot de hogepriester en bij Hem vergaderden al de overpriesters en de ouderlingen en de schriftgeleerden. 54 En Petrus volgde Hem van ver tot binnen in de zaal van de hogepriester en hij was met de dienaren, zich warmend bij het vuur. 66 En toen Petrus beneden in de zaal was, kwam een van de dienstmaagden van de hogepriester. 67 En toen zij Petrus zag, die zich warmde, zag zij hem aan en zei: "Ook u was met Jezus de Nazarener. " 68 Maar hij heeft het geloochend en zei: "Ik ken Hem niet en ik weet niet wat u zegt. En hij ging buiten in de voorzaal en de haan kraaide. 69 En de dienstmaagd, die hem weer zag, begon te zeggen tot degenen, die daarbij stonden: "Deze is een van die. " 70 Maar hij loochende het weer. En een tijdje daarna zeiden degenen die daarbij stonden, weer tot Petrus: "Waarlijk, u bent een van die; want u bent ook een Galileër en uw spraak gelijkt. " 71 En hij begon zichzelf te vervloeken en te zweren: "Ik ken deze mens niet, die u zegt. " 72 En de haan kraaide de tweede maal; en Petrus werd indachtig het woord, dat Jezus tot hem gezegd had: "Eer de haan tweemaal gekraaid zal hebben, zult u Mij driemaal verloochenen en hij ging weg en weende.
LUKAS 22 54 En zij grepen Hem en leidden Hem weg en brachten Hem in het huis van de hogepriester. En Petrus volgde van ver. 55 En toen zij vuur ontstoken hadden in het midden van de zaal en zij tezamen neerzaten, zat Petrus in het midden van hen. 56 En een zekere dienstmaagd, die hem bij het vuur zag zitten en haar oog op hem hield, zei: "Ook deze was met Hem. " 57 Maar hij verloochende Hem en zei: "Vrouw! ik ken Hem niet. " 58 En kort daarna zag een ander hem en zei: "Ook u bent van die. " Maar Petrus zei: "Mens! ik ben niet. " 59 En toen het omtrent een uur geleden was, bevestigde dat een ander en zei: "In der waarheid ook deze was met Hem, want hij is ook een Galileër. " 60 Maar Petrus zei: "Mens! ik weet niet wat u zegt. " En meteen, toen hij nog sprak, kraaide de haan. 61 En de Heere keerde Zich om en zag Petrus aan; en Petrus werd indachtig het woord van de Heere, hoe Hij hem gezegd had: "Eer de haan gekraaid zal hebben, zult u Mij driemaal verloochenen. 62 En Petrus ging naar buiten en weende bitter.
JOHANNES 18 12 De bende dan en de overste over duizend en de dienaars van de Joden, namen Jezus gezamenlijk en bonden Hem. 13 En leidden Hem heen eerst tot Annas: want hij was de schoonvader van Kajafas, die in dat jaar hogepriester was. 14 Kajafas nu was degene, die de Joden geraden had, dat het nuttig was, dat een mens voor het volk stierf. 15 En Simon Petrus volgde Jezus en een ander discipel. Deze discipel nu was de hogepriester bekend en ging met Jezus in de zaal van de hogepriester. 16 En Petrus stond buiten aan de deur. De andere discipel dan, die de hogepriester bekend was, ging uit en sprak met de deurwaarster en bracht Petrus in. 17 De dienstmaagd dan, die de deurwaarster was, zei tot Petrus: "Bent ook u niet uit de discipelen van deze mens?" Hij zei: "Ik ben niet. " 18 En de dienstknechten en de dienaars stonden en hadden een kolenvuur gemaakt, omdat het koud was en warmden zich. Petrus stond bij hen en warmde zich. 25 En Simon Petrus stond en warmde zich. Zij zeiden dan tot hem: "Bent ook u niet uit Zijn discipelen?" Hij loochende het en zei "Ik ben niet. " 26 Een van de dienstknechten van de hogepriester, die familie was van degene, die Petrus het oor afgehouwen had, zei: "Heb ik u niet gezien in de hof met Hem?" 27 Petrus dan loochende het weer. En meteen de haan.

Vóór alle dingen moeten wij vasthouden, dat bij het verhoor voor de geestelijke rechtbank drie plaatsen moeten worden onderscheiden: 1) het voorlopig verhoor bij Annas 2) de eerste zitting van de Hoge Raad, die met de voorlopige veroordeling van Jezus eindigt; 3) de tweede zitting ‘s morgens vroeg, tot de wettelijke veroordeling en tot overgave aan de Romeinse landvoogd. De zo-even aangevoerde derde zitting wordt door vele uitleggers niet behoorlijk onderscheiden van de voorafgaande tweede, noch in zijn bijzondere betekenis opgevat. Men erkent echter niet de overeenstemming van de vier Evangelisten, wanneer men over dit punt niet tot helderheid is gekomen. Terwijl namelijk Johannes zich hoofdzakelijk met het voorlopig verhoor bij Annas bezig houdt (18: 12-23), de eerste zitting bij Kajafas alleen met de woorden (18: 24): "Annas dan had Hem gebonden gezonden tot Kajafas de hogepriester" vermeldt, zonder iets meer dan de tweede en derde verloochening van Petrus mee te delen van het gebeurde bij dit verhoor, de tweede zitting slechts met de woorden (18: 28): "Zij dan leidden Jezus van Kajafas in het rechthuis", noemt, handelen Mattheüs en Markus voornamelijk over de eerste zitting van de Hoge Raad. Het verhoor bij Annas gaan zij geheel voorbij en de tweede zitting beschrijven zij slechts kort. Van deze beide Evangelisten onderscheidt zich Lukas in zoverre, dat hij wel van de eerst zitting bij Kajafas weet (22: 54 v.) en ook de bespotting van Jezus, die op de voorlopige veroordeling volgde, in een aanhangsel vermeldt (22: 63-65), zijn hoofdoogmerk intussen tot de tweede zitting in de vroegte van de morgen bepaalt, waaruit dan volledig blijkt waarom bij hem de verloochening van Petrus aan de veroordeling van Jezus voorafgaat - hij heeft het ook niet met de voorlopige, maar met de wettelijke veroordeling (22: 66 vv.) te doen. Maar wat, zo vragen wij nu, betekent deze tweede zitting van de Hoge raad, waarvan wij bij Mattheüs in Hoofdst. 27: 1 v. zullen horen? Was toch volgens de mening van de Sanhedristen reeds de godslastering van Jezus bewezen en Hij door hen ter dood veroordeeld, waarom hebben zij Hem dan nog eens onderzocht en nog eens gevonnist. De vraag is snel opgelost, wanneer wij herinneren dat de gerechtszitting, die wij in de vorige afdeling hebben behandeld, wel reeds tot officiële veroordeling van de Heere geleid had, maar nog niet alle vormen van zo’n proces waren in acht genomen, die formaliteiten zelfs in meer dan een opzicht waren geschonden. Ten eerste mocht het Sanhedrin over hoofdmisdaden niet bij nacht als rechtbank zitten. Reeds daarom moest nog een zitting bij het aanbreken van de dag volgen, die het verhandelde in de vorige weer opnam; ten tweede mochten de veroordelingen niet met zo’n haast plaats hebben als bij de eerste zitting gebeurd was; doodvonnissen moesten integendeel niet op een en dezelfde dag als het verhoor plaats hebben. Nu probeert men zich te helpen door nog een zitting te houden, alsof de eerste alleen had gediend tot verhoor, terwijl de tweede de veroordeling tot haar hoofdzaak had, alhoewel beide toch altijd op een en dezelfde dag vielen. Ten slotte bepaalde ook de Romeinse wet, dat voor het aanbreken van de morgen geen gerechtsspraak kracht van wet had en dat maakte weer een behandeling noodzakelijk. Dat men bij deze tevens besluiten moest op welke manier men de aanklacht bij de Romeinse stadhouder wilde formuleren, zeggen ons Mattheüs en Markus in hun berichten. Wanneer de tweede gerechtszitting bij de eerste drie Evangelisten in de morgen geplaatst wordt, zo kunnen wij de uitdrukkingen, daarvoor in de grondtekst gebruikt, alleen verstaan van de tijd van de vierde nachtwake (Hoofdstuk 14: 25), d. i. van 3-6 uur ‘s morgens en wel van het eerste uur van deze morgenwake (3-4 uur). Daarmee stemt niet alleen overeen, dat vervolgens het doodvonnis om 6 uur door Pilatus bevestigd werd en Jezus ongeveer om 3 uur (volgens Joodse berekening d. i. om 9 uur voor de middag) gekruisigd wordt (Joh. 19: 14. Mark. 15: 25), maar dat ook in de derde nachtwake

(12 uur ‘s nachts tot 3 uur ‘s morgens), het voorlopig verhoor hij Annas en de eerste gerechtszitting bij Kajafas vallen en Mark. 13: 35 het "hanengekraai" heet, want in deze tijd had tevens de driemaal herhaalde verloochening van Petrus met het tweemaal kraaien van de haan plaats. De Talmud beweert, dat men te Jeruzalem geen hoenders hield. Omdat deze vogels, hun voedsel in de modder zoekend, allerlei onreine dieren uitkrabben en zo makkelijk de offers en andere gewijde plaatsen konden verontreinigen, was het houden van deze in strijd met de Levitische wet. Wij kunnen hier dus moeilijk denken aan een haan uit de hof van het hogepriesterlijk paleis. Zoals wij gezien hebben bij vs. 58 lag dit paleis tussen het koninklijk paleis op de westkant en de burg Antonia op de oostkant. Daar had de Romeinse landvoogd zijn woning, hier het Romeinse leger zijn kwartier. Kwam het hanegekraai of van de een of van de andere kant, dan kon het in de stilte van de nacht op de plaats van den hogepriester gemakkelijk worden gehoord. Nu kraait de haan voor de eerste maal tegen 2 uur in de morgen (dan gewoonlijk slechts 2 maal achter elkaar), de tweede maal een uur later (dan reeds vaker); wij zouden ons het voorgevallene dus ongeveer aldus moeten denken: Ongeveer een uur na middernacht was Jezus in Gethsemane gevangen genomen en werd tot het voorlopig verhoor bij Annas meteen weggeleid. Petrus, door Johannes vergezeld, volgde de stoet van ver, maar kon niet uit zichzelf wagen met de bende ook de deur van het hogepriesterlijk paleis binnen te gaan, omdat hij hier dadelijk door de deurwaarster zou zijn teruggedreven. Daarentegen verkreeg Johannes, die in nadere betrekking tot het hogepriesterlijk huis stond en voor het dienstdoend personeel daar een man van respect was, dadelijk toegang en verschafte die door zijn voorspraak bij de deurwaarster, ook aan Petrus. Beide discipelen scheidden nu bij hun binnentreden van elkaar. Johannes kon door zijn bekendheid met de hogepriester zich iets verder wagen, misschien tot in de onmiddellijke nabijheid van de gerechtszaal. Petrus mengde zich daarentegen onder de knechten op de plaats, als was hij hun gelijke. Koude tijden komen, zoals Tobler bericht, vaak in Jeruzalem tot in Mei voor, in het bijzonder zijn om Pasen de nachten vaak nog zeer koud. In het jaar 1837 tekende v. Schubert voor de 3de april na zonsondergang slechts ñ 6º R. Het aansteken van een kolenvuur door de knechten, die wegens het verhoor de hele nacht zouden moeten opblijven, verklaart zich vanzelf en komt ook overeen met de tegenwoordige gewoonte van de inwoners van het land. In het bericht van Johannes komt het er op aan, dat wij vs. 17 niet met vs. 16, maar met vs. 18 verbinden; niet dadelijk bij het inlaten van Petrus zegt de deurwaarster het woord tot hem, zoals het volgens de eerste verbintenis zou schijnen; in tegenwoordigheid van de anderen discipel, die zij niet mag blootstellen, houdt zij zich in. Toen echter het verhoor voor Annas plaats had en de ingang gesloten was, begaf zij zich tot het dienend personeel op de plaats. Om nu deze Petrus, die zij had moeten binnenlaten, in verlegenheid te brengen en zich tevens bij haar mededienstbaren belangrijk en aangenaam te maken, neemt zij hem met het bewustzijn van haar ambt scherp in het oog en als wilde zij nog een legitimatie van hem verlangen, zegt zij tot hem: "Bent ook u niet een discipel van deze mens?" terwijl zij door het woordje "ook" te kennen geeft, waarop haar verdenking rust, "omdat de ander, die u heeft binnengebracht, Zijn discipel is, zult u er ook wel een zijn. " Petrus wil de vraag ontwijken, als ging zij hem niet aan. Nu wordt de dienstmaagd stouter en door het gedrag van de aangesprokene slechts te zekerder geworden, geeft zij hem op de man af de schuld: "U was ook met Jezus van Nazareth" en wendt zich tot de knechten: "Deze was ook met Hem. " Nu moet Petrus spreken. Niet zijn Heer, maar zichzelf wil hij verloochenen, als hij zegt: "Ik ben niet (een discipel van deze mens). Ik ken Hem niet (deze Jezus van Nazareth) en ik weet ook niet wat u zegt (hoe u

tot zo'n beschuldiging tegen mij komt). Verbinden wij dus Johannes vs. 17 op die manier met vs. 18 , dat vs. 18 de omstandigheden meldt, waaronder het gesprek in vs. 17 volgde, zo stemt het bericht van de vierden Evangelist volkomen overeen met dat van de drie andere: de eerste verloochening van Petrus had plaats bij het kolenvuur, midden onder de knechten; zij had plaats in de tijd dat Jezus binnen bij Annas ondervraagd werd over Zijn discipelen en over Zijn leer en bij het antwoord, dat Hij de hogepriester gaf en waarin Hij de discipelen geheel buiten spel liet, om hen niet aan enig gevaar bloot te stellen (Joh. 17: 12; 18: 8). Dit gebeurde tussen 1 en 2 uur 's morgens, een kleine poos kan Petrus nog bij het vuur zijn blijven staan, een zekere onverschilligheid voordoende. Toen echter tegen 2 uur Jezus gebonden naar Kajafas werd gevoerd, in wiens gebied zich intussen de Hoge Raad had verzameld en de deurwaarster zich op haar post terug begaf, ging hij haar na met het doel om zich uit het hogepriesterlijk paleis te verwijderen, waar het hem zo onhoudbaar was geworden. Bij de beweging, die ten gevolge van Jezus' overbrenging onder de knechten op de plaats ontstond, kon hij verwachten dat zijn verwijdering voor dat ogenblik onbemerkt zou blijven; maar hij had zich bedrogen; hij liep de helse jager opnieuw in het net.

71. En als hij naar de voorpoort uitging, met het plan om naar de voorhof te gaan, die naar de straat leidde, waar de deurwaarster hem weer zou buiten laten tot de ingang van het paleis en hij op die weg eerst aan het portaal van de gang kwam, die naar de binnenplaats gelegen was, zag een andere dienstmaagd hem. Deze, die bij dat portaal gestationeerd was, was vroeger reeds door de deurwaarster in het voorbijgaan opmerkzaam gemaakt dat de man, die haar op de voet volgde, zeker een van Jezus' discipelen was. Deze wildemeteen het nieuws verder verbreiden en zei tot degenen, die daar waren: Deze, die hier komt, was ook met Jezus de Nazarener: daarop wendde zich meteen een van die tot Petrus, die intussen bij hen was gekomen, met het woord: U bent ook een van die.

72. En hij loochende het weer, zonder dat hij op het hanegekraai had acht gegeven, dat onmiddellijk tevoren zich voor de eerste maal had laten horen. Hij antwoordde degene, die hem zo op de man af had gezegd wat hem in zijntegenwoordige toestand zo pijnlijk was: Mens! ik ben het niet, wat u van mij denkt. Hij loochende het zelfs met een eed, om de getuigenis van de dienstmaagd voor de hoe langer hoe meer hen omringende mannen als met een slag te ontzenuwen en zei: Ik ken de mens niet.

Omdat hij voor dat ogenblik de terugtocht uit het paleis moest opgeven en tevens de mannen wilde doen geloven, dat hij tot de mensen bij het vuur op de binnenplaats behoorde, ging hij daarheen terug. Deze, die intussen zijn afwezigheid hadden opgemerkt en hem nu opnieuw in hun kring zagen, kwamen hem dadelijk tegen met de vraag: "Bent u niet een van Zijn discipelen?" Ook hier hield hij zijn tweede verloochening staande: "Ik ben het niet", zoals hij dat reeds eenmaal voor dezelfde mannen betuigd had; nu bleef hij een poos, zolang het verhoor bij Kajafas duurde (vs. 59 vv.), zonder overlast. Volgens de hier voorgestelde opvatting stemmen alle vier de Evangelisten in hun berichten overeen. Alleen heeft de een dit, de ander dat punt bij de tweede verloochening, die op twee verschillende plaatsen plaats had, in het oog gevat en zich daarbij van zulke uitdrukkingen bediend als het meest overeenkwamen met het standpunt van zijn verhaal; daaruit ontstaat nu makkelijk de schijn, alsof de een de ander tegensprak. Het meest valt ons in het oog dat, terwijl Mattheüs

uitdrukkelijk van een andere dienstmaagd spreekt, Markus daarentegen de dienstmaagd schrijft, want daardoor wordt men toch meteen verleid om te geloven dat hij weer de eerste bedoelde, waarvan hij reeds eens heeft gesproken, de deurwaarster. In die zin wordt dan ook het artikel, dat de tweede Evangelist voor het woord "dienstmaagd" plaatst, door de meeste uitleggers temeer verstaan, omdat hij tevens van de daardoor aangewezene dienstmaagd zegt "weer" (vs. 69). Dit woord wordt door de Lutherse vertaling bij de tweede zin gevoegd: "De dienstmaagd, die hem zaf, begon weer te zeggen". Het woord ontbreekt in enige handschriften geheel, in andere wordt het achteraan geplaatst. De Evangelist wil dan ook niets anders zeggen, dan dat bij de tweede verloochening een dienstmaagd de zaak opnieuw ophaalde en Petrus in een moeilijken toestand gebracht heeft. Aldus verklaart Dächsel. Naar onze mening is een andere opvatting te volgen en met Tischendorf het woord palin weg te laten, terwijl door de dienstmaagd moet verstaan worden degene, die aan het hoofd van de verschillende deurwaarsters stond en van wie Johannes eerst toestemming had ontvangen om Petrus binnen te leiden. J. P. Lange brengt het "weer" bij de naam en verklaart: "evenals de andere begonnen was". Nadat Markus in vs. 66 van een van de dienstmaagden van de hogepriester gesproken heeft, heeft hij duidelijk genoeg daarmee te kennen gegeven, dat hij nog van een andere wist; deze andere voert hij hier in met het bepalend lidwoord: "de dienstmaagd", omdat het die is, wier ambt het was om de ingang te bewaren, die van het binnenhof naar de buiten het paleis gelegen voorhof leidde, dus die, waarmee Petrus juist op deze plaats, waar hij zo-even was aangekomen, te doen moest hebben, vóórdat hij verder naar de voorhof kon gaan. Hij ging echter, omdat hij niet onbekend en zonder ondervraagd te worden, hier voorbij kon komen, niet verder, maar keerde tot zijn vroegere standplaats bij het kolenvuur terug.

73. En een tijdje daarna (na verloop van ongeveer een uur, gedurende hetwelk de eerste zitting van de Hoge Raad plaats vond, waarin Jezus wegens Zijn goede belijdenis (1 Tim. 6: 13) door Kajafas van godslastering werd beschuldigd en daarop door allen ter dood veroordeeld (vs. 59 vv.), dus ongeveer tegen drie uur in de morgen), herhaalden hen die stonden bij het kolenvuur, nog nadrukkelijker hun bewering, die reeds twee malen (vs. 70 en Joh. 18: 25) door Petrus was afgewezen, nu hun heer, de hogepriester, het vonnis over zijn Heer had uitgesproken. Zij zeiden tot Petrus: Waarlijk, hoe u het ook mag ontkennen, u bent ook van die, die deze mens als discipelen aanhangen; want ook uw spraak, uw dialect, waarin wij u horen spreken, maakt u openbaar, dat u een Galileeër bent 4: 25") en wat zou zo een hier kunnen zoeken, wanneer hij niet een discipel was van deze Jezus van Nazareth en wilde zien, welk einde dit proces zou nemen?

74. Toen Petrus met zijn herhaalde verzekering: Ik ben het niet niets meer kon winnen en zelfs een van die knechten, een bloedverwant van Malchus (vs. 51), met de vraag tot hem kwam: Heb ik u niet gezien in de hof met Hem?, begon hij zich te vervloeken en te zweren: Ik ken de mens niet, van wie u spreekt.

75. En meteen, op hetzelfde ogenblik dat hij Jezus voor de derde maal verloochend had, kraaide de haan voor de tweede keer. Nu werd Jezus op dezelfde tijd uit de gerechtszaal naar het binnenhof gevoerd, om daar bewaakt te worden (vs. 67) tot het verder verhoor (Hoofdstuk 27: 1 vv.). Nu kwam de Heere Zijn discipel zo nabij, dat Hij met een blik van Zijn ogen hem kon treffen, met een blik, die hem opeens weer tot zichzelf bracht en hem de oren opende

voor het hanegekraai, dat reeds vroeger (vs. 71) had geklonken, maar waarop hij toen zo weinig had acht gegeven. En Petrus werd indachtig het woord van Jezus, die tot hem gezegd had (vs. 34): Eer de haan voor de tweede maal (Mark. 14: 30) gekraaid zal hebben, zult u Mij driemaal verloochenen. En naar buiten gaande door de deur (vs. 71), in de voorhof (Mark. 14: 68) en van daar op de straat, weende hij daar, waar niemand van degenen, die op de plaats waren, hem meer zag, bitter.

Wij lezen er geen woord van, dat hij nu nog zou zijn aangesproken, gehinderd of teruggehouden. In de grootte van zijn smart zag hij geen vijanden meer, kende hij geen gevaar meer, vreesde hij geen dood meer; hij voelde, dat hij alle vijanden, alle gevaren en de dood zelf in zijn hart droeg en zonder op iets te letten, ging hij nu door de troepen van de vijanden heen. En zo de omstandigheid, dat nu de wegleiding (liever: mishandeling, Luk. 22: 63 vv.), de gehele menigte van het hogepriesterlijk paleis bezig hield, zijn uitgaan niet had begunstigd, moest toch de aanblik van het grote berouw in deze verbroken rotsman als een teken van God de onheilige stemming van de gemene hoop verbreken en de verbrijzelde ruimte kunnen maken. Petrus ging naar buiten; hij voelde, dat hier met een gewoon herroepen niets geholpen was. Hij kende slechts een satisfactie (genoegdoening), die de vloek van deze schuld kon afwenden en deze was hem aangekondigd in de blik, waarmee Christus hem aanzag. Hij kende slechts één weg, om zich deze satisfactie toe te eigenen, de weg van het diepste neerbuigen voor God en daartoe behoorde ook, dat hij de schande, een loochenaar te zijn, bij de mensen gewillig over zich liet komen. Hij ging naar buiten in de nacht, maar niet in de nacht van de wanhoop als Judas; bitter wenend ging hij de morgenschemering tegemoed. De engel van de genade leidde hem op zijn zware weg in het gericht van de Geest, dat zijn oude leven, in het bijzonder zijn oude trots, de dood moest bereiden. Zo werd het hem bereid dat hij in een geheel andere en veel heilzamere zin met Christus in de dood kon gaan, dan hij het bedoeld had. Eerst moest hij de strijd doorstrijden, moest hij de vrede van de genade en van de verzoening uit de mond van Christus verkrijgen; dan pas kon hij de satisfactie voor zijn schuld tegenover de mensen tonen in een grote belijdenis, waarvoor de ergernis van zijn grote verloochening verdween.

De eerste stap tot Petrus diepe val was zelfvertrouwen, Hij zei: "Al werden zij ook allen aan U geërgerd, ik zal nimmermeer geërgerd worden. " De tweede stap was zorgeloosheid. Zijn Meester had hem bevolen te waken en te bidden: in plaats van dat te doen, viel hij in slaap. De derde stap was een lafhartig zich blootstellen aan gevaar. In plaats van zich dicht aan zijn Meester te houden, verliet hij Hem eerst en "volgde Hem daarna van ver. " De laatste stap was een zich nodeloos wagen in kwaad gezelschap. Hij ging in het paleis van de hogepriesters en "zat neer bij de dienaren", als behoorde hij tot hen. Hierop volgde de val zelf - het vloeken, het zweren en de drievoudige verloochening. Hoe verbazend het ook moge schijnen, zijn hart was gaandeweg daartoe voorbereid. Zijn val was de vrucht, waarvan hij de zaden zelf gestrooid had. "Hij at de vracht van zijn eigen wegen" Reeds lange tijd vóór de openbaren val, heeft de val in het verborgen plaats gehad. De boom valt met een groot gedruis, maar de verborgen oorzaak van zijn val wordt menigmaal pas openbaar wanneer hij daar neer ligt. - Duizenden hebben de geschiedenis van Petrus’ val gelezen, zonder veel na te denken over zijn tranen en zijn berouw. Die zijn voor ons het kenmerk van het verschil, dat er bestaat tussen de huichelaar en de waren gelovige. Wanneer de huichelaar tot zonde vervalt, valt hij

gewoonlijk om niet weer op te staan. Er is geen levensbeginsel in hem, om hem weer op te heffen. Wordt echter een kind van God door een zonde overvallen, dan staat hij met waar berouw weer op en door de genade wordt het leven in hem vernieuwd en versterkt. Dat toch niemand zich inbeeldt dat hij ongestraft zou kunnen zondigen, omdat David overspel bedreef en Petrus zijn Heere verloochende. Zij hadden een diep berouw over hun val. Zij treurden over hun zonde. Zij verfoeiden en verafschuwden hun diep verderf. Maar al te velen hebben kennis aan hun val, maar niet aan hun herstelling. Zij hebben, als David en Petrus, zwaar gezondigd, maar zij zijn niet, zoals David en Petrus, met waar berouw weer opgestaan.

Wat zullen wij van het gedrag van de ongelukkigen zeggen? Ons verwonderen, dat hij tot zo'n diepte kon zinken. Dan zonden wij ons vreemdelingen betonen in de geschiedenis van het menselijk hart; want als een gebeurtenis zielkundig verklaarbaar mag heten, het is de verloochening van Petrus geweest. Hoe moeilijk het zij zich een juiste voorstelling van de stemming van de Apostels te vormen, zo veel valt in het oog, dat de eerste verloochening het werk van de droevigste overijling, als het ware de verwarde taal van een slaapwandelaar was; dat het na de eerste stap in Petrus' toestand, bijna onmogelijk was de tweede terug te houden; en dat de derde, al was die niet uit zijn zielkundige samenhang met de beide eersten verklaard, reeds op zichzelf voldoende begrepen kan worden uit hetgeen Petrus in dat ontzettende uur heeft gehoord en gezien. - Zullen wij de apostel hard vallen en als gruwzaam misdadiger voorstellen? Al hielden zelfkennis en beschamende ervaring ons niet van zo'n liefdeloos oordeel terug, dan nog moest het medelijden met zijn toestand sterker dan de verontwaardiging over zijn wanbedrijf spreken. Had hij zich moedwillig in het gevaar begeven, hij had het uit liefde gedaan; heeft hij met de lippen de Meester verloochend, in zijn hart is de toon niet verstomd: "Heere, tot wie zouden wij heengaan. U heeft de woorden van het eeuwige leven!" - Zullen wij dan, zoals anderen, de discipel verschonen? De liefde tot de waarheid verbiedt het, waar de belangstelling in zijn persoon het zou eisen. Al wilde men zelfs aannemen dat de macht van de duisternis ook zijn geest heeft beneveld in een uur, waarin zij al haar krachten bijeenriep, dan nog kan men zich die invloed niet als een zodanige denken, waardoor Petrus zedelijk gedwongen werd tot een daad, veroordeeld door zijn eigen geweten. De misdaad was én op zichzelf én door haar herhaling én door de waarschuwing, die haar voorafgegaan was én door de meineed, die haar vergezelde, ontzettend zwaar. Terwijl zij ons een vereniging van ondankbaarheid, lafhartigheid en bedrog doet aanschouwen, was zij te lager om de omstandigheden, waarin zich de Heere juist heden bevond en heeft zeker niet weinig bijgedragen tot vermeerdering van Zijn nameloos lijden. En als wij na dat alles nog als pleitbezorgers van een ontrouw wilden optreden, die zich eer verklaren dan rechtvaardigen laat, wij zouden Petrus' berouw voor overdreven en Jezus' handelwijze met hem voor al te streng moeten houden. Liever dan het een of het ander, staren wij met deernis op de ongelukkige, die begon met zwak en voortging met misdadig te worden. Liever merken wij in de openhartigheid, waarmee al de Evangelisten zijn overtreding verhalen, een onschatbaar bewijs van hun oprechtheid en waarheidsmin op. En terwijl wij het oor lenen aan de waarschuwende stem, die ons uit de zaal van Kajafas toeklinkt, verblijden wij ons dat Petrus, hoe zwaar hij ook struikelde, niet diep genoeg zonk om de schone naam te verliezen van rots van de gemeente. Nauwelijks is de derde verloochening over zijn lippen gekomen, of andermaal kraait de haan; maar nu hoort Petrus die toon en het is als verneemt hij in dit geluid een stem: "leugenaar, meinedige. " Er komt op hetzelfde ogenblik nog iets bij, dat de

blinddoek hem geheel van de benevelde ogen doet vallen. De Heere wordt, naar het schijnt, juist nu over het binnenplein heengeleid naar de plaats, waar het morgenverhoor zal beginnen. Terwijl nog nauwelijks de laatste woorden van de zelfvervloeking uit Petrus' mond zijn gehoord, wendt Hij in het voorbijgaan Zich om en ziet de gevallene aan met een blik, waarin een wereld van liefde, lijden en ernst is te lezen. Wie zal het wagen te beschrijven, wat die blik al aan Petrus gezegd heeft? Las deze er de taal in van de herinnering van de vroeger gegeven waarschuwing, of van het verwijt over zijn gruwzame ontrouw; of van de vertroosting, omdat Hij voor hem gebeden had; of van de raadgeving om ijlings deze plaats te verlaten? Genoeg, als Petrus een ogenblik als aan de grond genageld gestaan heeft, nu is het hem alsof hij het vuur onder de voeten voelt branden. Hij baant zich een weg door de menigte, terwijl hij het gelaat ten teken van rouw met de opgeslagen mantel bedekte (Mark. 14: 72). En hetzij nu door een gelukkig toeval de poort is geopend, hetzij de aanblik van zijn sprakeloze smart zelfs ruwe harten vertederd en beweegt hem een doortocht te banen, men laat hem ongehinderd trekken. Nauwelijks is hij daarbuiten, of het nameloos gevoel van zijn verbrijzeld gemoed perst hem een tranenvloed uit de ogen en drijft hem naar de eenzaamheid heen. Beklagenswaarde Petrus, die u zelf niet gewantrouwd heeft, waar de Heere met zoveel ernst heeft gewaarschuwd! Gelukkige Petrus, die in de donkere nacht van uw smart het licht van de hoop niet voor altijd uitblussen zag!

HOOFDSTUK 27

CHRISTUS' LIJDEN VOOR DE WERELDLIJKEN RECHTER. KRUISIGING, DOOD EN BEGRAFENIS

V. vs. 1-10. De formaliteiten van het recht waren bij het voorgaande verhoor in het hogepriesterlijk paleis in ieder opzicht geschonden 26: 70). Om ze ten minste in schijn te redden houdt de Hoge Raad na het aanbreken van de vierde nachtwake nog een zitting, waarin het reeds uitgesproken vonnis van de dood over Jezus wettig gemaakt wordt. Tevens wordt een besluit genomen over de manier, hoe men de uitvoering door de Romeinse landvoogd zo snel mogelijk zou kunnen bewerken. De vergadering daartoe wordt gehouden in de daarvoor bestemde ruimte van het tempelgebouw. Als Judas bij het wegvoeren van Jezus tot Pilatus het bloedige einde ziet, schrikt hij over de ontzettende daad, die hij bedreven heeft. Van achteren ziet zij er geheel anders uit dan vroeger, toen de winst van de zonde hem verblindde. Hoe graag zou hij terug gaan, maar hij moet het ondervinden met welke door en door schandelijke mensen hij zich heeft ingelaten. Met een koude verachting honen zij hem in zijn nood en geven hem ten antwoord: "Wat gaat ons dat aan, u mag toezien. " Nadat de verrader het loon van de zonde in de tempel geworpen heeft, brengt hij zich om het leven en verwerft hij door middel van de overpriesters voor het bloedgeld de akker van het bloed, Akeldama (vgl. MATTHEUS. 15: 1. Luk. 22: 66-71. Hand. 1: 18 en 19).

1. Toen a)het nu morgen geworden was, als de vierde nachtwake, die van 3-6 uur duurde 13: 35") begonnen was, hebben al de overpriesters en de ouderlingen van het volk ("Uit 2: 4") tezamen raad genomen tegen Jezus, dat zij Hem doden zouden, dat zij het reeds besloten vonnis (26: 66) ook tot uitvoering zouden brengen, waarbij nog eens de vroegere behandeling van de hoofdzaak plaats had (vgl. 26: 63 vv. met Luk. 22: 66 vv.).

a) Ps. 2: 2.

"Bij gerichten op leven en dood kan de vrijspraak op de dag, waarop het gericht begonnen is, uitgesproken worden, maar de veroordeling pas op de volgende dag", zo staat het in de Talmud Sanhedr IV. 1. Nu rekende men, om de oude voorvaderlijke gewoonte, die slechts drie nachtwaken telde), ten minste naar de klank vast te houden, de vierde nachtwake reeds als de morgen van de volgende dag. Deze gelegenheid grepen de vijanden van Jezus aan, om de tijd na drie uur als de volgenden dag, in verhouding tot de tijd vóór drie uur te beschouwen; nu was het dan ook morgen, zodat de Romeinse rechtsuitoefening recht scheen te hebben, wanneer men het oordeel van de dood, alsof het nog niet geveld was, nog eens uitsprak en daarom de verhandeling, die tot dit oordeel voeren moest, weer opnam. Over een ander voorschrift, waarnaar noch op een Sabbat, noch op een feest iemand ter dood veroordeeld zou worden, stapten de Sanhedristen zonder er verder over te spreken, heen; nadat zij eenmaal hun vroeger besluit: "Toch niet op het feest. " (Hoofdstuk 26: 5), opgegeven hadden; want de grond voor dit besluit: "opdat er geen oproer ontstaat onder het volk", dreef er nu veel meer toe, om de zaak tot aan de tijd van het morgenoffer om 9 uur zodanig te besnelen, dat een oproer nu niet meer mogelijk was. Gebeurde nu om deze tijd de voltrekking van het doodvonnis door de Romeinen, zo konden zij zich dan geheel aan het feest wijden;

"zij hadden een lasteraar veroordeeld - een heilig werk en wanneer zij nu maar zorgden om de feestoffermaaltijd niet schertsend door te brengen en de Sabbat door geen lijken te ontheiligen, waren zij geheel en al heilige mannen. " Dat de voltrekking van het vonnis zelf door het feest niet verhinderd werd, hebben wij bij Lev. 24: 23 opgemerkt. Overigens waren tot deze volkomen en plechtige zitting ook Jozef van Arimathea en Nikodemus genodigd; de eerste protesteerde tegen het vonnis, zoals wij uit Luk. 23: 51 weten; de ander schijnt zich daarentegen onzijdig gehouden te hebben. Wanneer Lukas (22: 66) zich in betrekking tot deze zitting van de uitdrukking bedient: "zij brachten Jezus in hun raad", zo moet dat zonder twijfel aanduiden, dat zij Hem met een grote optocht uit het paleis van de hogepriesters in de gewone raadkamer op de tempelplaats voerden; volgens de Talmud moesten namelijk de doodstraffen in het Gazith, de zitingzaal bij de tempel 4: 7), uitgesproken worden; maar daarvoor bediende men zich, sinds daar geen zittingen meer gehouden werden, van een vrije door een muur omsloten ruimte in het binnenste voorhof (Uit 4: 7). Hierdoor wordt het duidelijk hoe het kwam, dat Judas naderhand, door de overpriesters en ouderlingen smadelijk teruggewezen, de teruggebrachte 30 zilverlingen in de tempel wierp (vs. 3 vv.). In zijn wanhoop drong hij uit het buitenste voorhof door de beide binnenste voorhoven tot in het heilige van het eigenlijke tempelgebouw, dat slechts de priesters mochten betreden, waarbij hij in zo’n vroeg morgenuur door niemand aangehouden werd en wierp daar het geld tot een getuigenis voor deze priesterschap, die hem tot de bloedige daad verleid had, haar als het ware voor de voeten, alsof zij alleen de verantwoording voor de begane misdaad op zich moest nemen, omdat zij niet wilde terugtrekken.

2. En zij leidden Hem, toen zij hem opnieuw gebonden hadden, omdat men Hem voor het laatste verhoor, zowel als voor de beide vorige voor Annas en Kajafas, de boeien had afgenomen (Joh. 18: 12 vv. 24), weg van de plaats waar het gericht gehouden was naar de in de nabijheid gelegen burg Antonia (vgl. slotwoord op 1 Makk. Nr. 11 d.) en gaven Hem over aan Pontius Pilatus, de stadhouder, die reeds bij het uitzenden van de bende (Hoofdstuk 26: 47) tot verlenen van hulp was gevraagd en na het uitspreken van het vonnis (26: 66)bericht had ontvangen, dat binnen ongeveer een uur het doodvonnis hem ter bevestiging zou worden voorgelegd.

De residentie of het hoofdkwartier van de Romeinse landvoogd was gewoonlijk, zoals wij reeds vroeger aangemerkt hebben, te Cesarea aan het meer; maar gedurende het paasfeest resideerde hij te Jeruzalem, om in deze tijd, wanneer de mannen van het gehele land in de stad samen stroomden, met de orde ook de Romeinse macht staande te houden. In kerkelijke vragen kwam de onderzoeking van de zaak en het vellen van het doodvonnis, wanneer de misdaad van die aard was, zonder twijfel aan het Joodse gerechtshof toe. Als kerkelijke vraag hebben dan de overpriesters en ouderlingen alleen daarom de aangelegenheid van Jezus aan Pontius Pilatus voorgesteld, omdat zij met iemand te doen hadden die zich tot Messias verheven had, maar zij hadden daarbij tegelijk laten bemerken, dat de zaak een politiek karakter had, omdat het volk op Jezus’ kant stond en zich makkelijk kon laten verleiden om Hem tot koning uit te roepen, wanneer niet alle voorzichtigheidsmaatregelen gebruikt werden om een opstand te verhoeden. Pilatus had dan ook aan de ene kant daarom de zaak mee in handen genomen, dat hij een militair-commando tot gevangenneming ter beschikking van de Hoge Raad stelde, maar aan de andere kant de verhandelingen aan deze alleen overliet,

zonder er zich mee in te laten; daarentegen moest hij ten slotte, toen het er op aankwam het doodvonnis ten uitvoer te brengen, zelf als opperste rechter persoonlijk optreden, niet alleen omdat men de zaak een politiek aanzien gegeven had, maar ook omdat, zoals de Joodse overlevering bericht, 40 jaren vóór de verwoesting van de tempel (dus juist in het sterfjaar van Christus) aan het Sanhedrin de macht ontnomen was om een doodvonnis te voltrekken.

De man, die wij heden als rechter tegenover Jezus zien staan, is ons ook uit andere dan de gewijde schrijvers bekend. Pontius Pilatus, de opvolger van Valerius Gratus, gedurende tien jaren landvoogd van Syrië en van het burgerlijk onder die provincie gerekend Judea en Samaria, was de zesde, die deze betrekking bekleedde, de eerste in merkwaardigheid, om het een vonnis, dat hij over een Galileër geveld heeft. Pilatus heeft het met velen gemeen gehad, dat hij beurtelings te hard en te gunstig beoordeeld is. Raadplegen wij Josephus, wij ontvangen de indruk als was de landvoogd een afschuwelijke wreedaard geweest en inderdaad schijnt, zowel wat wij van zijn gedrag met sommige Galileërs, als hetgeen wij van het einde van zijn regering vernemen, die mening te staven. Bedenken wij echter hoe achterdochtig Tiberius was, wiens plaats hij bekleedde en die hem later ter verantwoording riep; hoe onverzettelijk de Joden ten aanzien van rechten en vrijheden waren, die de Romeinse macht op haar standpunt niet allen eerbiedigen kon; hoe bovenal de merkwaardigste bladzijde van zijn geschiedenis Pilatus als een man doet kennen, die werkelijk het goede bedoelde, dan twijfelen wij niet of zijn karakter laat zich van de blaam van opzettelijke onrechtvaardigheid vrijpleiten. Van de anderen kant was het nog veel willekeuriger om Pilatus als vriend en begunstiger van de zaak van de Heere te laten optreden, zoals in de eerste eeuwen gebeurd is, toen men zich op gerechtelijke stukken (Acta) van deze landvoogd in de zaak van Jezus, ten bewijze van ‘s Heeren wonderkracht en herleving beriep. Immers, hoezeer het mogelijk is dat Pilatus aangaande deze rechtshandel afzonderlijk bericht aan Tiberius heeft doen toekomen, heeft de kritiek de onechtheid van de oorkonden, die reeds vanouds hem toegekend zijn, boven elke twijfel verheven. Een enkele inzage is voor de onpartijdige meer dan voldoende. Nee, wij kunnen Pilatus evenmin tot een voorwerp van verachting als van hoogschatting maken, omdat hij veeleer medelijden met zijn zwakheid verdient. Te nauwgezet om zijn geweten geheel te verkrachten, te weifelend om zijn betere overtuiging te volgen, vertoont zijn karakter een treurige mengeling van mensenvrees en goedwilligheid en staat hij voor ons als beeld van zovelen, die onwillekeurig het kwade bevorderen, omdat zij het goede niet onbepaald genoeg willen. Juist omdat hij zich meer door omstandigheden liet leiden dan die met zedelijke kracht te beheersen, zien wij hem beurtelings trots en toegevend tegenover de priesters en groten, twijfelaar en bijgelovige tegenover de ernstige stemmen van de waarheid, welwillend en hard jegens Jezus. In menig opzicht een type van zijn eeuw, is hij naar waarheid beoordeeld door de aangeklaagde, die voor zijn rechterstoel stond en die hem - evenmin schuldeloos als volstrekt onverschoonlijk heeft genoemd; "die Mij aan u heeft overgeleverd, heeft groter zonde!" Vragen wij vervolgens naar het doel, waarmee het Sanhedrin zijn uitspraak begeerde, de Joden zeggen het zelf: "Het is ons niet geoorloofd iemand te doden" (Joh. 18: 31). Een verklaring, die door een geloofwaardig schrijver geboekt is en de eigenliefde zo veel moest kosten, zou reeds op zichzelf geacht mogen worden een beslissend antwoord op de veelbesproken vraag te behelzen: of werkelijk ten tijde van Jezus het recht om te doden aan de Joodse natie ontnomen was. Maar wij hoeven deze veronderstelling, waarop de gehele rechtshandel bij Pilatus

gebouwd is, niet alleen met Apostolisch gezag te bewijzen. Het vloeide uit de aard van de zaak voort, dat waar de Romeinen werkelijk de opperste machthebbers waren, ook het recht over leven en dood (het Jus gladii) in hun handen berustte. Ook Jozefus vertelt dat een hogepriester van de afwezigheid van de stadhouders gebruik gemaakt had om een vonnis van de dood te doen uitvoeren. En een latere Rabbijnse overlevering, "dat veertig jaren vóór de verwoesting van de tempel het doodvonnis werd ontnomen aan Israël", moge in de tijdsbepaling onjuist zijn: haar inhoud kunnen wij te zekerder vertrouwen, naarmate het te boek stellen van zo'n feit pijnlijker moest zijn voor de Israëlitische trots. Zegt Pilatus: "Neem Hem en oordeel Hem naar uw wet!" het is geenszins de toekenning van een werkelijk recht, maar eenvoudig de aanduiding, dat als zij de zaak niet eerst aan zijn beslissing blootleggen wilden, zij ook geen vonnis verwachten konden en tegelijk een onwillekeurige wenk dat hij zich met hun godsdienstwetten niet inlaten kon, zoals die later in een soortgelijk geval werd gegeven door Gallio (Hand. 18: 14, 15). Is Stefanus door de Joden zelf gestenigd, zijn dood was de vrucht van oproer en onstuimigheid, zoals zij later het leven van Paulus bedreigden (Hand. 21: 30). En schijnt het dat althans het vonnissen van enkele overtreders de Joden was vrijgelaten (Joh. 8: 5), het blijkt volstrekt niet dat zij bevoegd waren om zo'n vonnis inderdaad te voltrekken, al hadden zij ook daartoe de gezindheid gehad. Vatten wij alles samen, dan is het even onnodig hun bekentenis bij de aanvang van de rechtspleging op te vatten in de zin van: "Wij mogen Hem niet kruisigen. " Als haar te verklaren: "Wij mogen niet doden op Sabbat. " Veeleer durven wij op zielkundige zowel als historische gronden beweren dat de stap, die het Sanhedrin deed, slechts een vrucht was van noodzakelijkheid. Over de plaats, waar de rechtshandel met Pilatus is gehouden, zijn vanouds de gevoelens verschillend geweest en niet onbelangrijk zal het zijn, ook daarover ons gevoelen te zeggen. Heeft men onder het rechthuis (Praetorium), waarvan hier sprake is, aan de bekenden burg Antonia, of wel aan het bekend paleis van Herodes te denken? Wij geloven dat het eerste voelen het meest waarschijnlijk is. Bedenken wij namelijk dat op eerstgenoemde plaats de Romeinse bezetting lag en dus de landvoogd bij zijn tijdelijk verblijf in de hoofdstad daar het voegzaamst kon toeven, dat ook de overlevering te Jeruzalem het praetorium en het paleis van Herodes aanwijst als twee verschillende plaatsen, dat het ten slotte volstrekt willekeurig is om het paleis van Herodes als het vast en doorgaand verblijf van de landvoogden bij hun vertoeven te Jeruzalem aan te zien, dan vinden wij geen reden om Pilatus elders te verwachten, dan in het middelpunt van de Romeinse macht in die stad. Wij hebben de genoemde burg aan de noordwestkant van de tempelberg te zoeken en zien ons door deze oordbepaling tevens in staat om aangaande de plaats Lithostrotos of Gabbatha, uitdrukkelijk door Johannes vermeld (Joh. 19: 14), nog iets anders dan gissing te opperen. Het verdient opmerking dat ook Josefus juist tussen de burg Antonia en de westelijke hoek van de tempel een met stenen platen belegde plaats (Lithostrotos) heeft vermeld. Wat is natuurlijker, dan dat daar het beslissend vonnis geslagen is? De naam Gabbatha (rug) wijst ons vanzelf naar de rug, de afhellende oppervlakte van de tempelberg. Die plaats was vlak voor het rechthuis; daar onderhandelde dus Pilatus gedurig opnieuw met de menigte en heeft er de Heere ter kruisdood verwezen. Naar Romeinse wetten moesten toch de rechterlijke zittingen in het openbaar buiten het praetorium plaats hebben, waar men ook de draagbare rechterstoel bracht. Zodra echter Pilatus afzonderlijk met de beschuldigde spreken wilde, trad hij het praetorium in; waar zou het anders kunnen zijn gevestigd geweest, dan in de vesting, die aan de

tempelberg grensde? Het verblijf van Herodes kan overigens niet meer niet zekerheid aangeduid worden, evenmin als dat van Annas en Kajafas.

3. Toen heeft Judas, die Hem verraden had en die bij de wegvoering uit het hogepriesterlijk paleis naar de zaal van de zitting bij de tempel (vs. 1), zich ook tot in de buitenste voorhof begeven had en zag dat Hij veroordeeld was, berouw gehad. Zijn geweten begon hem te kloppen, dat hij mee aan de Messiasmoord de hand geleend had. Hij had eerst nog gehoopt dat het niet tot het uiterste komen zou en men uit gebrek aan rechtsgronden de zaak zou moeten opgeven, nu zag hij echter uit de wegvoering naar Pilatus, onder geleide van de gezamenlijke leden van de Hoge Raad (vs. 2. Luk. 23: 1) duidelijk, dat men enig voorwendsel had gevonden dat ook de stadhouder voor geldig kon houden. Nu meende hij dan ook tussenbeiden te moeten treden en hopend de moord nog te voorkomen, heeft hij de dertig zilveren penningen de overpriesters en de ouderlingen wedergebracht, die deze hem na het lukken van de gevangenneming (Joh. 18: 12 vv.) hadden uitbetaald.

4. Op de weg naar het rechthuis trad hij hen tegemoet en zei: Ik heb gezondigd, verradend het onschuldig bloed en bezweer u, hou op, treedt terug! Maar zij zeiden: Wat gaat ons dat aan, hoe u er over denkt? Wij hebben u uw loon gegeven (vs. 9) en Hem veroordeeld naar de wet (Joh. 19: 7). Wanneer u berouw heeft over uw verraad en het ontvangen geld u in de handen brandt, mag u toezien wat u doet, om van beide bevrijd te worden; wij kunnen u niet verlossen van de angsten van uw geweten en willen uw geld niet terugnemen.

5. En toen hij een poos had stil gestaan, totdat de menigte voorbij was, volvoerde hij snel wat de wanhoop hem ingaf. Toen hij de zilveren penningen in de tempel (in de grondtekst staat het woord, dat het eigenlijke tempelgebouw betekent, dus moet het heilige bedoeld zijn en niet een van de voorhoven) geworpen had, vertrok hij van de plaats van het heiligdom, waar de grond hem als het ware onder de voeten brandde, ging naar het dal Hinnom ten zuiden van de stad 1: 35") en worgde hij zichzelf, hing hij zich aan een strik op, volgens het verhaal aan een wilgenboom; hij stortte echter, omdat de tak brak of de strik los ging, in de diepte neer en is midden opgebarsten en al zijn ingewanden zijn uitgestort (Hand. 1: 18).

"Het is merkwaardig hoe zich in het volk van Israël de uiterste tegenstellingen verenigden; het onheiligste is zowel als het heiligste uit zijn schoot voortgekomen, de hoogste trouw zowel als het zwartste verraad. " Aangaande de vraag nu, om welke reden de Heere Judas tot Zijn apostel geroepen en daardoor die vreselijke zonde mogelijk gemaakt heeft, waarin hij gestort is, is het vaker gegeven antwoord: "De Heere heeft in Zijn keus gedwaald", beslist af te wijzen. Evenals Jezus wist wat in de mens was, zo wist Hij ook wat in Judas was en zag Hij in het begin reeds vooruit, dat hij Hem verraden zou (Joh. 2: 25; 6: 64, 70). Zou Christus volgens de profetieën van het Oude Testament sterven en wel juist op de manier waarop Hij werkelijk stierf en moest daar iemand zijn, die Hem verried, dan rustte aan de ene kant op Jezus een zekere noodzakelijkheid om degene onder het getal van Zijn apostelen op te nemen, die Hem door Zijn hemelse Vader in zekere zin als toekomstige verrader aangewezen werd, naar afkomst en aanleg geheel daarvoor geschikt, dat in hem het profetische voorbeeld Achitofel vervuld werd en hij weer een voorbeeld werd van het volk van de Joden, dat zijn Messias verwierp. Wij hebben bij Hoofdstuk 10: 4 gezien hoe de Heere Zich aan deze

noodzakelijkheid onderwierp en ook een zo zware plicht van de gehoorzaamheid niet weigerde. Maar aan de andere kant drukte, naar het schijnt, ook op Judas een zekere noodzakelijkheid om te worden wat hij naderhand werkelijk geworden is en men wordt bijna verleid van hem te zeggen dat hij het ongeluk gehad heeft om de rol te moeten spelen, die hem in de lijdensgeschiedenis toegevallen is. Dat is het zogenaamde determinisme, of het geloof aan een onvermijdelijke voorbestemming van de mens, ook in betrekking tot zijn doen en laten, evenals het fatalisme zo'n voorbestemming in betrekking tot hetgeen een ieder lijdt en ervaart, aanneemt. Aan de beide beschouwingen ligt of een pantheïstische of een deïstische en naturalistische en materialistische wereldbeschouwing ten grond. Beide staan in volle tegenstelling tot de Christelijke gedachte van een door een heilige God gedragen wereldorde en nemen ten slotte alle schuld en verantwoordelijkheid van de mensen weg. Haar werkingen moet men zich niet voortellen naar sommige verschijnselen bij de mensen, die nog onbewust door de zedelijke geest van het volk gedragen worden, maar uit die vormingen, waar de pantheïstische of naturalistische wereldbeschouwing in de massa gedrongen is, evenals in de tijd van het Franse schrikbewind en bij het optreden van de nieuweren, bijna altijd door deze beschouwingen gedragen democratische revolutiegeest. Als wij het hier voor ons liggende geval nader beschouwen, zo heeft de Heere in Hoofdstuk 26: 24 eensdeels de noodzakelijkheid van Zijn dood uitgedrukt, maar aan de andere kant ook verklaard dat desalniettemin de volle schuld van het verraads op Judas drukte; de noodzakelijkheid van de weg van de voleindiging van Christus, volgens het rein objectieve standpunt, heft dus de vrijheid van wil voor het subjectieve standpunt niet op. Daarvoor, dat de vrijheid van de mens geen schijnbare, geen in de grond slechts verborgen natuurnoodzakelijkheid is, staat het feit van het geweten borg, dat als openbaring van de goddelijke gerechtigheid in het menselijk gemoed (Rom. 2: 15), ook aan Judas zijn macht doet gelden. Determinisme en fatalisme nemen de uiterlijke schijn voor het wezen van de zaak zelf en hangen overal, waar men ze huldigt, met een ongoddelijke richting van het hart samen, zoals Augustinus zegt: si cor tuum non esset fatuum (wanneer uw hart niet verdwaald was), non crederes fatum (dan zou u ook in geen fatum of noodlot geloven). Een voorbeschikking voor het kwade kan er voor hem, die waarlijk in een levende, heilige God gelooft, nooit zijn. Zeker is de verhouding tussen goddelijk weten en regeren en menselijk kiezen en werken, voor ons verstand een in het duister gehuld raadsel maar dat voelt de eenvoudig, kinderlijke zin dadelijk, dat het weten en willen van God, zonder iets meer, de toestand van de mensen niet bepaalt en tot een natuurnoodzakelijkheid vernedert, maar het weten en regeren van God wordt eerst bepaald door het kiezen en werken van de mens, terwijl God onze gebeden evenals onze besluiten vooruit ziet en zich bij Zijn raadsbesluiten en profetieën, om zo te zeggen daarnaar richt. En wanneer wij dan nu, omdat eenmaal genomen raadsbesluiten en uitgesproken beloften bij Gods onveranderlijkheid noodzakelijk vervuld moeten worden, de schijn van iets deterministisch en fatalistisch voor ons logisch denken aannemen, dan worden zij toch aan geen mens met dwingend geweld opgedrongen. Integendeel staat het bewustzijn van zijn vrijheid van de verkiezing zo bepaald in zijn ziel, dat wij bijvoorbeeld Simon Petrus in Hoofdst. 26: 33 en 35 juist het tegendeel horen verzekeren van hetgeen Jezus hem reeds vaker betuigd heeft. Er ligt zelfs een groot gevaar voor onze ziel daarin, dat wij een te sterk bewustzijn van onze kiesvrijheid in ons dragen en te weinig bedenken dat deze zich slechts op bepaalde ogenblikken openbaart, maar dan door het goddelijke willen en regeren bewaakt wordt, zoals daaraan ook de beslissing verblijft. Daarvan komt het spelen met de zonde en dit

spel heeft Judas tot het uiterste voortgezet, tot aan het aanbieden van het verraad, tot aan het beloven en zich verkopen, tot aan de tocht en de kus van het verraad. Wat hij daarbij gedacht zal hebben, hoeven wij niet te onderzoeken. Op de lange weg van het eerste besluit tot de daad, totdat hij die geheel verricht had 26: 13), heeft hij zeker slechts aan een zaak gedacht, hoe hij van zijn gekrenkte eergierigheid en van zijn bedrogen geldgierigheid de vermeende genoegdoening verschaffen kon; maar heeft in het geheel niet aan het lot van Jezus gedacht. De verklaring van de uitleggers, alsof hij de Meester had willen noodzaken om Zich snel koning te maken en het dus eigenlijk goed met Jezus gemeend had, of alsof hij verondersteld had dat de profeet machtig in woorden en in werken zich wel door een wonder zou weten te helpen, is een geheel onnodig bijvoegsel en een uitvinding van eigen verbeeldingskracht. Daarentegen, onmiddellijk van het ogenblik af toen Jezus, de man van God (als zodanig had hij Hem wel erkend, in de handen van de overpriesters en schriftgeleerden en het loon van de ongerechtigheid (de 30 zilverlingen) in zijn zak was, toen grijnsde hem de zonde, die hem tot hiertoe een zo bekoorlijk, lokkend aangezicht getoond had, met een afschuwelijk gelaat tegen en hij had nu een walging van zijn werk. Wij houden het voor geen passende uitdrukking, wanneer men in betrekking tot het berouw van Judas in de regel zegt, dat hij slechts berouw gehad heeft over de gevolgen van zijn daad, maar deze daad zelf niet in haar gehele afschuwelijkheid gekend en gehaat heeft. Stellen wij ons de mogelijkheid voor, dat het nu nog in de keuze van de verrader gelegen had om de zonde te begaan of niet; zeker, hij zou die nu niet gedaan hebben, zelfs wanneer het loon van het verraad dubbel of drievoudig geweest was. Maar daarop komt het in zulke beslissende ogenblikken aan waar een mens ziet, wat hij eigenlijk gedaan heeft en een afschuw voor zijn zonde, zo ook voor zichzelf, de zondaar, voelt, of hij dan nog het vermogen heeft om zich in het geloof tot God te wenden en bij Hem vergeving van zijn zonden en genezing van zijn gebreken te zoeken. Heeft hij dit vermogen nog en besluit hij tot bekering tot God, terwijl hij zich tegelijk aan alle voorwaarden van de vergeving en aan alle middelen en wegen van de genezing ootmoedig en met een overgegeven hart onderwerpt, dan is hij gered en zijn droefheid is die droefheid naar God, die tot zaligheid werkt, een berouw, dat niemand berouwt (1 Kor. 7: 10). Daarentegen is de droefheid van de wereld dat berouw, dat zonder boete en geloof is, waaraan het verlangen naar God en de hoop op Zijn woord ontbreekt; daarbij denkt de mens alleen daaraan, om de gevolgen van zijn zonden af te wenden en zich voor zichzelf en in de ogen van anderen weer achting te verschaffen; en wanneer beide nu niet gaat, grijpt hem de wanhoop aan, zodat hij zijn bestaan probeert te vernietigen, om het, zoals hij meent, niet meer mee te moeten aanzien en smaken, wat hij met zijn zonde teweeg gebracht heeft. Deze weg van de kinderen van deze wereld zien wij Judas opgaan; met het terugbrengen van het geld wil hij zich rehabiliteren, zodat hij niet meer een verrader heet, maar met de belijdenis van de onschuld van Jezus wil hij het gevolg van het verraad van zijn Meester afwenden. Als beide hem gelukt waren, zou hij voortaan evenmin een vijand als een discipel van Jezus geweest zijn, veeleer zou hij beproefd hebben om op eigen hand zijn leven verder te onderhouden, maar de dood, die de droefheid van de wereld werkt, zou hij toch in het hart gedragen hebben. Nu is hem niet gelukt wat hij wilde, het kon ook niet lukken; daar grijpt hem de woede van de wanhoop aan en nadat hij die woede aan de overpriesters daardoor gekoeld heeft, dat hij hen het geld in de tempel werpt, waar men het binnen weinige uren bij gelegenheid van het morgenoffer reeds zal vinden en zelf zal verklaren, wat het daar beduiden zal, volgt hij de ingevingen van de wanhoop en maakt een einde aan zijn leven. Jezus kende Judas van het begin af, dat hij een duivel was en

Hem verraden zou; Hij kende hem wel en koos hem toch onder het getal van de twaalf, zeker niet om hem de gelegenheid tot het begaan van zijn zware zonde te verschaffen, maar omdat juist in het hoge ambt, waartoe hij alle geschiktheid bezat en in de gemeenschap met Jezus de grote middelen lagen, om hem van het eeuwig verderf te redden. Hij koos hem tot apostel met die zekerheid en wijsheid, waarmee de goddelijke voorzienigheid aan ieder mens dat ambt en die levensroeping aanwijst, die voor hem het geschiktste zijn, waarin hij zich het best kan bewegen, maar tegelijk ook die, die tot zijn bewaring de meeste en krachtigste hulpmiddelen aanbieden. Judas is een duivel: hij zou een engel geworden zijn, wanneer men het zo mag zeggen zonder misverstand, in geval hij namelijk de boze, die in hem was, overwonnen had. Judas is voor eeuwig verloren, maar hij had met zijn gaven ook aan de rechterhand van de Heere de eerste plaats kunnen vinden en de eerste en grootste apostel worden.

In betrekking tot de verkiezing van de twaalf moeten wij aannemen dat het alziend oog van de Heere uit de massa van Zijn volk diegenen uitzocht, in wie Hij naar natuur en karakter die gaven ziet, waardoor het Israëlitische volk op een schitterende manier uitmunt, maar die Hij door Zijn levendmakende Geest tot een nieuwe kracht van Zijn wil en woord kan heiligen. Voor de juistheid van deze veronderstelling, die overigens haar toereikende grond heeft in zichzelf en in de bijbelse analogie, kunnen wij ons buitendien op het gevolg beroepen: dezelfde werking, die Jezus in Israël teweeg brengt, wordt ook door het apostolaat uitgevoerd. Jezus, omdat Hij het ware, goddelijke Israël is, brengt het onder Zijn volk tot een reine en volmaakte beslissing en scheiding tussen het goddelijke en ongoddelijke in Israël; dezelfde beslissing en scheiding volgt als werking van de apostolische werkzaamheid; dat is alleen daardoor mogelijk, dat de apostelen door de Geest van Jezus geworden zijn, wat Jezus van het begin af is, namelijk het ware Israël van God (Gal. 6: 16). Zo moet dan ook Judas een bijzondere aanleg gehad hebben; deze aanleg is zeer goed te bemerken, wanneer wij niet alleen acht geven op hetgeen de Heilige Schrift vertelt, maar ook op hetgeen zij verzwijgt. Wij weten namelijk dat Judas zeer snel na zijn verkiezing de duistere weg van het verderf insloeg (Joh. 6: 70); wanneer Johannes hem naderhand (Joh. 12: 6) als een dief aanduidt, wil hij niet een openbare ontrouw voor eens berispen, maar een voortgaande. Deze ontrouw weet hij echter zo goed te verbergen, dat zij nooit openbaar wordt; zijn huishouding is altijd goed bezorgd en wanneer de discipelen zeggen dat zij nooit gebrek geleden hadden (Luk. 22: 35), dan komt daarvoor zeker de huisvader de voornaamste lof toe; maar de tweede lof komt ongetwijfeld de huishouder toe. Daarbij moeten wij bedenken, dat de discipelen allen praktische mannen waren en geen kamergeleerden. Zij hebben echter nooit iets van de ontrouw van Judas ontdekt, blijkbaar hebben zij pas nadat de boosheid van de verrader aan het licht gekomen is, meer nauwkeurige onderzoekingen ingesteld en zijn zo naderhand zijn geheime streken en kunstgrepen op het spoor gekomen. En ofschoon wij mogen veronderstellen dat Jezus deze donkere kant van zijn bestaan doorzag, heeft Hij hem toch nooit op de daad kunnen betrappen; want als dit gebeurd was, zouden wij zonder twijfel daarvan berichten hebben om reden, dat zo’n ontdekking ongetwijfeld de betrekking zou hebben opgelost. Judas weet dus zijn ontrouw in de schijn van een geschikte en geordende huishouding in te kleden. Nu kan men zich voorstellen hoe het in het geweten van zo’n dief, die elke dag van de tafel van Jezus zijn brood eet, uitgezien moet hebben! Wat een grote kracht van overleg en zelfbeheersing behoort ertoe, om in de nabijheid en tegenwoordigheid van de Heilige, die wist wat in de mens was, de voortgaande ontrouw met zo’n kunst te

bedekken! Maar dat is nog lang niet alles, wat wij uit het zwijgen van de Heilige Schrift over Judas leren. De omgang en het verkeer van Jezus met Zijn discipelen is zo levendig en vrij, dat zijn gelijken niet bestaat; wij zien dit het duidelijkste daar in, dat de discipelen met hun dwaasheden en verkeerdheden gedurig voor de dag komen, zodat Jezus hen dan kan vatten, onderwijzen en opvoeden en juist degenen, die het meest uitmunten in de kring van de discipelen, Petrus, Jakobus en Johannes, stellen zich op deze manier het meest aan de scherpe berisping van de Heere bloot. Judas heeft er zich altijd voor weten te wachten dat hij de berisping van de Heere op zich laadde; slechts eenmaal (Hoofdstuk 26: 8 vv. Joh. 12: 7 vv.), kon Jezus hem vatten; maar ook hier heeft hij het zo aangelegd, dat hij alle overigen op zijn kant heeft en bovendien de eigenlijke zin van zijn woorden zo vermomd, dat Jezus hem slechts indirect kon treffen. Wij kunnen ons niet denken dat Judas deze onberispelijkheid daardoor bereikt heeft, dat hij zich van alle spreken en handelen onthoudt om zich niet te verraden; zo'n houding zou de mededisciplen, die wij ons zeker als verstandige mensen moeten voorstellen, zeer verdacht moeten voorkomen, terwijl wij toch weten dat zij deze Judas ook dan nog, als de Heere hem reeds als verrader heeft aangewezen en weggejaagd, voor een goed discipel aanzien (Joh. 13: 27 vv.) en hen dan pas de ogen opengaan, als zij de verrader aan het hoofd van de vijandelijke bende zien. Een zekere onthouding in spreken en handelen moeten wij zeker bij Judas veronderstellen; maar dit maakt in de ogen van de discipelen volstrekt geen verdachte indruk, zij heeft integendeel de schijn van beradenheid, verstandigheid en vastheid. Hier openbaart zich de natuurlijke gave van Judas tegelijk op het glinsterendst en verschrikkelijkst. Geen van de twaalf heeft zich zo snel en zeker in de gedachtenkring van Jezus, namelijk in Zijn eisen aan het apostelambt, weten te plaatsen als Judas; zonder twijfel heeft hij het dwaze en onbedachte in menig gesprek van de discipelen dadelijk doorzien en hoefde hij daarvoor niet eerst de bestraffende aanmerking van de Heere, die op zulke redenen volgde, want alleen door zo'n schitterende verstandsontwikkeling, die met een vast besloten wil gepaard ging, was het hem mogelijk, met het brandmerk in het geweten, in de nabijheid van zijn Meester en van zijn mededisciplen zo'n stiptheid van gedrag te laten voorkomen, dat hij voor elke directe berisping ontoegankelijk bleef. De Heere had juist onder Zijn getal ook iemand nodig, in wie het denkvermogen op een schitterende manier was gelegd en gevormd, om de representatie van het Israëlitische volk volkomen te hebben. Wie de Israëlitische geschiedenis kent, zal moeten bekennen dat in dit volk een zeer gezond denkvermogen heerst. Ja, wij hoeven slechts in de tegenwoordige puinhopen van dit volk te zien, om ons te overtuigen dat het verstand onder de Joden een grote rol speelt. Natuurlijk was het deze natuurlijke gave van Judas niet alleen, die de keus van de Heere bepaalde; want Hij heeft niemand gekozen, die niet door Hem aangetrokken was en zich niet met zijn gehele innerlijke bestaan naar Hem toewendde. Dit hebben wij natuurlijk ook bij Judas te veronderstellen; zijn scherpe verstandsblik wordt overweldigd door de helderheid en grootheid van de gedachten in de redenen en daden van Jezus en wij moeten aannemen, dat deze eerste indruk zich ook later herhaalde, totdat hij in altijd zachtere slingeringen door de vijandige macht van de haat en de tegenzin, ten slotte geheel ingenomen werd. De gevaarlijkheid van dit grote karakter ontging Jezus van het begin af niet; maar in de hogere erkentenis van deze representatieve natuur, die hem onder de bepaalde indruk van de toegenegenheid tegentrad, waagde Hij de keus - het was toch ook bij al het overige een proeve, die alleen daardoor zekerheid had, omdat Jezus besloten was om de eerste en laatste vijand van de mensheid (Luk. 22: 31 vv.) te trotseren.

6. En de overpriesters, die ongeveer vijf uur later in de tempel kwamen, namen de zilveren penningen en zeiden: Het is volgens het voorschrift Deut. 23: 18 niet geoorloofd die in de offerkist te leggen als een gave van de Heere, omdat het een prijs van het bloed is, de prijs voor het bloed van een mens, die wij gedood hebben.

Verdoemde huichelaars, die met grove en grote zonden spelen en voor de schijn in de kleinste zaken zo nauwlettend zijn! Hoevelen zijn er van diegenen, die hun handen wassen, terwijl hun hart vol onreinheid is (Spr. 30: 12)!

7. En toen zij samen raad hadden gehouden, hoe zij het geld het best zouden kunnen besteden, om naderhand nog te kunnen zeggen daarmee een goed werk te hebben gedaan, kochten zij daarmee de akker van de pottebakkers op dezelfde plaats, waar Judas zich had omgebracht 21: 11"). Zij bestemden die akker tot een begrafenis voor de vreemdelingen, voor elders wonende Joden, die bij hun bezoek te Jeruzalem mochten sterven, zonder daar bloedverwanten of een eigen familiegraf te bezitten; zo had men nu een plaats, waar men zulke doden kon begraven.

Omdat Judas, de man van Karioth, in Jeruzalem een vreemdeling was en slechts als feestgenoot daarheen was gekomen, zo was hij het, die deze nieuwe begraafplaats ontzettend genoeg inwijdde; vandaar is het gemakkelijk te verklaren dat de naam "akker van het bloed" in de spraak van het volk ontstond.

Christus heeft het grafveld tot onze begrafenis gegeven en ons vreemdelingen, die hier geen eigendom hebben, een rustplaats gekocht, waar wij veilig kunnen rusten, totdat Hij ons weer roept (Openbaring . 14: 13)

8. Daarom, om het bloedgeld, waarvoor hij gekocht is, is die akker genoemd in de Hebreeuwse taal Akeldama (Hand. 1: 19), dat is vertaald de akker van het bloed, tot op de huidige dag, de dag, waarop de Evangelist schrijft, dat is ongeveer 15 jaren later.

Aan de steile rotsachtige noordkant van de berg van de boze raad tussen armoedige olijfbomen ligt Akeldama, de akker van het bloed, waar de rampzalige Judas zich ophing en waar later de vreemdelingen begraven werden.

Hij is ongeveer 90 voet lang en half zo breed; hier worden nog heden de pelgrims, met uitzondering van de Latijnen begraven. De helft van de akker wordt ingenomen door een 30 voet hoog knekelhuis, waarin men de naakte lijken door 5 van boven aangebrachte openingen neerlaat.

9. Toen is vervuld geworden hetgeen gesproken is door de profeet Jeremia (in Zach. 11: 12 vv.), zeggende: En zij hebben de dertig zilveren penningen genomen, de waarde van de gewaardeerden van de kinderen van Israël, die zij gewaardeerd hebben.

10. En hebben die gegeven voor de akker van de pottebakkers, volgens hetgeen mij de Heere bevolen heeft.

Het is opmerkelijk, dat Mattheüs hier de profeten tegen zijn gewoonte met namen aanduidt en wel Jeremia aangeeft, terwijl de woorden, die hier vrij aangehaald zijn, bij Zacharia gevonden worden. Dit is niet een eenvoudige misvatting van de Evangelist (zoals ook Luther geneigd was aan te nemen), maar volgens analogie van Mark. 1: 2 vv. , te verklaren, waar (volgens de oorspronkelijke lezing: "in de profeet Jesaja") Jesaja genoemd, maar daarbij een profetie uit Maleachi aangehaald en met de plaats Jes. 40: 2 verbonden wordt. Op een gelijke zeer betekenisvolle manier zijn in onze plaats twee profetieën verbonden: Jer. 19: 2, 10-13 en Zach. 11: 13 en wel zo, dat de eerste als grondslag voor de aanhaling van de andere dient. Het komt namelijk Mattheüs vooral daarop aan, dat hij bewijst dat door de vertegenwoordigers van het huis Israël de akker van de pottenbakkers (in de grondtekst staat vs. 7 het bepaalde artikel niet onbepaald, zoals Luther vertaald heeft: een akker van de pottenbakkers), geen andere plaats, dan deze, voor de prijs van het verraad aan Jezus verworven is geworden. Deze akker van de pottenbakkers is echter juist door Jer. 19 tot een noodlottige gedenkplaats gemaakt - het is een leemkuil vóór de Tegelpoort, die door hem zo genoemd wordt; hij lag in het dal Ben-Hinnom, dezelfde plaats waar volgens Jer. 7: 31. 2 Kron. 33: 6. 2 Kon. 23: 10 de grootste gruwelen door de koningen van Juda bedreven zijn. Daar moet Jeremia op het bevel van de Heere in het bijzijn van de oudsten van de volk en van de priesters een voor hun ogen gekochte aarden kruik verbreken en tevens aankondigen, dat, evenals deze kruik, volk en stad verbroken zullen worden en zelfs aan de gruwelijke plaats, waarop zij gezondigd hebben, gelijk gemaakt zou worden. Als een symbool en onderpand van het aangekondigde gericht lagen daar, waar de kinderen ter ere van de Moloch verbrand waren geworden, de scherven van de verbroken kruik, een waarteken, dat snel door Nebukadnezar vervuld werd. Sinds die tijd is het volk van Israël weliswaar teruggekeerd uit de Babylonische gevangenschap, maar niet op de duur verbeterd; veeleer begaat het juist nu de grootste misdaad, het verraad en verwerpt de Heere, zijn Heiland en Verlosser. Maar daardoor wordt de door Jeremia uitgesproken bedreiging weer nieuw en het wordt door God zo beschikt, dat de prijs van het verraad van Jezus als het sprekendste getuigenis voor de ten hemel schreiende ondank van Zijn volk op dezelfde plaats als het ware gedeponeerd wordt, waar eens Jeremia als een kenteken van het gericht de kruik verbroken had, terwijl de overpriesters voor de 30 zilverlingen van Judas die akker van de pottenbakkers kopen, die door Jeremia reeds gekentekend is. Bij het pand van de vroegere schuld, die niet ongewroken gebleven is, maar met de eerste verwoesting van Jeruzalem bezocht was geworden, komt nu het pand van de nieuwe, grotere schuld, een voorteken van het nieuwe, grotere gericht. Dit is voor Mattheus de betekenis van de akker van de pottenbakkers; de oversten en vertegenwoordigers van het volk hebben hem gekocht met het geld van Judas, maar zij handelden daardoor onwetend volgens de leiding van God en Jeremia geeft de sleutel om het te begrijpen, die Mattheus daarom ook aanhaalt. De aangehaalde woorden van Zacharia hebben betrekking op de manier waarop die akker van de pottenbakkers verworven is. Dertig zilverlingen is de som, waarmee in het profetische gezicht van Zacharia het volk van Israël de bescherming van zijn goede herder beloont: zo hoog, of liever zo laag schat zij de waarde van Zijn dienst. Niet zonder goddelijke leiding is het gebeurd, dat juist met dezelfde som, die de verrader betaalt, de goede Herder van Israël op deze prijs geschat en de verrader afgekocht werd. Dat deze som een verwerpelijk zonden-geld, een getuigenis van snode ondank is, wordt in Zach. 11: 13 gezegd en aan de profeet geboden het de pottebakker voor te werpen, d. i. het volgens de zin en samenhang in de kuil te werpen, waaruit de pottebakker zijn leem haalt, het als een

verachtelijk ding als het ware in het slijk te werpen op de onwaardige, verachtelijke plaats, die aan de pottebakker de stof tot zijn arbeid levert. "En ik wierp ze in het huis van de Heere voor de pottebakker", zegt Zacharia; hij drukt daarmee uit dat het huis van de Heere zelf door hem aan de leemkuil gelijk wordt geacht, zodat hij het bevel: "Werp het voor de pottebakker", naar de geestelijke zin volkomen opvolgt, terwijl hij het in de tempel werpt, want deze is door het zondige volk en diens schuld aan onwaardigheid en onreinheid zelf tot een leemkuil geworden. Dit is de plaats van Zacharia, die Mattheüs vrij aanhaalt, terwijl hij zegt: "en zij hebben de dertig zilveren penningen genomen" en naderhand: "en hebben die gegeven voor de akker van de pottebakkers", waarmee hij hetgeen volgens Zacharia de profeet bevolen was te doen, aantoont als gebeurd door de vertegenwoordiger van het volk en tegelijk de uitdrukking bij Zacharia "voor de pottebakker" in verbinding brengt met Jer. 19 en betuigt, dat het vervuld geworden is door de aankoop van de akker van de pottebakkers, waardoor het geld letterlijk voor de pottebakker kwam, zo, terwijl hij de 30 zilverlingen van Zacharia met het loon van het verraad van Judas vergelijkt en die de waarde noemt, waarop zij Jezus geschat hebben. De meerdere herhaling van de uitdrukking "waarderen" staat met opzet en nadrukkelijk om aan te tonen, wat een smadelijk werk de gehele handel van dit waarderen op zichzelf reeds was, nog afgezien van de spotprijs, die daarbij bepaald was. "Die zij waardeerden van de kinderen van Israël", staat er woordelijk, waar hij van de kinderen van Israël, volgens de Hebreeuwse taal zoveel wil zeggen als: van de kinderen van Israël ging dit werk uit, van hen als de uitvinders was het afkomstig en op hen valt de schuld. Eensdeels hebben Hem de overpriesters gewaardeerd, eensdeels Judas, die Hem nam; maar dat zij het deden, daaruit bleek de ondank van Israël, zij handelden daardoor in de naam van Israël, drukten slechts de gezindheid uit, die in het volk heerste en in zoverre kan gezegd worden: zij waardeerden Hem, maar van de kinderen van Israël ging de waardering uit. Wanneer Mattheüs ten slotte met de woorden van de profeet voortgaat: volgens hetgeen mij de Heere bevolen heeft, die woorden in Zach. 11: 13 aan het begin, niet aan het einde van het vers staan, dan wijst hij daarop, dat, wat de overpriesters en oudsten deden, hetzelfde was wat aan Zacharia door God bevolen was, dat zij de raad van God voltrokken in hetgeen zij deden en profetisch handelden, zonder het te weten, evenals Kajafas in Joh. 11: 49 vv. profeteert, zonder daaraan te denken. Dit gehele gedeelte van Mattheüs is en getuigenis van zijn diepe inzicht in de profetie van het Oude Testament en komt in de menigvuldigheid en de rijkdom van haar in het kort samengenomene gedachten geheel overeen met het karakter van het Evangelie, dat bestemd is, om aan de gelovigen in Israël te tonen, hoe in Jezus de getuigenis van de profeten van de Christus vervuld is.

I. Vs. 11-31. Van 4-6 uur’smorgens heeft het verhoor voor Pilatus plaats. Mattheüs, aan wie zich de volgende Evangelist Markus aansluit, stelt daaruit voor hetgeen ten bewijze dient, dat de schuld van de veroordeling van Jezus bij de Joodse overheid ligt; bij Lukas komt daarentegen Jezus voor als martelaar voor de waarheid, wie Zijn eigen belijdenis tot de dood brengt, terwijl Johannes de lezer aantoont, dat alles zo moest gebeuren als de Heere tevoren gezegd had, hoewel Zijn vijanden het graag anders bestuurd hadden. Wat nu de bijzonderheden aangaat, die ons onze Evangelist laat zien, zij zijn deze: het zwijgen van Jezus voor Pilatus na Zijn verklaring, dat Hij de Messias is (vs. 11-14), het plaatsen van Hem naast de moordenaar Barabbas (vs. 15-18), de getuigenis van de vrouw van Pilatus en van Pilatus zelf (vs. 19-24), de zelfveroordeling van de Joden (vs. 25 en 26) en de bespotting van de

koninklijke waardigheid van Jezus door de krijgsknechten (vs. 27-31). Onmiskenbaar is het een theocratisch gezichtspunt, dat de Evangelist tot deze keuze geleid heeft (vgl. Mark. 15: 2-20. Luk. 23: 1-2b Joh. 18: 28-19: 16).

11. Ongeveer op het vierde morgenuur voerden zij de Heere naar het rechthuis (vs. 27) en handelde men vervolgens met de landvoogd over Hem, zoals in Joh. 18: 19-32 werd meegedeeld. Hun aanklacht was (Luk. 23: 2): Wij hebben bevonden, dat deze het volk verkeert en verbiedt de keizer schattingen te geven, zeggende, dat Hij zelf Christus de Koning is. En Jezus stond daarop in het rechthuis voor de stadhouder. En de stadhouder ondervroeg Hem met het oog op die aanklacht en zei: Bent U de Koning van de Joden? En Jezus zei tot hem, na vooraf verklaard te hebben in welke zin Hij Zijn rijk bedoelde (Joh. 18: 33 vv.), omdat Hij ook voor de aardse rechter geen openlijke bekentenis wilde weigeren: U zegt het, dat Ik een Koning ben; daartoe ben Ik geboren en daartoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik van de waarheid getuigenis geven zou.

Bij dit gehele verhoor komt, om het goed te begrijpen, alles daarop aan, dat men ten eerste de plaats voor ogen heeft, waar het gehouden werd en daar ook een drievoudige standplaats wel onderscheide. Wat nu de plaats over het algemeen aangaat, zo houden wij de veronderstelling van de meeste uitleggers, die onder het rechthuis het voormalige paleis van Herodes op Zion verstaan, voor een dwaling. In het aanhangsel bij Nr. 11 van de slotaanm. bij het eerste boek van de Makkabeën werd reeds aangetoond, dat wij veeleer aan de burg Antonia in de noordwestelijke hoek van de tempelplaats te denken hebben. De omstandigheid, dat het juist hier, in het gezicht van de tempel en van de Joodse menigte, die snel daarop in de tempel het feest wilde vieren, was, waar Pilatus, na lang geweigerd te hebben, de rechterstoel beklom om over Jezus, die hij zelf voor onschuldig verklaard had, het doodvonnis uit te spreken, is niet zonder grote betekenis (Joh. 2: 19). Wij kunnen ook niet twijfelen, waar het in Joh. 19: 13 aangehaalde Golgotha (Hoofdschedelplaats) te vinden is, terwijl uit Josefus' geschiedverhaal van de Joodse oorlog (VI. 18 en 3: 3) blijkt, dat tussen de burg Antonia en de noord-westelijke hoek van de tempel zich een plaats bevond, die in mozaïek gepleisterd en vergeleken bij de overige grond wat hoger gelegen was. Wij merken in de loop van de verhandelingen op, dat Pilatus afwisselend drieërlei houding aanneemt: wanneer hij met de Joden spreekt, staat hij buiten op de plaats voor het rechthuis bij hen; wanneer hij het rechterlijk verhoor begint, trekt hij zich met de Verklaagde in het rechthuis terug; maar wanneer hij het rechterlijk vonnis uitspreekt, beklimt hij de rechterstoel, die op een verhoogde steengrond opgericht is, omdat volgens het Romeinse gebruik de rechter zijn vonnis onder de blote hemel en van een verheven plaats moest afkondigen. In de verklaring van het vers is de gang van de rechtshandel, in zoverre die bij om in aanmerking komt, reeds aangeduid; wij moeten echter de bijzondere omstandigheden nog nader in ogenschouw nemen. Als de overpriesters en ouderlingen met hun Gevangene, wiens wegvoering tot de landvoogd wij in vs. 2 gelezen hebben, bij het rechthuis aangekomen zijn, blijven zij buiten staan en laten aan Pontius Pilatus hun aanwezigheid melden; want binnen in het rechthuis wilden zij niet gaan, omdat dit eens heidens was, omdat zij anders volgens hun wet de hele dag Levitisch onrein (Num. 19: 22. Hand. 10: 28) en daardoor ongeschikt zouden geworden zijn, om aan de dankoffermaaltijd van deze eerste heilige Paasdag deel te nemen (Lev. 7: 19 vv.). Pilatus komt dan ook werkelijk tot hen uit, volgens de Romeinen, om de godsdienstige gewoonten

onderworpen volken en bijzonder van de Joden te ontzien; maar daarin bewilligt hij niet, dat hij de Joden de formule van hun aanklacht besparen en dadelijk het door hen gevelde vonnis bekrachtigen zou, zoals zij de zaak aangelegd hadden. Hij dwingt hen integendeel, wanneer hij zich aan het gehele proces zal laten gelegen liggen en de voltrekking van de doodstraf zal laten plaats hebben, zich aan een gehele rechtshandel voor zijn rechterstoel te onderwerpen en de rol van rechters, die zij tot hiertoe gespeeld hebben, met die van aanklagers te verwisselen (Joh. 18: 28-32). Wat zij daar nu als aanklacht voorbrengen, wordt ons door Lukas (23: 2) bericht; het doel van Mattheüs en Markus is uitsluitend om aan te tonen dat Jezus Zich onbedekt ook voor de wereldlijke rechter als de Messias heeft bekend gemaakt, zonder Zich er verder mee in te laten hoe Pilatus tot de vraag gekomen is: "Bent Gij de Koning van de Joden?" Er hoorde wel een ongehoorde vermetelheid toe om te zeggen: "Wij hebben bevonden, dat deze het volk verkeert en verbiedt de keizer schattingen te geven", nadat de overpriesters en schriftgeleerden eerst drie dagen daarvoor het in Luk. 20: 25 medegedeelde antwoord van Jezus op hun strikvraag: "Is het geoorloofd de keizer schatting te geven of niet?" ontvangen hebben. Ook wist Pilatus maar al te goed, aan welke van de beide partijen, de aanklagers of de Verklaagde zo’n verbieden van de betaling van de schatting eigenlijk ten laste kon gelegd worden en het zal hem vreemd zijn opgevallen, dat juist deze overpriesters en ouderlingen zich opeens als loyale onderdanen van de keizers, als ijveraars voor de Romeinse opperheerschappij gedroegen. Intussen hadden zij toch uitdrukkelijk gezegd dat, terwijl Jezus beweerde de Messias te zijn, dit niets anders betekende, dan dat Hij op de koningstroon voor Zich aanspraak maakte en het volk onder Zijn bestuur brengen wilde; de landvoogd kon er dus niet af om te onderzoeken of de aangeklaagde werkelijk een politiek gevaarlijk mens was. Hij begint dan dit onderzoek binnen in het rechthuis, om al het twisten van de kant van de aanklagers (vs. 24; Hand. 21: 34) te vermijden; hij heeft zonder twijfel van de laatsten enigen als vertegenwoordigers medegenomen, die nu toch moesten besluiten om van de viering van het paasfeest afstand te doen en het verzuimde op het kleine Pascha (Num. 9: 6 vv.) in te halen; want volgens de Romeinse rechtsorde kon het verhoor slechts in tegenwoordigheid van de aanklagers geschieden en dat hij dit verhoor nauwkeurig gehouden heeft, laat Pilatus in Luk. 23: 14 uitdrukkelijk de Joden voelen: "Ik heb Hem in uw tegenwoordigheid ondervraagd. " Bovendien is van de discipelen van de Heere in elk geval ook Johannes als getuige tegenwoordig geweest, omdat hij de gang van het verhoor zo nauwkeurig vertelt. Voor hem had toch de bedenking van de Joden, om zich door het betreden van een heidens huis niet te verontreinigen, geen betekenis, maar wel hoe hij het mogelijk gemaakt had in de binnenhof van Kajafas te komen en ook aan Petrus de ingang te verschaffen (Joh. 18: 5 vv.), hij week nu zoveel te minder van de kant van zijn Heer, nu de Romeinse rechter bij zijn verhoor aan een ieder de toegang vrij stelde. Pilatus krijgt van de geestelijke verhevenheid van Jezus bij het gesprek met Hem een diepe indruk; hij erkent snel dat het van de overpriesters slechts de benijding van de grootheid van de Man en de ijverzucht voor hun eigen aanzien is, wat hen drijft om Hem tot de dood te vervolgen. Iets dat de hoogheid van de Romeinse keizer te na kwam, was van Hem, die hem met feiten bewezen had dat Hij niet op een rijk van deze wereld voor Zich aanspraak maakte, maar slechts in het rijk van de waarheid tot Heerser geroepen was, niet te vrezen; maar wel hebben Zijn vijanden het bij Hem op een justitiemoord voorzien, waarom zij ook vroeger geprobeerd hadden Hem te overrompelen: "Als deze geen misdadiger was, wij zouden Hem aan u niet overgeleverd hebben. " Terwijl de landvoogd deze overtuiging gekregen heeft, leidt hij de Beklaagde weer

naar de Joden en velt het vonnis: "Ik vind geen schuld in deze Mens. " Deze uitslag van het verhoor werkte echter op de aanklagers evenals water, dat op ongebluste kalk gegoten wordt en een hevig bruisen veroorzaakt.

12. En als Hij, nadat Hij weer voor het rechthuis was uitgevoerd, van de overpriesters en de ouderlingen beschuldigd werd, antwoordde Hij niets. Tot elke prijs wilden zij Pilatus dringen tot veroordeling; de een bedacht dit en de ander wat anders, waardoor zij wilden bewijzen, dat Hij werkelijk de prediker van oproer was en het omverstoten van de Romeinse heerschappij probeerde tebewerken. Had de Heere nu vroeger willen getuigen (vs. 1), nu voelde Hij Zich gedrongen te zwijgen (Jes. 53: 7).

13. a)Toen zei Pilatus, die graag zou hebben gezien dat al die beschuldigingen, waarvan hij voelde hoe boosaardig en ongerijmd zij waren, door Jezus met een enkel woord ontzenuwt zouden worden, tot Hem: Hoort Gij niet hoe vele zaken zij tegen U getuigen? Laat Gij dat alles zo rustig gaan? Verdedig toch Uw onschuld; Ik geef U volle vrijheid voor Uzelf te spreken.

a)MATTHEUS. 26: 62.

14. Maar Hij antwoordde ondanks die uitdrukkelijke opwekking, om de aanklagers te weerleggen, hem niet op een enig woord van al hetgeen zij voorbrachten, zodat de stadhouder, hoewel hij de diepere grond van dat zwijgen nietbegreep, zich zeer verwonderde. Zo’n verhevenheid en koninklijke houding waren hem nog bij geen mensenkind voorgekomen.

De overpriesters herhaalden niet alleen hun vorige aanklacht, maar vermeerderden die nog met vele verdichte bijvoegsels. Zij dachten: veel helpt veel; is één aanklacht niet genoeg om Pilatus in het harnas te jagen, dan zal een andere beschuldiging doel treffen. Het is een gewone list van de wereld, om valse beschuldigingen tegen de getuigen van de waarheid op te hopen, daarmee verblindt men het onwetende en lichtgelovige volk, zodat het denkt, wanneer er slechts een vierde gedeelte van waar is, wat een boze ketter moet de man dan niet zijn! Wat een menigte van lasteringen hebben niet de aanhangers van de paus tegen onze Luther uitgebraakt, zodat men er zich over moet verwonderen vanwaar de geest van de leugen al die stof tot zulke ongerijmde beschuldigingen gehaald heeft. Maar al die maskers heeft de Zoon van God door Zijn heilig voorbeeld krachteloos gemaakt, dat wij ons niet moeten laten ergeren of verbitteren, wanneer wij horen dat de onschuld van de kinderen en dienstknechten van God door vele beschuldigingen gekrenkt wordt. Met Zijn stilzwijgen heeft de Heere echter ook onze onbetamelijke verantwoording willen boeten, omdat wij zo’n haastige tong hebben om onze zonden te verontschuldigen en onszelf te rechtvaardigen, ofschoon wij vaak in ons hart van het tegendeel overtuigd zijn. Omdat wij werkelijk zonde op zonde gestapeld hebben, moest onze Middelaar het verdragen dat beschuldiging op beschuldiging tegen Hem opgestapeld werden en nu kan een gelovige ziel tegen de menigte van de aanklachten die van de satan tegen haar worden voorgebracht onder de bescherming en het schild van de onschuld van Christus veilig blijven.

Zoals het schijnt trad Pilatus nu zelf voor Jezus in het midden en weerlegde hij de aantijging van de overpriesters en ouderlingen, alsof Jezus het volk op een oproerige manier onderwezen had en de wereldlijke macht aan Zich willen trekken, in het kort daarmee, dat hij, de landvoogd, gedurende dit jaar in zijn gehele gebied geen volksoproer waargenomen heeft en dat was toch een feitelijk bewijs daarvoor, dat het onderwijs en de arbeid van de Verklaagde in staatkundig opzicht veeleer tot bezadigdheid dan tot opwinding van de menigte diende; hij moest dus bij zijn vroegere uitspraak blijven. Maar daar traden, zoals uit Luk. 23: 5 blijkt, de aanklagers op met de bewering, dat Jezus nog niet lang genoeg in Judea geweest was om veel oproerigs, behalve de feestelijke optocht op de Palmzondag aan de dag te kunnen leggen; maar wel had Hij in Galilea reeds veel tot een voor de staatkunde gevaarlijke opwinding van de gemoederen bijgedragen en nu wilden zij in hun ambt als Joodse overheid voorkomen, dat de brandbare stof tot een oproer tegen de Romeinen ook naar Judea overgeplaatst werd (Joh. 11: 47 vv.). Dit gaf dan, zoals in Luk. 23: 6 vv. te lezen is, aanleiding dat Pilatus de gevangene naar Herodes zond, opdat deze het gehele proces in handen zou nemen en hij zichzelf van de hardnekkige en bloeddorstige Joden zou kunnen bevrijden. Hij verwees de verklaagde om de taal van de rechtsgeleerden te gebruiken, van het forum apprehensionis tot het forum originis vel domicilii, een gebruik dat in het Romeinse rijk wel vaker aangewend werd; toch heeft het geval in Hand. 25: 13 vv. hierop geen betrekking. Intussen mag men de zaak niet alleen van juridisch standpunt beschouwen, waar zij geheel oprecht schijnt, zij moet veeleer hoofdzakelijk van een zedelijk standpunt beoordeeld worden en daarom heeft Pilatus naar een middel gegrepen, waarvan zulke mensen zich graag bedienen, die voor waarheid of gerechtigheid geen beslist hart hebben; hij heeft de last, die zijn eigen geweten bezwaarde op dat van een ander willen werpen. Bij een andere gesteldheid van zijn hart had het veel meer voor de hand gelegen om de Joden eenvoudig af te wijzen en ze van zijn rechterstoel weg te drijven (Hand. 18: 12-16). Omdat hij echter God niet erkend heeft, toen deze hem tegenkwam, zich afgewend heeft van de Koning van de waarheid, wiens majesteit en schoonheid hem zo helder in de ogen schitterde (Joh. 18: 37 en 38), wordt hij overgegeven in een verkeerde zin om dingen te doen, die niet betamen en het woord wordt aan hem vervuld (Ps. 146: 9): "De goddeloze weg keert Hij om", zodat zij slechts verkeerde treden doen en in hun eigen strikken vallen. Wij kunnen niet beslissen of de wegvoering van de gevangene naar Herodes tevens ten doel heeft gehad, wat er het gevolg van was, namelijk de verzoening met de vorst van Galilea, die waarschijnlijk door het in Luk. 13: 1 vermelde zich beledigd voeld heeft, of dat die toezending alleen een uitweg moest zijn om de Joden kwijt te raken. In elk geval heeft hij zich daardoor op een hellend vlak begeven, waarop hij met ontzettende snelheid zijn houding verliest, totdat hij tot gehele val komt. Herodes was, zoals P. Lange opmerkt, ijdel en laaghartig genoeg om niets te bemerken van de moeilijkheid, die deze gevangene Zijn rechters verschafte. Hij wilde alleen zijn lust om een wonder te zien door Hem bevredigd hebben en omdat hem dit niet lukte, zond hij Jezus tot Pilatus terug, aangedaan met een wit kleed. Voor de laatste was het nu oneindig zwaarder geworden en tot veel hoger prijs had hij de vriendschap van de viervorst weer gewonnen. "Zie, Pilatus, een kandidaat voor de koninklijke waardigheid!" Dat was duidelijk wat Herodes met het witte kleed de landvoogd liet zeggen en op deze wijze verzwakte hij zeer de glans van goddelijke majesteit en heerlijkheid, die tevoren uit woord en gedrag van Christus hem in de ogen had geschitterd, naar zijn invloed op het hart. Wij allen weten wel uit eigen ervaring wat een verwoestende invloed spot en hoon op de zwakke mens uitoefenen, zodat wat hem vroeger zo

heilig en schoon voorkwam, geen waarde meer voor hem heeft en hij dat zelfs smaadt en in het slijk werpt. Aan de andere kant hebben de overpriesters en ouderlingen nu half en half een recht in handen gekregen, waarop zij, nadat Herodes hun gevangene tot een dweper en dwaas gestempeld heeft, als de geestelijke overheid van het land zich beroepen konden. Zij waren gesteund om te meer te eisen dat zij tegen verdere dwaasheden door een gevoelige kastijding van Hem in bescherming werden genomen. Het was voor Pilatus nu ook niet meer mogelijk om het symbolische oordeel van Herodes nietig te verklaren; hij zou daardoor de pas gewonnen vriend veel dieper dan vroeger gekrenkt, hij zou zijn vorstelijke waardigheid openlijk ten toon gesteld hebben. Pilatus moest dus nu reeds beslissen om het kleed, waarmee Herodes de gevangene had omgeven, als ware voorstelling aan te nemen, deels aan het beledigd eergevoel van de Joden een zekere genoegdoening verschaffen. Zo komt dan Pilatus op de inval, waarvan wij in Luk. 23: 13 vv. verder lezen: hij wil Jezus kastijden d. i. Hem laten geselen, maar daarna - en hij motiveert dit tweede deel van zijn uitspraak tevoren daardoor, dat het door de loop van het onderzoek reeds is vastgesteld: de misdaad tot poging van oproer valt de aangeklaagde niet ten laste - Hem loslaten. Of Hij daarbij reeds denkt aan het gebruik op het paasfeest van de Joden een gevangene los te laten en hen dus aanbiedt om die loslating niet zozeer als een vrijspraak van de aangeklaagde, maar integendeel als een hen betoonde gunst uit zijn handen aan te nemen, dan of die gedachte nog verre van hem is en hij integendeel op de loslating als op een zaak van de rechtvaardigheid omtrent Jezus aandringt, aan wie geen schuld wordt gevonden, komt nog twijfelachtig voor. Leest men bij Lukas vs. 13-16 alleen, dan wordt men noodzakelijk tot de tweede opvatting geleid en ook de inwendige gang van ontwikkeling spreekt ten gunste daarvan. Lukas gaat echter in vs. 17 voort: "En hij moest voor hen op het feest een loslaten" en nu is het de vraag, of de Evangelist hiermee het besluit tot vrijlating uitdrukkelijk terugvoert tot de gewoonte en ons tot de eerste opvatting terugleidt, dan of hij slechts kort een nieuwe wending, die in de ontwikkeling van zaken plaats had, in verbindtenis brengt met het tot hiertoe gebeurde. Daar hij ook in vs. 18 zeer kort vertelt en de lezer veel tussen de regels in laat lezen, omdat Markus in 15: 6-10 zeker nauwkeuriger berichtgever is, wiens voorstelling een bijzondere opmerkzaamheid verdient, dan moeten wij ten slotte toch voor de tweede opvatting beslissen: met de kastijding wil Pilatus aan het symbolisch oordeel van Herodes en het beledigde eergevoel van de Joden voldoening geven; door de loslating daarentegen zal zijn eigen erkentenis: ik vind geen schuld in deze mens, tot zijn recht komen. De paas-gewoonte, om een misdadiger vrij te laten, blijft ten eerste nog buiten aanmerking. Toch dringt zich die gedachte, nog voordat Pilatus ertoe kon overgaan om de kastijding te doen plaats hebben, als een deus ex machina, als een plotselinge, onverwachte verschijning zich daartussen en geeft aan het geheel zo’n wending, dat de kastijding voor het ogenblik op de achtergrond treedt, de loslating als vrijspraak geheel van het toneel verdwijnt en Pilatus tot de gedachte komt om die in de vorm van amnestie of begenadiging van een misdadiger plaats te doen hebben. Daarmee heeft hij het standpunt van recht overgegeven en zich tot een speelbal gemaakt in de hand van de aanklagers. Het is een vreselijke toestand, waarin hij nu komt, nu het hem mislukt de onschuldige Jezus op de andere manier uit de handen van Zijn bloeddorstige vijanden te redden en hijzelf, de Romein, toegerust met al de macht van een rechter, uit de ene hand in de andere wordt geworpen, totdat ten slotte de bal daarheen valt, waarheen men hem wil hebben. Mattheüs voert ons dadelijk in dat tijdpunt in, dat de deus ex machina, waarvan wij boven melding maakten,

reeds zijn gewicht in de weegschaal heeft geworden, zonder van het vroegere besluit van Pilatus: "Ik zal Hem kastijden en dan loslaten", nog te vermelden.

Een kalm verdragen beantwoordt sommige vragen oneindig beslissender dan de verhevenste welsprekendheid. De beste verdedigers van het Christendom van de eerste tijden waren de martelaars. Het aambeeld verbreekt een menigte hamers door slechts stil hun slagen te verduren. Door Zijn zwijgen bewees Hij ten duidelijkste het waarachtige Lam van God te zijn.

Vanwaar bent Gij, vraagt Hem de verschrikte Romein; bent Gij een zoon van de aarde, of stamt Gij af uit hogere gewesten? Op deze vraag zwijgt Jezus stil. Dit stilzwijgen is opmerkelijk. Toen Kajafas hetzelfde vroeg en bij de levende God Hem bezwoer te verklaren of Hij de Zoon van God was, toen zweeg de Heere niet, maar gaf een bevestigend antwoord. Vraagt u, waarom? Omdat het Sanhedrin niet slechts een staatkundig lichaam was, maar ook op godsdienstig en kerkelijk gebied het hoogste gezag bekleedde. Het Sanhedrin had recht, ja was verplicht om elk, die verklaarde Messias te zijn, aangaande zo belangrijk een zaak te ondervragen. Het Sanhedrin was een wettig kerkelijke rechtbank en Jezus weigerde daarom niet het recht te erkennen van de hogepriester om Hem te vragen of Hij de Christus was. Een ander geval was het hier met Pilatus. De rechtbank van de Romeinse landvoogd was een uitsluitend burgerlijke. Als stadhouder van de Romeinse keizer bezat Pilatus allezins het recht om aan Jezus te vragen of Hij Zich opgeworpen had tot Koning van de Joden en werkelijk verboden had, zoals Hij beschuldigd werd, de keizer schatting te geven. Jezus weigerde dan ook niet om de landvoogd meteen hierover te woord te staan. Maar toen Pilatus het staatkundige gebied verliet en zich in het onderzoek begaf naar een zuiver godsdienstige aangelegenheid, toen ging hij als rechter de palen van zijn bevoegdheid te buiten en verdiende daarom, dat Jezus het zwijgen bewaarde.

15. En op het paasfeest was de stadhouder, volgens een oud gebruik, als een gunstbewijs van de Romeinen, gewoon voor het volk een gevangene los te laten, die zij wilden, dus geheel volgens eigen vrije keuze.

16. En zij hadden toen, omdat niet lang te voren weer een poging tot oproer onder het volk had plaats gehad en de aanvoerders waren gevangen genomen een welbekende gevangene, die in een oproer een moord begaan had (Mark. 15: 7), Jezus genoemd (in de beste handschriften van de grondtekst staat deze naam er uitdrukkelijk bij) met de toenaam Barabbas (= vaders zoon).

17. Toen zij, de volksmenigte, dan vergaderd waren voor de burg, om de vrijstelling van een gevangene naar hun keuze te verzoeken, zei Pilatus tot hen, omdat hij dadelijk de vraag niet in het algemeen wilde doen: Welken van die twee, tussen welke ik u de keuze laat (vs. 21), wilt u dat ik voor u zal loslaten, de moordenaar Barabbas, of Jezus, die Christus genoemd wordt? Werkelijk begon hij nu ook reeds de gedachte ten uitvoer te leggen, omdat hij het bevel gaf Barabbas te halen en de zaak tot voorlopige overweging de overpriesters en ouderlingen onder gezichtspunten voorstelde, die de keuze van Jezus moesten aanbevelen (Luk. 23: 13 vv.).

18. Want hij wist dat zij, de overpriesters en ouderlingen, Hem door nijdigheid overgeleverd hadden, terwijl onder het volk velen Hem hielden voor de Christus, de drager van de Messiasverwachtingen van Israël. Dit had hij uit het verhoor opgemerkt en nu rekende hij er bepaald op, dat het volk zichzijn Messias niet zou laten ontnemen, maar zonder meer om Zijn vrijheid zou verzoeken.

Over de hier meegedeelde gewoonte om een Joodse gevangene los te laten van de kant van de Romeinen naar eigen keuze, wordt in de Talmud geen spoor gevonden. Misschien is dat een opzettelijke verzwijging; in geen geval kan dit het bericht van de Evangelisten verdacht maken. Op zichzelf stond die gewoonte in tegenspraak met de wet, die in Ex. 21: 12 verordent dat een moordenaar de dood moet sterven (vgl. Num. 35: 31). Het werd echter door de Grieken en Romeinen, die gewoon waren bij feestelijke gelegenheden gevangenen vrij te laten, waarschijnlijk reeds ten tijde van de Syrische koningen in Palestina ingevoerd, door de Makkabese vorsten volgehouden, omdat het op het paasfeest de vrijlating van Israël uit het diensthuis van Egypte scheen voor te stellen en tevens een waarborg scheen te zijn voor de hoop, dat het volk nog eens geheel van de druk van de wereldmacht bevrijd zou worden. Later werd het door de Herodianen en de Romeinse landvoogden voortgezet als zeer geschikt om de Joden het juk van de vreemde heerschappij enigszins te verzoeten. Nu zou wellicht het in Luk. 13: 1 medegedeelde voorval een aanwijzing kunnen zijn dat ongeveer een half daarvoor jaar een poging tot opstand in de stad had plaats gehad. Van die tijd af bevonden zich nog de drie hoofdleiders in bewaring bij de landvoogd. De ergste was juist deze Barabbas; behalve hem nog de beide kwaaddoeners, die later met Jezus ter kruisiging werden weggeleid (vs. 38). Reeds was het bepaald, dat alle drie, wier proces reeds door de Romeinse justitie gemaakt was, juist heden, op de eerste Joodse feestdag van Pasen gekruisigd zouden worden. Het was toch bij de Joden gewoonte om de de ter dood brenging van bekende booswichten tot een feestdag uit te stellen, wanneer er veel volk in de hoofdstad tezamen was. Ter verklaring van dit gebruik wijzen de Rabbijnen op Deut. 17: 13 : "Dat al het volk hoort en vreest en niet meer trots handelt. " Pilatus bevond zich, zoals wij ons bij vs. 14 voor de aandacht hebben gesteld, in grote verlegenheid wat hij met Jezus zou doen (vs. 22), die hij volgens zijn geweten moest vrijlaten. Dit durfde hij echter niet onvoorwaardelijk en in de volle vorm van het recht; hij wilde noch Herodes op die manier beledigen, noch de overste voor het hoofd stoten. Nu kwam het hem zeer van pas dat juist nu (ongeveer 5 uur ‘s morgens) het volk samenstroomde om van de drie misdadigers een te kiezen. Hij kwam op de gedachte de ergsten van deze te nemen en hem, wiens bijzonderheid boven de anderen in zijn geheel onaangenaam uiterlijk zich afspiegelde, tegelijk met Jezus aan het volk ter keuze voor te stellen. Dit is zeker een gewelddadige handelwijze van de landvoogd, want aan de ene kant had hij niet het recht de keuze van het volk door zo’n voorstelling te beperken en aan de andere kant plaatste hij in Jezus een ook op de lijst, waarover het volk in het geheel geen recht tot kiezen had. Maar de gedachte kwam Pilatus praktisch voor. Gelukte het hem, dat het volk met de voorstelling genoegen nam en tegen de schending van zijn kiesrecht geen tegenspraak verhief (en evenals de overrompeling van het ogenblik hemzelf niet liet komen tot het bewustzijn van een rechtschending, die hij bedreef, zo was hetzelfde te verwachten van de opgewondenheid, die de gemoederen nu innam, met betrekking tot het volk); vroeg de menigte de vrijlating van Jezus (en dat zij dat doen zou, daarvoor meende hij alle zekerheid te hebben), zo was hij in ieder opzicht tegenover de overpriesters en ouderlingen gedekt.

Tegenover een volksbesluit, de uitdrukkelijk verklaarde wil van het volk toch kon niets meer worden gedaan; de aanklagers moesten zich dan tevreden stellen en van de verdere vervolging van de door hen gehate afzien. Pilatus schijnt, terwijl hij zijn gedachte ging volvoeren en Barabbas uit zijn kerker liet halen, de oversten met zijn bedoeling te hebben bekend gemaakt. Hij gaf hun te bedenken dat hun aanklacht zich rechtens niet liet bewijzen en hij dus hun eis om het vonnis van de dood te bekrachtigen moest afwijzen. Hij wilde echter, om hun aanzien als de hoogste geestelijke rechtbank van het land niet te kort te doen, de aangeklaagde niet vrijspreken, maar door het volk Zijn vrijsprak laten vragen; zo kwamen zij op een goede manier weer vrij van de onhoudbare zaak. Maar alles wat de landvoogd zo bedacht had, was een verkeerde speculatie; zij zouden liever, zegt Luther, om de loslating van de duivel hebben gevraagd, vóór zij Gods Zoon hadden losgelaten. God de Heere wil nu ook Pilatus niet in donkerheid laten rondtasten, maar nog op de juiste tijd waarschuwen: deze bedoeling heeft de volgende gebeurtenis.

19. En toen hij op de rechterstoel zat, wachtend totdat Barabbas gekomen zou zijn, om deze dan tegelijk met Jezus aan het volk voor te stellen en de vraag op plechtige manier aan hen te doen, zo heeft zijn huisvrouw, bij de kerkvaders Claudia Procula genoemd, een bericht tot Hem gezonden, zeggende: Heb toch niet te doen met die Rechtvaardige, die men voor uw rechtbank heeft gebracht; laat u toch niet verleiden tot een onrechtvaardig vonnis; want ik heb heden, in dat gedeelte van de nacht, dat tot deze dag behoort, veel geleden in de droom omwille van Hem en zie daarin een goddelijke waarschuwing voor u (Job 33: 15 vv.).

Dat de droom natuurlijke oorzaken kon hebben ligt voor de hand. De vrouw wist iets van de naam van Jezus en in de nacht tevoren had de Hoge raad waarschijnlijk het huis van de landvoogd door de vraag om de wacht (Hoofdstuk 26: 47) in beweging gebracht. Daaruit kan echter niets tegen een goddelijke werking worden afgeleid, die de Evangelist niet noemt.

Niet Jezus als tovenaar, zoals de Joden in de apokryfen zeggen en niet de duivel, omdat hij de offerdood wilde verhinderen, zoals sommige kerkvaders menen, heeft haar deze droom gezonden. Er was daarin voor haar een goddelijke trekking, voor Pilatus een waarschuwing en wanneer hij die niet aannam, een weerhaak in het hart voor latere tijd, een goddelijke besturing tot redding van de eer van de Heere.

Vrouwen hebben wel in ambtszaken haar mannen niets te zeggen, maar wanneer zij zien, dat deze tegen de Rechtvaardige zouden misdoen en zich verzondigen, kunnen en moeten zij haar mannen waarschuwen en dezen moeten haar volgen. (TÜB. BIJBEL).

De waarschuwingen, die God tot iemand laat komen om hem van het volbrengen van de zonde af te houden, worden door God tot vergroting van zijn schuld aangeschreven, wanneer hij zich daaraan niet stoort.

Het volk had wellicht partij voor Jezus gekozen, maar zie, daar wordt de rechter een ogenblik opgehouden door zijn vrouw. Al is het de vrouw niet geoorloofd zich in rechtszaken te mengen, toch is haar vrees zo groot, dat haar man een onschuldige ter dood zal brengen, dat zij tegen alle regel in hem laat waarschuwen om zich niet te vergrijpen aan die onschuldige en

dat ogenblik wordt door de snode leiders van het volk aangegrepen, om het Barabbas te doen kiezen boven Jezus. - Vergeten wij de hand niet, die het bestuurt. Wat dunkt u, is dit oponthoud buiten het ondoorgrondelijk Godsbestuur, naar welks bepaalde raad Jezus moest sterven? Wat dunkt u, is die droom ook louter verbeelding geweest, als de vrouw van die heiden lijdt voor die Rechtvaardige? Of gelooft u niet, dat die droom door God was gewerkt en dat de engelen haar het oordeel tekenden, dat haar man zich op de hals haalde, als hij die Rechtvaardige zou doden?

20. Maar de overpriesters en de ouderlingen bemerkten met satanische slimheid in hetgeen de landvoogd voor had, meteen het voordeel, dat hij hun daardoor tot bereiking van hun bedoelingen gaf. Daarom hebben zij in de tijd, dat zijn vrouw door haar boden met hem sprak (vs. 19)en hij over de ontvangene waarschuwing nadacht, de menigten aangeraden, dat zij, wanneer hun de keuze tussen Jezus en Barabbas gegeven werd, Barabbas zouden begeren tot loslating en Jezus doden, dat Jezus, die nu ook op de lijst van de doodschuldigen was geplaatst, in diens plaats zou gekruisigd worden. Hun inblazingen vonden al te goedgunstig gehoor (Jes. 3: 12).

Zie daar die schandelijke volksverleiders, maar ook het blinde, onzelfstandige volk, dat zich laat verleiden! Hun oordeel staat geschreven in Deut. 27: 18.

Zo veel gevoel van schaamte, dankbaarheid, geloof was toch wel onder de menigte, dat zij niet uit zichzelf zou hebben besloten tegen Jezus en vóór Barabbas te kiezen; maar, zoals het in Mark. 15: 11 heet, bewogen zij de menigte, zij hitsten, ruiden haar op en wij zien duidelijk de gruwelijke ijver, de vergiftigde woede, waarmee zij haar opzetten. De volksgunst nu is niet alleen beweeglijk als de adem van de wind, maar ook geheel afhankelijk van het uiterlijk voorkomen. En nu stond de man, die zij als de Zoon van David hadden toegejuicht, voor wie zij het Hosanna hadden gezongen, als een gevangene, gebondene, in wit gewaad als een voorwerp van spot, in de hand en de macht van de Romeinen, Hij, van wie Zij Israëls vrijheid en verhoging hadden gehoopt - het contrast is te groot. Tussen deze machteloze worm, dit tegendeel van alle mannelijkheid en grootheid en Israëls Messias en Koning is geen gelijkheid!

De overpriesters en ouderlingen zullen niets onbeproefd hebben gelaten om hun bloeddorstig doel te bereiken. Nu eens zullen zij hen met de ban bedreigd hebben, die het mochten wagen, zich voor Jezus te verklaren (Joh. 9: 22), dan weer zullen zij hun, die Barabbas loslating zouden vragen, allerlei voordelen hebben beloofd. Zij zullen niet in gebreke zijn gebleven om degenen, die een teder geweten hadden en bedenkingen maakten, de loslating van een moordenaar te vragen, de verzekering te geven dat zij de verantwoording op hun priesterlijk geweten wilden nemen en zij daarom gerust deze moordenaar hun stem konden geven. Had hij ook een misstap begaan, zo had de ijver voor Gods eer hem daartoe verleid en hij was toch de zuivere leer van de Joodse kerk met mond en hart toegedaan, terwijl daarentegen Jezus van Nazareth zich reeds sinds lang als een ketter van hun kerk had afgescheiden, door Zijn schijnheilige dwaalleer anderen had verleid en meer zielen vermoord dan Barabbas personen had kunnen ombrengen en bij gevolg niet waard was dat Hij langer onder het volk van God werd geduld. Men kon dus het volk van Israël geen grotere dienst bewijzen, dan wanneer men

behulpzaam was, dat Hij als een vervloekte uit de Joodse kerk werd uitgeroeid en aan de smadelijkste dood werd overgeleverd.

God verhoedde het naar Zijn wijsheid, dat het volk de bevrijding van Jezus vroeg; dat was Hem onwaardig geweest, had Zijn reinheid verduisterd en de schijn opgewekt, alsof Hij aan de gunst van het volk Zijn vrijheid te danken had en dus ook om de volksgunst had geboeleerd. De volkshaat verstrekt Hem tot eer, omdat Hij de ijdele verwachtingen van het volk nooit had gevleid.

Elke trek in de rechterlijke handeling van Pilatus heeft een eeuwige betekenis voor onze eeuwige zaligheid en ons leven. De gruweldaden, die aan de Heilige van God gepleegd worden, zijn slechts de raadselachtige tekenen, de dwaze en ergerlijke hieroglyfen, waarin het God behaagd heeft om het zalige geheim van het Evangelie bekend te maken en onuitwisbaar in de wereldgeschiedenis in te graveren: het geheim van onze vrijspraak van het gericht van de verdoemenis door de plaatsbekledende veroordeling en overgave van onze Borg en Hogepriester. Wat de Heilige van God met het vonnis van de vloek, wat de Vorst van het leven met de dood zo nauw verbindt, dat is niet Zijn schuld, maar de onze, niet Zijn zonde, maar de onze. Evenals Hij in het menselijk gericht in de plaats van Barabbas is getreden zo is Hij geheel en al in onze plaats getreden in het goddelijk gericht. Niemand is uitgezonderd, want zij zijn allen zondaars en geen zonde is buitengesloten, want geen is zo gering, dat zij niet die plaatsbekleding en verzoening zou nodig hebben en geen zo groot, dat die niet voor haar zou toereikend zijn.

Het naast elkaar plaatsen van Jezus en Barabbas behoort ook tot het geheim van de vernedering van de Heere; zij is wonderlijk, als het ware een satanische hoon. Deze Barabbas heette eigenlijk ook Jezus. Zo staat hier aan de kant van de ware Jezus een Pseudo-Jezus, naast de ware Zoon van God een zoon van de valse vader (Joh. 8: 42 vv.). Zo is het vaak in de wereld. Daar is naast de waarheid de leugen, naast de onschuld de zonde, naast de waardigheid en verdienste het onwaardige, naast de juiste leidslieden verleiders, naast de vredevorst een oproermaker, naast de levensbron de moordenaar geplaatst. De toekomst zal die vermenging en verwarring oplossen.

21. Barabbas werd voorgebracht en daarmee de zaak, waarom het volk gekomen was (Mark. 15: 8), in behandeling gesteld. En de stadhouder antwoordde hen: Welke van deze twee, die ik u ter keuze voorstel: Jezus Barabbasaan de ene kant, of Jezus, die Christus genoemd wordt, aan de andere kant, wilt u, dat ik u zal loslaten? En zij zeiden, zoals hun overpriesters en ouderlingen hen hadden gedrongen (Hand. 3: 13 vv.): Barabbas.

Wat een toneel voor hemel en aarde; ons dunkt, dat op dat ogenblik toen de vraag aan Israël werd gedaan, in de hemel een stilzwijgen was en de engelen met gespannen verwachting naar de stem van het volk luisterden en toen zij de naam Barabbas hoorden, hun gelaat met verontwaardiging naar de aarde hebben gekeerd om te vernemen wat de rechtvaardigheid van de hemel zou doen. Zie daar het loon voor de woorden van het leven, tot een verharde gemeente gesproken. Zie daar de dank voor het wonderbrood, dat vijfduizend van Israëls zonen voedde. Zie daar de bede beantwoord: "och of u in uw dag bekende, wat tot uw vrede

dient", met een: "Wij willen niet, dat deze Koning over ons is. " - Het was niet genoeg, dat de Heiland van de wereld door het Sanhedrin als godslasteraar werd uitgekreten. Het was niet genoeg, dat Hij in boeien geklonken voor de heidense rechter stond; nog dieper vernedering wachtte Hem: daar plaatst men Hem naast een oproermaker, daar wordt Hij werkelijk met de misdadigers gerekend, wat moet er op die ogenblik in Zijn ziel zijn omgegaan? Hij, de Zoon van de Vader, zoals gesteld met een kind van het stof! Hij, die in het kleed van de heiligheid was gehuld, staat naast die snode zondaar, wiens zwarte ziel bezoedeld is met menige boosheid. Hij, die altijd de wil van de Vader had gedaan, naast de boosdoener, die Gods wet met voeten treedt. Hij, die de mensheid zegende, naast Hem, die een vloek voor Zijn geslacht mag heten, Hij, die gekomen was om de mens te behouden, staat naast hem, die de mens doodde. De vredestichter staat naast de oproermaker. Al wat groot is, verenigt zich in de Christus, al wat laag is verenigt zich in Barabbas. Al wat heilig is, tekende de verheven blik van de Christus, al wat schuldig is de schuwe blik van Barabbas. Al wat hemels is, glanst van het gezegend voorhoofd van de Christus, al wat duivels is schandvlekte het misdadige hoofd van Barabbas. En - de schuldige heet vrij, de onschuldige wordt veroordeeld. De schuldige wordt van de boeien ontslagen en de heilige ter kruisdood veroordeeld! - O! waar u Jezus ziet sterven en Barabbas leven, is het u niet als veranderde op eenmaal het toneel voor uw geest; u wordt teruggevoerd naar Israëls offerdienst; u aanschouwt de hogepriester in heilige kleding gehuld voor de deur van de tent van samenkomst. Daar staan de bokken ten zondoffer voor het aangezicht van de Heere. Het lot wordt geworpen; de bok voor de Heere wordt het zondoffer genoemd, de andere kan vrij heengaan. - Slaat nog eens uw oog op het tekstverhaal. Barabbas wordt voor u het beeld van de zondaar, die door de dienst van de Heiland van schuld en straf wordt vrijgesproken. Jezus wordt gebonden, opdat slaven van de zonde vrijheid zouden krijgen, Jezus wordt veroordeeld, opdat de schuldige de vrijspraak uit de hand van de Vader zou ontvangen. Jezus hoort de moordkreet, opdat wij de levenskreet zouden slaken. Jezus sterft, opdat wij zouden leven.

22. Pilatus, over zo’n beslissing, die hij in het geheel niet verwacht had, in de hoogste mate getroffen, zei tot hen: Wat zal ik dan doen met Jezus, die Christus genoemd wordt? Zij zeiden allen tot hem: laat Hem in de plaats van Barabbas gekruisigd worden.

23. Maar de stadhouder zei: Wat heeft Hij dan voor kwaads gedaan? Onmogelijk kan ik toch die zwaarste en schandelijkste doodstraf aan een man laten voltrekken, tegenwie men niets dat de dood waardig is heeft kunnen inbrengen. Maar ik zal, om enigermate te voldoen aan het verlangen van uw oversten, Hem kastijden, zoals ik reeds eenmaal heb aangeboden (Luk. 23: 16) en dan, om Hem gerechtigheid te laten overkomen, loslaten (Luk. 23: 22). En zij riepen door het satanische fanatisme van hun oversten geheel meegesleept, nadat zijeens in hun hart vuur hadden gevat (vs. 20 vv.), te meer, zeggende: Laat Hem gekruisigd worden, zoals aan Barabbas gebeurd zou zijn, wanneer wij niet om zijn vrijlating hadden gevraagd. Van een kastijding willen wij niets weten, wij blijven staan op die dood van een misdadiger (Luk. 23: 23).

Het Joodse volk eiste in een keuze, die de grote wereld-historische type is geworden van alle volkskeuzen, die door demonen van de verleiding werden ingeleid en die van een overspannen volk waren, de loslating van de gruwelijke misdadiger en verwierp daarmee

Jezus, die naast hem ter keuze was gesteld. Bij deze akte was voor de vijanden van Jezus onder de grote beweging van de levensgeest, het beeld van Christus in het beeld van Barabbas, het beeld van de laatste in een beeld van Christus veranderd.

In het oratorium van Seb. Bach over de lijdensgeschiedenis volgens Mattheüs, is het geroep van het volk zo gezet, dat het vreselijk en rillingwekkend klinkt, evenalsof de helse geesten het met razend gebrul uitschreeuwden.

Zij zouden zeker niet allen juist op Barabbas zijn gekomen; de stemmen zouden ver uit elkaar zijn gegaan, als hen niet juist dit alternatief (keus tussen twee) was gesteld. Barabbas had volgens de mededelingen van alle Evangelisten niets wat hem juist bijzonder aan het volk kon aanbevelen. Zo'n afschuwelijke vertegenwoordiger zouden zij zeker niet voor hun volksverwachting (van toekomstige bevrijding van de macht van de wereld) hebben gekozen, wanneer hun keus een vrije was geweest.

24. Toen nu Pilatus zag, dat hij met al zijn voorslagen en bemoeiingen om Jezus van de dood te redden, niet vorderde, maar veel meer teweeg bracht dat er oproer kwam, nam hij water, dat bij in een schaal liet brengen en waste de handenvoor de menigte. Daardoor drukte hij zinnebeeldig uit, wat hij tevens in woorden wilde betuigen, zeggende: Ik ben onschuldig aan het bloed van deze Rechtvaardigen, wanneer u er op aandringt, dat Hij ter dood wordt gebracht, jullie mogen toezien hoe u zich verantwoorden zult over die moord, waartoe u mij met geweld drijft.

25. En al het volk, door zijn oversten in de waan gebracht dat het door de eis van Zijn dood veeleer God een dienst deed dan een misdaad beging, antwoordende zei: a)Zijn bloed zal niet aan u gewroken worden; het kome over ons enover onze kinderen (Hoofdstuk 23: 35). Wij weten dat wij niets te vrezen hebben en ziet u nu dat wij zo'n onverschrokken hart voor de zaak hebben, dan hoeft u zich ook niet langer met gewetensbezwaren te kwellen.

a)Hand. 5: 28.

26. Toen deed hij hun wil (vs. 21) en liet hij voor hen Barabbas los, die ook aanwezig was en nu van zijn boeien bevrijd werd; maar Jezus, om ook in dit geval hun wil te doen (vs. 22 vv.), werd gegeseld, hetgeen met degenen, die ter kruisdood waren veroordeeld, in bijzonder zware gevallen gebeurde en zonder twijfel met Barabbas als een buitengewoon grote misdadiger (vs. 16) vooraf zou zijn gebeurd, als hij zijn straf had moeten lijden en Pilatus gaf hij Hem over om gekruisigd te worden, hoewel de formele uitspraak pas na een herhaald verhoor volgde (zie bij vs. 30).

Bij de Joden en evenees bij de heidenen was het gewoonte zich de handen te wassen, om daardoor zijn onschuld te betuigen van enige afschuwelijke zaak (Deut. 21: 6). De handen komen daarbij als werktuigen van de daad in aanmerking, het water is zinnebeeld van reinheid of onschuld ten opzichte van die zaak, waarover gehandeld wordt. In Ps. 26: 6, 73: 13 is de uitdrukking niet meer zinnebeeldige handeling, die werkelijk plaats heeft; maar alleen een belijdenis van bewustzijn van onschuld. Die uitspraak juist in deze vorm wordt op

de eerste plaats daardoor nader verklaard, dat tegelijk in de ziel van de dichter de voorstelling is van het altaar, waarvan hij onmiddellijk daarop spreekt en van de priester, die zich wast voor de dienst (Ex. 30: 20 v.). Voor Pilatus is hier echter het woord van kracht, door een dichter uit zijn eigen heidens volk gesproken. "O dwaze waan, die de misdaad van afschuwelijke moord geheel denkt uit te delgen door de handen te wassen in het water. " Dat hij het bloed van een Rechtvaardige vergiet, weet hij wel, maar hij wil er onschuldig aan zijn. Zijn rechterlijk vonnis spreekt de valselijk aangeklaagde vrij; maar zijn rechterlijke hand, zo denkt hij, wordt verlamd, gebonden, zodat hij Hem niet vrij kan laten; hij wordt door de onweerstaanbare macht van het noodlot gedreven om Hem aan de woede van de Joden prijs te geven en nu wil hij ze van alle schuld aan de overgave voor het volk rein wassen en de gehele verantwoording op de laatsten schuiven. Het is ook een beschikking van God, dat, terwijl hij dat doet, hij de overpriesters en ouderlingen hetzelfde woord toevoegt, dat zij vroeger (vs. 5) tot Judas hadden gesproken: "jullie mogen toezien!" - Veel donkerder nog dan over de landvoogd lag de helse betovering over de harten van het blinde volk; zonder bedenking willen de ongelukkigen het ontzaglijk gewicht van de schuld op zich nemen, dat Pilatus meent van zich te wentelen. Er is niet de minste bezorgdheid over een mogelijke dwaling, in de verste verte geen vrees voor misslag, niet de minste gedachte aan het gevaar een onschuldige te doden (Ex. 23: 7) en Gods gericht op zich te halen (Deut. 28). Zo groot is hun gerustheid, zo vermetel hun trots op hun vermeend recht tegenover Christus, dat zij de wraak van de Almachtige zonder talmen over zich inroepen, wanneer zij aan het bloed van Christus zich bezondigen; ja, zo stijgt hun waan ten toppunt, niet over zichzelf alleen - ook over hun kinderen! O, wat een vreselijke nacht van het geweten, waarin hier ons oog ziet! Alle licht is uitgeblust, alle kracht om te zien verlamd en verstijfd; en zeker kan zo’n verblinding niet verklaard worden voor een storm van voorbijgaande hartstocht, uit enkel persoonlijke toorn tegen Christus. Alleen de vijandschap tegen God, die van ijzer, de haat tegen Gods kinderen, die van koper is geworden, kan het geweten zo omkeren, dat het de moord van de Zoon van God ten slotte nog voor godsdienst aanziet (Joh. 16: 2) en dat met een zelfvervloeking van de wereld verkondigt.

"Zijn bloed kome over ons en onze kinderen; wij willen de schuld dragen", roept het volk en zij moeten die dragen; ras komt het gericht, in herhaalde slagen; maar ontnemen zij het dan aan Pilatus? - ieder draagt zijn schuld en alleen op hem, die boete doet, komt het bloed van Christus ter verzoening in plaats van tot een vloek en spreekt betere dingen dan het bloed van Abel.

Gelovigen veranderen deze vloek in een zegen. (J. LANGE).

O, dat is het allerheilzaamste woord, dit: "Zijn bloed kome over ons!" Ontzondig ons, o goede Jezus, met de hysop van Uw bloed, opdat wij rein worden; was ons, dat wij sneeuwwit worden; Uw bloed kome over ons, opdat, wanneer Gij ten gerichte zult komen, Gij ons mag zien getekend met Uw bloed. (J. GERHARD).

Zonder twijfel hebben de Joden de moordenaar Barabbas, toen Pilatus Hem losliet, met groot gejuich in hun gezelschap opgenomen.

De Barabbas-geest, de ongoddelijke, oproerige vrijheidsgeest voer voortaan als een boze demon in het volk, ontvlamde het tot steeds groter hartstocht tegen de Romeinen, sleurde het met geweld voort en stortte het ten slotte in de afgrond van het verderf. Deze geest is op de nakomelingen overgegaan, heeft zich voortgeplant in de voortdurende verwerping van Jezus en in het optreden van vele valse Messiassen; ook nu wordt de Barabbas-geest uitgeschreeuwd door hoe vele Joodse voorschreeuwers!

In Barabbas had Pilatus de moordenaar van zijn ziel losgelaten, in de Heere Jezus de Redder van zijn ziel verworpen. Terwijl hij het doet, klopt hem wel het geweten en hij denkt er dadelijk aan, het uiterste, de kruisiging nog af te wenden; hij wil Hem met de geselslagen slechts tot de kruisstraf laten inwijden. De geseling was het gewone voorspel tot de kruisiging. Beschikte dus Pilatus deze over Jezus, zo heette het: ik wil Hem laten kruisigen en zo zal het ook het volk hebben opgenomen, maar Pilatus bedoelde daarbij nog een uitvlucht.

Mattheüs en Markus letten verder niet op die uitvlucht; zij nemen de genoegdoening, die hij aan het volk wilde geven, de schijn, dat Jezus na de geseling zou gekruisigd worden, voor het geldende vonnis zelf, zoals het ook later volgde.

Aan de kruisiging ging vaker een geseling vooraf; het was de wrede inleiding tot de wreedste ter dood brenging. Zij was de daad van een bijzondere verbittering, zoals die een meester voelt tegen de arglistige, tegenstrevende, oproerige knecht, of een overwinnaar tegen de hardnekkige vijand, die hij ten slotte na zware, met gevoelige verliezen verbonden strijd heeft overweldigd; daar kwam de dood op zichzelf, zelfs wanneer die onder kruispijnen werd geleden, nog niet voor als een voldoende wraak; de misdadiger moest als het ware dubbel sterven. In zo’n verbittering tegen de Heere nu bevond zich Pilatus niet en dat ook de beide met Christus gekruisigde moordenaars vooraf de geseling zouden hebben geleden, zal steeds onwaarschijnlijk blijven. Hij heeft dus toen hij die aan Jezus liet volbrengen, als aan degene, die in de plaats van Barabbas was getreden en de Joden dit als de inleiding beschouwden tot de kruisiging, die reeds besloten was en hun was toegestaan, voor zich wel een ander doel op het oog gehad. Hij volvoerde daarmee de voorslag, aan de oversten gedaan (Luk. 23: 16 en 22): "Ik zal Hem kastijden en loslaten", hoewel zij die verworpen hadden, nu toch in zijn eerste deel uit, hopend dat de Joden, die de vreselijkheid van de executie nog niet voor ogen hadden gezien, bij het gezicht daarvan met enig medelijden zouden worden vervuld en zo meer geneigd worden ook de loslating toe te staan, omdat hij, wiens loslating zij hadden gewenst, reeds was vrijgelaten en hij hen dus dit maal, in plaats van één gevangene, dadelijk twee wilde schenken. Diegenen nu, die men met geselen kastijdde, werden aan een pilaar gebonden, in de regel aan een korte zuil krom geboeid, zodat de ontblote rug strak gespannen aan de harde slagen was prijsgegeven. De gesel bestond òf uit stokken òf uit riemen, waaraan een bijzondere kracht werd bijgezet, doordat men aan de einden lood of benen had aangebracht. De executie ontvleesde de rug van de geslagene; zij kon onmacht ten gevolge hebben, zelfs de dood. Zij was veel zwaarder dan de Joodse: hier werd slechts het bovenlijf ontbloot, daar het gehele lichaam; hier werden de slagen geteld (2 Kor. 11: 24), daar zonder maat en getal toegedeeld; ook was de Romeinse gesel veel pijnlijker. De marteling van Jezus heeft echter ook daarin haar verlossende kracht getoond, dat, waar Zijn woord doordrong, die wreedheid en willekeur van dag tot dag meer ophield.

27. Toen zij vóór het rechthuis de geseling volbracht en Hem weer aangekleed hadden, namen de krijgsknechten van de stadhouder Jezus met zich in het rechthuis, om Hem voor de kruisiging gereed te maken; en omdat het hen in de gedachte kwam vooraf nog een bijzonder schouwspel van Hem te maken, vergaderden zij over Hem de hele bende, opdat allen, die tot de Romeinse bezetting op de burg Antonia behoorden, het nu volgende schouwspel zouden bijwonen.

Het ogenblik was gekomen waarop de bende Romeinse soldaten de hevige reactie van hun wilde heidense zin openbaarde tegenover de machtige vrees, die Christus in de vorige nacht hen had ingeboezemd (Joh. 18: 6). Het is reeds aan de ruwe gezindheid eigen, om graag indrukken van gedwongen eerbied af te schudden in enig overmoedig stuk. Daarbij kwam hier nog het duivelse aanzetten, dat de soldaten door de mishandeling van Christus bij Herodes en door het geraas van het Joodse volk ontvingen. Het was het uur van de ontboeiing van alle machten, van het gemeen onder de mensheid, van openlijke opstand tegen de Gezalfde van God, van toelating en aanmoediging van de beschaafde en hoge autoriteiten. De scherpzinnigheid van de duivelse aanporring ontvlamde de hoop soldaten; zij besloten het stuk, dat de soldaten van Herodes waren begonnen te spelen (Luk. 23: 11), tot het einde af te spelen. Op het zoeken van Jezus naar de koninklijke waardigheid in het witte kleed, de dracht van de Romeinse kandidaten, moest Zijn kroning in het rode prachtgewaad en de daarmee samenhangende huldiging volgen. .

28. En toen zij Hem ontkleed, het opperkleed afgedaan hadden (misschien ook het bovenlijf geheel ontblootten), deden zij Hem een purperen mantel, een scharlakenrode soldatenmantel om, die het purperen koningskleed moest voorstellen.

29. En van jonge buigzame doornentakken, misschien van Syrische acacia; die vingerlange stekels heeft, vlochten zij een kroon van doornen, zetten die op Zijn hoofd en plaatsten een rietstok in Zijn rechterhand; en zij vielen met allerlei gebaren op hun knieën voor Hem en bespotten Hem, zeggende: Wees gegroet, gij Koning der Joden!

30. En toen zij op Hem gespogen hadden, toen de spot in alle uitgelatenheid van soldaten-ruwheid overging, namen zij de rietstok uit Zijn hand en sloegen Hem daarmee op Zijn hoofd. Zo dreven zij de doornenkroon nog dieper in het vlees engaven Hem bovendien, omdat Zijn geduld en Zijn zachtmoedigheid hen ergerden, ook kinnebakslagen.

Als Pilatus erbij komt, laat hij Hem meteen in die gedaante van smaad en jammer naar buiten voor het volk leiden (Joh. 19: 4 vv.). "Zie, de mens!" met dat woord wil hij hen bewegen. Zou hen dat niet ter harte gaan? Maar schande over die rechter, die door zulke middelen wil bewegen, in plaats van gerechtigheid uit te oefenen! Nu, evenals het woord van Kajafas (Joh. 11: 50 vv.) is ook deze rede van Pilatus een profetisch woord tegen weten en willen in: Zie deze mens. Juist de enig rechtvaardige mens, door de jammer van de zonde ontvleesd en gehoond, terwijl naast Hem de schuldigen vrij heengaan! - "Kruisig! kruisig Hem!" zo klinkt het opnieuw. Hun moed wordt niet ontwapend, maar vermeerderd en zoals Pilatus hen met spot en hoon: "doe het, wanneer u durft!" schijnt te bedreigen, dat al hun moeite verloren is, komen zij zelfs met de diepste grond van hun haat voor de heidense rechter: als lasteraar

tegen hun heilige wet heeft Hij de smadelijke dood verdiend. Maar dit woord over de Zoon van God werkt, in plaats van hen te bewegen, het tegenovergestelde. De ongelovige man van de wereld is iets gewaar geworden, de droom van zijn vrouw heeft de Romein verontrust, de heilige Majesteit van de raadselachtige Koning heeft zijn ziel getroffen, hier is de waarheid van God hem nabij gekomen. Hij gaat tot Hem met de vraag: "Vanwaar bent Gij?" maar Jezus zwijgt. Hij kon anders zo heerlijk antwoorden, maar Hij zwijgt, alsof Hij zei: u wilt toch niet horen. En hoe snel is de ellendige trots in Pilatus weer boven! Hoe onwaardig en onwaar is zijn pochen en dreigen! Heeft hij dan werkelijk de macht, naar willekeur de schuldeloos verklaarde te verderven? En heeft hij inderdaad de macht, hij, de lafhartige, Hem los te laten, zoals hij zegt? Uw macht is u van boven gegeven - zo luidt het goddelijk waardig antwoord - van daar, vanwaar Ik ben. En als de Heere, de aangeklaagde als rechter op de grotere schuld van Kajafas wijst, wil Pilatus voor de laatste maal beproeven, Jezus te bevrijden; maar te laat, hij is te diep in zijn zonde verstrikt. Juist nu versterken de vijanden de aanval: "Gij bent van de vriend van de keizer niet, wanneer u deze loslaat; u maakt u verdacht, wanneer u de oproermaker begunstigt. " Daardoor is hij dodelijk getroffen; een aanklacht bij de wrede keizer Tiberius, die zo vol argwaan is, vreest hij meer dan de godenzoon; hij willigt in na een laatste vergeefse poging van bittere spot over der Joden Koning, waarmee hij onmogelijk iets anders bereikt, dan dat zij slechts te heviger worden. Inderdaad treden nu de Joden in verschrikkelijke huichelarij het kleinood van hun geloof in de Messias met voeten; zij huldigen leugenachtig de keizer als hun enige koning. Zo zijn zij onder hun misdaad verkocht en Pilatus eveneens. Toch ontkomt hij niet aan de latere aanklacht en afzetting. Het was, toen Pilatus het vonnis uitsprak, de rustdag op Pasen, ongeveer de zesde uur (Joh. 19: 14). Deze aanwijzing is bevreemdend, omdat toch Markus (15: 25) uitdrukkelijk zegt dat Jezus reeds op de derde uur gekruisigd werd en ook de andere Evangelisten melden dat op het zesde uur, d. i. ‘s middags om 12 uur, de duisternis een aanvang nam.

Maar bij de haast, waarmee het verhoor van Jezus had plaats gehad en omdat Jezus volgens al de Evangelisten reeds in de vroegte tot Pilatus werd gebracht, is het nauwelijks denkbaar, dat Pilatus zijn vonnis van de dood pas tegen de middag zou hebben uitgesproken. Hierbij komt nog, dat, omdat de dag van Jezus’ dood ook volgens Johannes op de 15de nisan viel, de tijd voor het gericht zo onpraktisch mogelijk gekozen zou zijn, omdat de heilige feesttijd reeds drie uren vroeger ten tijde van het morgenoffer begonnen was. Zeer waarschijnlijk is daarom de gissing, dat Johannes Romeinse uren bedoeld heeft, die geheel als bij ons van middernacht tot middernacht zijn gekozen, zodat het zesde uur geheel en al met ons 6 uur in de morgen zou overeenkomen. Werd Jezus in die tijd veroordeeld, dan blijft voor de vele voorbereidingen tot Zijn kruisiging, voor Zijn langzame gang ten dode naar het buiten de stad gelegen Golgotha voldoende tijd over en Hij kon, zoals Markus bericht, werkelijk om 9 uur in de morgen op Golgotha gekruisigd worden. Johannes telde opzettelijk op Romeinse manier, omdat van een gerechtshandeling voor de Romeinse landvoogd sprake is en hij deed dat te liever, omdat ook de feestdag van 15 nisan, in zijn onderscheiding van het Pascha van de voorgaande avond (om Efod. 12: 29) juist te middernacht begon.

31. En toen zij Hem bespot hadden en Hij nu volgens het zo-even uit Joh. 19: 4 vv. medegedeelde naar de vorm en plechtig door de landvoogd ter kruisiging was overgeleverd (Joh. 19: 16), deden zij Hem de purperen mantel (vs. 28) af en deden Hem Zijn eigen kleren

weer aan en leidden Hem, toen nu alles tot het ten uitvoer brengen van het vonnis gereed was, ‘s morgens om negen uur heen naar Golgotha (vs. 33) om Hem te kruisigen.

De kruisdood was zowel de smartelijkste als de schandelijkste doodstraf, een straf voor zware, lage misdadigers (CIC. Verder. V64 en 66), in het bijzonder voor slaven, vervolgens voor straatrovers, sluipmoordenaars, bedriegers, dieven en oproermakers. Nooit werd zij een Romeinse burger aangedaan. Wat de vorm van het kruis aangaat, zo is een kruis een figuur, die gevormd wordt door twee lijnen, die in één punt samenkomen of elkaar snijden. De eenvoudigste en oorspronkelijkste vorm is, wanneer een lijn recht op een loodlijn ligt (crux commies) T. Het vormde in het oude Fenicische alfabet de letter Thau. De Grieken en Romeinen hebben daaraan de vorm van hun T ontleent. Vele kerkvaders geloofden dat Jezus aan zo’n kruis was gestorven, omdat daarvoor de plaats (Ezechiël. 9: 4 en 6) scheen te spreken. Intussen is men het daarover eens geworden, dat niet de vorm, waarbij een dwarsbalk op het hoofd van een paal ligt, maar die, waarbij de dwarsbalk meer naar onder in de paal is aangebracht (crux amice), het kruis van Christus was. Nu werd het een lievelingszaak van de Apologeten en oudere kerkvaders om aan te wijzen, hoe dit kruis een grondvorm was in de natuurlijke schepping en de gehele natuur daarin een stille profetie van Christus was; (de vier hemelstreken, de vliegende vogel, de zwemmende mens, de met uitgebreide armen biddende enz.). Zeker moet Gods manier voorzienigheid daarin worden erkend, dat het doden van de Verlosser van de wereld door het Romeinse volk juist door dat martelwerktuig gebeuren moest, dat als geen ander geschikt is om als een teken, voor en in de gehele wereld gemaakt, voorgesteld, geplant en aanschouwd te worden, ook zonder dat dit het lichaam van de daaraan gehechte Verlosser hoeft te bevatten, die echter als stervend en gestorven weer niet beter aan het oog kan worden voorgesteld dan juist aan het kruis.

Nadat het vonnis uitgesproken is, houden zij de veroordeelde niet op, maar doden hem dezelfde dag, Hij, wiens vonnis ten einde gebracht is, wordt uit het rechthuis gebracht. Aan de deur daarvan staat een met een linnen laken in zijn hand en een paard een stukje van hem af. Een roeper gaat voor hem heen en zegt: deze gaat ter doodstraf, omdat hij die en die zonde begaan heeft, op die plaats, op die tijd en die zijn getuigen. Als iemand kennis heeft, dat hij onschuldig is, dat hij komt en ten voordele van hem spreekt. " Zegt iemand: "ik heb iets ten zijn voordele te zeggen", dan waait deze met het linnen laken en de ander gaat te paard zitten en rijdt achterna en brengt degene, die veroordeeld is, weer terug tot het Sanhedrin en als hij onschuldig bevonden wordt, laten zij hem vrij, maar zo niet, dan wordt hij weer henengeleid ter dood.

II. Vs. 32-44 "Dezelfde kortheid en verhevenheid, waarmee Mattheüs het lijden van Christus voor de rechtbanken schildert, onderscheidt ook zijn verhaal van de ter dood brenging. Geheel ingenomen door de gedachte, hoe het programma van Christus’ lijden woordelijk nauwkeurig vervuld is, zoals dat in Ps. 22 staat, in het bijzonder de bespotting, die Hij aan het kruis moest ondergaan, telt hij op de rij af de verschillende klassen van lasteraars op en neemt daaronder ook de beide mede-kruiselingen. In die voorstelling volgt Markus hem, terwijl Lukas de beide kwaaddoeners nauwkeurig uit elkaar houdt (vgl. Mark. 15: 21-32. Luk. 23: 26-43. Joh. 19: 17-27).

32. En toen Hij uitging, waarschijnlijk ongeveer langs dezelfde weg, die nu de via dolorosa heet, naar de gerechtsplaats buiten de stad (Num. 15: 35 vv. 1 Kon. 21: 13. Hand. 7: 58. Hebr. 13: 12) vonden zij een man van Caïreen, een door vele Joden bewoonde stad in het Afrikaanse Libye, iemand, met name Simon, die juist van buiten Jeruzalem daarheen kwam en als vreemdeling niet te goed scheen om zo’n smaadvolle dienst te bewijzen. Deze dwongen zij dat hij Zijn kruis droeg.

In plaats van Lictores, die Pilatus als onderstadhouder niet had, werd Jezus door de soldaten uitgevoerd. Een centurio (hoofdman) te paard opende de trein, een heraut, die de veroordeelde voorafging, kondigde Zijn vonnis aan.

Jezus droeg eerst zelf Zijn kruis (Joh. 19: 17), zoals dat ook bij die manier van ter dood brengen gewoonte was. Waarschijnlijk was de zwakheid van Zijn lichaam zo zichtbaar, dat de krijgsknechten een plaatsvervanger voor Hem zochten. Uit de smaad, die op dat werk rustte, vooral omdat het kruis, waaraan iemand moest sterven, verontreinigde, is het te verklaren waarom de krijgsknechten het niet waagden, iemand uit de hen vergezellende menigte te nemen, maar een namen uit degenen, die hen tegenkwamen en die zij wel voor een vreemdeling hebben erkend.

Simon had niet gearbeid op het veld, vanwaar hij kwam, maar er staat (Mark. 15: 21. Luk. 23: 26): "hij kwam van het veld", omdat hij waarschijnlijk bij de menigte van de feestgenoten in de nabijheid van de stad op het land overnacht had.

Zo zwaar valt ons het kruis, dat wij het niet anders dan gedwongen en ongraag op ons nemen, terwijl het ons toch zo nodig en zalig is. Jezus vooraan, wij achter Hem. O, verheug u dat u met Christus lijdt (1 Petrus . 4: 13). (TÜB. BIB.).

Hij kon er zich eerst niet in vinden, het viel hem zo moeilijk, dat hij zich zo moest laten smaden. Maar toen hij de zachtmoedigheid en het buitengewone geduld van de Heere Jezus, die vóór hem werd heengeleid, aanschouwde, werd hij snel getroost en gaf hij zich met alle stilte daartoe over. Overigens moet hier Simon van Cyrene de plaats van Simon Petrus bekleden, die wel ernstig beloofd had zijn Meester te volgen en met Hem in de dood te gaan (Joh. 13: 37), maar dat niet heeft gehouden en met de overige discipelen op de vlucht was gegaan. Wat een wonderbare voorzienigheid van God, die een andere Simon daarheen leidde, die Christus bij Zijn heengaan ten dode vergezellen moest.

Dat Simon Christen werd, misschien juist door zijn delen in Christus’ smaad en door zijn tegenwoordigheid bij de kruisiging bewogen, is uit Mark. 15: 21 niet met zekerheid te besluiten.

Wat een uittocht, vergeleken met de intocht 5 dagen geleden! Dat is de Koning, die Zijn volk verstoot. De vreemdeling wordt tot een smadelijke dient gedwongen; niet uit medelijden met Jezus leggen zij Simon het kruis op, maar uit haast, omdat de uitgeputte niet verder kan. Simon moet de grote Helper helpen. De eerste kennismaking onder de smaad van het kruis wordt tot een zegen voor hem en Zijn huis.

Jezus spreekt hierop de vrouwen aan, die Hem volgen (Luk. 23: 27 vv.).

Zwijgend gaat de man van smart daarheen, slechts voor vrouwen, die over Hem weeklagen, heeft Hij een woord van liefdevolle ernst. Het zijn discipelinnen, dat wijst Zijn rede aan. Hij weert haar nutteloze tranen, waarin de geroerdheid van het hart alleen over lichaamssmarten jammert. Het weke hart moet dieper gaan; weent over uzelf en over uw kinderen, om uw zonden, voordat de dagen van de vloek komen, waarvan de profeten hebben voorzegd. U zult ze niet afwenden, maar wilt u niet voor uzelf het oordeel ontvluchten? Onophoudelijk komt dit; want wat men dit aan het groene hout doet, wat zal dan aan het dorre geschieden? Hij denkt aan het woord van Ezechiël (20: 47), waar deze zo ontzettend de bosbrand schildert: "Zie, Ik zal een vuur in u aanleggen, dat in u alle groene boom en alle dorre bomen verteren zal. " Dit doelt op een gericht, dat rechtvaardigen en onrechtvaardigen uitroeit (Ezechiël. 21: 3). De boom vol sap en frisheid, op generlei manier voor het vuur geschikt, de volmaakt Rechtvaardige is Hij alleen: wanneer Hem het lijden treft, hoe zullen de onrechtvaardigen ontkomen? Zo betuigt Hij Zijn heilige onschuld en laat Hij ons opmerken, evenals in de woorden van het kruis gesproken, dat het woord van de profetie tot in de dood Zijn als voedsel voor zijn ziel is.

Zeker was dit de grootste eer, die ooit iemand genoot. Maak ons bereid, o Heere, het kruis te dragen, dat Gij ons heeft opgelegd en het dagelijks op ons te nemen met blijdschap en U te volgen.

34. Gaven zij Hem volgens Joods gebruik, om de ter dood veroordeelde een drank van bedwelmende uitwerking toe te reiken, opdat daardoor de pijnen minder zouden worden gevoeld (Spr. 31: 6 vv.), edik met gal gemengd 69: 21") d. i. met mirre en andere bittere stoffen; en toen Hij die gesmaakt had, wilde Hij die niet drinken. Hij wilde Zich niet laten bedwelmen, maar met helder bewustzijn het over Hem beschikte lijden doorstaan, terwijl Hij later, onmiddellijk vóór het sterven, een dronk nam van de gewone soldatenwijn (vs. 48. en "Ru 2: 9")

Nu Jezus op het punt stond om de drinkbeker te legen, die de Vader Hem had bereid, wat zou Hem nu een drank zijn geweest, die de helderheid van het bewustzijn had omneveld? Niets anders dan de drinkbeker van de duivel (1 Kor. 10: 21)! Hij proeft die - een lichamelijke verkwikking was Hem aangenaam geweest, maar Hij wijst die af, zodra Hij de aard en de bedoeling daarvan bemerkt.

De veroordeelden werden gewoonlijk gehecht aan het reeds opgerichte kruis, slechts bij uitzondering werd het lichaam van een kruiseling vooraf bevestigd aan het kruis, dat op de grond lag. Zo is ook de gewone opvatting van de kerkvaders voor die eerste manier en de oude schilders, die Jezus op het op de grond liggende kruis plaatsen, om zo daaraan te worden genageld, hebben zeker ongelijk. De eigenlijke kruisiging, het aannagelen, gebeurde op de volgende manier: eerst trokken vier soldaten de vooraf naakt uitgetogene met touwen in de hoogte en zetten Hem op het sedile (een hoornachtig vooruitstekende pen in het midden van het kruis, waarop het lichaam zittend, of liever, omdat het tussen de beide benen doorging, rijdend, rusten kon, opdat de handen niet door de zwaarte van het lichaam van de nagelen

zouden doorgescheurd worden); vervolgens werden armen en voeten vastgebonden, hierop sterke nagels door de handen gedreven en ten slotte de voeten vastgenageld (slechts het ongeloof, dat van een schijndood droomt, voedt de wens om de voeten vrij te denken). Of in elke voet een bijzondere nagel werd geslagen, zoals de oudere Christelijke kunst in de voorstelling van het crucifix aannam, dan of beide voeten over elkaar met één nagel werden doorboord, zoals de nieuwere voorstellingen sinds de 13de eeuw willen, kan niet met zekerheid worden beslist. ("Voor de eerste manier spreekt niet alleen het minder geschikte van de bevestiging van de beide voeten over elkaar, waartoe een zeer lange en dikke nagel nodig geweest zou zijn, die toch zonder verrekking of verbreking van de voeten moeilijk de nodige vastheid zou hebben gegeven, maar ook de oude overlevering van twee paren kruisnagels; de onnatuurlijke houding van de benen en voeten, zoals de gewone afbeelding is, zou geheel onnodig zijn, wanneer de gekruisigde de knieën naar voren moest krommen en zo de voetzolen recht tegen de kruispaal kwamen te liggen. ") Meestal wordt het kruis veel te hoog voorgesteld; alleen voor bijzondere misdadigers werd het hoger gemaakt; in de regel waren de voeten van een gekruisigde slechts enkele voeten boven de grond. Dat het met het kruis van Jezus niet anders was, bewijst de hysopstengel, waarop men Hem de spons met edik toestak (vs. 48), want de stengel van de hysop, die veelvuldig nabij Jeruzalem groeide, werd zelden hoger dan één voet.

35. Toen zij, de vier krijgsknechten, Hem gekruisigd hadden en zij daardoor volgens Romeins gebruik het recht op Zijn laatste bezitting hadden gekregen, verdeelden zij Zijn kleren, namelijk het oppergewaad, waarvan zij de naden losmaakten en dat zij in vier delen legden, waarbij nog de gordel, de voetzolen, het hoofddeksel en het linnen hemd kwamen, het lot werpend over het onderkleed 12: 34") of de lijfrok, die niet verdeeld kon worden (Joh. 19: 23). Dit is gebeurd, opdat vervuld zou worden, zelfs naar de letter, hetgeen gezegd is door de profeet (Ps. 22: 18) David (Hand. 2: 30): Zij hebben Mijn kleren onder zich verdeeld en hebben het lot over Mijn kleding geworpen.

36. En nadat zij ook dit werk hadden volbracht, waardoor de Schrift vervuld is geworden, gedurende de tijd, dat Hij aan het kruis hing, neerzittend, bewaarden zij Hem daar, zoals dat altijd met gekruisigden placht te geschieden, opdat zijniet te vroeg zouden worden afgenomen.

In Ps. 22: 19 worden niet minder dan bij de drie eerste Evangelisten (vgl. Mark. 15: 24 en Luk. 23: 34) de begrippen van verdeling en loting scherp van elkaar afgescheiden; ieder van die wordt even sterk gedrukt. Twee zaken hebben plaats gehad, een verdeling en een verloting. En wanneer Johannes (19: 23 en 24), die het gebeurde het dichtstbij beschouwd heeft, waarnam, dat beide dadelijk na elkaar gebeurden, lag het voor zijn geest te vermelden hoe volledig en nauwkeurig aan Jezus vervuld was, wat David in de geest had gezien. Door middel van het slotwoord: "Dit hebben dan de krijgsknechten gedaan", dringt Johannes de lezer bij die plaats te vertoeven.

Ook deze ruwe mensen uit verre landen waren onder de wet gesteld, dat zij tot vervulling van de Schrift moesten meewerken, hoewel zij het natuurlijk geheel onbewust deden. Met het loten over het gewaad van Christus neemt het gedrag van de soldaten het uiterlijke van

dobbelspel aan. Dit kon de diepere beschouwing van de contrasten in de lijdensgeschiedenis niet voorbijzien. In ieder geval tonen de soldaten in de begeerte, waarmee zij dadelijk aan de voet van het kruis de buit verdelen, in de spoed, waarmee zij op de gedachte komen om over het gewaad van Christus het lot te werpen, dat zij zich op deze plaats met de grote kracht van ruwheid en gevoelloosheid in het element van het gewone soldatenleven bewegen.

Deze ellendige mensen zouden het paradijs van Christus hebben kunnen verkrijgen, evenals die éne moordenaar het van Hem verkregen heeft, wanneer zij zich voor Hem hadden willen verootmoedigen en hun zonden erkennen; zij zouden, omdat Hij zelfs bij Zijn Vader voor hen bad, de gevraagde vergeving deelachtig geworden zijn. Maar in plaats daarvan zijn zij tevreden, dat zij enige ellen goed van Zijn rok medenemen; zij verdelen Zijn kleren en vinden daarin hun genot en laten intussen Hem bloeden en sterven. Hierin zijn zij een beeld van aardsgezinde naam-christenen, die tevreden zijn, wanneer zij in de wereld een goed lot hebben, maar er zich weinig over bekommeren, of zij Jezus de gekruisigde erkennen en een hart verkrijgen vol van het geloof en van de Heilige Geest.

Hoe vele toehoorders zitten bij het aanhoren van de lijdenspreken en hebben er even weinig nut van als deze krijgsknechten, die bij het kruis van Christus zaten en alles mee aanzagen (Ezechiël. 33: 31).

37. En (om hier op de kruisiging zelf, waarvan boven nog niet is gesproken, terug te komen) zij stelden boven Zijn hoofd, aan dat gedeelte van het kruis, dat boven dedwarsbalk uitstak, op een bord Zijn beschuldiging, geschreven in de Latijnse, Griekse en Hebreeuwse taal (Luk. 23: 28. Joh. 19: 19 vv.): Deze is Jezus, de Nazarener, de Koning van de Joden, (in het Latijn Jezus Nazarenus, Rex Judaeorum - verkort: J. N. R. J.

Golgotha! Thabor! Hoeveel en velerlei verschil tussen deze beide bergen! En toch er is ook weer één punt van overeenkomst, dat beide tot elkaar naderen doet. Het is, dat Golgotha op Thabor voorzien, voorspeld en tevoren werd beduid. Het lijden, ziedaar het grote woord, de openbaring van het Godsgeheim, dat door alle godspraken aangezegd, door alle geheimenissen aangeduid en op alle bergen, waar Gods licht werd gezien en Gods stem gehoord, aangekondigd werd. Zie het Paradijsgebergte. Reeds in de schaduw van de palmen, die zijn eeuwige heuvelen kronen, klinkt een woord, dat de gevallen mens het uitzicht op een toekomstige verlossing ontsluit; maar hoe? Alleen door middel van een bloedige verwonding, die de Verlosser van de beet van een dodende slang zal hebben te ondergaan. Reeds in het paradijs klinkt de eis van de vergelding: oog om oog, tand om tand, vermorzeling om vermorzeling, de dood van de verlossende Mensenzoon als rantsoen voor de verlost wordende mens, tot wie gezegd is: Gij zult de dood sterven. - Wend het oog naar Moria. Daar offert Abraham twintig eeuwen later zijn zoon, die hij als uit de dood weer ontvangt. Daar torst Izaak zijn eigen moordtuig tegen de berg op. Daar geeft God, na dat dubbele offer de belofte, die, weer twintig eeuwen later, in de overgave van Zijn Zoon op diezelfde plaats wordt vervuld. Aanschouw de Sinaï. Daar verrijst het zoenaltaar, op welke zijden als met hiërogliefenschrift het lijden van de Messias staat afgebeeld. Het zoenaltaar, welks geheimen Jezus zelf vijftienhonderd jaren daarna verklaart, wanneer Hij, begonnen hebbende van Mozes, Zijn jongeren verklaart, dat de Christus lijden moest. Hef het oog omhoog naar Zion.

Daar trilt de berg van David duizend jaren tevoren van de rouw en klaaggalm, die de Heilige Geest, die op hem is en die hem te voren beduidt het lijden, dat op de Christus komen zal, uit de snaren beide van zijn eigen hartsgevoel en van zijn geheiligd speeltuig lokt: Eli, Eli, lama sabachtani. Keer u naar al de bergen van Jeruzalem, naar al de bergen van het beloofde land. Van alle bergen, ja, zelfs van de hoogten van Babel (Daniël 9: 26), wanneer Israël wenend aan de rivieren van Babel zit, klinken profetenstemmen (Luk. 24: 27. 1 Petr. 1: 10 en 11), die met steeds duidelijker en helderder galm het lijden, zowel als de verheerlijking uitroepen van de Koning, wiens voetstappen in de verte ruisen! Ja, met het woord in de hand, dat zowel Mozes als al de profeten Zijn lijden zowel als Zijn heerlijkheid hebben voorspeld, worden de wet en de profeten, apostelen van de lijdende en stervende Heiland en Heer. Jesaja mag niet meer bij uitsluiting de Evangelist van het Oude Verbond heten: alle heilige schrijvers van dat verbond zijn Evangelisten zoals hij en wat een kerkvader van het Evangelie zei, geldt van de gehele Schrift: Zij is met het bloed van Jezus geschreven. Is dit alles? Of zou hij, die men de kerkvader van een latere eeuw genoemd heeft (Bossuet), recht hebben, als hij nog verder gaat en verkondigt: "Niet slechts zagen de profeten Jezus Christus, maar zij waren er daarenboven de beelddragers van: zij beeldden de verborgenheden van Zijn leer, vooral het kruis in zichzelf af. Bijna allen hebben zij omwille van de gerechtigheid vervolging moeten lijden en ons in hun lijden de voorbeduiding vertoond van de onschuld en de waarheid, vervolgd in de persoon van hun Heer. Men ziet Elia en Eliza altijd door het zwaard van de vervolging bedreigd. Hoe vaak heeft Jesaja aan koningen en volken ten spot gestrekt, die geëindigd zijn, zoals althans de overlevering van de Joden wil, met hen aan hun woede op te offeren. Zacharia, de zoon van Jojada wordt gestenigd, Ezechiël verkeert gestadig in verdrukking; de ellenden van Jeremia zijn immerdurende en onuitsprekelijk groot. Daniël wordt in de kuil van de leeuwen geworpen. Allen worden weersproken en mishandeld en allen hebben ons in hun voorbeeld doen zien, dat, als de zwakheid van Gods oude volk in het algemeen nodig had door tijdelijke zegeningen ondersteund te worden, ondanks de sterkeren onder hen en allen, die door buitengewone heiligheid uitblonken, reeds van toen aan met het brood van de verdrukking gevoed zijn en reeds bij voorraad van hun heiliging en volmaking de beker hebben gedronken, die door God voor Zijn heilig Kind was bestemd. " Moest niet de Christus al deze dingen lijden? Zo roepen dan naar Christus eigen uitspraak en verklaring Mozes en de profeten als uit één mond uit. En toch, hoe vreemd, hoe wonderbaar luidt die uitspraak niet! Christus moest lijden. Hij leed niet alleen omdat Hij wilde; maar Hij leed, omdat Hij, Zich eenmaal aangegord hebbend om de Verlosser en Zaligmaker van de mensen te zijn, niet anders mocht of kon. Eenmaal in de wereld gekomen om te doen wat er te doen was om de zonden van de wereld te verzoenen, was Hem geen keuze meer overgelaten. Hij moest.

De kruisiging had volgens Mark. 15: 28 plaats ‘s ochtend om 9 uur. Gedurende de verschrikkelijke volbrenging daarvan, die door geen van de vier Evangelisten nader wordt beschreven, sprak Jezus Zijn eerste van de zeven woorden (Luk. 23: 34): "Vader! vergeef het hen, want zij weten niet wat zij doen. " Hiermee bad Hij ook voor hen, die Hij in Zijn hogepriesterlijk gebed van Zijn voorbede uitdrukkelijk had uitgesloten (Joh. 17: 9). Het slot daarvan was dan het aanhechten van het opschrift en daarna ging men eerst over tot het verdelen van de kleren en het loten daarom, waarvan Mattheüs en Markus beide bericht geven, nog voordat zij van dat opschrift melding maken, terwijl Lukas en Johannes zich naar de tijdsopvolging richten. Wat nu het bord, dat de reden van de doodstraf vermeldde, aangaat,

zo droeg volgens Dio Cassius (54, 8) de ter kruisiging veroordeelde bij de wegvoering naar de gerechtsplaats zodanig een aan de hals over de borst; na de aanhechting werd het, zoals Hesychius uitdrukkelijk vermeldt, boven aan het kruis gehecht. Op de weg naar Golgotha hebben de overpriesters en ouderlingen nog niet opgemerkt wat de stadhouder op het bord, dat Jezus droeg, had laten schrijven. Pas na de aannageling, toen het door vele Joden met opmerkzaamheid werd gelezen, werden zij opmerkzaam op de inhoud. Zij brachten eerder hun bezwaren hij Pilatus over zo’n gezegde in, omdat het, in drie talen gesteld, de Joden al te openlijk ten toon stelde. Zij verlangden een verandering van de klank van de woorden op deze wijze: "Jezus had gezegd: "Ik ben de Koning van de Joden" (Joh. 19: 19-22). Dat was echter juist de eigenlijke bedoeling van de stadhouder geweest, dat de woorden, waarmee hij de onderhandeling met de overpriesters gesloten had (Joh. 19: 14 vv.): "Zie uw Koning! Zal ik dan uw Koning kruisigen", in de zin, waarin hij ze bedoeld had en op de toon, waarop hij ze gesproken had, van de hoogte van het kruis vernomen zouden worden. Hij wilde zich daardoor aan hen wreken voor de dwang, die zij zijn geweten hadden aangedaan en hen openlijk ten toon stellen als degenen die de verwachting van hun volk hadden verloochend. Zij hebben echter van hun kant, vooral toen zij met hun verlangen werden afgewezen en het hen zo ergerende opschrift bleef, zoals het eens gesteld was, zonder twijfel nog meer daarin gevoeld, dan alleen de toorn van de Romein. Zij hebben opgemerkt, dat evenals het gebeurde onder het bestuur van de goddelijke handen was volbracht en dit als een getuigenis van God tegen hen in de geschiedenis stond, zo nu ook begon vervuld te worden, wat de door hen ter dood gebrachte in het verhoor voor Pilatus gezegd had (Hoofdstuk 26: 64): "van nu aan zult u zien de Zoon des mensen, zittend ter rechterhand van de kracht van God en komend op de wolken van de hemel. " Tengevolge van de bij Pilatus ondervonden afwijzing en gepijnigd door het brandmerk in hun geweten, gaan zij later des te sterker met de bespotting van de gekruisigde voort volgens het woord van het opschrift en haar angel ontlenend uit het contrast tussen beeld en opschrift. Het is daar werkelijk, zoals het in Ps. 57: 5; 140: 4 en Rom. 3: 14 heet: hun tongen zijn scherpe zwaarden, adderenvergif is onder hun lippen en hun mond is vol van vervloeking en bitterheid. Het is opmerkelijk dat de eerste predikingen van de apostelen vaker de uitdrukking bevatten: "Jezus van Nazareth", die later niet in de apostolische woorden voorkomt (Hand. 2: 22; 3: 6; 4: 10). Dit gebeurde zolang de herinnering aan het opschrift boven het kruis nog levendig in het bewustzijn was en zonder twijfel met het doel om de Joden te doen voelen: deze Jezus van Nazareth heeft niet gezegd, dat Hij de Koning van de Joden is, zoals de oversten willen, maar Hij is het werkelijk; dat van Pilatus bevat de volle waarheid. "Pilatus heeft ook in dit woord geprofeteerd; in meer dan anderhalfhonderd talen en in duizendmaal duizend harten is het opschrift herhaald en gelovig aangenomen, het opschrift, dat de Romeinse stadhouder als een smaad bedoelde. "

"Gaat het jullie niet aan?" zo klinkt het uit de klaagzangen van Anathot’s profeet over de puinhopen van Jeruzalem. Diezelfde vraag van de zoon van Hilkia voeren wij ook u tegemoet, waar wij u wijzen op de algemene ellende. Maar hoe zal ik haar u kunnen tonen in haar helen omvang? De mate is te vol geworden, dan dat wij òf anders dan algemene bewoordingen zonden kunnen gebruiken in een uur als deze, of slechts een enkele aanwijzing zouden kunnen geven, òf u met de Schrift zouden zeggen: "de hele wereld verdoemelijk voor God", de hemelen niet rein, de plantenwereld met doorn en distel, de dierenwereld met hyena’s en tijgers vermengd en dat om de zonden van de mensen, òf slechts een enkele proeve geven uit

onze onmiddellijke nabijheid. Het geslacht van Cham, Sem en Jafet, ziedaar de drie maten meel, die het zuurdesem doorzuren moest. Cham is ontzenuwd door de slavernij; Sem heeft zijn eigen Messias gekruisigd en wat in zijn tenten woont, heeft voor een groot deel gedaan wat een Epifanes met het altaar van de Heere deed en door zwijnenoffer het ontheiligd. Sta, school en kerk, ziedaar drie andere maten meel en aan het kruishout is het gepredikt, dat deze drie vervuld moeten zijn van het: "Deze is Jezus de Koning van de Joden", dat daar in het Latijn, de taal van de wereldmacht, in het Grieks, de taal van de wetenschap, in het Hebreeuws, de taal van de godsdienst, geschreven stond. Ach! waar is het Christendom? Alles is omgekeerd in deze eeuw, nu verlichting niet meer van boven komt, van de zon, van God, maar uit de diepte van de moerassen, van de dwaallichten, van de wetenschap van de mensen. Heeft u het niet gehoord, want het masker zelf is afgeworpen, waarmee vorige eeuwen en jaren het onreine nog probeerde te bedekken, toen zonde nog schande was. - Heeft u het niet gehoord, hoe het: "Koning bij de gratie van God" de spot van de wereld heeft opgewekt; het mag alleen nog zijn: "een koning door de wil van het volk. " Meer dan dertig eeuwen geleden stond er een wetgever op en het eerste artikel in de grondwet, die hij gaf, was dit: "U zult geen andere goden voor Gods aangezicht hebben. " Wij zijn meer dan drieduizend jaar vooruitgegaan, wij leven in de tijd van de verlichting; men roept van staatswetenschappen; nu zal de grondwet van het Christelijke Nederland dan zoveel heerlijker schitteren? Ja, zij schittert door de geest van ongodsdienstigheid, zogenaamde neutraliteit. Nederland, eerst gevreesd om zijn biddagen, heeft geen gebed meer bij de hoogste of minste vergaderingen van het land. Mozes’ wet (maar zij is ook uit God) stenigt de vloeker van de naam van de Heere, maar de Nederlandse wet (zij is ook uit het ongeloof) straft wel, die een woord spreekt tegen de mens en opent voor die de kerker, maar de godslasteraar, die God en mensen en zichzelf vloekt, is in het Christelijk (?) Nederland vrij. Men heeft weggeschrapt het Latijnse opschrift boven het kruis. - U vraagt naar het tweede: "de School. " - De Hogere? Ik beroep mij op de getuigenis van een hoogleraar, mijn leermeester, die waarlijk niet van vooringenomenheid met onze richting beschuldigd kan worden: "Er wordt aan de academiën slecht geleefd en slecht gewerkt; " hoeven wij er nog bij te voegen, op enkele gunstige uitzonderingen na: slecht gedoceerd? Daarom slecht, omdat de Christus van de Heilige Schrift ontbreekt. De Gymnasia, door de vaderen genoemd de kweekplaatsen van godsvrucht en van de kerk? Waarlijk Geliefden! als er één in Nederland geweest was, dat Christelijk had mogen heten, wij zouden van Nederlands Christenen de hulp niet hebben gevraagd en nog heden bij onze schuldenlast die vragen ter oprichting en instandhouding van een in de geest van de Heere, waarop in het zogenaamde vrije Nederland alleen de druk van het laatste examen liggen moest. Ik bid u Geliefden, draag met ons deze lasten! De lagere school? O het is ontzaglijk ver gekomen, dat in het Nederland, dat zich vrij vocht van Spanje, het Nederland van martelaarsbloed, van geloofsmoed van weleer, van de spotvrijheid van heden, de onderwijzer om het noemen van de naam van Christus voor degenen, die hij moet opvoeden, strafbaar, afzetbaar is volgens de wet. Men wil een wetenschap, maar zonder Christus. Men heeft het Griekse Schrift van Golgotha: "Deze is Jezus, de Koning van de Joden" vernietigd. - En de Kerk? Ik zou aan deze plaats niet staan, als hetzelfde bestuur, dat als zijn eerste plicht neerschreef: "Handhaving van de leer", zijn plicht volbracht. Ja, die herders - God zij dank de getrouwen in het land nemen toe - die herders hebben gezworen, hebben het ondertekend de formulieren van enigheid, dat "Amen!" van onze vaderen en van de gemeente op het woord van God, in geest en hoofdzaak te prediken, maar voor zovelen is geen eed meer heilig, geen

handtekening meer van kracht. De moderne kent de eerste beginselen van zedelijkheid niet meer en weet niet, dat men het lidmaatschap van een vereniging moet opzeggen, zodra men met het doel en de beginselen van die vereniging niet meer overeenstemt. Helaas, geliefden, van zulken is onze kerk vol, zij stelen de bezoldigingen voor het vergif, dat zij toedelen. Gelovigen hebben bij die afval geroepen: "Het is tijd voor de Heere, dat Hij werkt, want zij hebben uw wet verbroken (Ps. 119: 126); " er bleven er nog over, die God liefhadden "een uit een stad en twee uit een geslacht" (Jer. 3: 14), voor wie de gelofte is: "Ik zal jullie herders geven naar Mijn hart, die zullen u weiden met wetenschap en verstand" (vs. 15), aan wie God heeft toegezegd vermenigvuldiging en vruchtbaarheid (vs. 16), maar bij al de bewijzen van getrouwheid van God is er zoveel reden om te zitten in zak en as. Men roept om herders, geliefden, verbazend groot is het getal van herderloze gemeenten, men zegt van meer dan 150 in het kleine Nederland, dat is bijna een tiende gedeelte van de predikantsplaatsen. Nauwelijks ontvangt één het recht tot prediking, of de profetie wordt vervuld, dat zeven de éne man aangrijpen (Jes. 4: 1). Het getal van de studerenden wordt gedurig kleiner. In geen tiental jaren is iets anders te wachten, dan altijd klimmende nood en ook daarna zal die nood groter en groter worden, als u niet ontwaakt, als u niet opstaat in de mogendheid van de Heere om te doen, wat onze hand vindt om te doen. Wij roepen u op, jongelingen met geloof en gaven toegerust: Ga met ons, want de kerk is in nood. Wij roepen u op, mannen van het geloof, dat u uw tienden geeft aan die Hogepriester van de kerk, die het is naar Melchizedeks ordening. Men heeft het opschrift van het kruis in het Hebreeuws, de taal van de kerk van God, weggenomen en zo is het geheel: "Jezus, de Koning van de Joden", in Nederland onleesbaar geworden. Satan verkreeg door het Sanhedrin van Pilatus niet, dat het zou worden weggenomen, maar hij heeft het verkregen door de geest, die nu heerst in de kinderen van de ongelovigheid. Verkregen? Nee, van de bergen komt de hulp! Wij hebben onze verwachting van de Heere; maar toch zouden wij niet treuren, waar wij niet anders dan de roede van de ontbinding kunnen zien en de toorn van de Almachtige ontwaakt; zou het oog niet met waterbeken lopen vanwege de breuk van de dochter van mijn volk?).

38. Toen men Hem kruisigde, werden, waarschijnlijk door een ander kommando soldaten, met Hem twee moordenaars (volgens de grondtekst: rovers, waaronder dwepende oproermakers moeten worden verstaan, zoals de Joodse oorlog ze later in menigte voortbracht (vgl. Mark. 15: 7), gekruisigd, een aan de rechter- en een aan de linkerkant, waardoor de Schrift vervuld werd: Hij is onder de misdadigers gerekend (Mark. 15: 28. Luk. 22: 37. Jes. 53: 12).

Hij werd gekruisigd tussen hen, alsof Hij de grootste van de drie was.

39. a) En die langs de plaats (vs. 33) voorbij gingen, na het eindigen van het morgenoffer voor de poort wandelden, lasterden Hem als een, die door de vloek van God was getroffen en met wie het nu gedaan was, hun hoofden schuddend tot betoning van hun leedvermaak (Ps. 22: 8).

a) Ps. 69: 21.

40. De Hoge raad had er voor gezorgd, dat het verhoor volgens Hoofdst. 26: 61 en 64 algemeen bekend werd en door het medegedeelde van de getuigen de tegenzin van Jeruzalems bewoners, die op hun tempel zo trotswaren, tegen Hem werd opgewekt. En ten gevolge daarvan lasterden zij Hem en zeiden: a) Gij, die de tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt, Uzelf dus een goddelijke macht toekent, verlos uzelf uit Uw nood; dat moet voor U immers gemakkelijk zijn. Als Gij de Zoon van God bent, kom dan af van het kruis. Bewijs Uw woorden door Uw daden (vs. 42).

a)MATTHEUS. 26: 61. Joh. 2: 19.

41. En zo ook ook de overpriesters met de schriftgeleerden en ouderlingen en farizeeën, toen zij van hun vergeefse poging bij Pilatus (Joh. 19: 21 vv.) waren teruggekeerd en weer bij het kruis waren gekomen, Hem bespottend, zeiden evenals het volk en het verder aanzettend:

42. Anderen heeft Hij verlost en het graag gezien, dat men Hem voor een wonderdoener hield; Hij kan, zoals het nu duidelijk is, Zichzelf niet verlossen, dan moet dan Zijn wondermacht niets anders dan bedrog geweest zijn. Als Hij de Koning van Israël is, zoals het opschrift boven Zijn hoofd zegt, dat Hij dan nu afkomt van het kruis en wij zullen Hem geloven. Maar wij danken voor een koning, die aan het kruis Zijn leven moet eindigen (1 Kor. 1: 23).

43. Hij heeft op God vertrouwd, zodat Hij voor de geestelijke en wereldlijke rechtbank vaak genoeg zweeg, wanneer Hij ondervraagd en aangeklaagd werd. Hij heeft alles rustig ondergaan en daardoor het uiterlijk aangenomen, alsofHij alles in de hand stelde van God de Rechter. Dat Hij Hem nu verlost, nadat het met Hem reeds tot het uiterste is gekomen. Er is geen tijd meer te verliezen, als de hemel hier tussenbeiden zal komen, als Hij Hem wel wil; want Hij heeft gezegd: Ik ben Gods Zoon en God zal toch zeker Zijn Zoon in zo’n nood niet laten. Maar nu Hij Hem toch zonder hulp laat, geeft de hemel zelf dan geen getuigenis dat wijHem met recht als een godslasteraar ter dood hebben veroordeeld?

44. En hetzelfde verweten Hem ook in de een van de beiden (vs. 38) de moordenaars, die met Hem gekruisigd waren, dus de ellendigste van alle mensen, die zelf aan de smadelijkste dood waren overgegeven, als moesten zij het koor van de verachters van Zijn naam vol maken.

In Luk. 23: 36 vv. wordt nog gemeld dat de krijgsknechten Hem met spotredenen edik aanboden. Dit is niet de drank, die hij eerst versmaad had en die uit slechte wijn en bitter gemengd, het gevoel van de gekruisigde moest verdoven (vs. 34). Het is ook niet het lessen van de brandende dorst, waarom Hij voor het sterven vroeg (vs. 48), maar die spot van de soldaten komt tussenbeiden voor, toen zij zelf, onder het kruis zittend (vs.), edik dronken en met ruwe scherts vroegen of Hij ook daarvan wilde. Wat een wedijver om de gekruisigde met woorden en gebaren te honen tussen het volk en de oversten, de medegekruisigden en de soldaten, de Joden en de heidenen! Men sprak niet makkelijk met een stervende moordenaar. De Rechtvaardige moet ook deze drinkbeker ledigen! Het is een valse mening van vele uitleggers over de beide medekruiselingen, dat de een, tot wie op zijn bede het tweede woord van Christus aan het kruis gericht was, in het begin ook met de andere gespot zou hebben en

zich daarna pas tot de Heere zou hebben bekeerd, In dat geval zou hij nooit, zoals hij dan doet, zijn medekruiseling hebben durven bestraffen. Men is tot deze aanneming slechts gekomen door de voorstelling bij Mattheüs en Markus, die berichten dat de lastering ook van de moordenaars is uitgegaan, zonder nader op te merken, of een of beiden daaraan een werkzaam aandeel namen; Lukas vult de zo algemene voorstelling aan door zijn mededeling. Nadat de spot van de spotters zo'n heerlijk einde had genomen, dat juist een van de beide medekruiselingen Jezus in Zijn verborgen heerlijkheid erkent en als de Koning van Israël belijdt, die nu snel Zijn rijk zal innemen en de lasteraars, zelf hun smaadredenen moede geworden, van het kruis heengaan, komen de vrienden, die tot hiertoe waren teruggehouden, naderbij. Onder deze de moeder en de discipel van de liefde. Aan Maria gaat het zwaard door de ziel, waarvan Simeon haar had geprofeteerd (Luk. 2: 35); maar in de edelste smart gesterkt en gesteund staat zij onder het kruis en valt niet in onmacht. Daar geeft Hij haar de nieuwe Zoon en aan deze geeft en beveelt Hij Zijn moeder (Joh. 19: 25 vv.). Het woord dat daarop betrekking heeft, is het derde onder de zeven, "Vrouw", zegt Hij weer als tot een vreemde (Joh. 2: 4). Hij maakt de band van aardse verwantschap los en betoont Zichzelf toch juist hierin de getrouwste Zoon te zijn. Niet als gaf Hij de gemeente tot bescherming en tot verzorging aan Zijn moeder, de Koningin van de hemel, integendeel geeft Hij de zwakke vrouw ter bescherming en verzorging aan de nieuwe zoon. Deze volgt dadelijk de wenk op, die hem tot troost in grote droefheid een groot werk opdraagt; wij zien er echter ook in, dat hij haar vóór het schrikkelijk lijden, zoals dat in de eerstvolgende afdeling voorkomt, wegleidt, zoals dan ook daarna de discipelinnen van ver staan en de moeder niet meer bij haar is. "

Naar onze mening is de spot van beide moordenaars bedoeld en hebben wij ons voor te stellen, dat de een die heeft uitgesproken, terwijl bij het begin van het kruislijden de ander instemde, zonder daarom ook die woorden te uiten. Meer en meer leert hij echter de Christus kennen, in zijn hart ontstaat twijfel en de twijfel wordt veranderd in geloof. De Heilige Geest, die het hart van de moordenaar bij het begin en het vervolg van het kruislijden doorzag, geleidde de eerste en tweede Evangelist tot mededeling van volkomen waarheid, zowel als de derde, die ons nadere bijzonderheid meedeelt. Waar de tweede moordenaar de laster niet uitsprak, is de berisping over de eerste niet vreemd.

II. Vs. 45-56 Tegen de middag ontstaat een duisternis, die zich over het gehele land verspreidt, het licht van de zon uitblust en 3 uren aanhoudt. Om 3 uur klaagt Jezus over Zijn verlatenheid van God, dat in verband met de drank, die op Zijn klacht over dorst wordt toegereikt, een van de krijgsknechten aanleiding geeft tot nieuwe spotternijen onder het kruis. De beide laatste woorden van Christus voert Mattheüs slechts even aan, zonder ze te noemen en bericht tevens Zijn sterven. Des te uitvoeriger deelt hij de uitwerkingen mee, die de dood van de Heere heeft op tempel en natuur, op het rijk van de doden en van de levenden (vgl. Mark. 15: 33-41. Luk. 23: 44-49. Joh. 19: 28-37).

45. En van het zesde, het middaguur af kwam er, nadat Jezus nu drie uur aan het kruis had gehangen, een buitengewone, door God gewerkte duisternis over de gehele aarde, het hele Joodse land. De lucht verduisterde hoe langer hoe meer, zodat ook de zon haar glans verloor en nog slechts als een dof gloeiende bal zonder verlichtende kracht aan de hemel hing (Luk. 23: 45). Dit duurde tot het negende uur toe, tot 's middags drie uur (Jes. 5: 30. Amos 8: 9).

Origenes en Eusebius beroepen zich op een grote zonsverduistering, die volgens opgaaf van Flegon uit Trallus, een kroniekschrijver van de 2e eeuw, in de 202de Olympiade plaats vond. Daarmee kan de hier medegedeelde gebeurtenis niet samenhangen, omdat een zonsverduistering slechts plaats vindt ten tijde van de nieuwe maan en de dood van Jezus ten tijde van het Pascha, dus bij volle maan, heeft plaats gehad. Ook spreekt de Evangelist van geen astronomische verduistering van de zon, zoals Flegon op het oog heeft; en Lukas merkt uitdrukkelijk op, dat de verduistering van de zon pas een gevolg van de verduistering van de aarde was, niet omgekeerd. Volgens berekening van de geleerden viel die zonsverduistering op de 24ste november van het jaar 29 na Christus, dus in de tussentijd van de 2-6 weken, die wij bij $harmon$ 78 van de chronologie hebben aangegeven. "Nog had tot hiertoe het licht van de zon de tonelen van schrik en jammer op Golgotha beschenen: de spotters spotten, de toeschouwers staan het aan te staren, de Heere lijdt - alles gaat zijn gang, alsof er niets gebeurde, dat God zou kunnen bewegen om in te grijpen. "Wanneer God heden geen teken doet", zo sprak en dacht zeker menigeen met verschillende gezindheden en overdenkingen; en zie, er gebeurt een teken; plotseling op de heldere middag wordt het donker evenals bij de geboorte van Christus de middernacht werd verlicht. Het is in de eerste plaats een waarschuwend teken, een voorbeeld en getuigenis, dat nu Israël een afschuwelijk werk van de duisternis doet, dat de zon van God niet langer mag beschijnen, waardoor donkerheid van het oordeel over hen zal komen. En nu stelt men zich de indruk van die duisternis voor op Golgotha en in heel Jeruzalem; men stelt zich het een en ander voor uit de verschrikkingen van het geweten, de verstoringen van de vreugde, de afgebroken middagmalen, de wanorde in de tempeldienst, de verwarring bij het avondoffer enz. Op Golgotha verstomt zeker elk spotten en lasteren; bange stilte heerst op de hoofdschedelplaats. Niet weinigen verwachten zeker, dat op dit begin snel meer zal volgen, afkomen van het kruis, openbaring van koninklijke macht, verplettering van de tegenstanders. Maar er komt geen straf, geen hulp, slechts de duisternis duurt voort. Niemand waagt het weg te gaan, alles is als vastgenageld, steeds meerderen komen wellicht nog daarbij, men hoort de bloeddrppels vallen, de zachte zuchten, men luistert naar dat kruis in het midden boven alle gekerm van de beide anderen. Verder kan men ook zeggen, terwijl de schepping zich verbergt en treurt, alsof zij zich ontzet over de misdaad van de kruisiging, wordt tegelijk een gordijn gebracht om datgene, wat nu eerst, van dit middaguur af gebeuren moet. Het zwijgend teken roept uit: hier is een donker geheim van het goddelijk raadsbesluit. Tot hiertoe hebben zij de gekruisigde gezien - met vijandschap, met smart, met verwondering; nu zal men niet zien wat nog door Hem moet worden geleden, omdat men het niet kan begrijpen. Dat brengt ons dan ten slotte tot de eigenlijke diepste betekenis van de duisternis als van een medelijdend, aanwijzend afbeeldsel voor de inwendige verduistering van de ziel, die de Heer van de natuur nu lijdt, voor Zijn verlaten zijn van God. Wanneer het teken van God eerst misschien de deelnemenden harten ten troost was, snel zullen zij gevoeld hebben, Hij lijdt nu slechts nog langer en donkerder. Ja, nu wandelt Hij door het laatste dal van de schaduwen van de dood, in de duisternis van het gericht van God. Duisterder dan ooit duisternis over de aarde uitwendig kan worden, was het in Zijn ziel, toen het was voor Zijn God (Ps. 22: 16): "Gij legt Mij in het stof van de dood. " Drie uur hangt Hij zo tussen hemel en aarde, door de aarde als een vloek uitgestoten, door de hemel nog niet tot zegenen aangenomen; dat waren uren, wier inhoud eens de eeuwigheid zal openbaren.

Lijden in het licht van de zon is gemakkelijker dan lijden in de duisternis: licht is als nabijheid van God, maar duisternis wijst op verlaten zijn van God; en dat was het nu wat de Heere overkwam - Van God verlaten zijn. Geen engel kwam, ook de engelen trokken zich in aanbidding voor het werk terug, waaraan nu de Verlosser werkte; en de Vader zelf onttrok Zich Zijn Zoon, opdat Hij voor de gehele wereld zou smaken, wat de kwelling van de hel, wat het van God verlaten zijn is. Door God verlaten: weten de duivelen, die het eeuwig voelen, wat het is? Kunnen zij de grafsteen zien en begrijpen, die hen voor eeuwig, eeuwig drukt? Wete het, wie het kan! In mijn plaats weet en ondervond het Eén, die mij door Zijn ervaring voor de ervaring behoed heeft, die mij onveranderlijk een eeuwige dood zou hebben aangebracht. Ik weet niet wat het is om van God verlaten Zijn, ik wil en kan het niet weten; ik weet alleen dat het helse pijn is, dat dus de Heere van de middag af tot ongeveer drie uur helse kwellingen voelde. Ik weet niet wat in de hemel en in de ziel van de Verlosser plaats had, om het "van God verlaten zijn" te werken; maar ik sidder voor de gedachte en een donker afgrijzen gaat door mijn ziel, evenals over de natuur in die uren. Hier zie ik, dat zij een volkomen waarheid is die leer van Paulus over het plaatsbekledend lijden van Jezus. Die het niet ziet is blinder dan de nacht, die de Gekruisigde omgaf.

God heeft Hem zonde gemaakt. Dat de engelen deze diepte peilen, als zij het kunnen: ik werp in die diepte geen peillood uit. Waarom zou ik het doen? Het is een diepte, waarvan de liefde van God de bodem is. Wie kan het wezen van God peilen? Wie kan de liefde van God peilen, die als het brandpunt van al de lichtstralen en volmaaktheden van Zijn wezen is? Niemand. Maar zo kan ook niemand het geheim peilen, waarin die liefde zich in haar hele diepte en lengte en breedte openbaart. En dit geldt temeer als wij in aanmerking nemen, dat het ontwerp van de verlossing tot een gebied behoort, waarop in plaats van de nooddwang van een ijzere wet, de vrijheid van de boven alle wetten zich verheffende liefde heerst. "De liefde", heeft men (in de "Semeur") ergens terecht gezegd is een macht op zichzelf, zij heeft haar eigen redenering, haar eigen taal, die tot een hogere orde van dingen behoren: de atmosfeer, waarin haar begrippen en denkbeelden zich bewegen, is van verhevener aard. De man, die voor zijn land sterft, of voor een edel denkbeeld zijn leven geeft; de moeder, die zichzelf voor haar kind ten offer brengt, zij handelen tegen de regels van de gewone redeneerkunde en toch worden zij door een waar en echt gevoel geleid. Als een vader uitroept: laat mijn schuldige zoon het leven en neem mijn leven in de plaats! Zult u, als u anders als Rechter er de macht toe heeft, na de zelfopoffering van de Vader de zoon sparen; en als het koele verstand u veroordeelt, alle harten zijn voor u! En ziedaar mijn antwoord op de onrechtvaardigheid van het kruis.

46. Gedurende drie uur sprak Jezus geen enkel woord, maar hing onder het gevoel van verlaten zijn van God als een stemmeloos lam en droeg de toorn van God. De satan drukte zijn vurige pijlen op Hem af en beproefde of hij Hem niet in de afgrond van de wanhoop kon storten, of tot ongeduld en morren tegen God kon verleiden en zo het werk van onze verzoening en verlossing verijdelen. En ongeveer in het negende uur, ‘s middags om 3 uur, toen in de tempel het dagelijks avondoffer zou worden geslacht en verbrand, a) riep Jezus met een grote stem, ook hier de Schrift (Ps. 22: 2) vervullende en zei: ELI, ELI, LAMA SABACHTANI, dat is vertaald: Mijn God, Mijn God! waarom heeft U Mij verlaten?

a) Hebr. 5: 7.

Het verzoenend lijden aan het kruis heeft twee afdelingen, de eerste duurt van ‘s morgens 9 uur tot 12 uur in de middag. In deze drie uren sprak Hij de drie eerste van Zijn zeven woorden, waarin Hij Zich als Hogepriester openbaart, die de verdienste van Zijn lijden tot heil van de wereld doet zijn (Luk. 23: 33-42 v. Joh. 9: 26 v.). Zijn lijden was nog slechts naderend en evenals de zon nog aan de hemel scheen, zo stond ook het licht in Zijn hart nog op de kandelaar. Nog kon Hij zoveel, dat Hij op Zijn smarten geen acht gaf en zoals Hij gewoon was, Zich over diegenen ontfermde, die om het kruis stonden, over Zijn vijanden en over Zijn vrienden. Tot aan de laatste ademtocht, temidden van de martelingen van het kruis, openbaarde Hij Zijn trouwe liefde, die het verlorene zoekt, het gewonde heelt en Zich over allen ontfermt. Zelfs in het aangezicht van de dood spreekt Hij woorden van het eeuwige leven. Deze helft van zijn kruislijden is de onvergetelijke uitdrukking van Zijn liefde als herder, die Hij aan Zijn gemeente als een dierbare erfenis heeft achtergelaten. Dit verandert echter ‘s middags om 12 uur, waarmee de tweede afdeling van Zijn lijden begint. De zon, die de dag bestuurt, staat plotseling haar bestuur af. Haar schijnsel wordt uitgeblust; zij is nog aan de hemel te zien, maar zij staat daar als een duistere schijf en donker ziet zij neer op het kruis. Het gehele land is midden op de dag met duisternis bedekt en de dag is op de helft verdwenen. Slechts zwak en mat ziet het vloekhout door de duisternis heen; als schimmen staan de toeschouwers om het kruis heen en een doffe, benauwende stilte snoert iedere ziel de mond. Dit is het afbeeldsel van wat er in Jezus omgaat. Van 12 tot 3 uur komt er geen woord meer over Zijn lippen, want Hij is geheel en al bezig met de zware strijd, die Hij moet doorstrijden. Drie lange, moeilijke uren verkropt Hij Zijn lijden en eerst ten drie uur opent Hij Zijn lippen tot een luid geschrei, als Hij roept: "Mijn God! Mijn God! waarom heeft Gij Mij verlaten?"

Ik weet niet, mijn Broeders, of het u zo gaat als mij; mij overvalt zo vaak ik deze woorden hoor, een heimelijke siddering; mij klinken zij als de laatste zuchten van een bange ziel, die na lang worstelen op het punt is van bezwijken en toch de hand, de hand van het geloof, midden uit de golven naar omhoog steekt. En dat zijn woorden, die de mens geworden Zoon van de levende van God heeft gesproken! Wie voelt niet, dat wij hier bij een diepte staan, die geen menselijk denken kan doorgronden? Slechts schoorvoetend treed ik nader, om daaruit te putten. Er is een drievoudige blik in het geheim van de verlossing, die dit woord ons schenkt, namelijk 1) in de diepte van de heilige Schrift, die vervuld wordt, 2) in het hart van de Middelaar, die ze volbrengt en 3) in de ernst van het goddelijk gericht, dat daarin als zegen voor de wereld wordt voltrokken. Het woord is het begin van de 22ste Psalm In dezen Psalm spreekt David uit de diepte van een zwaar lijden tot zijn God. Wat hem, de koning van Israël, toen overkwam was toch slechts als een schaduw van datgene, wat in Christus zijn volle werkelijkheid zou bereiken, slechts als het ware enige voorspellende trekken uit die grote lijdensgeschiedenis, die op Golgotha ten zegen van de wereld zou plaats hebben. De Heilige Geest, de geest van Jezus Christus, die de profeten van het Oude Verbond bestraalt, heeft hem een blik in dat geheim geopend en het hem gegeven in zijn lijden zo te spreken, dat hij daarmee niet zozeer eigen lijden beschrijft als het lijden van de Verlosser en wel tot in bijzonderheden toe. En wanneer nu de Heere aan het kruis de eerste woorden bidt van de Psalm, die van het begin tot het einde een voorspelling van Zijn lijden is, dan hebben wij daarin een getuigenis, dat Hij juist nu de hele inhoud van de Psalm inwendig en uitwendig doorleeft en doorlijdt. Wanneer echter dat lijden van Christus niets zou zijn dan vervulling

van de Oud-Testamentische schriften, wanneer al de trekken, die wij in de lijdensgeschiedenis vinden, in de Oud-Testamentische Schriften hun voorspellingen hebben, dan zien wij daaruit, dat het geheim van de verlossing van het begin besloten is en lang vóór zijn vervulling in de wereld is voorbereid. De gehele geschiedenis van Israël is door God zelf daarop aangelegd, al de wonderbare wegen van het volk lopen op dit doel uit; de lotgevallen van de vaderen, de geschiedenis van de koningen, het lijden van David, de heerlijkheid van Salomo moeten Hem tot voorafschaduwing dienen en daarnaast wordt het profetische woord gehoord en wijst helder en duidelijk op Hem, die omwille van onze zonden het kruis zou verdragen.

De Heiland begint Zijn eerste en laatste woord aan het kruis met "Vader" (Luk. 23: 34 en 36). Waarom is Hij hier afgegaan van die kinderlijke manier om met Zijn Vader te spreken? Op zulke vragen kunnen wij antwoorden: God ging in die uren niet met Hem om, als een liefderijk, barmhartig vader met zijn kind, maar zoals een beledigd en rechtvaardig rechter met een kwaaddoener omgaat. De hemelse Vader beschouwde nu Zijn Zoon als de grootste zondaar en misdadiger, die onder de zon te vinden was. Want hoewel Hij van geen eigen zonde wist, had Hij Zich toch tot zonde laten maken en Zich de zonden van het hele menselijke geslacht in het goddelijk gericht zo laten toerekenen en opleggen, alsof Hij zelf die begaan had. Omdat zo de Zoon voor de zonde en schuld van de wereld had goedgesproken, liet de goddelijke gerechtigheid nu alle overige zondaars varen, hield Zich aan deze persoon alleen en liet de hele last van haar toom op Hem drukken. De Vader hield vast en verdedigde de rechten van de godheid en plaatste de Borg, die beloofd had voor alle van de Godheid aangedane beledigingen voldoening te geven, voor Zijn rechterstoel, om Hem te dringen tot betaling van de door Hem op Zich genomen schuld. Maar waarom noemt de Heiland God, die Hem verlaten heeft, toch Zijn God? Waarom zegt Hij niet: o God! maar: Mijn God! Wij antwoorden: dit mijn is het liefelijkste woord in de klacht van onze Verlosser. Het toont ons de lieve Zoon van de eeuwige Vader, hoe Hij met God strijdt en worstelt, en Hem toch bemint, toch omvat, toch met het zoetste vertrouwen omarmt, alhoewel Hij nu Zijn aangezicht voor Hem verborgen had, als wilde Hij zeggen: Ik geloof toch dat Gij Mijn God bent, al liet Gij Mij ook in de hel zinken (Ps. 22: 10 v.) Wat Jeremia (17: 16) in zijn lijden tot God zei: (volgens de Duitse vertaling) "Ik ben niet van U gevlucht, mijn Herder!" dat kan men met oneindig meer recht van de lijdende Zoon zeggen, dat Hij niet van God is weggevlucht, alhoewel Hij Zijn toorn moest dragen.

Als Hogepriester staat Jezus voor het aangezicht van God en brengt Zichzelf en Zijn lijden tot een eeuwig voldoend zoenoffer om ons te bevrijden van de vloek van de wet. De goddelijke gerechtigheid openbaart zich daarin, dat zij de straf tot het nauwkeurigste tegenbeeld van de misdaad maakt. Voelt Zich de Plaatsbekleder van het hele menselijk geslacht van God verlaten, dan draagt Hij de schuld van het hele menselijk geslacht, dat Zijn God verlaten had. Wij menen wel, wanneer wij zondigen, wanneer wij de wet in ons binnenste en de geschreven wet van het goddelijk woord overtreden, dan zou dit tot op een zekere hoogte kunnen gebeuren zonder juist God te verlaten, wat alleen bij de grofste misdaad en bij de diepste ontaarding plaats vindt. Maar hoe spreekt God bij de profeet (Jer. 2: 3), als Hij klaagt over de zonden van het volk? Hij zegt: "Mijn volk heeft twee boosheden gedaan: Mij, de springader van het levende water, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden. " In Gods ogen is dus de zonde niet slechts een overtreding,

waarbij men met Hem kan verenigd blijven, maar wie zondigt, verlaat Hem, omdat hij de neiging van het hart, die God alleen toekomt en op welker bezit Hij jaloers is, op iets anders dan God vestigt. En waarom wordt dit een dubbele zonde genoemd? Omdat het niet slechts van een gebrek aan liefde getuigt ten opzichte van hetgeen alleen liefde verdient, maar ook van een liefde voor hetgeen alle liefde onwaardig is. God is de levende bron: o liefelijk beeld voor de Heilige, die alvoldoende in Zichzelf is en die ook de dorstende ziel alleen verzadigen kan! Maar de ziel wil niet drinken uit de levende bron; omdat dit water een hemelse lafenis, die voor tijd en eeuwigheid haar diepe wensen stilt, tevergeefs haar is aangeboden - om die reden, waarom zij het moest zoeken, versmaadt zij het. Maar de walgelijke drank, die zij met moeite uit het slijk van de aarde moet graven, die vindt zij kostelijk. Vergelijken wij wat wij verlaten en wat wij kiezen: Eer bij God en pronken voor mensen, schatten in de hemel en aardse goederen, vreugde van de engelen en zinnelijke lust - het is altijd dezelfde afstand, het is altijd de bron en de moeras. Wij bedrijven steeds een dubbele zonde, het een te verachten en het andere aan te grijpen. God treurt er over; ja er ligt iets van Goddelijke weemoed in dat woord: "Mij, de springader van het levende water, hebben zij verlaten", want hoe leeg is het bij de bron en hoe vol rondom de moeras! Maar het lokkend geruis van die levende bron, die door jong en oud, door man en vrouw zo wordt veracht, wordt nu ook in een vreselijke donder van het oordeel veranderd. Wanneer God ons deed, zoals wij Hem hebben gedaan, als Hij ons verliet, zoals wij Hem hebben verlaten? Wij moeten bij die gedachte een ogenblik stilstaan, opdat wij inzien wat wij verdienen en erkennen waarvan Christus degenen, die in Hem geloven, verlost heeft. . . . Scheiding, gehele scheiding van de ziel van God, dat is steeds het beeld, dat ons de Heere van onze rampzaligheid tekent en wij vermoeden, dat er eigenlijk geen andere is, dat elke andere pijn alleen met haar en door haar onverdraaglijk wordt. En dit hadden wij toch allen verdiend en dit hadden wij ook allen moeten lijden, wanneer ons God om Christus wil niet had begenadigd. En opdat wij verschoond zouden kunnen blijven, moest Jezus dat ondergaan. Wat Hem de woorden: "Mijn God enz. " ontperst, is het gevoel van gehele volkomene rampzaligheid. Wie vraagt: hoe de heilige en dus ook zalige Zoon van God voor zo’n gevoel vatbaar kon zijn, die heeft geen gedachte van de almacht van de liefde. Bij het zien van haar lijdend kind lijdt de moeder meer dan het kind zelf - en Hij, bij wiens liefde ook moederliefde zwak is, zou Zich niet in het gevoel van rampzaligheid kunnen indringen, uit liefde voor degenen, die Hij het wilde besparen?

Jezus roept: "Waarom heeft Gij Mij verlaten?" maar Hij vraagt het niet uit onwetendheid, want Hij kent zeer goed de diepe betekenis van Zijn plaatsbekledend lijden; ook niet uit ongeduld, want Hij had Zich geheel aan de wil van God overgegeven. Deze was echter een van die vragen, die haar antwoord in zichzelf bevatten en alleen de toestand van de ziel en de bitterheid van het lijden moeten uitdrukken. Hij vraagt zo, om God aan het groot, eeuwig betekenende "Waarom" van Zijn lijden te herinneren en Zichzelf nogmaals Zijn hemelse Vader aan te bieden als losgeld voor de mensen, dat God, de rechtvaardige Rechter, als offer mocht aannemen en nu nooit meer mocht verstoten en verlaten de mensheid, waarvan Hij in al haar schuld en straf volkomen de plaatsbekleder was geweest. De vraag was, evenals de ziel van Jezus, worstelend, maar doordringende tot overwinning.

Wat een nacht, die nacht in Bethlehems velden, waar de heerlijkheid van de Heere de herders omscheen, die de blijdste boodschap vernamen, het heerlijke engelenlied hoorden aanheffen!

Wat een dag, die dag te Jeruzalem, toen plotseling op het middaguur dikke duisternis op de aarde daalde, de zon zelf verdonkerd werd. Wij weten in welk verband deze stikdonkere dag stond met die klaarlichte nacht. Waarom dat schrikkelijk waarom in Zijn mond en die schrikkelijke gewaarwording in Zijn ziel? Wij weten het. Hij, die men "een geplaagde, door God geslagene en verdrukte" achten zou, heeft onze ziekten op Zich genomen, onze pijnen gedragen. " Deze verwonding" zij is "om onze overtredingen, deze verbrijzeling om onze zonden. " Als Hij de bitterheid van de dood smaakt, het is opdat Hij die voor ons zou smaken, het is omdat de dood de bezolding van de zonde is. Zo deze ontzettende vraag, deze hartverscheurende klacht op Zijn lippen komt, het is omdat Hij Zich door de aanneming van het vlees met het lijden en de schuld van een schuldig mensdom heeft vereenzelvigd en in staat is alles te lijden wat het wegens de zonde te lijden heeft, het schuldgevoel uitgenomen, omdat Hij geen schuld kent - dan de onze. Eli, Eli, lama sabachtani! Hij is niet gekomen in de toestand, waarin dit kan gevraagd worden door Hem, dan als vertegenwoordiger van een geslacht, dat in God zijn God verliet en ofschoon het zich dit aanmatigt, geenszins het recht bezit om te vragen: Waarom heeft Gij Mij verlaten?

Zonderlinge geschiedenis, de geschiedenis van ons geslacht! Zelfs bij de meest oppervlakkige beschouwing laat zij zich in twee grote helften verdelen. Aan de andere kant van de lijn heerst de kou van de dood, de duisternis van de nacht; aan deze kant, ook bij alle overblijvende sporen van de vroegere winter, is licht, is warmte, is vruchtbaarheid. U verwondert zich over dit verschil en zoekt naar het punt waar de scheiding begint. Is het mogelijk? Men verwijst u naar een smalle strook land in het oosterhalfrond gelegen; geen nauw merkbare stip op de oever van de zee, die twee werelddelen scheidt. U verplaatst u in de geest daarheen. U komt bij een volk, bij de omliggende natiën, ternauwernood meer dan bij name bekend. U zet uw onderzoek voort. Men verwijst u naar een klomp grauwe steen, die op een van de keien lijkt, waarmee de hele steenachtige omtrek is geplaveid. U vraagt nog verder. Daar vertoont zich op de klomp een dor hout, dat geen betekenis hebben of opmerking trekken zou, als men daarvan niet een voorwerp had gemaakt, dat ginds de plaats bekleedt van het marteltuig, dat bij ons galgenhout heet. Ten slotte! U vertegenwoordigt dat galgenhout voor uw oog, daar aanschouwt u de gestalte van een man, maar nee, van een worm veeleer en geen man: een man althans, die door Zijn eigen volk met zijn oversten aan het hoofd als een verachtelijke worm in het stof vertreden wordt, dat welhaast Zijn afgemarteld lichaam bedekken zal. De ene verbazing volgt op de andere: de afgrond roept tot de afgrond. En is hier het punt van aanvang voor geheel de nieuwere geschiedenis van ons geslacht? Is dat de wieg en bakermat van dat eeuwige volk, dat eens hemel en aarde vervullen, ja over hemel en aarde heersen zal! Zo is het: want die smalle strook grond is Palestina. Die steenachtige omtrek is Jeruzalem. Die steenklomp is Golgotha. Dat hout is een kruis, het voorbeduide, voorspelde kruis! Hij ten slotte, die aan dat kruis hangt, de Gekruisigde, is de Zoon van God. Die Gekruiste is de Koning van hemel en aarde. Die Gekruiste is de Koning van de mensheid, die voor Zijn volk sterft en met Zijn dood de doodschuld van Zijn volk aan de Rechter van hemel en aarde betaalt: ja de Rechter van hemel en aarde tot een hoge schuldenaar aan de door Hem verloste en herstelde mensheid maakt. Vandaar is dit kruis de as, waarom de geschiedenis van het mensdoms wentelt; de as, die het de eeuwige dag tegemoet voerde, in welks licht het zich nu verheugt. Eer daarom, eer aan het kruis, dat, zo zwak het schijnen mag, onze wereld draagt. Men heeft opgemerkt dat het kruis een ster is zonder stralen. Voor het oog van het geloof

althans straalt het kruis van een glans, die alle sterren dof schijnt. Bewegen de lichamen van de hemel zich om een middelpunt, dat men nog zoekt, de geesten van de hemel zowel als van de aarde kennen de ster, waarom zij wentelen. Het is de kruisster, die op Golgotha opging in de nacht, waarin de Zoon van God riep: Mijn God! Mijn God! waarom heeft U Mij verlaten? Is de aarde sinds de komst van Jezus het middelpunt van de werelden, het middelpunt van de aarde is Jeruzalem, het middelpunt van Jeruzalem is Golgotha. Wees gegroet, heilig middelpunt van het heelal!

47. En sommigen van de overpriesters en schriftgeleerden en oudsten (vs. 41), die daar stonden en die, nu de duisternis ophield, zich weer vrij voelden van de angst, waarin zij drie uur hadden verkeerd (vs. 45), die hoorden hoe Jezus Eli, Eli riep, begonnen opnieuw te spotten vs. 39 vv.) en zeiden, Zijn woord boosaardig verdraaiend: Deze roept Elias, dat hij ten slotte komt, om Hem Zijn koninkrijk te geven (Hoofdstuk 17: 10 vv.).

Zo staat hier tegenover de heetste zielestrijd de ontzettendste koudheid, zonder enig gevoel voor de grootheid in het lijden.

Hoe vaak wordt in de wereld het gebed van de vrome door de spotters met ruwe onverschilligheid verdraaid en het heiligste voor hen een zuiver schouwspel; want de wereld heeft er behagen in het glinsterende zwart te maken en het verhevene in het stof te werpen.

Die dit zeiden waren ongetwijfeld Joden, want de Romeinen kenden Elias niet, maar de Joden begrepen ook zeer goed de woorden van Jezus: want Hij sprak die in hun taal, het Syro-Chaldeeuws, waarvan zij zich dagelijks bedienden (Mark. 15: 34.). Hoezeer er dus enige gelijkluidendheid was tussen de woorden Eli en Elias, was het nochtans geen misverstand maar bittere spot, die hen deze zouteloze aanmerking deed ontvallen. Elias zou, naar hun mening, verschijnen vóór de komst van de Messias. Jezus had beleden de Messias te zijn; daarop mocht dit hun zeggen een toespeling heten.

48. De spanning van de Geest had gedurende het zielelijden van de drie uren Jezus niet toegelaten te denken aan de brandende dorst van Zijn tong. Nadat die strijd wasdoorgestreden, riep Hij uit: Mij dorst (Joh. 19: 28). a) En meteen liep een van hen toe, een van de krijgsknechten, die de kruiselingen van tijd tot tijd moesten laven, terwijl een van de grootste pijnen van de gekruisigden in de hevige dorst bestond en men hun dan toch enige verlichting wilde doen toekomen, nam een spons, zoals men die tot dat doel aanwezig had en die met edikgevuld hebbend, uit het vat, dat daartoe tevens gereed stond, stak ze op een rietstok, een hysop-stengel (Joh. 19: 29) en gaf Hem te drinken, omdat Hij slechts ongeveer twee voet van de grond aan het kruis hing.

a) Ps. 69: 22.

De zielesmart van de Heere steeg met het gevoel van verlatenheid van God gedurende drie uren tot het hoogste toppunt. Voordat de Heere die strijd inging, verzorgde Hij nog Zijn moeder en onttrok Hij Zich aan het aardse. Geheel los van alles ging Hij in de duistere strijd om Zijn hoogste goed, de liefde en de vrede van Zijn Vaders voor Zich en voor ons. Een strijd

zonder voorbeeld, een die boven alle gedachten van de mensen zich verheft, die geen geest kon begrijpen! Nu is die strijd zegerijk voleindigd en Jezus wist nu, dat reeds alles volbracht was, opdat de Schrift vervuld zou worden. Nu kon Hij de macht aanwenden die Hij had om Zijn leven af te leggen; Hij kon Zijn ziel losmaken van de banden van het lichaam, van het gepijnigde lichaam. Maar Hij voelt een brandend wee van het lichaam, dorst, brandende dorst, die Hij vóór het scheiden wil stillen en in het laatste ogenblik niet mee wil nemen, verteert Zijn gebeente. Evenals het woord: "Waarom heeft Gij Mij verlaten?" de hoogste hoogte en diepste diepte van Zijn zielelijden aanduidt, zo geeft het woord: "Mij dorst" het toppunt van Zijn lichaamskwellingen te kennen.

In het uur van zielestrijd heeft Hij inwendig geen verkwikking van Zijn Vader ontvangen en Hij heeft Zichzelf de verkwikking van een verfrissende drank ontzegd, als moest Hij op de rijke man in de hel lijken; want alles wilde Hij lijden omwille van de zonden, zonder enige vermindering wilde Hij de mate van de vloek lijden. Maar nu weet Hij dat het werk volbracht is, Hij voelt het, dat Hem de Vader uit de oven van de ellende heeft uitgered; nu gunt Hij Zich een kleine verkwikking en begeert in Zijn brandende dorst een drank.

Midden in de kring van Zijn ruwe wachters, van Zijn harde vijanden liet Hij het woord horen: "Mij dorst; " en daarin heeft men met recht de hoogste triomf van Zijn liefde gevonden. Geen trotsheid en geen wrok, zelfs geen wantrouwen sluit Hem de mond in deze kring. Er is geen trotsheid - ook nu het grote gevoel, dat Hij de redding van de wereld volbracht heeft, over Hem komt, is het eerste woord, dat Hij in dit bewustzijn, dat Hij voortaan de Koning op de troon van de genade is, weer uitspreekt, een biddende klacht, te vergelijken met het woord van een bedelaar. Ook geen wrok houdt Hem terug; hoewel deze mensen Hem reeds onder hoon en spot wilden drenken en vertegenwoordigers zijn van een wereld, die Hem ten afscheid met gal en edik heeft gedrenkt. Ook de reine, maar moeilijke spanning, waarin Hij een tijdlang zwijgend omtrent deze mensen moest verkeren, is nu voorbij. Hij kan niet alleen, Hij moet hun nu ook de gehele goddelijke volmaaktheid van Zijn liefde weer tonen, tonen in de vorm van een zo ootmoedige klacht. Ja, Hij wil en moet het, het is Zijn behoefte; want de adem van de verzoening van God omzweeft Hem, de Geest van de vrede begint weer voor Hem de duistere wereld te verhelderen en in deze stemming wordt het Hem dan ook behoefte om de mensen nog een laatste teken van de liefde te geven, nog een teken van liefde van hen te ontvingen. Maar dat moet ons bijzonder groot voorkomen in het woord van Jezus, dat zelfs geen wantrouwen Hem terughield Zijn behoefte aan de omstanders toe te vertrouwen. Volgens alle ervaringen, die Hij van de macht van de bozen in het menselijk hart had gemaakt, had hij toch Zijn vertrouwen tot het terugkeren van de geest van de liefde bewaard; en hoe zou Hij niet, omdat Hij de verstorven liefde van de mensheid zo-even in Zijn hart had gered! Reeds nu begon Hij haar in het hart van Zijn omgeving weer op te wekken en geen woord kon daartoe geschikter zijn, dan het woord van Zijn trouwe bede.

49. Maar de anderen zeiden: Hou op, haast u niet met Hem te drinken te geven; laat ons zoveel tijd voorbij laten gaan, dat wij kunnen zien of Elias, die Hij heeft aangeroepen, komt om Hem te verlossen. De krijgsknecht antwoordde, aan de spot een andere wending gevend: Laat mij voortgaan! Elias zal zonder twijfel dadelijk verschijnen en dan zal het ons kwalijk

gaan, wanneer hij Hem reeds versmacht vond en nog slechts als lijk kon afnemen. (Mark. 15: 36).

Het moet een Jood zijn geweest, die het eerst het woord "Eli" met hoon verdraaide (vs. 47): deze Messias roept zijn Elias! Dat nemen de Romeinse soldaten over en nu zich een gereed maakt om de dorstende te laven (dat mocht geen ander dan een van de wacht doen), zo houden de anderen, wreed schertsend hem af: "Houd op, laat ons zien of Elias komt. " De medelijdende verbergt echter zijn medelijden; onder de woeste makkers huilt hij met de wolven, want hier gaat niets zonder ruwe spot: laat mij voortgaan, juist opdat Elias Hem nog vindt! Zo spreekt hij en verbergt zijn gezindheid en valse schaamte. Wat zag de Heere in zijn hart?

Mij dorst! - hoort u niet Hem klagen? U kunt Hem drenken, haast u zich niet tot Hem? Kunt u Hem Zijn begeerte weigeren? Zijn smeken, Zijn dorst, Zijn verlangen bent toch u! O ziel, toef niet, dat u Hem drenkt, u Hem voor eeuwig en geheel ten eigendom geeft!

50. En toen Jezus de edik genomen had en met luide stem had geroepen: Het is volbracht (Joh. 19: 30), weer met een grote stem roepend: Vader! in Uw handen beveel Ik Mijn geest 1) (Luk. 23: 46), neigde Hij het hoofd (Joh. 19: 30) en gaf de geest 2), zodat het lichaam dood aan het kruis hing 3).

1) Van de stervende wordt zowel gezegd: "de ziel gaat uit" (Gen. 35: 18) als "zijn geest gaat uit" (Ps. 146: 4. Sir. 38: 23 Wijsh. 16: 14), van hem, die gewillig sterft evenzo, dat hij zijn geest overgeeft, als dat hij zijn ziel overgeeft (Hand. 15: 26.). Dit einde, dat overgeven van de geest heeft plaats bij de laatste ademtocht (Pred. 8: 8). Het ademen is de in het oog vallende openbaring van het leven, die in de wijdste omvang zijn oorsprong in de geest heeft.

2) Zijn hoofd heeft zich gebogen nog voordat Hij Zijn geest gaf, om daardoor te tonen dat Hij niet noodzakelijk, maar uit vrije wil gestorven is, dat Hij zolang heeft geleefd als Hij wilde en Zich aan de dood heeft overgegeven toen Hij wilde.

Hij heeft Zijn hoofd gebogen, omdat de dood Christus vreesde en Hem niet durfde naderen; daarom heeft Christus hem door het hoofd te laten zakken tot Zich geroepen.

3) Een schijndood aan te nemen is zo beslist tegen Jezus’ eigen doodsaankondiging en tegen de getuigenis van het hele Evangelie, het vernietigt zo geheel het wezenlijk begrip van opstanding, lost de gehele grondslag van de door Jezus bewerkte verlossing zo geheel op, heeft in het bestaan van de kerk zelf, die rust op de feiten van Jezus’ dood en opstanding uit de dood, een zo sterk tegengetuigenis van de eeuwen en maakt tot verklaring van hetgeen omtrent Jezus opstandingsleven en handelen geschiedkundig bewezen is, het aannemen van zo’n zonderlinge keten van andere wonderen of wonderlijke veronderstellingen nodig, dat de getuigenissen van de vrienden en van de vijanden van de werkelijke dood van Jezus, die opvatting als een geheel mislukte, hoewel niet altijd vijandig bedoelde proef om het fysiologisch geheim van de opstanding weg te nemen, bepaald buitensluiten.

Eén plaats was er slechts op aarde, waar het offer mocht worden gebracht en die plaats was het Ziongebergte. Daarheen richtte de bedrukte zijn oog, de begerige naar licht en troost, naar vergeving, naar gemeenschap met God, daarheen, waar het brandofferaltaar dagelijks rookte, daar, waar schuld- en zoenoffer werden geslacht, waar de zonden werden verzoend door de ziel in het bloed. Diep verootmoedigd mocht de zondaar vertrouwen, want hij had een offer, een berg van de offeranden, waarheen hij mocht opzien. Nu mist Israël, de verlatene, alle grond van troost, want Daniëls profetie is vervuld (Dan. 9: 27): "In de helft van de week heeft God het slachtoffer en het spijsoffer doen ophouden" en met dat Israël staan even arm die ongelovigen, die Golgotha niet kunnen bezoeken, omdat hun ogen verblind zijn, zodat zij de betekenis van dat lijden en sterven niet kunnen zien. Maar de menigte, die nog opging naar het bedehuis, kon zich verblijden en met reden hopen. Het is in Israël zo openbaar, dat er geen vergeving is en zo ook geen wegneming van de straf zonder een tussenkomst, zonder een middel. Toen Mozes voor dat Israël bad, dat van de vurige slangen gebeten was in de woestijn, zei de Heere tot hem (Num. 21: 9): "Maak u een vurige slang en stel ze op een steng en het zal gebeuren, dat al wie gebeten is, als hij haar aanziet, dan zal hij leven. " Voor Job's vrienden, op wie de Heere boos was, moest de geredde niet alleen bidden, maar ook brandoffer offeren (Job 42: 8) en toen David zo treffend bad: "Zie, ik, ik heb gezondigd en ik, ik heb onrecht gehandeld; maar wat hebben deze schapen gedaan?" toen kwam de ziener tot David en zei: Ga op, richt voor de Heere een altaar op, op de dorsvloer van Arauna, de Jebuziet (2 Sam. 24: 18): "Zo werd door de Heere het land verbeden en deze plaag over Israël opgehouden" (vs. 25). Daarom, omdat Israël begreep: "Zonder bloedstorting geen vergeving", brachten de schuldigen de bijzondere offers en geschiedden ze dagelijks voor de zonden van het gehele volk. Waar zij ook waren, zij dachten aan, zij zagen naar de plaats van de offeranden. Een Daniël in ballingschap had in zijn opperzaal, waar hij op drie momenten van de dag op zijn knieën lag en belijdenis deed voor God, open vensters tegen Jeruzalem (Dan. 6: 11); zo hief ook hij van daar zijn ogen op naar de bergen van de hulp, de heiligdommen, waar eenmaal het bloed stroomde van de offerdieren de Heere gebracht en in die offeranden werd nu niet alleen meer de Heere gezien als de Almachtige beschikker van alle dingen, maar als De Heere, de getrouwe God van het verbond. Maar kan dan stieren- en bokkenbloed de zonden wegnemen? (Hebr. 10: 4). Meen niet dat Israël, het volk van de Godskennis in deze dingen zo onwetend zou geweest zijn. "U heeft geen lust gehad aan slachtoffer en spijsoffer. Gij heeft mij de oren doorboord; brandoffer en zondoffer heeft Gij niet geëist" (Ps. 40: 7), zo zongen zij de groten zanger na. Met David stemden graag de schuldigen in: "Gij heeft geen lust tot offerande, anders zou ik ze geven, in brandoffers heeft Gij geen behagen" (Ps. 51: 18). Zij hadden ook het woord van Samuël de ziener: "Heeft de Heere lust aan brandoffers en slachtoffers als aan het gehoorzamen van de stem van de Heere? Zie, gehoorzamen is beter dan slachtoffer, opmerken dan het vette van de rammen" 1 Sam. 15: 22). Zij hadden het woord van God zelf (Ps. 50: 12 vv.): "Als U honger had, Ik zou het u niet zeggen, want Mijn is de wereld en haar volheid. Zou Ik stierevlees eten of bokkenbloed drinken? Offert God dank en betaal de Allerhoogste uw geloften. " "Nee, een David dacht aan die grote Zoon, wiens kruiswoord: "Mijn God! Mijn God! waarom heeft Gij Mij verlaten!" het begin was geweest van zijn Psalm, die hij, de grote profeet, sloot met het verlossingswoord: "het is volbracht" (Ps. 22: 2, 32). Een Daniël zag bij het offer naar de Messias, die zou worden uitgeroeid en ieder waar Israëliet, die vervuld met de Geest naar de bergen zag, vermoedde iets, voelde iets van hetgeen Jesaja profeteerde over het Lam, ter slachting geleid (Jes. 53).

Ons oog richt zich naar geen bergtop van Sinaï of Sion. Wat zouden die bergen zich nog verheffen? Sinds op Golgotha een kruis heeft gestaan kan die heuvel gezien worden van alle einden van de aarde, waar zelfs de hoogste en meest trotse bergen worden vergeten. Naar u, naar u Calvarie, hef ik mijn ogen op, vandaar mijn hulp! Naar dat kruis, die wonderbare afleider van al de bliksems van de toorn van God! Vandaar kwam ze voor u, mijn broeder, mijn zuster, toen u zich schuldig neerboog in het stof; vandaar kwam redding toen u bij de grootheid van uw zondelast alle hulp onmogelijk scheen; vandaar kwam ze duizendwerf tot telkens nieuwe troost en nieuwe vrede, want onze God vergeeft vaak; Hij redt ons keer op keer. Vandaar zal ze komen, armen van geest, treurenden, dorstenden naar de gerechtigheid, want geen zondares wordt leeg weggezonden, geen Kananese blijft altijd bij een zwijgende of weigerende Jezus, geen moordenaar die het "rechtvaardig" betuigt, blijft zonder verlossingswoord. Vandaar kan hulp komen, kinderen van de wereld, want Christus is ook de eerste, de alfa, zonder wie niemand tot de Vader komt, die ook het eerste zaadje legt in het hart, dat Hij opent. Hef dan allen de ogen naar de kruisheuvel op. Van daar, ja, vandaar alleen is onze hulp!

51. a) En zie, daar heeft een hele omkeer plaats; het wordt anders, zoals de profeet zegt: Zijn rust zal heerlijk Zijn. (Jes. 11: 10). Het voorhangsel van de tempel, dat tussen het heilige en het allerheilige hing (Efod. 26: 3, vv. Lev. 16: 2 vv.) scheurde in tweeën op hetzelfde ogenblik dat Jezus stierf. Dat gebeurde voor de ogen van de dienstdoende priester, die juist het reukwerk bij het avondoffer wilde verzorgen 30: 8"), van boven tot beneden, zodat het heilige der heiligen nu ontdekt was en openstond (Hebr. 6: 19 vv. ; 9: 6 vv.). En de aarde in en rondom Jeruzalem beefde van schrik en vreugde tegelijk bij het sterven van Jezus - van schrik, want het sterven van de Heilige van God, dat nu had plaats gehad, is het vreselijkste wat zij ooit had moeten zien en lijden (Hand. 2: 22 vv.); van vreugde, want de dood van Christus heeft ook tot haar verlossing en verheerlijking de grond gelegd (2 Petrus . 3: 12 vv.). En de steenrotsen rondom de stad scheurden.

a) 2 Kron. 3: 14.

De Joodse traditie wijst duidelijk op merkwaardige voorvallen in de tempel, wanneer zij bericht 24: 8) dat veertig jaren vóór de verwoesting van de tempel (d. i. in het jaar 30 na Christus) het licht op de gouden kandelaar uitgeblust is en de tempeldeur in de nacht vanzelf opengevlogen is.

Als Israël’s hogepriester op de grote verzoendag het offer geslacht had ging hij met het bloed daarvan in het heilige der heiligen en besprengde daarmee de ark van het verbond en al het gereedschap van het heiligdom, om voor het volk de toegang tot Gods genade open te houden. Zo is nu ook Jezus Christus, de Hogepriester van het nieuwe verbond, nadat Hij aan het kruis gestorven was, door de kracht van Zijn bloed in het binnenste heiligdom, in de hemel ingegaan, om te verschijnen voor het aangezicht van God voor ons. Daar laat Hij voortdurend de kracht van Zijn verdienste voor ons gelden; daar bekleedt Hij als Middelaar bij de Vader onze plaats en keert de volheid van Zijn genade tot ons. Daarom scheurde ook bij Zijn dood het voorhangsel van de tempel midden door van boven naar beneden en het heiligdom, waarin het vroeger geen mens gegund was te zien, werd geopend, ten teken dat nu de toegang tot

genade vrij en open was en de deur tot het hart van God was geopend. Zo treed ik dan toe tot deze open deur, als dienaar van Jezus Christus, mijn Heer en roep u allen in Zijn naam toe: Wie zondaar is en de last van zijn zonde voelt, die komt en legt voor de troon van de genade de borgtocht neer. Wie een bedroefd, een boetvaardig hart heeft die komt en haalt hier troost en verkwikking; wie naar genade verlangt, wie hongert en dorst naar gerechtigheid, die komt met vreugde en grijpt gelovig de verdienste van de Verlosser aan. Hij mag het, al was zijn ellende nog zo diep, zijn last nog zo zwaar; want de toegang staat voor allen, staat heden nog voor allen open, die komen. Nog heeft Hij, die de sleutelen van de dood en van de hel heeft, niet toegesloten; nog vraagt Zijn bloed voor allen om vergeving en zolang dat voor ons spreekt wordt niemand afgewezen, die behoeftig en begerig naar redding nader treedt; niemand wordt buitengesloten, die genezing zoekt voor de wonden, die de zonde hem heeft geslagen en kracht tot reiniging en heiligmaking zoekt. Het is integendeel het uitdrukkelijk bevel van de Heere Jezus, dat ieder komt; het is Zijn bepaalde wil, dat ieder, wie het ook zij, barmhartigheid ontvangt en hulpe vindt. Wie weigert, die acht de prijs van de verlossing gering, die versmaadt het bloed van het Nieuwe Testament - en u weet het oordeel, dat die genodigden trof, die de boden van de koning van zich hadden afgewezen, die tot het avondmaal uitnodigden. En zo ga ik dan voort te roepen en te vermanen: "Die dorst heeft, die kome en die wil, die kome en neme het water des levens om niet; " opnieuw kom ik met mijn prediking tot een ieder onder u en bid: "laat u met God verzoenen; " want nu is het de welaangename tijd, nu is het de dag van de zaligheid. " Sinds de Verlosser aan het kruis geroepen heeft: "het is volbracht" staat het heiligdom voor allen open, is leven en zaligheid allen bereid, die daarin geloven. Ik bied het u aan in de naam van mijn Heer en zou u de stem van Zijn bode gehoorzaamheid weigeren, weggaan, heden op de goede Vrijdag weggaan, onboetvaardig, onverzoend, op de oude gewone wegen van de zonde? Is dat het antwoord, dat u op mijn bede, dat de dank, die u voor Zijn liefde heeft? Zeg mij, wat moet ik mijn Heiland antwoorden, die mij heden tot u heeft gezonden om de vrede van de verzoening te prediken? Moet ik Hem antwoorden: Uw broeders en zusters, die U met Uw bloed heeft gekocht (?), willen niet? Zij hebben de wereld te lief, de zonde te lief, zij zijn zo verzadigd en rijk, dat zij Uw troost, Uw genade niet nodig hebben? O, laat Hem niet tevergeefs roepen; zie toe dat u komt, maar kom op de juiste manier, namelijk, zoals de apostel zegt, met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid van het geloof, uw harten gereinigd van het kwaad geweten (Hebr. 10: 22), want slechts de oprechten, slechts de boetvaardigen staat de toegang open. Wie het waagt met een trots hart, met een vermetele gezindheid te naderen treedt het bloed van de verzoening met voeten. Wie zijn vleselijke lusten, zijn ijdelheid, zijn oude mens niet wil afleggen blijft liever weg, want hij bereidt zichzelf het oordeel (Hebr. 10: 28-31). Het bloed van Jezus Christus wil ons niet alleen de zonde vergeven, maar ook van de zonde reinigen en onstraffelijk voorstellen voor het aangezicht van Zijn Vader.

Het was geen gering wonder, dat plaats greep door het scheuren van zo’n sterk en dik voorhangsel; maar het was niet alleen om kracht ten toon te spreiden - menige les ligt er voor ons in. De oude wet van de inzettingen werd teniet gedaan en zoals een versleten kleed verscheurd en opzij gelegd. Toen Jezus stierf eindigden de offeranden geheel, omdat zij allen in Hem vervuld waren en daarom werd de plaats, waar zij geofferd werden, met een duidelijk teken van verval aangeduid. Deze scheur openbaarde al de verborgenheden van de oude bedeling; de genadetroon kon nu aanschouwd worden en de heerlijkheid van God blonk

daarboven uit. Door de dood van onze Heere Jezus hebben wij een duidelijke openbaring van God, want Hij was "niet zoals Mozes, die een deksel op zijn aangezicht had gelegd. " Het leven en de onverderfelijkheid zijn nu aan het licht gebracht en de dingen, die verborgen waren sinds de grondlegging van de wereld, zijn nu geopenbaard in Hem. De jaarlijkse plechtigheid van de grote verzoening werd afgeschaft. Het bloed van de verzoening, dat jaarlijks eenmaal binnen het heiligdom werd gesprengd, werd nu eens voor altijd door de hogepriester geofferd en daarom werd de plaats van deze zinnebeeldige plechtigheid opengebroken. Het bloed van de bokken en kalveren is nu niet nodig, want de Heere Jezus is door Zijn eigen bloed in het heiligdom ingegaan. Daardoor is de toegang tot God voor ons nu geopend en dit is het voorrecht van elke gelovige in Christus Jezus. Er is geen kleine ruimte slechts opengelaten, waardoor wij tot de genadetroon doordringen, maar de scheur reikt van boven tot beneden. Wij mogen met vrijmoedigheid toegaan tot de troon van de goddelijke genade. Dwalen wij, als wij zeggen, dat de opening van het heilige van de heiligen op zo’n wondervolle manier door de stervenskreet van onze Heer het zinnebeeld was van de opening van de poorten van het paradijs voor alle heiligen, uit kracht van het lijden? Onze bloedende Heiland heeft de sleutels van de hemel; Hij opent en niemand sluit; laat ons met Hem ingaan in de hemel en daar met Hem zitten, totdat onze gemeenschappelijke vijanden gezet zullen zijn tot een voetbank voor Zijn voeten.

52. En de graven, die in die rotsen waren, vooral op de berg Zion 2: 10") werden geopend ten teken, dat nu in het rijk van de doden een getreden was, die ze verlossen zou uit de hel en van de dood (Hos. 13: 14) en vele lichamen van de heiligen, die ontslapen waren; werden opgewekt, omdat er een geruis ontstond onder de beenderen (Ezechiël. 37: 7 vv.).

53. En toen er adem in hen was gekomen (Ezechiël. 37: 9 vv.), uit de graven uitgegaan zijnde, na Zijn opstanding op de derde dag, kwamen zij in de heilige stad, die nog het middelpunt van Israël was (Ezechiël. 37: 11 vv.) en het afbeeldsel van het toekomstige nieuwe Jeruzalem (Openbaring . 21: 2). Vroeger dan Hij, de Eerstgeborene van degenen, die ontslapen zijn (Hand. 26: 23. 1 Kor. 15: 20. Kol. 1: 18) zelf was opgestaan, konden zij niet uitgaan, al was ook hun levendmaking naar de geest (1 Petrus . 3: 18) meteen met Zijn ingaan in het dodenrijk gebeurd en tegelijk daarmee een herstelling van hun lichaam met stof en vertering begonnen. En zij zijn velen verschenen uit de kring van hen, die in Christus geloofden, waaronder zich niet weinig Galileërs bevonden (Ezechiël. 37: 15 vv.); Naderhand zijn zij echter met de Heere Christus ten hemel gevaren in het eeuwige leven, evenals Henoch en Elia levend door God in de hemel zijn opgenomen.

Was Hij waarlijk de Zoon van God, dan verwondert het ons niet dat bij Zijn sterven de schepping het rouwgewaad aantrok en de aarde op haar grondvesten beefde: veilig noemen wij het een en ander een openbaring van Gods vreselijk misnoegen over de gruwel van de Joden en een handhaving van de geschonden eer van de Godmens. Was Hij waarlijk de Verlosser, die Zijn ziel gaf tot een losprijs van velen, dan verwondert het ons niet, dat het voorhangsel van het nu opgeheven Oude Verbond als versleten en onbruikbaar verscheurd wordt; veilig mogen wij er een proeve in opmerken, dat de Heere nu de tempel niet meer als Zijn woonplaats aanzag en voor alle zondaars de toegang tot Zijn genadetroon opende. Was Hij waarlijk Opstanding en het leven, nog eens, dan verwondert het ons niet, dat Zijn sterven

ook in de wereld van de reeds gestorvenen zijn kracht openbaart en Zijn herleven enige eerstelingen van de volle oogst van de opstanding met Hem uit de graven terugroept; veilig mogen wij er een bewijs in vinden, dat deze Gekruisigde geen overwonneling is, maar gebieder van de dood en dit sterven de bron van eeuwig en onvergankelijk leven. In waarheid, als hier de hemel zelf hoor- en zichtbaar tussenbeide komt voor Hem, wie de aarde vertrad, de Vader doet niets meer, dan Hij (hetzij met diepe eerbied gezegd) aan Zichzelf en de eer van Zijn Zoon verschuldigd is. Het geheimzinnige van al het gebeurde komt wonderwel met de geest van een feit als Jezus dood overeen, waarin hemel en aarde elkaar op nooit gekende manier ontmoeten. En blijkt het niet dat later een getuige van de Heere zich beriep op al deze voorvallen, om het ongeloof in al zijn snoodheid te vonnissen, het blijkt toch (wat meer betekent), dat op dit ogenblik zelf de indruk bij velen een diepgaande was en naar wij mogen vertrouwen, een bestendige bleef.

Wij hebben hier met een mededeling te doen, die voor de leer van Christus' neerdaling van grote betekenis is, waarover van ouds af zo'n grote duisterheid van voorstelling en verschil van mening geheerst heeft. Wij kunnen echter, zoals vaak gebeurt, de zaak niet als een ondoorgrondelijke en onbegrijpelijke laten rusten. Integendeel, omdat de gehele Schrift van God is ingegeven en nuttig is tot lering, tot bestraffing, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is, zo moet een doorgaande bijbelverklaring het nodige licht verbreiden ook over de zaken, die moeilijk te begrijpen zijn, tot bescherming tegen de ongeleerde en onvaste mensen (2 Petrus . 3: 16). De belijdenisgeschriften van de Lutherse kerk hebben in het negende artikel van het concordiënboek, op grond van een door Luther in 1533 op het slot te Torgau gehouden prediking, de leer van de neerdaling ter helle zo bepaald: "Wij geloven dat de gehele persoon, God en mens, na de begrafenis naar de hel is neergedaald, de duivel heeft overwonnen de macht van de hel heeft verwoest en de duivel alle macht heeft ontnomen. " Deze stelling is zeer juist en schriftuurlijk; wij zullen daarop bij Hoofdstuk 28: 4 terugkomen; maar het komt ons verkeerd voor om tot dit feit, dat in die tijd voorvalt, dat Christus Zijn lichamelijk leven weer heeft aangenomen, voordat Hij later uit het graf ging, de nederdaling naar de hel te beperken. Integendeel is de door Mattheus hier berichte gebeurtenis: "Een raadselachtig aantrekkelijke mededeling, die ons als door een reet laat inzien in de triomf, die de Heere op Goede Vrijdag over het rijk van de dood heeft behaald. " De nieuwere theologie heeft er zeker recht toe, wanneer zij na de dood van Christus niet dadelijk de hereniging van Zijn ziel met het lichaam beschouwt, maar eerst aan de toestand van Zijn van het lichaam nog gescheiden ziel denkt, met dat onderscheid, dat zij daarbij meestal in een andere eenzijdigheid vervalt en het door de belijdenisgeschriften voorgestelde punt buiten beschouwing laat. Herinneren wij ons dan in de eerste plaats, wat bij Job over het Oud-Testamentische begrip van hel of sjeool gezegd is en beschouwen wij van een enigszins ander gezichtspunt uit nog eens dat onderwerp. Volgens de in het oog vallende kant, schrijft Delitzsch, is de dood het terugkeren tot stof (Gen. 3: 19): dit is het lot van het lichaam. Over het lot van de geest en van de ziel zwijgt echter het woord van de goddelijke toorn. Men dacht zich zo zonder bijzondere openbaring, maar op grond van dat woord van toorn, het lot van de geest overeenkomstig dat van het lichaam; en evenals nu het lichaam het graf ten deel wordt, zo verkrijgt de geest zonder lichaam het binnenste van de aarde (Ps. 63: 10. Ezechiël. 26: 20. Job 26: 5. Num. 16: 30, 33. 1 Sam. 28: 13) tot plaats van oponthoud - een voorstelling die met het wezen van de Geest niet in tegenspraak is! Want hoewel de geest

geen extensum is (iets, dat uitzetting in ruimte heeft), zo kan hij toch binnen een ruimte worden gebonden; hij is toch ook, zolang de mensen hier leven, hoewel zelf geen ruimte vervullend, aan het lichaam gebonden en binnen daarin, niet daarbuiten. De toestand van de geest, of van de ziel in de sjeool dacht men niet als een ontboeide, meer volkomene, maar, omdat alle leven van de mens natuurlijk in het lichaam is, als een, die beroofd is van kracht tot werk, die gebonden is en omdat de dood een oordeel van God is, als een leven afgescheiden van Gods genade en het verkeer met Hem. Men dacht het zich als een half leven in de duisternis van de afgrond, niet zonder bewustzijn en herinnering en gemeenschap, maar alles in slechts zwakke, nietige overblijfsels en dat op dezelfde manier bij goeden en kwaden, zonder uitzicht op terugkeren tot de bovenwereld, of wat hetzelfde is, zonder uitzicht op verlossing. Intussen zijn de Oud Testamentische uitspraken over de toekomst niet alleen verschijnsels van Gods toorn, zoals Hij in het bovengenoemde vonnis laat horen, maar ook van Zijn liefde, zoals die zich dadelijk na de val heeft geopenbaard. En evenals nu de feiten van Henoch's (Gen. 5: 24) en Elia's (2 Kon. 2: 11) wegneming in die donkere voorstellingen, die door fantastische schildering anders gemakkelijk tot het mythologische hadden kunnen overslaan, haar stralen werpen, verenigen zich de genade, de chokma 4: 31) en de profetie en slaan ze neer. Het geloof verbergt zich in de Heere, de eeuwig levende, de Verlosser (Ps. 16, 17, 49 en 73); de chokma wijst de beminnaars van de wijsheid met de beloften naar boven (Spr. 15: 24; 12: 28. Pred. 3: 21) en spreekt reeds het grote woord uit (Spr. 14: 32): "De rechtvaardige betrouwt zelfs in zijn dood. " De gedachte aan een verlossing uit de sjeool komt ten minste reeds voor in de gedaante van een wens (Job 14: 14) en de gedachte van een toekomstig aanschouwen van de Zich als verlosser openbarenden God in de gedaante van een eis van het geloof, waartoe de hier tot in de dood toe miskende en vervolgde rechtvaardige gedrongen wordt (Job 19: 25 vv.). Nadat nu geloof en wijsheid tot die kennis zijn gekomen, dat, wie hier beneden de Heere bemind heeft, ook aan de andere kant van het graf, hoewel Hij stervend met lichaam en ziel aan de straf (Gen. 3: 19) wordt overgegeven, toch tevens een zekere verlossing wachtend, in de diepte van die liefde rust, waaruit in de volheid van de tijd de overwinnaar van dood en hel zal voortkomen, zo ging de profetie verder. Zij kwam die Overwinnaar en met Hem de verslinding van de dood, de opwekking van de lichamen van de rechtvaardigen en de verlossing van hun zielen uit de Hades 1: 33) voorspellen (Jes. 24-27 Ezechiël. 37), waarbij dan reeds de algemene opstanding van de doden duidelijk wordt uitgesproken als een feit aan het einde der tijden (Jes. 66: 24. Dan. 12: 2). Zien wij van dit standpunt, dat wij door deze uit elkaar zetting hebben verkregen, in de geschiedenis van onze tekst terug, dan wijst zowel het laatste als het voorlaatste van de zeven kruiswoorden van de Verlosser onvoorwaardelijk die voorstelling af als onschriftmatig, die Luther op het voetspoor van Thomas van Aquino nog in het jaar 1519 (maar met het uitdrukkelijk voorbehoud "tot mij iemand iets beters leert") uitspreekt en die daarna de Hamburger superintendent Joh. Aepinus (eigenlijk Hock of Hoch) in zijn commentaar over de 16de Psalm van het jaar 1544 verder ontwikkelde, dat Christus ook na de dood helse pijn en smart in de hel geleden heeft; want met het grote woord "het is volbracht" aan het kruis was duidelijk de volle maat van Jezus' lijden ten einde, de strijd was uitgestreden, het offer gebracht en het heiligdom ontsloten, maar de geest, die Hij in de handen van de Vader beval, daardoor van alle smart ontheven. Daarentegen leert ons de plaats: 1 Petrus . 3: 18 vv. , dat de Heere meteen na de dood levend gemaakt is door (naar) de geest. Wel werd bij Zijn sterven de band tussen lichaam en ziel, evenals bij alle stervenden, losgemaakt; Hij is "gedood naar het vlees", maar aan de ene kant

werd het lichaam niet aan de straf in Gen. 3: 19 overgegeven, zodat Hij ook slechts van ver de verderving aan Zich zou hebben ondervonden (Hand. 2: 34 vv.), maar het ging ogenblikkelijk over in de toestand van de verheerlijking, onderhouden en gedragen door onvernietigbare levenskracht en aan de andere kant vervulde deze levenskracht het gehele Ik, dat het lichaam verliet en in het rijk van de doden overging; zij beschermde niet alleen Zijn geest tegen die van beweegkracht beroofde, gebonden toestand, waarvan boven sprake was, maar bracht ook leven in het halve leven van de ontslapenen, die tevoren de dag van Christus hadden wensen te zien, maar met een nog onvervulde hoop van hier hadden moeten gaan (Luk. 10: 24). Hun doodslaap tot hiertoe op hoop geslapen maakte bij Zijn verschijning, die zelf reeds een herhaling van de prediking van het kruis "het is volbracht" was, (maar een herhaling in de geest, terwijl bij de eerste prediking nog het vlees, de lichamelijke stem, als middel diende), plaats voor ontwaken. En wanneer Paulus in Filip. 2: 9 zegt: God heeft aan Jezus Christus een naam gegeven, die boven allen naam is, opdat in de naam van Jezus zich zou buigen elke knie van degenen, die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn enz. , dan is dit buigen in de naam van Jezus en dit belijden, dat Hij de Heere is, begonnen bij hen, die hier in de derde plaats worden genoemd, om daarna in de opstanding ook voort te gaan tot diegenen, die in de tweede en in de hemelvaart tot diegenen, die in de eerste plaats zijn bedoeld. Nu heeft er niet tegelijk met deze opwekking uit de Oud-Testamentischen doodslaap bij alle heiligen ook een opwekking tot een nieuw leven van het lichaam plaats gehad, maar alleen bij een uitverkoren getal, dat klein was in vergelijking met hen, die niet mee opstonden, hoewel groot genoeg voor de gelovigen op aarde, die met die verschijning werden verwaardigd. Wel heeft die opwekking ten gevolge gehad, dat de Hades of de hel eens voor altijd de doden, die de God van Israël toebehoorden, heeft moeten vrijlaten. Voor hen is er geen hel meer in de bij Job 7: 9 beschreven zin, deze is integendeel slechts aanwezig als een voorhel (Openbaring . 20: 14) voor de doden, die de wereld toebehoren. Voor hen is het paradijs nu daar, waarin ook de begenadigde moordenaar mocht ingaan (Luk. 23: 43), de plaats van de vreugde in de hemel, waarheen de in Christus stervende ogen zien en waarheen, als hun ogen reeds gebroken zijn, hun handen nog wijzen. Daar zijn de rechtvaardige zielen in Gods hand en in het genot van de rust en de vrede (Wijsh. 3: 1, 4; 4: 2), daar zijn zij voor het aangezicht van hun opgestane en verheerlijkte Heiland, die hun eigen opstanding en verheerlijking heeft gewaarborgd, ook buiten het lichaam reeds zalig; maar eerst moet de geschiedenis op aarde zijn afgelopen, voordat het einde begint en dit einde is hun zoet verlangen, hun zalig hopen. Over een andere werkzaamheid van de in de geest levend gemaakte Christus, die, die Hij bij de "geesten in de gevangenis" heeft verricht, zal bij 1 Petr. 3: 18 vv. en 4: 6 worden gesproken.

54. En de hoofdman over honderd, die de trein tot kruisiging had aangevoerd ("Uit 27: 32") en die met hem Jezus bewaarden, de soldaten, die onder zijn commando stonden en waarvan in vs. 35 vv. sprake was, zagen de aardbeving en de dingen, die gebeurd waren, derotsen gespleten en de graven geopend (vs. 52), werden zeer bevreesd en zeiden: Waarlijk, deze was een rechtvaardig mens (Luk. 23: 47) en zoals Hij van Zichzelf betuigd heeft (vs. 40 en 43 Joh. 19: 7) Gods Zoon!

Evenals bij de moordenaars (vs. 44) maakt Mattheüs het ook hier algemeen; want volgens Mark. 15: 39 en Luk. 23: 47 heeft de hoofdman bovengenoemde woorden alleen gesproken.

Hij wil vooral de nadruk leggen op de getuigenis, als gekomen uit het midden van de heidense bewakers van Jezus, wie in het bijzonder van hen het uitgesproken heeft, wijst hij niet nader aan.

Het is een bewijs van onbeschrijfelijk schone inwendige waarheid, wanneer de Evangelisten berichten, dat de heidense hoofdman juist door de kracht in het laatste roepen van Christus (Mark. 15: 39) tot een zekere overtuiging van Zijn heerlijkheid is gekomen. De Romeinse krijgsman meende wel reeds lang te weten wat sterven was en inderdaad wist hij wel wat eervol sterven betekende, volgens de grondstellingen van Romeinse dapperheid; op menig slagveld is hij zeker daarmee vertrouwd geworden. Maar de majesteit van de vrijwillige dood, die zich hier met verpletterende kracht openbaarde, waarmee Jezus Zijn ziel aan God aanbeval, deze was voor hem nieuw en greep zijn ziel aan als een openbaring van de eeuwige Godheid. Dit goddelijk sterven wekte hem tot een nieuw leven op. Als buiten zichzelf van geestdrift begon de man wonderbare woorden te spreken. Hij loofde God om deze gebeurtenissen en het was het minste, dat hij als een Rechtvaardige prees, die hij als een misdadiger had moeten ombrengen (Luk. 23: 47). Hij bevestigde met een eed dat Jezus de Zoon van God was; niet in de zin van ontwikkelde Christelijke kennis bevestigde hij het, maar ook niet in de geest van heidens bijgeloof. Zonder twijfel wist de hoofdman van het voorwendsel, waarmee de Joden Christus aan het kruis hadden gebracht, dat Hij namelijk Zichzelf Gods Zoon had gemaakt. Dit nu was het, wat hij nu bezwoer: het woord van Christus over Zichzelf, hoewel hij de inhoud daarvan nog slechts duister wist te ontvouwen; zelfs die bij hem waren, werden door zijn geest aangegrepen; vol vrees stemden zij met zijn getuigenis in. Zo werd deze gelovige heiden met zijn metgezellen op Golgotha de eerste vertegenwoordiger van de heidense wereld, die in de toekomst haar knieën boog voor de macht van het kruis van Christus. Deze getuige van Christus scheen reeds met zijn bevestiging, dat Christus waarlijk Gods Zoon was, de Joden een strafprediking daarover te houden, dat zij Hem als godslasteraar hadden verworpen. Het Joodse volk begon te beven onder de grote tekenen van God, die ter ere van Christus getuigden; menig geweten ontwaakte; velen werden bewogen, een gevoel van bange verwachting ging door de menigte (Luk. 23: 48). Schreeuwend, vloekend en triomferend waren zij gekomen in een met duivelse zin vervulde menigte, om de Heere te kruisigen; zwijgend, neergeslagen, afgezonderd slopen zij van Golgotha heen; velen sloegen op hun borsten.

Toen de menigte getroffen, stil, in zichzelf gekeerd, naar huis ging, naar Jeruzalem, toen zij daar begon mee te delen hoe de Heere was gestorven, welke wonderen er gebeurd waren, wat de hoofdman gezegd had en al deze berichten als bliksemstralen in stilte tot de overpriesters kwamen, toen zal men elkaar wederkerig verlegen hebben aangezien, toen zal men bevreesd zijn geworden, dat de zaak nog wel eens niet ten einde kon zijn. De gestorvene was niet gestorven zoals anderen; bij alle uitwendige uitputting had Hij een onbegrijpelijke toevloed van kracht; Zijn einde was iets groots. Als Hij eens niet dood was! - Maar zie, het was vrijdag en de sabbat was nabij; volgens de wet mocht geen gehangene op sabbat blijven hangen, daarom waren zij tot Pilatus gegaan (Joh. 19: 31) en hadden verlangd dat de beenderen van de misdadigers gebroken zouden worden. Dit gebeurde in zulke gevallen vaker tot besneling van de dood. Men sloeg de benen met knotsen aan stukken en deed ten slotte een sterke stoot tegen de borst, dan kon men niet meer leven. Dit had Pilatus ook omtrent de drie gekruisigden

op verlangen van de Joden bepaald. Na het breken van de benen is er geen mogelijkheid om weer levend te worden, zo denken zij misschien en omtrent zo lang totdat een nieuwe omstandigheid, of een inwendig gevoel hen in nieuwe zorgen stelt. Zij mogen bezorgd zijn! - daarbuiten op Golgotha gebeuren weer dingen van buitengewonen aard (Joh. 19: 32 vv.) De Heere mocht geen been gebroken worden, want Hij was het paaslam van de wereld en aan het paaslam mocht reeds volgens het gebod van de wet geen been gebroken worden. Dat baat dus niet, de beschikking van Pilatus en het verlangen van de Joden mocht aan Christus niet plaats hebben; Hij moet met onverbroken benen in de rust van het graf komen. Daarentegen was er een oude voorspelling van Zacharia (12: 10) dat er een tijd zou komen, waarin de Israëlieten aan Zijn lijk de wonden zouden zien en met schrik uit Zijn heerlijkheid zouden bemerken, in wie zij hadden gestoken. Zouden zij eens - in welke ver af zijnde tijd het ook zij - wonden, gestoken wonden zien, dan moest Hij, nog voordat Hij werd begraven, de veelbetekenende wond bekomen. En dat gebeurt, zonder dat het mensen hebben geleid en bestuurd door Gods wonderbare voorzienigheid. Daar komen zij aan, de ruwe krijgsknechten; wat weten zij wie hun daden bestuurt en hoe zij moeten dienen tot volvoering van goddelijke profetie! Zij breken volgens bevel de twee moordenaars de benen, zij komen met hetzelfde doel tot Jezus - en zie, Hij is reeds dood; Hij heeft - het is duidelijk - om te sterven geen daad van geweld meer nodig. Men zou Hem nu ook wel de benen hebben kunnen breken - in elk geval uit voorzorg, omdat het bevolen was; maar het gebeurt niet, God bestuurt het anders. Een van de soldaten grijpt de lans en steekt het lijk een dodelijke wond, groot genoeg dat in het opgestane lichaam Thomas zijn hand kan leggen en diep genoeg om in ieder geval te doden, want dat was toch het doel en zie, zo was het bevel van Pilatus volkomen volbracht en beide voorspellingen, die van de wet en die van de profeten vervuld. Nog eens gebeurt iets onverwachts, iets ongezochts; op de stoot vloeide rijkelijk bloed en water uit de wond. Een teken van de dood was dit bloed en water niet; want wanneer uit een reeds gestorven lijk bloed en water vloeit, dan kan het eerder bedenking opwekken dan het bevestigen, omdat dood bloed niet makkelijk vloeit. Ook is het sap, dat zich na zwaar lijden in het hart van een stervende verzamelt, de naam van water niet waard, terwijl toch Johannes verzekert dat er bloed en water is uitgegaan, bloed op zichzelf en water alleen. Hier is iets wonderbaars. Waren bloed en water slechts vermeld als tekenen van de dood, dan zou dat als zodanig in de geschiedenis meer op de voorgrond zijn gesteld, deels zou Johannes in zijn brieven op minder hoge toon van de zaak spreken en tot een ander doel daarvan gebruik maken. Nu ziet echter ieder, dat Johannes in het Evangelie geen woord van het bloed en het water als van tekenen van de dood spreekt, de gehele gebeurtenis vervult hem niet om de zekerheid van de dood, die daardoor is gegeven, maar om de heerlijke vervulling van twee profetieën en het uitvloeien van bloed en water wordt bovendien slechts eenvoudig vermeld en zonder enige nadere beschouwing voor ogen gesteld, welk een bijzondere plaats de vermelding daarvan ook in het geschiedverhaal inneemt. Des te meer is het voorval in 1 Joh. 5: 6 op de voorgrond geplaatst en wel tot een bijzonder doel, om de getuigenis van God over Zijn Zoon voor te stellen. Daar lezen wij van Christus: "Deze is het, die gekomen is door water en bloed, niet door het water alleen, maar door het water en het bloed. En de Geest is het, die getuigt, dat de Geest de waarheid is" en in vs. 8 lezen wij verder: "Drie zijn er, die getuigen op de aarde, de Geest en het water en het bloed. " Kan men zich bij deze plaatsen onthouden aan de wondervolle gebeurtenis met het lijk van Jezus te denken? Zou Johannes daarop niet gedoeld hebben? De Heere behield in het lichaam van de volkomen gestorvene levend bloed en gaf in plaats van

het bloedwater rein water, opdat de beide sacramenten, waarin ons Zijn zegen wordt toegereikt, in hun samenhang met de dood van Jezus erkend zouden worden. Het water wijst op de doop en toont ons, dat de doop uit de dood van Jezus voortkomt. Het bloed wijst op de heilige maaltijd en toont ons de bron van ons heil, Christus, de gekruisigde aan. Uit Zijn dood vloeit leven en alle leven wordt ons in het woord en in beide sacramenten toegereikt. Laten wij deze oude verklaring van de bloed- en waterstroom, door de apostel zelf gegeven, onaangeroerd, er is geen betere en waardigere. Blijft die, dan is de bloed- en waterstroom een geheim van wonderbare aard, door de Vader aan het lichaam van de Zoon gewrocht en de hemelse wijsheid verklaart het van de schone en gewenste samenhang van alle heil- en genademiddelen met de Heere Jezus en Zijn in genade rijke dood.

Onverwacht zien wij in de mensenwereld tekenen van een andere soort (dan in de natuur). De eerste, bij wie wij een diepgaande indruk ontdekken, is de Romeinse hoofdman, die met zijn wacht aan de kruisen geplaatst is. Wat hij spreekt, is slechts een enkel woord, maar dat de slotsom uitmaakt van een stille overdenking, in de laatste ogenblikken tot vaste overtuiging verheven. Hij hoorde deze Kruiseling bidden, waar Hij gevonnisd, zwijgen, waar Hij bespot, zaligspreken, waar Hem genade gevraagd werd; en wat de fiere Romein wellicht nog nooit voor een vervloekte gekruisigde voelde, achting en eerbied, het was voor deze in zijn hart ontwaakt. Hij heeft het wel opgemerkt, hoe dit sterven vrij was van angst, van wroeging, van bitterheid, hoe de duisternis de middag verving, toen dit lijden zich ten toppunt verhief, hoe de Vadernaam de laatste was, die deze stervende met bezwijkende lippen deed horen. Zo’n sterven heeft de hoofdman, die de dood en zijn slachtoffers in de meest verschillende gedaanten aanschouwde, nog nooit gezien. Temidden van de drie-urige duisternis begint het voor zijn zielsoog te dagen, de krachtige stem, waarmee het laatste kruiswoord geslaakt werd, klinkt als een godsstem hem tegen; bij Jezus’ doodsuur schijnt voor hem het geboorte-uur van een hoger leven te slaan. Hij heeft het wel gehoord, dat deze Jezus als een godslasteraar aan het kruis is geslagen, omdat Hij Zich de Zoon van God heeft genoemd. Maar hij kan het niet langer mogelijk achten dat die beschuldiging waarheid bevatte. "Waarlijk, deze mens was rechtvaardig!" roept hij uit volgens Lukas. "Waarlijk, deze mens was Gods Zoon!" klonk zijn woord, volgens Mattheüs en Markus. In wat vorm de krijgsman zich ook uitgedrukt moge hebben, altijd bevat zijn taal een onverdachte verklaring aangaande Jezus’ onschuld en hemelse grootheid, voor zover die aan het kruishout gebleken en onder het bereik van deze getuige gevallen was. Dacht die heiden misschien aan zijn fabelleer, die van godenzonen gewaagde, in menselijke gedaante op aarde verschenen? Zeker is het, dat hier minder de uitspraak van een bepaalde verstandsovertuiging, dan van een diep bewogen gemoed wordt gehoord en dat het geloof met angstige vrees zich paarde. Die vrees werd ook voor zijn soldaten gedeeld en waar hun hoofdman de tolk is van een gevoel, dat in meerdere of mindere mate al deze Romeinen bezielt, is hij tevens de eersteling van miljoenen heidenen, die de Gekruisigde eerden, terwijl de blinde Jood Hem verwierp. Bovenal staat hij voor ons als een toonbeeld van de Voorzienigheid van God, die langs de meest ongedachte wegen telkens nieuwe getuigen liet optreden voor de grootheid van de vernederde Heer. Zijn taal, door Jezus’ vrienden op de kruisberg gehoord en aan de vergetelheid ontrukt, is een treffend bewijs voor de verhevenheid van de gebeurtenissen, die het ogenblik van Jezus’ dood voor eeuwig onvergetelijk maakten. .

O hoe duister, hoe ontzettend, Zielverscheurend, hartverplettend was dat schrikverwekkend uur, Toen het vlekloos Lam geslacht werd en de losprijs aangebracht werd van de gevangen creatuur!

Toen de losgelaten Boze Aan de schuld- en zondeloze Zijn verwoede klauwen sloeg; Toen de Godmens voor Zijn Doodsbenauwdheid, hellepijnen In het geheiligd lichaam droeg!

Toen Gethsemane Zijn klachten In die aakligsten van de nachten, In den bangsten strijd vernam. Daar de Paasmaan somber lichtte, Op dat hemels aangezichte Van het verzoenend bloedzweet klam!

Toen de snoodste van de verraderen Zijn verkochten Heer dorst naderen Met een kus gevangen nam; Toen de Christus Zich liet vinden, Zich liet grijpen, Zich liet binden Als een weerloos offerlam.

Toen de vierschaar van de godlozen, De vergadering van de bozen Tegen Hem ten oordeel zat, Wien de wet Gods Zoon verklaarde, Wien als Richter van heel de aarde Vader Abraham aanbad!

Toen Pilatus zijn geweten, In zijn Gabbatha gezeten Uit lafharte vrees verried; Aan de moedwil van de soldaten, Aan de eis van de onverlaten Den Rechtvaardige overliet.

Toen de Koning, Davids Zoon, Met de scherpe doornenkrone In het spotkleed buiten kwam, Al de smaad droeg van die snoden en den bloedkreet van de Joden, Overdekt van smart, vernam!

Toen de Heilige der heil'gen Wien Zijn almacht kon beveil'gen, het Alleruiterste onderging; En bij het lasteren van de menigten, Tussen rauwe moordenaren Aan het vervloekte kruishout hing!

Toen de Man, bij wien geen zonden, Geen bedrog ooit werd gevonden, Uit de diepten van Zijn hert, Dat ontzettend woord deed horen en de Zoon, d' Eengeboren, Van Zijn God verlaten werd!

Gij aanschouwers uit de hogen! Englenmenigten! dekt uw ogen voor die aartsverborgenheen! Wereld, hoort het met verschrikking! Hoort het, zondaars! met verkwikking Wie dat alles heeft geleen!

Die Gekruiste, die Verwonde, Die tot vloek gemaakte en zonde Is de Temmer van de hel, Is de vorst van de hemellingen, Is de Schepper aller dingen, Is de God van Israël!

Ja! verneemt het, heel gij aarde! Wat van de tijden volheid baarde; Menschenzonen! komt en ziet, het Is Gods woord, dat hier vervuld wordt, het Is Gods raad, die hier onthuld wordt, het Is Gods wil, wat hier geschiedt.

Voor de zonden van de verkoornen In hun strafschuld gans verloornen, Levert God Zijn eigen Zoon en Hij stelt op d' eigen stonde Al den gruwel van de zonde, Al Zijn zondaarsmin ten toon!

Het Recht van God, op het felst geschonden, Eist voldoening van de zonden, Maar Zijn bloed koopt zondaars vrij! Ziet! Gerechtigheid en vrede Stemmen hier tot vrijspraak mede Naar de aloude profecij.

Daartoe kwam dat woord op aarde, Dat de maagd te Bethlem baarde, Spruit en Hoofd van Davids huis! Om te dienen, om te lijden, Om ten bloede toe te strijden, Om te sterven aan het kruis!

Ach! die ogen, die het aanschouwen! Ach! die beide, zwakke vrouwen, Die van verre staan en het zien! Ach! wat tranen! ach! wat klagen! Want de Herder werd geslagen en de ontstelde schapen vliên!

Bij het kruis stond Jezus' moeder Zonder Zoon meer, zonder hoeder en het zwaard ging door haar ziel! O gij heemlen! zaagt ge ooit smarte, Als die aan dat moederharte op die stond te beurte viel?

O hoe duister, hoe ontzettend Ziel doordav'rend, hartverplettend, Was dat schrikverwekkend uur, Dat de Zoon van God Zijn leven Voor het behoud zag overgeven van de gevallen creatuur!

De aarde siddert, rotsen kraken, Doden in het graf ontwaken! Jezus Christus geeft de geest! En de voorhang van de tempel Scheurt in tweeën tot de drempel! De eerste schepping is geweest!

Golgotha! gij zaagt dat wonder, het Licht van de heerlijkheid gaat onder En het daglicht keert tot nacht! Maar die nacht weldra wordt klaarheid, Al wat schaduw was wordt waarheid! het Is vervuld, het is volbracht!

Ja! volbracht zijn al de woorden, Die de Godsprofeten hoorden! Ja! vervuld is het recht van de wet! Onze wonden zijn verbonden, Onze zonden zijn verslonden En de slangenkop verplet.

In het kruis zal 'k eeuwig roemen! En geen wet zal mij verdoemen: Christus droeg de vloek voor mij! Christus is voor mij gestorven, Heeft genâ voor mij verworven. 'k Ben van dood en zonde vrij!

Zalig, die in Hem geloven O! bestraal ons hart van boven, Geest der waarheid! God van heil! Dat mijn ziele zich verlieze (Dit is het deel dat ik verkieze!) In die liefde zonder peil!

Loof, o Zion! prijs uw Heere! De aarde luister', het Lam ter ere, Naar uw heilig psalmgeruisch! Looft Hem, die de hel verplette! Looft Hem, die Zijn volk ontzette! Looft uw Koning aan het kruis!

.

55. En daar waren ook nog, toen de vijanden zich allen moesten terugtrekken (Luk. 23: 48) vele vrouwen, die zolang de eersten nog op de voorgrond stonden, a) van ver aanschouwende waren geweest, als waren zij op haar plaats vastgenageld, om steeds naar Jezus te zien en de stervende niet uit het oog te verliezen. Nu konden zij echter gerust naderbij treden, om met Zijn heilig lijk haar erfenis in ontvangst te nemen. Het waren vrouwen, die, toen de tijd van het paasfeest naderde, Jezus gevolgd waren van Galilea, totdat zij in Hoofdstuk 20: 20 met Hem bij Jericho samenkwamen; zij volgden Hem om Hem, zoals vroeger in Galilea (Luk. 8: 2 vv.) te dienen en met haar goederen te onderhouden.

a) Ps. 38: 12.

56. Onder hen was, om ten minste een drietal van deze te noemen 10: 4"), Maria Magdalena, waarvan zeven duivels waren uitgevaren, dus niet, zoals men gewoonlijk aanneemt, de grote zondares in Luk. 7: 37 vv. 26: 6") en Maria, de moeder van Jakobus de jongeren en van zijn beide broeders Judas en Simon, die eveneens tot de kring der apostelen behoorde, evenals van de niet daartoe behorende Joses en de moeder van de zonen van Zebedeus, Salóme (Hoofdstuk 20: 20).

58. Deze nam een vast besluit, dat hem boven alle vijandschap verhief, die hem van de kant van zijn ambtgenoten wachtte (Mark. 15: 43) en kwam tot Pilatus in het rechthuis op de tempelberg 27: 11) en begeerde het lichaam van Jezus. Toen beval Pilatus, na het in Mark. 15: 44 vv. medegedeelde, dat hem het lichaam van de Heere gegeven zou worden.

Een Jozef (Hoofdstuk 1: 18 vv.) heeft de roeping het kind Jezus te verzorgen, een Jozef weer om Hem te begraven, evenals de Jozef van het Oude Testament de zorg had over de kindsheid van het Joodse volk in Egypte (Gen. 45: 7) en tegenover hem een Josefus staat 25: 7), die voor de wereldhistorische begraving van het gestorven Israël in zijn boeken gezorgd heeft.

Het te voorschijn treden van deze discipel van Jezus, die tot hiertoe verborgen bleef, juist nu het scheen, dat het met de zaak van Jezus uit was, is ook een teken, hoewel geen wonder, maar een veelbelovend voorspel om de al te haastige triomf van de Joden tegen te gaan.

Terwijl hij op de gerichtsplaats verschijnt, merkt hij op dat hier beslist moet worden en dat hij zich moet haasten, wanneer Jezus’ lijk niet met de misdadigers onder de aarde bedolven zal worden.

Volgens de gewoonten van de Romeinen bleven wel de lijken van de gekruisigden aan het kruis, waar zij verteerden en de roofvogels ten buit werden: toch mocht ook, wanneer er een verzoek van bloedverwanten of vrienden kwam, om het lijk te begraven, dat niet worden geweigerd.

Wanneer Pilatus, volgens Mark. 15: 44, op de bede van Jozef om het lijk van Jezus zijn bevreemding te kennen geeft, dat Zijn dood zo vroeg zou hebben plaats gehad, schijnt deze

verwondering van de stadhouder niet overeen te komen met het in Joh. 19: 31 gegeven bevel om de benen van de gekruisigden te breken. Maar Pilatus heeft wel op verzoek van de Joden dit bevel gegeven, het werd echter slechts gedeeltelijk ten uitvoer gebracht. De krijgsknechten volbrachten het breken van de benen eerst aan de beide moordenaars, hetzij deze hun het naastbij waren, of dat zij aan deze nog de duidelijkste levenstekenen waarnamen. Toen zij daarna hun oog op Jezus richtten, merkten zij op, dat Hij reeds gestorven was. Zelfs voor deze ruwe gemoederen zal het bevel pijnlijk, ten minste lastig geweest zijn; zij menen, dat zij zich van dat nutteloze werk kunnen ontslaan en - zeker onder autorisatie van de hoofdman - laten zij het bij de steek met de lans blijven, die zeker het laatste levensvonkje, dat misschien nog moet aanwezig zijn, vernietigen zal. Terwijl nu de lichamen van de moordenaars volgens het bevel van de landvoogd, dat een dubbel geweest was (dat hun benen gebroken en zij afgenomen zouden worden) werden afgenomen en onder de aarde gestopt, bleef het lichaam van Jezus, waaraan het laatste niet gebeurd was en waaraan het tweede nog niet had plaats gehad, voorlopig op zijn plaats. Waarschijnlijk maakte Jozef de hoofdman met zijn voornemen bekend en beval hij hem, die door het sterven van Jezus diep getroffen was, de bescherming van het heilige lijk aan, totdat hij de gewenste toestemming van de landvoogd zou hebben verkregen. Toen nu de raadsheer bij Pilatus kwam met de bede, dat hij het lijk van Jezus mocht afnemen (Joh. 19: 38), had hij tot motievering van deze bede nodig te bekennen, dat het bevolen afnemen door de krijgsknechten ten opzichte van Jezus nog niet was volbracht, maar was nagelaten, omdat Zijn sterven, dat reeds had plaats gehad (Mark. 15: 44), het breken van de benen overbodig had gemaakt. Over dit bij gekruisigden zo ongewoon vroeg sterven maakt de getroffen landvoogd aanmerking en pas nadat hij van de hoofdman de bevestiging had ontvangen, staat hij Jozef zijn verzoek toe. Het is er dus ver van af, dat de berichten van Johannes en Markus elkaar wederkerig buitensluiten, zoals de critici beweren; beide voorstellingen passen integendeel nauwkeurig in elkaar.

IV. Vs. 57-66. Ook over de begrafenis van Jezus handelt Mattheüs slechts kort, zonder alle bijzondere omstandigheden aan te roeren en zonder Nikodemus te noemen, die ook overigens in zijn geschiedverhaal niet voorkomt. Daarentegen bericht hij alleen onder de vier Evangelisten hetgeen de overpriesters en farizeeën daags na de kruisiging en begrafenis van de Heere aan Zijn graf deden, omdat het woord over Zijn opstanding op de derde dag hen bevreesd maakte (vgl. Mark. 15: 42-47. Luk. 23: 50-56. Joh. 19: 38-42).

57. En toen het avond geworden was, tussen 3 en 6 uur (Hoofdstuk 14: 15) kwam op de gerechtsplaats, waar de vrouwen (vs. 55 vv.) zich bevonden, een rijk man, overeenkomstig de voorspelling 53: 9"), om haar wensen ten opzichte van het lijk van de Heere te vervullen en Hem een eervolle begrafenis te verlenen. Deze man was van Arimathea, of Rama (Hoofdstuk 2: 18), de geboorteplaats van Samuel (vgl. 1 Sam. 1: 1 en 1 Makk. 11: 34 Aanm.), twee stadieën ten noorden van Jeruzalem, die Jozef genoemd werd en, hoewel lid van de Hoge Raad (Luk. 23: 50) toch als een goed vroom man en als een, die het koninkrijk van God wachtende was, ook zelf een discipel van Jezus was. Vrees voor de Joden had hem dit geheim doen houden en pas nu trad hij openlijk met zijn belijdenis op (Joh. 19: 38).

58. Deze nam een vast besluit, dat hem boven alle vijandschap verhief, die hem van de kant van zijn ambtgenoten wachtte (Mark. 15: 43) en kwam tot Pilatus in het rechthuis op de

tempelberg 27: 11) en begeerde het lichaam van Jezus. Toen beval Pilatus, na het in Mark. 15: 44 vv. medegedeelde, dat hem het lichaam van de Heere gegeven zou worden.

Een Jozef (Hoofdstuk 1: 18 vv.) heeft de roeping het kind Jezus te verzorgen, een Jozef weer om Hem te begraven, evenals de Jozef van het Oude Testament de zorg had over de kindsheid van het Joodse volk in Egypte (Gen. 45: 7) en tegenover hem een Josefus staat 25: 7), die voor de wereldhistorische begraving van het gestorven Israël in zijn boeken gezorgd heeft.

Het te voorschijn treden van deze discipel van Jezus, die tot hiertoe verborgen bleef, juist nu het scheen, dat het met de zaak van Jezus uit was, is ook een teken, hoewel geen wonder, maar een veelbelovend voorspel om de al te haastige triomf van de Joden tegen te gaan.

Terwijl hij op de gerichtsplaats verschijnt, merkt hij op dat hier beslist moet worden en dat hij zich moet haasten, wanneer Jezus' lijk niet met de misdadigers onder de aarde bedolven zal worden.

Volgens de gewoonten van de Romeinen bleven wel de lijken van de gekruisigden aan het kruis, waar zij verteerden en de roofvogels ten buit werden: toch mocht ook, wanneer er een verzoek van bloedverwanten of vrienden kwam, om het lijk te begraven, dat niet worden geweigerd.

Wanneer Pilatus, volgens Mark. 15: 44, op de bede van Jozef om het lijk van Jezus zijn bevreemding te kennen geeft, dat Zijn dood zo vroeg zou hebben plaats gehad, schijnt deze verwondering van de stadhouder niet overeen te komen met het in Joh. 19: 31 gegeven bevel om de benen van de gekruisigden te breken. Maar Pilatus heeft wel op verzoek van de Joden dit bevel gegeven, het werd echter slechts gedeeltelijk ten uitvoer gebracht. De krijgsknechten volbrachten het breken van de benen eerst aan de beide moordenaars, hetzij deze hun het naastbij waren, of dat zij aan deze nog de duidelijkste levenstekenen waarnamen. Toen zij daarna hun oog op Jezus richtten, merkten zij op, dat Hij reeds gestorven was. Zelfs voor deze ruwe gemoederen zal het bevel pijnlijk, ten minste lastig geweest zijn; zij menen, dat zij zich van dat nutteloze werk kunnen ontslaan en - zeker onder autorisatie van de hoofdman - laten zij het bij de steek met de lans blijven, die zeker het laatste levensvonkje, dat misschien nog moet aanwezig zijn, vernietigen zal. Terwijl nu de lichamen van de moordenaars volgens het bevel van de landvoogd, dat een dubbel geweest was (dat hun benen gebroken en zij afgenomen zouden worden) werden afgenomen en onder de aarde gestopt, bleef het lichaam van Jezus, waaraan het laatste niet gebeurd was en waaraan het tweede nog niet had plaats gehad, voorlopig op zijn plaats. Waarschijnlijk maakte Jozef de hoofdman met zijn voornemen bekend en beval hij hem, die door het sterven van Jezus diep getroffen was, de bescherming van het heilige lijk aan, totdat hij de gewenste toestemming van de landvoogd zou hebben verkregen. Toen nu de raadsheer bij Pilatus kwam met de bede, dat hij het lijk van Jezus mocht afnemen (Joh. 19: 38), had hij tot motievering van deze bede nodig te bekennen, dat het bevolen afnemen door de krijgsknechten ten opzichte van Jezus nog niet was volbracht, maar was nagelaten, omdat Zijn sterven, dat reeds had plaats gehad (Mark. 15: 44), het breken van de benen overbodig had gemaakt. Over dit bij gekruisigden zo ongewoon vroeg sterven maakt de getroffen landvoogd aanmerking en pas nadat hij van de hoofdman de

bevestiging had ontvangen, staat hij Jozef zijn verzoek toe. Het is er dus ver van af, dat de berichten van Johannes en Markus elkaar wederkerig buitensluiten, zoals de critici beweren; beide voorstellingen passen integendeel nauwkeurig in elkaar.

59. En Jozef, geholpen door Nikodemus, die vroeger ‘s nachts tot Jezus was gekomen en nu mirre en aloë, tezamen ongeveer 100 ponden bracht (Joh. 19: 39), nam het lichaam (Mark. 15: 46. Luk. 23: 53. Joh. 19: 38) en wond het in een zuiver, voor de begrafenis gekocht fijn lijnwaad, namelijk in doeken en banden van het nog niet gebruikte linnen, die Nikodemus van de door Hem aangebrachte specerijen voorzag "Joh (19: 40"en "2Sa 3: 31").

60. En hij legde dat in zijn nieuw graf, waarin nog geen ander lijk had gelegen (Luk. 23: 53. Joh. 19: 41), dat hij in een tuin nabij de gerechtsplaats in een steenrots uitgehouwen had en toen hij een grote steen tot sluiting tegen de deur van het graf gewenteld had, ging hij weg, omdat de sabbat reeds aanbrak.

61. En daar was, evenals vroeger onder het kruis (vs. 56), Maria Magdalena en de andere Maria, de moeder van Jakobus en Joses, zittend tegenover het graf, in diepe smart verzonken de plaats beschouwend, waar Hij gelegd werd, terwijl de andere vrouwen, als Salóme, reeds gereedmaakten wat voor de eigenlijke inbalseming nodig was (Luk. 23: 56).

Het begraven van de doden was bij de Joden een liefdeplicht, die degenen, die de gestorvene het naaste waren, voornamelijk de zoons en als deze er niet waren, de naaste bloedverwanten of vrienden moesten volbrengen. De Heere waren Zijn discipelen de naaste (Hoofdstuk 12: 50). Toen Johannes de Doper door Herodes gedood was, kwamen zijn discipelen om het onthoofde lijk van de geëerden meester ter aarde te bestellen (Hoofdstuk 14: 12); maar bij de begrafenis van Jezus missen wij hen, die in de eerste plaats daartoe waren geroepen. Zij, die gedurende het leven van de Heere Hem onverholen hadden beleden en wie aller ogen bestendig in Zijn gemeenschap en aan Zijn voeten hadden gezien, zijn hier van de schouwplaats verdwenen. Daarentegen volbrengen zij, die tot hiertoe hun geloof standvastig verborgen hadden gehouden, aan de Gekruisigde de laatste liefdedienst en verraden daardoor zonder bedenking de ware gezindheid van hun hart. Beide kan men psychologisch verklaren: de ontroering en rouw van de discipelen verklaren enigszins hun anders zo in het oog vallend verzuim. Vaak is het ook voorgekomen, dat de dood een lange verloochende liefde helder heeft doen ontbranden. Wij vragen echter of men met deze of dergelijke beschouwingen tevreden kan zijn. Hier is geen sprake van een verhouding van liefde of verering, maar van het geloof in Jezus als de Messias. Zowel Jozef als Nicodemus stonden in dit geloof, maar de vrees voor de Joden, het oog op hun plaats in de Hoge Raad had hen van openlijke verklaringen teruggehouden: zij waren verborgene discipelen (vgl. Joh. 12: 42). Hoe kwam het nu, dat zij na Jezus sterven dat alles terzijde legden, dat vooral Jozef het over zich verkrijgt door de stap, die hij doet, zo openlijk met de raad te breken en over te gaan in de kring van de openbare discipelen van de Gekruisigde? Wij komen terug op het profetische woord: "Zij zullen zien in wie zij gestoken hebben", op dat woord, waaraan Johannes (19: 37 vv.) met een: "en daarna" ons verhaal onmiddelijk verbindt. Behoren ook Jozef en Nikodemus tot degenen, wie het verwijt: "In wie zij gestoken hebben" betrekking heeft? Het schijnt wel dat de opmerkingen, dat Jozef uit vrees voor de Joden slechts in het verborgen een

discipel van Jezus was en de herinnering aan het feit, dat Nikodemus slechts waagde een verborgen nachtelijk bezoek aan Jezus te geven, een schaduw op deze gedaanten werpen. Het schijnt dat de vroeger uitgesproken klacht (Joh. 12: 43): "Zij hadden de eer van de mensen liever dan de eer van God", ook over hen is gesproken; maar dit is slechts schijn, in waarheid dienen deze aanwijzingen slechts om hun tegenwoordig vrijmoedig te voorschijn treden temeer te doen uitkomen. Weer schijnt het alsof de Evangelisten beide mannen uitdrukkelijk vrijspreken van een deelneming aan het oordeel van de dood, Nikodemus door de mededeling van Joh. 7: 51, Jozef door de opmerking in Luk. 23: 51 (in zijn hart was hij niet eens noch met de gezindheid, noch met het gedrag van de raad), maar ook dat is een misleidende schijn. Zoals bekend is was het vonnis van het Sanhedrin eenparig en zonder tegenspraak geveld; op alle medeleden van de vergadering, ook op de zwijgende, viel dus een niet af te wijzen aandeel van de verantwoording (in Hand. 13: 29 worden degenen, die het hadden laten gaan, onder dezelfde categorie gesteld als degenen, die Pilatus tot het volvoeren van het vonnis hadden genoodzaakt); en ook Jozef en Nikodemus hadden alle reden, om evenals het volk op hun borst te slaan. Hun smart was echter nog minder dan die van het volk een treurigheid van de wereld zonder uitzicht en hoop; aan hen is het: "Zij zullen zien in wie zij gestoken hebben" in de gehele diepte en hoogte van zijn troostvolle betekenis vervuld. Nu gaat voor Nikodemus een licht op over het nachtelijk gesprek met de Meester van Israël; nu begint hij het woord van het slangenbeeld te doorzien en terwijl hij het doorziet, is hij zalig in de daad, die hij ten gevolge van zijn komen tot licht (Joh. 3: 21) volbracht. In het optreden, in het geloof, in de belijdenis van de beide vrome Joden spiegelt zich de ware betekenis van Jezus’ dood af als van een offerdood voor de zonde van de wereld; en juist hierin ligt de oplossing van het raadsel.

Voor het inwikkelen van de lijken van de ter dood gebrachte gebruikten de Joden anders oud linnen, waarmee de rollen van de wet waren omwonden. Met het oog hierop merkt de Evangelist uitdrukkelijk op, dat het rein lijnwaad geweest is, dat Jozef gebruikte. Nikodemus voelde echter behoefte om de Heere met een vorstelijk omkleedsel te eren, zoals kort tevoren (Hoofdstuk 27: 6 vv.) Maria van Bethanië dit gedaan had. Voor het graf was door de gelukkige besturing gezorgd: Jozef bezat een tuin in de nabijheid van de hoofdschedelplaats, waarin hij zich een nieuw graf in de rots had laten uithouwen, waarin nog geen dode had gelegen (vgl. het veulen van de ezelin, waarop nog nooit iemand gezeten had, Mark. 11: 2). Dit graf was hem niet te kostbaar voor het lijk van zijn Heere. Johannes merkt op, dat men Jezus in dit graf bijzette, omdat het de rustdag van de Joden was en Lukas zegt, dat de sabbat op het punt was aan te breken. Wanneer deze de reden was, waarom men Jezus daar begroef, dan schijnt het, dat men Hem Hij meerder tijd misschien elders zou hebben begraven.

Had de nabijheid van de sabbat niet tot spoed gedrongen, dan zou men het lijk wel verder hebben gebracht en Hem aan de nabijheid van de vijandige Joden hebben onttrokken.

Maar juist dit graf was naar Gods voorzienigheid voor Jezus bereid, hoewel hij, die het liet gereed maken, er niet aan dacht, toen hij het in de rots liet uithouwen.

De vrouwen denken er aan om behalve de droge kruiden, die Nikodemus heeft gebracht, nog het overige, dat tot een gehele inbalseming nodig is, aan te brengen, namelijk zalven van

verschillende soort. Zij willen niet karig zijn, zij willen het ook niet aan anderen overlaten. De Heere Jezus komt haar echter voor: onze zalving houdt Hem niet in het graf, maar Zijn zalving schenkt ons het leven.

Daar verenigen zich Nikodemus en de vriendinnen van de Heere rondom het afgestreden lichaam, waarover nu stille doodsrust gespreid ligt en de avondzon haar stralen met vale lijkkleuren mengelt. Het oog van onze verbeelding aanschouwt de afneming van het kruis door de hand van de tederste bedachtzaamheid aangevangen, als vreesde de liefde een nog levende pijnlijk te wonden; het ziet de reiniging van het bebloede omhulsel van al wat aan de smart van de jongste uren herinnert; het volgt de kleine stoet, waar die langzaam de kruisheuvel afdaalt, beladen met zo'n dierbare last. Maar het probeert vruchteloos door te dringen in die wereld van smart en weedom, die het hart van de vrienden vervult, nu in staat om hun liefde te tonen, nu hun dierbaarste hoop is gestorven. Volgens al de Evangelisten brengen zij de Heere kostbare offers. Bij Jozefs lijnwaad denken wij aan zuiver Sindon, een stof uit boomwol, die in strepen gesneden was. Nikodemus brengt van zijn kant ongeveer honderd litra's specerijen, mirre en aloë tot de zalving van het lichaam: een verbazende menigte inderdaad, die men vruchteloos getracht heeft door de gissing te verkleinen, dat de ponden gewicht op andere dan de gewone manier te berekenen zijn. Slaan wij echter op het aanzien, de gezindheid en het karakter van de gevers het oog, dan kan de mildheid van het offer ons niet onmogelijk voorkomen: aanzienlijk was wel deze uitvaart, maar dadelijk koninklijk niet (volgens Josefus Sr. J XVII 8, 6 waren bij de uitvaart van Herodes de Grote niet minder dan 500 huisbedienden om specerijen te dragen). Hoe het zij, onverwijld, omdat de sabbat nabij is, wordt met behulp van een en ander de balseming, niet op Egyptische maar op Joodse manier voltrokken. Was de eerste een zeer omslachtige plechtigheid, waarbij hersenen en ingewand uit het lichaam genomen en in plaats daarvan kostbare balsemen en kruiden gelegd werden, de tweede daarentegen was betrekkelijk snel volvoerd: zij bestond daarin, dat tussen het lijk en de lijkdoek (sindon) de welriekende specerijen gelegd werden, dat daarna het hoofd met een afzonderlijke doek werd omhuld, terwijl handen en voeten insgelijks bijzonder ingewikkeld werden. Van dit een en ander zijn Jezus' vriendinnen getuigen. Hoe hebben wij het echter te verklaren: "Dat de vrouwen ook daarna specerijen bereidden en, na op de sabbat gerust te hebben, zich op zondagmorgen vroeg opmaakten om het lichaam te zalven?" Men heeft om deze zwarigheid op te lossen beweerd, dat de vrouwen geheel onbekend waren gebleven met de kostbare offers door Nikodemus gebracht. Deze oplossing wordt echter verboden door het bericht van de synoptische schrijvers, dat zij bij de begrafenis tegenwoordig geweest zijn. Maar wij weten ook inderdaad niet wat men met grond zou kunnen inbrengen tegen de gewone verklaring, dat zij behoefte gevoeld hebben om in haar mate het liefdewerk te herhalen aan de zondagmorgen, waarvan zij vrijdagavond wel aanschouwers, maar geen deelgenoten geweest waren. De liefde vraagt toch nooit met hoe weinig men volstaan, maar hoeveel men verrichten kan. Zelf dood voor de wereld en haar omgeving in de laatst verlopen uren waren zij stellig niet persoonlijk bij Nikodemus' belangrijke aankoop en hadden althans geen penning bijgedragen. Juist een blik op de overvloed van zijn en Jozefs liefdebetoon moest haar tot edele naijver stemmen en voor haar de gedachte ondraaglijk maken dat zij, die de Levende met haar goederen gediend hadden, de Dode nu niets zouden toebrengen. Ook de opmerking, dat alles wel met weelde, maar tevens met grote spoed was verricht, moest het de vrouwelijke zorgvuldigheid waarschijnlijk doen

voorkomen, dat hier nog iets kon aangevuld en toegevoegd worden. Zo voldoen zij dan, waarschijnlijk zaterdagavond na geëindigde sabbatsrust, aan de inspraak van het liefhebbend hart en kopen wat haar in staat stellen kan een offer aan de grote Dode te brengen, zodra de morgenzon gerezen zal zijn. - Vragen wij naar de oorspronkelijke vorm van die grafplaats, dan stellen wij ons een natuurlijke grot voor de geest, door statig geboomte omgeven, tot grafplaats uitgehouwen in een rotsige streek, van binnen wellicht in onderscheidene zijgangen, kamers en nissen verdeeld en nu door het stille maanlicht beschenen. Zo zagen het de eerste vriendinnen van Jezus, die er na Jozefs vertrek bleven toeven en in wier innerlijk leven Lukas ons een enkele blik laat slaan, als hij schrijft: "Zij aanschouwden het graf. " - Het is alles stil voor haar oog; stil in de natuur, die het uur van de sluimering intrad; stil in de hof, waar de vrienden zijn heengegaan en de wachters nog niet zijn aangekomen, stil in de groeve, waar de dood de Levensvorst ten offer ontving. Maar wat storm van aandoeningen verheft zich in het geschokte gemoed en welke wereld van weedom spreekt er in de blik, die zij op de grafspelonk slaan! Voor dood naar de geest kunnen zij Jezus wel niet houden; zij geloven in onsterfelijkheid en eeuwig leven en vertrouwen, dat Zijn geest in de handen van de Vader is. Maar toch, de enkele gedachte, dat Hij daar rust, gewassen van de bloedvlekken, maar beladen met de schande van het kruis, is genoeg om elke andere uit hunr harten te bannen. Dat hadden zij niet gedacht, toen zij de eerste hoop voelden rijzen dat Hij Israëls Verlosser zou zijn, toen zij de eerste liefdeblijken van Hem ontvingen of aan Hem bewezen, toen zij Hem weinige dagen daarvoor door het gejubel van de menigte ingehaald zagen. Helaas, wat een verandering sinds weinige uren! Zij hadden in de vroege morgen gehoord dat de Meester gevangen was genomen, maar ongetwijfeld gehoopt dat Hij door schitterend machtbetoon zou zegepralen over Zijn laaghartige haters, zij hadden vernomen hoe Hij beschuldigd, veroordeeld, weggeleid was en Hem aan een kruishout zien bloeden. Van uur tot uur hadden zij met Zijn ebbend leven de hoop voelen verflauwen, dat Hij Zijn heerlijkheid zou openbaren, of de Vader tussenbeide zou treden. Maar was de drie-urige duisternis gedaald en verdwenen, de nacht in haar hart bleef duren en nu - nee, zij hebben niet opgehouden lief te hebben, maar opgehouden te hopen. Golgotha is de klip, waarop de dierbaarste verwachtingen hebben schipbreuk geleden; die grafsteen is de grenspaal, nee, niet van haar vriendschapstrouw, maar te zekerder van haar vriendschapsgenot. Hij, die daar neerligt is haar vriend, haar Meester, haar alles. Soms kunnen zij het nog nauwelijks geloven en vragen of het ook een droom is; maar "nee" zegt de grafspelonk en "nee" herhaalt Golgotha in het nauwelijks meer zichtbaar verschiet. En dat was Hij dan, die een Lazarus uit het graf had doen terugkeren, die Zichzelf de Opstanding en het Leven genoemd had! Donker is het haar over de geschiedenis van de gestorven Meester; donker over het Godsbestuur van de Heilige van Israël; donker de toekomst ook voor haar en zovelen. Wat moet er worden van haar, die - maar nee, zij denken niet aan zichzelf, zij aanschouwen het graf, maar met een blik, waarin geheel de ziel gelegd is. Zij spreken niet, (zo althans stelt onze verbeelding ze zo graag zich voor), zij wenen niet, zij morren niet, zij staren slechts, in diep gepeins verzonken, als wilden zij die lijksteen met haar droeve blikken doorboren, om nog eens, nog eenmaal slechts het dierbaar lijk te aanschouwen. Helaas, wel is de diepte achter die steen het welgelijkend beeld van de afgrond van de jammer, die zich aan haar blikken vertoont en het is als dringt uit iedere rotspunt, die zij aanschouwen, haar een vlijmende dolk in de ziel. Donkerder wordt in het ronde de avond, maar de droeven bespeuren het nauwelijks; het toneel, waarop zij zich nu bevinden, is het beeld van wat verder haar leven zijn zal. Een eenzame hof, waarin geen

schepsel haar troost, waarin een lijk de hoofdpersoon is, waarin het graf haar slechts aantrekt. Waar nu heen? ter rust? Ach geen slaap zal haar afgematte oogleden verkwikken. Naar de overige vrienden en vriendinnen van de Heere? Ach, die aanblik breekt slechts bij vernieuwing haar hart. Naar de heilige vreugd van de voorsabbat? Ach, deze sabbatdag moet vergaan uit de rij van de dagen: hij beschijnt de Zoon des mensen, de Heer van de sabbat niet meer. Nee, zo lang mogelijk willen zij bij Zijn stille rustplaats blijven. En waar straks het gesternte in stille pracht over de grafspelonk oprees, bescheen het een toneel van vriendschapstrouw, dat van de bedroefden tot eer, de Dode waardig, de Vader in de hemel zeker welgevallig was. - Zo stonden en staan wij niet bij het graf van de Verlosser en onmogelijk is het ons daar te blijven zonder hoger en verder te zien. Maar ook wanneer wij dat graf geheel op zichzelf in het licht van de geschiedenis plaatsen, dan wordt het ons schouwplaats van menige treffende waarheid en leerschool van menige heilige plicht. Wij kunnen niet nalaten allereerst te denken aan hen, die het graf voor de Christus ontsloten en wij vinden er het gedenkteken van een boosheid, zoals nooit de aarde aanschouwde. Maar onze blik richt zich weemoedig op Hem, die er in ter ruste gelegd werd en terwijl de rechtmatige verantwoording voor zachter aandoeningen wijkt, noemen wij dat graf een rustplaats van het bitterste lijden. Terwijl wij de grote Dode die rust van ganser harte gegund hebben, zien wij bovenal op de hoge Voorzienigheid, die haar langs onbedachte wegen bereidde en bedenkende hoe zij hier de profetische schriften vervuld, de eer van Christus hersteld en de zekerheid van Zijn herleven gestaafd heeft, noemen wij dit zelfde graf de werkplaats van een aanbiddelijk Godsbestuur. Bij die gedachte daalt iets van de rust uit Jozefs hof in het getroffen, maar gelovig gemoed, maar ook op dit standpunt kan nog de overdenking niet rusten. Het geloof brengt dit graf in verband met de verzoening van de wereld en vindt er de grafplaats van de zonde, waarvan de zware last als het ware met haar verzoener in de aarde gezonken is, om daaruit niet andermaal te verrijzen. En waar het ten slotte niet kan nalaten een blik in de toekomst ook aan de andere kant te werpen, eerbiedigt het in de groeve van Jozef een onderpand voor de grafrust van allen, die door het geloof in deze Gekruisigde de doodsvallei zijn binnengegaan. Zo ligt het heilige graf voor ons, niet slechts als keerpunt tussen het eerste en tweede leven van de Heere, maar ook als overgangspunt van de zegepraal tot de vernietiging van de zonde, van de macht tot de machteloosheid van de dood, van de verdwijning van het Oude Testament tot de grondvesting van de gemeente van het Nieuwe op aarde. Waar wij bovendien bij datzelfde graf en ieder van de hier aanwezige personen vriendelijke voorgangers op de weg van liefde en trouw, in allen tezamen een voorbeeld zien van de kracht, die Jezus’ kruis en graf heeft, om zijn meest verschillende vrienden aanéén te verbinden, daar voelen wij dat de hoogste voorrechten van dat Godsrijk gewaarborgd, de eerste plichten van dat Godsrijk geleerd, de schoonste beloften van dat Godsrijk bevestigd zijn aan en door het graf van zijn gestorven Koning. En zo vaak wij voldoen aan de roepstem: "Komt hierheen, ziet de plaats, waar de Heere heeft gelegen!" en haar mogen aanschouwen met minder smart, gelijke liefde en hoger uitzicht dan Jezus’ eerste vriendinnen, voelen wij tevens dat de ogenblikken nooit verloren zijn, waarvan de geschiedenis in het woord begrepen kan worden: "Zij aanschouwden het graf. "

62. De andere dag nu, die is na de voorbereiding d. i. na de vrijdag, dus op de zaterdag, gingen de overpriesters en de farizeeën (de leden van de Hogen Raad op aandrang van de farizeeën) tot Pilatus,

63. En zij zeiden: Heer! wij zijn indachtig, wij hebben ons uit vroegere en latere uitspraken herinnerd (Hoofdstuk 12: 39 vv. ; 26: 64. Joh. 2: 19), dat deze verleider van het volk (Luk. 23: 2, 5), die gisteren Zijn verdiende straf aan het kruis onderging, nog levend gezegd heeft: a)Na drie dagen zal Ik opstaan (Hoofdstuk 16: 21; 17: 23; 20: 19).

a)Mark. 8: 31; 10: 34. Luk. 9: 22; 18: 33; 24: 6.

64. Beveel dan dat het graf door een daar geplaatste wacht van soldaten verzekerd wordt tot de derde dag toe, die op morgen valt, opdat zijn discipelen misschien niet komen bij nacht en wel in de nacht, die nu zal aanbreken en Hem stelenen zeggen dan met beroep op het lege graf, tot het volk: Hij is, zoals Hij gezegd heeft, opgestaan uit de dood. Het lichtgelovige volk zal dat voor echte munt opnemen en zo zal de laatste dwaling erger zijn dan de eerste. De gemoederen, door de leugen van de opstanding van de gekruisigde in beweging gebracht, zullen meer kwaad doen dan toen bij Zijn leven de gehele wereld Hem als de vermeende Messias aanhing.

Onder "de voorbereiding" (vs. 63) moeten wij die dag van de week verstaan, op welke avond de sabbat zijn aanvang neemt. Daarom voegt Markus in Mr. 15: 42 bij die uitdrukking van zo wijde zin, die ook de dag vóór een feestdag zou kunnen betekenen: "die is de voorsabbat. " dat van gelijke betekenis is als het Joodse ahbwre, dat tot een vaste naam van de vrijdag is geworden. Van 3 uur in de namiddag begon men volgens het voorschrift Efod. 16: 23 zich wat de spijzen betreft voor te bereiden, in het algemeen al die bezigheden te verrichten, die gedurende de sabbat niet gedaan mochten worden en toch ook niet konden blijven liggen. Zo zien wij dan ook de vrienden van Jezus de tijd van 3-6 uur op de namiddag van Goede Vrijdag uitkopen, om Zijn begrafenis zo eervol te maken als in die korte tijd maar mogelijk was; de sabbat, die met 6 uur ‘s avonds begint en tot 6 uur ‘s avonds van de daaropvolgende zaterdag duurt, zijn zij stil (Joh. 19: 42. Luk. 23: 54 en 56). Evenals nu in Joh. 19: 14 als de dag, waarop de veroordeling en ter dood brenging van Jezus viel, bepaald de vrijdag in de zevendaagse paastijd wordt genoemd, dan moet op onze plaats als de dag, waarop de overpriesters en farizeeën tot Pilatus kwamen en van hen een wacht bij het graf begeerden, de zaterdag genoemd worden. Terwijl op die dag de vrome vrouwen rustten naar de wet, waren zij daarentegen niet stil, maar behandelden de sabbat als een gewone dag van de week, zij, die anders zo tegen Jezus als tegen een sabbatschender hadden geijverd. Zo leidt ons de Evangelist ten opzichte van hun onrustig drijven de dag in als de "andere dag, die is na de voorbereiding; " want eigenlijke namen voor de verschillende dagen van de week kent de Hebreeër niet; hij moest zich met omschrijvingen behelpen).

Het heilig lijk rustte in het graf, de vrienden treurden en rustten, maar de boosheid rustte niet; zij arbeidde niet tevergeefs, want zij leverde niets dan stof en aanleiding voor latere bewijsgronden tegen het ongeloof aan de opstanding van Jezus; toch verdiende zij noch dank noch loon, want zij dacht het ten kwade, hoewel zij het onder Gods hand goed moest maken. De overpriesters toch en de farizeeën is het zeker niet goed geweest bij alles wat van de dood van Jezus en zijn gevolgen bekend was geworden. Zij vreesden de opstanding, de opbouw van de heiligste tempel en zij deden wat mogelijk was om die te verhinderen. Er wordt dus op

sabbat gearbeid, want er is grote noodzakelijkheid; men moet toch de steen verzegelen en de wacht moet ook voor het graf worden geplaatst.

De vijanden van Jezus dachten dat Zijn dood hun rust zou aanbrengen; zij werden echter snel gewaar dat de dode Christus hen nog meer angst veroorzaakte dan de levende. Deze kwelling zocht naar een uitdrukking en moest die vinden, even zeker als een ziekte van de geest ook altijd haar idee fixe vindt. Zij herinnerden zich dat zij vernomen hadden, hoe Jezus gezegd had, toen Hij nog leefde, dat Hij op de derde dag weer zou opstaan. Zo'n woord kon gemakkelijk uit de mond van de discipelen openbaar en bij de Hoge Raad bekend worden; en wanneer zij ook maar de geringste aanwijzing van die aard hadden, kon hen deze verklaring geven omtrent zijn raadselachtige uitspraak in Joh. 2: 19 en dit temeer, omdat zij Hem over dat woord hadden te onderzoeken en zich konden overtuigen dat Hij daarmee hun tempel op Zion niet had bedoeld. Maar deze herinnering aan dat woord van Christus werd nu voor hen tot de geest van de doden, die hen verschrikte. Nog in de nacht na de volbrachte moord schijnt Hij ze verschrikt te hebben. Zozeer, dat zij gedreven werden om op de meest ongelegen tijd, op de morgen van hun grote paas-sabbat een vergadering te houden. Deze vergadering was geen raadszitting naar de vorm, maar een geïmproviseerde bespreking van de meest besliste vijanden van Jezus, waarbij de vorm van zitting opzettelijk vermeden werd om de sabbat. Zij wenden zich vervolgens tot Pilatus, terwijl zij, zoals het schijnt, ieder in het bijzonder met hun wens tot hem gaan, maar toch zo talrijk, dat zich een conferentie in het huis van de stadhouder vormt. Ogenschijnlijk hadden zij reeds nu de uitvlucht gevonden, die zij wilden maken, wanneer na enige dagen het gerucht zou worden gehoord: Hij is opgestaan (Hoofdstuk 28: 11 vv.). Aan de ene kant bedrogen zij echter zichzelf nog met de ellendige inbeelding: het zou mogelijk zijn dat de discipelen het lichaam van Christus zouden kunnen stelen en zij dan van Zijn opstanding zouden kunnen vertellen en door dat bedrog de grootste uitwerkingen zouden kunnen veroorzaken. Het is duidelijk dat dit een oordeel over hen is: in vreselijke angst werkt de Hoge raad en in hem de geest van de Joodse inzettingen op de voornaamste rustdag van het jaar. Hij spant alles in voor het graf van Christus, alleen om in dat graf tot eeuwige rust van de dood te verzegelen de eeuwig werkzame geest van Christus, de vonk van het nieuwe leven van Christus, die in de diepte van de Godheid ontbrandt tot nieuwe, eeuwige zondagswerkzaamheid.

65. En Pilatus, die met een zekere voornaamheid zich van hen afmaakte en hen met weinige woorden afwees, zei tot hen: U heeft een wacht, die u daar kunt plaatsen; ik stel ze met een commando soldaten ter uwer beschikking; ga heen, verzeker het graf op de manier, zoals u het verstaat, zoals het u goed dunkt; ik zelf bekommer mij daar niet meer over.

66. En zij gingen heen en verzekerden het graf met de wacht tegen iedere poging om te openen, door de steen te verzegelen. Zij trokken er een touw overheen en maakten debeide einden daarvan met zegels aan de kanten van de ingang vast (vgl. Hoofdstuk 28: 4).

Opmerkelijk, de discipelen vergeten de woorden van Jezus, die op Zijn opstanding doelen; de vijanden denken eraan. De hevige smart verhinderde de discipelen het nadenken, de vijanden, door haat en vrees gedreven, bedachten in hun opgewondenheid, die door de dood van de Verlosser slechts vermeerderd was, alles wat hun werk zou kunnen hinderen of bevorderen.

Zij, de leugenaars en moordenaars, vrezen voor leugen van de discipelen en kopen met geld de wacht tot leugen om; zij willen bedrog verhinderen en plegen bedrog.

Dit was een ander arbeiden op de sabbat, dan zij of hun geestverwanten de Nazarener verweten, waar Hij op de rustdag weldaden uitdeelde, of het arenplukken van de Zijnen gedoogde. Dat was wat anders dan rusten op de dag, die de Heere had gemaakt; ook hier wordt het hart geslingerd door bijgelovige twijfel, die de valse rust van het ongeloof stoort. Dezelfde mensen, die Jezus verleider genoemd hebben, kunnen de vrees niet verwijderen dat die verleider nog na Zijn dood schade zal doen; en terwijl zij in de kracht van de Zoon van God niet geloofd hebben, geloven zij in het vermogen van zegel en wacht om hun slachtoffer in het graf te doen blijven. Ontzet door de gedachte van de mogelijkheid dat de verleider waarheid gesproken mocht hebben, proberen zij Hem in Zijn eenzame groeve te bannen en waar zij aan de Romeinen de zorg op het hart drukken, dat Zijn lijk ongestoord blijft rusten, voltooien zij de gruwel van de Messias-verwerping, door te tonen dat zij Hem niet als Koning begeren, al kon Hij in het leven terugkeren. Behoeven wij erbij te voegen, hoe die wachters later de herauten van hun schande geworden zijn; hoe dat zegel in hun brandmerk verkeerde, hoe al hun voorzorgen weldra hun eigen nederlaag voltooid en in het licht gesteld hebben? Reeds heeft men opgemerkt hoe zijzelf zich door dit bedrijf de gelegenheid afsneden om de beschuldiging van diefstal te uiten en vruchteloos tracht men zich voor te stellen, hoe vaak zij later in machteloze woede de inval verwenst zullen hebben om de toegang tot het graf te bewaken. "De Heer vat de wijzen in hun arglistigheid, erkent hun overleggingen, dat ze ijdelheid zijn!"

Wij hebben hier weer een voorbeeld hoe God de wijzen in hun listigheid vangt. Het zegel en de wacht dienden alleen, om de waarheid van Christus’ opstanding meer te bevestigen. Zo zal alle woede en zullen alle middelen van Christus’ vijanden ten slotte de bedoelingen van Zijn heerlijkheid bevorderen. "De grimmigheid van de mensen zal U, o Heere, loffelijk maken en het overblijfsel van de grimmigheden zult U opbinden. " (Ps. 76: 11).

Wij leven in een wereld, waarin alle dingen onder het bestuur zijn van de opperste Wijsheid en waarin alle dingen ten goede moeten medewerken voor het lichaam van Christus. De machten van deze wereld zijn slechts werktuigen in de hand van God. Hoe weinig zij dit ook vaak weten of willen, de Almachtige gebruikt hen om Zijn plannen ten uitvoer te brengen. Zij zijn de werktuigen, waardoor Hij de levende stenen van Zijn geestelijk huis bewerkt en polijst; terwijl Hij al hun plannen en ontwerpen, hoe goddeloos die ook mogen zijn, zal doen uitlopen ten nutte van de Zijnen en tot Zijn eigen eer. Laat ons zo geduldig zijn in dagen van tegenspoed en donkerheid en voorwaarts zien. Dezelfde dingen, die nu tegen ons schijnen te zijn, moeten allen medewerken ter verheerlijking van God. Wij zien nu nog slechts ten halve. Nog een kleine tijd en wij zullen alles zien. Dan zullen wij ontdekken dat al de vervolgingen, die wij nu te verduren hebben, niet minder dan "het zegel" en "de wacht" van de Joodse overpriesters moesten strekken tot verheerlijking van God. God is machtig, de toorn en de moedwil van de mensen tot Zijn verheerlijking te doen meewerken.

Zij hadden wel bij moordenaren ‘t Deel des Ontzondigen gesteld; Maar Hem, wiens kruis ons heil moest baren, Was in Zijn dood reeds eer voorspeld! De raadsheer van Arimathea Neemt Zijn doorstoken lichaam af, De dochteren van Galilea Zien Jezus in der rijken graf.

Ja, het heilig lichaam rust in de aarde, en nederdalend in haar hert, Neemt weg de vloek, die haar bezwaarde, Sinds de eerste mens gevonnisd werd! Komt! laat ons Jozefs hof bezoeken, Daar werd begraven onze schuld! Daar ligt in graf en hoofdzweetdoeken De hoop van de heerlijkheid gehuld!

Daar is uw zegepraal begonnen, O Gods verkoren Israël! De leeuw van Juda heeft verwonnen! Hij neemt de poorten in van de hel. Hij heeft volstreên! Hij legt Zich neer, Hij rust, wie zal Hem op doen staan? Hij zelf, Hij neemt Zijn leven weer! En - dat de kerkers opengaan

.

HOOFDSTUK 28

CHRISTUS' OPSTANDING EN BEVEL AAN ZIJN DISCIPEL

I. Vs. 1-15 Op de paasmorgen zeer vroeg begeven zich dezelfde vrouwen uit Galilea, die wij reeds op de Goede Vrijdag bij de begrafenis van Christus bezig zagen om Hem de laatste eer te bewijzen, naar het graf, om het te bezien en de zalving, die door het invallen van de sabbat is afgebroken, te volbrengen. Intussen is reeds gebeurd wat de Heere over deze derde dag van Zijn kruisiging had voorspeld. Het graf heeft ondanks het zegel, daarop door de Hoge Raad gelegd, de Overwinnaar van de dood en Vorst van het leven niet kunnen houden; een aardbeving heeft de steen weggeslingerd. Een engel heeft zich daarop gezet en de wachters liggen van schrik bedwelmd op de grond. Als nu de vrouwen bij het graf aankomen, ontvangen zij uit de mond van de engel de blijde boodschap van de opstanding met de opdracht, om die aan Zijn discipelen over te brengen en hen heen te wijzen naar Galilea als de plaats van Zijn verschijning. Voordat de vrouwen echter haar boodschap wagen te volbrengen, geeft een feitelijke ervaring ten minste van een uit haar kring, dat de Heere werkelijk van de dood is opgestaan, haar daartoe moed. Zoals zo de tijding van de grote gebeurtenis hij de discipelen door vrouwenmond bekend wordt, zo wordt zij ook de Hoge Raad door de wachters gebracht. Zoals deze vroeger met weinig geld Judas heeft omgekocht, dat hij de levende Christus in hun handen zou overleveren, koopt hij nu de wachters door veel geld om, dat zij met een lompe leugen hem helpen, de opgestane Christus te verloochenen (vgl. Mark. 16: 1-11. Luk. 24: 1-12. Joh. 20: 1-18).

1. En laat, na de sabbat, na het voorbijgaan van de nachtelijke uren van die sabbat, die volgens de Joodse manier van rekenen 1: 5") aan de dag voorafgingen, toen het begon te lichten tegen de eerste dag van de week, kort vóór het aanbreken van het eerste morgenuur van de Zondag van Pasen 1), kwam Maria Magdalena en de andere Maria, waarvan in Hoofdstuk 27: 61 sprake was. Zij kwamen met de overige vrouwen, die eveneens die weg gingen 2), om het graf te bezien en de zalving, die op de avond van Goede Vrijdag onvoltooid was gebleven, verder aan het lijk van de Heere te volbrengen (Luk. 23: 56).

1) De Evangelisten verplaatsen ons allen in de tijd tussen 5 en 6 uur van de Zondagmorgen (Mark. 16: 2. Luk. 24: 1. Joh. 20: 1). De uitdrukkingen die door hen gebruikt zijn, zijn zeer opmerkelijk. De sabbat, die toen eindigde, moest het einde van de sabbatten zijn; een nieuwe periode zou nu beginnen; het oude was voorbijgegaan en het zou alles nieuw worden. In de plaats van de Joodse sabbat zou nu de Zondag van de Christenen komen (Hoofdstuk 12: 8). "De sabbat is de laatste dag van de week, de Zondag de eerste; alle andere dagen staan nu in het licht van deze Zondag, zij verkrijgen van deze hun wijding, hun volheid, hun zegen, terwijl daarentegen de dagen van de Joden naar de sabbat heen gingen en het licht aan het einden zochten, want Israël had de zegen van het Evangelie nog niet in bezit, maar eerst in belofte en hoop. " Wij zullen ons verder overtuigen, dat ook alle bijzondere verschijningen van de Herrezene, waarvan ons de heilige Evangelisten en Apostelen berichten, steeds op een zondag hebben plaats gehad en wel is ieder van de vijf zondagen tussen pasen en hemelvaart door een van deze verschijningen geheiligd, hetgeen men tot hiertoe nog weinig in het oog heeft gehouden.

2) In Mark. 16: 1 wordt nog Salóme, de moeder van de zonen van Zebedeüs en in Luk. 24: 10 Johanna, de vrouw van de koninklijke rentmeester Chusas, met name aangewezen; maar op de laatste plaats wordt daarbij tegelijk aangemerkt, dat nog andere vrouwen met hen waren. Nu is het wel te begrijpen, dat de 3 evangelisten Maria Magdalena de eerste plaats geven; van haar is dan in Joh. 20: 1 vv. uitsluitend sprake. Blijkbaar was zij de hoofdpersoon, de grootste draagster van het leed van de hele kleine stoet; daarin schijnt zij, zoals Luthardt aanmerkt, Johannes gelijk te zijn, dat zij persoonlijk innig met de Heere verbonden is. Ja, zo volkomen aan Hem overgegeven doet zij zich in Joh. 20: 12 kennen, dat zij in het geheel niet verwonderd is over de verschijning van twee engelen in witte kleren, zodat zij met hen spreekt, alsof het niets bijzonders was en Jezus dadelijk als haar Heer aanduidt. Of zij ijlde de overige vrouwen, waarmee zij gelijktijdig van Jeruzalem gegaan was, vooruit, omdat zij niet snel genoeg bij het graf kon komen; of, wat ons waarschijnlijker voorkomt, is zij vroeger van huis gegaan, toen het nog duister was (tegen 5 uur - in Palestina is het namelijk zelfs in de zomer om 4 uur ‘s morgens nauwelijks eerst schemering, terwijl ‘s avonds om 8 uur de nacht reeds aanbreekt; maar in april kan men de opgang van de zon omstreeks half zes stellen), om, nog voordat de andere kwamen, waarmee zij ‘s avonds te voren een samenkomst aan het graf afgesproken had, zich daar aan haar gevoelens enige tijd alleen te kunnen overgeven. Maar nog iets vroeger dan zelfs Maria Magdalena bij het graf aankomt, dus gelijktijdig met haar vertrek uit de stad, gebeurt daar buiten hetgeen in de volgende verzen verteld wordt.

2. En zie, er kwam in de vroegte van deze dag, ongeveer om vijf uur, nog voordat een van de vrouwen aan het graf was aangekomen, in de onmiddellijke nabijheid daarvan, een grote aardbeving. Deze vergezelde op merkwaardige manier het terugkeren van Jezus in het leven, evenals bij Zijn heengaan de aarde evenees beefde (Hoofdstuk 27: 52). Alles veranderde zo geheel, dat voor de vrouwen, toen zij later aankwamen (vs. 5) alleszins aanleiding was om te vrezen. Want een engel van de Heere daalde neer uit de hemel, kwam toe en wentelde de steen af van de deur van het graf, die men bij de begrafenis daarvoor gebracht had (Hoofdstuk 27: 60) en zat daarop, op de steen, totdat de Herrezene uit Zijn graf was gegaan, waarop hij vervolgens in de grafspelonk zelf ter rechterkant plaats nam.

3. En zijn gedaante, zijn aangezicht, was van zo’n heldere glans gelijk een bliksem en zijn a)kleding wit zoals sneeuw, zodat men hem meteen voor een dode van de hemel moest erkennen, hoewel hij naar het uiterlijke als een jongeling was.

a) Dan. 7: 9. Hand. 1: 10.

4. En uit vrees van hem zijn de wachters (Hoofdstuk 27: 65 vv.) zeer verschrikt geworden en werden een tijd lang als doden. Toen zij later weer tot bewustzijn kwamen, stonden zij snel op en liepen snel weg, zodat zij niet meer bij het graf waren toen de vrouwen daar aankwamen. De een of ander van deze wachters is waarschijnlijk later gelovig geworden en heeft mededeling van deze gebeurtenissen aan de Christelijke gemeente gedaan, evenals de gebeurtenis in Hoofdstuk 27: 51 door een gelovig geworden priester (Hand. 6: 7) ter harer kennis is gekomen.

De oude uitleggers nemen aan, dat Jezus is opgestaan toen het graf nog gesloten was en het gebeurde te denken is zoals in het vers staat: "Jezus, als Hij op wil staan, kan door steen en zegels gaan. " Volgens deze heeft het wegwentelen van de steen door de engelen niet ten doel gehad voor de Opgestane de weg te banen, maar alleen om de opstanding zichtbaar te maken, zoals later de engel tot de vrouwen zegt: "Ik weet dat u zoekt Jezus, die gekruisigd is, Hij is hier niet, Hij is opgestaan - kom zie de plaats, waar de Heere gelegen heeft!" Men verkreeg op die manier een vergelijking van het uitgaan uit het graf met het uitgaan uit de moederschoot bij de geboorte, terwijl Jezus ook bij deze de moeder niet geopend (Ex. 13: 2) heeft. Dat laatste bevat, zoals ieder voelt, een valse voorstelling, ook de eerste mening is zeker verkeerd en niet overeenkomstig de samenhang van de heilige Schrift. Wel hebben de oude uitleggers juist gezien, wanneer zij bij de aardbeving en het neerdalen van de engel aan de neerdaling van Christus naar de hel dachten. In zoverre de hel het dodenrijk is, of de plaats waar de afgestorvenen zich ophouden, is de Heere daarheen neergedaald onmiddellijk na Zijn dood, dus alleen naar Zijn ziel en heeft Hij daar volbracht datgene, waarvan bij Hoofdst. 27: 52 v. sprake was en waarvan wij bij 1 Petr. 3: 18 vv. en 4: 6 nog nader moeten handelen. In zoverre echter onder de hel de plaats van de duivel en zijn engelen moet worden verstaan (2 Petrus . 2: 4), is de Heere daar eerst neergedaald, nadat Hij Zijn lichamelijk leven in het graf weer heeft aangenomen, voordat Hij uit het graf zelf te voorschijn trad; en wij kunnen het ons nu verklaren waarom de engel, die de steen van het graf heeft gewenteld, zich eerst op de steen plaatst en daarna in het graf zijn plaats neemt. Hij vormt aan de ene kant, terwijl hij op de steen gezeten is, die hij van de deur van het graf heeft afgewenteld, de verhevenste tegenstelling tegen het zegel, dat de Hoge raad op het graf heeft gedrukt en stelt de macht van de hemel voor, die over de macht van de aarde triomfeert. Hij laat reeds vooraf zien dat alles wat de Joodse staatskerk beproeft om de kerk van Christus, die zich nu vormt, ten onder te houden en onmogelijk te willen maken, met de ondergang van de eerste zal eindigen. Aan de andere kant wacht hij het te voorschijn treden van de Opgestane af, voordat hij tot een verkondiger wordt van het lege graf. Dit te voorschijn treden wordt echter een korte tijd daardoor teruggehouden, dat de Vorst van het leven, de Overwinnaar van de dood bij de sterk gewapende in zijn paleis komt (Luk. 11: 21 v.), om hem de macht van de dood, die hij tot hiertoe onbestreden bezat, te ontnemen en tot Zijn eigendom te maken (Hebr. 2: 14), om over de helse machten te triomferen (Efeze 4: 8 vv. Kol. 2: 15). Hij toch wilde niet op aarde terugkeren zonder een grote buit uit het graf mee te brengen. Deze tweede kant van Christus' nederdaling naar de hel hebben de belijdenisgeschriften van de Lutherse kerk uitsluitend beschouwd, terwijl daarentegen nieuwere theologen veel meer de andere kant op de voorgrond plaatsen. Beide delen kunnen zich ten bewijze van hun leer op plaatsen van de Heilige Schrift beroepen; omdat zij echter de zaak altijd slechts met één oog aanzien, begrijpen zij slechts het ene gedeelte van de bijbelse bewijsplaatsen juist, doen daarentegen aan het andere door scheve opvatting een zeker geweld aan.

De verharde Romeinse soldaten, zo gewoon aan vreselijke tonelen, aanschouwden hier een gezicht dat hen deed sidderen en beven. Bij de verschijning van één engel van God begaf hun alle moed en zij vielen als doden ter aarde. Ook in dit feit zien wij een type en zinnebeeld van toekomende dingen. Wat zullen de goddelozen doen te die dage, wanneer de bazuin zal klinken en Christus in heerlijkheid zal verschijnen om de wereld te oordelen? Wat zullen zij

doen, wanneer zij daar zien al de doden, klein en groot, komend uit hun graven en al de engelen van God, staande rondom de grote witte troon?

5. Maar de engel had intussen, nadat Jezus het graf had verlaten, daarvan bezit genomen en zich zó daarin geplaatst, dat hij voor degenen, die kwamen om het graf te bezien (vs. 1), bij hun binnentreden aan de rechterhand zat (Mark. 16: 5) en zich daardoor meteen aan deze als een bode van goede tijding openbaarde (Luk. 1: 11). Antwoordend op de ontzetting, waardoor zij werden aangegrepen toen zij om half zes nu werkelijk daar waren aangekomen (Mark. 16: 4), zei hij tot de vrouwen, tot Maria, de moeder van Jakobus, tot Salóme en Johanna (Mark. 16: 1. Luk. 24: 10): Vrezen jullie niet, zoals de wachters van vrees voor mij beefden en alle reden hadden om zich zo snel mogelijk op de vlucht te begeven, nadat zij van de eersten schrik enigszins zich hadden hersteld (vs. 4): want ik weet dat u, door liefde bewogen, Jezus zoekt, die gekruisigd was en dan kan ik u slechts met liefde ontmoeten.

6. Juist omwille van u zit ik hier en heb ik reeds op het ogenblik gewacht, dat ik u de blijde boodschap zou kunnen brengen: Hij is hier niet, deze Jezus, de gekruisigde, die u wilde zalven; want Hij is opgestaan vandaag op de derde dag, zoals Hij meer dan eenmaal, wanneer Hij van Zijn kruisdood sprak a), gezegd heeft (Hoofdstuk 12: 40; 16: 21; 17: 22 vv; 20: 18 vv.). Komt hierheen, zie de plaats, waar de Heere gelegen heeft, maar nu niet meer ligt; dat zal u bewijs genoeg zijn voor de waarheid van mijn woord.

7. En ga snel heen naar Jeruzalem en zeg tegen Zijn discipelen en in het bijzonder aan Petrus (Mark. 16: 7) dat Hij opgestaan is van de dood. En zie, Hij gaat, overeenkomstig Zijn woord (Hoofdstuk 26: 32) u voor naar Galilea, wanneer de dagen van het paasfeest geheel voorbij zullen zijn; daar zult u, vrouwen, tegelijk met de discipelen Hem zien en opnieuw tot een gemeente van gelovigen gereinigd worden, nadat u hier te Jeruzalem tot verstrooide schapen geworden bent (Hoofdstuk 26: 31). Zie, ik heb het jullie gezegd. Gedenk mijn woord, wanneer het vervuld wordt; maar betoont u nu zulken te zijn, die niet zien en toch geloven (Joh. 20: 29) wees gehoorzaam, opdat het vervuld kan worden.

Nauwelijks was de wettige rusttijd verstreken of de vrouwen hadden alles aangekocht en in orde gebracht. Zo waren de nachtelijke uren zonder rusten vervlogen en nog was alles stil op de straten van de bloedstad. Maar trouwe liefde kent evenmin uitstel als vrees en nauwelijks is de dag aan de hemel, of onverwijld maken zij zich tot de laatste liefdeplicht op. Het blijkt uit alles dat zij evenmin de opstanding verwacht, als in haar volstrekte afzondering gehoord hadden van krijgsmacht en zegel. Zij zijn nu niet voor deze laatsten beducht, maar alleen voor de zware steen, die Jozef voor zijn spelonk heeft gewenteld en drukkend als die steen ligt haar de zorg op het hart, hoe zij die hindernis uit de weg zullen ruimen. Daarover spreken zij tezamen en vermoeden niet dat binnen weinige ogenblikken een hogere hand dan de hare een dubbel drukkend gewicht afgewenteld zal hebben, de lijksteen voor haar oog, de last van het leed van haar hart. - Nauwelijks zijn zij in de nabijheid van het graf, of zij zien met stille verbazing de afgewentelde steen en de geopende groeve. Onder de overweldigende indruk daarvan stelt nu een van haar, Maria Magdalena, voor om stadwaarts terug te gaan, om het verontrustend nieuws aan Jezus’ vrienden te brengen. De gedachte, dat het verschijnsel een verblijdende oorzaak kon hebben, komt niet eenmaal op voor haar benevelde geest. Diefstal,

verraad, vijandschap is het enige, dat haar mogelijk toeschijnt en vrouwelijke hulp acht zij in dit geval onvoldoende. Zij vindt Petrus, door zijn oprecht berouw reeds weer toegelaten in de kring van de bedroefde discipelen en met hem Johannes gereed, om haar te verzellen en keert met beiden terug, om meer van nabij alles gade te slaan. En mensen, die zo’n tijding zo horen en beantwoorden, zouden zelf, zoals het ongeloof beuzelt, aan de diefstal van het lijk zich schuldig gemaakt en het gerucht van Zijn herleving verspreid hebben! - Wij laten dit drietal bij elkaar en volgen de andere vrouwen. Ook zij zijn ongetwijfeld op het gezicht van de afgewentelde steen vervuld met diepe verslagenheid, maar nu zij eenmaal zover gekomen zijn en nu - dit is de eerste lichtstraal - het gevreesde struikelblok voor de arbeid van de liefde niet vinden, willen zij zich op de plaats zelf overtuigen wat er gebeurd is. Zij treden aan de ingang van de groeve en ofschoon het starend oog nergens het lichaam van de Heere ontdekt, zij ontwaren een helder licht in het donker. Een engelenstem doet zich horen, om haar het grootste aller wonderen, de zaligste aller blije berichten aan te kondigen. Zij horen het woord van de geruststelling dat zij niets te vrezen hebben, die Jezus de gekruisigde zoeken; maar dat zij ook niet meer verwachten moeten Hem in de woning van de doden te vinden. "Hij is hier niet, Hij is opgestaan!" zo spreekt de bode van de hemel. En waar zij in diepe ontroering de hoofden buigen ter aarde, daar horen zij het zich in het geheugen terugroepen, hoe Hij, tijdens Zijn vroeger samenzijn met haarzelf deze uitkomst duidelijk en stellig voorspeld heeft. Zij worden zelfs aangemoedigd om een blik te slaan in het graf, niet meer de stille woning maar de verlaten rustplaats van de Meester en tevens door het vooruitzicht verblijd dat Hij, die zij als een dode willen samen, maar levend naar Galilea vooruit reist. En ten slotte ontvangen zij het bevel om zelf verblijd en gerustgesteld, nu ook heilbodinnen aan Jezus treurende vrienden te worden. "Ook aan Petrus!" voegt de engel erbij als tolk van de ontferming van de Herleefde jegens de gevallen zondaar. Alles wordt besloten met de woorden: "Zie, ik heb het jullie gezegd!" - Wij verblijden ons dat er in de mededeling van de taal van de engel bij de verschillende Evangelisten enige verscheidenheid is, omdat het tegenovergestelde het vermoeden van afspraak of verdichting zou wekken. Hoe konden diep ontroerde vrouwen zich later nog woordelijk herinneren wat de bode van de hemel gesproken had en wie zou geen achterdocht koesteren, als van vier verschillende kanten die taal letterlijk meegedeeld en op schrift gesteld was? Genoeg, dat de hoofdzaak van de hemelse tijding door allen met genoeg getrouwheid bewaard is geworden. En wat het aantal van de hier sprekende hemellingen betreft, dit verschil is zeker moeilijk geheel uit de weg te ruimen. Terwijl Mattheüs en Markus van één hemelbode gewagen, zegt Lukas ons, dat er twee zijn geweest; zoals hij ook later met een oog op dit morgenuur van een gezicht van engelen (vs. 23) spreekt. Voegen wij hierbij dat ook Johannes weinige ogenblikken later de verschijning van twee engelen aan Magdalena vertelt, waarvan een aan het hoofd en een aan de voeten gezeten was, dan worden wij onwillekeurig geneigd om ook hier het tweetal voor het meest nauwkeurige te houden. Het kan zeer wel zijn dat de beide eerste Evangelisten slechts van één hemelling spreken, omdat deze uitsluitend het woord voerde, of het meest op de voorgrond getreden is. Men zou zelfs kunnen gissen dat naar gelang de verschillende ontvangbaarheid van deze vrouwen voor de inwerking van een hogere wereld, de ene slechts een, de andere er meerdere zagen. Zeker is een kleingeestig nauwgezette bepaling van het aantal engelen weinig in de geest van het geschiedverhaal. Veeleer mag men vermoeden dat deze plek, op dat uur de merkwaardigste van de gehele schepping, wemelend was van bewoners van het licht, waarvan slechts een klein gedeelte zichtbaar is geworden voor de blik van enkele bewoners van de

aarde. Men behoeft daarom niet eenmaal te beweren dat de hemelboden, die eerst tot de vrouwen, later tot Magdalena gesproken hebben, ongetwijfeld dezelfde geweest zijn. En plaatst Mattheüs de engel, die tot de vrouwen spreekt, op de steen (vs. 2), terwijl Markus (vs. 5) hem in het graf laat vertoeven, men hoeft niet aan te nemen dat de godsgezant de eerstgenoemde plaats heeft behouden, maar kan zelfs uit zijn woord: "Kom hierheen, zie de plaats, waar de Heere gelegen heeft" aan de waarschijnlijkheid van een plaatsverwisseling denken, reeds op de getuigenis van Mattheüs alleen. - Maar hoe men ook over deze en andere vraagstukken van ondergeschikten aard moge denken, wie schetst ons wat gevoel de vrouwen bestormde? Van "vrees en grote blijdschap" (vs. 8) gewagend, waarmee zij in allerijl de hof van Jozef verlaten, noemt ons de Evangelist twee hevige aandoeningen, gewoonlijk tegenover over elkaar geplaatst en toch hier beide aanwezig en beide even natuurlijk. Ja, onder het horen van het blije bericht van de opstanding is haar ontroering in zoverre bedaard, dat zij zich werkelijk herinneren iets dergelijks van de Meester vernomen te hebben (Luk. 24: 8); onuitsprekelijk zalig is voor haar de gedachte dat Hij zou leven, over wie zij de bitterste tranen geweend hebben van alle tranen die zij op aarde gelaten hebben; en op de enkele voorstelling van Hem niet in de wereld van de geesten, maar in Galilea weer te zien, zoeken zij vruchteloos naar woorden om lucht te geven aan blijdschap, hoop en verlangen. Maar in de nabijheid van het grafs een bode van de hemel gezien, met haar eigen oren van een engel gehoord, van hem het volstrekt ongelooflijke vernomen te hebben, dat denkbeeld grijpt haar aan met onweerstaanbare kracht. Gejaagd van schrik en bedwelmd van vreugde snellen zij ademloos heen.

Laat ons Jezus kennen, zoals Hij het grote werk van onze zaligheid voor ons heeft uitgewerkt in Zijn opstanding en gedurende de tijd van Zijn verblijf op aarde, na Zijn opstanding. Dit is waardig om te weten, want daaraan hangt onze rechtvaardigmaking (zie Rom. 4: 25), heiligmaking (zie Efeze. 2: 5) en zaligheid (1 Kor. 15: 21 v.); want als Christus niet opgewekt is, dan zijn wij nog in onze zonden; ons geloof is ijdel en onze hoop is vergeefs. Slechte hoop zouden wij hebben, zowel van de hemel als van de opstanding, als Christus niet opgewekt is; wij die in Christus geloven, zouden de ellendigste zijn van alle mensen, als Hij, in wie wij geloven, niet weer is opgestaan. O, mijn ziel, leer dit wel. Velen nemen dit zo in het algemeen op en lopen over dit artikel van het geloof heen: "Op de derde dag opgestaan van de dood", maar waar zouden zij te zoeken zijn, die ze in het bijzonder zouden begrijpen, wat aangaat de tijd, het einde, de manier of de zekerheid? Ik beroep mij op uzelf; zijn er niet al verscheidene openingen gegeven, waarvan u tevoren niet geweten heeft? En als u dit stuk maar wilde leren, hoeveel zouden u nog al voorkomen? In het bijzonder hoeveel zou er niet nog voorkomen tot uw eigen voordeel? Het is niet genoeg van Christus’ opstanding te weten, zolang u die voor uzelf niet weet. Laat het zo zijn, dat u dit begrijpt, dat Christus weer opgestaan is, maar wat gaat mij dit aan? De zaligmakende kennis gaat altijd vergezeld met een bijzondere toeëigening: als Christus mijn hoofd is, dan heeft Hij niet kunnen opstaan, of ik ben met Hem en in Hem opgestaan; en dus, mijn ziel, zie op Christus en onderzoek elk bijzonder stuk van Christus’ opstanding.

8. Op uitnodiging van de engel: Komt hierheen waren de in vs. 5 genoemde vrouwen werkelijk de spelonk binnengegaan en hadden zich daar kunnen overtuigen, dat Hij, die zij zochten, inderdaad daar niet meer lag. En toen zij snel uit het graf gingen met vrees en grote

blijdschap, met vrees wegens de buitengewone dingen, die zij gezien hadden en met grote blijdschap wegens de blijde boodschap, die zij vernomen hadden, liepen zij heen om het Zijn discipelen in de stad te vertellen. Zij zouden dat toch wel hebben gedaan, al was het haar niet bevolen en toch, toen zij daar waren aangekomen, zeiden zij eerst aan niemand iets, omdat de schrik weer de overhand over de vreugde nam (Mark. 16: 8), totdat Maria Magdalena kwam en van haar bijzondere ervaring verhaalde (Joh. 20: 18); daardoor werd dan ook bij haar de band van hun tong losgemaakt.

De eerste woorden van het volgend vers: "En toen zij heengingen, om Zijn discipelen te vertellen", zijn hoogstwaarschijnlijk een latere toevoeging, zodat vs. 9 moest beginnen: "En zie, Jezus heeft haar ontmoet enz. " Wat in vs. 9 en 10 gelezen wordt bevat dan geen chronologische voortzetting van de geschiedenis, zoals het ten gevolge van die toevoeging schijnt, maar alleen een bijvoeging, welker samenhang met het voorafgaande ons eerst uit Joh. 20: 1-18 duidelijk wordt. In vs. 1 richt Mattheus onze opmerkzaamheid weer op de beide vrouwen, waaraan hij in Hoofdstuk 27: 61 bij het in het graf leggen van Jezus dacht, op Maria Magdalena en de andere Maria, de vrouw van Kleopas en de moeder van Jakobus de jongere. Beiden, zoals reeds bij vs. 1 is opgemerkt, zijn in de vroegte van de paasmorgen niet tegelijkertijd van Jeruzalem gegaan om het graf te bezien en de zalving van het heilige lijk nog voort te zetten, maar Maria Magdalena ijlde vroeger weg. Zij kwam, omdat zij vroeger uit Jeruzalem was gegaan, ook vroeger bij de grafplaats aan, waar zij reeds op enige afstand opmerkte dat de steen van het graf weg was en nu zo snel mogelijk terugging om Petrus en Johannes te roepen, zonder eerst tot aan het graf te gaan. Intussen zijn ook Maria, de moeder van Jakobus, in gemeenschap met de andere Galilese vrouwen langs een andere weg tot voor de stad gekomen en nu gebeurt deze vrouwen wat wij in vs. 5-8 hebben gelezen. Terwijl zij heengaan om de discipelen tijding te geven, komen op de weg, die Maria Magdalena is ingeslagen en door deze gevolgd, Petrus en Johannes tot het graf; zij overtuigen zich dat het werkelijk door Jezus verlaten is en gaan, in overdenkingen verdiept, weer naar huis. Maria daarentegen blijft achter en wordt met de eerste verschijning van de Opgestane verwaardigd (Joh. 20: 1 vv. Mark. 16: 9 vv.). Het is de eigenaardigheid van Mattheüs, dat hij soms in hoofdtrekken vertelt en van meerdere personen meedeelt wat slechts enkelen aangaat. Het opmerkelijkst is dat over de beide met Jezus gekruisigde moordenaars (Hoofdstuk 27: 44); het heeft echter ook hier plaats, waar de Evangelist eveneens in ruwe trekken de verschijning meedeelt die aan Maria Magdalena is te beurt gevallen, zonder deze Maria van de andere te scheiden. Wat wij dus in het volgende lezen:

9. En toen zij heengingen, om Zijn discipelen te boodschappen, zie, Jezus heeft haar ontmoet en zei: Wees gegroet! En zij, tot Hem komend, grepen Zijn voeten en aanbaden Hem.

10. Toen zei Jezus tot haar: Vrees niet, ga heen en vertel Mijn broeders, dat zij heen moeten gaan naar Galilea en a) daar zullen zij Mij zien.

a) Hand. 1: 3; 13: 31. 1 Kor. 15: 5.

Is blijkbaar dezelfde geschiedenis, die wij in Joh. 20: 11-17 naar haar bijzondere omstandigheden en in haar bijzondere toedracht voor ons hebben. Wanneer Mattheüs in het

meervoud van vrouwen spreekt, waaraan de Opgestane verschenen is, vertelt hij slechts op samenvattende wijze, hij generaliseert volgens categoriën, zoals hij ook in Hoofdst. 8: 28 vv. en 20: 30 vv. doet, omdat het hem niet te doen is om de bijzonderheden van de toedracht, maar alleen om het karakteristieke daarvan, daarom namelijk, dat het niet de kring van de discipelen was, maar die van dienende vrouwen, die de eerste boodschap van de opstanding ontvingen en zo ook de eerste verschijning van de Herrezene. Dit hing aan de ene kant samen met de ijver, die haar het eerste in de vroegte van de morgen naar het graf drong, aan de andere kant ook met een regel van God, die door de gehele geschiedenis van het Nieuwe Testament heen op bijzondere manier wordt doorgevoerd. "De vreugde, die bij heel het volk zijn zal, wordt gewoonlijk door middel van verkondiging uit mensenmond bekend gemaakt. Deze is de weg, die God verordend heeft en ook zij moesten op die weg tot paasvreugde komen, door wier prediking de gehele wereld de tijding van de zaligheid heeft ontvangen. " Een evenees slechts summarisch geschiedverhaal bevat de afdeling Luk. 24: 1-12 , waar de ervaringen van Maria Magdalena met het ondervondene door de andere vrouwen tot één wordt samengesmolten. De twee mannen in witte kleren, waarmee de vrouwen daar te doen hebben, zijn de beide engelen, die aan Maria verschenen (Joh. 20: 12 v.) en dat, wat van Petrus verteld wordt, is het voorval van Petrus met Johannes, die geen engelen zagen (Joh. 20: 3-10). Men ziet in deze voorbeelden, dat men een Evangelist slechts in de samenhang van zijn gehele eigenaardigheid juist begrijpt en het daarom nodig is om de gezichtspunten, waaruit hij vertelt en de manier, die hij daarbij in het oog houdt, voor de geest te honden; wilde men alleen uit de klank van de woorden voor ieder bijzonder geval het werkelijke voorval samenstellen, dan zou men vaker de ene Evangelist in onverzoenlijke tegenspraak met de andere brengen.

11. En toen zij, die vrouwen (vs. 5 vv.), heengingen, om de discipelen te vertellen dat zij het lichaam van Jezus niet meer in het graf hadden gevonden, maar een gezicht van engelen hadden gehad, die zeiden dat Hij leefde (Luk. 24: 23), zie, enigen van de wacht (vs. 4) kwamen in de stad en vertelden de overpriesters, Kajafas en zijn schoonvader Annas, al dedingen, die gebeurd waren. De een of andere van de wachters daarentegen, die een diepe indruk van de gebeurtenis had ontvangen, heeft zich waarschijnlijk tot de hoofdman (Hoofdstuk 27: 54) gewend en deze het bericht gegeven.

12. En zij, de overpriesters, die vergaderd waren met de ouderlingen tot een wettige zitting van de Hoge Raad, waarbij Jozef van Arimathea en Nikodemus echter niet waren uitgenodigd (Hoofdstuk 27: 7) en die samen raad gehad hadden over wat zij in hun pijnlijke toestand zouden doen, gaven zij - dit was hun besluit - de krijgsknechten veel geld om zich te verzekeren van hun gewilligheid tot hetgeen hen werd bevolen.

13. En zij zeiden: Zeg, wanneer het in de stad bekend wordt dat de steen van het graf van de gekruisigde is afgewenteld en Zijn lijk daar niet meer is: Zijn discipelen zijn ‘s nachts gekomen en hebben Hem gestolen, toen wij sliepen.

Dit is de laatste zitting van het Sanhedrin, dat zich de hoogste waardigheid en macht toekende, waarvan Mattheüs bericht; het laatste raadsbesluit, hoogst merkwaardig het gehele perspectief van het latere ongelovige Jodendom openend. Wat zij nu besluiten is een

uitdrukking van de grootste, pijnlijkste verlegenheid. Zij hebben gemeend door de 30 zilverlingen zich van de gehate Jezus af te maken, maar nu pas veroorzaakt de Gekruisigde en Begravene hen veel meer moeite en kost Hij hen veel meer geld. Bij het gericht van de machteloosheid, van de radeloosheid en verworpenheid, waaraan zij zijn overgegeven, komt ook nog het gericht van domheid. De soldaten moeten slapend hebben gezien dat dieven kwamen en dat het discipelen van Jezus waren.

Toch wordt de leugen, hoe zouteloos die ook is, door de wereld (inzonderheid door de goddeloze menigte) veel eerder en liever geloofd dan de waarheid.

14. En als dit (dat u geslapen heeft in plaats van te waken en zo het lijk heeft laten stelen) ter ore komt van de stadhouder, zoals het dan ook wel gebeuren zal, wij zullen hem tevreden stellen. Wij zullen ervoor zorgen dat hij u niet ter verantwoording roept wegens ontrouw, als waarvan u uzelf door uw woord beschuldigt en maken, dat u zonder zorg bent, dat de straf, door het krijgsrecht bepaald, u niet zal treffen. (Hand. 12: 19).

Door zijn verkracht geweten, omdat Pilatus tegen zijn beter weten Jezus ter kruisdood had overgeleverd, was hij ook in hun hele handeling ingewikkeld en had hij er dus ook belang bij dat hetgeen de wachters bij het graf hadden ondervonden, niet verder bekend werd. Daarop rekenden de overpriesters, toen zij beloofden de landvoogd tevreden te zullen stellen en daarin hebben zij zich evenmin misrekend als in de veronderstelling dat hun leugen, die geen ander doel had dan de grote hoop zand in de ogen te strooien, door deze meteen geloofd zou worden, hoewel het toch in het oog moest vallen dat de discipelen om de verbreking van het ambtelijk zegel aan de grafsteen in het geheel niet werden bemoeilijkt.

15. En zij, de krijgsknechten, die het geld genomen hadden, deden zoals zij geleerd waren en verspreidden de hen ingegevene leugen onder het volk. En dit woord, dat de discipelen ‘s nachts waren gekomen en het lijk van Jezus uit het graf hadden gestolen, terwijl zij sliepen, is verbreid bij de ongelovige Joden, die zich tegen de getuigenis van Zijn opstanding verhard hebben, tot op de huidige dag, waarop ik, Mattheüs, dit schrijf en is het nog heden, nu wij, de Christenen van deze tijd, het lezen.

Onder de bewijzen van de machteloosheid van de zonde om de raad van God te verhinderen en eigen schande te dekken, geven wij een eerste plaats aan het schijnbaar arme, maar wezenlijk rijke bericht van het gebeurde met de Romeinse soldaten bij het graf van de Heer.

1) De latere verschijningen van de Opgestane, zolang de discipelen nog te Jeruzalem waren, gaat Mattheüs voorbij en hij verplaatst ons in de volgende afdeling meteen in Galilea. Tussen deze en de volgende afdeling komen niet minder dan 5 verschijningen voor, die wij ons eerst zullen voorstellen, voordat wij onze Evangelist verder lezen.

2) Nog in de loop van de paasdag, waarschijnlijk tegen 3 uur in de middag (ten tijde van het avondoffer), openbaart Jezus Zich aan Simon Petrus (Luk. 24: 34, 1 Kor. 15: 5). Hij had het meest behoefte aan troost onder alle discipelen. Na zijn val liet hij zich waarschijnlijk Simon noemen en was hij een priester gelijk, die zijn priestergewaad heeft afgelegd, omdat hij het

ontwijd heeft, of een officier, die zijn degen heeft afgegeven, omdat hij de militaire waardigheid heeft geschandvlekt; Jezus alleen kon hem de erenaam Petrus teruggeven. Jezus' handelwijze met hem is zonder twijfel verborgen gebleven. Want nadere bijzonderheden worden nergens bericht; zij werkte echter uit dat hij weer onder de discipelen werd opgenomen en in zijn tegenwoordige stemming was dit meer dan genoeg genade voor hem.

3) Ongeveer in diezelfde tijd gaan twee uit de grotere kring discipelen, waarvan de ene Kleopas heet, naar Emmaus. Reeds de oudere schriftuitleggers hebben vermoed dat de andere de Evangelist Lukas zelf geweest is, die in Luk. 24: 13-35 (vgl. MATTHEUS. 16: 12 en 13) het voorval vertelt. De Opgestane komt bij hen en openbaart Zich daarna bij het avondeten; zij gaan vol vreugde nog op die avond naar Jeruzalem terug, waar zij ongeveer om 8 uur bij de apostelen aankomen en bij degenen, die bij hen zijn. Hier vernemen zij het bericht van de verschijning, die Simon Petrus gedurende hun afwezigheid had, waarop zij hun eigen ondervinding berichten.

4) Terwijl men in deze kring van apostelen en discipelen over Hem spreekt, treedt Jezus midden onder de Zijnen, overtuigt ze na Zijn groet van Zijn lichamelijke verschijning, deelt hen de gave mee van Zijn Heilige Geest (de kracht daarvan werd hun pas op Pinksteren ten deel) en met deze gave de macht om op aarde de zonden te vergeven, zoals Hij zelf die bezeten heeft (Luk. 24: 36-43. Joh. 20: 19-23). Hierbij was echter Thomas niet tegenwoordig. De discipelen nu, nadat met de daarop volgende donderdag (21 nisan = 13 april) het Joodse Pasen ten einde was, keren niet dadelijk van Jeruzalem naar Galilea terug. Zij willen de dag van de herinnering aan hetgeen acht dagen geleden gebeurd was, nog op de schouwplaats van deze grote gebeurtenissen zelf met elkaar doorbrengen en aan de andere kant zal het door Christus' Geest geleide gevoel hen hebben gezegd dat zij nog niet geheel gereed waren om terug te keren, terwijl nog één onder hen, Thomas, tevoren tot het geloof bekeerd moest worden.

5) Op zondag 16 april (24 nisan), die in het jaar 1871 nauwkeurig overeenkwam met de zondag Quasimodogeniti, heeft de verschijning plaats, die ook Thomas tot het geloof brengt (Joh. 20: 24 vv.). Nu pas gaan de discipelen van Jeruzalem naar Galilea en voldoen daardoor aan het bevel van de engel aan de vrouwen in vs. 7 en aan de aanwijzing van de Heere aan Maria Magdalena in vs. 10; zij keren terug tot hun bezigheid en dit geeft aanleiding, dat

6) Jezus aan zeven van Zijn discipelen, waarvan Simon Petrus, Thomas, Nathanaël en de beide zonen van Zebedeüs met name genoemd worden, aan de zee van Tiberias verschijnt. Daar verkondigt Hij aan Petrus zijn marteldood, aan Johannes een zacht heengaan (Joh. 21: 1 vv.). Wat Hij met de beiden, die Hem na de maaltijd in de eenzaamheid volgen nog verder heeft gedaan, wordt niet verteld. Men kan echter denken dat Hij door hen de grote verzameling bestelde, waarvan wij in de volgende afdeling lezen en daar ook als plaats voor deze verzameling de berg bestemde, waarvann in vs. 16 sprake is. Evenzo is over de dag zowel van de zo-even genoemde zesde als van de later volgende zevende verschijning nergens een aanwijzing gegeven. Wij zullen echter wel niet mistasten, wanneer wij de beide aondagen, waarvan de ene in het jaar 30 na Christus op de 23ste (Misericordias Domini) en de andere op 30 april (Jubilate) viel, daarvoor aannemen - op de 2de en 3de zondag na pasen (zie

Joh. 10: 12 vv. ; 16: 16 vv.) was een gepaste stof voor de prediking, eerst de verschijning aan het meer Genesareth (Joh. 21: 1 vv.) en dan de verschijning op de berg (MATTHEUS. 28: 16 vv.). Terwijl wij op de beide genoemde zondagen die twee verschijningen konden behandelen, zouden de verschijning aan Jakobus en de laatste openbaring in Jeruzalem (zie het chronologisch overzicht bij Hoofdstuk 20: 19 voor de beide zondagen op 7 en 14 mei (Cantate en Rogate) geschikt zijn. Dit was niet zonder reden, omdat toch de zondag zeer snel het bewustzijn van de Christelijke gemeente als "dag van de Heere" verkreeg (Hand. 20: 7. 1 Kor. 16: 1 v. Openbaring . 1: 10), zodat hij ten slotte geheel in de plaats van de Oud Testamentische sabbat kwam en het gebod in Ex. 20: 8 vv. zonder bedenking daarop kan worden overgebracht. Het feit, dat Christus op een zondag is opgestaan, is niet toereikend om het recht van de kerk te verklaren, dat zij in de plaats van de door God geheiligde en gezegende sabbatdag, voor welke inzetting wij een bepaald schriftwoord hebben, de eerste dag van de week heeft gesteld. De andere reden die men opgeeft, dat ook op een zondag de ter rechterhand van God verhoogde Christus Zijn Geest over de discipelen uitgestort en de kerk gesticht heeft, de Christelijke kerk dus op die dag als het ware haar geboortedag viert, rust op een chronologische dwaling, de eerste pinksterdag viel integendeel op een zaterdag (27 mei). Door de laatste gebeurtenis zou de eerste weer van kracht beroofd zijn; het zou als een bewijs kunnen gelden dat de kerk geen recht had gehad van de Oud-Testamentische sabbatdag af te zien, wanneer zij het Oud-Testamentische sabbatgebod wilde vasthouden. Men weet inderdaad niet goed wat gegronds men er tegenin kan brengen, wanneer de dwepende pruikenmaker Joh. Tennhardt te Neurenberg (overl. 1720) in zijn tijd de Christelijke zondag de nazondag noemde en het verplaatsen van de dag van de Heere voor een hoofdmisdaad van de kerk verklaarde. Zo heeft ook in het jaar 1850 de beantwoorder van een prijsvraag over de Christelijke zondagviering proberen te bewijzen dat alle onheil in de kerk voortkwam van het verplaatsen van de sabbat op zondag. Men heeft het tot hiertoe eigenlijk niet verder gebracht dan dat men zegt: "De woorden: u zult de feestdag heiligen, zijn voor ons een kerkelijk gebod, d. i. een instelling, die de Christelijke gemeente zichzelf gegeven heeft, maar gegeven ten gevolge van haar innigste behoefte. " Die stelling is moeilijk vast te houden tegenover de zo moeilijke vraag: waarop rust de verplichting om de zondag heilig te houden? Waarmee kan ik hem, die deze niet eert, bewijzen dat hij zondigt? Wanneer het Oud-Testamentische gebod daarop niet mag worden toegepast, een Nieuw-Testamentisch niet bestaat, waarmee wil men dan die verplichting handhaven? Wij moeten - het is duidelijk - de zaak anders aanvatten en dan hebben wij reeds bij Hoofdstuk 12: 8 gezien, hoe de Heere een verandering van de Joodse sabbatdag in de Christelijke zondag heeft aangegeven: het gebod van de viering zelf behoudt Hij, want Hij is niet gekomen om te ontbinden maar om te vervullen. Over de bepaling van de dag is Hij echter Meester, omdat de Vader Hem macht heeft gegeven over alle vlees. Nu heeft de Vader tevoren de nieuwe dag bepaald, omdat Hij op Zondag de Zoon des mensen op de derde dag heeft opgewekt. Nadat echter deze, de Zoon des mensen krachtig bewezen is te zijn de Zoon van God naar de Geest, van de heiligmaking, heeft Hij de Zondag geheiligd en gezegend daardoor, dat Hij in de loop van 40 dagen tot Zijn hemelvaart altijd juist op die dag Zich onder Zijn discipelen openbaarde en met hen sprak van het rijk van God. Dit deed hij op geen andere dag dan op een zondag. Zo vaak een zondag kwam, trad Hij ook geheel uit Zijn verborgen leven te voorschijn en openbaarde Hij Zich levend aan de Zijnen. Hoe diep het bewustzijn hiervan in de kerk leefde blijkt daaruit, dat men in de oudste Christelijke tijd ook de terugkomst van de Heere op een zondag verwachtte. Hoe weinig reden men heeft om onze

voorstelling over het dateren van de bijzondere verschijningen van de Herrezene te betwijfelen, blijkt daaruit dat Hij, die zegt: "Ik ben dood geweest en zie Ik ben levend in alle eeuwigheid", aan Johannes juist op een zondag verschijnt en Hem de openbaring geeft, om aan Zijn knechten te tonen wat snel gebeuren zal. Men zal zich echter nog beter overtuigen dat inderdaad de verschijningen van de Opgestane alleen op de zondag pasten, voor die dag ten minste enigermate een uitwendige noodzakelijkheid waren, wanneer wij ons duidelijk hebben gemaakt, wat dit vertonen, zoals het in Hand. 1: 3 genoemd wordt, eigenlijk betekent.

Over de natuur van het opstandingslichaam van Jezus schijnen de Evangelische berichten, zoals zij voor ons liggen, twee juist tegenover elkaar gestelde voorstellingen aan de hand te geven. Nu eens laat de Opgestane Zich betasten en aanraken, eet en drinkt en dat geeft de gedachte dat Hij door de opstanding in hetzelfde lichamelijke leven is teruggekeerd, dat de dood Hem aan het kruis ontnam. Dan weer komt Zijn lichamelijkheid voor als een bovennatuurlijke, niet gebonden aan de perken van ruimte. Hij treedt onder Zijn discipelen met gesloten deuren, is opeens daar, zonder dat men Hem heeft zien komen en verdwijnt even plotseling weer, zonder dat men weet waar Hij is heengegaan en dit dringt tot het besluit, dat Hij een ander, hoger leven is ingegaan, waaruit Hij slechts in voorbijgaande verschijningen Zich aan de Zijnen openbaarde. Gewoonlijk probeert men deze schijnbare tegenspraak daaruit te verklaren, dat de Opgestane Zich gedurende de 40 dagen tot Zijn hemelvaart in de toestand van overgang, op de grenzen van twee werelden bevonden heeft en die ten gevolge gelijktijdig het beeld van die beide werelden, zowel dat van de aardse als dat van de hemelse wereld, in Zich heeft gedragen. Maar tegen deze opvatting, als had het lichaam van Jezus Zich gedurende die periode in een proces bevonden van toenemende verheerlijking of verandering, in een proces dat op paasmorgen begon en op de dag van de hemelvaart werd voleindigd, spreekt reeds Zijn eigen woord in Luk. 24: 26 : "Moest niet de Christus al deze dingen lijden en zo in Zijn heerlijkheid ingaan?" Dit woord sluit elke tussentoestand uit en stelt de overgang uit de staat van lijden in die van de heerlijkheid voor als een plotselinge. Wanneer Paulus in 1 Kor. 15: 51 vv. de verandering van degenen, die bij de terugkomst van de Heere nog op aarde en in hun lichamen zijn, als zaak van een ogenblik, als iets zeer plotselings beschrijft; wanneer dat ook waar is van hen die tevoren (1 Thessalonicenzen. 4: 1; ; vv.) uit de staat van de dood zijn opgewekt, zodat deze meteen uit de graven tevoorschijn treden met de nieuwe lichamen, zoals die voor het rijk van de heerlijkheid passen - hoe komt men er dan toe om bij Christus, die toch de Eerstgeborene uit de dood is en wiens beeld zij dragen, die de toekomstige opstanding deelachtig worden, een langzamerhand verheerlijkt worden van Zijn lichaam te veronderstellen? Nee, aan Hem, die in alle dingen moest voorgaan (Kol. 1: 18) moest eerst die verandering gebeuren, die de Apostel bedoelt, als hij schrijft: "Dit verderfelijke moet onverderfelijkheid aandoen en dit sterfelijke moet onsterfelijkheid aandoen. " Reeds bij Zijn uitgaan uit het graf moest Hij aangedaan zijn met dat lichaam, waarin Hij later ten hemel is gevaren en Zich geplaatst heeft ter rechterhand van God. Daar moest Hij een geheel anders georganiseerd lichaam meebrengen, dan zij vroeger aan Hem hadden bevonden. Het "in gedaante gevonden als een mens" gold gedurende de uren van de aardse dag van de Heere; ook het "huis van Zijn tabernakel (2 Kor. 5: 1). Hij had honger en Hij at, Hij had dorst en Hij dronk, Hij werd slaperig en sliep, Hij werd moe en Hij rustte uit. Hij had dus gedurende die tijd dat stoffelijk lichaam, dat Paulus met de uitdrukking "ons aardse huis" bestempelt. In die 40 dagen komt ons daarentegen een ander beeld voor.

Men ziet Hem niet komen, maar verschijnen; men ziet Hem niet gaan, maar verdwijnen. Zijn lichaam is aan de fysische wetten en perken op geen enkele manier meer onderworpen. Niet daarvoor is Hij uit de dood levend geworden, om een door de dood slechts afgebroken leven weer op te nemen en voort te zetten, zoals dit het geval was bij hen, die Hij in de dagen van Zijn vleeswording uit de dood had opgewekt. Integendeel, nadat het twaalfde uur voor Hem was geslagen, nadat Hij Zijn aards leven had geëindigd, heeft Hij de opstanding, die beter is dan de zuiver herstelling van het vorige leven (Hebr. 11: 35), verkregen en een lichaam ontvangen, zoals dit de kinderen van de opstanding eigen is, die niet weer tot een later sterven bestemd zijn, die niet sterven kunnen (Luk. 20: 36). Wanneer de herrezen Christus daarom meteen een verheerlijkt, hemels, een geheel geestelijk lichaam had, dat volgens zijn wezen onzichtbaar was, aan geen bepaalde plaats gebonden en zonder behoefte aan aards voedsel, hoe komt het dan dat Hij toch gezien en Zijn stem gehoord wordt, dat Hij Zich laat betasten en zelf de discipelen daarop opmerkzaam maakt, dat Hij vlees en been heeft, dat Hij hen op de tekenen van Zijn worden wijst, als hadden zich deze in een snel proces van natuurlijke genezing gesloten, dat Hij met hen wandelt en voor hun ogen spijs geniet? Dat alles toch zijn eigenschappen en werkzaamheden van een materiëel, zinnelijk, aards leven. Zo’n lichaam heeft echter de herrezene en in het hemelse verplaatste, zoals wij tevoren beweerd hebben, niet meer gehad: hoe is deze openbare tegenspraak op te lossen? Die tegenspraak verdwijnt meteen en wordt vanzelf opgeheven, wanneer wij aan het geestelijke en verheerlijkte leven van de Heere de macht toekennen om terug te treden op de lagere trap, die het vroeger heeft ingenomen, zodra Hij openbaar zou worden, Zich dus zichtbaar, hoorbaar en tastbaar te maken, vlees en been aan Zich te dragen en voedsel tot Zich te nemen. Een man, die sinds lang heeft afgelegd wat van een kind was, kan toch zich wel in liefde en nederbuigen begeven in de voorstellingen en begrippen van een kind en wel zo geheel, als was hij nog een kind. Hoe zou de Heiland, die reeds tot Zijn heerlijkheid was ingegaan, niet tot diezelfde toestand hebben kunnen neerdalen, die Hij moest innemen, zouden de discipelen Hem terugzien, zoals Hij hen beloofd had (Joh. 16: 16)? Zien moesten zij Hem toch, om van Zijn opstanding overtuigd te worden; zij moesten met Hem eten en drinken, nadat Hij van de dood was opgestaan (Hand. 10: 41); hun handen moesten Hem betasten (1 Joh. 1: 1), wanneer zij getuigen van Zijn opstanding voor de wereld zouden worden. Hij moest in Zijn eigen gedaante voor hun ogen heengaan, hen met de hen bekende stem aanspreken, Zich hen ter betasting aanbieden en voor hen voedsel tot Zich nemen - dat is een neerdalen tot menselijke behoeften, evenals wanneer engelen in Abrahams tent ingaan en zich laten onthalen (Gen. 18). Toch is dit weer in zoverre daarvan onderscheiden, als de Herrezene niet slechts zo’n lichaam aan de discipelen toont zoals mensen hebben, een lichaam, waardoor men kan opstaan en wandelen, zich kan neerzetten en eten, maar Hij laat hen juist hetzelfde lichaam aanschouwen, waarin zij Hem vroeger hebben gezien en dat de doorboring van de handen en de voeten en de steek met de lans heeft ondergaan, zodat Hij tot hen kan zeggen: "Ik hen het zelf" (Luk. 24: 39). Hij neemt niet, zoals men de zaak wel heeft opgevat, Zijn reeds afgelegd lichaam tot het bepaalde doel van de verschijning voor enkele korte tijden op voorbijgaande manier aan, om het daarna meteen weer af te leggen - wat was er dan van dit reeds afgelegde lichaam ten slotte geworden, toen met de dag van de opname in de hemel de tijd ten einde was dat de Herrezene Zich aan de Zijnen levend vertoonde? Zou de ten hemel varende hen iets laten vallen, zoals Elia zijn mantel, toen de Heere hem in een onweer naar de hemel haalde? - Hij hecht integendeel alles aan het begrip van verschijning: Jezus treedt daarin en

treedt daaruit ook weer terug. Zijn lichaam is steeds slechts een en hetzelfde lichaam, dat verschijnt en hetzelfde, dat in het onzichtbare terugtreedt; maar dit een lichaam komt overeen met de wet van de verschijning, zodra de Heere bedoelt om Zich aan de Zijnen bekend te maken en houdt op zichtbaar en tastbaar te zijn, zodra de Heere Zich weer in Zijn heerlijkheid terugtrekt. Daarom kan men bijvoorbeeld bij de verschijningen in Luk. 24: 15 en Joh. 20: 19 eigenlijk niet zeggen, dat Jezus langzamerhand tot de discipelen is gekomen, of dat Hij door de deuren tot hen gekomen is; Hij was integendeel hen meteen nabij, zoals Hij hen de hele tijd van de 40 dagen voortdurend nabij gebleven is en de plaats van hun verblijf ook de Zijne was, want omwille van hen heeft Hij nog zo lang op aarde vertoefd. Dit nabij zijn is echter gewoonlijk verborgen achter het dichte voorhangsel van Zijn hoger, onstoffelijk wezen. Pas met de ogenblikkelijke verschijning wordt het voorhangsel in de hoogte getrokken. Jezus geeft Zich aan Zijn materiële lichamelijkheid terug en wordt zo opeens zichtbaar, hoorbaar en tastbaar, totdat Hij dan net zo plotseling uit de ogen verdwijnt, omdat nu het voorhangsel voor de ogen valt. Volgens het hierboven opgemerkte hebben de bijzondere verschijningen steeds op een zondag en wel alleen daarop plaats gehad. Dat heeft zijn betekenis voor alle tijden van de kerk en geeft aan de zondag zijn eigenaardig karakter, dat hem onderscheidt van de dagen van de week, dat hem tot rustdag voor de Nieuwtestamentische gemeente verheft en hem tot de geheiligde en gezegende dag van de Heere maakt. "Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding van de wereld", zegt de Heere bij die verschijning op de berg in Galilea aan meer dan 500 discipelen (1 Kor. 15: 6). Wat echter op gewone dagen omsluierd, hoewel zeker aanwezig is, dat wordt op zondag, hoewel niet zichtbaar meer, toch duidelijk openbaar en alleen hij, die deze tastbare levensbetoning van de ter rechterhand van God verhoogde Mensenzoon aan zijn hart heeft ervaren, voor die is ook Zijn bestendige tegenwoordigheid in het dagelijks leven gewaarborgd. Bij Zijn hemelvaart, om dit hier tegelijk te zeggen, verschijnt de Heere aan de discipelen voor de laatste maal. Ook daar is het, zoals het begrip van de verschijning dit eist, een stoffelijk lichaam, waarin Hij met de discipelen verkeert. Zij moeten Hem juist zo ten hemel zien varen als zij Hem gezien hebben, opgestaan uit de dood en zij moeten bij ervaring weten, waarheen Hij van hen is gegaan. Slechts een stoffelijk wezen kan zich de mens voorstellen en het voorwerp moet overeen komen met de organen van de waarneming en daarom is het een voortgaande en zichtbare verheffing, die in de hemelvaart plaats heeft een verheffing, die de Heere door de wonderkracht van Zijn wil bewerkt. Evenals Hij eens op het water wandelde (Hoofdstuk 14: 25 vv.), verheft Hij Zich in de lucht. Zodra het ogenblik van de verschijning voorbij is, zodra Hij aan de blikken van de discipelen is onttrokken, houdt het begrip van beweging volgens de wetten van ruimte vanzelf op; de Heere is met Zijn geestelijk lichaam onmiddellijk reeds aan het doel - aan een etherisch lichaam, dat niet onderworpen is aan de wet van de zwaarte en de Herrezene geschikt zou hebben gemaakt om Zich in de lucht op te heffen, is hier zeker niet te denken. Van de hemelvaart af is Hij vervolgens, wanneer wij van het bijzondere geval met Paulus (Hand. 9: 3 vv. ; 26: 13 vv. 1 Kor. 15: 8) afzien, waar evenees van een zichtbare, feitelijke openbaring van de Herrezene gesproken wordt, omdat het daar te doen is om een roeping tot het apostelambt, die alleen onmiddellijk van Hem kon uitgaan, slechts een visionair aanschouwen, wat nog in het Nieuwe Testament voorkomt, slechts een zien in de geest en alleen een aanschouwen van de verheerlijkte Christus (Hand. 7: 55. Openbaring . 1: 10 vv.). Pas aan het einde van de tijd, zal Hij, wiens leven nu verborgen is in God, uit Zijn

onzichtbaarheid te voorschijn treden, Zich dus weer in een zichtbaar lichaam vertonen en dan ook de kentekenen van Zijn lijden aan Zich dragen (Hand. 1: 11. Openbaring . 1: 7).

II. Vs. 16-20. Het wederzien in Galilea, dat de Opgestane aan de ruimere kring van Zijn discipelen reeds op de eerste paasmorgen had laten aanzeggen (vs. 7 en 10), was gedurende de daarop volgende drie weken nu zover voorbereid, dat op de derde Zondag na Pasen ten slotte de gewenste uur kwam. In deze zou Hij Zich aan allen, die in de hoop van dit wederzien naar Galilea waren gegaan, in een grote vergadering op een berg openbaren. Deze openbaring, die onder de verschijningen van de Heere de zevende plaats inneemt, wordt overigens door geen andere Evangelist bericht. Voor Mattheüs was zij volgens het gezichtspunt dat hij bij de vervaardiging van zijn Evangelie had, van zo'n groot gewicht en zo'n grote betekenis, dat hij de overige verschijningen of slechts als nevenzaken behandelt, of geheel en al voorbij gaat, maar deze met bijzondere nauwkeurigheid beschrijft. In het bijzonder deelt hij nauwkeurig mee het beslissende woord van Christus, waardoor Hij Zijn gemeente van de Joodse volkskerk afscheidt en een nieuw sacrament ter inwijding instelt; daarmee besluit hij zijn Evangelie.

16. En de elf discipelen, nadat zij Jezus nog tweemaal te Jeruzalem hadden gezien als de Opgestane uit de dood (Joh. 20: 19 vv. , 26 vv.), zijn volgens de ontvangen aanwijzing in vs. 7 en 10 naar Galilea gegaan. Op een bepaalde dag, die hen bij de verschijning aan het meer van Gennesareth (Joh. 21: 1 vv.) was aangewezen, namelijk op de 30ste april, begaven zij zich naar de berg, waar Jezus hen bescheiden had. Er waren daar meer dan 500 broeders tezamen, waarvan in 1 Kor. 15: 6 gesproken wordt.

Vele uitleggers denken hier aan de berg Thabor, die de traditie voor de berg van de verheerlijking houdt. Aan deze mening ligt meer een poëtische dan een geschiedkundige gedachte ten grondslag. Bedenken wij daarentegen dat het bij Mattheüs, die van alle verschijningen van de Herrezene juist deze openbaring op de berg alleen nader beschouwd heeft, hoofdzakelijk te doen is om de tegenstelling tussen de Joodse volkskerk onder de Hoge Raad en de gemeente van Jezus met de elf aan het hoofd, om de tegenstelling tussen Jeruzalem, de hoofdzetel van dat Israël, dat zich tegen de Christus van de Heere verstokt en Galilea, de verzamelplaats van degenen, die in deze Christus gelovig zijn geworden. Bedenken wij verder dat die tegenstelling door de Heere zelf het eerst in de bergprediking ongeveer een en drie vierde jaar geleden is uitgesproken, dan kunnen wij geen ogenblik in twijfel zijn of er is hier aan geen andere berg te denken dan aan die, waarop de bergprediking gehouden is, aan de berghoornen van Hattin. Wat toen zich een weg baande komt hier tot voleindiging: het Nieuwe Testament treedt in de plaats van het Oude. De gemeente van Christus scheurt zich los van de Joodse volksgemeente. In de plaats van de besnijdenis wordt het sacrament van de doop ingesteld en zoals tevoren de Apostelen de naaste omgeving van Jezus vormden en het volk op enige afstand zijn plaats innam, heeft Hij ook weer hier de elf het dichtst om Zich en achter deze vormen de meer dan 500 broeders de wijdere kring. Wanneer Mattheüs slechts de "elf discipelen" vermeldt, dan is dit te verklaren uit de tegenstelling, waarmee hij zijn Evangelie wil besluiten. Hij heeft ons de Hoge Raad, die geestelijke overheid van het Joodse volk, dadelijk tevoren voorgesteld in zijn verharding tegen het hem bekend geworden feit van de opstanding van Jezus. Hij heeft aangetoond hoe

deze voor de Joden de uitvinder is geworden van een tastbare leugen, waarmee zij zich van die gebeurtenis hebben afgemaakt. Nu wil hij ons de overheid van de Nieuw Testamentische gemeente aantonen in hen, die de Heere reeds lang tot Zijn getuigen heeft geroepen, maar hier legt Hij hun voor hun roeping voor de gehele wereld.

17. En toen zij Hem zagen, hoe Hij opeens uit het onzichtbare van Zijn verheerlijkt lichaam tevoorschijn trad en er over Zijn hele persoon een wonderbare heerlijkheid was uitgestort, waardoor Hij Zich nu als de Heere van de hemel en van de aarde (vs. 18) wilde doen kennen, vielen zij in diepe eerbied voor Hem neer en baden zij Hem aan (Joh. 20: 28. Luk. 24: 52). Maar sommigen (beter: de anderen) (Hoofdstuk 26: 27), namelijk zij, die nog behalve de elf discipelen tegenwoordig waren, of de meer dan 500 broeders (1 Kor. 15: 6) twijfelden of zij wel met een levende lichamelijke mens, met de werkelijk herrezen Jezus te doen hadden en niet veel meer met een onmiddellijk van de hemel gekomene verschijning (Luk. 24: 37).

Bij de elf discipelen was volgens hetgeen Lukas en Johannes vertellen van de verschijningen, die reeds vroeger hadden plaats gehad, een twijfelen niet meer mogelijk. Het is echter verkeerd de twijfel daarop te doelen, of zo’n aanbiddende verering als in het neervallen van de discipelen zich openbaarde, de Heere werkelijk toekwam. De meesten herkennen Hem meteen bij Zijn komst; sommigen echter twijfelen - niet aan de waarheid van Zijn opstanding op zichzelf, want deze was de stilzwijgende veronderstelling van de gehele bijeenkomst - maar of Hij, die zij hier zien verschijnen, waarlijk de Meester was. Het schijnt dat het uitwendig voorkomen van de Heere reeds aanvankelijk zoveel verandering, ondergaan had, dat men zich bij de eerste aanblik in Zijn persoon kon vergissen. Zeker zal het onderscheid onbeschrijfelijk groot zijn geweest tussen de houding, de blik, de toon, waarmee Hij voor deze vergadering optrad en de gestalte van smaad en smart, waarin de meesten Hem het laatst enkele weken daarvoor aanschouwd hadden.

18. En Jezus kwam uit de kring van de discipelen bij hen om hen door de hen welbekende trekken van Zijn aangezicht (Luk. 24: 31) en door de hen net zo bekenden klank van Zijn stem (Joh. 20: 16) te overtuigen en liet Zich door hen in onmiddellijke nabijheid zien en horen. Hij sprak tot hen zó, dat Zijn woorden in de eerste plaats tot Zijn discipelen, maar ook tot allen gericht waren, en zei: a)Mij, die door de opstanding uit de dood nu tot Mijn heerlijkheid ben ingegaan (Luk. 24: 26), is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Nu de Vader Zijn Zoon alleen de macht heeft gegeven over alle vlees, opdat Hij het eeuwige leven geeft aan allen, die de Vader Hem gegeven heeft (Joh. 17: 2), zal Ik nu Mijn rijk innemen, dat hemel en aarde omvat.

a) Ps. 8: 7. MATTHEUS. 11: 27. Luk. 10: 22. Joh. 3: 35; 17: 2. 1 Kor. 15: 27. Efeze 1: 22. Hebr. 2: 8.

Op die toon had Hij nog nooit tot hen gesproken. Hoezeer van Zichzelf bewust dat Hij uit de hemel was neergedaald, dat Hij daar bij de Vader heerlijkheid had, eer de wereld was, zo had Hij nog nooit geschitterd met Zijn goddelijke grootheid. Bij voorkeur bediende Hij Zich, wanneer Hij van Zichzelf sprak, van de nederige uitdrukking "de Zoon des mensen. " Zijn daden bewezen dat Hij niet slechts de Zoon van Maria, maar ook de Zoon van God was en

wanneer Zijn vijanden Hem zo geheel miskenden en door de vuigste lasteringen hoonden, werd Hij gedrongen tot zelfverdediging en verklaarde dan zo openlijk Zijn nauwe betrekking tot de Vader, dat Zijn woorden in de mond van elk mens, van ieder schepsel godslastering geweest zou zijn. Maar nooit had Hij Zich zo openlijk en plechtig goddelijk gezag aangematigd als nu, omdat Hij na de voleinding van Zijn lijden, na de overwinning van de dood, gereed stond naar de hemel te varen en Zich daar een Heer van de wereld te betonen. Nu verklaart Hij Zich openlijk voor de Messias, de Koning, de door de profeten voorspelde, de hoop van de vaderen. Door de macht toch, die Hij Zichzelf toeschrijft, begrijpt Hij niet slechts kracht, vermogen, maar rechtmatige heerschappij en bestuur, verbonden met die kracht, die Hij ter handhaving van Zijn regering nodig had. Zijn heerschappij strekt zich verder uit dan de aardsgezinde Israëliet zich dit ooit had voorgesteld. Deze stelde zich Jeruzalem voor als de hoofdstad en zetel van Zijn rijk, Palestina als de grenzen van Zijn heerschappij en Abrahams nageslacht als Zijn onderdanen: de overige volken, meende hij, stonden tot zijn Koning in geen betrekking. Die zich tegen Hem verzetten, zou Hij uitroeien en die zich onderwierpen, zouden Hem hun schatting brengen. Maar, ver boven al wat aardse macht genoemd wordt, schrijft Jezus Zich alle macht toe in de hemel en op aarde, een onbepaald gebied, dat geen andere grenzen kent dan die van de schepping. De geesten, die voor de troon van God zijn, zouden zich buigen voor Zijn Zoon en de wenk gehoorzamen van de verheerlijkte Zaligmaker; ook de engelen van God zouden Hem aanbidden. De geesten van de afgrond, die hun grootheid waanden te vestigen op hun weerspannigheid tegen God, zouden sidderen voor de blik van Zijn Zoon en zonder diens wil zouden zij zich noch roeren noch bewegen kunnen. Al hun machteloze pogingen zouden hun nietigheid bewijzen en de grootheid doen kennen van de verhoogde Zoon des mensen. Geen troon op deze aarde was geschikt voor Zijn heerschappij, want alle koningen van de volken zouden aan Zijn scepter onderworpen zijn. Alle gebeurtenissen van de wereld zouden gevolgen zijn van Zijn wil en de mens zou niets besluiten of uitvoeren dan hetgeen Jezus wilde dat gebeuren zou. Want aan Jezus is gegeven alle macht in de hemel en op de aarde; Hij regeert zoals God regeert over alles en allen, behalve God. Mij is gegeven, zegt Jezus, alle macht in de hemel en op de aarde; gegeven door de Vader, zo spreekt de mens geworden Zoon van God, niet omdat Hij tot de geschapen wezens behoort, hoe toch zou Hij dan vatbaar zijn voor goddelijke heerschappij en is alle macht in de hemel en op de aarde iets minder dan dit? Maar omdat Hij na Zijn vernedering het loon ontvangen heeft voor Zijn onbezweken gehoorzaamheid aan de wil van God in Zijn verhoging aan de rechterhand van Zijn Vader. Niet de enige Zoon van de eeuwige Vader, die in het begin bij God, die God was, door wie God de wereld geschapen heeft, maar de Zoon van God, die mens geworden is uit de maagd Maria en Zijn broeders in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde, geleden heeft en gestorven is, maar die God uit de dood heeft opgewekt. Deze heeft God bekleed met alle macht in de hemel en op de aarde, omdat Hij gehoorzaam geworden was tot de dood van het kruis en hoezeer niemand Zijn leven van Hem kon nemen, het vrijwillig heeft afgelegd om door Zijn dood naar het welbehagen van de Vader zondaren met God te verzoenen. Zoals dus Zijn heerschappij ver verheven is boven de denkbeelden van de Joden, zo is ook de manier waarop Hij deze heerschappij heeft gekregen geheel onderscheiden van hun verwachting. Geen krijg en geweld, maar lijden en onderwerping verhieven Hem boven alle machten en tronen en heerschappijen, zodat voor Hem zich moeten buigen alle knieën van degenen, die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn en elke tong Hem moet belijden Christus de Heere te zijn.

19. Uw toekomstige roeping heb Ik u reeds meegedeeld (Joh. 20: 21). Ga dan heen in de gehele wereld (Mark. 16: 15), want nu heeft de beperking tot de Joden, die Ik u in de dagen van Mijn vlees oplegde (Hoofdstuk 10: 5) een einde; onderwijs (liever: maak tot Mijn discipelen) al de volken, ze dopend in de naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Wanneer u ze dan door de doop onder Mijn discipelen heeft opgenomen, behoort u hen voortaan onderricht te geven, lerend hen onderhouden alles, wat Ik u geboden heb, Mijn woorden door geloof en belijdenis (Joh. 8: 51), Mijn geboden door gehoorzaamheid en opvolging (Joh. 14: 15).

Nadat Jezus in Zijn vroeger onderwijs gedurende de tijd van Zijn werkzaamheid als leraar over alle delen van de zaligmakende waarheid Zijn discipelen de hoofdtrekken had bekend gemaakt, was toch een punt, dat voor het praktische leven van zoveel gewicht was, door Hem in onzekerheid gelaten, namelijk de verhouding van Zijn gemeente tot de Mozaïsche wet. Met grote ernst treedt Hij in de bergrede tegenover de mening op, alsof Hij het met Israël's wet makkelijk zou opnemen. Zo weinig was Hij gekomen om wet en profetie te ontbinden, dat, zolang hemel en aarde zouden bestaan, er geen letter van afgenomen mocht worden (Hoofdstuk 5: 17 v.). Ook spreekt de Heere van offeren en vasten op een manier, die het voortbestaan daarvan schijnt te veronderstellen (Hoofdstuk 5: 23; 6: 16). Zijn bedoeling, zegt Hij, was geheel en al gericht op de vervulling, de gehele wet moest ten slotte eens verwezenlijkt worden. Nog in Zijn laatste bede in de tempel verlangt Hij ook van Zijn discipelen, dat zij alles houden wat zij, die op Mozes' stoel zitten, gebieden, hoe zwaar ook die lasten waren te dragen en tot het bidden, waarmee de Zijnen op Gods gericht over Jeruzalem zich moeten voorbereiden, moet ook de bede behoren, dat hun vlucht niet plaats had op een sabbat (Hoofdstuk 23: 1; 24: 40). Nu spreekt dezelfde Jezus het aan de andere kant ook duidelijk en ondubbelzinning uit, dat met Johannes de Doper de periode van wet en profeten afgelopen is (Hoofdstuk 11: 13) en wel niet alleen ten opzichte van het voorspellende, maar ook van het bevelende deel van de wet. Hij verklaart uitdrukkelijk dat Zijn nieuwe wijn nieuwe leren zakken vorderde (Hoofdstuk 9: 17). Zo ook geeft Hij aan Zijn stelling, dat de sabbat om de mens gemaakt was en niet de mens om de sabbat, een zich ver uitstrekkende toepassing, want gevaarlijk voor het leven was bij het aren plukken van de discipelen de honger, waardoor Hij ze rechtvaardigt, niet geweest (Hoofdstuk 12: 1). Zo kwam ook het woord, dat Simon Petrus slechts tot het voorkomen van ergernis de tempelschatting moest geven, met de letter van Mozes in Ex. 30: 13 niet overeen; dat sloot zelfs de vrijheid van de kinderen van God van alle tempeldienst in zich (Hoofdstuk 17: 24 vv.) en van Hoofdstuk 9: 17 uit, het woord in Hoofdstuk 15: 11 overwegend, moet men geloven dat ook het onderscheid tussen rein en onrein voedsel voor Jezus was weggevallen. Een verzoening van deze elkaar zo tegensprekende stellingen heeft Jezus, voor zover ons wordt bericht, nooit gegeven. De discipelen hebben dus tot hiertoe nog geen duidelijke instructie gehad, hoe zij zich jegens de wet moesten houden. Uitspraken van verschillenden zin stonden tegenover elkaar. Zelfs in Luk. 16: 16 en 17 staan de tegenovergestelde zienswijzen op een paradoxale manier onmiddellijk bij elkaar: "de wet en de profeten tot op Johannes" en "het is makkelijker dat de hemel en de aarde voorbij gaan dan dat een lettertje van de wet vervalt. " De oplossing van het raadsel, hoe de wet tijdelijk en eeuwig kon zijn, geeft Jezus ook op deze plaats niet. Twee zaken zijn nu duidelijk: ten eerste dat voor het bewustzijn van Jezus de oplossing bestaat, ten tweede dat Hij een belangrijke reden moest hebben waarom de

discipelen die nog niet konden vernemen. Welke reden, dat kunnen wij uit de woorden van Jezus zelf besluiten. Uit Hoofdstuk 17: 25 blijkt dat de vrijheid van de tempelplicht uit het kindschap van God voortvloeit, uit Hoofdstuk 12: 5 vv. dat het de gemeenschap met de Mensenzoon is, die van de wet van de sabbat, uit Hoofdstuk 9: 19 , dat het bezitten van de bruidegom is, wat van rusten bevrijdt. Zo moesten de discipelen eerst kinderen van God zijn geworden en zij moesten eerst in de volle gemeenschap van Jezus zijn ingetreden om de vrijheid van de instelling te hebben. Jezus heeft uitgesproken, dat Hij op de rots-man Zijn gemeente wilde stichten: Hij heeft aan Simon en later aan de gehele gemeente het recht van de wetgeving toegekend. Zijn gemeente was dus in Zijn oog vrij van Mozes' wet, want alleen in dit geval was er een nieuwe wetgeving nodig. Deze volmacht van de gemeente berust volgens Hoofdstuk 18: 20 op Zijn tegenwoordigheid in haar. Pas in zijn sterven ziet Jezus de betaling van het losgeld, in Zijn bloed de bemiddeling van het verbond; pas wanneer Hij tot de Vader was gegaan kon Hij de Geest zenden, kon Hij zelf in de discipelen komen; pas wanneer deze nieuwe wijn van de Geest uit God in de discipelen fonkelt, mogen de oude gewoonten vallen. De gehele geschiedenis van de kerk toont hoe het menselijk hart slechts in die mate tot vrijheid van instellingen rijp wordt, naarmate Gods Geest daarin woning maakt. De pauselijken kunnen in de vrijheid van een Christen nog niets zien dan bandeloosheid; bij naamchristenen wordt zij dat werkelijk. Waar het rationalisme met zedelijke ernst optreedt wil ook dit weer de gehele wereld onder bevelen stellen. Daarentegen heeft Jezus geweten, dat voor de burgers van het hemelrijk, voor de gedoopten met de Geest de tijd van de wet was voorbijgegaan en toch tevens aan iedere letter van de wet de eerbiediging, ook de verwezenlijking verzekerd was; want de Geest van God, die hen inwendig leert, is dezelfde, waaruit eens de letters van Mozes zijn gevloeid. De nieuwe Geest vindt in het gehele systeem van de oude letters de afschaduwing, die Hem aankondigt en de getrouwheid aan de wet bij de met de Geest gedoopte staat tot de getrouwheid aan de wet bij de ware discipelen van Mozes als het lichaam van de opstanding tot het aardse. De stof van het aardse wordt buit van de vertering, maar de ziel blijft dezelfde en het nieuwe lichaam, waarin zij zich openbaart, is een betere afbeelding van haar wezen, een beter middel tot haar leven dan de vroegere van vlees en bloed.

Beter dan door bovenstaande woorden geloven wij onze boven uitgesprokene bewering, dat de hier voor ons liggende geschiedenis de tegenhanger van de bergrede is en de verbondsluiting, die nu tot verwezenlijking komt, niet te kunnen bevestigen. Nu is het dan ook duidelijk, waarom de Opgestane nu vooral handelt over de inzetting van het eerste van de beide sacramenten (sacramentum initiationis), over de heilige doop, terwijl de instelling van het tweede sacrament, het heilig Avondmaal, reeds vroeger (Hoofdstuk 26: 26 vv.) had plaats gehad. Over het wezen, de kracht en de betekenis van deze sacramenten zullen wij later nader spreken. Hier hebben wij slechts te doen met de zin en de aanwending van de instellingswoorden van de heilige doop. "Heengaan tot alle volkeren", dat was het eerste gedeelte van de aan de jongeren opgedragen taak. Niet lang bleef hun werkkring beperkt binnen de grenzen van hun vaderland. Niet één volk, hoe ver afgelegen of onbeschaafd ook, of van heel andere godsdienst dan die Israël beleed, wordt uitgezonderd. De beperking binnen de grenzen van Judea (MATTHEUS. 10: 5) werd opgeheven, nu de verloren schapen van Israël's huis zelf de Messias hadden verworpen. Deze universele zending was geheel in overeenstemming met de aloude profetie b. v. Joël 2: 28-32 en met het eigen woord van de

Heere, Matth. 25: 32 Wat nu de apostelen nog meer te doen stond voegt de Heere er onmiddellijk bij: maak hen tot discipelen, want zo moet de gewone vertaling begrepen worden. ayhteuein betekent intransitief "leerling zijn" en zo komt het voor Matth. 26: 57 , terwijl het transitief gebruikt wordt, behalve hier ook in Hand. 14: 21 en dan betekent het "tot leerling maken. " Hen dopend. De indompeling in het water was symbool van reiniging. Zo gold zij reeds o. a. in de doop van Johannes en de proselietendoop. Wassingen en reinigingen waren als godsdienstplechtigheden de Joden gewoon genoeg. Doop en onderwijs (didascontev zijn dus de twee delen van het mayhteuein dat niet gerekend kan worden voltooid te zijn, waar een van deze twee ontbreekt. De Baptisten kunnen in deze perikoop volstrekt geen bewijs vinden voor de waarheid van hun leer, dat eerst het hele onderwijs voltrokken moet zijn, eer de doop mag worden toegediend. Tot de naam, zoals waarschijnlijk de juiste vertaling luidt (in nomen, niet: in nomine). Deze uitdrukking heeft de betekenis "tot erkenning van", waarop dan het object, tot welks erkenning de doop moest gebeuren, volgt. Zo waren de Corinthiërs (1 Kor. 1: 13-15) niet gedoopt "tot de naam van Paulus", omdat Paulus niet het object van hun belijdenis was of mocht zijn. Vs. 15 stelt hij zelf het dopen tot zijn naam zoals met het maken van aanhangers voor zichzelf, niet voor de Heer. Juist omdat het daardoor onmogelijk is geworden om hem hiervan te betichten, dankt de Apostel God, dat hij slechts zeer weinigen heeft gedoopt. Tot bewijs voor de juistheid van onze verklaring wijzen wij op de door de Samaritanen bij de besnijdenis van hun kinderen gebruikte formule: "tot de naam van de berg Gerizim", in tegenstelling met die van de Joden was immers het specifiek kenmerkende van de belijdenis van de Samaritanen van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest. Dit was het kenmerkende juist van het geloof van de Christen, dat de Christen niet slechts de Vader, de Almachtige Schepper beleed, maar ook de Zoon, dat is Christus Jezus, in Zijn geheel enige verhouding tot de Vader en in vereniging met hen ook de heilige Geest, de Trooster en Waarheidsleraar. Dit is het specifiek onderscheidende, het essentiële van deze belijdenis, dat de gedoopte de Vader erkende als Vader, de Zoon als Zoon, de Heilige Geest als Heilige Geest. - De discipelen moesten de aldus gedoopten leren onderhouden al wat de Heere hen geboden had. Enig onderwijs moest toch ook altijd aan de doop voorafgaan; daarom wordt hier bijgevoegd wat hen moest worden onderwezen. Het woord, in de Statenvertaling vertaald door onderhouden, betekent "iets houden", de geboden houden, zodat men zijn handelingen en gedragingen zorgvuldig daarnaar inricht. Het wil dus zeggen dat zij na door de doop in de gemeenschap met de Heere te zijn gekomen, onderwezen moesten worden in de geboden van de Heere om die te houden. Nadat zij in de doop een teken handen ontvangen van hun ellende en van de verlossing in Christus Jezus, moesten zij nu het derde stuk leren begrijpen, nodig voor de zaligheid van de mensen, namelijk het dankbaar leven van de Christen. (Dr. G. VAN GOOR).

20. a) En u hoeft voor uw apostolische en Christelijke roeping niet terug te schrikken, als was die te zwaar voor u, noch te wanhopen aan de vrucht van uw werkzaamheid. Zie, Ik, die alle macht heb ontvangen in hemel en op aarde, ben gedurende al de tijd, die Ik aan uw stoffelijk oog ontruktal zijn, met jullie, in u, met u en voor u werkend, al de dagen tot de voleinding van de wereld, wanneer Ik weer van de hemel zal verschijnen, om het oordeel te houden (Hoofdstuk 25: 31 vv.) Amen.

a)Joh. 14: 18.

De Koning van de kerk haar altijd nabij, dat lezen wij in de plechtige uitspraak. Heerlijk woord dat "Ik ben. " Dezelfde toch, die even tevoren verklaard heeft: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde", dezelfde van wie, wat ook verandert of bezwijkt, getuigd wordt: Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in eeuwigheid!" Maar dan dient ook een diep inkeren in onszelf en een ernstige zelfbeproeving te gebeuren, of wij die gelukkigen zijn, waarmee Hij zijn zal en onder wie Hij wonen wil, Hij is toch niet met allen, die zich Christenen heten. Wie het geloof weerstaan en de kracht van de godzaligheid niet kennen, zal Jezus eenmaal verloochenen voor God Zijn Vader en Zijn heilige engelen. Maar met deze wil Hij zijn, namelijk met de bedroefden naar God, met de nederigen van hart, met de ongeveinsden en de ijverigen in liefde en in geloof. Zij zijn burgers van Jezus' rijk en hun Koning zal hen geleiden al de dagen van hun leven. Geen dag zal Hij hen begeven, geen uur hen verlaten! En al waden zij door zeeën van weedom, of al ontmoeten zij bergen van verschrikking, of al worstelen zij door strijd en door dood, ook dan zal hun Jezus bij hen zijn, Hij zal hen doen veld winnen hier beneden en waar zij zich opmaken om de boodschap van het kruis te brengen tot aan de einden van de aarde, zal eenmaal het Godsplan met de wereld door hen voleindigd worden.

De Heere Jezus is in het midden van Zijn kerk; Hij wandelt tussen de gouden kandelaren. Hij is even zeker nu met ons als Hij met de discipelen was aan het meer, toen zij een kolenvuur zagen liggen en vis daarop en brood. Niet naar het vlees, maar toch in werkelijkheid en waarheid is Jezus met ons. En deze is een gezegende waarheid, want waar Jezus is, wordt de liefde ontstoken. Onder alles wat een hart kan doen ontvlammen is er niets dat haalt bij de tegenwoordigheid van Jezus. Als wij weten dat Jezus met ons is, dan zal iedere bekwaamheid worden ontwikkeld, iedere genadegave worden gesterkt en wij zullen ons met hart en ziel en alle krachten aan de dienst van de Heere wijden; daarom is Christus' nabijheid boven alles begeerlijk. Zijn tegenwoordigheid zal het meest worden genoten door hen, die Hem het meest gelijkvormig zijn.

"Ik ben met jullie alle de dagen", beloofde de Getrouwe. Van nu aan zou het nabij zijn onafgebroken, zonder tussenpoos zijn. Met het sterfelijk oog mochten zij Hem niet meer zien; Zijn geestelijk nabij zijn ondervonden zij van nu aan altijd. Wat een zegen! - "Heere, was U hier geweest, mijn broer was niet gestorven", zo klaagde eens het zusterpaar van Bethanië hun nood aan Jezus. Haar broer was ziek geweest en, zo meenden zij, tevergeefs hadden zij de Machtige laten roepen. Jezus was niet snel genoeg gekomen. Hij was verscheidene dagen afwezig geweest en - zo was Lazarus gestorven. Wat hadden zij naar Zijn komst verlangd! Hoe donker en droevig was het voor hen geweest, omdat Jezus niet met hen was. Zo'n afzijn van de Heere hadden de Apostelen niet meer te vrezen: "al de dagen", had de Meester gesproken. Waar zij zich ook bevonden om het Evangelie te prediken, de Heere zou met hen zijn om hun Zijn woorden op de lippen te leggen, om Zijn woord vruchtbaar te maken tot hetgeen waartoe Hij het zond. In de dagen van de vreugde zou Hij daar zijn, om die vreugde te heiligen; in vervolging en gevaar, om te waken dat geen kwaad hun gebeurde; in lijden en dood, om de zielen met hemelse blijdschap te vervullen. In de dagen als zij juist behoefte voelden aan Hem, zouden zij Hem zien, die de lof en de gebeden aanneemt; nooit zou het voor hen zijn: "Ik zoek de Heere, maar Hij heeft mij verlaten", zelfs niet voor een kleine tijd. Maar ook dan als zij Hem zouden vergeten, afgeleid door de dingen van de wereld, zou Hij

met hen zijn om ze tot Zich te trekken, om Zichzelf aan hen te openbaren. In de dagen van de verzoeking zou Hij voor hen een steun zijn en hun bewaarder. Geen Petrus zou meer, al was het slechts enkele voetstappen, van Hem verwijderd zijn, of een woord kunnen spreken waarbij de Meester hem niet aanzag. Ook in de dag van de dood zou Jezus met hen zijn, om hun zielen tot het leven te doen ingaan. - Hoe zalig is de mens, aan wie zo'n hoge genade als aan hen gegeven is. Het is een bijzondere, een hoge zegen als Hij u nooit meer begeeft. Hoe velen die Hem kennen, zijn immers nog, als de jongeren vóór de Hemelvaart van Jezus, slechts nu en dan in het gevoel van Zijn nabijheid. Nu zien ze Hem en straks weer menen zij verlaten te zijn. En zeker, dit doet de Heere met heilige bedoelingen, opdat de ziel het leert beseffen hoe onmisbaar Hij is, hoe zalig Zijn nabijheid. Is het juist erkend hoe dierbaar Hij is, dan hoeft, dan wil Hij de Zijnen niet meer verlaten, dan wordt het éne nodige niet meer verduisterd. Gelovigen, die u nog vaak verlaten voelt, vertraag niet in het gebed. Roep in elke vindenstijd: Verlaat mij niet meer, o Jezus! Uw aangezicht ga met mij mee! "Al de dagen", - zo zij het! Ja Amen! Heere! geef het ons! - "Ik ben met u", spreekt de Heere en het zijn Zijn jongeren tot wie Hij spreekt, waarvan een Judas reeds afgescheiden was. Met Zijn vijanden is Jezus niet, Hij is tegen hen. En waarom was Hij met die geliefden? Zullen wij antwoorden: omdat deze Hem drie jaren hadden gevolgd en liefde bewezen? Maar was dit een verdienste van henzelf, of was het niet juist een zegen, dat de heerlijkheid van de Heere hun gemoed had gewonnen en Hij hen eerst had liefgehad. "U heeft Mij niet uitverkoren", zei de Heere, "maar Ik heb u uitverkoren. " Zullen wij antwoorden: Jezus zal zijn met degenen, die Hem zoeken; ja maar wij vragen weer: "Is het zoeken van, het verlangen naar Christus een oorzaak, of niet eerder een gevolg van de openbaring van de Heere aan de zielen? Dit is de weg in het rijk van de genade: De Heere opent de ogen van de Zijnen voor hun eigen zonde en ellende, Hij geeft Zichzelf te aanschouwen en geeft Zich ten leermeester. Hij voedt op tot Zijn vrienden hen, die Hij gedurig kennelijk nabij is. Zijn genade groeit aan totdat het is: "Ik ben met u al de dagen tot de voleinding van de wereld. " Aan Hem dan alleen de roem, u, die Zijn nabijheid ondervindt, want Hij verbrak uw onwil en uw zonde. Hij werd u te machtig, zodat u Hem niet weerstaan konde; Hij heeft u verstrikt in het net van Zijn liefde, u getrokken uit uw duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Wij kennen geen andere dan vrije genade; bij verdienste is de genade geen genade meer. Wij zeggen met Paulus: "Die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt. "

Ter voortzetting van de optelling van Jezus' verschijningen bij vs. 15 , zes in getal, waaraan zich de zevende in vs. 16-20 aansloot, merken wij verder op dat Paulus in 1 Kor. 15: 5 vv. niet alleen, zoals vele uitleggers veronderstellen, enige voorbeelden wil opgeven dat de Opgestane door menselijke ogen is gezien; zijn doel is duidelijk, de voorvallen van die aard, zover hij ze kent, zowel volledig als op de rij af op te tellen. Daarom was

8) de nu volgende verschijning (volgens onze berekening op 7 mei, zondag Cantate) die aan Jakobus. Het is de vraag welke Jakobus hier bedoeld is, de oudere of de jongere (Uit 10: 4). Volgens Hieronymus zou het Jakobus II geweest zijn, de broer van de Heere. Deze discipel zou namelijk gezworen hebben om geen voedsel meer tot zich te nemen sinds hij de drinkbeker van Christus had genoten, totdat Hij van de dood zou zijn opgestaan. Jezus zou hem reeds op de dag van Zijn opstanding van zijn gelofte hebben ontslagen, terwijl Hij aan hem verscheen. Deze legende klinkt zeer wonderlijk en zoals zij geheel en al in de bepaling

van tijd heeft misgetast, zo ook in de bepaling van de persoon en van het doel. Wij hebben integendeel aan Jakobus I, de broer van Johannes, te denken en als doel waarom juist deze apostel nog een bijzondere openbaring van de Opgestane ten deel wordt, vinden wij twee zaken. Het zou reeds opmerkelijk zijn, schrijft Steinmeijer, wanneer deze discipel gedurende de 40 dagen de onderscheiding had ontbeerd, die hem gedurende de vroegere gemeenschap met de Heere evenals Petrus en Johannes (Mark. 5: 37. MATTHEUS. 17: 1; 26: 37) ten dele was geworden. Wij hebben hier echter nog een meer bepaalde reden om hem een bijzondere openbaring van Christus toe te kennen. De Heere heeft aan Petrus evenals aan Johannes oover hun persoonlijk lot op aarde oplossingen gegeven. De eerste heeft Hij de dood aan het kruis voorgesteld, ook tegen de tweede heeft hij iets gezegd over zijn toekomst, hoe duister en onbepaald de uitdrukking ook was (Joh. 21: 18 vv.); en aan de derde in de kring van zijn meer bijzondere omgeving zou Hij niets van die aard gezegd hebben? Juist hem heeft Hij zeker iets bijzonders moeten zeggen, want zijn lot blonk boven dat van de anderen uit. Hij was de eerste apostel, die de marteldood heeft ondergaan en de drinkbeker van zijn Heere heeft gedronken (Hand. 12: 1 vv.). Was hij daartoe uitverkoren, had de goddelijke wijsheid dit met hem voor, dan was een vernieuwing van de vraag, die daarop betrekking had, in Hoofdstuk 20: 22 van de kant van de Verheerlijkte zeer bepaald gemotiveerd. Deze Jakobus I, die na het pinksterfeest een eerste rang in de gemeente te Jeruzalem tot aan zijn marteldood genoot, nadat ook Herodes hem vroeger dan Petrus liet grijpen, zal dan ook de meest geschikte onder alle apostelen zijn geweest, door wiens bemiddeling Jezus Zijn discipelen riep, om nu reeds weer Galilea te verlaten en naar Jeruzalem te gaan. Tot aan het pinksterfeest waren er nog bijna drie volle weken en in geen geval zouden de discipelen vanzelf zich zo vroeg naar de stad op weg hebben begeven, dat zij minstens 10 dagen vóór het feest reeds daar waren, wanneer niet een uitdrukkelijk bevel van de Heere daartoe aanleiding had gegeven; zij moesten toch bezorgd zijn om Zijn verdere openbaringen in Galilea, waarheen zij reeds op de paasdag waren gewezen, te missen. Dat het zo is dat een uitdrukkelijk bevel gevolgd was, bevestigt de uitdrukking in Hand. 1: 4, waar van Jezus wordt gezegd dat Hij Zijn discipelen ten slotte te Jeruzalem had vergaderd. Met meerdere uitleggers menen wij dat het Jakobus is geweest, die dit bevel heeft ontvangen. Van de overige uitleggers wijken wij echter af en gaan onze eigen weg wanneer wij aannemen, dat de elf niet pas kort vóór de hemelvaartsdag in Jeruzalem zijn geweest, maar reeds 6 dagen vroeger en dat er nog

9) een bijzondere verschijning te Jeruzalem in de telkring is geweest op zondag 14 Mei Daartoe noodzaakt ons zowel de afdeling Mark. 16: 14-18 , alsook de rede van Jezus in Luk. 24: 44-48, aan welke plaatsen wij onmogelijk de schuld zouden kunnen ontzeggen, dat zij verschillende gebeurtenissen met elkaar vermengden en daardoor de voorstelling verwarden; de verwarring bestaat slechts aan de kant van de verklaarders en verdwijnt dadelijk, wanneer men met onze veronderstelling instemt. Ten slotte hebben wij nog te noemen

10) de verschijning op de hemelvaartsdag zelf (18 mei = 26 ijjar). Zij begint in de vroegte van de dag eveneens te Jeruzalem in de gewone vergaderzaal van de discipelen. Al snel voert echter de Heere hen van daar naar de Olijfberg en op de weg daarheen heeft Hij met hen de gesprekken, die de tijd en de plaats van het begin van hun apostolische werkzaamheid nader aanwijzen en in Luk. 24: 49 kort zijn aangegeven. Zij zouden niet eerder hun stem tot prediking verheffen, voordat zij de bestemde aandrang van boven hadden ontvangen en op

geen andere plaats zouden zij hun werk beginnen dan te Jeruzalem. Wanneer Lukas dan nog op een opsommende manier van de geschiedenis van de hemelvaart en het blijven van de discipelen te Jeruzalem spreekt, dan doet hij het in zijn streven naar de grootst mogelijke volledigheid, maar ook in het bewustzijn dat hij de eigenlijke grenzen van het aan het Evangelie gestelde doel te buiten ging en in dat gebied intrad, dat tot de Handelingen der Apostelen behoort; daarom neemt hij in het begin van de laatste de zaak weer uitvoeriger op. Zo vinden wij in Mark. 16: 19 vv. de vermelding van de hemelvaart als een ingrijpen in een gebied, dat verder dan het Evangelie ligt en ook daar als een geschiedenis van de apostelen wordt gekarakteriseerd. Inderdaad is dan ook de hemelvaart niet zozeer de heerlijkste en waardigste slotsteen van Christus' omwandeling op aarde, zoals men die genoemd heeft, maar integendeel het beginpunt van Zijn nieuwe hemelse werkzaamheid. De slotsteen van Zijn aanzijn op aarde is integendeel de opstanding met de verschillende verschijningen, waarvan in Hand. 1: 3 gesproken wordt; en daarom, omdat de hemelvaart van de Heere niet meer tot de Evangelische geschiedenis in haar ware, juist begrensde omvang behoort, hebben ook de eerste en de vierde Evangelist daarvan gezwegen. Omdat wij ze echter in de kring van onze beschouwing hebben opgenomen, in zoverre zij ten minste met haar voorafgaande en begeleidende omstandigheden in het bereik van de verschijningen van de Opgestane valt, staat het getal van deze verschijningen vast, dat volgens algemene en gegronde aanneming niet anders dan tien kan zijn 46: 27).

In de vroegen morgenstond Heeft Gods woord Zijn Zionieten Redding in de ellend verkond, Waar hun tranen overvlieten! het Werd beloofd en het is voldaan! Onze Heer is opgestaan!

Vrijgekochten uit de dood Strekt uw schreien! wilt niet zorgen! Ziet naar Hem uit in uw nood, Als de wachters op de morgen! het Licht moge op en ondergaan, Maar de Heer is opgestaan.

O mijn ziel! wanneer de nacht Des vertwijflens, des bestrijdens, U bestormt en aanvecht, wacht! het Allerdonkerst uur des lijdens Zal in blijdschap overgaan! Want de Heer is opgestaan!

Uitverkoren Kerk van God! Wil voor het helgeweld niet schromen! Veilig, zeker blijft uw lot, Schoon uw Heer schijnt weggenomen! Ook Uw morgenstond spoedt aan, Zions volk is opgestaan!

't Onverganklijk Levenslicht Rees met gans ontdekten luister Uit de snoodheid van het gericht, Uit der graven sombren kluister! het Nachtuur is voorbijgegaan! het Licht des heils is opgestaan!

Hemelglans en gloed bestraalt het Graf, bezegeld door de Joden! De englen Gods zijn neergedaald, De aardse wachters zijn gevloden! Beving grijpt de wereld aan! Onze Heer is opgestaan!

't Graf is ledig! nadert! ziet! O door trouw gedreven vrouwen! Zoekt Hem bij de doden niet! die geen doodsgeweld kon houên! De engel zelf kondt het aan, die u zoekt, is opgestaan!

Kloeke, teedre Magdaleen! Gij, gij mocht Hem het eerst aanbidden! Hoog bevoorrechten! spoedt heen! Meldt het in van de broedren midden! Zegt vooral het Petrus aan, Dat zijn Heer is opgestaan!

Maar ook hij zal nog deez' dag Aan des Meesters voeten wenen, die hij schuld belijden mag, Die vergeving wil verlenen! Jezus neemt den boetling aan! Daartoe is Hij opgestaan!

O! op Emmaüs pad te saam, Diep bedroefde wandelaren! U verenigd in Zijn naam, Komt Hij zelf de Schrift verklaren! welk een blijdschap grijpt u aan, Isrels heil is opgestaan!

Heilge schaar! gelooft ge nu? Jezus zelf brengt u vrede! Jezus ademt over u; En Hij deelt Zijn Geest u mede! het Is geen droom, geen ijdle waan! Hij is waarlijk opgestaan!

Thomas! nee! geen twijfel meer! Zie die handen! zie die zijde! het Is de Meester! het is uw Heer, het Is Uw God, die u bevrijdde! Staar Hem met aanbidding aan! Waarlijk Hij is opgestaan!

Bij het Galilese meer Zagen honderden van ogen de verrezen Heiland weêr; En voor Hem in het stof gebogen, Hieven zij de juichtoon aan: Ja de Heer is opgestaan!

Ook uw oog aanschouwde Hem, O, van de jongren jongstgeboren en uw oor vernam Zijn stem! Laat het tot Damascus horen, Kondig het der wereld aan: 'k Zag Hem! Hij is opgestaan!

Isrel! gij ook zult Hem zien, die Uw vadren hopend wachtten en aan het Gods Lam hulde biên, die uw overpriesters slachtten. Nee! uw zaad zal nooit vergaan, Davids Zoon is opgestaan.

Eens zal aller oog Hem zien! Alle zondaars, alle volken! Alle knie Hem hulde biên, Als Hij weerkomt op de wolken! Beeft, verharden! schouwt het aan, Ja, de Heer is opgestaan!

O, die dag van heil en loon! Dag van jubel, dag van glorie, Als de in God ontslapen do'n Zullen opstaan in victorie! het Eeuwig licht is opgegaan, Onze Heer is opgestaan!

O die dag, die dag van loon! O die dag, die dag van de wraken! Als de Rechter op de troon Van de vollen toorn zal blaken! het Rijk van de zonde moet vergaan! het Lam van God is opgestaan!

Ja! de Heer is opgestaan, Gods bazuinen zullen klinken, De eerste dingen zijn vergaan, Nieuwe heemlen zullen blinken, nieuwe tijden vangen aan - God is scheppend opgestaan!

.

SLOTWOORD OP HET EVANGELIE VAN MATTHEÜS

Mattheüs, die in de apostellijsten 5: 1) nu eens de zevende, dan de achtste plaats inneemt, hebben wij in Hoofdst. 9: 9 vv. onder zijn oorspronkelijke naam Levi als een man uit het Joodse volk, als zoon van een zekere Alfeüs leren kennen. Vroeger behoorde hij tot de klasse van de zo beruchte tollenaars. Hij had te Kapernaüm zijn woonplaats, werd door de Heiland tegen het einde van september van het jaar 28 na Christus tot Zijn volgeling en apostel geroepen en met de nieuwe naam "geschenk van de Heere" getooid. Later treedt hij in de Evangelische geschiedenis zowel als in die van de apostolische zo geheel op de achtergrond, dat hij zelfs geen enkele maal gemeld wordt. Volgens de kerkelijke traditie heeft hij na de hemelvaart van Jezus gedurende een oponthoud van vijftien jaar te Jeruzalem het Evangelie verkondigd en zich vervolgens tot andere volken gewend; de meningen, voor welke volken hij tot apostel is geworden, lopen ver uiteen. Laten wij dit laatste punt rusten en leggen wij op het vorige een des te groter gewicht. Want inderdaad komt de tijd van het jaar 45 na Christus geheel overeen met de stand van zaken, die in het Evangelie van Mattheus doorstraalt. Het dient tot rechtvaardiging van het feit, dat een gemeente van Galilese oorsprong en geleid door Galilese mannen uit het geringere volk zich heeft afgezonderd van de gemeente van God, die door de Hoge Raad werd geleid en dat men zich buiten Israël’s grenzen ver door de wereld heen heeft verbreid. Deze rechtvaardiging wordt gegeven, omdat het bewijs wordt geleverd, dat dit feit door de schuld van het Joodse volk en zijn oversten zelf teweeg is gebracht. Nadat de beloofde Heiland van Israël en van de wereld verschenen was, is Hij miskend van Zijn geboorte te Bethlehem af, die door heidense wijzen is bevestigd, tot aan Zijn opstanding, waarvan heidense wachters getuigd hebben. Maar de betrekkelijk weinigen, die zich van hen, in wier handen de leiding van het Joodse volk lag, niet hebben laten opzetten tegen de Zoon van David, de Zoon van Abraham, aan wie en door wie de schriften van het Oude Testament hun vervulling hebben gevonden, de weinigen, die zich geheel aan de indruk van de waarheid hebben overgegeven, heeft Hij tot een bestuur over Zijn nieuwe gemeente aangesteld. Hij heeft dit gedaan, toen Hij met de Farizeeën en Schriftgeleerden moest breken om Zijn rijk zonder hen in Israël op te richten. Die weinigen heeft Hij als de eerste leden van die gemeente rondom Zich verzameld en Hij heeft vervolgens, toen Hij door Zijn opstanding in het gehele bezit van Zijn koninklijke macht getreden was, krachtens die macht Zijn discipelen zelf aangewezen om de grenzen van Israël door te breken en onder de heidenen te gaan, om daar Zijn rijk te bouwen, terwijl Hij het lukken van hun werk waarborgde met Zijn hen overal vergezellende tegenwoordigheid. Is dat in zijn hoofdtrekken de gedachtegang van ons Evangelie, dan was de aanleiding tot vervaardiging voornamelijk in die tijd gegeven, toen de overige apostelen, uitgenomen degenen, die verder te Jeruzalem achterbleven, ten eerste in de aan Palestina grenzende landen en later van daar verder gingen, om de prediking van het Evangelie in de hele wereld te brengen. Deze waren Andreas, Filippus, Bartholomeüs, Thomas, Mattheus, Judas en Jakobus, Simon Zelotes en Matthias. Dat hun uitgaan niet vroeger dan in het jaar 42 na Christus plaats had, waarborgt een oud verhaal, volgens hetwelk Christus Zijn discipelen heeft bevolen ten eerste nog twaalf jaar na Zijn hemelvaart te Jeruzalem te blijven. Dat die ook niet veel later heeft plaats gehad blijkt bepaald uit de wijde omvang, die de Christelijke kerk reeds aan het slot van de apostolische tijd verkregen had. Zo zal het jaar 45 na Christus, dat volgens het boven meegedeelde de kerkelijke traditie ten opzichte van Mattheus noemt, wel op goede grond berusten. Dat is de tijd, dat een jaar te voren Jakobus I als de eerste onder de apostelen de marteldood leed (Hand. 12: 1 vv.) en de Christelijke gemeente zich het eerst in Antiochië van de Joodse synagoge had losgemaakt en

zich tot een eigen zelfstandige godsdienstige gemeenschap had gevormd (Hand. 11: 28). In die tijd was een Evangelie van die richting, zoals die in het boek van Mattheüs gevonden wordt, geheel op de juiste plaats. Een tot heden nog onbesliste vraag is het, of hij zijn Evangelie oorspronkelijk in het Hebreeuws (in de zin, waarin het woord in Hand. 21: 40 gebruikt wordt, waar het zoveel betekent als Aramees of Syro-Chaldeeuwse dus in de toen gebruikelijke landstaal van Palestina) geschreven heeft en de Griekse tekst dus slechts een overbrenging van een niet meer bekende vertaler is, of dat wij deze tekst zelf voor een oorspronkelijk schrift moeten aanzien, terwijl dan Mattheüs vroeger reeds een in het Hebreews geschreven verzameling van uitspraken en redenen van Jezus had geschreven, die door anderen tot het zogenaamde Evangelie van de Hebreeën, een apokrief boek, werd omgewerkt. Wij houden ons aan de laatste opvatting, zoals dan ook het Griekse Evangelie geheel het karakter draagt van een oorspronkelijk geschrift. Mattheüs stelt dan ten eerste op schrift wat tot hiertoe de inhoud van de mondelinge Evangelie-verkondiging van de twaalf apostelen aan het volk van Israël had uitgemaakt, namelijk de aanwijzing dat Jezus van Nazareth het in Gen. 15 beloofde zaad van Abraham en tevens de in 2 Sam. 7 (beloofde Zoon van David is. In zijn verdere voorstelling komt voornamelijk de menselijke en wel nader de Israëlitische kant in het wezen van de Heere uit. Aan het slot van de aardse loopbaan van Jezus is vervolgens gebleken hoe Israël in het groot en in het algemeen tegen zijn Messias, de Zoon van David zich heeft verhard en zich onder zijn geestelijke overheid tot standvastige verwerping en bestrijding van deze Christus en van Zijn gemeente heeft ontwikkeld, zodat, nu Hij, aan wie als Davids Zoon alle macht is gegeven in hemel en op aarde, Zich betonen moet dat zaad van Abraham te zijn, waarin alle geslachten van de aarde gezegend moeten worden (Gen. 12: 3). In zijn manier van vertellen bekommert Mattheüs zich niet over nauwkeurige voorstelling van de gebeurtenissen in hun bijzonderheden, om de mededeling van de samenhang, wat tijd en oorzaak betreft. "Deze tollenaar onderzoekt niet het detail, maar gaat opsommend te werk. Toch geeft hij ons een blik, een blik naar orde en naar een vast plan in het leven van de Heere op een manier, die door geen anderen wordt overtroffen, omdat hij juist de stof groepeert en de daden van de Heere in een kort overzicht bij elkaar plaatst. Bijzonder duidelijk en volgens een deugdelijk plan geeft hij ons Zijn redevoeringen. In dit opzicht overtreft hij niet alleen Markus, die slechts weinige uitgebreidere redevoeringen van Christus bericht, maar ook de derde Evangelist. "

Eigenaardig is het standpunt dat hier wordt ingenomen. Het is niet het vrijzinnig standpunt van een Paulus, die zich geheel boven de Mozaïsche instellingen verheft en het Nieuwe Verbond tegenover het Oude beschouwt, het is veel meer dat van een Christen uit de Joden, die aan het Evangelie geen hoger lof weet te wijden dan dat het voortzetting, vervulling, volmaking is van de aloude openbaringen van God. De schrijver beweegt zich geheel in de geest van het Oude Verbond. - Eigenaardig is ook de vorm van het eerste Evangelie te achten. Wel ver van een volledig of geregeld geordend verhaal van de woorden en de daden van de Heere te geven, bevat het een zakelijk overzicht, waarbij de tijdsorde zichtbaar terugtreedt. Mattheüs verenigt niet alleen de uitspraken, maar ook de daden van de Heere in zekere hoofdgroepen, om het geheel zo in helderder daglicht te plaatsen. Gelijksoortige en overeenstemmende zaken voegt hij graag tezamen. De geschiedenis van de jeugd van de Heere en Zijn inwijding tot Zijn ambt, Zijn bergrede, Zijn betrekking tot de apostelen, Zijn gelijkenissen, Zijn wonderen, alles is als het ware onder rubrieken gebracht. Men mag dit al

of niet uit Zijn gewoonte om in Zijn tolambt volgens tabellen te werken verklaren, het verschijnsel blijft uiterst opmerkelijk en ook het betrekkelijk gemis van aanschouwelijkheid in de vorm wordt daardoor wellicht enigszins opgehelderd. Hiertoe behoort ook Zijn gewoonte om in het meervoudig slechts de soort van door de Heer genezen blinden, bezetenen enz. op te geven, waarvan het juiste enkelvoudige getal bij Markus of Lukas wordt aangetroffen. Meer dan in enig historisch geschrift van het Nieuwe Verbond komt hier overigens geheel de toon en trant van het verhaals met die van het Oude Testament overeen. Is het opgemerkte aangaande de eigenaardigheid van Mattheüs' evangelie reeds op zichzelf de behartiging waardig, van meer betekenis wordt het, wanneer wij het in verband brengen met de echtheid van dit geschrift. De geest toch, die hier spreekt, is juist die van de gewezen tollenaar aan de ene en van de hoogbevoorrechte Apostel-getuige aan de andere kant en in alle opzichten beantwoordt het geschrift aan hetgeen wij, naar de ons van elders bekende gegevens aangaande de auteur, juist van deze hand konden wachten. - Papius, bisschop van Hiërapolis in Frygië in de eerste helft van de tweede eeuw, een man, die de Apostel Johannes nog gekend heeft en met Polycarpus bevriend was, heeft een "verklaring van redenen van de Heere" geschreven, waarvan hij enkele kerkvaders, inzonderheid Eusebius, nog fragmenten over zijn. Volgens deze kerkvader nu verklaart de genoemde getuige: "Mattheus nu heeft in het Hebreeuws de redenen (van de Heere) opgetekend, ieder vertaalde die zo goed hij kon. " - Nu is de vraag in welke betrekking die beide uitgaven (de Hebreeuwse en Griekse) van hetzelfde Evangelie tot elkaar staan. - Moeilijk kunnen wij aannemen dat Mattheüs zijn oorspronkelijk Hebreeuws geschrift na de voltooiing met eigen hand in het Grieks heeft vertaald. Een andere vraag is het echter of de Evangelist niet zelf een zelfstandige bewerking van zijn Hebreeuws Evangelie in de Griekse taal ter hand heeft genomen ter verspreiding in wijdere kring. Zo alleen laat het zich voldoende verklaren, dat dezelfde kerkvaders, die de Hebreeuwse oorsprong van het Mattheüs evangelie onbewimpeld verkondigen, zonder aarzelen zich van het Griekse bedienen en dat het kanoniek gezag van dit laatste door de oude Kerk even geredelijk als dat van de andere Evangeliën erkend is. Zo alleen laat het zich bevredigend oplossen hoe onze Griekse Mattheüs zulke ondubbelzinnige inwendige bewijzen van echtheid vertoont. Zo ten slotte verklaart het zich makkelijker dat de oorspronkelijk Hebreeuwse Mattheüs zo spoorloos verdwijnen kon. - Wat voorts de hoofdinhoud betreft, de opgaaf van de zaken, die alleen bij Mattheüs voorkomen, kan de eigenaardigheid van deze Evangelist ons doen blijken. Zou naar luid van de oude profetie de Messias ook door heidenen worden gehuldigd, Mattheüs alleen deelt ons de begroeting van de Davidsspruit door Oosterse wijzen mee. - Zag de Israëliet in de geschiedenis van zijn volk een type van die van de Messias, Mattheüs alleen meldt ons de vlucht van Jezus naar Egypte, waar ook Zijn Voorzaten eenmaal vertoefden. Behoorden ook wonderen tot het Messiasdenkbeeld van de Joden, het toppunt van het wonderbare vinden wij bij Mattheüs bereikt, waar niet alleen Jezus zelf, maar ook Petrus zelf een enkele maal het vermogen heeft om op het water te wandelen, waar de schattingstater Hem door een vis aangebracht moet worden en niet alleen de onbezielde natuur, maar ook de ontslapenen in hun graven worden bewogen bij de dood en opstanding van de Heere. En zelfs de laatste verschijning, die Mattheüs van de verrezen Verlosser meedeelt, hoe zij juist in zijn geest de openbaring van een Messias is, aan wie alle macht gegeven is in hemel en op aarde! - Vatten wij al het gezegde tezamen, dan vinden wij bij Mattheüs geen afgetrokken historisch, maar een historisch-dogmatisch doel, waarmee overigens de zuiverheid en waarheid van de historische voorstelling zelf geenszins in strijd

hoeft te zijn. Hij levert het bewijs dat Jezus de Messias is, door aanwijzing van de vervulling van de voorspellingen en de heerlijkheid van zijn wonderen.

HET EVANGELIE VAN MARKUS

Markus plaatst meestal alleen de gebeurtenissen bij elkaar die hij uitvoeriger dan de overige Evangelisten te boek heeft gesteld en hij voegt daarbij veel kleine bijzonderheden die de medegedeelde gebeurtenissen in het bijzonder aanschouwelijk maken; reden te meer voor elke bijbellezer, om hem steeds met de andere Evangelisten te vergelijken; langere redenen laat hij gewoonlijk weg. Dit Evangelie geeft ons op deze wijze van de Heiland als handelend persoon een krachtige, levendige, kernachtige voorstelling. Het eerste Evangelie was vooral voor Christenen uit de Joden geschreven, het tweede (Markus) deelt de belangrijkste berichten in het eerste meegedeeld en nog enige andere, die daar verzwegen zijn, in deze vorm mee, als meer bevattelijk voor Christenen uit de heidenen. Voor hen is ook in het bijzonder het derde Evangelie (Lukas) bestemd, terwijl het laatste (Johannes), onder Griekse heidenen geschreven, voor geen bepaalde soort van lezers is bestemd, maar geschreven schijnt voor de Christenen die na de verwoesting van Jeruzalem reeds meer tot een samenverbonden geheel waren verenigd.

HOOFDSTUK 1

CHRISTUS, DOOR JOHANNES GEDOOPT, WORDT VERZOCHT, PREDIKT, ROEPT DISCIPELEN EN GENEEST ZIEKEN

I. Vs. 1-8. (zie ook). Markus wil zijn lezers bekend maken hoe de boodschap, die nu door de wereld wordt gebracht, haar aanvang heeft genomen met de prediking van Johannes de Doper. Daarom begint hij ook meteen met deze prediking, zonder eerst terug te zien op de geschiedenis van Jezus kindsheid en jeugd, en die van Zijn voorloper, zoals ook Petrus, wiens tolk hij is, in het huis van Cornelius van hetzelfde punt uitgaat (Hand. 10: 37vv.). Zoals Petrus de eerste onder de apostelen geweest is die beleden heeft dat Jezus de Christus is, de Zoon van de levende God (Joh. 6: 69 MATTHEUS. 16: 16), zo voegt ook Markus dadelijk bij zijn eerste woord die belijdenis.

1. Hetgeen in vs. 4-8 volgt is het begin van het Evangelie, de blijde boodschap (MATTHEUS. 4: 23; 11: 5; 24: 14) van Jezus Christus, de Zoon van God, in zo verre die boodschap nu werkelijk openlijk aan al het volk werd verkondigd.

2. Zoals geschreven is in de profeten, en wel zoals het in het eerste en laatste profetische boek van het Oude Testament van tevoren bepaald was, namelijk volgens de woorden in Mal. 3: 1 en Jes. 40: 3 Ziet, Ik zend Mijn engel 18: 10") voor Uw aangezicht, die Uw weg voor U heen bereiden zal (MATTHEUS. 11: 10 Luk. 7: 27).

3. Het is de stem van de roepende in de woestijn: Bereid de weg van de Heere, maakt Zijn paden recht (MATTHEUS. 3: 3. Luk. 3: 4).

Wat duidelijk van Christus en in betrekking tot Hem gezegd is, niet wat eerst via onderzoek moet worden verkregen (Luk. 1: 3), stelt Markus ten nutte van zijn lezers bij elkaar, om hun de op feiten gegronde overtuiging te schenken, dat Jezus waarlijk is, waarvoor Hij hier verklaard en erkend wordt, de Christus, de Zoon van God.

Dit begin van het Evangelie was in de apostolische tijd ook het gewone begin van de Evangelische overlevering, zoals die met de Apostolische prediking verbonden was. Men begon met het optreden van Johannes de Doper. De geschiedenis van de kindsheid daarentegen en de leer van het Woord, dat in den beginne bij God was (MATTHEUS. 1 en 2. Luk. 1 en 2. Joh. 1: 1-18), volgde later voor de ingewijden, de gelovigen.

De gewone tekst: "gelijk geschreven staat in de profeten, " is hierom de meer geschikte, omdat het uitspraken zijn van twee verschillende profeten, die de Evangelist zonder afbreking aanhaalt en waarvan de eerste plaats niet van Jesaja, maar van Maleachi is. Volgens uitwendige getuigen kan zeker worden aangenomen dat de echte lezing is: "in Jesaja, de profeet. " Vooral door de opmerking dat hier de plaatsen van twee profeten met elkaar verbonden zijn, heeft men in de Christelijke Kerk aanleiding gekregen, om de opgaaf zo te veranderen als die voor ons ligt.

Dit bij elkaar voegen van een woord uit Jesaja met een uitspraak van Maleachi kan ons niet bevreemden, omdat Maleachi duidelijk en opzettelijk op dat woord van Jesaja doelt, zoals reeds de uitdrukking "de weg bereiden, " die in het Oude Testament alleen in het tweede deel van Jesaja (en wel driemaal) voorkomt, bewijst. Omdat nu Maleachi zich al zo uitdrukkelijk aan het genoemde woord van Jesaja verbindt, zodat het zijne slechts een verduidelijkende toepassing daarvan lijk, is het volkomen verklaard hoe onze Evangelist de woorden van Jesaja zo aanhaalde, dat hij tevens de vorm er bij plaatste die duidelijker en onmiddellijk op de verschijning en betekenis van Johannes paste.

4. Johannes, de zoon van de priester Zacharia en van zijn vrouw Elizabeth (Luk. 1: 5 vv. ; 57 vv.) was, toen met het begin van het sabbatsjaar van de herfst 26 tot die van 27 na Christus de tijd was gekomen dat hij voor het volk van Israël zou optreden, dopend in de woestijn boven de Dode zee aan de Jordaan, niet ver van de stad Livias en de doop van de bekering predikend. Hij betuigde door zijn prediking, die de doop vergezelde, dat die een doop was tot bekering, niet alleen daartoe verplichtend, maar die ook volbrengend en uitwerkend, leidend tot vergeving van de zonden, die men zou ontvangen van de Christus, wanneer deze nu zelf kwam.

5. En al het Joodse land, (al de inwoners van het landschap Judea, die in de eerste plaats zijn prediking vernamen) ging tot hem uit om hem te horen en ook die van Jeruzalemkwamen tot hem en werden allen door hem gedoopt door indompeling in de rivier de Jordaan, door dit zinnebeeld en tevens in woorden, hun zonden belijdend.

Drie zaken meldt ons de Evangelist over Johannes, zoals hij met de profetie van Jesaja overeenkwam: 1) dat hij doopte, omdat dit in het algemeen een omkering uit zedelijke onreinheid tot zedelijke reinheid voorstelde; 2) dat hij nergens anders dan in de woestijn doopte. Hij ging niet tot de mensen, maar zij moesten tot hem gaan, zij moesten er moeite voor doen om deelachtig te worden wat hij had te geven. Het betonen van dit bijzondere vordert toch ook de stem bij Jesaja. Dat hij in de woestijn doopt, is een zinnebeeldige uitdrukking daarvoor, dat hij een zedelijk werk doet, wat het volk in zijn tegenwoordige toestand alleen kan volbrengen door een vast besluit van zelfverloochening; 3) dat Johannes door zijn doop en zijn getuigenis aan hen, die het werkelijk in zich lieten werken, een verandering volbracht, waardoor de zondenvergeving, door de voorwaarde van deelneming aan de zegen van de komende God, geschonken zou worden; want het: "tot vergeving van de zonden, " hoort bij "bekering, " niet bij "doop. " In dat alles was hij de stem van de heraut, die bij Jesaja oproept tot een doortastende bekering van Israël tot de Heere, omdat Hij in Zijn zegen alleen zó tot Zijn volk zou komen.

Er zijn tijden dat er een Geest uitgaat die macht heeft ontvangen, zodat een goede, heilzame zaak van de een tot de ander overgaat, die ook de afkerigen aangrijpt zonder dat enige dwang, of zelfs enig uitzicht op voordeel en eer kan bestaan; tijden dat men voelt: ik mag mij niet onttrekken, wanneer zelfs de vijandige geesten hun tegenstand moeten onderdrukken en moeten komen om God de eer te geven. Zo kwamen zij daar, maar hoe ontvlamde daarna de huichelarij (MATTHEUS. 3: 7 Luk. 3: 7), die het heilige tot mode dreigde te maken, de toorn van de profeet! "Slangen- en adderengebroedsel" zo noemde Hij ze, niet omdat Hij hun het

niet gunde om de toekomende toorn te ontvluchten, maar juist omdat zij het niet zo licht zouden opnemen, opdat zij zouden schrikken en zich er met ernst op mochten toeleggen om ware kinderen van Abraham te worden.

6. a) En Johannes was bij zijn oponthoud in de woestijn gekleed met een oppergewaad als een zak, van kameelhaar gemaakt, en met een leren gordel 13. 11") om zijn lenden die de profetenmantel bij elkaar hield, en at b) sprinkhanen en wilde honing ("Jud 14. 8).

a) 2 Kon. 1: 18 b) Lev. 11: 22

7. En hij predikte diegenen die zich door hem lieten dopen, zeggende: Na mij komt, en Hij is reeds in aantocht, die sterker is dan ik, die ik niet waardig ben als een dienstdoende slaaf, neerbukkend, de riem van Zijn schoenen te ontbinden.

8. a) Ik heb ulieden wel gedoopt met water en met deze geringe doop kan ik u het ware volle heil niet schenken; ik kan slechts door opwekking van verlangen daarnaar u tot het ontvangen daarvan voorbereiden; maar Hij zal u dopen b) met de Heilige Geest en daardoor in het volle bezit van de zaligheid brengen.

a) Hand. 1: 5; 11: 16; 19: 4 b) Jes. 44: 3 Joël 2: 28 Hand. 2: 4; 11: 15

In de persoonlijke verschijning van Johannes werd voorgesteld wat de tegenwoordige tijd was, namelijk een tijd van ernstige boete. In zijn verkondiging werd voorgesteld wat de toekomst in verhouding tot het tegenwoordige was; dat werd gezien in de verhouding van de persoon van Johannes tot de persoon van Hem, met wie het tegenwoordige zijn einde bereikt - het is als die van een mens tot een God - en aan de verhouding van het werk van Johannes tot dat van de toekomstige - het is zoals de reiniging van het lichaam staat tot de overgang van het hele leven in een goddelijke toestand.

Johannes wil zeggen: u verwondert u al over mij, maar Hij zal pas de volheid geven, Hij, die na mij komt! Mijn doop is slechts uitwendig, door water; die doop ontdekt de zonden, eist bekering, maar de nieuwe Geest kan ik niet geven. De prediking van de wet kan nog niet leiden tot zaligheid, dat doet alleen de prediking van het Evangelie.

In ware ootmoed plaatst hij zich als een onwaardige knecht onder de Koning die komt, om Joëls profetie te vervullen en Zijn Geest over al het volk uit te storten. Deze zal in de Geest volbrengen wat de waterdoop betekent, Hij zal met de Heilige Geest en met vuur dopen, Hij zal zitten en smelten en de zonen van Levi reinigen als met vuur van een goudsmid (Mal. 3: 3). Dit is een reiniging die veel sterker indringt dan het water van de Jordaan. Maar er is ook in het vuur van de Geest een levendmakende kracht en slechts voor de tegenstanders een gloed van het oordeel die de goddelozen als kaf verteert. Vooral daarin betoont Johannes zich in de volle zin als de laatste profeet, dat hij niet alleen de prediking van de wet ernstig voordraagt om al het volk tot bekering te dringen, maar voorspelt de Koning van het rijk, die komen zal, ja reeds aanwezig is.

II. Vs. 9-13. (zie ook). Nadat de Evangelist in de vorige afdeling het begin van het Evangelie van Jezus Christus, de Zoon van God, door korte voorstelling van Johannes' doop en prediking heeft gekenschetst, zo veel als voor zijn lezers nodig was, haast hij zich zo spoedig mogelijk tot het voortzetten van dat begin te komen, dat het Galilese werk van Jezus in de plaats van dat van Johannes heeft gevormd. Voordat hij echter daartoe kan overgaan moet hij ons Jezus voorstellen, hoe Hij door Johannes in de Jordaan gedoopt is, en daarbij door God met de Heiligen Geest en met kracht geliefd (Hand. 10: 38); daarna 40 dagen door de satan in de woestijn verzocht is, om zo de Heiland te worden die allen gezond kon maken die door de duivel overweldigd waren.

9. En het geschiedde in diezelfde dagen, toen datgene wat in vs. 4 vv. verhaald is gebeurde en met het begin van het jaar 27 na Christus voor Hem het uur was gekomen om voor het volk op te treden en de prediking van de Doper omtrent degene die komen zou (vs. 7 vv.)te vervullen, dat Jezus van Nazareth kwam, gelegen in Galilea, waar Hij tot dan in het verborgen had geleefd en door Johannes op de in vs. 4 genoemde plaats gedoopt werd in de Jordaan. Eerst had deze Zijn verlangen tegengestaan, maar daarna volgde hij die gewillig op.

10. En meteen toen Hij uit het water opklom zag Hij, zowel als Johannes (Joh. 1: 32), de hemelen opengaan. De wolken verkregen voor het uitwendig aanzien een opening waardoor een lichtstraal schoot als van de troon van de majesteit van God en Hij zag de Geest in zichtbaar lichamelijke gedaante als een duif op Hem neerdalen.

Hemel en aarde werden aan elkaar verbonden, de lagere schepping tot de volheid van de goddelijke heerlijkheid verheven, op het ogenblik dat de Geest van God Jezus Christus vervulde. Dat openbaarde zich door het te voorschijn komen van een bovenaardse lichtglans. En wanneer gezegd wordt, de reine, zachte en stille Geest is op Hem gekomen als een duif (er staat niet: als ene werkelijke duif, maar iets zichtbaars, lichamelijks gelijk een duif), is dat juist de aard en wijze van de aanduiding van hetgeen Jezus en Johannes gewaar werden.

Omdat de Heilige Geest volgens Zijn natuur onzichtbaar is kan de duif slechts begeleidend beeld en voorteken zijn van de geestelijke, onzichtbare gebeurtenis, zoals het suizen van de wind en de tongen van vuur op het Pinksterfeest (Hand. 2: 2 v.). Het teken komt overeen met het gebeurde hier zowel als daar. - Het is iets anders dan wanneer de Knecht des Heeren gezalfd wordt tot de dienst van de diepste zelfverloochening, waarvan gezegd is wat in Jes. 42: 2 v. geschreven staat en iets anders dan wanneer Zijn dienaren worden toegerust om de boodschap van Hem met wereldoverwinnende kracht te verbreiden.

11. En er kwam een stem uit de hemelen die zich direct tot Jezus zelf keerde 3. 17"). a) Gij zijt Mijn geliefde Zoon, in wie Ik Mijn welbehagen heb.

a) Ps. 2: 7. Jes. 42: 1. MATTHEUS. 17: 5. Mark. 9: 7. Luk. 9: 35. Kol. 1: 13. 2 Petrus . 1: 17.

De doop was voor Jezus als de goddelijke verordening tot Zijn werk. Van nu af was Hij de Gewijde en Gezalfde van de Heere, de Messias en Koning in het rijk van God. Van nu af

begint Christus, zoals Luther zich uitdrukt, een Christus te zijn, in Jezus persoon is nu het rijk van God al aanwezig.

Door de Geest van het heilige ambt wordt Jezus bekwaam gemaakt om de heilige zin, die in Hem is, die alle zonden van Israël evenzeer voelt en draagt als verafschuwt en van Zich wijst, door de werking van Zijn met de Geest vervuld lichamelijk organisme in de gehele omvang van het Israëlitische volksleven uit te breiden en daardoor het volk te reinigen van zijn zonden en te verlossen van zijn ellende, met één woord Israël te volmaken. Is echter Israël voleindigd, dan is ook de mensheid voleindigd, want daartoe is Israël van Abraham af geroepen, om de door de zonde verloren zegen van God aan alle volken en stammen van de aarde weer te geven. De wijding van geen mens is op zo'n diepe trap van nederigheid en onderdanigheid ontvangen; daarom heeft ook de wijding van geen mens zo'n waarheid en kracht verkregen.

Nu Johannes de Messias doopte deed hij zijn grootste werk. Hier volbracht hij niet aan een zondaar het teken van de reiniging van de zonden, maar, zoals de Joden van Elias verwachtten dat hij de Messias zalven zou, zo hielp hij ook voor zijn deel de Gezalfde te wijden en in Zijn ambt in te leiden. Had nu de Heere de doop van Johannes ontvangen, zo moest daaruit iets geheel anders worden voor ieder die zich voortaan in het geloof aan de Zoon overgaf. Zo een geeft zichzelf in de gemeenschap van Christus, de Zoon, in wie de Vader een welbehagen heeft, als offer en de Geest wordt ook hem ten deel. De Christelijke doop is daarom niet alleen een doop van de zinsverandering, waarin de mens zich na de vergeving van de zonden beweegt, maar een middel van toe-eigening van datgene wat Christus voor hem heeft verworven, van de geboorte uit de Geest en van het leven in Vader, Zoon en Heilige Geest. Dat heeft Christus, de Heere, voor ons van de doop gemaakt.

12. En meteen nadat Jezus zo door God met de Heilige Geest en met kracht was gezalfd, dreef de Geest Hem uit de plaats waar Johannes zich bevond, nog dieper de woestijn in, namelijk in de woestijn ten noordwesten van Jericho (vgl. Matth. 3: 1).

13. En Hij was daar veertig dagen in de woestijn en werd gedurende al die tijd (Luk. 4: 2) verzocht door de satan totdat de verzoeking op het laatst op drie punten uitliep, zoals bij Mattheüs en Lukas nader is aangewezen. EnHij was bij de wilde gedierte, blijvend door dezen omgeven en bedreigd; en de engelen dienden Hem. Op onzichtbare wijze beschermden zij hem tegen de dieren totdat zij, na het doorstaan van de verzoeking, ook toetraden, Hem met voedsel verzorgden, en Hem als overwinnaar hulde toebrachten (MATTHEUS. 4: 11), terwijl de dieren hun dreigende houding in die van onderworpen schepselen veranderden (Jes. 11: 6 vv.).

Johannes is in de woestijn en de satan verzoekt hem niet: Jezus wordt uit de woestijn in de woestijn, d. i. in de diepste wildernis van de woestijn gedreven en de satan valt Hem aan. De Evangelist vindt het overbodig op te merken dat Jezus de satan overwonnen heeft. Volgens het vorige spreekt het vanzelf; daarna (vs. 23 vv.) wil hij ons de concrete overwinning over hem in de duiveluitbanningen voorstellen; toch is de overwinning daarin aangeduid dat Hij veertig dagen Zijn verblijf houdt in de woestijn, ondanks de verzoekingen van de duivel en

dat de engelen Hem daar dienen. De Godmens kan dus een hemelse huishouding hebben in het gebied dat de satan voor zich heeft ingenomen (Lev. 16: 10).

Niet alleen wat de tijd, maar ook wat de zaak aangaat staan doop en verzoeking van Jezus met elkaar in verband; is de doop Zijn wijding tot het ambt, zo is de verzoeking het eerste werk dat tot Zijn ambt behoort. Hij was door de doop daarop gewezen en daartoe toegerust om op het Hem omringende volk, op het tegenwoordige Israël, te werken. De gehele tegenwoordige toestand van Israël was door Johannes als onrein aangetoond en daarbij alle Oud-Testamentische heiliging als vergeefs. Die beschouwing van het tegenwoordige dringt noodzakelijk tot de vraag: waar berust de wortel van zo'n algemene verdorvenheid? en deze vraag wijst naar het begin van Israëls geschiedenis terug. Dit begin is het volgende: Israël wordt door de Heere in de woestijn gevoerd om daar verzocht te worden, zodat de Heere weet wat in zijn hart is (Deut. 8: 2). De woestijn is de plaats waar de ban, die sinds de zonde van de mensen op aarde ligt, zichtbaar en duidelijk te voorschijn komt. In de woestijn was daarom Israël van de zegeningen van God, die indirect door de wereld voortkomen, afgesneden en aan de macht, trouw en genade van de Heere overgegeven. Terwijl zo God en wereld voor Israël streng waren afgescheiden moest de toestand van onbeslistheid ophouden, waarbij het onduidelijk is of de mens zich op God in de wereld, of op de wereld zonder God verlaat. Het moest beslist worden of het hart van het Israëlietische volk zijn laatste rustpunt in God of in de wereld had. Israël bleef in die scherpe beproeving niet staan en sindsdien is er niets gebeurd wat deze eerste grote scheur zou hebben kunnen helen, integendeel moet de toestand van verdorvenheid die Johannes bestraft als de uitwerking van die eerste afval worden gezien. Wie dus deze toestand grondig en volledig wil verbeteren, die moet wederom terugkeren in deze eerste verdorven toestand, hij moet het werk van Israël daar weer opnemen waar men het heeft laten vallen. Daarom wordt Jezus door de Geest, die in de doop over Hem gekomen is, in de woestijn gevoerd en wel om verzocht te worden zoals Israël verzocht werd; opdat Hij de verzoeking mocht doorstaan, om datgene wat door de afval van Israël verloren was, door Zijn staan blijven terug te brengen. Nu is Israël gedurende de 40 jaren die het in de woestijn doorbracht niet door het brood van de aarde gevoed, maar het ontving daarvoor manna uit de hemel; het moest daaruit leren van het begin af, dat de mens niet bij brood alleen leeft. Maar Israëls hart hing te zeer aan de aarde en haar donkere schaduwen om zich in die hemelse spijs bij voortduring te verheugen. Wanneer dan Jezus het begin van Israël wil herstellen en wel eerst in Zichzelf, zo zal Hij in die verzoeking moeten ingaan om daar te bestaan waar Israël is gevallen. Gelijk Israël zich daar 40 jaren van het brood van de aarde heeft moeten onthouden, zo at Hij niets in de 40 dagen die Hij in de woestijn doorbrengt, dus niet eens het voedsel van de woestijn, zoals Johannes. Zoals Israël gedurende de 40 jaren van manna, die voorstelling en verlichamelijking van de hemelse spijs, leefde, zo is voor Jezus, terwijl Hij Zich van het brood van de aarde onthoudt, Zijn spijs het woord van God, de zuivere en volle opname van het goddelijk woord in de grond van de ziel, van Zijn kant de herstelling van dat begin. Intussen wijst de val van Israël tot het begin van de geschiedenis van de mensen terug. De val van Israël in de woestijn heeft de val van de mensen in den hof van God tot grond en moet des te meer in het licht van dit eerste begin worden beschouwd, als de leiding van Israël er op aan gelegd is de eerste misstap van de mensen weer goed te maken. Is nu de geschiedenis van Israël in de woestijn niet de herstelling van de gevallen mens, maar integendeel naar haar werkelijke inhoud een herhaling en gevolg van die eerste val, zo kan ook die afval van Israël

niet weer goed worden gemaakt zonder dat op de eerste val wordt teruggekomen. In het paradijs nu gaat de verzoeking en verleiding uit van de slang, die leugen spreekt, terwijl zij waarheid en onwaarheid door elkaar mengt. Het leugenwoord uit haar mond wordt het vergif dat de mens vermoordt en is zo juist het tegendeel van het woord dat uit de mond van God uitgaat. Sindsdien heeft de vader van de leugen de macht van de dood (Hebr. 2: 14) en bezit hij een heerschappij in de wereld waaraan de mensheid door de macht van de zonde en de vrees van de dood onderworpen is; sindsdien is de vijand de vorst van de wereld. Zo kan de herstelling van Israël en van zijn val niet anders plaats hebben dan door de overwinning over de vorst van deze wereld, die door zijn leugen het menselijk geslacht heeft vergiftigd. Daarom hoeven wij ons ook niet te verwonderen dat de verzoeking van Jezus in de woestijn dadelijk als een verzoeking door de duivel wordt voorgesteld. De opklimming en het lot van deze verzoeking wordt daarin openbaar, dat de satan persoonlijk op de strijdplaats treedt en zo concreet als hij zich nooit te voren vertoond heeft en ook later zich nooit vertonen zal.

Uit dat wat gezegd wordt: "Jezus was bij het gedierte, " ziet men dat hier een woestijn wordt bedoeld die geheel onbewoond was. Satan heeft wellicht ook door zulke dieren op Hem aangehouden (Deut. 8: 15) als Eva door een slang. Hierdoor heeft Christus ons weer de weg gebaand tot de heerschappij over de dieren; men kan het ook als een beeld zien hoe Christus daarna in Zijn ambt en verder ook in de kerk met dierlijke mensen (Ps. 22: 13 v. Tit. 1: 11. 2 Tim. 4: 17. Openbaring . 13: 1 en 11) te doen zou hebben.

Adam viel in het paradijs en maakte het tot een woestijn; Christus overwon in de woestijn en maakte haar tot een paradijs, waar de dieren hun woestheid verloren en de engelen vertoefden.

I. Vs. 14-20 (zie ook). De Evangelist is nu aangekomen bij dat punt van zijn voorstelling dat wij hem in de vorige afdeling tegemoet zagen snellen. Nu kan hij ons in deze Jezus dadelijk bij het begin van Zijn werkzaamheid in Galilea aantonen, dat de door Johannes begonnen boodschap van God zich al tot zo’n macht onder het volk ontwikkeld heeft dat allen, die aan Zijn verkondiging geloof hechten in grote menigten zich om Zijn persoon verzamelen. Dit bleek meteen waarheid bij de roeping van de vier discipelen: Simon Petrus, Andreas, Jakobus en Johannes tot blijvende navolging van Hem.

14. En nadat Johannes in het begin van Mei van het jaar 28 na Christus door Herodes, de viervorst van Galilea, overgeleverd was (Hoofdstuk . 6: 17 vv.), kwam Jezus bij Zijn terugkeren van Jeruzalem, waar Hij op het pinksterfeest van dat jaar geweest was, en de zieke aan het badwater Bethesda gezond had gemaakt (Joh. 5), in Galilea, het Evangelie predikend van het koninkrijk van God. Daarmee begon de Heere te Nazareth, vervolgens wendde Hij Zich naar Kapernaüm (Luk. 4: 16 vv.).

15. En Hij nam de prediking van de Doper weer op, zeggende De tijd is vervuld (Gal. 4: 4) en het koninkrijk van God, dat de profeten hebben aangekondigd, is nabij gekomen; a) bekeert u en gelooft het Evangelie, u, die in dat rijk wilt ingaan.

a) Jes. 56: 1.

Zonder het bericht van Johannes zou het niet goed verstaanbaar zijn hoe juist de gevangenneming van de Doper Jezus zou hebben kunnen bewegen Zich in het gebied van diezelfde heerser te begeven, die de Doper gevangen genomen had. Nu leren wij echter uit het vierde Evangelie dat, omdat Jezus al in Joh. 4: 1 vv. tot een voorwerp van vijandige beschouwing voor de farizeeën was geworden, die hadden opgemerkt dat Hij nog rijker in invloed was en hun aanzien meer bedreigde dan de Doper, deze sinds het wonder van de genezing aan het badwater Bethesda zelfs moordaanslagen tegen Hem opvatten (Joh. 5: 16; 7: 19 vv.). Dat Herodes gewaagd had de hand aan de Doper te slaan, werkte op de Hoge raad te Jeruzalem terug; de farizeeën die deze beheersten voelden zich opgewekt om de tweede profeet aan te grijpen, nadat de koning aan de eerste de hand geslagen had. Tegenover zulke lagen was de Heere inderdaad in Galilea steeds nog veiliger dan in Judea, hoewel Hij daar niet in onmiddellijke aanraking met Herodes kwam, die nu nog te Livias resideerde, en pas 10-11 maanden later naar Tiberias verhuisde Uit (4: 17 en Uit 12: 14). Nu gebruikt Hij de tijd om juist het volk van deze vorst, die Johannes in de kerker heeft gesloten, tot bekering en geloof in het Evangelie te roepen en vervult daardoor de profetische voorspelling (MATTHEUS. 4: 14 vv.).

16. Spoedig na Zijn nederzetten te Kapernaüm kwam Hij niet ver van daar te Bethsaïda, door een grote volksmenigte vergezeld, aan welke Hij het woord van God wilde verkondigen, op een daartoe geschikte plaats. En daar wandelende bij de Galilese zee zag Hij als in het voorbijgaan maar met het oog van een, die iets in de gedachte heeft, Simon en Andreas, zijn broeder, werpende het net in de zee (juister omwerpende); want zij waren vissers en hadden de hele nacht tevergeefs gearbeid. (Luk. 5: 5).

17. De Heere ging bij Simon in het schip en sprak van daar tot het volk, waarna Hij de beide vissers een rijke visvangst bezorgde. En Jezus zei tot hen: Volgt Mij na en Ik zal maken, omdat Ik u van dit werk afroep en tot Mijn vaste discipelen kies, dat u vissers a) van mensen zult worden.

a)Jer. 16: 16. Ezechiël. 47: 10.

18. a) En zij, die Hem al van vroeger kenden (Joh. 1: 35-4 : 54) lieten zich door die wonderbare visvangst gemakkelijk winnen. Meteen hun netten verlatend zijn zij Hem gevolgd.

a)MATTHEUS. 19: 27. Mark. 10: 28. Luk. 18: 28.

19. En van daar een stukje langs de zee voortgegaan zijnde zag Hij Jakobus, de zoon van Zebedeus, en Johannes, zijn broeder, en deze waren, na de hulp die zij aan Simon hadden verleend en na hun aandeel te hebben gehad aan de zegen (Luk. 5: 7), in het schip hun netten aan het vermaken, want zij bleven nog bij hun vroeger beroep zolang de Heere hun Zijn wil niet had bekend gemaakt.

20. En meteen riep Hij hen, ten teken dat het woord tot de beide anderen (vs. 17) ook hen betrof; en zij, hun vader Zebedeüs in het schip latend met dehuurlingen, omdat deze ook zonder hen zijn werk verder wilde voortzetten, zijn Hem nagevolgd.

Hoe is het te verklaren dat Mattheüs en Markus de visvangst van Lukas niet verhalen? Eenvoudig daaruit dat hun de roeping van de discipelen veel gewichtiger toescheen dan de wonderbare aanleiding daarvan. Zij hebben in de eerste plaats de bedoeling om te berichten dat, van de verhuizing naar Kapérnaüm af, Jezus verscheidene discipelen koos om Hem steeds te vergezellen; het wonder dat daarbij plaats had hadden zij evengoed als Lukas kunnen verhalen; zij konden het ook evengoed weglaten, omdat niet iedere Evangelist ieder wonder moest vertellen.

Het zal toen in Kapérnaüm wel groot opzien hebben gebaard dat deze jonge mannen zo plotseling hun werk verlieten, waaraan zij zo gebonden schenen te zijn. De verwondering over de macht van Jezus, die deze verandering bewerkte, is uitgedrukt in de mededeling zoals wij die bij Mattheüs vinden. Deze heeft wel het diepst het ongehoorde van die omkering gevoeld en door hem heeft de geschiedenis in haar eigenaardigheid voor de Evangelische traditie geheel het voorkomen verkregen van een afzonderlijke geschiedenis. Het is alsof Jezus nu voor de eerste keer die mannen vond en alsof één woord van Hem genoeg was om hen met almachtig onweerstaanbare werking tot Zijn navolgers te maken. In de grond van de zaak stelt deze geschiedenis ook werkelijk de betrekking van Jezus tot deze discipelen in een nieuw licht voor, tenminste in zoverre zij hun oud beroep opgeven, maar vervolgens ook in zoverre zij nu door Christus worden geroepen om tot de eerste vissers van mensen of apostelen veranderd te worden.

Jezus eerste bedoeling (in Joh. 1: 35 vv.) was om een beweging onder het volk te veroorzaken, het verlangen naar het rijk van God op te wekken; die mannen die uit de kring van de discipelen van de Doper tot Hem kwamen verkregen de eerste indrukken van Hem en hadden de roeping de ontvangen indruk in hun kring te verspreiden. Pas later nam de Heere uit de kring van de opgewekten de twaalf in Zijn blijvende gemeenschap op. Net als de vrome vrouwen die Hem van Galilea waren nagevolgd zich zeker niet opeens voor altijd aan Hem aansloten, maar eerst kwamen en weer heengingen, totdat zij zich niet meer van Hem konden losmaken, zo zal het ook bij deze apostelen zijn gegaan, met dit onderscheid, dat een geheel bijzondere roeping van de Heere om Hem na te volgen tot hen kwam.

II. Vs. 21-28. (zie ook). Het woord dat Simon Petrus na de wonderbare visvangst in zijn schrik tot Jezus richt: "Heere! ga uit van mij!" (Luk. 6: 8) verandert de Heere tot het tegendeel. Hij begeeft Zich met de woon in diens huis te Kapérnaüm. Op de eerstvolgende sabbat geneest Hij in de Synagoge daar een bezetene.

21. En zij, de Heere Jezus met de vier pas gewonnen discipelen (vs. 16 vv.), kwamen van de oever van de zee bij Bethsaïda binnen Kapérnaüm, dat niet ver van daar verwijderd, meer landwaarts lag 4. 25") waar dan het huis van Simon hen opnam 8. 15"); en meteen op de sabbatdag, naar onze berekening op de 5de Juni van het jaar 28, in de synagoge gegaan zijnde, leerde Hij evenals acht dagen vroeger in de synagoge te Nazareth (Luk. 4: 16).

22. En zij verbaasden zich over Zijn leer; zij werden daardoor diep in hun hart geroerd; want Hij leerde hen als machthebbende, als iemand die alle kracht van de taal bezat en niet als de schriftgeleerden. Deze konden niet meer danenkele plaatsen in de Schrift volgens zekere uitlegkundige regels verklaren en toepassen, terwijl de Heere in het bewustzijn sprak zelf een bemiddelaar van goddelijke openbaring te zijn (MATTHEUS. 7: 28 vv.).

Zijn prediking was als van iemand die het met ernst meent en wat Hij zei had een kracht en leerde als had het handen en voeten, niet zo als die laffe predikers die in het rond slaan en woorden uitkramen, zodat men het niet kan aanhoren en aanzien.

Hier ziet u de behoefte van het menselijk hart naar goddelijk gezag in de dingen die de hoogste belangen van het leven betreffen. De Heere sprak met dat volstrekt gezag, dat zegt: "zó is het en niet anders. " De schriftgeleerden redeneerden over de zaken ieder op hun manier en hun onderlinge verschillen in ziens- en denkwijze liepen in het oneindige en waren niet te vereffenen. Ongelukkig de mens die geen goddelijk gezag erkent waaraan hij zich met Zijn verstand en hart geheel kan onderwerpen en waaraan hij kan vasthouden nu en ten allen tijde. De ongelovige is zo’n een ongelukkig mens; hij heeft geen woord van God, geen Schrift, geen Bijbel. Hij draait al zijn dagen in de draaikolk van eigen meningen en van die van zijn gelijken, net zolang tot hij wegzinkt in de diepte en niemand weet wat er van geworden is. Zalig daarentegen de mens die Jezus als de machthebbende erkent en Zijn woord als volstrekt goddelijk gehoorzaamt, hij staat op een eeuwige, ook in de dood onwankelbare grond.

23. En er was onvoorzien een mens met een onreine geest in hun synagoge mee binnengedrongen 1) (vgl. bij MATTHEUS. 8: 34) en hij riep uit, toen de anderen zich ontzetten over Jezus’ leer en elkaar hun verwondering te kennen gaven,

1) Men onderscheide wel de satan van de andere geesten in de bezetenen. Wij lezen nergens dat de satan zelf in iemand gevaren was, behalve in Judas (Joh. 13: 37). De onreine geesten waren aan de satan verwante, verbonden, ondergeschikte, boze of onreine geesten, zijn boden, zijn engelen. En nu is er zeker niets meer betwijfeld, tegengesproken of ontkend dan de leer van de Schrift en vooral van het Nieuwe Testament, dat er een ziekte, een kwaal, een lijden zou zijn welke bezetenheid genoemd moet worden, omdat zij veroorzaakt wordt door de werking van boze geesten die de mens ook lichamelijk geheel overmeesterd en tot hun werktuig gemaakt hebben. Men heeft al het mogelijke beproefd om deze verhalen uit de Schrift te doen verdwijnen; maar als men eerlijk wil zijn zal men moeten erkennen dat de verhalen van dergelijke genezingen zo veelvuldig in de Evangeliën voorkomen dat ze te vernietigen hetzelfde zou zijn als die Evangeliën zelf te vernietigen. Willen wij nu niet onder de vernietigers van de Schrift gerekend worden, dan moeten wij aannemen: dat of de satan zich in de tegenwoordigheid van de Heere in buitengewone werkingen heeft geopenbaard, óf dat dezelfde zaak nog onder andere vormen en namen bestaat. En waarom zouden wij niet beide stellingen tegelijk kunnen aannemen? De Zoon van God was in de wereld gekomen om de werken van de satan te verbreken (1 Joh. 3: 8). Moest hiervan niet het noodzakelijk gevolg zijn dat de satan te grote boosheid betoonde naarmate zijn tijd korter was? (Openbaring . 12: 12). Wat is de allereerste gebeurtenis nadat de Heere gedoopt is met water en Geest? De satan

strijdt persoonlijk met Hem en Christus overwint de overste van de wereld, die in de boze ligt. Het hoofd der boze geesten was verslagen, de beslissende veldslag voor hem verloren en wat was nu hiervan het natuurlijke gevolg anders dan dat al de bezettingen van al satans vestingen, - wetende dat hun hoofd overwonnen was en de vestingen dus onmogelijk te behouden waren, - deze meteen bij het opeisen van de overwinnaar overgeven? En nu zien wij dat waar de Heere komt Hij overal met onweerstaanbare macht de onreine geesten uitdrijft. De Schrift leert en veronderstelt van het begin tot het einde dat de mens door de zonde in gemeenschap is gebracht en in gemeenschap blijft met de gevallen boze geest, met de satan en diens engelen. En waarom moet dit zulk een grote ongerijmdheid zijn als de ongelovigen zeggen? Gelooft niet ieder in de invloed van de ene mens op de andere? Ook weten wij dat er lichaams- en zielskrachten van de ene mens in de anderen kunnen overgaan door het magnetisme. En geschiedt dit al op het gebied van de natuur, waarom zou dit ook niet kunnen geschieden op bovennatuurlijk gebied? Lees al de grote dichters en denkers die buiten het Christendom staan en u ziet, zij komen tot schriftuurlijke slotsommen; -huns ondanks en tegen hun bedoeling zeker, maar daarom ook zonder vrucht voor hun eigen zielen. Zij allen vermoeden en veronderstellen een geestenwereld zonder welke inwerking hen alles volstrekt onoplosbaar is. Een groot ongelovig dichter heeft gezegd: "Rondom mij zijn diepe afgronden, maar de diepste afgrond ligt in mij zelf. " Het bewijst ons dat de mens uit zichzelf niet te verklaren is. Was de mens heilig, hij was alleen uit God te verklaren; echter nu is hij onheilig, zondig. Uit wie is de zondige mens als zodanig te verklaren als het niet is uit de gemeenschap waarin hij door zijn zonde staat met de vader van de leugen en van alle zonden? Men zegt echter: "hoe kan God de inwerking van boze geesten op de mensen toelaten?" Wij antwoorden met deze wedervraag: "Hoe kan de Heilige God het bestaan van het onheilige toelaten?" Wij kunnen het onmogelijk verklaren en toch bestaat het. De Heilige God regeert en de zonde bestaat en verwoest zijn schepping nu al duizenden jaren. Doch nu weten wij uit Gods woord dat het Gods heerlijkheid is om het tegen Zijn wil ontstane en bestaande kwaad naar Zijn wil te storen en te leiden tot het bevorderen van Zijn heilige oogmerken. God laat de satan ruimte voor een tijd, maar Hij zendt Zijn Zoon om hem voor eeuwig te binden. Dit is het Evangelie. Het toont de satan in al zijn kracht, maar toont tegelijk de almachtige Redder van al satans macht: de Christus. Hiermee is het echter dan ook duidelijk dat de bezetenheid zich niet meer in dezelfde vorm of gedaante kon openbaren na de wondertijd van de Heere en de apostelen, als in die tijd; zij moest noodzakelijk andere vormen aannemen en ontving dientengevolge andere namen die haar voor ons bedekken, zodat er een buitengewone verlichting van boven nodig is om ze weer te ontdekken. Zeker zijn er daarom nu en waren er sinds de eerste tijd van het Christendom geen bezetenen meer die uitriepen wat de bezetene in ons verhaal uitroept: "Zijt gij gekomen om ons te pijnigen voor de tijd?" of: "Wij zijn legio!" of: "Laat ons toe dat wij in de kudde zwijnen varen!" of: "Deze mensen zijn dienstknechten van de allerhoogste God die ons de weg van de zaligheid verkondigen!" of: "Jezus ken ik en Paulus weet ik, maar u, wie bent u?" Nee, zulke bezetenen zijn er niet meer in ons midden, maar er is ook geen Christus en er zijn geen apostelen meer in ons midden. Geef deze terug en dezelfde verschijnselen zullen gezien en gehoord worden. Zodra echter de Kerk sterk genoeg was gegrondvest om zonder wonderen opgebouwd te worden hielden de zichtbare en tastbare goddelijke wonderen op en met deze de zichtbare en tastbare wonderen van de satan. Alles keerde tot een gewone orde terug. Doch evenmin als de Heere ophield tot op deze dag onzichtbare goddelijke wonderen te doen, evenmin heeft de satan tot op deze dag opgehouden

onzichtbare satanische wonderen te doen; want ofschoon in zijn eigen persoon door Christus overwonnen, heerst hij nog in ons mensen zolang wij nog kinderen van de ongehoorzaamheid en daarmee niet in Christus zijn (Efeziers . 2: 2). En zo zijn er nog heden een menigte verschijnselen op het gebied van de ziels- en lichaamsziekten en kwalen die wij alleen daarom aan natuurlijke oorzaken toeschrijven omdat wij van geen andere oorzaken kennis hebben. Maar hebben zij daarom alleen natuurlijke oorzaken? Op grond van de Schrift zeggen wij: Nee! en wij kunnen zeker aannemen dat, als onze ogen geopend werden om een blik te werpen in het gebied van de boze geesten, wij daar de onzichtbare oorzaken zouden zien van vele zichtbare en schijnbaar zuiver natuurlijke verschijnselen hier. Daarbij ontbreekt het niet aan mensen die getuigen waren van verschijnselen aan welke zij geen anderen naam konden geven dan die van bezetenheid.

Wat is de eigenlijke gesteldheid van de bezetenen van het Nieuwe Verbond? Tot beantwoording van deze eerste vraag zijn de bouwstoffen voorhanden in hetgeen ons de Evangelisten over deze lijders verhalen. Wat het lichaam betreft vinden wij hen aan de hevigste zenuwtoevallen ten prooi. Dan valt de lijder stuiptrekkend en schuimbekkend ter aarde onder hevig geschreeuw, dan zien wij hem krampachtig tesamen gebogen. Elders is een bezetene blind en stom, en verder vinden wij de onbeteugelde woede, die voor anderen gevaarlijk wordt, met de diepste melancholie en menschenschuwheid verenigd. Eenmaal wordt een demonische, die stom is, ook maanziek genoemd en op dezelfde wijze genezen als anderen. Zo hevig konden de aanvallen zijn, dat zelfs het leven bedreigd werd. En niet minder treurig was de geestelijke toestand van de lijders. Zij zijn van het gebruik van hun redelijke vermogens verstoken en komen pas wanneer zij genezen zijn, wel bij hun verstand. Zij zijn het niet, die spreken, maar het is de demon, die uit hen spreekt. Hun zelfbewustheid is onderdrukt door het besef van onder de invloed van een hogere vijandige macht te staan, die door hen handelt en in hen heerst. In één woord, hun lichamelijke toestand lijkt op van van de epileptische zieken, hun zielsgesteldheid komt met die van latere, voor bezeten gehouden lijders vaak overeen. Wat werd als de oorzaak van hun gesteldheid beschouwd? Ook op deze vraag is het antwoord eenvoudig. Richten wij deze vraag aan de lijders zelf, wij horen hen in de persoon van de demonen het woord voeren: "mijn naam is Legio, want wij zijn vele. " "Wat hebben wij (demonen) met U te doen, Gij Jezus de Nazarener?" Vragen wij het aan hun tijdgenoten, wij zien ook door dezen de kwaal toegeschreven aan de werking van de bozen. Men stelde zich de demonen voor als persoonlijke kwade geesten, onderworpen aan Beëlzebub, de Overste van de duivelen, wreed en wellustig van aard, zich liefst ophoudend in woestijnen en eenzame plaatsen en slechts wijkend voor de krachtigste bezweringen. Om deze te verrichten hadden de Joden hun exorcisten, die daartoe de naam van God of de Messias aanriepen, of ook de invloed van sommige stenen, berokingen of amuletten te baat namen. In het bijzonder legden de zonen, de leerlingen van de farizeeën, zich toe op die taak en genoten als zodanig bij het volk bijzondere achting. En vragen wij of het oordeel van de Evangelisten en Apostelen van dat van hun tijdgenoten afweek, wij hebben ontkennend te antwoorden. Geenszins verwarren zij de bezetenen met andere zieken, men brengt ze allen tot de Heere allen, die kwalijk gesteld waren, met verscheidene ziekten en pijnen bevangen zijn en van de duivel bezetenen en maanzieken en geraakten. Zeer goed onderscheiden zij de mensen, die aan gewone blind- en stomheid leden van een bezetene, die blind was en stom en waar zij ons uit de wijze van genezing van de eersten doen opmaken, dat de kwaal ten

gevolge van organisch gebrek was ontstaan, zien wij de laatsten meteen in het bezit van gezicht en gehoor hersteld, ten gevolge van het bannen van de demon. Wanneer Petrus een schitterend voorbeeld vermelden wil van de waarheid die hij Cornelius verkondigt, dat Jezus het land goeddoende doorging, dan voegt hij er in een adem bij: "en genezend allen, die door de duivel overweldigd waren, " een bijzonderheid, die hij zeker geen bijzondere melding had waardig gekeurd als zij niet nog hoger dan anderen stond. - Slaan wij eindelijk op Jezus zelf het oog, wij zien dat Hij Zich op geen andere manier uitdrukt. Als Hij van Zijn werkzaamheid spreekt, vat Hij die in twee onderscheiden uitdrukkingen samen: "Ik werp duivelen uit en Ik maak gezond. " Vaardigt Hij de lastbrief uit van de discipelen voor hun eerste zendingsreis, Hij geeft aan het "de duivelen uitwerpen, " nog een afzonderlijke plaats, nadat Hij gezegd had: "genees de zieken, reinig de melaatsen, wek de doden op. " En terwijl Hij de lijders zelf, als Hij hen werkelijk voor slachtoffers van boze geesten hield, niet anders zou hebben kunnen toespreken dan Hij nu heeft gedaan, gebruikt Hij, zowel voor de scharen als tot de discipelen, ook in dit opzicht de meest gewone spreekwijzen. Nu zijn drie gevallen mogelijk. Of het geloof in bezetenen was een dwaling waarin de Heere met Zijn tijdgenoten gedeeld heeft; of Hij heeft wel beter geweten, maar Zich in dit opzicht naar de voorstelling van Zijn dagen geschikt; of wij moeten op Zijn gezag aannemen dat deze mensen werkelijk door boze geesten geplaagd waren. Over de eerste optie hoeven wij wel het minst uitvoerig te spreken. Hoe luid tot op deze dag ook verkondigd, het strijdt te zeer tegen de uitspraken van de Christelijke bewustheid om immer bij hen, die binnen de grenzen van het historisch Christendom staan, ingang te vinden. - Zou Hij misschien wel beter weten, maar zich naar een onschuldige dwaling geschikt hebben? Reeds op zichzelf beschouwd is zo’n schikking van de Heere naar dat wat Hij als dwaling erkende, ons hoogst onwaarschijnlijk, als wij op Zijn karakter en Zijn doorgaande handelswijze letten. Vruchteloos zoeken wij toch naar de wedergade van zo’n sterke accomodatie als hier wordt voorgesteld. Zo’n schikking naar de geest van de tijd zou niet slechts tot de vorm, maar tot de wezenlijke inhoud van Zijn onderwijs betrekking gehad hebben en tot toelating van deze laatste menen wij geen vrijheid te hebben. Welke reden zou Hem ook tot zulk een toegeven bewogen hebben? De vrees voor de farizeeën? Maar Hij ontzag ze anders niet en had het volksgeloof, dat door hun invloed beschermd werd, niet kunnen weerspreken of de machtige partij der Sadduceeën had zich in dit opzicht dadelijk aan Zijn zijde geschaard. De derde optie vindt zijn aanbeveling al in een rij van beroemde voorstanders; het schijnt ons meer gronden voor en minder bezwaren tegen zich te hebben, dan een van de beide anderen. Het laat de uitspraken van de Heere betreffende dit onderwerp uitdrukken wat zij betekenen, waart zijn verheven karakter van de schijn van dubbelzinnigheid vrij en biedt ons de sleutel tot verklaring van verschijnselen aan, die langs geen natuurlijke weg bevredigend opgelost kunnen worden.

24. Zeggend. laat af van ons, wat hebben wij met U te doen, Gij Jezus, Nazarener! Bent Gij gekomen om ons te verderven? Ik, de onreine geest in deze mens, ken u, wie Gij bent, al weten het ook de hier aanwezige mensen niet, namelijk de Heilige Gods, de Messias en Heiland van Israël (Dan. 9: 24. Joh. 10: 36. Hand. 4: 27. Jak. 2: 19).

Velen houden de bezetenen voor niets anders dan krankzinnigen en zeker is de bezetenheid vaak met krankzinnigheid gepaard, zoals wij ook later zullen zien; maar dat de bezetenheid niets anders dan krankzinnigheid zou zijn is de Schrift in het aangezicht tegenspreken. Hoe

kan een krankzinnige weten en zeggen wat hier de bezetene zegt? Wij vragen hier: zijn dit woorden van een krankzinnige? Of is hetgeen uit de onreine geest door de bezetene wordt gezegd niet veel meer de, uit volkomen kennis van de persoon van de Heere, voortspruitende hulde van de hel aan de Overwinnaar van de satan? Hoe kan een zuiver krankzinnige weten dat Jezus de Heilige van God is en hoe kan hij vragen of Jezus hem komt verderven? Echter de zaak is zeer duidelijk wanneer wij aannemen wat de Schrift ons voorstelt, dat er toestanden zijn waarin de mens het persoonlijk bestuur van zichzelf kwijt en in de macht is van een vreemde invloed die hij niet kan weerstaan, maar die hem telkens overvalt en hem naar ziel en lichaam doet lijden. Niemand kan ontkennen dat er zulke toestanden bestaan bij mensen die aan vallende ziekte en vlagen van krankzinnigheid en razernij lijden; de vraag is slechts, van waar die overmachtige invloed? De Schrift wijst ons in sommige gevallen die invloed aan. En nu is het wel zeer licht zich van de zaak af te maken door alles waarmee men in de Schrift geen weg weet aan de ontstelde verbeelding, hetzij van de lijder, of van de toeschouwer, of van de verteller toe te schrijven, echter is daarmee de zaak beslist? Is hetgeen de wetenschap niet kan aanwijzen daarom niet aanwezig? De wetenschap gaat over de verschijnselen, maar zij erkent dat de eerste oorzaken voor haar verborgen zijn. Doch nu is het juist de Schrift die er zich bepaald voor uitgeeft dat zij van alles de eerste oorzaken aanwijst en zij kan dit, want zij is het woord van God, die alleen alle dingen weet en meedelen kan. Wanneer wij de man die voor Jezus staat tot Hem horen zeggen: "Ik ken U, wie Gij zijt, de Heilige Gods!" en daarbij bedenken, dat hij hiermee de volle waarheid zei, die nog slechts aan zeer weinigen onder de discipelen van de Heere bekend was, dan vragen wij beslist: "Van waar kent die man de Heere als zodanig als deze lijder niet in de macht is van een onreine geest, die wist wat er in de woestijn met zijn hoofdman, de satan, gebeurd was?

25. En Jezus bestrafte hem, de onreine geest, die zo uit de mens sprak, zeggende: Zwijg stil (vs. 34. Hoofdstuk . 3: 11 vv.), en ga uit van hem.

De Heere wil geen getuigenis uit zo’n mond; daarom legt Hij de onreine geesten het zwijgen op; de daad van hun uitdrijven zelf is het getuigenis dat Hij van hen neemt, terwijl Hij het uit hun mond niet wil aannemen.

Hoe kan dit: "ga uit van hem" gezegd worden tot de lijder zelf? Zulk een woord is alleen denkbaar tegenover een macht die bij de lijder inwoont en een onzalige heerschappij over hem voert. Die de bezetenheid ontkent schrijft de Heere ongerijmdheden toe.

26. En de onreine geest, die aan dat gebod ook tegen zijn wil moest gehoorzamen, maar nog eens vooraf al zijn woede aan die mens wilde doen gevoelen, hem scheurend, zodat hij onder allerlei vertrekkingen van het gelaat en stuiptrekkingen van het lichaam op de grond lag en roepend met een grote stem, ging uit van hem (Hoofdstuk . 9: 26). Dergelijke zaken schaadden de mens niet, maar deden allen die het zagen de vreselijkheid kennen van de macht aan welke hij tot dusver was onderworpen geweest.

27. En zij werden allen verbaasd over het gebeurde, zodat zij onder elkaar vroegen, zeggende: Wat is dit? wat is de bedoeling van deze zaak? Welke nieuwe leer is dit, die zich ook openbaart als een onweerstaanbare macht ter verlossing van de ellende van deze tijd? Hoe is

het mogelijk dat Hij, die heden heeft gepredikt en daarvoor bewezen heeft volkomenheid van macht te bezitten (vs. 22), met macht ook de onreine geesten gebiedt en zij Hem gehoorzaam zijn, hetgeen toch bij onze schriftgeleerden zo weinig het geval is 12. 29")?

Het valt ons meteen op dat de Heere geheel anders dan de Joodse exorcisten te werk gaat. Zonder uitwendige hulpmiddelen werkt Hij rechtstreeks door de Geest op lichaam en geest van deze lijders. Zijn woord is genoeg om hen aan zichzelf weer te geven. Op Zijn schelden vluchten de boze geesten terug en in hoe hevig een uitbarsting de kwaal ook eindigen moge, zodat zelfs het leven geweken schijnt, met vaste hand richt Hij hun ongelukkig slachtoffer in welstand weer op. Zo groot is Zijn invloed dat de Gadareense bezetene niet slechts bij zijn verstand komt, maar zich ook gedwee aan Zijn voeten neerzet en vurig bidt Hem te mogen volgen en dat ook de geredde Magdalena zich voortaan met onlosmakelijke banden aan Hem gehecht blijft voelen. Zelfs de farizeeën zijn zo diep over het onderscheid tussen Zijn machtsopenbaring en het werk van hun leerlingen getroffen dat zij slechts zo’n werking uit Beëlzebubs invloed kunnen afleiden. De Heere zelf heeft Zich aangaande de kracht, waardoor Hij deze wonderen verrichtte, op de ondubbelzinnigste wijze verklaard. Hij wierp door de Geest van God de duivelen uit. De volheid van de Geest, die in Hem was, drong de boze geesten tot wijken, herstelde de verstoorde werkzaamheid van de rede en beheerste het stoffelijk organisme van de lijders zodanig, dat hij tot de vorige welstand terugkeerde. Zien wij vaak dat een krachtige wil aangrijpend op krankzinnigheid werkt en haar door zedelijk overwicht voor een korte poos doet bedaren, wij kunnen het dan ook op ons standpunt niet ondenkbaar achten dat de Heere niet slechts stormen, maar ook geesten bezwoer. Aan magnetische kracht kunnen wij hier onmogelijk denken, niet slechts omdat wij hier verschijnselen vinden, die haar uitwerking verre overtreffen, maar ook omdat de Heere aan al Zijn jongeren zonder onderscheid het bevel gaf om duivelen uit te werpen. Nee, wij eerbiedigen hier een eigenlijk gezegd goddelijk vermogen dat aan het rijk van de duisternis zijn machteloosheid deed voelen en het hier een voorteken van zijn gehele vernietiging gaf. Waren de demonen geestelijke wezens, zij konden het bevel van de sterker dan ook horen en volgen. En wat de vatbaarheid van de bezetenen voor de inwerking van Jezus betreft, men bedenkt dat hun zelfbewustzijn wel onderdrukt, maar niet uitgeroeid was; dat zij, wellicht in meer kalme ogenblikken, zich pijnlijk gedrukt hebben gevoeld onder de heerschappij van een vijandige macht en dat nog op de bodem van hun ziel de vonk van verlangen naar een machtige Redder gesluimerd kan hebben. Op dat punt wierp het Licht der wereld de stralen, dat verlangen werd door Zijn tegenwoordigheid opgewekt. Daaruit schijnt het wellicht te verklaren, als een bezetene bijna tegelijkertijd op Jezus toeloopt en Hem toch verschrikt wil ontwijken.

Zoals Petrus (Hand. 10: 38) tot Cornelius spreekt van de Heer, als allen genezend die door de duivel overweldigd waren, zo legt ook Mattheüs bijzondere nadruk op de genezing van de bezetenen - de eerste wonderdaad die hij bericht, is zo’n genezing in de synagoge te Kapernaüm.

Het eerste wonder dat Mattheüs ons verhaalt is de genezing van de melaatse door aanraking, want een hoofdgezichtspunt is de tegenstelling van Christus tegen de hiërarchische theocratie en haar stellingen. Het eerste wonder dat Johannes vertelt is de verandering van water in wijn,

want het hoofdgezichtpunt van Johannes is de verheerlijking van de oude, verduisterde wereld tot een wereld van de Geest. Het eerste wonder dat Lukas en Markus vertellen is de duivelen uitbannen in de synagoge te Kapérnaüm; hun gezichtspunten zijn daarbij even verschillend en karakteristiek als hun Evangeliën. Lukas heeft volgens zijn oogmerk, dat van de goddelijke humaniteit van Christus, voornamelijk de genezen mens op het oog - de demon wierp hem neer en ging van hem uit, zonder hem enigzins te beschadigen; voor Markus daarentegen is de overmacht van Christus over het rijk van de demonen het hoofdoogmerk, zoals ook zijn leer doet kennen en bevestigt - daarom legt hij er de nadruk op dat Christus ook zelfs de onreine geesten gebiedt en dat zij Hem gehoorzamen. Dit gezichtspunt gaat als een zenuw door zijn hele Evangelie, tot zelfs in zijn slotwoord.

28. En Zijn gerucht ging meteen uit in het gehele omliggende land van Galilea; door geheel dat landschap en daarbuiten, nadat de Heere Zich zo bewezen had een Leraar te zijn, van God gezonden, machtig in woorden en werken.

Zonder zulke werkingen van een genezende kracht, die het vermogen en begrip van de mensen te boven ging, kon de boetprediker wel een sterke indruk maken, maar de Heiland Zich niet als Messias aan het volk bewijzen. Hij zelf kent gewicht aan Zijn daden toe, omdat Hij veel tekenen en wonderen doet en Hij bestraft niet minder dan de vleselijke wonderzucht ook de vleselijke verachting van de wonderen. Hij verwijt het geslacht van Zijn tijdgenoten dat zij zo weinig op de tekenen letten, zo stomp en onvatbaar zijn voor de werken die Hij doet in de naam van de Vader en die zo krachtig van Hem getuigen (Joh. 10: 25; 15: 24). Een haat tegen God en tegen hetgeen goddelijk is ligt zo ten grondslag aan het verachten van Zijn wonderen; want Zijn werken zijn een openbaring van Hemzelf, die niemand miskent die ze niet wil miskennen. Het zijn geen dubbelzinnige werkingen van een heilige macht, het zijn de openbaringen van het reine leven, dat met oorspronkelijke helderheid herstellende, midden in het wanstaltige van de ziekte en van de dood intreedt. Het zijn krachten uit de kracht van God, tekenen waarin Hij de raad van de verlossing van God bekend maakt; deze bestaat echter daarin dat God iets nieuws schept (Jer. 31: 22), terwijl Hij het reeds geschapene uit zijn vernietiging herstelt en zo tot volmaking en verheerlijking leidt. Het zijn dus opvoedende en opwekkende middelen en kentekenen van Zijn goddelijk wezen, gelijkenissen van het werk dat Hij inwendig aan de zielen doen wil, onderpanden van de beloofde heerlijkheid waartoe Hij de schepping wil leiden. De wonderen bevestigen de leer van Christus, niet als een vreemd, toevallig, op zich zelf onverschillig bewijs, zij zijn integendeel daden, waarin Hij dezelfde heilige en reddende liefde uitdrukt die uit al Zijn woorden ademt. Ten opzichte van de redding van de wereld, die Hij belooft te volbrengen, zijn de wonderen die Hij in de dagen van Zijn lichamelijke tegenwoordigheid heeft verricht in de hoogste zin beginselen waarvan de kiem begint door te breken (MATTHEUS. 12: 28 v.).

Zeker kon het ongeloof dat de Heere weigerde wat Hem zelfs de duivelen toewijdden, nooit treffender afgekeurd worden! Wellicht kan men uit de raadselachtige bekendheid van de bezetene met en onwillekeurige hulde aan de Heere afleiden dat het geestenrijk niet onbewust was van het werk van de verlossing op onze aarde begonnen, en op zijn grondvesten sidderde voor Hem, die in waarheid de oude slang de kop kwam vertreden. Zeker voegt ons na het beschouwen van deze wondersoort de vrijwillige erkentenis die de werktuigen van de boze

gedwongen en verschrikt deden horen: "Gij zijt de Zoon van God!" Hij, die hen het spreken verbood, zou in ons het zwijgen veroordelen.

III. Vs. 29-34. (zie ook). Uit de synagoge gaat Jezus met Zijn discipelen in het huis van Simon, wiens schoonmoeder met zware koorts ligt en genezen wordt. In de avond volgt dan nog de genezing van vele zieken en bezetenen.

29. En meteen, dadelijk nadat het wonder (vs. 23 vv.) geschied was, uit de synagoge gegaan zijnd met Zijn discipelen, voor zovelen zij zich reeds rondom Hem hadden verzameld, kwamen zij in het huis van Simon en van zijn broeder Andreas 8: 15"). Hij kwam daarin vergezeld door de zo even genoemde eigenaars met Jakobus en Johannes.

30. En Simons schoonmoeder lag op bed met de koorts en wel met een grote koorts (Luk. 4: 38). En meteen vertelden zij Hem van haar en baden Hem om hulp, omdat zij kort te voren Zijn macht zo duidelijk hadden gezien.

31. En Hij ging tot haar aan het ziekbed, vatte haar hand en richtte ze op en meteen toen de Heere de ziekte bestraft had verliet haar de koorts. Opeens was de ongesteldheid geweken en waren de krachten hersteld, want toen zij opgestaan was diende zij hen en bereidde de maaltijd.

Ook hier een drievoudig "terstond" (vs. 10, 12, 18, 19, 21, 28) spoedig op elkaar: van stonde aan in het huis (vs. 29), terstond ter zake (vs. 30), terstond genezen (vs. 31).

Het is alsof overal waar Hij komt, alle ellende wijken moet.

32. Toen het nu avond geworden was, toen de zon onderging en zo de sabbat (vs. 21) ten einde was, brachten zij, de mensen van Kapérnaüm, tot Hem allen diekwalijk gesteld en door de duivel bezeten waren. Vroeger durfden zij het niet te doen, omdat zij door de leringen van de farizeeën werden teruggehouden, die ook zulke liefdewerken aan noodlijdenden niet op de sabbat toestonden (Joh. 5: 16).

33. En de gehele stad was bijeenvergaderd rondom de deur van het huis (vs. 29), om ook de genezingen te zien, wanneer de Heere ze zou volbrengen.

34. En Hij genas er velen, zo veel als er tot Hem werden gebracht, die door verscheidene ziekten kwalijk gesteld waren, want geen lijden was zo zwaar dat Hij het niet zou hebben kunnen wegnemen. En Hij wierp vele duivelen uit, zodat alle bezetenen die men tot Hem bracht weer gezond werden en liet de duivelen die bij het uitvaren eveneens wilden spreken, als die in vs. 24, niet toe te spreken, omdat zij Hem kenden, dat Hij de Christus, de Zoon van God was (Luk. 4: 41), echter Hij wilde zo’n getuigenis uit hun mond niet.

Wanneer wij het Evangelie van Markus achter elkaar doorlezen zien wij daarin als in geen ander welk een sterke indruk Jezus maakte op allen die Hem zagen en hoorden, welk een toenemend opzien Hij verwekte, al bracht het ook weinigen tot het ware geloof in de Zoon

van God. Dit ging voort totdat eindelijk de toenemende vijandschap Hem de dood bereidde waarop Hij vervolgens, als overwinnaar uit het graf opgestaan, in Zijn discipelen het ongeloof overwon en ze bekwaam maakte om als Zijn getuigen uit te gaan, vergezeld door de bewijzen van de hun toegedeelde macht om wonderen te doen en welke hetzelfde doel hadden, namelijk om van de heerlijkheid van de Zoon van God te getuigen. Zo verhaalt hij keer op keer; in grote eenvoudigheid verbindt hij de ene geschiedenis met de andere, evenals kinderen vertellen, met het eenvoudige "En" of met zijn ander lievelingswoord "terstond, " dat alleen bij hem zo vele malen gevonden wordt, als overigens in het gehele Nieuwe Testament. Op die wijze kan hij in kort bestek een reeks van trekken tot een beeld samenvatten (vs. 9-13); meermalen is echter het tegenovergestelde het geval, dat bij de verhalen die wij bij de anderen korter vinden, met levende trekken en bijzonderheden verrijkt, weervinden, van welke meer dan een op Petrus betrekking heeft.

IV. Vs. 35-39. (zie ook). Al in de vroegte van de eerstvolgende morgen heeft de Heere Zich uit het huis en de stad in een eenzame plaats begeven om te bidden. Als de discipelen Hem vervolgens niet vinden, als bij het aanbreken van de dag een menigte van het volk zich opeenhoopt, haasten enigen Hem achterna om Hem terug te roepen. Hij verlaat echter met hen Kapérnaüm om voor enige tijd een rondreis door het Galilese bergland te ondernemen en ook elders het Evangelie te prediken.

35. En de volgenden dag, in de vroege morgen, toen het nog diep in de nacht was, opgestaan zijnde, ging Hij uit het huis en ging Kapérnaüm uit heen in een woeste plaats (vgl. vs. 45), a) en bad aldaar tervoorbereiding voor Zijn volgend werk (vs. 39).

a)MATTHEUS. 14: 23.

36. En Simon en die met Hem waren, Andreas, Jakobus en Johannes (vs. 29), zijn Hem nagevolgd toen zij bij het aanbreken van de dag Zijn afwezigheid opmerkten, omdat het volk zich alweer met zieken en bezetenen voor het huis vergaderde en Zijn hulp verlangde.

37. En zij, na enig zoeken Hem gevonden hebbende, zeiden tot Hem: Zij zoeken U allen, haast U daarom naar huis.

39. En Hij, Zich ook spoedig met hen van Kapérnaüm verwijderend, zonder Zich door het volk te laten ophouden (Luk. 4: 42) predikte gedurende de eerstvolgende weken in hun synagogen door geheel Galilea enalle steden en dorpen en Hij wierp de duivelen uit.

Jezus heeft Zich in de eenzame plaats op de tweede grote aanval voorbereid. Hij bedoelde de geestelijke opwekking en verovering van het Galilese land.

Leraars die navolgers van Christus willen zijn moeten de vroege uren wel in acht nemen en die vooral tot bidden en studeren gebruiken (Sir. 39: 1 vv.).

Het is goed dat men het gebed van de morgen het eerste en dat van de avond het laatste laat zijn. Men hoedt zich vooral voor die valse, bedrieglijke gedachten die zeggen: Wacht even,

over een uur wil ik bidden; ik moet dit of dat vooraf nog doen. Met zulke gedachten komt men van het gebed in de bezigheden, die houden dan de mens vast, zodat er van het gebed de hele dag niets komt.

V. Vs. 40-45. (zie ook). Tot hiertoe kon Markus zich nauwkeurig houden aan de geschiedkundige opvolging van tijd, terwijl hij ons een reeks van krachtige daden van de Heere verhaalde, die een diepe indruk maakten op allen die Hem zagen en hoorden en die al het volk aan Zijn persoon verbonden. Nu hij voor een nieuwe tijdsafdeling in de Galilese werkzaamheid staat neemt hij daaruit die daden van macht, welke zich aan de vorige rij aansluiten als een vijfde, daarmee verwant stuk en hij vertelt ons van de genezing van een melaatse.

40. Een vierde jaar later hield de Heere een lange prediking op een berg (Hoofdstuk . 3: 13 vv.). Van deze daalde Hij neer a) en tot Hem kwam bij de naastbij gelegen stad een melaatse, die al bij Zijn nederdalen tot Hem riep, biddende Hem en vallende voor Hem op de knieën, toen hij zichzelf in de dichte nabijheid van de Heere gewaagd had en tot Hem zeggende: Indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen.

a) Luk. 5: 12.

41. En Jezus, in plaats van de man verre van Zich te houden (Lev. 13: 45), met barmhartigheid innerlijk bewogen zijnde over zijn ellende die hem zo onmiddellijk in Zijn nabijheid dreef, strekte de hand uit, raakte hem aan en zei tot hem: Ik wil wat u verzoekt, word gereinigd!

41. En Jezus, in plaats van de man verre van Zich te houden (Lev. 13: 45), met barmhartigheid innerlijk bewogen zijnde over zijn ellende die hem zo onmiddellijk in Zijn nabijheid dreef, strekte de hand uit, raakte hem aan en zei tot hem: Ik wil wat u verzoekt, word gereinigd!

42. En toen Hij dit gezegd had ging de melaatsheid meteen van hem (Ps. 33: 9. Jes. 63: 1) en Hij werd gereinigd.

43. En toen Hij hem streng verboden had 1), deed Hij hem meteen van Zich gaan, dreef Hij hem uit de woning 2).

1) Of "bestraft had" vanwege de zonde die de oorzaak was geweest van zijn melaatsheid, dat hij zou toezien niet meer te zondigen, opdat hem niet iets ergers overkwam, zoals Jezus de mens die lam was geweest zo’n waarschuwing gaf (Joh. 5: 14). De zonde toch was dikwijls oorzaak van de melaatsheid, zoals de gevallen van Mirjam, Gehazi en Uzzia aantonen. Omdat het woord in het algemeen wordt gebruikt om het geven van een streng bevel of plechtig gebod aan te duiden, verkies ik er door te verstaan een streng verbod, dat Christus aan deze melaatse gaf om de wijze van zijn genezing niet te verbreiden.

2) Naar de priester en dat met allen haast; het schijnt, dat de mens enigzins onwillig is geweest om heen te gaan en liever bij Jezus, zijn weldoener wilde blijven, want het woord betekent: Hij wierp hem uit, Hij dreef hem van Zich weg, Hij deed hem heengaan zonder uitstel.

44. En Hij zei tot hem: Zie, dat gij niemand iets zegt van hetgeen aan u geschied is, maar ga heen en vertoon uzelf aan de priester en offer, wanneer deze u rein heeft bevonden, te Jeruzalem voor uw reiniging, hetgeen Mozes geboden heeft (Lev. 14: 10 vv.). Doe dit hun, de priesteren, tot een getuigenis; laat u nu ook wettig rein verklaren.

Men merkt het eigenaardige schilderen van Markus op, die voorstelt hoe Jezus met zeer bijzondere ijver de verwijdering van de genezene wilde. Ook meldt hij dat de genezing in een huis geschiedde, zo als uit het: "Hij dreef hem uit" blijkt. Die mededelingen zijn voor Markus eigenaardig. Wel was de melaatse het ingaan in een huis verboden, maar de begeerte naar Jezus en diens hulp drongen de zieke de grenzen van de wet te overschrijden, waaruit ook het haastige en sterke dringen van Jezus verklaard moet worden.

De hulpbehoevendheid stoort zich niet aan de wet: de melaatse dringt in het huis, evenals de verlamde door het dak (Hoofdstuk . 2: 4) en de zondares (Luk. 7: 36 vv.) tot de tafel van de farizeeër.

De Verlosser heeft door Zijn aanraking van de melaatse de ban opgeheven die Hem van het verkeer met mensen scheidde.

45. Maar hij, uitgegaan zijnde uit het huis dat zich in de nabijheid der stad bevond, verstond vroeger het geloven en smeken beter dan hij nu zich kon intomen en gehoorzamen. Hij begon vele dingen te verkondigen, die zaak met vele woorden te vertellen en dat woord te verbreiden, zodat Hij niet meer, zoals Hij Zich had voorgenomen, openbaar in de stad kon komen. De Heere was niet zozeer bezorgd voor een sterkere oploop, maar omdat de aanraking met de melaatse Hem volgens de wet een tijd lang onrein maakte en Hij geen storing wilde brengen in de stad. Hij was buiten in de woeste plaatsen en zij, zich van hun zijde niet storende aan die aanraking, kwamen tot Hem van alle kanten in de zeven dagen gedurende welke Hij om zo te zeggen quarantaine hield (Lev. 13: 4. Luk. 5: 16).

De mens was rein geworden, maar Jezus had hem in Zijn ontfermen aangeraakt, terwijl hij nog niet rein was. Dit kon de Levitische inzetting zo verklaren dat Hij Zich verontreinigd had. Juist daarom, omdat het de schijn kon hebben alsof Hij onrein was geworden volgens de inzetting, terwijl de melaatse was gereinigd, moest deze nu van Hem heengaan; Hij dreef hem van Zich met levendigheid. Hij scherpte hem in dat hij zich wel in acht moest nemen niemand iets er van te zeggen hoe Hij hem had genezen, maar heengaan, zich aan de priester vertonen en het door Mozes bevolen reinigingsoffer brengen om de wettige verzekering van zijn wederverkregene reiniging te bekomen. De genezene overtrad het bevel; hij ging van Hem en verkondigde in de stad wat hem geschied was, verkondigde veel en te veel daarvan, waarschijnlijk vertelde hij ook van de aanraking die plaats gevonden had, hetgeen ten gevolge

had dat de Heere, om de wettische geest van het volk te ontkomen, een eenzame plaats opzocht en Zijn tijd aan het eenzame gebedsleven wijdde.

In hoeverre sluit Markus de voorstelling van het eerste optreden van Jezus met de genezing van de melaatse? Deze geschiedenis is 1) een getuigenis, dat Hij in de gemeenschap van het lijden met de zondaren intreedt om voor hen te lijden, en is in zoverre een voorteken van het einde; 2) stelt zij Zijn verhouding voor tot de inzettingen, wier ergernissen nu in het volgende op de voorgrond treden.

Volgens de geschiedkundige opvolging van tijd sluit zich in dit oponthoud in de eenzame plaats het woord in Hoofdstuk 3: 20 aan: "en zij kwamen in huis" (d. i. te Kapérnaüm). Hier moest dan, zoals bij MATTHEUS. 12: 22 is uiteengezet, een punt staan, en chronologisch volgt nu de gebeurtenis met de hoofdman van Kapérnaüm, Markus laat echter volgens zijn plan een andere geschiedenis volgen.

HOOFDSTUK 2

DE VERLAMDE. ROEPING VAN MATTHEÜS. CHRISTUS' VERANTWOORDING TEGENOVER DE FARIZEEEN

I. Vs. 1-12 (zie ook). Nu volgt een tweede groep van vijf gebeurtenissen die bij elkaar horen. De vorige groep (Hoofdstuk . 1: 14-45) moest het begin van Jezus' openbare werkzaamheid in onderscheiding van die van de Doper karakteriseren als een wezenlijke stap voorwaarts van het mindere tot het hogere en de hoogte en de populariteit tot welke de Heere ten gevolge van die arbeid kwam, voorstellen. In deze worden nu die verhalen bij elkaar gevoegd, uit welke duidelijk wordt hoe de oppositie is ontstaan en zich heeft gevormd, tot welke in onderscheiding van de menigte van het volk, de schriftgeleerden en farizeeën hoe langer hoe meer kwamen. De geschiedenis van de verlamde vormt het begin.

1. En na enige dagen die Hij elders had doorgebracht is Hij wederom eens, zoals dat Zijn gewoonte was wanneer Hij Zijn stad voor enige tijd had verlaten, binnen Kapérnaüm gekomen en het werd, zoals altijd bij Zijn terugkeren in de stad, gehoord, dat hij in huis was gekomen.

Het is niet mogelijk dat de Evangelist met de "enige dagen" bedoeld heeft de tijd van de zeker niet al te lange afwezigheid van Jezus gedurende welke Hij in de nabij van zijn steden predikte, daar onder de schriftgeleerden in vs. 6, volgens Luk. 5: 17 zich mensen bevinden die uit alle dorpen van Galilea en Judea en van Jeruzalem naar Kapérnaüm zijn gekomen, zeker om met de Heere in strijd te komen. Er moet dus reeds veel gebeurd zijn wat tot organisatie van de vijandschap tegen Hem aanleiding heeft gegeven (MATTHEUS. 4: 24 v.). Dat in alle vijf stukken van de hier voor ons liggende groep van de schriftgeleerden en farizeeën melding wordt gemaakt, zonder dat zij een enkele maal buiten beschouwing blijven, bewijst dat de Evangelist geschiedenissen wil samenvoegen die op hen betrekking hebben. Hij heeft het begin van de vijandschap van godsdienstige volksleiders in het oog gevat nadat hij vooraf het begin van het grote gevolg van de werkzaamheid van Christus in Galilea heeft geschilderd en laat nu deze vijandschap zich ontwikkelen tot eigenlijke doodvijandschap.

2. En meteen vergaderden daar velen tot Hem om Hem te horen, in het midden van Zijn woning, die slechts uit één verdieping bestond, zodat ook zelfs de plaatsen om de deur in het voorportaal hen niet meer konden bevatten; en Hij sprak het woord van het koninkrijk Gods tot hen.

3. En er kwamen sommigen tot Hem, een verlamde brengend die door vier op een rustbed gedragen werd.

4. En langs de gewone weg, door de deur heen, niet tot Hem kunnende komen, omdat de schare in een dicht aaneengesloten menigte de huisdeur omringde, stegen zij de trap op die van de straat tot het huis leidde (MATTHEUS. 24: 17)en ontdekten zij het dak, waar Hij was; en dat, door wegneming van de stenen of tichelen (Luk. 5: 19), opgebroken hebbend lieten zij het beddeken aan touwen neer tot voor Zijn voeten, waar de verlamde op lag.

5. En Jezus, hun geloof ziende dat zich op zo’n buitengewone wijze een weg zocht, zei tot de verlamde, die, het meest door geloof en verlangen gedragen, zeker de eigenlijke uitvinder van het waagstuk was en nu van schrik voor de majesteit van Hem wie hij in de ogen zag, bovenal hulp voor zijn ziel verlangde 9: 2"): Zoon, uw zonden zijn u vergeven.

1) De weg die de dragers kozen ging over het platte dak, tot welk men onmiddellijk van de straat, misschien over de daken van naburige huizen, kon komen. Nu bestond het huis alleen uit de benedenste verdieping, of de Heere was op de zolder, d. i. in de bovenste verdieping, in ieder geval onmiddellijk onder het dak. Het eerste is het natuurlijkste, ook meer overeenkomstig het in vs. 2 beschrevene, waar gezegd wordt dat de ruimte voor de deur niet meer toereikend was, geen mensen meer kon bevatten, zodat wij te denken hebben aan een menigte van volk op de straat voor het huis samengestroomd. Het uit opgelegde platte stenen of met tichelen belegde, in elk geval licht gebouwde dak, werd door de dragers zo ver geopend en waar het met leem of aarde bedekt was zo ver opgegraven als nodig was om de zieke tussen de balken van het dak neer te laten voor de voeten van Jezus. Niet zonder reden wordt daarom bij alle drie de Evangelisten gezegd: "hun geloof, " niet alleen dat van de verlamde, maar ook van de dragers; want alleen een vast vertrouwen op de reddende macht van Jezus kon zo’n ijver van de liefde doen ontbranden.

2) Jezus spreekt tot de zieke niet in de eerste plaats een woord van lichaamsgenezing, zoals dit met verlangen werd tegemoet gezien, maar een woord dat door uitstel van hulp het geloof beproefde en door het verschaffen van hulp voor de grootste schade het diepste verlangen van de ziel te voorschijn riep en stilde. Zo min echter de genezing een echte hulp zou zijn wanneer haar niet de vergeving voorafging, zo min zou het volle heil volbracht zijn wanneer niet eindelijk ook uit de lichamelijke ellende een triomf werd gegeven, zoals het later (vs. 11 v.) gebeurt. In de volle genezing moeten beide tesamen zijn, zoals ook zonde en bezoldiging van de zonde samenhangen.

6. En sommigen van de schriftgeleerden uit de sekte van de farizeeën (Luk. 5: 21) zaten daar onder degenen die Jezus in huis omgaven en Zijn prediking hoorden en overdachten in hun harten, naar aanleiding van het woord datde Heere tot de zieke gesproken had.

7. Wat spreekt deze, een gewoon mens die niet eens een geestelijk ambt bekleedt, aldus? Het zijn woorden waartoe alleen God macht kan geven. Begaat Hij daarmee geenGodslasteringen, omdat Hij in de Majesteitsrechten van God intreedt? a)Wie toch kan de zonden vergeven dan alleen God?

a) Ps. 32: 5. 51: 3. Jes. 43: 25.

De liturgie van de wet kende een rein verklaren door middel van de priester, bijvoorbeeld van de melaatse (Hoofdstuk . 1: 44), maar geen vrijspraak van zonde door de priester; in het algemeen kende het Jodendom geen absolutie door een mens. Jesaja (Hoofdstuk 6) wordt door een Seraf en Jozua, de Hogepriester, door een engel van God geabsolveerd (Zach. 3); maar in die beide profetische gezichten is het een goddelijke opdracht, welke de hemelse geesten volbrengen, want zonden vergeven is een uitsluitend voorrecht van God en wanneer

enig schepsel de anderen hun zonden vergeeft kan het niet in eigene macht, maar alleen ten gevolge van goddelijke volmacht geschieden.

Het woord van Jezus tot de verlamde zou ook zo kunnen worden verstaan dat Jezus de vergeving alleen te kennen wilde geven, niet zelf schenken, maar de wijze waarop Hij later de verdenking beantwoordt, als was door Hem een lastering geschied, bewijst dat Hij niet als Profeet, maar als Rechter het woord gesproken heeft, anders zou Hij niet hebben moeten spreken van de macht, niet tot het vergeven op aarde, maar van het verzekeren dat die in de hemel geschied was. "Op aarde, " voegt Hij er bij, niet om het vergeven op de aarde tegenover dat in de hemel te stellen, wat hier zonder betekenis zou zijn, maar om te zeggen dat in plaats van aan lastering te denken de schriftgeleerden zich integendeel moesten verheugen over het horen van het woord van de vergeving bij de met schuld beladen mens.

8. En Jezus, die wist wat in de mens was en niet nodig had dat een ander, of ook eigen voorkomen en gebaren getuigenis gaven van een mens (Joh. 2: 25), meteen in Zijn Geest bekennende dat zij zo in zichzelf overdachten, zei tot hen: Wat overdenkt u deze dingen in uw harten? Waarom laat u Mij niet eerst tijd om Mijn woord als volle waarheid en kracht van God aan de verlamde te bevestigen.

9. Die bevestiging zal nu geschieden door een tweede woord, dat Ik op het eerste zal laten volgen: Wat is lichter naar het oordeel van de mensen, die alleen volgens uitwendige, zichtbare en tastbare feiten kunnen beslissen, te zeggen tot de verlamde, zoals Ik gedaan heb: De zonden zijn u vergeven, of tot hem te zeggen, zoals Ik nu wil doen: Sta op en neem uw beddeken op en wandel, op menselijk standpunt is toch zeker het tweede woord het moeielijkste, omdat niemand anders het kan spreken, dan die in het volle bezit van de goddelijke macht is.

10. Echter opdat gij moogt weten en uit hetgeen voor uw ogen geschiedt het besluit kunt trekken dat Hij, die u voor godslasteraar hebt uitgemaakt, de Zoon des mensen ("Uit 8. 20") en 16: 13") is en deze voor alle dingen ook macht heeft om de zonden op de aarde te vergeven (zei Hij tot de verlamde, van de aankondiging van Zijn woord meteen tot het uitspreken daarvan overgaande, zonder de aangevangen zin te voltooien):

11. Ik zeg u, sta in de kracht van de nieuwe gezondheid die Ik u verleen op en neem uw beddeken, waarop u hierheen gedragen bent op en ga naar uw huis als iemand die weer vaste stappen kan doen.

12. En meteen greep hij zich vast aan het tot hem gesproken woord met vol geloofsvertrouwen en stond hij op. En het beddeken opgenomen hebbende, zoals hem bevolen was, ging hij onder het prijzen van God (Luk. 5: 25) uit het huis in de tegenwoordigheid van allen, midden door hen heen, zodat zij zich allen ontzetten. Allen die het wonder voor hun ogen hadden zien volbrengen, zelfs de schriftgeleerden, werden met een diepe eerbied vervuld voor Hem die dat door Zijn woord had teweeggebracht en allen uit het volk die zich niet moedwillig, zoals de farizeeën, tegen die indruk verhardden, verheerlijkten God, die zodanige macht aan de mensen gegeven had (MATTHEUS. 9: 8), zeggende: Wij hebben

nooit zoiets gezien als vandaag gebeurd is, nu de goddelijke majesteit van deze Jezus van Nazareth ons zo zichtbaar voor ogen getreden is.

In Hoofdstuk 1: 40 vv. wijst Jezus de genezene alleen op het voornemen van de oude heilige ordening van het Israëlitische land en laat Hij het daarbij blijven, zonder van enige dank voor Zichzelf buiten en naast die aan God te willen weten, als had Hij niets bijzonders bij de genezing van de zieke gedaan. Hier geschiedt de genezing echter op een zodanige wijze dat zij geheel voorkomt als betoning van een macht die Jezus aan God gelijk stelt en dat zij door Jezus uitdrukkelijk als bewijs daarvoor wordt gesteld, dat Hij ten opzichte van de zondevergeving op aarde een macht heeft die, naast de volmacht van God in de hemel, door de mensen erkend moet worden. Markus heeft dit stuk aan het hoofd van de tweede afdeling van zijn verhalen geplaatst. Hij heeft dit gedaan om vooral op de voorgrond te stellen dat het hier nog slechts een inwendige en uitwendig blijvende opwelling van ergernis is, tot welke de leiders van het volk door het veelbetekenend optreden van Jezus gedreven werden en dat de Heere alles gedaan had om dadelijk in het begin door overtuiging met de daad de waarheid van Zijn woorden te bevestigen, aan die aanstoot zijn grond te ontnemen en het aangroeien van die onrechtmatige ergernis te voorkomen.

II. Vs. 13-17. (zie ook). Het hier volgende verhaal van de roeping van Mattheüs of Levi en het maal met tollenaars in zijn huis komt met de geschiedkundige opvolging van tijd overeen. Het staat tevens met de vooraf vertelde gebeurtenis in een verband, dat met het plan dat Markus heeft samenhangt. Daar namen de farizeeën aanstoot aan Jezus’ woord over Zijn macht tot vergeving van de zonden; toch waagden zij niet, nadat Hij het met een wonderdaad als waarachtig bewezen had, het opnieuw aan te vallen. Hier menen zij in Zijn leefwijze een rechtvaardige grond tot het verwijt te hebben gevonden, dat Zijn omgang met openbaar gebrandmerkte mensen niet in overeenstemming was met de heilige macht waarop Hij voor Zijn persoon aanspraak maakte. Zij wagen het hun bedenking voor de discipelen uit te spreken. Gelijk daar Jezus door de rechte daad verhinderde dat hun beschuldiging van godslastering verder voortging, zo had Hij hier spoedig het woord bij de hand om hun bedenking als nietig en verkeerd ten toon te stellen, voordat het woord in de harten van de discipelen wortel schoot.

13. En Hij ging enige dagen na het in vs. 1 vv. medegedeelde voorval weer, evenals in Hoofdstuk 1: 16, uit de stad Kapérnaüm over de vissersplaats Bethsaïda naar de zee; en de gehele menigte, die zich steeds bij Hem aansloot wanneer Hij Zich openlijk vertoonde, kwam ook nu tot Hem en Hij onderwees hen al op de weg; nog meer wilde Hij dit doen aan het strand.

14. En het tolhuis, dat dicht bij de zee lag, voorbijgaande, zag Hij Levi, de zoon van Alfeüs, zitten in het tolhuis en Hij zei tot hem, aan een inwendig verlangen van zijn hart tegemoet komend 9: 9"): Volg Mij als een van Mijn discipelen. En hij, die tot hiertoe Levi heette, maar voortaan Mattheus werd genoemd, opstaande, verliet voor altijd zijn vorige broodwinning en volgde Hem, zodat Hij nog diezelfden dag de prediking aan de zee bijwoonde.

15. En het geschiedde, toen Hij de daaropvolgenden dag, op welke Levi aan zijn vorige medetollenaars een afscheidsmaal gaf, aanzat in diens huis dat ook vele tollenaren en zondaren (want die beide namen werden voor eensluidendgehouden) aanzaten met Jezus en Zijn discipelen: want zij, de voor zondaars gehouden tollenaars die Hem lief hadden gekregen en heilbegerige toehoorders waren geworden, waren met veel en zij waren vele en waren Hem gevolgd, verheugd dat zij Hem in hun eigen midden hadden.

16. En de schriftgeleerden en de farizeeën van die plaats, aan wie die uit Judea en Jeruzalem (vs. 6) bij hun terugkeren bijzondere instructies hadden gegeven hoe zij moesten opletten en Hem beloeren, zagen Hem eten met de tollenaren en zondaren en ergerden zich daarover. Bij het eindigen van de maaltijd wachtten zij al voor de deur van het huis en zeiden tot Zijn discipelen bij hun uittreden uit het huis: Wat is het, dat uw Meester Zich geheel niet bemoeit met degenen die voor de vromen en rechtvaardigen in Israël worden gehouden en dat Hij daarentegen met detollenaren en zondaren eet en drinkt? Daardoor stelt Hij Zich in een slecht daglicht.

17. En Jezus, die juist daarbij kwam toen de discipelen, zo aangesproken, verlegen waren hoe zij een geschikt antwoord zouden vinden, dat horende zei tot hen: Die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn. a) Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars tot bekering (vgl. de verklaring bij MATTHEUS. 9: 12 vv. , waar de Heere mede het woord uit Hosea 6: 6 in Zijn rede invlecht).

a)MATTHEUS. 21: 31. Luk. 19: 10. 1 Tim. 1: 15.

Dat de gezonden de geneesheer niet nodig hebben maar de zieken is de hoofdzin die vooraan staat; dat de Heere in de plaats van de geneesheer staat is de duidelijke, hoewel niet uitgesproken veronderstelling; daaruit volgt hoe dwaas het is de geneesheer de omgang met zieken tot een verwijt te maken. Daardoor is niet toegegeven dat zij gezond zijn, maar slechts aangetoond dat hun berisping zonder grond is, zelfs wanneer zij het waren. Ook wanneer hun duisternis, in welke zij zich voor de zodanigen hielden, gerechtigd was, zouden zij met hun berisping toch ongelijk hebben - maar die is niet gerechtvaardigd. Dat bewijst de uitspraak uit Hosea, die Markus weglaat, zoals doorgaans de heenwijzing naar het Oude Testament.

III. Vs. 18-22. (zie ook). In dezelfde tijd, zelfs in onmiddellijk verband met de vorige geschiedenis, viel nog een andere voor, die hier geheel op haar plaats is. Het is de vraag van de discipelen van Johannes, bij welke spoedig de farizeeën zich als bondgenoten aansluiten: waarom Jezus Zijn discipelen de farizese instelling van het vasten niet laat waarnemen?

18. En, om tot nader begrip van een gebeurtenis die met de vorige in onmiddellijk verband staat een opmerking te laten voorafgaan: de discipelen van Johannes, die sinds de gevangenneming van hun Meester (Hoofdstuk . 1: 14)zich nog meer dan vroeger op een strenge leefwijze toelegden en zo ook de discipelen van de farizeeën, die in het beoefenen van uitwendige werken van vroomheid vaak nog hun leraars te boven gingen, vastten veel. Zij hadden op die dag, toen Jezus met Zijn discipelen aan het gastmaal bij Levi had deelgenomen (vs. 15), ongeveer opeen Maandag 9: 18") weer zo’n vastendag En zij kwamen, namelijk

enigen van Johannes' jongeren (MATTHEUS. 9: 14), bijgestaan door de zich daar bevindende farizeeën (Luk. 5: 33) en zeiden tot Hem, anders dan de schriftgeleerden en farizeeën in vs. 16, zich onmiddellijk tot Jezus zelf met hun verwijt wendend: Waarom vasten de discipelen van Johannes en van de farizeeën en Uw discipelen met U, hun Meester, vasten niet? U moest hen meer tot een ernstige, matige leefwijze dringen en hen niet laten verzuimen, wat een vrome, heilige wandel eist.

De leefwijze van onze Heere was niet in de vorm en naar de snede van farizese heiligheid. Er was in Zijn wandel geen angstige dienstbaarheid, maar een edele kinderlijke vrijheid; maar wel zo, dat Hij nooit de minste gegronde aanleiding gaf om te geloven dat Zijn leven een Sadducese wandel was naar eigen lust. Slechts eenmaal lezen wij van Hem dat Hij, en wel een lange tijd, vastte (MATTHEUS. 4: 2) vóór Zijn openlijk optreden voor het volk, dit zo, dat het ook Zijn vrienden niet wisten. Hij gebood Zijn discipelen ook niet, dat of hoe vaak zij moesten vasten; Hij veronderstelde echter (MATTHEUS. 6: 16 vv.), dat zij soms zouden vasten en liet de zaak aan hun eigen begeerte over, Hij was zeer gesteld op eenzaamheid en stilte tot versterking en verheffing van de geest en was dikwijls alleen, ver van alle mensen, om ongestoord te kunnen bidden (Hoofdstuk 1: 35, 45; 3: 13 enz.). Dan keerde Hij weer tot het gezelschap van de mensen terug en maakte dan geen angstig onderscheid tussen heilige en onheilige mensen, zodat Hij de laatsten geheel van Zijn omgang zou hebben uitgesloten, maar gaf Zich met de gezindheid van liefde van God aan allen over die door de besturing van Zijn hemelsen Vader tot Hem kwamen en zocht de verdwaalden terecht te brengen en allen te helpen, zo velen als er behoefte hadden aan Zijn hulp en bekwaam waren om die te ontvangen.

Vasten is wel goed, maar er een verdienstelijkheid van te maken of er het geweten mee te bezwaren is tegen de Christelijke vrijheid. Er is een geestelijke trotsheid wanneer men omtrent dingen die God aan onze vrijheid heeft overgelaten begeert, dat een ander zijn vroomheid naar de onze moet inrichten.

19. En Jezus zei tot hen: a) Kunnen ook de bruiloftskinderen vasten terwijl de bruidegom bij hen is? Zo lang zij de bruidegom bij zich hebben en zij een hart vol vreugde in zich hebben kunnen zij niet vasten; dat zou helemaal niet met de stemming van hun hart overeenkomen.

a) Jes. 62: 5. 2 Kor. 11: 2.

20. Maar de dagen zullen komen wanneer de bruidegom van hen zal weggenomen zijn en dan zullen zij, door treurigheid daartoe vanzelf gedrongen, vasten in die dagen, zonder dat iemand het hen hoeft te bevelen.

In het antwoord van Jezus treden twee gezichtspunten op de voorgrond. Het vasten kan ten eerste worden beschouwd als een algemeen menselijke, natuurlijke uitdrukking van bedroefdheid van het hart. In die zin kunnen ook Zijn discipelen van het vasten niet zijn uitgezonderd. Daar dit vasten alleen daar een reden heeft en natuurlijk is waar iets treurigs het hart bedroefd heeft en er aan de andere kant tijden zijn, in welke alleen heldere vreugde natuurlijk en gerechtigd is, zo is het de vraag of de discipelen als zodanig, dat is als

metgezellen van Jezus bij Zijn rondreizen en prediken, reden tot treurigheid of tot vreugde hebben. Nu kan Jezus de tijd van het onmiddellijk persoonlijke omgaan met Hem niet anders dan een tijd van enkel vreugde beschouwen; Hij kan als een reden van treurigheid voor Zijn discipelen alleen het ophouden van die omgang met Hem aanzien. Zijn hande en toch is niets anders dan het verwekken van de hoogste vreugde en omdat het deelhebben aan Zijn werken hen het zekere uitzicht waarborgt op het deelgenootschap aan de te verwekken vreugde, zo kan daarmee geen droefheid bestaan. Deze zal eerst dan komen, wanneer het door Zijn gewelddadige verwijdering schijnt alsof de gewenste verschaffing van vreugde en zo ook het deelhebben daaraan voor Zijn discipelen, voor altijd voorbij is. (Aan het slot van vs. 20 volgt nog de bijvoeging "in die dagen; " dit is niet overbodig, want daardoor wordt het misverstand voorkomen alsof de gehele tijd, in welke de discipelen de persoonlijke nabijheid van Jezus moesten ontberen, een tijd van enkel treurigheid zou zijn, dat is integendeel alleen de dag op welke de wegneming plaats heeft, zonder dat hen de opstanding van de weggenomene bekend was, dus de tijd tussen sterven en opstanding). Maar er is ook nog een tweede gezichtspunt van hetwelk de Heere het vasten beschouwt, in zo verre namelijk het vasten een karakteristiek bestanddeel was van de gewoonten van die kring, die uit aanhangers van Johannes en uit farizeeën gevormd was, en die zich een godsdienstig leven ten doel hadden gesteld. In zo verre nu ook Jezus een kring van discipelen om Zich heeft, met welke Hij Zich op bijzondere wijze de beoefening van een godsdienstig leven voorgesteld heeft is de vraag omtrent het vasten van Zijn discipelen tevens een vraag naar het doel waarmee Hij een bijzonder gezelschap tot gemeenschappelijk leven rondom Zich verzamelt en of dit overeenkomt met datgene waarnaar die genootschappen streven die al langer bestonden. Wanneer deze Jezus aansporen om in Zijn kring dezelfde leefregels als zij hebben in te voeren, zo veronderstellen wij dat Hij niets bedoelt dan hetgeen zij willen, niets dat boven het doel van die kring zich verheft. In dat opzicht beantwoordt Jezus de vraag in de beide volgende verzen.

21. En niemand naait een lap ongevold laken op een oud kleed; anders scheurt zijn nieuwe aangenaaide lap iets af van het oude kleed en er wordt een ergere scheur (vgl. de verklaring bij Matth. 9: 16 en 17).

22. En niemand doet nieuwe wijn in oude leder-zakken; anders doet de nieuwe wijn de leder-zakken barsten en de wijn wordt uitgestort en de leder-zakken verderven; maar nieuwe wijn moet men in nieuwe leder-zakken doen, zo worden beide metelkaar behouden, de wijn door de zakken en deze door de wijn.

De veronderstelling, uit welke de vraag in vs. 18 bij de vragers is ontstaan, komt van de zijde van Jezus overeen met hetgeen aan deze beide beelden ten grondslag ligt, namelijk dat Hij iets absoluut nieuws wil met de vorming van de kring van Zijn discipelen. In Zijn discipelen breidt Hij voor Zijn volk een nieuwe levensvorm, een nieuwe levensgeest. Is nu de bedoeling van het eerste beeld (vs. 21) deze, dat wie een oud kleed met ongevold laken wil herstellen, dwaas handelt, omdat hij het oude kleed door de nieuwe stof bederft, waaruit hij iets had kunnen verkrijgen, en die van het tweede (vs. 22), dat hij die de nieuwe wijn in oude zakken doet die slecht verzorgt, zo wil Jezus hiermee zeggen dat Hij voor de naaktheid van Zijn volk slecht zou zorgen wanneer Hij alleen daartoe discipelen rondom Zich verzamelde om de verdorven levensvorm met verbetering van het een of ander punt te behouden, terwijl Hij bij

hen de stof heeft om een geheel en al nieuwe en duurzame te vormen; dat Hij voor de nieuwe levenskracht, die zijn discipelenkring van Hem ontvangt, slecht zou zorgen wanneer Hij hun levenskracht in vreemde, uit een geheel andere geest voortkomende vormen wilde insluiten. In die laatste stelling ligt de bewering dat de gemeenschap met Hem een absoluut nieuwe geest werkt en in de eerste dat door persoonlijke gemeenschap met Hem degenen, die tot Hem behoren, een stof worden tot hervorming die de wereld vernieuwt. Met zijn persoon is in de wereld een levenskracht gekomen aan welke de toekomst behoort, die, in plaats van zich in oude vormen uit te werken, integendeel de roeping heeft zelf alles te vernieuwen.

In de eerste plaats spoorden de Asceten de Heere aan om Zijn werk als middel aan te wenden om hun oud levensgewaad op te lappen. Nu Hij die dwang afwees, nu Hij het Jodendom als zodanig niet met Zijn Christendom wilde hervormen, zo kon men ten minste wensen dat het een mildere vorm aannam, men kon verwachten dat Hij ten minste Zijn leven, het Christendom, in de Joodse vormen bijv. van het vasten en van het ascetische profetisme, van farizese instellingen of klerikaal priesterschap zou voorstellen. Maar ook die aandrang verwierp Hij en daartoe bedient Hij Zich van de tweede gelijkenis, terwijl Hij tevens Zijn gedachte over de verhouding van het nieuwe tot het oude daarin nader ontwikkelt.

De eerste gelijkenis spreekt van de objectieve leer van Christus; deze, wil Hij zeggen, kan niet met de oude instellingen van het farizeïsme verbonden worden; daartoe heeft Hij een te reine, vrije geest; het zou slechts een ellendige lapperij worden. De tweede gelijkenis spreekt daarentegen van de subjecten die de leer moeten opnemen, van de subjectieve vatbaarheid van de leerlingen. De farizeeën waren te verdorven dan dat zij de leer van Christus hadden kunnen opnemen, te verzuurd. Christus had ook geen leerling uit de farizese school; alleen een nog ongevormd onvooringenomen hart is vatbaar voor waarheid.

IV. Vs. 23-28. (zie ook). Terwijl de drie eerste stukken van deze groep ook de chronologische op elkaar volging in het oog hielden is het volgende genomen uit een aanmerkelijk latere tijd. Wij worden van september 28 in de paastijd van het jaar 29 verplaatst door de geschiedenis van het arenplukken van de discipelen op een sabbat.

23. En het geschiedde zeven maanden later dat Hij uit de synagoge te Chorazin, na het eindigen van de godsdienst op een sabbatdag (juister: op de sabbatten d. i. op de week-sabbat van pasen, waaraan een feestsabbat voorafging enwaarop eveneens een volgde) door het gezaaide, het reeds rijp wordende graan, ging terwijl de farizeeën op Hem loerden. En Zijn discipelen, die nog nuchter en dientengevolge hongerig waren begonnen, al gaande middendoor de halmen, volgens het recht, dat de wet (Deut. 23: 25) hun gaf, aren te plukken. Zij wreven die met de handen en stilden met de zo gewonnen graankorrels, als met een door God zelf hun gegeven voedingsmiddel, hun honger.

Begint de Evangelist het verhaal met een uitvoerige opgaaf van plaats en gelegenheid, zo geeft hij te kennen dat, wanneer de vorige stukken nauwer aan elkaar verenigd waren, dit in het geheel geen samenhang wat de tijd aangaat met het vorige had. Het kan dus alleen een zakelijk verband zijn dat hem bewogen heeft het hier te plaatsen. Hoe gepast het juist hier geplaatst is ligt voor de hand. De argwaan van vermeende lastering, die de stukken vs. 1-12 in

Zijn tegenstanders was opgewekt had Jezus door Zijn daad van de genezing weerlegd en vernietigd. Des te meer recht meenden de farizeeën te hebben om Zijn leefregels bedenkelijk te vinden, Zijn omgang en het uitwendig gedrag van Zijn discipelen. Terwijl zij nu uit het stuk vs. 13-17 in de discipelen argwaan zoeken op te wekken en bedenkingen tegen het verkeer van hun Meester met mensen die in kwade reuk stonden, treden zij in het volgende tot Jezus zelf. Naar de schijn is het een misprijzen van de discipelen, die bij dergelijke gezelschappen zozeer afsteken door hun ongebonden leven; in werkelijkheid willen zij echter Hem zelf gebrek aan heilige ernst en strengheid voorwerpen. In het voor ons liggend stuk hebben zij nu iets gevonden wat, zo het al niet een grote overtreding was van een uitdrukkelijk gebod, toch het breken van de sabbat nabij kwam. Zij verwijten dat niet aan Hem zelf, maar aan Zijn discipelen. Hij antwoordt hun echter zo daarop, alsof de sabbatswet werkelijk en door Hemzelf was overtreden en leidt tot verantwoording uit de betekenis van Zijn persoon grondstellingen af, die hun op het zekerste waarborgen dat zij ook Hemzelf na korter of langer tijd op sabbatsschennis (naar hun mening) zouden betrappen. Zo wordt gepast, als toppunt, aan deze met hoofdstuk 2 geopende rij de volgende afdeling (Hoofdstuk 3: 1 vv.) aangesloten, waarin wij de farizeeën op openlijke sabbatsschennis door Jezus zelf zien wachten.

Christus heeft nooit wonderen gedaan om in hongersnood Zich en Zijn discipelen te spijzigen. Hij wilde hun tonen dat zij zonder noodzaak geen buitengewone wegen moesten zoeken en dat de nood van hun naasten hun meer dan hun eigene ter harte moest gaan. Hij zelf heeft honger, terwijl Zijn discipelen eten, om daardoor te tonen dat de Meester, een overste, een boven anderen geplaatste, volkomener dan Zijn discipelen moest zijn.

24. En de farizeeën, dit bemerkend, hadden hun verwijt al klaar en zeiden tot Hem: Zie, waarom doen zij, Uw discipelen, op de sabbatdag a) wat hoewel anders geoorloofd, toch op de sabbat niet geoorloofd is.

a) Ex. 20: 10.

25. En Hij, het recht van Zijn discipelen verdedigende, zei tot hen: Hebt gij nooit gelezen, (1 Sam. 21: 6) wat David gedaan heeft toen hij nood had en hij hongerde en degenen die met hem waren.

26. Hoe hij ingegaan is in het huis van God ten tijde van Abjatbar de hogepriester en de toonbroden gegeten heeft die (volgens Lev. 24: 9) niemand zijn geoorloofd te eten behalve de priesters en ook gegeven heeft degenen die met hem waren. Er was daar een geval van nood, waarbij een gebod van de ceremoniële wet moest achterstaan en men handelde daar aldus zonder enige bedenking, alsof de wet werd verbroken.

Eigenlijk heette de toenmalig hogepriester Abimelech (1 Sam. 21: 9 vv.). Deze werd spoedig daarna ten gevolge van Doëgs verraad door Saul vermoord en zijn zoon, die alleen het bloedbad ontkwam, Abjathar, kwam tot de hogepriesterlijke waardigheid. Deze, die vervolgens in de geschiedenis van David een zo veelbetekenende rol speelde 2: 31) was waarschijnlijk reeds, toen David op zijn vlucht naar Nob tot de hogepriester kwam, degene

die het bij zijn vader te weeg bracht dat hen de toonbroden werden uitgeleverd. Dat God hem het bloedbad liet ontkomen en tot de hogepriesterlijke waardigheid liet komen, daarin lag als het ware een goedkeuring van hetgeen hij tot David's redding gedaan had. Van zoveel te meer betekenis is het wanneer de Heere hem in plaats van zijn vader Abimelech noemt, terwijl het geenszins, zoals vele uitleggers beweren, op een falen van het geheugen berust. De Joodse traditie kende veel aanvullingen van de heilige geschiedenis (vgl. Hand. 7 en 2 Tim. 3: 8); het behoorde tot de schriftgeleerdheid op gepaste plaatsen hiervan gebruik te maken.

27. En Hij zei tot hen, na eerst nog enige andere gezegden daaraan te hebben toegevoegd (MATTHEUS. 12: 5-7), om Zijn ganse leer over de sabbat voor de tijd van het Nieuwe Testament in een somma samen te vatten: De sabbat is gemaakt om de mens, niet de mens om de sabbat.

28. Zo is dan de Zoon des mensen ook een Heer van de sabbat (MATTHEUS. 12: 8. Luk. 6: 5).

De sabbat is gemaakt om de mens en niet de mens om de sabbat; dat is de levensidee van de sabbat. Hij moet de mens in zijn hogere levensbehoefte beveiligen en beschermen tegen een werkdienst en loondienst die het inwendige leven in gevaar brengt en de hogere wijding en waarde van het menselijk leven schaadt. Omdat de sabbat deze bestemming heeft kan men de sabbatswet, niettegenstaande de schreeuwenden nood tegen de honger of tegen de behoefte aan genezing van de lijdenden mens volhouden, omdat men juist daardoor een angst, kwelling en levensverwoesting, een fijne loondienst verwekt welke ten slotte erger zou zijn dan de grove loondienst. Op die wijze zou men de mens opofferen om de sabbat te redden. Zo zou men juist de sabbat in zijn meest eigenlijke bestemming te gronde richten, terwijl men de mens uit zijn vreugde een dag van kwelling en duizend pijnlijke waarnemingen, ten slotte zelfs een dag van verhongeren en van hopeloos blijven in nood maakte.

De Evangelische Christen mag dus omwille van de dag niet op de sabbat dringen, maar wel omwille van de aanbidding, die hij in de gemeente van de Heere wenste te brengen en omwille van de broeders, die gelijk hij de rustdag voor lichaam en ziel nodig hebben. Hij moet het als een gebrek aan liefde tot de Heere en als een geringschatting van de gemeente, vooral van geringe en weerloze broeden beklagen, wanneer de gewoonte doordringt om alle dagen even onheilig te houden en door wereldse bezigheden de rustdag te niet gaat.

De sabbatdagen zijn dagen van de Zoon des mensen. Hij is de Heere van de dag tot wiens eer hij moet worden waargenomen. De kleine verandering kort daarna gemaakt door de eersten dag van de week te verwisselen, was ter herinnering aan Zijn opstanding; daarom is de Christelijke sabbatdag de dag des Heeren genoemd. (Openbaring . 1: 10).

HOOFDSTUK 3

DE VERDORDE HAND. HET ONTWIJKEN VAN CHRISTUS. KEUZE VAN DE APOSTELEN. LASTERING VAN DE SCHRIFTGELEERDEN. VRIENDEN VAN GOD

V. Vs. 1-12 (zie ook). Zowel chronologisch als pragmatisch 3. 23) is aan de vorige geschiedenis de nu volgende op het nauwste verbonden. Daags na het plukken van de aren geneest Jezus in de synagoge van de stad, in wier nabijheid dat had plaats gehad, een man met een verdorde hand. De vijandschap van de daar wonende farizeeën stijgt nu al zo hoog dat men er aan denkt Hem om het leven te brengen. Met dat doel verbinden zij zich met de dienaren van Herodes, hoewel men anders met deze op geen goede voet stond.

1. En Hij ging de volgende dag, de laatste feestdag van pasen, die met een sabbat gelijk stond, wederom in de synagoge te Chorazin. En daar was, waarschijnlijk met opzet, door de farizeeën (vgl. Luk. 14: 2) een mens gebracht, hebbende een verdorde hand, die ten gevolge van enig ongeluk verstorven en zo onbruikbaar was geworden.

2. En zij, door het woord in Hoofdstuk 2: 27 geenszins tot rechte erkenning van de eigenlijke betekenis van de sabbat gebracht, maar door het andere (Hoofdstuk 2: 28) integendeel bevestigd in de argwaan dat Jezus op geen sabbatsgebod meer acht gaf, namen Hem waar met vijandige bedoeling, of Hij heden op de sabbat hem genezen zou. Zij bespiedden Hem, opdat zij Hem beschuldigen mochten en van sabbatsschennis aanklagen; want dat was volgens hun mening zelfs de genezing van een zieke wanneer die op die dag plaats had, omdat het toch een soort van arbeid was.

Het bezoeken van de synagoge op de sabbat was een vaste gewoonte in het leven van Jezus. Waar Hij Zich ophield, daar kon men Hem op de sabbat in de synagoge verwachten. Zijn vijanden lieten niet na deze gewoonte van Zijn leven vijandig aan te wenden en het zo aan te leggen dat Hij in de synagoge aanleiding kreeg om iets te spreken of te doen dat men tegen Hem kon aanwenden.

3. En nadat Hij de tegenstanders al door een voorlopige toespraak tot zwijgen had gebracht 12: 12"), zei Hij tot de mens die de verdorde hand had: Sta nu op hier in het midden van de kamer.

4. En Hij zei verder tot hen: Is het geoorloofd op sabbatdagen goed te doen of kwaad te doen? iemand een weldaad te bewijzen of hem leed te veroorzaken? een mens te behouden door de zieke en ongelukkige de gezondheid weer te geven, of hem te doden door hem in zijn ellende te laten? En zij zwegen stil, omdat zij niet wilden antwoorden.

5. En toen Hij hen met woede rondom aangezien had, meteen bedroefd zijnde over de verharding van hun hart, zei Hij tot de mens, zonder er Zich om te bekommeren welke gevolgen Zijn woord en Zijn daad bij hen zouden hebben: Strek uw hand uit. En hij strekte ze uit in gehoorzaamheid van het geloof; a)en zijn hand werd hersteld, gezond zoals de andere.

a) 1 Kon. 13: 6.

Op de vorige sabbat werd het werk van de noodzakelijkheid gerechtvaardigd; op deze rechtvaardigt de Heere het werk van de liefde.

De farizeeën dwingen Jezus te antwoorden op de vraag of het geoorloofd was op de sabbat te genezen; Jezus doet de wedervraag of het op de Sabbat geoorloofd was goed te doen of kwaad te doen? want een mens in ellende te laten die men kan helpen, was toch inderdaad een kwaad doen.

Onder de categorie van goed doen, recht handelen, behoort natuurlijk de werkzaamheid van de liefde tot de naaste, terwijl het nalaten daarvan slechts in de categorie van het kwaad doen kan vallen, waartoe ook zonder twijfel de zonde van nalatigheid behoort. Uit hetzelfde gezichtspunt is het tweede alternatief gesteld: een leven behouden of doden? Het toont aan hoe juist Luther het vijfde gebod verklaart (bij ons het 6e. Zie de verklaring van de Heidelbergse Catechismus Zondag 40). Wanneer hij daarin leest: "dat wij onze naaste aan zijn lichaam geen schade of leed aandoen, maar hem in alle lichamelijke nood helpen en bijstaan. " Dat na te laten behoort tot de categorie van de doodslag, dat te beoefenen tot die van redding van het leven. De instelling van de sabbat kan niet tegen dit gebod zijn. Ook Jezus' tegenstanders kunnen die stelling niet loochenen; omdat zij die echter niet willen erkennen zwijgen zij.

Zij geven nu alleen het antwoord van hooghartig zwijgen, wat zegt dat zij niet kunnen tegenspreken. Na de genezing daarentegen geven zij het antwoord door hun schandelijke daad, dat zij zich veroorloven, in vereniging met de wereldse macht voor de eerste maal het moordplan te bespreken.

6. a) En de farizeeën, verbitterd over de nederlaag die hen in de strijd tegen Jezus nog veel erger dan de vorigen dag overkomen was, gingen uit de synagoge en hebben meteen met de Herodianen, die toen juist naar Chorazin waren gekomen 12: 14"), tezamen raad gehouden tegen Hem. Zij beraadslaagden hoe zij Hem, met behulp van de arm van de wereldse overheid, onverschillig onder welk voorwendsel, zouden doden.

a)Joh. 10: 39; 11: 53.

7. En Jezus, die nu het jaar inging van verbanning en vluchtend rondzwerven ("Uit 12: 21"), vertrok met Zijn discipelen naar de zee bij Kapernaüm, om van daar reizen door het omliggende land te beginnen. a)En Hem volgde op die eerste tocht, zowel als op de volgende, die Hij in de zomermaanden maakte, een grote menigte van Galilea en van Judea.

a)MATTHEUS. 4: 25. Luk. 6: 17.

8. En van Jeruzalem en van Idumea, het zuidelijk gedeelte van Judea 4: 25") en van over de Jordaan; en die van rondom Tyrus en Sidon, kwam een grote menigte, die hierheen samengekomen was langs de grote handelsweg. Deze, gehoord hebbende welke grote dingen

Hij deed, kwamen tot Hem om ooggetuigen van Zijn wonderen te zijn en bij Zijn redenen aan de oever van de zee Zijn toehoorders te wezen.

9. En Hij zei tot Zijn discipelen, die Hij Zich had gekozen (vs. 13 vv.) en van welke niet weinigen schippers van beroep waren (Hoofdstuk 1: 16 vv.), dat een scheepje steeds rondom Hem blijven zou. Dit moest Hem opnemen wanneer Hij Zich van het land wilde verwijderen omwille van de menigte, opdat zij Hem niet zouden verdringen (Hoofdstuk 4: 2).

10. Want Hij had er velen genezen, zodat Hem al degenen die enige kwalen hadden, overvielen. Op een onstuimige manier drongen zij op Hem aan, opdat zij Hem mochten aanraken en zo Zijn wondermacht toch aan zich mochten ondervinden, ook wanneer hij niet met ieder in het bijzonder spreken kon (Hoofdstuk 5: 27 vv. Luk. 6: 19).

11. En de onreine geesten in de bezetenen, die tot Hem gebracht werden, als zij Hem zagen, vielen voor Hem neer en riepen zeggende: U bent de Zoon van God. Daardoor vermeerderden zij nog de aandrang.

12. En Hij, wie het niet om dit woord der waarheid maar om de waarheid en reinheid van de belijdenis te doen was, gebood hen scherp dat zij Hem niet openbaar zouden maken, maar zwijgen.

Nu begon het leren op de zee, op het schip, dat nu Zijn voornaamste leerplaats was, in tegenstelling tot de synagoge. Dat schip diende Hem meermalen om Zich terug te trekken naar de anderen oever. Het naaste doel "opdat zij Hem niet zouden verdringen" (vs 9) sluit het andere niet uit, dat hij van nu af een vrijere plaats op dat schip had en Zich vaak over de zee, in het gebied aan de overzijde terugtrok. Deze verplaatsing van de prediking van Christus uit de synagoge naar het schip heeft een voorafschaduwende betekenis - denk aan het schip van de kerk.

Datgene wat Jezus kan plaatsen tegenover de vijandschap van de oversten tegen Zijn werk, als een vrucht van Zijn werkzaamheid door woord en daad onder het volk, namelijk het voortdurend omgeven zijn door een talrijke, bonte menigte die Hem overal nastroomt, is niet van die aard, dat men daarvan de veiligheid van Zijn werk ook tegenover de haat van de farizeeën zou kunnen verwachten. Alleen dit heeft Hij daardoor, dat Hem die menigte door hare onstuimigheid en haar zoeken naar lichamelijke genezing het naar lichaam en ziel lastig maakt. Wezenlijke erkenning van Zijn persoon vindt Hij niet, behalve bij de bezetenen; maar daar is zij van zo’n aard dat Hij ze niet kan dulden noch aannemen.

I. Vs. 13-19. (zie ook). Aan het einde van het laatste stuk zagen wij Jezus iets doen om Zijn werk uitwendig te beschermen ten eerste tegen de vijandschap van de volksleiders, die door hun aanslagen Zijn leven bedreigden, ten tweede tegen de woeste aandrang van de volksmenigte en ten slotte tegen de bezetenen, die Hem het staan op het land bijna onmogelijk maakten. Het was het gereed houden van een schip, waartoe Hij de discipelen opdracht gaf. Dit uitwendig hulpmiddel was tevens profetie voor Zijn kerk, dat Hij, wanneer Hij ten slotte met Zijn zegen en Zijn rijk uit Israël gedrongen zou zijn, een plaats daarvoor op

de zee van de heidenwereld wilde stichten. In het eerste stuk van de derde groep, die nu volgt, zien wij Hem de grond daartoe leggen in de keuze en roeping van de twaalf Apostelen.

13. a) En Hij klom, niet pas na de voorvallen in de beide vorige afdelingen meegedeeld, maar na de vorige conflicten met de farizeeën (Hoofdstuk . 2: 1-22), welke Hem toen al begonnen te lasteren (MATTHEUS. 9: 27 vv.), op de berg, dezelfde waarop Hij later de bergprediking hield. Daar bracht Hij de nacht door in gebed en riep de volgende morgen uit de kring van hen, die tot hiertoe in het algemeen de kring van Zijn discipelen gevormd hadden, tot Zich die Hij wilde; en zij kwamen tot Hem, zich gewillig begevende in de dienst waartoe Hij ze riep.

a) Mark. 6: 7. Luk. 9: 1.

14. En Hij stelde er twaalf, opdat zij met Hem zouden zijn zo lang Hij op aarde was en opdat Hij hen zou uitzenden om te prediken wanneer Hij van hen zou zijn weggenomen.

15. En om, ter bevestiging van hun werk in Zijn plaats en tot voortzetting van Zijn wonderen die de prediking van het Evangelie vergezelden, macht te hebben de ziekten te genezen en de duivelen uit te werpen (Hoofdstuk 6: 7, 13).

Hoe zal de Heere, die in MATTHEUS. 9: 38 tot de discipelen zei: "Bidt dan de Heere om de oogst, dat Hij arbeiders voor zijn oogst zal zenden, " gebeden hebben in de nacht dien Hij voor de gewichtige keus van de Apostelen doorwaakte! Inderdaad, het was een grote zaak uit Zijn vrijwillige volgelingen juist de geschiktsten uit te kiezen. Eenvoudige mannen, die niet door priester-instellingen beheerst noch door de duisternis van de geleerden waren aangestoken, wier karakter in frisse kracht, gereinigd door de geboorte van boven en versterkt door onderlinge aanvulling door middel van de verscheidenheid van hun gaven, bekwaam waren de vaste fundamenten van de nieuwe gemeente te vormen. Want tegelijk had Hij het oog op hetgeen het meest nabij en op hetgeen het verst af was. Hij zorgt voor deugdelijke werktuigen die Hij met de boodschap van het heil in Israël kon laten uitgaan, twee aan twee, opdat zij elkaar zouden ondersteunen en aanvullen en de een in de ander de broeder zou leren dragen. In deze eerste kiem zag het oog van Zijn Geest de heerlijke volmaking wanneer zij in het rijk van Zijn heerlijkheid op twaalf tronen zouden zitten en de twaalf geslachten van Israël zouden oordelen. Tussen deze palen beweegt zich hun zending. Zij zouden Hem voortdurend vergezellen en Zijn dienaren zijn, in deze school gevormd worden tot broederlijk verbondene herauten van Zijn koninkrijk en getuigen van Zijn leven. Zij moesten herauten en getuigen worden die Hij eenmaal als zelfstandige boden in de kracht van de Geest kon uitzenden en wier onvergankelijke roeping door hun twaalftal werd uitgedrukt. Die roeping namelijk was het nieuwe verbond op het fundament van het oude te planten, de eersten van het werk Gods van het begin af voor te stellen, als nieuwe aartsvaders van het ware Israël te staan, als pilaren van het hemelse Jeruzalem in eeuwigheid te schitteren. (Openbaring . 21: 14). Daarom bad Hij in die nacht, opdat Hij de zekerheid zou hebben (Joh. 15: 16; 17: 12) dat Hij in waarheid diegenen koos die de Vader Hem gegeven had.

De Apostelen werden door Jezus ten eerste geroepen om van nu af geheel in een persoonlijke gemeenschap tot Hem te staan, met Hem te leven, te eten en te drinken, een geestelijke

familie met Hem te vormen en in het algemeen steeds in Zijn nabijheid te zijn, alleen de kleine zendingen in de nabijheid uitgezonderd die zij als oefeningen voor hun toekomstige grote zending konden beschouwen. Ten tweede moesten zij in de toekomt in de wereld optreden (Hand. 1: 8 en 21 v.) als Zijn getuigen, als de getuigen van Zijn leven, van Zijn dood en van Zijn opstanding, als getuigen van Zijn Geest en van Zijn kracht. Tot deze getuigenis moesten zij echter de Geest van Christus ontvangen en in de kracht van deze Geest moesten zij het verborgen aanzijn van Zijn leven in de wereld, de eerste totaliteit van Zijn geestelijke, eeuwige tegenwoordigheid in de wereld zich voorstellen. Omdat zij echter ook al nu het werk van Jezus moesten verrichten en verbreiden geeft de Heere hen bij de opdracht om het Evangelie te prediken, de macht om de onreine geesten uit te drijven en de zieken te genezen.

16. En in de eerste plaats riep Hij Simon; die gaf Hij de bijnaam Petrus, d. i. rots. Bij een latere gelegenheid verklaarde Hij hem ook deze naam in zijn betekenis (MATTHEUS. 16: 18).

Terwijl Markus de overige elf optelt als aanwezig en uitdrukkelijk als gekozen heeft hij Simon, als iets dat vanzelf sprak, aanwezig gedacht. Daaruit blijkt dat hij herinneringen van Simon Petrus weer verhaalt, zoals daarvoor in de eigenaardige uitdrukking in Hoofdstuk 1: 29 al een aanduiding lag.

17. En daarna riep Hij Jakobus, de zoon van Zebedeus en Johannes, de broeder van Jakobus en gaf hun toenamen Boanerges, hetwelk is overgezet zonen van de donder;

Men verklaart deze bijnaam veelal met het oog op het karakter van de vuurijver van de beide broeders, zoals die zich in Luk. 9: 54 openbaart. Het is echter in tegenspraak met het begrip van een nieuwe naam, dat die beiden zo een bij hun keuze tot het apostelambt zouden hebben ontvangen, die hun misslag enigermate vereeuwigde. Integendeel staat de naam, zonen van de donder, geheel op gelijke trap met die van "Petrus" welke Simon ontvangt en dan zal de nieuwe naam zeker de nieuwe mens van deze zonen van Zebedeüs karakteriseren, of de nieuwe natuur aanwijzen die hen onder het discipelental van Christus ten deel zal worden. Men heeft er zich aan gewend zich Johannes als zeer zacht voor te stellen, maar al zijn schriften bewijzen dat bij alle receptiviteit toch een grote kracht en scherpheid van ernst tegenover het kwade in hem was. "Tegenover Christus was hij geheel receptief, maagdelijk, waar door Christus vervuld was hij tegenover al het onchristelijke mannelijk, ja verpletterend als een echte zoon van de donder, die de kracht van het vuur, dat van boven nederdaalde, tegen al het ongoddelijke keerde. " (vgl. 1 Joh. 4: 1 vv.).

18. En daarna riep Hij Andreas tot zich, de broer van Simon (vs. 16) en Filippus en Bartholomeüs of Nathanaël en Mattheüs, vroeger Levi genoemd (Hoofdstuk 2: 14) en Thomas en Jakobus de zoon van Alfeüs en Thaddeüs 1) of Lebbeüs (MATTHEUS. 10: 3), ook Judas, de broer van Jakobus (Luk. 6: 16) genaamd en Simon Kananites of Zelotes, de derde onder Zijn broers;

1) Het is gemakkelijk te begrijpen dat men de Apostel Judas graag van de boze Judas onderscheidde en veel liever de verschillende bijnamen gebruikte; ook Johannes (14: 22) zegt uitdrukkelijk dat de Heere Judas, niet de Iskariot, gevraagd heeft.

19. En Judas Iskariot, die Hem naderhand ook verraden heeft "Uit (10: 4" en "Uit 26: 47").

II. Vs. 20-35. (zie ook). Door de keuze van de twaalf, van wie wij zo even gehoord hebben, heeft de Heere in degenen die voortaan blijvend bij Hem zouden zijn (vs. 14) Zich een geestelijke familie of huisgezin gevormd. Nu gaat de Evangelist niet alleen de bergpredikatie, maar ook een langere tijdruimte van 2/3 jaar voorbij. Daaruit zal hij pas later de belangrijkste geschiedenissen mededelen (Hoofdstuk . 6: 7 vv.), nadat hij vroeger al enige geschiedenissen heeft gemeld (Hoofdstuk . 1: 40 vv; 2: 23 vv.). Nu gaat hij die geschiedenis vertellen in welke Hij die geestelijke verwantschap ook openlijk legitimeerde en hen in de plaats van Zijn bloedverwanten stelde. Het is dezelfde gebeurtenis bij welke Zijn bloedverwanten gemene zaak schenen te maken met Zijn eigenlijke doodvijanden. Zoals toch die van Hem zeiden; "Hij heeft Beëlzebul, " zo spraken zij ook van Hem en gedroegen zich als was Hij buiten Zijn zinnen. Daarvoor hadden zij wel verdiend dat Hij hen in hun eigenschap als naaste betrekkingen verloochende voor de mensen en alle rechten van bloedverwantschap afsneed.

20. En zij, Jezus met de twaalf geroepenen, daalden neer van de berg op welke Hij na hun roeping de bergrede (MATTHEUS. 5: 2-7 : 27. Luk. 6: 20-49) gehouden had. Zij gingen door de stad waarbij Hij de melaatse genezen had, waarop Hij Zich in een woeste plaats begaf (Hoofdstuk 1: 41-45). Daarop kwamen zij in huis te Kapernaüm, waar de geschiedenis met de hoofdman voorviel (MATTHEUS. 8: 5-13. Luk. 7: 1-10). Acht maanden later, nadat de Heere Zich van de farizeeën (vs. 7) had teruggetrokken en een tweede reis door het omliggende land had geëindigd 12: 22"), kwam Hij weer daar. En daar (er) vergaderde weer een menigte aan het strand van de zee bij Bethsaïda, zodat zij, de Heere met de twaalf, vanwege de volksmassa die hen insloot, geen ruimte hadden om naar Kapernaüm te gaan en ook zelfs a) niet hun middagbrood konden eten, waarvoor het al lang tijd was.

a)Mark. 6: 31.

21. En toen degenen die Hem nastonden, Zijn huisgenoten, Zijn familie (behalve Maria en Joses, ook zeker wel de zusters met haar mannen, die voor een bezoek in het huis van Simon te Kapernaüm aanwezig waren 19: 2") dit hoorden, gingen zij uit naar het strand van de zee om hem vast te houden en met geweld naar binnen te brengen; zij meenden dit te moeten doen, want zij zeiden, in de eerste plaats de zwagers, door wier spreken zich ook Maria en Joses tot geheel nodeloze zorg lieten brengen: Hij is buiten Zijn zinnen; Hij drijft het met Zijn geestdrift voor Zijn profetische roeping te ver en is op het punt om krankzinnig te worden (Hand. 26: 24).

De betrekkingen van Jezus was het bericht ter ore gekomen hoe Hij door de menigte werd overvallen en bezig gehouden en met welk een bijna bovenmenselijke inspanning en zelfopoffering Hij Zich aan de aandringende volksmassa toewijdde (zij vonden de bevestiging daarvan hierin, dat Hij niet naar huis kwam om te eten). Dit verontrustte hen en vervulde hen

met bezorgdheid, die zeker niet uit het geloof voortkwam, maar des te meer begrijpelijk is op grond van hun natuurlijke gehechtheid en menselijke manier van beschouwing (ten minste van de zijde van de moeder van Jezus en van Joses, terwijl bij de overige bloedverwanten dezelfde oorzaak aanwezig is die in Joh. 7: 5 voor de dag komt; hoe aanstekelijk een uit een onrein hart voortgekomen woord dikwijls is voor eenvoudige en oprechte gemoederen en deze in verwarring brengt, vgl. daarover Joh. 12: 4 vv. en MATTHEUS. 26: 8 v.). In die opwelling van het gemoed stonden zij op en gingen naar buiten om Hem met geweld terug te houden van die overmatige werkzaamheid. "Buiten zijn zinnen zijn" is een uitdrukking voor een gedrag dat de regels van de gewone werkzaamheid en de maat van het gewone levensgedrag te boven gaat en voor de natuurlijke manier van beschouwing onvatbaar is (2 Kor. 5: 13). Zo kwam aan Jezus' betrekkingen Zijn handelwijze voor en daarom voelden zij zich geroepen Hem terug te houden. Vijandig is hun bedoeling niet (al was ook van de kant van degenen van wie het woord is uitgegaan een zekere frivoliteit niet te miskennen). Het is een werking van vleselijke beperktheid die zich niet weet te vinden in het buitengewone van Jezus' handelwijze en die nu door een woord van bestraffing (vs. 33. v.) moest worden overwonnen.

22. En de schriftgeleerden, die juist toen Hij zo in het drukste van Zijn leren en weldoen was, uit Jeruzalem gekomen waren om op Hem te loeren en een punt van aanklacht tegen Hem te vinden 15: 1") hadden weldra gelegenheid Hem aan te vallen. De Heere dreef een duiveluit; dit wekte zeer sterk de verwondering op van al het volk, dat nu Jezus als de Messias erkende (MATTHEUS. 12: 22. Luk. 11: 14). Maar zij fluisterden met de daar wonende farizeeën de mensen in het oor en zelden: a) Hij heeft Beëlzebub en door de overste van de duivelen werpt Hij de duivelen uit.

a)MATTHEUS. 9: 34. Joh. 8: 48.

Markus bericht ons de aanleiding niet die er voor de schriftgeleerden tot deze stap was. Het is hem alleen te doen om het oordeel van de bloedverwanten (vs. 21) tegenover hen welke Hij door Zijn, van de hemelsen Vader geleide, keus tot Zijn huisgenoten en medearbeiders gemaakt had, met een ander nog veel erger oordeel, maar dat toch in zeker verband daarmee stond, in verbintenis te brengen. Wordt door de schriftgeleerden beweerd dat Hij een door de duivel bezetene is, die door macht van de duivel de demonen uit de bezetenen drijft, zo hebben de bloedverwanten Hem als een waanzinnige beschouwd die zijn verstand heeft verloren en eveneens een begin gemaakt om de Zoon des mensen te lasteren.

23. En omdat Hij wel wist wat zij zo in het geheim tot de menigte spraken, hen tot Zich geroepen hebbende, zei Hij tot hen in gelijkenissen: Hoe kan de satan de satan uitwerpen?

23. En omdat Hij wel wist wat zij zo in het geheim tot de menigte spraken, hen tot Zich geroepen hebbende, zei Hij tot hen in gelijkenissen: Hoe kan de satan de satan uitwerpen?

24. En indien een koninkrijk tegen zich zelf verdeeld is, zo kan dat koninkrijk niet bestaan.

25. En indien een huis tegen zich zelf verdeeld is, zo kan dat huis niet bestaan.

26. En indien de satan tegen zichzelf opstaat en verdeeld is, zo kan hij niet bestaan, maar heeft een einde.

27. Er kan niemand in het huis van een sterke ingaan en zijn vaten ontroven a), indien hij niet eerst de sterke bindt en pas dan zal hij zijn huis beroven.

a) Kol. 2: 15.

Bij hun oordeel (vs. 22) hebben de tegenstanders zeer juist verondersteld dat alle machten van de duisternis, de demonen in de door hen bezeten mensen, door een overste, de vorst van de duisternis of de duivel geleid en beheerst worden, wie zij onvoorwaardelijk moeten gehoorzamen; nu is echter hun oordeel zelf, dat een door de Overste zelf opgewekte en ondersteunde strijd van Hem onderworpen machten onder elkaar aanneemt, een openlijke tegenspraak tegen hun eigen bewering; want geen op zijn heerschappij jaloerse vorst voert de hem onderworpene krachten tegen elkaar in het veld; hij weet dat hij daardoor zelf de verwoester van zijn rijk of van het gebied van zijn heerschappij zou zijn. Integendeel is op grond van die eerste veronderstelling uit het openbare feit dat hier een het huis van de sterken plundert, alleen die gevolgtrekking verstandig en mogelijk dat de sterke door de plunderaar van zijn huis vooraf in de strijd overwonnen moet zijn. Laat het dus de satan toe dat Jezus de door hem in bezit genomen hem met geweld als een buit ontrukt, zo is daaruit af te leiden dat Jezus op de satan een overwinning behaald heeft, ten gevolge waarvan hij Zijn werken als Heiland niet meer kan verhinderen. Dit woord is zo een bevestiging uit de eigen mond van de Heere dat een geschiedenis, als de door de Evangelisten medegedeelde verzoeking door de duivel (Hoofdstuk 1: 12 v.) moet zijn voorgevallen.

28. voorwaar Ik zeg u, a) dat al de zonden van de mensenkinderen vergeven zullen worden en allerlei lasteringen, waarmee zij gelasterd zullen hebben;

a) 1 Sam. 2: 25. Luk. 12: 10. 1 Joh. 5: 16.

29. Maar wie gelasterd zal hebben tegen de Heilige Geest die heeft geen vergeving in de eeuwigheid, maar hij is schuldig aan het eeuwige oordeel.

30. Zulk een zonde van lastering van de Heilige Geest waren de schriftgeleerden (vs. 22) al zeer dicht genaderd want zij zeiden, ondanks de getuigenis van de Heilige Geest, die in het wonder van de genezing drong om de heerlijkheid van de Zoon van God als van de ware Messias te erkennen: Hij heeft een onreine geest.

Er is geen twijfel aan dat de lastering van Jezus een lastering van de Heilige Geest kan bevatten. De lastering tegen Zijn persoon gericht geeft toch Jezus aanleiding tot de waarschuwing voor de lastering van de Geest. Echter, is het mogelijk een woord te zeggen tegen de Mensenzoon en vergeving te ontvangen, dus de Zoon des mensen te lasteren, zonder dat de Geest gelasterd wordt, ook hierin zien wij de grootste zachtmoedigheid. De Heere denkt: de menselijke duisternis zou voor menigeen het inwendige wezen kunnen verbergen van Hem die zij smaden.

31. Zo kwamen dan gedurende dit gesprek met de schriftgeleerden Zijn broeders en Zijn moeder, gedreven door bezorgdheid en met het doel in vs. 21 gemeld; en buiten de Hem omringende volksmenigte staande zonden zij tot Hem, door middel van enkelen die zich door de menigteheendrongen en riepen Hem.

32. En de menigte zat rondom Hem toen de boodschap tot Hem kwam; en zij die ze overbrachten zeiden tot Hem: Zie, Uw moeder en Uw broeders (enige handschriften voegen hierbij en Uw zusters) (Hoofdstuk 6: 3) daarbuiten zoeken U.

33. En Hij antwoordde hen, zeggende: Wie is Mijn moeder of Mijn broeders?

34. En rondom overzien hebbende die om Hem zaten, zei Hij: Zie Mijn moeder en Mijn broeders.

35. a)Want zo wie de wil van God doet, die is Mijn broeder en Mijn zuster en moeder.

a)Joh. 15: 14. 2 Kor. 5: 16, 17.

Voor de discipelen was het geen kleine verzoeking, nu Hij, aan wie zij zich bij hun roeping tot bestendige dienst hadden overgegeven nu hier door degenen die Hem lichamelijk het naaste waren en schijnbaar een rechtvaardig oordeel over Hem konden vellen, voor een krankzinnige werd gehouden; bovendien door hen die ambtshalve Zijn leren en werken moesten onderzoeken, voor een door de duivel bezetene werd uitgegeven. Zij hadden wel tot twijfel kunnen komen of zij verstandig hadden gehandeld dat zij Zijn zaak zo geheel tot de hunne gemaakt hadden. Het tegenwicht tegen de macht van deze verzoeking is echter de inwendig geestelijke verwantschap in welke zij al met Jezus staan. Waar die aanwezig is daar laat ook heden nog geen gelovige zich door het geschreeuw en geschrijf van de wereld op het dwaalspoor brengen, maar hij bloeit slechts op in de genade en kennis van Christus hoe erger dit geschreeuw begint te razen.

Er is in de hele bijbel geen woord dat ons nietige schepsels liefelijker in de oren kan klinken dan dit. Het denkbeeld, in deze woorden vervat, is treffend en verheft het hart; hoe vaak men dit beschouwt of herhaalt, altijd blijven die woorden nieuw en behouden een frisheid waardoor zij een verkwikkende balsem over onze zielen uitstorten. De broeder van Gods Zoon, de zuster van Jezus Christus te zijn! Tot het huisgezin van de Schepper van het heelal en van de Zaligmaker van de mensen te behoren! O, dit roert het hart, dit veredelt de geest, dit dwingt tot liefde, dit doet ons voelen hoe hoog wij bij God geacht zijn. - Om een broeder van Jezus te zijn is het niet noodzakelijk om een gelijke trap van verstand of heiligheid met Hem bereikt te hebben, het is daartoe genoeg te willen wat Hij wil, te doen wat Hij doet, lief te hebben wat Hij lief heeft; zoals een grootvader en zijn kleinzoon, ondanks hun verschil in leeftijd, lichaamskrachten en geestvermogens op elkaar gelijken, bloedverwanten zijn, met een gelijke liefde elkaar beminnen en in gelijke mate gelukkig zijn. U, die gelooft, hebt u bij het ontmoeten van een gelovige niet gevoeld dat gij beiden tot eenzelfde huisgezin behoort. U voelde dat u bloedverwanten voor de eeuwigheid bent. Indien dit al het geval is tussen ons, zwakke zuigelingen van eenzelfde Evangelie, door de weinige denkbeelden, verwachtingen

en liefde die wij als een voedende melk uit dezelfde borst hebben genoten, hoe zou dit dan niet veel meer plaats vinden tussen elk van ons en Jezus, de bron zelf van die denkbeelden, verwachtingen en liefde? Het is Zijn leven dat wij leven; het is Zijn kiem, die zich in ons ontwikkelt en opwast; Zijn levensgeest, die van de wijnstok en de ingeënten tak één enige en zelfde boom vormt. Ja, degene die de wil van God doet wordt naar Zijn beeld van gedaante veranderd, wordt een lid van Zijn huisgezin, wordt een broeder, zuster of moeder van Jezus Christus.

HOOFDSTUK 4

VERSCHEIDENE GELIJKENISSEN. JEZUS STILT DE STORM OP ZEE

III. Vs. 1-34. (zie ook). De Evangelist gaat verder in chronologische samenhang te verhalen hoe Jezus weer aan de zee het volk geleerd heeft. Als Hij het doet van het schip, waar zich de discipelen in Zijn onmiddellijke nabijheid bevinden, terwijl het volk op de oever staat, is al uiterlijk een onderscheid teweeg gebracht tussen degenen die binnen en degenen die buiten zijn. Als Hij het volk alleen door gelijkenissen het geheim van het Godsrijk verkondigt, maar de discipelen ook het verstand voor deze gelijkenissen opent, hen tevens hun roeping voor de wereld en de toekomstige, hogere gaven voor die roeping aanwijzend, maakt Hij ook inwendig scheiding tussen degenen die zich buiten en degenen die zich binnen het rijk van God bevinden. Hij karakteriseert nu hen die Hij in de vorige afdeling Zijn familie of betrekkingen noemde als Zijn gemeente of kerk.

1. En Hij begon op de namiddag van die dag, op welke het in Hoofdst. 3: 20 vv. vertelde, was voorgevallen, weer te leren rondom de zee bij Bethsaïda. En er vergaderde, zodra Zijn tegenwoordigheid daar bekend was geworden, een grote menigte bij Hem, zodat Hij, in het schip gegaan zijnde dat de discipelen voor dergelijke gevallen gereed hielden (Hoofdstuk 3: 9), was op de zee; en de gehele menigte was op het land aan de zee.

2. En Hij leerde hen veel dingen door gelijkenissen. En Hij zei in Zijn lering, de hoofdinhoud in één gelijkenis samenvattende, tot hen:

Door deze, voor Markus eigenaardige uitdrukking (vgl. Hoofdstuk 12: 38) wordt gezegd dat het volgende slechts een stuk is uit de voordracht van Jezus dat bij wijze van voorbeeld wordt aangehaald. Dit wordt vervolgens met een "Hoort toe" ingeleid, een oproep die bijzonder tot opmerkzaamheid dringt, alsof een al vooraf besproken zaak nu ten slotte haar uitdrukking zal vinden. Wij zullen ons niet vergissen wanneer wij de opzettelijke mededeling dat Jezus, afgezonderd van de dicht op elkaar gedrongen menigte, Zijn standpunt heeft gehad en van daar tot deze bonte massa dezelfde rede uit Zijn mond gekomen is, voor een opzettelijke illustratie tot de volgende parabel houden en aannemen dat een juiste beschouwing omtrent Zijn ogenblikkelijke verhouding tot de menigte Jezus deze rede in de mond gelegd heeft, zodat Hij daarin het wezen van Zijn verkondiging, zoals Hij die op dat ogenblik volbrengt, heeft willen voorstellen. In parabolische d. i. in indirecte vorm drukt Hij Zijn gedachten uit: want "parabel", de vergelijking van twee zaken, is in het Nieuwe Testament een kunstige uitdrukking voor zo’n voorstelling van de waarheid waarbij het gezegde, omdat het de hoorder evengoed als de spreker bekend is en daarvan in zijn eerste betekenis geen doel van de mededeling kan zijn, vanzelf ertoe dringt het op een ander gebied over te brengen, om de eigenlijke mening van de spreker te vatten. Deze wil namelijk wat op algemeen bekend gebied voorkomt ook op iets anders, dat hij in de gedachte heeft, toepassen en zo vormt hij een gelijkstelling, een parabel.

3. Hoor toe: zie, een zaaier ging uit om te zaaien.

4. En het gebeurde tijdens het zaaien, dat het ene deel van het zaad bij de weg viel die langs de akker liep; en de vogels van de hemel kwamen en aten het op, of het werd vertrapt.

5. En het andere viel op het steenachtige, op rotsachtige grond, waar het niet veel aarde had boven de harde ondergrond; en het ging meteen op, omdat het geen diepte van aarde had, maar gemakkelijk voor de dag kon komen.

6. Maar toen de zon opgegaan was is het verbrand geworden en omdat het geen wortel had is het verdord.

7. En het andere viel in de doornen, op land dat zaden van doornen in zich had en de doornen bloeiden op en verstikten het en het gaf geen vrucht.

8. En het andere viel in de goede aarde en gaf vrucht, die opging en bloeide; en het ene droeg dertig en het andere zestig en het andere honderdmaal 13: 9"); elke zaadkorrel gaf zoveel keren opbrengst.

De reeks van gelijkenissen over het koninkrijk der hemelen begint met het woord en met de geschiedenis van geloof en ongeloof daarin; hoe de mens het aanneemt en verwerpt, hoe hij het in lief en leed vast houdt of laat varen. Evenals hetzelfde zaad een geheel andere geschiedenis bevat en iets geheel anders wordt, naardat het of op de weg valt, of op de dode, met weinig aarde bedekte steen, of onder de doornen geworpen, of in goed land uitgezaaid wordt, zo is ook de geschiedenis en werking van het woord Gods geheel verschillend naar de verschillende toestand van het menselijk hart, zoals die onder deze beelden wordt voorgesteld.

9. En Hij zei tot hen, nadat Hij die gelijkenis geëindigd had: Wie oren heeft om te horen, die horen. Daardoor wekte de Heere tot nadenken over de gelijkenis, terwijl Hij om het gewicht daarvan door een Hoort toe (vs. 3) hen gedrongen had om Hem met ingespannen opmerkzaamheid aan te horen.

10. En toen Hij daarna het volk had laten heengaan en nu alleen was, vroegen degenen, die om Hem heen waren, die tot Zijn vertrouwde discipelen, behalve de eigenlijke apostelen, behoorden, met de twaalf naar de gelijkenis, wat de eigenlijke bedoeling daarvan was (Luk. 8: 9).

11. En Hij zei tot hen: a) Het is u gegeven de verborgenheid van het koninkrijk Gods te verstaan; b) maar degenen die buiten zijn, gebeuren al deze dingen die hen van dit geheim moeten worden meegedeeld door gelijkenissen, onder de verberging van de parabolische leervorm.

a)Matth. 11: 25. 2 Kor. 2: 14. b) 2 Kor. 3: 14.

12. a)Opdat zij, gelijk in Jes. 6: 9 vv. te voren verkondigd is, ziende zien en niet bemerken en horende horen en niet verstaan; opdat zij zich niet te eniger tijd bekeren voordat het in Jes. 6:

10 aangekondigde gericht ten einde toe is volvoerd en hun de zonden vergeven worden (MATTHEUS. 13: 10-15).

a)Joh. 12: 40. Hand. 28: 26. Rom. 11: 8.

In Hoofdst. 3: 9 vv. heeft de Evangelist slechts indirect aangeduid in hoeverre het met de grote, naar wonderen begerige menigte nu al zo ver was gekomen dat de Heere hen als "die buiten zijn" moest noemen. Terwijl Hij vervolgens in Hoofdst. 3: 21 vv. de Zijnen in parallel plaatst tegenover de openbare tegenstanders en lasteraars, breidt Hij de kring van deze daar buiten staanden zo ver uit dat die eigenlijk het gehele Israël omvat, dat naar zijn grootste getal ongelovig bleef en met zijn geestelijke leidslieden gemeenschappelijke zaak maakte, zodat het rijk Gods van de Joden moest worden weggenomen en aan de heidenen gegeven werd. De moeder en broeders van Jezus zijn hier een afbeeldsel van degenen die Jezus toebehoorden naar het vlees (Rom. 9: 3) en van welke Hij zich los had moeten verklaren. Het scheepje op de zee is een afbeeldsel van de kerk, die met het kleine overschot van de geredden uit Israël zich tot de heidenen gekeerd heeft, waarbij het buiten beschouwing blijft dat de moeder en broeders later toch ook tot dit kleine overblijfsel behoorden. (Hand. 1: 13 v.). Het is duidelijk dat de toenmalige toestand tot zo’n manier van beschouwing aanleiding gaf. Het "opdat" in vs. 12 is op te nemen als middendoel, niet als einddoel; men heeft hier een goddelijke straf op het oog, die de bestemming heeft om op te voeden.

13. En Hij zei tot hen, als antwoord op hun vraag om verklaring van de zin van de gelijkenis over het éne zaad en de verschillenden grond: Weet gij deze gelijkenis niet? en hoe zult gij al de gelijkenissen verstaan, die Ik verder gezegd heb (MATTHEUS. 13: 24-30. Mark. 4: 26-29) en die Ik in het vervolg nog zal uitspreken? U is het echter gegeven de verborgenheden van het koninkrijk Gods te weten, hoe zou Ik u dan de gewenste verklaring willen onthouden?

Het antwoord, dat in de samenhang ligt en door Jezus feitelijk meteen op deze vraag gegeven werd, is: "Ik zal u haar verklaren. " Dit komt geheel overeen met de inhoud van vs. 11 v. , want hen is het gegeven de verborgenheid van het Godsrijk te weten, niet zodat zij die zonder verklaring al vanzelf zouden verstaan, maar zodat het hen verklaard moet worden, terwijl dat aan de anderen niet ten dele wordt. De vraag bevat dus niet een berisping van de discipelen, zoals men veelal heeft aangenomen en zo de zin voor geheel ongepast heeft uitgegeven, maar zij brengt hen hun behoefte tot bewustzijn, erkent de noodzakelijkheid van de bevrediging en belooft die voor dit evenals voor alle gevallen, die komen zullen (vs. 34). De gelijkenis nu waarover in de eerste plaats gehandeld wordt, is de grondsteen voor alle volgende. Verstaan zij deze niet, zo zullen zij in het algemeen er geen verstaan, maar met de verklaring van deze is hen ook de sleutel tot het verstaan van de anderen gegeven.

14. De zaaier die in vs. 3 bedoeld is, is die het woord zaait; er is dus een prediker van het Evangelie bedoeld en wel in de eerste plaats de grootste en voornaamste onder hen, Christus, de Heere.

15. En deze zijn die bij de weg gezaaid worden; deze moeten verstaan worden onder het zaad dat op de weg viel, al degenen 13: 23") waarin het woord gezaaid wordt; en als zij het

gehoord hebben komt de satan meteen en neemt het woord weg dat in hun harten gezaaid was.

16. En wat het zaad in vs. 5 aangaat, deze zijn gelijk die op de steenachtige plaatsen gezaaid worden: die als zij het woord gehoord hebben het meteen met vreugde ontvangen;

17. En hebben geen wortel in zichzelf, maar zijn voor een tijd; daarna als verdrukking of vervolging komt omwille van het woord, zo worden zij meteen geërgerd.

18. En deze zijn (vs. 7) die in de doornen gezaaid worden: namelijk degenen, die het woord horen;

18. En deze zijn (vs. 7) die in de doornen gezaaid worden: namelijk degenen, die het woord horen;

19. a) En de zorgvuldigheden van deze wereld en de verleiding van de rijkdom en de begeerlijkheden omtrent de andere dingen, zoals zinnelijke lusten, ijdelheid, eergierigheid, enz. , komen en verstikken het woord en hetwordt onvruchtbaar.

a)MATTHEUS. 19: 23. Mark. 10: 23. Luk. 18: 24. 1 Tim. 6: 9.

20. En deze zijn (vs. 8) die in de goede aarde gezaaid zijn, welke het woord horen en aannemen en vruchten dragen, het ene dertig-, het andere zestig- en het andere honderdmaal (vgl. bij Luk. 8: 11-15).

Doel van deze parabel is aan te tonen welke toestanden van het menselijk gemoed oorzaak zijn dat het zaad van het goddelijke woord bij zo velen niet wordt opgenomen, of niet bij voortduring opwast en daartegenover wat bij de mensen gevorderd wordt opdat het vrucht zou kunnen voortbrengen. Daarbij wordt dan als verhindering voor het woord Gods genoemd a. stompzinnigheid, waar het in het geheel niet wordt verstaan en zo in het geheel niet tot het hart komt; b. lichtzinnigheid en gebrek aan diepte, waar het wel snel wordt opgenomen, maar de mens het even zo makkelijk laat varen, wanneer enige opoffering nodig wordt; c. wereldsgezindheid, die slechts op het aardse gericht is.

21. Zo begon de Heere op de terugweg naar Kapérnaüm hun verstand voor Zijn gelijkenissen te openen. En Hij zei tot hen, om hen te over het doel daarvan: Is de kaars om onder de korenmaat (MATTHEUS. 5: 15) of onder het bed gezet te worden, zodat haar schijnsel verborgen wordt?Is de kaars niet om op een kandelaar te zetten en zo allen te beschijnen die in huis zijn of de kamer binnenkomen (Luk. 8: 16 vv.)?

22. a)Want er is niets verborgen dat niet geopenbaard zal worden en er is niets gebeurd om verborgen te zijn, maar zodat het in het openbaar zou komen. Zo bent ook u, Mijn discipelen, geroepen om het geheim van het koninkrijk van God door de gehele wereld bekend te maken

a)Job. 12: 22. Luk. 12: 2.

Meen niet dat wat Ik u nu in het geheim toevertrouw, terwijl Ik u de kennis van de verborgenheden van het rijk van God openbaar, altijd verborgen zal blijven. Integendeel er is door Mij een licht aangestoken, zodat het door uw dienst de duisternis van de gehele wereld verdrijft.

Het licht dat u van Mij ontvangt, zult u anderen niet onthouden, maar zijn verbreiding bewerken; want zoals niets verborgens bestemd is voor de verborgenheid, maar om openbaar te worden, zo ook het geheim van het Messiasrijk.

23. Als iemand oren heeft om te horen, die hore; hij verstaat Mijn wil, hoe u zich ten opzichte van de behandeling van de u medegedeelde geheimen te gedragen hebt.

Dak en markt zijn de loge van de vrij-timmerman van Nazareth.

God geeft niemand het licht van Zijn kennis alleen tot zijn eigen nut, maar tot nut van het algemeen. 1 Kor. 12: 7.

24. En Hij verbindde met deze aanwijzing ook een vermaning en zei tot hen: Zie wat u hoort. Met welke maat u meer zal u gemeten worden (MATTHEUS. 7: 2. Luk. 6: 38) en u die hoort zal meer gegeven worden.

25. Want wie heeft, die zal gegeven worden; en wie niet heeft, van die zal genomen worden ook dat wat hij heeft (MATTHEUS. 13: 12; 25: 29. Luk. 8: 18; 19: 26).

De vermaning: "Zie wat u hoort, " hangt op het nauwst samen met vs. 23; zij wekt op tot juist verstand en gebruik van de stellingen in vs. 21 en 22. De Heere wil er opmerkzaam op maken dat alles wat nu geheim is tussen Hem en Zijn discipelen, bestemd is om op zijn tijd openbaar te worden. "Wie oren heeft om te horen, die hore, " voegt Hij er daarom in vs. 23 aan toe, dat is: hij let op hetgeen Ik hem in vs. 21 v. gezegd heb. In een andere uitspraak wordt dit de discipelen nog duidelijker op het hart gedrukt. Hoe gewichtig het juiste toezien, waartoe Hij aanmaant, voor hen is, drukt het gezegde uit: "Met welke maat u meet zal u gemeten worden, " namelijk zoals u aan anderen het door u verkregen inzicht, volgens de regel van vs. 21 v. , weer toemoet, verder geeft, "zal u gemeten en meer gegeven worden. " Hoe meer u meedeelt, des te meer zult u ontvangen; hoe ijveriger u uitdeelt wat u toevertrouwd is, des te rijkelijker zal u gegeven worden. Daaraan sluit ter bevestiging vs. 25 goed aan. Slechts hij heeft werkelijk, die er ook gebruik van maakt. Een bezitten zonder gebruiken heeft geen waarde en is ook niet blijvend.

26. En Hij zei bij Zijn prediking aan de zee (vs. 4 vv.), het tweede gedeelte daarvan samenvattend in de gelijkenis van het onkruid onder de tarwe (MATTHEUS. 13: 24-30) en hierop het derde deel in de volgende gelijkenis: Het koninkrijk van God lijkt op een mens die het zaad in de aarde wierp;

27. En daarnasliep en opstond nacht en dag en het zaad uitsproot en lang werd, dat hij zelf niet wist hoe.

29. En toen de vrucht zich voordeed oogstte hij meteen, omdat de oogsttijd gekomen was (vgl. de verklaring en uitlegging van deze gelijkenis achter MATTHEUS. 13: 46).

In het volgende knoopt Markus aan de beide gelijkenissen die hij uit de tweede prediking van Jezus aan de zee heeft meegedeeld (Markus deelt er in Matth. 13: 3-9, 24-30, 47-50 drie mee, tussen de tweede en derde is de voor ons liggende bij Markus vs. 26 vv. in te lassen, zodat tesamen vier gelijkenissen uit deze tweede prediking ons bekend zijn) nog een andere aan, die echter tot de eerste prediking aan de zee 8: 18) behoort. Zo verkrijgt hij het heilige drietal, terwijl daarentegen Mattheus, die eveneens beide predikingen tot een enkele voorstelling verenigt, zich aan het heilige zevental houdt en met de bovengenoemde drie gelijkenissen uit de tweede prediking, vier uit de eerste prediking verbindt, behalve de volgende van het mosterdzaad nog die van het zuurdeeg, van de verborgen schat in de akker en van de kostbaren parel. Wij hebben, toen wij de gelijkenissen van de tweede prediking bij Mattheus nader bespraken, die van de eerste prediking uitgesteld totdat wij Markus zouden behandelen; wij beginnen nu met die, welke de volgende verzen (vgl. MATTHEUS. 13: 31 en 32. Luk. 13: 18 en 19) ons mededelen. -

30. En Hij zei bij een vorige gelegenheid, ongeveer 8 maanden vroeger, toen Hij Zich ook in de toestand bevond zoals die in vs. 1 is meegedeeld: Waarmee zullen wij het koninkrijk van God vergelijken, wat de geringheid van zijn aanvang in de wereld aangaat en vervolgens de grootte en algemeenheid bij de verdere voortgang en de laatste ontwikkeling? of met welke gelijkenis zullen wij het vergelijken, het voor ogen stellen?

De toehoorders worden op redenaarswijze gedwongen om na te denken over een gepaste gelijkenis voor de gedachte die uitgedrukt moet worden. Dat is een teken dat wij hier nog met een tijd te doen hebben waarin Jezus Zich niet afgescheiden had van de menigte die Hem navolgde en Zijn woord wilde horen; een tijd waarin Hij Zich nog niet bij Zijn discipelen bepaalde, zoals in vs. 11 v. , maar waarin Hij nog op gelijke voet met allen verkeerde en er op scheen te rekenen dat zij allen zonder uitzondering zich voor het koninkrijk der hemelen zouden laten winnen; een tijd, toen Hij met vol vertrouwen op hun begeerte naar redding en op vatbaarheid voor de verborgenheden van het Godsrijk tot hen kwam.

31. Namelijk met een mosterdzaad kunnen wij het vergelijken, dat wanneer het in de aarde gezaaid wordt, het minste is van al de zaden die op de aarde zijn, namelijk van de tuingewassen.

32. En wanneer het gezaaid is en eens uit de grond is opgewassen, gaat het op en wordt het meeste van al de moeskruiden en maakt grote takken, zodat de vogelen van de hemel onder zijn schaduw kunnen nestelen.

Het mosterdzaad is een peuldragend struikgewas dat èn in het wild groeit èn in het Oosten en Zuiden van Europa om zijn zaad, dat tot specerij dient, verbouwd wordt. In Europa groeit het slechts twee voet hoog; in warme landen schiet het echter werkelijk, vooral onder verzorging van de tuiniers, tot een kleine boom op, zodat zijn stengel zelfs 10’ hoogte bereikt. De ronde korrels (4-6 in een peul) worden bij de Joden genoemd bij wijze van een spreekwoord voor

het kleinste en nietigste (MATTHEUS. 17: 20) en zijn het ook onder de zaadkorrels die in de Israëlitische landbouw voorkomen, hoewel de wetenschappelijke Botaniek zeker nog veel kleinere kent.

Door het mosterdzaad wil de Heere niets anders voorstellen dan het kleine onooglijke begin van het rijk van God; en inderdaad de hele geschiedenis van het Christendom in de wereld en in ieder hart in het bijzonder, is een volkomen verklaring van deze woorden. Hoe klein en onzichtbaar lag, als een mosterdzaad, het zaad van het rijk Gods in de profetieën en voorbereidingen van het Oude Testament verborgen. Toen God onder de boom van Edens hof de gevallen mens de eerste belofte van de slangenvertreder gaf, wie zou in het korte, arme woord zo grote zegenrijke gevolgen hebben kunnen vermoeden, als de latere tijd van de vervulling in de gehele mensheid verwezenlijkte? Vierduizend jaren ligt die zaadkorrel stil onder Adams kinderen, twee duizend jaren onder Abrahams nakomelingen in een hoek van de aarde, onder het kleine, onaanzienlijke, ja verachte volk van de Joden. De overige volken weten en vermoeden niets van de toezeggingen en profetieën, aan dit volk gegeven, noch van de grote verwachtingen die ook hen daardoor zullen worden geschonken. Geen wijze van de oudheid is in staat de beloften na te vorsen, geen vorst en machtige van de aarde kan ze vervullen; verborgen en stil gaan zij hun gang door de eeuwen. Die eeuwen gaan voorbij, de mensengeslachten wisselen elkaar af, als was het zaadje weggewaaid en gestorven. Daar breekt een kiem door, een wonderbaar heerlijke kiem, de gewenste verschijnt om de beloften te vervullen, Christus wordt geboren. Maar hoe klein en onooglijk is weer deze kiem, die uit het mosterdzaadje te voorschijn komt! In een armzalige stal, in een kribbe zelfs te Bethlehem, in de diepste behoefte begroet Hij het licht van deze wereld. Wie zou hebben kunnen vermoeden dat dit kind, onder zulke omstandigheden geboren, eens de wereld zou verlossen, het rijk van God zou stichten, de hemel op aarde zou brengen en de gehele mensheid vernieuwen? Wel hebben er wonderbare gebeurtenissen plaats, tekenen van de hemel bij Zijn geboorte, engelenstemmen prijzen Zijn menswording; maar hoe snel zijn ze vergeten! de volgende dertig jaren gaan voorbij, bijna zonder het minste bericht van Hem! het is als was Zijn naam alweer uitgewist, als behoorde Hij zelfs al lang tot de gestorvenen. Stiller, verborgener, bedekter, ootmoediger kon geen leven en werken beginnen. Het is zo onopgemerkt als wanneer een mens een enkele zaadkorrel van de kleinste soort op zijn akker strooit, waarvan de hele wereld niets merkt. - Nu is het waar, met het dertigste jaar veranderde plotseling de schouwplaats: stemmen van de hemel leiden de Zoon van God bij Zijn doop in het profetenambt in, woorden van de liefelijkste soort en van de rijkste inhoud klinken in het land van de belofte; er gebeuren wonderen, zo groot en bewonderingswaardig als de wereld noch te voren noch later heeft gezien; het hele land is vol van roem over Hem die rondtrekt en weldoet en al het volk hing Hem aan en hoorde Hem graag. Maar toch bleef het over het algemeen bij het oude karakter van onbekendheid. Hoe kort was de tijd van het rondwandelen van de Heere op aarde! Slechts drie jaren duurde Zijn leren en wonderen doen. Hoe arm en eenvoudig was Zijn verschijning ook in die tijd! De vossen hebben holen en de vogels van de hemel nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets waarop Hij Zijn hoofd kan neerleggen. Hoe beperkt was de kring van Zijn werkzaamheid! Hij was slechts gezonden tot de verloren schapen van het huis van Israël en bleef daarom in Kanaän, vooral in Galilea, in het kleine Joodse land, onder het verachte Joodse volk. Het machtige Rome, het beschaafde Athene, het rijke Corinthiërs vernamen niets van Hem en van Zijn zaak zolang Hij op aarde wandelde.

Hoe onbeduidend was het gevolg van Zijn werken, toen Hij Zijn ogen sloot! twaalf apostelen, zeventig discipelen, later honderd en twintig in Jeruzalem, vijf honderd in Galilea, dat is het hele hoopje dat zich aan Hem overgaf en door het geloof Hem beleed. Onder de groten werd Hij wel door nieuwsgierigheid aangegaapt, maar net zo snel weer vergeten; van de oversten van het volk, van de overpriesters en schriftgeleerden geloofde bijna niemand in Hem. Zie verder dat hoopje van gelovigen, die apostelen aan, die enkelen die onder miljoenen door de macht van de waarheid aangegrepen, door de Geest van God verlicht en gedreven, in de wereld getuigenis aflegden van de Gekruisigde en Herrezene: wat zijn dat voor mensen? Niets dan arme vissers en tollenaars uit de geringste stand, mensen die geen scholen bezochten, geen vorming genoten hebben, die geheel onbekend waren met de wereld en haar toestanden, die geen gunst van een machtige, geen aanbeveling bij de groten van de aarde, geen vurige welsprekendheid noch gave van overreding, geen schatten en rijkdommen, kortom niets bezaten van hetgeen bij de wereld ingang vindt, die niets hadden wat noodzakelijk is om enige zaak in te leiden en door te zetten. En dat alles zouden wij nog willen voorbijzien wanneer slechts in henzelf een grond aanwezig zou zijn waarop de Heere Zijn hemelrijk kon bouwen, een volheid van vatbaarheid en toewijding, een geestdrift en trouw voor Zijn zaak, een heldenmoed die met de Heere en voor de Heere door nood en dood ging. Maar ook van deze voorwaarden, onmisbaar tot stichting van het Godrijk, is niets bij hen aan te treffen. Een onder hen is zelfs een verrader, de ander kan in het uur van het gevaar, ondanks alle vroegere verzekeringen, zijn boven alles geliefde Heere en Meester driemaal verloochenen. Allen tot op een toe gaan op de vlucht en verklaren zich los van Hem, zo wankelmoedig, zo kleingelovig, zo zonder vertrouwen, zo ongeschikt om Hem na te volgen, zo beperkt in hun inzicht lijken zij, dat ieder ander dan de Heere met sidderen en beven hun toekomst tegemoet zou hebben gezien. Echt, geen koning zou zulke mensen tot zijn troepen, geen meester in enige kunst of wetenschap zou zulke mensen tot zijn discipelen gekozen hebben, zoals Christus, de hoogste, ja enige Heere en Meester, met de apostelen gedaan heeft. Hun keus bevestigde wel het apostolische woord: 1 Kor. 1: 26-29 ! - Evenals een mosterdzaad begon het rijk van de Heere in Christus en de apostelen, zoals een mosterdzaadje begint het nog altijd in ons. Kan er een onaanzienlijker begin zijn, dan dat wat het onbewust in de doop bij ons neemt? Waar is het woord van de Heere: "Zalig zijn zij, die niet zien en toch geloven, " meer dan daar? Uitwendig zien wij niets dan heilige gebruiken en een schijnbaar onvatbaar mensenkind, met sluimerende geesteskrachten, met een ongeschiktheid om in zich op te nemen, zoals zij niet groter kan worden gedacht - en toch is de doop het bad van de wedergeboorte en van de vernieuwing van de Heilige Geest, het verbond van een goed geweten met God. De dopeling wordt niet alleen opgenomen in de zichtbare gemeenschap van de Kerk, maar ook in de onzichtbare gemeente van de heiliging. Wat de belofte van de Messias in het paradijs was voor het pas geschapen mensengeslacht in het algemeen, dat is bij de mens in het bijzonder de doop: het uitstrooien van het mosterdzaad in het menselijk hart (?) Maar ook de wedergeboorte, die in latere levensjaren bij ons met bewustheid tot stand komt, begint zij niet telkens klein en onbemerkt? Het is nu eens een woord van God, dat op Zondag in de kerk of op een andere plaats en op andere tijd, toen wij het in het geheel niet verwachten, diep schokkend in de ziel valt, een klein koorntje, een voorbijgeziene bijbeltekst, een lang vergeten vers - en wij kunnen het niet weer kwijt raken, het klinkt van tijd tot tijd steeds weer in onze oren het buigt ons neer en verheft ons op onweerstaanbare wijze en de verborgen kiem heft eindelijk de aardkorst op. De donkere akker van ons hart en van ons

leven begint groen en versierd te worden met de heerlijkheid van de lente. Het is daar een gebeurtenis in ons leven, een ziekte, een onaangename tijding, een sterfgeval, een groot, onverwacht geluk en - ons binnenste is als omgekeerd, het hele leven is opeens uit zijn voegen geweken. Waar vroeger lichtzinnigheid woonde heerst plotseling diepe ernst, in plaats van onverschilligheid omtrent Gods woord heeft liefde tot Hem en vragen, onderzoeken, bidden, verlangen naar Zijn genade het hart vervuld. Het is daar weer het gevoel van het ongenoegzame van alle aardse goederen en vermaken, dat - wij weten zelf niet hoe? - plotseling zonder uitwendige aanleiding in ons ontwaakt is en de eerste lichtstraal is in de duisternis van ons hart gevallen. Of een gedachte, die wij gehoord, misschien zonder opmerkzaamheid gehoord hebben en die nu een waarheid bezit en een kracht uitoefent, dat wij haar plaats moeten geven. Genoeg echter, wat het ook is, het begin van de nieuwe geboorte in het rijk van God is altijd klein. De Heere zegt: "De wind blaast waarheen hij wil en u hoort zijn geluid, maar u weet niet van waar hij komt of waar hij heengaat, zo is een ieder die uit de Geest geboren is.

Kijken wij na 18 eeuwen naar hetgeen uit het eens geplante mosterdzaadje van het hemelrijk, dat zo nietig leek, geworden is, dan moeten wij verwonderd staan over de boom die daaruit is opgewassen en nu al zijn takken over alle delen van de wereld uitbreidt en mensen van alle volken, talen en landen onder zijn schaduw verzamelt. Wie het opmerkt hoe het Christendom, over de gehele aarde verbreid, onder alle hemelstreken, in alle werelddelen aanwezig is, hoe de oorkonden daarvan, de heilige schriften van het Oude en Nieuwe Testament in de talen van bijna alle volken gelezen worden, die moet erkennen dat het woord van de belofte van God aan Abraham tot een licht en een levenswoord van God voor de hele mensheid is geworden; dat hetgeen daar zo bij een enkele, in één familie begon, heerlijker dan een mens het kon denken, tot een goddelijke algemeenheid is verhoogd en nu al echt, zonder pracht of praal, zonder dwang en overijling, een zegen voor alle geslachten van de aarde geworden is, of dat het onaanzienlijke mosterdzaadje van het koninkrijk der hemelen is opgegroeid tot een boom die de aarde overschaduwt. En toch is alles wat tot hiertoe is geworden, nog niet datgene wat het zal worden. Het woord van de gelijkenis: "Wanneer het opgekomen is, dan is het het grootste, " zal dan pas eigenlijk vervuld zijn en juist worden verstaan wanneer door de verschijning van de toekomst van de Heere, al de grote, kwade, openlijke en geheime hindernissen van waarheid en godzaligheid zijn weggeruimd en voor het koninkrijk der hemelen opnieuw op aarde zo plaats en ruimte gemaakt is, dat het zich naar alle kanten heen ongehinderd kan uitbreiden en met zijn licht en vrede alle volken zalig kan maken. Dat zal gebeuren! Israël naar het vlees, die onder alle volken verbreide getuige van God en Zijn woorden, wordt van zijn blindheid genezen tot een licht van geloof en kennis en zal met een oog van het geloof en aanbidding Hem aanzien, die zijn vaderen hebben doorstoken. Alle heidenen zullen de Heere prijzen en alle volken Hem loven, omdat Zijn genade en waarheid ons door Jezus Christus geworden is en over ons is in eeuwigheid. Halleluja!

"Al is het begin ook nog zo klein, wanneer het uit God is zal het gezegend zijn; " dat is ook ons gezegd en voornamelijk als waarschuwing voor alle trotse geesten. U, hoogmoedige geesten! die alleen kijkt naar dat wat voor ogen is en slechts waarde hecht aan dat wat glinstert, voor u is het Evangelie van Christus nog vandaag het onaanzienlijke mosterdzaadje zonder gedaante of schoonheid, omdat het niet in het oog valt en geen beweging maakt. Maar

ziet toe dat u niet te schande wordt voor Hem, want echt, deze plant, door God geplant, roeit u niet uit en zij groeit alle kool van uw eigen wijsheid te boven, alle laurieren van de door uzelf geplante heerlijkheid. - "God bestrijdt de hovaardige, maar de nederige geeft Hij genade. " Dat is gezegd tot troost voor alle vrezende zielen. Schaamt u zich over uw eigen geringheid en armoede; vraagt u, hoe zal uit mij arme made nog iets worden tot eer van God en tot roem van Zijn naam; er is toch nauwelijks een zaadje van het nieuwe leven in mij gevallen; mijn geloof, mijn liefde, mijn hoop is nauwelijks een mosterdzaadje, zo nietig en klein en zo snel neergetrapt: zie, wanneer u maar een geloof hebt als een mosterdzaadje, u kunt bergen verzetten; wanneer eenmaal het beginsel van het goddelijke leven in uw hart is gevallen; verzorg het slechts trouw, bid maar dagelijks, waak maar vlijtig en ook in u zal het mosterdzaad tot een boom opwassen. Klein zowel in de wereld daarbuiten, klein ook in het hart, is het begin van het rijk van God, maar uit één ogenblik van genade kan een zaligheid in eeuwigheid opwassen. Een tekst, een vers, een goede gedachte op de juiste tijd in de ziel gevallen en in een rein hart bewaard, kan tot een levensboom worden, die vruchten van de hemel draagt voor u en voor anderen. Ook al is het begin nog zo klein, als het uit God is, het zal voorspoedig voortgaan, dat zij gezegd tot een regel voor allen die iets willen arbeiden voor tijd en eeuwigheid. Wilt u een huis bouwen, begin niet groot en met pronk, maar stil en bescheiden: de ootmoedige geeft God genade. Wilt u een goed werk doen, laat niet voor u trompetten, maar doe het in stilte; de Vader, die in het verborgene ziet, zal het in het openbaar vergelden. Wilt u het rijk van God bevorderlijk zijn voor uw deel, u behoeft geen trotse toren te bouwen en geen prachtige banier te planten; plant het mosterdzaadje van het goddelijke woord in de harten en in de eerste plaats in het uwe, daaruit zal het rijk van God opwassen; daaruit zal groeien gerechtigheid, vrede en vreugde in de Heilige Geest voor u en anderen.

Hier sluiten wij uit MATTHEUS. 13: 33 de gelijkenis van het zuurdeeg aan (vgl. Luk. 13: 20 v.).

Een andere gelijkenis sprak Hij tot hen die op dezelfde manier begon als de vorige: Het koninkrijk der hemelen lijkt op een zuurdesem die een vrouw nam en verborg in drie maten (Ex 16: 36) meel, totdat het geheel gezuurd was.

De gelijkenis van het mosterdzaad heeft ons getoond hoe het rijk van God op aarde een zeer gering, onaanzienlijk begin had, hoe het echter in zonneschijn en onder stormen opgroeide en wonderbaar toenam, zodat het nu een boom is die zijn takken ver over de wereld uitstrekt. In die gelijkenis wordt ons dus vooral de uitwendige uitbreiding van Christus’ kerk voor ogen gesteld. De gelijkenis van het zuurdeeg richt daarentegen ons oog voornamelijk op het inwendige Godsrijk, op de werkzaamheid van het Evangelie in de harten van de mensen. Het woord zuurdesem wordt vaak in de Schrift als een beeld gebruikt, maar heeft op andere plaatsen (MATTHEUS. 16: 6. 1 Kor. 5: 6 v. Gal. 5: 9) een kwade betekenis. In onze tekst daarentegen heeft het woord juist een tegenovergestelde een gunstige en heerlijke betekenis, zoals dan ook het zuurdesem op zichzelf niets kwaads, maar iets nuttigs en onontbeerlijks is; hier is daardoor het levende en krachtige woord van God (Hebr. 4: 12) afgebeeld. Het zuurdeeg is bestemd om onder het meel en het Evangelie om in ons hart te komen. De drie schepels meel zijn de menselijke ziel met verstand, gemoed en wil. Wij kunnen echter ook bij het woord "hart" blijven, omdat daarin het hele inwendige wezen van de mens samenkomt.

Het zuurdeeg doortrekt het meel, zo dringt het goddelijke woord door ons binnenste heen. Zie een voorbeeld dadelijk bij die prediking van Petrus op het pinksterfeest, toen het van een groot deel van zijn toehoorders gezegd kon worden (Hand. 2: 37): "Toen zij dit hoorden werden zij verslagen in het hart. " Het goddelijke woord werkt op de gedachten, op de neigingen, op de voornemens van de mensen. Het dringt om zo te zeggen door alle aders en vezels van het hart heen, ja tot in de leden door. En dit op een verborgen manier. Verborgen maar toch krachtig gaat het zuurdeeg door het meel, zo ook het rijk van God door de harten van de mensen. Daar stond de menigte om de apostelen, toen zij van de gekruisigde en herrezen Zoon van God predikten. Sommigen spotten; die prediking leek hen iets dwaas en verkeerds; zij dachten er in de verte niet aan wat voor machtige werking zij bij anderen kon hebben; maar zie, het woord had onverwacht honderd en duizend harten diep aangegrepen. Hoe het in het verborgene het hart aangrijpt en doordringt, dat de onbekeerde daarvan niets bemerkt en de daarmee vervulde het zelf niet weet hoe hij er van doordrongen wordt, zo moet het aan de andere kant ook zijn kracht, zijn leven in het hart doen voelen, dat het zuurdeeg gisting in het meel brengt. Zo ontstaat met het goddelijk woord een arbeid, een werking in het menselijk hart - dat is nog een bijzonder opmerkelijk punt van vergelijking. Gods woord brengt een gisting teweeg in zondige mensenharten; het voert een strijd daarbinnen. In het bijzonder gist het vaak inwendig bij het begin van een waarachtige bekering, de mens van de zonde in ons en die goddelijke levenskracht kunnen elkaar niet verdragen. Het vlees neigt zich naar de aarde en haar goederen - het goddelijk woord zegt: "Zoek hetgeen daarboven is; " het vlees begeert naar de onreine begeerlijkheden van de wereld - het goddelijk woord zegt: "Wordt de wereld niet gelijkvormig; " het vlees denkt: ik wil groot zijn onder de mensen - het goddelijk woord zegt: "Wandel in alle ootmoedigheid; " - het vlees zegt: "Ach ik kan Christus niet dienen" - het goddelijk woord spreekt: "Hij is uw Heere en Hem zult u aanbidden. " Zo is alles tegen elkaar. Er ontstaat een hevige strijd, zodat het arme hart vaak zeer bang wordt. Maar eigenlijk is het een blijde gebeurtenis, want het is een teken dat het hemelse element in het hart aanwezig en daarin werkzaam is en het zal tot een liefelijke vrede komen. Het zuurdeeg maakt zich meester van het meel en deelt het een aangenamen smaak mee. Zo wordt het menselijk hart door het Evangelie overwonnen, veranderd, aangenaam en welgevallig voor God, zoals geschreven staat: "Als die wedergeboren zijn uit het levende woord van God - God reinigde hun harten door het geloof - is iemand in Christus, hij is een nieuw schepsel - wij zijn voor God een goede reuk van Christus. " Intussen moet het zuurdeeg onder het meel gebracht zijn; wanneer het daarnaast, afgescheiden ligt dan ontwaart het meel de kracht niet en wanneer het er niet goed onder gewerkt wordt, wordt het geen goed brood. Zo wordt er ook de mens niet anders en beter van dat zijn bijbel naast hem op de plank of in de kast ligt; en wanneer hij zich onder de prediking begeeft en Gods woord ligt op de kansel, maar het wordt door de prediker niet werkelijk en zuiver weergegeven, dan doet het hem ook geen goed. Daarom is een goede vermenging nodig. De gelijkenis zegt: een vrouw nam het zuurdesem en vermengde die onder het meel totdat het geheel gezuurd was. " Wie is nu deze vrouw? Het is zeer gepast wanneer wij daaronder de Christelijke kerk als uitdeelster van het goddelijk woord verstaan; zij volbrengt haar ambt door haar dienaren. Zo zijn hier voornamelijk de leraars bedoeld die geroepen zijn om aan de hun toevertrouwde zielen het goddelijk woord te laten horen en dat, voor zover het aan mensen is, in hen te planten. Aan deze wordt hun verheven en heilige plicht voorgehouden om niets anders dan het goede hemelse zuurdeeg, het zuivere woord van God aan de zielen mee te delen, dat zij die niet door

schadelijke leringen verderven in plaats van hen tot zaligheid te leiden. Zij worden ook aan hun ernstige plicht herinnerd om, met het ware zuurdeeg in de hand, met het goddelijk woord in de mond, niet lui en nalatig te zijn, maar het gewichtige werk met alle zorgvuldigheid te volbrengen. Zij moeten het krachtige, zaligmakende woord in alle delen van de ziel proberen in te dringen. Zij moeten het verstand verhelderen, het gemoed met troost vervullen, de wil opwekken en ten goede leiden; zij moeten hun rede naar de bijzondere toestanden en behoeften van de hen toevertrouwden inrichten; zij moeten vooral de harde plaatsen in het hart, waar vooroordeel, eigenzinnigheid of een lievelingszonde het hart heeft verhard, moedig aangrijpen, zodat het hart overal voor de levenskrachten toegankelijk wordt. Overigens mogen wij echter niet bij de openbare leraars blijven staan. Er zijn ook in het huisgezin predikers aangesteld, de ouders, die de hunnen van Gods woord, als de nooddruft van de ziel, nog zorgvuldiger hebben te voorzien dan van de lichamelijke behoeften; deze moeten zich aan de vrouw van onze gelijkenis spiegelen. Wanneer nu de openbare en huisonderwijzers hun plicht niet doen, het edele zuurdeeg niet met ijver en trouw tot de hun toevertrouwde zielen brengen of zelfs door woord en wandel de zuurdesem van de valse leer, de zuurdesem van de zonde, van de boosheid en verkeerdheid in hen brengen, hoe zou het kunnen bevreemden wanneer men in een Evangelische gemeente, bij Evangelische kinderen weinig licht en leven van het Evangelie, maar dwaling en dwaasheid, boosheid en verkeerdheid en allerlei zonde en overvloed waarneemt? Wanneer zij echter hun dure plicht behoorlijk volbrengen dan zal zeker een gezegende uitwerking niet achterblijven. O hoe veel goeds en zaligs kan een arm vrouwtje in de kring van haar kinderen werken, wanneer zij er zich op toelegt om voor hun zielen een vrouw uit de gelijkenis te zijn - en aan de zielen van de kinderen moest toch ieder, niet waar? meer zorg besteden, dan op het meel in de trog! Nog een zaak moeten wij behandelen. Wanneer de vrouw het zuurdeeg goed onder het meel vermengd heeft, dan moet het deeg nog staan, zodat de gewenste doorzuring plaats heeft; men mag niet te vroeg brood willen hebben; zo wil ook het goddelijk woord, hoe wonderbaar het door de ziel kan heengaan, hoe snel dikwijls een enkele spreuk door de ziel gaat, toch zijn tijd hebben, tot het het hele hart naar alle kanten heen doordringt en werkelijk verandert. Het hart toch is klein en toch weer bijzonder groot. Er is een hele wereld in en er is veel voor nodig voordat een oude wereld een nieuwe wordt. Daarom moeten ouders en leermeesters niet ongeduldig worden wanneer zij in hen, die aan hun zorgen zijn toevertrouwd, niet dadelijk enkel vreugdevolle zaken opmerken; zij vinden immers bij zichzelf, hoe oud zij ook worden, altijd nog veel dat ongezuurd is. Men mag het werk niet moe worden, ook het wachten niet - "voordat het geheel doorzuurd is. " Zeker is het menselijk hart niet in ieder opzicht zo’n meel, dat aan de bewerking geen tegenstand biedt. Het hart toch heeft zelf een wil, een leven en bewegen; daarom komt het in elk geval ten slotte op het hart zelf aan. Het mag zich niet sluiten voor het goddelijk woord, maar moet datgene in zich laten teweeg brengen waartoe het gegeven is. Helaas! velen willen het niet in zich opnemen of in zich niet genoeg ruimte daaraan geven; zo kan de arbeid van getrouwe leraars en verzorgers tot hun verbetering en vernieuwing geen nut doen (Hebr. 4: 2). Waar echter uw hart er zich voor opent en het vrij in zich laat werken, ja waar u ook zelf - zoals u zou moeten - aan uw eigen hart het werk van de trouw verricht door vlijtig, heilbegerig, alles in zich opnemend en in zich verwerkend de Schrift lezend, daar zal het hemelse zuurdeeg zijn kracht betonen; het zal langzaamaan alles doordringen en doorkruiden zodat uw hart, in de hitte van de bestrijding en de oven van de

beproeving gevormd, een liefelijk offerbrood wordt, evenals dat op de goude tafel van het heiligdom.

Vergelijk MATTHEUS. 27: 37. Er zijn drie andere maten meel bij u en bij mij en waar wij in het eigen hart kijken, dat arglistig en dodelijk hart, zullen wij dan minder reden hebben voor God om te roepen: "Onrein, onrein?" Wij hebben schuld aan de algemene zonden, omdat wij een deel zijn van het volk, wij hebben ook onze bijzondere zonden. Die drie maten zijn: ons kenvermogen, ons gevoelvermogen, ons begeervermogen, de drie krachten van de menselijke ziel. En wat zegt de schrift: "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die van de Geest van God zijn. Is die natuur afgelegd, gekruisigd, gedood; is al uw wandelen in het licht van de profeet van God? Hoe noemt de Schrift het hart? "Een stenen hart?" Is het weggenomen bij u en is daar een hart van vlees, waarop Gods geboden staan geschreven, een rein hart? Waarom verwijt de Heer de ongelovigen: "U wilt tot Mij niet komen. " En geliefden in Christus! kan het uw woord ten allen tijde zijn: "Wij uw volk zijn gewillig op de dag van Uw heerschappij" (Ps. 110: 3). "Niet mijn wil, Uw wil geschiede" (Luk. 22: 42)? Is het Evangelie doorgedrongen? Zijn wij mannen die hun ziel hebben overgegeven voor de naam van de Heere Jezus (Hand. 15: 26) en kan de Heere tot een ieder van deze vrouwen zeggen: "O vrouw! groot is uw geloof. (MATTHEUS. 15: 28). Wij vragen geen antwoord hoorbaar voor ons, maar een antwoord hoorbaar voor God, een antwoord in de binnenkamer van de gebeden.

MATTHEUS. 13: 44. Weer is het koninkrijk der hemelen, ten opzichte van de vreugde die het teweegbrengt wanneer iemand het ontdekt en wat de prijs aangaat die hij zich dan getroost om het te bezitten, als een schat in de akker verborgen, die een mens, bijvoorbeeld iemand die die akker in huur had gevonden heeft en die nog verbergt in de akker omdat die zijn eigendom nog niet was, zodat hij die schat nog niet voor zich mocht nemen. En van blijdschap over die gaat hij heen en verkoopt al wat hij heeft en koopt die akker, om nu die akker op rechtmatige wijze te mogen bezitten.

De gelijkenis is een van de kortste, maar tevens een van de meest zinrijke en betekenisvolle. Terwijl zij ons het koninkrijk der hemelen voorstelt, toont zij ons 1) hoe verborgen zijn heerlijkheid, 2) hoe verheugend het vinden en
3) hoe gemakkelijk het verkrijgen is. - I. Wat het koninkrijk der hemelen is hoeven wij aan degenen die daaraan deel hebben evenmin eerst uit te leggen, als hem die eet wat brood, hem die drinkt wat water is. Zij weten het, want zij zitten dagelijks aan de tafel van de grote Koning die in het rijk heerst en regeert. Men zou de heerlijkheid van dit rijk kunnen schilderen met de liefelijkste kleuren, haar kunnen prijzen met de welsprekendste en verhevenste woorden, haar kunnen verheffen en roemen met de schoonste liederen en gezangen en men zou toch nooit worden begrepen door degenen die nog ver van dit rijk zijn en er geen deel aan hebben. Wij zouden voor hen in raadsels, in vreemde talen spreken; zij zouden ons niet begrijpen, ons voor dwepers en dromers houden, want de heerlijkheid is voor degenen die buiten zijn verborgen en omsluierd, het koninkrijk der hemelen is als een schat in de akker verborgen. Voordat de mens die heeft gevonden vermoedt hij niets van zijn waarde, van zijn glans, zelfs heeft hij geen begrip van zijn bestaan. Hij loopt er duizendmaal voorbij, terwijl hij andere schatten najaagt en naar andere schatten graaft. Voor dezen is er geen rijk van God, geen rijk van onverderfelijkheid en onvergankelijkheid. Hij weet daarvan net zo min

als de blinde van het rijk van de natuur, de dove van het rijk van de muziek, de egoïst van het rijk van de liefde. Men spreekt tot hem van onbekende dingen wanneer men spreekt van de vrede van God, die hoger is dan alle verstand van de mensen, van de hoop die niet beschaamt, van de overwinning van het geloof die de wereld overwint. Het enige dat aan dit aardse leven een hogere waarde en een hogere betekenis geeft, wat onze inwendige mens gelukkig en zalig maakt, wat ons aan het stof van de vergankelijkheid ontrukt en ook het aardse ons verheldert, wat ons vreugde en troost geeft in leven en in sterven - hij kent het niet, hij vermoedt er niets van. Al behoorde hem ook de hele aarde toe, al won hij ook de hele wereld - hij is een arm mens, armer dan de armste dagloner, die die schat gevonden heeft! Maar er zijn ook mensen die wel van het koninkrijk der hemelen weten, maar voor wie toch zijn eigenlijke heerlijkheid nog verborgen is; ik bedoel die mensen, die de feiten, begrippen, meningen en voorstellingen van het Christendom wel kennen, maar voor wie desalniettemin het eigenlijke en innerlijke wezen van het Christendom nog vreemd en gesloten bleef. Zij behoren niet tot degenen, die helemaal geen behoefte in zich voelen aan iets hogers en goddelijks en van wie de levensspreuk klinkt: "Eet en drink, want morgen bent u dood; nee, zij spreken en horen graag van godsdienstige zaken, zij gaan naar de kerk, zij lezen in de Schrift, zij geloven in een God, zij hebben een zekere eerbied voor Christus, zij hopen op een eeuwig leven. Maar ondanks dat alles staan zij toch nog in de voorhoven van het heiligdom en voor het allerheilige hangt voor hen nog een ondoordringbaar voorhangsel. Zij kennen wel de akker van het koninkrijk der hemelen, maar nog niet de verborgen schat in de akker; zij houden zich slechts vast aan de oppervlakte en graven niet in de diepte. Wie het echter werkelijk en ernstig daarom te doen is, die vindt ook wat hij zoekt. De heerlijkheid van het koninkrijk der hemelen, ja zij is verborgen; maar niemand kan zich daarmee verontschuldigen wanneer hij steeds het woord Gods bezit, de helder schijnende fakkel, die voor ons licht tot in de diepste diepten van de mijn van de goddelijke waarheid. II. Zalig, die die verborgen schat in de akker ontdekt en vindt! De vreugde, die zo iemand vervult is hoger dan alle vreugde van deze wereld. Hoe kan het ook anders zijn? Want wat voor een wereld ging hem opeens bij dat vinden op! Was er tot hiertoe voor hem slechts een rijk van de vergankelijkheid en van de doods, hij erkent nu plotseling dat er iets hogers is, een rijk van onvergankelijkheid en een eeuwig leven! Zag hij slechts tot hiertoe een blind spel van het toeval in de lotgevallen van de mensen, nu ziet hij daarin de besturende hand van een zowel wijze als liefdevolle God, zonder wiens wil zelfs niet het geringste gebeurt. Zag hij tot hiertoe in het graf het einde van het menselijk leven, nu weet hij dat het graf slechts de doorgang is tot een hoger aanzijn van onsterfelijkheid en onverderfelijkheid. Was er tot hiertoe slechts een duister gevoel, slechts een wankelende, onhoudbare verwachting, waarmee hij het wankelende leven vasthield, nu is het de blijdste zekerheid en zalig vertrouwen. Echter meer nog dan dit alles ontvouwt zich voor zijn, van vreugde dronken, blik, wanneer hij die schat ontdekt. Al die afzonderlijke, hartverheffende waarheden zijn goudstukken, die het beeld van een almachtige Koning dragen: droegen zij dat niet, wie stond voor de echtheid van de munt in? De naam van deze Koning is Jezus Christus. Hij is de Koning die in dat rijk heerst welke heerlijkheid voor hem is ontsloten. De glans van Zijn hoogheid en majesteit, hoe glinstert die hem tegen! Zag hij tot hiertoe in Christus slechts een mensenzoon, nu erkent hij in Hem de Eengeboren Zoon van de Vader, vol van genade en waarheid. Was het slechts een verbeterde zedenleer en een volmaakt voorbeeld dat tot hiertoe naar zijn mening deze Jezus de mensen bracht en gaf, nu ziet hij in dat Christus ons niets minder brengt dan verzoening met God en verlossing van de zonde. Was hem tot hiertoe de

weg naar de hemel onbekend, de waarheid wankelend, het leven twijfelachtig, nu kent hij de weg, de waarheid en het leven in één Persoon, die de enige poort is waardoor men het vaderhuis binnengaat. Bijzonder groot is de vreugde over het gevondene wanneer iemand de schat in de akker plotseling ontdekt, terwijl hij, lang tevergeefs ernaar zoekend, op duizend dwaalwegen heeft omgedoold. Wat hem geen menselijk weten, geen aardse kunst, geen vergankelijke begeerte kan verschaffen, wat hij tevergeefs bij de wijzen van deze wereld gezocht heeft, waarvan de duistere droom van een verloren paradijs een denkbeeld en een verlangen in zijn hart heeft achtergelaten, dat heeft hij nu gevonden - en o, hoe klopt zijn hart van vreugde, hoe verheft zich zijn ziel van blijdschap en genot! De moede pelgrim zit aan de sterk verlangde bron, de verdwaalde zoon staat aan de drempel van het vaderhuis. Zoals Andreas eens tot zijn broeder Simon, zoals Filippus tot zijn vriend Nathanaël, zo spreekt hij zalig en vol verrukking tot allen die hem ontmoeten: "Ik heb gevonden, ik heb gevonden wat ik zocht, gevonden de ster van mijn verlangen, het anker van mijn hoop, de rots van mijn heil; ik heb gevonden de rust en de vrede van mijn ziel!" - Maar nee, nog zwijgt hij, nog is hij stom van vreugde. Het is een diepe trek in onze gelijkenis dat de Heere zegt: Het koninkrijk der hemelen is als een schat, in de akker verborgen, die een mens vond en die hij verborg. " Hij verbergt hem, hij zegt er niets van, uit ijverzucht om de schat niet prijs te geven aan de ogen van anderen, uit bezorgdheid dat hij die snel weer verliest en ervan beroofd wordt. Hij verbergt de schat, want het is nog de zijne niet, nog moet hij die eerst verkrijgen. O heilig zwijgen, waarin een mens daarheen gaat, die door de volle glans van het koninkrijk der hemelen vervuld is! Heilig nadenken over het ene nodige, om deel te krijgen aan de goederen van dit rijk! Door de ziel van zo iemand gaat dag en nacht slechts die ene vraag: tot welke prijs wordt die schat mijn eigendom? Zo denkt hij, zo vraagt hij; en het antwoord op deze vraag blijft niet verborgen. III. Bij de eerste oogopslag wekt het bevreemding dat de Heere in de gelijkenis zegt: "En hij, de gelukkige vinder van de verborgen schat, verbergende die en van blijdschap over die gaat hij heen en verkoopt al wat hij heeft en koopt die akker. " Hoe, vragen wij, hoe kan er van een koop sprake zijn? Al was zelfs de vinder een rijk man, welk kapitaal weegt tegen deze schat op? Nu zou het zeker onmogelijk zijn het koninkrijk der hemelen te verkrijgen als wij het in de gewone zin van het woord werkelijk moesten kopen. Hier is echter een kopen bedoeld, waartoe Jes. 55 al opwekt: "Kom en koop zonder geld en zonder prijs. " Intussen ligt in de uitdrukking ook aangewezen dat wie het koninkrijk der hemelen wil verwerven ook veel moet afstaan en ten offer brengen. Dat kan voor geen betaling doorgaan, te minder daar de reden waarom wij het moeten laten varen, juist deze is dat het niet deugt, dat het slecht is en daarom gedeeltelijk moet worden vernietigd, gedeeltelijk minstens in de smelt- en zuiveringskroes moet worden geworpen. Alles wat wij hebben of menen te hebben moeten wij verkopen d. i. afstand daarvan doen. Daartoe behoort voornamelijk onze eigen ingebeelde gerechtigheid. Zolang wij die niet loslaten en hongerig en dorstig geworden zijn naar de gerechtigheid die voor God geldt, kunnen wij het koninkrijk der hemelen niet ingaan. Daartoe behoort verder onze eigen ingebeelde wijsheid in goddelijke zaken. Zolang wij ze niet in haar ongenoegzaamheid hebben erkend en daarom hebben opgegeven zijn wij niet in staat de schatten van die wijsheid en van die kennis ons toe te eigenen die in Christus Jezus verborgen zijn. Daartoe behoort verder onze eigen, van het goddelijke afgekeerde, ja tegenover Hem geplaatste, wil. Zolang wij die de Heere niet ten offer hebben gebracht is het niet mogelijk dat wij door de Heere echt vrij en zelfstandig worden. Ja daartoe behoort niet alleen dit én dat én dat, daartoe behoort alles. Hoe wij

omwille van Hem en om de schat van Zijn rijk te winnen bereid moeten zijn van alles, ook van het liefste, afstand te doen, drukt de Heere eens (Luk. 14: 25) met zeer sterke, tweesnijdende woorden uit: "Buiten Hem mogen wij niets, in Hem mogen wij alles liefhebben" Dat is de zin van die woorden. Wanneer echter eens de verborgen heerlijkheid van het koninkrijk der hemelen zich geopenbaard heeft, wanneer eens de hemelse vreugde over zo’n gevonden schat het hart vervuld heeft, dan is men ook graag bereid alles daarvoor af te staan.

MATTHEUS. 13: 45. Weer is het koninkrijk der hemelen ten opzichte van zijn waarde in vergelijking van andere goederen, als een koopman die mooie parels zoekt, die hij bij de verkopers kan inruilen en weer met winst aan anderen verkopen (Math. 13: 46.). De koopman vond één (op het woord "één" ligt bijzondere nadruk) parel van grote waarde (want ten opzichte van hetgeen hier bedoeld is, is er slechts één die die naam verdient), ging heen en verkocht al wat hij had en kocht die.

Wanneer men ons vroeg welke goederen de grootste waarde hebben, de aardse of de geestelijke, welke van beide het diepste verlangen van onze ziel bevredigen, welke van beide ook met grote ijver en vlijt gezocht moeten worden, zouden wij allen als uit één mond antwoorden: de geestelijke! Wanneer men nu verder vroeg: maar zoekt u ook de geestelijke goederen met die ijver en die vlijt die zij verdienen? Hebt u het hoogste goed leren kennen en het gevonden? Hebt u alles aangewend om dat als eigendom te verkrijgen? Dan vrees ik zeer dat, wanneer men met die vragen voortging, het getal van diegenen steeds zou verminderen die ze met ja zouden kunnen beantwoorden. Och, dat toch de kinderen van het licht net zo wijs waren als de kinderen van de wereld in hun geslacht. Dat zij toch even rusteloos naar geestelijke goederen streefden, als deze voor de aardse zorgen! Is de koopman van onze tekst niet volkomen iemand van zijn soort? Hij zoekt goede parels: dat is de bezigheid van zijn leven en hij wijdt er zich geheel aan. Daar vindt hij een kostbare parel. Hij ziet haar en erkent haar met zijn geoefend oog dadelijk voor wat zij is, voor de grootste schat die ooit van de bodem van de zee is opgenomen. Hij moet haar bezitten, dat staat bij hem vast; de prijs, die er voor geëist wordt, is buitengewoon groot - het zij zo, nog groter kan de winst zijn - en zo ging hij heen en verkocht wat hij had en kocht die. Het koninkrijk der hemelen is aan deze koopman gelijk; de burgers van de hemel moeten zijn voorbeeld navolgen, alleen met dit onderscheid dat het geestelijke in de plaats van het aardse gesteld wordt. Zij moeten 1) geestelijke goederen zoeken; zij moeten 2) het ene geestelijke goed opmerken en vinden; zij moeten 3) alles overgeven om het tot hun eigendom te maken.

De beide gelijkenissen van de schat in de akker verborgen en van de kostbare parel schilderen ons de toeëigening die het rijk Gods van iedere ziel in het bijzonder verlangt en de weg waarlangs men daartoe komt. Bij de gelijkenis van de kostbare parel hebben wij te letten: 1) op de manier waarop zij zich aan ons voordoet; en 2) op wat wij voor haar over moeten hebben. Wat de kostbare parel is? Het is die ene gave van God, die van welke Christus, Zichzelf bedoelend, tot de Samaritaanse vrouw gezegd heeft: "Wanneer u de gave van God zou kennen. " Het is de genadegift van de verlossing die aan het kruis is verkregen. Het is de genadegift van de gerechtigheid van God, die op de verdienste van Christus gegrond is. Het is die hemelse gave van het brood des levens, de gave van zalig genot en eeuwig leven, zoals

Christus schenkt, zoals Christus is. Er zijn vele soorten gaven, maar er is één Heere en deze gave kan slechts de enige zijn. De parel, dat edel sieraad waarmee de menselijke schoonheid zich tooit, is een wonderbaar treffend beeld voor wat de Heere daarmee bedoelt. Diep op de grond van de zee wordt zij in het verborgen gevormd. Uit de diepte van de zee wordt zij met gevaar en moeite gehaald. Eerst in een onooglijk omhulsel verborgen glinstert zij daarna met liefelijke glans. Zo is het ook met de genadegift in Christus. Diep in de verborgen grond van het goddelijke Wezen is zij geboren, uit de diepte van de goddelijke liefde is zij voortgekomen. Christus heeft ze aan het licht gebracht. Het heeft Hem moeite gekost om omwille van onze zonden door de verschrikkingen van de dood omgeven te zijn. Hij heeft ze voor ons verworven, voor Zichzelf heeft Hij ze niet hoeven te zoeken. Eerst in een omkleedsel zonder heerlijkheid en gedaante, maar vol van de glans van hemelse heerlijkheid biedt Hij ze aan; zij wil alleen gegeven zijn. In deze wordt het waar: Ik ben gevonden door degenen die Mij niet zochten. Daarom wordt ook van de koopman in de tekst alleen gezegd dat hij goede parels zocht, de ene, de kostbare heeft hij gevonden uit genade. Dit is niet het eerste, dat wij de genade najagen, maar dat de genade ons zoekt; niet dat is het eerste, dat wij het goddelijk geheim van de verlossing ontdekken, maar dat de hemelse Vader het ons ontsluiert. Niet van het menselijk willen en lopen hangt het af, maar alleen van de goddelijke ontferming. Wat de mens doen kan door zichzelf is alleen dit dat hij goede parels zoekt, de éne, de kostbare wordt door hem gevonden uit genade. Diep in het menselijk hart woont een verlangen naar vrede, ja vrede; maar de vrede die in de verzoening met God door Christus ligt, die kent men pas wanneer men die ondervonden heeft. Diep in het menselijk hart woont een worstelen en zuchten naar verlossing, ja verlossing; maar die ene verlossing, die Christus aan het kruis teweeg heeft gebracht, die kent men pas wanneer men ze heeft ondervonden. Goede parels kunt u zoeken, maar die éne, die kostbare wordt u gegeven uit genade! - Er is iemand; hij vraagt om liefde; hij zoekt een hart dat hij het zijne zou mogen noemen, dat met hem lief en leed wil delen, waartegen hij kan zeggen: "Wat het mijne is, is het uwe en al het uwe is het mijne. " En een liefdevol hart, het is zeker een goede parel die hij zoekt maar hoe velen hebben toch op deze weg meer gevonden! Hij zocht een liefhebbend hart, niets meer; maar zie, het hart dat hem beminde had ook de Heiland lief; de ziel die zich aan hem verbond, hem huwde, was ook de bruid van de hemelse Bruidegom. Onbemerkt werd zij een predikster voor hem, werd zij tot een middel waardoor Christus zelf Zich hem aanbood. En nu, wanneer hij heeft leren bidden, omdat zijn liefhebbende vrouw voor hem bad, dan, wanneer hij door de liefdevolle hand geleid zijn Heiland gevonden heeft, vraag hem dan: wat zal hij antwoorden? "Liefde heb ik gezocht, geloof heb ik gevonden; een menselijk hart heb ik gezocht en het hart van mijn Heiland is van mij geworden; goede parels zocht ik, maar de éne, de kostbare, werd gevonden uit genade. " Daar is een ander; een sterke begeerte naar waarheid bezielt hem. Hij doorloopt het ene gebied van menselijke kennis na het andere; hij doorzoekt de schatten van menselijke wijsheid; hij leert de schoonheid, de rijkdom van de natuur kennen. En wie zou ontkennen dat het goede parels zijn die hij zoekt. Maar het komt niet tot gehele voldoening; het blijft slechts een zoeken, het vinden zelf wordt steeds opnieuw tot een zoeken. Het ene raadsel wordt opgelost, andere raadsels doen zich aan hem voor en het allerminst wordt het raadsel in eigen borst opgelost. Daar ontstaat, bij hetgeen hij weet, het geloof in wat God openbaart; van de wijsheid van de mensen neemt hij de toevlucht tot de wijsheid die uit God is. Nu heeft men een vaste standplaats gevonden, van welke alle raadsels zich oplossen - het woord van God. Vraag hem nu, wat zal hij antwoorden? "Goede parels heb ik gezocht; de

ene, kostbare heb ik gevonden uit genade. " Daar is een ander; hij zoekt voortdurende bevrediging in het leven. Hij zoekt die in onafgebroken arbeid, maar deze laat toch een leegheid over. Hij zoekt die in vergeestelijkte genietingen, maar alle behoeften van het inwendige leven bevredigen zij niet. Hij zoekt die in de kring van trouwe vrienden, maar bittere ervaringen blijven niet uit. Daar komt hem Gods woord in de hand; hij wordt geplaatst voor de ware Vriend van de zielen, die nooit misleidt, geplaatst voor de volheid van genade die in alle omstandigheden zo rijkelijk stroomt, voor het brood des levens dat werkelijk verzadigt. Gaandeweg vindt hij de vrede van God, die niemand hem ontrooft. Vraag hem nu, wat zal hij antwoorden? "Ik heb goede parels gezocht, maar die ene, kostbare, heb ik uit genade gevonden!" Daar is er weer een; hij bracht rijkelijk het zijne er toe bij om te helpen, zo ver zijn arm, zijn vermogen reikte. Hij zou niet zonder zegen op de aarde geweest willen zijn; hij wil de vertrooster van de treurenden, de bijstand van de behoeftigen, de vriend van de verlatenen zijn. En zeker, het zijn goede parels die hij zoekt; maar hij wil troosten en leert voelen dat de ware troost hemzelf ontbreekt; hij wil helpen en hij ziet dat er zonder redding van de ziel niets geholpen is, terwijl hij die toch niet redden kan. Aan het ziekbed van een vrome merkt hij het geduld van de heilige op; op de meest verschillende wegen wordt hij naar de ware Helper gewezen; hij zocht zieken te genezen en heeft zelf genezing gevonden; hij zocht treurenden te troosten en is zelf een treurende geworden, zoals degenen van wie geschreven staat dat zij zalig zijn. Goede parels zocht hij, maar die ene, die kostbare, heeft hij gevonden uit genade. - II. De koopman in de gelijkenis heeft het zijne opgeofferd voor de kostelijke parel die hij vond. Hij wil ze zich ten eigendom maken, dat is dadelijk zijn doel en nu worden bij hem besluit en daad tot een. Het verlangen ze de zijne te mogen noemen ontbrandt op het ogenblik dat hij weet ze de zijne te kunnen noemen. De ijver om ze te bezitten ontstaat op het ogenblik dat ze hem wordt aangeboden. Wij moeten echter belijden dat deze koopman zich werkelijk onderscheidt van velen in onze tijd. Hoe velen zijn er, aan wie van de jeugd af de kostbare parel wordt voorgehouden, wie van de eerste kindsheid is aangewezen dat de genade van God ook hen ten deel kan worden. Maar dat in hen een ijver ontwaakte, een verlangen ontbrandde om haar te bezitten, dat ziet men niet. Hoevelen weer toeven en talmen en komen tot geen helder, vast besluit. Hoevele anderen komen in hun hele leven niet verder dan het voornemen. Hoe velen wankelen en twijfelen over de weg die zij zullen inslaan, maar tot een werkelijk heengaan om de aangeboden genade zich toe te eigenen, tot een beslistheid om, wat het ook koste, de zaligheid te verwerven, brengen zij het niet. En toch is dat het beslissende keerpunt in elk leven. Heeft de genade van God in Christus getoond dat zij u wil, dan moet u ook horen dat u haar wilt. Werkt Gods verborgen hand in uw hart en spreekt hij, wijzend op Christus: "Deze zal de uwe zijn!" zo moet gij ook uw hand ten gelofte tot God opheffen en zeggen: "Ja, Hij zal de mijne zijn. " De koopman verkocht nu alles wat hij had en kocht de parel. Hier hebt u de prijs die u moet betalen om het hoogste dat gedacht kan worden, ja, dat in geen gedachte opklimmen kon, het eeuwige leven, te verkrijgen. Het is wat Christus ergens zonder beeldspraak eist, wanneer Hij zegt: "Degene die niet alles verlaat wat hij heeft, kan Mijn discipel niet zijn. " Dit wil zeggen, dat wij inwendig loslaten wat wij bezitten, dat wij ons vrij maken van datgene waaraan ons hart hangt, dat wij vaarwel zeggen alles wat God en Zijn rijk niet dient, dat wij met Petrus zeggen: "Wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd" en met Paulus kunnen zeggen: "Ik acht het alles schade te zijn bij de uitnemendheid van de kennis van Jezus Christus; " dat wij alles afleggen wat ons verhindert omkleed te worden met het kleed van de gerechtigheid, dat wij alles afleggen wat

ons naar de aarde trekt en het zoeken naar hetgeen daarboven is in de weg staat. Verkopen alles, wat u hebt! hoort u? alles! Ook uw liefste wensen moet u opgeven voor dat ene verlangen een kind van God te heten; alles, ook uw edelste krachten moet u besteden om u een schat in de hemel te winnen; alles, ook uw zekerste meningen moet u gevangen geven onder de gehoorzaamheid van Christus; alles, ook uw liefde zelfs, alle aardse liefde moet op de achtergrond treden bij die ene liefde tot God en Christus; alles, ook uw leven, wanneer u het alleen tot die prijs kunt behouden, dat u het uitzicht op het eeuwige leven verliest; alles, zelfs uw eigen Ik moet u verbreken om u helemaal aan Christus over te geven. Niets mag u te hoog, niets te dierbaar, niets te schoon voorkomen, dat u niet bereid zou zijn op te offeren, wanneer het er op aankomt u het offer toe te eigenen dat Christus voor u gebracht heeft. Dat komt ons voor als een hoge prijs, een ernstige eis. Wanneer er gezegd was: "Veel!", wij zouden er ons in kunnen vinden, maar alles, ook niet één zaak behouden, ook het liefste en dierbaarste niet omwille van de Heere, dat schijnt te veel gevraagd. Ieder heeft een prijs waartegen hij zich overgeeft, maar ook ieder heeft een kant waarom hij zich aan de Heere niet overgeeft. Het is een waar woord: "Hangt niet ieder hart aan zijn eigen strik? Zie waar het schort; vaak houdt slechts één ding terug!" En juist dat éne is alles wat u moet verkopen om die kostbare parel te verkrijgen.

De Heere schetst eerst de voorspoedige voortgang van het koninkrijk der hemelen. In de gelijkenis van het mosterdzaad wordt vooral de extensieve, in die van het zuurdeeg meer de intensieve uitbreiding van het Godsrijk geschetst. Voorspoedig en zegenrijk als het mosterdzaad zou het zich naar buiten ontwikkelen, met verborgen maar onweerstaanbare kracht als van het zuurdeeg zou het geheel het innerlijk leven van de mens en de mensheid vernieuwen en zijn taak niet voleindigd hebben totdat dit geheel met zijn weldadige invloed doortrokken was. Hoe beide gelijkenissen van de uitgestrektste toepassing zijn op de Stichter van het Godsrijk, op de Christelijke Kerk in het algemeen en op ieders Christelijk leven in het bijzonder, valt vanzelf in het oog. Aan deze voegt Hij een tweetal gelijkenissen, om de waarde van het Godsrijk te schetsen. Dit rijk is voor de één een niet gezocht, maar onverwacht gevonden, voor de anderen een lang gezocht en eindelijk gevonden schat. Voor beiden echter is het een schat die zij vurig proberen te verkrijgen; alles verkopen zij om het gevondene machtig te worden en beschouwen die opoffering als onschatbare winst. Het valt ons dadelijk op dat de akker waarin de schat te vinden is de Kerk van Christus is, waarin men Zijn heilgoederen deelachtig kan worden; dat die schat verborgen genoemd wordt, omdat hij zich aan de aardsgezinde mens niet meteen in al zijn glans openbaart en dat in beide gelijkenissen herinnerd wordt hoe het koninkrijk der hemelen opofferingen vereist, maar ook ten volle verdient.

34. Nu werd dit later zozeer uitsluitend Zijn leerwijze dat de discipelen zich daarover verwonderden (MATTHEUS. 13: 10) en zonder gelijkenis sprak Hij voortaan tot hen niet, maar wanneer Hij met Zijn discipelen alleen was, verklaarde Hij alles aan Zijn discipelen in het bijzonder. Deze toch waren de hoorders, voor wie niet het tweede in vs. 11 genoemde doel van de gelijkenis bestond, maar het oorspronkelijke, in vs. 33 aangewezene, terwijl Hij het volk aan zichzelf overliet en verder niets deed om het hun te doen begrijpen.

Het was in het bijzonder de leer van de stichting (en, voegen wij er bij, van het geestelijk karakter) van het rijk van God die Jezus zich gedwongen voelde door parabolische spreekwijzen te omsluieren, want deze leer was juist die waardoor Hij zich het verst verwijderde van de voorstellingen van Zijn volk, terwijl Hij in het algemeen hun verwachtingen moest tegenspreken. Wanneer Hij nu Zijn onderwijzingen over dit punt slechts met de grootste voorzichtigheid aan het volk gaf, dan getuigt de kruisiging daarvan dat Hij in Zijn voorzichtigheid de maat niet te buiten is gegaan en dat het volk werkelijk niet meer geschikt was om over de ware natuur van het Godsrijk onderwezen te worden, bewijst de verwoesting van Jeruzalem. " Van andere aard daarentegen zijn de gelijkenissen zoals wij die tot de eerste prediking aan de zee gerekend hebben (vs. 30-32, MATTHEUS. 13: 33, 44-46). Deze bevatten over het algemeen geen waarheid die voor de profane menigte moest worden verborgen (volgens MATTHEUS. 7: 6), zij moeten integendeel opwekken en dwingen en het verlangen levendig maken, zoals zij die uitwerking ook in MATTHEUS. 8: 19-22 openbaren. Wij hebben ze daarom juist tot die vroegeren gerekend. De laatste verbindt zich echter voor onze Evangelist zozeer tot een eenheid met de latere tijd die wij in onze afdeling voor ogen hadden, dat hij de gebeurtenis die op de eerste prediking aan de zee gevolgd is, op de tweede laat volgen, met een tijdsbepaling (vs. 35 : "En op dezelfde dag, toen het avond geworden was enz.), die makkelijk verkeerd kan worden opgevat, wanneer wij het nu even aangegeven punt van de tijd, dat hij daarbij in de gedachte heeft, niet weten te onderscheiden van dat wat de uitwendige volgorde van zijn mededeling aan de hand geeft.

IV. Vs. 35-41. (zie ook). Jezus had Zich volgens de eerste afdeling van deze derde groep (Hoofdstuk 3: 13-19) een eigen geestelijke familie gevormd door de keuze van de twaalf, die blijvend bij Hem zouden zijn. Hij had vervolgens in de tweede afdeling (Hoofdstuk 3: 20-35) bij deze Zijn geestelijke familie de bloedverwantschap achtergesteld, omdat die op dezelfde toon spraken als Zijn openbare tegenstanders. Hij had hierop in de derde afdeling (Hoofdstuk 4: 1-34) ook de grote menigte van het volk uitwendig door het leren in gelijkenissen voorgesteld als buiten die gemeente staande, waaraan Hij Zich geheel en zonder verberging kon openbaren. Nu volgt volgens de wet van die manier van vertellen, die meer de inwendige ontwikkeling van bepaalde toestanden en betrekkingen beschouwt, dan op de geschiedkundige op elkaar volging van de afzonderlijke gebeurtenissen let, de vaart over de zee, waarbij zich een storm verhief die door het woord van Christus werd gestild. In deze samenhang komt die gebeurtenis voor als een beeld van de toekomstige weg van de discipelen, die zij zonder de onmiddellijke tegenwoordigheid van hun Heere door een vijandige wereld zouden moeten maken en waarover zij hier moesten worden onderwezen in een beeld, zodat zij zouden weten wat voor een Hij is, wiens werk zij geroepen waren te verrichten en welk een macht Hem ten dienste stond. Dat moest al hun vrees voor de vijandige machten met één woord zegerijk verslaan (vgl. MATTHEUS. 8: 18-27. Luk. 8: 22-25).

35. En op die dag, waarop Hij die rede aan de zee gehouden had, waaruit boven (vs. 30 vv.) de gelijkenis van het mosterdzaad werd meegedeeld, toen hetavond geworden was, wilde Hij niet naar Kapérnaüm terugkeren. Daarom zei Hij tot hen, tot Zijn discipelen, van wie het getal toen nog slechts zes bedroeg, Simon, Andreas, Jakobus I, Johannes, Filippus en Bartholomeüs

of Nathanaël: laat ons overvaren over de zee aan de andere kant, naar de zuidelijke oever bij Gadara en geef bevel aan het volk, dat het ook zonder ons naar huis ga.

IV. Vs. 35-41. (zie ook). Jezus had Zich volgens de eerste afdeling van deze derde groep (Hoofdstuk 3: 13-19) een eigen geestelijke familie gevormd door de keuze van de twaalf, die blijvend bij Hem zouden zijn. Hij had vervolgens in de tweede afdeling (Hoofdstuk 3: 20-35) bij deze Zijn geestelijke familie de bloedverwantschap achtergesteld, omdat die op dezelfde toon spraken als Zijn openbare tegenstanders. Hij had hierop in de derde afdeling (Hoofdstuk 4: 1-34) ook de grote menigte van het volk uitwendig door het leren in gelijkenissen voorgesteld als buiten die gemeente staande, waaraan Hij Zich geheel en zonder verberging kon openbaren. Nu volgt volgens de wet van die manier van vertellen, die meer de inwendige ontwikkeling van bepaalde toestanden en betrekkingen beschouwt, dan op de geschiedkundige op elkaar volging van de afzonderlijke gebeurtenissen let, de vaart over de zee, waarbij zich een storm verhief die door het woord van Christus werd gestild. In deze samenhang komt die gebeurtenis voor als een beeld van de toekomstige weg van de discipelen, die zij zonder de onmiddellijke tegenwoordigheid van hun Heere door een vijandige wereld zouden moeten maken en waarover zij hier moesten worden onderwezen in een beeld, zodat zij zouden weten wat voor een Hij is, wiens werk zij geroepen waren te verrichten en welk een macht Hem ten dienste stond. Dat moest al hun vrees voor de vijandige machten met één woord zegerijk verslaan (vgl. MATTHEUS. 8: 18-27. Luk. 8: 22-25).

35. En op die dag, waarop Hij die rede aan de zee gehouden had, waaruit boven (vs. 30 vv.) de gelijkenis van het mosterdzaad werd meegedeeld, toen hetavond geworden was, wilde Hij niet naar Kapérnaüm terugkeren. Daarom zei Hij tot hen, tot Zijn discipelen, van wie het getal toen nog slechts zes bedroeg, Simon, Andreas, Jakobus I, Johannes, Filippus en Bartholomeüs of Nathanaël: laat ons overvaren over de zee aan de andere kant, naar de zuidelijke oever bij Gadara en geef bevel aan het volk, dat het ook zonder ons naar huis ga.

36. En zij, gehoorzaam aan dat bevel, lieten de menigte achter, namen Hem mee zoals Hij in het schip was, zonder dat Hij nog eerst aan land was gegaan of zij zich verder voor de vaart hadden ingericht. Intussen had zich een schriftgeleerde aangeboden om mee te gaan. Terwijl Jezus deze afwees, riep Hij een andere, namelijk Thomas om Hem na te volgen (MATTHEUS. 8: 19-22). Nadat de Heere Zich, om van de vermoeienis van de dag uit te rusten, naar het achterdeel van het schip had begeven, voeren zij af en er waren nog andere scheepjes met Hem, die eveneens de vaart over de zee wilden maken, al was het ook met een ander doel.

Het is duidelijk dat de Evangelist in vs. 35 niet die dag kan bedoelen waarvan hij in vs. 1 gesproken heeft; want de uitdrukking in vs. 36 : "Zij namen Hem mee, zoals Hij in het schip was, " wijst aan, dat de Heere in het achterdeel van het schip, zich op het daar aanwezige kussen uitstrekkend, snel in slaap is gevallen (vs. 38). Tot een samenspraak met de discipelen over de gelijkenissen, zoals die op de in vs. 1 aangewezen dag na het heengaan van het volk gevolgd is (vs. 10. MATTHEUS. 13: 10 en 36 Luk. 8: 9), was dus op de in vs. genoemde dag geen tijd of gelegenheid. Nu heeft toch de Evangelist door het "weer" in vs. 1 te kennen

gegeven dat vroeger al eens een dergelijke toestand had plaats gehad als die van welke hij daar uitging. Die vorige prediking aan de zee, waarop hij tot hiertoe slechts gewezen heeft, vervolgt hij dan hier verder en de laatste is zozeer in zijn gedachte, dat hij begint te vertellen: "En op die dag enz. "

37. En er kwam, toen zij al midden op de zee waren, een grote storm van wind en de golven sloegen over in het schip, zodat het nu vol werd en er gevaar ontstond van zinken (Jona1: 4).

38. En Hij was in het achterschip, slapend op een oorkussen (Jon. 1: 5); en zij wekten Hem en zeiden tot Hem: Meester! bekommert het U niet dat wij vergaan?

39. En Hij werd wakker a) en bestrafte de wind en zei tot de zee: Zwijg! wees stil! (vgl. bij MATTHEUS. 8: 26). En de wind ging liggen en er kwam grote stilte.

a) Job 26: 12. Ps. 107: 29. Jes. 51: 10.

39. En Hij werd wakker a) en bestrafte de wind en zei tot de zee: Zwijg! wees stil! (vgl. bij MATTHEUS. 8: 26). En de wind ging liggen en er kwam grote stilte.

a) Job 26: 12. Ps. 107: 29. Jes. 51: 10.

40. En Hij zei tot hen, zodra zij Hem gewekt hadden (vs. 38. MATTHEUS. 8: 26). Waarom bent u zo vreesachtig? en later nadat Hij hulp had verleend (Luk. 8: 25): Hebt u geen geloof?

Een wederkerig verwijt! De discipelen doen de Heere het ongegronde en oneerbiedige verwijt van zorgeloosheid; Hij van Zijn kant doet hen het verwijt van bevreesdheid, van gebrek aan geloof. Zij spreken hun verwijt voorbarig uit, voordat zij de beslissing van de Heere hebben afgewacht. Christus spreekt het Zijne pas volledig uit nadat Hij geholpen heeft. Dit feit wordt dikwijls herhaald in de grote noden van de Kerk, zowel als bij de moeilijkheden van het leven van de Christenen.

41. En zij vreesden met grote vreze en zeiden tot elkaar: Wie is toch deze 8. 27"), dat ook de wind en de zee Hem gehoorzaam zijn.

"Wie is toch deze?" vragen zij, terwijl zij uit hetgeen zij zo even gezien en ondervonden hebben, gevolgtrekkingen maken, als wilden zij zeggen: waarvoor hebben wij, naar aanleiding van het gebeurde, deze te houden?

HOOFDSTUK 5

VAN DE BEZETENE, DE VROUW MET DE BLOEDVLOEIING EN HET DOCHTERTJE VAN JAIRUS

V. Vs. 1-43. (zie ook). De discipelen moeten voor hun toekomstig werk bij het volgen van Jezus leren, wat voor zelfverloochening en wat voor geduld zij zouden moeten betonen wanneer hun prediking en wonderdadige hulp weinig ingang zouden vinden. Aan de andere kant moeten zij ook leren wat voor een macht het geloof in de naam van Jezus is bij hen, die daaraan in hun hart plaats zouden geven, hoe daaraan alle recht op zegen toekwam en zij, waar het in zijn moed en vertrouwen werd bestreden, het tot zeer grote verwachtingen mochten en moesten opwekken. Daarom wordt aan de zo even verhaalde gebeurtenis die van de bezetene Gadarener en tevens die van de vrouw met de bloedvloeiing en van het dochtertje van Jaïrus verbonden.

1. En zij kwamen met het aanbreken van de dag over op de andere zijde van de zee in het land van de Gadarenen, in het gebied van de stad Gadara, dat zich tot aan de oever van de zee uitstrekte.

2. En toen Hij uit het schip gegaan was ontmoette Hem meteen uit de graven, die hij had verlaten om op de oever van de zee rond te dwalen, een mens met een onreine geest.

3. Die zijn gewone woning in de graven had, die op aanzienlijke afstand van de oever gelegen waren. En niemand kon hem in zijn tegenwoordige razende toestand binden, ook zelfs niet met ketenen.

4. Want hij was vroeger vaak met boeien aan de handen en met ketenen aan de voeten gebonden geweest. Een tijd lang had dat gebaat, totdat de razernij zich weer verhief en de ketenen waren van hem in stukken getrokken en de boeienverbrijzeld en niemand was nu machtig om dit middel op nieuw te beproeven en hem daardoor te temmen, zodat hij de hele omtrek onveilig maakte (MATTHEUS. 8: 28).

5. En hij was altijd, nacht en dag, op de bergen en in de graven, roepend en zichzelf slaand met stenen, in woedende razernij zelfs tegen zijn eigen lichaam.

6. Toen hij nu van ver Jezus zag, liep hij toe en aanbad Hem.

7. En hij riep met een grote stem en zag angstig tegemoet (vs. 8) wat hem wachtte (Hoofdstuk 1: 24). In die vrees zei hij: Wat heb ik met U te doen, Jezus, Gij Zoon van God, van de Allerhoogsten! ik bezweer U bij God, dat Gij mij niet pijnigt door het gebod om uit te varen!

8. (Want Hij zei tot hem, die zo uit bezetene sprak: Gij onreine geest, ga uit van de mens die u in bezit hebt genomen om hem te kwellen.)

Zodra de bezetene de Heere ziet, komt hij tegen Hem instormen. Is het de inwendige tweespalt tussen de vreemde geest en de mens zelf, die hem drijft? Misschien nog eerder een aanval van razernij. Maar de Heere in Zijn verheven rust gebiedt de geest dat hij van hem uitvaart. Dat geschiedt nu niet op één ogenblik. Evenals in Hoofdstuk 8: 22 het klein geloof van de blinde, zo maakt hier de boosheid van de onreine geest dat de genezing langzamerhand gaat. Maar het machtwoord van Jezus heeft toch de razende neergeworpen en op de knieën smeekt hij en bezweert hij zelfs de Heere in de naam van God, dat Hij hem niet kwelle. Wat een toonbeeld van ellende! Is het dan niet voor de verlossing van de mensen wanneer Jezus de duivelen kwelt? Maar zo geheel is de ongelukkige door de heilloze macht gebonden, zo geheel is zijn zelfbewustzijn door de waanzinnigheid geboeid dat hij aan de macht, die hem beheerst, zijn lippen moet lenen en voor haar moet bidden tegenover zijn eigen ik. Maar de Heere erkent in dit verkeerde bidden, in die hoogste mate van onderworpenheid het werkelijke smeken van de ongelukkige mens. Hij verneemt uit de zeldzame bezwering de behoefte die des te luider tot Hem roept, hoe meer zij gebonden is, zodat zij zich niet uiten kan. De mens is gedwongen te bidden dat hij niet genezen wordt; maar daarin bidt hij, zonder het te kunnen zeggen, dat hij toch genezen mag worden. Het menselijke "ik" smeekt tot de Verlosser dat Hij Zich over hem ontfermt; het smeekt in die vorm, die hem alleen is overgelaten en de Heere verhoort het smeken, zoals Hij van Petrus, de zondige mens (Luk. 5: 8 vv.), niet uitging. Wij zagen dat er tweeërlei toestanden zijn, bezeten zijn en een knecht van de duivels in zonden (1 Sam. 16: 14 en 8: 34) Maar het eerste is toch een beeld van het tweede, evenals de verschillende lichamelijke ellenden gelijkenissen zijn van de daarmee verwante gebreken van het hart. Ook om ons van de tweede soort, van de dienstbaarheid aan de satan, te bevrijden, ook om de duivel van de boosheid en de onreine geesten van elke zonde uit hart en wil te verdrijven, is Jezus de alleen ware Helper. De bezetene is een gelijkenis van de zondaar, zoals hij onder de vloek van de zonde verkocht en gebonden is, in onderworpenheid aan een vreemde tegenover zich zelf, niet meer zijn eigen meester, maar de vijand van zijn eigen persoon. Maar ook hier bemerkt hij, wanneer de Helper dichtbij hem komt, wel diens macht, maar hij streeft Hem tegen, hij is beangstigd voor de aanraking met de Heilige van God; hij denkt dat hij zijn leven zal moeten overgeven, wanneer hij de gewoonte van de zonde zou laten varen; hij is voor elke verandering als voor een ongeluk bevreesd; hij houdt krampachtig zijn ellende vast; hij wenst het onvermijdelijke ten minste nog uit te stellen: "Pijnig mij alleen nu nog niet!"

9. En Hij vroeg hem, terwijl Hij nu tot de werkelijke uitdrijving van de boze geest overging: Welk is uw naam? En hij antwoordde, zeggende: Mijn naam is legio (een legerafdeling van 6000 man, MATTHEUS. 26: 53), want wij, die deze mens bezeten hebben, zijn velen. Dat was een woord van krijgshaftigen trots, die zich nog door pralerij wil verdedigen, maar aan de andere kant ook een ontzaglijke klacht, in zoverre het lijdende bewustzijn van de bezetene daarbij meewerkte.

10. En hij, die de woordvoerder van die velen was, bad Hem zeer dat Hij hen buiten de plaats waar zij tot hiertoe hadden kunnen huisvesten, niet in de afgrond wegzond, maar hun een verder oponthoud in de omtrek zou toestaan.

11. En daar aan de bergen, op een hoogte die op enige afstand lag, was een grote kudde zwijnen, weidende.

12. En al de duivelen, die volgens hun zo even uitgesproken bede in diezelfde landstreek wilden blijven, baden Hem, zeggende: Zend ons in die zwijnen, zodat wij in hen mogen varen. Zo meenden zij, dat hun bede nog het eerst zouworden toegestaan.

13. En Jezus liet het hen meteen toe, omdat dit geheel overeenkwam met Zijn verdere bedoelingen; want de Gadarenen, die zich zo zorgeloos overgaven aan het telen van onreine dieren, moesten de verschrikkingen van het rijk van degeesten ervaren. En de onreine geesten, voeren van de mens uit en voeren in de zwijnen; en de kudde, tot een vreselijke angst gebracht die hen razend maakte, door de duivelen die in hen voeren, stortte van de steilte af in de zee, (daar waren er nu omtrent twee duizend) en versmoorden in de zee.

14. En die de zwijnen weidden zijn gevlucht en vertelden dit in de stad en op het land. En zij, de bewoners van de stad en de akkerlieden uit de omtrek, aan wie die kuddetoebehoorde, gingen uit om te zien wat het was dat er gebeurd was.

15. En zij kwamen tot Jezus en zagen de bezetene nu genezen zittend, in plaats van rondzwervend en gekleed, terwijl hij vroeger naakt rondliep (Luk. 8: 27) en wel bij zijn verstand, namelijk die het legioen gehad had; en zij werden bang voor de goddelijke majesteit van Jezus, aan wiens voeten de mens neerzat, nu geheel aan Hem overgegeven (Luk. 8: 35).

16. En die het gezien hadden vertelden hen wat de bezetene overkomen was en ook de geschiedenis van de zwijnen.

17. a) En zij begonnen bang en pas langzamerhand in woorden te kennen te geven wat zij van Hem verlangden, Hem te bidden dat Hij van hun landpalen wegging, omdat zij vreesden door Hem nog meer schade te zullen lijden.

a)Hand. 16: 39.

Jezus vraagt de bezetene hoe hij heet. Wil Hij de ongelukkige tot nadenken brengen en vraagt Hij hem daarom naar zijn naam als mens? Of vraagt Hij dit zodat de boze geest, die nu nog weerstand biedt, zijn karakter blootlegt tot verheerlijking van Hem die bewijzen zal de Sterkere te zijn? In elk geval is het antwoord: "Legio, want wij zijn velen" zeer vreemd. Daarin ligt het ergste van krankzinnigheid, wanneer wij ons dat woord denken als gesproken door de mond van een mens; de ongelukkige moet zichzelf verwarren met de menigte van boze geesten die in hem huisvesten. Verder verbindt zich daarmee de bede van de duivelen om in de zwijnen te mogen varen, die op enige afstand weiden. Zij hebben lust in die onreine dieren, die ten getale van duizenden in Palestina niet mochten worden gehouden. De Heere staat de bede toe en de demonen varen in de kudde; zulke openbaringen van het uitvaren komen overigens in geen Nieuw Testamentische geschiedenis voor. Wie weet aan welke invloeden, overeenkomstig aan hetgeen de mensen ondergaan, de dieren zijn blootgesteld? Ziekten van het lichaam erven op hen over; ook het razend worden kan hen overkomen,

vooral ook de zwijnen. Maar waarom verwoesten de duivelen meteen weer het pas verkregen toevluchtsoord? Gebeurt het om de Heere schade aan te doen? Wij nemen eerder aan dat zij slechts een boosheid wilden verrichten, die tegen hun berekening tot hun schade uitkwam. Misschien wilden zij de zwijnen razend maken om hen zo te doen moorden; maar dan verging het hen als de zondaar onder de mensen, die tegen zijn berekening in zijn leven verkort. Ontstal echter Jezus op die manier niet het eigendom van anderen? Wij zeggen alleen: de Gadarenen zelf waagden het niet enig verwijt te doen, omdat zij de mens genezen en bij zijn verstand vonden - wie wil ongeroepen hun advocaat worden? Wanneer een mens genezing nodig had en deze alleen genezen en van de genezing overtuigd kon worden, wanneer plaats had wat hij gedwongen was te vragen, wie zou dan zo wreed zijn de dieren hoger te schatten? Dieren vooral, die in Israël alleen uit winzucht werden gehouden en waarvan het verlies de bezitters als een straf voor zich moesten beschouwen? En wanneer het vaak de manier van handelen bij de Heere is om door te nemen veel heerlijkere dingen te geven, had Hij dan niet al gegeven? Had niet de hele landstreek een bevrijding gekregen van wat lang genoeg haar schrik was geweest? En wat is de oorzaak, dat de Gadarenen niet de hoogste zegen en daarbij ook uitwendig een honderdvoudige vergoeding wonnen, wat anders dan de kortzichtigheid van hun ongeloof? Zij hebben zichzelf de grootste schade aangedaan, omdat zij hun vee meer lief hadden dan de mensen, doordat zij Jezus baden van hen te wijken. Helaas! zo geheel anders dan de Samaritanen (Joh. 4: 40) die Hem baden bij hen te blijven.

18. En toen Hij, meteen toegevend aan de begeerte van de Gadarenen bij haar eerste openbaring, in het schip ging, bad Hem degene die bezeten was geweest dat hij met Hem mocht zijn, zich aan Hem als navolger mocht aansluiten.

19. Doch Jezus liet hem dat om wijze redenen 9: 1") niet toe, maar zei tot hem: Ga heen naar uw huis tot de uwen en vertel hen welke grote dingen u de Heere gedaan heeft door de genezing van een zo ontzettend kwaad en hoe Hij Zich over u ontfermd heeft door tot u Zijn Zoon te zenden, die ook de boze geesten onderworpen zijn.

20. En hij ging heen zonder zich juist het eerst tot de zijnen te wenden en hij begon te verkondigen in het land van Dekapolis welke grote dingen Jezus hem gedaan had; en zij verwonderden zich allen.

De gewone mening van de wereld stelt geen belang in de omkering die de kracht van Christus werkt. Het stoort hen ook, omdat daarbij de hand wordt gelegd aan de gewone toestanden waarin men leeft en het wel heeft; men probeert daarom alle goddelijke werktuigen, die sterke opwekkingen in de verstorven gemoederen te weeg brengen, ver van zich te houden. Evenals de Gergesenen stoten velen het geloof van zich, nu eens met geweld, dan met beleefdheid; zij willen zich ontslaan van het Evangelie, dat voor hen lastig is.

De Christelijke maatschappij is vol Gergesenen.

Christus laat in het duistere land van de Gergesenen zo lang een plaatsvervanger wanneer zij zijn persoonlijke tegenwoordigheid niet kunnen verdragen.

Het wonder te Gadara, een openbaring van de heerlijkheid van de Heere: 1) als van de Zoon van de levende God, 2) als van de Koning van de geestenwereld, 3) als van de Redder van de ellendigen, 4) als van de Heilige, die niet tevergeefs om Zijn heengaan laat vragen.

21. En toen Jezus weer in het schip overgevaren was naar de andere kant die Hij (Hoofdstuk 4: 35) kort geleden verlaten had, de landstreek bij Kapernaüm en Bethsaïda, vergaderde zich ongeveer 8 dagen later, toen Hij van het middagmaal van Levi kwam (Hoofdstuk 2: 15-22. "Uit 9: 18"), een grote menigte bij Hem. En Hij was bij de zee, want Levi's huis bevond zich bij de zee.

Sinds hoofdstuk 3: 7 vv. is het de zee en het schip die de gedachten van de Evangelist bezig houden. De Heere is van het vasteland op de zee weggedrongen, zodat deze voor Hem hoe langer hoe meer tot een plaats van Zijn werkzaamheid is geworden en Hij nog alleen de oevers kan bereiken. Maar Hij heeft ook die zee tot een geschikt arbeidsveld gemaakt, omdat het schip steeds voor Hem klaar staat en als het ware het huis vormt waarin Hij Zijn familie, de discipelen, bij Zich heeft, om hen te leren en oefenen 3: 12). Dit beeld - een afbeelding van de toestand van het rijk van God in de tijd toen Markus zijn Evangelie in Rome schreef - zweeft hem zozeer in deze derde reeks van verhalen (Hoofdstuk 3: 13-5 : 43) voor ogen, dat Hij in het voor ons liggende vers zich niet tevreden stelt met bericht te geven van een overvaren naar deze oever, maar hetgeen eigenlijk van zelf spreekt "in het schip" nog uitdrukkelijk erbij voegt. Eveneens laat hij, wat voor de volgende geschiedenis van ondergeschikte betekenis schijnt, niet na op te merken dat Jezus Zich "aan de zee" bevond, toen Jaïrus met zijn vraag zich tot Hem wendde. Wij hebben dus geen aanleiding te veronderstellen dat de afdeling die nu begint, chronologisch nauwkeurig behoort bij het voorgaande, omdat het "Hij was bij de zee" zich niet zozeer aan de woorden van vers 21 aansluit, als wel de inhoud van vs. 22 inleidt. Zeker komt, wat chronologische rangschikking aangaat, aan Mattheüs de voorrang toe, die echter, wat aanschouwelijke en betekenisvolle voorstelling aangaat, bij Markus achterstaat en meer in het kort verhaalt, zaken van dezelfde aard samenvoegende.

22. En zie, er kwam, terwijl Jezus met de farizeeën en discipelen van Johannes in gesprek was, een van de oversten van de synagoge van Kapérnaüm, Jaïrus, uit zijn huis gesneld en Hem ziende viel hij, zonder zich door de aanwezige vijanden van Christus van zulke eerbewijzen te laten afhouden, aan Zijn voeten.

23. En smeekte Hem zeer, Hij wilde Hem ten minste smeken, hoewel hij op het beslissende ogenblik meer zei dan zijn oorspronkelijk doel was: Mijn dochtertje is in haar uiterste; ik smeek U dat U komt en de handen op haar legt, zodat zij behouden wordt; en zij zal leven (vgl. MATTHEUS. 9: 18).

24. En Hij, die wel wist hoe het werkelijk al met het kind was (vs. 35, vgl. Joh. 11: 3 en 4), stond dadelijk op en ging met hen. En een grote menigte volgde Hem en zij verdrongen Hem.

25. a) En een zekere vrouw, die twaalf jaren de vloed van het bloed gehad had.

a)Lev. 15: 25.

26. En veel geleden had van veel medicijnmeesters, die bij de Joden in dergelijke ongesteldheden veel beproefden en nu dit dan dat bevolen en die al het hare daaraan te koste gelegd en geen baat gevonden had, maar met welke het veeleer erger geworden was:

27. Deze had van Jezus gehoord hoe machtig Hij was alle ziekten te genezen en kwam, omdat zij het niet waagde haar zaak openbaar te maken, onder de menigte die rondom Hem samengedrongen was van achteren en raakte Zijn kleed aan, aan de onderste naden van de zoom;

28. Want zij zei: Als ik maar Zijn kleren mag aanraken zal ik gezond worden.

Het is moeilijk zich een duidelijke voorstelling te maken van het geloof van deze vrouw; in elk geval dacht zij dat zonder zo'n aanraken, zonder zo'n uitwendig contact haar geen zegen toekomen kon. Zij had, zoals Luther zegt, het kleed nodig als een uitwendig middel en teken, zodat zij toch door iets met Christus in gemeenschap mocht komen, zoals wij ook niets anders hebben in dit leven en in het rijk van het geloof dan woord en sacrament, waarin Hij Zich aan ons geeft, opdat wij daarin, als in een kleed, uitwendig aanraken en aangrijpen.

29. En meteen nadat zij overeenkomstig dat geloof had gehandeld is de fontein van haar bloed opgedroogd, want tot hiertoe was dat haar ontstroomd als aan een bron die niet te stoppen was en zij voelde aan haar lichaam, dat zij van diekwaal genezen was.

30. En meteen bekende Jezus in Zichzelf a) de kracht, die van Hem daarbij uitgegaan was en keerde Zich om in de menigte. Hij wilde niet dat die zaak verborgen zou blijven, maar wilde haar tot zielenheil van de vrouw, van de discipelen en van de omstanders nog verder aanwenden en Hij zei: Wie heeft Mijn kleren aangeraakt?

a) Luk. 6: 19.

De genezing was niet veroorzaakt door de aanraking; velen toch raakten Hem aan, maar door het geloof dat zich in die aanraking betoonde. Het geloof werd bevestigd en Jezus erkende bij Zichzelf wat er voorviel, met dezelfde zekerheid als Hij de gedachten van de mensen doorzag (Hoofdstuk 2: 8. Joh. 2: 25).

Het is twijfelachtig of met het Griekse en eautq bedoeld is "aan Zich" of "in Zich. " Luther vat het op de eerste manier op. Het komt dan overeen met hetgeen in vs. 29 van de vrouw gezegd is: "Zij voelde aan haar lichaam. " Het zou dan willen zeggen dat Jezus enig lichamelijk gevoel daarvan zou gehad hebben, dat er van Hem een kracht was uitgestroomd. Neemt men het daarentegen op met onze vertaling op de andere manier: "in Zich, " d. i. in Zijn binnenste, dan zou men het geheel toch niet zo mogen opvatten: "Omdat Jezus in Zijn binnenste wel wist, dat er kracht van Hem was uitgegaan, " maar: "Omdat Hij in Zijn binnenste erkende, dat de uit Hem komende kracht van Hem uitgestroomd was. " Daarin schijnt te liggen dat Jezus niet alleen door Zijn hogere wetenschap in het algemeen heeft geweten wat de vrouw

verlangde en wat zij had gedaan, maar dat Hij door de aanraking van de vrouw, die met een bepaald doel gebeurd was, een bepaald inwendig bewustzijn of lichamelijk gevoel daarvan had, dat een genezende kracht van Hem was uitgegaan, zoals ook in Jezus' woorden bij Lukas (8: 46) schijnt te liggen.

Het is en blijft steeds een moeilijke vraag hoe wij dit uitgaan ons moeten voorstellen; zeker niet op die manier alsof Zijn genezende kracht op een elektrische batterij leek, die zich bij de kleinste aanraking onwillekeurig zou moeten ontlasten. Er ontstroomt Hem niets zonder dat Hij het wil, maar Hij heeft altijd de wil om te helpen, waar en zodra Hij slechts geloof aantreft. Het is dus niet onwillekeurig, maar wel bewust dat Hij geneeskracht laat uitstromen waar het geloof Hem aangrijpt. De menigte raakt Hem van alle kanten aan, maar merkt van die gerede geneeskracht niets, al had deze of gene ook enige ongesteldheid gehad, alleen omdat geloof en verlangen gemist wordt. En dat deze kracht van de Heere uitgaat, daarin zal toch wel evenmin iets aanstotelijks zijn als dat de Heilige Geest van de Vader uitgaat (Joh. 15: 26).

Calovius maakte van deze plaats gebruik tegen de Calvinisten, die aan het vlees van Christus geen goddelijke kracht toekenden.

31. En Zijn discipelen, in wiens naam Petrus sprak (Luk. 8: 45), zeiden tot Hem, toen niemand zich aanmeldde: Gij ziet, dat de menigte U van alle kanten verdringt en Gij zegt, alsof uit die menigte nog een enkelpersoon kon genomen worden: Wie heeft Mij aangeraakt?

32. En Hij zag, na een antwoord op die tegenspraak (Luk. 8: 46) gegeven te hebben, rondom om haar te zien die dat gedaan had, die Hem op zo'n manier had aangeraakt dat er kracht van Hem was uitgegaan.

Waarom keert Hij Zich om? Chrysostomus geeft drie redenen op: Hij wil ervoor zorgen dat de vrouw zich later niet verwijt de gave gestolen te hebben; ten tweede wil Hij haar geloof opwekken; zij moet erkennen dat zij voor Hem niet verborgen kan blijven; en ten derde wil Hij haar als een echte geloofsheldin voorstellen. Ik zou er nog een andere reden willen bijvoegen, namelijk dat Hij haar tot de erkentenis wil brengen dat niet het uitwendig aanraken van Zijn kleed, maar Zijn heilige wil haar geholpen had.

Christus bevrijdt haar niet alleen van haar ziekte, maar ook van de ziekelijke vrees van haar vrouwelijk bewustzijn: ook de schaamte heeft bevrijding nodig en heiliging door de Geest van de waarheid.

33. En de vrouw, vrezend en bevend, wetend wat aan haar gebeurd was en dat zij zo degene was die door Jezus' oog en vraag gezocht werd en menend dat zij door een verkeerde handelwijze Zijn toorn had opgewekt, kwam en viel voor Hemneer. Zij smeekte om genade en vertelde Hem de waarheid.

De vrouw vreesde, deels beschaamd over de aard van haar ongesteldheid, deels verontrust door het bewustzijn van schuld, dat zij, de onreine, zich onder het volk had gemengd, en zelfs de verheven Leraar had aangeraakt.

Het is menselijke zwakheid en bevreesdheid, dat wij vaak menen het verkeerd gedaan te hebben, terwijl het toch zeer goed gedaan is.

33. En de vrouw, vrezend en bevend, wetend wat aan haar gebeurd was en dat zij zo degene was die door Jezus' oog en vraag gezocht werd en menend dat zij door een verkeerde handelwijze Zijn toorn had opgewekt, kwam en viel voor Hemneer. Zij smeekte om genade en vertelde Hem de waarheid.

De vrouw vreesde, deels beschaamd over de aard van haar ongesteldheid, deels verontrust door het bewustzijn van schuld, dat zij, de onreine, zich onder het volk had gemengd, en zelfs de verheven Leraar had aangeraakt.

Het is menselijke zwakheid en bevreesdheid, dat wij vaak menen het verkeerd gedaan te hebben, terwijl het toch zeer goed gedaan is.

34. a) En Hij zei tot haar: Dochter! uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede (1 Sam. 1: 17) en ben, uit kracht van Mijn nu ook openlijk uitgesproken verhoring van uw nu openlijk uitgesproken bede, genezen van uw kwaal.

a)Mark. 10: 52.

Er behoren tweeërlei handen toe, wanneer een aalmoes gegeven zal worden: de hand van de gever en de hand van de ontvanger. Wanneer een van beide ontbreekt komt de weldaad zeker niet tot stand. Wanneer ik mij nu een gever denk die zijn grootste vreugde in het geven heeft, die het aan vatbare harten dankt dat zij hem zijn zaligheid om te geven laten ondervinden, dan kan ik mij ook denken hoe zo iemand de eer van de schone daad overdraagt op de ontvangende harten. En zo is Jezus: Hij helpt en omdat Hij zo graag helpt, maar de onwillige en ongelovige niet wil helpen, noch het volgens instelling van Zijn rijk kan doen, verheugt Hij Zich wanneer gelovige harten Hem ontmoeten en Hij geeft hen de eer, dat Hem Zijn werk aan hen gelukt. Zij daarentegen, deze harten, zullen van hun kant inzien hoe het bedoeld is, zullen hun Heere erkennen als de enige bron van hun hulp, zullen Hem alleen de eer geven en hun leven lang het uur niet vergeten dat hun biddende, hulpbegerende wil Zijn vriendelijk toestemmende, eveneens hulpbegerende wil ontmoette; dat de dubbele wil van Helper en ellendige zich verenigden en door de machtigen wil van de Helper alle nood gestild en vreugde in plaats van klacht in het hart gebracht werd.

Dit voorbeeld leert ons hen te bemoedigen die ootmoedig op Christus vertrouwen tot vergeving en genade, al openbaart zich veel verlegenheid en menig gebrek. Hoe oprechter wij op Hem vertrouwen, hoe grotere dingen wij van Hem verwachten, des te duidelijker zullen wij aan onszelf ervaren dat Hij onze redding geworden is. Zij die door het geloof zijn genezen van hun geestelijke ziekten hebben inderdaad reden om in vrede heen te gaan.

35. Terwijl Hij nog sprak kwamen enigen van het huis van de oversten van de synagoge en zeiden: Uw dochter is gestorven, waarom geeft u de Meester nog de moeite dat Hij naar uw huis zou komen, terwijl toch geen hulp meer te verlenen is?

35. Terwijl Hij nog sprak kwamen enigen van het huis van de oversten van de synagoge en zeiden: Uw dochter is gestorven, waarom geeft u de Meester nog de moeite dat Hij naar uw huis zou komen, terwijl toch geen hulp meer te verlenen is?

36. En Jezus, meteen het woord gehoord hebbende dat er gesproken werd, zei tot de overste van de synagoge, aan wiens zijde Hij liep: Vrees niet, alsof nu werkelijk alles verloren was, geloof alleen ook nu nog in de genade enmacht van Hem, die u zich als Helper hebt gekozen.

Dat is een harde stoot, die het hopend geloof van de vader dreigt te vernietigen, dat wat hem nu van zijn kind wordt gemeld. Het begint hem donker te worden voor de ogen, evenals iemand die in de diepe nacht zal wegzinken. Maar de Heere, die aan zijn zijde loopt, reikt de hand aan zijn zinkend geloof, evenals eens aan Petrus op de zee en ondersteunt hem, zodat hij niet helemaal neerzinkt. Hoeveel zou daarvan te zeggen zijn; maar ik vergenoeg mij om de trouw van onze God te prijzen, die niet alleen door Zijn genade het geloof in ons opwekt, maar ook ons zwak en wankelend geloof draagt door de kracht van Zijn eeuwig onveranderlijk woord, dat de levende vorm van Zijn Geest is. Houdt u aan dit woord vast, niet aan de gedachten, ook niet aan de gewaarwordingen, bewegingen en gevoelens van uw hart, maar aan dit duidelijke, vaste, onveranderlijke woord. Houdt u daaraan vast onder alle aanvechtingen en slingeringen, die uw geloof bedreigen van binnen of van buiten. Het zal u zeker heendragen over alle diepten, het zal u de troost van het ware geloof niet laten ontzinken. Hij, die u roept, is getrouw, die het ook doen zal.

37. En Hij liet, toen Hij nu bij het huis van Jaïrus was gekomen en het wilde binnentreden, niemand toe Hem te volgen behalve Petrus en Jakobus en Johannes, de broeder van Jakobus, die Hij in Hoofdst. 3: 16 en 17 boven al de andere apostelen had gesteld en ook later onderscheidde (Hoofdstuk 9: 2; 14: 33).

Bij Zijn laatste oponthoud in Jeruzalem op het pinksterfeest (voor ongeveer vier maanden) zei Jezus: "De Vader heeft de Zoon lief en toont Hem alles wat Hij doet en zal Hem grotere werken tonen dan deze, opdat u zich verwondert" (Joh. 5: 20). Dit nu was zo’n groter werk, waarin Hij, evenals in alle werken van Zijn Vader die Hij deed, wilde dat men Hem als de Christus en als Gods Zoon erkennen zou en dat grotere verwondering opwekte dan alles wat Hij tot hiertoe gedaan had. Toch gaf Hij aan deze grote daad de gelegenheid om haar volle werking op de gemoederen van de mensen uit te oefenen omdat Hij, behalve aan de drie discipelen, slechts aan twee mensen veroorloofde daarvan ooggetuigen te zijn en ook nog aan deze verbood daarvan te spreken. Zoals Hij de dag van Zijn aardse omwandelen en werken niet wilde verlengen, zo wilde Hij die ook niet bekorten, niets vóór de tijd bespoedigen. Hij nu wist dat, hoe openlijker Hij in woord en daad als de Christus Gods optrad, de verering en liefde van de weinigen die Hem als zodanig erkenden zich des te luider zou uitspreken; maar daardoor zouden ook alle krachten van de duisternis des te sterker tegen Hem worden

opgewekt om Hem en Zijn werk onder de mensen alle denkbare hindernissen in de weg te leggen.

Die zekerheid, dat Hij het meisje zou redden, kon Hij slechts hebben wanneer Hij wist dat hetgeen Jaïrus wenste een werk was, door God Hem opgedragen. Liet dan God, vóór Hij het volbracht had, het meisje sterven, zo was het gestorven om door Hem in het leven teruggeroepen te worden. In de zekerheid dat Hij nu, in plaats van tot een gewone genezing, tot een opwekking uit de dood heenging, laat Hij die verandering in Zijn gezelschap plaats hebben, waardoor Hij verhoedt dat ook degenen Zijn onverborgen heerlijkheid zouden zien, die daarin meer gezien zouden hebben dan zij te voren van Hem geloofd hadden.

38. En Hij kwam in het voorportaal van het huis van de overste van de synagoge en zag de beroering onder de klagers, die meteen na het sterven van het kind door de bloedverwanten waren geroepen en degenen, die zeer weenden en huilden 1) ("2Sa 3: 21").

1) De klaagvrouwen, dezelfde als de praeficae van de Romeinen, die klaagliederen zongen en een huilend geluid maakten, waartoe zij gehuurd werden, alsook die op speeltuigen klaagliederen speelden 9: 23).

39. En Hij ging in en zei tot hen: Waarom maakt u beroering en waarom weent u? het kind is niet gestorven, maar het slaapt.

40. En zij lachten Hem uit, omdat zij meenden dat Hij van de lichamelijke slaap sprak en op een zeer dwaze manier Zich en anderen met valse verwachtingen troostte (Joh. 11: 11-13). Maar Hij, toen Hij hen allen met een bevelend woord had uitgedreven, nam bij Zich de vader en de moeder van het kind en degenen die met Hem waren, de drie discipelen (vs. 37) en Hij ging binnen in de kamer, waar het kind lag.

Het kind is zeker dood, want het is zo-even gestorven en de familieleden die het hebben aangezien en het volk rondom weten het ook wel; daarom lachen zij over Zijn rede; die is in hun ogen een dwaasheid. Maar voor Zijn ogen slaapt zij slechts; de dood van Zijn doden is voor Hem niets dan een slaap. Door dit woord ontneemt Hij aan de dood zijn vreselijke gedaante, want slaap is toch geen vernietiging, maar een stil, verborgen leven. Wanneer iemand slaapt, is het niet helemaal met hem gedaan, maar over de slapende is de hoop van het ontwaken. Wie dat weet en gelooft, die kan zijn hoofd gerust in de dood neerleggen; hij is zeker van de morgen van de opstanding, die achter zijn graf verrijst.

Niet lang te voren (MATTHEUS. 8: 22) sprak Jezus van doden die gestorvenen begroeven en dus, hoewel zij naar aardse, menselijke mening voor levenden werden gehouden, in hoger opzicht echter door Hem voor dood verklaard werden; zo spreekt Hij ook hier meer goddelijk dan menselijk. "Voor Hem leven zij allen, " zei Hij over Zijn hemelse vader, wanneer Hij van de gestorvenen sprak van welke men op aarde zegt: "Zij zijn dood" (Luk. 20: 38). Dit meisje echter was om de bijna ogenblikkelijk na haar dood gevolgde opwekking, die Hem zo zeker en gemakkelijk was, zoveel te minder dat waarvoor de overige doden en stervenden door de mensen worden aangezien, zij was des te meer voor een slapende te houden.

41. En Hij pakte de hand van het kind en zei tot haar in het Aramees 1) (Hoofdstuk 3: 17. 7: 11, 34; 14: 36; 15: 34): Talitha Kumi! wat Gij dochtertje, (Ik zeg u 2)sta op! betekent

1) Het Aramees is een tak van de grote zogenaamde Semitische taalstam en wel een tak daarvan die armer is in vokalen en ruwer, maar ook ten gevolge van aanraking met vele niet-Semitische volken en talen en de menigvuldige, eeuwen lang durende onderdrukkingen door vreemde veroveraars, verdorven en vermengd is. Het is in vergelijking van de beide andere hoofdtakken, het zuivere, schoon klinkende, in vokalen rijke en fijne Arabisch en het in het midden staande, zeer oude Hebreeuws, het platte dialect. Deze Aramese taal verdeelt zich weer in twee hoofddialecten, het Oost-aramees of Chaldeeuws en het West-aramees of Syrisch. Het eerste is dat dialect van de Aramese tak dat door de eigenlijke Babyloniërs gesproken werd en in Babel door de Joden gedurende de ballingschap meer en meer werd aangenomen. Na de ballingschap werd het Aramees gaandeweg de taal voor de omgang onder het volk, vervolgens ook de schrijftaal in Judea. Het Nieuwe Testament noemt in Hand. 21: 40; 22: 2 deze Aramese tongval "Hebreeuws, " terwijl lateren die de naam van Syro-Chaldeeuws geven. De eigenlijke hoofdtak van het Aramees vormt de eigenlijke Syrische- of West-aramese taal, die zeker zeer oud is, maar van welke wij pas uit de tijd na de geboorte van Christus schriftelijke stukken bezitten en wel als oudste de zogenaamde Peschito, of de Syrische bijbeloverzetting.

Jezus sprak zeker in de regel Syro-chaldeeuws, zoals de Palestijnse Joden in het algemeen, hoewel Hij het Grieks verstond (Hoofdstuk . 7: 26), zoals de Joden in de Seleucidische periode voor het grootste gedeelte het Grieks machtig waren. Daartoe droeg veel bij dat de Hellenistische Joden jaarlijks in Palestina aanwezig waren en zo de kennis van die taal verbreidden en onderhielden. In de steden die voornamelijk door heidenen bewoond werden, bijv. in Cesarea, Scythopolis, enz. was het Grieks de gewone taal.

Het is een gewoonte van Markus om gewichtige woorden van de wonderdoende Jezus in het Hebreeuws aan te halen, niet alsof het toverformules waren, maar omdat zij de getuige onvergetelijk zijn gebleven en omdat zij juist in die vorm als woorden van de Heere vol kracht, rijkelijk vertroostend in de harten van de Christenen ingaan, zoals bij voorbeeld het Abba uit hun mond gaat bij het gevoel van vrede.

2) De woorden: "Ik zeg u" zijn geen gedeelte van de overzetting van de Syrische woorden, maar worden er door de evangelist bijgevoegd, als iets dat Christus ook op dezelfde tijd gezegd had; om Zijn gezag en Zijn macht over de dood te kennen te geven. Alleen: "Dochtertje! sta op!"

42. En meteen keerde op dit woord de levensgeest weer en stond het dochtertje op en wandelde; want het was twaalf jaar oud. Het trad dus door dit opstaan en rondgaandadelijk in de toestand die met haar leeftijd overeen kwam, alsof zij nooit ziek geweest was. En zij ontzetten zich met grote ontzetting 9: 26").

43. En Hij gebood hen zeer dat niemand dat zou weten 1) wat eigenlijk met het meisje gebeurd was; zij moesten de zaak onbepaald laten, zodat zij daar buiten van dachten wat zij zelf wilden. En Hij zei dat men haar te eten moest geven2) en als een gezonde behandelen.

1) Dit woord dient ertoe dat die bedoeling van de geschiedenis niet wordt voorbijgezien die het Evangelie eigenlijk op de voorgrond gesteld wil zien. Als de dochter van Jaïrus niet gestorven was, was hetgeen wij hier lezen niet de opwekking van een dode, maar was het alleen de opwekking van een slapende, het bijbrengen van een onmachtige geweest, waarom werd het zo geheim gehouden? Waarom moest niemand het weten? De waarheid in het algemeen en in het bijzonder, de onbesmette waarachtigheid van het karakter en van het hele gedrag van de Heere zouden het tegendeel gevraagd hebben. Het volk hield het voor zeker dat het kind gestorven was (Luk. 8: 53). Het was te ver van Christus Zich groter te laten aanzien dan Hij was en grotere dingen van Zich te doen geloven dan inderdaad bij Hem werden gevonden, dan dat Hij van het bijbrengen van een uit onmacht ook slechts in de gedachten van de mensen de roem van een dodenopwekking zou hebben willen inoogsten. De bedoeling van het verbod is dus niet: laat het niemand weten dat het kind niet dood was en dat Ik het uit deze onmacht weer opgewekt en van de ziekte genezen heb; de bedoeling en overtuiging van de evangelist was integendeel deze: het kind was dood; Hij maakte het levend en dit grotere werk van God, de opwekking van een dode, wilde Hij toen nog niet verteld hebben.

De invloed van deze daden van de Heere op het oordeel en de gezindheid van het volk moest niet overhaast en door sterke opwekking tot een vleselijke worden. Gaandeweg en zeker moest de overtuiging dat Hij de beloofde goddelijke Helper, de Messias was, doordringen; zij moest niet door openlijke demonstraties bespoedigd en daardoor zeer gemakkelijk in verkeerde zin geleid worden.

2) De Heere wil niet alleen de werkelijkheid van het tot volle gezondheid weer herstelde leven bevestigen, maar ook na dit krachtig ingrijpen in de loop van de natuur aan haar ordening weer plaats geven; ook moest de onsteltenis van de ouders voor een rustigere stemming wijken. In andere zin echter moest de natuur voor altijd verdrongen blijven. Zoals in een dergelijk geval gezegd wordt: "Hij geloofde met zijn hele huis", dan was dit ook hier de bedoeling van de Heere en misschien ook het wezenlijke gevolg. Had dat nog na zo’n gebeurtenis geen plaats gevonden, dan was het zeker door geen wonderen te bereiken geweest.

Het wonder van de Heere houdt juist daar op waar de werkzaamheid van de mens beginnen kan. Wij vinden dit eigenaardige in meer dan één bijzonderheid van het Evangelie terug. De Zoon van God, die Zijn apostelen elke dag door een nieuw wonderwerk had kunnen voeden, beveelt hen echter de overgeschotene brokken van de vermenigvuldigde broden te verzamelen. Hij maakt slijk en legt het op de ogen van de blinden, maar deze moet heengaan in geloof en zich in Siloams wateren wassen. Hij voorspelt Zijn discipelen ontrouw, verloochening en verraad, maar Hij maakt Zijn almacht niet dienstbaar om hun overtreden te verhinderen; Hij grondt daarop de waarschuwing, "Waak en bid, zodat u niet in verzoeking komt!" Dit is een blijvende regel; Jezus doet zelfs wonderen voor ons, maar niets overtolligs; waar Zijn werk eindigt begint onze taak. Deze opmerking zal niet zonder nut zijn voor

Christenen die, om alle ijdel zelfvertrouwen te ontvluchten, soms in een strafschuldige kwijning vervallen. Hun mond heeft het zo vaak herhaald, dat zij niets kunnen zonder de bijstand van God, dat zij door een scheve, naar hun zinnelijkheid geplooide voorstelling van de waarheid, eindelijk tot de overtuiging zijn gekomen dat God hen als het ware dwingen moet om te handelen en dat zolang het goede hen niet aangenaam is en makkelijk valt, zij al klagende over hun zwakheid, die veeleer traagheid te noemen is, de vervulling daarvan weten te verschuiven. - O, wanneer de ongelovige zich bij ons rechtvaardigen wil met te zeggen dat God hem niet bekeren wil, dan weten wij hem wel te antwoorden dat hij het zelf is die weigert zijn hart te ontsluiten voor de Heilige Geest, die niet ophoudt aan de deur van zijn hart te kloppen. Ziet u niet dat deze woorden, uit onze eigen mond, als getuigen tegen onszelf opstaan? En dat, mits de Geest van God in ons is om ons getuigenis te geven Hij ook daar is om te handelen en dat daarom, als wij niet werkzaam zijn tot heil van onze zielen, het niet Hij is die ons begeeft, maar daarentegen wij het zijn die Hem verlaten en weerstaan? Waken wij daarom op uit die vrijwillige sluimerzucht en krachtsverdoving! Staan wij niet langer op de weg met omgorde lendenen en over elkaar geslagen armen! Geven wij, zoals de ouders van het jonge meisje, aan de nieuwe mens het voedsel dat zijn krachten kan ondersteunen en wachten wij niet, onbeweeglijk op onze legersteden, dat het hemels manna onze tand komt zoeken en onze mond opent! Geven wij, zoals de vrienden van Lazarus aan de ledematen van de uit de dode opgewekten de vrijheid om zich te bewegen en blijven wij niet levend in de grafspelonk wachten of Jezus niet komen zal om ons te dwingen die te verlaten! De Heere heeft Lazarus niet uitgedreven, maar hem toegeroepen: "Kom uit!" Komen wij dan zoals hij uit, omdat we, evenals hij uit de doden zijn opgewekt; verbreken wij de banden van de zonden met de krachten die Jezus ons schenkt; volgen wij de weg die Hij ons heeft afgebakend; zijn wij werkzaam in het nieuwe leven door Hem ons bedeeld, of liever, laat ons de genade van de Heere in ons laten werken, die zolang wij haar geen weerstand bieden, zich heerlijk in onze zwakheid ontwikkelen zal.

De vrouw ondervond dat Jezus' Heilands vermogen, waarop zij in geloof vertrouwde, zo met Zijn Heilands wil overeenstemde dat die daarmee één was. Jaïrus ondervond dat Jezus' Heilands wil, die hem was toegezegd, zo met Zijn Heilands vermogen overeenstemde dat die daarmee één was; want de eerste heeft gemaakt dat de dood van zijn dochter dit niet aan de ervaring kon onttrekken.

Men merkt een zekere orde op onder degenen die uit de dood werden opgewekt: er worden over drie verteld vóór de verschijning van Christus (1 Kon. 17: 17 vv. 2 Kon. 4: 18 vv. 13: 20; v.). Drie zijn er door Christus zelf opgewekt (Luk. 7: 11 vv. Joh. 11: 1 vv.) en een drievoudige opwekking heeft er na Zijn opstanding plaats gehad. (MATTHEUS. 27: 52. Hand. 9: 40 en 20: 9).

HOOFDSTUK 6

VERACHTING VAN CHRISTUS. UITZENDING VAN DE APOSTELEN. ONTHOOFDING VAN JOHANNES. WONDERBARE SPIJZIGING EN HULP.

I. Vs. 1-6. (zie ook). Hier begint een vierde groep van verhalen, waarbij nu meer gelet wordt op de geschiedkundige opvolging van tijd. Het eigenlijk middelpunt van deze groep vormt de geschiedenis van de gevangenneming en onthoofding van Johannes de Doper in vs. 17-29, waaraan vooraf en later in vs. 7-16 en 30-56 dezelfde gebeurtenissen verbonden worden als die bij MATTHEUS. 9: 35-11: 1 en 14: 1-36 Het gezantschap van Johannes uit de gevangenis, waarvan wij in MATTHEUS. 11: 2-30 lezen, wordt hier overgeslagen, wat de inhoud van het 12de en 13de hoofdstuk bij Mattheüs uitmaakt, maar daar aan het in Hoofdst. 14 medegedeelde voorafgaat, is bij Markus al in de vorige groepen aangehaald. Alleen de afdeling over Jezus' tweede tegenwoordigheid in Nazareth kon vroeger niet worden vermeld. Daarom volgt dit als een soort van aanhangsel, dat het in Hoofdstuk 4: 35 gezegde aanvult en als een soort van aaneenschakeling die de zakelijke samenhang tussen de 3e en 4e groep teweeg brengt.

1. En Hij ging van daar, van Kapérnaüm, weg. Op de weg van Jaïrus huis naar dat van Petrus, waarin Jezus woonde en daar binnen, gebeurde nog wat in MATTHEUS. 9: 27-34 verteld wordt. De Heere maakte daarna een reis door de omliggende landstreek, die met afzondering van de twaalf (Hoofdstuk 3: 13 vv.) en de bergrede, de genezing van de melaatse en van de zieke knecht van de hoofdman van Kapérnaüm eindigde (MATTHEUS. 4: 23-8 : 12). Een dergelijk heengaan uit Kapérnaüm vond ook na de 8 maanden later gehouden zeeprediking plaats (MATTHEUS. 13: 53). En Jezus, nu weer in Nazareth beproevend of Hij daar een beter onthaal zou vinden dan een jaar geleden (Luk. 4: 16 vv.), kwam in Zijnvaderland, in Nazareth, dat Hem, nu een voortdurend oponthoud te Kapérnaüm onmogelijk was geworden (MATTHEUS. 14: 1-12), weer als Zijn eigenlijk vaderland voorkwam; en Zijn discipelen volgden Hem; zij ruilden hun vaderland nu met het Zijne.

2. En toen het sabbat geworden was, de eerste die op de dag van Zijn aankomst volgde en die Hij eerst afwachtte voordat Hij openlijk optrad, begon Hij in de synagoge te leren, met de bedoeling dit ook later voort te zetten wanneer Hij metbereidwilligheid werd ontvangen. En velen die Hem hoorden wat Hij meteen bij de eerste keer zei, verbaasden zich en zeiden: Vanwaar komen deze dingen? en wat voor wijsheid is dit, die Hem gegeven is, dat ook zulke krachten door Zijn handen gebeuren?

3. a) Is deze niet de timmerman, de zoon van Maria en de broeder van Jakobus en Joses en van Judas en Simon? en zijn Zijn zusters niet hier bij ons? En zij werden door Hem geërgerd als aan een vermetele die Zich hoger verhief dan Hij naar afkomst en stand zijn kon.

a) Joh. 6: 42.

De uitvoerigheid waarmee Markus de Nazareners van Jezus familie bericht laat geven, heeft duidelijk ten doel aan te tonen hoe zij zich daarvan niet lieten afbrengen. Zij zagen Zijn

waarde genoeg in, zodat zij zich in hun oordeel niet lieten afleiden door wat Hij zelf met woord en daad van Zichzelf verzekerde. Daarbij komt het hen beter voor Hemzelf als timmerman en niet als een timmermanszoon voor te stellen, omdat op die manier de tegenstelling van Zijn vroeger tegenover Zijn tegenwoordig werk des te sterker op de voorgrond trad. De benaming "Zoon van Maria" is bij onze Evangelist, die zijn plan van schrijven nooit tot Jozef liet komen, makkelijk te verklaren, omdat dan ook inderdaad in de tijd dat Markus zijn Evangelie begon te schrijven, Jozef al gestorven was.

4. En Jezus zei tot hen: a) Een profeet is niet ongeëerd dan in zijn vaderland en onder zijn verwanten en in zijn huis.

a) Luk. 4: 24. Joh. 4: 44.

Wanneer Schleiermacher hierbij de opmerking maakt dat ook vaak het tegendeel plaats vindt en het de ijdelheid van de mensen vleit, wanneer iemand zich boven anderen onderscheidt en men er dan graag een roem in stelt dat hij hun medeburger is, dan is dat zeer juist; maar 1) is dat meer bij wereldse dan bij geestelijke zaken het geval en 2) gebeurt dat vaak pas later, wanneer anderen de grootheid van een persoon al hebben erkend en zijn roem zich een weg heeft gebaand. In het begin vindt iemand slechts zelden de juiste erkenning bij zijn bekenden.

5. En Hij kon daar geen kracht doen, terwijl Hij zo graag de hele rijkdom van Zijn goddelijke macht als zegen voor de Zijnen had geopenbaard; Hij legde weinige zieken de handen op en genas hen.

6. En Hij verwonderde Zich over hun ongeloof 1) dat zich zo verzette en openlijk toonde dat men Hem helemaal niet om hulp vroeg; a) en Hij ging naar de dorpen daar rondom en onderwees er 2).

a)MATTHEUS. 9: 35. Luk. 13: 22.

1) Wat de samenhang van ons stuk met het voorgaande (in Hoofdstuk 5: 21-23) betreft valt meteen het contrast op tussen de ondervindingen die de discipelen daar en die zij hier over de wonderbare macht van Jezus maakten. Waren zij dßßr getuigen van Zijn onbeperkt vermogen en Zijn volle heerlijkheid, zij zagen hier hoe de openbaring daarvan door vast besloten ongeloof beperkt, ja bepaald onmogelijk gemaakt werd. Toen zij bedachten dat Hem dit in Zijn vaderstad overkwam en zij de algemene waarheid overdachten, die Jezus zelf uit deze feiten ontleende, dan moest hen deze hele geschiedenis als een profetie voorkomen van het einde dat de openbaring van Jezus bij het volk zou hebben en ook van wat zij zelf bij hun prediking zouden beleven. In plaats van de vaderstad van Jezus trad Zijn vaderland, in plaats van de verwanten en huisgenoten de mede-Israëlieten in het algemeen. Vast besloten onttrokken de Joden zich moedwillig aan de kracht van het Evangelie, die werkzaam was om zalig te maken, terwijl die kracht rijkelijk de heidenen ten deel werd; en dat was de toestand van de dingen in het rijk van God ten tijde toen Markus zijn Evangelie schreef. In Nazareth gebeurde dus in het klein wat later in het algemeen plaats vond. Terwijl nu de discipelen dit vooral mee beleefden, was dat voor hen eveneens een opvoeding voor hun toekomstig

apostolisch werk, zoals de gebeurtenissen van de vorige groep mee tot opvoeding dienden. Het voorgevallene was toch, zoals al gezegd is, ook een voorspelling over het einde dat de prediking van Jezus bij de grote menigte van het Joodse volk zou hebben. Een dergelijke voorspelling was het einde dat de getuigenis van Johannes had genomen. Zo sluit gepast aan deze inleidende afdeling het volgende hoofddeel van de voor ons liggende groep van verhalen, waarvan het middelpunt dat van Johannes onthoofding is.

2) De laatste woorden van het vers behoren eigenlijk niet tot het voorafgaande, als zou daarmee gezegd worden dat Jezus, omdat Hij in Nazareth zelf zo slecht ontvangen was de omliggende plaatsen van die stad doorreisd heeft; het doelt integendeel op hetgeen in de volgende afdeling wordt verteld, zodat men met deze woorden eigenlijk het volgende vers moest beginnen. Het is dus daar helemaal dezelfde toestand als die in Matth. 9: 35 vv. aan de uitzending van de twaalf voorafgaat. Tot meerdere duidelijkheid zullen wij daarom de woorden bij het begin van het volgende vers nog eens herhalen.

II. Vs. 7-13. (zie ook). Volgens de bestemming die hen bij hun verkiezing (Hoofdstuk 3: 13 vv.) gegeven was moeten de discipelen deelgenoten van Christus' leven en Zijn medearbeiders zijn. Tot hiertoe werden zij ons in de eerste verhouding voorgesteld, nu leren wij hen ook in de tweede kennen. Jezus zendt hen, nadat Hij ze door de omgang met Hem als in een school daartoe had opgevoed, als Zijn werktuigen uit, waardoor Hij de boodschap van de komst van het koninkrijk der hemelen van plaats tot plaats laat komen. Bij de uitzending van de twaalf geeft Hij hen wat Hij in Hoofdstuk 3: 15 al toezegde, namelijk, voor zolang hun zending duurde, de macht om de zieken te genezen en de duivelen uit te drijven. Hij geeft hun ook voor altijd de instructie voor hun apostolische werkkring.

7. En Hij ging, van Kapérnaüm, naar de dorpen daar rondom om te leren. En Hij riep, omdat Hij op die tocht de nood en de hulpbehoevendheid van het volk leerde kennen, de twaalf tot zich in wie Hij Zich vermenigvuldigde en begon hen uit tezenden twee aan twee, zoals volgens de wet tot het geldig zijn van een getuigenis ten minste de verzekering van twee nodig was (Deut. 19: 15). En Hij gaf hen macht over de onreine geesten.

Volgens de vormen van de woorden in de grondtekst (tussen de beide Aoristi "begon hen uit te zenden" en gebood hen (vs. 8) staat het "gaf" in het Imperfectum) hebben wij ons het medegedeelde waarschijnlijk zo voor te stellen dat de Heere telkens weer een paar tot Zich riep en aan ieder paar in het bijzonder de macht over de onreine geesten toedeelde, dus ook bepaalde welke twee met elkaar zonden gaan.

8. En Hij gebood hen dat zij niets zouden nemen voor de weg dan alleen een staf zoals zij die in de hand hadden, zonder eerst een bijzondere voor die bijzondere tocht op te zoeken, geen male (zak), geen brood, geen geld in de gordel;

9. a)Maar dat zij schoenzolen zouden aanbinden, zoals hun stand dat meebracht, zonder zich op een bijzondere schoeiing van de voeten toe te leggen en dat zij niet met twee rokken gekleed zouden zijn (MATTHEUS. 10: 9 vv.).

a)Hand. 12: 8.

Hier zijn staf en schoenen bedoeld als die geen voorraad vormen, maar zich aan het lichaam en in onmiddellijk gebruik bevinden, terwijl daarentegen bij Mattheüs staf en schoenen voorkomen als behorend tot de reeks van dubbele stukken, die men in voorraad heeft en die met de "Twee rokken" beginnen, zodat zij zelf als zulke dubbele stukken beschouwd moeten worden.

De apostelen moesten hun reis niet in die zin beginnen als moesten zij die voor eigen rekening maken, maar als een zodanige die alleen geschiedde tot welzijn van de mensen, waartoe zij kwamen.

Daarom moeten zij niet zulke voorbereidselen tot hun uitrusting maken, alsof zij hun eigen voordeel op het oog hadden. Hun bedoeling moest rein zijn en alleen zijn: het verrichten van de boodschap. Evenals wanneer zij voor een ogenblik uitgingen hadden zij alleen nodig wat tot de beweging van het gaan bevorderlijk was, de stok en de voetzolen. Wat voorraad van voedsel en kleding aangaat behoeven zij die evenmin als die wandelaar die overal als hij uitgaat dicht genoeg bij zijn huis is, om zich te verzorgen; en waar men ze opneemt zal men ze ook altijd graag voorzien van hetgeen tot onderhoud nodig is.

10. En Hij zei tot hen: Waar u in een huis zult ingaan, blijf daar totdat u van daar uitgaat.

11. En wie u niet zullen ontvangen, noch u horen, vertrek van daar a), schudt het stof af dat onder aan uw voeten is, hun tot een getuigenis dat zij met de heidenen gelijk gesteld worden en als buiten de verbondsgemeenschap staand te beschouwen zijn. b) Voorwaar zeg Ik u: het zal Sodomof Gomorra verdragelijker zijn op de dag van het oordeel dan die stad (MATTHEUS. 10: 11-15).

a)Hand. 13: 51; 18: 6. b) Luk. 10: 12.

In vs. 8 en 9 bediende de Evangelist zich van de indirecte rede: "Hij gebood hen dat zij niets zouden nemen dat zij zouden aanbinden en gekleed zijn; " men ziet hieruit, dat het hem niet te doen was om letterlijk de woorden van de Heere mee te delen, maar dat hij alleen enkele karakteristieke bepalingen in uittreksel wilde berichten. In vs. 10 daarentegen baant hij zich door het: "En Hij zei tot hen" de weg tot de directe rede. Eerst sprak hij over het aanvaarden van de tocht, nu over het gedrag bij de aankomst op de plaats en daarbij wil de Evangelist woordelijke mededeling doen van de aanwijzing van Christus. "Als degenen die niet om hun eigen wil reizen, maar in het belang van degenen, bij wie zij komen, moeten zij, in de veronderstelling dat zij als herauten van het Godsrijk in ieder huis welkom zijn, dadelijk het eerste het beste huis tot een blijvend kwartier nemen totdat zij verder trekken. Maar wanneer die veronderstelling ergens vals blijkt te zijn moeten zij de inwoners symbolisch betuigen dat, zoals zij hen de gemeenschap van het natuurlijke leven hebben ontzegd, zij van hun kant nu ook niet opnemen in gelijkheid van recht op het Godsrijk. De overeenkomende gedachte van de beide regels in vs. 8-11 is deze, de boodschap over het Godsrijk, die Jezus zendt, is op zichzelf een goed van grote waarde dat om Zijn eigen wil ontvangen moet worden. De

brengers moeten zich gedragen als die zich bewust zijn dat zij de mensen het wezenlijke goed aanbieden en die het ontvangen zullen daardoor bewijzen het te erkennen en waardig te zijn het te ontvangen, dat zij daarom ook de boden persoonlijk liefhebben en achten. "

12. En zij, de twaalf, gingen en predikten gedurende hun afwezigheid van 2-3 weken, dat zij zich zouden bekeren, omdat het koninkrijk der hemelen nabij gekomen was (MATTHEUS. 10: 7).

13. En zij wierpen vele duivelen uit en zalfden vele zieken met olie en maakten hen gezond.

Het zalven van de zieken als middel tot de genezingen, die volgens de samenhang door de wonderkrachten gebeurde die de discipelen waren gegeven, staat op gelijke lijn met dergelijke middelen ter genezing zoals Jezus die zelf soms aanwendde (Hoofdstuk 7: 33; 8: 23. Joh. 9: 6 v.). Dat diende niet als een zelfstandig geneesmiddel, maar alleen tot mededeling van de bovennatuurlijke geneeskrachten waarmee de discipelen waren toegerust. Zo moet ook de plaats Jak. 5: 14 v. worden opgevat, waar de gelovigen bij ziekten in plaats van op de twijfelachtige kennis van de geneesmeesters, gewezen worden op de goddelijke gaven die in de gemeente werkzaam zijn en op de krachten tot genezing van de zieken en op het gebed (1 Kor. 12: 9, 28, 30). De olie moest slechts als een formeel, niet als een wezenlijk of belofte inhoudend middel van toeëigening of mededeling dienen. Het spreekt dus vanzelf dat de genezing niet gebonden was aan het middel (Hand. 9: 34; 28: 8), maar ook zonder dat kon gebeuren, naardat de Geest van de Heere het Zijn dienaren gaf te verrichten.

Het is zeker dat de Oud-Testamentische zalving met olie aan de Nieuw-Testamentische mededeling van de Geest als een symbool voorafgaat en dat zij in de Katholieke Kerk weer te voorschijn is gekomen, waar de werkelijke mededelingen van de Geest op de achtergrond zijn getreden. Daaruit blijkt dan ook dat het voor de discipelen, die nog niet zoals de Heere zelf tot geloof konden opwekken, voor de hand lag om een medium bij het doen van hun wonderen te gebruiken dat tevens een symbolisch teken van mededeling van de Geest en opwekking tot geloof was. De zalving was dus symbool van de mededeling van de Geest als van de voorwaarde voor de genezing. De zalving met olie daarentegen die Jakobus de ouderlingen aanbeveelt bij het verzorgen van de zieken komt voor als een vereniging van het natuurlijke geneesmiddel met de daardoor tevens gesymboliseerde geneeskracht van het gebed.

Bij Jakobus wordt de genezing van de zieken toegeschreven aan het gebed van het geloof, hier aan de buitengewone macht van de apostelen door het zalven met olie, hoewel het zijn kan dat de genezing in het een geval zo wonderdadig gebeurde als in het andere. Hoe het zij, daaruit kan niets besloten worden ten voordele van het sacrament van het laatste oliesel van de Roomsgezinden, die dat toedienen aan mensen die op sterven liggen en dat tot vergeving van zonden en behoudenis van de zielen, terwijl de olie door de apostelen gebruikt werd bij zieken en tot herstel van de lichamelijke gezondheid.

III. Vs. 14-29. (zie ook). Gedurende de afwezigheid van de twaalf, ongeveer in het midden van april, 29 na C. verplaatst Herodes Antipas zijn residentie van Livias naar Tiberias. Hier hoort hij voor het eerst van Jezus, van de verschillende inzichten en meningen die er onder

het volk zijn, die er alle op uitlopen dat Hij een zeer buitengewone verschijning is en die het hele raadsel van dat wonderbare op de een of andere manier willen te verklaren, zonder toch de alleen ware oplossing te noemen (vgl. Hoofdstuk 8: 28 en 29). Ook Herodes vormt volgens hetgeen hij hoort zijn mening, die ten dele een product is van de indruk die de overeenkomst van de boodschap, die Jezus verkondigt, met die heeft, die het eerst uit Johannes' mond is gehoord en aan de andere kant door de opmerking dat de boodschap van Jezus zich onderscheidde van die van Johannes door het verrichten van wonderen. Hij denkt dat in Jezus, die op bovenmenselijke manier zulke grote daden verricht, Johannes weer in het leven teruggekeerd is die hij kort te voren onthoofd had. Dit geeft de Evangelist aanleiding om de geschiedenis van de gevangenneming en de ter dood brenging van de Doper hier bij te voegen, om de lezer in te lichten over de oorzaak van deze mening, die bij de Viervorst uit de duisternis van een kwaad geweten voortkomt.

14. En de koning Herodes hoorde in de tijd die wij met de vorige geschiedenis (vs. 7) zijn ingegaan, hetgeen door het volk omtrent Jezus gezegd werd en welke wonderen Hij deed (want Zijn naam was zo openbaar gewordendat niemand meer Zijn verschijning onverschillig kon laten rusten) en hij zei, op zijn manier die grootse verschijning verklarend: Johannes, die daar doopte, is uit de doden opgewekt en daarom, omdat hij als een wonderbaar herrezene nu ook met wonderbare krachten is toegerust, werken die krachten in Hem.

15. Anderen, eveneens een verklaring zoekend, zeiden: Hij is Elias en anderen zeiden: Hij is een profeet, of als een van de profeten. Zo groot was de indruk die de werkzaamheid van Jezus onder alle kringen van het volk, zelfs onder de hogere standen gemaakt had.

16. Maar toen Herodes hoorde wat door Jezus gebeurde en wat die mensen van Hem dachten, zei hij, zoals al in vs. 13 gezegd is, Deze is Johannes die ik onthoofd heb; die is uit de doden opgewekt. Daarmee stelde hij onder de verschillende meningen de zijn voor als ontwijfelbaar zeker (Luk. 9: 7 vv.).

Die bijgelovige gedachte moet wel in de eerste plaats onder de omgeving van de vorst zijn ontstaan, de gedachte dat de Doper, die enige dagen geleden gedood was, alweer in een andere gedaante op een wonderbare manier begonnen was onder het volk te werken. Het kwaad geweten van Herodes, bij wie de indruk van de misdaad die hij zo kort geleden gepleegd had, nog vers en levendig was, greep spoedig die geuite gedachte aan, totdat later, toen hij meer tot zichzelf was gekomen en nadere berichten omtrent de tijd van Jezus' optreden had ingewonnen, zijn kritisch verstand deze leerde onderscheiden van de onthoofde Doper. Bij de volksmenigte in Palestina kon daarom toch die bijgelovige mening nog een tijd lang blijven bestaan (MATTHEUS. 16: 14). Het zou ons niet bevreemden wanneer zelfs degenen die Jezus hadden leren kennen zich aan die waan zouden hebben overgegeven, alsof Hij met de gedode Doper een en dezelfde persoon was. Het is toch een feit dat men nog vandaag kan opmerken, dat het spookachtigste bijgeloof bij de natuurlijke mens veel meer ingang vindt dan het eenvoudige geloof aan de duidelijke waarheid van de goddelijke openbaring.

Als de wereld ten gevolge van haar verlichting in geen God meer geloofde zou zij in de plaats daarvan in spoken geloven.

Hoe meer de nieuwe filosofie in Frankrijk het oude kerkelijke geloof aan het wankelen gebracht en uit de zielen gebannen had, des te zorgelozer gaf de menigte zich aan de wellusten over, omdat zij de vrees voor een vergelding van de toekomst wegredeneert; des te vreselijker wreekte zich het duistere bewustzijn van het verdwaalde gemoed, omdat het sterkste, allerdwaaste bijgeloof, een oudgothische geestenverering en bange vrees voor de duivel in de plaats van een gelovig vertrouwen op een liefdevolle Voorzienigheid gekomen was.

17. Want, om voor een juist begrip van die uitdrukking van de vorst het gebeurde hier mede te delen, deze Herodes, enigen uitgezonden hebbende, had omstreeks een jaar daarvoor, toen hij nog te Livias of Julias in Zuid-Perea resideerde, Johannes gevangen genomen en hem in de gevangenis gebonden, omwille van Herodias de vrouw van zijn broer Filippus, omdat hij haar getrouwd had.

18. Want Johannes zei tot Herodes: a) Het is u niet geoorloofd de vrouw van uw broer te hebben.

a)Lev. 18: 16; 20: 21.

19. En Herodias aasde op hem en wilde hem doden en kon toch haar wil niet doordrijven. Hoeveel macht zij anders over de vorst bezat, in dit geval kon zij haar doel niet bereiken.

20. Want Herodes vreesde Johannes; hij dacht ellende over zich te brengen wanneer hij diens leven aantastte, wetend dat hij een rechtvaardig en heilig man was en hield hem in waarde (liever: bewaarde hem), beschermde hem tegen de vervolgingen van Herodias; en toen hij hem hoorde deed hij vele dingen en hoorde hem graag als hij te Machaerus was, of anders liet hij hem naar zijn residentie halen.

Herodes had misschien gehoopt dat zijn waardigheid als viervorst hem zou beschermen voor lastige berisping; maar dan kende hij de Doper niet. Deze trouwe dienaar van God verschijnt voor de wellustige viervorst, stelt hem vrijmoedig zijn misdaad voor ogen, namelijk de ontvoering van Herodias en hij zegt tot hem: "Het is niet geoorloofd uw broers vrouw te hebben. " Hing het nu zeker van de Doper af Herodes te waarschuwen, het stond niet in zijn macht hem op een andere weg te brengen. Herodes werd boos op de boetprediker en wierp hem in de gevangenis, hetzij om zijn stoutheid te straffen, of om hem tot zwijgen te brengen. In hetgeen verder wordt gemeld erkent men zo geheel het zwakke en wankelende karakter van de viervorst. Volgens het verhaal van Mattheüs moeten wij geloven dat hij Johannes in de gevangenis geworpen heeft om zijn eigen wraakzucht te bevredigen. Volgens Markus schijnt hij hem zorgvuldig beschermd te hebben tegen de vervolgingen van Herodias, die hem naar het leven stond. Volgens Mattheüs zou Herodes Johannes graag gedood hebben, maar hij vreesde het volk, dat die voor een profeet hield; volgens Markus hield hij hem zelf voor een profeet, hoorde hij hem graag en gehoorzaamde hij hem in vele zaken. Zeldzame tegenspraak!

Maar deze tegenspraak komt uit het hart van Herodes. Hij geloofde en geloofde toch niet, hij wilde en wilde ook weer niet; hij haatte en achtte; hij vormde moordplannen en verhinderde toch de aanslagen van Herodias; hij wierp de profeet in de gevangenis en deed toch veel dingen naar zijn raad. - Veel dingen, maar niet alle, dat is het ongeluk, dat is het onderscheid tussen de verstandige, die slechts één richtsnoer kent, de wil van God en de wankelende, die zich tevergeefs vermoeit om de wil van God te volgen zonder zijn eigen wil te laten varen. "Een dubbelhartig man is ongestadig in al zijn wegen. " (Jak. 1: 8). Meer dan een tegenspraak die men in de Heilige Schrift meent op te merken, heeft zijn oorsprong in de geest van de mensen en komt alleen daarom in de Schrift voor omdat zij het menselijk hart zo getrouw weet te schilderen.

Allen zijn wij met een zondig hart geboren, maar allen zijn wij ook geboren met een geweten dat tegen de zonde getuigt, dat ook tegen de sterkste stemmen die inwendig in ons hart en in de wereld rondom ons zich vóór de zonde verheffen, met kracht blijft opkomen en lang, zeer lang in zijn getuigenis volhardt. Dat niemand een God, die van allen rechtvaardigheid en heiligheid wil, beschuldigt als had Hij hem aan zichzelf overgelaten om zonder gids of raadsman op eigen wegen te verdwalen; want deze gids en raadsman gaat op alle wegen mee. Hij breekt de staf over elke kwade daad die wij doen; Hij keert het oor naar elk goed woord dat ons bejegent. Het geweten leert ons vleiende vrienden, die ons verderven en in de bestraffers van onze zonde onze ware vrienden kennen. Het keert ons hart aan het geklank van de waarheid toe, ons oog naar voorbeelden van godzaligheid; het perst ons voor deze aandacht en eerbied af. Het roept: "hoort hen, ziet hen, volgt hen na. " Een treurig bewijs is het voor de ontzaglijke kracht van de zonde dat wij onze zondige weg met dat al niet verlaten, maar de kracht van het geweten, ook waar wij die zouden willen ontkennen, wordt duidelijk genoeg bewezen door de wankelmoedigheid waarmee wij eerst en nog lang die zondige weg bewandelen, als wantrouwden wij die en onszelf; wordt bewezen door de gelukkige tegenstrijdigheden, waarop de nauwlettende bespieder ons bestraft, door de schaamte die ons vervult, de bedekselen en voorwendselen die wij nodig achten, de meerdere of mindere mate van deugd waartoe wij ons toch verledigen: en vele goede dingen, die wij doen, om het ene ding, dat wij laten (mocht het zijn!) goed te maken: en hierdoor, dat wij niet snel kunnen komen tot het besluit om geheel en voorgoed met het goede en de goeden te breken. Als het geweten ons niet brengt tot belijdenis van schuld, het verraadt zich in de ijver waarmee wij onze schuld proberen te bedekken; het zegt ons luid genoeg dat wij niet te verontschuldigen zijn. - Herodes ondervond de kracht van het geweten, maar hij voelde in zich de kracht niet er aan te gehoorzamen. Hij was onder de macht van de zonde en de wellust, die hem niet losliet uit haar dodelijke omhelzing; van de liefde tot hoogheid en eer, die niet duldde dat hij zich buigen zou voor de bevelen van de goddelijke wet. Hij ziet het goede en keurt het goed, maar hij gaat door met het kwade te bedrijven. Hij doet zo veel goed als de wet van de zonde die in zijn leden is hem wil toelaten. Maar hoewel hij ook vele dingen doet, dat éne waartegen zijn geweten de grootste beschuldiging inbrengt, doet hij nooit. Herodias blijft en hij blijft overspelen. Hij probeert, als zo velen, God en zijn geweten te believen in wat hem onverschillig is en wat hem geen verloochening kost; maar de zonde van zijn hart te verloochenen, hij kan het niet. Graag hoort hij de boetgezant en houdt hem in waarde, maar ook - gevangen; hij zelf een gevangen man, hij zelf geboeid door inwendige slavenketenen. Ja, de zonde regeert hem, zij leidt hem bij haar kluisters om waarheen zij wil en als het

geweten hem prikkelen blijft, meer en meer slaat hij de verzenen tegen de prikkels. Aldus leeft Herodes in de armen van de wellust, de dood en het oordeel tegemoet.

21. En toen er een mooie dag gekomen was voor de bedoelingen van Herodias; toen Herodes a)op zijn verjaardag een 1) maaltijd aanrichtte voor zijn groten en de oversten over duizend, zijn voornaamste civiele en militaire beambten en voor de voornaamsten van Galilea 2), die als eregasten tegenwoordig waren;

a)Gen. 40: 20.

1) Hiermee kan niet alleen de verjaardag bedoeld zijn, maar ook de feestdag ter herinnering aan het aanvaarden van de regering.

2) Dit bericht verplaatst ons in een vorstelijk slot. Zie! wat voor glans aan alle kanten! En als wij dichterbij komen, wat voor een holla en gejubel, muziek en klinken van de bekers, gezang en gillend gelach in alle hoeken van het slot, alsof Belsazar met zijn drinkgezellen uit de dood was opgestaan, om nog eens het "Mene, Mene, Tekel!" aan de wand te jubelen! Wij treden de schitterende pronkkamer binnen, ja, zie daar al de pracht van de wereld! Daar zitten zij op hun zijden kussens rondom de beladen tafels, de sadduceeën vrolijk als het vee, met rode gezichten van de wijn en bovenmate gelukkig in het volle genot van hun zinnelijke lusten. Hier Herodes, de vorst - de vos, zoals Jezus hem noemde; daar Herodias, die Izébel van haar tijd en rondom de hoge, rijk uitgedoste staatsbeambten - een menigte van vleiers! en de hoofdlieden van het leger, ruwe krijgsgezellen en de groten uit Galilea - een godvergetende menigte! Er is geen einde aan het schertsen en het heiligste is niet te heilig, wanneer lage spot het kan aanwenden tot vervrolijking en daardoor een algemeen gelach opwekken kan. Men lacht, men raast en een dierlijke opgewondenheid heeft zich van alle gemoederen meester gemaakt. Wat is er dan heden? Herodes viert zijn geboortedag en die mag zonder brassen en drinken niet voorbijgaan. Nu is het ook wel de moeite waard dat de wereldlingen, die geen tweede geboortedag in de boeken van het leven opgetekend bezitten, hun verjaardag met gejubel en vrolijkheid vieren! Waarom bent u zo opgewonden? zou men hen kunnen vragen: misschien omdat u voor zo en zo veel jaren uw moeder in zonden ontvangen en gebaard heeft? Of maakt het u zo blij dat weer een jaar voor de troon van God staat om u aan te klagen en uw ziel te verdoemen? Of hebt u daarop uw gedachte, dat u weer een goed eind het helse vuur nader gekomen zijt? O verdraaid geslacht! dol en dwaas volk! wanneer u eens uw toestand zou kennen! Maar de duivel heeft zijn handen op uw ogen. Och, dat u niet pas in de eeuwige woestenijen wakker zou worden! - Kom, wij verlaten de drinkzaal: waar bevinden wij ons? In de burg Machaerus: daar was het waarschijnlijk dat Herodes het gastmaal had aangericht. En zie, in dit paleis is nog een vertrek, ja, een ander! daar gaan wij heen. Eerst een paar trappen naar beneden, vervolgens onderaardse gewelven in, dan door menige donkere, huiveringwekkende gang en nu door deze ijzeren poort - wij zijn op de plaats! Een dompige, donkere kerker rondom ons en voor ons? - zie daar een arm, gevangen man aan zijn blok vastgesmeed, bleek en uitgeteerd van verdriet, terwijl het bleke hoofd op de borst neerhangt! Het staat die mens op het voorhoofd geschreven dat hij hier niet thuis behoort: herkent u hem? Ja, hij is het, die aan de Jordaan ons op het Lam wees dat de zonden van de wereld draagt, die in heilige zelfvernedering uitriep: ik moet minder worden, maar Hij moet wassen"

en aan wie Jezus de grote getuigenis gaf dat van alle profeten niemand groter geweest was dan Johannes de Doper - en die hier? en die hier? Ach, hoe vaak is er gelegenheid om met het oog op dierbare kinderen van God uit te roepen: en zij hier? en zij hier? Maar stil, stil! het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. En dan: liever een Johannes in alle afgronden van het gejammer en in het vuur van de beproeving dan een Herodes op de troon en in gouden vertrekken! Hoeveel duizenden malen vreedzamer en zaliger hier beneden dan daar boven, waar wij van ver de bekers horen klinken. Hier beneden op die ijzingwekkende kerkernacht rust toch, al is het ongezien, het genadige oog van Hem die niet sluimert of slaapt; daar boven, ha! daar hangt, vreselijk flikkerend, het zwaard van de woede boven het gezelschap aan een zijden draad; nog vóór middernacht kan het vallen. Hier beneden wandelen engelen van God, hoewel onopgemerkt, door de duisternis, door God gezonden ten dienste van de bekommerde man; daar boven bij het feestelijk kaarslicht waren de boze duivels rond met legioenen en alles is bezeten door de onreine geesten. Hier beneden is toch een poortje geopend dat naar de hemel leidt - o wacht nog even Johannes, u wacht een eeuwige Sabbath! - en daar boven - ha, op vulkanische grond wandelen de verworpenen, met de hel onder hun voeten. Hier beneden staat aan de wand geschreven, al kan ook Johannes het op die tijd nog niet lezen (Jes. 49: 15 v.): "Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten enz. , " en daar boven klinkt het, al wordt het niet begrepen (Dan. 5: 27): "Gewogen, gewogen en te licht bevonden en verworpen!" Hier beneden dat donker hok een tabernakel van God bij de mensen en een bedoeling van de eeuwige liefde; en daar boven de vrolijke zaal, een vervloekte duivelskapel, een herberg van draken. Wat een kloof! wat een afstand!

22. En toen de dochter van die Herodias, uit haar eerste huwelijk met Filippus, in de eetzaal inkwam en danste en Herodes en degenen die mee aanzaten behaagde, zei dekoning tot het dochtertje, om haar een bewijs van zijn gunst te geven: Eis van mij wat u ook wilt en ik zal het u geven.

23. a) En hij zweerde haar, toen het meisje aarzelde en niet wist te kiezen: Wat u van mij zult eisen, zal ik u geven, ook tot de helft van mijn koninkrijk!

a)Richt. 11: 30.

Zou er tussen het afgehouwen hoofd van Johannes en het dansen van Salóme geen verborgen samenhang bestaan? Zeker! Wat daarna gebeurde werd vooruit gezien en overlegd; die dans werd uitgekozen als een laatste middel om dit hoofd te verkrijgen. Hebt u niet in de mededeling van onze Evangelist een van die woordjes opgemerkt waaraan men de pen van de Heilige Geest erkent (vs. 21): "en toen er een goede dag gekomen was?" Herodias verlangde naar het hoofd van de Doper en heeft er vaak om gevraagd, zonder tot dan de tegenstand van Herodes te kunnen overwinnen of zijn waakzaamheid te kunnen misleiden; maar nu komt er een goede dag om haar bedoelingen in praktijk te brengen en deze dag is de geboortedag van Herodes. Een goede dag om de Doper het hoofd te laten afslaan? Anders is men toch gewoon op zo’n dag de grootste misdadigers genade te bewijzen! Maar laat haar voortgaan, zij begrijpt dat beter dan u; voor haar is het een goede dag, omdat die haar gelegenheid geeft haar dochter voor Herodes te laten dansen; de dans van Salóme zal dan het overige doen. Herodes had alleen mannen als gasten; de gewoonten van de oudheid sloten de vrouwen van zulke

samenkomsten uit. Maar tegen het einde van de maaltijd zendt Herodias, die de Evangelist zo voorstelt dat zij, hoewel afwezig, toch het hele feest leidt, haar dochter om voor Herodes en zijn hof te dansen. Volgens een gebruik bij de Romeinen, dat gemakkelijk ingang kon vinden in het huis van Herodes, de onderdanige slaaf van de keizer, toonden openbare danseressen gedurende de feesten hun kunst. Wanneer wij voorbijzien, dat zulke dansen de schaamte moesten schaden, was het verschijnen van dit jonge meisje al op zo’n ogenblik, ver van de ogen van haar moeder en op een plaats die alleen voor danseressen paste, een geheel vergeten van alle welvoeglijkheid, zowel voor haar ouderdom als voor haar geslacht; een vergeten, zeg ik, maar een vergeten waarbij alles berekend is, om er Herodes toe te brengen dat hij zichzelf vergeet en zo de eerste stap doet op de weg die hem tot de moord moet leiden. De eerste stap is zinsbedwelming. Wij zien hem dan ook hoe hij in verrukking en betoverd van vreugde, uitroept: "Eis van mij wat u ook wilt en ik zal het u geven. " Hij is geen meester meer van zijn hart, hij is helemaal overgegeven aan de vergoding van een schepsel. Haar aanblik herinnert hem levendig aan zijn vreugde of liever gezegd aan zijn schande; maar ik heb er een afkeer van om de gruwel aan te roeren die in deze vleselijke en lage ziel is opeengestapeld. De meeste uitleggers nemen aan dat Herodes op dat ogenblik door de wijn bedwelmd was. Het is niet nodig dat aan te nemen; is hij niet dronken van wijn (en vs. 26 bewijst dat hij nog vrijheid van de geest bezat), dan heeft de dans van Salóme zijn zinnen bedwelmd; hij is van welbehagen, bewondering en begeerte zichzelf niet meer meester, hij belooft alles en laat het over aan het schepsel dat hem betoverd heeft, om de zin en de omvang van zijn beloften te bepalen. Ja, de verstrooiing, zoals men een zinnelijk genoegen gewoonlijk noemt, bedwelmt ons. Er staat geschreven (Spr. 4: 23): "Behoed uw hart boven al wat te bewaren is; " maar de verstrooiing brengt teweeg dat we onszelf verliezen; zij verdooft onze geest, verhit onze zinnen en ontvlamt onze verbeeldingskracht. Hoe kan men bij een vrolijke partij waken? Hoe kan men zijn hart behoeden wanneer men vrijwillig duizend vijanden plaatst, die om de eer strijden het te bezitten? Om te kunnen waken moet de geest vrij zijn en om het vlees te overwinnen moet het zichtbare over het onzichtbare heersen. Maar de verstrooiing onderwerpt de geest aan het vlees, zij dringt het onzichtbare op de achtergrond, terwijl zij het zichtbare roept en er zich zo helemaal mee omgeeft, dat alle blikken van lichaam en ziel er op gericht blijven. En dit is nog niet alles: bij harten als de onze, die op stilstaande waters lijken die, in beweging gebracht, een voor besmetting vatbare stof omwalmen, bij zulke harten zou die bedwelming, die opwinding, die ons tot het schepsel heentrekt en wel tot een eveneens opgewonden schepsel, zonder alle schade en zonder boze gedachten voorbij gaan? Is dan bal- of theaterzaal de best gekozen plaats om door de geest de werken van het vlees te doden? De Geest zegt: "Onthoudt u van de vleselijke begeerlijkheden, die strijd voeren tegen de ziel; " maar de verstrooiing zegt: "Geef u daaraan over. " Ziet u niet hoe de onkuisheid meer dan één woord laat horen, meer dan één wens influistert, meer dan één blik leidt, aan meer dan één kleed de vorm geeft? En wanneer in uw wereldse samenkomsten de harten zich eens plotseling openden en haar geheimste gedachten eens openbaarden, evenals uit een van eengescheurden bodem afzichtelijke slangen te voorschijn kruipen, gelooft u niet dat dit schouwspel, hoe afschuwelijk het ook overal is, hier toch nog afschuwelijker dan elders zou zijn? - De tong van Herodes door helse gloed ontvlamd, wordt steeds bandelozer en die gloeiende woorden, die zij zo-even heeft uitgestoten: "Eis van mij, wat u ook wilt en ik zal het u geven, " voldoen al niet meer aan het vuur, dat haar verteert. Hij moet zijn onbezonnen belofte met grotere zekerheid en bepaaldheid herhalen; hij zweert: "Wat u van mij eist zal ik u

geven, ook tot de helft van mijn koninkrijk. " Ongelukkige! Wat heeft de naam van God met zo’n belofte te doen tegenover zo’n persoon en op zo’n ogenblik? Was uw vermetel "Ja" nog niet genoeg, kon u ons niet van die ontheiliging van de goddelijke naam verschoond laten? Maar Herodes verstaat die spraak niet meer. Gisteren had hij ze nog verstaan, gisteren had hij nog enige achting voor het heilige, gisteren hoorde hij Johannes de Doper graag en deed veel naar zijn raad; maar nu heeft de dans van Salóme alles veranderd. Door de zinsbedwelming die het meisje in hem heeft veroorzaakt heeft hij God zo uit het oog verloren dat hij Zijn naam ijdel gebruikt en niet eens aan Hem denkt. Dit vergeten van God is dus zijn tweede stap tot moord. En hoe zou men God niet vergeten, wanneer men begonnen is zichzelf te vergeten. Al was Herodes’ vroomheid tot hiertoe een ware geweest, hoe zou hij de geest van het gebed hebben kunnen bewaren nadat hij de geest van de waakzaamheid, die daaraan ten steun dient, had verloren? Ja, hoe kon hij bij zo’n toneel God aanroepen? Hoe kon hij aan God op een ogenblik denken dat hij zijn blikken weidt aan de liefelijkheid van Salóme, die haar roem van bevalligheid voor het hele hof ten toon spreidt? Ach, het eerste gevoel van ware vroomheid, dat in zijn hart opwelde, zou hem aan een zo’n sterke tegenstelling herinneren, dat hij het niet zou hebben kunnen verdragen. Alles rondom hem is er op uit, wedijvert om een danseres te vleien en toch smacht in de nabijheid, naast zijn paleis, misschien zelfs wel in zijn paleis, Johannes de Doper in zijn kerker. Die kan in zijn gevangenis bidden, maar Herodes en zijn hof kunnen het niet; zijn zij nog tot een verering geschikt, zij is aan Salóme gewijd. Deze zucht tot genot, die echter maakt dat men God vergeet, bepaalt zich niet tot het paleis van Machaerus. Verstrooiing en goddeloosheid zijn altijd met elkaar in verband, omdat de natuur van de zaak het zo meebrengt. Naast de misdadige afdwalingen verwijdert niets ons hart meer van God dan lichtzinnige genoegens. Zij verstikken het gebed en het gebed is het ademen van de ziel. Beschouw een jong meisje dat naar een bal gaat: is het mogelijk, dat zij dan haar hart op God vestigt en dat gebod van de Heilige Geest gehoorzaamt: "Bidt zonder ophouden?" Ik zie niet in hoe zij voor en gedurende en na het feest hiertoe geneigd zou kunnen zijn. Kan zij voor het feest bidden, terwijl zij geheel bezig is met de zorg voor kapsel en kleding? Als zij zich op de knieën wilde werpen, zou zij niet moeten vrezen een vouw van haar kleed of haar hoofdtooisel te bederven? Maar waartoe ook zich neerbuigen? Om trouw te zijn aan het gebod (1 Kor. 10: 31): "Hetzij dat u eet, hetzij dat u drinkt, hetzij dat u iets anders doet, doe het al ter ere van God, " zou zij om genade moeten bidden opdat zij God mag verheerlijken in hetgeen zij wil doen, dus de zegen van de Heilige Geest afsmeken voor - ik spreek de zin niet uit; - het zou de schijn kunnen hebben alsof wij met heilige dingen de spot wilden drijven. Maar al was het mogelijk dat de Heere u tot aan de deur vergezelde, zal Hij u verder volgen? Kunt u in Hem blijven en Hij in u gedurende de beweging en het genot? O, als u een zieke wilde bezoeken, een noodlijdende ondersteunen, een treurende familie troosten, enz. , dan zou de Heere u zeker volgen. Maar hier, nu al uw streven ernaar uitgaat om te behagen, uzelf en anderen te bedwelmen, u met hen aan de werelddienst over te geven, hier zou de tegenwoordigheid van de Heere u lastig zijn. Toen u de drempel van de danszaal overging, moest u tot Hem zeggen: "Blijf; waar ik heenga, kunt Gij mij niet volgen". Zult u Hem vinden als u terugkeert? Zeker, u vindt Hem, u vindt Hem overal, ondanks uw koudheid en ongerechtigheid, wanneer u Hem van ganser harte zoekt; maar gelooft u dat u die vurigheid van het hart bij het terugkeren van een bal zult bezitten? Zou u wel, wanneer u de nacht tot dag gemaakt hebt, u in die vrijheid van de Geest kunnen verheugen die nodig is om aan Zijn voeten te wenen? Bent u er niet bevreesd voor dat de verschillende tonelen en ervaringen van

het bal u weer voor de gedachte zouden komen en u niet alleen in uw lauw gebed, maar zelfs in de verwarde gedachten van uw sluimering zouden storen? Arm meisje! - (zie verder onder vs. 28).

23. a) En hij zweerde haar, toen het meisje aarzelde en niet wist te kiezen: Wat u van mij zult eisen, zal ik u geven, ook tot de helft van mijn koninkrijk!

a)Richt. 11: 30.

Zou er tussen het afgehouwen hoofd van Johannes en het dansen van Salóme geen verborgen samenhang bestaan? Zeker! Wat daarna gebeurde werd vooruit gezien en overlegd; die dans werd uitgekozen als een laatste middel om dit hoofd te verkrijgen. Hebt u niet in de mededeling van onze Evangelist een van die woordjes opgemerkt waaraan men de pen van de Heilige Geest erkent (vs. 21): "en toen er een goede dag gekomen was?" Herodias verlangde naar het hoofd van de Doper en heeft er vaak om gevraagd, zonder tot dan de tegenstand van Herodes te kunnen overwinnen of zijn waakzaamheid te kunnen misleiden; maar nu komt er een goede dag om haar bedoelingen in praktijk te brengen en deze dag is de geboortedag van Herodes. Een goede dag om de Doper het hoofd te laten afslaan? Anders is men toch gewoon op zo’n dag de grootste misdadigers genade te bewijzen! Maar laat haar voortgaan, zij begrijpt dat beter dan u; voor haar is het een goede dag, omdat die haar gelegenheid geeft haar dochter voor Herodes te laten dansen; de dans van Salóme zal dan het overige doen. Herodes had alleen mannen als gasten; de gewoonten van de oudheid sloten de vrouwen van zulke samenkomsten uit. Maar tegen het einde van de maaltijd zendt Herodias, die de Evangelist zo voorstelt dat zij, hoewel afwezig, toch het hele feest leidt, haar dochter om voor Herodes en zijn hof te dansen. Volgens een gebruik bij de Romeinen, dat gemakkelijk ingang kon vinden in het huis van Herodes, de onderdanige slaaf van de keizer, toonden openbare danseressen gedurende de feesten hun kunst. Wanneer wij voorbijzien, dat zulke dansen de schaamte moesten schaden, was het verschijnen van dit jonge meisje al op zo’n ogenblik, ver van de ogen van haar moeder en op een plaats die alleen voor danseressen paste, een geheel vergeten van alle welvoeglijkheid, zowel voor haar ouderdom als voor haar geslacht; een vergeten, zeg ik, maar een vergeten waarbij alles berekend is, om er Herodes toe te brengen dat hij zichzelf vergeet en zo de eerste stap doet op de weg die hem tot de moord moet leiden. De eerste stap is zinsbedwelming. Wij zien hem dan ook hoe hij in verrukking en betoverd van vreugde, uitroept: "Eis van mij wat u ook wilt en ik zal het u geven. " Hij is geen meester meer van zijn hart, hij is helemaal overgegeven aan de vergoding van een schepsel. Haar aanblik herinnert hem levendig aan zijn vreugde of liever gezegd aan zijn schande; maar ik heb er een afkeer van om de gruwel aan te roeren die in deze vleselijke en lage ziel is opeengestapeld. De meeste uitleggers nemen aan dat Herodes op dat ogenblik door de wijn bedwelmd was. Het is niet nodig dat aan te nemen; is hij niet dronken van wijn (en vs. 26 bewijst dat hij nog vrijheid van de geest bezat), dan heeft de dans van Salóme zijn zinnen bedwelmd; hij is van welbehagen, bewondering en begeerte zichzelf niet meer meester, hij belooft alles en laat het over aan het schepsel dat hem betoverd heeft, om de zin en de omvang van zijn beloften te bepalen. Ja, de verstrooiing, zoals men een zinnelijk genoegen gewoonlijk noemt, bedwelmt ons. Er staat geschreven (Spr. 4: 23): "Behoed uw hart boven al wat te bewaren is; " maar de verstrooiing brengt teweeg dat we onszelf verliezen; zij verdooft onze geest, verhit onze

zinnen en ontvlamt onze verbeeldingskracht. Hoe kan men bij een vrolijke partij waken? Hoe kan men zijn hart behoeden wanneer men vrijwillig duizend vijanden plaatst, die om de eer strijden het te bezitten? Om te kunnen waken moet de geest vrij zijn en om het vlees te overwinnen moet het zichtbare over het onzichtbare heersen. Maar de verstrooiing onderwerpt de geest aan het vlees, zij dringt het onzichtbare op de achtergrond, terwijl zij het zichtbare roept en er zich zo helemaal mee omgeeft, dat alle blikken van lichaam en ziel er op gericht blijven. En dit is nog niet alles: bij harten als de onze, die op stilstaande waters lijken die, in beweging gebracht, een voor besmetting vatbare stof omwalmen, bij zulke harten zou die bedwelming, die opwinding, die ons tot het schepsel heentrekt en wel tot een eveneens opgewonden schepsel, zonder alle schade en zonder boze gedachten voorbij gaan? Is dan bal- of theaterzaal de best gekozen plaats om door de geest de werken van het vlees te doden? De Geest zegt: "Onthoudt u van de vleselijke begeerlijkheden, die strijd voeren tegen de ziel; " maar de verstrooiing zegt: "Geef u daaraan over. " Ziet u niet hoe de onkuisheid meer dan één woord laat horen, meer dan één wens influistert, meer dan één blik leidt, aan meer dan één kleed de vorm geeft? En wanneer in uw wereldse samenkomsten de harten zich eens plotseling openden en haar geheimste gedachten eens openbaarden, evenals uit een van eengescheurden bodem afzichtelijke slangen te voorschijn kruipen, gelooft u niet dat dit schouwspel, hoe afschuwelijk het ook overal is, hier toch nog afschuwelijker dan elders zou zijn? - De tong van Herodes door helse gloed ontvlamd, wordt steeds bandelozer en die gloeiende woorden, die zij zo-even heeft uitgestoten: "Eis van mij, wat u ook wilt en ik zal het u geven, " voldoen al niet meer aan het vuur, dat haar verteert. Hij moet zijn onbezonnen belofte met grotere zekerheid en bepaaldheid herhalen; hij zweert: "Wat u van mij eist zal ik u geven, ook tot de helft van mijn koninkrijk. " Ongelukkige! Wat heeft de naam van God met zo’n belofte te doen tegenover zo’n persoon en op zo’n ogenblik? Was uw vermetel "Ja" nog niet genoeg, kon u ons niet van die ontheiliging van de goddelijke naam verschoond laten? Maar Herodes verstaat die spraak niet meer. Gisteren had hij ze nog verstaan, gisteren had hij nog enige achting voor het heilige, gisteren hoorde hij Johannes de Doper graag en deed veel naar zijn raad; maar nu heeft de dans van Salóme alles veranderd. Door de zinsbedwelming die het meisje in hem heeft veroorzaakt heeft hij God zo uit het oog verloren dat hij Zijn naam ijdel gebruikt en niet eens aan Hem denkt. Dit vergeten van God is dus zijn tweede stap tot moord. En hoe zou men God niet vergeten, wanneer men begonnen is zichzelf te vergeten. Al was Herodes’ vroomheid tot hiertoe een ware geweest, hoe zou hij de geest van het gebed hebben kunnen bewaren nadat hij de geest van de waakzaamheid, die daaraan ten steun dient, had verloren? Ja, hoe kon hij bij zo’n toneel God aanroepen? Hoe kon hij aan God op een ogenblik denken dat hij zijn blikken weidt aan de liefelijkheid van Salóme, die haar roem van bevalligheid voor het hele hof ten toon spreidt? Ach, het eerste gevoel van ware vroomheid, dat in zijn hart opwelde, zou hem aan een zo’n sterke tegenstelling herinneren, dat hij het niet zou hebben kunnen verdragen. Alles rondom hem is er op uit, wedijvert om een danseres te vleien en toch smacht in de nabijheid, naast zijn paleis, misschien zelfs wel in zijn paleis, Johannes de Doper in zijn kerker. Die kan in zijn gevangenis bidden, maar Herodes en zijn hof kunnen het niet; zijn zij nog tot een verering geschikt, zij is aan Salóme gewijd. Deze zucht tot genot, die echter maakt dat men God vergeet, bepaalt zich niet tot het paleis van Machaerus. Verstrooiing en goddeloosheid zijn altijd met elkaar in verband, omdat de natuur van de zaak het zo meebrengt. Naast de misdadige afdwalingen verwijdert niets ons hart meer van God dan lichtzinnige genoegens. Zij verstikken het gebed en het gebed is het ademen van

de ziel. Beschouw een jong meisje dat naar een bal gaat: is het mogelijk, dat zij dan haar hart op God vestigt en dat gebod van de Heilige Geest gehoorzaamt: "Bidt zonder ophouden?" Ik zie niet in hoe zij voor en gedurende en na het feest hiertoe geneigd zou kunnen zijn. Kan zij voor het feest bidden, terwijl zij geheel bezig is met de zorg voor kapsel en kleding? Als zij zich op de knieën wilde werpen, zou zij niet moeten vrezen een vouw van haar kleed of haar hoofdtooisel te bederven? Maar waartoe ook zich neerbuigen? Om trouw te zijn aan het gebod (1 Kor. 10: 31): "Hetzij dat u eet, hetzij dat u drinkt, hetzij dat u iets anders doet, doe het al ter ere van God, " zou zij om genade moeten bidden opdat zij God mag verheerlijken in hetgeen zij wil doen, dus de zegen van de Heilige Geest afsmeken voor - ik spreek de zin niet uit; - het zou de schijn kunnen hebben alsof wij met heilige dingen de spot wilden drijven. Maar al was het mogelijk dat de Heere u tot aan de deur vergezelde, zal Hij u verder volgen? Kunt u in Hem blijven en Hij in u gedurende de beweging en het genot? O, als u een zieke wilde bezoeken, een noodlijdende ondersteunen, een treurende familie troosten, enz. , dan zou de Heere u zeker volgen. Maar hier, nu al uw streven ernaar uitgaat om te behagen, uzelf en anderen te bedwelmen, u met hen aan de werelddienst over te geven, hier zou de tegenwoordigheid van de Heere u lastig zijn. Toen u de drempel van de danszaal overging, moest u tot Hem zeggen: "Blijf; waar ik heenga, kunt Gij mij niet volgen". Zult u Hem vinden als u terugkeert? Zeker, u vindt Hem, u vindt Hem overal, ondanks uw koudheid en ongerechtigheid, wanneer u Hem van ganser harte zoekt; maar gelooft u dat u die vurigheid van het hart bij het terugkeren van een bal zult bezitten? Zou u wel, wanneer u de nacht tot dag gemaakt hebt, u in die vrijheid van de Geest kunnen verheugen die nodig is om aan Zijn voeten te wenen? Bent u er niet bevreesd voor dat de verschillende tonelen en ervaringen van het bal u weer voor de gedachte zouden komen en u niet alleen in uw lauw gebed, maar zelfs in de verwarde gedachten van uw sluimering zouden storen? Arm meisje! - (zie verder onder vs. 28).

24. En zij, door Herodias onderwezen en bereid haar wil te doen, ging uit en zei tot haar moeder. Wat zal ik eisen? En die zei: Het hoofd van Johannes de Doper.

25. En zij, als was het voor haarzelf het liefste en beste wat zij kon vragen, ging meteen met haast naar de koning, zodat deze niet misschien van stemming veranderd was en haar verzoek niet in zou willigen, heeft het geëist en zei: Ik wil, dat u mij nu meteen, terwijl u nog aan tafel zit en de gasten bij u zijn, in een schotel het hoofd van Johannes de Doper geeft.

Het kind is al niet meer zo kinderlijk om op staande voet een eis te doen als de neigingen van haar leeftijd zouden doen verwachten. Zij is bij haar moeder op een te goede school gegaan om zo’n mooie gelegenheid door onhandigheid te verspelen. Met een tegenwoordigheid van geest, bij gevorderde jaren en onder dezelfde omstandigheden niet altijd gevonden, bedenkt zij zich, begeeft zich tot haar moeder en vraagt: "Wat zal ik eisen? En deze moeder. . . . vergeet al wat het hart van haar lief dochtertje enigszins zou kunnen wensen, voor hetgeen zij zelf alleen wenst: de vervulling van haar wraak jegens de enige man wiens woord en geest bij ogenblikken zijn kunnen tussen haar en haar boel. Herodes en zijn groten hebben met bewondering het kind nagestaard toen het uitging; met gespannen nieuwsgierigheid zien zij het in hun kring terugkomen. Hoeveel parelsnoeren zullen er moeten zijn? Wat voor een armband? Wat voor een sluier? Wat voor een gordel zal voor dit ranke middel begeerd

worden? Onder welk fijn linnen of Tyrisch purper zal voortaan dit jonge hartje begeren te kloppen?. . . Hoor, koning Achab! En als er nog gruwelen zijn, die u kunnen doen sidderen, sidder voor wat deze Izebel eisen durft. . . . "Ik wil, dat u mij nu meteen in een schotel geeft het hoofd van Johannes de Doper. "

26. En de koning, die zeer bedroefd geworden was, wilde het haar, om de eden en degenen die mee aanzaten, niet afslaan.

Ach, dat de koning in deze billijke droefheid had toegegeven; dat hij zich de dodelijke bleekheid niet geschaamd had, die zijn op de weg van de zonde al vervallen gezant betrekken komt op die schrikkelijke eis van het kind, waaraan hij het wraakgierig hart van de moeder herkent. Dat hij de eerste indruk had opgevolgd, de indruk van afkeer, ja van afgrijzen van zo’n misdaad en van een vrouw die zichzelf, op zijn geboortedag dus afschuwelijk onthalen wil! Dat hij het bedorven kind met de goddeloze moeder in een ogenblik van snel besluit en rasse daad had verzonden uit zijn oog, uit zijn hof, uit zijn land! Dat hij zijn groten en zijn legerhoofden en al de oudsten van Galilea voor ditmaal hun afscheid gegeven had en zijn feestzaal ontvlucht was om in de kerker van Johannes naar de betere, de goede weg te vragen, om nog in deze dag te leren wat tot zijn vrede diende. . . Wij zouden deze Herodes Antipas niet weervinden zoals wij hem nu weervinden in de geschiedenis en hij had zijn hart de wroegingen, de verschrikkingen gespaard waaraan wij hem weldra ten prooi zien en die - niets in hem uitwerkten. - Mens, die de weg van de zonde bewandelt, openlijk, heimelijk, met nog weifelende voet of al met onbeschaamd gelaat; er zijn ogenblikken op deze weg waarin het is als bij een licht van bliksemstralen duidelijk wordt hoe die weg is en waarheen hij u afvoert, in welke diepte van zonde u al bent neergedaald en aan de rand van welke afgronden u zich ophoudt! Ogenblikken, waarin u siddert voor uzelf, waarin een rilling van afschuw voor uw verleiders u door het hart gaat, waarin het de vraag voor u is van een plotselinge terugkeer, of een ergere voortgang. Ogenblikken waarom u met schrik, met droefheid, met een pijl in het hart terugdeinst. . . O deins terug! Kies een nieuwe weg, een nieuwe leidsman.

27. En de koning zond meteen een scherprechter (een speculator, eigenlijk wachter, die de koninklijke depèches als courier moest bezorgen, maar ook diensten van politie te verrichten had). En gebood zijn hoofd te brengen. Deze nuging heen en onthoofde hem in de gevangenis.

28. En bracht zijn hoofd in een schotel en gaf het als het geschenk van de koning aan het dochtertje en het dochtertje gaf het als een geschenk, dat zij weer deed, aan haar moeder.

Salóme heeft het hart van Herodes in haar macht tengevolge van zijn eed. Nu haast zij zich als een gehoorzame dochter tot haar moeder, om aan deze te vragen: "Wat zal ik eisen?" En de moeder, die van het begin af de ondergang van de Doper bedoelde, die in de hartstocht van Herodes, in de bekoorlijkheid van Salóme en in haar eigen bevalligheid slechts werktuigen ziet van haar wraak, de moeder, het woord van de Schrift (Luk. 16: 8) bevestigt: "De kinderen van deze wereld zijn voorzichtiger dan de kinderen van het licht in hun geslacht", die ons in haar misdaad een voorbeeld laat zien van volharding, die onze slapheid in het goede aanklaagt, deze moeder heeft al een raad gereed en antwoordt haar met een helse tegenwoordigheid van geest: "Het hoofd van Johannes de Doper. " Gehoorzaam aan de

bevelen van Herodias, zeker ook al gaandeweg in haar geest ingewijd, misschien verbaasd over de gelegenheid om zich van een zo lastige rechter van haar liefste vermaken te ontslaan, keert haar waardige dochter haastig in de feestmaal terug. Terwijl alle gasten in gespannen verwachting hun blikken op haar richten en verlangen te weten op welke proef zij de belofte van Herodes zal stellen, brengt zij haar bede voor en spreekt, zonder hem tijd tot nadenken te laten: "Ik wil dat u mij nu meteen in een schotel het hoofd van Johannes de Doper geeft". Wat een ogenblik! Wat een kreet van ontzetting moest uit het hart van de gasten opstijgen, zo niet vrees en vleierij hun de mond toesloten! Het hoofd van een gevangene, van een heilige, van een profeet - hebben zij goed verstaan? Zijn de dagen van Achab en van Izébel teruggekeerd? Zullen zij van de dans tot de moord, van de wijndamp tot de bloedreuk overgaan? Wat een ogenblik voor Herodes! Lees op zijn gezicht al de gewaarwordingen die opeens bij hem oprijzen! Verbazing, tegenzin, begeerte, schaamte, schrik en het geweten strijden met elkaar een korte, maar ontzettende strijd; de Heilige Geest stelt ons hem voor als "bedroefd. " Bij die slag ontwaakte hij uit de bedwelming die zich van al zijn zinnen meester had gemaakt; hij is ontsteld dat een listige vrouw hem zo’n strik kon leggen; hij is boos op zichzelf dat hij zo’n onbezonnen belofte heeft gegeven. De onschuld, de trouw, de vroomheid, de heilige roeping van de gevangene komen hem voor de geest; misschien herinnert hij zich ook in de diepte van de ziel dat er een God is. Misschien zegt een stem in hem dat hij de zwakheid van een ogenblik met de gewetenswroegingen van een geheel leven, zo niet met die van de eeuwigheid moet betalen. Maar alles staat op de achtergrond bij de vrees voor de openbare mening; de vrees voor de openbare mening is dus de derde stap van Herodes tot zijn misdaad en nadat hij zich een ogenblik verzet heeft tegen het verschrikkelijk noodlot dat hem schijnt voort te sleuren, keert hij als een vreesachtig lam in de slavernij van Salóme terug en hij wil haar om zijn eed en degenen die mee aan tafel zaten de bede niet weigeren. "Om de eden en degenen, die mee aanzaten; met wat voor waarheid stelt dit woord ons het hart van Herodes voor! Niet alleen om zijn eed. Dat God hier niet verder in aanmerking komt, behoeft nauwelijks vermeld te worden. Was de gedachte aan God niet geheel in hem verstorven, dan zou hij gevreesd hebben Hem door het houden van zijn belofte meer te beledigen dan door de vervulling daarvan. De rechtvaardige zal zeker zijn eed houden, al zou het hem ook schade veroorzaken. Wanneer van Herodes slechts de helft van zijn koninkrijk geëist was, dan mocht hij zijn woord niet breken. Maar hij mocht zijn eed niet ten nadele van anderen, niet voor de prijs van een zo rein en dierbaar bloed willen houden. Voor hem was er slechts één antwoord mogelijk: ik heb mij door mijn dwaze eed verzondigd, maar ik zou een tweede veel ergere zonde begaan wanneer ik die hield, wees tevreden met een opoffering, een misdaad kon ik niet beloven. Echter het is niet de eed van Herodes die hem de handen bindt, maar zijn eed en degenen, die mee aanzaten, de gasten, de getuigen van zijn eed waren. Hadden alleen Herodias en Salóme die gehoord, hij zou zeker zijn woord hebben teruggetrokken, maar de tegenwoordigheid van de gasten, dat is de dwingende noodzakelijkheid die zijn sidderende hand tot misdaad veroordeelt. De openbare mening die men de koningin van de wereld genoemd heeft is op het feest van Herodes geheel en al heerseres; en als nu het ogenblik is gekomen dat hij tussen de misdaad en de valse schaamte moet kiezen, terwijl al de door hem en zijn dochter opgetogen gasten hem beschouwen of hij aan zijn eed tot aan het einde trouw zal blijven, of hij de moed heeft, alles, zelfs het hoofd van een profeet aan de eer van zijn woord op te offeren, nu meent hij dat het tijd is om hen te tonen dat hij alles waagt en voor

niets terugschrikt: Herodes heeft een belofte gegeven, die neemt hij niet terug - ziet u hoe de dienaar heengaat, om het door u bestelde laatste feestgerecht op te dragen.

Johannes in de gevangenis, u sterke God. - O wees niet bezorgd, de Heer zal Zijn kind wel versterken en aan Zijn hart drukken! Er klinken voetstappen in de duistere gewelven; er verschijnt een man, hij treedt voor Johannes, ziet hem aan, zwijgend met strakke ogen, valt op hem aan, grijpt hem, trekt een scherp zwaard onder zijn mantel te voorschijn. - De slag is gebeurd, het hoofd is gevallen. Nu varen de engelen van God op met de rechtvaardige ziel in Abrahams schoot; het lichaam, een offer van de getrouwheid zwemt in zijn bloed, maar het hoofd wordt boven in het paleis rondgedragen en spreekt nu zeker geen woorden meer, die in het geweten indringen.

29. En toen zijn discipelen, de discipelen van Johannes, dit hoorden, dat hun meester onthoofd was, gingen zij, zoals zij tot hiertoe steeds vrije toegang tot zijn gevangenis hadden gehad en namen zijn dode lichaam weg en leiden dat in een graf. Daarop brachten zij het doodsbericht tot Jezus, terwijl zij aan diens discipelen mededeling deden van wat er gebeurd was (MATTHEUS. 14: 12).

IV. Vs. 30-44. (zie ook 14. 13-23 Lu). De apostelen komen van hun zendingstocht tot Jezus terug en brengen Hem bericht van de moord op de Doper, die zij van diens discipelen hebben vernomen. Hij gaat daarop met hen op een schip naar de overkant van de Galilese zee en begeeft Zich in de woestijn. Het volk trekt Hem te land na. Nu volgt de spijziging van de vijfduizend.

30. En de apostelen kwamen dadelijk vóór het paasfeest van het jaar 29 weer samen tot Jezus. Zij vonden elkaar bij hun terugkeren van de uitzending (vs. 7 vv.), bij welke zij steeds twee aan twee met elkaar waren gegaan, weer te Kapérnaüm bij Jezus als het middelpunt dat hen verenigde. En zij vertelden hem alles wat zij onderweg omtrent het einde van Johannes hadden vernomen en berichtten Hem tevens beide wat zij gedaan hadden en wat zij geleerd hadden.

IV. Vs. 30-44. (zie ook 14. 13-23 Lu). De apostelen komen van hun zendingstocht tot Jezus terug en brengen Hem bericht van de moord op de Doper, die zij van diens discipelen hebben vernomen. Hij gaat daarop met hen op een schip naar de overkant van de Galilese zee en begeeft Zich in de woestijn. Het volk trekt Hem te land na. Nu volgt de spijziging van de vijfduizend.

30. En de apostelen kwamen dadelijk vóór het paasfeest van het jaar 29 weer samen tot Jezus. Zij vonden elkaar bij hun terugkeren van de uitzending (vs. 7 vv.), bij welke zij steeds twee aan twee met elkaar waren gegaan, weer te Kapérnaüm bij Jezus als het middelpunt dat hen verenigde. En zij vertelden hem alles wat zij onderweg omtrent het einde van Johannes hadden vernomen en berichtten Hem tevens beide wat zij gedaan hadden en wat zij geleerd hadden.

31. En Hij, zowel voor Zichzelf als voor hen de eenzaamheid en stilte nodig achtende ("Uit), zei tot hen: Komt u in een woeste plaats hier alleen en rust een beetje; want er waren velen die juist toen weer bij Jezus kwamen en die gingen en zij, de Heere en de weer bij Hem vergaderde discipelen, hadden, evenals in Hoofdstuk 3: 20, zelfs geen gelegen tijd om te eten en zich naar het lichaam te verfrissen.

Toen de Heere vroeger in gelijke omstandigheden van grote behoefte was door de toestromende volksmenigte, drong Hij er op aan bij Zijn discipelen om met Hem de nodige lichamelijke verzorging te vergeten. Nu wil de Heere op voorkomende wijze hen de verkwikking schenken die zij nodig hebben, omdat het voor hen goed was dat op de tijd van de verstrooiing naar buiten een uur van inkering naar binnen volgde (met het oog op de vorige afdeling kan men hier de verstrooiingen van de kinderen van deze wereld en de verkwikkingen van Jezus' discipelen met elkaar vergelijken). Zijn woorden geven echter tevens indirect te kennen dat Hij voor Zichzelf de gelegenheid tot stille overdenking en tot gebedsomgang met Zijn hemelse Vader nodig heeft. Reeds bij MATTHEUS. 14: 13 hebben wij opgemerkt dat Hem het einde van Johannes Zijn eigen einde, dat Hij een jaar daarna te Jeruzalem zou ondergaan, vertegenwoordigde; want evenals de werkzaamheid van de Doper in Hoofdstuk 1: 4 vv. een voorbode was van de gelijksoortige en toch geheel verschillende werkzaamheid van Jezus, zo was nu ook diens einde een profetie van het evenzeer gelijksoortige en onderscheiden einde van Jezus. "Met Herodias komen overeen de leidende partijen van het volk, die evenals zij Johannes, zo ook Jezus van het begin af naar het leven stonden; op Herodes lijkt de makkelijk op te winden menigte, die zich door Jezus graag laat leren en helpen, maar alleen niet tot datgene waartoe Hij ze volgens Zijn roeping heen wil leiden en tevens een te diepe indruk heeft van de heiligheid van Jezus, dan dat een aanslag van de heidense partijen tegen Zijn leven bij haar goedkeuring zou vinden. Maar wanneer het volk, in plaats van zich beslist aan Jezus over te geven, in de door de farizeeën gekweekte toestand volhardt, evenals Herodes tegenover de eis van Johannes, Herodias behield, dan kan dit hetzelfde ondervinden als Herodes, dat het namelijk te zijner tijd (wanneer de wel gelegen dag voor hen komt (Luk. 22: 53) door de vijanden van Jezus door eigen schuld ertoe wordt gebracht om zelf de vermoording van Jezus mee te bewerken. Met de dood van Johannes was zijn werkzaamheid voorbij; hij was slechts heraut van een grotere; zijn discipelen hadden niets te doen dan hem te begraven; maar Herodes werd door zijn zonde gestraft in zo verre zij hem de bijgelovige gedachte ingaf dat Johannes in Jezus was opgestaan. Met Jezus' begrafenis was Zijn werk niet voorbij; in Zijn discipelen begint Hij Zichzelf als de waarlijk Opgestane op nieuwe hogere wijze te openbaren, maar de schuld van het Joodse volk, dat Hem ter dood gebracht heeft, brengt het in de waan dat Hij een dode was, een met recht veroordeelde en toch voelt het volk een vrees voor Hem. "

32. En zij brachten Zijn besluit dadelijk ten uitvoer en vertrokken in een schip, zoals dat sinds Hoofdstuk 3: 9 Hem ten allen tijde ten dienste stond, naar een woeste plaats bij Bethsaïda aan de Noord-Oostelijke oever van het meer en wel alleen met Zijn discipelen.

33. En de menigte zag hen heenvaren, hoe zij ook het afvaren probeerden te verbergen en velen leerden Hem kennen, want toen zij het vaartuig zagen, begrepen zij wel wie daarin zouden zijn en zij liepen gezamenlijk te voet naar dekant waarheen de boot haar richting had.

Zij kwamen van alle steden naar daar en kwamen hen voor, zodat zij nog eerder dan het vaartuig aan de oostelijke oever aankwamen en zij gingen samen tot Hem toen Hij uit het schip wilde gaan.

34. En Jezus die uit de boot ging zag een grote menigte die zo begerig naar Hem was en Hij werd innerlijk met ontferming bewogen over hen: a) want zij waren als schapen die geen herder hebben (MATTHEUS. 9: 36); en Hij begon hen vele dingen te leren; Hij hield voor hen een lange rede.

a) Jer. 23: 1. Ezechiël. 34: 2.

Deze menigte, die niet wist waarom zij Jezus naliep en Hem toch niet kon verlaten, die daarom haar dagelijks leven verliet omdat het de behoefte niet bevredigde van welk onbestemd gevoel haar tot Jezus dreef, kwam Hem, toen Hij Zich aan haar wilde onttrekken, als een kudde zonder herder voor. Zo min als nu een mens zo'n kudde kan laten dwalen, evenmin heeft Jezus een gelegenheid kunnen laten voorbijgaan, zonder dat Hij het Zijne deed om aan de radeloosheid en onzelfstandigheid van de menigte een einde te maken. Dat bedoelt Hij door Zijn onderwijs waartoe Hij nu overgaat, terwijl Hij Zijn oorspronkelijk plan opgeeft. Zoals Hij de zorg voor Zijn discipelen vergeet, zo vergeet ook weer de menigte door Zijn prediking de zorg voor zichzelf.

De schijnbare tegenspraak met MATTHEUS. 14: 14. Luk. 9: 11 en Joh. 6: 3 vv. , volgens welke Jezus niet dadelijk bij Zijn uitgaan uit het schip, maar pas nadat Hij werkelijk voor een ogenblik in de eenzaamheid was gegaan, Zich toewijdt aan het onderwijzen van het volk en de genezing van hun zieken, is zeer gemakkelijk op te lossen. Markus wil ons duidelijk maken hoe de Heere al bij het uitstijgen velen bemerkte die Hem waren nagelopen en nu eerder waren aangekomen, hetgeen Zijn hart tot medelijden bewoog. Daarom besloot Hij, wanneer de Vader in de hemel het goedkeurde, Zijn oorspronkelijk plan op te geven. De tijd waarin steeds meer zieken en hulpbehoevenden zich verzamelden maakte Hij nog ten nutte voor Zijn bedoeling om met God te zijn, zodat Hij de wil van de Vader mocht kennen. Toen vervolgens de hele menigte samen was, trad Hij ook werkelijk te voorschijn; de Vader had nu de Zoon geopenbaard wat Hij moest doen 14: 14) en dit is het ogenblik waarop de andere Evangelisten onze gedachten willen vestigen, terwijl Markus ons meer de barmhartigheid, het Heilands-hart van Jezus voor ogen wil stellen, waardoor Hij Zich ook schikte in datgene wat voor Zijn eigen behoefte stoornis teweeg moest brengen.

35. En toen het laat op de dag, ongeveer drie uur geworden was, kwamen Zijn discipelen tot Hem en zeiden: Deze plaats is woest en het is nu laat op de dag, zodat het nog slechts bijna 3 uur licht is.

36. Laat ze van U heengaan in de omliggende dorpen en plekken en broden voor zichzelf mogen kopen, want zij hebben niet wat zij eten zullen.

37. Maar Hij antwoordde en zei tot hen: Geeft u hen te eten. En zij, die de bedoeling van het woord helemaal niet hadden begrepen, zeiden tot Hem, na eerst te hebben gezien hoeveel geld

zij in de gemeenschappelijke kas hadden): Zullen wij heengaan en voor twee honderd penningen brood kopen en hen te eten geven? Zo veel is slechts in kas, maar er is bij lange na niet genoeg om ieder van de duizenden iets te geven. (Joh. 6: 7).

38. De Heere wilde hen nog meer met hun gedachten van berekening, waarmee zij slechts op het uitwendige en zichtbare letten, in verlegenheid brengen. En Hij zei tot hen: Hoeveel broden hebt u? Ga heen en bezie het. En toen zij het vernomen hadden zeiden zij: Vijf en twee vissen. Tegelijk moesten zij erkennen dat, al was hun kas ook toereikend geweest, toch al het geld hier in de woestijn, waar niets te kopen was, bij een zo geringe voorraad hun geen nut kon doen.

39. En Hij gebood hen dat zij hen allen zouden doen neerzitten bij waardschappen, zoveel tezamen dat goed afgedeelde gezelschappen ontstonden. Er was tot zitten goede gelegenheid op het groene gras, dat er nu, in de lente, nog veel was.

40. En zij zaten neer in gedeelten, op de manier van afgedeelde tuinbedden, bij honderd tezamen en bij vijftig tezamen, zo in deels grotere, deels in half zo grotegezelschappen.

41. En toen Hij de vijf broden en de twee vissen, wier onbeduidendheid elke berekening overbodig maakte, genomen had a), zag Hij op naar de hemel b), zegende brood en vissen, brak de broden en gaf ze aan Zijn discipelen, opdat zij, door de gezelschappen heengaande, ze hen zouden voorleggen en de twee vissen deelde Hij voor allen.

a) Joh. 17: 1. b) 1 Sam. 9: 13.

42. En zij aten, allen die daar waren en wier grote menigte de discipelen zo had beangstigd en zij zijn verzadigd geworden.

43. En zij, de discipelen, namen twaalf volle korven brokken op, zodat ieder van de twaalf een korf vol verzamelde en eveneens was er van de vissen nog een voorraad over.

44. En die daar de broden gegeten hadden waren ongeveer vijfduizend mannen, behalve de vrouwen en kinderen, die in grotere getale tegenwoordig waren.

Ook dit Evangelie, waarvan de geschiedenis volgens Joh. 6: 1-15 door de Evangelische kerk bestemd is om op de Zondag Laetare behandeld te worden, moet in het licht van de lijdensgeschiedenis worden beschouwd. Hoe ver nu op het eerste gezicht deze gebeurtenis verwijderd mag zijn van een overdenking van het lijden (hetgeen in Joh. 6: 40 staat: "Het Pascha, het feest van de Joden was nabij, " willen wij niet bijzonder benadrukken; het was toch ook nog een heel jaar vóór de kruisdood van Christus), zo zien wij toch dat Christus' eigen gedachten toen al bij Zijn lijden en alleen hierbij geweest zijn wanneer wij letten op de woorden, die Hij op de andere dag in de synagoge te Kapérnaüm spreekt (Joh. 6: 51): "Ik ben het levende brood dat uit de hemel neergedaald is; als iemand van dit brood eet zal die in de eeuwigheid leven. En het brood dat Ik geven zal is Mijn vlees, dat Ik geven zal voor het leven van de wereld. " Filippus verklaart wat noodzakelijk is om een zo grote menigte te eten te

geven, Andreas wat aanwezig is en zeker, wanneer dat zo tot elkaar staat - twee honderd denarieën nog niet genoeg, dat ieder een beetje neemt en dan voorhanden 5 gerstenbroden en 2 vissen - en er geen derde tussen beiden treedt, rijmt het nooit met elkaar. Maar er treedt iemand tussen beiden: "De Heere wist wat Hij doen zou. " Dat is niets anders dan wanneer wij in de hemelse raad verplaatst werden en de hemelsen Vader zagen hoe Hij de mensheid hier op aarde overziet die naar het hemelse brood smacht en wij hoorden Hem dan door de hemel en de hemel der hemelen, zowel als over de aarde de vraag doen: "Waar zullen wij brood kopen, dat deze eten?" Nu stond er een mens op, die antwoordt: "Daarvoor moet eerst een verzoening worden gevonden, een verlossing, niet met zilver of goud, maar met heilig en dierbaar bloed, door onschuldig lijden en sterven" (1 Petrus . 1: 18); en een ander antwoordde meteen: "Niemand van hen zal zijn broeder ooit kunnen verlossen; hij zal God Zijn rantsoen niet kunnen geven: want de verlossing van hun ziel is te kostelijk en zal in eeuwigheid ophouden (Ps. 49: 8 v.). Maar dan treedt de Zoon daartussen, de eeuwige Zoon van God en Hij getuigt en roept: "Ik weet wel wat Ik wil doen!" Nu laat Hij het volk zich neerzetten; Hij treedt in het midden van het volk en Hij begint het met Zichzelf, met het vlees te eten te geven, dat de Zoon des mensen geeft voor het leven van de wereld. En zie, de wereld kan nu verzadigd worden, de hele grote wereld door dit ene voedsel. Kon Hij daartoe raad verschaffen, dan is het een klein wonder dat Hij ook met die geringe voorraad aardse spijs 5. 000 lichamen kon verzadigen. Wanneer er dan dagen aanbreken van dure tijden, versterk dan Heere! ons geloof, dat Gij ons slechts om dezelfde reden het gebrek toezendt waarom gij Filippus vraagt: "Waar kopen wij brood, dat deze eten?" namelijk omdat Gij ons wilt beproeven, terwijl Gij wel weet, wat Gij doen wilt.

De spijziging van de vijfduizend, een juist beeld in de lijdensweken van: 1) de algemene nood, 2) de overvloedige genade, 3) de gewone dank.

V. Vs. 45-56. (zie ook). Na de wonderbare spijziging wil het opgewonden volk, zoals wij van Johannes vernemen, in de storm van de geestdrift Jezus tot Koning maken. Aan dergelijke invloeden van vleselijke geloofsijver onttrekt de Heere Zijn discipelen, door ze te dwingen dadelijk op zee te gaan en het heenzenden van het volk zelf op Zich te nemen. In de daaropvolgende nacht, toen zij niet voortkwamen op de zee die hen tegen is en zij zelfs in de laatste nachtwake de oever nog niet bereikt hebben, komt Jezus op een wonderlijke manier tot hen. Door dat wonder komen zij een aanmerkelijke stap in het geloof vooruit; ook voor het volk in het land van Gennesareth zijn de volgende dagen van Zijn werkzaamheid van die aard dat het tot een doorbreken van de erkentenis had moeten komen van Hem, die onder hen rondging, dat zij hadden moeten begrijpen: niet Elias of een van de profeten is bij ons, maar Christus, de Zoon van de levende God.

45. En meteen dwong Hij Zijn discipelen in het schip te gaan en weg te varen. Hij wilde hen bewaren om aangestoken te worden door het volk, dat door het wonder opgewonden was en de Messias zo graag op de troon van David over Israël wilde zien (Joh. 6: 14 vv.). Hij wees hen heen aan de andere kant tegenover Bethsaïda (= vishuis) aan de westelijke oever bij Kapérnaüm, terwijl Hij intussen de menigte weg zou sturen en hen later nakomen.

46. a) En toen Hij, na het afvaren van de discipelen, aan hen, aan de vijf duizend, hun afscheid gegeven had, door Hen te ontwijken (Joh. 6: 15) en zij dus wel moesten besluiten naar huis te gaan, ging Hij op de berg, op de hoogte van het rondom liggende bergland om te bidden.

a) Luk. 6: 12.

47. En toen het avond geworden was, de zon was ondergegaan, was het schip in het midden van de zee en Hij was alleen op het land en bleef in het gebed tot ongeveer 3 uur in de morgen.

Niet dan zelden is het: "Komen jullie hier alleen en rust een beetje" (vs. 31). Niet altijd is het: eten van het wonderbrood. Het is vaak storm op zee. Het is niet altijd een storm op zee met de Heere in het midden, ontwakend uit Zijn slaap om zee en wind te bestraffen op de eerste noodkreet die tot Hem komt. Soms houdt Hij Zich ver. Tevergeefs tot Hem geroepen. Tevergeefs naar Hem uitgezien. De tweede nachtwake gaat na de eerste, de derde na de tweede voorbij: geen hulp, geen Heer. En handen, waarin zich het gezegende brood wonderbaar vermenigvuldigde, pijnigen zich tevergeefs tegen wind en stroom. . . Wat hier op het meer van Tiberias door de twaalf ondervonden werd, zou niet minder door hen ondervonden worden op de zee van de volken, waarin het hun roeping en hun voorrecht zou zijn het net van het Evangelie uit te werpen; met grote, onverwachte, wonderbare, door de Heere vaak gegeven zegen: maar waarvan de baren, ook niet zelden nood en dood dreigende, tegen hen zouden opstaan. Wat in deze nacht door de twaalf discipelen, die Hij ook apostelen genoemd heeft, ondervonden werd, is een proef en een beeld van hetgeen door vele duizenden van Zijn discipelen in alle tijden op de levenszee ondervonden zou worden. En de uitnemendsten onder hen zullen doorgaans het meest getuigen van stikdonkere nachten op schone dagen gevolgd; van zware stormen en noodweer, waaraan de Heere, waaraan de gehoorzaamheid aan Zijn gebod blootstelde en die Hij niet, die Hij noch in de eerste, noch in de tweede, noch in de derde nachtwake bestrafte; van lange, pijnlijke en vruchteloze inspanningen om rampen te overwinnen en bezwaren te boven te komen, die Hij hen had kunnen sparen of die een wenk van Zijn wil allang had kunnen doen ophouden.

48. En Hij zag, toen Hij in de donkerheid van Zijn ogen naar de discipelen op de zee wendde, dat zij zich zeer pijnigden om het schip vooruit te krijgen; Want de wind was hen tegen en zij kwamen, hoewel zij de riemen ter hulp hadden genomen, in verscheidene uren niets vooruit. En omstreeks de vierde wake van de nacht, d. i. tussen 3-6 uur in de morgen kwam Hij tot hen om hen uit hun nood te redden, wandelend op de zee en wilde hen voorbijgaan om hen gelegenheid te geven Hem te zien en zodat zij zich zouden troosten met Zijn nabijheid en nieuwe moed vatten.

De dood zien de discipelen voor ogen, maar de Redder zien zij niet. Echter deze ziet hen. Ja, Hij ziet hen ook vanaf de berg van Zijn gebed. En dat zien is deelneming; dat zien is bescherming; dat zien is genoeg. "En Hij zag, lezen wij, Hij zag, dat zij zich zeer pijnigden om het schip vooruit te krijgen. " O dat u het geweten, dat u het vermoed had, zwervers op de zee van Tiberias! Hoe zou het u hebben gesterkt, hebben getroost en doen hopen. En u

zwerver op de levenszee, door duisternis overvallen, door storm belopen, in nood van baren, dat u het bedacht! De Heere, die u ver waant is nabij, nabij in de geest. Dat oog vol liefde en macht - o stel het u voor! - is op u geslagen. Van de troon van Zijn heerlijkheid reikt Zijn blik tot die haven waardoor u op en neer geworpen wordt. Ja, uw Jezus, als u echt Zijn volger bent, hoort uw zuchten, telt uw tranen, weegt uw moeiten op Zijn hand. Nog deze rukwind, nog deze hoge zee, nog één vruchteloze poging, nog één nachtwake. . . en het is genoeg. Hij die de beproeving zond, heeft ze afgemeten en Hij waakt over u terwijl ze u pijnigt. "Hij zal u niet beproeven boven wat u vermag, maar bij de beproeving ook de uitkomst geven, zodat u ze kunt verdragen. "

50. Want zij zagen Hem allen en wisten dus dat zij niet met een zinsbegoocheling van een enkele te doen hadden; zo werden zij ontroerd, want hun ogen werden zo gehouden dat zij Hem niet kenden. En meteen nam Hij die nutteloze schrik en die dwaze mening van hen weg en sprak Hij met hen, zodat zij Hem al aan de klank van Zijn stem kenden en zei tot hen, die ontsteltenis door vriendelijke toespraak wegnemende: Ben van goede moed, Ik ben het; vrees niet.

Dat Jezus niet uit willekeur Zijn discipelen zo lang alleen had gelaten blijkt uit de opmerking, dat de behoefte aan stille gebedsomgang met God Hem op de berg had gedwongen en daar vast gehouden. Op eigenaardig boeiende wijze stelt Markus Jezus en de van Hem gescheidene discipelen tegenover elkaar voor: zij in de duisternis alleen op de zee, zonder hun Meester, wiens persoonlijke tegenwoordigheid hun moed was en Hij alleen op het vaste land - dat is een tegenstelling als tussen onveiligheid en geborgen zijn. Die tegenstelling wordt hoe langer hoe sterker totdat zij de uiterste hoogte in de loop van de nacht bereikt. Markus vertelt van het standpunt van Jezus, als iets dat zich aan Jezus’ blikken vertoont, hoe de discipelen ver van Hem de sterkste aanvallen van de stormachtige zee moeten verduren en ondanks de grootste inspanningen hun doel niet kunnen naderen. Zo is Zijn komst een daad van liefderijke hulp en alles opmerkende voorzienigheid, niet iets toevalligs. Terwijl het namelijk schijnt alsof Hij in Zijn stille gerustheid hen vergeten had, die toch op Zijn bevel die moeilijke vaart hadden ondernomen, komt Hij hen toch te hulp omdat hun nood Hem niet ontgaan is. In de kracht van Zijn zo-even opnieuw gesterkte gemeenschap met God komt Hij tegen het einde van de nacht tot hen, nadat hun geduld voldoende beproefd was, wandelend op de stormachtige zee als op effen wegen. Zij zien Hem voorbij zich heengaan alsof Hij niet op hen lette, noch hen kende, totdat zij luid van angst beginnen te schreeuwen. Dat Hij op het water wandelt, als had Zijn lichaam geen materiële zwaarte, had hen toch in de waan gebracht dat de verschijning een zinsbedrog, een spook was. Hun waarneming toch was niet een van één of van twee uit hun midden, zodat zij zich zouden hebben kunnen geruststellen, als over een werk van de ontstelde verbeelding. Uit de algemeenheid en de overeenkomst moesten zij besluiten tot een wezenlijke macht die hen schade wilde berokkenen. Zo min geloofden zij nog, dat hun Meester hen overal beschermend nabij was, zo weinig kenden zij Hem een bovenmenselijk vermogen toe, om Zich daar zichtbaar aan hen te vertonen, dat zij liever die bijgelovige verklaring voor die verschijning zochten. Zijn spreken bracht hen pas tot het geloof dat zij met een lichamelijk levend mens te doen hadden en Zijn woord van troost en verzekering overtuigde hen, dat deze mens werkelijk Jezus zelf was.

Met het woord spook bedoelt men de schimachtige, zichtbare verschijning òf van de ziel van een gestorvene òf van een boze geest, die schade wil berokkenen.

Een spook is een verschijning, die al in zoverre bedrieglijk is dat zij lichamelijk tastbaar schijnt te zijn en toch als een schaduw weer verdwijnt. Maar ook in dit opzicht is het spook een bedrieglijke verschijning, dat het de al beangstigde nog meer verstrikt in de dwalingen van zijn ontsteld gemoed. Het is aan de ene kant de bedrieglijkste lievelings-afgod van het menselijk bijgeloof, dat met voorliefde spoken ziet, aan de andere kant ook de onvernietigbare openbaring van het geloof, in zoverre het berust op de veronderstelling van de onsterfelijkheid van de ziel en het bestaan van persoonlijke geesten. Het "Conversations lexicon" verwisselt vaak het geloof aan geestverschijningen, dat naar de Heilige Schrift is, met het zien van spoken. De Bijbel is niet alleen doortrokken van verschijningen van bovenaardse geesten, d. i. van engelen, maar hij heeft ook het geloof aan de verschijning van de geesten van afgestorvenen gewettigd). Niet alleen is dit geloof gebleven door de donkere tijden van de Middeleeuwen, maar ook tot de laatste tijd, maar gelouterd en gereinigd van de vrees voor spoken, die apocriefe karikatuur van de geestverschijningen. Het uitgangspunt is, zoals wij zeiden, het bestaan van persoonlijke geesten boven ons waarnemingsvermogen; dat de losgemaakte van deze aarde een vrijere beweging kan hebben ligt eveneens in het begrip van persoonlijke geesten; de enige moeilijkheid ligt slechts in de vraag: hoe kan de geest, die in de zin van het aardse leven van het lichaam is ontdaan, zich doen zien door hem die hier is, door de geest, die aan de zintuigen gebonden is? De andere veronderstelling was deze: hij neemt voor een ogenblik een lichaam, of een soort van lichamelijkheid aan; de nieuwere zielkunde kan daarentegen antwoorden: hij is naar eigen natuur niet absoluut zonder lichaam.

De ziel van de geest is ook na de scheiding van haar lichaam niet geheel zonder lichaam; het inwendige volgt haar en het oude zal later met haar worden verenigd tot haar volkomen reïntegratie (herstelling) en restauratie. Er blijft zelfs tussen de ziel van de geest en het dode lichaam in de tussentijd een geheim verband, een politariteitsbetrekking, een rapport. Daaruit volgt ook weer dat het door de ziel verlatene en in zo verre ontzielde lichaam, al heeft het de ziel niet meer in zich, haar toch als het leven buiten zich heeft. De vertering van het lichaam is toch ook een levensteken en als doorgang van een voorbereiding van de opstanding.

Het verhaal van Mattheüs is meer dat van een ooggetuige; het gebeurde met Petrus, die tot Christus over de zee wilde gaan, is alleen door Mattheus (14: 28-31) verteld.

Zo lang wij hier beneden wandelen zijn wij overal omgeven en bedreigd door de nood van de zonde, evenals degenen die op de zee varen. De schipper zweeft door zijn gedrag over de afgronden die onder zijn voeten worden uitgediept. En hoe gemakkelijk kan hij, wanneer winden en golven hem tegen zijn en zijn vaartuig verbrijzelen, wegzinken in deze diepten, waaruit geen redding mogelijk is. Ook wij, zolang wij niet zijn opgenomen in de ark van de goddelijke genade, in welke wij alle gevaren kunnen trotseren, zweven op onze eigen krachten vertrouwend in een gebrekkige boot op de zee van de wereld. Onze hartstochten zijn de stormen die de golven beroeren, op welke wij nu in de hoogte, dan diep in de laagte varen. En wanneer zij ons werpen tegen de ondiepten en de klippen van de zonde, wanneer dan onze krachten niet genoeg zijn, wanneer de delen van het vaartuig die door mensenhand zijn

samengevoegd van elkaar worden gescheiden, dan zinken wij ook in de diepte, diep en dieper in een afgrond, die door geen licht van genade wordt verhelderd, waar vreselijke gedrochten wonen en waaruit geen helpende hand ons zal optrekken. Wie is Hij, die daar wandelt op de vloed, als was hij een vaste bodem, die door geen zwaarte in het vloeibare element wordt neergetrokken, door geen golf opwaarts of neerwaarts wordt gedragen, wiens voetzool nauwelijks door de vochtigheid wordt nat gemaakt? Wie is Hij die door het menselijke heengaat zonder te delen in het verderf waardoor zij zijn aangetast, door alle stormen van de hartstochten die rondom hen woeden, zonder zich daardoor te laten bewegen, die, overal door zonden omgeven, ook van de geringste bevlekking rein blijft? Wie is Hij? - Een spook, zo roept ook nu nog menigeen! Die Christus is een droombeeld door dweperij te weeg gebracht, die Christus van wie u ons vertelt, die de goddelijke natuur met de menselijke heeft verbonden, die onbeperkte macht had over de elementen, die in alles verzocht werd maar Zich steeds vrij van zonde heeft gehouden en door Zijn dood allen, die in Hem geloven, van de eeuwige verdoemenis zou hebben gered. Maar, u dierbare stem, die door het geruis van wind en golven, door het gedruis van het dagelijks leven en van de wereldse bemoeiingen, door het geschreeuw van het ongeloof heen vernomen wordt in alle ontvangbare harten. Hebt u al van Hem gehoord, mijn vriend? voelt u al: Christus is niet degene waartoe het ongeloof Hem wil maken, niet een spooksel, maar de levende Zoon van God, de ware Heiland, die van de zonde kan verlossen, welke Hem vreemd was en wier straffen Hij droeg? Voelt u het? Dan zult u ook die ijver in u voelen die in Petrus was. De begenadigde ziel brandt van verlangen om Christus door heiligmaking gelijkvormig te worden. Ook zij wil zweven over de golven van deze wereld, zonder in haar lusten ten onder te gaan. Zij wil ondanks de tegenwinden die haar ophouden en terugdrijven, ondanks de golven die zich verheffen en neerzinken, haar weg naar Christus voortzetten, waarheen al haar wensen gericht zijn. Zal de Heere dit verlangen goed noemen? zal Hij Petrus toestaan tot Hem over de golven te komen? Zal Hij dat alles billijken wat de ziel in de gloed van de eerste liefde tot Hem onderneemt? Kan niet nog het hemelse vuur met aardse elementen, de drang van de genade met de drang van de natuur vermengd zijn? Kan hij, die Jezus wil naderen, ook niet misschien, zonder dat hij het zelf weet, besmet zijn met de wens om door mensen bewonderd te worden? Kan hij niet, alleen ziende op de roem van het welgelukken, vergeten, zich toe te rusten tegen de gevaren en moeilijkheden? 1) Dat alles moge zo zijn, ja, men kan toegeven dat het bijna altijd zo is; maar moeten wij alleen dan pas handelen wanneer ons handelen geheel en al rein is? dan zouden wij nooit tot handelen komen! De Heere wekt ons op zodra slechts het beginsel dat aan onze poging ten grondslag ligt, waardig is: het onreine, dat er nog aankleeft, zal door de beproeving die Hij ons bereidt, worden afgescheiden. Hij zegt tot Petrus: "Kom!" Onbeschrijfelijke vreugde voor deze, als hem hetzelfde gelukt wat hij in zijn Heer heeft bewonderd! Onbeschrijfelijke vreugde voor hem die besloot Christus na te volgen, dat hij door zijn vervuld zijn met de Geest wordt verheven boven de aardse dingen, dat hij zich als het ware ontbonden voelt van de wetten van de zwaarte die al het andere in de golven van de wereld naar beneden trekt, dat zijn wandel niet meer op aarde, maar nu al in de hemel is! Zulke verrukking schenkt de goddelijke genade aan de oprechte en vurige gemoederen die de weg van het heil hebben betreden; de eerste schreden worden hen gemakkelijk, de eerste tijden na de bekering zijn gewoonlijk onuitsprekelijk vrolijke en gelukkige tijden. Zij moeten ophouden; de heilige vreugde die de Christen vervult en die een gevoel van trotsheid in hem kon opwekken, moet worden gedempt. Petrus zag een sterke wind; dat zich een nieuwe storm zou verheffen en de

golven tegen hem zou dringen, dat had hij niet gedacht, dat was voor hem geheel onverwacht; omdat het toch gebeurt schrikt hij en in zijn verwarring, waarin hij meer op de storm en de golven dan op Christus ziet, begint hij te zinken. Ook u geloofde, begenadigde ziel! dat alle verzoekingen voor u hadden opgehouden, of dat die, welke zich vertoonden, u slechts gelegenheid zouden geven om een schitterende volmaaktheid te ontwikkelen. Maar zie, daar verheft zich een storm! Kwam die van buiten, was het een bestrijding die door de vrijmoedige geloofsbelijdenis werd veroorzaakt. Over zo een zou u zich verheugen; maar zij komt uit uw eigen binnenste voort, hartstochten, die u sinds lang overwonnen waande, verheffen zich en tonen dat zij nog steeds voorhanden zijn. Er komen ook wel uitwendige beproevingen bij en zij zijn van een aard, zoals zij zich gewoonlijk alleen hij de gewone zondige wereldlingen openbaren, maar u ze voor u nooit had verwacht, u twijfelt aan uzelf, aan de Heere en Zijn genade en omdat uw vertrouwen op Hem geringer is dan uw vrees voor de verzoeking, begint gij aan de verzoeking toe te geven. Petrus schrok en begon te zinken, maar ook riep hij en bad: "Heere! help mij. " Ook u zonk en bent in uw verzoeking zeker niet rein van zonden gebleven: toen verdween die trotse inbeelding die ook de vroomste bekruipt. Toen erkende u dat de goddelijke genade ons niet opeens de nodige mate van kracht voor de gehele levensweg verleent, maar dat zij in ieder bijzonder geval, ieder ogenblik steeds opnieuw moet worden afgesmeekt. Toen riep u: "Heere, help mij!" En de Heere greep ook u evenals Petrus met Zijn machtige hand; en Hij, die u van de straffen van de zonde bevrijd had, redde u van de zonde zelf in welke u dreigde weg te zinken.

1) Iets daarvan werd Petrus later onder de leiding van de Heilige Geest wel gewaar; hij leerde bekennen dat zijn geloofsmoed niet vrij geweest was van zekere overmoed, van een trachten naar hoge dingen en van zelfverheffing boven de anderen). Toen wilde hij niet dat iemand hem bewonderde en hoger stelde dan hem toekwam; bij zijn zendingsprediking heeft hij nooit deze geschiedenis van zijn geloofsmoed verteld, ook later niet toegegeven, toen zijn "zoon" Markus (1 Petrus . 5: 13) uit die voordrachten dit Evangelie samenstelde, dat deze die geschiedenis zou opnemen. Critici en schriftonderzoekers menen wel meestal dat Markus die niet had mogen opnemen om de eer van de grote apostel niet te krenken, omdat het zinken in de zee hem juist niet tot grote roem verstrekte. Markus heeft echter andere dingen opgenomen die deze gewaande eer op veel ergere wijze krenken; het tegenovergestelde is dus wel het ware, Petrus heeft niet gewild dat iemand hem een hogere plaats gaf dan hem toekwam. Mattheüs heeft er echter voor gezorgd dat de geschiedenis voor de kerk niet verloren ging. Omstreeks de tijd van de vervaardiging zal deze wel de juiste mening zijn, dat het Evangelie allang aanwezig was voordat een van de drie overige Evangeliën werd geschreven.

Waar de nabijheid van de Heere, de stem van de Heere, het werk van de Heere onderkend wordt, daar houden noden en gevaren op. Waar Hij zegt: "Ik ben het" vluchten de spoken, die een bange verbeelding radeloos doen uitschreeuwen. Zijn: "Vrees niet" neemt de vrees weg. Zijn: "Zijt welgemoed" stort moed en kracht in bezwijkende harten. En Hij komt, Hij treedt op, Hij is er, Hij zegt: "Ik ben het, " Hij zegt: "vreest niet!" Hij zegt: "weest welgemoed; " soms in de eerste nachtwake, mogelijk in de tweede of in de derde, maar zeker in de vierde en laatste, waar het Zijn discipelen, waar het Zijn vrienden zijn, die in nood zijn van de baren. . . . laat dan de baren bruisen, de storm aanhouden, de nacht zich rekken, de nood nog klimmen; men weet, men voelt niet, men ondervindt dat men in de nood geschraagd, dat men door de

nood gedragen wordt, dat de nood inwendig, dat is, dat hij metterdaad overwonnen is. Want de nood van de nood is het gevoel van nood. En dit: waar Hij herkend, waar Zijn optreden, waar Zijn gangen, waar Zijn hand gezien wordt; waar het woord van Zijn vertroosting tot het hart komt; dit neemt Jezus weg. Het is op deze manier dat Hij Zijn discipelen in nood en lijden erdoor helpt; maar Hij doet meer: Hij helpt hen ook uit.

51. En Hij klom, in gemeenschap met Petrus die tot Hem op het water was gekomen, tot hen, tot de overige elf discipelen in het schip en de wind stilde op hetzelfde ogenblik toen de Heere bij hen was. En zij, de discipelen, ontzetten zich zeer in zichzelf en waren verwonderd over hetgeen zij van Jezus (vs. 48) hadden gezien.

52. Want zij hadden niet gelet op het wonder van de broden, die door Zijn macht waren vermeerderd tot voeding van 5. 000 mensen: want hun hart was verhard. Het was stomp en ontoegankelijk voor hogere inzichten, anders hadden zij al bij dat wonder moeten opmerken, wie Jezus eigenlijk was en er zou niet eerst nog een tweede van dezelfde buitengewone aard nodig zijn geweest om hun het juiste begrip te geven.

De discipelen ondervinden een tweede wonder dat hen zelf ten zegen is, terwijl Jezus bij hen instijgt, namelijk dat de storm, die hen tegen is, meteen wordt gestild. Dat brengt hen des te meer buiten zichzelf. De discipelen, zegt Markus, hadden niet voldoende lering getrokken uit de wonderbare vermeerdering van de broden, namelijk dat de mate van hetgeen voor de mensen mogelijk was, niet geschikt was om de openbaring van de Heere te meten. Volgens zijn mening zijn dus beide wonderen specifiek onderscheiden van alle vorige. Daarom ontziet Hij zich niet het hart van de discipelen verstompt te noemen tegenover de werking die het eerste wonder op hun erkentenis had moeten uitoefenen, omdat zij bij het tweede van dezelfde aard nog zo geheel onvatbaar konden staan. Hij zegt dit om aan te tonen, hoe Jezus' openbaring er van Zichzelf op was gericht om het geloof van de discipelen tot een oordeel over het énige van Zijn persoon te dwingen (MATTHEUS. 14: 33) en hoe moeilijk hun geloof die drang opgevolgd is. Beide voorvallen hebben intussen ook hun betekenis ten opzichte van de toekomstige roeping van de twaalf. In het eerste (vs. 35 vv.) werd voorgesteld hoe het hen ten gevolge van de almachtige tegenwoordigheid van hun Heer zou lukken om door hun geringe dienst de hongerige wereld te spijzigen met het brood des levens; het tweede (vs. 45 vv.) wijst aan hoe de gemeente van Jezus haar weg zal maken door de wereld volgens welke zij te worstelen heeft met de mensheid, die vervuld is met de geest van die wereld en van deze zal te lijden hebben. Zij is die weg ingeslagen op bevel van haar Heer, die tot God gaat ter voleindiging van Zijn werk; zij deed dit in de hoop, die gegrond was op Zijn belofte, om Hem na korte tijd weer te zien. Maar de arbeid om tot het doel te komen wordt zwaarder en duurt langer, dan zij had gedacht en het tijdstip zal komen dat zij de gelukkigen voortgang tot het doel voor onmogelijk houdt en het de schijn verkrijgt alsof haar hoofd, dat in de veiligheid bij God vertoeft, haar heeft vergeten. Dan geduld te oefenen en standvastig het geloof aan de almachtige trouw vast te houden van Hem, die ze haar beloofd heeft, dat moest de uitkomst van deze vaart hen leren. Want net zo plotseling als hier zal de Heere verschijnen, vanwaar en zoals gij het niet heeft gedacht, zodat zij eerst door Zijn troostwoord daarvan moet worden verzekerd, dat Hij die in zo'n heerlijkheid komt, dezelfde is met wie zij in gemeenschap staat

van vlees en bloed. Dan zal opeens de tegenstand van de wereld vernietigd zijn en zij zelf zich aan het zalig doel van haar weg bevinden.

Tegenover het ijdele aardse koningschap dat het vleselijk Israël Hem wilde opdringen stelt Jezus de ware onbeperkte macht. Hij openbaart Zich aan de Zijnen als degene die macht heeft over alle krachten van de natuur, die Zichzelf en hen met Hem kan verheffen boven de zwaartekracht van dit aardse lichaam. 1) Wanneer Hij hen in de wonderbare spijziging een voorspel heeft gegeven van de overgave van Zijn vlees tot voedsel voor de wereld, wanneer Hij hen in deze vreselijk donkere duisternis, in storm en eenzaamheid een voorsmaak heeft laten voelen van de nog smartelijkere, maar eigenlijke scheiding na Zijn dood, zo geeft Hij vooraf in dit onverwacht, triomferend terugkeren midden door de woedende golven heen een voorafbeelding van Zijn troostvol verschijnen bij Zijn opstanding, ja van Zijn heerlijke hemelvaart, aan welke Hij Zijn gelovigen een aandeel laat nemen, terwijl Hij hen met Zich verheft tot de hemelse woningen.

1) Als men bedenkt, dat iedere vrijwillige beweging die ons lichaam maakt geen opheffing is, maar toch een overwinning van de wet van de zwaartekracht door het tussenbeide treden van een hogere kracht, namelijk de kracht van de wil, zo wordt door deze analogie begrijpelijk dat de materie als een werk van de wil altijd werkelijk ten dienste moet staan aan deze werkelijk bovennatuurlijke kracht. Niets verhindert aan te nemen dat de adem van boven op een gegeven, een menselijk lichaam, ja zelfs geheel materiële voorwerpen (2 Kon. 6: 6) van deze heerschappij van de zwaartekracht kan ontheffen.

Wat ons verwondert en ten hoogste mag verwonderen is dat door de discipelen en vrienden van de Heere van de tegenwoordige tijd, dat door ons, in zoverre wij echt discipelen en vrienden van de Heere zijn, in de nood van het schip van de kerk, in eigen noden op de zee van het leven zo weinig gerekend wordt op een liefde en een macht die in de hoogste nood zulke uitkomsten geven kan. Ach! ook wij hebben beiden het wonder van de broden en het wonder van de windstilling vernomen en is het niet vaak alsof wij beiden vergeten zijn, alsof wij noch op het een noch op het ander hebben gelet? of onze harten verhard zijn en deze troostrijke geschiedenissen tevergeefs voor ons zijn neergeschreven? te vergeefs door ons ondervonden? Nee, Hij zal ons niet voorbijgaan. Zijn hand is naar ons uitgestrekt, Zijn voet staat al aan ons slingerend boord, en als wij Hem niet afwijzen slingert het niet meer. . . . de zee is stil; het morgenlicht breekt aan, de haven blauwt in het verschiet. Straks wordt het anker geworpen. . . . Men zal komen in het land waar men naar toe vaart.

53. En toen zij overgevaren waren kwamen zij bij Bethsaïda in het land Gennesareth (zie) en meerden daar aan.

53. En toen zij overgevaren waren kwamen zij bij Bethsaïda in het land Gennesareth (zie) en meerden daar aan.

54. En toen zij uit het schip gegaan waren en zich naar Kapérnaüm begaven werden zij meteen herkend door de mensen daar, die Hem de vorige dag over de zee hadden zien varen (vs. 33).

55. En het hele omliggende land doorlopend, verbreidden zij het bericht van Zijn komst. Drie weken lang hadden zij Zijn aanwezigheid moeten missen en de vorigen dag hadden zij Hem niet kunnen houden (vs. 31). Op diezelfde dag leerde Jezus in de synagoge te Kapernaüm (Joh. 6: 59), op de volgende dagen begonnen zij degenen die kwalijk gesteld waren op beddekens te dragen naar de plaats waarvan zij hoorden dat Hij er was, want in die vier dagen van 19-22 April deed Hij een reis door het landschap.

56. En waar Hij kwam in steden of dorpen, daar leiden zij de zieken op de markten en baden Hem, dat zij maar de zoom van Zijn kleed mochten aanraken; de zieken waren echter zo veel in getal dat de Heere zich niet met ieder in het bijzonder kon ophouden. En zoveel als Hem aanraakten werden gezond. De beide geschiedenissen van 23 en 24 April, die ook nog in en tijd van het paasfeest van het jaar 29 vallen zijn al in Hoofdstuk 2: 23-3 : 12 verteld.

De Evangelist wil te kennen geven dat men lang op Jezus heeft gewacht, als op een die men zelden als een lang vertoevende gast in zijn midden had. Daaruit alleen is die angstige haast te verklaren met welke men door het gehele landschap heenging en de zieken op hun bedden rondom de plaats bracht, waar Hij op dat ogenblik vertoefde. Ten gevolge van de uitzending van de twaalf, was de mening dat men in Jezus een onfeilbare Helper van lichamelijk kwaad had tot een heersende geworden en wat in Hoofdstuk 5: 27 nog als een enkel bewijs van opmerkelijke moed van het geloof moest worden bericht uit een tijd van ongeveer 7 maanden vroeger, behoorde nu al tot de gewone gebeurtenissen. Des te duidelijker kwam nu ook tot het volk de nadrukkelijke eis om zich een bepaald oordeel over deze man te vormen, op wie men zo’n vertrouwen kon stellen, evenals de discipelen in de beide geschiedenissen (vs. 35 vv. en 45 vv.) aanleiding hadden om tot de juiste kennis van Jezus’ persoon door te dringen. Bij deze is zo’n kennis gekomen, maar bij het volk zijn de oordelen, die in vs. 14 vv. als bestaande worden meegedeeld, bestendigd (Hoofdstuk 8: 27 vv.). In het volgende zien wij nu Jezus op zijn reis, die veel van een vlucht had, gedurende de volgende maanden tot aan Zijn vertrek uit Galilea.

HOOFDSTUK 7

OVER DE HUICHELARIJ DER FARIZEEEN, HET DOCHTERTJE VAN DE HEIDENSE VROUW, EN EEN DOOFSTOMME

I. Vs. 1-23. (zie ook). In de vier groepen van verhalen die tot hiertoe voorkomen, heeft Markus de tijd van de openbare werkzaamheid in Galilea tot in het begin van die periode beschreven, dat Zijn reis door het land het karakter van een vlucht aanneemt. Deze periode, waarin de toestand van het rijk Gods op de tijd van de vervaardiging van dit Evangelie is afgebeeld, zweefde hem meteen van het begin af zo zeer voor ogen, dat hij bij zijn mededelingen niet op de geschiedkundige tijdsopvolging het oog had, maar op bepaalde gezichtspunten voor de inwendige ontwikkeling. Nu hij echter zijn doel bereikt heeft, houdt hij zich streng aan de chronologische op volgorde van de gebeurtenissen, zoals die ook bij Mattheüs wordt gevonden (vgl. het overzicht bij MATTHEUS. 6: 1); hij brengt daar zelfs nog twee eigenaardige verhalen (Hoofdstuk 7: 31-37 en 8: 22-26) bij. Het eerste stuk van deze vijfde groep, die in 2 x 5 afdelingen verdeeld is, vormt de strijdvraag van de farizeeën over het wassen van de handen.

1. En bij Hem vergaderden, de dag na Zijn terugkeer van Nazareth (Hoofdstuk 6: 1-6), de farizeeën te Kapérnaüm en sommige van de schriftgeleerden, die volgens de aanleiding, welke in MATTHEUS. 15: 1 uitvoeriger is voorgesteld, uit Jeruzalem gekomen waren. Zij wilden een onderzoek beginnen om een punt van aanklacht tegen Hem te vinden. Terwijl een daar wonend farizeeër Hem met Zijn discipelen aan tafel uitnodigde om Hem beter te kunnen waarnemen, bevonden zij zich eveneens gezamenlijk in het huis van den gastheer als samengezworenen tegen Hem (Luk. 11: 37).

2. Zij vonden bij die gelegenheid bevestigd wat men bij de Hoge raad had aangebracht ("Uit 12: 1"). En ziende, dat sommige van Zijne discipelen met onreine, dat is, met ongewassen, met niet volgens de door de oude voorgeschreven wassingen godsdienstig geheiligde handen brood aten, omdat Hij Zich zonder die met Zijn discipelen aan tafel zette (Luk. 11: 37), berispten zij hen; zij maakten dat tot een zaak van verwijt.

3. Want om eerst de lezers die met de Joodse gebruiken onbekend zijn, de samenhang van de zaken te verklaren: de farizeeën en al de Joden die nog altijd onder hunverordeningen staan, eten niet tenzij zij eerst de handen vaak wassen. Zo belangrijk vinden zij de Levitische reiniging, dat zij de verordening van de ouden houden zoals die in de school van de farizeeën wordt opgevolgd 5: 22").

4. En als zij van de markt kwamen, waar zij door aanraking met de menigte zich Levitisch onrein zouden hebben kunnen maken (Joh. 18: 28), aten zij niet, tenzij zij eerst in een bepaald bad gewassen waren. En vele andere dingen zijn er, die zij aangenomen hebben te houden, als namelijk de wassing van de houten drinkbekers en aarden kannen, en koperen vaten en bedden, ligbanken voor het middagmaal. Deze allen reinigen zij vóór het gebruik op een tot in bijzonderheden geregelde manier, om zich niet in enig opzicht te bevlekken met iets, dat in tegenspraak met de Levitische reinheid is 11: 25").

Dit zijn allen uitbreidende toevoegsels aan de Mozaïsche geboden, die dergelijke, tot bijzonderheden afdalende bepalingen, niet bevatten. Zij worden ook verordeningen, of overleveringen van de ouden, of van de oude wetgeleerden genoemd. Nog vandaag is de wet van Mozes bij de Joden door de Talmud verdrongen en door de instellingen van deze overschaduwd.

Niet onbewust maar met het meest duidelijk bewustzijn verhieven de Rabbijnen hun verordeningen boven de wet van Mozes. Afgevaardigden van de Hoge Raad te Jeruzalem bezochten vlijtig de provincies en waren bijzonder opmerkzaam op die leraars die van de grondstellingen van het farizeïsme afweken, aan wiens spits het dogma van de overlevering stond.

Veel uitwendige ceremoniën en menselijke verordeningen zijn niet goed in de kerk van God, want zo men die stijf en strak houden wil, verlaat men gemakkelijk daardoor Gods gebod. De mensen doen echter gewoonlijk graag alles wanneer zij maar hun hart niet hoeven te veranderen en de eigenliefde is zo dwaas, dat men liever zorgvuldig en vlijtig is voor kruiken en bekers dan voor zichzelf.

Dat was het ook waarom de Heere zelf zei, dat Zijn juk zacht en Zijn last licht was (MATTHEUS. 11: 30), omdat Hij Zichzelf en de gemeenschap die Hij in Zijn naam wilde stichten, vergeleek met het juk en met het menigvuldige van uitwendige lasten bij de Joden, die de oudsten nooit moe werden uit te leggen.

5. Daarna vroegen de farizeeën en de schriftgeleerden Hem, omdat zij nu het punt van aanklacht, waarom zij zich rondom Hem hadden vergaderd, voorstelden (vs. 2): Waarom wandelen Uw discipelen, die Gij Uzelf vormt, niet naar de verordening van de ouden, maar eten het brood met ongewassen handen? Zoals wij toch aan uw eigen voorbeeld hebben opgemerkt, legt Gij het er op toe, om U te verheffen boven de verordeningen van de ouden - Gij wilt dus zeker een geheel nieuwe school stichten?

6. Maar Hij weerlegde eerst het verwijt omtrent het niet in acht nemen van de instellingen van de ouden. Hij antwoordde en zei tot hen: Jesaja heeft wel op treffende wijze (in Jes. 29: 13) van u, geveinsden! geprofeteerd, zoals geschreven is: a) Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich ver van Mij.

a)Ezechiël. 33: 31.

7. a) Zij eren Mij echter tevergeefs, in plaats van dat hun godsdienst Mij welgevallig zou zijn, want zij onderwijzen leringen die de geboden van de mensen zijn, terwijl zij die als een eigen gebod van God voorstellen, door ieder voor heilig te houden.

a)Kol. 2: 18, 20. Tit. 1: 14.

8. Met alle recht mag dat woord op u worden toegepast: want, terwijl u het gebod van God metterdaad nalaat, houdt u de verordeningen van de mensen, om ten sterkste Levitische

reinheid in acht te nemen, als namelijk wassingen van de kannen en drinkbekers; en andere dergelijke dingen doet u veel (vgl. vs. 4).

9. En Hij zei tot hen: U doet welzeker Gods gebod te niet en zet het blijvend terzijde, opdat u uw verordening zou onderhouden, die u aangenamer en meer welgevallig is dan de goede en volmaakte wil van God, tegenover welke u een geheime tegenzin koestert.

9. En Hij zei tot hen: U doet welzeker Gods gebod te niet en zet het blijvend terzijde, opdat u uw verordening zou onderhouden, die u aangenamer en meer welgevallig is dan de goede en volmaakte wil van God, tegenover welke u een geheime tegenzin koestert.

10. Hoort toe hoe u Gods gebod opheft, uit deze tegenover elkaar staande stellingen: want Mozes heeft (Efod. 20: 12 en 21: 17) volgens Gods last of ingeving gezegd: a) Eert uw vader en uw moeder, en b) wie vader of moeder vervloekt, die zal de dood sterven.

a)Deut. 5: 16. Efeze. 6: 2. b)Lev. 20: 9. Deut. 27: 16. Spr. 20: 20.

11. Maar u zegt: als een mens tot vader of moeder zegt: Het is Korban, (dat is te zeggen, een offergave, zo wat u van mij ten nutte zou kunnen komen; het is door een gelofte eigendom van de tempel geworden, God zal u om die gelofte iets veel beters geven; die zo spreekt, voldoet.

12. En gij laat hem zo niet meer toe iets voor zijn vader of zijn moeder te doen.

13. a) En u maakt zo het woord van God, dat beveelt vader en moeder te eren, krachteloos door uw verordening, die u ingezet hebt. In plaats van de mensen terug te houden van zulke onheilige plichten, die een verkorting van de kinderplichten betekenen; in plaats van dergelijke dingen op alle manieren te verhinderen, verhindert u het goede; en veel dergelijke dingen doet u (vgl. vs. 8).

a) 1 Tim. 4: 3. 2 Tim. 3: 2.

Markus geeft de beide delen van de rede van Jezus in omgekeerde opvolging, zodat bij hem de hoofdgedachte voorafgaat, die bij Mattheüs volgt; de laatste heeft zeker ten doel om de wet vóór de profeten te plaatsen.

Daarentegen laat Markus op de algemene schildering van de Farizees-Joodse gewoonte misschien daarom het door Jezus toegepaste oordeel van Jesaja volgen, om aan te tonen dat de ijverige waarneming van die gewoonten zelfs de profeet van Israël er toe moest brengen, in de plaats van het eigenlijke zedelijke doel van de mens, namelijk het doen van de wil van God, de gehoorzaamheid aan zuiver menselijke uitvindingen toe te laten.

Jesaja, Christus en de Reformatie in hun eenstemmig oordeel over de ware en de valse godsdienst.

Mensen die openlijk goddeloos leven verzwakken de waarheid van de Goddelijke wet niet zo erg door hun zondig leven, dan zij die zich voor vrienden uitgeven en het tegenovergestelde tonen.

14. Hierop hield de Heere nog verder een scherp bestraffende rede tegen de farizeeën en schriftgeleerden; Hij verliet het huis van degene die Hem aan tafel had genodigd, zonder verder aan de maaltijd deel te nemen. En bij het uitgaan uit de deur weer de hele menigte bij zich geroepen te hebben dieHem vroeger had omgeven, vóórdat Hij de uitnodiging van de farizeeër had ontvangen, zag Hij hoe deze gedurende Zijn afwezigheid nog aanmerkelijk was toegenomen (Luk. 11: 39-12 : 1). Daarop zei Hij tot hen: Hoor Mij allen en begrijp het, want het is een zeer gewichtige zaak die Ik u te zeggen heb, tot waarschuwing voor de zuurdesem van de farizeeën.

15. a) Er is niets van buiten de mens dat hem ingaat, dat hem kan ontreinigen, geen spijs of drank maakt hem onrein, maar de dingen die van hem uitgaan, die zijn het die de mens ontreinigen; wat uit zijn boos hart opwelt, dat maakt hem onheilig, dat verlaagt hem.

a)Hand. 10: 15. Rom. 14: 17, 20. Tit. 1: 15.

16. Als iemand oren heeft om te horen, die horen (MATTHEUS. 11: 15; 13: 9).

Jezus lost de vraag op, waarvoor de mens moet opletten, wil hij werkelijk voor verontreiniging bewaard worden. Dit doet Hij in een openlijk woord de oren van het volk, waarvoor het gedrag van Zijn discipelen (vs. 2) niet aanstotelijk mocht blijven, al ergerden ook Zijn vijanden zich daaraan. Het is toch niet een bijzonder privilege, dat Zijn discipelen rechtvaardigt, maar een algemene waarheid, die Hij tegenover de leerwijze der farizeeën wil doen kennen.

17. En toen Hij van de menigte, tot welke Hij voor de deur van het huis van de farizeeër gesproken had, in het huis gekomen was waar Zijn woning was, vroegen Zijn discipelen Hem door de mond van Petrus (MATTHEUS. 15: 15)van de gelijkenis die Hij te voren tot het volk had gesproken.

18. En Hij zei tot hen: Bent ook u, die bestemd bent om de eerstelingen te zijn in het koninkrijk der hemelen en een nieuwe tijd, de tijd van de genade, bekend te maken, u, die u al overeenkomstig de waarheid hebt gedragen, dat uitwendige reinigingen niets uitwerken op de inwendige toestand (vs. 2), bent ook u zo onwetend dat u de uitdrukking niet eens begrijpt waarmee Ik u gerechtvaardigd heb? Begrijpt u niet, alhoewel uw gemeenschap met Mij u al tot een nieuwe godsdienstige leefwijze gebracht heeft en u nu ook een bepaald bewustzijn omtrent de grond van die nieuwe leefwijze moest hebben, dat al wat van buiten in de mens ingaat, hem niet kan ontreinigen?

19. Want het gaat niet in zijn hart, welke gesteldheid toch alleen over reinheid en onreinheid beslist, maar in de buik en gaat van daar ook weer in de heimelijkheid uit, ten gevolge van

een afzonderingsproces, reinigend al het voedsel. Het onreine gaat weg en zo wordt de eigenlijke plaats van het leven daarvoor bewaard.

20. En Hij zei, nadat Hij Zich zo verklaard had over de eerste helft van Zijn woord in vs. 15, nu ook de andere helft verklarend: Dat wat uitgaat uit de mens, dat ontreinigt de mens, omdat het van hemzelf komt en een voortbrengsel is van zijn eigen inwendige natuur; het verontreinigt hem, wanneer het van die aard is dat hij zich daardoor als vleselijk, onzedelijk en verwerpelijk openbaart.

20. En Hij zei, nadat Hij Zich zo verklaard had over de eerste helft van Zijn woord in vs. 15, nu ook de andere helft verklarend: Dat wat uitgaat uit de mens, dat ontreinigt de mens, omdat het van hemzelf komt en een voortbrengsel is van zijn eigen inwendige natuur; het verontreinigt hem, wanneer het van die aard is dat hij zich daardoor als vleselijk, onzedelijk en verwerpelijk openbaart.

21. a)Want van binnen uit het hart van de mensen komen voort kwade gedachten, die zich ontwikkelen tot kwade daden, namelijk overspel, hoererij, doodslag.

a) Gen. 6: 5; 8: 21. Spr. 6: 14. Jer. 17: 9.

22. Dieverij, gierigheid, boosheid tegen de naaste, bedrog, ontuchtigheid (uitgelatenheid, ordeloosheid), een boos oog (MATTHEUS. 20: 17), lastering, hovaardij, overmoed, onverstand.

23. Al deze boze dingen komen voort van binnen als een vrucht van kwade gedachten en verontreinigen de mens. Het werk van de reiniging bestaat daarom alleen daarin, dat men de gedachten onderzoekt die te voorschijn komen, hoe zegesteld zijn, dat men de onreine niet voedt, noch zich door deze laat beheersen.

Evenals de Heere Jezus alle gerechtigheid vervuld heeft die Hij leerde en eiste, zo heeft Hij ook het gebod Joh. 7: 24 : "Oordeel niet naar het aanzien, maar oordeel een rechtvaardig oordeel" zelf vervuld. Hij oordeelde altijd naar het recht, nooit naar gevoel en hartstocht; Hij oordeelde altijd waarachtig, naar de inwendige grond, naar de eigenlijke waarde, nooit naar aanzien en uiterlijk. Er is ook in die zin geen bedrog in Zijn mond gevonden, dat Hij geen half waar en scheef, geen overdreven of verkeerd oordeel heeft geveld, waarbij te veel of te weinig gezegd was. Het kon dan ook niet anders of Zijn oordeel moest meestal van het oordeel van de mensen zeer verschillen. Zijn hele manier en wijze om de zaken aan te zien en te waarderen moest een bijzondere, Zijn maatstaf, waarmee Hij zaken en mensen mat en waarnaar Hij hun waarde bepaalde, moest des te ongewoner zijn, omdat de meeste mensen naar gevoel en hartstocht, naar overgeleverde gewoonten en menselijke opvattingen oordelen, afmeten en waarderen. Zo is dan ook hier het oordeel van de Heere Jezus over hetgeen de mens verontreinigt tegenover een ander oordeel geplaatst, namelijk tegenover de mening en het oordeel van Zijn tijdgenoten onder Zijn volk en de mening en het oordeel van de wereld van elke tijd en van elk land. De Joden hielden iemand in die mate onrein, slecht, onwaardig en verachtelijk, als hij de opvolging van Gods geboden naar de letter en naar de uiterlijken

vorm en nog meer dan dat, de vervulling en opvolging van de verordeningen van de ouden, van zekere bij hen in hoog aanzien staande leermeesters, naliet. Die deze met de grootste nauwkeurigheid hield, was in hun ogen heilig; die ze niet waarnam, werd voor een gemene, slechte, nietswaardige mens gehouden. Rijkdom en voorname stand maakte bij hen de mens niet voornaam en waardig, gaf hem geen waarde, en armoede en geringheid maakte bij hen niemand onrein; de rijkste tollenaar was bij hen een gemeen mens, omdat hij een Romeins tollenaar was en de voornaamste Jood werd voor een gemeen mens gehouden, wanneer hij de verordeningen van de ouden niet hield; daarentegen was de armste en geringste Jood, wanneer hij die waarnam, geacht en heilig. - Wat maakt daarentegen in de ogen en volgens het oordeel van de wereld een mens gemeen? wie en wat noemt men een gemeen man of een gemeen mens, gemene lieden of gemeen volk? Noemt men zo zondige, boze, misdadige mensen? of mensen, die zonder God en zonder hoop in de wereld zijn? of misschien mensen, die met het heilige spotten? Nee zulke mensen noemt men zo niet! Men noemt ook geen rijken, geen geleerden, geen voornamen gemeen. Een rijke, hoe slecht, hoe ruw, hoe onwetend, hoe belachelijk trots hij moge zijn, in hoe grote gierigheid en schreeuwende onbarmhartigheid of in welke verkwisting en overdaad hij moge leven; hoe veel bedrog en ongerechtigheid aan zijn geld moge kleven, telt niemand onder het gemene volk. Ja, wanneer een arme, een geringe, die vroeger niemand achtte, plotseling tot grote rijkdom komt en nu prachtige huizen bouwt, prachtige tuinen aanlegt, prachtig huisraad aanschaft, kostbare klederen draagt, de fijnste en duurste spijzen en dranken geniet, dan houdt hij dadelijk op tot de gemene lieden te behoren. Als hij over jaar en dag al zijn rijkdom weer verliest, dan behoort hij dadelijk weer tot het gemene volk; met zijn geld verliest hij zijn waarde. Een geleerde, hoe weinig waarde zijn geleerdheid op zichzelf moge hebben, hoe slecht hij ze aanwendt, welk een zondig, schadelijk, verderfelijk mens hij moge zijn, telt men niet onder de gemene mensen; evenmin een voorname, hoe slecht hij moge zijn, hoe ellendig en nutteloos in lediggang, hoe slecht en schadelijk in allerlei laagheid, schelmerij, dronkenschap, hoererij, echtbreuk, verachting van God en mensen hij openlijk moge leven, dat alles ontneemt hem in de wereld zijn waarde niet, bij blijft daarom toch een voornaam man en als men zijn gruwelijk gedrag ook berispt, rekent men hem toch niet onder het gemene volk. Een mens daarentegen die arm en nederig is, hoe goed hij moge zijn, hoe onbesproken zijn gehele gedrag ook is, hoe braaf en trouw, hoe vlijtig en arbeidzaam hij is, al is en doet hij nog meer, al jaagt hij ook in de vreze Gods en in geloof aan Gods beloften met de zwaarste en edelste inspanning de heiligmaking na, al leeft hij voor God en de eeuwigheid, maar is hij, zoals gezegd is, arm en nederig, woont hij in een kleine hut, heeft hij slechts het meest nodige en slechtste huisraad, draagt hij een grof kleed, moet hij in het zweet zijns aangezichts zijn brood eten, die heeft in de wereld geen waarde, die is en blijft volgens haar spraakgebruik een gemeen mens. En hoe oordeelt en spreekt de Heere in deze zaak? wat maakt naar Zijn waarachtig en beslissend oordeel de mens gemeen of onrein? Hij ziet op de mens zelf en alleen op de mens, wanneer Hij bepaalt wat de mens gemeen maakt; ja Hij wil eigenlijk in deze zaak niet eens het lichaam van de mens meegerekend hebben. Al het uitwendige, lichamelijke, zegt Hij kan de mens niet verontreinigen, het lichamelijke, aardse voedsel kan hem niet gemeen maken, want het raakt hemzelf niet aan, het komt niet in en tot de mens zelf, maar in de buik; het behoort slechts tot het lichaam van de mens en het lichaam is niet de eigenlijke mens, maar alleen zijn tent en woning voor de korte tijd van zijn verblijf op aarde. De mens zelf, die van geestelijke aard en natuur is, kan ook alleen door geestelijke zaken onrein en gemeen worden en alleen

geestelijke zaken kunnen hem waarde geven; daarom wat van binnen uit het hart van de mensen voortkomt, dat beslist over hem, want het getuigt hoe hij in zichzelf is, hoe goed of hoe slecht de verborgen grond en schat van zijn eigenlijk wezen is en daarnaar kan men hem waarderen en schatten. Wat zo van binnen uit het hart, uit de mens zelf, voor goeds, reins, schoons, goddelijks voortkomt, dat vereert hem en geeft hem waarde; want het getuigt dat hij inwendig in zichzelf goed, rein en schoon is en iets goddelijke in zich heeft. Het kwade, onreine, verkeerde dat van binnen uit het hart, uit de mens te voorschijn komt, dat strekt hem tot schande en maakt hem gemeen, want het getuigt dat hij inwendig, in zichzelf, verkeerd, onrein en gruwelijk is. Oordeelt dan over uw eigen onreinheid en die van andere mensen een rechtvaardig oordeel, zoals u volgens deze woorden van de Heere kunt doen! Bovendien, wat u uitwendig in deze wereld bent, dat bent u slechts een paar ogenblikken in vergelijking met de eeuwigheid; maar wat u in de andere wereld zult zijn, dat bent u eeuwig. O maakt dat u daar niet gemeen genoemd en als zodanig behandeld wordt! Ook dat maakt de mens gemeen, wanneer hij hier graag veel wil zijn en hebben, maar daar niet; daar niets te willen zijn en te willen betekenen is geen ootmoedige, nee, dat is lage gezindheid.

II. Vs. 24-30. (zie ook). Niet alleen tijdrekenkundig, maar ook naar zijn betekenis voor het koninkrijk Gods, sluit aan het vorige stuk van het handen wassen van de farizeeën en schriftgeleerden zich het nu volgende aan, namelijk dat van het grote geloof van de Kananese vrouw, wier dochter, welke door de duivel gekweld werd, gezond werd gemaakt door Jezus, toen Hij in het gebied van Tyrus en Sidon vertoefde. "Met de gemeente van Christus' discipelen, die zich tegenover het oude als het nieuwe Israël openbaarde, dat niet in de waarneming van uitwendige instellingen en onthoudingen zijn heiligheid stelt, maar deze in de heiliging van het hart zoekt, zullen, gemakkelijker dan het door de farizeeën vertegenwoordigde Israël, die heidenen samengaan die zonder het dienen van de wet in ootmoed en geloof hun hart gereinigd hebben tot het ontvangen van de zaligheid die in Jezus is. "

24. In Kapérnaüm was Hij door de farizeeën en schriftgeleerden met vijandige vervolgingen van stap tot stap omgeven. En daarom van daar opstaande, ging Hij weg naar de landpaal van Tyrus en Sidon aan de westzijde vanGalilea. En hij ging in een buis om daar in stilte enige tijd door te brengen en Hij wilde niet, dat iemand wist dat Hij daar was, om niet door hulpbehoevenden uit de heidenen lastig gevallen te worden en Hij kon noch niet verborgen zijn. God beschikte het dat Zijn aanwezigheid bekend werd om hier een gebeurtenis van profetische betekenis voor detoekomst te laten plaats hebben.

25. Want een vrouw wiens dochtertje een onreine geest had, van Hem gehoord hebbend, wachtte op een gelegenheid dat Hij Zich vertoonde; zij kwam en viel neer aan Zijn voeten (MATTHEUS. 15: 25).

25. Want een vrouw wiens dochtertje een onreine geest had, van Hem gehoord hebbend, wachtte op een gelegenheid dat Hij Zich vertoonde; zij kwam en viel neer aan Zijn voeten (MATTHEUS. 15: 25).

26. Deze nu was een Griekse (een Grieks sprekende) vrouw van geboorte uit Syro-Fenicië (een ander Fenicië dan dat wat tot Libië in Noord-Afrika behoorde, het gebied van het oude Carthago); en zij bad Hem, dat Hij de duivel uitwierp uit haar dochter, zeggende: Heere! help mij.

De Fenicische kusten waren oorspronkelijk Israël als erfdeel gegeven (Gen. 49: 13, Deut. 33: 14. Joz. 19: 28); die landstreek is echter nooit door Israël veroverd, maar in de handen van de Fenicische Kanaänieten gebleven. Jezus, de ware Zoon van David, de eigenlijke Jozua, wiens naam Hij verwezenlijkt, heeft niet nagelaten dat gebied van Israël, waarin noch Jozua noch Salomo gekomen is, te betreden. Hij heeft hier de Kanaänieten niet uitgeroeid, zoals aan het volk van Israël als knecht van de Heere was opgedragen, ter volvoering van het goddelijk gericht over het meest verdorven gedeelte van de heidenwereld. Hij is niet gekomen om te richten, omdat gebleken was dat het gericht de mensheid niet meer kon redden sinds het volk van God, dat het gericht aan de wereld moest volvoeren, zelf boven alle volken onder de woede van God was. Daarom heeft het betreden van de landstreek van Tyrus en Sidon door Jezus een geheel tegenovergesteld gevolg. Hij redt ziel en lichaam van een Kanaänitische en van haar dochter uit de macht van de duisternis.

27. Maar Jezus liet eerst haar naroepen onopgemerkt en wees vervolgens ook de voorspraak van de discipelen af (MATTHEUS. 15: 23, 24). Daarna, bij het derde aandringen, waarover hier hoofdzakelijk gehandeld wordt, zeiHij tot haar. 1) Laat eerst de kinderen verzadigd worden voordat de beurt aan u en uw gelijken komt; want het is niet betamelijk dat men het brood van de kinderen neemt en het aan de honden geeft zolang dezen nog aan tafel zitten en het hun etenstijd is. Dat zou tegen alle recht zijn en schennis van het recht van de kinderen.

1) Deze verzoeking gaat verder dan alle voorgaande, toen haar de Heere eerst geen woord antwoordde en vervolgens tegen de discipelen op hun voorspraak zei: "Ik ben niet gezonden dan tot de verloren schapen van het huis van Israël. " Markus heeft dit zozeer gevoeld dat zij de enige is die hij in zijn verhaal vermeldt. Jezus heeft hier alles wat er van verachting voor de heidenen in de taal en in de vooroordelen van Zijn volk bestond, overgenomen, ja ten toppunt opgevoerd. Nu is niet alleen de geest van de Kanaänitische in verwarring gebracht, nu is ook haar hart gewond, ter aarde geworpen, vertreden - ik zeg, haar hart, want het zou te weinig zijn, wanneer ik zei, hare eigenliefde. Men beantwoordt haar vertrouwen met koudheid, haar overgave met ongevoeligheid, haar liefde met verachting. Ach, nu zal zij overwonnen zijn? - Ja, zo zij overwonnen had kunnen worden! Maar zij kan niet overwonnen worden omdat zij niet wil twijfelen; zij laat zich niet afschrikken, niet in verwarring brengen; die vernederende vergelijking, die naar het uiterlijk aanzien haar gehele hart in opstand moest brengen, neemt zij zonder bedenking aan, zij ontleent daaraan een nieuw punt om de tegenstand van de Heere te overwinnen.

Zij had geloofd dat zo’n man voor alle mensen was en dat allen, die in nood waren en hulp nodig hadden, hetzelfde recht op Hem hadden. Nu dit echter niet is, nu zij hoort dat de Joden de kinderen zijn en het brood hen toekomt, blijft zij dadelijk achter. Zij kan dan geen brood verlangen, zij verlangt het ook niet; slechts een kruimel van dit brood, een brok is haar genoeg - slechts een woord, een blik en mijn dochter zal genezen zijn. (M. CLAUDIUS).

28. Maar zij antwoordde en zei tot Hem: Ja, Heere! maar ook de honden eten onder de tafel van de kruimels van de kinderen, die deze genoegzaam laten vallen.

29. En Hij zei tot haar: Omwille van dit woord, dat u niet is ingegeven door vlees en bloed, maar door Mijn Vader in de hemel en waaraan Ik als een gebod van de vader gehoorzaam ben, ga heen! de duivel is op dit ogenblik dat Ik tot u spreek uit uw dochter uitgevaren.

Wij hebben vaak de macht van het woord van God bewonderd; het is tijd nu de macht van het mensenwoord te bewonderen. Het woord van de Kanaänitische opent de hemel, triomfeert over de Heere, verdrijft de duivel en werkt wat het wil. "Zo waarachtig als de Heere, de God van Israël leeft, " zegt Elia in 1 Kon. 17: 1 , "als er in deze jaren dauw of regen zal zijn, zal het zijn omdat ik het zeg. " Dit is het woord van het geloof en het geloof maakt ons, ik weet niet op welk een geheime manier, de almacht van God deelachtig. Zoals geschreven staat: "bij God zijn alle dingen mogelijk, " zo staat ook geschreven: "alle dingen zijn mogelijk voor degene die gelooft. "

Heerlijk schittert ook bij zware proeven het geloofslicht van die heldin. Jezus zwijgt, de hulp wordt uitgesteld, maar zij laat de Helper niet los. Zo wil ook ik U, o Jezus! niet loslaten, ik wil U met de armen van mijn geloof aangrijpen: geef mij maar, wanneer het U welbehaaglijk is, wat van Uw tafel valt.

30. En toen zij in haar huis kwam, merkte zij dat de duivel uitgevaren was en de dochter nog wel afgemat door een laatste aanval van de boze geest (Hoofdstuk 9: 26), maar toch tot rust gebracht en genezen, liggend op het bed.

III. Vs. 31-37. "De vrouw, van wie wij zo even gehoord hebben, sprak juist; door het woord van haar belijdenis won zij voor zich, onder Jezus genadig welbehagen, de genezing die zij zocht. Zij sprak echter recht, omdat zij met brandend verlangen het gerucht van Hem had gehoord. Nu ontmoeten wij hier een uit Israël die onbekwaam is om te spreken; bij deze moet Jezus eerst de erkentenis opwekken van het goed, dat in Hem is en het verlangen daarnaar opwekken. " Hij is zo een zeer juist beeld van Zijn volk, dat met horende oren toch niet wilde horen, daar stompzinnigheid en hardheid het hart toesloot en dat nu ook zijn roeping verzuimde om getuige van de zaligheid onder de volken te zijn. Alleen door bijzondere genademiddelen van Christus zal nog eenmaal de ban worden weggenomen en het tot horen worden gebracht, om dan te spreken op volkomen normale wijze, als was het nooit stom geweest (Openbaring . 14: 3).

EVANGELIE OP DE 12DE ZONDAG NA TRINITATIS.

Evenals de doofstomme zich door het gevoel van zijn ellende tot Christus liet dringen, zo moet ook ons de kennis van onze zonden ons dwingen hulp te zoeken bij Hem die gekomen is om zondaren zalig te maken. Waar werkelijk berouw en leedwezen over de zonde is wekt ook de Heilige Geest begeerte en verlangen naar genade en vergeving en voert Hij zo tot de Heere. De Heere opent ons oor en hart om het woord van het leven te geloven en doet ons de mond open tot belijdenis en lof van Zijn naam. De waarachtige bekering is niet ons werk,

maar een werk van de Heere. Berouw over de zonde is het eerste stuk daarvan, het gelovig toevlucht nemen tot de Heere onze Verlosser, is het tweede.

31. En Hij ging weer weg van de landpalen van Tyrus en Sidon, waar Hij toch niet verborgen had kunnen blijven zoals Hij het wilde (vs. 24) en ging in een halve kring, die Hem eerst door de bergwoestijnen en dalkloven aan de voet van de Libanon van de Anti-Libanon bracht, vervolgens voorbij de met sneeuw bedekte top van de grote Hermon en vervolgens naar Iturea en Auranitis voerde. Zo kwam Hij weer aan de zee van Galilea en wel aan de oostzijde, door het midden van de landpalen van Dekapolis, bij de stad Hippos.

32. En zij brachten, onder de vele zieken die Hij op die tocht genas, (MATTHEUS. 15: 29 vv.) een dove tot Hem die moeilijk sprak en baden Hem dat Hij de hand op hem legde, om zo hulp te verlenen (Hoofdstuk 6: 5; 8: 23 en 25).

Markus toont bij de keuze van de wonderen een voorliefde voor die genezingen bij welke het middel ter genezing en de genezing zelf in haar voortgang aanschouwelijk voor de ogen kwam. Zo ligt ook volgens hem de dochter van de Kanaänitische na de genezing nog uitgeput op het bed (vs. 30); zo beveelt Jezus volgens hem dat men de dochter van Jaïrus te eten gaf (Hoofdstuk 5: 43); zo vertelt hij alleen de genezing van de blinde te Bethsaïda, welke langzamerhand en in twee delen plaats heeft (Hoofdstuk 8: 22 vv.). Zo deelt ook hij alleen hier een geschiedenis mee waarin het wonderbare werk van de Heere met aanwending van spuug nauwkeurig is beschreven.

Dit Evangelie wil ons aanwijzen wat God, de Heere, doet bij het werk van onze wedergeboorte, opdat wij nieuwe mensen worden. Het stelt ons duidelijk en aanschouwelijk in de lichamelijk doofstomme drie zaken voor, waarop het bij de geestelijke geboorte aankomt: 1) in welke toestand de Heere ons van nature vond tegenover Zijn werk; 2) welke middelen Hij tot onze genezing aanwendt; 3) welk gevolg de aanwending van deze middelen bij ons heeft.

33. En Hij nam hem uit de menigte alleen, stak Zijn vingers, van elke hand de wijsvinger, in zijn oren, spuugde, raakte zijn tong aan en bracht het speeksel op de tong van de doofstomme, om ook met zijn andere gebreken in onmiddellijke aanraking te komen (8: 23).

De Heere kon tot de dove niet spreken, de stem kon tot de ongelukkige niet doordringen, daarom sprak de Heere hem niet aan, maar raakte Hij hem aan. Hij stak de vingers in de oren van de dove en raakte vervolgens met Zijn speeksel de tong van de zwaar bespraakte aan. Hij deelde de man op deze manier iets van Zich mee en wekte hierdoor de opmerkzaamheid van de man. Om dezelfde reden bestreek de Heere de ogen van de blindgeborene. Er moest iets zijn waarmee de lijder werkzaam kon zijn en waarmee hij zijn geloof kon oefenen. - Geschiedde nu de genezing van de dochter van de Kananese vrouw onmiddellijk, de genezing van deze man geschiedde indirect door opvolgende betastingen. De Heere deed het om te tonen en te leren dat Hij indirect en onmiddellijk helpt en dat ieder op zijn manier geholpen wordt. De Heere is aan niets gebonden, maar is zo vrijmachtig als machtig. Daarom moeten

wij ook in de bekering niet op een ander neerkijken. De wijsheid van de Heere verheugt zich in de eenheid van het doel in de veelvuldigheid van de wegen.

Deze proef strekt tot bewijs, met hoeveel recht Jezus Zich tot staving van Zijn Messiaswaardigheid op het "de doven horen" beriep (Jes. 35: 6; vgl. MATTHEUS. 11: 5); niet slechts is zij een nieuw bewijs van wonderkracht, die onmogelijk uit natuurlijke oorzaken verklaard kan worden - immers nergens is speeksel als geneesmiddel voor het spraakvermogen aangewezen door de artsen van de oudheid, - maar bovenal is zij een treffend bewijs van de wijsheid waarmee de Heere de vorm van Zijn wonderdaden inrichtte naar de behoefte van de lijders. Men bedriegt zich als men meent, dat alleen de zucht om verborgen te blijven en geen aanstoot aan Zijn vijanden te geven, Hem de glans van het wonder deed temperen door schijnbaar natuurlijke werking; uit die zucht mag het gebod van de stilzwijgendheid volkomen verklaard worden, de wijze van de genezing ontvangt alleen haar licht uit de eigenaardige toestand van de zieke. Omdat Jezus hier met een lijder te doen heeft, die evenmin hoort als verstaanbaar spreken kan, bezigt Hij zinnebeeldige tekenen en wel die, welke Hem het minst raadselachtig moesten zijn. Hij onttrekt de lijder aan het gewoel van de menigte om zijn gemoed in ernstige stemming te brengen en zijn pas ontsloten oor straks niet te doen beledigen door haar onstuimig gedruis. Hij slaat de blik ten hemel om zo de neergezonken moed op te beuren van een man, die niet tot Hem had kunnen naderen met de betuiging van geloof en vertrouwen. Als Hij Zich van speeksel bedient hebben wij zeker in dat uitwendig middel geen toereikende oorzaak, maar slechts een stoffelijke geleider van de wonderkracht te erkennen; dat Hij het hier te baat nam was waarschijnlijk om in de man de gedachte te wekken dat nu zijn lijden zou eindigen, omdat het bekend is welke weldadige werking de Oosterling toekent aan dit eenvoudige vocht. Wij zien zo, door de sluier die de Heere over Zijn wonderdaad werpt, Zijn grootheid even helder als wanneer Hij het teken in de meest schitterende vorm had verricht. Niet minder hebben wij in het bevel van de stilzwijgendheid, bij het teken gevoegd, een oefenschool op te merken, even weldadig voor het innerlijk leven van de bewelddigden als aanraking en speeksel voor zijn oor en tong was geweest. Het oude opschrift van de schepping mag zo veilig ook op deze bladzijde van het Evangelie van de herschepping geplaatst worden: "Hij heeft alles welgemaakt. "

34. En Hij zag nu op naar de hemel, zuchtte en zei tot hem: Effatha! 5. 41"), dat is: word geopend, zowel wat de gesloten oren als de gebonden tong aangaat.

Waarom zuchtte de Heere bij deze gelegenheid en richtte Hij de ogen op? De reden daarvan is niet moeilijk te vinden. Velerlei redenen liepen daartoe samen. Hij deed het omdat Hij de ziekten die Hij genas, op Zich en voor Zijn rekening nam; omdat Hij, alvorens de genezing te geven, Zichzelf als de doofstomme voelde en Zich in zijn plaats stelde; omdat Hij te kennen wilde geven dat onze vreugde uit Zijn smart, onze genezing uit Zijn verwonding, ons leven uit Zijn dood voortkomt. Voeg hierbij het smartgevoel van de Heere over de vijandigheid jegens God van de satan, die door de zonde zo’n macht over de mens kan uitoefenen dat deze onderworpen is aan alle denkbare kwaal en ellende, terwijl de Heere tegelijkertijd in deze geslotene van oren en gebondene van tong het juiste en treurige beeld zag van Zijn volk, dat oren had zonder te horen en een mond zonder God te verheerlijken. - Opent u! o hoe menig zendeling heeft dit woord, zo niet openbaar, dan toch in zijn harte gesproken tot het land, tot

het volk waarnaar hij gezonden werd en dat hij gesloten vond als een rots; en hoe menig getrouw leraar, biddende vader, wenende moeder, hebben niet gezegd van het afgedwaalde schaap van de kudde of van het weerspannig kind van het huis: Och of het dove oor en het gesloten hart geopend werd! Wie het echter, als de Heere, met de ogen naar boven en met verzuchting van het hart heeft gedaan of nog doet, hij hoeft niet te wanhopen; hij zal verhoord worden.

O, als wij echt de overtuiging hadden dat God ons hoort en verhoort, dat de Heilige Geest ons hart nabij is en niet ophoudt daar aan te kloppen; als wij deelden in het vertrouwen op onze hemelse Vader, dat Jezus met ten hemel geslagen ogen en heilige verzuchting tot de doofstomme zeggen deed: "Effatha, word geopend, " wij zouden vaker, vuriger, met hartelijker aandrang bidden, wij zouden geen arbeid aanvangen, geen besluit nemen, dan van te voren onze harten tot God te hebben gericht.

35. En meteen toen de Heere dit woord sprak werden zijn oren geopend en de band van zijn tong werd los en hij sprak juist, volkomen en duidelijk.

In de heilige doop brengen de ouders, evenals hier de mensen de doofstomme, het (van nature in geestelijk opzicht eveneens doofstomme, 1 Kor. 2: 14. Joh. 3: 6) kindje tot Jezus. Evenals de doofstomme de Heere nog niet kende, zo kent ook het kindje Hem bij de doop niet. Evenals de Heere het geloof in dezen door Zijn genadige nabijheid en Zijn voorbereidend werken teweegbracht, zo ook bij het kindje. (G. LANG).

Zijn het al blije uren, wordt het leven pas een leven, wanneer ik met mensen kan omgaan en spreken, wat voor een vreugde, wanneer ik met mijn God en Heiland kan spreken en omgaan! Dan wordt het leven pas inderdaad leven. Maar juist hier is de hoofdziekte van ons geslacht. Het grootste gedeelte van de tegenwoordige Christenen is in deze geloofstaal doofstom, geen woord van Gods grote daden ter zaligheid en van Zijn lof, geen woord van inwendige ervaring gaat over hun lippen. Met hun vrienden spreken zij van wind en weer, van oorlog en vrede, van courantenberichten en praatjes, van hun beroep en werk; maar van de grote tijding, van de boodschap, die hemel en aarde bewogen heeft, van hun roeping tot het kindschap van God en tot het eeuwige leven, zegt men geen woord. Zij gaan in hun huis, zij spreken met vrouw en kinderen over brood, kleren en dergelijke dingen, maar een woord over het brood des levens en van het kleed der gerechtigheid wordt niet gesproken, de lippen willen daartoe niet van elkaar.

Jezus neemt deze doofstomme ter zijde: al het andere moet uit zijn ogen verdwijnen; hij moet zo veel mogelijk tot nadenken komen. Jezus alleen moet hem voor ogen en in het hart zijn, op Hem alleen moeten al zijn zinnen en gedachten zich concentreren. Wat voor een beweging moest in de ziel van deze ongelukkige plaats hebben toen hij de Heere in Zijn lichtgevende ogen zag, toen hij niets zag dan deze Jezus alleen! Hij had niets van Hem gehoord, ten hoogste was hij door tekenen en gebaren op Zijn persoon en Zijn werk opmerkzaam gemaakt. Misschien had hij met zijn eigen ogen, als hij er bij gebracht werd, gezien, hoe Jezus anderen hielp; mar al had hij ook niets gezien, nu de Heere Zijn oog op dat van hem vestigde, toen het

oog van de Heiland als de lieve zon op hem rustte, moest het in hem licht en warm worden en een voorgevoel vol verwachting moest zijn ziel vervullen.

Over de uitwendige lotgevallen van de wereld wordt openlijk voor de ogen van de wereld gehandeld, op slagvelden, in volksvergaderingen, op bijeenkomsten van de vorsten, maar de dingen van de ziel worden niet op de markt uitgemaakt. Waar het te doen is om opwekking, verlichting, bekering en zaligmaking van het hart van de mensen, neemt de Heere ons graag afzonderlijk en leidt Hij ons in de stilte, opdat Zijn Geest hoorbaarder met ons zou kunnen spreken, Zijn werk ongestoorder in ons zou kunnen plaats hebben. Zo heeft de Heere al Zijn grote werktuigen in de stilte toebereid en van het volk afgezonderd, om ze geschikt te maken voor hun bestemming. Zo nam Hij Abraham afzonderlijk, toen Hij hem beval uit zijn vaderland te gaan en van zijn maagschap, opdat hij alleen onder Gods leiding de vader van de gelovigen zou worden. Zo heeft Hij Mozes afgezonderd veertig jaren lang in de woestijn van Midian, om hem daar te vormen tot een leidsman van zijn volk. Zo werd David onder de moeilijke omstandigheden van zijn jeugd, toen hij als een gejaagd wild in het eenzame gebergte doolde, gevormd tot een herder van zijn volk. Elia leerde als kluizenaar aan de beek Krith de levende God, die hij aan het afvallige Israël moest prediken echt kennen. De apostel Paulus moest zijn drie dagen van boete te Damascus blind en eenzaam doorbrengen in het stille kamertje, hij at niet, dronk niet, zag niet, opdat het werk van zijn bekering tot stand zou worden gebracht. In de stilte van zijn kloostercel leerde Luther de Evangelische weg naar het leven kennen en vernam hij het Effatha van de goddelijke waarheid, dat de banden van dwalingen, waarin hij was opgevoed, verbrak. En nu, toen de Heere uit de drukte van uw dagwerk, waar u nooit tot uzelf komt, u op een wekenlang ziekbed neerlegde, waar u weer tijd had over uzelf na te denken, of toen Hij door enig ongeval in de kring van uw familie u aan uw gewone verstrooiingen een poos onttrok en in de stilte bracht, of toen Hij door tegenspoed u het gezelschap van de mensen ontnam, zodat u zich uit de wereld meer terugtrok, hoe heet dat dan anders als: hij nam u uit de menigte alleen? En wat wilde Hij daarmee anders dan u tijd en gelegenheid geven tot uzelf te komen uit de verstrooiing van de wereld en uw God en Heer weer ernstiger te zoeken? Hebt u dan deze genadige leiding van Hem ook verstaan en u ten nutte gemaakt? Hebt u in de eenzaamheid van uw ziekenkamer ook nagedacht over uzelf, over uw vergankelijkheid, over uw toekomst? Hebt u in de stilte van het huis van de rouwe uzelf ook aan uw eigen graf geplaatst; hebt u, waar de wereld u verliet, uw God gezocht? O zie, dan zouden juist zulke bezoekingen van de Heere tijden van zegen voor u kunnen worden, gelukkige keerpunten in uw inwendig leven! Of hebt u de genadige bedoeling van uw God niet verstaan? hebt u slechts over verveling geklaagd en voedsel verlangd voor uw gewone leven, zoals de kinderen van Israël naar de vleespotten van Egypte? Bent u de woorden van de Heere in uw hart ontweken en hebt u gezocht uzelf te bedwelmen en te verstrooien door ijdele dingen en nietswaardig tijdverdrijf? Lagen er slechts romans op uw bed in plaats van Gods woord en hebt u naar dartele kameraden gezonden in plaats van naar de geestelijke? Zie, dan hebt u zichzelf van de zegen beroofd die de Heere u had toegedacht.

Wij moeten drie stukken in de genezing van de Heere onderscheiden: ten eerste de aanraking van de ogen en de tong, vervolgens het zuchten van Jezus en ten slotte het effatha. Jezus begint met Zijn vingers in de beide oren van de zieke te doen, vervolgens Zijn vingers met speeksel nat te maken en de tong van de zieke daarmee aan te raken. Hij kan niet met de

doofstomme spreken, omdat Hij iets heeft te zeggen voordat Hij hem geneest. Omdat Hij nu geen woorden kan gebruiken spreekt Hij door tekenen die ons raadselachtig voorkomen, maar voor de doofstomme verstaanbaar waren. Jezus raakt de zieke delen, oren en tong aan. De doofstomme bemerkt daaruit dat daarmee iets moet gebeuren. Zag hij daarenboven Jezus' medelijdend aangezicht aan, zo was het voor hem niet twijfelachtig, dat de aangeraakte delen, tong en oren, door Jezus genezen zouden worden. Wat dus Jezus door deze tekenen in hem opwekt is het verlangen om genezen te worden, in het geloof dat Jezus hem wil genezen. Na deze voorbereiding kan de Heere Zijn eigenlijk werk beginnen. De mens is wel nog niets, maar hij is toch zo veel dat hij iets kan worden en zo ziet Jezus op naar de hemel en zucht. Op aarde is één gedeelte van het werk geschied. Zal het niet bij de geringe aanvang blijven en weer teruggaan, dan moet het tweede gedeelte van het werk, waarvan alles afhangt, in de hemel geschieden. Heeft Jezus het geloof van de doofstomme met zijn vingers opgewekt, zo voert Hij het geloof door Zijn blik tot de troon van de goddelijke ontferming; daar moet hij zoeken wat hem ontbreekt, daar moet hij zijn om vrij te worden van alle nood. De zielen, die de Heere met Zijn vinger opwekt, voert Hij met Zich uit de wereld in Zijn hemels heiligdom en Hij leidt ze met Zijn ogen tot de schatten die voor deze verkrijgbaar zijn; want toen Jezus naar de hemel opzag, zuchtte Hij tevens, met die blik stijgt de zucht tot God op en beide dragen de doofstomme die zij voor de troon van God plaatsen. Dat is het medelijden van Jezus, dat met voorbede voor ons voor God verschijnt. Wel worden hier op aarde de zondaars bekeerd en van de dood tot het leven gebracht, maar alleen in de hemel tussen Vader en Zoon wordt uitgemaakt wat op aarde geschiedt en geen ziel zou komen tot het leven wanneer niet de Zoon met Zijn lijden en met Zijn voorbede het leven van God verwierf. Het Effatha had de Heere hier niet kunnen spreken wanneer Hij de ongelukkige niet door Zijn zuchten voor God had gesteld. Het is wel waar dat geschiedt wat Hij zegt en door Zijn woord kan Hij alle dingen aan Zich onderwerpen; maar het is iets anders water in wijn te veranderen en een zondaar te helpen. Het eerste vermag Hij alleen door Zijn woord, zondaars zijn daarentegen geen hulp en genade waard. Zal Hij hen helpen, dan moet Hij dat door Zijn lijden doen; Hij moet hen eerst met God verzoenen, vervolgens kan Hij in Zijn woord de genadekrachten van God leggen en dat met de verdienste van Zijn lijden vervullen. Dan is het zo krachtig dat Hij ook de zondaren allerlei hulp kan verlenen.

De Heere leidt de zieke uit het geraas van het volks; hij moet weten dat het nu om hem alleen te doen is. Dan legt Hij hem de vingers in de oren; hij moet weten dat het om zijn gehoor te doen is. Vervolgens spuwt Hij, niet alsof Hij door speeksel wilde genezen; Hij wil de ongelukkige met zijn gedachten op de plaats brengen waar het werk van de genade moet worden volbracht. Dan ziet Hij op naar de hemel; Hij wil de ziel van de arme man mee opvoeren, Hij leidt ze als het ware bij de hand, zij moet ook één, al is het ook nog zo nietig gebed mee voor de troon van de genade brengen, Hij zucht, het gaat Hem door de ziel dat de zonde het evenbeeld van God zozeer verwoest heeft en dan volgt het Effatha, d. i. open u - hemel der genade daarboven, gesloten oor en gebonden tong hier beneden.

Het is de Heere bij Zijn zuchten niet alleen te doen geweest om de tong en de oren van deze ongelukkige, maar het is een algemeen zuchten geweest over alle tongen en oren, ja over alle harten, lichamen en zielen en over alle mensen van Adam af tot op de laatste, zodat Hij in de hele klomp van vlees en bloed heeft gezien hoe de duivel die in het paradijs heeft gebracht in

dodelijke ellende, de mensen stom en doof gemaakt heeft en zo tot de dood en het helse vuur heeft gebracht. Daarbij heeft Hij, de liefdevolle Heiland, ook wel gezien welke schade en ongeluk nog door tongen en oren zou worden teweeg gebracht. Dat toch is niet de grootste schade, wanneer de Christenen door de tirannen worden vervolgd en gedood, wanneer de vuist tegenover het woord wordt gesteld, maar het stukje vlees, dat tussen de tanden bleef steken, doet het meeste nadeel aan het rijk van Christus. Ik bedoel dit, dat nadat Christus de tong heeft losgemaakt en het Evangelie aan haar heeft gegeven, zij daarna zulk een aanmerkelijke schade veroorzaakt. Het ziet er wel erger uit wanneer men iemand het hoofd afslaat, maar een valse prediking, ja een vals woord, dat op leugenachtige wijze in Gods naam komt, houwt een menigte zielen af.

Jezus zag in de doofstomme een beeld van het volk, dat tot het horen van het geloof en tot het spreken van de belijdenis (Rom. 10) onbekwaam was.

Het leggen van de vingers in de oren heeft nog niet aangegeven hoe de genezing plaats zal hebben. Door het spuwen en aanraken van de tong wordt de ongelukkige ook aangewezen, dat van de mond van de Heere Jezus datgene zal uitgaan wat gehoor en spraak herstelt, dat de Heere de zegen in eigen persoon is en uit Zichzelf door het woord van Zijn mond de zegen mededeelt. In de goddelijke macht, die roept wat niet is alsof het was. (Rom. 4: 17) wendt Hij Zich vervolgens tot de niet horende als tot een horende. Effatha, e. i. Open u 1) gij oog en zie uw Heiland; 2) gij oor en hoor Zijn woord; 3) gij mond en roem Zijn eer, 4) gij hart en word Zijn woning.

Evenals in het sacrament van de Heere het water alleen geen genadevol levenswater is, maar dat eerst wordt door het daarmee verbonden woord; evenals het brood en de wijn bij het avondmaal zonder het woord van de Heere slechts brood en wijn zijn en geen zielen genezende krachten van het leven bezitten, zo is het ook met ons wonder. Pas door het Effatha wordt de aanraking met de vinger en het speeksel van Jezus tot een krachtig hulpmiddel voor de doofstomme. Nu toont de Heere ons hoe Zijn wijsheid onder de kinderen van de mensen graag in verbergende omhulsels werkt, hoe Hij Zich zo graag met Zijn genade met allerlei middenoorzaken omkleedt. Zo doet Hij in de natuur, zo doet Hij in het rijk van de genade. Hij bestrooit niet onmiddellijk de aarde met koren en druiven; Hij schudt niet onmiddellijk uit Zijn hemelse voorraadkamers de appelen, maar Hij onderhoudt met Zijn geduld het veld, de wijnberg, de boomgaard en reikt ons door velerlei armen en handen Zijn zoete gaven. Alle gaven schenkt Hij indirect en geen van Zijn gaven is voor de ziel tot een zegen zonder Zijn heilig woord. De zon in haar heerlijkheid, de maan in haar aantrekkelijkheid, de sterren in haar wondervolle menigte, alle engelen in hun hemelsen glans - zonder het woord van de Heere zijn zij slechts vertoningen; maar deze creaturen, deze verstandeloze wezens verkrijgen een spraak, zij worden zegeningen voor ons, zij worden ons tot een paradijs van het geloof en de engelen, die de heiligen verschijnen, worden tot boden van God, wanneer door hen en met hen het woord van de Heere tot ons komt. Niets is heilzaam zonder Gods zegenend woord; alles wat niet behoort tot het rijk van de hel, van de verlorenheid, wordt een zegen wanneer het woord daarmee verbonden is. De appelboom lacht u tegen zonder uitwerking, wanneer hij zonder woord is, maar schrijf boven zijn bloesems "Gods beloften bedriegen niet, wat Hij toezegt, volbrengt Hij zeker, " dan is de stomme

sprekende geworden, of liever uw gesloten oor is ontvangbaar geworden voor de stem van het schepsel. Het woord is de levende ziel van alle dingen; alles is ledig en woest, evenals een nest dat weggenomen is om te verbranden, wanneer het woord niet meer daarover zweeft.

In de woorden: "meteen werden zijn oren geopend. " wordt te kennen gegeven dat de doofheid hier haar grond niet heeft in een uitwendig zichtbaar gebrek aan het oor, maar aan een gebrek in het inwendige van het oor, in de gehoorgangen; het tweede wonder: "de band van zijn tong werd los, " wijst daarop terug, dat de tong daarvoor niet in staat was haar gewone dienst te verrichten. In het derde punt: "hij sprak juist, " is het toppunt van het wonder. Het heeft een dubbele bedoeling - hij sprak juist, omdat hij niet duidelijk, gebroken, dof en moeilijk sprak en hij sprak juist, omdat hij hetgeen hij wilde uitdrukken ook met de juiste woorden en in juist gevormde zinnen uitsprak. Hieruit blijkt dat de arme mens niet van zijn geboorte af doofstom was, maar later door een ongeluk in die betreurenswaardige toestand was gekomen, dat hij dus vroeger kon spreken en een zekere graad van ontwikkeling had verkregen. De namen van de dingen, de wendingen van de taal, de vorming van zinnen behoefde hij niet meer te leren. Evenals het een matroos vergaat die jarenlang het vaste land niet heeft betreden en nu in zijn gang op bijzondere wijze heen en weer wandelt, of zoals die zieke die maandenlang heeft gelegen, al keren ook de krachten weer, toch niet dadelijk goed loopt, omdat hij het heeft verleerd, zo zou het ook deze mens hebben kunnen vergaan, die jarenlang stom moest zijn; zijn spreken had in het begin meer een onzeker aanslaan van tonen, een radbraken en geen spreken kunnen zijn. Dat was echter zo niet; de wonderbaar genezene sprak vloeiend en wanneer de Evangelist ook niet bepaald zegt, wat hij sprak. Zo bedriegen wij ons niet wanneer wij zeggen dat het volk in vs. 37 slechts op dezelfden toon voortgaat, die de doofstomme had aangeslagen; door deze lofspraak klinkt zijne stem als de toongevende, toonhoudende, krachtig door.

De Heere heeft alles wel gedaan! Ja wel gedaan gedurende Zijn hele leven. Zijn moederlijk dragen bracht mij in de wereld, voerde mij uit de begeerlijkheden van deze wereld, droeg mij door de woestijnen van de verzoeking, leidde mij in het schone Kanaän, waar ik temidden van velden, die overvloeien van melk en honing, de waren Jozua kan zien, die grote dingen met mij heeft gedaan.

36. En Hij gebood hen, toen Hij met de genezene naar het volk terugkeerde, dat zij het tegen niemand buiten de kring van degenen die het wonder aanschouwd hadden, zouden zeggen. Al had men toch zoveel zieken en ongelukkigen tot Hem gebracht (MATTHEUS. 15: 30), dat Hij Zijn eigenlijke roeping, de armen het Evangelie te prediken, niet zo kon volbrengen als Hij graag wilde (MATTHEUS. 12: 16 vv.). Maar wat Hij hun ook gebood, zo verkondigden zij het des te meer toen zij later huiswaarts keerden en mensen uit de tien steden ontmoetten.

37. En zij verbaasden zich erg over Hem en zeiden tot elkaar: Hij, het beeld van Hem, die in den beginne alles zo goed heeft gemaakt (Gen. 1: 31), heeft alles wel gedaan en Hij maakt, om hier het bijzondere geval te noemen dat ons Zijn handelen het duidelijkst voor ogen stelde, dat de doven horen en de stommen spreken.

Jezus wil niet worden geroemd, wanneer niet de Vader in en met Hem wordt geroemd. (G. LANG).

De mensen moeten de genezene niet tot een voorwerp van bewondering maken en hem zo de ontvangen zegen, wat het uitwendige aangaat, bederven.

De mensen hadden het gebod gehoord en waren wel bereid op te volgen wat Hij zei, maar dit gebod leek hen niet als enig ander gebod; zulke ongehoorde dingen moesten en mochten niet verborgen blijven; naar hun mening was dat toch zeker geen onrecht, wanneer zij iedereen vertelden hoe barmhartig en wonderbaar Jezus de zieken man had geholpen.

Hoe sterker verboden werd, des te meer maakten zij het bekend, zo waren zij meegesleept door het wonder.

Zij waren aan Jezus' verschijning nog niet gewend en evenmin door de oversten nog niet tegen Hem opgezet. Zijn persoon is voor hen geheel overweldigend; Zijn werk overtreft alles wat ooit een oog zag, een oor gehoord heeft en ooit in een mensenhart is opgekomen; men moet verwonderd staan en kan van zijn verwondering niet bekomen, maar wordt van de ene trap van verwondering tot de anderen gevoerd. De mensen zijn dus te verontschuldigen, maar daarom nog niet te prijzen.

Ga niet uit van wat u goeddunkt, maar op hetgeen dat voor God welgevallig is; het verstand niet meester willen zijn over Christus. (G. LANG).

Het juiste horen bestaat in gehoorzamen; men gebruikt de niet gebonden tong juist wanneer men het vrijwillig bindt tot gehoorzaamheid.

Toch draagt Jezus dat verbreiden met geduld, omdat zij het niet uit boosheid deden maar uit menselijke zwakheid.

De nederigheid van de Weldoener en de dankbaarheid van hen, die de weldaad ontvangen, kunnen met elkaar in strijd zijn, toch heeft het plaats zonder dat de vrede schade lijdt.

Uit de lof van de mensen klinkt een voorgevoel van de nieuwe schepping, die door Christus volbracht is. Zijn Effatha met de dadelijke en almachtige, wonderbare werking herinnert aan het scheppingswoord: "er zij licht" en er was licht.

De Heere wilde in de dagen van Zijn vernedering het geroep bedwingen, want Hij wandelde in de gedaante van de armoede; Hij schreeuwde en twistte niet, Hij ging zacht voort; men moet Zijn nog onvoltooid werk niet storen, de hindernissen niet al te veel opeenhopen. Nu is het anders; nu wil Hij het lofgezang; nu is het Zijn nederigheid dat aan te nemen; van de cherub van Zijn troon, van de oudste op Zijn zetel tot op het kleinste toe is het een geroep: Hij heeft alles welgedaan.

Dat wonder was een bewijs dat Hij de Christus was, want het was voorzegd dat door Zijn macht de oren van de doven zouden worden geopend en de tong van de stommen zou juichen. (Jes. 35: 5 en 6). Het was dus een bewijs van de werkingen van het Evangelie op de harten van de mensen.

Niet door Beëlzebub, de overste van de duivels, zoals de schriftgeleerden en farizeeën zeiden; niet om eer en toejuiching, bij mensen te verkrijgen, zoals zij duidelijk zagen, maar ten nutte van het mensdom en tot eer van God; en zoals alle wonderdadige werken van Christus door Hem wel gedaan waren, zo ook al Zijn andere werken en alles wat Hij in de tijd heeft gedaan in het grote werk van de verlossing; en ook al wat Hij hierna doen zal als Rechter van levenden en doden zal op dezelfde manier wel gedaan zijn.

HOOFDSTUK 8

DE ZEVEN BRODEN. ZUURDEEG VAN DE FARIZEEEN. BLINDEN. BELIJDENIS VAN DE CHRISTUS. ZIJN LIJDEN

IV. Vs. 1-10. (zie ook). Op Zijn verdere tocht langs de oostzijde van het Galilese meer komt de Heere in de noordelijke helft van die kust. Deze is zo goed als onbebouwd en onbevolkt. Daar had Hij 7 weken eerder, ten tijde van het Paasfeest, de vijfduizend gespijzigd met vijf broden en twee vissen (Hoofdstuk 6: 32 vv.). Weer volgen grote menigten, wier getal 4. 000 bedraagt, Hem; ook voor deze verricht Hij met zeven broden en enkele vissen een wonder van spijziging. Wanneer Hij toen voor het Israël naar het vlees Zich als Degene geopenbaard had die eens hun vaderen in de woestijn met manna van de hemel gespijzigd had en die nu persoonlijk onder hen was verschenen om het woord in Ps. 107: 4 vv. aan hen te vervullen, dan was het hier meer een Israël van God dat Hij voor Zich heeft, een voorbeeld van Zijn Nieuw-Testamentische gemeente. Hij geeft ook aan deze een onderpand, dat zij ten allen tijde van haar zijn in de wereld, evenmin in haar aardse nooddruft gebrek zal lijden, als haar geestelijk iets ontbreekt tot opbouw in het geloof.

(EVANGELIE OP DE 7de ZONDAG NA TRINITATIS).

Dit Evangelie vertelt ons hoe de Heere het hongerige volk in de woestijn wonderbaar spijzigt. Dit Godswoord wijst ons de Heilige Geest aan, waarheen wij ons moeten wenden om leven en overvloed te hebben. Erkennen wij onze zonde en de onmogelijkheid om door eigen gerechtigheid zalig te worden, dan wordt daardoor de honger en dorst naar de ware gerechtigheid opgewekt. Het Evangelie wijst ons naar Hem, die ons kan en wil verzadigen, die ons leven en vrede geeft, naar onze Heere en Heiland.

1. In die dagen maakte de Heere de sinds Hoofdstuk 7: 24 beschreven reis, die een ontwijken was en kwam aan de bergachtige noordzijde van de Galilese zee, volgens onze berekening op de pinksterdag of de 7de Juni van het jaar 29. Toen er in die onbewoonde streek een hele grote menigte gedurende vele dagen achter elkaar bij Hem was om Zijn prediking te horen en Zijn zegeningen te genieten en zij ten gevolge van dat lange oponthoud alle voorraad van levensmiddelen hadden verteerd en niet hadden wat zij eten moesten, riep Jezus, nu Hij het volk weer dacht te laten gaan, Zijn discipelen tot Zich en zei tot hen:

2. Ik word innerlijk met ontferming bewogen over de menigte, wanneer Ik Mij voorstel hoe het haar zal gaan op de weg naar huis; want zij zijn nu drie dagen bij Mij gebleven omdat zij, vol begeerte naar zaligheid, de lichamelijke behoeften vergaten en zij hebben niet wat zij eten moeten, terwijl zij juist eerst versterkt moeten worden, voor zij de terugweg beginnen.

3. En als Ik, zoals volgens de uitwendige toestand zou moeten gebeuren, hen nuchter naar hun huis laat gaan (Dan. 6: 18) zullen zij op de weg bezwijken, vooral in dit warme jaargetijde, want sommigen van hen komen van ver; zij hebben dus een lange weg naar huis. Wat denkt u dat gedaan moet worden?

Het schijnt dat zo'n wonderwerk juist op deze tijd (7de Zondag na Trinitatis) als prediking is aangegeven, opdat, omdat juist in deze tijd van het jaar de oogst begint en men de veldvruchten begint binnen te halen (evenals het wonder van de spijziging der 5. 000 in de tijd van de lente valt, wanneer de zaaier het zaad begint uit te strooien), ieder door dit Evangelie eraan zou worden herinnerd dat het Gods zegen was en dat Hij nog vandaag bij ons het wonder doet, dat Hij toen in de woestijn heeft gedaan, dat men met weinig door Zijn zegen ver kan komen en velen kan voeden, opdat wij Hem voor die weldaad van harte danken, dat Hij ons jaarlijks de vruchten van de aarde geeft en ons zegent.

Hoeveel lijkt de oogst op dit wonder van de spijziging! De woestijn daar komt overeen met de leegte in schuur en kelder; de oogst is ook Gods gave en deze gave is een bijzondere zegen. Toch is nog meer de voortgang op te merken in de op elkaar volging van de perikopen: wanneer het vorige Zondags-evangelie (MATTHEUS. 5: 20 vv.) de Christen het doel voor ogen stelt, waarom hij te worstelen heeft, de betere gerechtigheid, zo leert dit: u mag blijmoedig die gerechtigheid zoeken, u zult daarom in het aardse geen nood hebben; de Heere laat u, wanneer u slechts zorgt voor het éne nodige, al het andere toekomen.

Hier wordt drieërlei bezwaar van de natuurlijken mens tegen de noodzakelijkheid van de bekering en wedergeboorte weerlegd. De eerste (5de Zondag na Trinitatis) had bedoeld dat zij hinderlijk was bij de arbeid van zijn roeping; wat zo weinig waar is, dat, zoals het Evangelie van de Zondag (Luk. 5: 1 vv.) aanwijst, de wedergeboorte ons aardse beroep pas echt bevordert. De tweede (6de Zondag na Trinitatis) dat zij onnodig was, waar al deugd en rechtschapenheid aanwezig is, waartegen het Evangelie van de Zondag (MATTHEUS. 5: 20 vv.) duidelijk maakt dat de natuurlijke eigengerechtigheid en deugd niet genoeg is, maar er een betere Gerechtigheid is. De derde beweert dat zij hoogst bedenkelijk is, omdat zij de mens niets dan nood en ellende bereidt. Zeker kan niet worden ontkend dat het levende Christendom en de oprechte bekering tot de Heere soms aanleiding is dat de mens zijn brood wordt onttrokken. De wereld kan het niet dulden dat iemand in waarheid bekeerd wordt, dat is haar een doorn in het oog; ieder nieuw geval van die aard brengt haar in het harnas, omdat het een nieuwe aanklacht tegen haar verheft, dat zij blijft in haar zonde en zich niet wil veranderen. Lukt het haar nu niet de bekeerde kinderen van God te vervolgen; in nood te brengen, modder en stenen op hen te werpen, hen te verbannen of hen naar het leven te staan, dan zoekt zij minstens hun op alle wijzen het leven zo bitter mogelijk te maken en in het bijzonder hen de broodwinning te ontnemen. Horen wij niet van negerslaven in Amerika, aan wie hun blanke meesters alle denkbare kwellingen doen zodra zij beginnen de kerken van de zendelingen te bezoeken, de bijbel te lezen en te bidden? Horen wij niet van gedoopte Israëlieten die na hun overgang tot het Christendom niet alleen door hun naaste bloedverwanten worden vervloekt, maar aan wie ook door hen alle mogelijkheid wordt ontnomen om eerlijk hun onderhoud te verdienen? Horen wij niet van Christelijke gezellen en leerlingen, aan wie hun meesters en fabrikanten dadelijk de dienst opzeggen, wanneer zij op Zondag naar de kerk gaan en niet willen werken, of die daarom door hun medeknechten gehoond en benadeeld worden? Horen wij niet van vrome kinderen, aan wie zelfs door hun eigen ouders in dat opzicht allerlei hindernissen in de weg worden gelegd? In al die gevallen maakt de levende bekering tot het Christendom zeker vaak brodeloos, of dreigt ten minste hen brodeloos te maken; en deze verzoeking is geen kleinigheid; er behoort integendeel veel

vastheid en beslistheid in het geloof toe, zal de inwendige mens geen schipbreuk lijden. Duizenden bezwijken voor de macht van de verzoeking en houden het op den duur niet uit, onderhandelen, verloochenen, vallen af en gaan verloren.

Het is ruim een mensenleeftijd geleden dat er in de Engelse stad Bath een man leefde die William Kind heette. Deze was een eerlijk en vlijtig barbier, die niemand enig leed deed, rustig en ordelijk de ene dag na de andere zijn werk verrichtte, bij al zijn klanten graag gezien en ook in zijn huis als een goed echtgenoot en vader geroemd werd. Wegens zijn werk was hij niet in staat op een Zon- of feestdag het huis van God te bezoeken, omdat juist op zulke dagen de voorname en rijke wereld, die bijna geheel tot zijn klanten behoorde, zijn dienst het meest nodig had. Als hij zijn werk volbracht had, voelde hij zich in de avond naar lichaam en geest zo moe, dat hij nog wel eerst door een bezoek in de herberg zich zocht te versterken, maar om in de Bijbel, of in enig ander stichtelijk boek te lezen, daartoe voelde hij geen roeping. Zo leefde hij lang voort in de mening dat het zeer goed met hem was en dat hij een even gelukkig als voortreffelijk man was. Hij had er geen gedachte naar dat al zijn vriendelijkheid en burgerdeugd, die hij bezat, in zelfzucht en eigenbaat opging en dat hem, hoe ook zijn vermogen vermeerderde, toch het éne nodige ontbrak. Toen leidde op een Zondag, toen hij al een groot deel van zijn klanten bediend had, zijn weg langs een kerk. De deur stond open en daarbinnen werd bij diepe stilte alleen de stem van de prediker gehoord. Gedreven, zoals hij meende, door een opwelling van nieuwsgierigheid, trad hij binnen om een blik te slaan in het Godshuis en op de vergadering en juist las de prediker de tekstwoorden uit Ex. 20: 8-11 voor: "Ja, ja, " zei Kind zacht bij zichzelf, "dat was zo in de oude tijd, maar dat gaat nu niet meer, " en wilde zijn weg verder gaan, maar een onverklaarbaar gevoel hield hem terug: "ik wil toch zien, hoe de man dat uitlegt. " Na de eerste inleidende woorden van de prediking zag hij op zijn horloge en schrok omdat hij al verscheidene minuten had verzuimd, hij maakte zich gereed om te gaan en wilde door een sneller lopen het verzuimde weer inhalen. Toch bleef hij aan de deur weer staan: "op een paar minuten zal het wel niet aankomen, die man spreekt een bijzondere taal; " en hij kwam op zijn vorige plaats terug. Een krachtige gemoedsbeweging had er in hem plaats, toen hij verder en verder luisterde, gedachten die vijandig aanklaagden en verontschuldigden gingen door zijn ziel, totdat het op het laatst klonk: "wie van zeven uren niet een, van zeven dagen niet een Zijn Heere en God heiligt en zonder alle gedachten aan de eeuwigheid, dag aan dag zonder onderscheid, zijn arme ziel in de lusten en lasten van deze wereld begraaft en de tijd en het uur van zijn zelfonderzoek, van zijn bekering, van zijn gebed, van zijn heiliging voor geld en goed verkoopt, die heeft als de tollenaar zijn loon al en zal in de tijd van werkelijke nood zonder zegen, zonder vrede zijn enz. " Een zekere angst en beklemdheid die hij niet meester kon worden greep de hoorder aan. Hij keek naar de open kerkdeur als naar een weg van redding en snelde met neergeslagen ogen uit het Godshuis; daarbuiten in de vrije lucht haalde hij lang en diep adem en toen hij op zijn horloge zag en bemerkte dat hij meer dan een half uur had vertoefd, verdubbelde hij zijn schreden om zijn wachtende klanten tevreden te stellen, maar van de ene tot de andere vergezelde hem een angel, die zich diep in zijn hart had gedrukt. "Domme kerel, met die dwaze gedachten die in mij opkomen, " zei hij bij het naar huis gaan tot zichzelf, "herendienst gaat boven godsdienst, ik weet het beter dan de prediker daar op de kansel, die het hele jaar niets te doen heeft dan te prediken, maar een ieder moet zich richten naar Zijn stand. " Toch wilde de zelfvertroosting niet lukken. "De lieve God weet wat er met mij gebeurd is, " sprak hij tot zichzelf, toen hij in

de avond niet naar de herberg, maar naar buiten ging; "erger kan het een misdadiger niet te moede zijn dan mij en wat heb ik dan eigenlijk gedaan? Ik heb die onrust mede uit de kerk gebracht en dat is voor mij juist het onverklaarbare; de mensen gaan toch in de kerk om daar rust en vrede te verkrijgen, zij komen daar, zoals ik van sommigen gehoord heb, met een bezwaard hart binnen en gaan met een opgeruimd hart weer heen en bij mij heeft het juist omgekeerd plaats gehad - deze morgen nog zo blij en vrolijk en gelukkig en deze avond draag ik een zo zware last met mij rond, alsof ik de allerongelukkigste mens was. " Wij zouden hem graag vergezellen op zijn verdere inwendige weg die hij doorliep, wij moeten ons echter haasten naar het einde daarvan: dit was de belijdenis, dat het zonde was de Zondag tot een werkdag te maken en het besluit: ik werk voortaan op Zondag niet meer, maar ga, zoals het betamelijk is, naar de kerk, de klanten blijven door mij onbediend. Een zware strijd had hij nu met zijn vrouw, een des te sterkere steun daarentegen in zijn vrome en al bevestigde dochter. Hij bleef aan zijn besluit trouw, wat ten gevolge had, dat na jaar en dag, omdat hij al zijne voorname klanten had verloren, de vrouw in wraakzucht daarover, dat hij zich van zijn gedachten niet liet afbrengen, door haar verkwisting de ondergang van alle bezittingen had bespoedigd; dat hij met zijn slecht huisraad een slechte kelderwoning moest betrekken en zijn klanten onder de ruwste en meest gewone mensen van die plaats moest zoeken. De trotse en verwende wilde hem daar niet vergezellen, maar ging in het geheim weg; Gods bekerende genade wist haar intussen op haar dwaalwegen te vinden en haar met een nieuw hart en een vaste geest tot hem en de dochter terug te leiden. Op een Zaterdag steeg de nood en de behoefte bij de familie ten hoogste top; ook niet een enkele klant was op die dag in het gewelf neergedaald, de kleine verdienste van de vorige dag was geheel verteerd, toen in de avond zich een vreemdeling aanmeldde, die gedurende de verwisseling van paarden op de dichtbij zijnde post nog snel geschoren wilde worden. Kind moest van deze eerst zoveel geld vragen om het nodige licht te verkrijgen. Maar juist nu was ook het uur van de Heere gekomen om de trouw van de man te kronen. Deze vreemdeling was op reis als executeur van het testament van een rijke koopman Thomas Kind, die in Indië gestorven was, om diens neef en erfgenaam te vinden en deze was geen ander dan onze William Kind. Hij, die omwille van God en van zijn ziel, uit de overvloed van de rijkdom in de nood van de armoede was afgedaald, zou nu ook ten loon van zijn betoond geloof weer verheven worden. Hij kocht het huis waar hij de dagen van zijn beproeving had doorgebracht en hoewel hij snel tot de aanzienlijkste en rijkste personen van de stad behoorde, behield hij toch het keldergewelf als zijn eigenlijke werkplaats en heeft aan de armen en geringen uit het volk, die hij eveneens als zijn klanten behield, menige vrucht door woord en getuigenis mogen hebben. (Een ware geschiedenis door A. Wildenhahn, in het vijfde deel van zijn verhalen uitvoerig meegedeeld).

4. En Zijn discipelen antwoordden Hem: Wanneer de spijziging die Gij wenst, op de gewone weg moet plaats hebben, vanwaar zal iemand dezen met broden hier in de woestijn kunnen verzadigen? Wij kunnen niet helpen, besluit Gij zelf wat Gij wilt doen 15: 37).

5. En Hij, opzettelijk op dezelfde wijze als vroeger voortgaande (Hoofdstuk 6: 38, vroeg hen: Hoeveel broden hebt u? En zij zeiden: zeven. Nu haastten zij zich die zeven broden te halen.

6. En Hij gebood door de mond van Zijn discipelen als Zijn meewerkende helpers de menigte neer te zetten op de aarde en Hij nam de zeven broden en gedankt hebbende, brak Hij ze en gaf ze aan Zijn discipelen, opdat zij ze zouden voorleggenen zij legden ze de schare voor.

7. En zij hadden enkele visjes; en toen Hij, toen ook de vis Hem gebracht was, gezegend en gedankt had, zei Hij dat zij ook die zouden voorleggen.

8. En zij, de velen van welke in vs. 1 vv. gesproken is, hebben gegeten en zijn verzadigd geworden en zij namen het overschot van de brokken op, zeven manden naar het getal van de broden.

9. Degenen die gegeten hadden waren ongeveer vierduizend in getal en Hij liet hen gaan zonder dat Hij het nu nodig had, zoals in Joh. 6: 14 vv. , Zich aan een vleselijk voornemen van de mensen te onttrekken.

Jezus vraagt aan Zijn discipelen: "Hoe veel broden hebt u?" Eerst wordt de gehele voorraad nagezien en ter kennis van een ieder gebracht, opdat niemand naderhand zou zeggen: "wie weet vanwaar het brood gekomen is? Er zal wel heimelijk een grote menigte geweest zijn en daarmee is het volk gespijzigd. " De Heere Jezus toch kent onze verkeerdheid zeer goed. Als Hij ons heeft geholpen zijn wij dadelijk geneigd dat voor onszelf te verklaren. Nu heeft het aan deze, dan aan die omstandigheid en bijzonder toeval gelegen dat wij geholpen zijn en Hij, die ons zo mild heeft geholpen, mist de dank en de eer, alsof Hij slechts een toeschouwer geweest was die de dingen laat gaan. Het is daarom goed dat Hij ons diep en nauwkeurig de lege kasten en kamers laat zien, opdat wij ons vooraf overtuigen, al is het ook dat wij daarover hevig zouden schrikken. Toch heeft Hij nog een ander doel, waarom Hij de zeven broden te voorschijn laat halen en nazien. Met zeven broden kan men geen vierduizend mensen voeden; er hadden nog gehele wagens met brood moeten worden aangebracht, wanneer men had willen uitdelen. Dit doet echter Jezus niet, hoewel Hij het toch had kunnen doen; met deze zeven broden wil Hij de vierduizend voeden en van de zeven broden moet alles worden genomen wat de vierduizend eten. Hij wil Zijn zegen leggen op dat wat de mensenhand bereidt en zolang er nog menselijke hulpmiddelen zijn moeten wij die niet verachten. Wij moeten niet wachten, dat God de vensters van de hemel opendoet en brood laat regenen, wanneer op aarde nog hulp te vinden is. Al is het nog zo weinig, al werpt uw moeite en uw arbeid de allerkleinste verdiensten af, veracht die niet: zeven broden waren het, waarmee de Heere Jezus vierduizend voedde en misschien zijn het zeven penningen, die u hulp in nood kunnen brengen.

Men bedenkt voor zich het geval, dat de discipelen hadden moeten antwoorden: "wij hebben volstrekt niets!" zou dan de Heere gezegd hebben: dan moet het arme volk maar versmachten? Of zou Hij met of zonder spijze ze toch niet hebben verzadigd en volgens Zijn ontferming met hen gedaan hebben?

Wanneer Hij gebiedt dat het volk op de grond gaat zitten, dan is dat een vriendelijke uitnodiging, om plaats te nemen aan de tafel, die hier in de woestijn voor hen zal worden gedekt en rijkelijk bezet. Onder Zijn zegenende handen wordt het brood vermeerderd. Terwijl

anders door breken en verdelen een geheel in meer of minder delen wordt verdeeld, zo wordt hier elk, ook het kleinste deel, tot een nieuw geheel. Terwijl de Heere deelt, wordt het vermenigvuldigd en wat geen rekenmeester, ook de scherpzinnigste en geoefendste niet kan, dat kan Hij, want Hij is de Heere, aan wie alle macht in hemel en op aarde is gegeven.

De discipelen ontvingen slechts zeven broden en gaven wel meer dan zeventigmaal zeven. Onder het breken wordt het vergroot, bij het geven vermeerderd. Met verwondering nemen de discipelen en geven, gaan en komen weer en de Heere breekt altijd nog, geeft altijd weer en bij het nemen neemt het niet af en bij het geven raakt de voorraad niet uitgeput voordat allen verzadigd zijn.

Van de zeven broden, die er aanvankelijk waren, maar bij het genieten vermeerderden, worden de brokken in zeven korven verzameld. Ik denk bij deze zeven korven aan de zeven tijden van het Nieuwe Testament (Openbaring 2 en 3), hoe de hele kerk haar brood en hoe iedere tijd zijn eigen broodkorf heeft en wat een buitengewone volheid van zaligheid in Christus Jezus voor zo veel duizendmaal duizenden zielen moet zijn, die allen verzadigd worden en in Hem volkomen bevrediging vinden, zodat niet alleen van de allervolkomenste Heiland niets afgaat, maar zich altijd weer een nieuwe voorraad van Zijn genade openbaart, die zich pas echt zal openbaren in de eeuwigheid die ons wacht.

De Heere vermag alles: 1) drie dagen houdt Hij het volk door Zijn woord bij Zich; 2) de woestijn verandert Hij in een eetzaal; 3) Zijn zegen legt Hij in de hand van de discipelen
4) en verzadigt alles met blijdschap. - De Heere een voorbeeld voor alle huisvaders: 1) in trouwe zorg voor de Zijnen, 2) in vertrouwen op Zijn God, 3) in blijde mildheid jegens de armen, 4) in zuinig huishouden met Gods zegen.

Het beeld van deze was de weldoener: 1) Hij vindt in alle plaatsen genoeg behoeftigen en heeft daarbij ten alle tijden een open hart; 2) Hij weet in de moeilijkste omstandigheden nog middelen en blijft Zichzelf bij de aandrang van de menigte; 3) Hij dankt God, wanneer Hij kan geven en zorgt dat Hij nogmaals kan geven; 4) Hij geeft het liefst door handen van anderen en ontwijkt elke dank.

De wonderbare spijziging van de vierduizend: 1) De Heiland heeft medelijden met de nood van Zijn volk. 2) Zegenend breekt Hij het brood van het leven voor de Zijnen. 3) Vergeet dat niet en houdt Zijn geboden.

10. En meteen nadat Hij van het volk afscheid had genomen en in het schip ging met Zijn discipelen, voer Hij recht de zee over en is Hij gekomen in de delen van Dalmanutha, in het zuiden van de Galilese zee 15: 39"), dus weer in de nabijheid van de stad Gadara, waar Hij vroeger de genezenen bezetene als een getuige van Zijn heerlijkheid had achtergelaten (Hoofdstuk 5: 1 vv.). Vandaar groeiden op Zijn tocht door die landstreken de volksmenigten tot zo vele duizenden aan (Luk. 12: 1.).

Van Dalmanutha, dat reeds een goed eind (ongeveer 4 uren) beneden de zee aan de Jordaan lag, leidde de weg van de Heere over de rivier tot beneden Bethsean naar Magadan en van

daar keerde Hij later naar de eerste plaats terug. In die tijd, ongeveer een week, valt volgens het aangewezene bij MATTHEUS. 16: 1 de geschiedenis in Luk. 12: 13-31 voor, toen een uit het volk Jezus tot een scheidsrechter in een familietwist wilde maken, maar de Heere, die zaak afwijzend, de gelijkenis van de rijken landman voordroeg en daarop voor Zijn discipelen enige woorden uit de bergrede herhaalde, om ze los te maken van alle zorg voor het aardse en hun streven alleen te richten op het rijk van God.

V. Vs. 11-21. (zie ook). Bij het ontwijken van Jezus naar de grenzen van Tyrus en Sidon (Hoofdstuk 7: 24 vv.) hadden de schriftgeleerden, die van Jeruzalem kwamen, het moeten nalaten Hem ditmaal verder lastig te vallen; zij hadden echter, voordat zij naar de heilige stad terugkeerden, nog langs de gehele westelijke oever van de Galilese zee tot Tiberias, de daar wonende farizeeën, sadduceeën en herodianen tot een verspieders-vereniging georganiseerd. Zodra Jezus Zich op enig punt van die landstreek liet zien moesten zij Hem tegengaan met de eis van een teken van de hemel die Zijn Messianiteit zou bewijzen en wanneer Hij die eis niet wilde inwilligen moesten zij Hem in de ogen van de menigte te schande maken. Zo komen zij hier uit hun sluiphoeken te voorschijn en doen hun eis. De Heere wijst ze met weinige woorden af en trekt Zich weer terug over de zee naar Bethsaïda-Julias; bij het overvaren waarschuwt Hij Zijn discipelen voor het zuurdeeg van de farizeeën en van Herodes.

11. Bij Zijn terugkeren van Magadan kwam de Heere weer te Dalmanutha en de farizeeën gingen uit het huis, waarin zij met de sadduceeën en Herodianen op Hem hadden geloerd en begonnen met Hem te twisten. Zij wilden dat Hij het ook alvroeger van Hem geëiste bewijs voor Zijn Messiaanse zending (MATTHEUS. 12: 38) zou geven. Dat moest Hij toch kunnen geven wanneer Hij werkelijk de Messias was. Daarbij was het hen niet te doen om van de waarheid overtuigd te worden, maar om iets tegen Hem te vinden. Zij kwamen dan tot Hem en a) wilden van Hem een teken van de hemel, Hem verzoekend.

a)Luk. 11: 29. Joh. 6: 30.

V. Vs. 11-21. (zie ook). Bij het ontwijken van Jezus naar de grenzen van Tyrus en Sidon (Hoofdstuk 7: 24 vv.) hadden de schriftgeleerden, die van Jeruzalem kwamen, het moeten nalaten Hem ditmaal verder lastig te vallen; zij hadden echter, voordat zij naar de heilige stad terugkeerden, nog langs de gehele westelijke oever van de Galilese zee tot Tiberias, de daar wonende farizeeën, sadduceeën en herodianen tot een verspieders-vereniging georganiseerd. Zodra Jezus Zich op enig punt van die landstreek liet zien moesten zij Hem tegengaan met de eis van een teken van de hemel die Zijn Messianiteit zou bewijzen en wanneer Hij die eis niet wilde inwilligen moesten zij Hem in de ogen van de menigte te schande maken. Zo komen zij hier uit hun sluiphoeken te voorschijn en doen hun eis. De Heere wijst ze met weinige woorden af en trekt Zich weer terug over de zee naar Bethsaïda-Julias; bij het overvaren waarschuwt Hij Zijn discipelen voor het zuurdeeg van de farizeeën en van Herodes.

11. Bij Zijn terugkeren van Magadan kwam de Heere weer te Dalmanutha en de farizeeën gingen uit het huis, waarin zij met de sadduceeën en Herodianen op Hem hadden geloerd en begonnen met Hem te twisten. Zij wilden dat Hij het ook alvroeger van Hem geëiste bewijs voor Zijn Messiaanse zending (MATTHEUS. 12: 38) zou geven. Dat moest Hij toch kunnen

geven wanneer Hij werkelijk de Messias was. Daarbij was het hen niet te doen om van de waarheid overtuigd te worden, maar om iets tegen Hem te vinden. Zij kwamen dan tot Hem en a) wilden van Hem een teken van de hemel, Hem verzoekend.

a)Luk. 11: 29. Joh. 6: 30.

12. En Hij, zwaar zuchtend in Zijn geest over zo’n vleselijk, eigenzinnig ongeloof, zei: Waarom wil dit geslacht een teken? Voorwaar Ik zeg u, aan dit geslacht zal geen teken gegeven worden; behalve het reeds vroeger genoemde (MATTHEUS. 12: 39 vv. Luk. 11: 29 vv.).

13. En Hij verliet hen, nadat Hij nog met meer andere woorden het ongeloof van dit geslacht bestraft had, dat wel in de dingen van de wereld thuis was, maar voor geestelijkezaken zo weinig vatbaarheid en verstand had (MATTHEUS. 16: 2 vv. Luk. 12: 54 vv.). En Hij ging weer in het schip en voer weg naar de andere zijde, naar de noordoostzijde van het meer.

Het antwoord van Jezus op de verzoeking wordt door Markus in een enkel vers weergegeven: "Waarom wil dit geslacht een teken (het kan toch door geen woorden geholpen worden). Voorwaar Ik zeg u, aan dit geslacht zal geen teken gegeven worden (want dat van de profeet Jona dat hun gegeven zal worden, is er geen zoals zij het willen en wordt niet nu, maar pas later gegeven). De Evangelist laat dus de eis volstrekt afwijzen.

De kortheid van de mededeling, bij welke Markus de woorden van de farizeeën niet wil aanhalen, terwijl hij toch de zin aangeeft waaruit het verlangen is voortgekomen en voor het antwoord van Jezus niet meer plaats inruimt dan de opmerking dat Jezus hen ontweken is, geeft het bewijs, dat hij ook deze ontmoeting van de Heere en de farizeeën niet om haar zelf bericht, maar dat hij zich haast tot het volgende meer uitvoerige gesprek van Jezus en Zijn discipelen.

Het gevolg van het door de farizeeën geëiste bewijs zou geweest zijn dat Christus had moeten optreden als een Messias volgens hun mening; daarom staat er dat zij Hem daarmee verzochten. De eis van een hemelteken was dan ook aan de verzoeking in de woestijn gelijk. Wat nu de Heere de farizeeën weigerde geeft Hij spoedig daarop (Hoofdstuk 9: 1 v.) aan de drie meest vertrouwde discipelen: het hemelteken van Zijn verheerlijking. Zijn teruggaan naar de anderen oever is daarentegen een voorteken van Zijn terugkeren naar de andere wereld.

Het is een vreselijk gezicht, wanneer de waarheid de mensen geheel verlaat en zij aan zichzelf worden overgelaten.

14. En Zijn discipelen, (om dit tot opheldering van hun verkeerde opvatting in vs. 16 nog vooraf op te merken) hadden, omdat zij zo spoedig en onverwachtterugvoeren, vergeten brood mee te nemen en hadden niets dan een enkel brood met zich in het schip, dat hen nog was overgebleven.

15. En Hij gebood hen, toen Hij met hen in het schip was gegaan en al een eind op de zee was gevaren, omdat Zijn ziel nog vol was van de indrukken die Hij in vs. 11 had ontvangen 16: 4"), zeggende: Zie toe, hoedt u voor de zuurdesem van de farizeeën en voor de zuurdesem van Herodes.

16. En zij, niet verstaande wat Hij daarmee bedoelde, overlegden onder elkaar, zeggende, alsof zij het door hun nadenken eindelijk gevonden hadden: Het is omdat wij geen broden hebben, want nu zullen wij spoedig brood moetenkopen en kunnen dan gemakkelijk bedrogen worden.

17. En Jezus bekende dat zij zich bij hun verkeerde opvatting zulke zorgvolle gedachten maakten en zei tot hen: Waarom komt u tot de conclusie dat u geen broden hebt? bemerkt u nog niet en begrijpt u niet (Hoofdstuk 7: 18)? Hebt u nog Uw verharde hart (Hoofdstuk 6: 52)?

18. U hebt ogen en u ziet niet? en u hebt oren en u hoort niet?

19. En denkt u niet aan hetgeen nu al twee keer onder uw medewerking is gebeurd? weet u niet, toen Ik de vijf broden brak onder de vijfduizend mannen, hoeveel volle korven met brokken u verzamelde? Zij zeiden Hem: Twaalf. (Hoofdstuk 6: 34 vv.).

20. En toen Ik de zeven brak onder de vierduizend mannen, hoeveel volle manden met brokken u verzamelde? En zij zeiden: zeven. (vs. 1 vv.).

21. En Hij zei tot hen: Waarom begrijpt u niet?

Markus is hier gekomen tot het duidelijk bewijs van gebrek aan bevatting waarmee de discipelen de daden en woorden van de Heere volgden. Deze voorstelling begon al met het vijfde stuk van de vierde groep van verhalen (Hoofdstuk : 6: 45 vv.), zij werd voortgezet in het eerste stuk van de vijfde groep (Hoofdstuk 7: 1 vv.) en eindigt in dit vijfde stuk van diezelfde groep met een geval dat het duidelijkst toont hoe de discipelen, bij al hun liefde voor Jezus' persoon, onbekwaam geweest zijn uit Zijn werken en woorden een duidelijke kennis te trekken, die voor het praktische leven vruchtbaar was. Hier toch is het onbegrijpelijke voorgevallen dat zij, na twee keer achter elkaar op de duidelijkste manier te hebben ondervonden dat Jezus de absoluut vrije Heer was over de dingen die voor dit leven nodig waren, in een derde overeenkomstig maar veel lichter geval liever in hun kleingelovige zorgen verstrikt blijven. Ja, zij willen liever aan Jezus zelf dezelfde zorg en verlegenheid toeschrijven dan dat zij uit die beide gevallen ook voor dit derde de mogelijkheid zouden hebben bedacht dat het op dezelfde manier als vroeger zou worden opgelost. Juist om het beschamende van dit gebrek aan begrip duidelijk te doen uitkomen heeft Markus de rede van Jezus zo weergegeven, dat deze hen aan die gevallen herinnert en hen door hun antwoorden zelf het recht tot bezorgdheid geheel laat wegnemen.

Het is wel vreemd dat de discipelen de omstandigheid van het vergeten van brood mee te nemen in verbintenis brengen met het waarschuwend woord van Christus: waar zouden zij

dan toch een bakker vinden, die niet in enig opzicht farizeeër of sadduceeër was. Daarop moest de Meester toch doelen.

Toch heeft de Heere met hun onwetendheid en zwakheid geduld; Hij verlaat hen niet en stoot hen niet van Zich af. Ook zij werpen de liefde, het vertrouwen en de eerbied voor Hem daarom niet weg, maar verdragen als ware discipelen de kastijding van hun Meester graag en worden daardoor verbeterd. Dit moeten ook wij doen wanneer wij uit- of inwendig gestraft worden, dat wij niet dadelijk menen dat dit uit toorn van God geschiedt en wij daarom verworpen zouden moeten worden; maar het geweten is een tedere zaak, dat zo’n vertrouwen in de verzoeking moeilijk behoudt.

VI. Vs. 22-26. Niet zonder betekenis staat midden tussen de vorige geschiedenis en die in de volgende 7de afdeling, juist deze van de genezing van de blinde bij Bethsaïda. Zij is als een spiegelbeeld van de discipelen van de Heere, aan welke in vs. 18 nog moest worden voorgehouden: "u hebt ogen en ziet niet, " en die vervolgens in vs. 29 zich betonen als degenen die scherp zien in het geestelijk opvatten van het woord; nu zijn zij nog als de blinde, die mensen zag wandelen alsof het bomen waren, maar de Heere gaat met hen ongeveer een vierde jaar in een eenzame plaats om Zijn handen nogmaals op hun ogen te leggen, opdat zij geheel terecht zouden gebracht worden. Dus omwille der discipelen, om hun een gelijkenis te geven van hun genezing van geestelijke blindheid, is Jezus een zo bijzonderen weg met die lichamelijk blinde bij diens genezing ingeslagen en juist voor die Petrus, die in vs. 29 de spreker van de nu alles scherp zienden is, was die geschiedenis van zo grote betekenis dat zijn geestelijke zoon Markus die in het Evangelie heeft opgenomen.

22. En Hij belandde met Zijn discipelen aan de Noordoostelijke oever van de zee en zette Zijn weg op het land in dezelfde richting voort die Hij bij Zijn overvaren was ingeslagen en kwam te Bethsaïda, toegenaamd Julias in het gebied van de viervorst Filippus ("Uit). En zij, enige mensen, die Hem van Zijn vorige reis (Hoofdstuk 7: 31) in die landstreek kenden, brachten tot Hem dadelijk bij Zijn aankomst een blinde, die dat niet van zijn geboorte was geweest, maar het ten gevolge van een ziekte was geworden (vs. 24) en zij baden Hem dat Hij hem aanraakte, om hem weer door Zijn genezende krachtgezonde ogen te geven.

23. En de hand van de blinde genomen hebbende en zo zijn ogen wordende (Job 29: 15. Num. 10: 31) in de plaats van degenen, die hem tot Hem hadden gebracht, leidde Hij hem uit tot buiten het dorp. Zo handelde de Heere met deze, evenals met de doofstomme inHoofdst. 7: 33 en spuugde in zijn ogen en legde de handen op hem, om bij hem de algemene hoofdkrachten van het zien te herstellen en vroeg hem, nu de eerste trap tot zijn vernieuwing bereikt was en hij zich daarvan ook bewust moest worden, of hij iets zag, hoewel nog in algemene, onbepaalde omtrekken.

Soms was de manier waarop de Heere genezingen deed zinnebeeldig. In verband met het voorafgaand verhaal van de geestelijke onwetendheid van de discipelen doet de Heere de blinde de opvolgende toestanden, of de overgangen van de nacht tot de dag net zo doorgaan als dit vaak met het geestelijk verband in de bekering gebeurt. Niet alle verlichtingen van de Heilige Geest, niet alle bekeringen zijn plotseling en van een ogenblikkelijke volmaaktheid.

Daarom is het verkeerd een bekeringsweg te willen vaststellen. De Heere heeft een afkeer van alle eenvormigheid. Het wezen van de zaak moet één zijn, maar de vormen van dat wezen mogen en moeten uiteenlopen. De Heere begint met de blinde af te zonderen van de menigte, evenals Hij de bekering bij sommigen begint door hen van de grote menigte af te zonderen. De Heere zal eindigen met de genezene te doen terugkeren naar zijn huis, om de grote daden van God die hem gebeurd zijn aan anderen te vertellen, evenals Hij de bekeerde zich soms doet bepalen bij de kleine wereld van medegelovigen, waarin deze zich dan alleen thuis bevindt. - De blinde leeft bij het gevoel. Er moest iets buitengewoon stoffelijks aan zijn ogen gebeuren zou hij opmerkzaam worden dat het te doen was om zijn ogen te openen en zijn opmerkzaamheid en zijn geloof te wekken. - De Heere wist dat de blindheid niet ineens zou wijken, daarom liet Hij die man zeggen in hoeverre de blindheid geweken was. Ook gebeurde dit om de man op te wekken en uit te lokken tot spreken, opdat zijn genezing niet werktuiglijk zou zijn. De Heere stelt vaak vragen aan degenen die tot Hem komen en in het bijzonder aan Zijn discipelen. Ook wij moeten vaak door vragen de lippen en harten van de mensen zoeken te openen, om er het goede zaad van het woord in uit te kunnen storten.

24. En hij zag op om dit te beproeven en zei: Ik zie de mensen, want ik zie hen als bomen wandelen. Ik zie wandelenden, die er echter als bomen uitzien; zo zijn zijzonder gedaante en zo groot; alleen uit dat zij zich bewegen bemerk ik dat het mensen zijn.

Het was blijkbaar bij de man nog een verward gezicht. De blinde kan geen begrip van een boom hebben dan door het gevoel en daardoor stelde hij zich een boom voor als een rechtopstaande figuur of staak. Nu zag hij een menigte van zulke rechtstandige figuren zich bewegen en hij maakte er de gevolgtrekking uit dat dit mensen waren. DA COSTA).

25. Daarna, voortgaande tot het tweede gedeelte van Zijn werk, leide Hij de handen weer op zijn ogen en deed hem opzien, nadat Hij de handen weer teruggetrokken had. En hij werd, zoals de proef bewees, hersteld en zag hen allen ver en duidelijk, zonder bij het zien in de verte het juiste afmetingsvermogen te missen zoals vroeger. (vs. 24).

Wij vinden telkens dezelfde Heer terug, die ook in de schepping datgene wat Hij in een ogenblik kon doen, om wijze redenen bij opvolging deed.

26. En Hij zond hem naar zijn huis tot de stilte van het familieleven, zeggende: Ga niet in het dorp Bethsaïda en zeg het niemand in het dorp, opdat Ik niet dagelijks door hulpbehoevenden word overvallen terwijl Ik hier met Mijndiscipelen enige tijd alleen wil zijn 16: 12"), hetgeen de genezene dan ook nauwkeurig opvolgde, geheel anders dan de lieden in Hoofdstuk 7: 36.

Het was voor de Heere genoeg het wonder te hebben verricht; de verbreiding ervan was niet nodig. Zo wil de Heere ook niet, dat wij onze bekering aan de grote klok hangen, maar dat wij haar stil in onze kring beoefenen.

Zijn wij van nature allen geestelijk blind, dan zal ook aan ons moeten gebeuren wat de Heere aan deze blinde deed, zullen wij in waarheid zien; en zoals het hier naar het lichaam ging, gaat het dan ook naar de geest; als het zielsoog geopend wordt ziet de zondaar zijn schuld

slechts ten dele; maar naarmate het licht in hem opgaat ontdekt hij trapsgewijze zijn hele onreinheid en dat hij melaats is van het hoofd tot aan de voetzolen toe; dan echter leert hij Christus ook in al Zijn dierbaarheid en onmisbaarheid kennen en wordt het Evangelie hem in waarheid een lamp voor zijn voet en een licht op zijn pad, ja een woord dat tot het eeuwige leven leidt. De Heere doet ons de heilswaarheden juist verstaan en met het geloofsoog door lucht en wolken dringen, opdat wij ons hier al bij aanvang verlustigen in de dingen die daar zijn, totdat wij ze zullen aanschouwen en eeuwig genieten.

Het komt wel voor dat de Heere opeens het deksel van de ogen weg neemt, zodat de mens dadelijk alles met juistheid kan zien. Wij hebben een duidelijk voorbeeld in de Apostel Paulus, bij wie de opening van het geestelijk oog op een merkwaardige manier verenigd werd met een tijdelijke lichamelijke. Toen hij het stoffelijk oog open deed, kon hij op het hogere gebied alles duidelijk doorzien. Van een ontwikkeling van kennis is bij hem geen sprake, dadelijk was het hem alsof de schellen van het inwendig gezicht afvielen. Dat is echter geen regel maar uitzondering - een uitzondering, die wij begrijpen bij hem, die er toe geroepen was om de ogen van de heidenen te openen, dat zij zich zouden bekeren van de duisternis tot het licht. (Hand. 26: 18). Het licht in het algemeen ziet men zeker zodra het blinde oog geopend is, maar dat men in dit licht alles duidelijk en juist erkent, zonder vergissing en dwaling alle voorwerpen, verhoudingen, ordeningen in het rijk van God, daaraan ontbreekt zeer veel. "In Uw licht zien wij het licht, " dat is in de regel het resultaat van het proces dat zich ontwikkelt. In zekere zin komt dit wel gedurende ons aardse leven niet tot zijn einde. Paulus betuigt: "Wij zien dan door een spiegel in een duistere rede; nu ken ik ten dele" (1 Kor. 13: 12); maar in zekere zin is er ook weer een duidelijk erkennen van de hemelse dingen in dat leven; men kan namelijk de Zoon van God zien met ongedekt gezicht (Joh. 9: 38. 2 Kor. 4: 6). In vs. 27 wordt gezegd dat Jezus, nadat Hij met Zijn discipelen Bethsaïda verlaten had, hen op de weg gevraagd heeft wat de mensen toch over Hem dachten en dat zij Hem geantwoord hadden dat de een Hem hield voor Johannes de Doper, de ander voor Elias en de derde voor een van de profeten; zij zelf zagen echter in Hem de Christus. Kan men wel een juistere verklaring van het voorbijgaand proces van die blindengenezing wensen, dan hierdoor gegeven wordt? Iets (vs. 23) van de waarheid zien ook zij, die in Christus Johannes de Doper of Elias of een profeet vermoeden, maar ook slechts iets. Zij zagen mensen als bomen, terwijl de discipelen scherp zagen toen als zij gelovig de Zoon van God aanschouwden. Maar ook zijzelf, de discipelen, hebben Hem niet dadelijk daarvoor erkend, maar Hem als zodanig eerst leren kennen en wel door Hem, de Heere zelven; Hij heeft hen ook pas langzamerhand ziende gemaakt. In een merkwaardige overeenstemming bevindt zich dan het slot van de genezing (vs. 26) met het einde van Jezus’ gesprek met de discipelen (vs. 30): in beide gevallen het gebod om te zwijgen, terwijl tevens een stille vreugde genoten wordt in het ontvangen, voor hen opgegaan licht.

De uitleiding van de blinde uit het dorp gebeurde naar alle waarschijnlijkheid in noordelijke richting. Deze, toen hij genezen was, ging waarschijnlijk oostelijk of zuidoostelijk met degenen die hem tot Jezus gebracht hadden, naar zijn huis; hij hoefde dus, wanneer hij niet uitdrukkelijk Bethsaïda wilde inlopen, die plaats niet eerst aan te doen. Wanneer men zich voorstelt dat de woonplaats van de man bij Gaulan ligt, dan wordt alles duidelijk. De Heere zelf bleef aan de overzijde van het dorp, terwijl Hij zeker gedurende de volgende

zomermaand dichtbij Zijn verblijfplaats nam; Hij verkeerde daar hoofdzakelijk met Zijn discipelen, al sloot Hij Zich ook niet geheel van het volk af, want in vs. 34 zien wij Hem bij Zijn heengaan van daar door een menigte vergezeld. In Luk. 12: 32-53 hebben wij een van Zijn redenen, waarmee Hij in deze tijd van stilte Zijn kleine gemeente gesterkt en onderwezen heeft.

VII. Vs. 27-Hoofdstuk 9: 1 (zie ook). Na het voorbijgaan van de grootste zomerhitte is het nu weer zo ver dat de Heere uit de stilte in het meer bedrijvige leven terugkeert. Het is een geheel nieuwe periode die zich nu opent; Hij moet nu al de eerste schreden doen op de lijdensweg, al moeten tot dan eerst nog 6-7 maanden verlopen. Terwijl Hij met de discipelen van de landstreek bij Bethsaïda verder naar het noorden tot de omtrek van Caesarea Filippi heengaat, onderzoekt Hij hoe ver zij nu in de kennis van Zijn wezen en van Zijn waardigheid zijn vooruitgegaan. Zonder terughouding spreekt Hij met hen van Zijn naderend lijden, sterven en opstaan. Hij richt tot Zijn volgelingen een verklaring over de plichten, die de geestelijke navolging van Hem oplegt, maar ook over het loon dat deze meebrengt.

27. En Jezus ging tegen de tweede helft van september in het jaar 29 uit Zijn verblijfplaats bij Bethsaïda, en Zijn discipelen met Hem, gevolgd door een kleinere menigte (vs. 34). Hij begaf Zich naar de dorpen van Caesarea Filippi, welke stad meer noordelijk gelegen is. En op de weg daarheen wilde Hij Zijn jongeren aanleiding geven om zich door hun belijdenis van de openbare mening nu meer bepaald af te scheiden en zich als Zijn gemeente te constitueren. Daarom vroeg hij aan Zijn discipelen: Wie zeggen de mensen, dat Ik ben?

VII. Vs. 27-Hoofdst 9: 1 (zie ook). Na het voorbijgaan van de grootste zomerhitte is het nu weer zo ver dat de Heere uit de stilte in het meer bedrijvige leven terugkeert. Het is een geheel nieuwe periode die zich nu opent; Hij moet nu al de eerste schreden doen op de lijdensweg, al moeten tot dan eerst nog 6-7 maanden verlopen. Terwijl Hij met de discipelen van de landstreek bij Bethsaïda verder naar het noorden tot de omtrek van Caesarea Filippi heengaat, onderzoekt Hij hoe ver zij nu in de kennis van Zijn wezen en van Zijn waardigheid zijn vooruitgegaan. Zonder terughouding spreekt Hij met hen van Zijn naderend lijden, sterven en opstaan. Hij richt tot Zijn volgelingen een verklaring over de plichten, die de geestelijke navolging van Hem oplegt, maar ook over het loon dat deze meebrengt.

27. En Jezus ging tegen de tweede helft van september in het jaar 29 uit Zijn verblijfplaats bij Bethsaïda, en Zijn discipelen met Hem, gevolgd door een kleinere menigte (vs. 34). Hij begaf Zich naar de dorpen van Caesarea Filippi, welke stad meer noordelijk gelegen is. En op de weg daarheen wilde Hij Zijn jongeren aanleiding geven om zich door hun belijdenis van de openbare mening nu meer bepaald af te scheiden en zich als Zijn gemeente te constitueren. Daarom vroeg hij aan Zijn discipelen: Wie zeggen de mensen, dat Ik ben?

VII. Vs. 27-Hoofdst 9: 1 (zie ook). Na het voorbijgaan van de grootste zomerhitte is het nu weer zo ver dat de Heere uit de stilte in het meer bedrijvige leven terugkeert. Het is een geheel nieuwe periode die zich nu opent; Hij moet nu al de eerste schreden doen op de lijdensweg, al moeten tot dan eerst nog 6-7 maanden verlopen. Terwijl Hij met de discipelen van de landstreek bij Bethsaïda verder naar het noorden tot de omtrek van Caesarea Filippi

heengaat, onderzoekt Hij hoe ver zij nu in de kennis van Zijn wezen en van Zijn waardigheid zijn vooruitgegaan. Zonder terughouding spreekt Hij met hen van Zijn naderend lijden, sterven en opstaan. Hij richt tot Zijn volgelingen een verklaring over de plichten, die de geestelijke navolging van Hem oplegt, maar ook over het loon dat deze meebrengt.

27. En Jezus ging tegen de tweede helft van september in het jaar 29 uit Zijn verblijfplaats bij Bethsaïda, en Zijn discipelen met Hem, gevolgd door een kleinere menigte (vs. 34). Hij begaf Zich naar de dorpen van Caesarea Filippi, welke stad meer noordelijk gelegen is. En op de weg daarheen wilde Hij Zijn jongeren aanleiding geven om zich door hun belijdenis van de openbare mening nu meer bepaald af te scheiden en zich als Zijn gemeente te constitueren. Daarom vroeg hij aan Zijn discipelen: Wie zeggen de mensen, dat Ik ben?

28. En zij antwoordden dat sinds lang de rondlopende meningen van het volk waren (Hoofdstuk 6: 14 vv.): Sommigen zeggen, dat Gij Johannes de Doper bent, die uit de dood weer is opgestaan en anderen: Elias en anderen: Een van de profeten, Jeremia of Elisa

29. En Hij zei tot hen: Maar U, wie zegt u dat Ik ben? En Petrus, om hier alleen de ene kant van zijn antwoord te berichten, waarin hij tevens in de naam van de overige discipelen sprak, terwijl de andere kant, waardoor hij de anderen vooruit was, buiten beschouwing blijft 16: 16"), antwoordde: a) Gij zijt de christus.

a) Joh. 6: 69.

30. En Hij, om nu ook alleen mee te delen wat betrekking heeft op het eerste deel van Petrus' betuiging, gebood hen streng dat zij het niemand zouden zeggen van Hem, totdat zij als Zijn met de Geest vervulde getuigen zouden zijn opgetreden.

Het is zeker niet toevallig, geen menselijk overslaan noch willekeur, dat Markus hier het woord van de Heere over de prioriteit van Petrus in de kring van de apostelen, de hem geschonken onderscheiding en daarom ook dat deel van zijn belijdenis, waarop deze rustte, overslaat. Het is alsof Petrus had vooruitgezien, welk misbruik men eens te Rome zou maken van dat gedeelte van onze geschiedenis, zoals het bij Mattheus wordt gevonden. Het is alsof hij het allerminst daartoe aanleiding had willen geven, daarom liet hij het Markus niet mee in zijn Evangelie opnemen (wie zou kunnen geloven dat Petrus zelf of Markus dat "Gij zijt Petrus enz. " zouden hebben overgeslagen, wanneer zij gemeend hadden dat op die woorden het fundament van de Christelijke kerk rustte Daarentegen laat hij uitdrukkelijk het volgende in vs. 32 v. opnemen, dat hij, die zich tegen het kruis en de leer van het kruis van Jezus verzet, een satan is, al zou hij ook Petrus heten. Heeft nu Petrus het zelf niet vooruitgezien, toen hij te Rome was en daar het Markus-evangelie onder zijn leiding werd geschreven, dan heeft toch de Heilige Geest alle dingen van tevoren erkend en gedachten en pen van de heilige schrijvers bestuurd zoals het nodig was. Het is duidelijk dat de schijnbare tegenspraak, onnauwkeurigheden, halfheden en duisterheden, die wij bij de Evangelisten en Apostelen aantreffen, hun oorzaak niet hebben in hun menselijkheid, maar in de diepte van de rijkdom, beide van de wijsheid en van de kennis van God. Het woord van God is een helder, duidelijk licht, dat ons nergens in duisternis laat wandelen. Alleen de mensen maken het tot een dof

brandende lantaarn, of plaatsen het licht onder een kandelaar, omdat zij het licht haten en daartoe niet willen komen, opdat hun werken niet bestraft worden. Ook Lukas heeft zich bij het mededelen van onze geschiedenis op dezelfde wijze bekort als Markus, omdat hij eveneens in een tijd en voor een kring schreef die het nodig maakte aan het misbruik geen steun te geven en er dadelijk het oordeel van de verwerping over uit te spreken. Anders is het bij Mattheus en wanneer dat volk, waarvoor hij hoofdzakelijk zijn evangelie schreef, zich eens tot Christus zal bekeren, waarop wij niet lang meer hoeven te wachten (evenals Peter d'Ailly aan het einde van de 14de eeuw bepaald berekende dat in het jaar 1789 grote en buitengewone omwentelingen in de politiek binnen zijn vaderland plaats zouden hebben en dit verwezenlijkt is, zo kan ook onze berekening, dat het jaar 1897 het einde van de verwerping van Israël zal zijn, wel bewaarheid worden), dan zal opeens het primaat van Rome, dat de Heere nu nog voor een groot deel van de Christenheid om wijze redenen toelaat, een einde nemen en Rome zal dan krachtig bewezen worden een Babel te zijn, om te zijner tijd het voorzegde over "de grote hoer" te vervullen.

31. a) En Hij, wijzend op de tijd, dat zijn zo even uitgesproken woord van kracht zou zijn, begon hen te leren dat de Zoon des mensen veel moest lijden en verworpen worden door de ouderlingen en overpriesters en schriftgeleerden en gedood worden en na drie dagen, wanneer de verrotting reeds begonnen moest zijn, alsof Hij een wettige prooi van de dood, laat staan, een rechtvaardig veroordeelde geweest was, ter betoning van Zijn heerlijkheid (Rom. 1: 4) weer opstaan.

a)MATTHEUS. 17: 22; 20: 18. Mark. 9: 31; 10: 33. Luk. 18: 31; 24: 7.

32. En dit woord over Zijn lijden en sterven, waarop Hij vroeger slechts meer bedekt gedoeld had, sprak Hij nu vrij uit, zodat het niet kon worden misverstaan en Petrus, die het ook geheel juist had opgevat, maar het met zijn meningniet kon rijmen, nam Hem terzijde en begon Hem te bestraffen, opdat Hij Zich toch niet zo onnodig aan het ergste zou blootstellen.

33. Maar Hij keerde, toen Petrus Hem zo bij de arm nam en zijn vermaning tot Hem richtte, Zich om en zag al Zijn discipelen aan omdat zij in hun hart met dat terughoudende woord instemden en bestrafte Petrus, zeggende: a)Ga heen, achter Mij, satan! ga ver weg (MATTHEUS. 4: 10); want u verzint niet de dingen, die van God zijn, maar die van de mensen zijn.

a) 2 Sam. 19: 22.

34. En Hij riep de menigte, die Hem nog op de weg volgden, met Zijn discipelen tot Hem en zei tot hen: Degene die mij wil navolgen, die moet zichzelf verloochenen en zijn kruis opnemen, hij moet gewillig zijn en vastbesloten om wat hem bij het volgen van Mij wordt opgelegd, om het kruis te dragen dat de Meester is opgelegd en om mij te volgen; hij draagt ook werkelijk en op dezelfde manier als Ik zijn kruis.

Alle last dragen, of het zichzelf opleggen van een last zonder zelfverloochening, is niet het kruis waarvan de Heere tot de Zijnen spreekt. Alle opofferingen en overgaven zijn tevergeefs,

wanneer het niet gebeurt omwille van Hem of omwille van het Evangelie, d. i. opdat men dit, het daarin aangeboden hemelrijk, deelachtig wordt (1 Kor. 9: 23). God bereidt u het kruis. Werp dat niet weg, maar houd het als het uwe, volgens de wil van de gehoorzaamheid, alsof u het zelf had gekozen. Verloochen uzelf, spreek van uzelf zoals Petrus van de Heere zei, toen hij Hem verloochende: "ik ken die mens niet. " Spreek tegen de weigerende wil van het vlees: "niet gelijk ik wil" - dat is de grond en het eerste. Zo gebeurt het opnemen van het kruis en nu komt daarbij het andere, dat de kracht en de volharding te kennen geeft, dat wat de Heere spreekt: "Volg Mij na!"

Het woord "kruis" is onder Christenen een zeer gewoon woord; men verstaat daaronder gewoonlijk alle aardse nood en elke plaag die een hart wonden en bezwaren kan. Wie een doornen weg door dit leven bewandelt, voor wie het ongeluk door de vensters heen breekt, of bedachtzamer door de deur gaand als huisvriend en dagelijkse gast, zich met hem aan de tafel zet, wiens schouders een langdurige, smartelijke ziekte moeten dragen, die noemt men een kruisdrager. Dat rust op een misverstand. De uitdrukking "kruis" is geheel uitsluitend een Christelijk begrip en onafscheidbaar van het navolgen van Christus; in geen taal van enig volk van de wereld is ooit lijden met de naam van kruis aangeduid. Dat is als iets geheel nieuws uit de mond van Christus uitgegaan en wel voor de eerste maal bij de uitzending van de twaalf (MATTHEUS. 10: 38). De discipelen hoorden dat; zij bemerkten wel dat daarmee iets zeer ernstigs bedoeld was, maar zonder dat het bij de latere herhaling van het woord ten volle begrepen werd. Pas toen geschiedde wat onmogelijk was geacht, toen Christus zelf, door Israël verworpen, ter slachting gebonden, in het midden van twee misdadigers met het kruis op de schouders door de straten van Jeruzalem naar de gerechtsplaats werd gevoerd, toen werd opeens het deksel weggenomen en het duistere woord werd hen in de volle betekenis duidelijk. Bij het licht dat daardoor op de zaak valt, wordt het ons boven alle twijfel zeker, dat "zijn kruis in de navolging van Christus op zich nemen, " niet is zich onder een reeds aanwezig lijden bukken en zich daarbij toeleggen op de navolging van het geduld en de gelatenheid van Christus; iets veel grotere en gewichtigers wordt daardoor aangeduid. Een Christen moet dadelijk bij het begin van de navolging van Christus zo afscheid nemen van de wereld en van het leven in de wereld, als een ter dood veroordeeld misdadiger, die is aangemaand om zich tot de ter dood brenging te laten leiden. De navolging van Christus is voor hem iedere dag op nieuw een navolgen tot sterven, zoals het daarmee verbondene woord over vinden en verliezen van het leven zo duidelijk aantoont. Maar het kruis, dat hij tot aan de dood moet dragen, kan zeer verschillende gedaanten aannemen en dikwijls verhinderen; nu wordt het onmiddellijk door de hemel over hem beschikt, dan schijnbaar slechts door mensenhanden op zijn schouders gelegd; nu is het een lijden, dat hemzelf bepaald aangaat, dan wordt het hem aangedaan door medelijden met de nood en het lijden van anderen; nu eens drukt het langdurig en zwaar zonder ophouden, zodat men de dood wensen zou en dan is er een snelle volvoering met daartussen komende ogenblikken van verlichting; nu eens is het uitwendig zichtbaar in allerlei ongeluk, noden en plagen en draagt het een Lazarus gedaante met zich, bij welker aanzien ook anderen mensen vochtige ogen krijgen, dan verbergt het zich voor de ogen van de mensen als een inwendig kruis, waarover men nauwelijks kan klagen, als een zielenkruis van dorheid, verzoeking, van God verlaten zijn, van lijden door de vurige pijlen van de boze en van de vuistslagen van de engel van de satan. In de eerste plaats moet echter onder het kruis, dat de Heiland Zijn discipelen en navolgers voorspelt, een lijden om

Christus' wil verstaan worden. Wel zijn in deze tijd de gewelddadige, bloedige handen van de wereld gebonden, maar daarom kan men toch haar haat niet ontgaan, dat kan niemand die godzalig wil leven, in Christus Jezus alleen; heeft zij geen touwen om de hals te doen, geen gesels te zwaaien, geen foltertuigen ter verschrikking, geen inquisitie- of revolutiekerkers voor de belijders van de Heere, maar gebruikt zij haar tong om daarmee dood te slaan. Lasteringen, spotachtige blikken, verachtelijk schouder ophalen, honend met de vinger nawijzen, beschimpingen enz. , dat zijn zaken die de wereld hen aandoet die uit de wereld zijn uitverkoren en die dat als hun kruis op zich moeten nemen om het de Heiland na te dragen, terwijl zij niet zullen sterven, zonder dat zij in dit leven een rechtvaardiging verkrijgen.

35. Ondanks die schijnbaar moeilijke toestand, waarin hij daardoor komt, bevindt hij zich toch in een zeer goede toestand in vergelijking met anderen die die niet leren kennen: a) want wie zijn leven zal willen behouden, diezal het verliezen; maar wie zijn leven zal verliezen omwille van Mij en het Evangelie (want na Mijn opname in de hemel zal het omwille van Mij alleen zo kunnen gebeuren dat hij het omwille van het Evangelie doet), die zal het behouden.

a)MATTHEUS. 10: 39. Luk. 17: 33. Joh. 12: 25.

Wie de waarheid omwille van het kruis, dat zij met zich voert, omwille van het lijden, dat met haar aanneming verbonden kan zijn, laat varen; wie de neigingen en hartstochten, die hem beheersen, niet doodt en zich verloochent, wie de goede dagen van deze wereld geniet en zich juist dan in zijn element, in zijn leven voelt, die verliest in waarheid zijn leven; hij wijkt hoe langer hoe verder van het ware leven af, hij verliest het leven dat de mens alleen door aannemen, erkennen en gehoorzamen van de waarheid ten dele kan worden. Wie daarentegen de waarheid aanneemt, belijdt, haar gehoorzaam is, wie in de verloochening van zijn eigen wil, in het afleggen van zijn vooroordelen en dwalingen, in het overwinnen van zijn hartstochten en begeerten zijn eigen natuurlijk leven verliest en onder het kruis, onder het lijden, dat hem omwille van de waarheid treft, nu ook nog datgene verliest wat hem het leven in deze wereld lief en waard maakte, wat hem het leven van het leven was en zo in- en uitwendig wat tot hiertoe zijn leven en lust was, er aan geeft, die vindt het ware, hogere, eeuwige leven; met dit hogere leven en zijn eeuwige vrede en zijn onvergankelijke vreugde wordt hem elke ontbering en elke verloochening beloond. De eerste weg schijnt de weg tot steeds vrolijker en rijker levensgenot te zijn en is in waarheid de weg tot steeds grotere levenloosheid; de tweede weg schijnt tot steeds groter, droeviger levensgebrek, ja tot de dood te zijn en is de weg tot een leven, dat alleen waardig is het leven genoemd te worden.

36. Want wat zou het de mens, die zijn leven wil behouden, baten als hij de hele wereld won en zijn ziel schade leed?

37. Of wat zal voor een mens voldoende zijn om te geven in ruil voor de a) verlossing van zijn ziel, wanneer die eenmaal verloren is.

a) Ps. 49: 9.

Wat is het toch, dat de mens zozeer de vrede zoekt en vlucht voor het kruis? Gesteld, dat de gehele wereld met al haar goederen de zijne ware, maar buiten Mij, tegen Mij en zonder Mij, welke winst zou hij daarvan hebben, omdat hij intussen in de eeuwige verdoemenis snelt? Waarom zoekt hij zozeer de druppels van vrede of de kleine deeltjes van de hele wereld als de hele wereld vol goederen hem slechts ter eeuwige verdoemenis zou strekken? Deze vrede, die men zoekt, is kort, is verder gering, omdat zij het geringste deel van de vrede of van het goed van de hele wereld is; daarentegen is het kruis ook kort en het geringste deel van de eeuwige verdoemenis; toch rennen zij door een korte en geringe vrede in een eeuwig en eindeloos kruis en deze vinden door een kort en gering kruis de eeuwigen en eindeloze vrede (2 Kor. 4: 17 v. Ps. 92: 7 v.). Maar wie bedenkt de kortheid, de geringheid, de onzekerheid van dit leven, van deze vrede, van deze heerlijkheid, van deze wellust? en ook de eeuwigheid, de oneindigheid, de zekerheid van de dood, van het kruis, van de smaad, van de smart? En integendeel, welke vrome overdenkt genoegzaam de kortheid, de geringheid, het lichte van het kruis en ook de eeuwigheid, de oneindigheid, de zekerheid van het leven, van de vreugde, van de zaligheid? O vlees, hoe bent u toch zo machtig, dat u deze dingen ook in de heiligen kunt verduisteren!

Denk aan het uur wanneer u op uw sterfbed zult liggen; alles wat u van de wereld hebt, blijft achter; alleen u, u helemaal alleen komt voor de troon van God. Wanneer u dan uzelf, uw ziel verloren hebt, dan hebt u alles verloren en kunt dan niets geven om haar van de eeuwige verdoemenis te verlossen. Nu kunt u nog iets geven, het bloed van Jezus Christus, het ware losgeld - "dit is het rantsoen van uw misdaden; breng dat voor Gods troon en u bent gered. "

Wanneer het tot sterven komt, zou men graag alles voor zijn zaligheid willen geven; in het leven denkt men er niet eens aan; wij willen niets doen, wanneer wij kunnen en alles doen wanneer wij niets meer kunnen - o blindheid en verkeerdheid!

37. Of wat zal voor een mens voldoende zijn om te geven in ruil voor de a) verlossing van zijn ziel, wanneer die eenmaal verloren is.

a) Ps. 49: 9.

Wat is het toch, dat de mens zozeer de vrede zoekt en vlucht voor het kruis? Gesteld, dat de gehele wereld met al haar goederen de zijne ware, maar buiten Mij, tegen Mij en zonder Mij, welke winst zou hij daarvan hebben, omdat hij intussen in de eeuwige verdoemenis snelt? Waarom zoekt hij zozeer de druppels van vrede of de kleine deeltjes van de hele wereld als de hele wereld vol goederen hem slechts ter eeuwige verdoemenis zou strekken? Deze vrede, die men zoekt, is kort, is verder gering, omdat zij het geringste deel van de vrede of van het goed van de hele wereld is; daarentegen is het kruis ook kort en het geringste deel van de eeuwige verdoemenis; toch rennen zij door een korte en geringe vrede in een eeuwig en eindeloos kruis en deze vinden door een kort en gering kruis de eeuwigen en eindeloze vrede (2 Kor. 4: 17 v. Ps. 92: 7 v.). Maar wie bedenkt de kortheid, de geringheid, de onzekerheid van dit leven, van deze vrede, van deze heerlijkheid, van deze wellust? en ook de eeuwigheid, de oneindigheid, de zekerheid van de dood, van het kruis, van de smaad, van de smart? En integendeel, welke vrome overdenkt genoegzaam de kortheid, de geringheid, het lichte van

het kruis en ook de eeuwigheid, de oneindigheid, de zekerheid van het leven, van de vreugde, van de zaligheid? O vlees, hoe bent u toch zo machtig, dat u deze dingen ook in de heiligen kunt verduisteren!

Denk aan het uur wanneer u op uw sterfbed zult liggen; alles wat u van de wereld hebt, blijft achter; alleen u, u helemaal alleen komt voor de troon van God. Wanneer u dan uzelf, uw ziel verloren hebt, dan hebt u alles verloren en kunt dan niets geven om haar van de eeuwige verdoemenis te verlossen. Nu kunt u nog iets geven, het bloed van Jezus Christus, het ware losgeld - "dit is het rantsoen van uw misdaden; breng dat voor Gods troon en u bent gered. "

Wanneer het tot sterven komt, zou men graag alles voor zijn zaligheid willen geven; in het leven denkt men er niet eens aan; wij willen niets doen, wanneer wij kunnen en alles doen wanneer wij niets meer kunnen - o blindheid en verkeerdheid!

38. Want degene die, in plaats van omwille van Mij en het Evangelie zijn leven wil verliezen, zich voor Mij en Mijn woorden geschaamd zal hebben in dit overspelig en zondig geslacht, dat van God is afgevallen en weerspannig is, voor deze zal de Zoon des mensen Zich ook schamen, wanneer Hij zal komen in de heerlijkheid van Zijn Vader met de heilige engelen tot het laatste oordeel.

a)MATTHEUS. 10: 32. Luk. 12: 8. 2 Tim. 2: 12. 1 Joh. 2: 23.

Als u niet met Hem bent in de wedergeboorte dan zult u het evenmin zijn wanneer Hij komt in Zijn heerlijkheid. Als u terugschrikt voor de donkere kant van de gemeenschap met Hem zult u ook geen begrip hebben van die heerlijke, gelukkige tijd, wanneer de Koning zal komen en al Zijn heilige engelen met Hem. Hoe! Zijn engelen met Hem? En nochtans heeft Hij de engelen niet aangenomen, maar het zaad van Abraham. Zijn de heilige engelen met Hem? Kom, mijn ziel! als u in waarheid de Zijne bent, kunt u niet ver van Hem zijn. Als Zijn vrienden en buren samengeroepen worden om Zijn heerlijkheid te zien, wat zal u dan gebeuren die Zijn bruid zijt? Zult u van ver staan? Hoewel het de dag van het gericht is, nochtans kunt u niet ver zijn van het hart dat met engelen vertrouwelijk is en zich met u heeft verenigd. Heeft Hij niet tot u gezegd, o mijn ziel: "Ik zal Mij aan u verbinden in rechtvaardigheid en in oordeel en in barmhartigheid?" Heeft Zijn mond niet gesproken: "Ik heb u getrouwd en Mijn welbehagen is in u?" Als de engelen, die slechts vrienden en buren zijn, met Hem zullen zijn, is het meer dan zeker dat Zijn eigen beminde Hephziba (Jes. 62: 4), in wie al Zijn welbehagen is, met Hem zal zijn en zitten aan Zijn rechterhand. Hier is een morgenster van de hoop voor u, zo helder schitterend dat zij de donkerste en meest treurige ondervindingen wel verhelderen mag.

HOOFDSTUK 9

1. En Hij, met deze aankondiging van Zijn zichtbare toekomst in heerlijkheid, die van Zijn onzichtbare komst over Jeruzalem en het Joodse volk verbindend, zei tot hen: Voorwaar Ik zeg u, dat er sommigen zijn van degenen, die hier staan, die de dood niet zullen meemaken, totdat zij gezien zullen hebben dat het koninkrijk van God met kracht gekomen is, door het onschadelijk maken van hen die het nu tegenwerken en het zoeken te vernietigen; zij zullen een van Israël afgezonderde Nieuw Testamentische gemeente aanschouwen.

GESCHIEDENIS VAN JEZUS' VERHEERLIJKING EN VAN DE MAANZIEKE ZOON. ONDERWIJZING OVER OOTMOED EN ERGERNIS

VIII. Vs. 2-13 (zie ook). Zes dagen zijn voorbijgegaan sinds de dag op welke Jezus Zich met bijzonder gebed heeft voorbereid (Luk. 9: 18) en waarop Hij vervolgens het gesprek met de discipelen heeft gehad, zonder dat iets was voorgevallen wat de Heilige Evangelisten in hun voorstelling van Zijn leven vermeldden. Toch blijkt uit hetgeen wij in vs. 14 vv. zullen lezen dat Hij gedurende deze tijd Zich geheel aan het volk heeft gegeven en Zich ook ontfermd heeft over de ongelukkigen in het bovenste, het noordelijk gedeelte van het land. Zo was Hij langzaam, nauwelijks merkbaar voor de discipelen, bij de berg gekomen op welke, zoals Hij wist, een hemelse gebeurtenis plaats zou hebben. Toen de daartoe bestemde dag was aangebroken ging Hij de avond daarvoor in gezelschap van de drie getuigen, die Hij uit de kring van apostelen had verkoren, de berg op. Daar verheerlijkt Hij Zichzelf na de nacht in gebed te hebben doorgebracht, in de vroegte van de volgende morgen voor hun ogen. "Evenals bij de doop in de Jordaan de Vader in de hemel voor de ogen van de laatste Oud-testamentische profeet, deze ten dood bestemde Jezus voor Zijn Zoon verklaard had, zo gebeurde het hier voor de wetgever en de eerste van de profeten, dus voor de hoofden van het Oude Verbond zelf. Wet en profeten komen zelf persoonlijk; het verbond van het verlangen begroette het nieuwe als zijn vervulling en God sprak voor de tweede maal over Jezus Zijn welgevallen uit".

2. En na zes dagen, toen Zondag 25 september in het jaar 29 aangebroken was, nam Jezus met Petrus, Jakobus en diens jongeren broeder Johannes met Zich en bracht hen, terwijl Hij van de plaats van Zijn werkzaamheid Zich opmaakte en daar de andere discipelen achterliet, op een hoge berg terzijde, zodat verder niemand bij Hem was; en Hij werd voor hen van gedaante veranderd.

Ongeveer twee uur ten noordoosten van Cesarea Filippi ligt de plaats Kefr Dawar en dicht achter deze de zuidelijkste van de drie toppen, in welke de grote Hermon naar het zuiden heen uitloopt; want de verhevenheid die zich tot het noordeinde van het meer Genesareth naar het zuidoosten uitstrekt is slechts een lager deel, dat van het oosten af gezien nauwelijks een hoogte lijkt. Omdat van een hoge berg sprake is kan niet de berg Paneas bij Cesarea Filippi bedoeld zijn, zoals veel uitleggers hebben aangenomen, maar alleen het Hermongebergte zelf. Toch hoeven wij ook niet te denken aan de hoogste sneeuwstreek van de noordelijke hoofdrug, waarvan de beide toppen nog door niemand van de latere reizigers zijn beklommen, maar alleen aan een gedeelte dat tot dat gebergte behoorde dat voor de eenzaamheid geschikt

was en met de verhevenheid van de gebeurtenis overeenkwam, zodat de boven aangewezen top van de enigszins dieper gelegen zuidelijke rug wel passen zou.

3. En Zijn kleren werden bij die verheerlijking die met Zijn lichaam plaats had, ten gevolge van die glans blinkend, zeer wit als sneeuw, zoals geen stoffenmaker op aarde zo wit maken kan.

4. En door de discipelen werd verder gezien Elias met Mozes en zij spraken met Jezus zó, dat de inhoud daarvan, wat de hoofdzaak aangaat, kon worden verstaan. (Luk. 9: 31)

Wanneer de verheerlijking van Jezus zelf betekent dat Hij een hemelse heerlijkheid aanneemt die Zijn lichaam verhoogt en het einde van Zijn leven zal vormen, het einde van Hem, die toch volgens Hoofdstuk 8: 31 de dood tegemoet gaat, dan kan de verschijning van Mozes en Elia slechts betekenen dat Hij sterven zal als Mozes, maar om als Elia levend naar de hemel te varen en dat Hij, om dit te kunnen, als Mozes in de dood voor verrotting beschermd zal blijven.

Wij begrijpen waarom de Heere de discipelen oplegde daarover te zwijgen totdat Hij zou zijn opgestaan (vs. 9). Zij moesten geen aanleiding geven dat de hoop van anderen en hun eigene valse verwachtingen voedsel ontvingen; zij moesten het dierbaar geheim niet vóór de tijd van hun inwendige versterking aan spot en twijfelzucht prijsgeven. "Geeft het heilige niet aan de honden en werpt uw parels niet voor de zwijnen. " Alle wortels moeten in het verborgen werken, voordat de kiem aan het licht komt. Tevens ligt voor ons juist in dat verbod de sleutel van deze gebeurtenis. Tot aan Pasen moesten zij wachten, Pasen moest hen de opheldering geven; op Pasen zouden zij het leven van de verheerlijking aanschouwen, waarvan die gebeurtenis op de berg een voorsmaak was. Staat ons Pasen vast, dan bevreemdt ons ook het station niet meer dat reeds vooraf op Pasen doelde. Het is een lid in de rij van die gebeurtenissen, terwijl de verheerlijkte levensorde begon door te breken waarin de heerlijkheid van Zijn hemelse Vader uit Zijn aardse gedaante te voorschijn kwam, alsof Hij al tot een hogere wereld van het licht behoorde. Het hoort tot de verheerlijking bij de doop en bij dat wonderbare wandelen op de zee, als uitzondering, niet als regel. Wij hebben slechts van ver een afschijnsel daarvan in de uitdrukking van zalige heerlijkheid die ons tegenstraalt uit een menselijk aangezicht, dat door heilige liefde is verhelderd, of in hemelse vrede, die zich over het aangezicht van een stervende kan verbreiden.

5. En Petrus antwoorde en zei tot Jezus, toen die beiden weer begonnen te verdwijnen, alsof de Heere er zelf belang in moest stellen die verschijning langer te doen blijven: Rabbi! het is goed, dat wij hier zijn, wij met ons drieënen laat ons drie tabernakelen maken, voor U een en voor Mozes een en voor Elias een.

7. En er kwam, om hen die door het hemellicht in verwarring waren weer tot zichzelf te brengen en voor het volgende vatbaar te maken, een wolk die hen overschaduwde, en een stem kwam uit de wolk, zeggende: a) Deze is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem en erkent Hem voor de profeet, die (Deut. 18: 15 vv.) beloofd is.

a) Jes. 42: 1. MATTHEUS. 3: 17. Mark. 1: 11. Luk. 3: 22. Kol. 1: 13. 2 Petrus . 1: 17.

8. Door de schrik die deze hemelstem veroorzaakte, vielen zij ter aarde. En toen zij weer tot zichzelf waren gekomen en snel rondom zich keken, zagen zij niemand meer dan Jezus alleen bij zich, die tot hen kwam en hen wegleidde.

Er zijn plechtige uren in dit armzalig leven, die door Gods genade de mens tot versterking van zijn geloof worden gegeven, uren en ogenblikken hetzij in Gods huis, in de vergadering van de gemeente, of in de werkzaamheid, of in vertrouwelijk gesprek met vrienden, wanneer zich de hemelse waarheden in wonderbare helderheid voor de ziel ontvouwen. Wij zien de genadige hand die ons leven bestuurt, wij worden gewaar dat Gods oog over ons open is. Wij kunnen alles uit Zijn handen aannemen, want wij weten dat alles tot onze zegen moet dienen. De Geest van het gebed is over de ziel uitgestort, wij kunnen de Onzichtbare in geloof aangrijpen en vasthouden, de hogere wereld is voor het geopend geloofsoog ontsloten, onze lieve doden zijn uit de graven levend geworden; wij zien ze in het hemels vaderhuis, wij weten het, daar wacht ons de eeuwige sabbat. In zulke uren ligt de wereld zo diep, diep beneden onze voeten. Hoe nietig komt ons haar glans, hoe laag haar begeerlijkheid voor! Wij hebben een inwendige vreugde om het gebod van onze God te vervullen; de zwaarste plicht wordt ons gemakkelijk en zalig. Het is niet anders dan alsof alle zonde en alle ellende van dit arme leven overwonnen zouden zijn, alsof de vrede, die ons hart vervult, nooit weer van ons weggenomen zou kunnen worden. En dan?, - nu dan gaat het langzaam van de hoogte van de verheerlijking in het diepe dal van de arme werkelijkheid. Het leven komt weer tot ons met de ernst van de verloochening; in het hart rijzen weer de oude zonden op; de schitterende beelden zijn verbleekt, de gezichten zijn verdwenen en nood, zorgen, zonde en ellende, die ons nog kort geleden als vluchtige schaduwbeelden, als enkel begoocheling voorkwamen, drukken weer met hun hele zwaarte op de ziel en houden neer in het stof. Deze hoogten en diepten die het inwendige leven van de Christen moet doorgaan berusten, evenals in de natuur de afwisseling van dag en nacht, van zonneschijn en storm, op eeuwige wetten die in de behoeften van de menselijke ziel gezocht moeten worden. - Zij zijn even nodig als berg en dal op aarde, die toch ook voor de reiziger niet alleen geheel tegenovergestelde eisen hebben, maar hem ook geheel tegenovergestelde gewaarwordingen afdwingen, die hem buigen, wanneer hij, versmachtend onder de gloed van de zonnestraal met wankelende knieën steile hoogten moet beklimmen, die hem, wanneer hij boven is, door een heerlijk vergezicht uit de hoogte belonen, die vervolgens het aanschouwde doel van zijn weg opnieuw aan zijn oog onttrekken wanneer hij zich gereed maakt van de berghoogten in het diepe dal neer te dalen en hem weer doen hopen, wanneer hij de volgende hoogte heeft beklommen, het in dichtere nabijheid opnieuw voor zich te kunnen zien. Zo’n wandelaar doet het goed wanneer hij van de moeiten van zijn reis een tijd lang uitrust om zich te verkwikken aan het liefelijk beeld, aan het helder vergezicht; het doel van zijn reis is echter niet de begeerde stad van ver te aanschouwen, maar binnen haar muren te wonen. De stad komt niet tot hem, dus moet hij tot haar gaan en nog menig dal moet doorwandeld, nog menige berghoogte moet beklommen worden, vóórdat hij kan zeggen: "Ik ben thuis. " In die heilige uren van ons leven, die ons op de hoogte van het uitzien brengen en ons de Heere van de heerlijkheid tonen, hoe Hij ons alle zonde ontneemt, allen twijfel bant, alle raadselen in ons leven oplost en ons met een vrede vervult, die alle verstand te boven gaat, in die uren zien wij wel verder dan in het gewone

leven, maar wij zijn daarom niet verder. In die gezichten zijn wij onszelf steeds ver vooruit, ten minste ver verheven boven hetgeen wij in werkelijkheid zijn. En evenals het oog en de gedachte eerder bij het doel komen dan de voet, zo is het ook veel gemakkelijker de waarheid te erkennen dan ze te beoefenen. Zoals oog en gedachte over de aarde zweven en over hoogten en dalen kunnen gaan zonder de grond aan te raken, maar de voet juist op de aarde geplaatst is om ieder stuk grond te bemachtigen, zo kan ook wel een mens in gedachten en bevindingen gemakkelijk goed zijn omdat zij zich boven de werkelijkheid kan verheffen zonder haar aan te raken; maar de zedelijke daad van gehoorzaamheid en van zelfverloochening heeft altijd de voet op de aarde geplaatst, heeft altijd de zwaarte van de werkelijkheid te dragen en te overwinnen. Daar kan het slechts stap voor stap gaan, evenals bij de krijgsman op vijandelijken bodem, die ieder stuk grond moet veroveren en aan de macht van de vijand moet ontwringen. Tot deze gedachte wil ons ook het woord brengen: "Deze is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem; " het horen van Zijn woord, de ootmoedige gehoorzaamheid, is de zekerste weg tot het doel.

9. En toen zij van de berg afkwamen gebood Hij hen dat zij niemand zouden vertellen over hetgeen zij gezien hadden voordat de Zoon des mensen uit de doden opgestaan zou zijn, wanneer zij Zijn getuigen zouden zijn tot aan het einde van de wereld (2 Petrus . 1: 16 vv.).

10. En zij hielden dit woord voor zichzelf, zodat zij werkelijk tegen niemand iets daarvan zeiden (volgens andere verklaring: uit deze rede van de Heere bleef vooral het laatste woord in hun gedachten hangen), zich onder elkaarafvragende wat het was, uit de doden opstaan, dat Hij van Zich als de Mensenzoon had gezegd.

Het woord van de grondtekst toont aan dat de discipelen niet zonder moeite en zonder zich geweld aan te doen dit geheim zo lang verzwegen hebben gehouden (Luk. 9: 36). Het is toch waarschijnlijk dat de andere discipelen navraag zullen hebben gedaan wat op de berg gebeurd was en wat Hij daar met hen besproken had. Andere uitleggers willen liever zo vertalen: de discipelen vatten meteen deze rede van de Heere en hielden die vast, terwijl zij er zich aan stoorden en het hen ongelooflijk voorkwam wat Hij hen van Zijn opstanding zei.

Het tweede volgt uit het eerste: terwijl zij het zegel van stilzwijgen streng bewaarden tot op de dag van Zijn opstanding, moesten zij vragen wanneer en hoe dat zou plaats hebben.

10. En zij hielden dit woord voor zichzelf, zodat zij werkelijk tegen niemand iets daarvan zeiden (volgens andere verklaring: uit deze rede van de Heere bleef vooral het laatste woord in hun gedachten hangen), zich onder elkaarafvragende wat het was, uit de doden opstaan, dat Hij van Zich als de Mensenzoon had gezegd.

Het woord van de grondtekst toont aan dat de discipelen niet zonder moeite en zonder zich geweld aan te doen dit geheim zo lang verzwegen hebben gehouden (Luk. 9: 36). Het is toch waarschijnlijk dat de andere discipelen navraag zullen hebben gedaan wat op de berg gebeurd was en wat Hij daar met hen besproken had. Andere uitleggers willen liever zo vertalen: de discipelen vatten meteen deze rede van de Heere en hielden die vast, terwijl zij er zich aan stoorden en het hen ongelooflijk voorkwam wat Hij hen van Zijn opstanding zei.

Het tweede volgt uit het eerste: terwijl zij het zegel van stilzwijgen streng bewaarden tot op de dag van Zijn opstanding, moesten zij vragen wanneer en hoe dat zou plaats hebben.

11. En zij vroegen Hem, omdat zij dit na het zo even voorgevallene het allerminst konden bevatten, zeggende: Waarom zeggen de schriftgeleerden dat Elias eerst komen moet voordat de Messias Zich kan openbaren?

Deze vraag staat niet buiten samenhang met de inhoud van hun gesprek onder elkaar; want is Jezus de Christus en moet Elia voor Hem heengaan, dan kan Jezus niet sterven, noch opstaan, tenzij Elias eerst gekomen was. Komt echter Elias, de grote profeet, die zij juist aan de zijde van de verheerlijkte Jezus met Mozes in een gedaante van het licht hebben gezien, hoe zal dan nog dood en opstanding van Jezus mogelijk zijn?

12. En Hij antwoordde en zei tot hen: Elias zal wel, zoals de Schrift zegt (Mal. 4: 5 vv.), eerst komen en alles weer oprichten; de schriftgeleerden hebben daarin volkomen gelijk; en toch moet ook het andere vervuld worden; het zal gebeuren zoals geschreven is a) van de Zoon desmensen op vele plaatsen in het Oude Testament, dat Hij veel lijden zal en veracht worden.

a) Ps. 22: 7. Jes. 53: 4. Dan. 9: 26.

13. Dit nu wilt u niet geloven; u wilt zich op alle denkbare manieren onttrekken aan de gedachte van die noodzakelijkheid. Maar Ik zeg u, ook Elias is gekomen in de persoon van Johannes de Doper en zij, de ongelovige Joden, hebben in de personen van Herodes en Herodias met hem gedaan wat zij gewild hebben, a)zoals van hem geschreven is in de geschiedenis, die een voorbeeld is van deze, namelijk die van Achab en Izébel; daaruit kunt u afleiden dat het lijden van de Zoon des mensen eveneens vervuld zal worden.

a)Mal. 4: 5, 6.

De Heere schrijft niet alleen aan Herodes toe wat zij naar veler lust en in veler naam deden; Hij erkent ook daarbij het gehele gedrag van het volk over hem, alles wat uit het niet erkennen volgde, waarvan natuurlijk de marteldood van de boetprediker, die door het volk in den steek was gelaten, het einde was; zo verwacht ook de Mensenzoon van hen te lijden. Wij durven niet met zekerheid te bepalen waar het lot van Johannes geprofeteerd is. Ook de levensgeschiedenis van de Thisbiet, die een voorbeeld is (1 Kon. 19) is niet voldoende, omdat juist Elia’s dood niet overeenkomt.

VI. 14-32 (zie ook). Al de beelden van de toekomst met al hun schrik en al hun glans, die de discipelen zo even hebben ontvangen, wijken plotseling voor het onmiddellijke recht van het tegenwoordige. Bij de plaats, waar de negen zijn achtergebleven, bemerken de vier, die van de berg terugkeren, in die kring een onrust, een woordenstrijd tussen hen en de schriftgeleerden. Op de vraag van Jezus komt meteen de oorzaak, de persoon, die er aanleiding toe was, voor de dag. Een vader heeft zijn zoon, die door een boze geest bezeten was, tot de discipelen gebracht, die hem niet hebben kunnen genezen; toen ontstond er een woordenstrijd of Jezus en de Zijnen het onbeperkt vermogen hadden om de demonen uit te

bannen, zoals men Hem had willen toeschrijven. De Heere trekt Zich nu Zijn discipelen aan tegenover de schriftgeleerden, wekt de vader tot geloof op en betoont Zijn macht aan de knaap. Daarop toont Hij ook de discipelen waarin zij verkeerd hadden gehandeld en komt met hen terug naar Galilea.

14. En toen Hij beneden in het dal met de drie bij de overige discipelen gekomen is, die daar de vorigen avond waren achtergelaten, zag Hij een grote schare rondom hen, een teken dat er iets bijzonders was voorgevallen en enigeschriftgeleerden die met hen twistten.

15. En meteen zag de hele menigte hem, werd verbaasd en liep op Hem toe, om Hem als de juiste Helper in de nood welkom te heten, groette Hem en betoonden Hem hun eerbied.

Hoe groot is het verschil niet tussen Mozes en Jezus! Toen de profeet van Horeb veertig dagen op de berg was geweest, onderging hij een soort van verheerlijking, zodat zijn aangezicht blonk van de grote heerlijkheid en hij een deksel op zijn aangezicht moest leggen, omdat het volk de glans van zijn heerlijkheid niet kon verdragen. Niet zo onze Heiland: Hij was verheerlijkt geweest met een grotere heerlijkheid dan die van Mozes en toch staat er niet geschreven dat het volk verblind werd door de glans van Zijn aangezicht, maar wel dat zij verbaasd waren, op Hem toeliepen en Hem groetten. De heerlijkheid van de wet stoot af, maar de heerlijkheid van de genade trekt aan. Hoewel Jezus heilig is en rechtvaardig, vloeit er toch met Zijn reinheid zo veel genade en waarheid samen dat zondaars, verbaasd over Zijn goedertierenheid en betoverd door Zijn liefde, tot Hem lopen; zij groeten Hem, worden Zijn discipelen en nemen Hem aan tot hun Heer en Meester. Lezer! het zou mogelijk zijn dat u juist op dit ogenblik verblind wordt door de schitterende glans van Gods wet. Wij voelen haar eisen, maar kunnen haar niet onderhouden in ons leven. Niet dat wij de wet tot zonde maken, integendeel, zij staat bij ons in grote eer, maar door haar worden wij niet tot God getrokken, wij worden veeleer verhard in ons hart en tot de rand van de wanhoop gedreven. U arm hart, wendt van Mozes met al zijn terugstotende glans uw ogen af en zie op Jezus, schitterend met zoveel zachtere heerlijkheid. Zie op Zijn bloedende wonden en op Zijn met doornen gekroond hoofd! Hij is de Zoon van God en daardoor is Hij groter dan Mozes, maar Hij is ook de liefdevolle Heiland en daardoor is Hij tederder dan de Wetgever. Hij verdroeg de toorn van God en openbaarde in Zijn dood meer van Gods gerechtigheid dan de vlammen van Sinaï; maar de gerechtigheid is nu voldaan en is geworden tot bescherming van degenen die in Jezus geloven. Zondaar! zie op de bloedende Zaligmaker en waar u de trekken van Zijn liefde voelt, vlucht in Zijn armen en u zult behouden worden.

16. En Hij lette niet verder op de menigte en vroeg de schriftgeleerden: Waarom twist u met dezen, met Mijn discipelen en waarom valt u hen aan?

17. En een uit de schare bekende dadelijk dat hij de oorzaak van dat alles was. Hij antwoordde: Meester! ik heb mijn zoon tot U ter genezing gebracht, die een stomme geest heeft, die tegelijk doof was (vs. 25).

18. En wanneer de tijd van het periodieke lijden met de verandering van de maan terugkeert, is de ellende boven mate groot. Waar hij hem ook aangrijpt, daar scheurt hij hem en de knaap

schuimt uit zijn mond en knerst met zijn tanden enverdort, vermagert van ellende. En ik heb, omdat ik U niet aantrof, Uw discipelen gezegd dat zij hem, de boze geest, zouden uitwerpen en zij hebben niet gekund.

19. En Hij antwoordde hem, de vader die zo over de onbekwaamheid van Zijn discipelen klaagde, terwijl Hij Zich bestraffend tot deze wendde en zei: O ongelovig geslacht! hoe lang zal Ik nog bij u zijn, hoe lang zal Ik u nog verdragen? breng hem tot Mij.

Markus vertelt alles zoals het zich voordeed aan degenen die van de berg kwamen en hen meer en meer bekend werd. Wij hebben dus de oorsprong van die schildering, die tot in bijzonderheden zich uitstrekte, in de kring van de drie discipelen te zoeken, die met Jezus van de berg kwamen, d. i. zijn zegsman was Petrus. Wat daarentegen de overige discipelen gedurende de tijd van hun scheiding van Jezus is overkomen, wordt niet bericht. Wij vernemen alleen hoe het hen op dat ogenblik ging en hoe de terugkomst van de Heere voor hen een verlossing uit een moeilijke toestand was. De nadere omstandigheden, zoals men die uit de verschillende mededelingen kan opmaken, zijn al bij MATTHEUS. 17: 16 uitvoerig meegedeeld. Voor de praktische toepassing hier nog slechts de dubbele opmerking van Canstein:
1) wanneer de wereld denkt dat Christus Zich aan de Zijnen heeft onttrokken, denkt zij de goede gelegenheid te hebben gevonden, om hen te beproeven en hen in hun geloof te doen wankelen; 2) wanneer het Evangelie weinig vruchten draagt dan moeten de boden zich zorgvuldig beproeven of de schuld niet aan hen ligt. Daarbij nog een derde van Rieger. Men wil niet graag de arme discipel te hulp komen wanneer zijn zaak in moeite komt, maar wanneer men de Heere ziet komen en zo de zegerijke uitslag voor de goede zaak vermoedt, dan zal men zich ook weer willen omkeren.

20. En zij, de vader en de discipelen, brachten die knaap tot Hem. a) En toen hij Hem, de sterkere die in Jezus hier tegenover de sterk gewapende stond (Luk. 11: 21 vv.), zag, scheurde meteen de geest in de jongen hem; en hij viel op de aarde in hevige kramptrekkingen en wentelde zich al schuimend (Openbaring . 12: 12).

a)Mark. 1: 26.

21. En Hij, in alle kalmte en met wijze bedoeling een onderzoek beginnende, vroeg aan zijn vader: Hoe lang geleden is dit hem overkomen? En hij zei: Van zijn kindsheid af.

22. En vaak heeft hij hem ook in het vuur en in het water geworpen om hem te verderven; maar als Gij iets kunt, wees met innerlijke ontferming over ons bewogen en help ons. Ik vertrouw er wel op dat Gij medelijden met ons hebt, maar de hulp zal afhangen van Uw vermogen.

23. En Jezus zei tot hem: Als u kunt geloven, kunt u de zegen ontvangen, die u bereid is; a)alle dingen zijn mogelijk voor degene die gelooft.

a) Luk. 17: 6.

Wij zien vaak, zoals bij deze man, dat er een "indien" is, maar wij begaan een misstap door het niet op de juiste plaats te zetten. Indien Jezus mij kan helpen, indien Hij mij genade kan geven om de verzoeking te weerstaan, indien Hij mij vergiffenis kan schenken, indien Hij mij voorspoedig kan maken. Voorwaar, Hij kan en wil, indien u slechts geloven kunt. U hebt u "indien" verkeerd geplaatst. Indien u gelovig vertrouwt zullen alle dingen, zoals zij mogelijk zijn voor Christus ook mogelijk zijn voor u. Het geloof bestaat in de kracht van God en is bekleed met Gods majesteit; het draagt het koninklijk gewaad en rijdt op het koninklijk paard, want de Koning heeft er een welbehagen aan. Zich omgordend met de kracht van de Geest wordt het door Gods almacht in staat gesteld te werken, te strijden en te lijden.

24. En meteen riep de vader van het kind met tranen: Ik geloof Heere! kom mijn ongelovigheid te hulp. Help mij, al is het dat mijn geloof, voor zoverre het aanwezig is, om zijn zwakheid U nog altijd als ongeloof voorkomt.

Wij moeten over bovenstaande geschiedenis twee algemene opmerkingen vooraf laten gaan: 1) Over het leven van het kind had de boze geest ondanks zijn boosheid geen macht. Ook latere voorbeelden bewijzen dat, wanneer bezetenen of magnetischen zelfs van een aanmerkelijke hoogte in de diepte storten, of in vuur of water, zolang zij hierbij in de toestand zijn van hun natuurlijke extasen of paroxismen, zij niet gedood, meestal niet eens bijzonder bezeerd worden. - 2) De macht van de demonen heeft zijn wortel in de machteloosheid van de mensen; wanneer bij deze de kracht van het geloof onder de almacht van de genade van Christus ontwaakt, zinken zij in onmacht.

In de opwekking bij MATTHEUS. 17: 8 hebben wij de genezing van de Heere aan het hart van de vader tot Markus uitgesteld te beschouwen; wij laten nu enige opmerkingen volgen: "Van alle gevallen dat de menselijke ellende voor de ogen van Jezus trad, was het voor ons liggende misschien dat waarin Zijn ontferming het minst levendig was. Het was Hem niet zó te moede, dat Hem in de smart van het medelijden de ogen overliepen en het innige, dat de neergebogen vader in zijn klagend smeken legt, heeft zeker op Hem evenmin, ja nog minder indruk gemaakt dan het dringende "help mij" van de Kananese vrouw. In plaats daarvan zien wij Hem Zijn verhevenheid ontvouwen en tonen; daartoe had Hij de meest bepaalde reden ontvangen, doordat de biddende gezegd had: "Als Gij iets kunt. " Daar tegenover verklaart Hij dat er hier nog andere factoren nodig waren dan die van Zijn macht en van Zijn ontferming, van een factor die hij, de behoeftige, geheel voorbij zag, namelijk de juiste stemming van zijn eigen hart. De gewone lezing van onze tekst is: to ei dhnu pisteusai. Volgens de meest betrouwbare handschriften moeten wij echter het laatste woord pisteusaiweglaten en dan is de zin deze: "U spreekt van de macht, van Mijn macht - maar u vergeet de macht die u hebt en wier aanwending de onmisbare voorwaarde tot goed resultaat is. De Heere had in het toneel dat voor Zijn ogen was, het gebrek aan geloof, de zwakheid van het geloof, die overal bestond, waargenomen. Nu Hij van den berg van de verheerlijking neerdaalde, moest Hij dit gebrek met verhoogde droefheid opmerken; door middel toch van hun geloof wilde Hij de wereld redden, de mensen tot geloof dringen. Daarom beveelt Hij de wachtende niet om naar de mate van macht en naar de diepte van medelijden bij de Meester te vragen, maar een onderzoekende blik te werpen op de graad van zijn eigen geloof. Alleen de gelovige gebeurt naar zijn wens, maar hem is ook alles mogelijk. Maken wij hier een

leerzame vergelijking! Evenals de Heere hier tot de biddenden vader spreekt, spreekt Hij onmiddellijk daarop (MATTHEUS. 17: 20) ook tot de discipelen: "Als u geloof hebt, zal niets onmogelijk zijn; " maar de bedoeling is in beide gevallen niet geheel gelijk. Tot de eerste had Hij gezegd: door het geloof kunt u alles verkrijgen, niets zal voor u onbereikbaar zijn; aan deze daarentegen geeft Hij de verzekering: door het geloof kunt u alles verrichten, niets zal voor u te moeilijk zijn. Daar wordt gezegd: met de hand van het geloof kunt u alles grijpen, ook het ver afliggende goed van de hemel tot u naar beneden trekken; maar hier: uw geloofshand kan alle vijandige machten overwinnen, alle geweld ten onder brengen. Daar het wachtende, biddende geloof in zijn overwinning; hier het handelend, werkend geloof in zijn gevolg. Wij gaan nog verder. In beide gevallen is het dezelfde waarheid: de gelovige is niets onmogelijk; maar is in beide gevallen ook het omgekeerde: "alleen de gelovige is het mogelijk" even waar? En zo niet, in welke van beide is het absoluut, in welke slechts relatief waar? Het antwoord is het volgende: ook het zwakkere geloof is voldoende om te nemen, want het heeft met een barmhartige Heer te doen; een sterker geloof is daarentegen nodig tot werken, want dan staat het tegenover de machten van de duisternis die zich willen laten gelden. Het weerwoord van de Heere bracht de ontroering van de vader in het proces van de sterkste beweging; de uitslag was eigenlijk geheel in zijn hand gelegd, nu was hij er dan zelf voor verantwoordelijk. Hij voelt die last zeer zeker. Wij willen wel op het "meteen" geen al te groot gewicht leggen; het betekent bij Markus vaak alleen de eenvoudige voortgang, zonder juist op haast en spoed te doelen, maar het "roepende" geeft meer te kennen dan een luid uitgesproken antwoord; het geeft te kennen dat diepe aandoening aanwezig is: Wat mij aangaat, ik wil graag alle voorwaarden vervullen; wat Gij verlangt, ik zal het doen. Gij begeert geloof: nu ik geloof, wil geloven; en voldoet U mijn geloof niet, doe zelf mijn ongeloof te niet. " Wij van ons standpunt mogen nu een welgevallen in deze belijdenis hebben, maar het is meer dan twijfelachtig of het de Heere bevredigend is voorgekomen. Die geweldige verheffing van het gevoel, die kunstmatige opwinding, verklaard en gemotiveerd door de gestelde voorwaarde - hoe ver staat zij beneden het "grote" geloof van de Kananése vrouw, en het "zo’n" geloof van de hoofdman te Kapernaüm! Maar er was toch duidelijk een kiem van het geloof aanwezig en Hij, die het gekrakte riet niet verbreekt, veracht die niet. Misschien zou Hij onder andere omstandigheden het gesprek nog hebben voortgezet, maar daartoe was geen gelegenheid; de Heere gaat dadelijk over tot de genezing, omdat Hij Zich genoodzaakt ziet door het volk, dat zich verzamelt, af te zien van verdere pogingen tot verzorging van de ziel.

De man had gesproken alsof het alleen aan Jezus macht of onmacht lag dat zijn zoon geholpen zou worden en hij had zijn twijfel daarbij niet verborgen. Jezus zegt omgekeerd wat het kunnen aangaat, wanneer u zegt "als gij kunt" dan geldt die voorwaarde u, alles is mogelijk voor degene die gelooft. De vader begrijpt ook het antwoord van Jezus: ik heb wel geloof, zegt hij, maar ik voel hoe weinig het voldoende is om hier te verrichten wat nodig is; ontferm U echter ondanks dat over mij, help mij, al moet ik mijn geloof zelf ongelovig noemen. De gedachte van de man is niet, zoals men vaak verklaart, dat de Heere eerst zijn geloof zou sterken (Luk. 17: 5), opdat hij daarna daardoor hulp zou kunnen verkrijgen, maar dat hij ook nu, in die toestand, die betrekkelijk ongeloof was, toch zou helpen; dat het geloof daardoor zou toenemen is de noodzakelijke vrucht en het gevolg.

Ook het beangstigde vaderhart kan het geloof leiden, evenals het beangstigde moederhart bij de Kanaänitische.

Hier is nog deze moeilijkheid dat het lijkt alsof het geloof van de vader de zoon hielp (vgl. MATTHEUS. 8: 5 vv. ; 15: 22 vv.). Het ligt zeer voor de hand aan een besloten zijn van de nakomelingen in de ouders te denken, zoals dat in Hebr. 7: 5 is uitgesproken en ook in Rom. 5: 12 vv. aan de hele voorstelling van de verhouding van Adam en Christus tot de mensheid te grondslag ligt.

Er bestaat zeker tussen ouders en kinderen een diepe, innige verwantschap en samenstemming. Zeer gewichtig is juist deze plaats voor het wezen van het geloof. Jezus leert niets; het is niet te doen om mededeling en aanneming van een waarheid uit het gebied van de kennis, maar slechts om de inwendige stemming en vatbaarheid voor het goddelijke, om met God in de nauwste gemeenschap te zijn. Het is dus niet zozeer het bewustzijn van een waarheid, maar het aanwezig zijn van een werkelijkheid, een wezenlijke gemeenschap met God. Deze is niet alleen van gewicht voor hem die daarin staat, maar rijk in zegen voor allen die hem toebehoren, te rijker in zegen naarmate zij hem nader zijn; daarom dringt ook Jezus zo aan op het geloof van de vader, omdat hij zo zichzelf en zijn zoon het best zou helpen.

25. Intussen werd het woeden van de bezeten knaap steeds heviger en Jezus, die zag dat de menigte gezamenlijk toeliep, wilde de zaak snel ten einde brengen, bestrafte de onreine geest en zei tot hem: Gij stomme en dove geest! Ik, de Meester, beveel u, die Mijn discipelen niet wilde gehoorzamen, ga uit van hem en kom niet meer in hem.

26. En de roepende onreine geest scheurde de knaap erg en ging uit, voor het laatst op die manier zijn woede tonend; en het kind leek dood, zodat velen zeiden dat het gestorven was.

27. En Jezus greep hem bij de hand, richtte hem op en hij stond op.

Christus kan in onze geschiedenis vergeleken worden met een veldheer, die een bijna verloren slag van zijn legermacht weer herstelt.

Hij spreekt de bozen geest uitvoerig aan; Hij stelt een: "Ik beveel u!" tegenover het gebod van de discipelen, dat zo machteloos was geweest en daardoor de duivel zo stout had gemaakt. Hij voegt er verder tot volkomen geruststelling voor vader en zoon en alle hoorders het bevel bij, dat alleen hier voorkomt, dat hij voor altijd moest uitvaren en niet weer in hem komen mocht; nu moet de dove horen wat hem geboden is, nu wijkt de boze met een laatste woede.

28. En toen Hij in het huis gegaan was waar Hij Zijn verblijf in die landstreek hield, vroegen Zijn discipelen Hem, zonder dat zij nu door de volkshoop of andere getuigen omringd waren: Waarom hebben wij hem niet kunnen uitwerpen? Lag het aan bijzondere omstandigheden of is dit een soortvan bezetene, over welke Gij ons in Hoofdst. 3: 15 nog geen macht hebt gegeven?

29. En Hij zei tot hen: Dit geslacht van de duivels kan nergens door uitgaan, dan door bidden en vasten. Daartoe is een gewone mate van geloof niet voldoende, maar er behoort de volste geloofs-energie toe, die alleen door de nauwste vereniging met God en de meest besliste losmaking van de wereld verkregen wordt.

De kracht van het geloof is op de almacht van God gegrond, die de gelovigen haar diensten niet weigert. Het mag echter geen tasten en proberen of beproeven zijn, maar moet een ontwijfelbare zekerheid van het begeren wezen, zoals die alleen mogelijk is bij volle zekerheid van roeping en opdracht, waarin wij handelen en van op Gods woord gegrond vertrouwen van de geest. Niet iedereen bezit en niet overal bezit hij die mate en die zekerheid van vertrouwen; zij is een genadegift en wordt verleend wanneer en aan wie de Heere wil (1 Kor. 12: 9 v.). Er wordt echter niet verlangd de voldoende graad van geloofs-energie en vastheid, zoals de overmeestering van die boze geesten vereist, maar een terugtrekken van het gemoed uit de afleiding van de vele indrukken uit deze wereld, die verslappend zijn en de krachten verteren. Zoals Petrus op die zee zich onafgewend moest houden aan het woord van de Heere, ondanks wind en golven die rondom hem bruisten, zo moet de ziel door vasten en bidden zich geschikt maken om alles te plaatsen onder het woord van de Heere en onder de kracht van Zijn macht en genade. Dan is zij ook werkelijk tegen alle aanvallen bestand; ontbreekt het daarentegen de ziel aan die oefening, dan bestaat het gevaar dat zij bezwijkt, zoals het nu de discipelen was gegaan, terwijl zij vroeger al duivelen hadden uitgeworpen.

30. a) En van daar gingen zij uit de landstreek van Cesarea Filippi weg en reisden zij door Galilea op de bij Matth. 17: 22 en 24 genoemde weg en Hij hield Zich nergens op. Hij vermeed bij Zijn aankomst te Kapérnaüm alle opzien, want Hij wilde niet dat iemand wist, dat Hij weer daar was. Hij wilde al de tijd tot Zijn heengaan uit Galilea met de discipelen alleen doorbrengen.

a)MATTHEUS. 16: 21; 20: 18. Mark. 8: 31; 10: 33. Luk. 18: 31; 24: 7.

31. Want Hij kwam regelmatig weer terug op het thema van Hoofdstuk 8: 31 en leerde Zijn discipelen en zei tot hen: De Zoon des mensen zal overgeleverd worden in de handen van de mensen en zij zullen Hem doden en, gedood zijnde, zal Hij op de derde dag weer opstaan.

Ziedaar de grootheid van deze koning. Ziedaar Zijn hoogste eer. Hij kan schitteren: Hij wil zegenen. Hij kan heersen: Hij komt behouden. Een kroon, die allen zou hebben verblind, legt Hij af voor een kruis, dat allen tot zich trekken zal. . . Welaan! indien dit de eer van de Koning is, waarin moeten dan de onderdanen van deze Koning de hun stellen waarin de ware grootheid zoeken? Als het voor hen in een weg van navolging geschieden moet, waar is hij dan hier?

32. Maar zij verstonden dat woord niet, omdat zij de duidelijke zin daarvan niet konden geloven en zij vreesden Hem te vragen om niet aan gedachten plaats te geven, die met hun eigen meningen en wensen geheel in strijd waren.

Het woord van Zijn geweldige dood sprak hun verwachtingen zozeer tegen, dat zij die niet wilden of konden denken; daarom vroegen zij niet om nadere verklaring. De plaats is een Christelijk psychologisch voorbeeld, dat ons toont hoe moeilijk het is tot een overtuiging te komen, die tegen onze vorige mening en onze wil is gekant, hoe moeilijk de wereld met haar mening omtrent Christus en de Christenen zelf met hun wereldbeschouwing tot een juist inzien in het geheim van het kruis komen.

Zoveel begrepen zij ervan, dat zij er niet graag meer van hoorden. Ook deze verloochening werd van die koninklijke liefde gevergd en zij bracht haar zonder murmureren of tegenspreken. De weg naar het kruis, waar Zijn vijanden Hem wachtten, bewandelde de Zoon des mensen alleen, ofschoon door dierbare vrienden omringd; alleen en niet begrepen.

X. Vs. 33-50. (zie ook). Met voorbijgaan van de geschiedenis van de tempelschatting, die voor Christelijke gemeenten uit de heidenen geen nader belang had 17: 24) bericht onze Evangelist nog het een en ander uit de laatste gesprekken, die Jezus met Zijn discipelen in Galilea heeft gehouden. Ook hier treedt Petrus op de achtergrond, zoals dat menigmaal en opzettelijk in het voor ons liggend Evangelie het geval is.

33. En Hij kwam te Kapernaüm en in het huis van Petrus, waar Hij Zijn woning had genomen, gekomen zijnde, vroeg Hij hen: Waarover had u woorden onder elkaar op de weg hierheen (vs. 30)?

34. Zij zwegen echter, omdat zij zich schaamden het juiste antwoord te geven; want zij waren op de weg onder elkaar in woorden geweest over de vraag wie de meeste zou zijn.

34. Zij zwegen echter, omdat zij zich schaamden het juiste antwoord te geven; want zij waren op de weg onder elkaar in woorden geweest over de vraag wie de meeste zou zijn.

35. En Hij ging zitten als een rechter, die de vraag zal beslissen en riep de twaalf, opdat Zijn woord, dat Hij nu zou spreken, hen niet zou voorkomen als een woord dat als terloops was geuit, maar zij al het gewicht daarvan zouden voelen. En Hij zei tot hen: a) Als iemand de eerste wil zijn, die zal de laatste van allen zijn en dienaar van allen, anders zal hij zijn wens niet vervuld zien.

a)MATTHEUS. 20: 27. Mark. 10: 43.

36. En hij nam een kind, dat misschien tot de familie van Petrus behoorde en plaatste dat midden onder hen, a) omving het met Zijn armen en zei tot hen:

a)Mark. 10: 16.

37. a)Wie een van zulke kinderen zal ontvangen in Mijn naam, zodat Zijn persoonlijke betrekking tot Mij hem daartoe dwingt en beweegt, die ontvangt Mij; en wie Mij zal ontvangen, die ontvangt niet Mij niet, maar Degene die Mij gezonden heeft.

a)Joh. 13: 20.

Jezus kent Zichzelf zo geheel als de persoonlijke uitdrukking van de wil van God, dat wat men Hem doet, onmiddellijk aan God gedaan wordt. En weer zo omvattend is Zijn liefde voor God en mensen, dat ook de zaak van het kleinste lid Gods en Zijn eigen zaak is. In plaats van dus te vragen, wie de grootste was en wie meer, wie minder betekende, moesten zij vragen, wie zij het meest konden dienen, wie het behoeftigste was; want hoe geringer en behoeftiger iemand is, des te meer treedt Hij in hem, die de allergrootste is, Jezus en God zelf, als hulpeisend ons tegen.

Moet dit: Als iemand de eerste wil zijn, die zal de laatste van allen zijn en dienaar van allen, zoveel betekenen als: wie brandt van begeerte om de eerste te zijn (zo als Gregorius de Grote zich servus servorum noemde, om de eerste te worden)? Maar zou zo'n ootmoed enige waarde hebben? Onmogelijk kan de Heere willen zeggen dat het klein worden een middel zou zijn om groot te worden. Zijn woord wil de weg wijzen op welke men in het rijk van God groot wordt zonder het te willen worden en deze weg is de zelfverloochening. Omdat de Heere van de hemel in de gedaante van een dienstknecht rondwandelde, moet ook Zijn kerk deze gedaante hebben.

Ootmoed is eer. Dienen is groot zijn. In dienende liefde zich achter, zich beneden allen stellen; geen verloochening te groot, geen dienst te gering achten, in eigen oog en besef klein te zijn, graag de minste te wezen en het minste zowel als het grootste te doen en dat alles in nederige eenvoudigheid, zonder zelfs over meest of minst te denken, dat maakt, hetzij men Petrus heette of Johannes en in het openbaar tot grote dingen geroepen is, hetzij men een onbekende naam draagt en onopgemerkt voorbij gaat, tot een eerste en voornaamste in het rijk van Hem die gekomen is niet om gediend te worden, maar om te dienen. Ziedaar wat Hij ons zelf ons en diep wil doen voelen, zowel door het woord dat Hij spreekt, als door het stellen, door het omhelzen van een kind in het midden van de kring van hen, die Hij tot apostelen verkozen heeft.

37. a)Wie een van zulke kinderen zal ontvangen in Mijn naam, zodat Zijn persoonlijke betrekking tot Mij hem daartoe dwingt en beweegt, die ontvangt Mij; en wie Mij zal ontvangen, die ontvangt niet Mij niet, maar Degene die Mij gezonden heeft.

a)Joh. 13: 20.

Jezus kent Zichzelf zo geheel als de persoonlijke uitdrukking van de wil van God, dat wat men Hem doet, onmiddellijk aan God gedaan wordt. En weer zo omvattend is Zijn liefde voor God en mensen, dat ook de zaak van het kleinste lid Gods en Zijn eigen zaak is. In plaats van dus te vragen, wie de grootste was en wie meer, wie minder betekende, moesten zij vragen, wie zij het meest konden dienen, wie het behoeftigste was; want hoe geringer en behoeftiger iemand is, des te meer treedt Hij in hem, die de allergrootste is, Jezus en God zelf, als hulpeisend ons tegen.

Moet dit: Als iemand de eerste wil zijn, die zal de laatste van allen zijn en dienaar van allen, zoveel betekenen als: wie brandt van begeerte om de eerste te zijn (zo als Gregorius de Grote zich servus servorum noemde, om de eerste te worden)? Maar zou zo'n ootmoed enige waarde hebben? Onmogelijk kan de Heere willen zeggen dat het klein worden een middel zou zijn om groot te worden. Zijn woord wil de weg wijzen op welke men in het rijk van God groot wordt zonder het te willen worden en deze weg is de zelfverloochening. Omdat de Heere van de hemel in de gedaante van een dienstknecht rondwandelde, moet ook Zijn kerk deze gedaante hebben.

Ootmoed is eer. Dienen is groot zijn. In dienende liefde zich achter, zich beneden allen stellen; geen verloochening te groot, geen dienst te gering achten, in eigen oog en besef klein te zijn, graag de minste te wezen en het minste zowel als het grootste te doen en dat alles in nederige eenvoudigheid, zonder zelfs over meest of minst te denken, dat maakt, hetzij men Petrus heette of Johannes en in het openbaar tot grote dingen geroepen is, hetzij men een onbekende naam draagt en onopgemerkt voorbij gaat, tot een eerste en voornaamste in het rijk van Hem die gekomen is niet om gediend te worden, maar om te dienen. Ziedaar wat Hij ons zelf ons en diep wil doen voelen, zowel door het woord dat Hij spreekt, als door het stellen, door het omhelzen van een kind in het midden van de kring van hen, die Hij tot apostelen verkozen heeft.

38. En Johannes werd door het in Mijn naam met zijn gedachte op een zaak gebracht, die in verband scheen te staan met datgene waarover werd gesproken. Hij antwoordde Hem, zeggende: Meester! wij hebben iemand gezien die deduivelen uitwierp in Uw naam, door middel van het uitspreken van die en toch hij is een die ons niet volgt; en wij hebben het hem verboden, omdat hij ons niet volgt. Wij wilden hem het recht niet geven zich van Uw naam te bedienen.

39. Jezus zei echter: Verbiedt hem niet; want er is niemand die een kracht doen zal in Mijn naam en snel kwaad van Mij kunnen spreken. Dat men Mijn naam bezigt, komt voort uit een zekere mate van geloof en wanneer nu ook de ervaring van de kracht van Mijn naam daarbij komt, zal hij niet lichtvaardig ten opzichte van Mij zijn; zijn eigen daad moet hem dit onmogelijk maken (1 Kor. 12: 3).

40. Hier is het tegenovergestelde van het in MATTHEUS. 12: 30 uitgesproken woord van toepassing: want wie niet tegen ons is, die is voor ons.

40. Hier is het tegenovergestelde van het in MATTHEUS. 12: 30 uitgesproken woord van toepassing: want wie niet tegen ons is, die is voor ons.

41. Want wie u een beker water te drinken zal geven in Mijn naam, omdat u discipelen van Christus bent, voorwaar zeg Ik u, hij zal zijn loon niet verliezen (MATTHEUS. 10: 42).

Johannes verkreeg door het woord van Jezus aanleiding tot deze mededeling. Nu ontstond de vraag hij hem, hoe ver men daarin dan moest gaan, om het voorhanden zijn van Zijn naam ook in anderen buiten de discipelen te veronderstellen. Zo werd het voor hem een behoefte

van het hart om de Heere te laten beslissen over een geval waarin hij met zijn medegenoten de uiterste strengheid had gebruikt. Men had namelijk aangenomen dat wie zich niet openlijk bij de Heere aansloot en Hem volgde, ook geen recht had op Zijn naam. Jezus geeft nu de discipelen te overdenken dat de werking die in Zijn naam uitstroomde, niet groter kon zijn dan de inwendige erkenning van die, dat het dus verderfelijk is, de tedere kleine beginselen van zulk een erkennen door haastige eisen te vernietigen. Opdat zij hem in dit heilig gebied van tedere beginselen toch geen halmpje knakken, keert Hij Zijn koningswoord: "wie niet voor Mij is, die is tegen Mij, " voor hen in het woord van de discipelen om: "Wie niet tegen ons is, die is voor ons. " Zo moeten zij in alle mensen, die zich niet tegen hen hebben uitgesproken bevorderaars van hun zaak zien, omdat niet alleen alle beginselen, maar ook alle voorbereidingen van het geloof, ook de kleinste voor heilig moeten worden gehouden als bestanddelen van het goddelijk zaad van Christus, ook nog om reden dat zij die tegenstanders van Christus discipelen zijn, het overal snel genoeg bekend maken. Nog eens scherpt Hij hen dit in: wie u een beker water te drinken zal geven in Mijn naam, omdat u discipelen van Christus bent, voorwaar zeg Ik u, hij zal zijn loon niet verliezen; de achting en liefde, die u ook in geringe mate van de mensen in de wereld om Christus wil of in Zijn naam, zelfs in uitwendige betoning van liefde ten dele wordt, bewijst dat zij in enige geestelijke betrekking met Hem staan, die onder Zijn zegen toeneemt.

Johannes stelt door zijn mededeling de vraag, hoe ver dan de bepaling "in Mijn naam" zich uitstrekt en hoe ver de discipelen zich door kennis en gebruik van Jezus’ naam verbonden moeten verbonden iemand voor zo een te erkennen, in wie zij Jezus voor zich hebben. De Heere geeft, Zich aansluitend aan het voorgestelde geval, als regel dat men daarop moet letten of de werken die iemand verricht, die zich op Jezus naam beroept, met het wezen van die naam overeenkomen. In dat geval is bij hem een inwendige betrekking, een werkelijke opening voor Jezus aanwezig en het gebruiken van Jezus’ naam is meer dan een woord dat door onverschillige harten even gemakkelijk als het is aangeleerd, met het tegenovergestelde kan worden geruild; terwijl daarentegen de gelijkheid in het uitwendige leven, dat de discipelen van Jezus als zodanig leiden, geen absoluut vertrouwbaar middel is voor deze beslissing en juist daarom moeten zij de grenzen van deze gelijkheid in levensvorm niet voor dezelfde houden als de grenzen van het gebied dat tot Jezus behoort. Het laatste is zo ruim, dat zij ook daar waar zij geen onmiddellijk vijandige tegenstand ontmoeten, als een behoren tot en toegekeerd zijn tot Jezus en tot hen mogen veronderstellen. Daarom kunnen zij uit de kleinste dienst, uit een uitwendige beleefdheid die men hen bewijst, op hun titel dat zij dienaren van Christus zijn, afleiden dat men voor hen is; zo’n dienst is dan voor zo’n beslist teken te houden van gevoel voor Jezus, dat hem een onverliesbaar loon kan worden toegezegd.

De zaak van Jezus kan ook gediend worden door degenen die nog niet met volle beslistheid aan Zijn kant staan (Hand. 5: 34 vv.): dit mag men terughouden noch verhinderen. Anders is het ten opzichte van de persoonlijke beslissing omtrent de persoonlijke gesteldheid van de harten tegenover Jezus. Dan is van toepassing MATTHEUS. 12: 30 en in dat opzicht moeten ook degenen op wie het woord van toepassing is: "die niet tegen ons is, is voor ons, " nog een stap verder doen wanneer zij niet op het laatst zichzelf in gevaar willen brengen en

uiteindelijk bij de tegenstanders gerekend willen worden (MATTHEUS. 7: 23). Toch is het billijk en gepast hen daartoe gelegenheid te laten.

Wij moeten bij anderen de draden opzoeken die hen aan Christus verbinden. Het geloof ontstaat in een mens niet opeens volledig; hij heeft zijn voorbereiding, die moet worden opgemerkt. Er is een inwendige, hoewel nog zwakke neiging tot de Verlosser zonder volkomen uitwendige gemeenschap.

Had Johannes wellicht met zijn medeapostelen en die belijder van Jezus, die in Zijn naam krachten deed en in wie hij gee andere misdaad had kunnen ontdekken, dan dat hij Hem niet volgde (zich niet openlijk aan Zijn, Hem overal volgende, discipelen aansloot) door gekwetste hoogmoed zo'n kind gekwetst als waarvan de Heere had gesproken? Dit bekruipt hem. En die Heere, die eenmaal het doen van vele krachten, ja het uitwerpen van boze geesten in Zijn naam geenszins voor een onfeilbaar bewijs van Hem toe te behoren heeft willen laten doorgaan, geeft een nieuw bewijs van naijverige zorg van Zijn liefde voor de rust en de eer van de kleinen, die in Hem geloven, Hij geeft het door liever allen die niet tegen Hem zijn, tegen het voorbarig oordeel of de liefdeloze vermoedens van Zijn discipelen in bescherming te nemen, dan een enkele daaraan bloot te stellen in wie echt de ootmoed en liefde van een echte discipel zou kunnen zijn, een eerste in het Koninkrijk der hemelen uit de kostelijken in Zijn oog.

42. En, om nu op Mijn boven (vs. 37) afgebroken rede terug te komen, wie een van deze kleinen, die in Mij geloven, ergert, het zou beter zijn als hem een molensteen om zijn hals werd gedaan en dat hij in de zee geworpen zou worden, dan dat hij vrij rondgaat en anderen ergert.

44. Waar, zoals in Jes. 66: 24 staat, de worm van de verdoemden niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt.

44. Waar, zoals in Jes. 66: 24 staat, de worm van de verdoemden niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt.

45. En als uw voet u ergert, houw hem af; het is voor u beter kreupel tot het leven in te gaan, dan met twee voeten in de hel te worden geworpen, in het onuitblusselijk vuur.

47. En indien uw oog u ergert, werp het uit; het is voor u beter met slechts één oog het koninkrijk Gods in te gaan, dan met twee ogen in het helse vuur geworpen te worden.

48. Waar hun worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt.

Evenals men zich er voor behoeden moet anderen in het geloof twijfelend te maken, als voor een verwoesting van het hoogste, dat een menselijke ziel kan hebben, zo moet men er ook voor waken niet zelf van het geloof af te vallen, ook niet ter wille van dat, wat volgens de natuurlijke orde ons waardig schijnt om behouden en bewaard te blijven.

Wie zou nog aan hel en helse verdoemenis kunnen twijfelen, nu Christus de waarheid zo sterk bevestigd en verzekerd heeft?

Volgens de beste handschriften komen de woorden: "Waar hun worm enz. " slechts één keer, namelijk in vs. 48 voor. Daardoor verkrijgt de rede een opmerkelijke opklimming, omdat het zwaarste wat gezegd kan worden haar eindelijk besluit.

50. a)Het zout is goed; maar als het zout onzout wordt waarmee zult u dat smakelijk maken? b) Heb zout in uzelf en houd vrede onder elkaar.

a)MATTHEUS. 5: 13. Luk. 14: 34. b)Rom. 12: 18. Hebr. 12: 14.

Onder het Oude Testament werd ieder offer gezouten en van ieder offer werd iets verbrand met vuur. Dat haalt Christus hier aan en Hij verklaart het geestelijk, namelijk de oude mens door het Evangelie als door een zout wordt gekruisigd en gezouten, want ons lichaam is het ware offer. (Rom. 12.

In vs. 48 is duidelijk de waarschuwing ten einde die in vs. 45 begon; dus kan geen verklaring van vs. 49 v. juist zijn, die niet in enig opzicht met die waarschuwing samenhangt, in plaats van met de zin, die aan de gehele voorstelling vs. 45-48 ten grondslag ligt, namelijk dat de discipel van Jezus bereid moet zijn in een conflict van zijn natuurlijk belang met zijn geloof, ook het dierbaarste over te geven om de schat van het geloof te behouden. Daarom verwacht men een zin met "want" die zegt dat zulke aanvechtingen noodzakelijk moeten komen en zo’n zin komt hier dan ook werkelijk voor, wanneer men maar geen verwarring in de rede daardoor brengt, dat men het "met vuur" in de eerste helft van vs. 49 als een onderscheidend teken van het eerste "gezouten worden" opvat tegenover het tweede, door het "met zout" nader bepaalde d. i. als een tweede middel om te kruiden naast het zout, maar de rede in dat opzicht juist verstaat, dat hier over een zouten, voor het vuur verteld wordt. Het offer is voor het vuur bestemd: door het louterende vuur komt het als welgevallige gave tot God en wordt het tot een liefelijke reuk. Maar opdat het tot God komt moet het vooraf worden gezouten. Als het ongezouten zou zijn en in het vuur komt zou het de verbranding voor God niet aangenaam zijn en het offer tevergeefs. Zo is de mens in zijn vleselijke natuur onbekwaam voor de gemeenschap met God; hij heeft het vuur nodig: d. i. het lijden en de verdrukking in het vlees, opdat zijn geest voor God vrij wordt en met dat doel worden zij door God gezonden. Maar alleen in dat geval komt hij uit dit vuur zoals de bedoeling is, als een voor God welgevallig offer te voorschijn, wanneer hij zout bij zich heeft en bij zich behoudt. Wat het zout betekent kan volgens de samenhang niet twijfelachtig zijn, het is het geloof in zijn zedelijk vernieuwende kracht, het geloof dat bewaard moet worden ook door het afhouwen van hand, voet en oog. Dus is de zin van vs. 49 volgens de samenhang deze: Geeft voor uw geloof ook het liefste over, houdt uw geloof vast dat van u zo’n zelfverloochening in het natuurlijke eist; want het Godsrijk wordt verwezenlijkt door een gericht over het vlees, omdat uw weg door het vuur van het lijden gaat. Voor God aangenaam kunt u daaruit alleen te voorschijn komen, wanneer u het geloof op die manier behoudt, dat u omwille van Hem het liefste overgeeft en verloochent. Zo is het dan zeker een goede zaak, het zout (vs. 50) d. i. het is een goed, dat werkelijk waarde heeft, het geloof te bezitten, maar alleen wanneer met dat in zijn zedelijk

vernieuwende kracht tegenover het vlees stelt. Laat men het stomp worden, doordat men naar het vlees leeft evenals vroeger, vóórdat men geloofde, dan is het gedaan met het zegerijk blijven staan in de bestrijding, dan laat men het varen en men ergert zich. Het is een onherstelbaar verlies. Zo zeker als men zout door andere middelen niet weer zout kan maken, zo zeker is het onmogelijk de goddelijke kracht van het geloof door eigen middelen te vergoeden. De zin van het tweede gedeelte van het vers, die zich aan deze gedachte aansluit, besluit de gehele vermaning. In zichzelf moeten zij zout hebben, scherp moet men zijn tegen zichzelf, zoals het geloof dat tegen het natuurlijke leven strijdt eist; maar tegenover elkaar moet men de dienst van de vrede uitoefenen. Beide, het zelfverloochenend vasthouden aan het geloof en de zelfverloochende liefde omtrent de broeders had Jezus in deze hele vermanende rede aanbevolen. Aan de laatste herinnert Hij hier nog eens, omdat een ontevredenheid, uit zelfzucht voortgesproten, de aanleiding tot het gesprek had gegeven.

Het altaar-vuur vormt een tegenstelling tot het vuur van de hel. Het is het goddelijk vuur, waarin de mens vrijwillig met zijn offer ingaat om niet aan het gedwongen helse vuur te worden overgegeven; als wij onszelf oordelen worden wij niet geoordeeld. Die opoffering moet niet voortkomen uit vrees, maar uit liefdevolle gehoorzaamheid, niet als een daad van vrees, maar vrijwillig als een daad van de Geest, van de gehoorzaamheid en dat betekent het zout.

Niet alleen zij die verloren gaan, maar ook zij die behouden worden zullen door het vuur als met zout besprengd worden; de laatsten echter niet door het vuur van het oordeel, maar van de Heilige Geest. - Zoals de offerande voor God niet heilig was zonder met zout besprengd te zijn, zo ook de mens niet die niet gedoopt is met de Heilige Geest die hem voor het bederf van de zonde bewaart. Heb in uzelf wat uzelf van het bederf bevrijdt en anderen voor het bederf bewaart: de genade, de waarheid, de Heilige Geest.

Wij moeten onszelf voor de Heere en onze God tot levende offeranden stellen (Rom. 12: 1) en als zodanig met zout gezouten zijn; onze bedorven neigingen moeten onderdrukt en gedood worden en wij moeten in onze zielen een geur van genade hebben. Zij die dat zout van de genade bezitten moeten ook tonen dat zij het bezitten, dat zij zout in zichzelf hebben, een levend beginsel van de genade in hun harten, dat de bedorven neigingen uit de ziel uitbant, die onze God zouden beledigen, of onze eigen gewetens, zoals onrein voedsel onreine spijze doet. Ons woord moet altijd met zout zijn besprengd, van genade doortrokken, zodat geen onreine mededeling uit onze mond gaat, maar wij die haten. Laat ons, de schrik voor de Heere kennend, dit zo doen.

Gezegende Jezus, Gij brengt goede berichten. Wie van de profeten onder de wet heeft ooit de verschrikkingen van de Heere in zo’n ontzaglijk licht gesteld als waarin Gij ze geplaatst hebt? Mochten wij allen werkelijk de smart ontvluchten die komen zal en als wij niet op ene of andere dag met vuur gezouten willen worden, mogen dan nu onze harten van Uw genade worden doortrokken.

50. a)Het zout is goed; maar als het zout onzout wordt waarmee zult u dat smakelijk maken? b) Heb zout in uzelf en houd vrede onder elkaar.

a)MATTHEUS. 5: 13. Luk. 14: 34. b)Rom. 12: 18. Hebr. 12: 14.

Onder het Oude Testament werd ieder offer gezouten en van ieder offer werd iets verbrand met vuur. Dat haalt Christus hier aan en Hij verklaart het geestelijk, namelijk de oude mens door het Evangelie als door een zout wordt gekruisigd en gezouten, want ons lichaam is het ware offer. (Rom. 12.

In vs. 48 is duidelijk de waarschuwing ten einde die in vs. 45 begon; dus kan geen verklaring van vs. 49 v. juist zijn, die niet in enig opzicht met die waarschuwing samenhangt, in plaats van met de zin, die aan de gehele voorstelling vs. 45-48 ten grondslag ligt, namelijk dat de discipel van Jezus bereid moet zijn in een conflict van zijn natuurlijk belang met zijn geloof, ook het dierbaarste over te geven om de schat van het geloof te behouden. Daarom verwacht men een zin met "want" die zegt dat zulke aanvechtingen noodzakelijk moeten komen en zo’n zin komt hier dan ook werkelijk voor, wanneer men maar geen verwarring in de rede daardoor brengt, dat men het "met vuur" in de eerste helft van vs. 49 als een onderscheidend teken van het eerste "gezouten worden" opvat tegenover het tweede, door het "met zout" nader bepaalde d. i. als een tweede middel om te kruiden naast het zout, maar de rede in dat opzicht juist verstaat, dat hier over een zouten, voor het vuur verteld wordt. Het offer is voor het vuur bestemd: door het louterende vuur komt het als welgevallige gave tot God en wordt het tot een liefelijke reuk. Maar opdat het tot God komt moet het vooraf worden gezouten. Als het ongezouten zou zijn en in het vuur komt zou het de verbranding voor God niet aangenaam zijn en het offer tevergeefs. Zo is de mens in zijn vleselijke natuur onbekwaam voor de gemeenschap met God; hij heeft het vuur nodig: d. i. het lijden en de verdrukking in het vlees, opdat zijn geest voor God vrij wordt en met dat doel worden zij door God gezonden. Maar alleen in dat geval komt hij uit dit vuur zoals de bedoeling is, als een voor God welgevallig offer te voorschijn, wanneer hij zout bij zich heeft en bij zich behoudt. Wat het zout betekent kan volgens de samenhang niet twijfelachtig zijn, het is het geloof in zijn zedelijk vernieuwende kracht, het geloof dat bewaard moet worden ook door het afhouwen van hand, voet en oog. Dus is de zin van vs. 49 volgens de samenhang deze: Geeft voor uw geloof ook het liefste over, houdt uw geloof vast dat van u zo’n zelfverloochening in het natuurlijke eist; want het Godsrijk wordt verwezenlijkt door een gericht over het vlees, omdat uw weg door het vuur van het lijden gaat. Voor God aangenaam kunt u daaruit alleen te voorschijn komen, wanneer u het geloof op die manier behoudt, dat u omwille van Hem het liefste overgeeft en verloochent. Zo is het dan zeker een goede zaak, het zout (vs. 50) d. i. het is een goed, dat werkelijk waarde heeft, het geloof te bezitten, maar alleen wanneer met dat in zijn zedelijk vernieuwende kracht tegenover het vlees stelt. Laat men het stomp worden, doordat men naar het vlees leeft evenals vroeger, vóórdat men geloofde, dan is het gedaan met het zegerijk blijven staan in de bestrijding, dan laat men het varen en men ergert zich. Het is een onherstelbaar verlies. Zo zeker als men zout door andere middelen niet weer zout kan maken, zo zeker is het onmogelijk de goddelijke kracht van het geloof door eigen middelen te vergoeden. De zin van het tweede gedeelte van het vers, die zich aan deze gedachte aansluit, besluit de gehele vermaning. In zichzelf moeten zij zout hebben, scherp moet men zijn tegen zichzelf, zoals het geloof dat tegen het natuurlijke leven strijdt eist; maar tegenover elkaar moet men de dienst van de vrede uitoefenen. Beide, het zelfverloochenend vasthouden aan het geloof en de zelfverloochende liefde omtrent de broeders had Jezus in deze hele vermanende

rede aanbevolen. Aan de laatste herinnert Hij hier nog eens, omdat een ontevredenheid, uit zelfzucht voortgesproten, de aanleiding tot het gesprek had gegeven.

Het altaar-vuur vormt een tegenstelling tot het vuur van de hel. Het is het goddelijk vuur, waarin de mens vrijwillig met zijn offer ingaat om niet aan het gedwongen helse vuur te worden overgegeven; als wij onszelf oordelen worden wij niet geoordeeld. Die opoffering moet niet voortkomen uit vrees, maar uit liefdevolle gehoorzaamheid, niet als een daad van vrees, maar vrijwillig als een daad van de Geest, van de gehoorzaamheid en dat betekent het zout.

Niet alleen zij die verloren gaan, maar ook zij die behouden worden zullen door het vuur als met zout besprengd worden; de laatsten echter niet door het vuur van het oordeel, maar van de Heilige Geest. - Zoals de offerande voor God niet heilig was zonder met zout besprengd te zijn, zo ook de mens niet die niet gedoopt is met de Heilige Geest die hem voor het bederf van de zonde bewaart. Heb in uzelf wat uzelf van het bederf bevrijdt en anderen voor het bederf bewaart: de genade, de waarheid, de Heilige Geest.

Wij moeten onszelf voor de Heere en onze God tot levende offeranden stellen (Rom. 12: 1) en als zodanig met zout gezouten zijn; onze bedorven neigingen moeten onderdrukt en gedood worden en wij moeten in onze zielen een geur van genade hebben. Zij die dat zout van de genade bezitten moeten ook tonen dat zij het bezitten, dat zij zout in zichzelf hebben, een levend beginsel van de genade in hun harten, dat de bedorven neigingen uit de ziel uitbant, die onze God zouden beledigen, of onze eigen gewetens, zoals onrein voedsel onreine spijze doet. Ons woord moet altijd met zout zijn besprengd, van genade doortrokken, zodat geen onreine mededeling uit onze mond gaat, maar wij die haten. Laat ons, de schrik voor de Heere kennend, dit zo doen.

Gezegende Jezus, Gij brengt goede berichten. Wie van de profeten onder de wet heeft ooit de verschrikkingen van de Heere in zo’n ontzaglijk licht gesteld als waarin Gij ze geplaatst hebt? Mochten wij allen werkelijk de smart ontvluchten die komen zal en als wij niet op ene of andere dag met vuur gezouten willen worden, mogen dan nu onze harten van Uw genade worden doortrokken.

50. a)Het zout is goed; maar als het zout onzout wordt waarmee zult u dat smakelijk maken? b) Heb zout in uzelf en houd vrede onder elkaar.

a)MATTHEUS. 5: 13. Luk. 14: 34. b)Rom. 12: 18. Hebr. 12: 14.

Onder het Oude Testament werd ieder offer gezouten en van ieder offer werd iets verbrand met vuur. Dat haalt Christus hier aan en Hij verklaart het geestelijk, namelijk de oude mens door het Evangelie als door een zout wordt gekruisigd en gezouten, want ons lichaam is het ware offer. (Rom. 12.

In vs. 48 is duidelijk de waarschuwing ten einde die in vs. 45 begon; dus kan geen verklaring van vs. 49 v. juist zijn, die niet in enig opzicht met die waarschuwing samenhangt, in plaats

van met de zin, die aan de gehele voorstelling vs. 45-48 ten grondslag ligt, namelijk dat de discipel van Jezus bereid moet zijn in een conflict van zijn natuurlijk belang met zijn geloof, ook het dierbaarste over te geven om de schat van het geloof te behouden. Daarom verwacht men een zin met "want" die zegt dat zulke aanvechtingen noodzakelijk moeten komen en zo'n zin komt hier dan ook werkelijk voor, wanneer men maar geen verwarring in de rede daardoor brengt, dat men het "met vuur" in de eerste helft van vs. 49 als een onderscheidend teken van het eerste "gezouten worden" opvat tegenover het tweede, door het "met zout" nader bepaalde d. i. als een tweede middel om te kruiden naast het zout, maar de rede in dat opzicht juist verstaat, dat hier over een zouten, voor het vuur verteld wordt. Het offer is voor het vuur bestemd: door het louterende vuur komt het als welgevallige gave tot God en wordt het tot een liefelijke reuk. Maar opdat het tot God komt moet het vooraf worden gezouten. Als het ongezouten zou zijn en in het vuur komt zou het de verbranding voor God niet aangenaam zijn en het offer tevergeefs. Zo is de mens in zijn vleselijke natuur onbekwaam voor de gemeenschap met God; hij heeft het vuur nodig: d. i. het lijden en de verdrukking in het vlees, opdat zijn geest voor God vrij wordt en met dat doel worden zij door God gezonden. Maar alleen in dat geval komt hij uit dit vuur zoals de bedoeling is, als een voor God welgevallig offer te voorschijn, wanneer hij zout bij zich heeft en bij zich behoudt. Wat het zout betekent kan volgens de samenhang niet twijfelachtig zijn, het is het geloof in zijn zedelijk vernieuwende kracht, het geloof dat bewaard moet worden ook door het afhouwen van hand, voet en oog. Dus is de zin van vs. 49 volgens de samenhang deze: Geeft voor uw geloof ook het liefste over, houdt uw geloof vast dat van u zo'n zelfverloochening in het natuurlijke eist; want het Godsrijk wordt verwezenlijkt door een gericht over het vlees, omdat uw weg door het vuur van het lijden gaat. Voor God aangenaam kunt u daaruit alleen te voorschijn komen, wanneer u het geloof op die manier behoudt, dat u omwille van Hem het liefste overgeeft en verloochent. Zo is het dan zeker een goede zaak, het zout (vs. 50) d. i. het is een goed, dat werkelijk waarde heeft, het geloof te bezitten, maar alleen wanneer met dat in zijn zedelijk vernieuwende kracht tegenover het vlees stelt. Laat men het stomp worden, doordat men naar het vlees leeft evenals vroeger, vóórdat men geloofde, dan is het gedaan met het zegerijk blijven staan in de bestrijding, dan laat men het varen en men ergert zich. Het is een onherstelbaar verlies. Zo zeker als men zout door andere middelen niet weer zout kan maken, zo zeker is het onmogelijk de goddelijke kracht van het geloof door eigen middelen te vergoeden. De zin van het tweede gedeelte van het vers, die zich aan deze gedachte aansluit, besluit de gehele vermaning. In zichzelf moeten zij zout hebben, scherp moet men zijn tegen zichzelf, zoals het geloof dat tegen het natuurlijke leven strijdt eist; maar tegenover elkaar moet men de dienst van de vrede uitoefenen. Beide, het zelfverloochenend vasthouden aan het geloof en de zelfverloochende liefde omtrent de broeders had Jezus in deze hele vermanende rede aanbevolen. Aan de laatste herinnert Hij hier nog eens, omdat een ontevredenheid, uit zelfzucht voortgesproten, de aanleiding tot het gesprek had gegeven.

Het altaar-vuur vormt een tegenstelling tot het vuur van de hel. Het is het goddelijk vuur, waarin de mens vrijwillig met zijn offer ingaat om niet aan het gedwongen helse vuur te worden overgegeven; als wij onszelf oordelen worden wij niet geoordeeld. Die opoffering moet niet voortkomen uit vrees, maar uit liefdevolle gehoorzaamheid, niet als een daad van vrees, maar vrijwillig als een daad van de Geest, van de gehoorzaamheid en dat betekent het zout.

Niet alleen zij die verloren gaan, maar ook zij die behouden worden zullen door het vuur als met zout besprengd worden; de laatsten echter niet door het vuur van het oordeel, maar van de Heilige Geest. - Zoals de offerande voor God niet heilig was zonder met zout besprengd te zijn, zo ook de mens niet die niet gedoopt is met de Heilige Geest die hem voor het bederf van de zonde bewaart. Heb in uzelf wat uzelf van het bederf bevrijdt en anderen voor het bederf bewaart: de genade, de waarheid, de Heilige Geest.

Wij moeten onszelf voor de Heere en onze God tot levende offeranden stellen (Rom. 12: 1) en als zodanig met zout gezouten zijn; onze bedorven neigingen moeten onderdrukt en gedood worden en wij moeten in onze zielen een geur van genade hebben. Zij die dat zout van de genade bezitten moeten ook tonen dat zij het bezitten, dat zij zout in zichzelf hebben, een levend beginsel van de genade in hun harten, dat de bedorven neigingen uit de ziel uitbant, die onze God zouden beledigen, of onze eigen gewetens, zoals onrein voedsel onreine spijze doet. Ons woord moet altijd met zout zijn besprengd, van genade doortrokken, zodat geen onreine mededeling uit onze mond gaat, maar wij die haten. Laat ons, de schrik voor de Heere kennend, dit zo doen.

Gezegende Jezus, Gij brengt goede berichten. Wie van de profeten onder de wet heeft ooit de verschrikkingen van de Heere in zo’n ontzaglijk licht gesteld als waarin Gij ze geplaatst hebt? Mochten wij allen werkelijk de smart ontvluchten die komen zal en als wij niet op ene of andere dag met vuur gezouten willen worden, mogen dan nu onze harten van Uw genade worden doortrokken.

HOOFDSTUK 10 EN 11

OVER ECHTSCHEIDING, KINDEREN, RIJKEN VAN DE WERELD, LIJDEN VAN CHRISTUS, EERGIERIGHEID VAN DE DISCIPELEN EN DE BLINDE BARTIMEÜS

I. Vs. 1-12 (zie ook). Onze Evangelist stelt ons nu de tijd voor van het heengaan van de Heere uit Galilea tot aan Zijn koninklijke intocht in Jeruzalem. Die tijdruimte van een half jaar, die wordt aangevuld tot aan de eerste helft van het oponthoud in Jeruzalem en Judea, gedurende het loofhuttenfeest en dat van de tempelinwijding en in welker tweede helft de reis naar Bethanië tot opwekking van Lazarus en het stille verblijf gedurende enkele weken in Efraïm valt, vat hij eveneens samen tot de voorstelling van een eenvoudige reis door Perea, zoals de eerste Evangelist al voor hem gedaan heeft. Jeruzalem en Judea moeten echter voor het ogenblik nog buiten beschouwing blijven, daarom bepaalt hij zich tot enkele voorvallen uit de tijd van de openbare werkzaamheid in het land aan de andere kant van de Jordaan. Ook hier vinden wij het eerst het gesprek met de farizeeën over de echtscheiding.

1. En Jezus stond ten tijde van het loofhuttenfeest van daar op en ging in het begin van Oktober in het jaar 29 uit Galilea, waar Hij nu Zijn werk had beëindigd. Omdat Hij ook Jeruzalem, waarheen Hij eerst gegaan was, weer verlaten had, begaf Hij Zich in het begin van het jaar 30 naar de landpalen van Judea door de overzijde van de Jordaan, door Perea; en de menigte kwam weer samen bij Hem, zoals daarvoor in Galilea, zoals blijkt uit de geschiedenissen Luk. 13: 22-16 : 13, die in deze tijd plaatshadden, hoewel het natuurlijk een andere menigte was dan die Hem daar volgden. En, zoals het Zijn gewoonte was, leerde Hij hen weer in redenen en gelijkenissen.

In de streek buiten Galilea, aan de andere kant van de Jordaan, waarheen Jezus om vroeger opgegeven redenen Zijn verblijf verplaatste, kon nu weer openbare werkzaamheid plaats hebben evenals vroeger plaats had gehad voordat Hij Zich aan het volk onttrok. Daarop doelt het herhaalde "weer. " Meteen zullen wij echter ook horen dat nu ook de verzoeking door de farizeeën vernieuwd werd. Daartoe was hen door het vernieuwen van de openbare werkzaamheid gelegenheid gegeven. "Een leraar, die een grote aanhang heeft en die graag wordt gehoord, volgt de nijd op de voet, zodat hij de verzoekingen niet kan ontgaan. "

2. En de farizeeën kwamen tot Hem toen Hij eens weer volk rondom Zich had en bezig was te leren en vroegen Hem of het een man geoorloofd is zijn vrouw te verlaten; een groot deel van de schriftgeleerden leerde toch dat men dit doen mochtom verschillende redenen. Zij stelden hem die vraag om Hem te verzoeken. Zij rekenden er toch op dat hij die vraag beslist zou ontkennen en Zich daardoor afkeer bij het volk, vervolging door de viervorst Herodes en misschien een spoedig einde van Zijn openbare werkzaamheid op Zijn hals zou halen 19: 3").

3. Maar Hij antwoordde en zei tot hen: Wat heeft Mozes u hiervoor geboden?

4. En zij zeiden: a) Mozes heeft (Deut. 24: 1) toegelaten een scheidbrief te schrijven en de man, die aan deze voorwaarde voldoet, toegestaan haar te verlaten, wanneer zij geen genade meer in zijn ogen vindt.

a) Jer. 3: 1. MATTHEUS. 5: 31.

5. En Jezus antwoorde en zei tot hen: Vanwege de hardheid van uw harten, die hem wel bekend was en die Hij door de wet niet kon overwinnen, heeft hij voor u dat gebod geschreven;

6. Maar van het begin van de schepping heeft ze God tot man en vrouw gemaakt, zoals Hij ons zelf heeft meegedeeld in Gen. 1: 27 en 2: 24.

7. a)Daarom zal, zoals Adam zelf heeft uitgeroepen toen hij de bedoeling van God hierin erkende, zal een mens zijn vader en zijn moeder verlaten en zal hij zijn vrouw aanhangen;

a) 1 Kor. 6: 16. Efeze. 5: 31.

8. En die twee zullen tot één vlees zijn, zodat zij, man en vrouw, wanneer eens de band van de echt hen verbindt, volgens die oorspronkelijke inrichting van God, niet meer twee zijn, maar één vlees.

9. a)Hetgeen dan God door deze beschikking samengevoegd heeft, scheidt de mens niet door eigen willekeur.

a) 1 Kor. 7: 10.

Markus rangschikt het gesprek hier in zoverre anders dan het bij Mattheüs wordt gevonden, dat hij Jezus zelf pas door een vraag van de farizeeën de zin laat ontlokken, waarop zij meenden hun aanval te kunnen gronden. Dit is echter een verschil in voorstelling die niet het wezen van de zaak aangaat, maar alleen nog duidelijker voorstelt dan bij Mattheüs, waarop de farizeeën van het begin af hun plan gevestigd hadden. Zij verwachtten namelijk dat Jezus iets zou zeggen tegen de gewone echtscheiding en dan hoopten zij Hem in een tegenspraak met de wet van Mozes gewikkeld te zien, waarop die gewoonte steunde. Met hun plan van aanval, zoals zij dat hadden ontworpen, komt de mededeling van het gesprek bij Mattheüs overeen. Eerst moest de Heere Zich tegen het geoorloofde van de echtscheiding in het algemeen verklaren; vervolgens wilden zij met hun vermeend bolwerk, met de stelling in Deut. 24: 1 tegen Hem aanvallen en Hem als iemand voorstellen die het gebod van Mozes als van een te zachten wetgever op zou heffen en de door hem vastgestelde orde niet geldend zou verklaren. Jezus doorzag echter meteen hun plan en om dit te doen opmerken laat Markus hen meteen met hun bolwerk optreden, omdat hij ze aanleiding geeft het Mozaïsche voorschrift aan te halen waaraan zij zich in hun praktijk vasthielden. Terwijl zij dit doen noemt de Heere dat wat zij een toelating noemen en daardoor op het gebied van het zedelijk geoorloofde plaatsen, veel meer een gebod, maar een gebod van een wetgever die met harde, onbuigzame harten te doen heeft, die hij niet kan veranderen. Op die plaats wordt niet gesproken van een toelating van de echtscheiding, maar zij bevat het gebod van een scheidbrief en zo wordt zij een aanklacht tegen hen, die onder zo’n gebod moesten worden gesteld, opdat de instelling van de echt ten minste niet geheel aan eigen willekeur zon worden prijsgegeven. Uit een andere vorige plaats, waar Mozes niet te doen heeft met het volk van een harde onbuigzame nek,

maar bij de oorspronkelijke mensheid vertoeft die nog niet is gevallen, geeft de Heere Zijn beslissing omtrent de vraag van de echtscheiding. Deze is geen andere dan de herstelling van de oorspronkelijke instelling van God. Op die beslissing kwam het voor onze Evangelist hoofdzakelijk aan; deze is voor hem het voorname punt van het gehele gesprek met het oog op de Nieuw Testamentische Christen-gemeente, die uit de Oud Testamentische gemeente van de wet was afgezonderd. Daarom heeft hij ook aan dit gesprek een vorm gegeven waarbij die werkelijk in dit hoofdpunt uitloopt, terwijl Mattheus zich met zijn verhaal aan de geschiedkundige gang houdt.

10. En toen zij in het huis waren gekomen waar Hij in die streek Zijn verblijf had, vroegen Zijn discipelen Hem weer daarover; zij namen nog eens de vraag op, die Hij met de farizeeën behandeld had, namelijk of de echtscheiding dan werkelijk in elke omstandigheid zo ongeoorloofd was.

11. En Hij zei tot hen, Zijn woord in MATTHEUS. 5: 31 vv. herhalende: Wie zijn vrouw verlaat, tenzij, zoals vanzelf spreekt, om werkelijk door haar gepleegde echtbreuk (MATTHEUS. 19: 9) en een ander trouwt, die doet overspel tegen haar, van wie hij zich heeft afgescheiden.

12. En als een vrouw haar man zal verlaten en met een andere trouwen, die doet overspel tegen de verlaten man.

De zin in vs. 12 is, in vergelijking met Mattheüs, aan Markus eigenaardig. Terwijl de eerste Evangelist zijn oog voornamelijk op Israël heeft gevestigd en daar het woord over de vrouw weggelaten kon worden omdat volgens Joods gebruik en wet, dat een vrouw de man verliet, van haar kant de huwelijksband oploste, ondenkbaar was en alleen van de man zo’n oplossing kon uitgaan, kwam het tegendeel dat de vrouw scheidde, bij Grieken en Romeinen vaak genoeg voor (vgl. 1 Kor. 7: 13 ook het scheiden van Herodias van haar man Filippus gebeurde volgens dit heidens gebruik, niet volgens het Joodse, hoewel zij uitwendig het Jodendom beleed). Markus, die in de eerste plaats voor Romeinse Christenen schreef, moest dan ook deze zin mee opnemen. Daarentegen heeft onze Evangelist weinig belang bij hetgeen Mattheüs van het gesprek over het ongehuwd blijven nog mededeelt. Dat heeft zijn bijzondere betekenis voor Israël (Openbaring . 14: 4), terwijl de weglating juist bij Markus, de zoon van Petrus, als een opmerkelijk getuigenis voorkomt tegen de bijzondere heiligheid, die in de Roomse Kerk aan het celibaat wordt toegekend 19: 13). "De ongehuwde staat is niet heiliger dan de gehuwde; nog minder kan men daarmee de zaligheid verdienen, zoals degenen die in de kloosters zijn menen. Hij is echter goed, wanneer men zich daarbij des te beter kan houden aan Gods woord, te beter God kan dienen en zijn zaligheid bevorderlijk kan zijn (1 Kor. 7: 34).

II. Vs. 13-16. (zie ook). De vorige geschiedenis viel nog in de tijd van de eerste werkzaamheid van Jezus in Perea, toen Hij in het begin van het jaar 30, van Jeruzalem komend, in de eerste plaats te Bethabara Zijn werkzaamheid ontwikkelde en vervolgens ook door andere steden van het land ten oosten van de Jordaan, tot aan de residentiestad Livias doortrok. De volgende geschiedenis van het zegenen van de kinderen verplaatst ons ineens in

de tijd van Jezus latere werkzaamheid in die streek, welke 7 weken later plaats had. Jezus is intussen in Bethanië geweest en heeft Lazarus opgewekt, Zich daarna naar Efraïm terug getrokken en Zich daar 40 dagen verborgen gehouden. Nu is Hij door Samaria en de zuidelijke grenzen van Galilea naar Perea gereisd en van het noordelijk deel van dit landschap weer naar het zuiden gekomen. Onmiddellijk voor de stad Livias, of misschien wel in het midden van haar, heeft het voorval van deze tweede afdeling van de hier voor ons liggende groep van weer vijf verhalen plaats.

13. En zij, de moeders uit Livias, brachten op hun armen kinderen tot Hem, opdat Hij door oplegging van de handen ze aanraken zou en ze biddend zou zegenen; en de discipelen bestraften in hun onverstand degenen die ze tot Hem brachten.

Een oud prediker zegt: zij droegen de kleinsten op de armen, de groteren geleidden zij aan de hand en zij, de moeders, gingen zelf mee. Weet u, o vader, moeder! hoe ook u uw kind kunt dragen tot de Heere, wanneer het zelf nog te klein is om te gaan? Bidt voor uw kind, breng het op de armen van de priesterlijke voorbede voor zijn God en Heiland, niet alleen op de doopdag, maar iedere dag. Het gebed van een vrome moeder, van een godvruchtige vader voor het kind, is een engelenwacht om zijn bedje, omringt het met een heilzame, hemelse atmosfeer waarin het vrolijker opgroeien kan en zich ontwikkelen kan naar lichaam en ziel. Ja het gebed zweeft als een onzichtbaar, hemelse geleide rondom het verwijderde kind nog op zijn tocht, ook om de verloren zoon op zijn dwaalwegen en veel bekommerde ouders, die veel geld, veel woorden, veel tranen tot hiertoe voor hun kind gaven, zou ik willen vragen: hebt u ook al echt gebeden voor uw kind? - Maar leidt ook uw kinderen tot de Heere door leer en vermaning, als zij zelf kunnen gaan. Gij moeders! vertel hen de schone geschiedenissen van de Heiland, die zij zo graag horen en leer ze vriendelijk hun eerste teksten en gebeden. Gij vaders! wijst hen de Schepper in de natuur aan, laat hen de Almachtige, Alwijze, Algoede zien in de sterren aan de hemel en in de bronnen op het veld en wijst niet hoogmoedig hun dikwijls zo kinderlijk vrome, dikwijls zo juiste vragen naar de grond en oorsprong van alle dingen af. Wanneer zij een leugen hebben gezegd, wanneer zij iets kwaads hebben gedaan, jaagt dan hun jeugdige hart een heilige vrees aan voor de heilige, alwetende God, die in het verborgen ziet en voor wie de duisternis is als het licht. En wanneer zij vrezen voor de verschrikkingen van de nacht en voor het rollen van de donder, leer ze dan vertrouwen op de trouwe Vader in de hemel, die met de vleugels van Zijn almacht de vromen in nood en gevaar dekt. Maar wanneer u zo uw kind tot de Heere leidt door leer en vermaning, dan moet u ook zelf meegaan. De moeders in het Evangelie zonden haar kinderen niet tot Jezus, maar zij brachten ze. Zo hebt ook u uw plicht nog niet gedaan, wanneer u uw kind tot de Heere zendt, in de school, in de kerk, in de zondagschool, op de catechisatie; u moet ook zelf met het voorbeeld van godsvrucht, van liefde tot Zijn woord en huis hen voorgaan. Zo brengt u ook uw kind nog niet tot de Heere, wanneer u het vaak het goede predikt, streng het kwade verbiedt, terwijl u zelf niet naar uw woorden handelt; niet het goede doet dat u toch van hen verlangt, het kwaad niet vermijdt dat u toch bij hen bestraft. Geloof het, lieve ouders! uw kinderen hebben scherpe ogen en oren - door een leugen, die u zich in hun tegenwoordigheid veroorlooft, maakt u al uw preken over de waarheid te schande en door een Christelijke wandel in de wegen van God richt u meer in hun harten uit dan door de roerendste gebeden en de strengste straffen, ja door de vroomste redenen waardoor men, wanneer zij bovenmate veel

worden aangebracht, de kinderen dikwijls aan huichelarij gewent, of hun een tegenzin tegen de vroomheid inboezemt.

Hebben wij de juiste opvatting over tijd en plaats, dan staat deze geschiedenis van de moeders die haar kinderen tot Jezus brengen, opdat Hij ze zal aanraken, in een uitwendig verband met die van een andere moeder, die haar dochter in de dienst van de vorst van de hel stelde, van Herodias (Hoofdstuk 6: 21 vv.). Wat de tijd betreft verschillen zij ongeveer een jaar, de stad is voor beide dezelfde Wij zien in dit contrast de verschillende manier van opvoeding van de kinderen, naar dat die in een werelds of Christelijk huisgezin plaats heeft. "Ach, hoe veel ouders leiden hun kinderen niet tot Christus, maar tot de duivel. "

14. Maar Jezus zag dat, merkte op hoe de discipelen de moeders wilden terughouden en nam het zeer kwalijk 1), dat zij zich zo ongeroepen en dwaas daarmee bemoeiden en zei tot hen: Laat de kinderen tot Mij komen en degenen, die ze brengen en voor hen handelen en verhinder ze niet, a)want degenen bij wie die eenvoudig kinderlijke en graag ontvangende zin nog ongeschonden aanwezig is, is het koninkrijk Gods 2).

a)Matth. 18: 3. 1 Kor. 14: 20. 1 Petrus . 2: 2.

1) Wij lezen twee keer van een omarmen van de Heere (vgl. Hoofdstuk 9: 36); het werd aan de kinderen ten deel. De Mensenzoon onder de kinderen van de mensen: 1) als de hemels-nieuwe en reine, verwant met wat naar de aarde nieuw en rein is; 2) als de rijke in ootmoed met hetgeen zich nergens op verheft; 3) als de Vorst van het geloof met degenen die zich overgeven.

Alles, wat ons tot mensen maakt, verstand, geweten, wil, elk vermogen van de geest, is al in het kleinste kind aanwezig. Het is gevormd naar Gods beeld en zo kan het de zegen van de verlossing al ontvangen; het kan dit niet alleen, maar het moet dit. Laat ons toch niet wijzer zijn dan Christus, dan de Heere; daar wij zouden willen tegenspreken: "Het kind kan toch de zegen van zijn Heere niet verstaan, " alsof de kracht van de zegen van het verstaan afhing, of als werkte een geneesmiddel op het zieke lichaam alleen, naarmate men de wijze en manier van de werking kent. Zouden wij dan menen, dat die zegenende hand van de Heere op de hoofden van die kinderen tevergeefs zou hebben gerust en geen werking zou hebben achtergelaten?

Evenals hier de lichamelijke aanraking, zo is het later de doop in de naam van Jezus, door welke de kinderen aanvankelijk de zegen ontvangen en daarnaar moet de Christen zijn betrekking tot zijn kinderen inrichten. Over de betrekking van het huiselijk leven tot het Christendom gaat zowel het vorige stuk over de echt, als dit dat op kinderen betrekking heeft. Zoals daar de verloochening van willekeurige begeerte wordt geëist, om de oorspronkelijke van God gestelde orde weer te verkrijgen, zo wordt hier een eis gedaan die alleen de ootmoed van het zelfverloochenende geloof kan vervullen.

2) De discipelen meenden het niet kwaad met de kinderen, toen zij die met hun moeders tegenhielden op de weg tot Jezus. Zij dachten: wat hebben die kleinen aan onze Heere, die zij

toch niet begrijpen, die wij zelf nauwelijks begrijpen? Zij meenden het goed met hun Heer en Meester, voor wie zij die moeite wilden besparen; want zij dachten: Hij heeft genoeg te doen met de volwassenen, zullen nu ook de onmondigen Hem lastig vallen? En toch nam de Heere het hen kwalijk en zei Hij: laat de kinderen tot Mij komen en verhindert ze niet. Op de boosaardige verleiders, die het er op toeleggen jeugdige zielen te verderven, de kiem van geloof en vroomheid in hen te vernietigen door gespot, die hen tot zonde verleiden, door duivelse slangenkunsten, op die is boven alle andere het vreselijke woord in Hoofdstuk 9: 42 van toepassing. Maar men kan zich ook zonder het te weten en te willen verzondigen aan onsterfelijke kinderzielen; men kan een kind terughouden op de weg tot zaligheid ook door onverstand, door valse grondstellingen van opvoeding, omdat men meent dat het nog te vroeg is om tot hen van God te spreken, ze naar de kerk te leiden, waar zij toch nog zo weinig begrijpen. Waarom zou men tot hen van zaken spreken waarover de volwassenen het niet eens zijn? Waarom zou het kind teksten leren die het toch nog niet begrijpt? Toch zei een vrome kinderziel: weet u niet dat Ik zijn moet in de dingen van Mijn Vader? Toch moet in de lente het zaad in de aarde, zodat het daar in het verborgen ontkiemt en tot vruchten rijpt.

15. Voorwaar Ik zeg u: Wie van u volwassenen het koninkrijk van God niet ontvangt zoals een kind, waartoe vooraf door inwendige bekering mogelijkheid moet ontstaan, die zal het niet ingaan.

Wie kan opnieuw een kind worden wanneer hij al volwassen is? De vraag is gelijk aan die van Nicodemus (Joh. 3: 4). "Hoe kan een mens opnieuw geboren worden wanneer hij oud geworden is?" Maar ook het antwoord is al door de Heere gegeven: "Wat bij de mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God. " Hij kan en wil ons helpen om alle nutteloze ballast over boord te werpen, waarop wij ons verheffen en waarmee wij onszelf belasten; Hij wil daarentegen onze ziel klein maken, zodat voor haar de enge poort tot het rijk van God wijd genoeg en de smalle weg, die tot het leven leidt, breed genoeg is. Laat ons toch onze oren niet sluiten voor Zijn roepstem tot bekering, dan zullen wij vele en grote zonden in ons bevinden en opeengehoopte schulden; dan zal van alles in ons, waarin wij een welgevallen hadden, niets overblijven en onze hele gedroomde schoonheid, onze wijsheid, onze sterkte zal worden verteerd als een spinnenweb, wanneer het vuur er aan lekt; want met geen van deze dingen kunnen wij in het gericht van God bestaan, de vuurvlammen van Zijn ogen zullen het verteren, de adem van Zijn mond zal het als kaf wegwaaien en onze zonde zal ons naar de hel voeren. Wel hem, die nu daarvoor zich de ogen laat openen! Hij wordt wat onze tekst eist: een kind om het Koninkrijk Gods aan te nemen, want hij verliest de trotsheid, die hem daarvan uitsluit. Een kind is niet te bits, dat het zich niet graag iets zou laten geven, maar de mensen die in eigen ogen groot zijn weren Gods genade af, willen zelf rechtvaardig zijn, willen aan zichzelf het leven te danken hebben, willen niet ootmoedig voor Hem neervallen om te bidden: Heere, Heere! ontferm U; wanneer Gij niet helpt ben ik verloren! - totdat berouw hen week gemaakt heeft. Dan komen zij; dan is het hun niet te veel, te smeken en te roepen; dan houdt de nietige schaduw van kwalijk geplaatst eergevoel op hen te verblinden; dan danken zij God, wanneer Hij in Christus het Abba, lieve Vader roepen hun nog toestaat en houden het voor zaligheid van Hem te mogen aannemen vergeving, vrede, levenskracht.

16. En Hij omving ze met Zijn armen, legden de handen op hen en zegende ze, zoals de moeders van Hem hadden verlangd, juist erkennende wat haar kinderen ten zegen was.

Christus zelf is de enige ware Beschermer, Patroon en Heilige van de kinderen - niet de aartsengel Michaël, niet de heilige Nikolaus, niet de heilige Martijn, hoewel onder de Heere alle engelen en heiligen geroepen zijn tot bescherming van de kinderen.

Lichamelijk doet de Heere niet meer aan onze kinderen dan wat hier uit de dagen van Zijn vleeswording van Hem wordt verteld; maar geestelijk moet het voor ons een beeld zijn voor Zijn bescherming en Zijn zegen, waarmee ook wij ons mogen vertroosten voor de onzen, wanneer wij ze Hem gelovig overgeven. Hij sloot ze in Zijn armen en drukte ze aan Zijn hart: dat moet ons een beeld zijn van Zijn trouwe bescherming, waaraan wij blijmoedig onze kinderen mogen overgeven onder alle noden en gevaren van deze wereld en vertrouwen op Zijn woord: "Niemand zal ze uit Mijn hand rukken. " Hij legde Zijn handen op hen en zegende ze: dat moet ons een beeld zijn van de geestelijke krachten, van de gezegende indrukken die een jeugdige ziel in de nabijheid van Jezus, in het licht van Zijn aanschijn, onder het opleggen van Zijn handen voor het hele leven ontvangt. Een godvruchtige jeugd werpt een zegen af voor tijd en eeuwigheid; wie op de morgen van Zijn leven als kindje aan het hart van Jezus heeft gerust, die weet ook als man bij de last en de hitte van de dag, waarheen hij kan vluchten: die bezit ook op de avond van zijn leven datgene waarop hij stervende zijn hoofd kan neerleggen en wat hij hier beneden als kind op aarde geleerd en geloofd heeft, dat zal hij daarboven in de hemelse staat van de kinderen van God zien en ondervinden.

III. Vs. 17-31. (zie ook). In de zo even behandelde afdeling komt het rijk van God voor als een goed dat zonder enig werk van de mens hem ten dele wordt, als iets dat gemakkelijk te verkrijgen is. In het nu volgende stuk treedt het op als iets dat moeilijk te verkrijgen is. Het is echter een merkwaardige beschikking van de goddelijke voorzienigheid dat beide afdelingen, die zakelijk zo nauw verbonden zijn, ook wat de tijd betreft zo onmiddellijk bij elkaar behoren, waarom wij ze in onze Evangeliën-harmonie onder een en dezelfde paragraaf hebben gesteld. Het is volkomen waar wat Joh. Angelus zegt: "Christen! houd de hemel niet voor zo ver verwijderd, de hele weg daarheen is geen stap breed; " maar even zo waar is het woord van Fr. v. Logau: "De hemel is zeer ver, is niet zo gemakkelijk te vinden, maar de hel is dichtbij, de blinden vinden die. " Hadden wij het eerst over jonge kinderen en vermaande de Heere toen: "Wie het koninkrijk der hemelen niet ontvangt als een kind, die zal het niet ingaan, " zo geeft nu de Heere uit de geschiedenis van de rijke jongeling met het woord over de kameel en het oog van de naald de verklaring, wat een kindje boven de volwassenen vooruit heeft - het heeft nog geen bult en draagt nog geen lasten.

17. En toen Hij de stad uitging op de weg die naar Jericho leidde, liep een nog jonge overste van de synagoge, die een vraag op het hart had en die Jezus niet wilde laten gaan, voordat hij antwoord had ontvangen. Hij liep tot Hem, viel voor Hem op de knieën en vroeg: Goede Meester! Welk buitengewoon goed werk zal ik doen om het eeuwige leven te beërven?

18. En Jezus zei tot hem: Wat noemt u goed? Niemand is goed behalve Eén, namelijk God.

19. En waarom vraagt u Mij over het goede? U kent de geboden: a) Gij zult geen overspel doen; gij zult niet doden; gij zult niet stelen; gij zult geen valse getuigenis geven; gij zult niemand te kort doen, niemand iets onthouden of onttrekken van hetgeen gij hem schuldig zijt (Lev. 19: 13. Deut. 24: 14. Jer. 22: 13); eer uw vader en uw moeder. Houd al die geboden en zo doet u het goede en u zult dan ook de belofte verkrijgen, die in de wet aan degenen gegeven is, die God liefhebben en Zijn geboden houden.

a) Ex. 20: 13. 21: 12. Deut. 5: 17. Rom. 13: 9.

20. Hij antwoordde Hem echter: Meester! al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jeugd af en toch heb ik de ware bevrediging niet ontvangen, noch de verzekerdheid van het eeuwige leven.

21. En Jezus zag Hem met een betekenisvolle blik aan en beminde hem. Er lag toch enige waarheid in hetgeen hij van zichzelf had getuigd. Hij had werkelijk de geboden gehouden in die mate dat hij ze begreep en ook lag in zijn hele wezen een zekere oprechtheid en openhartigheid. Graag zou Jezus hem verder geholpen hebben en zei tot hem: a) Een ding ontbreekt u: ga heen, verkoop alles wat u hebt en geef het aan de armen en u zult een schat hebben in de hemel; en volg Mij en neem het kruis op dat u tengevolge van die navolging ten deel wordt (Hoofdstuk 8: 34).

a)MATTHEUS. 6: 19. Luk. 12: 33; 16: 9. 1 Tim. 6: 17.

22. Maar hij was treurig geworden over dat woord en ging bedroefd weg, omdat voor geen lichtere prijs zijn verlangen kon worden bevredigd: want hij had veel goederen en aan deze hing zijn hart, zodat hij ze niet voor het eeuwige leven wilde overgeven.

De jongeling denkt niet als het volk: ik ben Abrahams zoon en ik ben dus van het hemelrijk zeker. Hij denkt niet als de farizeeën: ik heb al een schat van deugden en goede werken vergaderd en heb verder niets meer nodig - nee, hij heeft er iets voor over, hij wil iets goeds doen om het eeuwige leven te verwerven. Hij zegt tot de Heere: gebied slechts: ik zal het doen; eis maar, ik zal het geven; laad op, ik zal het dragen! Menig oud Christen kan van hem leren, want er zijn mensen genoeg die menen: het eeuwige leven komt vanzelf na dit leven op aarde, evenals het dessert na het eten, als de Zondag na de Zaterdag, als de zon de volgende morgen, wanneer men zich ‘s avonds tot slapen heeft neergelegd. Vraagt men naar de gronden voor hun hoop op het eeuwige leven, dan ontbreekt ook daaraan niets. Daar is de Vaderliefde van God, die ons niet zal laten eindigen met de vluchtige broodkruimels van deze aarde; daar is de verdienste van Christus, die ons door Zijn bloed de zaligheid heeft verworven; daar is het woord van God, waarin het toch zwart op wit staat dat deze verdrukking niet te waarderen is bij de heerlijkheid, die aan ons geopenbaard zal worden; daar is het lijden van dit leven, waarvoor men vergoeding kan eisen in de eeuwigheid; daar is de doop in Christus’ naam, door welke men een erfgenaam van het eeuwige leven geworden is. Wat aan dat alles nog ontbreekt denkt men op het sterfbed erbij te voegen door een boetvaardig gebed. Lieve arme ziel! in welk een treurige verblinding leeft u; hoe bitter zou u zich bedrogen kunnen vinden bij de eerste poorten van de eeuwigheid, boven welke in schitterend schrift staat geschreven:

"Zonder heiligmaking zal niemand de Heere zien" - zo bitter bedrogen als de dwaze maagden, die geen olie in haar lampen hadden! Hebt u dan het woord van Uw Heiland vergeten: "Niet een ieder die tot Mij zegt: "Heere! Heere!" zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet de wil van Mijn Vader, die in de hemelen is, " en de vermaning van Zijn Apostel: "Werkt uw eigen zaligheid met vrezen en beven?" Nee echt, met de wens om zalig te worden is het niet gedaan, daartoe behoort ook de verstandelijke wil; nee echt, het eeuwige leven is geen erfgoed dat ons in de slaap toekomt en ons in het huis wordt gedragen, het is een parel die men moet zoeken en kopen, een kleinood, waarom men moet lopen, een kroon, waarom men moet strijden, een oogst, waarvoor men zaad moet uitstrooien. Daarom, wie in waarheid zalig wil worden, bij die moet bij de hartelijke wens ook een verstandig willen komen, bij die moet de eerste stap deze zijn dat hij blij en vrolijk met de jongeling in het Evangelie zich bij de Heere voegt: Meester! wat voor goeds moet ik doen om het eeuwige leven te mogen hebben.

De Heere verdiende zeker de naam van "Goede Meester, " want Hij was dat; maar de Heere wijst die naam af in de zin waarin de jongeling Hem die geeft. Hij spreekt dat woord uit alsof hij hier te doen had met een mens die al was wat ook hij wilde worden en erop vertrouwde dat zeker te zullen worden, omdat hij het zich heeft voorgenomen. Dat tussen hem en de Heilige nog een kloof gevestigd is die door menselijk doen niet kan worden overgegaan, noch kan worden gevuld, daarvan heeft hij geen begrip, de wezenlijke toestand van zijn hart kent hij niet. Dat goed te zijn de voorwaarde is, niet het gevolg van het doen van het waarlijk goede; dat voordat wij goed kunnen doen in de eigenlijke volle zin van het woord, eerst de bodem van onze harten genezen moet zijn van alle verkeerde liefde; dat God en het goede twee begrippen zijn, die één zijn; God de oorsprong en bron van alle goeds is en alleen goed, wat uit God is en op God rust en in God zijn doel heeft, dat is hem nog verborgen. Hij gebruikt het woord "goed" op menselijke wijze en naar menselijke voorstelling en is daarmee mild, omdat hij het te licht neemt. Daarover moet hij eerst in het reine komen en bij zichzelf het besluit nemen: neemt Jezus de benaming "goed" niet aan, maar kent Hij die alleen aan God toe en kent Hij buiten deze aan niemand die toe, wat moet ik dan van Mijzelf denken?, ben ik niet over mijzelf in een sterke dwaling? ontbreekt mij niet iets anders dan alleen de bijzondere werken, die ik mij graag voor het eeuwige leven zou getroosten? ben ik zelf goed? of wanneer ik het niet ben, hoe kan God dan een welgevallen hebben in hetgeen ik doe? De rijken jongeling ontbreekt kennis van zonde, omdat zijn voorstellingen van Gods gerechtigheid en zaligheid beperkt en duister zijn. Hij mist het inzicht dat tot het eeuwige leven voor schepselen, als wij zijn, de eerste voorwaarde is, dat wij vergeving van zonde hebben, dat onze eerste vraag dus niet mag zijn: "Wat moet ik doen, opdat ik het eeuwige leven heb?" Waartoe kan ik zondaar voor God genade vinden? hoe kan ik, die boos ben, van nature goed worden, opdat ik dan goede werken kan verrichten? De vraag wat gedaan moet worden, lost zich dan gemakkelijk en als vanzelf op: want de begenadigde wordt zo’n gezindheid geschonken, dat hij het goede niet alleen kan weten, maar ook willen en volbrengen.

Wat wordt zeldzamer gevonden ook bij verstandige, scherpziende mensen, dan een grondige zelfkennis? Wat is ook bij betergezinde zielen, bij aangegrepene harten vaak een verhindering tot besliste gemoedsverandering, dan de zelfmisleiding die voor een ernstige blik in het hart bevreesd is? Wij willen niet spreken van die lage mensen, die gemene zielen, die in het bezit

van hun aardse goederen, in het genot van hun aardse vreugde, in de drukte van hun aardse zorgen nooit tot de vraag komen: "Wat ontbreekt mij nog?" dan op zijn hoogst in die zin: "Wat ontbreekt nog aan mijn aardse geluk, aan een zeer aanzienlijk vermogen, aan een zeer genoeglijk leven, aan een zeer schitterende plaats in de wereld? Nee! U heeft een beter gevoel in u, zoals de jongeling in de tekst; u zoekt iets hogers dan deze wereld u kan geven; u staat niet vreemd en onverschillig tegenover uw God; Zijn geboden hebben hun heilige majesteit voor uw hart nog niet verloren en vaak zucht u met de psalmist: "Och dat mijn leven gericht werd naar Uw geboden!" U bent niet onbekend met Jezus en Zijn rijk; al vaak heeft Zijn beeld u geroerd, Zijn woord u getroffen, Zijn Geest u toegeademd, zodat u zich aangetrokken voelde door de goede Meester en tot Hem kwam met de vraag: "Wat moet ik doen om het eeuwige leven te hebben?" U bent ook niet geheel onbekend met uw eigen hart en zijn diepere behoeften, zijn hogere begeerten en verborgen zonden, zodat u niet met trotse eigengerechtigheid, maar werkelijk vaak met diepe smart vraagt: wat ontbreekt mij nog tot ware vrede, tot een rechtschapen wandel in de wegen van de Heere? Maar waarom wordt het mij ondanks dat alles geen ernst met de navolging van de Heere? Wanneer u niet ver bent van het rijk van God, waarom bent u tot op dit uur niet ingegaan? Wanneer zes grendels van uw hart weken voor de heilige vinger van Hem die spreekt: "Zie Ik sta aan de deur en klop" wat was dan de zevende grendel aan de binnenste kamer van uw hart, die niet week en voor welke de Heere steeds weer terug moest keren? Wanneer al honderdmaal in uw eigen hart de vraag klonk: "Wat moet ik doen om het eeuwige leven te hebben?" waarom is er toch nog niets goeds, nog niets beslissends gebeurd? Wat ontbreekt u nog om geheel een Christen te zijn? Wat u ontbreekt, wat duizenden ontbreekt is hetzelfde wat de jongeling in het Evangelie ontbrak: de grondige kennis van uzelf. Men waagt het wel niet de jongeling woordelijk na te zeggen: "dat alles heb ik onderhouden van mijn jeugd af"; men heeft integendeel zoveel uit Gods woord geleerd, dat men instemt met de belijdenis: "wij zijn allen zondaars, " enz. ; maar met dit "alles" breekt men weer aan de belijdenis de spits af. Zijn wij allen zondaars, dan kan ik wel geen uitzondering maken, dan hoef ik mij er ook niet al te zeer over te bekommeren. En kan ik niet beweren dat ik alle geboden Gods volkomen vervuld heb, o zo ben ik toch nog beter dan honderd anderen; er is tegenover hetgeen mij ontbreekt weer zoveel dat ik vóór heb, dat ik mij weer geruststel en mij troost en God dank dat ik niet ben als deze en gene. Is God heilig en rechtvaardig, dan is Hij toch ook genadig en barmhartig en zal het zo streng niet opnemen. Zeg het zelf, mijn vrienden! hebben niet zulke gedachten, sterker of meer bedekt, al honderdmaal uw harten ingenomen en uw gewetens weer in slaap gezongen, wanneer die juist waren opgewekt; hebben die u niet teruggehouden in uw besluit tot een waarachtige bekering? Deze is de laatste grendel van de deur van ons hart, de eigen gerechtigheid, die spreekt: ik heb alles of het meeste gehouden van mijn jeugd af; ik heb mij niets bijzonders te wijten, ik heb geen gevaar. Dat is het wat ons ontbreekt tot waar berouw, een ernstige blik in ons eigen hart, een grondige kennis van ons natuurlijk verderf; daarom gaan zoveel uren van de genade zonder blijvende uitwerking voorbij, waarin wij niet ver waren van het rijk van God; daarom vallen zoveel tranen van berouw ter aarde, die voor ons een heilzaam bad van de wedergeboorte hadden kunnen worden, omdat de hoogmoed ons verblindt, die zijn ellende niet inziet en op hetzelfde ogenblik waarop hij vraagt: "wat ontbreekt mij nog?" toch weer recht wil hebben tegen God en Zijn geboden, "alsof eigenlijk niets meer ontbrak. " - Ik moet het toch eenmaal ondervinden, wat ik hier was en hier deed. O laat het mij toch niet uitstellen

tot de tijd wanneer berouw niets kan baten! Maak mij hier wijs voor de hemel en vrij van snood zelfbedrog.

Terwijl de jongeling meent dat hij de liefde heeft die de wet eist, bewijst Jezus hem het tegendeel, omdat Hij eenvoudig beweert dat de liefde voor God en voor de broeders elke andere uitsluit en geen andere liefde naast zich duldt; dat, wie God waarlijk liefheeft en inderdaad niets anders zoekt dan het eeuwige leven, ook zonder bezwaar alles wat hij heeft, aan God ter beschikking moet kunnen stellen en geen uitzondering meer mag maken. Als prijs voor het eeuwige leven is alle have en goed van de wereld toch veel te min; wie zich echter gedraagt, zoals deze jongeling doet, als was hij bereid en geschikt om alles, ook het hoogste te doen, als was in zijn gezindheid en in zijn wil niet het geringste gebrek, als behoefde men hem slechts te zeggen wat hij moet doen en het werd dadelijk door hem gedaan, die moet worden aangetoond dat hem het beste nog ontbreekt, juist de liefde voor God boven alles; dat zijn bereidwilligheid tot al het gevorderde nog slechts schijn is en op zelfbedrog berust. Want wie werkelijk zo gezind is dat God geheel zijn leven is, dat hij geen andere goden naast Hem heeft, maar God, zijn Heere inderdaad en in waarheid boven alle dingen vreest, bemint en Hem vertrouwt, voor die heeft de overgave van al het overige, wat hij op aarde het zijne noemt, geen moeilijkheid, zodra die op de weg van zijn plicht ligt en hem wordt opgelegd van een kant die daartoe recht en macht heeft. Dit recht en deze macht heeft Jezus: de jongeling zelf heeft ze Hem toegekend door Zijn aanspraak en zijn vraag: wat kan hem in het volbrengen van de hem gegeven raad verhinderen, dan alleen de voor hem verborgen en, zonder dat hij het weet of bedoelt, de hem nog beheersende grotere liefde tot zijn goed? dan een hangen aan zijn tijdelijke bezitting, die hij zich tot op dit uur niet helder bewust was, maar toch voldoende zijn roem: "al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jeugd af" weerlegt en tot schande maakt? Ja, zijn roem gaat te niet; want al had hij ook alles gehouden, dan had toch niet de zuivere liefde voor God hem daartoe gedreven, dan had hij toch niet alleen God daarin gediend, maar daarbij altijd zijn eigen belang op het oog gehad; zo was toch niet het eeuwige leven het doel van zijn proberen geweest, maar dit zoeken zou steeds zijn voorwaarde hebben gehad in het stilzwijgend voorbehoud, ook het tijdelijke naar eigen lust te genieten; ja, als het op de proef komt dan is het tijdelijke hem toch liever en dringt dat het verlangen naar het eeuwige op de achtergrond. In den rijke jongeling zien wij het beeld van een mens, die het eeuwige leven zoekt en toch den weg daarheen niet vindt.

23. En toen de rijke jongeling heenging (vs. 22) zag Jezus rondom, zoals hij vaker deed wanneer Hij een gewichtig, veel betekenend woord wilde spreken (Hoofdstuk 3: 34) en zei tot Zijn discipelen: a) Hoe moeilijk zullen degenen, die bezithebben, in het koninkrijk van God inkomen!

a)Spr. 11: 28.

24. En de discipelen werden verbaasd over deze woorden. Niets toch scheen hen nog onoverwonnen vleselijke verwachtingen over het rijk van God meer tegen te staan danzo’n uitsluiting juist van die klasse van mensen, van wie het gewicht en medewerking zij zich het meest beloofden. Maar Jezus antwoordd e weer en zei tot hen: Kinderen! 1) Hoe zwaar is het

voor degenen, die op het bezit hun vertrouwen zetten om in het koninkrijk van God in te gaan!

1) Met deze aanspraak wil de Heere te kennen geven dat Hij tot degenen sprak die door Zijn nu volgend woord niet meer onmiddellijk getroffen werden; desalniettemin is de schildering van de moeilijkheid, die Hij vervolgens geeft, zo sterk, dat de discipelen daaruit het besluit trekken dat, omdat iedereen meer of minder aan enig natuurlijk goed gehecht is, evenals de rijken aan hun rijkdom, het zeer weinigen moesten zijn of misschien wel geen, aan wie de zaligheid ten deel wordt. Jezus billijkt dat besluit bij de veronderstelling, dat de mens bij het zoeken naar zaligheid aan zichzelf blijft overgelaten. Omdat echter God zelf de zaligheid uitwerkt en de mens daarmee in betrekking brengt, zo is het van deze kant ook voor de rijken mogelijk om gered te worden.

25. Het is makkelijker voor een kameel om door het oog van een naald te gaan, dan voor een rijke om het koninkrijk van God in te gaan.

Wanneer de Verlosser tot verklaring zegt dat de rijken degenen zijn die hun vertrouwen op hun rijkdom stellen, dan komen ook de armen, zoals zij van nature zijn, moeilijk in het Koninkrijk der hemelen; deze vertrouwen toch al te zeer op het geld dat zij nog niet hebben, terwijl er rijken zijn die niet op hun rijkdom vertrouwen, bijvoorbeeld Abraham en Jozef van Arimathea. Het is dus de lust die zich naar geld en goed richt, waarover hier wordt gesproken, de mens mag het hebben of niet, rijk zijn of rijk willen worden (niet zozeer degene is rijk die veel bezit, maar degene die door veel bezeten wordt). Die gezindheid maakt het ingaan moeilijk, ja onmogelijk. Daarentegen eist de Heere tot het zalig worden de gezindheid van zelf- en wereld verloochening; en de eis treft allen hard, omdat op geld en goed het hart alle dagen, al omwille van het lieve brood, gesteld wordt.

25. Het is makkelijker voor een kameel om door het oog van een naald te gaan, dan voor een rijke om het koninkrijk van God in te gaan.

Wanneer de Verlosser tot verklaring zegt dat de rijken degenen zijn die hun vertrouwen op hun rijkdom stellen, dan komen ook de armen, zoals zij van nature zijn, moeilijk in het Koninkrijk der hemelen; deze vertrouwen toch al te zeer op het geld dat zij nog niet hebben, terwijl er rijken zijn die niet op hun rijkdom vertrouwen, bijvoorbeeld Abraham en Jozef van Arimathea. Het is dus de lust die zich naar geld en goed richt, waarover hier wordt gesproken, de mens mag het hebben of niet, rijk zijn of rijk willen worden (niet zozeer degene is rijk die veel bezit, maar degene die door veel bezeten wordt). Die gezindheid maakt het ingaan moeilijk, ja onmogelijk. Daarentegen eist de Heere tot het zalig worden de gezindheid van zelf- en wereld verloochening; en de eis treft allen hard, omdat op geld en goed het hart alle dagen, al omwille van het lieve brood, gesteld wordt.

25. Het is makkelijker voor een kameel om door het oog van een naald te gaan, dan voor een rijke om het koninkrijk van God in te gaan.

Wanneer de Verlosser tot verklaring zegt dat de rijken degenen zijn die hun vertrouwen op hun rijkdom stellen, dan komen ook de armen, zoals zij van nature zijn, moeilijk in het Koninkrijk der hemelen; deze vertrouwen toch al te zeer op het geld dat zij nog niet hebben, terwijl er rijken zijn die niet op hun rijkdom vertrouwen, bijvoorbeeld Abraham en Jozef van Arimathea. Het is dus de lust die zich naar geld en goed richt, waarover hier wordt gesproken, de mens mag het hebben of niet, rijk zijn of rijk willen worden (niet zozeer degene is rijk die veel bezit, maar degene die door veel bezeten wordt). Die gezindheid maakt het ingaan moeilijk, ja onmogelijk. Daarentegen eist de Heere tot het zalig worden de gezindheid van zelf- en wereld verloochening; en de eis treft allen hard, omdat op geld en goed het hart alle dagen, al omwille van het lieve brood, gesteld wordt.

26. En zij werden nog meer verslagen en zeiden tot elkaar: Wie kan dan zalig worden? Gij maakt de ingang in het rijk Gods zo nauw, dat eigenlijk niemand daardoor kan gaan.

27. Jezus zag hen echter aan en zei: Bij de mensen is het onmogelijk dat iemand, wie hij ook zij, zalig wordt, maar niet bij God: a) want alle dingen zijn mogelijk bij God (Luk. 1: 37). Men hoeft zich slechts zonder tegenstand Hem over te geven en Zijn werk aan zich te laten gebeuren, dan kan ook een rijke, die dat doet, het eeuwige leven beërven.

a) Job 42: 2. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6.

Wat voor u onmogelijk is in die gewichtige zaken wil God door Zijn kracht in u mogelijk maken. Hij eist niets van u, van uw eigen werken, uit uw eigen macht - u moet alleen rusten in Hem. Hij weet wel dat u zelf niets goeds teweeg kunt brengen, u moet ook alleen een leeg hart tot Hem brengen, dat niets dan genade wil. Zo vult Hij alles aan en werkt alles zelf, wat men niet zelf kan. Dat is de aard van de kinderen die het rijk van God zullen beërven: ootmoedig te zijn, klein van zichzelf te denken, Gods gave gewillig aan te nemen, de hoogmoed, de eergierigheid af te leggen, die zelf iets voor God wil betekenen en Hem daardoor verhindert uit niets iets te maken. Tot die kinderlijke zin moeten wij bekeerd worden.

28. a) En Petrus gaf aan het gesprek een andere wending, omdat hij wilde weten, hoe het met die schat in de hemel zou gaan, die de Heere de jongeling had voorgesteld als deze aan Zijn eis gehoor zou geven (vs. 21). Hij begon tot Hem te zeggen: Zie, wij, Uw twaalf discipelen, hebben alles verlaten en zijn U gevolgd, wat zal ons daarvoor in Uw rijk gegeven worden?

a)MATTHEUS. 4: 20. Luk. 5: 11.

29. En Jezus antwoordde en zei, voorbijgaande aan hetgeen Hij de twaalf in hun verhouding tot Israël nog in het bijzonder beloofde (MATTHEUS. 19: 28) en de belofte toepassende op allen die in latere tijden zoals zij zouden doen: Voorwaar zeg Ik u: er is niemand, die huis of broeders of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers verlaten heeft omwille van Mij en het evangelie (Hoofdstuk 8: 35).

30. Of hij ontvangt honderdvoud nu in deze tijd, huizen en broeders en zusters en moeders en kinderen en akkers met (d. i. te midden van) de vervolgingen, die hem nog van alles beroven wat hij niet zelf verlaten heeft, of uitwendig wegnemen, waarvan hij inwendig al afstand deed (vs. 29) en in de toekomende eeuw het eeuwige leven.

31. Maar vele eersten van degenen die tot het eeuwige leven geroepen zijn, zullen, ten opzichte van hetgeen zij aan het einde krijgen, de laatsten zijn en omgekeerd zullen velen, die de laatsten zijn wat hun roeping aangaat, de eersten zijn ten opzichte van hetgeen zij ontvangen. Daarom behoren de eerstgeroepenen er wel voor te waken dat zij zich niet verheffen boven anderen, terwijl de later geroepenen geen reden hebben zich te beklagen over hun latere roeping.

Het voor ons liggende gedeelte van het gesprek dient niet zozeer, zoals op het eerste gezicht zou kunnen lijken, om tegenover het gedrag van de rijke jongeling dat van de apostelen in een gunstig licht te stellen en om hun hoofd de krans van roem te vlechten. Het heeft integendeel ten doel om tegenover de zwaren eis tot het verlaten van alle goederen in de dienst van Jezus, het evenwicht te herstellen door nader te spreken over de inhoud van de belofte die met de eis verbonden is en de bijzondere grootte daarvan te doen kennen. Zoals wij al bij Mattheüs hebben aangewezen, komt hier weer het karakter van de beide Evangeliën van Markus en van Lukas, wat hun bestemming voor de gelovigen uit de heidenen aangaat, zeer duidelijk voor de dag. Zij hebben dat gedeelte van Jezus’ antwoord, dat in het bijzonder de apostelen aangaat en op de "wedergeboorte" of de herstelling van het duizendjarig rijk ziet, weggelaten, omdat het duizendjarig rijk alleen een vervulling van in het bijzonder aan Israël gegeven beloften is en de verwezenlijking van toestanden zoals de profeten die voor die tijd van de terugkomst van hun volk hadden aangekondigd. In die vervulling en verwezenlijking hebben echter de gelovigen uit de heidenen geen onmiddellijk en vol aandeel, voor wie dan ook het begrijpen van de profetieën die daarop betrekking hebben gesloten is gebleven en pas nu de vervulling van het voorzegde met snelle stappen vordert, enigermate helder begint te worden. Terwijl echter Markus en Lukas datgene wat voor Mattheüs omwille van Israël van bijzondere betekenis was, terzijde hebben gelaten, heeft daarentegen Markus datgene wat Mattheüs en ook Lukas in zijn hoofdpunten aanvoerde met alle nauwkeurigheid bericht en in bijzonderheden meegedeeld, waarop het honderd - of veelvuldig weer ontvangen van het verlaten nog "nu in deze tijd" betrekking heeft en in welke zin het moet worden verstaan. Plaatsen wij eerst onder a bij elkaar wat iemand omwille van het Evangelie verlaat en dan onder b wat hij daarvoor honderdvoudig ontvangen zal, dan krijgen wij: a. huis, broeders, zusters, vader, moeder, vrouw, kinderen, akkers. b. huizen, broeders, zusters, moeders, kinderen, akkers. Zo is de kanttekening van Luther nu juist: "Die gelooft moet vervolging lijden en alles er voor afstaan; toch heeft hij genoeg; waar hij komt, vindt hij vader, moeder, broeders, goederen, meer dan hij ooit kon verlaten"; juist de vaders zijn onder b weggelaten, zo ook de vrouwen. Hier wordt duidelijk gezien op een geestelijk weer ontvangen; daarom zijn onder die personen de broeders en zusters vooropgesteld als de verwantschap die het meest algemeen op de voorgrond treedt, en alle deelgenoten van hetzelfde heil in Christus omvat. (Hand. 9: 17; 11: 29. Rom. 14: 10 vv. 1 Kor. 6: 5 v. ; 7: 15. Filippenzen . 1: 14. Jak. 2: 15 enz.). Voor "kinderen" dient tot verklaring de betrekking die Paulus tot de Korinthiërs en tot Timotheüs inneemt in 1 Kor. 4: 14 , evenals die van Petrus tot Markus in 1 Petr. 5: 13;

Vergelijk bij "moeders" Rom. 16: 13 en bij alle uitdrukkingen tezamen het eigen woord van de Heere in vs. 24 en Hoofdstuk 3: 34 v. Zoals nu de vrouw buiten beschouwing blijft, omdat dit geen overbrenging op geestelijk gebied duldt, zo wordt het "vader" hoewel een overbrenging alleszins gepast is (1 Kor. 4: 15) evenwel weggelaten met het oog op hetgeen de Heere in MATTHEUS. 23: 9 zegt. Wat de zaken of goederen aangaat, die de personen van voren en achteren insluiten, zo denkt men bij "huizen" aan de huizen van gastvrienden of broeders (Rom. 12: 13. 1 Petrus . 4: 9. Hebr. 13: 2) en bij "akkers" aan de gemeenschap van goederen onder de eerste Christenen (Hand. 2: 45; 4: 36 v.) en aan de collecten of giften, waarmee de gemeenten elkaar wederkerig ondersteunden (Hand. 11: 29 v. 2 Kor. 8: 1 vv. 9: 1 vv.), maar ook geestelijk aan nieuwe arbeidsvelden in de dienst van de kerk. Wanneer er wordt bijgevoegd: "met vervolgingen" dan is dat moeilijk te nemen als iets dat nog daarbij komt ("vervolgingen het beste, dat men verkrijgt" P. Lange), maar de uitdrukking moet worden verklaard zoals boven is aangegeven. Daardoor moet worden gezegd dat de nieuwe bezittingen, van welke zo even sprake was, niet door vervolgingen kunnen worden ontroofd. Zij vergezellen de mens door de vervolgingen heen en duren tot in de hele toekomst, zelfs wanneer men niet meer in de wereld is. Klostermann merkt zeer juist op dat de voorstelling van het weer te ontvangen in deze wereld duidelijk gegeven is uit het bewustzijn van iemand die in de zegeningen die hem uit zijn zelfverloochenend belijden van Jezus zouden toekomen, weet en ziet dat zij rijkelijk en overvloedig opwogen tegen hetgeen hij verlaten heeft. Bij de slotzin vs. 31 heeft Markus weer de algemeen toepasselijke zin op het oog, zoals ook Lukas (13: 30) duidelijk is. De bijzondere bedoeling voor de apostelen en de met hen gelijkgestelden van de laatsten tijd heeft voor de heiden-Christenen geen onmiddellijke, henzelf aangaande betekenis, waarom hij ook de gelijkenis die tot opheldering dient van het gezegde naar die kant, welke in MATTHEUS. 20: 1-16 er wordt bijgevoegd, niet aanvoert. Deze weglating dient tot een feitelijk bewijs dat wij die gelijkenis vroeger 20: 7) en 20: 15) juist hebben verklaard, zoals ook weer de mogelijkheid van een juiste en met de samenhang overeenkomstige verklaring van die zo moeilijke gelijkenis de juistheid van onze opvatting van de Openbaring van Johannes waarborgt, zoals wij die al vaak met een enkel woord gaven.

31. Maar vele eersten van degenen die tot het eeuwige leven geroepen zijn, zullen, ten opzichte van hetgeen zij aan het einde krijgen, de laatsten zijn en omgekeerd zullen velen, die de laatsten zijn wat hun roeping aangaat, de eerstenzijn ten opzichte van hetgeen zij ontvangen. Daarom behoren de eerstgeroepenen er wel voor te waken dat zij zich niet verheffen boven anderen, terwijl de later geroepenen geen reden hebben zich te beklagen over hun latere roeping.

Het voor ons liggende gedeelte van het gesprek dient niet zozeer, zoals op het eerste gezicht zou kunnen lijken, om tegenover het gedrag van de rijke jongeling dat van de apostelen in een gunstig licht te stellen en om hun hoofd de krans van roem te vlechten. Het heeft integendeel ten doel om tegenover de zwaren eis tot het verlaten van alle goederen in de dienst van Jezus, het evenwicht te herstellen door nader te spreken over de inhoud van de belofte die met de eis verbonden is en de bijzondere grootte daarvan te doen kennen. Zoals wij al bij Mattheüs hebben aangewezen, komt hier weer het karakter van de beide Evangeliën van Markus en van Lukas, wat hun bestemming voor de gelovigen uit de heidenen aangaat, zeer duidelijk voor de dag. Zij hebben dat gedeelte van Jezus’ antwoord, dat in het bijzonder de apostelen aangaat

en op de "wedergeboorte" of de herstelling van het duizendjarig rijk ziet, weggelaten, omdat het duizendjarig rijk alleen een vervulling van in het bijzonder aan Israël gegeven beloften is en de verwezenlijking van toestanden zoals de profeten die voor die tijd van de terugkomst van hun volk hadden aangekondigd. In die vervulling en verwezenlijking hebben echter de gelovigen uit de heidenen geen onmiddellijk en vol aandeel, voor wie dan ook het begrijpen van de profetieën die daarop betrekking hebben gesloten is gebleven en pas nu de vervulling van het voorzegde met snelle stappen vordert, enigermate helder begint te worden. Terwijl echter Markus en Lukas datgene wat voor Mattheüs omwille van Israël van bijzondere betekenis was, terzijde hebben gelaten, heeft daarentegen Markus datgene wat Mattheüs en ook Lukas in zijn hoofdpunten aanvoerde met alle nauwkeurigheid bericht en in bijzonderheden meegedeeld, waarop het honderd - of veelvuldig weer ontvangen van het verlaten nog "nu in deze tijd" betrekking heeft en in welke zin het moet worden verstaan. Plaatsen wij eerst onder a bij elkaar wat iemand omwille van het Evangelie verlaat en dan onder b wat hij daarvoor honderdvoudig ontvangen zal, dan krijgen wij: a. huis, broeders, zusters, vader, moeder, vrouw, kinderen, akkers. b. huizen, broeders, zusters, moeders, kinderen, akkers. Zo is de kanttekening van Luther nu juist: "Die gelooft moet vervolging lijden en alles er voor afstaan; toch heeft hij genoeg; waar hij komt, vindt hij vader, moeder, broeders, goederen, meer dan hij ooit kon verlaten"; juist de vaders zijn onder b weggelaten, zo ook de vrouwen. Hier wordt duidelijk gezien op een geestelijk weer ontvangen; daarom zijn onder die personen de broeders en zusters vooropgesteld als de verwantschap die het meest algemeen op de voorgrond treedt, en alle deelgenoten van hetzelfde heil in Christus omvat. (Hand. 9: 17; 11: 29. Rom. 14: 10 vv. 1 Kor. 6: 5 v. ; 7: 15. Filippenzen . 1: 14. Jak. 2: 15 enz.). Voor "kinderen" dient tot verklaring de betrekking die Paulus tot de Korinthiërs en tot Timotheüs inneemt in 1 Kor. 4: 14 , evenals die van Petrus tot Markus in 1 Petr. 5: 13; Vergelijk bij "moeders" Rom. 16: 13 en bij alle uitdrukkingen tezamen het eigen woord van de Heere in vs. 24 en Hoofdstuk 3: 34 v. Zoals nu de vrouw buiten beschouwing blijft, omdat dit geen overbrenging op geestelijk gebied duldt, zo wordt het "vader" hoewel een overbrenging alleszins gepast is (1 Kor. 4: 15) evenwel weggelaten met het oog op hetgeen de Heere in MATTHEUS. 23: 9 zegt. Wat de zaken of goederen aangaat, die de personen van voren en achteren insluiten, zo denkt men bij "huizen" aan de huizen van gastvrienden of broeders (Rom. 12: 13. 1 Petrus . 4: 9. Hebr. 13: 2) en bij "akkers" aan de gemeenschap van goederen onder de eerste Christenen (Hand. 2: 45; 4: 36 v.) en aan de collecten of giften, waarmee de gemeenten elkaar wederkerig ondersteunden (Hand. 11: 29 v. 2 Kor. 8: 1 vv. 9: 1 vv.), maar ook geestelijk aan nieuwe arbeidsvelden in de dienst van de kerk. Wanneer er wordt bijgevoegd: "met vervolgingen" dan is dat moeilijk te nemen als iets dat nog daarbij komt ("vervolgingen het beste, dat men verkrijgt" P. Lange), maar de uitdrukking moet worden verklaard zoals boven is aangegeven. Daardoor moet worden gezegd dat de nieuwe bezittingen, van welke zo even sprake was, niet door vervolgingen kunnen worden ontroofd. Zij vergezellen de mens door de vervolgingen heen en duren tot in de hele toekomst, zelfs wanneer men niet meer in de wereld is. Klostermann merkt zeer juist op dat de voorstelling van het weer te ontvangen in deze wereld duidelijk gegeven is uit het bewustzijn van iemand die in de zegeningen die hem uit zijn zelfverloochenend belijden van Jezus zouden toekomen, weet en ziet dat zij rijkelijk en overvloedig opwogen tegen hetgeen hij verlaten heeft. Bij de slotzin vs. 31 heeft Markus weer de algemeen toepasselijke zin op het oog, zoals ook Lukas (13: 30) duidelijk is. De bijzondere bedoeling voor de apostelen en de met hen gelijkgestelden

van de laatsten tijd heeft voor de heiden-Christenen geen onmiddellijke, henzelf aangaande betekenis, waarom hij ook de gelijkenis die tot opheldering dient van het gezegde naar die kant, welke in MATTHEUS. 20: 1-16 er wordt bijgevoegd, niet aanvoert. Deze weglating dient tot een feitelijk bewijs dat wij die gelijkenis vroeger 20: 7) en 20: 15) juist hebben verklaard, zoals ook weer de mogelijkheid van een juiste en met de samenhang overeenkomstige verklaring van die zo moeilijke gelijkenis de juistheid van onze opvatting van de Openbaring van Johannes waarborgt, zoals wij die al vaak met een enkel woord gaven.

IV. Vs. 32-45. (zie ook). De tot hiertoe behandelde drie stukken van onze groep verhalen gingen allen over het huisgezin, het eerste over de echt, het tweede over de kinderen, het derde over de wereldse bezittingen. Tot dit drievoudig onderricht van de Heere met de geschiedkundige aanleiding, hebben de beide eerste Evangelisten (want de gelijkenis bij Mattheus 20: 1-16 is alleen een nadere opheldering van het woord in MATTHEUS. 19: 30 vv. en behoort werkelijk tot het onderricht) bij hun voorstelling van Zijn werkzaamheid in Perea zich bepaald, terwijl de derde evangelist juist deze werkzaamheid tot het voorname punt van zijn voorstelling gemaakt heeft. Nu gaat de Heere uit Perea over de Jordaan naar Jericho; want de tijd is nu gekomen dat Hij naar Jeruzalem gaat om te lijden en te sterven. Wij nemen de aankondiging van het lijden bij het gaan van Jericho en de bede van de zonen van Zachéus tot een beeld tezamen.

32. a) En zij waren op weg naar Jeruzalem. Zij kwamen op deze weg, die zij in vs. 17 naar de stad Livias waren ingeslagen, op een punt waarop het de discipelen duidelijk werd dat die reis naar Jeruzalem ging. En Jezus ging voor hen, zoals een veldheer de zijnen voorgaat wanneer hij hen in de slag leidt. Dit versterkte hen nog meer in de overtuiging dat Hij de bepaalde bedoeling had om nu tot volvoering te laten komen wat Hij in Hoofdst. 8: 31; 9: 12 en 31 had voorzegd. En zij waren verbaasd, zij waren vervuld met het voorgevoel van de ernstige, moeilijke toekomst, die zij nu tegemoet werden geleid; een groot getal bleef daarom al treuzelend achter. Slechts enigen bleven bij Hem, volgde Hem en waren bevreesd, zij gingen in grote angst mee. En Hij stond stil om de twaalf weer tot Zich te nemen, om Zijn twaalf discipelen bij elkaar te doen komen en begon hen de dingen te zeggen die Hem zouden overkomen.

a)MATTHEUS. 16: 21; 17: 22. Mark. 8: 31; 9: 31. Luk. 9: 22; 24: 7.

33. En Hij zei: Zie, wij gaan op naar Jeruzalem en de Zoon des mensen zal aan de overpriesters en de schriftgeleerden overgeleverd worden en zij zullen Hem ter dood veroordelen en Hem aan de heidenen overleveren.

34. En zij zullen Hem bespotten en Hem geselen en Hem bespuwen en Hem doden en op de derde dag zal Hij weer opstaan (vgl. bij Matth. 20: 19).

"Hij zegt hen niets meer dan over de opstanding, omdat Hij hen dan alles weer verklaren zal. Tot die tijd zegt Hij hen alles vooraf, opdat zij gedurende het lijden hun geloof behouden en niet op enig punt tot de wanhopige gedachte zouden komen dat het nu met Hem gedaan was. "

35. En tot Hem kwamen, dadelijk nadat de Heere in de zo even medegedeelte rede aan de discipelen de toekomst bekend had gemaakt die zij nu tegemoet gingen, Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeüs, geleid door hun moeder Salomo, die voorhen sprak en nu weer tot Jezus was gekomen 20: 20"), zeggende: Meester! wij zouden willen dat Gij het volgende voor ons doet.

36. En Hij zei tot hen, opdat het openbaar zou worden wat zij wilden, hoewel Hij het al wist: Wat wilt u dat Ik voor u doe?

37. En zij zeiden tot Hem: Geef ons dat wij mogen zitten, de een aan Uw rechter- en de ander aan Uw linkerhand in Uw heerlijkheid, wanneer Gij in Uw koninkrijk gekomen zult zijn.

De twee zonen van Zebedeüs zijn Johannes, de Evangelist en de grote St. Jakob; deze waren de naaste vrienden van de Heere, daarom wilden zij bij Hem iets bijzonders zijn. Nu hadden zij vaak van Hem gehoord dat Hij een Koning was en een rijk zou hebben, wat zij als goede ontwikkelde mensen als een werelds rijk hadden begrepen. Daarom doen zij ook een goede slag, zij zijn echt moedige vissers; zij denken dat zij er snel bij moeten zijn vóór anderen komen en hen de eer ontnemen; zij denken er nu over hoe zij de anderen zullen voorkomen en het eerst er bij zullen zijn. Om dit echter soepel te laten gaan bespreken zij het met hun moeder, om de zaak te volvoeren. Zij dachten: wanneer wij niet goed handelen zal Hij zeggen dat de moeder als een vrouw dwaas gehandeld heeft en wanneer het lukt dan hebben zij de eer. Maar Hij zal het hun moeder niet licht kunnen afslaan, zoals gewoonlijk de vrouwen gemakkelijker iets kunnen verkrijgen dan de mannen; want zij kunnen het zo goed overleggen. Zij gaan heen, de moeder en de zonen en doen de bede: "Laat ons zitten enz. "

39. En zij konden nog niet in zijn hele omvang weten wat zij op zich zouden nemen, maar toch wilden zij al als jeugdige adelaars de vleugels uitslaan en als toekomstige leeuwen hun moed openbaren. Zij zeiden tot Hem: Dat kunnen wij. Jezus zei echter tot hen: De drinkbeker die Ik drink, zult u wel drinken en met de doop gedoopt worden, waar Ik mee gedooptwordt;

38. Maar Jezus zei tot hen: U weet niet wat u verlangt. Kunt u gewillig al het bittere aannemen dat u zal worden toegedeeld, de drinkbeker drinken die Ik drink en door u geheel over te geven tot het lijden van de dood met de doopgedoopt worden, a) waarmee Ik gedoopt wordt?

a)Luk. 12: 50.

Ach hoe vaak is dat ook waar van bidden voor ons en de onzen? Hoeveel dwaasheid, ijdelheid, vleselijke gezindheid vermengt zich met onze wensen en gebeden! Hoe vaak is het vergif, dat wij met sterk handenwringen willen afbidden en afsmeken van de Vader in de hemel! Hoeveel vaders, die dit of dat schijnbaar geluk voor zijn kind hebben afgedwongen, hebben later, nadat zij hun kind ongelukkig zagen, met smart erkend: ik wist niet wat ik deed! Hoeveel moeders, die het leven van haar zieke lieveling in het gebed als het ware afgedwongen hebben, spraken na jaren met zuchten: ik wist niet wat ik bad; als u toen gestorven was, was u onschuldig gestorven, u was gelukkig heengegaan, nu leeft u, maar u

leeft mij tot schande! "U weet niet wat u verlangt, " dat heeft vooral betrekking van alle wensen van de ijdelheid, van de grootsheid, van de eergierigheid. Rijkdom, roem en eer wilt u voor uzelf en de uwen; maar vergeet niet: hoe hoger men staat, hoe dieper men vallen kan; hoe groter de waardigheid, des te groter de verantwoording; hoe groter de bezitting, des te groter de zorg!

38. Maar Jezus zei tot hen: U weet niet wat u verlangt. Kunt u gewillig al het bittere aannemen dat u zal worden toegedeeld, de drinkbeker drinken die Ik drink en door u geheel over te geven tot het lijden van de dood met de doopgedoopt worden, a) waarmee Ik gedoopt wordt?

a)Luk. 12: 50.

Ach hoe vaak is dat ook waar van bidden voor ons en de onzen? Hoeveel dwaasheid, ijdelheid, vleselijke gezindheid vermengt zich met onze wensen en gebeden! Hoe vaak is het vergif, dat wij met sterk handenwringen willen afbidden en afsmeken van de Vader in de hemel! Hoeveel vaders, die dit of dat schijnbaar geluk voor zijn kind hebben afgedwongen, hebben later, nadat zij hun kind ongelukkig zagen, met smart erkend: ik wist niet wat ik deed! Hoeveel moeders, die het leven van haar zieke lieveling in het gebed als het ware afgedwongen hebben, spraken na jaren met zuchten: ik wist niet wat ik bad; als u toen gestorven was, was u onschuldig gestorven, u was gelukkig heengegaan, nu leeft u, maar u leeft mij tot schande! "U weet niet wat u verlangt, " dat heeft vooral betrekking van alle wensen van de ijdelheid, van de grootsheid, van de eergierigheid. Rijkdom, roem en eer wilt u voor uzelf en de uwen; maar vergeet niet: hoe hoger men staat, hoe dieper men vallen kan; hoe groter de waardigheid, des te groter de verantwoording; hoe groter de bezitting, des te groter de zorg!

39. En zij konden nog niet in zijn hele omvang weten wat zij op zich zouden nemen, maar toch wilden zij al als jeugdige adelaars de vleugels uitslaan en als toekomstige leeuwen hun moed openbaren. Zij zeiden tot Hem: Dat kunnen wij. Jezus zei echter tot hen: De drinkbeker die Ik drink, zult u wel drinken en met de doop gedoopt worden, waar Ik mee gedooptwordt;

40. Maar het zitten aan Mijn rechter- en Mijn linkerhand is niet aan mij, maar het zal gegeven worden aan degene die Mijn vader wil.

U denkt er over hoe u tot grote eer zult komen; dat zal vanzelf komen: de troon waarop u zult zitten is allang gemaakt; zie alleen toe hoe u daartoe mag komen; maar u zult er op dezelfde manier toe komen als Ik er toe komen zal.

De toedeling van de eer waar zij om gevraagd hadden, was niet de zaak van een bijzondere gunst die de Zoon naar willekeur kon schenken; zij behoorde ook niet tot Zijn ambt zolang Hij nog in de staat van de vernedering was; zij hing af van Gods heilige wil en van Zijn raadsbesluit, dat pas op de dag van het oordeel zou worden volvoerd. Dan zal de Zoon eer en heerlijkheid toedelen aan degenen die door de Vader daartoe verordend en bereid zijn.

40. Maar het zitten aan Mijn rechter- en Mijn linkerhand is niet aan mij, maar het zal gegeven worden aan degene die Mijn vader wil.

U denkt er over hoe u tot grote eer zult komen; dat zal vanzelf komen: de troon waarop u zult zitten is allang gemaakt; zie alleen toe hoe u daartoe mag komen; maar u zult er op dezelfde manier toe komen als Ik er toe komen zal.

De toedeling van de eer waar zij om gevraagd hadden, was niet de zaak van een bijzondere gunst die de Zoon naar willekeur kon schenken; zij behoorde ook niet tot Zijn ambt zolang Hij nog in de staat van de vernedering was; zij hing af van Gods heilige wil en van Zijn raadsbesluit, dat pas op de dag van het oordeel zou worden volvoerd. Dan zal de Zoon eer en heerlijkheid toedelen aan degenen die door de Vader daartoe verordend en bereid zijn.

41. En toen de andere tien, de medeapostelen, dit hoorden, begonnen zij het Jakobus en Johannes zeer kwalijk te nemen dat zij zich als het hoogste in het rijk van Christus beschouwden.

42. Maar Jezus wilde het ontstaan van ergernis in zijn meteen teniet doen, riep hen tot Zich en zei tot hen: U weet dat degenen, die geacht worden oversten te zijn van de volken, degenen, die in de regering zijn, zonder nader onderscheid hoe zij daartoe gekomen zijn, heerschappij voeren over hen, over de hun onderworpen volken, die ook genoodzaakt zijn onder hun scepter te buigen en hun groten, de magnaten van deze vorsten, gebruiken macht over hen die hen de vorstelijke gunst of willekeur heeft toegedeeld.

43. a)Onder u zal het echter niet zo zijn dat u daarom boven anderen verhoogd zou willen worden om hen dan uw heerschappij te laten voelen, maar wie onder u groot zal willen worden, die zal uw dienaar zijn.

a) 1 Petrus . 5: 3.

44. En wie van u de eerste zal willen worden, die zal ieders dienstknecht zijn (Hoofdstuk 9: 35).

45. Want ook de Zoon des mensen, uw Meester en Heer, aan wie u gelijkvormig behoort te zijn, is niet gekomen a) om gediend te worden, maar om te dienen en om dat in de volste en rijkste mate te doen, om b) Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen.

a)Joh. 13: 14. Filippenzen . 2: 7. b)Efeze 1: 7. Kol. 1: 14. 1 Tim. 2: 6. Tit. 2: 14.

Dat de wereldlijke vorsten heersen en de machtigen onder hen macht bezitten, daarin wil Ik niet ingrijpen, want God heeft het zo beschikt en dus moet het zo zijn; maar u goede mensen, meent u dat ook Ik zulk een bestuur wil voeren en instellen? Dat is vroeger gesticht en geregeld, daarom ben Ik niet hier, maar Ik ben gekomen om ieder te dienen; en in Mijn rijk moet het dus zo gaan: wie een groot Heer wil zijn, die moet veel, veel dienen en wie tot grote eer wil komen, die moet ieders knecht zijn, dan gaat het goed. Als iemand grote macht en

heerlijkheid zou hebben, dan zou Ik die met recht boven alle anderen hebben omdat Ik Gods Zoon ben en dit bevel meebreng, dat Ik de mensen het Godsrijk aanwijs. Maar dat bevel en dat ambt heb Ik daartoe niet nodig, dat Ik daardoor groot en machtig wordt. Ik dien en dien met Mijn lichaam en leven, dat Ik daardoor voor de zonde betaal. Leer dus u in uw roeping te schikken; laat de duivel u niet verleiden, alsof Mijn rijk een rijk van de wereld was.

V. Vs. 46-52. (zie ook). Van de beide genezingen van blinden, die Jezus te Jericho verrichtte, de ene vóór de ingang in de stad, de andere bij het uitgaan, bericht Markus de tweede, waarbij hij niet alleen naam en afkomst van de man vermeldt, maar ook de bijzondere omstandigheden in schilderachtige trekken onder de aandacht plaatst. Daarentegen is hij in de beschrijving van de manier waarop de Heere de blinden geneest, zeer eenvoudig. Hij spreekt in helemaal niet over het aanraken van de ogen en legt des te meer gewicht op de getuigenis van het geloof. Het is alsof hij voorzag, dat men te Rome eens omgekeerd zou handelen en met veel uitwendige manipulaties, maar zo veel te minder met het levend geloof van het hart te doen zou hebben. Nu wilde hij in Petrus naam tegen zo’n vernietigen van de juiste verhouding protesteren.

46. En zij kwamen, na zich bij Quarantania aan een gezelschap van feestreizigers te hebben aangesloten, te Jericho, waar dadelijk bij het ingaan van de stad een blinde hen tegemoet kwam (Luk. 18: 35 vv.). En toen Hij, de Heere met Zijn discipelen en een grote menigte uit Jericho ging, zat de zoon van Timeüs (= eerwaardig), Bartimeüs de blinde, bedelend aan de weg.

Bartimeüs is eigenlijk al "zoon van Timeüs", maar is zozeer tot eigen naam van de bedelaar geworden dat de bijvoeging "zoon van Timeüs" niet als overzetting, maar als opzettelijk daarbij gevoegde nadere aanwijzing beschouwd moet worden.

Die nauwkeurige opgaaf van de persoon is hetzelfde als die in Hoofdst. 15: 21 , dat Simon van Cyrene de vader van Alexander en Rufus was.

Timeüs was waarschijnlijk later een bekend Christen.

47. Deze vroeg aan de mensen wat de grote optocht betekende, waarvan hij het gedruis vernam, hoorde dat het Jezus de Nazarener was, die als in een koninklijke optocht voorbij ging en begon, door de Geest van God aangegrepen, te roepen en te zeggen: Jezus, gij Zoon van David! ontferm U over mij.

48. En velen bestraften hem, opdat hij zwijgen zou en de feesttrein niet door zijn geschreeuw zou storen, maar hij riep des te meer: Gij Zoon van David! ontferm U over mij.

Een groot geloof is het, dat de blinde Hem Davids Zoon noemt, van wie de mensen hem hadden gezegd, dat het Jezus van Nazareth was.

Het was natuurlijk dat degenen die Christus omringden bij de gedachte aan het begin van Zijn Koninkrijk zich tevens aan de voorstelling overgaven dat nu de gewoonten van het hof en

hiërarchische orde vereist werden, maar ook natuurlijk, dat de ontferming van Jezus die nevel deed wijken. Hier vertoont zich een beeld van de tegenstelling tussen de hiërarchische en de evangelische gemeente. Daar worden de ellendigen en armen gedreigd om te zwijgen, wanneer zij de Heere onmiddellijk aanroepen; hier is het: "Heb goede moed, sta op, Hij roept u. "

49. En Jezus stond stil toen Hij openlijk voor al het volk het geroep: Zoon van David hoorde, dat Hij eerst opzettelijk niet gehoord had (MATTHEUS. 9: 27 vv.), zei dat men hem roepen zou en zij riepen de blinde en zeiden tot hem: Heb goede moed, sta op, Hij roept u.

Het gedruis heeft de blinde opmerkzaam gemaakt; de vele medelopers in de gemeente kunnen de ellendige wel niet helpen, toch wekken zij zijn verwachting op; hij leert door hen dat de hulp nabij is. Heeft hij ook niets aan de grote trein, zo is toch de Heere in die trein en deze Heere, de Zoon van David, roept hij aan om ontferming. De medelopers, ver van hem te helpen, willen hem zelfs afschrikken; zij willen niet hebben, dat de bedelaar iets bijzonders verlangt; hij moet de Koning in Zijn zegetocht niet hinderen; er moet geen sterker verlangen naar redding zijn dan dat in de grote menigte. Maar laat zich het geloof door die tegenstand uitwissen? Het ware geloof nooit, de tegenstand wekt dat op, het wordt van het zien op mensen vrij, het roept des te luider tot de Heere om ontferming en later vallen ook de mensen hem toe wanneer zij gewaar worden wat voor een andere Helper de Heere is dan alle mensen. Want hoewel Hij op reis is naar Jeruzalem en zonder Zijn groot doel uit het oog te verliezen, is het Hem toch niet te gering om terwille van één ongelukkige stil te staan.

50. En hij vergat zijn blindheid in de grote vreugde geheel. Hij wierp Zijn mantel af om bij het lopen hierdoor niet te worden belemmerd, stond op en kwam tot Jezus, zonder dat iemand hem leidde.

51. En Jezus antwoordde Hem: Wat wilt u dat Ik voor u doen zal? En de blinde zei tot Hem: Rabboni! 23: 7"), dat ik ziende mag worden.

52. En Jezus zei tot hem: Ga heen, a) uw geloof heeft u behouden. En meteen hij ziende en volgde Jezus op de verdere weg.

a)MATTHEUS. 9: 22. Mark. 5: 34.

Het was een koninklijke optocht, waarvan het gedruis zelfs de opmerkzaamheid van de blinde opwekte; en hij, de blinde, die Hem niet zag, misschien omdat hij Hem niet zag, riep Hem, terwijl het volk, dat Hem zag, alleen de man van Nazareth zag; hij riep Hem alleen op grond van hetgeen hij gehoord had, als een Koning aan en begroette Hem als Zoon van David. Toen hij ondanks veel verwijten in zijn roepen volhardde, betoonde hij daardoor zijn vertrouwen, dat Jezus barmhartiger zou zijn en zijn roepen anders zou opnemen dan zij, die in Zijn gevolg waren en hem terughielden. Daarom blijft Jezus staan en het vertrouwen van de blinde wordt gerechtvaardigd, omdat juist zij hem de verhoring van zijn roepen verzekeren, die hem daarvan hadden willen terughouden, als was het te vergeefs. De vreugde, die uit zijn haasten bleek, was een bewijs dat zijn roepen een geloof van grotere verwachting veronderstelde dan

de bede om een gewone aalmoes. Alleen daarom dan vroeg Jezus, opdat openbaar zou worden in welke mate hij van Hem ontferming verwachtte en terwijl Hij vervolgens doet wat de blinde begeerd had, in het geloof, dat Hij de beloofde Koning was, gaf Jezus aan dit geloof een heerlijk getuigenis. Het is opmerkelijk dat de blinde het herkregen vermogen om zelfstandig te kunnen gaan, tot niets anders bezigt dan dat hij Jezus op Zijn weg volgde, hoewel de aanblik die Hij nu had misschien zijn verwachting tegensprak.

Markus slaat de geschiedenis van), die hierop volgt, over. Het lag in de hoofdgedachte van het Lukas-evangelie dat de begenadiging van de rijke tollenaar niet mocht ontbreken. Mattheüs en Markus zijn er echter te zeer op bedacht om deze grote feesttocht te schilderen, dan dat zij ook, behalve de genezing van de blinde, nog dit geval zouden mededelen en er bij zouden kunnen stilstaan. Mattheüs wilde ook uit bescheidenheid de herhaalde begenadiging van tollenaars niet op de voorgrond stellen; Markus vermeed misschien voor de Romeinse Christenen een nieuwe herinnering aan de haat van de Joden tegen Rome.

32. Maar als wij zeggen: Uit de mensen, dan vrezen wij het volk; wij kunnen dus niet uitspreken wat wij anders graag geantwoord zouden hebben; a) want de menigte meende van Johannes dat hij echt een profeet was en zouden het zeker niet hebben verdragen als zo de overpriesters en schriftgeleerden hem Zijn eer hadden ontroofd.

a)MATTHEUS. 14: 5. Mark. 6: 20.

33. En zij antwoordden Jezus: Wij weten het niet. En Jezus antwoordde hen: Dan zeg Ik u ook niet door welke macht Ik deze dingen doe.

De wedervraag rust op de veronderstelling dat de overheid, wanneer zij over Johannes haar roeping trouw vervuld had, tot zo’n vraag aan Jezus in het geheel niet meer had hoeven te komen. Zoals Hij in Hoofdstuk 9: 12 gezegd heeft dat de vervulling van de profetie in Johannes en in Hemzelf parallel was, zo zegt Hij door Zijn vraag aan de overheid dat zij alleen in diezelfde mate bekwaam is Zijn volmacht te erkennen en tot onderzoek gerechtigd is, als zij de goddelijke oorsprong van de werkzaamheid van Johannes, die zich in zijn doop uitdrukte, erkend heeft. Is zij over dit duidelijk begin van het Godsrijk onverschillig gebleven, dan heeft zij geen recht meer van de voortgang van de verwezenlijking van dat rijk te verwachten, dat het zich voor haar wettigt. Terwijl Jezus hen het antwoord weigert en evenwel het door hen betwijfelde recht daarna gebruikt, is beslist dat het Godsrijk zich op zo’n manier zal verwezenlijken en openbaren, waarbij de goedkeuring van de geestelijke overheid van Israël ontbreekt en dat wie het deelachtig wil worden door de onmiddellijke indruk daarvan op zijn geweten al vrij moet zijn geworden van de gebondenheid aan die geestelijke autoriteit.

Het ongeloof heeft geen voelen en zelden de moed geheel en openlijk uit te spreken wat het voelt. Het is, met welke ijver het zich daarvan ook het voorkomen geven mag, het is geen toestand van kracht of moed, maar van vrees, van bestendige vrees voor de waarheid en daarom van zorgvuldige vermijding ook van de weg op welke de waarheid gevonden wordt. Verwacht van het ongeloof noch ernstig onderzoek, noch eerlijke redenering, noch een

oprechte rekenschap van gevoelens; immers niet daar waar het begint te vermoeden, dat het zich aan een heilige waarheid brandt en met de noodzakelijkheid bedreigt wordt tot haar zedelijke gevolgen te komen.

33. En zij antwoordden Jezus: Wij weten het niet. En Jezus antwoordde hen: Dan zeg Ik u ook niet door welke macht Ik deze dingen doe.

De wedervraag rust op de veronderstelling dat de overheid, wanneer zij over Johannes haar roeping trouw vervuld had, tot zo'n vraag aan Jezus in het geheel niet meer had hoeven te komen. Zoals Hij in Hoofdstuk 9: 12 gezegd heeft dat de vervulling van de profetie in Johannes en in Hemzelf parallel was, zo zegt Hij door Zijn vraag aan de overheid dat zij alleen in diezelfde mate bekwaam is Zijn volmacht te erkennen en tot onderzoek gerechtigd is, als zij de goddelijke oorsprong van de werkzaamheid van Johannes, die zich in zijn doop uitdrukte, erkend heeft. Is zij over dit duidelijk begin van het Godsrijk onverschillig gebleven, dan heeft zij geen recht meer van de voortgang van de verwezenlijking van dat rijk te verwachten, dat het zich voor haar wettigt. Terwijl Jezus hen het antwoord weigert en evenwel het door hen betwijfelde recht daarna gebruikt, is beslist dat het Godsrijk zich op zo'n manier zal verwezenlijken en openbaren, waarbij de goedkeuring van de geestelijke overheid van Israël ontbreekt en dat wie het deelachtig wil worden door de onmiddellijke indruk daarvan op zijn geweten al vrij moet zijn geworden van de gebondenheid aan die geestelijke autoriteit.

Het ongeloof heeft geen voelen en zelden de moed geheel en openlijk uit te spreken wat het voelt. Het is, met welke ijver het zich daarvan ook het voorkomen geven mag, het is geen toestand van kracht of moed, maar van vrees, van bestendige vrees voor de waarheid en daarom van zorgvuldige vermijding ook van de weg op welke de waarheid gevonden wordt. Verwacht van het ongeloof noch ernstig onderzoek, noch eerlijke redenering, noch een oprechte rekenschap van gevoelens; immers niet daar waar het begint te vermoeden, dat het zich aan een heilige waarheid brandt en met de noodzakelijkheid bedreigt wordt tot haar zedelijke gevolgen te komen.

HOOFDSTUK 12

VAN DE WIJNGAARD, DE SCHATTING, DE OPSTANDING, HET VOORNAAMSTE GEBOD, DE MESSIAS, DE SCHRIFTGELEERDEN EN DE ARME WEDUWE

1. En Hij begon naar de uitwendige vorm tot het volk, naar het inwendige eigenlijk tot de overpriesters en oudsten (Hoofdstuk 11: 27) door gelijkenissen tot hen te zeggen wat Hem op het harte lag. Zo kon Hij beter Zijn mening uitdrukken dan het, bij al hetgeen waarop gelet moestworden, in een gewone rede mogelijk zou zijn geweest. Eerst stelde Hij in de gelijkenis van de twee zonen hun gedrag als private personen tegenover dat van de tollenaars en zondaars, vervolgens karakteriseerde Hij hen naar hun gedrag als oversten van het volk in de nu volgende gelijkenis. Hij zei tot hen: Een mens a) plantte een wijngaard, zette een tuin daarom, groef een wijnpersbak, bouwde een toren, verhuurde die aan de landlieden en reisde naar het buitenland.

a) Ps. 80: 9. Jes. 5: 1. Jer. 2: 21; 12: 10.

2. En toen het tijd was, zond Hij een dienstknecht tot de landlieden, opdat hij van de landlieden van de vrucht van de wijngaard zou ontvangen, zoveel als hij voor zichzelf bedongen had.

3. Maar zij namen en sloegen hem en zonden hem zonder aandeel weg.

4. En hij zond weer een andere dienstknecht tot hen en die stenigden zij en verwondden hem aan het hoofd en zonden hem heen tot zijn heer, schandelijk behandeld zijnde.

5. En weer zond hij een andere en die doodden zij en vele anderen zond hij daarna, waarvan zij sommigen sloegen en sommigen doodden.

5. En weer zond hij een andere en die doodden zij en vele anderen zond hij daarna, waarvan zij sommigen sloegen en sommigen doodden.

6. Toen hij dan nog een zoon had, die hem lief was, heeft hij ook die tenslotte tot hen gezonden, zeggende: Zij zullen immers mijn zoon ontzien.

7. Maar die landlieden zeiden onder elkaar: a) Deze is de erfgenaam, b)komt laat ons hem doden en de erfenis zal van ons zijn.

a) Ps. 2: 8. b) Gen. 37: 18. MATTHEUS. 26: 3. Joh. 11: 53.

8. En zij namen en doodden hem en wierpen hem, het lijk, buiten de wijngaard ("Uit 21: 39").

9. Wat zal dan de heer van de wijngaard doen? Hij zal komen, zo herhaalde Jezus nog eens langzaam en met aandrang het antwoord, dat de overpriesters en schriftgeleerden en

ouderlingen Hem op deze Zijn vraag gaven 21: 41") en de landlieden verderven en de wijngaard aan anderen geven.

10. Hebt u ook deze schrift (Ps. 118: 22 vv.) niet gelezen: De a) steen, die de bouwlieden verworpen hebben, deze is tot een hoeksteen geworden.

a)Jes. 28: 16. Hand. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Petrus . 2: 6.

11. Door de Heere is dit gebeurd en het is wonderlijk in onze ogen?

11. Door de Heere is dit gebeurd en het is wonderlijk in onze ogen?

12. En zij wilden hem grijpen, maar waren bang voor de menigte, zodat zij hem niet meteen aan durfden te doen wat zij wilden: want zij begrepen dat die gelijkenis op hen sloeg; en zij verlieten Hem en gingen weg.

Volgens Mattheus (21: 28-32; 33-46; 22: 1-14) verbond de Heere met Zijn antwoord aan de commissie uit het Sanhedrin drie gelijkenissen. Door deze toonde Hij aan wat Hij van hen verwachtte, hoe zij als Messias-moordenaars aan het gericht zouden vervallen en het Messiasrijk verliezen. Markus deelt ons van deze alleen de middelste mede en het is juist die gelijkenis, waarin zij verenigd met de vervolgers van de profeten als moordenaars van de Messias voorkomen. Daarbij geeft Hij toch in vs. 1 zelf te kennen, dat Jezus Zijn vijanden meerdere gelijkenissen heeft voorgehouden en nu bericht hij die van de boze wijngaardeniers, deels korter dan Mattheüs en weer langer dan Lukas, hoewel in de opklimming van de zendingen van de bezitter van de wijngaard nauwkeuriger dan Mattheüs. Volgens hem wordt de eerste knecht op de rug geslagen en zonder aandeel weggezonden, de tweede op het hoofd geslagen en beschimpt en dus met schande weggezonden, de derde gedood. In dit derde lot delen vervolgens vele anderen; hierop volgt de zending van de zoon, van wie wordt opgemerkt dat de Heere van de wijngaard er slechts één had. Mattheüs spreekt van een dubbele zending van knechten, eerst in kleiner, vervolgens in groot aantal; en hun lot is: geslagen, gedood, gestenigd te worden. Lukas heeft slechts een toenemende mishandeling van drie na elkaar afgezonden knechten. De wezenlijke hoofdgedachte is overal dezelfde; verschillende zendingen, toenemende mishandeling en zo opklimmende verharding en opstand; daarna de tegenstelling van de gezonden knechten en van de gezonden zoon, de edelmoedige hoop van de Heere op vrees en berouw en van de roekeloze aanslag van de wijngaardeniers op de erfgenaam. Hoe de genadige grootmoedigheid van God worstelt met het zich verstokkend ongeloof van de mensen tot de hoogste eindbeslissing! De Heere in de hemel neemt liever de schijn van dwaasheid aan in het zenden van Zijn Zoon, dan dat Hij Zijn genade niet op het allerhoogst zou openbaren. Het laatste aanknopingspunt voor de genade van God is de vreze in de mens, het laatste overblijfsel van het geloof in het ongeloof is de erkentenis: "Dat is de erfgenaam" en datgene, wat hen eindelijk doemwaardig maakt, is het besluit: "Kom, laat ons Hem doden!"

13. En zij zonden, nadat Hij nog de gelijkenis van de koninklijke bruiloft had voorgedragen (MATTHEUS. 22: 1-14) tot Hem enige farizeeën en herodianen, opdat zij hem in Zijn rede

vangen zouden. Zij wilden Hem tot een openlijk woord dwingen, dat Hem tot de val moest brengen.

14. Dezen kwamen en zeiden tot Hem: Meester wij weten dat Gij waarachtig bent en naar niemand vraagt; want Gij ziet de persoon van de mensen niet aan, maar Gij leert de weg van God in de waarheid. Is het geoorloofd de keizer belasting tegeven of niet? Zullen wij volgens uw mening geven of niet geven?

15. En Hij kende hun geveinsdheid en wist dat zij deden alsof zij dit Hem vroegen uit gewetensbezwaren en door Zijn verklaring tot een zekere overtuiging wilden komen, terwijl zij iets heel anders zochten en Hij zei tot hen: Waarom vraagt u dat Mij? breng Mij een penning, een denarie, waarmee de schatting wordt betaald, zodat Ik hem zie.

15. En Hij kende hun geveinsdheid en wist dat zij deden alsof zij dit Hem vroegen uit gewetensbezwaren en door Zijn verklaring tot een zekere overtuiging wilden komen, terwijl zij iets heel anders zochten en Hij zei tot hen: Waarom vraagt u dat Mij? breng Mij een penning, een denarie, waarmee de schatting wordt betaald, zodat Ik hem zie.

16. En zij brachten er een. En Hij zei tot hen: Van wie is dit beeld en het opschrift? En zij zeiden tot Hem: Van de keizer.

17. En Jezus antwoordde hen: Geef dan aan de keizer wat van de keizer is en aan God dat wat van God is. En zij verwonderden zich over Hem, dat Hij op zo’n manier aan hun valstrikken was ontkomen. (Rom. 13: 7).

Het stellen van de vraag komt voort uit een valse opvatting van Israëls betrekking aan de ene kant tot God en aan de andere kant tot de keizer. De keizer verlangt van de Israëlieten met de belasting niets anders, dan hetgeen voor hen is voortgekomen uit de betrekking tot de Romeinse staat, iets zo uitwendigs, dat dit aan de goddelijke roeping van Israël niets toedoet noch afdoet. God eist daarentegen van de Israëlieten geen munt om hen als Zijn onderdanen te erkennen; Hij eist de inwendige overgave van zichzelf. Het is een vernedering van God, dat men Hem zo tegenover de Romeinse keizer plaatst en met die gelijk stelt, alsof men Hem iets onttrok wanneer men de keizer iets gaf, waartoe aan deze de door God geleide gang van de geschiedenis van de volken het recht gegeven heeft; want dan meent men ook, dat Gods eis met iets dergelijks als wat men den keizer geeft, vervuld zou kunnen worden. Jezus’ woord bestraft die verkeerde gedachte, dat men in plaats van de overgave van het hart aan God, die men Hem boven alles verschuldigd is en altijd te volbrengen, meent, dat men Hem zou kunnen dienen door enig uitwendig werk, waarbij toch in waarheid de mens alleen zichzelf dient.

18. a) En de sadduceeën, die zeggen dat er geen opstanding is, kwamen tot Hem en vroegen Hem: (Hand. 23: 8).

19. Meester! Mozes heeft ons in de wet over de leviraatsecht (Deut. 25: 5 vv.) geschreven: als iemands broer sterft en een vrouw achterlaat en geen kinderen nalaat, dat zijn broeder diens vrouw nemen zal en voor zijn broeder nakomelingen zal verwekken.

20. Er waren nu zeven broers bij ons, in de kring van onze bekenden en de eerste nam een vrouw en stierf en liet geen nakomeling na.

20. Er waren nu zeven broers bij ons, in de kring van onze bekenden en de eerste nam een vrouw en stierf en liet geen nakomeling na.

21. De tweede nam haar ook en is gestorven en ook deze liet geen nakomeling na; en de derde verging het hetzelfde, ook die nam haar en stierf zonder kinderen.

22. En al de zeven namen haar en lieten geen zaad na. Geen enkele van deze had dus bepaald recht op haar verkregen, ten gevolge van het verwekken van kinderen; zij hadden allen evenveel aanspraak op haar. Als laatste van allen is ook devrouw gestorven.

22. En al de zeven namen haar en lieten geen zaad na. Geen enkele van deze had dus bepaald recht op haar verkregen, ten gevolge van het verwekken van kinderen; zij hadden allen evenveel aanspraak op haar. Als laatste van allen is ook devrouw gestorven.

23. In de algemene opstanding dan, wanneer zij, ook deze zeven broers met de vrouw opgestaan zullen zijn, wiens vrouw zal zij van deze zijn? want die zeven hebben haar als vrouw gehad, allen, zoals gezegd is, op dezelfde manier, zonder dat de één een voorrecht boven de anderen had.

24. En Jezus antwoordde hen: Dwaalt u niet, zoals uw rede duidelijk aanwijst, omdat u de schriften niet kent en ook de kracht van God niet? Juist dit door uzelf aangehaalde geval is er een bewijs voor, dat u met uw loochening van deopstanding, met voorbijzien van de schriftwoorden en de macht van God die de verwezenlijking waarborgt, op een valse weg bent.

25. Want als zij uit de doden opgestaan zullen zijn, dan trouwen zij niet en worden ook niet ten huwelijk gegeven, maar zij zijn a) als engelen, die in de hemelen zijn.

a) 1 Joh. 3: 2.

26. Maar over de doden, dat zij opgewekt zullen worden, heeft u daarover niet gelezen in het boek van Mozes, hoe God in de doornenbos tot Hem gesproken heeft en Efod. 3: 6), zeggende: a) Ik ben de God van Abraham en de God van Izaak en de God van Jakob.

a)Hand. 7: 32. Hebr. 11: 16.

27. God is niet een God van de doden, maar een God van de levenden. U dwaalt daarom erg.

De Heere geeft niet aan de sadduceeën, zoals hij dat de farizeeën gaf, een spitsvondig antwoord, maar Hij bestraft de spotters, dat zij de Schrift niet kennen, dat zij van de levende God, die daaruit spreekt, niets weten en evenmin van Gods scheppende kracht, die het leven uit de dood wekt. Van het leven van de opstanding echter, dat de sadduceeën loochenen, leert Hij dat het geen voortzetting van het vleselijk leven is, maar een verheerlijkt leven door de kracht van de God van Abraham, Izaak en Jakob; want zij leven voor Hem allen. Waarom hebt u uit die aanwijzing niet de opstanding van de doden gelezen? Als het geen waarheid was dat God Zichzelf zo genoemd heeft, wanneer alleen menselijke mening Hem zo genoemd had, dan zou het niet meer betekenen, dan die God, die in hun tijd de vaderen vereerden. Maar wanneer Hij zelf God is, die lang na die gelovige vaderen Zich nog altijd hun God noemt, dan kunnen die vaderen niet dood zijn en kan het niet voor altijd met hen gedaan zijn; want God, de levende noemt Zich niet naar doden, verteerden, met welke het uit is.

28. En een van de schriftgeleerden hoorde dat Jezus en de sadduceeën samen in gesprek waren, wist dat Hij hen wel had geantwoord en hoopte dat hij ook op zijn vraag een juist antwoord zou ontvangen. Hij kwam tot Hem en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van allen, dat, wat boven aan staat enhet voornaamste is?

29. En Jezus antwoordde hem: Het eerste van alle geboden is dat uit Deut. 6: 4 vv. : Hoor Israël! de Heere onze God is een enig God.

30. En u zult de Heere, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw verstand en uit geheel uw kracht. Dit is het eerste gebod.

31. En het tweede (Lev. 19: 18) aan dit gelijk, is dit: a) Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Er is geen ander gebod, groter dan dit.

a) Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Jak. 2: 8.

32. En de schriftgeleerde zei tot Hem: Meester! U hebt wel in de waarheid gezegd dat er een enig God is en er is geen ander dan Hij.

33. En Hem lief te hebben uit geheel het hart en uit geheel het verstand en uit geheel de ziel en uit geheel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf, is, zoals de profeten al te kennen hebben gegeven (1 Sam. 15: 22. Hos. 6: 6. Ps. 51: 18 vv.), meer dan al de brandoffers en de slachtoffers, meer dan uitwendige godsdienst, die in gaven en rituele waarnemingen bestaat.

34. En Jezus zag dat hij verstandelijk en openhartig geantwoord had en zei tot hem: U bent niet zoals anderen, die door Mijn leer te meer verbitterd worden, ver van het koninkrijk van God. Als u op de ingeslagen weg voortgaat, kunt u nog tot volle kennis van de waarheid komen. En niemand durfde Hem meer vragen (MATTHEUS. 22: 46), terwijl Hij laatst nog (vs. 35-37) de farizeeën en schriftgeleerden helemaal in het nauw bracht.

Het gebod van de liefde is een kort en een lang gebod, een enkel en een veelbevattend gebod: het is geen gebod en een gebod over alles; het is kort en enkelvoudig op zichzelf en met het verstand snel gevat, maar lang en veel omvattend wat de beoefening betreft, want het omvat alle geboden. Het is geen gebod als men op werken let, want het noemt geen bijzonder werk met name; maar het is een gebod over alles, omdat het volbrengen van alle geboden zijn werk is en zijn moet. De liefde heft daarom alle geboden op en volbrengt toch alle geboden. Wij moeten daarom liever geen gebod, geen werk meer doen of achten dan in zoverre de liefde het eist.

Aan het gebod van de liefde tot God en de naaste hangt eigenlijk alles en toch heeft God vanwege onze verdorven toestand het niet bij dit gebod alleen kunnen laten, maar Hij heeft ons het gevangen zijn onder de zonde door zo veel (afzonderlijk uitgelegde) geboden moeten openbaren en doen voelen. Pas wanneer de wet in dat opzicht Zijn werk aan ons gedaan heeft, kunnen wij door de genade van Christus in deze wet van de Geest worden ingeleid.

Het woord aan de farizeeën (vs. 17) en dat aan de Sadduceeën (vs. 24 vv.) was voor alle Christenen van grote betekenis, maar vooral voor heidense. Het grootste gewicht heeft echter Markus gelegd op de rede van Jezus, waartoe het gezantschap aanleiding gaf, waarin Hij van het opbouwen van een nieuwe godsdienstige gemeente spreekt, waarnaast de Israëlitische haar recht zou verliezen (vs. 9 vv.), vervolgens op het woord (vs. 29) waartoe door de schriftgeleerde aanleiding werd gegeven, waarin Jezus als het wezen van de ware godsdienst noemt één God te hebben en deze met onverdeelde overgave lief te hebben, maar ook omwille van Hem de medemensen als zichzelf; en op de bevestigende uitspraak van een rechtschapen en verstandig wetgeleerde (vs. 32 vv.), die het door Jezus' aangewezene hoger stelt dan de hele Israëlitische tempeldienst. Juist maar de mening van Markus moest dit slot van de gesprekken bijzondere betekenis hebben voor zulke Christenen, die zich van de vele valse goden tot de Ene hadden gewend en van een godsdienst van uitwendige gebruiken en gaven tot de dienst van de liefde, die berust op een gehele en bestendige persoonlijke overgave.

De zin aan het slot van vs. 34 : "En niemand durfde Hem meer vragen" hoort niet meer tot de vorige geschiedenis, maar leidt de nieuwe in vs. 35-37 in en heeft de bedoeling: terwijl niemand meer de moed had Hem te vragen en door vragen in het nauw te brengen, begon de Heere uit Zijn leer van Zijn kant een vraag op te werpen, die hen in het nauw bracht, omdat Hij daardoor een stelling van de schriftgeleerden als halve waarheid voorstelde en zij daarop moesten antwoorden. Zo stemt in hoofdzaak Markus met Mattheüs overeen; de Evangelisten vertellen echter van een verschillend gezichtspunt, zoals zij ook een onderscheiden vorm voor hun verhaal kiezen (vgl. bij vs. 37).

35. En Jezus, die leerde in de tempel, zei, Zijn tegenstanders nu ook van Zijn kant een vraag voorleggend: Waarom zeggen de schriftgeleerden, waarin zij zeker juist zijn, dat de Christus een Zoon van David is?

36. Want a)David zelf heeft door de Heilige Geest gezegd (Ps. 110: 1): De Heere heeft gezegd tot Mijn Heere: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben als een voetbank voor Uw voeten.

a)Hand. 2: 34. 1 Kor. 15: 25. Hebr. 1: 13; 10: 13.

37. David zelf noemt Hem zijn Heere en hoe kan Hij dan Zijn Zoon zijn? Die waarheid, die de schriftgeleerden erkennen, moet dus niet de volle waarheid zijn. En de menigte hoorde Hem graag, hoorde graag dat Hij de Schrift zo voortreffelijk handhaafde en toch werd zij niet dieper door Zijn leergetroffen.

Evenals in de Christelijke gemeente een liefde tot God en de naaste aanwezig is als wezen van de godsdienst die de schriftgeleerde als de ware vervulling van de wet erkend had, zo is ook in het geloof dat de gekruisigde Davidszoon Jezus van Nazareth tot de heerlijkheid van de goddelijke troon verhoogd is, de oplossing van het raadsel aanwezig dat de onbegrepen profetie de schriftgeleerden van Israël voorlegde.

De grote wedervraag, die Jezus na alle verleidende vragen van Zijn vijanden tot de farizeeën richtte, heeft Mattheüs in haar volle historische betekenis als de beslissende eindvraag aan de vergaderde farizeeën op de voorgrond geplaatst; zij heeft daarom ook de vorm van een verhandeling of Rabbijnse disputatie. Markus laat daarentegen de geestelijke triomf van de Heere sterker voorkomen. Door het "Jezus antwoordde" duidt hij toch aan, dat deze vraag het eigenlijke antwoord was op de vorige verzoekingen en ook op de laatste.

Al spannen alle farizeeën en herodianen, alle sadduceeën en alle schriftgeleerden tezamen om Jezus Christus in Zijn woorden te vangen en Zijn wijsheid te schande te maken, zolang er nog een menigte is die Hem graag hoort, is er nog een verwachting voor het Koninkrijk van God. En deze blijft, al wisselen in de loop van de eeuwen en in het midden van de volkeren die de leer van Christus ontvangen, de stelsels van menselijke wijsheid elkaar af en al volgt de ene vorm van Christusbestrijding op de andere.

38. a) En Hij hield in Zijn leer een langere voordracht, die Hij nu liet volgen en waarin Hij Zich hoofdzakelijk tot de bij Hem staande discipelen wendde: behoed u voor de schriftgeleerden, die daar graag willen wandelen in lange kleren en gegroet worden op de markten.

a)Luk. 11: 43; 20: 46.

39. En de eerste stoelen hebben in de synagogen en de eerste plaats bij de maaltijden (MATTHEUS. 23: 3, 5-7).

39. En de eerste stoelen hebben in de synagogen en de eerste plaats bij de maaltijden (MATTHEUS. 23: 3, 5-7).

39. En de eerste stoelen hebben in de synagogen en de eerste plaats bij de maaltijden (MATTHEUS. 23: 3, 5-7).

39. En de eerste stoelen hebben in de synagogen en de eerste plaats bij de maaltijden (MATTHEUS. 23: 3, 5-7).

40. a)Die de huizen van de weduwen opeten en dat onder de schijn van lang te bidden (MATTHEUS. 23: 14). Dezen zullen een zwaarder oordeel ontvangen.

a)Luk. 20: 47. 2 Tim. 3: 6. Tit. 1: 11.

Alleen Joden-Christenen, voor wie Mattheus schreef, konden in de eerste plaats geroepen zijn om het farizese Jodendom in het hele einde van zijn diep gezonken zijn te aanschouwen; voor jeugdige heiden-Christenen was de grote strafprediking voor een deel onverstaanbaar, voor een deel een te vast voedsel. Daarom wordt bij Markus alleen in het kort het beeld van de schriftgeleerden meegedeeld in de drie grondtrekken van eergierigheid, hebzucht en gehuichelde vroomheid; en is hier de reden samengetrokken uit het inleidende woord van de waarschuwing van de Heere tegen de farizeeën en het eerste wee over hen; bovendien is de bij Mattheus voorkomende aanspraak overal veranderd in de voorstelling van derde personen. Met Markus stemt Lukas bijna woordelijk overeen.

40. a)Die de huizen van de weduwen opeten en dat onder de schijn van lang te bidden (MATTHEUS. 23: 14). Dezen zullen een zwaarder oordeel ontvangen.

a)Luk. 20: 47. 2 Tim. 3: 6. Tit. 1: 11.

Alleen Joden-Christenen, voor wie Mattheus schreef, konden in de eerste plaats geroepen zijn om het farizese Jodendom in het hele einde van zijn diep gezonken zijn te aanschouwen; voor jeugdige heiden-Christenen was de grote strafprediking voor een deel onverstaanbaar, voor een deel een te vast voedsel. Daarom wordt bij Markus alleen in het kort het beeld van de schriftgeleerden meegedeeld in de drie grondtrekken van eergierigheid, hebzucht en gehuichelde vroomheid; en is hier de reden samengetrokken uit het inleidende woord van de waarschuwing van de Heere tegen de farizeeën en het eerste wee over hen; bovendien is de bij Mattheus voorkomende aanspraak overal veranderd in de voorstelling van derde personen. Met Markus stemt Lukas bijna woordelijk overeen.

41. a) En Jezus zal in de voorhof van de vrouwen, tegenover b) de schatkist en zag hoe de menigte geld wierp in de schatkist en veel rijken wierpen daar veel in.

a) Luk. 21: 1. b) 2 Kon. 12: 9.

41. a) En Jezus zal in de voorhof van de vrouwen, tegenover b) de schatkist en zag hoe de menigte geld wierp in de schatkist en veel rijken wierpen daar veel in.

a) Luk. 21: 1. b) 2 Kon. 12: 9.

42. En er kwam een arme weduwe, die daar twee kleine penningen (Efod. 30: 13) in wierp, ter waarde van een oort.

42. En er kwam een arme weduwe, die daar twee kleine penningen (Efod. 30: 13) in wierp, ter waarde van een oort.

43. En Jezus riep Zijn discipelen tot Zich en zei tot hen: Voorwaar Ik zeg u, dat a)deze arme weduwe, wat de inwendige waarde van haar gave aangaat, meer ingeworpen heeft dan allen die in de schatkist geworpen hebben.

a) 2 Kor. 8: 12.

44. Want zij allen hebben van hun overvloed daarin geworpen; maar deze heeft van haar gebrek al wat zij had, haar hele voorraad, daarin geworpen (vgl. bij MATTHEUS. 23: 39).

Uit het beeld van de schriftgeleerden zoals Jezus het (vs. 38-40) getekend heeft en uit de handelwijze van de weduwe, op welker waarde Hij hen hier opmerkzaam maakt, moeten de discipelen als hoofden van een nieuwe godsdienstige gemeente afleiden, dat in dezelfde mate als zij uit hun vroomheid een middel tot eer en winst zouden laten worden, die hun tot een oorzaak van het oordeel zou moeten worden en weer, dat hun godsdienst en hun vroomheid in dezelfde mate een opbouwen van het huis van God is, als zij in verborgen overgave van de hele mens aan God bestaat. Jezus zegt dat die weduwe meer dan alle andere gevers in de schatkist geworpen heeft, zeker in de veelbetekenende zin dat de Heer van de tempel door haar gave om zo te zeggen objectief meer gediend was, dan met de gaven van de anderen tezamen. Er lag wel, wanneer die gaven voor den verdere bouw van de tempel moesten dienen, voor het natuurlijk oog geen waarde in deze gave tegenover de andere, maar voor het doel van God, die door de tempel wordt voorgesteld om een mensheid te verkrijgen die zichzelf in gehele overgave van de liefde opoffert, is niet dat van waarde, wanneer iemand naast andere dingen ook aan God gedachtig is, maar wanneer een mens zichzelf geheel Hem overgeeft. En dat is hier het geval; want terwijl de anderen alleen gegeven hebben van hetgeen zij voor eigen gebruik niet hoefden, heeft de weduwe, die in een toestand verkeerde waarin haar vermogen altijd bij haar behoeften achterstond, alles wat zij had, hoewel zij van de twee penningen een had kunnen behouden, de gave had kunnen verdelen, dus haar hele voorraad overgegeven.

Vele rijken verdringen elkaar met grote gaven rondom de schatkist in de tempel van God. Uit hun midden treedt een weduwe te voorschijn, een arme weduwe. Twee kleine penningen zijn in haar hand en in die twee kleine penningen, al wat zij heeft, haar hele behoefte. En in alle eenvoud, met alle blijmoedigheid voegt zij ze bij vele grote schatten die geofferd zijn, de twee penningen als haar hele schat. Niemand op aarde ziet, niemand weet dat dan Eén, van wie zij dit mogelijk niet vermoedt. Jezus is daar; Hij is daar bij gelegenheid van Zijn laatste tempelbezoek. Hij heeft, zoals de Evangelist ons vermeldt (11: 11) alles nog eens over en rond gezien. Hij rust uit van een lange straf- en boetrede, die Hij in heilige verontwaardiging en toorn heeft besloten, Hij heeft zoveel kwaads gezien in deze tempel. Ook bij deze schatkist ontmoet Zijn oog menige ergernis, als het gaat over alle gevers, alle gaven, het hart van allen. Het goede dat Hij ziet in het hart van deze weduwe, verkwikt Hem. Hij spaart haar kies gevoel, maar roept Zijn discipelen tot Zich en preekte hen haar twee penningen, vergeleken met de gaven van de overvloed, openbaart Hij Zich aan hen als de opmerkzame, de rechtvaardige, de liefderijke getuige en beoordelaar van alle werken van liefde en godsvrucht. Zoals Hij Zich op aarde betoonde, zo is Hij in de grootste nadruk in de hemel. Zoals Hij Zich in de tempel neerzette tegenover de schatkist, zo ziet Hij van de troon van Zijn heerlijkheid

elke gelegenheid die daar is om weldadigheid te oefenen, om handreiking te doen te behoeve van de naaste of ter uitbreiding van Zijn rijk. Hij heeft deze gelegenheid gegeven. Hij vermeerdert ze, Hij stelt ze ons voor, Hij ziet of en hoe wij ze aangrijpen, of en hoe wij er aan beantwoorden, met welke gaven, met welk gevoel. Hij is tegenwoordig bij elke inzameling van liefdegiften. Hij ziet alles; Hij denkt er het Zijne van. Eenmaal zal Hij er het Zijne van zeggen. Ontzaglijke gedachte, heilzaam voor ons hart! Ik wil er bij stilstaan en in enige bijzonderheden nagaan wat het zegt, dat Jezus Christus zelf getuige is van alle liefdewerk, de wettige getuige, uit hoofd van de nauwe betrekking, die Hij met ons heeft; de rechtvaardige getuige, die in staat is de ware maatstaf aan de arbeid van onze liefde aan te leggen.

HOOFDSTUK 13

OVER DE VERWOESTING VAN DE STAD JERUZALEM EN HET EINDE VAN DE WERELD

V. Vs. 1-37. (zie ook). Met voorbijgaan van het voorgevallene dat in Joh. 12: 20 bericht is, en dat op hetzelfde ogenblik voorviel, toen Jezus de tempel wilde verlaten, stelt de tweede Evangelist ons, evenals de eerste, de Heere voor in Zijn heengaan, hoe Hij door een van Zijn discipelen op het grootse van het gebouw opmerkzaam wordt gemaakt. Daardoor wordt Hem aanleiding gegeven tot de rede, die Hij daarna, zittend op de Olijfberg tegenover de tempel, gehouden heeft, over de verwoesting van Jeruzalem en de gebeurtenissen van de laatste tijd.

1. En toen Hij uit de tempel ging zei een van Zijn discipelen tot hen, denkend aan hetgeen Hij vroeger bij de rede vs. 38 vv. ten slotte tot de Joden gezegd had (MATTHEUS. 23: 38): Meester! zie wat voor grote en mooie stenen daar zijn en war voor grootse en mooiegebouwen! Wat een verlies zou het zijn als dit schitterende tempelgebouw ten gronde zou gaan.

2. En Jezus antwoordde hem: Ziet u deze grote gebouwen en denkt u eraan hoe zwaar en ontzettend het godsgericht moet zijn, wanneer ook deze moeten vallen. a) Er zal, zo bevestig Ik u, niet een steen op de anderen steen gelaten worden, die niet afgebroken zal worden; zo'n ontzettend oordeel van God zal komen.

a) 1 Kon. 9: 7, 8. Micha 3: 12. Luk. 19: 44.

3. En toen Hij daarna de stad verlaten had om weer naar Bethanië te gaan en zat op de Olijfberg tegenover de tempel, waar Hij die, met het aangezicht naar het westen gekeerd, recht tegenover Zich had, vroegen Petrus, Jakobus, Johannes en Andreas Hem alleen, omdat Hij nu niet meer door het rondom staande volk in Zijn spreken werd belemmerd.

Het is misschien Andreas geweest, die (vs. 3) de aanleiding gaf tot de vraag, waarom hij hier ook onder de vertrouwelingen kwam.

Dezelfde beide broederparen, die het begin beleefd hadden van de werkzaamheid van de Heere in Galilea (Hoofdstuk 1: 16-20 en 29) zijn ook de eersten geweest die de voorspelling horen die Zijn werk in Jeruzalem besluit; toch zijn hun namen evenals in Hoofdstuk 3: 16-18 zo gerangschikt, dat die drie vooraan en bij elkaar staan, welke volgens Hoofdstuk 5: 37 en 9: 2 een nauwere persoonlijke betrekking tot Jezus hadden.

4. Zij zeiden tot Hem: a) Zeg ons, wanneer zullen deze dingen, die Gij over de verwoesting van stad en tempel gesproken hebt, gebeuren? En wat is het teken, wanneer de tijd gekomen is, dat deze dingen allen gebeuren zullen?

a) Hand. 1: 6.

5. En Jezus antwoordde hen: a) Zie toe, dat niemand u zal verleiden.

a) Jer. 29: 8. Efeze 5: 6. 2 Thess. 2: 2, 3. 1 Joh. 4: 1.

5. En Jezus antwoordde hen: a) Zie toe, dat niemand u zal verleiden.

a) Jer. 29: 8. Efeze 5: 6. 2 Thess. 2: 2, 3. 1 Joh. 4: 1.

6. Want velen zullen komen a) in Mijn naam en op grond daarvan erkenning eisen en zeggen: Ik ben de Christus. En zij zullen velen verleiden.

a)Jer. 14: 14. 23: 21.

7. En wanneer u zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen, schrik dan niet; want dit moet gebeuren; maar het is nog niet het einde.

8. a)Want het ene volk zal tegen het andere volk opstaan en het ene koninkrijk tegen het andere koninkrijk; en er zullen aardbevingen zijn in verscheidene plaatsen en er zullen hongersnoden zijn en beroerten. Deze dingen zijn maar het begin van de ellende (MATTHEUS. 24: 4-8).

a) Jes. 19: 2.

9. a)Maar u moet voor uzelf zorgen dat u staande blijft in het lijden dat u aangaat; want zij, de ongelovige Joden, zullen, vóórdat het tot een gericht over hen komt, u overleveren in de raadsvergaderingen en in de synagogen; u zult geslagen worden en voor stadhouders en koningen zult ugesteld worden omwille van Mij en om een getuigenis voor hen te zijn (MATTHEUS. 10: 17 vv. 24: 9).

a)Joh. 15: 19; 16: 2. Openbaring . 2: 10.

11. a)Wanneer zij u echter leiden zullen om u over te leveren, dan moet u niet van tevoren bezorgd zijn over wat u zeggen zult en dit niet bedenken; maar wat u op dat tijdstip gegeven zal worden, dat spreekt; want u bent het niet, die spreekt, maar de Heilige Geest.

a)MATTHEUS. 10: 19. Luk. 12: 11.

12. a) En dat zal niet alleen u overkomen, dat Mijn getuigen en belijders de ondergang wordt bereid door hen, die hen naar de natuur het naaste zijn en van welke zij alleen het goede hadden mogen verwachten, maar ook velen anderen, behalve u en na u. De ene broeder zal de anderen broeder overleveren tot de dood en de vader: het kind; en de kinderen zullen opstaan tegen de ouders en zullen hen doden.

a)Ezechiël. 38: 21. Micha 7: 6.

12. a) En dat zal niet alleen u overkomen, dat Mijn getuigen en belijders de ondergang wordt bereid door hen, die hen naar de natuur het naaste zijn en van welke zij alleen het goede hadden mogen verwachten, maar ook velen anderen, behalve u en na u. De ene broeder zal de anderen broeder overleveren tot de dood en de vader: het kind; en de kinderen zullen opstaan tegen de ouders en zullen hen doden.

a)Ezechiël. 38: 21. Micha 7: 6.

13. En u zult omwille van Mijn naam door allen gehaat worden; a) maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden (MATTHEUS. 10: 18-22; 24: 10-13).

a)Luk. 21: 19. Openbaring . 2: 7, 10.

Markus schildert de vervolgingen van de Christenen uitvoeriger dan Mattheüs, terwijl hij met Lukas een voorstelling daarvan geeft, die bij Mattheüs in de instructie van de apostelen wordt gevonden. Voor de Romeinse Christenen waren deze woorden zeer gewichtig in een tijd, toen het martelaarschap van Paulus en van Petrus te Rome plaats vond.

Het geloof geeft ons zoveel vaders, broeders en zusters als er Christenen zijn (Hoofdstuk 10: 29 v.); het ongeloof verandert ze, zoals de natuur ze ons gegeven heeft in onze vijanden, verraders, beulen.

Niemand kan zekerder op de bijstand van de Heilige Geest rekenen, dan de belijders van Jezus' naam ten tijde van hun nood.

14. Wanneer u dan de gruwel van de verwoesting zult zien waarvan door de profeet Daniël (9: 27; 11: 31 en 12: 11) gesproken is, terwijl die gruwel staat op de heilige plaats, die hij door zijn aanzijnontheiligt en aan het gericht van de verwoesting tegemoet voert, dus waar het niet hoort (die het leest, die let op hetgeen bij de profeet bedoeld is, want nu is de vervulling van die profetie gekomen) laten dan degenen die in Judea zijn vluchten naar de bergen.

15. En die op het dak is zal niet in zijn huis moeten komen en ook niet daarin gaan om iets uit zijn huis weg te nemen.

16. En die op de akker is zal niet terug moeten keren om zijn kleed te nemen.

17. Maar wee de bevruchte en de zogende vrouwen in die dagen.

18. Bidt echter dat uw vlucht niet in de winter valt.

19. Want in die dagen zal er zo'n verdrukking zijn als er niet geweest is vanaf het begin van de schepselen die God geschapen heeft tot nu toe en er ook niet zijn zal.

20. En als de Heere de dagen niet verkort had zou er geen vlees behouden worden; maar omwille van degenen die hij heeft uitverkoren, heeft Hij die dagen verkort (MATTHEUS. 24: 15-22).

Het is waarschijnlijk dat Jezus niet van de "gruwel van de verwoesting" gezegd heeft: "staande waar het niet behoort, " maar dat Markus die uitdrukking heeft gekozen om zijn lezers niet in verwarring te brengen, die hier de tempel als een zeker altijd nog als heilig te beschouwen plaats zou voorkomen, terwijl hij die betekenis toen al geheel had verloren en nog alleen met het oog op zijn vroegere bestemming een heiligdom was, dat nu echter ook uiterlijk ontheiligd en ontwijd werd. Zo liet Markus bij de vermelding van de vlucht uit Jeruzalem de bijvoeging weg: "of op een sabbat, " omdat zij voor Romeinse Christenen minder begrijpelijk was en daar de Zondag zeker al de dag des Heeren was.

21. En als dan zo iemand tot u zal zeggen: Zie, hier is de Christus; of zie, Hij is daar, geloof het niet.

22. a)Want er zullen valse Christussen en valse profeten opstaan en zij zullen tekenen en wonderen doen om te verleiden, als het mogelijk zou zijn ook de uitverkorenen.

a)Deut. 13: 1. 2 Thessalonicenzen. 2: 11.

22. a)Want er zullen valse Christussen en valse profeten opstaan en zij zullen tekenen en wonderen doen om te verleiden, als het mogelijk zou zijn ook de uitverkorenen.

a)Deut. 13: 1. 2 Thessalonicenzen. 2: 11.

23. Maar u moet toezien: Zie, Ik heb u alles voorzegd! (MATTHEUS. 24: 23-25).

Ten allen tijde heeft men te vrezen dat men een valse Christus aanneemt.

Met een "Ziet toe" begon dit gedeelte van de rede van Jezus (vs. 5) en met een "ziet toe" eindigt Hij hier (vs. 23); slechts op een veronderstellende manier zijn hier en daar werkelijke profetieën gegeven, de hoofdzaak is waarschuwing, belofte en vermaning, om de discipelen de ware verhouding tegenover de gebeurtenissen van de toekomst te leren.

23. Maar u moet toezien: Zie, Ik heb u alles voorzegd! (MATTHEUS. 24: 23-25).

Ten allen tijde heeft men te vrezen dat men een valse Christus aanneemt.

Met een "Ziet toe" begon dit gedeelte van de rede van Jezus (vs. 5) en met een "ziet toe" eindigt Hij hier (vs. 23); slechts op een veronderstellende manier zijn hier en daar werkelijke profetieën gegeven, de hoofdzaak is waarschuwing, belofte en vermaning, om de discipelen de ware verhouding tegenover de gebeurtenissen van de toekomst te leren.

24. a)Maar in die dagen, over welke in het bijzonder vs. 22 gaat (2 Thessalonicenzen. 2: 3-12) na die verdrukking en wel lang na degene die Jeruzalems verwoesting en Israëls verwerping ten gevolge heeft zal, in geestelijken zin 24: 29"), de zon verduisterd worden en de maan zal niet schijnen.

a)Jes. 13: 10. Ezechiël. 32: 7. Joël 2: 31; 3: 15. Openbaring . 6: 12.

24. a)Maar in die dagen, over welke in het bijzonder vs. 22 gaat (2 Thessalonicenzen. 2: 3-12) na die verdrukking en wel lang na degene die Jeruzalems verwoesting en Israël's verwerping ten gevolge heeft zal, in geestelijken zin 24: 29"), de zon verduisterd worden en de maan zal niet schijnen.

a) Jes. 13: 10. Ezechiël. 32: 7. Joël 2: 31; 3: 15. Openbaring . 6: 12.

25. En de sterren zullen van de hemel vallen en de krachten die in de hemelen zijn zullen bewogen worden.

26. a) En dan zullen zij de Zoon des mensen zien, komend in de wolken met grote kracht en heerlijkheid.

a) Dan. 7: 10. MATTHEUS. 16: 27; 24: 30, Mark. 14: 62. Hand. 1: 11. 1 Thessalonicenzen. 4: 16. 2 Thessalonicenzen. 1: 10.

27. En dan zal Hij Zijn engelen uitzenden en zal Zijn uitverkorenen bijeen verzamelen uit de vier windstreken, van het uiterste van de aarde tot het uiterste van de hemel (MATTHEUS. 24: 29-31).

28. En leer van de vijgenboom deze gelijkenis: wanneer zijn tak zacht wordt en de bladeren uitspruiten, dan weet u dat de zomer nabij is,

29. Zo ook u: wanneer u deze dingen zult zien gebeuren, weet dan dat het dichtbij voor de deur is.

29. Zo ook u: wanneer u deze dingen zult zien gebeuren, weet dan dat het dichtbij voor de deur is.

29. Zo ook u: wanneer u deze dingen zult zien gebeuren, weet dan dat het dichtbij voor de deur is.

30. Voorwaar Ik zeg u, dit geslacht zal niet voorbijgaan, totdat al deze dingen gebeurd zullen zijn.

31. a) De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen nooit voorbijgaan.

a)Ps. 102: 27. Jes. 40: 8; 51: 6. Hebr. 1: 11.

31. a) De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen nooit voorbijgaan.

a) Ps. 102: 27. Jes. 40: 8; 51: 6. Hebr. 1: 11.

32. a)Maar van die dag en dat uur weet niemand; noch de engelen, die in de hemel zijn, noch de Zoon, alleen de Vader (MATTHEUS. 24: 32-36).

a) Hand. 1: 7.

33. a)Zie toe, waak en bid; want zoals Ik zo even gezegd heb, u weet niet wanneer de tijd is (MATTHEUS. 24: 42) dat het gebeuren zal (vs. 29 vv.).

a)MATTHEUS. 25: 13. Luk. 12: 40. 1 Thessalonicenzen. 5: 6.

34. Zoals een mens die in het buitenland reist zijn huis voor een onbepaalde tijd verliet en Zijn dienstknechten voor de tijd van zijn afwezigheid macht gaf over zijn huis en aan ieder in het bijzonder opdroeg wat hij doen moest, elk zijn werk gaf en de deurwachter gebood dat hij de hele nacht door zou waken. Uit dat laatste konden alle de overigen weten, dat hij op een geheel onbepaald uur van de nacht zou terugkeren.

35. Waak dan op deze manier, Mijn discipelen! ook de hele nacht door; want u weet niet wanneer de heer des huizes, die u tot deurwachters gesteld heeft, komen zal, ‘s avonds laat, of middernacht, of met het hanegekraai of in de morgenstond.

35. Waak dan op deze manier, Mijn discipelen! ook de hele nacht door; want u weet niet wanneer de heer des huizes, die u tot deurwachters gesteld heeft, komen zal, ‘s avonds laat, of middernacht, of met het hanegekraai of in de morgenstond.

36. Opdat Hij niet onvoorzien komt en u slapend vindt.

37. En hetgeen Ik u, de deurwachters, zeg, dat zeg Ik tegen al Mijn knechten die Ik macht heb gegeven en aan ieder zijn werk: Waak, evenals ook die mens in de gelijkenis met het de deurwachter gegeven gebod alle Zijn knechten op het oog had.

Het eerste gedeelte van deze afdeling (vs. 24-27) stemt over het geheel overeen met de bovengenoemde verzen bij Mattheüs; toch zijn er enige veranderingen te zien, die het duidelijk maken dat, terwijl bij Mattheüs op Israël acht wordt gegeven, dit bij Markus op de achtergrond treedt en Christus profetische rede in het bijzonder de eigenlijke laatste tijd, die van de heerschappij van de persoonlijke antichrist in ogenschouw neemt. Eerst is namelijk in vs. 24 het woord "meteen" weggevallen, dat hier ook werkelijk niet meer op zijn plaats zou zijn, wanneer niet met Israëls verwerping zijn wederherstelling in ogenschouw werd genomen, vóórdat van de wederkomst van den Zoon des mensen melding wordt gemaakt. Verder is het vallen van de sterren van de hemel (vs. 25) op zo’n manier uitgedrukt, die niet alleen als bij Mattheüs op een voorbijgaande toestand van de kerk, maar op haar hele vernietiging doelt en daarom de openbaring van de Mensenzoon (vs. 26) zo voorstelt dat de

voorspelling meteen verder gaat dan de verschijning tot het gericht over de antichrist, welke bij Mattheüs bedoeld is en ziet op de verschijning tot het wereldgericht, zoals die in Openbaring . 20: 11 vv. wordt beschreven, waarom ook noch van een teken van de Mensenzoon aan de hemel, noch van een wenen van alle geslachten op aarde sprake is. Eindelijk klinkt in vs. 27 de uitdrukking over de vergadering van de uitverkorenen niet meer zo, dat bij de uitverkorenen overeenkomstig de belofte in Deut. 30: 4 aan die uit Israël zou moeten worden gedacht, maar het is veel meer omvattend, zodat men hier denken moet aan het "oordelen van de levenden en de doden; " en wat de zaak betreft hetzelfde voor zich ziet wat in MATTHEUS. 25: 32 wordt voorgesteld. Eveneens is ook het tweede deel van de afdeling (vs. 28-32) anders dan de paralellen bij Mattheüs en moeten wij de daar verworpen opvatting van de uitleggers hier als de juiste erkennen. De vijgeboom is nu niet meer geestelijk van Israël te verstaan, maar enkel tot gelijkenis genomen. Wat de Heere daarmee wil zeggen is: U kunt van de vijgeboom leren, hoe men van een bepaald punt het begin van de voleinding kan berekenen. Wanneer het met die zover is gekomen dat de tak al zacht wordt en bladeren voortbrengt, dan is het zeker dat geen afwisseling van jaargetijden meer voor de zomer komt, de nabij zijnde zomer zelf heeft onzichtbaar die werking teweeggebracht. Zo kunt u dan ook zeker overtuigt zijn, dat, wanneer de in vs. 24 v. voorzegde gebeurtenissen worden opgemerkt, geen nieuwe ontwikkelingsperiode voor de komst van de Mensenzoon komen zal. Deze is nu integendeel voor de deur van de zichtbare wereld en juist omdat Hij op het punt is gekomen is het tot die gebeurtenissen gekomen. In enigszins andere vorm wordt dezelfde gedachte uitgedrukt met de woorden: "Dit geslacht zal niet voorbijgaan, totdat alles gebeurd zal zijn. " Wanneer het eens met de ontwikkeling van het Godsrijk zover is gekomen als te voren gezegd is, zal het dan bestaande geslacht niet door een nieuw worden afgelost. Wanneer het zelf ten onder gaat, zoals de heerschappij van de antichrist inderdaad de kerk met al haar leden vernietigt, dan zal toch niet eerst nog een nieuwe tijd volgen, zoals dat tot hiertoe het geval geweest is, maar zonder verdere ontwikkeling van de kerk zal de voleinding van alle dingen met de val van die heerschappij onmiddellijk verbonden zijn. Hoezeer Markus bij het weergeven van Jezus woorden hun betrekking op de eigenlijke tijd van het einde, die op de achtergrond staat, opzettelijk op de voorgrond geplaatst heeft, om van alle mededeling omtrent het begin van de laatsten tijd met Israëls bekering en wederoprichting van Zijn rijk bevrijd te zijn, blijkt duidelijk daaruit, dat hij na de woorden van vs. 31 en 32, die evenzeer op het eigenlijke einde als op het begin van dit einde doelen, de rede van Christus aanmerkelijk bekort en zich haast naar het slot. Voor dit slot is voor hem de vermaning (vs. 33) belangrijk: "Ziet toe, waak en bid, want u weet niet wanneer de tijd komt. " Hij plaatst die niet in het licht van hetgeen in MATTHEUS. 24: 37-41 voorgaat, omdat hij dit voor zijn lezers niet kan gebruiken; integendeel neemt hij zijn "ziet toe, " dat wij al vaker in het eerste stuk van onze afdeling (vs. 5 en 28) - in het Grieks staat beide malen: blepete) vonden, weer op en past eindelijk (vs. 37) de vermaning: "waakt" op allen toe, zodat zij niet alleen diegenen die een geestelijk ambt bekleden, maar de Christenen in het algemeen, geldt; hij versterkt echter de verplichting tot waakzaamheid, die vooral de apostelen en hun navolgers is opgelegd, door de gelijkenis die daartussen staat (vs. 34-36). De gelijkenis heeft een zekere overeenkomst met die in MATTHEUS. 24: 45-51, daar die eveneens gericht is tot de knechten in het huis Gods en van hen trouw eist. Nu is daar de getrouwheid in het waarnemen van de ambtsplichten in het gezin op het hart gedrukt, en daartegenover de ontrouw van de zelfzuchtige, gewetenloze priesters met de zwaarste straf bedreigd. Hier is daarentegen de trouwheid in het wachten op

het terugkeren van de heer des huizes aanbevolen, en zo heeft de gelijkenis meerdere overeenkomst met hetgeen wij in Luk. 12: 35-38 lezen. Wat het verband aangaat, waarin het met de voorafgaande vermaning voorkomt, dan is het eigenlijk deze: het gaat u evenals het de knechten van een huisheer gaat: als hij bij het heengaan zijn terugkomst wel heeft toegezegd, maar de tijd zo onzeker heeft gelaten dat de deurwachters is aangezegd wakend te blijven. " In plaats van nu echter ook de zinnen logisch zo te verbinden dat hij de knechten tot het onderwerp maakt waarmee de discipelen vergeleken worden, heeft Markus de heer des huizes als hoofdfiguur op de voorgrond geplaatst, om zo uit te spreken wat deze juist heeft te verwachten. Nadat hij vervolgens de verhouding van dezen tot Zijn knechten, welke de veronderstelling van hun wachten op Zijn komst vormt, beschreven heeft, had zeker moeten volgen: "zoals daar de knechten zich gereed moeten houden, om op ieder uur van de nacht, waarop zijn terugkomst plaats zou kunnen hebben, voor hem te kunnen verschijnen, zo ook u; " daarentegen volgt meteen met behoud van de beeldrijke uitdrukkingen de toepassing. Indirect ligt in de gelijkenis zeker ook een aanmaning tot het trouw besteden van de tijd tot de opgedragen arbeid. De Evangelist heeft echter slechts belang bij de vermaning tot waakzaamheid, die voor de nacht naast het werk van overdag hun plicht is en dan moet deze voor ieder van de vier verschillende delen in het bijzonder, waarin de nacht bij de Romeinen verdeeld werd (Ex), gegeven zijn. Na het voorbijgaan van zo’n nachtwake van drie uren had een afwisseling van de uitgezette wachtposten plaats. Daarom wordt Petrus volgens Hand. 12: 4 aan vier wachten elk van vier krijgsknechten, d. i. 4 x 4 man ter bewaking overgegeven; elke nachtwake had hij vier man bij zich; de aflossing gebeurde vier keer na elke 3 uur. De "avond" is de tijd van 6-9 uur, de "middernacht" die van 9-12, het "hanegekraai" die van 12-3 en de "morgen" die van 3-6 uur. Voor Rome is juist die gelijkenis, welke Markus in plaats van die bij Mattheüs en die op het heersen met Christus in Zijn rijk, dus op het millennium betrekking heeft, meegedeeld heeft, weer, evenals zoveel in zijn Evangelie, van bijzondere betekenis. Petrus moet volgens Markus niet zozeer de deurwachter van de hemel zijn, als deurwachter van de kerk op aarde en haar bewaken voor de dag van het gericht. Heeft echter onze Evangelist, zoals al werd meegedeeld, de rede van Christus op haar einde zo kort samengevat als nodig was, wanneer de toepassing op Israël en het duizendjarig rijk, dat alleen dit volk aangaat, buiten beschouwing moest blijven, zo is dat geen menselijke willekeur van een schrijver, maar een vrucht van dezelfde Geest van God, uit welke de Heere zelf heeft gesproken, als was het een bijzondere, voor de heidenchristenen berekende uitdrukking van de rede. Zo zien wij dan ook voor de tijd van de heidenen (Luk. 21: 24) in de Christelijke kerk zo’n vorming van de geloofsleer over de laatste dingen, waarin op Israëls bekering enz. zo goed als niet gelet wordt, maar met de val van de antichrist en van zijn rijk meteen het einde van de wereld en het oordeel is verbonden. Dat heeft zo lang zijn recht als de tijd van de heidenen nog duurt, de kerk kan ook zonder dat eschatologisch leerstuk worden opgebouwd. Omdat nu echter die tijd snel ten einde komt moet ieder gelovige het ontbrekende in de samenhang van zijn geloofsleven invoegen. In de gedeeltelijk nog onvolkomen vorming van de Christelijke geloofsleer, vooral wat de laatste dingen aangaat, ligt naar onze mening de oorzaak waarom de Heere van de kerk zo weinig Zijn hand biedt tot een wederinvoering van die belijdenis. Hij heeft een nieuwe vorming voor, omdat Hij zelf iets nieuws denkt te scheppen door hetgeen in Rom. 11: 23 wordt voorspelt, maar zo lang geheel miskend is.

HOOFDSTUK 14

ZALVING VAN CHRISTUS. INZETTING VAN HET HEILIGE AVONDMAAL. STRIJD IN DE HOF. GEVANGENNEMING. BELIJDENIS VOOR KAJAFAS. PETRUS' VAL

I. Vs. 1-11. De zevende en laatste groep, wanneer wij ze tot 2 x 5 verhalen, evenals de vijfde bepalen, omvat beide, zowel het lijden en sterven, als ook de opstanding en hemelvaart van Jezus Christus. Het eerste verhaal behelst dan het besluit van de Hogen raad om Jezus te doden en de aanbieding van Judas om de Heer te verraden. Tussenin komt de geschiedenis van Jezus' zalving te Bethanië, die tot dat voornemen van de verrader in een zekere betrekking staat.

1. En het pascha, en het feest van de ongehevelde broden, dat van de avond van 14 tot de avond van 21 Nisan duurde, was na twee dagen, gerekend van de tijd dat Jezus alle vooraf meegedeelde redenen had geëindigd en met herhaalde voorspelling van Zijn lijden bij het heengaan van de Olijfberg (MATTHEUS. 26: 2) Zijn werk als leraar had geëindigd. En de overpriesters en de schriftgeleerden, de leden van de Hoge raad, vergaderden nog op de avond van de 21ste Nisan in het paleis van de hogepriester Kajafas enzochten een manier om Hem met listigheid te vangen en te doden; zij zochten een manier om Hem op enigerlei wijze ter dood te brengen. (Joh. 11: 55, 13: 1).

2. Maar hoewel zij niet wisten hoe zij hun voornemen ten uitvoer zouden kunnen brengen, kwamen zij hierin overeen dat zij zeiden: Niet in het feest, zodat oproer onder het volk vermeden kan worden.

Het is een wonderbare, ons allen wel bekende en toch nooit uitgeputte geschiedenis, de geschiedenis van Christus' lijden en sterven, een geschiedenis, waarvan de verheven eenvoud ook het hart dat nog van ver staat, zo het niet geheel verhard is, weet te treffen en met eerbied te vervullen. Het voelt dat in deze edelste mensheid iets meer dan het menselijke aanwezig is, dat in de diepste nederigheid de goddelijke heerlijkheid verborgen en ook geopenbaard is. De wondermacht van de Heere treedt in deze dagen van Zijn overgave bijna geheel op de achtergrond; des te helderder schittert het wonder van Zijn verlossende liefde, de wonderbare heerlijkheid van Zijn persoon. Verhoogd aan het kruis trekt Hij, zoals Hij zelf zei, allen tot Zich. Die zich laat trekken, leert instemmen met Zijn woord, dat Zijn dood het leven van de wereld is.

Na verschillende aankondigingen van het lijden en sterven, dat Hem wachtte, aankondigingen die steeds openlijker werden en ten minste voor de discipelen duidelijker, die in Joh. 2: 19. 3: 14 beginnen en ten slotte drie keer zeer duidelijk zijn gegeven, kondigt de Heere nogmaals twee dagen voordat het werkelijk gebeurt, aan wat gebeuren moet. Alleen Mattheüs bericht dit woord van Zijn mond, terwijl hij daarbij van het voorafgaande eindigen van alle Zijn redenen spreekt, voordat de Joden zeggen: "niet in het feest, " heeft de Heere al bekend gemaakt dat het op het feest gebeuren zal en moet. Door deze gegeven verzekering komt Hij de raad van Zijn vijanden, die Hij wel kende, voor en tegemoet. Zoals in de geschiedenis van de mensheid in het algemeen, die om verzoening en vereniging met God worstelt, ook steeds

de raad van God en die van de mensen tegenover elkaar staan, zo ook hier in het centrum van die geschiedenis, de dood van de Godmens tot het leven van de wereld. Een andere door de hel verwekte mensenraad in de te Bethanië verbitterde Judas (vs. 10) moet te weeg brengen dat hetgeen gebeuren moet volgens Jezus' woord gebeurt, tegen het besluit van de Hoge raad; deze Judas moet aanhoren wat Jezus zegt, opdat het vonnis, dat hij ook als satans werktuig toch alleen de uitvoerder van het goddelijk raadsbesluit moet worden en blijven, hem reeds vooraf zal zijn aangekondigd.

3. a) En toen Hij Vrijdag 31 Maart in het jaar 30 te Bethanië was in het huis van Simon de melaatse, die Jezus vroeger had genezen, in welk huis Hij die dag op Zijn reis naar Jeruzalem was gekomen om bij de door Hem geliefdefamilie de sabbat door te brengen, had daar een bijzonder voorval plaats. Toen Hij aan tafel zat met Zijn discipelen en Lazarus kwam een vrouw, Maria, de zuster van Lazarus, met een albasten fles met zalf van onvervalste nardus, zeer kostbaar en daarom zorgvuldig bewaard; en zij brak de albasten fles, goot die op Zijn hoofd en daarna ook op Zijn voeten.

a) Luk. 7: 37. Joh. 11: 2.

4. En er waren sommigen die dat haar zeer kwalijk namen en in de eerste plaats Judas Iskariot, die de anderen meesleepte, en zei: Waarom verspilt u deze zalf?

5. Want zij had met de zalf boven de drie honderd penningen 30: 13") kunnen verdienen en die som aan de armen kunnen geven in plaats van hier op roekeloze wijze dit weg te gooien; en zij werden boos op haar.

6. Maar Jezus, minder op Judas lettend, wiens boosheid Hij geheel doorzag, dan wel op de goede bedoeling van de anderen, antwoordde: Laat haar met rust, waarom valt u haar aan en bezwaart u haar geweten door een onrechtvaardig verwijt? Zij heeft een goed werk aan Mij verricht, al deed zij het onbewust van de eigenlijke betekenis.

7. a)Want de armen hebt u altijd met u en wanneer u wilt kunt u hen weldoen, maar Mij hebt u niet altijd; noem het daarom geen nutteloze verkwisting, wanneer de zalf aan Mij is besteed.

a)Deut. 15: 11.

8. Zij heeft gedaan wat zij kon en in haar daad ligt veel meer dan u begrijpt; zij is voorgekomen om Mijn lichaam te zalven tot een voorbereiding op de begrafenis.

9. Voorwaar zeg Ik u: overal waar dit Evangelie gepredikt zal worden in de hele wereld, daar zal ook tot haar gedachtenis gesproken worden van hetgeen zij gedaan heeft; door haar liefdedaad is zij met Mijn lijden, de grond van de zaligheid voor de hele wereld, zo nauw verbonden dat daarvan niet kan worden gepredikt zonder ook aan haar te denken.

De vrouw deed op dat ogenblik meer, dan alleen het menselijke en het natuurlijke gevoel van het hart weet te verklaren; zij deed meer, dan haar zelf op dat ogenblik duidelijk was. Zij werd

door de Heilige Geest gedreven om iets te doen waarvan de Heere zelf zegt: overal waar dit evangelie gepredikt zal worden in de hele wereld, daar zal ook tot haar gedachtenis gesproken worden van hetgeen zij gedaan heeft. Zij moest in die uitwendige zalving iets groots en gewichtigs voorafbeelden, ja het grootste en gewichtigste dat in geest en waarheid gebeuren zou en dat de Geest van de waarheid nu snel in de hele wereld verkondigen en verheerlijken zou. Evenals de fles met nardus door haar werd verbroken, zo zou het lichaam met de zalving van boven, het lichaam van de Heere, boven wiens hoofd zij de kruik verbrak, verbroken worden; en evenals de kostbare nardusolie, nadat de kruik verbroken was en over het lichaam van de Heere Jezus werd uitgegoten, zo zou de volheid van de Godheid, de zalving van de Geest van boven, die in het lichaam woonde zich nu over het lichaam, dat de gemeente is, uitstorten. Zoals de kruik werd verbroken, zo zou van nu af bij alle leden van Christus' lichaam, bij alle zielen die tot Zijn gemeente behoren het zondige lichaam van de oude mens door de kracht van het verbroken lichaam van Christus verbroken worden, het werk van de duivel zou in hen verwoest worden, het vergoten bloed van het hoofd moest hen reinigen en heiligen van alle zonden en gebreken en uit de zalving van de Geest zou een nieuw mens worden geboren. Dit verbreken van het oude zondige lichaam en dit geboren worden tot een nieuw leven zou voortaan in de Christelijke gemeente met ieder opnieuw geboren lid in het waterbad van de doop geschieden, zodat de gemeente, verlost door het gebroken lichaam en het vergoten bloed van Jezus, nu niet meer in de oudheid van de letter, maar in nieuwheid van de Geest zou kunnen dienen; ja sinds de Heilige Geest die dingen verkondigd en verklaard heeft, sindsdien weten wij waarin het nieuwe wezen van de Geest, de aanbidding van God in Geest en waarheid bestaat. Verbroken worden en uitvloeien: dat zijn de beide stukken van het nieuwe wezen in de Geest. Doe nog zo veel goeds; geef al uw goed aan de armen, laat uw lichaam verbranden, vast en bid en zing zo veel u wilt - als u het oude zondige eigenzinnige hart niet laat verbreken, als u iets houdt, dat uit uw eigen wil, uit uw oude natuur voortkomt, dan is al uw weldoen niets dan een dienst in de oudheid van de letter; het deugt niet voor God. En als u al de talen van de mensen en van de engelen sprak en al wist u alle verborgenheden en had een geloof dat u bergen kon verzetten, maar u meent dat iets daarvan uw eigendom was, u ziet uzelf daarin, u laat het uzelf ten goede komen, u zoekt daarmee uw eer, u laat niet alles wat u gegeven is weer uitvloeien op het hoofd van degenen die het u gegeven heeft, dan dient u in de oudheid van de letter en niet in de nieuwheid van de Geest, dan bidt u niet in geest en waarheid. Verbroken worden en uitvloeien, dat is de nieuwe dienst van de Geest, dat is de aanbidding van God in geest en in waarheid, dat is het waartoe Paulus aanmaant: "Ik bid u door de ontferming van God dat u uw lichamen geeft als een levend, heilig offer dat voor God welbehaaglijk is, dit is uw ware eredienst. " Zoals echter de discipelen, door Judas de verrader aangezet, de daad van de vrouw beoordeelden, zo staat de wereldsgezindheid van nu tegenover de nieuwheid van de Geest en de omgang van de harten met de Heere; zo verwerpend oordeelt zij over het geestelijke verbroken worden en uitvloeien. Of zij begrijpt de zaak in het geheel niet, zij weet er niets van, de geestelijke zin ontbreekt, de liefde van Christus heeft het hart nog niet aangeraakt en dan is het: "Wat moet die overspanning, die overdreven vroomheid? Wat betekent dat bidden en naar de kerk gaan? Men kan de tijd beter besteden aan werken, aan weldoen; daarmee kan men zijn God ook vereren en zijn Heiland beter liefde betonen. " Of men wil van het wezen van de Geest niets weten, men wil de liefde van Christus niet tot het hart laten komen, evenals Judas de verrader, men is in de geheime dienst van de zonde, men heeft de zonde lief en gaat met werken van de duisternis om. Dan

wordt alles wat tot eer van Jezus gebeurt onverdraaglijk; in het hart ontstaat een vijandschap tegen Jezus, de aanbidding van Hem, de omgang van het hart met Hem, het belijden van Zijn naam, wekt tegenzin op en men veracht, bespot en haat degenen die met hun hart en leven de Heere Jezus dienen. Laten wij ons door zo'n wereldse zin niet op een dwaalweg leiden, maar houden wij ons blijvend daaraan, hoe de Heere, de levende God en Heiland, de zaak beschouwt.

Tegenover de liefde die Maria voor Jezus openbaart, stelt Judas de werkdadige liefde voor armen: hoe onrechtvaardig! Wat heeft ten allen tijde de ijver van het weldoen meer ontvlamd dan liefde tot de Heere? De Christenen vergaten het niet, dat Hij de hongerigen gevoed en de zieken genezen had, dat Hij meer zaligheid had gevonden in het geven dan in het ontvangen, ja dat Hij Zichzelf van Zijn onmetelijke rijkdom had ontbloot om een arme onder de armen te zijn. Waar zij nu een arme zagen, daar zagen zij in deze de Heere Jezus zelf; wezen werden gevoed, krachteloze grijsaards werden verpleegd, in de hutten van de ellende drong het medelijden en bracht kleding voor de naakten, spijs voor de hongerigen, artsenij voor de zieken. De weldadigheid werd een lievelingsdeugd van de Christenen; zou zij het geworden zijn, wanneer zij de Heere niet hadden bemind? Wanneer zij ook nu, en wel in aanzienlijke omvang wordt uitgeoefend, wanneer zij lichamelijke en geestelijke behoeften, in de nabijheid en in de verte in het oog houdt, wanneer zij het woord van God verspreidt, wanneer zij boden over de zeeën zendt: door welke drang, tot wiens eer gebeurt het? uit liefde tot de Heere, tot Zijn eer!

Evenals Jezus van tevoren Maria tegenover Martha, Zijn discipelen tegenover de farizeeën, de kinderen, die Hosanna riepen, tegenover de Hoge raad, de zondares tegenover Simon enz. beschermd heeft onder het recht en de gerechtigheid van de hemel, zo bewijst Hij het vooral hier, dat Hij de uitlegger van de wet, de juiste man is, door wie God besloten heeft de wereld in gerechtigheid te oordelen (Jes. 11: 4 vv. ; 42: 3). Hij houdt een schild voor de veroordeelde vrouw, waardoor de dodelijke pijl onmiddellijk teruggaat in het hart van hem die hem afschoot. Goede werken verlangde hij, zo wordt hem dan ook een goed, prijzenswaardig werk voorgehouden dat in betrekking staat met het slechtste, schandelijkste werk, dat deze binnen kort zal aanvangen.

Wij weten dat Maria een van de uitnemendste volgelingen van de Heere was. "Zij zat neer aan de voeten van Jezus, om Zijn woord te horen. " De Heere zelf verklaarde van haar: "Maria heeft het goede deel uitgekozen, dat niet van haar zal worden weggenomen. " Het is daarom een belangrijk schouwspel voor ons om te zien, hoe Maria ook in een ander opzicht uitmuntte - niet door haar bespiegelend geloof, maar nu door haar werkdadige liefde. Velen schijnen te menen dat het, om een waar Christen te zijn, voldoende is zekere gevoelens en bevindingen gehad te hebben, waarbij zij echter uit het oog verliezen dat dit slechts bloesems zijn waaruit de vruchten noodwendig moeten voortkomen. Het inenten van de rank en het doorstromen is goed; maar de vrucht blijft altijd het einddoel dat men zich voorstelt. Zo is ook het geloof goed en de vrede en blijdschap van het geloof zijn ons lief, maar de heiligmaking is het einddoel van onze verlossing.

10. En Judas Iskariot, een van de twaalf, ging heen tot de overpriesters, opdat hij Hem hun zou overleveren.

10. En Judas Iskariot, een van de twaalf, ging heen tot de overpriesters, opdat hij Hem hun zou overleveren.

11. En zij die dat hoorden waren hier blij mee en beloofden hem geld te geven. En hij, verenigd in streven met de vijanden van de Heere (vs. 1), zocht van toen af een gelegenheid om Hem over te leveren.

In verhouding tot de inleiding vs. 1 en 2 had de geschiedenis in vs. 3-9 in de eerste plaats slechts de betekenis van een contrast, omdat Jezus hier zo zeker van Zijn dood en Zijn begrafenis, als een onmiddellijk nabijzijnde gebeurtenis spreekt, terwijl de opperste rechtbank waardoor Hij ter dood zal worden gebracht nog niet weet, hoe zij de moordaanslag het best zal organiseren en of die haar zal lukken. Op zichzelf is echter die geschiedenis nog niet het feit, dat in vs. 1 v. is aangekondigd; dit wordt pas in vs. 10 en 11 gevonden. Uit de kring van de twaalf zelf reikt Judas aan de vijanden de hand en belooft de uitlevering van Jezus. Terwijl de Evangelist in vs. 11 uitdrukkelijk de werking van zijn aanbieding beschrijft, maakt hij er opmerkzaam op hoe de vijanden van Jezus hiermee juist dat hebben gevonden, waarnaar zij volgens vs. 1 zochten. Nu moet echter vs. 10 ook nauw aan het verhaal vs. 3-9 worden aangesloten; evenals vs. 4 en 5 de eerste gevolgen van de daad van de vrouw in vs. 3 beschreef. Zo vertelt vs. 10 en 11 de uitvoering van een besluit dat naar aanleiding van Jezus' woord, in vs. 6-9 genomen is.

Het is niet alleen lage gierigheid waarin het verderf van Judas zijn oorsprong had; wij mogen ook aannemen, dat zijn liefde voor de wereld een grotere maatstaf kende, dat hij zelfs in het rijk van de Heere Jezus de heerlijkheid van het vlees hoopte te winnen. Ook bij de andere discipelen was iets van het zuurdeeg van deze gezindheid aanwezig, maar bij hem verzette zich het hart het hardnekkigst tegen de loutering door de Geest van de Heere; daarom werd Hem de Heilige van God steeds onverdraaglijker en hij had ten slotte slechts het geringe woord van die bestraffing bij de zalving nodig, of de zachte berisping, die olie van de zachtmoedigheid van Christus, werd tot een olie in het vuur van zijn haat, zodat hij naar de hogepriester ging om zich tot het verraad aan te bieden. Een verrader uit de kring van de twaalf: hoe moest deze ongehoopte ontdekking de moed van de priesters opwekken! Deze onverwachte gelegenheid bracht alle overige bedenkingen (vs. 2) tot zwijgen en drong hen tot sneller handelen dan oorspronkelijk hun doel was. Nu of nooit, zo begrepen allen; en slechts één zaak werd bedongen, dat Judas bij de gevangenneming behulpzaam zou zijn zonder opzien te wekken. Hij zelf gaf zeker wel hoop dat het werk zou lukken op de plaats van het eenzame gebed, in de stilte van de nacht. Daarbij vleide hij zich zeker met het uitzicht dat hij door die daad de gunst van de priesters zou winnen en eer en aanzien zou verkrijgen. O wat een dwaze rekening zonder de Heere, ja tegen de Heere!

II. Vs. 12-25.

Als met de Donderdag van de lijdensweek de dag van het Joodse Pascha genaderd is laat Jezus door twee van Zijn discipelen de voorbereidingen te Jeruzalem maken, opdat Hij ditmaal daar met de twaalf Pascha zou houden. Toen de bepaalde tijd in de avond gekomen is, bevindt Hij Zich met hen in de zaal van degene die Hem heeft toegestaan in zijn huis de heilige plechtigheid te houden. De Evangelist houdt zich echter minder bezig met de eigenlijke viering van het Pascha; hij gaat integendeel meteen over tot ontdekking van de verrader en vervolgens tot de instelling van het heilige avondmaal.

12. En op de eersten dag a) van de ongehevelde broden, wanneer zij het Pascha slachtten, dus op Donderdag de 14de Nisan, zeiden Zijn discipelen tot Hem, toen Hij ‘s morgens met hen te Bethanië was: Waar wilt Gij dat wij heengaan en voor U het Pascha bereiden?

a) Ex. 12: 17.

II. Vs. 12-25.

Als met de Donderdag van de lijdensweek de dag van het Joodse Pascha genaderd is laat Jezus door twee van Zijn discipelen de voorbereidingen te Jeruzalem maken, opdat Hij ditmaal daar met de twaalf Pascha zou houden. Toen de bepaalde tijd in de avond gekomen is, bevindt Hij Zich met hen in de zaal van degene die Hem heeft toegestaan in zijn huis de heilige plechtigheid te houden. De Evangelist houdt zich echter minder bezig met de eigenlijke viering van het Pascha; hij gaat integendeel meteen over tot ontdekking van de verrader en vervolgens tot de instelling van het heilige avondmaal.

12. En op de eersten dag a) van de ongehevelde broden, wanneer zij het Pascha slachtten, dus op Donderdag de 14de Nisan, zeiden Zijn discipelen tot Hem, toen Hij ‘s morgens met hen te Bethanië was: Waar wilt Gij dat wij heengaan en voor U het Pascha bereiden?

a) Ex. 12: 17.

13. En Hij zond twee van Zijn discipelen uit en zei tot hen: Ga in de stad en u zal dadelijk bij het intreden een mens ontmoeten die een kruik water draagt, volg die.

14. En waar hij ingaat, zeg tot de heer des huizes, de eigenaar van die woning: De Meester, tot wie wij behoren en die u ook kent, zegt: Waar is de eetzaal, zodat Ik het Pascha met Mijn discipelen eten zal?

15. En hij zal u een grote opperzaal wijzen, ingericht met banken en kussens rondom de tafel en al klaargemaakt om de maaltijd te houden; bereidt het daar voor ons.

16. En Zijn discipelen, Petrus en Johannes (Luk. 22: 8), gingen uit Bethanië en kwamen in de stad en vonden het zoals Hij hen gezegd had, zowel wat de ontmoeting bij het intreden (vs. 13) als het gedrag van de man bij het verrichten van hun boodschap (vs. 14 vv.) betreft en bereidden het Pascha tegen debepaalde tijd van de namiddag.

Was onder Jezus' vrienden een heimelijke vijand, onder Zijn vijanden was ook menig verborgen vriend.

Uit de toestand van de diepste vernedering van Jezus schitteren de helderste stralen van de goddelijke alwetendheid en van Zijn macht over de harten. (TÜB. BIB.).

In levendige ritmische voortgang wordt in vs. 16 de bevestiging van Jezus' woord bericht.

17. En toen het avond, ongeveer 6 uur, geworden was, kwam Hij met de twaalf, want ook de beide discipelen (vs. 13) waren na het bereiden van het paaslam tot Hem teruggekeerd.

19. En zij begonnen bedroefd te worden en de een na de ander tot Hem te zeggen: Ben Ik het? en een ander: Ben ik het?

20. Maar Hij liet voor het ogenblik nog onbepaald wie Hij bedoelde en gaf slechts aan dat een uit de kring van Zijn geestelijke familie Zijn verrader zou worden. Hij antwoordde en zei tot hen: Het is een uit de twaalf, die met Mij in de schotel indoopt, zo even met Mij de maaltijd heeft gehouden.

21. De Zoon de mensen gaat wel heen, zoals over Hem geschreven is, volgens de goddelijke raad die in de Schrift te voren is bekend gemaakt en nu ook moet vervuld worden; maar wee die mens, door wie de Zoon des mensen verraden wordt! Het zou voor hem goed geweest zijn als die mens niet geboren was.

Plechtig uur, waarin wij mogen inzien! Daar ligt het brood op de avondmaalstafel, daar is de kelk van het Nieuwe Testament al ingeschonken, hier verheffen zich bewustzijn van zonde en gevoel van berouw in de harten van de discipelen en leren ons hoe men zich moet voorbereiden op het genot van het heilige avondmaal. Ja, sidder als die vrienden van Jezus, wanneer u de hand uitstrekt naar die tekenen van Zijn lichaam en Zijn bloed. U weet immers, wie onwaardig eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf het oordeel. Wanneer u voor de grove uitbarstingen van uw zonden bewaard blijft, bedenk, uit het hart komen boze gedachten voort, moord, echtbreuk, hoererij, dieverij, valse getuigenissen, lasteringen en dergelijke, die de mens verontreinigen. Zucht als de tollenaar: "O God! wees mij zondaar genadig!" en bid als David: "Wie zou de afdwaling verstaan? reinig mij van de verborgene afdwalingen. " Waar Zijn woord enige zonde bestraft, zie daar nooit om u heen, maar in uzelf; denk daar nooit aan deze en gene, maar aan uzelf alleen en vraag steeds alleen: "Heere! ben ik het?"

De discipelen wantrouwen hun eigen hart; zij weten tot welke boze dingen het vaak bekwaam is en zij doen als ware discipelen van de Heere, die bij zichzelf het begin van de beproeving maken, opdat zij dan van Zijn brood eten en uit Zijn drinkbeker drinken; zij vertrouwen Hem echter meer dan zichzelf en niet in eigen verzekeringen van trouw, maar in Zijn vrijspraak en Zijn genadige bijstand zoeken zij troost. Het antwoord van de Heere, dat het een was die nog vandaag met Hem de hand in de schotel dopen zou, klinkt bepaald en is toch nog geen persoonlijke aanwijzing van wie van de tafelgenoten Hij bedoelde. Dat echter Gods raad de schuld van de misdadiger niet opheft, spreekt Hij met een hartdoordringend "wee" uit. De

boze mens mag het woord niet op zich toepassen waarmee de vrome zich vertroost, dat het zo moet zijn; op hem is het woord toepasselijk, dat tot bekering roept en wanneer hij zich verstokt heeft, het geroep van onuitblusbaar wee.

22. Enige tijd na het te voren meegedeelde, toen de verrader nog meer bepaald was aangewezen en uit de kring van de twaalf was weggezonden, verheugde Zich de Heere, dat Hij van de vreselijke tegenwoordigheid van die mens bevrijd was. Vol vreugde prees Hij de overwinning die Hem nu wachtte, zoals dat in Joh. 13: 23-32 uitvoerig te lezen is. a)En toen zij aten nam Jezus brood en toen Hij gezegend had brak en gaf het hen en zei: Neem, eet, dit is Mijn lichaam.

a) 1 Kor. 11: 23.

23. En Hij nam de drinkbeker, dankte en gaf hen die en Hij zei: Drinkt allen daaruit en zij dronken allen daaruit.

23. En Hij nam de drinkbeker, dankte en gaf hen die en Hij zei: Drinkt allen daaruit en zij dronken allen daaruit.

24. En Hij zei tot hen, terwijl Hij hen de drinkbeker aanreikte. Dat is Mijn bloed, het bloed van het nieuwe verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van de zonden.

25. Voorwaar. zo ging Hij voort, toen zij allen gedronken hadden: Ik zeg u, dat Ik niet meer zal drinken van de vrucht van de wijnstok tot op die dag, wanneer Ik die nieuw zal drinken in het koninkrijk van God (vgl. de verklaring hij MATTHEUS. 26: 26-29).

In vs. 18-21 en vs. 22-25 vinden wij twee stukken die bij elkaar horen en beide gelijkelijk beginnen met "toen zij aten" en wel zo, dat bij het eerste een voorafgaand "toen zij aanzaten" de overgang van Jezus aankomst bij de maaltijd vormt. De eerste uitdrukking veronderstelt dat nog wordt gegeten, en de tweede dat het eten bijna ten einde is. Het gewichtige van het eerste stuk bestaat daarin dat Jezus, zoals Hij in vs. 3-9 Zijn eerloze dood heeft voorzegd, terwijl Zijn vijanden nog naar een plan zochten en omtrent het lukken daarvan onzeker waren (vs. 1 v.), zo hier aan Zijn discipelen en de verrader zelf voorzegt, dat een uit hun midden Hem zal verraden en dat het verraad van deze zal lukken, terwijl de discipelen zo’n gedachte niet kunnen vatten, de verrader echter zelf nog onzeker is over het lukken van zijn voornemen (vs. 11) en in plaats van al de hand uitgestrekt te hebben ter volvoering, nog als een van hen onder de twaalf zit. Het tweede stuk, de gave van het avondmaal, wordt eveneens aan het eten verbonden. Door het "en Hij dankte" geeft de verhaler te kennen dat Jezus met de bestanddelen van de vorige maaltijd een nieuwe instelde, die Hij aanbiedt en aan welke Hij zelf niet deelneemt. Had het geloof van de discipelen tot hiertoe een steun in de lichamelijke gemeenschap met Jezus, die zich in hun tafelgemeenschap met Hem nog zo even in haar hoogste toppunt had getoond, zo moesten zij die van nu af missen. Toch gaan zij volgens vs. 25 een nieuwe tafelgemeenschap te gemoet, waarbij de tegenstelling van het geloof en van de natuurlijke wil door de verheerlijking van de natuur tot een zalige eenheid zal zijn opgeheven. Maar is Hij ook in de tussentijd niet bij hen om met hen te eten, dan moeten zij toch weten dat

Hij hen zelf in de tussentijd een tafel schenkt, die een vergoeding van het verlorene is en een onderpand van de toekomstige tafelgemeenschap, die, in de vorm van een lichamelijk genot, voor hun geloof die bekrachtiging schenkt die voor hen nodig is om gedurende de lichamelijk afwezigheid van hun Heere in de strijd tegen het vlees overwinnend te blijven en in volkomen frisheid stand te houden tot wedervereniging met Jezus in het rijk van Zijn Vader.

Wat een wonderbaar levend gedenkteken dat steeds weer opnieuw wordt verjongd! Wat een eenvoudig sprekende handeling van onuitputtelijke betekenis, die ons evenals de doop geeft te verstaan dat niet alleen voor onze geest, maar ook voor ons lichaam, dat voor de gehele mens Jezus de Heiland en Levensvorst is! Is het niet te betreuren en een triomf van de zielenvijand, dat de maaltijd van de verzoening en van de vrede tot een twistappel van de bitterste strijd werd? Wij willen en kunnen ons in die niet verliezen; komen met geloofsverlangen en nemen, dat moet altijd het begrijpen voorafgaan. Alleen dit willen wij opmerken: het brood, dat de Heere in de hand neemt en breekt is niet het lichaam van de Heere zelf; wanneer Hij echter zegt: "Dat is Mijn lichaam, " dan wil Hij opzettelijk eerbied voor het geheim verwekken: "neem en eet" niet alleen het brood "drinkt" niet alleen den wijn uit de drinkbeker; wat Ik u beveel te nemen en te genieten, dat is Mijn lichaam en het bloed van het Nieuwe Verbond. Mijn lichaam en bloed, in de dood gescheiden, zijn het ware offer voor velen die geloven in de vergeving van de zonden. " Het offer wordt echter ook voedsel en drank; niet zoals de mens van aards voedsel geniet, dat in zijn lichaam verandert, maar overeenkomstig de verheerlijkte inrichting, zodat ieder die de mond van het geloof opent in gelijkvormigheid aan het verheerlijkte lichaam van Christus zal worden veranderd. Dat wordt ons gewaarborgd door de handeling die wij in gehoorzaamheid van het geloof volbrengen. "Doe dat tot Mijn gedachtenis: " dat is niet alleen bedoeld als aandenken aan een geschiedenis die lang geleden gebeurd is, maar zoals het in het Oude Verbond staat, dat de Heere op een plaats, waar Hij Zijn helpende macht getoond heeft, een gedachtenis van Zijn naam gesticht heeft, die toch altijd tegenwoordig is, of zoals de offers werden gebracht, om de herinnering aan onze zonden te vernieuwen (Hebr. 10: 3), die toch helaas! ook niet lang geleden hebben plaats gehad, dan moeten wij ten gevolge van het teken van de herinnering ons in de levende, verlossing teweeg brengende tegenwoordigheid van de onzichtbare en toch tegenwoordige Heere verdiepen. "Totdat Hij komt, " zo wijst het avondmaal op de tijd van de heerlijke volmaking, wanneer een hoger genieten zal beginnen in de heerlijkheid van de nieuwe schepping. Het is ons tussen Zijn heengaan en Zijn toekomst de voortdurende aanvulling, de gedurige waarborging van Zijn tegenwoordigheid. Het maant ons steeds metterdaad opnieuw aan, dat de verwachting van ons geloof niet mag nalaten in Christus de volkomen Heiland aan te grijpen voor ons gehele wezen, naar geest, ziel en lichaam.

Markus stelt het in vs. 23 opzettelijk voor dat zij allen op de rij af uit de drinkbeker dronken en laat daarop in vs. 24 de Heere bij die handeling de veelbetekenende woorden spreken. Ook hier wordt, als zo vaak, het te Rome geschreven Petrinische Evangelie, als tot een goddelijk getuigenis tegen de valse leer en de verkeerde inzettingen van de Roomse kerk.

II. Vs. 26-52. Na het eindigen van het Paasmaal en de daarmee verbonden instelling van het avondmaal, heeft de Heere, zoals wij uit het Evangelie van Johannes weten, met de discipelen nog veel gesproken en ten slotte Zijn hogepriesterlijk gebed uitgesproken. Wanneer Hij

daarin ook zegt (Joh. 17: 19): "Ik heilig Mijzelf voor hen, " dan volgt die daad nu onmiddellijk in de gebedsstrijd in Gethsemane, in welke Hij de overname van de zonden van de wereld (susceptio) volbracht, om die daarna in Zijn lijden en sterven ook tot wegneming door verzoening te dragen (gestatio of onerosa portatio). Onze afdeling omvat ook de waarschuwing van Petrus, die de gebedsstrijd voorafgaat en de daarop volgende geschiedenis van de gevangenneming.

26. En toen zij de lofzang (Ps. 115-118) gezongen hadden en daarop nog enige tijd met elkaar hadden gesproken, gingen zij over de beek Kedron naar de Olijfberg.

II. Vs. 26-52. Na het eindigen van het Paasmaal en de daarmee verbonden instelling van het avondmaal, heeft de Heere, zoals wij uit het Evangelie van Johannes weten, met de discipelen nog veel gesproken en ten slotte Zijn hogepriesterlijk gebed uitgesproken. Wanneer Hij daarin ook zegt (Joh. 17: 19): "Ik heilig Mijzelf voor hen, " dan volgt die daad nu onmiddellijk in de gebedsstrijd in Gethsemane, in welke Hij de overname van de zonden van de wereld (susceptio) volbracht, om die daarna in Zijn lijden en sterven ook tot wegneming door verzoening te dragen (gestatio of onerosa portatio). Onze afdeling omvat ook de waarschuwing van Petrus, die de gebedsstrijd voorafgaat en de daarop volgende geschiedenis van de gevangenneming.

26. En toen zij de lofzang (Ps. 115-118) gezongen hadden en daarop nog enige tijd met elkaar hadden gesproken, gingen zij over de beek Kedron naar de Olijfberg.

27. En Jezus zei tot hen: U zult in deze nacht allen door Mij geërgerd worden, want er is geschreven (Zach. 13: 7): Ik zal de herder slaan en de schapen zullen verstrooid worden.

27. En Jezus zei tot hen: U zult in deze nacht allen door Mij geërgerd worden, want er is geschreven (Zach. 13: 7): Ik zal de herder slaan en de schapen zullen verstrooid worden.

28. Maar nadat Ik opgestaan zal zijn, zal Ik u voorgaan naar Galilea, om daar u en alle leden van Mijn kudde weer rondom Mij te verzamelen.

28. Maar nadat Ik opgestaan zal zijn, zal Ik u voorgaan naar Galilea, om daar u en alle leden van Mijn kudde weer rondom Mij te verzamelen.

30. En Jezus herhaalde de hem al eens gedane aankondiging nog meer bepaald (Luk. 22: 31 vv. Joh. 13: 37 vv.) en zei tot hem: Voorwaar, Ik zeg u, dat heden in deze nacht, voordat de haan tweemaal gekraaid zal hebben, u Mij driemaal zult verloochenen.

31. Maar hij zei nog des te meer, met meerdere en sterkere verzekeringen: Al moest ik met U sterven, ik zal U geenszins verloochenen! En zo zeiden zij ook allen, dat het met hen zo ver niet zou komen, dat zij Hem niet zoudenverlaten of verloochenen.

De discipelen hielden het laatste woord en Jezus moest zwijgen. Hij zag, dat zij zich niet door woorden lieten overtuigen, maar dat zij alleen door de daad waren te leren. Wie niet horen wil

moet voelen. Zo moet de Heere dan helaas! ook ons vaak en maar al te vaak laten voelen, juist omdat omdat wij niet willen horen. In plaats van door de waarschuwingen die de Heere door Zijn Geest, door Zijn Woord en door de stemmen van Zijn vrienden toeroept, kleiner, ootmoediger, wantrouwender omtrent onszelf te worden, maken wij onszelf slechts des te groter en beginnen nu eerst, omdat anderen minder van ons denken, onszelf te verheffen. Dan zegt men: "Hoe kan men zo iets van mij denken? hoe kan men iets zo kwaads mij toedichten? Ik meen het goed met mijn Christendom. " En daarbij merkt men niet dat men al in de zeef van de satan is, men bemerkt niet dat hij al met blindheid heeft geslagen. Gisteren beleed men nog het hele verderf van zijn hart en vandaag, nu men voor de bijzondere zonde en voor de val wordt gewaarschuwd, is men een toonbeeld van deugd, ziet men enkel reinheid in zichzelf; men ergert zich, dat anderen ons voor onrein houden. Ook het woord en de prediking die iemand zeer duidelijk aanwijzen: zo bent u en zo zal het worden - men past het op ieder ander toe, maar alleen op zichzelf niet; kortom, men moet het laatste woord houden, totdat, ja totdat men gevallen, diep gevallen is en nu niet weet, wat men doen moet.

32. En zij kwamen in een plaats die Gethsémané heette en Hij zei tot Zijn discipelen. Zit hier neer, totdat Ik verderop gebeden zal hebben.

33. En Hij nam met Zich Petrus en Jakobus en Johannes 22: 46") en begon verbaasd en zeer beangstigd te worden, alsof iets zeer ontzettends Hem overviel.

34. En zei tot hen: a) Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe; blijf hier en waak.

a)Joh. 12: 27.

35. En een stukje voortgegaan zijnde viel Hij op de aarde en bad, dat het uur dat nu voor Hem aanbrak, als het mogelijk zou zijn, Hem voorbij zou gaan.

35. En een stukje voortgegaan zijnde viel Hij op de aarde en bad, dat het uur dat nu voor Hem aanbrak, als het mogelijk zou zijn, Hem voorbij zou gaan.

36. En Hij zei: Abba, Vader! alle dingen zijn voor U mogelijk (Hoofdstuk 10: 27); neem deze drinkbeker van Mij weg! a) niet echter wat Ik wil, maar wat Gij wilt.

a) Joh. 6: 38.

37. En Hij kwam daarop bij het drietal (vs.) en vond hen slapende en zei tot Petrus, als degene die het meest in gevaar was (vs. 30): Simon! slaapt u? Kunt u niet één uur waken?

38. Waak en bid, opdat u niet in verzoeking komt; a) de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak (MATTHEUS. 26: 41).

a) Gal. 5: 17.

39. En Hij ging weer weg en bad dezelfde woorden.

40. En Hij keerde terug en vond hen weer slapend, Hij kon hen niet goed wakker maken omdat hun ogen weer neervielen en zij wisten niet wat zij Hem antwoorden zouden wanneer hij probeerde met hen te praten, zodat Hij hen niet weer als in vs. 38 kon vermanen.

41. En Hij kwam voor de derde keer en zei tot hen: Slaap nu verder en rust: het is genoeg; langer kan Ik u in uw slaapdronken toestand niet laten; het uur nu is gekomen dat u wekt in plaats van Mij. Zie, de Zoon des mensen wordt overgeleverd in de handen van de zondaren.

42. Sta op, laat ons gaan; zie, die Mij verraadt is dichtbij.

Terwijl Jezus zo sidderend in het stof lag en al de smarten begon te gevoelen, die tot verlossing van de Zijnen noodzakelijk waren, kon Hij van Zijn discipelen geen teken van liefde en deelneming ontvangen, maar vond Hij bij hen niets dan koudheid en onverschilligheid. Daar zien wij het gedrag van de mensen tegenover de Heere en hun drievoudig onrecht: 1) De Heere heeft voor ons geleden en wij zijn onboetvaardig; 2) de Heere waakt voor ons en wij slapen; 3) de Heere bemint ons en wij beminnen Hem niet. - I. Men ziet de vreselijke verschrikkingen, die Jezus tot hiertoe van Zich verwijderd hield, nu plotseling als van Hemzelf de toestemming ontvangen, om Hem te bestormen, dat Hij Zich aan hen overgeeft, dat Hij zelf daarvan bijna overweldigd werd; en wat waren die verschrikkingen? Waren zij die van de dood? Ja zeker, die van de dood. Men moet daarbij niet aan een gewone angst voor de dood denken, want van deze zal men toch wel de Zoon van God vrijspreken, die aan geen met de zonde verenigde opwelling onderworpen kon zijn. Het waren verschrikkingen van de geestelijke, eeuwige dood - niet van de dood dien Hij eerst moest sterven, maar van de dood dien Hij al begonnen was te sterven. Want Hij, de plaatsbekleder van de zondaren, Hij, die allen welke in Hem geloven, van de eeuwige straffen wilde bevrijden, Hij moest om de gerechtigheid van Zijn Vader te bevredigen, zelf de straffen lijden; Hij moest de bitterheid van de dood smaken, om ons aan zijn macht te onttrekken. Wat Hij voelen wil, dat kan Hij ook voelen; Hij kan door Zijn alwetendheid de gevolgen van de zonde vrezen, Hij kan door Zijn liefde Zich in de plaats van haar ongelukkige offers stellen. Hij ziet zo, hoe de zonde van één punt uit gaat, zich over de gehele aarde verbreidt en zich voortplant door alle geslachten. Veelvoudig lijden en de dood, die onder grote pijn lichaam en ziel scheidt, zijn in haar gevolg. De menselijke natuur heeft geen middelen om ze te onderdrukken en zelfs het middel dat Hij door de verlossing wil aanbieden, zal niet door allen worden aangenomen. Rijken vallen neer in het stof en verdwijnen van de oppervlakte van de aarde, omdat de zonde hun grondvesten heeft ondergraven. De heiligste banden tussen echtgenoten, tussen ouders en kinderen worden opgelost en zij, die geroepen waren elkaar wederkerig gelukkig te maken, veroorzaken elkaar pijn, zoals geen vijand, geen tegenstander hen kon berokkenen. Het inwendige van de mens, dat een tempel van God moest zijn, wordt bewoond door de machten van de duisternis. De vrede is daaruit ontvlucht en in de diepten van zijn hart beweegt zich een knagende worm. De angst, die de ware middelen tot haar genezing afwijst, stort zich in de draaikolk van de wereldse lusten, waarin zij vreselijk toeneemt; zij drijft tot zonden en omdat ook dezen geen rust geven, stort zij zich in de misdaad, waarop wanhoop en verdoemenis volgt. Nu opent zich voor het oog des Heeren wat voor ons oog gesloten is en wat zich slechts ten dele voor ons gevoel met ontzetting ontsluiert. - De verblijfplaats van de verdoemden. Hij ziet de zielen, die geroepen waren om

Goddelijke vreugde in de hemel te genieten, van God gescheiden en dat voor eeuwig, gekweld en gepijnigd en dat zonder ophouden. Hij, die zelf eeuwig is, grijpt de gedachte, die ons niet mogelijk is, de gedachte van een eeuwige kwelling en houdt die vast. Maar Hij kan die nauwelijks verdragen; Hij zinkt in het stof; het bloed wordt door de angst van Zijn ziel uit het voorhoofd gedreven en valt op de aarde. De drinkbeker die Hij al drinkt is te bitter; Hij smeekt dat die van Hem wordt weggenomen. Waar zijn intussen de discipelen? Omringen zij Hem; zijn zij getuigen van Zijn strijd, beseffen zij dat ook hun zonden behoren tot degenen die Hem deze pijnen veroorzaken? Delen zij in Zijn angst, liggen zij naast Hem in het stof, drogen zij met liefdevolle hand het bloedig zweet van Zijn voorhoofd? Neen, zij weten van niets; in hun ongestoorde rust zijn hun ogen dicht gevallen en als Jezus hen opzoekt om Zich tot het dragen van Zijn angst te versterken door het zien van hen voor wie Hij die lijdt, vindt Hij ze slapende. Ook de meeste Christenen schijnen met een Verlosser die om hunnentwil een dodelijke angst geleden heeft, niet in de minste betrekking te staan. Dat in Gethsémané, dat op Golgotha iets groots, iets ontzettends om hunnentwil volbracht is, dat zij zonder dat grote werk der smarten eeuwig verloren zouden zijn gegaan, dat weten zij niet; of wanneer zij het weten dan denken zij er niet aan; of wanneer zij er aan denken dan menen zij, dat zij door een enkele lichte smart van berouw alle voorwaarden tot hun zaligheid vervuld hebben. - II. Het is niet genoeg voor de Heere om de straffen, die de Zijnen verdienden, over te nemen, Hij wil hen ook voor zonden bewaren; want iedere zonde, ook wanneer zij wordt vergeven, is toch een onuitsprekelijk ongeluk, omdat zij een belediging is van God en een hindernis voor de voorbede van Zijn rijk. Jezus weet dat de macht van de duisternis niet alleen Hem aan het kruis zal brengen, maar ook voor Zijn discipelen de grootste aanvechtingen zal veroorzaken. Hij had hen al in de vroegere gesprekken gewaarschuwd en nu het beslissend ogenblik meer en meer nadert, is Hij niet zo geheel in Zijn pijnen verzonken, hoe diep Hij ook daarin weggezonken mocht zijn, dat Hij daarom de zorg voor de Zijnen zou kunnen vergeten. Evenals een moeder zich van haar ziekbed verheft en haar pijn doorstaat om een gevaar van haar kinderen af te wenden, zo verheft Hij Zich van de aarde, zo ontrukt Hij Zichzelf opeens aan Zijn dodelijke smarten. Hij wil zien hoe de zo hard bedreigde, zo vaak gewaarschuwde discipelen Zich gedragen en vindt ze slapend; zij liggen aan de rand van een afgrond en - zij slapen; het gevaar zweeft boven hun hoofd, maar zij merken er niets van, want aardse vermoeidheid heeft de ogen van hun geest en van hun lichaam toegedrukt. Wij weten dat geen reiziger in de verschrikkingen van de eenzaamheid en van de woestijn met grotere gevaren te strijden heeft, dan wij mensen in de loop van onze aardse pelgrimstocht. Wij weten dat elke toestand, dat hoogheid en nederigheid, rijkdom en armoede, geluk en lijden met eigenaardige aanvechtingen zijn verbonden; dat juist dan, als wij uitwendig rust hebben, zich de verschrikkelijkste stormen in ons binnenste plegen te verheven. Dat alles weten wij uit eigen treurige ervaring; wij weten het ook door het woord van de Heere: "Waak en bid, opdat u niet in verzoeking komt, " door die machtige wekstem, die door alle tijden heen klinkt en die wij vandaag niet voor de eerste maal hebben vernomen. Wij weten dat wij alleen door waken en bidden gered kunnen worden of wij moesten het weten, dat alleen hij waarlijk waakt, die met Christus waakt, dat alleen dan, wanneer wij ons Christus vertegenwoordigen en vooral wanneer wij op de pijnen letten die Hij voor ons heeft gedragen, de ogen van onze geest eigenlijk openstaan, dat Christus in Zijn doodstrijd en aan Zijn kruis het verhevenste schouwspel is waarnaar wij onze ogen kunnen opheffen en dat wij ons hier beneden eigenlijk alleen gedurende zo’n aanschouwen in een volkomen veilige toestand bevinden. En nu vraag

ik: waakt u op deze wijze? hebt u zich vaak in die wakende toestand bevonden? hoe lang kon u het daarin uithouden? Dwaal ik niet, dan zullen velen antwoorden: deze toestand is ons geheel onbekend en wij hebben nog nooit beproefd, ons tot het zien van Christus en het gevoel van Zijn tegenwoordigheid op te heffen. Nog nooit? Nu dan zeg u, dat u nog nooit gewaakt, maar uw gehele leven door geslapen hebt en waarschijnlijk gedurende deze slaap meermalen en zwaarder dan u het weet en wilt belijden, gezondigd heeft. Anderen zullen zeggen: wij weten wel wat dit waken is, wij hebben ervan gehoord en gelezen, wij erkennen het voor een volmaakte toestand, wij proberen ons daarin te verplaatsen; het lukt, wij zien de Heere, ons grijpt een medelijden met Zijn pijn aan, een diepe droefheid om dit te hebben veroorzaakt, een verlangen om Hem voortaan niet meer te beledigen, om door Zijn genade tegen alle verzoekingen te worden gesterkt. Wij bidden er Hem om; maar plotseling - wij weten niet hoe het komt - voelen wij een druk, een zwaarte, een vermoeidheid, de warmte verkoelt, het opstijgen van de gedachten is verlamd, zij zinken naar omlaag, zij raken in verwarring, evenals dit bij het inslapen met het lichaam gebeurt en de ogen van de geest sluiten zich. Ook u kunt dus geen uur met de Heere waken? - Geen uur! zouden zij antwoorden, wanneer zij oprecht zijn: geen uur; nauwelijks enige minuten kunnen wij het, dan moeten wij al onze zinnen op andere voorwerpen laten rusten! III. Is er ooit een liefdevol verdragen van gebreken en zwakheden van anderen geweest, dan is het dat wat Jezus in Zijn omgaan met de discipelen betoonde. Zijn ooit woorden gesproken waarin het hele hart zich in liefde ontboezemde, dan zijn het die welke Jezus vóór Zijn heengaan tot Zijn discipelen richtte (Joh. 14 vv). In deze redenen en in zoveel vorige had Hij hen duidelijk gezegd wat Hem wachtte. Hij moest aan de macht van Zijn vijanden worden overgegeven en door hun handen sterven. Hij heeft al het laatste maal met hen gehouden en zij weten dat dit het laatste is. Hij heeft een gedachtenismaal ingesteld; Hij heeft hen vermaand om Hem te gedenken, zo dringend, zo ernstig als iemand die afscheid neemt daartoe kan vermanen. En is er ook nu in het donkere van deze nacht, in deze eenzaamheid van de Olijfberg, in dit treuren en sidderen dat Hem vervult, niet iets ontzettends dat doet denken aan grote pijnen die Hem wachten? Zouden zij niet steeds naar Hem kijken? Zou niet hun oor in de duisternis luisteren of het niet misschien de treden van de naderende vijand vernam? Zou niet het beven van hun hart, de inspanning van hun geest alle slaap van hun ogen verdrijven? Dat alles was plichtmatig en dat alles zou ook plaats hebben gehad wanneer zij Hem hadden bemind; maar zij slapen en dit is een teken, hoe - ik spreek het uit met beven, dat verpletterende woord - hoe onverschillig het voor hen is. Hij zelf voelt het wel; het raakt Hem diep, want als Hij voor de derde keer komt en hen voor de derde keer slapende vindt, dan zijn Zijn woorden meer dan een vermaning, meer dan een verwijt: zij zijn een jammergeschrei van de goddelijke liefde, die Zich daarover beklaagt, dat zij in het geheel niet wordt beantwoord. Inderdaad, het is zeer verwonderlijk, dat de Heere ons zo onbeschrijfelijk lief heeft en dat wij Hem zo weinig liefhebben. Wat liefde opwekt dat is schoonheid, geestelijke schoonheid; en waar zou deze bij de mens te vinden zijn? De schoonheid die hij oorspronkelijk van God had ontvangen, was door de zonde verdorven en het goddelijk evenbeeld, dat eerst in Hem glinsterde, was voor de ogen van de Eeuwige zelf onkenbaar geworden; hij lag daar, verpletterd onder de raderen van de wagen waarop de vorst van deze wereld triomferend over de aarde rondreed, zwemmend in zijn bloed, bedekt met zweren als een Lazarus, de dorst die hem kwelt uit onreine bronnen lessend, zonder kennis van zijn ellende, volkomen met zichzelf tevreden, in het geheim verbonden met zijn doodsvijand en met tegenzin vervuld tegen God, zijn Schepper en

Heiland. Op dit voorwerp van tegenzin en afschuw worden vanuit de hemel de ogen van de Heere gevestigd. Het is voor Hem het voorwerp van eer liefde, die zich in zijn redding nog groter en heerlijker openbaart, dan die zich openbaarde in de schepping van hemel en aarde. Wat is voor Hem een troon, waar Hij aan de rechterhand van de Vaders zat? Wat zijn voor Hem de lofzangen van de engelen, die rondom Hem klinken? Wat zijn voor Hem de eeuwig groene bomen en de kristallen rivieren van het paradijs? Hij verlaat Zijn heerlijkheid om de ellende van de mensen, uitgezonderd de zonde, te delen om hier te dorsten, te bloeden, te sterven, Hij bekleedt Zich met hun smaad om hen met Zijn heerlijkheid te kunnen tooien. Zo staat Hij voor ons, altijd schoon, heerlijk, lerend, hetzij wij Hem op de troon van de hemels, hetzij dat wij Hem in Zijn wandel op aarde, hetzij dat wij Hem aan het kruis zien; want ook uit Zijn geringheid, ook uit Zijn lijdende jammergestalte schittert Zijn schoonheid en hier misschien het aller duidelijkst. Zo vertoont Hij Zich aan ons beminnenswaardig door wat Hij is en door wat Hij voor ons gedaan heeft. Ja, als de enige en alleen beminnenswaardige; en wij - beminnen Hem niet. Laat ons dit groot geheim van onze schande en daarmee onze hele zondigheid en verdorvenheid belijden! Want hoe diep moeten zij niet gezonken zijn, die niets voelen voor de ware goddelijke schoonheid, die niet in staat Zijn, een oneindige liefde met het geringste gevoel te beantwoorden! Wij beminnen alles en hoe slechter, hoe nietswaardiger het is, des te meer misschien hebben wij het lief, des te meer zijn wij tot dwepen toe er mee ingenomen; maar Jezus - hoe weinigen onder ons heeft Hij wel met geestdrift vervuld. Wij dragen wel in ons de beelden van vele andere voorwerpen, die onze geest en ons gemoed vervullen, die alle gedachten, alle gevoelens aan zich boeien; maar het beeld van Jezus - wie draagt dat in zich, wie is daarmee bezig? Wij spreken wel van veel dingen en van enige misschien niet zonder warmte en zonder vuur, het ontbreekt ons dan ook niet aan woorden om hetgeen wij voelen in andere harten over te dragen; maar zodra wij van Jezus spreken - o ellende, o smaad! - dan slaat geen vlam in ons binnenste omhoog, dan heeft de tong geen woorden, dan blijven wij koud en laten ook degenen koud tot wie wij spreken.

43. En meteen toen Hij nog sprak kwam Judas aan, die een was van de twaalf en met hem een grote menigte met zwaarden en stokken, gezonden door de overpriesters en deschriftgeleerden en de ouderlingen, waarvan er ook een aantal mee waren gekomen.

44. En degene die Hem verried had hen al vooraf volgens bijzondere afspraak een gemeen teken gegeven, zeggende: Degene die ik kussen zal, die is het, op wie het in onderscheiding van de anderen die bij Hem zijn, aankomt; grijp Hem en leid Hem zeker heen, zodat Hij u niet kan ontsnappen.

45. En toen Hij gekomen was, ging hij terstond tot Hem (om hier het een en ander, dat volgens Joh. 18: 4-9 vooraf gebeurde, over te slaan) en zei: Rabbi, Rabbi! in grote opgewondenheid en net alsof hij Hem nu bijzondere eer wilde geven en hij a) kuste Hem.

a) 2 Sam. 20: 9.

45. En toen Hij gekomen was, ging hij terstond tot Hem (om hier het een en ander, dat volgens Joh. 18: 4-9 vooraf gebeurde, over te slaan) en zei: Rabbi, Rabbi! in grote opgewondenheid en net alsof hij Hem nu bijzondere eer wilde geven en hij a) kuste Hem.

a) 2 Sam. 20: 9.

46. En zij sloegen hun handen aan Hem en grepen Hem.

46. En zij sloegen hun handen aan Hem en grepen Hem.

47. Behalve de discipelen waren nog anderen toegesneld toen de menigte (vs. 43) naderde, ten minste een jongeling (vs. 51 vv.). En een van degenen die daarbij stonden trok het zwaar en sloeg de dienstknecht van de hogepriesters zijn oor af.

48. En Jezus herstelde dadelijk de veroorzaakte schade en verbood verder al het geweld (Luk. 22: 51. MATTHEUS. 26: 52-54. Joh. 18: 11) en antwoordde hen: Bent u uitgegaan met zwaarden en stokken, als tegen een moordenaar, om Mij te vangen?

49. Dagelijks leerde Ik bij u in de tempel en u hebt Mij niet gegrepen; omdat het uur waarin het u zou worden toegelaten nog niet gekomen was. Maar dit gebeurt a)opdat de schriften vervuld zouden worden; daarom is u macht over Mij gegeven en aan deze macht onderwerp Ik Mij vrijwillig.

a) Ps. 22: 7; 69: 10. Luk. 24: 25.

49. Dagelijks leerde Ik bij u in de tempel en u hebt Mij niet gegrepen; omdat het uur waarin het u zou worden toegelaten nog niet gekomen was. Maar dit gebeurt a)opdat de schriften vervuld zouden worden; daarom is u macht over Mij gegeven en aan deze macht onderwerp Ik Mij vrijwillig.

a) Ps. 22: 7; 69: 10. Luk. 24: 25.

50. a) En zij, de discipelen, hebben Hem, zoals Hij hen voorspeld had (vs. 27), verlaten en zijn allen gevlucht.

a) Job 19: 13. Ps. 88: 9.

51. En een zekere jongeling, door het geraas gewekt, was van zijn bed in de nabijheid van de hof opgestaan en had zich naar de plaats van de gevangenneming begeven. Deze volgde Hem en heeft hem, toen hij in haast van zijn leger was opgestaan, een laken omgedaan over het naakte lijf en de jongelingen, die zich onder de menigte (vs. 43) bevonden, grepen hem alsof zij Hem ook mee wilden voeren, echter meer uit moedwil dan werkelijk met die bedoeling.

52. En hij zette er in het vermeende gevaar alles op om zijn leven te behouden, verliet het laken en is naakt van hen gevlucht.

De voorstelling van de gevangenneming is bij onze Evangelist zeer kort. Plotseling staat Judas voor de ingang van de tuin met de menigte die hij met zich heeft genomen, als een spookachtige verschijning. Nu gaat alles zo snel dat tussen Jezus en de verrader niets

gesproken wordt en noch het verwijt aan hem, die het zwaard trok, noch de genezing van het afgehouwen oor vermeld wordt. Wij merken hier duidelijk een berichtgever op die nu dat stuk uit zijn eigen levensgeschiedenis verhaalt waardoor hij met de Evangelische geschiedenis verbonden is, nadat hij tot hiertoe in geen nadere betrekking daartoe had gestaan. Hij maakt zich vooreerst (vs. 43-46) van de gevangenneming spoedig af, alsof dat alles in een ogenblik had plaats gehad; haalt vervolgens (vs. 47-49) de tussenhandeling van de slag met het zwaard kort aan, maar roert het ook slechts als iets voorbijgaands aan. De overgave van Jezus, zoals die in vs. 46 is aangegeven, een overgave zonder enige tegenstand komt in opmerkelijk contrast voor met de bezorgdheid van de bende en van haar leidsman (vs. 43 -45), om zich van de gevangene met alle middelen van menselijke macht en slimheid te verzekeren. Zo kwam duidelijk uit dat de klacht van de Heere rechtvaardig was toen Hij zei, dat men Hem als een misdadiger behandelde, wiens geweten Hem moest dringen, om aan de handen van de overheid Zich door list of geweld te onttrekken, terwijl toch Zijn openlijk leren in de tempel bewijs van het tegendeel was. Dit treedt hier scherp op de voorgrond, omdat zo eerst de reden waarom Hij Zich toch als een misdadiger laat grijpen en binden, als onderwerping aan het woord van de Schrift kon worden begrepen. Terwijl nu van de vlucht van de discipelen wordt gesproken (vs. 50), wordt hiermee het verhaal verbonden, waarop in vs. 47 zo eigenaardig was gedoeld, dat men ziet, het gaat de verteller hier minder om Petrus, aan wie anders ons Evangelie toekomt, dan op degenen die daarbij stonden, waaronder zich een jongeling bevond en wel in het bijzonder op deze jongeling zelf. Daarom is het niet slechts een vermoeden, maar in het wezen van de zaak gegrond, als men heeft aangenomen, dat die jongeling geen ander is geweest dan Markus, naar wie ons Evangelie de naam draagt. Het is echter een verkeerde mening dat de ongenoemde huisheer in vs. 13 vv. de vader van Markus zou geweest zijn, dat Markus de Heere van de zaal van het Paasmaal af zou hebben vergezeld, met de discipelen naar Gethsémané zou zijn meegegaan en al tegenwoordig zou geweest zijn toen Judas met de menigte kwam. Het laken op het blote lichaam wijst integendeel daarop, dat de jongeling al in slaap was toen het geruis van de naderende bende zich verhief, dat hij snel van zijn bed is opgestaan om te zien wat er voorviel en dat het huis van zijn ouders zich in de onmiddellijke nabijheid van Gethsemane moet hebben bevonden. Wij zullen daarop bij ons slotwoord op ons Evangelie terugkomen en wijzen nu op MATTHEUS. 19: 2, dat ieder van de Evangelisten op enig punt met zijn eigen leven aan dat van de Heere verbonden moet zijn geweest om zijn roeping als oor- en ooggetuige (1 Joh. 1: 1 vv.) te kunnen vervullen. Met recht heeft Whitefield de handeling van de jongeling als beeld van een onrijpe navolging voorgesteld.

Met "de jongelingen" worden de Romeinse krijgsknechten bedoeld, zo worden Davids krijgsknechten, die met hem waren, genoemd 1 Sam. 21: 4, 5. Deze zochten den jongeling te grijpen, denkende, dat hij een discipel van Christus was, of ten minste een van degenen, die Hem genegen waren, en vatten hem bij zijn linnen kleed. Markus verhaalt ons dit met het doel, om de woede en kwaadaardigheid van deze mensen aan te tonen, die niemand wilden verschonen, welke maar scheen of gedacht werd een navolger van Christus te wezen, zodat het ontkomen van de discipelen alleen moest worden toegeschreven aan de wonderdadige macht van Christus.

52. En hij zette er in het vermeende gevaar alles op om zijn leven te behouden, verliet het laken en is naakt van hen gevlucht.

De voorstelling van de gevangenneming is bij onze Evangelist zeer kort. Plotseling staat Judas voor de ingang van de tuin met de menigte die hij met zich heeft genomen, als een spookachtige verschijning. Nu gaat alles zo snel dat tussen Jezus en de verrader niets gesproken wordt en noch het verwijt aan hem, die het zwaard trok, noch de genezing van het afgehouwen oor vermeld wordt. Wij merken hier duidelijk een berichtgever op die nu dat stuk uit zijn eigen levensgeschiedenis verhaalt waardoor hij met de Evangelische geschiedenis verbonden is, nadat hij tot hiertoe in geen nadere betrekking daartoe had gestaan. Hij maakt zich vooreerst (vs. 43-46) van de gevangenneming spoedig af, alsof dat alles in een ogenblik had plaats gehad; haalt vervolgens (vs. 47-49) de tussenhandeling van de slag met het zwaard kort aan, maar roert het ook slechts als iets voorbijgaands aan. De overgave van Jezus, zoals die in vs. 46 is aangegeven, een overgave zonder enige tegenstand komt in opmerkelijk contrast voor met de bezorgdheid van de bende en van haar leidsman (vs. 43 -45), om zich van de gevangene met alle middelen van menselijke macht en slimheid te verzekeren. Zo kwam duidelijk uit dat de klacht van de Heere rechtvaardig was toen Hij zei, dat men Hem als een misdadiger behandelde, wiens geweten Hem moest dringen, om aan de handen van de overheid Zich door list of geweld te onttrekken, terwijl toch Zijn openlijk leren in de tempel bewijs van het tegendeel was. Dit treedt hier scherp op de voorgrond, omdat zo eerst de reden waarom Hij Zich toch als een misdadiger laat grijpen en binden, als onderwerping aan het woord van de Schrift kon worden begrepen. Terwijl nu van de vlucht van de discipelen wordt gesproken (vs. 50), wordt hiermee het verhaal verbonden, waarop in vs. 47 zo eigenaardig was gedoeld, dat men ziet, het gaat de verteller hier minder om Petrus, aan wie anders ons Evangelie toekomt, dan op degenen die daarbij stonden, waaronder zich een jongeling bevond en wel in het bijzonder op deze jongeling zelf. Daarom is het niet slechts een vermoeden, maar in het wezen van de zaak gegrond, als men heeft aangenomen, dat die jongeling geen ander is geweest dan Markus, naar wie ons Evangelie de naam draagt. Het is echter een verkeerde mening dat de ongenoemde huisheer in vs. 13 vv. de vader van Markus zou geweest zijn, dat Markus de Heere van de zaal van het Paasmaal af zou hebben vergezeld, met de discipelen naar Gethsémané zou zijn meegegaan en al tegenwoordig zou geweest zijn toen Judas met de menigte kwam. Het laken op het blote lichaam wijst integendeel daarop, dat de jongeling al in slaap was toen het geruis van de naderende bende zich verhief, dat hij snel van zijn bed is opgestaan om te zien wat er voorviel en dat het huis van zijn ouders zich in de onmiddellijke nabijheid van Gethsemane moet hebben bevonden. Wij zullen daarop bij ons slotwoord op ons Evangelie terugkomen en wijzen nu op MATTHEUS. 19: 2), dat ieder van de Evangelisten op enig punt met zijn eigen leven aan dat van de Heere verbonden moet zijn geweest om zijn roeping als oor- en ooggetuige (1 Joh. 1: 1 vv.) te kunnen vervullen. Met recht heeft Whitefield de handeling van de jongeling als beeld van een onrijpe navolging voorgesteld.

Met "de jongelingen" worden de Romeinse krijgsknechten bedoeld, zo worden Davids krijgsknechten, die met hem waren, genoemd 1 Sam. 21: 4, 5. Deze zochten den jongeling te grijpen, denkende, dat hij een discipel van Christus was, of ten minste een van degenen, die Hem genegen waren, en vatten hem bij zijn linnen kleed. Markus verhaalt ons dit met het

doel, om de woede en kwaadaardigheid van deze mensen aan te tonen, die niemand wilden verschonen, welke maar scheen of gedacht werd een navolger van Christus te wezen, zodat het ontkomen van de discipelen alleen moest worden toegeschreven aan de wonderdadige macht van Christus.

IV. Vs. 53-72. Naar het hogepriesterlijk paleis geleid moet Jezus eerst bij Annas een voorlopig verhoor ondergaan, dat de grijze vijand tot en schouwspel moet dienen en de tijd moet aanvullen totdat de Hoge raad vergaderd is. Het is ook bestemd om zo mogelijk door listige vragen over Zijn leer en Zijn aanhang Hem een woord te ontlokken, dat men tot aanklacht tegen Hem zou kunnen gebruiken. Intussen gaat Markus, evenals Mattheüs, deze voorbereiding voorbij en komt meteen tot het verhoor voor de eigenlijke hogepriester Kajafas. Nadat men lang moeite gedaan heeft om een getuigenis te krijgen, dat slechts uitwendig met de vorm van het recht overeenkwam, weet deze aan de zaak eindelijk een wending te geven, zodat men Jezus tot godslasteraar kan bestempelen en daarop ter dood veroordelen. Gedurende dit verhoor heeft de driemaal herhaalde verloochening van Petrus plaats.

53. En zij leidden Jezus naar de hogepriester Kajafas, vergaderden bij hem, terwijl intussen Annas zich met de Gevangene bezig hield (Joh. 18: 13, 19-24) al de overpriesters en de ouderlingen en de schriftgeleerden, al de leden van de Hogen raad, behalve Nikodemus en Jozef van Arimathea, die men niet vertrouwde.

54. En Petrus volgde Hem van ver tot binnen in de zaal van de hogepriesters, waartoe Johannes hem toegang verschafte en zat met de dienaren en warmde zich bij het vuur.

55. a) En de overpriesters en de hele raad zochten, toen de geestelijke rechtbank haar onderzoek was begonnen, getuigenis tegen Jezus om Hem te doden en vonden niets.

a)Hand. 6: 13.

56. Want velen getuigden vals tegen Hem, de getuigenissen waren niet eenparig; geen twee getuigen, het minste dat geëist werd, konden samengebracht worden.

57. En enigen stonden na het verhoor van de vorigen op en getuigden vals tegen Hem, zeggende:

58. Wij hebben Hem horen zeggen: a) Ik zal deze tempel, die met handen gemaakt is, afbreken en in drie dagen een andere, zonder handen gemaakt, bouwen, wat, als de woorden zo waren geweest en zo waren bedoeld als zij nu hier werden gesproken, tot een aanklacht van lastering tegen het heiligdom kon worden gezien (Hand. 6: 13).

a)Mark. 15: 29, Joh. 2: 19.

59. En ook was deze getuigenis niet eenparig; de een gaf op deze, de ander op een andere manier de woorden weer; want getuigen werden niet in tegenwoordigheid van elkaarverhoord, opdat niet de een zich zou kunnen richten naar de woorden van de ander.

60. En de hogepriester stond in het midden op en vroeg Jezus: Antwoordt gij niets? wat getuigen deze tegen u?

61. a)Maar Hij zweeg stil en antwoordde niets. Weer vroeg de hogepriester Hem in duivelse slimheid en zei tot Hem: Bent Gij de Christus, de Zoon van de gezegende God, die niemand mag aantasten en over wie niemand zich in een betrekking mag plaatsen die hem niet toekomt?

a) Jes. 53: 7. Hand. 8: 32.

62. En Jezus zei: Ik ben het. a) En u zult de Zoon des mensen zien zitten aan de rechterhand van de kracht van God en komen met de wolken van de hemel.

a) Dan. 7: 13. MATTHEUS. 16: 27. 24: 30. 25: 31. Luk. 21: 27. Hand. 1: 11. 1 Thess. 4: 16. 2 Thessalonicenzen. 1: 10. Openbaring . 1: 7.

63. En de hogepriester, toen in heilige verontwaardiging en vol ontzetting over het gehoorde woord, verscheurde zijn kleren en zei: Waar hebben wij nog getuigen voor nodig?

63. En de hogepriester, toen in heilige verontwaardiging en vol ontzetting over het gehoorde woord, verscheurde zijn kleren en zei: Waar hebben wij nog getuigen voor nodig?

64. U hebt de godslastering gehoord die Hij met Zijn belijdenis gepleegd heeft! wat denkt u; is het geen godslastering? En zij allen, zoveel er tegenwoordig waren, veroordeelden Hem schuldig tot de dood.

Die het bestrijden dat Jezus de Zoon van God is, vervloeken Hem evenzo (1 Kor. 12: 3) vgl. bij Hoofdstuk 15: 15.

65. En sommigen begonnen Hem te bespugen en Zijn aangezicht te bedekken en a) met vuisten te slaan en tot Hem te zeggen: Profeteer. En de dienaars gaven Hem kinnebakslagen (Jes. 50: 6 vv.)

a)Joh. 16: 10. Joh. 19: 3.

Zo is dan de dierbare Heiland in de laatsten nacht van Zijn leven geen slaap in Zijn ogen gekomen, maar evenals de hogepriester van het Oude Testament de nacht vóór de groten verzoendag slapeloos pleegde door te brengen (Lev. 16: 29 vv.), zo heeft ook de ware Hogepriester van het Nieuwe Testament in de nacht vóór de dag waarop de zonde van het hele menselijk geslacht zou worden verzoend, geen slaap in Zijn ogen laten komen, opdat ook hierin het tegenbeeld en het voorbeeld des te volkomener zouden overeenstemmen. Hierdoor heeft echter onze Heiland tevens de slapeloze nachten voor Zijn kinderen geheiligd, wanneer zij of in de smart van het berouw, of in velerlei inwendige aanvechtingen, of in uitwendig lijden en droefenissen met Asaf (Ps. 77: 5) moeten uitroepen: "U hield Mijn ogen wakende. " Welaan, kunnen wij op ons bed niet slapen, laat ons dan denken aan de slapeloze nachten van

onze Heiland, aan de nacht in welke Hij verraden, gebonden, ter dood veroordeeld en aller erbarmelijkst mishandeld is.

De Hoge raad heeft het teken tot bespotting gegeven, de mannen, aan wiens bewaking Jezus voor het overig gedeelte van de nacht werd overgegeven, volgen na. Zij hebben de vrees, die hen nog kort te voren beangstigde, geheel afgelegd, de meest volkomen gerustheid, de meest openbare verachting is in de plaats daarvan getreden. Wat bij hun spot aan fijne geestigheid ontbreekt, vult ruwheid en overmoed aan; honende buigingen en beschimpende slagen met de snoodste bespuwing wisselen elkaar af. Maar het ergste komt nog: als Christus moet Hij immers kunnen profeteren, moet Hij kunnen raden wat in het duistere verborgen is. Nu wordt Zijn aangezicht met een doek bedekt en nu treedt de een na de ander dichterbij, en er regenen oorvijgen, kinnebakslagen, slagen met gebalde vuist en het refrein van dat steeds vernieuwde spel is het lasterend koorgezang: "Profeteer Christus! wie is het, die U geslagen heeft!"

Het ambt, waarin de Zoon van God in het bijzonder Zijn wijsheid openbaart, zoals in het koninklijke Zijn macht en in het hogepriesterlijke Zijn liefde, dat moet hier een spel van dwazen worden en zich in het paleis van de hogepriester laten honen, zoals in het paleis van de heidense landvoogd voornamelijk de koninklijke waardigheid van Jezus Christus bespot is geworden. Omdat profeten niet alleen toekomstige zaken pleegden te voorspellen, maar soms ook verborgene dingen pleegden te openbaren (2 Kon. 6: 12), daarom verlangen zij, dat de Heere een proef van Zijn profetische wetenschap zal afleggen en onder het kleed, dat zij voor Zijn ogen hebben gehangen, degene zou ontdekken, die Hem onder de menigte had geslagen. Ach, denkt hierbij een gelovige ziel, ik herinner mij bij dit treurspel mijn zondige aard: wat is meer gewoon, dan dat de Schepper van ons mensen als een blindeman wordt behandeld? Wij dwaze schepselen beelden ons in dat wij onze zonden al zo kunstig verbergen en zo in het geheim zouden kunnen bedrijven, dat Hij als iemand die een doek voor de ogen heeft, niet zou weten wie Hem had geslagen, evenals Judas van deze verschrikkelijke blindheid van het menselijk hart kort te voren een proef had afgelegd toen hij de Heere Jezus, toen die van Zijn verrader sprak, durfde vragen: "Heere ben ik het?" over welke vermetelheid de Geest van God het wee uitroept in Jes. 59: 15 v. Hoe vaak gebeurt het dat de mensen de spot drijven met profetische zaken, die in deze tijd van twijfelzucht door lichtzinnige gemoederen veelvuldig worden bespot en tot een voorwerp van gelach worden gemaakt, terwijl men toch overigens een bandeloze neiging tot allerlei verboden kunsten, die op een ontdekking van toekomstige dingen doelen, laat zien. Men is lichtgelovig voor waarzeggers en valse profeten en laat zich graag op allerlei manieren bedotten en daarentegen is men over de voorspellingen van de ware profeten zo ongelovig, terwijl die toch het zegel van haar goddelijkheid in zo veel duidelijke vervullingen weten aan te wijzen. Al die gevolgen van het menselijk verderf hebben de Zoon van God dat lijden berokkend toen Hij onder een luid honend gelach als een waarzegger en bedrieger werd geslagen.

Het ligt diep in het karakter van het onedele en lage om juist het betere, het edelere door toegedichte naaktheid tot zich in het stof te trekken, zedelijke grootheid te betwijfelen en schouder ophalend te behandelen, wereldse groten eerst te benijden en daarna, als zij gevallen zijn, met slijk te werpen. Dit is de vuile, moerassige grond, waaruit ontelbare persoonlijke satyren, bijtende glossen, bonmots, spotdichten, pasquillen steeds als dwaallichten

voortkomen. Maar nog afschuwelijker en werkelijk satanisch is de spotlust wanneer zij zich aan het heilige waagt. Dan wordt vaak een schrijver, die zich daaraan kan overgeven, ver boven zijn natuurlijke begaafdheid door de inspiraties van de geest van de ontkenning vervuld tegenover het heilige, waaraan hij niet gelooft, om als spotter te velde te trekken en het met nauwelijks merkbare fijne wending tot een karikatuur te mismaken. Wie kan het berekenen wat een ontzaglijke schade aan de harten en wat een afbreuk aan het rijk van God door dergelijke voortbrengselen van de spotgeest veroorzaakt zijn? Ach voor duizenden mensen is de zaak van het Evangelie al een opgegeven en verloren zaak, wanneer eens de ban van het belachelijke daarop gelegd is! Maar welaan, u door de spotgeest van de wereld gewond en verdwaald hart, vestig uw blik op de plaats waarop de geschiedenis van onze tekst u wijst. Zie, hier staat voor het forum van deze geest niet alleen een dogma van het Evangelie, niet alleen de waarheid van een enkele leerstelling van de Heilige Schrift, maar de levende waarheid, de hele waarheid daarvan, niet alleen een discipel en belijder, maar de Meester zelf in het spotgericht, de Heilige onder de ban van het belachelijke - zie dan toe, of Hij daarom ophoudt de Heilige in Israël te zijn! Nu is aan de pijlen waarmee de valse wijsheid de dierbaarste waarheden van het Evangelie, alsof het slechts verdichtselen waren, denkt te doorboren, de punt afgebroken, sinds de koker van deze tegenover de persoonlijke waarheid, Christus, is geleegd. Wie kan nog twijfelen aan het lot, dat het Evangelie en zijn belijders in de wereld treft, wie kan zich nog laten verzoeken door de stofwolk van armzaligen spot waarmee de blinden de glans van de zon denken uit te blussen, of wie zich daarom uit de zalige gerustheid laten brengen tot moedeloosheid, tot vrees en kleinheid, tot toorn en tot verbittering, nadat Christus liefhebbend en lijdend Zijn bedekt aangezicht aan de spotters heeft aangeboden? Zijn ogen branden niet als vuurvlammen door de bedekking heen in het hart van de spotters, geen donder van het gericht gaat uit Zijn mond. Eén opwelling van woede in Zijn hart en de spotters zouden, als door de slag getroffen, terug tuimelen; maar in Zijn hart is niets dan liefhebben en lijden; als een lam staat Hij daar, dat stom is voor Zijn scheerders. En ook de hemel zwijgt bij het honen van Hem die alle engelen moeten aanbidden; geen vuur valt uit de hoogte, als op degenen die met Elisa spotten (2 Kon. 1: 9 vv.); geen afgrond opent zich als voor het rot van Korach (Num. 6: 3 vv.). Aardwormen mogen de Koning van de hemel voor de gek houden, zondaren met de Rechter van Israël blindeman spelen, zonder dat hen iets kwaads gebeurt.

66. En toen Petrus, terwijl dit in de verhoorzaal gebeurde, beneden in de zaal was, in het dieper dan die zaal gelegen binnenhof van het paleis, kwam een van de dienstmaagden van de hogepriester naar het kolenvuur, waar hij bij de knechten zat en zich warmde (vs. 54).

67. En zij Petrus zich waren, keek hem aan en zei: Ook u was, evenals hij die u hier binnen heeft geleid (Joh. 18: 15 vv.) met Jezus de Nazarener.

68. Maar hij heeft het geloochend, zeggende: Ik ken hem niet en ik weet niet wat u zegt. En hij ging buiten in de voorzaal, die naar de straat leidde en de haan kraaide toen hij daar heen ging, want het was nu twee uur in de morgen26: 70").

69. En de dienstmaagd die aan het binnenste portaal van de voorhof was gestationeerd, waarbij hij toen aankwam 26: 72"), zag hem en begon, evenals de eerste dienstmaagd waar zij

de mededeling van had (vs. 66 v), tot degenen die daarbij stonden te zeggen: Deze is een van die.

69. En de dienstmaagd die aan het binnenste portaal van de voorhof was gestationeerd, waarbij hij toen aankwam 26: 72"), zag hem en begon, evenals de eerste dienstmaagd waar zij de mededeling van had (vs. 66 v), tot degenen die daarbij stonden te zeggen: Deze is een van die.

70. Maar hij loochende het weer en ging nu, zijn voornemen opgevend (vs. 68), weer naar het kolenvuur terug. En even daarna, nog in de tijd tussen 2 en 3 uur, maar nu al tegen het einde van die tijd, niet meer in hetbegin zoals vroeger, zeiden degenen die daarbij stonden (anderen dan die in vs. 69 en dezelfden in wier tegenwoordigheid het in vs. 67 en 68 vertelde had plaats gehad) weer tegen Petrus: Echt, u bent een van die; want u bent ook, zoals de dienstmaagd al gezegd heeft, een Galileër en uw spraak lijkt erop.

70. Maar hij loochende het weer en ging nu, zijn voornemen opgevend (vs. 68), weer naar het kolenvuur terug. En even daarna, nog in de tijd tussen 2 en 3 uur, maar nu al tegen het einde van die tijd, niet meer in hetbegin zoals vroeger, zeiden degenen die daarbij stonden (anderen dan die in vs. 69 en dezelfden in wier tegenwoordigheid het in vs. 67 en 68 vertelde had plaats gehad) weer tegen Petrus: Echt, u bent een van die; want u bent ook, zoals de dienstmaagd al gezegd heeft, een Galileër en uw spraak lijkt erop.

71. Omdat men nu de getuigenis tegen hem aanvoerde, vreesde hij een loochening te minder. En hij begon zichzelf te vervloeken en te zweren: Ik ken deze mens niet waarover u spreekt.

72. En de haan kraaide de tweede maal. Toen werd Jezus, die ter dood was veroordeeld, juist naar de hof gebracht en Hij zag Zijn discipel aan. En Petrus bedacht het woord dat Jezus tot hem gezegd had (vs. 30): Eer de haan tweemaal gekraaid zal hebben, zult u Mij driemaal verloochenen. En hij snelde zich naar de voorhof, ging daar weg en huilde, zodat deze tranen van diep berouw samenvielen met het geluid van de haan, dat hem opwekte en het hanengekraai door hevig snikken afgewisseld werd.

Omdat Petrus zich hoger dan al de anderen wilde verheffen (vs 29), valt hij ook dieper dan zij; zijn natuur sleept hem mee in de diepste val. Het is de vleselijke dapperheid, waardoor hij daar in de hof het ijzeren zwaard zwaait, evenals zijn vermeende navolgers de dwangwerktuigen van de inquisitie; het is die aardse moed, die slag voor slag geeft en in zo’n strijd ook het eigen leven waagt, maar niet kan voelen hoeveel hoger de dapperheid is die de moed heeft, het onrecht geheel te lijden en niet te doen. Het is deze ijver van het vlees, die voor hem de bittere vrucht van de verloochening van Christus draagt en hem in die steile val meesleept, waardoor zijn staan op eigen kracht het diepst moest worden geschokt. De voornaamste belijder een verloochenaar geworden! hoe dicht is hij bij de verrader gekomen! wat zou het hart van de Heiland meer pijn hebben gedaan? en waarin is het onderscheid gelegen dat Petrus geen Judas werd? Er bestaat geen onderscheid in hun zonde op zichzelf, want vlees is vlees en dat een Petrus zo kon vallen, is echt niet met verontschuldiging licht op te nemen, maar in de wijze waarop zij beiden tot berouw ontwaken is het wezenlijke

onderscheid tussen hen te zien. Daarin, dat Petrus nog een oog heeft voor die blik van de Heere, om tot zichzelf te komen, naar buiten te gaan en bitter te huilen, maar Judas alleen nog de schrik voor de Heilige Gods, voor Wie hij vlucht, in plaats van tot Hem te vluchten - daarin openbaart zich aan ons bij de eersten die goddelijke droefheid die dat berouw te weeg brengt, dat niemand berouwt, bij deze de droefheid van de wereld, die niets anders werkt dan de dood.

Petrus heeft zijn schuld niet verkleind, want van hem vernemen wij door Markus de omstandigheid, dat ook het eerste hanengekraai hem nog niet tot nadenken bracht, maar pas het tweede. Het is zeer opmerkelijk dat hij in de weg van zijn bekering als de eerste grote schitterende type van de weg van het heil daar staat, terwijl Judas in zijn berouw de tegenovergestelde weg insloeg en pas de menselijke tevredenheid bij de vijanden, bij wie hij zich bezondigd had, wilde geven, maar zonder op deze weg tot Christus te komen. Wij mogen echter ook de typische betekenis in de aanleiding van de val die Petrus deed, niet onopgemerkt laten - een geringe deurwaarster was het die de eerste discipel, aan wie de sleutels van het hemelrijk waren toegezegd, tot verloochening bracht. Dienstmaagden verschrikten hem en zijn val werd steeds zwaarder naarmate hij zich langer onder de knechten bij het kolenvuur ophield. Zo kan ook een kerkelijke gemeenschap door valse populariteit, door verkeerd gedrag omtrent de verkeerde fanatismen bij het volk, door vermenging met de menigte in haar onheilige richting voor zich de val bereiden.

Bewonderen wij de goedheid en wijsheid van God, tot in het kloppen van het geweten! Schijnbaar zijn gewetensknagingen een straf voor de misdaad die haar heeft veroorzaakt en toch zijn zij genadige roepstemmen om ons onze zonde te laten zien. Heeft God de zondaar door zijn geweten willen laten lijden voor zijn kwaad, het is juist om hem door gevoel van pijn daarvan los te maken en hem te dwingen elders vrede en gemoedsrust te zoeken. De verschrikkelijke toestand die hieruit denkbaar is, zou zijn dat God de schuldige aan zichzelf overlaat, hem in vrede de vruchten van zijn zonde genieten liet. Ook is het de laatste grens van ongeluk en misdaad, de kwelling van het berouw niet te voelen. Kon zo’n toestand volkomen in iemand plaats grijpen, het zou het zekerste bewijs zijn dat God hem verlaten had.

72. En de haan kraaide de tweede maal. Toen werd Jezus, die ter dood was veroordeeld, juist naar de hof gebracht en Hij zag Zijn discipel aan. En Petrus bedacht het woord dat Jezus tot hem gezegd had (vs. 30): Eer de haan tweemaal gekraaid zal hebben, zult u Mij driemaal verloochenen. En hij snelde zich naar de voorhof, ging daar weg en huilde, zodat deze tranen van diep berouw samenvielen met het geluid van de haan, dat hem opwekte en het hanengekraai door hevig snikken afgewisseld werd.

Omdat Petrus zich hoger dan al de anderen wilde verheffen (vs 29), valt hij ook dieper dan zij; zijn natuur sleept hem mee in de diepste val. Het is de vleselijke dapperheid, waardoor hij daar in de hof het ijzeren zwaard zwaait, evenals zijn vermeende navolgers de dwangwerktuigen van de inquisitie; het is die aardse moed, die slag voor slag geeft en in zo’n strijd ook het eigen leven waagt, maar niet kan voelen hoeveel hoger de dapperheid is die de moed heeft, het onrecht geheel te lijden en niet te doen. Het is deze ijver van het vlees, die voor hem de bittere vrucht van de verloochening van Christus draagt en hem in die steile val

meesleept, waardoor zijn staan op eigen kracht het diepst moest worden geschokt. De voornaamste belijder een verloochenaar geworden! hoe dicht is hij bij de verrader gekomen! wat zou het hart van de Heiland meer pijn hebben gedaan? en waarin is het onderscheid gelegen dat Petrus geen Judas werd? Er bestaat geen onderscheid in hun zonde op zichzelf, want vlees is vlees en dat een Petrus zo kon vallen, is echt niet met verontschuldiging licht op te nemen, maar in de wijze waarop zij beiden tot berouw ontwaken is het wezenlijke onderscheid tussen hen te zien. Daarin, dat Petrus nog een oog heeft voor die blik van de Heere, om tot zichzelf te komen, naar buiten te gaan en bitter te huilen, maar Judas alleen nog de schrik voor de Heilige Gods, voor Wie hij vlucht, in plaats van tot Hem te vluchten - daarin openbaart zich aan ons bij de eersten die goddelijke droefheid die dat berouw te weeg brengt, dat niemand berouwt, bij deze de droefheid van de wereld, die niets anders werkt dan de dood.

Petrus heeft zijn schuld niet verkleind, want van hem vernemen wij door Markus de omstandigheid, dat ook het eerste hanengekraai hem nog niet tot nadenken bracht, maar pas het tweede. Het is zeer opmerkelijk dat hij in de weg van zijn bekering als de eerste grote schitterende type van de weg van het heil daar staat, terwijl Judas in zijn berouw de tegenovergestelde weg insloeg en pas de menselijke tevredenheid bij de vijanden, bij wie hij zich bezondigd had, wilde geven, maar zonder op deze weg tot Christus te komen. Wij mogen echter ook de typische betekenis in de aanleiding van de val die Petrus deed, niet onopgemerkt laten - een geringe deurwaarster was het die de eerste discipel, aan wie de sleutels van het hemelrijk waren toegezegd, tot verloochening bracht. Dienstmaagden verschrikten hem en zijn val werd steeds zwaarder naarmate hij zich langer onder de knechten bij het kolenvuur ophield. Zo kan ook een kerkelijke gemeenschap door valse populariteit, door verkeerd gedrag omtrent de verkeerde fanatismen bij het volk, door vermenging met de menigte in haar onheilige richting voor zich de val bereiden.

Bewonderen wij de goedheid en wijsheid van God, tot in het kloppen van het geweten! Schijnbaar zijn gewetensknagingen een straf voor de misdaad die haar heeft veroorzaakt en toch zijn zij genadige roepstemmen om ons onze zonde te laten zien. Heeft God de zondaar door zijn geweten willen laten lijden voor zijn kwaad, het is juist om hem door gevoel van pijn daarvan los te maken en hem te dwingen elders vrede en gemoedsrust te zoeken. De verschrikkelijke toestand die hieruit denkbaar is, zou zijn dat God de schuldige aan zichzelf overlaat, hem in vrede de vruchten van zijn zonde genieten liet. Ook is het de laatste grens van ongeluk en misdaad, de kwelling van het berouw niet te voelen. Kon zo’n toestand volkomen in iemand plaats grijpen, het zou het zekerste bewijs zijn dat God hem verlaten had.

72. En de haan kraaide de tweede maal. Toen werd Jezus, die ter dood was veroordeeld, juist naar de hof gebracht en Hij zag Zijn discipel aan. En Petrus bedacht het woord dat Jezus tot hem gezegd had (vs. 30): Eer de haan tweemaal gekraaid zal hebben, zult u Mij driemaal verloochenen. En hij snelde zich naar de voorhof, ging daar weg en huilde, zodat deze tranen van diep berouw samenvielen met het geluid van de haan, dat hem opwekte en het hanengekraai door hevig snikken afgewisseld werd.

Omdat Petrus zich hoger dan al de anderen wilde verheffen (vs 29), valt hij ook dieper dan zij; zijn natuur sleept hem mee in de diepste val. Het is de vleselijke dapperheid, waardoor hij daar in de hof het ijzeren zwaard zwaait, evenals zijn vermeende navolgers de dwangwerktuigen van de inquisitie; het is die aardse moed, die slag voor slag geeft en in zo'n strijd ook het eigen leven waagt, maar niet kan voelen hoeveel hoger de dapperheid is die de moed heeft, het onrecht geheel te lijden en niet te doen. Het is deze ijver van het vlees, die voor hem de bittere vrucht van de verloochening van Christus draagt en hem in die steile val meesleept, waardoor zijn staan op eigen kracht het diepst moest worden geschokt. De voornaamste belijder een verloochenaar geworden! hoe dicht is hij bij de verrader gekomen! wat zou het hart van de Heiland meer pijn hebben gedaan? en waarin is het onderscheid gelegen dat Petrus geen Judas werd? Er bestaat geen onderscheid in hun zonde op zichzelf, want vlees is vlees en dat een Petrus zo kon vallen, is echt niet met verontschuldiging licht op te nemen, maar in de wijze waarop zij beiden tot berouw ontwaken is het wezenlijke onderscheid tussen hen te zien. Daarin, dat Petrus nog een oog heeft voor die blik van de Heere, om tot zichzelf te komen, naar buiten te gaan en bitter te huilen, maar Judas alleen nog de schrik voor de Heilige Gods, voor Wie hij vlucht, in plaats van tot Hem te vluchten - daarin openbaart zich aan ons bij de eersten die goddelijke droefheid die dat berouw te weeg brengt, dat niemand berouwt, bij deze de droefheid van de wereld, die niets anders werkt dan de dood.

Petrus heeft zijn schuld niet verkleind, want van hem vernemen wij door Markus de omstandigheid, dat ook het eerste hanengekraai hem nog niet tot nadenken bracht, maar pas het tweede. Het is zeer opmerkelijk dat hij in de weg van zijn bekering als de eerste grote schitterende type van de weg van het heil daar staat, terwijl Judas in zijn berouw de tegenovergestelde weg insloeg en pas de menselijke tevredenheid bij de vijanden, bij wie hij zich bezondigd had, wilde geven, maar zonder op deze weg tot Christus te komen. Wij mogen echter ook de typische betekenis in de aanleiding van de val die Petrus deed, niet onopgemerkt laten - een geringe deurwaarster was het die de eerste discipel, aan wie de sleutels van het hemelrijk waren toegezegd, tot verloochening bracht. Dienstmaagden verschrikten hem en zijn val werd steeds zwaarder naarmate hij zich langer onder de knechten bij het kolenvuur ophield. Zo kan ook een kerkelijke gemeenschap door valse populariteit, door verkeerd gedrag omtrent de verkeerde fanatismen bij het volk, door vermenging met de menigte in haar onheilige richting voor zich de val bereiden.

Bewonderen wij de goedheid en wijsheid van God, tot in het kloppen van het geweten! Schijnbaar zijn gewetensknagingen een straf voor de misdaad die haar heeft veroorzaakt en toch zijn zij genadige roepstemmen om ons onze zonde te laten zien. Heeft God de zondaar door zijn geweten willen laten lijden voor zijn kwaad, het is juist om hem door gevoel van pijn daarvan los te maken en hem te dwingen elders vrede en gemoedsrust te zoeken. De verschrikkelijke toestand die hieruit denkbaar is, zou zijn dat God de schuldige aan zichzelf overlaat, hem in vrede de vruchten van zijn zonde genieten liet. Ook is het de laatste grens van ongeluk en misdaad, de kwelling van het berouw niet te voelen. Kon zo'n toestand volkomen in iemand plaats grijpen, het zou het zekerste bewijs zijn dat God hem verlaten had.

HOOFDSTUK 15

CHRISTUS' LIJDEN VOOR PILATUS, KRONING, KRUISIGING, DOOD EN BEGRAFENIS

V. Vs. 1-21. Tegen de morgen houden de overpriesters nogmaals raad en bij deze meer volledige en wettige zitting zijn ook Jozef van Arimathea en Nikodemus tegenwoordig om tegen het definitieve besluit te protesteren. Na de dood van Jezus scheiden zij zich af van hun standgenoten en lopen zij over naar de kant van de discipelen van de Gekruisigde 27: 61). Graag hadden de bloeddorstige rechters aan de Gevangene nog meer ontperst, wat hen tot aanklacht bij de landvoogd zou kunnen dienen. Zij krijgen echter slechts hetzelfde als bij de vorige zitting te horen en moeten nu, als zij Jezus naar Pilatus leiden, het op goed geluk laten aankomen. Het lukt hen dan ook met hulp van de machten van de duisternis, waaraan nu vrij spel is gegeven, de bevestiging van het doodvonnis voor het Romeinse rechthuis te krijgen. Door een merkwaardige aaneenschakeling van omstandigheden wordt dit volgens Romeins gebruik ten uitvoer gebracht in de vorm van de kruisiging van een oproerkraaier, hoewel Jezus door de landvoogd zelf uitdrukkelijk onschuldig werd verklaard.

1. En a)meteen in de vroege morgen, na drie uur, hielden de overpriesters samen raad met de ouderlingen en schriftgeleerden en de hele raad, die nu voltallig moest zijn om het vonnis geldend te maken. Zij spraken het vonnis over Jezus uit, bonden Hem, brachten Hem naar het rechthuis en gaven Hem b) aan Pilatus over, opdat deze het vonnis zou bevestigen.

a) Ps. 2: 2. b) Hand. 3: 13.

De onvermoeide vlijt van de slechten om te doen wat kwaad is moet onze nalatigheid en luiheid beschamen in dat wat goed is. Zij, die tegen Christus en uw ziel strijden, zijn vroeg op; hoe lang zult u slapen, o luiaard!

Evenals de geboorte van Jezus onder de macht van het Romeinse rijk stond (Luk. 2: 1), zo staat nu ook Zijn dood onder diezelfde macht. Daarbij is het Zijn zaak, dat Hij de wil die zich tegen God verzet, die de macht van de wereld aan Hem volbrengt, erkent en gelooft als de goddelijke wil. Bij Zijn geboorte is de eenheid van de wil van de wereldmacht en van de goddelijke wil zonder Zijn toedoen tot stand gekomen. Het keizerlijk gebod, waaraan Maria met het kind werd onderworpen, bewerkte dat Jezus in de stad van David werd geboren en daardoor meteen bewezen werd de Zoon van David volgens de profetie te zijn. Bij het lijden en sterven kan de tegen God strijdende wil in de wereld alleen daardoor orgaan van de goddelijke wil worden, dat Jezus als de Beginner en Voleinder van het geloof, in de ervaring van de tegen God vijandige wil, de goddelijke wil onveranderlijk vasthoudt. Deze tak begon dadelijk voor Hem toen Hij in de vroegen morgen van het Sanhedrin aan de Romeinse landvoogd werd overgeleverd. Dit was de voortzetting en de voleindiging van het verraad dat Judas aan Hem had gepleegd. Judas had Hem door de snoodheid van zijn ontrouw uit de omgeving van Zijn vrienden, in de handen van Zijn Hem vijandig gezinde volksgenoten overgeleverd. En evenals Judas zijn Heer en Meester verraden heeft, zo hebben de oversten van de Joden hun goddelijke Koning verraden en Hem uit het huis van Israël uitgestoten, door Hem in de handen van de hoogste heidense macht over te geven. Deze macht is de Romeinse,

die volgens bijbelse zienswijze het vierde en laatste in de rij van de grote wereldrijken is. Het wordt door Daniël, de ziener, als het ergste en verschrikkelijkste geschilderd en als van ijzeren aard voorgesteld. Aan het hoofd van dit rijk staat de keizer van Rome en diens plaatsbekleder te Jeruzalem is Pontius Pilatus. Met de overlevering aan de Romeinsen stadhouder gaat Jezus uit het bereik van Israël in het bereik van het wereldrijk over, dat tegenover Israël als het dierlijke rijk en nu in zijn vierde stadium als het verpletterende ijzer wordt voorgesteld. Het spreekt vanzelf dat Jezus die overgang duidelijk erkent en inwendig voelt hoe Hij het spoedig ook lichamelijk zal ervaren en gevoelen.

2. En Pilatus ondervroeg Hem over de aanklacht die de overpriesters tegen Jezus inbrachten (Luk. 23: 2), nadat de poging om de landvoogd tot een dadelijke bevestiging van hun vonnis te dringen, mislukt was: Bent u de koning van de Joden? En Hij antwoorde Hem, om de uitvoerige behandeling, van welke Johannes ooggetuige geweest is en welke hij in Joh. 18: 33-38 van zijn Evangelie bericht, hier in het kort samen te vatten: U zegt het.

2. En Pilatus ondervroeg Hem over de aanklacht die de overpriesters tegen Jezus inbrachten (Luk. 23: 2), nadat de poging om de landvoogd tot een dadelijke bevestiging van hun vonnis te dringen, mislukt was: Bent u de koning van de Joden? En Hij antwoorde Hem, om de uitvoerige behandeling, van welke Johannes ooggetuige geweest is en welke hij in Joh. 18: 33-38 van zijn Evangelie bericht, hier in het kort samen te vatten: U zegt het.

3. En de overpriesters beschuldigden Hem, toen de landvoogd weer uit het rechthuis kwam en hen verklaarde: Ik vind geen schuld in deze mens (Luk. 23: 4), zij beschuldigden Hem van vele zaken; maar Hij antwoordde niets.

4. En Pilatus ondervroeg Hem weer, zeggende: Antwoordt Gij niet? Zie hoeveel zaken zij tegen U getuigen. Verdedig U toch daar tegen.

5. En Jezus heeft niet meer geantwoord nadat Hij Zijn belijdenis (vs. 2) had uitgesproken, zodat Pilatus zich verwonderde. Hij ontving een diepe indruk door de waarlijk koninklijke houding van deze aangeklaagde, diedoor zwijgen veel sterker voor Zijn onschuld getuigde dan anderen door vele redenen.

Markus vertelt hier zeer kort en vermeldt op het voetspoor van Mattheüs niets van de nu volgende heenzending van Jezus voor het tribunaal van Herodes (Luk. 23: 5-16). Hoe het daartoe kwam en welke gevolgen voor Pilatus die met zich bracht, vergelijk daarover de aanmerking bij Matth. 27: 14. 27: 14). De bij elkaar plaatsing van Jezus en Barabbas die dan volgt en de uitkomst van die gebeurtenis is in hoofdzaak evenals bij Mattheus verteld, toch nog meer samengevat dan daar, terwijl de droom van Pilatus' vrouw en zijn handenwassen, evenals de zelfvervloeking van de Joden wegvalt. Het schijnt er de Evangelist meer om te doen te zijn de raad van God, die aan Jezus volbracht werd, op de voorgrond te laten treden, dan de zware schuld van de mensen, zowel van de Romeinse rechter als van de Joodse aanklagers. Onder geen anderen titel, dan omdat Hij Zich de Christus van Zijn volk had verklaard, is Jezus ook door de Romeinse overheid aan de dood overgeleverd: op dit punt moet de hele opmerkzaamheid van de lezers worden gericht. Dat daarin geen gevaar voor de

Staat was gelegen, werd de landvoogd meteen in de vroeger beschreven eerste acte van het verhoor duidelijk. Hij las dat in het hele uiterlijke van de Heere, die dadelijk kort en bondig met al de vrijmoedigheid van een goed geweten, die titel Zich had gegeven en vervolgens door een volkomen zwijgen het rustig besluit openbaarde, om alles te laten gebeuren wat daarom over Hem zou worden besloten. Hij verloor dan ook alle lust om de Hogen raad door bevestiging van hun oordeel genoegen te geven en slechts de paasgewoonte om een gevangene los te laten bracht hem in een toestand, waaruit hij zich niet anders wist te helpen, dan dat hij het volk zijn zin gaf; terwijl hij aan de ene kant een misdadiger, die werkelijk voor de Staat gevaarlijk was, vrijliet en aan de andere kant Jezus als diens plaatsbekleder aannam. Maar juist hierin ligt voor de tijd waarin het Evangelie werd geschreven, de waarheid vooraf getoond, dat niet de aanhangers en belijders van Jezus Christus van Nazareth de mensen zijn die voor Rome's opperheerschappij gevaarlijk zijn, maar integendeel hun vijanden en belasteraars, de ongelovig gebleven Joden. "Jezus een weldoener van Zijn volk, door de Romeinse overheid tot hiertoe niet opgemerkt, beloofde, omdat Hij beleed de Christus te zijn, aan Zijn volk de veiligen, rustige weg tot het doel van de vrijheid, die was toegezegd en zo weinig bedreigt van Romeinse zijde degene een gevaar die zich aan Hem aansluit, dat de eigen overheid Hem eerst als gevaarlijk bij de Romeinen moet aanklagen en dan toch nog geen geloof vindt. Barabbas representeert die richting van het nationale streven welke, door God verlaten, de macht van de Romeinen tart, en welker gevolg de verwoesting van Jeruzalem en het politieke verderf van het gehele volk zal zijn. Terwijl nu het volk Barabbas koos, openbaarde het een gezindheid waartegen de door God aangewezen weg tot vervulling van zijn hoop over staat en die verenigd is met een eigen weg van gewelddadig oproer. "

6. En op het feest liet hij, volgens nationale zeden, een gevangene los, die de Joden ook wilden.

7. En er was toen een gevangene genaamd Barabbas, gevangen met andere medeoproerkraaiers, die in het oproer een doodslag gedaan had en die nu ter dood zou worden gebracht.

8. En de menigte riep uit, juist nu Pilatus niet wist hoe hij zich tegenover het aandringen van de overpriesters en oudsten tegen Jezus zou stellen en zij begon te verlangen dat hij deed zoals hij hen altijd gedaan had.

9. En Pilatus plaatste vervolgens Jezus naast Barabbas ter keuze en stelde nu het volk voor, in wiens belang het zou beslissen. Hij antwoordde hen, zeggende: Wilt u, dat ik voor u de Koning der Joden loslaat, want daarvoor erkent uzelf deze Jezus?

11. a)Maar de overpriesters beïnvloedden de menigte om Barabbas los te laten in plaats van deze Jezus van Nazareth.

a)Hand. 3: 14.

12. En Pilatus vroeg hen, toen het ogenblik van de werkelijke beslissing gekomen was, terwijl zijn vroegere woord (vs. 9) alleen ter formulering van de vraag moest dienen en de menigte

voor Barabbas besliste: Wat wilt u dan, dat ik met Hem doen zal, die u een Koning der Joden noemt?

13. En zij riepen weer, zoals zij dat indirect al hadden gedaan door Jezus in de plaats van Barabbas aan de landvoogd tot volvoering van zijn vonnis over te laten: Kruisig Hem als een oproerkraaier.

14. Pilatus zei echter tot hen: Wat heeft Hij dan voor kwaads gedaan? En zij riepen te meer: Kruis Hem! zonder verder naar rechtsgronden te vragen.

15. Pilatus wilde nu de menigte genoeg doen, omdat al zijn verdere pogingen om hen tot andere gedachten te brengen niets opleverden, liet Barabbas los en gaf Jezus over nadat hij Hem gegeseld had, om gekruisigd te worden, hopend dathij ten slotte nog wel het uiterste zou kunnen afwenden.

Wordt Christus niet vandaag weer door ontelbaar velen van Zijn volk verworpen, juist zoals in het afschuwelijke Jeruzalem? Op dezelfde manier? vraagt u verwonderd en u meent dat er zo'n keus niet meer plaats vindt. En toch, Gel. ! merkt op: hier is Christus, het licht en het leven van uw ziel, uw vrede met God, uw troost in nood en dood, de open deur tot het eeuwige hemelrijk; en daar is Barabbas, de zonde, de opstand tegen God en Zijn bestuur, de moordenaar van al het echte levensgeluk, de moordenaar van de zielen en van uw eeuwige heil. Wie wilt u, wie kiest u? Is het niet zo dat vele duizenden Barabbas kiezen? En wat doen zij met Christus? Roept niemand meer: "Weg met Hem, laat Hem kruisigen!?" Ach, al is het dat de lippen zwijgen, het hart heeft deze stem, want in de grond van de zaak zijn zij Hem vijandig als de Joden en echt, als zij zo in die menigte zouden staan, door die overpriesters en oudsten opgehitst, zij zouden luid mee roepen: "Laat Hem kruisigen!" Kruisigen zij Hem niet dagelijks door hun ongeloof en hun moedwillige overtredingen? Laat ons op de oorzaken van die verwerping letten en ons overtuigen, hoe vaak en krachtig zij ook onder ons aanwezig zijn. Zij leverden Jezus uit nijdigheid over, zij gunden Hem de eer niet boven hen, de eer als Gods Zoon en deze eer gunnen velen van onze tijdgenoten Hem ook niet, Hij moet een mens zijn als zij. De Joden waren boos op Hem omdat Hij hun zonden bestraft had, omdat Hij ze huichelaars, kinderen van de vader van de leugen, een verkeerd en verdraaid geslacht had genoemd, ten einde hen tot bekering te leiden; en het verbittert heden nog zo velen dat Zijn woord hen tot arme zondaars maakt, dat Hij hun diepe schuilhoeken ontdekt, hoewel Hij ze genadig wil genezen. De Joden verwierpen Hem uit vleselijke gezindheid, omdat Hij geen hemelrijk wilde stichten waarin zij op de wijze van de wereld konden pronken, brassen en zwelgen en de hemelse gezindheid, die zich boven de wereld verheft en die Hij van Zijn rijksgroten begeert, die, ja, die is ook voor ontelbaren van dit geslacht ergerlijk en belachelijk.

Welk een ontzaglijke ruil, die het ongelovige Israël doet, door in plaats van Jezus de Zoon van Gods, Jezus Barabbas te kiezen. Ook u doet die ruil, u die in plaats van Jezus, de Zoon van God en van de mensen, Jezus, het mensenkind kiest, U hebt 1) in plaats van een heilig onbevlekt Lam een misdadiger en zondaar gekozen, 2) in plaats van een Verlosser, die voor uwe zonde stierf, een dwaas gekozen, die om zijn eigen zonde aan het kruis is gehecht en 3) in plaats van een voorspraak bij de Vader een kind van de verdoemenis. U siddert - ook die

onder u siddert, die in Jezus tot hiertoe het mensenkind hebt vereerd, dat wel aan het algemene lot van de zondige, zwakke mensheid onderworpen was, maar toch zo edel en groot was; want in uw ziel is geen gedachte aan iets dergelijks opgekomen. Maar laat ons die gedachte geheel doordenken! I. De apostel spreekt ergens van misdaden, waarvan de naam niet eens in Christelijke gemeenten moet worden genoemd. Ook de Christen leraar mocht het wel in de vergadering verzwijgen dat er zelfs onder degenen die de Christelijke kerk aan haar borst heeft gevoed zijn opgestaan, die de eengeboren Zoon van de Vader hebben voorgesteld als een offer van dweepachtig zelfbedrog. Maar wie mag het verzwijgen, wanneer de ontzettende zaak aanwezig is? Wie mag het in uw vergadering verzwijgen, u toekomstige dienaars van het woord, die geroepen bent voor de hele wereld de eer van de Zoon van God te verdedigen. Ver is het van mij over ieder, die door die verschrikkelijke waan is ingenomen, het wee uit te roepen; er is een macht van de tijdgeest die, hoewel eigen schuld van de mensen blijft, toch moeilijk geheel is buiten te houden en bijzondere personen tegelijk met gehele geslachten aangrijpt. Maar laat mij u, Christelijke gemeente, voorstellen, wat voor ontzaggelijke ruil zij hebben gedaan, die zo het offer zijn geworden van een misdadige geest van de tijd. U hoort dus een onschuldige dweper, wanneer de Eengeborene van de Vader roept: "Die Mij ziet, heeft de Vader gezien?" U hoort dus een dweper, wanneer de Eengeborene van de Vader roept: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde?" U hoort dus een dweper, wanneer de hogepriester zegt: "Ik bezweer u bij de levende God, of Gij bent de Christus, de Zoon van God, " en Jezus antwoordt: "U hebt het gezegd en van nu af zal het gebeuren dat u de Zoon des mensen zult zien, zittend aan de rechterhand van God en komend op de wolken van de hemel?" U hoort dus een dweper en er kwam in uw ziel geen gedachte op, waartoe een graad van hoogmoed en van verblinding die mens moet komen, die zo dwepen kan? Hoe? Het mensenkind, dat eens evenals ik zal moeten staan voor de troon van de majesteit, het zou, zonder misdaad, de Koning der koningen de scepter uit de hand hebben kunnen wringen en zich op Zijn troon hebben kunnen plaatsen. Hij, die zo goed als u en ik onder de bedekking van zijn borst geheimen van de duisternis verborg, al kon hij die ook aan het oog van de vriend onttrekken, hij zou zonder misdaad te plegen, hebben kunnen roepen: "Die Mij ziet, ziet de Vader?" Hij, die als u en ik iedere dag Zijn handen moest opheffen en bidden: "Onze Vader, vergeef ons onze schulden!" Hij zou zonder misdaad hebben kunnen zeggen: "Ik doe altijd de wil van Mijn Vader?" Hij, die als u en ik voor het laatste uurtje moest vrezen, omdat ook Hij de prikkel van de dood voelde, namelijk de zonde, Hij zou zonder misdaad hebben kunnen roepen: "Voorwaar zeg Ik u, die in Mij gelooft, zal de dood niet zien in eeuwigheid?" O u, die in plaats van Jezus de Zoon van God en van de mensen, die het geloof van de Christelijke kerk waarin u bent opgegroeid, u aanbiedt, het mensenkind kiest, u hebt een verblinde zondaar gekozen, een die zich bezondigd heeft tegen de Heilige Majesteit van God. - II. Maar is Hij, die voor de hogepriester met een eed bij de levende God bekrachtigt dat Hij de Christus, de Zoon van God is, een zwak, zondig mensenkind, als u en ik - wie verscheurt dan niet met de hogepriester het gewaad en zegt: "Hij heeft God gelasterd, Hij is schuldig tot de dood?" Is toen een mensenkind in het bedrog van een hoogmoedige zelfverblinding aan het kruis gehecht - Christelijke gemeente! dan moet u een ander lied aanheffen. U heeft tot hiertoe gezongen: "Moet Hij dat spotkleed dragen, dat riet, die doornenkroon? Lijdt Hij die smaad, die slagen? Hij, God, Uw eigen Zoon?" en met een klaaggeschrei van uw hart hebt u geantwoord: "Ik sloeg Hem al die wonden. Voor mij moet Hij daar staan. Ik deed door mijn zonden Hem al dat jammeren aan. " Nu moet u een ander

lied zingen - vreselijk is het om het uit te spreken: "U, die in uw zonden u plaatste op de troon, u draagt nu al die wonden, vermetele! ten loon. " Stof uit stof, kind van de aarde! bent u niet anders geweest dan uw zwakke, zondige broeders, hoe heeft uw dwaasheid het gewaagd in hoogmoed van de zelfverblinding in de wereld te roepen: "U bent van beneden, ik ben van boven!" U, die zelf uw handen biddend had moeten opheffen dat de beloofde Verlosser uit Zion mocht komen, om ook u van uw eigen schuld los te maken, hoe hebt u het kunnen wagen u voor te stellen als degene die Israël zou verlossen! Ontzaglijk om te zeggen! - "Gij, gij draagt uwe zonden, als zand ontelbaar veel. Die sloegen u die wonden en het lijden werd uw deel!" O mannen van het geloof en van de tranen, die van Stefanus af, die de hemel geopend zag, naar het teken van het kruis hebt opgezien, als naar een ster van de hoop, voor wier verhelderd oog het kruis op Golgotha, waarop het heilige en onschuldige Lam Gods bloedt, een kroon van majesteit werd, het is voor uw blik in een schavot veranderd waar de inbeelding van een hoogmoedige dweper zijn loon ontvangt. Dat was Zijn vonnis op aarde en wat zal Zijn straf in den hemel zijn! - III. "Ik, de Heere, dat is Mijn naam" spreekt de God van Israël door de profeet. Ik geef Mijn eer aan geen anderen. " Maar wat dan, wanneer deze, die van Zichzelf getuigt: "De Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel aan de Zoon overgegeven, opdat allen de Zoon eren zoals zij de Vader eren" en van wie Zijn apostel in gelijke verblinding, zoals gij meest, getuigt: "Daarom heeft Hem ook God verhoogd en heeft Hem een naam gegeven die boven alle namen is, " wanneer die zelf zal verschijnen voor de troon van die God, die Zijn eer aan geen anderen geeft, kunt u ze u voorstellen, de straf die God, die Zijne eer aan geen anderen geeft, zal opleggen aan de worm uit stof en as, die de majesteit van de Koning aller koningen naar de kroon greep, wanneer hij rekenschap zal geven van de roof van de eer, dat miljoenen knieën sinds 18 eeuwen in lijden en nood en dood voor Zijn naam zich hebben gebogen, als voor de naam van de Vaders! En wanneer zij zich dan allen rondom Hem zullen verzamelen, de bloedgetuigen, die om Zijn naam hun leven in de dood hebben overgegeven en van Stefanus af hun ziel in Zijn handen hebben bevolen en Hem zullen aanklagen, dat Hij - hen bedrogen heeft! Hij noemde een van zijn 12 discipelen het verloren kind, de zoon van de verdoemenis - wee, wee u, verloren mensenkind, die, als u niets anders zou zijn dan uw broeders, de hoogste majesteit naar de kroon hebt gestaan, het vreselijk woord, dat u over uw discipel uitriep: "Het zou voor hem beter geweest zijn als hij nooit geboren was, " wanneer - verschrikkelijk om het te zeggen - het over uw eigen hoofd zal klinken! - Maar gemeente! u verdraagt het niet de gedachte verder te vervolgen; een schrik gaat door uw gebeente. O kruis, waarboven de hemel zwart wordt en waaronder de aarde beeft - nee, U draagt geen misdadiger. Wanneer in de ontzettende duisternis, die over het kruis zich samentrekt, al het volk, aangegrepen door ontzetting op de borst slaat en van daar wegsnelt en op de leeg geworden plaats zelfs de heiden uitroept: "Waarlijk deze is Gods Zoon, " dan buigt de gelovige Christen zijn knieën en heft biddend zijn handen op. O hoofd vol bloed en wonden, vol smart en hoon, nee! Gij zijt nog niet het hoofd van een misdadiger, Gij zijt een heilig hoofd, waarop geen eigen schuld heeft gedrukt, maar de schuld van de zondige wereld.

Al nemen wij ook aan dat het niet dezelfde personen zijn die voor enige dagen Hosanna riepen, die nu Jezus dood willen, het is toch een deel van dezelfde volksmenigte die in Jeruzalems straten Zijn wonderen aanschouwd en in dezelfde tempel Zijn redenen met welgevallen gehoord had, zodat hun tegenwoordigheid alleen zo vaak de handen weerhield,

die gereed waren Hem te grijpen. Hoe is het mogelijk dat een volk, dat op Zijn enkel woord Hem gewis tot Koning zou hebben uitgeroepen, dat dienaars die gedwongen waren geweest te erkennen: "Nooit heeft een mens gesproken als deze mens!" voor het rechthuis samengeschaard, de woeste kreet doen horen: "Kruisig Hem, kruisig Hem!" en voor de billijke tegenwerpingen van Pilatus geen antwoord hebben, dan: "Kruisig Hem, kruisig Hem?" Helaas, wij weten geen andere oplossing voor zoveel tegenstrijdigs, dan de treurige behoefte van de menselijke natuur, die zich vooral bij de lage volksmenigte openbaart om sterke aandoeningen te voelen. Voor zulke mensen is het aanschouwen van een rechtsgeding een genoegen; voor hen een strafoefening een feest! Zo juicht nu Jeruzalems volk en smacht naar het bloedige schouwspel van de kruisiging, zoals het enkel zien van bloed de tijger in woede ontsteekt. Geen ander gevoel deed hen Jezus' wonderen aanstaren, dan hen nu, in afwachting van Zijn marteling bezielt en dan hen aan Golgotha's voet tot hoongelach en gekke spotternijen drijft. Helaas, dit is ten allen tijden de geest van de grote menigte; het is tot alles bekwaam, het heeft alles over voor een gemoed bewegend schouwspel, hetzij dan teder of verschrikkelijk, bewondering of afschuwwekkend.

16. En de krijgsknechten, die de voorlopige beslissing van de landvoogd voor zijn laatste namen, leidden Hem binnen in de zaal, welke is het rechthuis, nadat zij nog voor het oog van de menigte de geseling aan Hem hadden volbracht en riepen de hele bende samen om al hun moedwil aan de Gevangene te doen ondervinden.

17. En deden Hem, om Hem als een koning te verkleden wiens kroningsdag gekomen was, een paarse mantel aan en zetten Hem een gevlochten doornenkroon op het hoofd.

18. En begonnen Hem te groeten, zeggend: Wees gegroet, Gij Koning van de Joden.

19. En sloegen, van bespotting tot mishandeling overgaand, Zijn hoofd met een rietstok en spuugden op Hem en daarna gingen zij weer van mishandeling tot bespotting over; zij vielen op de knieën en aanbaden Hem.

Christus met de doornenkroon - wij hebben hier een toonbeeld van smaad en van jammer. Het is de Heer, de Eniggeborene, mens geworden Zoon van God, die op Gabbatha staat, maar hoe? Een kroon rust op Zijn hoofd, maar niet van schitterend goud en van juwelen, maar van het duistere gewas dat de akker, die omwille van de zonde vervloekt is, draagt. Een purperen mantel omgeeft Hem, maar oud en verscheurd, die niet meer versiert, die alleen spottend aan koninklijke heerlijkheid herinnert; een scepter is in Zijn hand gelegd, maar niet van elpenbeen en parels, het is een gewone rietstaf, hard genoeg om er Hem mee te slaan. Om Hem verenigt zich een menigte, niet van edelen, geen vrome, dienstvaardige dienaars, maar een hoop moedwillige spotters. Zij werpen zich voor Hem neer, niet met heilige eerbied voor het afschijnsel van goddelijke majesteit, maar met schandelijk gelach. Zij roepen Hem toe: "Wees gegroet" en wensen Hem geen vrede en vreugde, maar angst en kwelling toe; zij strooien voor Hem geen palmtakken; zij werpen Hem geen bloemen toe, zij werpen Hem speeksel in het gezicht. Zij dragen Hem niet op hun handen, zij geven Hem daarmee kinnebakslagen. Wat een toonbeeld van smaad is onze Heer! Wat een toonbeeld van jammer! Hij was omwille van ons met onze natuur omgeven; Hij voelde de krenkingen van ontrouw, van ondank, van

verachting, van verwerping in Zijn reine ziel. Hij voelde al de pijnen van het lichaam, iedere slag van de wrede gesels, de scherpe doornen in Zijn vermoeide hoofd, die diep moesten indringen, omdat Hem ook met het riet op het hoofd werd geslagen. Zo kon het niet missen dat zich een uitdrukking van diep lijden in Zijn hele gedaante en vooral op Zijn gezicht vertoonde, waarvan parels bloed vloeiden. Zo leidde Pilatus Hem tot de Joden en zei: "Zie! de mens!" Pilatus, de koude twijfelaar, de besliste wereldling, vormt een menselijke ontroering en wil zo’n ontroering ook in het hart van de Joden opwekken. Zie deze gedaante vol smaad en jammer! onschuldig en zo bespot! Ik ben een verworpen heiden, zoals u Joden meent en het doet mij pijn; en u, die U op uw vrome gezindheden zozeer verheft, zou u dan geen medelijden met Hem hebben, die bovendien van uw geslacht is? Pilatus beproeft hier nog de Joden voor Jezus beter te stemmen, maar tevergeefs. Het gezicht van de mishandelde en gemartelde vermeerdert hun woede en zij schreeuwen: "Kruisig Hem, kruisig Hem!". Voorwaar! Hij had geen gedaante of heerlijkheid dat wij Hem gewild zouden hebben. " (Jes. 53: 2). En toch - Christus met de doornenkroon, Hij staat ook voor ons als een toonbeeld van ware grootheid en schoonheid. Al is een gedaante gering en ellendig, dan kan toch een adel, een bekoorlijkheid en liefelijkheid doorstralen. Een kruisgedaante voor de uitwendige zintuigen, maar inwendig een schitterende heerlijkheid, die echter te voorschijn treedt en waar meer, waar heerlijker, dan bij onze met doornen gekroonde? Hij staat op Gabbatha in de diepste vernedering met smaad en jammer overladen, maar wat schittert uit Zijn gebaren ons tegemoet, uit Zijn hele wezen als een hemelglans? Ten eerste Zijn onschuld, Zijn rein, onbevlekt bewustzijn. Het is alsof de getuigenis van Pilatus met heldere letters op het purper stond geschreven: "Ik vind geen schuld in Hem" en dit steekt Zijn vervolgers in de ogen, zodat zij steeds meer verbeten worden. "Ik vind geen schuld in Hem. " En wanneer wij naar het schuldeloze gezicht onder de doornenkroon kijken is het bleek en bloedig, maar zo zacht en liefelijk. Geen straal van woede komt uit dat oog om misdadigers en moordenaars te verslinden; geen vloek komt over Zijn lippen om de bliksem van de hemel te doen neerkomen, want Zijn trouwe hart heeft deze en alle zondaars in Zijn vrederaad opgenomen en wenst niets meer dan dat zij zich, als het raadsbesluit van de Vader vervuld is dat zij onwetend door hun boosheid helpen volbrengen, dat zij zich allen bekeren tot Zijn verzoenende liefde, zodat Hij ze allen zalig mag maken. Kijk naar Zijn sidderende hand, zij houdt de rietstaf, die de moedwil daarin legde, zij werpt die niet onwillig en boos weg. Hij schikt Zich naar hun spot, Hij houdt Zijn rug voor degenen die Hem slaan en Zijn wangen voor degenen die Hem het haar uitplukken; Zijn gezicht verbergt Hij niet voor smaad en speeksel. Alles is bij Hem gelatenheid, heilige stilte in Gods raad en leiding; onder de boze hoon van de heidenen, onder het versterkte moordgeschrei van de Joden, onder de brandende pijnen aan rug en hoofd hoort men geen weeklacht, bespeurt men geen teken, geen spoor van ontevredenheid over Zijn harde lot. Al Zijn vernedering en pijn, Zijn wonden en striemen neemt Hij samen in gedachten, in het gebed waarmee Hij ze als een offer voor Zijn Vaders troon brengt: "Mijn Vader, wat Mij is opgelegd, wat Ik moet dragen tot verlossing van de wereld, dat draag Ik graag. " Maar wij ontdekken nog iets anders; zie in die gedaante met de doornenkroon nog een beeld van Zijn hemelse waardigheid. Wel een voorbeeld in smaad van wat Hij nu in heerlijkheid is; maar ziet Hem aan op Gabbatha, vertoeft in dit aanschouwen met uw zoekende, gelovige ziel, of niet alles zich langzaam aan verheldert, of niet de doornenkroon een kroon van schitterende sterren wordt? O hoe onbegrijpelijk zijn de oordelen van God, hoe onnaspeurlijk Zijn wegen! Daar sprak Kajafas zonder het zelf te weten

het ware, opmerkelijke woord: "Het is goed dat een mens sterft en niet het hele volk verloren gaat; " hier geven Hem blinde heidenen om te spotten purper, kroon en scepter en geven daarmee Zijn heerschappij te kennen die Hij snel op de troon van de hemel bezitten zal; want God heeft Hem geplaatst aan Zijn rechterhand in de hemel, ver boven alle heerschappij en kracht en macht en allen naam die genoemd wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomende. Ja, wij weten het en juichen voor Hem; Hij is Koning in de hoogste majesteit, eer en zaligheid. Evenals daar de doornenkroon, zo rust nu de kroon van het hemelse Koningschap op Zijn hoofd; evenals daar een oude purperen mantel, zo zijn nu de hemelen Zijn kleed en het eeuwig frisse purper van het morgenrood is de zoom van Zijn kleed. Zoals daar een ellendige rietstaf, zo ligt nu de scepter van de wereld in Zijn rechterhand; die gaat uit van Zion en heerst onder Zijn vijanden en vrienden. Zoals daar spottende krijgsknechten, zo knielen nu de hemelse legerscharen aan Zijn troon en de vele duizendmaal duizenden gelovigen liggen in diepe aanbidding aan de voetbank van Zijn voeten. De tijd komt dat in de naam van Jezus alle knieën van degenen die in de hemel en die op de aarde en onder de aarde zijn zich moeten buigen en alle tongen moeten belijden dat Jezus Christus de Heer is tot heerlijkheid van God de Vader. De tijd - misschien is die snel vervuld - dat Hij komt op de wolken van de hemel en zit op de troon van de heerlijkheid, om de hele wereld te oordelen; dan zal het zijn: "Zie! de mens. Dat is de mens die God en Heer is!" O Godmens, dat wij in U hebben geloofd! zullen deze juichen; o Gij verschrikkelijke Koning! zullen de anderen jammeren en huilen.

Pilatus leverde Jezus aan de Romeinse soldaten over om hun genoegen te doen, zodat zij Hem mishandelden en bespotten, terwijl de uitvoering van het vonnis werd voorbereid. Zij kleedden onze Heere Jezus als een Koning, evenals in de zaal van de hogepriesters de dienaren Hem als een profeet en verlosser hadden gekleed. Koningen dragen mantels van purper of scharlaken; zij kleedden Hem met purper. Zal een purperen of scharlaken kleed voor een Christen een oorzaak van verhovaardiging zijn, terwijl het voor Christus tot een spot en schande was? Dragen koningen kronen, zij vlochten een kroon van doornen en plaatsten die op Zijn hoofd. Een krans van stro zou een spot zijn geweest, maar deze pijnigde ook. Hij droeg de doornenkroon die wij verdiend hadden, zodat wij de kroon van de heerlijkheid zouden dragen die Hij verdiende. Laat ons gewaarschuwd zijn door deze doornen de zonde te haten en haar niet te verdragen. Als wij te eniger tijd bedroefd worden door een doorn in het vlees, laat het ons tot een troost zijn dat onze grote Hogepriester is getroffen door het gevoel van onze zwakheden. Vernemen koningen het roepen van hun onderdanen, ook dat wordt nagebootst. Koningen hebben scepters als tekenen van heerschappij, zoals de kroon het is van waardigheid; om dat voor te stellen plaatsen zij een riet in Zijn rechterhand. Zij, die het gezag van de Heere Jezus verachten, die de vermaningen van Zijn woord niet achten, noch de bedreigingen van Zijn boosheid, doen in waarheid hetzelfde, dat is de verlaging die zij Hem aandoen. Onderdanen hadden de gewoonte om hun vorst te kussen wanneer zij trouw zwoeren, maar in plaats daarvan spugen zij op Hem. Koningen werden aangesproken op de knieën; dit deden zij in verachting. Wij waren door de zonde aan eeuwige schande en verachting onderworpen, om ons te bevrijden onderwierp de Heere Jezus Zich aan deze schande en verachting. Zij die de knieën voor Christus buigen, maar de harten niet buigen, die Hem met de mond en met hun lippen eren, omdat hun harten ver van Hem zijn, doen Hem dezelfde beledigingen en smaad aan.

20. En toen zij Hem bespot hadden en Hij na een verder vruchteloze poging van de landvoogd ten slotte formeel en onherroepelijk voor de kruisiging was overgeleverd, deden zij Hem de purperen mantel af en deden Hem Zijn eigen kleren aan en leidden Hem uit naar de Hoofdschedelplaats buiten destad om Hem te kruisigen.

21. En zij dwongen Simon van Cyrene, de vader van twee in de gemeente wel bekende broers, Alexander en Rufus, die daar voorbijging toen hij van de akker kwam, dat hij Zijn kruis droeg om het kruis ten einde toe te dragen, omdat Hij zelf te zwak was.

Rufus is zonder twijfel de Christen die in Rom. 16: 13 voorkomt; zijn broer Alexander is natuurlijk niet dezelfde als de smid Alexander uit Efeze, de woedende vijand van Christus (Hand. 19: 33. 1 Tim. 1: 20), maar moet eveneens een Romeins Christen geweest zijn. Dat Paulus ook de vrouw of weduwe van Simon persoonlijk heeft gekend blijkt uit de al aangehaalde plaats Rom. 16: 13; waar Hij haar eervol als zijn (van Rufus) en mijn moeder (Hoofdstuk 10: 30) noemt.

Simon heeft het kruis niet tevergeefs gedragen; met het kruis van Christus is de zegen in zijn huis gekomen. Van zijn kinderen heeft hij vreugde beleefd; uit hem zijn mannen geworden, van wie iedere Christen met achting spreekt. Het kruis heeft wel zijn nagels, maar ook zijn gouden vruchten. Gezegend is de man die het draagt, gezegend is ook zijn huis; het wordt voor hem vergolden aan zijn eigen kinderen en de korte tijd van vernedering wordt hem vergolden met eeuwige heerlijkheid.

VI. Vs. 22-32. Hoewel Mattheüs en Markus niets hebben verteld van Jezus' tranen bij Zijn intocht in Jeruzalem (Luk. 19: 41 vv.), zo slaan zij nu ook het woord over dat daarmee overeenkomstig is, het woord tot de vrouwen die Hem op de weg vergezellen en Hem beklagen (Luk. 23: 27 vv.). Eveneens is de voorstelling van de gebeurtenissen van de aankomst op Golgotha, tot het middaguur, zelfs in kleinere bijzonderheden, waardoor de een zich van de anderen anders onderscheidt, bij de beide evangelisten naar omvang en samenhang bijna dezelfde, zodat ook bij Markus de twee medegekruisigden, zonder verdere onderscheiding, mee onder de lasteraars worden gerekend.

22. En zij brachten Hem, na een tocht van ongeveer een half uur, naar de plaats Golgotha, dat Hoofdschedelplaats betekent.

23. En zij gaven Hem, zoals dat meestal met de kruiselingen gebeurde, gemirrede wijn te drinken ter bedwelming, maar Hij nam die niet, omdat Hij bij het proeven van de drank wel merkte waarvoor die bestemd was en Hij niet in bedwelming, maar met vol bewustzijn wilde lijden en sterven.

Er ligt een gouden waarheid opgesloten in het feit dat de Heiland de gemirrede beker van Zijn lippen weerde. De Zoon van God stond vanouds op de hoogte van de hemels en toen Hij neerkeek op onze aardbol mat Hij de grote afstand tot de diepste diepten van de menselijke ellende; Hij telde al de ellende op die de verzoening zou eisen en deed er geen jota vanaf. Hij besloot plechtig een zoenoffer te geven dat voor ieder verzoenend was en daartoe tot de

uiterste eis te voldoen en zich van het hoogste tot het laagste te vernederen, van de troon van de hoogste heerlijkheid tot het kruis van het allerdiepste wee. Deze gemirrede wijn met zijn verdovende invloed zou Hem even binnen de uiterste grens van de allerdiepste ellende gehouden hebben; daarom wilde Hij die niet drinken. Hij wilde niets afdoen van wat Hij ondernomen had voor Zijn volk te lijden. O! hoe vaak hebben wij niet gezocht naar verlossing uit ellende, die, als ze ons was geschonken, ons niet weinig schade zou hebben aangebracht. Lezer! hebt u nooit met ongeduld en eigenzinnigheid gebeden om van een zwaar dienstwerk of van lijden ontheven te worden?

24. En toen zij Hem gekruisigd hadden a) verdeelden zij, volgens het recht dat hen dit als volvoerders van het doodvonnis toestond, Zijn kleren en wierpen het lot om te regelen wat ieder zou krijgen; niet alles toch kon worden verdeeld, omdat er een kledingstuk was dat zij niet wilden scheuren.

a) Ps. 22: 19.

25. En het was het derde uur - ‘s morgens negen uur - en zij kruisigden Hem.

26. En het opschrift van Zijn beschuldiging was boven Hem, op een bord boven Zijn hoofd geschreven: Rex Judaeorum, d. i. De Koning der Joden.

27. En zij kruisigden met Hem twee moordenaars, die in een oproer een moord hadden gepleegd, een aan Zijn rechter- en een aan Zijn linkerzijde.

28. En de Schrift is vervuld geworden die zegt (Jes. 53: 12): En Hij is met de misdadigers gerekend.

29. a) En degenen die voorbijgingen lasterden Hem, schudden hun hoofden en zeiden: Ha! (in de grondtekst Vah! uitroep van ironische verwondering), b) Gij, die de tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt, het verbroken worden is over uzelf gekomen.

a) Ps. 22: 8; 69: 21; 109: 25. b) Joh. 2: 19.

30. Behoud Uzelf, zoals Gij vroeger anderen hebt geholpen en kom van het kruis af.

31. En ook de overpriesters met de schriftgeleerden zeiden tot elkaar, al spottende en zich verenigend met de lastering van het volk (vs. 30). Hij heeft anderen verlost, Zichzelf kan Hij niet verlossen.

32. De Christus, de Koning van Israël, zoals het opschrift van de landvoogd Hem noemt, kom nu van het kruis af, zodat wij het zien en geloven mogen. Ook die met Hem gekruisigd waren (vs. 28) beledigden Hem, in ieder geval één van hen.

Terwijl vroeger de blik van de Evangelisten gericht was op de soldaten die Jezus in hun midden hadden is die nu op de gekruisigde en openlijk ten schouwspel gestelde Jezus gericht en wel zoals Hij daar hing tussen het derde en zesde uur.

Wij zijn met onze afdeling gekomen tot die stille, heilige hoogte, nu God, de Drie-enige, de troon van de openbaring van Zijn liefde heeft opgericht. Open en vrij staat dit heiligdom midden in de wereld. Geen voorhangsel, geen voorhof houdt de oningewijden terug, maar de inwonende gestrengheid is als een Cherub met vlammend zwaard en niets onreins mag naderen. Voor de oprechte gemoederen en ware zielen ligt hier echter een aantrekkingskracht van onvergelijkbare fijnheid en kracht. Nergens verblijven zij liever dan in dit onopgesmukte heiligdom; hier vinden zij balsem voor de diepe wonden, vreedzame, ongestoorde rust na zware arbeid en grote uitputting, hier smaken zij de krachten van de toekomstige eeuw, zodat zij met nieuwe moed en vaste stap hun verheven doel, zonder te rusten, kunnen najagen. Wees gegroet, heilig kruis, dat verborgen is voor de hele wereld, maar voor het geestelijk oog van de gelovigen een open troon van eeuwige overwinning en van hemelse kracht, waarop Zich de Beginner en Voleinder van het geloof heeft neergelaten om ons allen tot Zich te trekken. Wees gezegend, dierbaar kruis, meest eenvoudig, duidelijk en levendig teken van God, begrijpelijk voor het menselijk bewustzijn wanneer het ontwaakt en wanneer het sterft; voor het onderzoekend oog dat eenvoudig is, een ondoorgrondelijke diepte van de hemel met melkwegen van sterren van gedachten; voor de wereldse wijze en de eigengerechtige een onverdraaglijke en eeuwig kwellende dwaasheid!

Er is over Jezus een spot gekomen waartegen hemel en aarde zich hadden moeten verzetten. Hij wordt met de waarheid bespot; Hij is toch Gods Zoon, de Koning van Israël, de Heilige, de Geliefde van God, waarin Hij een welbehagen heeft. Waarom mogen die slechten vergiftig met Hem spotten, zonder dat hemel en aarde en God zelf van de hemel van Zijn gehoorzaamheid prijzen en roemen, die enig en onvergelijkbaar is? Antwoord: het is offer - het is verzoenend lijden. Daarom moet Hij, daarom moeten Zijn hemelen zwijgen. Laat Hem echter zwijgen; zwijg ook u, kijk in het gezicht vol nood en pijn - als de nood het hoogst is, dan zal er verandering komen. Hoon is zwakheid; zwakheid is bij hem, die zijn zaak met hoon en spot en schimpwoorden verdedigt. Te kunnen zwijgen, te kunnen verdragen, te kunnen bidden en vergeven, dat is sterkte; zachtmoedigheid overwint, ootmoed zegepraalt. Wat zij ook zeggen, de afschuwelijken, het opschrift boven het kruis en de eed van Christus blijven geschreven; de hoon verstomt, de waarheid blijft. Zo is het gegaan, zo gaat het nog. Hij zal van het kruis niet afkomen, maar Hij zal bewijzen Zoon van God en Koning te zijn. Hij zal afkomen en begraven worden en glorierijk opstaan en Paulus zal van Hem prediken dat Hij bewezen heeft Gods Zoon te zijn door de opstanding en sinds de opstanding. Sinds die dag van spot is Jezus Christus Koning geworden. Dat opschrift waait van onze vanen, Zijn Koningsnaam verdwijnt niet van onze lippen, de eeuwen en alle landen en de hele hemel is vol van Zijn heerlijkheid. Zijn vernedering is de hoogste eer, Zijn kruis het teken van eer, van overwinning en heil; voor het kruis en de doornenkroon heft men hymnen aan. Hij heeft een naam boven alle namen, licht is Zijn kleed en Zijn weg is tot een beroemde regel van alle heiligen geworden en allen stemmen mee in het: "Hier door spot en hoon, daar de erekroon. "

Hoewel vreemd aan deze geest van spotternij en met betere bedoelingen, rijst mogelijk nog wel eens in deze of gene de wens op dat Jezus van het kruis zou zijn gegaan tot verplettering en overtuiging van de aanschouwers; ja misschien denkt wel iemand dat zo'n laatste wonder een krachtige steun voor zijn eigen geloof zou zijn. Zo spreekt de menselijke wijsheid, die tekenen vraagt en waarvoor het kruis een ergernis of dwaasheid is. Maar veronderstellen wij eens dat Jezus, nadat men Hem aan het kruis had vastgenageld, ten aanzien van de verbaasde menigte daarvan door Zijn wondermacht was afgekomen! Welke uitwerking meent u dat dit gehad zou hebben? De geschiedenis kan het ons leren. Zoals bij de genezing van de doofstomme zouden de farizeeën op orakeltoon hebben uitgeroepen: "Gij doet wonderen door de macht van Beëlzebul!" en ongeschokt in hun verharding, onbekeerd gebleven zijn. Mannen wiens verblinde ogen niet geopend werden door de wondertekenen, die de dood van Jezus volgden, die na het getuigenis van de wachters aangaande Jezus' opstanding, met verstokt gemoed de waarheid door leugentaal onderdrukten, zouden, als zij de Heiland ongeschonden van het kruis hadden zien afdalen, onbewogen gebleven zijn en misschien in hun helse woede pogingen gedaan hebben om Hem opnieuw aan het kruis te slaan. Maar, mocht het bekend gedrag van deze mensen iemand nog niet tot deze gevolgtrekking leiden, hij moet dan op de toon van duivelse bespotting letten waarmee zij Jezus uitscholden! Wij lezen hier geen woorden van een Nathanaël of Thomas, maar de uitdrukking van een spottende vreugde, die vraagt wat zij onmogelijk keurt. Lasterend en het hoofd schuddend juichten zij met luide spot: "Christus, Koning van Israël, kom nu af van het kruis, opdat wij het zien en geloven!" Voor welk geloof waren die harten vatbaar? Hun haat duldde geen overtuiging, hun vooroordeel wilde niet begrijpen, hun trotsheid zich niet onderwerpen. Alle bedenkbare wonderen zijn onvermogend om de oren en ogen te openen, waarover moedwillige hartstocht de sluier van de verblinding geworpen heeft. Maar al hadden zich ook eens alle aanschouwers op Golgotha zich laten overtuigen door Jezus afkomen van het kruis, wat zou daaruit voor hen en de hele mensheid zijn voortgevloeid? Dat de Middelaar Zijn zoenoffer voor de zonden niet volbracht heeft, er geen verzoening, geen vergeving, gerechtigheid en volkomen zaligheid voor ons bestond en dat op onszelf de straffen zouden zijn gekomen waarvan ons de Verlosser heeft vrijgekocht door dat kruis, waarvan Hij niet is afgedaald. Dat zou de vrucht van het begeerde wonder, de uitkomst van de kortzichtige menselijke wijsheid geweest zijn. God van genade, hoeveel wijzer en barmhartiger is Uw wijsheid.

Verguisde Jezus! in Uw vernedering zie ik het beeld van de zonde, die Gij geboet hebt. - Afgrijselijke zonde! een vernedering van de oneindige Majesteit, van haar gezag en woord. De zondaar randt Gods hoogheid aan en zet alle bedenkingen die daartegen zijn, stoutmoedig ter zijde. Zo bestond ik ook helaas! in mijn eersten vader; zo bestond ik ook helaas! in mijn treurig eertijds. - Mijn naam was spotter en mijn hele bestaan een bespotting van God en van al wat heilig is. - Waarom is het, vraag ik mijzelf af, dat de uitwendige lijdenspijnen die mijn Verlosser bejegend hebben, meestal bespottingen, verguizingen, geweest zijn, dat in dat soort de bijzonderheden in getal de meeste waren; in Kajafas zaal, aan het kruis en in het rechthuis van de landvoogd? Wanneer ik dat in mijn eenzaam peinzen aan mijzelf vraag, dan antwoord ik: De zonde, zoals die een bespotting is van de oneindige hoogheid, van de eeuwige wijsheid en van de onbeperkte goedheid van het Wezen aller wezens, de zonde moest in die afgrijselijke aard, in die onvoorbeeldelijke boosheid uitvoerigst getekend worden. De zondaar behandelt God als iemand die in de bestellingen, die zijn Voorzienigheid maakt, niet weet wat

hij doet, die wanneer Hij de voorlopige raad van zijn hoogst wijze berisper in tijds had aangenomen, een beter bestuur ontvangen zou hebben. Elke bedilling van Gods handelingen, elke mompeling, ja, elke gedachte: De weg van de Heere is niet recht, stelt God ten toon als iemand aan wie het of aan wijsheid ontbreekt, of aan billijkheid. De zondaar stelt God ten toon, als was Hij een onnozele goedheid, een die men niet hoeft te ontzien, een die, ja wel eens in een vlaag van ijver wat sterk spreekt, maar als het er op aankomt alles slippen laat. Die zo dacht van een geschapen koning rukte hem de kroon van de eer van het hoofd en verklaarde dat rijk rampspoedig, omdat de koning dus hoedanig een kind, een dwaas is. En wie zal dan in een miljoen jaren de som berekenen, de mate van de belediging die men God aandoet wanneer men zegt: Ik zal vrede hebben, ofschoon ik wandel naar het goeddunken van mijn hart; of wanneer men het heilig beven voor Gods rechterlijke toorn plaatst in gelijke rang met die redeloze bekommeringen, die de vruchten zijn van een bijgelovige opvoeding. God handelt als een onnozele goedheid! Oneindige belediging! - De zondaar behandelt God als iemand die zich een gezag aanmatigt dat Hem niet toekomt. Hij ondermijnt de gronden van de Godsregering en elke daad van ongehoorzaamheid, elke afwijzing van de waarschuwingen, elke voorbedachtelijke ongehoorzaamheid is een overneming van de vraag van de oneindige terging: Wie is de Heer, wiens stem ik gehoorzaam zou zijn! Ik ken de Heer niet. - Wat is terging, wat is hoon, wat is bespotting, wat is verguizing, zo het dit niet is? En, klimt een misdaad naar gelang het aanzien en de majesteit van hem die beledigd wordt, dan is er aan de boosheid, aan de gruwel, aan de schuld van de verachting, van de bespotting, waarvan de oneindige Majesteit het voorwerp is; geen tellen, geen rekenen. - Nu begrijp ik, nu voel ik, waarom de Borg van de zondaren zoveel bespottingen gedragen heeft en waarom, in dat deel van het uitwendig lijden, de gevallen, de bijzonderheden, in getal de meeste waren. - Ik die hier, in mijn eenzame bepeinzingen, het evangelie en daarin een verguisden Jezus voor mij heb, ik ben het, die in treurige nadruk met mijn Maker gehandeld heb, zoals de onbedachtzame soldaat met Jezus handelde. Al de bijzonderheden van terging en verachting, al de uitbrekingen van oproerigheid, al de laagte van gedachten jegens God, al de stoutheid in het spreken, al de bitsheid in God te beschuldigen, al de weigering van onderwerping en in een ander opzicht al het huichelachtige van een ogendienst, alsof God zag zoals een mens ziet, al die ongemeende toejuichingen: De Koning leve! al die ongemeende kniebuigingen met een hart dat geen aasje eerbied koesterde en de ware onderwerping aan God zelfs niet in bedenking nam, dat al, en nog meer, verenigde zich in mijn geval. Die, die ben ik geweest! - Beschimpte Jezus. Wat was mijn lot geworden dan aan eeuwige beschimpingen ten doel te worden! - De snerpende gesel, de pijnlijke doornsteek, de aangedreven vuistslag van een verwijtend, van een vloekend gewisse eeuwig te dragen! - Eeuwig te bezwijken onder de neerbukkingen van de Almachtigen! Een onderneming van loutere dwaasheid aan de billijkste verguizingen blootgesteld! Een aanfluiting, een hoofdschudding te worden. Dat Goddelijk lachen in mijn verderf, dat heilig spotten bij de nadering van mijn vrees!. . . Ondraaglijk denkbeeld! - Eeuwig snarenspel voor de bende van duivelen! Elke gewaarwording van pijn vergezeld te zien van een bijtende glimlach van de eerste verleiders, van mijn eerste vader en in hem van mij. - Kleine smaad kan ik hier niet dragen. Liever verloor ik al mijn goed dan voor een uur openbare schimp van een tomelozen hoop te dragen; maar wat is dat weinig in vergelijking van het eeuwig lot, dat mij te wachten stond! - Ontzettende plechtigheid van de jongste dag! Duldeloze beschaming van elk die het waagde zijn eigenheid als troon te voeren en iedereen de aanbidding af te vergen van dat gouden beeld! Daar staat die belachelijke

koning, die trotse zondaar, daar staat hij ten toon in het vernederend spotgewaad met de rietstaf in de hand ten overstaan van hemel en aarde! - Spijt en woede verscheuren zijn hart, al de schepselen, omdat zij juichen wegens het ontslag van de overlast, die de ingebeelde koning, met geroofd gezag, hen aandeed, alle schepselen roepen éénstemmig: Zie Hem. - Gehoonde Jezus! Hoe zwaar, onvoorbeeldelijk zwaar, hebt Gij geleden! Wanneer ik U beschouw alleen in de betrekking van een heilig mens, een achtbaar man, een eerwaardig Leraar, een weldadige mensenvriend, een die nooit beledigde, een die overal de voetstappen van gerede hulp heeft nagelaten, dan bloedt mijn hart! En hoe klimt mijn verbaasdheid, mijn opgetogenheid, wanneer ik U tegelijk beschouw in Uw oneindige heerlijkheid, de heerlijkheid van de eniggeborene van de Vader, aller Koningen, aller heren Heer, een snarenspel, een tijdverdrijf geworden, de beschimping van een leem, dat zijn bestaan aan Uw handen te danken had! De Schepper aan de moedwil van Zijn eigen maaksel blootgesteld! - Geplaagde Heiland! - Nooit had Gij rust. De boosheid dreef onzinnig! De ene baar stuwde de andere voort. Geen ogenblik verademing. Handen, die nog moe zijn van de felste geseling, begeren geen verpozing, zij zijn tot nieuwe soorten van mishandeling even gereed en zijn wellicht de medestanders van andere geweest in het plegen van de toegevoegde smaad. En hoe had er, zonder de aandrijvingen van de helse Jehu, in de weinige uren die er van Uw gevangenneming af verlopen waren, zoveel kunnen voorvallen als waarlijk gebeurd is! - Verguisde Jezus! Wat voor vijgen lees ik van deze doornen! Zou ik een ogenblik in twijfel zijn of elke versmading, elke mishandeling, die U ontmoet is, de strekking gehad heeft van een borgtochtelijk lijden, een betalend lijden? Zou ik God beschouwen als een heilig en rechtvaardig Wezen, een die dus, buiten opzicht tot eigen of overgenomen schuld, geen lijden toe kan zenden en dan nog twijfelen, of elke pijn, die mijn Verlosser van de geboorte af tot Zijn dood toe ontmoet is, een borgtochtelijk lijden geweest is? Neen voorwaar! ik twijfel geen ogenblik. En in dat licht beschouw ik nu mijn verguisde Zaligmaker. Aan Hem heb ik de vergeving van al mijn vergrijpingen tegen God en mensen te danken; de vergeving van al de vernedering, van al het ongelijk, dat ik immer aan God, Zijn wet, woord en voorzienigheid, aandeed; vergeving van al die verachtingen van de meerderen, die over mij gesteld waren; vergeving van al die onmeedogendheden jegens ellendigen, al die toesluitingen van mijn hart en tong. Mijn Vader, die in de hemelen is, zag op Zijn verguisde Zoon toen Hij mij dat al vergaf. De doornen, die Hem gepijnigd hebben, bezorgden mij het ontslag van de vloek waaronder ik lag. Mijn aanneming bij God heb ik aan de smaad van mijn Heiland te danken, op die wortel van de onbesefbare verguizing, die Hij droeg, groeit de onberekenbare, de verbijsterende, de bedwelmende eer die ik geniet. Ik ben uit stof en drek verhoogd. Ik, die een erfdochter was van eeuwige smaad, aan de bende duivelen toegewezen tot snarenspel, ik geniet de hoogste eer. - Wat, wat zal ik dan de Man doen, tot wiens eer de Koning een welbehagen heeft! Ik zal mij met vernieuwd geloof, met verse opgenomenheid aan Hem, aan het verzoenend en verlossend vermogen van Zijn smaad en pijn toevertrouwen. Ik zal mij verblijden, dat Hij de druk, de smaad te boven is en Hem met vrolijk gejuich bespiegelen, als gezeten op de Middelaarstroon. Ik zal verlangen, dat Zijn heerlijkheid meer openbaar wordt in de wereld. Ik zal Hem bidden dat Hij zelf de palen uitzet van Zijn rijksgebied en Zich het vertrouwen en de eerbied bezorgt van duizenden die Hem nog niet kennen. Ik zal bidden: Kom! Sions Koning! waak op! doe de ijver aan als een mantel! Uw loon is immers bij U, Uw arbeidsloon voor Uw aangezicht. Ga uit overwinnend en om te overwinnen! Kom op tegen de sterke; Uw krijgsarm heerst! Gord, gord Uw zwaard aan Uw heup, o Held! Uw majesteit en

Uw heerlijkheid! scherp Uw pijlen! breng wonden toe aan degenen die genezing zoeken bij dezelfde hand, die de wond toebracht. Zend, zend de scepter van Uw sterkte uit met dat bevel van majesteit: Heers in het midden van Mijn vijanden! laat Uw krijgsvolk willig zijn op de dag van Uw heerlijkheid, in de wapenrustingen van het heiligdom! laat Uw jonge manschap zijn zoals de dauw is, als hij uit de baarmoeder van de dageraad geboren wordt, voltallig en vol glans! Ik zal, gaat het naar mijn wens, Hem aanprijzen als het waardig voorwerp van vertrouwen en eerbied. Ik zal de harten voor Hem opeisen en voor Zijn aangezicht roepen: Kniel! Ik zal Hem vermelden als een, die de hogepriesterlijke borstlap en de vorstelijken scepter ook draagt. Ik zal treuren, dat Zijn persoon en evangelie zo'n slecht onthaal ontmoeten, treuren vooral wanneer ik bemerk dat het baldadig rot van Romeinse soldaten, die Jezus verguisden, herleeft in een bende van Deïsten, die zijn persoon en evangelie bespotten, die in de handen klappen en schateren van gejuich, als ze een lijdende schimp, een kwinkslag, waar misschien wat zout in is, hebben uitgeworpen op het woord van Jezus lijdzaamheid. Ik zal uitzien naar invloed die mij vormt tot het voeren van een wandel die geen oneer doet aan een Verlosser die om mijnentwil verguisd is, een wandel die een banier voor de waarheid is en die al de beschimpingen, die op het evangelie van mijn Verlosser geworpen worden, als bandeloze pijlen, doe neervallen. Ik zal, gaat het naar mijn wens, voor altijd een welgevallen nemen in de smaad die mij wegens de navolging aan Christus en Zijn evangelie in de wereld ontmoeten mocht en zo'n lot voor een onbesefbare verwaardiging, een onrekenbare eer houden. Nooit, gaat het naar mijn wens, nooit wijkt die treurvertoning van een verguisde Zaligmaker uit mijn oog. Dat aandenken, dat beroerend toneel, de verguisde Godmens, zal, gaat het naar mijn wens, de neiging naar scherts, welke neiging ik ook in mijn gestel hebben mag, voor altijd beteugelen en ik zal, hoewel met vermijding van alle somberheid en gemaaktheid, een deftigheid bewaren, een ingetogenheid, die men zeker verwachten mag van hem, waarvan het aandenken aan Gods gehoonde Zoon gemeenzaam is. Ik zal, gaat het naar mijn wens, in tijden van verbijstering, van laagheid van de harten, van mismoedigheid wegens onaangename ontmoetingen, van andere ongestalten, ik zal dan achttien eeuwen terugkijken naar dat treurtoneel dat ik nu voor mij heb. Ik zal ernaar kijken totdat mijn hart week wordt en er een vuur ontbrandt in mijn overdenking, totdat mijn hart uit koelheid en laagheid rijst tot dat punt waar het wezen moet. Ik ga voor al mijn leven aan Jezus in waarheid doen, wat de Romeinse soldaten al spottend deden. Ik zal Hem dagelijks de kroon op het hoofd zetten, van al mijn heil aan Hem de eer geven, aan Hem alleen. Ik zal Hem elke morgen en duizend maal, op elke dag de scepter in handen geven, al het bestuur over mijn vaderland, de kerk, de wereld, mijn geslacht, huis, lot en hart, aan Hem overlaten en roepen: Gods beschimpte, maar nu gekroonde Zoon, doe wat in Zijn ogen goed is! Ik zal in het eenzaam gebed tot Hem mijn lichaam plaatsen in een houding, die de ootmoed van mijn hart het best uitdrukt en meest bevordert. Ik zal mijn knieën voor Hem buigen; en, gaat het naar mijn wens, dan zal mijn hart in elke toenadering nog lager dalen! Ik zal uitroepen: de Koning leeft! Beschimpte Jezus! ik kan dat gezicht niet dragen! ik zal er mijn oog van afwenden! Nee! ik zal ernaar blijven kijken! ik zal er eeuwig naar kijken. Nu verdwijnen alle andere voorwerpen uit mijn oog! Kom dichterbij, beminde eeuwigheid! Kom snel dichterbij! Mijn Jezus! Uw vernedering verzoent en bedekt al het gebrek van mijn overdenkingen! Uw vernedering veraangenaamt het goede dat er in mijn peinzen over Uw vernedering gevonden werd! Beschimpte Jezus! mijn eer! Halleluja!

VII. Vs. 33-41. Evenals vroeger de gebeurtenissen gedurende de eerste drie uren aan het kruis, vertelt Markus ook hier de drie andere tot aan Jezus sterven bijna als Mattheüs; alleen vermeldt hij niet de aardbeving en de opening van de graven, met de gevolgen voor de dag van de opstanding. Het tweede Evangelie vond een bepaalde, ook schriftelijk voor de kerk gegeven manier van verhalen voor zich, die zich juist bij de kruisgeschiedenis tot enige bijzonder gewichtige punten beperkte en die in bijzondere eenvoud voorstelde. Dit voorbeeld wilde Petrus, die leider van Markus, niet verlaten hebben, behalve waar een enkel punt minder zijn lezers aanging.

33. En toen het zesde uur, om twaalf uur ‘s middags, gekomen was, kwam er duisternis over de hele aarde, tot het negende uur toe, tot drie uur in de middag.

34. En op het negende uur riep Jezus met een grote stem (Ps. 22: 2): ELOI, ELOI, LAMMA SABACHTANI?, dat betekent: Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?

35. En enkelen die daarbij stonden hoorden dit en zeiden, opzettelijk de eerste woorden verdraaiend: Zie, Hij roept Elias.

36. a) En er liep iemand die een spons vulde met edik, dit op een rietstok stak en hem te drinken gaf, omdat Jezus ook over dorst klaagde (Joh. 19: 28). Hij zei, om zijn medelijden achter ruwe spot te verbergen: Hou u stil, laat ons zien of Elias komt om Hem af te nemen 27: 49").

a) Ps. 69: 22.

36. a) En er liep iemand die een spons vulde met edik, dit op een rietstok stak en hem te drinken gaf, omdat Jezus ook over dorst klaagde (Joh. 19: 28). Hij zei, om zijn medelijden achter ruwe spot te verbergen: Hou u stil, laat ons zien of Elias komt om Hem af te nemen 27: 49").

a) Ps. 69: 22.

37. En Jezus slaakte een luide kreet bij het uitspreken van het zevende kruiswoord (Joh. 19: 30) en gaf de geest.

Wij lijden allen; zij die het meest lijden zijn niet altijd degenen die het meest schijnen te lijden. Er zijn pijnen, bekend bij God en onbekend bij de mensen; en in ieder geval: al wie voelt, al wie denkt, al wie gelooft, weet zeer goed wat pijn is. Er is in de pijn iets dat zeer tegenstrijdig is met onze natuur en waaraan het voor ons zeer moeilijk wennen is, want het lijkt ons dat wij altijd gelukkig moeten zijn. In dit gevoel is niets onbillijks; het eert de goedheid van onze Schepper. Het is volmaakt de waarheid, dat wij volkomen ontdaan van alle pijn, altijd van blijdschap vervuld zouden moeten zijn; maar de zonde heeft dat alles bedorven en nu is datgene, wat strijdig was met de natuur, natuurlijk geworden en Gods bedoelingen. Onze gedurige gewoonten en onze eeuwige belangen brengen het mee dat wij in verschillende opzichten lijden. U weet hoe Job de voornaamste pijnen van het leven samenvat en

rangschikt; het verlies van onze bezittingen, het verlies van degenen die ons dierbaar zijn en het verlies van de gezondheid, waarvan hij de laatste behouden heeft; of liever deze rangschikking is van de satan, die heel goed weet hoe hij ons moet verzoeken. Als de harten van ons allen, die hier zijn, zich in dit ogenblik openden, over hoeveel pijn zouden wij niet aan God te vertellen hebben! Welaan, mijn vrienden! Ik zou volstrekt niets hebben om u te vertroosten, als ik het niet nam uit het woord van God. Er is in de natuur geen vertroosting; zij verklaart niets, zij begrijpt niets, zij hoopt niets, zij verwacht niets en haar hoop en verwachting zelf zijn leeg. Maar ik ben vervuld van dingen, die ik u te zeggen heb, wanneer ik het kruis van Jezus Christus beschouw, waarom wij ons geschaard hebben om de gedachtenis van Zijn offer te vieren. Dat wij van onze zonden zijn gereinigd in Zijn bloed; dat wij vrijgekocht zijn door Zijn bittere offer; dat onze zonden uitgedelgd zijn door Zijn kruis en dat Jezus Christus, in de eenvoudigste, de gemeenzaamste en ook de diepste zin, het zoenoffer is dat ons door Zijn dood met God verzoent, - zie daar de grond van het Evangelie, het is er het hart van en buiten dat is er slechts een verdonkerd en krachteloos Evangelie. Onder het kruis echter verandert het aanzien van de pijn helemaal en verandert het naar de mate van ons geloof. Jezus Christus, de Zoon van God, is in de wereld verschenen. Hoe verschijnt Hij er? Als een man van vreugde? Nee! als een man van pijn. Zie daar een wonder, iets wonderbaars en tegen de regel: de Zoon van God, op de aarde verschijnend, verschijnt er niet slechts als lijdende, maar als lijdende een lijden waarvan geen mens zich een denkbeeld vormen kan. Het kruis van Jezus Christus is het middelpunt van al de pijnen, het neemt ze alle op en er zijn geen pijnen die er niet natuurlijk van afvloeien, er zijn geen pijnen die het kruis van Christus ons niet verklaart. Lieve vrienden! Wanneer wij gedenken dat Jezus Christus voor ons geleden heeft, wanneer wij gedenken dat alles wat wij lijden, een trek van gelijkvormigheid met onze Verlosser is en dat wij, door dat oneindig karakter van Zijn lijden Hem des te meer gelijkvormig worden, naarmate wij meer lijden, - is het dan niet de waarheid dat de pijn van gedaante veranderd is? Die gedachte, dat Jezus Christus haar voor ons gedragen heeft, dat zij Hem niet bespaard is gebleven, is zij niet helder en ook liefelijk? En wie is hij, die, hoe terneer gebogen hij ook zijn mag, niet gesterkt wordt door de gedachte: Het is als mijn Verlosser, het is een trek van gelijkvormigheid met Hem, nu weet ik dat ik Hem toebehoor, dat Hij mij roept en dat ik in Gods oogmerken begin te delen en begin te begrijpen wat Zijn wegen zijn; ik verbind mijn kruis met Zijn kruis, mijn lijden met Zijn lijden. Van dit is het dat Paulus zegt: "Die Hij te voren gekend heeft, die heeft Hij ook te voren verordineerd om aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te zijn, zodat Hij de eerstgeborene is onder veel broeders. En Die Hij te voren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt. " (Rom. 8: 29, 30). Hij heeft gewild dat wij aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig werden en de tekst waarnaar verwezen is toont duidelijk aan dat hier inderdaad van gelijkvormigheid in lijden sprake is. Zie hier een eerste gedachte die machtig is om ons te ondersteunen, namelijk: dat de pijn een wezenlijk deel uitmaakt van het leven van Jezus Christus en dat zij dus een trek van gelijkvormigheid met Hem is. En zie hier een tweede. Waarom heeft Jezus Christus geleden? Om de zonde te verzoenen. Nu verschijnt ons de pijn als een rechtvaardig gevolg van de zonde. Wij kunnen de pijnen niet dragen die Jezus Christus gedragen heeft; maar wij zullen gelukkig zijn in een gevoel van rechtvaardigheid en van straf, om er ons deel van te dragen. Waarom klaagt dan een levend mens? Iedereen klaagt vanwege zijn zonde (Klaagt. 3: 39). De volgende woorden van Petrus: "Terwijl dan Christus

voor ons in het vlees geleden heeft, zo wapent u zich ook met dezelfde gedachten, namelijk dat wie in het vlees geleden heeft, die heeft opgehouden van de zonde" (1 Petrus . 4: 1), tonen ons aan, dat wij, ten einde wij met de zonde kunnen breken, lijden moeten. Het is nodig dat, voor ons deel en in onze persoon, de zonde en de pijn elkaar ontmoeten en dat de pijn dienstbaar gemaakt wordt om de zonde in ons te verstoren, niet als verzoening voor de zonde - maar zodat wij leren de pijn met de zonde en de blijdschap met de heiligmaking en de verlossing te verbinden. Welnu, deze gedachte, dat de pijn een vrucht van de zonde is, is geschikt om ons te ondersteunen, omdat zij ons de pijn doet beschouwen als een eenvoudig en natuurlijk middel dat ons niet kon, dat ons niet mocht bespaard worden. En ten slotte: waarom heeft Jezus Christus voor de verzoening van de zonde geleden? Om ons te verlossen en om ons deelgenoten te maken van de eeuwige heerlijkheid, uit liefde. Zie daar de heersende gedachte in het lijden van de Zaligmaker. Onze pijn hoort dus een pijn van de liefde en niet van zelfzucht te zijn; een pijn die onze aandacht niet voor onszelf inroept, maar die haar in de eerste plaats op God vestigt, om Hem te verheerlijken en vervolgens op onze naaste om hem wel te doen. Door het voorbeeld dat een Christen in het lijden geven kan, door het geduld waarmee God het hem geeft te dragen, zijn er schatten van liefde en macht, van liefde in een Christelijke pijn. Wat een liefelijke en hemelse gedachte is dit, dat wij, lijdend, nuttig kunnen zijn voor onze naasten en in het bijzonder voor onze broeders! Wat anders kan ons lijden meer overeenkomst geven met dat van Jezus Christus? Het is de gedachte die Paulus uitdrukt, wanneer hij in een volzin, die ik zo graag herhaal, zegt: "Ik vervul in mijn vlees de overblijfselen van het lijden van Christus voor Zijn lichaam, dat de gemeente is (Kol. 1: 24). Ik waag me niet aan een verklaring van dit vers, een verklaring die moeilijkheden oplevert; zeker doet Paulus aan niets zó weinig, als aan te lijden voor de verzoening van de zonde; maar hij verbindt zijn lijden aan dat van de Zaligmaker en omdat Hij geleden heeft om ons te verlossen, daarom lijdt Paulus voor het welzijn van de mensheid, zoals hij aan Timotheüs schrijft: "Als u dat doet zult u èn zichzelf behouden, èn die u horen" (1 Tim. 4: 16). Zie daar wat de Christen in de pijn staande houdt: Jezus Christus heeft geleden; hoe meer ik lijdt, des te meer lijk ik op Hem; de pijn is een voorrecht. Jezus Christus heeft voor de zonde geleden; de pijn is een noodzakelijke, een heilzame vrucht van de zonde. Eindelijk: Jezus Christus heeft geleden om zalig te maken; en ik moet lijden omwille van de mensen en om de gebonden zielen tot de gehoorzaamheid van het kruis te brengen. Dat al degenen die lijden, zich ten doel stellen om van zichzelf uit te gaan, om een zelfzuchtige pijn, zonder geloof, zonder liefde en zonder troost van zich te werpen en ten volle in de liefde van Christus te treden, zodat ook hun pijn als een kruis zal zijn, op de aarde geplant, onder welker schaduw allen die Hem omgeven een beschutting vinden; niet om hun het eeuwige leven te geven, maar om hen de weg aan te wijzen die er heen leidt, tot de heerlijkheid van God. Hem zij de eer van eeuwigheid tot eeuwigheid! Verblijden wij ons in Hem en laat ons zeggen dat, hoewel er door de kracht van het geloof en van de liefde geen pijn is die wij niet gelaten, niet gelukkig kunnen dragen en die wij niet dienstbaar kunnen maken aan de eer van God en het welzijn van de mensen, wij het in de hemel als een groot voorrecht zullen beschouwen veel geleden te hebben onder het kruis van Jezus.

Jezus Christus, de Zoon van God en zelf God, is dus de Zoon des mensen geworden, om te kunnen lijden en ons de liefde van God te tonen onder trekken, bekwaam om het hardste hart te verbreken, als het slechts oplettend is. Jezus is op de aarde gekomen om te lijden. Hoe

heerlijk heeft Hij deze taak vervuld? Hij begon met een vlees aan te nemen, gelijk aan ons zondig vlees; en wie van ons kan er zich een denkbeeld van vormen, welk een vernedering, welk een verloochening, welk een opoffering het voor de Heer der heerlijkheid, voor de Vorst van het leven was, neer te dalen in de ellende van onze arme natuur en al hare vernederingen, tot zelfs die van het graf, aan te nemen? In de gestaltenis van God zijnde, heeft Hij het geen roof geacht om aan God even gelijk te zijn; maar heeft Zichzelf vernietigd, heeft de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen en is aan de mensen gelijk geworden; en in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden tot de dood, ja de dood van het kruis (Fillipp. 2: 6-8). Merk vooral op dat hetgeen de pijn en offers van Jezus Christus van de onze onderscheidt, hierin gelegen is, dat Hij ze vrijwillig gekozen en over Zich geroepen heeft. Niets was er dat Hem er toe verplichtte; Hij heeft ze gekozen, geroepen, de een na de andere, om de wil van de Vaders te volbrengen, maar om die vrijwillig te volbrengen. En waarom? Omwille van ons; omdat Hij de gedachte niet kon dragen aan de eeuwige rampzaligheid waarin de zonde ons gestort had. Wat een liefde! Wat een goddelijke liefde! - Ik doorloop snel Zijn hele loopbaan van pijnen en vernederingen, en kom aan Zijn Gethsémané. In het holst van de nacht treden wij een olijvenhof binnen; wij zien daar een man met gebogen aangezicht op de aarde uitgestrekt; Hij weent, Hij roept, Hij wringt Zijn handen; wie is Hij? Het is uw Zaligmaker! Neem Zijn houding, neem Zijn gebed, neem de tedere verwijten die Hij Zijn discipelen doet, tot de maatstaf van de onmetelijkheid van Zijn lijden, van een lijden dat wij evenmin bevatten kunnen als wij in staat zijn de oneindige God te bevatten, omdat er niet slechts een lichamelijk en uitwendig lijden is, maar omdat er een zielelijden is waarvan wij ons geen denkbeeld kunnen vormen. Niet alleen heiligen, maar zelfs mensen die den Heer niet kennen, hebben de wreedste pijnen geduldig geleden; maar bij Jezus kwam er bij Zijn oneindige pijnen een geheime en inwendige pijn, waarin wij niet kunnen doordringen; die van door de heiligen God, Hij alléén, Hij rechtvaardig voor ons onrechtvaardigen, het gewicht van onze zonden te dragen; die van - ik durf echter deze verborgenheid ternauwernood aan te roeren - die van zich, door haar een ogenblik gescheiden te gevoelen, als men zo spreken mag van de liefde van de Vaders, hoewel Hij één met Hem was en zich gedwongen te vinden om uit te roepen: "Mijn God, Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten? Waarom lijdt Hij zo? Voor u, zondaar! voor u; en zo lief heeft Hij u gehad, dat, al was er ook niemand anders op aarde te verlossen geweest dan u alleen, Hij voor U zijn Gethsémané zou zijn binnengetreden. Wat een liefde, wat een goddelijke liefde! - Zie Hem eindelijk aan het kruis. Ik wijd over dit onderwerp niet uit; als ik er de krachten toe bezat zou ik nog niet zo’n geheim kunnen beschrijven. Ik plaats mij met u aan de voet van het kruis en aanschouw het lijden van mijn Zaligmaker. Slechts deze opmerking maak ik: in het eigen ogenblik, waarin Hij aan die verschrikkelijke benauwdheid wordt overgeleverd, die doodsangst die niemand ooit heeft kunnen kennen of begrijpen, of zelfs vermoeden, beheerst Hij die pijn om God te verheerlijken en de mensen zalig te maken, ten einde toe; en uit het midden van die angst horen wij woorden van Zijn lippen vloeien als de volgende: "Vader vergeef het hen, want zij weten niet wat zij doen; " en weer: "Vrouw! zie uw Zoon. Discipel! zie uw moeder!" Wat een liefde, wat een goddelijke liefde! Vroeger beschouwden wij aan de voet van het kruis het gezicht, dat het ons geeft van de afgrijselijkheid, van de vreselijke macht en van de verschrikkingen van de zonde. Hoe liefelijk is het om vandaag in het lijden van onze Verlosser het gezicht te beschouwen dat het ons geeft van de grootheid en de onbevattelijke diepte van de barmhartigheid van God. O mijn vrienden, laat ons deze liefde

altijd voor ogen hebben en alles zal ons duidelijk zijn, tot zelfs de wreedste pijnen, omdat zij als de achterhoede zijn in het jammeren dat Hij geleden heeft. Tevens zal alles ons lief en licht zijn. Het geloof maakt alles mogelijk, de liefde maakt alles licht. Zijn geboden zijn niet zwaar. Vervuld van dit beeld van de liefde van de Verlosser en van de liefde van God in de Verlosser geopenbaard en in Gods vaderhart Zijn liefde jegens ons lezend, zullen wij ons aan de Heere overgeven om te doen en te lijden alles wat Hij goedvinden zal, ons op te leggen. Smeek God om de genade dat Hij u doordringt van de gedachte: God is liefde; en ten einde er van doordrongen te worden houden wij ons bij het kruis van onze Verlosser en verliezen wij het nooit uit het oog, totdat Hij, nadat Hij ons, als het nodig is, een beetje zal hebben doen lijden, ons bij de hand zal nemen, ons de tussenruimte van Vrijdag tot Zondagmorgen zal doen overschrijden, ons met zich opwekken en ons bij zich nemen zal in het verblijf van de heerlijkheid, waar Hij ons wacht en waar wij Hem temeer zullen prijzen naarmate wij meer geleden zullen hebben, ja meer geleden zullen hebben omwille van Zijn naam.

38. a) En het voorhangsel van de tempel scheurde op het ogenblik van het sterven in tweeën, van boven tot beneden, terwijl de aarde beefde en de graven geopend werden (MATTHEUS. 27: 52 vv.).

a) 2 Kron. 3: 14.

41. Die Hem ook waren nagevolgd toen Hij in Galilea was en Hem gediend hadden en vele andere vrouwen, die met Hem naar Jeruzalem gekomen waren, onder anderen ook Johanna, de vrouw van Chusas (Luk. 8: 3; 24: 10).

Ten negen uur in de morgen wordt Jezus aan het kruis genageld; van 12-3 uur verduistert de zon en wordt het hele land drie uur in duisternis gehuld. Hier heeft plaats wat een levendig gevoel van grote pijn of tegenzin zo vaak als een inwendige noodzakelijkheid gevoelt. Bij een levendige opwelling over een schreiende disharmonie in de mensenwereld namelijk verwonderen, ja ontzetten wij ons, dat de natuur geen deel neemt; wij kunnen het moeilijk begrijpen dat de orde van de natuur haar vaste rustige gang gaat, terwijl onder de mensen, die het eigenlijke middelpunt zijn waarom de hele orde van de natuur zich beweegt, alles uit elkaar gaat. Hier vindt dat gevoel nu zijn volle bevrediging. De natuur geeft aan die nachtelijke gedachten van de mensen door verduistering van het zonlicht op de middag het juiste koloriet.

Zonderling! Toen Christus werd geboren in de heilige nacht, werd de nacht verhelderd door de heerlijkheid van de Heere. Toen Christus stierf bij dag, werd de dag over het hele land verduisterd. Christus zelf heeft gezegd, dat Hij is: het licht van de wereld; dit teken van de natuur doelt daarop. Toen het licht van de wereld opging in het rijk van de genade werd het vergezeld door een licht in de natuur. Nu het hemelse licht van de wereld werd uitgeblust, kon het geschapen wereldlicht niet schijnen. Omdat men het licht van Gods genade in Christus dacht uit te blussen kon ook de zon haar gezicht niet ontdekken. De zon verliest haar schijnsel, maar slechts tot het negende uur, slechts tot de tijd dat Christus sterft. Zijn dood was de grensscheiding dat de duisternis weer in licht werd veranderd. Toen de duisternis overwon, werd zij vernietigd: Christus dood was het, die haar overwon.

Duisternis komt over het heilige land, want onze zon wordt al het kruis verduisterd. Terwijl de nacht op de middag invalt treffen de pijlen, die overdag vliegen, de ziel van de Verlosser des te wreder, het lijden van de Heere komt in deze donkerheid tot zijn toppunt. Hier is het niet als in de vorige nacht, toen Hij in Gethsemane bloed zweette. In Gethsemane stond de Heere in levendig verkeer met Zijn Vader, maar hier wordt Zijn verlatenheid en Zijn eenzame arbeid veel sterker. Misschien zweeg gedurende de duisternis de spot en hoon, misschien sidderde bij de vijanden ook vlees en been, misschien was het geheel stil in de duisternis rondom het kruis; maar deze stilte was niet verkwikkender dan het geruis, integendeel de schrik van een nacht kwam over de Heere bij dag, zoals zij nooit, zelfs niet op de natuurlijke tijd, over de aarde was gekomen.

Drie uur werkt Zijn ziel zwijgend; daarna roept Hij het woord uit: "Eli, Eli! lama sabachtani!" Wat een woord uit deze mond! Wij kunnen het niet verklaren; het is een woord uit de 22ste psalm, maar niet omdat Hij slechts bedoelde wat daarna in de psalm volgt, die woorden van hulp en heil; integendeel vindt zich Zijn hart in het klaaggeschrei. Wij erkennen met een bewogen hart hoe diep Hij door de kwellingen van Zijn heilig lichaam, die Hij nog nooit had ondervonden, hoe diep Hij door de angst van de ziel in de diepte van Zijn wezen was bestreden. Hij heeft geen gevoel meer van de gemeenschap met de Vader; Hij is beroofd van alle ondervinding van Zijn hulp; Hij voelt, hoe verschrikkelijk het sterven is. Zonder Zijn woord konden wij niet denken dat dit bij Hem mogelijk was, dat Hij ter vertroosting van alle bevreesden in de diepste troosteloosheid van de mensen kon nederdalen. Zo was God in Christus de wereld met zichzelf verzoenend. Het is het hoogste van zelfontlediging en vrijwillige vernedering wat ons hier voor de ziel treedt; juist daarin voltooit de liefde het werk van de volkomen overgave, het werk van de verzoening en verlossing.

Er kunnen tijden zijn in het inwendige leven van de Christen, waarin hij zelf iets daarvan ondervindt, uren dat hij zich niet vertroosten kan met de genade van God, dat het gevoel van Zijn nabijheid verdwijnt, waarin het hem te moede is, alsof hij voor altijd van voor Zijn aangezicht was weggedaan. Zulke ervaringen behoren tot de zwaarste die er zijn, onze vaderen hebben ze de hoge aanvechtingen genoemd en wisten daarvan veel te vertellen. Maar ook deze zijn voor de Christenen slechts heilzame beproevingen; dan is de zon van de genade niet ondergegaan; zij heeft haar stralen slechts een beetje achter de wolken verborgen, zodat de mens intussen leert hoe hij volstrekt niets is en hoe zijn heil alleen in de Heere is - heeft hij dat geleerd, dan moet snel het licht weer voor hem opgaan en vreugde voor het God zoekend hart. Zo is het echter bij Christus niet, Zijn verlatenheid is meer dan zo’n aanvechting als die de vromen overkwam; zij was een van God verlaten zijn in de volste zin van het woord. De Vader heeft Hem werkelijk Zijn nabijheid en hulp een tijd lang onttrokken, niet alleen het gevoel van Zijn liefde en van Zijn vertroosting. Hij heeft het aangezicht van Zijn genade van Hem afgekeerd en Hem overgegeven in de verschrikkingen van het gericht. Zijn woord is het angstgeschrei van een ziel waarover Gods oordelen zijn begonnen, het is de klacht van een man die de toorn van de Allerhoogste, die de vloek van de zonde draagt. Uit deze diepte komt het: "Eli, Eli lama sabachtani" van onze tekst voort. En zo verdiep ik mij dan daarin en vraag in mijn en in uw naam: Getrouwe Heiland, waarom hebt Gij in Uw lijden dit geheimvolle woord gesproken? Waarom heeft U Uw God aan het kruis verlaten, daar Gij toch gehoorzaam was tot in de dood, ja tot de dood van het kruis? En zijn antwoord is: "Ga heen en zeg aan

Mijn broeders en zusters op aarde: u hebt Mij moeite aangedaan door uw zonden en moeite in uw misdaad. Ik heb in uw plaats het oordeel verdragen, zodat de schuld van uw afval van God zou worden uitgedelgd, zodat Mijn Vader Zijn aangezicht voor eeuwig in genade tot u keert, daarom ben Ik een poos van Hem verlaten. " En zo breng ik dan dit antwoord van mijn Heiland vooreerst aan u, zondaren, dat is aan u allen, want zondaars zijn wij allen. Wat dat zegt ziet men het beste uit het oordeel dat de Vader aan de Zoon heeft volvoerd, aan het offer dat onze verlossing heeft gekost. Zijn er nu mensen onder u die dit erkennen, zielen die de last van de zonde voelen en daarom voor Gods toorn en oordeel vrezen, zie hier de troost: Hij heeft ons verlost van de vloek van de wet, is een vloek geworden voor ons; Hij heeft onze ziekten gedragen en onze pijnen op Zich genomen, de straf die ons de vrede aanbrengt was op Hem en door Zijn striemen is ons genezing geworden. " Ik breng dat antwoord aan u, die in nood en aanvechting bent en misschien uit de diepte van zwaar lijden zucht: "Hoe lang zult Gij mij vergeten, hoe lang verbergt Gij Uw aangezicht voor mijn gehuil!" Sinds onze Heiland aan het kruis is verlaten, is niemand meer verlaten die door Hem zijn toevlucht tot de Vader neemt, niemand onverhoord afgewezen, die in geloof op Zijn hulp vertrouwt. Klopt getroost aan die deur aan en al duurt het ook lang, van de morgen tot de avond en al schijnt het ook alsof God u had verlaten, ik zeg u, u zult toch ondervinden wat de Heere in Zijn woord heeft gezegd: "Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontfermt over de zoon van haar schoot; ofschoon dit gebeurt, Ik zal u toch niet vergeten. En wat u verder nog nodig hebt voor de loop en de strijd van het leven, kracht van het geloof, geduld en sterkte, standvastigheid en trouw, Hij zal u alles geven, zodra u het in de naam van Zijn Zoons van Hem bidt. Dat is de vrucht van het lijden van Jezus Christus, dat het geheim van de verlossing. Er is slechts één klasse van mensen die er geen deel aan hebben, die van God gescheiden blijven, het zijn degenen die de Heiland noch geloven noch liefhebben.

Na een duisternis van drie uur, die het schouwspel van Jezus lijden verborg, na de bede van Jezus waarin Hij met het woord van de psalmist Zijn doodsnood voor God bracht en welk misverstand aan een medelijdenden soldaat het voorwendsel van ruwe scherts aan de hand gaf om Hem een laatste verkwikking te reiken, sterft Jezus met een luide, krachtige stem roepende als iemand die niet de dood bedwongen heeft, maar die in de kracht van Zijn vrijheid sterft. Wanneer op het ogenblik van Zijn dood het voorhangsel tussen het Allerheilige en het heilige in de tempel scheurde, dan betekent dit dat Jezus door Zijn dood die betrekking tussen God en mens, waarvan de tempel een teken was, ten einde heeft gebracht. En wanneer een heiden van de gestorvene de belijdenis aflegt die hij zelf zeker in al haar betekenis niet begrijpt: "Deze mens is Gods Zoon, " dan is dit een veelbetekenend voorteken daarvan dat niet alleen Zijn kruisiging niet, als vs. 32, maar ook niet Zijn sterven een verhindering zal zijn, dat men Hem erkent voor degenen waarvoor Hij Zich heeft verklaard, ja dat deze manier van sterven en de uitwerking, die Hij door deze overgave bedoelt nog een drang tot geloof in Hem zal worden. En dat een heiden in Zijn dood Jezus bereidvaardig als Gods Zoon erkent die de overheid van Israël, toen Hij Zichzelf nog levend met ede daarvoor verklaarde, schuldig vond tot de dood, moet bijzonder belangrijk zijn voor leden van een gemeente, die voor het grootste gedeelte uit heidenen bestaand tegenover het volk van Israël daarin iets gemeenschappelijks heeft, dat zij Jezus als de Christus, de Zoon van God belijdt (Hoofdstuk 1: 1). Wat de vrouwen aangaat die tot de kring van de discipelen behoren, die aan de lezer tot hiertoe nog zo weinig bekend zijn, dat eerst over haar personen en haar betrekking tot Jezus

verklaring moet worden gegeven, zo worden zij in vs. 40 nog naast de hoofdman als ooggetuigen geplaatst. Later in de volgende afdeling treden zij niet alleen als getuigen op, maar als aan de handeling deel hebbend. Markus noemt eerst drie van haar, die hij dan van degenen, die zich aan Jezus op de weg naar Jeruzalem hadden aangesloten, als zodanige onderscheidt, die ook al toen Hij nog in Galilea wandelde en lerende rondtrok, zijn bestendige geleidsters zijn geweest en Hem de tot lichamelijke verzorging nodige vrouwelijke diensten hebben bewezen. Nu wachten zij op de afneming van het kruis. Daarom wekt de in vs. 42 vv. medegedeelde gebeurtenis haar levendige belangstelling op, omdat zij daardoor vroeger en zekerder dan zij het verwachtten tot het doel hoopten te komen, dat geen ander is dan om op de beste manier voor de begrafenis van het lijk te zorgen.

VIII. Vs. 42-47.

Tot besluit van de geschiedenis van de Goede Vrijdag vertelt Markus, hoe Jozef van Arimathea het heilig lijk aan de Romeinse stadhouder vroeg en in alle haast nog op die dag de eervolle begrafenis regelde. Aan het inbalsemen kon echter, wegens de aanbrekende Sabbat niet meer worden gedacht. Terwijl nu van de in vs. 40 genoemde drie vrouwen, alleen aan de drie Maria's wordt gedacht als aan degenen die de plaats bekijken waar Hij gelegd wordt, zonder nu al als Salóme voorbereidsels tot een latere inbalseming te maken, zijn zij als een herinnering aan Maria van Bethanië, die Hem al heeft gezalfd als een voorbereiding tot Zijn begrafenis (Hoofdstuk 14: 8); tot een andere zalving zal het ook niet meer komen.

42. En toen het avond was geworden, de avond van de Vrijdag 27: 64:), terwijl de voorbereiding van de sabbat, van 3-6 uur, al begonnen was en dus de tijd nog kort was waarin men iets mocht doen, terwijl daarna gedurende 24 uur de strengste sabbatstilte duurde;

43. Kwam Jozef, die van Arimathea was, een eerlijk raadsheer die ook zelf het koninkrijk van God verwachtte en had de moed om naar Paulus te gaan om het lichaam van Jezus te vragen.

44. En Pilatus verwonderde zich dat Hij al gestorven was en riep de hoofdman over honderd tot zich om te vragen of Hij lang gestorven was.

44. En Pilatus verwonderde zich dat Hij al gestorven was en riep de hoofdman over honderd tot zich om te vragen of Hij lang gestorven was.

45. En toen hij het van de hoofdman over honderd gehoord had schonk hij Jozef het lichaam. Hij gaf het hem als geschenk, terwijl hebzuchtige stadhouders anders zo'n toestemming duur lieten betalen.

46. En hij kocht fijn lijnwaad en nam Hem af, wond Hem in dat fijne lijnwaad en leide Hem in een graf dat uit een steenrots gehouwen was; en hij wentelde een steen tegen de deur van het graf.

47. En Maria Magdalena en Maria, de moeder van Joses, zagen waar Hij gelegd werd. Salóme (vs. 40) daarentegen had waarschijnlijk al met haar zoon, die de moeder van de Heere onder zijn hoede nam (Joh. 19: 26 vv.) het kruis verlaten.

Het werktuig, waarvan Gods voorzienigheid Zich bediende om Christus van het kruis af te nemen en in het graf te bergen, was door de profeet Jesaja (53: 9) lang te voren aangewezen. Deze rijke was Jozef van Arimathea met Nikodemus, die zich aan hem aansloot. Toen Jezus nog leefde en door al het volk werd bewonderd en vereerd, was hij een discipel van Hem, maar in het geheim uit vrees voor de Joden. Nu echter Jezus dood was en Zijn zaak teniet scheen te zijn gegaan verdween de vrees en verklaarde hij zich openlijk als een discipel en vriend van de Gekruisigde. Zo werd Zijn geloof de overwinning die over wereld- en mensenvrees triomfeerde. Markus voegt er nog bij dat hij het Koninkrijk van God verwachtte. Zijn gemoed moet dus al veel gereinigd zijn geweest van de toen bestaande Joodse vooroordelen, volgens welke men een werelds rijk van de Messias verwachtte: daarom ergerde hij zich ook niet aan het lijden en de dood van Christus, zoals zij deden die allerlei aardse dromen van Zijn Koninkrijk hadden.

Er behoorde tot hetgeen Jozef deed een bijzondere geloofsmoed, die geen van de vrienden en discipelen van de Heere betoonde, maar die juist nu door Gods genade bij Jozef tot zo’n hoogte was gestegen. Jozef was vroeger slechts in het verborgen een discipel van de Heere geweest en waagde het niet met zijn geloof en zijn ware overtuiging van het hart voor de dag te komen, omdat de Joden een besluit hadden genomen dat wanneer iemand Jezus als de Christus beleed, als de Messias en Heiland van de wereld, hij in de ban zou worden gedaan. Als lid van de Hoge raad, als man van aanzien en rijkdom, had hij veel bedenkingen en vond hij vele hinderpalen. Mensenvrees is toch de band die zo velen aan de wereld bindt en de ban, die van Christus afhoudt, dat men Hem niet als Heer en Heiland met woord en daad belijdt. Velen hebben door hun uitwendige burgerlijke betrekking, door hun hoge rang, door de verbintenissen waarin zij staan en door de plichten die hun zijn opgelegd, met grote hindernissen en moeilijkheden te strijden, wanneer zij hun geloof openlijk willen belijden, terwijl anderen in andere levensomstandigheden daarvan niets weten, zelfs niet eens iets daarvan vermoeden. Hoe nederiger de stand is, hoe armer men is, hoe minder banden ons met deze wereld verbinden, des te gemakkelijker is het een waar Christen en een openlijk belijder van de Heere te zijn - hoe hoger, hoe moeilijker. Maar vragen wij hoe het mosterdzaadje geloof in het hart van Jozef zo snel tot zo’n grote kracht, tot zo’n grote hoogte is kunnen opgroeien, dan moeten wij antwoorden: door niets dan het kruis van Christus. Veel had zijn geloof uit de reden en de daden, uit de wonderen van Christus ontvangen, maar de dood, het kruis van Christus voltooide het in korte tijd; daar aan het kruis op Golgotha werd de strijd in zijn binnenste gestreden. Werelds verstand zei hem: u zult uzelf schade veroorzaken, aan uw openbare werkzaamheid afbreuk doen; u kunt Hem, nu Hij dood is, ook geen voordeel meer brengen wanneer u openlijk Jezus belijdt. Hij gaat echter niet lang met vlees en bloed te rade, maar gesterkt door alles wat hij aan het kruis had gezien, gehoord, gevoeld, geleerd, acht hij de smaad niet die over hem zal komen, wanneer hij door de begrafenis van Christus in zijn eigen graf openlijk verklaarde dat hij die Jezus, die Israël had verworpen, als de Heilige van God, de Onschuldige en Rechtvaardige eerde, zodat dit geloof van Jozef alle andere openbaringen van geloof verre overtreft. Hij gelooft in Hem in het licht van de goddelijke

belofte, de discipelen van de Heere en velen uit Israël geloofden in Hem wegens de waarheid van Zijn woord en de heiligheid van Zijn leven. De moordenaar aan het kruis gelooft in Hem als de Koning en Heer van het rijk van de genade, ook nog in Zijn lijden; de hoofdman onder het kruis eerde Hem nog als de Zoon van God bij Zijn sterven; Jozef van Arimathea eerde Hem en geloofde in Hem toen alles gedaan scheen te zijn, toen alle discipelen waren gevlucht, waren verstrooid en hun Heer als een dode hadden verlaten en geloochend, ook daardoor dat hij het heilige lichaam van Pilatus vroeg om het eerlijk in zijn eigen graf te begraven. Hij ging inderdaad sterk in het geloof en moedig tot Hem uit buiten het leger en droeg Zijn smaad. Pilatus, die Jezus voor rechtvaardig hield, die meer dan eens had geprobeerd Hem te bevrijden en alleen door de dreigende eis van de priesters, door het aandringen van het volk daartoe werd gebracht dat hij Jezus ten kruisdood overgaf, wilde nu, misschien, om op de Hoge raad en de priesters onder de Joden een kleine wraak te nemen, tonen dat hij nog macht bezat en beval dat de bede van Jozef van Arimathea zou gebeuren, zodat hij die Pilatus voor een Rechtvaardige verklaard had, ook de eerlijke begrafenis van een rechtvaardige verkreeg. Zo zou dit voor heel Israël een luid getuigenis zijn van de onschuld van Jezus Christus, terwijl Pilatus ook zonder het te weten die voorspelling hielp vervullen, dat Hij na Zijn dood bij een rijke zou zijn.

Jozef doet de eerste stap tot de begrafenis van Jezus, Nikodemus volgt na; de eerste bekleedt, de tweede zalft het lichaam van de Heere. Door het kruis van Christus werd dus ook voor Nikodemus de wereld gekruisigd. Golgotha gaf hem de juiste verklaring van Christus woorden, in die gedenkwaardige nacht gesproken: "Zoals Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zo moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden. " De vreesachtige farizeeër stelt alle bedachtzaamheid ter zijde, laat het licht van het geloof niet onder de koornmaat zetten, maar helder branden en God was in zijn zwakheid machtig. Christus werd nooit meer verloochend dan juist nu; leer hier wat in tijden van beslissing onze heilige plicht is: ons aan getrouwe belijders aan te sluiten. U ziet, Nikodemus laat Jozef niet alleen staan; beide mannen wisten wel dat zij de woedende haat van hun collega’s door hun geloofsdaad opwekten en wat de Hoge raad had gedaan voor het volk verwierpen, de eer van de Gekruisigde stond hun echter hoger dan alles; kortom, Nikodemus moest zich aan Jozef aansluiten. Daarin ligt voor velen in onze gemeente een ernstige les; zij gaan en staan liever alleen, zij voelen zich door veel zonderlinge zaken van Christenen, die in de Schrift geloven, afgestoten; zij menen, dat men tegenover de wereld een vrijere plaats moet innemen en de zaak van de Heere kan dienen zonder in de rijen van Zijn strijders een plaats in te nemen. Bedenk dat het een dwaling is bij uitwendige belangen zich van anderen af te zonderen, maar wanneer het de belijdenis van Christus aangaat, dan is het zonde. Wie zich afscheidt van de belijders van Christus verloochent de Heere zelf. U gelovigen met uw bijzondere inzichten en lievelingstheorieën, maakt u niet los van de belijders van de kerkelijke waarheid; vernieuw onder het kruis van Christus uw verbond met de hele Kruisgemeente.

Tussen de plaats van de begraving en de plaats van de geboorte van Jezus is een aantrekkelijke overeenkomst; want evenals in het lichaam van de maagd nog nooit een mens gelegen had, zo moest ook het in het graf, dat de eerstgeborene van de doden in zich sloot, te voren nog geen mens hebben gelegen. Die omstandigheid was geen toeval dat de plaats, waarop Jezus het ergst was beschimpt en de plaats die de eerste schouwplaats van Zijn

verheerlijking moest zijn, zo dichtbij elkaar moesten zijn; het is een zaak, die nog zeer vaak in de navolging van Christus plaats heeft, dat namelijk eer en schande, schande en eer naburen zijn. Daarom getroost in de smaad van Christus gedeeld, wie weet hoe weinige stappen wij nog verwijderd zijn van onze verheerlijking!

Als woest, als uitgestorven zal de wereld de vrienden van Jezus hierna makkelijk zijn voorgekomen, toen zij van de begrafenis ‘s avonds thuis kwamen! Wie eens thuis is gekomen van de begraving van het dierbaarste in het lege huis van de rouw, die heeft er iets van gevoeld; maar hier was niet slechts een huis leeg geworden, maar de hele mensheid verweesd, de hele wereld een klaaghuis. Nu mocht de zon voor altijd ondergaan, de zon toch van de zielen was ondergegaan; nu mochten de sterren opgaan, zij konden geen vertroosting brengen in de treurige harten, want de ster uit Jakob, de ster van het heil was uitgeblust. Zie, o ziel, aan den avond van de begrafenis van uw Heiland wat de wereld zou zijn zonder Jezus: de aarde zonder vreugde en de hemel zonder ster, het leven zonder troost en het sterven zonder hoop; de mensheid zonder hoofd - en u en ik en wij allen zonder Heiland en Redder!

HOOFDSTUK 16

CHRISTUS' OPSTANDING EN HEMELVAART

IX. Vs. 1-8 Van hetgeen bij het graf is gebeurd en waarvan de opstanding van de Heere vergezeld ging, bericht ons de Evangelist niets. Hij laat dadelijk de vrouwen, die de vorige avond na het eindigen van de Sabbat de specerijen en zalven hadden aangeschaft die tot een tweede zalving nodig waren, in de vroege Paasmorgen naar het graf gaan. Pas op de weg valt haar de gedachte in dat zij geen helper hebben meegenomen om de steen van het graf af te wentelen en de ingang te openen. Terwijl zij daaraan denken, zijn zij de groeve al vrij nabij gekomen en bemerken zij, terwijl zij daarheen kijken dat de steen al afgewenteld is. Als zij nu op de plaats zelf aankomen en de grafspelonk ingaan, verschijnt voor hen een jongeling in een wit kleed, een engel van de hemels, als een die een goede boodschap brengt, aan de rechterkant zittend. Deze verkondigt hen de opstanding van Christus, met de opdracht het bericht daarvan aan de discipelen en ook aan Petrus te brengen. Als zij het graf verlaten hebben zijn zij nog te zeer verschrikt en getroffen dat zij nu al hun opdracht kunnen volvoeren.

EVANGELIE OP HET PAASFEEST

Gelijk de Epifanieëntijd Christus in Zijn profetisch en de vastentijd in Zijn hogepriesterlijk ambt voorstelt, zo openbaart de paastijd Hem als Koning. De Epifanieëntijd is een lijd van de leer, de vastentijd die van de boete, de 40 dagen van Pasen tot aan de hemelvaart zijn een tijd van zalige vreugde over de koninklijke heerlijkheid van de Herrezene. Nog wandelt de Heere wel in deze tijd op aarde, maar met een verheerlijkt lichaam. Hij keert niet meteen naar de hemel terug, omdat Hij Zich aan de Zijnen als de Opgestane wil openbaren. Hij verschijnt ook niet in onverborgen majesteit voor hen, omdat hun aardse ogen dat niet zouden hebben kunnen verdragen, Zijn wezen in deze tijd is enkel genade, liefde en neerbuiging, de verborgen stralen van Zijn koninklijke heerlijkheid en glorie vervullen al Zijne kerk met vreugde en gejubel: hoe zal het zijn als wij Hem in Zijn volle glans zien, waarheen Hij is opgestegen in de hemelvaart.

Wij staan met onze geschiedenis op de vroege morgen van de grote paasdag; de grote gebeurtenis heeft plaats gehad, daarvan horen wij duidelijk bericht. Maar het paaslicht heeft nog geen tijd gehad om zijn hele volheid en helderheid te ontwikkelen. Zo kunnen wij dan uit dit verhaal nog niet de hele paaswijsheid putten. Evenwel gaan toch al lichtstralen door deze geschiedenis heen, die ons de kracht van Jezus' opstanding aanduiden, lichtstralen, die de onderzoekende zielen tot de helderheid van de volle erkentenis wijzen.

Op drie zaken wijst ons het paasevangelie: 1) op een steen, die afgewenteld is van het graf; 2) op een engel in het graf; en 3) op een zalige toekomst aan de andere kant van het graf.

1. En toen de sabbat, waarop zij gerust hadden volgens de wet, 's avonds om zes uur voorbijgegaan was, hadden de drie vrouwen waarvan in Hoofdst. 15: 40 vv. gesproken is, namelijk Maria Magdalena en Maria de moedervan Jakobus de jongere en van zijn broer

Joses, die ook tot de kring van de discipelen behoorden en Salóme, de moeder van Jakobus de oudere en van Johannes, specerijen gekocht. Zij hadden allerlei kruiden aangeschaft, zoals die, met zalven vermengd, voor het inbalsemen van de lijken werden gebruikt, zodat zij vroeg in de morgen van de volgende dagbij het graf kwamen en Hem zalfden. Zijn lijk moest toch vrijdagmiddag in grote haast ter aarde besteld worden en slechts weinig had toen tot balseming kunnen worden gedaan (Joh. 19: 39).

Het eigenlijke inbalsemen van de lijken, zoals wij het bij Gen. 50: 2 hebben beschreven, was een Egyptische gewoonte en komt, behalve bij Jozef en Jakob, in de Heilige Schrift niet meer voor. Wel werden bij de Joden de lijken behandeld, zoals bij 2 Sam. 3: 31 is beschreven. Eigenlijk was dit met het lijk van Jezus in hoofdzaak al gebeurd, maar toch in zo’n haast, dat dit voor die vrouwen meer een werk van noodzakelijkheid dan een eigenlijk liefdewerk leek te zijn geweest. Zij wilden nog een zalving doen plaats hebben. Zij konden van de aanblik van Hem, aan wie hun hele ziel hing, nog niet voor altijd scheiden, maar moesten Hem nog eens onder hun ogen hebben en hun liefde aan Hem betonen. Hadden dus Jozef en Nikodemus ook alles op de beste wijze bezorgd, zij waren toch met hun zalven gekomen: "Stelt zich dan ware liefde tevreden met hetgeen een ander aan de geliefde deed, wat hij met recht als een offer van de liefde kon eisen? Wil niet ieder die lief heeft zijn liefde betonen?" Wanneer in Luk. 23: 56 het bereiden van specerijen en zalven van de vrouwen onmiddellijk met hun terugkeren van het graf wordt verbonden, dan is dat toch niet zo op te vatten, alsof zij nog op de Goede Vrijdag zelf waren begonnen: integendeel wordt door den zin "Op de sabbat rustten zij volgens het gebod" een verschil in tijd aangegeven, zodat dit bereiden pas gebeurde toen, zoals wij bij Markus lezen, de sabbat was voorbijgegaan. Drie vrouwen zijn het die dat liefdewerk begonnen en zich daarop nog op zaterdag 6 uur in de avond hebben voorbereid. Zij gaan dan ook op zondagmorgen zeer vroeg naar het graf, maar niet allen met elkaar op dezelfden tijd; Maria Magdalena snelt de overigen vooruit en komt het eerst op de plaats, loopt echter, omdat zij al uit de verte bemerkt dat de grafsteen is afgewenteld, dadelijk naar de stad terug om Petrus en Johannes te roepen 28: 8). Zeker niet zonder reden staat in Joh. 20: 2 twee keer "tot: " "Zij liep dan en kwam tot Simon Petrus en tot de andere discipel die Jezus liefhad. " Beiden bevonden zich dus in verschillende woningen, Johannes daar, waarheen hij de moeder van de Heere tot zich had genomen (Joh. 19: 27), Petrus daarentegen hoogst waarschijnlijk in het huis van Maria, de moeder van Markus, waarheen hij na het verlaten van het hogepriesterlijk paleis in Hoofdstuk 14: 72 gevlucht was. De gemeenschap met Johannes heeft hij zeker na zijn verloochening meer gemeden dan gezocht. Juist de discipel die hem toegang in het paleis van de hogepriesters verschafte (Joh. 18: 15 v.) en die getrouwer had stand gehouden dan hij, herinnerde hem op de pijnlijkste manier aan zijn ontrouw en drukte alleen met zijn blik hem de doorn van zelfverwijt steeds dieper in zijn hart. Liever wilde hij daar zijn waar de jongeling bij zijn moeder toefde, die een zekere overeenkomst met hem had - vurig van aard en snel besloten, maar ook veranderlijk en gemakkelijk overwonnen (Hoofdstuk . 14: 51 v.). Wij zullen in ons slotwoord op onze evangelist terugkomen op hoe die nauwe betrekking tussen deze en Petrus zich waarschijnlijk in de tijd van het lijden tot aan Christus opstanding heeft gevormd. Wanneer nu volgens het boven opgemerkte het eigenlijk alleen die beiden zijn die met elkaar naar het graf gaan, Maria, de moeder van Jakobus en Salóme, dan komt er toch nog een derde vrouw bij die door Lukas (24: 10) wordt genoemd. Markus laat na de ervaring, die Maria Magdalena in het bijzonder heeft gehad, uitvoerig in

alle omstandigheden mee te delen, hij geeft die slechts in het algemeen aan (vs. 9-11). Zo betreedt hij geheel de weg, die Mattheüs al (28: 9 en 10) is ingeslagen; zelfs ook Lukas (Luk. 24: 1-12) behoudt nog enigszins die manier van generaliserende voorstelling, hoewel bij hem het speciale al enigszins begint door te stralen. De verhalen van de evangelisten van wat dadelijk op de opstanding is gevolgd, luiden verschillend, maar die verscheidenheden zijn geen tegenspraak, die zoals sommigen hebben gemeend, de verhalen zelf twijfelachtig zouden kunnen maken. Wij moeten ons hier tevreden stellen met de beschouwing van de hoofdtrekken en moeten ons in de eerste uren na de opstanding van de Gekruisigde in de kring van de Zijnen een geheel buitengewone ontroering uit- en inwendig denken, die een snelheid van overgangen ten gevolge heeft, die bij een gewonen loop van zaken zeker ondenkbaar is.

De vereniging van de verschillende berichten kan nu ook niet anders gelukken, dan wanneer wij de bijzondere trekken daarvan met een zekere vrijheid behandelen.

2. En zeer vroeg op de eerste dag van de week, op Zondag (Joh. 20: 1) kwamen zij, de vrouwen, waarbij wij echter nu Maria Magdalena niet meer vinden, maar in haar plaats Johanna, de vrouw van Chusas (Luk. 8: 3), tot het graf, toen de zon opging tussen 5 en 6 uur.

3. Nu pas dachten zij aan de hindernis tot uitvoering van hun voornemen, omdat hun zwakke, vrouwelijke krachten niet in staat waren die weg te nemen en zeiden tot elkaar: Wie zal voor ons de steen van de deur van het graf afwentelen? Zij wisten er niets van, dat zelfs mannenhanden haar niet zouden hebben kunnen helpen, omdat de steen verzegeld was en het graf door wachters werd bewaakt (MATTHEUS. 27: 66).

4. En bij de gedachte aan de steen bijna onwillekeurig ook hun ogen naar die richtend, keken zij naar de plaats waar het graf gelegen was en zagen zij tot hun grote verwondering, dat de steen afgewenteld was. Dat zij zich in die waarneming niet vergisten, was voor hen zeker, want hij was zeer groot; het kon uit de verte duidelijk genoeg worden onderscheiden of de steen voor of naast het graf lag.

Toen de vrouwen, de drang van hun harten volgend, zich opmaakten om de treurige plicht te volbrengen en hun Meester de laatste eer te bewijzen, sliep Jeruzalem nog; zij gaan door de straten van de zwijgende stad, waarop nog de duisternis rust en wandelen naar de grafspelonk - daar gaat de zon op. De voorspelling van de derde dag en van hetgeen Hem zou gebeuren, hebben zij vergeten: hun geloof daaraan is verdwenen in de grote droefheid. De zon gaat op, maar zij vermoeden nog niet dat het nu ook licht zal worden in hun binnenste.

Als echte vrouwen dachten zij aan niets meer dan om aan hun Heer en aan Zijn lijk een kleine dienst te bewijzen; zij verlangden naar de weemoedige zoete bezigheid aan Zijn overschot. Wat hen in zorg en bekommernis bracht was alleen de grafsteen - zij wisten niet dat behalve de zware steen nog iets anders de ingang sloot, wel iets lichts, maar toch iets dat meer verhinderend in de weg stond dan de steen zelf, namelijk het zegel van de stadhouder. In de hartelijke begeerte om nog eens in het verbleekte aangezicht te kijken, de heilige leden met de bewijzen van hun eerbied en liefde, met zalven en specerijen te omgeven, hadden zij eerst de

moeilijkheid van hun onderneming niet bedacht en omdat die hen op de weg voor zoverre in de gedachte kwam als die haar bekend was en zij daarom gerust hadden mogen terugkeren, was toch hun begeerte naar het graf zo groot en zo moeilijk gaven zij hun voornemen op dat zij voortgingen en aan het graf kwamen.

Vaak verbergt God in het begin voor ons de moeilijkheden van onze roeping, van het Christendom, van menig goed werk van de liefde. Worden wij ervan bewust, dan moeten wij ons niet laten afschrikken maar in vertrouwen op Hem onze weg voortzetten. (G. LANG).

Met bange zorgen zijn de wandelende vrouwen tot in de tuin van Jozef gekomen; zij slaan hun ogen op om te zien en te overleggen wat met de steen moet worden gedaan en zie, zij hebben zich tevergeefs druk gemaakt; de Heere heeft het zuchten van hun harten genadig gehoord voordat het werd uitgesproken. Dat is die voorkomende vriendelijkheid van de Heer aller heren, dat Hij door Zijn voorzorg al onze zorgen te niet doet; wij mogen getroost al onze zorgen op de Heere werpen, want Hij zorgt niet alleen voor ons. Hij heeft, wanneer wij juist willen spreken, al voordat wij zorgden, alles wel verzorgd. Ons zorgen komt altijd te laat; Zijn vaderlijke voorzorg heeft alles al vooruitgezien en er in voorzien.

"Wie zal voor ons de steen van het graf wentelen?" Dit woord van de drie bekommerde discipel innen, gesproken in de stilte van de nacht, in de eenzaamheid van het graf, in de schemering voor het aanbreken van de paasmorgen, is geworden tot een symbool van alle zuchten van de mensheid naar de openbaring van de opstanding.

Wie wentelt voor ons de steen 1) uit onze weg? 2) van ons hart? 3) van ons graf?

I. De weg, die door het leven op aarde leidt, is hobbelig en vol stenen van het lijden, wij moeten door veel pijnen het rijk van God ingaan; en iedere dag heeft zijn eigen plagen, maar soms zijn er stenen op onze weg, machtig en groot genoeg dat wij er nauwelijks overheen komen, hindernissen, verzoekingen, pijnen. Maar hij, die al deze stenen uit de weg ruimt, die ons moed geeft om de hindernissen, kracht om de verzoekingen, overgave om de pijnen te overwinnen, is Christus, de Heer. Kiezen wij Hem tot leidsman, dan kan geen steen, geen rots ons terughouden op onze loopbaan, niets ons verhinderen ons doel te bereiken.

II. De vrees voor de zaligheid, het twijfelen aan de vergeving van de zonden, de vrees om nog in de schuld voor God te staan, is de grootste last die op het hart kan drukken. De wereld mag veel stenen van zorgen, ook andere wezenlijk zware op haar hart dragen, ja onder de zorgen voor voedsel, rijkdom, weelde, mag haar die steen licht voorkomen, zo licht dat zij daarmee spelend en spottend over de aarde heen danst en schuld op schuld, zonde op zonde voor de dag des toorns opeenhoopt, dat duurt echter slechts zolang als het goochelspel van de bedrieglijke lusten de zinnen bedwelmt. Wanneer de bedwelming voor de nuchtere blik is geweken; wanneer voor de ziel de naakte werkelijkheid zich heeft ontvouwd, de werkelijkheid van de ongelukkige wereld en van het menselijk bestaan, het vuur van de eeuwigheid en de kortheid van het leven, de vloek van de zonde en het goddelijk gericht, de aanklacht van het geweten en Gods ongenade: ach! dan komt een last op het hart waarop zeker geen andere ontzaglijke zwaarte lijkt en er gaat een zuchten en steunen door de nacht

van de arme ziel heen, dat engelen en mensen door merg en been gaat. En deze druk moest op ons allen nog liggen en blijven liggen wanneer de steen op Jezus graf was gebleven en de Heilige van God de verderving had moeten zien, ja die werd juist dan het meest gevoeld wanneer men het ernstigste verlangen naar de verlossing had. Al zagen wij ook met nog zo sterk verlangen naar het kruis van Christus op, geen hand greep naar beneden om ons de last te ontnemen. Al wilden wij nog zo gelovig ons op het bloed van Jezus verlaten, er was geen borgtocht die voor de heilige God zou kunnen gelden. Was Christus niet opgestaan, dan zou onze prediking tevergeefs zijn, ons geloof ijdel, dan waren wij nog in onze zonden. Maar hoe geheel anders is dat nu sinds de steen van het graf is afgewenteld en Christus is opgestaan uit de dood! Nu valt een lichtstraal niet alleen op de hele menswording van God, op Christus leven, wandelen, werken, leren, maar in het bijzonder ook op Zijn Goede Vrijdags werk, op Zijn lijdens- en stervensstrijd, op het vergoten bloed van de Heere. Door de opwekking van Christus uit de dood betuigt God dat Jezus bloed voor Hem genoeg is en eeuwig geldend blijft als een offer voor de zonde, dat het betere dingen spreekt dan Abels bloed, dat het reinigt van alle zonden en ons reinigt tot in ons geweten. Hebr. 12: 24, 9: 14). Is Christus omwille van onze zonden overgegeven, dan is Hij om onze rechtvaardiging weer opgewekt; de slang is de kop vertreden, de prikkel van de dood is verstompt, de vorst van deze wereld geoordeeld. Wij kunnen dus vergeving vinden, de oude zware ban is weggenomen, de zwaarste steen van zorgen is afgewenteld van ons hart.

III. De vraag van de vrouwen die door de morgenschemering heen klinkt vindt haar weerklank in de hele wereld. Gods schepping, die aan de dienst van de ijdelheid door de zonde is onderworpen, vreest en siddert voor de dood, de koning van de verschrikking en verlangt en zucht naar een straal van het eeuwige licht, naar een schaduw van de onsterfelijkheid. De uitroep van de apostel (Rom. 7: 24): "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam van deze dood?" is het klaaggeschrei en het angstgeroep dat uit de hele mensheid ons tegen klinkt. Zij heeft door zichzelf de steen van de deur van het grafs willen wegwentelen; de mysteriën hebben het beproefd in geheimnisvolle duisternis, de filosofen hebben een trots gebouw van vaste bewijzen voor de onsterfelijkheid van de menselijke ziel willen oprichten - wat hebben deze bemoeiingen gebaat? De steen is niet afgewenteld, hij is onbeweeglijk blijven liggen. De kinderen van deze wereld zijn eindelijk van de vergeefse pogingen afgestapt en houden het liever met de levenslustige wereldgezinde dichter (Hor. Od. I 9, 13 vv.). Geen symbool kan de steen van de deur van het graf afwentelen, geen slotrede hem verbannen; wanneer Gods hand er niet ingrijpt, blijft hij liggen in eeuwigheid.

Maar nu is "Christus opgestaan uit de dood en de eersteling geworden van degenen die ontslapen zijn, " schrijft de heilige Apostel (1 Kor. 15: 20). Het beeld is ontleend aan een oogst waarvan de eerste afgemaaide garven door de Heere werden gebracht. Zie lieve Christen! zo slaapt een grote, grote oogst van edele zaadkorrels in de schoot van de aarde, de lichamen van al die miljoenen mensen, die van Adam af hun ogen sloten en in het geloof rusten; daartoe behoren uw voorvaders en moeders, misschien al uw kinderen, uw vrouw of uw man, uw broeder, of zuster of vriend. Nu is Hij, de mens geworden Zoon van God, die Zich te slapen had gelegd in het rotsgraf, op de eersten paasmorgen ontwaakt en Zijn leven heeft de rotsgroeve doen springen en de wachters zijn gevlucht en Hij is als de eerste garve

van de oogst van het nieuwe leven ingebracht in de hemelse schuren. - Hij, de eersteling van al degenen, voor wie de dood slechts een slaap was. En nu is ook de dood van alle anderen slechts een sluimering geworden en Hem na ontwaken de anderen ook uw vaders en moeders en dan uzelf, wanneer het uur komt.

O heilige, blijde leer, die van de opstanding van de doden! Wat is deze aarde? Een groot veld van graven, waar lijk aan lijk rust, waar van Abel en Adam af duizenden en ook de vroomste en heiligste in zijn neergezonken. Het is zeker weemoedig die grote zwakheid van het menselijk geslacht op te merken; maar er komt een morgenrood dat ook de langst slapende wekt, er komt een lente waarin de naderende Zon der gerechtigheid tot in de diepste graven dringt en leven verbreidt, er komt een gejubel van de opstanding en van het eeuwige leven. O wat zal dat zijn! Liefelijke jongste dag, hoe heet ik u welkom! Grote dag, hoe zal ik u zegenen, als mijn arm ellendig vergankelijk lichaam onvergankelijk en heerlijk, gereinigd van alle zonden, verlost van alle pijnen uit zijn graf zal gaan, wanneer ik mij dan met lichaam en ziel zal verheugen in het aanschouwen van de levende God, wanneer ik met alle kinderen van God de zaligheid van de volmaking zal genieten.

5. En toen zij bij de rotsgroeve waren aangekomen in het graf, dat glooiend afliep, ging zij daar binnen en zagen zij een jongeling, want zo stelde de engel des Heeren, met wie zij te doen hadden, zich aan hen voor (MATTHEUS. 28: 2 en 5), zittend aan de rechterkant (MATTHEUS. 28: 5), bekleed met een wit lang kleed, waaruit zij ook snel bemerkten, dat zij een bode uit de hemel voor zich hadden; en zij werden verbaasd, zoals altijd de zondige mensen hier beneden schrikken en zich verbazen wanneer opeens een bewoner van de hemel onmiddellijk tegenover hen staat 1: 12).

6. Maar hij zei tot haar: Ben niet verbaasd, maar kom gerust dichterbij (Luk. 1: 13, 30; 2: 10. MATTHEUS. 28: 6); u zoekt Jezus de Nazarener, die gekruisigd was, als vertoefde Hij nog onder de doden (Luk. 24: 5); Hij is opgestaan, Hij is hier niet meer, omdat het nu al de derde dag is sinds Zijn dood (Hoofdstuk 10: 34). Zie de plaats, waar zij Hem bij Zijn begraving (15: 46) gelegd hadden; alleen de linnen doek en de zweetdoek zijn nog aanwezig (Joh. 20: 6 vv.), van Hemzelf wordt Hij echter niets meer gewaar.

7. Maar ga heen, nadat u zo gezegend bent het eerste bericht van Zijn opstanding te ontvangen; zeg tegen Zijn discipelen en onder hen voornamelijk aan Petrus, zodat deze niet meent dat hij uit de heilige kring is uitgesloten, dat Hij om Zijnkudde die verstrooid was weer te vergaderen, u voorgaat naar Galilea. Daar zult u in gemeenschap met degenen die Zijn openbaringen nog vooraf hier te Jeruzalem zullen ontvangen, Hem allen tegelijk zien, zoals Hij u gezegd heeft in het woord dat Hij op Zijn lijdensweg (Hoofdstuk 14: 27 vv.) tot de elf sprak.

Toen de engelen de geboorte van Christus bekend maakten, predikten zij in de hoogte, maar toen de Heere was opgestaan, werd Jozefs nieuwe graf, waarin alleen de Heere gelegen had, voor hen tot een kerk. De opstanding heeft hen nog dichter bij de aarde gebracht dan de geboorte en het lege graf van Christus is voor hen een plaats van meer betekenis dan de stal en de kribbe van Bethlehem. Wat de rotsspelonk van Bethlehem slechts voorspelde, dat heeft

de grafspelonk tot vervulling doen komen; daar is begonnen wat hier voleindigd is. Daar is de vereniging van hemel en aarde ingeleid, hier is zij volkomen tot stand gebracht. Daar is geboren, die hier moest overwinnen; hier is de eeuwige Overwinnaar van de dood opgestaan, en in Zijn opstanding is Zijn overwinning volkomen. Omwille van de opstanding komen dan ook de engelen hierheen, niet om de begrafenis, want de begrafenis is geen eer voor de mensheid, maar wel de opstanding. De graven in het algemeen zijn heilig, niet omdat in hen het stof van de vertering ligt, maar omdat uit hen de lichamen van de eeuwigheid moeten komen; het is niet zozeer het aandenken aan hetgeen voorbij is dat ze versiert, maar het uitzicht en de vaste hoop van de eeuwigheid maakt ze zo schoon en zo waardig, dat engelen daarin kunnen verblijven.

Met kloppende harten gaan de vrouwen in het grafgewelf aan de kant van de rots in; zij kijken in het graf om de geliefde dode te zoeken; zij willen Hem zalven zoals zij dat hadden voorgenomen, maar zij kunnen het niet. Het zijn de dagen dat onverwacht het een na het andere komt, alsof God Zijn grootste werken, die de wereld niet begrijpt, tot enkele dagen wilde beperken. Zij zien een jongeling aan de rechterkant zitten; hij heeft een lang, wit kleed aan en zij verbazen zich. De jongeling is een engel van de Heere en zijn lang, wit kleed is het gewaad van zijn hemelse heiligheid, dat het graf met een helder licht vervulde, helderder dan de paaszon, die juist nu achter de Olijfberg opging. Getroffen staan de vreesachtige vrouwen daar, zwak en sprakeloos staren zij de engel aan. Hij breekt het zwijgen af en zegt tot hen: "Vrees niet, enz. " Geliefden! leidt een mens die de hongerdood nabij is in een paleis en toon hem al de heerlijkheden, maar wijs hem ook de rijkbezette tafel waarvan hij kan eten en verzadigd worden, zal hij niet alle heerlijkheid voorbijzien en alleen naar het voedsel verlangen? Wanneer hier in het grafgewelf in plaats van één engel duizenden waren geweest en allen in het licht van de hemel met de wonderen van God, het was toch niets geweest bij die paar woorden: "Hij is opgestaan. " Die maken dat men al het andere slechts in het voorbijgaan ziet en hoort, maar dit hoort men alsof men zelf van de dood tot het leven gebracht is. Ja, alsof de hele wereld uit datzelfde graf te voorschijn was gekomen. Het woord, zo kort, zo bepaald, zo bevestigd, is als de bliksem die gaat van de opgang tot de ondergang en alles verlicht wat onder de hemel is. Men zou het kunnen horen als een zacht fluisteren en toch zou het zijn alsof de hemel der hemelen een luid vreugde- en triomfgeroep aanhief. De arme bedroefde vrouwen dus, hoe zullen zij van vreugde verstomd zijn geweest toen zij dat hoorden. Is het niet alsof zij zich in hun weg hadden vergist en aan de poorten van de hemels in plaats van aan de poorten van het graf waren gekomen? Nog ontbrak hen wel een zaak, zonder welke zij en alle Christenen niet volkomen vrolijk kunnen worden en blijven, al hadden zij nog zoveel boodschappers van goede dingen zoals deze engelen; zij moesten Christus zelf hebben, want zonder Hem is geen vreugde aangenaam, maar met Hem is ook het heldere water zoete wijn. Ook dat zou echter niet blijven ontbreken: "Ga heen, zegt de engel, hier in het graf zoekt men Christus niet meer; Hij gaat u voor naar Galilea, daar zult u Hem nog eens als vroeger volgen en Hem zien, zoals Hij u gezegd heeft. " Niets zal u ontbreken en uw verlies zal u rijkelijk worden vergoed: zijn de vrouwen nu tevreden, kunnen zij meer wensen dan zij krijgen en zijn hun wensen ooit zover gegaan?

8. En zij waren door het ontvangen bericht aan de ene kant met grote vreugde vervuld (MATTHEUS. 28: 8) en brandend van begeerte om het bericht verder te brengen zoals hen

was bevolen, maar aan de andere kant waren zij te zeer geschrokken. Zij gingen snel weg van het graf en de ontzetting was hen meester geworden. En toen zij in de stad waren gekomen gingen zij niet meteen naar de elf om de opdracht te volbrengen; zij zeiden Niemand iets, want zij waren bang, totdat eindelijk de vreugde de overhand over de angst verkreeg, toen Maria Magdalena het bericht bracht (Joh. 20: 18. Luk. 24: 9 en 22).

Wij weten al hoe het met dit sidderen en vrezen is; niet de schrik voor een macht van de vernieling was het, maar de macht van een nieuwe wereld van het leven had hen aangegrepen.

Zo zal het ook na de dood en het graf zijn, ons eerste gevoel, bevreesdheid bij het zien van de nieuwe wereld, die zich opent; maar de vrees zal snel wijken voor de grootste vreugde en overgaan in enkel loven, danken, prijzen en aanbidden.

Door het woord van de engelen werden de discipelen eraan herinnerd, dat Jezus zelf Zijn opstanding te voren had verkondigd (Luk. 24: 1-10). Zij dachten nu aan Zijn woorden en in het geloof in Zijn opstanding gingen zij weer van het graf en verkondigden daarna alles aan de elf en aan al de anderen. Zij scheiden nu rijk getroost, ten hoogste verblijd en vol van de innigste hoop van de groeve van hun geliefde Heere en Meester en van de boden die hun de rijke paastijding hadden gebracht. De zalige boden keren terug naar hun hemelse woningen met onuitsprekelijke vreugde, want zij hadden de tranen van de vrouwen in vreugdetranen veranderd. Willen wij ook zo getroost en vol hoop van de graven van onze geliefden leren terugkeren, mijn broeders! Wensen ook wij zo aan de duisteren oever van de diepe rivier van de doods, de liefelijke bloemen van vreugde en van verwachting te plukken? Laat ons dan in de kracht van Christus de zonde sterven, laat ons in vreugde en verdriet, in nood en dood op Zijn genade de ijdelheid van onze lust die begraven, laat ons door gebed en arbeid in de geest worstelen met onze vleselijke afkeer van de dood en de verrotting en het woord aangrijpen, dat ons leven rust in de hand van de Herrezene. Dan liggen de graven van Gods kinderen voor ons uitgebreid als kamers van de vrede, in wiens nabijheid wij ons kunnen versterken voor de geloofsstrijd in het aardse leven; wij zien ons morgenrood in het avondrood van deze wereld, dat over de graven hangt en wij keren van de plaatsen van de vergeving als van blijde gezondheidsbronnen, die alleen het geloof kan ontdekken, tot het werk van onze roeping voor de eeuwigheid terug. Wanneer de kinderen van het ongeloof slechts van de graven terugkeren met het troosteloze gevoel dat alles ijdelheid is, dan zijn wij daar herinnerd aan de woorden van de Heere over onze toekomst en over het toekomstige, nieuwe leven in de heerlijkheid en wij hebben heldere ogen van de liefde gekregen voor de bomen met de witte bloesems van Zijn beloften in de wondertuin van de Heilige Schrift. Het wordt steeds meer onze troost dat Hij de opstanding en het leven is en wij voelen de gerustheid die Hij door die woorden aan ons leven heeft geschonken. Wij krijgen vaste tekenen van hoop en gezichtspunten in de gindse wereld; onze zwakke tenten staan hier beneden wankelend en krakend in de storm, maar veel woningen zijn voor ons in het huis van de Vader, waarin ons plaats is bereid. Wij gaan daarheen en wenen en zaaien edele zaden, maar aan de gindse zijde van het graf zal God alle tranen van onze ogen afwissen en ons inleiden in de oogst van de vreugde. Wij lopen nog in de baan van de heilige strijd tegen het verderf en worstelen naar het doel van de volmaaktheid; maar in de hoogte wenkt de Heere ons met een erekroon waarmee Hij ons wil kronen in genade. Hier in de vreemde doen wij onze pelgrimstocht, maar wij snellen naar de

eeuwige Godsstad daarboven, naar de koninklijke rust en veiligheid van haar muren. Met zulke uitzichten van hoop keren wij van de graven terug wanneer ons leven is een heengaan tot de Vader door Jezus Christus. En de zaligen daarboven, die ons vaak nabij zijn geweest bij ons zuchten en wenen, verheugen zich over elke versterking, over iedere dienst die zij ons op last van de Heere kunnen bewijzen tot bevordering van onze zaligheid en wachten op onze komst. Wat een menigte van gekroonde helden neemt deel aan onze strijd, wat een menigte van in het wit geklede verlosten neemt aan onze reis door vele pijnen een zegenend aandeel! Zoals de sterren van de hemels zonder getal op ons neerschijnen, zo is de onzichtbare hemel van onze Heere vol heldere ogen die ons met den groet van de liefde toeknikken en op onze pelgrimstocht zien. Hebben wij hier weinige deelgenoten in boete en zelfverloochening, wij staan toch in de gemeenschap van de heiligen; een menigte die niemand kan tellen wekt ons op, om trouw te volharden tot aan het einde. Maar de Heere zelf is onze voorspraak, onze gerechtigheid en onze opstanding. Onder Zijn ogen gelegerd, met Zijn vrede gezegend, vieren wij Pasen. Laat ons dan voortaan Pascha vieren zoveel wij kunnen, in geloof opstaan van de slaap van de zonde, opstaan van het struikelen van het kleingeloof, opstaan van de boosheid, totdat wij daarboven staan en knielen voor de Heere!

Naar de inhoud van de voor ons liggende afdeling, zou men verwachten in de nu volgende tweede afdeling van de opstandingsgeschiedenis, over openbaringen van de Herrezene te lezen, waardoor Hij Zich aan de Zijnen op overtuigende wijze levend vertoonde, in het bijzonder ook hoe Hij naar Zijn eigen belofte in Hoofdst. 14: 28 en de aanwijzing van de engel in vs. 7, in Galilea weer met hen begon te verkeren. In plaats daarvan volgt in vs. 9-20 een zeer kort, fragmentarisch bericht van verschijningen nog op de paasdag zelf, die echter niet in staat waren de discipelen tot het geloof in de opstanding te bewegen en zo zeer blijft de Evangelist bij dit thema dat hij van Galilea geheel zwijgt en uitsluitend Jeruzalem in het oog houdt. Van de eerste verschijning in de kring van de elf gaat hij dadelijk over tot de andere verschijningen, die op dezelfde manier volgden, op een manier alsof zij als een enkele werden voorgesteld. Zo brengt hij, zonder acht te slaan op het verschil van tijd, zelfs de hemelvaart daarmee in verbinding, dat het bijna zou lijken alsof de Heere nog op de avond van de eerste Paasdag, uit de zaal waarin Hij Zich aan de discipelen achter gesloten deuren openbaarde, voor hun ogen ten hemel was gevaren. Deze bevreemdende inhoud, bij een taal die meer het karakter van een uittreksel of een brokstuk dan van een volledig bericht heeft, wekte dan ook vroegtijdig twijfel over de echtheid op. Eusebius, bisschop van Cesarea (overl. 340 n. C.), slaat het over, ook wordt het in oude verklaringen en vertalingen overgeslagen en ontbreekt het ook in handschriften van betekenis. Daarentegen is het ook aan de andere kant weer door getrouwe getuigen, met name door Irenëus, in de 2e eeuw, voldoende als echt gestaafd. Misschien is de zaak zo, dat het oorspronkelijk aanwezig is geweest, maar men er zich van heeft willen ontdoen als minder passend. Wat nu echter de bevreemdende inhoud aangaat en de taal en manier van voorstelling, die van het overige Evangelie verschilt, dan ligt het vermoeden voor de hand dat de Evangelist wel zijn werk ten einde wilde brengen, overeenkomstig de aanleg in vs. 1-8; door een volledige voorstelling van de geschiedenis van de opstanding, maar door omstandigheden werd verhinderd en integendeel ertoe gedwongen is om in enige korte samenvattende trekken snel het slot op te stellen, om aan de Romeinse gemeente geen onvolledig stuk te geven. Wanneer nu, zoals men verder kan vermoeden, het uitbreken van de vervolging onder Nero (einde van Juli 64 n. C.), die ook Petrus het leven

kostte, de aanleiding geweest is tot dit afbreken of kort samenvatten, dan zouden wij de vervaardiging van ons Evangelie in het genoemde jaar 64 moeten plaatsen, dat ook om menige andere reden zeer waarschijnlijk is. Ondanks zijn samenvattend en bijna al te bondig karakter is echter de afdeling eensdeels geheel overeenkomstig het begin van het Markus-evangelie, aan de andere kant voor de evangelische geschiedenis van hoge waarde. Wat het laatste punt betreft, zo vinden wij hier veel punten die de overige Evangeliën aanvullen en gemakkelijker doen begrijpen en wat het eerste punt aangaat, verplaatst ons het laatste vers weer op hetzelfde standpunt van waar de Evangelist zijn geschrift in Hoofdst. 1: 1 vv. is begonnen; verder komt het korte, samenvattende bericht over Jezus' laatste rede tot Zijn discipelen geheel overeen met de manier, waarop in Hoofdstuk 1: 9-13 over de doop en de verzoeking van Christus verteld werd en zelfs de uitdrukking: "Predik het Evangelie aan alle schepsels, " doet ons denken aan het: "Jezus was bij het gedierte. " Zo bewijst de plaats zichzelf in ieder opzicht als echt, waarbij dan nog komt, dat moeilijk een ander dan een met apostolische autoriteit beklede man het zou hebben gewaagd zich over de discipelen zo sterk uit te drukken, als in vs. 14 gebeurt.

X. Vs. 9-20. Tot besluit van het Evangelie worden de verschillende verschijningen van de Herrezenen waardoor Hij zich aan de apostelen na Zijn lijden levend vertoond heeft, Zich onder hen 40 dagen heeft laten zien en met hen tot het ogenblik van Zijn hemelvaart over het rijk van God sprak, in een enkele afdeling kort samengevat. Die afdeling toont ons welk ongeloof de opgestane Christus bij Zijn discipelen moest overwinnen voordat Hij ze van de werkelijkheid van de opstanding kon overtuigen; hoe hij echter later, toen zij nu ook des te meer in het geloof in Hem waren bevestigd, hen met de hele omgang van hun roeping als apostelen bekend maakte en hoe zij vervolgens in Zijn volkomenheid van macht en onder Zijn bijstand, sinds Hij in de hemelvaart Zich aan de rechterhand van God geplaatst had die roeping zijn opgevolgd.

9. En toen Jezus opgestaan was, zoals uit de vorige afdeling blijkt, vroeg in de morgen op de eerste dag van de week, op zondag 9 april van het jaar 30, verscheen Hij eerst, zoals in Joh. 20: 11 vv. uitvoeriger wordt meegedeeld, aan Maria Magdalena, waaruit Hij, toen Hij nog in Galilea werkzaam was, zeven duivelen had geworpen had (Luk. 8: 2). Daarom was zij ook de Overwinnaar van duivel en hel op Zijn grote overwinnings-morgen zo dichtbij en betoonde zij zich waardig om Hem eerst weer te zien en Zijn opstanding aan de discipelen mee te delen.

Naar de inhoud van de voor ons liggende afdeling, zou men verwachten in de nu volgende tweede afdeling van de opstandingsgeschiedenis, over openbaringen van de Herrezene te lezen, waardoor Hij Zich aan de Zijnen op overtuigende wijze levend vertoonde, in het bijzonder ook hoe Hij naar Zijn eigen belofte in Hoofdst. 14: 28 en de aanwijzing van de engel in vs. 7, in Galilea weer met hen begon te verkeren. In plaats daarvan volgt in vs. 9-20 een zeer kort, fragmentarisch bericht van verschijningen nog op de paasdag zelf, die echter niet in staat waren de discipelen tot het geloof in de opstanding te bewegen en zo zeer blijft de Evangelist bij dit thema dat hij van Galilea geheel zwijgt en uitsluitend Jeruzalem in het oog houdt. Van de eerste verschijning in de kring van de elf gaat hij dadelijk over tot de andere verschijningen, die op dezelfde manier volgden, op een manier alsof zij als een enkele werden voorgesteld. Zo brengt hij, zonder acht te slaan op het verschil van tijd, zelfs de hemelvaart

daarmee in verbinding, dat het bijna zou lijken alsof de Heere nog op de avond van de eerste Paasdag, uit de zaal waarin Hij Zich aan de discipelen achter gesloten deuren openbaarde, voor hun ogen ten hemel was gevaren. Deze bevreemdende inhoud, bij een taal die meer het karakter van een uittreksel of een brokstuk dan van een volledig bericht heeft, wekte dan ook vroegtijdig twijfel over de echtheid op. Eusebius, bisschop van Cesarea (overl. 340 n. C.), slaat het over, ook wordt het in oude verklaringen en vertalingen overgeslagen en ontbreekt het ook in handschriften van betekenis. Daarentegen is het ook aan de andere kant weer door getrouwe getuigen, met name door Irenëus, in de 2e eeuw, voldoende als echt gestaafd. Misschien is de zaak zo, dat het oorspronkelijk aanwezig is geweest, maar men er zich van heeft willen ontdoen als minder passend. Wat nu echter de bevreemdende inhoud aangaat en de taal en manier van voorstelling, die van het overige Evangelie verschilt, dan ligt het vermoeden voor de hand dat de Evangelist wel zijn werk ten einde wilde brengen, overeenkomstig de aanleg in vs. 1-8; door een volledige voorstelling van de geschiedenis van de opstanding, maar door omstandigheden werd verhinderd en integendeel ertoe gedwongen is om in enige korte samenvattende trekken snel het slot op te stellen, om aan de Romeinse gemeente geen onvolledig stuk te geven. Wanneer nu, zoals men verder kan vermoeden, het uitbreken van de vervolging onder Nero (einde van Juli 64 n. C.), die ook Petrus het leven kostte, de aanleiding geweest is tot dit afbreken of kort samenvatten, dan zouden wij de vervaardiging van ons Evangelie in het genoemde jaar 64 moeten plaatsen, dat ook om menige andere reden zeer waarschijnlijk is. Ondanks zijn samenvattend en bijna al te bondig karakter is echter de afdeling eensdeels geheel overeenkomstig het begin van het Markus-evangelie, aan de andere kant voor de evangelische geschiedenis van hoge waarde. Wat het laatste punt betreft, zo vinden wij hier veel punten die de overige Evangeliën aanvullen en gemakkelijker doen begrijpen en wat het eerste punt aangaat, verplaatst ons het laatste vers weer op hetzelfde standpunt van waar de Evangelist zijn geschrift in Hoofdst. 1: 1 vv. is begonnen; verder komt het korte, samenvattende bericht over Jezus’ laatste rede tot Zijn discipelen geheel overeen met de manier, waarop in Hoofdstuk 1: 9-13 over de doop en de verzoeking van Christus verteld werd en zelfs de uitdrukking: "Predik het Evangelie aan alle schepsels, " doet ons denken aan het: "Jezus was bij het gedierte. " Zo bewijst de plaats zichzelf in ieder opzicht als echt, waarbij dan nog komt, dat moeilijk een ander dan een met apostolische autoriteit beklede man het zou hebben gewaagd zich over de discipelen zo sterk uit te drukken, als in vs. 14 gebeurt.

X. Vs. 9-20. Tot besluit van het Evangelie worden de verschillende verschijningen van de Herrezenen waardoor Hij zich aan de apostelen na Zijn lijden levend vertoond heeft, Zich onder hen 40 dagen heeft laten zien en met hen tot het ogenblik van Zijn hemelvaart over het rijk van God sprak, in een enkele afdeling kort samengevat. Die afdeling toont ons welk ongeloof de opgestane Christus bij Zijn discipelen moest overwinnen voordat Hij ze van de werkelijkheid van de opstanding kon overtuigen; hoe hij echter later, toen zij nu ook des te meer in het geloof in Hem waren bevestigd, hen met de hele omgang van hun roeping als apostelen bekend maakte en hoe zij vervolgens in Zijn volkomenheid van macht en onder Zijn bijstand, sinds Hij in de hemelvaart Zich aan de rechterhand van God geplaatst had die roeping zijn opgevolgd.

9. En toen Jezus opgestaan was, zoals uit de vorige afdeling blijkt, vroeg in de morgen op de eerste dag van de week, op zondag 9 april van het jaar 30, verscheen Hij eerst, zoals in Joh. 20: 11 vv. uitvoeriger wordt meegedeeld, aan Maria Magdalena, waaruit Hij, toen Hij nog in Galilea werkzaam was, zeven duivelen had geworpen had (Luk. 8: 2). Daarom was zij ook de Overwinnaar van duivel en hel op Zijn grote overwinnings-morgen zo dichtbij en betoonde zij zich waardig om Hem eerst weer te zien en Zijn opstanding aan de discipelen mee te delen.

10. Deze ging heen volgens uitdrukkelijk bevel van de Opgestane (Joh. 20: 17. MATTHEUS. 28: 10) en vertelde het aan degenen die met Hem geweest waren, de elf apostelen, die treurden en weenden. Zij zei tot hen: Ik heb de Heere gezien en Hij heeft mij dit gezegd (Joh. 20: 18).

11. En toen dezen hoorden dat Hij leefde en door haar gezien was geloofden zij het niet; zij hielden haar woorden voor ijdel geklets (Luk. 24: 11).

12. En hierna is Hij geopenbaard in een andere gedaante, zodat Hij het niet zelf scheen te zijn die met hen sprak, maar een ander, aan twee van hen, aan twee uit de kring van hen die in de nauwste betrekking tot de apostelen stonden (Hand. 1: 21. Rom. 16: 7) en eveneens behoorden tot degenen die bedroefd waren en weenden, maar nog niet geloofden. Hij verscheen aan hen, omdat zij wandelden en in het veld, namelijk naar Emmaüs, gingen (Luk. 24: 13 vv.).

13. Zij erkenden Hem echter, ondanks de andere gedaante, waarin Hij met hen op de weg was gegaan, toen de sluier was weggenomen die hun ogen verborgen hield voor de herkenning. Dezen gingen ook heen en vertelden wat op de weg gebeurd was en hoe Hij hun bekend was geworden onder het breken van het brood, aan de anderen, die met hen waren geweest voordat zij hun tocht hadden aanvaard; maar zij geloofden ook die niet, hoewel juist bij hen alles wat hun ziel zou hebben opgehouden al was weggenomen en de noodzakelijkheid van de opstanding hen genoeg uit de Schrift was bewezen.

Dit schijnt in tegenspraak te zijn met Luk. 24: 34, volgens welke plaats de apostelen aan de Emmaüsgangers, nog voordat deze hun bericht gaven, met het blijde bericht tegemoet komen: "De Heere is waarlijk opgestaan en is door Simon gezien. " Zo waren de discipelen boven de toestand van lethargische, slaapzieke droefheid al verheven en in meer of minder zekere verwachting geplaatst. Terwijl tot aan de verschijning van de Opgestane aan Simon Petrus de toestand van hun hart nog zo was, dat de woorden van Maria Magdalena hun voorkwamen als zot geklets en het bericht van de overige vrouwen, die vroeg bij het graf waren geweest en daar een gezicht van engelen hadden gezien die hen deden schrikken (Luk. 24: 11, 22), was van dat ogenblik af voor het geloof een plaats bereid waarin het zijn intrek kon nemen. Maar de Heere had recht om bij de verschijning aan de paasavond (Luk. 24: 36 vv. Joh. 20: 19 vv.), meer bij hen te verwachten dan alleen een voorbereiding tot het geloof. Hij wilde toen 1) hun de erfenis plechtig schenken die Hij hun in de nacht vóór Zijn lijden had beloofd (Joh. 14: 27): "Vrede laat Ik u, Mijnen vrede geef Ik u; " 2) hen nadat Hij Zijn eigen zending had volbracht, tot de hun wijden en het verheven apostelambt, waarvan buitengewone heerlijkheid in 2 Kor. 3 sprake is, in hun handen overgeven, zodat zij ook werkelijk zouden zijn waartoe

Zijn genade hen van het begin af had bestemd; 3) hen door een feitelijke mededeling van de Geest verheven tot dat ambt dat een bediening van de Geest is (2 Kor. 3: 8), dat de macht heeft op aarde de zonden te vergeven (MATTHEUS. 9: 6) en de vrede in een huis brengt of daarvan terughoudt (MATTHEUS. 10: 12 vv.). Een gemoedsstemming van de discipelen, die werkelijk waardig was tegenover dit verheven doel van de Heere, was alleen die wanneer het geloof bij hen niet alleen voorbereid, maar al voorhanden was, dat zij Hem niet alleen met meer of minder zekere verwachting tegemoet zagen, maar hun lendenen omgord en hun kaarsen brandend hadden gehad en zoals de mensen waren geweest die op hun Heere wachtten (Luk. 12: 35 v.). Dat had kunnen zijn, nadat Hij hen een boodschap door engelen van de hemel had gezonden, nadat Hij aan Maria Magdalena, aan Simon Petrus en nu aan de Emmaüsgangers persoonlijk was verschenen. Toch zijn zij nog niet zo ver dat, wanneer Hij nu komt en aanklopt, zij Hem snel opendoen. Wij zien toch in Luk. 24: 36 vv en Joh. 20: 10 vv. , als Hij midden onder hen treedt en zegt: "Vrede zij u, " dus volgens het hierboven gezegde begint met hen in het bezit van de beloofde erfenis te stellen, dat zij niet bekwaam zijn hun erfgoed dadelijk in bezit te nemen. Zij schrikken en vrezen en menen, dat zij een geest zien; de Heere moet eerst de verkeerde waan uit hun harten nemen, hen door zichtbaar middelen van Zijn aanzijn overtuigen en dan nog eens van voren af beginnen: "Vrede zij met u!" om dan pas Zijn werk aan hen te volbrengen. Van deze gezichtspunten uit heeft onze Evangelist al de geschiedenissen, waarop Hij in vs. 9-13 doelt, zo kort samengevat. Het gaat helemaal niet om de geschiedenissen als zodanig, het is er hem slechts om te doen om voor te bereiden wat Hij in vs. 14 wil zeggen. Als nu eindelijk op het toppunt van de hele Paasgeschiedenis, de Opgestane Zich aan de elf wil openbaren om hen als het ware te installeren, nadat zij allang ertoe zijn bestemd en sindsdien op de beste manier tot dat uur zijn voorbereid, dan moet Hij ze eerst berispen en een scheidsmuur tussen Hem en hen uit hun hart wegnemen. Wanneer nu echter al een: "De Heere is waarlijk opgestaan!" in hun kring wordt gehoord, dan komt dat toch eerst met volle akkoorden uit het hart van Simon Petrus en vindt Zijn volle weerklank eerst alleen in de harten van de beide Emmaüsgangers. Daarom zwijgt ook Markus over dit woord, want hij is de tolk van Petrus, die er niet meer aan denkt dat hij Jezus liever had dan de andere discipelen en bovendien - dit: "De Heere is waarlijk opgestaan!" legt groot gewicht in de weegschaal, omdat de kring van de elf ook een telt die niet bij hen is. Niet slechts toevallig en lichamelijk is die niet bij hen, maar opzettelijk; hij is tot een separatist geworden; aan zijn geloof is de steun ontzonken, zijn hoop heeft haar vaste punt verloren; hij is er bijna aan toe om te zeggen: "Het is niet waar, de Heere is niet opgestaan!" Op deze twijfelaar zullen wij bij Joh. 20: 24 vv. nader ingaan.

(EVANGELIE OP HET FEEST VAN CHRISTUS’ HEMELVAART)

Men zou verwachten dat op deze dag een tekst uit de Evangeliën zou bepaald zijn die ons de hemelvaart van Christus het duidelijkst bericht: het slot van Lukas Evangelie zou met deze verwachtingen overeenkomen. Het vaak bestreden slot van het Markus-evangelie is echter uitgekozen, want dit stelt de hemelvaart in het licht waarin de oude kerk steeds die wonderbare gebeurtenis beschouwde. Pas gaandeweg heeft die kerk de veertigste dag na de opstanding van de Heere uit de doden als de dag waarop de Opgestane tot Zijn Vader heenging, godsdienstig onderscheiden; de hele tijd tussen Pasen en Pinksteren was voor haar een hoge feesttijd, de hemelvaart van de Heere was haar niets op zichzelf, maar de brug

tussen Pasen en Pinksteren, een noodzakelijk lid in die feestrij. Onze perikoop komt met die opvatting geheel overeen; zij sluit zich in haar eerste verzen tussen het paasfeest aan en strekt zich met haar laatste verzen uit tot de dag van Pinksteren en nog daarna.

Terwijl het Evangelie de helen tijd tussen Pasen en hemelvaart ineens samenvat, brengt het de hemelvaart in de juiste samenhang met de opstanding.

De zekerheid dat Jezus Christus, onze Heiland, in de heerlijkheid van de Vaders leeft - zij toont ons 1) de waarde en bestemming van het menselijk geslacht; zij waarborgt ons 2) de troost van de vergeving voor onze dagelijkse zonden; op haar berust 3) de levensgemeenschap met de Verlosser en 4) de kracht van de sacramenten die deze levensgemeenschap versterken en de mens het doel van zijn bestemming tegemoet voeren.

14. Daarna, na de beide in vs. 9 en 12 meegedeelde verschijningen van Jezus, is Hij geopenbaard aan de elf, aan de apostelkring, daar zij aanzaten (Luk. 24: 33-43. Joh. 20: 19-23) en de deuren gesloten waren. Het was toen de avond van de paasdag. Hij trad onder hen en zei: Vrede zij u. En Hij verweet hen bij deze openbaring en degene die acht dagen daarna volgde (Joh. 20: 24 vv.), eerst op een verschonende manier, maar bij de laatste verschijning in Jeruzalem, waar Hij ze uitleidde naar Bethanië (Luk. 24: 44 vv. Hand. 1: 4 vv. 1 Kor. 15: 7) met scherpere, meer verwijtende woorden, hun ongelovigheid en hardheid van de harten (Hoofdstuk 8: 17). Zij hadden het Hem onmogelijk gemaakt om de bedoeling van Zijn liefde, zoals die bij vs. 13 is genoemd, dadelijk aan hen te volbrengen, zodat Zijn vrede eerst geen plaats bij hen vond (Luk. 10: 5 vv.), omdat zij degenen die Hem hadden gezien niet geloofd hadden, nadat Hij opgestaan was uit de dood.

"Men moet de twee stukken die hier zo kort mogelijk zijn samengevoegd, namelijk dat de Heere (in vs. 14) de discipelen bestraft over hun ongeloof en dat Hij hen (in vs. 15 vv.) beveelt wat zij moeten prediken, volgens de andere Evangelisten verdelen en onderscheiden. " Met deze woorden heeft Luther de juiste weg al ingeslagen, om de plaats juist te begrijpen en ze niet zo op te vatten als veel nieuwere uitleggers doen, alsof zij zeer verschillende elementen met elkaar vermengt. Maar nu is het delen en onderscheiden van de twee stukken volgens de andere Evangelisten geen makkelijke zaak, omdat geen enkele alle verschijningen van de Opgestane volledig vertelt en vooral bij Mattheus (28: 5-10) en Lukas (24: 36-49) een in elkaar vloeien van verscheidene verschijningen tot een enkele of zelfs een zo veel mogelijk samentrekken plaats vindt. Wij merken op dat het niet helemaal juist is wanneer Luther verder schrijft: "Dat Hij de discipelen bestraft, is niet lang na de opstanding gebeurd, namelijk van de eerste paasdag tot op de dag dat zij Hem allen hebben gezien (Joh. 20: 19-29); zeker is toen Zijn bestraffen begonnen. Hij moest na de vredegroet, waarmee Hij in hun midden kwam, eerst de schrik waarmee Zijn verschijning hen had vervuld, van hun harten wegnemen; Hij moest, omdat zij meenden een geest te zien, hun Zijn handen en voeten tonen, ja, omdat zij nog niet geloofden, hen daardoor overtuigen dat Hij van hun voedsel nam en voor hun ogen at. In zoverre heeft Markus het juist om het bestraffen, waarvan hij spreekt, dadelijk aan die verschijning op de paasavond aan te knopen; maar dat hij verder gaat, dat hij met deze verschijning nog een tweede en derde, die onder gelijke omstandigheden en op dezelfde plaats gebeurd waren, tot een eenheid samenvat, dat zegt al de uitdrukking: "Hij verweet hen

hun ongelovigheid, " enz. Deze uitdrukking is op zichzelf al te sterk voor de vriendelijke, tot de zwakheid van de discipelen zich neerbuigende manier waarop Jezus hen in Luk. 24: 38 vv. behandelt; men moet daar de geschiedenis met Thomas in Joh. 20: 24 vv. bijvoegen, om haar enigszins te rechtvaardigen en toch heeft die haar nog niet zo gerechtvaardigd, want ook tegenover Thomas gedraagt de Heere Zich als degene aan wie een geleerde tong is gegeven, zodat Hij weet wanneer hij spreken moet (Jes. 50: 4). Bovendien hoort bij dit verwijzen; wanneer het uitloopt op het thema: "O, dwazen en onverstandigen van hart om te geloven!" een uitlegger van de schriften, die van Hem spraken, zoals wij uit Luk. 24: 27 leren en daarmee heeft de Herrezene Zich noch op de eerste paasdag, noch op de achtste dag daarna ingelaten; wel heeft Hij het gedaan bij de verschijning die in Luk. 24: 44 vv. onmiddellijk de hemelvaart voorafgaat en dat is die verschijning die voorviel na die aan Jakobus (1 Kor. 15: 7). De Opgestane verscheen aan Jakobus zoals bij MATTHEUS. 28: 20 uitgelegd is, als besluit van Zijn openbaringen in Galilea en deed hem daar de aanwijzing dat de discipelen nu al, nog voordat de tijd tot de feestreis naar Jeruzalem was gekomen, Galilea weer moesten verlaten en zich in Jeruzalem in hun gewoon lokaal (waarschijnlijk in de zaal van Nikodemus) moesten verenigen. Niets verhindert ons aan te nemen dat zij al op de Zondag vóór de hemelvaart en wel ‘s avonds daar weer samen waren en dat de Heere hen nu daar eveneens weer bezocht, als 4 en 5 weken te voren; en juist deze gelijkmatigheid van de drie bezoeken op Zondag (9 en 16 April en 14 Mei) gaf nu aan de beide Evangelisten Markus en Lukas het recht om hun bericht van het eerste bezoek met dat van het derde, zonder uitwendig aanwijzen van het onderscheid in tijd, in elkaar te laten vloeien. Daarentegen is inwendig het onderscheid in tijd duidelijk genoeg aangewezen; want in Luk. 24: 44 vv. bemerken wij wel, dat de Heere nu een einde maakt met Zijn openbaringen gedurende de 40 dagen en het voor ons liggende vers in zijn samenhang met het volgende, is helemaal niet te begrijpen wanneer wij bij de openbaring op de paasdag wilden blijven staan en niet ook die van de Zondag (Rogate) hierbij meenemen. Bij deze laatste openbaring was het helemaal op de juiste plaats dat de discipelen nu eigenlijk het verwijt moesten horen van hun ongeloof en de hardheid van hun harten, evenals ouders hun kinderen in de tijd van de jeugd niet hard bestraffen wegens hun dwaasheden, maar hen wel op rijpere leeftijd langzaam aan tot bewustzijn brengen, omdat zij dan pas kunnen rekenen op een juist begrip van hoe groot deze dwaasheden en welke getuigenissen van hardheid van de harten zij inderdaad geweest zijn, terwijl vroeger plicht was, te dragen en te verschonen, terecht te brengen en de vlammende vlaswiek niet uit te blussen. Dit verwijten aan de discipelen was nu te meer op het juiste ogenblik, omdat zij nu snel hun roeping zouden aanvaarden die Jezus hen had toevertrouwd en van welke vervulling Hij later nog eens wilde spreken (vs. 15 vv.). Hij had hun Zijn getuigen gezonden (vs. 10 v. en vs. 12 v.), maar zij hadden hun getuigenis niet aangenomen. Hij laat echter Zijn getuigen niet verachten en verwerpen; wie deze onteert, die onteert Hem, want hoe meer getuigen er zijn, des te meer zijn zij slechts de kanalen, waardoor Zijn woord uitgaat en zijn heerlijkheid uitstraalt. " Hij bestraft zo Zijn uitverkoren getuigen, want bij hen kan Hij het allerminst voorbijzien; het gericht moet altijd beginnen met het huis van God (1 Petrus . 4: 17); wanneer daarom (en dit zal de vrucht zijn die uit hun eigen, zo moeilijke ontwikkeling tot geloof voor hen zal volgen), de discipelen in hun roeping de ervaring zullen opdoen dat men hun getuigenis niet gelooft, ja met verharding van de harten zich tegen hun woord verzet, dan zullen zij niet kleinmoedig en verdrietig worden; zij moeten integendeel geduld hebben en bedenken dat zij vroeger zelf niet anders waren jegens de getuigen die de Heere hen had

toegezonden. Zo stemt vs. 14 voortreffelijk met vs. 15 overeen, maar ook met Luk. 24: 44-48 , met welke rede de Heere zonder twijfel het gesprek opende om daarna het berispen te laten volgen. Het woord in Luk. 24: 49 hoort ons inziens niet meer tot de avondvergadering op Zondag Rogate, maar al tot de morgen van de hemelvaartsdag zelf.

(EVANGELIE OP HET FEEST VAN CHRISTUS' HEMELVAART)

Men zou verwachten dat op deze dag een tekst uit de Evangeliën zou bepaald zijn die ons de hemelvaart van Christus het duidelijkst bericht: het slot van Lukas Evangelie zou met deze verwachtingen overeenkomen. Het vaak bestreden slot van het Markus-evangelie is echter uitgekozen, want dit stelt de hemelvaart in het licht waarin de oude kerk steeds die wonderbare gebeurtenis beschouwde. Pas gaandeweg heeft die kerk de veertigste dag na de opstanding van de Heere uit de doden als de dag waarop de Opgestane tot Zijn Vader heenging, godsdienstig onderscheiden; de hele tijd tussen Pasen en Pinksteren was voor haar een hoge feesttijd, de hemelvaart van de Heere was haar niets op zichzelf, maar de brug tussen Pasen en Pinksteren, een noodzakelijk lid in die feestrij. Onze perikoop komt met die opvatting geheel overeen; zij sluit zich in haar eerste verzen tussen het paasfeest aan en strekt zich met haar laatste verzen uit tot de dag van Pinksteren en nog daarna.

Terwijl het Evangelie de helen tijd tussen Pasen en hemelvaart ineens samenvat, brengt het de hemelvaart in de juiste samenhang met de opstanding.

De zekerheid dat Jezus Christus, onze Heiland, in de heerlijkheid van de Vaders leeft - zij toont ons 1) de waarde en bestemming van het menselijk geslacht; zij waarborgt ons 2) de troost van de vergeving voor onze dagelijkse zonden; op haar berust 3) de levensgemeenschap met de Verlosser en 4) de kracht van de sacramenten die deze levensgemeenschap versterken en de mens het doel van zijn bestemming tegemoet voeren.

14. Daarna, na de beide in vs. 9 en 12 meegedeelde verschijningen van Jezus, is Hij geopenbaard aan de elf, aan de apostelkring, daar zij aanzaten (Luk. 24: 33-43. Joh. 20: 19-23) en de deuren gesloten waren. Het was toen de avond van de paasdag. Hij trad onder hen en zei: Vrede zij u. En Hij verweet hen bij deze openbaring en degene die acht dagen daarna volgde (Joh. 20: 24 vv.), eerst op een verschonende manier, maar bij de laatste verschijning in Jeruzalem, waar Hij ze uitleidde naar Bethanië (Luk. 24: 44 vv. Hand. 1: 4 vv. 1 Kor. 15: 7) met scherpere, meer verwijtende woorden, hun ongelovigheid en hardheid van de harten (Hoofdstuk 8: 17). Zij hadden het Hem onmogelijk gemaakt om de bedoeling van Zijn liefde, zoals die bij vs. 13 is genoemd, dadelijk aan hen te volbrengen, zodat Zijn vrede eerst geen plaats bij hen vond (Luk. 10: 5 vv.), omdat zij degenen die Hem hadden gezien niet geloofd hadden, nadat Hij opgestaan was uit de dood.

"Men moet de twee stukken die hier zo kort mogelijk zijn samengevoegd, namelijk dat de Heere (in vs. 14) de discipelen bestraft over hun ongeloof en dat Hij hen (in vs. 15 vv.) beveelt wat zij moeten prediken, volgens de andere Evangelisten verdelen en onderscheiden. " Met deze woorden heeft Luther de juiste weg al ingeslagen, om de plaats juist te begrijpen en ze niet zo op te vatten als veel nieuwere uitleggers doen, alsof zij zeer verschillende

elementen met elkaar vermengt. Maar nu is het delen en onderscheiden van de twee stukken volgens de andere Evangelisten geen makkelijke zaak, omdat geen enkele alle verschijningen van de Opgestane volledig vertelt en vooral bij Mattheus (28: 5-10) en Lukas (24: 36-49) een in elkaar vloeien van verscheidene verschijningen tot een enkele of zelfs een zo veel mogelijk samentrekken plaats vindt. Wij merken op dat het niet helemaal juist is wanneer Luther verder schrijft: "Dat Hij de discipelen bestraft, is niet lang na de opstanding gebeurd, namelijk van de eerste paasdag tot op de dag dat zij Hem allen hebben gezien (Joh. 20: 19-29); zeker is toen Zijn bestraffen begonnen. Hij moest na de vredegroet, waarmee Hij in hun midden kwam, eerst de schrik waarmee Zijn verschijning hen had vervuld, van hun harten wegnemen; Hij moest, omdat zij meenden een geest te zien, hun Zijn handen en voeten tonen, ja, omdat zij nog niet geloofden, hen daardoor overtuigen dat Hij van hun voedsel nam en voor hun ogen at. In zoverre heeft Markus het juist om het bestraffen, waarvan hij spreekt, dadelijk aan die verschijning op de paasavond aan te knopen; maar dat hij verder gaat, dat hij met deze verschijning nog een tweede en derde, die onder gelijke omstandigheden en op dezelfde plaats gebeurd waren, tot een eenheid samenvat, dat zegt al de uitdrukking: "Hij verweet hen hun ongelovigheid, " enz. Deze uitdrukking is op zichzelf al te sterk voor de vriendelijke, tot de zwakheid van de discipelen zich neerbuigende manier waarop Jezus hen in Luk. 24: 38 vv. behandelt; men moet daar de geschiedenis met Thomas in Joh. 20: 24 vv. bijvoegen, om haar enigszins te rechtvaardigen en toch heeft die haar nog niet zo gerechtvaardigd, want ook tegenover Thomas gedraagt de Heere Zich als degene aan wie een geleerde tong is gegeven, zodat Hij weet wanneer hij spreken moet (Jes. 50: 4). Bovendien hoort bij dit verwijzen; wanneer het uitloopt op het thema: "O, dwazen en onverstandigen van hart om te geloven!" een uitlegger van de schriften, die van Hem spraken, zoals wij uit Luk. 24: 27 leren en daarmee heeft de Herrezene Zich noch op de eerste paasdag, noch op de achtste dag daarna ingelaten; wel heeft Hij het gedaan bij de verschijning die in Luk. 24: 44 vv. onmiddellijk de hemelvaart voorafgaat en dat is die verschijning die voorviel na die aan Jakobus (1 Kor. 15: 7). De Opgestane verscheen aan Jakobus zoals bij MATTHEUS. 28: 20 uitgelegd is, als besluit van Zijn openbaringen in Galilea en deed hem daar de aanwijzing dat de discipelen nu al, nog voordat de tijd tot de feestreis naar Jeruzalem was gekomen, Galilea weer moesten verlaten en zich in Jeruzalem in hun gewoon lokaal (waarschijnlijk in de zaal van Nikodemus) moesten verenigen. Niets verhindert ons aan te nemen dat zij al op de Zondag vóór de hemelvaart en wel ‘s avonds daar weer samen waren en dat de Heere hen nu daar eveneens weer bezocht, als 4 en 5 weken te voren; en juist deze gelijkmatigheid van de drie bezoeken op Zondag (9 en 16 April en 14 Mei) gaf nu aan de beide Evangelisten Markus en Lukas het recht om hun bericht van het eerste bezoek met dat van het derde, zonder uitwendig aanwijzen van het onderscheid in tijd, in elkaar te laten vloeien. Daarentegen is inwendig het onderscheid in tijd duidelijk genoeg aangewezen; want in Luk. 24: 44 vv. bemerken wij wel, dat de Heere nu een einde maakt met Zijn openbaringen gedurende de 40 dagen en het voor ons liggende vers in zijn samenhang met het volgende, is helemaal niet te begrijpen wanneer wij bij de openbaring op de paasdag wilden blijven staan en niet ook die van de Zondag (Rogate) hierbij meenemen. Bij deze laatste openbaring was het helemaal op de juiste plaats dat de discipelen nu eigenlijk het verwijt moesten horen van hun ongeloof en de hardheid van hun harten, evenals ouders hun kinderen in de tijd van de jeugd niet hard bestraffen wegens hun dwaasheden, maar hen wel op rijpere leeftijd langzaam aan tot bewustzijn brengen, omdat zij dan pas kunnen rekenen op een juist begrip van hoe groot deze dwaasheden en

welke getuigenissen van hardheid van de harten zij inderdaad geweest zijn, terwijl vroeger plicht was, te dragen en te verschonen, terecht te brengen en de vlammende vlaswiek niet uit te blussen. Dit verwijten aan de discipelen was nu te meer op het juiste ogenblik, omdat zij nu snel hun roeping zouden aanvaarden die Jezus hen had toevertrouwd en van welke vervulling Hij later nog eens wilde spreken (vs. 15 vv.). Hij had hun Zijn getuigen gezonden (vs. 10 v. en vs. 12 v.), maar zij hadden hun getuigenis niet aangenomen. Hij laat echter Zijn getuigen niet verachten en verwerpen; wie deze onteert, die onteert Hem, want hoe meer getuigen er zijn, des te meer zijn zij slechts de kanalen, waardoor Zijn woord uitgaat en zijn heerlijkheid uitstraalt. " Hij bestraft zo Zijn uitverkoren getuigen, want bij hen kan Hij het allerminst voorbijzien; het gericht moet altijd beginnen met het huis van God (1 Petrus . 4: 17); wanneer daarom (en dit zal de vrucht zijn die uit hun eigen, zo moeilijke ontwikkeling tot geloof voor hen zal volgen), de discipelen in hun roeping de ervaring zullen opdoen dat men hun getuigenis niet gelooft, ja met verharding van de harten zich tegen hun woord verzet, dan zullen zij niet kleinmoedig en verdrietig worden; zij moeten integendeel geduld hebben en bedenken dat zij vroeger zelf niet anders waren jegens de getuigen die de Heere hen had toegezonden. Zo stemt vs. 14 voortreffelijk met vs. 15 overeen, maar ook met Luk. 24: 44-48 , met welke rede de Heere zonder twijfel het gesprek opende om daarna het berispen te laten volgen. Het woord in Luk. 24: 49 hoort ons inziens niet meer tot de avondvergadering op Zondag Rogate, maar al tot de morgen van de hemelvaartsdag zelf.

15. En Hij zei tot hen, nadat Hij vroeger al bij Zijn verschijning op de berg in Galilea de heilige doop als verbondsteken van het Nieuw Testament in de plaats van de Oud-testamentische besnijdenis had ingesteld (MATTHEUS. 28: 16 vv.): Ga heen in de hele wereld, zoals Ik u heb bevolen; predik het evangelie aan alle schepsels die onder de hemel zijn (Kol. 1: 23), aan heidenen en Joden zonder onderscheid.

Dat zijn de woorden van een majesteit die met recht majesteit heet, dat Hij deze arme bedelaars beveelt uit te gaan en deze nieuwe leer te verkondigen, niet aan een stad of een land, maar in de hele wereld, aan vorstendom en koninkrijk. Dat is zo’n krachtig en veelbetekenend bevel dat er geen gebod in de wereld is uitgegaan dat erop lijkt, want het gebod van iedere koning of keizer gaat niet verder dan over zijn land en zijn volk, maar dit bevel betreft alle koningen, vorsten, land en volk, groten en kleinen, jongen en ouden, geleerden, wijzen, heiligen.

In de hele wereld gaan, dat is een verre reis. De discipelen zullen wel hun opdracht niet verbroddeld hebben door de uitlegging, die heden ten dage in zwang is. Zij zullen wel moeilijk van de woorden "in de hele wereld" een "zo ver mogelijk in de wereld" gemaakt hebben. Zij zullen wel niet hebben geloofd dat de Heere Zijn laatste bevel door een overdrijvende spreekwijze, als door een spreekwoord verborgen en onduidelijk zou hebben gemaakt - zij zullen de woorden hebben opgevat zoals zij luidden. Dat was dan wel een zware opdracht, ook wanneer men in het geheel niet aan de drievoudige uitbreiding daarvan in MATTHEUS. 28: 19 v. denkt. Bovendien verwachtten de discipelen van de Heere de toekomst van de Heere met spoed en konden Zijn bevel niet anders dan zo nemen, dan dat het op het tijdstip van zijn terugkomst vervuld moest zijn. Wat voor een drang zal hun hart hebben ontvangen, zo vaak zij bedachten, dat voor die korte tijd hen en degenen die door hun

woord gelovig waren geworden, een zo groot arbeidsveld, een zo uitgebreide arbeid was ontsloten en aangewezen! En toch was het bevel, zelfs wanneer men het volledig neemt, zoals Mattheus het meedeelt, geheel overeenkomstig dat woord van Christus (Joh. 15: 26 v.): "De Heilige Geest zal getuigen en u zult ook getuigen. " Hij legde niet op menselijke schouders wat zij niet konden dragen, wat alleen de Heilige Geest door hen kon werken: slechts een menselijke werkzaamheid legde de Heere hen op - niet bekeren, niet tot vrede brengen, niet heiligen, niet volmaken zouden zij, maar alleen prediken, dopen, leren. Dat moesten zij en konden zij, dat moeten en kunnen na hen ook wij; wij moeten de apostelen naprediken en laten prediken, wanneer wij zelf geen predikers zijn; om dat te bewerkstelligen moet ons noch vlijt noch offer ontbreken.

Iedere ware levende prediking van de zaligheid is ook een prediking van het Evangelie die de bevrijding van alle schepsels van de dienst van de ijdelheid (Rom. 8: 19 vv.) bedoelt, een kracht van de wedergeboorte, die de grote wederbrenging (Hand. 3: 20 v. 2 Petrus . 3: 13) teweeg moet brengen, die met het einde van de wereld gezien zal worden.

16. Degene onder u die het u opgedragen woord van de goddelijke prediking ontvangt en het aanneemt, niet als een woord van mensen, maar als Gods woord (1 Thessalonicenzen. 2: 13), die geloofd zal hebben in Mij (Joh. 17: 20. Hand. 16: 31) en gedoopt zal zijn door de doop uit de rij van de gewone schepsels in Mijn rijk zal zijn opgenomen, zal zalig worden, als hij maar blijft in het geloof, gefundeerd en vast en niet verwijderd wordt van de hoop van het evangelie (Kol. 1: 23). a) Maar die niet zal geloofd hebben, die zijn hart dadelijk voor uw woord sluit, of ondanks de ontvangen doop toch niet voor Mij leeft, of van het geloof zal afvallen (1 Tim. 4: 1), zal verdoemd worden, als degene voor wie geen offer voor de zonde meer overblijft en die nu in zijn zonde moet sterven (Hebr. 10: 26 vv. Joh. 8: 24).

a) Joh. 3: 18; 12: 48.

De Heere laat Zijn Evangelie prediken aan alle schepsels als Evangelie, als boodschap van de zaligheid; maar het schepsel neemt tegenover dit Evangelie een verschillende houding aan, omdat de reddende genade het schepsel als schepsel behandelt en niet met onweerstaanbare macht op hem werkt. Tweeërlei houding kan het schepsel slechts innemen: een derde is er niet. Hij beslist of voor of tegen het Evangelie, een onbeslistheid als een verschuiven van elke beslissing is niet mogelijk. "Wie niet voor Mij is, die is tegen Mij, " zegt de Heere en verklaart daarmee dat elk niet beslissen in de grond een beslissen tegen Hem is. Omdat Christus als de mens geworden Zoon van God een centrale plaats in deze wereld inneemt en omdat aan de andere kant alles wat in deze wereld is slechts schepsel is, geen oorspronkelijk en onontneembaar leven is, maar een leven dat ondersteuning, dat invloed van buiten nodig heeft, zo heet het nu van iedere mens of "hij zal zalig" of "hij zal verdoemd worden. " In de omstandigheid dat het zalig worden geplaatst wordt vóór het verdoemd worden, is nogmaals een zeker teken dat de wil van God, het doel van het Evangelie bepaald de zaligheid van de mensen is.

Men zou denken dat in Hem, die voor ons stierf en opstond, die tot onze zaligheid ten hemel voer, de hele wereld met grote blijdschap zou moeten geloven; men zou denken, omdat wij

allen zondaars zijn, dat wij de aangebodene hulp en de geopende weg, om alles te ontvluchten wat in het woord verdoemenis ligt opgesloten, met de grootste dankbaarheid en in allerijl zouden aangrijpen. Kan men dan de wereld lelijker schilderen dan met het woord ongeloof en de hel afschuwelijker dan met het woord verdoemenis?

17. En niet alleen u, door Mij onmiddellijk uitgezonden apostelen, zult krachten doen naar de macht die Ik u vroeger heb gegeven (Hoofdstuk 6, 7 en 13), maar ook zij die door uw woord in Mij geloven zullen (Joh. 17: 20) en na u een gelijke plaats als u in de kerk zullen innemen - ook zij zullen hun getuigenis als Gods woord bekrachtigen en daaraan nadruk en gevolg verlenen. Degenen die geloofd zullen hebben, zullen deze tekenen volgen, die zowel door hen als wonderbare daden, als aan hen als bovennatuurlijke gebeurtenissen plaats hebben (vgl. Hand. 6: 8. 1 Kor. 12: 28): In Mijn naam zullen zij uit de bezetenen duivelen uitwerpen (Hand. 5: 16; 19: 12); met nieuwe tongen zullen zij spreken (Hand. 2: 4; 10: 46; 19: 6. 1 Kor. 12: 10.

18. Slangen, die zich aan hen hechten om hen met hun giftige angel te verwonden, zullen zij opnemen en van zich slingeren (Hand. 28: 3 vv.); en al is het dat zij iets dodelijks zullen drinken waardoor de mensen hen willendoden, het zal hen niet schaden, zodat zij er aan zouden moeten sterven (Luk. 10: 19); op zieken, tot wiens genezing zij geroepen worden, zullen zij de handen leggen en zij zullen gezond worden (Hand. 28: 8. Jak. 5: 14).

De beperking van deze belofte tot de leraars, inzonderheid de Apostelen en de 70 discipelen, is vals. De genoemde tekenen werden werkelijk bij de gelovigen gevonden, niet alleen bij de leraars (zie 1 Kor. 12). Verder is het niet de bedoeling dat al die tekenen bij ieder zouden zou voorkomen, maar bij dezen dit, bij anderen een ander.

Toen de profeet Elia ten hemel voer liet hij zijn opvolger Elisa de mantel achter waarmee deze wonderen deed. Maar wat is de mantel van Elia bij de achtergelaten krachten en beloften van Jezus, waardoor alle hinderpalen, die door duivelen, mensen, dieren en planten veroorzaakt werden, uit de weg zouden worden geruimd en niet alleen gezondheid van het leven, maar ook zaligheid van de zielen zou worden aangebracht! Want door de Heere worden alle tijdelijke gaven die onze tekst optelt, alleen beloofd tot uitbreiding van Zijn rijk, tot verhindering en vermindering van de verdoemenis en tot vermeerdering van de zaligheid. Alles moet dienen tot het heilige ambt, dat Hij Zijn gezanten opdroeg, namelijk om de verloren schapen uit alle schepsels samen te brengen en Zijn heilige kerk te verzamelen. De satan en zijn engelen werken de heiligmaking van de mens tegen, hun boosheid breidt zich uit tot bezetenheid. Nu belooft de Heere hulp; deze verhinderingen zullen verdwijnen, "In Mijn naam zullen zij duivelen uitwerpen, " spreekt Hij van de Zijnen en Hij belooft zo niets anders dan dat de hel voor Zijn naam zal sidderen en haar leden voor die naam wegvluchten zullen. De menselijke tong is op zichzelf te zwak om veel talen te spreken. Het gaat met het op gewone wijze leren van talen te langzaam voor de brandende liefde van de Heilige Geest; het moet snel over de wereld gaan, dat woord van de waarheid, wat de van de duivel bevrijde wereld zalig zal maken. Daarom zegt de Heere: "Met nieuwe tongen zullen zij spreken, " zij zullen talen spreken, die hun nieuw zijn, omdat zij ze nooit hebben geleerd. Daardoor zullen zij sneller van volk tot volk gaan en het bevel van de Heere om te prediken kunnen

volbrengen en Zijn belofte van zaligheid worden vervuld. En niet alleen zullen de verhinderingen van de duivel worden overweldigd, niet alleen zal de gave van de talen worden geschonken. Er zijn ook in de natuur ellenden, die, zoals zij uit de zonde voortkomen, ook niet anders beschouwd kunnen worden dan als hindernissen van het rijk, waarvan het laatste einde en laatste bedoeling een verlossing is van alle zonde en van alle kwaad. Daarom moeten ook deze wijken voor de krachtige boden van het Evangelie. Al in het begin van het rijk van God zal de heerlijkheid van het einde worden gezien; in het begin zal zich het einde afspiegelen. De gelovigen van de eerste dagen en die hen in latere tijd gelijk zijn, zullen slangen vertreden, zodat de overwinning van het vrouwenzaad over alle slangenzaad bekend wordt en zelfs wanneer zij iets vergiftigs drinken, zal het hen niet schaden. Noch de boosheid van de mensen en van de dieren, noch het vergif van de kruiden zal dus de zegenrijke tocht van het Evangelie over de aarde kunnen tegenhouden. Integendeel moet alle kwaad wijken wanneer Gods boden komen en ook de lichamelijke zieken zullen onder de handen van de vredeboden worden genezen, zodat hun zielen gedurende de tijd van genade nog genezen kunnen worden en het eeuwige leven beërven, voordat zij sterven.

Dezelfde krachten die door het jeugdige lichaam van de kerk stroomden, zijn en werken ook in haar tot aan het einde.

Enigen leggen deze tekenen geestelijk uit, maar zij dulden die uitlegging niet, want daardoor maakt men de Schrift wankelend. Sommigen zeggen, dat, hoewel niet ieder deze tekenen heeft en doet, ze toch aan de hele gemeente, aan de hele Christenheid zijn gegeven, zodat dezen de duivels uitdrijven en anderen de zieken gezond maken enzovoort. Daarom zeggen zij dat zulke tekenen een openbaring van de Geest zijn, dat waar die tekenen zijn ook de Christelijke kerk is en omgekeerd. Deze woorden zijn echter niet toepasselijk op de gemeente, maar op ieder in het bijzonder, zodat de bedoeling is: wanneer er een Christen is die het geloof heeft, die moet macht hebben om deze tekenen en niet alleen deze te doen en zij zullen hem volgen, zoals Christus in Joh. 14: 12. MATTHEUS. 10: 8. Ps. 91: 13 zegt; want een Christen heeft dezelfde macht als Jezus, is een gemeente met Hem en is van dezelfde Geest. Wanneer ik gelovig ben, dan kan ik het doen, want het geloof geeft mij zoveel dat mij niets onmogelijk is, wanneer het nodig is. Christus heeft niet gezegd, dat zij altijd zo plaats moeten hebben en zij die dingen moeten doen, maar dat zij de macht hebben en die kunnen doen. De discipelen hebben er dan ook geen handwerk van gemaakt, maar geprobeerd het woord van God te prediken en dat door wondertekenen te bevestigen, zoals in onze tekst staat (vs. 20). Sinds het Evangelie is uitgebreid is het niet nodig tekenen te doen als in de tijden van de apostelen, maar wanneer de nood het zal eisen en men het Evangelie zal willen vernietigen, dan moeten wij het echt doen; wij moeten ook tekenen doen voordat wij het Evangelie zouden laten smaden en onderdrukken.

Is de kerk het lichaam van de Heere, zijn de echte gelovigen levende leden van het lichaam, dan zal het lichaam van de Kerk vervuld moeten zijn met de krachten, die van het lichaam van de Heere in de dagen van Zijn vleeswording uitgingen, dan zullen de leden van dit met de krachten van de toekomende wereld begenadigde lichaam ook zulke tekenen kunnen doen. Daarmee is natuurlijk niet gezegd, dat overal altijd zulke tekenen door hen moeten gebeuren, de geesten zijn integendeel aan de profeten onderworpen, d. i. de kracht van de Geest, die in

de gelovigen is, werkt uit hen niet naar de wet van natuur-noodzakelijkheid, maar naar de wet van de vrijheid. Jezus heeft ook niet op elke plaats en ten allen tijde wonderwerken volbracht, maar alleen als Zijn uur gekomen was en alleen waar een wonder op Zijn plaats was. Hij droeg echter altijd die goddelijke kracht als een rustende kracht in Zich.

19. Toen de Heere, nadat Hij, ook op de morgen van die dag waarop Hij hen van hun vergaderplaats te Jeruzalem naar Bethanië uitleidde (Luk. 24: 50), tot hen gesproken had en nog de tijd en de plaats van het begin van hun werkzaamheid had bepaald (Luk. 24: 49. Hand. 1: 4-8), is Hij door een wolk die Hem bedekte voor hun ogen, opgenomen in de hemel en is gezeten aan de rechterhand van God (Hoofdstuk 14: 62) ten gevolge van die opneming (Efeze. 1: 20).

19. Toen de Heere, nadat Hij, ook op de morgen van die dag waarop Hij hen van hun vergaderplaats te Jeruzalem naar Bethanië uitleidde (Luk. 24: 50), tot hen gesproken had en nog de tijd en de plaats van het begin van hun werkzaamheid had bepaald (Luk. 24: 49. Hand. 1: 4-8), is Hij door een wolk die Hem bedekte voor hun ogen, opgenomen in de hemel en is gezeten aan de rechterhand van God (Hoofdstuk 14: 62) ten gevolge van die opneming (Efeze. 1: 20).

20. En zij gingen, gehoorzaam aan Zijn bevel (vs. 15), daarna, toen de belofte van de Heilige Geest over hen was vervuld en de kerk eerst in het heilige land (Hand. 1: 8) gesticht was, uit Jeruzalem a) en predikten overal, totdat zij eindelijk met hunprediking ook tot Rome, in hun tijd het einde der aarde, doordrongen, en b) de Heere (Fil. 2: 11) werkte mee, zodat hun prediking ook vruchten droeg en Hij bevestigde het woord dat zij verkondigden door tekenen, die daarop volgden, zoals die te voren (vs. 17 vv.) waren voorzegd. Amen.

a) 1 Tim. 3: 16. b) Hebr. 2: 4.

De aarde in het licht van de hemelvaart van Christus: in dit licht zien wij haar gewijd 1) tot een land van het geloof, 2) tot een plaats van de prediking van het Evangelie, 3) tot een voorhof van de hemel en 4) tot een schouwplaats van de hemelse werkzaamheid van Christus.

Hemel en aarde in het licht van de hemelvaart: I. de hemel 1) hoog boven deze wereld, 2) ontsloten voor deze wereld, 3) neerdalende tot deze wereld. II. de aarde 1) een school van het geloof, 2) een plaats van de belofte, 3) een tempel van de eer van God.

Hoe zich de heerlijkheid van de opgevaren Verlosser in de wereld overwinnend betoont. 1) in de toerusting en uitzending van Zijn boden, 2) in de verzameling en zaligmaking van Zijn leden, 3) in de krachtige leiding en bewaring van Zijn kerk.

Hoe Jezus door Zijn hemelvaart alles, wat vroeger gesloten was, heeft ontsloten: 1) het menselijk hart voor het geloof,
2) de hele aardbodem voor het Evangelie, 3) de hemel tot een ingang voor allen, die in Hem geloven.

Wat de verhoogde Heer aan de Zijnen vermaakt, in zijn hoge ernst en in zijn zoete troost: Hij laat hun achter 1) een streng bestraffend woord, maar ook een liefdevolle zegen, 2) een moeilijken last, maar ook een heerlijke toerusting, 3) een zware pelgrimstocht, maar ook een zalige bestemming.

SLOTWOORD OP HET EVANGELIE VAN MARKUS

Bij de geschiedenis van Jezus' gevangenneming leerden wij in Hoofdst. 14: 51 en 52 een jongeling kennen. Door wat daar vermeld wordt heeft onze Evangelist zijn vroegere betrekking tot de Heere, toen die nog op aarde was, voorgesteld. Zijn Hebreeuwse naam is Johannes; de Romeinsen bijnaam Markus, die hij droeg, heeft hij misschien pas bij zijn intreden in de dienst van de apostelen aangenomen. Nu eens wordt hij alleen Johannes (Hand. 13: 6 en 13), dan alleen Markus (Hand. 15: 39. Kol. 4: 10. 2 Tim. 4: 11. Filem. 1: 24), dan weer Johannes Markus (Hand. 12: 12 en 25; 15: 37) genoemd. Als zijn moeder wordt Maria genoemd, een vrouw die ten tijde van de ter dood brenging van Jakobus de oudere in Jeruzalem woonde en in de gemeente groot aanzien had (Hand. 12: 12). Haar huis lag waarschijnlijk in het Kedrondal, ongeveer daar waar tegenwoordig de kerk van de heilige maagd staat, dus onmiddellijk aan de tuin Gethsémané, waaruit de boven medegedeelde gebeurtenis gemakkelijk wordt verklaard, maar ook de andere, dat Petrus bij zijn redding uit de gevangenis zich hierheen wendde om zich van daar verder in veiligheid te begeven. Het is zonder twijfel ook Petrus geweest, die voor Markus het middel was, dat deze een aanhanger van Jezus, een waarachtig Christen is geworden en een lid van de gemeente (1 Petrus . 5: 13). Waarschijnlijk is na zijn verloochening deze apostel al naar dat huis in het Kedrondal gevlucht (vgl. bij Hoofdst. 16: 1), heeft hij daar de tijd tot aan de opstanding doorgebracht en heeft hij daar ook de verschijning van de Opgestane (Luk. 24: 34. 1 Kor. 15: 5) gehad, zodat zijn ervaringen mede ten nutte van Maria en haar zoon zijn gekomen. Nadat hij 14 jaar lang lid was van de gemeente in Jeruzalem, werd Johannes Markus door zijn neef Barnabas in het jaar 44 na Christus met de gemeente in Antiochië in Syrië in aanraking gebracht (Hand. 12: 25). Van die tijd af vergezelde hij Barnabas en Paulus op de eerste zendingsreis (van het jaar 46-48) en had hier zeker de bestemming om de leer van hen beiden, die geen van de evangelische feiten door eigen waarneming kende, te bevestigen en te versterken door Evangelische mededelingen waartoe hij als leerling van Petrus, wiens onmiddellijke mededelingen hij trouw kon weergeven, zeer geschikt was (Efeze. 4: 11). Hieruit is te verklaren waarom van Markus in Hand. 13 niet meteen bij de uitzending en afreis melding wordt gemaakt, maar pas als van het begin van de werkzaamheid in de Joodse synagoge sprake is. Toen men echter na de werkzaamheid op Cyprus en in Perge van de streken aan de kust verder in het binnenland, naar de berglanden van Klein-Azië wilde gaan, werd Markus, zoals het schijnt, bang, keerde hij weer terug en ging hij naar zijn moeder in Jeruzalem (Hand. 13: 5 en 13). Hier vindt Barnabas hem, toen deze in het jaar 50 met Paulus naar het concilie van de Apostelen was gereisd; hij neemt hem vandaar voor de tweede keer met zich naar Antiochië (Hand. 15: 2 en 30). Toen nu in het volgende jaar een tweede zendingsreis werd ondernomen, werden omwille van hem Barnabas en Paulus het oneens, want de eerste wilde hem ook op deze reis als helper meenemen, terwijl deze hem niet wilde hebben. Zo verenigt Paulus zich met Silas om de voorgenomen reis te volbrengen, Barnabas daarentegen scheept zich met Markus naar Cyprus in (Hand. 15: 30 vv.). Beiden zijn vanaf dat moment een lange

tijd voor de zending onder de heidenen zo goed als niet meer aanwezig en worden daarom ook niet meer in de geschiedenis van de apostelen vermeld. Wanneer Paulus in 1 Kor. 9: 6 nog eens van Barnabas als van zijn collega melding maakt, dan doet hij het met het oog op de oorspronkelijk gemeenschappelijke vocatie (Hand. 13: 2), zonder daarmee enigszins te willen zeggen, dat de genoemde ook nu nog zijn eigenlijke roeping als heidenapostel in gemeenschap met hem waarnam; integendeel heeft Barnabas na die scheiding zich wel aan Petrus zijde geplaatst en de zending onder de Joden tot zijn levensdoel gekozen. Als Paulus na het eindigen van zijn tweede zendingsreis zich enige tijd in Antiochië ophoudt (Hand. 18: 22 vv.), vindt het in Gal. 2: 11 vv. vermelde voorval met Petrus plaats en Barnabas volgt geheel het gedrag van deze laatsten. Heeft nu Paulus dadelijk Petrus van zijn onrecht overtuigd, dan overwonnen toch de tegenstanders van de heidenapostel, de enghartige Judaïsten te Jeruzalem, die zich tot een bepaalde partij van Jakobus hadden georganiseerd en ook Petrus en Barnabas met hun grondstellingen hadden aangestoken, zelfs zo, dat voortaan Paulus een moeilijk standpunt en een harde strijd ook in zijn eigen gemeenten had te voeren ten gevolge van de dwaalleer, zoals wij die pas in de brief aan de Galaten vinden en het zelfs tot een ontkennen van zijn apostolische waardigheid kwam. In dat jaar 54 na Christus heeft Petrus van Antiochië af zich zeker verder naar het oosten tot de Joden in het Perzische rijk gewend en ten slotte zijn verblijfplaats te Babylon aan de Eufraat genomen. Barnabas heeft hem toen Markus als helper meegegeven; hij zelf is echter eerst in Antiochië gebleven, totdat hem vervolgens na de gevangenschap van Paulus in 58, de verwijdering van deze van de gemeenten te Derbe, Lystre, Iconium en Antiochië in Pisidië, aan welke stichting hij werkelijk aandeel had gehad, op de gedachten bracht onder deze gemeenten voor zich een arbeidsveld te zoeken. Nu beproefde hij van daar zijn werkzaamheid in Klein Azië uit te breiden, met name ook tot de gemeenten te Kolosse, Laodicea en Hiërapolis. Paulus kon hem daartoe het recht niet toestaan en liet zijn gemeenten hem niet aannemen, waardoor natuurlijk de spanning tot het toppunt steeg. Het kwam echter snel tot ene wending toen de Apostel van Cesarea naar Rome werd gevoerd tot verantwoording voor de keizer. Waarschijnlijk is het Silvanus geweest, die Petrus over het lot van de gevangene, naar Rome gevoerde Paulus nadere berichten naar Babylon heeft overgebracht (1 Petrus . 5: 12). Omdat Petrus het einde van die gevangenschap (niet de bevrijding, zoals men gewoonlijk aanneemt, maar de ter dood brenging) wel voorspelde deed hij alle moeite om een verzoening tussen zijn partij en de tot bloedgetuige geroepen mede-apostel tot stand te brengen, voordat deze uit de wereld ging. Hij kon zo voor alle dingen Markus aan de gevangene, die zo zeer apostolische hulp nodig had, om ook uit zijn gevangenis nog in zijn gemeente werkzaam te zijn, ten dienste aanbieden. Paulus nam de aanbieding aan en droeg Timotheüs te Efeze op om, wanneer hij naar hem toekwam, Markus mee te brengen, want hij was hem "zeer nut tot de dienst" (2). Door middel van Markus had echter Petrus ook Barnabas aanleiding gegeven tot een verzoening met hem, met wie hij vroeger zo zeer bevriend was geweest. Toen nu de eerste te Rome aankwam en ook daar die verzoening wilde, vond Paulus zich gedwongen, in de spoedig daarop afgezonden brief aan de Kolossensen (4: 10) de vroeger over Barnabas gegeven aanwijzing om hem niet aan alle nemen, weer terug te trekken en zo de herstelde band te bezegelen. Zo ongeveer ontwikkelden zich de zaken nog in de loop van het eerste jaar van de gevangenschap van de apostels in Rome (61 na Chr.). Ook in Filemon 1: 24 zien wij Markus weer als helper bij hem. De verdere ontwikkeling in de eerstvolgende drie jaren, hoe Petrus in Rome kwam en naast Paulus daar voor de uitbreiding van het Evangelie werkzaam was, het

proces van de laatste slecht afliep en zijn dood ten gevolge had, hoe Markus nu weer geheel in dienst van de eerste stond, totdat die in de vervolging van Nero de dood vond, zullen wij, om hier niet te uitvoerig te worden, aan het slot van de Handelingen van de Apostelen meedelen.

Wij willen nu meedelen wat Papias over het ontstaan van het Evangelie van Markus bericht. Papias namelijk, bisschop van Hiërapolis in Klein Frygië omtrent het midden van de 2de eeuw, heeft in 5 boeken een uitlegging van de woorden van de Heere geschreven, die wel op enige brokstukken na verloren is gegaan. Wat wij echter daarvan nog hebben toont dat het werk een geschiedkundige voorstelling was van Christus' werkzaamheid en van Zijn prediking. Dit werk moest uit de mondelinge overleveringen van de eerste apostelen putten en nog alles samenvatten, wat uit de apostolische kringen van mededelingen over de gebeurtenissen kon worden gevonden en kon dienen om de vroegere schriftelijke optekeningen aan te vullen, te verduidelijken en te verklaren. Tot dit doel deed hij deels onderzoek bij hen die tot de apostelen, of, zoals hij ze noemt, tot de oudsten in nadere betrekking hebben gestaan, om hun woorden te vernemen. Hij kwam deels in onmiddellijk contact met twee discipelen van de Heere, met Aristion (waarbij men misschien aan Lukas - aristeuwn = lucens - moet denken) en de presbyter (oudste = apostel) Johannes. Wat hij in zijn vroege jeugd over het ontstaan van het Markus' Evangelie vernam, is dit: "Markus als hermeneut (tolk of concipient) van Petrus, schreef de woorden en daden van Christus, die hij zich herinnerde, nauwkeurig neer, maar niet op rij, want hij was noch toehoorder, noch volgeling van de Heere. " Een nadere uiteenzetting is pas mogelijk bij het bespreken van het oponthoud van Petrus en Markus te Rome, waar de laatste zonder twijfel onder leiding van de eerste zijn evangelie gemaakt heeft. Daardoor vervulde hij de toezegging in 2 Petrus . 1: 15 vv. Hij werkte daaraan tot aan het uitbreken van de vervolging onder Nero op het laatst van Juli 64 n. C. 16: 8). Wij moeten voor twee zaken op onze hoede zijn; aan de ene kant voor de mening van hen die ons evangelie voor geen volledige, naar een bepaald plan gerangschikte mededeling van de daden van de Heere houden, maar alleen voor een kunsteloze bij elkaar voeging van het een en ander en aan de andere kant voor de tegenovergestelde mening, die aan het Markus-evangelie, wat de geschiedkundige opvolging van de gebeurtenissen aangaat, de voorrang boven de andere evangeliën wil toekennen. Wij menen naar beide kanten hier de juiste opvatting te hebben blootgelegd, totdat later ook de verhouding van de derde Evangelist tot de geschiedkundige stof die hij bewerkte, blijken zal. Markus heeft, zoals Riggenbach juist opmerkt, de verhalen die wij bij anderen korter vinden, vaker met levendige trekken verrijkt en voor ons een aantal treffende woorden van de Heere bewaard. Hij voegt bij de Hebreeuwse woorden de vertaling, maar geeft ze eerst in het Hebreeuws. Wij moeten daarbij zijn, moeten het met eigen oren horen hoe het woord van de kracht oorspronkelijk luidde. Omgekeerd bedient hij zich meer dan de anderen midden in het Griekse verhaal van Latijnse namen en titels. Zo doet de tolk van de apostel in Rome; hij verenigt zorgvuldigheid in bijzonderheden met eenvoudige verhevenheid in het geheel; uit de mond van de apostel van de daden tekent hij de Romeinen, dat volk van daden, de Zoon van God in de kracht van Zijn daden.

HET EVANGELIE VAN LUKAS

Wat Lukas voor de kerk als Evangelist is geworden, vooral ook in zijn geschriften - het derde Evangelie en de Handelingen der Apostelen - dat is hij voor haar geworden door de genade van God in Christus en door de gave van de Heilige Geest. Wat het menselijk middel betreft is hij dat vooral geworden door de omgang met zijn leermeester Paulus en door zijn delen in diens groot eigenaardig geloofsinzicht. Zijn geschriften zijn geheel naar de beschouwingswijze van Paulus vervaardigd. Waarschijnlijk ontstond zijn voorstelling van de Evangelische geschiedenis onder diens ogen, zoals eveneens de Evangelist Markus zijn Evangelie onder de ogen van Petrus heeft vervaardigd. En heeft de Apostel ook niet juist het Evangelie van Lukas zelf bedoeld, toen hij zich op zijn Evangelie beriep (Rom. 2: 16. 2 Tim. 2: 7), dan bedoelde hij toch zeker een bewerking van de Evangelische boodschap, zoals die ten slotte haar geschiedkundige voorstelling in het Evangelie van Lukas gevonden heeft. Lukas is de Paulinische Evangelist van de kerk.

HOOFDSTUK 1

JOHANNES' GEBOORTE EN JEUGD

In vs. 1-4 laat de Evangelist aan zijn werk een inleiding voorafgaan, waarin hij zich voor hem, tot wie in de eerste plaats zijn Evangelie gericht is, over aanleiding en doel, grondslag en bewerking nader uitspreekt. "In kortheid, eenvoudigheid en bescheidenheid is deze het toonbeeld van een voorrede tot een geschiedkundig geschrift. " Voor ons lezers is het echter een voorafgaande herinnering aan de voorzorg van God voor de optekening van Jezus' geschiedenis en wel door verstandige en betrouwbare mannen.

1. Nadat velen het werk zijn begonnen om een verhaal op te stellen, om een schriftelijk bericht samen te stellen van de dingen, die onder ons Christenen volkomen zekerheid hebben (of: die volgens Gods raadsbesluit onder ons volbracht zijn "Uit 19: 2"), eerst in het leven van onze Heereen Heiland Jezus Christus zelf en vervolgens in de stichting en uitbreiding van Zijn kerk (Hand. 1: 1 vv.);

2. Zoals wij, namelijk wat de gebeurtenissen uit het leven van Christus aangaat, overgeleverd hebben en mondelinge verhalen hebben meegedeeld, die van het begin, van het openlijk optreden van Hem en Zijn voorloper Johannes (Joh. 15: 27. Hand. 1: 21 v. Mark. 1: 1 vv.), zelf aanschouwers en, als de geroepen verkondigers van het Evangelie (Hoofdstuk 9: 2; 10: 1), dienaars van het woord geweest zijn.

3. Zo heeft het ook mij goed geleken om in de klasse van die velen (vs. 1) in te treden en - hebbende alles vantevoren goed onderzocht, zodat ik nog vroeger dan het eigenlijke begin (vs. 2) tot Jezus' en Johannes' ontvangenis en geboorte terugging - vervolgens (liever: in samenhang) aan u te schrijven wat ik zo bevonden heb, voortreffelijke (liever: zeer geëerde Hand. 23: 26; 24: 3; 26: 25) Theofilus (= vriend van God!)

4. Opdat u de zekerheid mag kennen, u mag overtuigen van de onveranderlijke zekerheid en onbestrijdbare betrouwbaarheid van de dingen, van de leer van de Heiland en van Zijn verlossingswerk, waarover u onderwezen bent (vgl. het slotwoord op ons Evangelie).

Het woord "ter hand genomen hebben" is zeer gelukkig gekozen, om de omvang en de moeilijkheid van het doel, dat "velen" zich voorstelden, uit te drukken. In de ogen van Lukas was het bijna een waagstuk om tot beschrijving van deze geschiedenis naar de pen te grijpen. Nu is het wel niet zijn bedoeling een eigenlijke berisping tegen zijn voorgangers uit te spreken, hij plaatst zich integendeel met hen in vs. 3 op één lijn. Aan de andere kant valt het echter vanzelf in het oog dat hij zelf zich niet tot schrijven zou gedrongen gevoeld hebben, wanneer hun arbeid volgens zijn mening al volkomen bevredigend was geweest.

In de omgeving van Theofilus, wiens verblijfplaats wij ons, zoals later zal blijken, in Beneden-Italië moeten denken, hadden vele Christenen van hetgeen de eerste verkondigers van het Evangelie over Jezus Christus verteld hadden, fragmentarische optekeningen uit het geheugen gedaan. Daaruit bleek de behoefte aan een schriftelijke vergoeding voor de

prediking, die men nu miste, van hen, "die van het begin af zelf aanschouwers en dienaars van het woords geweest zijn" en als proeven tot bevrediging van een geheel gerechtvaardigde behoefte waren die optekeningen geenszins te berispen. Omdat echter ieder datgene neerschreef wat hij zich nog herinnerde en zo slechts fragmentarische voorstellingen ontstonden zonder rangschikking en niet altijd betrouwbaar, waren deze onvoldoende. Nu geeft Lukas te kennen in hoeverre hij in staat was beter aan de behoefte te voldoen; want was hij ook niet van het begin af een ooggetuige van Jezus' leven geweest, dan heeft hij toch de geschiedenis van Jezus, de geschiedenis van het Nieuw Testamentische heil, volledig van het begin af, zorgvuldig onderzocht en zo kan hij, tegenover de fragmentarische en ontoereikende optekeningen, een betrouwbaar en geordend, een samenhangend geheel overstellen. Zeer natuurlijk wierp men later die optekeningen weg, toen door het geschrift van Lukas in de behoefte veel beter was voorzien en zo zijn zij geheel verloren gegaan.

De onderzoekingen van de schrijver hebben zich vooral tot drie punten uitgestrekt: 1) hij heeft vooral beprobeerd tot het begin van de gebeurtenissen terug te gaan, tot het uitgangspunt van de zaak van het Christendom, dat hij wilde beschrijven. Hij vergelijkt zich met een reiziger, die de bron van de stroom probeert te ontdekken, die hij daarna in zijn hele loop wil volgen. Dat deed de Apostolische overlevering, zoals die in de kerk in omloop was, niet. Beheerst door de gedachte van de verkondiging van het heil begon zij met het optreden van de Doper en de doop van Jezus. In die vorm vinden wij ze voorgesteld in het Evangelie van Markus en samengevat in de prediking van Petrus voor Cornelius, als ook in die van Paulus te Antiochië in Pisidië (Hand. 10: 37 vv. ; 13: 23 vv.). De schrijver zinspeelt hier op de berichten die in de twee eerste hoofdstukken van zijn Evangelie vervat zijn. 2) Nadat hij zo tot het begin van de Evangelische geschiedenis is teruggegaan heeft hij geprobeerd de hele voortgang daarvan zo volledig mogelijk weer te geven. De Apostolische overlevering daarentegen was wel van zeer fragmentarisch karakter, omdat de Apostelen telkens niet de hele omvang van gebeurtenissen vertelden, maar degenen die het meest overeenkwamen met de bijzondere omstandigheden waaronder zij predikten. Deze manier van verkondiging moest natuurlijk aanmerkelijke leemten hebben. Met het woord "alles" doelt Lukas wel op dat deel van zijn Evangelie (9: 51-18: 14 waarin bij de traditie, zoals wij die in de twee eerste synoptici vinden voorgesteld, een nieuwe rij van feiten en reden en het bericht van een belangrijke reis tot prediking gevoegd wordt, die tot nu toe waarschijnlijk in de openbare mededeling was voorbijgegaan. 3) Hij heeft geprobeerd aan de Evangelische geschiedenis die nauwkeurigheid en juistheid te geven, die natuurlijk bij de overlevering gemist wordt, wanneer die een tijd lang van mond tot mond is gegaan. Het is toch bekend hoe bij zulke mondelinge mededelingen de kanten afgerond, de bouwstenen verplaatst worden. Er is een zorgvuldig, nauwgezet werk nodig om de feiten tot hun plaats terug te brengen, om daaraan de volledige gedaante en de scherpe kanten weer te geven - dat doet dan dit Evangelie (in onderscheiding van de velen, die het ter hand genomen hebben om een verhaal in orde te stellen) en dat bedoelt dan zijn schrijven "in samenhang. "

Ook Lukas heeft voor geboren heiden-christenen geschreven, evenals Markus, maar zijn geschrift doet ons de onderzoeker en geschiedschrijver zien op een hogere trap van ontwikkeling. Geen zendingsvoordrachten voor heidenen, die voor de eerste keer de boodschap horen, maar een meer grondige en volledige voorstelling geeft hij ons, waardoor

Theofilus en de met deze gelijkstaande een aanvulling en bevestiging van het genoten onderwijs moeten ontvangen. Zo brengt hij ook al de lezer tot een vergelijking van het oude verbond met het nieuwe. Zijn mededeling begint in de tempel te Jeruzalem, de Handelingen der Apostelen leiden ons in de wereldhoofdstad Rome, waarin de Apostel, door de verstokte Joden verworpen, het rijk van God predikte en vrij met alle blijdschap over de Heere Jezus leerde; deze zijn de tegenovergestelde punten, de polen om zo te spreken, waartussen zijn verhaal zich beweegt. Hij begint met ons de priester voor te stellen, die in het heiligdom van het Oude Verbond de boodschap van de engel ontvangt, die zich aansluit aan het woord van Maleachi, de laatsten profeet en hem de zoon belooft, die voor de koning over het huis van Jakob de weg zal banen; zo is Jezus ook bij Lukas de Zoon van David, de Koning van Israël en het Nieuwe verbond heeft zijn wortelen in het Oude. Tenslotte wijst de Herrezene uit Mozes en de profeten aan, dat Hij door lijden de heerlijkheid moest ingaan en dat de prediking van bekering en vergeving van de zonden in Zijn naam, van Jeruzalem tot alle volken moest uitgaan. Juist dit schilderen dan de Handelingen der Apostelen, hoe de verhoogde Heiland Zijn apostelen aanwees en door de daad ertoe leidde dat zij van Jeruzalem over Samaria, tot de heidenen de blijde boodschap brachten, die de Joden verwierpen. Ook bij Mattheüs is dit het resultaat, maar pas nadat de koning Herodes, de Farizeeën en Schriftgeleerden, de priesters en oversten, door hun heilloze invloed het grote deel van het volk tot de slechte keuze hadden gebracht. Bij Lukas staat dit bederf van het hele volk veel meer van het begin af vast. Op de trekken van de geschiedenis, die dat verzet van de Joden bijzonder openbaren, richt hij vooral zijn oogmerk. Bij hem wordt heel het volk door de Doper als adderengebroedsel bestraft, niet alleen de Farizeeën en Sadduceeën (3: 7). Het zijn enigen uit het volk, die Lukas niet als Schriftgeleerden en Farizeeën uitdrukkelijk noemt, die de Heere met de eis van het wonderteken verzoeken (11: 16). En reeds Simeon, nadat hij de Heiland als het licht van de wereld heeft geprezen en wel als een heerlijkheid van het volk Israël, verbindt daarmee dadelijk de voorspelling dat Hij gesteld is tot een val en een opstanding van velen in Israël en tot een teken dat tegengesproken wordt. Zo overkomt het de Heere bij Zijn eerste optreden in Galilea, dat Hij dadelijk tot de mensen van Zijn vaderstad moet zeggen dat, wanneer zij de zaligheid van zich wijzen, zich evenals de weduwe te Sarepta en als Naäman de Syriër, ook nu weer de heidense vreemdelingen daardoor gezegend zullen voelen. De vijandschap die Hij te Nazareth moest ondervinden, was dadelijk van het begin af in het klein een voorspel van de vijandschap van de Joden, die de Heere verwierper, zodat hun afval de rijkdom van de heidenen werd. Ook in de bergprediking, zoals Lukas die iets later heeft geplaatst, wordt een andere kant dan bij Mattheüs op de voorgrond geplaatst. Wij lezen hier niets van de woorden waarin de Heere Zijn verhouding tot Mozes en de wet van het Oude Verbond heeft voorgesteld, daarentegen tekent Lukas voor ons de talrijke tegenstanders, waarover de Heere al het ernstig wee laat klinken en heeft daarom als de hoofdzaak slechts die vermaningen aan de discipelen behouden dat zij te midden van deze vijandschap moesten bidden voor de vijanden en barmhartig zijn zoals de Vader barmhartig is. Geheel afzonderlijk wordt ons in de tweede afdeling van het Evangelie, nadat de Heere Zijn aangezicht tot het lijden in Jeruzalem heeft gewend (9: 51 vv.), de tegenstelling voor ogen gesteld tussen degenen die de Heere aanhangen, waarvan Hij gehele beslistheid verlangt en de tegenstanders, die niet als verlorenen begenadigd willen worden en niet willen erkennen wat tot hun vrede dient. Israël is het volk dat tegen zijn Koning protesteert: "Wij willen niet, dat deze over ons Koning is" (19: 14); en na deze tegenstand wordt hij ook overgegeven. Dit sluit

echter niet uit dat Lukas zich van harte houdt aan het woord van de belofte van Jezus, die over Jeruzalem weende, namelijk aan de voorspelling dat de vertreding van Jeruzalem slechts zou duren tot de tijden van de heidenen vervuld zouden zijn (21: 24); zoals ook zijn leermeester Paulus, de Apostel van de heidenen, het vertrouwen vasthoudt en het geheim openbaart dat, nadat de volheid van de heidenen is ingegaan, ook voor het volk van de verkiezing de genade nog niet verloren is (Rom. 11: 25 vv.). Voor een tijd gaat het echter evenals na die grote zendingsprediking van Paulus (Hand. 13: 45 en 48); terwijl de Joden tegenspraken en lasterden, werden de heidenen verblijd. Zo let de Evangelist van de heidenen dadelijk van het begin op alles, wat ons Jezus als de Verlosser aanwijst, niet voor het hele Israël en niet alleen voor Israël, maar als de Heiland van de hele wereld, die, hoewel in de geringheid van de stal en onder het bewind van de keizer van de Romeinse wereld geboren, toch de ware Koning van de hele wereld is. Ook de geslachtslijst, niet van Abraham afgerekend, maar tot Adam en God zelf teruggeleid, moet te kennen geven dat Hij aan de hele mensheid toebehoort. Het is de Heiland die de zondares aanneemt, die al wat verloren is zoekt, het schaap, de penning, de zoon; die de trotse Jood met het voorbeeld van de Samaritaan beschaamt en zich verheugt over de ene vreemdeling, die niet als de negen Joden het danken vergeet, die boven het hoogmoedig Farizeeërsgebed de verzuchting van de tollenaar stelt en die zelfs in het huis van de overste van de tollenaars ingaat, die het oor van de vijandigen knecht geneest en de gevallen Petrus aanziet, die aan het kruis voor de vijanden bidt en de moordenaar begenadigt, wiens afscheid priesterlijk zegenen is (24: 50 vv.). Alle deze trekken heeft alleen Lukas ons bericht. Tonen zij ons hoe zijn meester Paulus hem heeft gescherpt, om juist die betoningen van de vrije genade van Christus jegens de zondaren, alle op te vatten en weer te geven, zo komt het ook in het bijzonder voor in de mededeling van de instelling van het heilige avondmaal, zoals zich Lukas, afwijkend van Mattheüs en Markus, aansluit aan de voorstelling, die wij in Paulus' eerste brief aan de Korinthen (Hoofdstuk 11) lezen. Als discipel van de apostel van de heidenen schildert Lukas ons dus in zijn geschriften hoe uit de moederschoot van het Oude Verbond de verlossing voor de hele wereld is geboren en van Israël op de heidenen is overgegaan.

Is het eerste Evangelie (Mattheus) het bewijs van het recht van Jezus op de Messiaanse heerschappij over Israël, dan is het derde Evangelie (Lukas) het bewijs van het recht van de heidenen om in het Messiasrijk in te gaan.

De oorspronkelijke vorm van de Evangeliën heeft de oorzaak van zijn ontstaan in het doel om het beeld van de lerenden wonderen doende en lijdende Heer aan hoorders en lezers op een manier voor ogen te stellen die geschikt was om geloof in Hem op te wekken. Daardoor ontstond vanzelf ook die indeling van het Evangelie in een Galilese en Jeruzalemse helft. Men wilde geen samenhangend, zich chronologisch ontwikkelend geheel van de geschiedenis van Jezus' leven geven, maar alleen de twee grote beelden van de werkende en lijdende Christus in een kring van Galilese en Jeruzalemse feiten te schrift stellen en deze hoofdverdeling wordt dan ook in het Evangelie van Lukas gevonden. Men heeft gemeend dat de eschatologische reden van het Evangelie (19: 43 vv. ; 21: 20-24) de verwoesting van Jeruzalem vóór zich hadden, omdat het veel duidelijker daarvan spreekt dan de beide vorige Evangeliën, maar deze bepaalde uitspraken van de omkering en verwoesting van de heilige stad door de heidenen worden genoeg verklaard wanneer wij de laatste jaren vóór Jeruzalems verwoesting

aannemen. Terwijl het onweer zich samentrok moesten de voorspellingen van Jezus daarover de Evangelist ook in haar juistere bedoeling duidelijk worden; ook verbiedt het boek, de Handelingen der Apostelen, dat op het Evangelie als een tweede helft volgt, om het na het jaar 70 te stellen. Is de bedoeling van het laatste geschrift om de gang van het Evangelie van Jeruzalem naar Rome, van de Joden tot de heidenen te schilderen, dan moet het onbegrijpelijk voorkomen dat de vervaardiger zelfs niet met één woord op de verwoesting van Jeruzalem zou hebben gewezen. Dit feit toch is de negatieve aanvulling tot het tweede, dat het Evangelie onder de heidenen en te Rome wordt aangenomen, want evenals God Zich in het Evangelie tot de heidenen wendt, zo toont Hij Zijn afkering van Israël, dat het Evangelie verworpen heeft, door de verwoesting van de heilige stad. Zo zullen wij dan in de anders bevreemdende opmerking: Hand. 8: 26 , die zegt dat de stad Gaza woest is, een aanwijzing moeten zien van de tijd van de vervaardiging. Deze aanwijzing heeft alleen zin wanneer het feit van de verwoesting nog geheel nieuw was. Nu wordt volgens Josefus (b. Jud. II. 18. 1) Gaza in het begin van de oorlog verwoest. De verwoesting van Jeruzalem heeft dan als een goddelijke bevestiging van de voorstelling van Lukas' werk, spoedig na zijn verbreiding plaats gehad.

Men heeft gemeend (in de laatste tijd vooral Wieseler), dat Lukas opzettelijk en over het algemeen de bijzondere verhalen in chronologische orde op elkaar heeft laten volgen en heeft daarom zijn Evangelie tot richtsnoer voor de chronologie van Jezus' leven willen maken. Intussen zegt de uitdrukking van de grondtekst, die Luther door "in volgorde" vertaalt cadexhv (bij ons: vervolgens) niets anders dan "in samenhang" (Hand. 3: 24; 11: 4; 18: 23; 21: 1); de Evangelist wil een samenhangend bericht geven, waarin hij niets voorbijgaat wat tot juist begrip van het geheel volgens plan en bedoeling van Zijn werk van gewicht is.

Het woord vormt alleen de tegenstelling van het samenhangende, in orde gesteld geheel tot de fragmentarische optekeningen van de velen. In welk land wij Theofilus met de overige lezers, voor welke Lukas zijn geschriften bestemd had, moeten zoeken, blijkt uit de waarneming dat hij Van Palestijnse (Hoofdstuk 1: 26; 4: 31; 8: 26; 23: 51; 24: 13), Cretensische (Hand. 27: 8 en 12), Atheense (Hand. 17: 2)), Klein Aziatische (Hand. 13: 13; 14: 6) en Macedonische (Hand. 16: 2) plaatsen (zelfs grotere), van zeden en eigenaardigheid een verklaring nodig acht, daarentegen in Sicilië en Italië, (met name Beneden- en Midden-Italië tot Rome) alle plaatsen (Hand. 28), ja zelfs kleine lokaliteiten (vs. 15) als bekend veronderstelt. Wij hebben dus de lezer van het boek in Beneden-Italië te zoeken.

I. Vs. 5-25. Overeenkomstig zijn belofte in vs. 3 en schrijvende als in een tijd dat men onder de gelovigen al de behoefte voelde om behalve die Evangelische verkondiging, die de oorspronkelijke predikwijze van de Apostelen aanbood en die, zoals bekend is, met de werkzaamheid van de Doper en de doop van Jezus begon, ook de eerste beginselen van de Nieuw Testamentische geschiedenis te bezitten, begint Lukas zijn Evangelie met de bekendmaking van de geboorte van Johannes, de Doper, de voorloper van Christus. Een godvruchtig priester, Zacharias, leefde in een stad van Judea, met zijn vrouw Elisabeth, die ook uit een priesterlijk geslacht was, in een kinderloos huwelijk. Hij gaat op een tijd dat zijn priesterklasse weer in dienst is, naar Jeruzalem. Door het lot valt hem voor een dag het ambt ten deel om het reukoffer gedurende de morgengodsdienst in het heilige te brengen. Hier verschijnt de engel Gabriëlaan hem en kondigt hem aan dat zijn vrouw een zoon zou baren,

die hij de naam Johannes zou geven. Als Nazireeër levend en door de genadige werkzaamheid van de Heilige Geest van ‘s moeders lijf in dienst genomen, zou hij velen van de kinderen van Israël tot de Heere, hun God bekeren en voor de Messias, die spoedig kwam, heengaan in de geest en de kracht van Elia. Zacharias schenkt aan het engelenwoord geen volkomen geloof en wordt, omdat hij een teken verlangt, van zijn spraak beroofd, totdat beide, geboorte en naamgeving van het kind zullen hebben plaats gehad. Als hij na volbrachte diensttijd naar huis terugkeert, wordt Elisabeth niet lang daarna werkelijk zwanger, maar zij verbergt zich voor de wereld, totdat de Heere zelf het geheim van haar veranderden toestand bekend laat worden.

5. In de dagen van Herodes de Grote (Slotwoord op 1 Makk. No. 11), de koning van Judea en van het hele overige Joodse land (hij regeerde van 37 tot 4 voor Christus), was een zeker priester, Zacharias (= de Heere gedenkt vs. 72 vv.) - van de dagorde van Abia, de achtste van de 24 klassen waarin sinds de tijden van David de priesters verdeeld waren (1 Kron. 24: 10) - en zijn vrouw was uit de dochters van Aäron, eveneens uit priesterlijk geslacht (de afstamming uit een priesterlijk geslacht was bij de Joden even zoveel als bij andere volken de adel (Josefus)) en haar naam was, even als die van Aärons vrouw (Ex. 6: 23), Elisabeth (= die bij God zweert, Hem getrouw belijdt) (Deut. 6: 13; 10: 20).

6. En zij waren beiden niet alleen uit een edel geslacht gesproten en droegen betekenisvolle namen, maar waren ook wat hun inwendige gezindheid betreft beiden rechtvaardig voor God. Zij legden er zich met ernst op toe om volgensZijn heilige wil te leven, wandelend in al de geboden en rechten van de Heeren, zo als de zede- en ceremoniële-wet die inhoudt, onberispelijk. Evenals Job (1: 1, 8) vermeden zij het kwade, maar erkenden nu ook des te meer de behoefte aan verlossing (Rom. 3: 20) en wachtten op de beloofde Heiland (vs. 68 vv.)

7. En zij hadden, evenals de vrome stamouders van hun volk, Abraham en Sara (Gen. 15: 2 v.), geen kind, omdat Elisabeth al naar haar natuur onvruchtbaar was (Richt. 13: 2. 1 Sam. 1: 5) en zij bovendien beiden in de tijd, waarin de volgende gebeurtenis plaats had (vs. 8), al oud waren: het uitzicht op kinderen was hun dus geheel en al ontnomen (Gen. 18: 11 v.).

Wanneer God het lichaam van de vrouw sloot, deed Hij het om het daarna des te wonderbaarder te openbaren en het duidelijk te laten worden dat het kind, dat zij nu toch nog voortbracht niet de vrucht was van natuurlijke omgang, maar een goddelijk geschenk. In het bijzonder moesten de ouders op deze manier leren om hun zoon van de vroegste jeugd met heilige eerbied en innig deelnemende opmerkzaamheid te behandelen, waardoor dan een voor zijn opvoeding tot profeet noodzakelijke omtuining zich om het kind vormde.

Zie hoe de Evangelische overlevering steeds met haar begin teruggaat, van het optreden van de Doper (Mark. 1: 1 vv. tot de genesis (oorsprong) van Jezus (MATTHEUS. 1: 18 vv.) en nu tot aan de ontvangenis van Zijn voorloper.

Van Zacharias kan niet anders worden gezegd dan dat hij, zoals uit Num. 8: 15 vv. kan worden opgemaakt, nog niet boven 50 jaar oud was. Een dergelijke ouderdom zal ook

Elisabeth hebben en daarop komt het hier hoofdzakelijk aan. Over haar vernemen wij uit vs 36. dat zij met Maria, de moeder van Jezus, verwant was. Dus was of haar moeder uit Davidisch geslacht, terwijl haar vader een priester was, of, wat waarschijnlijker is (Lu 1: 28) de moeder van de maagd Maria behoorde tot de dochters van Aäron, terwijl haar vader Eli een nakomeling van David was. Welke beider woonplaats was kan niet zeker worden aangegeven. De traditie noemt het hedendaagse Ain Karim, driekwart mijl ten westen van Jeruzalem als die plaats; daar bevindt zich een van de schoonste en grootste kloosters van die streek, welks conventgebouw in het noorden en oosten door kale bergen, in het zuiden en westen door een dorp omgeven is. Binnen de kloostermuren is de kerk gebouwd boven de plaats waar het huis van de ouders van de Doper zal hebben gestaan en toont men zijn geboorteplaats onder het hoofdaltaar. Zes honderd stappen van het klooster liggen de ruïnen van een andere kerk, zoals men zegt, daar gebouwd, waar een tweede huis van Zacharia, het huis van het veld genoemd, zal hebben gestaan en Maria en Elisabeth elkaar begroetten (vs. 40 vv.). Deze traditie betekent voor ons minder dan de mededeling in vs. 39 : "in een stad van Juda. " De uitdrukking "stad van Juda" zou voor de naam van de stad zelf gehouden kunnen worden, omdat er werkelijk een plaats Kirbet el Jehud (d. i. stad van Juda) in de Wady Bittir (één uur zuidwestelijk van het vroeger genoemde Ain Karim) is en nu zou de traditie, die met de gedenkplaatsen uit de jeugd van de Doper naar het westen en zuidwesten van Jeruzalem wijst, op goede grond berusten. Wat echter aan die uitdrukking voorafgaat, "naar het gebergte, " wijst ons meer naar het zuiden van Jeruzalem, in de streek van Hebron. Er is een andere lezing, die in plaats van "stad van Juda" de woorden "stad Juta" of "Jutta" geeft en dus het ongeveer 2 uren ten zuiden van Hebron gelegen, in Joz. 15: 55 vermelde stadje van deze naam als geboorteplaats van Zacharias aanwijst. Dit was een priesterstad (Joz. 21: 16); de plaats ligt diep in die landstreek, die sedert de Babylonische ballingschap door de Idumeërs in bezit was genomen (1 Makk. 4: 15 Aanm.) en kan daarom moeilijk de ware woonplaats van de ouders van de Doper zijn. De rabbijnen zouden dus wel gelijk kunnen hebben die de priesterstad Hebron, die op het gebergte van Juda gelegen is Jos (21: 11 en 2Sa 2: 1), noemen. Waarom heeft Lukas zich dan zo onbepaald uitgedrukt en de naam niet dadelijk zelf genoemd? Vast niet omdat hij, zoals vele uitleggers beweren, deze naam niet kende; hij verzekert toch dat hij alles met nauwlettendheid had onderzocht en hij kon in zijn tijd, die zo dichtbij die van de gebeurtenissen was, de naam gemakkelijk te weten komen, wanneer hij die werkelijk niet geweten had. Integendeel schijnt de uitdrukking gekozen in de zin als in Hand. 8: 5 "stad van Samaria", Evenals Lukas daar kon veronderstellen dat zijn lezers aan geen andere denken zouden dan aan de hoofdstad van dit land (Samaria), zo veronderstelt hij ook hier eveneens en de hoofdstad in het gebergte van Juda was juist Hebron.

8. En het gebeurde, volgens onze berekening in het jaar 6 voor Christus 9: 34"), dat, toen hij in de week van 17-23 voor de eerste keer in dat jaar 24: 10") het priesterambt bij de tempel te Jeruzalem 4: 7") bediende voor God, in de beurt van zijn dagorde 1).

Mozes, onze meester, verdeelde de priester in 8 orden en zo bleven zij tot op Samuël de profeet, die met koning David 24 orden instelde. Over elke orde was een hoofd geplaatst en zij gingen, iedere orde een week, naar Jeruzalem om te dienen. Zo verwisselden zij van sabbat

tot sabbat; de ene orde trad af, de andere kwam in haar plaats, totdat de rij ten einde was en het dan weer van voren begon.

Bij de Levitische godsdienst was veel te doen, ook waren de priesters op elke dag met velen, zodat ook hierin alles met orde en eerlijk toeging en niemand een ander hinderde, maar ieder wist wat hij op iedere dag moest doen, zo was de regel gemaakt dat iedere morgen onder de priesters van die dag geloot werd wie dit of dat moest doen. In de Talmud worden vier loten genoemd: het eerste, wie het brandofferaltaar moest reinigen; het tweede zonderde 13 priesters af, wie het lam slachten, wie het bloed sprengen, wie het reukaltaar reinigen, wie de lampen toebereiden zou, enz. ; het derde lot was over het reukoffer, tot welk lot altijd nieuwe priesters kwamen die vroeger nog niet gerookt hadden, omdat geen priester in zijn hele leven meer dan eens het reukwerk mocht brengen. Het vierde lot besliste ten slotte wie de door andere priesters (5-13 bij het 2e lot) tot aan de opgang van het altaar gebrachte delen van het lam geheel op het altaar zou brengen.

9. Naar de gewoonte van de priesterlijke bediening, waardoor de verschillende ambtsverrichtingen onder de leden van de zich aan de beurt bevindende priesterklasse verdeeld werden, hem te lote was gevallen (Spr. 16: 33)a) dat hij zou ingaan in de tempel van de Heere, in het heilige, waarin het reukofferaltaar voor het voorhangsel van het allerheilige stond (Ex. 30: 1-6). Het was hem opgedragen om te reukofferen, het reukwerk bij de morgengodsdienst (Ex. 30: 7 v.) te ontsteken, wat tot de meest eervolle en heilige werkzaamheden van het priesterlijk ambt behoorde (Deut. 33: 10 v.).

a) Hebr. 9: 6. b) Lev. 16: 17.

Het is een tedere trek van de consequentie van de theocratische geest, dat in het heiligdom van de tempel der Joden het eerst het onzichtbaar ontstaan van de menswording van God werd aangekondigd, dat eerst de priesterschap van Israël in een van haar meest gewijde organen en bij een heilige functie werd ingeleid in het ontkiemend groot geheim. Een grijs geworden priester was het toegedeeld, eerst weer het profetische Evangelie van de komende Messias te verkondigen, nadat de profetische geest lang had gezwegen en een priesterzoon was er toe bestemd de lange reeks van de Messiaanse profeten als de onmiddellijke voorloper van Christus te besluiten. Wel scheen in deze tijd de tempel geheel te zijn ingenomen door het dode, schijnheilige priesterwezen; maar de geest van de openbaring wist het gezonde orgaan aan het zieke lichaam uit te vinden. Wel is waar was de goddelijke mededeling, die Zacharias in den tempel ontving, als een gefluister van de reine geest van de openbaring, die het valse gehoor van die in dof fanatisme weggezonken priesterschap aanschouwde; als een verzwegen goed moest hij deze verstommend in zijn eenzaamheid meevoeren, om haar voor de profanatie van zijn geordende standgenoten te beveiligen. Maar de theocratie kon toch niet nalaten om de tempel, het uur van het gebed, de ware priester te eren, omdat zij op het punt stond om tegenover het symbolische heiligdom, het wezenlijke en eeuwige te vormen.

10. En de hele menigte, zoveel er bij de godsdienst tegenwoordig waren, was buiten in het voorhof van het volk, biddend op het uur van de reukoffers 28: 8").

Wij twijfelen er niet aan, om als de dag van de week, waarover hier gehandeld wordt, de laatste (23 April) of de Zaterdag te noemen, omdat toch van een hele menigte sprake is, die aan de godsdienst deel nam, wat op gewone dagen wel niet het geval was en dan vinden wij dat de 92ste Psalm de dankpsalm was, die bij de morgengodsdienst door de Levitische zangers werd uitgevoerd. Zeker is de Psalm, wat zijn inhoud aangaat, zo bijzonder toepasselijk als geen andere, om als het ware het klokgelui voor het nieuwe begin van zaken te vormen, dat binnen in de tempel tot stand kwam. Wij maken vooral opmerkzaam op de eerste woorden van onze geschiedenis: "In de dagen van Herodes, de koning van Juda" en vs. 8 vv. in die Psalm: "Dat de goddelozen groeien als het kruid en al de werkers van de ongerechtigheid bloeien, zodat zij tot in de eeuwigheid verdelgd worden. " Zo ook komt vs. 11 : "Maar Gij zult Mijn hoorn verhogen zoals een eenhoorns" goed overeen met Zacharias later lofgezang (Luk. 1: 69): "En heeft een hoorn der zaligheid voor ons opgericht in het huis van David, Zijn knecht. " Zo is ook Zacharias zelf een toonbeeld van wat in vs. 14 vv. staat: "Die in het huis des Heeren geplant zijn, die zal gegeven worden te groeien in de voorhoven van onze Gods" enz. Maar ook wat zijn oorsprong aangaat is juist deze Psalm van hoge betekenis. Hoe troosteloos was de tijd van de vrome koning Josia, hoe vergeefs zijn bemoeiing om zijn geslacht en zijn volk te redden van de dreigende ondergang 23: 27). Maar toch heeft hij met zijn geloof zijn huis niet op zand gebouwd. Na ongeveer 618 jaren wordt de verwezelijking voorbereid van wat zijn troost en zijn hoop voor de toekomst geweest is.

11. En hij zag, niet in een gezicht, maar werkelijk en lichamelijk, een engel van de Heere, namelijk Gabriël (vs. 19. Dan. 8: 16. 9: 21), die aan de rechterkant van het reukofferaltaar stond, d. i. van de zuidzijde 13: 9"), dus daar waar zich de gouden kandelaar bevond (Ex. 40: 22 vv.)want tot deze stond hij als een van de zeven geesten van God (Openbaring . 1: 4; 4: 5.) in nadere betrekking. Door deze standplaats die hij innam tegenover Zacharias, maakte hij bekend van waar hij was (vs. 19).

Opzettelijk is Gabriël gezonden; want hij had de profeet Daniël (9: 24 vv.) de tijd van de Messias aangekondigd; zijn tegenwoordige verschijning was dus een teken dat die oude periode was geëindigd.

12. En Zacharias zag hem en werd ontroerd (Richt. 6: 22; 13: 6, 20 vv. Dan. 10: 7 v. Luk. 2: 9. Mark. 16: 5) en hij was bevreesd voor wat komen zou.

Aan de ene kant wordt in deze vrees bij het onmiddellijk aanschouwen van verschijningen uit de onzichtbare wereld het gevoel van standvastigheid uitgesproken. Zonder zonde zou de mens in het goddelijke zien wat hem verwant is en in plaats van vrees slechts gevoel van verrukking hebben. Aan de andere kant wordt in die vrees ook de vatbaarheid uitgedrukt voor de opvatting van deze tegenstelling tussen het reine en het onheilige en hierin heeft zij haar edele kant. Daarom wordt deze vrees voor God nooit als iets berispingwaardigs voorgesteld, maar wordt zij het begin en het einde van alle wijsheid genoemd (Ps. 111: 10. Jes. 11: 2). Deze vrees voor God, die met liefde zich verdraagt (Openbaring . 1: 17), is daarom niet te verwarren met die vrees die de geest van de dienstbaarheid teweeg brengt. De laatste is vrees voor God, die verkeerd is, de andere zou men vrees voor zichzelf, of vrees van God kunnen noemen.

13. Maar de engel zei tot hem: Vrees niet (Hoofdstuk 2: 10. MATTHEUS. 28: 5. Openbaring . 1: 17. Dan. 10: 19) Zacharias! U heeft integendeel reden om u te verblijden; want uw gebed, zowel dat wat u te voren om de huwelijkszegen, als ook dat, wat u nu door uw reukwerk in de naam van het volk heeft gedaan en met hen om de komst van de Verlosser gebeden heeft, is verhoord en uw vrouw Elisabeth zal u ter vervulling van de eerste bede een zoon baren en u zult ten teken dat nu de tijd is gekomen dat al Gods welbehagen zich tot Zijn volk wendt ter vervulling van de Messiaanse profetieën, hem de naam Johannes geven (= welbehagen van God, Gotthold) en vgl. 1 Kron. 3: 15. 2 Kron. 17: 15; 23: 1; 28: 12. 2 Kon. 25: 23. Jer. 40: 8 vv. Neh. 12: 13).

Zoals volgens vs. 7 niet is aan te nemen dat de vrome priester nu nog om kinderen heeft gebeden, zo kan hij het minst bij het reukwerk in zijn ambtsverrichting zo’n bijzondere zaak tot een onderwerp van zijn gebed hebben gemaakt. En toch moet het "uw gebed" verstaan worden van dat wat zo even bij het priesterlijk roken door hem was uitgesproken en in welks gemeenschap ook het daarbuiten verzamelde volk stond. Dit ambtsgebed had betrekking op het hoogste belang van het hele Israël, namelijk op de Messiaanse redding van het volk (Ps. 14: 7), op het "Uw koninkrijk kome. "

Dat gebed, zegt de engel, was verhoord; want reeds was de komst van den Messias voor de deur, tot wiens voorloper hij bestemd was, die aan Zacharias als zoon zou worden geboren.

Wat een blijde boodschap! Nu werden de zo lang eenzaam gelaten Zacharias en Elisabeth gesteld tot een Abraham en Sara en dat zonder een voorafgaande belofte, geheel ongedacht en onverwacht. Zeker, God overtreft Zichzelf altijd in Zijn werken. De schepping is heerlijk, maar wat is zij bij de tweede, de nieuwe schepping? En in deze volgt ook nog altijd op de een heerlijkheid een andere, die nog groter is. Zo horen wij dan hier de inhoud van het gebed van Zacharias, welks verhoring de engel hem aankondigde; het was een bepaald gebed geweest om een kind, om een zoon. Zacharias had niet enkel in de tempel gebeden, maar ook in zijn huis en nu heeft men in huis om veel te bidden, maar er kan een gebed bij uitnemendheid zijn, dat bij ons boven alle andere gebeden gaat en mag gaan. U weet, de priesterstand onder Israël bleef niet voortbestaan door vrije keuze, maar door erfrecht. Als een priester zonder opvolger bleef, dan verviel het voorrecht van zijn huis aan een ander. Een priester mocht dus in zijn huis bidden om de echtelijke zegen, zoals hij in de tempel bad om de zegen over zijn volk. Ook bleek het uit de verhoring, dat hij om een zoon had gebeden, door een overtuiging van de Heilige Geest. De wereld noemt het dweperij wanneer iemand zegt aanhoudend gedreven te zijn tot een bepaald gebed en zich ook verzekerd houdt van de verhoring; maar wij geloven graag dat er godvruchtige mensen zijn geweest en nog zijn, die, ofschoon door de arts opgegeven, zichzelf volkomen overtuigd hielden van genezen te zullen worden en genezen werden. God geeft Zijn kinderen zoveel in het hart, waar de wereld geen denkbeeld van heeft of hebben kan! Christus heeft Zijn discipelen de Heilige Geest beloofd, die (zei Hij tot hen) de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet, maar u kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn (Joh. 14: 17). Zacharias en Elisabeth hadden om een zoon gebeden, maar dit was reeds lang geleden. Zij waren nu oud en wel bedaagd en baden niet meer om wat God door Zijn natuur hun kennelijk weigerde. Zij hadden de hoop allang opgegeven, maar voor God is een gedenkboek; Hij vergeet de gebeden van Zijn kinderen niet.

Als wij het gebedene al hopeloos loslaten en voor altijd uit het oog verloren hebben, dan toont God vaak dat Hij het voor ons bewaard heeft. Ja, als wij moe zijn van bidden en niet meer bidden, ja er niet meer aan denken, laat God ons niet zelden weten: uw gebed is verhoord. Het is ook onmogelijk dat een kind van God tevergeefs zou bidden, maar tijd en wijze, ja de plaats is van de Heere. God geeft de vreugde op zijn tijd en wijze, maar dan ook de volle vreugde; dat mogen wij op aarde misschien niet, dit zullen wij in de hemel zeker ondervinden.

14. En er zal ten gevolge van de geboorte van uw zoon blijdschap en verheffing zijn en velen zullen zich, niet alleen in deelneming als vrienden (vs. 58), maar meer nog om de kennis van de zaligheid, waartoe hij hen brengt (vs. 77) over zijn geboorte verblijden.

Dat is zo veel gezegd als dat deze geboorte de mens een bijzonder nut zal aanbrengen; want de engel spreekt van tweeërlei vreugde. De ene is die van de ouders. Deze is een natuurlijke vreugde geweest, dat zij in hun ouderdom een zoon zouden hebben, maar vooral zal zich de onvruchtbare Elisabeth hebben verheugd, die zo lange tijd de vloek en de smaad heeft moeten dragen dat zij onvruchtbaar was en daarom andere vrouwen moest ontvluchten als een uil de vogels. Deze is de een vreugde, die vader en moeder over dit kind hebben gehad, maar de andere vreugde is nog groter, dat ook anderen zich over dit kind zonden verheugen, niet alleen over zijn geboorte, maar over zijn ambt, dat God nu een zo troostvolle prediker heeft laten optreden, die met zijn vinger op Gods Zoon kon wijzen en vergeving van de zonden kon beloven aan allen die Hem zouden aannemen en in Hem zouden geloven. O wat een zalige oren, wil de engel zeggen, zullen die zijn, die de stem zullen horen: "Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt!" Hoe zalig zullen de ogen zijn, die de zalige vinger zullen zien, waarmee hij op het offer zal wijzen, dat voor de zonde van de wereld zal worden geofferd.

15. Want hij zal groot zijn voor de Heere, naar Zijn oordeel en naar Zijn maat gemeten (Hoofdstuk 7: 28). Noch wijn, noch sterke uit ooft, palm, vruchten enz. bereide bedwelmende drank zal hij drinken. Hij zal leven als een, die door zijn hele leven een verloofde van God zal zijn (Num. 6: 1 vv. Richt. 13: 5. 1 Sam. 1: 12) en hij zal met de Heilige Geest vervuld worden, ook van zijn moeders lijf aan; daar al is hij onder goddelijke invloed getreden; deze zal hem opvoeden en leiden en met nodige gaven tot volvoering van zijn ambt toerusten!

Wie is groot voor de Heere? 1) Die wat hij is, niet is uit zichzelf is, uit eigen lust, eergierigheid, vleselijk gevoel van kracht, maar door de leiding van de Heilige Geest en de drang van de goddelijke liefde - in het kort, niet hij, die zichzelf, maar die God groot maakt; 2) hij, die een goddelijk beroep heeft, dus een werktuig van God is, om vele zielen te bekeren, Gods rijk uit te breiden, voor de hemel te werken; 3) hij, die in dit beroep getrouw is, zodat hij daarom graag alles op zich neemt wat God over hem beschikt: ontbering, lijden, strijd. Daarnaar moet het onderscheid tussen ware en ingebeelde grootheid worden afgemeten.

In het Nazireaat komt het strenge karakter van de wet geconcentreerd voor; Johannes was geroepen om dit uit te drukken en als het ware de slotsteen van het Oude Testament te zijn. Deze vorm van vroomheid is echter, omdat een hemelse verschijning die als een voorrang aan Johannes opdraagt, nog niet de hoogste, integendeel omgekeerd wordt die daarom hun ten

plicht gemaakt, omdat die bij heel zijn roeping en bestemming past. De wijsheid van God neemt iedere persoonlijkheid in haar individualiteit (eigenaardigheid) en haar omgevingen en eist niet van ieder, noch geeft aan ieder alles.

Wanneer Johannes al in moeders lijf vol van de Heilige Geest moest worden, dan is duidelijk verondersteld dat de vrucht van het lichaam niet alleen ziel, maar ook geest heeft, want de menselijke geest is het orgaan tot opneming van de goddelijke. Vaak ook plaatst de Schrift verborgen gebeurtenissen, die bovenal den Geest aangaan, in het leven en de moederschoot, vooral afzondering en heiliging tot hoge roeping (Jes. 49: 1, 5. Jer. 1: 5. Gal. 1: 15) en zowel gelovige liefde van God (Ps. 22: 10; 71: 6) als zichzelf verwoestende afkeer van God (Ps. 58: 4. Jes. 48: 8), worden minstens zonder grensbepaling in de tijd van de jeugd terug gedateerd, om van Gen. 25: 22. Hos. 12: 4. Luk. 1: 41 te zwijgen.

16. a) En hij zal in zijn later ambtsleven velen van de kinderen van Israël - hoewel in vergelijking met de grote menigte, welke zich verharden zal, slechts weinigen - bekeren tot de Heere hun God, zodat zij in geloof het hun aangeboden heil aannemen.

a) Mal. 4: 6. MATTHEUS. 11: 14.

17. En a)hij zal, wat zijn ambt en roeping aangaat, voor Hem, voor de Heere heengaan, die onder Zijn volk verschijnt in de Messias, die komt (Tit. 2: 13) ter vervulling van hetgeen in Mal. 3: 1; 4: 5 v. is geprofeteerd, in de geest en de kracht van Elias, om te bekeren de harten van de gelovige voorvaderen van dit geslacht tot de kinderen, zodat zij deze werkelijk voor hun nakomelingen kunnen aanzien en de ongehoorzamen van deze tijd, die het bijna hebben verleerd om naar de beloofde Heiland met waar verlangen uit te zien, tot de voorzichtigheid van de rechtvaardigen (Hoofdstuk 10: 24), om voor de Heere een toegerust volk te bereiden, dat gewillig en geschikt is Hem bij Zijnverschijning aan te nemen (Jes. 40: 3 vv.).

a)MATTHEUS. 3: 2. Mark. 9: 12.

Het is een merkwaardig bewijs van de goddelijke wijsheid dat Johannes als de tweede Elia wordt aangekondigd. Deze naam is de eerste aanwijzing van zijn roeping, zijn strijd, zijn lot. Zoals Elia zou hij optreden als hervormer van een zeer verdorvene natie. Zoals Elia zou hij optreden tegen de valse goden van zijn eeuw. Zoals Elia zou ook hem verwerping, vervolging, maar ook erkenning ten deel worden. De overeenkomst van Johannes met Elia valt meteen in het oog wanneer wij niet alleen op de kleding en leefwijze, maar ook op de geest en het karakter van de boetprediker letten. Het verschil, dat vooral daarin bestaat dat de tweede Elia geen wonderen deed, is te verklaren uit het eigenaardige van zijn betrekking tot de Messias. Waar deze verschijnt als profeet, machtig in woorden en werken, kon Zijn wegbereider geen tekenen doen, of de opmerkzaamheid zou verdeeld worden en tot een vergelijking zou aanleiding gegeven zijn, die noodzakelijk ten nadele van een van de beide moest uitvallen. Wie zich ergert, dat om het hoofd van de grootste van de Oud-Testamentische profeten geen krans van wonderkracht schittert, vindt het antwoord in Joh. 10: 41.

De vaderen zijn de vrome ouden, die voor God wandelden en op de Heiland wachtten; van deze waren de kinderen, het geslacht van Johannes tijd, afgevallen en zij hadden de voorzichtigheid van de rechtvaardigen voor ongeloof geruild. Nu moeten de harten van de kinderen weer worden als de harten van de vaders; in God, de Heere, zullen vaders en kinderen verenigd elkaar terugvinden (Jes. 1: 26). De voorzichtigheid, de gezindheid van de rechtvaardigen leidde tot de beloofde Verlosser, want alleen in Hem hadden zij gerechtigheid. Deze gezindheid moest door de boetprediking en aankondiging van Johannes bij het afvallige, ongelovige volk weer worden opgewekt. Daardoor werd de Heere een toegerust volk toebereid. Het verbondsvolk moest in deze adventstijd nog eenmaal de leiding van de Vaders tot de Zoon, die door het hele Oude Testament is op te merken, met kracht gewaar worden en de harten moesten voor de Heiland opgewekt worden tot lof en prijs, evenals vroeger het hart van David, de man die Hem zo welbehagelijk was, als hij Hem met snarenspel verheerlijkte.

18. En Zacharias kon die boodschap niet geloven, hoewel die hem op de heilige plaats en in een heilig uur door de mond van een hemelse prediker bekend was gemaakt; hij wenste nog een uitwendig zichtbaar teken als onderpand voor de zekerevervulling van wat hem hier werd toegezegd. Daarom zei hij tot de engel: Hoe, aan welk teken (Gen. 15: 8) zal ik weten dat mij nog een zoon zal worden geboren (vs. 13)? Het is toch zo’n moeilijke zaak om te geloven, want ik ben oud, zodat ik geen hoop op kinderzegen meer maken kan en mijn vrouw is ook oud, zodat van haar kant het zelfs onmogelijk schijnt, dat uw woord bewaarheid zou worden. (Gen. 17: 17; 18: 12).

In zulke ogenblikken, waarin de dienaar van God plotseling als nabij wordt aangekondigd de lang gewachte toekenning van een groot goed, over welks gemis hij zich al lang meent getroost te hebben, openbaart zich gemakkelijk de hele gevoeligheid van zijn ziel in ene snelle reactie. De vrede, die hij in het gemis gevoelt, is hem nu zo dierbaar geworden, hij voelt zich zo goed, vrij en trots in het gemis van het wereldse, dat hij als zijn levenslot uit Gods hand heeft aangenomen en zou niet graag weer in de oude strijd worden teruggeworpen. Daarbij komt dat in de regel nog een overblijfsel van smartelijke herinnering onverdelgd op de bodem van zijn ziel ligt. Hij achtte zich eens door de Voorzienigheid gekrenkt, maar hij moest, gedrongen tot overgave aan Gods wil, dit gevoel bestrijden, veroordelen, doden; maar nu bij de verrassende aankondiging flikkert de gedoofde vlam van die ontevredenheid nog eens weer op. Zo wordt uit verschillende gewaarwordingen een sterk affect geboren, een krampachtige beweging van het gemoed, die de belofte van zich schijnt te stoten. Zo maakte Abraham aanmerkingen, toen Izaak hem beloofd werd; Mozes scheen niet meer vol vreugde bereid te zijn het hoogste ideaal van zijne jeugd te verwezenlijken, namelijk Israël te verlossen. Een dergelijk gevoel uit Zacharia. Hij had wel reden om te vragen: hoe zal dat kunnen gebeuren? Want ik ben oud en mijn vrouw is nog ouder? Maar hij verjaagt geen verklaring, hij wil een teken: "Hoe zal ik het weten?" De verschijning schijnt voor hem geen voldoende teken te zijn.

Treurig, niet waar, dat wij bij de allereerste openbaring van God aan de mens, na zoveel eeuwen van stilzwijgen, meteen het ongeloof ontmoeten. Men was de openbaring van God ontwend en wat erger is, zelfs de godvruchtige mensen waren ontwend aan de belofte van God en daarmee aan het geloof. Zacharias had om een zoon gevraagd en nu hij hem

ontvangen zou, maakt hij moeilijkheden, waaraan hij vroeger niet dacht; maar zo ongelovig is onze natuur, dat, als wij geloofd hebben wij naderhand verwonderd zijn dat wij geloven konden en als wij gebeden hebben en ons gebed verhoord zien, van deze verhoring schrikken. De reden hiervan is dat God ons niet verhoort in ons bidden en denken. Zacharias had zich niet kunnen voorstellen dat zijn gebed zo laat en op deze, alle zijn gedachten te bovengaande manier, verhoord zou worden; daarom schrikt hij voor de zaak. Toen Stefanus bad om vergeving voor zijn moordenaren dacht wel niemand van de broeders dat de Heere deze bede van zijn getrouwe dienaar niet verhoren zou; maar toen zij nu werkelijk verhoord werd, toen de woedende Saulus zelf in een Apostel veranderd werd, schrokken de broeders allen van deze zaak, zodat in het begin bijna niemand Paulus voor een discipel wilde erkennen. God heeft zich de manier hoe Zijn belofte en onze gebeden te vervullen, voorbehouden en deze is altijd tegen onze berekeningen en verwachtingen in. In plaats dat wij daarop nu bedacht zijn en ons bereid houden op onverwachte en verrassende tussenkomsten en uitkomsten van God en daarmee wakend blijven in het geloof, verliezen wij ons geloof als God met Zijn verhoringen tot ons komt. Hier weer ondervinden wij dat als wij geloven, een kracht ons draagt, die, zodra zij van ons geweken is, ons verbaasd doet staan dat wij zulke dingen doen konden als wij deden. De ongelovige bidder Zacharias was bij deze verrassende verhoring van God zijn geloof en zijn kracht kwijt; hij was nu weer als ieder ander mens, een Simson, wiens haarlokken afgesneden zijn. Het was alsof hij had vergeten dat hij om een zoon gebeden had. Hij vraagt een teken "want (zegt hij) ik ben oud en mijn vrouw is al ouder. " Hoe kan dit, Zacharias! Heeft u niets anders te antwoorden? Wat u daar zegt is immers algemeen bekend en om zo iets te zeggen, had u niet nodig een godvruchtig man, een priester, een bidder te zijn.

19. En de engel antwoordde en zei tot hem: Ik ben Gabriël (= man van God), die voor God sta (1 Kon. 17: 1) en ben in deze eigenschap, als dienaar van de allerhoogste God uitgezonden, om tot u te spreken en u deze dingen, die ik vantevoren (vs. 13 vv.) gezegd heb, te verkondigen en nu wil u mijn verschijning voor een toereikend onderpand de zekerheid van het meegedeelde beschouwen.

Overal waar van de engel Gabriël wordt gesproken (Dan. 8: 16. 9: 21. Luk. 1: 19, 26) vinden wij hem als verkondiger van goddelijke raadsbesluiten en wel alleen van hoogst belangrijke raadsbesluiten, die op de Messias of op de Anti-messias (Antiochus Epifanes) betrekking hebben. Behalve Gabriël wordt in de Heilige Schrift nog slechts één engel met name genoemd, Michaël, en wel eveneens eerst bij Daniël (10: 13, 21; 12: 1), vervolgens ook in het Nieuwe Testament (Judas 1: 9. Openbaring . 12: 7). Het is natuurlijk dat wij in die geschriften, die er hun naam van hebben dat daarin het voorhangsel voor de onzichtbare wereld is weggenomen, de rijkste mededelingen over de engelen vinden, zoals in de Openbaringen van Johannes en bij Daniël, de apocalypticus van het Oude Verbond De (1: 7 en De 7: 1). Opmerkelijk is dat Daniël voor zijn Gabriël, zowel als voor zijn MICHAËL, door het Nieuwe Testament bevestiging ontvangt, ja dat Gabriël in het bijzonder, zoals hij al in Dan. 9 de (verschijning van de Messias voorspelt, in het feit aller feiten, de geboorte van Christus, mee ingetrokken is. Michaël komt overal voor als de wachter en voorvechter van het volk en van de zaak van God tegenover de aan God vijandige geestelijke machten, zo ook als volvoerder van de goddelijke raadsbesluiten, zoals Gabriël de aankondiger daarvan is.

Wanneer de engelen bovendien de geschapen werktuigen van de werkzaamheid en de openbaring van God in de wereld zijn en de openbaring als openbaring door daad en woord (wonder en voorzegging) optreedt, dan hebben wij in de beide alleen met name genoemde engelen, de hoofdvertegenwoordigers van het werk van de engelen: Michaël is de man van de daad, Gabriël die van het woord.

21. En het volk, buiten in het voorhof (vs. 10), wachtte, nadat het gebed geëindigd was, op Zacharias, totdat hij, zoals de priester die het reukwerk moest waarnemen gewoonlijk deed, de zegen 28: 8") zou uitspreken en zij waren verwonderd dat hij zo lang vertoefde in de tempel; de priesters toch vertoefden niet langer in het heilige dan tot het verrichten van hun bezigheden volstrekt nodig was, maar hier had het gesprek met de engel enige tijd meer ingenomen.

22. En toen hij uitkwam en wilde doen waarop het volk nog wachtte, kon hij tot hen niet spreken; de stem weigerde hem haar dienst tot het uitspreken van de zegen. En zij, van deze sprakeloosheid dadelijk de ware oorzaak vermoedend, bekenden dat hij een gezicht in de tempel gezien had, een verschijning van God en van een engel had gehad. En hij van zijn kant wenkte hen toe, gaf hen door gebaren te verstaan wat zij al vermoedden en bleef stom, zodat niet slechts nu een ander priester voor hem moest intreden, maar hij ook gedurende geruime tijd voor het waarnemen van zijn priesterambt ongeschikt was.

23. En het gebeurde toen (volgens onze berekening reeds aan de avond van dien dag) de dagen van zijn bediening vervuld waren, als de week waarin de orde van Abia aan de beurt was geweest ten einde was, dat hij naar zijn huis te Hebron ging, waar hij ongeveer op 24 April ‘s avonds aankwam.

25. Zo, doordat ik zwanger ben geworden, heeft mij de Heere gedaan in de dagen, waarin Hij mij aangezien heeft en in Zijn genade besloten heeft, om a) mijn versmaadheid onder de mensen, de smaad, die ik om mijn onvruchtbaarheidonder de mensen moest dragen, weg te nemen. Omdat mijn zwangerschap een buitengewoon genadewerk van God is, zou het mij niet voegen als ik zelf daaraan onder de mensen bekendheid gaf en pronkend mij aan hen ging vertonen. De Heere zal wel weten wanneer Hij, wat ik moet verborgen houden, voor de wereld openbaar moet laten worden en de tot hiertoe eerst in het verborgen van mij weggenomen smaad ook in het openbaar van mij wil wegnemen.

a)Gen. 30: 23. Jes. 4: 1

God had haar aangezien en gezegend, dat erkende de gelukkige Elisabeth wel; daarom, hoezeer zij ook verheugd was omd van haar smart bevrijd te zijn, was zij toch het ijverigst bezig haar Heer in de stilte te prijzen en verbreidde zij niet haastig de haar geschonken genade; welke veel hogere genade haar nog wachtte en tot wie zij het eerst van de vrucht van haar lichaams zou spreken, vermoedde zij nog niet.

Alle smaad van de wereld moeten wij geduldig dragen en wachten totdat God die wegneemt; ook de rechtvaardiging van onze eer voor de mensen moet van God komen.

II. Vs. 26-38. Zes maanden vóór de ontvangenis van Johannes zal het nu ook komen tot de ontvangenis van Hem voor wie hij de weg moest bereiden; want is eens de morgenster aan de hemel te zien, dan moet de zon snel opgaan. Een ander beeld, nog heerlijker dan het vorige, ontrolt de Evangelist voor ons, wanneer hij ons naar Nazareth in Galilea tot de verloofde van Jozef, tot de maagd Maria leidt, die wij ons, evenals Jozef zelf, moeten denken als gesproten uit Davids huis zonder tekortdoening aan de zijdelingse verwantschap met Elisabeth, de dochter van Aäron. Tot haar komt de engel met die groet, die sinds die tijd duizenden hebben nagezegd en in verkeerde godsdienst hebben gebeden. Als haar ootmoed over die groetenis verschrikt, belooft hij haar de genade van God, dat zij een zoon zal baren en die Jezus moet heten, Zoon van de Allerhoogste en Davids Zoon, die over Jakob koning zal zijn en in eeuwigheid zal heersen. Ook Maria beantwoordt de engelenboodschap met de vraag, hoe dat gebeuren zal. Dat is echter volstrekt geen eisen van een teken als bij Zacharias, uit kleingelovige twijfel, maar het is het noodzakelijk antwoord, waarin haar kuisheid om ontdekking vraagt; en als zij die ontvangen heeft en, zonder dat te eisen, nog bovendien een teken heeft gekregen, namelijk de mededeling van hetgeen Elisabeth is overkomen, buigt zij zich van harte voor haer Heer als Zijn dienstmaagd. Daar is verder geen tegenstreven van edele praalzucht, waarbij de ootmoed zichzelf bederft, maar alleen in hele overgave van het geloof willend wat de Heere wil, stelt zij ons de reinste, volkomenste vatbaarheid voor de zaligheid van boven voor ogen.

EVANGELIE OP DE DAG VAN MARIA BOODSCHAP Vs. 26-38

Deze dag, naar de datum van het Kerstfeest 9 maanden achterwaarts op de 25ste Maart gesteld en pas in de 7de eeuw na Christus vermeld, was oorspronkelijk de dag van de vleeswording van Gods Zoon (incarnationis) of van de ontvangenis van Christus In veel landen, zelfs nog in de Middeleeuwen, gaf het het begin van het kerkelijk jaar aan, totdat de steeds meer toenemende verheerlijking van Maria hoofdzakelijk het stuk van de aankondiging aan deze (annunciationis), of van de begroeting door de engel aspasmou caritismou beschouwde. In de Evangelische kerk heeft zelfs het Hervormde Zwitserland de dag enigermate moeten erkennen; maar dit is nu bijna geheel te niet. "Het is een bijzonder samentreffen, dat het feest van Maria boodschap midden in de lijdensweken valt. Wij zijn met het einde van het leven van Christus bezig; onze ogen richten zich naar Golgotha, op Zijn kruis, op Zijn graf. Nu moeten wij op de dag van de aankondiging de ogen achter ons slaan op het begin van Zijn leven, naar Nazareth. Maar begin en einde van het leven, ontvangenis en dood zijn elkaar niet zo vreemd als op het eerste gezicht lijkt. Begin en einde van het leven zijn als de gesloten kiem en zijn ontwikkelde vrucht; het einde van het leven wordt ons pas duidelijk, gewichtig en heerlijk, als wij zien, wie Hij is, die voor ons lijdt en sterft, wat een persoon de dood voor ons heeft gesmaakt en wat een oneindige waarde het lijden door deze persoon heeft verkregen. "

26. En in de zesde maand, nadat Elisabeth haar zoon had ontvangen, d. i. op 25 Maart van het volgende jaar 5 voor Christus, werd de engel Gabriël 1: 19") door God gezonden naar een stad in Galilea, Nazareth genoemd 2: 23").

U voelt de tegenstelling van deze verwijderde onaanzienlijke plaats met het heilige van de tempel, waarin de engel aan Zacharias verscheen. In plaats van op te klimmen in uitwendige heerlijkheid, zien wij deze helemaal verdwijnen. Wij worden voorbereid op de komst van Hem die geen uitwendige heerlijkheid had en niet nodig had, omdat Hij innerlijk de heerlijkheid zelf was en deze openbaren zou, niet in heerlijkheid van uitwendige schoonheid en pracht, maar in heerlijkheid van waarheid en kracht, in goddelijke heerlijke woorden en daden.

27. Tot een maagd uit het geslacht van David (Hoofdstuk 3: 23 vv.), die ondertrouwd, als bruid verloofd was met een man, Jozef, die eveneens uit het huis van David was (MATTHEUS. 1: 2 vv. 20; en de naam van de maagd was Maria 15: 20").

Terwijl Johannes als Zoon van de belofte uit een vroom maar gedurende lange tijd onvruchtbaar huwelijk, evenals Izak, Simson en Samuël onder medewerking van de verwekkende daad van de mans geboren moest worden, komt de Messias daardoor in de mensheid, dat Hij van een door God verkoren maagd door de Heilige Geest ontvangen en daarna door haar gebaard moest worden.

De geboorte van de Doper had even als die van Izaak plaats door middel van een hogere inwerking, maar daarbij werd de natuurlijke orde juist niet voorbijgegaan. De geboorte van Jezus daarentegen is, wat haar wezen aangaat, van scheppende aard en te plaatsen naast het intreden van de eerste mens in de wereld. Terwijl nu God in Jezus een nieuwe mensheid schept, bewaart Hij evenwel zorgvuldig de band waardoor de beginner daarvan met de oude mensheid in samenhang moet staan. Evenals Hij bij de eerste schepping het lichaam van de mens juist niet naar al zijn delen heeft geschapen, maar hem uit het stof van de aarde heeft gevormd, dat al vroeger aanwezig was en welks meester Adam moest worden, zo heeft Hij, bij het intreden van de tweede Adam in de wereld, diens lichaam niet in de eigenlijke zin van het woord geschapen, maar uit de schoot van een menselijke moeder voortgebracht, zodat de organische verbinding tussen het hoofd van de nieuwe mensheid en de natuurlijke mensheid bewaard blijft, welke laatste volgens Zijn roeping door Hem op de hoogte van zijn eigenaardig standpunt moest worden gebracht.

Maria, de edele maagd uit Davids koninklijk geslacht, wel arm en gering voor de wereld, maar kostelijk en uitverkoren voor de Heere, rijk in kinderlijke ootmoed, tedere innigheid en gelovige overgave, was de vrouw die uitverkoren was om de moeder van de Heiland te worden. In haar ontwikkelt zich de tederste en edelste bloem van de vrouwelijkheid, in haar verwezenlijkt zich de hoogste bestemming van de vrouw; daarom is ook in haar het hele geslacht gezegend. Zij is als moeder van de tweede Adam, met wie de nieuwe ontwikkeling van het menselijk geslacht begon, het tegenbeeld van de eerste vrouw, een moeder van alle levenden (Gen. 3: 20) in hogere zin. Al in de lange rij van haar voorvaderen heeft de Heere haar verkoren: haar gold enigermate de roeping van Abraham, de zalving van David; want de vrouw, in wier moederschoot God zelf de menselijke natuur en gedaante kon aannemen, was het doel van die lange rij van geboorten, die, hoewel mee ingewikkeld in de algemenen vloek van de menselijke zonde (Ps. 51: 7), nochtans gedragen door de zegenende kracht van het goddelijk raadsbesluit, als een gouden keten van lid tot lid door de hele vóór Christelijke

ontwikkeling heenloopt. Maria was het laatste lid van deze keten, waarin de zuiver menselijke voortbrenging ophield en voor de onmiddellijk Goddelijke verwekking, die de hele Oud-Testamentische ontwikkeling besloot, plaats maakte.

Het was een heilig uur toen gebeurde wat ons hier wordt verteld, het uur dat aan de maagd de Zoon, aan de wereld de Heiland, aan de aarde nieuw leven, aan de mensheid de Zoon van God moest geven, het uur van de ontvangenis van Christus, het uur van de neerdaling van het Woord van God, van de Logos (Joh. 1: 1 vv.) op de aarde, in het vlees! Bij het lezen van deze geschiedenis past een heilig ernstige stemming, zij moet met aanbidding en ootmoed worden gelezen.

Niet ten onrechte is deze dag, die de dag van de ontvangenis van Christus is, de "wortel der tijden" genoemd; want al onze zalige tijden en eeuwigheden hebben hun wortel in deze. Het is een dag, die zekere dingen weet, diepe dingen bedenkt, maar zwijgend en stil is, totdat de Kerstdag liederen en tongen met kracht los maakt en het wonder van God in wijde omtrekken ons brengt.

28. En de engel kwam bij haar in de kamer - waar zij thuis bij haar familie woonde en zich volgens de gewoonte van de maagden (2 Makk. 3: 19) afgezonderd hield - en zei bij zijn intreden: Wees gegroet (Lat. Ave), u begenadigde, u met grote genade door God verwaardigde! De Heere is met u, omdat Hij u tot werktuig heeft verkoren bij het volvoeren van Zijn raadsbesluiten (Richt. 6: 12), u bent gezegend, de hooggeprezene onder de vrouwen.

Het woord, dat in den grondtekst staat (eulogein = Kdb) heeft een dubbele betekenis, afhankelijk van of het van de betrekking van het hogere tot het mindere, of omgekeerd van het mindere tot het hogere wordt gebezigd. In het eerste verband betekent het "zegenen", in het tweede "loven en prijzen", dat een gezegend zijn veronderstelt.

In het Protevangelie van Jakobus, een apokrief boek uit de tweede en derde eeuw na Christus, komt Maria voor als enig kind van haar ouders Joachim (Jojakim) en Anna, die lang kinderloos waren geweest. Van haar derde levensjaar zou zij volgens de wil van de ouders in de tempel zijn opgevoed, vanaf haar twaalfde jaar als tempelmaagd door het lot aan Jozef ter bescherming zijn toevertrouwd en in haar vijftiende jaar moeder van de Heiland zijn geworden. Omdat volgens onze berekening Jezus aan het einde van het jaar 5 voor Christus geboren is, zouden 15 jaren terug ons tot het jaar 20 voor Christus brengen, tegen welks einde Herodes de Grote de herbouw van Zerubbabels tempel begon (Slotwoord op 1 Makk. No. 11 d.); de geboortedag van Maria heeft de kerkelijke legende op 8 September gesteld. Wij kunnen, wanneer wij iets willen weten omtrent zaken waarvoor wij geen bijbelse getuigenis hebben, maar ons alleen aan het kerkelijk gebruik willen houden (Joh. 2: 19), jaar en datum van de geboorte wel laten blijven; eveneens heeft ook die opvatting wel enig recht, dat de moeder van Maria uit priesterlijk geslacht afstamde, terwijl de overige bestanddelen van de sage over het algemeen tegen de Schrift zijn (volgens Hoofdstuk 3: 23 heette de vader van Maria Eli) en uit dezelfde geest voortgekomen, die later verder heeft uitgewerkt hoe het driejarig kind in de tempel werd ingeleid (vandaar het feest van het offeren van Maria op 21 November), hier over de vijftien trappen, die tot het heiligdom leidden, met gemakkelijkheid

afsteeg (vandaar de naam van verscheidene kerken in de middeleeuwen, Maria ad gradus) en nu meermalen door engelen werd gespijzigd. Het is bekend hoe de naam van het in de Katholieke kerk zo geliefde gebed Ave Maria zijn oorsprong heeft van het engelenwoord: "Wees gegroet!" De eerste, die van dit gebed melding maakt en voor zijn opname spreekt, is Petrus Damiani in de tweede helft van de elfde eeuw. Tot aan het begin van de 16de eeuw had men genoeg aan de woorden: Ave Maria, gratia plena, Dominua tecum, benedicta tu in mulieribus, dat alleen een herhaling van de woorden van de engel en nog geen gebed naar de vorm was en zich meer bepaald als een lofverheffing van Christus karakteriseerde, toen paus Urbanus IV volgens vs. 42 er bijvoegde: et benedictus fructus ventris tui Jesus Christus! Amen. Pas in het jaar 1508 kwamen er vervolgens de woorden bij, die de groet tot een wezenlijke aanroeping van Maria omwerkten: Sancta Maria, Dei genitrix, ora pro nobis peccatoribus (Heilige Maria, Moeder Gods, bid voor ons zondaren), waarbij de Franciscanen nog voegden: nunc et in hora mortis (nu en in het uur van de dood). Aan een Katholieken rijksvorst, die de Protestanten verweet dat zij Maria de verschuldigde eer niet gaven wanneer zij het Ave Maria niet uitspraken, antwoordde de Nassausche hofprediker Hellmund: "Wij doen dat niet, omdat zij het niet hoort en het ook niet bevolen is; zodra ik echter de genade deelachtig geworden zal zijn, de Heilige Maagd Maria in de hemel te zien, dan zal ik er geen bedenking tegen hebben te zeggen: Ave Maria!"

29. En toen zij hem zag, die opeens bij gesloten deuren in het midden was getreden (Joh. 20: 19, 26) en zich op de meegedeelde wijze (vs. 28) hoorde aangesproken, werd zij zeer ontroerd, niet alleen over zijn verschijning, maar ook in het bijzonder over zijnwoord. Zij vermoedde wel iets over de zin en betekenis, maar juist dat vervulde haar ziel met een vrees, dat zij niets waagde te spreken en niets wist te antwoorden. Zij zweeg en overlegde stil bij zichzelf van wat voor betekenis deze groet mocht zijn. Zij vrtoeg zich af wat voor verheven en diepe betekenis zij had (Mark. 13: 1) en hoe het kwam dat die juist haar ten deel werd, die in zo geringe stand voor de wereld leeft en ook in geestelijk opzicht een zo arm en zwak wezen was?

De gezegende onder de vrouwen: 1) zo arm en toch zo rijk, 2) zo verschrikt en toch zo nadenkend, 3) zo maagdelijk trots en toch zo vrouwelijk volgzaam, 4) eerst zo twijfelend en daarna toch zo gelukkig!

30. En de engel zei tot haar: Vrees niet, Maria, voor mijn verschijning en laat mijn groet niet bevreemden, waarom ik u de begenadigde heb genoemd: want u hebt genade bij God gevonden. U bent tot iets groots door Hem uitverkoren (Jes. 65: 1. Joh. 15: 16. 1 Kor. 1: 27 v.).

31. En zie, u zult ter vervulling van de profetie in Jes. 7: 14 bevrucht worden en een zoon baren en zult (omdat hier nog van de moeder en niet als in MATTHEUS. 1: 21 van de pleegvader gesproken wordt) Hem Jezus noemen.

32. a)Deze zal, wanneer men nu Zijne bestemming zal begrijpen en Zijn heilig wezen zal leren kennen, bij degenen die in Hem geloven, groot zijn en de Zoon van de Allerhoogste

genoemd worden (Jes. 9: 6 v.); en a) God, de Heere, zal Hem de troon van Zijn vader David geven volgens de Hem gegeven belofte (2 Sam. 7: 12 vv.).

a) Jes. 54: 5. b) Ps. 132: 11.

33. a) En Hij zal volgens nog andere profetische uitspraken (Jer. 23: 5; 30: 9. 33: 15. Ezechiël. 34: 23 v. ; 37: 24. Dan. 2: 44; 7: 13 v.) over het huis van Jakob Koning zijn in de eeuwigheid en aan Zijn Koninkrijk zal geen einde zijn.

a) 1 Kron. 22: 10. Ps. 45: 7. 89: 37. Micha 4: 7. Hebr. 1: 8.

Bij langere duur zou de verwarring van Maria zeker in vrees ontaard zijn; die pijnlijke gemoedstoestand (1 Joh. 4: 18) komt de engel voor met zijn "vrees niet" en neemt vervolgens met het: u heeft genade bij God gevonden, de gedachte weer op die in het "begenadigde", d. i. tot voorwerp van goddelijk welbehagen of genade gemaakte" (vs. 28) ligt.

Maria was door de keuze van God de vrouw, wier zaad de slang de kop zou vermorzelen en de maagd waarvan Jesaja voorspelt. En wat God met haar besloten had was in de hemel bekend, voordat zij zelf wist wat haar gebeuren zou. Ook bij alle vrouwen in Israël was het lot van Maria groot en zeer gezegend, zonder dat men het kende; want alle vrouwen in Israël hongerden en dorstten naar de grote eer om de moeder van de Messias te worden, alle erkenden dit moederschap voor de hoogste roem.

Het bevel over de naamgeving wordt later aan Jozef herhaald; de overeenkomst van het een bevel met het andere heeft de kracht van een teken ter geloofsversterking, voor Jozef zowel als voor Maria.

Wat een parelsnoer van de belangrijkste voorspellingen uit het Oude Testament is toch de aankondiging van de Engel! Mozes, David en Jesaja hebben er de woorden toe gegeven. In deze is de geest van alle profeten samengevat en het is een onvergelijkelijk grootse blik, die deze aankondiging opent. Er zijn wel mensen geweest die de naam Jezus of Jozua hebben gedragen, maar niemand was er die ook was wat hij heette, namelijk een Zaligmaker, die Zijn volk zalig maakte van zijn zonden. Wel zijn er mensen geweest die men groot noemde, maar niemand in de volle zin van het woord als Christus, die groot was in Zijn godheid, groot in Zijn mensheid, groot in Zijn wonderen, in Zijn leer, Zijn wandel, groot in Zijn weldaden. Zo groot als onze nood is, zo is ook Zijn hulp groot zonder maat en wij kunnen met Hem groot zijn voor engelen en mensen in alle eeuwigheid. Er zijn ook wel mensen geweest die men om hun gezindheid en manier van handelen kinderen van de Allerhoogste mocht noemen, maar niemand die naar Zijn natuur en Zijn wezen tegelijk de eeuwige Zoon van de eeuwige Vaders, het afschijnsel van Zijn heerlijkheid en het evenbeeld van Zijn wezen was en wiens verdienste daarom van zoveel gewicht is, omdat een enkele bloeddroppel van Hem de zonde van de hele wereld in kracht overtreft. Er zijn ook ten allen tijden koningen geweest, koningen op de troon van David en over het huis van Israël, maar geen koningen in eeuwigheid, aan wier koninkrijk geen einde kwam, geen koningen over het rijk van de natuur en van de genade hier beneden en over het rijk van de heerlijkheid aan gindse zijde, geen koningen van de waarheid

en leidslieden van de zaligheid, geen vorsten van de vrede en van het leven, geen goede herders van de hele mensheid, zoals Jezus Christus dat was.

Het is een zeldzame grootheid, die begint met een stal en eindigt aan een kruis, terwijl de tussentijd met lijden, smaad en smart wordt beladen! Zeldzaam mag zij u schijnen, o wereld, die u een grootheid naar eigen begrippen heeft gevormd, maar deze is toch de ware, zoals ook Jezus Christus, de Zoon van God, die door de engel groot wordt genoemd, ook als mens in Zijn verschijning hier beneden niets anders dan groot geweest kan zijn. De wereld heeft alles zo omgekeerd, dat wij, om de zaken op de ware plaats te brengen, ze nog eens moeten omkeren. De wereld noemt groot wat zichzelf verheft, wat met uitwendige eer is getooid, wat pronkt in de bloei en in de frisheid van het leven. Maar wij noemen dit niet groot, juist het tegendeel, namelijk 1) de vernedering, 2) de smaad, 3) de dood - God is groot, omdat Hij Zich vernederd heeft. Gij die op Uw troon boven de wolken en boven alle hemelen de Verhevene bent, bent Gij het niet nog meer wanneer Gij U diep in het stof tot ons mensen neerbuigt? Wanneer was Gij groter, Zoon van God, toen de Vader door U hemel en aarde en alles, wat daarin is schiep, of toen Gij U en Uw Godheid met een geschapen mensennatuur verbondt? De hoogste grootheid is degene die het hart het sterkst treft: op de troon van Uw almacht, onder de wolken, als de God voor wie duizenden jaren een dag zijn, die alle geslachten bestuurt en regeert kan ik U slechts denken en mijn oog blijft droog; maar denk ik U van deze troon neergedaald in de stal van Bethlehem, dan moet ik wenen en dus bent Gij hier nog groter dan daar, want Gij oefent een grotere macht over mij uit. Verootmoedig, verneder u, o mens, dan bent u God nabij, zeer nabij en daarom groot. - Groot is niet die apostel, die vol geestdrift aan een opgewekte vergadering Christus predikt, maar die is groot, die, als hij de Heere verkondigt, uit de woningen wordt gestoten, met stenen geworpen en, wat nog meer zeer doet dan dit, uitgelachen en toch rustig voortgaat en hetzelfde beproeft op een andere plaats. Zo betaamt het hun gezind te zijn, wien een Heer en Meester voorafgaat met de doornenkroon, de purpere mantel en de rietstok, bespot, gesmaad en gesteld. Deze moeten hun eer zoeken in verachting en zich verheugen wanneer zij door onverdiende smaad Christus gelijk worden. Anders te denken, eer en niet dan eer, lof en niets dan lof te verlangen, dat betaamt alleen de wereld, waarvoor een andere leidsman gaat, namelijk de satan, die zich in zijn trotse vlucht zo ver van God heeft verwijderd dat hij zich nooit kan tegenhouden.

Waarom dan, mijn lieve broeder, waarom wijken zij nog niet van u, de smarten van een voor eer en krenking al te vatbaar gemoed? Waarom zijn deze onder alle voor u het moeilijkst te dragen? "Dat voor mij" - zegt u - "Heb ik dat verdiend?" Laat ons niet onderzoeken wat ieder van ons verdiend zou hebben; ik geloof dat het slecht met ons zou staan, als wij naar verdiensten in de strenge zin van het woord behandeld werden. Kijk toch liever naar Christus, bedenk wat Hij verdiende en wat Hem hier op aarde ten deel werd; wat een recht, wat voor aanspraak heeft u dat het u beter gaat dan Hem en dat men u eer geeft, terwijl Hij smaadheid moest lijden? U moet in het stof, u moet ter aarde, u, die stof en as bent, leer u buigen onder de smaad die op u drukt, of liever, leer dat de smaad, die u de gesmade Jezus gelijk maakt, de ware grootheid is! - Door Christus’ dood is de dood in het algemeen geheiligd en verheerlijkt; doorloop alle eeuwen, beoordeel alles wat gebeurt is op de aarde sinds zij staat, niets groters zult u vinden dan de dood van Jezus Christus. Hogepriester, door Uw sterven bent Gij achter het voorhangsel getreden, heeft Gij het aangezicht van Uw Vader gezien - niet meer een

vertoornd, maar een genadig aangezicht; Uw offer is aangenomen en de wereld is verlost. Denk hieraan, mijn broeders, wanneer u een stervende ziet en van het kruis van Christus zal een verhelderend licht op hem vallen. Wat daar worstelt is niet de dood en het leven, dat moet worden vernietigd, maar het is het hogere leven en het mindere, waarvan het eerste zich vrij wil maken. De vrucht van alles wat de stervende heeft gezaaid, van Christus' doodsangst, bloedig zweet en heilig sterven, moet nu door hem worden ingeoogst. Voor het ogenblik dat nu zal komen, waarop lichaam en ziel van elkaar scheiden, heeft Hij in Zijn leven en in Zijn dood gewerkt - o, hoe groot moet niet dit ogenblik zijn! Met deze smarten, die door haar grootte zichzelf verwoesten, nemen nu alle beproevingen een einde, geloof, hoop en liefde en haar vaak zo zware, hoogst zware beoefening, worden nu snel gekroond. Zie, de slag is gevallen, de ademtocht is weggebleven, het lichaam is bewegingloos neergezonken; en de ziel? - Nu, nu is zij achter het voorhangsel getreden, nu opent zij de ogen voor het licht van een hogere wereld, nu ziet zij het aangezicht van haar Verlosser, nu wordt zij begenadigd, nu kust zij in naamloze zaligheid Zijn voeten, nu herkent zij de ouders, broeders en zusters en vrienden, die haar zijn voorgegaan. O, dit ogenblik is groot! Maar is ook dat groot wat hier zichtbaar voor onze ogen ligt? Heeft niet de dood van zijn machtige voet op het dierbaar omkleedsel van de dierbare ziel gezet, heeft hij het niet in het stof getreden, wil hij het niet neerdrukken onder de aarde en dan onafgebroken daaraan werken totdat volgens de uitdrukking van een oud kerkleraar, dat, wat men nu lijk noemt, iets wordt zonder naam, waarvoor ook de uitdrukking, waarmee men het zou kunnen noemen, gestorven is? Doet niet het graf Zijn diepe, vreselijke muil open om de laatste overblijfsels te ontvangen? Maar zie, het graf is sinds Christus in het graf heeft gelegen geen vreselijke verblijfplaats meer, maar een plaats van de vrede en van de rust. Slaap daar zacht, vermoeide metgezel van de ziel, u die met haar hebt gestreden, gewerkt en geleden - zij heeft die rust niet nodig, vol levenskracht is zij al tot nieuwe werkzaamheid overgegaan, maar voor u is de rust nodig. Zie, over u heen gaat licht en duisternis, zomer en winter, regen en sneeuw. Over u gaan de mensen heen met hun zorgen en hun lijden, met hun smarten aan lichaam en ziel; u slaapt veilig in de hand van de Almacht, die u, evenals een moeder haar slapend kind, bewaakt; Engelen zijn rondom u geplaatst om u te beschermen en wanneer de laatste bazuin klinkt en u met de ziel, waarbij u eens hoorde, in nieuwe heerlijkheid verbonden zult zijn, o, wat een grote dag zal dat zijn! Wat beroemt u zich dan, o leven? Wat pronkt u met de frisheid van de jeugd en met de bloeiende kleuren van de gezondheid? Dat zijn schone en liefelijke verschijningen, maar daaraan ontbreekt de geestelijke grootheid. Groter dan jeugd is ouderdom, waardiger dan bruine lokken zijn grauwe haren, omdat zij verkondigen dat de pelgrim een groter gedeelte heeft afgelegd van de weg die hem van het verheven doel scheidde. Meer dan gezondheid is ziekte, omdat de heerlijkheid van de ziel, die bestaat in ootmoed en overgave, duidelijker te voorschijn treedt door het verwelkend omhulsel. Groter dan het leven is de dood, omdat aanschouwen groter is dan geloven.

35. En de engel antwoordde haar: De Heilige Geest zal over u komen, zal dat deel van uw wezen dat tot voortbrenging van ene ware mens dient in u in beweging brengen, van alle natuurlijke onreinheid afzonderen en heiligen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen, de Zoon van God zal Zich met wat de Heilige Geest daartoe in u heeft geheiligd, verenigen en de menselijke natuur uit u aannemen: daarom ook dat Heilige, dat, in

uw lichaam geworden, uit u geboren zal worden, zal, zoals ik al in vs. 32 zei, Gods Zoon genoemd worden.

De vraag van Maria drukt geen twijfel van het ongeloof uit, zoals die van Zacharias in vs. 18 , maar is door de aard van de hier gegeven mededeling zelf geboden, waarbij zeker moet gedrukt worden op het "hoe?" als wilde zij over de toedracht van de zaak onderwezen worden. Zij kan en moet de oplossing begeren van het raadsel, dat aan de ene kant ligt in de belofte van de engel en aan de andere kant in haar maagdelijke staat (want van een voorafgaand intreden in de staat van het huwelijk heeft de engel niets gezegd; hij heeft gesproken van een zwanger worden als hoe zij nu nog is). Haar wordt ook dadelijk de oplossing van het raadsel gegeven. Door de woorden: "De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen" wordt de scheppende kracht en werking aangewezen, waardoor het kind van Maria in onderscheiding van alle als vlees uit vlees geboren mensenkinderen zijn menselijk aanzijn moest ontvangen. Daardoor wordt de goddelijke oorsprong van de mens Jezus aangewezen en de menselijke werking daarvan uitgesloten.

Het ogenblik van de ontvangenis, in bijzonder teder gevoel niet nader aangegeven, moet zeker gedacht worden als samenvallend met het woord van Maria in vs. 38 en met het weggaan van de engel.

Maria wordt moeder zonder toedoen van een man. Bij haar wekt niet, zoals het anders door middel van verwekking plaats heeft, een man, die in de vrouw al bestaande kiem van een nieuw menselijk leven op; hij bevrucht deze kiem niet en brengt die niet tot individuele ontwikkeling, maar de Heilige Geest komt over haar en wekt langs buitengewone weg de nieuwe kiem van de mens op, omdat Hij daarbij elk bijkomen van onheilige bewegingen en elementen verwijderd houdt; en de kracht van de Allerhoogste overschaduwt haar, d. i. de Vader legt Zijn eeuwig Woord, dat nu vlees moet worden, in haar moederschoot en de Zoon verenigt Zich met hetgeen van haar vlees is genomen en verbindt Zich met de door de Heilige Geest opgewekte en geheiligde kiem van een nieuw leven tot eenheid van Zijn god-menselijke persoon. Bij de menswording van de Zoon van God was het niet te doen om de voortbrenging van een volstrekt nieuwe, maar om het ontstaan van een geschiedkundige persoon, die in organische samenhang met ons staande tot de levensboom, behoort aan dat geslacht, waarvan wij de leden zijn. Daarom wordt het menselijk substraat daarvoor niet onmiddellijk door God geschapen, want het was dan gelijk aan de menselijke natuur geweest, zoals die vóór de val in Adam was, een mens in de oorspronkelijke goedheid en gezindheid; maar het wordt van de vrouw genomen en bevat nu het hele bestaan van de mens in zich, zoals het ten gevolge van de val is geworden, nedergedaald van zijne oorspronkelijke grootheid, aan de macht van de dood ten prooi geworden, aan de invloeden van het boze blootgesteld en aan vele ellende onderworpen; of met andere woorden dat, wat de Schrift "vlees" noemt. Maar de erfzonde, die ten gevolge van de val allen leden van het menselijk geslacht aankleeft, dadelijk van de ontvangenis af, wordt van dit substraat door de werking van de Heilige Geest verwijderd gehouden; want de Heilige God kan wel met het zwakke en vernederde, maar toch niet met het zondige wezen een persoonlijkheid worden en alleen de oorspronkelijk reine en onbevlekte natuur van de mensen kan Hij gebruiken als een middel

om Zichzelf te belichamen. Nadat dan de Heilige Geest uit de substantie van de oude Adamitische mensheid door bovennatuurlijke, reinigende inwerking op haar het geschikte menselijke substraat heeft hersteld, eigent Zich de Zoon van God volgens de wil van de Vader dit toe en doordringt het met Zijn Godheid, wat zeker zonder een zelfontlediging van Zijn kant niet mogelijk was, waarvan de omvang en betekenis ons altijd een ondoordringbaar raadsel zal blijven. Daarom zijn twee momenten bij de menswording van Christus te onderscheiden, zoals ook Zijn woord tot Pilatus (Joh. 18: 37) er twee bevat: "Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, dat Ik aan de waarheid getuigenis geven zou. " Johannes onderscheidt ook elders nauwkeurig waar van twee zaken sprake is, door herhaling van het woord (vgl. Joh. 19: 2). De herhaling van dat woord "hiertoe" is opmerkelijk. Het eerste wijst de passieve, het andere de aktieve kant aan; het eerste komt overeen met het "ontvangen van de Heilige Geest, " welks verder gevolg het is; dit heeft het "Ik verlaat de wereld en ga heen tot de Vader" (Joh. 16: 28) tot keerzijde en wordt volbracht in de overschaduwing van Maria door de kracht van de Allerhoogste, waarbij Fil. 2: 7 in aanmerking komt. Nu leert de Lutherse kerk dat, evenals bij een levenden mens de ziel niet buiten het lichaam bestaat, ook het Woord dat in het begin bij God was, van de tijd dat het vlees is geworden, niet buiten dat vlees bestond, terwijl de Gereformeerden beweren dat Hij ook buiten de mensheid van Jezus bestaat en zowel door als na een bovenmenselijk leven had als de tweede persoon in de Godheid.

In het antwoord van de engel is het paralellisme op te merken dat bij de Hebreeën steeds een verheven gevoel uitdrukt en het karakteristieke van de poëtische stijl is, terwijl de engel zich bewust is dat hij het heiligste geheim aanroert, wordt zijn rede tot een lied. De uitdrukkingen: "over u komen - overschaduwen" schijnen te herinneren aan de wolk die in de woestijn het leger van de Israëlieten bedekte en overschaduwde. Evenals hier, zo noemt de Evangelist ook in Hoofdst. 9: 34 het naderen van de geheimzinnige wolk een "overschaduwen. " In deze tweede schepping wordt het wonder van de eerste in hogere kracht herhaald. Bij deze waren twee elementen verbonden, een lichaam, uit de aarde gevormd en de goddelijke adem (Gen. 2: 7), net deze beide elementen komen hier overeen, de kiem uit Maria’s lichaam genomen en de Heilige Geest, die deze heeft bevrucht. De volkomen reinheid van deze geboorte blijkt aan de ene kant uit de positieve heiligheid van het goddelijk principe, dat de werkende oorzaak is en aan de andere kant uit het niet aanwezig zijn van enige onreine lust bij de persoon, die onder de invloed van zo’n een principe moeder werd.

Evenals de snel voorbijdrijvende wolk, de heerlijkheid van de zon bedekkende plotseling een schaduw laat vallen van de hoge hemel op de lage aarde, zo zou ook de sjechina, de wolk waarin God Zijn onmiddellijke tegenwoordigheid openbaart, Gods ongeschapen heerlijkheid ontdekkend, een schaduw laten vallen uit de hoogte van de hemelen op Maria in haar lage staat en zij zou, zonder de kracht van de natuur, onmiddellijk, door de kracht van de Allerhoogste ontvangen. De Heilige Geest zou dat wonder doen en daarmee de goddelijke almacht openbaren in de menselijke onmacht. Ja, de ongeschape heerlijkheid zou haar schaduw op haar laten vallen, evenals Hij die vallen liet over de chaos, toen de wereld werd en de goddelijke en menselijke natuur zou verenigd zijn in de enige persoonlijkheid van Christus. De Heilige Geest is de verbindende liefde, zoals de Vader de uitverkiezende en de Zoon de reddende liefde is. Vragen wij: wat verbindt onze ziel met ons lichaam? Het

antwoord is: "de geest", want de mens bestaat uit geest, ziel en lichaam. Op dezelfde manier verbindt de Heilige Geest in Christus de Godheid en de mensheid tot één zelfbewustheid of persoonlijkheid.

35. En de engel antwoordde haar: De Heilige Geest zal over u komen, zal dat deel van uw wezen dat tot voortbrenging van ene ware mens dient in u in beweging brengen, van alle natuurlijke onreinheid afzonderen en heiligen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen, de Zoon van God zal Zich met wat de Heilige Geest daartoe in u heeft geheiligd, verenigen en de menselijke natuur uit u aannemen: daarom ook dat Heilige, dat, in uw lichaam geworden, uit u geboren zal worden, zal, zoals ik al in vs. 32 zei, Gods Zoon genoemd worden.

De vraag van Maria drukt geen twijfel van het ongeloof uit, zoals die van Zacharias in vs. 18 , maar is door de aard van de hier gegeven mededeling zelf geboden, waarbij zeker moet gedrukt worden op het "hoe?" als wilde zij over de toedracht van de zaak onderwezen worden. Zij kan en moet de oplossing begeren van het raadsel, dat aan de ene kant ligt in de belofte van de engel en aan de andere kant in haar maagdelijke staat (want van een voorafgaand intreden in de staat van het huwelijk heeft de engel niets gezegd; hij heeft gesproken van een zwanger worden als hoe zij nu nog is). Haar wordt ook dadelijk de oplossing van het raadsel gegeven. Door de woorden: "De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen" wordt de scheppende kracht en werking aangewezen, waardoor het kind van Maria in onderscheiding van alle als vlees uit vlees geboren mensenkinderen zijn menselijk aanzijn moest ontvangen. Daardoor wordt de goddelijke oorsprong van de mens Jezus aangewezen en de menselijke werking daarvan uitgesloten.

Het ogenblik van de ontvangenis, in bijzonder teder gevoel niet nader aangegeven, moet zeker gedacht worden als samenvallend met het woord van Maria in vs. 38 en met het weggaan van de engel.

Maria wordt moeder zonder toedoen van een man. Bij haar wekt niet, zoals het anders door middel van verwekking plaats heeft, een man, die in de vrouw al bestaande kiem van een nieuw menselijk leven op; hij bevrucht deze kiem niet en brengt die niet tot individuele ontwikkeling, maar de Heilige Geest komt over haar en wekt langs buitengewone weg de nieuwe kiem van de mens op, omdat Hij daarbij elk bijkomen van onheilige bewegingen en elementen verwijderd houdt; en de kracht van de Allerhoogste overschaduwt haar, d. i. de Vader legt Zijn eeuwig Woord, dat nu vlees moet worden, in haar moederschoot en de Zoon verenigt Zich met hetgeen van haar vlees is genomen en verbindt Zich met de door de Heilige Geest opgewekte en geheiligde kiem van een nieuw leven tot eenheid van Zijn god-menselijke persoon. Bij de menswording van de Zoon van God was het niet te doen om de voortbrenging van een volstrekt nieuwe, maar om het ontstaan van een geschiedkundige persoon, die in organische samenhang met ons staande tot de levensboom, behoort aan dat geslacht, waarvan wij de leden zijn. Daarom wordt het menselijk substraat daarvoor niet onmiddellijk door God geschapen, want het was dan gelijk aan de menselijke natuur geweest, zoals die vóór de val in Adam was, een mens in de oorspronkelijke goedheid en gezindheid;

maar het wordt van de vrouw genomen en bevat nu het hele bestaan van de mens in zich, zoals het ten gevolge van de val is geworden, nedergedaald van zijne oorspronkelijke grootheid, aan de macht van de dood ten prooi geworden, aan de invloeden van het boze blootgesteld en aan vele ellende onderworpen; of met andere woorden dat, wat de Schrift "vlees" noemt. Maar de erfzonde, die ten gevolge van de val allen leden van het menselijk geslacht aankleeft, dadelijk van de ontvangenis af, wordt van dit substraat door de werking van de Heilige Geest verwijderd gehouden; want de Heilige God kan wel met het zwakke en vernederde, maar toch niet met het zondige wezen een persoonlijkheid worden en alleen de oorspronkelijk reine en onbevlekte natuur van de mensen kan Hij gebruiken als een middel om Zichzelf te belichamen. Nadat dan de Heilige Geest uit de substantie van de oude Adamitische mensheid door bovennatuurlijke, reinigende inwerking op haar het geschikte menselijke substraat heeft hersteld, eigent Zich de Zoon van God volgens de wil van de Vader dit toe en doordringt het met Zijn Godheid, wat zeker zonder een zelfontlediging van Zijn kant niet mogelijk was, waarvan de omvang en betekenis ons altijd een ondoordringbaar raadsel zal blijven. Daarom zijn twee momenten bij de menswording van Christus te onderscheiden, zoals ook Zijn woord tot Pilatus (Joh. 18: 37) er twee bevat: "Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, dat Ik aan de waarheid getuigenis geven zou. " Johannes onderscheidt ook elders nauwkeurig waar van twee zaken sprake is, door herhaling van het woord (vgl. Joh. 19: 2). De herhaling van dat woord "hiertoe" is opmerkelijk. Het eerste wijst de passieve, het andere de aktieve kant aan; het eerste komt overeen met het "ontvangen van de Heilige Geest, " welks verder gevolg het is; dit heeft het "Ik verlaat de wereld en ga heen tot de Vader" (Joh. 16: 28) tot keerzijde en wordt volbracht in de overschaduwing van Maria door de kracht van de Allerhoogste, waarbij Fil. 2: 7 in aanmerking komt. Nu leert de Lutherse kerk dat, evenals bij een levenden mens de ziel niet buiten het lichaam bestaat, ook het Woord dat in het begin bij God was, van de tijd dat het vlees is geworden, niet buiten dat vlees bestond, terwijl de Gereformeerden beweren dat Hij ook buiten de mensheid van Jezus bestaat en zowel door als na een bovenmenselijk leven had als de tweede persoon in de Godheid.

In het antwoord van de engel is het paralellisme op te merken dat bij de Hebreeën steeds een verheven gevoel uitdrukt en het karakteristieke van de poëtische stijl is, terwijl de engel zich bewust is dat hij het heiligste geheim aanroert, wordt zijn rede tot een lied. De uitdrukkingen: "over u komen - overschaduwen" schijnen te herinneren aan de wolk die in de woestijn het leger van de Israëlieten bedekte en overschaduwde. Evenals hier, zo noemt de Evangelist ook in Hoofdst. 9: 34 het naderen van de geheimzinnige wolk een "overschaduwen. " In deze tweede schepping wordt het wonder van de eerste in hogere kracht herhaald. Bij deze waren twee elementen verbonden, een lichaam, uit de aarde gevormd en de goddelijke adem (Gen. 2: 7), net deze beide elementen komen hier overeen, de kiem uit Maria’s lichaam genomen en de Heilige Geest, die deze heeft bevrucht. De volkomen reinheid van deze geboorte blijkt aan de ene kant uit de positieve heiligheid van het goddelijk principe, dat de werkende oorzaak is en aan de andere kant uit het niet aanwezig zijn van enige onreine lust bij de persoon, die onder de invloed van zo’n een principe moeder werd.

Evenals de snel voorbijdrijvende wolk, de heerlijkheid van de zon bedekkende plotseling een schaduw laat vallen van de hoge hemel op de lage aarde, zo zou ook de sjechina, de wolk

waarin God Zijn onmiddellijke tegenwoordigheid openbaart, Gods ongeschapen heerlijkheid ontdekkend, een schaduw laten vallen uit de hoogte van de hemelen op Maria in haar lage staat en zij zou, zonder de kracht van de natuur, onmiddellijk, door de kracht van de Allerhoogste ontvangen. De Heilige Geest zou dat wonder doen en daarmee de goddelijke almacht openbaren in de menselijke onmacht. Ja, de ongeschape heerlijkheid zou haar schaduw op haar laten vallen, evenals Hij die vallen liet over de chaos, toen de wereld werd en de goddelijke en menselijke natuur zou verenigd zijn in de enige persoonlijkheid van Christus. De Heilige Geest is de verbindende liefde, zoals de Vader de uitverkiezende en de Zoon de reddende liefde is. Vragen wij: wat verbindt onze ziel met ons lichaam? Het antwoord is: "de geest", want de mens bestaat uit geest, ziel en lichaam. Op dezelfde manier verbindt de Heilige Geest in Christus de Godheid en de mensheid tot één zelfbewustheid of persoonlijkheid.

36. En zie, om u ook ongevraagd een teken en onderpand te geven voor de zekere vervulling van wat ik u zo-even gezegd heb van een zwanger worden in maagdelijke staat: Elisabeth, uw nicht, is ook, ter vervulling van het haar man eveneens door mij verkondigde woord (vs. 13 vv.), zelf bevrucht met een zoon, in haar ouderdom. Dit is wel geen gelijke zaak als bij u, maar toch een overeenkomstige 7: 16"); en deze maand is voor haar, die onvruchtbaar genoemd was, de zesde, zodat haar toestand nu al zichtbaar is geworden en zij duidelijk als een zwangere vrouw gekend wordt.

36. En zie, om u ook ongevraagd een teken en onderpand te geven voor de zekere vervulling van wat ik u zo-even gezegd heb van een zwanger worden in maagdelijke staat: Elisabeth, uw nicht, is ook, ter vervulling van het haar man eveneens door mij verkondigde woord (vs. 13 vv.), zelf bevrucht met een zoon, in haar ouderdom. Dit is wel geen gelijke zaak als bij u, maar toch een overeenkomstige 7: 16"); en deze maand is voor haar, die onvruchtbaar genoemd was, de zesde, zodat haar toestand nu al zichtbaar is geworden en zij duidelijk als een zwangere vrouw gekend wordt.

37. Zoals in haar geval zal ook in het uwe, zelfs tegen de loop van de natuur in, gebeuren wat de Heere eens heeft besloten; a) want geen ding zal bij God onmogelijk Zijn. De natuurwetten zijn voor Hem geen ketenen die Hem binden, maar draden die Hij in Zijn hand heeft en verkorten of verlengen kan, naar dat Hij wil (Gen. 18: 14. Ps. 135: 5 v. Jer. 32: 17, 27. Zach. 8: 6).

a) Job 42: 2. MATTHEUS. 19: 26. Luk. 18: 27.

Maria had geen teken verlangd; zij krijgt het echter toch in de mededeling van de engel over wat er met Elisabeth was gebeurd. Voor Maria is dat ook een wenk over waar zij de eerstvolgende tijd moet doorbrengen, om de steun en de hulp te vinden die Jozef haar nog niet kon geven.

Evenals hier aan Maria het lot van Elisabeth van boven bekend wordt gemaakt, zo ook (vgl. vs. 41) weer aan Elisabeth dat van Maria. Zulke leidingen waren noodzakelijk onder zulke buitengewone omstandigheden.

38. En Maria, zich in eenvoudig geloof aan Gods wil overgevende, zei: Zie, de dienstmaagd van de Heere is geheel bereid tot hetgeen, waartoe Hij mij heeft verkoren. Mij geschiede naar uw woord. En de engel ging weg van haar, nadat hij zo’n jawoord had ontvangen op de aankondiging diehij had moeten doen. Op dat ogenblik had nu ook werkelijk dat plaats waarvan in vs. 35 sprake was.

Zonder twijfel zou de kracht des Heiligen Geestes over de maagd hebben kunnen komen en haar tot een vrouw hebben kunnen maken, zonder dat God haar vooraf enige kennis daarvan had gegeven, of zijn engel tot haar had gezonden. Hij schept Adam zonder hem te vragen en vormt Eva uit Adam, zonder dat hij het weet. Maar deze geboorte van Gods Zoon is een dierbare, een onverdiende, een zaligmakende gave van God aan de mensen, die Hij niemand opdringt. Wie ze wil hebben, die moet zijn wil daartoe overgeven, ten minste was het niet betamelijk dat zij, die tot de hoogste eer was uitverkoren, zonder haar willen en weten uitverkoren werd. Zal God Zich met haar verbinden, dan moet zij ook haar jawoord daartoe geven. Dat kon zij nu wel niet zo lang uitstellen, totdat zij zich met eigen ogen had overtuigd hoe het met Elisabeth was; intussen maakte het gegeven teken haar toch opmerkzaam en nu hebben zulke uitverkoren zielen als zij een fijn gevoel, om het goddelijke en ongoddelijke te onderscheiden en te weten wat van God komt, een gevoel, dat in de blijvende omgang met God en Zijn woord en in de dagelijkse heiliging van de harten wordt opgewekt, gescherpt en bevestigd.

De kinderlijke overgave aan den wil des Heeren was voor Maria niet iets gemakkelijks; zij had daarbij veel te overwinnen, de gedachte aan het mogelijke, ja onvermijdelijke gepraat van de mensen, de gedachte aan haar eigen eer en deugd, maar alles overwon zij met haar vast onvoorwaardelijk geloof.

Van haar antwoord hing enigermate het heil van de wereld af; daarin ligt de meest buitengewone geloofsdaad, die ooit een vrouw heeft verricht. Maria besluit ten offer te brengen wat voor een maagd dierbaarder is dan het leven. Zo wordt zij in de hoogste zin de Israëlitische heldin, de ideale dochter van Zion, de volkomenste type van menselijke vatbaarheid voor het goddelijk werken, van welke aard het ook zij. Hier zien wij welke kostbare vruchten de lange arbeid van Gods Geest onder het Oude Verbond bij de echte Israëliet had gedragen.

Maria heeft de vrouw weer in eer gebracht. Het ongeloof van Eva heeft ons zonde en dood berokkend, het geloof van Maria hielp ons tot verkrijging van de Verlosser van zonde en dood.

"De engel ging weg van haar", de dienaar gaat, omdat de Heere komt; Hij komt echter, opdat Hij het nieuwe verbond zal sluiten, omdat Hij Zich met de menselijke natuur uit Maria verbindt en uit God en mens één persoon maakt.

III. Vs. 39-56. "Dadelijk hierop wordt ons die ontmoeting van de beide moeders voor ogen gesteld, waarbij de Geest over Elisabeth komt en deze een grote stap op de weg van de kennis doet. Zij had tot hiertoe van Zacharias door diens schriftelijke mededeling alleen geweten,

wat voor zoon haar zelf zou worden geschonken, namelijk hij die de Voorloper en wegbereider van de Messias zou zijn. Dat de toekomst van de Messias nabij was, was haar daardoor bekend gemaakt, hoe nabij hij echter was en wiens zoon Hij zou zijn, werd haar op dat ogenblik geopenbaard dat zij Maria zag en hoorde. Toen kwam de Geest over haar en haar kind, zoals zij nog tezamen een onafgescheiden leven leidden en het opspringen van het kind verklaarde zij niet slechts zoals een moeder verklaart, maar als een door de Geest verlichte moeder. Voor Maria was deze groeten een bijzondere bevestiging van haar geloof. Zij stortte haar ziel uit in een loflied, dat ons herinnert aan het loflied van ene Hanna van het Oude Verbond en aan zo veel andere psalmwoorden, een loflied dat ons doet zien hoe haar ziel leeft en thuis is in het profetisch woord, dat voor haar bijbel en gezangboek tegelijk is. En toch is het ook weer een lofzang, die geenszins alleen als een herhaling van het oude voorkomt, maar Maria's eigen Psalm is, voortgesproten uit het vroegere woord van God, evenals in vroegere tijd de ene profeet het woord van de andere opnam en verder ontwikkelde, voortgekomen uit haar eigen ziel, die in deze woorden bekend maakte hoe zij te moede was. Zij kan God de Heere, die ook haar Heiland is, slechts uit de grond van de ziel prijzen en verhogen en moet te voren het gevoel van de moeder uitspreken, aan wie zo'n zoon wordt geschonken. Zo weinig is echter haar gedachte bij haar zelf, dat dadelijk ook bij haar de barmhartigheid op de voorgrond treedt, die God aan Zijn knecht Israël gedaan heeft. Ja, met een heilige verheffing van het hart in het voorgevoel van het rijk, dat de Heere opricht, ziet zij op het bestuur van Zijn heilige gerechtigheid, waardoor aan alle verdrukking, waaronder de vromen lijden, een einde wordt gemaakt en de begenadiging van de nederigen, zoals zij die aan zichzelf heeft ervaren, tot voltooiing zal worden gebracht. Zij is, evenals allen die op het rijk hopen, er ver van om te wanhopen, dat nog eens de hele aarde van de Heere en Zijn Gezalfden zal zijn. In zo'n stemming stond de heilige moeder in die belangrijke tijd, toen de voortdurende wonderbare inwerking van de Geest nodig was, om alle invloed te verwijderen dien vlees en bloed op de vrucht van het lichaam kan hebben. "

EVANGELIE OP DE DAG VAN MARIA 'S BEZOEK, vs. 39-56

Het feest, alleen aan de Westerse kerk eigen (gevierd op 2 Juli) is een gedenkdag van Maria's bezoek hij Elisabeth en wordt pas in de feest-catalogus van het concilie van Mans in Frankrijk in 1247 gemeld. Nadat de Franciskaners het op hun generaal kapittel te Pisa in 1263 als feest van de orde hadden opgenomen, verhief Urbanus VI het tot een algemeen feest van de Christenen, om de door het schisma verdeelde kerk (Elisabeth en Maria moesten zeker als voorbeelden van eenheid voor de beide partijen dienen) onder de bescherming van de Heilige Maagd te stellen. Door het concilie te Basel werd het in het jaar 1441 plechtig gesanctioneerd

Het is ene bijzondere wijsheid van de kerk, dat zij de viering van Maria's bezoek - dat is het bezoek bij Elisabeth - niet dadelijk na het feest van de boodschap viert, maar in de zomertijd. Een liefelijke viering, die als dauw en balsem op de zielen drupt! Een ware lafenis in de hitte, een blik op het gebergte, waar de koelte van God waaien! Een blik naar Kanaän, die verlangen wekt en ons opwekt om onder de invloed van het element en de arbeid niet te bezwijken, maar de moede knieën en de slappe handen te sterken.

Het bezoek van Maria: 1) Maria wordt door de Heilige Geest verheven; 2) zij verheft de Heere door de Heilige Geest.

Toch is het zeer verkeerd, wanneer de Heilige Geest haar bruidegom wordt genoemd.

39. En Maria stond op in die dagen waarin de voorgaande geschiedenis ons heeft verplaatst, waarschijnlijk meteen nadat de engel met haar had gesproken (vgl. vs. 36) en reisde met haast naar het gebergte, in een stad Juda, namelijk Hebron (Joz. 21: 11);

41. En toen Elisabeth de groet van Maria hoorde, sprong het kind, daar het in vs. 15 daarvan gezegde nu vervuld werd, op in haar buik, met vreugde de vrucht in Maria tegen jubelend. En Elisabeth werd dadelijk bij dat opspringen vervuld met de Heilige Geest, die verlichtend en heiligend op haar werkte, terwijl Hij dit bij het nog ongeboren kind slechts op charismatische wijze kon doen.

De groet van Maria, de beweging van het kind in de moederschoot en de verrukking van Elisabeth zijn drie momenten, die zo gelijktijdig als mogelijk is, moeten worden gedacht.

De uitwerking van de groet uit Maria's mond was een buitengewone: het kind onder het hart van Elisabeth huppelde en Elisabeth werd vol van de Heilige Geest, zodat zij de betekenis van dat huppelen meteen begreep. De gebeurtenis is van wonderbare aard en mag van dit karakter niet worden ontdaan door aan te nemen dat de gemoedsbeweging van de moeder op het kind in haar schoot invloed zon hebben uitgeoefend; de orde is volgens het bericht van de Evangelist integendeel de omgekeerde, de beweging van het kind werkte op de moeder en de Heilige Geest gaf haar de sleutel tot juist begrijpen daarvan.

Het nog niet geboren kind voelt de genadige tegenwoordigheid van de Heere, die het zou dienen, aangeblazen door de Heilige Geest in de groet van Maria en het verheugt zich. Elisabeth verheugde zich tegelijk met het huppelend kind, zij werd vol van de Heilige Geest en was na de engel de eerste, die het Evangelie predikte.

De beweging van het kind in de moeder - na het einde van de zesde maand een gewoon, volgens de natuurwet voorkomend verschijnsel - wordt hier in dit geval door de moeder, die op dit ogenblik tot een profetisch zien wordt verheven, als een teken aangezien en opgevat dat door de Heilige Geest is teweeg gebracht en rijk in betekenis; maar juist slechts een charismatische werking (die de ene mens ook zonder zijn eigen weten en willen tot een werktuig van inwerking op anderen maakt Num. 22-24; 31: 16. 1 Sam. 10: 10. 19: 24. Richt. 3: 10 vv. ; 13: 1-16: 31 1 Kor. 13: 1; 14: 21 v.) op het onbewuste sluimerende leven van de embryo, niet een bewustzijn van het laatste en een verlichtende werking van de Heilige Geest op dit bewustzijn, wordt daarbij verondersteld. Al in de moederschoot zou volgens vs. 15 het kind een werktuig van de charismatische werking van de Heilige Geest zijn, als zodanig nog vóór zijn ontwaken tot bewustzijn, voor Christus getuigenis geven. Dit komt hier tot vervulling; het embryonische kind heeft getuigenis gegeven, maar juist de manier waarop een embryonisch kind getuigenis kan geven, niet door woord en spraak, maar door die uiting van

leven die voor de onbewuste embryo de natuurlijke is, door een beweging in het lichaam van de moeder.

Alles wat tot het gebied van het verhevene behoort, ontspringt uit een dieper bron dan het verstand. Het opspringen van het kind, waarin een voorspel ligt van zijn hele leven (Joh. 3: 29), behoort tot de ondoorgrondelijke diepten van het instinctleven. Elisabeth ziet daarin een teken voor de waarheid, waarvan zij bij het zien van Maria een voorgevoel had. De onverwachte aankomst van de maagd op het voor haar zelf zo belangrijk tijdpunt, het door haar meteen vermoede verband tussen de haar ten dele geworden wonderbare betoning van genade en deze verrassende aankomst, de bewogen stem en de verheven of heilige stemming van Maria, die haar als de verschijning van een hemels wezen voorkwam, de samenhang tussen het kind in haar eigen lichaam en de verschijning van Hem, voor wie het als voorloper zou dienen, die zich meteen aan haar gedachten opdrongen, dat zijn de natuurlijke omstandigheden waardoor zij in de juiste gemoedsstemming werd verplaatst om de verlichting van de Geest deelachtig te worden.

42. En zij riep uit met een grote stem en zei: Gezegend bent u onder de vrouwen (vs. 28) en gezegend is bovenal de vrucht van uw buik, waarom u de gezegende onder de vrouwen heet.

43. En, wanneer ik nu van u op mij zie, moet ik in het gevoel van mijn geringheid tegenover u vragen: Vanwaar komt mij dit geluk en deze eer, dat de moeder van mijn Heere tot mij komt om mij te bezoeken, de moeder van de Messias, die ook mijn Heiland en Zaligmaker is?

43. En, wanneer ik nu van u op mij zie, moet ik in het gevoel van mijn geringheid tegenover u vragen: Vanwaar komt mij dit geluk en deze eer, dat de moeder van mijn Heere tot mij komt om mij te bezoeken, de moeder van de Messias, dieook mijn Heiland en Zaligmaker is?

44. Dat toch deze de Messias is, die u nog ongeboren onder het hart draagt, daarvoor heb ik een zeker onderpand; want zie, toen de stem van uw groet in mijn oren klonk, sprong het kind van vreugde op in mijn buik, Hem al tegemoet juichend, die het hierna de weg zou bereiden (vs. 17).

45. En zalig is zij, die bij het ontvangen van de haar gegeven boodschap zich beter dan een ander gedroeg en geloofd heeft; want de dingen, die haar van de Heere door de engel gezegd zijn, zullen volbracht worden, zij zijn al begonnen en zullen nu ook worden voltooid.

Wonderbaar! Nauwelijks heeft Maria de groet uitgesproken of Elisabeth weet dadelijk door de leiding van de Heere wat het betekent en met wie zij te doen heeft. Niet alleen komt over haar zelf een profetische geest, die het verledene, tegenwoordige en toekomstige duidelijk erkent, maar ook het nog ongeboren kind wordt onbewust door het profetische blijde gevoel aangegrepen en huppelt onder haar huppelend hart. Elisabeth kan aan de merkwaardige bezoekster geen gewone groet toezenden, kan geen alledaags gesprek over gezondheid en weer en gebeurtenissen van de dag met haar beginnen. Zij voelt het, Maria heeft een andere, hogere groet nodig; haar eigen godegewijde stemming, het gejubel van haar eigen hart verlangt een hogere vlucht. In de geest ziet zij al het grootste wonder van de wereld, waarvan

Maria het werktuig zou zijn en zij stort haar gevoel in deze woorden uit: "Gezegend bent u onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw buik; van waar komt mij dit, dat de moeder van mijn Heere tot mij komt. " Wat een belijdenis! Elisabeth gedroeg zich hier tegenover Maria zoals later haar zoon Johannes zich omtrent Christus gedroeg, toen deze tot hem aan de Jordaan kwam om door hem gedoopt te worden: zij acht zich niet waardig door de moeder van de Messias te worden bezocht: omgekeerd, denkt zij, zou de ware orde zijn geweest.

Zeer merkwaardig is het "de moeder van mijn Heere; " men mag zich draaien zoveel men wil, het kan nooit mogelijk zijn een nog niet geboren kind "Heere" te noemen, dan wanneer Elisabeth door de openbaring van de Heilige Geest evenals de oude profeten de goddelijke natuur erkende van de Messias, als wiens moeder zij Maria begroette.

De moeder van de Heere is Maria al, want de ontvangenis heeft al plaats gehad; uit Elizabets mond verkreeg zij daarvoor een eerste getuigenis. "Van mijn Heere" zegt Elisabeth, omdat zij gelovig haar aandeel zich toeëigent dat zij van de zegen heeft, waarvan Maria de draagster is.

Elizabets woorden zijn voor Maria woorden die een nog veel verdere reis waardig zouden zijn geweest. Had een engel ze gesproken, zij hadden haar niet liever, misschien niet eens zo lief kunnen zijn; het is alles wat zij wilde te horen. Denkt u, omdat zij als de kroon van de vrouwen wordt uitgeroepen en zalig geprezen, of omdat Elisabeth zich hoog geëerd voelt door haar bezoek? Het is de vraag hoeveel acht zij op deze dingen slaat. Een gedachte beweegt haar slechts, die het begin en het einde van al haar gedachten is. Zij zal de moeder van de Heere zijn en zij is de geringste onder Zijn maagden; het grootste wonder moet geschieden en zij, de geringste, is daartoe verkoren. Om dat te geloven heeft zij meer nodig dan een boodschap van de engel. Bij zoveel aanvechting heeft zij steeds nieuwe geloofsversterkingen nodig, opdat zij in het begonnen geloof voort zal gaan. Als zij nu de drempel van het priesterlijke huis betreedt, zal zij wel weer hebben bedacht hoe zij haar zaak bekend zal maken en gelovige oren daarvoor zal vinden, omdat niet eens haar verloofde Jozef daarvoor oren had. In haar kinderlijke ootmoedige eenvoudigheid zal zij dat God hebben bevolen, die ook het onmogelijke weet mogelijk te maken. En zie, Hij heeft al gezorgd. Maria heeft nog met niemand kunnen spreken en Elisabeth is al over alles onderwezen. Elisabeth noemt haar de gezegende onder de vrouwen en de moeder van de Heere en predikt luid voor haar oren wat nog als een diep geheim in haar hart was opgesloten. Hoe kon Elizabeth dat weten, als het haar niet door de Heilige Geest was geopenbaard? Zo duidelijk stemmen nu twee getuigenissen over dezelfde zaak te zamen, de getuigenis van de engel uit de hemel en de getuigenis van Elisabeth op aarde. Al had men aan Maria nu ook willen zeggen dat de verschijning van de engel een verbeelding was, dan was toch nog de getuigenis van Elisabeth aanwezig, die haar niet bedroog. Zo sterkt God de Zijnen in geloof, dat Hij hun zekere getuigenissen geeft. Hij verenigt het onzichtbare met het zichtbare, het hemelse met het aardse, Hij verbindt Zijn Geest en Zijn genade met het hoorbare woord en de zichtbare sacramenten en laat beide met elkaar aan ons getuigenis geven, opdat wij weten dat wij geen fabelen navolgen en geen spookachtige schimmen najagen.

Als zij Maria om haar geloof zalig prijst, denkt Elisabeth zonder twijfel met weemoed aan de toestand van Zacharias, wiens ongeloof met stomheid is geslagen, terwijl integendeel de gelovige Maria met een blijde groet in haar woning is getreden.

46. En Maria, Elisabeth in het prijzen aflossend, zei: Mijn ziel maakt (Ex. 15: 2, Ps. 34: 2 v.) groot de Heere;

Maria kan het niet langer aanhoren dat men haar prijst; zij grijpt de gelegenheid aan om haar hart tot God te verheffen en Hem voor Zijn genade en gaven te prijzen. De ene lofzegging doet de andere ontbranden. Nauwelijks heeft Elisabeth opgehouden met het loven of Maria begint er weer mee en stort al haar gevoelens uit in dat wereldbekende lofgezang, dat nu volgt en naar het eerste woord in de Latijnse taal het Magnificat wordt genoemd. Het werd door de oude Christenen iedere avond, wanneer zij samenkwamen, gezongen in plaats van een gebed.

Luther (toen nog niet vrij van een valse aanroeping van Maria, want hij roept in de voorrede tot het werk van de uitlegging, in 1521, haar hulp in), heeft een onovertreffelijke uitlegging van dit loflied geschreven voor prins Johan Frederik. Daarin komt ook dit woord voor: Het is Gods natuur dat Hij uit niets iets maakt; daarom wie nog niets is, uit die kan nog iets worden. " Maar hoe is het met dit gebed? Dat het bij de mededelingen van Maria’s ondervindingen mee in alle volledigheid kon worden verteld, zou onwaarschijnlijk kunnen voorkomen. Zo weten wij ook niet of Maria nog heeft geleefd toen Lukas te Jeruzalem was. Zij kan echter bijvoorbeeld aan Johannes alles, ook haar gebed, hebben meegedeeld.

Elisabeth komt bij haar antwoord op Maria’s groet voor in de sterkste voortstromende geestdrift, die wij bij de profeten van het Oude Verbond vinden. Er is in haar iets te bespeuren van de aard van haar zoon, die zij onder het hart droeg en die vol vreugde en vol leven in de moederschoot huppelde toen Maria groette. Wij vinden iets krachtigs, iets jeugdigs daarin, dat bij de ouderdom van haar lichaams te ongewoner is. Van een andere aard is de jeugdige maagd. Ook bij haar vinden wij niets wekelijks, niets vrouwachtigs, integendeel zijn al haar woorden enkel getuigenissen van een in eenvoudigheid sterke, hoge, grote ziel. Toch is alles zo vrouwelijk zacht, maagdelijk, rustig, helder en stil, zodat men aan de woorden: "De lofzang is in stilheid tot U o God in Zion" zou kunnen worden herinnerd. In haar staat het Nieuwe Testament tegenover het Oude, de rust en helderheid van het zaligste bezit tegenover de drang en het overwinnend verlangen van de heiligen, die na lang wachten eindelijk weer met volle zeilen de vervulling van alle belofte tegentrekken.

Een echt koninklijke majesteit heerst in dit lied. Eerst spreekt Maria haar ogenblikkelijke indrukken uit (vs. 46-48a); dan denkt u aan de goddelijke daad, waardoor die zijn teweeg gebracht (vs. 48b-50); daarna ziet zij de geschiedkundige gevolgen, die zich ontwikkelen (vs. 51-53) en ten slotte prijst zij het goddelijk werk als moreel noodzakelijke vervulling van de oude, door God aan Zijn volk gegeven voorspellingen (vs. 54).

De kunst om den Heere te prijzen. Daartoe behoort 1) een helder oog om de daden van God te doorzien; 2) een vrolijk hart om er zich over te verblijden; 3) een losgemaakte tong om aan deze vreugde ook de juiste uitdrukking te geven.

47. En mijn geest verheugd zich in God, mijn Zaligmaker (Habakuk. 3: 18).

48. Omdat Hij de nederheid van Zijn dienstmaagd heeft aangezien, dat die zou eindigen en keren (Ps. 113: 5 vv.); want zie, van nu aan zullen al de geslachten mij zalig spreken (Gen. 30: 13).

De ziel staat tussen geest en lichaam, zij ontvangt de indrukken van buiten en binnen en spreekt hier door de mond uit, wat in de geest heeft plaats gehad.

De bij elkaar plaatsing van geest en ziel geeft het hele inwendige wezen te kennen, hogere en mindere krachten van de geest waren blij opgewekt.

Bedoelt de maagd met "God, mijn Zaligmaker" Hem, die verenigd met de Godheid onder haar hart voor een grote dag opgroeide, of heeft die uitdrukking geen betrekking op Hem? Wanneer Hij haar Heiland en Redder is, waarvan geneest en redt Hij haar dan? Toch niet van armoede en tijdelijke ellende, die haar het hele leven bijbleef en onder het kruis zo vreselijk toenam. De moeder van de Heere kent de verloren toestand van de zielen, de ellende van de zonde; en zij weet daarvoor een Heiland, God is haar Heiland geworden door mens te worden. Er is toch geen Heiland, dan die mens geworden is. Deze en geen andere erkentenis past de moeder van de Heere. Zoals Elisabeth de vrucht van Maria’s schoot haar Heere noemt, zo noemt Maria zelf deze: "God, haar Zaligmaker. "

Maria zag niets dan haar eigen geringheid; dat was het diepste gevoel, dat zij van zichzelf had. Nederig en veracht was haar staat, nederig en arm haar uitwendige toestand, nederig en zondig haar hart, nederig en onbekwaam om voor God te bestaan en iets te betekenen, haar hele leven. Anderen zouden zich misschien door wat Maria was overkomen tot opwellingen van ijdelheid en trotsheid hebben laten vervoeren, zij zouden misschien daarbij hebben gedacht: wanneer de Engel van God, wanneer Elisabeth, die niemand vleit, mij zo noemt en groet, dan moet toch wel iets buitengewoons aan mij zijn. Maar nee, zij weet van geen voorrang, van geen verdienste, zij weet alleen van haar onwaardigheid en nederheid; maar daarvan weet zij zeker dat God ondanks haar geringheid haar genadig heeft aangezien en haar een geluk en een onderscheiding heeft bereid, die alles te boven gaat wat zij ooit had kunnen hopen of denken.

50. En Zijn barmhartigheid is van geslacht tot geslacht over degenen, die Hem vrezen (Ex. 20: 6; 34: 6 v. Ps. 103: 17 v).

Na de woorden van Elisabeth kon er voor Maria geen twijfel meer overblijven of zij verkoren was de moeder van de Messias te zijn. Van nu af moest zij dan ook algemeen als gelukkig worden geprezen, waarmee Elisabeth dan ook zelf juist begonnen was.

Hier ziet men wel hoe zij zich aan de woorden van de engel vasthoudt; haar zoon zou een eeuwige Koning zijn; daarop vestigt zij het blijde uitzicht om in het rijk van deze Koning eeuwig zalig te worden, geprezen door hen, die evenals zij in het aanschouwen van Zijn genade leven en zaligheid zouden hebben.

Zalig worden de kindskinderen niet door deze zaligprijzing, zalig worden zij daardoor, dat zij, evenals Maria, Gods Woord horen en bewaren; maar toch is het een profetie dat Maria zal worden zalig geprezen, al is het uit haar eigen mond.

Maria voert de omstandigheid, dat zij prijst, op God als bewerker terug en roemt de drie goddelijke eigenschappen die zich daarin openbaren: 1) ten eerste de macht, want hier wordt gehandeld over een werking, waarin als in geen andere sinds de schepping van de mens, de scheppende kracht van God zich openbaart; 2) deze almacht heeft echter niet alleen een karakter van fysische macht, zij staat in de dienst van de heiligheid. Maria heeft zich bij deze wonderbare werking in onmiddellijke aanraking gevoeld met de absolute heiligheid; zij heeft begrepen dat deze volkomenheid meer dan enige andere het eigenlijke wezen van God uitmaakt en dit wezen van God kan door de schepselen nu ook steeds beter begrepen, steeds meer in hun geest van de verduisterende nevelen bevrijd worden; 3) de goddelijke barmhartigheid heeft Maria al in vs. 48 uit persoonlijke ervaring geroemd; nu maakt zij een geheel algemene toepassing. Door "die Hem vrezen" bedoelt zij in de eerste plaats die voor haar staan, Zacharias en Elisabeth, daarna alle leden van het volk, die deze grondtrek van Israëlitische vroomheid bezitten en het ware Israël vormen.

51. a)Hij heeft een krachtig werk gedaan door Zijn arm (Jes. 51: 9); b) Hij heeft de hoogmoedigen verstrooid in de gedachten van hun harten (2 Sam. 22: 28. Ps. 89: 11).

a)Jes. 52: 10. b) Ps. 33: 10. 1 Petrus . 5: 5.

51. a)Hij heeft een krachtig werk gedaan door Zijn arm (Jes. 51: 9); b) Hij heeft de hoogmoedigen verstrooid in de gedachten van hun harten (2 Sam. 22: 28. Ps. 89: 11).

a)Jes. 52: 10. b) Ps. 33: 10. 1 Petrus . 5: 5.

52. Hij heeft machtigen van de tronen afgetrokken (Ps. 147: 6) en a)nederigen heeft Hij verhoogd (Job 5: 11. 2 Sam. 6: 21).

a) 1 Sam. 2: 8; Ps. 113: 6.

53. Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld (Ps. 107: 9) en rijken heeft Hij met lege handen weggezonden (1 Sam. 2: 3-8. Ps. 113: 7-9; 34: 11).

Sinds de Zoon van God Zich heeft vernederd en een gering mens is geworden in knechtsgestalte, is alles in de wereld wonderbaar omgekeerd. Dat ziet en ervaart Maria aan zichzelf, zij zelf is het sprekendst toonbeeld van wat zij zegt. Er zijn veel konings- en vorstendochters op aarde en in Israël zijn veel voorname en rijke vrouwen, toch heeft God een nederige maagd verkoren, opdat zij door alle geslachten zalig zou worden geprezen en de Heere Jezus, die zelf arm geworden is en in de geringen stand Zich heeft begeven, houdt zich aan degenen die daarin op Hem lijken.

Waarop Maria’s woorden doelen kan men zien uit het Oude Testament, waar het gelovige volk van God zo vaak wordt genoemd met de namen van ellendigen, van armen, van door overmacht onderdrukten. Juist voor deze onderdrukten is het heil van de Messias en hun benauwers worden te schande; de Heere verheft Zijn geplaagd volk en stelt aan de overmoed van Zijn onderdrukkers paal en perk.

Maria zou geen dochter van David hebben moeten zijn wanneer zij bij deze woorden niet aan Herodes gedacht had, maar ook geen gelovige Israëlitische als zij alleen aan deze gedacht had.

In golvende beweging gaan de gedachten in de drie verzen van het gelijke tot het gelijke over; het gevoel wordt niet zo heen en weer geslingerd als het geval zou zijn wanneer de drie tegenstellingen in regelmatig parallellisme van de leden 1: 27) op elkaar volgden.

54. a)Hij heeft Israël (Jes. 30: 18), Zijn knecht "Isa (41: 8" en "Isa 42: 1"), opgenomen, zodat Hij de barmhartigheid zou gedenken (Jer. 31: 20. Ps. 98: 3).

a)Jes. 30: 18. 54: 5.

54. a)Hij heeft Israël (Jes. 30: 18), Zijn knecht "Isa (41: 8" en "Isa 42: 1"), opgenomen, zodat Hij de barmhartigheid zou gedenken (Jer. 31: 20. Ps. 98: 3).

a)Jes. 30: 18. 54: 5.

55. Zoals Hij gesproken heeft tot onze vaderen, namelijk a) tot Abraham en zijn zaad, dat Hij daaraan barmhartigheid zou betonen in de eeuwigheid (Gen. 17: 7).

a)Gen. 17: 19; 22: 18. Ps. 132: 11.

Dat Maria niet aan de mensheid, maar aan Israël denkt in haar lofgezang komt overeen met het Oud Testamentische standpunt, waarop zij volgens afkomst en vorming nog staat; eerst van Israël en door Israël komt het heil ook tot de andere volken.

De voorgaande verzen ontvouwden de toekomstige ontwikkelingen van het Messiaanse heil, deze leiden tot zijn grondstenen in het verste verleden terug.

Omdat dan nu een Heiland is gekomen en de vrouw waaruit het Zaad zou komen gevonden is en van haar bezoeking spreekt, is bewijs en begin van een eeuwige barmhartigheid gegeven.

56. En Maria bleef na deze eerste ontmoeting met Elisabeth drie maanden bij haar, totdat de tijd vervuld was, die zij echter niet afwachtte. Gedurende die drie maanden spraken de beide vrouwen over de grote dingen die zij ondervonden enwerd ook aan Maria meegedeeld wat aan Zacharias in de tempel was overkomen, waardoor Elizabeths woord tot haar in vs. 41-45 haar pas echt duidelijk werd. En daarna keerde zij weer tot haar huis in Nazareth, waarop de geschiedenis volgde die wij in Matth. 1: 18 vv. hebben gelezen.

Dat Maria op zo'n toon heeft kunnen spreken als hier wordt aangeslagen hoeft ons niet te verwonderen. De timmermansbruid voelt zich koningsdochter en grijpt de lang ontsnaarde Davids harp opnieuw van de wilgen. Wel heeft men tegen dit lied ingebracht dat het bijna geheel uit lofspreuken die al in het Oude Testament voorkomen is samengesteld en vooral met Hanna's lofzang overeenkomt, bij Samuëls geboorte ontboezemd. Juist dit is echter een bewijs voor de echtheid en het natuurlijke in de gang van het lied. Zo kan de vrome Israëlitische zich doen horen, wier ziel geheel met een Geest van het Oude Verbond was doortrokken en in wier dagen de besten van het volk zich het nauwst aansloten aan de taal en de zin van vroegere Godsgezanten. Die haar buiten staat acht, om zo'n toon te doen horen als hier wordt aangeslagen, toont daarmee slechts zijn ongeschiktheid om zo'n grote ziel te begrijpen. In geen dele is haar lied van dichterlijke waarde ontbloot. Men merkt het aan de beelden die zij kiest, aan de tegenstellingen die zij maakt, aan de overgangen, niet naar de leiding van een bedaarde redeneerkunde, maar naar de inspraken van het ontgloeide gevoel. Geen koud verhaal, maar een zielsuitstorting over het gebeurde vernemen wij hier. Met haar eigen voorrecht beginnend klimt zij op tot het heil, aan anderen in de zending van Christus beschoren. Wel treft ons die rijkdom en stoutheid van gedachten hier niet waardoor zich het bloeiendste tijdperk van de Hebreeuwse poëzie onderscheidt. Maar toch verheft zij, zoals David, haar blik in de raadselachtige toekomst om er de ontwikkeling van Gods raad te ontdekken, haar taal beweegt zich in den liefelijkste parallellismen, ook zijn liederen eigen. Wel missen wij hier de gloeiende verbeelding van een Jesaja, maar toch mat en arm is ook de fantasie van de zangster niet, die al in het verschiet de tronen van de dwingelandij omvergeworpen ziet, enkel door de machtige arm van de Heere. Haar lied is de uitdrukking van het heiligste gevoel. Het besef van haar geringheid tegenover de hoge begenadiging die haar ten dele viel, drukt zich uit in ieder woord dat zij spreekt. En de Messias verwachting, hier voorkomend, zij stemt geheel met Maria's standpunt overeen en is als het ware de weerklank op wat de Engel haar voorspelde. Haar uitzichten zijn nog zo zinnelijk als men het van het begin van de heilige geschiedenis verwachten kon. Onderscheiden naar hun persoonlijk karakter is de toon van Zacharias en Simeon's lied van die van het hare. Zeker, zo had de Evangelist niet kunnen dichten! Noemt hij ook de bron niet waaruit hij hier putte, alle inwendige bewijzen verzekeren ons dat hij hetgeen Maria oorspronkelijk in haar moedertaal zal hebben uitgedrukt, trouw in het Grieks heeft weergegeven. En al zegt Lukas ons niet uitdrukkelijk van haar, zoals van Zacharias en Simeon dat zij vervuld werd met de Heiligen Geest, dit lied zelf is het bewijs dat sinds het uur waarin zij was verkoren tot het werktuig van Gods eeuwige raad, haar gemoed een tempel van de Heilige Geest mocht heten.

IV. Vs. 57-80. Nu komt voor Elisabeth het uur dat zij zou baren en buren en vrienden verheugen zich met haar als het kind geboren is. De achtste dag is volgens wet en gewoonte de dag van besnijdenis en naamgeving. Bij de laatste verkrijgt Zacharias zijn spraak weer; hij wendt haar dadelijk aan tot een lofzang, waarin hij vol profetische geestverrukking in de eerste plaats God voor de Messiaanse zegen prijst en pas in de tweede plaats aan zijn kind denkt. De aanwezigen worden door die angst aangegrepen die bij ieder ingrijpen van de onzichtbare wereld in de zichtbare bij de mensen plaats vindt, omdat het zwaartepunt, dat hij in de gewone orde van het zichtbare gewoon is te zoeken, hem op eens wordt ontrukt. Daarna spreekt men ten gevolge van het gerucht dat zich verbreidt van de wonderbare gebeurtenissen in het huis van de oude priester op het hele gebergte van Juda. Men vraagt onder elkaar wat

toch wel van dit kind zal worden, waarvan het komen in de wereld door zulke buitengewone daden van God is vergezeld. Over zijn verdere ontwikkeling tot de tijd van zijn optreden voor het volk geeft de Evangelist een slechts kort bericht, maar dat voor het begrijpen van de latere mededelingen omtrent karakter, betekenis en werkzaamheid van Johannes voldoende is.

EVANGELIE OP DE DAG VAN JOHANNES DE DOPER, (vs. 57-80)

Terwijl het Kerstfeest de vervulling gedenkt van de aan Maria gegeven belofte, biedt het feest van Johannes aan de Christelijke gemeente de geschiedenis de geboorte van Elizabeths zoon ter overdenking aan. Evenals namelijk de geboorte van de Heiland (gevierd in de nacht van 24-25 Dec.) een half jaar na die van Zijn voorloper Johannes plaats had, zo heeft ook de kerk een gelijke tijd voor het Kerstfeest (24 Juni) aangenomen en aan het begin daarvan het aandenken geplaatst van hem die de Heere voorstelt als de grootste die uit vrouwen geboren is.

De Lutherse kerk wilde vooral dat op deze dag het loflied van Zacharias aan de gemeente werd uitgelegd, welke lofzang in de liturgische bewerking de naam van Benedictus (geloofd) draagt en waarvan de Lutherse kerk een zeer uitgestrekt liturgisch gebruik heeft gemaakt. Daarom verklaren dan ook ene reeks van kerkelijke verordeningen, dat zij den dag niet zozeer voor enen dag van Johannes, maar integendeel voor een feest van Christus houden.

Het feest van Johannes is naast het Kerstfeest het enige kerkelijk gevierde geboortefeest om de hoge Evangelische betekenis van Johannes' geboorte als zodanig. Opmerkelijk valt het op 24 Juni, als de dagen afnemen (Joh. 3: 30), terwijl het Kerstfeest in de tijd valt dat de dagen weer langer beginnen te duren.

Met de zonnekeerkring hangen de Johannesvuren samen, of het vuur dat volgens een zeer oude gewoonte die in bijna alle landen van Europa kan worden aangewezen en die nog hier en daar in gebruik is, op de avond of de avond te voren van het Johannesfeest onder de vrije hemel, op heuvels en bergen, of ook op straten en marktpleinen onder velerlei gebruiken wordt aangestoken. Men schreef aan het vuur allerlei heilzame werkingen en zegenende krachten toe, bewaring voor ziekten, genezing van allerlei ellenden bijv. van de epilepsie, vruchtbaarheid, bescherming tegen brand en onweer enz. Die gebruiken zijn ongetwijfeld van heidense oorsprong, overblijfsels van een oude, bij alle volken van arische afkomst verbreide licht-, vuur- en zonnedienst.

Johannes heeft van tweeërlei vuur gepredikt, van het vuur van de Heilige Geest en van het helse vuur; bekommer u over deze twee vuren. Laat u het vuur van de Heilige Geest tot alle deugden ontvlammen, zodat u het helse vuur mag ontvluchten.

57. En de tijd van Elisabeth werd snel na het heengaan van Maria vervuld dat zij baren zou en zij baarde (volgens onze berekening op 24 Juni van het jaar 5 v. Chr.) een zoon, zoals de engel Gabriël te voren aan Zacharias had verkondigd (vs. 13).

58. En die daar rondom woonden en hoorden, toen hen het bericht van de geboorte werd gegeven, dat de Heere Zijn barmhartigheid grotelijks aan haar bewezen had door haar een zoon in haar ouderdom te schenken en zij waren met haar verblijd, waardoor ook het woord van de engel in vs. 14 tot vervulling kwam.

Deze verzen stellen ons een liefelijke schilderij voor van Israëlitische aard; men ziet de buren en bloedverwanten na elkaar aankomen, de laatsten het eerst, omdat zij in de nabijheid wonen. De gelukkige moeder vormt het middelpunt van het toneel, de een na den ander nadert haar beurtelings.

Wie een moeder heeft gezien, hoe zij haar pasgeborene in de armen houdt met stille vreugde, hoe alle smart vergeten is, omdat het geboren is, hoe zij het aanziet met ogen, stralend van trots en vreugde en innige liefde, ja, die zelf het kostelijkste geschenk van de aarde, waarmee de eeuwige liefde ons kan verheugen, een kindje in de armen heeft gewiegd, die kan zich zeker de waardige moeder Elisabeth voorstellen in haar vreugde met het kindje in de armen. Die kan zich het geluk en de zaligheid denken waarmee zij daar neer zat, toen nu haar armoede tot rijkdom, haar smaad tot eer, haar verlangen tot bevrediging, haar hoop tot vervulling, haar smart tot vreugde, de herfst van haar leven weer tot lente was geworden door dit herfstroosje, dat nog zo laat voor haar begon te bloeien.

Groot was de barmhartigheid van God die Elisabeth ervoer, in de ogen van de buren, omdat zij volgens haar leeftijd niet meer op kinderzegen had mogen hopen en nu toch nog met een zoon was begiftigd. De verdere inhoud van de boodschap van de engels aan Zacharias was de buren niet bekend.

De oude wonderen schenen in Israël na lange tijd te zullen terugkeren; na een duistere nacht begon in de kring van deze priesterlijke familie de eerste schemering van een morgenrood weer te lichten, dat bestemd was om het opgaan van de zon aan te kondigen.

59. En het gebeurde dat zij, de buren en familie die tot bijwoning van de heilige plechtigheid genodigd waren, volgens het voorschrift van de wet op a) de achtste dag kwamen om het kind te besnijden, welke zaak gewoonlijk doorde vader van het huis gebeurde en zij noemden het kindje Zacharias naar de naam van zijn vader (Tob. 1: 9). Volgens oude gewoonte wilden zij door het geven van de naam (Gen. 25: 25 v.) hun deelgenootschap te kennen geven en meenden dat een kind dat als een zoon het geslacht zou voortplanten, niet anders dan naar de vader mocht worden genoemd.

a)Gen. 17: 12. Lev. 12: 3.

59. En het gebeurde dat zij, de buren en familie die tot bijwoning van de heilige plechtigheid genodigd waren, volgens het voorschrift van de wet op a) de achtste dag kwamen om het kind te besnijden, welke zaak gewoonlijk doorde vader van het huis gebeurde en zij noemden het kindje Zacharias naar de naam van zijn vader (Tob. 1: 9). Volgens oude gewoonte wilden zij door het geven van de naam (Gen. 25: 25 v.) hun deelgenootschap te kennen geven en

meenden dat een kind dat als een zoon het geslacht zou voortplanten, niet anders dan naar de vader mocht worden genoemd.

a)Gen. 17: 12. Lev. 12: 3.

60. En zijn moeder, aan wie Zacharias door schriftelijke mededeling al lang geopenbaard had wat de engel had bevolen (vs. 13), antwoordde en zei: Niet zo; wat u denkt is naar de mening van God niet het juiste, maar hij zal Johannes heten.

De naam Zacharias was een goede naam; hij betekent "De Heere denkt aan ons. " Geen naam kwam beter met de omstandigheden overeen, want God had aan het echtpaar gedacht en zijn gebeden gehoord. Toch is Elisabeth, de moeder, niet van die mening. Zij is door haar man al anders onderwezen, die voor haar op een tafeltje had geschreven wat in de tempel plaats had gehad en dat het kind Johannes moest heten. Zacharias is een goede naam, maar de naam Johannes is nog beter. Johannes is zo veel als het Duitse "Gothold" of God is genadig en wil Zijn genegenheid betonen. Die naam heeft God zelf uitgekozen. Wie die naam hoort noemen moet weten dat God genadig wil zijn en de naam moet door het land heengaan als een prediking, dat de tijd van de genade nabij gekomen is, waarin God de misdaad van Zijn volk wil uitdelgen en Zijn erfdeel verkwikken.

61. En zij, dit voor een bijzondere inval van de moeder houdend, waaraan zij te minder gehoor mochten geven omdat er volstrekt geen aanleiding voor de naam te vinden was, zeiden tot haar: Er is niemand in uw familie die met die naamgenoemd wordt; hoe komt u aan zo’n vreemde naam?

Met Johannes moest niet de familie van Zacharias worden voortgeplant, maar iets nieuws beginnen; ook moest Johannes openbaar worden als een man door God gezonden, die zijn gaven en roeping niet uit zijn vaderhuis en uit zijn bloedverwantschap, maar van God had. Toen hem daarom God de naam gaf, vroeg Hij niet of die naam ook onder zijn familie te vinden was, maar Hij koos die juist daarom, omdat hij daarin niet te vinden was. Buitengewoon is het kind, net zo ongewoon moet ook zijn naam zijn. Zo ongewoon is de naam, die overigens onder het volk gebruikelijk genoeg was, dat niemand van de grote mannen en profeten van het Oude Verbond die draagt; hij is bewaard voor Johannes, zodat hij door deze het eerst in ere zou komen en een verheven naam zou worden.

62. En zij, zich beroepend op hem van wie zij dachten dat hij zeker zijn gewicht ten gunste van hun vermeende betere voorslag in de weegschaal zou leggen en hem op dezelfde manier de vraag ter beslissing voorleggend, wenkte zijn vader en vroeg hoe hij wilde dat hij genoemd zou worden, wat toch zeker niet anders kon zijn dan Zacharias.

63. Daarop gaf hij echter niet, zoals men verwacht had, een eenvoudig ja als antwoord, maar hij stelde een andere naam bepaald daarvoor in de plaats. En toen hij een schrijftafeltje geëist had, schreef hij en zei (sprak hij onder het schrijven de woorden zelf uit): Johannes is zijn naam, dat staat vast en duldt geen tegenspraak meer. En zij verwonderden zich allen over die

bepaalde en categorisch genomene beslissing die zij op het tafeltje lazen, omdat zij wel voelden, dat daar achter een uitdrukkelijk bevel van God verborgen moest liggen.

De uitdrukking: "Johannes is zijn naam" heeft iets geheimzinnigs en bevat de roeping tot een hogere beslissing. Dit - en niet zo als de uitleggers meestal menen de overeenstemming tussen vader en moeder die helemaal niets verwonderlijks bevat - brengt de aanwezigen in verwondering; allen herinneren zich daarbij wat aan de geboorte van het kind is voorafgegaan.

64. En meteen toen hij door gehoorzaamheid aan Gods woord tot gehele vervulling van het in vs. 13 gezegde had meegewerkt en daardoor zijn vroeger ongeloof (vs. 18) weer had goed gemaakt, werd zijn mond geopend en zijn tong losgemaakt; en het eerste wat hijsprak was een hem door de Heilige Geest ingegeven lied (vs. 68-79) waarin hij God loofde.

Nu zijn ziel geheel van de boeien van het ongeloof bevrijd is, wordt ook zijn tong losgemaakt van de banden van de stomheid en het bewijs dat hij ook naar de ziel genezen is geeft hij dadelijk daarin, dat zijn eerste woord geen vraag is, maar een loflied.

Evenals het metaal op hetzelfde ogenblik dat een uitgang wordt geopend uit de smeltkroes stroomt, vloeide deze rede, die gedurende de tijd van zijn stilzwijgen in het hart van de priester was gekomen, plechtig van zijn lippen op het ogenblik waarin hem de spraak teruggegeven werd. Hier stelt Lukas er zich tevreden mee om eerst aan het loflied alleen zijn plaats aan te wijzen, om het verhaal niet af te breken. Het loflied zelf plaatst hij aan het slot van het verhaal, omdat dit een waarde had die onafhankelijk was van het ogenblik waarop het werd uitgesproken.

65. En er kwam door de wonderbare gebeurtenissen, die in het huis van Zacharias hadden plaats gehad, angst over allen die rondom hen woonden, ten gevolge van de diepe indruk die Gods eigen, onmiddellijk werk teweeg had gebracht (Hand. 5: 11) en niet alleen te Hebron maar in het hele gebergte van Judea, het landschap waartoe de stad behoorde (vs. 39), werd veel gesproken over al deze dingen.

66. En allen die het hoorden namen het ter harte, omdat zij het tot een onderwerp van nadere overweging maakten en zeiden: Wat zal toch dit kind zijn, waarmee voor en na de geboorte en bij de besnijdenis zoveel buitengewoons heeftplaats gehad? En met reden vroegen zij zo en waren zij ook later bij het opgroeien van het kind bijzonder opmerkzaam op hem, want de hand van de Heere was met hem; de Heilige Geest werkte bijzonder op het hart van de knaap, zodat hij al vroeg een ernstige vrome gezindheid openbaarde (vs. 15, 80).

Aan Johannes gaat de boodschap vooraf dat God grote dingen met hem voor heeft en waar men van zijn naam spreekt, vertelt men alle de gebeurtenissen die plaats hebben gehad. Er komt over allen een heilzame angst die tot bekering leidt en men bedenkt de tijd van de bezoeking die voor de deur is. Men wordt op Johannes opmerkzaam en let op zijn leven, om te vernemen wat God door hem wil doen. Hem is de weg bereid tot de harten van het volk, zodat hij de weg van de Heere zou kunnen bereiden. In deze eerste geschiedenis zien wij

meteen de man van God, die wel nooit zelf een wonder heeft gedaan, maar die door een wonder in de wereld is gekomen en als een wonder voor de ogen van zijn volk heeft gewandeld.

67. En Zacharias, zijn vader, werd, toen hem tong en mond waren losgemaakt, zoals in vs. 64 is meegedeeld, vervuld met (de) Heilige Geest en profeteerde, zeggend:

Voorspellen betekent hier in het algemeen de profetische, door de Geest opgewekte en gedragen openbaringsrede, die het eigenlijke profeteren mee insluit vgl. 1 Kor. 12: 10.

In het loflied van Zacharias merken wij dezelfde gang op, als in de rede van Elisabeth (vs. 42-45). Eerst komt het theocratisch gevoel te voorschijn: Zacharias spreekt zijn dank uit voor het aanbreken van de Messiaanse tijden (vs. 68-75); vervolgens treedt het vaderlijk gevoel in een soort van parenthese te voorschijn; de vader drukt zijn vreugde uit over de werkzaamheid die aan zijn zoon bij dit heerlijk werk is aangewezen (vs. 76 en 77); eindelijk stroomt nog eens de dankzegging voor het komen van de Messias en van het werk van Zijn genade over zijn lippen en vormt het slot van het lied (vs. 78 en 79).

Hij ziet het woord van de profeten tot vervulling komen, hij ziet de redding van alle vijanden die Israël haten dichterbij komen; hij koestert een verwachting - de uitdrukking is zeer onvoldoende, wanneer men ze een half staatkundige noemt, maar zeker verwacht hij van de hartelijke, inwendige vernieuwing een zegen ook voor de uitwendige toestand van het volk. Hij bedenkt dat in een vorm, zoals die toen alleen mogelijk was, toen nog niet de onboetvaardigheid van de grote menigte de zegen van zich had gestoten.

68. Geloofd zij de Heere, de God van Israël (Ps. 41: 14; 106: 48); want Hij heeft na de lange tijd van 400 jaar, waarin geen openbaring plaats had 13: 31"), bezocht en door het teweegbrengen van de Messiaanse zegen op volkomen bevredigende wijze verlossing teweeg gebracht aan Zijn volk, want wat uit de geplante kiem zich zal ontwikkelen is al zo goed als aanwezig.

69. En heeft, omdat Hij die komen zal (MATTHEUS. 11: 3) al in de maagdelijke schoot van Zijn moeder ontvangen is (vs. 42 v.), een hoorn van de zaligheid d. i. een sterke, onoverwinnelijke, zegevierende zaligheid (Ps. 18: 3; 92: 11) voor ons opgericht in het huis van David, Zijn knecht, uit wie toch de moeder is voortgekomen (Hoofdstuk 3: 23-31. Ps. 132: 17).

Zacharias spreekt van zaken die niet meer toekomstig, maar al aanwezig zijn; hij belijdt en verkondigt nu dat de Zoon van David, de hoorn van de zaligheid die alle ellendigen zal beschermen en alle vijanden zal verstoten, in het vlees is gekomen. Drie maanden lang toch was de gezegende moeder in zijn huis geweest; daar heeft hij ook mee aangehoord wat Maria vertelde van het bezoek van de engel Gabriël en van de goddelijke boodschap en dat alles werd hem vast bevestigd door wat hij in de tempel gezien en gehoord had en wat nu zo even was gebeurd.

In zijn woorden wordt zeer bepaald uitgedrukt dat hij Maria als afstammeling van Davids huis zag.

71. Namelijk dat deze een verlossing van onze vijanden zou zijn, van de Romeinen die ons verdrukken en van de hand van al degenen die ons haten, bijv. van deze Herodes.

72. Opdat Hij door deze redding de hun beloofde en ook hartelijk door hen verwachte (Hoofdstuk . 10: 24) barmhartigheid deed aan onze vaderen, die zich in de eeuwigheid daarover hebben verheugd (Hebr. 11: 39 v. MATTHEUS. 27: 52 v.) en evenals over de vaderen zo ook over de kinderen (vs. 17) gedachtig was aan Zijn heilig verbond, dat Hij met Israël heeft opgericht en daarin eeuwig heil heeft toegezegd.

Het is een barmhartigheid, die ook de andere kant op invloed heeft en de vaderen tot zegen is; zij brengt hen tot leven en zaligheid. Daarom werden zij, toen Christus kwam, op wie zij hun hoop hadden gesteld, verheugd (Joh. 8: 56).

73. En a)aan den eed die Hij (Gen. 22: 16-18) Abraham, onze vader, gezworen heeft en waarbij Hij op de allerplechtigste manier (Hebr. 6: 13 vv.) beloofd heeft om ons het geluk te geven.

a) Ps. 105: 9. Jer. 31: 33.

74. a)Dat wij verlost zijn uit de hand van onze vijanden, onder welke heerschappij geen vrij, vrolijk leven in God voor ons mogelijk was en Hem dienen zouden zonder angst.

a)Hebr. 9: 14.

Hier is de vrees voor de vijanden bedoeld, die het Israël vaak onmogelijk maakten om de Heere met vreugde te dienen.

Welke verstoringen hadden de Macedoniërs, vooral Antiochus Epifanes en de Romeinen de Joden in de uitoefening van hun godsdienst veroorzaakt!

75. a) In heiligheid, waarin men zich onbesmet van alle boosheid bewaart en in gerechtigheid voor Hem, wanneer men al wat goed is betracht (Efeze 4: 24), al de dagen van ons leven.

a) 1 Petrus . 1: 15.

Het doel is de volkomen verering van God, de staatkundige bevrijding is alleen het middel daartoe; de volmaakte godsverering heeft uitwendige veiligheid nodig. Snel zal de Messias heersen; dan komt geen Antiochus meer om het heiligdom te ontwijden, geen Pompejus om geweld daartegen te bezigen. Hier is het ideaal van de zaligheid, zoals het in het Oude Testament is geschilderd en zoals ook de zoon van Zacharias, de voorloper, het heeft opgevat, in zijn zuiverheid voorgesteld. Het bestaat in een machtige theocratie, die zich verheft op de grondslag van een nationale bekering. Juist uit dit gezichtspunt kon de Doper zich niet vinden

in de gang van zaken gedurende het leven van Jezus. Ten tijde van de ballingschap zag de priesterlijke profeet Ezechiël (40-48) de volkomen theocratie onder het beeld van een tempel van volmaakte afmetingen. Hier ziet de profetische priester Zacharias hetzelfde ideaal onder het beeld van een voortgaande onafgebroken cultus. Zo maakt de Heilige Geest de vorm van Zijn openbaringen in overeenkomst met de gewone bezigheden van Zijn werktuigen.

76. a) En u mijn kind! - want ook van u heb ik iets groots te zeggen - zult een profeet van de Allerhoogste genoemd worden (MATTHEUS. 11: 9; 21: 46. Joh. 10: 41); want u zult voor het aangezicht van de Heere wandelen om Zijn wegen te bereiden (vs. 17. Jes. 40: 3).

a) Mal. 4: 5.

Eigenlijk moet Johannes in dit loflied als een profeet worden voorgesteld; men verwacht daarom, dat het alleen of voor het grootste gedeelte over Johannes zal handelen; dit is echter in het geheel niet het geval. Ja, zo min is dit het geval dat juist Christus de hoofdzaak, het begin en het einde van de voorspelling is; slechts met een paar woorden wordt Johannes ingeschoven, van wie het dan dadelijk weer tot Christus overgaat.

77. a) Om Zijn volk kennis van de zaligheid te geven, die voornamelijk bestaat in vergeving van hun zonden (Jer. 31: 34).

a) Luk. 3: 3.

De wegbereiding van Johannes zou bestaan in de kennisgeving aan het volk van de Heere dat de zaligheid nu geopenbaard werd in de vergeving van zonde door de Zaligmaker; met andere woorden, dat de bedeling van de wet van Mozes ophield en de bedeling van de genade in de Messias een aanvang nam. Wij, die geloven, weten dat de zaligheid van de mens bestaat in de vergeving van zonde; dat hierop alleen alles aankomt; doch dit weten niet alle mensen. De meesten willen door de wet, of liever door henzelf, of vanzelf zalig worden. De zonde weegt bij hen niet zwaar genoeg om hen ter aarde te werpen voor God en van Hem vergeving ervoor te smeken. Daarom is er zonder kennis van de zonde ook geen kennis van de zaligheid. Alleen onze zonden moeten ons tot Jezus brengen, die enkel gekomen is om onze zonde weg te nemen in Zijn bloed, door er voor te lijden en te sterven. Als wij denken niet zo onrein te zijn dat wij door Jezus gewassen hoeven te worden, dan hebben wij geen deel aan Hem; maar als wij onze schuld voor God zodanig voelen dat de vergeving van de zonde voor ons een schat is, waarvoor wij graag alle andere schatten weggeven, dan ontvangen wij die schat van Christus op hetzelfde ogenblik, waarop wij die biddend van Hem vragen. En hebben wij deze afgebeden vergeving ontvangen dan kunnen wij niet nalaten de zonde te bestrijden en heilig te wandelen zonder nochtans als heiligen, maar enkel als zondaars zalig te willen worden. Nee, ons zondaarschap moet tot verkrijging van de zaligheid ons radicaal, ons volstrekt vereiste blijven. Zeker, om dit in een mens goed te verenigen is almachtige genade nodig. De Bijbel is dan ook het enige boek in de wereld dat ons leert de zaligheid te verkrijgen op geen anderen grond dan dat wij zondaren zijn. Alle andere godsdiensten willen de mensen eerst tot heiligen maken, eer zij hun de zaligheid toekennen; zij zijn de valse godsdiensten. En wij behoeven daarvoor niet naar de verre volken te gaan, want deze hebben nooit enig denkbeeld

gehad van vrije genade; nee, de Christen-volken, die het geweten hebben, hebben het zelfs weer vergeten. Luther wilde ook eerst als een heilige behouden worden. Als een dolle heilige, zo noemt hij zichzelf, zoals hij vroeger was en zeker nooit is de razernij erger dan in de godsdienstige zaken, liep hij door Rome, maar God gaf hem te zien dat hij alleen als een zondaar zalig worden moest en worden kon en toen liep hij niet meer rond als een dolle heilige, maar zat hij als een begenadigd zondaar stil, verstandig en eerbiedig aan de voeten van Jezus. Dat wij ons dan ook niet proberen te ontslaan van het gevoel van ons zondaarschap. Sinds Adams val zijn wij onze eigen rechtvaardigheid kwijt en de enige rechtvaardigheid die verkrijgbaar is, is die van Christus. Geloven wij in Hem, dan bekleedt Hij ons door de Heilige Geest, maar zolang wij op aarde zijn, moeten wij bij dit alles ons zondaarspak blijven dragen en niet doen als die gevangenen die hun gevangeniskleren verwisselen om niet herkend te worden en zo te kunnen ontsnappen; nee, wij moeten er ons altijd in blijven tonen voor God, opdat wij juist door Hem erkend worden als de voorwerpen van Zijn genade. In onze zondaarsnaam en in die alleen ligt onze vrijheid van toegang tot Hem, die de goddelozen rechtvaardigt in Hem, die niet gekomen is voor rechtvaardigen.

78. Door de innerlijke bewegingen van de barmhartigheid van onze Gods zal hem deze ten deel worden en wel door die barmhartigheid waarmee uitsluitend en alleen ons bezochtheeft de Opgang uit de hoogte, omdat nu de Messias komt (Mal. 4: 2).

Dit moesten de mensen erkennen, dat in de vergeving van hun zonden, in die afwassing waarvan in Ezechiël. 36: 25 sprake was, de zaligheid tot hen moest komen, dat deze het begin van hun redding was en wel, wat daarmee nauw verbonden is, "Door de innerlijke bewegingen van de barmhartigheid van onze Gods, waarvan deze vergeving van de zonden een uitvloeisel is, evenals ieder ander goed dat zich daaraan aansluit.

Een vleselijk hartstochtelijk patriottisme had zich van het volk en van zijn oversten meester gemaakt en het ideaal van een zuiver staatkundige bevrijding had zich in de plaats van een geestelijke verlossing gesteld. Daarom moest aan de Verlosser een andere door God bevestigde persoonlijkheid voorgaan, die het volk deed weten dat het verderf niet bestond in het onderworpen zijn aan de Romeinen, maar in de goddelijke veroordeling en dat zo de zaligheid niet in een tijdelijke bevrijding, maar in de vergeving van de zonden bestond. Aan het volk weer begrip te geven van de zaligheid, die in de vergeving van zonden bestaat, is dus inderdaad de weg bereiden aan Hem, die deze zaligheid zou brengen.

79. a) Om te verschijnen aan degenen, die gezeten zijn in duisternis van vervreemding van God en de daarmee verbonden geestelijke blindheid en in schaduw des doods, want zo’n duisternis gaat de verdoemenis vooraf, zoals bij een stervende de verduistering van het gezicht een voorspelvan de dood is (Jes. 9: 1; 60: 2); om onze voeten te richten op de weg van de vrede, van de verzoening met God, waarvan het volk zo ver is afgedwaald (Jes. 53: 6. 59: 8 v.).

a) Jes. 42: 7. 43: 8. 49: 9.

Het is merkwaardig zoals de laatste Messiaanse voorspelling van het Oude Testament en de allerlaatste voor de geboorte van Jezus Christus met elkaar overeenstemmen.

80. En het kind, waarvan al in vs. 66 werd gezegd dat de hand van de Heere met hem was, groeide op en werd gesterkt in de geest, onder de verzorging en leiding van zijn godvruchtige en vrome ouders. Vooral openbaarde zich dit zijn sterk worden in de Geest door ontwikkeling van de macht van de wil over het vlees en de lichamelijkebegeerten en behoeften. Al in zijn jeugd bereidde hij zich met alle strengheid en onthouding van de wereld tot zijn toekomstige roeping voor en was hij in de woestijnen en de onbewoonde streken bij Hebron, tot den dag van zijn vertoning aan Israël (Hoofdstuk 3: 1 v.) volgens de wil van God, die hem het daarvoor geschikte uur openbaarde.

HOOFDSTUK 2

CHRISTUS' GEBOORTE, BESNIJDENIS, VOORSTELLING EN GESPREK IN DE TEMPEL

V. Vs. 1-20. Terwijl van Johannes de geschiedenis van zijn geboorte slechts kort wordt meegedeeld en zo op de achtergrond treedt bij de uitvoerig medegedeelde gebeurtenissen op de dag van de besnijdenis van het kind, treedt daarentegen bij Jezus de geschiedenis van Zijn geboorte meteen zo sterk op de voorgrond dat daarna de mededeling van de besnijdenis met weinig woorden wordt afgedaan en deze meteen door een veel gewichtigere gebeurtenis, de voorstelling van het kind in de tempel, wordt gevolgd. Wat ons nu hier wordt verteld van de geboorte van het kind Jezus bevat drie delen: 1) de geschiedkundige en geografische omstandigheden waaronder de geboorte plaats heeft (vs. 1-7); 2) het bezingen van deze geboorte door de hemelse legerscharen, nadat vooraf op aarde een kleine en geringe menigte van mensenkinderen met de grote gebeurtenis is bekend gemaakt en tot nader onderzoek daarvan is opgeroepen. (vs. 8-14);
3) hoe de zo begenadigden zich verblijden als zij zien wat gebeurd is en de Heere hen heeft bekend gemaakt en hoe zij het woord verbreiden, dat hen van het kind gezegd werd. (vs. 15-20).

EVANGELIE OP KERSTDAG

In de oude Oosterse kerk werd, zoals in het voorwoord bij MATTHEUS. 2: 1 v. gezegd is, op het Epifaniënfeest, dat op 6 Januari gevierd werd, ook het Kerstfeest gehouden. Daarin lag niet alleen wat de naam, maar ook wat de datum betreft een diepe zin. Feest van de verschijning of openbaring was toch inderdaad ook het Kerstfeest (vgl. Tit. 2: 11; 3: 4 en 1 Tim. 3: 16). Is de eerste mens op de zesde dag van het eerste jaar van de wereld door God geschapen, waarom zou men niet op de gedachte komen ook de geboortedag van de tweede Adam op de zesde dag van ieder nieuw jaar naar rekening te plaatsen, omdat Hij immers onder Romeinse scepter het licht van de wereld heeft gezien? Intussen, evenals van de westerse kerk vooral de dogmatische richting uitging, waardoor de leer van een verderf, dat alle mensen sinds de geboorte aankleeft en van een noodzakelijke bekering en heiligmaking tot bevrijding van dit verderf, ontwikkeld werd en zoals in verband daarmee in de Westerse kerk de kinderdoop zich pas meer algemeen verbreidde, zo ging ook van de Westerse kerk het feest uit dat op de heiliging der menselijke natuur, van haar eerste kiemen af, door de deelneming aan een goddelijk leven betrekking had, het eigenlijk zogenaamde Christusfeest of het heilige Kerstfeest. Als een met algemene deelneming - en wel op 25 Dec. gevierd feest - komt het al voor onder de bisschop Liberius, ongeveer in het midden van de 4de eeuw. Maar hoe, zo vraagt men, kwam de Roomse kerk juist op die datum van de 25ste December? Vaak is de mening verdedigd dat het vieren van het Kerstfeest op die dag te Rome welgevallig was, omdat men daarmee ten doel had een tegenwicht te geven aan een heidens feest dat daar op die dag zeer uitgelaten werd gevierd. De veronderstelling van zo'n doel strijdt echter met de geest van de oude kerk, ook stond voor de Roomse kerk de datum van Christus' geboorte al vast nog voordat men aan het vieren van Zijn geboortedag dacht. Bovendien is het de vraag of in die Romeinse kalender van de vierde eeuw, waarop men bovengenoemde mening grondt, het bijschrift, dat daar bij 25 Dec. gevonden wordt: Natalis invicti, juist met solis aanvult,

zoals men dat doet en men niet in plaats daarvan Constantini moet lezen, omdat de 25ste December inderdaad voor keizer Constantinus een belangrijke dag voor zijn heersersmacht geweest is. Zonder twijfel moet men voor de bepaling van Christus' geboorte op 25 Dec. teruggaan tot de profetie in Hagg. 2: 11 vv. Daar is tot drie keer toe (vs. 11, 19 en 21) bijzonder gewicht gehecht aan de 24ste dag van de 9e maand. Volgens de nauwe betrekking waarin het profetische woord van het leggen van de grondsteen van de tempels tot het lichaam van Christus als van de geestelijke tempel staat (Joh. 2: 21), lag het voor de kerk voor de hand hier een profetie te vinden van de geboortedag van de Heere, zoals dan ook, zoals boven is opgemerkt, naar alle waarschijnlijkheid het jaar waarin Herodes de Grote de herstelling van de tempel van Zerubbabel begon, het geboortejaar van de maagd Maria is. Men rekende dus voor de geboorte van Christus de nacht van de 24ste op de 25ste van de 9de maand van het Joodse kerkelijke jaar van Kislev) en verkreeg zo ook een betrekking tot het feest van het nieuwe altaar, dat in het jaar 165 voor Christus onder Judas Makkabeüs van 25 Kislev af acht dagen gevierd werd (1 Makk. 4: 52), terwijl de dag van de besnijdenis van Christus op de 8ste dag na de geboorte nog eveneens tot het Kerstfeest behoort. Ook een Joodse traditie zegt dat de Messias in de maand Kislev moet worden geboren en hoewel nu deze maand niet geheel en al met onze December overeenkomt, dan is dat toch geen reden om tegen de gewone rekening verdere bezwaren te maken; integendeel heeft de Oude Oosterse kerk al haar twaalf heilige nachten van 25 Dec. tot 6 Januari gehad en dus eigenlijk op dezelfde manier gerekend.

1. En het gebeurde in die dagen, niet lang nadat Johannes geboren was (Hoofdstuk 1: 57 vv.), nog in het jaar 5 v. Chr. , dat er een gebod uitging van de Romeinse keizer Augustus, onder wiens opperheerschappij toen ook hetJoodse land met zijn koning Herodes de Grote stond (MATTHEUS. 2: 1), dat de gehele wereld, al het aan Rome afhankelijke land, beschreven zou worden, opgetekend ten behoeve van een nieuwe regeling van de belastingen.

2. Deze optekening was de eerste die in Palestina door een vreemde macht is gehouden, zodat nu duidelijk de tijd daar was waarvan de voorspelling in Gen. 49: 10 spreekt. De beschrijving gebeurde, wat de werkelijke volvoering door eigenlijke heffing van belasting aangaat, ongeveer 11 jaar later, namelijk toen Cyrenius over Syrië stadhouder was en het voornaamste land van Palestina, Judea, tot een directe Romeinse provincie was geworden (Hand. 5: 37). Nu was het nog maar alleen om de eerste voorbereidingen te doen, om rangschikking van de personen naar stand en vermogen.

3. En zij gingen allen om beschreven te worden, een ieder naar zijn eigen stad, waartoe hij naar zijn afkomst behoorde. Die eerste beschrijving toch had niet plaats opRomeinse manier naar de wettige woonplaats, maar overeenkomstig de toestanden van het volk volgens de Joodse indeling in stammen en families.

4. En Jozef ging ook van Galilea, het noordelijk landschap van Palestina (MATTHEUS. 4: 25), uit de stad Nazareth, waar hij woonde (Hoofdstuk 1: 26 v.) naar Judea, het zuidelijke landschap, a)tot de stad van David, die Bethlehem genoemd wordt (1 Sam. 16: 1 vv. ; 17: 12. Ruth 4: 18 vv.), omdat hij, zowel voor zijn persoon (MATTHEUS. 1: 1 vv.), als in zijn eigenschap als man van Maria (Hoofdstuk 3: 23 vv.) uit het geslacht van David was.

a) Micha 5: 1. Joh. 7: 42.

5. Om beschreven te worden met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, die hij wel in huis had genomen maar met wie hij nog niet in huwelijksgemeenschap had geleefd (MATTHEUS. 1: 24, 25) en die als nakomeling van David (Hoofdstuk 1: 32, 69) toch ook in de registers moest worden ingeschreven. Zij had dit wel door haar man kunnen laten doen, maar zij, die bevrucht was uit de Heilige Geest (Hoofdstuk . 1: 35. MATTHEUS. 1: 20), trok vrijwillig mee; zij voelde juist omwille van het kind, dat zij onder het hart droeg en dat Jozef niet toebehoorde, zich genoopt de reis mee te maken; want juist dit kind was de drager van alle beloften die aan het huis van David waren geschonken (Hoofdstuk 1: 32 v. Micha 5: 1).

Naar menselijke beschouwing van de zaken is het bevel van de keizer Augustus de reden waarom de moeder van de Heiland naar Bethlehem komt; maar dieper beschouwd is het Maria en de Zoon van haar lichaam, waarom dit bevel, ja deze hele beschrijving gebeurt. De keizer Augustus, die over de halve, of zoals de Romein in zijn trotsheid zei, over de hele toenmalige wereld heerste, is hier zelf slechts het werktuig van een hogeren wil, een staf in de hand van de Heere; hij doet, wat hij moet, terwijl hij denkt zijn eigen gedachten te volvoeren. Zijn hele uitgestrekte rijk moet zich in beweging stellen, van Rome tot Syrië heen moeten zijn dienaars en geweldigen werkzaam zijn, om deze kleine, schijnbaar niets betekenende gebeurtenis te dienen; want deze kleine gebeurtenis is de grootste van alle, het doel, volgens hetwelk de geschiedenis van het Romeinse volk, evenals de geschiedenis van alle volken zich beweegt, het middelpunt, waartoe God van het begin af de wegen van de mensheid leidt.

Het was God de Vader daarom te doen, Zijn Zoon, de Koning uit David’s huis, dadelijk bij de geboorte met de purperen mantel te bekleden. Het is echter geen purperen mantel die mensenhanden hebben gemaakt; die zou te slecht voor Hem zijn geweest, die mocht keizer Augustus dragen. Het is integendeel een purperen mantel die de Geest van God door de hand van de profeten heeft gemaakt; het zijn de voorspellingen van Christus, die als een kleed zonder naad, uit één stuk, met de gouden draden van de belofte waren doorwerkt. Slechts één kon deze mantel dragen, Jezus uit het huis van David, want alleen in Hem werden de profetieën vervuld; de Romeinse keizer moest zelf de hand er toe lenen om Hem den mantel om te doen.

Het woord "beschrijving" kan volgens de grondtekst betekenen een lijst van de inwoners en hun bezittingen ontworpen en een belasting op grond daarvan ingevoerd. Hier schijnt aan het eerste te moeten gedacht worden, dus aan een kadasteren, aan het in een belastingboek optekenen. Op zo’n onder keizer Augustus bevolen kadastering van het Romeinse land doelen dan ook werkelijk verscheidene plaatsen bij de wereldse schrijvers. Zo bericht Suetonius dat deze keizer de senaat een statistiek overzicht over het hele rijk heeft overhandigd, hoeveel soldaten overal bij de vaandels stonden, hoeveel geld er in de schatkist was enz. , en Tacitus vertelt, dat na de dood van de keizer een door zijn eigen hand opgesteld geschrift over de toestand van de militaire krachten, van het openbaar vermogen, van de inkomsten enz. , is voorgelezen. Blijkt hieruit al het groot belang van Augustus dat hij in een nauwkeurige en tot in bijzonderheden afdalende statistiek stelde, met ontwijfelbare zekerheid, dan is er geen bijzonder bewijs voor nodig dat hij een kadastering van het hele rijk op een en dezelfde

bepaalde tijd heeft voorgenomen en dat deze termijn overeenkomt met de tijd van Christus' geboorte. Er schijnt echter een achtereenvolgende opschrijving van de verschillende delen van het rijk door hem te zijn bevolen en die, welke nu op Palestina betrekking had, gebeurde door Gods leiding, juist in die tijd, toen alle tekenen al aanwezig waren dat nu de vervulling van de goddelijke beloften in Israël plaats moest hebben. Niet alleen was de scepter nu van Juda geweken, omdat een vreemde macht over het volk van God en zijn, streng genomen, ook niet meer inlandse vorst gebied voerde, maar ook de bezitter van die macht, de keizer Augustus was, zowel in zijn naam (Augustus betekent "uitbreider" namelijk van het rijk), al wat de omvang van zijn rijksgebied aangaat (van het ene einde van de toen bekende wereld tot het andere) en de aard van zijn regering (tijd van vrede na lange bloedige oorlogen), enigermate een beeld van de Koning die de Joden zou worden geschonken 9: 8). Zien wij op Dan. 2: 33 v. en 44 v. , dan was in de kolossus van het Romeinse wereldrijk, zoals het zich uit het Chaldeeuwse, Perzische en Griekse had ontwikkeld, het grote en verschrikkelijke beeld, dat Nebukadnezar eens in de droom zag, gereed tot de schenkels en voeten beneden en de steen die tegen zijn voeten zich zou wentelen en het zou verbrijzelen, kon nu zonder handen worden afgestoten. Zo zou onze tekst geheel duidelijk zijn en zonder alle moeilijkheden als in vs. 2 slechts stond: "Deze beschrijving was de eerste. " Omdat er echter staat: "Deze eerste beschrijving gebeurde toen Cyrenius over Syrië stadhouder was, ontstaat opeens een grote moeilijkheid, dat Cyrenius (met zijn Latijnse naam Quirinus) pas in het zesde jaar na Christus landvoogd van Syrië geworden is 2: 20) en deze tijd toch onmogelijk door Lukas bedoeld kan zijn, want toen was Herodes de Grote al sinds meer dan 10 jaar niet meer in leven en zelfs zijn opvolger in Judea, Archelaüs, had in dat jaar de troon verloren, zodat diens land bij de provincie Syrië was gevoegd. Onder Cyrenius is zeker een beschrijving gehouden, het is die, welke Lukas in Hand. 5: 37 vermeldt en van welke Josefus (Want. XVIII 1, 2) bericht geeft. Nu heeft men wel aangewezen dat Cyrenius al in de tijd dat Quintilius Varus (dezelfde, die later in het jaar 9 na Christus de zware nederlaag in het Teutoburger woud door Herman de vorst van de Cheruskers leed), stadhouder in Syrië was (van 6-1 v. C.), als buitengewoon gezant van de keizer, met bijzondere volmacht bekleed, in Syrië werkzaam geweest is; daarom heeft men de woorden van de Evangelist zo willen verklaren alsof er mee gezegd was: "Deze eerste beschrijving (van de beide die in het Joodse land plaats hebben gehad), gebeurde, toen Cyrenius (de eerste maal, ongeveer in het jaar 4 voor Christus) over Syrië stadhouder was. " Maar 1) was Cyrenius toen nog geen eigenlijk stadhouder, maar alleen keizerlijk commissaris en 2) zou Lukas, wanneer hij zo de eerste beschrijving onder Cyrenius van de tweede onder dezelfde naam had willen onderscheiden, toch onmogelijk het "voor de eerste maal" kunnen uitlaten. Andere uitleggers, die eveneens van de veronderstelling uitgingen dat de Evangelist met de woorden "deze eerste beschrijving" die van de andere in Hand. 5: 37 als van een tweede wilde onderscheiden, hebben gemeend de volgenden zin zó te moeten verstaan: "en had enige jaren vroeger plaats dan de andere, die werd volbracht in de tijd, toen Cyrenius over Syrië stadhouder was. " Bij de eerste oogopslag schijnt het dan ook mogelijk de woorden van de grondtekst op deze wijze te vertalen (vgl. in Joh. 1: 5: = Hij was eerder dan ik): "Deze beschrijving gebeurde eerder dan dat Cyrenius enz. Bij nauwkeuriger overweging moeten wij echter die opvatting beslist voor vals verklaren en tot de gewone vertaling terugkeren. Het is namelijk de Evangelist in het geheel niet in de gedachte de beschrijving, waarvan hij hier spreekt, als een eerste te stellen tegenover een tweede, waarop hij in de Handelingen wijst; integendeel komen beiden hem voor als een enkele. Nu in het jaar

5 voor Christus begon de voorbereiding, het bevel was er toe gegeven en met de inschrijving op de lijsten werd ook al begonnen. Voleindigd werd zij echter pas later onder het stadhouderschap van Quirinus (vgl. voor de juistheid van zo'n verklaring van het woord "gebeurde, " de gelijke onderscheiding tussen voorspelling of voorbereiding en vervulling in Hand. 11: 28). De zin die de Evangelist met zijn opmerking bedoelt met het oog op Hand. 5: 37 : "in de dagen van de beschrijving, " is zonder twijfel deze: nu voor de eerste maal werd Gods volk met het heilige land aan een wereldse beschrijving door een vreemde macht onderworpen, om het cijnsbaar te maken en geheel en al in één klasse met de overige volken van de wereld te plaatsen. In het begin van deze tijdruimte (5 voor Christus) was nog wel een zekere uitwendige schijn alsof Gods volk nog zelfstandigheid genoeg had, omdat het zijn eigen vorst had, die niet onder de onmiddellijke onderdanen van het Romeinse volk werd geteld en omdat de beschrijving gebeurde naar het richtsnoer van de eigen volksinrichting. Aan het einde van die periode (6 na Christus) was ook die schijn vervallen; de inlandse vorst Archelaüs was in ballingschap gezonden, het land met Syrië verenigd en de beschrijving die in Joodse vorm was begonnen, was tot een beschrijving in Romeinse vorm geworden. Aan dit einde voelde men ook wat de hele zaak had te betekenen; vandaar de opstand van Juda uit Galilea, waaraan, wat de gedachte betreft, een zeker recht ten grondslag lag, maar het menselijk eigenmachtig doorzetten van de gedachte verkeerde het recht; in groot onrecht. Daarom had de Heere in de hemel zelf meteen in het begin van de tijdruimte Zijn maatregelen getroffen, dat dadelijk bij de eerste stap die de wereldmacht deed om Zijn volk aan zich te brengen en geheel te behandelen als een tot haar behorend lid, Hij in de wereld kwam die de rechtmatige Koning was van dit volk en geroepen om de vervallen tent van David weer op te richten (Amos 9: 11). Had Israël op Gods werk willen letten, dan had het zich niet met de vraag hoeven in te laten: "is het juist de keizer belasting te geven of niet?" maar zijn belasting rustig en zonder tegenspraak gegeven en in vertrouwen op de verdere leiding van de Heere het einde afgewacht. Maar dit is het ergste, dat men zo weinig lust heeft om op Gods hand te letten, die de draden van de geschiedenis, wel heimelijk en onzichtbaar, maar toch nauwkeurig overeenkomstig het woord van de profetie weeft. Men voelt zich zo vaak door Zijn leiding verlaten, terwijl Hij toch werkelijk leidt. Dat is een fout die ook in onze tegenwoordige tijd bijna doorgaans wordt bedreven, zodat men als het donker begint te worden, tast als de blinde en niet goed weet wat men denken en zich voornemen, hopen en vrezen moet, terwijl het woord van de voorspelling toch zo bepaald en nauwkeurig het uur aanwijst, dat het op het uurwerk in Gods huis is. Vanwaar, zo zou misschien het vittend, kortzichtig mensenverstand vragen, zou men toen in het land van Israël weten dat de vervallen tent van David nu weer zou worden opgericht en de beloofde Heiland en Verlosser al op weg was om te verschijnen? Dat men het kon weten, wanneer men maar wilde, dat bewijst ons later het voorbeeld van Simeon en Hanna (vs. 25 vv.); en ook de beschrijving waaraan ook het kind, nadat het nauwelijks de moederschoot had verlaten, onderworpen werd, dient tot een zeer bijzonder middel om op Hem opmerkzaam te maken. De Joodse oversten hadden al lang te voren openbare geslachtsregisters gemaakt. Josefus heeft, zoals hij in zijn levensbeschrijving vertelt, daaraan zijn eigen geslachtsregister ontleend, hier, bij de beschrijving, dienden zij tot controle over de juistheid van de opgaven, die ieder omtrent huis en geslacht, waartoe hij behoorde, voor de overheid deed. Zo werd dan ook op voldoende wijze gezien hoe het met de nakomelingen van het huis en het geslacht van David gesteld was en het is wel aan geen twijfel onderhevig dat nauwelijks iemand zo zuiver bewezen werd uit

Davids bloed te zijn, als Jozef en Maria. Wanneer men maar vanwege de uitwendige nederigheid en tijdelijke armoede hun hogere adel niet had willen voorbijzien zou men snel hebben opgemerkt dat het kind, dat uit Maria was geboren, de beloofde Zoon van David was. Bij dit eerste spoor, om in de tijd van de diepste onderworpenheid van het volk van God de pas verschenen Heiland en Verlosser op te merken, kwamen veel bevestigende tekenen en boodschappen (vs. 17 vv. ; 25 vv.), zodat men in helemaal niet in onkunde en twijfel zou hebben hoeven te zijn, wanneer het iemand werkelijk om Gods hulp en het heil van de ziel was te doen geweest. "Wie heeft, die zal gegeven worden, opdat hij overvloedig zal hebben, maar wie niet heeft, van die zal genomen worden ook dat hij heeft, " dit woord zou ook hier bewaarheid worden. Zo stemmen wij met P. Lange overeen, wanneer bij beweert, dat Maria meer nog dan de omstandigheid dat zij in haar toestand niet voor lange tijd zonder Jozef, die haar ter verzorger en beschermer was gegeven, alleen in Nazareth kon blijven, de drang van haar hart tot meereizen naar Bethlehem bewogen heeft. "Haar ziel verlangde naar Bethlehem; deze stad was sinds korte tijd het doel van haar aardse wensen en nu is wellicht het verlangen al in haar tot rijpheid gekomen om voortaan in Bethlehem te wonen (MATTHEUS. 2: 22). " Een nadenkende geest als de hare, zo merkt Oosterzee op, kon zeer goed inzien, dat het edict van de keizer Augustus een middel in de hand van de Voorzienigheid was, om de voorspelling in Micha 5: 1 ten opzichte van de geboorteplaats van de Messias in letterlijke zin te vervullen.

6. En het gebeurde toen zij, na een reis van meer dan 20 mijlen, waarvoor zij meer dan een week nodig hadden, daar waren, in de nacht van 24-25 December van het jaar 5 voor Christus 2: 1"), dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zou.

7. En zij, die zonder zonde had ontvangen (Ps. 51: 7) baarde ook zonder de barensweeën, die de vrouw zijn opgelegd (Gen. 3: 16), haar eerstgeboren (MATTHEUS. 1: 25) Zoon en wond Hem met eigen hand in doeken, omdat geen vrouwelijke persoon haar behulpzaam ter zijde stond en legde Hem neer in de kribbe van de stal waarin zij verblijf hielden, omdat voor hen geen plaats was in de herberg.

Populaire uitleggingen van de kerkgeschiedenis maken in de regel de uitdrukking "herberg" tot een logement op dezelfde manier als bij ons. "In Bethlehem bestond ook zo’n herberg" schrijft Nebe, "maar de plaats was zo overstroomd met gasten, dat het moeilijk was een onderkomen te vinden. Voor geld is echter veel mogelijk en wanneer Jozef veel had kunnen betalen, zou er voor Maria wel een hoekje gevonden zijn; maar juist aan geld ontbrak het. " Dezelfde opvatting schijnt Luther gehad te hebben: "Zij moesten voor ieder ruimen, totdat zij naar een stal werden verwezen, terwijl menig boos mens in het logement bovenaan heeft gezeten; " en Bengel maakt de opmerking: "Ook heden is voor Christus zelden een plaats in herbergen. " Nu zijn eigenlijke herbergen, wier bezitters vreemdelingen voor geld opnemen, aan de hele oudheid vreemd. Men had 18: 22) alleen karavanserais van grotere en kleinere omvang, hoogstens kon aan zo een worden gedacht en de zaak zo worden voorgesteld, als het vaak voorkomt, dat bij een grote samenvloeiing van reizigers, zij, die later komen, nog slechts in de ruimte voor paarden, ezels en muilezels een onderkomen vinden. Intussen wijst het woord in de grondtekst niet op zo’n openbare herberg (pandoceion Hoofdstuk 10: 34), maar op een private herberg (cataluma Hoofdstuk 22: 11) en afgezien daarvan dat openbare

herbergen alleen in woestijnen en onbewoonde plaatsen waren, is zo’n karavanserai volstrekt geen plaats voor een geboorte, zo’n profane plaats zou Jozef zeker niet hebben opgezocht. Wij zijn daarom genoodzaakt, aan het privaat huis van een gastvriend te denken en dan zou men zich de zaak ongeveer zo kunnen voorstellen, als wij in een leerrede lezen: "Slechts het minste van gastvriendschap werd aan die beiden ten deel, ongeveer zoals men heden op het land aan rondreizende bedelaars een stal of een schuur als bed aanwijst. Zo werd de Koning van de ere vernederd door Zijn knechten, door Zijn broeders op de legerplaatsen van dit leven, dat alleen onder de dieren nog een plaatsje voor Hem over bleef. Hij moest Zich als het ware op de voetbank van alle anderen neerzetten, uit de verblijfplaats van verstandeloze dieren moest de zon van de verduisterde geesten opgaan. Hij vond nauwelijks een plaats om te staan, terwijl Hij als Geneesheer van de hemel in ons midden trad om ons van het verderf van de doods te redden. En zo is het steeds herhaald bij Zijn geestelijke komst in de wereld en in de harten tot op de huidige dag. Bijna drie eeuwen lang vonden Zijn belijders geen andere plaats in de hele beschaafde wereld van de Romeinen en Grieken, dan in ellendige hutten en holen en vaak genoeg moesten zij in de woestijnen vluchten tot de dieren om veiligheid te vinden tot hun gebeden en lofzangen voor de woede van hun vervolgers. Maar nog sterker en bedroevender moet het ons aangrijpen wanneer wij zien hoe de Heere ook onder ons uit vele huizen, uit vele harten verdrongen wordt, zodat Hij slechts hier en daar nog, slechts na lang vergeefs zoeken en dan nog hoogst gebrekkig, een herberg vindt. Hoe velen wijzen Hem voorbij aan de gesloten deur van hun huiselijk leven, aan de gegrendelde ingang van hun hart en willen Hem in Zijn woord en Geest met Zijn vredegroet niet opnemen! Waar ligt de bijbel in menig huis? Verdrongen op de slechtste plaats, op de benedenste plaats van ijdele boeken of van nietigheden van kleding en huisraad. Waar vindt bij menigeen het gebed zijn plaats, hoewel al de belofte bij de belijdenis van het geloof is afgelegd? Op het bed in de sluimering, als men ‘s morgens en ‘s avonds half slaapt en half waakt. Wanneer wordt de naam van de Heere door vele huisvaders beleden? Misschien dan als een brand hun huis in as heeft gelegd en misschien alleen een stal voor hun verblijf over is, of in de bitterste ogenblikken van een ongeluk dat hen getroffen heeft; in zulke smartelijke uren, wanneer ook de stenen zouden kunnen beginnen te schreien. Wat denken velen van hun bekering tot God, van hun wedergeboorte tot het nieuwe leven? Dan willen zij zich eens van harte tot de Heere wenden en de ijdelheid en de dienst van de zonde vaarwel zeggen, dan misschien en, wanneer het overigens niet zou kunnen, dan, als hun leven nog maar als een dof nachtlichtje brandt en in de brekende tabernakel van hun verstorven lichaam flikkert. " Hoe voortreffelijk echter deze voorstellingen op zichzelf zijn, wij kunnen het toch met de daaraan ten grondslag liggende opvatting van het voorgevallene niet eens zijn. Het is toch nauwelijks te geloven dat Jozef van zijne kant bij een vriend zodanige opname zou hebben begeerd, wiens huis hij al met andere gasten zag vervuld en dat de gastheer weer zo weinig zou hebben gelet op de toestand van Maria en haar de stal zou hebben aangewezen, in plaats van elders een onderkomen mogelijk te maken. Wanneer nu naast deze ook nog een andere opvatting wordt voorgedragen, namelijk dat de gastheer, waartoe de heilige familie haar toevlucht nam, een van de arme en geringe mensen was, die niets konden aanbieden dan een hut van die soort waarin de afscheiding tussen stal en huis, tussen de woonplaats voor mensen en voor het vee niet scherp gemaakt was en dat onder zulke omstandigheden voor Maria in haar weeën niets anders overbleef dan om zich in het vertrek in de stal als in een kamer terug te trekken, dan kan ook dit ons niet zo bevredigen, dat wij deze mening als de onvoorwaardelijk juiste zouden kunnen

aanbevelen; want de woorden van de Evangelist zeggen uitdrukkelijk: "Er was voor hen gene plaats in de herberg" en dan moet duidelijk de stal met zijn kribbe als een bijzondere plaats van de herberg worden onderscheiden. Er blijft ons dus niets over dan de uitdrukking "herberg" in collectieve zin te nemen, om alle bijzondere huizen aan te wijzen waarin Jozef volgens de gewone orde van zaken met zijn vrouw een onderkomen had kunnen zoeken. Daar was voor haar in haar bijzondere omstandigheden geen plaats, omdat men niet gereed op gastvrijheid aanspraak maakt, als een ontbinding zo nabij is en bovendien ieder gastheer al door gasten, die hij moest herbergen, was bezocht. Jozef kwam ten gevolge van de manier waarop hij met zijn hoog zwangere vrouw had moeten reizen (Gen. 33: 13 vv.) als achterblijver in Bethlehem. Hij zag daar natuurlijk af van een woning onder mensen; hij voelde dat voor hen daar geen plaats was, waar hij anders wel zijn herberg zou hebben gevonden en waar hem later onder veranderde omstandigheden werkelijk zo een ten deel werd (MATTHEUS. 2: 11). Hij zocht integendeel een plaats zoals hij die voor zijn vrouw nodig had; afgezonderd van het gewoel van de mensen en van de grote menigte te Bethlehem. Zo’n plaats had Gods voorzienigheid al voor hem gereed gemaakt: een spelonk, die gewoonlijk gedurende de wintertijd voor veestal diende, op bijzondere wijze echter in dit jaar leeg stond, terwijl het vee op het open veld daarbuiten weidde en overnachtte. Daarheen ging de heilige familie en zozeer beschouwt de Evangelist deze plaats als de natuurlijke, die haar nu eenmaal toekwam en ook al toegerust was, dus enigermate als een plaats die vanzelf sprak, dat hij haar ons dadelijk in deze voorstelt: "Zij legde Hem neer in de kribbe" en pas daarna een verklaring geeft: "Er was voor hen geen plaats in de herberg. " Wat nu deze plaats zelf betreft, zo moeten wij aan de ene kant opmerken dat in Palestina, dat al van nature een land van spelonken is, zoals weinige andere landen van de aarde, de mens sinds oude tijden het getal van deze grotten nog heeft vermeerderd, of de natuurlijke omvang nog heeft vergroot, zodat men op vele plaatsen nog heden de huizen zo aan de rotsen gebouwd ziet, dat de holen van deze deels voor kamers, deels voor veestallen konden dienen. De kerkelijke traditie heeft dus wel niet misgetast wanneer zij ook de stal, waarin Christus werd geboren, in zo’n spelonk van Bethlehem heeft gezocht, waarbij haar de plaats Jes. 33: 16 misschien voor ogen zweefde. Maar aan de andere kant, terwijl gewoonlijk de kudden zich slechts van Maart tot het begin van November in de vrije lucht ophielden, kan het in het geboortejaar van Christus bijzonder zacht weer geweest zijn. Zeer vaak, zo niet altijd, behoort nog tegenwoordig in Palestina deze tijd tot de liefelijkste van het hele jaar, vooral in de landstreek bij Bethlehem 9: 5). En wie zal loochenen dat de Vader in de hemel, omdat nu Zijn Zoon als een mens op aarde moest worden geboren en daarvoor te minder een plaats was in de herberg, als juist deze geboorte een mysterie blijven moest voor de ogen van het vlees, voor Hem een plaats vrij maakte in de stallen, omdat Hij een weersgesteldheid liet komen die tot het uitdrijven van het vee uitlokte? Misschien was nu die spelonk, waarin Jozef en Maria een onderkomen zochten en vonden, dezelfde waaruit de herders op het veld, waarvan wij later horen, kort te voren hun kudden hadden uitgevoerd. Zonder hun weten en willen werden zij zo de gastheren van de heilige familie en toen zij later tot elkaar zeiden: "Laat ons dan heengaan naar Bethlehem en zien wat er gebeurd is, " dachten zij niet dat de Heere Zijn heilige Christus bij henzelf geborgen had. Op welke plaats de traditie Christus’ geboorteplaats heeft bepaald, hebben wij al bij Ruth 1: 22 uitgelegd; wij mogen echter om MATTHEUS. 2: 11 niet op dezelfde plaats het toneel van de aanbidding van de Wijzen uit het Oosten stellen, zoals de traditie doet. Toen later, snel na de geboorte van het kind, Jozef zijn eigen naam en die van zijn vrouw en van haar

pasgeborene op de beschrijvingslijsten liet optekenen, had de argwanende koning Herodes er makkelijk achter kunnen komen dat degene voor wiens verschijning hij vreesde (1 Makk. slotwoord Nr. 11 d.) nu werkelijk gekomen was; hij had slechts een beter begrip van de Schrift en van haar voorspellingen moeten hebben en niet zozeer de armoede en geringheid van het huis en het geslacht van David moeten aanzien. Maar juist deze armoede en nederigheid hield hem de ogen toe, zodat het niet openbaar werd wat in die dagen gebeurd was en zijn onbekendheid met de Schrift (MATTHEUS. 2: 3 vv.) maakte hem helemaal blind voor zaken, wier kennis hem onmiddellijk werd voorgehouden. Zo is het vaak in de geschiedenis van het rijk van God. Hun ongeloof en hun onkunde over geestelijke zaken, hun verachting van God en van Zijn wegen maakt de ogen van Christus' tegenstanders blind en hun handen en voeten lam, zodat zij niet op de juiste tijd kunnen ingrijpen om het werk van de Heere te verhinderen of te vernietigen. Dit komt altijd pas tot hun werkelijke kennis, als het al te laat is.

Over de plaats, door de traditie aangewezen als geboorteplaats van Jezus, schrijft J. Westrik ons: "Wij namen ieder een kaars, die wij aanstaken en daalden af in de grot van de geboorte van Christus. De grot in bijna 40 voet lang, wordende de stal en de kribbe hier aangewezen. De wanden en de bodem zijn belegd met marmer, zij wordt verlicht door Latijnse, Griekse en Armeniaansche lampions, die men herkent aan de verschillende kleuren van licht, want de grot behoort aan alle Christelijke kerkgenootschappen. Een wit marmeren steen, met een zilveren stralenkrans helder verlicht, wijst de plek van Jezus' geboorte aan, dragende ten opschrift: Hic de Virgine Maria Jezus Christus natus est, d. i. : Hier is Jezus Christus uit de maagd Maria geboren. Op enige stappen van die steen is de zogenaamde kribbe van wit marmer. De beelden en bloemen, het marmer en de ornamenten in deze grot waren voor mijn gevoel in schreeuwend contrast met het eenvoudig verhaal van Jezus geboorte in de Evangeliën!"

In welke kommervolle omstandigheden ziet zij zich geplaatst! Zij is verstoken van wat haar, was zij slechts in haar eigen woning, zo zeer tot hulp kon zijn; zij is ver ook van bloedverwanten en geliefden, die zo graag zich haar ter dienst zouden stellen. Zij ziet zich omringd door vreemdelingen, die niet de minste kennis dragen van al wat haar ziel vervult en wellicht, als zij er mee bekend geweest waren, voor wat haar heilig was geen eerbied zouden hebben getoond. Maar de God van haar heil is ook in die stad haar nabij. Hij wijkt niet van haar, maar ondersteunt haar met de bemoedigende en vertroostende kracht van Zijn beloften. En de man, die Hij verbood haar te verlaten, blijft trouw aan haar zijde, als was hij haar ter beschermengel gegeven. Ja, nederig en behoeftig mogen de omstandigheden zijn waarin Maria verkeert bij de geboorte van haar Zoon, een kribbe, waarin de beesten normaliter hun voedsel ontvangen, mag de enige rustplaats wezen waarover zij voor haar kind mag beschikken, toch is zij rijk, ja, onuitsprekelijk zalig. Zij, de dienstmaagd van de Heere, wordt de moeder van Zijn eengeboren Zoon, van Hem, in Wie zij door het geloof haar Heiland aanschouwt. Wat armoede voor Maria, zij is rijk in Hem. Wat vreemdelingschap op aarde, haar ziel ademt hemelse vreugde. God heeft Zijn belofte waarheid gemaakt, God is haar nabij geweest in haar bange uren. Zijn naam zij geloofd, Moeders! uw geluk, bij het aanschouwen van uw eersteling was onbeschrijfelijk groot, maar de moedervreugde van deze Maria gaat de uwe zeker nog ver te boven, want wat haar Zoon is, mag zij blij haar Zaligmaker noemen.

Daar wordt Jezus geboren. Jezus de Zoon van God, in menselijk vlees en, een kribbe, met misschien een hand vol stro en een beetje windsels, is al de rijkdom waarmee de aarde Hem ontvangt. Dat mocht waarlijk wel anders! zo roept u, Geliefden! met mij uit. Het kostbaarste moest hier niet te kostbaar en het rijkste niet te rijk zijn geacht. Maar toch zouden er op aarde een paleis en een samenstel van toebereidselen voor de geboorte van een doorluchtig kind gereed te vinden zijn geweest, Hem, de Zoon van God waardig ter woonstede, ter rustplaats? Is er voor Jezus dan rijkdom en grootheid op aarde te vinden, voor Hem, die de hemel van Zijn heerlijkheid verliet en op een zondige aarde kwam leven en strijden en sterven. Moest Zijn geboorte in die geringe omstandigheden niet juist een krachtvol getuigenis heten tegen de vergankelijke grootheid van de aarde, tegen die begeerlijkheid van het vlees en die begeerlijkheid van de ogen en die grootsheid van het leven, die niet uit de Vader zijn, terwijl Hij wel is uit de Vader! Ja, Zijn kribbe moest het al prediken: Mijn koninkrijk is niet van deze wereld! Die kribbe moest al getuigen dat Hij arm geworden was om arme zondaren rijk te maken, niet naar de wereld, maar in hun God! Van die onaanzienlijke omstandigheden waarin Hij geboren wordt, mag ook het gevolg zijn dat Zijn intrede in het leven bijna door niemand wordt opgemerkt, God verlangt ook voor Zijn Zoon de hulde van de groten der aarde niet. Nee, liever bezingen de engelen van God Zijn welbehagen in mensen, geopenbaard in de geboorte van de Vredevorst. Die troongeesten, zij zijn de verkondigers van wat daar is gebeurd in Bethlehems stal. Nog een kleine tijd en wie God liefhebben en de verlossing van Israël verwachten, omringen de kribbe, waarin Maria’s eersteling rust en staren vol heilige eerbied en ootmoedig geloof op Gods mens geworden Zoon.

Tussen de schijn en het wezen van een gebeurtenis was wel nooit het verschil òf aanmerkelijker òf merkwaardiger dan bij die, welke wij opgetekend vinden in het begin van het tweede Hoofdstuk van het Evangelie naar de beschrijving van Lukas. In de eerste zeven verzen schijnt niemand groter dan die keizer Augustus, die een bevel kon uitvaardigen dat de hele wereld beschreven zou worden; niemand geringer dan Hij, als kind in de herberg afgewezen, in een stal ter wereld gebracht, neergelegd in de kribbe. Lees twee regels verder: de hemelen ontsluiten zich, Gods engelen dalen en dat Kind wordt met namen genoemd, die aan aarde en hemel het teken geven tot verblijding, tot lofgezang, tot aanbidding. Waar is nu de troon van Augustus? waar is nu die wereld waaraan hij bevelen gaf? Die troon is verzonken, die wereld is uiteengespat. Maar de wereld oneindig groter dan deze, schaart zich om een troon, oneindig heerlijker dan de zijne en op deze zit in eeuwigheid, op deze zit "altijd vermeerderaar van het Rijk, " - het Kind onder zijn heerschappij geboren en nooit door hem gekend, het Kind in doeken gewonden en neergelegd in de kribbe. Tot op de geboorte van dit Kind is de geschiedenis van de mensheid de geschiedenis geweest van een hier beschaafder, daar barbaarser Heidendom, omtastend naar een God die Zich in Zijn schepping overal liet zien, maar van wie het zich, op wegen van zonde, altijd verder verwijderde, de waarheid veranderende in leugen, de waarheid in ongerechtigheid ten onder houdend; overgegeven in een verkeerde zin. En midden door deze slingert zich dun, maar onverbrekelijk de gouden draad van de geschiedenis van een geslacht, van een volk, door de God van de hemels op bijzondere wijze onderwezen en verlicht en daarin alleen bevoorrecht dat Hij het Zijn openbaringen heeft toevertrouwd, de geschiedenis van het volk van de aanneming tot kinderen, van de Godverschijningen en de Verbonden, de geschiedenis van het volk van de wetgeving, van de tabernakeldienst en van de beloften. Uit dit volk is het Kind, in doeken

gewikkeld, liggend in de kribbe. Maar de geschiedenis van dit Kind wendt de geschiedenis van dit volk, wendt de geschiedenis van alle volken, maakt van de geschiedenis van de mensheid een nieuw geheel. Wat dit Kind zijn zal, of zij het zullen aannemen of verwerpen, gehoorzaam of ongehoorzaam zijn, daarvan hangt sinds dit ogenblik het lot van alle volken af. Ontwikkeling, beschaving, verlichting, geluk en in hun ongeluk een onuitputtelijke bron van vertroosting; het is voortaan voor hen allen, maar het is niet dan door Hem. Dit Kind is een nieuw beginsel in ieders geschiedenis; het verandert ieders zeden, ieders gezicht, van Zijn geboorte begint de mensheid, de oude eeuwen vergetend, jaren en tijden van een nieuw, een beter leven te hebben. Haar geschiedenis is voortaan geen andere dan die van de uittreding van Zijn geestelijke heerschappij, waaraan alles dienstbaar is en haar schoonste verwachting - want nu heeft zij schone verwachtingen - is de voltooiing van Zijn geestelijk rijk.

Jezus is Zaligmaker en Hij kan het zijn, want Hij is de Christus, ja zelfs, Hij is de Heere, Hij is onze Jehovah God; onze Verbondsgod, de Almachtige, de Alwetende, de Waarachtige, de Getrouwe. U hebt een God tot Zaligmaker. God is geopenbaard in het vlees, het Woord is vlees geworden. Daarom verblijdt u in zo'n krachtige, algenoegzame, volkomen Zaligmaker. Twijfel nooit aan Zijn macht om te helpen; u zou Hem daarmee krenken. Geen geestelijke nood zo groot of Jezus kan er uit helpen, geen schuld zo zwaar of Jezus kan er u van verlossen. Jezus wil zondaars zalig maken, dat bewijst Zijn komst op aarde en Zijn vrijwillige vernedering; en wat Hij wil, kan Hij ook, want de Almachtige Jezus is ook de Alwetende die al uw noden kent en weet wat u dienstig is in de weg van uw verlossing. Jezus is ook de Getrouwe, die volhardt in Zijn liefde en niet laat varen het werk van Zijn handen. Daarom, o arme, ellendige mens, verblijd u in zo'n kostbaar geschenk, God tot uw Zaligmaker te hebben, waardoor u verlost kunt worden van de eeuwige verdoemenis en van alle banden van de dood, om te worden in Jezus een geredde van de dood, een verloste van alle ellende, een kind van God en een erfgenaam van de eeuwige heerlijkheid, die Christus voor de Zijnen bereid heeft, om die te bezitten als een hemels Kanaän, waaraan wij niets gearbeid hebben, maar enkel uit vrije genade door de ontfermingen van God in onze Heere Jezus Christus. (PLOOS VAN AMSTEL).

8. En er waren herders in diezelfde landstreek, ongeveer 30 minuten ten zuidoosten van de stad, die in het veld waren (Jes. 13: 20) en die de nachtwacht hielden over hun kudde, terwijl zij op verschillende plaatsen op wachtposten stonden. Deze mogen naar de richting van hun hart onder de vromen worden gerekend, die op de vertroosting van Israël wachtten (vs 25).

Zij bevonden zich op dezelfde plaats waar David eens de kudden van zijn vader weidde (1 Sam. 16: 11; 17: 15, 34 vv.) en zij hadden van hem niet alleen de herdersstaf, niet alleen dezelfde weide, maar ook het hart overgenomen. Of zij echter zulke innige, in geestelijk leven zo ver gevorderde zielen geweest zijn als Zacharias en Elisabeth en vooral als die maagdelijke dochter van David, waaraan zo-even het profetische teken van Jesaja vervuld was (MATTHEUS. 1: 20 vv.) is twijfelachtig, ten minste in deze nacht zijn het geen geestelijke zaken, die hun ogen wakend houden, het is niet het verlangen naar de dag des Heeren, niet de Jakobsstrijd om de nieuwe naam, waar eenvoudig alleen de zorg voor de kudde, die aan hun zorg is aanbevolen. De druk van die tijd, van een zo goddelozen tijd, waarin sinds lang geen profeet meer is opgestaan en onder Herodes' heerschappij het hele Israëlietendom te niet

schijnt te gaan, zal ook op hen hebben gedrukt. Wanneer wij ons niet geheel bedriegen, dan zijn zij onder die druk zeer geestelijk arme, hulpbehoevende mensen geworden, die zich nog alleen kunnen vastklemmen aan de belofte dat God iets nieuws wil scheppen, zonder met een enkele gedachte eraan te denken dat de vervulling zo dichtbij zou zijn.

Deze herders waren mensen aan wie grote heren geen mededeling laten doen, wanneer hen een zoon is geboren; des te verblijdender is het dat God Zijn oog op hen vestigt en bij de geboorte van Zijn Zoon eerst denkt aan degenen die in stand Zijn Zoon het naaste zijn en Zijns gelijken.

Het zijn evenwel geen herders zoals ten tijde van Abraham; vorsten wiens vriendschap door de koningen van het lands werd gezocht; het zijn geen herders zoals ten tijde van David, rijke en machtige bezitters van het land; geen groten of aanzienlijken van de aarde; maar al zijn ze dit niet, zij hebben een ander kenmerk, dat van de nederigheid en godsvrucht; in hun hart dragen zij een schat, waarbij al de schatten van de aarde als niets geacht worden; verlangend zien zij uit naar het ogenblik, dat de Heere Zijn beloften vervult en voor Zijn arm en ellendig volk verlossing mocht aanbrengen. En zie, terwijl zij zich daar in Efrata's velden in het nachtelijk uur bezighouden met de bewaking van het vee, aan hun zorg toevertrouwd, daar zendt de grote Herder van de schapen, met voorbijgang van de koningen, groten en machtigen van de aarde, Zijn afgezant tot hen. Een engel van de Heere, een van de menigte van dat hemelse heirleger, dat snel daarop die heerlijke lofzang (vs. 14) zal aanheffen, staat daar bij hen. Het teken van Zijn goddelijke zending heeft hij bij zich, omstraald met een heerlijkheid waarbij de glans van de zon op de helderste middag verdooft en de sterren van de hemel verduisterd worden en de heerlijkheid van de Heere omscheen hem en in die hemelglans erkennen zij de majesteit van God en geen wonder dat zij erg bang werden. Maar niet om hen met vrees en ontzetting te vervullen heeft de Heere Zijn afgezant tot hen gezonden. Nee, het was om hen een blijde boodschap te doen horen, om het Evangelie het eerst aan hen te verkondigen, om hun aan te zeggen dat hun verzuchtingen zijn verhoord, dat aan hun wensen en verlangens is voldaan, dat daar in hun stal Hij het levenslicht heeft aanschouwd, Wiens komst Israël met zo'n hijgend verlangen tegen zag op Wie de vaderen hoopten en in Wie alle volken van de aarde gezegend zouden worden.

9. En zie, een engel van de Heere, waarschijnlijk dezelfde Gabriël van wie in Hoofdstuk 1: 11 sprake was, stond bij hen in hetzelfde uur dat het kind geboren was (vs. 7), plotseling en onverwacht, zonder dat zij hadden kunnen merken, hoe en langs welke weg Hij was gekomen (Hoofdstuk 24: 4. Hand. 12: 7). En de heerlijkheid van de Heere, de hemelse lichtglans, die de engel bij zijn verschijning omgaf, wel niet een uitstraling van zijn eigen heerlijkheid, maar hem meegegeven door zijn Zender (Ps. 104: 2 Ex. 16: 10; 40: 34. Lev. 9: 23. Num. 14: 10. 16: 19. 1 Kon. 8: 11), omscheen hen en zij werden erg bang (Hoofdstuk 1: 12. Gen. 16: 13 Ex. 3: 6; 19: 16. Richt. 13: 2 v. Dan. 8: 17 v. ; 10: 8 vv.), toen zij zich zo opeens in de gemeenschap van de hemelse wereld verplaatst zagen en eraan dachten wat voor mensen en van wat voor zondig geslacht zij waren (Jes. 6: 5).

Een bovennatuurlijk hemels licht. In de uren van Zijn diepste vernedering schemerden er bij Jezus altijd enige kentekenen van Zijn goddelijke hoogheid door. Zo vinden wij hier de

verschijning van de engel, bij de besnijdenis de naam, die de engel Hem gegeven had, bij de doop de verschijning van de duif; bij het lijden de aardbeving.

Sinds door Adam de zonde in de wereld is gekomen, is ook de angst voor God gekomen. Waar een zondig mensenkind Gods heilige tegenwoordigheid gewaar wordt, daar grijpt siddering en beving zijn ziel aan, want in de helderheid van de Heere ziet hij zijn vlekken duidelijker en wordt zijn verkeerdheid hem meer openbaar.

Nu wil menigeen van een oorzaak voor de angst voor God niets weten en acht zich daarboven verheven. Welke misdaad, vraagt hij, heb ik dan begaan, welke zware zonde heb ik dan bedreven, wie heb ik in het ongeluk gebracht, dat ik angstig zou staan en voor enig strafgericht zou vrezen, dat vroeger of later over mij zou kunnen losbarsten? De zonden, waarover de wereld niet veel ophef maakt, zijn onkuisheid, zijn onmatigheid, zijn hoogmoed, zijn eigenzinnigheid, baatzuchtigheid, onverdraagzaamheid, liefdeloosheid, zijn vloeken, liegen, lasteren en zijn onbetamelijke scherts, de eigen begeerten en lusten van zijn hart, die daarom niet te voorschijn treden, omdat daarvoor door de burgerlijke wet een grendel is geschoven, rekent hij niet hoog, de droefheid en angst dat dit alles volgens Gods wet wordt bezocht, ziet hij niet; hij wist niet, welke straf hem zou treffen.

Maar wat is dan het middel, waardoor u zich in deze eigengemaakte gewetensrust tegen allen, wat dit zou kunnen bestrijden, probeert te verdedigen, mensenkinderen? Geen ander dan dit: u probeert God te ontvluchten en vermijdt het door de heerlijkheid van de Heere te worden omschenen. "Er is een boek, dat u, hoewel u er met gehuichelde eerbied van spreekt, toch nooit in de hand neemt, terwijl u in zekere andere boeken zo goed thuis zijt - natuurlijk! uit dat boek spreekt God, uit dit de geest van de wereld en deze zoekt u toch, terwijl u voor God vlucht. In dat boek is een leer die u onder alle vooral gehaat is, deze dat de mens Jezus ook waarachtig God is, geloofd in eeuwigheid, Amen! Waarom haat u die dan zozeer, deze troostvolle leer - natuurlijk! door deze wordt toch de onzichtbare Godheid u opeens dichtbij gebracht en dicht voor ogen gesteld en voor God, dat weten wij immers, schrikt u steeds terug. Huizen zijn er, waarin altijd van God en van Christus wordt gesproken en deze huizen hebben koperen tongen waarmee zij de mensen uitnodigen om zich in hun ruimten te vergaderen; waarom klinken dan die klokken u zo onaangenaam, alsof zij u onheil verkondigden? Vanwaar komt het, dat u zo zelden in een huis van God bent? Het is toch Gods huis; uw antwoord ligt al in de naam. Waarom hebt u sinds jaren dat huis gemeden? Daar wordt het Woord gepredikt, het sacrament bediend, waarbij, al loochent het uw mond, uw hart de tegenwoordigheid van de Heere voelt; en waar de Heere is, daar kunt u niet zijn.

10. En de engel zei tot hen: Vrees niet, alsof een oordeel ten verderve over u komen zou (Hoofdstuk 1: 30). want, ziet ik verkondig u integendeel grote blijdschap, die al de volken, die aan geheel Israël (MATTHEUS. 1: 21; 2: 2) zijn zal, maar u het eerst zult weten en het eerst verkondigen zult (vs. 16, 17).

De engel spreekt tot godvruchtigen, tot gelovigen. Voor hen was de Messias geboren, zeker, maar niet alleen; de blijdschap die hij hun verkondigde, ging alle volken aan. God openbaart Zich wel aan enkelen, maar niet voor enkelen, nee, voor allen. Het ongeloof beschuldigt het

Oude Testament wel van particularisme, of eenzijdigheid en de God van Israël van partijdigheid, maar geen beschuldiging is ongegronder. God openbaart Zich onder alle mensen aan Abraham alleen, maar waarvoor? Om hem zegen voor alle volken aan te kondigen. God openbaarde Zich onder alle volken aan Israël alleen, maar waarvoor? Om de hele aarde met Zijn heerlijkheid te vervullen (Num. 14: 21). God noemt Israël Zijn eerstgeboren zoon, het hoofd van de volken, niet Zijn eengeboren zoon (Efod. 4: 22). En al de wonderen die God met Israël gedaan heeft, moesten dienen om alle volken te doen zeggen wat de eerstelinge uit de Heidenen, de hoer Rachab zei: De Heere, uw God, is een God boven in de hemel en beneden op de aarde (Joz. 2: 11). Daarom zal Rachab opstaan in het gericht met al de Kanaänitische volken van haar tijd en zeggen: "Wat ik deed, hadt u allen moeten doen; u hebt geen verontschuldiging. "

11. Namelijk dat u nu, in deze nacht, de Zaligmaker geboren is 1) die volgens Zijn ambt is Christus en naar Zijn wezen de Heere en wel daar geboren, waar dat overeenkomstig de voorspelling gebeuren zou, te Bethlehem Efratha (Micha 5: 1), in de stad van David (vs. 4) 2).

1) Ons Christenen is het voorrecht geschonken om deze naam in zijn volle betekenis te kennen; althans wij kunnen en behoeven te weten wat hij aanduidt, omdat zijn verklaring ons door het leven, lijden en sterven van de Zoon van God gegeven wordt. Volgens het Evangelie betekent Zaligmaker iemand die behoudt. Maar waarvan? Van de eeuwige dood, de bezoldiging van de zonde, van de macht van de Satan, die de mens tot zonde verleidt en nog steeds hoopt het getal van zijn dienaren te vermeerderen en aan de zaak van de Heere afbreuk te doen.

1) In de grondtekst staat hier een woord, dat een redder, bevrijder betekent; daar kan de redding van verdrukking door uitwendige vijanden, van ziekte, smart en lichamelijke ellende bedoeld zijn (1 Sam. 11: 13. Efod. 14: 13. Richt. 15: 18); ook God wordt zo in het Oude Testament vaak genoemd, wanneer Hij in dit opzicht machtig en wonderbaar heeft geholpen (1 Sam. 14: 39. 2 Sam. 22: 3. Ps. 17: 7). Voornamelijk doelt echter het woord op verlossing van de zonde en van al de ellende die het gevolgd daarvan is en betekent ook de verplaatsing in het genot van het goede dat aan dit kwaad juist tegenovergesteld is, de gemeenschap met God en de eeuwige zaligheid. God wordt daar als de bewerker van die zaligheid Zaligmaker genoemd (Hoofdstuk 1: 47. 1 Tim. 1: 1; 2: 3. Openbaring . 7: 10). Vooral komt echter die titel toe aan Hem, door Wie God de zaligheid teweeg brengt, onze Heere Jezus Christus (Rom. 3: 24. 1 Kor. 1: 30).

2) Ik ben geen prediker, zegt de engel, voor hen die hun troost zoeken in het geld, in de vreugde en weelde van de wereld en verder zonder angst voortleven en er niets van weten of voelen, wat het is te sidderen voor Gods toorn, maar voor u arme herders en uw gelijken predik ik, voor hen, die zonder troost zijn en in hun nood een hulp zoeken, die niemand op aarde met geld en goed vrolijk zou kunnen maken, zodat zij er tevreden mee zouden zijn. Ja, ik ben tot u gezonden om u grote vreugde te verkondigen. De engel wilde graag een prediking geven die indruk maakte; daarom zegt hij niet: ik verkondig u een groot, zeldzaam, wonderbaar werk, of voorval, waarvan zij als arme, geringe mensen niet konden weten of zij er zich over konden verheugen, maar "Ik verkondig en breng u enkel vreugde en niet gewone,

maar grote vreugde, niet van grote rijkdom, macht, vrijheid en rustig of goed leven op aarde, maar van een nieuwe troostvolle geboorte. Dat, zegt hij, zal uw vreugde zijn. Wanneer wij al de vreugde van de wereld hadden, wat zou het dan zijn? Onvoldaanheid! Want als wij het einde van alle vreugde beschouwen, dan is het met een einde verzegeld, namelijk met onvoldaanheid. Dat is het zegel van de wereldse vreugde, zoals Salomo zegt (Spr. 14: 13). Maar deze zal een oneindige, eeuwige, onmetelijke vreugde zijn, die al wat hoog en groot is, al het tijdelijke en vergankelijke overtreft en niet hoger kan genoemd worden dan met het woord "groot".

Hoewel de engel alleen de herders aanspreekt, geeft hij toch te kennen dat het verder reikt wat hij hen als boodschap van de zaligheid aankondigt; zij zullen die niet alleen voor zich houden, maar ook anderen zullen die horen.

12. En dit zal u, wanneer u naar Bethlehem zult gaan om te zien wat er gebeurd is, het teken zijn, waaraan u de pas geboren Heiland uit alle kinderen zult herkennen, in plaats van u aan Zijn nietige en geringe gedaante te ergeren; u zult het kindeken aanschouwen als ieder ander pas ter wereld gekomen kind en zult het vinden in doeken gewonden en daarbij nog geringer gelegen dan ieder ander kind, namelijk liggend in de kribbe.

Het is alsof de engel de menigte van de hemelse legerscharen al ziet naderen, hij spreekt zich daarom kort uit. Evenals het hart van de herders huppelend gaat, zo gaat ook sympathiserend de boodschap van de engel in sprongen. Hij hoeft zijn kerstnachtprediking niet met een vermanend slotwoord te eindigen; de harten van de hoorders zijn ontbrand door de heerlijkheid van de Heere; zij branden van begeerte om den Heiland, de Christus, de Heere te zien. De engel kon hen laten gaan, maar hij is een voorzichtig prediker - een aanstoot, een ergernis is licht gevonden. Nu zegt hij de herders niet maar vooraf, hoe zij het kind zullen vinden, maar hij verheft datgene wat de natuurlijke mens zozeer ergert, tot een teken, waaraan zij de Heere zouden erkennen.

Willen wij niet aannemen, dat de herders in Bethlehem bij alle mogelijke kribben in allen haast hebben rondgehoord of er misschien een kind geboren was (vs. 15 vv.), dan moeten wij wel geloven dat met de woorden: "U zult het kind vinden, in doeken gewonden en liggend in de kribbe, " hun eigen, wel bekende, zeker niet ver verwijderde kribbe werd aangetoond.

Jezus, onze Meester, heeft gewild dat Zijn geboorte, zoals heel Zijn leven en dood, ons tot een voorbeeld zou zijn en dat wij, Zijn leerlingen, zouden inzien, dat niets te gering is voor hen, die een Zaligmaker erkennen, die naar vrije beschikking in een beestenstal het levenslicht zag. Wij hebben zo’n sterke en diepgewortelde neiging om ons zelf altijd geplaatst te achten in omstandigheden die beneden onze verdiensten zijn; wij bezitten zo’n vurige begeerte om ons tot hoger stand en rang te verheffen, dat voor ons een dagelijkse behoefte is, ons door het Evangelie te horen toeroepen: "Uw Meester’s eerste rust was een beestenkribbe. Hij heeft onder tollenaars en zondaars geleefd, Hij is op een kruishout gestorven. "

13. En vanaf dat moment was er met de engel a) een menigte van de hemelse legers, niet alleen om voor het kind in de kribbe een wiegelied aan te heffen, maar ook om de zaligheid,

als bestemd voor de hele mensheid en rijk in gevolgen voor alle aardse toestanden en betrekkingen, te verkondigen. Zij zongen en prijsden God bij deze tweede schepping, die nu was begonnen, evenals zij te voren juichten toen Hij de aarde grondvestte (Job 38: 7) en zeiden:

a) Dan. 7: 10. Openbaring . 5: 11.

14. Ere zij God in de hoogste hemelen, bij degenen die in de hemel wonen en mogen aanschouwen wat nu tot vervulling komt (1 Petrus . 1: 12. Efeze 3: 10) a) en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen (Efeze 1: 5, 9).

a)Jes. 57: 19. Efeze 2: 17.

Het eerste lied, door de onzen met een dubbele invoeging vertaald: Ere (zij) God in de hoogste (Hemelen), luidt woordelijk dus: "Ere aan God in de hoogste. " Eer is lof. God wordt geëerd, geloofd, door vermelding van Zijn daden, door betoning van liefde en dienst. Behoudt u de invulling "zij, " dan is de zin: Eer zal worden toegebracht aan God. In de hoogste: terecht is ingevoegd: "hemelen, " dat naar het Hebreeuwse spraakgebruik niet altijd uitgedrukt, maar bij hoogste verstaan wordt. De evenredigheid met het volgende: vrede op aarde, eist dat "in de hoogste hemelen, " betrekkelijk wordt gemaakt, niet op God, die daar is, maar op de bewoners van de Hemel. Deze worden opgewekt om God te eren. Het medelid is: "En vrede op aarde. " Lettend op het oogmerk van Jezus’ komen de wereld door de engelen bezongen denken wij niet aan uitwendige vrede, ophouden van oorlog, maar aan hogere, geestelijke vrede, waaruit de eerstgemelde kan voortspruiten. Deze vrede is er wanneer God Zijnerzijds de zonden vergeeft, zondaren opneemt in Zijn Vadergunst; en wanneer zondaars die de genade van God omhelzen en zich als kinderen aan God overgeven en toevertrouwen. Aarde is de woonplaats van de mensen. Op aarde zal dan zijn in het algemeen "onder de mensen. " Maar wat nu hier in te voegen? Als in het eerste lid: "Zij" dan is de zin: laten zondaars de genade van God, waarvoor de hemelingen Hem moeten eren, erkennen, aannemen, genieten. Het derde lid is reden gevend. Verbinden wij dan de beide voorgaande leden door: "want" of "immers" dan zullen wij hier moeten invoegen: "is. " Waarom worden de bewoners van de hemel aangespoord om God te eren en die van de aarde om de vrede van God voor zich aan te nemen? Omdat welbehagen (te weten "van God" als vanzelf spreekt) is in mensen. Welbehagen is onverdiende gunst, door God beloond zonder dat de voorwerpen van die gunst er aanspraak op hebben. God wil een God van vrede voor zondaars zijn. Zijn welbehagen is in mensen. Even onbepaald als het vroegere "op aarde. " De opwekking om Gods genade te erkennen komt tot al de mensen, evenals die om God te eren, tot al de hemelingen. De grote zaak, de stof van Gods lof in de hemel, het bewijs ook dat er welbehagen van God in mensen is, was de geboorte van Jezus door wiens vrede geestelijke vrede voor de aarde verkregen zou worden. Wij geven van de lofzang van de engelen deze omschrijving: De Zaligmaker is geboren, die voor de zondaren vrede is! Vrije gunst is aan mensen verheerlijkt! Laten de hemelingen God loven. Laten de bewoners van de aarde die Zaligmaker aannemen en vrede genieten. "

Op een goede prediking moet een vrolijk gezang volgen. Evenals nu de prediking een goddelijke prediking is, dan is dit ook een schoon, nieuw, goddelijk gezang daarop, zoals men het te voren nooit in de wereld gehoord heeft. Het is een gezang van drie afdelingen; drie zaken worden genoemd, eer, vrede, welbehagen; het geeft de eer aan God, de vrede aan de aarde, en het welbehagen of een goede wil aan de mensen. Dit vrolijk, troostvol gezang is wel kort; maar men voelt wel dat het op aarde niet is geworden noch gemaakt, maar van de hemel is neergekomen; want in de wereld keert men helaas! dit gezang om en vindt men het lied van de duivel, waarin men God in de hoogte vervloekt en lastert, omdat men zo leeft dat geen mens een vrolijk gelaat kan hebben of zijn voedsel in vrede kan eten. Dat is dan eigenlijk "eer de duivel in de hel, onvrede op de aarde en de mensen een bevreesd hart. "

Tot zolang heeft het hemelkoor gezwegen, opdat de herders zouden horen wat er gebeurd was; zij willen de engelenvorst eerst laten uitspreken; zodra echter deze geëindigd heeft met kribbe, kind en windsels, laten zij zich niet meer terughouden, het moet er uit waarvan zij vol zijn. En nu zijn het drie bazuinklanken die zij in die stille nacht laten klinken. De eerste gaat God de Vader in de hemel aan, die Zijn eer en heerlijkheid heeft bekend gemaakt, omdat Hij Zijnen Zoon gaf; de tweede geldt de Zoon op aarde, die vrede maakt tussen God en de mens en de wereld met God verzoent; de derde geldt God, de Heilige Geest, die de mensen in Christus voor God aangenaam maakt doordat Hij hen de verdiensten van Christus toeëigent en ze in Zijn gerechtigheid kleedt.

De twee laatste leden van het lofgezang geven de grond voor het eerste aan, waarom God te prijzen is; want Hij zond de Zoon om vrede aan de aarde te geven en gaf haar Zijn Geest opdat de mensen Hem welgevallig zouden worden.

De hemelse legerscharen zijn gewoon God te loven en Hem de eer te geven; maar nu is voor hen een nieuwe diepte van de rijkdom van hun God ontsloten doordat Zijn ontferming, Zijn hoogste ontferming door de zonde is ontlokt en in Christus openbaar is geworden. Zo’n aandrang om God te loven hadden zij nog nooit te voren ondervonden. Men voelt het, men hoort het, zij willen Gode de eer geven, zo goed als zij kunnen; het is hen al te indrukwekkend, al te groot, dat God mens geworden is en in het vlees de herstelling van het gevallen schepsel wil volbrengen. Van de hemel keren de engelen zich met hun gedachten af naar de aarde: vrede in de harten van de mensen, vrede bij de mensen onderling! Zij vertrouwen het van de Heiland, de Vredevorst (Jes. 9: 6) die zij al kennen, dat Hij de aarde zal veranderen in een plaats van vrede, zoals de hemel is. Wie nu door het geloof in Jezus Christus de vrede heeft gevonden, die alle verstand te boven gaat, die begrijpt zulke woorden. Zo vaak een zondaar zich bekeert en de vrede vindt die Christus gemaakt heeft door het bloed van Zijn kruis (Kol. 1: 20), zo vaak wordt het woord van de engelen vervuld en is het vreugde voor hen (Luk. 15: 7). Maar heerlijker dan in deze tijd van de strijd van de kerk zal dat woord vervuld worden wanneer de rijken van deze wereld God en Zijn Gezalfde zullen worden en wanneer op de nieuwe aarde een tabernakel van God bij de mensen zal zijn (Openbaring . 21: 3), dan zal er vrede op aarde zijn (Ps. 133: 1). De reden waarom er nu vrede op aarde is bevatten de laatste woorden van het loflied. De engelen verheugen zich dat wij mensen in Christus een voorwerp van het goddelijk welgevallen zijn geworden. Nog had geen mens een vinger verroerd om een goed werk te doen, toch zingen zij al dat God welbehagen in de

mensen heeft, omdat Zijn Zoon mens geworden is en het werk van de verzoening is begonnen.

De geboorte van deze Koning staat in verband met de aard van Zijn heerschappij. Wie zijn de onderdanen van het Godsrijk? Armen van geest, die Hij rijk maakt, verbrokenen van hart, die Hij geneest, hongerigen, die Hij verzadigen wil. Het Kerstevangelie wordt het eerst aan geringe herders verkondigd. Al bij de eerste verschijning van het licht voor allen is op de behoefte van enkelen gerekend. Wel deelt de gewijde geschiedenis niets van het verlangen van de herders naar de Messias, of van de heilige stemming van hun gemoed bij de verschijning van de engelen mee, maar het eerste blijkt voldoende uit de haast waarmee zij meteen naar Bethlehem snellen en het andere mogen wij veilig veronderstellen; oren die slechts voor de lokstemmen van de zonde waren ontsloten waren onvatbaar om de tonen van een hogere wereld te vernemen. Daarom komt niet tot trotse schriftgeleerden maar tot hen, eenvoudigen en geringen, de blijmare: "U is de Christus geboren. " Vernederends was hierin voor de Heere niet het minste; immers de grondwet van Zijn rijk, Zijn verschijning predikt het ons, was nederigheid en zelfverloochening. Hij zelf kwam niet om gediend te worden, maar om te dienen en was meer dan Hij scheen, terwijl de wereld die Hij zal overwinnen, meer schijnt dan zij is. En het doel van Zijn komst, vereniging tussen hemel en aarde, hoe treffend wordt het ons afgespiegeld door de vreugde van de hemelingen. Hij verschijnt om de hemel op de aarde te brengen en de aarde met de hemel te verzoenen. Daarom reiken de engelen als het ware aan de zondige mensheid de hand, omdat Hij geboren is, die ons gevallen geslacht weer tot Engelen reinheid en Engelen zaligheid opvoeren zal. Zoals het licht in de nacht van Bethlehem verschijnt, zo wordt Hij zelf een licht in de nacht, die onkunde, zonde en dood op aarde deed dalen! Wat een heerlijke overeenstemming dan tussen het begin, de voortgang en het besluit van Zijn leven! Wacht een kruis Hem aan het einde van de baan, een kribbe is Hem al bij het begin bereid. Omringen later vissers en tollenaars Zijn stappen, eenvoudige herders zijn Zijn eerste vereerders. Mist Hij later wat vossen en vogels bezitten, een plaats om het moede hoofd op neer te leggen, al bij Zijn vleeswording wordt Hem een rustige slaapplaats ontzegd. Onbekend is Hij bij de wereld in de eerste nacht, maar ook versmaad door haar dienaren al de volgende dagen en nachten van Zijn levens. En daarentegen - engelen te Bethlehem, maar ook engelen in Jozefs hof; vreugde bij zijn komst, maar ook blijdschap van het geloof bij Zijn hemelvaart in de harten van de Zijnen; stille verborgen grootheid aan het begin, zowel als aan het einde van Zijn verschijning op aarde. Voorwaar, als overeenstemming het hoogste kenmerk van de waarheid is, hier wordt het buiten twijfel gevonden.

EVANGELIE OP DE TWEEDE KERSTDAG

Het Evangelie is gemakkelijk uit het vorige te vernemen, want het wijst een voorbeeld aan en een voortzetting van de leer die in het vorige Evangelie is gegeven, hoe de herders gezegd en gevonden hebben, zoals hen door de engel gezegd was. Daarom houdt het Evangelie in wat de gevolgen en vruchten zijn van het woord van God en wat de tekenen zijn waaraan men ziet of Gods woord in ons indrong en gewerkt heeft.

Achter de gave van de Christus, die ieder gelovig hart tot lof en dank opwekt, staat de Christenplicht, die wij allen door deze Gave moeten volbrengen.

15. En het gebeurde toen de engelen, na hun dienst te hebben verricht, van hen weggevaren waren naar de hemel en met hen ook de heerlijkheid van de Heere verdwenen was (vs. 9), dat de mensen (deze woorden staan ook in de beste handschriften), de herders, tot elkaar zeiden (want al had de engel geen bepaald bevel gegeven, zij hadden zijn wenk in vs. 12 zeer goed begrepen): Laat ons dan ook van hier heengaan, evenals de engelen zijn weggegaan en door het veld naar Bethlehem gaan en laat ons de vervulling van het woord zien, dat er gebeurd is, dat de Heere ons heeft verkondigd door Zijn engelen, opdat wij de grote vreugde mogen genieten het heil van de Heere te aanschouwen.

Thabor-uren gaan snel voorbij, de hemel blijft niet altijd open, al heeft zich die ook eens geopend; in onze hand ligt het echter alleen of zulke zilverstukken een zegen werken.

In de geboorte van de Heere, in de verkondiging: "Er is heden de Zaligmaker geboren", in de heerlijkheid van de Heere, die de herders omscheen, in de menigte van de hemelse legerscharen en hun lofgezang, in al deze gebeurtenissen heeft God met de mensen gehandeld; nu de engelen weer ten hemel varen, moeten de mensen handelen.

De herders komen hier enigermate voor als vertegenwoordigers van het hele menselijk geslacht.

Zij dachten niet, zoals zoveel geestelijke misgeboorten onder de Christenen heden denken en zeker toen ook gedacht hebben: die hemelse glans en het engelenwoord is zeker slechts zinsbedrog of een nachtelijk luchtverschijnsel; waarom zouden wij naar Bethlehem gaan; wij zouden ten slotte om onze lichtgelovigheid maar worden uitgelachen.

Laat ons zien wat er gebeurd is, zo zeggen zij met vol vertrouwen en niet "of het gebeurd is" vol twijfel.

De bijvoeging "wat de Heere ons heeft aangekondigd" wijst de goede grond van hun geloof aan. De gewone mens neemt, helaas! het woord aan, niet omdat hij het woord en aan het woord gelooft, maar omdat hij de verkondiger van het woord geloofwaardig acht; hij let op de persoon niet, de persoon mag teniet gaan, van het geloof afvallen, hij gelooft als de Samaritanen (Joh. 4: 42). Dit geloof hebben de herders, zij blijven niet hangen aan de engelen, deze zijn zij vergeten; zij houden zich vast aan het woord dat zij gebracht hebben.

Ieder waar Christelijk leven is een gaan naar Bethlehem.

Niemand mag denken dat hij dit niet nodig heeft! Men kan niet met Christus door het leven gaan wanneer men niet altijd opnieuw tot Hem gaat, men kan niet onafgebroken de krachten van de toekomende wereld in Christus smaken wanneer men niet onophoudelijk en met steeds vernieuwende ijver zich tot Hem wendt. De stromen van levend water, die in het eeuwige

leven ontspringen, ontvangt men niet wanneer men niet steeds opnieuw tot de bron gaat en vlijtig daaruit put.

Op het geloof volgt de aanschouwing. Die de Messias verwachten zien Hem. Al de gelovigen uit de voorgeslachten hebben Hem gezien (Joh. 8: 56). Al de gelovigen uit de nageslachten zullen Hem zien (Hebr. 9: 28).

16. En zij kwamen met haast, want daar in Bethlehem lag een magneet in de kribbe, deze trok hen bij iedere stap die zij Hem nader kwamen des te sterker aan en zoals een van hen de anderen te voren met woorden had aangevuurd, zo vuurden zijallen nu elkaar door daden aan - een edele wedijver, een kostelijke wedloop naar het kleinood van het geloof. En zij vonden, niet pas na lang zoeken en vragen, maar door Gods leiding (MATTHEUS. 2: 9 vv.) dadelijk op de juiste plaats (Rom. 10: 6 vv.) Maria en Jozef en het kind, liggend in de kribbe. In dat kind vonden zij hun Heiland - Hij werd hen gegeven omdat zij Hem aannamen, zoals Hij Zich hun aanbood.

Lukas is hier weer een echte schilder; hij stelt ons het toneel in zijn bijzondere delen voor ogen. Maria, de moeder van het Kind, viel de herders het eerst in het oog; vervolgens werd Jozef door hen opgemerkt en eindelijk, toen zij dichterbij waren gekomen, zagen zij het Kind in de kribbe liggen. Nu laat hij echter dadelijk het voorhangsel vallen. Vs. 19 wijst er wel op dat een wederkerige mededeling aan de kribbe van de Heere plaats vond, het spreken was echter bijzaak, hoofdzaak was het zien. De ogen van de herders rustten met welgevallen op het Kind en verslonden het als het ware met de begerige blikken van het geloof.

Hiëronymus, van wiens tent in de nabijheid van de geboorteplaats van Jezus wij bij Ruth 1: 22 hebben vertelt, schrijft kort vóór zijn einde: zo vaak ik deze plaats aanschouw heeft mijn hart een zoet gesprek met het Kind Jezus. Ik zeg: "Och, Heere Jezus, wat heeft Gij, wat ligt Gij daar hard omwille van mijn zaligheid: hoe zal ik het U ooit vergelden? Dan is het mij alsof het Kind antwoordt: "Ik begeer niets, lieve Hiëronymus, dan dat u zingt: "Ere zij God in de hoogte. " Laat het u behagen dat Ik nog minder wordt aan de Olijfberg en aan het heilige kruis. " Ik spreek verder: "Lieve Jezus! ik moet U iets geven; ik wil U al mijn geld geven. " Het Kindje antwoordt: "Was niet hemel en aarde de mijn? Ik heb het niet nodig; geef het aan de armen, dat zal Ik aannemen alsof het Mijzelf was gegeven. " Ik zeg verder: "Lieve Jezus, ik wil het graag doen, maar ik moet U ook iets voor Uw persoon geven of ik moet van verdriet sterven. " Het Kindje antwoordt: "Lieve Hiëronymus, omdat u zo mild bent wil Ik u zeggen, wat u Mij moet geven: geef Mij uw zonden, uw kwaad geweten en uw verdoemenis. " Ik zeg: "Wat wilt Gij daarmee doen?" Het Kind Jezus zegt: "Ik wil die op Mijn schouder nemen; dat zal Mijn heerschappij en heerlijkheid zijn, zoals Jesaja. (9: 6; 53: 4 vv.) in vorige tijden heeft gesproken, dat Ik uw zonde wil dragen en wegdragen. " Toen begon ik bitter te wenen en zei: "Kindje, lief Kindje! Gij hebt mij het hart bewogen. Ik dacht dat Gij iets goeds wilde hebben en Gij wilt alles hebben wat kwaad bij mij is. Neem weg wat het mijne is, geef mij wat het Uwe is, dan ben ik van zonden vrij en zeker van het eeuwige leven. " "Op onze aarde kwam Gods eeuwige Zoon" dat was het thema van de eerste Kerstdag: "Nu heft Hij ons omhoog tot Gods troon" dat is de prediking van deze feestdag (vgl. Hand. 6: 8-7: 59). De hele levensloop van Christus met al zijn stations moet in ons op geestelijke wijze worden

afgebeeld van de kribbe tot de troon: Kribbe, kruis, kroon, dat zijn de drie levensstations zowel voor de Meester als voor de discipel - de kribbe in het hart, het kruis in de wereld, de kroon in de hemel.

De herders zagen het Kind Jezus aan met verlichte ogen, verlicht door de openbaring hun door de engel gegeven en door de herinnering van de profetieën, die nu in haar kracht hen voor de geest kwamen. Voor ons beschaduwt om zo te spreken, Golgotha Bethlehem, maar voor hen lag Bethlehem en Bethlehem alleen in volle hemelse luister. O wie zou niet naast hen hebben willen staan om met dezelfde aandoenlijke blijdschap als zij dat Kindeke aan te staren, wiens namen, zoals wij zagen, door de profeet Jesaja werden uitgeroepen als te zijn "wonderlijk, raad, sterke God, Vader van de eeuwigheid, Vredevorst", op wiens schouder de heerschappij is. Zij zagen de sterke God geopenbaard in het machteloze schepseltje, dat er op de aarde is, in een pas geboren kindje en is het denkbeeld dat de almachtige God Zich in dat uiterste punt van menselijke zwakheid openbaren kan en openbaart niet boven alle gedachten groot? God kan Zich niet groter maken dan Hij is, want Hij is de oneindige, de onbegrensde grootheid, maar Hij kan Zich kleiner maken, klein als een zuigelingetje, zonder op te houden God te zijn. Zeker was dit ondenkbaar zonder de Drieëenheid van het Goddelijk wezen, maar de waarachtige God is ook geen ander dan de Drieëenige God. Wij zien het hier en overal. De Schrift is zo waar, dat haar onwaarheid een onmogelijkheid is. Heerlijkheid op heerlijkheid verenigt zich hier. De eerste mens uit de aarde wordt geschapen als een volwassene, de tweede mens uit de hemel wordt geboren uit de mens als een kindje. Het is niet tegen de natuur, maar het is een andere hogere lijn, die door de natuur wordt heengeleid. Zeker is de allereerste naam van dat kindje terecht wonderlijk. U weet, het wonder is de regalia, het koninklijke recht van God. Als de opperste macht is het Zijn lust om het onmogelijke te volbrengen door alle mogelijke onmogelijkheden heen en als de hoogste Wijsheid is het Zijn welbehagen om door de grootste tegenstellingen, die - boven het verstand van alle verstandigen gaan, Zijn raad te volbrengen. Daarom wordt al van dit Kind gezegd dat de heerschappij op Zijn schouder is. Zeker, dat zag de Roomse kerk van de Middeleeuwen zeer goed, dat Christus al op de schoot van Zijn moeder de Verlosser is.

Wat doet ge, ontzette herdersknapen? Hoe gloeit u ‘t voorhoofd! hoe het hart! Wat staat ge ontzet, bedeesd, verward? Vliegt henen, vliegt, verlaat uw schapen, Gij, zelven schapen van Zijn kooi, En zonder Hem des veldwolfs prooi!

Ziet Hem van windelen omvangen, In ‘t kribje op ‘t halmenstroogebed! Hem, die u van den helwolf redt, Aan maagdelijken boezem hangen, En strekken ‘t kinderarmpje uit, Dat hemelen en aard omsluit?

Ja gaat, knielt neer, en brengt uwe offers In dezen schaamlen beestenstal! Erkent den Meester van ‘t Heelal. Haast, biedt Hem ‘t Oost in elpen koffers En myrrhe en goud en wierookgraan Als God, en vorst, en stervling aan.

Maar neen, doet meer! Aanbidt en huldigt In d’eenvoud van ‘t opregt gemoed, Dit offerlam, wiens Godlijk bloed Geheel eens werelds schuld ontschuldigt, Op dood en afgrond triomfeert, En vloed in zegening verkeert.

O Wichtje, hoop en troost der vad'ren, Hersteller, Heiland, Borg en Zoen: Gij, die voor zondaars komt voldoen, O geef ons, aan die krib te nad'ren! Doch ja, Gij roept ons, trekt en leidt Tot de eeuwige barmhartigheid.

Geef ons, met 's hemels keurelingen In 't hemelzalig Efrata Der volheid van Gods heilgena Uit reine boezems lof te zingen! Ja roepen we U, o Davids spruit, In Cherubijnen-lied'ren uit!

Ja, eer zij God in 's hemels zalen; Ja boven 's hemels ethervloed! En vrede, vrede van 't gemoed, In 's aardrijks nederige dalen; Met welbehagen, gunst en troost, Voor 't God herwonnen menschenkroost!

17. En toen zij het Kind met Jozef en Maria gezien hadden maakten zij, als de eerste Evangelieboden, alom onder de inwoners van Bethlehem en de daar aanwezige vreemden het woord bekend dat hen van dit kind gezegd was. Niet alleen de uitdrukking van de engel heel het volk gaf hun daartoe aanleiding, ook hun eigen hart dwong hen tot dit zendingswerk (MATTHEUS. 12: 34. Hand. 4: 20). Zij verkondigden dan, dat deze de Christus was, de Heere, de langverwachte Heiland van Israël (vs. 11) en hoe de hele menigte van het hemelse koor een lofzang had aangeheven (vs. 12).

Zoals de herders de eersten waren die Christus vonden, zo zijn zij ook de eersten die Hem verkondigen. Nog vóórdat Hij zelf predikt heeft Zijn geboorte het gedaan. Hij heeft Apostelen gevonden nog vóórdat Hij ze zocht. Van het ogenblik dat Christus begint op aarde te leven begint ook Zijn rijk op aarde te bestaan.

Wanneer u het kunt dulden dat iemand in uw huis komt die geen Heiland heeft, zonder hem te zeggen waar Hij te vinden is, dan hebt u zelf Hem nog niet gevonden.

Ook bij de aanschouwing is het geloof in het woord van God volstrekt nodig, zolang wij op aarde zijn. Als de herders het woord niet geloofd hadden, dat van dit Kind gezegd was, wat zou hun het aanschouwen van dat Kind gebaat hebben? Aan dat Kindeke was niets te zien dan door het geloof; dat en dat alleen zag in dat Kind de Zaligmaker, de Christus, de Heere. Ook later aanschouwden duizenden de Heere in al de heerlijkheid van Zijn wonderen, maar bij zeer weinigen was de aanschouwing met geloof gepaard en daarom werd Hij slechts door enkelen aanbeden en door de menigte van het volk tot de kruisdood opgeëist.

18. Die het hoorden waren nu zeker een betrekkelijk klein gezelschap van de gezamenlijke inwoners en hun gasten; dezen behoorden tot de geringe en nederige mensen, terwijl de groten en voornamen geen kennis van de zaak namen en het voor een volkspraatje hielden. En allen die het hoorden verwonderden zich over wat hun gezegd werd door de herders, zonder dat het daarom toch bij die allen verdere gevolgen had.

Het zal wel bij de meesten een verwondering geweest zijn die niet lang heeft geduurd. Een tijd lang werd er veel over gesproken, dat er een kindje te Bethlehem was geboren, terwijl de engelen in de lucht hadden gepredikt (en waarheen de wijzen uit het Oosten waren gekomen ter aanbidding); maar voordat 2, 3 of 4 jaren verlopen waren, was ieder het vergeten en na 30

jaren, toen de Heere optrad, wist niemand er meer van. De ervaring toch is dat het grootste gedeelte van de mensen zo ellendig en verdorven is, dat, hetzij God ons goed of kwaad doet, hetzij Hij ons kastijdt of genade bewijst, men het even snel vergeten is als het voorbij is. Zo'n vergetende en onopmerkzame zaak is een mensenhart.

Verwondering, snel geboren, pleegt van korte levensduur te zijn.

Toch zullen er ook wel enige zielen zijn geweest die het niet bij verwondering alleen lieten blijven, maar ook heengingen om te zien wat er gebeurd was en die nu ook werkelijk kerstvreugde deelachtig werden; zeker heeft men wel snel de heilige familie uit de stal overgebracht naar de herberg van een gewoon huis. (MATTHEUS. 2: 11).

Wij moeten nimmer ophouden de grote wonderwerken van onze Gods te bewonderen. Het zou geen gemakkelijke taak zijn om de grens te bepalen tussen heilige bewondering en ware aanbidding; immers wanneer de ziel overstelpt is door de majesteit van Gods heerlijkheid, ook al stort zij zich niet uit in gezangen, of zelfs al laat zij haar stem niet met gebogen hoofd in ootmoedige smekingen horen, dan aanbidt zij toch in stilte. Onze vlees geworden God moet worden aangebeden als "Wonderlijk. " Dat God Zijn gevallen schepsel, de mens, zou aanschouwen en in plaats van hem weg te vagen met de bezem van het verderf, zelf zou ondernemen om de Verlosser van de mensen te worden en de prijs voor zijn rantsoen te betalen, is inderdaad wonderlijk! maar voor elke gelovige is de verlossing het meest wonderlijk waar hij haar beschouwt in betrekking tot zichzelf. Het is voorwaar een wonderwerk van genade, dat Jezus' tronen en heerschappijen daar boven zou laten om smadelijk voor u te lijden. Laat uw ziel in bewondering zich verliezen, want de bewondering is langs deze weg een zeer vruchtbare aandoening. Heilige bewondering zal u voeren tot erkentelijke dienst en hartelijke dankbaarheid. Zij zal godvruchtige waakzaamheid in u doen onstaan en u zult ook opgewekt worden tot een levendige hope.

Ook toen Jezus de werken van Zijn Vader deed, verwonderden zich velen over Hem, maar de bewondering, ja zelfs die bewondering, is nog ver van het geloven. De bewondering is een menselijke aandoening, die opgewekt wordt door dingen die voortreffelijk zijn en ook boven ons begrip gaan, maar het geloof is een kracht van God, die de zondaar tot Jezus brengt om niet meer van Hem weg te gaan.

19. Maar anders dan een ogenblikkelijk verwonderen was het bij Maria. Zij bewaarde deze woorden alle tezamen, want ook de herders hadden natuurlijk eveneens hun ervaringen meegedeeld en overlegde die in haar hart, terwijl zij daardoor diep was getroffen. Zij voegde die bij hetgeen haar zelf door de engel was gezegd (Hoofdstuk 1: 26 vv.) en wat Elisabeth (Hoofdstuk 1: 41 vv.) en Jozef (MATTHEUS. 1: 21) haar hadden verkondigd. Daaruit weefde zij een fijn weefsel van godzalige en diepe gedachten, waarin alles op het schoonst overeenstemde en liefelijke bloemen van de hemel zich aan het oog voordeden.

Zowel hier als in Hoofdst. 1: 29; 2: 51 komt Maria voor als in rijke mate met het onvergankelijk sieraad getooid dat een Apostel van de Heere (1 Petrus . 3: 4) als het hoogste

van de vrouwen noemt. Verstand, hart en geheugen treden hier verenigd in de dienst van het geloof.

De gedachten en gebeurtenissen van het Evangelie zijn zo groot en zo diep en zo rijk, dat eens mensengeest ze niet opeens kan vatten, noch er zich meester van maken kan; zij moeten verwerkt worden; zij zijn als een aan vele kanten geslepen diamant, die aan iedere kant weer in een ander licht schittert, of als een bloem in de pot die steeds weer nieuwe takken schiet en nieuwe bloesems draagt; of naar een woord van Luther, als een boom met vele takken, waaraan men bij elk zoeken weer nieuwe vruchten vindt. Dan komt het er op aan deze dingen in het hart te overleggen; dan moet leven en ervaring, dan moet vreugde en leed daarbij komen, opdat men deze woorden daaraan proeft en beproeft, begrijpt en verstaat; er behoort een mensenleven toe om deze waarheden steeds dieper te bedenken, te voelen, te beleven en door te strijden.

Met wiens mond zou Lukas ons de geschiedenissen van Jezus' jeugd vertellen? Wie was menselijk orgaan, waardoor de Heilige Geest voor Zijn kerk die heilige geschiedenissen bewaarde en meedeelde? Door wie kon Hij het beter dan door haar, waarvan Hij zelf tot twee keer toe (vs. 19 en 51) heeft gezegd dat zij die bewaard heeft? Uit haar getrouw, heilig geheugen, uit haar waarachtige mond komt ons zeker het zalig bericht dat de Geest van de Heere met hemelse kracht op onze ziel laat werken; en wanneer ik de eerste hoofdstukken van Lukas lees dan is het mij alsof ik met de heilige apostelen en evangelisten, ja met de hele kerk, aan Maria's voeten zat en de liefelijkste van alle geschiedenissen vernam.

Daar was een oefening bij deze gezegende onder de vrouwen van drie vermogens van haar ziel: haar geheugen, zij bewaarde al deze dingen; - haar genegenheid, zij bewaarde ze in haar hart; - haar verstand, zij overlegde ze; zodat geheugen, genegenheid en verstand geoefend werden in de dingen die zij had gehoord. Geliefden! gedenkt wat u gehoord hebt over de Heere Jezus en wat Hij voor u deed; maakt uw hart tot de gouden mannakruik om de herinnering te bewaren aan het hemels brood, waarmee u in vroegere dagen wordt gevoed. Laat uw geheugen alles bewaren aangaande Christus, wat u altijd hebt gevoeld of gekend of geweten en dat dan uw genegenheid van het hart Hem blijft aankleven in de eeuwigheid. Bemint de persoon van de Heere! Brengt de albasten fles van uw hart, al is die gebroken en laat al de kostbare zalf van uw liefde over Zijn doorboorde voeten worden uitgestort. Laat uw verstand worden geoefend aangaande Jezus Christus. Denkt na over wat u leest; blijf niet bij de oppervlakte staan; daal neer in de diepten. Weest niet als de zwaluw die de beek aanraakt met haar vleugels, maar als de vis die duikt onder de diepste golf. Blijf bij uw Heer; laat Hem voor u niet zijn als een vreemdeling, die enkel inkeert om te vernachten, maar dringt bij Hem aan, zeggende: "Blijf bij ons, want de dag is gedaald. " Hou Hem vast; laat Hem niet los. Het woord "overleggen" betekent wegen. Maak de weegschalen van het oordeel gereed. Maar o, waar zijn de weegschalen die de Heere Christus kunnen wegen? "Hij werpt de eilanden heen als dun stof. " - "Wie zal Hem opnemen? Hij weegt de bergen in een waag. " In welke schalen zult u Hem wegen? Het zij zo! als uw verstand niet kan omvatten, laat uw genegenheden aanvatten; en als uw geest de Heere Jezus niet kan aangrijpen met een greep van het verstand, laat het Hem omhelzen met de armen van de liefde.

20. En de herders keerden, nadat zij voor zichzelf de Heiland hadden gevonden en ook voor anderen de wegwijzers tot Hem waren geworden, weer tot hun kudde die zij te voren (vs. 15) in Gods bescherming haddenaanbevolen. Zij begaven zich nu weer tot hun werk en verheerlijkten en prezen God over alles wat zij eerst uit de mond van de engel gehoord (vs. 10-12) en vervolgens ook in de stal te Bethlehem (vs. 16) gezien hadden. Daar hadden zij eveneens gevonden zoals tot hen gesproken was, namelijk een Kind in doeken gewonden en liggend in een kribbe, van wiens kracht zij al iets hadden ervaren in hun harten, zodat zij met vreugde konden erkennen: Ja Hij is Christus, de Heere.

Hij is voor hen niet meer alleen in de kribbe; Hij heeft al een plaats gevonden in hun ziel; zij zien Hem niet meer met uitwendige ogen aan, de engel van de Heere heeft hen geleerd het Kind in het licht van de goddelijke belofte te beschouwen. Zij staan niet meer gescheiden van Hem, zij zijn al inwendig in een betrekking tot Hem getreden, de herders tot de goede Herder, zij, die op de vertroosting van Israël hoopten tot Hem, die persoonlijk deze Troost was.

Uw hart, o mens, uw duister, onrein hart, met zijn boze gedachten en lage lusten, zie, dat is de stal, waarin Christus nog vandaag moet worden geboren. Uw hart, uw arm, leeg hart, dat moet de kribbe zijn, die nog vandaag Hem opneemt, waarin Hij wil wonen en groeien. De geboorte van Christus in Bethlehem vóór 1800 jaren helpt u niets en de feestdagen brengen u geen nuttigheid aan, wanneer u niet in u het nieuwe, goddelijke leven laat planten.

In alles zijn de herders trouwe navolgers en leerlingen van de engelen; eerst predikte een engel, daarna hoorde en prees de menigte van de hemelse legerscharen God, de Heere - de herders hebben eerst gepredikt en nu komt het loven en prijzen van God.

Zij zijn wel tevreden, al zijn zij niet rijker geworden, niet gestegen in eer, al hebben zij geen beter handwerk gekregen, of beter voedsel en drank. Zij hebben rok en staf als te voren, zij blijven schaapherders als vroeger; veranderen niets in de uitwendige wandel; want Christus is niet gekomen om de schepping te veranderen voor die dag wanneer de ziel volkomen en geheel veranderd zal zijn; dat is de ware verandering waarom Christus is gekomen, dat een mens inwendig in zijn hart anders wordt, zodat het hart een nieuw licht is en een zegel (namelijk het geloof, door de Heilige Geest ontstoken) en een geheel ander en nieuw verstand, wil, lust en liefde verkrijgt volgens Gods woord, zodat, waar de mens vroeger naar geld en goed jaagde, hij nu, nadat hij tot kennis van Christus gekomen is, niet alleen geld en goed, maar ook lichaam en leven zou overgeven, voordat hij Christus en Zijn woord zou laten varen.

Terecht vermoedt men dat deze herders al vóór de aanvang van Jezus' openbaar leven gestorven zullen zijn, zonder twijfel met de herinnering van deze nacht voor hun geest en met een stemming als die van de grijze Simeon in het hart. Hun namen, op aarde onbekend, zijn in de hemel opgeschreven en hun ervaring is het beste bewijs voor de waarheid, MATTHEUS. 5: 3 : Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het Koninkrijk der hemelen.

Wat doet een Christen met de boodschap van de Kerstnacht die hem is verkondigd? 1) hij wendt die aan tot zegen voor andere mensen; 2) Hij bewaart en overlegt die in zijn eigen hart en
3) houdt zich daaraan vast, als een vaste troost en een zalige hoop.

Wat was het onderwerp van hun lof? Zij verheerlijkten God over alles wat zij gehoord hadden - over het goede bericht van grote blijdschap, dat hen een Zaligmaker geboren was. Laat ons ook hun voorbeeld volgen, laat ook ons een lied van dankzegging aanheffen, omdat wij gehoord hebben van Jezus en Zijn heil. Zij verheerlijkten God over wat zij gezien hadden. Dat is de zoetste muziek, wat wij hebben ondervonden, wat wij van binnen hebben gevoeld, wat wij tot het onze hebben gemaakt, een goede rede gedicht aangaande de Koning. Het is niet genoeg van Jezus te horen, een goed gehoor zou misschien de harp kunnen stemmen, maar de vingers van het levend geloof moeten daaraan de tonen ontlokken. Als u Jezus hebt gezien, met het van God gegeven gezicht van het geloof, laat dan geen spinnewebben aan uw harpkoorden kleven, maar doe luid tot roem van de vrije genade uw harp en uw tiensnarig instrument opwaken.

VI. vs. 21-40 (zie ook). Als het Kind acht dagen oud is, wordt het aan de besnijdenis onderworpen (Gal. 4: 4 v.) en daarvan de naam Jezus gegeven, volgens het bevel van de engel. Veertig dagen na Zijn geboorte, als volgens de wet de tijd van Maria's reiniging voorbij is, dragen de ouders het naar de tempel, om het de Heere als Eerstgeborene te heiligen en er mee te doen gelijk over de lossing was geboden. Als daarna de Zoon van God voor de eerste maal in het huis van Zijn Vaders komt (Mal. 3: 1), gebeurt het dat een godvruchtig grijsaard, Simeon genoemd, aan wie de Heere de inwendige openbaring had gegeven dat hij het begin van het Nieuwe Verbond zou beleven en de Christus van de Heere met zijn ogen zou zien, nu vol van de Geest in de tempel treedt. Als hij het Kind ziet erkent hij het met een profetisch oog, hij neemt het op de armen en openbaart wie het is en wat het doorstrijden moet. Ook een profetes Anna treedt nader en spreekt van het Kind tot al degenen die Hem waarlijk en in de Geest verwachtten.

EVANGELIE OP NIEUWJAARSFEEST

Omdat de eigenlijke feestdagen van de kerk steeds een gebeurtenis ter zaligheid tot voorwerp hebben, die daarin is vertegenwoordigd en vereeuwigd, kan het begin van het burgerlijk jaar geen aanspraak maken op kerkelijke viering; bovendien heeft de kerk haar eigen jaartelling, die van de burgerlijke geheel afgescheiden blijft, zodat het laatste kan veranderd worden zonder dat het eerste daardoor verandering ondergaat. Toen de idee van het kerkelijk jaar nog niet geheel was ontwikkeld, de kalender in de kerk nog niet gereed was, kon deze nog te minder het begin van het jaar tot een bijzonder feest willen verheffen, omdat het door heidense brooddronkenheid op een voor het Christelijk gevoel aanstotelijke wijze was onderscheiden. Maar juist dit dwong de kerk daarvan minstens kennis te nemen, waaruit eindelijk toch een kerkelijke nieuwjaarsviering ontstond. De predikers riepen hun gemeenten naar het huis van God, om ze te waarschuwen tegenover het heidens gejoel Christelijke boetedoeningen te plaatsen; processies als boetedoeningen heeft nog de synode van Tours in het jaar 567 bevolen. In een tweede periode die wij in de geschiedenis van het feest kunnen

onderscheiden verdwijnt niet alleen het bijzonder karakter van anti-heidense boete, maar ook bijna ieder letten op het begin van het jaar. De dag wordt als de dag van de gedachtenis aan Jezus' besnijdenis beschouwd en daaraan een des te meer positief-kerkelijk karakter toegekend, omdat sinds de algemene aanneming van het Kerstfeest op 25 Dec. de nieuwjaarsdag zonder eigen verdienste tot de octaaf van het Kerstfeest was geworden. Vooral werd sinds die tijd over de besnijdenis gehandeld, terwijl de toepassing van de naam Jezus, die de perikoop tevens tot stichting aanbiedt, minder menigvuldig is.

Een korter Evangelie dan wat voor ons ligt, is er in het hele jaar niet en toch is het niet minder rijk dan ieder ander, want het komt ons tegemoet met de grootste schat in hemel en op aarde, omdat het ons begroet met de dierbare naam van Jezus en de nieuwjaarsdag is voor kerkelijke mensen daarom zo kostbaar en belangrijk omdat die een naamdag van onze Heere Jezus Christus is. Beginnen wij het jaar en zetten wij het voort in deze hoog heilige naam, dan kan en zal ons de goddelijke zegen om het gelukkig ten einde te brengen niet ontbreken.

21. En toen a)acht dagen vervuld waren, op de achtste dag na de geboorte, in de vorige afdeling verteld, toen de in de wet bepaalde tijd vervuld was (Gen. 17: 12. Lev. 12: 3) dat men het kind besnijden zou, werd bij die gelegenheid (Hoofdstuk 1: 59 vv.) Zijn naam genoemd Jezus, die genoemd was door de engel, eer Hij in het lichaam van Maria ontvangen was (Hoofdstuk 1: 31).

a) Joh. 7: 22. MATTHEUS. 1: 21.

In deze dagen tussen geboorte en besnijdenis was zonder twijfel het Kind Christus het middelpunt van alle gedachten en gesprekken in Bethlehem. Maria en Jozef, de herders en allen die door hen van het wonderbare Kind hadden vernomen, kwamen en gingen en zagen in Zijn kribbe de liefelijke zuigeling, wiens intrede in de wereld op zo'n buitengewone manier was verheerlijkt; zij konden zich niet moede zien aan die ongeëvenaarde aanblik en hielden niet op te loven en te prijzen. Deze acht dagen waren eigenlijk een beeld van de hele tijd die tot op de huidigen dag van het begin van de wereld is voorbijgegaan. In dit lange geschiedkundige en vóór-geschiedkundige verleden was Christus, de eeuwige Zoon van God, het middelpunt van de goddelijke raadsbesluiten en van de menselijke leidingen en godsdienst geweest. Vragen wij wie was middel- en hoofdpunt, zon en vreugde van alle gelovigen in de dagen van de wet en van de belofte, dan is er maar één antwoord op alle bladen van dit heilig boek: "Hij! Hij!"

De Joodse besnijdenis moest niet langer blijven dan de wet d. i. tot op Christus, die aan de wet een einde heeft gemaakt; want de Schrift houdt deze orde, dat na zes dagen de Sabbat is en de dag, die op Sabbat volgt, is de achtste, waarop een nieuwe week begint. - De besnijdenis moet gebeuren op de achtste dag; dat betekent dat wij niet rein worden voor de opstanding op de achtste dag 40: 47). Dan zullen ellende, zonde en pijn, dood en hel van ons worden verwijderd; want zeven dagen betekenen deze vergankelijke tijd tot de jongste dag, omdat die zelfde tijd met de weken of zeven dagen, die in Gen. 1 () beschreven zijn, wordt afgemeten. Intussen is er geen ophouden van de besnijdenis; wij moeten met iedere dag steeds reiner en reiner worden.

In zeker opzicht heeft de besnijdenis voor het Kind Jezus niet die betekenis die deze voor iedere andere zoon van Abraham had. Zijn lichaam in vlekkeloze heiligheid geboren had geen symbool van aflegging van de zondige Adam nodig en ook zonder besnijding zou Hij zonder twijfel in het oog van de hemels de God gewijde en geheiligde in een volstrekt enige zin van het woord geweest zijn. Maar aan de Koning kon en mocht het teken niet ontbreken, dat Hij naar vlees en bloed tot het oude volk van de verkiezing behoorde en wanneer de Zoon van God verschijnt in de gedaante van het zondige vlees, dan moet Hij ook het zinnebeeld van de reiniging van de zonde ontvangen, opdat Hij de broeders in alles gelijk zou zijn, uitgenomen in de zonde zelf. Ook hier geldt de grote, door de Heiland zelf vóór Zijn doop door Johannes op de voorgrond geplaatste stelling MATTHEUS. 3: 15 Het getuigt van een diep inzicht van de moeder van onze Heere in de werkelijkheid en in de natuur van Zijn menswording, dat zij er in het geheel niet aan denkt, Hem of zichzelf aan de plichten van de achtste of van de veertigste dag te onttrekken. .

In de besnijdenis wordt de pasgeborene onder de wet geplaatst; wie zich laat besnijden verbindt zich de gehele wet te houden. Omdat de Heere besneden wordt neemt Hij die verplichting op zich. Ook andere Israëlitische knaapjes namen die bij hun besnijdenis op zich, maar slechts als een schuld, die van de ene op de andere bij erfenis overgaat, maar zonder dat er hoop, of ook maar mogelijkheid is die te kunnen nakomen; bij deze zuigeling daarentegen, die nu ter besnijdenis wordt gebracht, is het anders. Hij kan de verplichting op Zich nemen, Hij kan de hele wet houden. Daarvoor staat ons Zijn heilige ontvangenis en geboorte en de wonderbare vereniging van de goddelijke en menselijke natuur in Hem borg. Van dit knaapje mag alles worden verwacht, wat anders geen mens zou kunnen; en Hij wil de verplichting op Zich nemen, anders zou Hij niet mens zijn geworden, niet de Zoon van een moeder uit Israël, als zodanig Hij besneden moest worden. Hij moet het ook, anders zouden engelen de besnijdenis van Zijn heilig lichaam hebben afgehouden.

De Evangelist legt echter geen gewicht op de besnijdenis in onze tekst, de hele zin is zo gevormd dat integendeel de naamgeving zoals die door God was aangegeven, het eigenlijk hoofdpunt uitmaakt.

Het gewichtigste feit van de achtste dag blijft nog altijd de naamgeving. Welke naam heeft ooit meer beloofd en de opgewekte verwachting minder bedrogen dan deze? vgl. Hand. 4: 2.

Het juiste begin van het nieuwe jaar: 1) niet in onze eigen naam, 2) ook niet alleen in Gods naam, 3) maar in de naam van de Heere Jezus.

Jezus moet de leuze zijn als een nieuwe tijdkring is aangebroken; Jezus naam moet alleen tot banier dienen voor degenen die in Zijn verbond staan en op Zijn weg wandelen.

Wat na de besnijding betreft, u weet, dat veel volken de gewoonte hadden en nog hebben om merktekenen op hun lichaam te tatoueren, ten einde zich nationaal te onderscheiden. In de besnijding gebeurt hetzelfde, maar met edeler beginsel, tot hoger doel en op Goddelijk bevel. Door de besnijding liet God Zijn genadeverbond graveren in het vlees van de kinderen van het Verbond. Maar u weet dat God nooit alleen een uitwendig teken geeft, maar dat Zijn

uitwendig teken altijd iets innerlijks betekent. Zo betekende de uitwendige besnijding dat de inwendige besnijding van het hart vereist werd, om niet alleen uiterlijk, maar innerlijk en in de waarheid een kind van het Verbond te zijn. Op de besnijding van het vlees van het kind moest dus noodzakelijk de besnijding van de harten bij de volwassene volgen, zou de verbondsbetrekking niet alleen een uitwendige, vleselijke en daarmee vergankelijke betrekking zijn en blijven. De besnijding was dus niet anders dan een beeld van de bekering en zo'n eigenaardig beeld, dat wij ons niet genoeg over de wijsheid van God ook in dit opzicht kunnen verwonderen. Immers de zonde, dat brandmerk van onze geboorte, wordt zoals in elke instelling van de Schrift, bijzonder in de besnijding blootgelegd. Er is aan onze oorspronkelijke, menselijke natuur iets toegevoegd, dat er op een pijnlijke bloedstortende manier weer van moet worden afgesneden. Deze pijnlijke bloedstortende manier van de wegneming van de zonde wijst rechtstreeks op de kruisiging van Christus (Kol. 2: 10-15), daarom is de besnijding van het Kind Jezus de kiem van de kruisiging van Christus. Het Kind Jezus besneden, is zoveel als Christus gekruist in het klein, zeker staat Zijn bloedstorting in de besnijding tegen die aan het kruis als een druppel tot de stroom, nochtans als het klein begin tot het groot einde. En zo werd dan Jezus op de achtste dag van Zijn geboorte afgezonderd tot de dood van het kruis. Immers het was de eerste dag van Zijn nieuw leven.

EVANGELIE OP DE DAG VAN DE VOORSTELLING VAN CHRISTUS, OF VAN DE REINIGING VAN MARIA

Toen kort na elkaar veel ongelukken plaats hadden gehad (in Mysië had een aardbeving de helft van de stad Pompejopolis verwoest, het had bloed geregend en een pest was uitgebroken) voerde keizer Justianus in het jaar 542 in de Oosterse kerk een feest in dat "het feest van de ontmoeting" heette. Dit moest de wens uitdrukken, dat evenals de Heiland toen Simeon, zo ook nu de ongelukkigen zegenend mocht ontmoeten. Als kerkelijk feest is de dag een gevolg van de ingevoerde kerstnachtviering; want de 2de Februari, waarop hij valt, is juist de veertigste dag na de 25ste December en bij het toenemen van de verering van Maria lag het voor de hand om de herinnering aan haar Levitische reiniging als het slot van de kerstfeesten te beschouwen. Eigenlijk is het dus een feest van Maria (Maria's reiniging). Omdat in het Evangelie Simeon de held van die dag is, heet het ook Simeonsfeest en omdat het voorgestelde Kind een licht tot verlichting van de heidenen wordt genoemd werden en worden op deze dag ook de tot kerkelijk gebruik bestemde waskaarsen gewijd, die dan aangestoken en in processie worden rondgedragen, van waar de naam "lichtmis" komt.

In het pausdom heeft men dit feest genoemd "onze lieve vrouwe lichtmis" omdat men op deze dag de waskaarsen gewijd, aangestoken en in een processie gedragen heeft. Dat heeft de paus Sergius ontleend aan de Romeinen. Evenals de Heidenen in die nacht zijn rondgegaan met fakkels en lichten en Proserpina gezocht hebben, zo moeten de Christenen ter ere van onze lieve vrouw ieder jaar op deze dag met gewijde, brandende kaarsen in processie gaan. Dat moeten wij aan de paus overlaten en wie daartoe lust heeft, wij echter houden deze dag als een feest van onze Heere Jezus Christus, die Zich op deze dag vertoond heeft toen Hij in de tempel te Jeruzalem is gedragen en de Heere voorgesteld.

22. En toen de dagen van haar reiniging, namelijk van Maria, vervuld waren naar de wet van Mozes, door het voorbijgaan van 7 + 33 = 40 dagen (Lev. 12: 2-4) brachten zij Hem, om aan de wet ten opzichte van de eerstgeborenen te voldoen, te Jeruzalem, dat ongeveer 2 uren ten noorden van Bethlehem lag, zodat zij Hem daar in de tempel van de Heere voorstelden, als Hem toebehorende (Num. 3: 13), en zodat zij in de tempel het losgeld van 5 sikkels aan de priesters voor Hem betaalden (Num. 18: 15 v.).

23. (Zoals geschreven is in de wet van de Heere (Ex. 13: 2; 34: 19); Al wat mannelijk is, zowel onder de mensen als bij het vee, dat de moeder opent, zal de Heere heilig genoemd worden).

24. En zodat zij voor haar eigen nu geëindigde reiniging offerande gaven naar de eis in Lev. 12: 6-8 en wel op de wijze van de armen, die geen schaap ten brandoffer konden geven, maar daarvoor een duif gaven, zodat zij nu met het zondoffer tezamen twee duiven moesten brengen, naar wat in de wet van de Heere op de zo-even genoemde plaats in vs. 8 gezegd is, een paar tortelduiven of twee jonge duiven.

Uit Lev. 12: 4 blijkt duidelijk dat de dagen van de reiniging, waarvan het einde besproken wordt, de te voren bepaalde 7 + 33 = 40 dagen zijn. Pas nu was aan Jezus' ouders de toegang tot het heiligdom toegestaan en hun voornaamste bezigheid is nu niet zozeer het brengen van het reinigingsoffer (dit komt slechts daarnaast in vs. 24 in beschouwing) als de voorstelling van het Kind, waarop de Evangelist dan ook het meeste gewicht legt: "Van de dienst aan de aardse tabernakel werd Jezus naar de vorm van de wet losgekocht om de grotere volmaakte tabernakel te bouwen. (Hebr. 9: 11).

25. En zie, lezer! om u hier voor te bereiden op de ontmoeting in vs. 27 vv. , er was een mens in Jeruzalem, op wiens verdere omstandigheden het niet verder aankomt, wiens naam was Simeon en deze mens was rechtvaardig (Hoofdstuk 1: 6. MATTHEUS. 1: 10) vreesde God (Hand. 2: 5; 8: 2; 22: 12), en verwachtte in de nood en de ontaarding van zijn tijd (vgl. Makk. slotwoord Nr. 7) de vertroosting van Israël, dattoch nu snel Hij mocht verschijnen, van wie in Jes. 59: 20 wordt voorspeld en van wie men dan in volle waarheid zou kunnen zeggen: deze zal ons troosten over ons werk en over de smart van onze handen (Gen. 5: 29). En de Heilige Geest was op hem, deze was werkzaam om hem de tijdsbepaling in Dan. 9: 24 vv. te doen begrijpen als zijnde de dag van de zaligheid werkelijk nabij.

De overlevering van latere tijd heeft aangaande de eerwaardige Simeon veel berichten verzameld. Hij zal priester geweest zijn, al honderd dertien jaar oud, zoon van de grote Hillel, het hoofd van het Sanhedrin. Maar dan zou Lukas, die later Hanna zo nauwkeurig beschrijft, wel niet in het algemeen van een zeker mens gesproken hebben, een uitdrukking waaruit wij vermoeden dat Simeon niet tot de aanzienlijken van het volk heeft behoord, maar tot die stillen in het lande, die, zoals de herders van Bethlehem, met smachtend verlangen de komst van de Christus verwachtten. Even ongeloofwaardig is een latere overlevering, dat Simeon blind zou geweest zijn, maar eensklaps bij het naderen van het Christuskind het gezicht weer gekregen zou hebben. En toch ligt in die fabel een diepere waarheid. Ja, voor Simeons

zielsoog ging het volle licht pas op toen hij de Beloofde aanschouwde, die de vrede en de hoop van de mensheid is.

26. Op grond van die belofte had hij tot God de bede gericht hem nog zo lang in het leven te laten, dat hij zelf het aanbreken van het morgenrood van die dag kon begroeten. En hem was een goddelijke openbaring gedaan door de Heilige Geest 17: 21") dat hij de dood niet zien zou voordat hij, zoals hij had gebeden, de Christus van de Heere, die de Heere als Christus of Messias bestemd en gezonden had (Hoofdstuk 9: 20) zou zien.

Maria en Jozef brengen de twee jonge duiven, het offer van de armen; maar hun hemelse schat, die niet naar aardse maatstaf kan worden gemeten, wordt heerlijk openbaar gemaakt door Simeon, de grijze profeet, die een oor heeft voor de stem van de Geest, zoals wij die niet verstaan.

Hij begroet daarna de ouders van Jezus, als waren zij hem wel bekend, als had Hij op hen gewacht. Hij is het edelste beeld van de Israëlitische geest, in het bijzonder van de profetische; met diep leedwezen schijnt hij over het verval van zijn volk te treuren, zo diep, zo tragisch smartelijk, dat hij niet kan sterven voordat hij met eigen ogen de Messias heeft gezien.

Men heeft vermoed dat Simeon (volgens de schrijfwijze van de Septuaginta Symeon) de Rabbi van die naam, de zoon van de beroemden Hillel, de vader van Gamaliël (Hand. 5: 34) kon zijn; maar deze Simeon, die in het jaar 13 voor Christus voorzitter van de Hoge raad werd, kan niet wel die van Lukas zijn, die al ten tijde van Jezus’ geboorte een grijsaard was en even onverenigbaar is deze opvatting met het godsdienstig karakter van onze Simeon; de naam toch was in Israël zeer gewoon. De uitdrukking "rechtvaardig" geeft de positieve eigenschappen te kennen, "godvrezend" daarentegen de waakzaamheid tegen het kwade.

Evenals nu de ware vroomheid daar wordt gevonden waar men zich verheugt dat de Heiland is gekomen, zo werd zij toen nergens gezien, behalve daar waar men de vertroosting van Israël verwachtte. Simeon wachtte op deze troost; al het andere heeft voor hem zijn bekoorlijkheid verloren, ook het schoonste en kostbaarste op deze wereld had hij sinds lang in zijn nietigheid en ijdelheid leren kennen, alleen nog op de beloofde Heiland was zijn gelovig en verlangend oog gericht.

God voert graag getuigen van Christus op die ons niet alleen in het historische maar veel meer in het goddelijke geloof moeten inleiden.

Omdat Simeon op de vertroosting van Israël wachtte drong de Heilige Geest hem de voorspellingen uit te zoeken (1 Petrus . 1: 10 v.) en enige vergoeding te zoeken voor de troost die nog niet aanwezig was. Uit zijn lofzang zien wij dat hij zich vooral met de profeet Jesaja, de Evangelist van het Oude Verbond, heeft bezig gehouden. Daaruit voegde hij een beeld van Christus samen waarbij hij de overige profeten als Daniël gevoegd zal hebben, om de tijd na te gaan wanneer Christus zou komen. Wanneer hij nu door openbaring van de Geest vernam dat de tijd vervuld was had hij geen sterkere wens dan met zijn eigen ogen Christus nog te

zien voordat de donkere weg tot de dood hem door de poorten van de dood leidde. Hij zal het gewaagd hebben God zijn ootmoedige bede meer dan eens voor te leggen en God verhoorde het gebed van Zijn gelovige dienaar, die van geen troost buiten Christus wilde weten. Dat kan plaats gehad hebben ten tijde van Christus geboorte; van die dag vierde Simeon vreugdedagen, al waren het ook nog dagen van verwachting en verlangen.

27. En hij kwam, terwijl hij anders zeker wel slechts zeldzaam het heiligdom bij het gewone morgengebed kon bezoeken, door de Geest gedrongen en ook in lichaamskracht gesterkt (Gen. 48: 2) op de dag van de voorstelling (vs. 22), de 2de Februari in hetjaar 4 voor Christus in de tempel om de godsdienst nog eenmaal bij te wonen. (Hoofdstuk 1: 10). En toen de ouders het kind Jezus inbrachten om naar de gewoonte van de wet met Hem te doen, het de Heere voor te stellen en het losgeld te betalen;

28. Zo nam hij het in zijn armen. Bij het inbrengen zag hij het dadelijk dat deze de Christus was en hij loofde God en zei:

Wie gaf Simeon de vrijmoedigheid om dat Kind uit de handen van de priesters in de zijne te nemen? De Heilige Geest en deze zorgde dat men het toeliet. Niemand dacht er dan ook aan om Simeon te weren, want hij handelde kennelijk als een profeet en een profeet is een buitengewoon gezant van de Heere, waar hij komt moet de priester wijken; zo is het ook met een gezant die door een vorst tot een bepaald einde naar vreemde hoven wordt gezonden; als hij komt moet de ware gezant voor hen wijken, hij mag zich met deze zaak niet bemoeien. In Simeon heeft dus het Oude Testament het Nieuwe Testament in de armen om het aan te nemen als de zijne, als één met hem en het aan te bieden als meer dan hij; als het blijvende bij hem de heengaande. Ja, Simeon zag niet enkel de Christus maar hij ontving Hem ook in zijn armen. Zo geeft God altijd meer dan Hij belooft. De vaderen waren zalig geworden door de Christus te verwachten; nu zouden de gelovigen zalig worden door Hem te zien. Het is een heerlijke tijd, waarin de verwachtingen vervuld worden! Wat een verschil tussen de uitroep van de grijzen Jakob "Op Uw Zaligheid wacht ik, o Heere!" en die van die grijze Simeon: "Mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien. " Nu was de Messias gekomen en hoe was Hij gekomen? Als een kindje dat men in de armen kon nemen als ieder ander kindje. Zeker, zo had niemand Hem verwacht; zo wonderlijk zal Hij ook op de grote dag van Zijn wederkomst verschijnen voor al Zijn heiligen; ook dan zal niemand Hem verwachten als Hij werkelijk komt.

29. Nu a)laat Gij, Heere! Gebieder over leven en dood, die tot hiertoe op mijn bede mijn leven hebt verlengd, mij, Uw dienstknecht, wiens ziel zo’n zware druk over het donkere heden heeft gevoeld en wiens enige troost de beloofde verlossing van Israël is geweest, waarop hij dan ook anderengewezen heeft, gaan in vrede naar Uw woord (vs. 26). Laat mij gaan uit deze wereld en haar ellende als een die eindelijk de bevrediging heeft gevonden voor de gespannen verwachting waarmee hij zo lang op zijn wachtpost heeft gestaan en naar de Opgang uit de hoogteheeft uitgezien.

a)Gen. 46: 30.

Hier liggen weer veel wenken en leringen voor de hand. Lezen wij toch dat de Heilige Geest op Simeon was, dat hij een goddelijke openbaring ontving door de Heilige Geest en dat hij door de Geest in de tempel kwam, wie zal dan de werking van de Heilige Geest als een zelfstandig wezen kunnen loochenen en dus Zijn godheid niet moeten erkennen (1 Kor. 12: 11)? Hij is het die ons verstand moet verlichten, het hart vernieuwen en heiligen en gelukkig is hij die dit gelooft, want op hem zal het woord van de Heere (Jes. 58: 10) niet van toepassing zijn: "Maar zij zijn weerspannig geworden en zij hebben Zijn Heilige Geest smarten aangedaan, daarom is Hij hen als een vijand verkeerd, Hij zelf heeft tegen hen gestreden. " Vernemen wij al verder de vastheid van Simeons geloof en de volle verzekering van zijn hoop, zodat hij de Heere met blijmoedigheid vragen kan: "Laat nu, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede naar Uw woord", dan mag dit voorbeeld ons opwekken om vurig te zijn in het gebed en niet te rusten totdat ook wij de Christus gevonden hebben en in de geest met Simeon kunnen zeggen: "Ook mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien. " Groot, ja uitnemend was het voorrecht dat Simeon genoot; en evenwel zal het onze niet minder zijn, want, zo door het geloof met Christus verenigd woont Hij in onze harten en zullen ook wij betuigen: "Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin (Filippenzen . 1: 21).

29. Nu a)laat Gij, Heere! Gebieder over leven en dood, die tot hiertoe op mijn bede mijn leven hebt verlengd, mij, Uw dienstknecht, wiens ziel zo’n zware druk over het donkere heden heeft gevoeld en wiens enige troost de beloofde verlossing van Israël is geweest, waarop hij dan ook anderengewezen heeft, gaan in vrede naar Uw woord (vs. 26). Laat mij gaan uit deze wereld en haar ellende als een die eindelijk de bevrediging heeft gevonden voor de gespannen verwachting waarmee hij zo lang op zijn wachtpost heeft gestaan en naar de Opgang uit de hoogteheeft uitgezien.

a)Gen. 46: 30.

Hier liggen weer veel wenken en leringen voor de hand. Lezen wij toch dat de Heilige Geest op Simeon was, dat hij een goddelijke openbaring ontving door de Heilige Geest en dat hij door de Geest in de tempel kwam, wie zal dan de werking van de Heilige Geest als een zelfstandig wezen kunnen loochenen en dus Zijn godheid niet moeten erkennen (1 Kor. 12: 11)? Hij is het die ons verstand moet verlichten, het hart vernieuwen en heiligen en gelukkig is hij die dit gelooft, want op hem zal het woord van de Heere (Jes. 58: 10) niet van toepassing zijn: "Maar zij zijn weerspannig geworden en zij hebben Zijn Heilige Geest smarten aangedaan, daarom is Hij hen als een vijand verkeerd, Hij zelf heeft tegen hen gestreden. " Vernemen wij al verder de vastheid van Simeons geloof en de volle verzekering van zijn hoop, zodat hij de Heere met blijmoedigheid vragen kan: "Laat nu, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede naar Uw woord", dan mag dit voorbeeld ons opwekken om vurig te zijn in het gebed en niet te rusten totdat ook wij de Christus gevonden hebben en in de geest met Simeon kunnen zeggen: "Ook mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien. " Groot, ja uitnemend was het voorrecht dat Simeon genoot; en evenwel zal het onze niet minder zijn, want, zo door het geloof met Christus verenigd woont Hij in onze harten en zullen ook wij betuigen: "Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin (Filippenzen . 1: 21). (F. DE TALMA).

30. Want mijn ogen hebben in het Kind dat ik hier op mijn armen draag Uw a) zaligheid (Hoofdstuk 3: 6) gezien.

a) Ps. 98: 2. Jes. 52: 10.

Ja, dat was voor hem een verrassing: Welke voorstelling zal hij zich hebben gemaakt van de beloofde aanschouwing van de Messias? Zou hij Hem omringd zien door de legerscharen van de engelen? Nee, dit ging hem voorbij; dat zagen de herders te Bethlehem; en hij was te Jeruzalem. Maar nu, in de tempel, zag hij hoe een Kindje aan de Heere werd voorgesteld en de Heilige Geest zei tot hem: "Dat is de Messias. " Het geloof heeft de ogen van God. Simeon zag de zaligheid in dat Kindje. Wat een geloofsgezicht! Hij zag dat zondeloze Kindje dat de zonde teniet zou doen bij God, voor allen die geloven. Wat een heerlijkheid; de zaligheid te zien in een levend schepseltje, dat men met ogen aanschouwen, op de arm nemen en aan het harte drukken kon, in een Kindje! Nee, zo iets had vroeger nooit enig oog gezien, of was in enig mensen hart opgekomen. O Simeon, uw ogen zijn zalig, dat zij zien wat koningen en profeten tevergeefs wilden zien; maar hen en ons zal niet onthouden worden wat de ogen van andere kinderen van God aanschouwd hebben. God kan en zal ons in de eeuwigheid een terugblik geven, Christus werd aanschouwd. Wat in het Oude Testament een denkbeeld en een verwachting was, dat werd in het Nieuwe Testament tot waarheid en werkelijkheid, tot vlees en been, tot een persoon die men met de ogen zien, met de handen tasten kon; en zo zal het eenmaal zijn met al de beloften van God, zij zullen allen in Christus persoonlijk vervuld worden. Nochtans de Christus wordt niet door lichamelijke ogen gezien, de ogen van het lichaam kunnen alleen een Kind zien dat gelijk is aan ieder ander kind; alleen het geloof ziet in dat Kind de zaligheid. Op dezelfde manier zag de bekeerde moordenaar met zijn lichamelijke ogen in Jezus niets anders dan een medegekruiste, vol ellende en daarenboven nog overladen met schimp en hoon: maar het geloof zag Jezus in het hart en zag in die medegekruiste de Heere der heerlijkheid. Hieruit kunt u dus met zekerheid weten dat zij, die Jezus niet beschouwen zoals de bekeerde moordenaar deed, zonder geloof, dat is: zonder genade zijn. - Simeon zegt niet: mijn ogen hebben Uw Zaligmaker, maar Uw zaligheid gezien". Gij voelt hoe juist gekozen deze uitdrukking is. Het woord Zaligmaker zou minder gevoegd hebben bij het zien van het Kindje, maar in Christus is de Zaligheid van God in persoon verschenen. Hij is de Zaligheid en in Hem ligt de zaligheid van allen die geloven en omdat Hij de Zaligheid is, zal Hij door Zijn zelfofferande Zijn volk Zijn Zaligheid geven, hen zaligmakend van hun zonden. Wat een liefelijke gedachte! In dat Kind geeft God Zijn Zaligheid aan zondaren, ook aan mij, ook aan u, ja aan al de gelovige nageslachten en voorgeslachten: En hier moet ik nog eens terugkomen op Jakob, die op dezelfde zaligheid wachtte die Simeon aanschouwde. Het is bijna één lijn, één geloof, maar God geeft alles op Zijn tijd en wat door eeuwen van elkaar gescheiden is brengt de Heilige Geest tot een. Jakob verlangde en verwachtte; Simeon verkrijgt en aanschouwt de Messias, Jakob geloofde en mocht de Christus niet zien. Simeon geloofde en mocht de Christus zien. Zo was dan Simeon de Jakob van zijn tijd, of wilt u een voortzetting. Simeon is het tweede deel van Jakob en Jakob het eerste deel van Simeon.

31. a)Die Gij, om door Hem het heil teweeg te brengen en het dan ter aanneming voor te stellen, bereid hebt voor het aangezicht van al de volken die zich toch in deze voorhof van de heidenen als een enige heilbegerige mensheid aaneensluiten (Jes. 11: 10; 42: 6. 49: 6; 60: 3).

a)Hand. 28: 28.

32. a)Een licht tot verlichting van de met duisternis omgeven (Jes. 25: 7; 60: 2) heidenen, tot juiste kennis van de enige ware God (Efeze 5: 8) en tot heerlijkheid van Uw volk Israël, dat nu het doel van zijn bestemming ten opzichte van het Godsrijk voor de wereld (Gen. 22: 18) bereikt.

a) Jes. 42: 6; 49: 6. Hand. 13: 47.

"De ouders" worden in vs. 27 Maria en Jozef door Lukas genoemd; een verkeerde verklaring kon hij volgens de nauwkeurigste mededelingen die hij zelf over de toedracht van de ontvangenis en geboorte van de Heere had gegeven, niet verwachten. Nu Jozef en Maria man en vrouw zijn ligt het voor de hand en is het natuurlijk, ze ouders van Jezus te noemen (vgl. vs. 41 en 48) en is het niet noodzakelijk bij elke vermelding van hen een opmerking te voegen over hun verschillende betrekking tot Jezus; waar het nodig was gebeurde het, zie Hoofdstuk 3: 23.

Dezelfde Geest die Simeon antwoord op zijn bede had gegeven, leidt hem ook op het juiste ogenblik tot vervulling van de daarin geschonken belofte. Zo’n leiding door de Geest, die tegenover de keus uit menselijke berekening staat, wordt gevonden in het leven van alle Heiligen van de Schrift, van Abraham tot Paulus. Het is de oorsprong van de ware kinderen van God, die de eenvoudigheid in de hoogste zin van het woord bezitten, dat zij de stem van de waarheid kennen (Joh. 10: 4) en zonder zich te vergissen haar weten te volgen, zonder daarom de aanwending van de natuurlijke middelen van nadenken en opmerkzaamheid te verwaarlozen, vgl. bijv. Hand. 16: 6.

Op dezelfde dag waarop de ouders van Jezus naar Jeruzalem gingen om naar de wet te doen, kwam de Heilige Geest over Simeon en openbaarde hem dat de tijd van zijn wachten geëindigd was. "Maak u op" sprak Hij tot hem: "en ga naar de tempel, daar zullen uw ogen zien wat God u beloofd heeft. " De Evangelist zegt: "Hij kwam door de Geest in de tempel. " Dat zal een gang geweest zijn alsof hij naar de hemel ging en zijn hart zal gehuppeld hebben van vreugde. Menigeen zal het wel hebben opgemerkt dat de oude man zo snel liep en weer jong scheen geworden. Hij ging de trappen van de tempel op, hij trad in de voorhoven en zag om, waar hij Hem mocht zien, die Israël’s vertroosting en het licht van de wereld was. Daar traden Maria en Jozef binnen, arme mensen die men op de markt niet groette en in de tempel niet opmerkte. Wie kende hun namen en wie wist van waar zij waren gekomen? Hun gering uiterlijk, hun vreesachtige gang toonde dat zij niet gewoon waren boven anderen de voorrang te hebben. Wel droegen zij op hun armen een onbetaalbare schat, het kleinood van de wereld, dat men voor alle koninkrijken niet kon kopen. Zij voerden het Kind Jezus met zich en hadden wel zulke verheven majesteiten kunnen zijn dat ieder voor hen uit de weg ging. Maar wie kende het Kindje? Wie kon het aan Hem zien dat Hij de Zoon van de Allerhoogste was?

De ogen van de meesten in de tempel zullen het het aanzien niet waardig hebben geacht; het was toch maar een kind, een zeer klein kind van veertig dagen, dat nauwelijks meer kon dan huilen en zozeer hulp nodig had. Het was een kind als andere kinderen en er was niets aan te zien dat de opmerkzaamheid bijzonder tot zich kon trekken. Wie zoekt daarin de held uit Juda, de vorst van de overwinning uit het huis van David, wiens heerschappij op Zijn schouder is? Wie merkt daarin op de vertroosting van Israël? Simeon had intussen genoeg kennis om te weten, dat Gods wegen wegen van ootmoed zijn en dat God Zijn heerlijkheid onder een gering uiterlijk verbergt. Hij was geen van degenen die zich een Christus in heerlijkheid droomde; daarvoor kende hij de profeten te goed en bezat hij het licht van de Heilige Geest. Hij zegt zelf later tot Maria: "Zie deze wordt gesteld tot een val en een opstanding van velen in Israël en tot een teken dat wedersproken zal worden en ook een zwaard zal door uw eigen ziel gaan. Hij kende dus zeer goed het kruisrijk van Jezus en zo’n man kon zich niet aan geringheid ergeren; hij moest het integendeel bewonderen dat God Zijn Zoon en Zijn rijk zo diep vernederd laat worden.

Hogepriesters en priesters zagen en wisten niet, maar de grijsaard Simeon wist en erkende dat de zon was opgegaan en dat de Heere tot Zijn tempel kwam. Hij bekommerde zich niet om de reiniging en het lossen van de eerstgeborene, maar hij zag in het Kindje een licht dat schaduwen verdreef, een wezen dat alle hulsels verbrak en zich ver boven de godsdienstige vormen van het Oude Testament verhief. Daar ging hij vol vreugde en vol van de Heilige Geest de ouders tegemoet, die in de tempel traden, nam het kind van hun armen in de zijne, keek het in de ogen en zag daarin de geopenbaarde heerlijkheid van de Heere, loofde God en begon zijn lofzang, die sinds die tijd de ouden en stervenden, ja de hele Christelijke kerk niet genoeg kon zingen en horen. Hoe eenvoudig is dit gezang! Het heeft twee hoofdgedachten: "Nu laat Gij Uw dienstknecht gaan in vrede, " dat is de eerste: "Want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien" is de tweede. Maar hoe eenvoudig groot en rijk in gedachten is de inhoud en samenhang van die tweede gedachte. Men kan in vrede heengaan als men Jezus bezit! Zeker een zeer voorwaardelijk gaan tot zaligheid, een lichte mogelijkheid van een zalige dood, maar ook een lichte mogelijkheid van het tegendeel; het komt alles op het bezitten van Jezus aan, eeuwige zegen en eeuwige ellende, ja vloek komt over de mensen naardat zij Hem bezitten of niet.

Mensen die helemaal geen geloof hebben, noch in de levenden God, noch in de Heiland, vrezen voor de dood en voor wat daarna komt en doen al wat mogelijk is om hun einde zolang mogelijk te verschuiven. In zijn laatste ziekte bezwoer de ongelovige Voltaire de geneesheer hem het leven te redden, of het hem nog slechts 6 maanden te verlengen, in welk geval hij hem de helft van zijn vermogen beloofde, terwijl hij daarbij voegde: "Zo niet, dan vaar ik naar de duivel en neem u mee. " Zo riep de beroemde schrijfster mevrouw Staël-Holstein op haar laatste ziekbed de geneesheer toe: "Red mij en ik geef U mijn hele vermogen, want ik heb een afgrijzen van de dood. " Lessing zei: "Ik zal misschien in mijn doodsuur sidderen, maar voor mijn doodsuur sidder ik niet; " en de filosoof Platner stierf onder de verschrikkelijkste vrees voor de duivel, die hij meende van zijn katheder te hebben doodgeslagen.

Simeon noemt zich "dienstknecht van de Heere; " hij had de bijzondere dienst gehad, om door zijn prediking onder het hoopje van gelovigen de verwachting van de troost van Israël levend

te houden en te versterken; nu was zijn dienst volbracht, maar nog eens, vóórdat zijn mond zich sloot, moest hij profeteren, Jezus als de zaligheid en het licht van de hele wereld verkondigen en op Zijn lijden wijzen, waardoor de Heiland tot Zijn heerlijkheid moest ingaan.

EVANGELIE OP ZONDAG NA HET KERSTFEEST

De perikoop is op beide omstandigheden toepasselijk, dat deze zondag de eerste is na het Kerstfeest en dat die ook de laatste is van het burgerlijk jaar. Een nagalm van de Kerstvreugde klinkt liefelijk door deze tekst. De herders van Bethlehem zijn, God lovend en prijzend, huiswaarts gegaan; Simeon en Anna treden nu in de tempel te Jeruzalem op met hun lofgezang op het Kind Jezus. Dit loflied is echter een zeer ernstig woord, het spreekt van het oordeel dat dit onschuldig Kind in deze wereld teweeg brengt en leidt daardoor tot de gedachten die het hart van de Christen aan het einde van het jaar bewegen. Het is jammer dat de perikoop niet met vs. 25 begint. Simeon zou dan een nog volkomener tegenbeeld van Anna zijn. Omdat de Evangelische kerk bijna doorgaans de dag van Maria's reiniging heeft laten varen, zou zij er goed aan doen de perikoop iets vroeger te laten beginnen.

33. En Jozef en Zijn moeder verwonderden zich over wat van Hem in het loflied (vs. 29-32) gezegd werd.

Wij kunnen ons voorstellen dat Jozef en Maria verrast waren om in de tempel zo onverwacht het getuigenis van de Geest weer te vernemen uit de mond van de grijsaard, die zij niet kenden. Te meer moesten zij zich verwonderen, omdat nog geen uitspraak zo helder en duidelijk als deze de bestemming van het Kind voor alle volken, uitdrukkelijk ook voor de heidenen, had verkondigd. Wat Simeon echter dan laat volgen, zodat aan de heilige vreugde de heilige beteugeling niet ontbreekt, zodat de zegen waarmee hij zegende in zijn volle ernst zou worden erkend, dat toont ons deze dienaar van de Heere in zijn hele betekenis, vooral wanneer wij hem met Zacharias vergelijken. De vrome priester had zijn God van harte gedankt, dat Hij Zijn volk Israël de redding uit de hand van alle vijanden had laten toekomen, zodat nu het priesterlijke van de heilige dienst van God ongehinderd mocht voortgaan (Hoofdstuk 1: 68-75). De vijanden, die het volk van God haten en Israël, het volk van de Heere, staan voor Hem tegenover elkaar. Simeon heeft echter een diepere blik geslagen in het verderf van het Joodse volk en van zijn oversten. Hij ziet de tweespalt dreigen, niet alleen tussen de heiden daar buiten en het volk Israël, maar binnen Israël tussen degenen, die bij die hoeksteen tot een dodelijke val komen en degenen die bij die uit de dood zullen opstaan. Simeon is de eerste die dat woord van de profeet (Jes. 8: 14 v.) en van de Psalm (118: 22) op Jezus toepast, dat woord van de goddelijke steen, die de bouwlieden verwerpen en die door God tot een hoeksteen gemaakt wordt. Simeon is het die daarom het Kind profetisch een teken noemt dat tegengesproken wordt. Ja, de Heere Jezus is een lichamelijk teken van de goddelijke genade en van het gericht en dat het tegengesproken wordt doet de betekenis van dit teken zo weinig teniet dat integendeel dit tegenspreken tegen de waarheid slechts het zegel op de waarheid drukt; want ook het tegenspreken is voorspeld en vervult de voorspelling die het tegenspreekt. Maar ook ziet de Ziener vooruit, hoever het tegenspreken, die zonde van de lippen, zal voeren; hoe verschrikkelijk door de dadelijke zonde de ziel van de moeder zal worden doorboord. Wanneer echter daardoor de gedachten van vele harten openbaar worden,

zo betoont zich de Heiland ook als Redder van de mensen en die bij Hem niet wilden opstaan moeten door Hem ten val komen. Zo streng en ernstig is het uitzicht dat de Ziener voor ons ontsluit. Hij is een ander karakter dan Zacharias; want deze is de verwonderlijke tederheid en scherpheid van de Evangelische tekening, dat zij aan de personen die de ene hoofdpersoon omgeven, wel maar enkele trekken wijdt, maar die weinige trekken zo zuiver en zeker geeft, dat ieder van deze personen, in onmiskenbare hoge eigenaardigheid opeens voor ons staat.

35. (En ook u wacht het lijden, wanneer die tegenspraak ten toppunt is gestegen en tot een moordend zwaard voor Hem is geworden. Een zwaard zal door uw eigen ziel gaan). Maar alles is met wijsheid door God tot zo'n beslissende toekomstbij dit Kind aangelegd, opdat de gedachten uit vele harten geopenbaard worden, waarop het voor het goddelijk heilsplan zeer aankomt. Het moet tot een duidelijke scheiding onder de mensen komen, zodat het openbaar wordt hoe het eigenlijk met hen is, en velen die niet anders dan huichelaars zijn, de schijn van godzaligheid wordt ontnomen.

Simeon heeft deze beide, Maria en Jozef, gezegend, d. i. hij heeft het goede toegewenst en hen zalig geprezen. Dat moet ook nog zo blijven, dat onze Heere God op die manier vertroost, die in grote droefheid moeten komen. Het is wel nodig dat Hij hen sterkt, zodat zij niet bang zullen worden. Waarom zegt Simeon wat verder volgt tot Maria en niet ook tot de vader? Hij grijpt hier de natuur aan, noemt de natuurlijke moeder; daarom heeft het de moeder ook alleen juist natuurlijk smart aangedaan wat haar natuurlijk kind is overkomen. Ook is het misschien daarom gebeurd, omdat Jozef de tijd van Christus' lijden niet beleefde, zodat bij al het lijden nog kwam dat zij als een arme weduwe moest lijden. Daardoor toont hij aan en verklaart hij zelf zijn zegen, hoe hij het bedoelt, namelijk dat het een zegen is voor God en niet voor de wereld.

Nadat hij vooraf (vs. 31 v.) de algemene betekenis van de Christus van de Heere heeft beleden blijft hij nu bij het dichtstbij zijnde staan. Hij staat in de tempel, het heiligdom van het volk Israël en daar staat hem de betrekking tussen de Heiland en dit volk het levendigst voor ogen. Deze Christus is gezet tot een val en opstanding van velen in Israël. Simeon ziet het volk tegenover de Heer niet als een gesloten eenheid handelen, maar ziet in de Geest dat velen over de Heere zullen vallen; maar aan de andere kant ook velen door de Heere zouden worden opgericht. Verder is Christus gezet tot een teken dat tegengesproken wordt. Hij staat daar als een wonder in de wereldgeschiedenis, in de mensheid; maar juist deze energische wil van God, dat allen door Zijn Zoon worden geholpen, roept de energie van die veranderde menselijke gezindheid aan het licht, evenals de energie van de wet weer gezien kan worden aan de energie die de sluimerende zonde daaruit verkrijgt (Rom. 7: 7 vv.).

Tot een val en opstanding van velen in Israël ligt Christus daar en is Hij gesteld voor het aangezicht van het menselijk geslacht. Hij ligt daar openbaar, merkbaar, hoog, breed en groot; een rots van God, die niemand kan ontwijken. Het zal in de macht van geen mens zijn voor Hem het oog te sluiten zonder enigen indruk van Hem te hebben ontvangen, over Hem zonder oordeel te blijven, Hem voorbij te gaan zonder een verandering tot zegen of ten verderve te ondervinden. Evenals de magneet het ijzer tot zich trekt, zo trekt Hij de zielen van de mensen onweerstaanbaar aan; voor Hem staat ieder stil, bij Hem komt het voor ieder tot beslissing. De

mensheid is als een stroom die tegen Christus als een rots moet breken en in twee delen verder moet stromen. Hij is een berg van scheiding en een middelpunt in de geschiedenis van de wereld en van haar volken, van wie het eeuwige lot en de toestand van allen en alles uitgaat. Bij Hem vallen sommigen om nooit weer op te staan en anderen staan bij Hem op om nooit weer in nood en dood weg te zinken. Wel is in Adam het hele menselijke geslacht gevallen; maar de gevolgen van deze val zijn niet onafwendbaar, niet ongeneeslijk. Christus is gesteld, opdat men zich van deze val opheft in de vergeving en de vrede van God. Maar wie bij Christus zelf valt, in plaats van bij Hem op te staan, in plaats van Zijn heilzame werking aan te nemen, die aan Hem zich ergert, stoot en valt, die heeft een val gedaan waarvan niemand hem ophelpt. Wat is dat nu voor een machtige, ernstige, genadige, heilige, enige roeping, om voor alle mensen tot een eeuwige beslissing gesteld te zijn! Hoe verdwijnt bij deze elke andere en hoe klein is bij de mens Jezus Christus ieder ander mens! Zeker, een man van deze aard kan alleen het meest verschillende gedrag van de mensen vernemen. Er zijn mensen die bij anderen noch veel liefde, noch veel haat inoogsten; anderen daarentegen ondervinden sterke haat en sterke liefde; hoe groter de man is, hoe duidelijker zijn bedoeling, hoe sterker zijn streven daarnaar is, des te meer behoort hij tot de mens van de in de tweede plaats genoemde soort. Ook Christus, Christus vóór anderen en voor allen behoort daartoe: hoe zou het ook anders kunnen zijn? Tegen Hem breekt de stroom van de mensheid tot eeuwig wel of wee, daarom ook tot eeuwig liefhebben of eeuwige verwijdering; Hem staat of valt ieder - dus moet ieder Christus' vijand zijn of vriend! De meest verborgen krachten van alle zielen uiten zich als Christus dichtbij komt: bij Hem worden de gedachten van de harten openbaar en Hij is, even zeker als Hij een rots van de beslissing is, ook een teken dat tegengesproken wordt. Zijn vrienden prijzen Hem in de hele wereld; maar zij zijn ook een sekte die in de hele wereld wordt tegengesproken (Hand. 28: 22). Er is een geroep van Hem - voor Hem, tegen Hem - sinds 1800 jaren, dat Zijn vrienden niet zouden verdragen wanneer zij niet wisten, dat uit deze woedende chaos de heilige menigte zegerijk te voorschijn zal treden van degenen die met harmonisch lofgezang Hem eeuwig zullen prijzen als de rots van de zaligheid.

Dat boven Christus zich tweespalt in de wereld verheft, dat de geesten scheiden voor en tegen en stemmen van aanbidding en van lastering door elkaar klinken, mag ons niet over Hem in twijfel brengen. Een Christus met wie de wereld als wereld zich zou kunnen verdragen, een Christus aan wie niemand zich zou ergen, zou niet de echte Christus van de Vaders zijn en niemand zou bij Hem kunnen opstaan ten leven.

Is de Heere Christus de Heiland, dan moeten de meest verborgen diepten van het hart zich voor Hem openen, omdat anders Zijn zaligheid geen ruimte krijgen kan in de diepste grond. Zo kon Hij ook niet de door God verordende Priester van de mensheid zijn, wanneer Zijn verschijning niet de mens tot in de binnenste diepten bewoog en schokte, want het gericht is dan alleen echt absoluut als ook het laatste aan het licht is gebracht.

Simeon wil aan Maria aantonen: de tegenspraak, die zich tegen het Kind verheft zal zo sterk zijn dat uzelf daardoor het hart wordt doorboord. Deze vijandschap tegen Hem die u zo pijnlijke smarten zal veroorzaken, zal de vijandige gedachten tegen God, die bij het volk met de sluier van het Farizeïsme bedekt zijn, in het volle daglicht stellen, want het woord

"gedachten" staat hier zoals gewoonlijk in ongunstige zin en geeft het onrustig zoeken van het verstand in dienst van een slecht hart te kennen. Uit deze rede van Simeon kan men een diepe, verborgen onwil gewaar worden; men bemerkt het aan hem, dat hij van de zedelijke toestand van het volk en van de oversten meer weet dan hij wil zeggen. Hij heeft onder de uitwendige schijn van Joodse vroomheid het streven naar mensenroem, de huichelarij, de gierigheid, de haat tegen God erkend. Hij ziet ook in het Kind degene die aanleiding wordt dat zich al dit in het hart verborgen vergif uitstort.

36. En er was, eveneens bij gelegenheid van de voorstelling, Anna (1 Sam. 1: 2), een profetesse, een met de profetische Geest begaafde vrouw 22: 13"), waaraan het gegeven was om op Christus een zekere hoop te hebben en nu in het bijzonder ook de tijd van Zijn komst te kennen en die nu ook anderen in de verwachting van Zijn snelle verschijning versterkte (vs. 38). Deze was een dochter van Fanuël (= God ziende), die nog lange tijd na zijn dood bij de vromen in Israël in gezegend aandenken is gebleven, uit den stam van Aser (Gen. 49: 20. Deut. 33: 24). Deze was evenals Simeon tot grote ouderdom gekomen, die in haar eerste en enig huwelijk met haar man zeven jaren had geleefd van haar maagdom af, die gewoonlijk tot het 16de jaar gold.

37. En zij was, geboren in het jaar 88 voor Christus onder de Chasmoneër Alexander Janneus (1 Makk. Slotw. Nr. 6) een weduwe van ongeveer vierentachtig jaar, die niet week uit de tempel "Le (27: 29" en "Jud 11: 31"), omdat zij, voor de buitenwereld gestorven en temeer omdat zij geen kinderen had, zich nog alleen aan de dienst van de Heere wijdde, met vasten en bidden, God a) dienend nacht en dag. Zo gaf zij zich als eigendom van het heilige, evenals eens Samuëls moeder, wier naam zij droeg, dat met haar zoon had gedaan.

a) Sam. 1: 22.

38. En zij, in profetische Geest, erkende dat het Kind dat nu in de tempel was gebracht, de verlangde Heiland was en kwam op hetzelfde uur toen het in vs. 25-35 medegedeelde plaats had, daarbij. Zij beantwoordde Simeon’s lofzang (Ezra 3: 11), beleed de Heere en dankte voor de gave van dit Kind. En zij sprak van Hem als van de nu werkelijk verschenen Messias tot allen die de verlossing van Israël in Jeruzalem verwachtten, want deze waren haar bekenden en kon zij snel vinden, omdat juist nu de morgengodsdienst in de tempel plaats had.

De oude uitleggers wijzen er op hoe opmerkelijk de Evangelisten het universalisme van het Christendom voor ogen leggen: Joden en heidenen, de herders en de wijzen, hier man en vrouw, Simeon en Anna.

Zij, die bij de 84 jaren - en wat waren het jaren van achteruitgang van Israël geweest! - nauwelijks meer in de wereld leefde en nauwelijks meer anders dan met haar God sprak, zij wordt weer jong in de Geest en spreekt van het Kind tot allen die in Jeruzalem op de verlossing wachtten. Hoe velen waren het, van wie dit gezegd kon worden? Waarschijnlijk een zeer klein hoopje, maar hier is het getal de hoofdzaak niet.

Jezus, het heil van de hoge ouderdom: Hij verandert door Zijn verschijning 1) de natuurlijke ontevredenheid van de ouderdom in een luid lofgezang, 2) de vrees voor de dood in verlangen naar verlossing en 3) de onvolkomen aardse kennis in de volmaakte kennis van het heil en in de zekerheid van de eeuwige zaligheid.

39. En toen zij, de ouders van Jezus, alles beëindigd hadden wat naar de wet van de Heere met het Kind te doen was, toen het eerst besneden was (vs. 21) en zij het nu in de tempel hadden voorgesteld (vs. 22 vv.), keerden zij weer naar Galilea, tot hun stad Nazareth. Wijslaan hier over de gebeurtenis uit MATTHEUS. 2: 1-23 die met de vervulling van de wet in geen betrekking stond en verbinden zo het slot van Jezus' geboorte en jeugd beter met het begin, dat met onderwerping onder de wereldse overheid plaats had (vs. 1-5).

Het is ene bijzondere eigenaardigheid van Lukas (vgl. Hoofdstuk 1: 6; 2: 22-24; 23-52), dat hij overal de strikte gehoorzaamheid aan de wet bij de handelende personen op de voorgrond stelt. Men voelt dan ook bij ons vers dat dit veel meer religieuze dan chronologische betekenis heeft; "Pas nadat zij in ieder opzicht de voorschriften van de wet hadden volbracht keerden zij naar Nazareth terug. "

Nog eens stelt de Evangelist op de voorgrond, dat de Heere Jezus onder de wet is geplaatst. Tussen de tempel en hun stad Nazareth lag echter voor Jozef en Maria en het Kind Jezus een langdurige en moeilijke weg. Eerst gingen zij nogmaals naar Bethlehem en ontvingen daar het bezoek van de Wijzen, die het Kind door geschenken eerden; vervolgens vluchtten zij voor Herodes naar Egypte en alle verwachting van hen scheen teniet gedaan, evenals eens de hoop van de vaderen, door de smaad van het volk in Egypte. Maar Herodes stierf en God riep Zijn Zoon uit Egypte, evenals vroeger Zijn volk en voerde Hem in het land Israël, waar Hij vervolgens te Nazareth woonde.

Het goddelijk decorum eiste, dat de pas geboren Koning gehuldigd werd, eerst door de uitgelezenen van de Joodse, vervolgens door de vertegenwoordigers van de heidense wereld. Al daarom moesten de wijzen uit het Oosten pas na Simeon en Anna (niet, zoals vele uitleggers aannemen, te voren) komen. Wanneer ook hun goud nu al in handen van Jozef en Maria was gekomen, zouden deze dan wel bij de reiniging in de tempel het offer van de armoede hebben gebracht?

40. En het kind, nadat het zo ter plaatse gekomen was die, evenals Bethlehem vóór Zijn geboorte (Micha 5: 1), door de profetie voor zijn jeugd was verkoren 2: 23"), groeide op naar het lichaam bij het toenemen van de leeftijd en werd eveneens in trapsgewijze opklimming gesterkt in de geest, zoals dat in Hoofdstuk 1: 80 ook van het kind Johannes kon worden gezegd. Dit Kind ontvouwde hier evenwel zijn gesterkt worden overeenkomstig zijn toekomstige roeping nog in een ander opzicht en werd vervuld met wijsheid en de genade van God was over Hem.

De Geest is van het begin van Zijn ontvangenis in Hem geweest, maar evenals Zijn lichaam groeide en Zijn verstand op natuurlijke wijze toenam, zo drong ook steeds meer en meer de Geest in Hem en bewoog Hem hoe langer hoe meer. Hoe ouder Hij werd, des te groter werd

Hij en hoe groter des te verstandiger en hoe verstandiger des te sterker, naar de Geest en vol wijsheid voor God en voor mensen.

Jezus was een kind evenals andere kinderen zijn, met dit onderscheid alleen, dat Hij zonder zonde was. Hij moest leren, zoals wij moeten leren. Hij wist niet alles te voren; Hij kwam langzamerhand tot bewustzijn; Hij leerde langzamerhand enige woorden zeggen, daarna spreken, lezen enz. Wel lagen in Hem alle schatten van wijsheid en kennis verborgen (Kol. 2: 3). Hij had die uit de schoot van Zijn Vader meegebracht (Joh. 1: 18), maar Hij had ze in Zich verborgen, evenals de gaven van de Geest in de tedere harten van pasgeborene kindertjes rusten.

Het oog, dat hemel en aarde met de stralen van zijn blik omvat, ontledigt zich niet alleen van de kracht om te zien, wanneer het zich in het duistere begeeft en het ooglid sluit, maar alleen van zijn verreikende werkzaamheid. Zo laat de Zoon van God op aarde Zijn alomvattend oog neerdalen en begeeft Zich in het menselijk duister en opent daarin als een mensenkind Zijn oog als het allengs opgaande licht van de mensenwereld, totdat Hij het aan de rechterhand van de Vader laat lichten in volkomen heerlijkheid.

Juist deze is de idee van de Messias in Zijn menselijke ontwikkeling, dat Hij elke trap van het leven zuiver en onbesmet voorstelt, maar zo dat Hij nooit de aard van de trap van het leven vernietigt. Hij was geheel kind, geheel jongeling, geheel man, nooit kwam in Hem iets dat niet passend was te voorschijn, wat het geval zou geweest zijn, wanneer in de kinderlijke leeftijd uitingen van een rijpere trap van het leven waren geopenbaard.

Het "werd gesterkt in de Geest" is nauwkeurig bepaald door de woorden "vervuld met wijsheid. " Deze wijsheid, die bij de ontwikkeling van het Kind het meest op de voorgrond trad (bij de Doper de kracht), bevat in zich aan de ene kant de erkentenis van God, aan de andere kant de doordringende erkentenis van de mensen en van de dingen onder het gezichtspunt van de goddelijke gedachte. Het beeld "vervuld worden" schijnt ontleend te zijn aan een vat, dat vervuld wordt als het groter wordt en terwijl het wordt gevuld zich steeds meer uitzet, om altijd nog meer in zich op te nemen. Men ziet dat Lukas de ontwikkeling en zo de mensheid van Jezus ernstig opvat. Het was de normale wasdom van de mens in het fysieke en in het geestelijke, die voor de eerste keer zonder tegenstand plaats had; vandaar rustte ook het goddelijk welgevallen op het Kind, waarin zich de scheppende idee verwezenlijkte. De "genade" hier staat tegenover het "hand" in Hoofdstuk 1: 66 en het "over Hem" betekent (volgens de grondtekst) de werking, waarmee de goddelijke genade op het Kind rustte en het geheel doordrong, terwijl het "met Hem" in Hoofdstuk 1: 66 alleen de medewerking uitdrukt.

In een van de schoonste streken van Neder-Galilea, tussen de Middellandse zee en het meer Gennezareth, lag Nazareth op de top en aan de helling van een steile heuvel, die het meest verrukkende uitzicht over de vruchtbare landsdouwen ontsloot. Zodra men afdaalde van de top, die het stadje als het ware ten trans verstrekte, bevond men zich in een dal, door enige heuvels gevormd; terwijl de prachtige Thabor op nog geen twee uur afstand de kruin statig in de wolken verhief. Zelfs in onze dagen, na de ontzettende veranderingen die Palestina’s

bodem onderging, heeft die streek, waar zich een klein dorp in de plaats van het oude Nazareth verheft, haar eigen bekoorlijkheid. Maar droeg de grond ook heerlijke planten, hij had tevens verbasterde en weinig ontwikkelde bewoners. De vraag: "kan uit Nazareth iets goeds komen?" was de uitdrukking van een verachting, die te algemeen schijnt geweest te zijn om op louter vooroordeel te rusten. Onder de beste en gelukkigste huisgezinnen behoorde de kring waar onze Heere Zijn eerste stappen leerde zetten op de baan van het leven. Wij eerbiedigen er Gods diepe wijsheid in dat onze Heer in een huiselijke kring te midden van broeders en zusters de jaren van Zijn jeugd heeft gesleten. Daar leerde Hij al in het kleine de gehoorzaamheid, waarvan Hij later zulke schitterende voorbeelden zou geven. Dßßr ontkiemden de drie heerlijke zaden van verdraagzaamheid, zachtmoedigheid en zelfverloochening, welke vruchten Zijn hele leven vertoond heeft. Dßßr werd in Zijn eigen kring het eerst Zijn aandacht gevestigd op de kwalen van Zijn tijd; daar de eerste gelegenheid Hem geopend om als dienaar van anderen de grootste van alle te worden, dßßr in de omgang met personen van verschillenden aanleg is wellicht het eerst die gelukkige gave ontwikkeld, die wij later zo vaak in Hem bewonderen zullen - om ieder juist van die zijde het eerst aan te grijpen, waar hij het meest voor indrukken vatbaar was. Heeft Hij het heil van het huiselijke leven - (waarom toch zouden wij ons Jezus' jeugd uitsluitend voorstellen als een tijdperk van smart en ontbering?) eerst genoten en later verzaakt, het kan ons ten bewijs zijn dat Hij zelf heeft begrepen wat er in Zijn eis lag opgesloten, om vader, moeder en broeders te verlaten, als de zaak van het Godsrijk het vordert. Voor ons is Jezus' vorming te midden van zwakke broeders en zusters een waarborg dat God hen, die Hij liefheeft, niet van de wereld afzonderen, maar in de wereld door mensen opvoeden wil. Zo leidde ook de Heere zelf Zijn Apostelen later niet afzonderlijk, maar in gemeenschap met anderen op. Heeft Hij hier onder een nederig dak de zwakheid van Zijn broeders naar het vlees moeten dragen, ook daardoor is Hij geheiligd en volmaakt om, op de wereldtroon verhoogd, als barmhartig Hogepriester medelijden te hebben met ons, die Hij Zich niet schaamt om Zijn broeders te noemen. Als niet minder belangrijk mogen wij de keuze van Zijn jeugdige verblijfplaats beschouwen. Die weet hoe krachtig de eerste indrukken van de jeugd kunnen werken op de ontwikkeling van het innerlijk leven acht het niet ongerijmd, dat de Heer Zijn zeldzame fijnheid van opmerking voor natuurschoon en natuurpracht het eerst op die liefelijke bodem verkreeg. Hij groeit op in het schone maar ook verachte Nazareth: schijnbare vernedering, ja, maar aanbiddelijk opvoedingsplan toch van de opperste Wijsheid. Te Bethlehem mag Hij niet terugkeren; de omstandigheden van Zijn geboorte, daar al aan velen bekend, zouden als het Kind er opgegroeid was, zeker ontijdig verspreid zijn en onder de heerschappij van de wrede Archelaüs Hem wellicht in gevaar gebracht hebben. Plotseling is het vreemde huisgezin uit de Davidsstad verdwenen; die alleen uit nieuwsgierigheid zich verwonderd hadden, hebben weldra het gebeurde vergeten en in Nazareth ligt geen menselijke hand voor zijn of andermans blik de sluier omhoog, over Zijn hogere oorsprong gespreid. Daar kan Hij in vollen nadruk de kwalen leren kennen van Israëls diep gezonken geslacht, Hij, die kwam om die kwalen te helen; daar Zich in stille afzondering voorbereiden voor Zijn hoge bestemming; dßßr, onder armen levend, gevormd worden om hun eenmaal het Evangelie te verkondigen. Nazarener is Zijn naam; zo is dan Zijn koninkrijk niet van deze wereld, en zo is het ook beslist dat Hij, wat Hij was, alleen aan de Vader en Zichzelf te danken had; want hoe had anders op Nazareth's onvruchtbare grond zo'n edele plant kunnen ontluiken en wassen? Daar stonden geen scholen van wetgeleerden of wijsgeren voor Hem open. Daar lag slechts het

boek van de natuur en het boek van de Schrift opgeslagen voor Zijn onderzoekende blik. Zeker, Nazareth mag gering zijn en nietig, voor het oog van het geloof is het geenszins het minste onder de steden van Galilea. Als kweekschool van de Koning van een geestelijk rijk geeft het ons de kracht van God en de wijsheid van God in onbenevelde glans te aanschouwen en ook hier wordt deze hemelse wijsheid door haar kinderen gerechtvaardigd bij een blik op de uitkomst.

VII. Vs. 41-52. Na zijn twaalfde levensjaar wordt Jezus voor de eerste keer door de ouders mee naar Jeruzalem tot het paasfeest genomen. Daar blijft Hij na het eindigen van het feest in een synagoge van de tempel achter, om nog langer in het Huis van Zijn Vader te blijven en van de leraars te leren, zonder dat vader en moeder zijn achterblijven opmerken. Deze reizen zonder Hem heen, omdat zij veronderstellen dat Hij zich al aan een andere troep reizigers tot de terugreis zal hebben aangesloten. Zij zien zich in hun verwachting bedrogen toen zij aan het einde van de eerste dagreis met hen, die tot hun feestkaravaan behoorden, tot de gemeenschappelijke rustplaats samen kwamen. Zij snellen weer naar Jeruzalem terug en vinden op de derde dag na hun afreis de knaap midden onder de leraars zittend, hen aanhorend en hen ondervragend, terwijl Hij door eigen vragen en door antwoorden op Hem voorgelegde vragen alle aanwezigen over Zijn verstand in bewondering brengt. Dat is hun een zo onverwacht gezicht dat zij daar boos over worden. Maria, die alleen denkt aan haar gemis tijdens het zoeken, laat een verwijt tegen de Zoon horen, wiens handelen en wezen haar opeens vreemd is geworden en als deze zich verklaart, begrijpt zij Hem niet, maar zij bewaart Zijn woord in haar hart. De verdere geschiedenis en ontwikkeling van het Kind tot aan de rijpe mannelijke leeftijd neemt de Evangelist in enkele korte zinnen bij elkaar; deze bevatten echter genoeg om ons mede te delen wat wij tot onze zaligheid nodig hebben.

EVANGELIE OP DE 1ste ZONDAG NA EPIFANIA

Dit is het slot-Evangelie uit Jezus' jeugd; ook is het de brug tussen Zijn jeugd en Zijn openlijk optreden als Verlosser van Israël en van de hele wereld, ja, de enige evangelische mededeling, die de grote pauze tussen het eerste en het dertigste jaar van Jezus enigszins aanvult.

Men heeft wel eens gevraagd waarom een heilige nacht over de hele jeugd van de Heere lag? Het antwoord is eenvoudig: omdat de nadere berichten daaromtrent niet tot zaligheid van de zielen zouden dienen, maar enkel en alleen de weet-gierigheid, zo niet de nieuwsgierigheid zouden bevredigen en omdat deze éne geschiedenis over de hele ontwikkeling van de Heere het helderste licht verspreidt.

Die éne geschiedenis verbreidt een licht dat de helen nacht doordringt en aan de ene kant tot aan de geboorteplaats van Christus voortschittert, aan de andere tot aan de doop in de Jordaan.

De Epifanieën-tijd stelt Christus voor als de waarachtig goddelijke profeet, machtig in leer, tekenen en wonderen. Het Evangelie op de 1ste Zondag stelt ons de twaalfjarige Jezus in de tempel voor; Hij doet voor de eerste keer iets van Zijn hoger wezen kennen, het is het openbaar worden van het licht van de wereld, het eerste profetische woord van de Heere.

Het is de tijd van het eerste morgenrood, dat de grote werkdag voorafgaat; het duurt nog een tijd lang, voordat de zon in haar volle glans schittert, voordat de dag helder is aangebroken, maar hij kondigt zich toch al aan. Het is het eerste flikkeren van het licht van de wereld, dat Christus is, het eerste bewegen van de volheid van de genade, die in Hem woont, het eerste doorbreken van Zijn goddelijke heerlijkheid. Men kan zeggen: Christus is hier Zijn eigen profeet, de wordende Christus is de profeet voor de geworden Christus.

41. En Zijn ouders reisden gedurende de volgende jaren, van 3 voor Christus tot 7 na Christus, elk jaar naar Jeruzalem, op het feest van a) Pascha, hoe moeilijk het voor hen ook werd om zich voor de tijd van ongeveer twee weken los te scheuren van het Kind, dat aan hun zorg was toevertrouwd. Toch werd dit voor hen enigermate verlicht daardoor dat Jozefs broer, Kleopas, vroeg stierf en diens weduwe met haar kinderen van Kana naar Nazareth naar haar zwager verhuisde, waar vervolgens die Maria, die in Joh. 19: 25 een zuster van Jezus' moeder heet, de zorg op zich nam 2: 23").

a) Lev. 23: 5. Deut. 16: 1.

De wet schreef alleen de mannen het bezoeken van het feest voor (Ex. 23: 14-17). Maria liet echter Jozef op het feest niet alleen reizen. Wat Hillel's school gebood, dat echter nooit kracht van wet verkreeg, deed Maria uit vrije beweging, zij ging jaarlijks mee naar het Paasfeest (1 Sam. 1: 3 vv.). De ouders van Jezus wandelden dus op de wegen van de wet, zij gingen het Kind met hun voorbeeld voor en wilden het niet, zoals nu plaats heeft, met woorden, maar met de daad opvoeden.

Wat zou het een kind baten, wanneer het in de beste school bij de beste leermeester alle goeds leerde en thuis het kwade zag, wanorde en ledigheid, liegen en bedriegen, vloeken en twisten? Wie zal het dan volgen, de leermeester, die het dagelijks een paar uren hoort, of de ouders, die het voor ogen heeft van de morgen tot aan de avond? Of zal het kind een liefde tot het huis van God verkrijgen, wanneer het de vader nooit daarin ziet? Zal het zaad van het goddelijk woord, dat in catechisaties in zijn hart wordt uitgestrooid, ontkiemen, wanneer thuis slechts onverschilligheid over het heilige als een koude vorst daarover gaat, of zelfs spottende woorden worden gehoord, die als vogels het goede zaad weer van het hart wegnemen? Wat moet men tot een vader zeggen, die wel zijn zoon nooit in de kerk, maar zo snel mogelijk in de herberg meeneemt? En wat moet men een moeder profeteren, die het vergif van de ijdelheid, de behaagzucht, van werelds genot en misschien nog ergere zonden door haar eigen voorbeeld in het hart van haar dochter prent? Vergeet niet, lieve ouders! "Wee de mens, door wie de ergernis komt!" geloof het, u kunt u vreselijk voor tijd en eeuwigheid aan uw kinderen verzondigen door een slecht voorbeeld; maar u kunt ze ook een zegen meegeven voor hun hele leven, een zegen die kostbaarder is dan geld en goed, een zegen waarin zij zich nog verheugen, wanneer u lang in het graf rust, een zegen waarvoor zij u in de eeuwigheid voor Gods troon nog danken, door een goed voorbeeld van godsvrucht en vroomheid. Hebt u ze lief met een trouw hart, zo leidt ze heen tot Jezus; wie dit niet doet, is hun een vijand, hoe groot ook de liefde schijnt te zijn.

43. En de dagen van 14-21 Nisan, wanneer het feest plaats had (Ex. 12: 14-20), daar geëindigd hadden, toen zij op de 22ste van die maand terugkeerden, bleef het Kind Jezus te Jeruzalem, Zich noch verder aan de heilige enzalige bezigheid, waarmee het tot hiertoe de tijd had doorgebracht (vs. 46) toewijdde. De feestdagen waren tot dagen van heilig genot geworden; Hij voelde Zich door het heiligdom en hetgeen daar gedaan en geleerd werd zo aangetrokken, dat Hij het einde van het feest vergat en niet aan de terugreis dacht. En Jozef en Zijn moeder wisten niet dat Hij nog te Jeruzalem was.

43. En de dagen van 14-21 Nisan, wanneer het feest plaats had (Ex. 12: 14-20), daar geëindigd hadden, toen zij op de 22ste van die maand terugkeerden, bleef het Kind Jezus te Jeruzalem, Zich noch verder aan de heilige enzalige bezigheid, waarmee het tot hiertoe de tijd had doorgebracht (vs. 46) toewijdde. De feestdagen waren tot dagen van heilig genot geworden; Hij voelde Zich door het heiligdom en hetgeen daar gedaan en geleerd werd zo aangetrokken, dat Hij het einde van het feest vergat en niet aan de terugreis dacht. En Jozef en Zijn moeder wisten niet dat Hij nog te Jeruzalem was.

44. Maar menend dat Hij in het gezelschap op de weg was, onder de reiskaravaan, die naar Nazareth en de overige plaatsen van hun omtrek terugkeerden, maar in een andere afdeling, gingen zij een dagreis, zonder zich over Hem bezorgd te maken en zochten Hem toen het ‘s avonds tot gemeenschappelijk slapen gaan van de hele karavaan onder de blote hemel kwam, onder de familie, de bloedverwanten en onder de bekenden, in de zekere verwachting Hem daar te vinden.

Men heeft het berispelijk in Jozef en Maria gevonden dat zij op Jezus zo weinig acht konden slaan. Inderdaad, als zij in dit opzicht niet goed gedaan hebben, dan heeft hun pijnlijke onrust hen genoegzaam gestraft en geen harde hand behoeft nog in onze eeuw een nieuwe steen in de weegschaal van hun veroordeling te werpen. Wat meer is, hebben zij hier metterdaad iets berispelijks bedreven, dan is dit juist een bewijs voor de waarheid van het verhaal: een Maria verheerlijkend verdichter zou niet licht een bericht hebben uitgedacht, dat haar in zo’n dubbelzinnig daglicht kon plaatsen. Maar wij durven gerust haar verdediging op ons te nemen. Zo weinig achteloos was Maria, dat zij integendeel, zeker uit grote zorgvuldigheid, zelf mee was gegaan bij de eerste feestreis van Jezus, iets waartoe de moeders anders geenszins verplicht waren. De reden waarom Jezus hier enigszins op Zichzelf stond, was zeker gelegen in de vrije, onbekrompen manier waarop de nadenkende Maria een Kind van zo hoge bestemming en gelukkige aanleg opgevoed zal hebben. Door ervaring in het huiselijk leven van Zijn gehoorzaamheid, stiptheid en bedachtzaamheid overtuigd, kon zij Hem gerust een aanmerkelijke mate van vrijheid gunnen. Dit vertrouwen werd ook later op het schoonst gerechtvaardigd door de plaats waar zij Hem terugvonden.

44. Maar menend dat Hij in het gezelschap op de weg was, onder de reiskaravaan, die naar Nazareth en de overige plaatsen van hun omtrek terugkeerden, maar in een andere afdeling, gingen zij een dagreis, zonder zich over Hem bezorgd te maken en zochten Hem toen het ‘s avonds tot gemeenschappelijk slapen gaan van de hele karavaan onder de blote hemel kwam, onder de familie, de bloedverwanten en onder de bekenden, in de zekere verwachting Hem daar te vinden.

Men heeft het berispelijk in Jozef en Maria gevonden dat zij op Jezus zo weinig acht konden slaan. Inderdaad, als zij in dit opzicht niet goed gedaan hebben, dan heeft hun pijnlijke onrust hen genoegzaam gestraft en geen harde hand behoeft nog in onze eeuw een nieuwe steen in de weegschaal van hun veroordeling te werpen. Wat meer is, hebben zij hier metterdaad iets berispelijks bedreven, dan is dit juist een bewijs voor de waarheid van het verhaal: een Maria verheerlijkend verdichter zou niet licht een bericht hebben uitgedacht, dat haar in zo'n dubbelzinnig daglicht kon plaatsen. Maar wij durven gerust haar verdediging op ons te nemen. Zo weinig achteloos was Maria, dat zij integendeel, zeker uit grote zorgvuldigheid, zelf mee was gegaan bij de eerste feestreis van Jezus, iets waartoe de moeders anders geenszins verplicht waren. De reden waarom Jezus hier enigszins op Zichzelf stond, was zeker gelegen in de vrije, onbekrompen manier waarop de nadenkende Maria een Kind van zo hoge bestemming en gelukkige aanleg opgevoed zal hebben. Door ervaring in het huiselijk leven van Zijn gehoorzaamheid, stiptheid en bedachtzaamheid overtuigd, kon zij Hem gerust een aanmerkelijke mate van vrijheid gunnen. Dit vertrouwen werd ook later op het schoonst gerechtvaardigd door de plaats waar zij Hem terugvonden.

45. En toen zij Hem niet vonden keerden zij de volgende dag weer naar Jeruzalem, Hem zoekend onder steeds hoger klimmende angst en zorg, omdat onderweg nergens enig spoorvan Zijn verblijf werd gevonden.

In de gebouwen van de tempel, die de voorhof van de heidenen van die van het volk Israël afscheidden, bevonden zich, zoals wij bij MATTHEUS. 4: 7 aangaven, verscheidene gaanderijen en afgezonderde ruimten, waarin rechters recht spraken of Rabbijnen hun leerscholen (midras) hielden. Naar deze ging het Kind Jezus na de dagen van het feest, omdat gedurende deze dagen vader en moeder verzuimd hadden, Hem op die plaats te brengen, die toch de juiste voor Hem was. Hij wilde, omdat Hij nu het twaalfde jaar had bereikt, een "Zoon van de wet" niet alleen heten, maar ook in de daad en waarheid zijn en de voorrechten van zo een genieten. Bij het horen en beschouwen van de bijbelse leerstukken die daar werden voorgedragen, ontwaakte bij Hem (evenals volgens het apocriefe boek: historie van Susanna vs. 45 ook Daniël op die leeftijd van zijn geest als rechter bewust werd), het bewustzijn omtrent zichzelf, zijn wezenlijk Ik. Misschien is het de plaats Ps. 110: 1 geweest, die voor Hem het middel was tot de goddelijke erkentenis, om te weten wie Hij was (vgl. MATTHEUS. 22: 41 vv.), namelijk de Eengeboren Zoon van de Vader, die mens geworden is, waarvan Hij ook later de eerste belijdenis aflegt (vs. 49) en waardoor Hij de uitdrukking van Zijn moeder, die Jozef als Zijn vader had genoemd, zonder het minste bewijs van gevoeligheid alleen in de dienst van de waarheid verbetert. Is de Zoon van God mens geworden en is Hij het geworden ten gevolge van de geboorte van een vrouw, dan heeft Hij toch ook in de bewusteloosheid gedeeld die overal het begin van het menselijk leven vergezelt. Met het woord in vs. 40 heeft de Evangelist ook al aangewezen dat volgens de maatstaf van het fysiek toenemen van het Kind Zijn sluimerend bewustzijn ontwaakt en van de ene helderheid tot de andere was doorgedrongen. Wanneer nu een ander kind tot zelfbewustzijn ontwaakt, dat het weet van zijn ik en zich van anderen leert onderscheiden, ontvangt het de werkelijke inhoud van Zijn bewustzijn gaandeweg en in trapsgewijze voortgang van buiten af. Door zijn omgeving verneemt het van zijn gaven en krachten, van zijn doel en zijn bestemming, van zijn zonde en zwakheid. Ook bij Johannes de Doper is dit

het geval. Wat op den dag van zijn besnijdenis zijn vader Zacharias van zijn plaats in het rijk van God en van zijn bestemming voor de toekomst heeft gezegd (1: 76 vv.) dat heeft hij de zoon zeker op het hart gedrukt, toen hij sterker werd naar geest en lichaam en toen deze zijn goddelijke zending begon te voelen, sloeg hij zijn woonplaats in de woestijn op (Luk. 1: 80). Bij Jezus zijn de zaken anders, niet door de dienst van Zijn omgeving en met behulp van deze, maar integendeel in tegenstelling tegenover deze en in strijd met deze moest Hij gaandeweg tot het bewustzijn van Zichzelf komen. Wat vader en moeder over Zijn persoonlijk wezen door onmiddellijke openbaring van God of uit eigen ervaring wisten (Hoofdstuk 1: 31 vv. MATTHEUS. 1: 20) was niet voor mededeling aan de knaap geschikt, ook ging het, wat Zijn diepere inhoud betreft, nog boven hun eigen begrip; de Schriftgeleerden en Farizeeën hadden echter, zoals uit MATTHEUS. 22: 46 blijkt, nog minder inzicht in de betekenis van het Zoonschap van God van de beloofde Messias. Het is hier dus een openbaring van de Vader aan de Zoon, een verlichting van de Geest, die het licht van de zelfkennis aansteekt aan het, door Hem, de Heiligen Geest, aan de heilige mannen van God in het Oude Testament ingegeven profetische woord van de Schrift (2 Petrus . 1: 19 vv.) en het daardoor voor Jezus maakt tot een woord, onmiddellijk van de hemel ontvangen. Omdat niemand de Zoon kent dan de Vader en niemand de Vader kent dan de Zoon (MATTHEUS. 11: 27) kon geen mensenkind Hem leiden tot kennis van Zichzelf, waardoor alleen de kennis van beide, van Vader en van Zoon, voor de wereld zou worden bewerkt; maar de Vader moest zelf alleen hier werkzaam tussenbeide treden. Nog is het heden slechts het gevoel van Zijn betrekking tot de Vader, wat aan Jezus wordt gegeven; pas later bij de doop in de Jordaan (MATTHEUS. 3: 16) kwam bij het gevoel ook de duidelijkheid van het weten, verbonden met een herinnering aan de heerlijkheid die Hij bij de Vader had, eer de wereld was (Joh. 17: 5), hoewel een herinnering nog zonder eigenlijk weten van de inhoud daarvan. Maar dit gevoel is zo bepaald en zo zeker van zichzelf, dat daardoor vanzelf een zekere scheiding van vader en moeder wordt teweeggebracht. De betrekking die tot hiertoe tussen het kind en de knaap tot de ouders bestond, kan niet meer dezelfde blijven, er moet ten minste een druppel van de kracht en de betekenis van hetgeen in Joh. 3: 31; 8: 23 gezegd wordt, nadat het eens de twaalfjarige tot bewustzijn is gekomen, in de verhouding tot de ouders vermengen en het eerste begin gemaakt worden van die verandering die wij vinden als de Heere Zijn ambt aanvaard heeft, wanneer Hij Zijn moeder eenvoudig "vrouw" noemt (Joh. 2: 4), ja, in vervolg van tijd Hem nog sterker van Zijn bloedverwanten scheidt (MATTHEUS. 12: 48 vv.). Verder verbindt zich met het ontwakend bewustzijn van de knaap over Zijn verhouding tot de Vader ook een bewustzijn van Zijn Messianiteit, of van Zijn bestemming om de Christus van de Heere te zijn. En evenals nu hieruit blijkt waarom het einde van de feestdagen niet voor Hem, evenals voor de andere feestreizigers, het teken is om van Jeruzalem huiswaarts te keren, maar Hij nog langer Zich gebonden gevoelt aan de tempel en aan hetgeen in de nabijheid van de tempel plaats heeft (Joh. 4: 32 en 34) wordt verklaard door die te bewerken scheiding van de ouders, waarom Hij bij deze niet eerst toestemming vraagt tot een langer blijven, maar het recht daartoe zonder meer uit de hand van Zijn hemelse Vader aanneemt; want waar God zelf met Zijn woord en bevel, of met de bewegingen van Zijn Heilige Geest in het midden treedt, daar moet het ambt van Zijn middelpersonen en plaatsbekleders wijken, vooral wanneer deze de eigenlijke bedoeling van hun roeping hebben miskend of zelfs verloochend. Wat de ouders van Jezus ten laste komt is alleen hun gebrek aan inzicht in de hele uitgestrektheid van het hun anders toch bekende Zoonschap van God van hun Kind en Zijn toekomstige bestemming,

ten gevolge waarvan zij veronderstellen dat het met de knaap eveneens gesteld zou zijn als met iedere andere knaap en het eerste aanwezig zijn van dezen "Zoon van de wet" had niets meer te betekenen dan van andere twaalfjarige zonen, die ook voor de eerste maal het feest mee vierden, zonder dat er iets bijzonders met hen gebeurde. Een begeerte van het hart, die zeer sterk op de voorgrond trad tot het huis van God en een bijzondere opmerkzaamheid op Gods woord en werk hebben zij zeker gedurende de acht dagen van het feest bij Jezus opgemerkt - waarom zijn zij de sporen niet verder nagegaan? Waarom hebben zij de knaap niet zelf tot de leraars geleid, omdat Hij toch later de Leraar boven alle leraars moest Zijn. Hadden de ouders van de drang van het hart bij hun Zoon een duidelijk bewustzijn gehad, hadden zij Hem scherp in de tempel beschouwd, hadden zij Hem aan het einde van de week gebracht waarheen Zijn hart verlangde, zij hadden Hem niet verloren en wanneer zij Hem ondanks dit verloren hadden, dan zouden zij hebben geweten waar zij Hem vóór alle dingen, ja, waar zij Hem enig en alleen moesten zoeken. Dit zoeken beschuldigt hen van een onachtzaamheid van geheel andere aard dan die, dat zij bij hun naar huis gaan zonder Hem zijn afgereisd. Stellen wij ons namelijk op dat standpunt dat zij met hun niet weten (vs. 49) nu eenmaal innemen en dat als het menselijk natuurlijke voorkomt in tegenoverstelling van dat van een goddelijke verlichting, die zij hebben verloren, dan is in hen geenszins te berispen dat zij door hun heengaan ook zonder het Kind zich aan enige nalatigheid en verzuim schuldig hebben gemaakt. Volgens de omstandigheid konden zij niet anders handelen. Op het paasfeest waren in Jeruzalem gewoonlijk meer dan 2 miljoen mensen bij elkaar, het gedrang en gewoel op de dag van de afreis was dus groot en het was dus wel niet mogelijk dat allen, die bij elkaar hoorden, dadelijk ook bij elkaar waren. Van verschillende plaatsen reisden afzonderlijke troepen af en eerst de gemeenschappelijke slaapplaats van een grote karavaan, die naar dezelfde landstreek ging, bracht aan de avond van de eerste dagreis de verschillende afdelingen, die tot haar behoorden, bij elkaar, waar dan ook de afdelingen voor de verdere reis vaal nog anders werden geregeld. Nu hadden Jozef en Maria bij het 12de jaar van Jezus met een knaap te doen die volgens de ontwikkeling in het Oosten 16: 2) ten minste zo ver was gekomen, als bij ons een knaap van 16 jaar. Hem een zekere zelfstandigheid in Zijn handelen te laten was dus hun plicht en zij konden het juist bij deze knaap, die zij nooit op verkeerde wegen hadden aangetroffen, met een gerust hart doen. Het zou, als Hij tijdens de afreis Zich niet bij hen bevond, onverstand zijn geweest, als zij toen al hadden willen beginnen met naar Hem te zoeken; want enige troepen van de karavaan, waartoe zij behoorden, waren zonder twijfel al heengegaan en als Hij nu bij een van deze geweest was, zoals het meest voor de hand lag, zouden zij door in Jeruzalem te zoeken zich het vinden onmogelijk hebben gemaakt; zij zouden steeds verder van het Kind gescheiden waren geraakt, hoe dichter de reisgenoten bij hun vaderland kwamen. Het juiste zoeken noodzaakte hen dus veel meer om tot de eerste slaapplaats achterna te reizen. Toen dit tevergeefs bleek te zijn, was zeker het snel terugkeren naar Jeruzalem het enige middel.

46. En het na drie dagen sinds de eerste afreis (vs. 43), op de 24ste Nisan, kwamen zij in Jeruzalem en gingen naar de juiste plaats, waar zij Hem vonden in de tempel, waar hij zat temidden van de leraren, hen hoorde en hen ondervraagde, zoals Zijn behoefte als een leerling, diein de kennis van de goddelijke waarheid uit Mozes en de profeten wilde toenemen (Hand. 22: 3), meebracht.

47. a) En allen die Hem hoorden, wanneer Hij of zelf vroeg, of bij Hem voorgelegde vragen Zijn eigen gedachten ontwikkelde, verbaasden zich over Zijn verstand, omdat de door Hem opgeworpen vragen groot inzicht in de diepten van de goddelijke wijsheid te kennen gaven en over Zijn antwoorden, omdat nog meer Zijn woord op de tot Hem gerichte vragen van een grote bekendheid met het woord van God en van een juiste opvatting daarvan getuigenis aflegden (Jes. 11: 2. Efeze 3: 4. Kol. 1: 9).

a)MATTHEUS. 7: 28. Mark. 1: 22. Luk. 4: 22, 32. Joh. 7: 15.

Men denke zich Jezus aan de voeten van een Rabbijn, die lerende in het midden van een kring staat. Daarin is niets buitengewoons te zien, omdat Hij al "een Zoon van de wet" was. Maar een zitten te vinden in gelijke verhouding met de leraars is niet volgens de tekst, omdat anders het bericht de werkzaamheid van het Kind niet tot toehoren en vragen zon hebben beperkt.

Het bericht laat Jezus geenszins als leraar optreden, zoals de apocriefe voorstellingen dit doen. Toch ligt in de uitdrukking "zittende in het midden van de leraren" dat het Kind een ereplaats innam. Omdat de Rabbijnse methode was door vragen te onderwijzen, bijv. over moeilijke punten in de wet, hadden leraars en leerlingen gelegenheid hun scherpzinnigheid te tonen. Jezus had zeker zo-even een treffend antwoord gegeven, of een vraag gedaan, waarvan zelfstandig nadenken getuigde; en zoals dit gewoonlijk gebeurt, wanneer een leerling een bijzonder inzicht openbaart, had zich het onderricht voor dat ogenblik voornamelijk tot Hem gekeerd.

De Rabbijnen van die tijd hadden nog niet alle gevoel voor de profetische geest verloren, alhoewel zij ook steeds meer in dode formulen verstijfden; zij dachten zeker aan jeugdigen als Jozef, Samuël, David en anderen, toen zij een kind van zo wonderbare gaven ontmoetten. Bovendien wilden zij toen al graag jacht maken op uitstekende leerlingen. Hij wekte echter door de openbaringen van Zijn Geest, uitingen van het frisse en kinderlijkste gedachten-leven, hun scholastisch-bepaalde gedachten op een heilzame manier op.

Zwingli richtte als kleine jongen tot zijn oom en opvoeder de vraag van de verwondering, waarom men een leugenaar niet strenger strafte dan een dief. Deze stal toch slechts aardse goederen, niet het hemelse goed van de waarheid. Die vraag was echt kinderlijk-naïef en wekte toch met recht door haar diepte de verwondering van de oom op.

Zoals hier allen, die Hem aanhoorden, Zich verwonderden over Zijn verstand en Zijn antwoorden, dus een indruk van Hem ontvingen; en toch niet de ware, zo behoorde het later tot het lijden van Zijn leven, dat zo velen het niet verder brachten dan tot bewondering, waaruit geen geloof voortspruit. Dit verwonderen is de wortel van die halve vriendschap geweest, die Christus later door Zijn hele leven vergezelde, die vandaag heden met Hem, morgen tegen Hem was, die vandaag Hem navolgde. Morgen Hem verloochende, die vandaag een wonder ontving en morgen een nieuw eiste, die Hem niet begreep, omdat zij Hem nooit in waar geloof aangreep. Die halve vriendschap is in de tempel te Jeruzalem begonnen.

48. En zij, Jozef en Maria, vonden Hem op de derde dag zittend in het midden van de leraren en algemene bewondering opwekkend. Toen zij Hem zo zagen werden ze zo verslagen doordat Hij, die Zich tot hiertoe steeds in de stilte had teruggetrokken, nu opeens in zo'n openbaarheid was en dat Hij, over wie zij zich zo beangstigd hadden, in zo'n rust en onbezorgdheid ondanks de scheiding daar zat. En Zijn moeder meende om haar werkelijke betrekking als moeder een bijzonder recht te hebben om Hem een verwijt te doen en had ook volgens de wijze van de vrouwen het snelst een woord gereed over hetgeen haar hart bewoog. Zij zei tot Hem, toen zij Hem weer alleen bij zich hadden: Kind! waarom hebt Gij ons zo gedaan, dat Gij ons alleen liet heengaan, in plaats van bij ons te blijven? Zie, Uw vader en ik hebben u met angst gezocht, sinds wij begrepen, dat Gij niet op weg naarhuis was (vs. 44 v.).

48. En zij, Jozef en Maria, vonden Hem op de derde dag zittend in het midden van de leraren en algemene bewondering opwekkend. Toen zij Hem zo zagen werden ze zo verslagen doordat Hij, die Zich tot hiertoe steeds in de stilte had teruggetrokken, nu opeens in zo'n openbaarheid was en dat Hij, over wie zij zich zo beangstigd hadden, in zo'n rust en onbezorgdheid ondanks de scheiding daar zat. En Zijn moeder meende om haar werkelijke betrekking als moeder een bijzonder recht te hebben om Hem een verwijt te doen en had ook volgens de wijze van de vrouwen het snelst een woord gereed over hetgeen haar hart bewoog. Zij zei tot Hem, toen zij Hem weer alleen bij zich hadden: Kind! waarom hebt Gij ons zo gedaan, dat Gij ons alleen liet heengaan, in plaats van bij ons te blijven? Zie, Uw vader en ik hebben u met angst gezocht, sinds wij begrepen, dat Gij niet op weg naarhuis was (vs. 44 v.).

49. En Hij zei tot hen: Waarom hebt u Mij gezocht en uzelf deze angsten aangedaan? Wist u niet uit hetgeen u over Mijn wezen en Mijn roeping toch al bekend is, zoals een rustig overleg u snel tot dat inzicht gevoerd zou hebben, dat Ik, als Zoon van God en enige Zaligmaker van Zijn volk (Hoofdstuk 1: 32. MATTHEUS. 1: 21), moet zijn in de dingen van Mijn Vader, in Zijn huis, Zijn woord en werk. Het was dus niet Mijn zaak deze plaats te verlaten en u na te gaan, maar integendeel uw zaak Mij hier af te halen en met u te nemen.

50. En zij begrepen het woord niet dat Hij tot hen sprak. Zij begrepen niet hoe Hij er toe kwam om opeens Zijn eigenaardige betrekking tot God zo duidelijk uit te spreken, en zo sterk op de voorgrond te stellen, omdat zij toch in hun opvoeding geen invloed hadden uitgeoefend tot zo'n ontwikkeling van Zijn zelfbewustzijn, noch ook de Schriftgeleerden, die niet eens wisten wiens Zoon Christus eigenlijk zou zijn, daarbij konden hebben meegewerkt.

Niet dat zij de knaap een ogenblik uit het oog verloren verdient zozeer de berisping, als dat zij Hem met zo'n angst en zorg van kleingelovigheid hadden gezocht. Men zou zich kunnen verwonderen dat zo'n angst ook maar mogelijk was. Wanneer toch Maria aan de hemelse verschijningen bij de geboorte had gedacht, zou er geen angst zijn geweest, terwijl zij nu aan dat vertroostende niet dacht, maar zich vasthield aan wat haar staande had moeten houden; het is de angst van het moederhart, die - terwijl Jozef zich terughoudt - het zachte zelfverwijt in een berisping van de Zoon verandert. Dat noodzaakt Hem tot verantwoording, waarin Hij geen enkel oneerbiedig woord zegt en wanneer Hij toch de onrust van het klein geloof beschaamt, dit in volkomen argeloosheid en zonder schijn van opzet door de kracht van de eenvoudige waarheid doet. Het is het volmaakte, het heerlijke Kind, dat zo spreekt, het Kind,

dat geen angst heeft - waarom zou het angst hebben op een goede plaats? Waarom denken: Mijn ouders zouden in angst kunnen zijn? Dat het daaraan niet denkt is niet, als bij andere kinderen, onnadenkendheid, maar in Zijn helder bewustzijn weet de knaap niets van een oorzaak van bezorgdheid. "Zij zullen Mij wel halen" zo vertrouwt Hij en blijft intussen in het huis van Zijn vader als in Zijn huis. Dit is echter het grootste in Zijn antwoord: "Wist u niet dat Ik moest zijn in de dingen van Mijn Vader?" In het huis van Mijn Vader, in het woord van Mijn Vader, in zo'n denken, spreken en handelen, kortom in alles, wat van Mijn Vader is en juist daardoor onder de bescherming van de Vader: zo kunnen wij het verklaren. Toch is juist dit het grote van Zijn woord, dat het even zo eenvoudig en kinderlijk-naief, als vol betekenis en goddelijk luidt.

De Heere spreekt hier de hele Theologie van Zijn wezen uit, maar niet in de vorm van ontwikkeld bewustzijn, maar in de meest ware type van echt kinderlijk, helder voorgevoel. De tijd is Hem hier weggevlogen in de zaligheid van de uren, die Hij hier heeft doorleefd. Maar nu plaatst Hij Zich, horend en vragend, op het standpunt van de ouders. Hij kan er Zich niet over willen verontschuldigen, dat Hij de hele wereld in het huis van de Vader vergat; maar Hij laat Zich onderwijzen omtrent de nood, waarin zij geweest zijn, omdat zij van Zijn heengaan naar de tempel niets wisten. Maria spreekt van Zijn vader Jozef, maar Hij spreekt van de onweerstaanbare trek van Zijn Vader in de hemel. Het is het ontwakend gevoel van Zijn enig Zoonschap van God, maar nog omgeven door de knop van het kind-zijn, die de grote tegenstelling uitspreekt tussen de hemelse Vader en de aardse vader, zonder dat te bedoelen. Nog is het bewustzijn van de alomtegenwoordigheid van Zijn Vader in Hem omsloten door de knop van de kinderlijke vroomheid, die de Vader in de tempel zoekt; en Zijn nadenken over de diepten van het goddelijk leven in Zijn borst is nog omgeven door de kinderlijke eenvoudigheid waarmee Hij in de levendigste begeerte en met vertrouwen van de vaders van de Joodse theologie Zijn vraag kan voorleggen.

Zijn moeder is nog niet gekomen tot de erkentenis dat met het opgroeien van het Kind de verhouding tussen Hem en haar een andere is geworden. Vaders kunnen zich gemakkelijker in zo'n verandering van betrekking schikken, zij, de zelfstandige mannen, verheugen er zich in wanneer de geest van echte zelfstandigheid zich in hun Kind verheft en betoont. Voor de moeders wordt het echter zwaar en het ontperst haar veel bittere tranen, wanneer het kind, dat zij onder haar hart gedragen en aan haar borst gezoogd heeft, zich niet meer aan de leiband wil laten leiden, wanneer het zelf vaste stappen doet en zijn recht als persoon zich toe-eigent.

Maria had Jezus als een klein Kind verzorgd; een paar jaren waren haar moederlijke gedachten en wensen alleen en geheel voor het Kind geweest en zij had het geheel in haar macht gehad. Nu dit met de tijd veranderde en het knaapje zijn eigen aandrang begon te volgen, kon zij zich daarin niet dadelijk vinden. Het was haar zo ongewoon en vreemd, dat Hij niet altijd naar haar zou verlangen, bij haar zijn, met haar Zich bezig houden en geheel voor haar leven zou, zoals zij nu voor Hem leefde. Daarom komt zij ook in het geheel niet op de gedachte, dat Hij wetens en willens in de tempel zou zijn achtergebleven en Zijn ouders alleen zou hebben kunnen laten vertrekken, zonder aan haar onrust en zorg voor Hem te denken. Niets is meer buiten haar gedachte dan dat en verwonderd en enigszins gevoelig gaat de vraag over de lippen: "Waarom hebt Gij ons dat gedaan?" met welke vraag zij ons in haar

moederlijk hart laat kijken. Bij alle eer, die wij voor de gezegende moeder van Jezus voelen, mogen wij toch wel zeggen: bij haar is iets mee ingevloeid van dat wat aan eigenbaat van vele ouders herinnert. Deze eigenbaat van de ouders is van die aard dat men ze graag, zo lang het kan, op het zachtst beoordeeld; want zij is met een opofferende liefde verbonden, die het vaak laat betwijfelen of de eigenbaat liefde, of de liefde eigenbaat is. Maar evenals alles wat uit de zonde voortkomt, kan zij ook de liefde vergiftigen en voor ouders en kinderen verderfelijk worden en juist daarom mogen wij ze niet voorbijzien. Deze eigenbaat bestaat daarin dat ouders hun kinderen niet als een geleende gave en een toevertrouwd pand, maar als hun eigendom zien, dat in hun macht is gesteld en waarvan zij kunnen maken wat zij willen. Vandaar komt zo veel hardheid en verkeerdheid in de opvoeding van de kinderen er bij, die dodelijke gevolgen heeft; de kinderen moeten eveneens denken, voelen en oordelen als de ouders; de neigingen van de ouders moeten de lust van de kinderen zijn en waar de ouders gouden bergen zien moeten de kinderen geen zandhoopjes zien. Vooral moeten de kinderen alle bijzonderheden, zeldzaamheden en luimen van de ouders als loffelijke gewoonten in ere houden en hun met vreugde daarin ter wille zijn. Het is de eerste eis van een goede opvoeding, dat de eigen wil van de kinderen wordt gebroken; maar welke vrucht kan dat geven, wanneer in de plaats van de eigen wil van het kind de evenzo verkeerde wil van de ouders wordt geplaatst. Zulke ouders verliezen het oog voor hetgeen God in de kinderen heeft gelegd en voor hetgeen van hen onder goede verzorging kan worden. Zij behandelen hen als een steen dien me metselt juist zoals men die wil hebben; zij vergeten dat zij vlees en bloed zijn, dat zij ook een ziel hebben met haar bijzondere gaven en haar bijzondere bestemming. In plaats van op de vinger van God te letten en ieder kind naar zijn aard te behandelen, laten zij zich alleen door hun enge, kortzichtige eigen wil leiden. Menig kind van goede verwachting is daardoor op verkeerde wegen en op de verkeerde plaats gekomen, waar het zich en anderen tot last is geweest! Het gaat echter niet altijd zoals die eigen wil beveelt: wat in de kinderen ligt is vaak te machtig en de raad van God trouwer dan de invallen van de mensen. De kinderen gaan toch hun eigen wegen, evenals de watervogel het water zoekt, ook wanneer hij met de kiekens van de hen is uitgebroeid en verpleegd. Daarover zijn dan de ouders ontevreden en zij zijn het met hun kinderen oneens; zij beproeven het met goedheid en strengheid en bereiken toch niets dan dat zij zich en de kinderen het leven verbitteren, als zij niet hun harten geheel van zich vervreemden. - Toen Maria haar Zoon vond zal zij zich hebben voorgesteld dat het ook voor Hem evenals voor haar pijnlijk geweest was en dat Hij haar bij het eerste weerzien met vreugde en verlangen tegemoet zou snellen. Zo zou zij Hem het liefst weer hebben gevonden, maar zo vond zij Hem niet. Daar zit Hij geheel onbezorgd en welgemoed, alsof Zijn moeder Hem niet aanging en alsof haar pijn haar zaak was. Beiden zijn verschillende wegen gegaan. Maria ging haar oude weg, die haar liet zoals zij was, maar Jezus een weg die Hem opwaarts voerde, als hadden de drie dagen de sprong van een eeuwigheid te betekenen en als was een kloof tussenbeide gekomen, als tussen hemel en aarde. Daarom kan de moeder zich in de Zoon niet vinden en haar droefheid en medelijden worden veranderd in een verwijt.

Het klinkt zo vreemd als op de eerste vraag van de moeder: "waarom?" het snijdend antwoord: "wist u niet?", op de smartvolle woorden: "wij hebben U gezocht", Zijn "waarom is het, dat u Mij gezocht hebt", en op de rede: "ik en Uw vader", het woord vol majesteit komt: "Ik moet zijn in de dingen van Mijn Vader". Daar is geen berouw, geen erkenning van een

misslag, geen onderwerping aan het oordeel van de moeder, integendeel, een ernstige afwijzing van een vader, die het niet is, die zich in Zijn huis en in dat van Zijn ware Vader over Hem dien naam niet mag toeëigenen. Een gevoel van goddelijke grootheid spreekt uit Hem, een zekere erkenning van Zijn afkomst, een verzekerdheid openbaart zich, dat Hij Zich niet heeft vergist dat Hij in het Vaderhuis is gebleven toen Hij in de tempel bleef, een vaste overtuiging dat Hij daar behoorde te zijn, daar moest zijn, ja dat Hij altijd, al was het niet in de tempel, toch in de dingen van Zijn Vader moest zijn, in het werk van de Vader en in de roeping van de Vader. Volkomen zeker, eenvoudig en vrij verwijdert en ontworstelt Hij Zich aan de moederlijke armen en betoont dat Hij, hoewel uit een vrouw geboren, toch een vlucht voor had, die Zijn moeder Hem nooit had geleerd en die zij ook niet begreep, zoals de Schrift uitdrukkelijk verklaart.

Zullen wij ons verwonderen, dat Jozef en Zijn moeder Zijn woord niet begrepen? Dat is toch nog geen begrijpen, als Maria heeft gedacht: Ja dat heeft de engel mij gezegd, dat ik de Zoon van de Allerhoogste zou voortbrengen. Begrijpen was, wanneer zij begreep, hoe het kwam dat Hij opeens zulke woorden sprak. Weten wij echter bij onszelf niet eens hoe wij er toe kwamen "ik" te zeggen en kunnen wij dit geheim bij de kinderen van ons vlees en bloed niet afluisteren, hoe veel groter moest de verwondering bij Maria zijn, toen zij Hem hoorde spreken zoals Hij nog nooit had gesproken! Hoe komt Hij daartoe? Wat heeft in Hem plaats gehad? Wie heeft Hem dat meegedeeld? Want echt, Maria zelf kon toch zeker niet aan het Kind hebben verklaard dat Jozef Zijn vader niet was; daarom kan zij niet begrijpen hoe Hij aan dat woord komt en hoe Hij het bedoelt. Zij merkt op dat Hij naar de geest boven haar is uitgegroeid en heeft voortaan geen ander doel, dan door trouw bewaren van alle dergelijke woorden de Zoon na te streven tot de Vader.

Wat het Kind Jezus zei werd op dat ogenblik door geen Jozef, door geen Maria begrepen. Dit begrepen zij, dat de tempel van God Hem lief was geworden, dat Hij er Zich thuis achtte en dat ook Hij doordrongen was van het gevoel: Eén dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders! Dat van God en goddelijke dingen te spreken en te horen, het ware leven van Zijn hart en de bestemming van Zijn leven was. En zonder moeite konden zij dit begrijpen, want bevreemden mocht het hun niet. Maar de vaste toon waarop het twaalfjarig Kind nu voor het eerst de dingen van God de dingen van Zijn Vader noemde; de volkomen onbekommerdheid waarmee Hij Zijn zijn in deze dingen als Zijn taak en plicht tegenover hun angstig zoeken stelde; en, bij kinderlijke eenvoud, de meer dan kinderlijke waardigheid waarmee Hij Zich tegenover een (naar de schijn niet ten onrechte) ontevreden moeder verantwoordde als een die eigenlijk niet nodig had dat te doen; dit alles doet deze fijngevoelende zielen vermoeden dat er meer is in dit woord dan zij begrepen, of vooralsnog kunnen begrijpen; dus leggen zij de vinger op de mond, maar bewaren het in het hart. Maria heeft genoeg geleefd om dit woord te leren begrijpen en ook wij, die de vruchten plukken van een leven, geheel gewijd aan de eer, geheel bestuurd door de wil, geheel doorgebracht in de innigste gemeenschap van die Vader, met wie Hij in de heiligste en goddelijkste zin één was, wij kunnen enigszins doordringen tot de zin en de kracht van dat in kinderlijke eenvoud en tegelijker tijd in het gevoel van de vrijheid en overgegevenheid van de Zoon gesproken: wist u niet dat Ik moet zijn in de dingen van Mijn Vader? Voor onze oren wordt hier het geheim van Zijn onvergetelijke betrekking tot God en de heilige taak van Zijn menselijke leven al uitgesproken. Hier is Zijn

Gods-bewustzijn, Zijn gehoorzaamheid, Zijn zelfverloochening. In het woord van de man: "Mijn voedsel is, dat Ik doe de wil van degene die Mij gezonden heeft en Zijn werk volbreng" ligt in het woord van de twaalfjarige de kiem. Hij heeft geen ander voedsel gekend, Hij heeft Zijn werk volbracht in deze tempel, waarin Hij dagelijks geleerd, op die straten van Jeruzalem, waarop Hij de wonderen van Zijn liefde vervuld en het loon van Zijn liefde in het vonnis van de dood ontvangen heeft. Zie daar Golgotha, zie daar het kruis. Zie daar nog eenmaal Maria, die Hem gezocht en ook gevonden heeft. Ach, nu gaat meer dan angst, nu gaat het zwaard van de twijfeling door haar ziel! Nu verliest voor een ogenblik haar klein gelove de Zoon van God in haar gepijnigd, in haar verbloedend kind. Maar ook hier heet het: "Wist u niet dat Ik moet zijn in de dingen van Mijn Vader?" en als alles volbracht is: "Vader! in Uw handen beveel Ik Mijn Geest. "

Om dit antwoord wel te beoordelen moeten wij opmerken dat Jezus zeker niet uit opzettelijke ongehoorzaamheid achter was gebleven. Geen in stilte genomen besluit, maar een onweerstaanbare aandrang van het gemoed had Hem, toen Hij Zich van Zijn ouders verwijderd vond, naar de tempel gedreven. Dßßr - meent Hij - zal men ook het eerst naar Hem zoeken; maar onder het horen en vragen snellen Hem de uren als ogenblikken om en waar Maria’s onverwachte vraag Hem als uit een zalige droom doet ontwaken, zegt Hij, alsof het zich zo vanzelf verstond: "Hier ben Ik thuis. " Het zou billijk onze bevreemding wekken, als zo’n taal voor Jozef en Maria geheel verstaanbaar geweest was. Zij hadden immers aan de twaalfjarigen evenmin het geheim van Zijn geboorte als dat van Zijn verheven bestemming meegedeeld? Hoe moest het hen dan verbazen, toen Hij geheel uit Zichzelf God Zijn Vader noemde op een manier die een zijdelingse, voor hen alleen begrijpbare verbetering bevatte van Maria’s woord: "Uw vader en ik hebben U met angst gezocht. " Hoe moest het hen treffen, dat Hij nu al Zijn roeping erkende om in het huis van de Vader te verkeren en aan Diens werk leven en krachten te wijden! Zeker, zij konden de zin van Zijn taal niet volkomen doorgronden, omdat zij de rijkdom en de diepte van het gemoed, waaruit die opgeweld was, niet konden peilen. Later zullen zij dit woord beter begrepen hebben, toen Maria, die het in haar hart bewaarde, dieper was ingewijd in het geheim van Zijn verheven grootheid. En de Evangelist, als bevreesd om de indruk bij zijn lezers na te laten dat het kind Jezus, met zo uitstekende gaven toegerust, Zich boven Zijn minder ontwikkelde ouders zou hebben verheven, voegt er uitdrukkelijk bij dat Hij hen onderdanig bleef. Riep Zijn hart Hem aanvankelijk naar de tempel, Zijn plicht wenkte Hem naar Nazareth terug en, volmaakt ook als kind, gaf Hij aan die roepstem gehoor. Jeruzalem bewonderde slechts de liefelijke bloemknop, in het uur dat hij het eerst voor de zonnestralen de kelk had ontsloten. Nazareth zou die verder in stilte zien ontluiken en bloeien, tot de volheid van de tijd was gekomen. Op ons standpunt is juist het eerste woord van het Kind Jezus, dat wij hier vernemen, zo bij uitstek belangrijk, omdat het ons het eerste ontwaken van Zijn verheven zelfbewustheid als Gods Zoon doet aanschouwen. Spreekt Hij van Zijn Vader, in Wiens werk Hij Zich volkomen thuis voelt, Hij duidt er ingewikkeld mee aan dat Zijn betrekking tot God een geheel andere is, dan die, waarin gewone mensen geplaatst zijn. Wij horen hier een onmiddellijk gevoel spreken, dat zich langzamerhand tot volkomen heldere bewustheid ontwikkelt. Wat wellicht al vroeger als duister vermoeden in Zijn borst heeft gesluimerd, treedt nu helderder dan te voren voor het vroeg ontloken oog van Zijn geest en zoals de bloemknop zich het licht tegemoet dringt, richt zich dat oog met een heilig voorgevoel tot de hoge bestemming van

Zijn leven. Hij begint te beseffen wie Hij is en waartoe op aarde verschenen. Maar die diepte zien wij nog in het omhulsel van de reine eenvoud verborgen. De temper is Hem nog in de volle zin het huis, waar de Vader woont, van Wie Hij later verkondigen zal: "God is een Geest. " Het leergierig oor zoekt antwoord op de vragen van godsdienst en leven aan de voeten van de rabbijnen, tegen wiens schriftvervalsing Hij later een vreselijk wee zal doen horen. De voet die eerst door een onverklaarbare, maar onweerstaanbare aandrang naar de tempel is getrokken, volgt terstond weer met kinderlijke onderwerping het spoor, Hem door de wil van de ouders gebakend. Wij voelen het, zó en niet anders moest het Kind Jezus wezen.

51. En Hij ging daarop, in bewuste en vrijwillige zelfvernedering (Filippenzen . 2: 8) Zich aan hen onderwerpend, met hen uit van Jeruzalem naar Galilea en kwam na ongeveer drie dagreizen te Nazareth en was hun in alle zaken van het uitwendige, tijdelijke leven onderdanig. En Zijn moeder bewaarde volgens haar ons al bekende wijze al deze dingen, de woorden van vs. 49 onder alle omstandigheden, hoezeer die ook geschikt waren de eerste indruk uit te wissen, in haar hart (Gen. 37: 11).

52. En Jezus nam, om Zijn verdere ontwikkeling tot aan Zijn 30ste levensjaar (Hoofdstuk 3: 23) in een korte somma samen te vatten, wat zijn inwendig leven aangaat, toe in wijsheid en wat Zijn uitwendig leven betreft in grootte, zodat Hij eindelijk een volwassen man werd en ten gevolge van toenemen in wijsheid, in genade bij God en overeenkomstig Zijn toenemende uitwendige bekoorlijkheid en waarde ook in genade bij de mensen (1 Sam. 2: 25).

1) Hoe verstandig het twaalfjarige kind Jezus was, Zijn wijsheid was echter voor toeneming vatbaar. Het voegt niet, dat een volwassen wijsheid in een volwassen mens woont. God doet zulke wonderen niet; Hij volgt de wetten van de ontwikkeling, door Hem in de natuur gelegd. Alleen de mensen laten het kind Jezus in Zijn jeugd wonderen doen, zoals de apocriefe evangeliën ons aanwijzen. De Schrift, de alleen waarheid sprekende Schrift, kent geen wonderen van Christus dan als man, na Zijn doop.

2) O vergeten wij toch nooit de grote goddelijke heerlijkheid, dat de tweede Adam niet als de eerste Adam volwassen uit de hand van God kwam, maar als kindje, zoals onze kinderen, geboren werd en opgroeide als onze kinderen door al de jaarkringen heen, tot de volwassenheid en de volle mannelijke leeftijd toe. Hij heeft hiermee ieder opklimmend levensjaar geheiligd, want u voelt dat Hij, de Zoon van God, die zelfs als dode de verderfelijkheid niet zou zien, onmogelijk onze afnemende levensjaren kon doorlopen. Deze behoren niet tot onze natuur, maar tot de zonde van onze natuur. In Christus was geen zonde, dus kon Zijn lichaam niet gaandeweg afnemen tot de dood toe. Alleen kon Hij Zijn volmaakt menselijk lichamelijk leven overgeven om gedood te worden en Hij gaf het over. Maar hoe liefelijk is het dat van ieder kind, zodra het tot zelfbewustheid gekomen is, kan gezegd worden: "Zo oud als u nu bent was eenmaal de Heere Jezus, de Zoon van God, de Heer van de heerlijkheid ook en Hij heeft ook uw levensjaar geheiligd, door daarin enkel de wil van Zijn Vader in volkomen gehoorzaamheid aan Zijn ouders te volbrengen, wilt u niet hetzelfde doen? Hij heiligde Zich voor u, opdat u geheiligd zou zijn in Hem. "

3) Hij was een beminnelijk Kind, dat door ieder bemind werd. Kon het anders? Waren allen, die Hem als Kind in de tempel hoorden vragen en antwoorden, buiten zichzelf van verwondering over de wijsheid van dat Kind, later gaven Zijn stadgenoten, toen Hij in hun Synagoge voor de eerste maal in het openbaar het woord nam en de Schrift uitlegde, Hem het getuigenis van de aangenaamheid, waarmee Hij sprak en de dienaars van de overpriesters bevestigden dit door te zeggen: "Nooit heeft een mens zo gesproken als deze mens! Al het volk hoorde Hem dan ook graag. En wij kunnen ons voorstellen hoe zinrijk en heerlijk, hoe goddelijk en natuurlijk, hoe eenvoudig en klaar, hoe liefelijk en zielverheffend Jezus gesproken zal hebben. Als Kind was Jezus ongetwijfeld een heilig, blijmoedig Kind, dat zelfs geen zonde kende en de zonde in andere kinderen met zachtmoedigheid droeg; immers zien wij Hem op latere leeftijd met tollenaars en zondaars verkeren, zonder hen te straffen en enkel hen lerend. Alleen de volslagen bozen, de huichelaars, bestrafte Hij. Maar boven alles was de genade, de gunst, het welbehagen van God in altijd toenemende mate over Hem, door Hem bij Zijn innerlijke heiligheid te bewaren en al die krachten in Hem te ontwikkelen die in Hem waren. Zo groeide de Spruit uit Juda’s stam in de aardse hof onder het oog van God Zijn Vader, totdat Hij een boom, totdat Hij de boom des levens werd. Wel gelukzalig een ieder die van deze levensboom de vruchten plukt en eet; hij zal niet sterven, maar hij zal in eeuwigheid leven.

Wat allereerst de vorming betreft van het Kind Jezus tot die hoge mate van voortreffelijkheid die wij in Zijn mannelijk leven ontdekken, zoveel licht hebben wij althans aan de genoemde korte wenk van Lukas te danken, dat wij ons deze vorming al meteen als een trapsgewijze en voortgaande te denken hebben. Die toch toeneemt in wijsheid, bereikt langzamerhand aanmerkelijker hoogte, dan waarop hij vroeger gestaan heeft. Zo wordt dan elke docetische voorstelling van de jeugd van de Heere door deze herinnering afgewezen. Alles, wat kinderen niet weten, heeft Jezus langs de gewone weg van waarachtig menselijke ontwikkeling geleerd. Zo had dan Zijn verstand eerst zeer onvolkomen, later pas meer ontwikkelde denkbeelden. Zo kende Hij dan als Kind niet, wat Hij als knaap leerde vermoeden, als jongeling leerde geloven, als man heeft geweten. Zo had dan Zijn gevoel eerst de onbestemdheid van de kinderlijke indrukken, Zijn verbeelding eerst de kracht en de gloed van de jongelingsjaren, eer beiden de mate en rijpheid van de mannelijke leeftijd bezaten. Zo had dan in één woord Zijn hele zelfbewustheid al die verschillende ontwikkelingsstadiën te doorlopen die aan het organisme eens gezonden, maar waarachtig menselijken geest Zijn voorgeschreven; slechts dit mogen wij nooit vergeten, dat in het denkbeeld van een trapsgewijze ontwikkeling niet noodzakelijk dat van gebrek en onvolkomenheid ligt opgesloten. Lang was zeker het standpunt van het Kind, in vergelijking met het latere en hogere van de man, maar op zichzelf beschouwd was het voor die leeftijd volkomen. Jezus was geheel datgene wat ieder mens op iedere levenstrap zijn kon. Zoals later een volkomen man, zo was Hij vroeger een volmaakte knaap, een jongeling, zeker niet vreemd aan de beschouwings- en voorstellingswijze die eigen is aan kindsheid en jeugd, aan kinderlijk geloof en jongelingsvlucht, maar dat alles in goddelijke schoonheid. Of beweert men dat zo’n trapsgewijze voortgang noodzakelijk veronderstelt dat er aanvankelijk enig gebrek in Jezus geweest is, pas later overwonnen en uitgeroeid? Wij stemmen toe dat wij, bedorven mensen, geen andere ontwikkelingsgang in het goede bij ervaring kennen, dan langs de weg van strijden en struikelen, zodat dit laatste een weldadig overgangspunt kan worden van gebrek

tot hoger volmaking. Hieruit vloeit echter nog geenszins voort dat er geen andere ontwikkelingsgang mogelijk zou zijn. Men kan van minder tot hoger volmaking opklimmen, zonder dat de eerste als zonde moet worden beschouwd. Men ziet het in de bloem. Langzamerhand zwelt en ontplooit zich de knop en haar volmaaktheid bestaat niet daarin dat de knop al de volle heerlijkheid van de bloem doet aanschouwen, maar dat zij op ieder punt van haar ontwikkeling aan de eis van de natuur voor dat tijdperk beantwoordt. Zo was ook Jezus volkomen Kind en jongeling, eer Hij volmaakt man is geworden. Maar een tweede vraag, zo mogelijk nog tederder en ingewikkelder van aard, sluit zich bij de vorige aan. In deze reine mensheid woonde de volheid van de Godheid lichamelijk. Hij, die Zich bewust was mens te zijn, uit Maria geboren, wist tevens, in Zijn openbaar leven, dat Hij vóór Abraham bestond en heerlijkheid bij de Vader had vóór de grondlegging van de wereld. Hoe was de vermoedelijke ontwikkeling van bewustzijn van de Heere van Zijn hogere natuur? Hoe hebben wij ons de ontwikkeling van die bewustheid in de eerste dertig jaren te denken? Zeker, zoals iedere ontwikkeling, als langzamerhand en trapsgewijs gebeurt. Toen Jezus als een klein Kind in de kribbe lag en Zijn menselijke geest nog geheel ongevormd was kon Hij nog geen bewustheid hebben van op een buitengewone manier met de Vader in betrekking te staan. Eerst ontwaakt het wereldbewustzijn, dan het zelfbewustzijn, eindelijk het Godsbewustzijn in de menselijke ziel. De hogere bewustheid sluimert in de eerste maanden en jaren van ons zijn op aarde en spreekt zich al uit wanneer er van buiten krachtig op gewerkt wordt. De spontaniteit en de receptiviteit van het zieleleven zijn ook hier onafscheidelijk. Pas ontwaakt, kan Jezus bewustheid van Zijn goddelijke natuur in het begin slechts donker geweest zijn; maar wat eerst als vermoeden, later als besef leefde in Zijn gemoed, is vervolgens steeds helderder als duidelijke zelfbewustheid voor het oog van Zijn geest getreden met steeds minder afwisseling, met telkens onweerstaanbaarder kracht. Op de leeftijd dat het menselijk gevoel en verstand van de Heere volkomen ontwikkeld waren, twijfelen wij er niet aan of ook wij weten dat Hij de Zoon van God was, in de verhevenste zin van het woord, Hij had een voldoende graad van vastheid en helderheid om Hem tot een blijmoedig betreden en standvastig bewandelen van Zijn aardse loopbaan in staat te stellen.

Al vroeger was Hij Zijn ouders onderdanig. Lukas zegt het echter hier uitdrukkelijk, omdat na het vooraf vertelde voorval Zijn onderwerping als een vrijwillige vernedering groot en aanbiddingswaardig voorkomt. Op de vraag: wat heeft de Heiland in de 18 jaren, van Zijn 12de tot het 30ste levensjaar gedaan? geeft de Schrift alleen dit antwoord: "Hij was Zijn ouders onderdanig". Hij oefende Zich in het 5de gebod. Echt, als wij onze Heiland moesten uitdenken, dan stelden wij Hem anders voor! Voor ons verstand schijnt het een slechte bezigheid voor een Heiland te zijn, als een onderdanige zoon Zijn ouders te dienen, voor de Nazareners ploegen en eggen te timmeren (Mark. 6: 3), huizen en hutten te bouwen, onopgemerkt, onbekend, onerkend in het meest verachte stadje van Galilea te leven en - te zwijgen. Daarbij staat ons verstand stil. Welnu, verstand! sta stil, en gij hart! val neer in het stof en aanbid! Toen God de hemelen bereidde en aan de zee haar palen zette en de grondslagen van de aarde legde, toen was Hij, die nu te Nazareth in het zweet Zijns aanschijns Zijn brood als timmerman verdiende, de Werkmeester bij Hem (Spr. 8: 30). Zo diep, zo diep heeft Jezus Zich vernederd! Maar ook in die vernedering was Hij in de dingen van Zijn Vader. Overgave in Zijn Vaders wil, volkomen gehoorzaamheid was Zijn voedsel; door stil zijn en hopen sterk te zijn (Jes. 30: 15) was Zijn leerschool.

Hij is niet alleen in de wereld gekomen om de mensen te leren - daartoe besteedde Hij slechts drie jaren; maar ook om aan de wereld te tonen hoe men leven, handelen, verdragen, gehoorzamen, zichzelf verloochenen, God en mensen beminnen moet - en daarvoor waren 30 jaren nodig.

Wat was Hij zalig te prijzen in de gehoorzaamheid van Zijn ootmoed! In de schaduwen van de tempel te Jeruzalem had Hij slechts een leerling van de Farizeeën kunnen worden, of liever, omdat dit een onmogelijkheid was, dan had Hij vroeg in de strijd met de Farizese geest Zijn einde bereikt, te Nazareth opende zich voor Hem boven de ontwikkeling van Zijn bewustzijn een ander Vaderhuis: een grote, heerlijke natuur. Hier kon Hij de inhoud van de Schrift, zonder de verduisterende glossen van de rabbijnen onderzoeken. In plaats van het verkeer met de geestelijk dode schriftgeleerden, kon Hij spreken met de eeuwig levende geesten van de profeten en meer dan alle priesters in de tempel was Hem Zijn moeder Maria, de uitverkorene, die alles wat Hem betrof diep in het hart bewaarde.

De Evangelist bericht eerst het gezegende toenemen van de Heere in wijsheid (vs. 40). Hij was al vroeger rijk naar Zijn Geest, maar Hij nam ondanks dit nog voortdurend toe in kennis en wijsheid. Met deze voortgang hield zijn lichamelijke groei gelijke tred. Bij naar de geest bijzonder bedeelde en vroeg ontwikkelde kinderen wordt vaak het wanstaltige gezien dat de ontwikkeling van de geest geschiedt ten koste van het lichaam; bij Christus was echter de schoonste harmonie: een gezonde ziel in een gezond lichaam. Dat met de jaren ook de genade bij mensen toenam is niets bijzonders; in de veelbelovende knaap verheugde zich het hart van de leraren te Jeruzalem; op Hem rustte het welgevallen van Zijn medeburgers; Hij bestrafte ze nog niet met het woord van Zijn mond. Maar dat Gods genade over Hem toenam, dat het welgevallen van de Vader steeds meer toenam, kan bevreemding wekken. Het bevremende verdwijnt echter wanneer wij bedenken dat het welgevallen van God werkelijk op, of sterker gesproken, in de mens wil rusten, dat dit niet als een zonnestraal over de mens wil heengaan, maar zich aan de mens wil meedelen, zich in hem wil instorten. God kan slechts voor zo ver in ons gaan, met Zijn welgevallen in ons rusten, als wij ons voor Hem openen. Hoe volkomener zich daarom bij de voortgang van de jaren dit goddelijk geheim van Jezus’ Geest en hart ontsloot, des te volkomener kon de Vader in de Zoon van Zijn welbehagen rusten.

De woorden "bij de mensen" aan het slot vormen een tegenstelling tussen Jezus en de Doper, die zich ontwikkelde in de eenzaamheid van de woestijn. Dit was het begin van het contrast dat ook tussen de werkzaamheid van beide zou bestaan.

Staat ons van de volgende levensjaren van de Heiland, tot aan Zijn dertigste, niets bijzonders aangetekend, dan kunnen en mogen wij daaruit afleiden dat alles een zeer stille gang ging en noch wonderwerken noch uitstekende voorvallen in dat gezin hebben plaats gehad. Goed was dit alleszins, omdat de naijver van Archelaüs, de zoon van Herodes, de kindermoorder en van de Joodse raad niet ontijdig zou worden uitgelokt en opgewekt. Ofschoon Hij door wijsheid en deugd ook genade bij de mensen vond, nochtans was Hij in deze zo weinig zonderling en in het ooglopend, dat men naderhand, toen Hij als profeet was opgetreden, in dit zelfde Nazareth van Hem vroeg: "Van waar heeft deze die wijsheid?" (Mark. 6: 2). Lezen wij hierbij, dat men van Hem zei: "Is deze niet de timmerman?" dan maken wij daaruit geredelijk

op dat onze Heer in Zijn jongelingsjaren in het timmerwerk is bezig geweest, dat tot ondersteuning van het gezin van Zijn ouders en tot verzorging van Zijn moeder geweest zal zijn, omdat deze vroeg weduwe geworden schijnt te zijn; maar dan zien wij in dit een en ander de verheven Godmens zeer diep vernederd in een knechtelijke gestalte, Zichzelf verloochend hebbend en dit alles gepaard met Zijn heiligheid en meer dan menselijke verhevenheid doet ons Hem erkennen als de Middelaar tussen God en de mensen, als degene die van Zijn vroegste jeugd af in de dingen van God Zijn Vader werkzaam was en wiens zielespijs dit altijd geweest is, die aan de wil van de hemels volkomen voldeed en die waardig is de hulde en de erkentenis, de liefde en het vertrouwen van alle Engelen en mensen en vooral van de verlosten door Zijn dierbaar bloed alleen.

Niet met alle aanhalingen, door Dächsel ons gegeven, over de ontwikkeling van het Kind, vooral niet met die welke over Zijn zelfbewustzijn handelen, kunnen wij instemmen. De Christus is "God geopenbaard in het vlees", God en mens beide in enigheid van de persoon; toch is het ons niet mogelijk, ten einde de éénheid begrijpelijk te maken, elke onderscheiding op te geven. Niet God is gestorven, maar de mens Jezus Christus; evenwel aanbidden wij in de Kruiseling het eeuwig Woord. Zo dient ook hier onderscheiden te worden de menselijke ontwikkeling en het goddelijke, dat voor vermindering noch vermeerdering vatbaar is. Bij de gehoorde beschouwingen komt ons de vraag voor: hoe kan Christus Gods Zoon zijn en het zelfbewustzijn ooit ontbroken hebben? Hoe was het mogelijk, dat God niet zou weten God te zijn?

HOOFDSTUK 3

JOHANNES' PREDIKING EN GETUIGENIS VAN CHRISTUS. DOOP EN GESLACHTSREGISTER VAN CHRISTUS

I. Vs. 1-20 Zeer uitvoerig noemt Lukas de tijd waarin Johannes de Doper op Gods bevel uit de woestijn te voorschijn treedt om zijn ambt te volvoeren; scherp en juist karakteriseert hij het volk, waarvoor de zending van deze krachtige boetprediker dienen moest naar zijn inwendige gesteldheid. Voor het grootste gedeelte was het door het zuurdeeg van de Farizeeën en Sadduceeën aangestoken, een beter deel was echter ook vatbaar voor de boetprediking en bereidde zich voor degene die komen zou. Het karakter van Johannes zelf, zoals het zich in zijn ootmoedige getuigenis van zichzelf tegenover de hooggespannen verwachtingen van het volk omtrent hem openbaart, is "een van de verhevenste die de geschiedenis van het rijk van God ons laat zien. Met een enkel woord duizenden voor zich te kunnen winnen en dat ene woord niet te zeggen, maar de duizenden steeds naar een ander te wijzen, die hij nog niet eens zien, om, zodra deze verschijnt, bescheiden terug te treden, zich zelfs te verheugen over de eigen vernedering, wanneer slechts die andere wast (Joh. 3: 29 v.) - wie heeft ooit een verhevener karakter gezien en kan zo'n grootheid verklaren, wanneer het woord in Hoofdst. 1: 15 en 80 niet de uitdrukking van de zuiverste waarheid was?"

1. En in het vijftiende jaar van de regering van de keizer Tiberius, met insluiting van de twee jaren van zijn mederegentschap "2Ki (en 1 Makk. Slotw. nr. 9 e), toen Pontius Pilatus, de opvolger van Valerius Gratus, sinds het begin van het jaar 26 na Christus stadhouder was over Judea 2: 20") en Herodes Antipas een viervorst (1 Makk. Slotw. Nr. 5) over Galilea en Filippus, zijn broer, de zoon van Herodes de Grote uit Cleopatra (zie de stamboom van de Herodianen aan het einde van 1 Makk. B II 5a), een viervorst over Iturea en over het land Trachonitis 2: 20") en Lysanias een viervorst over Abilene, een naar de stad Abila genaamd landschap in Coele-Syrië, die eerst van het jaar 41-44 en later weer van 53 na Christus af onder Agrippa I en II ook tot het Joodse land behoorde 2: 20").

2. Onder de a)hogepriesters Annas en Kajafas, de eerste als voorzitter van het Sanhedrin 2: 4"), de tweede als fungerend hogepriester in de jaren 17-36 na Christus (vgl. 1 Makk. Slotw. Nr. 11 c.) 1), kwam in de herfst van het jaar 26 na Christus 3: 1") het woord van God door levendige openbaring en aandrang van de Heilige Geest (Hoofdstuk 1: 15) tot Johannes, de zoon van Zacharias, in de woestijn. Sinds zijn jongelingsjaren bevond hij zich volgens Hoofdstuk 1: 80 daar. Nu moest hij, omdat de geschikte tijd daartoe gekomen was, voor het volk van Israël optreden.

a) Hand. 4: 6.

Omdat met de prediking van Johannes, de voorloper van Christus, een nieuwe tijd en de nieuwe huishouding van God begon, heeft de Heilige Geest deze tijd zo nauwkeurig willen aangeven.

Dat het tijdpunt zo nauwkeurig bepaald wordt, waar Lukas wil beginnen de openbare werkzaamheid van Jezus te beschrijven, kan niet verwonderen bij vergelijking van Mark. 1: 1 , waar vóór het bericht van het optreden van Johannes het opschrift wordt gesteld: "Het begin van het Evangelie van Jezus Christus, de Zoon van God. " De werkzaamheid van Johannes maakte juist dit begin, waaraan zich dat van de Heere Jezus aansloot.

De voorstelling van de tijd van Johannes begint de Evangelist met het meest omvattende gebied, met het Romeinse rijk; van de plaatsbekleder van de keizerlijke macht in Judea, die hij noemt, is de overgang tot het bijzondere gebied van het volk van Israël zeer natuurlijk. Daar wordt de verdeling van het heilige land in vier afzonderlijke staten opgegeven. Het doel van die opgaaf is duidelijk, de staatkundige oplossing van de theocratie op hetzelfde ogenblik duidelijk te maken, waarop Hij verscheen, die haar in de ware vorm weer zou oprichten en het rijk van God van dat voorbijgaand omkleedsel zou verlossen. Nadat Lukas zo de staatkundige toestand heeft voorgesteld, stelt hij nog met één woord de kerkelijk-godsdienstige toestanden voor. Hij noemt twee hogepriesters, als wilde hij schrijven: "onder de hogepriester Annas - Kajafas (de eerste was het in burgerlijke (Hand. 4: 6; 5: 17; 7: 1; 9: 1. Joh. 18: 13 en deze in godsdienstige (Joh. 11: 49 vv.) zin. Deze scheiding van twee ambtsverrichtingen, welker verbinding het echte, volledige theocratische hogepriesterschap had uitgemaakt, was het begin van de oplossing van dit ambt; de oplossing was dus van de oppervlakte, het staatkundige, tot in het hart van de theocratie ingedrongen.

3. En hij gehoorzaamde het bevel, kwam uit zijn woeste plaats bij Hebron in al het omliggende land van de Jordaan, dat eveneens een woeste plaats vormde "Uit (3: 1" en "Lu 3: 5") en predikte de doop van de bekering tot vergeving van de zonden (Mark. 1: 4).

4. Zoals geschreven is in het boek van de woorden van a) Jesaja, de profeet, die zei in Jes. 40: 3-5; 53: 1): De stem van de roepende in de woestijn 1): Bereidt de weg van de Heere, maak Zijnpaden recht 2).

a) Joh. 1: 23.

"Het is niet waarschijnlijk, dat de beide helden van God, Johannes en Jezus, hun werkzaamheid vóór het einde van hun 30ste jaar zullen hebben begonnen, omdat zij de inzettingen in Israël heilig achtten en vooral niet konden optreden met een overtreden van wet en gewoonte, die deze ouderdom voor zo’n beroepsbezigheid eisten. Evenmin kan men verwachten dat zij, na dit toppunt van hun mannelijke ontwikkeling bereikt te hebben, na de grenzen te zijn overgegaan, door de wet gesteld (Num. 4: 3. Ezechiël. 1: 1), nog gewacht zouden hebben om met hun goddelijke boodschap te voorschijn te treden. Omdat zij aan de ene kant door de wet tot aan de bepaalde leeftijd werden teruggehouden, aan de andere kant door de macht van de Geest werden gedreven om geen tijd boven de gestelde te verliezen, dan kan men aannemen dat zij het ogenblik, waarop de ouderdom het volvoeren van hun ambt toeliet, nauwkeurig in acht hebben genomen, even juist, als wedlopers tot het doel vliegen op het gegeven teken en het geschat losbrandt op het bepaalde ogenblik. " Voor Johannes komt daarbij in aanmerking, aan de ene kant, dat niet zijn eigen ouderdom, maar die van de een halfjaar jongere Jezus maatgevend was en aan de andere zijde dat het begin van het

sabbatsjaar het bepaalde moment voor hen was. Hierover leerde de Geest van God en zoals die aan de ene kant de zuiver menselijke aandrang van ijver in hem nog enige tijd terughield, zo wekte die aan de andere kant hem op het juiste ogenblik ook op, dat hij niet aan een uitwendig chronologische rekening zich onderwierp, omdat toch Johannes volgens onze aanneming aan de ene kant een vierde jaar na het begin van zijn eigen 30ste levensjaar en aan de andere kant een vierde jaar voordat Christus die leeftijd bereikt had voor het volk optrad.

Wat een ellende in het burgerlijke, staatkundige en zedelijke verenigt niet de herinnering met de namen die ons in vs. 1 en 2 genoemd zijn. Geheel Israël is aan een dorre woestijn gelijk geworden; daar klinkt onverwacht en luid de stem van de roepende.

Johannes leefde al lang in de woestijn, daar vond bij van zijn jeugd af zijn thuis en toen hij tot de mannelijke rijpheid gekomen, zijn predikambt begon, was en bleef zijn verblijfplaats in de woestijn. Met het karakter van deze standplaats was zijn hele levenswijze overeenkomstig. Zijn kleed bestond uit kameelhaar en zijn gordel was een dierenvel; tot voedsel dienden hem sprinkhanen en wilde honing. Dit geheel vereenzelvigd zijn met het wezen van de woestijn, is het beeld van zijn inwendige beschouwing van het karakter van zijn tijd, waarop hij geroepen is te werken; de aanwezige geestelijke toestand komt hem voor als een woestijn, waarin alle geestelijk leven tot de minste en kommervolste trap is gedaald. Wanneer zijn lichaam in de woestijn van het Joodse land zijn verblijfplaats heeft, dan heeft zijn ziel in de woestijn van het Joodse volk haar tent opgeslagen. Daarom rust zijn boetprediking niet op enig voornemen, maar deze is een inwendige noodzakelijkheid van de hele man.

In de doop van de bekering beleed men zijn zonden en werd men met Christus getroost; in de doop van Christus belijdt men Christus en wordt men wedergeboren tot Zijn eigendom; die doop richtte de gedachte op Christus, deze Christus in het hart.

Bij Jesaja staat: "Maakt recht in de wildernis een baan voor onze God; " maar deze was een van die teksten, waarvan men gewoonlijk in de Messiaanse bewijsvoering gebruik maakte en men had zich juist door toepassing van de plaats op de persoon van de Messias, gewend die zo aan te halen, als ze bij de Evangelist luidt.

5. Elk dal zal gevuld worden en elke berg en heuvel zal vernederd worden en de kromme wegen zullen tot een rechte weg worden en de oneffen tot effen wegen,

6. a) En elk vlees zal de zaligheid van God zien.

a) Ps. 98: 2. Jes. 52: 10

7. Hij zei dan gewoonlijk tot de menigte, als hij ze aansprak, tot die grote menigte die door het zuurdeeg van de Farizeeën en Sadduceeën was aangestoken (MATTHEUS. 3: 12) en die van Jeruzalem en uit geheel Judea en uit de landstreek aan beide zijden van de Jordaan uitkwamenom door hem gedoopt te worden: Adderengebroed! wie heeft u aangewezen, u heimelijk in het oor gefluisterd te vluchten van de toekomende toorn.

8. Breng dan vruchten voort die de bekering waardig zijn, wanneer mijn stem u voor een ogenblik uit uw zondeslaap heeft opgewekt en probeer niet dadelijk weer het ontwaakte geweten in slaap te wiegen, begint niet te zeggen bij uzelf: Wij hebben Abraham tot een vader en kunnen dus het hemelrijk niet verliezen; wij zijn er de ononterfbare erfgenamen van; want ik zeg u, dat God zelfs uit deze stenen hier aan de oever kinderen voor Abraham kan verwekken; als Hij in u niet zulke kinderen heeft, die debelofte mogen beërven, zal Hij de heidenen als Zijn kinderen aannemen.

Johannes ziet deze na elkaar tot de doop komende menigte onder het beeld van een voortlopend, levend, uit de buik van de moeder uitkruipend slangenbroed. Deze naam vormt de tegenstelling tot die van Abrahams kinderen, die zij zichzelf toekennen en zinspeelt op een anderen vader, die Jezus uitdrukkelijk noemt (Joh. 8: 37 vv.). De afkeer van de Doper wordt zo sterk opgewekt door het zien van mensen, die de plicht van de bekering proberen te ontlopen door het uiterlijk teken van bekering, door volbrenging van de doop als opus operatum; in die arglistigheid ziet hij de ingeving van een listiger raadgever dan het hart van de mensen is.

Door den naam van slangen en adderengebroed wordt het eigenlijk duivelse in de zonde van de huichelaars blootgelegd (vgl. 2 Kor. 11: 14).

Gerustheid is het vergif en de dodendrank van de duivel; daarmee betovert hij ons, opdat hij ons van onze zielen berooft en de beste schat ontneemt.

9. a) En de bijl ligt ook al aan de wortel van de bomen; elke boom dan die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.

a)MATTHEUS. 7: 19.

Israël kende Gods toorn zoals die zich in vroegere tijd had geopenbaard en nu openbaarde en vreselijk was die geweest in de gerichten van de zondvloed, in het vuur van de hemel over Sodom en Gomorra, in het sterven van de Israëlieten in de woestijn, in het verbranden van de tempel en de verwoesting van de heilige stad. Zwaar drukte die toorn op het heden van het hele volk in de verstrooiing van de stammen en in het juk van een harde overheersing. En toch, zegt Johannes, is dit alles nog niet de rechtvaardige toorn van God, deze zal nog komen en zal niet te ontvluchten zijn voor hen, die geen waarachtige vruchten van gemoedsverandering voortbrengen.

In het bewustzijn van de Doper vloeit de dubbele toepassing van het beeld op de veroordeling van de bijzondere personen en op de ondergang van de natie tezamen.

De laatste grote bezoeking van de genade voor het volk van Israël was aangebroken met de verschijning van de Heiland. Nog eens en voor de laatste maal hield de hand van de barmhartigheid de hand van de wrekende gerechtigheid tegen, die de bijl al had opgeheven. Het volk in zijn geheel stootte later werkelijk de Heiland van zich en zo hieuw dan inderdaad de bijl van de toorn de onvruchtbare vijgeboom in de wijnberg af.

Lieve vrienden! Koop, terwijl de markt voor de deur is, verzamel, terwijl de zon schijnt en het goed weer is; gebruik Gods genade en woord, terwijl het aanwezig is. Want u moet weten dat Gods genade en woord een voorbijgaande plasregen is, die niet terugkomt, waar hij eens geweest is. Hij is bij de Joden geweest, maar hij is weg en zij hebben nu niets; Paulus bracht die naar Griekenland, daar is die ook weg; nu hebben zij de Turk. Rome en het Latijnse land hebben die ook gehad; weg is weg, zij hebben nu de paus. En u vrienden mag niet denken dat u hem voor eeuwig zult hebben, want de ondankbaarheid en verachting zal hem niet laten blijven; grijp daarom toe en hou vast, wie grijpen en houden kan - luie handen moeten een kwaad jaar hebben. (LUTHER) vgl. Openbaring . 11: 7-11.

10. En de menigte, waarin mensen waren die echt over hun zieleheil bekommerd waren (MATTHEUS. 21: 31 v.) vroegen Hem a): Wat zullen wij dan doen om ware vruchten van de bekering voort te brengen?

a)Hand. 2: 37.

12. En er kwamen ook tollenaars om gedoopt te worden en zeiden tot hem: Meester, wat zullen wij doen?

14. En ook de krijgslieden, die de politie in Judea uitmaakten, vroegen hem: En wij, wat zullen wij doen? En hij zei tot hen: Doe niemand overlast en ontvreem niemand het zijne met bedrog (Lev. 19: 13) en wees tevreden met uw loon.

Waarin de vrucht van de bekering bestaat, wordt met toepassing op twee bijzondere klassen van vragers aangetoond, over tollenaars en krijgslieden, die wij ons bij de in vs. 10 v. gestelde vraag en het gegeven antwoord als tegenwoordig moeten denken. Zij krijgen daarin aanleiding ook voor henzelf met betrekking tot hun stand en hun roeping een gelijke vraag te doen. Het antwoord van Johannes is ook berekend op de zonden en overtreding die bij ieder naar zijn stand voor de hand liggen. Dat Johannes hun niet oplegt stand of beroep op te geven, maar hen slechts een plichtmatig gedrag binnen de grenzen daarvan aanwijst, mag niet worden voorbijgezien.

15. En toen het volk, door de indruk die de verschijning van de Doper maakte en door Zijn doop en de prediking overweldigd, in hun harten overlegden en van Johannes vermoedden dat hij de Christus was, waarbij zij niet bedachten, dat hij toch een priesterszoon was, terwijl de Christus van het zaad van David moest zijn (Joh. 1: 19, 25).

16. Antwoordde Johannes aan allen die een bepaalde verklaring over zichzelf uit zijn mond verwachtten (Hand. 27: 33): a) Ik doop u wel met water en kan dus daarom de Christus niet zijn, maar Hijkomt, die sterker is dan ik, wie ik niet waardig ben de riem van Zijn schoenen te ontbinden). b) Deze zal u, als degene die werkelijk de Christus is, dopen met de Heilige Geest en met vuur.

a)MATTHEUS. 3: 11. Joh. 1: 26. Hand. 1: 5; 11: 16; 19: 24. b) Jes. 44: 3. Joël 2: 28. Hand. 2: 4; 11: 15.

Wanneer de doop met de Geest niet tot vergeving van de zonde daarbij kwam, zou de zonde snel weer meester worden en de vergeving zou snel vernietigd zijn; maar zodra de doop met de Geest bij de waterdoop komt maakt de wedergeboorte de vergeving vast.

Het water kan van enig metaal wel de uitwendige onreinheid afwassen, zodat men kan onderscheiden of het ijzer of koper of zilver is; maar het metaal van schuim en inwendige onreinheid reinigen kan water niet, daartoe is de smeltende kracht van het vuur nodig. De doop van Johannes en de doop van Christus waren beide het werk van de Geest, maar in de eerste werkte het in de kracht van het water, zuiverde het de harten en maakte ze voor henzelf kenbaar en geschikt voor de zaligheid, gaf ze kennis van de zonde en begeerte naar de reddende genade, die in het woord van de belofte hen werd aangeboden. In de tweede werkt Hij in de kracht van het vuur, terwijl Hij de harten geheel en al reinigt en vernieuwt in de toeëigening van de heilzame genade, die ons kastijdt om de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden te verloochenen. De vuurkracht van de Heilige Geest verscheen zichtbaar op de dag van de uitstorting over de apostelen (Hand. 2: 3).

17. Hij is het die niet alleen zaligheid aanbrengt, maar ook het door Mij gedreigde gericht volvoert. Hij is het, wiens wan in Zijn hand is en Hij zal Zijn dorsvloer doorzuiveren en de tarwe zal Hij in Zijn schuur samenbrengen, maar het kaf zal Hij met onuitblusselijk vuur verbranden

18. Hij vermaande dan ook nog vele andere dingen dan wat in vs. 8-14 gezegd is en verkondigde gedurende zijn werkzaamheid, die ongeveer 1 jaar en 7 maanden plaats had, het volk het evangelie; hij wees de menigte, zoals in vs. 15-17 op evangelische wijze op de toekomst van Christus.

Wanneer Johannes van een laatste onuitblusselijk vuur spreekt, dat al het nietswaardige zal verteren, dan kan hij alleen bedoelen dat alles, wat dan zal willen bestaan, door het vuur van de Geest door moet gaan en daardoor bewaard en tegen het laatste vuur gesterkt moet zijn. Deze werking van de Geest, die Johannes niet aan dezen en genen belooft, maar aan allen, leidt hij terug op een persoonlijkheid, die komt en nadert. Zijn hele boodschap wordt ten slotte samengevat in de aankondiging van deze, die komt en al het andere is slechts trapsgewijs opstijgen tot deze hoogte van verkondiging. Omdat hij nu deze, die komt, zo aankondigt, dat hij, vóór Hij het gericht volvoert, eerst de volheid van de Geest over alle vlees laat uitstromen, begrijpen wij hoe Lukas de hele prediking van Johannes als een blijde boodschap, als een evangelie aan het volk en evenals Markus het optreden van de Doper als begin van het Evangelie van Jezus Christus kan voorstellen.

19. Maar toen Herodes, de viervorst van wie in vs. 1 sprake was, door hem bestraft werd, ongeveer in het begin van Mei van het jaar 28 na Christus, om Herodias wil, de vrouw van Filippus, zijn broer en overalle boze dingen die Herodes deed.

20. Heeft hij ook dit nog boven alles, boven de overige kwade daden, Johannes in de gevangenis op het slot te Machaerus gesloten (zie de verdere geschiedenis van Johannes in (Hoofdstuk 7: 18 vv.).

Dit is een geschiedkundig tussenstuk, om dadelijk de tekening van Johannes in hoofdtrekken te voltooien. Daartoe behoorde ook het contrast van zijn werken (hij gaf aan het volk de blijde boodschap van de komst van de Messias) en van zijn lot, waartoe de korte aanwijzing hier voldoende was.

De Evangelist vat hier alles, wat Johannes betreft, tezamen om zich verder alleen met Jezus bezig te houden. De mededeling van Jezus' doop door Johannes, die nu volgt, vormt het overgangspunt.

20. Heeft hij ook dit nog boven alles, boven de overige kwade daden, Johannes in de gevangenis op het slot te Machaerus gesloten (zie de verdere geschiedenis van Johannes in (Hoofdstuk 7: 18 vv.).

Dit is een geschiedkundig tussenstuk, om dadelijk de tekening van Johannes in hoofdtrekken te voltooien. Daartoe behoorde ook het contrast van zijn werken (hij gaf aan het volk de blijde boodschap van de komst van de Messias) en van zijn lot, waartoe de korte aanwijzing hier voldoende was.

De Evangelist vat hier alles, wat Johannes betreft, tezamen om zich verder alleen met Jezus bezig te houden. De mededeling van Jezus' doop door Johannes, die nu volgt, vormt het overgangspunt.

II. Vs. 12-38. (zie ook). Met aanknoping aan de werkzaamheid van Johannes, waarvan in de vorige afdeling sprake was, stelt de Evangelist ons Jezus voor, hoe ook Hij verschijnt onder degenen die zich door Johannes laten dopen, daarbij de Heilige Geest ontvangt en door een stem uit de hemel wordt aangewezen als Gods lieve Zoon, in wie de Vader Zijn welbehagen heeft. Als Hij zo tot Messias van Israël en ook tot Heiland van de hele wereld is geordend of ingezegend, kan Hij Zijn werk beginnen. Vóórdat echter de volgende afdeling Hem in Zijn eerste werkzaamheid voorstelt, als Hij Zich door de duivel laat verzoeken, om als de tweede Adam de verzoeker de zege weer af te winnen die deze over de eerste mens had behaald, stelt Lukas een stamboom van Jezus voor. Daarin doet hij Hem kennen als de tweede Adam, naar Zijn menselijke afkomst, naar ook als degene die ten opzichte van Zijn menselijke natuur eveneens Gods Zoon is, als de eerste mens het was en ook toch wat Hij eveneens moest zijn als de Zoon van David, in wie de profetie van het Oude Testament werd vervuld.

21. En het gebeurde, toen het volk gedoopt werd en Jezus, die bij het begin van het jaar 27 na Christus Zich eveneens tot hem had vervoegd, ook gedoopt was en bij het opstijgen uit het water (MATTHEUS. 3: 16) bad, dat de hemel geopend werd;

Deze zin dient om de vermelding van Jezus doop aan te geven als een nog daarbij gevoegd, omdat hij te kennen geeft dat deze doop nog in de tijd van Johannes' openbare werkzaamheid voorvalt; toen al het volk zich liet dopen was ook Jezus tot de doop gekomen.

Wij hoeven er niet aan te twijfelen, of de boetprediking van Johannes kwam van de Jordaan niet alleen Jezus ter ore in Zijn verborgenheid in Galilea, maar dat zij ook bij geen Israëliet

zo’n inwendig begrijpen en zo’n neerdrukkend gevoel teweeg bracht, als voor de ziel van Jezus. Hij kent Zich wel vrij van al de zonden, die de Joden aan de Jordaan belijden en niet belijden, maar Zijn heiligheid is voor Hem niet een hoogte, waarop Hij troont en Zich verheft, maar hij verdiept Zich steeds in het bewustzijn van Zijn vlees, waardoor Hij één is geworden met de onreinen en zondaars. Zijn heiligheid is de reine liefde, die alle leden van Zijn lichaam doordringt en daarom wordt het bewustzijn van Zijn menselijk-Israëlitisch lichaam niet zozeer het bewustzijn van Zijn individualiteit, als wel het bewustzijn van Zijn nationaliteit en mensheid, die Hij uit haar zonde en onreinheid tot Zijn heiligheid wil verheffen.

Het behoort tot de eigenaardigheden van Lukas dat hij vaak van Jezus’ bidden spreekt, ook dan als andere evangelisten hiervan niet afzonderlijk spreken. Verenigen wij alle berichten van de evangelist ten opzichte van het verborgen gebed van de Heere, dan wijst hij ons aan dat Hij, die altijd in onafgebroken gemeenschap met de Vader geleefd heeft, toch ook uitdrukkelijk ieder keerpunt in Zijn openbaar leven - doop, avondmaal, verheerlijking op de berg, lijdensweg, enz. door eenzaam gebed heiligde.

22. En dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde in lichamelijke gedaante, zoals een duif en dat er een stem kwam uit de hemel, die zei: a) Gij zijt Mijn geliefde Zoon, in U heb Ik Mijn welbehagen!

a) Jes. 42: 1. MATTHEUS. 17: 5. Mark. 9: 7. Luk. 9: 35. Kol. 1: 13. 2 Petrus . 1: 17.

De goddelijke openbaring bestaat uit drie zichtbare zaken, waarmee drie inwendige feiten overeenstemmen. 1) De eerste verschijning is het opendoen van de hemel: terwijl Jezus bidt met naar boven gerichte blik, verdeelt zich voor Zijn oog het hemelgewelf en Hij ziet de woningen van eeuwig licht; het geestelijke, waarvan deze openbaring als het zichtbaar omkleedsel is, is het volkomen inzicht in het goddelijk plan en in het verlossingswerk, dat de Zoon is geschonken; de schatten van goddelijke wijsheid staan van nu aan voor Hem open en Hij kan ter ieder uur daaruit het licht putten dat Hij nu juist nodig heeft. Het eerste, wat gezien wordt, stelt dus de volkomen openbaring voor. 2) Uit de diepte van de hemel, waarin Zijn blik dringt, ziet Jezus een licht-gestalte neerdalen; met dit zichtbare komt overeen het inwendige voorval van de uitstorting van de Heilige Geest in Zijn ziel. Het zinnebeeld van de duif hangt samen met een natuursymboliek, volgens welke het broeden van deze vogel de type is van een aanhoudend vruchtbaar verzorgen van het geestelijke leven; de Heilige Geest wekt van nu aan alle kiemen van een nieuw leven, dat in de ziel van Jezus ligt besloten, op en brengt die tot Hem. De organische gedaante, die de lichtstraal aanneemt, stelt de Heilige Geest voor als een ondeelbare eenheid. Op de Pinksterdag verschijnt de Geest in de gedaante van verdeelde tongen als van vuur - zinnebeeld van de bijzondere gaven, van de individuele charismata onder de discipelen verdeeld; maar bij de doop van Jezus is niet slechts een aandeel, maar de volheid Hem gegeven (Joh. 3: 24), vandaar de noodzakelijkheid van een symbool uit het organische leven. Eindelijk de trillingen van de lichtstraal boven het hoofd van Jezus, die zich als de vleugelslag van de duif uitbreiden, betekenen de bestendigheid van de gave (Joh. 1: 32); deze verschijning van het licht is dus het zinnebeeld van een inspiratie, die niet slechts voor een tijd is, zoals die van de profeten, noch gedeeltelijk, zoals die van de gelovigen, maar de volkomen inspiratie. 3) De derde bekendmaking, de goddelijke stem, begeleidt een nog

inniger, persoonlijke mededeling. Niets is een meer onmiddellijk uitvloeisel van het persoonlijke leven, dan het woord, de stem. De stem van God klinkt tegelijk in het oor en in het hart van Jezus en ontdekt Hem, wat Hij voor God is (het geliefde wezen, geliefd als een enige Zoon voor de Vader) en wat Hij juist daardoor voor de wereld zal zijn (het orgaan van de goddelijke liefde voor de mensen, Zijn broeders, die Hij geroepen is eveneens te verheffen tot de waardigheid van zonen). - Door de volkomen openbaring is Jezus nu ingewijd in het plan van het verlossingswerk; door de volkomen inspiratie heeft Hij de kracht het te volbrengen. Door het bewustzijn van Zijn waardigheid als Zoon voelt Hij Zich als Gods hoogste gezant op aarde geroepen dit werk te volbrengen. Deze waren de onveranderlijke voorwaarden van het ambt, dat Hij op het punt was te aanvaarden.

Voor de Heere is nu een diepere blik dan vroeger voor de twaalfjarige knaap geopend. Niet alleen voor Zijn persoon te zijn in de dingen van de Vader is voortaan Zijn roeping, maar nu is in Hem het bewustzijn gerijpt van Heiland te zijn. Nu erkent Hij dat Hij midden onder het zondige volk moet zijn in de dingen van Zijn Vader, namelijk in het werk van de Vader tot verlossing van het volk, in de overgave van de ontferming tot herstelling van alle gerechtigheid en wel door Zijn lijden voor de zonde en voor de zonde van het volk. Op deze zelfvernedering antwoordt dadelijk de goddelijke verheerlijking: "Gij zijt Mijn Zoon, in wie Ik Mijn welbehagen heb" dat is het antwoord van de Vader op de overgave van de Zoons en de gemeenschap van de Heilige Geest wordt deze ten deel. Want omdat Hij, die in de gestaltenis van God was, Zichzelf daarvan ontledigd heeft en van de trap van het bewusteloze kind in een menselijke ontwikkeling is ingegaan, zo had de Zoon van de Vader wel niet als een zondig Adamskind de wedergeboorte uit de Geest nodig, maar wel iets dergelijks, dat Hem namelijk nu de volle, heldere, bewuste gemeenschap van de Geest ten dele werd. Omdat Hij vlees was geworden, moest de Geest eerst op Hem neerdalen, opdat Hij begreep wat Hij naar Zijn wezen was; omdat echter het Woord vlees was geworden, kon de Vader Hem de Geest geven, niet met mate (Joh. 3: 34), maar in onbegrensde volheid en zo, dat Hij voortaan op Hem bleef en van Hem uitging.

23. En Hij, Jezus, begon omtrent dertig jaar oud te zijn (liever: begon met Zijn Messiaans werk toen Hij volgens onze berekening 30 jaar en 14 dagen oud was) en men meende, omdat men de werkelijke toedracht van de zaak (MATTHEUS. 1: 20) niet kende dat Hij de zoon was van Jozef, met wie Zijn moeder toch getrouwd was (Hoofdstuk . 4: 22. MATTHEUS. 13: 55), de zoon van Heli, wel niet lichamelijk, maar volgens de regels die voor een genealogie geldend zijn, omdat deze Eli de vader van zijn vrouw Maria was.

"Door de doop heeft God de duisternis, waarin Jezus tot hiertoe was gebleven, weggenomen en Hem losgemaakt van de kring van personen waardoor Hij toe hiertoe omgeven en als het ware bedekt was, van Zijn ouders en de voorloper. Hij wordt als het ware de enige persoon van de voorstelling; Hij treedt openlijk op als het sinds lang gewenste einde van de voorafgegane rij van menselijke geslachten. Dit ogenblik, waarop Hij als in Zijn eigen Ik intreedt en Zijn idee realiseert, komt de evangelist voor als het meest geschikte om Zijn geslachtsregister te geven (vgl. Ex. 6: 4 vv.). Terwijl Lukas in zijn voorstelling de drempel overtreedt van de nieuwe tijd van de wereld, die nu begint, werpt hij nog op deze manier een

blik op het hele verleden en recapituleert hij de inhoud daarvan in deze oorkonde, die men het dodenregister van de oude mensheid zou kunnen noemen. "

De mening, sinds Helvicus (leraar in de Griekse en Hebreeuwse taal aan de Academische leerschool te Gieszen, overleden 1616) ontstaan, dat Lukas hier en in het volgende de stamboom van Maria geeft, terwijl in MATTHEUS. 1: 1 vv. die van Jozef voor ons ligt, wordt nu meestal als de juiste erkend, temeer omdat ook volgens de Joodse traditie de vader van Maria Eli heet en de klank van de woorden van de grondtekst wel zo kan worden verstaan: en Hij was, zo men meende, de zoon van Jozef - (maar in werkelijkheid) van Eli (namelijk door diens dochter Maria, waaruit Hij is geboren, terwijl het bij hem volgens Hoofdstuk 1: 35 niet te doen is om een onmiddellijk menselijke afkomst). Ook volgens de gewone opvatting van de woorden, zoals onze bijbel ons die geeft, ligt de uitdrukking voor de hand om aan te nemen dat Maria, Eli's dochter, geen broer had, de erfenis van de vader zich kon toe-eigenen en zijn geslacht kon voortplanten en daarom, volgens de wet van de erfdochter (Num. 27: 8; 36: 8 vv. Neh. 7: 63) in Jozef een man van haar stam en van haar geslacht (Hoofdstuk 1: 27) huwde, die dan in de stamlinie van de schoonvader voor diens eigen zoon werd gehouden (1 Kron. 2: 34 vv.). Volgens Hebr. 7: 14 (die brief komt naar alle waarschijnlijkheid eveneens van Lukas) is het duidelijk dat "onze Heer uit Juda is gesproten. " Terwijl nu Jezus bij Mattheüs als Davids zoon voorkomt, omdat Jozef zo een is (wel is Jezus niet Jozefs lichamelijke zoon, maar wel naar zijn echt - "wonderbaar in diens huwelijksbetrekking ingeweven, die hij, toen Maria's zwangerschap hem bekend werd, als ongeschonden en volkomen geldend aanziet"), als uit het huis van David gesproten, als met het huis van David door geboorte verenigd komt Hij bij Lukas tevens voor als op de grond van Davids huis, door Zijn moeder, die eveneens een Davidische was, ontsproten, zodat inderdaad vervuld is wat David is toegezegd (2 Sam. 7: 12), dat uit zijn lichaam de Messias zou komen. De uitspraken, zoals wij die op bovengenoemde plaats en in Hand. 2: 30. Rom. 1: 3. 2 Tim. 2: 8 vinden, komen pas dan tot hun volle recht wanneer Jezus dat, wat de naam "Davids Zoon" van Hem zegt, niet alleen in legale (wettige) maar ook in fysische (lichamelijke) zin is, het niet alleen op ostensibele (voor het oog), maar ook op reële (in werkelijkheid) wijze is en daarom behoort bij de genealogie van Mattheüs nog een andere, zoals Lukas die hier geeft.

23. En Hij, Jezus, begon omtrent dertig jaar oud te zijn (liever: begon met Zijn Messiaans werk toen Hij volgens onze berekening 30 jaar en 14 dagen oud was) en men meende, omdat men de werkelijke toedracht van de zaak (MATTHEUS. 1: 20) niet kende dat Hij de zoon was van Jozef, met wie Zijn moeder toch getrouwd was (Hoofdstuk . 4: 22. MATTHEUS. 13: 55), de zoon van Heli, wel niet lichamelijk, maar volgens de regels die voor een genealogie geldend zijn, omdat deze Eli de vader van zijn vrouw Maria was.

"Door de doop heeft God de duisternis, waarin Jezus tot hiertoe was gebleven, weggenomen en Hem losgemaakt van de kring van personen waardoor Hij toe hiertoe omgeven en als het ware bedekt was, van Zijn ouders en de voorloper. Hij wordt als het ware de enige persoon van de voorstelling; Hij treedt openlijk op als het sinds lang gewenste einde van de voorafgegane rij van menselijke geslachten. Dit ogenblik, waarop Hij als in Zijn eigen Ik intreedt en Zijn idee realiseert, komt de evangelist voor als het meest geschikte om Zijn geslachtsregister te geven (vgl. Ex. 6: 4 vv.). Terwijl Lukas in zijn voorstelling de drempel

overtreedt van de nieuwe tijd van de wereld, die nu begint, werpt hij nog op deze manier een blik op het hele verleden en recapituleert hij de inhoud daarvan in deze oorkonde, die men het dodenregister van de oude mensheid zou kunnen noemen. "

De mening, sinds Helvicus (leraar in de Griekse en Hebreeuwse taal aan de Academische leerschool te Gieszen, overleden 1616) ontstaan, dat Lukas hier en in het volgende de stamboom van Maria geeft, terwijl in MATTHEUS. 1: 1 vv. die van Jozef voor ons ligt, wordt nu meestal als de juiste erkend, temeer omdat ook volgens de Joodse traditie de vader van Maria Eli heet en de klank van de woorden van de grondtekst wel zo kan worden verstaan: en Hij was, zo men meende, de zoon van Jozef - (maar in werkelijkheid) van Eli (namelijk door diens dochter Maria, waaruit Hij is geboren, terwijl het bij hem volgens Hoofdstuk 1: 35 niet te doen is om een onmiddellijk menselijke afkomst). Ook volgens de gewone opvatting van de woorden, zoals onze bijbel ons die geeft, ligt de uitdrukking voor de hand om aan te nemen dat Maria, Eli's dochter, geen broer had, de erfenis van de vader zich kon toe-eigenen en zijn geslacht kon voortplanten en daarom, volgens de wet van de erfdochter (Num. 27: 8; 36: 8 vv. Neh. 7: 63) in Jozef een man van haar stam en van haar geslacht (Hoofdstuk 1: 27) huwde, die dan in de stamlinie van de schoonvader voor diens eigen zoon werd gehouden (1 Kron. 2: 34 vv.). Volgens Hebr. 7: 14 (die brief komt naar alle waarschijnlijkheid eveneens van Lukas) is het duidelijk dat "onze Heer uit Juda is gesproten. " Terwijl nu Jezus bij Mattheüs als Davids zoon voorkomt, omdat Jozef zo een is (wel is Jezus niet Jozefs lichamelijke zoon, maar wel naar zijn echt - "wonderbaar in diens huwelijksbetrekking ingeweven, die hij, toen Maria's zwangerschap hem bekend werd, als ongeschonden en volkomen geldend aanziet"), als uit het huis van David gesproten, als met het huis van David door geboorte verenigd komt Hij bij Lukas tevens voor als op de grond van Davids huis, door Zijn moeder, die eveneens een Davidische was, ontsproten, zodat inderdaad vervuld is wat David is toegezegd (2 Sam. 7: 12), dat uit zijn lichaam de Messias zou komen. De uitspraken, zoals wij die op bovengenoemde plaats en in Hand. 2: 30. Rom. 1: 3. 2 Tim. 2: 8 vinden, komen pas dan tot hun volle recht wanneer Jezus dat, wat de naam "Davids Zoon" van Hem zegt, niet alleen in legale (wettige) maar ook in fysische (lichamelijke) zin is, het niet alleen op ostensibele (voor het oog), maar ook op reële (in werkelijkheid) wijze is en daarom behoort bij de genealogie van Mattheüs nog een andere, zoals Lukas die hier geeft.

24. De zoon van Matthat, de zoon van Levi, de zoon van Melchi, de zoon van Janna, de zoon van Jozef.

25. De zoon van Matthathias, de zoon van Amos, de zoon van Naum, de zoon van Esli, de zoon van Naggai.

27. De zoon van Johannes, de zoon van Rhesa, de zoon van Zorobabel of Zerubbabel (Ezra 2: 2; 3: 2. Hagg. 1: 1), de zoon van Selathiël, de zoon van Neri 3: 19").

Een andere oplossing van de moeilijkheid, die op dit punt van de beide geslachtsregisters ten opzichte van de afstamming van Zerubbabel bestaat dan die wij in het 1e boek der Kronieken hebben gegeven, heeft Krafft beproefd. Hij neemt aan dat er zowel in de lijn van Salomo, waaruit volgens MATTHEUS. 1: 6-16 Jozef afstamde, als in de lijn van Nathan, waaruit

volgens Lukas Maria voortkwam, een Sealthiël was en dat zowel daar als hier, ieder van beide zijn zoon Zerubbabel noemde, evenals in MATTHEUS. 1: 16 vgl. met Gen. 46: 8 en 19, een Jozef als zoon van Jakob wordt voorgesteld, terwijl de gelijkheid van de namen van de vader en van de zoon toch nooit tot de gelijkheid van de personen kan doen besluiten. Nergens wordt in de geslachtsregisters het geslacht van Zerubbabel, de bouwer van de tweede tempel, tot Jechanja of Jechonia terug geleid, maar overal is hij als een zoon van Sealthiël aangegeven, dat in het oog moest vallen wanneer hij werkelijk kleinzoon of achterkleinzoon van deze koning was geweest, wiens vermelding de uit de ballingschap teruggekeerden zo na aan het hart lag. Daarentegen geeft de plaats Jer. 22: 24-30 duidelijk genoeg te verstaan dat uit zijn zaad een toekomstig troonopvolger van David, dus ook de Messias, niet te wachten was; daarentegen wordt daar de Salomonische lijn van het huis van David verworpen en de belofte in 2 Sam. 7: 12 op de lijn van Nathan overgedragen, waaruit de naast elkaar plaatsing van Davids huis en Nathans huis in Zach. 12: 12 verklaard moet worden. Intussen zo juist het is, dat de opbouwer van de tweede tempel, Zerubbabel, als Christus voorbeeld (Zach. 4: 6 vv.), ook diens stamvader moest zijn, zo mocht ook Salomo, die de eerste tempel bouwde en zowel in dit opzicht als door zijn vreedzame heerschappij, een voorbeeld van Christus, onder de stamvaders van Christus niet ontbreken; daarom is de door ons gegeven oplossing van de moeilijkheden boven de andere voor te trekken.

28. De zoon van Melchi, de zoon van Addi, de zoon van Kosam, de zoon van Elmodam, de zoon van Er.

29. De zoon van Joses, de zoon van Eliëzer, de zoon van Jorim, de zoon van Matthat, de zoon van Levi.

30. De zoon van Simeon, de zoon van Juda, de zoon van Jozef, de zoon van Jonan, de zoon van Eljakim.

31. De zoon van Meleas, de zoon van Maïnan, de zoon van Mattatha, de zoon van Nathan, de zoon van David, uit Bathseba evenals Salomo (1 Kron. 3: 5; 15: 4. 2 Sam. 5: 14).

32. De zoon van Jesse of Isaï (Ruth 4: 18 vv. 1 Kron. 2: 1-5; 9-17), de zoon van Obed, de zoon van Boöz, de zoon van Salmon, de zoon van Nahasson.

33. De zoon van Aminadab, de zoon van Aram of Ram, de zoon van Esrom of Hezron, de zoon van Fares of Perez, de zoon van Juda.

34. De zoon van Jakob, de zoon van Izak, de zoon van Abraham (1 Kron. 1: 34), de zoon van a) Thara (1 Kron. 1: 24-27), de zoon van Nachor of Nahor,

a) Gen. 11: 10 vv.

34. De zoon van Jakob, de zoon van Izak, de zoon van Abraham (1 Kron. 1: 34), de zoon van a) Thara (1 Kron. 1: 24-27), de zoon van Nachor of Nahor,

a) Gen. 11: 10 vv.

35. De zoon van Saruch of Serug, de zoon van Ragau of Regu, de zoon van Falek of Peleg, de zoon van Hezer, de zoon van Sala.

36. De zoon van Kaïnan, de zoon van Arfaxad, de zoon van Sem, de zoon van Noe of Noach (1 Kron. 1: 1-4), de zoon van Lamech.

Evenals Lukas in de schrijfwijze van de namen de Griekse vertaling van het Oude Testament, de zogenaamde Septuaginta volgt, zo ook in de klank van de tekstwoorden. Daar wordt inderdaad op de plaatsen Gen. 10: 24. 11: 12. 1 Kron. 1: 24 tussen Arfaxad en Sala de naam Kaïnan gevonden, die wij in de Hebreeuwse grondtekst niet meer hebben. Of zij vóór de tijd, waartoe onze tegenwoordige bijbeluitgaven teruggaan, ook eens in de Hebreeuwse tekst hebben gestaan, of door de 70 vertalers is ingeschoven, kan niet meer met zekerheid worden beslist, toch zou die laatste opvatting de meer juiste kunnen zijn. Bij het grote aanzien dat die vertaling in de Oosterse kerk bezat, zou het dan verder mogelijk zijn dat de bijvoeging aan de tekst van Lukas is toegevoegd, om deze met die vertaling in overeenstemming te brengen.

37. De zoon van Mathusala, de zoon van Enoch, de zoon van Jared, de zoon van Malaleël, de zoon van Kaïnan.

37. De zoon van Mathusala, de zoon van Enoch, de zoon van Jared, de zoon van Malaleël, de zoon van Kaïnan.

38. De zoon van Enos, de zoon van Seth, de zoon van Adam, de zoon van God (Hand. 17: 28).

Dit is een wederopvatten van datgene waarmee het boek van het geslacht van de mensen in Gen. 5: 1 v. begint: "Toen God de mens schiep, maakte Hij hem naar de gelijkenis van God". Evenals de mens zijn afkomst onmiddellijk van God afleidt, uit wiens scheppende hand hij is voortgekomen, is ook de tweede Adam ten opzichte van Zijn menselijke afkomst Gods onmiddellijke Zoon (Hoofdstuk 1: 33); want de vleeswording van de Eengeborene van de Vader berust op een nieuwe goddelijke schepping in het sterfelijke menselijk geslacht, dat de gevolgen van de zonde draagt; deze vleeswording was echter ook niet mogelijk geweest, als niet de mens oorspronkelijk het evenbeeld van God in zich droeg. Met het woord: "Gij zijt Mijn geliefde Zoon" kan God een mens alleen daarom aanspreken, omdat het menselijk geslacht van Hem is uitgegaan. Al in deze samenhang kan de genealogie, die Lukas ons voorzegt, geen andere dan die van Maria zijn. "Voor het Joodse volk had de in MATTHEUS. 1: 1 vv. aangewezen betrekking van Jezus op de troon van David bijzonder gewicht, de voorstelling van de stamboom, verder dan Abraham, was voor Israël niet nodig. Voor de Christenen uit de heidenen was het daarentegen van gewicht om in het geslachtsregister van Jezus tevens de oorsprong van het menselijk geslacht te leren kennen, daarom tot Adam als de stamvader van het menselijk geslacht op te klimmen, op Jezus als het vrouwenzaad (Gen. 3: 15) te wijzen en Hem ook hierdoor als Heiland van de heidenen te verkondigen. Plaatsen wij

nu nog beide genealogieën, die van Mattheüs ter linker- en die van Lukas ter rechterhand, tot overzicht naast elkaar:

DAVID

Salomo. Nathan. Roboam. Mathatha. Abia. Maïnan. Asa. Meleas. Josafat. Eljakim. Joram. Jonan. Jozef. Juda. Simeon. Ozias. Matthat. Joatham. Jorim. Achaz. Eliëzer. Ezekias. Joses. Manasse. Er. Amon. Elmodam. Josias. Kosam. Addi. Jechonias. Melchi. Neri.

SELATHIEL

ZOROBABEL.

Abiud. Rhesa. Johannes.
Eljakim. Juda. Jozef.
Azor. Semeï. Mathathias.
Sadok. Maäth. Naggai.
Achim. Esli. Naüm.
Eliud. Amos. Mattathias.
Eleazar. Jozef. Janna.
Matthan. Melchi. Levi.
Jakob. Matthat. Heli
Jozef

JEZUS.

Wanneer nu hier onmiddellijk van David twee lijnen afstammen, aan de ene kant de koninklijke van Salomo, aan de andere de nevenlijn van zijn broeder Nathan, dan ligt al in Zach. 12: 12 een heenwijzing dat de beide lijnen diegene zouden zijn, waaruit de toekomstige Messias zou voortkomen. In Sealthiël en Zerubbabel komen vervolgens beide lijnen tezamen, in een gewichtig ontwikkelingspunt van de geschiedenis, dat op Christus, de waren leidsman uit Babel naar het land van de belofte heenwijst. Dit bij elkaar komen wordt herhaald, nadat beide lijnen weer uiteengelopen zijn, aan het slot in Jozef en Maria, opdat de belofte in 2 Sam. 7: 12 vv. nog volkomener zou worden verwezenlijkt. Het samenkomen gebeurt ook hier, evenals ten tijde van Sealthiël 3: 19) door het teniet gaan van Nathans lijn met een erfdochter, Maria, die in de andere lijn inhuwt, doordat Jozef haar tot vrouw neemt en nu haar vader Eli volgens genealogisch recht tot vader van haar echtgenoot wordt. Dit tenietgaan is zeker geen toeval, maar goddelijke beschikking, want nu moest de beloofde erfgenaam worden geboren, met wie de hele belofte haar vervulling bereikte.

38. De zoon van Enos, de zoon van Seth, de zoon van Adam, de zoon van God (Hand. 17: 28).

Dit is een wederopvatten van datgene waarmee het boek van het geslacht van de mensen in Gen. 5: 1 v. begint: "Toen God de mens schiep, maakte Hij hem naar de gelijkenis van God".

Evenals de mens zijn afkomst onmiddellijk van God afleidt, uit wiens scheppende hand hij is voortgekomen, is ook de tweede Adam ten opzichte van Zijn menselijke afkomst Gods onmiddellijke Zoon (Hoofdstuk 1: 33); want de vleeswording van de Eengeborene van de Vader berust op een nieuwe goddelijke schepping in het sterfelijke menselijk geslacht, dat de gevolgen van de zonde draagt; deze vleeswording was echter ook niet mogelijk geweest, als niet de mens oorspronkelijk het evenbeeld van God in zich droeg. Met het woord: "Gij zijt Mijn geliefde Zoon" kan God een mens alleen daarom aanspreken, omdat het menselijk geslacht van Hem is uitgegaan. Al in deze samenhang kan de genealogie, die Lukas ons voorzegt, geen andere dan die van Maria zijn. "Voor het Joodse volk had de in MATTHEUS. 1: 1 vv. aangewezen betrekking van Jezus op de troon van David bijzonder gewicht, de voorstelling van de stamboom, verder dan Abraham, was voor Israël niet nodig. Voor de Christenen uit de heidenen was het daarentegen van gewicht om in het geslachtsregister van Jezus tevens de oorsprong van het menselijk geslacht te leren kennen, daarom tot Adam als de stamvader van het menselijk geslacht op te klimmen, op Jezus als het vrouwenzaad (Gen. 3: 15) te wijzen en Hem ook hierdoor als Heiland van de heidenen te verkondigen. Plaatsen wij nu nog beide genealogieën, die van Mattheüs ter linker- en die van Lukas ter rechterhand, tot overzicht naast elkaar:

DAVID

Salomo. Nathan. Roboam. Mathatha. Abia. Maïnan. Asa. Meleas. Josafat. Eljakim. Joram. Jonan. Jozef. Juda. Simeon. Ozias. Matthat. Joatham. Jorim. Achaz. Eliëzer. Ezekias. Joses. Manasse. Er. Amon. Elmodam. Josias. Kosam. Addi. Jechonias. Melchi. Neri. (N. N. dochter).

SELATHIEL

ZOROBABEL.

Abiud. Rhesa. Johannes.
Eljakim. Juda. Jozef.
Azor. Semeï. Mathathias.
Sadok. Maäth. Naggai.
Achim. Esli. Naüm.
Eliud. Amos. Mattathias.
Eleazar. Jozef. Janna.
Matthan. Melchi. Levi.
Jakob. Matthat. Heli
Jozef

JEZUS.

Wanneer nu hier onmiddellijk van David twee lijnen afstammen, aan de ene kant de koninklijke van Salomo, aan de andere de nevenlijn van zijn broeder Nathan, dan ligt al in Zach. 12: 12 een heen wijzing dat de beide lijnen diegene zouden zijn, waaruit de toekomstige

Messias zou voortkomen. In Sealthiël en Zerubbabel komen vervolgens beide lijnen tezamen, in een gewichtig ontwikkelingspunt van de geschiedenis, dat op Christus, de waren leidsman uit Babel naar het land van de belofte heen wijst. Dit bij elkaar komen wordt herhaald, nadat beide lijnen weer uiteengelopen zijn, aan het slot in Jozef en Maria, opdat de belofte in 2 Sam. 7: 12 vv. nog volkomener zou worden verwezenlijkt. Het samenkomen gebeurt ook hier, evenals ten tijde van Sealthiël 3: 19) door het teniet gaan van Nathans lijn met een erfdochter, Maria, die in de andere lijn inhuwt, doordat Jozef haar tot vrouw neemt en nu haar vader Eli volgens genealogisch recht tot vader van haar echtgenoot wordt. Dit tenietgaan is zeker geen toeval, maar goddelijke beschikking, want nu moest de beloofde erfgenaam worden geboren, met wie de hele belofte haar vervulling bereikte.

HOOFDSTUK 4

JEZUS WORDT VERZOCHT, PREDIKT EN DOET WONDEREN

III. Vs. 1-13 (zie ook). In onmiddellijke aansluiting aan de geschiedenis van Jezus' doop in de eerste afdeling van dit gedeelte van de evangelische geschiedenis volgt nu op het tussen ingevoegde geslachtregister in de 2e afdeling en zich ook aan deze aan de inwendige samenhang nauw aansluitend, in de 3e afdeling de geschiedenis van de verzoeking door de duivel. Lukas zet als een schilder de drie verzoekingen als tableaus naast elkaar, terwijl hij ze met een eenvoudig "en" verbindt en laat op de eerste dadelijk de derde volgen, zodat de tweede eerst het laatst wordt genoemd. Door deze rangschikking treedt eerst het lichamelijke, vervolgens het burgerlijke en ten slotte het godsdienstige leven op de voorgrond. Mattheüs deed daarentegen als een geschiedschrijver en hield zich nauwkeurig aan de tijdsorde, die ook in de drie hoofdpunten van de geschiedkundige ontwikkeling van de zonde in het menselijk geslacht volgens het getal 666 in Openbaring . 13: 18 voorkomt.

1. En Jezus, vol van de Heilige Geest, dus niet uit eigen aandrang (menselijke begeerte zou Hem nooit hebben gedreven, dadelijk met leren te beginnen), keerde weer van de Jordaan, waar Hij bij Johannes was geweest (Hoofdstuk 3: 21) en werd door de Geest geleid in de woestijn Quarantania.

2. En werd daar veertig dagen verzocht door de duivel a) en at helemaal niet in die dagen en toen deze geëindigd waren, had Hij honger, terwijl Hij in die dagen zelf de pijniging van de honger niet had gevoeld.

a) Ex. 34: 28. 1 Kon. 19: 8.

De Heere moest niet heengaan in het blij gevoel de Zoon van God, de met de Heilige Geest zonder mate vervulde te zijn, die over de jammer, die de zonde op aarde bereid heeft, kon heenstappen en slechts van boven reddende levensstromen in de zielen had neer te zenden. Hij is in de doop tot Middelaar en Hogepriester van de mensen gewijd, heeft Zich geplaatst onder de last die Hij als het Lam van God moet dragen en moet nu dat werk in Zich verwerken en het Zich eigen maken.

Vrijwillig had Hij Zich aangeboden om alle gerechtigheid te vervullen en de Vader had er Zijn heilig zegel op gedrukt. Maar wat een oneindige onderneming was het dit inderdaad en in waarheid onder de zondige mensen te volbrengen! Tot die aanvang kon Hij onmogelijk komen zonder vooraf nog eens in de stilte voor Zijn Vader tot Zichzelf te komen, het hele gewicht van het werk te overwegen, de strijd vooraf in de Geest door te strijden. Hij wijst ons aan hoe weinig zelfs de volheid van de Geest recht geeft om zich onvoorbereid aan een groot werk te begeven en zich op de ingevingen van het ogenblik te verlaten.

Volgens Lukas en Markus was Jezus gedurende al die tijd onophoudelijk door aanvallen gekweld. Zijn inwendige werkzaamheid, als Hij over het werk, dat Hem te doen stond voor Israël en de gehele wereld, nadacht (in het eerste opzicht vooral op grond van

Deuteronomium, waaruit Hij ook in vs. 4, 8 en 12 Zijn wapens tegen de verzoeker ontleende) werd door vreemde influisteringen, die tegenovergesteld waren aan de heilige gedachten, waarmee Hij vervuld was, tegengestaan. Bij Mattheüs is deze duistere werkzaamheid van de vijand, waardoor de laatste verschijning werd voorbereid, niet vermeld.

Het wordt de duivel toegestaan te verzoeken, door allerlei proefnemingen de toegangen op te sporen tot de vaste burcht van de Mensenzoon, zijn ladders aan te leggen en te zien of de burcht ergens zwak verdedigd is en met storm kan worden genomen, of door list overrompeld

3. En de duivel, die dit tijdpunt, waarop het uitgeputte lichaam zich geheel machteloos voelde, had afgewacht om een beslissende aanval te doen, zei tot Hem: Als Gij Gods Zoon zijt, waartoe Gij toch bij Uw doop uitdrukkelijk bent verklaard (Hoofdstuk 3: 22), zeg tot deze steen, die ik U hier toon, dat hij brood wordt.

4. En Jezus antwoordde hem: Er is (Deut. 8: 3) geschreven dat de mens bij brood alleen niet zal leven, maar bij elk woord van God (de weglating van de woorden dat de mond van God uitgaat moet aan de woorden in Christus mond de pregnanten vorm geven van een vast besloten wil).

Evenals bij de eerste verleiding op aarde de duivel bij Eva het woord van God uitlokte, zo grijpt hij hier het woord van de Vader aan: "Gij zijt Mijn geliefde Zoon" en tornt daaraan. De verzoeking is zeer listig. Hij wil de Heiland niet bewegen tot twijfel aan het woord van God, maar Hem integendeel dringen tot een bewijs dat Hij Zich aan dat woord vasthoudt

Welk kwaad zou er ook geweest zijn in datgene waartoe de duivel Hem aanzette, zo schijnt het. Waarom had de Heere Zijn wondermacht, die Hij later voor anderen gebruikte, niet voor Zichzelf mogen aanwenden? De zedenwet gebiedt niet de naaste meer te beminnen dan zichzelf. Maar als Jezus aan deze influistering gehoor had gegeven, had Hij toch de hoofdreden van Zijn aardse leven opgeheven, waaraan Hij Zich uit liefde had onderworpen. Hij zou Zijn staat als Mensenzoon hebben verloochend om Zijn staat als Gods Zoon vóór de tijd te openbaren en had de daad van Zijn menswording enigermate teruggenomen. Nu verklaart de Heere dat Hem nooit in Zijn aardsen loopbaan enige fysische noodzakelijkheid er toebrengen zou op grond van Zijn waardigheid als Zoon de ootmoedige vorm te verloochenen die Hij bij Zijn menswording had aangenomen. Hoewel Hij de Zoon is wil Hij toch gehoorzaam blijven zelfs tot in de zwakheid van de dood.

Bij de eerste mens was geen behoefte en bovendien bestond de terughouding van een uitdrukkelijk verbod van God. Hier is echter een behoefte aanwezig en er staat geen verbod in de weg; zo schijnt de behoefte tevens het volle recht te geven tot bevrediging. Juist op dat punt plaatst het woord van de verzoeker - en zeker sloot het Zoonschap van God, dat voor Jezus bij de doop plechtig was uitgesproken en waarvan het bewustzijn Hem nu ook doordringt, de mogelijkheid van dit wonder in, ja, hoe meer Hij Zich Gods Zoon mocht weten, des te groter scheen ook het recht te zijn om de behoefte van Zijn honger te bevredigen. Maar Jezus weet ook dat Zijn toestand van verzoeking voor Hem Zo weinig ten einde is, dat het integendeel op dit ogenblik eigenlijk aankomt op het goedmaken van de

eerste misstap van de mensen, van het verboden genot. Alleen daardoor kan Adams genieten van de verboden vrucht, als ook het morren van Israël over het hemelse manna weer worden goed gemaakt, dat Hij tegenover die vroegere dwaling Zich geheel en al weer in het woord van Gods mond terugplaatst en van deze levendmakende adem, waaraan de mens zijn bestaan te danken heeft, ook de voortduring van zijn bestaan in de wereld verwacht.

Op de bruiloft te Kana doet later de Heere, zonder dat enige smart van het lijden om hulp riep, maar Hij vreugde uit de rijkdom van heilige liefde wilde verspreiden, werkelijk hetzelfde dat Hij hier weigerde en beloofde door zo'n teken: ja, Ik zal de woestijn veranderen in een bloeiend veld, maar op zijn tijd; en de weg daartoe is afzien van zelfzucht en van eigen welzijn, ontlediging van Mijzelf en verloochening tot in de dood.

Arm zijn, hongeren, misschien in de eigenlijke zin van het woord, of op andere wijze in allerlei moeilijke omstandigheden te moeten leven, misschien in een moeilijk beroep, waarin loon en erkenning in geen verhouding staan tot moeite en zelfverloochening die het mee brengt, of in een ongelukkig huwelijk, of in steeds nutteloze strijd te moeten leven, in ellende het leven te moeten voortslepen en zijn krachten tevergeefs te moeten verspillen - dat is geen aangenaam lot. Dat heeft al bij velen de verzoeker aangegrepen en gesproken: moet dat in een eeuwigheid zo voortgaan? Wilt u uithouden wat niet uit te houden is en u met de hemelse Vader troosten? Draag het niet langer, u hebt het lang genoeg gedragen; werp het af; op deze en die manier kunt u zichzelf toch helpen. Het kost u maar één besluit, neem het; maar één woord spreek het; maar één stap doe die - en uw ellende is opeens ten einde; van vertrouwen op God en van geloof kan onder zodanige omstandigheden toch geen mens leven. " Velen hebben weerstaan, maar velen ook niet, velen hebben gedaan wat zij nooit zullen kunnen rechtvaardigen voor God; zij hebben het verbond met God gebroken en aan de raad van de duivel gehoor gegeven, of hebben door ontevredenheid, bitterheid, klein geloof en weerspannigheid zich van de zegen van het kruis beroofd.

5. En toen de duivel Hem geleid had op een hoge berg toonde hij hem al de koninkrijken van de wereld in een ogenblik (1 Kor. 15: 2).

6. En de duivel zei tot Hem: Ik zal u al deze macht, de macht over alle rijken van de wereld en de heerlijkheid van die koninkrijken, de opperheerschappij over die alle geven; want zij, de heerlijkheid van de koningen die nu in dezerijken heersen, is mij overgegeven en ik geef ze aan wie ik ook wil (2 Kor. 4: 4. Openbaring . 13: 2).

7. Als Gij dan mij huldigt en voor mij zal neervallen en mij aanbidden, dan zal alles het Uwe zijn.

8. En Jezus antwoordde: Ga weg van Mij, Satan! Want er is in Deut. 6: 13 geschreven: a) Gij zult de Heere, uw God aanbidden en Hem alleen dienen.

a)Deut. 10: 20. 1 Sam. 7: 3.

De belofte die de verzoeker de Heere hier doet is evenals de voorwaarde die hij Hem stelt, vaak te grof verklaard, dan dat een zodanige van zo'n slimme geest zou hebben kunnen uitgaan. Maar als mens behoorde Jezus tot het gebied dat aan de satan was overgegeven en kon Hij, zoals het scheen, de opvolging in de wereldheerschappij, waartoe Hij geroepen was, slechts aanvaarden wanneer de satan zelf Hem zijn rijk toedeelde, anders werd het een strijd op dood en leven, waarbij de Heere niets dan smaad en vervolging, armoede en ellende, nood en schade, ja voor Zichzelf zowel als voor Zijn gemeente uitwendige vernietiging en ondergang te wachten had. Tegen die te strijden, die de wereld sinds vier eeuwen in bezit had en over alle helse en menselijke machten gebied voerde, om die ook in bezit te houden, de wereld te veroveren, alleen door het middel van geestelijke inwerking op de zielen, wanneer eerst de een na de ander op de zo langzame weg van inwendige heiligmaking moet worden gewoonten en dan weer de aan elkaar voeging van de gewonnen zielen tot een gemeente, dat een arbeid is van grote moeite en die gedurende duizenden jaren slechts gaandeweg en sober voortgang maakt - dat was toch een veel moeilijkere strijd, dan wanneer een koning met tienduizend een andere met twintigduizend zal tegemoet gaan (Hoofdstuk 14: 31) en zeker een opdracht van die aard als de Griekse sage aan Sisyphus in de onderwereld toeschreef. In werkelijkheid zal dan ook de Heiland, die tegenover de verzoeker van alle uitwendige politieke middelen is beroofd en de in Joh. 18: 36 en Luk. 24: 26 uitgesproken grondstellingen tot oprichting van Zijn rijk heeft verkoren, volgens de aanwijzingen van de Schrift een drieduizend tal van jaren nodig hebben voordat Hij het doel bereikt, dat in 1 Kor. 15: 25 vv. is genoemd. En tot Zijn moeilijke arbeid, waaraan Hij Zich heeft onderworpen, behoort niet alleen wat Hij in de dagen van Zijn vleeswording persoonlijk gedaan en geleden heeft, maar ook wat Hij van de geschiedenis van de apostelen tot het einde van de in de Openbaring medegedeelde toekomst van de hemel moet volbrengen en in de leden van Zijn lichaam, de kerk, moet ondergaan. Hoewel minder omwille van Hem, alhoewel het kruislijden voor ons verstand veel te diep is dan dat wij het in zijn hele zwaarte enigszins zouden kunnen begrijpen, dan toch zeker omwille van de Zijnen had het zeker voor de Heere een verzoeking kunnen zijn. Denk slechts aan het martelaarslijden in de tijd van de apostelen en dan aan de tijd van de anti-christ, als wij nog afzien van de tijden die daar tussen liggen, wat wij hebben vernomen en wat wij uit duistere voorstellingen kunnen opmaken. Zeker aanlokkelijk was het de aanbiedingen van de vrede van de vorst van deze wereld aan te nemen en tot een vergelijk met hem over te gaan onder beding de wereld, wanneer Hij die eens in bezit had, met geestelijke zegen in hemelse goederen te zegenen. Was eenmaal door Zijn zelfontlediging de mogelijkheid van de verzoeking op menselijke wijze ontstaan, dan moest Hij ook voor een verzoeking (maar niet die van binnen ontstond, maar van buiten werd aangebracht) toegankelijk zijn, zoals die ons allen overkomt, om met de wereld en haar vorst te onderhandelen, om ons zelf en anderen zware strijd en zoveel schijnbaar vruchteloze arbeid te besparen. "Alles in de wereld verzwaarde ontzaglijk de vervulling van Christus' roeping en was wel geschikt om ieder zintuig, dat niet geheel helder was, te verblinden: moet ik niet, zoals het nu eenmaal in de wereld is, wanneer ik het doel wil bereiken, tot heil van de wereld zelf, naar middelen grijpen die ik anders nooit zou hebben aangegrepen?" Wat de Evangelist bewogen heeft de derde verzoeking op de tweede te plaatsen en daarentegen met de tweede van de drie verzoekingen te besluiten, kan niet beslist worden aangewezen. Zeker heeft hij in zo verre daartoe recht, als de tweede en derde verzoeking met elkaar verwant zijn en het hier in het algemeen meer te doen is om de wereldheerschappij, nadat het bij de eerste meer het

koningschap over Israël gold. Met het laatste was het ten tijde dat Lukas zijn evangelie schreef eigenlijk gedaan, daarentegen stond het eerste op de voorgrond; daarop vestigt hij dan eerst zijn blik, om ten slotte nog aan het andere te denken. - Men moet niet denken dat de woorden van de satan: "Ik zal u al deze macht en de heerlijkheid van die koninkrijken geven, want zij is mij overgegeven en ik geef ze aan wie ik ook wil" niets dan een renomistische leugen zouden zijn, die alle schijn van werkelijkheid mist. Dit kan daarom niet zijn, omdat door dit aan te nemen de verzoekende kracht van de woorden geheel zou wegvallen. De Schrift stemt ook geheel overeen met de uitspraak van de duivel over zijn rijk, omdat zij steeds vasthoudt dat de tegenpartijder uit het hem overgegeven rijk niet met geweld wordt uitgezet, maar daarover binnen bepaalde grenzen zo lang vrij beslist, totdat hij op de weg van zedelijke beslissing overwonnen zal zijn. Jezus zal dus wat hij van Zijn rijk zegt, toegeven, zoals Hij hem dan ook niet zonder reden zo vaak de vorst van deze wereld heeft genoemd; nog meer, de wijze, waarop hij de hele heerlijkheid van de wereld toont, is het onmiddellijk bewijs dat hij van zijn macht niet te veel zegt. Wij moeten ons dus voorstellen dat Jezus van de wereldmacht van de satan op dit ogenblik een zo overweldigende indruk moest hebben, als later niet weer; maar daarom ook dat Hij zelf ten opzichte van de uitwendige zaken in de wereld onder de macht van deze vorst van de wereld gesteld was. Pas dan als men hierover duidelijke begrippen heeft gevormd wordt men gewaar dat hier de verzoeking haar toppunt bereikt. Men moet hier nog bij nemen dat het overgeven van de wereld, dat aan Jezus wordt toegezegd, zo moet worden begrepen dat Jezus dan naar eigen wil daarmee kon handelen: zo wordt het doel voorgesteld als geheel hetzelfde, dat Jezus Zich als het Zijn heeft gesteld. En wat de aanleiding betreft mag niet worden voorbijgezien dat de duivel een erkenning verlangt, die, wanneer men alleen kijkt naar de verhouding van macht tussen hem en Jezus, niet overdreven schijnt te zijn, in zoverre Jezus toch is ingegaan in de ordening van de wereld die aan de satan is overgegeven en zich aan deze zonder voorbehoud heeft onderworpen. De verhouding tussen wat de duivel voorstelt en wat Jezus ten uitvoer brengt, komt dus zo voor dat het doel van Jezus’ zijn in de wereld onaangeroerd blijft. Hij ontvangt op beide wegen de heerschappij over de rijken van de wereld, alleen aanvaardt Hij deze heerschappij wanneer Hij aan de voorwaarde, door de satan gesteld, voldoet, dadelijk, terwijl die Hem op de weg, die Hij Zich kiest, pas aan het einde van de hele ontwikkeling ten deel wordt. Eindelijk moet men hier nog bij bedenken dat het een algemene menselijke opvatting is, niet alleen van de slechten, maar ook van de beteren, dat in het groot en in het algemeen niemand kan werken, wie niet krachten van de wereld ten dienste staan, dat ten minste de noodzakelijke veronderstelling van zo’n werkzaamheid deze moet zijn dat de grote machten van de wereld niet tegenover zo’n werkzaamheid moeten staan. - Juist op die grondstelling rust bijvoorbeeld begin en einde van een Staatskerk. - Jezus zelf is echter geen ogenblik onbeslist. Hem is het volkomen helder dat de beste bedoelingen en heiligste voornemens niets betekenen, maar integendeel in hun kiem worden bedorven, zodra voor het rijk van de Geest dat Hij wil stichten, macht en geweld en de daarop rustende heerlijkheid als iets zelfstandigs en noodzakelijks (want dat is de zin van de verlangde aanbidding) moet worden erkend. Hij weet het, dat zodra zo’n buigen voor de macht en het geweld van de machten van de wereld heeft plaats gehad, zelfs de Heilige Geest die misstap, die plaats had, niet weer goed kan maken, dus juist daarom alles wat er goeds en schoons tot hiertoe in de wereld was, weer is opgelost en vernietigd, omdat het tot hiertoe nog aan niemand was gegeven, die grond, die hem de verzoeker ten dienste stelt, voor zijn werken in de wereld te kunnen ontberen. Zeker kan het

Hem niet verborgen zijn dat, zodra Hij de aangeboden voorwaarde van Zich wijst, Hij niet alleen geen ondersteuning van de kant van de wereldmachten voor Zijn werk had te wachten, maar Hij ook rekenen moest op de sterkste tegenstand van de kant van die macht, waaraan al het uitwendige van de wereld is overgegeven. Jezus kan de grote verlokking van de vorst van de wereld niet afwijzen zonder Zich tegen zijn hele dreigende macht te stellen en daarmee niet alleen voor Zich de zwaarste strijd op Zich te laden, maar ook de verantwoordelijkheid voor alle nood, alle verzoeking en gevaar, die voor de Zijnen uit deze beslissing moet ontstaan, op Zich te nemen. Desalniettemin bedenkt Jezus Zich geen ogenblik, maar houdt de verzoeker het Schriftwoord Deut. 6: 19 voor.

De Vader wil Zijn Zoon door het lijden van de dood tot een Heer en Christus maken, omdat Hij Hem uit de dood opwekt en aan Zijn rechterhand over alles plaatst. De duivel wijst Jezus een gemakkelijkere en geschiktere weg: zonder kruis wil hij Hem de hele wereld geven, alleen voor een voetval, voor een gering eerbewijs. En wie zou de winst er van hebben, als Jezus daaraan gehoor gaf? De duivel zou de winst hebben. Hij zou de man hebben, waarnaar hij nog tot op dit uur met smart zoekt, die hij tot de anti-christ zou kunnen maken, tot de mens van de zonde en tot het kind van het verderf, dat Satans troon bevestigde (2 Thessalonicenzen. 2: 3 vv.), want daarop lopen al zijn verzoekingen uit, om zijn rijk te bevestigen en afvalligen te maken.

Wanneer Christus - deze is de mening van de duivel bij de gevraagde aanbidding - hem maar een god en vorst van deze wereld (1 Kor. 10: 20) wilde laten blijven en niet de zonde, waarop zijn eigendomsrecht op de wereld zich grondt, wilde dragen en wegdragen, zo wilde hij Hem vrij laten gaan, ja Zijn bondgenoot zijn. Daarvoor zou de duivel niet hebben gevreesd, wanneer de Heiland Zich naar de geest van de tijd had geschikt en Zijn rijk met uitwendige macht en heerlijkheid had opgericht, hij zou dan toch de heer zijn gebleven, die de knechten van de zonde aanbidden.

De gedachte om zich met de geest van de wereld en met de wijze van de vorst van deze wereld te verenigen en met natuurlijke, aardse, vleselijke, door de zonde doortrokken middelen zich snel in het bezit van de uitgebreidste heerschappij te stellen, om die dan geestelijk te gebruiken en uit de hoogte van de troon van de wereldbeheersers, zoals die later te Rome schitterde, met de macht van een koninklijk voorbeeld, ja met koninklijke macht, gerechtigheid, verlichting, kennis, heilzame waarheid te verbreiden en dan uit het aardse rijk een hemels rijk te vormen, de aardse macht tot een geestelijke macht te verheerlijken - waarom zou die gedachte niet als verzoeking door de vorst van deze wereld, tot de heilige, onschuldige ziel van Jezus zijn gebracht? Vragen wij: komt bij onze plannen, uitzichten en fantasiebeelden van de toekomst, wanneer wij, hetgeen wij het ernstigst wensen (deze dit, die iets anders) eenmaal tot een schilderij ontwikkelen en wij ons voorstellen hoe wij zouden zijn en hoe wij zouden doen als die schildering werkelijkheid was, dringt dan de zonde niet in? Neemt dan het vlees geen aandeel daaraan? Wijzen wij dan alles af wat op ijdelheid, op hoogmoed, heerszucht, wat op eergierigheid rust?

De satan toont aan ieder van ons een heerlijkheid van de wereld en aan ieder juist die, waarop hij een bijzonder recht meent te hebben, waartoe hij een bijzondere begeerte heeft: aan de ene

geld en goed, aan een ander eer en een hoge plaats of een beroemde naam, aan een ander een aangenaam, rustig en zorgeloos levenslot, aan weer een ander glans, pracht, genot en verstrooiing. Daarbij wijst hij ook nog aan ieder een gemakkelijke weg om tot zijn doel te komen. Wanneer men maar het Christendom geheel ter zijde stelt, het geloof over boord werpt, het geweten verstomt, alles wat men tot hiertoe meende te moeten vrezen als een kindersprookje wil aanzien, dan zal men aan het doel van zijn wensen komen. "Neem afscheid van God en beproef het eens met mij!" zo luidt deze raad. Die naar zo’n raad hebben geluisterd, zijn wel niet meer in Gods huis, maar menigeen is misschien nog tegenwoordig, bij wie het op het punt van de beslissing is, menigeen wiens geloof en wiens eerbied voor Gods gebod nog maar aan een dun draadje hangt, omdat hij aan de verzoeker macht gelaten heeft, over wie het oordeel van de verharding al in aantocht is, omdat hij de Heilige Geest al te lang moedwillig heeft tegengestaan, de waarschuwende stem van zijn geweten te vaak tot zwijgen heeft gebracht, de hand van de ontfermende God, die naar hem greep, al te vaak heeft teruggestoten. Maar nog is het tijd om aan de strikken van de duisternis te ontkomen.

9. En, om hier nog te denken aan een verzoeking die lijkt op de zo-even medegedeelde, maar die daaraan voorafging, hij leidde Hem naar Jeruzalem en stelde Hem op de tinne van de tempel en zei tot Hem: Als Gij de Zoon van God bent, werp uzelf van hier neerwaarts:

10. Want er is in Ps. 91: 11 geschreven dat Hij Zijn engelen door U, ten opzichte van U bevelen zal, dat zij U bewaren zullen;

11. En dat zij U op de handen nemen zullen, zodat Gij Uw voet niet te eniger tijd aan een steen stoot.

12. En Jezus antwoordde: Er is daarentegen in Deut. 6: 16 gezegd: Gij zult de Heere, uw God, niet verzoeken.

In het woord van de duivel: "Als Gij Gods Zoon bent, werp Uzelf van hier neerwaarts, " is wel geen theologisch, maar wel een logisch verband. Wie Gods Zoon is in de volle zin van het woord, die moet van de hemel gekomen zijn; deze hemelse oorsprong ziet men Hem echter niet aan, want Hij is in al het uiterlijke aan de overige mensen gelijk; toch is het geloof in Zijn hemelse oorsprong de noodzakelijke grondsteen voor alles wat Hij in de wereld kan en wil werken en daarom moet dat geloof worden opgewekt. Wanneer nu Jezus Zich van de tinne van de tempels neerliet en goed bewaard beneden kwam, dan was dat een zicht- en tastbaar bewijs van Zijn Zoonschap van God, van Zijn hemelse afkomst en dat was de allerkrachtigste inleiding van Zijn goddelijke werkzaamheid. De duivel probeert hierop zijn raad, die al op zichzelf een heilige schijn heeft, aan te bevelen door een beroep op de goddelijke belofte van de 91ste Psalm. In die belofte is echter ten opzichte van de toegezegde wonderbare bescherming een beperking: "dat zij u bewaren in al uw wegen" en deze beperking besluit in zich dat hij, die zich op de goddelijke bewaring wil verlaten, zeker moet zijn dat de wegen waarvoor hij de bescherming verwacht, werkelijk ook zijn wegen, de hem aangewezen en bevolen wegen zijn en niet misschien andere die hem zijn verboden. De duivel laat die beperking weg en maakt door zo’n verminking het woord tot een hulpmiddel van de verleiding. De hoofdvraag voor Jezus, of de weg, die de verzoeker Hem wijst, de juiste

is, beslist deze plaats niet; daarom laat Hij ze op haar plaats. Hij weet echter uit een ander Schriftwoord dat die weg de Hem aangewezene niet is, niet de Zijne en dus die belofte hier niet kan worden toegepast.

Hij laat het woord uit de Psalm wel gelden, maar Hij laat dat schitteren in het licht van een ander tekstwoord, zodat men wel ziet dat de engelen niet geroepen zijn, om de vermetele luchtsprongen van de mensen te beschermen; zij kunnen toch geen twee heren dienen en zo kunnen zij ons dan alleen behoeden wanneer deze hun dienst, die zij betonen, ook een dienen is van God, wanneer zij ons op Gods wegen vinden. Men ziet: evenals niemand kan zeggen Jezus de Heere te zijn dan door de Heilige Geest, dan kan ook niemand de Schrift juist gebruiken dan door de Heilige Geest.

Toen later Christus in het uitoefenen van Zijn ambt in gevaar geraakte, toen zij Hem van de steilte te Nazareth wilden afstorten, of in de voorhof van de tempel wilden stenigen, of toen het er om te doen was, niet de vleselijk gezinde menigte tot bijgelovige verwondering op te wekken, maar de beangstigde discipelen op de stormachtige zee te redden en te sterken, toen vertrouwde Hij op de bescherming van de dragende engelen en Hij vertrouwde daarop niet tevergeefs. En nadat Hij Zijn genezende wonderen zo veel mogelijk steeds had verborgen nam Hij het eindelijk aan, dat Hem, de Zoon van David, toen Hij op het dier van de vrede Zijn intocht hield, het Hosanna werd toegeroepen, dat Hij niet door het afspringen van de tinne van de tempel wilde veroveren.

De verzoeker heeft de door hem aangehaalde tekst zo veranderd, alsof die op de Zoon van God doelde in de hoogste zin. Ja - met weglating van de woorden "op alle uw wegen", alsof die bij Hem, de Zoon van God, helemaal niet toe te passen waren - in uitsluitende zin. Nu verandert Jezus de door hem aangehaalde tekst zo, als gold die inzonderheid, ja uitsluitend de duivel, omdat Hij het: "U zult de Heere, uw God niet verzoeken" in het enkelvoud omzet: "U zult enz. " Deze ootmoedige verdediging van Zijn heilige roeping wordt nu als vanzelf tot een allerscherpste aanval op de satan: "U, satan! moet ophouden met de misdaad, die u pleegt, met uw verzoeken van de Heilige van God! Deze is dan ook nu ontmaskerd en moet zijn verdere verzoeking, als degene die hij is, doen plaats hebben zonder dat hij zich langer zou kunnen verbergen 4: 3). Al het verzoeken van God gaat uit van de twijfel en bestaat in een willekeurig en eigenmachtig middel, om van de twijfel verlost te zijn. In de Hem aangeraden handelwijze nu lag voor Jezus de twijfel of God Hem de erkenning van Zijn Zoonschap van God onder het volk, waarop Hij moest werken, op de gewonen en juiste weg, die over de aarde leidt, zou kunnen verschaffen, of dat niet integendeel God als het ware moet worden geborgen en tot een buitengewoon wonderbaar ingrijpen gelegenheid moet worden gegeven. Zo duidelijk als het echter de Heere voor ogen staat, hoe vrij de weg zou zijn, wanneer Hij de erkenning van Zijn goddelijke waardigheid probeerde te verkrijgen op de baan van de ontwikkeling, die zich streng aan het aardse en natuurlijke aansloot, zo besluit Hij evenwel voor de langzame en moeilijke weg, waarop Hij Zijn goddelijke eer niet als een door aan Zich trekt, maar Zich daarvan in zoverre ontledigt, dat zij in de grootst denkbare smaad wordt gedompeld, opdat Hij ze daarna te zekerder en zegenrijker mocht bezitten; ja aan het kruis nog, als door de mond van de spotters de duivel riep: "Als Gij Gods Zoon zijt, kom af van het kruis!" heeft Hij de gehoorzaamheid aan de Vader en de liefde tot ons, zondaren, de nagels

laten zijn die Hem aan het kruis vast hielden. Had Jezus Zich laten verleiden, de tussenkomst van de Almacht te willen tot redding uit eigen gevaar, waarin Hij Zich niet in de dienst van het goede had begeven, dan had Hij God in de noodzakelijkheid gebracht, om Hem of de hulp te weigeren en zo een scheiding tussen Vader en Zoon te bewerken, of, al was het slechts voor een ogenblik, Zijn almacht van Zijn heiligheid af te scheiden, hetgeen een tweespalt in de elementen van Zijn natuur gebracht zou hebben, Zijn wezen vernietigd zou hebben; in beide gevallen was het met Jezus, ja men zou kunnen zeggen, met God gedaan geweest.

Aanzien, eer, lof, wie zou daarvoor niet gevoelig zijn? Er zijn mensen die al hun evenmensen verachten, maar niet hun lof en ere; men zou verwachten dat zij door de lof van zo verachtelijk en door hen werkelijk veracht gepeupel, zich geminacht zouden voelen; maar nee, zij voelen er zich door verheven. Het is zoet vereerd te worden en in het dwarrelend slof te wandelen vindt men zeer schoon, wanneer het slechts plaats heeft onder de lof van de stofbewoners. Ach, hoe ijdel is de mens, hoe groots en hoogmoedig - en zo verootmoedigend als het is, zo vernietigend is het deze vraag nutteloos te doen: ik zou wel willen weten, of behalve die Ene, die alle engelen loven, nog iemand ooit op aarde is geweest of komt die in dit opzicht zonder verwijt door het leven en tot het graf gaat?

Hoe menigeen is er onder ons, die bij de verzoeking van Christus, om Zich van de tinne van de tempel te werpen in vertrouwen op de bescherming van de engelen, zeggen moet: hier is die verzoeking beschreven, die over mij is gekomen en die mij ten val heeft gebracht. Hij meende zich iets te mogen toe-eigenen, achtte zijn vroomheid zo goed gegrondvest, zijn Christelijke grondstellingen zo vast, dat hij niet twijfelde zichzelf geheel in de hand te hebben, zodat hij zich ook vrijer kon bewegen dan hij tot hiertoe gewoon was, of hem tot hiertoe was toegestaan. Hij was van mening dat zaken, die misschien een ander ten verderve konden worden, als het lezen van goddeloze boeken, de omgang met slecht gezelschap, de bereiking van een geoorloofd doel met ongeoorloofde middelen, een lichtzinnig uur, een enkele keer mee doen aan tot hiertoe ontbeerde vrolijkheid, een eerste en enige stap op de steile weg van de zonde, voor hem zonder gevaar was. En nu naderde de verzoeker en bood een hand en zei: "Zou u altijd zo benauwd zijn, altijd elke weg versmaden die niet alledaags is? Zou uw leven zo in stilte voorbijgaan? Zult u alleen dat eeuwig eentonige nooit moe worden? Zullen alle anderen u voorgaan en u slechts moeten toezien, wanneer het leidt tot eer, tot genot of vermaak? Waag het: eenmaal is geen maal. God is lankmoedig en u zult nog altijd zo veel waarde in Zijn ogen hebben, dat Hij niet dadelijk de hand van u zal aftrekken. " U hebt aan die stem gehoor gegeven en hebt het gewaagd en nadat u de eerste stap gedaan had was er geen ophouden meer, het is in de diepte gegaan en nu misschien ligt u verpletterd - geluk, eer, geloof en vrede, alles is tot puin geworden; in ieder geval hebt u een val gedaan die u nooit meer geheel kunt uitwissen.

13. En toen de duivel alle verzoeking beëindigd had, die hij naar Gods raad aan het hoofd van de nieuwe mensheid zou aandoen (Ezechiël. 32: 32. "Re 13: 18"), week hij van Hem voor een tijd, namelijk tot de tweede hoofdaanval in de dagen van het lijden en wel toen door alle verschrikkingen van de dood.

De woorden zouden kunnen betekenen: "tot aan een gunstig ogenblik. " De satan verwacht dus weer een bijzondere gelegenheid, een evenzo geschikt tijdpunt als dat in vs. 1. vv. Deze zo nadrukkelijk aangekondigde strijd kan slechts die van Gethsemané zijn. "Dit is het uur van de duisternis", zegt Jezus daar (Hoofdstuk 22: 53) en onmiddellijk te voren had Hij gezegd (Joh. 14: 30): "De overste van deze wereld komt". Toen vond de satan inderdaad in de ziel van Jezus een aanknopingspunt. Zoals hij in de woestijn het gemoed, dat nog geen levenservaring had, door de hoop op schitterend gevolg en de bekoorlijkheid van genot meende te kunnen verblinden, zo probeerde Hij hem in Gethsemane te overweldigen door het schrikbeeld van de dreigende marteldood. Juist deze zijn de twee machtige hefbomen, waardoor hij de mensen uit de wegen van God uitlicht: lust tot genot, vrees voor smart.

VI. Vs. 14-31. (zie ook). Bij MATTHEUS. 4: 11 is aangegeven welke gebeurtenissen uit het evangelie van Johannes hier moeten worden ingelast, voordat het tot die werkzaamheid van Christus kwam die bij de beide eerste Evangelisten als ook bij Lukas onmiddellijk met de geschiedenis van de verzoeking door de duivel zijn verbonden. Dit is de werkzaamheid van de Heere in Galilea, die gedurende 10 maanden onafgebroken is voortgezet, onderbroken door enkele bezoeken aan Jeruzalem. Na een voorlopig algemeen overzicht over het begin van de werkzaamheid in Galilea en het gevolg daarvan, dat zo gunstig scheen, bericht de Evangelist hoe Jezus Zijn werkzaamheid eerst ten dienste van Zijn vaderstad wilde doen plaats hebben, in een prediking over de beste tekst die de Vader Hem liet vinden, Zich aan de bewoners van Nazareth voorstelde als de Gezalfde van God, die het aangename jaar van de Heere verkondigde en door Zijn aangename woorden bewondering opwekte. Zij verstikten echter snel weer de goede indruk door nietig kritiseren van Zijn afkomst en door kleingeestige gevoeligheid over de wonderen waardoor Hij Kapérnaüm boven hen had voorgetrokken. Toen Jezus hen waarschuwde de zaligheid niet te versmaden zoals de tijdgenoten van Elia en Elia, deed dit hun hoon geheel losbarsten, dat Hij hen met de afvalligen van de oude tijd en Zichzelf daarentegen met die profeten vergeleek. Zich onttrekkend aan hun poging tot moord verhuisde Hij nu naar Kapérnaüm en maakte Hij deze stad voortaan tot Zijn stad.

14. a) En Jezus keerde na het pinksterfeest van het jaar 28 na Christus, waarop Hij Zich te Jeruzalem had bevonden (Joh. 5), weer door de kracht van de Heilige Geest naar Galilea. Die deed Hem ook erkennen dat Hij nu en wel in een bepaald gedeelte van het Joodse land, Zijn zelfstandige werkzaamheid moest openen. En het gerucht van Hem ging dadelijk na Zijn eerste werkzaamheid (MATTHEUS. 4: 23 vv.) uit van Kapernaüm (vs. 31) door het hele omliggende land.

a) Joh. 4: 43. Hand. 10: 37.

De drie eerste Evangelisten maken allen in de voorstelling van Jezus leven een grote sprong, als zij op Zijn doop en de verzoeking dadelijk Zijn openbare werkzaamheid in Galilea laten volgen; maar zij geven ook, doordat zij deze werkzaamheid eerst van de tijd dateren, dat Johannes in de gevangenis was gezet (MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14 vgl. Luk. 3: 19 vv.), duidelijk genoeg te kennen dat die niet zo onmiddellijk gevolgd is op die beide nauw samenhangende gebeurtenissen, maar dat er een geruime tijd tussen heeft gelegen. Nadat Jezus Zijn doop had ontvangen en zo tot de Christus van de Heere geworden is en nadat Hij

door Zijne drievoudige overwinning over de verzoeking van de duivel de grond gelegd heeft tot Zijn werk als Heiland, willen de Synoptici Hem dadelijk voorstellen in Zijn bijzondere werkzaamheid, zonder de invloed van het aanzijn van de Doper. Daarom moesten zij de hele tijd, waarin zo’n werkzaamheid nog niet mogelijk was, omdat Johannes zijn loop nog niet geëindigd had, ter zijde laten. Zij onderwerpen zich daardoor aan die rangschikking, die de mondelinge prediking van de apostelen van Christus Jezus nu eenmaal had aangenomen; want volgens de uitdrukkelijke getuigenis van Petrus in Hand. 10: 36 vv. was de Evangelische boodschap of de verkondiging van de vrede door Jezus Christus "beginnend van Galilea na de doop, die Johannes predikte". Wanneer nu Johannes in zijn evangelie, dat hij na de drie eerste geschreven heeft, het er duidelijk op heeft toegelegd de openingen aan te vullen, die zij hebben gelaten, dan hebben wij deze aanvulling duidelijk voor ons in Joh. 1: 19-5: 47 Want in Joh. 1: 15 wordt uitdrukkelijk gelet op de getuigenis van de Doper in MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 7. Luk. 3: 16, en Joh. 6: 1 vv. grijpt in de Galilese werkzaamheid van Christus en met wederopvatting en verdere uitvoering van de geschiedenis in MATTHEUS. 14: 13 vv. Mark. 6: 30 vv. en Luk. 9: 10 vv. , zodat de Evangelist met de zo bepaalde afscheiding van het vroeger en later ons geen twijfel heeft overgelaten. De hele afdeling Joh 1: 19-5: 47 moet gehouden worden voor aanvulling van de bij de Synoptici gelaten openingen, maar niet alleen de afdeling: Joh. 1: 19-4: 54 (vgl. bij MATTHEUS. 4: 17). Het zal ons integendeel later duidelijk worden dat het in Joh. 5: 1 onbekend gebleven "feest der Joden" nog voor de opening van de Galilese werkzaamheid van Christus valt. Over de beginselen van deze werkzaamheid geeft onze Evangelist in de eerste plaats een algemeen overzicht. Wanneer hij aanheft: "Jezus keerde weer door de kracht van de Geest naar Galilea" dan wijst bij daardoor zonder twijfel terug op Luk. 3: 21 en 4: 1. Daar kwam Jezus uit Nazareth en Galilea tot Johannes aan de Jordaan, om Zich door Hem te laten dopen en hier ging Hij al van hem weg in het volle bezit van de kracht van de Heilige Geest om in de verzoeking de overwinning op de duivel te behalen. Zo keert Hij nu daarheen weer terug, in twee opzichten een ander geworden, dan Hij uit Galilea was gekomen. Hij heeft de uitrusting ontvangen tot Zijn profetisch ambt, maar ook al de ware grond daartoe gelegd, omdat Hij alle valse wegen voor Zijn werk met volle beslistheid heeft afgewezen en Zich alleen op Gods wegen heeft geplaatst. Intussen wil de Evangelist, wanneer hij zo’n verbinding van gedachten volgt, daarmee geenszins ook zeggen dat de zaken chronologisch zo op elkaar gevolgd zouden zijn; integendeel laat hij in vs. 23 Jezus uitdrukkelijk gewagen aan grote dingen, die al door Hem in Kapérnaüm waren geschied en geeft daardoor te kennen dat tussen de gebeurtenissen van doop en verzoeking en het hier bedoelde terugkeren naar Galilea, waaraan het optreden in de Synagoge te Nazareth zich aansloot, een door hem leeg gelatene tussenruimte ligt, die hij volgens de hele bedoeling van zijn evangelie met opzet heeft overgeslagen. "Waar de Evangelisten naar de bedoelingen van hun keuze langere of kortere geschiedkundige delen voorbijgaan, geven zij daarover geen verklaringen en wijzen zij ook de leemten in hun berichten niet nader als zodanige aan, omdat volgens hun plan die ook eigenlijk geen leemten zijn. "

15. En, wat in de eerste plaats Zijn werkzaamheid als Leraar betreft, Hij onderwees in hun synagogen en werd door allen geprezen (vs. 32, 44).

Vers 14 loopt, zoals men ziet, vs. 15 voor, waarin eerst de eigenlijke oorzaak verklaard wordt van het gerucht dat in vs. 14 wordt genoemd. De door Hem gepredikte leer wekte verwonderlijk opzien en vond eerst bijval. Zijn woord op zichzelf, ook afgezien van de tekenen en wonderen waardoor Hij het bevestigde en waarvan later gesproken zal worden, werkte meteen op velen.

Een synagoge is een plaats van samenkomst, ook huis van het gebed door de Joden genoemd (Ne 10: 39). De Joden hadden na de Babylonische ballingschap zodanige vergaderplaatsen tot gemeenschappelijke godsdienst en tot voorlezing van de wet, zonder offerdienst, in alle steden van het heilige land, ook overal in de verstrooiing, vaak verscheidene (Hand. 9: 2; 13: 5 te Jeruzalem volgens de Talmud zelfs 460 of 480, waaronder de tempelsynagoge de voornaamste, als het ware de normaalsynagoge van het land was) minstens een (Hand. 13: 14; 14: 1; 17: 1, 10). Toch mogen daarmee niet verwisseld worden de plaatsen van het gebeds of oratoriën, meestal buiten de stad aan stromende wateren (Hand. 16: 13), terwijl de synagogen graag op hoger gelegen plaatsen werden opgericht. Behalve de sabbatten en feestdagen vergaderde men daar, ten minste in latere tijd, ook op Maandag en Dinsdag, de beide marktdagen van de week, als de landlieden de vruchten in de stad en hun onenigheden voor de rechtbank brachten (Hoofdstuk . 18: 12). Gebed en onderwijs waren hoofddoel en hoofdinhoud van de dienst in de synagogen. Evenals bij de tempeldienst het offer, zo maakte bij de dienst van de synagogen het gebed het voornaamste deel van de godsdienst uit; het had plaats onder leiding van de voorbidder of Sjaliach (tevens secretaris en bode van de synagoge, overeenkomend met de uitdrukking "engel" in Openbaring . 2: 1 enz.), die daarbij voor de heilige kas trad, waarvan later zal worden gesproken, terwijl de vergadering zat. Als de gebeden geëindigd waren, werd staande door een priester of oudste, of een lid van de gemeente voorgelezen en staande door de aanwezigen aangehoord (op grond van de woorden van de Heere in Ex. 33: 19 en), eerst een gedeelte uit de wet (de parasje) en vervolgens een uit de profeten (Hafthare vgl. Hoofdstuk 16: 29. Hand. 13: 15, 27; 15: 21). Op dezelfde manier is in de Lutherse kerk de rangschikking van de epistels en evangeliën gevormd, de epistel komt met de Hafthare, het Evangelie met de Parasje overeen; men keerde hier de orde om, om van het mindere tot het hogere, van het woord van de apostelen tot Christus eigen woord op te klimmen. 2: 4). Zoals het intussen schijnt waren ten tijde van Christus eerst de afdelingen uit de wet vast bepaald en misschien zo, dat de hele pentateuch een cyclus voor 3 ½ jaar vormde en men die dus binnen 7 jaar twee keer las, de afdelingen uit de profeten daarentegen aan de vrije keuze waren overgelaten (nu vormt de afdeling Jes. 61: 1 vv. , waarover in vs. 17 vv. gehandeld wordt, de haphtare voor de grote verzoendag). Aan de voorlezing was een stichtelijke verklaring verbonden, door de voorlezer of een ander lid van de vergadering te houden. Zoals de opperste van de synagoge iemand, die hij daarvoor bekwaam achtte, tot voorlezer kon oproepen, zo gaf hij ook aan hem, die zich daartoe gedrongen gevoelde, toestemming tot een vrije voordracht (Derasja, in het hedendaags Jodenduits Drasje), die dan zittend werd gehouden. Bij Jezus echter is de aanbieding al bij het voorlezen, dat zich openbaarde in Zijn opstaan en bestijgen van de lessenaar (vs. 16) zo overeenkomstig met Zijn eigenaardige meerderheid, als de dadelijke toestemming door de overste en het overreiken van het profetische boek door de dienaar van de synagoge. Deze gewoonte, dat men aan achtenswaardige vreemdelingen graag gelegenheid gaf een vrij woord van vermaning, van lering en van troost te spreken, heeft later de apostelen de prediking van

Christus in de synagogen in en buiten Palestina zeer gemakkelijk gemaakt). Na de zegen, die gewoonlijk de priester en bij diens afwezigheid de voorbidder met opheffing van de handen werd gesproken en die de gemeente met haar Amen bevestigde (1 Kor. 14: 16), ging de vergadering uit elkaar. Men moest volgens het voorschrift van de Rabbijnen daarbij geen haast maken, alsof men een onaangename plaats ontvluchtte, of vrolijk was zich van een zware last te hebben ontledigd, integendeel moest ieder de synagoge zo verlaten alsof hij van een koning heenging, aan wiens aan blik hij zich niet graag onttrok. Wat de inrichtingen in het inwendige van de synagogen aangaat, zo was het voornaamste meubilair de tehha (ark, of hechal, tempeltje, of aron kist genaamd), de kast tot bewaring van de heilige rollen van de wet aan die kant van de synagoge, die naar Jeruzalem gericht was. Daarvoor hing het heilige voorhangsel, een nabootsing van het voorhangsel in het allerheilige, zoals zij zelf als een vergoeding van de verbondskist werd aangezien; in veel synagogen was daarnaast nog een tweede kast voor de hafthara-rollen. Verder komt in aanmerking de verhoogde leesstoel of de kansel, van een lessenaar voorzien. (Neh. 8: 4), waarop de voorlezer zat; de schriftgeleerden daarentegen zaten op de katheders, de ere-zitplaatsen, met de rug naar de heilige kast en met het gezicht naar de vergadering gekeerd (MATTHEUS. 23: 6. Jak. 2: 3), terwijl de zitplaatsen van het naar geslachten opgedeelde volk tegenover de kansel en de daarachter zich bevindende heilige kist gekeerd waren. Over hetgeen verder bij de synagoge behoort, de lampen, de muziekinstrumenten, de armenbussen en tafels, spreken wij niet nader, wel willen wij van de beambten en het dienend personeel nog het nodigste vermelden. Aan het hoofd van de synagoge stond een college van oudsten, die onder voorzitting van de overste van de synagoge over orde en tocht waakten, de schuldigen met berisping en uitsluiting bestraften, ook de armenverzorging waarnamen (Hoofdstuk 7: 8 vv. ; 18: 14. Mark. 5: 22. Joh. 16: 2). Zijn medeleden waren zonder twijfel ook medeleden van het plaatselijk sanhedrin, of van het geestelijk ondergericht van hun plaats 5: 22). Een betrekking, die vroeger een geschikt medelid van het college der oudsten waarnam, namelijk de mond van de gemeente te zijn in het gebed en het lezen van de heilige schriften, werd later aan een bijzonder daartoe aangestelde, bekwame man opgedragen, aan de sjaliach, of voorbidder, waarvan wij reeds boven spraken. Hij moest onberispelijk van leven zijn, ervaren in de Schrift, geoefend in het gebed, van rijpe leeftijd en van een aangename stem, niet rijk, maar vader van een talrijke familie. Vervolgens komt de chassan, of dienaar van de synagoge in aanmerking, die de voorlezer de boeken moest overreiken, voor reiniging van het lokaal zorgen, het openen en sluiten moest, dus overeenkomt met onze koster. Werden in de synagogen kerkelijke straffen als geseling (MATTHEUS. 10: 17. Hand. 22: 19. 2 Kor. 11: 24) uitgesproken, dan moest, zoals het schijnt, de dienaar van de synagogen de executie volbrengen. Nog moeten wij de gabaïm of aalmoezenverzamelaars noemen, die mannen van goede naam, betrouwbare mannen moesten zijn en bovendien de tien betlanim of ledige lieden, die bij elke vergadering tegenwoordig moesten zijn, opdat de synagoge bij de godsdienst nooit leeg zon zijn en die daarvoor betaald werden. Van de synagogen moeten wij wel onderscheiden de leerscholen of academieën (leerhuizen genaamd Uit 5: 22), die vaak in dezelfde lokalen waren, maar in waarde en heiligheid nog boven de synagoge stonden; over zulke wordt verteld in Hoofdstuk 2: 46 vv. .

16. a) En Hij kwam in Nazareth, waar Hij opgevoed was (Hoofdstuk 2: 39-52) en ging naar Zijn gewoonte 1) op de dag van de Sabbat in de synagoge en stond na gehouden gebed en na

voorlezing van de afdeling uit de 5 boeken van Mozes, op, om, zoals Hij door Zijn opstaan te kennen gaf, een gedeelte uit de profeten te lezen en daaraan een aanspraak vast te knopen.

a)Matth. 13: 54. Mark. 6: 1. Joh. 4: 43. b) Neh. 8: 5, 6.

1) De uitdrukking naar Zijn gewoonte kan niet gaan over de korte tijd sinds Zijne terugkomst naar Galilea; hier wordt veeleer van Zijn jeugd gesproken en de opmerking staat dus in verband met de woorden: "waar Hij opgevoed was. " Het bezoek van de synagoge was een zeer belangrijk middel voor de geestelijke en godsdienstige ontwikkeling van Jezus; de kinderen hadden toegang tot deze godsdienst van het 5de of 6de jaar, van het 13de waren zij daartoe verplicht. Toch kan Jezus Zijn juiste kennis van het Oude Testament niet alleen uit de voorlezingen, die Hij geregeld twee keer in de week in de synagoge kon horen, geput hebben; Hij moet wel zelf een exemplaar van de Heilige Schrift hebben bezeten.

Jezus las de woorden niet slechts van de rol, maar sprak ze ook uit de diepte van Zijn inwendig leven.

De mededelingen over de geboorte en de eerste levensdagen van Jezus, met name zoals die in het Lukas-evangelie luiden, stemmen daarin allen overeen dat wij in Jezus de beloofde en laatste Koning van Israël moeten verwachten, daarmee staat het nu op in het oogvallende wijze in tegenstelling, dat het eerste optreden van Jezus in Galilea en met name ook Zijn Zich verwijderd houden van Jeruzalem, zoals dat in de drie eerste Evangeliën te voorschijn treedt, niets van Zijn Koninklijke waardigheid en macht laat zien, maar alles alleen op een profetische roeping wijst. Maar wel staat met de synoptische verhalen van de geboorte en jeugd van Jezus in volkomen overeenstemming het bericht van Johannes, volgens welk Jezus begint in het middelpunt van land en volk, te Jeruzalem, het teken van Zijn Koninklijke volheid van macht voor alle ogen te openbaren: dit teken wordt echter niet begrepen en daardoor wordt de Heere op een andere weg van Zijn leven gewezen. Intussen is het overgaan van Jezus van Zijn Koninklijk handelen tot Zijn profetisch werken volstrekt geen opgeven, ook niet voor een tijd, van Zijn Koninklijke waardigheid; Zijn profetisch werken sluit Zijn volle aanspraak op de Koninklijke macht en waardigheid in. De Oud Testamentische profeten nu heeft het aan de volle en voortdurende gemeenschap met de Heere ontbroken en het woord van hun mond is slechts door een bijzondere inwerking, die wij inspiratie noemen, Gods woord geweest. Gedurende de tijden van het Oude Verbond was de macht van het profetische ambt en woord toch nog niet in de diepste grond van de persoonlijkheid en van de geest doorgedrongen en kon daarom haar volle werking nog niet bereiken. Jezus is daarentegen de eerste profeet in de volle zin van het woord, omdat in Hem alles, waartoe het profetische ambt dient en dat het tot die tijd miste, vervuld en voleindigd is. Jezus is de man van God in alle volheid, want Christus is van God, zegt Paulus (1 Kor. 3: 23; 11: 3). Aan Hem en in Hem is niets buiten God en wel daarom omdat Hij de Zoon van God is. Staat Hij nu met God in zo’n oorspronkelijke, waarachtige en volstrekte vereniging, dan is de taal van Zijn mond Gods woord en de vertolking van Gods wil aan de mensen. Bij Hem is geen bijzondere inspiratie nodig, de adem van Zijn mond is de adem van de Goddelijke Geest. Daarom is het spreken van het Goddelijk woord bij Hem niet gebonden aan tijd en ruimte of enige andere voorwaarde. Omdat Gods woord inwonend in Hem is, sluit Zijn profetische rede zeer juist

aan het leven aan en volgt alle vormen en wendingen die het leven met zich brengt; deze gaat ook door alle tonen door, van de zachte ademtocht en de fluistering van het vertrouwelijk gesprek tot aan de donder van Zijn dreigingen, waarvoor de wereld moet sidderen.

17. En Hem werd door de dienaar van de synagoge gegeven het boek van de profeet Jesaja. En toen Hij het boek, dat in een perkamenten rol bestond, opengedaan had, vond Hij, die de Heer van de Sabbat was (MATTHEUS. 12: 8) en als zodanig Zich hier al zou openbaren, onder bijzondere leiding van Zijn hemelse Vader, de plaats waar geschreven was (Jes. 61: 1 v.):

De voor die dag bestemde lezing uit de profeten stond in het boek van Jesaja; maar de Heere nam daaruit een vrije tekst, die Hij niet zocht, maar bij het opslaan vond. Het is een bij vele Christenen zeer beminde wijze om zich iets van de Heere te laten geven, dat zij de Bijbel opslaan en op de spreuk letten die zij dan vinden. Wij kunnen dat wel doen zonder gevaar, als wij van de leiding van de Heilige Geest zo zeker waren als de Heere Christus was; ook is de afdaling van God tot Zijn zwakke kinderen onuitsprekelijk groot. Maar wij mogen het alleen als een vriendelijk toegeven, als een versterking beschouwen, wanneer de Heere op buitengewone wegen ons van Zijn wil verzekert; de beslissing over hetgeen Zijn wil is moeten wij op de zekere weg van de belofte, in gebed en in vlijtig onderzoek van Zijn woord zoeken. vgl. bij Joz. 7. 18.

18. De Geest van de Heere is op Mij, daarom heeft Hij Mij gezalfd; Hij heeft Mij gezonden om de armen het evangelie te verkondigen, om te genezen die gebroken zijn van hart.

Niemand dan Jezus kan gevangenen vrijmaken. De ware vrijheid komt alleen van Hem. Het is een vrijheid, die rechtvaardig geschonken wordt; want de Zoon die een erfgenaam van alle dingen is, heeft recht om de mensen vrij te maken. De heiligen eren de gerechtigheid van God, die nu hun zaligheid verzekert. Het is een vrijheid, die duur gekocht is. Christus predikt haar door Zijn macht, maar Hij heeft haar met Zijn bloed gekocht, Hij maakt u vrij, maar door Zijn eigen banden. U bent verlost omdat Hij uw last gedragen heeft; U bent bevrijd omdat Hij in uw plaats heeft geleden. Maar hoewel deze vrijheid duur gekocht is geeft Hij ze nochtans om niet; Jezus vraagt niets van ons dan voorbereiding voor deze vrijheid. Hij vindt ons in zak en as en nodigt ons uit om het schone gewaad van de vrijheid aan te nemen; Hij verlost ons juist zoals wij zijn en dat zonder onze medewerking of verdiensten. Wanneer Jezus vrijmaakt dan is de vrijheid voor altoos verzekerd, geen ketenen kunnen u opnieuw binden. Wanneer de Meester tot mij zegt: "Gevangene, Ik heb u verlost, " dan is het voor altijd volbracht. Satan kan samenspannen om ons weer in slavernij te brengen, maar als de Heere voor ons is, wie zullen wij vrezen? De wereld en haar verleidingen kan beproeven ons te verstrikken, maar Hij, die voor ons is, is almachtiger dan al degenen die tegen ons zijn. De overleggingen van onze eigen arglistige harten mogen ons plagen en vermoeien, maar Hij, die een goed werk in ons begonnen heeft, zal het voortzetten en volmaken tot het einde toe. De vijanden van God en van de mensen mogen hun legers verzamelen en met vereende moed op ons aanstormen, maar wie zal veroordelen, als God vrijspreekt! De adelaar, die naar zijn nest op de rotsen vliegt en zich daarna boven de wolken verheft is niet vrijer dan de ziel, die door Christus verlost is. Als wij niet meer onder de wet zijn, maar van haar vloek zijn verlost, dan moet

onze vrijheid zich in onze wandel tonen, hierin dat wij God met dankbaarheid en vreugde dienen. Ik ben Uw knecht, de zoon van Uw dienstmaagd; Gij hebt mijn banden losgemaakt. Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?

19. Om de gevangene de vrijlating te prediken, de blinden het gezicht, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid (vgl. Jes. 42: 7), om te prediken het aangename jaar van de Heere, dat zijn voorbeeld heeft in het jubeljaar. (Lev. 25: 8 vv.).

In de tekst van deze plaats uit Jesaja zijn uit de Griekse vertaling, de Septuaginta, veel veranderingen gekomen, zoals bijv. het "te genezen, die gebroken zijn van hart. " Het daarbij gevoegde: "om de verslagenen heen te zenden in vrijheid, " wordt daarentegen noch in de Hebreeuwse tekst, noch in de Griekse vertaling gevonden, maar is door de Evangelist zelf daarin gevoegd en met de plaats verbonden. Op zeer vrije wijze behandelen de schrijvers van het Nieuwe Testament het Oude. Zeer menselijk naar hun geheugen aanhalend, plaatsen verwisselend, woorden veranderend, leidt toch de hogere Geest van de waarheid, die hen bezielde en leidde, alles zo, dat nergens iets onwaars, verkeerds daaruit voortkomt, integendeel de waarheid zelf zich van een nieuwe kant voordoet en zich dus in haar aard te vollediger openbaart.

De woorden bevatten het volle Evangelie van Christus. Zij schilderen eerst de toestand waarin de Heere ons allen van nature vindt. De zonde heeft ons arm gemaakt aan goederen van de hemels, aan de gerechtigheid, die voor God geldt, aan de deugden en goede werken, waardoor zich de gemeenschap met God openbaart; de zonde heeft ons in het hart gewond, gebroken, verslagen; zij heeft ons onderdrukt en gebonden, heeft ons tot gevangenen en slaven gemaakt, want die de zonde doet is een dienstknecht van de zonde; zij heeft ons blind gemaakt, zo blind dat wij onze eigen verkeerdheid niet eens opmerken en ons voor gezond houden, terwijl wij tot stervens toe ziek zijn; maar ook de geneesheer niet zien, noch willen zien, die alleen ons kan genezen. Aan de arme kan nu zeker niets aangenamers worden aangekondigd dan: uw armoede is geëindigd, verheug u, uw schulden zijn betaald, voor uw toekomst is gezorgd, laat uw zorgen en bekommeringen varen. De gewonde kan geen meer welkom geschenk worden gedaan dan verzachtende, genezende balsem. Voor de gevangene, die jarenlang zon noch sterren gezien heeft en door zijn ketenen werd gewond is er geen meer gewenste bode, dan die hem de zekere tijding brengt: u zult vrij zijn, uw kerkerdeur is open, ga uit! Voor de blinde kan geen weldaad groter zijn dan wanneer hem het gezicht wordt teruggegeven. Deze grootste van alle weldaden heeft Christus ons echter op de aarde van de hemel gebracht. Hij heeft dat kunnen doen, want de Geest van de Heere was met Hem. De Heere zelf had Hem gezalfd en gezonden; met onmiddellijke hemelse krachten was Hij verschenen. En Hij heeft het werkelijk gedaan; de armen zijn door Hem onmetelijk rijk geworden; zij zijn meesters geworden over lichaam en ziel, over wereld, zonde en dood, over hemel en aarde, alles is het hun, maar zij zijn van Christus en Christus is van God. De gewonden zijn door Hem genezen en hersteld; de zonden zijn hun vergeven, hun ziel is genezen, hun geweten tot rust gebracht; zij zijn bij God in genade en er is niets verdoemelijks meer bij degenen die in Christus Jezus zijn. De gevangenen zijn vrij geworden, de banden van hun inwendige mens heeft Hij verbroken door de kracht van Zijn Geest en in hen een nieuwe zin en wil gewerkt, die Zijn eigen, heilige wil is en toch ook de hunne. Het is geen hard moeten meer Hem te volgen in

heiligheid en gerechtigheid, maar een vrolijk willen, dat nu pas van harte gaat, waarin zij zich vrij en zalig voelen, want die de Zoon vrij maakt, zijn waarlijk vrij. De blinden zijn door Hem wonderbaar verlicht en zien de Zon der geesten en in haar licht overal licht. Kortom, het aangename jaar van de Heere, het ware, algemene jubeljaar van de mensheid is met Hem aangebroken, waarom Hij terecht verklaart: "Vandaag is deze Schrift in uw oren vervuld", vandaag is het de eerste dag voor Nazareth van het aangebroken grote jaar van de vrijheid!

20. En toen Hij het boek dichtgedaan had en het aan de dienaar teruggegeven, ging Hij zitten en de ogen van allen in de synagoge waren met scherpe, onderzoekende blikken op Hem gericht, wachtend op wat Hij hen naar aanleiding van ditgelezene te zeggen zou hebben.

21. En Hij begon tot hen te zeggen en in een langere rede te verklaren: Vandaag is deze schrift in uw oren vervuld "Uit (3: 1" en MATTHEUS. 4: 12 vv. inleiding).

De Heere staat op om de Schrift te lezen en gaat zitten om haar uit te leggen. Dit is echt joods en gebeurt nog vandaag in de synagoge. Men staat, omdat men het eigen Woord van God leest en men gaat zitten, omdat men eigen woorden spreekt. Het lezen van de Schrift in staande houding is een bewijs van eerbied voor de getuigenis van de Heilige Geest. Nu heeft God eerbied voor Zijn eigen woord en toont dit op allerlei manieren. Ook de Heere, die God is, toont het hier en overal. Maar zo volkomen mens en zo geheel Jood was Christus óók, dat Hij, ofschoon Hij de Heere was en Zijn woorden Gods woorden waren, nochtans bij de uitlegging van de Schrift gaat zitten. Hiermee wordt de schriftverklaring beneden de Schrift zelf gesteld.

22. En zij gaven, toen Hij Zijn rede geëindigd had, Hem allen getuigenis a) en verwonderden zich over de aangename woorden die uit Zijn mond voortkwamen 1) en waarmee Hij de werken van Gods genade aankondigde, die daar zouden geschieden. En zij zeiden, omdat zij een zo veel omvattende diep ingrijpende aankondiging voor ongepast hielden in de mond van een jongen man, die zij van Zijn jeugd kenden: b)Is deze niet de zoon van Jozef.

a) Jes. 50: 4. MATTHEUS. 13: 54. Mark. 6: 2. Luk. 2: 47. b) Joh. 6: 42.

Dit bericht bewijst hoe Jezus’ persoonlijkheid en Zijn woord ook zonder bijvoeging van wonderen een onweerstaanbare indruk maakte, zolang het gemoed niet door vijandschap en vooroordeel was gesloten (vgl. Joh. 4: 41 vv.

Alles wat Hij zei en deed werkte zo wonderbaar machtig op de gemoederen; Zijn ontferming ademde hun met de heilige schriftwoorden en in de verklaring in overvloed tegemoet, want ook deze kwamen Hem voor als die armen, blinden, geboeiden en verslagenen, waartoe Hij was gezonden.

Ten gevolge van het vertrouwen op de goddelijke macht van Zijn woorden is het ook, dat Jezus Zijn woord niet heeft geschreven, als zo velen onder de Oud-Testamentische profeten dat hebben gedaan. De onmiddellijke indruk van Zijn persoonlijkheid was toch zo machtig, dat Zijn woorden hun, die ze hoorden, in het geheugen moesten blijven en bovendien was Hij

zeker dat daarna de Heilige Geest zou komen en Zijn vertrouwden alles indachtig zou maken wat Hij gezegd had. Was dit echter eerst gebeurd, dan was ook de bewaring van Zijn woorden voor alle tijden en plaatsen verzekerd. Bij vele woorden van Jezus hebben wij ook meteen het onmiddellijk gevoel dat, als zulke woorden eerst eenmaal in de mensenwereld gesproken zijn, zij niet weer kunnen verloren gaan.

Tweeërlei weg konden de inwoners van Nazareth inslaan, òf zich aan de goddelijken drang overgeven, die hen bij het aanhoren van Jezus aanspraak tot Hem trok, òf aan de werkzaamheid van het verstand de overhand over de beweging van het hart laten en kritiek uitoefenen om het geloof te ontwijken; zij beslissen voor het laatste.

De gunstige indruk van Jezus rede, die allen overweldigt, was dadelijk op de achtergrond gedrongen door de herinnering aan zijn vermeende afkomst. In kleingeestige vitzucht wil de natuurlijke mens niets laten gelden dan wat groot is, niets dat hem nabij is en door gewoonte toegankelijk of bekend; verwonderd, ziet hij slechts het vreemde aan. Zo doet aan Jezus in de ogen van de Nazareners de meeste schade wat hen het meest had moeten verheugen en verheffen.

23. En Hij erkende hun vraag als een teken van een ongeloof dat in zijn verdere ontwikkeling tot hoon en verwachten moest leiden en zei tot hen: U zult zonder twijfel tot Mij dit spreekwoord (MATTHEUS. 27: 42) zeggen: Medicijnmeester! genees Uzelf; al wat wij gehoord hebben, dat in Kapérnaüm gebeurd is, waar Gij de zoon van de koninklijke hoveling zelfs uit de verte hebt genezen (Joh. 6: 46 vv.), doe dat ook hier in Uw vaderland en toon ons wat Gij kunt.

Het waren vooral twee gedachten, die als grendels voor de harten van de Nazareners lagen: ten eerste: zij verachtten de Heiland om Zijn nederige gedaante en stelden Hem voor dat Hij toch Zijn verlossingswerk, waarvan zij zeer geringe gedachten hadden, bij Zichzelf moest beginnen; Hij moest Zich helpen van Zijn armoede en in plaats van de timmermansbijl een scepter in de hand nemen; ten tweede: zij ergerden zich, dat Hij onder hen geen wonderen wilde doen als in Kapérnaüm en Zijn vaderstad geen naam wilde maken. Voor de liefde, waarvoor geven zaliger dan ontvangen is (Hand. 20: 35), hadden zij geen gevoel; dat Hij arm werd om hen rijk te maken (2 Kor. 8: 9) begrepen zij niet. Zij beoordeelden de Heere naar zichzelf. Hadden zij de macht gehad, die Hij Zich toeschreef, dan hadden zij zichzelf geholpen aan aardse eer en vleselijke overvloed; zij zouden juist geworden zijn wat de duivel de Heiland wilde maken.

Jezus had Zich, naar aanleiding van Jesaja’s profetie de roeping toegeschreven van een hersteller van de mensheid. Hij had het veelvuldig menselijk lijden geschilderd en de blikken van Zijn toehoorders op Zich gericht, als de geneesheer, die tot hun genezing was gezonden. Daaraan herinnert het aangehaalde spreekwoord en de mening van de Heere is deze: u zult aanleiding vinden en het ook gebruiken, om Mij te zeggen: "Gij, die de mensheid van haar lijden wil verlossen, verlos U van Uw eigen lijden en, opdat wij U als de Verlosser erkennen, verricht dan voor ons hier ook een wonder, zoals die, welke Gij, als men zegt, te Kapérnaüm hebt gedaan. Daarin ligt een ironische twijfel aan de wonderen die men Hem toeschreef.

De eerste prediking van de Heere te Nazareth draagt in zoverre een typisch-symbolisch karakter, als die aan de ene kant dient als voorteken van elke ware prediking van het Evangelie wat inhoud, grond en vorm betreft, aan de andere kant als in een spiegel de klippen zichtbaar maakt, waarop de uitwerking van de prediking gewoonlijk schipbreuk lijdt: aardsgezindheid, vooroordeel en hoogmoed.

24. En Hij verdedigde Zijn profetisch ambt tegen hen en zei: Voorwaar Ik zeg u, dat geen profeet aangenaam is in zijn vaderland (vgl. MATTHEUS. 13: 57. Joh. 4: 44).

25. Maar, wanneer Ik u uit voorbeelden van het Oude Testament bewijs, hoe dit al het geval was ten tijde van de beroemdste profeten van het noordelijke rijk, moet Ik u gelijktijdig doen begrijpen hoe nu ook de zaligheid zich afkeerde van die verachters en zich tot de vreemden keerde. Ik zeg U in de waarheid, geheel zoals de Schrift het ons meedeelt, tot uw waarschuwing: er waren vele weduwen in Israël in de dagen van Elias, toen de hemel drie jaren en zes maanden gesloten was, zodat er grote hongersnood werdover het gehele land (1 Kon. 17: 1, 9; 18: 1 vv. Jak. 5: 17).

26. En tot geen van haar werd Elias gezonden, dan naar Sarepta Sidonis, tot een vrouw die weduwe was.

27. En er waren vele melaatsen in Israël ten tijde van de profeet Eliza; en geen van hen werd gereinigd dan Naäman, de Syriër (2 Kon. 5: 14).

Jezus noemt hen juist, wat Hem verhindert hier wonderen te doen, namelijk het feit dat een profeet in zijn vaderland en onder zijn bloedverwanten en in zijn huis niet geacht is; vervolgens rechtvaardigt Hij Zijn terughouden door grote voorbeelden van het Oude Testament, die tonen, hoe al in de oude tijd de Joden de zegen, die hun profeten moesten aanbrengen, verre van zich stootten in de vreemde. De Nazareners moesten de kracht van die voorbeelden voelen, maar zij schenen het volstrekt onverdraaglijk te vinden dat Hij hen vergeleek met de onvatbaren en achtergestelden, ja, met de afgodendienaars onder de Joden van de oude dagen en Zichzelf met die grote profeten. Ook ergerden zij er zich aan, dat Hij geschiedenissen uit het Oude Testament nam, die de heidenen zozeer schenen te begunstigen. Zo gaven zij zich over aan de opwellingen van een toorn waarin zij, zonder het te vermoeden, het oordeel, dat Hij zo-even had uitgesproken, volkomen bevestigden.

28. En zij werden allen in de synagoge met woede vervuld toen zij dit hoorden.

De natuurlijke mens wordt boos zodra hij veroordeeld wordt. Dit woord van de Heere was een greep in het diepst van hun ziel geweest. Hun volkstrots was hiermee in de hartader aangetast. Zij voelden ten volle dat Jezus verklaarde, dat God hen en geheel het ongelovig Israël met Zijn zegeningen zou voorbijgaan, om ze aan de heidenen te geven, evenals ten tijde van Elia en Eliza gebeurde en in een oogwenk was al de liefelijkheid van Jezus vergaan en Christus, omhangen met de ergernismantel, stond voor hen, die Christus niet begeerden, maar uitwerpen zouden, met de uitroep: "Kruisig Hem! Kruisig Hem!"

29. En toen Hij opstond wierpen zij Hem buiten de stad en leidden Hem op de top van de berg waarop hun stad gebouwd was (zeker niet op de zogenaamde heuvel Sarid = berg der afstorting (Joz. 19: 10. vgl bij MATTHEUS. 2: 23), om Hem van de steilte af te gooien.

30. Maar Hij, die niet het lijden wilde ontvluchten, maar het juiste tijdstip daarvoor afwachtte, ging door het midden van hen door, op het laatste ogenblik gebruik makend van Zijn goddelijke macht (Joh. 18: 6) en ging weg (Joh. 8: 59).

Zo was het altijd, zo zal het altijd zijn: men wil liever verloren gaan dan harde waarheden horen. Merk op de woordenstrijd, waarin beide strijdenden zich overwinnaar noemen, omdat niemand, al heeft hij ongelijk, de minste zijn wil. Hoor al de spot en de smaadredenen van degenen die het Evangelie niet willen geloven en zich vergenoegen moesten met het blotelijk voor zich te verwerpen. Zie de baat van de wereld tegen allen die de blijde boodschap, zoals Jezus te Nazareth, verkondigen. Letten wij echter boven alles op de uitwerking die harde, ofschoon ware woorden voor onszelf teweeg brengen! Is het een vreemde, die zich veroorlooft ons te berispen, een beledigend antwoord is maar al te snel gereed; is het een vriend die ons verraadt, wij betonen hem onze dankbaarheid door wederkerige beschuldigingen; is het een godsdienstleraar die door zijn onderwijs ons kwetst, wij zeggen, zoals de Joden: "Medicijnmeester, genees eerst uzelf!" Zelfs tot het woord van God bestrijden wij, wanneer Zijn redenen voor ons te hard zijn om ze te kunnen horen, nu eens door de duidelijke zin te verdraaien, dan weer door Zijn bedreigingen te beperken en altijd door ons te stellen buiten de rij van hen, op wie Zijn veroordelende uitspraken vallen.

Hij liet Zich door de woedende Nazareners wel heenleiden tot de gemelde steilte, maar op de top van de berg gekomen bedwong Hij de boosheid van Zijn leidslieden door Zijn wonderdoend Alvermogen zodanig, dat zij de handen tegen Hem noch durfden noch konden uitsteken. De woedende menigte stond geheel bedremmeld en daardoor kreeg de Heiland gelegenheid om heen te gaan en naar elders weg te trekken.

Men zou verkeerd doen met uit de manier waarop de Heer hier Zichzelf met andere profeten gelijk stelt, de gevolgtrekking af te leiden, dat Hij Zich hier voor niets hogers dan een profeet verklaart. De voorspelling, die Hij aanhaalt, toont het tegendeel aan en doet zien dat Jezus alleen het onthaal dat Hem trof en de roeping, Hem aangewezen, vergelijken wilde met die van andere Godsmannen. Maar even onbillijk zou het zijn als men deze wending, die Zijn onderwijs nam, hard of onvoorzichtig durft te noemen. Men vergeet niet, wat een liefdeloos oordeel over Zijn persoon en werk voorafgegaan was en hoe hier alles afhangt van de toon en het verband van Zijn rede. Omdat Lukas slechts de hoofdinhoud van de hele toespraak meedeelt, moet men toezien in deze geen voorbarig oordeel te vellen. Veeleer moeten wij de wijsheid van de Geneesmeester roemen, die tot sterke middelen de toevlucht nam om de hoofdkwaal van Zijn tijdgenoten, zinnelijkheid en aardsgezinde verwachtingen in de hartader aan te tasten en liever eigen veiligheid wagen wilde dan de verkeerdheid van de mensen ontzien. Of heeft de Heer die zoveel jaren in Nazareth geleefd had en de zedelijke gesteldheid van haar burgers oplettend had gadegeslagen, niet beter dan wij kunnen oordelen, hoe luid en hoe hoog de toon van Zijn bestraffing mocht klimmen. Het gedrag van de Nazareners toonde maar al te snel, dat Jezus hen in geen te ongunstig licht had geplaatst. Onwillens bevestigen

zij Zijn taal en zoals later de vijandige Joden de toespraak van Stéphanus afbraken, zo verhinderen zij de Heere hoogstwaarschijnlijk met Zijn rede voort te gaan. In dolzinnige woede ontstoken, rukken zij Hem van de leerstoel, slepen Hem buiten het bedehuis en de stad, voeren Hem naar de steilte, waarop hun stad gebouwd is en staan gereed Hem te pletter te storten. Maar hier, aan de rand van de afgrond, geeft de Heere hun ongevraagd een teken van Zijn hemelse grootheid. In rustige houding en met zegevierenden blik baant Hij Zich op eenmaal een weg door Zijn hardnekkige tegenstanders en het is alsof hun handen geboeid zijnen hun voeten gekluisterd. Zijn uur was nog niet gekomen en als balling verlaat de Man vrijwillig de berg, waarvan de top de Jongeling zo vaak een verrukte blik op de heerlijke schepping in het rond en verder geslagen had.

Christus probeert de inwoners van Nazareth door deze historieën verscheidene dingen te leren. Eerst leert Hij de vrijheid van Gods onderscheidende genade; dat God niet gehouden was om allen dezelfde hulp en middelen van de genade te geven, die Hij aan sommigen gaf. Dit is een leer die de wereld nooit wilde horen, dat God barmhartig zal zijn die Hij barmhartig wil zijn; wij willen graag God tot onze schuldenaar maken en die van Nazareth dachten dat zij, zo niet meer, ten minste evenveel rechten hadden op Christus wonderwerken, als die van Kapérnaüm. Ten anderen leert Hij hen dat het de schuld van de mensen is, als zij de weldaden van de goddelijke genade niet ontvangen. Als de Israëlieten Elias behoorlijk ontvangen hadden zou hij zowel tot hen als naar Sarepta zijn gezonden. Als de melaatsen in Israël hulp gezocht hadden en tot Eliza waren gekomen, zouden zij genezen zijn geworden; en insgelijks, als u Nazareners Mij ontvangen en geloofd hadden, zou u hetzelfde hebben gezien als die van Kapérnaüm; het is dus door uw ongeloof en versmading van Mij dat Ik u geen wonderwerken kan tonen. Zo zegt men, als God het in de harten van de weduwen of van de melaatsen in Israël gegeven had deze profeten te zoeken, zouden zij ook, de eersten Elias hebben ontvangen en de laatsten tot Eliza zijn gegaan; waarom heeft dan God hun harten niet bewogen? Hierop dient het antwoord: Wie bent u die tegen God twist? Hoe het zij de melaatsen en de weduwen in Israël en de inwoners van Nazareth waren zo verzuimend in datgene te doen, dat zij, uit kracht van de algemene genade, die God aan niemand weigert, konden doen, dat Hij rechtvaardig hun Zijn bijzondere invloed mocht onthouden, terwijl zij Zijn algemene zegenende gaven verzuimden. Eindelijk leerde Hij hen hierdoor dat elk volk dat God vreest en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam is. God heeft geen aanzien van dit of dat land, Hij zond Elias om aan een Sidonitische vrouw en Eliza om een Syriër weldadigheid te doen, terwijl Hij de ondankbare en ongehoorzame Israëlieten voorbijging. En dus leerde onze Zaligmaker ook niet duister, dat God, om hun ongeloof, versmading en ongehoorzaamheid, Zijn evangelie tot de heidenen zou zenden en hen, Joden, verwerpen, zoals binnen enkele jaren hierna gebeurde. Geen van al deze dingen was nu de Nazareners aangenaam om te horen: u vraagt Mij, zegt onze Heere, waarom Ik niet zulke dingen hier in Nazareth doe, zoals Ik in Kapérnaüm heb gedaan, maar Ik ben niet tot u gezonden. Waren zij dan niet van de verloren schapen van Israël? Dit zij zo; Christus werd niet meer tot heel Israël gezonden, dan Elia tot al de weduwen in Israël. Hij was wel gezonden om voor hen allen te prediken, maar Hij was alleen tot sommigen gezonden om die bijzondere gunstbewijzen en genadegiften te schenken en deze waren, die Hem niet versmaadden, maar graag aannamen.

31. En Hij keerde Zich van Nazareth nu geheel af (vgl. MATTHEUS. 13: 53 vv. Mark. 6: 1 vv.) en kwam in Kapérnaüm, een stad van Opper-Galilea) en leerde hen, de bewoners van deze stad, die Hij nu tot de Zijne had gemaakt, op desabbatdagen in hun synagogen, zoals Hij dat oorspronkelijk met Nazareth had willen doen, maar dat wegens hun dadelijk aan het licht gekomen ongeloof niet had kunnen doen.

De bedreiging die in de voorbeelden die Jezus aangehaald en voor hen ligt verbittert hen; "Gij verwerpt ons, dan verwerpen wij U, " antwoorden zij met de daad. Zij verkrijgen echter in Zijn majestueus doorgaan door hun menigte ten minste enig wonder, waar Hij een ander hen moest weigeren.

Door een stormachtige handeling stootten zij Hem uit de synagoge en daarin lag de excommunicatie; verstootten zij Hem uit de stad en daarin lag de verbanning, de ontneming van het burgerrecht; zij wilden Hem zelfs uit het leven stoten, omdat zij Hem op een hoogte, op de steilte van een berg voerden, om Hem naar beneden te storten. Maar op het beslissend ogenblik ontvouwde de Heere, die Zich tot aan de rand van den afgrond rustig had laten voortleiden, een werking van Zijn persoonlijke majesteit, die meer dan eens in bedenkelijke gevallen Zijn vijanden verlamde en Zijn leven bewaarde. Hij trad midden onder diegenen terug, die Hem voor zich heendreven - zo plotseling, zo rustig, zo gebiedend, dat zij onwillekeurig met vrees een doortocht openlieten.

Bij het eerste optreden van Jezus in Zijn moederstad wordt het duidelijk dat de Joden Hem verwerpen, maar de heidenen Hem aannemen zouden; de laatsten zijn typisch vervat in de weduwe van Sarepta en Naäman de Syriër. Wat de Nazareners Jezus wilden aandoen, voorspelt Zijn laatste lot; daarom zal Hij van de Joden heengaan tot de rechterhand van God en Zijn rijk bij de heidenen oprichten.

Hoe vaak heeft ook u de Heere uit uw hart uitgestoten; en het niet tot Zijn tempel geheiligd, Hem daarin geen altaar opgebouwd! Hoe vaak heeft u Hem uitgesloten uit uw huis! Op die morgen, toen u zonder gebed aan uw dagelijks werk gingt, die middag, toen u zonder lof en dank spijs en drank uit Zijn genadige hand aannam, die avond, toen u zonder tot Hem op te zien, u neerlegde, dat uur, toen u Hem niet beleed, Hem integendeel verloochende, de geest van de hel opnam en voor de Geest van Christus de deuren sloot, toen hebt u Hem uit uw huis gedreven. Hoe vaak heeft u Hem, vooral in de laatste jaren, uit uw stad uitgestoten en uit uw vaderland en in plaats van de Heere het bestuur te laten het voor de kinderen van de afgrond ingeruimd, de staat van een Christelijke in een heidense veranderd! In Zijn naam bent u gedoopt; Zijn weldaden geniet u alle dagen; uw hele vorming en ontwikkeling hebt u aan Hem te danken; en nu moet Hij het horen uit uw mond, uit de mond van honderd duizenden in onze dagen: ik ken die mens niet.

II. Vs. 32-44. (zie ook). In vs. 14 en 15 had Lukas ons in het algemeen een overzicht gegeven over de manier en de vrucht van Jezus’ werkzaamheid in Galilea, maar meteen in vs. 16-31 aangewezen dat onder dit "Galilea" niet Zijn eigenlijk vaderland Nazareth was begrepen, maar dit integendeel daarvan was uitgesloten. Nadat wij nu met Hem zijn verhuisd naar Kapérnaüm, de stad aan de zee, die het nieuwe vaderland van de Heere was geworden voor de

tijd van de Galilese werkzaamheid, neemt de Evangelist de manier en de vrucht van deze werkzaamheid, zoals Hij die boven heeft aangegeven, weer op en stelt ons meteen het beeld van de eerste sabbatdag, die Jezus daar beleefde, in een bericht voor ogen, dat met de eerste evangelisten overeenstemt.

32. En zij, de bewoners van Kapérnaüm, in wiens synagoge Hij dadelijk op de eerste sabbat na Zijn aankomst predikte, verbaasden zich over Zijn leer; want Zijn woord was met macht (MATTHEUS. 7: 29. "Mr 1: 22").

33. En in de synagoge was een mens die een geest van een onreine duivel had 8: 34") en hij riep uit met grote stem, terwijl de overige aanwezigen elkaar hun verwondering te kennen gaven.

34. En hij zei: Laat af, wat hebben wij, de onreine geesten, met U te doen, gij Jezus Nazarener? Bent Gij gekomen om ons te verderven? Ik ken U, wie Gij bent, namelijk de Heilige van God, de Heiland en Messias van Israël.

Het voor de mensen nog bedekte geheim van Jezus' afkomst en het doel van Zijn menswording is aan de geestenwereld al bekend, die bijna instinctmatig moet sidderen wanneer zij haar toekomstige overwinnaar ziet.

Wij moeten meer sidderen voor de menigte van geestelijk bezetenen, voor de duizenden Christenen, die in de macht van de duivels en de onreine geesten zijn, dan voor een lichamelijk bezetene, die op de bodem van zijn hart soms zucht en schreit, terwijl de duivel uit hem lastert. De wereld maakt het nu haar god gemakkelijk haar zonder vrees te bezitten; zij is zo zeer één hart en één ziel met hem, dat zij in het geheel niet door hem wordt bestreden noch lastig gevallen en hem daarom wegloochent, in plaats van hem weg te bidden.

36. En er kwam een verbaasdheid over allen; en zij spraken samen tot elkaar, zeggend: Wat voor woord is dit, dat Hij met macht en kracht, met een volkomen kracht, die geen uitwerking mist, de onreine geesten gebiedt en zij varen uit, zoals dit geval ons bewijst?

Hoe kon zo'n bezetene in de synagoge toegang verkrijgen? Misschien was zijn ongesteldheid nog niet zo openbaar geworden, als het bij deze gelegenheid gebeurde; de crisis, waarin de ongelukkige verviel, kwam door de tegenovergestelde werkzaamheid van twee krachten, die met elkaar in strijd raakten: die van de boze geest en die van de persoon en het woord van Jezus. Zodra een heilig wezen ingrijpt in de levenskring van de ongelukkige, voelt zich de onreine macht, die hem beheerst, in haar heerschappij bedreigd.

37. En het gerucht van Hem ging uit in alle plaatsen van het omliggende land.

38. En Jezus stond op en ging uit de synagoge naar het huis van Simon, die Hij de vorige dag met drie anderen tot Zijn discipel had geroepen (Hoofdstuk 5: 1 vv.); en Simon's schoonmoeder had een grote koorts en zij baden Hem voor haar.

39. En hij stond boven haar en boog Zich over haar heen om met haar in geestelijke aanraking te komen (vgl. Hand. 3: 4), bestrafte de koorts, vatte haar hand en richtte haar in de hoogte; en de koorts verliet haar; en zij stond meteen op en diende hen.

Wanneer uit uw familie iemand Jezus; discipel wordt, dan is er een door engelen betreden weg tussen de hemel en uw huis; in het lichamelijke, maar nog meer in het geestelijke, wordt Zijn zegen ondervonden, waar een ziel voor de haar bidt.

41. En er voeren ook duivelen uit van velen, die riepen en zeiden: Gij bent de Christus, de Zoon van God! En Hij bestrafte hen en liet hen spreken 1: 25"), omdat zij wisten dat Hij de Christus was (MATTHEUS. 8: 29).

Zelfs de Joodse legenden leggen getuigenis af van de werkelijkheid van Jezus' wonderen. "De Zoon van Stada (spotnaam van Jezus) heeft uit Egypte geheime middelen meegebracht in een opening, die Hij in Zijn lichaam had aangebracht" zegt de Talmud. Als de Joden de wonderen hadden kunnen loochenen, was dat zeker eenvoudiger geweest dan ze op die manier te willen verklaren.

41. En er voeren ook duivelen uit van velen, die riepen en zeiden: Gij bent de Christus, de Zoon van God! En Hij bestrafte hen en liet hen spreken 1: 25"), omdat zij wisten dat Hij de Christus was (MATTHEUS. 8: 29).

Zelfs de Joodse legenden leggen getuigenis af van de werkelijkheid van Jezus' wonderen. "De Zoon van Stada (spotnaam van Jezus) heeft uit Egypte geheime middelen meegebracht in een opening, die Hij in Zijn lichaam had aangebracht" zegt de Talmud. Als de Joden de wonderen hadden kunnen loochenen, was dat zeker eenvoudiger geweest dan ze op die manier te willen verklaren.

42. En toen het dag werd ging Hij uit en trok naar een woeste plaats om Zich door gebed te sterken; en de menigte volgde Petrus en de zijnen, zochten Hem, kwamen bij Hem en hielden Hem op, zodat Hij niet van hen weg zou gaan 8: 17").

43. Maar Hij zei tot hen: Ik moet ook andere steden het evangelie van het koninkrijk van God verkondigen; want daartoe ben Ik uitgezonden.

44. En Hij predikte op die reis in de omtrek, die Hij hierop voor enige tijd deed, in de synagogen van Galilea (MATTHEUS. 4: 23-25).

Hier openbaart zich hoe groot de indruk was die de Heere al bij Zijn eerste openlijk optreden in Galilea en de omtrek maakte. Des te merkwaardiger dat Hij van die geestdrift voor Zichzelf geen gebruik maakte, die eerder vermijdt dan bevordert en zo snel Kapernaüm verlaat, waar toch zoveel harten voor Hem kloppen. Ook dit is een bewijs voor de waarheid van Joh. 2: 23-25 , maar ook een proeve van de wijsheid van de Heere in de vorming van Zijn eerste discipelen. Hij wil ze roepen tot zelfverloochening, aan het reizende leven wennen en oprijzende aardse verwachtingen beteugelen.

44. En Hij predikte op die reis in de omtrek, die Hij hierop voor enige tijd deed, in de synagogen van Galilea (MATTHEUS. 4: 23-25).

Hier openbaart zich hoe groot de indruk was die de Heere al bij Zijn eerste openlijk optreden in Galilea en de omtrek maakte. Des te merkwaardiger dat Hij van die geestdrift voor Zichzelf geen gebruik maakte, die eerder vermijdt dan bevordert en zo snel Kapérnaüm verlaat, waar toch zoveel harten voor Hem kloppen. Ook dit is een bewijs voor de waarheid van Joh. 2: 23-25 , maar ook een proeve van de wijsheid van de Heere in de vorming van Zijn eerste discipelen. Hij wil ze roepen tot zelfverloochening, aan het reizende leven wennen en oprijzende aardse verwachtingen beteugelen.

44. En Hij predikte op die reis in de omtrek, die Hij hierop voor enige tijd deed, in de synagogen van Galilea (MATTHEUS. 4: 23-25).

Hier openbaart zich hoe groot de indruk was die de Heere al bij Zijn eerste openlijk optreden in Galilea en de omtrek maakte. Des te merkwaardiger dat Hij van die geestdrift voor Zichzelf geen gebruik maakte, die eerder vermijdt dan bevordert en zo snel Kapernaüm verlaat, waar toch zoveel harten voor Hem kloppen. Ook dit is een bewijs voor de waarheid van Joh. 2: 23-25 , maar ook een proeve van de wijsheid van de Heere in de vorming van Zijn eerste discipelen. Hij wil ze roepen tot zelfverloochening, aan het reizende leven wennen en oprijzende aardse verwachtingen beteugelen.

HOOFDSTUK 5

VAN PETRUS' VISVANGST, EEN MELAATSE EN VERLAMDE, MATTHEÜS ROEPING EN HET VASTEN VAN DE DISCIPELEN

III. Vs. 1-11. (zie ook). Terwijl de Evangelist ons in de vorige afdeling een korte samenvatting gaf van de belangrijkste gebeurtenissen uit de eerste tijd van Jezus' werkzaamheid in Galilea, zoals die door de Evangelische traditie bewaard is, heeft hij ook van Simon als van een vriend van de Heere gewag gemaakt, zonder dat vroeger iets was gezegd van diens nadere betrekking tot Jezus. Hij vertelt ons hier de geschiedenis van de roeping van Petrus en van zijn gezellen tot het apostelambt op een meer uitvoerige manier dan die door de gewone traditie gewoonlijk vermeld wordt, want: "Lukas had er een bijzonder groot belang bij het visnet van Petrus en zijn roeping nauwkeurig voor te stellen. Deze geschiedenis toch bewijst dat ondanks alle verschil de roeping van het hoofd van de twaalf en die van de apostel van de heidenen op één fundament rusten: op het woord van de Heere, dat Petrus tot een visser van mensen maakte, heeft toch ook Paulus zijn zending onder de heidenen ondernomen".

EVANGELIE OP DE 5de ZONDAG NA TRINITATIS

Wanneer ieder geroepene door de daad van de heilige, barmhartige liefde (4e Zondag na Trin.) in de kracht en als werktuig van de Heilige Geest, anderen kan en moet roepen, dan eist toch de orde en is het de wil van de Heere, dat vooral uitverkoren boden uitgaan en in de naam van de Heere en in de kracht van de Heilige Geest, alle volken tot het rijk van God roepen. De Heilige Geest werkt door het woord, maar het woord moet worden gepredikt. Het evangelie van deze 5de Zondag na Trinitatis handelt over de roeping van Petrus, als visser van mensen. Zo zendt de Heere steeds vissers van mensen uit op de stormachtige zee van de wereld, opdat zij het net van het koninkrijk der hemelen uitwerpen. Wij moeten deze genade erkennen, ons gewillig laten vangen en zo onze wandel zo richten als het degenen past die tot het rijk der hemelen geroepen en verordend zijn.

Volgens de oudste bepalingen van de kerk moest dit evangelie op Zondag vóór 29 Juni, de Petrus en Paulusdag, worden gelezen, het moest de gemeente op die dag voorbereiden. Omdat echter het Pinksterfeest afwisselend is, nu eens vroeger, dan eens later valt, maar de Petrus en Paulusdag vaststaat, werden van de voorafgaande teksten nu een, dan twee, soms zelfs drie weggelaten; terwijl vandaag pas aan het einde van de Trinitatis-tijd wordt afgesneden, wanneer Pinksteren laat valt. Hierdoor komt het dat met deze Zondag een kleine kring van de Trinitatis-tijd wordt besloten; de eerste fase, de fase van de roeping, is geëindigd.

De wedergeboorte van het hart tot het nieuwe leven in Christus is het grote thema van de tot hiertoe verlopen Trinitatis-tijd. Nu brengt hiertegen de natuurlijke mens in: "wedergeboorte en aardse roeping, zorg voor de ziel en voor lichaam en leven kunnen niet verenigd worden; wanneer ik mij aan het ene wil geven, moet ik het andere verwaarlozen. " Dat is zo weinig waar, zo antwoordt daarop ons Evangelie, dat juist de wedergeboorte onze aardse roeping pas echt bevordert en verheft; kijken wij 1) naar de manier en de aard van onze arbeid; 2) naar het

gevolg en 3) naar de omvang - overal zal men een onderscheid opmerken tussen de arbeid van de natuurlijke en die van de wedergeboren mens.

Waartoe heeft de Christen de godzaligheid nodig bij de arbeid voor zijn aards beroep? Daartoe dat hij 1) niet moedeloos, 2) niet kleinmoedig, 3) niet overmoedig wordt.

1. En het gebeurde op de morgen van de vierde dag na Jezus' aankomst te Kapernaüm (Hoofdstuk . 4: 31), of Vrijdag 4 Juni van het jaar 28 na Christus, toen men Hem daar al in Zijn krachtig prediken enigermate had leren kennen, toen de schare op Hem aandrong om het woord van God te horen, dat Hij stond bij het meer Gennesaret, zodat Zijn standplaats minder geschikt was om door allen te worden gehoord 13: 2").

Dat meer is voor altijd een gewijd gedenkboek van het werk van Gods Zoon. Zijn kansel was nu eens een heuvelhelling, dan eens een grote weg, dan eens de eetzaal van de tollenaars, soms ook het dek van een schip, dobberend op de rusteloze golven. Ongetwijfeld had Zijn rede over de profetie van Jesaja, in de synagoge, het verlangen van het volk geprikkeld, om Hem te horen, want "de menigte drong op Hem aan om het woord van God te horen. " Dit is een doorgaande wet. Hoe meer wij van Zijn genadevolle woorden horen, des te meer wensen wij ze te horen. "Geef ons altijd dat woord. " (Joh. 6: 34.) Geen edeler en belangwekkender schouwspel dan een volk dat zich in dichte drommen opéénpakt om Gods Woord te horen, terwijl bij geen andere gelegenheid zulk onvergankelijk nut gesticht kan worden.

2. En Hij keek om zich heen of Hij een meer geschikte standplaats kon krijgen en Hij zag twee schepen aan de oever van het meer liggen. De vissers van die schepen waren daaruit gegaan aan de oever en spoelden de netten, zodat zij als vanzelf waren aangewezen om Hem te helpen.

3. En Hij ging in een van die schepen, die van Simon was, een Hem al van vroeger bekende discipel (Joh. 1: 29; 4: 54), terwijl het andere aan Zebedeüs behoorde (Mark. 1: 20) en vroeg hem een beetje van het land af te varen, zodat Hij van daar zondergedrongen te worden en verre verstaanbaar tot het volk kon spreken. Toen Simon aan Zijn verlangen had voldaan 13: 2"), ging Hij zitten en leerde Hij de menigte in een uitgebreide rede uit het schip.

Het was een voormiddag in de week, dat dit gebeurde. Jezus wachtte de sabbat niet af om te prediken, iedere dag was voor Hem even goed daarvoor. Wanneer Hij slechts oren vond om te horen en zielen die hongerig waren naar het woord van het leven, dan was Hij altijd bereid om te leren, of het in de tempel, in de synagogen, of in de woestijn aan de zee was. Alles moest geheiligd worden door Gods woord en door gebed - alle tijden, alle gelegenheden, alle plaatsen, alle harten, opdat het gehele land vol mocht worden van de kennis van de Heere; want het is een schadelijke verachting van Gods woord, wanneer velen zich daarmee alleen 's zondags bezig willen houden en ook dan alleen in de kerk. Deze komen er ook snel toe, dat zij eerst nu en dan een Zondag overslaan, vervolgens steeds luier worden en de godsdienst voor een strafwerk houden, dat men zo slecht mogelijk verricht en zo lang mogelijk uitstelt. Heeft God ons dan Zijn woord gegeven om ons te straffen, of te plagen, of ons te doen vervelen? Of wordt de Heere er door gediend, dat wij het horen en leren? O, trage oren, heeft

u niet begrepen dat God u in Zijn heilig woord belangrijke dingen wil zeggen en u Zijn zegen wil geven? O, hebzuchtige harten, heeft u niet gehoord, dat de godzaligheid tot alle dingen nut is en de belofte van dit en het toekomend leven heeft? U hebt geen tijd voor Gods woord en voor gebed; ‘s morgens met het opgaan van de zon moet u aan de arbeid en ‘s avonds bent u moe en wilt u uitrusten en van de Zondag moet u ook nog tijd afnemen om in orde te brengen, wat in de week is blijven liggen. Moet u dan altijd maar voor de buik zorgen? Heeft u helemaal geen ziel die voedsel, versterking, troost en lering nodig heeft? Moet de ziel erger worden gehouden dan een slaaf, die toch ten minste voor zijn harde arbeid zijn dagelijkse geringe kost krijgt? Waar is uw blind onverstand heengedwaald!

Zie, lieve mens, ook in uw huis, in uw werkplaats, ja midden onder de moeiten van uw aardse broodwinning en bij het zweet van uw aangezicht en de vernederende omstandigheden die u minder aan uw hemelse afkomst en de tegenwoordigheid van God en van Zijn heilige engelen, dan aan de val in het paradijs herinneren, hier wil de levendmakende stem van de Zoon van God zich laten haren, om u en de uwen het geheim van de oprichting uit Adams val tot het kindschap van God te leren. Wilt u dan niet, ten minste in morgen- of avonduur - Hij vraagt u daarom - uw arbeid voor een poos laten rusten en uw scheepje een beetje van land doen gaan? Wilt u niet voor de Zoon van de liefde uw huis, dat Hij niet versmaadt, hoe slecht het ook is, tot een huis van het gebed en uw werkbank tot een leerstoel opruimen, zodat deze uit het dierbaar boek van de openbaring met u en uw kinderen en uw dienstboden en andere huisgenoten of gasten spreekt? Echt, u zou van zo’n rusten en stil zitten aan de voeten van de Heere geen schade lijden in uw aardse broodwinning, maar integendeel zou zelfs het leven in uw tijdelijk beroep door de tegenwoordigheid van de Heere tot godsdienst worden geheiligd en gezegend en pas echt met vreugde en naar wens plaats hebben.

4. En toen Hij met spreken ophield zei Hij tot Simon, op wie Hij het eerst Zijn oog had gevestigd: a)Steek af naar de diepte, in zee en werp met uw broeder Andreas (MATTHEUS. 4: 18. Mark. 1: 16) uw netten uit om te vangen.

a) Joh. 21: 6.

Petrus, de bestuurder van het visserswerk, moet ook het hoofd van de zending worden.

Hij was al door de Heere tot discipel geroepen, maar, zoals het vandaag nog gebeurt dat Gods genade op vele manier aan ons werkt en zich lang met ons bemoeit voordat wij ons geheel daaraan overgeven, zo was het ook bij Petrus. Hij droeg wel al sinds lange tijd een verlangen in zich om naar iets, dat hem ontbrak en dat hij juist in de Heiland zocht, maar het beslissende geloof: "Het moet alleen Jezus zijn" was nog niet in hem opgegaan; hij had tijden, dat hij met zijn werk bezig kon zijn, als was er geen Jezus, die hem tot apostel had geroepen. Toen vroeg deze hem in zijn vissersboot te mogen gaan en van daar uit te prediken. Bij deze vraag van zijn Heer werd het zeker de discipel zeer wonderbaar te moede; hij hoorde in de prediking, die Jezus toen hield, meer dan de anderen. Het ging hem, zoals het aangegrepen zielen gewoonlijk gaat, bij ieder woord dacht hij: "Dat geldt mij. " In deze stemming moeten wij ons hem denken, toen de Heere ophield te spreken en de eis tot hem richtte.

Nadat de Heere tot het volk in het algemeen heeft gesproken wendt Hij Zich tot Simon het bijzonder. Dat is zo Zijn manier - Hij werpt zijn net niet over allen tezamen uit en roept ons niet in het algemeen, maar Hij bemoeit Zich met ieder geheel in het bijzonder. Hij is slechts daardoor de Heiland van alle mensen, dat Hij de Verzorger van elke ziel in het bijzonder is. Hij wendt Zich tot Simon en verzoekt Hem niet meer, nu spreekt Hij integendeel gebiedend tot hem. Gebieden kan slechts de Heere, maar Jezus heeft Zich de man, die Zijn heerlijkheid meer dan eenmaal gezien heeft, zo-even weer krachtig bewezen de Heere te zijn. Petrus heeft een diepe indruk ontvangen van de profeet, machtig in woorden: hij moet de Heere nu in Zijn hele profetenglorie erkennen, deze wil Zich ook aan hem openbaren als de profeet, machtig in werken. Simon moet afsteken naar de diepte, op de diepte het roer verlaten en met zijn helpers de netten aangrijpen en uitwerpen. Het eerste gebod viel Petrus zeker niet zwaar; het was hem aangenaam, dat de Heere hem niet gebood: vaar nu weer naar het land. Het woord van de Heere had hem diep getroffen; het kon hem nu niet aangenaam zijn de man, die zijn hele ziel had ingenomen, te zien verdwijnen, Zijn nabijheid was hem kostelijk. Wat zou hij zelf ook met zijn diep bewogen hart in de menigte? Het hart, dat door de angel van Gods woord is aangegrepen, zoekt niet het gewoel, niet de verstrooiing, het wil alleen zijn; het begeeft zich in de stilte en de eenzaamheid. Maar het tweede bevel is tegen de natuur van Petrus; hij moet nu zijn net uitwerpen; het is dag, de zon staat al hoog aan den hemel, de tijd van de dag is voor de visvangst zeer ongunstig. Het is daarenboven de diepte van de zee, waar hij zijn net moet uitwerpen: dat is de plaats niet, waar de vissen in het water spelen; zij zoeken meer de beschaduwde, koele ondiepten. En uitwerpen moet hij zijn netten, die hij zo-even eerst in het schijnsel van de opgaande zon met moeite van alle onraad heeft gezuiverd, nadat hij ze de helen nacht zonder ophouden in de diepte heeft neergelaten en weer in de hoogte getrokken en niets gevangen heeft. En wie is het dan, die hem deze harde eis doet? Zij zijn mannen, die van de jeugd af op dit meer hebben gevaren, die de visvangst grondig begrijpen en deze Jezus van Nazareth is pas onlangs naar Kapérnaüm van een stad midden in het land tot de stad aan het meer gekomen - wat begrijpt Hij daarvan? Voorwaar, een zeer zware proef, die Jezus nu aan Simon oplegt, terwijl hij het allerliefst nog nadenkend en het woord overwegend aan Zijn voeten zou hebben gezeten. De Heere voegt echter een liefelijke belofte, die te liefelijker moest klinken, omdat zij de hele nacht tevergeefs hadden gewerkt, tot Zijn gebod: zij moeten hun netten uitwerpen om te vangen. Hij geeft hun uitzicht op een vangst; hoe groot die zou zijn, noemt Hij niet, want Jezus wil niet door grote beloften tot de gehoorzaamheid van het geloof bewegen, Hij zegt echter met alle beslistheid, dat zij het niet tevergeefs zullen uitwerpen.

5. En Simon antwoordde Hem: Meester! wij hebben de hele nacht gewerkt en niet gevangen. Maar op Uw woord zal Ik het net uitwerpen; want Gij hebt uw heerlijkheid al in meer dan een teken geopenbaard en kunt als mijn Heer onvoorwaardelijkover mij gebieden. (Joh. 2: 5).

Lukas bedient zich hier van een Grieks woord. Wij vinden dat zelfde woord ook Hoofdst. 8: 24, 45; 9: 33, 49; 17: 13. Het zegt eigenlijk een voorstander en, heeft men opgemerkt dat het bij ongewijde schrijvers genomen wordt voor herders, die voorstanders van de kudde zijn, onze Evangelist wil er iemand door aanduiden die als een uitnemend Leraar geëerbiedigd wordt en het is zeer opmerkelijk dat Lukas de naam van Rabbi, die bij andere Evangelisten verscheidene malen voorkomt, nergens aan de Heiland gegeven heeft.

Hoe vaak is het ook vandaag nog bij vlijtige arbeid in de dienst van de Heere: "Wij hebben de hele nacht gewerkt en niets gevangen!" Daar is een vlijtig huisvader, hij probeert zich en de zijnen eerlijk door de wereld te brengen in het zweet zijns aangezichts; hij vermoeit zich dag en nacht en toch komt hij niet vooruit; toch komt hij het ene jaar na het andere niet uit de zorgen. Daar is een getrouw vader- en moederhart; zij spannen zich in om hun kind in de vrees voor de Heere op te voeden en toch baat alle tucht niet, toch maakt de lichtzinnigheid van zijn hart, of de verleiding van bozen al de arbeid van getrouwe liefde weer vruchteloos. Daar is een ijverig leraar of prediker; hij beijvert zich jaar in jaar uin om schapen en lammeren van de Heere te weiden en edele zaden te strooien op de akker van God en toch valt zo veel op de weg, op steenachtige plaatsen en onder de doornen en zo zeldzaam is een blijde vrucht te zien. Daar is een edel mensenvriend, die het algemeen welzijn trouw en met zelfverloochening probeert te bevorderen door raad en daad, maar hij oogst weinig dank en ziet weinig vrucht, hij moet zijn welgemeende werkzaamheid miskend zien door de domheid, belasterd door de boosheid, tegengestaan door de nijd, verlamd door traagheid, verijdeld door de tegenspoed van de tijd. Daar is een oprecht Christen, die onvermoeid werkt aan zijn volmaking, aan de verbetering van zijn leven en de heiliging van zijn hart en toch wil het niet vooruitgaan, zoals hij het wenste en hoopte, toch komen de oude zwakheden en gebreken steeds weer te voorschijn en hij moet met een naam bekennen: "Het willen is wel bij mij, maar het goede te doen vind ik niet". Dan komt het er op aan het geduld van de heilige te oefenen, te lopen met geduld in het strijdperk dat ons toegeschikt is. Als wij met Petrus moeten klagen: "Wij hebben de helen nacht gewerkt en niets gevangen" laat ons er dan bijvoegen: "Maar op Uw woord zal ik het net weer uitwerpen. " Op Uw woord, omdat het Uw heilig bevel is, O Heere, wil ik trouw voort arbeiden, zolang ik nog kracht heb. Op Uw woord, omdat dit mijn troost is ook in ellende, wil ik geduldig blijven wachten in kruis en lijden. Op Uw woord, omdat dit mij belooft dat mijn arbeid niet tevergeefs zal zijn in de Heere en dat die met tranen zaaien met vreugde zullen oogsten, wil ik getroost, al is het ook onder tranen, mijn zaad weer uitstrooien op hoop en mijn net voor de laatste keer uitwerpen, al heb ik het 99 keer leeg opgetrokken. Dat is het geduld van de heilige; met zo’n geduld is het rijk van God op aarde gevestigd, is het Christendom onder duizenden smarten uitgebreid, is ieder edel werk in de wereld geplant en verpleegd. Voor zo’n geduld is de belofte: "Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen het aardrijk beërven. " Zo’n geduld overwint de aarde en wint de hemel. Wees daarom geduldig, bidt om geduld, gij beminde knechten en dienstmaagden van de Heere. Vergeet het niet: Gods kinderen zaaien wel in droefheid en met tranen, maar eindelijk komt het jaar waarnaar zij verlangen, eindelijk komt de oogsttijd waarin de schoven worden gebonden, dan wordt alle leed van de harten enkel vreugde en blij lachen.

6. En toen zij dat gedaan hadden besloten zij in de kracht van Christus’ woord, die door de kracht van de gemeenschap met Zijn Vader hier een blik sloeg en een greep deed in de schatkamers van Zijn huis, een grote menigte vissen en hun net scheurde, het dreigde geheel van elkaar te gaan, zodat hulp nodig was om de al begonnen scheur niet door te laten scheuren.

Wij leren uit dit verhaal de noodzakelijkheid van menselijke werkzaamheid. De visvangst was wonderbaar, toch werden noch de visser, noch zijn schip, noch zijn visvangst vergeten; alle

werden gebruikt om de vissen te vangen en zo werkt God door middelen, wanneer Hij zielen wil redden; en zolang deze bedeling van de genade duurt, zal God de dwaasheid van de prediking zegenen om hen, die geloven, zalig te maken. Wanneer God zonder middelen werkt, dan is het ongetwijfeld tot Zijn verheerlijking; maar Hij heeft zelf de weg van de middelen gekozen om Zijn heerlijkheid op aarde het meest te openbaren. De middelen op zichzelf baten niets. Meester, wij hebben de hele nacht gewerkt en niets gevangen. Wat was hiervan de oorzaak? Waren zij dan vissers die hun beroep niet begrepen? Voorwaar zij waren geen onervaren handen; zij kenden het werk. Waren zij onbedachtzaam aan het werk gegaan? Nee. Had het hun aan ijver ontbroken? Nee, zij hadden gewerkt. Had het hun dan aan volharding ontbroken? Nee, zij hadden de hele nacht gewerkt. Was er gebrek aan vissen in de zee? Zeker niet, want zodra de Meester sprak zwommen zij bij scharen in het net. Wat is dan de oorzaak? Is het omdat de middelen uit zichzelf en zonder de tegenwoordigheid van Jezus geen kracht hebben? Zonder Hem kunnen wij niets doen. Maar met Christus kunnen wij alle dingen. De tegenwoordigheid van Christus deed alles goed lukken. Jezus zat in het schip van Petrus en Zijn wil trok de vissen in het net door een geheimzinnige invloed. Wanneer Jezus in Zijn kerk verhoogd wordt, dan is Zijn tegenwoordigheid de macht van de kerk; de klank van de koning wordt dan in haar gehoord. En Ik, als Ik verhoogd zal zijn, zal ze allen tot Mij trekken. Laat ons uitgaan om zielen te vangen; laat ons gelovig opwaarts en met ernstige bezorgdheid rondom ons zien. Laat ons werken totdat de nacht komt en wij zullen niet tevergeefs gewerkt hebben, want Hij, die ons bevel geeft om het net in de diepte uit te werpen, zal het met vissen vullen.

7. En zij wenkten hun medegenoten, die in het andere schip, in dat van Zebedeüs waren en uit de verte dat vissen aanzagen, dat zij hen zouden komen helpen. En zij kwamen en vulden beide schepen, zodat zij bijna zonken; men moest tenminste met voorzichtigheid de oever proberen te bereiken.

Men zou in de wonderbare visvangst slechts een wonder van wetenschap kunnen zien: Jezus had op bovennatuurlijke wijze geweten dat zich op deze plaats een aanzienlijke verzameling van vissen bevond. Er zijn talrijke voorbeelden van zo’n op onverwachte wijze verschijnende rijkdom van vissen. Natuurlijk is het echter daarin een wonder van macht te zien: Jezus bewerkt hier door Zijn wil wat anders door fysische oorzaken gebeurt.

Volgens het dichterlijk psalmwoord (Ps. 8: 9) behoort de heerschappij over alles wat zich in de zee beweegt, tot het ideaal van de volmaakte Mensenzoon.

Zegen in het tijdelijk beroep komt hier voor als loon voor het trouwe stellen daarvan beneden de roeping van het mensenvangen door Christus. Ook andere voorbeelden uit de geschiedenis van de wereld en de kerk bewijzen dat de Heere degenen in hun tijdelijk beroep zegent, die het aanwenden om de Visser van de mensen, Jezus, te dienen. Petrus stelt zijn roeping als visser beneden de roeping van het mensenvangen; daarvoor ontvangt hij in zijn tijdelijk beroep grote zegen en de grote zegen dient dan weer voor de roeping van het mensenvangen; want hij zelf en zijn metgezellen in het tijdelijk beroep worden door deze visvangst gevangen, worden Jezus’ aanbidders, Jezus’ discipelen.

8. En Simon Petrus zag dat en werd door dat gezicht van de vele vissen tot de gedachte aan zijn vele zonden geleid, zoals later eens een landman door de menigte koren die hij op de zolder geladen had tot erkentenis van zijn onbedacht uitgestoten vloeken werd gebracht. Hij viel neer aan de knieën van Jezus en zei: Heere! ga weg van mij, want ik ben een zondig mens; zo sprak hij, niet omdat hij Jezus niet graag bij zich zou hebben gehad, maar omdat hij zichzelf voor al te slecht gezelschap voor Hem hield (1 Kon. 17: 18).

O, er is een zegen van God waarvan niet alleen het net maar ook het hart scheurt; waardoor wij onszelf in al onze onwaardigheid ontdekt zien en de liefde van God ons overstelpt, zodat wij haar niet kunnen dragen. En eigenlijk is het echt zien van God's liefde, persoonlijk jegens ons, niet tegenstaande onze verwerpelijkheid, onze bekering. Zeker brengt ook het gezicht alleen van Gods heiligheid bekering voort, maar het is ons een liefelijke gedachte, niet door de schrik maar door de troost van de Heere te zijn binnengekomen. Petrus had gedurig een zeer diep gevoel van de zonde; hij zag in dit wonder van liefde, van overvloeiende zegen, dat hij verkeerde in de zichtbare tegenwoordigheid van de Almachtige en Hij, die daar neer zat in zijn schip, als een mens onder mensen, was die Almachtige. Zich aanbiddend voor Hem neer te werpen en zijn vrees van als zondig mens niet in Zijn heilige tegenwoordigheid te kunnen blijven, uit te drukken, was voor hem het werk van een ondeelbaar ogenblik. Hij siddert en toch had de Heere voor hem geen teken van toorn, maar enkel een overstelpend bewijs van liefde gegeven; zo raken de uitersten elkaar! Dit is zeker: Door naar Jezus te kijken leren wij het best onze zonde kennen. Niet het kijken naar onze zonde brengt ons allereerst of het allermeest tot Jezus, maar het kijken naar Jezus brengt ons tot het juiste volle gezicht van onze zonden. Zonder het zien op Jezus zouden wij altijd dieper zinken met onze zonden, tot de volslagen wanhoop toe. Dat nu Petrus de Heere Jezus als de Heer der heerlijkheid, als God geopenbaard in het vlees, aanbiddend te voet valt, was goed en plichtmatig en kwam uit zijn geloof; maar dat hij van Jezus wilde dat deze van hem zou uitgaan, was niet goed; want dit kwam uit zijn angst. Wij hebben de Heere volstrekt nodig en wij zouden Hem vragen van ons uit te gaan? Nee, juist omdat wij zondige mensen zijn, gaat Hij, de Zaligmaker van de zondaren, niet van ons uit, maar blijft Hij bij ons in eeuwigheid. Zeker is er een afstand tussen de Heer en ons, als die van hemel en aarde, maar behoren daarom niet hemel en aarde bij elkaar? Of wat zou de aarde zonder de hemel zijn? De Heere gaat dan ook niet van Petrus uit. De Heere heeft er dan ook integendeel een welbehagen in dat onze zonden naar buiten komen niet in daden, dat zij verre! maar in woorden van belijdenis. Zolang een ziektestof nog in het hart blijft opgesloten is zij dodelijk; zodra zij in schuldbelijdenis voor God over de lippen naar buiten komt, is zij haar kracht kwijt. Psalm. 32: 3-5.

9. Want verbaasdheid had hem bevangen en allen, die met hem in zijn schip waren, behalve Andreas ook de huurlingen (Mark. 1: 20), over de vangst van de vissen, die zij gevangen hadden.

Petrus en Andreas wenkten slechts hun vrienden, die in het andere schip waren, dat zij zonden komen en hen helpen trekken. Dat is anders de manier van de vissers niet; zij roepen luid over het water; vooral wanneer een vangst zo goed gelukt is. Maar dit keer blijft de stem steken. De vangst is zo groot en onverwacht dat zij zichzelf niet meester zijn; zij merken de nabijheid van God en een heilige vrees komt over hen, zoals de profeet zegt (Habakuk. 2: 20): "De

Heere is in Zijn heilige tempel, zwijg voor Zijn aangezicht, gij ganse aarde!" Als Petrus de grote menigte heeft ingezameld blijft hij niet langer bij de grote hoop vissen staan; nu hij vrij van het werk is geeft hij toe aan de ontroering van zijn hart en laat zijn gevoel zich openbaren. Als hij nu zegt: "Ik ben een zondig mens, " dan is hij de eerste niet geweest, die het zo ging; het is alle heilige mannen van God zo gegaan. De kinderen van deze wereld, die hun beroep werelds, zonder Gods woord en geloof, uitoefenen, ontvangen de zegen van God met geen ander gevoel, dan dat zij zich verheugen een geluk te hebben gehad, wanneer zij niet nog hun eigen verstand daarbij bewonderen. Daarom hebben zij er ook geen andere gedachten bij, dan hoe ze nu grote zaken zullen doen, genot zullen hebben of rijk zullen worden, door er nog meer mee te winnen en te woekeren. De zegen van God maakt hen overmoedig en trots en, hebben zij vroeger niet naar Gods woord gevraagd, nu menen zij te kunnen bewijzen dat het een geheel overbodige zaak is, die geen gras op de weiden, geen koren op de zolder, geen klanten in de winkel brengt. Dat zijn de kinderen van de wereld, bij wie God’s zegen in een vloek verkeert; oprechte, gelovige zielen daarentegen nemen de zegen van God weg als Petrus; zij weten dat zij die niet waard zijn en niets dan straf verdiend hebben. Wanneer zij zien hoe zij hun beroep hebben uitgeoefend en hoe ten hoogste alles goed gemeend, maar vol gebreken en misslagen is, dan moeten zij zich verwonderen wanneer zij enige goede uitkomst hebben en kunnen de gave van God niet anders aannemen, dan dat zij zich diep verootmoedigen en hun volslagen onwaardigheid belijden. Dat alleen schijnt bij Petrus niet juist te zijn, dat hij zegt: "Heere, ga uit van mij!" Het gevoel van zijn onwaardigheid is in hem zó sterk, dat hij in het geheel niet kan begrijpen wat de Heere bij hem doet. Er zijn toch zoveel mannen, schriftgeleerden, oversten en oudsten in Israël, waarnaast hij zich in het geheel niet mag plaatsen; hoe komt dan Jezus juist op zijn geringe persoon? Wat zal Hij met hem kunnen beginnen, die niets dan vissen geleerd heeft? Kan Hij eer met hem inleggen? Zal Hij Zich niet moeten schamen over zo’n keus? Dat drukt Petrus op het hart: Hij wil de verwachtingen van de Heere niet bedriegen en kan toch aan de verwachtingen niet voldoen. Het staat nu bij hem vast, de Heere, die hem tot Zich geroepen heeft, moet verder gaan, moet andere mensen zoeken, die beter dan hij te gebruiken zijn. Wij zullen het niet ontkennen, dat zich in deze woorden van Petrus een zeer goede grond openbaart; hij is ootmoedig genoeg dat hij zich niet op zijn roeping verheft, dat de geringe stand niet te gering voor hem is. Desalniettemin hebben wij een zaak bij de ootmoedige discipel af te keuren. Hij was op de juiste weg toen hij zei: "Op Uw woord zal ik het net uitwerpen" zo betaamde het hem, zonder eigen mening of het woord van de Heere te begrijpen onderdanig te zijn. Nu had hij in die zin moeten blijven en spreken: "Heere! Gij bent tot mij gekomen en wilt mij in Uw dienst hebben; zie, hier ben ik op Uw woord, of ik het waardig ben of niet, of ik geschikt ben of ongeschikt. "

Petrus wist zeker hier evenmin als op de berg (Hoofdstuk 9: 33) wat hij zei (we vinden in hem voor de eerste keer de neiging om zich door de snelheid en de kracht van een waar gevoel buiten maat en grenzen te laten voeren). Hij had het niet letterlijk gemeend en zou zelf het bedroefdst zijn geweest wanneer Jezus hem bij zijn woord had gehouden en hem had verlaten. Maar de Heere verliet de ootmoedige Petrus niet, maar ging juist in zijn huis 8: 15) en zegende hem nu pas echt met de hoogste en beste zegen.

10. En zo ook Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeus, die medegenoten van Simon waren, die in het andere schip waren en ook hun aandeel van de rijke visvangst hadden ontvangen. En Jezus, wel wetend welk een gezindheid uit Petrus sprak (Rom. 8: 27) zei tot Simon: Vrees niet, a) van nu aan zult u mensen vangen, u zult op het gebied van de geest verrichten wat u tot hiertoe in mindere zin hebt volbracht.

a)Ezechiël. 47: 9.

Toen de Heere te Bethlehem geboren was verschrikte Jeruzalem, en verschrikten de herders op het veld (Hoofdstuk 2: 9. MATTHEUS. 2: 8); wat nu is een schrik van de juiste aard? Deze is een heilzame verschrikking, wanneer God spreken kan: "Vrees niet. " Met dit woord hebben de engelen de Heiland aangekondigd op aarde; met dit woord heeft Zich de Opgestane aangemeld bij Zijn discipelen; met dit woord meldt Zich de Opgevarene aan in de Geest, wanneer Hij in een mensenhart neerdaalt. Zijn liefde is ons een prediking van de boete, maar Zijn hart en Zijn ambt is te vertroosten. Vele woorden spreekt de Schrift, maar er is geen troostvoller dan: "Vrees niet. " Veel liefelijks ging over Jezus lippen, maar niets klinkt ons blijder toe dan: "Vrees niet. " Hij is de brenger van de vrede, verkondigers van de vrede zijn Zijn boden; want Hij voert degenen, tot wie Hij komt, uit de dood tot het leven, uit angst tot vreugde, uit de hel in de hemel.

In het "U zult mensen vangen" ligt niet alleen een punt van vergelijking met de geestelijke werkzaamheid van de apostelen, maar er zijn nog andere bijzondere opmerkingen te maken. In het begrip van vangen ligt de betrekking opgesloten van het bewuste tot het onbewuste en dat het laatste door het eerste wordt overmocht. Juist dat vinden wij in de betrekking van de apostelen tot de wereld, terwijl de eersten het hogere levensprincipe vertegenwoordigen, staan de leden van de wereld zonder bewustheid over de natuur van het hogere leven. Vervolgens gaat ook het beeld van de visvangst over de verplaatsing van de gelovigen uit het oude levenselement in het zuivere, heilige element van het Evangelie, die de bedoeling van de hymne die men aan Clemens van Alexandrië toeschrijft op de voorgrond plaatst: "Heiland Jezus! Visser van de mensen, van de geredden uit de zee van de zonde, lok Gij door Uw dierbaar leven de heilige vissen uit de vijandelijke golven. " Zinspelingen op deze overgang uit het oude levenselement op het nieuwe van het Christendom vinden wij menigvuldig in de Christelijke oudheid in het gebruik van de naam "vis" (bijv. op zegelringen. De Griekse naam icyuv geeft in zijn vijf letters ook de aanleiding tot het anagram Ihsouv Cristov Yeou Uwthp = Jezus Christus, Gods Zoon, de Heiland) bij de Christenen; al in het Oude Testament vinden wij de beginselen van deze vergelijking in de plaats Jer. 16: 16.

De Heere Jezus is het ook weer hier, die vervult wat God daar door de profeten beloofd heeft. Ik wil u daartoe maken, spreekt Hij; Ik roep u en maak u bereid; Ik maak u bekwaam - door hoeveel lering, verootmoediging en wederoprichting, dat heeft de visser Petrus ondervonden; en Ik ben het ook, zegt de Heere, van wie de uitkomst afhangt. U moet echter werken en stil zijn, u inspannen en toch rustig afwachten. Uw angel moet scherp zijn, uw net goed gemaakt, zodat de mazen geen uitweg toelaten, maar u mag er niet haastig en hevig op ingaan, zomin als de visser een vangst doet, wanneer hij in het water slaat, of met het net daarin rondwoelt, of wanneer hij ongeduldig aan het snoer van de angel trekt. U moet nooit vergeten dat de

mens tegenstreeft, wanneer hij uit de zee van deze wereld moet worden uitgerukt, evengoed als de vis wanneer hij zijn element moet verlaten; de haak dringt in, de mazen van het garen laten hem geen uitweg; zodra hij er inkomt merkt hij, dat het ten dode gaat. Maar de mens, moet hij dan sterven? Ja, de oude mens, opdat de nieuwe leeft; de oude ziet het echter niet, begrijpt het niet, wordt alleen de beklemdheid en de snijdende smart gewaar en weet niet dat het de weeën van de geboorte tot het nieuwe leven zijn. Daarom, vissers van de mensen, die verwaardigd zijt dienaars en medehelpers te zijn van de mensen reddende genade, doe uw werk met stil geduld en onvermoeid wachten op het juiste ogenblik, als die geleerd heeft, hoe het u zelf te moede was, toen u zelf gevangen was en daardoor echt vrij werd.

Ieder tijdelijk beroep staat beneden dat van mensenvangen; omdat niet een zo onmiddellijk en rechtstreeks de weg tot de hemel en de eeuwige verheerlijking van het menselijk geslacht aanwijst, daarop helpt en voorthelpt. Voor het net van de visser van de mensen, Jezus, voor het ambt en de dienst die Hij heeft gesticht, om zielen uit de zee van de wereld tot Zich te trekken, neigen zich ook kronen en scepters en alle ambten van de wereld en het hele laatste uur van de wereld dient eigenlijk alleen daartoe, dat Jezus' vissen gevangen worden en wanneer de laatste in het net is gegaan, die Hij heeft verkoren, dan is de tijd ten einde; alle tijdelijke beroepen houden op en de eeuwigheid begint. Hoe groot worden Petrus en zijn gezellen daardoor, dat zij tot vissers van mensen worden verheven en wie is toch armer en geringer gebleven dan zij? Het ambt, dat zo groot en heilig is in zichzelf, is een bedelaar in de wereld. Die de hele wereld rijk kan en moet maken, klopt ootmoedig aan alle deuren, alsof Hij niet wilde geven, maar ontvangen en het gaat juist zoals de Heere gezegd heeft: "Die onder u de grootste wil zijn, die moet aller dienaar zijn. "

11. En toen zij de schepen aan land gestuurd hadden a) verlieten zij, omdat ook tot Jakobus en Johannes een zelfde roepstem kwam 4: 22"), alles, voortaan bezaten zij niets (vgl. Hoofdstuk 4: 38 v. Joh. 21: 3) en volgden Hem om voortaan Zijn blijvende gezellen te zijn 4: 22").

a)MATTHEUS. 19: 27. Mark. 10: 28. Luk. 18: 28.

Zij voeren hun schepen aan het land, daar mogen zij nu rustig liggen; zij zullen zo snel hun schepen niet weer in het water trekken, zij laten het vissen aan anderen over en blijven bij de grote Visser van mensen. Evenals de wijzen uit het Oosten de ouders van Jezus geld brachten voor de reis naar Egypte, zo heeft de Heere hier de bloedverwanten van de vier mannen, die Hij nu geheel tot Zich trekt, in de rijke visvangst voor de eerste tijd een vergoeding gegeven, terwijl zij anders het gemis van deze zwakkere arbeiders niet dan met smart zouden hebben gemist.

In welk een licht verschijnt hier naar het woord van Christus in vs. 10, waarmee Hij het geestelijk ambt instelt, daaraan tot het einde der tijden zijn bestaan verzekert en de toezegging geeft dat de zegen, die in de beeldrijke uitdrukking wordt gesymboliseerd, nooit van hen zal worden weggenomen, het pogen van hen, die dit ambt teniet willen doen, slechts als een ijdel pogen, of veel erger dan een nietswaardig pogen, omdat het tegen God is en de raad van Gamaliël (Hand. 5: 39) versmaadt? (vgl. Openbaring . 11: 7-10 met 11 en 12).

De discipelen volgden de Heere meteen; daar komt het op aan. Wij moeten de Heer volgen zodra Hij ons roept en in welke omstandigheden Hij ons roept. Maar vergeten wij ook niet dat de Heere ons nooit roept op zo'n manier dat daardoor wanorde in ons leven, of in het leven van onze betrekkingen komt. Nee, altijd laat Hij genoeg ruimte en krachten over, opdat de zaken van het gewone leven haar voortgang kunnen hebben. De Heere ontneemt de oude vader Zebedeüs zijn twee zonen, maar laat hem de huurlingen; met deze kon hij zijn zaken voortzetten. De huurlingen moesten Zebedeüs, de zonen moesten de Heere dienen.

En dat wonder - het is geheel geschikt om het viertal de geheel enige grootheid van de Meester te doen erkennen, die hen tot Zijn navolging nodigt. Hij heeft geen plaats op een gebied, dat buiten het bereik van hun beoordeling ligt, maar het behoort tot hun eigen beroep en beter dan iemand kunnen zij de grootheid van de wonderdaad peilen. Het wordt pas verricht nadat Petrus een blijk van zijn geloof heeft gegeven, door op het bevel van de Meesters de netten uit te werpen, zonder dat zijn berekening hoop gaf om voorspoedig te slagen. Zo leren zij al meteen de grote voorwaarde van het geloof in beoefening te brengen, waarvan het alleen afhangen zal of zij met ongedekt aangezicht de heerlijkheid van de Christus aanschouwen zullen. En dat wonder stelt ook hun toekomstige levenstaak hun schoon en treffend voor ogen. Overvloedige visvangst - zie daar het voorteken van de rijke zegen die zij zullen ervaren, als zij eens op Zijn bevel het net van het Woord zullen uitwerpen in de onmetelijke wereldzee. Overvloedige visvangst na een nacht van vruchteloze arbeid; zo hadden zij dan ook later niet te vrezen voor verijdelde pogingen; de Heere beproefde slechts het geloof in donkere uren, om het weldra te meer te bekronen. Overvloedige visvangst op een enkel woord van Zijn macht; nee, nu konden zij dan ook niet twijfelen, of de Heere zou het hun aan niets doen ontbreken en had meer om hun te geven, dan zij aan het strand zouden achterlaten. Zie, zo was de daad van Jezus in volle nadruk welsprekend en het verwondert ons niet, dat zij zonder aarzeling aan de grote Meester zich aansluiten, zoals eenmaal Eliza op de roepstem van de Thisbiters zijn dagelijkse arbeid liet varen.

Vrees niet, roept de Heiland Petrus toe, omdat deze, overweldigd door het gevoel van de heerlijkheid van de Heere en Zijn eigen onwaardigheid aan Zijn voeten ligt; vrees niet, van nu af aan zult u mensen vangen. En daarmee is nu de band van de gemeenschap tussen beiden vastgeknoopt. De Heere stelt Petrus gerust en Hij roept ook ons toe, wanneer het gevoel van onze zonden ons diep in het stof neerbuigt. Vrees niet, heet het dan, Ik heb u verlost; u bent de Mijne. Tot heil van zondaren is Hij immers in de wereld gekomen: zondaren immers roemt Hij tot Zijn gemeenschap; zondaren immers zegt Hij de eeuwige zegen van Zijn genade toe - en daarvoor eist Hij niets anders dan dat zij hun zonde en hulpeloosheid erkennen, dat zij slechts voelen dat zij niet door zichzelf, maar alleen door Zijn genade gered en zalig kunnen worden. Die zo ver gekomen is, die is rijp voor een volkomen inlijving in de gemeenschap van Jezus; want wat kan hem nog weerhouden, wat hem hinderen zich geheel over te geven aan Hem, die de volheid van de genade opent, opdat hij van zijn zonden en ellende ontslagen wordt. Echt, degene voor wie het verborgen is dat hij een zondig mens is en de verlossing nodig heeft, die is juist daardoor nog gescheiden van de Heere, die in de wereld gekomen is om zondige mensenkinderen door Zijn genade in heilige en zalige kinderen van God te veranderen. Wie echter tot een levendig bewustzijn gekomen is van zijn zonden en van de behoefte aan genade en verlossing, die zinkt aan het minnende hart van de Zaligmakers en

geeft zich helemaal als Zijn eigendom aan Hem over, als hij Zijn "vrees niet" van Zijn benauwde zielen tot troost toeroept. En dan is het ook beslist; hij leeft de Heere, hij volgt Hem, hij werkt met Hem en voor Hem, evenals Petrus, die de Zaligmaker nu geheel in Zijn gemeenschap opneemt, omdat Hij hem toeroept: van nu af aan zult u mensen vangen. In een hogere zin zult u nu het net uitwerpen; zielen, mensenzielen zult u winnen voor Mijn Godsrijk, dat is voortaan uw bestemming, uw heerlijke roeping; en de aardse zegen, die u zo-even op zo'n verrassende manier ten dele gevallen is, moet voor u een beeld van de geestelijke zegen zijn, die uw arbeid en uw werk bekronen zal. Daarmee was dan ook aan Petrus zijn bestemming voor de toekomst aangewezen. In gemeenschap met Jezus te leven, te werken, te wandelen, te lijden, daartoe was hij uitgelezen en daartoe was hij nu geschikt en bekwaam. En dat is ook onze roeping, daartoe heeft de Heere ons allen uitverkoren; en hoe het nu bij ons kenbaar wordt en zich openbaart dat wij volkomen met Jezus in gemeenschap gekomen zijn en onze heilige roeping erkend en aangenomen hebben, dat zien wij uit het slot van ons verhaal: toen zij de schepen aan land gestuurd hadden verlieten zij alles en volgden Hem.

I. Vs. 12-16. (zie ook). In de vorige groep handelde de profeet over de eerste tijdruimte van Jezus' werkzaamheid in Galilea, die, voor zover de evangelische traditie daarover bericht gaf, slechts 9 dagen omvatte, omdat de traditie over de volgende 3 maanden zweeg. Hij heeft daar niet in streng chronologische orde verteld, maar op de gebeurtenissen in de synagoge te Nazareth dadelijk die in de synagoge te Kapérnaüm laten volgen, zodat de tegenstelling tussen ongelovige verwerping en gelovige aanneming des te scherper op de voorgrond zou treden; ook heeft hij eerst aan de zegen in het huis van Simon gedacht voordat hij van de zegen op diens schip vertelde. Nu gaat hij in een nieuwe groep van verhalen (Hoofdstuk 5: 12-39) tot de tweede tijdruimte over, die met het weer opvatten van de werkzaamheid van Jezus na de rusttijd gedurende de hete zomermaanden in de eerste dagen van September begon en ruim 2 weken omvatte. Hij stelt daar de Heere voor als de geneesheer van Zijn ziek volk, voor wie ook een melaatse niet te onrein is om met hem in onmiddellijke aanraking te komen, die voor de aan de leden verlamden bovenal het woord van de vergeving van de zonden heeft bereid, om, nadat Hij de naar te ziel verlamden verkondigd heeft dat zij vrij en gered zijn (Hoofdstuk 4: 18), ze ook lichamelijk van hun boeien vrij te maken. Hij stelt de Heere voor als die ook een verbannen tollenaar tot Zijn navolger en apostel roept, zoals Hij aan het slot van de vorige groep met iemand gedaan heeft die beleden heeft een zo zondig mens te zijn, dat hij zich gedwongen gevoelde te bidden dat Hij van hem wegging. Zo heeft de tweede groep overeenkomst met de eerste. Om de paralellen te verkrijgen heeft Lukas de gebeurtenis, die volgens chronologische orde onder de drie voorvallen eigenlijk de derde plaats inneemt, op de eerste gesteld: het is de geschiedenis van de genezing van de melaatse.

12. En het gebeurde in de tijd dat Jezus de bergrede had gehouden (Hoofdstuk 6: 12-49) en weer van de berg naar Kapernaüm wilde terugkeren, toen Hij in een van de steden was waardoor Zijn weg leidde en waarin Hij enige tijd moest blijven, dat er een man was vol melaatsheid, die Hem nog buiten voor de stad opeens geheel onverwachts in de weg trad. En hij zag Jezus, naar wie hij zocht, viel op het gezicht, zelfs in het huis voor de stad, waarheen de Heere Zich wendde, liep Hem na en vroeg Hem: Heere! als Gij wilt kunt Gij mij reinigen.

De zieke was vol melaatsheid d. i. zijn gezicht onderscheidde zich door de bleke kleur, zoals het geval is wanneer de ziekte al een hoge graad heeft bereikt. Slechts bij verrassing kon hij zo dichtbij zijn gekomen; hij komt daarom allen als een spookachtige verschijning voor. Nu zoekt hij Jezus met zijn blikken onder de menigte en als hij Hem ontdekt, snelt hij naar Hem toe. In de woorden: "Heere, als Gij wilt kunt Gij mij reinigen", ligt zowel grote angst als groot geloof. Andere zieken werden genezen, dat wist de melaatse, vandaar het geloof. Maar zijn ziekte was ook op het ergst, vandaar de angst. En nu had hij zich tegen het verbod van de wet in de onmiddellijke nabijheid van Jezus gewaagd, waarom hij een afwijzing moest vrezen. Wanneer hij nu meteen die zorg met een groot geloof tegenkwam, dan moest toch dit zijn angst des te groter maken.

13. En Hij overtrad de grenzen van de wet, strekte de hand uit, raakte hem aan en zei: Ik wil, word gereinigd! En meteen ging de melaatsheid van hem, zodat hij nu lichamelijk weer gezond was.

Mattheüs zegt: "Hij werd van zijn melaatsheid gereinigd"; dat is het wettelijke gezichtspunt; Lukas zegt eenvoudig: "De melaatsheid ging van hem", deze is de menselijke manier van beschouwing; Markus verbindt beide manieren van uitdrukking.

14. En Hij gebood hem 1: 44, 45") dat hij het niemand zeggen zou, Maar ga heen, zei Hij, om hem voor alles weer te brengen tot de wederopname in de burgerlijke en godsdienstige gemeenschap van Zijn volk: Vertoon uzelf aan de priester en offer voor uw reiniging, a) zoals Mozes geboden heeft, om de oversten te Jeruzalem 8: 4") tot een getuigenis te zijn.

a) Lev. 13: 2; 14: 2.

15. Maar het gerucht van Hem ging temeer voort, omdat de gereinigde het verbod niet hield, maar veelvuldig vertelde wat Jezus aan hem gedaan had; en veel menigten kwamen samen om Hem te horen en door Hem genezen te worden van hun ziekten.

16. Maar Hij hield Zich verwijderd van de stad en vertrok in de woestijnen en bad daar.

Lukas spreekt gedurig van de gebedsomgang van Jezus met Zijn Vader, waar de andere Evangelisten daar geen melding van maken. Vgl. Hoofdstuk 3: 11; 6: 12 v. 9: 18 en 29.

Het gebed in de nood; kijken zij 1) naar de nood, die tot het gebed dringt; 2) naar de verhoring, die het vindt; 3) naar de voorwaarden, die het stelt.

II. Vs. 17-26. (zie ook). Lukas wendt zich nu tot die geschiedenis, die ook bij Markus de tweede groep van gebeurtenissen uit de werkzaamheid van de Heere in Galilea opent en de tegenwoordige periode van deze werkzaamheid karakteriseert als het begin van de oppositie, die, in onderscheiding van het volk, zijn leidslieden meer en meer tegen de Heere begonnen. Deze vertoont zich namelijk het eerst bij de gelegenheid dat een verlamde tot Hem werd gebracht en Hij deze vergeving van de zonden aankondigde.

17. En het gebeurde in een van die dagen, toen Hij juist uit het gebied van de Gadarenen was teruggekeerd (Hoofdstuk 8: 26-39), dat Hij in het huis, waarin Hij te Kapernaüm woonde (Hoofdstuk 4: 38), leerde en er zaten onder de menigte die Hem omgaf Farizeeën en leraars van de wet, die uit alle dorpen van Galilea en Judea en Jeruzalem gekomen waren 9: 2"); en de kracht van de Heere was er om hen te genezen (Hoofdstuk 8: 40). Hij genas allen, die tot Hem werden gebracht en door boze plagen of ziekten bevangen waren; toch openbaarde Jezus deze kracht slechts in enkele gevallen, Zijn eigenlijk werk was het leren.

18. En zie, om een enkel geval nader te doen kennen, enige mannen brachten op een bed een mens, die verlamd was en probeerden hem in het huis te brengen en voor Hem te leggen (MATTHEUS. 15: 30).

19. En zij vonden geen opening om hem binnen te brengen, omdat de menigte dicht opengehoopt rondom het huis stond, dus klommen zij van het naburige huis op het dak en lieten hem door de tichelen neer met het beddeken in het midden vanhet huis, waar men vergaderd was, voor Jezus, zodat Hij nu de zieke voor Zijn voeten zag liggen.

Waar liefde in het hart is, daar draagt, daar sleept men de naaste totdat men hem tot Christus heeft gebracht. (H. MULLER).

U kunt uw vriend geen betere vriendschapsdienst bewijzen, dan wanneer u hem aan de hand van de liefde tot Jezus leidt, hem op de armen van het gebed tot de Zoon van God heen draagt.

Wanneer u voor uzelf vertrouwen op Christus stelt, dan moet zich dat openbaren als bij de zieke in onze tekst door een dringen, door een drijven in uw binnenste, dat u geen rust laat voordat u tot Hem gekomen bent, totdat u Zijn nabijheid voelt, totdat u Hem uw begeerte bekend maakt, totdat u Zijn antwoord verneemt. U vraagt, waar Hij te vinden is? Dat moest een gelovige toch weten! Hij is te vinden in de Schrift en de gelovigen onderzoeken en zoeken naar Hem zeer ijverig in de Schrift, die op haar vele bladen overal van Hem getuigenis geeft. Hij is te vinden in de vergaderingen van de Christenen; want Hij heeft beloofd onder diegenen te zijn die in Zijn naam zijn vergaderd. Hij is te vinden in uw woning, in uw stille kamer; daar staat Hij ‘s morgens voor u, schitterend als de zon, Hij verstrooit de nevelen die over uw Geest liggen, ontlokt alle wensen voor uzelf en anderen, lokt ieder verlangen uit uw hart te voorschijn, dat het zich tot Hem wendt en in Hem voldoening vindt. Zo is Hij bij u ‘s avonds, zo op ieder uur, zo iedere dag; Hij is bij ons alle dagen tot aan het einde van de wereld - wie tot Hem wil komen, die heeft het nu veel gemakkelijker dan toen de geraakte.

20. En Hij zag hun geloof en zei tot hem: Mens! uw zonden zijn u vergeven.

Schijnbaar is deze mens slechts lichamelijk ziek, zodat men zou kunnen menen dat hij en zijn vrienden ook niets dan lichamelijke genezing voor hem gezocht zouden hebben; maar de Heere, die naar het hart kijkt, merkt niet alleen dat de verlamde ook geestelijk ziek is door de zonde, maar dat hij ook de smart over zijn zonde nog dieper en heviger voelt dan die over zijn lichamelijk lijden en zijn lichaamsgebrek. Hoe het nu ook geweest mag zijn, of zich deze man

door een leven van zondige uitspatting zijn ziekte heeft berokkend, of dat zijn lichamelijke ellende het bewustzijn van zijn zondige toestand had uitgelokt, in ieder geval staat het vast dat hij over zijn zonde bekommerd en treurig was; want de Heere zegt tot hem (MATTHEUS. 9: 2): "Wees welgemoed". Zo ziet de Heere in hem een hart dat zijn zonde met zorg en smart aanziet, die haat en verafschuwt, zich van haar afwendt, er zo graag van zou verlost zijn, dus een mens, die boete doet.

Omdat de paralyse 8: 7) een langdurige ziekte is en volgens de ervaring door zo'n langdurige ziekte de liefde tot onze naaste wordt verstompt, kan men niet goed aannemen dat deze mensen uit vrije beweging de verlamde tot Jezus zouden hebben gedragen; hij zelf heeft hen om die dienst gevraagd; zo sterk was zijn begeerte naar Jezus, dat hij ook tot het gevaarlijk neerlaten door het dak zijn toestemming gaf.

"Uwe zonden zijn u vergeven" zegt de Heere en toen Hij dat zei bleef de zieke nog lam en ellendig, als hij was, voor Hem liggen; lichamelijk genas dit woord hem niet. Hoe, wanneer de Zoon van God had goedgevonden deze zieke niet gezond te maken, wanneer hij lam en ellendig, als hij was, weer van Hem was weggedragen en in deze toestand misschien nog jarenlang had geleefd, was het woord: "Uw zonden zijn u vergeven" dan minder waar geweest? Zou de zieke niet met ontwijfelbare zekerheid zich daaraan hebben kunnen vasthouden? Zeker is vergeving van de zonde en wegneming van de gevolgen van de zonde niet hetzelfde. Men kan vergeving van zonden hebben, zonder van alle moeilijke, drukkende gevolgen van de zonde verlost te zijn. Die God, die, omdat Hij barmhartig is, misdaad, overtreding en zonde vergeeft, zal wel de mens, die Hij zo Zijn barmhartigheid laat ondervinden, niet eeuwig onder de gevolgen van zijn zonden laten blijven en lijden, maar de goddelijke wijsheid en liefde kan haar heilige reden hebben om de zo begenadigde zondaar de korte tijd van zijn levens in deze wereld onder de gevolgen van de zonde verder te laten lijden; want de mens kan in deze wereld voor geen gered worden zonder gezondheid, zonder rijkdom en eer, maar niet zonder vergeving van de zonden, niet zonder genade en gave van God door Christus, niet zonder troost en vrede, niet zonder licht en kracht van de Heilige Geest.

21. En de Schriftgeleerden en de Farizeeën begonnen te overdenken en bij zichzelf te zeggen, zonder het luid en openlijk uit te spreken: Wie is deze, die Gods-lastering spreekt? a) Wie kan de zonden vergeven dan God alleen? Daarop wachtten zij wat verder zou plaats hebben om bij enige geschikte gelegenheid ook aan hun gedachte nadruk te geven.

a) Ps. 32: 5. Jes. 43: 25.

21. En de Schriftgeleerden en de Farizeeën begonnen te overdenken en bij zichzelf te zeggen, zonder het luid en openlijk uit te spreken: Wie is deze, die Gods-lastering spreekt? a) Wie kan de zonden vergeven dan God alleen? Daarop wachtten zij wat verder zou plaats hebben om bij enige geschikte gelegenheid ook aan hun gedachte nadruk te geven.

a) Ps. 32: 5. Jes. 43: 25.

23. Wat is makkelijker te zeggen: Uw zonden zijn u vergeven? of te zeggen: Sta op en wandel (vgl. bij MATTHEUS. 9: 5).

24. Maar opdat u mag weten, u door een zichtbaar, handtastelijk bewijs overtuigt, dat de Zoon des mensen, die als zodanig Gods gevolmachtigde is, werkelijk bezit wat Hij betuigt, dat Hij macht heeft op de aarde de zonden te vergeven, zo zal Ik nu die andere macht uitoefenen, die voor die eerste tot zichtbaar bewijs dient. En na een plechtige pauze, waarin Hij de tegenstanders scherp aanzag, zei Hij tot de verlamde: Ik zeg u, sta op en neem uw beddeken op en ga heen naar uw huis.

25. En Hij stond meteen voor hen op, nam hetgeen waarop hij gelegen had op en ging heen naar zijn huis, bij het gaan door de menigte God verheerlijkend, die grote dingen aan hem had gedaan.

Met hun mening: "Wie kan de zonde vergeven dan God alleen" hebben de Schriftgeleerden en Farizeeën recht. Zonde vergeven kan alleen hij, tegen wie gezondigd is. Hebben wij dus tegen God gezondigd, dan staat het ook alleen in Gods macht de zonde te vergeven. Jezus is echter waarachtig God, dus kan ook Hij de zonde vergeven. Hij heeft er de macht toe en heeft die nog veel meer, omdat Hij die macht heeft verworven, omdat Hij mens geworden is, om voor onze zonde te lijden en te sterven. Er zou geen zondevergeving zijn wanneer Hij niet in het vlees was gekomen. Van dat alles weten de Schriftgeleerden niets; zij houden Jezus voor niets meer dan een mens en daarom is het hen een ergernis wanneer Hij de zonden vergeeft.

26. En ontzetting heeft hen allen - al het volk dat dit zag - bevangen en zij verheerlijkten, evenals degene die gezond geworden was, God en werden vervuld met vrees voor de majesteit van Jezus en zeiden onder elkaar bij het heengaan: Wij hebben vandaag ongelooflijke dingen gezien, waarvan wij tot hiertoe uit de mond van onze Schriftgeleerden nog niet gehoord hadden, namelijk dat door Iemand op aarde de zonde kan worden vergeven 2: 7").

Opmerkelijk is het dat de uitdrukking van Lukas "ongelooflijke dingen" ook in het bericht van Josefus over Jezus wordt gevonden: "Hij deed ongelooflijke werken. " Niet in de eerste plaats bedoelt het volk met het "heden" het wonder - het had de vorige dagen net zulke opmerkelijke dingen gezien - maar in het bijzonder de goddelijke volmacht om te vergeven, die Jezus door het wonder, waarmee Hij ze in verbintenis had gesteld, zo heerlijk had betoond. De drie verschillende uitdrukkingen, waarin de verwondering van het volk zich bij de drie synoptici uitdrukt, zijn ontleend aan de mond van de talrijk getuigen van de gebeurtenis; deze zeiden zo, anderen anders en weer anderen nog anders.

III. Vs. 27-39. (zie ook). De Evangelist kan hier voortgaan met de geschiedkundige opvolging van de mededelingen en nu ook het voorval van Levi’s roeping vertellen, met de maaltijd in diens huis en de verwijten van de tegenstanders, die zich daaraan aansluiten dat Jezus met tollenaars en zondaars at en Zijn discipelen tot een leven zonder tucht leidde. Aan de ene kant wordt daardoor het beeld van de Heere voltooid als van de ware Geneesmeester van de mensen, die de lichaamziekte geneest en de ziel gezond maakt; aan de andere kant wordt nu

echter ook volkomen duidelijk dat Hij geen ergernis aan de Farizeeën en Schriftgeleerden gegeven heeft, maar dat deze ergernis aan Hem hebben genomen. De melaatse in vs. 12-16 heeft Hem Zijn hemelse Vader als het ware onder de handen gebracht, zodat Hij deze moest aanraken en Hij heeft daarna in de eenzaamheid Zich opgehouden om te bidden, dus op generlei wijze de wet gebroken. De verlamde in vs. 17-26 is Hij met de gave tegemoet gekomen die deze het meest nodig had en Hij heeft het door Zijn wonderdaad bewezen, dat Hij het recht had om de goddelijke vergeving van de zonde toe te delen. Bij de roeping van Levi handelt Hij hier als een geneesheer, die Hij nu eenmaal is en Hij heeft dan ontwijfelbaar het recht en de plicht om Zich over de zieken te ontfermen en wanneer Hij Zijn discipelen van het vasten verschoont, dan heeft Hij met het oog op de tijd, dat Hij als bruidegom bij de bruiloftsgasten nog tegenwoordig is, daartoe zowel het recht als de plicht.

27. En hierna, op een enigszins latere dag, ging Hij uit het huis te Kapérnaüm, waar Hij Zich gewoonlijk ophield (vs. 17 vv.) en zag op Zijn tocht naar het strand van de zee een tollenaar die Levi heette zitten in het tolhuis en zei tot hem: Volg Mij na naar de oever van de zee en voortaan overal waar Ik heenga 9: 9").

Levi was een tollenaar, een mens, met andere tollenaars en zondaren terecht of ten onrechte met een slechte naam. Hij zat in het tolhuis; hij was bezig in de uitoefening van zijn in het oog van de Joden zo hatelijk bedrijf. Jezus schaamt zich niet voor hem, Hij ziet hem, Hij kijkt hem aan, Hij ziet op Hem neer; Hij opent die lippen waarop genade is uitgestort en dat "Volg Mij!", waarin voor deze tollenaar het discipelschap en het apostelschap, de behoudenis van zijn ziel en eeuwige heerlijkheid lag opgesloten, komt uit Zijn mond. Schep moed, tollenaars en zondaren, wie de wereld te slecht houdt om iets van Jezus te mogen hopen, om iets voor Jezus te kunnen worden! Schep moed; denk aan deze Levi; denk aan Mattheüs, en zie op tot die Genadige die u ziet.

28. En hij verliet alles, zijn betrekking en hele omgeving, voor altijd, stond meteen van de tollenaarsbank op en volgde Hem. Nog diezelfde dag sloot hij zich aan Jezus aan als Zijn blijvende discipel en woonde Hij Zijn rede aan de zee bij.

Zo is de kracht van het "Volg Mij!" van de Heere, waar de liefde erkend wordt, die het heeft doen uitspreken. Het geeft moed om zich van het oude leven af te scheuren en een nieuw leven te beginnen; moed en kracht tot opoffering van werelds goed en tijdelijk voordeel. Deze tollenaar staat op, verlaat het tolhuis en met dat tolhuis alles, zijn hele bestaan en tevens onderhoud. Wat is voor hem bij Jezus te vinden? Hem is niets beloofd dan wat die liefde belooft, die voor zijn hart in dat liefderijk "volg Mij!" klinkt. Die liefde zal voortaan zijn alles zijn. In haar kring zal hij het behoud, het geluk, de rijkdom en de vrede van zijn ziel vinden. Dat is alles waard. Hoe graag verlaat hij alles voor alles. En die het hem op eenmaal heeft doen verlaten, zal zorgen dat het hem nimmer berouwt. In de liefde van de Heiland is dit het eerste en grote: liefderijk op ons zondaren neer te zien; dit het tweede aan het eerste gelijk: door het woord van Zijn liefde, door de ondervinding van Zijn liefde, dat vertrouwen op Zijn liefde in het hart te wekken, dat de grootste is van alle zedelijke krachten, ja de enige die de wereld overwint. Waar een zondaar, waar een in het oog lopende zondaar door de Heere eens geroepen wordt en tot zijn Heiland komt, daar hebben in deze wereld van zondaren altijd twee

dingen plaats. Vele medezondaren grijpen moed, alle rechtvaardigen in eigen ogen ergeren zich; zo ook hier. In de vreugde en dankbaarheid van zijn hart richt Levi voor zijn Heiland een grote maaltijd aan in zijn huis. Hij wenst de dag van zijn roeping voor velen tot een feest van de zielen te maken en het kost hem weinig moeite een grote menigte van zijns gelijken en van die anderen, die met hem aanzitten, tezamen te brengen. Wie zij ook zijn mogen en zo velen er zijn mogen, zij zijn de Heiland welkom. Hij wil hun Heiland zijn en Hij toont het door Zich in hun midden neer te zetten. Maar hun Schriftgeleerden (de Schriftgeleerden van de plaats) en de Farizeeën (al wat Farizeeër was) mopperden.

29. En Levi richtte voor Hem de volgende dag, toen hij van zijn vroegere metgezellen afscheid wilde nemen, een grote maaltijd aan in zijn huis a) en er was een grote menigte van tollenaren en van anderen, die door het Farizese spraakgebruik met de naam van zondaars bestempeld werden, die met hen aanzaten.

a) Luk. 15: 1.

De maaltijd die Mattheüs aanricht draagt het karakter van een afscheidsmaal; het dient echter ook tot een bewijs van de bereidwillige en dankbare stemming, waarmee de gewezen tollenaar zijn nieuw beroep aanvaardde.

31. En Jezus, die dadelijk naar buiten kwam om hen uit hun verlegenheid te helpen, omdat zij niets wisten te zeggen, antwoordde in hun plaats tot de Farizeeën: Die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn.

32. a) Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaren tot bekering.

a)Luk. 19: 10. 1 Tim. 1: 15.

Mijn lezers! Die zonde die ook u bezoedelt en misvormt, die ook u ten hoogste schuldig maakt en die u nooit genoeg kunt verfoeien of hard genoeg kunt oordelen, wordt door uw Heiland, medelijdend en barmhartig, een ziekte genoemd, de zondaar een zieke en Hij die niet gekomen is om de wereld te oordelen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden, noemt Zich de Medicijnmeester van de zieken, die Hij weet dat Hem van node, ja wel van node hebben. Zachtmoedige beschouwing, troostrijke voorstelling! O, u zieke, dodelijk zieke, die u geenszins uw ziekte ontveinst, ach, ook tevergeefs ontveinzen zou; die daar op het bed van de smart, van krachten uitgeput en met de dood voor ogen en die daarenboven in deze ziekte niet slechts uw ongeluk maar ook uw schande ziet, wetend dat u ze aan uzelf te wijten hebt. De Heere komt tot u als uw arts en, u weet het, een geneesheer komt niet om verwijtingen te doen, maar om verzachting, om hulp op genezing aan te brengen. Is uw ziekte zo hooggaand, zo afschuwelijk, zo besmettelijk, dat u door alle anderen verlaten bent, die Geneesheer schuwt u niet. Hij brengt de hand aan uw wonden, Hij raakt uw melaatsheid aan. Men heeft u opgegeven? Geen nood! Deze Geneesheer is zo alvermogend als Hij liefderijk is en getrouw. Jezus noemt zondaren zieken, Zichzelf de Medicijnmeester. Is het om ons volkomen te doen inzien wat dit betekent en wat Hij als zodanig voor zondaren is, om ons met te voller vertrouwen tot Hem als de Arts van onze zielen te doen opzien, dat Hij in de

dagen van Zijn vleeswording zoveel wonderen van genezing aan lichamelijke zieken gedaan heeft en gezond maakte, die zich tot Hem liet brengen, door welke ziekte hij ook bevangen was? Jezus de Medicijnmeester, de zondaren zieken. En wat mag wel de artsenij wezen, waardoor Hij deze zieken gezond maakt, hen aan een gewisse dood ontrukt, een nieuwe kracht en een nieuw leven in hun kwijnende leden uitstort?. . . Is het niet die ontferming zelf waarmee Hij op hen neerziet? Is het niet de overtuiging die Zijn genade in hun harten schenkt, dat hun schuld vergeven is? Mens! uw zonden zijn u vergeven"; door dat woord uit te spreken genas Hij de zieke ziel van die zondaars, aan wiens machteloos lichaam Hij nieuwe krachten schonk door dat lichtere noch zwaardere: "Sta op en wandel!" En het "Volg Mij!" tot de tollenaar gesproken en door die tollenaar in zijn hele betekenis en kracht gevoeld en begrepen, was het nieuwe leven van zijn ziel. En wie zal zeggen hoe menig zieke, die de Medicijnmeester nodig had, in het huis van Levi en elders, de mogelijkheid van zijn herstelling heeft opgevat en de krachten tot herstelling in zich heeft voelen uitstorten op het zien van dat minzaam zich neerzetten van de Heilige in het midden van de tollenaren en zondaren, op het horen van dat voorkomend: "Die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn; " op het vernemen van de troostvolle verklaring daarbij gevoegd: "Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaren tot bekering.

Tezamen eten is in het Oosten een teken van veel grotere vertrouwelijkheid dan bij ons. Omdat dus Jezus bij Levi en in zo’n gezelschap een gastvrij onthaal aannam, stapte Hij op een in het oog lopende manier over de Joodse regels van de welvoeglijkheid heen. Het woord van Zijn rechtvaardiging nu bevat een vermenging van ernst en ironie. Hij schijnt de Farizeeën toe te staan dat zij gezond zijn en daaruit trekt Hij het besluit, dat Hij, de Geneesheer, voor hen overbodig is; daarin ligt de ironie. Aan de andere kant is van het wettelijk standpunt onbetwistbaar, dat de Farizeeën de theocratische instellingen opvolgden en dat zij op hun standpunt gebruik konden maken van alle genademiddelen van het Oude Verbond, terwijl zij, die met de theocratische vormen hebben gebroken, daarvan beroofd zijn. Zo opgevat zijn de laatsten in een veel bedenkelijker toestand dan de Farizeeën en hebben veel dringender behoefte dat iemand zich om hun zaligheid bekommert. Deze is de ernstige kant van het antwoord. Het woord lijkt dus op een tweesnijdend zwaard. Voor alles dient het tot rechtvaardiging van Jezus van het standpunt van Zijn tegenstanders, maar ook is het geschikt om in hun harten ernstige twijfelingen op te wekken over de juistheid van dit standpunt en in hen een gedachte aan een ander op te wekken, volgens hetwelk het onderscheid tussen hen en de tollenaars, wanneer dat geheel uiterlijk blijft, niet de waarde heeft die zij er aan toeschrijven.

33. En zij grepen meteen de gelegenheid aan die zich door het dichtbij komen van enige discipelen van Johannes hen aanbood en zeiden tot Hem: Waarom vasten de discipelen van Johannes vaak en doen zij gebeden, daartoe door hun Meester gedwongen (Hoofdstuk 11: 1) en zo ook de discipelen van de Farizeeën, zoals dan ook deze dag zo’n vastendag is, maar de Uwen eten en drinken de ene dag zo goed als de anderen, zoals Gij toch zo-even met hen van een gastmaal komt?

34. Maar Hij zei tot hen, Zich vooral tot de discipelen van Johannes wendend: a) Kunt u de bruiloftskinderen, terwijl de bruidegom bij hen is, doen vasten en weet u niet dat uw meester gesproken heeft van de Messias, die gekomen was (Joh. 3: 29).

a) Jes. 62: 5. 2 Kor. 11: 2.

35. Maar de dagen zullen komen wanneer de bruidegom van hen weggenomen zal zijn, dan zullen zij uit eigen beweging vasten in die dagen.

36. En Hij zei, Zich nu voornamelijk tot de Schriftgeleerden en Farizeeën richtend, tot hen een gelijkenis: Niemand zet een lap van een nieuw kleed (bij Mattheus en Markus is alleen sprake van een lap, die van enig stuk laken is genomen, niet van een al gemaakt nieuw kleed) op een oud kleed; want anders, wanneer iemand zo dwaas wilde handelen, scheurt ook dat nieuwe het oude, men heeft beide kledingstukken bedorven; want het nieuwe is geschonden om het oude te lappen; en de lap van het nieuwe komt met hetoude niet overeen, ook het oude kleed is onbruikbaar door het stuk van het nieuwe kleed, dat er niet op past.

37. En niemand doet nieuwe wijn in oude leerzakken, anders zal de nieuwe wijn de leerzakken doen barsten en de wijn zal uitgestort worden en de leerzakken zullen bederven, zodat ook hier aan beide zijden schade wordt gedaan.

37. En niemand doet nieuwe wijn in oude leerzakken, anders zal de nieuwe wijn de leerzakken doen barsten en de wijn zal uitgestort worden en de leerzakken zullen bederven, zodat ook hier aan beide zijden schade wordt gedaan.

39. En niemand die gewoonlijk oude wijn drinkt, wil meteen nieuwe, want hij zegt: De oude is beter.

Niet zelden heeft Jezus, als Hij een gedachte door een gelijkenis had voorgesteld en daarbij vond dat het beeld voor de hele voorstelling van de gedachte niet voldoende was, er dadelijk een tweede gelijkenis bijgevoegd, waarin een andere kant van de gedachte meer op de voorgrond treedt. Zo vormden zich de paren van gelijkenissen, die wij menigmaal in de Evangeliën aantreffen: mosterdzaad en zuurdeeg, verborgen schat en parels, torenbouw en uittrekken ten strijde, zaaien en onkruid. Volgens deze methode voegt Jezus hier bij de gelijkenis van de lap die van de leerzakken.

Beide gelijkenissen stellen het onverenigbare van het oude en het nieuwe voor, van het leven onder de wet met het leven onder de genade; met dit onderscheid dat in de eerste het nieuwe wordt gesteld als iets bijkomends, waarmee men het oude wil verbeteren, terwijl in de tweede het nieuwe meer hoofdzaak is en in zijn eigenaardige kracht en werking voorkomt. In de eerste ligt enigszins een rechtvaardiging van de Doper, dat hij zijn discipelen het strenge vasten en bidden niet had afgeraden. Had hij dit gedaan, terwijl hij overigens nog op het standpunt van de wet bleef staan, dan had hij op een oud kleed een nieuwe lap gezet. Hij deed echter even zo goed alles bij het oude te laten, als Jezus kwalijk zou hebben gedaan wanneer Hij de vrije Geest van Zijn leer en Zijn discipelen in de nauwe vormen van het Judaïsme had

ingesloten. In het slotwoord is het dan ogenschijnlijk de bedoeling van de Heere om te kennen te geven dat de ergernis van de Farizeeën en van de discipelen van Johannes te begrijpen is, ja in een zeker opzicht te verontschuldigen. Aan hun begrippen als aan nieuwe wijn gewoon, kunnen zij zich evenmin meteen in Zijn grondstellingen vinden, als dat iemand die zijn oude wijn met smaak gedronken heeft, dadelijk naar nieuwe zou verlangen.

Alleen Lukas heeft dit woord van Christus er bijgevoegd. Hij had er bijzonder belang bij, omdat het het duidelijkst in de Christelijke gemeente te Jeruzalem bewaarheid werd en dit ten slotte na het vermoorden van hun bisschop Jakobus II haar in vele verzoekingen bracht. Hij is het ook wel die aan deze gemeente de brief aan de Hebreeën heeft geschreven.

Nieuwe wijn moet in nieuwe leerzakken: 1) zo was het ten tijde van de Heere; 2) zo werd het weer ten tijde van de reformatie; 8) zo zal het ook in de toekomst plaats hebben (Ezechiël. 40-48).

Tot de vrijheid, waartoe de Heiland Zijn discipelen geroepen en waarop Hij ze recht gegeven heeft, heeft Hij ze ook de macht geschonken. Hun vrijheid bestaat niet slechts in een bevrijding van het juk van de verordeningen, maar de vrije, de onbelemmerde beweging van een nieuwe, van een gezonde geest van het inwendige leven. Wat is het Christendom? Het is de nieuwe wijn van het Evangelies, het is de zoete most van de genade en waarheid, die met Christus geworden zijn in een door Hem vernieuwde mensheid. Wie is een Christen, wie een waardig volgeling van de Heere, wie behoort tot de bruiloftskinderen, die niemand kan doen vasten zolang de Heere met hen is? De zondaar, die in het door zijn Heiland gezond gemaakte hart de adem, het nieuwe leven, dat van zijn Heiland uitgaat, ophaalt, die niet slechts nieuwe neigingen, maar ook nieuwe krachten in zich voelt, alles met andere ogen dan te voren ziet en ook hetzelfde anders en naar de kracht van een nieuw beginsel doet. Het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden. Zo’n Christen maakt niet de gemeente door haar verkondiging en instellingen, maar de Heere door Zijn Geest.

HOOFDSTUK 6

DE UITGEWREVEN AREN, DE VERDORDE HAND, DE ROEPING VAN DE APOSTELEN EN CHRISTUS' VELDPREDIKING

I. Vs. 1-11. (zie ook). In de voorgaande tweede rij van verhalen (Hoofdstuk 5: 12-39) geeft de Evangelist het begin aan van de vijandige verhouding van de Schriftgeleerden en Farizeeën tegen Jezus weer, zowel om Zijn genadige neerbuiging tot boetvaardige en gelovige zondaars, alsook om de vrijheid van menselijke instellingen, die Hij Zijn discipelen veroorloofde. Nu volgt een derde reeks, waarvan dadelijk de eerste geschiedenis van de tweede eerste sabbat en de andere sabbat zo'n graad van vijandschap van de kant van de Schriftgeleerden en Farizeeën vertoont, dat men over Jezus' ondergang denkt. Hiertegenover is de Heere geheel in Zijn recht wanneer Hij in de keus van de twaalf apostelen de grond legt tot een nieuw Israël, dat in de plaats moet treden van het oude, het in goddeloosheid verharde. Hij spreekt dan ook in de daaraan zich aansluitende prediking op een plaats op het veld, die een voor het volk ingerichte herhaling van de bergrede is, in twee hoofdstellingen uit, welke geest Zijn gemeente moet bezielen, die tegenover het farizees ongelovige Jodendom staat: aan de een kant het verloochenen van alles wat op aarde is, om te beslister en onverdeelder te streven naar hetgeen boven is en aan de andere kant de onbeperkte liefde voor de naaste, ook voor de vijand, een Liefde die niet vloekt, maar zegent, niet neemt, maar geeft, niet anderen oordeelt, maar bovenal het eigen leven betert. Maar de Heere ziet, zoals Hij al aan het slot van Zijn rede te kennen geeft, het al vooruit, dat Hij in Israël weinigen zou vinden die Zijn rede zouden horen en doen, dat integendeel het nieuwe Israël hoofdzakelijk uit de heidenen zou worden verzameld, die Zijn woord zouden aannemen en zich gelovig aan Hem zouden overgeven. Dat bleek ook snel daarop in de geschiedenis van de hoofdman te Kapernaüm en terwijl Lukas met deze geschiedenis de rij sluit, keert hij aan het einde van de derde groep tot het begin van de tweede terug en verenigt beide tot een groot geheel, waarvan de hoofdgedachte die is, die aan het slot van de opmerkingen bij MATTHEUS. 8: 7 is uitgesproken. Wat nu de eerste geschiedenis van de drie die deze groep uitmaken betreft, bestaat die uit de beide voorvallen op twee op elkaar volgende sabbatdagen, het aren plukken van de discipelen aan de ene kant en de genezing van de man met de verdorde hand aan de andere kant, die in de paasweek van het jaar 29 na Christus vallen. De Evangelist gaat daarmee eigenlijk verder dan die periode van Christus' werkzaamheid in Galilea, waarbinnen hij Zich in de tweede en derde groep houdt; maar omdat Hij in de voorgaande geschiedenis Jezus al op Zijn geweldige dood heeft laten wijzen (Hoofdstuk 5: 34 vv.), moet hij de lezer ook nu met de voorbereiding van die verwezenlijking bekend maken en zonder bedenking kan hij zo ver gaan, omdat voor zijn gezichtskring de hele omvang van de gebeurtenissen van Luc. 4: 14-6: 11 een nauw bij elkaar behorende periode vormt.

1. En a)het gebeurde op de tweede eerste sabbat, d. i. op de eersten van de zeven sabbatten 12: 1"), die volgens Lev. 23: 15 van de tweede dag van het paasfeest geteld moeten worden, dat Hij te Chorazin, waar Hij Zich toen ophield, aan het einde van de godsdienst in de daar aanwezige synagoge een wandeling met de discipelen maakte en door het gezaaide op een weg, die door de akkers leidde, ging. En Zijn discipelen, die hongerig waren, plukten aren, zoals de Mozaïsche wet dat toeliet, wreven ze met de handen om er de zaadkorrels uit te

krijgen en aten ze. Dit was echter een werk dat volgens de farizese grondstellingen verboden was.

a)Deut. 23: 25.

2. En sommigen van de Farizeeën zeiden tot Hem: Waarom doet gij, omdat u door het wrijven van de aren en het eten van de korrels enigermate dorst en maalt a), wat niet geoorloofd is te doen op de sabbatten?

a)Efod. 20: 10.

3. En Jezus antwoordde: Hebt u ook niet gelezen wat David deed toen hij honger had en degenen die met hem waren (1 Sam. 21: 1 vv.).

4. Hoe hij ingegaan is in het huis van God en de toonbroden genomen en gegeten heeft en ook gegeven heeft aan degenen die met hem waren, terwijl de toonbroden volgens Lev. 24: 9 alleen door de priesters gegeten mogen worden?

5. En Hij zei tot hen, om bij Zijn verdediging nog een belangrijke aanmerking te voegen: De Zoon des mensen is ook een Heere van de sabbat.

Men heeft geen recht om wegens het door Lukas in Hoofdstuk . 1: 3 beloofde orde) te verwachten, dat hij nu ook nauwkeurig de geschiedkundige volgorde bij zijn verhalen zal vasthouden. Hij was geen onmiddellijk oog- en oorgetuige van Jezus' daden en woorden, ten minste in deze eerste tijd. De Evangelische traditie hield zich niet zo streng aan de opvolging van tijd. Zo had hij dan of bijzondere chronologische studie moeten maken, of in het bijzonder, wat de chronologie betreft, door de Heilige Geest moeten worden verlicht en geleid, terwijl geen van beide behoorde tot zijn ambt of in de bedoeling van zijn evangelie lag. Belangrijker is het in Hoofdstuk 1: 4 genoemde doel: "Opdat u mag kennen de zekerheid van de dingen, waarover u onderwezen bent. " Daarmee is duidelijk het Paulinische Evangelie, of het Evangelie van Paulus (Rom. 16: 25) bedoeld, dat door de Judaïstisch gezinden niet volgens zijn geschiedkundige inhoud, maar wel naar zijn dogmatische opvatting zo veelvuldig is aangevallen en in zijn echtheid bestreden en dat nu aan Theophilus in zijn onomstotelijke juistheid uit Christus' eigen woorden en werken zou worden aangewezen. Het was te doen om een geschiedkundige weerlegging van de bewering dat het evangelie van Paulus zowel de feiten van Jezus leven als Zijn leer tegensprak; nu sluit Lukas zich in hoofdzaak geheel aan de volgorde van de gebeurtenissen aan, zoals die gebruikelijk was geworden door de prediking van de door Judaïstisch gezinden zo hoog gestelde Petrus en die ook in het Evangelie van Markus in het oog gehouden is. Hij schrijft dus inderdaad "in orde", maar laat nu ook in het oog springen hoe van het begin af het farizese Judaïsme zich tegen Christus aankantte, Hem lasterde en vervolgde, omdat Zijn leer en Zijn werk vrijheid zocht van het juk van uitwendige instellingen, zodat integendeel het Christendom, dat door de Judaïstisch gezinden tegenover het Paulinische was gesteld, het door de Heere bestredene en verworpene was. In de geschiedenis die voor ons ligt bepaalt hij zich bij die woorden van Christus, die het Christelijke van uitspraken van Paulus, als: Gal. 4: 3 en 9 bevestigt en wat de

Zondag (Hand. 19: 7. 1 Kor. 16: 2) die al veel in ere was bij de Paulinische gemeenten, als de nieuwe Sabbatdag 12: 8), door Jezus al vroeg bedoeld, deed kennen.

6. En het gebeurde ook op een andere sabbat, die de volgende dag inviel (MATTHEUS. 12: 9), dat Hij in de synagoge ging en leerde. En daar was een mens met een dorre rechterhand.

7. En de Schriftgeleerden en de Farizeeën, nog verstoord over het gesprokene van de vorige dag, letten op of Hij op de sabbat genezen zou, zodat zij enige beschuldiging tegen Hem zouden vinden, een gelegenheid waarbij zij met beter gevolg dan bij het aren plukken Zijn discipelen op de vorige dag Hem van sabbatsschennis zouden kunnen beschuldigen.

8. Maar Hij kende hun gedachten en zei - met opzet duidelijk voorstellend wat Hij bedoelde - tot de mens die de dorre hand had: Sta op en ga in het midden staan. En hij stond op.

9. Zo zei dan Jezus tot hen, die op Hem loerden (vs. 7): Ik zal u vragen: Wat is geoorloofd op de sabbatten: goed te doen of kwaad te doen? Een mens te behouden of te verderven?

11. En zij werden vervuld met uitzinnigheid en spraken samen buiten voor de synagoge, waar zij ook dienaren van Herodes ontmoetten 12: 14") met elkaar, om te overleggen wat zij met Jezus zouden doen om Hem om te brengen.

Voor de zieke mens was beide, de boosheid van de Farizeeën en de liefde van Jezus tot een zegen. Wees getroost liefhebbend hart: Zijn werk kan niemand verhinderen, Zijn arbeid kan niet ophouden, wanneer Hij wil doen wat voor Zijn kinderen nuttig is. De Farizeeën werd de liefde van Jezus, die zij in hun verstoktheid van zich stootten, tot een vloek; hoe meer Hij beminde, des te meer haatten zij.

De ontmaskering van de zonde wekt of boete, of als de mens die weg niet inslaat, verbittering. De partij die in haar meest geheime zonde was aangevallen, sloten zich nu aaneen om voor haar rijk te strijden en nu was er voortaan niet meer alleen een aanval van enkelen, maar een aaneengesloten lichaam van tegenstanders.

II. Vs. 12-49. Ook bij Markus wordt met de beide geschiedenissen op de eerste tweede sabbat en de daaropvolgenden dag de afzondering van de twaalf verbonden. Terwijl echter de tweede Evangelist van de bergrede, die zich daaraan aansluit, niets heeft, zoals hij in het algemeen van langere reden van Jezus niets heeft, volgt Lukas bij de verderen voortgang van zijn voorstelling de traditie die door de eerste Evangelist was voorgesteld. Hij gaat van de apostelkeuze over, wel niet tot de bergrede zelf, zoals zij voor de twaalf is gehouden, maar tot de herhaling van de prediking op het vlakke veld beneden de berg, zoals zij was ingericht voor de daar vergaderde menigte. Van de onmiddellijke aanleiding tot de scheiding, die de Heere tegenover het farizees-ongelovige Jodendom door de grondlegging van een nieuwe bijzondere gemeente maakte, hebben de tweede en derde Evangelist niets gemeld, omdat zij de geschiedenis van de genezing van de twee blinden, van de stomme bezetene en van de eerste beschuldiging van de Heere door de Farizeeën, als was Hij met de duivel in gemeenschap, niets vermelden. Zij hebben echter dezelfde geschiedenissen van de beide op

elkaar volgende aanvallen op Jezus wegens vermeende sabbatsschennis, die met de eerste gedachten van de vijanden, om Jezus te doden, eindigden, ten grondslag voor de keuze van het apostel-college en de oprichting van een nieuwe theocratie gemaakt. Dit onderscheid hangt daarmee samen, dat Markus en Lukas, toen zij hun evangeliën schreven, een nog meer beslist doorgezette afscheiding van de Christelijke kerk van de Joodse synagoge voor zich hadden en daarom ook een nog verder gaande vijandschap van de Joodse overheden tegen de Stichter van het Nieuwe Verbond moesten melden. Mattheüs daarentegen, die voor Joden schrijft, houdt nog de samenhang met het oude verbondsvolk vast en kon tevreden zijn met de aanleiding, door de geschiedenis gegeven, omdat hij eerst nog slechts de scheiding binnen Israël zelf voor ogen had, die tussen farizees-ongelovigen en Christelijk-gelovige Israëlieten.

12. En het gebeurde in die dagen, toen Jezus duidelijk zag dat Hij Zichzelf en Zijn rijk van de oversten van de Joden en van de menigte, die door hen geleid werd, scherp moest afscheiden en een bijzondere, geheel nieuwe gemeente moeststichten, dat Hij bij gelegenheid van een reis, die Hij door het omliggende land, door veel volk vergezeld, had ondernomen, ging naar de berg (zie bij MATTHEUS. 5: 1) om te bidden 5: 16"). En Hij bleef de nacht over in het gebed tot God, omdat hetgeen Hij Zich had voorgenomen de volgende dag te doen van zo ernstige en grote betekenis was 3: 15").

Als er ooit iemand, uit vrouwen geboren, zonder gebed geleefd kon hebben, dan was het onze vlekkeloze, volmaakte Heer en toch bad niemand zoals Hij. Zo groot was Zijn liefde tot Zijn Vader, dat Hij blijvend met Hem in gemeenschap was; zo groot was Zijn liefde voor Zijn volk, dat Hij steeds hun voorspraak wilde zijn. Dit verheven bidden van Jezus is een les voor ons; Hij heeft ons een voorbeeld nagelaten, zodat wij Zijn voetstappen zouden navolgen. De tijd die Hij daartoe koos was eigenaardig geschikt: het was in het stille uur, als de menigte Hem niet kon storen, de tijd van de werkeloosheid, als allen, behalve Hij, de arbeid geëindigd hadden, de tijd wanneer de sluimering de mensen hun smarten deed vergeten en hun smeekgebed om uitkomst tot Hem deed ophouden. Terwijl anderen rust vonden in de slaap verkwikte Hij Zich met het gebed. De plaats was ook juist gekozen; Hij was alleen, waar niemand Hem kon storen, niemand Hem kon bespieden. Zo was Hij bevrijd van Farizese bespieding en van verhindering van het volk. De duistere en zwijgende heuvelen waren een geschikt bedehuis voor de Zoon van God. Hemel en aarde hoorden in middernachtelijk zwijgen de smekingen en zuchten van het geheimzinnig Wezen, waarin beide werelden verenigd waren. Het aanhouden van Zijn smekingen is opmerkelijk; de lange nachten waren niet te lang, de koude wind stremde Zijn godsdienstoefeningen niet, de akelige donkerheid verduisterde Zijn geloof niet, de eenzaamheid stuitte Zijn aandrang niet. Wij kunnen niet één uur met Hem waken, maar Hij waakt voor ons hele nachten. De gelegenheid waarbij dit gebed plaats had is merkwaardig; het gebeurde nadat Zijn vijanden in woede ontstoken waren geweest; het gebed was Zijn toevlucht en vertroosting: het gebeurde nadat Hij Zijn twaalf apostelen uitgezonden had; het gebed was de aanvang van Zijn onderneming, de heraut van Zijn nieuwe arbeid. Zouden wij niet van Jezus leren hoofdzakelijk tot het gebed de toevlucht te nemen als wij een bijzondere beproeving hebben of nieuwe pogingen tot eer van de Meester in het werk gaan stellen? Heere Jezus, leer ons bidden!

13. En toen het dag was geworden riep Hij Zijn discipelen tot Zich op de hoogte van de berg, omdat deze met het volk beneden op het vlakke veld hadden overnacht en koos er twaalf uit hen, die Hij ook apostelen noemde.

14. Namelijk Simon, die Hij ook Petrus noemde en Andreas, zijn broer, Jakobus en Johannes, Filippus en Bartholomeüs.

15. Mattheus en Thomas, Jakobus, de zoon van Alfeüs, en Simon, genaamd Zelotes.

16. Judas, de broeder van Jakobus (Hand. 1: 13) en Judas Iskariot, die ook de verrader geworden is "Uit (5: 1" en "Uit 10: 4").

Het is heel belangrijk dat aan de apostelkeuze een nacht van gebed voorafgaat en deze dus een vrucht van de meest onmiddellijke omgang van de Zoon met de Vader genoemd kan worden. Wij horen een echo van dit gebed in de innige voorbede van de Heere (Joh. 17: 6-9) voor allen die Hem door de Vader zijn gegeven.

De meeste discipelen brachten zeker de nacht door niet ver van Hem in de nabijheid van de bergtop waarop Hij Zich had teruggetrokken. Gedurende Zijn afzondering liet Hij ze allen voor het aangezicht van Zijn Vader voorbijgaan en zag in zekeren zin de vinger van God Hem de twaalf mannen aanwijzen, die Hij roepen moest om de schat te dragen die Hij de wereld had te brengen. Toen Hij eindelijk over hetgeen Hij te doen had volledige duidelijkheid had verkregen, riep Hij ze tegen de morgen tot Zich en volbracht de zo voorbereide keuze. Tot hiertoe was het de Heere genoeg geweest gelovigen rondom Zich te vergaderen, omdat Hij enigen onder hen riep om Hem op de duur als leerlingen te vergezellen. Nu had Hij erkend dat het ogenblik daar was om Zijn werk een vastere vorm te geven, Zijn aanhangers te organiseren. Het vijandelijke leger maakt zich tot de aanval gereed, daarom is het tijd het Zijne samen te trekken, daarom begint Hij zo te zeggen met de vorming van Zijn kader. Met de keuze van de twaalf verbindt Hij ook de titel van hun ambt, omdat Hij hen apostelen noemt; daarmee geeft Hij te kennen dat hun werk niet beperkt is om eenvoudig getuigen te zijn van Zijn leven en hoorders van Zijn woord en daaromtrent aan de wereld bericht te geven, maar de titel "apostelen" drukt uit wat in 2 Kor. 5: 20 wordt gezegd: "Wij zijn gezanten vanwege Christus, alsof God door ons bad: "Wij bidden vanwege Christus, laat u met God verzoenen. "

Eerst worden zij discipelen, vervolgens apostelen; zij worden niet dadelijk uitgezonden om te prediken en niet dadelijk in de hele wereld. Christus is geen dweper geweest die Zijn apostelen zonder onderricht, als het ware met ongewassen handen tot het predikambt zou hebben geroepen. Lange tijd heeft Hij ze met grote vlijt onderwezen en zorgvuldig voor hun toekomstige roeping opgeleid en toch moest aan de apostelen een bijzonder wonder van de Heilige Geest plaats hebben! Hoe veel temeer zal het ons betamen ons daaraan te houden, dat de dienaren van het woord met aanhoudende vlijt en heilige leergierigheid ernstig studeren en bekwaam worden om te leren.

Er zijn onder de twaalf van wie generlei uitnemendheid, van wie geen enkele daad, geen enkel woord tot onze kennis gekomen is, wier namen wij zelfs vaak moeite hebben ons te herinneren. Toch zijn ook deze apostelen van de Heere en die een Woord Gods aan ons hebben. Zij prediken u, door hun stilzwijgen, dat er uitnemendheden zijn, verborgen voor de mensen, voor het oog van de Heere openbaar; dat ook in stille, geen het minst opzienbarende gemoederen, die door geen bijzondere genadegave uitmunten, de gave van de genade zo groot kan zijn, dat zij, ook zij, voor de Heere tot de grootste dingen kunnen worden geroepen en tot de gewichtigste in staat zijn. Zij prediken ons dat de gemeente van de Heere, waarvan de apostelkring de aanvang en het toonbeeld is, niet zijn kan zonder hen. Zeker de kring der apostelen is slechts door de rijke verscheidenheid, die in haar is opgenomen, volledig en door die verscheidenheid te meer één. Wat een schoon schouwspel is, onder het stilzwijgend bestuur van de Heere, ieder van deze mannen door zijn natuurlijke aanleg en karakter, naar de plaats en de taak te zien gedwongen waarop hij staan moet en die door niemand anders dan door hem kan worden vervuld. Een Petrus niet op de hoogste, maar op de voorste plaats, als aller voorman, aller mond op die eerste pinksterdag; een Jakobus aan het hoofd van de eerste gemeente van zijn volk te Jeruzalem; een Johannes als verzet in de hemel om voor ons het Evangelie te schrijven van het vleesgeworden Woord. Hoe liefelijk is het zich een Thomas naast Filippus voor te stellen en een Petrus en Johannes tezamen te zien wandelen, werken en lijden. Zij behoeven elkaar, zij eren elkaar, zij vullen elkaar aan. Zij hebben elk een deel van die volheid en volkomenheid, die in de enige Heer en Meester is. En dat zelfde schouwspel is naar de wijze wil van de Heere ook in Zijn gemeente te aanschouwen. In haar is plaats en niet alleen plaats, maar behoefte voor allerlei karakters, allerlei gemoeds- en geestesrichtingen. Wat de gemeente wezen moet kan zij slechts door de rijke verscheidenheid, die zij in zich vereent, kweekt en bewaart. Dit behoort tot de voorwaarden van haar inwendige ontwikkeling; wasdom en bloei tot de voorwaarden van haar uitbreiding. Het uitwendige van de apostelkring moet in de zo veel wijdere kring van de gemeente aanwezig zijn, zal zij door haar woord de hele wereld aan de voeten van de Heiland brengen en in Hem doen geloven. Maar al het menselijke moet daartoe door het Goddelijke doordrongen, gelouterd en geheiligd wezen. Dit werd het meer en meer bij de apostelen door de werking van de hand en Geest van de Heere, totdat zij bij de volle uitstorting van de Geest op schitterende wijze de wijsheid van de Heere rechtvaardigen die hen tot Zijn apostelen had gekozen. Zo wordt het meer en meer bij die gemeente, die door Zijn Woord in Hem gelooft en die geroepen is bij verscheidenheid van gaven, van werkingen en van bedieningen de eenheid van de Geest te bewaren en steeds duidelijker te verkondigen de deugden van Hem, die haar overgebracht heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht.

17. En Hij ging, nadat Hij voor hen de rede in MATTHEUS. 5: 3-7: 29 zittend gehouden had, naar beneden en stond op een vlakke plaats, aan de hellingen van de berg. En met Hem waren de menigte van zijn discipelen of blijvende volgelingen, waaruit Hij later zeventig koos (Hoofdstuk 10: 1 vv.) en een grote menigte van geheel Judea en Jeruzalem en van de zeekant van Tyrus en Sidon.

17. En Hij ging, nadat Hij voor hen de rede in MATTHEUS. 5: 3-7: 29 zittend gehouden had, naar beneden en stond op een vlakke plaats, aan de hellingen van de berg. En met Hem waren de menigte van zijn discipelen of blijvende volgelingen, waaruit Hij later zeventig koos

(Hoofdstuk 10: 1 vv.) en een grote menigte van geheel Judea en Jeruzalem en van de zeekant van Tyrus en Sidon.

18. Die gekomen waren om Hem te horen en om van hun ziekten genezen te worden en die door onreine geesten gekweld waren; en zij werden allen genezen.

19. En de hele menigte probeerde Hem aan te raken; want er ging kracht van Hem uit en Hij genas ze allen door deze van Hem uitgaande kracht (Hoofdstuk . 4: 40. MATTHEUS. 4: 23-25).

Wij moeten ons dus de Heere denken als omgeven door een drievoudigen kring van hoorders: de eerste wordt genoemd in het "met hen" en bevat de zo-even genoemde twaalf in zich; de tweede wordt beschreven als "de schare van Zijn discipelen" en deze laatste weer zijn ingesloten door "een grote menigte", die zelfs gedeeltelijk van de andere kant van de grenzen was gekomen. Evenals aan de apostelkeuze stil gebed voorafging, zo gaan aan de nu volgende prediking onmiddellijk wonderwerken vooraf, hier in de volste zin de verhevenste symbolen van het rijk der hemelen, waarvan Hij de grondwetten meteen aan de wereld openbaar zal maken. De macht van de daad moet de macht van het woord ondersteunen: zo wordt het geloof van de zo-even verkorenen versterkt en het volk bereid om te horen

Eerst bewees Jezus door Zijn daden de Heiland van het volk te zijn; maar voor wie Hij in de ware zin van het woord een Heiland zou zijn, leerde Hij ze in de rede, die Hij nu begon; want deze rede handelt over de gezindheid die nodig is om deel te hebben aan het Koninkrijk der hemelen, over de gerechtigheid die de Heere wil zien bij diegenen die in Hem hun Heiland zullen hebben.

Augustinus heeft al een dubbele voordracht van deze rede aangenomen, een meer uitvoerige, die Christus op de top van de berg voor de apostelen heeft gehouden, degene die Mattheüs meedeelt, en een kortere, die in de vlakte voor het volk werd gehouden.

Wij zien hoe Christus in de eenzaamheid van de berg Zijn vertrouwden inwijdt in de leer van Zijn rijk en vervolgens bij Zijn terugkeren onder het volk ook aan deze diezelfde leer in haar grondtrekken voordraagt, maar in een vorm die begrijpelijk was voor het volk.

21. a)Zalig bent u die nu honger heeft; want u zult verzadigd worden. b)Zalig bent u die nu weent, want u zult lachen.

a)Jes. 65: 13. b) Jes. 61: 3; 66: 10.

22. a)Zalig bent u wanneer de mensen u haten, wanneer zij u afscheiden van hun gemeenschap (Jes. 66: 5), u smaden en uw naam als kwaad verwerpen, als een die men niet in de mond durft nemen, omwille van de Zoon des mensen, wiens naam zelfs voor hen is als een samenvatting van alle slechtheid en wiens persoon zij als een uitvaagsel van de mensheid beschouwen (Jak. 2. 5-7).

a) 1 Petr. 2: 19; 3: 14; 4: 14.

23. Verblijdt u in die dag dat u dit overkomt en wees vrolijk, want daardoor is u een geluk overkomen. Zie, uw loon is groot in de hemel. U bent afgezonderd van de menigte die aan het verderf is overgegeven (Jes. 65: 12)en die uitwerping zal u niet schaden, al wordt die ook voltooid door een overleveren ten dode (Hoofdstuk . 11: 36-38); want hun vaders deden hetzelfde met de profeten.

a)Hand. 5: 41; 7: 51.

24. a)Maar wee u, rijken! Want u heeft uw troost al, zodat, wat u in plaats van het koninkrijk der hemelen tot uw deel hebt gekozen, van u zal worden weggenomen nadat het u slechts een korte tijd is gelaten (Hoofdstuk 6: 1 vv.).

a)Amos. 6: 1, 8.

25. a)Wee u die verzadigd bent! Want u zult hongeren; b) wee u, die nu lacht! Want u zult treuren en wenen (Jak. 4: 9. Openbaring . 6: 15 vv.).

a)Jes. 65: 13. b) Jak. 5: 1

26. Wee u, woordvoerders van dit geheel overspelige geslacht (MATTHEUS. 12: 39. 16: 4), wanneer al de mensen goed van u spreken, terwijl men de belijders van de Mensenzoon haat en belastert (vs. 22)! Want hun vaders, de vaders van degenen die u de ware leidslieden noemen, deden hetzelfde met de valse profeten (Jer. 5: 31; 14: 13 vv. ; 27: 9 v. ; 28: 1 vv. Ezechiël. 13: 4 vv.).

Dit begin doet het al duidelijk uitkomen dat wij hier een andere rede voor ons hebben dan bij Mattheus: het getal van de zaligsprekingen is niet hetzelfde als daar, ook luidt de vorm van de zinnen anders; bovendien volgt dadelijk een tegenstelling tegenover de zaligsprekingen in parallelle aankondigingen van wee, die zeker zakelijk ook in MATTHEUS. 23: 13 vv. gevonden worden in de schildering van de farizese gerechtigheid en haar gevolgen; de vorm is echter hier toch een geheel andere.

Om deze rede als het ware te zien ontstaan kan men een vergelijking maken. Stellen wij ons de woordvoerder van een grote sociale revolutie in onze dagen voor: op een bepaald uur verschijnt hij, omgeven door zijn meest geachte aanhangers op de openbare plaats; de menigte vergadert zich, hij maakt zijn doel bekend. In de eerste plaats noemt hij de klasse van mensen, waartoe hij zich in het bijzonder wendt: armen, arbeiders, lijdende, ongelukkige bevolking en schildert voor hun ogen de verwachtingen van de nieuwe tijd, die begint. Vervolgens verkondigt hij het nieuwe beginsel, dat in de mensheid het heersende moet worden: "Weg met de voorrang van den ene mens boven de anderen! Gerechtigheid, algemene liefde!" Ten slotte komt de plechtige bevestiging van de verkondigde wet, de straf van de overtreders en de beloning van de getrouwe aanhangers. Dit is de karikatuur (MATTHEUS. 7: 15 vv; 24: 11 v.); merken wij nauwkeurig op de trekken, dan baat het ons

om het ware beeld duidelijk te maken. Wat bevat inderdaad deze prediking? Drie hoofdpunten:
1) aanwijzing van diegenen waartoe Jezus Zich hoofdzakelijk wendt, om het nieuwe volk te vormen vs. 20-26 vgl. MATTHEUS. 5: 1-12) 2); aankondiging van de grondwet van de nieuwe gemeenschap (vs. 27-45 vgl. MATTHEUS. 5: 13, 7: 12); 3); aankondiging van het oordeel dat de leden van het nieuwe volk van God hebben te wachten (vs. 46-49 MATTHEUS. 7: 13-27). De rede is tot de volksmenigte gericht, in wiens midden de nieuwe orde moet worden ingevoerd en verwezenlijkt, maar ziet natuurlijk ook op hen waardoor de nieuwe vorm van zaken zal worden bewerkt.

Met deze eerste afdeling, de oproeping, moet de gelijkluidende plaats Jak. 5: 1-11 worden vergeleken; die begint echter met het "wee" en gaat met het "zalig" voort. Nu zijn, zoals wij later zullen zien, de brieven van Jakobus en het evangelie van Lukas bijna op dezelfde tijd geschreven, het eerste te Jeruzalem, het andere te Rome; het was de tijd toen in het heilige land de afzondering van de Christelijke gemeente van het oude Joodse volk, dat haar haatte, belasterde en vervolgde, volbracht werd en de vervulling kwam van de profetie in Jes. 66: 4 vv. , waarop in vs. 22 zo uitdrukkelijk wordt gedoeld.

Als de uitleggers deze bijzondere, geschiedkundige kleur van de rede van Lukas niet zo miskenden als in de regel geschiedt, zouden zij die ook niet voor een uittreksel uit die bij Mattheüs houden, welke laatste een veel uitgestrektere gezichtskring heeft, tot buiten het gebied van het Joodse land in de hele wereld ziet en verder gaat dan de dichtstbijzijnde toekomst van het rijk van God tot aan het einde der tijden. Lukas verplaatst zich daarentegen hier al op dat standpunt, waarop hij later aan de Hebreeën de bekende brief heeft geschreven en deze over hun uitsluiting van de Joodse godsdienst en van de Israëlitische gemeente, ook over de andere moeilijkheden, die zij van haar broeders naar het vlees te lijden hadden, onderricht, vertroost en vermaant. Niet de armen in letterlijke zin prijst de Heere zalig, alleen omdat zij arm zijn; niet de hongerigen en wenenden, als verdienden zij door hun honger en hun tranen het rijk van God, verzadiging en liefelijke vreugde; maar het laatste woord: "omwille van de Zoons des mensen" bewijst dat Hij diegenen zalig prijst die Hem aanhangen; maar die dat deden, waren toen arm, hongerig, wenend en werden het steeds meer door de vijandschap van de wereld.

Wie de zaligheid en de goederen wil hebben, waarvan Christus hier spreekt, die moet het hart verheffen boven alle zintuigen en het verstand en niet oordelen van zichzelf naardat hij voelt, maar besluiten: ben ik arm dan ben ik niet arm - arm ben ik uiterlijk naar het vlees, maar voor God in het geloof ben ik rijk. Wanneer hij zich dus treurig, bedroefd en bekommerd voelt, moet hij ook daarnaar niet oordelen, noch zeggen dat hij een ongelukkig mens is, maar het anders beschouwen en zeggen: ik voel wel treurigheid, smart en harteleed, evenwel ben ik zalig, vrolijk en getroost op grond van Gods Woord. Zo is het ook in de wereld het tegenovergestelde, dat degene die rijk en zalig genoemd worden het niet zijn; want Christus roept wee over hen en noemt het ongelukkig, hoewel het schijnt, dat het hen zeer goed gaat. Daarom moesten zij ook hun gedachten verheffen boven rijkdommen en goede dagen, die zij genieten en zeggen: "Ik ben wel rijk en leef in enkel vreugde, maar wee mij wanneer ik niet iets anders heb! Want er moet zeker enkel ellende, jammer en harteleed onder verborgen zijn,

die over mij zullen komen voordat ik het denk of ondervind. Zo komt door al deze stukken dat alles een ander aanzien heeft voor de wereld, dan het volgens deze woorden heeft.

Alle mensen, die volgens de gewone spreekwijze "ongelukkigen" heten begroet Jezus met het predikaat: "zalig. " Wat nu in het bijzonder de vierde zaligspreking betreft, dan is deze tot aanzijn geroepen door het optreden van hevige vijandschap die de Heere zelf moest ondervinden; zo’n optreden heeft de evangelist in de vorige afdeling ons uitdrukkelijk voor ogen gesteld. Hij ziet die tegenstanden die het zwaard van de vervolging tegen Hem gewet hebben (vs. 11), in de geest, het zijn de rijken en machtige te Jeruzalem, wier afgezanten Hem in Galilea omringen (vgl MATTHEUS. 9: 27). Misschien ziet Hij op dat ogenblik enige van hun spionnen in de uiterste rijen van de vergadering; natuurlijk spreekt Hij dat "wee" niet uit over de rijken als zodanig, zo min als Hij de armen als zodanig zalig spreekt. Hij neemt het feit zoals het zich aan Hem op het tegenwoordige ogenblik voordoet. De verwoesting van Jeruzalem heeft dat door Jezus zo plechtig uitgesproken "wee" letterlijk vervuld.

27. Maar Ik zeg aan u die dit hoort en Mijn ware discipelen wilt zijn: a) Heb uw vijanden lief; doe goed aan degenen die u haten.

a) Ex. 23: 4. Spr. 5: 21. 1 Kor. 4: 12.

28. Zegen degenen die u vervloeken en a) bid voor degenen die u geweld aandoen, want het kwaad, dat u door hen lijdt, zal volgens vs. 24-26 ook zwaar door God worden gewroken; zie daarom toe hoe u de wraak afwendt door het winnen van de tegenstanders (Rom. 12: 20 v.) in plaats van die op te wekken (Jak. 5: 9. 1 Petr. 2: 21 vv. ; 3: 9).

a)Luk. 23: 34. Hand. 7: 60.

In vs. 20-26 was de aanspraak verdeeld onder de toehoorders, naar hun gemoedsstemming over Christus en Zijn rijk; in vs. 27 wendt zij zich bepaald en duidelijk tot dat gedeelte dat lust heeft in de waarheid. "Die het hoort" is niet slechts zoveel als: u "die nu Mijn toehoorders bent", maar het woord heeft dezelfde nadruk als in de bekende eis: "Die oren heeft om te horen, die hore. " Dit horen, dat de toegenegenheid tot aanneming van het gehoorde in zich sluit, veronderstelt de Heere bij diegenen die Hij aanspreekt, maar de tegenstelling, die in het "Maar Ik zeg u" tot het voorgaande, het vaak herhaalde "wee" ligt, drukt uit dat de daarin aangekondigde vergelding niet de zaak is van hen die toehoren.

Nadat de Heere Zijn aanhangers heeft verklaard, wat zij van hun tegenstanders te wachten hadden, verklaart Hij hen nu hoe zij dat van hun kant moeten beantwoorden, de leer van de liefde tot vijanden wordt daar meegedeeld in een vorm van vier leden, die zich naar alle zijden heen uitstrekt.

29. a)Biedt degenen die u op de wang slaat ook de andere en verhinder degene die uw mantel afneemt niet om ook de rok te nemen.

a) 1 Kor. 6: 7.

30. a)Maar geef een ieder, hetzij vriend of vijand, wat deze van u wil en eist niet meer van degene die het uwe neemt.

a)Deut. 15: 7.

31. En over het algemeen geldt de regel: zoals uw wilt dat de mensen met u zullen doen, doe hetzelfde met hen (MATTHEUS. 7: 12).

Wanneer iemand u en het uwe aantast, wat welt dan in uw harten op? Zie, als de wraakzucht zich daarin verheft, dan wil de Heere door de woorden: "Die u op de rechterwang slaat, biedt ook de andere, en degene die u de mantel afneemt, verhinder ook de rok niet te nemen" uw hand en uw tong binden en zegt tot u: "Wilt u niet liever onrecht lijden dan onrecht doen?" Wanneer u liefde hebt, dan zou u vanwege het medelijden met uw broeder, die tegen u zondigt, het lijden vergeten dat hij u geeft! Dit is het geheim van de liefde tot vijanden: de ziel van mijn vijand moet voor mij belangrijker zijn dan mijn aangezicht, mijn rok en mijn geld, mijn hand moet geen tijd hebben om zich tegen hem op te heffen, omdat zij in voorbede voor hem gevouwen is; mijn tong moet geen tijd hebben om hem te schelden, omdat zij bidt dat God hem van zijn zonde mag verlossen; en wanneer hij mij intussen op de andere wang slaat en mij de rok ontneemt (hij zal het echter zeldzaam wagen), dan is niets zoeter dan lijden. Zo moet het hart van een Christen gezond zijn jegens zijn vijanden. Bent u echt verlost van alle wraakzucht en zondigen toorn, dan zal de liefde u ook in ieder bijzonder geval leren, of de welgevallige liefdedienst voor God is de kwaaddoener te bestraffen, de belediger te weerstaan, de bidder de bede te ontzeggen.

De eerste twee aanwijzingen, hoe men in liefde moet verdragen, leerde Hij al in de bergprediking (MATTHEUS. 5: 39-42) kennen; de derde: "van degene, die u het uw neemt, eist niet weer" wil een christelijke verjaringswet opstellen, dat aan de oneindige twist, die uit legitimiatische reclamaties, tegen verouderd en oud onrecht en politieke, hiërarchische en civiele omstandigheden aan de dag treedt, een einde moet maken. Hierop volgt de instelling van de hoge voorschriften met de regel vs. 33 : "Zoals u wilt, dat de mensen tegen zullen doen, doet hetzelfde tegen hen", want wanneer de mens zichzelf bewust wordt, zo moet hij in zich bevinden dat hij eigenlijk van zijn evenmens steeds die hoge bewijzen van christelijke liefde verwacht, maar ze niet van anderen moet verlangen, maar ze zelf moet bewijzen en zichzelf daarvoor een kind van Gods Geest moet betonen.

32. En vraag niet of anderen zich aan die regel jegens u houden. Als u alleen liefhebt die u liefhebben, wat voor dank heeft u dan? Zou u daardoor iets hebben gedaan, dat loon van God had verdiend? Immers nee, want ook de zondaars, naar wier gedrag u toch nooit het uw mag regelen, hebben degenen lief die hen liefhebben.

33. En als u alleen goed doet aan degenen waarvan u mag hopen dat zij ook u weer goed zullen doen, wat voor dank heeft u dan? Want ook de zondaars doen hetzelfde.

34. a) En als u alleen iets leent aan degenen waarvan u hoopt het terug te ontvangen, wat voor dank heeft u dan? Want ook de zondaars lenen de zondaren, zodat zij eveneens weer mogen ontvangen.

a)Deut. 15: 8.

35. In tegenstelling tot dezen, die slechts met zelfzuchtige berekening een weldaad bewijzen, moet u een heel ander voorbeeld voor uw wandel kennen. Doe niet als die zondaars, maar heb uw vijanden lief en doe goed en leen zonder ietsterug te hopen en uw loon zal groot zijn en u zult kinderen van de Allerhoogste zijn; want hij, wiens vaderschap voor u het hoogste loon moet zijn en die u daarom in Zijn gedrag moet navolgen (Efeze. 6: 1), is goedgunstig tegenover de ondankbaren en bozen (MATTHEUS. 5: 39-48).

Voor wie de groet geldt, die komt het danken toe. U doet nu, wil de Heere zeggen, in alle deze dingen niets uit liefde tot God; waarvoor zou Hij u dan danken? Ondanks deze uitdrukkelijke verklaring uit de mond van de Heere maken veel mensen de werken van een liefde die zij met Joden, Turken en heidenen gemeen hebben, ja met de redeloze dieren, tot de grond van hun aanspraak goede Christenen te zijn. Om Zijn discipelen voor zo’n bedrog te bewaren schrijft de Heere hen nogmaals in vs. 35 het gebod van de ware liefde (vs. 35) in het hart en zegt tevens bij wie die liefde te verkrijgen is.

Nadat Jezus heeft aangewezen wat de liefde is waarboven Zijn discipelen verheven moeten zijn, namelijk de natuurlijke, toont Hij hen ook wat de liefde is die zij moeten evenaren, namelijk de goddelijke (- het beeld van de liefde zonder eigenbaat, vol van zelfverloochening.

EVANGELIE OP DE 4e ZONDAG NA TRINITATIS

God heeft ons Zijn barmhartigheid rijkelijk betoond; wij moeten dat met dankbaarheid erkennen en jegens onze broeders ook barmhartigheid en liefde betonen. Wie Gods barmhartigheid echt heeft erkend en aangegrepen, die kan niet onbarmhartig zijn jegens de naaste; de heilige openbaring van de liefde jegens de naaste is de zekere getuigenis van eigen roeping, de ware lof en dank voor Gods barmhartigheid. Daardoor zoeken wij tevens het meest het heil van de ziel van de naaste en roepen zo door daden hen, die het woord niet aannemen (1 Petrus . 3: 1 vv.) en dus hun eigen roeping niet volgen.

Twee zondagen achter elkaar is ons in onze evangeliën Gods rijke barmhartigheid voorgesteld: op de ene hadden wij de gelijkenis van het grote avondmaal, waartoe de Godmens Jezus Christus velen nodigde; op de tweeden hadden wij het zoeken van Christus naar de verdwaalde zielen, in de gelijkenissen van het verloren schaap en van de verloren penning. Heeft Hij u dan tweemaal voorgehouden wat Hij aan u doet, heeft Hij u tweemalen de blik geopend in de zee van Zijn barmhartigheid, welker diepte niemand kan peilen, dan mag Hij u nu ook wel een eis voorstellen. Hij heeft u getoond hoeveel duizend pond onverdiende liefde Hij voor u en aan u heeft betaald; daarom kan Hij u ook van de penning van de barmhartigheid spreken, die u aan uw broeder moet betalen. Wanneer het regent op grote bomen met dicht loof, dan vangen zij de druppels op die liggen op hun bladeren. Daar

moeten zij echter niet blijven, daarom komt met de regen en na de regen de wind, ruist door de bladeren en schudt die, zodat de druppels neervallen, zodat het arme kruid en het gras, dat in de schaduw staat, ook hun deel krijgen. Zo wil dan de Heere, onze God, door dit Evangelie ons als door een goede wind schudden, zodat wij de druppels van Zijn gerechtigheid, die op ons zijn gevallen, niet alleen bewaren, maar ze laten overvloeien op onze broeders, die naast ons staan.

Wat is ervoor nodig om barmhartigheid te kunnen betonen? 1) een begenadigd hart, 2) een ootmoedig hart, 3) een oprecht hart.

36. Wees dan, omdat het de roeping van u, als Mijn discipelen, is om als God te worden en kinderen van de Allerhoogste te zijn (vs. 35) barmhartig, zoals ook uw Vader barmhartig is. Deze heeft een zo warmhart, dat Hij snel bewogen is als Hij een ellendige ziet en niet rust voordat Hij hem heeft geholpen. Hij is goedgunstig ook over bozen en ondankbaren, omdat juist hun ellende Hem ter harte gaat en Hij gedenkt hun boosheid en ondankbaarheid niet.

Evenals Christus het verdervende woord van de slang (Gen. 3: 4): "U zult niet sterven", dat ons van het leven tot de dood bracht, voor Zijn discipelen heeft veranderd in een woord van belofte (Joh. 11: 25 vv.), dat hen het leven uit de dood waarborgde, zo heeft Hij ook het verzoekingswoord (Gen. 3: 5): "U zult als God zijn", dat ons van Gods schone beeltenis tot een beeld van de satans heeft gemaakt, verwisseld in een zeer vriendelijke en zalige vermaning (MATTHEUS. 5: 48): "U moet als God worden". Zal de mens ook maar in een enkel opzicht worden als God, zo moet hij zichzelf verloochenen en in geestelijke zin doden, want van nature is hij juist het tegendeel van God. Dat heeft in het bijzonder betrekking op het barmhartig worden; is de barmhartigheid het goddelijkste in God, dan is juist daarin ons diep menselijk verderf het meest op te merken, dat van nature zelfs geen vonkje van barmhartigheid in ons is. Zijn wij oprecht en eerlijk, dan kunnen wij het niet loochenen dat wij van nature onbarmhartig zijn jegens anderen d. i. , wij hebben geen waarachtig warm hart voor hen, maar een hart dat zichzelf in hen liefheeft, of hen slechts in zoverre liefheeft als zij onze eigenliefde vleien, onze ijdelheid voeden, onze hebzucht en heerszucht dienen, onze wil doen, ons vreugde verschaffen, onze eer bevorderen, ons zelfbevrediging en genot veroorzaken. Onze liefde en genegenheid tot hen heeft dadelijk haar einde gevonden zodra zij hun eigen wil doen gelden of ons te na komen, ons openlijk de waarheid zeggen en ons onverschillig behandelen of pijn aandoen. Ook onze natuurlijke onbarmhartigheid vertoont zich in ons spreken, voelen en geven: wij richten en veroordelen, berispen, bestraffen met onverbiddelijke ernst, laten geen goede draad aan de anderen, laten geen verontschuldiging gelden en houden zelfs een afdoend gericht over de doden. Wij vergeven niet wat men ons gedaan heeft, mokken en blijven onverzoenlijk; wij willen altijd voldoening hebben en zelfs als deze heeft plaats gehad zijn wij in onze dorst naar wraak nog niet bevredigd, maar blijven hatelijk. Wij geven òf in het geheel niet, zijn gierig en hebzuchtig en kunnen van geen penning scheiden die van ons is, òf geven alleen met bedoelingen, maar niet vrijwillig en blij. De Heilige Geest verandert alleen het menselijk hart, zodat het barmhartig wordt jegens de broeders in de volle zin van het woord, omdat Hij hogere en bovennatuurlijke krachten meedeelt, de liefde van God daarin uitstort en het de goddelijke natuur deelachtig maakt. Wordt barmhartig, zegt daarom de Heere volgens de juistere vertaling. Die zo vermaant,

veronderstelt, dat de vermaande het niet uit zichzelf is, dat hij integendeel van zichzelf onbarmhartig is.

37. a) En oordeel niet en u zult niet geoordeeld worden; verdoem niet en u zult niet verdoemd worden, laat los en u zult losgelaten worden.

a)MATTHEUS. 7: 1. Rom. 2: 1. 1 Kor. 4: 5.

37. a) En oordeel niet en u zult niet geoordeeld worden; verdoem niet en u zult niet verdoemd worden, laat los en u zult losgelaten worden.

a)MATTHEUS. 7: 1. Rom. 2: 1. 1 Kor. 4: 5.

38. a)Geef en u zal gegeven worden 1); een goede, neergedrukte, geschudde en overlopende maat (vier uitdrukkingen evenals in vs. 34 vier vermaningen) zal men in uw schoot geven (liever: in uwboezem: de zak of vouw die het kleed op de borst vormt en die voor het dragen wordt gebruikt (Ruth. 2: 18); want met dezelfde maat waarmee u meet, zal u weer gemeten worden 2) (MATTHEUS. 7: 2. Mark. 4: 24).

a)Spr. 10: 22. 19: 17.

Dat de Evangelist op het getal vier als het getal van de wereld 35: 26) drukt, bleek al in vs. 20-26 in de 4 zaligsprekingen en het viermaal herhaalde wee. Ook in de schildering van de vorige werkzaamheid van Jezus in Galilea zijn het 4 wonderen die daar worden verteld (Hoofdstuk 4: 33 vv. 38 vv. ; 5: 4 vv. , 12 vv.) en vier conflicten met de tegenstanders (Hoofdstuk 5: 17 vv. 30 vv. 6: 1 vv; 6 vv.). Zo vertoont zich dan op onze plaats ook het liefdevolle erbarmen omtrent de naaste op viervoudige wijze, in het niet-oordelen, niet-verdoemen en vergeven en geven. De Heere eist hier een zacht oordeel over de naaste, 2) een vergevend hart omtrent de naaste 3) een open hand voor de naaste.

Hoe zijn wij daarentegen gewoon ons te gedragen 1) bij de verkeerdheden van de naaste, 2) bij het van hem geleden onrecht, 3) bij zijn ons bekende nooddruft?

Bij de vermaning: "Oordeel niet" ziet de Heere duidelijk op het oordelen dat de Schriftgeleerden en Farizeeën in Israël verrichtten, dat door zijn hardheid en aanmatiging meer schadelijk dan nuttig werd, zoals dat bleek in de uitwerking op tollenaars en dergelijke mensen (Hoofdstuk 15: 18-20).

De mens is buitengewoon geneigd om over zijn naaste gericht uit te oefenen; heeft hij slechts een beetje van Gods geboden gehoord dan wendt hij het ook dadelijk aan, niet om zichzelf, maar om andere daarnaar te beoordelen. Zo’n gebruik maakten vooral de Joden van de rijke mate van kennis, die hen in vergelijking met de heidenen verleend was (Rom. 2: 1 vv.). Zo iets wil de Heere bij Zijn discipelen niet dulden; wanneer wij meer licht ontvangen dan anderen, dan moeten wij het aanwenden om onszelf daarnaar te beoordelen en onze groei en kennis moet tevens een groei zijn in ootmoed en zachtheid. Maar zo is de mens, dat hij denkt

door een scherp oordeel over anderen het beste bewijs van zijn vroomheid te zullen geven, ja de verblinding gaat zo ver dat de huichelaars menen, door het opmerken van splinters zichzelf bij God en mensen aan te bevelen, alsof de Heere hun eigen gebreken des te minder zou opmerken hoe erger zij tegen anderen losbranden.

Het slechtste is die zonde van oordelen, wanneer zij zich verbergt onder Christelijke vormen, want er zijn velen, die boven anderen Christenen willen zijn en menen dit niet beter te kunnen betonen, dan wanneer zij zich strenge zedenmeesters betonen. Met zorg zoeken zij alle fouten en gebreken bij een Christen op en maken daaruit een wonder beeld. Hij is geen Christen, zegt men dan; het is niets dan huichelarij bij hem; hij heeft het woord van God op de tong - laat hem lopen! Zo vinden niet eens diegenen genade in hun ogen, die de genade van de Heere in verzorging en bescherming genomen heeft; en men moet al bijzonder de kunst verstaan, om zich naar hun manier en luimen te schikken, wanneer zij hem niet met schouderophalen wegzenden en van de lijst van ware Christenen zullen schrappen. Die willen dan ware pilaren van het rijk van God zijn, terwijl zij hier een paar balken, daar stenen uitrukken of het hele dak afnemen en zich er voorstaan zelf alles in allen - zuilen, dak en balken - te zijn.

Die zich als rechter over anderen opwerpt doet dit niet om anderen te verhogen, maar om hen te verkleinen, te veroordelen, daarom gaat de Heere opklimmende voort: "Verdoem niet. " Hoe kunnen wij onze naaste willen verdoemen? Al ligt hij, wanneer wij hem geheel juist beoordelen, in zware zonde, hebben wij dan enig recht of de plicht hem te verdoemen? Recht zeker niet, want ieder staat en valt zijn Heer en plicht ook niet, want de mensenzoon is niet gekomen om de zielen van de mensen te verderven, maar te behouden. Wij moeten geen stenen tegen onze broeder, die zondigt, opheffen, opdat hij sterft, maar biddende handen opheffen, opdat hij leeft.

Wanneer u ootmoedig bent, zult u niet alleen over het doen en laten van de naaste, maar ook over de persoon van de naaste barmhartig oordelen; U hoeft hoeft er slechts aan te denken hoe God de staf over u zou kunnen breken, hoe Hij daartoe wel recht zou hebben en het toch niet doet. - O echt, dan zult u het nooit over uw hart kunnen verkrijgen de naaste alle goeds te ontzeggen en een gedrukte maat van schuld op hem te wentelen en zijn naam voor uitgeschrapt te verklaren uit het boek des levens. En wanneer de naaste u gekrenkt heeft en beledigd of nog voortdurend u krenkt en beledigt, dan zult u het niet voor een schande houden die belediging op u te laten blijven, niet menen dat het noodzakelijk zou zijn om het hem meteen te vergelden en af te rekenen en bitterheid tegenover bitterheid te plaatsen; maar u moet bedenken hoe vaak u reden hebt de vijfde bede te bidden en hoeveel geduld en lankmoedigheid God met u moet hebben. U moest u integendeel schamen en een oog toedrukken bij wat de naaste u doet en hem uw hart weer schenken en naar hem de hand uitsteken en zo het gebod vervullen: "Vergeef". Pas wanneer u bedenkt hoeveel gaven u van God hebt ontvangen, hoeveel u nog nodig hebt, hoe u van het begin tot het einde uw levens zo arm en behoeftig voor Hem staat en alleen van Zijn aalmoezen leeft, dan zult u in alles wat u hebt, in uw eigendom geen nieuwe bezitting zien, maar goederen die u God heeft toevertrouwd, om de naaste daarmee te dienen. U zult, als een van uw broeders met biddende blik om de gave van de barmhartigheid vraagt, hem niet verachten, maar bedenken, dat, als

God aan Zijn goedheid een einde wilde maken, u snel evenzo hongerig, evenzo naakt, evenzo zonder dak, armzalig en veracht daar zou staan, als hij, die u nu een bedelaar noemt en u zult gewillig het gebod van de barmhartigheid vervullen: "Geef. "

2) De liefde werkt niet om loon en dank; zij stamt af van Hem, die dagelijks zowel ondankbaren als dankbaren met de volheid van Zijn weldaden overlaadt; en zo ziet ook zij de algemene ellende in de wereld, evenals haar Vader aan en verheugt zij zich, door ontferming, verschoning en hulp, zoveel mogelijk tot verzachting mee te werken. Toch is de liefde in onze borst niet alleen goddelijk, maar ook menselijk en haar kleeft daarom, evenals elke andere menselijke deugd, zwakheid, lauwheid en afmatting aan; zij heeft tijden van opwekking nodig om niet te zeggen dat zij die altijd nodig heeft. Daarom heeft ook de Heere, die ons kent, bij Zijn woorden en geboden zo vlijtig beloften en bedreigingen gevoegd, dat Zijn dienaars beide aan Zijn volk voorhouden en in haar waarheid en grootte aanwijzen. Dan verschrikt de bedreiging de trage en drijft hem van het bed van de zonde weg; de schone kroon van de belofte lokt en trekt ook de vlijtige aan. Wat nu de bijzondere belofte van onze tekst betreft, zo wijzen de woorden: "Men zal geven" op een vergelding door mensen. De Heere wil de barmhartige door mensen barmhartigheid laten overkomen en een onbarmhartig oordeel zal de onbarmhartige door mensen treffen. Belofte en dreiging van de Heere verwijzen ons dus niet in de eerste plaats naar het einde der dagen en in de eeuwigheid, maar in de geschiedenis en in de ervaring van het dagelijks leven. Wij moeten echter bekennen dat wij, hoe vast Gods woorden zijn, toch niet met gelijke zekerheid de vervulling in dit leven tegemoet kunnen zien; wij zien niet overal de vervulling van de goddelijke gerichten, maar wachten op de dag die alles duidelijk maakt. Velerlei en veel openbaart de Heere vaan Zijn knechten, maar de volheid van Zijn openbaring ligt toch aan het einde. Zeer gemakkelijk is het zeker de bewijzen ervoor te vinden, dat hij die oordeelt en verdoemt, ook weer veroordeling en verdoeming en dat hij die niet graag oordeelt en het vonnis van de verdoemenis terughoudt, ook weer verschoning bij zijn medemensen vindt; in het bijzonder wacht de gewraakte verkeerdheid van oordelen en verdoemen een zekere vergelding. Welk mens, die zijn tong misbruikt tot oordelen en verdoemen van zijn broeders, zou gebleven zijn zonder geoordeeld en verdoemd te worden? Al zeldzamer is het bewijs voor de rechtvaardige wedervergelding van hen die niet oordelen en verdoemen en nog veel zeldzamer zal het zijn dat de mensen Gods beloften volbrengen aan degenen die vergeven en geven. Tot wraak van al wat kwaad is, vindt de Heere handen en werktuigen genoeg onder de vromen en goddelozen; maar wie leent Hem graag Zijne hand, wanneer Hij de zachte harten en handen, die graag vergeven en geven, desgelijks wil doen? Dan moeten Hem vaak de raven dienen, omdat de mensen ontbreken. Toch moeten wij ook niet al te treurig zijn: de Heere heeft altijd en op veel plaatsen ook nog dienaren en dienaressen die graag Zijn woorden waar maken en met vreugde en aanbidding aan Zijn beloften vervulling geven. Hij zelf leidt vele vromen en vele goddelozen, dat zij wel niet weten wat zij doen, maar toch voor geopende ogen duidelijk blijkt dat zij werktuigen zijn in de hand van de Heere, om alles te volvoeren wat Zijn mond heeft gezegd. Wanneer aan het einde der dagen de scheiding zal plaats hebben, dan zal het blijken dat geen vergevensgezind hart zijn tweede gemist heeft, dat in Gods naam antwoordde en eveneens vergevensgezind was; dat geen zacht woord zonder echo, geen beker koud water, in de naam van de Heere gegeven, zonder beker bleef die bescheid deed. Er gaat door het leven een gerechtigheid, die, wanneer zij zich laat zien, met majesteit verschijnt en op de

knieën werpt, maar vaak wordt gevoeld dan gezien en nog vaker onopgemerkt en ongekend daden verricht, waaruit op de jongste dag Gods bestuur door alle mensenkinderen gerechtvaardigd zal worden. Laat ons met geduld en goede werken naar het eeuwige leven zoeken. Ten slotte zullen allen met de vergeldende gerechtigheid van God tevreden zijn; en als geen mens zal hebben vergolden, dan zal toch Eén vergelden en deze volkomen, namelijk de Vader, die in het verborgene ziet.

In de woorden: "Een goede, neergedrukte, geschudde en overlopende maat" zien wij, hoe zij, die de barmhartige zijn weldaden willen belonen, het niet rijkelijk genoeg kunnen maken, hoe zij zich beijveren om hen de volle zegen in de schoot te brengen. Een schone, grote, volle maat brengen zij; maar het komt hen te weinig voor, al is er ook nog zoveel in; zij drukken er nog met de hand op om ruimte te maken, zij schudden er aan opdat de korrels nog dichter tot elkaar komen, ja zij hopen nog op zodat het koren over de rand van de maat heenloopt.

Wij mogen ons niet laten afvoeren, als vaak alle liefde verdwenen en verloren schijnt te zijn; wij worden vaak tienmalen bedrogen en misleid voordat wij een vrucht van onze bemoeiingen en verdrietelijkheden zien. Behoud dan de wereld haar loon, betaalt zij met haat ten vloek wat zegenende handen haar met liefde hebben toegereikt! Voor ons moet dat een getuigenis zijn dat wij in dit leven nog niet beloond zijn, maar een beter loon hebben te wachten. De eeuwige beloften van de Heere zijn veel te groot en te gewichtig dan dat wij die voor het karige tijdelijke loon zouden weggeven, of ons zouden beklagen dat onze arbeid tevergeefs en ons zaaien verloren zou zijn.

Zou bij het "men" niet voornamelijk gedacht moeten worden aan de vrienden, waarvan in Hoofdstuk 16: 9 sprake is?

39. En Hij vertelde hen een gelijkenis met het oog op degenen die met hun streng oordelen over anderen zich als de geroepen leidslieden van het volk en als de meesters in Israël voordoen. Die gelijkenis luidde 1) Kan ook wel een blinde (MATTHEUS. 23: 16 v. , 19, 26) een blinde op de weg leiden? Zullen zij niet beiden in de gracht vallen?2) (MATTHEUS. 15: 14).

a)Jes. 42: 19.

1) Het afbreken van de doorlopende rede geeft een ogenblik van stil nadenken te kennen. Jezus zoekt een beeld om Zijn hoorders de beklagenswaardige uitwerksels van het Farizese oordelen te doen voelen.

Waren de Farizeeën niet de lichamelijke tegenbeelden van wat de Heere Zijn toehoorders op het hart drukte? Wie stelde zich zo graag op de rechterstoel, wie brak met vrolijk welbehagen de staf over de naaste als de Farizeeër? Blind waren deze leidslieden in Israël en deze mannen, met de ergste blindheid geslagen, boden zich het volk, dat ook blind was, als wegwijzers aan. Hoe zou dat gaan? Die anderen de weg wil wijzen, hen daarop leiden wil, die moet zelf de juiste weg weten en bewandelen. Die zelf de juiste weg niet kent, noch

bewandelt, die kan degene slechts doen dwalen en in de groeve doen vallen die zich aan zijn leiding overgeeft.

40. De discipel is niet boven zijn meester, dat hij die zou overtreffen, maar iedere volmaakte discipel, ieder, die zover gekomen is, als hij door die meester komen kan, zal zijn gelijk zijn meester. De discipelen van de Farizeeën zullen het er niet toe brengen, dat zij hun leermeesters ooit in verlichting overtreffen, zij zullen het slechts daartoe brengen, dat zij zijn als deze. Zij moeten daarom ophouden in hun school te gaan en van hen te leren, anders worden zij nooit van hun blindheid, die naar het verderfvoert, verlost.

Het "in de gracht vallen" zal eindelijk nog het hele volk overkomen, wanneer het onder de leiding van de Farizeeën blijft. Hoe groter voortgang het maakt in de school van zodanige leermeesters, des te nader komt het bij zijn verderf. Inderdaad hebben dan ook de Farizeeën op het hele volk zozeer hun stempel gedrukt, dat Israël ten slotte een volk is geworden dat door en door Farizees was! Wanneer de apostel niet zei dat hij de Jood schilderde, wij zouden denken dat een Farizeeër hem tot dat beeld had gediend dat hij ons in Rom. 2: 17 vv. voorhoudt. In MATTHEUS. 10: 24 vv. (vgl. Joh. 15: 20) is de spreuk van ons vers in een andere zin gebruikt als hier: de dienaren van Christus moeten niet verwachten beter behandeld te zullen worden dan hun Heer en Meester.

41. En waarom ziet u de splinter die in uw broeders oog en de balk die in uw eigen oog is, merkt u niet op.

42. Of hoe kunt u tot uw broeder zeggen: Broeder, laat toe dat ik de splinter, die in uw oog is, uitdoe, omdat u zelf de balk, die in uw oog is, niet ziet? Geveinsde! a) Doe eerst de balk uit uw eigen oog en dan zult u de splinter uit uw het oog van uw broeder doen (MATTHEUS. 7: 3-5).

a)Spr. 18: 17.

Van de vier openbaringen van barmhartige liefde, in de tekst genoemd, worden de twee mindere: "Niet oordelen, niet verdoemen" betrekkelijk het zeldzaamst gevonden. Men zou denken, oordelen, verdoemen, brengt volstrekt niets aangenaams, geen bevrediging aan, brengt integendeel zoveel pijn aan en heeft zoveel kwade gevolgen achter zich, dat ieder het graag zou willen afwennen. Dat is echter in het geheel het geval niet. Er is in het menselijk hart zo’n lust om te oordelen en te verdoemen, dat blijvend de een tegen de ander die zonde misdrijft. Daarom keert ook de Heere in onze hele hier voor ons liggende afdeling nog eens tot deze afschuwelijke paar lusten en gebreken terug en probeert Hij ze ons door de beide gelijkenissen, van de blinde die de andere blinde de weg wilde wijzen en van de splinter en de balk, te doden, ons daarvan te verlossen en te reinigen.

U bent blind en kent de weg naar het leven niet, wil de Heere zeggen: laat u door Mij verlichten, anders valt u met degenen die u volgen in het verderf. U kunt toch uw leerlingen niet geven wat u niet hebt; al nemen zij ook alles van u aan, al zijn zij uitgeleerd, dan zijn zij toch slechts volkomen zoals u, dat is volkomen blind. Het is zeker gemakkelijker om de weg

te wijzen, dan de weg zelf te gaan, gemakkelijker en aangenamer voor een andere deur te vegen, dan voor zijn eigen; maar er is geen zegen bij, noch voor de meester, noch voor de discipel en het allerminst strekt het hen tot eer. Te Scethe in Egypte spraken eens de vergaderde gelovigen veel met elkaar over de gebreken van anderen. Lang zweeg de oude vader Pior, toen ging hij naar buiten, vulde een zak met zand, legde die op zijn rug en droeg een beetje zand in een mandje voor zich. Zo trad hij weer bij de broeders binnen. Toen deze hem vroegen wat dat moest betekenen, antwoordde hij: de zak op mijn rug zijn mijn zonden; ik heb hem daarom op mijn rug gelegd, omdat ik ze niet wil zien; in de plaats daarvan draag ik de verkeerdheden van mijn broeders voor mij, want ik heb er behagen in die te beschouwen. Ach, de Heere zal onze ver uitziende ogen omkeren en de kracht van hun zien naar binnen keren.

Er zijn twee vruchten welke de Heilige Geest in het hart wil scheppen; de ene heet zachtheid jegens anderen, de tweede strengheid tegen onszelf. Pas wanneer ons leven deze beide vruchten heeft voortgebracht, staan wij in de juiste betrekking tot anderen en tot onszelf en zijn wij beide, waar en gelukkig tegelijk.

43. Wat uwe leer en uw onderwijs teweeg zal brengen hangt helemaal af van hoe uw eigen hart gesteld is. Is dit gezond, dan zal ook uw arbeid een heilzame zijn, in het tegenovergesteld geval kunt u slechts verderf stichten; want het is geen goede boom, die kwade vrucht voortbrengt en geen kwade boom, die goede vrucht voortbrengt.

44. Want iedere boom wordt door zijn eigen vrucht gekend; want men ziet geen vijgen van doornen en men snijdt geen druif van bramen (Hoofdstuk 7: 16 vv. ; 12: 33).

De samenhang van deze beide verzen met de vorige inhoud van de rede is de volgende: anderen te verbeteren zou een goede vrucht zijn, maar die kan niet verwacht worden van een boom, die zelf niet goed is.

De vruchten van de boom zijn noch de zedelijke handelingen van de levende personen, noch hun leringen, maar de uitwerkingen van hun arbeid bij anderen: een hoogmoedige kan ootmoed, een egoïst liefde prediken zoveel hij wil, de uitwerking van zijn woord zal verlamd zijn door het aanstekelijke van zijn voorbeeld.

Deze altijd hard woorden van de Farizeeën en Schriftgeleerden, die vitterijen, instellingen, nietigheden, vervloekingen, zijn zij niet oneetbaar als de vruchten aan de doornenstruik: wie zou die vruchten voor de eigenlijke levensvrucht van de theocratie, voor de vijgen, het fijne brood, voor de druiven, die gezochte lafenis in het rijk van de liefde houden? In de rede tot het volk is wat doelt op de Farizeeën en Schriftgeleerden onmiskenbaar, zoals dat in de eigenlijke bergrede wordt gehouden, met de hoogste wijsheid in meer algemene uitdrukkingen samengevat, overeenkomstig het geestelijk standpunt van het volk, zonder dat iets aan de waarheid tekort werd gedaan; de discipelen ontvangen dus in deze twee redenen van de Heere ook een levendig voorbeeld van deze hemelse vrije wijsheid in het leren, die een is met de hoogste moed tot prediking, omdat zij deze in het vervolg zozeer nodig hadden.

45. Ja, in waarheid zal uw leer en uw onderwijs door hun aard zelf al de toestand van uw hart openbaren. De goede mens brengt het goede voort uit de goede schat van zijn hart en de kwade mens brengt het kwade voort uit de kwade schatvan zijn harten; want waar het hart vol van is, daar loopt de mond van over (MATTHEUS. 12: 34, 35).

De liefde in al haar openbaringen als zachtmoedigheid, geduld, barmhartigheid, dat zijn de rijpe vijgen en zoete druiven, die de Heere aan Zijn discipelen wil leren. Wat moeten wij daarvoor doen? Wij moeten eerst vijgenbomen en wijnranken worden, wij, die van nature doornen en bramen zijn; moeten eerst een goede schat van het hart ons laten schenken, wij die van nature een boze schat van het hart hebben. Onze lieve Heere Christus wil die verandering bij ons bewerkstelligen. Hij wil onze woestijnen tot lusthoven maken, onze harten moeten worden als een bevochtigde tuin en als een waterbron, die het nooit aan water ontbreekt (Jes. 51: 3; 58: 11). Wij moeten bomen van de gerechtigheid genoemd worden, planten van de Heere, Hem tot eer; wij moeten kracht en leven uit Hem trekken, als uit de wijnstok en vele vruchten voortbrengen (Jes. 61: 3. Joh. 15: 5). Dat moet met ons gebeuren in de weg van boete en geloof; het is vergeefse moeite wanneer men iets goeds wil doen voordat men kan, of vroom leven voordat men tot het leven uit God is wedergeboren.

46. a) En waarom noemt u Mij: Heere, Heere! en doet niet wat Ik zeg (MATTHEUS. 7: 21).

a) Mal. 1: 6. MATTHEUS. 25: 11. Luk. 13: 25. Rom. 2: 13. Jak. 1: 22.

47. Een ieder, die tot Mij komt en Mijn woorden hoort en die ook doet, Ik zal u tonen aan wie hij gelijk is.

48. Hij is als een mens, die een huis bouwde en groef en verdiepte en het fundament legde op een steenrots. Toen nu de hoge vloed kwam, sloeg de waterstroom tegen dat huis aan en kon het niet bewegen, niet aan het wankelen brengen; want het was op de steenrots gegrond.

49. Maar die ze gehoord en niet gedaan zal hebben, is als een mens die een huis bouwde op de aarde zonder fundament; waartegen de waterstroom sloeg en het viel meteen, het stortte dadelijk ineen en de val van dat huis was groot, omdat het geheel werd omvergeworpen (MATTHEUS. 7: 24-27).

Vs. 45 handelde over de vrucht van de boom, of over wat uit de schat van het hart voortkomt, zover het in woorden bestaat; vs. 46 leidt de gedachte verder: wat baten de juiste woorden, wanneer de daden er niet mee overeenkomen? Hiermee hangt dan het slot van de rede samen

Wat de gelijkenis aan het slot betreft is aan de hellingen van de heuvels rondom het meer van Gennezareth de rots op veel plaatsen met een dunne laag aarde of zand overdekt; de verstandige graaft door deze zachte aarde heen, hij graaft diep tot op de rots, waarop en waarin hij het fundament legt; maar de dwaas houdt op met graven voordat hij aan de rots komt. Op de aarde bouwen wil zeggen de wil van de Heere slechts in het verstand, het meest oppervlakkige en het meest persoonlijke deel van ons ik, opnemen, maar er het geweten voor sluiten en de toestemming van de wil, het waarachtig persoonlijke element van ons wezen,

daaraan ontzeggen. De beproeving van ons geestelijk gebouw heeft plaats door de verzoeking, door de vervolging, eindelijk door de dood, waarop het oordeel volgt; zijn val wordt voltooid door het ongeloof op aarde en door de verdoemenis daarna.

Deze profetische gelijkenis wordt vervuld in het individuele leven overal in de tegenstelling tussen de ware gelovigen en de schijn- en ongelovigen. In het groot werd zij vervuld in de tegenstelling van de vleselijke en geestelijke gemeente, waarin Israël werd verdeeld tegenover Jezus' woord en zonder twijfel heeft Christus hier met bewustzijn gewezen op de ontwikkeling van deze wereld historische tegenstelling. De wijze man zijn de ware discipelen van Jezus; deze hebben gegraven in de diepte om het fundament van hun huis te leggen. Zij hebben het in de diepte van het kruislijden, van verloochening van de wereld gelegd op de rotssteen, op Gods trouw en Christus' strijd en overwinning; en de grote wereldstorm is gekomen in winden en regenstromen en heeft in zijn aanval op het huis de kracht daarvan beproefd - het is vast blijven staan, het is een burcht! Daarentegen heeft de dwaze man zijn huis gebouwd op de onvaste aarde, op zand; zo bouwde de vleselijke gemeente in Israël; ook zij hoorde het woord van Christus, maar zij bewaarde het niet. Dat heeft de storm van kritiek aan de dag gebracht, dat haar huis geen grond had; zodra de grote wereldstorm over haar kwam en tegen haar fundament aanviel, stortte het dadelijk ineen en de val van het huis was groot, was een wereldbewegende gebeurtenis.

Hoe het volk, nadat het de rede van de Heere had gehoord, zich verwonderde over de macht waarmee Hij predikte, zie daarover MATTHEUS. 7: 28 v.

HOOFDSTUK 7

DE KNECHT VAN DE HOOFDMAN. DE JONGELING TE NAIN. JOHANNES EN ZIJN DISCIPELEN. DE GROTE ZONDARES

III. Vs. 1-10. (zie ook). Met deze derde afdeling, die de geschiedenis bevat van de hoofdman te Kapérnaüm, wordt de derde groep in haar einde met het begin van de tweede groep (Hoofdstuk 5: 12 vv.) tot een groter geheel verbonden. Die groep wees ons Jezus aan als de arts die Zich over de zieken ontfermt en daarom door de vermeende gezonden wordt bestreden. Deze daarentegen heeft ons getoond hoe de gewaande gezonden in hun vijandschap zelfs zover gaan dat Hij Zich dadelijk aan hen moet onttrekken en in hen eigenlijk ook al aan het volk zelf, dat zich door hen laat leiden en beheersen, terwijl Hij tegenover de oude gemeente van het huis van Israël een nieuwe in Zijn discipelen stelt en Zich zelfs met hulp en erkenning tot een gelovige heiden richt. Kijken wij van hier op alle drie de groepen terug, dan is de Evangelist nu gekomen op het toppunt van die voorstelling van Jezus' werkzaamheid, die meteen van Hoofdstuk 4: 16 af voor hem maatgevend was; niet voor het hele Israël, maar alleen voor de overgeblevenen naar de verkiezing van de genade, ook niet voor Israël alleen, maar voor alle geslachten op aarde (Rom. 11: 5; 15: 8 vv.), wilde de Heere een Heiland en Zaligmaker zijn. Hij heeft bij deze manier van voorstelling, die een bepaald pragmatisme in het oog houdt, of de geschiedenis als leermeesteres van zekere in het oog genomen waarheden laat optreden, van de chronologie of opvolging van tijd bij de bijzondere gevallen moeten afzien en die slechts in het algemeen kunnen vasthouden; dat zal anders zijn in de volgende groep, die gaat over de tweede periode van Jezus werkzaamheid in Galilea.

1. Nadat Hij nu al Zijn woorden aan het volk geëindigd, op Zijn verdere weg de melaatse had genezen en Zich enige dagen in de eenzaamheid had opgehouden (Hoofdstuk 5: 12-15), ging Hij naar Kapernaüm en kwam tot aan de eerste huizen van de stad.

2. En een dienstknecht van een hoofdman over honderd, die hem zeer waard was, leed aan verlamming 8: 7") en lag op sterven.

Dat de hoofdman zijn zieke knecht in waarde hield, daardoor betoonde hij zijn liefderijk hart - gewoonlijk hadden slaven het slecht bij hun meesters. Cornelius had de zeldzame, schone deugd, dat hij huisvaderlijk met zijn dienstbaren omging (Hand. 10: 2, 7). De liefde van de hoofdman tot een zieke knecht hangt nauw zamen met zijn geloof, waarover Christus Zich verwondert.

De ziekte moet volgens Mattheüs een hevige pijn in de leden geweest zijn Wanneer die ziekte zich op meer inwendige organen, bijv. op het hart zet, kan zij snel dodelijk worden.

3. En van Jezus gehoord hebbend dat deze, na ongeveer 1 1/2 week van Kapérnaüm afwezig geweest te zijn, nu weer op weg daarheen was, zond hij, deels uit bescheidenheid (vs. 9), deels om zijn wens gemakkelijker ingang te doen krijgen, tot Hem de ouderlingen van de Joden, die het bestuur van de gemeente te Kapérnaüm uitmaakten, Hem biddende dat Hij

wilde komen en zijn dienstknecht gezond maken, doorhelpen, namelijk door het doodsgevaar, waarin hij verkeerde (vs. 2).

4. Dezen kwamen tot Jezus en vroegen Hem ernstig: Hij is waardig, dat Gij hem dat doet:

5. Want Hij heeft ons volk lief en heeft zelf uit eigen middelen voor ons de synagoge ("Lu 4: 15") gebouwd, als bewijs voor zijn welwillende gezindheid jegens Gods volk.

Er zijn meerdere voorbeelden van bijzondere personen die Joodse synagogen gesticht hebben. Ook de stichting door een heiden geeft geen moeilijkheid, omdat de heiligheid van de plaats niet afhing van de stichter, maar van de godsdienstige inwijding. De oudsten van de Joden deelden van hun kant misschien nog niet zelf het geloof van de hoofdman; maar zij wilden zich hun vriend en beschermer niet door weigering van een opdracht tot een vijand maken; zij berekenden ook dat deze, wanneer zijn knecht zou genezen, niet alleen aan Jezus, maar ook aan hen persoonlijk wel dank zou toebrengen.

Hoe kwam de hoofdman aan dat geloofsvertrouwen dat hij op Jezus had? Wij kunnen niet zeker besluiten, dat hij òf in een synagoge òf daarbuiten in de vrije lucht, toen de Heere predikte, tegenwoordig zal geweest zijn; maar wel had het gerucht van Jezus hem bereikt; want niet alleen de prediking van de prediker zelf, maar ook de rede van Jezus, zoals die uit de mond van andere mensen komt, kon de heilzame kracht van het Evangelie uitoefenen, wanneer maar de inhoud daarvan evangelie is. Het gerucht en het woord van de Heere is steeds veel verder en dieper tot de mensen doorgedrongen dan de voeten van de eigenlijke predikers en hun prediking. Waarbij geen evangelist gekomen is, daarheen is de genadige kracht van de Heilige Geest met het gerucht van Christus, met het gesprek en het verhaal van hen gekomen, die niet wisten, welke heilzame, uitspruitende zaadkorrels zij door hun woorden brachten in de harten van mensen, die naar het hemelse verlangden. Zo zaait de zaaier zijn zaad en denkt zijn land alleen te bezaaien; de Heere heeft echter wind en golven en vele middelen, om van het gestrooide zaad ook daar mee te delen waaraan de zaaier niet dacht, want Hij kent die wij niet kennen en gedenkt hen, wanneer wij hen minder gedenken of gedenken kunnen.

6. En Jezus ging met hen, met de mannen van dit eerste gezantschap. En toen Hij niet ver van het huis was zond de hoofdman over honderd tot Hem enige vrienden en zei tot Hem: Heere! Neem de moeite niet, want ik ben het niet waar dat Gij onder mijn dak zou komen.

7. Een onmiddellijk verkeer tussen U en mij komt mij niet geschikt voor, omdat ik een heiden ben. Daarom heb ik ook mijzelf niet waardig geacht om in eigen persoon tot U te komen (vs. 3); maar zeg het met een woord en mijn knecht zal genezen worden.

8. Want ik ben ook een mens, al was ik ook tot de hoogste trap van menselijke macht gekomen, wat echter niet het geval is; want ik ben onder de macht van anderen gesteld en toch kan ik in de verte met een enkel woord werken, heb krijgsknechten onder mij en ik zeg tot deze: Ga! en hij gaat en tot de andere: Kom! en hij komt; en tot mijn dienstknecht: Doe dat

en hij doet het. Hoeveel te meer zal dan U, die ver boven al het menselijke verheven bent zo'n in de verte werkende macht van een enkel woord van Uw mond ten dienste staan!

Het komt de hoofdman opeens in gedachten dat hij iets verkeerds heeft gedaan; hij mocht niet naar Jezus gaan, omdat hij een heiden was en heeft daarom de oudsten van de Joden als voorsprekers tot Hem gezonden, opdat zij Hem zouden bewegen te komen. Maar wat was dat? Hij had zich niet goed bedacht, mag hij niet tot Jezus komen, omdat hij een heiden is, dan mag Jezus ook niet tot hem komen. Hij herinnert zich (vgl. Hand. 10: 28), wat een ongewone zaak het is voor een Joodse man om tot een vreemdeling te komen. Moet Jezus hem niet voor vrijpostig houden? Of moet Jezus niet geloven dat het hem als de voorname mensen gaat, die zich inbeelden dat de wet voor de mindere mensen is en de uitzonderingen voor hen - dat men om hun stand het kromme voor recht zou moeten houden.

Terwijl ons het geloof nader tot God brengt, leert men Hem en zichzelf in vergelijking met Hem duidelijker kennen; men leert de juiste maat van nabijheid en afstand kennen, die de biddende zondaar voor God en tot God betaamt; geloof doet naderen en, omdat het Gods heerlijkheid erkent, verwijdert het ook weer en pas zo ontstaat het juiste midden tussen versaagdheid en blinde vermetelheid.

De heiden, aan wie de oudsten van de Joden met zeldzame hartelijkheid de getuigenis geven: "Hij is het waard dat gij het doet" oordeelt van zichzelf: ik ben niet waard, dat Gij onder mijn dak komt; en deze ware ootmoed verlamt hem niet, die is integendeel de wortel van zijn geloof, dat de Heere hem zal verhoren, niet om zijn menselijke verdiensten, maar uit vrije, geheel onverdiende, genade.

Ootmoed en geloof ten nauwste met elkaar verbonden: 1) de ware ootmoed leidt tot geloof; 2) het ware geloof vergeet de ootmoed nooit.

9. En Jezus hoorde dit, verwonderde Zich over hem, keerde zich om naar de menigte die Hem volgde en zei: Ik zeg u, Ik heb zo'n groot geloof zelfs in Israël niet gevonden, waaraan Hij nog een uitspraak toevoegde (MATTHEUS. 8: 11 v.) die hier niet vermeld wordt, omdat de heidenen ootmoedig moesten blijven (Rom. 11: 17 vv.).

10. En degenen die gezonden waren, de mannen van het tweede gezantschap (vs. 6), keerden terug in het huis en vonden de zieke dienstknecht, die zij in het grootste gevaar hadden verlaten, gezond.

In het komen van de Heere, dat de voorsprekers vragen, terwijl de hoofdman het niet mag toelaten - in dit komen, waartoe de Heere bereid is, zonder dat het toch tot uitvoering komt - bestaat het voornaamste van de hele gebeurtenis. Het vormt het middelpunt waarom al het andere zich beweegt. Israëls geschiedenis vertelde van de openbaringen van die God, die wonderen doet en van talrijke geloofshelden, die op hoop tegen hoop zich aan de Onzichtbare hebben vastgehouden; in Jezus' tijd was daarvan echter geen spoor te zien. Het ontbrak niet aan alle geloof; de hulp van de Heere werd werkelijk met meer of minder sterk geloof begeerd, maar men wilde de middelen zien: Jezus moest de zieke Zijn handen opleggen, Hij

moest ten minste komen, ten minste tegenwoordig zijn - het zuivere geloof aan de werkzame macht van Zijn wil was onder de Joden niet gewoon. Deze wordt nu op een verrassende manier bij een heiden openbaar en hem gebeurt nu naar dit geloof. Overeenkomstig zijn groot geloof ontvangt hij ook een grote beloning (Hebr. 10: 35); het genezen van de Heere uit de verte komt als een zegen over het geloof dat uit de verte ziet (Hebr. 11: 13). Zijn woord bij Matth. 8: 7 : "Ik zal komen" heeft de Heere slechts ter beproeving gesproken en met de oudsten is Hij boven in vs. 6 eveneens slechts beproevend naar het huis gegaan (Joh. 6: 6); want Hij wist wel wat Hij doen wilde en wat zou gebeuren. Niet de voorspraak van de Joden heeft Hem enigszins doen besluiten, maar terwijl Hij de bede van de hoofdman vernam, toonde de Vader Hem het werk dat Hij doen moest en de manier waarop Hij dit volbrengen moest (Joh. 5: 20). Wanneer nog volgens MATTHEUS. 8: 11 uit de meest verwijderde verten de medeleden van het rijk van God moeten komen (vgl. Hoofdstuk 13: 29), zo mochten die ene werking van macht en genade hebben ondervonden van de kant van Hem, die van Zijne kant naar alle verwijderde plaatsen kan werken en een gemeenschap van zegen teweeg kan brengen, die niet gebonden is aan zichtbare tegenwoordigheid.

Theophilus heeft nu in hetgeen tot hiertoe in het Evangelie van Lukas verteld is, al een zekere grond vernomen van de leer waarin hij onderwezen is (Hoofdstuk 1: 4) en moet erkennen dat het Evangelie van Paulus het ware is. Jezus, die Zich eerst geheel onder de wet heeft laten plaatsen (Hoofdstuk 2 en 3) en Zich daarop met Zijn prediking tot Israël heeft gewend en wel tot Zijn allernaasten in de eerste plaats, is door Israël verworpen en heeft het geloof niet gevonden, dat Hij met recht kon verwachten; men heeft zelfs gedreigd Hem om te brengen. Maar de heidenwereld begint naar Hem te verlangen en Hij wendt Zich zonder enige bedenking met volle bereidwilligheid tot haar, zonder aan iets anders dan aan het geloof gewicht te hechten en van Hem, die Zijn hulp begeert, moeten de oudsten van de Joden zelf zeggen: "Hij is het waard, dat Gij hem dat doet" (Hoofdstuk 4: 1-7: 10).

I. Vs. 11-17. De nieuwe groep van verhalen, die hier geopend wordt en ons verplaatst in de tweede periode van Christus' Galilese werkzaamheid tot aan het heengaan naar Judea en Perea, stelt ons Jezus voor op een nog hogere trap van Zijn Messiaanse Openbaring, dan die welke Hij in de drie eerste groepen innam. Terwijl Hij tot hiertoe Zich slechts openbaarde als de Geneesmeester van de zieken, die het doodsgevaar wegneemt en nieuwe gezondheid geeft, leren wij Hem nu kennen als de Overwinnaar van de dood, die het al weggegleden leven terugroept en al gestorvenen terugbrengt in het land der levenden. Zowel aan het hoofd van deze vierde als aan het einde van de later volgende, de zesde groep, staat de geschiedenis van een dodenopwekking. Hoe echter ook de daartussen voorkomende verhalen in vergelijking met de vroeger meegedeelde een nog grotere openbaring van de heerlijkheid van de Heere geven, zullen wij later duidelijk maken. In de eerste plaats vestigen wij onze aandacht op de opwekking van de jongeling te Naïn, een geschiedenis welke ons door Lukas alleen is bewaard, zoals hij ook in Hoofdstuk 4: 16-30 met de verwerping van Jezus te Nazareth Zijn rijen van groepen opende met een hem eigen bericht en daardoor toonde, dat hij alles van het begin vlijtig had onderzocht. (Hoofdstuk 1: 3).

EVANGELIE OP DE 16de ZONDAG NA TRINITATIS

De zorgen van de wereld en de gehechtheid aan het aardse verhinderen de heiligmaking (vgl. MATTHEUS. 6: 24-34); pijn en lijden zijn tot haar bevordering; het evangelie van deze Zondag voert ons naar Naïn en toont ons de pijnen en de ellende van dit leven zeer levendig. Het toont ons echter ook de troostvolle hulp van de Heere en zo leert ons de Heilige Geest met zulke woorden dat wij ons in leed en droefheid maar tot de Heere moeten wenden, die ook van de dood kan redden. Dit is de zegen van het kruis, dat dit het hart van de wereld aftrekt, het tot de Heere richt en ons voor de troost van de Heilige Geest in het woord vatbaarder maakt.

In het evangelie van de vorige Zondag werd van de Christen een onbezorgdheid in vertrouwen op God geëist. Dat is een sterke eis en in het leven wordt gezien dat de Heere daarmee iets heeft geëist dat zelfs de gevorderde Christen niet altijd in staat is te betonen. Maar van ons wordt niets gevorderd dat te groot is, dat bewijst het Evangelie dat voor ons ligt. Daar is de grootste nood; geen mens heeft kunnen helpen, alles schijnt verloren, alle verwachtingen worden ten grave gedragen; maar de Heere verschijnt en helpt door een enkel woord. Omdat wij zo’n Heer hebben, die ons helpt, ook zonder dat wij er Hem om vragen, hoe zouden wij bezorgd kunnen zijn en vrezen? Ons leven rust in de hand van de Heere, het leven is Zijn gave en genade; daarom past ons een waar vertrouwen op God. Werp uw vertrouwen niet weg, want de Heere 1) komt op het juiste uur,
2) droogt de bitterste tranen, 3) schenkt alles weer en 4) verandert al het leed van uw harten in zaligen lof voor God.

11. En het geschiedde op de volgende dag 1) (liever: daarna) enige weken vóór Pasen van het jaar 29 voor Christus, toen de Heere pas de twaalf had uitgezonden (Hoofdstuk 9: 1-6) en nu alleen Zijn weg van Kapernaüm naar het Zuidwesten van Galilea nam, dat Hij ging naar de stad Naïn 2) 4: 25") en met hem gingen veel van Zijn discipelen, van degenen die zich op Zijn tochten bij Hem aansloten om Zijn wonderen te zien en Zijn woorden te horen en een grote menigte die zich onderweg aan deze aansloot.

1) Enige handschriften hebben hier een woordvorm, die zou betekenen "de volgende dag". Omdat Naïn echter ongeveer 6 mijl van Kapernaüm verwijderd ligt heeft de Evangelist zich wel niet van die vorm bediend, maar van de anderen, die alleen betekent "in de volgende tijd" en gaf hij in het algemeen te kennen dat de volgende geschiedenis in een latere periode valt dan de voorgaande van de hoofdman te Kapernaüm. Toch sluit zij zich aan die aan; wel niet naar dagen en weken gerekend, maar wat de verschillende voorvallen in Jezus’ werkzaamheid betreft. In onze chronologische samenstelling van Jezus’ leven is dat het geval. Wel ligt er zeker een half jaar tussen de geschiedenis in en die in maar dit half jaar was een tijd van stilte, gedurende de herfst en de winter (van het einde van September 28 tot het einde van Maart 29 na Christus) en zoals Jezus Zijn eerste werkzaamheid in Galilea ten einde heeft gebracht, omdat Hij nu tot een keerpunt is gekomen, zo neemt Hij die weer op, totdat Hij, na weer een half jaar Zijn werkzaamheid in Galilea in het algemeen eindigt. Daarom is het een dwaling wanneer door velen wordt aangenomen dat onder de dodenopwekkingen die van de jongeling te Naïn de eerste, die van Jaïrus’ dochtertje de tweede plaats zou innemen. Daarentegen blijkt bij deze volgorde dat Jezus eerst van het doodsbed opwekte, vervolgens van de baar en eindelijk uit het graf, eerst een kind, daarna een jongeling, eindelijk een man. Lukas stelt

alleen volgens het gezichtspunt, waarvan hij uitgaat, de opwekking van de jongeling vooraan en brengt in Hoofdstuk 8: 22-56 eveneens aanhangsels aan uit Christus' vroegere werkzaamheid, evenals in Hoofdstuk 11: 14-12: 59 13: 10-21; 17: 1-18 in het zogenaamd reisverhaal ons dergelijke mededelingen nog op een nog veel opmerkelijkere manier voorkomen, omdat die uit de tijd van die werkzaamheid in Berea teruggrijpen in die van de werkzaamheid in Galilea.

2) Naïn, volgens sommigen zoveel als "het veld, de weide" volgens anderen zoveel als "het schone, " lag in de vlakte van Jizreël aan de noordelijke voet van de kleine Hermon, niet ver van Endor; nu is het een klein gehucht (Neïn), door Joden, Christenen en Mohammedanen bewoond, met overblijfsels van oude gebouwen.

Naïn wordt "de liefelijke" genoemd (Ruth 1: 20). Woord en plaats stemden anders goed overeen, maar op de dag, waarover ons Evangelie handelt, was het toch zo niet. "Zij droegen een jongeling uit, die een eniggeboren zoon van zijn moeder was en zij was weduwe. " De dood vraagt naar geen Naïn, vraagt naar geen liefelijke plaats; hij trekt met gelijke stappen door de aardse paradijzen als door de woeste plaatsen. Evenals een raaf zich zet op de dorre en op de groene tak, zo maakt ook hij geen onderscheid. Evenals de watervloed zich beweegt over de zandvlakten en over de lusthoven, zo is ook voor hem elke plaats gelijk. En overal is hij bitter, bitter voor degenen die hij wegneemt, bitter voor degenen aan wie zij ontrukt worden. Maar waarom is hij zo bitter? Waarom hij dat voor de ongelovigen, de goddelozen is, hoeft u niet te vragen: hij rukt hen uit het leven van hun vreugde. Hij is de engel met het blanke, houwende zwaard, dat hen uit hun vals paradijs drijft. Hij is de gerichtsbode van God, die hen plaatst voor het aangezicht van degene die de heilige wet heeft gegeven en deze wet hebben zij veracht en overtreden. Maar waarom is hij ook voor de gelovige en vrome bitter? Voor degene die weet dat Christus de dood de macht heeft ontnomen, voor degene die weet dat in Hem de dood verslonden is tot overwinning? Omdat hij de bezoldiging van de zonden is! Ook de vroomste heeft hem door zijn zonden verdiend! Denk u eens in: een mens heeft een grote schuldenlast opeengehoopt, een vriend heeft beloofd die te delgen, maar de schuldige moet ze eerst geheel leren kennen, hij moet ook eerst een voorsmaak voelen van de straf; hij moet ook te midden van die straf het geloof in zijn vriend niet verliezen. Uw schuldenlast kent u; wanneer u die niet kent, maakt de dood bij het naderen nog eerst de rekening. Hij zelf legt zich met zijn angsten op uw hart, tot straf en tot voorbeeld van de eeuwige straffen. Al de angsten van de zonde, die u afzonderlijk in uw leven hebben gekweld, worden u in het uur van de dood in een som samengetrokken en u op het hart geworpen. Zou u dan niet sidderen en vrezen, als u zo'n rekening ziet, zelfs wanneer u weet dat uw borg, die voor uw schuld zich heeft gesteld, achter u staat? Zou u niet sidderen, dat u zo'n een schuld en zo'n gevaar opgestapeld heeft? Ook de Christen grijnst een siddering van de dood aan en hoe dan hem die niets weet van Christus, die onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout! Omdat wij hier geen volkomen leven voor God leven verschrikt de mens als hij wordt opgeroepen voor God; en hoe minder hij een goddelijk leven heeft geleid, des te sterker is het sidderen voor de dood; maar verschoond wordt niemand, want niemand is voor zijn God rechtvaardig geweest.

Naïn is een stadje, enige uren van Kapérnaüm en één uur van de berg Thabor gelegen. Wij weten wat de Heere hier ging doen. Wij hebben zo-even een genezing gehad, ten gevolge van een verzoek en nu zullen wij een opwekking uit de dood aanschouwen, zonder dat er om gevraagd werd. Trouwens, de opwekking uit de dood werd door niemand aan Jezus gevraagd, ook niet door Jaïrus, ofschoon dit bij Mattheüs zo lijkt. De opwekking uit de dood was een vrije soevereine weldaad van Christus. Hoe zou het ook bij iemand opgekomen zijn om van Jezus, althans voor de eerste maal, het opwekken uit de dood te vragen? De hoofdman over honderd ging met zijn geloof zeer ver, want zijn knecht lag op sterven; maar al zou de zieke dood geweest zijn, hij zou niets gevraagd hebben. De opstanding uit de dood is volstrekt goddelijk domein. Zolang er leven is, is er nog hoop, zeggen wij mensen en daaronder verstaat men gewoonlijk dat het leven zichzelf tot zo lang nog kan herstellen. De hoofdman echter geloofde en daarmee dacht hij hoger en zei er mee: Er is geen redding meer mogelijk dan door God; en nu, dßßr is God in de gestaltenis van een mens, Hem zal ik vragen. En hij vroeg Hem en werd verhoord, want het is onmogelijk dat men de Heere persoonlijk om een uitredding zou vragen, die Hij niet geven zou. En evenals de opwekking van een dode niet aan Christus gevraagd werd, dan ook niet de bekering. Niemand vraagt aan Christus: "Heere, bekeer mij!" Dit komt evenmin bij iemand op om erom te vragen, want degene die het zou vragen zou al bekeerd zijn. De discipelen vragen dan ook niet aan de Heer: "Geef ons het geloof!" maar "Vermeerder voor ons het geloof!" want alleen die geloof heeft kan om meer geloof vragen, evenals iemand die licht heeft om meer licht kan vragen. Wie heeft, die wordt gegeven. De blinde kan niet om meer licht vragen. Ik maak deze opmerking, om ons de innerlijke waarheid van de Schrift in haar volmaakte overeenstemming met het geestelijk leven aan te tonen. Mocht de Schrift, die nu door zo velen met minachting, ja verachting wordt behandeld, ons altijd meer in al haar schoonheid openbaar worden, wij zouden daardoor een liefelijk genot temeer, ja het hoogste en schoonste genot uit Gods hand ontvangen. Zeker is de Schrift altijd nieuw, maar ons verstand en hart, ons voorstellings- en gevoelsvermogen worden oud. In de gezonde mens ligt een vermogen om alles als nieuw te beschouwen en te genieten. De zon is hem altijd even nieuw en aangenaam, de lente altijd even schoon en altijd smaakt het brood hem even goed en toch is alles hetzelfde gebleven. Bij de zieke mens heeft daarentegen alles iets ouds, iets vervelends, iets onaangenaams en onsmakelijks. In het geestelijke is het niet anders en daarom kunnen wij aan de liefde, onverschilligheid of afkeer, die de mensen van de Bijbel hebben, zien of zij gezond, ziek of dood zijn. De ongelovige, die de Schrift geheel verwerpt en haar tot een menselijk boek maakt, is een dode op het gebied van de geest van God; Hij draagt een dode ziel in een levend lichaam en is dus voor God en Zijn engelen eigenlijk een wandelend lijk. En ach, hoeveel geestelijk zieken zijn er, voor wie de Bijbel niets nieuws meer heeft, die alle boeken lezen, uitgenomen de Bijbel! Mochten wij allen geestelijk gezond zijn en blijven, dan zou de Schrift voor ons Gods Woord zijn, waarnaar men eeuwig wenst te luisteren en aan welker inhoud men zich nooit verzadigen kan.

12. En toen Hij de poort van de stad naderde, werd daar een dode uitgedragen, die een eniggeboren zoon van zijn moeder was en zij was weduwe. En een grote menigte van de stad was met haar. Deze lijkstaatsie die uit de stad kwam ontmoette de Heere, die daarheen ging.

Wie draagt men te Naïn naar het graf? Daarop is een treurig antwoord: het is een jongeling, de enige zoon van zijn moeder en zij was weduwe; dat zijn drie delen van een zin en tezamen zijn zij de beschrijving van een drievoudig groot lijden, ieder deel dringt tot diepere droefheid en groter medelijden. Een jongeling stierf - en men kan met de Schrift in de hand beweren, dat het geen geluk is in de helft (Ps. 55: 24; 102: 25), laat staan in het derde of vierde gedeelte van het leven te sterven; een afgebroken levensloop, een beek die in het zand en onder de aarde vervliet, zijn beide een geheimvolle aanblik, die vraag op vraag opwekt. Een jongeling, een enige zoon van zijn moeder, sterft. Ik wil u niet in angst jagen, gelukkige moeders van enige zonen, die in leven zijn; ik wil de bronnen van uw smart niet openen, ongelukkige moeders van enige zonen, die zijn heengegaan; maar u kunt oordelen over het leed voor de poorten van de stad Naïn. U weet wat het voor een moeder, wat het voor de moeder te Naïn was, achter het lijk te gaan. En zij was een weduwe. Het is niet nodig veel te verklaren waarom een weduwe bijzonder recht heeft haar enige zoon te betreuren; waarom zal ik bewijzen wat niemand loochent? Kijk slechts naar de wenende, jammerende moeder! Heeft zij daarom deze zoon ontvangen, gebaard en opgevoed? Zij had een vertroosting, haar geboren voor de tijd dat haar man stierf en waar is nu haar troost? Zij had een verwachting en een vreugde van de ouderdom opgevoed en nu is het uit met haar hoop en haar vreugde! Als zij hem gelegd zullen hebben op de stille plaats, in de stad der doden, daarbuiten voor de poorten van de levende Naïnieten, als zij thuis gekomen zal zijn en geen medelijdende is meer met haar en bij haar: wat zal haar huis leeg zijn en haar hart vol treurigheid en rouw? Zo stellen wij haar ons voor, zo verdiepen wij ons in de rouw van Naïns weduwe, zo wekken wij ons medelijden op - en waarom? Omdat wij graag zien, graag wenen, graag in de herinnering van de ellende zijn? Dat is niet zo! Wij willen alleen de ellende van de weduwe juist gevoelen om de hulp juist te kunnen waarderen.

13. En de Heere zag haar - want volgens oosterse gewoonte gingen de bloedverwanten niet zoals bij ons achter de dode, maar vóór die heen, zodat Jezus dadelijk tegenover haar stond - en werd innerlijk met ontferming over haar bewogen en zei tot haar: Ween niet.

Een merkwaardige ontmoeting daar in de poort! Twee koningen hebben daar elkaar ontmoet, de machtigste op aarde, ieder met zijn hofstoet en gevolg. De een wil naar buiten, de ander wil naar binnen; de een trekt triomferend met zijn buit heen, de ander neemt hem zijn roof af. De een is de dood, de koning van de verschrikking, die sinds 6. 000 jaren zijn troon op aarde heeft opgeslagen en zijn schatting eist in ieder land, in iedere stad, in ieder huis en van iedere mensenziel; die wil naar buiten door de poort van Naïn met zijn laatst overwonnen buit, met de doden jongeling en achter hem een groot gevolg van leeddragende vrienden en jammerend volk. Maar zie, een andere Koning ontmoet hen aan de poort, deze is de Koning van de liefde, de Vorst van het leven, de Vriend van de kinderen van de mensen, de Heiland van de zondaren, die in de wereld is gekomen om de arme mensheid te verlossen van het geweld van dood, duivel en hel. Hij komt binnen en brengt ook een groot gevolg mee; rondom Hem Zijn discipelen en met Hem veel volk, dat Hij aan Zich heeft verbonden door Zijn prediking en door Zijn wonderdaden; Hij komt van het overwinnen en gaat tot verder overwinnen; Hij komt van Kapérnaüm, waar Hij al veel tekenen heeft gedaan, Hij wil naar Naïn en zal Zich ook daar niet verloochenen als de grote Helper en Vertrooster. Verheug u daarover,

begenadigde stad, hef daarom uw hoofd op, wenende moeder; wees niet bevreesd, de Helper is nabij; die uw hart geneest en troost is bij u.

Iedere stad in het Oosten had vroeger een stad van doden dicht bij haar muren, die gewoonlijk uit grotten en spelonken bestond en die men in de hellingen van de rotsachtige heuvels maakte. Juist was de lijkstaatsie op de weg, uit de stad van het leven naar deze stad van de dood, uit het oord van schoonheid en liefelijkheid naar het land der verschrikkingen, of een ander gezelschap komt tegemoet; het is Jezus met de discipelen en het volk - zeker niet toevallig, maar opzettelijk. Die wist dat Lazarus dood was, zonder dat Hij hem gezien had (Joh. 11: 11 vv.), was ook tot vertroosting van de weduwe toegesneld. Hoewel Hij de verlossing van de hele mensheid in het hart droeg en alle volken en tijden trachtte zalig te maken, zo had Hij toch ook een warm hart voor de pijn van ieder in het bijzonder, evenals de zon, die haar schitterende stralen op alle planeten en de maan neer laat vallen ook het kleine plantje niet vergeet, dat eenzaam aan de bron staat en daaraan haar glans meedeelt. En ook vandaag is er nog geen bedroefdheid op de wijde wereld, waartoe Zijn liefde zich niet wendde, geen sterfhuis, geen lijkstaatsie, geen trekken naar de graven van onze ingeslapenen, waarbij Hij Zich niet onzichtbaar en werkzaam voegde.

De Heere zag haar en werd innerlijk met ontferming over haar bewogen. Waar ieder menselijk hart medelijden voelt blijft ook Zijn hart niet ongeroerd. Heeft Hij nu niet meteen geopenbaard, wat in Hem plaats heeft, dan kunnen wij het ons toch ongeveer denken. Hij was zelf een enige Zoon van Zijn moeder en zij was een weduwe, nadat haar man het tijdelijke verlaten had. De weduwe staat voor Hem, als was zij Zijn eigen moeder en haar beeld, als zij zo bitter om haar zoon weent, verplaatst Hem in een tijd dat dit nog treffender zou worden herhaald en dat was de tijd, als Maria onder het kruis stond van haar Zoon.

De moeder zou, als haar zoon ziek was, er graag alles voor gedaan en geleden hebben, als zij haar zoon had kunnen redden. Nu hij dood is is er wel een verborgen wensen en zuchten: "Och, dat mijn zoon nog leefde of weer levend mocht worden; " maar dat is in haar hart zo diep verborgen dat zij het zelf niet ziet, het zelfs niet eens in haar gedachte durft nemen daarom te bidden.

De Heere wekt, voordat Hij haar helpt, eerst het geloof in haar op, door te spreken: "Ween niet. " Aan dit woord moest het geloof van de vrouw zich vastklemmen.

Dwaas, waanzinnig zou het zijn, wanneer een mensenkind zo iets beval aan een moeder, die haar enige zoon ten grave draagt; tranen zijn voor de geslagen een lafenis, wie zou haar tegenhouden uit te wenen? Maar hier moet men ook opmerken dat geen mensenkind spreekt, maar de Zoon des mensen, de Heere. Jezus wil Zich hier in Naïns poort openbaren als de Heere. Dat verkondigt Lukas duidelijk aan hen, die een fijn oor voor zijn taal hebben, omdat hij Jezus als "Heere" (vgl. Hoofdstuk 10: 1; 11: 39. 12: 42; 13: 15; 17: 5 v. ; 18: 6; 22: 31 en 61) voorstelt. Ook in het aanraken van de baar, dat Jezus dadelijk laat volgen op Zijn woord tot de moeder, ligt iets groots. Volgens Joodse gewoonte werden de lijken met snelle stap weggedragen. Deze dragers houden opeens stil, zij zien in die handeling van de Heere, dat Hij

iets bedoelt; zij staan stil, getroffen door de beslistheid, door de majesteit van Hem die tot de baar is getreden.

"Ween niet. " Snel zou blijken dat de weduwe alleen daarom in de grote ellende is gekomen zodat zij vatbaarder zou worden voor grote vreugde. Dat begrijpt de ongelukkige zo moeilijk, dat zijn ongeluk een profetie is van groot geluk. Hij beoordeelt naar de winter, die toch vóór de zomer moet komen, de zomer en in plaats van vrolijk zich uit te strekken naar hetgeen vóór is, kwelt hij zich met te kijken naar het zwarte en in het graf. Ook een machteloos, maar barmhartig uitgesproken "Ween niet" heeft een vertroostende kracht; iedere uiting van medelijden, elke erkenning van de grootte en diepte van onze pijn, iedere gemeenschap met liefhebbende, deelnemende harten vertroost en versterkt. Hoe zal de Heere Zijn woord tot de weduwe hebben gesproken en hoe zal zij het opgevangen hebben, omdat er een volkomen hulp in verborgen lag. Hoe zal haar treurend oog Zijn oog vol liefde en kracht hebben gezocht, hoe zal Zijn oog het hare onder tranen hebben toegeknikt en een belovende nadruk in het woord van Zijn mond hebben gelegd! Op de plaats van de jammerklacht zal wel een stil opmerken op het doen van deze vreemdeling gevestigd zijn, op dat zonderling handelen van Hem, die met spoed Zich van de moeder wendde, de baar aanraakte en de dragers beval stil te staan.

14. En Hij ging ernaar toe, raakte de baar aan - de open baar, waarop de dode, licht toegedekt, lag 3: 21") - tot een teken, dat de weg naar het graf niet verder moest worden vervolgd (de dragers stonden nu stil) en Hij zei: Jongeling, Ik zeg u a), sta op!

a)Hand. 9: 40.

Niet ver van Naïn lag Sunem, waar eens Eliza de zoon van die vrouw uit de dood opwekte en tot de moeder gezegd had: "Neem uw zoon op" (2 Kon. 4: 18-37). Dat was een veelbetekenend voorteken. Maar nu is de handelswijze van de Heere toch nog een andere, dan die van een Eliza of Elia of Petrus, wanneer zij een dodenopwekking volbrachten. Petrus bad geknield bij de gestorvene Tabitha (Hand. 9: 40). Elia weende over de zoon van de vrouw te Sarepta (1 Kon. 17: 19 vv.). Eliza breidde zich uit over de zoon van de Sunamitische, zodat het lichaam van het kind warm werd (2 Kon. 4: 34). Hoe geheel anders Jezus! Men ziet, niet de dienaar van een hogere macht, niet een knecht van de levende God handelt hier, maar de Heer van de levenden en van de doden, de Heer van het leven staat hier persoonlijk aan de baar en spreekt Zijn: "Ik zeg u, sta op!"

Toen de zoon van de weduwe te Sarfath gestorven was, strekte Elia zich drie keer over het lijk uit en riep biddend de ziel van het kind terug. Eveneens legde zich Eliza biddend twee keer over het lijk van het kind van de Sunamitische, mond op mond, ogen op ogen, handen op handen, zich nauw aansluitend. Zo verwarmde hij het koud geworden vlees en bracht het daartoe, dat de knaap niest en de ogen opslaat. Beide keren was is de dood niet slechts schijnbaar, maar werkelijk gevolgd. Dat echter de ziel beide malen kon worden teruggehaald, geeft recht tot het besluiten dat haar verhouding tot het lichaam nog te nader is naarmate de tijd korter is, dat zij dit heeft verlaten. Juist daaruit moet het zeldzame wonder worden verklaard, dat in 2 Kon. 13: 21 wordt verteld. Ook de Nieuw-Testamentische

doden-opwekkingen, van Jaïrus' dochtertje, de jongeling te Naïn en van Tabitha, volgen allen kort na het sterven. Alleen de opwekking van Lazarus, die al 4 dagen gestorven was, maakt hierop een uitzondering. Overigens is elk wonder van opwekking een terugbrengen van de ziel, die als het ware al op weg van het tijdelijke tot het eeuwige is. Wij zeggen "als het ware", want inderdaad is de ziel, van het ogenblik dat de levensdraad is doorgesneden, in het eeuwige, maar nog in een zo nauwe betrekking tot haar verlaten lichaam dat een wonderbare wedervereniging hiermee plaats kan hebben.

Weet Jezus dan waar de ziel is? En wanneer Hij dat weet, wanneer Hij meer weet dan alle mensen; zal Hij overmacht hebben over de afgescheiden zielen? Regeert Hij in het stille land van de doden en is Zijn wil alleen zo machtig om de ziel terug te brengen? Kan Hij ze met het lichaam weer samenvoegen, zodat de oude wederkerige werking tussen lichaam en ziel, die men leven noemt, de oude verbintenis weer ontstaat? Op deze vragen een ja, een ongetwijfeld ja! Ja, Hij weet de plaats waar de ziel van de jongeling te Naïn wachtte op haar terugvoering; ja Hij heeft macht over de afgescheiden zielen, om ze te doen gaan en staan als de dragers en de lijkstoet. Hij is machtig over levenden en doden en kent de "poorten van de dood" (Job 38: 17). Hij kan de lichamen en zielen samenvoegen en de wederkerige werkingen tussen lichaam en ziel herstellen. Hij kan het, want Hij doet het.

15. En de dode zat overeind en begon te spreken. En Hij gaf hem aan zijn moeder.

Liefelijk is de morgen na de nacht, liefelijk de gezondheid na een zware ziekte, maar liefelijker is het leven uit de dood; hoe sterker de vijand is waaraan een kleinood wordt ontworsteld, des te dierbaarder is het ons geworden. Wij geloven dat de Heere dat kind nu aan de moeder zal hebben gelaten; zij is eenmaal voorgegaan in de dood; en de eenmaal opgewekte, getekend met het kenteken van de opstanding, zag in haar graf en in alle graven de opstanding.

Die drie opgewekten waren in zeer bijzondere zin geroepen tot getuigen van Christus; en dat het juist het enige dochtertje was (8: 42) en de enige zoon van de weduwe en de enige getrouwe broeder, doet ons ook gemakkelijker begrijpen, waarom juist deze nog een toevoeging ontvingen aan hun leven op aarde. Het "Talitha Kumi", Jongeling, sta op! Lazarus kom uit!" moest een krachtige nagalm doen vernemen op al het overige van het aardse leven. De getuigen van de voorlopige opwekkingskracht van Christus waren zeker ook van degenen, die toen al geestelijk de stem van de Zoon van God hoorden, tot het nieuwe leven opstonden en vervolgens in vrede heengingen, de troostrijke verwachting van dat uur, waarin allen, die in de graven zijn, deze stem zullen horen en uit de graven zullen gaan.

Jezus zag haar. Meent u dat Zijn blik op de huidige dag verduisterd, of Zijn arm verkort is? Hij ziet en bemerkt eens ieders bijzonder lijden, nu even zeker als toen; nu brengt Hij bevel en troost, even zeker als toen. En de Heere zag haar en werd innerlijk met ontferming over haar bewogen en zei tot haar: "Ween niet". Dit vermanen, door mij tot een weduwe, treurend over het verlies van haar enige zoon, gericht, zou bijkans als spotternij klinken: het zou een ongerijmdheid zijn tot een rouwdragende moeder en weduwe te zeggen: "ween niet". Zij moet wenen. Het zou onnatuurlijk zijn als zij niet weende. Daar steekt geen deugd in stoïcijnse

gelijkmoedigheid; daar is niets edels in ongevoeligheid. Tranen zijn menselijk, vaak zijn zij christelijk, nooit zijn ze wraken. Jezus zei tot haar: "Ween niet" maar Hij kon dat zeggen, want hetgeen volgde, gebeurde om haar geween in blijdschap, haar tranen in de lach van de verrukking te doen verkeren; want meteen voegde Hij bij dat opbeurend "Ween niet": "Jongeling, Ik zeg u sta op". Zie, in Jezus zelf was de kracht. Als een apostel later een wonder verrichtte, zei hij: "In de naam van Jezus, zeg ik u". Maar als Jezus dat deed, zei Hij alleen: "Ik zeg u, sta op" ten bewijze dat Zijn kracht de kracht van de Godheid was, niet een, voor een wijle geschonken macht, zoals de apostelen was toebedeeld. Nauw was het bevel uitgesproken, of de dode hoorde en zat overeind en dan lezen we nog in roerende woorden: "En Hij gaf hem aan zijn moeder. " Als nu enig niet door God geïnspireerd mens deze geschiedenis geboekt had, of iemand van onze meest begaafde historieschrijvers, redenaars of dichters, dan zouden zij ongetwijfeld een lange, aangrijpende, schone voorstelling hebben gegeven van al wat hier plaats had en zeker zou de lezer niet zonder aandoening hun beschrijving gelezen hebben; maar juist de ongekunsteldheid van dit verhaal geeft het een uitnemende kracht en de stempel van de goddelijkheid. Moeilijk, ja onmogelijk is het om al de gedachten weer te geven die onze geest doorkruisen bij het lezen van deze enkele volzin: "Hij gaf hem aan zijn moeder". Hij gaf de opgewekte, de enige zoon, de enigen zoon van de weduwe, aan zijn moeder terug.

16. En vrees beving hen allen, die bij deze geschiedenis oog- en oorgetuigen waren en zij verheerlijkten God, zeggend: a) Een groot profeet is onder ons opgestaan, die wellicht de Messias zelf is en God heeft Zijn volkbezocht om de tijden van de beloofde zaligheid te doen komen (Hoofdstuk 1: 68 vv.).

a)Luk. 24: 19. Joh. 4: 19; 6: 14; 9: 17.

Voor de mensen te Naïn was deze daad geheel onverwacht, ongehoopt, alle gedachten te bovengaand en zelfs voor degenen die iets vernomen mochten hebben van de opwekking van het dochtertje van Jaïrus was de gebeurtenis nieuw, want hier had de opwekking plaats van een dode die al ten grave werd gevoerd, voor ieders oog. Daarom kwam een heilige vrees over allen; als een daad van God doordrong deze opwekking hun zielen. Maar het was een zalige vrees, die hen vervulde, toen zij de dood zelf zo vernietigd zagen, toen hun plotseling een zo groot inzicht werd geopend in de nieuwe wereld van de opstanding en zij loofden God. Het was voor hen door dit feit duidelijker dan ooit geworden dat in Jezus een groot profeet was opgestaan, ja, dat God Zijn volk was komen bezoeken, dat de tijd van de verlossing was aangebroken.

17. En dit gerucht van Hem, dat in Hem een groot profeet in Israël was opgestaan en de tijd van de Messiaanse zaligheid nu was aangebroken, ging rond in geheel Judea (MATTHEUS. 2: 5) en in het hele omliggende land, zodat zelfs tot Johannes in zijn gevangenis het gerucht doordrong (vs. 18).

De uitleggers weten gewoonlijk geen reden te vinden waarom hier het Joodse land zo op de voorgrond wordt gesteld, als datgene waar het woord van het volk over Jezus zo was doorgedrongen en willen de uitdrukking in ruimere zin opvatten als bedoelend het land van de

Joden of geheel Palestina. Alleen kan tot rechtvaardiging van zo'n uitlegging het beroep op Luk. 1: 5 niet voldoende zijn, ook daar is Judea juist Judea, het hoofdlandschap (vgl. Hoofdstuk 3: 1), terwijl er vervolgens niet over gesproken wordt dat ook de overige landschappen tot het rijk van Herodes de Grote behoorden. Het wordt echter dadelijk duidelijk, wanneer de geschiedenis over de tijd van het paasfeest plaats heeft gehad, toen de feestreizigers het bericht daarvan dadelijk naar Jeruzalem en Judea brachten. En dat dit gebeuren zou lag in de bedoeling van de Heere: Hij is niet naar het paasfeest van het jaar 29 na Christus naar Jeruzalem gereisd, omdat Hij ten gevolge van de vijandschap van de Joodse oversten Zich van die stad verwijderd moest houden (Joh. 7: 1). Hij wilde echter ook haar kinderen rondom Zich vergaderen, zoals een hen haar kuikens verzamelt onder haar vleugels (Hoofdstuk 13: 34); daarom heeft Hij de twaalf uitgezonden, voordat Hij van Kapernaüm is vertrokken (Hoofdstuk 9: 1-6). Gedurende hun afwezigheid heeft Hij nu te Naïn, dus zeer nabij die straat, waarop de Galilese feestreizigers tot naar Bethsean trokken, om van daar naar Perea over te gaan en vervolgens bij Livias weer over de Jordaan naar Jericho en verder tot Jeruzalem te komen, een werk volbracht, dat geheel geschikt was om een krachtige beweging te veroorzaken en op de verschijning van het rijk van God opmerkzaam te maken. Maar horen zij Mozes en de profeten niet, dan zullen zij ook in Christus niet geloven, al stond er ook iemand van de doden op (Luk. 16: 31); dat zou later bij de opwekking van Lazarus, dat geheel in de nabijheid van Jeruzalem is voorgevallen nog meer bepaald duidelijk worden (Joh. 11: 46 vv.).

II. Vs. 18-35. (zie ook). Ook chronologisch is de aansluiting van de geschiedenis van de gezantschap van de Dopen aan de voorgaande van de opwekking van de jongeling te Naïn; van de laatste plaats wendde Zich de Heere zuidoostelijk tot de landstreek van Bethsean en ging dus zo de beide discipelen van Johannes tegemoet, om ze als het ware te ontvangen (Uit 11: 3). In de Geest wist Hij toch wel van het uur van de bestrijding, dat over de gevangene was gekomen en Hij wilde dat de discipelen, die met de vraag van de bestredene belast waren, een diepe indruk zouden verkrijgen van de goddelijke majesteit van de Mensenzoon. De gebeurtenis staat onmiskenbaar in een zeker verband tot die in Hoofdstuk 5: 33 vv. en toont de grotere heerlijkheid van Christus en van Zijn discipelen tegenover die van Johannes en diens leerlingen. Wij kunnen haar twee dagen later plaatsen dan in het chronologisch overzicht bij MATTHEUS. 9: 34 is gebeurd, want het "De doden worden opgewekt" moest zeker voor Johannes een aanwijzing zijn, die hem kon troosten.

18. En de discipelen van Johannes, die sinds het in Hoofdst. 3: 19 v. meegedeelde voorval nu al meer dan 10 maanden in de gevangenis zat, boodschapten hem van al deze dingen, van alles wat zij over Jezus werken vernamen en in het bijzonder van de in vs. 1 en 7 meegedeelde rede.

19. En Johannes - die juist de wonderen van de opwekking van de doden vreemd moesten voorkomen, omdat nog geen oordeel in Israël plaats had gehad en de dorsvloer nog niet geveegd was (Hoofdstuk 3: 17), zodat integendeel juist nu de goddeloze geweldiger heersten dan ooit - riep twee van zijn discipelen tot zich en zond hen tot Jezus met de vraag: Bent Gij degene die komen zou, of verwachten wij een andere? Als Gij de Beloofde bent, waarom neemt Gij dan niet meteen de wan in Uw hand, om te doenzoals ik van U heb voorspeld?

20. En toen de twee door de Doper gezonden mannen tot Hem gekomen waren, zeiden zij: Johannes de Doper heeft ons tot U afgezonden met de vraag Zijt Gij, die komen zou, of verwachten wij een andere?

21. En op dat ogenblik genas Hij weer, zoals altijd wanneer Hij openlijk optrad, er velen van langdurige ziekten en smartelijke kwalen en boze geesten en vele blinden gaf Hij in goddelijke almacht het gezicht.

21. En op dat ogenblik genas Hij weer, zoals altijd wanneer Hij openlijk optrad, er velen van langdurige ziekten en smartelijke kwalen en boze geesten en vele blinden gaf Hij in goddelijke almacht het gezicht.

21. En op dat ogenblik genas Hij weer, zoals altijd wanneer Hij openlijk optrad, er velen van langdurige ziekten en smartelijke kwalen en boze geesten en vele blinden gaf Hij in goddelijke almacht het gezicht.

22. En Jezus antwoordde hen: Ga heen en boodschap Johannes weer de dingen, die u gezien en geboord heeft, namelijk a) dat de blinden ziende worden, de kreupelen wandelen, de melaatsen gereinigd worden, de doven horen, de doden opgewekt worden, aan de armen het evangelie verkondigd wordt.

a)Jes. 29: 18; 35: 5; 61: 1.

21. En op dat ogenblik genas Hij weer, zoals altijd wanneer Hij openlijk optrad, er velen van langdurige ziekten en smartelijke kwalen en boze geesten en vele blinden gaf Hij in goddelijke almacht het gezicht.

22. En Jezus antwoordde hen: Ga heen en boodschap Johannes weer de dingen, die u gezien en geboord heeft, namelijk a) dat de blinden ziende worden, de kreupelen wandelen, de melaatsen gereinigd worden, de doven horen, de doden opgewekt worden, aan de armen het evangelie verkondigd wordt.

a)Jes. 29: 18; 35: 5; 61: 1.

23. En voeg dan, wanneer u van deze vervulling van de profetie (Jes. 35: 5 v.) door Mij aan hem getuigenis heeft gegeven, tot aanwijzing voor hem daarbij: Zalig is hij, die aan Mij niet zal geërgerd worden, wanneer het niet in een of ander opzicht gaat zoals hij het voornodig houdt.

Moeten wij het niet ondenkbaar vinden dat de machtige profeet, terwijl voor hem de dagen in de duisternis van de kerker zonder deelneming voorbijgaan, een sterke aanvechting de ziel aangreep en hij, die anderen goddelijke woorden had doen horen, zichzelf arm en verlaten, dor en troosteloos vond? Is dan het geloof een zaak, die men altijd als geslagen munt in de buidel draagt? En op een bijzondere manier bedreigt de aanvechting het geloof van een man, die nog geheel de afdruk draagt van het Oude verbond, welks heiligen sterker waren in doen

dan in lijden, zoals ook Elia met de Heere, die hij niet begreep, begon te rechten: "Het is genoeg, neem mijn ziel van mij!" Ja de Geest kwam over de profeten van het Oude Verbond, maar Hij was niet in hen, Hij hield weer op en zo had Hij de Doper in de ogenblikken van de hoogste verlichting tot de hoogte van zijn getuigenissen opgevoerd, nu was echter zijn ziel door duisternis bedekt en moest zij zich door de diepten laten leiden. Het harde metaal moet in het hete vuur smelten; het was het Gethsemane van de Dopers, waaruit hij zo'n vraag liet uitgaan.

De gelovige kan wel in strijd komen, maar hij mag daarin niet bezwijken; want 1) hij weet tot wie hij zich met zijn zaak moet wenden, 2) het ontbreekt niet aan feiten, die zijn kleinmoedigheid weerleggen, 3) hij heeft in Christus een pleitbezorger, die zelf voor hem tussen treedt.

24. a)Toen nu de boden van Johannes weggegaan waren begon Hij op plechtige wijze de hoge betekenis van deze man uit te spreken en tot de menigte van Johannes te zeggen: Wat bent u in de woestijn gaan bekijken? Een riet, dat door de wind heen en weer bewogen wordt?

a)MATTHEUS. 11: 7.

25. En wat bent u gaan zien? Een mens, met zachte kleren bekleed? Want degenen die in heerlijke kleding en wellust zijn, die zijn in de koninklijke hoven.

26. En wat bent u gaan zien toen u tot hem ging? Een profeet? Ja, Ik zeg u, veel meer dan een profeet.

26. En wat bent u gaan zien toen u tot hem ging? Een profeet? Ja, Ik zeg u, veel meer dan een profeet.

27. Deze is het waarvan in Mal. 3: 1 geschreven is: Zie, Ik zend Mijn engel voor uw aangezicht, die uw weg voor u heen bereiden zal. Hij is het einde van de tijd van het Oude Testament, zodat hij die voorspelling zou vervullen.

28. Want Ik zeg u: onder die uit vrouwen geboren zijn is niemand een grotere profeet dan Johannes de Doper (Hoofdstuk 1: 15), maar de minste in het koninkrijk van God, dat nu komt, is meer dan hij.

29. En nu heeft deze grootste onder alle profeten volbracht wat hij moest (vs. 27), ten minste daar, waar men geen boosaardige tegenstand tegenover hem stelde, want al het volk, hem horende en de tollenaars, die met de doopvan Johannes gedoopt waren, rechtvaardigden God.

30. Maar het heeft ook niet aan boosaardige tegenstand ontbroken; want de Farizeeën en de Wetgeleerden hebben de raad van God tegen zichzelf verworpen en hoewel zij in het begin tot hem kwamen 3: 12") zijn zij door hem niet gedoopt (Hand. 13: 46; 20: 27).

De rede van Jezus over Johannes is om zo te zeggen Zijn lijkrede; snel daarna is hij gedood. Jezus toont eerst het gewicht van de verschijning van de Doper (vs. 24-28); vervolgens spreekt Hij van de uitwerking van Zijn werk vs. 29 vv.

Van de trouw waarmee de Heere zelf voor de Zijnen als pleitbezorger optreedt en Zich met Zijn priesterlijk hart hen aantrekt, zien wij in de tekst een proeve in de openlijke getuigenis, die Hij voor al het volk voor Zijn beste knecht geeft. Johannes mag in een zwak, bang uur de schijn opwekken, als kon hij aan Jezus twijfelen, maar zijn getrouwe Heiland meer hem niet af naar dit uur, Hij gunt hem beter. De aanvechting gaat voorbij, maar de goddelijke roeping die hij gevolgd is, de getuigenis die hij heeft afgelegd, de gezindheid die zijne bestendige is geworden en onveranderd de regel vormt van Zijn handelwijze, heeft Gods Geest bij hem gewerkt en Gods gaven en roeping zijn onberouwelijk. Als ons hart ons veroordeelt, schrijft de apostel (1 Joh. 3: 20), is God meer dan ons hart en Hij weet alle dingen. Wanneer in van de Heere rijk alleen die helden mochten staan, die nooit vreesden en wier voet nooit heeft gewankeld, wie van ons zou een aandeel daarin kunnen hebben? Maar Hij richt de gebogenen op en die niet voor zichzelf kunnen spreken, omdat hun verschrikt geweten hen stom maakt, die werpt Hij daarom niet weg, die dekt Zijn priesterlijk woord; zij zijn Hem toch dierbaar; Hij zal ze in Zijn getuigenis niet beschamen, wanneer zij niet wagen de ogen tot Hem op te heffen, maar toch hun ziel aan Hem hangt; Hij zal tot hen spreken: vrees niet; Ik heb uw geloof gezien, u zult leven.

Johannes is, zegt de Heere, Elia, die komen zou, evenals Maleachi heeft voorspeld en voor wie zou Elia als wegbereider heengaan? Maleachi zegt: voor God de Heere zelf. Wat getuigt Jezus dus van Zichzelf, wanneer Hij zegt, dat Johannes als de Elia voor Hem is heengegaan? Wie oren heeft om te horen die horen!

God recht geven en zichzelf onrecht, of, wat hetzelfde is, aan alle waarheid, aan alle beschamende, richtende, verootmoedigende waarheid recht geven tegenover zichzelf, zich onder alle waarheid verootmoedigen, zich naar de hele waarheid richten, dat is zijn gezindheid veranderen, zich omkeren, bekeren. Het volk boog zich onder de snijdende en brandende woorden van de profeet; het moest zich dezelfde aanspraak laten welgevallen. Deze waren echter niet willens zich naar de waarheid te richten, de waarheid moest zich naar hen schikken en omdat zij dat niet deed, zoals zij dat naar haar aard nooit kan doen, keerden zij haar de rug toe. Dwazen en blinden! Alsof de waarheid er bij verliezen zou wanneer mensen haar niet willen!

31. En de Heere zei 1): Met wie zal Ik dan de mensen van dit geslacht vergelijken, omdat zij zo tegen Johannes zich gedragen en in hem tegen Mij op een manier die de raad van God veracht? En aan wie zijn zij gelijk? Er is nauwelijks een gelijkenis voor hen te vinden.

1) De woorden "En de Heere zei" zijn waarschijnlijk een toevoegsel van de afschrijvers, die in vs. 29 en 30 een opmerking van de evangelist meenden te zien en niet een woord van Jezus zelf.

32. Zij zijn gelijk aan de kinderen, die aan niets dan aan spelen denken en daarbij tot allerlei invallen in staat zijn, aan kinderen die op de markt zitten en elkaartoeroepen en zeggen: Wij hebben voor u op de fluit gespeeld en u heeft niet gedanst; wij hebben voor u klaagliederen gezongen en u heeft niet geweend.

33. Want Johannes de Doper heeft noch brood gegeten, noch wijn gedronken en u zegt: Hij heeft de duivel.

34. De Zoon des mensen is nu in andere geest gekomen, namelijk etend en drinkend, zodat men zou denken dat Hij u welbehaaglijk zou zijn en u zegt: Zie daar een mens, die een vraat en wijnzuiper is, een vriend van tollenaars enzondaren.

35. Maar de wijsheid mag bij de kinderen van de dwaasheid geen ingang vinden en alleen door hen bedild en berispt worden, zij is gerechtvaardigd geworden van al haarkinderen; op deze alleen kan zij steunen als op een bewijs, dat zij het juiste gevonden heeft.

De Heere stelt het gedrag van het geslacht van Zijn tijd omtrent de beide grote tot hem gerichte boodschappen voor. Hij zoekt, waarbij Hij een zo onverstandig gedrag als Hij moest opmerken, kon vergelijken, Hij zoekt en vindt bijna niets. Eindelijk blijft Zijn Geest rusten op een beeld dat met Zijn gedachten overeenkomt.

De Heere vergelijkt het geslacht van de Joden met kinderen, die slechts willen spelen naar eigen invallen en nu eens een vrolijk fluitspel aanheffen, dan weer de ernst en de treurigheid van de mensen nadoen en bij wie het nu niemand goed kan maken. Beider aard en gedrag, zowel van de ernstige boetprediker Johannes als van de vriendelijke Heere Jezus, was naar de luimen van de Joden niet juist. Johannes vervulde stil zijn ambt, dat een ambt was van de wet en van ernst, van boete en onthouding. Zij wilden volgens hun toenmalige luim ongestoorde vrolijkheid en vreugde-spel, daarom zeiden zij: "Hij heeft de duivel". Christus kwam met het zachte evangelie, vriendelijkheid en aangenaamheid was Zijn wezen, Hij was een bruiloftsgast te Kana en versmaadde het niet met de tollenaars en zondaars vriendschappelijk te verkeren en met hen te eten en te drinken. Zij wilden het echter nu naar hun tegenwoordige luim weer anders hebben; zij hielden Hem hun instellingen voor en de ernst van hun vasten en van hun uitwendige vormen en scholden Hem uit voor een wijnzuiper en een metgezel van de zondaren. Zo is ook het geslacht van onze tijd. De prediking van de wet is hen te ernstig, te streng, het evangelie van Gods vrije genade in Christus behaagt hen ook niet. De Heere gaat echter ongestoord Zijn weg en laat beide prediken: wet en evangelie, toorn en genade, boete en vergeving van zonden. Zo’n wijsheid, die door de wet tot het evangelie opvoedt en door boete tot het koninkrijk der hemelen leidt, begrijpt de wereld niet, de ware kinderen van deze wijsheid echter rechtvaardigen haar; hun leven en hun vrede is een getuigenis, dat het de ware wijsheid is.

Men wilde noch de vastende, noch de etende, noch de beschuldiger van de rechtvaardigen, noch de vriend van de zondaren; noch de man die daar riep: Bekeert u; noch de man die daar sprak: Gelooft; noch de strengheid van de wet, noch de liefelijkheid van de blijde boodschap; noch Johannes, noch Jezus. Wat wilde men dan? Men wist het niet. Wat men niet wilde wist

men, ofschoon men er niet voor uitkwam. Men wilde geen afstand doen van zijn zondige begeerlijkheid, van zijn zondige hoogmoed. Men wilde niet de wereld en haar ijdelheid vaarwel zeggen om zich te begeven tot wat men een woestijn, een sprinkhanen- en wilde honingdiëet voor de ziel achtte. Men wilde zich niet neerzetten op de bank van de zondaren; en dat zo min om met de blijde boodschap van de genade verkwikt, als om bij het oordeel van God bepaald te worden. Niet door bekering wilde men tot het koninkrijk der hemelen; niet uit genade wilde men tot het eeuwige leven; want bekering was een zaak van droefheid en het denkbeeld van genade vernederde. En ziedaar nog heden de oorzaak van ergernissen aan dat evangelie dat bekering eist en genade toeroept. Die de bekering wil, wil ook de genade; want hij bekent en betreurt zijn zonde en ziet met wenende ogen naar genade uit. Die genade wil, wil ook de bekering; want hij kent en ziet de liefde van een heilig God en ziet in de vreugde van zijn hart van de genietingen van de wereld af. Maar die geen bekering wil, omdat de dienst en het genot van de zonde hem te lief zijn, hij mag in naam van zedelijkheid en deugd tegen het evangelie van de genade opkomen, hij is niet anders dan op aansporing en in het belang van datzelfde zondig hart, dat zich ook tegen bekering verzetten blijft. En die geen genade wil omdat zijn hoogmoed niet af kan zien van de dwaze inbeelding, van eigen kracht, eigen werk, eigen verdienste: hij mag de boetprediking verwerpen als te streng, te hard, te liefdeloos, te weinig in de geest van het evangelie, inderdaad verwerpt hij haar uit geen ander beginsel, dan omdat zij als het evangelie de verfoeilijke hoogmoed van zijn harten krenkt. Dat wat uit vlees geboren is, is een waarheid, die, in zichzelf duidelijk, door de ondervinding van een ieder mens van dag tot dag bevestigd wordt en de ergernis aan de leer van een wedergeboorte door de Geest van God als ongepast en onbegrijpelijk kan niet anders dan geveinsd zijn, mits de grond van ergernis veeleer in het al te begrijpelijke en al te toepasselijke van deze leer gelegen is. Dat Gods genade goddeloze en zedeloze mensen maken zal, geeft men voor te vrezen; maar als men ervoor schrikt om tot de genade te komen, het is uit geen andere oorzaak dan dat men in de ernst, de nauwgezetheid en het godzalig leven, waartoe men weet dat zij verbindt, geen welbehagen heeft. De vromen schuwt men beurtelings als te streng van leven en te gemakkelijk van leer, omdat men aan het leven van eigen zin en lust vasthoudt en een leer verkiest die een hoogmoed vleit, die zich van de deugdverdienste en kracht van wil alles verbeeldt. Heden vindt men hen te zwaarmoedig, morgen te gerust omdat men geen droefheid wil dan de droefheid van de wereld en geen rust verlangt die haar grond heeft in God. Nee, de klaagliederen van Gods kinderen zijn niet uit te staan en hun fluitgespeel is niet aan te horen! Want het weerbarstig hart wil zijn eigen lied zingen, wil door eigen snarenspel bedwelmd worden. En omdat het, ook zo, tot het vatten van de juiste toon, tot het smaken van de gewenste vreugd niet komen kan, gaat men wrevelig heen en wreekt zich met verachtelijke smaad of ruwe spotternij op hen die geprobeerd hebben het in hun lied en in hun vreugde te doen delen.

III. Vs. 36-50. Evenals bij de beide eerste geschiedenissen van deze groep houdt de evangelist ook hier, bij de geschiedenis van het gastmaal van de Farizeeën en van de grote zondares de chronologische volgorde nog vast. Hij vat als in één beeld al datgene tezamen wat over Jezus in de verhalen, meegedeeld in Hoofdstuk 5: 12-32, van bijzondere trekken van Zijn werken en leven werd voorgesteld. Zij stelt de Heere in zoverre voor, in steeds verdere ontvouwing van Zijn heerlijkheid, als Hij een Geneesmeester en Leermeester is ook voor degenen die voor de gezonden en rechtvaardigen worden gehouden, de aanraking van een als zeer slecht bekende

zondares zo min als die van een melaatse schuwt en met Zijn volmaakte macht aan de verlamde bewezen, zodat Hij van zonde vrijspreken kan, tot in de diepste diepten van de gevallenen reikt. Omdat het voorval tot een tijd behoort dat de twaalf niet bij Jezus waren, maar nog op hun uitzending in Hoofdstuk 9: 1-6, is het zeer eenvoudig te verklaren waarom de beide eerste evangelisten daarover hebben gezwegen, evenals over de opwekking van de jongeling te Naïn. Deze was echter voor Lukas volgens de hele strekking van zijn evangelie van bijzondere betekenis, waarom hij die opzettelijk aan de vergetelheid heeft ontrukt.

EVANGELIE OP DE DAG VAN MARIA MAGDALENA, vs. 36-50

De dag valt op 22 Juli, als de zon het heetst brandt. De kerkelijke viering daarvan werd in de 13e eeuw doorgezet, nadat die al vroeger gaandeweg was begonnen. Dat deze tekst op die dag is gesteld berust op de Westerse traditie, die ook in de Protestantse kerk zo veelvuldig is vastgehouden, als was de grote zondares in vs. 37 een en dezelfde persoon met Maria Magdalena in vs 2 van het volgende hoofdstuk. Deze mening heeft volstrekt niets meer voor zich dan de uitwendigen schijn, als zou daar de uitdrijving van de zeven duivels een bevrijding betekenen van zware dienst van de zonde, waarvoor men zich ten onrechte beroept op Matth. 12: 45. Wij hebben bij MATTHEUS. 26: 7 de mening weerlegd en voegen hier nog het woord bij van een ander: "Een door zeven geesten bezetene persoon was niet een verleidende boeleerster. Het is verschillende om bezeten te zijn en een duivels knecht in zonden te zijn, hoewel het eerste als een beeld van het tweede gebruikt kan worden, zoals de verschillende lichamelijke kwalen gelijkenissen zijn van de verwante gebreken van de harten. "

36. En Simon, een van de Farizeeën (vs. 40), kwam tot Hem, toen Hij nog in het zuidelijk gedeelte van Galilea bij Bethsean was en wel waarschijnlijk in Magadan - te Magdala, aan het meer Gennesareth heeft de geschiedenis moeilijk plaats kunnen hebben wegens de al zozeer toegenomene vijandschap van de Schriftgeleerden en Farizeeën (Hoofdstuk 5: 17, 30 vv. MATTHEUS. 9: 34). En hij vroeg Hem, dat Hij met hem at, dat Hij mee deel nam aan een toebereiden maaltijd in Zijn huis 26: 6") op die dag, die waarschijnlijk een sabbat was; en Hij ging in het huis van de Farizeeër en zat aan, terwijl Hij Zich op de voor Hem bestemde divan neerzette, de voeten naar achteren uitgestrekt "Om (6: 14" en "Uit 26: 20"). De gewone eerbewijzen aan genodigde gasten waren Hem echter niet gegeven (vs. 44-46).

Men heeft aan de uitnodiging van de Farizeeër een vijandelijke bedoeling willen toeschrijven. Zijn opmerking in vs. 39 maakt echter zijn zedelijke toestand bekend; hij werd geslingerd van de ene kant door de indruk van heiligheid, die Jezus op hem maakte en aan de andere kant door de tegenzin, die zijn kaste tegen Hem had. Jezus spreekt hem in vs. 40 op zo’n vriendelijke en zo’n vertrouwelijke toon aan, dat men niet goed een kwaadzoekende gezindheid bij hem kan veronderstellen.

Is de streek waar dit is voorgevallen, zoals wij boven zeiden die bij Bethsean en de stad (vs. 37) Magadan 15: 29) waaruit blijkt, dat ook meermalen Magdala met Magadan is verwisseld), zo wordt het best verklaard, hoe daar nog een Farizeeër zo’n uitnodiging kon wagen. Pas later stelden zich ook in dit gebied, dat tot de 10 steden behoort, de Farizeeën en schriftgeleerden

vijandig tegenover de Heere (MATTHEUS. 16: 1 vv. Mark. 8: 11. Luk. 12: 1 vv. Verder is daar het best te verklaren, dat een hoer voorkomt, omdat in dat gebied Griekse en heidense gewoonten zich hadden verbreid, terwijl onder Israël zelf, wanneer de wet ten minste werd toegepast, geen hoeren waren (vgl. Spr. 2: 16). Ten slotte is zo het beste te verklaren dat de geschiedenis alleen door Lukas wordt verteld, die volgens onze mening uit het tegenoverliggende Pella afkomstig was en dus een nauwkeurig bericht van het voorgevallene kon hebben. De Farizeeër was zeker door het woord van het volk na de opwekking van de jongeling te Naïn (vs. 16) "Een groot profeet is onder ons opgestaan en God heeft Zijn volk bezocht" bewogen en was misschien getuige geweest van de in vs. 21 vermelde wonderdaden van de Heere geweest. Hij had daardoor een heilzame drang, een geestelijke zegen ontvangen, zoals uit de rede van Christus in vs. 40-47 blijkt en als nu ook de reden waarom hij de uitnodiging plaats liet hebben half nieuwsgierigheid kon zijn, om de wonderprofeet eens in de onmiddellijke nabijheid te hebben, dan was er toch zeker ook een halve welwillendheid om Hem nader te komen.

Dat Jezus de uitnodiging niet weigerde toont ons hoe zeker Hij was van Zijn Geest, die ook deze gelegenheid geheel wist te beheersen en voor de bedoelingen van Zijn hemelrijk ten nutte wist te maken. Wij kunnen bovendien aannemen dat de mensen nooit opener, nooit meer overgegeven zijn en vatbaar voor het woord van de liefde, dan wanneer zij zelf op enigerlei wijze liefde betonen, dat zij dus het Evangelie het gemakkelijkst aannemen uit de mond van een gast, in de opgewekte geestelijke stemming van hun huis. Daarbij kwam nog wel het motief dat Jezus de Farizeeërs in het minst geen aanleiding wilde geven dat Hij ze teruggestoten had. Hij was zo geheel vrij van alle wrok, van alle vrees en tegen ingenomenheid tegenover de partij, die zich al lang vijandig tegenover Hem gesteld had, dat Hij Zich rustig in het huis van een Farizeeër kon begeven.

37. En zie, er was een vrouw in de stad die volgens de openbare mening nog een zondares was, zoals zij geweest was, namelijk een zondares in de bijzondere zin van het woord, een hoer, maar die al door de boetprediking van Johannes, die 2 jaar eerder in deze streek gewerkt had (Joh. 3: 23), tot terugkeren van haar zondige wegen gebracht was (MATTHEUS. 21: 31 v.) en onlangs ook door de genade en waarheid, die haar in Christus Jezus waren verschenen, als met de Heilige Geest en met vuur was gedoopt (Hoofdstuk 3: 16). Deze begreep dat Hij in het huis van de Farizeeër aanzat en bracht een albasten fles met zalf van dezelfde soort als later Maria te Bethanië (Matth. 26: 7).

37. En zie, er was een vrouw in de stad die volgens de openbare mening nog een zondares was, zoals zij geweest was, namelijk een zondares in de bijzondere zin van het woord, een hoer, maar die al door de boetprediking van Johannes, die 2 jaar eerder in deze streek gewerkt had (Joh. 3: 23), tot terugkeren van haar zondige wegen gebracht was (Matth. 21: 31 v.) en onlangs ook door de genade en waarheid, die haar in Christus Jezus waren verschenen, als met de Heilige Geest en met vuur was gedoopt (Hoofdst. 3: 16). Deze begreep dat Hij in het huis van de Farizeër aanzat en bracht een albasten fles metzalf van dezelfde soort als later Maria te Bethanië (Matth. 26: 7).

38. En zij stond achter aan Zijn voeten en huilde in smartelijke herinnering aan haar vroegere wandel. Zij begon Zijn voeten nat te maken met tranen en zij droogde ze af met het haar van haar hoofd en kuste hierop in dankbare overgave aan de Heer en Meester, door wie haar ziel genezen was, Zijnvoeten, wat ook wel plaats had als men een leraar van het goddelijke woord ten hoogste wilde vereren en zalfde ze met de zalf, met de kostelijke nardusolie uit haar albasten fles (vgl. hiermee de overeenkomstige, maar in meer dan een opzicht verschillende handelswijze van Maria in Matth. 26: 7. Mark. 14: 3. Joh. 12: 3).

Als Hij niet daar was geweest dan had zij het niet durven wagen een voet in dat huis te zetten, dat in zijn, door een van Farizese gestrengheid omfloersd aanzien de gevallenen afschrikte. En als de vrouw niet al door een werking van de reddende genade van Christus bezield was geweest, dan had zij het ook zeker niet gewaagd Hem daar op te zoeken. Zij had zelfs twijfelend kunnen denken dat Jezus nu voor haar onbereikbaar was en verloren, omdat Hij Zich met die onverbiddelijk strenge mens verenigde. Maar geen vrees van die aard kan in haar hart meer opkomen. Zij is zeker van Hem en weet, dat Hij nu Meester, Koning en Rechter is in het huis van Simon. Plotseling staat zij dus midden in de eetzaal, dicht achter Jezus, die Zich op de rustbank had neergelegd, bij Zijn voeten. Zijn voeten wil zij zalven met een zalf, die zij gebracht heeft om Hem in de hoogste ootmoed, die Zijn hoofd niet waagt te zalven, de hoogste dank, die het edelste tot versiering van Zijn voeten opoffert, te betuigen. Zodra zij Hem echter deze hulde wil brengen en zo dichtbij Hem staat, breekt zij in luid geween uit, zinkt zij knielend neer en haar tranen overstromen Zijn voeten. Zij schijnt het op heilig schone wijze goed te willen maken, dat zij Zijn voeten met haar tranen natmaakt, grijpt naar een middel om ze af te drogen en vindt in de haast en het diepe van haar gevoel niets anders dan haar hoofdhaar. Maar zij merkt het nu dadelijk op dat haar hoofdhaar voor iets dergelijks niet geschikt is en beschouwt de voeten van Jezus als dubbel bezoedeld door haar tranen en door het afdrogen met haar haar. Zij probeert het nu goed te maken door de voeten met haar kussen te bedekken. Zo volgt de een trek van gevoel, van verlegenheid, van heldhaftige geloofsmoed en van hemelse reinheid en vrijheid van haar liefde op de andere in snelle ontwikkeling en zij besluit nu haar heilig werk, omdat zij de zalving zelf volbrengt.

Met de zalf geeft zij haar have, met de haren geeft zij haar lichaam, met de tranen en kussen geeft zij haar ziel Hem ten dienste en ten offer over; en wanneer u vraagt welk offer Hem het meest behaagde, o dan zijn het zeker haar tranen geweest, waarin Hij de meeste vreugde had, Hij, die zegt: "Zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden" en van wie geschreven staat: "De offeranden van God zijn een gebroken geest, een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God niet verachten. " En wanneer u vraagt: wat moet ik Hem brengen, wanneer ik tot Hem kom uit de wereld, uit de zonde, uit de ellende, dan zeg ik: breng Hem alleen tranen, tranen van oprechte boete en waarachtig berouw. Dat zij uit uw ogen wellen in het openlijk godshuis, of ween uit in uw verborgen kamertje, in uw open bijbel, op uw nachtelijk kussen, op uw gevouwen handen! Hetzij u ze de loop voor God en mensen laat als die vrouw, of als man ze terugdringt in uw binnenste - zonder deze tranen, zonder de smart van de boete, zonder het heilige leed dragen over de zonde, zonder de droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt, gaat het niet. Met een lachend aangezicht wordt men niet bekeerd, in opgewondenheid en ijdelheid kan men niet tot de Heiland komen; en wanneer zulke gasten in Zijn huis komen, dan kan Zijn heilige blik niet zegenend op hen

rusten. Als u uw parels in het haar liever zijn dan uw Heiland, wanneer uw zijden gewaad nog te kostbaar is om uw knieën te buigen, wanneer u de pracht en de ijdelheid van de wereld nog te schoon voorkomt dan dat u die kunt afdoen en wegwerpen voor Christus, wanneer niet alle lust en pracht van de wereld wegzinkt bij het gevoel: "O God! Wees mij zondaar genadig!" Als niet al uw trots en hovaardij wegsmelt in tranen voor uw God en Heiland, dan kunt u uw Heiland niet vinden. Maar wanneer eens de oude mens zo in u verbroken is in de heilige smart van de boete, wanneer u eens de ijdele vrolijkheid en nietige pracht van de wereld zo van u heeft afgeworpen in droefheid naar God; wanneer u eens zo arm, ellendig, blind en naakt u voor de voeten van uw Heer heeft geworpen met een: "Niets heb ik dan zonden, niets breng ik dan tranen, niets wil ik dan genade!" Wel, dan mag ook u tot uw vertroosting zeggen; "Mijn Heiland neemt de zondaars aan. "

Bij dit verhaal, ons alleen door Lukas meegedeeld, haalt niets van het vertelde uit geheel de oudheid in schoonheid en aandoenlijkheid. Zulke voorvallen ontmoet men nergens dan in de schrift, dat geschiedboek van God, dat memorieboek van Zijn woorden en werken op aarde. Hier is alles enkel poëzie en toch enkel waarheid; en wat een waarheid! Niets minder dan de zaligmakende waarheid dat Jezus gekomen is om te zoeken en te behouden dat verloren is. Nee, het Evangelie stelt ons geen toonbeelden van genade voor in onbesproken lieden, in burgerlijk rechtvaardige Farizeeën en schriftgeleerden, maar in de ergste zondaren, in een zondares bijvoorbeeld zoals die van onze tekst, die haar goede naam kwijt is, die niet enkel inwendig een zondares is zoals wij enkel zondaars en zondaressen zijn, maar die het ook uitwendig was en die door de wereld als zodanig met de vinger werd aangewezen en dit werd daarom voor ons in de Heilige Schrift geboekt, zodat het ons duidelijk zou worden dat wij tot Christus in geen andere hoedanigheid moeten komen dan als verloren zondaren. Wel hebben ook de meest onberispelijke lieden zich, door hun geweten gedrongen, in de plaats van deze vrouw gesteld, maar nooit waren zij de baanbrekers, altijd de volgers. In het koninkrijk van God, wij merkten het meermalen op, gaan de armen, de hoeren en de tollenaren vóór. De Farizeeër nodigt de Heere tot de maaltijd, maar de zondares moet de Heere de eer aandoen. Door de kinderen van deze wereld wordt Christus meestal tegelijk geëerd en gehaat; en zij eren Hem, maar in het voorbijgaan en wat zij Hem aan de ene kant geven ontnemen zij Hem weer aan de andere kant. De Farizeeër had Jezus ter maaltijd genodigd, het is zo. Het was een Joods gebruik, dat nog heden gevolgd wordt, dat wanneer een beroemd rabijn ergens komt, hij door een van de aanzienlijksten ter maaltijd wordt genodigd. Niet overal deed men de Heere deze eer aan, maar hier werd Hij door een Farizeeër genodigd; maar het verschilt veel hoe men iemand nodigt, of men het doet uit nieuwsgierigheid om hem meer van nabij te zien en te horen spreken, uit hoofdsheid om door Hem bedankt te worden, of uit liefde om Zijn bijzijn te genieten en door Hem onderricht en gesticht te worden. De Farizeeër gaf zoals later blijkt de Heere een plaats aan zijn dis, maar ook niet meer. Hij maakte niet de minste plichtpleging met Hem en onderscheidde de Heere niet van alle andere rabijnen, niet tegenstaande dat hij wist dat Jezus de heerlijkste wonderen verricht had. Maar die door de mensen niet onderscheiden wordt, die wordt door God onderscheiden. De Vader eerde altijd de Zoon, waar de mensen Hem onteerden. Terwijl zij aan tafel zaten, trad in het huis van de Farizeeër een vrouw, die door de gastheer en zijn vrienden meteen als een hoere uit de stad herkend werd. Zij had naar het recht van de Oosterse gastvrijheid, volgens welke de maaltijd met open deuren geschiedt, de vrijheid binnen te treden. Zij gaat in die ootmoedige houding,

die haar voegt, beschaamd, beschroomd, verlegen, maar toch gemoedigd, vertrouwend, haastig en zonder een woord te spreken de gasten voorbij en valt neer op haar knieën achter de Heere. Haar ziel was in haar overstelpt van droefheid. De Heere lag naar de wijze van de Oosterlingen tegen de tafel aan, op een rustbank, wel in een zittende houding, maar zo dat de ontschoeide en daarmee ontblote voeten zijwaarts achter Hem op de rustbank lagen. Hierdoor was het mogelijk voor de vrouw om achter Jezus neer te knielen en haar gezicht wenend op Zijn voeten te leggen en ze met haar tranen te besproeien. Zo waste zij Zijn voeten alvorens ze te zalven met de kostbare zalf, die zij in de albasten fles in haar hand had. Niet alsof zij voornemens geweest was, eerst op deze wijze de Heere de voeten te wassen; het kwam niet in haar hart op, zij kwam enkel om de voeten te zalven; maar zij kon haar aandoeningen niet bedwingen; zij moest haar ziel uitstorten in tranen en zo ging hier als vanzelf haar schuldoffer haar dankoffer vooraf. Maar waarmee die nat gemaakte voeten afdrogen! Op de tafel lagen ongetwijfeld kostbare linnen doeken. Zou zij er een van nemen. Nee, zij denkt er niet aan, zij maakt haar haarvlechten los, waar zij vroeger vaak zo ijdel mee gepronkt had en droogt er de voeten van de Heere mee af. En zij kuste die voeten, breekt volgens de gewoonte de albasten fles af bij het dunste van de hals en stort er de welriekende olie helemaal over uit. Zij heeft het gedaan. Staat zij nu weer op om heen te gaan, zoals zij gekomen is? Nee, zij heeft de Heere gevonden, hoe zou zij Hem kunnen verlaten zonder een zegen. Zij blijft wenen en blijft geknield, wachtend op een woord van de Heere. O dat het wenen van deze vrouw ons beweegt tot wenen. Men zegt, het staat niet schoon dat volwassenen en vooral mannen wenen; maar de grootste mannen en helden hebben geweend, niet over hun smarten, maar over hun zonden. De held David doornatte zijn leger met zijn tranen en de heldenmoedige Paulus bad en vermaande met tranen dag en nacht. Nochtans, de tranen doen het niet, maar het geloof, dat ze schreien doet. Daarom is de Roomse opvatting vals, die in de zondares Magdalena ziet, de vergeving verdienend door alles te geven in haar liefde! Ach, zonder geloof zijn de tranen niets. Kunt u uw ziekte genezen door er over te klagen en te wenen? Nee, de ziekte eist één geneesheer en deze is Christus en Hij wil dat u één geneesmiddel gebruikt en dat is het geloof. De vrouw geloofde en daarom kwam zij tot Jezus; niet alleen om aan Zijn voeten te wenen, maar ook om die te zalven. Deze zalving was haar dankoffer, een bewijs dat zij weer liefhad, die haar het eerst had lief gehad. De Heere zegt het later zelf, dat zij veel lief had, omdat haar veel vergeven was. Had zij dan al vergeving ontvangen? Wanneer en op welke manier? Door het geloof. Evenals het geloof in de bloedvloeiende vrouw tot haar zei: Als ik slechts de zoom van Zijn kleed aanraak, dan zal ik genezen worden, zo zei ook het geloof in deze zondares: als ik maar Zijn voeten mag aanraken met mijn lippen, met mijn tranen, met mijn zalven, dan zijn mijn zonden mij vergeven en zij mocht het en haar zonden waren haar vergeven. Het geloof is de hand, die uit de volheid van Christus neemt genade voor genade. Daarom kwam deze vrouw in haar boetvaardigheid en in haar liefde, tegelijk haar zonden bewenen en haar dankoffer brengen en ontving zij van de Heere het zegel van haar geloof in het woord: uw zonden zijn u vergeven, uw geloof heeft u behouden. Ga heen in vrede! Ja, ons geloof heeft nog nodig dat God het voor echt verklaart. Gods Geest moet aan onze geest getuigenis geven dat wij Gods kinderen zijn. En dit gebeurt in de weg van de boetvaardigheid en wederliefde. Als wij echt geloven dat onze zonden ons door Jezus vergeven zijn, dan zullen wij ze ook aan Jezus voeten bewenen en Hem weer liefhebben, die ons eerst heeft liefgehad en wij zullen tonen dat wij Hem liefhebben door Zijn geboden te bewaren en uit Jezus’ mond zullen wij dan ook de zekerheid van onze behoudenis vernemen.

De zondares geloofde met heel haar hart en daarom kwam zij tot Jezus in de diepste ootmoed en met de hoogste liefde; maar de gastheer werd er door geërgerd.

39. En de Farizeeër, die Hem uitgenodigd had, zag dit en ergerde zich volgens zijn Farizese denkwijze (Hoofdstuk 18: 11), omdat zij het gevraagd had in zijn huis in te dringen en het door haar tegenwoordigheid te verontreinigen, waardoor hij de Heilig Geest, die hem al tot de Heere Jezus neigde, bedroefde. Zo sprak hij bij zichzelf: Als deze een profeet was, waartoe ik mij bijna had laten verleiden Hem te houden evenals het volk (vs. 16), zou Hij wel door hoger licht, ook al kent Hij haar ook niet persoonlijk, weten wat voor een vrouw deze is die Hem aanraakt. Hij zou dan die aanraking niet toelaten; want zij is een zondares, die zich geheel en al met de heidenen gelijk heeft gesteld (Gal. 2: 15).

40. En Jezus antwoordde op die onuitgesproken gedachten van Zijn hart (Hoofdst. 5: 21 v.) - en openbaarde Zich daardoor dadelijk als een profeet en wel als de Christus zelf (Joh. 1: 47 vv. , 2: 24 v. ; 4: 18 v. , 29; 6: 14, 9: 17) - en zei tot hem op vriendelijke toon: Simon! Ik heb u wat te zeggen, dat u bijzonder aangaat. En hij, Simon, sprak: Meester! zeg het: ik wil graag horen wat dat is.

41. En Jezus nu zei tot hem in een gelijkenis: Een zeker schuldheer (2 Kon. 4: 1) of geldschieter had twee schuldenaars; de een was schuldig vijfhonderd penningen of denarieën en de ander vijftig.

41. En Jezus nu zei tot hem in een gelijkenis: Een zeker schuldheer (2 Kon. 4: 1) of geldschieter 23: 20") had twee schuldenaars; de een was schuldig vijfhonderd penningen of denarieën30: 13") en de ander vijftig.

42. En toen zij niets hadden om te betalen toen de tijd van de teruggave kwam, schold hij hen beiden kwijt wat ieder schuldig was. Zeg dan, zo ging Jezus voort, wie van deze zal meer dank verschuldigd zijn en hem meer liefhebben?

43. En Simon antwoordde: Ik acht, zoals van zelf spreekt, dat hij het is, die hij het meeste kwijt gescholden heeft. En Hij zei tot hem: U heeft juist geoordeeld, maar daarmee ook uzelf zonder het te weten veroordeeld.

Voor de toepassing van de gelijkenis is op te merken, dat de som van de schuld voor ieder is berekend naar de mate van zijn bewustzijn van schuld. Niet daarin ligt het onderscheid, dat iemand een grover zondaar zou moeten zijn, om een dieper gevoel van dank te hebben, maar dat hij levendiger vervuld is van het bewustzijn van zijn verantwoordelijkheid en schuld, dat zijn zelfkennis grondiger, zijn geweten ernstiger aangegrepen, zijn zelfbeschuldiging sterker is en de maatstaf waarnaar hij zich afmeet, meer gelouterd en zuiver is (1 Tim. 1: 15). Terwijl de eigengerechtige meent zichzelf weinig of niets te verwijten te hebben, komt de boetvaardige ook de schijnbaar kleinere schuld groot en zwaar voor en zijn dank is niet overeenkomstig het oordeel van de menigte, maar naar de erkentenis en het gevoel dat hij zelf van de grootte van zijn afdwaling heeft, waarmee hij zich tegen God bezondigde.

Schuldenaars zijn alle mensen, of zij 500 of 50 denarieën aan de Heere in de hemel schuldig zijn; betalen kan niemand, vergeving heeft de een zowel als de ander nodig. Deze is de eerste les voor de eigengerechtige Simon met zijn trots: "Zij is een zondares". En wanneer nu de heilige God in de hemel Zijn genade wil neerleggen in een zondige mensenziel, dan komt het vóór al het andere op een zaak aan, namelijk of het hart vatbaar is voor Zijn genade, in ootmoed gedachtig aan eigen armoede, begerig naar het heil van boven en waar de Heere dat vindt, waar een ziel voor haar God weent in oprechte boete, haar Heiland in verlangende liefde omhelst, daar heeft Hij een meer geopende deur en een dankbaarder bodem voor Zijn genade, dan waar tegenover Hem een dode wettelijkheid, een trotse eigengerechtigheid op farizese wijze staat, waarin men denkt; ik heb geen Heiland nodig. Deze is de tweede les voor de stijve man van de wet, die de boetetranen van een berouwvolle ziel niet kan begrijpen, het vuur van een door Christus liefde ontstoken hart niet kan begrijpen, noch waarderen. En als nu de alwetende Kenner van de harten in een ziel dit vonkje van heilig verlangen naar God opmerkt, dan ziet Hij niet als de kortzichtig mensen slechts de uitwendige werken aan, maar de inwendige grond van het hart, dan oordeelt Hij niet naar wat een mens geweest is, evenals de onverzoenlijke wereld dat doet, maar als een waar profeet naar hetgeen van een mens kan en moet worden, als het goddelijk vonkje tot een heldere vlam is aangewakkerd door de adem van de genade en Hij vergeeft veel, opdat Hij veel bemind wordt. Deze is de derde les voor de kortzichtige Simon, die twijfelt of deze een profeet is, juist daar, waar Hij met Zijn profetenoog het diepst heenziet door al het uitwendige heen in de diepte van een menselijke ziel, die door de wereld oppervlakkig wordt beoordeeld.

44. En Hij maakte nu de toepassing van de gelijkenis en keerde Zich om naar de vrouw, met de rechterhand naar haar wijzend en zei tot Simon, omdat Hij Zijn gezicht naar hem keerde: Ziet u deze vrouw, die u in de gedachten van uwhart zo diep verlaagt (vs. 39), maar nu onwillekeurig door het oordeel van uw mond zo hoog heeft verheven (vs. 43). Ik ben in uw huis gekomen, uw uitnodiging met vriendelijke welgemeendheid opvolgend. Water heeft u niet voor Mijn voeten gegeven, integendeel, u heeft Mij als de allergeringste gast behandeld 18: 4"); maar deze heeft Mijn voeten met tranen nat gemaakt en met het haar van haar hoofd afgedroogd. Zij heeft als het ware weer goed gemaakt wat u verzuimde en met grotere innigheid betoond wat koudheid en ongevoeligheid nalieten.

45. U heeft, als was het oneer voor u als vriend en broeder Mij te begroeten (Rom. 16: 16), Mij geen kus gegeven, maar deze, van dat zij ingekomen is, heeft, als was de gewone eerbetuiging jegens de meest geëerde leraars en profeten op verre na niet voldoende voor Mij, niet afgelaten Mijn voeten te kussen.

46. Met dagelijkse olie heeft u Mijn hoofd, het edeler deel van Mijn lichaam, niet eens gezalfd, als ging het u niet aan, dat het Mij aan uw tafel goed zou zijn (Ps. 23: 5; 45: 8); maar deze heeft, in haar ootmoed de mindere delen kiezend (Joh. 12: 3. en "Uit 26: 7"), Mijn voeten met kostbare zalf gezalfd, als moest zij het beste geven dat zij had.

Met de waardigheid van de Zoon van God rekent Hij die eer: "Ik ben in uw huis gekomen" zijn gastheer toe als een genade van God, waarvoor hij zich ook wel dankbaarder had mogen

betonen en den Heilige Gast een beetje beter mogen eren; maar hoe steekt hij bij de betoningen van de liefde van deze vrouw armzalig af.

Punt voor punt stelt de Heere het gedrag van de vrouw tegenover dat van de Farizeeër en vergelijkt het vuur en het eeuwige van de liefde, die zij Hem betoonde, met de koudheid en trotse nalatigheid, die Hem door de Farizeeër was overkomen. Deze heeft Hem de meest gewone bewijzen van achting niet waard geacht, die men anders aan gewaardeerde gasten bewijst. De vrouw heeft daarentegen niets nagelaten, wat kon dienen om haar ware dank en haar diep gevoelde, ootmoedige liefde uit te drukken.

47. Daarom zeg Ik u, Mij vasthoudend aan uw eigen zo-even uitgesproken oordeel (vs. 43): haar zonden zijn haar vergeven, die talrijk waren en om welke reden men haar een zondares in de volste zin van het woord noemt. Zij zijn haar vergeven; want zij heeft veel lief gehad. Uit de grote liefde, die zij betoond heeft, blijkt dat veel vergeving haar ten dele is geworden en niemand meer het recht heeft haar te veroordelen; maar die weinig vergeven wordt, die heeft weinig lief en zo vraag Ik, of niet uw koudheid en teruggetrokkenheid jegens Mij juist daarin zijn reden heeft, dat u de vergeving van zonde niet nodig vindt en daarom ook geen drang van het hart voelt tot Hem, die ze u alleen kan toedelen.

Jezus volgt hier de tegenovergestelde gang van die in de gelijkenis, daarin daalt Hij van de oorzaak tot de uitwerking af, van de vergeven schuld tot de ondervonden dankbaarheid. In de toepassing daarentegen klimt Hij van de werking tot de oorzaak op; want de uitwerking valt op; die wordt gezien, terwijl de oorzaak verborgen is; men kan die opmerken volgens de grondstelling die uit de gelijkenis blijkt.

Aan wie alle vergeven zouden worden, die weet dat er vele zijn en hij heeft daarom veel lief. Aan wie echter slechts weinig vergeven wordt, omdat hij slechts weinig zonden in zich ziet en beweent, die heeft ook weinig lief en uit de lauwheid van zijn harten moet hem juist openbaar worden, dat hem weinig vergeven is van het vele, dat vergeven moest worden.

U, die zegt dat u weinig heeft misdreven, wie hield er u van terug? Wie leidde u aan de hand? U bent geen overspeler geweest in uw vroeger leven vol onkunde, zonder licht, zonder goed en kwaad te onderscheiden, zonder aan Die te geloven, die, al wist u het ook niet, u bij de hand hield. En nu zegt God tot u: Ik hield u vast omwille van Mij. Ik bewaarde u voor Mij, dat u geen overspel deed, daartoe ontbrak u de prikkel en dat deze ontbrak dat was Mijn werk. Daartoe ontbrak u plaats en tijd; dat zij ontbraken was Mijn werk. Of u ontbrak noch lust, noch tijd, noch plaats, maar Mijn vrees bracht teweeg dat u niet toegaf. Erken dan nu de genade van Degene aan wie u schuldig bent, ook wat u niet heeft misdaan. Want er is geen zonde die enig mens begaat, die ook niet een ander zou kunnen begaan, wanneer Hij Zijn hand terugtrok, die de mens gemaakt heeft.

Tot den Farizeeën sprak de Heere alleen van haar liefde en tot haar zelf alleen van haar geloof. Waar van de behoudenis van de mens wordt gesproken, hetzij naar het lichaam of naar de geest, daar wordt alleen van geloof gesproken en waar het geloof in zijn vrucht, werking of openbaring wordt voorgesteld, daar wordt alleen van de liefde gesproken. Daarom prees de

Heere bij Simon haar liefde, als het bewijs van haar geloof, als de bron van haar liefde. Christus gaf altijd God Zijn Vader en de Heilige Geest de eer en uit dezen is het geloof; de liefde is ook het geloof, maar door de mens heen. Op deze twezijdigheid van het geloof rust de twezijdigheid van beschouwing bij Paulus en Jacobus. Paulus rechtvaardigt de zondaar uit het geloof. Jacobus rechtvaardigt de gelovige zondaar uit de werken. Maar wilt u het groot verschil tussen geloof en liefde, wat de behoudenis van de zondaars betreft, horen, stelt u dan voor dat de Heere tot de vrouw gezegd had: uw liefde heeft u behouden, zou het geen schreeuwende wanklank zijn geweest? Maar nu zegt de Heere: uw geloof, uw vertrouwen op Mij heeft u behouden en nu is alles hemelse harmonie, want het geloof is niet uit ons, het is Gods gave, het is het verwerpen van onszelf en het toevlucht nemen tot Gods genade. Zo dan alleen wie met geloof tot Jezus komt, gaat van Hem heen, in vrede.

De vrouw had vergeving voor haar zonden, voor vele en grote zonden, vóórdat zij Simons huis binnentrad. Het was het diepe bewustzijn van onverdiende genade, dat haar hart vertederde en haar ingaf, aan Jezus al de liefde en al de dankbaarheid van haar ziel te tonen. Maar opdat zij niet alleen mocht geloven in, maar de verzekerdheid hebben van de vergeving van haar zonden, opdat niet alleen het daglicht in haar geest, maar het zonlicht in haar hart mocht schijnen, spreekt Hij over haar die goddelijke schuldvergiffenis uit, die de mens noch geven noch ontnemen kan. Uw zonden zijn u vergeven. Verbaasd, ja, verstomd waren de Farizeeër en zijn gasten. Simon kon in Jezus geen profeet erkennen, omdat Hij toegestaan had dat een zondares Hem aanraakte en nu horen zij Hem de van de Godheid onafscheidelijke en niet over te dragen macht uitoefenen: de zonde vergeven. En die mee aanzaten begonnen te zeggen bij zichzelf: "Wie is deze, die ook de zonden vergeeft?" Jezus liet hen aan zichzelf over om in hun harten deze vraag op te lossen, wendt Zich tot de wenende en veel liefhebbende vrouw en zei: "Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede. " De vrouw had grote droefheid, oprecht berouw, hartelijke liefde en ongeveinsde ootmoed betoond en toch zegt Jezus niet tot haar: Uw berouw, of uw liefde, of uw dankbaarheid heeft u behouden. Hij erkent alleen haar geloof. En waarom heeft het geloof niet nodig iets te brengen, om alles te ontvangen? Liefde brengt een brandend hart; maar geloof brengt een leeg hart - genade, vrede, blijdschap en hoop uit de fontein, waarin al de volheid woont; de Christus alleen is de behouder, en het geloof het oog, dat zag en weende, het oor dat hoorde en zich verblijdde, de hand, die aangreep en niet wilde laten gaan.

48. En Hij keerde Zich nu van Simon tot de vrouw en zei tot haar: Uw zonden zijn u vergeven. U bent gekomen om dat woord uit Mijn mond te horen, zodat u er zeker van zou kunnen zijn: u heeft Mij uw liefde bewezen voor de genade en waarheid, die tot hiertoe slechts van verre uit Mij tot u kwam. Zo is het u dan geschonken en is daarmee de genade in haar hele volle mate in uw schoot gegeven.

De vrouw voelde zich door de al vroeger ontvangen genade evenzeer tot dankbaarheid verplicht, als was haar een schuld van 500 denarieën kwijtgescholden. Uit dankbaarheid daarvoor was zij tot Jezus gekomen en had zij Hem in haar liefde de kracht van haar dankbaar geloof getoond. Nu ontvangt zij bij zo’n gezindheid, niet uit verdienste maar uit genade, de verzekering van de vergeving van alle haar vele zonden en met de verzekering de verzegeling door de vrede van God, die alle verstand te boven gaat. Simon acht zich daarentegen door

Jezus' bezoek evenmin tot dankbaarheid verplicht, als door de kwijtschelding van een schuld van 50 denarieën; daarom heeft hij de Heere ook weinig liefde betoond.

Hoe de liefde tot Christus in een hart ontstaat: zij vloeit voort 1) uit de hoop om vergeving van zonden te verkrijgen, 2) uit de zekerheid vergeving verkregen te hebben.

49. En de overige Farizeeën, die mee aanzaten, begonnen, evenals die te Kapernaüm (Hoofdstuk 5: 21), bij zichzelf te zeggen: Wie is deze, die ook de zonden vergeeft en daardoor in de rechten van Gods majesteit ingrijpt?

50. Maar Hij stoorde Zich niet aan hun tegenspreken en zei tot de vrouw: Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede (Hoofdstuk 8: 48; 17: 19).

Een beetje liefde wil de Heere de Farizeeër, die hem genodigd heeft, toeschrijven; toch was het maar zeer weinig, omdat hij Hem, als vreesde hij het bij de mede-Farizeeërs niet te kunnen verantwoorden, alles onthouden heeft wat tot een enigszins hartelijke, wat tot een vriendelijke ontvangst behoorde. Met zachtmoedigheid had de Heere dit verdragen; maar dat hij Hem ook het levendig liefdebewijs van anderen misgunde, dat hij liefde van anderen miskende, dit moest hem als gebrek aan liefde hinderlijk worden. Hoe dit gebrek aan liefde met gebrek aan schuldbesef in verband stond; of dit gebrek aan schudbesef een goede of een bedrieglijke grond had, ziedaar wat hij verder bij zichzelf overdenken mocht en moest. Hoe rijk in liefde het besef van grote schuld en grote genade maakt; hoe welgevallig Hem de uiting, hoe kostelijk het beginsel van de rijke liefde is; hoe de schuldheer in de schuldenaar van vijfhonderd penningen, aan wie hij de schuld kwijtschold, voortaan niets ziet dan de veel liefhebbende; ja, hoe Hij de veel liefhebbende boven de weinig schuldige trekt; ziedaar wat Hij hem te verstaan geeft door de nadruk waarmee Hij hem wijst op deze vrouw en haar ootmoedige, dankbare en vrijmoedige aanraking, boven zijn koele bejegening prijst; ziedaar wat Hij nader aandringt door ieder woord, dat Hij, hem verder aan eigen nadenken overlatend, tot de zondaresse spreekt, van wie Hij hem ernstig en liefderijk heeft doen voelen, wat en hoedanig zij in Zijn ogen is. Ja, tot haar wendt Hij Zich nu geheel; van haar heeft Hij gesproken; tot haar wil Hij spreken; want ook haar heeft Hij wat te zeggen; een woord voor het hart, een woord in de strijd, een woord voor het leven. Ach, ook zij heeft op het donkere voorhoofd van Simon die gedachte van het hart gelezen: als deze een profeet was zou Hij wel weten wat en hoedanig deze vrouw is, die Hem aanraakt; want zij is een zondaresse; zij verwachtte niets anders; zij weet hoe voor hen, die van openbare wegen van zonde teruggekomen zijn, zich bij de spot van de lichtzinnigen, het gemurmel van de deugdzamen en het onoverwinbaar wantrouwen van een zeker soort van vromen voegt. Zij had zich voorgenomen het niet zozeer te trotseren, als met ootmoed aan te nemen. Wat een beloning als zij van de lippen van de Heere de welgevallige optelling hoort van wat zij achtereenvolgens, zonder er zich rekenschap van te geven, in de drang van haar liefde gedaan heeft! Nog eenmaal mag zij het horen, dat haar zonde, die vele waren, haar vergeven zijn. Zij mag van de heilige lippen het getuigenis vernemen dat zij veel lief heeft. Zeker, zij wenste veel lief te hebben, veel liefde te tonen, maar zij is verre van zichzelf te voldoen; de schuld van haar liefde is te groot; immers evenredig aan haar zondeschuld. . . Maar de Heere heeft haar tranen, heeft haar kussen, heeft haar ziel aangenomen, heeft haar hart vernieuwd; het is

genoeg. Genoeg voor nu; met deze opzettelijke bezegeling van wat zij in haar hart voelt, bevestigt Hij haar voor altijd de troost van Gods genade. Uw geloof heeft u behouden, laat Hij er op volgen, zonder Zich te storen aan de vraag van de mede-omzittenden: Wie is deze, die ook de zonde vergeeft? Opdat ook zij er zich niet aan stoort en het weet: niet ware liefde, die nimmer zichzelf voldoet en wel snel van gloed, ofschoon niet van kracht, verflauwt, maar uw geloof in de volkomen kwijtschelding van de grote schuld, uw vertrouwen op de genade van God, u aangezegd door Mij, heeft u behouden. En verder: Ga heen in vrede. Geniet de vrede, die de vergiffenis van de zonde u geeft. Ook dan, wanneer u niet wegsmelt in uw tranen en waar u Mijn voeten niet kan zalven. Ga heen in vrede. Blijf niet neerliggen aan Mijn voeten; de weg van het leven, de strijd van het leven, het werk van het leven wachten.

Wij mogen hopen dat Simon met de woorden van de overige Farizeeën niet mee zal hebben ingestemd, maar integendeel in stilte gezucht zal hebben: "Ach, was ik als deze vrouw!" Nu zegt de Heere niet tot de vrouw: "uw liefde", maar "uw geloof heeft u behouden. " Simon moet op de liefde, de vervulling van de wet, zien; want een andermans geloof ziet niemand, dat wordt alleen uit de vruchten gekend. De vrouw moet echter zien op haar geloof en dit tot haar troost laten zijn, dat zij van de vergeving verzekerd is en de liefde van Christus in geloof kan aangrijpen.

"Ga heen. " Misschien had zij graag nog lang aan Jezus’ voeten gelegen en zich over Zijn aangename tegenwoordigheid verheugd en naar Zijn liefelijke woorden geluisterd; zo zou zij het heengaan hebben vergeten. Maar nu klinkt het: ga heen, betoon nu de oprechtheid van uw berouw door uw leven en wandel rechtvaardig en kuis en godzalig in deze wereld. Maak u nu de genade waardig, die u onverdiend heeft ontvangen, doe van nu aan waardig het Evangelie te wandelen. Dank nu uw Heiland door uw leven en heb veel lief, omdat u veel vergeven is, opdat het profetische woord waarheid blijkt. O, het is een ernstig woord tot alle begenadigde zielen, dat "Ga heen. " Blijf niet traag liggen aan de voeten van Jezus, rust niet zorgeloos uit in het gevoel van genade, dat u is overkomen, ga nog veel minder terug tot uw vorige wandel; nee, de Heiland is de Vriend van zondaars, maar de vijand van de zonde; sta daarom op in de kracht van God en ga op uw levensweg en maak goed wat u heeft gezondigd en houd u aan wat u beloofd heeft! - "Ga heen in vrede!" Ja, al moet u ook naar buiten in de ruwe storm van de wereld, in de hete strijd met uzelf, aan het moeilijk dagwerk van de aarde, u mag heengaan in vrede. De vrede van God vergezelt u, Zijn Geest sterkt u, Zijn woord vertroost u en geen wereld, geen tijd, geen dood kan u ooit de zalige getuigenis ontroven die u uw Heer zelf in het hart heeft geschreven: "Ik ben van God, God is de mijne, wie is het, die ons scheiden zou?" "Ga heen in vrede. " O grote Vredevorst, spreek dat ook tot onze zielen, als wij weer opstaan en van Uw voeten, waar het ons zo goed was, heengaan in de wereld; laat ons steeds dorstiger en heilbegeriger uit de wereld komen tot U, steeds meer begenadigd en met voller vrede van U uitgaan in de wereld!

In dit kostelijk verhaal, voor ons alleen door Lukas bewaard, zijn de beide grote trekken van het zogenaamde Paulinisme vervat, dat de zaligheid zonder verdiensten is en dat die algemeen is. Het was ook de bedoeling van Lukas om (Hoofdstuk 1: 4) door zijn Evangelie aan te wijzen dat de door Paulus zo bepaald geformuleerde en zo nadrukkelijk gepredikte leer in

beginsel al vervat was in alle daden en in de hele leer van Jezus, dat het Paulinische Evangelie dus slechts de uitwerking was van de grondstellingen, door de Heere zelf aangewezen.

De Farizeeër had aan Zijn tafel een bittere teug moeten proeven en stond beschaamd en verlegen. De zondares droeg een erekroon, die de nijd van al de Simons van de aarde haar niet afrukken kon. Die hoogmoedige moest blozen van schaamte, de boetvaardige hief moedig het hoofd naar omhoog.

HOOFDSTUK 8

HET ZAAD VAN GODS WOORD. DE STORM OP ZEE. BEZETENEN. DE ZIEKE VROUW. JAIRUS DOCHTERTJE

I. Vs. 1-3. Op het eerste drietal van groepen, elk van drie afdelingen (Hoofdstuk 4: 14-7: 10 , die geschiedenissen bevatten die Jezus in Zijn heerlijkheid als Geneesheer voor alle zieken naar het lichaam of naar de ziel openbaarde, volgde een andere groep (Hoofdstuk 7: 11-50), die Zijn heerlijkheid nog meer ontvouwde; zoals wij hebben gezien. Om het heilig zevental vol te maken, is hier een tweede drietal aangesloten, waarin de Heere al voorkomt als Koning in het rijk van God, omdat Hij een menigte van gelovigen rondom Zich heeft, Zich met deze van de nog ongelovige wereld afzondert, maar door deze op de wereld ook invloed uitoefent, om uit haar zielen te winnen voor Zijn rijk, opdat het getal van Zijn burgers groter wordt. Dadelijk stelt de eerste groep van dit nieuwe drietal, de vijfde van de zeven, ons dit beeld van Christus voor ogen. De eerste afdeling daarvan gedenkt in de eerste plaats de twaalf, die de stam van de Christelijke gemeente vormen. Bij deze menigte van mannen moet al een tal van vrouwen worden geteld, die het volgen en dienen van de Mensenzoon tot haar uitsluitend levensdoel hebben, zodat nu mag heten: daarin is geen man en vrouw, want u allen bent één in Christus Jezus" (Gal. 3: 28; 6: 15).

1. En het gebeurde daarna - in de tijd na de gebeurtenis in Hoofdstuk 7: 11-50 meegedeeld, wel niet onmiddellijk na die, maar in het algemeen in de tweede periode van Jezus' werkzaamheid in Galilea, in de zomer van het jaar 29 na Christus - dat Hij reisde van de ene stad en dorp tot de andere, predikend en verkondigend het evangelie van het koninkrijk van God; en de twaalf waren met Hem (vgl. MATTHEUS. 14: 35 v. Mark. 6: 55 v.).

2. En sommige vrouwen, die door boze geesten en ziekten genezen waren, ten minste wat enkele van deze betreft, namelijk Maria, omdat zij te Magdala aan het meerGennesareth geboren was "Uit (4: 25" en "Uit 15: 39"), genaamd Magdalena (MATTHEUS. 27: 56; 28: 1. Mark. 15: 40; 16: 1. Luk. 24: 10. Joh. 19: 25; 20: 1 vv.), waarvan zeven duivels uitgegaan waren (Mark. 16: 9).

3. En Johanna (Hoofdstuk 24: 10), de vrouw van Chusas, de rentmeester of huisverzorger 2: 20") van Herodes, misschien de in Joh. 4: 47 vv. vermelde koninklijken hoveling en Suzanna, die ons overigens onbekend is en vele anderen, als Maria, de moeder van Jakobus de jongere en Salóme, de moeder van de zonen van Zebedeus (Mark. 15: 40 v.), die Hem en Zijn discipelen diende door hun goeden, door de middelen die zij bezaten.

De drie verzen delen geen bijzonder voorval mee, maar berichten slechts in het algemeen hoe Jezus Zijn werkzaamheid voortzette en berichten door Hem daarbij bewezen diensten.

Naast de grote godsdienstige vragen, die in het leven van Jezus voorkomen, is er ook nog een meer ondergeschikte, die toch ook haar betekenis heeft: vanwaar had Jezus de stoffelijke middelen gedurende de jaren van Zijn ambtsbediening? Handwerk had Hij laten varen, de macht om op wonderbare wijze voor Zijn behoeften te zorgen wilde Hij niet aanwenden;

bovendien was Hij niet alleen, Hij was op de duur vergezeld door twaalf mannen, die eveneens hun werk hadden verlaten en wier onderhouding Hij, door hen tot navolgen te roepen, op Zich had genomen. Een algemene beurs diende voor de behoeften van het rondreizend gezelschap en daaruit nam men ook gaven voor de armen (Joh. 13: 29; 12: 6); maar hoe werd die beurs gevuld? De gastvrijheid verklaart enigszins het raadsel, maar niet volledig; er waren toch nog verschillende behoeften, als aan kleding en dergelijke. Het ware antwoord wordt in onze tekst gevonden, die daarom van groot belang is. Jezus zegt: "Zoek eerst het koninkrijk van God en al het andere zal u worden toegeworpen", en "Niemand verlaat vader of moeder, enz, om het koninkrijk van God, die niet honderdvoudig wedervergolden zal worde; " dit voorschrift ontleende Hij aan Zijn dagelijkse ervaring. De dankbare liefde van degenen die Hij met Zijn geestelijke rijkdommen vervulde, zorgde voor de tijdelijke behoeften van Hem en van Zijn discipelen; enige vrome vrouwen namen vrijwillig voor hen de plaats in van moeders en zusters.

Gescheiden van Zijn huis was Jezus geheel zonder eigendom en kon Hij het bekende woord spreken: "De vossen hebben holen en de vogels van de hemel nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets om Zijn hoofd op neer te leggen. " Als de mensenzoon is Hij de Zoon van de Heere, de Koning van Israël en als zodanig hoeft Hij slechts te eisen, zijn de heidenen Zijn erfenis en de einden van de wereld Zijn eigendom (Ps. 2: 8) en toch heeft Hij niet eens deel aan de akker te Bethlehem, die aan het huis van Zijn voorvader Isaï behoorde. Een sterker contrast tussen waardigheid en recht op bezit aan de ene kant en ontbering en onthouding aan de andere kant is er op aarde nooit geweest en daarom is ook van vroegere tijd af de armoede van Christus beschouwd als zonder voorbeeld 2 Kor. 8: 9). De armoede van Christus bestaat namelijk niet alleen in het niet bezitten van wat de erfenis van de aarde is, maar wordt vooral daardoor gescherpt, dat al Zijn werken en handelen, waarmee Hij onafgebroken bezig is, geen loon heeft. Zijn werk is de getuigenis van de waarheid (Joh. 18: 37). De wijzen van de Grieken versmaadde, in tegenstelling met de gewoonte van de schijnwijsheid, om als handwerkslieden koopmanschap te drijven met het kleinood van de door hen erkende waarheid. De getuigenis van de waarheid, de inhoud van Christus' roeping, heeft zeker niet alleen een nog oneindig hoger karakter, maar in dat getuigen van de waarheid is iets vervat wat aan allen zonder uitzondering gehele zelfverloochening oplegt. Deze getuigenis kan dus alleen voor diegenen een winnende en aantrekkende kracht hebben, die deze bitterheid van een gehele zelfverloochening overwinnen. Zo min Jezus een akker heeft, die Hem voedt, zo min mag Hij van Zijn arbeid een loon verwachten tot onderhouding van Zijn leven; Hij behoort daarom met Zijn hele leven niet tot de aarde en de mensen, maar tot Zijn Vader in de hemel. De vierde bede van het Onze Vader heeft nooit en nergens iemand zo van de ene dag tot de andere gesproken als Jezus; en daarom is ook Zijn danken en brood breken (Hoofdstuk 24: 30 v.) een duidelijk sprekende eigenaardigheid, dat de Zijn Hem daaraan het gemakkelijkst kunnen herkennen.

Het ligt voor de hand om aan te nemen dat de betrekking van de volgsters en dienaressen toen werd gevormd, toen de zonen van de beide vrouwen, van Maria, de vrouw van Alfeüs en Salóme, in meer bepaalde dienst van Jezus waren getreden (Hoofdstuk 6: 12 vv.). Toen is het algemeen een nieuwe algemene huishouding van Jezus' discipelen, die nu met Hem een gezin uitmaakten, wier kas Judas bestuurde, nodig was geworden. Men begrijpt gemakkelijk, dat

vooral in die tijd de weduwe Maria, de moeder van Jakobus II en hoog strevende Salóme geen hoger doel kende, dan zaak van de Heere door haar persoonlijk geleide en met al haar middelen te ondersteunen. Door deze kring van na verwante en sinds lang bevriende vrouwen, die Jezus omringden, was het dan ook tegenover de strenge eisen van de Joodse gewoonte, mogelijk geworden dat ook nog andere, door Hem genezen en geredde, dankbare volgelingen van verheven gezindheid en gemoedsstemming, hen konden vergezellen.

Onder deze was Maria Magdalena de ellendigste geweest; al haar krachten waren gebonden door de duistere geesten van de hel; nu was zij echter ook de Redder van haar ziel met de innigste liefde toegedaan. Zij wordt altijd het eerst genoemd onder de discipelinnen van Jezus, zoals zij hier vóór de vrouw van Chusas staat, die toch een voornaam man was; ook aan haar openbaarde Zich de opgestane Heiland het eerst.

Vrouwen hebben ten allen tijde door werken van de liefde gewerkt aan de dienaars van het woord en aan armen voor het rijk van God. Die door de Heere genezen vrouwen waren zelf levende bewijzen van Zijn goddelijke zending en van Zijn liefde.

Een vreemde Messias voor het vleselijk oog; een man, die van de aalmoezen van de mensen leefde! Maar wat een heerlijke Messias voor het oog van de Geest, deze Zoon van God, die leeft van de liefde van degenen aan wie Zijn liefde het leven geeft! Wat een ruil van weldaden tussen hemel en aarde zich aan deze persoonlijkheid aanknoopt!

II. Vs. 4-18. (zie ook). Het is de tweede prediking aan de zee, die Lukas hier beschouwt en waaruit Hij de gelijkenis van de vierderlei bodem uitvoerig meedeelt. Ook hem houdt al hier de gedachte bezig, waarover wij bij Mark. 5: 22 hebben gesproken, de gedachte aan schip en zee, die een beeld zijn van de gemeente van Christus naar haar toestand in deze wereld. Vervolgen kan Hij aan de gelijkenis en haar uitlegging door de Heere enige uitspraken van de laatsten toevoegen, die volgens Mattheüs deels behoren tot de bergrede, deels tot de instructierede voor de twaalf.

EVANGELIE OP ZONDAG SEXAGESIMA

De lijdenstijd, tot welke deze Zondagen moeten voorbereiden, is in het hele kerkelijke jaar de voornaamste tijd tot zaaien; het Evangelie wordt nooit zo rijkelijk gepredikt als in deze heilige weken. Bij de Zondagen komen in Duitsland nog wekelijkse godsdienstoefeningen, die in de meeste evangelische gemeenten beter bezocht worden dan de wekelijkse bedestonde, waar die nog worden gehouden. Aan de andere kant is het woord, dat in de vastentijd wordt verkondigd, het woord van het kruis, toch in geheel bijzondere zin het zaad waaruit Gods kinderen worden geboren, evenals de dauw uit de schoot van het morgenrood. Hoe gepast is het daarom, als dit Evangelie aan de gemeente wordt voorgesteld om haar opmerkzaam te maken, dat die grote zaaitijd weer is gekomen en zij daardoor wordt aangemaand, om de harten voor te bereiden voor het zaaien, opdat het niet op de weg, niet op de rots, niet onder de doornen, maar in zuiver en goed land valt. Het lot van Gods woord bij de mensen: 1) Sommigen horen het, maar nemen het niet aan; 2) sommigen nemen het aan, maar laten het niet naar binnendringen; 3) sommigen laten het binnenkomen, maar niet doordringen; 4)

anderen nemen het aan, laten het in- en doordringen en brengen vruchten voort. Wanneer geeft Gods woord bij ons vruchten? 1) wanneer wij het ons door de duivel niet laten wegnemen; 2) ons door de verzoeking niet laten verleiden en 3) hen door de boze begeerlijkheden niet laten verstikken.

4. Toen nu op de namiddag van die dag in de maand Mei van het jaar 29, nadat op de voormiddag het in Hoofdstuk 11: 14-36 vermelde was voorgevallen, weer een grote menigte bijeenvergaderde en zij, altijd nog meer mensen, van alle steden tot Hem kwamen, zo zei Hij, zittend op eenschip, door gelijkenis.

Deze inleiding zegt veel; de dorpen worden leeg, hele bevolkingen vergezellen Jezus; wij staan duidelijk op een toppunt van Zijn profetische werkzaamheid; Hij laat zich echter niet verblinden. Hij ziet dat het ogenblik tot ziften gekomen is, dat Hij aan de ene kant de geestelijk gezonden vaster aan Zich moet binden, de vleselijk gezinden moet verwijderen. Daarop doelen in het algemeen de gelijkenissen, (de gelijkenis heeft de dubbele eigenschap, om eensdeels de waarheid onuitwisbaar in te drukken in de geest van hem, die ze onder het beeld van de inkleding weet te verstaan en haar aan de andere kant voor het verstand van de onachtzame of trage hoorder, die haar onder dit deksel niet zoekt te ontdekken, te verbergen; zij is daarom zeer geschikt om een zifting onder de toehoorders teweeg te brengen); maar die van de zaaier staat in nog meer onmiddellijke betrekking tot die toestand.

5. Een zaaier ging uit om zijn zaad te zaaien (vgl. de verklaringen bij MATTHEUS. 13: 3-9); en toen hij zaaide viel het ene bij de weg, op de kant aan de weg, die ook door de voorbijgangers werd belopen en werd vertreden en de vogels van de hemel aten dat op.

6. En het andere viel op een steenrots, op een grond van onderen steenachtig en slechts met een dunne aardlaag bedekt en het groeide op en is verdord, omdat het vanwege de weinige aarde, waarin het stond, geen vochtigheid had.

7. En het andere viel in het midden van de doornen, waar wortels of zaden van doornen in waren en de doornen die mee opgroeiden verstikten het uitgesproten zaad, terwijl het onkruid de overhand kreeg.

Twee rijken zijn er, die God de Heere heeft geschapen, het rijk van de natuur en het rijk van de Geest: die beiden zijn er voor elkaar; want de natuur is een boek vol wonderbare, zinrijke beelden, geschreven door de vinger van de levende van God en de mens heeft weer een oog om dit schrift te lezen en daardoor zich te laten herinneren aan de bedoeling en de gedachten van God. Want alle werken van God zijn de uitdrukking en de vorm van goddelijke gedachten; de hele zichtbare wereld is een afschaduwing en een voorbeeld van een onzichtbaar geestelijk rijk, elke vergankelijke zaak in de wereld is een prediking van dingen van een hoger leven. Het licht van de aardse dag predikt van de glans van een eeuwige Zon, die over de nacht van het menselijk leven opgaat en de aardse nacht verkondigt een nacht van de dood, wanneer niemand werken kan. Zaaien en oogsten op aarde prediken van een hemels zaaien op de zielen van de mensen en van een toekomstige dag van de garven, als men met vreugde oogst wat men hier op aarde heeft gezaaid. En zo heeft elke bijzondere zaak op

aarde, iedere grashalm en elk gewas van het veld zijn diepe betekenis, zijn spraak zonder woorden, waarmee het de wijsheid en goedheid van de Schepper prijst, waarmee het Zijn lof verkondigt. Zo zegt ook de Schrift: "Hemel en aarde loven de Heere. " Niemand heeft die geheimvolle samenhang van die beide rijken dieper doorzien dan Hij, die aan het hart van de Vader heeft gelegen, Christus, de Heere; daarom had Hij er zozeer een welbehagen in om tot het volk in gelijkenissen te spreken. Het is niet een liefelijk spelen met toevallige beelden, maar heeft zijn grond in de diepe blik, waardoor Hij oorzaak en wezen van alle dingen, bedoeling en verstand van alle wezens erkent; en opmerkelijk, juist in het schijnbaar onbeduidendste ziet Hij de diepste betekenis. Wat is onaanzienlijker dan het zaadkoren, dat men in de aarde legt? Maar er woont een verborgen leven in. Is het in de winter gestorven, dan komt het in de lente met wonderbare kracht te voorschijn en bedekt het land met bloesems en vruchten. Zo is dit aardse zaad beeld en gelijkenis van een ander zaad, dat de hand van de goede Zaaier in mensenharten uitstrooit, van het goddelijk woord; of liever het goddelijk woord is zelf het zaad, het ware wezenlijke zaad, dat in het aardse slechts zijn vergankelijk afbeeldsel heeft. Dit zaad toch draagt de levenskracht in zich, waaruit alles wat goed en edel is op aarde, alles wat waarheid en leven in de mens is, opgroeit. Zijn eigenlijke vrucht, waartoe hij de levenskiem in zich draagt, is de nieuwe mens, de mens van God, de mens van de eeuwigheid, die hier al moet beginnen te rijpen, wanneer hij eens in Gods schuren zal worden ingebracht. Om deze edele, zalige vrucht voort te brengen wordt het woord gezaaid en wordt het gezaaid onder de goddelijke belofte, dat het niet leeg zal terugkeren, maar zijn zal als de sneeuw en de regen, die van de hemel op de aarde valt en haar vruchtbaar maakt. Waarom is nu toch de akker van de Christenheid zo dor en treurig? Waarom brengt het levende woord van de Heere zo weinig vruchten? Waar ligt de schuld? - Aan de Zaaier ligt het niet; die strooit het goede zaad op de hele akker; Hij zaait ook op de weg, op de rotssteen, onder de doornen, niet minder dan op de goede grond en niemand onder ons kan zeggen dat de Zaaier hem voorbijgegaan is, hem als een onvruchtbaar land heeft laten liggen. Nee, het woord van het leven heeft van de jeugd af tot ons allen gesproken; het heeft ons allen bekering en geloof in Christus Jezus gepredikt. Er is geen enkele ziel onder ons waarin niet menig goed korreltje gevallen zou zijn - dat zullen wij eens allen op de dag van het gericht voor de zaaier moeten belijden, al is het ook ons tot schande, toch Hem ter ere. Het ligt dus niet aan de Zaaier; de schuld ligt aan de toestand van ons eigen hart.

8. En het andere viel op de goede aarde, groeide op en bracht het in zijn hoogste opbrengst (Gen. 26: 12) honderdvoudige vrucht voort 1). Hij zei dit en riep, met een verheven, diep doordringende stem: Wie oren heeft om te horen die horen.

1) Wat de goede grond is, kan met weinige woorden worden gezegd; het zijn de gewillige harten, die graag door Gods woord gereinigd, gerechtvaardigd en geheiligd worden. Ik heb hoop op God, dat in menigeen onder u de wens en de begeerte leeft, goed land te worden en aan de zegen van het woord een open, vatbaar hart tegen te stellen. Zo sta ik dan hier als een zaaier op de akker en ik werp mijn zaad uit, biddend dat God het een goede plaats laat vinden. Mijn eerste zaadkoren strooi ik uit tegen de duivel, die het woord uit uw harten wil rukken (Jak. 1: 8). Mijn tweede zaadkoren, dat ik strooi, is, opdat gij het bij de verzoeking in het hart mag bewaren (Jak. 1: 12). Mijn derde dat ik uitstrooi is tegen zorg, rijkdom en lust van het leven (1 Joh. 2: 15, 17). Ik zie onder ons, die met het geloof beginnen, die roep ik met Paulus

toe: 1 Kor. 15: 58. Ik zie vermoeide zielen onder u, die aan zichzelf twijfelen; deze vertroost ik met het woord van de profeet: Jes. 40: 31. Ik zie grijze hoofden, volle aren, die al neigen tot de oogst, op deze zaai ik het woorde van de Apostel: Jak. 5: 7 en 8.

Deze uitroep is een tegenhanger tot het: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u; zoals de laatste de opmerkzaamheid moet trekken tot hetgeen volgt, zo wil de eerste de opmerkzaamheid vestigen op hetgeen zo-even gezegd is. De Heere eist daarmee dat Zijn woorden ter harte genomen worden en in het hart zullen worden overwogen.

De hoofdzaak bij de prediking moet de toehoorder zijn.

Ieder vroom prediker, als hij ziet dat het niet wil lukken, maar steeds erger wordt, heeft bijna berouw van zijn prediken, maar hij kan en mag het toch niet laten omwille van een enkele uitverkorene. Vgl. bij Habakuk. 1: 3.

9. En Zijn discipelen vroegen Hem, toen Hij het volk had laten gaan (MATTHEUS. 13: 36) waarom Hij zo deed (MATTHEUS. 13: 11), omdat Hij die dag bijna alleen door gelijkenissen tot het volk had gesproken (MATTHEUS. 13: 10). Zij zeiden, omdat het hen vooral ging om het begrijpen van wat Hij door de zaaier en zijn zaad had willen zeggen: Wat betekent deze gelijkenis?

10. En Hij zei: U is het a) gegeven de verborgenheden van het koninkrijk van God te verstaan, b) maar tot de anderen spreek Ik in gelijkenissen, c) opdat zij ziende niet zien en horende niet begrijpen (MATTHEUS. 13: 11-15).

a) 2 Kor. 3: 5. b) MATTHEUS. 11: 25. 2 Kor. 3: 14. c) Jes. 6: 9. Ezechiël. 12: 2. Mark. 4: 12. Joh. 12: 40. Hand. 28: 26. Rom. 11: 8.

De uitdrukking "verborgenheid" betekent in de Schrift het goddelijk raadsbesluit ter zaligheid, voor zoverre dit door de mens, voor wie het van nature verborgen is, alleen door hogere openbaring kan worden gekend. In het meervoud gebruikt, betekent het de verschillende delen van het grote geheel. Dit zijn de hemelse dingen waarvan Jezus met Nikodemus sprak (Joh. 3: 12) en die Hij tegenover de aardse stelt, die Hij te voren had verkondigd. Hoe kan het nu, als God Zich openbaart, Zijn wil zijn, om niet te worden begrepen, zoals Jesaja (Hoofdstuk 6) dat uitspreekt en Jezus hier herhaalt? Dat is noch Zijn eerste, noch Zijn laatste wil, maar een tussen beide komend raadsbesluit, een kastijding; wanneer het hart zich niet ontsloten heeft voor het eerste openbaar worden van de waarheid, dan wordt het door het volgende nog helderder schijnsel verblind, in plaats van dat het verlicht wordt en deze uitwerking is bedoeld, is een oordeel. Dit was de toestand van het Joodse volk ten tijde van Jesaja. Dat doet God hem voelen, omdat Hij het niet: "Mijn volk", maar "dit volk" noemt. Die zelfde toestand herhaalde zich in die tijd van Jezus leven, waartoe wij nu gekomen zijn. Israël, als natie, stootte het licht, dat in Jezus aanbrak, van zich; het licht bedekte zich daarom met een sluier, met de gelijkenis; door deze sluier heen wierp het toch des te helderder in de harten van diegenen, die, evenals de discipelen, zijn eerste ontwaken hadden opgenomen.

11. Dit is nu de gelijkenis naar haar verklaring, die Ik u zal geven. Het zaad is het woord van God.

12. En die bij de weg gezaaid worden 13: 23"), zijn deze, die horen; daarna komt de duivel 1) en neemt het woord uit hun hart weg, opdat zij niet zouden geloven en zalig worden.

1) Zo Jezus niet aan de duivel geloofde, zou Hij hem niet voorstellen als een werkelijkheid, overeenstemmend met het beeld van de gelijkenis.

13. En die op de steenrots gezaaid worden zijn deze, die, wanneer zij het gehoord hebben, het woord met vreugde ontvangen en deze hebben geen wortel, die maar voor een tijd geloven en in de tijd van de verzoeking wijken zij af.

Mijn ziel, onderzoek u zelf bij het licht van deze tekst. U heeft het woord met blijdschap ontvangen, u bent getroffen geworden en een levendige indruk is teweeggebracht; maar het Woord met het gehoor te ontvangen is één zaak en Jezus in uw eigen ziel te ontvangen, een hele andere; een oppervlakkige gevoeligheid gaat vaak samen met inwendige hardheid van het hart en een levendige indruk van het Woord is niet altijd een blijvende. In de gelijkenis viel het zaad op een rotsachtige grond, overdekt met een dunne laag aarde; toen het wortel begon te schieten, werd zijn verdere groei belemmerd door de harde steen en daarom verspilde het zijn kracht door zo hoog mogelijk opwaarts te schieten; maar geen innerlijke vochtigheid bezittend door de voeding van de wortels, verdorde het. Is dit mijn toestand? Heb ik een schone uiterlijke vertoning gemaakt, zonder dat mijn innerlijk leven daarmee overeenkomt? Een voorspoedige groei gebeurt op tegelijkertijd opwaarts en benedenwaarts. Ben ik geworteld in oprecht geloof en liefde tot Jezus? Als mijn hart door genade niet vertederd en vruchtbaar gemaakt wordt, mag het goede zaad voor een tijd opschieten, maar het moet ten slotte verdorren, want het kan niet bloeien op een rotsachtig, onderbreken, ongeheiligd hart. Laat mij voor een godsvrucht vrezen die zo snel opgroeit en even kort van duur is als Jona’s wonderboom; laat mij de prijs berekenen om een discipel van Jezus te worden; boven alles, laat mij de kracht van Zijn Heilige Geest voelen, dan zal ik een blijvend en onvergankelijk zaad in mijn ziel bezitten. Blijft mijn ziel zo verstokt, als zij van nature was - dan zal de zon van de beproeving het verzengen en mijn godsdienst zal snel sterven en mijn wanhoop zal verschrikkelijk zijn. Daarom, o hemelse Zaaier, beploeg mij eerst, werp al Uw waarheid in mijn binnenste, opdat ik U zo een overvloedige oogst kan opleveren.

14. En dat wat in de doornen valt, deze zijn, die gehoord hebben en heengaand a) verstikt worde, bij de armen door de zorgvuldigheden en bij degenen, die op de weg van voorspoed zijn de rijkdom en bij hen die al overvloed hebben, de wellusten van het leven en voldragen geen vrucht.

a)MATTHEUS. 19: 23. Mark. 10: 23. Luk. 18: 24. 1 Tim. 6: 9.

15. En dat wat in de goede aarde valt zijn deze, die het woord gehoord hebben, het in een eerlijk en goed hart bewaren en in volstandigheid vruchten voortbrengen, overwinnend alle hindernissen, die zich opdoen tegen het ontwikkelen van het zaad.

Onze gelijkenis noemt in het bijzonder drie hinderpalen, die zich in ons stellen tegenover de werkingen van Gods Woord en met deze drievoudige hinderpaal van binnen komt een drievoudige, die van buiten komt overeen I. Toen hij zaaide viel het ene bij de weg en werd vertreden en de vogelen van de hemel aten het op (vs. 5). Dat is de eerste hinderpaal, waarom het woord zo zelden vruchten voortbrengt: een hart, dat aan de weg op de akker lijkt, hard en stomp als de vast getreden weg, waarin geen korreltje goed zaad kan indringen. Wat zou deze harten zo vast hebben getreden? Zeker de voeten van de wereld, die daarover zijn gegaan, de verkeerde voorbeelden, de verleiding door boze vrienden, de lange gewoonte en oefening in het zondigen, de blijvende tegenstand tegen de neigingen van het geweten, tegen de genadige trekkingen van de Heilige Geest. Het menselijke hart toch is een tedere zaak: hoewel van nature verdorven heeft het toch nog geschiktheid om Gods akkerwerk te worden; het heeft om zo te zeggen enige vatbaarheid voor de dauw en de zonneschijn van de goddelijke genade; maar hoe dieper het in de wereld wordt in gesleept, des te meer sterft daarin elke behoefte weg, de vatbaarheid voor het goddelijke verstikt en het wordt ten slotte zo hard dat het op de vast getreden weg lijkt. Hierop is het woord van de Schrift van toepassing: "Wie heeft, die wordt gegeven, zodat hij overvloed heeft en wie niet heeft, van die zal genomen worden ook dat hij heeft. " Het is een goddelijk gericht, dat daarin over de mens komt, maar een gericht dat hij verdiend heeft. Hoe velen zouden er onder ons zijn, die, als zij de verborgen gang van hun leven overzien, zeer goed de ontzettende plaatsen zouden kunnen waarnemen, dat de kiemen van het goede zaad, die zij nog van hun belijdenis af in zich droegen, eigenlijk met voeten zijn getreden, door ruwe handen zijn uitgerukt, door zonde en schande in hen gedood werden. Daarom kan nu het woord geen plaats in hun zielen vinden, er is geen aanknopingspunt in hun binnenste en daarom is er ook geen begrip meer voor. Het blijft, ook als zij het horen, geheel op de oppervlakte liggen, hoogstens dat het een poos in het geheugen blijft; maar zelfs daar blijft het niet lang - de vogels komen en eten het op. Waarom die lastige vogels genoemd zijn verklaart de Heere ons zelf: "Die bij de weg gezaaid worden zijn deze, die horen; daarna komt de duivel en neemt het woord uit hun hart weg, opdat zij niet geloven zouden en zalig worden. " Het is dus zo: terwijl wij predikers het goede zaad strooien, wekt de boze in de harten van de toehoorders weerspannige gedachten op, gedachten van tegenspraak, van ongeloof, van verachting, van lastering, duivelse gedachten, die de werking van het woord terughouden en vernietigen. Dan wordt gezegd: "Laat de prediker op de kansel praten, het is niets dan dwaasheid wat hij zegt; de verstandige mensen zijn sinds lang boven die dingen verheven. Wie gelooft nu nog in een eeuwigheid en een oordeel? Dan is het: men moet het ook niet zo nauwkeurig nemen met alles wat er in de Bijbel staat; de weg naar de kameel zal zo nauw niet zijn, de vleselijke lust en wellust niet zo slecht zijn als het daar gemaakt wordt. Er staat toch ook geschreven: "Verblijd u, o jongeling, in uw jeugd en laat uw hart zich vermaken in de dagen van uw jongelingschap en wandel in de wegen van uw harten en in de aanschouwing van uw ogen", maar wat verder volgt: "Maar weet, dat God om al deze dingen u zal doen komen voor het gericht", dat laat men weg. Men zegt leven en laten leven dat is de echte wijsheid; en wat de bekering aangaat, daarvoor is aan het einde nog tijd. Door zulke gedachten en voorspiegelingen neemt de duivel het woord van hun harten weg, waar het boven op is blijven liggen, bij de ene nog hier in de kerk en de anderen daar buiten in slecht gezelschap, op de plaatsen waar de spotters zitten, bij enigen nog op de terugweg van het Godshuis, onder het ijdel gepraat van de mensen, door de nietige gesprekken over aardse, wereldse dingen. Als zij thuis komen is iedere indruk, die zij hier misschien voelden,

verdwenen, ieder korreltje goed zaad als door de wind weggevaagd. Dat is dus de eerste hinderpaal, waarom het woord zo zeldzaam vruchten voortbrengt: van binnen de moedwillig veroorzaakte hardheid van de harten, van buiten het bedrog van de satans, waar beide elkaar ontmoeten - ach, en bij hoe velen! - daar komt het niet eens tot het bevatten, laat staan tot een aanvang van het Christendom; op zo'n bodem groeit geen vrucht. - II. Zo hard als de weg is niet de hele akker; een ander gedeelte van de bodem lijkt op de plaats, waarover een dun bedeksel van beter land is uitgebreid, dat de rotsachtigen grond bedekt. Dat zullen oppervlakkige, vluchtige gemoederen zijn, licht beweeglijk maar zonder zedelijke diepte. Wanneer in zulke harten het goede zaad valt, nemen zij dat veelal met vreugde op. Het Christendom heeft toch vele kanten, waardoor de natuurlijke mens kan worden aangetrokken. De verhevenheid van de goddelijke gedachten, die daarin verborgen liggen, de zedelijke schoonheid, die over het leven van de Verlosser is uitgebreid, de raadselachtige diepte in het woord van de Heer en Zijn apostelen, de liefderijke vertroostende stem van het Evangelie, daarin ligt iets aantrekkelijks voor licht te ontvlammen gemoederen. Zo beginnen zij het woord toe te stemmen en smaken iets van de krachten van de toekomende wereld, die het in zich draagt. Het komt tot een aangrijping in hun binnenste, tot het begin van een opwekking en daarmee zou het punt gewonnen zijn, waarvan het werk van Gods genade in hen kan voortgaan. Maar wat gebeurt er? In plaats van de ontvangen indruk in de stilte te bewaren, in plaats van het woord wortels te laten schieten in de diepte van het hart en het in heilige ernst aan te wenden tot reiniging, bevestiging en heiligmaking van de nieuwe mens, in plaats daarvan drijft bij hen alles uit naar buiten en boven, hun Christendom breidt zich uit in enkel reflecties of gevoel, in schone woorden en rede, misschien dat het ook tot enige goede werken bij hen komt. Zij verheugen zich over hun snelle groei; zij verblijden zich in de schijn van de schone bloemen, die zij dragen, van de schone gedachten, die zij vormen en van de aangename gesprekken, die zij voeren; maar in werkelijkheid is alles bij het oude gebleven, is het trotse en versaagde hart niet gebroken, is er geen waarachtig berouw, geen bekering van het hart. Zo is het hele Christendom niets meer dan een opwelling, een uitwendig werk zonder de kracht van de waarheid, van binnen de oude, harde rots en daarop een zwakke, snel opgeschoten ziekelijke halm; "Zij hebben geen wortel" zegt onze tekst. Daar heeft u de tweede hinderpaal, waarom het woord zo weinig vruchten draagt: een oppervlakkig, lichtvaardig, onbestendig hart. Hoe lang, dunkt u zal het met zulke duren? "Zij geloven voor een tijd en in de tijd van de verzoeking wijken zij af. " Verzoeking is alles wat het geloof van de Christen op de proef stelt; hier in het bijzonder de vele smartelijke beproevingen van buiten en van binnen, de hevigheid van het lijden, de gebeurtenissen die van de belijdenis van het Evangelie onafscheidelijk zijn, de hele moeilijkheid van het leven dat de Christen omgeeft. Dat alles is verzoeking en zo'n verzoeking is goed, ja noodzakelijk voor ons, wanneer het een gezond, levend Christendom zal worden: want door de verzoeking snijdt God ons de uitwassen, die tot niets nut zijn en de voortwoekerende scheuten af, die de groei van ons inwendig leven hinderlijk zijn; in de verzoeking laat Hij ons pas echt onze machteloosheid, maar ook de kracht en de heerlijkheid van Zijn woord ervaren. Er is bovendien geen andere weg voor ons zondaren om te komen tot de rijpheid van de uitwendige mens, dan de weg van droefheid. Al is het ook niet uitwendig lijden, wij moeten heen door de inwendige smart van berouw, door het kruis van de zelfverloochening, door de dood van de oude mens, wanneer het bij ons zal komen tot een veilige, wel gefundeerde staat van het Christendom. Alleen onder stormen en onweer worden Gods bomen sterk en groot, maar dat

is voor vleselijke oppervlakkige gemoederen teveel. Kon men zonder veel moeite en zelfoverwinning bij Christus en Zijn woord blijven, dan zouden zij het zich wel laten welgevallen. Hem het kruis na te dragen, de moeite van zelfverloochening en gebed volstandig op zich te nemen komt hun te zwaar voor. Zo werpen zij in de verzoeking beide, woord en geloof weg en voordat men er aan denkt, is hun uitwendig, gevoelig en grootsprekend Christendom verdord. III. "Het andere viel in het midden van de doornen en de doornen die mee opgroeiden verstikten het". Hier heeft dus het woord een betere grond gevonden niet zo hard als de weg, noch zo oppervlakkig als de over de rotssteen uitgebreide bedekking. Daar kon het zaad indringen en wortel schieten en juist daarom ook uitspruiten tot hoge volle bloei. Maar zie, daar breken, terwijl het ontkiemt en opwast op alle plaatsen de doornen te voorschijn, en komen verstikkend het zaad te boven. Is dat niet de levensgeschiedenis van velen onder u? Ik denk aan de tijd van uw jeugd, aan de dagen van uw belijdenis, aan de beginselen van een Christelijk leven, die toen in u ontwaakten en die u misschien nog daarna een tijdlang heeft bewaard; men kon hopen dat het bij u al tot bekering gekomen was, maar - het was onder de doornen gezaaid. "Dat in de doornen valt, deze zijn die gehoord hebben en heengaand verstikt worden door de zorgvuldigheden en rijkdom en wellusten van het leven en voldragen geen vrucht". Zo is het: het doornenzaad van boze begeerlijkheden, dat is de derde hinderpaal, waarom het woord zo weinig vruchten draagt; waarom zou ik dus eerst uitvoerig beschrijven wat eigen ervaring van zo velen betuigt? Slechts tot waarschuwing voor diegenen, die zich willen laten waarschuwen, voeg ik er dit bij: de wortels van de doornen liggen in de harten van ons allen verborgen en er zal ook bezwaarlijk een Christen zijn, bij wie zij niet in enige gedaante te voorschijn komen, opgewekt en gevoed door de verzoeking van buiten; want wanneer woord en sacrament de nieuwe mens in ons hebben geschapen, dan is daarmee het vlees in ons nog niet gestorven, maar het houdt nog macht en worstelt met de geest om de heerschappij. Dat weet ieder Christen uit eigen ervaring; daarom is het niet genoeg dat de Christen eenmaal een goed begin maakt, maar zijn hele leven moet een voortdurende arbeid van de bekering zijn - eenmaal begonnen maar ook altijd voortgezet. "Ik sterf elke dag", zegt de grote apostel en weer: "Die van Christus zijn hebben het vlees gekruisigd met de begeerlijkheden; " en weer: "Laat de zonde niet heersen in uw sterfelijk lichaam, om haar te gehoorzamen in de begeerlijkheden van het lichaam". Tot zo’n dagelijks sterven geeft het goddelijk woord zowel de rechte aanwijzing als de nodige kracht en wel hem die het gelovig en biddend in heilige trouw daartoe aanwendt! Want voor zoveel de oude mens wordt overwonnen, wint de nieuwe in kracht; terwijl het uitwendige leven vermindert, rijpt de aar, die uit het zaad van het woord is opgegroeid. Onze tekst noemt nu als de drie meest gewone en gevaarlijke hinderpalen van het woord de zorgen, de rijkdom, de begeerlijkheid van het leven; want waar de zorg voor het aardse leven het hele hart vervult, daar wordt het zo nauw daarbinnen dat er voor de zorgen van de ziel geen plaats meer overblijft en het zaad moet ellendig teniet gaan. Waar de liefde tot de Mammon het hart inneemt en wat onafscheidelijk daarmee samenhangt, hebzucht, gierigheid, bedrog, daar droogt de ziel gaandeweg uit en wordt zo dor en zo leeg van alle levenssap, dat het goede zaad gewoonlijk moet sterven. Waar ten slotte de lust van het vlees u beheerst, daar wordt de ziel zo ruw en gemeen, dat zij alle vatbaarheid verliest voor de waarheid en de schoonheid van het woord en wat nog overig is van het goede zaad in modder verstikt.

Voordat de zaaier aan de akker het zaad toevertrouwt bewerkt hij het veld met getrouwheid en vlijt. Zo hebben wij hier in het goede land niet het beeld van een hart, zoals dat van nature is, maar een beeld van een hart, waaraan de voorbereidende genade al heeft gewerkt. Deze harten worden goede harten genoemd en waarin hun schoonheid en goedheid bestaat, blijkt uit een vergelijking met de te voren getekende toestanden van het hart. De eerste, de harde, onvatbare harten, hebben het woord gehoord, maar het woord werd hen weer ontnomen; deze horen en bewaren het woord, maar zij laten zich niet door boze mensen verleiden en bederven; zij waken en bidden dat de vogels, die de satan zendt, het niet uit het hart rukken. De andere, de oppervlakkige harten, hebben dit woord gehoord en ook in zich opgenomen, maar zij waren niet in staat de hitte van de verzoeking, de verzengende wind van de pijn te verdragen; zij daarentegen hebben het woord in het diepste van hun hart opgenomen en zijn bereid voor de Heere goed en bloed te geven. De derde ten slotte hadden het woord gehoord, opgenomen, ook in de pijn bewaard, maar met een half hart konden zij geen vrucht voortbrengen; zij daarentegen hebben geen doornen in het hart, zij hebben de hoofdsom van het gebod: "Gij zult liefhebben van ganser harte enz. " in hun hart opgenomen, zij hebben slechts één liefde en die is Hij, Hij alleen. Zij brengen vruchten voort, de vruchten van de Geestes, wel, naardat de gaven zijn uitgedeeld, in verschillende mate, maar zij brengen toch allen vrucht voort, die blijft tot in het eeuwige leven.

Zo’n akkerveld was het hart van de hoofdman Cornelius: hij spreekt tot Petrus, toen deze tot hem gezonden was om het evangelie te verkondigen (Hand. 10: 33): "Wij zijn dan allen nu hier tegenwoordig voor God, om te horen al hetgeen u door God bevolen is. " Met dit woord komen allen, die waarlijk willen horen; zij weten, dat zij in de kerk niet voor een mens staan, die hun de gedachten van zijn hart of de gewaarwordingen van zijn geest brengt, maar zij weten dat zij voor God staan, dat het God is die hier Zijn zaadkorrels uitwerpt. En dat is de wens van hun hart, dat geen van deze zaadkorrels verloren gaan, maar dat zij in hun hart vallen en zij nemen ze met vreugde op. En verder, zoals over Maria geschreven staat (Hoofdstuk 2: 19): "Zij bewaarde deze woorden allemaal en overlegde die in haar hart, " zo is het ook bij hen; het woord, dat hen hun zonde voorhoudt, het woord, dat hen op Jezus Christus als op hun enige Helper wijst, dat hen gebiedt een godzalig leven te leiden, recht te doen en liefde uit te oefenen, het woord, dat hun troost en verkwikking kan aanbrengen bij de moeite en verzoeking van het leven, het woord dat leert, bestraft, vermaant en vertroost - dat houden zij voor een goed woord, voor een dierbaar kleinood, dat zij niet genoeg kunnen bewaren. Zij verbergen het in de stilte van hun hart en beschouwen het met de ogen van hun geest en waken er voor, dat het hen niet ontnomen wordt. Daar verkrijgt het in hen een vaste wortel, er komt zegen van boven, zonneschijn en regen, zeker blijde en droevige dagen, maar die er alle toe moeten bijdragen dat het woord krachtig wordt en dan komen de vruchten steeds schoner en heerlijker. En hoewel menig zaadkorreltje niet dadelijk vruchten brengt, hoewel het onkruid, dat ook in hun harten zijn wortels heeft, niet dadelijk afsterft - zij hebben een zeker getuigenis in zich. Gods woord zal voorspoedig zijn, waartoe Hij het zendt. Ruwe en stormachtige dagen maken hen niet moedeloos, zij hopen dat in stilte het goede zaad voortgroeit en eindelijk toch vreedzame vruchten voortbrengen zal.

Bij hen groeit het zaad veel langzamer dan bij licht ontvlambare gemoederen, maar het schiet dieper wortelen, het ontwikkelt zich zekerder, het weerstaat het onweer, dat in de

menigvuldige stormen van het leven over hen heengaat, het tooit zijn gewas met volle aren, zodat ten dage van de oogst zijn vrucht wordt gevonden. En is het ook verschillend naar de mate van de gave en de trouw, waarmee het verpleegd wordt; draagt ook het een dertig, het ander zestig, het ander honderdvoud, geheel ontbreekt het nergens en naar de vrucht zal in de dag van de oogst het loon zijn.

16. En niemand, zo ging de Heere, na deze verklaring van de gelijkenis op de terugweg naar Kapérnaüm, tot Zijn discipelen verder voort, niemand die een kaars ontsteekt, bedekt die met een vat, of zet ze onder een bed; maar zet zeop een kandelaar, opdat degenen die inkomen het licht zien mogen (Mark. 4: 21. MATTHEUS. 5: 15).

17. En nu bent u ertoe geroepen om de verborgenheid van het rijk van God, die Ik u zo-even heb ontvouwd, later aan de wereld bekend te maken; a) want er is niets verborgen, dat niet openbaar zal worden, noch heimelijk, dat nietbekend zal worden en in het openbaar komen (Mark. 4: 22. MATTHEUS. 10: 26).

a) Job 12: 22. Luk. 12: 2.

18. Zie dan toe, dat het gebeurt op de juiste manier, die voor u en anderen nuttig is; want wie heeft, die zal gegeven worden en wie niet heeft, ook hetgeen hij meent te hebben zal van hem genomen worden (MATTHEUS. 13: 12; 25: 29. Mark. 4: 24 v.).

De samenhang bij Lukas is dezelfde als bij Markus: wanneer Ik door zulke mededelingen, als nu over uw vraag (vs. 9), over u een licht ontsteek, dan zult u dat ook verder laten schijnen enz. ; en daaruit volgt uw verplichting om op de juiste manier Mijn leringen te horen.

Wij moeten met de waarheid, die wij leerde kennen en met de genade, die wij ontvingen, anderen voorlichten, de naam van de Heere belijden en van Hem getuigen, het licht dat in ons is opgegaan niet onder de bank van de mensenvrees zetten. Dat behoort ook tot het vrucht voortbrengen.

Hij heeft niets, die de kennis van de Schrift niet heeft, noch de gaven die daarbij horen; niets, waardoor zijn zaligheid wordt bevorderd. Al in dit leven kan hem tot straf van zijn ondankbaarheid, van zijn ontrouw, van het misbruik van Gods gaven, alles worden ontnomen en het licht in duisternis worden veranderd. Daarentegen, die van de ontvangen genade een juist gebruik maakt, voor die wordt zij steeds rijker geschonken. Bedenkt u het goed bij het lezen en horen van Gods woord, hoe u moet lezen en horen, welke toepassing u daarvan moet maken, welke verantwoording er op ligt, welke zegen het juiste gebruik aanbrengt en welk een straf het misbruik of de verachting van het woord?

II. Vs. 19-21 (zie ook). Niet als voortzetting van de vorige geschiedenis, maar als verduidelijking van het gezegde in vs. 15 "Die het woord gehoord hebbend, dat in een eerlijk en goed hart bewaren", komt Lukas nu tot een voorval, waarbij de Heere op zulken wijst, die Gods woord horen en doen en hen boven Zijn moeder en broeders in lichamelijke zin verheft. Onze afdeling sluit met de eerste van deze groep aaneen en zoals zij de tweede insluit, zo sluit

zij ook de gedachtengang van de hele groep. De Heere heeft veel onvruchtbaar land voor Zich, maar het ontbreekt Hem, de Zaaier, ook niet aan goed land; ja, er is al een afgesloten gemeente ontstaan, waarin de beide geslachten van de mensen zijn vertegenwoordigd.

19. En Zijn moeder en zijn broers (MATTHEUS. 19: 2) kwamen tot Hem, toen Hij op de voormiddag van die dag, waarop Hij in de namiddag op bovenstaande manier tot het volk had gesproken, zich veel met leren en genezen bezig hield en daardoor geheel het naar huis gaan tijdens demaaltijd vergat 12: 22") en zij konden bij hem niet komen vanwege de menigte.

20. En Hem werd een bericht gestuurd door enkelen, die zeiden: Uw moeder en Uw broers staan daar buiten en zij willen U zien.

21. Maar Hij antwoordde hen a): Mijn moeder en Mijn broers zijn deze, die Gods woord horen en dat doen.

a) Joh. 15: 14. 2 Kor. 5: 16.

Zoals het de gelovige nog tegenwoordig bij de wereld gaat, zo ging het ook de Heiland: de mensen zeiden dat Hij nog zinneloos zou worden en maakten Zijn bloedverwanten bang voor Hem, zodat deze zich opmaakten om Hem van de gedachten af te brengen die Hij in Zijn hoofd had. De Heere ging niet tot hen uit en liet hen ook niet binnen de kring komen, waarin Hij predikte. Hij was in de dingen van Zijn Vader en in het volbrengen van het werk, dat Zijn Vader Hem te doen gegeven had, mocht niets Hem verhinderen.

Jezus veracht Zijn moeder niet, maar omdat Zijn moeder en broers komen om Zijn werk af te breken, verklaart Hij, dat voor een dienaar van God Zijn ambt hoger moet staan dan de hele wereld en zelfs de meest natuurlijke banden.

De Heere betuigt aan Maria, Zijn moeder, dat zij in het koninkrijk der hemelen, aan welke stichting Hij nu werkte, als moeder niets bijzonders zich aanmatigen mocht. Was de Heiland zo gezind in de dagen van Zijn vleeswording, hoe dwaas is het dan als men meent dat Maria als moeder Jezus nog iets in de hemel zou hebben te bevelen, of voor anderen voorbede zou kunnen doen, die door haar moederlijk aanzien van meer invloed zouden kunnen zijn dan die van anderen. De hemelse ordening heft alle familienamen en betrekkingen op. - Overigens blijft Maria’s voorrang in zaligheid en heerlijkheid onaangeroerd.

In de vrouwen die Hem vergezelde en moederlijk voor Hem zorgde, in de discipelen die, in overgave aan Hem, aan Zijn werk deelnamen, had de Heere Zijn familie gevonden en deze verbintenis van geestelijke aard was toch van hogere waarde dan de banden van het bloed, die door het geringste toeval verscheurd konden worden.

Jezus sprak nooit iemand rechtstreeks aan met: "Mijn broeder. " Hier verklaart Hij wel de Zijnen voor Zijn broeders; toch noemt Hij ze pas zo na Zijne opstanding (Joh. 20: 17. MATTHEUS. 28: 10) en zal Hij ze zo noemen van de troon van Zijn heerlijkheid (MATTHEUS. 25: 40.). Nooit vinden wij echter dat een discipel van de Heere voor of na

Zijn verheerlijking Hem broeder genoemd zou hebben. Jakobus, die door de anderen de broeder van de Heere werd genoemd (Gal. 1: 19), noemt zichzelf een dienstknecht van God van Jezus Christus (Jak. 1: 1). Zo werd in deze uitdrukking zowel de waarheid uitgesproken dat Christus ons in alles gelijk geworden is, als ook die, dat het uit genade en neerbuiging is geschied, zonder aan Zijn goddelijke natuur te kort te doen.

I. Vs. 22-25. (zie ook) Dezelfde gezichtspunten die in Mark. 3: 13-4: 34 op de voorgrond staan (vgl. Mr 4: 35) hebben ook bij Lukas, hoewel in enigszins andere volgorde en met enigszins andere keuze, de samenvoeging van de drie verhalen van de vorige groep geregeld: Jezus heeft een eigen geestelijke familie, waarbij ook een tal van vrouwen behoort. Met deze scheidt Hij Zich af van degenen die buiten zijn, ja zij is Hem hoger dan Zijn lichamelijke verwanten, zelfs Zijn moeder niet uitgezonderd. Daarom sluit Lukas zich verder aan Markus ook daarin aan, dat hij nu de vaart over de zee laat volgen. Beide evangelisten schreven toch te Rome bijna op dezelfde tijd, beide waren ten tijde van Paulus' gevangenschap te Rome tot kort vóór zijn terechtstelling diens helpers, zodat dus een overeenkomst van de leidende gedachten bij de voorstelling van Christus' werkzaamheid in Galilea gemakkelijk te verklaren is. Lukas wordt echter nog meer bepaald door Paulinische gedachten geleid en drukte die meer uit dan Markus, die later weer Petrus diende en diens Evangelische prediking tot richtsnoer nam. Overigens heeft de geschiedenis die voor ons ligt, in haar betrekking tot de prediking aan de zee in vs. 4 vv. in zoverre een chronologische betekenis, als daardoor indirect gewezen wordt op een vorige prediking aan de zee (MATTHEUS. 8: 18 en Mr 4: 36:). In alle drie de geschiedenissen van deze zesde groep vertoeft dan de Evangelist bij de tijd, waarin deze hebben plaats gehad, terwijl hij in de volgende zevende groep de vroegere vierde groep (Hoofdstuk 7: 11-50) aanvult.

22. En het gebeurde in een van die dagen, waarop Hij in Galilea door gelijkenissen predikte en door Zijn discipelen vergezeld door steden en dorpen trok (vs. 3 en 4) en wel in September van het jaar 28, dat Hij 's avonds het volk van Zich liet heengaan en in een schip ging, zoals Hij ook al vroeger van een schip had geleerd en Zijn discipelen gingen met Hem. En Hij zei tot hen: Laat ons overvaren aan de andere kant van het meer naar het gebied van de 10 steden (vs. 26). En zij staken af; er waren nog andere schepen bij, die een andere plaats zochten en van de latere wonderdaad (vs. 24) ook indirect een zegen hadden (Mark. 4: 36).

23. En toen zij voeren viel Hij in slaap, achter in het schip op een kussen uitgestrekt; en er kwam een storm van wind op het meer, van boven af daarop vallend en zij kwamen vol water en waren in nood, omdat de golven over het schip heenstortten.

24. En zij gingen tot Hem, maakten Hem wakker en zeiden: Meester, Meester! wij vergaan! En Hij stond op en bestrafte de wind en de watergolven; en zij hielden op en er kwam stilte.

25. En Hij zei tot hen, toen Hij opstond om storm en zee te bestraffen: Waar is uw geloof? Maar zij waren bang, nadat het op Zijn woord stil was geworden, verwonderde zich en zeiden tot elkaar: a) Wie is toch deze, dat Hij ook de wind en het water gebiedt en zij zijn Hem gehoorzaam?

a) Job 26: 12. Ps. 107: 25.

De evangelist schildert ons hier de heerlijkheid van de Heere in nieuwe beelden en laat ons Zijn macht aanschouwen 1) over de krachten van de natuur (de storm op zee). 2) over het rijk van de duisternis (de bezetene), 3) over ziekte en dood (Jaïrus dochtertje en de vrouw met de vloeiing van het bloed).

Van Lukas en Markus wijkt Mattheüs in zoverre af dat hij de aanspraak van de Heere tot Zijn discipelen aan Zijn machtswoord tot de storm laat voorafgaan. Deze voorstelling heeft de meeste waarschijnlijkheid voor zich, eerst bestraft de Heere de storm in het hart, daarna ook de storm in de schepping. Zijn de stormen in ons gestild, die buiten ons zijn bedaren dan ook.

Ons leven in deze wereld is als het ware een overvaart van de een oever tot de andere, van de tijd tot de eeuwigheid; de windvlagen op de zee zijn de verzoekingen. De Heere schijnt te slapen als Hij de verzoeking toelaat en zonder de genade van Jezus zijn wij zeker voortdurend in gevaar om te komen; maar alleen onze gerustheid, onze traagheid in het gebed, ons gebrek aan waakzaamheid maakt de verzoeking gevaarlijk. Hebben wij daarentegen deze in ons hart en roepen wij Zijn genade biddend in, dan dienen de stormen van de verzoeking alleen daartoe om de alvermogende kracht van Zijn genade te openbaren. Het wonderbare stillen van de storm is een beeld van de overwinning over de verzoeking, die de genade helpt verwerven.

Waarom slaapt de Heere zo vaak bij de stormen van dit leven? Hij wil ons leiden 1) tot erkentenis van onze machteloosheid,
2) tot geloof in Zijn almacht, 3) tot gebed om Zijn hulp, 4) tot verheerlijking van Zijn naam.

Christus reis op de zee; een beeld van onze reis door het leven: zij gaat 1) in navolging van de Heere, 2) door zorgen en nood, 3) met Zijn hulp, 4) tot eeuwige aanbidding.

Het klein geloof verandert in waar geloof, wanneer het 1) de Heere zoekt, 2) door de Heere zich laat bestraffen, 3) op het werk van de Heere acht geeft.

De arme discipelen dus riepen, bijna in de taal van de wanhoop: Wij vergaan! Zij voelde, zij wisten, dat alles hun ontzonken was. Hun roer was verbrijzeld, hun zeil aan flarden gescheurd. Het schip zou, vreesde zij, snel op een rots verpletterd worden en allen zouden hun graf in de golven vinden. Wij vergaan! aan geen behoud valt meer te denken, wij vergaan! Maar hoe vaak vertoont zich juist daar Gods macht, waar de menselijke onmacht helder in het oog springt! Zo vaak is, wanneer wij dit het minst verwachten, de almachtige liefde op treffende indrukwekkende wijze tussenbeide getreden. Eén ding houden zij nog. Zij konden niet sturen en geen noodzeil hijsen, zichzelf niet meer op de been houden; maar zij konden nog bidden. Nu is er geen toestand denkbaar, waarin een Christen niet kan bidden. Wanneer zijn ogen de nevel niet doorboren, zijn oren niets vernemen en zijn lippen niets uiten kunnen, kan zijn hart nog fluisteren: Behoed mij, ik verga. En het is een gezegende gedachte dat Hij, die het hart schiep, zijn zwakste murmelen hoort, zijn aarzelende kloppingen ziet. Behoed ons! uit het hart opgeklommen, is redding voor de ziel. Behoed ons, wij vergaan. Een is ontwijfelbaar zeker, namelijk: dat in storm of windstilte, bij nacht en bij dag, in zonneschijn

en in het stikdonker, op zee en op de vaste wal, Christus de stem van Zijn volk hoort, wanneer het en waar het ooit het hart biddend tot Hem verheft. Wat een grootse gedachte is dit? Ik geloof niet dat wij al het heerlijke er van voelen. Wij kunnen nergens zijn, of in geen droefheid verkeren, waar of waarin wij niet kunnen bidden. Dit bidden wil niet zeggen een lang, een welsprekend, een schoon ingekleed gebed; het beduidt niets anders dan de verzuchting van het hart. Het kan worde gebeden door de schipbreukeling, in het ogenblik dat de laatste plank het ontglipt en zijn kracht hem begeeft; het kan worden gebeden door de krijgsman in het dichtst gewoel van de strijd, het kan worden gebeden door de stervende, met het uitblazen van de laatste ademtocht. En wij weten dat de laatste kreet van de stervende moordenaar, dat de eerste traan van Magdalena werd aangenomen en dat hij, die die kreet slaakte en dat zij, die die traan stortte, vergeven en gerechtvaardigd en aangenomen werden. Vandaar dat Jezus, in het ogenblik dat Hij de verslagen discipelen hoorde bidden - en misschien had Hij hun harten al horen smeken, alvorens over hun lippen nog enige bede was gekomen - opstond en de wind en de zee bestrafte; en er kwam grote stilte. Geen wonder dat deze discipelen dit ontzagwekkende voorbeeld van almacht en te gelijk van onverdiende liefde opmerkten en uitriepen: Wie een is deze, dat ook de wind en de zee Hem gehoorzaam zijn? Het is een heerlijke gedachte, dat wind en golven Zijn dienaren zijn en onder Zijn bestuur staan! Een gezegende gedachte is het dat Hij nooit Zijn kerk roer- en stuurloos laat. Een schip, op de Atlantische Oceaan, scheen reddeloos verloren te zijn; al de passagiers waren radeloos, en de bemanning had bijna alle hoop verloren. De kapitein, de bevelvoerder van het schip, bevond zich bij het roer met een deel van de manschappen; men zag een kleine knaap op het dek lopen, waar anderen niet konden en durfden en moed, geestkracht en hoop betonen, terwijl anderen geheel ontmoedigd en werkeloos waren. Een van de passagiers vroeg hem, hoe hij zo kalm en bemoedigd kon zijn? Zijn antwoord was: Mijn vader is aan het roer, d. i. : ik heb zo groot vertrouwen in mijn vaders stuurmanskunst, dat ik vastelijk overtuigd ben dat hij het schip in behouden haven zal brengen. Wat nu deze knaap zei van zijn vader in de zaken van de zee, mogen wij van onze Vader zeggen in de hogere dingen van Zijn kerk: onze vader is aan het roer. Het schip kan niet zinken; de Zaligmaker kan gerust schijnen te slapen, het is slechts schijn; want op de juiste tijd, zij het ook niet op de tweede roepstem en ook niet op de derde, zeker op de vierde roepstem, zal Hij opstaan en de wind bestraffen en daar zal grote stilte zijn. En deze macht is dezelfde in de stoffelijke wereld. Hij kan de storm van de menselijke hartstocht bezweren; Zijn woord kan de vooroordelen van de menselijke geest beheersen en het is een nog grotere blijk van Zijn oppermacht en alvermogende kracht, dat Hij dit doet. In een nog hogere zin en met niet minder waarheid kunnen wij zeggen: Wie is deze, dat de wind van de menselijke hartstocht en de golven van het vooroordeel van de mensen Hem gehoorzaam zijn! Hij heerst in het midden van de natiën; Hij regeert de wereld. Zwijg stil en weet dat Hij God is; Hij zal verheven worden onder de volken; Hij zal verheven worden op de aarde. En het einde zal zijn de lof en de heerlijkheid van onze Verlosser. Groot en wonderlijk zijn Uw werken, Heere, Gij Almachtige God, rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Gij Koning der Heiligen (Openbaring . 15: 3).

II. Vs. 26-39. (zie ook). De afdeling, die nu volgt, plaatst ons voor een storm, die niet gemakkelijker te bedwingen is en voor een nog meer verwonderlijke triomf, dan van welke in het voorgaande sprake was. Zij bevat de geschiedenis van de uitdrijving van de duivels uit de bezetene te Gadara en de vernietiging van de zwijnen door de in hen varende demonen. Wat

de ezel van Bileam is in het Oude Testament, dat zijn de zwijnen van de Gadarenen in het Nieuwe, een dwaasheid en ergernis voor de wijzen van deze wereld".

26. En zij voeren voort naar het land van de Gadarenen, dat tegenover Galilea ligt.

27. En toen Hij aan land gegaan was ontmoette Hem een zekere man uit de stad, die al lange tijd door duivels bezeten was geweest. Deze was, overeenkomstig zijn afkeer van het gezellige en welvoegelijke leven en zijn lust tot bandeloosheid en eenzaamheid, met geen kleren gekleed en bleef in geen huis, maar in de graven, die zich bij de stad bevonden.

28. En Hij zag Jezus en kwam dadelijk bij die aanblik tot een hevige crisis en hard roepend kwam hij, hoewel hij eerst het liefst was weggevlucht, door de overmacht van Jezus teruggetrokken, tot Hem en viel voor Hem neer en zei - zich nog in de naam van de boze geesten, die hij tot werktuig diende, verwerend tegen de macht die aan hem zou plaats hebben - met een grote stem: Wat heb Ik met U te doen, Jezus, Gij Zoon van God, de Allerhoogste? a) Vervolgens voegde hij er ene bede bij, waarmee het ongelukkig slachtoffer van de duivels gedwongen de advocaat van zijn eigen beulen werd: Ik bid u dat Gij mij niet pijnigt?

Het bezeten zijn is de karikatuur van de inspiratie of ingeving door de Heilige Geest; de laatste heeft plaats op een manier die met de zedelijke natuur van de mens overeenkomt en verzekert hem voor altijd het bezit van zijn "ik" het eerste echter, dat in de grond de vrijheid van de mens vijandig is, stort hem in een toestand van ziekelijke lijdelijkheid en heeft het wegnemen van de persoonlijkheid ten doel. De ene is het meesterwerk van God, het andere het meesterwerk van de duivel.

29. Want Hij had de onreine geest geboden dat hij van de mens zou uitvaren; want hij had hem menige tijd bevangen gehad en hij, die met de onreine geest bezeten was, werd met ketenen en met boeien gebonden om bewaard te zijn; en hij verbrak de band en werd door de duivel gedreven in de woestijnen.

Het vermogen om in de wereld werkzaam te zijn, is voor deze van God afgevallen wezens, die zich slechts in het ledige van hun eigen subjectiviteit bewegen, een ogenblikkelijke verlichting van hun ellendige toestand: het ontnemen van zo’n vermogen is voor hen als het terugkeren van de gevangene uit de wandelhof in de kerker.

30. En Jezus vroeg hem: Wat is uw naam? En hij zei: Legio, want vele duivels waren in hem gevaren.

Er was in die tijd een woord dat meer dan ieder ander aan de onweerstaanbare macht van de veroveraar herinnerde, die toen het volk van Israël overweldigd had, dat is het woord "legioen; " bij het horen van die uitdrukking rees de gedachte op aan de schaar van 4. 000 soldaten en aan de overwinnende legers, waarvoor de hele wereld moest wijken.

30. En Jezus vroeg hem: Wat is uw naam? En hij zei: Legio, want vele duivels waren in hem gevaren.

Er was in die tijd een woord dat meer dan ieder ander aan de onweerstaanbare macht van de veroveraar herinnerde, die toen het volk van Israël overweldigd had, dat is het woord "legioen; " bij het horen van die uitdrukking rees de gedachte op aan de schaar van 4. 000 soldaten en aan de overwinnende legers, waarvoor de hele wereld moest wijken.

31. En zij, die vele duivels, baden Hem, dat Hij hen niet gebieden zou in de afgrond heen te varen.

32. En daar was een grote kudde zwijnen, weidend op de berg; en zij baden Hem, misschien opzettelijk om Zijn werk bij de Gadarenen te bederven, zoals dat naderhand ook heeft plaats gehad, dat Hij hun wilde toelaten in die te varen. En Hij liet het hen toe, opdat de bezetene zou zien door welkehelse machten hij in bezit was genomen en welk einde hem zou zijn bereid, als het aan de duivels was toegestaan aan hem te doen wat zij aan de zwijnen deden.

Wat de boze geesten aangaat is het begrijpelijk dat het voor hen een genot was nog schade aan te richten, voordat zij alle macht verloren om werkzaam te zijn; maar hoe is die toestemming van Jezus te verklaren? Zeker was Zijn theocratisch gevoel geërgerd door het zien van deze grote menigte naar de wet onreine dieren. Zo’n werk toonde hoezeer in die streek de lijn tussen Jodendom en heidendom was weggewist en nu wilde de Heere door een gevoelige kastijding de gaandeweg geheel verbasterde bevolking tot Zichzelf terugbrengen.

33. En de duivels voeren uit van de mens en voeren in de zwijnen; en de kudde stortte van de steilte af in het meer en versmoordde.

Men vraagt of Jezus het recht had zo te beschikken over het eigendom van een ander. Het is alsof men vraagt of Petrus in Hand. 5: 1-10 het recht had over het leven van Ananias en Saffira te beschikken; er zijn gevallen dat de macht om iets te volvoeren voldoende bewijs is voor het recht om te bevelen.

Was de kudde zwijnen door een storm in de zee gedreven, wie zou God van goddeloosheid beschuldigen, dat Hij Zich aan het eigendomsrecht van de wettige bezitters vergrepen had? En hoe menige veeziekte heeft veel meer dan 2. 000 slachtoffers weggenomen? Jezus handelt hier echter als Vertegenwoordiger van de Vader op aarde, die dagelijks het mindere verwoest, opdat het hogere gevoed wordt en onderhouden en nog nooit Zijn bliksemen heeft verboden om de atmosfeer te reinigen, uit bezorgdheid dat zij misschien enige boomstammen zouden verpletteren.

34. En die ze weidde zagen wat er gebeurd was, vluchtten naar de stad en vertelden dat daar en op het land, waar de eigenaars van de kudde hun woonplaats hadden.

35. En zij, die eigenaars, gingen uit, om te zien wat er gebeurd was, kwamen tot Jezus en vonden de mens, waarvan de duivels uitgevaren waren, zittend aan de voeten van Jezus, gekleed en wel bij zijn verstand; en zij werden bang.

36. En ook die het gezien hadden, de apostelen en de andere mensen in de omgeving van Jezus, vertelden hen hoe de bezetene was verlost.

37. En de hele menigte van het omliggende land van de Gadarenen, vertegenwoordigd door die eigenaars van de zwijnen, a) vroegen Hem of Hij van hen weg zou gaan; want zij waren met grote angst bevangen. Het maakte op hen geen bijzondere indruk dat zij Jezus in Zijn heerlijkheid en de genezene in zijn dankbare overgave aan de Heiland mochten zien; het ging hen integendeel zeer ter harte dat zij de zwijnen niet meer hadden, terwijl zij nog meer schade voor hun aardse belangen vreesde. En Hij ging in het schip en ging weg 9: 1").

a)Hand. 16: 39.

Het volk dacht meer aan het verlies van de zwijnen dan aan de redding van hun arme ongelukkige landgenoot en de verlossing van het land van de schrik van deze bezetene. Zij verzochten Christus van hen te gaan. Deze Gadarenen waren erger bezeten dan hun zwijnen. De duivels, wetend dat de harten van de eigenaren vastgebonden zaten aan hun zwijnen, dachten dat als de zwijnen waren verdronken, het volk zou volgen en zichzelf zou doden door het verwerpen van Christus Jezus. Zij deden aldus. Hoe menigeen, die hiervan hoort of leest met verontwaardiging, doet misschien weinig beter in zijn hart, zich hechtend aan de dingen van deze aarde en in de liefde tot deze Christus verwerpende!

38. a) En de man, waarvan de duivels uitgevaren waren, vroeg Hem of hij bij Hem mocht zijn; want hij voelde zich daar beter dan bij zijn landliede. Maar Jezus, wiens gedachten en wegen hoger waren dan de zijne (Jes. 55: 8 v.) liet hem van Zich gaan en zei:

a)MATTHEUS. 5: 18.

39. Keer weer naar uw huis en vertel wat voor grote dingen God voor u gedaan heeft. Jezus gaf dus de eer voor hetgeen Hij de man had gedaan aan Zijn hemelse Vader (Joh. 8: 49 v.). En hij, de man van wie de duivel was uitgevaren, ging heen, in gehoorzaamheid aan dat bevel, door de hele stad en in het gebied van de 10 steden, waartoe deze behoorde. Hij verkondigende welke grote dingen Jezus voor hem gedaan had. Hij hield zich dus niet aan de letter van het bevel, want hij kon, bij de verkondiging van de eer van God, degene niet vergeten, die voor hem het werktuig van de goddelijke weldaad was geweest (Joh. 8: 54).

De samenhang van alle ziekten en lijden met de macht van de duisternis aan te nemen, is dat niet een vreselijke gedachte? Ik antwoord: al was het meer dan slechts aanduidingen wat ons de Schrift geeft, al hadden wij meer dan het geval is, een zekere leer over de werkingen van de boze geesten, hoe ver die zich uitstrekken en hoe zij zich openbaren, dan zouden wij toch zeggen: waarom zou u zich daardoor laten bestrijden? Zijn wij dan weerloos overgeleverd aan een heilloze, verderfelijke macht? Kan dan de satan, ook waar hij woedt, iets tegen God of buiten de grenzen, die hem gesteld zijn? Hij voor zich mag het boos menen en ons verderf in het schild voeren, maar God bedoelt het goed en laat ons niet verzoeken boven ons vermogen. Ook waar Hij de satan plaats laat, moet deze tegen zichzelf de Heere dienen tot beproeving en loutering van de vromen. Geeft dan niet Paulus de zondaar te Korinthe de satan over ter

verderving van het vlees met het heilige doel van de liefde, dat de ziel gered wordt (1 Kor. 5: 5)? Rekent hij niet de engel van de satan, die hem met vuisten slaat tot de bijzondere genade van God, die hem voor alle verheffing bewaart (2 Kor. 12: 7)? Zo ook wanneer de macht van de satan zich verder uitstrekte dan wij menen - wij kennen echter de grenzen niet - dan behoren wij ons toch daarover niet te bekommeren, als wij in Christus zijn. Er is een schijnbaar evangelische, maar inderdaad ongegronde en gevaarlijke neiging om zich in dat gebied van de duisternis in te dringen en hoe makkelijk ontstaat daaruit een duisternis, om aan zichzelf en aan zijn strijd een buitengewoon gewicht toe te kennen. Hoe ligt het gevaar voor de hand om de natuurlijkste zaken in een duistere, spookachtige schemering te zien. Hoe dreigend is de verzoeking, om evenals Petrus op storm en golven te zien, in plaats van op de Heer! Doen wij integendeel als Job, van wie ons toch de Schrift aanwijst hoe de satan tegen hem de hand in het spel heeft. Hij vraagt echter niet naar hem en daardoor juist overwint hij hem. Hij houdt zich aan God en neemt de boze dagen evenals de goede uit Gods hand, zo kan satan het binnenste van zijn hart niet aantasten en zijn geloof niet ten val brengen. Dat moet de bestredenen helpen, zij moeten zich vasthouden aan de Heere.

De waarde van de ziel: 1) geen schade zo groot als wanneer de ziel schade lijdt; 2) geen prijs te duur, als de ziel slechts verlost wordt; 3) geen dankbaarheid zo innig als de ziel zich gered voelt.

De ongelukkige man, die genezen was, was niet geneigd om onder de Gadarenen te blijven, die verlangden dat Christus van hen zou wijken. O, verenig u niet, mijn ziel, met deze zondaren! Maar wij moeten soms onszelf het aangename van geestelijke zegeningen en genietingen ontzeggen, om een gelegenheid te hebben de zielen van anderen tot zegen te zijn, om bekend te maken dat niemand dan Jezus kan redden van de wraak van God en van de macht van de satan. Christus wil niet blijven bij degenen die Hem met minachting behandelen; wellicht zal Hij ook niet meer terugkeren, terwijl anderen Hem wachten en zich verheugen als ze Hem mogen ontvangen.

III. Vs. 40-56. (zie ook). Met de mededeling van Jezus' terugtocht naar Kapérnaüm verbindt Lukas evenals Markus niet de eerst daarop volgende geschiedenissen; deze heeft hij al in Hoofdstuk 5: 17-39 verteld, maar de daarop volgende van de opwekking van Jaïrus' dochtertje en de genezing van de vrouw met de bloedvloeiing. Wij moeten de heerlijkheid van de Heere in opklimmende trappen voor ons zien; evenals op het gebod tegen de storm op zee het gebod tegen het woede van de boze geesten volgde, zo volgt nu op de triomf over de machten van de duisternis een zodanige over de macht van ziekten en van dood. Wij moeten echter ook een tegenstelling onder de mensen over de Heere opmerken: de mensen te Gadara, tegenover Galilea, vroegen of Jezus van hen wegging, het volk te Kapérnaüm daarentegen wacht of Hij terug zou komen en neemt Hem met vreugde op.

40. En het gebeurde, toen Jezus van de andere kant van de Galilese zee terugkeerde naar Kapérnaüm, vanwaar Hij (vs. 22) afgevaren was, dat Hem de menigte als een zeer welkomene ontving; want zij verwachtten Hem allen sinds Zijn afreis en hoopten dat Hij snel zou terugkomen, zodat Hij hun zieken genas, zoals het voorval met de verlamde (MATTHEUS. 9: 1 vv.) bewijst.

41. Op een van de dagen na Zijn terugkomst, toen Hij Zich aan de oever van de zee ophield, bij Levi aan tafel gezeten had en daarna de Farizeeën en de discipelen van Johannes beantwoord had (MATTHEUS. 9: 9 vv.) stond de Heere voor het volk tot verdere hulp gereed. En zie, er kwam een man, wiens naam was Jaïrus en hij was een overste van de synagoge - misschien dezelfde die zich vroeger ontevreden had getoond, omdat Jezus op de sabbat een achttienjarige zieke heelde (Hoofdstuk 13: 14) - en bij viel aan de voeten van Jezus. Hij vroeg Hem, of Hij in zijnhuis wilde komen.

42. Want hij had een dochtertje van ongeveer twaalf jaar en zij lag op sterven. En toen Hij heenging verdrongen de menigte Hem.

43. En een vrouw, die twaalf jaar lang de vloed a) van het bloed gehad had, die al haar middelen aan medicijnmeesters uit had gegeven en toch door niemand genezen had kunnen worden, leefde nu dubbel ongelukkig, omdat zij behalve haar ellende nu ook gebrek en armoede te dragen had.

a)Lev. 15: 25.

44. Deze kwam van achteren tot Hem en raakte de zoom van Zijn kleed aan, een van de vier kwasten van Zijn opperkleed (Num. 15: 38 v.); en meteen stelpte de vloed van haar bloed.

Jezus gaat door de menigte heen naar het huis van Jaïrus, om de gestorven dochter van de overste op te wekken; maar Hij is zo overvloedig in het weldoen, dat Hij onderweg nog een ander wonder verricht. Terwijl deze Aäronsstaf de bloesems draagt van een onverricht wonder, biedt Hij de rijpe vruchten aan van een volledig werk van de genade. Voor ons is het genoeg wanneer wij enig voornemen hebben het rechtstreeks te volvoeren; het was onvoorzichtig onze krachten langs de weg te verspillen. Wanneer wij ons snellen tot redding van een wegzinkende vriend kunnen wij onze krachten niet aanwenden tot behoud van een ander, in hetzelfde gevaar verkerend. Het is voldoende dat een boom zijn eigen soort van vruchten geeft en dat een man zijn bijzondere roeping vervult. Maar onze Meester kent geen grens aan zijn macht, noch beperking aan zijn zending. Hij is zo mild in genade, dat Zijn weg, evenals die van de zon in haar omwenteling, schittert van liefdegloed. Hij is een snelle pijl van de liefde, die niet alleen doel treft, maar nog de lucht, die hij doorvliegt, met welriekende geuren vervult. Genezende kracht gaat nog altijd van Jezus uit, evenals liefelijke geuren van de bloemen uitgaan en die zullen uit Hem blijven vloeien, zoals water uit een springende fontein. Wat een heerlijke aanmoediging biedt deze waarheid ons aan, omdat onze Heiland zo bereid is om de zieken te genezen en de behoeftigen te helpen. Wees dan u, mijn ziel niet traag om u in Zijn weg te stellen, zodat Hij Zijn vriendelijk aanschijn over u laat lichten. Wees niet karig in het vragen, waar Hij zo rijk is in het geven. Geef ernstig acht op Zijn woord, nu en ten allen tijde, opdat Jezus door dat woord tot uw hart mag spreken. Waar Hij te vinden is, wend u daarheen, zodat u Zijn zegen mag verkrijgen, als Hij klaar staat om te genezen, zou Hij u dan niet helpen? En zeker is Hij nu tegenwoordig, want Hij komt altijd tot die harten, die behoefte aan Hem hebben. Heeft u geen behoefte aan Hem? O, Hij weet hoezeer u Hem behoeft. Gij Zoon van David! wend Uw ogen en zie op de ellende die voor u staat en maak Uw smekeling gezond.

45. En Jezus zei: Wie is het, die Mij heeft aangeraakt? En toen niemand bekende het gedaan te hebben, zei Petrus en die met Hem was, de partij van de mensen opnemend als viel op deze een valse verdenking: Meester! de menigten drukken en verdringen U en zegt Gij: Wie is het, die Mij aangeraakt heeft?

46. En Jezus keek nu om naar haar die het gedaan had (Mark. 5: 32) en zei: Iemand heeft Mij aangeraakt; want Ik heb gemerkt dat kracht van Mij uitgegaan is.

47. De vrouw zag nu dat zij niet verborgen was, kwam bevend, viel voor Hem neer en verklaarde Hem voor al het volk, hoe zwaar het haar ook viel, om welke oorzaak zij Hem aangeraakt had en hoe zij meteen genezen was.

47. De vrouw zag nu dat zij niet verborgen was, kwam bevend, viel voor Hem neer en verklaarde Hem voor al het volk, hoe zwaar het haar ook viel, om welke oorzaak zij Hem aangeraakt had en hoe zij meteen genezen was.

48. En Hij zei tot haar: Dochter! wees welgemoed, Uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede.

Midden in het gedrang van het volk, als zij Hem van alle kanten stoten, onderscheidt de Heere het zachte raken aan Zijn gewaad door de hand van de hulpzoekende en blijft daarbij ook tegenover het stoute woord van Petrus. Hij heeft in zichzelf gevoeld dat een kracht van Hem was uitgegaan. Waarom toch brengt Hij de sidderende vrouw aan de dag? Waarom verschoont Hij niet haar beschaamdheid, maar noodzaakt Hij haar, juist deze kwaal en haar genezing voor al het volk uit te spreken? Wij moeten vermoeden dat het een belangrijke rede is en kunnen dat erkennen als wij bedenken wat zij bij zichzelf had gezegd: "Als ik slechts de zoom van Zijn kleed kon aanraken, dan zou ik gezond worden. " Nee, mijn dochter - zo wil Hij haar aanwijzen - niet Mijn kleed heeft u genezen, maar Mijn liefde, die altijd gereed is om hulp te bieden en uw geloof, dat ook in de zwakke erkentenis sterk was, die hebben u geholpen. Haar geloof was innig en beslist, zoals het niet vaak de Heere tegemoet trad, maar vermengd met een dwaling waarvan het gereinigd moest worden. Daarom moest zij voor de dag komen met de belijdenis, zodat het bijgeloof zich niet vastnestelde, dat de rok van de Heere het deed, omdat die Zijn lichaam aanraakte, opdat zij gelovig zou erkennen: Ik heb door middel van het kleed de wil van de Heere aangegrepen; opdat zij zich zou kunnen troosten: uw waar, gereinigd en verhelderd geloof heeft u naar lichaam en ziel heil aangebracht. Onder de velen, die Jezus aanraken en dringen en niets van Hem hebben, is het slechts de hand van het geloof, die Zijn heil aangrijpt, dat Hij wetens en willens schenkt.

Dat oponthoud met de vrouw was voor Jaïrus zeer pijnlijk; hij moest vrezen dat het met zijn doodzieke dochter zou aflopen en de afgebeden hulp te laat zou komen. Daarom zal hij ook Jezus wel gedurende dit vertoeven bij de arm hebben gas getrokken (daarop wijst het "moeilijk zijn" in vs. 49 volgens de grondtekst), om hem tot spoed aan te sporen. Is hij nu, zoals wij deken, dezelfde overste van de synagoge als in Hoofdst. 13: 14 vv. , dan waren deze pijnlijke ogenblikken voor hem een welverdiende maar tevens heilzame kastijding, zodat hij

van de Farizese sabbatsmening, waarom volgens zijn vroegere mening het werk van de genezingen moest worden uitgesteld, geheel mocht worden genezen.

Jezus bekende, dat kracht van Hem was uitgegaan. Deze uitdrukking wekt bij een eerste lezing onze hoogste verbazing; wij zouden haast veronderstellen dat er onbewust kracht van Hem was uitgegaan. Nee, die kracht ging niet van Hem uit in strijd met Zijn wil. Die kracht werkte bij de aanraking, niet onafhankelijk van de wil van Hem, die aangeraakt werd; die kracht werd door Hem voorbedachtelijk en ganselijk niet Zijns ondanks geoefend, zoals de oppervlakkige lezer aanvankelijk uit deze zinsnede zou opmaken. Op een andere plaats van het Nieuwe Testament vinden wij hiervan nog een voorbeeld, waar wij lezen: "En de menigte probeerde Hem aan te raken, want er ging kracht van Hem uit en Hij genas ze allen. " (Luk. 6: 19). Het is duidelijk dat Jezus zelf de kracht bestuurde en hen allen genas; en dat het geen onbewuste kracht was, die van Hem uitging. Jezus sprak de vrouw aan als dochter. Zij wordt niet meer vrouw genoemd, als in het begin, maar dochter. Zij kwam als vreemdeling van nature. Zij gaat als dochter door de genade. Dat woord dochter maakte haar rijker en gelukkiger dan wanneer een kroon op haar hoofd gedrukt, een scepter in haar hand gegeven was. Het was een erkenning door de Koning der koningen. Zij kwam diep verslagen en uitgeput; zij gaat, zich verheugend en versterkt. Zij was erkend als een dochter door Een, die geen schepsel, maar God is. Jezus ontneemt haar vervolgens alle vrees door tot haar te zeggen: Wees welgemoed. Toen de arme vrouw zag, dat zij ontdekt was, werd zij heel bang dat Hij de kracht, die van Hem was uitgegaan, herroepen zou, of dat Hij haar zou bestraffen, omdat zij de zoom van Zijn kleed had durven aanraken. maar Jezus bewees haar dat het Hem niet genoeg is, dat Hij Zijn volk gezond maakt, Hij wenst ook Zijn volk gelukkig te maken. Daarom zal een Christen, die zijn redding vindt in de Rots der Eeuwen, troost en bemoediging vinden in het bezit van de Heilige Geest, de Trooster, door God gezonden. En daarom zegt Jezus tot haar: Wees welgemoed. Daarop ontvouwt Hij, tot haar onderrichting, de middelen waardoor zij is genezen: uw geloof heeft u behouden. Geloof alleen was het werktuig; de kracht, die genas, was de Mijn; geloof bij u, kracht in Mij; uw geloof, de leegheid zoekende de volheid; de ziekte, zoekend de gezondheid; de zonde, zoekend de vergeving. Er is niets verborgens, niets mystieks in het geloof; te wensen was het dat het wat minder verkeerd begrepen werd. Deze arme vrouw, lezen we, vond de weg die tot Jezus leidde, door een grote menigte versperd. Geen zondaar kan beproeven tot die gezegende Zaligmaker te naderen of hij zal grote tegenstand vinden bij een woedende drom van hartstochten, vooroordelen, bij de vrees van de wereld, de lof van de wereld, het voordeel van de wereld. Maar Hij zegt: "Kom" en wij moeten volharden totdat wij Hem vinden en van Hem Zijn eigen heerlijke schuldvergiffenis ontvangen. Ons leven, ons eeuwig geluk hangt er van af, dat wij Jezus vinden. Deze vrouw liet, ook onder de ongunstigste omstandigheden, de moed niet zinken. Zij had genoeg geleden om haar bijna aan genezing te doen wanhopen; naar zij wanhoopte niet. De ene medicijnmeester voor, de anderen na, had zij geraadpleegd; zij had niet opgehouden medicijn te gebruiken, totdat zij haar ten slotte zieker maakten dan haar ziekte zelf; zij had al wat zij bezat aan haar kwaal ten koste gelegd en nog ondanks dat alles wilde zij het niet opgeven. Wanhoop is een bang woord, dat in het woordenboek van een Christen niet thuis behoort, een gedachte, die nooit, geen enkele seconde in het hart van een Christen onderhouden moest worden. Er is geen toestand, waarvoor geen redding is; en de slechtste, de booste, de bedorvenste mens kan ter elfder, ja, bij het slaan van het twaalfde uur, de zoom van

het gewaad van zijn Meester aanraken en vergeving verlangen en de eeuwige vrede deelachtig worden. Jezus ontvangt zelfs hen, die eerst alle andere dingen hebben beproefd en die dan tot Hem komen als een laatste redmiddel. Deze vrouw had alles beproefd, zij had alles ten koste gelegd - en pas toen kwam zij tot Hem. Wat een gezegende gedachte rijst hier in ons op! Een waarheid, niet om ons op te verhovaardigen, maar om ons tot dankbaarheid te stemmen is dat Christus de droesem van het leven aanneemt, dat Hij ons wil aannemen, als niemand anders ons ontvangen wil, zelfs wanneer de maatschappij ons van haar boezem stoot, houdt Christus de armen nog voor ons geopend, gereed om te vergeven en te vergeten. Elk van de lessen van onze Zaligmaker spoort de zondaar aan om tot Hem te vluchten en die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen (Joh. 6: 37).

49. Toen zij nog sprak kwam er een van het huis van de overste van de synagoge - waarschijnlijk door zijn vrouw hem nagezonden - en zei tot hem: Uw dochter is gestorven; maak het de Meester niet moeilijk: nu is toch al het verdere tevergeefs.

Het geloof wordt vaak door vlees en bloed bestreden en verzwakt, juist als het op het punt is om te verkrijgen wat het begeert. Als de duivel ons niet door ons zelfvertrouwen kan verderven, dan probeert hij ons vertrouwen op de Heere te ontroven en juist daardoor de kracht van het gebed. Maar geen menselijke machteloosheid, geen natuurlijke onmogelijkheid mag ons moedeloos maken, omdat onze zegen en onze redding noch van een mens, noch van de natuur moet komen, maar van de alles vermogende wil van God.

50. Maar Jezus hoorde dat en antwoordde: Vrees niet, alsof geen hulp meer mogelijk zou zijn, omdat alles gedaan schijnt te zijn; geloof alleen en zij zal behouden worden, omdat er ook van de dood nog redding is en u zult die ervaren.

Het lijkt als had de Heere geloof in het hart van de arme vader door Zijn woord verwekt. Ja, dat heeft Hij ook gedaan, maar niet anders dan zoals Hij nog vandaag doet. Zijn belofte stort ons geloof in, anders hebben wij er geen. Wel dat van ons, als wij ons aan de almachtige kracht van de belofte overgeven. Ook bij ons moet het tot dat punt komen, dat wij alleen geloven. Wanneer wij ons geheel en al verloren geven en de armen, waarmee wij onszelf hebben willen helpen bij het lichaam laten neer zakken, dat is de doodsteek voor het oude hoogmoedige hart. Wie die afweert komt nooit tot vrede, wie die echter gewillig verdraagt, die is voor de zonde afgestorven en leeft van de gerechtigheid. Jaïrus geloofde. Het was wel is waar zijn vreugde om te geloven; want hij had slechts een dochter te verliezen; en wij hebben slechts één ziel te verliezen - waarom geloven wij dan niet?

Vertrouw maar op de Heere: 1) geen geloof is Hem te gering, 2) geen uur is Hem te laat, 3) geen nood is Hem te groot.

51. En toen Hij in het huis kwam liet Hij niemand mee inkomen in de kamer, waar de dode lag, behalve van de twaalf Petrus, Jakobus en Johannes en bovendien de vader en de moeder van het kind.

52. En zij, die in het huis waren en de rouwklagenden (MATTHEUS. 5: 38) huilden allen en maakten misbaar over het kind. En Hij zei: Huil niet; zij is, om hetgeen haar wacht, niet gestorven a)maar zij slaapt.

a)Joh. 11: 11.

53. En zij lachten Hem uit, wetend dat zij gestorven was.

53. En zij lachten Hem uit, wetend dat zij gestorven was.

54. Maar toen Hij ze allen uitgedreven had, greep Hij in tegenwoordigheid van de ouders en van de drie discipelen haar hand en riep: Kind, sta op!

55. En haar geest keerde weer en zij is meteen opgestaan en Hij gebood, dat men haar te eten zou geven.

De vermaning van de Heere om het kind te eten te geven, toont Zijn wonderbare kalmte bij de heerlijkste daad. Hij handelt als de geneesheer, die de zieke de pols gevoeld heeft en nu zijn dieet voor de dag regelt. Markus voegt er nog de aanschouwelijke trek bij: "Meteen stond het dochtertje op en wandelde. " Aan zulke trekken herkent men het bericht van een ooggetuige, wie de stem van de Heere nog in de oren klinkt en die het kind nog heen en weer ziet gaan.

Ook de opwekking van geestelijk doden verricht de Heere meestal in heilige stilte en ook geestelijk opgewekten hebben meteen voedsel nodig.

56. En haar ouders verbaasden zich en Hij beval hen dat zij niemand zouden zeggen wat gebeurd was.

Dit evangelie herinnert ons aan drieërlei ongeluk, dat toch geen ongeluk is: 1) een plotselinge, onverwachte slag, 2) een langdurig lijden, 3) een vroege dood.

HOOFDSTUK 9

DE TWAALF APOSTELEN. DE VIJF BRODEN. CHRISTUS' VERHEERLIJKING EN LIJDEN. EERGIERIGHEID EN IJVERZUCHT VAN DE DISCIPELEN

I. Vs. 1-6. (zie ook). Met deze laatste van de zeven groepen, die ieder drie beelden bevatten, gaat de evangelist weer terug tot die periode van Jezus' leven waarover Hij al in de vierde groep (7: 11 vv.) handelde. Daar zagen wij de Heere op een tocht naar het zuidelijk gedeelte van Galilea, zonder dat een spoor van de tegenwoordigheid van de twaalf te vinden was. In Hoofdstuk 7: 11 was alleen van velen van Zijn discipelen in de ruimeren zin van het woord sprake en dat ook bij het gezantschap van de Doper en bij het voorval met de grote zondares de apostelen niet tegenwoordig zijn geweest, moet men daaruit vermoeden, dat Markus van die geschiedenis niets bericht en noch de een noch de ander van de beide eerste evangelisten iets bevatten dat daarop doelt, dan het woord in Matth. 21: 31 vv. : "De tollenaars en hoeren hebben Johannes geloofd en gaan u voor in het Koninkrijk van God. " Hier vernemen wij nu waarin deze afwezigheid van de twaalf haar grond heeft: de Heere had met de uitzending van de twaalf de tweede periode van Zijn werkzaamheid in Galilea, die met pasen van het jaar 29 begon, begonnen.

1. En tegen het einde van Maart in het jaar 29, toen het paasfeest naderde, wilde Hij om de vijandschap van de Joden Jeruzalem niet bezoeken, maar door Zijn twaalf discipelen ten minste indirect een boodschap van zaligheid tot de stadlaten gaan. Hij riep hen samen, gaf hen voor de tijd van hun zending kracht en macht over al de duivels, zodat zij die konden uitdrijven en om in de helen omvang, zoals Hij zelf dat deed, ziekten (Hoofdstuk . 7: 21. MATTHEUS. 4: 24) te genezen.

Er is iets hogers dan prediken, namelijk predikers maken en iets hogers dan wonderen doen, namelijk de macht meedelen om wonderen te doen; deze trap beklimt hier Jezus' woord; hij werkt om Zijn apostelen op Zijn eigen hoogte te heffen.

Wat Hij de twaalf opdraagt is het weer opvatten van het werk van de Doper; Hij weet toch dat deze zeer snel zijn loopbaan ten einde gebracht zal hebben; maar Hij stelt ook Zijn discipelen voor als degenen die groter zijn dan Johannes (Hoofdstuk . 7: 28), omdat Hij hun bij hun prediking het vermogen geeft en de volmacht over de boze geesten en om allerlei ziekten te genezen, terwijl Johannes geen wonderen verricht had.

2. En Hij zond hen heen, twee aan twee (Mark. 6: 7), om te prediken dat men zich zou bekeren (Mark. 6: 12) en dat het koninkrijk Gods nabij gekomen was (MATTHEUS. 3: 2) en om de zieken gezond te maken, aan welke kwalen zij ook leden en welke gebreken zij ook hadden.

3. En Hij zei tot hen, om hier Zijn rede slechts kort mee te delen, omdat deze bij de uitzending van de 70 discipelen wat de hoofdzaak betreft nog eens terugkeert (Hoofdstuk 10: 1 vv.): a) Neem bij uw uitgaan niets mee van voorraad voor de weg, noch staven, noch male, noch brood, noch geld; noch iemand van u zal twee rokken hebben ("Mr 6: 9").

a)Luk. 22: 35.

De uitspraak van de Heere dient om een zorgen weg te nemen, dat de gehoorzaamheid aan Gods gebod in MATTHEUS. 28: 19 daarvan afhankelijk zou willen maken, dat men ook tegen alle behoeften, die komen zullen, vooraf verzekerd zou moeten zijn. Tegenover zo'n gebrek aan geloof geldt nog steeds het woord: Gaat heen zonder staf, zonder male, zonder brood, zonder geld.

Wat het verschil in de berichtgeving over de staf betreft, kan dat door de volgende gedachte worden weggenomen: hadden zij al een staf, dan stond het hen vrij die mee te nemen (Markus); bezaten zij er echter geen, dan moesten zij niet eerst een kopen (Mattheus en Lukas).

4. En in welk huis u ook zult ingaan, wanneer u uw zending verricht, blijf daar en ga van daar uit. Maak dat als het ware tot een uitgangspunt van het werk van God voor die plaats, tot een middelpunt van de gemeente, die daar zal worden gesticht (Hand. 9: 43; 13: 6 vv. ; 16: 15, 40; 17: 7. 18: 3).

Moesten de discipelen van Christus niet om een beter lot te zoeken van het ene huis naar het andere lopen, dan moeten predikers veel minder om meerder gemak en voordeel naar betere plaatsen zoeken.

5. a) En wie u niet zullen ontvangen uitgaande van die stad, schudt ook het stof af van uw voeten, tot een getuigenis tegen hen (Luk. 10: 11), werp alle verantwoordelijkheid voor de bevolking van deze stad van u en kondigt hen dadelijk het oordeel aan.

a)MATTHEUS. 13: 51; 18: 6. Hand. 13: 51; 18: 6.

Liefde tot een goed leven is een grote hinderpaal voor het werk van God bij een evangelist; want met de armen, die dat niet kunnen geven, heeft hij het meest te doen en de rijken trekken hen veel eerder in zo'n leven dan hij hen daarvan af. De wereld moet weten dat men haar niet zoekt om haar goederen en geen gemeenschap met haar heeft, dan om haar zaligheid. Wil zij daarvan niets horen, dan moet men van haar uitgaan.

6. En zij, de twaalf, gingen uit terwijl Hij zelf Zijn bijzondere weg koos (MATTHEUS. 11: 1), doorgingen gedurende de volgende twee en een halve week al de dorpen ("Uit 9: 35") en onthielden zich in elk van die enigen tijd, verkondigenden het evangelie en genazen de zieken overal.

II. Vs. 7-9. (zie ook). Gedurende de tijd van de afwezigheid van de twaalf is niet alleen al datgene gebeurd wat wij in Hoofdstuk 7: 11-50 hebben gelezen, maar ook het ter dood brengen van de Doper, dat Lukas niet nader vertelt, alleen zijn gevangenneming heeft hij in Hoofdst. 3: 19 vv. vermeld. Inderdaad was het voor Herodes in zijn toenmalige residentie te Livias niet meer veilig; hij verhuisde zo snel mogelijk naar Tiberias, een residentie aan de Galilese zee, die hij had laten bouwen, maar tot hiertoe nog niet had kunnen bewonen 12: 14).

Daar verneemt hij dadelijk velerlei geruchten over Jezus, die onder het volk werden verspreid en nu raakt hij in grote verlegenheid, waarom hij Jezus graag persoonlijk zou hebben leren kennen om daarover zekerheid te verkrijgen.

7. En Herodes, de viervorst, hoorde in die tijd al de dingen, de tekenen en wonderen, die door Hem gebeurden en was twijfelachtig, was in pijnlijke verlegenheid, omdat door sommigen gezegd werd, dat Johannes uit de dood was opgestaan.

8. En door sommigen dat Elias verschenen was en van anderen dat een profeet van de ouden was opgestaan (vs. 9).

9. En Herodes zei: Johannes heb ik onthoofd; wie is nu deze, waarvan ik zulke dingen hoor? Graag zou ik willen weten hoe dat is; want onmogelijk zou het zeker niet zijn dat Johannes uit de dood was opgestaan. En hij probeerde Hem te zien om door persoonlijk aanschouwen zich te kunnen overtuigen.

Nauwelijks heeft hij zich van Johannes afgemaakt, of hij hoort weer van een ander, die men nu daarenboven een zo bijzondere wonderkracht toeschrijft. Wat moet hij nu van deze denken of vrezen? Juist omdat Hij het niet weet, verlangt hij Hem zelf te zien. Bij Lukas treedt vooral de uitdrukking van bange onzekerheid, bij Mattheüs en Markus de idee van het ontwaakte geweten op de voorgrond; het ene ogenblik kon deze, het andere die gemoedsstemming de boventoon hebben. De kracht en de krachteloosheid van het geweten: 1) de kracht a) het herinnert aan het bedreven kwaad, b) beoordeelt het rechtvaardig en c) bestraft het streng. 2) de krachteloosheid; het is niet in staat a) het verleden ongedaan, b) het tegenwoordige draaglijk en c) het toekomstige hoopvol te maken.

Herodes wilde Jezus zien uit angst, maar toen die gestild was, was het Hem niet de moeite waard, om omwille van Jezus uit zijn paleis te gaan; ten slotte heeft hij Hem gezien en bespot (Hoofdstuk 23: 8).

II. Vs. 10-17. De apostelen keren onmiddellijk vóór het paasfeest terug. Hij begeeft Zich met hen naar de woestijn bij Bethsaïda aan de andere kant van de zee, om Zich terug te trekken in de stilte uit het gewoel van de volksmenigte, die Hem verdrong. Het volk gaat Hem echter te land na en zoekt Hem op in Zijn verblijfplaats, waar Hij, na overdag tot hen te hebben gesproken, ‘s avonds vijf duizend mannen met vijf broden en twee vissen voedt. Wat daarop volgt, Jezus’ wandelen op de zee bij het terugvaren naar Kapérnaüm, vertelt Lukas niet, opdat die wonderbare spijziging als toppunt van de Galilese werkzaamheid van de Heere zeer bepaald op de voorgrond zal treden. Ook krijgt de evangelist daardoor een plaatselijk aanknopingspunt voor de geschiedenissen van de volgende kring van verhalen; want de landstreek aan de andere kant van de zee is het ook daar, waar de vraag van Jezus aan de discipelen en de aankondiging van Zijn lijden plaats vindt.

10. En de apostelen keerden terug van de uitzending die in vs. 1-6 vermeld is en vertelden Hem te Kapérnaüm, waar zij Hem ontmoetten, al wat zij gedaan hadden. En Hij nam hen mee toen Hij in een schip ging (MATTHEUS. 14: 13. Mark. 6: 32. Joh. 6: 1) en vertrok alleen in

een woeste plaats van de stad, genaamd Bethsaïda, met de bijnaam Julias "Uit (2: 20" en "Uit 4: 25").

Josefus bericht, dat de viervorst Filippus Paneas bij de bronnen van de Jordaan heeft gebouwd en Caesarea genaamd en ook Bethsaïda aan het meer van Gennesareth, vroeger een dorp, tot de rang van een stad heeft verheven, met veel inwoners en heerlijkheden voorzien en dat de dochter van Augustus haar de bijnaam Julias heeft gegeven; in die stad werd later Filippus ook begraven. De meeste geografen plaatsen het nu waar et-Tell of Tell-Anihje ligt, een heuvel met puinhopen aan de oostzijde van de Jordaan boven de plaats waar zij in het meer vloeit. Omdat echter Josefus zegt: tegenover Julias doorsnijdt de Jordaan het meer Gennesareth, zou de plaats zuidelijker gezocht moeten worden, ongeveer op de plaats van het "Slot Szeida, " dat door van Seetzen wordt vermeld, dus onmiddellijk aan het meer; zeker heeft de woestijn bij Bethsaïda zich aan de noordzijde van het meer uitgestrekt. Over de geschiedenis hier vermeld en haar betekenis kant men de aanmerkingen Uit (14: 14 en Uit 14: 21) vergelijken. Zij is die gebeurtenis, waarop Lukas van het begin af bij zijn schildering van Christus' werkzaamheid in Galilea als het eigenlijk toppunt doelde, waarnaar hij streefde. Daarom vertelde hij vaak kort en behandelde sommige gebeurtenissen niet, die hij anders had kunnen aanvoeren (Hoofdstuk 13: 10-17, 18-21), evenals Mattheus, die vooral de bergrede wilde mededelen, het eveneens deed als hij de eerste periode van Jezus' werkzaamheid voorstelde, met de geschiedenis van Petrus' schoonmoeder (MATTHEUS. 8: 14-17). Nadat de Evangelist dat punt heeft bereikt, geeft hij in de volgende kring, die vier verhalen bevat, nog alleen datgene wat een overgang vormt tot de lijdensweg van Christus (vs. 18-50), om vervolgens de Heere te plaatsen op deze weg zelf, toen Hij Zich had voorgenomen om naar Jeruzalem te reizen (vs. 51. 13: 22; 17: 11). Hij voert dan nog hier en daar aan, wat Hij van de spijziging van de vijfduizend tot het opgaan van de weg naar Jeruzalem heeft bij te voegen (Hoofdstuk 11: 14-12: 59 17: 1-10).

11. En de menigte - die begrepen had waarheen Hij was gegaan, omdat velen wel hadden opgemerkt waarheen het schip de koers zette (Mark. 6: 33) - volgden Hem langs een landweg, ten noorden het meer om, die vrij rechtloopt en daardoor de afstand zeer verkort. En Hij ontving ze met vriendelijkheid, hoewel Hij met de discipelen alleen had willen zijn; zij waren Hem niet tot last 6: 34") en Hij sprak tot hen de hele dag van het koninkrijk van God; en die genezing nodig hadden, maakte Hij gezond.

12. En het einde van de dag begon in zicht te komen toen het ongeveer drie uur na de middag was; en de twaalf kwamen tot Hem en zeiden: Laat de menigte van U gaan, zodat zij kunnen gaan naar de omliggende dorpen en daar een herberg vinden en voedsel; want wij zijn hier in een woeste plaats, waar wij voor hen niets te eten hebben.

13. Maar Hij zei tot hen: Het is niet nodig dat zij heengaan (MATTHEUS. 14: 16). Geef u hen te eten. En zij zeiden na het verhandelde, dat in Mark. 6: 37 is bericht: Wij hebben niet meer dan vijf broden en twee vissen en kunnen dus met een voorraad, die zo snel verdwenen is, Uw bevel niet volbrengen, tenzij dan dat wij heengaan en voedsel kopen, zodat er meer zij voor aldit volk. Dat wilt Gij echter niet, zoals Gij al heeft verklaard, hoe zou Gij dan willen?

Een van de moeilijkste punten om de verschillende evangelische berichten tot één organisch geheel te vormen, is dit gesprek van Jezus met Zijn discipelen vóór het verrichten van het wonder. Wij geven nu, als de proef bij MATTHEUS. 14: 16 gedaan niet in alle opzichten kan bevredigen, nog een andere opvatting, zoals die misschien nog beter met de samenhang overeenkomt. Had Jezus dadelijk na het aflegging van de vaart op zee bij het uitgaan uit het schip (MATTHEUS. 14: 14 Mark. 6: 34) Zijn voornemen moeten opgeven om Zich met de twaalf in de eenzaamheid terug te trekken en in de plaats daarvoor het werk opgenomen, dat de Vader Hem te doen gegeven had, terwijl Hij het volk tot Zich liet komen (vs 11), het koninkrijk van God verkondigde en hun zieken genas, dan erkende Hij na volbrachte werk, toen Hij op de berg ging en Zich daar met Zijn discipelen neerzette wat nu verder naar de wil van de Vader Zijn roeping was. Het was nu ongeveer drie uur na de middag. Te Jeruzalem maakte alles zich gereed voor het eten van het Pascha, de disgenoten kwamen tezamen. Zo moest toen de menigte, die Hij bij het opheffen van Zijn ogen van de berg af in haar hele grootte overzag, voorkomen als een menigte gasten, Hem door de Vader gegeven, die Hij als huisvader moest voeden. Hij weet nu ook wat Hij wil doen; maar de discipelen, die geroepen zijn Hem daarbij behulpzaam te zijn, moeten ten minste vooraf worden ingeleid in de gedachten van de goddelijke wijsheid en almacht en in de bedoelingen van Zijn eigen zich geheel mededelende liefde, ten minste enigermate, voordat Hij tot uitvoering overgaat. Daarom richt Hij tot Filippus de vraag, die wij in Joh. 6: 5 lezen. Men kan niet juist de reden aangeven waarom Hij juist Filippus uit de twaalf neemt; waarschijnlijk zat deze juist in de onmiddellijke nabijheid van Judas Iskariot, bij wie hij dadelijk kon vernemen op hoeveel het bedrag van de gemeenschappelijke kas beliep, dat toch nodig was om te kopen. Deze duizenden, dit wil de Heere vóór alle dingen Zijn discipelen doen erkennen, zijn heden onze tafel- en wel onze paasgasten; wij moeten ze voeden; maar nu is de vraag: waar kunnen wij voedsel krijgen? Kan het gekocht worden? Het "van waar" is de vraag; - op welke plaatsen en bij welke mensen "kopen wij brood, zodat deze eten?" heeft eerst nog niet het minste gewicht, maar juist het kopen. In de gedachte van Filippus is ook een "waarvoor", dat hem nog meer weegt, omdat hij antwoordt (Joh. 6: 7): "Tweehonderd penningen is nog niet genoeg voor een beetje voedsel voor ieder van hen. " In zoverre de discipel zich daardoor bereid verklaart om de hele kas op te offeren, wanneer daarmee slechts zoveel kon worden bereikt, dat ieder van de duizenden zijn gering deel ontving, zo zou men kunnen beweren dat hij de beproeving, die de Heere hem aandeed, eigenlijk heeft doorgestaan. Het heeft de Meester zeker meer behaagd, dat hij de bedoeling van Zijn liefde in ‘t oog had, dan wanneer hij zich op diens wondermacht had beroepen, zoals verscheidene uitleggers hem dat toeschrijven; het aanwenden van de wondermacht toch was een al te tedere zaak voor de Heere en wij mogen de discipelen wel dankbaar zijn, dat zij bij voorkomende gelegenheid niet dadelijk deze inroepen en als de verzoeker spreken: "Zeg dat deze stenen broden worden. " Misschien had er toen een pauze plaats, Jezus liet de zaak varen en verkeerde in stil gebed met de Vader. De discipelen is Hij toen wellicht voorgekomen als een held, die versaagd is en als een reus die niet helpen kan (Jer. 14: 9). Zij traden daarom tot Hem en zeiden: "Laat de menigten van U gaan, zodat zij heengaan in de dorpen en voor zichzelf voedsel kopen, want deze plaats is woest" als wilden zij zeggen: van brood kopen kan toch niets komen; niet alleen is onze hele kas niet toereikend voor zovelen, maar wij zouden ook verre van hier moeten gaan als wij wilden kopen en voordat wij weer terugkomen is het geheel nacht geworden. Daarmee gaan de twaalf geheel uit de kring van de bedoeling van Zijn liefde, de verzorging van de

duizenden, die de Vader tot Hem geleid heeft, op zich te nemen; Hij moet hen daarom hierin terug leiden; het is niet de zaak van de mannen om heen te gaan zoals u wilt en zich een slaapplaats en voedsel verschaffen; het is integendeel uw zaak hen te eten te geven; bedenk hoe u het zult verkrijgen. Nu hadden de discipelen recht om te zeggen: Onze zaak kan het alleen zijn, doordat zij de Uwe is, van U als Huisvader en Verzorger. Geef ons uit Uw schatkamer, het heendragen en uitdelen willen wij op ons nemen! Zij konden nu bemerken, dat Hij Zijn heerlijkheid weer op een dergelijke wijze als op Kana's bruiloft wilde openbaren. Al vermoeden zij nu natuurlijk nog niet helemaal wat Hij voornemens was, zo zijn zij toch bij de aanbieding (Mark. 6: 37) om hun hele kas te nemen en daaruit zoveel broden te geven als zij krijgen kunnen, al enigszins verheven boven de eerste bedenking van Filippus in Joh. 6: 7 Zij vermoeden ten minste dat, als de Heere het ontoereikende wilde zegenen, het toch voldoende zou zijn. Maar ook moeten zij niet heengaan en van buiten halen, maar blijven bij hetgeen zij binnen hun eigen kring zelf hebben; daarom geeft de Heere hen aanleiding om te onderzoeken hoeveel broden zij hebben. In hun eigen voorraad vinden zij niets; bij het volk is ook verder niets aanwezig; er is alleen een jongen en deze heeft vijf gerstenbroden en twee vissen. Andreas, de broeder van Simon Petrus, die waarschijnlijk deze gevonden heeft, vermeldt deze blijkbaar zo geringe uitkomst van het onderzoek met de vraag (Joh. 6: 8): "Wat zijn deze onder zo vele?" Het is, als waren nu de discipelen geheel ten einde raad wat het verder moest worden met de vier vaststaande punten: a) het volk mag niet heengaan, om zich in de dorpen te verstrooien en voedsel te kopen; b) zij zelf, de discipelen, moeten hen het voedsel brengen en hen verzadigen; c) heengaan en kopen mogen zij ook niet, maar zij moeten zich tevreden stellen met hetgeen er is; d) en toch zijn er slechts vijf broden en twee vissen voorhanden. Op onze plaats zijn de beide laatste punten omgeplaatst; dat zij evenwel niet in deze volgorde plaats hebben gehad, maar in die, welke bij Markus is opgegeven, geeft Lukas zelf te kennen door het woord: "Tenzij dan dat wij heengaan en voedsel kopen voor al dit volk. " Tegenover de korte uitdrukking bij Mattheüs: "Wij hebben hier niets dan vijf broden en twee vissen" wordt hierdoor die bijvoeging uitgedrukt, waarin de discipelen zich daartoe alleen en uitsluitend beperkt zien; - het heengaan en kopen is hen namelijk al door de Heere geweigerd.

14. Want er waren, behalve de vrouwen en kinderen, ongeveer vijfduizend mannen, zoals later bij het neerzitten bleek. Maar Hij zei tot Zijn discipelen: Doet hen neerzitten bij zaten, elk van vijftig.

15. En zij, de discipelen, deden aldus en deden hen allen neerzitten.

Zodra Jezus hoort, dat men 5 broden en 2 vissen gevonden heeft, is Hij ten volle bevredigd. Hij zorgt ervoor, dat de menigte zich neerzet. Het is alsof Hij zei: Ik heb wat Ik nodig heb, dat is voldoende, de maaltijd is gereed, zet u neer. Maar er moet bij het feestmaal een regeling zijn, zoals die God waardig is, die het geeft. Bij het maal, dat een beeld van het paasmaal is, moet alles rustig en plechtig toegaan. De apostelen moeten Zijn gasten in rijen, elk van vijftig, of dubbele rijen elk van vijftig, bij honderden laten zitten. Door deze regelmatige schikking was het zo gemakkelijk de gasten te tellen. Liefelijk schildert Markus het gezicht, dat deze regelmatig in twee gelijke lijnen aan de helling tegenover elkaar liggende gezelschappen aanboden. Die streek schitterde juist in haar hele lentedos en ook hier komen Johannes en

Markus daarin overeen, dat zij de schoonheid van dit natuurlijk tapijt op de voorgrond plaatsen. Overeenkomstig de Oosterse zeden, dat de vrouwen en kinderen zich afgezonderd houden, schijnen de mannen alleen in de opgegevene orde zich te hebben geplaatst en daaruit is te verklaren, waarom volgens de Synoptici alleen zij werden geteld.

16. En Hij nam de vijf broden en de twee vissen, keek op naar de hemel a), zegende die, brak ze en gaf ze aan de discipelen om ze aan de menigte voor te leggen.

a) 1 Sam. 9: 13.

Het teken met de broden is een van de treffendste bewijzen voor de waarheid van het woord van de Heere tot Filippus (Joh. 14: 9): "Die Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. " Wij bewonderen hier in de Heere een waarlijk goddelijke macht, die spreekt en het is er, waardoor Hij in hogere mate en uit de volkomenheid van eigen macht herhalen kan wat al in het Oude Testament door profeten in kleinere verhoudingen en op goddelijk bevel was volbracht. Naast diepe wijsheid, die op de juiste tijd en door de eenvoudigste middelen helpt, zien wij hier ook het evenbeeld van de God van de vrede (1 Kor. 14: 33) in Jezus, terwijl Hij voor de geregelde indeling van de menigte en voor de bewaring van het overgeblevene zorgt. Meer dan alles trekt ons echter Zijn ontferming aan, die het lot van de ongelukkige ter harte neemt, die met de tederste opmerkzaamheid zelfs de zachtste plaats tot bed en tafel kiest en met onbeperkte rijkdom niet alleen het allernodigste, maar zelfs overvloed schenkt. Dit hele wonder moet het bewijs zijn hoe Hij evenals de Vader van het weinige veel kan maken en het geringe kan zegenen; bovenal is het echter een zinnebeeld van de grote waarheid, die Hij de volgende dag zo krachtig ontwikkelt (Joh. 6: 26 vv.) dat Hij het brood van het eeuwige leven is.

17. En zij aten en werden allen verzadigd; en er werd opgenomen wat van de brokken overgebleven was, twaalf korven, zoals zij met twaalf waren; ieder van hen kreeg dus zijn reiskorf gevuld, want zonder zulk een was men nietgewoon over land (vs. 16) te reizen.

Hier breekt onze evangelist de geschiedenissen uit den lijd van Jezus’ openbare werkzaamheid in Galilea af; want de vier verhalen, die hij in de volgende groep bij elkaar plaatst, behoren tot de tijd van Zijn terugtrekken en de uitsluitende arbeid aan de harten van de discipelen. Letten wij nu daarop, dat van de 9 x 3 geschiedenissen, die wij in Hoofdstuk 4: 14-9: 17 hebben geteld, die in Hoofdstuk 4: 14-30 met die in Hoofdstuk 5: 1-11, die in Hoofdstuk 5: 12-16 met die in Hoofdstuk 7: 1-10 en die in Hoofdstuk 7: 11-17 met die in Hoofdstuk 8: 40-56 in nauwe betrekking staat, zodat deze drie grote groepen worden, waarbij dan de geschiedenissen in Hoofdstuk 9: 1-17 de vierde groep vormen, dan vinden wij ook hier bij Lukas het zo diep ingrijpende viertal (Hoofdstuk 6: 36-39). Naar dit getal is in het algemeen zijn evangelie aangelegd, omdat hij de algemeenheid van de genade van God in Christus uit de eigen woorden en werken van de Heere wil aanwijzen. Dit wereld-evangelie is gerangschikt naar het wereld-getal. Daarom worden wel de beide hoofddelen, waaruit het oorspronkelijk evangelie bestond (Christus’ werkzaamheid in Galilea en Zijn lijdensweg naar Jeruzalem) in het algemeen vastgehouden, maar dat eerste deel wordt uitgebreid door een voorgeschiedenis (Hoofdstuk 1 en 2) en dit tweede deel wordt uitgebreid door een tussengeschiedenis (de werkzaamheid in Perea, vervat in het zogenaamde reisbericht

(Hoofdstuk , 9: 51-18: 14 , zodat nu vier delen ontstaan. Met deze vorm van zijn evangelie vormt Lukas de overgang van de evangelische overlevering, zoals die door Mattheus en Markus is voorgesteld, tot de manier van aanvulling die later bij Johannes nog meer bepaald op de voorgrond treedt. Een dergelijke overgang van de predikwijze van de apostelen tot de leerwijze van Johannes, die Christus Zoonschap van God onder het begrip van het woord, dat in den beginne bij God was, op het voetspoor van de Alexandrijns-Joodse godsdienstfilosofie heeft voorgesteld, vormt de brief aan de Hebreeën. Hoe meer de mening zal doordringen dat deze brief eveneens Lukas tot schrijver heeft, des te meer zal het vooroordeel verdwijnen dat op een verkeerde opvatting van de plaats Kol. 4: 10-14, zich grondt, dat Lukas een geboren heiden geweest is. Men zal hem eveneens als een uit de besnijdenis leren kennen; want alleen een Joden-Christen kan die brief hebben geschreven en hoe meer die erkentenis weer veld wint en men tot de mening van de oudste kerkvaders terugkeert dat Lukas een van de 70 discipelen geweest is (Hoofdstuk . 10: 1 vv.), des te meer zullen de ijdele onderzoekingen een einde nemen naar de bronnen, waaruit de evangelisten geput zouden hebben: wij hebben juist in de evangeliën de bronnen van de evangelische geschiedenis zelf voor ons.

I. Vs. 18-27. (zie ook). Tussen de vorige geschiedenis van de spijziging van de vijfduizend en deze kring van vier verhalen ligt een tijdruimte van volle vijf maanden. Verscheidene zaken van hetgeen daarin is voorgevallen heeft de evangelist al vroeger gemeld, andere zal bij later aanvoeren; het is hem genoeg dat hij Jezus op het toppunt van Zijn werkzaamheid in Galilea heeft gebracht, nu wil hij nog de laatste gebeurtenissen van die tijd ons voor ogen stellen, om dan dadelijk over te gaan tot die werkzaamheid waaraan hij een bijzondere zorgvuldigheid wil wijden, dat is die in het land aan de andere kant van de Jordaan, waar de Heere blijvend Zijn oogmerk naar Jeruzalem heeft gericht. De eerste van de vier afdelingen beschrijft de reis naar de berg van de verheerlijking, waarbij Jezus de vragen met de discipelen behandelde: "Wie zeggen de mensen, dat Ik ben?" en: "Wie zegt u, dat Ik ben?"

18. En het gebeurde - naar onze berekening op 18 September in het jaars 29 na Christus, toen Hij weer te Bethsaïda Julias, waar de geschiedenis in vs. 10-17 was voorgevallen ("Uit 16: 16") dat Hij alleen was en de vorige nacht biddend had doorgebracht - dat de discipelen alleen met Hem waren - want Hij had Zich nu van de volksmenigte afgescheiden - en Hij vroeg hen op de weg van daar naar Caesarea Filippi, zodat ook zij gelegenheid zouden hebben zich van de grote menigte af te scheiden: Wie zeggen de mensen dat Ik ben?

Ook hier stelt Lukas, zoals hij dat al enige malen heeft opgemerkt, het gebed van de Heere op de voorgrond (vgl. bij Hoofdstuk 5: 16). En zou dan Jezus, als Hij Zijn discipelen nu voor de eerste keer het vreselijk uitzicht opende op Zijn nabije dood, met het oog op de indruk die deze mededeling op hen moest maken, ja ook op de manier waarop Hij daarbij tot hen moest spreken niet de behoefte hebben gevoeld om Zich op deze gewichtige daad voor te bereiden? Voordat Hij dan aan de twaalf een diepere blik vergunt in de aard van Zijn werk, wil Hij Zich overtuigen van hun gedachten over Zijn persoon. Het gesprek, dat nu volgt, bevat drie stukken: a) vs. 18-20 Christus; b) vs. 21 v. de lijdende Christus; c) vs. 23 en 27. de discipelen van de lijdende Christus.

19. En zij antwoordden naar hetgeen hen door de volksmening bekend was geworden (vs. 7): Sommigen zeggen, dat Gij a) Johannes de Doper bent, die weer uit de dood is opgestaan en anderen Elias en anderen, dat enig profeet van de ouden opgestaan is.

a)MATTHEUS. 14: 2.

20. En Hij zei tot hen: Maar u, wie zegt u, dat Ik ben? En Petrus antwoordde: De a) Christus van God (vgl. bij MATTHEUS. 16: 16).

a) Joh. 6: 69.

De waarheid is slechts één, maar de dwalingen en leugens zijn vele.

Opmerkelijk is het dat de mens altijd eerder datgene gelooft (wanneer men het zo wil noemen), waarop hij zelf komt, al is het nog zo wonderlijk, dan dat, wat de Heere betuigd en beloofd heeft.

23. En Hij zei tot allen - en sprak daarmee ook degenen aan die naast de twaalf nog meer Hem op Zijn weg navolgden - a) Als iemand achter Mij wil komen, die moet zichzelf verloochenen en zijn kruis dagelijks opnemen en Mij volgen.

a)MATTHEUS. 10: 38. Luk. 14: 27.

U moet Christus niet nazien, maar nagaan; niet napraten, maar navolgen.

Het dragen van het kruis is niet iets dat voor zekere buitengewone gebeurtenissen is bewaard: wie zijn zonde en de zonde van de wereld diep voelt draagt het dagelijks.

De goddelozen hebben wel vele smarten, maar geen kruis (vgl. bij Ps. 32: 10).

25. Want wat baat het een mens, die die hele wereld zou winnen en zichzelf verliezen, of schade aan hem zelfs lijden?

Met het "zichzelf" is hetzelfde gezegd als bij Mattheus en Markus met "ziel" of "leven"; want wie zijn ziel of zijn leven heeft verloren, die heeft juist daardoor zichzelf verloren; hij heeft zich niet gered tot het eeuwige leven, maar blijft een prooi van de dood, ja van de eeuwige dood.

27. En Ik zeg u waarlijk ten opzichte van een komen van de Mensenzoon, dat al vroeger plaats zal hebben op onzichtbare wijze (Hoofdstuk 21: 27): er zijn sommigen van degenen die hier staan - behalve Johannes ook SimonZelotes - die de dood niet zullen smaken totdat zij het koninkrijk van God gezien zullen hebben in een van de Joodse synagoge nu geheel vrij geworden Christelijke kerk.

De Heere heeft hier, evenals in MATTHEUS. 26: 64 de openbaring van Zijn waardigheid als Messias bij de verwoesting van de Joodse Staat op het oog, die binnen een mensenleeftijd plaats zou vinden. Zo hangt het begin van dit hele gesprek met het einde daarvan goed samen. Had toch Jezus in het begin (vs. 22) op de vernedering gewezen, die Hem door de Joodse groten zou worden bereid, nu eindigt Hij met vermelding van de triomf, die Hij over de groten van de Joden zou behalen, wanneer de puinhopen van stad en tempel Zijn verhoging verkondigden.

II. Vs. 28-36. (zie ook). Op de gesprekken gedurende het heengaan tot de berg der verheerlijking volgt nu de geschiedenis van de verheerlijking zelf: "Een nieuw licht van de hemel gaat hier op over Jezus' persoon, aan de ene kant over Zijn ware mensheid, die de mededeling van boven behoefde, aan de andere kant wordt Zijn goddelijke waardigheid zowel in betrekking tot de Vader als ook in vergelijking met de profetie, aan aarde en hemel verkondigd en daarbij is van gewicht dat de verschijning van de profeten als een verdwijnende, Jezus daarentegen alleen bij Zijn discipelen blijvend wordt voorgesteld; hun licht verdwijnt, Zijn zon schijnt voortdurend. Niet minder licht verbreidt zich hier over het werk van de Heere; de inwendige eenheid van het oude en het nieuwe verbond wordt door deze verschijning duidelijk. Het wordt zichtbaar dat in Christus de hoogste verwachtingen van wet en profeten vervuld worden. Zijn dood, verre van iets toevalligs of onbeduidends te zijn, komt hier voor als de uitvoering van Gods eeuwige raad en is van zo'n verheven betekenis, dat gezanten van de hemels komen om hierover op aarde te spreken. De zwaarte van het offer dat door Hem gebracht wordt blijkt al hieruit, dat Hij op een heel buitengewone manier tot deze strijd wordt toegerust En het grote doel van Zijn lijden: vereniging van hemel en aarde (Kol. 1: 20), hoe aanschouwelijk wordt het ons hier voor de geest geplaatst als wij op de berg, hoewel slechts voor weinige ogenblikken, de hemel zien neerdalen op aarde en stofbewoners opgenomen zien in de gemeenschap van de hemellingen.

28. En het gebeurde - omtrent acht dagen na deze woorden, die Jezus bij Zijn heengaan van Bethsaïda Julias naar de landstreek van de groten Hermon hield 17: 1), dat Hij Petrus, Johannes en Jakobus meenam en klom op de avond van die dag op de berg, de zuidelijksten top van de Hermon bij Kefr Dawar, om te bidden (Hoofdstuk 3: 21; 5: 16; 6: 12 v. ; 9: 18).

29. En toen Hij bad werd de gedaante van Zijn gezicht veranderd en Zijn kleding was wit en zeer blinkend.

Ten gevolge van de aankondiging van Zijn nabijzijnd lijden zal zich een diepe neerslachtigheid van de gemoederen van de discipelen hebben meester gemaakt. Zij hebben de zes dagen, waarover de Evangelisten geheel zwijgen, in doffe ontroering doorgebracht. Deze indruk, die ten minste even zo gevaarlijk was als de stormachtige geestdrift na de spijziging, wilde Jezus tegenwerken. Tot dat doel wendt Hij het juiste middel aan, het gebed en zoekt vooral die onder Zijn apostelen te versterken, wier gemoedstoestand op die van de anderen invloed uitoefent en, omdat op de hoogten de ziel het gemakkelijkst tot rust komt en zich verheft, leidt Hij ze op de berg. Evenals nu het menselijk middel tot geloofsversterking van de drie voornaamste apostelen het gebed was, zo was het goddelijk middel de verhoring van dit gebed, de verheerlijking. Dit verband tussen het gebed van Jezus en Zijn

verheerlijking is op onze plaats uitgedrukt door: "Toen Hij bad" wat zeker meer moet betekenen dan alleen een samenkomen wat de tijd aangaat en het gebed tot de ware oorzaak van de geheimvolle gebeurtenis maakt. Ieder hoger gevoel deelt aan de blik, ja aan het hele aangezicht van de mens een bijzondere glans mee. De gevoelens van ware gemeenschap met God, de verheffing van de Geest in het gebed spiegelt zich af op het aangezicht en wanneer nu met deze gemoedsstemming, zoals bij Mozes en Stefanus, een positieve openbaring van God overeenstemt, kan het plaats hebben dat het inwendige licht door de ziel heen ook door het lichamelijk omkleedsel dringt en als het ware een voorspel teweeg brengt van de toekomstige verheerlijking van het lichaam. Zo iets is aan de persoon van Jezus gedurende Zijn gebed teweeggebracht, het licht drong zo door het lichaam van Jezus heen, dat dit zelfs door zijn kleren heen kon worden waargenomen. De grootheid van de wonderdaden, die plaats hadden gehad, heeft ons getoond dat Jezus op het toppunt van Zijn macht was gekomen en in Zijn leven alles harmonisch was, zo moest Hij juist op dit tijdstip ook het toppunt van Zijn inwendige ontwikkeling hebben bereikt. Wat kon nu van toen aan verder met Hem plaats hebben? Hoger stijgen kon Hij niet, teruggaan mocht Hij niet. Voor deze volmaakte persoonlijkheid werd van dit ogenblik af het aardse bestaan een te nauwe beperking; Hem bleef alleen het uitgaan over. Voor de mens zonder zonde is echter het gaan uit dit leven niet het donkere gaan door het graf, maar daarentegen de triomfboog van een heerlijke verandering. Het uur van deze verheerlijking was voor Jezus geslagen en de verheerlijking was het begin van deze hemelse vernieuwing. Had Jezus niet zelf deze verandering, die in Hem plaats had, teruggehouden, dan zou het einde daarvan onmiddellijk Zijn hemelvaart zijn geweest. Hij had met die beiden, die tot Hem op aarde waren neergekomen, kunnen opvaren. Maar dan was Hij alleen in de heerlijkheid teruggekeerd. Beneden in het aardse dal lag nog een hele mensheid, neergedrukt onder de last van de zonde en de dood; zou Hij deze aan haar lot overlaten? Hij wilde pas dan opvaren, wanneer Hij deze met Zich voeren kon; maar tot dit doel moest Hij nu een andere uitgang uit dit leven ondergaan, die Hij alleen te Jeruzalem kon volbrengen. (Hoofdstuk 13: 33).

30. En twee mannen, Mozes en Elias, spraken met Hem.

31. Die, in heerlijkheid verschenen, spraken over zijn uitgang uit de wereld, die Hij zou volbrengen te Jeruzalem, omdat Hij daar zou sterven, op de derde dag opstaan en ten slotte ten hemel varen zou.

Voor de Zoon des mensen, de Christus van God, voor het Hoofd en de Heer van Zijn gemeente, gaat het niet dan door lijden tot heerlijkheid, maar tot een heerlijkheid die de door alle eeuwen beloofde en verwachte Koning niet ontgaan kan, waarvan de voorwaarde in hem is; die al in hem, naar het inwendig wezen, als Zoon des welbehagens, dßßr is. Hem dit te doen ondervinden in de dagen van Zijn vleeswording, dit Zijn discipelen, dit Zijn gemeente te voelen te geven, ziedaar gewis de hoge betekenis van de verheerlijking op de berg. Hier geeft, in tegenwoordigheid van de vertegenwoordigers van de oude, zowel als de nieuwe bedeling, God Hem getuigenis en licht Zijn eigen inwendige Majesteit uit. Hier wordt, terwijl de bloedige uitgang voor Hem ligt, voor een ogenblik al geopenbaard wat Hij zijn zal. En wat eens hier getoond wordt in het Hoofd, dat is ook in zijn mate waar van het lichaam en van de leden van het lichaam; dat wordt ook in deze soms getoond. De gemeente, de discipel van

Christus is tot lijden geroepen, maar eigenlijk tot heerlijkheid. Tot een heerlijkheid met Christus, waartoe het door lijden komt, die op het lijden volgt, tot welke het lijden in een noodzakelijke en heilige betrekking staat, maar die geenszins een gevolg is, die geenszins is het uitwerksel van het lijden. De voorwaarde van deze heerlijkheid was al voor het lijden vervuld, de mogelijkheid ertoe gegeven. Het is alleen de openbaring van een heerlijkheid, die al naar het inwendig wezen dßßr was, die van de gemeente, die de door het geloof aan Christus verbonden discipel al geschonken was in de hoedanigheid van dat in Christus geliefde kind van de Vader, waarin Deze, omwille van de Zoon wil, een welbehagen heeft. En soms wordt ook deze inwendige heerlijkheid bij voorsmaak tot bewustheid gebracht, bij voorproeve getoond. Ook de gemeente, ook de discipel, die de Zoon des mensen het kruis moeten nadragen, kunnen op aarde hun berg der verheerlijking hebben. Of lichtte er niet een glans van het hemels Zion over de jeugdige kerk van de Heere te Jeruzalem, eer zij haar lijdensweg op moest, eer een Saulus' moord en dreiging blies en het zwaard van Herodes het hoofd van Jakobus deed vallen? Glinsterde niet het aangezicht van Stefanus als het aangezicht van een engels, toen, in de misbruikte naam van Mozes, ook tot zijn uitgang te Jeruzalem, door de vijand van de Heere was besloten. En heeft, wat de eerste eeuwen gezien hebben, in latere tijden niets gelijks of gelijksoortigs plaats gehad? O, wel menig discipel is, misschien onbewust, door een dag van buitengewone hemelse vrede, zielsverheffing en kracht in de Heer, tot een tijdperk van buitengewone verdrukkingen voorbereid en gesterkt. En wij hebben ze gezien die, geroepen om eerlang de donkere doodsvallei in te treden en in bange strijd met het ontzinkende lichaam te worstelen, in een voorafgaand tijdperk de kracht, de luister en de liefelijkheid van het inwendig leven, niet een zeldzame in het oog vallende, een naar boven wijzende heerlijkheid deden uitlichten.

Het heerlijke gezicht werd alleen door de discipelen van onze Heer waargenomen. Zij hadden behoefte aan bemoediging. Zij waren zo zeer terneer gedrukt door de mededelingen van Zijn naderende dood, dat zij enige krachtige prikkel behoefden, ter geruststelling en versterking van hun vreesachtige, bijna bezwijkende harten. Daarom toonde Hij hun in dit gezicht, dat de kroon in nauw verband stond met het kruis; dat de op de troon zittende de Gekruisigde zeer nabij was en dat Hij, Die zo laag moest zinken dat Zijn eigen vrienden in hun onkunde Hem zouden verlaten, toch dezelfde was die zo hoog moest rijzen; dat engelen en aartsengelen Zijn erewacht zouden vormen op de weg naar Zijn paleis in de hemelen en aan Zijn voetbank neergeknield blijven, jubelend: Heilig, heilig, heilig zijt Gij; de hele aarde is vol van Uw heerlijkheid! Naast Jezus verschenen daar Mozes en Elia. Wat was hun bestemming, waarom verschenen zij daar? Om getuigen te zijn van het toneel, dat vertoond zou worden en daarna tot de vele duizenden gezaligden terug te keren en hen te melden wat zij gezien hadden; maar nog waarschijnlijker om te verklaren, Mozes als de vertegenwoordiger van de wet, dat Jezus de Profeet is waarvan hij zei dat Hij na hem komen zou en wien de mensen in alles zouden gehoorzamen en Elia als de vertegenwoordiger van de profetie, om te getuigen dat in Christus alle voorspellingen samenvloeien en heerlijk vervuld worden. De wet wijst met de vinger van Mozes en de profetie met de vinger van Elia op het Lam van God als de ziel van de schaduwbeelden van de wet, als de echo van de beloften, als het zaad van de vrouw, dat de slang de kop zon vermorzelen, de grote Messias, de heerlijkheid van Zijn volk Israël. Aldus zijn het Oude en Nieuwe Verbond één; de beelden en schetsen worden allen verwezenlijkt in Christus en blijken, op Hem toegepast, onderling volkomen overeen te stemmen. Zij (Mozes

en Elia) spraken met Jezus, meldt Lukas over de dood van de Heere. Hoe opmerkelijk dat deze twee hemelse bezoekers, zo-even neergedaald uit de onuitsprekelijke heerlijkheid, met elkaar en met Christus sprekend, geen ander onderwerp konden vinden dan de dood van de Zaligmaker, die te Jeruzalem moest plaats hebben! Diezelfde gebeurtenis, waarvan Petrus niet wilde horen, werd door het drietal besproken. Dezelfde zaak, die de apostelen nauwelijks begrepen, vormde daar het onderwerp van een samenspreking.

32. Petrus nu en die met hem waren, werden door slaap overmand; en toen zij ontwaakt waren zagen zij Zijn heerlijkheid en de twee mannen, die bij Hem stonden.

Hoe konden toch enige uitleggers op de gedachte komen dat Mozes en Elia Jezus omtrent Zijn nabijzijnd lijden zouden onderwezen hebben, omdat Hij toch zes dagen vroeger de twaalf daarover zelf onderwezen had! Veeleer staan de twee hemellingen eveneens in de school van Jezus als zes dagen vroeger de apostelen. Elia leert van het kruis, dat zich voor hem verheft, een hogere roem kennen dan die van de hemelvaart, zodat men van de hemelvaart afziet en aan een smadelijke dood boven deze de voorkeur geeft; evenzo leert Mozes dat er een verhevener liefde is dan die van aan de mond 34: 5) van de Heere te sterven, namelijk zijn ziel aan de toorn van de Heere ten offer te wijden. Moest niet zo’n gesprek op goddelijke wijze de aankondiging bevestigen, die de discipelen sinds zes dagen met huivering vervulde?

33. En het gebeurde, toen zij, die twee mannen (vs. 30), van Hem afscheidden, dat Petrus tot Jezus zei: Meester! Het is goed dat wij hier zijn; en laat ons drie tabernakelen maken, voor U een en voor Mozes een en voor Elias een, niet wetende wat hij zei.

Zo verhief zich het gebed van Gods Zoon van de kruin van de bergs, zo zuiver en hemels als de ziel, welker begeerte het uitdrukte. Een diepe stilte heerste in de natuur. Eens slechts hoorde de aarde zo’n gebed. Het Lam van God dat ten zoenoffer bestemd is, werpt zich hier voor God neer, alvorens het gebonden en op het altaar uitgestrekt wordt. Het is de Man van smart die bidt. Luister! hemelen en aarde, neig het oor! Mij dunkt, Hij spreekt met Zijn Vader van de aanstaande heerlijkheid; Hij verheft zich zeker boven de gedachte aan de smarten, die op Hem aanlopen, terwijl Hij Zich de heerlijkheid voorstelt, die hiervan het loon moet zijn; en vast smeekt Hij ook Zijn Vader voor die die de Zijn zijn, voor Zijn discipelen, die daar slapen en eenmaal ook mannen van smart zullen worden, dat Hij hen enige voorsmaak van die heerlijkheid geeft, om hun wordend geloof te versterken. Zo bad Jezus en was al niet meer de Man van smart. Die heerlijkheid, waarover Hij tot God spreekt, doordringt en breekt allerwege door de hulle van de menselijkheid die Hem bedekt. De volheid van de Godheid, die in Hem woont, dat eeuwige woord, dat het licht van de wereld is, verandert de gedaante van het lichaam, maar in heerlijkheid. Het loopt op de tijd vooruit, het vervroegt de toekomst, het openbaart zich aan de aarde, omdat het onze natuur al delen doet in Zijn glans en majesteit. Het is niet meer de zoon van Maria, niet meer de nederige dienstknecht en profeet van Nazareth. Zijn trekken zijn bekleed met de glans van het licht, dat Zijn eerste dagen bestraalde, voordat de zon geschapen was, voordat de lampen van de hemel ontstoken waren. Zijn gezicht is veranderd; het is het aanschijn van Gods Zoon; Zijn kleren blinken als de middag, of als de bliksem, die de wolken doorploegt. De toppen van de Hermon zijn erdoor verlicht en de aarde meent dat eerste ogenblik herboren te zijn, toen het Woord uit de boezem

van de Godheid voortkwam, toen God zei: er zij licht en er was licht. Ja, het is zeker nog de Zoon des mensen, de afstammeling van David, uit een vrouw geboren en onze broeder, maar al veranderd van gedaante, een ogenblik verheerlijkt, omringd door de hemelse heerlijkheid, omdat de Vader in Hem en Hij in de Vader is. Hij is het die gezalfd is tot Koning over Sion en wij zullen meteen de woorden van de zalving van de gewelven van de hemel horen weergalmen. Maar eerst moeten wij Hem zien, zoals Hij Zich aan ons openbaart als het Hoofd van de kerk van die kerk, welke Abel de eerste martelaar geweest is; zoals Hij Zich voor onze ogen betuigt als het middelpunt van alle openbaringen, van alle beloften van de hoop en het geloof, van alle eeuwen als degene op wie de blikken van Gods volk van alle tijden gevestigd waren, voor wie de eeuwen, die voorbijgegaan zijn en Hem de aarde aangekondigd hebben, eerbiedig zich neerbogen. Kom, zien wij nu de kerke van het Oude Verbond naderen, zij komt haar hulde bewijzen aan Hem, in wie zij geloofd heeft. Zij komt getuigenis geven van haar geloof aan de kerk van de Nieuwe. Zij komt haar de hand toereiken van gemeenschap in Jezus. De twee grootste profeten, die zij gehad heeft, twee helden van het geloofs, komen zich met Jezus onderhouden en verschijnen met Hem in heerlijkheid. De oude kerk heeft waardige vertegenwoordigers gekozen. De eerste is Mozes, de verlosser, gezonden om de banden van de slavernij te verbreken; Mozes, eerst door zijn volk verworpen, die hem antwoordden: wie heeft u tot een vorst en rechter over ons gesteld? Mozes, de vriend van God, die de smaadheid van Christus stelde boven de schatten van Egypte; Mozes, wiens aangezicht ook blonk toen hij met God sprak op de berg; Mozes, die wist dat Hij, die hem in de woestijn leidde, voedde en drenkte, de Christus was. De andere is Elias, de prediker van de bekering, ook eens door een koning vervolgd; Elias de gesel van de afgoderij; de verdediger van Gods rechten, alleen de woede van Zijn vijanden trotserend; Elias, die ook de ijver van Gods huis verteerde en op wiens klachten God in eerbiedwekkende tekenen antwoordde; Elias, wiens naam de profeten en engelen ontlenen om den voorloper van Koning Messias aan te duiden; Elias ten slotte, wiens vertrek van deze aarde een voorbeeld was van dat van de Heilands. Wat zal ik meer zeggen om te bewijzen dat zij waardig waren de kerk van het Oude Testament voor te stellen en met Jezus te spreken? Ook daarin geeft God ons bewijzen, dat deze heilige mannen voor Hem leven, bewijzen van de wezenlijkheid van een onzichtbare wereld en van onze onsterfelijkheid. Zij verschijnen in heerlijkheid, want zij hebben deel aan de heerlijkheid van Christus en de tijden van de versmaadheid zijn voor hen geweken. Zij spreken met Jezus in de schoot van die heerlijkheid en waarover spreken zij? Zij spreken van Zijn pijn, van Zijn dood. Van die dood, die de offeranden zal vervangen, die zij aan God hebben opgedragen. Christus, het Lam, dat staat opgeofferd te worden, is voor hun ogen. Mozes ziet Hem, die het Lam voorstelde, dat Hij de Hebreeën gebood, op te offeren, opdat Zijn bloed hen vrijmaakte van het oordeel van de Heere over Egypte. Elias ziet Hem, die hij aan Israël gepredikt heeft. Een ander bloed zal stromen en na dat zal er geen bloed meer vloeien op Gods altaren, want dan zal er eeuwige vrede zijn tussen de Heere en Zijn volk. Hij ziet hem voor zich, die Zijn leven zal geven tot een rantsoen voor onze zonden en door de kracht van die dood is het hen al vergund deel te nemen aan Zijn heerlijkheid. De eerstelingen van die kinderen zijn daar, die Christus eenmaal zal medevoeren en Zijn Vader aanbieden, zeggende: Ziedaar Ik en de kinderen die God Mij gegeven heeft (Hebr. 2: 13). Wat een gezicht, die twee helden van het geloof, zo in gesprek met de Overste Leidsman en Voleinder van dat geloof (Jes. 60: 1). Maar de Kerk van het Nieuwe Verbond ligt nog te slapen. Drie mannen, geroepen om eenmaal haar steunpilaren te zijn, stellen haar hier voor en de slaap verzwaart hun oogleden. En toch heeft

de Profeet gezegd: maakt u op, wordt verlicht: want uw licht komt en de heerlijkheid van de Heere gaat over u op (Hebr. 12: 2). En ook snel doet het licht, dat hen omstraalt, de discipelen uit hun slaap verrijzen, Een eerbiedwekkende wezenlijkheid treedt in de plaats van hun dromen. Verbaasd, bedwelmd, verrukt, weten zij niet of nog de aarde, waarop zij slapen, hen draagt, dan of zij in hun slaap overgevoerd zijn in het verblijf van de gelukzaligheid. Een ongekend geluk, een alles te boven gaande vreugde, doet hun zielen trillen en die van Simon, zo vurig, zo driftig, geeft hem deze woorden in de mond, wier kracht hij niet berekend heeft: Meester, het is goed dat wij hier zijn. O, onbedachte woorden van een hart dat nog niet opgeklaard is aangaande zijn toestand voor God! Zo kan de mens vergeten dat hij een zondaar is en gezuiverd, gelouterd moet worden eer hij de heerlijkheid kan ingaan; dat hij moet beginnen met door het geloof te leven, eer hij door aanschouwen leven kan. God laat hem nauwelijks een straal van die heerlijkheid zien, die Hij voor hem bestemd heeft, om zijn geloof te bevestigen en hem voor te bereiden voor de smarten, waaronder hij geheiligd moet worden, of meteen strekt hij Zijne hand uit om die heerlijkheid te grijpen, alsof er niets in de weg stond om die ogenblikkelijk te genieten, alsof die ogenblikken, waarin hij zich ten hemel voelt opgetrokken, al eeuwigdurend waren.

"Laat ons hier drie tabernakelen maken", zei Petrus. Hierin straalt veel vroomheid, maar tegelijk niet weinig menselijke zwakheid door. Petrus wilde arbeiden om voor zijn gezegende Meester een tabernakel te bouwen, maar niet zonder de toestemming van zijn Heer; want hij zegt: "Als Gij wilt, laat ons hier drie tabernakelen maken. " Er was iets zeer onbaatzuchtige in dit voorstel van Petrus; en toch was er veel gebrekkigs in; hij wist niet wat bij zei. Hij was klaarblijkelijk verbijsterd en verblind door de luister van het gezicht en vierde, in de onstuimigheid van zijn gewaarwordingen, de teugel aan gedachten, herinneringen en dromen, welker kracht, bedoeling of oorsprong hij niet kende. Onder de invloed van een gelijke opgewondenheid, zei bij eens: "Heere, ga weg van mij!" (Luk. 5: 8); en bij deze gelegenheid zei hij, ongetwijfeld in de grootste ontroering en spanning: "Heere, laat ons hier drie tabernakelen bouwen!" Petrus verwachtte ongelukkiglijk op Tabor al duurzaamheid. Hij beschouwde dat gezicht niet als een vluchtig zonnestraaltje in een eenzame en donkere nacht, maar als een duurzame hemel, waarin hij voor altijd mocht wonen. Hij kon het denkbeeld niet verdragen dat Calvarie nog beklommen moest worden en Gethsemane de bloedige tranen van de Zaligmaker nog moest drinken, dat de bittere beker nog geleegd moest worden. Het is als horen wij hem zeggen: "Heere, wij hebben nu een zonnig plekje bereikt; laat ons nu niet afdalen in de donkere vallei. Laat ons drie tabernakelen bouwen, waarin wij voor eeuwig kunnen wonen en aanbidden. Hij wilde, zoals de meesten van ons, de kroon verwerven zonder het kruis. Hij wilde de hemel ingaan zonder het lijden; al de zaligheid smaken zonder tranen, zonder de folterende smart gekend te hebben, tot welke prijs alleen Gods Zoon beiden gekocht had. O, hoezeer leeft Petrus in ons allen. Soms beelden wij ons in dat de heldere dag, die soms over ons licht, voor altijd zal duren en dienovereenkomstig handelen we. Misschien verkeren wij in huiselijke omstandigheden vol zonneschijn en geluk en wij zeggen tot onszelf: dit zal steeds zo zijn. Dat is niet waar. Ach, harten, waarin het nu licht is, zullen te eniger tijd donker genoeg zijn; die nu de woning van haar vrolijk lied doen weergalmen zullen op zekere dag in tranen wegsmelten. Schaduwen, die nu nog over de drempel heenzweven, zullen spoedig daar niet meer gezien worden en voetstappen, die nu nog een liefelijke muziek zijn voor de bewoners, zullen snel in dat huis niet meer gehoord worden; en welbekende gezichten

zullen vreemd worden; en al de heerlijkheid van de veelbelovende Tabor zal verkeren in de tranen en het zielelijden van Gethsemane. De helderste, schoonste plekjes in het leven, zijn niets dan vergankelijke Tabors; onze beste zegeningen zijn slechts tussenpozingen van vreugde, niet om ons aan de aarde te boeien, maar om ons, pelgrims en vreemdelingen die wij zijn, nieuwe kracht te schenken om, met een moedig hart en een ernstigen zin, de lange levensweg te vervolgen, met het oog op de rust, die Gods volk verbeidt.

34. En toen hij dit zei, kwam een wolk en overschaduwde hen; en zij werden bang, toen die in de wolk ingingen.

35. a) En er kwam een stem uit de wolk die zei: Deze is Mijn geliefde Zoon, b)hoor Hem.

a) Jes. 42: 1. MATTHEUS. 3: 17. Mark. 1: 11. Luk. 3: 22. Kol. 1: 13. 2 Petrus . 1: 17. b) Deut. 18: 19. Hand. 3: 22.

Wij vinden hier weer de volvoering van een wet, die in het hele leven van Jezus zich bevestigde, dat aan iedere daad van vrijwillige vernedering van de kant van de Zoon, een daad van verheerlijking van de kant van de Vader beantwoordt. Hij daalt in de wateren van de Jordaan, om Zich ten dode te laten wijden; daar noemt God Hem Zijn geliefde Zoon (Hoofdstuk 3: 21 vv.). Zijn bedroefde ziel vernieuwt de belofte van trouw tot in de dood, dadelijk beantwoordt Hem de hemelse stem (Joh. 12: 27 vv.). Hier noemt de Vader Jezus Zijn Uitverkorene (Hoofdstuk 23: 35. Jes. 42: 1 vv.), zoals vele handschriften lezen, namelijk Zijn Uitverkorene in de hoogste zin van het woord, in tegenstelling tegen de knechten die tot een bijzonder werk waren verkoren, als Mozes en Elia. De daarop volgende eis: "Hoor Hem", is de herhaling van die, welke Mozes aan Israël deed (Deut. 18: 15), om te Zijner tijd de leer van de Messias aan te nemen; hij heeft de bedoeling: "Hoor Hem, wat Hij ook moge zeggen, volgt Hem, waarheen Hij u moge leiden", waarbij een bijzonder doelen op Petrus’ vroeger woord (MATTHEUS. 16: 22): "Wees u genadig! Dit zal U geenszins geschieden", niet te miskennen is.

36. En toen de stem klonk werd Jezus alleen gevonden. En zij zwegen stil, volgens het uitdrukkelijk bevel van de Heere (MATTHEUS. 17: 9. Mark. 9: 9) en vertelden in die dagen niemand iets van wat zij gezienhadden, totdat zij het na Zijn opstanding meedeelden.

Het hierop volgend gesprek tussen Jezus en de discipelen, over het komen van Elia tot oprichting van het Messiaanse rijk, heeft Lukas weggelaten. Omdat deze gedachte alleen bij de Joden in omloop was, hield de evangelist het niet voor noodzakelijk die voor de Heidenen te herinneren; bovendien was al in Hoofdstuk 1: 17 alles, wat over dit onderwerp te zeggen was, in het kort behandeld.

38. En zie, een man van de menigte riep uit: Meester, ik bid U, zie toch mijn zoon aan, of Gij hem niet kunt helpen en van zijn hevig lijden verlossen, want hij is mijn eniggeborene (vgl. Hoofdstuk 7: 12).

39. Want een geest heeft hem vanaf het begin genomen en hij roept, de door de geest aangegrepen knaap. En de geest scheurt hem zodanig dat de knaap schuimt en de geest wijkt nauwelijks van hem en verplettert hem, nog bij het wijken slaat hij hem.

De snelle afwisseling van de onderwerpen komt geheel overeen met de haastige affectvolle rede.

40. En Ik heb Uw discipelen gevraagd of zij hem zouden uitwerpen en zij hebben het niet gekund.

Bij de verhalen van de drie evangelisten heeft een soort van opklimming plaats. Mattheüs bericht eenvoudig het feit van de genezing, zonder van de voorafgegane crisis melding te maken, het voornaamste is voor hem het daarop volgende gesprek met de discipelen. Bij Lukas gaat aan het bericht over de genezing de schildering van de crisis vooraf. Markus ten slotte vertelt bij gelegenheid van de crisis een merkwaardig gesprek van Jezus met de vader van het kind; het meesterstuk van de laatste is daarbij het bericht hoe Jezus de vraag, of Hij de macht had om te genezen, in die verandert of de vrager macht had om te geloven en deze, verschrikt over de verantwoordelijkheid, die door deze omkering van de vraag op hem komt, in de angst van zijn hart de macht van Jezus te hulp roept voor zijn geloof, dat hem als enkel ongeloof voorkomt - een fotografie van het menselijk hart!

41. En Jezus antwoordde: O ongelovig en verkeerd (Deut. 32: 5) geslacht! Hoe lang zal Ik nog bij u zijn en u verdragen? 1) Breng uw zoon hier 2).

1) Een enkel woord, dat echter een wereld vol weemoed verraadt. Al de strijd, de zelfverloochening, de krachtsinspanning, die het Zijn liefde kostte om voortdurend in een omgeving te verblijven die in alles het tegendeel was van Zijn inwendig leven en streven, klinkt hier op treffende wijze door. Hoeveel zwaarder Hem deze strijd is geweest, na hetgeen Hij juist in diezelfde nacht had gehoord, gezien en genoten, wagen wij slechts in stilte te vermoeden.

Jezus vat zijn discipelen met het hele volk tezamen en noemt het geheel een ongelovig en verkeerd geslacht; alles wat Hij bij de discipelen bereikt heeft, is nog geen zelfstandige, zichzelf dragende grond, die zich overal en altijd van de verdorvene menigte afzonderde en heiligde, maar Hij zelf moet hen nog altijd uiterlijk te hulp komen, dat zij niet blijvend weer terugzinken in het algemene verderf van ongeloof en verkeerdheid.

2) Hoeveel ouders beleven het zwaarste harteleed van hun kinderen! Hoe weinigen zullen er echter maar van deze zijn, die zich daardoor tot Christus laten trekken!

Christus is veel machtiger dan alle heiligen; daarom moeten wij in de nood niet tot deze, maar tot Christus zelf onze toevlucht nemen.

42. En nog, als hij, de knaap door de vader geleid, naar Hem toekwam, scheurde hem de duivel en verscheurde hem, zodat een vreselijke aanval volgde; maar Jezus bestrafte, nadat

Hij met de Vader langer had gesproken (Mark. 9: 21-24), de onreine geest en maakte het kind, dat ten gevolge van de aanval als dood neerlag, gezond, greep het bij de hand, als in het leven terugroepend en gaf hem weer aan zijn vader (vgl. Hoofdstuk 7: 15).

43. En zij, die ooggetuigen van dit voorval waren geweest, werden allen verslagen over de grootdadigheid van God, die uit het wonder van de Heere bleek; want zij zagen nu wel dat zij hier de Zoon van de levende God voor zich hadden, die gekomen was om de werken van de duivel te verbreken. En toen zij allen zich verwonderden over al de dingen, die Jezus gedaan had en door deze nieuwe geestdrift van het volk de gedachten gemakkelijk weer op valse wegen konden worden gebracht, zei Hij tot Zijn discipelen, toen Hij nu weer met hen naar Kapérnaüm trok (MATTHEUS. 17: 22. Mark. 9: 30):

44. Leg deze woorden, die Ik al vroeger tot u gericht heb (vs. 22) en nu uitdrukkelijk herhaal, in uw oren, opdat u zich door de bewondering van het volk niet tot valse verwachtingen laat verleiden, als zou het nu snel komen tot oprichting van een aards koninkrijk. Het gaat integendeel van nu af aan in de diepste vernedering; want de Zoon des mensen zal overgeleverd worden in de mensenhanden, die Hem dan op de smartelijkste en smadelijkste wijze zullen doden.

Hetgeen de Heere hun nu wil zeggen: "Deze woorden", moet de indruk van de algemene bewondering van Jezus’ daden niet uitwissen, maar zij moeten weten hoe geheel anders Jezus’ wegen zullen lopen, dan men uit de tegenwoordige stemming van het volk en haar openbaringen zou kunnen besluiten

De Heere is door geen valse schijn te misleiden, integendeel, Hij wil zijn discipelen opmerkzaam maken op het nauw verband tussen de Hosanna’s en het "Kruisig Hem, kruisig Hem!"

45. a)Maar zij begrepen dit woord niet en het was voor hen verborgen, zodat zij het niet begrepen; en zij vreesden Hem over dat woord te vragen. 9: 32").

a)Luk. 22: 24.

IV. Vs. 46-50 (zie ook). Van hetgeen na het terugkeren naar Kapérnaüm voorviel, had de zaak van de tempelschatting voor Theofilus en de door hem vertegenwoordigde Christelijke kerk slechts een ondergeschikte betekenis 17: 24). Lukas gaat daarom deze geschiedenis voorbij, vertelt dadelijk de strijd van de discipelen over de voorrang en verbindt daarmee een gesprek tussen Johannes en Jezus over een soort van duivelsuitwerping, die de eersten niet bevalt, door de laatste echter niet verboden wordt, evenals die bij Markus voorkomt.

46. a) En er rees, terwijl zij op de terugweg naar Kapernaüm waren 18: 1"), een overlegging onder hen, namelijk, wie van hen de meeste was.

a)Luk. 22: 24.

47. Maar Jezus zag de overlegging van hun hart en nam, toen Hij met hen thuis was gekomen (Mark. 9: 33 v.) een kind en stelde dat bij Zich.

48. a) En zei tot hen: Wie dit kind ontvangen zal in Mijn naam, die ontvangt Mij; b) en wie Mij ontvangen zal, ontvangt Hem die Mij gezonden heeft. c) Want die de minste onder u allen is, die zal groot zijn (vgl. Hoofdstuk 17: 1 en 2).

a)Joh. 13: 20. b) Luk. 10: 16. c) MATTHEUS. 23: 11. Luk. 14: 11; 18: 14.

48. a) En zei tot hen: Wie dit kind ontvangen zal in Mijn naam, die ontvangt Mij; b) en wie Mij ontvangen zal, ontvangt Hem die Mij gezonden heeft. c) Want die de minste onder u allen is, die zal groot zijn (vgl. Hoofdstuk 17: 1 en 2).

a)Joh. 13: 20. b) Luk. 10: 16. c) MATTHEUS. 23: 11. Luk. 14: 11; 18: 14.

49. En Johannes antwoordde: Meester! wij hebben iemand gezien, die in Uw naam de duivels uitwierp en wij hebben het hem verboden, omdat hij U met ons niet volgt.

50. En Jezus zei tot hem: Verbiedt het niet, want wie niet tegen ons is, die is voor ons (vgl. Num. 11: 26 vv. Filippenzen . 1: 18).

De regel: "Wie niet voor Mij is, is tegen Mij. (Hoofdstuk 11: 23. MATTHEUS. 12: 30) moet worden toegepast bij de beoordeling van onze eigen gezindheid; de andere, die wij hier vinden, moet ons leiden bij het oordeel over anderen. Het eerste woord geeft ons te bedenken dat volkomen neutraliteit in de zaak van de Heere onmogelijk is; het andere waarschuwt tegen kleingeestige uitsluiting van andersdenkenden.

De blinde godsdienstijver (Rom. 10: 2) is de grootste dwaling in de godsdienst; de ware liefde billijkt het goede, waar en door wie het ook plaats mag hebben.

Er zijn broeders die in kerkelijk opzichte van ons gescheiden, maar toch met ons voor de zaak van Christus strijden en er zijn mensen, die tot hetzelfde kerkgenootschap met ons behoren, maar de grondstellingen van het Evangelie ondermijnen; de eersten moeten als onze bondgenoten in het vijandelijke leger, de anderen als vijanden in ons eigen beschouwd worden.

I. Vs. 51-62. Nadat de Heere eerst dadelijk te voren geweigerd had de raad van Zijn broeders te volgen, om op hun wijze en op hun wegen naar Jeruzalem te trekken, waar het loofhuttenfeest zou worden gevierd (Joh. 7: 2 vv.) komt, als zij al van Galilea zijn heengegaan, ook Zijne uur om de plaats waar Hij tot hiertoe werkzaam was te verlaten en die weg in te slaan, die na een half jaar met Zijn koninklijke intocht in de heilige stad eindigt en Hem daarna naar het kruis voert. Al nu wil Hij voorlopig tot het feest komen; omdat echter Zijn reis niet in het openbaar, maar in het geheim (Joh. 7: 10) plaats moet hebben, neemt Hij Zich voor door Samaria te trekken, maar de Samaritanen weigeren Hem op te nemen en Hij moet daarom een andere weg inslaan. Op deze meldt zich iemand aan om Hem na te volgen,

in wie wij de schrijver van ons evangelie erkend hebben 19: 2). Dat geeft gelegenheid om twee dergelijke gevallen uit vroegere tijd met dit tot een geheel te verbinden. Wij zien daar bij elkaar drie hinderpalen voor een besliste navolging van de Heere, namelijk 1) de goederen en de vreugde van de wereld, 2) de smarten en zorgen van de wereld, 3) de vriendschap en verbintenissen van de wereld; wij zien verder drieërlei gemoedsstemming omtrent de Heere 1) van voorbarige, 2) van hen, die bedenkingen maken, 3) van hen, die terugzien.

51. En het gebeurde in het begin van Oktober in het jaar 29, toen de dagen van Zijn opneming vervuld werden, de dagen steeds dichterbij kwamen dat Hij door lijden, sterven, opstanding en hemelvaart van hen zou worden genomen (Hand. 1: 2), dat Hij Zich voornam om naar Jeruzalem te reizen. Hij maakte de reis naar Jeruzalem, de plaats van Zijn lijden en van Zijn spoedige opname in de hemel (Hoofdstuk 24: 50 vv.) tot het vaste doel, zodat Hij nu Galilea achter zich liet. (MATTHEUS. 19: 1. Mark. 10: 1. 1 Tim. 3: 13).

Kort te voren had Jezus op dien berg in het Noord-Oosten van Palestina met Mozes en Elia gesproken over de uitgang, die Hij te Jeruzalem volbrengen zou (vs. 31). Hij was gewaar geworden dat Hij niet meer in Galilea kon blijven en nu was zijn ziel geheel van Zijn nabije einde vervuld. Het eerstkomende grote feest, het paasfeest van het jaar 30, zou zijn sterfjaar zijn. Dit stond Hem duidelijk voor de geest; de tijd van het loofhuttenfeest tot aan dat feest was voor Hem slechts als een tussentijd, die Hem met iedere maand nader aan zijn einde bracht. Begon Hij nu die reis, zo kon Hem die slechts als een heengaan tot Zijn einde naar Jeruzalem voorkomen.

Toen de Heere te Kapérnaüm en Bethsaïda had uitgepredikt, begon Hij zijn derde tocht en wilde die ten einde brengen om de mensen te verlossen. Hij wist zeer goed de tijd van Zijn prediking uit Dan. 9: 24-27 en in het halve jaar van het vierde jaar van zijn prediking (midden in die jaarweek, die met het optreden van Johannes de Doper in October 26 na Christus begon) zou Hij sterven.

Met moed en beslistheid, zonder wankelen en talmen ging Jezus de doodsweg op, gesterkt in de Geest. Zo moet ieder Christen zich sterken op een moeilijke levensweg, in een uur van strijd en eindelijk ten dode. De weg daarheen leidt tot het hemels Jeruzalem.

Heere! Sterk ons in onze zwakheid, dat wij straks ons aangezicht richten naar Jeruzalem!

I. Vs. 51-62. Nadat de Heere eerst dadelijk te voren geweigerd had de raad van Zijn broeders te volgen, om op hun wijze en op hun wegen naar Jeruzalem te trekken, waar het loofhuttenfeest zou worden gevierd (Joh. 7: 2 vv.) komt, als zij al van Galilea zijn heengegaan, ook Zijne uur om de plaats waar Hij tot hiertoe werkzaam was te verlaten en die weg in te slaan, die na een half jaar met Zijn koninklijke intocht in de heilige stad eindigt en Hem daarna naar het kruis voert. Al nu wil Hij voorlopig tot het feest komen; omdat echter Zijn reis niet in het openbaar, maar in het geheim (Joh. 7: 10) plaats moet hebben, neemt Hij Zich voor door Samaria te trekken, maar de Samaritanen weigeren Hem op te nemen en Hij moet daarom een andere weg inslaan. Op deze meldt zich iemand aan om Hem na te volgen, in wie wij de schrijver van ons evangelie erkend hebben 19: 2). Dat geeft gelegenheid om

twee dergelijke gevallen uit vroegere tijd met dit tot een geheel te verbinden. Wij zien daar bij elkaar drie hinderpalen voor een besliste navolging van de Heere, namelijk 1) de goederen en de vreugde van de wereld, 2) de smarten en zorgen van de wereld, 3) de vriendschap en verbintenissen van de wereld; wij zien verder drieërlei gemoedsstemming omtrent de Heere 1) van voorbarige, 2) van hen, die bedenkingen maken, 3) van hen, die terugzien.

51. En het gebeurde in het begin van Oktober in het jaar 29, toen de dagen van Zijn opneming vervuld werden, de dagen steeds dichterbij kwamen dat Hij door lijden, sterven, opstanding en hemelvaart van hen zou worden genomen (Hand. 1: 2), dat Hij Zich voornam om naar Jeruzalem te reizen. Hij maakte de reis naar Jeruzalem, de plaats van Zijn lijden en van Zijn spoedige opname in de hemel (Hoofdstuk 24: 50 vv.) tot het vaste doel, zodat Hij nu Galilea achter zich liet. (MATTHEUS. 19: 1. Mark. 10: 1. 1 Tim. 3: 13).

Kort te voren had Jezus op dien berg in het Noord-Oosten van Palestina met Mozes en Elia gesproken over de uitgang, die Hij te Jeruzalem volbrengen zou (vs. 31). Hij was gewaar geworden dat Hij niet meer in Galilea kon blijven en nu was zijn ziel geheel van Zijn nabije einde vervuld. Het eerstkomende grote feest, het paasfeest van het jaar 30, zou zijn sterfjaar zijn. Dit stond Hem duidelijk voor de geest; de tijd van het loofhuttenfeest tot aan dat feest was voor Hem slechts als een tussentijd, die Hem met iedere maand nader aan zijn einde bracht. Begon Hij nu die reis, zo kon Hem die slechts als een heengaan tot Zijn einde naar Jeruzalem voorkomen.

Toen de Heere te Kapérnaüm en Bethsaïda had uitgepredikt, begon Hij zijn derde tocht en wilde die ten einde brengen om de mensen te verlossen. Hij wist zeer goed de tijd van Zijn prediking uit Dan. 9: 24-27 en in het halve jaar van het vierde jaar van zijn prediking (midden in die jaarweek, die met het optreden van Johannes de Doper in October 26 na Christus begon) zou Hij sterven.

Met moed en beslistheid, zonder wankelen en talmen ging Jezus de doodsweg op, gesterkt in de Geest. Zo moet ieder Christen zich sterken op een moeilijke levensweg, in een uur van strijd en eindelijk ten dode. De weg daarheen leidt tot het hemels Jeruzalem.

Heere! Sterk ons in onze zwakheid, dat wij straks ons aangezicht richten naar Jeruzalem!

52. En Hij zond, omdat Hij de juiste weg van Galilea naar Judea door Samaria wilde inslaan, twee van Zijn discipelen, namelijk de beide zonen van Zebedeus (vs. 54) als boden voor zich uit naar Samaria. En zij reisden naar de hen aangewezen plaats heen en kwamen in een dorp 9: 35") van de Samaritanen, om voor Hem daar in enig huis (Hoofdstuk 2: 7 en "Jud 18: 2") een slaapplaats te bereiden.

53. En zij, de bewoners van die plaats, ontvingen Hem niet, zo min in het ene huis als in het andere, omdat hij naar Jeruzalem reisde, de stad waartegen toch de bekende volkshaat, die de Samaritanen tegen de Joden hadden (Joh. 4: 9) het grootst was.

Vaak namen de feestreizigers uit Galilea, als zij zich aan de vijandschap met de Samaritanen niet stoorden, hun weg door hun land. Zij trokken langs de straat aan de zee 4: 16), tussen de Thabor en de stad Nazareth en bereikten aan de andere kant van Naïn de weg die van Nazareth in rechte zuidelijke richting over Ginea naar Judea leidt. Ginea, het oude En-Gannin (Joz. 19: 21; 21: 29) was de grensplaats tussen Galilea en Samaria; misschien is het ook dat dorp geweest, waar de boden van Jezus voor Hem een slaapplaats moesten bereiden, ten minste wordt ons door Josephus (Ant. XX: 6, 1) verteld, dat later ook onder de landvoogd Ventidius Cumanus (48-52 na Christus) de Giniërs Galilese feestreizigers gewapenderhand overvielen en een bloedbad onder hen aanrichtten. Maar zij weigerden, zoals het schijnt, hier niet aan Jezus de opname als aan een privaatpersoon, maar omdat zij Hem al kenden als de Profeet van Nazareth, die voor de Messias werd gehouden. Deze toch had zich uitsluitend een aanhanger betoond van de Joodse nationaliteit (MATTHEUS. 10: 5 v.) en misschien ging Hij nu wel naar Jeruzalem met het doel om daar Zijn rijk op te richten. Zij begrepen dus niet, dat Hij juist daarom nu bij hen herberg zocht, om ook hun roeping tot Zijn rijk hun vooraf te tonen, al bleef het daarbij ook zeker, dat de zaligheid uit de Joden was (Joh. 4: 22). Hij gedenkt hen toch van Zijn kant ook verder in vrede (Hoofdstuk 10: 33).

54. Toen nu Zijn discipelen, Jakobus en Johannes 10: 4") dat zagen, hoe snood men de geliefde Meester van de deur wees en ook zelfs niet een huis als herberg voor Hem opende, zeiden zij, toen zij van het mislukken van hun zending mededeling gaven: Heere! wilt Gij niet dat een rechtvaardige vergelding over die goddeloze Samaritanen komt: wilt Gij dat wij zeggen, dat vuur van de hemel neerdaalt en deze verslindt, zoals ook Elias gedaan heeft over de beide hoofdlieden van de koning Ahazia en de vijftig mannen van elk van hen (2 Kon. 1: 9 vv.).

55. Maar Jezus bood Zich wel aan ieder aan, maar drong Zich aan niemand op (Luk. 8: 37) en was van mening om Zijn weg verder te vervolgen, zonder dat de geweigerde ontvangst door de Samaritanen Hem in het minst gestoord had. Zich omkerend bestrafte Hij hen over zo’n verlangen en wees Hij beslist hun voorstel met afkeuring van Zich en zei: Gij weet niet van wat voor geest u bent, wanneer u zich op Elia’s voorbeeld beroept, alsof zijn gedrag zonder meer en onder alle omstandigheden u ten richtsnoer dienen moest.

56. Had u, in plaats van aan Elia’s ambt en roeping, integendeel gedacht aan die van uw Heere en Meester, dan zou u niet van vuur van de hemel en van verslinding van de tegenstanders spreken, nu juist de dag van de zaligheid, de welaangename tijd komende is; want de Zoon des mensen isniet gekomen om zielen van de mensen te bederven, maar om te behouden (Joh. 3: 17; 12: 47). En zij gingen, zich graag begevend op de wegen van hun zachtmoedige en van harte ootmoedige Heer, naar een ander dorp op Galilea’s gebied gelegen, om daar voor de naderende nacht herberg te zoeken.

Christus was met Zijne discipelen op reis naar Jeruzalem. Hij reisde eigenlijk in het belang van de Samaritanen en deed deze reis evenals de andere om voor hen en alle mensen een zacht bed te bereiden en hen een eeuwige herberg te bezorgen. Dat hebben wellicht, hoewel Hij verscheidene keren tegen hen daarover gesproken had, de discipelen nog zo niet geheel begrepen. Maar zij hadden toch twee, drie jaren met Hem rondgereisd en hadden gezien, dat

Hij niet voor zichzelf rondging en niet gekomen was om Zich te laten dienen, dat Hij niets dan goed leerde en deed, overal en zonder aanzien des persoons en dat Hij Zich niet twee keer liet vragen en ieder, die Hem nodig had, met liefde en vriendelijkheid voorkwam. Daartoe was het nu de laatste keer dat Hij hun herberg nodig had; want de tijd was vervuld dat Hij van hen zou worden weggenomen en Hij ging hier de dood en de smaad tegemoet. En nu wordt Hem het nachtverblijf ontzegd en Zijn boden worden afgewezen - kunt u het de discipelen kwalijk nemen, wanneer zij ontevreden worden? Hij is geen slecht man, wie de gal overloopt, als Hij zo goed met ondank ziet belonen en recht en billijkheid met voeten ziet treden. Neem nu nog daarbij de gehechtheid en liefde, waarmee de discipelen aan hun Heere en Meester waren verbonden en Hem aanhingen. Voor wie alles evenveel is, die heeft goed spreken; maar die zich iets aantrekt en wiens borst niet leeg is, die is het anders te moede dan de ijskegel aan het dak van de tempel van de verdraagzaamheid.

Maar zelfs wanneer de geestdrift voor een waardig voorwerp is, wanneer zij zich tot het grote en eerwaardige verheft, wanneer zij op het hoogste gericht is, op God zelf en Zijn openbaring in Christus, ook dan is zij nog niet onvoorwaardelijk te prijzen; er zijn ook dwalingen van vrome geestdrift. Die vrome geestdrift, op de juiste wijze geleid, is een machtige stroom, die binnen veilige dammen gesloten, zegenend en vruchtbaarmakend tussen weelderige beemden vloeit, maar waar de dammen ontbreken, daar kan snel niets meer de steeds onstuimiger drang tegenhouden; bruisend stort hij zich over de oevers en overstroomt het veld en verbreidt overal onheil en verwoesting. De woorden, die Ik spreek, zegt Christus (Joh. 6: 63), zijn geest en leven en zoals Zijn woord, zo is ook Hij zelf en Zijn hele leven een zuivere vlam van goddelijke geestdrift, een onuitputtelijke volheid van het levendigste en diepste gevoel, maar over alles een heilige rust en helderheid brengende.

Voor de beiden zonen van Zebedeüs, Jakobus en Johannes klonken misschien oude Messiaanse tonen door de ziel als (Ps. 24: 7): Heft uw hoofden op, poorten en verheft u, eeuwige deuren, opdat de Koning der ere ingaat". Zij hebben er makkelijk aan gedacht, dat tot de tegenstanders van de door God Gezalfde wordt gezegd (Ps. 2: 12). "Kust de Zoon, opdat Hij niet boos wordt en u op de weg vergaat. " Zij dachten aan de straffen, die Elia al op de tegenstanders van Jehovah’s eer had ingeroepen; maar tegenstanders van de Heere, als deze Samaritanen, lijken voor hen de oordelen van God nog meer verdiend te hebben, dan die tegenstanders van Elia. Zij hebben echter niet alleen de geest van Christus miskend, maar ook de geest waarin eens Elia werkte. Deze had de Geest van God gediend, die nodig oordeelde de Oud-Testamentische theocratie door zware oordelen van de dreigende ondergang te redden; zij wilden daarentegen nu de Geest van Christus gevangen nemen onder de geest van de ijvering, die zij zich voorstelden als de dringende kracht van God, waarin Elias handelde.

De Heilige Geest moet altijd het dringende principe zijn; maar Hij drijft niet altijd tot dezelfde handelingen, alleen tot handelingen die in overeenstemming zijn met de trap van de geschiedenis en de ontwikkeling van het Godsrijk in iedere tijd.

Dezelfde Geest, die steeds naar één zaak streeft, namelijk naar de verheerlijking van God, zegt toch niet op alle tijden en tot alle personen een en hetzelfde. Anders spreekt Hij door de wet, anders door het evangelie; anders tot degenen die Christus zoekt en zalig wil maken in de

tijd van de genade, anders tot degenen die Hij oordeelt op de dag van het gericht. Dit nu was de fout van de discipelen, dat zij niet hoorden wat de Geest, die Elia beval vuur van de hemel te eisen, van hen vroeg en dat zij niet op hun hoede waren voor hun eigen geest (Mal. 2: 15), die zichzelf bedroog met Elia's voorbeeld. Maar wat zei de Geest tegen hen? Dat, wat de Heer samenvat in de woorden: "De Zoon des mensen is niet gekomen enz. " Zij waren discipelen van Christus en moesten dus met de wapenen van Christus strijden, met die zachtmoedigheid, die het aardrijk zal bezitten (MATTHEUS. 5: 5), met die liefde, die alles verdraagt, hoopt en gelooft (1 Kor. 13: 7), met dat geduld, dat niet wil, dat iemand verloren zal gaan, maar dat ieder tot bekering komt (2 Petrus . 3: 9). Eens zal Christus met vuurvlammen komen om te wreken (2 Thessalonicenzen. 1: 8 vv.) en dan zullen Zijn engelen en Zijn gelovigen de werktuigen van Zijn wraak zijn, maar gedurende de tijd van de genade heeft Hij Zijn welbehagen in dat vuur, dat Hij door Zijn bloeddoop op aarde heeft aangestoken (Hoofdstuk 12: 49 v.) en de vonken van dit liefdevuur in de verhardste zondaarsharten te werpen is de roeping van Zijn discipelen.

De kerk kent geen wraak, haar dienaren moeten ze ook niet kennen (Openbaring . 13: 10).

Hoogst merkwaardig is het, dat Jezus wel openbaringen van Zijn almacht aan andere elementen heeft gegeven als aan water, wind, bomen, aan onreine geesten en anderen zaken, maar nooit aan het vuur; de wonderen aan het vuur heeft Hij Zich voorbehouden voor de grote dag, als Hij met vuurvlammen wraak zal doen over degenen die God niet erkennen (2 Thessalonicenzen. 1: 8).

Jezus eigen wraak aan Samaria voor de Hem aangedane belediging leest men in Hand. 8: 14-17.

Dezelfde Johannes, die hier met Jakobus vuur van de hemel wil laten vallen, bidt daar met Petrus om de gave van de Heilige Geest over de Samaritanen in apostolische macht.

Wanneer men ook u bij u de goede mening, zoals menigmaal gebeurt, niet wil ontvangen, kies dan een andere weg!

57. En het gebeurde - al in veel vroegere tijd (vgl.) - op de weg, toen zij, evenals nu bij het heengaan van de plaats waar zij de nacht hadden doorgebracht, verder reisden, dat een Schriftgeleerde totHem zei: Heere ik zal U volgen, waar Gij ook heengaat.

58. En Jezus, die wel wist wat in de mens was en Zijn goede redenen had waarom Hij deze niet vertrouwde (Joh. 2: 24 v.), zei tot hem: De vossen hebben holen en de vogelen van de hemel hebben nesten; maar de Zoon des mensen heeft niets, waar Hij het hoofd op kan leggen. Later zou het u dus makkelijk berouwen, dat u Mij was nagevolgd; Ik kan dus uw aanbieding niet aannemen.

58. En Jezus, die wel wist wat in de mens was en Zijn goede redenen had waarom Hij deze niet vertrouwde (Joh. 2: 24 v.), zei tot hem: De vossen hebben holen en de vogelen van de hemel hebben nesten; maar de Zoon des mensen heeft niets, waar Hij het hoofd op kan

leggen. Later zou het u dus makkelijk berouwen, dat u Mij was nagevolgd; Ik kan dus uw aanbieding niet aannemen.

59. En Hij zei daarentegen tot een andere, die Hij geschikter achtte Zijn blijvende volgeling te worden, namelijk tot de latere apostel Thomas 8: 22"): Volg Mij, maar hij zei: Heere! Sta mij toe, dat ik heenga naar mijn ouderlijk huis en eerst mijn vader begraaf, die pas gestorven is.

60. Maar Jezus, die hem bij zijn eigenaardigheid van karakter niet meer wilde loslaten uit de geestelijke banden, waarin Hij hem eenmaal had gevangen, zei tot hem: Laat de geestelijk doden in uw huis hun lichamelijk doden, waarmee zij ook in inwendige betrekking staan, begraven. Voor deze is de verplichting voor een hand vol stof het hoogste, dat zij kennen en zij verzuimen daardoor niets belangrijks; maar gij, in wie al een nieuw leven uit God is begonnen, ga heen krachtens de apostolische roeping waartoe Ik u heb uitverkoren en verkondig het koninkrijk van God om ook anderen tot het nieuwe leven op te wekken.

Al bij Mattheus 8: 22 werd opgemerkt dat Lukas hier met de roeping in vs. 61 v. die werkelijk in die tijd van Jezus' leven valt, waarover wij handelen, twee andere gelijksoortige voorvallen uit vroegere tijd (ongeveer 13 maanden daarvoor) verbindt. Zijn uitdrukking, waarmee hij volgens de woorden van de grondtekst de afdeling inleidt: "Het gebeurde op de weg, toen zij, Jezus met de discipelen, die al tot volgen waren geroepen, reisden, " geeft duidelijk genoeg te zien, dat het hem er niet om te doen is chronologisch, volgens nauwkeurige volgorde van de gebeurtenissen te vertellen, maar dat hij Jezus "op de weg" in Zijn rusteloos en reizend leven vol moeite en ontbering, vol strijd en zelfverloochening voor ogen heeft. Nu verdwijnt voor hem het onderscheid van tijd, evenals bij een gezicht in de verte de achter elkaar liggende hoogten zich bijeen verzamelen als lag er geen ruimte van uitgestrekte dalen of vlakten tussen. Hoe zo'n vereniging van verscheidene, tijd-rekenkundige verschillende, maar inwendig bij elkaar behorende gebeurtenissen tot een beeld voor de geestelijke opvatting van het leven van Jezus en voor de groei in Christelijke kennis grote winst oplevert, hebben wij al bij Mattheus op die plaats te kennen gegeven. Het opsporen van de geschiedkundige draad en de chronologische rangschikking kon gerust aan de theologische wetenschap in de verschillende tijden van de kerk als een toekomende taak worden overgelaten, omdat de moeilijkheden, waarmee zij daar te strijden heeft, het best doen uitkomen wat in haar is en enkele misvattingen en dwalingen, zonder voor het ogenblik schade te veroorzaken, in de loop van de tijd vanzelf worden gevoeld en de lust tot onderzoek slechts des te meer opwekken. Terwijl wij nu met de verschillende manier van behandeling te doen hebben, die Jezus aan de beide mannen hier en daarna in de beide volgende verzen aan een derde laat ondervinden, geven wij hier tot verdere overdenking van het gelezene enige uitspraken van beroemde godgeleerden van onze tijd.

Zoals God, de Heere, eens hij de schepping gras en kruid, ieder naar zijn aard, lichten aan de hemel, groot en klein en dieren op aarde schiep van allerlei soort, zo vertoont zich aan ons deze verscheidenheid van gaven ook in het rijk van de Geest en zowel op het gebied van de natuur als in dat van de genade. Zien wij bijvoorbeeld de kring van de twaalf discipelen - hoe velerlei temperamenten, gemoedstoestanden, natuurlijke gaven zijn hier samengevlochten tot een krans, als van de meest verschillende bloemen! Hoezeer verschillen de vurige Petrus en

zijn broeder Andreas, de zachte Johannes en de eerlijke ruwe Nathanaël, de krachtige Jakobus en de melancholische Thomas! Echt, er was wel een sterke band nodig, als de liefde van allen tot de Heere, om deze zo geheel onderscheidene karakters in eendracht en liefde bij elkaar te houden. Of, om een ander voorbeeld te nemen: beschouw een kring van broeders en zusters. Zie, ouders, onder het hoopje van uw kinderen, heeft niet ieder zijn eigen aard; verlangt niet ieder zijn bijzondere behandeling? Daar groeit bij dezelfde ouders naast een begaafd kind, waarvan men veel mag hopen en eisen, een ander op, zwak naar lichaam en ziel, waarmee men geduld moet hebben; naast een vurig temperament, waarbij men altijd toom en teugel nodig heeft, een traag gemoed, dat altijd de sporen behoeft en aangezet moet worden, naast een helder, openhartig kind, dat zijn hart op de tong draagt, een vreesachtig en gesloten kind, dat een bijzondere sleutel behoeft om zijn hart en mond open te sluiten; naast een goedaardig dochtertje, dat met een oog te leiden is, een weerspannige knaap, waarbij men de roede niet mag sparen. Er behoort veel ouderliefde en wijsheid toe om bij ieder de juiste toon aan te slaan. Niet anders is het bij een zielverzorger. De zalige prediker Dann zei vaak als hij uitging tot zieken- of huisbezoek, dat hij een hele bos sleutels in de zak moest meenemen voor al de verschillende huizen en harten en vaak lang beproeven voordat hij de juiste sleutel gevonden had voor een van zijn gemeenteleden. Deze heeft vertroosting nodig, die vermaning, deze wet, die evangelie, de een een onderwijzing voor zijn verstand, de ander opwekking voor het hart, deze een geestelijke troost, die stoffelijken raad en men moest toch altijd als een Paulus allen in alles zijn. Dit geestelijk sleutelambt aan de harten, deze Christelijke tuinierskunst, die ieder gewas naar zijn aard weet te behandelen, deze goddelijke wijsheid voor de opvoeding van de onderscheidene zielen kunnen wij van niemand beter leren en bij niemand schoner zien dan in onze Heer, de grote Kennen van de harten, de grote Herder van de zielen. Wat heeft Hij in Zijn hemelse wijsheid en liefde voor iedere ziel steeds de juiste toon gevonden om haar aan te grijpen! Hoe geheel anders spreekt Hij met een ootmoedige tollenaar en met een eigengerechtige Farizeeër, met een bedrijvige Martha en met een gebogene Magdalena, met een vooruitlopende Petrus en met een vreesachtige Zachéus! Vooral zien wij de juiste blik en het meesterschap van Jezus in de behandeling van karakters en temperamenten. Drie mensen staan voor Hem en bij alle drie is het om hetzelfde te doen: de navolging van de Heere, de opname onder de discipelen. Maar hoe verschillend behandelt de Heere hen. De een houdt Hij met strengheid terug, de tweede richt Hij vriendelijk op, de derden (vs. 61 v.) drijft Hij met kracht vooruit.

De navolging van de Heere, waartoe welke de Schriftgeleerde zich aanbood, was niet die gewone, waartoe ieder besluiten moest, die een discipel van Jezus wilde worden en zonder welke men ook nu geen discipel van Jezus Christus kan zijn en waarbij toen, evenals nu, ieder in zijn stand, in zijn betrekkingen en in zijn huis kon blijven; het was een voortdurend vergezellen van Jezus op alle Zijn reizen en wegen, die nadere betrekking met Hem, waarin alleen de twaalf stonden, die Hij daartoe had uitverkoren en die niet kon plaats vinden, zonder dat iemand van huis en erf, van vermogen en bloedverwantschap enz. , afstand deed. Daartoe werd meer geëist dan dat men in een beter uur en in een edelere gemoedsstemming zich tot Jezus getrokken gevoelde en voor Hem en voor het eeuwige en hemelse zich geïnteresseerd voelde, meer dan dat men het eens in bijzondere mate als goed en schoon erkende, dat een mens zich en zijn hele leven aan God en de eeuwigheid toewijdde. Daartoe werd een kunnen geëist, dat zeldzaam was en is, een gezindheid, vastbesloten tot strijden en overwinnen,

gegrond op de waarheid, geoefend in zelfverloochening. Het moeilijke en eenvoudige leven van een vromen visser was daartoe al een veel betere voorbereiding, dan het zachte en gemakkelijke leven van een Schriftgeleerde. De bestendige nauwe omgang met Jezus, de dagelijkse gelegenheid om woorden van het eeuwige leven uit Zijn mond te horen en de werken van Zijn Vader, die Hij deed, te aanschouwen, kon voor een mens, die de waarheid in het goddelijke had lief gekregen, wel zo'n bekoorlijkheid hebben, dat hem bij dit hoogste genot iedere ontbering makkelijk kon voorkomen, ja aangenaam en gezegend kon zijn, in zoverre dit hem daartoe bracht, in zoverre dit genot daaruit enigermate volgde. Daarbij werd dan het bedrieglijke en veranderlijke van het menselijk hart, de tegenstand van het vlees, het moe worden onder voortdurende ontbering, verloochening en bezwaren niet mee gerekend. Men meende dat men, zoals men zich dit ogenblik voelde, altijd zou voelen: dit verheven, heilige gevoel zou van nu aan een blijvend en alleenheersend gevoel van het leven zijn. Maar Jezus, die het menselijk hart tot in zijn diepste diepte kende, die nooit bouwde op voorbijgaand gevoel en nooit daarop gebouwd wilde hebben, betoonde Zich trouw en waarachtig, als Hij zo'n mens af- en daardoor terecht wees. Hij wees niemand terug, die, als hij Hem zou hebben aangenomen, staande zou zijn gebleven en Hij nam niemand aan die over Zijn besluit en de opname van de Heere weer berouw kon hebben - met Judas Iskariot is het een andere zaak, die hiermee niet in strijd is.

Zoals de Schriftgeleerde zichzelf had aangeboden tot navolging, zo roept Jezus de anderen daartoe op; terwijl echter de eerste moeilijkheden terugschrikten van het volgen van Jezus, zo hielden deze schijnbaar heilige plichten terug. De Heere nu wil de al gelovig gewordene, die Hij nu tot blijvende navolging heeft uitgenodigd, tot beslissing brengen. Hij moet het gunstige tijdstip tot overgave van het leven voor een hogere zaak aangrijpen; maar alles, ook wat op zichzelf geoorloofd is, ja wat noodzakelijk wordt geacht, omwille van Hem verlaten. Al het uitwendige, zelfs de plicht van de vroomheid jegens de gestorven vader, moet hij aan hen overlaten, die zich nog alleen in het uitwendige bewegen en in plaats daarvan aan de tot hem gekomen roeping gehoor geven. Met de uitdrukking "hun doden" wordt onmiskenbaar daarop gewezen, dat de gestorvene zich niet op een werkelijk ander standpunt bevond dan de levenden, die hem wilden begraven.

Heeft de Heere bij de eerste laten zien dat Hij niet tot elke prijs discipelen wilde hebben, die wellicht in de beproeving van het leven slechts schipbreuk zouden lijden, zo trekt Hij daarentegen de tweede, die al tot de discipelen behoort, des te vaster aan Zich, omdat Hij Hem in het beslissend ogenblik toeroept: "Volg Mij!" Hij vraagt echter om toestemming, dat hij heengaat en zijn vader begraaft. Kan de Heere deze vervulling van de kinderplicht weigeren? Hij doet het toch met het woord: "Laat de doden hun doden begraven, maar u, ga heen, verkondig het koninkrijk van God. " De vader moet al dood geweest zijn, want de discipel begeert geen onbepaald uitstel, om de stervende vader nog te verplegen: de zoon moet de treurige boodschap ook bij de Heere hebben ontvangen, want uit het sterfhuis zou hij volgens de gewoonte van het volk, niet vóór de begrafenis tot Jezus zijn gekomen. Het is dus de vraag: zal hij terugkeren en de heilige laatste plicht aan het dierbaar lijk verrichten? Hij zelf laat een twijfelen vernemen: "Heere! sta mij toe, mag ik wel gaan?" Hij geeft het aan de Heere over. Waarom wijst deze het echter zo streng en bepaald af? Wij vertrouwen erop dat Hij weet waarom, dat Hij in het hart van de discipel ziet, die het toch op Zijn beslissing wil

laten aankomen; dat Hij evenzeer inziet in de samenloop der omstandigheden en in de familie-betrekkingen, waardoor hij gemakkelijk weer geheel zou kunnen worden afgeleid, die hen, als hij nu afviel en het dringende werk van Gods rijk uitstelde, geheel van de zaak van de Heere konden aftrekken. Een nieuweling was het echter niet, van wie de Heere het schijnbaar harde eiste; tot de geestelijk doden wordt hij door de Heere niet gerekend; maar hij moet ook niet in de dood terug zinken. Zijn er niet in ieder leven zulke ogenblikken van beslissing? Wij zien niet altijd in hoeveel daarvan afhangt. Wij hebben er behoefte aan dat God ons oog opent, om te zien wat gedaan, wat nagelaten moet worden. De Heere heeft het recht, waar Zijn werk dringt, ook het offer te eisen van een dierbare kinderplicht, vooral van zo een, welke de gestorven vader niet meer kan baten; kunnen toch plichten van mindere rang, kan toch de dienst van het aardse vaderland dergelijke offers eisen, met hoeveel hoger recht de Heere, die bevoegd is de goddelijke eis te stellen: "Wie vader of moeder, zoon of dochter lief heeft boven Mij, is Mij niet waardig. " Hem lief te hebben is dus een plicht, waarin alle andere samenlopen, waardoor alle andere begrensd, maar ook geheiligd worden. De Heere beveelt niet de aardse banden in koudheid te verachten, Hij, die aan het kruis Zich de getrouwe Zoon van Zijn moeder betoonde; het rijk van God mag nooit het voorwendsel zijn om heilige plichten van de liefde te verwaarlozen. Het omgekeerde mag echter evenmin; en in dit opzicht kan men zeggen: er kunnen beslissende tijden zijn, dat de openbaring ten minste van de liefde tot de naaste, bij de eis van hogere roeping moet terugtreden, wanneer het gebod daar is: laat het begraven van de doden aan de geestelijk doden over, die overal aanwezig zijn, waar het rijk van God niet is, waarvan er helaas meer dan genoeg zijn, ga u daarentegen aan het werk van de levendmaking, door het woord van het koninkrijk de geestelijk doden op te wekken - red uw ziel en doe het werk van God, dat u bevolen is. Wie wil met de Redder twisten, die met een harde greep de in het water gevallene uittrekt? Moesten wij de ongenoemde discipel in het rijk van de twaalf zoeken, zo zou men inderdaad bij deze discipel, die in gevaar was van de graven niet los te komen (vgl. Joh. 20: 25), aan Thomas denken.

De Heere maakt een onderscheid: tot het verkondigen van het rijk van God zijn levende mensen nodig, d. i. degenen die tot het leven uit God zijn opgewekt; doden begraven, dat kunnen ook dode mensen, d. i. degenen die nog dood in zonden zijn. Zo moest de discipel het werk van de levenden beginnen en het werk der doden aan de doden overlaten. - O, hoeveel dingen moesten wij aan de wereld overlaten en ons daarmee niet ophouden!

De hogepriester en de Nazireeërs, dus de gewijden, mochten zich met een dode, zelfs niet met vader en moeder verontreinigen (Lev. 21: 11. Num. 6: 6 v.) d. i. zij mochten geen lijk aanroeren om het de laatste eer te bewijzen, noch in het huis ingaan waar het lag, noch aan een begrafenismaal deelnemen (Num. 19: 14. Hos. 9: 4). Jezus maakt nu hier de toepassing op deze bepaling van de wet, waarbij men zich zal herinneren dat de verontreiniging met een dode zeven dagen duurde: wat zou er in die zeven dagen met de man hebben plaats gehad? Er zijn in he zedelijk leven beslissende ogenblikken, wanneer dat, wat niet dadelijk gebeurt, helemaal niet meer gebeurt; de Geest waait; is Zijn werking voorbij, dan wordt het schip niet meer vlot.

De satan is blij als hij een uitstel van plichtsbetrachting kan bewerken; want een vrijwillig uitstel sleept vaak onvrijwillige hinderpalen na zich, waaruit men niet meer uitkomt.

Ook de liefste naaste bloedverwanten, wanneer zij geestelijk dood zijn, moet de Christen als vreemdelingen beschouwen.

61. Nu komen wij aan de geschiedenis, die gebeurde toen Jezus met de twaalf op Zijn weg naar Jeruzalem vs. 51 aan de grenzen tussen Samaria en Galilea op de andere dag verder ging (vs. 56). En ook een ander zei, zichzelf als die Schriftgeleerde tot navolgen aanmeldende: Heere! Ik zal U volgen; maar laat mij eerst toe, dat ik, zoals eens Eliza deed, toen hij tot leerling van Elia werd geroepen (1 Kon. 16: 19 vv.) en als in onze tijd de tollenaar Levi gedaan heeft, toen hij Uw apostel zou worden (Hoofdstuk 5: 29), afscheid nemen van degenen die in mijn huis zijn.

62. En Jezus, die ook hier, evenals in vs. 60 Zijn redenen had om het gevraagde niet toe te staan, zei tot hem: a) Niemand, die zijn hand aan de ploeg slaat om tot beploeging van de akker achter de ploegstieren voorwaarts te sturen en ziet naar hetgeen achter is enachter hem plaats heeft, in plaats van voorwaarts naar het werk, dat voor hem ligt, is bekwaam tot bearbeiding van een aards veld; en zo is ook hij niet geschikt tot het koninkrijk van God, tot welke dienst u zich heeft aangemeld, die niet vergeet wat achter is en zich strekt tot hetgeen voor is (Fil. 3: 13). Wanneer u eerst metvlees en bloed wilt spreken, volg dan niet, of anders ga dadelijk mee en kijk niet meer achter u (Gen. 19: 26. Gal. 1: 16).

a)Spr. 26: 11. Hebr. 6: 5. 2 Petrus . 2: 20.

"Dit derde voorval is als het ware de synthese (bij elkaar voeging) van de beide andere. " De man biedt zichzelf aan, evenals de eerste, maar desalniettemin talmt hij, evenals de ander. Wij hebben al bij MATTHEUS. 19: 2 te kennen gegeven, dat Lukas ons hier naar allen schijn zijn eigen intreden in de rij van Jezus' discipelen verhaalt. Toen moest bij hem dezelfde vaste en snelle beslissing plaats hebben als later bij Paulus, als die tot apostel werd geroepen, wiens medehelper hij later is geworden. Was hij nu als geneesheer, zoals Paulus hem in Kol. 4: 14 noemt, door velerlei banden met deze wereld zeer eng verbonden, zo is genoeg verklaard waarom de Heere hem niet toestond afscheid te nemen. Wat een afscheid nemen van de wereld wordt geacht, wordt maar al te licht een net, waarin de wereld iemand gevangen houdt en verleidt; het is integendeel vaak een afscheid nemen van de Heere. "Tot de zijnen te gaan en voordat men een geheel andere leefwijze begint, van hen afscheid te nemen, daarbij ook zijn huiselijke zaken in orde te brengen, is een op zichzelf onschuldige en zelfs billijke zaak, zoals het dan ook aan Eliza werd toegestaan, toen hij dit bij de roeping door Elia vraagde; hier moet echter de Heere wel hebben vooruitgezien dat deze man bij de zijnen van zijn voornemen zou worden teruggehouden.

Laat het ons maar bekennen met dat "dat ik afscheid neem" houden wij onze Heiland en onze eigen ziel nu al jaren en tientallen van jaren op en het komt tot geen afscheid, tot geen beslissing en bij dit afscheid nemen houdt ons de wereld steeds weer bij de hand vast, totdat eindelijk het laatste afscheid komt, dat niet vrijwillig is maar gedwongen, niet een afscheid ten leven maar een afscheid ten dode. Zou Paulus met vlees en bloed te rade zijn gegaan, toen de Heere hem tot Zijn uitverkoren werktuig riep, bezwaarlijk zouden de oude vrienden hem hebben laten trekken, de Farizeeërs hem hebben losgelaten uit hun netten. Wilde ieder

Christen voor zijn bekering eerst bij zijn oude vrienden gaan vragen: "Heeft u er ook iets tegen? Vindt u het goed?" geen ziel kwam tot de Heere. Wilde men bij ieder goed werk, dat men wil doen tot eer van God en tot welzijn van de mensen, vooraf links en rechts, naar boven en beneden omzien, of het ook iemand kwalijk nam, of het ook iemand verkeerd verstond, er kwam niets goeds of groots tot stand. Nee, ten hemel het oog, of het juist is voor God en dan de hand aan de ploeg en voorwaarts in Gods naam! De hand aan het werk, de harten ten hemel, zo alleen wordt een goed werk gedaan.

Vs. 51-62. Die Jezus niet volgt, dwaalt en zal verdwalen. Daar is geen manier, daar is geen behoudende leidsman dan Jezus. Hij leidt ten hemel, Hij alleen. Hij alleen geeft de hemel op aarde. Mens, wie u ook bent, wordt het voor u geen tijd, die te hebben?. . . Als u Jezus niet volgt jaagt u iets anders na, waarvan u het geluk verwacht. Nee, arme mens! dat andere jaagt u. Het zal u dood jagen. Uw ziel zal bezwijken, zij bezwijkt al. Een stem roept: Kom allen tot Mij, u die vermoeid en belast bent en Ik zal u rust geven. Van wie is die stem? U weet het. U wist het al lang. Antwoord dan eindelijk en zeg: Ik zal komen, ik zal volgen. Maar het moet een onvoorwaardelijk volgen zijn. Ook hierin is het woord van de Schriftgeleerde voorbeeldig: Heere, ik zal U volgen, waar Gij ook heengaat. Voor altijd, voor goed, blindelings. Met vertrouwen en getrouw. Gelijk Ithaï bij David: Zo waarachtig als de Heere leeft en mijn heere de koning leeft, in de plaats, waar mijn heere de koning zal zijn, hetzij ten dode hetzij ten leven, daar zal uw knecht zeker ook zijn. Meer dan David is hier! Meer dan David verdient David’s Zoon zo’n vertrouwen. Meer dan David heeft Hij de macht zulke getrouwheid te lonen. Meer dan David heeft Hij recht, zo’n vertrouwen en zo’n trouwheid te eisen. Dat voelden de Schriftgeleerden; dat voelt het hart van elk, wie Jezus in Zijn grootheid, in Zijn wijsheid, in Zijn beminnelijkheid treft en trekt. Maar dit is genoeg ook om de verklaring af te leggen: Heere! Ik zal U volgen, waar Gij ook heengaat? Helaas, dat zo velen van ons het uit eigen ondervinding weet: het is gemakkelijk in ogenblikken van gevoel zulke woorden te spreken; maar als zij niet de vrucht zijn van het bevestigd voornemen van een hart, dat wèl weet wat het zegt en wel overwogen heeft wat het zal kosten, dit zeggen enigszins te bezegelen; die schone woorden hebben geen vrucht, geen waarde. Want wat heeft vrucht of waarde, dan volstrekte waarheid alleen? Niemand heeft zich ooit beklaagd om de Heere in oprechtheid te hebben gekozen; maar die Heere heeft Zich wel vele malen te beklagen gehad, dat zo velen Hem zo vaak hun hart en trouw hebben toegezegd en hun woord niet gehouden. Laat ons voorzichtig zijn met onze woorden. Laat ons bedenken wat wij zeggen! De Heere te volgen, het is Hem te volgen, die gezegd heeft: "Als iemand achter Mij wil komen, die moet zichzelf verloochenen, zijn kruis opnemen en Mij volgen. " Het is Hem te volgen op een weg van verloochening, van beproeving. De Heere te volgen, het is de wereld en haar ijdelheid te verlaten. En dit niet slechts, maar daarom gemeden, bespot, gekweld te worden; daardoor elks verbazing op te wekken en zelf niet verschoond te worden van het ijselijk vermoeden van huichelarij. Want zo is de wereld; zij kan zich eerder een duivel voorstellen, die haar op zijn manier bedriegt, dan een Christen, die haar versmaadt. De Heere te volgen, het is zich door de gunst en eer van de mensen verlaten te zien, de openbare mening tegen zich te zien opstaan. En dit niet slechts: het is de vroegere vertrouwelijkheid van nog altijd lieve vrienden te moeten missen, ja, soms het hart van naaste betrekkingen van zich te zien vervreemden. De Heere te volgen, het is alle neigingen, die naar zonde en wereld uitgaan, gedood te hebben en schade te rekenen, wat niet nader en inniger aan Hem verbindt,

wat niet bruikbaar is tot Zijn dienst en eer. En boven dit alles leidt Hij door menige diepe, donkere weg; menig zwaard gaat door de ziel; menige traan moet worden geschreid; menig moeilijk offer wordt gevergd. Die zich dit alles niet ontveinst, maar voorstelt en Hem lief genoeg heeft en genoeg vertrouwen op Zijn liefde heeft, om nochtans Hem te volgen, waar Hij ook heengaat, die mag het zeggen. Nochtans zal hij het niet anders zeggen dan in een biddende geest. En Hij zei tot een anderen: Volg Mij. Die anderen leert ons Mattheüs als een uit Zijn discipelen kennen, als iemand, daarom, die, als zijn lippen het nog niet geuit hadden, al metterdaad had getoond, dat hij Jezus volgen wilde, die Hem tot hiertoe, waar Hij ook heenging, gevolgd was. Hij heeft in dit opzicht nog slechts nodig dat hem de keuze van zijn hart als zodanig recht klaar en onherroepelijk wordt. Dit gebeurt dan door een zekere beproeving. Dit gebeurt niet voordat datgene, wat het meest in staat is zo'n hart te doen wankelen, tot Zijne volle kracht komt over dat hart en daarop een aanval doet. Daarvoor is bij deze discipel het ogenblik gekomen. Het is een bang ogenblik en dat voor hem alles beslissen zal. Zie, daar komt tot hem, te midden van zijn volgen, de tijding van Zijn vader's dood. Dit schokt zijn hart. Dit trekt hem naar zijn vader's huis. De levende vader heeft hij verlaten, toen de Heere hem trok; nu trekt de dode hem van de Heere terug. Wie weet of bij zijn zeer diepe droefheid geen bange twijfeling oprijst in zijn gemoed, of hij er ooit wèl aan gedaan heeft, zijn vader te verlaten en dat voor deze Jezus, die hem niet eens zo uitdrukkelijk geroepen heeft! Hij zal dan terugkeren? Hij zal voor een tijd niet meer met Jezus wandelen? Maar ook bij dit besluit heeft zijn hart geen vrede. . . . Ach, wat een strijd, wat een slingering. Niemand weet wat hier geleden wordt. . . . Eén weet het: de Heere zelf, de Heere, die er een einde aan maakt; de Heere, die deze discipel in zijn trouwhartig volgen heeft gadegeslagen en hem ook nu gadeslaat, omdat vlees en hart bezwijkt; nu daar de gestorven vader dat hart meer is dan Hij, wiens nabijheid dat hart toch niet missen kan. . Daar wendt Hij Zich tot de bestredene, ziet hem aan met al de ernst van Zijn liefde en zegt Hij tot hem: Volg Mij. Laat Mij toe. Volkomen vrijheid om een plicht te gaan vervullen, zo natuurlijk, zo heilig, zo naar de wet, voelt toch, ondanks dit alles, de geschokte discipel niet. En waarom niet? Omdat hij beseft dat heengaan voor hem gevaarlijk, dat blijven voor hem nodig is; dat het woord en de wil van Jezus boven de stem van vlees en bloed kracht hebben. En het is ook om deze redenen alleen dat de Heere hem niet toelaat, te gaan verrichten wat anderszins niet slechts geoorloofd, maar onvermijdelijk geweest zou zijn. Het is om deze staat van zaken, dat Hij hem vraagt een offer te brengen, moeilijk en vreemd, maar voor de beslissing van zijn keuze en de vrede van zijn ziel nu noodzakelijk. Nee, in dit tijdsgewricht van zijn leven moet hij niet heengaan, geen ogenblik heengaan, zelfs niet om aan een overleden vader de laatste kinderplicht te volbrengen. Laat de doden hun doden begraven, maar u, ga heen en verkondig het koninkrijk van God. Waar Jezus de hand op iemand gelegd heeft, daar laat Hij niet los; daar wil Hij niet dat iets, wat het zij, het hart van Hem vervreemt; geen lust, geen last, geen lief, geen leed; geen stem van vlees en bloed; geen voorgewende maatschappelijke plichten; geen andere deugden en andere werken, dan die Hij eist; die voortvloeien uit het volgen van Hem; die verenigbaar zijn met wat Hij voorschrijft. - Laat de doden de doden begraven; maar u, ga heen en verkondig het koninkrijk van God! Het eerste woord moet ditmaal zo hard luiden, om de kracht van het volgende te doen uitkomen. Zonder twijfel is ook in de ogen van Jezus het begraven van een mens door zijn broeder, van de vader door zijn zoon, een ernstige en tedere liefdeplicht. Zij heeft dit gedaan ter voorbereiding van Mijn begrafenis, heeft Hij zelf met dankbare aandoening gezegd van de vrouw, die haar onvervalste nardus op Zijn hoofd

uitschudde. Maar wat is zelfs het begraven van een vader bij hetgeen waartoe deze discipel eerlang wellicht als uitgezondene, maar al nu, door dit zijn openlijk volgen, geroepen is: de verkondiging van het koninkrijk van God? Het getuigenis geven aan het koninkrijk van de eeuwig levenden, temidden van naar het lichaam stervenden en geestelijk doden? Wat zou het zijn als hij - en deze discipel zou dat doen, door in dit beslissend ogenblik van Zijn levens heen te gaan - wat zou het zijn als hij deze schone roeping in de waagschaal stelde om een daad te verrichten, waartoe zijn hart hem trekt, maar die de Heere aan anderen opdraagt? Wat als hij, door aan geestelijk doden uit de handen te nemen, wat zij zeer goed volbrengen kunnen, zich de taak liet ontglippen, die hij aan geestelijke doden tot hun eeuwig heil te volbrengen heeft?. . . Wij zagen een man, die de Heere wilde volgen, maar zonder zijn hart over te geven, zonder de kosten berekend te hebben. Hem waarschuwt de Heere, hem schrikt Hij af van de onberaden onderneming. Wij zagen een discipel door de Heere voorbereid maar in een beslissend ogenblik weer weifelend; Hij wordt door de Heere getrokken en gedrongen. Een derde voorbeeld geeft ons de evangelist en daarin weer een andere schakering van gemoedsstemming met opzicht tot de Heiland en Zijn navolging. Het voorbeeld namelijk van iemand, die nog op twee gedachten hinkt; wie de Heere nog afschrikt, noch bij Zich houdt, maar aan eigen nadenken en beslissing overlaat, waarom Hij hem ook niet rechtstreeks, maar met een algemene uitspraak bescheid geeft. En ook een ander zei: Heere! ik zal U volgen; maar laat mij eerst toe dat ik afscheid neem van degenen, die in mijn huis zijn. Op zichzelf schijnt niets eenvoudiger, niets liefelijker dan deze wens. Maar het antwoord van de Heere doet ons ook hier een bestemming van het hart vermoeden, die onzuiver en berispelijk is en het toegeven aan die wens gevaarlijk maakt. Waarom ook niet eerst afscheid genomen en daarna gezegd: Ik zal U volgen? Na zulke aanbieding toch heeft ieder "maar" een valse klank. Hier klinkt het alleszins als: ik zal U volgen, maar het is een zware post; het is een moeilijke scheiding, het is een besluit, waarvan de uitvoering wel zo draaglijk mogelijk mag gemaakt worden en zo lang uitgesteld als het enigszins lijden kan. . . Ik zal U volgen; maar opdat ik U te getrooster volg, laat mij nog een enkele dag, nog enige ogenblikken dat alles genieten wat ik voortaan verloochenen zal en waaraan, nu het ertoe zal komen, het hart toch nog meer hangt, dat ik wel dacht. . . Ja, goede man, en nog veel meer dan u zelf nu bemerkt. Daarom, ga niet weer in huis. Laat het bij het in het hart genomen afscheid blijven. Vermijd nieuwe aandoeningen en oude verzoekingen. Verman u en zeg tot de Heere Jezus: Heere, ik zal U volgen, zonder "maar". Jezus zei tot hem: Niemand, die zijn hand aan de ploeg slaat en kijkt naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het koninkrijk van God. Het was een woord voor die man en voor allen; voor elk, die door evangeliedienst of Christelijk leven tot de verkondiging van het koninkrijk van God en zo op de akker van de Heere geroepen is. Immers daar wacht ons een taak, die niet met een zuchtend gemoed verricht kan worden. Het is daar niet de vraag van uitspanning en verpozing; de arbeid zelf moet het genoegen en het loon zijn. Het is daar niet de vraag van een arbeid, licht en gemakkelijk, waarbij veel tijd en krachten ook voor andere dingen overschieten. Er is een veld te ploegen, er is een werk te doen aan onszelf en aan anderen. Van dag tot dag is het de vraag, wat het werk van de bekering, de zelfverloochening, de trouwheid eist; een gestadig ploegen, opdat door Gods genade niet onder de doornen gezaaid wordt. Daartoe zijn nodig, behalve een vrolijk hart, onverdeelde opmerkzaamheid op de grote, toch gestadige voortgang, stille volharding. Geen omzien naar hetgeen achter, naar hetgeen buiten de akker is; ook geen welgevallig terugzien op het afgedane; maar een bestendig zien en zich uitstrekken naar hetgeen vóór is en nog te

verrichten valt. Die niet bedenkende de ploeg houdt en bestuurt en volgt, maakt scheve, ondiepe, hobbelige voren, bewijst zijn onbekwaamheid, maakt Gods akker te schande, wordt beurtelings moedeloos en lichtzinnig, ziet meer en meer om, laat eindelijk de ploeg staan en verlaat misschien de akker om met degenen, die in zijn huis zijn, aan de vorige tafel aan te zitten. Het laatste van zo'n mens zal erger dan het eerste zijn.

In de vier van vs. 51-62 op elkaar volgende tonelen treden de vertegenwoordigers van het menselijk karakter of de temperamenten op, hoewel de Evangelisten er zeker geen gedachte aan hadden, om het met kunst daarop aan te leggen. Jezus de zielen Leidsman leert tevens de mensen naar hun vier hoofdrichtingen behandelen.

Men heeft vaak gevraagd welk temperament men de Zoon des mensen moest toeschrijven en heeft soms enigszins ten gunste van een van de vier, bijv. voor het cholerische beslist. Maar de vergelijking van de gemoedsstemming en de handelingen van de Heere met de verschillende mannen die hier voorkomen, laat duidelijk zien, dat ieder sterk te voorschijn tredend temperament noodzakelijk iets eenzijdigs voorstelt, terwijl juist in de volkomen harmonie van Zijn neigingen, krachten en gemoedsbewegingen, het karakteristieke teken van Jezus geheel enige persoonlijkheid moet worden gezocht.

HOOFDSTUK 10

ZEVENTIG DISCIPELEN. GELIJKENIS VAN DE BARMHARTIGE SAMARITAAN. MARIA AAN JEZUS' VOETEN

II. Vs. 1-24. Omdat Jezus, wanneer Hij bij Zijn later langer oponthoud in Judea en Jeruzalem daar niet wordt geduld, maar uit de tempel zal worden verdreven (Joh. 8: 59 10: 39) de tussentijd tot aan Zijn koninklijke intocht in de stad denkt te besteden tot een werkzaamheid in Perea, aan de andere kant van de Jordaan, zendt Hij nu al, als Hij nog eerst het land voorbijtrekt, boden uit, om Zijn aankomst daar te vermelden en de harten tot Zijn ontvangst voor te bereiden. Deze boden bestaan uit 70 discipelen, die Hij nu op dezelfde manier verkiest als vroeger de 12 apostelen (Luk. 6: 13 vv.) en die Hij van gelijke instructie voorziet, als eens geen bij hun uitzending Hoofdst 9: 1 vv.). Ver kan hun weg niet geweest zijn, want de Heere bedoelde slechts de steden en plaatsen van het land aan de andere kant, waarvan de 35 paren iedereen moesten bereiken. Lang zijn zij ook niet uitgebleven; want de Heere heeft Zijn aangezicht om naar Jeruzalem te reizen en wacht hun terugkomst nog te Jericho. Maar toch kunnen zij al na dit begin Hem van grote dingen vertellen, die zij in Zijn naam hadden mogen verrichten. Daarvoor prijst Hij Zijn Vader in de hemel, nadat Hij hen voor valse vreugde heeft gewaarschuwd.

1. En hierna, als Hij ongeveer te Enon bij Salim (Joh. 3: 23) was aangekomen, stelde de Heere uit de grote kring van Zijn discipelen of navolgers nog andere zeventig, behalve de twaalf, die Hij al in Hoofdstuk 6: 13 had verkoren en zond hen heen voor Zijnaangezicht, evenals vroeger de twaalf (Mark. 6: 7), twee en twee, in iedere stad en plaats, omdat Hij zelf komen zou (Joh. 10: 40 vv. Luk. 13: 22), wanneer Hij Zijn voornemen over Jeruzalem en Judea (Joh. 7: 14-10 : 39) zou hebben volbracht, na ongeveer elf weken.

Uit de kring van degenen, die in ruimere zin Jezus' discipelen zijn, vormt Hij Zich twee gesloten kringen, wier getal aanzienlijk is. De grootste van deze beide kringen bestaat uit 70 leden, waarover Lukas op onze plaats bericht geeft. Wie weet en bedenkt, in welke maat en in welke omvang getallen in de hele Heilige Schrift van het eerste boek van Mozes tot aan de Openbaring van Johannes betekenis hebben, zou tot de gedachte moeten komen dat dit getal van de kring der discipelen niet toevallig kan zijn. De betekenis van dit getal ligt ook inderdaad genoeg voor de hand. Er zijn zeventig zielen van het huis van Jakob, die naar Egypte trekken (Gen. 46: 27. Ex. 1: 5. Deut. 10: 22). Zeventig is dus het getal, waarmee de wonderbare vermeerdering van dit huis tot een volk begint en als zodanig is dat het volk steeds in het geheugen gebleven. Bij het tweede station in de woestijn vinden de kinderen van Israël twaalf fonteinen en zeventig palmbomen (Ex. 15: 27); zeventig oudsten worden verkoren en met de Geest toegerust om Mozes in zijn bestuur over Israël bij te staan (Num. 11: 16, 25) en het Sanhedrin ten tijde van Jezus de hoogste geestelijke overheid in Jeruzalem, bestond uit een voorzitter en zeventig medeleden 2: 4). Wat kan na dit alles het getal van zeventig discipelen anders betekenen, dan een nieuw begin, waaruit Israël zich weer moet vermeerderen en wel niet op lichamelijke wijze, maar in de kracht van de Geest en het woords, met welke kracht Jezus ook deze zeventig heeft toegerust en in de plaatsen van het geestelijk gestorven volk heeft gezonden.

Nog eens wil de Heere zeer ver en breed het net over Israël uitwerpen, de hele menigte, ook hen die misschien nog niets daarvan hebben gehoord, tot het koninkrijk uitnodigen. Daarom stelt Hij naast de twaalf, de patriarchen van het nieuwe Israël, nog verder de zeventig, evenals de zeventig oudsten van Mozes. Hadden nu deze in de Hoge raad, die ook uit zeventig medeleden bestond, hun uitwendige voortzetting gevonden, zo wil Hij verder tegenover de zeventig leden van de Hoge raad de ware oudsten, de waren Hoge raad van Gods volk stellen.

Evenals de keuze van de twaalf van het begin af vooral op de zending onder Israël betrekking had, zo kondigde de later voorgenomen zending van de zeventig ook de nabij zijnde uitbreiding van de prediking over de hele aarde aan; want volgens Gen. 10 namen (de Joden aan, dat de hele mensheid uit zeventig volken bestond, veertien van Jafet, dertig van Cham en zesentwintig van Sem

Wat het bericht van Epiphanius aangaat, dat Lukas een van de zeventig discipelen geweest is en de mededeling van Theophylactus, dat hij door enigen als die van de zeventig werd genoemd, die met Kleopas de Herrezene gezien hadden, zo rusten deze berichten slechts op een vermoeden. Wat er voor te zeggen zou zijn komt op het volgende neer 19: 2). Eerst is op te merken dat Lukas de geschiedenis van die discipelen, die naar Emmaüs gingen, alleen vertelt en wel zeer aanschouwelijk, zodat het voor de hand ligt aan te nemen dat hij als ooggetuige vertelt. Verder worden bij deze veronderstelling de uitdrukkingen in Luk. 1: 1 v. geheel duidelijk. Lukas spreekt daarmee uit, dat hij niet bij het begin, maar wel bij het slot van de feiten van de evangelische geschiedenis tegenwoordig is geweest; eindelijk is in verband hiermee het zo gewichtige woord van Papias wel op te merken. Deze leefde omtrent het midden de tweede eeuw als bisschop te Hiëropolis en moet onder Markus Aurelius martelaar zijn geworden. Over het ontstaan van de evangeliën nu laat hij zich aldus uit: "Mattheus heeft in de Hebreeuwse taal te logia (de uitspraken van de Heere, zie slotwoord op het Evangelie van Mattheus) geschreven, ieder heeft dat naar zijn vermogen vertaald. Markus heeft als tolk van Petrus, wat hij (van de evangelische geschiedenis) in zijn geheugen had, met zorgvuldigheid neergeschreven. " Wanneer het nu opmerkelijk voorkomt dat hij de evangeliën van Lukas en Johannes in het geheel niet vermeldt, dan moet men hier in aanmerking nemen wat hij over zijn handelingen bij het vervaardigen van de mededelingen over de Heere in vijf boeken zegt: "Wanneer enig leerling van de oudsten (hier apostelen) kwam, vorste ik de uitspraken van de oudsten na, wat Andreas of Petrus gezegd had, of wat Filippus of wat Thomas of Jakobus, of wat Johannes of Mattheus, of enig ander discipel van de Heere had gezegd; vervolgens ook wat Aristion en de ouderling Johannes, de discipelen van de Heere zeggen. " Hij zegt hiermee, dat hij de indirecte overlevering, namelijk die hem door de leerlingen van de oudsten, d. i. van de apostelen ten deel is geworden, niet heeft verwaarloosd. Zo schijnt het hem behoefte te zijn de bevestiging van deze mededelingen in die woorden uit te drukken, die van Aristion en de presbyter Johannes handelen en dan ligt het voor de hand om, evenals hij met de presbyter duidelijk ziet op de apostel Johannes (2 Joh. 1: 1; 3 Joh. 1: 1. 1 Petrus . 5: 1), zo dan naam Aristion (van het Griekse apisteuw z. v. a. voortreffelijke, uitstekende) als een te beschouwen met Lukas of Lucanus, Lucilius (van het Latijnse Lucere z. v. a. schitterende). Men kan toch met recht vragen: waarom is Aristion een man, die Papias als een leerling van de Heere vereerde en met de presbyter Johannes tegelijkertijd noemde, niet in de apostolische kerk bekend en beroemd? Deze moeilijkheid

wordt weggenomen door de opmerking dat Aristion aan de kerk juist onder de naam van Lukas bekend is; terwijl hij hem echter van die van Johannes bepaald daardoor onderscheidt, dat hij hem niet de titel van presbyter of ouderling geeft, blijkt, dat hij deze titel niet opvat in de zin van de latere kerk, zoals Eusebius heeft gedaan en daardoor veel verwarring teweeg heeft gebracht.

2. Hij zei dan tot hen: a) De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn met weinig; b) daarom, bidt de Heere van de oogst, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstoot. (MATTHEUS. 9: 37 v.)

a) Joh. 4: 35. b) 2 Thessalonicenzen. 3: 1.

Het is al een verhoring van de vroegere bede om arbeiders in de oogst, dat de Heere nu niet alleen twaalf, maar zeventig kan zenden; aan die bede is echter nog voortdurend behoefte, want wat zijn zeventig onder miljoenen?

3. Ga heen; zie, Ik zend u als lammeren in het midden van de wolven (MATTHEUS. 10: 16).

4. Draag geen buidel, noch male (zak), noch schoenen a) en groet niemand op de weg (MATTHEUS. 10: 9 v. Mark. 6: 8 v.).

a) 2 Kon. 4: 29.

5. En in welk huis u ook ingaat, zeg eerst: Vrede zij dit huis.

6. En als daar een zoon van de vrede is, zo zal uw vrede op hem rusten, maar zo niet, dan zal uw vrede tot u terugkeren (MATTHEUS. 10: 12 v.).

7. a) En blijf in dat huis en eet en drink wat u door hen voorgezet krijgt; b)want de arbeider is zijn loon waardig; ga niet over van het ene huis in het andere huis (Hoofdstuk 9: 4. MATTHEUS. 10: 10 v. Mark. 6: 10).

a) 1 Kor. 10: 27. b) Lev. 19: 13. Deut. 24: 14; 25: 4. 1 Kor. 9: 4, 14. 1 Tim. 5: 18.

8. En in welke stad u zult ingaan en zij u ontvangen, eet wat u voorgezet wordt.

9. En genees de zieken, die daarin zijn 10: 18") en zeg tot hen: Het koninkrijk van God is nabij u gekomen.

10. Maar in welke stad u zult ingaan en zij u niet ontvangen wanneer u op haar straten gaat, zeg dan:

11. a)Ook het stof, dat uit uw stad aan ons kleeft, schudden wij af op u; nochtans weet dit, dat het koninkrijk van God nabij u gekomen is.

a)Hand. 13: 51; 18: 6.

12. En Ik zeg u, op die dag zal het die van Sodom verdraaglijker zijn dan voor die van die stad.

De Heere geeft aan de zeventig discipelen, evenals vroeger aan de twaalf apostelen, een opdracht en een volmacht, waarin wat de kiem en de profetische betekenis aangaat alles is vervat, wat de boden van Zijn rijk hebben te verrichten. Hij zendt ze uit als veroveraars maar zonder wapens, integendeel als schapen onder de wolven. Zij moeten niet eens het zwaard voeren van uitstekende wereldse wijsheid, zij zullen niet disputeren met de ongeleerden, maar eenvoudig de boodschap brengen van de daden van God, waarvan zij getuigen waren geweest. Dien overeenkomstig moet ook hun uitrusting in het uitwendige de allereenvoudigste en bescheidenste zijn; zoals zij daar staan en gaan moeten zij uittrekken en zich met geen zwaar pak beladen. De grenzen van het geoorloofde stellen de evangelisten op enigszins verschillende wijze voor: een staf in de handen en schoenen aan de voeten zullen zij mogen meenemen, wanneer zij die al bezitten (Mark. 6: 8 v.), maar zij moeten niet eens een staf aanschaffen, als zij die nog missen (MATTHEUS. 10: 9 v.). Dit gebrek aan alle uitrusting is zelf de allergrootste uitrusting; dit gebod bevat een belofte. Wanneer zij vrij van de geest van de zorg op de Heere vertrouwen, zullen zij niet beschaamd worden: God zal hen verzorgen; Hij zal op alle plaatsen hun harten toewenden en met deze ook het loon van hun werk, de benodigdheden voor het lichaam. Zij zullen de haat van de wereld en ook van hun naaste huisgenoten ondervinden, zoals al Micha (7: 6) heeft geprofeteerd, maar midden in die haat ook de bescherming en de troost van de Heere. Bij deze uitrusting met de geest van onbezorgdheid en van tevredenheid voegt de Heere het vermogen om in de kracht van het gebed wonderen te doen; zij moeten geduldig en onverdroten getuigen, het eigenlijke gezegende gevolg komt als in alle dingen van de Heere alleen.

Met betrekking tot het woord in vs. 11 vertelde de zendeling A. ons, die dezer dagen in Europa vertoefde, uit de tijd van zijn werkzaamheid in Indië het volgende: "Ik was met een vriend eens in het paleis van een Brahmin, waar velen van zijn kaste samen waren gekomen, om met ons over godsdienstzaken te disputeren. Hoe meer beslist wij nu voor de waarheid uitkwamen, dat buiten Christus geen heil was, des te bozer werden de Brahminen; zij dreven ons ten slotte weg. Bij het weggaan bemerkte ik toevallig hoe stoffig mijn schoenen op de weg daarheen geworden waren, wat ik bij het binnenkomen niet had opgemerkt en ik begon met de zakdoek het stof weg te vegen; nauwelijks hadden de Brahminen, die ons zeker met hun blikken gevolgd waren, dat gezien, of zij snelden ons na en bestormden ons met hun gebeden, dat wij hen dat niet moesten aandoen en het stof van onze voeten niet op hen moesten afslaan, anders zou de vloek van God op hun huis komen; zij zouden ook voortaan niet meer zo hard tegen ons zijn. "

13. Wee u, Chorazin! wee u Bethsaïda! want als in Tyrus en Sidon de krachten gebeurd waren die in u gebeurd zijn, zij zouden eertijds, in zak en as zittend, zich bekeerd hebben.

14. Maar het zal Tyrus en Sidon verdragelijker zijn in het oordeel dan u.

15. En u, Kapérnaüm! die tot de hemel toe verhoogd bent, u zult tot de hel toe neergestoten worden (MATTHEUS. 11: 20 vv.).

16. a)Wie u hoort, die hoort Mij en wie u verwerpt, die verwerpt Mij; b)en wie Mij verwerpt, die verwerpt Degene, die Mij gezonden heeft (MATTHEUS. 10: 40. Joh. 13: 20).

a)Mark. 9: 37. b) 1 Thess. 4: 8.

De inwoners van Sodom hebben zich aan engelen vergrepen, de Joden aan de Zoon des mensen in de staat van Zijn vernedering; maar de verachters onder de Christenen staan op tegen de verheerlijkte Zoon van God, tegen Zijn Geest en tegen Zijn bedoelingen om zalig te maken. Hoeveel strengere gerechtigheid zal God betonen over diegenen, die het bloed van de Zoon met voeten treden en Zijn genade schande aandoen!

Kapérnaüm het beeld van de ongelovige Christenheid: 1) de op Kapérnaüm rustende duisternis; 2) het over Kapérnaüm opgaande licht; 3) de te Kapérnaüm heersende vijandschap; 4) het over Kapérnaüm komende gericht.

Zoals Jezus Christus, de Heere, hier spreekt, heeft nooit een profeet, nooit een apostel gesproken; Hij beslist over de levenden en over de doden, over de levenden te Chorazin, Bethsaïda en Kapérnaüm en over de doden van Tyrus, Sidon en Sodom. Hij bepaalt de mate van hun meerdere of mindere waarde, hun grotere of kleinere schuld en het meer of minder verdragelijke lot, dat hun na het laatste, alles beslissende gericht ten deel zal worden. Zo betaamde het alleen aan Hem; de toekomstigen Rechter van levenden en doden, de Mensenzoon, aan wie de Vader al het oordeel heeft overgegeven, opdat zij allen de Zoon eren, zoals zij de Vader eren.

17. En de zeventig zijn teruggekeerd met blijdschap, nadat zij binnen een, twee weken hun zending hadden volbracht. Jezus was intussen met de twaalf van de streek bij Bethsean (vs. 1) aan de westzijde van de Jordaan naar Jericho gegaan en verwachtte hen daar. Zij kwamen tot Hem en gaven Hem bericht van wat zij gedaan hadden, zeggende: Heere! Ook de duivels zijn ons onderworpen in Uw naam.

18. En Hij, wel hun vreugde delend, maar de voor hen nog onbekende, diepere grond daarvan ontvouwend, zei tot hen: a) Ik zag de satan, als een bliksem uit de hemel vallen.

a) Openbaring . 12: 8-9.

De uitleggers kunnen het zich niet voorstellen, dat de zeventig allen tezamen weer bij Jezus gekomen zouden zijn; zij beweren dat het tegendeel vanzelf sprak, dat de terugkomst van ieder paar in het bijzonder, zoals zij waren heengegaan, op verschillende tijden zou hebben plaats gehad en de evangelist de zaak alleen zo voorstelde alsof zij gelijktijdig van de uitkomst van hun reis hadden bericht. De uitleggers zijn echter in dwaling, de evangelist weet wel wat hij schrijft. Na hun uitzending in vs. 16 verdeelden zich de zeventig, zodra zij aan de andere kant van Bethsean de Jordaan waren overgegaan, in 35 paren en trokken door de steden en dorpen van Perea, waarop hun zending betrekking had. Tot gemeenschappelijke vergaderplaats was echter waarschijnlijk Livias bestemd en van daar kwamen zij gemeenschappelijk met elkaar naar de westelijke oever van de Jordaan terug, om te Jericho

Jezus en de twaalf weer te ontmoeten, die, zoals boven is gezegd, Zijn weg door de westelijke Jordaanvlakte had genomen. Het "met blijdschap", zo merkt Godet op, spreekt de toon van de hele afdeling uit: de vreugde van de discipelen wordt snel tot vreugde van Jezus, uit wiens gemoed die vervolgens in de volgende afdeling verheven en geheiligd uitstroomt. Vertrouwend op de belofte van de Meester waren zij snel begonnen zieken te genezen en waren op deze weg er zelfs toe geleid om de zwaarste ziekte, de bezetenheid, aan te tasten en het was hun gelukt. Omdat de Heere hun nu alleen had gezegd vs. 9 : "Genees de zieken", zonder hun uitdrukkelijk, zoals vroeger de twaalf (Hoofdstuk 9: 1) kracht en macht over alle duivels te verlenen, zo zijn zij over dit onverwacht gevolg van hun zending verrast en met de levendigheid van een geheel nieuwe ervaring plaatsen zij dit dadelijk aan het hoofd van hun bericht, ja vatten wellicht in dit hoofdpunt hun hele bericht samen, zodat zij zich alleen bepalen tot de mededeling: "Heere! Ook de duivels zijn ons onderworpen in Uw naam". Hoe goed is het mogelijk dat zij deze voornaamste ondervinding juist te Livias, de plaats van hun vereniging hebben gemaakt en allen tezamen daaraan deelgenomen! Te Livias heeft het later plaats (Hoofdstuk 18: 15-30), dat de moeders komen om hun kindertjes door Jezus te laten zegenen en dat een overste de Heere vraagt: "Goede Meester! Wat moet ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërf?" Daar moet dus iets hebben plaats gehad, dat een diepe indruk op de mensen maakte en hen krachtig daarop gewezen heeft dat nu het koninkrijk van God was gekomen. Te Livias had echter ook een half jaar vroeger dat wrede gastmaal van Herodes plaats gehad, waarop de dochter van Herodes tot loon voor haar betoverende dans het hoofd van Johannes de Doper op een schotel vroeg en ook ontving (MATTHEUS. 14: 6 vv. Mark. 6: 21 vv.). Dat heeft zeker op de mensen daar indruk moeten maken, als was het nu gedaan met de zaak, waarin dienst de Doper had gestaan en alsof satan over deze had getriomfeerd. Daarom was zo’n buitengewoon wonder, als de zeventig daar, waarschijnlijk met geringe moeite, alleen door het gebruik van Jezus’ naam, gelukte, zeer noodzakelijk. Zo bemerkten de mensen, dat hoewel het ook met de Doper gedaan was het niet zo was met de zaak, die hij had gediend en dat de Sterkere die na hem kwam, ook sterker was dan de sterk gewapende (Hoofdstuk 3: 16; 11: 21 v.). In dit verband wordt ons alles helder en duidelijk en vooral kunnen wij nu ook het woord van de Heere verstaan: "Ik zag de satan als een bliksem uit de hemel vallen" met welk woord de uitleggers meestal evenmin goed raad weten. Wanneer de Heilige Schrift de satan in de hemel verplaatst, gebeurt dat steeds in zulke gevallen, wanneer hij een recht op God, of een macht over God schijnt te hebben verkregen, wanneer de zaken uiterlijk van die aard zijn, dat om de zonden van de mensen de almachtige, alwijze, barmhartige en genadige God niet zo kan handelen, als Hij eigenlijk wil, maar òf de satan over Zijn heilige raad moet laten triomferen, als was deze de albestuurder en niet Hij, de heilige en sterke God, òf dat Hij ten minste Zich naar satans aanklacht en laster, naar diens recht en bezit moet regelen bij Zijn daden en besturingen en Zich daarnaar in Zijn regeren van de wereld en Zijn rijk moet schikken. Zo’n geval hebben wij in Job 1: 6 en 2: 1-6, waar Jobs zonde, die hemzelf nog onbekend is, zijn verborgen loonzucht en fijne eigengerechtigheid de satan het recht verleent, op zifting en verzoeking van deze zo vrome en godvruchtigen man aan te dringen (vgl. ook Luk. 22: 31). Evenzeer is het in Openb. 12: 7 vv. , waar over Israël’s dwaze zonde van Christus’ verwerping en van de moedwillige verharding tegen het Evangelie wordt gehandeld, waardoor het volk heeft veroorzaakt, dat Christus bloed voor lange, lange tijd niet vóór maar tegen hen spreekt (MATTHEUS. 27: 35) en het nu gedurende deze hele lange tijd niet meer als volk, in de vereniging van al zijn stammen, tot genade kan komen,

maar onder de vloek van de verwerping ligt. Niet de Hogepriester Jezus Christus, die in het heilige is ingegaan, staat daar voor God en doet Zijn verdiensten voor Israël spreken, maar Hij is door Israël zelf uit Zijn middelaars plaats weggedrongen. Daarentegen heeft de draak zich gelegerd boven de genadetroon en maakt de genade van de wederaanneming onmogelijk, omdat hij zich op Israël's zonde roemt. Pas wanneer de tijd komt, dat de aanklager recht zal geschieden en daardoor de macht van zijn aanklacht van kracht beroofd is, kan Israël's beschermengel zich opmaken met zijn engelen en de draak met diens engelen bestrijden en overwinnen, opdat deze wordt uitgeworpen en Christus weer op Zijn middelaarsplaats treedt; pas daarna kan Israël zalig worden. Keren wij van deze algemene beschouwing tot het bijzondere geval in onze tekst, zo was de satan daarvoor, dat Herodes zich door Herodias liet bedriegen en aan haar vervolgingen eindelijk de Doper ten offer bracht, tot een triomfator geworden en had zich als het ware van Gods troon in de hemel meester gemaakt. Niet Hij, de Schepper en Heer van hemel en aarde, de ware Koning van Zijn volk Israël, scheen de scepter van wereld- en kerkbestuur meer te voeren, maar satan heerste over de kerk. Terwijl de Doper in de gevangenis vermoedde dat het zo komen zou, raakte hij in de zware verzoeking, waarvan wij in Hoofdstuk 7: 18 vv. gelezen hebben. Nu valt Jezus door middel van de zeventig, als deze op de weg van hun zending weer te Livias bij elkaar zijn met macht in satans rijk en laat hen het beproeven van de genezing van een bezetene van de ergste soort gelukken. De Heere te Jericho, als Hij op hun terugkeren wacht, is het wel bekend wat zij in Zijn naam in Herodes' residentie ondernemen, ja, Hij is het eigenlijk zelf, die in hen en door hen werkt en Hij kleedt nu, wat Hij weet en waarbij Hij op onzichtbare wijze hun helper is, in de vorm van een gezicht in: "Ik zag de satan als een bliksem uit de hemel vallen", waarbij Hij Zich dan aansluit aan hetgeen in Jes. 14: 12 van de koning te Babel wordt gezegd. Het beeld van de bliksem, zegt Godet, schildert onvergelijkelijk een macht van verblindende glans, die plotseling verdwijnt. Terwijl de discipelen uit de bezetene de duivels uitdreven stonden op de aardse schouwplaats de stadhouders of helpers van twee machten tegenover elkaar, de discipelen als stadhouders van Christus, de duivels als handlangers van de satans. In de hemel werd nu gelijktijdig door den ene Heer Christus de andere heer, satan, uit zijn aangematigde heerschappij geworpen en diens verblindende macht, tot welke hij door Herodes' werk was gekomen, was voorbij op het ogenblik toen dat werk van de discipelen lukte. Als Jezus later voor de derde keer naar Livias komt, komen de moeders Hem met haar kinderen op de arm tegemoet; zij zijn juist het tegenovergestelde van Herodias, die haar kind tot een werktuig van de duivels gemaakt heeft 10: 13) en zijn de voorbeelden van de Christelijke kerk in de volgende eeuwen, wanneer de kinderen door het sacrament van de doop Christus de ware wijnstok worden ingelijfd 19: 15:). Maar ook al bij de tweede komst, als Hij met de Farizeeën over het recht en onrecht van de echtscheiding praat (Hoofdstuk 16: 14-16. MATTHEUS. 19: 2 vv. Mark. 10: 2 vv.), moest satan, die tegenover Johannes het werk van Herodes en Herodias op zich had genomen en de Doper om zijn bestraffing in de gevangenis had geworpen, voor de Sterkere wijken.

19. Daarna stelde de Heere hen voor hun toekomstige werkzaamheid in het volle bezit van die macht, die hen in dat ene geval, waarvan hier sprake was, als onverwacht was voorgekomen. Zo ging Hij voort: a) Zie, Ik geef u de macht om op slangen en schorpioenen (Ps. 91: 13) te treden en over alle kracht van de vijand; en geen dingzal u enigszins beschadigen (vgl. de herhaling van deze mededeling in Mark. 16: 17 v.).

a)Hand. 28: 5.

Wanneer men de lezing: "Ik heb u gegeven" aanneemt, dan geeft Jezus de discipelen de hele uitgestrektheid van die macht te berekenen, waarmee Hij ze bekleed had, maar die zij daarvoor nog niet hadden begrepen. Met het "zie" geeft Hij hen de sleutel voor de uitkomsten, die zij zelf zo-even hadden bericht. Leest men daarentegen met de gewonen tekst van de grondtaal "Ik geef u de macht", dan ziet dit op de toekomst. De Heere kondigt hun een uitbreiding aan van de al nu tot uitoefening gebrachte, volmacht, met het oog op een grotere opdracht, een werk van nog meer gewicht en het: "zie" heeft betrekking op de verwondering, die dit nieuwe uitzicht bij hen opwekken moet. Volgens de tweede lezing is de uitspraak rijker in betekenis.

De Heere breidt daarmee de enge blik van die ene macht van de duivels in de bezetenen uit tot alle macht van de vijand, zoals die, meer dan de zeventig wisten en wij allen weten, de hele natuur en schepping van de aarde, waarop wij nu nog onder de hemel moeten wandelen, doortrekt. De twee meest in het oog lopende soorten en voorbeelden hiervoor zijn "slangen en schorpioenen"; de Heere bedoelt dus met weinige woorden al het vijandige in de natuur, waarin een macht van de vijand en de moordenaar is, maar dit natuurlijk, hoewel het zelf niet wordt uitgesloten, slechts als stoffelijk beeld voor alle voornamelijk geestelijke macht, vervolging, list en bedriegerij en - op wier dreigende gevaren wij meestal onwetend heenwandelen - de niet gewapenden als overgegeven, de door Jezus toegerusten als onschendbaar, zolang zij in geloof wandelen.

De kronkelende bliksemstraal (vs. 18) heeft zich bij zijn val op de aarde opgelost in duistere, als bliksemen voortschietende, akelig glinsterende slangen en plotseling te voorschijn schietende, listig stekende schorpioenen, in een gebroedsel van de boze, waarvan de beten en steken gevaarlijke, dodelijke bliksems zijn, zodat de getrouwste uitdrukking daarvan gevonden wordt in het vergiftigde adderengebroedsel. Maar de discipelen moeten in het geloof deze wereld van de satan met zijn gebroed als een overwonnene onder zich hebben en alle verschrikkingen met de voet treden, in het vertrouwen dat niets hen zal kunnen schaden.

Met Christus kan de mens meer dan hij denkt; onze vreesachtigheid wordt vaak beschaamd. Hoeveel eenvoudige zendelingen volbrengen in geloof wat de diepzinnigste theologen zonder geloof niet aanroerden!

20. Maar, zo eindigde de Heere, om de zeventig te tonen dat in hun vreugde (vs. 7) ook iets menselijks was, iets dat voor hun zieleheil gevaarlijk was; Verblijdt u daarin niet, dat de geesten u onderworpen zijn, maar verblijdt u veel meer a)dat uw namen geschreven zijn in de hemelen. 32: 32").

a) Jes. 4: 3. Dan. 12: 1. Filippenzen . 4: 3.

Door de geest van de waarheid moeten de discipelen de leugengeesten aan zich onderdanig maken, maar bij dit edel doel dreigt ook een gevaar. De Heere weet hoe de netten van de verzoeking het eerst voor de begenadigden onder de Zijnen worden gesponnen en daarom

heiligt Hij hun rechtmatige en grote vreugde door een woord van zeer ernstige waarschuwing. In het algemeen wil Hij niet dat zij zich te veel zullen verheugen over hetgeen zij voor het rijk van God verrichten. Deze vreugde kon toch gemakkelijk onbewust met zelfzucht en hoogmoed gepaard zijn, zou bovendien niet altijd in hun harten wonen en er kon misschien strijd en zelfbedrog volgen; ook moest dit eindelijk daartoe leiden dat zij het oog meer naar buiten dan naar binnen en boven gericht hielden. Wat iemand doet, is bovendien een zeer bedrieglijke maatstaf ter beoordeling van zijn innerlijke waarde. Men kan duivels uitdrijven en toch nog zelf een kind van de duisternis zijn (MATTHEUS. 7: 22). Daarom geeft de Heere aan hun vreugde een betere richting; ook de grootste talenten en gaven kunnen niet vergeleken worden met het voorrecht van Hem, die in de hemel een ereplaats krijgt.

Een mens, die zich over zijne deugden en daden verheugt, is gelijk aan diegenen, die van hun vet teren; daarop volgt de uittering. Voordat wij het weten, behagen wij aan onszelf in onze geestelijke schatten, vergeten wij de Gever en kennen alles aan onszelf toe, het inwendig oog wordt donker en neemt onze ellende uit ons gezicht, en zie ijdelheid, onreinheid, trotsheid, verheffing, de duivel van hoogmoed heeft ons hart ingenomen en - hoogmoed komt voor de val. Het gaat in het geestelijke evenals in het lichamelijke en aardse: naarmate onze goederen toenemen, naar die mate nemen ook onze aanspraken toe en naarmate onze aanspraken hoger worden, worden ook onze kwellingen groter, wanneer zij niet worden bevredigd en de mensen aan onze eergierigheid niet de eer willen geven, waarop zij aanspraak maakt. Daarom antwoordde eens een getrouw getuige van Christus, toen hij zeer geprezen werd om zijn heerlijke prediking en dat hij zijn zaak zo goed ten uitvoer had gebracht: "Dat heeft de duivel mij ook al gezegd, toen ik de trappen van de kansel afging. " Daarentegen noemt de Heere ons het rechte en ware voorwerp van onze Christelijke vreugde, als hij zegt: verblijdt u, dat uw namen zijn geschreven in de hemelen.

Satan is uit de hemel gevallen en oefent nu op aarde zijn schadelijke, lichaam en ziel dodende macht uit; maar die in ootmoedig geloof in de groten Overwinnaar van de satan wandelen, zullen weer ten hemel verhoogd worden uit de strijd en de nood van de aarde. De namen van de afvalligen zijn op de aarde geschreven (Jer. 17: 18), maar de namen van de verlosten staan in het boek des levens, waarin de hemelburgers zijn opgetekend, dat is een uitdrukking die door het hele Oude en Nieuwe Testament voorkomt (Ex. 32: 32 vv. 1 Sam. 25: 29. Ps. 69: 29. Jes. 4: 3. Dan. 12: 1. Hand. 13: 48; 12: 23. Openbaring . 3: 5; 13: 8; 17: 8; 20: 15; 21: 27). Zij toont de voorgeziene, genadig beschikte bestemming aan tot dit erfdeel van de heiligen en zaligen, maar niet als een onveranderlijke voorbeschikking (?); want dadelijk de eerste keer, dat het door God geschreven boek van de verlosten voorkomt (Ex. 32: 32 vv.) is ook van een mogelijkheid van uitdelgen sprake. Men kan het zo in geloof weten en moet er zich over verheugen, dat de naam in de hemel geschreven is, zo zeker als men verzekerd kan zijn van het kindschap van God en de gave van de erfenis, maar men moet dat ook voor de enige hoofdzaak houden en ootmoedig wandelen over satans listen en lagen, opdat de naam ook ten slotte in het boek gevonden wordt, opdat men misschien niet weer uit de hemel valt op de weg, zo als satan is overkomen.

Wanneer de katholieke theoloog Möhler beweert dat het hem zeer onaangenaam te moede werd, in de nabijheid van een mens, die zonder meer verklaarde verzekerd te zijn van zijn

zaligheid, ja, dat hij de gedachte niet kon verdrijven dat daar iets duivels onder schuilde, zo laat hij ons daarmee een diepe blik slaan in de troosteloosheid van een hart, dat de laatste grond van zijn hoop in eigengerechtigheid zoekt, maar hij toont tevens, dat hij het woord van de Heere tot de zeventig niet in Zijn hele diepte heeft begrepen. Zoals bekend is, was dit "verblijdt u" het waardig antwoord van de stervenden Albr. van Haller (geb. 1708 te Bern, overl. 1777-de grote natuuronderzoeker en vader van de fysiologie, die naast Newton en Euler het duidelijkst bewijs levert dat het geloof in de Christelijke openbaring door de studie van de zogenaamde exacte wetenschappen geenszins wordt geschokt, zo niet al ondermijnd en vernietigd) aan de vrienden, die hem met het eervolle bezoek van keizer Jozef II in zijn laatste uren geluk wensten.

22. Hij wendde Zich daarop tot de discipelen en ging voort: a) Alle dingen zijn Mij door Mijn Vader overgegeven; en niemand weet wie de Zoon is dan de Vader; en wie de Vader is, dan de Zoon en b) aan wie de Zoon het zal willenopenbaren.

a) Ps. 8: 7. Joh. 3: 35; 17: 2. 1 Kor. 15: 27. Filippenzen . 2: 10. Hebr. 2: 8. b) Joh. 1: 18; 6: 44, 46.

Het koninkrijk van de Zijnen wordt gevormd uit de kinderen, die licht ontvangen over het geheim van het hoogste leven, het rijk van Zijn tegenstanders uit de wijzen en verstandigen, of de schriftgeleerden en ontwikkelden, die in al Zijn grote gedachten alleen duisternis willen vinden; maar toch moet men niet denken dat Hem slechts het bestuur over een deel van de mensheid zou gegeven zijn; alle dingen, zegt Hij, zijn Mij overgegeven door Mijn Vader. Zo is dus Zijn volmacht en macht over de hele wereld. Maar deze macht is zo verborgen en stil als Zijn wezen; niemand kent die, want niemand weet wie de Zoon is, dan alleen de Vader. De Vader alleen is volkomen bekend met de Zoon, het wonderbaarste levensgeheim, waarin de hele wereld geschapen en besloten is. Nu menen echter velen de Vader wel te kennen, die de Zoon miskennen, ja verwerpen; daarom gaat Hij voort: niemand weet, wie de Vader is dan de Zoon en aan wie de Zoon het wil openbaren.

Niet daarom is Jezus Zoon, omdat Hij alleen de Vader volkomen kent en alleen door Hem volkomen gekend wordt, maar alleen daarom kent Hij Hem zo en wordt door Hem gekend, omdat Hij de Zoon is. Evenals God niet daarom Vader is, omdat Hij de Zoon kent en door Hem gekend wordt, maar dit dubbele kennen is de uitwerking van Zijn betrekking als Vader tot de Zoon. Volgens zulke uitspraken bij Mattheüs en Lukas kunnen wij geen wezenlijk verschil tussen de Jezus van de Synoptici en die van Johannes zien; omdat het bestaan van de Zoon tot het wezen van de Vader behoort, zo is het voortbestaan van de Ene in de eeuwigheid van de andere ingesloten. Is nu de onmiddellijke kennis van de Vader het uitsluitend voorrecht van de Zoon, zo wordt die toch het deel van alle gelovigen, die Hij inwijdt in de inhoud van Zijn bewustzijn als Zoon en aan wie Hij dit kennen wil toedelen. Door deelneming aan het bewustzijn van de Zoon, die de Heilige Geest bewerkt, komt de gelovige indirect tot de aanschouwelijke kennis van de Vader vgl. Joh. 1: 18; 14: 6; 17: 26).

EVANGELIE OP DE 13de ZONDAG NA TRINITATIS

Als wij onze zonden hebben erkend en van harte hebben betreurd, vervolgens - het trekken van de Heilige Geest volgend - tot Christus als de enige Helper zijn gekomen, dan krijgen wij de rechtvaardiging, d. i. om Christus wil spreekt ons de Vader vrij van alle straf, vergeeft ons onze zonde en schenkt ons uit genade de zaligheid. Het geloof nu is de hand, waarmee wij het geschenk van de genade aangrijpen. Zo is dus alleen in Christus heil en leven: daarom zegt de Heere in het evangelie: "Zalig zijn de ogen, die zien wat u ziet. " Omdat echter de wereld door haar eigen werken zalig wil worden, zoals de schriftgeleerde die vroeg: wat moet ik doen om zalig te worden? wijst de Heere ons op de weg van de wet, die zegt: "Doe dat en u zult leven. " Wij moeten door eigen ervaring leren kennen, dat wij de wet niet doen en dus door ons werk niet zalig kunnen worden. Wie dat heeft ervaren, die neemt graag de vrije genade in Christus aan en laat zich door Hem, de echte barmhartige Samaritaan, uit de ellende redden.

Ons weten en erkennen moet ook bij ons daad en leven worden; naar twee kanten heen moet zich dan onze beschouwing wenden 1) naar het Evangelie, dat ons de weg van de zaligheid wijst, opdat wij onderzoeken of wij die ook betreden; 2) naar de wet, wier inhoud wij kennen, om ons rekenschap te geven, of wij die ook beoefenen.

23. En Hij keerde zich naar de discipelen, op wie het aan wie de Zoon het zal willen openbaren voornamelijk betrekking had en zei tot hen alleen, de discipelen daarmee uit den hoop van de omstanders als het ware tot Zich trekkend (Hoofdstuk 18: 31. MATTHEUS. 13: 15-17): Zalig zijn de ogen, die zien wat u ziet (vgl. 1 Kon. 10: 8

Al dringt zich hier en daar een enkele (vs. 25) nader tot de kring van de discipelen, die, rondom Jezus geschaard, diens hoge lof vernemen.

Deze wending, die de overige aanwezigen uitsluit, moet men zich denken als kenbaar door beweging en gebaren.

Welke verheven voorstellingen de discipelen ook hadden van de persoon en het werk van de Heere, toch waren zij er verre af, om het feit van Zijn verschijning en hun voorrecht om de werktuigen van zo’n Meester te zijn, in zijn hele betekenis te waarderen; in dit plechtig uur probeert Jezus hun ogen te openen; maar openlijk kan Hij Zich over dit punt niet uitspreken, slechts half luid geeft Hij hen verklaring.

24. Want Ik zeg u dat vele profeten, waartoe ook Abraham en Mozes moeten gerekend worden en koningen als David, Salomo, Hizkia enz. hebben verlangd te zien wat u ziet en hebben het niet gezien; en te horen wat u hoort en hebben het niet gehoord. (1 Petrus . 1: 10 vv. Hebr. 11: 39 v.).

De Heere maakt Zich hiermee zelf bekend als degene, in wie niet alleen de verwachtingen van de vroegere tijd zijn vervuld, maar ook het sieraad en de kroon van de mensheid is verschenen. Het beeld van een David en Hizkia, van een Jesaja en Micha treedt Hem duidelijk voor de geest en hun inwendig leven staat voor Zijn geest als een leven van verwachting, waarvan Hij zelf weet middelpunt en verwachting te zijn. Tegenover die allen ziet Hij de

kleine kring van Zijn discipelen, die oneindig hoger bevoorrecht zijn, en als vreesde Hij zelfs de schijn van zelfverheffing, wanneer Hij van Zichzelf getuigt, zegt Hij hun hier in het oor, wat van de daken moet worden gepredikt: "Meer dan Salomo, meer dan Jona is hier. " Tevens is deze gelukwens voor de zeventig een indirecte vermaning, niet alleen om voortdurend gelovig op Hem te zien, maar ook verder naar Hem met alle aandacht te horen, wat koningen en profeten Hem zeker waardig zouden hebben gekeurd. Dubbel gepast is deze wenk, omdat de zeventig nu weer in de kring van de gewone toehoorders teruggingen.

III. Vs. 25-37. Met de woorden van vs. 23 "Hij zei tot Zijn discipelen alleen" heeft de evangelist al te kennen gegeven, dat de Heere Zich niet in een gesloten kring, maar op de openbare straat bevond, als Hij de zeventig bij hun terugkeren ontving en aan hun bericht Zijn woord verbond. Wij hoeven ons dus niet te verwonderen, wanneer hier uit de rondom staande volksmenigte opeens een Schriftgeleerde opstaat met een verzoek aan Hem. Uit de in vs. 31 volgende gebeurtenis kunnen wij ook zien, dat in of onmiddellijk bij Jericho de schouwplaats is van de hier medegedeelde gebeurtenissen. Daardoor verkrijgt de gelijkenisrede voor hem, die van Jeruzalem naar Jericho ging een bijzondere plaatselijke betekenis. Jezus is met degenen, die rondom Hem staan en Zijn woorden horen juist van plan om omgekeerd van Jericho naar Jeruzalem op te trekken en op de volgende dag, die een sabbat is en de middelste dag van het loofhuttenfeest (15 Oct.) in de tempel op te treden (Job. 7: 14). Dit "in het midden van het feest" is van bijzondere betekenis, want het herinnert aan het "midden van de week" in Dan. 9: 27, waartoe nu de evangelische geschiedenis gekomen is (Hoofdstuk 9: 31). Nu verkrijgt de rede van de barmhartige Samaritaan haar eigenaardige betekenis, want zij is de voorspelling van wat de Heere, als het midden van de week is bereikt, zelf zal doen aan het neergeslagen mensengeslacht 20: 34).

25. Op de bovengenoemde manier sprak de Heere tot de discipelen en zie, een zeker wetgeleerde 7: 6") stond op uit de steeds groter wordende volksmenigte, Hem verzoekend met een vraag die Zijn wijsheid op de proef moest stellen, of Hij werkelijk de weg naar de zaligheid beter kon aanwijzen dan de wettige leraars van het volks en zei: Meester, wat zal ik doen om het eeuwige leven te beërven? 22: 36").

Naast de kinderen, die de Heere Jezus zalig prees, omdat hun ogen en oren het schoonste en heerlijkste in hemel en op aarde, Christus en Zijn evangelie, zagen en hoorden, stonden ook enige wijzen en verstandigen en dezen konden niet begrijpen, wat voor zaligheid het zien en horen van deze Jezus teweeg bracht. Onder deze was vooral een schriftgeleerde; die had het gekrenkt dat de Heere gewone mensen als de discipelen zo hoog roemde; hij denkt daarbij bij zichzelf: "Ik zou wel willen weten wat deze beter kan leren dan Mozes en waarom ook zij geen zalige mensen zijn, die Mozes’ wet horen en houden. "

De discipelen hebben er zich over verheugd dat ook de geesten hen onderdanig waren, maar er zijn ook geesten van tegenspraak, nu moeten deze worden bedwongen; maar niet tegen hen, de discipelen, maar tegen de Heere zelf verheft zich zo’n geest in de schriftgeleerde.

Hoe toch vaak door Gods leiding het ene zich met het andere moet verenigen! Jezus had juist Zijn discipelen betuigd (Joh. 6: 40): "Dit is de wil van degene die Mij gezonden heeft, dat een

ieder die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft het eeuwige leven heeft. " Omdat nu echter de gevende en dienende liefde een noodzakelijk gevolg is van het nemende en genietende geloof, zo moet dat punt ook nog ter sprake komen en de aanleiding daartoe moet de schriftgeleerde met Zijn vraag geven.

Wij leren hier, hoe het ware, echte Christendom zich betoont; het openbaart zich namelijk 1) in het hart en wel daar als vreugde en 2) in de wandel en wel daar als liefde.

26. En Hij zei tot hem ter beantwoording van zijn vraag. Wat is in de wet geschreven - op welk standpunt u zich u toch tegenover Mijn evangelische prediking van de zaligheid stelt? - hoe leest u bij Mozes, die uw één en uw alles is?

27. En hij antwoordde volgens Deut. 6: 5 en Lev. 19: 18 : a) Gij zult de Heere, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw kracht en uit geheel uw verstand b) en uw naaste als uzelf.

a)Deut. 10: 12; 30: 6. b) Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Jak. 2: 8.

28. En Hij zei tot hem: U heeft juist geantwoord, want op uw standpunt is er inderdaad geen ander antwoord (vgl. Mark. 12: 32-33). Doe dat wat Mozes u hiermee heeft gezegd en u zult volgens zijn eigen getuigenis (Lev. 18: 5) leven, dat is, het eeuwige leven verkrijgen, welke verkrijging u Mij gevraagd heeft, door uw eigen doen.

Jezus heeft zo-even een antwoord gegeven op de vraag hoe men zalig kan worden; zal Hij dat herhalen? De schriftgeleerde zou van verwondering buiten zichzelf zijn geweest, dat men door eenvoudig zien en horen tot het eeuwig leven kon komen en niets meer moest gehoord en gezien hebben dan deze mens van Nazareth. De man had geen ogen van het geloof; hij kon dus ook aan en bij deze Jezus niets zien en horen, dat hem zalig maakte. De Heere geeft hem daarom niet het antwoord dat Hij vooraf in het bijzonder aan Zijn discipelen had gegeven; Hij ziet op de eerste blik dat de schriftgeleerde al zijn antwoord gereed heeft en niet de wijsheid van Christus wil leren, maar zijn eigen wijsheid wil laten zien. Zo geeft Hij hem daartoe gelegenheid en zegt: "Wat is in de wet geschreven? Wat leest u?" d. i. welk antwoord geeft de wet van Mozes op uw vraag.

In den grondtekst staat het "in de wet" vooraan (in de wet, wat is er geschreven). Deze nadrukkelijke vooraanplaatsing is opmerkelijk, evenals het aanhouden van de vrager in het bijgevoegde "Wat leest u", hetgeen een gewone Rabbijnse formule was om aanleiding te geven tot een aanhaling van de schrift.

De vraag verlangt niet als antwoord alle 613 geboden van Mozes, ook niet de geboden van de Sinaï, maar veronderstelt dat er een somma van de wet, een hoofdgebod is, als kort antwoord. De wetgeleerde nu las volgens de letter zeer juist; hij noemt niet alleen het woord van de liefde voor God, maar voegt er ook het tweede hoofdgebod van de liefde tot de naaste bij en geeft dus dezelfde somma van geboden, die de Heere zelf in MATTHEUS. 22: 37 vv. daarvoor verklaart.

De eerste plaats (Deut. 6: 5), verbonden met Deut. 11: 13 vv. , moesten de doden iedere dag ‘s morgens en ‘s avonds uitspreken, ook stond die op de gedenkcedels 6: 9); dit was echter niet met de tweede (Lev. 19: 18) het geval. Dat nu de wetgeleerde ook deze plaats erbij voegt, moet daaruit verklaard worden dat hij bij zijn vraag het vanaf het begin er op voorzien had, om met Jezus in een dispuut te komen over het woord "naaste" op deze plaats. Overigens komt hij voor als een van de al gevorderden onder de zedeleraars van de Joden; want anderen plaatsen de ceremoniële wet nog boven de zedewet. Opmerkelijk is ten opzichte van de eerste plaats de afwijking bij aanhaling van deze hier en op andere plaatsen van de evangeliën van de Hebreeuwsen tekst en van de Septuaginta: Deut. 6: 5 hart, ziel, vermogen. (Septuaginta): gemoed, ziel, vermogen. MATTHEUS. 22: 37 hart, ziel, verstand. Mark. 12: 30 hart, ziel, verstand, kracht. Mark. 12: 33 hart, verstand, ziel, kracht. Luk. 10: 27 hart, ziel, kracht, verstand. (De 6: 5) Ex. 20: 6 (het woord van Schultz). - Het tweede deel van de somma is het gevolg van het eerste en alleen in verband daarmee te volbrengen. Alleen de heersende liefde tot God kan ieder in het bijzonder zo boven het egoïsme verheffen, dat het ik van de naaste voor hem op gelijke lijn met zijn eigen ik staat; wij moeten het oorspronkelijke beeld boven alles beminnen, wanneer het afbeeldsel ons bij de andere dezelfde achting en liefde zal waardig voorkomen als bij onszelf. Zo’n liefhebben is inderdaad het middel om leven, of liever dat is het leven, zoals ook God geen hoger leven heeft den het leven van de liefde. Het antwoord van Jezus is dus niet slechts een zich schikken naar het wettelijke standpunt; het evangelie onderscheidt zich van de wet niet wat het doel aangaat, maar door de aanwijzing van het middel en door het verlenen van de kracht.

Voor vele mensen klinken de tien geboden zo gering en komen hen voor als een zo klein register van door God bevolen goede werken, dat zij, verre er van om die te erkennen als voor menselijke krachten onbereikbaar, zij nog altijd zoeken boven deze te doen. Het gaat hen als vaak een reiziger, die in de verte een bergtop niet bijzonder hoog voorkomt, die hem echter, hoe nader hij daaraan komt, des te moeilijker vindt te beklemmen. Een berg is Gods werk en de wet is Gods woord: men kan al daaruit besluiten, dat beide niet klein, maar iets waardig voor God, verheven, heerlijk zullen zijn; men kan het besluiten, voordat men het heeft ondervonden - wie de tegenovergestelde mening koestert kan niet goed besluiten en heeft weinig ervaring. Wanneer een mens voor het eerst ernstig zich gaat toeleggen op de wet, zal hij snel erkennen dat de opwekking: "doet" en de belofte "u zult leven" van elkaar gescheiden zijn door een niet te dempen en onoverkomelijke kloof van menselijke zwakheid en machteloosheid. Kon iemand doen wat ons evangelie gebiedt, dan zou hij zeker het leven hebben.

De engelen doen het en leven: Adam had het kunnen doen en hij zou dan eeuwig hebben geleefd; wij zondaars moesten het doen, de wet eist het van ons, maar niet in de mening als konden wij het doen, maar om ons te betuigen dat wij het niet gedaan hebben en niet kunnen doen, dus niet leven en zaligheid, maar dood en verdoemenis verdiend hebben

Het is letterlijk waar, dat, wanneer iemand zo de wet vervulde, dat zijn wandel in Gods ogen werkelijk de stempel van de volmaaktheid droeg, hij zeker tot het leven zou ingaan. De Heere stelt nu juist het door de wet geëiste leven in al zijn nadruk vooraan, om de Schriftgeleerde tot kennis van zichzelf te brengen en hem zijn onvolkomenheid tegenover het hoogste ideaal

duidelijk te laten inzien. Had hij geantwoord dat het hem onmogelijk was het gebod zo te volbrengen als God het verlangt, onmogelijk vanwege zijn zonde en zwakheid, had hij daarom zijn vraag (vs. 20) in die zin herhaald: wat moet ik doen, om God en mijn naaste zo lief te hebben als mij geboden is? Dan zou hij vatbaar geweest zijn voor hetgeen de Heere in vs. 23 v. tegen Zijn discipelen had gezegd. Zo echter voelt hij wel de dolk, die het "Doe dat en u zult leven" hem in het geweten drukt, maar hij beproeft die daaruit te werpen (Hand. 9: 5) en verloopt zo nog veel meer op zijn valse weg.

Meester, wat zal ik doen om het eeuwige leven te beërven? Dit is een zeer belangrijke vraag maar hij die ze deed, wist alleen van doen en niet van geloven, tijd einde het eeuwige leven deelachtig te worden. Daar bestaan twee wegen naar de hemel: of wij moeten alles doen wat de wet eist, zonder de geringste tekortkoming en dat ons hele leven door en dus vlekkeloos rein voor Gods rechterstoel verschijnen; of wij moeten in de Heere Jezus geloven, die voor ons en in onze plaats alles heeft gedaan; langs beide wegen zullen wij de zaligheid verkrijgen. God eist van ons nu dezelfde volmaakte gerechtigheid, die Hij in het Paradijs van Adam en Eva eiste vóór zij gevallen waren; maar desalniettemin bestaat er tussen hen en ons een verbazend verschil: Adam en Eva hadden de gerechtigheid te vervullen en in hun pogingen daartoe schoten zij te kort, hoewel zij in de staat van onschuld verkeerden. Wij hebben de gerechtigheid niet te vervullen, beërven en ontvangen dus de hemel niet als onze beloning: maar wij hebben slechts de door Christus, onze plaatsbekleder, vervulde gerechtigheid aan te nemen; en, door het geloof in die gerechtigheid gerechtvaardigd, hebben wij vrede bij God. Het verschil tussen onze stamhouders en ons is dat zij werkten om den hemel deelachtig te worden, terwijl wij, door de genade de hemel al ons deel wetend, werken omdat wij hem deelachtig zijn geworden. Onder de wet was het: doe dat en u zult leven: onder het Evangelie: leef en u zult dat doen; door het geloof verkrijgen wij die gerechtigheid, die aan allen en op allen is, die geloven. Niet om deze man te leren, dat hij de hemel waard was, of gerechtigheid genoeg bezat om hem deelachtig te worden, maar om hem aan te tonen hoe volkomen hij in de tweede helft, d. i. in het meest praktische van de wet tekort geschoten was, vertelde Jezus hem de volgende ophelderende gelijkenis. Maar eerst zei Hij nog, zo spreekt de wet: U zult de Heere, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw kracht en uit geheel uw verstand. En dit is een zeer goede en genadige wet: zij zegt niet, u zult de Heere, uw God, liefhebben met de innigheid van een engel, of met de kracht van een aartsengel, maar uit geheel uw hart zij eist van het schepsel niet meer, dan van het schepsel gevergd kan worden - niet meer of minder, maar uit geheel uw hart - en uw naaste als uzelf. De man die dit kan doen, zal zodoende leven; maar geen van ons heeft God lief uit heel zijn hart: een menigte mededingers strijden dagelijks in ons hart om de opperheerschappij, God wordt vergeten, verlaten, verloochend; ja, vaak veracht! Een uur lang Gods wet volkomen te vervullen is een volstrekt zedelijke onmogelijkheid. Onze naaste lief te hebben als onszelf - niet meer dan onszelf, niet minder dan onszelf, maar even sterk als wij onszelf liefhebben - is, met hen in alle dingen delen en hun hetzelfde goed te wensen, dat wij voor onszelf begeren. Wie kan dit doen, of heeft dit gedaan? Onze eigen harten veroordelen ons en aan de voet van de berg Sinaï leren wij - en voelen het even goed als wij het leren - uit de werken van de wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden (Rom. 3: 20); ga niet in het gericht met Uw knecht, Heere; want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn (Ps. 143: 2).

30. En Jezus antwoordde zei: Een zeker mens kwam af van Jeruzalem naar Jericho. En moordenaars kwamen, gaven hem zware slagen toen hij de man zich verdedigen wilde, beroofden hem van zijn kleren en have en lieten hem half dood liggen, zonder zich te bekommeren om wat er van hem zou worden.

31. En bij geval kwam een zekere priester, die eveneens uit Jeruzalem kwam, de weg af. Hij zag hem, hoorde zijn kermen en klagen en ging, zonder zich enigszins zijn ellende aan te trekken, aan hem voorbij en ontweek hem met opzet.

Toen de priester de tijd van zijn dagorde in de tempel vervuld had, keerde hij naar zijn huis. Zo was het met deze priester. Van de tempeldienst terugkerend, was er nu een dienst te bewijzen aan een mens, die hij in de droevigste toestand zag liggen; maar hij liet hem liggen en ging zijn weg. Misschien wel omdat hij angst had en hoe eerder hoe liever deze onveilige weg wilde verlaten; maar meer nog, omdat hij geen liefde had om met opoffering van zichzelf een ander te helpen. Waarom is het echter juist een priester, die het eerst voorbijgaat? Omdat de Heere met het hoogste, edelste, aanzienlijkste begint, om met het laagste, geringste en verachtste te eindigen. Een priester, een onmiddellijk dienaar van de Heere is immers de eerst geroepene om al de geboden van de Heere jegens de naaste te vervullen. Helaas, het is een opmerking, die maar al te zeer waar is, ofschoon er uitzonderingen zijn, dat zij, die dag aan dag de heilige dingen van God behandelen, ook alleen in de handeling hun roeping stellen en zich voor het eigenlijke leven, het leven in de liefde tot God en de naaste verstompen. Vandaar nog vele naar het hart ijskoude theologen en bedienaren van de godsdienst.

32. En zo deed ook een Leviet, toen hij bij die plaats was; hij kwam, zag hem omdat hij dichterbij kwam en de toestand in ogenschouw nam en ging aan hem voorbij.

34. En hij ging tot hem, terwijl de priester (vs. 31) van hem uitgeweken was, verbond zijn wonden, goot daarin olie en wijn over, die hij als reisbenodigdheden bij zich had, tilde hem op zijn zijn eigenbeest, ging zelf te voet daarnaast en voerde hem in de herberg of karavanserei van de woestijn 18: 2:) en verzorgde hem zelf gedurende het nog overige gedeelte van de dag en van de volgende nacht.

35. En op de andere dag, vroeg in de morgen, ging hij weg omdat hij zich niet langer kon ophouden. Maar hij gaf de waard twee penningen, twee denarieën 30: 13"), een rijkelijk kostgeld voor twee dagen (MATTHEUS. 20: 2. Openbaring . 6: 6) en zei tot hem: Draag zorg voor hem gedurende mijn afwezigheid, totdat hij geheel genezen is en zonder gevaar verder kan reizen; en wat u meer aan hem te koste zult leggen tot zijn verpleging, dat zal ik (volgens de grondtekst ligt op dit ik nadruk) u teruggeven als ik terugkom; ontzie noch moeite noch kosten tot zijn volkomen herstel.

Welk een meesterstuk van voorstelling! Zo aanschouwelijk als het toneel gemaakt is, zo oorspronkelijk fris geeft de evangelist het weer.

Het is niets ongewoons dat een mens op de weg, die hij gaat, onder rovers valt; maar wel vervult het ons met afschuw tegen de misdadigers, dat zij de arme weerloze man, die hun

nooit enig leed had gedaan, niet alleen beroven, maar ook slaan en mishandelen, vervolgens onverschillig heengaan en hem halfdood laten liggen; uit het hart komen boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valse getuigenissen en lasteringen voort (MATTHEUS. 15: 19). Zo diep kan de mens vallen, wanneer hij de natuurlijke bewegingen van zijn hart volgt en deze niet vroegtijdig door de genade bestrijdt, dat zij, die met hem uit een bloed afstammen en één God en Vader hebben, met hem tot één zaligheid geroepen zijn, hem evenzeer moeten vrezen als bloeddorstige tijgers. Wij weten echter niet of wij die beide, die de half dode naderen en hem eveneens laten liggen, voor veel beter moeten houden dan de rovers, die hem geslagen hebben.

Ook in de Catechismus van Christus behoort tot het 5de gebod, volgens welk wij onze naaste aan zijn lichaam geen schade noch leed moeten doen, het helpen en ondersteunen in alle lichamelijke noden.

Met weinige woorden stelt de Heiland ons de hele ellende van de ongelukkige voor ogen: daar ligt hij nu, de vroeger zo wakkere reiziger, beroofd van zijn have, geslagen aan zijn hele lichaam, bloedend uit vele wonden, zonder enige hoop! Hij kan zich niet meer voortslepen en naar de woningen van de mensen kruipen - zal een mens nog deze weg komen? Zullen de wilde dieren niet komen en hongerig op hem aanvallen? Vreselijk is de toestand van de ten dode toe gewonde; de ogenblikken moeten hem tot uren worden en ieder uur tot een eeuwigheid. Maar vaak gebeurt wat men niet durfde hopen - het onverwachte heeft plaats, want het geschiedde "bij geval", dat een priester diezelfde weg ging. Is er dan toeval? Zoals men wil ja en nee! Er is een toeval, wanneer wij de zaken op menselijke wijze beschouwen; en er is geen toeval, wanneer wij ons op een hoger standpunt plaatsen. Wat de mens niet bedoelt, is toch Gods beschikking, wat naar de mens gezien toeval is, is Gods raad en voorzienigheid.

Uitwendig beschouwd bij geval, dieper gezien naar Gods leiding gebeurde het dat er juist een priester was, die op die plaats kwam - dus een van diegenen die anderen door een goed voorbeeld moeten voorgaan en de beoefening van de liefde door woord en daad moeten inscherpen (Mal. 2: 7). Kon de ongelukkige nog zien, dan heeft hij misschien nu gehoopt; maar de priester ziet wel de beroofde, maar zonder volgens Jes. 58: 7 te doen. "Hier is het gevaarlijk": dat is zijn eerste gedachte; de tweede zeker snel daarop: "God dank dat ik het niet ben". Nu had hij verder moeten denken: "Als ik het geweest zou zijn en iemand kwam mij voorbij, wat zou ik wensen? Ik wil helpen, zoals ik geholpen zou willen worden" (MATTHEUS. 7: 12); maar hij gaat voorbij, niemand toch ziet het daar. Als hij er mee had kunnen pronken, dan zou hij het gedaan hebben, maar God is voor deze priester "niemand", voor de mensen doen zij hun werken (MATTHEUS. 23: 5). Als het medelijden in het hart opwelt, hij heeft er gedachten genoeg tegen: "Hij is toch niet meer te redden, hoe kan ik alleen hem helpen!

Gaat u hier uw naaste koud voorbij, dan zal hij u daar in de weg liggen, zodat u voor de poort van de hemel moet omkeren (MATTHEUS. 25: 45. 1 Joh. 4: 21). (G. LANG).

Dit is afgrijselijk. Maar een nog afgrijselijker schouwspel wacht ons. Ziet u die priester, die het geval - maar wie bestuurt het geval? - langs dezelfde weg brengt. Hij ziet de verslagene, de bloedende, de zieltogende. Hij ziet hem - maar neemt de overkant. . . en gaat tegenover hem voorbij. Hij gaat voorbij: de mens aan zijn stervende medemens, wiens ellende zo luid moest spreken tot zijn geweten, tot zijn hart, wiens bloed, wiens misschien uiterste ademhalingen zo luid, zo welsprekend zijn hulp inroepen, hij gaat voorbij, de priester, de voorganger van zijn volk, geroepen om de ellende van de verdrukten op zijn hart te dragen, en het beeld van de Barmhartige, tot wie hij in het heiligdom nadert, uit te drukken in zijn leven. Hij gaat voorbij, de man die in zijn heilig ambt de wet zo goed kent, die daar gebiedt voor een vijand lijdende os of ezel het aangezicht niet te verbergen, maar hem te hulp te komen daar hij valt, of onder zijn last bezwijkt; die het zo wel weet dat dit het vasten is, dat de Heere die hij aanroept verkiest, de hongerige mee te delen van zijn brood, de arme en verdrevene onder dak te brengen, de naaste te dekken, waar men hem ziet en voor zijn vlees zich niet te verbergen; en op wiens brede gedenkcedel immers zo duidelijk te lezen staat: de naaste lief te hebben als zichzelf! Hij vervolgt zijn reis van de tempelstad tot de priesterstad en gaat de stervende voorbij. De Kaïnsdaad heeft hij niet gepleegd: maar als Kaïn schijnt hij te zeggen: Ben ik mijns broeders hoeder? De hartvochtige? Wie zegt u dat hij hardvochtig is? Dat hij geen deernis heeft met de jammer, die hij met een zwenk gezien heeft? Dat zijn hart niet klopt van een hevige ontroering? Wie zegt u dat hij niet behoort tot die weekhartigen, die geen ellende zien kunnen en onbarmhartig zijn uit overmaat van gevoeligheid. Misschien had hij groot medelijden maar een nog grotere angst; veel lust om te helpen, maar geen moed; misschien beklaagt hij de ongelukkige, maar siddert voor zichzelf. Hij gaat voorbij. Maar, zegt u, dit is onverschoonlijk en in de priester vooral! Zodanig is ook zijn eerste gedachte, na dat schichtig voorbijgaan. Maar de weg naar Jericho is lang genoeg om verschoningen te vinden, te doen aangroeien. Wel beschouwd, als hij gewild, als hij gedurfd had, wat had hij kunnen doen? Misschien was ook de hulp al te laat gekomen en zou zij tot niets geleid hebben dan tot een vruchteloos oponthoud op deze onveilige weg; tot een nutteloos in gevaar stellen van een leven, voor kerk en staat nuttig, voor vrouw en kroost onmisbaar. U meent, het is de hand van God, die de priester nog tijdig hier gebracht heeft om zijn plicht aan een ongelukkige te doen. Dat denkbeeld is ook hem door de geest gegaan, maar nu vraagt hij: mocht ik God verzoeken? Wel volgt hem het doodsbleek gelaat en de bloedige borst van de stervende en maakt het hem erg bang, maar hij verhaast zijn stappen; en als hij met huivering denkt hoe het nu met hem zijn mag; of hij nog leeft, nog kermt, nog behouden zou kunnen worden, dan hoopt hij. . . een ander reiziger mag komen, mag door God daarheen gezonden worden, beter in staat dan hij om hem goede, wezenlijke, afdoende hulp te brengen. Huichelaar, zeg: beter gezind! Ja, er volgt een ander reiziger, maar niet barmhartiger dan u; een stamgenoot, een ambtgenoot, in ondergeschikte rang; heeft hij wat meer geweten of wat meer moed, dat hij zich wat langer bij het deerniswaardig schouwspel ophoudt? Zo schijnt het; maar het strekt tot zijn meerdere veroordeling, want ook hij gaat voorbij. "En zo deed ook een Leviet, toen hij bij de plaats kwam; hij zag en ging tegenover hem voorbij. " Was niet een Priester, die zijn dagordening vervuld had, op korte afstand hem vooruit gereisd naar de priesterstad? Had deze het al te laat, of niet raadzaam, of althans niet nodig geacht zich de zieltogende aan te trekken - wie is de Leviet om zijn meerdere te willen overtreffen. Hij volgt het priesterlijk voorbeeld. Hij kan het doen. De linnen lijfrok is er niet door onteerd. De weg is eenzaam. De onbarmhartige tempeldienaars worden door niemand gezien dan door de Heer. Dat heden op deze weg een

mens onder de moordenaars gevallen is zal morgen wel bekend worden te Jeruzalem en te Jericho; maar dat twee dienaars van God hem hulpeloos en ongetroost de laatste adem hebben laten uitblazen, dat ook zij schuldig zijn aan een bloed dat hen aanklaagt bij God, geen mens in Israël zal het vermoeden. Maar genoeg, zegt u, van die moordenaars en hun medeplichtigen, over wie de menselijkheid bloost; wij verlangen naar de barmhartige Samaritaan, op wie zij zich billijk verheffen mag. Geduld, mijn lezers, wij hebben voor nu niet met de menselijkheid te doen, maar met onszelf. Er zal daarom niet minder te blozen vallen. U wilt zo haastig tegenover deze booswichten, wier handen rood zijn van mensenbloed, zo snel tegenover deze Priester en deze Leviet, wier gewassen handen het evenzeer aankleeft, voorbij. Maar wij bidden u stil te staan en in de spiegel te zien, die ik u wenste voor te houden. Nu stuift u op en vraagt verbolgen of ik u houd voor een struikrover, voor een schijnheilige wreedaard, voor een mens, of liever een onmens zonder hart? U, goedhartige man, die geen kind zou kunnen deren? U, schone juffer, met dat aandoenlijk gemoed en die vlugge tranen? Verstoort u niet. Het is juist omdat ik u voor mens houd, voor mensen met een menselijk hart in de boezem, dat ik u verzoek met mij stil te staan. Nee, wij zijn geen struikrovers, geen moordenaars van beroep, geen bloeddorstigen bij uitstek. En toch zou het kunnen gebeuren dat wij de een of andere van onze naasten, die wij als zodanig niet veel telden; dat wij iemand, die wij om ene of andere reden meenden niet al te zeer te moeten ontzien; dat wij deze of gene, tegenover wie wij misschien als onze vijand een zeker recht van toorn of haat meenden te bezitten, op enige (er is allerlei) wijze overvallen, uitgetogen en daartoe harde slagen toegebracht hadden, dat wij van ons hadden kunnen verkrijgen om de zodanige aan een niet al te gelukkig lot, dat hem door ons toedoen beschoren was, over te laten. Nee, wij zijn wreed noch ongevoelig voor de smarten van anderen; wellicht zijn wij bij uitstek zachtaardig, meewarig en aandoenlijk en toch zijn de gevallen denkbaar waarin ook wij, uit vreesachtigheid, gemakzucht, afgrijzen, indien niet uit gierigheid, ons aangezicht voor de lijdende naaste verborgen hebben, tegenover hem voorbij gegaan zijn, naar voorwendselen hebben gezocht om ons gebrek aan barmhartigheid voor ditmaal te verschonen. Heeft zelfs de barmhartigste onder ons, in het toeval dat hem in de weg van een hulpbehoevende, of een hulpbehoevende op zijn weg bracht, wel altijd de vinger van God erkend, die hem ernstig op zijn nood en tranen wees?

Men moet Gods woord niet naar de priesters, maar de priesters naar Gods woord beoordelen (Rom. 2: 17 v.).

Volgens de grondtekst schijnt het alsof de priester zo nabij de ongelukkige is gekomen, dat die juist voor zijn voeten lag en hij over hem had moeten heenstappen, als hij rechtuit verder had willen gaan; zonder hem ook maar goed aan te zien week hij uit en maakte hij een kleine omweg, om voorbij te komen. De Leviet, die op zijn lijn vanzelf voorbij zou gekomen zijn, trad evenwel toe, bezag dat treurspel, overlegde ook wel of hij zou helpen, maar ging vervolgens verder, zonder de hand aan hem te slaan. "Een mens aan de rand van de eeuwigheid, wat een gezicht voor die twee, die toch zelfs de zielen en daarom eerst het lichaam moesten helpen! Maar zo waren zij toen in Israël, die de liefde van God en de barmhartigheid aan de naaste voorbij gingen (Hoofdstuk 11: 42) en de vrees voor de Almachtige verlieten (Job. 6: 14)! Hoe nu, als zij, die het evangelie prediken en over de barmhartige Samaritaan gevoelig spreken, hetzelfde doen! Wat is het hart van de mensen

ondoorgrondelijk; het kan de hoogste nood zien en ontfermt zich niet; zelfs de mens, die God in Zijn heiligdom dient, is niet beter! Als nu echter de Samaritaan voorbij komt, werd hij, zoals geschreven staat, innerlijk met ontferming bewogen. Dat dit niet de gewone gevoeligheid is, waartoe een mensenhart zeker komt als het een mens in de grootste ellende ziet, bewijst het volgende; want een natuurlijke opwelling van het hart maakt wel voor een ogenblik tot een dienst, zelfs tot een aanzienlijk offer bereid, maar houdt het niet lang uit. Het hart van de Samaritaan wordt zeer diep aangegrepen door het gezicht van de ongelukkige; hij kan de drang van zijn hart niet weerstaan, deze trekt hem met onzichtbare koorden tot de man in zijn bloed. Bewonderingswaardig is deze ontferming: Zij blust alle volkshaat uit, verdrijft alle vrees; en nu begint het wonderwerk van de liefde.

Zie hoe wijs, hoe doelmatig de Samaritaan de ongelukkige helpt en merk verder op hoe trouw en volhardend hij is in zijn helpende liefde! Daarenboven is zijne hele handelwijze zo stil en verborgen als mogelijk is, zodat de linkerhand niet wist, wat de rechter deed; vooral ook bij zijn heengaan op de andere dag toont hij dit - hij staat met de waard buiten voor de deur en onderhandelt met hem over de toekomst: de geredde heeft niets meer om zelf te betalen, hij moet echter ook niet vernemen dat al voor hem betaald is; hij moet denken dat de waard zich met zijn redder had verenigd en het werk verder voortgezet, waar deze niets meer kon doen.

Horen wij nu de Samaritaan tot de waard zeggen: "Hier breng ik u een van de kinderen van uw volk. Ik vond hem gewond en stervend op mijn weg. Ik heb voor hem gedaan wat hij wellicht, als hij in mijn plaats geweest was, verre zou geweest zijn voor mij te doen. Maar hoe dit zij, wat ik deed, deed ik graag en het was mijn plicht. Nu is het uw beurt. Deze man heeft oppassing nodig en is naakt en beroofd; van mij is, na hetgeen ik verricht heb, dunkt mij niets meer te vergen; ook moet ik mijn reis vervolgen, die al meer dan mij lief is vertraagd werd. Doet u nu het overige, u bent er toch de naaste toe. " Zo’n redenering was zeker niet onbillijk geweest. Maar zij kon de redenering niet zijn van een man, die inderdaad met innerlijke ontferming bewogen kon worden voor de ongelukkige, die zijn God hem had doen ontmoeten. Hij heeft zich zijn lot aangetrokken met waarachtige liefde, hij zal hem niet verlaten voordat hij met enige zekerheid kan weten wat er van hem wordt. Hij staat de zoete taak van de barmhartigheid aan niemand af; hij begeert die met niemand te delen. Hij heft zijn beschermeling van het beest, waarop bij hem gelegd heeft; hij maakt voor hem een gemakkelijke rustplaats, hij verbetert het op de weg haastig aangelegd verband, hij ververst de wijn, de olie als het nodig is; hij zal bij zijn bed waken en met onweersprekelijke blijdschap gadeslaan hoe het bijna uitgeblust leven onder zijn oplettende verpleging weer opleeft; of wel, als alles tevergeefs moet wezen, de overtuiging hebben dat niets is verzuimd. Hij verzorgde hem zegt de Heer. En zijn liefde werd beloond; het kostelijk leven werd behouden. De andere dag was er niets dat de barmhartige verhinderde zijn reize te vervolgen. De gewonde was buiten gevaar. Dit was genoeg. Hij begeerde geen andere plichten te verzuimen door overbodige voortzetting van een taak, die nu evengoed aan anderen kon worden overgelaten. Hij voelde geen behoefte het ogenblik af te wachten waarop de herstelde, wetend wat en hoeveel hij voor hem gedaan had, hem met hartelijkheid en misschien met schaamte daarvoor zou kunnen danken. Liever onttrok hij zich bijtijds. Toch zorgt hij op milde en tevens verstandige wijze dat de zieke niet te kort komt bij zijn vertrek.

Ontferming over hetgeen geschied is, hulp voor het tegenwoordige, voorthelpend zorg nog voor de toekomst, dat is in weinige maar sterk sprekende penseeltrekken het liefdewerk van de Samaritaan.

Wat behoort tot de ware liefde als van de Samaritaan? 1) een helder oog, om de nood van de naaste te zien; 2) een warm hart, om de nood van de naaste te voelen; 3) een gewillige hand om de lijdende te helpen; 4) een getrouw geheugen om de lijdende niet te vergeten.

De heerlijkheid van de ware liefde: 1) zij vraagt niet, vs. 25-29; 2) zij bedenkt zich niet, vs. 33; 3) zij talmt niet, vs. 34; 4) zij offert zich graag op en laat niets onvoltooid, vs. 35.

De liefde van de Samaritaan is een liefde, die 1) in het hart wortelt; 2) op de tong bloeit en 3) in de werken vruchten draagt.

Wel hem, die 1) een Samaritaan is, 2) een Samaritaan vindt.

36. Wie dan van deze drie, Priester, Leviet en Samaritaan, dunkt u de naaste te zijn geweest, door de daad geworden te zijn, van degene die onder de moordenaars gevallen was?

Aanschouwelijk is het beeld dat Hij met onnavolgbare eenvoudigheid en keurigheid tekent. Het toneel van de handeling is de woestijn tussen Jericho en Jeruzalem: een streek van tien mijlen omtrent, door onveiligheid vaak berucht. Het voorwerp van medelijden is een mens, onverschillig Jood of heiden, die uit de hoofdstad terugkeerde en onder struikrovers gevallen, aan goed en lichaam schade geleden had en in hulpeloze toestand bleef liggen. Bij geval komt er een priester voorbij, die niet de gewone, wel langere maar ook veilige weg over Bethlehem nam en door de eenzame woestijn Quarantania trekt. Hij wijkt zijdelings af en ziet in de ongelukkige slechts een beeld van het gevaar, dat hem wacht, als hij niet snel in veiligheid komt. Een ander bedienaar van de godsdienst oefent even weinig de plicht van de menslievendheid uit; hij komt wel een stap dichterbij, maar is even snel verdwenen. Een en andermaal ziet de ongelukkige de flauwe hoop op redding teleurgesteld; daar komt een Samaritaan, die door Judea reizend, de minst betreden paden verkoos en in hem schetst ons de Heer het beeld van de echte menschenliefde met de treffendste kleuren. Haar beginsel is hier het zuiverste gevoel, dat evenmin berekent als zwijgt en hem met innerlijke ontferming bewogen doet worden. Haar omvang is onbeperkt, de weldoener ziet in de ongelukkige slechts een mens. Was het waarlijk een Jood, de edelmoedigheid van de Samaritaan komt tegenover de bekrompenheid en zelfzucht van zijn beide voorgangers nog te treffender uit. Haar kenmerken vertonen zich in een zelfverloochening, die de Samaritaan niet slechts tijd en moeite, maar ook zijn eigen lastdier aan de mishandelde naaste doet afstaan; een zorgvuldigheid, die hem de wonden doet verbinden eer hij de gewonde vervoert en hem de diensten van de waard doet betalen nog voordat zij volbracht zijn; een hartelijkheid die hem zelfs in het uur van het vertrek nog een woord van aanbeveling legt op de lippen. En haar loon wordt de goedkeuring van de Heere, wiens eenvoudige vraag: wie van deze drie dunkt u de naaste te zijn geweest van degene, die onder de moordenaars gevallen was, schoner lofspraak bevat dan de uitvoerigste toepassing. Inderdaad, wanneer men de eenvoudige schoonheid van het beeld van de Samaritaan, niet slechts tegenover de rovers, maar ook tegenover Priester en

Leviet, ja in zeker opzicht zelfs tegenover de waard, die zich voor hulpbetoon betalen laat, in aanmerking neemt, dan verwondert het ons niet al in oude tijden de mening geuit te vinden dat de Heere onder het beeld van de barmhartige Samaritaan Zichzelf getekend heeft, zoals Hij de mensheid, dodelijk ziek aan de kwalen van de zonde en vruchteloos van Priester of Leviet haar herstelling verwachtend, kwam troosten, genezen, verzorgen. Laat zich ook hier de Christelijke verbeelding terecht niet betwisten om in het een het gelijkend beeld van een ander te zien; valt het zelfs ligt in het oog dat de Heere het beeld van de volmaakte liefde uit niets beters dan zijn eigen bewustzijn en werkzaamheid afleiden kon, toch moeten wij toezien dat wij het onderscheid tussen historische verklaring en stichtelijke aanwending een parallel niet uit het oog verliezen. De uitlegkunde veracht elke poging om als naaste betrekking van de gelijkenis, op het ogenblik van haar voorstelling, een andere aan te nemen, dan de verheven spreker zelf als met de vinger heeft aangewezen. Ook zonder dat men de toevlucht neemt tot willekeurige spelingen is hier stof genoeg om de levenswijsheid en mensenkennis van de Heere te bewonderen.

37. En hij zei. Die de barmhartigheid, waarvan Gij verhaald hebt, aan hem gedaan heeft. Zo zei dan Jezus tot hem: Ga heen en doe hetzelfde; word ook u de naaste voor ieder die hulp nodig heeft en oefen barmhartigheid aan hem naar de aard der omstandigheden.

Volgens het thema: "Wie is dan mijn naaste?" schijnt het dat Jezus had moeten vragen; wie zult u nu voor uw naaste aanzien, om zo aan hem te doen als de Samaritaan aan zijn landsman heeft gedaan? Maar omdat de uitdrukking "naaste" de idee van een wederkerige betrekking inhoudt, heeft Jezus het recht de uitdrukkingen om te keren en Hij doet het niet zonder reden. Is het niet zekerder te vragen van wie wenste ik in de nood hulp te vinden?" dan: wie moet ik in de nood hulp lenen? Op de eerste vraag is het antwoord niet twijfelachtig; het egoïsme komt daar het geweten te hulp; zodat het als antwoord moet geven: door ieder.

Wanneer de Samaritaan had willen denken, evenals de Joden, dat alleen de volksgenoten de naasten waren, dan was hij voorbijgegaan en had daarmee volgens de farizese zedenleer juist gehandeld. Hij had echter liefde in het hart in plaats van farizese grondstellingen, daarom koesterde hij eenvoudig de liefde tot de naaste en toonde hij door zijn voorbeeld dat de liefde tot de naaste niet naar afkomst vraagt, maar naar nood. Onder ieder volk is hij, die u kan nodig hebben, die gij nader kent, uw naaste en hoe meer hij u nodig heeft, hoe meer u hem tot nut kunt zijn, des te meer is hij uw naaste en u de zijne. Het voorbeeld van Priester en Leviet toont aan dat de stelling: "alleen naam- en godsdienstgenoten zijn de naasten", niet waar is en bovendien een gewas is dat in het einde aan stam- en volks- en godsdienstgenoten geen vrucht aanbrengt. Die de liefde tot de naaste zo nauw begrenst, heeft ten slotte helemaal geen ware liefde tot de naaste; hij heeft de naaste niet als zichzelf lief, hij stelt zijn nut, zijn welzijn, zijn leven boven de naaste.

Dat is juist de eigenschap van de ware liefde, dat zij niet het recht van een ander als naaste afweegt, maar de plicht als naaste met blijdschap vervult, niet naar beminnenswaardigheid vraagt, maar waar behoefte aan liefde is. Die liefde heeft zal er nooit over in twijfel zijn wie zij ze moet bewijzen: "Heb lief en doe wat u wilt", zegt Augustinus.

Hoe duidelijker en krachtiger de hele bewijsvoering van de Heere met Zijn zo plastisch en toch zo eenvoudig verhaal is, des te beslister moeten wij terugkomen op de bewering dat hier niet gehandeld wordt over een bedachte, maar over een werkelijk nauwkeurig zo voorgevallen geschiedenis. Verdichte verhalen oefenen alleen een werking uit op het verstand, kunnen slechts als middelen worden aangewend om een abstract begrip concreet, d. i. als werkelijk voorhanden en een intellectuele waarheid aanschouwelijk te maken, een leer in een bepaalde vorm te kleden. Nooit oefenen zij enige macht uit op het hart, het allerminst wanneer men bedoelt een zwarte vlek aan te wijzen en tot waarheid en gerechtigheid te bekeren; integendeel zal dan steeds het gevolg zijn dat men de bedoeling begrijpt en men ontevreden wordt. Wanneer predikers aan hun voordracht een treffende, hartroerende of vertroostende geschiedenis willen toevoegen, kunnen wij er zeker van zijn dat zij op de vraag zullen moeten antwoorden: "Is dat een ware gebeurtenis?"

Alle uitwerking is meteen verdwenen, ja, de ontspanning is des te sterker naarmate tevoren de opwekking krachtiger was, wanneer zij moesten zeggen: nee! Echt zo voorgevallen is het niet, zoals ik het verteld heb; ik heb dat slechts samengesteld uit de gevoelens, die in mijn hart wonen en die ik ook in het hart van mijn toehoorders wilde neerleggen". Het hart van de mensen verlangt naar waarheid, zekere, betrouwbare waarheid, wanneer het zich aan iets houden of naar iets richten moet - fabels, verhaaltjes zijn alleen voor kinderen, zolang zij onwetend genoeg zijn de verdichting voor waarheid te houden; romans en novellen dienen alleen tot verstrooiing en tijdkorting en wekken de fantasie op, maar treffen eigenlijk het hart niet, dat integendeel daarom juist het ijdele spel van de verbeelding zo graag heeft, omdat het daarbij van zichzelf kan maken wat het wil. Staat dus dit éne vast, dat de door de Heere vertelde geschiedenis niet een verdichte kan zijn, maar zo moet zijn voorgevallen, wanneer zij de schriftgeleerde in de binnenste grond van zijn farizeïsme zou kunnen genezen en tot Christus vatbare discipel maken, zoals zij dit heeft gedaan; dan volgt ook meteen het tweede, dat het een geschiedenis moet zijn uit het leven van de schriftgeleerde zelf; want alleen dan had hij de controle over Jezus in de hand, dat deze niet verdichtte, maar vertelde. De schriftgeleerde moet wel in deze ware geschiedenis de rol hebben gespeeld van hem, die onder de moordenaars was gevallen; want alleen zo dwingt de vraag: "wie van deze dunkt u de naaste geweest te zijn" hem tot het antwoord: "Die barmhartigheid aan hem gedaan heeft" en juist daarop komt het aan voor de aanwijzing: "Ga heen en doe hetzelfde". Het is, zoals reeds boven is opgemerkt, een verkeerde voorstelling van de uitleggers als zij menen dat als antwoord had moeten volgen: "de Samaritaan" en alleen de nog onverwonnen nationale haat van de schriftgeleerde verleid zou hebben dit antwoord te ontwijken en een omschrijving daarvoor te geven. Integendeel is juist zoals het antwoord luidt alle onderscheid van natie, partij en stand overwonnen en tegenover de mens aan het begin van de geschiedenis (vs. 30) staat aan het einde als de toepassing wordt gemaakt, eveneens alleen de mens, maar zoals hij wezen moet ter verkrijging van het juiste begrip van "naaste". - Denken wij nu verder na over de vermaning van de Heere; "Ga heen en doe hetzelfde" dan handelt Christus met de schriftgeleerde, volgens H. Müller’s voortreffelijke opmerking, als een geneesheer met de zieke, die niet ziek wil zijn, maar sterk, die niet in bed wil blijven maar lopen. Dan zegt de geneesheer: sta op, ga heen en zie, hoe het u bevalt. " Opzettelijk worden de woorden uit vs. 28 hier niet herhaald: "U zult leven. " De Samaritaan zelf, die de schriftgeleerde ten voorbeeld wordt gesteld, was wel zalig in zijn daad (Jak. 1: 25), maar hoewel hij in dat geval van nature

het werk van de wet deed (Rom. 2: 14), dan was het toch zeer verkeerd wanneer men wilde besluiten, dat hij door zijn daad en door het werk van de wet zalig geworden zou zijn. De weldadigheid, zelfs als zij in alle bijzondere gevallen even volkomen als hier door hem was beoefend, put nog op verre na niet de inhoud uit van het gebod: "U zult uw naaste liefhebben als uzelf; " en al was hij in alle overige stukken van dit gebod eveneens een meester geweest, waar zou bij hem dan het vorige gebod blijven: "U zult de Heere, uw God, liefhebben uit geheel uw hart enz?" De vervulling van dit gebod kon de schriftgeleerde van de Samaritaan, over wie hier gehandeld wordt, het minst leren en voor hem was juist dit het belangrijkste. Voor hem was de liefde tot God de moeder, waaruit de liefde tot de naaste eerst als een dochter moest geboren worden. De Heere had hem de dochter slechts daarom in haar voortreffelijkheid voorgehouden om zijn verlangen naar het bezit van de moeder op te wekken. Nu moest hij naar die Samaritaan kijken, die aan zijn ziel zou doen wat de eerste Samaritaan in de gelijkenis tevoren aan zijn lichaam had gedaan. Wij komen op de gedachte, die de oudste kerkleraars zoveel heeft bezig gehouden, dat Christus in deze geschiedenis eigenlijk een spiegel heeft gegeven van Zijn verlossingswerk. Deze gedachte is niet, zoals vele nieuwere uitleggers willen, op het standpunt van de wetenschap voor een spelen te houden en op zijn hoogst bij de praktische behandeling van de tekst van enige waarde, maar de uitlegging is zelfs wetenschappelijk een onvolledige, wanneer niet tevens aan het licht komt: Jezus Christus, het ware voorbeeld van de ontfermende en helpende liefde: 1) uit welke nood redt Hij ons? 2) welke hulp verleent Hij ons? 3) welke verplichtingen legt Hij ons op? De Heere is op het punt naar Jeruzalem te gaan tot het loofhuttenfeest; wij hebben Hem hier voor ons op de reis, die Lukas in Hoofdstuk 9: 51 voor ons begon te beschrijven. Daar te Jeruzalem zullen nu de bondgenoten van de schriftgeleerde, de "Joden, " zoals Johannes ze noemt, tot Hem zeggen (Joh. 8: 48): "Zeggen wij niet wel, dat Gij een Samaritaan bent en de duivel hebt?" Jezus zal hen met een goed geweten kunnen antwoorden: Ik heb de duivel niet, maar Ik eer Mijn Vader en u onteert Mij; " Hij zal hun echter tevens kunnen betuigen: "Ik zoek Mijn eer niet; er is Een, die ze zoekt en oordeelt" en wel heeft dat zijn geheel bijzondere betekenis ook in betrekking tot het verwijt: "Gij zijt een Samaritaan. " Juist een half jaar vroeger, voordat dit scheldwoord te Jeruzalem werd gehoord (20 April en 29 Oktober 29) werd op de weg tussen Jeruzalem en Jericho de naam Samaritaan van een scheldnaam in een erenaam veranderd door Gods besturing, die daar een van de "Joden" onder de moordenaars laat vallen, eerst een priester en vervolgens een Leviet tot die plaats voert, waar de halfdode in zijn bloed ligt en deze nu doet voelen wat betekent (Ezechiël. 16: 5): "Geen oog had medelijden over u, om u een van deze dingen te doen, om zich over u te erbarmen. " Maar een Samaritaan, zo moest de Jood verder voortgaan, ging u voorbij en zag u vertreden in uw bloed en zei tot u in uw bloed: "Leef!" Waarom moest het juist een Samaritaan zijn? Waarom niet een ander vreemdeling? Voor God zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend (Hand. 15: 18) en nu toont de Vader ook de Zoon, die Hij lief heeft, alles wat Hij doet (Joh. 5: 20) en toont het Hem op het juiste ogenblik. De Heere is juist op het punt om van Jericho naar Jeruzalem te reizen. Hij heeft deze weg, zoals wij bij Joh. 7: 1-10 zullen zien, ten gevolge van een bijzondere aanwijzing van Zijn hemelse Vader ondernomen. Van Zichzelf was Hij niet op dit loofhuttenfeest opgegaan, maar in Galilea gebleven, in plaats van te Jeruzalem de haat van de Joden ten top te doen klimmen. Nu moet de schriftgeleerde, die Hem in de weg treedt met zijn verzoekende vraag, de vraag naar zijn eigengerechtigheid, Hem de gelegenheid geven, dat de Vader Hem openbaart wat voor een half jaar tussen Jericho en Jeruzalem is gebeurd, opdat

Hij in de eerste plaats op de vraag van de zelfrechtvaardiging een antwoord geeft, dat de schriftgeleerde vangt, maar ook alle oprecht zoekende zielen heenwijst naar het juiste antwoord op de vraag, die hier tot verzoeking is misbruikt: wat moet ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërf? Het antwoord: "Geloof in de Heere Jezus Christus en u zult zalig worden" (Hand. 16: 31). In de geschiedenis van de barmhartige Samaritaan spiegelt zich duidelijk en helder het hele verlossingswerk af, dat een half jaar later Jezus door Zijn kruisdood volbrengt en daarna in Zijn heilsmiddelen de mensen geeft.

Ons menselijk geslacht is oorspronkelijk uitgegaan van een heilige plaats, waar de heilige en algoede God de mens nabij was, hem met de levendmakende adem van de Geest vervulde en met het heerlijk oog van Zijn evenbeeld versierde, om Hem tot Heere en Koning over Zijn schepping te wijden; maar door het bedrog van de zonde hebben wij het paradijs verloren en zijn in de woestijn van een van God vervreemde wereld verdwaald, zijn hem in handen gevallen, die een moordenaar van de beginne is (Joh. 8: 44) en deze heeft ons van het heerlijk kleed van de oorspronkelijke wijsheid, heiligheid en gerechtigheid beroofd en ons niet alleen half dood, maar zo goed als dood laten liggen. Want slechts zoveel leven is in de natuurlijke mens overgebleven, dat hij nog de geschiktheid bezit de krachten van het hogere ware leven, van het leven uit God en in God, in zich op te nemen; maar uit eigen kracht tot dit leven door te dringen, dat kan bij niet; maar zoals die mishandelde in zijn woestijn ellendig zou zijn omgekomen, als hem de hulp niet was gebracht, zo zouden ook wij, aan onszelf overgelaten, onfeilbaar ons einde vinden in de eeuwige dood.

De duivel is in het geestelijke geheel dood, want hij heeft uit eigen misdadige moedwil zich van God losgescheurd en wil zich nooit voor God verootmoedigen, daarom kan hij niet meer worden geholpen. De mens is echter verleid en door listige woorden misleid; hij is half dood (P); hij kan door Gods genade nog zuchten en om de geneesheer nog kermen met een boetvaardig hart, zodat men kun zeggen: "Men behoeft aan geen mens te wanhopen, zolang er adem in hem is.

Noch wet noch offerdienst kan de mens baten, die in de ellende van de zonde ligt; priesters en Levieten gaan hem voorbij (Rom. 3: 20. Hebr. 7: 19), hoe zeer hij ook geneigd is, daarop zijn hoop te stellen.

Evenals nevenomstandigheden, door de mens, die onder de moordenaars gevallen is, aangegeven, ons aan niemand dan aan onszelf herinneren, zo zien wij in alle trekken van de barmhartigen Samaritaan, niemand anders dan de Heiland van alle mensen. Hij is niet geen ander voornemen de wereld ingetreden, dan met dit: "Ik wil de vermoeide ziel dronken maken en alle treurige ziel vervullen" (Jer. 31: 25).

Deze zalige reiziger spreekt zelf van zijn reis in Joh. 16: 28; van Zijn komen tot ons spreekt Johannes in Hoofdstuk 1: 14.

Hij ging heen, omdat Hij met innerlijke ontferming bewogen was over Zijn ellendige, hulpbehoevende, verlatene broeders; uit hartelijk medelijden met hun troosteloze toestand, uit zuivere liefde tot hen achtte hij het voor geen door, God gelijk te zijn, maar ontledigde Hij

Zichzelf en ging heen in de gedaante van een dienstknecht; Hij trad dit aardse leven in om allen nood met Zijn broeders te delen. Evenals de Samaritaan in de gelijkenis, zo was ook de Galileeër uit Nazareth veracht door priesters en Levieten, door de wijzen en machtigen en rijken in Israël, die geen oog en geen hart hadden voor de nood van hun volk en omdat zij zichzelf rijk achtten en verzadigd, ook geen oog hadden voor hun eigen nood en voor de hulp, die de eengeborene Zoon van God, die gekomen was om de verlorenen te zoeken, ook hun aanbood.

Hij wendde olie en wijn aan, want hij troost de boetvaardigen en vergeeft hun hun zonden: Hij maant echter ook tot reiniging aan en verleent daartoe de krachten van Zijn Heilige Geest.

Wanneer wij onder de getrouwe verzorging van onze Heiland komen, wanneer Zijn getrouw aangezicht Zich over ons neigt, Zijn sterke arm ons uit het stof opheft, Zijn zachte levensadem ons toewaait, Zijn krachtig woord ons uit de doodsslaap wekt. Zijn genade als verzachtende olie onze wonden afkoelt, Zijn Geest als bezielende wijn onze aderen doorstroomt, dan kunnen wij ons opheffen tot een nieuwe wandel in Zijn voetstappen.

De Samaritaan legt den gewonde op Zijn dier, d. i. : Hij zelf, de Heere Christus, draagt ons; wij liggen Hem op schouders, hals en lichaam. Er is nauwelijks één liefelijker voorbeeld in het hele Evangelie dan wanneer de Heere Christus (Hoofdstuk 15: 5) zich met een Herder vergelijkt, die het verloren schaap op Zijn schouders tot de kudde draagt; Hij draagt het nog heden, zoals Hij alleen door Zichzelf onze verlossing heeft moeten teweegbrengen en in Zijn lichaam onze zonden heeft moeten dragen. Hij leidde hem in de herberg, d. i. in de Christenheid hier in deze wereld, de Christelijke kerk; daar moeten wij een kleine tijd in blijven. In de dagen van Zijn leven op aarde heeft Hij zelf de verpleging waargenomen met prediken, leren en wonderen doen. Maar nu zijn verzorgers de predikers van het woord, de dienaren van Christus en de huisbewaarders van Gods geheimen. Deze moeten in Zijn rijk de gewetens vertroosten, vriendelijk met hen omgaan en hen voeden met het Evangelie, de zwakken dragen, de zieken genezen en moeten het woord juist weten te snijden, maar ook ieder voorhouden, naardat het nodig is. Daarom moet een prediker nergens anders aan denken dat zijn gemeente een hospitaal en ziekenhuis is, waarin hij vele en velerlei zieken heeft.

Wij zijn door de wedergeboorte gered van de overste duisternis en overgezet in het rijk van Gods lieve Zoon. Hij heeft Zich daarin hartelijk over onze zielen ontfermd, zodat zij niet verdorven zouden worden, maar daarom zijn wij toch ziek en zwak en hebben wij voortdurende versterking nodig, een herhaalde verzekering van onze genadestaat, van ons kindschap en onze zaligheid, een steeds opnieuw vloeiende mededeling van Zijn goddelijk leven. Wanneer nu de Heere in Zijn heerlijke liefde verder voor ons zorgt, als Hij ons met het heilzame brood van Zijn goddelijk woord dagelijks voedt en niet alleen dit - wanneer Hij ons nog iets bijzonders heeft achtergelaten in de herberg van Zijn kerk, een kostelijk, versterkend en nooit opgebruikt maal, opdat onze ziel steeds nieuwe kracht en nieuw leven verkrijgt. Zouden wij dan over Zijn aanbiddelijke genade niet verblijd zijn en die met alle dankbaarheid en met heilig gevoel van de ziel nuttigen? Zeker, als wij niet zeer dwaas willen zijn. Dit maal nu is het sacrament van Christus lichaam en bloed.

Tot de ware liefde behoort eindelijk nog de goddelijke helper, om ons die liefde te leren en dat is juist Hij, de ware Samaritaan voor de arme mensheid, die onder de handen van de moordenaars bloedt. Die door Hem barmhartigheid aan zijn eigen hart heeft ondervonden, die kan pas juist barmhartigheid betonen aan de broeders. Die Gods liefde heeft leren kennen aan zijn ziel, die gaat heen en zegt: "Laat ons Hem liefhebben en omwille van Hem de broeders, want Hij heeft ons eerst lief gehad.

De werken van de liefde hebben een hart overmeesterende kracht. Wie zelf ongenegen is te helpen prijst nochtans de hulp, die anderen verlenen. Barmhartig te zijn en ontferming te betonen is eigenlijk de hoogste adel van de menselijke natuur, in een wereld als de tegenwoordige, waar zoveel lijden en ellende is. Daarom is ook het "weest volmaakt!" zo veel als "weest barmhartig zoals uw Vader in de hemel. " Immers wij kunnen God in niets gelijkvormiger worden, dan de betoning van liefde, van mededogen, van ontferming. Is niet de Heere der heerlijkheid in de wereld gekomen alleen om de lijdende mensheid te dienen, te vertroosten en wat meer is, van het lijden te bevrijden? Laat ons dus de hulpbehoevende beschouwen als onze naaste, of hetgeen hetzelfde is, onszelf beschouwen als de naaste, om degene te helpen, die hulp nodig heeft en die wij kunnen helpen. Hulp boven vermogen wordt niet gevraagd, maar hulp naar vermogen. Vragen wij in dit geval niet naar de persoon, maar naar zijn leed. De Samaritaan vroeg ook niet of de ongelukkige zijn geloofsgenoot was of niet. Ook zien vele mensen op de oorzaken van iemands ongeluk en zeggen: het is zijn schuld, waarom heeft hij niet beter op zijn zaken gepast, of waarom is hij niet een geschikter persoon dan hij is! De barmhartige Samaritaan vroeg niet hoe de ongelukkige man in het ongeluk gekomen en of het niet aan zijn onvoorzichtigheid toe te schrijven was? Hij dacht er niet aan, wat die man overkomen was, dat had hem evengoed kunnen overkomen; hij dankte er God in zijn hart voor, dat de moordenaars hem niet overvallen waren en dat hij, nu het nog niet te laat was, hem, die dit ongeluk overkomen was, helpen en misschien in het leven behouden kon. Hij zag dus op niets dan op de nood van de naaste; en zo moeten wij ook in soortgelijke gevallen, bij de armen en nooddruftigen niet zien op hun gebreken, maar op hun gebrek.

V. Vs. 38-42. Nog op dezelfde Vrijdag, waarop de Heere ‘s morgens bij het heengaan van Jericho aan de Schriftgeleerde de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan heeft verteld, komt Hij op de bij MATTHEUS. 20: 34 beschreven weg naar Bethanië, waar Hij bij de met Hem bevriende familie, waarover bij MATTHEUS. 26: 7 nader gesproken is, Zijn intrek neemt. Lazarus, de broeder van de beide zusters, die zijn eigen huishouden heeft, is zonder twijfel te Jeruzalem op het loofhuttenfeest aanwezig, dat vóór 2 dagen (12 Oktober) begon, waarom hij hier niet wordt genoemd. Daarentegen is Martha, de weduwe en erfgename van Simon, de melaatse, degene die verwaardigd is de dierbare gast in haar huis te herbergen. Zij spant nu ook alles in om Hem zo goed mogelijk te ontvangen en, niet tevreden met het gewone voedsel van hare tafel, legt zij een eremaaltijd aan, die haar veel zorg en moeite baart, terwijl haar zuster er slechts integendeel aan denkt om haar eigen geestelijke behoeften te bevredigen. Deze heeft zich aan de voeten van de Meester gezet, wiens tegenwoordigheid zij 1 jaar en 4 maanden heeft moeten missen en luistert naar de woorden, die Hij tot Zijn discipelen spreekt. Zij geniet daarbij een van die heilige uren, waarin haar ziel, hoewel zij ook uitwendig stil is en de handen niet beweegt, toch een werk aan haar zelf verricht, het

krachtigste dat kan gedaan worden, omdat zij tot haar zaligheid werkzaam is. Zij moet echter ook snel ondervinden dat zielen, die zich niet graag in het gewoel van de wereld mengen en liever een stil, inwendig leven leiden, door haar omgeving moeilijk worden begrepen en niet naar waarde worden gewaardeerd. Haar eigene zuster is het die als tegenpartij tegen haar opvoedt, maar de Heere wordt haar pleitbezorger en kroont haar gedrag met een woord, dat een van de meest bekende en meest gezegende woorden van de Heilige Schrift is geworden.

38. En het gebeurde toen zij, in wiens gezelschap de Heere tot hiertoe was geweest, voornamelijk de 70 discipelen (vs. 17 vv.), reisden naar Jeruzalem, om nog vóór het begin van de Sabbat daar te komen, dat Hij met de twaalf kwam in een dorp, genaamd Bethanië (Joh. 11: 1), een half uur van Jeruzalem gelegen aan de oostelijke punt van de Olijfberg (Lukas verzwijgt de naam, als ook later die van de plaats, waar Jezus bad (Hoofdstuk 11: 1) om de lezer niet aan Jeruzalem te herinneren, waarmee Hij pas in Hoofdstuk 18: 31 te doen wil hebben). En een zekere vrouw, Martha, ontving Hem in haar huis, omdat zij Hem als gast nodigde.

Bethanië! Wie verneemt de zoete klank van deze naam en droomt niet van een voorhof van de hemel in het dal van de dood? Het huis van het drietal was zodanig een; nergens wordt vóór de grote pinksterdag het nieuwe leven van de Geest in zo’n volheid, frisheid en diepte ontvouwd als hier. De familie te Bethanië geeft de hartverheffende aanblik, rijk in beloften, van een voorbeeld vol leven van het volmaakte Christusrijk op aarde. Als in de liefste omtuining van zijn hoopvol bloeiende tuin was de Heere na de last en de hitte van de dag gewoon hier te vertoeven. Als Hij in Bethanië is kan men het woord van het Hooglied toepassen: "Mijn liefste is afgegaan in Zijn hof tot de specerijbedden, om weiden in de hoven en om de lelies te verzamelen.

Gezegend huis, waarin Jezus wordt opgenomen! Al kon het ook naar het uitwendige slechts een vervallen hut worden genoemd, al schemerde armzalig de dag door de kleine vensters en verlichtte er het armoedigste huisraad daar binnen, welk paleis, welke vorstenkamer was met deze hut te vergelijken, zodra Hij onder het dak daarvan is gekomen, die de Koning der ere is, Immanuël, God met ons, het licht en het leven, ons door de Vader gegeven - O ja, denk u, als mij dat ten dele werd! Jezus onder mijn dak! Hoe licht zou mij de ontbering worden, hoe rijk zou ik mij voelen in God! Hoe moest de tegenwoordigheid van de Heere mij al het bittere verzoeten, alle arbeid verlichten, alle nood in zegen veranderen en het onrustig bewogen hart door de vrede van God tot stilte komen! Wanneer het u daarom echt te doen is, u kunt spoedig daartoe komen; de Heiland is niet zo spaarzaam met Zijn genade als uw hart denkt. Zie, Zijn boden roepen u: bereid de weg van de Heere, maak de poorten wijd en de deuren hoog, opdat de Koning der ere ingaat! En men mag in waarheid zeggen: er is geen huis in de hele Christenheid, hoe slecht en zondig het ook daar binnen toegaat, aan welke deur niet Hij zelf, de Heiland al meer dan eenmaal heeft aangeklopt.

De Heilige Schrift heeft ons drie geschiedenissen van Bethanië bewaard en deze ons de feiten in handen gegeven, waaruit wij waarnemen dat, waar Jezus de huisvriend is, daar de vrede van het huis wordt bewaard, het leed van het leven weggenomen en de eer van het hart wordt verhoogd.

39. En deze had een zuster, Maria genoemd, die ook bij haar woonde. Deze deed in het begin ook het hare om de dierbare gast te helpen verkwikken, maar, toen Hij begon dediscipelen in de waarheid te onderwijzen, bemerkte zij meteen dat er veel meer aan gelegen was om de korte tijd van Zijn tegenwoordigheid tot haar zielenheil te benutten. Als een leergierige leerling (Deut. 33: 3 Hand. 22: 3) zat zij aan de voeten van Jezus, waar zij Zijn woord hoorde.

40. Maar Martha wilde op buitengewone wijze de gast ontvangen en was zeer bezig met veel dienen 1) zodat zij zich geen enkel ogenblik gunde om aan de woorden van de Heere haar opmerkzaamheid te lenen. En zij, in haar drukke bezigheden beginnend te voelen dat haar zuster beter deed dan zij, wilde echter haar schuld niet bekennen, maar probeerde, zoals de mens in dergelijke gevallen zoveel doet (vs. 29), zich ten koste van de andere te rechtvaardigen. Daarbij komend, zei zij: Heere! Trekt Gij U dat niet aan, dat mijn zuster mij haar hulp geheel heeft onttrokken en mij alleen laat dienen? Zeg dan haar, omdattoch wat mij zoveel drukte veroorzaakt Uw ontvangst is, dat zij mij helpt 2) in plaats van in ledigheid aan Uw voeten te liggen.

Men ziet zo makkelijk in Martha niets dan een bedrijvige, rusteloze huisvrouw, wier bedrijvigheid in het uitwendige niet toelaat dat zij inwendig wordt bewogen; wier beweeglijkheid geen stil nadenken toelaat, wier werkzaamheid voor de Heere weinig meer is dan een uitwendige dienst. Was Martha niet meer geweest, dan zou van haar niet evenals van Maria in een zo geheel bijzonderen zin gezegd zijn, dat de Heere haar lief had (Joh. 11: 5). Zouden wij dan van haar de schone belijdenis vernemen, zoals zij die bij de opwekking van Lazarus heeft afgelegd (Joh. 11: 21 vv.)? O nee! Achter het schijnbaar zuiver uitwendige van Martha ligt meer: haar bedrijvigheid, rusteloosheid, bewegelijkheid zijn de uitdrukking van een rijk inwendig leven en dit innerlijk leven is aangevoerd, opgewekt door de Heere, is de bekendmaking van een krachtige drang en die drang heet liefde tot de Heere, die is de openbaring van een bewogen, ijverige ziel en deze ziel is overgegeven aan de Heere. Ook Martha heeft geloof in Hem; ook zij weet wat zij in Christus bezit; ook zij kent de vreugde de Heere te hebben leren kennen. Haar werken is niets anders dan de uitdrukking van vreugde over de kostbare gaven, die haar in Christus ten dele zijn geworden. Wij horen toch: "Zij ontving Hem in haar huis". Het is de drang van een liefde, die zich daarin openbaart; zij nam Hem op in haar huis, omdat zij Hem al in het hart omdroeg. Christus is bij haar dezelfde weg gegaan, die Hij altijd, ook heden nog moet gaan: door het hart in het huis. Heeft de Heere Christus niet in uw hart een gestalte verkregen, hoe kan Hij dan woning maken in uw huis? Heeft de Heere en Zijn Geest niet uw ziel vervuld, hoe kan Hij dan de ziel van uw huis zijn? Hebt u met de uwen niet in de stille ruimte van de inwendige mens al Zijn nabijheid bespeurd, hoe kan men haar in de ruimten van het huis opmerken? Door het hart in het huis - deze weg is de Heere bij Martha gegaan: zij weet wat zij aan Hem heeft en zij zou het Hem willen tonen: zij weet wat Hij voor haar geweest is en zij zou het Hem willen vergelden. Dit is het wat hare ziel vervult; al haar gedachten zijn met Hem bezig; de liefde tot Hem, de vreugde over Hem is het, die haar dringt; daarom is zij ook bezig met veel dienen. Zij heeft zo veel van Hem ontvangen: nu wil zij Hem ook geven. Zij geeft Hem het hart, dat zij heeft; zij geeft Hem haar tijd, want Hem alleen moet die toebehoren; zij geeft Hem van haar bezitting, want Hem wil zij daarmee verzorgen; zij geeft Hem haar zorg en moeite, want zij denkt er toch alleen aan Hem te dienen. En dit moet niet karig zijn, de Heere zelf erkent het dat zij veel

zorg en moeite had. Zij kan daarom niet genoeg doen; men ziet het aan haar, dat de overvloed van haar inwendige gewaarwordingen naar een uitdrukking zoekt in de overvloed van haar uitwendig streven. Maar juist daarin ligt het gevaar; juist de menigte van bezorgdheden, waaraan zij zich omwille van de Heere overgeeft, heeft voor haar iets verstrooiends; zij is zo bezig rondom Hem, daarom neemt zij het ogenblik niet waar om te leven in Hem. Haar werkzaamheid voor de Heere dreigt haar af te trekken van de Heere; terwijl zij arbeidt voor Hem, heeft zij zo weinig aan Hem. Zij kon ook Hem genieten en in plaats daarvan is zij van Hem verwijderd. Zij zou ook bij den Heere willen zijn, zij zou ook ongestoord bij Hem willen wezen, maar zij wil Hem eerst geven, voordat zij opnieuw ontvangt; zij wil haar liefde bewijzen voordat zij in Zijn liefde opnieuw zich verheugt. Daardoor kwam zij in drukte, die haar voor het stille genot in de Heere geen tijd gunde.

Maria behoort tot die stille en diepdenkende naturen, die teder en juist voelen en omdat zij fijn voelen, ook snel opmerken, vast aangrijpen, krachtig willen, maar hun inwendige gevoelens slechts schaars en beschaamd, meer bij aanduiding en voorstelling dan door spreken en handelen uitdrukken. Zo bedekt gehouden, zo diep gevoeld, zo teder uitgedrukt was ook die krachtige beweging van haar ziel, toen zij de Heere met zalven zalfde en Zijne voeten droogde met haar haren (MATTHEUS. 26: 6 vv.). Zo komt zij nu voor als zij aan de voeten van Jezus zit en Zijn rede aanhoort. Zulke naturen begrijpen snel; wat haar verstand niet begrijpt, dat heeft haar gemoed met zijn meest innerlijk leven aangegrepen en laat het met volle kracht op de ziel werken. Zij geven zich aan de waarheid over; het zijn geen beschouwingen hier en daar over, die haar geest bezig houden, het zijn geen bijzondere opmerkingen, waartoe zij komen, geen verstrooide beschouwingen, die zij verzamelen, geen met moeite verworven kundigheden, die zij met wijze zorgvuldigheid en in juiste keuze verbinden en zo de kring van haar inzicht van het ene tot het andere voortgaande gaandeweg uitbreiden. Zij geven zich eerst aan het geheel met haar hele ziel over en hebben een onwrikbare zekerheid van overtuiging, nog voordat zij de bijzonderheden hebben erkend en gerangschikt. Zij hebben een begrip boven alle weten, een aanraking met de waarheid vóór alle bemoeiing met haar.

In het hart van Maria vond de goddelijke Zondaarsvriend voor het zaaien van Zijn hemels woord een vruchtbare en veelbelovende akker. Een diepe behoefte aan zaligheid bood deze innige en rijk besnaarde ziel Hem aan en deed haar in de man van Nazareth al de Middelaar van God vermoeden, voordat deze het nog zelf de tijd oordeelde om Zich als zodanig aan de wereld te openbaren (MATTHEUS. 26: 12). Met de behoefte van een Asaf in het hart: "Wie heb ik naast U in de hemel? Naast U lust mij ook niets op de aarde!" klemde zij zich al snel na de eerste ontmoeting, als een hulpzoekende klimoprank, met alle draden van haar inwendig leven aan Hem vast. Wat zij met smarten had gezocht, maar nergens gevonden, vond zij in de rijkste overvloed bij Hem. Misschien weet zij het geruime tijd niet met name te noemen, toch had zij het. Zat zij, luisterend naar Zijn woorden van het leven, aan Zijn voeten, zo voelde zij zich gekomen aan het doel van haar innigste en heiligste begeerte; en zag Hij haar aan met het oog vol ontferming, zo dronk zij als uit onzichtbare waterbronnen, in het dubbele bewustzijn van uitgedelgde schuld en het teruggewonnen kindschap van God, een liefelijke vrede in het hart, waarvan zij vroeger geen begrip had.

Martha is niet de type van aardsgezinde vrienden van de wereld, maar de type van talrijke Christenen, die rusteloos arbeiden voor de zaak van de Heere en hun eigen zaligheid, het persoonlijk genot en bezit van Christus in en voor zichzelf vergeten. Maria staat daarentegen voor ons als liefelijk symbool van die gelukkigen, die rust bij Hem hebben gevonden en daarin de grond van de hoogste zaligheid zowel als ook de Hem welbehagelijkste werkzaamheid bezitten. Het hart van de eerste is vaak als een zee, die de stormen te zeer hebben opgewekt, dan dat die het beeld van de zon duidelijk zouden kunnen weerkaatsen, terwijl bij de tweede het hemellicht op een stille, heldere waterspiegel schijnt. Ook hier is het woord van Tersteegen toepasselijk: "U moet u niet te zeer aan vorm en wijze binden, men zoekt God niet altijd, men moet Hem immers vinden; die nog in het zoeken is, die loopt en arbeidt veel, die Hem gevonden heeft, stil werken is zijn deel". Het eerste karakter is vooral in de Rooms-Katholieke, het tweede in de Evangelische kerk. In zijn ontaarding wordt het Martha-karakter trotse werkheiligheid, de Maria-natuur daarentegen traag quiëtisme; zijn zij echter door het geloof geheiligd, dan hebben beide hun recht. Hoewel zonder enige twijfel het laatste hoger staat, zo hebben toch beiden in het rijk van God hun waarde en kunnen zich zelfstandig naast elkaar ontwikkelen, zonder dat de ene eigenaardigheid in de andere moet opgaan; hoe inniger de ijverige Martha-hand, met het rustige, stille Maria-hart verenigd is, des te nader komt men aan het ideaal van een harmonisch-christelijk leven.

2) Martha voelt te midden van de goed gemeende arbeid met een zeker gevoel, dat Maria eigenlijk meer van Jezus geniet en het beste deel had. Zij zat ook werkelijk liever aan Zijn voeten, bederft echter deze juiste drang van de geest door haar eigen geest, die in het opdissen van veel een verdienste heeft gekozen en die niet wil laten varen. Haar ijver, door inwendige oppositie tegen het gevoel van het ware opgewekt, komt hoogst naïef voor de dag in haar rede, die in ieder woord ontdekt wat in haar ziel is. Omdat zij geen rust heeft, moet ook haar zuster er geen hebben; wat zij nu eenmaal heeft gekozen moet het juiste zijn en Maria moet groot ongelijk hebben.

Dat door haar vele zorg en moeite haar hart eigenlijk niet verkwikt werd, heeft zij zeker wel bespeurd; haar woorden luiden als wilde zij zeggen: Heere! Gaat het U niet aan, dat ik mij zoveel moeite getroost omwille van U, terwijl mijn zuster doet alsof Gij omwille van haar hier was, alsof zij de gast was en Gij de gastheer was? Hij was zeker de gastheer; Hij bereidde Maria een tafel en schonk haar vol in (Ps. 23: 5) en dat zij aan deze tafel haar ziel verzadigde, dat was voor de Heere aangenamer dan dat Martha de tafel gereed maakte.

Haar misslag bestond niet in haar dienen, de dienende staat van de dienaar past elke Christen. "Ik dien" moest de zinspreuk wezen van al de prinsen van het koninklijk geslacht van de hemel. Evenmin was het haar misslag, dat zij veel diende! Wij kunnen niet te veel doen. Laat ons alles doen wat in ons vermogen is; laten hoofd, hart en handen in de dienst van de Meester onledig zijn. Het was bij haar geen misslag dat zij zich bezig hield met voor de Meester een feest te bereiden. Gelukkige Martha, die de gelegenheid had zo’n gezegende Gast te ontvangen; gelukkig terecht, omdat het haar ernst was haar hele ziel in diens ontvangst te werpen. Haar misslag was dat zij zich beslommerde met veel dienen, zodat zij Hem vergat en alleen aan de dienst zelf dacht; zij liet door de dienst de gemeenschap storen en bood zo het offer van een plicht. Wij behoren Martha en Maria in ons te verenigen; wij moeten veel

dienen en tegelijker tijd veel gemeenschap oefenen. Hiervoor hebben wij grote genade nodig. Het is gemakkelijker te dienen dan gemeenschap te hebben. Jozua werd nooit moe in het bestrijden van de Amalekieten, maar Mozes, op de top van de berg, in het gebed verzonken, had twee helpers nodig om zijn handen te ondersteunen. Hoe geestelijker de arbeid is, hoe sneller zij ons vermoeit.

Wat hebben wij hier? Een beklag over Maria, dat zij haar alleen dienen laat, een beklag over de Heere zelf, hoe eerbiedig zij Hem dan ook Heere noemt, dat Hij dit dan kan toelaten en goedkeuren. Dit beklag is gemeend, of niet gemeend. Als het gemeend is dan openbaart zich in het veel dienen niet Martha's manier van de Heere lief te hebben; want het beklag toont dan dat deze bezigheid wel enigszins moeilijk valt, wel enigszins verdriet. Als het niet gemeend is, dan is dienen haar lust, dan dient zij ook graag alleen. Maar waarom klaagt zij dan? Omdat de Heere haar dienen, haar veel dienen, haar bezig zijn in veel dienen, niet hoger aanslaat dan Maria's neerzitten om Zijn woord te horen? Omdat Hij er blijkbaar zoveel waarde niet aan hecht als zij zelf? Omdat Hij er zelfs niet op let? Maar dan is het ook met haar dienen niet geheel, niet alleen om Hem, maar nog enigszins, nog wat veel om haar zelf, om de dienende Martha te doen. . . Wat zullen wij zeggen? Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ook het oprechtste gemoed is bij ogenblikken zichzelf niet. Martha heeft de Heere lief, zij dient Hem graag. Maar ook is zij graag dienende; graag in veel dienen bezig. Zij behaagt zich wel een beetje in het vele dienen. Zij is niet ongenegen zichzelf gelukkig te prijzen, dat zij er de mens niet naar is om zich maar zo geheel gemakkelijk aan Jezus' voeten neer te zetten om Zijn woord te horen! Toch ziet zij niet zonder een beetje afgunst dat dit de Heere welgevallig is, ja nog welgevalliger dan haar dienen. Dit hindert haar en temeer naarmate zij ook zelf niet zijn kan zonder iets, dat haar zegt dat er in Maria's behoefte om dit te doen iets schoons, iets goeds, in één woord iets is, dat zij mogelijk hebben moest en dat haar ontbreekt.

42. Maar één ding is nodig en om dat ene zou al het andere liever kunnen wegvallen, namelijk de gehele overgave aan Mijn woord, waartoe uw zorgen en uw drukten u niet laten komen; maar Maria, die niet heeft gewerkt, opdat God in haar werken zou, heeft het goede deel uitgekozen, omdat het het eeuwige goed is waar zij naar zoekt (1 Petrus . 1: 25), a) dat van haar niet weggenomen zal worden, zodat zij ooit uit het bezit daarvan zou worden gedrongen en daarom zult u er wel bij Mij niet meer op aandringen dat Ik aan uw begeerte (vs. 40) voldoe.

a) Ps. 27: 4.

Maria weet Martha's over in het dienen te waarderen, maar zij weet dat de Heere niet zo behoeftig is als Martha zich inbeeldt, zodat zij tegenover Hem er op bedacht mag wezen haar eigen behoefte met Zijn rijkdom te vervullen. De Heere neemt haar in bescherming - zowel nu, als zij in haar schijnbaar niets doen, als later (Hoofdstuk 26: 6 vv.) als zij in haar schijnbaar al te veel doen wordt berispt. In beide gevallen neemt Hij de innigheid, ootmoed en hoogheid van de ware gezindheid van de discipelinne in bescherming tegenover de sombere, zondige beuzelachtigheid van de alledaagse gezindheid. Wel weet de Heere ook de trouwe zin van Martha te waarderen; zij bedreef die echter met al die eerlijke en hartelijke zorgen voor vele dingen en Hij toont haar met zacht verwijt hoe zij zichzelf bestraft.

Het dubbele noemen van de naam "Martha, Martha", alsook later "Simon, Simon" (Hoofdstuk 22: 31) en "Saul, Saul" (Hand. 9: 4) heeft ten doel de stille bekommernis van de Heere, niet zozeer over de daad als wel over de stemming en gezindheid van Martha uit te drukken.

Had men op deze laatste woorden genoeg gelet, men had zeker nooit de verklaring voorgeslagen: één spijze, één schotel is nodig, die nu al kan gerekend worden de geschiedenis toe te behoren. Bij het goede deel moet men toch stellig aan hetzelfde als bij het ene nodige denken. Waarin dat goede deel bestond, dat Maria verkoos? Zeker niet onbepaald in "de zorg voor het eeuwige", zoals zo vaak verklaard wordt, want men doet Martha jammerlijk onrecht met de bewering dat zij deze vergeten zou hebben en als een aardsgezinde tegenover de hemelsgezinde Maria heeft gestaan. Ook wordt op deze manier het besluit van de hele toespraak nagenoeg onverstaanbaar. Om de bedoeling van de Heere volkomen te raden, moet men op het begin van de rede en op het karakter van de zusters letten. Zoveel blijkt meteen, dat Hij van iets spreekt dat waarlijk bovenal in zeker opzicht uitsluitend nodig was: zó nodig, dat zelfs al de bemoeiingen van Martha, die op zichzelf goed en beminnelijk waren, berispelijk werden zodra zij het zoeken naar dit ene belemmerden. Nodig, waartoe? Tot het doel, waartoe Martha zich beijverde: om de Heere wel te ontvangen, in waarheid te behagen en veel vreugde van Zijn bijzijn te smaken. Daartoe stak zich Martha in vele bemoeiingen; daartoe heeft Jezus slechts één ding te eisen en dat éne was het doel, niet der werkzaamheid, maar van het lot dat Maria toonde gekozen te hebben. Waardoor? Door zich aan Jezus voeten te zetten, door naar Hem te horen en van Hem te leren, door in één woord, Hem door het geloof in haar hart te doen wonen. Bij het bezit van warme ingenomenheid met de Heere en waarachtige belangstelling in haar hoger geluk, ontbrak echter aan Martha die kalme effenbaarheid van het gemoed, die haar alleen vatbaar kon maken voor die innige en blijvende gemeenschap met Hem die Maria's onwaardeerbaar deel was geworden. Martha is het beeld, niet zozeer van de aardsgezinden, die om de beslommeringen van de zichtbare wereld het eeuwige geheel uit het oog en het hart verliest, ook zij is discipelin van de Heere, ook zij van Zijn liefde het voorwerp (Joh. 11: 5); maar zij vertegenwoordigt voor ons die lange reeks van vrienden van de Heere, die rusteloos werkend voor hun zaligheid en Zijn zaak, het persoonlijk en rustig bezit en genot van Christus voor en in zichzelf vergeten. Maria daarentegen staat voor ons, als liefelijk symbool van de gelukkigen, die rust bij Hem vonden en daarin het beginsel zowel van de diepste zaligheid als van de Hem meest welgevallige werkzaamheid hebben. De grote les, die de Heere aan alle volgende eeuwen gegeven heeft, schijnt ons deze te zijn: dat het bij de discipel, die Hem in waarheid behagen zal, van warm gevoel voor Christus tot innerlijke eenheid met Christus moet komen.

Maria en Martha, zoals zij ons hier voor de geest gevoerd worden, vertegenwoordigen niet twee verschillende, elkaar aanvullende, elk op zichzelf prijzenswaardige en noodzakelijke kanten van het Christelijk leven: de om Zijn woord te horen aan Jezus' voeten neerzittende Maria, de bespiegeling; de met veel dienen zeer bezige Martha, de beoefening; zij zijn geenszins elk op haar beurt verpersoonlijking van een Christelijke deugd: Maria van het geloof, Martha van de liefde. Zoveel beoefening boven bespiegeling gaat en de liefde meerder is dan het geloof, zou het bij dergelijke voorstelling altijd weer Martha zijn die de palm van de eer wegdroeg. En dit, welk menselijk gevoel in ons hart ook voor de met veel dienen zeer bezige Martha pleite, komt met de strekking van de evangelische mededeling en met het

oordeel van de Heiland geenszins overeen. Nee, de over vele dingen bekommerde en verontruste Martha wordt door Hem berispt; Maria geprezen, omdat zij het goede deel heeft uitgekozen, dat van haar niet zal worden weggenomen. Ja, hierom wordt Maria geprezen en niet omdat zij niet dient. En eigenlijk wordt niet geprezen, maar gelukkig geprezen. En Martha wordt berispt, niet omdat zij dient, maar omdat zij vooralsnog geen hart heeft om met Maria vóór alle dingen het goede deel te zoeken. En eigenlijk wordt zij minder berispt dan beklaagd. Maria wordt aan Martha voorgesteld niet zozeer als een voorbeeld ter navolging als wel als een voorwerp van benijding in de edelste zin; en dit niet omdat zij daar zo rustig neerzit, terwijl Martha alleen dient, maar om de hartsbehoefte waaruit dit neerzitten om Zijn woord te horen, bij haar voortkomt. Tot Martha wordt niet gezegd dat zij meteen had moeten gaan neerzitten, als Maria, maar haar wordt onder het oog gebracht, dat zij in de bekommering en onrust van het vele dienen vergeet of niet beseft dat één ding nodig is. Nee, nee! Hier zijn niet twee karakters van discipelinnen van de Heere, die elkaar moeten aanvullen, die elk op zijn beurt van elkaar het eigenaardige moeten overnemen en leren; maar bij alle welmenendheid en liefde tot de Heere, is de een van deze twee de juiste discipelin nog niet. Deze Martha moet niet slechts van deze Maria leren, zij moet Maria worden. Zij moet Maria worden; niet met verloochening van haar eigen, bewegelijke, bedrijvige aard, in het neerzitten, maar in de behoefte om Zijn woord te horen; niet door zich het genot van het dienen te ontzeggen, maar door haar hele hart te zetten op dat geluk waarvan het bezit haar tot die onbekommerde, die geruste, die ootmoedige dienaresse van de Heere, in een woord tot die Martha maken kan, die zij wezen moet en worden zal.

Zo menigeen zoekt zijn geluk in zijn aards beroep en de getrouwheid daarin is iets kostelijks, maar hij denkt er niet aan dat het aardse beroep niets meer moet zijn dan de plaats waarop wij het kleinood van de hemelse roeping van God in Christus Jezus moeten bevestigen. Nu heeft hij gearbeid, hij heeft misschien meer gearbeid dan anderen, hij heeft de last en de hitte van de dag verdragen; maar ten slotte is hij toch moe en mat geworden en nu hij niet meer kan werken, is hem het leven als uitgestorven, want het éne, dat hem de ziel jong doet blijven, heeft hij nooit gezocht. Het is bij hem waar geworden (Ps. 90: 10) "Het uitnemendste van onze jaren is moeite en verdriet", maar het arbeiden aan de zaligheid van de ziel, dat het leven met kostbaardere parels versiert, waar is dat? O wat moet men tot zo’n ziel zeggen? "Martha, Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig!" - Daar is een moeder; kijk naar haar moederlijke zorgvuldigheid; u kunt geen betere vinden; druk bezig snelt zij heen door de ruimte van het huis, vol zorgen vergeet zij ook het geringe niet; voor gade en kinderen is haar trouw. En het is een schoon gezicht, die moederlijke zorgvuldigheid, die huiselijke zin, die stille trouw! Maar toch één ding ontbreekt haar. Haar ontbreekt de Christelijke geest, die over alles uitgestort moet zijn. Haar ontbreekt de behoefte om met haar kinderen te bidden. Haar ontbreekt de Christelijke Geest, die van de moeder, dat hart van de familie, als vanzelf uitstroomt op de leden van de familie. En daarom vind u bij alle ijver toch niet voldoende vrede, bij alle welmenendheid toch geen ware enigheid in de geest, bij alle zorgvuldigheid toch geen juiste zegen. Zij heeft veel gezocht, maar het éne nodige niet, dat de Heere alleen geven kan; zij heeft het éne niet begrepen, dat de Heere met Zijn liefde ook de moederliefde moet verheffen. Wat moeten wij tot haar zeggen? "Martha! Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig!" - Er zijn ook zielen, die haar Heiland trouw bewaren en ernstig liefhebben; zij willen Hem ook dienen, maar nu

maken zij het zich daarmee druk. Zij zijn werkzaam voor het rijk van God, maar zij vergeten daarbij de dienst aan de tempel van God, die haar eigen ziele is. Zij zijn brandend van een verterende ijver voor het huis van de Heere, maar zij vergeten daardoor de ijver van de heiliging naar de wil van de Heere. Zij arbeiden met opoffering voor Christelijke doeleinden, maar alles veel te veel naar buiten, veel te weinig naar binnen. Zij begeven zich in allerlei Christelijke bezigheden, maar zij vergeten daarbij hun eigenlijk werk voor hun zaligheid. Zij zijn vol van allerlei plannen, hoe het Christelijk-kerkelijk leven weer bevorderd, het gestorvene weer levend zal kunnen worden gemaakt en zij laten het bij ontwerpen niet blijven; zij doen zelfs het hun daartoe, zij bemoeien er zich ernstig mee, maar onbewust ontbreekt er aan de andere kant veel. Vraagt u naar de stille arbeid van zelfbeproeving, vraagt u naar het zalig genot van de genade, vraagt u naar de gezegende uren, waarin men zich stil aan Jezus' voeten zet en zich verdiept in de volheid, die men bij Hem vindt - daarvan vind u niets bij hen. Zij hebben ten gevolge van enkel welgemeende ijver daarvoor geen tijd; zij komen nooit tot zichzelf. Het ernstig nadenken voor de Heere, het letten op Gods genadewegen en genadige leidingen, het stil zijn in de Heere ontbreekt hen, zij zijn vol onrust. Wat zal men tot zulke zielen zeggen? Ik weet steeds maar alleen ditzelfde: "Martha! Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig. " Bedrieg ik mij niet, dan ligt juist in die bedrijvige Martha-arbeid ook een gevaar voor onze tijd. Ik zie veel arbeid voor het Godsrijk - en God mag dat zegenen met Zijn beste zegen! - maar die heeft nog maar te veel van de verstrooiende werkzaamheid. Ik zie veel werkzaamheid voor Christelijke doeleinden - moge God hulp schenken, dat zij vruchten draagt - maar zij heeft te weinig van die zachte, stille geest, die van zijn werkzaamheid weinig ophef maakt. Er wordt in onze dagen teveel beweging gemaakt bij de Christelijke werken; het komt mij voor als werkte men wel veel, maar bad men te weinig. En toch staat geschreven: "Bid en werk; " het bidden mag niet alleen niet ontbreken, maar moet het werken voorafgaan. Men geeft wel veel voor Christelijke doeleinden, maar men geeft zichzelf te weinig in geestelijke zin; er is te veel uitwendigs en te weinig verborgen stilte. Er zijn tegenwoordig meer Christelijke werkbureaus dan Christelijke harten. Niet als wilden wij de arbeid voor het rijk van God terughouden, o nee! Wij bidden dat de Heere zeer vele zielen moge opwekken om voor Zijn rijk te arbeiden, moge de Heere vele zielen roepen tot arbeiden in Zijn wijnberg! Maar wat bovenal nodig is, is toch dat het rusten van de ziel in de hand van de Heere daardoor niet verloren ga, dat het stille inkeren voor het aangezicht van de Heere er niet onder lijdt, dat het zitten aan de voeten, het luisteren naar de genade van de Heere daarbij niet wordt verzuimd en dat het arbeiden niet ontaardt in een veel doen, in een werkheiligheid, die het zalig genot van de genade teniet doet. De ootmoed is nodig, die weet dat het boven alles behoefte is van de Heere te ontvangen; het bewustzijn is nodig dat de toekomst van de kerk en de neergetrapte zaden van God niet van mensenwerk afhangt, maar van Gods genade, die alleen mensenwerk zegenen kan. De innigheid is nodig, waarmee ieder in het bijzonder in stilte werkt voor de zaligheid van zijn ziel en tot het allerheiligst geloof opgebouwd wil worden. Zolang die gezindheid niet de ziel van onze tijd wordt, ontbreekt hem zeer veel en blijft hij slechts een zoekende. Tot zolang moet men ook tot de tegenwoordige tijd roepen: "Martha Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig. "

Dat Martha de Heere in Zijn terechtwijzend woord heeft begrepen en ook de hele zegen van dit woord deelachtig is geworden, is buiten twijfel; het eigenaardige van haar oorspronkelijke

natuur verloochende zich ook later niet, maar werd geheiligd, zij bleef bij alle toenemen in innigheid de bedrijvige Martha, die voornamelijk geschikt was tot het werk en de dienst van de liefde. Zoals Petrus naast Johannes stond, zo stond zij naast haar zuster Maria; hoe verschillend de vaten waren, de inwendig verborgen schat was dezelfde. De dagen van de bezoeking, die spoedig over Bethanië's woning kwamen, geven ons gelegenheid genoeg om ons daarvan te overtuigen (Joh. 11).

42. Maar één ding is nodig en om dat ene zou al het andere liever kunnen wegvallen, namelijk de gehele overgave aan Mijn woord, waartoe uw zorgen en uw drukten u niet laten komen; maar Maria, die niet heeft gewerkt, opdat God in haar werken zou, heeft het goede deel uitgekozen, omdat het het eeuwige goed is waar zij naar zoekt (1 Petrus . 1: 25), a) dat van haar niet weggenomen zal worden, zodat zij ooit uit het bezit daarvan zou worden gedrongen en daarom zult u er wel bij Mij niet meer op aandringen dat Ik aan uw begeerte (vs. 40) voldoe.

a) Ps. 27: 4.

Maria weet Martha's over in het dienen te waarderen, maar zij weet dat de Heere niet zo behoeftig is als Martha zich inbeeldt, zodat zij tegenover Hem er op bedacht mag wezen haar eigen behoefte met Zijn rijkdom te vervullen. De Heere neemt haar in bescherming - zowel nu, als zij in haar schijnbaar niets doen, als later (Hoofdstuk 26: 6 vv.) als zij in haar schijnbaar al te veel doen wordt berispt. In beide gevallen neemt Hij de innigheid, ootmoed en hoogheid van de ware gezindheid van de discipelinne in bescherming tegenover de sombere, zondige beuzelachtigheid van de alledaagse gezindheid. Wel weet de Heere ook de trouwe zin van Martha te waarderen; zij bedreef die echter met al die eerlijke en hartelijke zorgen voor vele dingen en Hij toont haar met zacht verwijt hoe zij zichzelf bestraft.

Het dubbele noemen van de naam "Martha, Martha", alsook later "Simon, Simon" (Hoofdstuk 22: 31) en "Saul, Saul" (Hand. 9: 4) heeft ten doel de stille bekommernis van de Heere, niet zozeer over de daad als wel over de stemming en gezindheid van Martha uit te drukken.

Had men op deze laatste woorden genoeg gelet, men had zeker nooit de verklaring voorgeslagen: één spijze, één schotel is nodig, die nu al kan gerekend worden de geschiedenis toe te behoren. Bij het goede deel moet men toch stellig aan hetzelfde als bij het ene nodige denken. Waarin dat goede deel bestond, dat Maria verkoos? Zeker niet onbepaald in "de zorg voor het eeuwige", zoals zo vaak verklaard wordt, want men doet Martha jammerlijk onrecht met de bewering dat zij deze vergeten zou hebben en als een aardsgezinde tegenover de hemelsgezinde Maria heeft gestaan. Ook wordt op deze manier het besluit van de hele toespraak nagenoeg onverstaanbaar. Om de bedoeling van de Heere volkomen te raden, moet men op het begin van de rede en op het karakter van de zusters letten. Zoveel blijkt meteen, dat Hij van iets spreekt dat waarlijk bovenal in zeker opzicht uitsluitend nodig was: zó nodig, dat zelfs al de bemoeiingen van Martha, die op zichzelf goed en beminnelijk waren, berispelijk werden zodra zij het zoeken naar dit ene belemmerden. Nodig, waartoe? Tot het doel, waartoe Martha zich beijverde: om de Heere wel te ontvangen, in waarheid te behagen en veel vreugde van Zijn bijzijn te smaken. Daartoe stak zich Martha in vele bemoeiingen;

daartoe heeft Jezus slechts één ding te eisen en dat éne was het doel, niet der werkzaamheid, maar van het lot dat Maria toonde gekozen te hebben. Waardoor? Door zich aan Jezus voeten te zetten, door naar Hem te horen en van Hem te leren, door in één woord, Hem door het geloof in haar hart te doen wonen. Bij het bezit van warme ingenomenheid met de Heere en waarachtige belangstelling in haar hoger geluk, ontbrak echter aan Martha die kalme effenbaarheid van het gemoed, die haar alleen vatbaar kon maken voor die innige en blijvende gemeenschap met Hem die Maria's onwaardeerbaar deel was geworden. Martha is het beeld, niet zozeer van de aardsgezinden, die om de beslommeringen van de zichtbare wereld het eeuwige geheel uit het oog en het hart verliest, ook zij is discipelin van de Heere, ook zij van Zijn liefde het voorwerp (Joh. 11: 5); maar zij vertegenwoordigt voor ons die lange reeks van vrienden van de Heere, die rusteloos werkend voor hun zaligheid en Zijn zaak, het persoonlijk en rustig bezit en genot van Christus voor en in zichzelf vergeten. Maria daarentegen staat voor ons, als liefelijk symbool van de gelukkigen, die rust bij Hem vonden en daarin het beginsel zowel van de diepste zaligheid als van de Hem meest welgevallige werkzaamheid hebben. De grote les, die de Heere aan alle volgende eeuwen gegeven heeft, schijnt ons deze te zijn: dat het bij de discipel, die Hem in waarheid behagen zal, van warm gevoel voor Christus tot innerlijke eenheid met Christus moet komen.

Maria en Martha, zoals zij ons hier voor de geest gevoerd worden, vertegenwoordigen niet twee verschillende, elkaar aanvullende, elk op zichzelf prijzenswaardige en noodzakelijke kanten van het Christelijk leven: de om Zijn woord te horen aan Jezus' voeten neerzittende Maria, de bespiegeling; de met veel dienen zeer bezige Martha, de beoefening; zij zijn geenszins elk op haar beurt verpersoonlijking van een Christelijke deugd: Maria van het geloof, Martha van de liefde. Zoveel beoefening boven bespiegeling gaat en de liefde meerder is dan het geloof, zou het bij dergelijke voorstelling altijd weer Martha zijn die de palm van de eer wegdroeg. En dit, welk menselijk gevoel in ons hart ook voor de met veel dienen zeer bezige Martha pleite, komt met de strekking van de evangelische mededeling en met het oordeel van de Heiland geenszins overeen. Nee, de over vele dingen bekommerde en verontruste Martha wordt door Hem berispt; Maria geprezen, omdat zij het goede deel heeft uitgekozen, dat van haar niet zal worden weggenomen. Ja, hierom wordt Maria geprezen en niet omdat zij niet dient. En eigenlijk wordt niet geprezen, maar gelukkig geprezen. En Martha wordt berispt, niet omdat zij dient, maar omdat zij vooralsnog geen hart heeft om met Maria vóór alle dingen het goede deel te zoeken. En eigenlijk wordt zij minder berispt dan beklaagd. Maria wordt aan Martha voorgesteld niet zozeer als een voorbeeld ter navolging als wel als een voorwerp van benijding in de edelste zin; en dit niet omdat zij daar zo rustig neerzit, terwijl Martha alleen dient, maar om de hartsbehoefte waaruit dit neerzitten om Zijn woord te horen, bij haar voortkomt. Tot Martha wordt niet gezegd dat zij meteen had moeten gaan neerzitten, als Maria, maar haar wordt onder het oog gebracht, dat zij in de bekommering en onrust van het vele dienen vergeet of niet beseft dat één ding nodig is. Nee, nee! Hier zijn niet twee karakters van discipelinnen van de Heere, die elkaar moeten aanvullen, die elk op zijn beurt van elkaar het eigenaardige moeten overnemen en leren; maar bij alle welmenendheid en liefde tot de Heere, is de een van deze twee de juiste discipelin nog niet. Deze Martha moet niet slechts van deze Maria leren, zij moet Maria worden. Zij moet Maria worden; niet met verloochening van haar eigen, bewegelijke, bedrijvige aard, in het neerzitten, maar in de behoefte om Zijn woord te horen; niet door zich het genot van het

dienen te ontzeggen, maar door haar hele hart te zetten op dat geluk waarvan het bezit haar tot die onbekommerde, die geruste, die ootmoedige dienaresse van de Heere, in een woord tot die Martha maken kan, die zij wezen moet en worden zal.

Zo menigeen zoekt zijn geluk in zijn aards beroep en de getrouwheid daarin is iets kostelijks, maar hij denkt er niet aan dat het aardse beroep niets meer moet zijn dan de plaats waarop wij het kleinood van de hemelse roeping van God in Christus Jezus moeten bevestigen. Nu heeft hij gearbeid, hij heeft misschien meer gearbeid dan anderen, hij heeft de last en de hitte van de dag verdragen; maar ten slotte is hij toch moe en mat geworden en nu hij niet meer kan werken, is hem het leven als uitgestorven, want het éne, dat hem de ziel jong doet blijven, heeft hij nooit gezocht. Het is bij hem waar geworden (Ps. 90: 10) "Het uitnemendste van onze jaren is moeite en verdriet", maar het arbeiden aan de zaligheid van de ziel, dat het leven met kostbaardere parels versiert, waar is dat? O wat moet men tot zo’n ziel zeggen? "Martha, Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig!" - Daar is een moeder; kijk naar haar moederlijke zorgvuldigheid; u kunt geen betere vinden; druk bezig snelt zij heen door de ruimte van het huis, vol zorgen vergeet zij ook het geringe niet; voor gade en kinderen is haar trouw. En het is een schoon gezicht, die moederlijke zorgvuldigheid, die huiselijke zin, die stille trouw! Maar toch één ding ontbreekt haar. Haar ontbreekt de Christelijke geest, die over alles uitgestort moet zijn. Haar ontbreekt de behoefte om met haar kinderen te bidden. Haar ontbreekt de Christelijke Geest, die van de moeder, dat hart van de familie, als vanzelf uitstroomt op de leden van de familie. En daarom vind u bij alle ijver toch niet voldoende vrede, bij alle welmenendheid toch geen ware enigheid in de geest, bij alle zorgvuldigheid toch geen juiste zegen. Zij heeft veel gezocht, maar het éne nodige niet, dat de Heere alleen geven kan; zij heeft het éne niet begrepen, dat de Heere met Zijn liefde ook de moederliefde moet verheffen. Wat moeten wij tot haar zeggen? "Martha! Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig!" - Er zijn ook zielen, die haar Heiland trouw bewaren en ernstig liefhebben; zij willen Hem ook dienen, maar nu maken zij het zich daarmee druk. Zij zijn werkzaam voor het rijk van God, maar zij vergeten daarbij de dienst aan de tempel van God, die haar eigen ziele is. Zij zijn brandend van een verterende ijver voor het huis van de Heere, maar zij vergeten daardoor de ijver van de heiliging naar de wil van de Heere. Zij arbeiden met opoffering voor Christelijke doeleinden, maar alles veel te veel naar buiten, veel te weinig naar binnen. Zij begeven zich in allerlei Christelijke bezigheden, maar zij vergeten daarbij hun eigenlijk werk voor hun zaligheid. Zij zijn vol van allerlei plannen, hoe het Christelijk-kerkelijk leven weer bevorderd, het gestorvene weer levend zal kunnen worden gemaakt en zij laten het bij ontwerpen niet blijven; zij doen zelfs het hun daartoe, zij bemoeien er zich ernstig mee, maar onbewust ontbreekt er aan de andere kant veel. Vraagt u naar de stille arbeid van zelfbeproeving, vraagt u naar het zalig genot van de genade, vraagt u naar de gezegende uren, waarin men zich stil aan Jezus’ voeten zet en zich verdiept in de volheid, die men bij Hem vindt - daarvan vind u niets bij hen. Zij hebben ten gevolge van enkel welgemeende ijver daarvoor geen tijd; zij komen nooit tot zichzelf. Het ernstig nadenken voor de Heere, het letten op Gods genadewegen en genadige leidingen, het stil zijn in de Heere ontbreekt hen, zij zijn vol onrust. Wat zal men tot zulke zielen zeggen? Ik weet steeds maar alleen ditzelfde: "Martha! Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig. " Bedrieg ik mij niet, dan ligt juist in die bedrijvige Martha-arbeid ook een gevaar voor onze tijd. Ik zie veel

arbeid voor het Godsrijk - en God mag dat zegenen met Zijn beste zegen! - maar die heeft nog maar te veel van de verstrooiende werkzaamheid. Ik zie veel werkzaamheid voor Christelijke doeleinden - moge God hulp schenken, dat zij vruchten draagt - maar zij heeft te weinig van die zachte, stille geest, die van zijn werkzaamheid weinig ophef maakt. Er wordt in onze dagen teveel beweging gemaakt bij de Christelijke werken; het komt mij voor als werkte men wel veel, maar bad men te weinig. En toch staat geschreven: "Bid en werk; " het bidden mag niet alleen niet ontbreken, maar moet het werken voorafgaan. Men geeft wel veel voor Christelijke doeleinden, maar men geeft zichzelf te weinig in geestelijke zin; er is te veel uitwendigs en te weinig verborgen stilte. Er zijn tegenwoordig meer Christelijke werkbureaus dan Christelijke harten. Niet als wilden wij de arbeid voor het rijk van God terughouden, o nee! Wij bidden dat de Heere zeer vele zielen moge opwekken om voor Zijn rijk te arbeiden, moge de Heere vele zielen roepen tot arbeiden in Zijn wijnberg! Maar wat bovenal nodig is, is toch dat het rusten van de ziel in de hand van de Heere daardoor niet verloren ga, dat het stille inkeren voor het aangezicht van de Heere er niet onder lijdt, dat het zitten aan de voeten, het luisteren naar de genade van de Heere daarbij niet wordt verzuimd en dat het arbeiden niet ontaardt in een veel doen, in een werkheiligheid, die het zalig genot van de genade teniet doet. De ootmoed is nodig, die weet dat het boven alles behoefte is van de Heere te ontvangen; het bewustzijn is nodig dat de toekomst van de kerk en de neergetrapte zaden van God niet van mensenwerk afhangt, maar van Gods genade, die alleen mensenwerk zegenen kan. De innigheid is nodig, waarmee ieder in het bijzonder in stilte werkt voor de zaligheid van zijn ziel en tot het allerheiligst geloof opgebouwd wil worden. Zolang die gezindheid niet de ziel van onze tijd wordt, ontbreekt hem zeer veel en blijft hij slechts een zoekende. Tot zolang moet men ook tot de tegenwoordige tijd roepen: "Martha Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig. "

Dat Martha de Heere in Zijn terechtwijzend woord heeft begrepen en ook de hele zegen van dit woord deelachtig is geworden, is buiten twijfel; het eigenaardige van haar oorspronkelijke natuur verloochende zich ook later niet, maar werd geheiligd, zij bleef bij alle toenemen in innigheid de bedrijvige Martha, die voornamelijk geschikt was tot het werk en de dienst van de liefde. Zoals Petrus naast Johannes stond, zo stond zij naast haar zuster Maria; hoe verschillend de vaten waren, de inwendig verborgen schat was dezelfde. De dagen van de bezoeking, die spoedig over Bethanië’s woning kwamen, geven ons gelegenheid genoeg om ons daarvan te overtuigen (Joh. 11).

HOOFDSTUK 11

VOORSCHRIFT EN KRACHT VAN HET GEBED. UITDRIJVING VAN DE SATAN. EIS VAN TEKENEN. STRAFPREDIKING VAN CHRISTUS

V. Vs. 1-18. Zoals het schijnt bleef de Heere toen Hij te Bethanië Zijn intrek had genomen, de nacht niet in het dorp, maar begaf Hij Zich ‘s avonds nog tot in de onmiddellijke nabijheid van Jeruzalem en overnachtte Hij in de hof Gethsemane, waarvan in Joh. 18: 2 wordt gezegd, dat Jezus daar dikwijls vergaderde met Zijn discipelen. Die gewoonte kan eerst nu haar begin hebben genomen, ten minste volgens het verloop van de geschiedenis, in zoverre Judas, die Hem verried, ook die plaats wist. Op de volgende dag treedt de Heere daar in Gethsemane in het midden van Zijn discipelen, nadat Hij zo-even Zijn gebed had gedaan. De glans van de verheerlijking ligt ten gevolge van dit verkeer met Zijn Vader nog op Zijn aangezicht (Ex. 34: 28 v.), zodat in de kring van discipelen de bede wordt uitgesproken: "Heere leer ons bidden. " Nu herhaalt de Heere voor hen het "Onze Vader" en beveelt Hij hun ernstig aanhouden in het gebed aan, dat zeker tot verhoring leidt.

1. En het gebeurde, toen Hij naar Jeruzalem ging - welke gang tot Zijn laatste in Hoofdst. 29: 18 vv. zo na in betrekking stond, dat Hij in een zekere aan de Olijfberg gelegen plaats, waarvan ook in Hoofdst. 22: 39 vv. sprake is - dat hij bad om Zich in God, Zijn hemelse Vader, te sterken (1 Sam. 30: 6. vgl. Joh. 8: 59). Toen Hij ophield en weer in de kring van Zijn discipelen trad gebeurde het dat een van Zijn discipelen - en wel een van degenen die vroeger discipelen van de Doper geweest waren (Joh. 1: 35 vv.), misschien Andreas (Mark. 13: 1 vv.) - tot Hem zei: Heere! leer ons bidden, zoals ook Johannes vroeger, toen hij nog in zijn volle werkzaamheid was, zijn discipelen geleerd heeft (Hoofdstuk 5: 33).

De Heere treedt uit de heilige stilte, waarin Hij Zich heeft teruggetrokken, uit het verborgen verkeer met de Vader, waarin Hij Zich begeven heeft, weer te voorschijn. De discipelen zien Hem komen, zij merken het aan Hem dat Hij gebeden heeft; de geest van het gebed heeft een helder schijnsel over Hem uitgebreid, de uren van het gebed zijn ook voor Hem uren van verheerlijking geweest. Het is wellicht de discipelen geweest, zoals het bij de verheerlijking was (Hoofdstuk 9: 28 vv.). Daar had de Vader boven Hem gesproken, hier heeft de Zoon gesproken tot de Vader; daar klonk het van de hemel: "Dit is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem", hier gaat de stem ten hemel op (Joh. 11: 42): "Vader, Ik weet dat Gij Mij altijd hoort. " Maar hier breidt zich evenals daar de verborgene heerlijkheid van de Zoon over Zijn uitwendige gedaante uit; hier komt evenals daar de heerlijkheid van de hemel over Hem; hier ligt evenals daar de vrede van het heilig luisteren en ontvangen over Hem, die altijd in de schoot van de Vader was. Deze is ook de indruk, die de discipelen ontvangen; zij begrijpen uit hetgeen zij zien datgene wat zij niet zien. Het geheim zowel als de zegen van het gebed zijn tot hen gekomen in de persoon van Christus. Zijn aanzien is het, dat hun begeerte opwekt en hun verlangen doet ontstaan.

Heere! leer ons bidden: 1) de discipel van de Heere moet bidden, 2) moet van Jezus leren bidden, 3) moet tot Jezus gaan met de bede: "Heere leer ons bidden. "

Waar de Christen is, daar is eigenlijk de Heilige Geest, die niets doet dan altijd bidden; want hoewel de mond zich niet altijd beweegt en woorden uitspreekt, toch slaat het hart evenals de polsader en het hart in het lichaam, zonder ophouden met zuchten, zodat men geen Christen kan vinden zonder gebed, zo min als een levend mens zonder de pols. Die staat nooit stil, beweegt zich en slaat altijd door, hoewel de mens slaapt of iets anders doet, zodat hij de polsslag niet gewaar wordt.

U houdt bidden voor een gemakkelijke zaak en denkt dat u het van uzelf kent. Ja, u spreekt woorden, maar u bidt niet! Bidden is de natuurlijke mens niet eigen. Evenals de wereld de Geest van de waarheid niet kan ontvangen, omdat zij Hem niet ziet en niet kent (Joh. 14: 17), zo kan de wereld, wanneer zij haar wereldsgezindheid wil behouden, ook niet bidden, want zij ziet en kent de Vader niet, die altijd met Zijn kinderen omgaat. Die zulke verkeerde begrippen over het gebed heeft, dat hij het alleen met de mond en met aflezen denkt te verrichten, die laat zich onderwijzen door de bekeerde Bassuto Kaniana. Deze zegt van het gebed: het is een geheim tussen God en de mens, dat tot heerlijkheid leidt.

Van zichzelf leert de mens het bidden niet; hoe diep de behoefte aan gebed ook in ieder menselijk hart geworteld is, alhoewel men het zichzelf niet bekent, alhoewel men die ook niet bevredigt; bidden in Christelijke zin, op de manier waarop de Heere het wil en met dien inhoud, als dat de Heere verlangt, dat leert men alleen van de Heere. De later geborenen leren het alleen van de eerstgeborene, de kinderen van God alleen van de Zoon van God. En men is daarin ook nooit uitgeleerd, door bidden leert men bidden. En die in het heiligdom van het gebedsleven zijn offers heeft gebracht, die de diepten van dit geheim heeft leren waarderen, die weet ook hoe vaak de innigste behoeften van de ziel toch niet naar boven weten te worstelen tot juiste volle uitdrukking van het gebed; er blijft altijd een deficit, een gebrek. Na de zaligste uren van gebed voelt men het pas, hoe men toch nog zo geheel anders had kunnen spreken, als het kind tot zijn lieve Vader. Ook een van de vruchten van het gebed - en niet een van de minste - is de erkentenis dat men nog niet kan bidden zoals het hoort. Wij stamelen slechts, maar door het stamelen leren wij spreken en er is Eén, die ons leert spreken en tot Wie wij roepen: "Heere, leer ons bidden. "

Ook wij moeten en willen zo graag veel en vlijtig bidden, zoals Hij ons dikwijls vermaant, maar wij zijn zo arm aan woorden. Hadden wij toch ook van Hem, zoals tussen Meester en discipelen gebruikelijk is, zoals ook Johannes zijn discipelen geleerd heeft, een of enige ons in de mond gelegde gebedsformulieren. Dit is de zin van de bede: "Heere, leer ons bidden", die met een algemene behoefte van alle discipelen werkelijk overeenstemt en daarom ook vriendelijke voldoening vindt. De Heer zegt hun wat zij spreken moeten, omdat en wanneer zij het woord behoeven, d. i. Hij zegt tegelijk waarom en met welke eenvoudige woorden zij bidden moeten en juist omdat Hij de behoefte aan een formulier wil bevredigen, herhaalt Hij het al vroeger gegevene; want de Heere denkt aan die behoefte, die bij alle heiligen bestaat en die vooral voor hun gemeenschap en samenkomsten behoefte is en heeft omwille van ons dat gebed woordelijk herhaald en de discipel, die hier spreekt, komt ons voor als sprekend voor de toekomstige gemeente.

Het is opmerkelijk, dat op dezelfde plaats, waar Jezus aanleiding heeft gegeven tot de vraag, waarom wij moeten bidden, of wat God kan verhoren, Hij bij Zijn later gaan in diezelfde plaats, ook het voorbeeld geeft voor de Gode welgevallige manier waarop wij moeten bidden, voor de juiste gezindheid en stemming van de bidder.

2. En Hij voldeed meteen aan hun wens en zei tot hen: Wanneer u bidt, zeg dan: (Onze) Vader (die in de hemelen zijt)! Uw naam worde geheiligd. Uw Koninkrijk kome. (Uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde).

3. Geef ons elke dag ons dagelijks brood; geef ons het brood, dat wij tot onderhouding van ons leven nodig hebben, zoveel wij iedere dag behoeven.

4. En vergeef ons onze zonden; want ook wij vergeven aan een ieder, die ons schuldig is. En leid ons niet in verzoeking, (maar verlos ons van de boze).

Vergelijken wij deze tekst met die in MATTHEUS. 6: 9 vv. dan ontbreekt niet alleen de doxologie aan het einde, maar er is ook bij de vierde bede (vs. 3) en de vijfde vs. 4) verschil in de woorden. Omtrent het eerste punt verwijzen wij naar de opmerking bij 1 Kron. 29: 12 , over het tweede wat over het verschil in de woorden van de tien geboden bij Ex. 20: 6 gezegd is. Veel opmerkelijker is echter de afwijking in verscheidene handschriften van de grondtekst, waarvan ook de oudste kerkvaders spreken, zodat men bijna zou geloven dat Lukas werkelijk oorspronkelijk zo geschreven heeft als de handschriften de woorden weergeven en dat onze tekst eerst door aanvulling uit Mattheüs is ontstaan. Daar ontbreekt namelijk zowel iedere bijvoeging bij de aanspraak "Vader, " als ook de 3de en 7de bede geheel, zodat het gebed slechts de verkorte vorm heeft, die ontstaat als men wat boven tussen haakjes gezet is, weglaat. De grote verkorting moet daaruit worden verklaard dat, toen Lukas zijn evangelie schreef, het gebed van de Heere juist in die vorm en niet in de volledige bij Mattheüs onder de Paulinische gemeenten in gebruik was. Maar, zo is verder de vraag, hoe kwamen deze gemeenten er toe die beide beden weg te laten? Wij geloven dat de 7de bede, vooral wanneer wij ze, zoals onze Statenvertalers, vertalen: "Verlos ons van den boze", d. i. van de duivel (1 Joh. 5: 18 vv.) in bijzondere betrekking staan tot het binden van de satan gedurende duizend jaren en de 4de bede tot de oprichting van het duizendjarig rijk (Openbaring . 20: 1 vv.). Deze zaken hebben minder betrekking op de kerk, die uit de heidenen is samengebracht, omdat zij een vervulling zijn van de bijzonder aan Israëls volk gegeven beloften. Nu blijkt ook verder bij Mattheüs dat hij in Zijn voor Israël geschreven evangelie graag op het duizendjarig rijk doelt, alhoewel hij het niet noemt (vgl. MATTHEUS. 19: 28 en 20: 1-16) terwijl de beide andere evangelisten, die hoofdzakelijk op de heidenwereld het oog hebben, dergelijke plaatsen, die op die toekomst doelen, die de heidenen niet dadelijk aangaat, liever weglaten. Zolang de kerk de vorm is van het rijk van God, dat de Joden is ontnomen en de heidenen gegeven, heeft zij in haar geloofsleer geen plaats voor het chiliasme of de leer van het duizendjarig rijk en zal zij die ook niet hebben; maar zij richt haar blik van de overwinning van de Antichrist dadelijk op de wederkomst van Christus ten oordeel met overspringen van de voorspelling in Openb. 20: 1-10. Tot deze tijd van de kerk, nu de natuurlijke takken van de olijfboom zijn afgehouwen en in hun plaats takken van de wilde olijfboom zijn ingeënt (Rom. 11: 17 vv.), zou dan de vorm van het "Onze Vader" bij Lukas

overleiden. Is het rijk van God om zo te zeggen verkort, is er een gebrek aan zichtbaar, zo komt daarmee ook een verkort kort gebed van de Heere overeen; deze zou dan de gedachte zijn geweest, die de Paulinische gemeenten heeft geleid. Nu is evenwel in die verkorte vorm het "Onze Vader" toch een volledig gebed. Dat heeft Quesnel nader uiteengezet in de volgende woorden: "Door de rangschikking van de bede is de opvolging van de wensen aangewezen, die in een hart opkomen, dat God lief heeft - ten eerste: God, de Vader, wil niet door knechten, maar door kinderen aangebeden zijn; wij moeten voor Hem komen uit liefde tot Hem en tot heiliging van Zijn naam. Het eerste verlangen van het hart en de eerste beweegreden van ons handelen is dus de eer van God in deze wereld door de heerschappij van het rijk van de genade en de heiliging van onze zielen; het tweede is het komen van het rijk van de heerlijkheid, waarin de kennis van God, het kindschap, de heiligheid en de liefde tot volkomenheid wordt, waar alle uitverkorenen met hun hoofd voor alle eeuwigheid geheel in de eenheid van het geestelijk lichaam worden samengevat. Het derde is het verlangen naar de bijstand van God tot onze heiligmaking, waartoe voor het lichaam zijn voedsel evenzo noodzakelijk is als voor de ziel de genade. Een arm reiziger begeert zijn brood iedere dag en eet slechts om verder te kunnen reizen - zo willen ook wij ons dagelijks brood als reizigers naar het vaderland begeren, waar wij met het brood des levens verzadigd zullen worden. Een reiziger heeft echter niet alleen voedsel nodig, maar bij moet de hinderpalen ter zijde stellen, die hem ophouden of zijn loop kunnen vertragen, zijn schulden betalen, van zijn processen bevrijd worden, zich met zijn vijanden kunnen meten; daarom is het vierde verlangen, dat naar de vergeving van zonden en naar de barmhartigheid van God. Eindelijk het vijfde verlangen van ons hart is naar het volharden in de liefde voor God onder alle gevaren van de verzoeking, waardoor wij overal omringd zijn. Hoe meer wij de genade van God, waarvan ons eeuwig heil afhangt, naar haar hele waarde weten te schatten, des te ernstiger moeten wij waken en bidden, opdat zij ons niet door de verzoeking wordt ontrukt. Het laat zich wel denken dat de Heere zelf hier in Gethsemane aan de Olijfberg Zijn gebed in verkorte vorm aan de discipelen zal hebben meegedeeld; Hij wist toch hoe Hij van hier een half jaar later de discipelen ook van de ondergang van Jeruzalem en van de tempel zou moeten vertellen. Wij zullen ons intussen bij het verdere aanvoeren van woorden van de schriftuitleggers aan de volledige vorm houden, zoals die dan ook bij ons burgerrecht heeft verkregen, alsof de andere niet bestond; daardoor streeft dan ook de kerk naar de toekomst, naar de tijd dat Israël weer zal worden ingeënt, opdat het geheim van God zal worden volbracht (Openbaring . 10: 7).

In het woord Vader wordt het dubbele gevoel van onderwerping en van vertrouwen uitgedrukt. De naam wordt in het Oude Testament alleen gevonden in Jes. 63: 16 (vgl. Ps. 103: 13) en wordt alleen met betrekking tot het geheel van de natie gebruikt. De vrome Israëliet voelde zich als knecht van Jehovah, niet als kind. De kinderlijke betrekking, waarin de gelovige tot God staat, rust op de menswording van de Zoon en van de openbaring van de Vaders, daarin begrepen. (Hoofdstuk 10: 22; vgl. Joh. 1: 12).

Voor het nieuwe en volmaakte gebed stelt Jezus Zijn discipelen op een nieuw standpunt, in een nieuwe, in de volkomenste en innigste betrekking tot God. Zij moeten God kennen, vertrouwen, ervaren als Vader, zich voelen als kinderen van God. Voor u, zegt Hij tot hen, is God Vader; u, de Mijnen, Mijn broeders, bent voor Hem kinderen; voel zo, geloof zo, vertrouw zo, bid zo. Het kind kan de vader bidden als niemand anders; het kind kan om alles

bidden. Zo hadden de discipelen nooit gebeden, zo had men in het algemeen in Israël nooit gebeden. Wij hebben in het Oude Testament een menigte gebeden van gelovige en heilige Israëlieten, maar niet een met de aanspraak "Mijn Vader" of "Onze Vader. " In alle psalmen van David, die gelovigste, kinderlijkste , met God zo vertrouwelijk omgaande man, komt die uitdrukking van kinderlijk gevoel niet eens voor. Hoe waar, hoe eigenlijk, in hoe grote mate zij dat moesten opnemen, hebben de discipelen gaandeweg beter leren begrijpen, naarmate zij in de kennis van Jezus Christus en van Zijn betrekking tot God en mensen verder kwamen.

Tot God "Vader" te zeggen mag geen roof zijn, die vlees en bloed, eigenwaan en wil zich toeëigent, maar een macht gegeven aan hen, die de eengeboren Zoon van de Vader aannemen en daardoor Gods kinderen worden (Joh. 1: 12), een macht van de wedergeboorte.

Het woord "Vader" maakt scheiding onder de mensen, zodat het gebed van de Heere alleen bestemd is voor discipelen van de Heere, die door Hem tot God komen (Joh. 14: 6) en dat alleen diegenen moeten bidden, waarin het kindschap aanwezig is. Het woord "onze" verenigt daarentegen die tot de familie van Gods kinderen behoren, die hebben opgehouden alleen te staan, zich alleen te voelen en alleen zichzelf te zoeken. In hen allen moet één erkentenis zijn van de hemelse Vader, één behoefte en één verlangen, één gevoel van broederliefde beweegt hen en iedere behoefte en iedere aangelegenheid moet in het gevoel van de liefde voor alle kinderen van God, die hetzelfde nodig hebben en dezelfde belangen hebben, aan de ene gemeenschappelijke Vader in de hemel worden voorgedragen. Zoals het "vader" kinderlijk klinkt, zo klinkt het "onze" broederlijk; wanneer u bidt, om alleen te zijn met uw God, sluit dan de deur achter u, maar de deur van uw hart moet wijd worden opengezet voor de gemeenschap van de Heilige Geest, zodat door deze tederste en meest vaste band de schare van de zuchtende en strijdende kerk van alle oorden van de wereld daarin plaats heeft, evenals u uit het "Onze Vader" zeker kunt zijn dat u een plaats hebt in de gebeden van de broeders, zeker, dat zij en u met alle priesterkoren van de Christenheid in de voorbede bent ingesloten van de enige Hogepriester, wanneer die aan het hoofd van de verloste mensheid voor zijn Vader treedt en zegt: "Zie, hier ben Ik en de kinderen, die Gij mij gegeven hebt. " - Zolang nog de verschillende kerken het "Onze Vader" hebben, is het geloof in "één heilige algemene kerk" meer dan een beeld van de fantasie, meer dan een schone droom. Daarin is iets van de een kudde schapen met de ene Herder. Er is een algemeen heiligdom, waarin zij allen voor hun Heer verschijnen; het is de algemene bodem, waarop zij allen zich voor de Heere plaatsen. Daarin klinkt de gemeenschap van de heiligen, terwijl de hele Christenheid daarin gezamenlijk de handen van de Vaders grijpt, elkaar de handen reikt en wel over zo menige kloof, die hen scheidt. Het "Onze Vader" is het gedenkteken voor de eenheid van de strijdende kerk midden in de scheiding daarvan; het is ook de profetie voor de eenheid van de triomferende kerk in haar volmaking.

God is in de hemel, daar, waar de zetel van volmaaktheid, reinheid en zaligheid is, waar de vrije, zalige ruimten van de volmaakte geesten zich uitbreiden, waar licht zonder schaduw, grootheid zonder vlekken, goedheid zonder perken heerst en liefde, blijdschap en genade neerstroomt van de troon van de Eeuwigen op allen en waar wat geen oog heeft gezien, geen oor gehoord en in geen mensenhart is opgekomen, degenen openbaar wordt, die Hem beminnen - daar is God, de Grote en Verhevene, wie te denken, te noemen, tot wie te durven

bidden al zaligheid is. Maar wij zijn nog op aarde, in het land van nacht en tranen, op de strijdplaats vol zweet en bloed vergieten, onder de lijken van de vallende broeders. Hij is in het zijn, wij zijn in het worden; Hij is in eeuwige zaligheid, wij zijn in de toestand van wankelen, van kiezen, van beproeving. Hij is in de hemel; want Hij is zelf de hemel, heerlijk en wonderbaar in Zijn eigen helderheid en oneindigheid en wij zijn op aarde, want wij zelf zijn aarde, van de aarde genomen, voor de aarde bestemd! Wat een onmetelijke kloof tussen hemel en aarde, tussen Schepper en schepsel! Echt, bij deze afstand zouden wij kunnen duizelen en allen moed zouden wij kunnen verliezen bij de woorden "die in de hemelen zijt" als niet de voorzin "onze Vader" de woorden inleidde, die verzachtend. Door die voorzin worden echter deze woorden, die ons niet neerdrukken, woorden van zaligmakende vertroosting en van hemelse hoop. Want al was het dat de verheven God in de hemel woont, in ontoegankelijk licht en wij geen weg tot Hem wisten, zo heeft Hij toch in ontfermende liefde de weg tot ons weten te vinden en Zich aan ons als Vader geopenbaard, opdat ook wij eens zouden zijn waar Hij is en nu is de blik naar boven tot de hoogte van de hemel voor ons de zaligste blik van het aardse leven. Nu stijgen onze harten, zo vaak het hier beneden zwaar en drukkend wordt en rondom ons alles woest en vijandig zich voordoet, naar boven in het vaderland van de liefde, waar de trouwste Vriend, de beste Vader en Raadsman woont. Nu zijn wij onbevreesd in ieder lijden, want wij weten; onze God is in de hemel, Hij kan doen wat Hij wil en Hij is in de hemel omwille van ons, om ons van daar te beschermen, te bewaren, het plan van ons leven te ontwerpen en ten einde te brengen. Nu zoeken wij naar hetgeen boven is, zoals ieder zoon in de vreemde aan het huis van de vader, aan zijn vrienden, aan broeders en zusters met innige liefde terugdenkt en wij vergeten het nooit, dat de goederen van de aarde niets zijn bij de goederen van de hemel, de vreugde van de aarde niets bij de heerlijkheid van de volmaakte geesten, de gunst van de mensen niets bij de genade van God. Nu verlangen wij naar de hemel, waar Hij is en ons een plaats heeft bereid; wij zouden vaak al graag overwinnaars zijn, kronen, palmtakken en witte klederen willen dragen; wij heffen dagelijks onze ogen op naar gindse bergen, waarvan wij de Heiland Jezus Christus, onze Heere, verwachten.

Zeven feesttijden heeft het kerkelijk jaar en zeven beden heeft het "Onze Vader" die met dezen overeenstemmen. In de adventstijd wachten wij op de openbaring van de goddelijke vadernaam; in de Kersttijd juichen wij dat het rijk van God is gekomen in Christus Jezus, de Zoon van God; in de Epifanieëntijd zien wij het voorbeeld aan van de rondgaande profeet, door wie ten minste de wil van God is gedaan, zoals in de hemel zo ook op aarde; in de lijdenstijd worden wij herinnerd aan Hem, die, hoewel Hij vreugde had kunnen hebben, het kruis heeft verdragen en de schande veracht, om ons in de eerste plaats het brood van de ziel te geven en ons in het bezit van de vrede van God tevreden te maken, wanneer wij slechts voor het tijdelijke leven voedsel en kleren hebben. In de tijd van Pasen, waarin wij gedenken aan Hem, die om onze zonde is gestorven en tot onze rechtvaardigmaking opgewekt, roepen wij blijder dan ooit: vergeef ons onze schulden enz. Op het Pinksterfeest verblijden wij ons in de komst en worden iets gewaar van de kracht van de Heilige Geest, waardoor wij alleen de verzoekingen kunnen tegenstaan; in de tijd van Trinitatis ten slotte wandelen wij met de kerk door de wegen van de heiligmaking tot de laatste dingen, tot de laatste verlossing van de boze.

De drie eerste beden: 1) een neerdalen van de belofte van de hemel tot de aarde de naam in de hemel, het rijk tussen hemel en aarde, de wil op aarde; 2) een opstijgen van het offer van de aarde tot de hemel, een opoffering van onze naam, van onze macht, van onze wil.

In het woord: "Uw naam worde geheiligd" spreekt de Heere het eerste, diepste heilige gevoel uit van Zijn eigen hart, Zijn innigst verlangen, Zijn eigen eerste bede: dat, wat de ziel van al Zijn willen en leven was (Joh. 17: 4, 6). Hij legt dat in de ziel en in de mond van Zijn discipelen, opdat het ook voor hen het eerste en laatste, het hoogste en liefste worden zal, hun hele hart vervullend, hun hele leven regerend. Gods naam wordt geheiligd wanneer Hij, zoals Hij is, als God, zonder dat dwaling, bijgeloof, ongeloof of onwetendheid aan Zijn Wezen iets toedoet, of aan Zijn wezen, Zijn gezindheid, Zijn wil, Zijn bedoelingen, Zijn wegen iets ontneemt, wordt erkend, geëerd, geliefd, vertrouwd, ervaren; wanneer Hij zelf, geen afbeelding, noch enige gelijkenis van een willekeurig, zelfgemaakt begrip van Hem, maar Hij zelf, zoals Hij is, zoals Hij zelf Zich aan de mensen heeft geopenbaard, erkend en geëerd wordt. De duivel heeft vanaf het begin geprobeerd om Gods naam te onteren, te lasteren, door dwaling en leugen te verdringen en te misvormen. De Zoon van God had geen ander, geen hoger werk dan de naam van God, de naam van Zijn Vader, de onbekende, misvormde, ontheiligde naam van Zijn God en Vader te prediken, te openbaren, te heiligen. Zo is nog steeds elke verkondiger van de door God geopenbaarde en tot God leidende waarheid, iedere weerlegging van de leugen en van de dwaling, elke tegenspraak tegen de geest, die in de wereld heerst, die God niet kent noch God vereert, elke verdediging van de Bijbel en de wegen en instellingen van God, een heiliging van Gods naam.

Hoeveel onwaardige begrippen van God en Zijn wezen heersen er onder de mensen! Het kind van God bidt Hem Zijn heilig wezen in het geweten van de mensen krachtig te openbaren, opdat alle onreine, grote en fijne afgoderij, alsook alle farizese vormdienst wegvallen zal en ieder menselijk wezen door aanbidding vervoerd, met de serafs (Jes. 6) uitroept: Heilig, heilig, heilig!

Zoals de tweede bede vooral in verband staat met het werk van de zending, zo de eerste vooral met de zaak van de bijbelverspreiding; zij leert ons wanneer wij de betrekking tot de gave van de Heilige Schrift nader moeten aangeven, 1) danken voor de openbaring van de goddelijke naam, 2) een zelfbeproeving instellen over ons verdiepen in de Heilige Schrift, 3) waken voor de reine en luide prediking van het goddelijke Woord.

Wat is het voor een rijk, om welke komst wij bidden, met de woorden: Uw Koninkrijk kome! Het is zeker niet het rijk van de natuur, waarin God door Zijn almacht de Heere is en alle dingen, zelfs de wereld, zelfs hel en satan Hem onderworpen zijn; hierom toch hoeven wij niet eerst te bidden, het is al overal en waar wij ons ook mogen bevinden zijn wij in dit rijk en kunnen wij Hem nooit ontvluchten. Het rijk van God, waarover de Heere spreekt in Zijn gebed, is het rijk van de genade, in de harten van de mensen en het eeuwige rijk van de heerlijkheid, het rijk van God in zijn voltooiing.

Onder het "rijk van God" kan niets anders worden verstaan dan het Koninkrijk der hemelen, welk begin Johannes als nabij verkondigt en welke Koning Christus, de Zoon van David is,

dat in de harten van Zijn gelovigen begint zich ruimte te maken en ze met Zijn eerstelinggaven te verkwikken, totdat de Heere zal komen in Zijn heerlijkheid, om het zo te bewerken en te openbaren, dat alle voorspellingen van de profeten van dit rijk als vervuld voorkomen. De Heere beveelt ons te bidden om de vervulling van dit laatste doel van alle profetie, dit voorwerp van de hoop van allen, voor wie de profetische getuigenis Gods Woord is (Hoofdstuk 18: 7 v.). Doelt deze bede in haar volste, eigenlijke betekenis op het einde van de wegen van God, zo is daarom, zoals vanzelf spreekt, niet uitgesloten wat nodig is om dit doel teweeg te brengen en in zoverre vraagt deze bede ook voor het tegenwoordige de overwinning van de waarheid in de harten van degenen, aan wie ze wordt gepredikt; de vermeerdering en de groei van de kerk van God in- en uitwendig.

Het rijk van God kan op tweeërlei manier komen, ten eerste hier tijdelijk door het woord en het geloof, ten tweede eeuwig door de openbaring (1 Kor. 1: 7. Rom. 8: 19). Nu bidden wij beide, dat het komen zal tot degenen die nog niet daarin zijn en tot ons, die het verkregen hebben, door dagelijks toenemen en later in het eeuwige leven.

Het rijk van God komt van de hemel op aarde, zodat van de aarde een hemel wordt; niemand zal echter van de aarde ten hemel varen, tot wie niet het rijk van God van de hemel op aarde is neergedaald. (JOH. MAJOR).

Uw wil geschiede op aarde als in de hemel; dat is een moeilijke bede; zij is zo makkelijk voor het gehoor, zij is zo snel na gesproken; zij is in haar wezen zo natuurlijk en toch is zij in haar volbrenging zo bovenmate moeilijk. Miljoenen hebben haar dagelijks gebeden tot aan hun einde en toch de wil van hun God nooit volbracht; zij bevat een toon, waaraan de mens zich zijn hele leven moet oefenen. Daarom is zij echter ook verder een hoogst belangrijke bede en het doel, waartoe de beide eerste beden moeten leiden. Zij staat daarmee in betrekking als het einde tot het begin en tot het midden. Wie de naam van God erkend en bekend heeft en wie daardoor Zijn rijk deelachtig is geworden, diens roeping is het dan ook dat hij de wil van God vervult op aarde, zoals die in het rijk van de hemel altijd vervuld wordt; deze bede is dus het hoofdpunt in de drie eerste beden.

Een verschillende opvatting is er over de vraag of men onder de wil van God de bevelende Godswil van ons, of de besluitende Godswil over ons moet verstaan. Die de laatste mening volgen, denken vooral aan de wil van God, die ons beproeving toeschikt; omdat echter van de bereidvaardigheid om de goddelijke beproeving op zich te nemen bij de geheel rechtvaardige geen sprake meer kan zijn, komt de eerste opvatting als de juistere voor.

De hemel, de gezindheid en het gedrag van hen, die in de hemel wonen, wordt in derde bede aan degenen die op de aarde zijn als ideaal en voorschrift gesteld.

Verbreek, verbrand, vernietig wat U niet volkomen welgevallig is; of mij de wereld aan een draad of aan een keten vasthoudt, is alles in Uw ogen hetzelfde, omdat alleen een geheel vrijgemaakte geest, die al het andere schade noemt en alleen zuivere liefde gelden. - Heere! Ontneem mij, wat mij van U scheidt; Heere! Geef mij, wat mij tot U voert; Heere! Neem mij en laat mij geheel Uw eigendom zijn. (NICOLAAS VAN DER FLÜE).

Wij kennen tweeërlei leven, dat van de vrees en dat van de vreugde; een leven van vreugde nu is het, dat wij in het heilige "Onze Vader" op zo’n hoogte worden verheven, hier al onder de heiligen en zaligen daarginds en het is niet anders dan alsof wij in de hemel waren, daarin verheven over drie trappen, over de drie eerste beden. Waarom Jezus het dierbare gebed niet met deze woorden besloten heeft? Kunnen wij dan iets hogers bidden? Jezus wist wel wat ons heilzaam was en wat wij op deze aarde nog hadden door te strijden; daarom voegde Hij er nog vier beden bij.

Biddend heeft de Christen eerst God de eer gegeven; de naam van God heeft Hem toegeschitterd, zodat Hij Zijn eigen naam vergat; het rijk van God heeft Hem met zijn volheid overladen en verootmoedigd, zodat zijn bijzondere heerlijkheid tot niet werd; de wil van God heeft hem aangegrepen als de heldere laatste dag en heeft hem verteerd als een offervuur met het innigste van zijn eigen leven, met zijn eigen wil. Zo heeft hij God Zijn recht gegeven, maar hij zelf schijnt verdwenen. Ja, de wereld schijnt een heilige ashoop onder dit verterend vuur van de alles doordringende wil van God geworden te zijn (Hebr. 12: 29). Maar de God van de Christen verteert zijn offers niet, maar Hij verheerlijkt ze door het kwaad in hen teniet te doen. Zo komt dan de gelovige gelouterd te voorschijn uit het vuur van God en heeft nu zijn wil in God. In de drie eerste beden openbaarde zich de ijver voor de eer van God, voor de hemelse naam van de Vader, voor het koninkrijk van de Zoon, voor de volkomen wil van de Heilige Geest. In de vier laatste beden daarentegen wordt gesproken van de zaligheid van de Christenen, die uit het aanschouwen van deze eer van God voortkomt, het hogere leven van de mens op aarde, waarin zij als eeuwige individuen voor God staan. Drie is het getal van de Geest 35: 26), vier is het getal van het leven op aarde.

De heilige Alpenhoogten van het Onze Vader liggen achter ons, wij komen nu in de dalen; de drie verheven beden om heiliging van Gods naam, om de komst van Zijn rijk, om het geschieden van Zijn wil, zijn een enige, drie-enige bede, om de verheerlijking van de drie-enige God op aarde. Wij begeven ons nu in de diepte, tot het vierledige gebed van de kinderen van God, voor eigen welzijn en zaligheid, namelijk tot de beden om brood, om vergeving, om bewaring en om verlossing.

Met reden wordt de bede om brood vooraan geplaatst; want als de zorgen voor het lichaam niet overwonnen zijn, kan de ziel zich niet verheffen om haar zaligheid te zoeken; als het lichaam al te hard door gebrek geplaagd wordt, als een man met zijn kinderen altijd door nood gedrongen is om brood te vragen, wordt daarbij vaak alle nood van de ziel, ja, de ziel zelf vergeten. Daarom moeten wij in de vierde bede onze zorg voor het aardse aan de eeuwige Verzorger overgeven, opdat wij vrij en ongehinderd en van ganser harte in de laatste beden zoeken en bidden kunnen wat van de Geest is.

Het woord van de grondtekst, dat bij ons door "elke dag" is vertaald epiousiov komt verder in de Griekse taal nergens voor; (dergelijke woorden zijn er nog enige andere: pioticov Mark. 14: 3. Joh. 2: 3 "onvervalst", peiyov 1 Kor. 2: 4 "beweeglijk", parabouleuomaiFilipp. 2: 30 "niet achten", euperistatov Hebr. 12: 1 lichtelijk omringend en schijnt door de apostelen in de tijd toen het gebed van de Heere voor het dagelijks gebruik ook bij die leden van de gemeente overging, die alleen het Grieks machtig waren (vgl. Hand. 6: 1 vv.) gevormd te zijn voor de

Aramese uitdrukking, waarvan de Heere Zich bediend had en dat zal wel volgens Spr. 30: 8 deze zijn geweest Nqh Mhl "het brood van het bescheiden deel", dat Gij als voor ons nodig, maar ook voldoende acht, dus niet minder, maar ook niet meer. Door de bijvoeging op onze plaats van to cay hmeran komt de bedoeling uit: "dat voor iedere dag juist genoeg is", dus het brood dat voor ons bestaan dagelijks gevorderd wordt (1 Tim. 6: 8. Hebr. 3: 5). Anderen geven de voorkeur aan een afleiding, volgens welke men zou moeten vertalen "geef ons heden ons brood voor de volgende dag", dat met het woord van Christus in MATTHEUS. 6: 34 in strijd is; want als men dat al zegt, daarmee neemt juist de Heere de zorg voor de volgende dag weg, wanneer Hij de nooddruft voor die nu al ons van God laat vragen, dan moet men juist omgekeerd zeggen: daardoor zou Christus juist de zorg voor de volgende dag ons inscherpen, wanneer Hij geleerd had in ons dagelijks gebed over de grenzen van de tegenwoordige dag heen te kijken en ons dan slechts tevreden te laten zijn, als wij nu al hadden, waarmee wij ons morgen moesten verzorgen.

Wat eist dagelijks de vierde bede van ons? 1) een mond, die zich het gebed niet schaamt en het danken niet vergeet; 2) een hand die getrouw is in de arbeid en mededeelzaam in de liefde.

Volgens de letterlijke zin is het brood, waarom wij in de vierde bede bidden, het gewone brood, het "lieve" brood, zoals onze vaderen het noemden en waarvan zij zeiden: "Het is iets groots Gods woord en een stuk brood te hebben". De waarde van het brood in die eenvoudigste betekenis van het woord kunnen het best de geringen onder het volk, onze met stof bedekte broeders met handen vol eelt waarderen, maar ook de rijken moeten aan de waarde daarvan denken, zodat het gebrek niet over hen komen zal als een gewapend man en de ontbering hen zal leren achten wat zij in de overvloed niet achtten. Een voornaam Arabier was eens in de woestijn verdwaald en werd door de honger gekweld; daar vindt hij een zak, die een reiziger vergeten had; vol hoop bekijkt hij die en denkt niet anders dan dat het voedsel zal zijn wat daarin is. Maar er zijn edelstenen in en bitter teleurgesteld roept de man vol smart uit: "Het zijn slechts edelstenen, ik dacht dat het brood was!" Heb achting voor het brood en verzamel steeds de overgeschoten brokken! Wij mogen echter in onze verklaring niet bij de eerste letterlijke zin blijven staan, maar moeten met de catechismus van Luther (zie ook de Heidelbergse Catechismus Zondag 50) tot het dagelijks brood rekenen alles wat tot voeding en onderhouding van het lichaam behoort, als eten, drinken, kleren, schoenen, huis, hof, akker, vee, geld, goed, een vroom echtgenoot, goede kinderen, brave dienstboden, rechtschapen en getrouwe bestuurders, goede regering, goed weer, vrede, gezondheid, orde, goede naam, goede vrienden, trouwe buren en dergelijke. Elke wens omtrent stoffelijke goederen, in zoverre ons die volstrekt nodig zijn evenals het brood, mag in de vierde bede tot God opstijgen. God is zeker niet zo’n God, dat Hij het Zich niet zou laten welgevallen als bijvoorbeeld een arme dienstmaagd, die zich de voeten heeft stuk gelopen, Hem om een paar schoenen vraagt, of als een vaak geplaagd burger, wier kwade buren het leven lastig gemaakt hebben, Hem om getrouwe buren bidt. Een van de door Luther genoemde 23 stukken hebben velen in latere tijd van die gebedslijst van de gelovigen willen schrappen, namelijk het geld. Men heeft het verkeerd gevonden ook het geld als een gave van God te beschouwen en gemeend dat om het geld als zodanig wel nooit een gelovige zal hebben gebeden, laat staan voor een ontvangen muntstuk een dankzegging zou hebben uitgesproken. Maar om hoe menig

geldstuk heeft de godzalige Aug. Herm. Francke gebeden en voor hoe menige daalder die hij ontving, heeft hij dankbaar de handen gevouwen! Nee, echt, zo is het woord van de "onrechtvaardige Mammon" niet bedoeld, alsof het geld metalen zonde was. De Heiland zelf nam zonder vrees de penning in de hand en wij mogen zonder vrees om penningen en guldens, als wij ze nodig hebben, de handen tot gebed opheffen. Om alles wat tot voeding en onderhouding van het lichaam behoort mag en moet de Christen zijn hemelse Vader bidden; dat leert het woordje "brood"; maar ware bidders moeten ook vergenoegde mensen zijn, dat leert het woordje "dagelijks"; en vlijtige mensen, dat leert het woordje "ons brood" en barmhartige mensen, dat leert het woordje "geeft ons" en mensen, die op God vertrouwen, dat leert het woordje "heden" en erkentelijke mensen, dat leert het woordje "geef".

Onder de verklaring van wat tot het dagelijks brood behoort, vinden wij een menigte zaken genoemd, die zelden een mens allen tezamen heeft. Maar als sommigen iets hebben bijvoorbeeld akkers en vee, dan nemen de anderen uit hun volheid ook hun deel. Wat de rijke God aan ieder verleent, dat is zijn dagelijks brood, wat hij niet heeft, dat behoort niet tot zijn dagelijks brood.

Bij Mattheüs staat het dagelijks brood, bij Lukas de Gever vooraan: "Geef ons elke dag ons dagelijks brood. " Helaas! Heden denkt de grote menigte nog zelden aan zo’n gebed. Met woorden of zonder woorden zeggen zij: "Waartoe moet ik dan bidden? Het veld van hen, die niet bidden, draagt evengoed als het veld van degenen die bidden. Het gerecht van degenen die sinds hun jeugd het aangezicht van de Heere niet meer gezocht hebben, blijft bij de biddende Christenen niet achter. De tafel van hen, die aan geen gebed denken, is vaak beter bezet dan de tafel van hen, die met hun kinderen tot de Heere roepen". Dat is waar! Luther zegt zelf: "God geeft dagelijks brood, ook wel zonder onze bede aan alle boze mensen". Hij verzorgt ook de lasteraars van Zijn naam evenals de wilde dieren. Maar er is onderscheid tussen brood en brood; zonder gebed is het het brood van de lankmoedigheid en van het geduld, met de bede is het een brood van de vaderlijke goedheid; zonder gebed geeft Hij het uit ondoorgrondelijke ontferming aan weerbarstige knechten, met de bede geeft Hij het in blijdschap aan Zijn lieve kinderen; zonder gebed kan het een brood van de toorn zijn; Hij wil door Zijn lankmoedigheid en trouw onze ontrouw in des te sterker licht plaatsen en geheel tot zonde maken en als Hij ons oordeelt zullen wij geen verontschuldiging hebben; met het gebed is het een zegel, dat Hij ook de ziel steeds met het hemels manna wil spijzigen. Met de bede is het een genade ten leven, zonder gebed een genade ten oordeel. Wanneer u een verstokt, boosaardig kind hebt, kunt u het niet laten verhongeren, u reikt het ook zijn dagelijks brood toe; maar u geeft het met een geheel ander hart dan aan liefhebbende, biddende kinderen; het ontvangt dat ook met een geheel ander hart, het wordt daaronder harder. De vurige kolen op het hoofd hebben tweeërlei uitwerking; zij branden òf in het hart tot schaamte, berouw en bekering, òf zij branden om de laatste opwelling van liefde en dankbaarheid te doden.

Omdat onze middelen tot onderhoud, de pogingen tot bebouwing van de grond steeds rijker, de verzekeringsmiddelen tegen gevaar en nadeel steeds algemener zijn geworden, moet daarom misschien het woordje "geef" worden uitgewist? Is het misschien een overbodige vroomheid, een meegebracht huisraad van onze voorvaderen, maar in de grond bijgeloof, om het dagelijks brood voor een gave aan te zien en boven de aardse middelen een heilige plaats

te bewaren voor het wonder en het geheim van de zegen? Welaan, hoop alle goud in uw kasten op en sta geblinddoekt daarvoor, maak uw schuren vol, bereken en verzeker u tegen ieder mogelijk ongeval - zie, oorlog en vrede met de gevolgen, wind en weer, gebrek en vruchtbaarheid, ziekte en gezondheid en alle onberekenbare wisselvalligheden van het leven zijn immers niet in uw hand? Dring de stille werkplaatsen van de natuur in, tracht iedere stof dienstbaar, iedere tegen u zich verheffende kracht ten minste onschadelijk te maken, achter en boven de keten van al deze oorzaken en werkingen staat vrij en vol kracht de persoonlijke werkmeester, God, de Schepper en Heer van hemel en aarde.

Meester wijshoofd wil mij vragen en onderzoeken, of ik dan werkelijk geloof, dat God mij op mijn bede iets zal schenken dat Hij mij zonder mijn bede niet geschonken zou hebben. Wedervraag: of u met zo’n houterig kind tevreden zou zijn, dat Zijn Vader nooit om iets bidt en eerst een halve dag overlegt of het dit uiterste middel zal aangrijpen, of dat na ontvangst van de gevraagde gave zich met vitterij ophoudt, of de Vader ten slotte de gave ook niet zonder gebed zou hebben geschonken en men zich dus de bede had kunnen besparen! Het gebed behoort toch echt niet onder de gedwongen belastingen, noch onder de nutteloze uitgaven; het gebed behoort tot de offeranden, die zalige privileges zijn en het Onze Vader is als een door de Heere ons opgedragen gebed, juist omdat het ons is bevolen, belofte; de bloem misleidt zichzelf niet, die uit de donkere schoot van de aarde oprijzend naar het gouden licht zoekt. (M. CLAUDIUS).

De vrome heeft zelf niets, God is voor hem alles en wat hij voor zich op tafel en bord heeft, houdt hij in de eigenlijke zin niet voor het zijne; hij bidt dat God het hem moge geven. Het bidden van de vrome ziel is niet alleen een spreken voor God, maar ook een spreken met God en dat is het Amen, eigenlijk het antwoord van God in het gebed. Wanneer nu de mond of de ziel zegt: "Ons dagelijks brood geef ons heden", dan is het antwoord van de Heere, evenals hetgeen in Mark. 8: 6 geschreven staat: "En Hij gebood de schare neer te zitten op de aarde. "

Niet om het brood-kapitaal, dat God voor ons in handen heeft, maar om de renten daarvan leert de Heiland Zijn discipelen bidden, omdat Hij ze dringt om te smeken: "Ons brood geef ons heden!" Om alles, wat wij voor voeding en nooddruft van ons lichaam nodig hebben, maar nooit om meer dan dit, moeten wij bidden. De oude Herberger deelt ons een treffende geschiedenis mede van een Christelijke bidder uit den tijd van de hervorming, die wel gedachtig was aan het woordje "dagelijkse. " Toen Dr. Ziegler het klooster verliet en het Luthers geloof aannam, bad hij God dat deze hem een eerlijk ambt met ongeveer 40 gulden mocht schenken, opdat hij God en de naaste eerlijk moet dienen en zich mocht kunnen onderhouden. Het gebeurde. Toen hij getrouwd was, waren de 40 gulden niet toereikend meer en hij bad zijn hemelse Vader om 60 gulden. God gaf ze hem. Nu komt een duurte over het land en de vrome Doctor moet zijn God om 100 gulden smeken; God geeft ze hem ook. Als hij oud geworden is, zijn ze weer niet voldoende; nu werpt hij zich op zijn knieën en zegt: "Lieve Vader! Ik heb van Abraham gelezen, dat hij enige malen met U heeft gesproken en Gij hebt hem genadig verhoord. Dat heb ik ook ondervonden - ach word niet boos op mij, ik wil nog eens met U spreken, geef mij wat ik nodig heb, dan zal ik altijd genoeg hebben, ik wil U niets meer voorschrijven". Daarop schikt God hem jaarlijks 150 gulden toe en als de keurvorst van Saksen verneemt, dat hij zo heeft gebeden, zegt hij: "Die man moet niet alleen

droog brood hebben, maar in zijn ouderdom ook een lafenis" en hij geeft er hem nog 200 gulden bij. Dat was een tevreden bidder, zoals de Heiland die wil hebben; heden is zo'n tevredenheid een zeldzaam iets. Door het leven van de tegenwoordige tijd gaat een grote hoeveelheid ontevredenheid, genotzucht, jagen naar aardse goederen en vermakelijkheden heen en zelfs onder de gelovige discipelen van Hem, die niets had om Zijn hoofd op neer te leggen, wordt veelvuldig een weelderige gezindheid gevonden.

Waarom heeft de Heere toch de bede tot een zo korte tijd beperkt "geef ons heden"? Waarom mogen wij niet dadelijk om voorraad voor langere tijd bidden? Hij wil ons in kinderlijke afhankelijkheid van onze Vader in de hemel bewaren; wie dadelijk voorraad voor lange tijd hebben wil, die spreekt daarmee uit: "Ik heb geen zin in bidden, ik heb geen vreugde daarin; ik zou het met één gebed voor een lange tijd willen afmaken". Dat is dwaasheid en geen kinderlijk gevoel. Morgen leeft uw God ook nog; morgen bent u ook nog Zijn kind; als het morgen tot heden geworden is, zult u weer komen en weer bidden. U weet verder niet of de Heere niet vóór morgen anders over u beschikt heeft, of u morgen nog eet en drinkt: waarom wilt u om zaken bidden, waarvan u niet weet of u ze nog nodig heeft? Als u nog leeft, heeft Gods bron weer overvloed van water en Zijn voorraadschuren zijn intussen niet leeg geworden.

De ongelovige, begerige mens denkt aan morgen en niet alleen aan morgen, maar aan vele jaren ver vooruit en daarom is zijn leven een angstig en zorgvol leven; onder voorwendsel zich zoveel mogelijk in veiligheid te brengen, komt hij nooit tot rust en tot vrede en hangt zijn hart steeds aan de gave en nooit aan de Gever. Dat wil echter de Heere niet hebben, Hij zou de Zijnen integendeel een leven willen bereiden vrij van zorgen, gemakkelijk en welgemoed; daarom zegt Hij (MATTHEUS. 6: 34): "Wees niet bezorgd voor de dag van morgen, elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad" en zelfs de dagelijkse zorg leert Hij ons op onze Vader werpen, omdat Hij ons beveelt te bidden: "Ons dagelijks brood geef ons heden".

Geen mens is op aarde aan het beeld van God zo ongelijk als de gierigaard en nijdigaard, die beiden alles goeds alleen voor zich begeren en niemand anders iets gunnen, evenals wilden zij alleen alle schatten en goederen van God verteren; integendeel is er echter ook geen liefelijker deugd en die meer aan Gods algemene liefde herinnerde, dan de liefde tot de naaste, die aan alle mensen het goede gunt, op aarde geen geluk, in de hemel geen zaligheid zich kan denken, die zij alleen, zonder deelgenoten zou genieten. Daarom wil ook de Heere dat wij allen elkaar iedere verkwikking, elke gave van God zullen gunnen en beveelt Hij ons voor elkaar te bidden: "Ons dagelijks brood geef ons heden, opdat Hij verheugd over de onderlinge liefde van Zijn Christenen, des te rijkelijker uit Zijn volheid schenken zal.

Een rijk Londens koopman trad op een winteravond uit het kantoor in zijn woonkamer; hij wilde uitrusten, zette de leuningstoel bij de haard en plaatste zich gemakkelijk bij het heldere vuur. Het wilde echter met zijn rusten deze avond niet goed gaan, er zat iets bij de man in het hoofd. 's Middags was de agent van een filantropische vereniging bij hem in het kantoor geweest, had hem dringend gebeden zijn bijdrage ten behoeve van de vereniging dit jaar te verdubbelen en de behoeften daarvan zeer op het hart gedrukt; de koopman had hem afgewezen. "De mensen denken zeker dat ik geheel en al uit geld ben samengesteld", sprak hij

nu bij zichzelf. Dat is nu de vierde vereniging waarvoor ik dit jaar mijn bijdrage zou moeten verhogen en juist dit jaar heb ik zulke grote uitgaven voor mijn huishouding als nooit te voren. Het bouwen heeft veel geld gekost en deze meubels en tapijten en gordijnen hebben veel gekost; ik zou echt niet weten hoe ik ook maar met een penning mijn bijdragen zou kunnen verhogen. " De man werd steeds verdrietiger, werd moe en slaperig en eindelijk sliep hij in zijn leuningstoel in. Toen kwam het hem in de slaap voor als hoorde hij voetstappen voor de deur en een eenvoudig, armoedig gekleed man trad binnen, plaatste zich voor hem en verzocht hem een ogenblik gehoor. De koopman trok een stoel bij de haard en verzocht plaats te nemen. De vreemde zag de schoon gemeubileerde kamer een paar minuten aan, trok vervolgens een papier te voorschijn, reikte het de koopman en zei met een ootmoedige en van harte zachtmoedige stem: "Mijnheer! Hier is de inschrijving van uw laatste jaarlijkse bijdrage voor de zending. U kent de behoeften van deze heilige zaak beter dan ik het u kan zeggen; ik wilde horen of u uw bijdrage dit jaar nog niet iets zou willen verhogen. " De zachte toespraak van de eenvoudige man verontrustte de koopman nog meer dan de agent van ‘s middags en hij herhaalde haastig en verlegen dezelfde verontschuldigingen; de drukkende tijd, de moeilijkheid om iets te verdienen, de uitgaven voor zijn gezin, enz. De vreemdeling zag met een rustige blik door de prachtige kamer, nam zijn papier weer terug, maar reikte hem op hetzelfde ogenblik een ander toe met de woorden: "Dit is de lijst waarop u uw jaarlijkse bijdrage voor het traktaatgenootschap hebt gezet; hebt u er niets bij te voegen? U weet hoeveel daardoor reeds geschied is, maar hoeveel er nog te doen over blijft - wilt u uw bijdrage niet verhogen?" De koopman werd door dit nieuwe verzoek wel enigszins ontstemd; maar in de stille zachte manier van de vreemde lag iets dat hem voor een hevige uitbarsting bewaarde. Hij antwoordde slechts dat het hem zeer leed deed, dat zijn omstandigheden van die aard waren dat die hem geen verhoging van zijn milde gaven voor dit jaar veroorloofden en de vreemde trok ook dit papier zonder de minste tegenstand terug; maar onmiddellijk daarop hield hij de lijst van de intekenaren voor het bijbelgenootschap hem voor en herinnerde de koopman met weinige, maar hartelijke woorden aan de algemeen bekende behoeften van dit genootschap en verzocht weer om een verhoging van de bijdrage. Toen werd de koopman ongeduldig: "Heb ik het niet duidelijk genoeg gezegd", riep hij uit, "dat ik dit jaar niets meer voor zulke doeleinden kan geven? Het schijnt alsof dergelijke aanvragen in onze tijd helemaal geen einde kennen. Eerst waren er slechts twee of drie verenigingen en de gaven daarvoor hoefden niet hoog te zijn; nu ontstaan er dagelijks nieuwe en nadat wij al rijkelijk hebben gegeven, dwingt men ons nog om onze gaven te verdubbelen en te verdrievoudigen. Die zaak neemt geen einde; wij moeten toch eindelijk eens ophouden!" De vreemde stak zijn papier weer in de zak, stond toen op, vestigde zijn oog doordringend op de koopman, die voor hem zat en zei met een stem, die tot in zijn binnenste drong: "In deze nacht voor een jaar dacht u, dat uw dochter op sterven lag; u had van angst nergens rust - wie riep u in die nacht aan?" De koopman schrikte en zag op: het was alsof de vreemde veranderd was, zo drukte hem diens rustig en doordringend oog ter neer; hij boog zich neer, hield de handen voor het gelaat en zei niets. "Voor vijf jaren", ging de vreemdeling voort: "Weet u het nog? Toen lag u op de rand van het graf en dacht een onverzorgde familie te moeten achterlaten, weet u nog, tot wie u toen bad? Wie u niet afwees? Wie u toen hielp?" Een ogenblik hield de vreemdeling stil, dodelijke stilte heerste in de kamer; de koopman boog voorover en legde het ontstelde hoofd op de leuning van de stoel, die voor hem stond; toen trad de vreemdeling dichterbij en op nog dringender toon vroeg hij voor de derde keer: "Denk

vijftien jaren terug, aan die tijd toen u dag en nacht in het gebed worstelde, toen u zich zo hulp- en radeloos voelde, toen u graag de waarde van een hele wereld zou hebben gegeven voor een uur, waarin u de verzekering ontving dat uw zonden u waren vergeven - wie hoorde u toen op uw smeken?" - "Het was mijn God en mijn Heiland", riep de koopman; "Ja, Hij was het!" - "En heeft die Zich dan ooit beklaagd, dat u Hem te veel vroeg?" zei de vreemdeling en zijn stem was daarbij zo kalm en zo zacht en toch lag daarin het allersterkste verwijt. "Welaan, spreek! Bent u tevreden? Van deze avond af niets meer van Hem te vragen, wanneer Hij daarvoor van nu aan u ook om niets meer zal vragen?" - "Nee", riep de koopman en viel aan de voeten van de vreemdeling; maar op dat ogenblik scheen de gedaante te verdwijnen en hij ontwaakte. "O mijn God en Heiland", riep hij uit, "Wat heb ik gedaan? Neem alles, neem iedere zaak - wat betekent al wat ik heb bij hetgeen Gij voor mij hebt gedaan. "

Ik vraag u met de vierde bede, waarin gezegd wordt "ons dagelijks brood": is uw brood ook het uwe? Hun brood eten niet, die het nemen vanwaar zij het slechts kunnen krijgen en zich niet om recht bekommeren, die wat zij hebben genomen hebben, samengebracht hebben door list en bedrog, door ontrouw jegens het toevertrouwde, door fijne of grove aantasting met hun handen van datgene wat aan een ander toebehoort, aan privaat personen of aan het algemeen, door betaling voor arbeid, die niet heeft plaats gehad, voor wegen die niet begaan, voor diensten die niet bewezen zijn. Hun brood eten niet die zich laten onderhouden en, terwijl zij zichzelf konden verzorgen, het van anderen nemen, die het hun geven en daardoor beteren, waardigen wegdringen van de milde hand, deze zonder ook maar enige schijn van recht, anderen met een schijn van recht. Die laatsten bevinden zich in gezinnen, waar beiden, man en vrouw moesten verdienen en de een is slechts de winner, de ander de verteerder, waar kinderen, zonen en dochters zich door hun ouders laten voeden, die zelf al in staat konden zijn om niet het brood van de ouders te eten, maar wat zij zelf verdiend hebben, waar betrekkingen zich met hun behoeften werpen op hun welgestelde bloedverwanten, hen afdwingen en afpersen en niet doen wat zij doen moesten, maar in traagheid, verkwisting en zorgeloosheid leven. Eveneens zij, die leven van hetgeen hun toegevloeid is door erfenis, door schenking en nooit onderzochten, nooit vroegen hoe het samengebracht werd, of het wel onvermengd met het goed van vreemden was, waarvoor men in oude tijden zo bang was en zij leven daarvan zonder zelf iets te arbeiden: van deze allen zeg ik, dat zij niet zijn die de apostel noemt (2 Thessalonicenzen. 3: 12) als degenen die hun eigen brood eten; van deze allen zeg ik, dat zij geen eigen brood hebben, al bidden zij een "Onze Vader"; van deze allen zeg ik, dat de vierde bede in hun mond niet past. Wij moeten volgens deze bede ook verder toezien of het brood, dat wij verwierven, dat wij hebben, ons door God gegeven is; want er staat toch: ons dagelijks brood geef ons heden!" Waaraan weten wij dat? Er zijn onbedrieglijke kentekenen; het ene is dit, het onbedriegelijkste, wanneer op door God aangewezen wegen, in oprechte, door God bevolen arbeid, ten dienste en ten nutte van mensen, iemand zich zijn brood heeft verworven en door goed gedrag, door goed huishouden, vermeerderd heeft en - merk wel op! - ook tot God gebeden heeft dat Hij het geve, dan zeggen wij: het is zijn brood. Maar ik ben snel aan het einde met de opgaaf van de onbedrieglijke kentekenen en toch begin ik eerst en ga slechts behoedzaam een stap verder. Wat iemand ten deel wordt op wegen, die men ook wel die van het geluk noemt en die tot zijn inspanning en zijn arbeid niet in verhouding staan, als te groot daarvoor, of als hem door bijzondere gunst van vrienden, of door sterfgevallen goederen zijn ten deel geworden, die men geluk noemt,

ook die willen wij nog laten doorgaan voor van God gegeven. Maar nu ben ik echt al aan het einde en ik weet geen kentekenen meer. Ontwikkeling van bijzondere talenten van lichaam of geest, die enkel verwondering opwekken, of tot wenen of tot lachen bewegen, in het algemeen die slechts de uitwendige zintuigen bezighouden, maar waarvan het edeler deel van de mensen, het hart geen voedsel of nut heeft en de geest meer gedood dan levend gemaakt wordt; wanneer zodanig iets hem, die het heeft, brood in huis en geld in de kast brengt - dan ben ik meer voor "nee" dan voor "ja" wanneer hier gevraagd wordt of het brood van die man van God is gegeven? Ten slotte, wie hetgeen hij heeft met spelen krijgt, door kaarten, dobbelen loterij; wat heeft God met zulke spelen te doen? Zegt niemand van zo’n brood "dat God het heeft gegeven". Vanwaar is het dan gekomen? Eerder dan van God komt dat van de duivel, die daarmee de zielen lokt en vangt, zoals het ook vaak met zo’n goed treurig of zeer verschrikkelijk eindigt. Daarom, wat blijft dan als onbedrieglijk kenteken vaststaan, waarbij men een "Onze Vader" kan bidden? Ten eerste: op gewone weg verworven en ook het tweede: geërfd: u die op zo’n manier het brood verkrijgt, voor u mag het een gegeven heten.

In de tijd van Luther was een vrome vrouw te Wittenberg, de vrouw van Dr. Krappen, gewoon de zeven beden van het "Onze Vader" voor de zeven dagen van de week te verdelen: een gelukkige gedachte! Het "Uw naam worde geheiligd" behoort voor de Zondag, als Gods woord ons wordt gepredikt en wij ook moeten leren als Gods kinderen heilig daarnaar te leven; het "Uw koninkrijk kome!" is een juiste bede voor de Maandag, als de gewone dagen met de aardse arbeid en hun naar het aardse zozeer aftrekkende gedachten en bezigheden opnieuw beginnen, zodat wij onze hemelse roeping niet vergeten; het "Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, als ook op aarde", is een bede voor de Dinsdag (Duits: Dienstag), omdat het woord ons aan "dienst" herinnert, want wij moeten de ene of andere heer dienen; maar hier hoort u, wie u moet dienen en wiens eigendom de aarde eens weer zal worden - help voor uw deel de vorst van de wereld uit zijn aangematigde heerschappij (Luk. 4: 6) mee uitdrijven, opdat de rijken van de wereld van onze Heere en van Zijn Christus worden; het "Vergeef ons onze schulden enz. " is de Donderdagse bede, op welke dag Christus in het heilig avondmaal ons een zo heerlijk onderpand heeft gegeven van de vergeving van onze zonden en Zich heeft overgegeven om ons de vergeving te verwerven en voor Zijn moordenaars te bidden; het "leid ons niet in verzoeking" is de Vrijdagse bede, want door Zijn lijden en sterven heeft onze Heiland alle verzoeking van de duivel, van de wereld en van ons vlees overwonnen, zodat zij niets over ons vermag, wanneer wij ons maar aan Hem vasthouden; en het "verlos ons van de boze" is de bede van de Zaterdag, want toen lag de Heere in het graf en wijdde de aarde voor ons, opdat zij voor ons een zoete rustplaats zou worden, nadat wij aan alle nood zijn ontkomen, die ons nu nog houdt omvangen totdat de blijde opstandingsdag komt (Jes. 26: 20; 57: 2). Maar hoe is het nu met de bede van de Woensdag: "geef ons heden ons dagelijks brood. " Ach op Woensdag is Judas naar de overpriesters gegaan met de vraag: "Wat wilt u mij geven en ik zal Hem aan u overleveren?" en hij beloofde die misdaad als zij hem dertig zilverlingen boden. Dat is een geschiedenis, die zich iedere dag herhaalt: om ellendige dertig zilverlingen, om geld en winst verraden Christenen nog steeds hun Heere en Meester, voor het loon van de ongerechtigheid laten zij zich tot werktuigen van de duivel gebruiken en offeren plicht en geweten, de vrede hier beneden en de zaligheid daar boven op; en helaas, ieder heeft zijn prijs waarvoor hij zichzelf te koop aanbiedt. Daartegen is de enige hulp, dat wij met de vierde bede Gods gasten worden, niets begeren dan wat uit Zijn hand komt, maar

ook tevreden zijn met het door Hem ons bescheiden deel in het zekere vertrouwen dat Hij ons niet zal verlaten, noch vergeten.

Vergeef ons onze schulden, zoals wij vergeven onze schuldenaren. 1) Wat dient ons tot deze bede? Ten eerste het bewustzijn van onze diepe schuld, vervolgens de onmogelijkheid om onszelf door eigen kracht te bevrijden; 2) en waartoe dringt nu deze bede? Tot vergeving van anderen, die zowel het kenteken als het middel ter bewaring van de vergeving is, die ons van God ten dele is geworden.

Wij bidden in deze bede om vergeving van onze zonden, d. i. om een goed, dat voor de ziel niet minder nodig is dan het dagelijks brood voor het lichaam. Evenals het lichaam zonder het dagelijks brood niet kan bestaan, maar wegkwijnt ten dode, kan de ziel zonder vergeving van de zonden niet bestaan, maar vervalt in steeds groter zonde en toorn van God, die een geestelijke dood is en beklagenswaardiger dan elke lichamelijke dood. Van alle miljoenen en talloze menigte gebeden, die tot God opstijgen, behoren tot het "Onze Vader" slechts een zevental en onder deze handelen twee over de vergeving van de zonden en de zesde over de bewaring voor de zonde. Daardoor alleen al kunnen wij beide leren kennen: wat een vreselijk kwaad de zonde is en wat een kostbaar goed de vergeving van zonde is. Wij zien het echter niet in, maar zoals voor God de zonde het grootste kwaad is, zo is zij voor mensen het geringste en eveneens kan men van de vergeving van de zonden beide beweren; er is geen groter en ook er is geen verachtelijker goed dan deze. Van elke andere smart kan gezegd worden wat in Hebr. 12: 11 staat: "Alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde maar van droefheid te zijn", maar van de grootste onder alle ellenden moet het tegendeel worden gezegd: de zonde, als zij aanwezig is, schijnt ook geen droefheid maar enkel vreugde toe: want wie acht zich vrolijker dan de spotter, als hij aan zijn spotlust, de lasteraar als hij aan zijn nijdige, boze tong, de twister, als hij aan zijn twistzieke luimen, de onreine, als hij aan zijn onreine gedachten, de hoereerder, als hij aan zijn wellustig, de echtbreker, als hij aan zijn overspelig, de gierige en hebzuchtige, als zij aan hun gierig, hebzuchtig hart de vrije teugel kunnen laten. De zonde is als de aarde in de lente; zij verzwijgt het, dat er een winter komt; als het vlees in de jeugd - het schijnt te loochenen dat het in verrotting zal eindigen; als een roos, om wier vergankelijke bloem men de zomer en winter blijvend doornen van haar hout, als een slang, om wier bonte huid men haar vergif, als een bliksem, om wiens lichte straal men de dood zou willen vergeten, waarin die uitloopt. Het is ongelukkig met de mens gesteld; de kleinste lichaamssmart, de geringste voorbode van de doods kan hij gemakkelijk opmerken, hij voelt die snel, maar de grafsteen van de zonde, de drukkende vloek van God, die met haar over ons neervalt, wordt de ziel niet gewaar.

In de dagen van keizer Augustus stierf een man, die vroeger aanzienlijke goederen had bezeten, die verkwist had, een ontzettende schuldenlast op zich geladen en zich om deze schulden niets bekreund had; in de grootste zorgeloosheid had de heiden tot aan zijn dood voortgeleefd. Toen zijn nalatenschap verkocht werd, liet de keizer zijn bed kopen. Hij dacht, op dat bed moest men bijzonder goed kunnen slapen, omdat een zo met schulden beladen mens daarop gerust had kunnen slapen. Zo gerust als deze slapen ook velen met hun schulden aan God. Wij zouden toch echter hun bed niet willen kopen. God zal ze opwekken, hun kussens zullen hun stenen en doornen worden, hun zonden zullen opstaan en wat zij in wenen

en knagen hebben verzuimd, dat halen zij dan binnen korte tijd in. Verheug u, als u een wakker geweten hebt, als u iedere zonde drukt, als u voor uw schuld een goed geheugen heb, als de gerechtigheid van God voor u verheven en heilig is: onze schuld moet ons drukken, zij is de zwaarste schuld, zij is de schuld van het hart; zij wordt, als wij geen vergeving ontvangen, een eeuwige schuld.

De vorm van de bede, zoals zij bij Lukas luidt, stelt in het tweede deel geen voorwaarde, maar alleen een beweegreden, ontleend aan de manier waarop wij voor ons gering deel handelen: "Want ook wij vergeven aan een ieder, die ons schuldig is. " Het veronderstelt dat de gelovige al in de atmosfeer van de liefde leeft, die Jezus wil scheppen en is op dezelfde manier op te vatten als het gezegde in vs. 13 : Wij zelf, hoe boos wij zijn, maken gebruik van het ons ten dienste staande recht van genade en schelden de schulden kwijt aan hen, die ons schuldig zijn; hoeveel meer zult Gij, Vader, die de goedheid zelf bent, het recht van Uw genade omtrent ons aanwenden.

Vervolgens schijnt ook het "gelijk ook wij" (vergeven onze schuldenaren) bij Mattheüs niet zozeer in de zin: "In die mate als wij" (MATTHEUS. 20: 14. Openbaring . 18: 6) te moeten worden begrepen, maar alleen een overeenkomst te kennen te geven (MATTHEUS. 18: 33). In die zin, dus volgens Hoofdstuk 6: 38 : "Met de mate, waarmee u meer, zal u weer gemeten worden", heeft Luther in zijn verklaring van 1518 de woorden opgevat.

Ach wij arme mensen, als God ons niet meer vergaf dan wij elkaar! Ik zou geen drie mensen weten te noemen, aan wie ik niets te vergeven zou hebben en weet er niet een, voor wie de vergeving niet gereed ligt; als God mij niet meer wilde vergeven!

De bedoeling is: wij voelen vertrouwen op Uw vergeving in het gevoel van de begeerte om te verzoenen, die ons vervult en van U is en bidden die af met de belofte van dat gevoel. "Schulden" is zoveel als "zonden", maar beschouwd van de kant van de toerekening, of van het zichzelf straffende gevoel.

Het is voor ons zo goed, als ons de zonde vergeven is; de vrede van God zo liefelijk, als een "heldere hemel, zo’n zachte, lieve, groene, lentegrond; wij zouden steeds in de vrede van God willen wandelen en vrezen de verstoring van deze vrede door nieuwe verzoekingen zozeer - ja daarom vallen wij op onze knieën en smeken van harte: "Leid ons niet in verzoeking!" Wij erkennen toch wel dat de zonde haar grote bekoorlijkheid voor ons heeft, dat onze beste voornemens gemakkelijk omver te werpen zijn, dat verzoeking voor ons gevaarlijk is, ja dat tussen verzoeking en val slechts een stap is; en wij zouden toch zo graag blijven waar wij zijn, in vrede. Zo natuurlijk is het, zo ligt het voor de hand voor hem, die in de vijfde bede verhoord is, de zesde te bidden. Deze twee beden met haar twee verborgen beloften zijn als twee handen van God; met de ene redt Hij ons, met de andere beschermt Hij; met de ene legt Hij ons neer, met de andere dekt Hij ons toe.

Het woord "verzoeken" heeft in de Schrift tweeërlei betekenis: het vrije wezen in staat te stellen om tussen goed en kwaad, gehoorzaamheid en opstand te beslissen - in deze zin verzoekt God zelf (Gen. 22: 1); maar: inwendig tot het kwade aanzetten, de zonde in een zo

verleidelijk licht plaatsen dat het zwakke, misleide schepsel zich daarin stort - zo verzoekt de duivel (Hoofdstuk 4: 2) en zo kan God niet verzoeken (Jak. 1: 13). In die betekenis nu kunnen wij het woord verzoeking hier niet nemen: hoe kunnen wij God bidden ons te verschonen van beproevingen, die tot ontwikkeling van onze zedelijkheid en tot openbaring van haar heerlijke macht in ons (Jak. 1: 2 v.) noodzakelijk zijn! De bewerker van de verzoekingen, waarop de zesde bede doelt, is de duivel. God hoeft slechts Zijn hand van ons af te trekken, dan vinden wij ons in de macht van de vijand overgegeven, die overal op onze wegen strikken legt; aan zichzelf overgelaten vervalt de mens dadelijk in de macht van de vorst van de duisternis. Dat voelt de gelovige op het diepst; vandaar de bede: "Leid ons niet in verzoeking" d. i. trek Uw hand deze dag geen enkel ogenblik van mij af, opdat ik niet komen zal in een van de verzoekingen, die de boze mij in de weg zal leggen; houd mij in die streken, waar Gij regeert en de boze mij niet raken kan. Een godzalige omschreef de bede op deze manier: als de gelegenheid tot zonde zich aanbiedt, geef dan dat de begeerlijkheid niet in mij wordt gevonden; en is er de begeerte, geef dan dat de gelegenheid ontbreekt.

Vóór vele zondige daden bevindt zich de mens in zo’n toestand, waarin hij in hoge graad tot zonde zich gedrongen gevoelt, maar nog niet vast besloten is, ja nog in een zekere strijd daartegen is. Waar hij echter de gelegenheid zoekt en op een bepaling door een aanleiding van buiten wacht, die hem dan voor zichzelf zal rechtvaardigen (vgl. Spr. 7: 6 vv.), dat is een verachten van de bede, die de Heere ons geleerd heeft. - De boze verzoekingen zijn niet allen van dezelfde aard, maar zij zijn of bekoorlijk of smartelijk en het is moeilijk te beslissen welke van deze de gevaarlijkste zijn. Bij de bekoorlijke verzoekingen maakt de satan gebruik van een bondgenootschap van het vlees. Zijn allereerste verzoeking op aarde was een zodanige - hoewel hier slechts een appel lag en daar de dood, overwon toch de appel - zo gevaarlijk zijn de verzoekingen van de satan. De geschiedenis van de gelovigen van alle tijden levert de treurigste bijdragen daartoe. De koninklijke zanger David, de man naar Gods hart, bezweek voor de bekoorlijke verzoeking van de satan bij het zien van de schone Bathseba. Maar niet minder brengt de vorst van de duisternis de kleine kudde in schrik door zijn smartelijke verzoekingen. Deze zijn deels van lichamelijke, deels van geestelijke aard; bij de lichamelijke verzoekingen van smartelijke aard maakt de satan gebruik van het bondgenootschap van de wereld, bij de geestelijke verzoekingen nadert hij zonder hulptroepen in eigen persoon. Het is, zegt Dr. Luther, nog het minste lijden dat de duivel door de wereld over ons brengt, als de Christenheid uitwendig en met lichamelijke wapenen aanvalt, als zwaard, kerker, beroving van goederen en leven; maar het is veel zwaarder als hij zelf inwendig drijft, als hij de harten aangrijpt, martelt en plaagt met zijn vurige pijlen, d. i. met schrik en angst van de zonde en Gods toorn, als hij de mens, die overigens blode en vreesachtig is, een drankje schenkt, niet van bittere gal, maar dat helse angst heet en in een bad voert, waar hij als in een gloeiende oven ligt, zodat hem het hart zou versmelten. Al deze verzoekingen van de satan, de aanlokkelijke, zowel als de smartelijke, de lichamelijke zowel als de geestelijke, zitten in de lucht van deze en de volgende tijd en kunnen zich ieder ogenblik over het hoofd van een gelovig mens als een zwaar onweer ontlasten; zij staan echter alle tezamen en elk in het bijzonder onder Gods heilig bestuur, onder de toelating van Zijn heiligen wil. Zo is er dan, om voor satanische verzoekingen bewaard te blijven, geen andere weg dan die van de bede tot de Almachtige: "Leid ons niet in de boze verzoekingen! Laat geen satanische aanvechtingen over ons komen, zodat wij niet ondanks de vergeving van onze

vorige schulden door zonden van de toekomst de eeuwige zaligheid verliezen!" Laat God evenwel de verzoekingen ten kwade toe, dan kan Hij ze toch in beproevingen ten goede voor ons veranderen en ons uit Zijn hemels tuighuis op ons gebed, bescherming en wapenen bieden, zodat wij niet alleen tegen de boze vijand ridderlijk strijden, maar die ook in geloof overwinnen.

Er zijn dus twee zaken in deze bede begrepen: 1) bewaar ons, zoveel mogelijk, voor de verzoeking, dat wij niet daarin komen; 2) bewaar ons ten minste, wanneer Gij ons tot ons welzijn bezoeken wilt, in de verzoeking, dat wij er niet in bezwijken; het is niet anders mogelijk, wij moeten in de verzoeking blijven; maar daarom bidden wij, dat wij er niet inkomen, noch er in verdrinken.

Wat ons geleerd wordt in het gebed te zoeken of te mijden, moeten wij evenzeer in onze wandel najagen of bestrijden. Met de meeste ernst moeten wij daarom de verzoeking mijden en met zoveel omzichtigheid in het pad van de gehoorzaamheid proberen te wandelen, dat wij nooit de duivel verzoeken om ons te verzoeken. Wij hoeven het woud niet in te gaan om de leeuw op te zoeken. Wij zouden voor zo’n vermetelheid duur kunnen boeten. De leeuw kan ons wel tegenkomen, of ons uit het woud bespringen, maar wij hoeven hem niet te gaan opjagen. Wie hem tegenkomt, al behaalt hij de overwinning, zal toch ondervinden dat het een geweldig worsteling is. Laat de Christen bidden dat hem de strijd wordt bespaard. Onze Heiland, die de kracht van de verzoeking bij ondervinding kende, richtte de ernstige vermaning tot zijn jongeren "Bid dat u niet in de verzoeking komt. " Maar wat wij ook doen, wij zullen toch in verzoeking komen; vandaar de bede: "Verlos ons van de boze. " God had een Zoon zonder zonde; maar Hij heeft geen Zoon die de verzoeking niet kent. De natuurlijke mens is tot zonde geboren, als de spranken die opwaarts vliegen en de Christen is niet minder tot verzoeking geboren. Wij moeten altijd op onze hoede wezen tegen de satan, want evenmin als een dief geeft hij vooraf kennis van zijn komst. Gelovigen, die de handelwijze van de satans bij ondervinding kennen, weten dat er zekere tijden zijn waarop hij naar alle waarschijnlijkheid een aanval doen zal, evenals er op bepaalde tijden kille winden verwacht kunnen worden; zo wordt de Christen tot dubbele waakzaamheid aangespoord door de vrees voor gevaar en het gevaar wordt groter door de toebereiding zelf om het te ontmoeten. Afwending van het gevaar is beter dan genezing. Het is veiliger zo goed gewapend te zijn dat de duivel u niet zal aanvallen, dan de gevaren van de strijd te verduren, ook al blijft u overwinnaar. Bid deze avond eerst om niet verzocht te worden en dan dat, als de verzoeking mocht komen, u van de boze mag worden verlost.

Bij de zevende bede komt eerst de vraag in aanmerking hoe wij de woorden moeten verklaren; want het woord, in onze bijbel door "de boze" vertaald en dus persoonlijk opgevat als de duivel of verzoeker (2 Thessalonicenzen. 3: 3) kan ook zakelijk worden verklaard met "het boze. " In de grote catechismus geeft Luther aan de eerste opvatting de voorkeur, omdat hij schrijft: In het Grieks luidt het: "Verlos ons van de boze" en het staat er als spreekt Hij van de duivel, als wilde Hij alles op een hoop nemen, dat de hele inhoud van het hele gebed tegen deze hoofdvijand is: want deze is het, die alles wat wij bidden, onder ons verhindert, Gods naam of eer, Gods rijk of wil enz. Daarom verenigen wij dat alles met elkaar en zeggen: "Lieve Vader, help ons toch, dat wij van al dat ongeluk bevrijd worden. " Van die laatste

omschrijving komt hij terug in de kleine catechismus, omdat hij de Christenen, die sinds lang (in aansluiting aan de Latijnse tekst van de Vulgata) gewoon waren het Onze Vader te bidden, bij hun gewoonte wilde laten. De uitlegging neemt dan het woord "het boze" meer bepaald van de gevolgen van de zonde, van de velerlei verdrukkingen, die op ons leven hier beneden drukken. Ook in Mattheus 5: 37 vinden wij bij de woorden: "Wat daarboven is, is uit de boze" dezelfde dubbelzinnigheid van uitdrukking. Houden wij nu vast dat het woord naar onze vertaling in de nauwste verbintenis treedt met de derde bede (zoals in de hemel zo ook op aarde kan Gods wil pas dan gebeuren als de duivel ook van de aarde is weggedaan, zoals hij uit den hemel is gestoten), dan ligt voor het bewustzijn van ons, Christenen uit de heidenen, zoals dat nog heden is, het binden van de satan voor duizend jaren en de oprichting van het duizendjarig rijk (Openbaring . 20: 1-6) nog vrij ver, ja bij de meesten verzet zich het Christelijk bewustzijn tegen dat leerstuk en houdt het voor een dwaalleer; en toch zal juist bij het herstelde en geheiligde Israël ook dat woord (MATTHEUS. 5: 37. Jak. 5: 12) tot zijn volle recht komen: "Uw woord zij ja, ja! nee, nee! Wat daarboven is, is uit de boze" want evenals de leden van de gemeente op Zion maagden zijn en met vrouwen niet bevlekt, zo is ook in haar mond geen bedrog gevonden, maar zij zijn onstraffelijk voor de troon van God (Openbaring . 14: 1-5). Wij kunnen bij de beide beden, bij de zevende zowel als bij de derde, onze gedachten alleen op datgene richten dat op de jongste dag zal gebeuren na de overwinning van Gog en Magog, op de neerwerping van de duivel in de poel van sulver en zwavel en op de herstelling van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont (Openbaring . 20: 7-21: 8. 2 Petrus . 3: 12 v.). Omdat nu de vereniging van de zevende bede met de derde voor onze gedachte niet zo voor de hand ligt, als die tussen de vijfde en zesde, zo komt het ons beter voor de zakelijke vooral in het oog te houden en de vertaling "van het kwade" boven die "van het boze" te stellen, want met de laatste uitdrukking zouden wij slechts een voortzetting van de vorige bede hebben.

Hiermee komen wij dan tot de behandeling van de tweede vraag: zijn het werkelijk twee beden: "Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze", of hebben wij beide slechts als één bede, de zesde, te beschouwen? De Gereformeerde kerk neemt ze als een bede tezamen en noemt die de zesde. Zij plaatst zich op die manier over de bijbelse getallensymboliek heen, evenals wanneer zij de beide tafels van de wet in 4 en 6 geboden verdeelt Ex (20: 1 en Ex 20: 2 en Ex 31: 18) en verliest dan ook de schone harmonie, waarin de beden van het "Onze Vader" tot de kruiswoorden staan. Streng opgevat kan eigenlijk niet worden gezegd dat Jezus voor Zijn eigen persoon het gebed, dat Hij ons geleerd heeft, zou hebben kunnen bidden; Hij kon het hoogstens in medelijden met ons en Zich in onze toestand verplaatsend doen; want zo min Hij de vijfde bede kon uitspreken: "Vergeef ons onze schulden" zo min kon Hij, die uit de hemel tot ons is gekomen om met Zichzelf ons het rijk der hemelen te brengen, bidden: "Uw koninkrijk kome" en hetzelfde kan ook van de overige beden worden gezegd. Evenals daarentegen Christus’ eerste woord op Golgotha: "Vader vergeef het hen" en de vijfde bede in die vorm weergeeft, waarin die voor hem geschikt was, dan komt de eerste bede overeen met het woord: "Mij dorst" de tweede met het woord: "Heden zult u met Mij in het paradijs zijn" de derde bede met het woord: "Het is volbracht", de vijfde bede met het woord: "Vrouw! zie uw Zoon enz. ", de zesde bede met het woord: "Mijn God, Mijn God, waarom enz. " en de zevende bede met het woord: "In Uw handen beveel ik Mijn Geest. " Daarom verenigen wij (Dächsel) ons met de volgende woorden:

verstaat men onder pouhroude duivel, dan zou de nazin zeker positief uitspreken wat de voorzin negatief uitsprak en het geheel zou slechts één bede zijn; juist daaruit zou een nieuwe reden ontstaan om hier niet aan de duivel te denken, omdat het het beste moet voorkomen om in dit korte gebed geen herhaling van dezelfde gedachte toe te laten en zo’n herhaling wordt alleen vermeden wanneer wij onder dat woord het gehele gebied van ellende en kwaad verstaan, waardoor de zin omvattender wordt dan van de voorgaande bede en wij werkelijk zeven beden verkrijgen.

Zoals de zesde bede het verlangen uitsprak om niet overweldigd te worden door de zonde, zo verheft zich nu de zevende en laatste tot het verlangen naar verlossing van de macht van het kwaad in het algemeen.

Zeker is de satan een vader van alle kwaad en van alle ellende en is hij de listigste vijand van onze zielen, tegen wie wij wel onze handen mogen opheffen en bidden "Verlos ons van de boze!" Hij is de zaaier, die de aarde vol ellende gezaaid heeft, evenals de aarde in de winter met sneeuwvlokken bedekt is; van hem is het kwaad en hij zelf is het grootste kwaad in Gods rijk. Maar juist daarom nemen wij van hem en alles, wat door hem ons van God en Zijn zaligheid, van ons volkomen geluk scheidt, tezamen in het woord kwaad, wensen niet alleen van hem, maar van alle ellende vrij te worden en spreken volgens de meer omvattende bedoeling van de Heere: "Verlos ons van de boze!" Ja met de zevende bede vatten en werpen we als het ware alles in een vat tezamen wat voor Gods ogen lelijk en afschuwelijk is, alle ellende van de wereld, die Gods heilig, onschuldig schepsel tot een schouwspel van de bozen van de beginne, tot een spotlied van de hel heeft gemaakt, alle boosheid, alle smart, die de Zoon van God van Zijn troon tot deze aarde heeft doen komen; ja, alle ellende met alle ergernissen vatten wij tezamen in de zevende bede. Wij zouden ze graag biddend uit de wereld wegdoen, wij zouden willen dat de Heere Zijn wereld weer terugvoerde tot de oorspronkelijke heerlijkheid, tot de vreugde van Zijn hemel, maar ook dat de boze zijn vreugde werd vernietigd.

Het woord in de grondtaal kan alle drie betekenen, zowel de zonde als de duivel als het smartelijke; omdat wij echter om verlossing van de zonde en om bewaring van de verzoekingen van de boze al in de beide vorige beden gebeden hebben, mag men zo’n gebed tegen zonde en duivel wel mee opnemen in de zevende bede, maar als iets dat tot hiertoe niet genoemd werd en waartegen zich vooral de zevende bede keert, blijft alleen de rampspoed over.

Niet invoeren, uitvoeren, geheel uitvoeren, verlossen, dat zijn toch twee verschillende zaken: wij blijven dus bij het scheiden en tellen zeven beden en de bede zeggen: "Verlos ons van het kwade" is 1) een oordeel over het leven hier beneden geveld, waarvoor wij het moeten houden; 2) Een gedane vraag: hoe is het bidden: met uw behagen of uw tegenzin daarin? 3) een gegevene herinnering, langs welke weg wij daaruit moeten komen; 4) een troostwoord als wij vroeg het heengaan van de onzen betreuren; 5) een troostwoord nog eens als wijzelf moeten strijden totdat onze verandering komt; 6) een hemelse klank als van de verlosten daarboven tot ons; 7) een evangelische klank van een verlossing, die al hier beneden te vinden is.

Tegenover de boven uitgesproken mening van Dächsel en anderen, geven wij de voorkeur aan onze Gereformeerde vertaling zonder het zevental beden te willen verminderen. Hierin volgen wij prof. v. Oosterzee, die in zijn "leven van Jezus" daarover zegt: "Wij kunnen de gedachte niet van ons weren dat de Heere ook in dit voorschrift van de gebeden zich aan het heilige zevental houdt en menen dat de woorden: "Verlos ons van de boze" schoon door "maar" in organische eenheid met het vorige verbonden, pas tot hun recht komen, wanneer men ze als slot en culminatiepunt van het gebed in de uitgebreidste betekenis opvat. Wij verenigen ons overigens het liefst met de mening van hen, die pouhrov met de boze vertalen, die schoon hij ook niet meer in Jezus' discipel regeert, echter nog daarbuiten heerst in de wereld en vandaar op hem probeert te werken. Is men echter van de boze verlost, men is dan ook van al het zedelijk kwade ontslagen, waarvan hij werkmeester is en in zoverre mogen wij tot opheldering van deze woorden ook de taal van Paulus 2 Tim. 4: 18 vergelijken. "

Er stond in oude tijd, zo bericht ons een zinrijk Zweeds lied, in het hoge noorden een dicht bos en in het bos een klooster en in het klooster leefde een monnik met een vroom gemoed en een onderzoekende geest. Deze monnik gaat op een lentemorgen biddend en nadenkend in het bos en komt onder bidden en nadenken steeds verder en verder; het bos wordt steeds schoner en prachtiger; allang had hij de eiken- en pijnbomen achter zich, vervolgens is hij door myrtenbossen gegaan, daarna door statelijke rijen van ceders en ten slotte ziet hij zich door enkel palmen omgeven. Hij wil blijven staan, hij is als een dromende, maar het van verre klinkende gezang van een vogel lokt hem verder. Uit de top van een palm komt het gezang en aan haar voeten staat de monnik stil, de vogel met de prachtige veren en het wonderbare gezang bewonderend. En de vogel zingt zo weemoedig, als klaagde hij over iets dat verloren was; maar deze tonen van weemoed zijn niet de grondtonen van het gezang, tussenin klinkt een vrolijke zalige melodie van een eeuwige onvergankelijke heerlijkheid. De monnik luistert verrukt; rondom waait als een lucht van het paradijs en zijn ogen vloeien over van tranen van voldaan verlangen. - Wij zijn tezamen ook door een wonderbaar bos gegaan, door het heilige bos van het Onze Vader: biddend en nadenkend zijn wij voortgegaan, voorbij zijn de eiken, voorbij de myrten en ceders, nu staan wij aan de voet van de palmen, uit de top klinkt ons het gezang van de paradijsvogel tegen, zacht klinken nog na de drie sombere tonen: schulden, verzoeking, boze, maar zij dragen een blijde, een zalige, een onuitsprekelijk heerlijke melodie, een lied doortrokken van de adem uit de heilige stilte. Dat is het lied - engelen en aartsengelen tokkelen hun harpen en stemmen mee in en verloste zondaars van de aarde bidden juichend mee: "Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid Amen.

De woorden komen geheel overeen met die in Rom. 11: 36. : Uit God zijn alle dingen, want van Hem is het Koninkrijk; door God zijn alle dingen, want van Hem is de kracht; tot God zijn alle dingen, want van Hem is de heerlijkheid. Daarmee worden de drie hoofdbezwaren weerlegd, die men gewoonlijk tegen de mogelijkheid van verhoring van onze gebeden maakt: 1) God wil ons verhoren, want van Hem is het Koninkrijk; 2) God kan ons verhoren, want van Hem is de kracht; 3) God zal ons verhoren, want van Hem is de heerlijkheid.

Het "Amen" is het zegel onder het lieve "Onze Vader. " 1) Ons zegel, dat wij niets anders in ons gebed voor God hebben gebracht dan wat echt in ons leeft, wat wij werkelijk graag

zouden hebben; 2) Gods zegel, dat wij de bede zullen verkrijgen, die wij van Hem hebben gebeden.

O Gij, wien al de hemelkringen, Die uw nabijheid zalig maakt, Met heilgen eerbied, Heilig zingen, Van ongeschapen vuur geblaakt! Mijn ziel, terwijl ik tot U nader, Verheft zich in heur heuglijkst lot, Dat Gij mijn Vader zijt, o Vader! Gij, aller Vader, aller God.

Oneindig boven ons verheven, Ons, wriemlende op deze aardse kluit, Vermogen we U gene eer te geven, Maar staamlen slechts onze onmacht uit. Doch zij (hetgeen uw glorie dulde:) Uw naam geheiligd en verbreid, Door de aller uitgezochtte hulde! Door daden van weldadigheid!

Wat zou, o God, Uw macht vergroten, Die duizend werelden gebiedt? Wiens vuist den teugel houdt besloten, Dien Ge alles onderworpen ziet? Gij echter, die aan onze vaderen Uw rijk verzekerd hebt op de aard, O doe dat rijk, dat Godsrijk, naderen, Waarop de hoop des Christen staart!

Uw wil is heilig, vlekloos Wezen, Ja zaligend, is eeuwig goed: Uw wil, waarin Uwe eng'len lezen, Van ijver van Uw dienst doorgloeid! O laat ons hart geen doel bejagen, Dat met Uw wijsheid strijden zou, Voltrek Uw eeuwig welbehagen, En maak ons aan Uw wil getrouw!

Gij, die wat ademt, riept in 't leven, Gij weet wat ieder nodig is. Gij, die geen schepsel zult begeven, Gij rust op Uw beloftenis! Voorzienige in Uw zorg tevreden, Begeren wij geen overvloed; O neen, wij smeken slechts voor heden Waarmeê zich 't broze lichaam voedt!

Ontsla ons van de wanbedrijven, Geweld uit dat bedorven hart, Waaraan wij steeds gekluisterd blijven, En dat Uw wraakvuur telkens tart! Wil ons die zondeschuld vergeven, Gelijk ons hart, hoe fel gekrenkt, Ook hun, die tegen ons misdreven, Blijmoedige vergeving schenkt!

Gij kent de zwakheid onzer zielen, O God, die hart en nieren proeft! Hoe diep, hoe gruwzaam diep wij vielen, En hoe ons hart Uw schuts behoeft! O voer ons des, op onze bede, In geen verlokking tot het kwaad: Maar keer ons af, bij de eerste schrede, Die tot den weg der zonde gaat!

Verlos ons uit de harde banden, Waar onder wij beladen gaan! Met opgeheven oog en handen, Schreit de aarde U om bevrijding aan. O God, voleind den loop der tijden, Die Uw verschijning nog vertraagt! Verhaast om ons erbarmlijk lijden, Den dag waar onze ziel naar jaagt!

Want U alleen, o Opperkoning, Behoort de rijksstaf; U de macht, Met aller schepselen eerbetoning, Door tijd, noch eeuwigheid verkracht. Genadig God! op wien onze ogen in zeekre hoop gevestigd staan, Neem, door Uw vrije gunst bewogen, Ons smeken met ontferming aan.

5. Met de aanwijzing hoe Zijn discipelen moesten bidden, wilde de Heere een onderwijzing verbinden over de zekerheid van de verhoring, die het vertrouwvolle gebed heeft te wachten. Deze verzekering kleedde de Heere in een gelijkenis in en Hij zei tot hen: Wie van u zal een vriend hebben en zal te middernacht tot hem gaan en tot hem zeggen: Vriend! leen mij drie broden, een voor hem die ik wens te onthalen, een voor mij opdat ik hem gezelschap hou en een dat overblijft, opdat mijn onthalen niet al te armoedig voorkomt (Gen. 18: 6 v.).

6. Ik wenste die te hebben wanneer mijn vriend van de reis tot mij gekomen is en ik heb niet dat wat ik hem voorzetten wil.

7. En dat die aangesproken vriend van binnen, antwoorden zou: Doe mij geen moeite aan; de deur is nu gesloten en mijn kinderen zijn met mij in de slaapkamer; ik kan niet opstaan om het u te geven en zou u met dit antwoord vanzich wijzen?

8. Ik zeg u, hoewel hij niet zou opstaan en hem geven omdat hij zijn vriend is, zoals hij dan werkelijk om die reden niet opstaat, maar omwille van zijn onbeschaamdheid zal hij opstaan en hem geven zoveel als hij er nodig heeft.

Het aanhouden in het gebed, dat de Heere hier prijst, moet wel onderscheiden worden van het bidden zonder ophouden, waarvan Paulus in 1 Thessalonicenzen. 5: 17 spreekt. Het laatste is een voortdurend leven en ademen van de ziel in de gemeenschap met God, ook wanneer zij niets bepaalds heeft te bidden; het eerste daarentegen het aanhoudend bidden om dezelfde zaak, die men niet meteen ontvangt, maar waarvan men toch mag verwachten dat God ons die te Zijner tijd en op Zijn manier zal schenken (vgl. Hoofdstuk 18: 1 vv.).

De vraag: is er een eigenlijke gebedsverhoring? Achter elkaar beantwoord, 1) met het nee van de twijfel; 2) met het ja van het geloof; 3) met het Halleluja van de dankbaarheid.

De Heere wekt ons in een gelijkenis op tot het aanhoudend gebed. Als de zelfzuchtige mens, die zijn nachtrust liever heeft dan zijn vriend, zich ten slotte door het aanhoudend bidden laat bewegen, hoeveel meer zal ons de trouwste, beste Vriend in de hemel verhoren! Wie het bidden, zoeken, aankloppen ooit met ernst deed, die heeft het ook ondervonden dat de Heere de beden van de Zijnen hoort en voor hen de deur van de genade opent; wie daarvan niets heeft ondervonden, die heeft nog nooit juist gebeden.

De Heere bedient Zich hier van een gevolgtrekking a minori ad majus (van het mindere tot het grotere): als zelfs een aards, zelfzuchtig gezind vriend door volhardend vragen ten slotte zich laat bewegen, waar toch niet liefde maar alleen zelfzucht als motief werkt, hoeveel meer zal God, die niet slaapt, Zich niet achter gesloten deuren bevindt, geen kleine kinderen in de kamer te verzorgen heeft en vooral die niet door zelfzucht wordt geleid, maar de liefde is, de gebeden van de Zijnen verhoren.

De vriend, die wordt aangesproken, is God zelf: de gast is de nood, die ons dringt; het aanspreken om brood is het gebed; het voorgeven van een geslotene deur, van kinderen, van

verhindering om op te staan, zijn de geestelijke bestrijdingen; het onbeschaamde dringen is het aanhouden in gebed en het opstaan en geven, is de verhoring.

God houdt Zich inderdaad vaak, alsof Hij de bidder niet wilde horen. Evenals de man hier, die onverwacht bezoek kreeg en in verlegenheid om brood kwam, zo is over u ook een nood gekomen, die u niet voorzag. U had die misschien kunnen voorkomen als u bijtijds had gebeden, maar u heeft het helaas niet gedaan. Nu in de hoogste angst begint u te bidden, maar het is als antwoordde de Heere u: komt u nu? Op dit late uur? U komt te laat; u had moeten komen toen de deur nog open was; en stoor nu Mijn rust niet. " Wanneer het een nood van de ziel was, die u dreef tot gebed, toen u om vergeving bad van uw zware schuld, zou Hij dan ook zo doen? Ja ook dan! Zolang heb Ik op u gewacht en u bent niet gekomen; zie, Mijn kinderen zijn bij Mij, zij zoeken bijtijds genade, voor u is de deur gesloten. " En waarom doet Hij dan zo? Omwille van ons, uit liefde tot u! U moet uw onwaardigheid diep inzien; u moet Hem niets voorhouden dan Zijn woord en Zijn belofte alleen; u moet hopen met een Abrahams geloof, waar niets te hopen is (Rom. 4: 18), moet "onbeschaamd" in geloof en vertrouwen zijn. Dan kan Hij Zijn aangezicht voor u niet langer verbergen (Jes. 3: 12) en laat Hij Zich met blijdschap door u overwinnen als door Jakob en de Kananese vrouw en geeft u wat u nodig hebt, ja meer dan u verwacht, als de verloren zoon.

9. En Ik zeg u, zoals die man in de gelijkenis (vs. 5 vv.) ten slotte toch zijn bede verkreeg, zo zal ook God u verhoren. Ik vertel u, wat Ik al in de bergrede heb gezegd (MATTHEUS. 7: 7-11): a)Bidt en u zal gegeven worden; zoekt en u zult vinden; klopt en u zalopengedaan worden.

a)MATTHEUS. 21: 22. Mark. 11: 24. Joh. 14: 13; 15: 7; 16: 24. Jak. 1: 5, 6. 1 Joh. 3: 22; 5: 14.

10. Want een ieder die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, die zal opengedaan worden.

11. En welke vader onder u, die de zoon om brood bidt, zal hem een steen geven? Of ook om een vis, zal hem voor een vis een slang geven?

13. Als u dan, die boos bent, uw kinderen goede gaven weet te geven, hoeveel temeer zal de hemelse Vader de Heilige Geest, dit onderpand, deze werkmeester van alles wat goed is en Hij voor Zijne kinderen op aarde bereid heeft, geven aan degenen die Hem bidden?

De vermaning in vs. 9 bevat de toepassing van het voorbeeld; alle beelden schijnen daaraan ontleend te zijn. Voor de uitdrukking "kloppen" is dat duidelijk; maar ook "bidden" zinspeelt op het roepen van de vriend in zijn nood en "zoeken" kan betrekking hebben op zijn proberen om de deur bij nacht te vinden of op zijn pogingen om die te openen. De opklimming in de beelden sluit de eis in tot een ijver, die nog toeneemt bij het vermeerderen van de hinderpalen. In menselijke omstandigheden komt het nu vaak voor dat de grondstelling in vs. 10 uitgesproken geen toepassing vindt, maar in de kring van het leven, waarin ons het in het begin gegeven voorbeeld van het gebed heeft geplaatst is het gevolg zeker. De gelovige bidt

toch tot een Vader en waar hij naar het gegeven voorbeeld bidt, is hij zeker, alleen om zulke gaven te bidden, die zo’n Vader aan Zijn kind niet kan weigeren, om het andere, van minder waarde of zelfs schadelijk, te geven. Zo leidt ons het einde van de afdeling terug tot het uitgangspunt, de vaderlijke gezindheid van God en de kinderlijke geest van het ware gebed.

Hoewel de Heere bij het woord: "U, die boos bent" Zijn toehoorders niet tegenover Zichzelf, maar tegenover de reine en heilige Vader stelt, zo is het toch niet minder waar dat Hij hier, omdat Hij niet "wij" maar "u" zegt, een middellijk maar ondubbelzinnig getuigenis aflegt voor Zijn eigen zondeloosheid. Aan het einde van deze onderrichting vat Hij alles wat God op het gebed geeft, tezamen in het enkel woord "Heilige Geest" en geeft daardoor ook te kennen, van welke gebeden men onvoorwaardelijke, van welke daarentegen men slechts voorwaardelijke verhoring verwachten kan: het gebed om geestelijke gaven wordt altijd verhoord, het verlangen naar bijzondere tijdelijke zegeningen alleen dan als men werkelijk om brood, niet om een steen enz. gebeden heeft.

EERSTE AANHANGSEL

UIT DE WERKZAAMHEID VAN DE HEERE JEZUS IN GALILEA. Hoofdst. 11: 14-12: 59

I. Vs. 14-36 Nadat de Evangelist met de vorige geschiedenis de Heere Jezus tot in de onmiddellijke van Jeruzalem heeft gebracht, breekt hij volgens de regel van de drie eerste evangelisten, om de Heiland niet dan tot Zijn lijden en sterven te Jeruzalem Zich te laten bevinden Uit (16: 1 en Uit 19: 2), het bericht van Zijn reis naar het loofhuttenfeest af en vermeldt Zijn werkzaamheid gedurende dit feest tot en met het feest van de vernieuwing van de tempels (Joh. 7: 11-10: 39 met geen syllabe. Daarentegen vult hij de hierdoor ontstane opening aan met enige aanhangsels uit de tijd van de werkzaamheid van de Heere in Galilea en wel vormt de geschiedenis van de vernieuwde lastering van de Farizeeën, dat Jezus de duivelen uitdreef door Beëzebul, de overste van de duivelen, de eerste bijdrage (vgl. MATTHEUS. 12: 22-45. Mark. 8: 20-30).

EVANGELIE OP DE DERDE ZONDAG IN DE VASTEN, OCULI

Vgl. over naam Oculi de inleiding bij Ps. 25. Op deze dag werden in de oude kerk de katechumenen in een scherp verhoor genomen en aan een streng onderzoek onderworpen (dies scrutinii), waarna zij, omdat de priester de duivel uit hen uitdreef, de duivel, zijn aanhang en werken voor de hele gemeente vaarwel zeiden (dominica abrenuntiationis s. exorcismi Uit 12: 22). Terwijl de vastentijd, waarin de zondag valt, ons de Heere in Zijn diepste vernedering en smaad, als de meest verachte en onwaardigste voorstelt, openbaren daarentegen de evangeliën van deze tijd Zijn goddelijke heerlijkheid. Deze openbaart Hij eerst in de overwinning over de verzoeking van de satan (MATTHEUS. 4: 1 vv.), vervolgens in de macht, die Hij over de geesten van de duisternis uitoefent (MATTHEUS. 15: 21 vv.) en waardoor Hij bewijst de Sterkere te zijn, die over de sterk gewapende komt, hem zijn wapenrusting ontneemt en de door verdeelt (vs. 21 v.). Aan de andere kant zijn zij echter ook werkelijke lijdensevangeliën. Het verzocht worden door de duivel is voor Hem zonder twijfel een zwaar lijden en het hele lijden is eigenlijk slechts een andere vorm van de verzoeking

(Hoofdstuk 4: 13). Zijn ontwijken naar de grenzen van Tyrus en Sidon om de vijandschap van de godsdienstige leidslieden van Zijn volk, is het voorspel van Zijn overlevering aan de heidenen; en hier hebben wij nu Zijn lijden voor ons, zoals het met de drievoudige verklaring van Zijn wonderen Hem wordt aangedaan. De ene is boosaardig; zij verklaart Zijn wonderen voor satanisch; de andere is onbeslist; zij verklaart Zijn wonderen voor ongenoegzaam, de derde is een zuiver uitwendige; zij gaat met stilzwijgen Zijn wonderen voorbij. Wij zien hier zo geheel het tegenspreken van de zondaren (Hebr. 12: 3) zoals ons dat ook in Joh. 8: 46 vv. voorkomt: 1) het komt uit het ondankbaarste hart, 2) bestaat in de verstoktste dwaasheid en 3) leidt in de vreselijkste verdoemenis.

Hoever draagt de Heere het tegenspreken van de zondaars? 1) Hij bestraft ze zachtmoedig over hun dwaasheid; 2) toont hun ootmoedig Zijn overmacht; 3) waarschuwt hen ernstig voor het ellendig einde; 4) wijst hun genadig de weg tot zaligheid.

14. a) En Hij wierp - toen Hij nog ten tijde van Zijn werkzaamheid in Galilea, in de maand Mei van het jaar 29, aan het strand van de zee bij Bethsaïda het volk leerde en Zichzelf en de discipelen die bij Hem waren niet eens tijd gunde om te eten, omdat Hij geheel voor Zijn roeping als Heiland leefde (Hoofdstuk 8: 19 vv.) - behalve dat Hij andere genezingen deed, een duivel uit een bezetene; en die was ten gevolge van de bezetenheid niet alleen blind (MATTHEUS. 12: 22), maar vooral ook, hetgeen de mensen het duidelijkst was, stom. 1) En het gebeurde toen de duivel uitgevaren was, dat de stomme sprak en nu zelf de hele diepte van zijn vroeger lijden en de grootheid van het nu ondervonden wonder vermeldde. En de menigte, die op die plaats waren, verwonderde zich over die buitengewone, bijzonder grote daad, die meer dan de vorige wonderen van Christus de indruk van goddelijke heerlijkheid maakte, zodat het woord onder de mensen rondging dat deze geen ander kon zijn dan David’s Zoon, de Messias.

a)MATTHEUS. 9: 32.

De demon of boze geest wordt hier als eigenschap toegeschreven wat als werking van de bezetenheid bij de mens openbaar werd.

15. Maar sommigen van hen, namelijk van de Schriftgeleerden die van Jeruzalem waren gekomen, in vereniging met de daar wonende Farizeeën (MATTHEUS. 15: 1), zeiden en fluisterden het volk heimelijk een andere verklaring van het wonder in de oren: Hij werpt de duivelen uit door Beëlzebul, de overste van de duivelen. Alleen doordat Hij zelf bezeten is door de overste van de duivelen, die Hem macht over de mindere duivelen verleent, kan Hij deze overweldigen; pas dan op voor Hem, als voor deze, die de duivel heeft en erger is dan een Samaritaan.

16. En anderen uit de tegen Hem samengezworen partij, die tot geloof in Zijn Messianiteit geneigd waren wanneer Hij hen deze nog op een andere, meer overtuigende manier mocht kunnen bewijzen 12: 38"), kwamen tot Hem, Hem verzoekend toen het in vs. 17-23 meegedeelde geëindigd was en de stem van het volk tegenover de lasteraars zich weer verheven had. De wonderen en tekenen op aarde waren voor niet voldoende om Hem als

Messias te erkennen, daarom begeerden zij van Hem met beroep op Dan. 7: 13 v. en Joël 3: 3 v. een teken uit de hemel, omdat dat volgens hen alleen de juiste betoning van de Messianiteit en het Zoonschap van God was.

Bij de eerste oogopslag schijnen de beide gezegden alleen eenvoudig naast elkaar geplaatst te zijn, maar dat is niet zo; het tweede doelt er op, om Jezus een middel tot Zijn rechtvaardiging te geven tegen de verschrikkelijke beschuldiging, die in de eerste vervat is: doe een wonder uit de hemel, dat gebied, dat alleen aan God onderdanig is, dan willen wij erkennen dat Hij en niet de satan door U werkte. Dit verlangen gaat schijnbaar uit van een aan Jezus gunstige gezindheid, maar omdat zij die het uitspreken op Zijn machteloosheid rekenen, om aan die aanmaning te voldoen, is het resultaat dat volgens hun mening uit die proef een veroordeling moet voortkomen, waarvan geen beroep meer kan plaats hebben. Deze laatsten zijn dus in waarheid de kwalijkst gezinden. Voor Jezus was het werkelijk een zware verzoeking om aan den eis te voldoen en door ene schitterende daad van macht de misdadige beschuldiging, die men tegen Hem durfde verheffen, tot schande te maken. Hij geeft het antwoord op deze begeerte later in vs. 29-36 ; eerst spreekt Hij daar van het enige teken van die soort, dat aan het volk zal worden gegeven. Hij zegt vervolgens dat dit teken voor ieder die ogen heeft om te zien, voldoende was, maar geeft ook te verstaan dat het op het volk in het algemeen geen andere uitwerking zal hebben, dan het geheel te verstokken en rijp te doen worden voor het gericht.

17. Maar Hij, om eerst terug te komen op de lasterlijke rede in vs. 15. kende hun gedachten, die zij niet voor Zijn oren, maar alleen voor die van het volk hadden uitgesproken en zei tot hen, terwijl Hij ze in Zijnnabijheid riep (Mark. 3: 23): Elk Koninkrijk dat tegen zichzelf verdeeld is, zodat de ene partij de andere bestrijdt en verdrijft in plaats van onder elkaar verbonden te zijn tegen aanvallen van buiten, wordt verwoest, zodat het spoedig ten einde loopt; en een huis dat tegen zichzelf verdeeld is, valt; een stad waarin tweedracht en partijzucht woeden, zoals dat nog eens in Jeruzalem opverschrikkelijke wijze zal worden gezien, moet ten val komen.

18. Als nu ook - om de zo-even uitgesproken algemene stelling nu in het bijzonder toe te passen - als de satan tegen zichzelf verdeeld is, zoals hij het zou zijn wanneer uw woord (vs. 15) waar was, hoe zal zijn rijk bestaan? Terwijl u zegt dat Ik door Beëlzebul de duivelen uitwerp, want daardoor maakt u hem inderdaad tot zo een die tegen zichzelf woedt. Zoveel slimheid zult u hem echter toch wel toekennen, dat hij zal weten dat het dan met zijn rijk snel voorbij is.

19. En als Ik door Beëlzebul de duivels uitwerp, zoals u dat het volk wijs maakt, alsof Mijn uitdrijvingen van de duivelen niet anders zouden kunnen worden verklaard dan door het aannemen van een hulp die Mij door de duivel verleend is, door wie werpen ze uw zonen uit, de mannen van uw eigen school, wanneer zij als exorcisten optreden? Wilt u ook over hen zeggen, zo vaak hun een duivelbezwering lukt, dat het met behulp van de duivel gebeurd is? Of zegt u dan niet integendeel dat het door Gods kracht is gebeurd! Daaromzullen deze, die u zelf ertoe dringt, om door Gods kracht de macht van de satan te breken, uw rechters zijn.

Deze bewijzen, dat wat u over Mijn duivelbanningen hebt gezegd, tegen beter weten en tegen uw geweten in als een boos voornemen is voortgebracht.

20. Maar als Ik, zoals uw eigen geweten u daarvan overtuigt, door de vinger van God, in het volle bezit van goddelijke macht, de duivelen uitwerp, want Ik doe het zonder enige inspanning en met dadelijk gevolg in ieder bijzonder geval, zoals dat uw kinderen met inspanning van al hun krachten niet kunnen, dan is volgens de verwachtingen die u zelf van de Messias heeft en van de zegen, die Hij zal aanbrengen 12: 29") het koninkrijk van God tot u gekomen, hoewel zonder uiterlijk gelaat. U moest u dan veel meer verheugen over de tijd vol genade, dan met smaad en lastering die van u stoten.

Als Jezus niet werkelijk het bestaan van de duivel en de bezetenheid door sommige mensen geloofd had, zou Hij tot weerlegging van de beweringen van Zijn vijanden dan wel zo hebben gesproken? Had Hij dan niet integendeel moeten antwoorden: "U bijgelovige mensen! Hoe kunt u zich verbeelden dat Ik door de overste van de duivels die ongelukkige heb genezen! Er is geen duivel en geen overste van de duivels. Noch dat de mens stom was, noch dat hij genezen is, komt van de duivel; laat toch eindelijk dat dwaze bijgeloof varen; er bestaat geen rijk van boze geesten". Met dit antwoord in de toon en naar de smaak van onze hedendaagse ongelovigen, stemt Hij niet in, integendeel geeft Hij een lijnrecht daartegenover staand antwoord, dat een rijk van boze geesten en een invloed van dezen op de mensen zo bepaald mogelijk aanneemt.

Christus wendt Zich niet, zoals de tegenstanders het wel verdiend zouden hebben, met afschuw en afkeer van hen, Hij draagt ze in Zijn onvergelijkelijke liefde en heeft Zijn wonderdaad geen heilzamen invloed op hen teweeg gebracht, dan probeert Hij nog door Zijn woord op hen te werken. Eerst probeert Hij hen het onverstand en de dwaasheid aan het verstand te brengen, vervolgens wijst Hij hen op de onrechtvaardigheid die zij bedrijven, omdat zij de duiveluitbanning door anderen als een werk van God roemen, terwijl zij de Zijne als een werk van de duivel lasteren en ten slotte wijst Hij hen nog op de zegen van Zijn werkzaamheid.

Het kan op menselijke wijze vaak schijnen alsof de ene duivel de anderen uitdreef; in waarheid is het echter geen uitdrijven, maar de ene duivel ruimt voor de anderen wel beducht en gewillig plaats in. (G. LANG).

Als ouders hun kinderen, leermeesters hun leerlingen van ongehoorzaamheid, luiheid en allerlei ondeugden willen terugbrengen, dan roepen zij de duivel van eergierigheid te hulp, die de mindere duivels van kinderlijke verkeerdheden moet uitdrijven; of die een dronkaard wil bekeren, die stelt hem de verwoesting van zijn gezondheid en van zijn vermogen voor en verbant de duivel van de drank met de duivel van eigenbaat; of wie een stichter van onrust en oproer tot een rustig man wil maken, die geeft hem een voordelig en eervol ambt en drijft de duivel van ongehoorzaamheid met de duivel van heerszucht uit. Onze tijd roemt er op, in ontwikkeling van edele zeden en van menselijkheid tegenover vroegere eeuwen zoveel verder gekomen te zijn; de roem is niet geheel zonder grond, want onze tijd verstaat het, zoals nog geen voor hem, de ene duivel met de andere uit te drijven. Maar wordt de wereld werkelijk

beter, als een gemene duivel voor een meer fatsoenlijke of voorname duivel, een mindere voor een sterkere moet wijken? Is dat niet de troon van de duivel nog vaster maken?

Men moet nadruk leggen op het woord: "Hoe kan zijn (des duivels) rijk bestaan?" Als nu het rijk van Christus het geloof bedoelt, dan wijkt de satan niet en laat zich door geen andere dan door Gods kracht uitdrijven; wanneer echter een leugen, een dwaling, een afgoderij in het rijk van de duivel bekrachtigd moet worden, dan doet hij zich graag voor alsof hij op lichamelijke wijze werd uitgedreven, opdat hij zevenmaal meer in de geestelijke bezitting wordt bevestigd.

Twee mensen doen hetzelfde werk; de een wordt geprezen, de ander gelasterd, naardat de wereld met de ene bevriend, tegen de andere vijandig is.

De zondige eigenliefde van de mensen is zo blind, dat zij zeer vaak in anderen bestraffen en verwerpen, wat zij in de hunnen verdragen en geprezen willen hebben.

O, het is een voortreffelijk, groots woord, dat Christus hier aan de duivel zo’n rijk toeschrijft, dat zonder de Geest van God niet kan worden vernietigd en dat Gods rijk niet kon komen, tenzij zijn rijk door goddelijke, hemelse macht uit ons wordt verdreven.

Er is in het volgende een merkwaardig contrast tussen Christus’ voorstelling van de sterke, die zijn paleis bewaart en slechts door een sterkere kan worden overwonnen en de geringe betekenis die vele rationalistische theologen aan het leerstuk van de duivel toeschrijven.

21. Opdat u echter begrijpt hoe het met deze komst van het Godsrijk staat (Hoofdstuk 17: 20) en wie Hij is, die met u spreekt (Joh. 8: 25) merk dan op: wanneer een sterk gewapende (liever de sterke, over wie in deze hele afdeling gehandeld werd, namelijk de duivel, behalve dat hij al van zichzelf te sterk is, dan dat een mens zich met hem zou kunnen meten, ook nog gewapend d. i. in volle wapenrusting bestendig op zijn post staat) zijn hof bewaart, zoals hij het werkelijk doet, zo is al wat hij heeft, alles wat hij met geweld aan zich heeft getrokken ennu zijn bezitting geworden is, in vrede; niemand waagt het dit aan te tasten.

22. a)Maar als een daarover komt die sterker is dan hij, die niet slechts als ieder mens is (MATTHEUS. 3: 11), maar de sterkte zelf en hem overwint, zodat hij nu gebonden neerligt, die sterkere neemt dan zijn hele wapenrusting, waar hij tot hiertoe op vertrouwde en waarophij meende verzekerd te zijn, om alle aanvallen op zijn paleis te kunnen afweren en deelt zijn roof uit, omdat hij het ene stuk huisraad na het andere wegvoert en aan zijn vrienden schenkt.

a) Kol. 2: 15.

De Heere spreekt hier verder niet op apologetische toon, maar Hij kondigt aan dat het hemelrijk nabij gekomen is. Hij doet dat nu niet meer in gelijkenissen; (Mark. 3: 23) maar met woorden uit het Oude Testament: Hij wijst op Jer. 49: 24 vv. en deze profetische afdeling bevat dan ook de uitdrukkingen geheel, waarvan de Heere Zich bedient. De sterke is niet deze of gene sterke, met wie een zekere sterkere te doen heeft, maar de sterke, die de profeet op het

oog heeft, die machtige overheerser van wien alle plagen en slavernij, alle verdrukking komt en van wiens heerschappij het nabij gekomen koninkrijk der hemelen de gevangenen zal verlossen. Deze heeft zijn huis (MATTHEUS. 22: 29. Mark. 3: 27 of zijn paleis, hij is gewapend en houdt een zorgend opzicht over het zijne. Dat zijn geen beelden en gelijkenissen maar juiste aanwijzingen van zaken, die werkelijk in het rijk van de sterke aanwezig zijn. In een zekere zin kan men het toegeven dat onder het huis de wereld moet worden verstaan (Hoofdstuk 4: 5 v); er is toch van de vorst van deze wereld sprake en de apostel zegt (1 Joh. 5: 19), dat de hele wereld in het boze ligt. Maar niet zonder reden is juist sprake van een huis en hof, of van een woonplaats, waarin de huisheer gebied voert; wij hebben daarom te denken aan dat gebied, waarin de sterke op zichtbare, op in onmiddellijke waarneming vallende wijze als de bezitter het bestuur voert. De bezetenen bevinden zich in dat huis en zijn die gevangenen, aan wie in Hoofdstuk 4: 18 loslating wordt verkondigd; zij zijn zijn huisraad, zijn bezitting, zijn roof. Uit de omstandigheid dat Hij de bezetenen uit het huis van Bëelzebul uitvoert en de vrijheid teruggeeft, beveelt de Heere de Farizeeën het besluit te trekken dat het koninkrijk van God gekomen is; "Het is tot u gekomen" - zij zien dus niet slechts een teken dat dit koninkrijk in zijn komst was, maar voor hen ligt een getuigenis voor ogen, dat het al werkzaam geworden was, dat de Sterkere al gekomen was. Hij heeft de sterke al gebonden, anders was Hij toch niet in staat de goederen ongehinderd weg te nemen, zijn huis te ontvolken. Het is voor satan gedaan met zijn vertrouwen op zijn wapenrusting; hij is niet meer in het rustig onbestreden bezit; hij kan niet meer zeggen: wee degene die het mijne aanraakt. Men moet vooral acht geven op het "bindt" dat Mattheus en Markus hebben, terwijl Lukas het meer gewone "overwint" daarvoor heeft; men moet zich ervoor hoeden dit op te vatten als van enkele daad, volbracht op een bepaald ogenblik; het hoofdpunt van dit binden rust op de persoon van de sterkere, die openbaar en werkzaam geworden is. Omdat de sterke een Sterkere heeft gevonden, die verschenen is om de strijd met hem aan te binden, terwijl de laatste in Zijn grotere sterkte de waarborg bezit van eindelijke overwinning over de tegenstander, dan is die al gebonden; hij kan geen weerstand bieden, hij moet zich alle beperkingen laten welgevallen, zich laten ontnemen wat hij vroeger in vrede bezat - vroeger, toen geen even sterke, laat staan sterkere aanwezig was, die hem eens zou kunnen bestrijden. Nu moet hij werkeloos en radeloos aanzien hoe het ene stuk huisraad na het andere hem wordt ontroofd en tot een buit in de hand van de vreemde bezitter wordt. Zijn middelen zijn bij de Sterkere niet voldoende; tegenover deze zijn alle wapens van zijn uitrusting stomp en machteloos. Hij ziet gaandeweg zijn huis, zijn stad, zijn rijk ontvolkt worden, totdat hij geheel buiten het bezit gesteld zal zijn, zodat het triomfgeroep kan klinken: "Nu is de zaligheid en de kracht en het koninkrijk en de macht van onze God en Zijn Christus geworden.

Het is duidelijk dat Jezus denkt aan de verzoeking (Hoofdstuk 4: 1-13). De overwinning, die Jezus in de woestijn behaald heeft, was het fundament van Gods rijk op aarde en de aanval tot verwoesting van het rijk van de satan. Een mens heeft de vorst van deze wereld in het aangezicht durven zeggen: u hebt aan Mij niets (Joh. 14: 30). Dat is voldoende - Hij is de Sterkere, die de sterke heeft overwonnen. Van dit ogenblik af is de buit van de laatste niet meer in veiligheid en het plunderen van zijn huis begint. Dit is de verklaring van de door Jezus teweeggebrachte genezing van bezetenen; Zijn eigen zedelijke overwinning is de sleutel voor deze wonderen, waardoor deze ongelukkigen aan de macht van de boze geesten ontrukt en aan de maatschappij teruggegeven werden.

Omdat de werkingen van de boze geesten op de bezetenen alleen en eenvoudig bestonden in verstoringen van het zenuwleven en van de lichamelijke organen van het zielenleven (MATTHEUS. 8: 34 en 1Sa 16: 14) moet men al weinig scherpzinnigheid hebben om te beweren dat deze toestanden niets meer zijn dan ziekten! Zeker zijn het ziekten; als de hersenen door de invloed van een demon tot razernij toe verward zijn, dan is het gevolg even zo goed een ziekte als wanneer de hersens door een mechanische krenking van de Menningis gestoord worden; wanneer het leven van het ruggenmerg, verstoord door de invloed van een demon, zodat epileptische toevallen komen, dan is het gevolg evenzo zeker een ziekte als wanneer het ruggenmerg door natuurlijke oorzaken verdroogt en hieruit epilepsie ontstaat. Maar juist daarom is ook met die zuivere aanwijzing van overeenkomst of gelijkheid van symptomen of gevolgen nog volstrekt niets bewezen. De vraag blijft toch steeds of de oorzaak van de ziekte een natuurlijke was, of dat die door demonische invloed werd teweeggebracht. En als men tegenover deze vraag het rationalisme scherp onder de ogen ziet, heeft het geen bewijs dat bij de bezetenen de oorzaak niet zou kunnen gelegen hebben in een inwerking van demonen. Men moet dan voor een bewijs laten gelden de subjectieve mening: "Wij geloven in geen gevallen engelen, aan geen rijk van de duisternis, aan geen mogelijkheid van een inwerking van het rijk van de geesten op de mensen en daarom kunnen die ziekteverschijnselen bij de bezetenen niet veroorzaakt zijn door duivelse invloed, maar moeten zij in aardse, natuurlijke oorzaken hun grond hebben. " - Wat de vraag aangaat of er heden nog bezetenheid voorkomt is het een feit dat in onze krankzinnigengestichten nog nu en dan - en niet zelden - zieken zijn, die zich voor bezeten houden. Of die gedachte nu zelf slechts een deel van de waanzin is, of dat een realiteit daaraan ten grondslag ligt, zou eerst in ieder bijzonder geval onderzocht moeten worden. Er zijn Christelijke, beslist gelovige geneesheren van krankzinnigen, die het verzekeren dat hun nog geen werkelijk bezetene is voorgekomen; dat een half krankzinnige tot verontschuldiging van zijn toestand en van uitbarstingen van toorn, woede, satyriatis, die bezetenheid voorwendt zonder werkelijk bezeten te zijn, is meer denkbaar, evenzo dat door enkel lichamelijke oorzaken de waan bezeten te zijn als idee fixe zich evengoed kan vormen als een andere idee fixe. Het alleen geldende bewijs voor wezenlijke bezetenheid zou mijns inziens daarin gelegen zijn, als op een gebod (niet op een gebed, want door zo een kon ook een zuiver lichamelijke ziekte genezen worden, die de biddende ten onrechte voor bezetenheid houdt, maar de theoretische dwaling zou de kracht van het gebeds niet opheffen) dus op een bevel in de naam van Christus, dat de onreine geest zou uitvaren, de zieke van zijn lijden bevrijd werd.

23. Door deze duiveluitbanningen openbaar Ik nu Mijzelf duidelijk als Overwinnaar van de satan en als Brenger van het Koninkrijk der hemelen. Wie nu met Mij niet is, maar in plaats van zich in geloof aan Mij over te geven een onbesliste houding tegenover Mij aanneemt, die is tegen Mij. Die koele terughouding zal snel genoeg tot openbare vijandschap worden, zoals dat in u Farizeeën al duidelijk wordt. En wie, nadat het rijk van God is gekomen, zoals de profeten het te voren hebben verkondigd, met Mij niet vergadert, zoals het toch uw plicht was, als van de godsdienstige leidslieden van het volk, maar nog wacht, als moest het rijk van God zich eerst nog op een andere manier vertonen, voordat men dit kon ingaan en anderen daarheen kon leiden, die verstrooit en brengt de zielen, die zich al opde goede weg bevinden, aan het wankelen om terug te keren, zoals dat eveneens al in u gebleken is (vs. 14 v.).

Hiermee wordt in MATTHEUS. 12: 31 v. en Mark. 3: 28 v. het woord over de zonde tegen de Heilige Geest verbonden, dat echter Lukas in Hoofdstuk 12: 10 in verbintenis met het woord van Christus over belijden en verloochenen van Zijn naam heeft geplaatst. Daarentegen gaat hij hier voort met een woord van de Heere, dat volgens MATTHEUS. 12: 38-45 na het gesprek met hen, die een teken van de hemel begeerde (vs. 29-32) moet staan; hij heeft echter het recht om het hier al te laten volgen, zich daardoor verzekerd dat hij in vs. 15 v. beide de partijen, die de Heere tegenover stonden, met elkaar heeft verbonden, zoals zij dan elkaar werkelijk in de hand werkten.

24. Kijk uit dat niet een zwaar oordeel over u komt en over degenen die u van Mij aftrekt. Wanneer de onreine geest van de mens uitgevaren is, gaat hij door dorre plaatsen om zich daar, als in de hem toebehorende woonplaatsen 16: 22") terug te trekken en rust te zoeken. En omdat hij die niet vindt, zoals het lot van de boze geesten is nergens rust te hebben, maar slechts een soort van genot op hun manier te vinden in het aanrichten van verderf, zegt hij: Ik zal terugkeren in mijn huis, waar ik uitgevaren ben en waar ik mij beter voelde dan hier in de eenzaamheid van de woestijn.

25. En komend vindt hij het met bezemen gekeerd en versierd, als was het de mens, uit wie hij gevaren is, ook niet goed zonder hem, waarom hij dan op een juist uitlokkende manier zich tot zijn wederopname gereed heeft gemaakt.

26. Dan gaat hij heen, om van deze uitnodiging ook ten gunste van zijn medegenoten het volste gebruik te maken, nog voordat hij eigenlijk in die mens ingaat en neemt met zich zeven andere geesten, bozer dan hij zelf is en zij gaan nu allen tezamen in en wonen daar; a) en het laatste van die mens wordt erger dan het eerste.

a) Joh. 5: 14. Hebr. 6: 4, 5; 10: 26. 2 Petrus . 2: 20.

De oude bezetenheid van de Joden was de afgoderij; de tegenwoordige, tienmaal erger, is de Rabbijnse hoogmoed, de farizese vormendienst en huichelarij, waardoor het volk bij al zijn monotheïstische ijver beheerst is 12: 45). Is dat alleen tot de Joden gezegd? Is het niet waar van iedere door satans heerschappij bevrijde zondaar, wanneer hij het huis van zijn hart leeg laat zijn, als Gods Geest daarin geen woning maakt, als de mens na een poging tot bekering weer teruggaat, verzuimt de genademiddelen te gebruiken, maar zich versiert met het bedrieglijk vertrouwen op zichzelf en op de lof van de mensen: hoe makkelijk komt dan een teruggang, waardoor het laatste erger wordt dan het eerste! Want de verantwoording is te zwaarder als zulke heerlijke ondervindingen tevergeefs zijn gebeurd; de ruïne breidt zich te meer uit, als krachten van de genade tevergeefs zijn beproefd. Het kan een val worden om nooit meer op te staan.

Een eerste waarschuwing aan allen, die de weg van het leven hebben betreden: 1) hoe groot het gevaar is, want a) de vijand is sterk en b) het hart is zwak; 2) hoe treurig de gevolgen zijn, want a) de val wordt steeds dieper en b) het opstaan altijd moeilijker; 3) welk middel daartegen is - a) gehele overgave aan de Heere en b) kinderlijk vasthouden aan de Heere.

Wie kan in de strijd met de macht van de duisternis bestaan?
1) zonder twijfel niet hij, die met haar eigen wapens strijdt;
2) alleen Hij, die sterk genoeg is om de vijand zijn wapenen te ontnemen; 3) slechts zij, die met de Overwinnaar nauw verenigd zijn en in Zijn kracht de strijd tot het einde voortzetten.

27. En het gebeurde toen Hij deze dingen sprak dat een zekere vrouw, door de kracht van Zijn rede aangegrepen en Zijn grootheid bewonderend, de stem verhief uit de menigte en tot Hem zei: Zalig is de buik, die U gedragen heeft ende borsten die Gij gezogen hebt. Was ik die gezegende moeder maar!

28. Maar Hij zei: a) Ja, als ook Ik evenals u iemand zal zalig noemen, dan zeg Ik daarentegen: zalig zijn degenen, die het Woord van God horen en het bewaren (MATTHEUS. 13: 23).

a)MATTHEUS. 7: 21. Joh. 6: 29. Rom. 2: 13.

In de sterkste tegenstelling tot de farizeeën en schriftgeleerden, die door de werken van de Heere tot tegenspraak werden aangezet, wordt nu een niet vooringenomen stem uit het volk vernomen, die met de belangstelling van een moeder de woorden van Jezus heeft aangehoord. Dit woord vol van naïviteit en onschuld is een veelbetekenende verering van de Heere. De vrouw meent het goed, zegt Bengel, maar zij spreekt op de manier van de vrouwen. Calvijn merkt juist op: met deze lofspraak wilde de vrouw Christus voortreffelijkheid verheffen, zij dacht echter niet aan Maria, die zij misschien nooit had gezien. Het zalig prijzen van de vrouw is echter slechts naar de natuur, het heeft een terechtwijzing nodig. Maria is niet daardoor zalig geworden, dat zij de Heere gedragen en gezoogd heeft, maar ook slechts op die weg, die voor ons geopend is, alleen door het geloof. (Hoofdstuk 1: 45)

De vrouw heeft naar de woorden geluisterd, zoals alleen een vrouw, een moeder kan luisteren, die misschien kinderloos, of ook misschien met haar kinderen ongelukkig, in stilte Maria benijdt. Haar woorden vormen een treffend contrast tegen de woorden die de Heere zelf op de kruisweg over Jeruzalems dochters uitspreekt (Hoofdstuk 23: 28 v.). Hij spreekt haar woord niet tegen, maar Hij verbetert: "Ja zalig zijn enz. " - een wenk voor de vrouw om zich niet te zeer door haar gewaarwordingen te laten medeslepen, maar ook verder te luisteren. Een lof voor Maria (Hoofdstuk 2: 19, 51) die Hij misschien al onder het volk ontdekte (Hoofdstuk 8: 19 vv.), een overgang waarschijnlijk tot nadere onderwijzing van het volk, die echter nu door het bericht werd afgebroken, dat Zijn moeder en broeders Hem riepen (MATTHEUS. 12: 45). De zaligprijzende vrouw is het beeld van allen, die door alle tijden heen de moeder van de Heere meer geëerd hebben dan de Zoon en zich aan Maria-verering schuldig hebben gemaakt. Begunstigt de Heere deze verering van Zijn moeder zelf hier niet, waar zij zich binnen zo bescheiden grenzen beweegt, wat voor oordeel zal Hij dan wel vellen over het nieuwe dogma van Pio Nono, waarop een geheel nieuwe Marialogie (leer over Maria) is gebouwd!

Sommigen verbeelden zich sterk dat er enige bijzondere gunsten verbonden waren aan het voorrecht om de moeder van onze Heere te zijn geweest, omdat zij veronderstellen dat zij het vermogen had dieper in Zijn hart te kijken dan wij dit kunnen verwachten. Er mag enige waarschijnlijkheid in die veronderstelling zijn, maar niet veel. Wij weten niet of Maria meer

dan anderen wist; hetgeen zij wist deed zij wel van in haar hart te bewaren; maar het blijkt uit niets van datgene wat wij in de Evangeliën lezen dat zij een beter onderwezen gelovige dan enige andere van Christus discipelen geweest is. Alles wat zij wist kunnen wij ook ontdekken. Verwondert het u, dat wij zo spreken. Ziehier een tekst om het te bewijzen: "De verborgenheid van de Heere is voor degenen die Hem vrezen en Zijn verbond om hun die bekend te maken. " Herinner u de woorden van de Meester: "Ik noem u niet meer dienstknechten, want de dienstknecht weet niet wat zijn heer doet, maar Ik heb u vrienden genoemd, want al wat Ik van Mijn Vader gehoord heb, dat heb Ik u bekend gemaakt. " Zo heerlijk legt ons deze Goddelijke Uitlegger van verborgenheden Zijn hart open, dat Hij niets achterhoudt wat ons nuttig zou kunnen zijn; Zijn eigen verzekering is: "Anders zou Ik het u gezegd hebben. " Openbaart Hij Zich nog heden niet aan ons, zoals Hij Zich niet aan de wereld openbaart? Ja het is zo en daarom willen wij niet in blindheid uitroepen: "Zalig is de schoot die U gedragen heeft. " Maar wij willen als verstandige mensen God prijzen, dat wij door het horen en bewaren van het Woord in de eerste plaats een even ware gemeenschap met de Zaligmaker genieten, als de Maagd Maria en in de tweede plaats een even zekere kennis van de verborgenheden van Zijn hart bezitten als men kan veronderstellen, dat zij verkregen had. Gelukkige ziel, die zulke voorrechten geniet!

De Heere beantwoordt de opwellingen van het natuurlijk gevoel, hoe warm en geestdriftig zij ook zijn, gewoonlijk zeer koel, terugwijzend en terechtwijzend. Ja zeker, Zijn moeder was zalig te prijzen, maar niet omdat zij Hem gebaard, maar omdat zij geloofd en hiermee het woord van God in haar hart bewaard en gehoorzaamd had. Haar geloof volgde noodzakelijk op haar uitverkiezing en op deze grond gaf God haar de grote genade en de grote eer, dat zij de moeder van de Heere werd. Zij werd een uitverkorene, maar was zij hoog begenadigd, zij kon dat niet anders zijn en was het ook niet anders dan als zondares. Bij haar zowel als bij ons is genade de enige grond van al Gods zegeningen.

Welke eisen doet het rijk van God aan ons? Het eist 1) beslistheid in de dienst van de Heere: "Wie met Mij niet is enz. "; 2) getrouwheid in het bewaren van Zijn woord en van Zijn genade: "Zalig zijn degenen, die Gods woord enz. "; 3) ijverig werken voor Zijn heilige zaak: "Die met Mij niet vergadert enz. "

Waarom komen bij alle getuigenis van Christus slechts weinigen tot het ware geloof in Christus? Als hinderpalen plaatsen zich
1) de openbare vijandschap tegen Christus, die zich tot lastering verheft; 2) het geheime wantrouwen, dat de Heere verzoekt; 3) de trotse gerustheid, die treurige afval bereidt;
4) vluchtige geestdrift, die zich aan het uitwendige hecht.

De weg ten dode van de Verlosser als een sterke drang om voor of tegen Hem te beslissen. Wij zien 1) op hen, die tegen Hem zijn; 2) op hen, die niet dadelijk tegen, maar ook niet geheel voor Hem zijn; 3) op hen, die in waarheid voor Hem zijn.

In haar hoofdtrekken is de geschiedenis, zoals die in MATTHEUS. 12: 22-50 en Mark. 3: 20-35 vollediger en meer volgens de samenhang wordt gevonden, hiermee afgedaan. Op deze plaats, waar de uitlating, die in de loop van de gebeurtenissen ontstaan moest door het

voorbijgaan van Jezus oponthoud te Jeruzalem tot viering van het loofhuttenfeest en de tempelwijding van het jaar 29, als zij ten minste een indirect aanwijzing van dit eigenlijk niet vermelde oponthoud, in zoverre de oversten van de Joden hier lasteren; evenals daar op het loofhuttenfeest (Joh. 7: 20; 8: 48): "Gij zijt uit de vader de duivel en wilt de begeerten van uw vaders doen. " Omdat nu echter in deze korte opeengedrongen voorstelling de eis van tekenen door de tweede soort van Jezus tegenstanders in de lasterlijke rede van de eerste soort tot een geheel wordt samengeweven, zonder die daarvan volgens de geschiedkundige volgorde te scheiden en volgens de werkelijkheid nog in het bijzonder te weerleggen (MATTHEUS. 12: 38-42), herstelt de evangelist in het nu volgende deel van de afdeling dit verzuimde. Hij doet het zo, dat hij dat gesprek met de eis naar tekenen in vergelijking met het bericht van Mattheus door een afdeling uit de bergrede aanvult, terwijl daarentegen bij de eerste evangelist het gesprek met hen, die Jezus beschuldigd hadden met de duivel bezeten te zijn, overeenkomst met de bergrede heeft. Dit schijnbaar willekeurig handelen van de evangelisten, waarin zij de woorden van de Heere nu hier dan daar geplaatst hebben, heeft daarin zijn reden, dat Jezus zekere gedachten en spreuken op verschillende tijden en tot verschillende kringen van toehoorders gericht heeft en daaraan naar de samenhang ook een enigszins verschillende betekenis heeft gegeven. Alle bijzondere gelegenheden, waarbij zij zijn gesproken en alle bijzondere betekenissen, die zij toelaten, kon een en dezelfde evangelist niet voorstellen, ieder bepaalde zich slechts tot een bijzonder geval, zoals het plan, dat hij met de vervaardiging van zijn evangelie had, hem aan de hand gaf. Maar dat nu juist de evangelisten bij alle overeenstemming in de hoofdzaak, toch in de mededeling van Jezus reden meermalen van elkaar afwijken, is een bewijs dat zij geenszins, zoals velen beweren, van elkaar hebben overgeschreven, maar ieder onder de leiding van de Heilige Geest, zoals die hem juist ten dele werd, gewerkt hebben. Ieder van de vier evangelisten heeft de verheven verschijning van Jezus van een bijzondere kant opgevat. Mattheus heeft vooral twee zaken in het oog; ten eerste wil hij bewijzen dat Jezus de in het Oude verbond beloofde Gezalfde, de Stichter en Koning van het rijk van God is, vervolgens wil hij het begrip van het rijk van God geven, zoals dit uit Jezus' eigen reden, gelijkenissen en gesprekken blijkt. Markus schildert Jezus als de Held in goddelijke kracht, machtig in woorden en werken, die nooit rust, die noch mensen, noch duivels, noch leven noch dood kunnen weerstaan; als degene, die Zich heeft aangekondigd als geroepen om Beheerser van de wereld aan de rechterhand van God te zijn. Lukas zoekt uit alle bronnen, die hem ten dienste staan, de trekken bijeen waaruit het beeld van Jezus persoonlijkheid zo aanschouwelijk mogelijk kan voortkomen, om de weetgierigheid van zijn Theophilus te voldoen, die hij begonnen was lief te hebben. Johannes wil niet alleen de overtuiging vast maken, dat Jezus de Eengeborene Zoon van God, de beloofde Gezalfde is, maar ook uit de schat van zijn kennis en herinnering aan de vatbare zielen het inzicht meedelen van Jezus' inwendige betrekking tot de Vader. Mattheus schrijft in de eerste plaats voor de Israëlieten, Markus voor de Romeinen, Lukas voor de Grieken, Johannes voor de verstandige Aziaat, die het geheim van de Zoon van God probeert te onderzoeken. Maar Jood en Romein, Westerling en Oosterling moeten allen één worden in Christus; ieder moet de hele Jezus kennen en bezitten; daarom hebben wij de vier evangeliën in een verzameling, zodat de ene evangelist tot de anderen leidt. Boven merkten wij op dat er herhalingen waren uit de bergrede, of ten minste wat ons aan deze doet denken. Die was tegenover farizeeën en schriftgeleerden wat de uitwendige schijn aangaat achter hun rug voor de discipelen en het verzamelde volk gehouden. De Heere volgt, als Hij nu Zijn tegenstanders hetzelfde in

hoofdzaak in het gezicht zegt, de stelling, die Hij voor de discipelen uitspreekt (Hoofdstuk 12: 2 v. MATTHEUS. 10: 26 v.): "Er is niets bedekt dat niet ontdekt zal worden en verborgen, die niet geweten zal worden. Hetgeen Ik u zeg in de duisternis, zeg het in het licht; en hetgeen u hoort in het oor, predik het op de daken. "

29. En toen de menigte dicht bijeen vergaderde, toen zij, waarvan in vs. 16 sprake was, na de afwijzing van de anderen (vs. 15) een teken van de hemel eisten, menend dat Hij het ook zou doen en hetin nieuwsgierigheid wensten te zien, begon Hij te zeggen: Dit is een boos geslacht; het verzoekt een teken en het zal geen teken gegeven worden, dan het teken van Jonas, de profeet.

30. Want zoals Jonas door hetgeen hem (Jon. 2: 1) geschiedde voor de Ninevieten een teken geweest is, zo zal ook de Zoon des mensen in hetgeen aan Hem op een daaraan verwante wijze gebeurd is (Hoofdstuk 18: 33) zijn dit geslacht, met dit onderscheid dat het teken, hoe krachtig ter overtuiging het ook op zichzelf is, niet zal teweegbrengen wat dat van Jona bij de Ninevieten heeft uitgewerkt.

31. Van vroegere tijd af hebben heidenen zich vatbaarder betoond voor Gods openbaring dan juist het hoog begenadigde Israël; des te zwaarder zal hiervoor het oordeel zijn. De koningin van het zuiden zal opstaan in het oordeel met de mannen van dit geslacht en zal ze veroordelen; want zij is gekomen van de einden van de aarde om te horen de wijsheid van Salomo; en zie, meer dan Salomo is hier (1 Kon. 10: 1. 2 Kron. 9: 1. MATTHEUS. 12: 42).

32. Zulke getuigen tegen Israël zullen dan ook de Ninevieten zijn. De mannen van Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht en zullen het veroordelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jonas en zie, meer dan Jonas is hier (Jona 3: 5. MATTHEUS. 12. 41).

Jona werd, nadat hij aan het rijk van Israël de laatste genade van Jehova had verkondigd (2 Kon. 14: 25) naar Ninevé, de heidense wereldstad gezonden en terwijl Israël niet week werd gemaakt door Jehova’s genade, deed Ninevé ten gevolge van Jona’s strafprediking in stof en as boete; het rijk van Israël verviel en kwam ten ondergang en de volvoerder van het gericht over Israël was Assur, die zijn zetel te Ninevé had. De inhoud van Jona’s teken is dus de overgang van de goddelijke genade van de Joden tot de heidenen.

Met betrekking hierop voegt het stuk van ons aanhangsel geheel op deze plaats, waar de evangelist met zijn reisbericht een voorspel wil geven van de overgang van het rijk van God van de Joden tot de heidenen.

33. a) En niemand die een kaars ontsteekt, zet die in het verborgen, in een donker gewelf, waar niemand ingaat, noch onder een korenmaat, waar haar schijnsel niet gezien zou kunnen worden, maar op een kandelaar, opdat degenen, die in de kamer inkomen, het licht van zijn schijnsel zien mogen.

a)MATTHEUS. 5: 15. Mark. 4: 21. Luk. 8: 16.

34. a) De kaars van het lichaam is het oog, of het orgaan, waardoor het licht zich aan het lichaam meedeelt: wanneer dan uw oog eenvoudig is, zoals het volgens zijn bestemming moet zijn, dan is ook uw hele lichaam verlicht, van het nodige licht voorzien; maar als het boos is, is ook uw hele lichaam duister, zodat het alle licht mist, omdat het geen ander werktuig om licht te verkrijgen bezit.

a)MATTHEUS. 6: 22.

35. Zie dan toe dat niet het licht, dat in u is, het tot een licht u gegeven verstand en uw geweten, duisternis is.

36. Als dan uw lichaam, uw hele mens, geheel verlicht is en geen duister deel in zich heeft, zodat het nergens, ook niet in afzonderlijke richtingen of partijen voor het indringen van het licht gesloten is, dan zal het geheel verlicht zijn, omdat het zich geheel voor het licht opent, zoals wanneer de kaars met het schijnsel u verlicht, met het schijnsel dat de hele nacht doorbreekt.

De hier ontwikkelde gedachten komen gedeeltelijk meer voor. De inhoud van vs. 33 wordt al in de bergrede (MATTHEUS. 5: 15) gevonden, vervolgens ook volgens de uitlegging van de gelijkenis van de zaaier (Hoofdstuk 8: 16. Mark. 4: 21). De inhoud van vs. 34-36 wordt eveneens in de bergrede gevonden (MATTHEUS. 6: 22 v). Al de naar vele kanten toepasselijkheid van de hier uitgesproken gedachte maakt het begrijpelijk dat deze zinnen bij verschillende aanleidingen en in verschillende samenhang gevonden worden. Hier nu is sprake van een licht van kennis, dat Hij is komen aansteken, die meer dan Salomo en Jona is. Maar wie de hem geschonken kracht onderdrukt, doordat hij ze niet laat lichten, die miskent haar doel (vs. 33) en wie die wil verkrijgen, moet daarop acht geven dat het orgaan, waarmee zij moet worden opgenomen, gezond is (vs. 34, 35). In die mate als dit het geval is zal ook de werking van het licht een volkomene, of een meer of minder teruggehoudene zijn (vs.). Het is duidelijk dat het woord licht in verschillende betekenis kan worden gebezigd; in vs. 33 is het aangestoken licht de kennis, die in de geest is opgegaan, die niet moet worden onderdrukt, maar gebruikt; in vs. 34. is dat licht, waardoor het licht ziet, dus volgens de zaak het orgaan, waardoor het licht zich aan het lichaam meedeelt. Het oog is met het licht verwant en daardoor bekwaam om het licht op te nemen en het lichaam daardoor te dienen, het helder te maken; zo hangt van de gesteldheid van het oog de verlichting van het hele lichaam af. De zin in vs. 35 is zo gesteld, dat die de bezorgdheid uitdrukt, dat bij de toehoorders echt deze verduistering zou zijn begonnen, het licht in hen duisternis geworden zal zijn. In vs. 36 drukt de voorzin de voorwaarde, de nazin de werking uit: waar aan het indringen van het licht geen hinderpaal in de weg staat, daar volgt dat alles licht wordt, waarheen zijn stralen komen. De plaatsing van de woorden in de grondtekst duidt aan dat in de voorzin de nadruk ligt op "geheel", in de nazin op "verlicht" en als een belangrijke leer blijkt uit deze zin dat er ook "enig deel dat duister is" bestaat d. i. dat er andere partijen onder de mensen kunnen zijn, die zich bedekken voor het doordringen van het licht, hartstochten, die zijn blik verduisteren, geheime liefde voor de zonde, die het licht ontwijkt, vleselijke vooroordelen, die eigenzinnig worden vastgehouden enz. Dat zijn evenzo vele hinderpalen voor de kennis; zij verduisteren het oog van de geest, zodat het niet helder en duidelijk kan zien. Slechts wanneer die

stremmingen van ware overgave aan de waarheid verdwijnen en zich door haar laten overwinnen, kan de lichtstraal met zijn volle glans binnendringen en bewerken dat het lichaam, dat volgens de daaraan ten grondslag liggende vergelijking van het oog met de geestelijke vatbaarheid hier voor de helen mens is geplaatst, omdat het zich geheel voor het licht opent, ook geheel licht wordt.

Het teken van de hemel, dat God in de wereld laat lichten, is Christus. Dit licht heeft God niet aangestoken om het in een donkere hoek te laten zetten, Hij zal het op een kandelaar plaatsen, opdat het voor aller oog schijnt en Hij zal dat doen door de opwekking uit de dood. Maar het is met dit teken ten opzichte van onze ziel evenals met een lamp ten opzichte van het lichaam, met het daaruit voortkomend licht moet in de mens het orgaan overeenstemmen, waardoor het moet worden opgenomen en dat daarom als het ware het uitwendige licht is. Op de toestand van dit orgaan komt het aan, hoe veel of hoe weinig licht wij van het uitwendige licht ontvangen en werkelijk genieten. Aan het lichaam is dit orgaan, dat van het uitwendige licht voor het hele lichaam, voor handen, voeten enz. licht maakt, het oog; daarom hangt alles af van de toestand van dit orgaan. Voor de ziel is het - Jezus zegt het niet, Hij laat het ons raden - het hart. Dat blijkt uit Matth. 6: 21 v. Het verstand, de wil, het hele geestelijke bestaan wordt door het goddelijke licht beschenen, dat het hart opneemt en aan het hele gemoed meedeelt; daarom hangt alles af van de toestand van het hart. Waren de Joden oprecht van hart, dan zouden zij het hun voorgestelde goddelijk getuigenis zo makkelijk, ja gemakkelijker erkennen dan de koningin van het Zuiden en de Ninevieten; maar hun hart is verkeerd, dit orgaan is ziek, daarom schittert het teken tevergeefs voor hun ogen en zo zal het ook blijven - het uitwendige licht wordt geen licht in hen. Als het oog geen licht is, dan is geen lid van het lichaam licht, de voet, de hand bewegen zich slechts in dikke duisternis, zo ook de krachten van de ziel, wanneer het hart van het goede is afgekeerd. In wat voor tegenstelling daarentegen staat de toestand van hem, die zijn hart geheel opent voor de waarheid, zijn geestesoog voor de stralen van het door God zelf ontstoken licht! Wanneer door de helderheid van uw oog uw hele wezen van licht is doordrongen, dan is niet het geringste spoor van duisternis meer in u, dan zal het bij u inwendig zo zijn als wanneer uw lichaam in de stralen van een lichtzee was gezet (Openbaring . 12: 1.). Het is duidelijk dat Jezus wil zeggen: van het uitwendige, van de volkomen geheiligde mens straalt een lichtglans uit, die de uitwendige mens verheerlijkt, evenals wanneer hij van buiten wordt verlicht; dit is de heerlijkheid als werking van de heiligheid (Ezechiël. 47: 1 vv.). Van de aanklacht en het verlangen van de tegenstanders aan de ene kant en de uitroep van de vrouw vol geestdrift aan de andere kant neemt dus Jezus de uitgangspunten tot de beide tegenovergestelde beelden, waarom Hij ook de toenemende verblinding, die tot volslagen duisternis leidt en de toenemende tot volkomen verheerlijking leidende verlichting voor ogen plaatst.

Het helderste licht gaat verloren, wanneer het of onder een korenmaat wordt geplaatst of met zieke ogen wordt aangezien.

II. Vs. 37-54 De geschiedenis, die nu volgt, sluit zich niet onmiddellijk aan de vorige van de lastering en de eis van tekenen door Farizeeën en Schriftgeleerden aan; want toen werd Jezus van het strand van de zee door de Zijnen naar huis gehaald. Hij hield op de namiddag nog een prediking aan het meer in gelijkenissen en begaf zich de dag daarop naar Nazareth. Maar toen

Hij van hier naar Kapérnaüm was teruggekeerd bevond Hij Zich daarop weer, evenals onlangs, in die toestand dat Hij aan de oever van de zee bij Bethsaïda tot het volk sprak, terwijl de Schriftgeleerden, die van Jeruzalem waren gekomen, in vereniging met de Schriftgeleerden van die plaats Hem loerend beschouwden. Op hun aanvraag treedt dan nu een uit hun midden tot Jezus en nodigt Hem ten maaltijd, om zo onmiddellijk aan de medeleden van zijn sekte de gelegenheid te geven dat men zichzelf overtuigen zou van hetgeen, waarvan men Hem heeft beschuldigd, het nalaten van de door de stellingen van de oude voorgeschreven wassingen van de handen vóór het eten en Hem daarover aanspreken (Mt 16: 2). De Heere bestrijdt met sterke woorden de huichelarij in dat uitwendig rein houden van borden en schotels, waarbij men op het nauwkeurigst aan de ceremoniële wet voldoet, om de zedenwet des te lichtzinniger te kunnen overtreden; daarna gaat Hij over tot een aanval op de hele handelswijze van de Farizeeën en Schriftgeleerden, waardoor Hij in hoge mate hun toorn tegen Zich opwekt en zo zonder aan de maaltijd deelgenomen te hebben, tafel en huis van hem, die Hem had uitgenodigd, weer verlaat (Vgl. Matth. 15: 1-20. Mark. 7: 1-23).

37. Toen Hij nu dit sprak, vroeg een zeker Farizeeër te Kapérnaüm Hem, op aandrang van zijn sektegenoten en de door de Hoge raad te Jeruzalem afgezonden Schriftgeleerden, dat Hij bij hem in zijn huis, waar Hij nog andere gasten zou vinden, het middagmaal wilde eten (liever: het tweede ontbijt, van de hoofdmaaltijd, die ‘s avonds werd gehouden onderscheiden, maar toch wat de tijd van de dag aangaat met ons middagmaal overeenkomende 16: 2"). Jezus wist wel, dat men het niet vriendschappelijk met Hem meende, maar alleen de bedoeling had om Hem te ondervragen over Zijn niet waarnemen van de instellingen van de ouden. Toch wilde Hij niet weigeren, ging in en zat aan, zonder een van de in die inzettingen voorgeschreven gebruiken (Mark. 7: 3 v.) op te volgen; want Hij wilde Zijn woord in Matth. 11: 30 ook tegenover de zware en ondraaglijke lasten, die de Schriftgeleerden en Farizeeën de mensen opleggen (vs. 46) voor Zijn discipelen bevestigen.

38. En de Farizeeër, die Hem genodigd had, zag dat, verwonderde zich en sprak over de zaak, waarop men had gedoeld, op een beleefde manier zijn bewering uit, dat Hij niet eerst in de voor de Levitische reinheid nauwkeurig bepaalde vorm, voor het middagmaal zich gewassen had.

God had aan het volk zekere reinigingen voorgeschreven, om de zin voor zedelijke reinheid te vormen; en nu meenden de Farizeeën, omdat zij de toepassing van de ritus naar welgevallen vermenigvuldigden, daardoor boven de reiniging van het hart verheven te zijn; de Rabbijnen plaatsten het eten met ongewassen handen op gelijke lijn met de zonde van ontucht.

39. En de Heere zei tot hem en de anderen, die nu met het vooruitbedachte verwijt voor de dag kwamen dat Hij toch een nieuwe school stichtte, die de hele traditie van de Joodse kerk omver wierp, als Hij door woord en voorbeeld Zijn discipelen ertoe leidde om Zich zo boven de verordeningen van de ouden te verheffen: Nu u, Farizeeën! Zover is het al met uw ijver voor de verordeningen van de ouden gekomen, u reinigt het buitenste van de drinkbekers en de schotels: a) maar het binnenste van u, wat in die beker en schotel is, is vol van roof en boosheid (MATTHEUS. 23: 25).

a) Tit. 1: 15.

40. Onverstandigen! Die het buitenste heeft gemaakt, heeft Hij ook niet het binnenste gemaakt? Wanneer u dan zozeer gezet bent, om het uitwendige rein te houden, moet u dan niet veel meer bedacht zijn op de inwendige reiniging?

Men kan de woorden ook vertalen: "Die het buitenste gereinigd heeft, heeft die daarom ook het binnenste gereinigd? Is de spijs rein, omdat de vaten rein zijn?"

Elk van ons mag wel toezien dat deze ernstige spot- en strafrede van de Heiland nooit enigermate op hem toepasselijk is! Met alle afschuw van de naam en de geest van de Farizeeën, zoals ons die in de Evangeliën tegemoet treedt, kunnen ook Christenen en zelfs Protestantse Christenen in de strikken van eigenwillige godsdienst vallen en door farizese zuurdesem besmet worden. Het farizeïsme is niet iets bij uitsluiting Joods of Rooms, maar het is iets menselijks, of het is een van de vormen van de liefde tot de zonde; het is een van de listen van het arglistig hart. Zich met uiterlijkheden te paaien, te verstrooien, van de wezenlijke hoofdzaak te laten afleiden, enige vrome gewoonten, spreekwijzen, oefeningen ter hand te nemen, sommige dingen te laten, die enige, maar niet grote zelfverloochening kosten en daaraan groot gewicht te hechten, met verwondering dat daaraan niet voor allen, die godvruchtig willen heten, hetzelfde gewicht gehecht wordt en ondertussen het zondige hart ongemoeid laten; en het zich gemakkelijk, op grond van de graag beleden menselijke zwakheid, te vergeven, dat men in alle begeerlijkheden en hartstochten nog dezelfde is als voorheen: ach, het is zo aanlokkelijk voor de mens, die graag godsdienstig en godsdienstiger dan de meesten zijn wil, maar ook zo tot de geringste prijs! O dwaasheid al te groot! O, schande, niet alleen voor het hart, maar zelfs voor het verstand van de mens, naar Gods beeld geschapen en die zich van dit beeld vervallen weet, dat hij, in plaats van ernstig aan zijn wederoprichting te denken, veel liever de inwendige verwoesting onder deftige beuzelarijen, want al het andere is beuzelen bij het Eéne dat noodzakelijk is, uit het oog verliest en laat voortgaan.

41. a)Maar u heeft een middel gereed waarvan u gelooft dat het u van de eisen van de zedenwet kan bevrijden: u geeft tot aalmoes van hetgeen daarin is; en zie, alles is voor u rein, u meent dat het van alle ongerechtigheid, die daaraan kleeft, zo gereinigd is.

a) Jes. 58: 7. Dan. 4: 27. Luk. 12: 33.

Anders: als u hetgeen hier teveel is aan wel bestede aalmoezen had weggeschonken, zouden vaten en spijzen beiden u door God voor rein worden aangerekend.

42. Maar wee u Farizeeën; want u verdient in bovenmate vasthouden aan het gebod van de tienden, munte en ruite en al moeskruid (Hoofdstuk 18: 12) en a) u gaat voorbij het oordeel, de beoefening van de gerechtigheid jegens de naaste, volgens de tweede tafel van de wet envergeet de liefde voor God, u in de eerste tafel geboden. Dit, wat tot beoefening van de gerechtigheid jegens anderen en tot betoning van de liefde jegens God behoort, moest men

voor alle dingen en het eerst als het belangrijkste doen en het andere, dat wel in de tweede plaats staat, maar niet gering te achten is, moest men niet nalaten (MATTHEUS. 23: 23).

a) 1 Sam. 15: 22. Hos. 6: 6. Micha 6: 8. MATTHEUS. 9: 13; 12: 7.

43. Wee u, Farizeeën, want u bemint evenals aan de tafel het voorgestoelte in de synagogen en als de hoogst geëerde personen de begroetingen van ieder op de markten (MATTHEUS. 23: 6 v.).

44. Wee u, Schriftgeleerden en Farizeeën, geveinsden! Want u bent als de graven, die niet openbaar zijn, niet voor iedereen zichtbaar, omdat zij met de grond geheel gelijkzijn en de mensen, die daarover wandelen, weten het niet, dat onder die bedekking niets is dan doodsbeenderen en verrotting is, waardoor men bij aanraking verontreinigd wordt (MATTHEUS. 23: 27).

Jezus doorziet de bedoeling als de Farizeeër met zijn uitnodiging tot Hem komt, maar verre ervan om Zich daaraan te onttrekken neemt Hij die aan. De tegenstanders zullen Hem kennen, maar op andere manier dan zij menen. Men zet zich neer; de heren wassen met zeer vrome gezichten de handen en wachten al en gluren met begerige blikken naar wat Jezus zal doen. Zij verheugen er zich in, hoe Hij nu toch wel niet anders zal kunnen, dan welstaanshalve eveneens de handen wassen. Hij doet dat echter niet, rustig zet Hij Zich neer; nu begint de gastheer, begerig om zich dat punt van strijd ten nutte te maken, dadelijk zijn verwondering uit te drukken. De Heere heeft nu tegenover Farizeeën en Schriftgeleerden een dubbele bedoeling: 1) de algemene, om hun ijver voor de verordeningen van de ouden, die zij voor gewichtiger verklaren dan de Schrift zelf en waarmee zij deze niet slechts verduisteren, maar zelfs ophieven, te bestrijden. Van de kant van deze strijd, die de tegenstanders hebben geprovoceerd door het verwijt: "Waarom overtreden uw discipelen de verordeningen van de ouden?" of "Waarom wandelen Uw discipelen niet naar de verordeningen van de ouden?" Stellen de beide eerste evangelisten (MATTHEUS. 15: 3-9. Mark. 7: 6-13) de strafrede van Jezus tegen hen voor en zijn tevreden met dat eerste deel. Het was echter ook te doen om een tweede punt, namelijk 2) om dat bijzondere, dat zij ter sprake gebracht hadden door het verwijt: "Zij (de discipelen) wassen hun handen niet, wanneer zij brood zullen eten" of "Zij eten het brood met ongewassen handen". Volgens de tweede provocatie strijdt nu de Heere bij Lukas tegen de Farizeeën, maar keert dadelijk bij het begin de zaak zo, dat Hij de farizese huichelarij nog dieper bij de wortel aantast en met het wassen van de handen het wassen van de bekers en schotels, waarin spijs en drank wordt opgedragen (Mark. 7: 4) tezamen vat. Wij hebben dus hier het tweede deel van de strafrede van Christus voor ons, dus een aanvulling tot het bericht van de beide andere evangelisten. Mochten wij nu bij vs. 28 opmerken, dat de inhoud van de vorige afdeling na verwant is met de inhoud van de rede van Jezus op het loofhuttenfeest in Joh. 7 en 8, dan ontstaat een gelijke verwantschap tussen de hier voor ons liggende afdeling met het optreden van Jezus tegen de godsdienstige leidslieden van het volk op het feest van de tempelwijding in Joh. 9 en 10. Lukas heeft dus de leemte, die hij in geschiedkundig opzicht tussen vs. 13 en Hoofdstuk 13: 1 gelaten heeft, inderdaad alleen aangevuld alleen met zo’n stof uit Jezus werkzaamheid in Galilea, die indirect op de uitlating wijst, omdat die de gedaante van de in deze vallende gebeurtenissen afspiegelt. Terwijl hij

echter bij de strafrede tegen de Farizeeën en Schriftgeleerden, die ons hier bezig houdt, dat deel daarvan weergeeft dat een vooruit lopen is op de strafrede bij Jezus' laatste zijn te Jeruzalem (MATTHEUS. 23), wijst Hij eveneens naar Jeruzalem, ja, vol van de gedachte aan Jeruzalem maakt Hij geen bedenking om de Heere al hier in Galilea in vs. 44 en 47-51 zulke woorden te laten spreken, die naar hun hele inhoud eigenlijk slechts voor Jeruzalem gesproken kunnen zijn. Er zijn dan ook in de van Galilea gezonden Schriftgeleerden werkelijk al in Galilea, die de woorden eigenlijk aangaan, zodat het geen anachronisme, maar slechts aen anticipatie is, wanneer de evangelist ze nu al laat vernemen, waarbij dan wel moet worden opgemerkt dat in vs. 49 de Heere Zich nu, in Galilea, aan de tafel van de Farizeeër nog niet in zo'n persoonlijke majesteit vertoont, als in , maar deze eerst nog verbergt. Pas bij die veronderstelling, dat op onze plaats dezelfde tegenstanders bedoeld worden, die in MATTHEUS. 15: 1 en Mark. 7: 1 uitdrukkelijk worden genoemd, namelijk de daar wonende Farizeeën van Kapérnaüm en de van Jeruzalem gekomen Schriftgeleerden, verstaan wij wat in het volgende verder wordt verteld: de uitleggers weten zich in hetgeen in vs. 45 gelezen wordt, moeilijk te vinden.

Zeker, het hart van de huichelaar is een graf, een graf van alle deugden, een graf van alle rechtschapen gevoelens, een graf van alle edele aandoeningen. Men vindt er niets dan dode lichamen van hetgeen in menselijke harten leven moet en eindelijk zelfs deze niet meer. Want in dat graf gaat het zoals in alle graven, van ontbinding tot vertering, van vertering tot vernietiging. De mensen zien het niet. O, als zij het wisten, als zij het zagen. Als zo'n graf voor hen openbaar was; als het openstond voor hun blik! Hoe zouden zij de ogen afwenden, hoe zouden zij terugvluchten van het onreine; het afzichtelijk schouwspel, waar de worm de verrotting te hulp komt en het stof en de doodsbeenderen dooreen liggen. Maar wat mensenogen niet zien, ziet het Alziend oog; wat mensen niet weten kunnen, kan niet verborgen zijn voor God! Ontzaglijke gedachte, die zeker de Heere Jezus voor de geest stond, die Hij op wilde wekken bij degenen tot wie Hij sprak, door Zijn uitdrukkelijk: "De mensen weten niet. " Ach, wat een onzinnige dwaasheid en hoe verschrikkelijk ver moet de geveinsde van God zijn dat hij Diens alwetendheid kan vergeten, dat hij voort kan leven alsof die God niet bestond, die hij dagelijks in gedachtenis brengt en wie hij schijnen wil meer dan anderen te dienen. Wat een afschuw, wat een oordeel moet in het "wee u!" van de Heilige over een karakter als dit liggen opgesloten! Wie wij dan wezen mogen, zondaars nog in zonde, ontwaakte, maar nog op twee gedachten hinkende Christenen, maar nog slechts bij aanvang, zeer zwak, onvolledig en ongelijkmatig, of wat verder gevorderd, maar toch nog verre van volmaakt, laat ons ten minste oprecht zijn, opdat wij niet enigszins onder dat oordeel komen. Voor de oprechten is hoop, van de oprechten is verwachting! Verwachting van bekering, van versterking, van toeneming, van volmaking. . . Maar vluchten wij, als het verradelijkst verderf van onze zielen, de misleidingen van een eigenwillige godsdienst, de bedwelmingen van een valse nauwgezetheid. Bestrijden wij, snijden wij de wortel af van hoogmoed, die ons verleidt voor de mensen beter te schijnen dan wij zijn; godsdienstiger, gevorderder. Belijden wij ootmoedig voor God, die het weet, hoe het echt met ons gesteld is! Bidden wij, dat wij ook zelf nog wat beter mogen weten dan tot hiertoe. Laat ons Hem smeken, dat Hij bij ons het binnenste van de beker reinigt. Dat Hij het zwaarste van de wet ten allen tijde zwaar op ons geweten wegen doet. . . Nee, geen roem op gewassen handen, geen rust bij aalmoezen of

vertiende munte en ruite, maar God en de naasten lief te hebben zij de lust van ons leven en door genade zalig te worden in leven en in sterven onze troost.

45. En een van de wetgeleerden, die van Jeruzalem waren gekomen en bij het gastmaal tegenwoordig waren, antwoordde: Meester! Als Gij deze dingen zegt, die Gij zo-even (vs. 44) gesproken hebt, dan doet Gij ons ook smaadheid aan, ja keert U eigenlijk tegen de Hoge raad teJeruzalem; Gij moet daarom terugtrekken, anders zullen wij het van U zoeken.

Men ziet, dat door deze spreker een bijzonder gedeelte van degenen, waartoe de Heere spreekt, wordt vertegenwoordigd, een gedeelte dat zich tegenover het andere plaatst en zich voorstelt als een bijzondere klasse, die zich bijzondere achting en opmerkzaamheid waardig maakt. Deze klasse moest Jezus uitzonderen van Zijn bestraffende rede en die niet met de anderen op een hoop werpen, want dat zou Hem duur komen te staan. Wat voor een bijzonder deel dat geweest moge zijn, daarvoor geven de Schriftverklaarders geen bevredigende uitkomst, want met de algemene opmerking dat hier de aristocraten of clerici zich van het gemene volk of de laïcii wilden onderscheiden, is niets gezegd; zolang men niet aanwijst in hoeverre dan werkelijk zo’n onderscheid onder hen, waarmee de Heere moest spreken, heeft bestaan. Pas dan krijgen wij een aan te wijzen onderscheid als wij ons houden aan hetgeen in MATTHEUS. 15: 1 en Mark. 7: 1 is aangegeven tussen de Farizeeën van die plaats aan de ene kant, waarvan één Jezus had uitgenodigd en eerst had aangesproken en de Schriftgeleerden van Jeruzalem aan de andere kant, die hun waardigheid als medeleden en afgezondenen van de Hoge raad deden gelden en, om naar onze wijze te spreken, Jezus in bedenking wilden geven dat Zijn wee niet alleen op gewone herders maar ook op leden van het bestuur betrekking had, voor wie het gemakkelijk was Hem daarvoor te laten boeten; Hij moest dus ten minste herroepen ten opzichte van hen, die Hij niet als Zijn gelijken, maar als Zijn geestelijke overheid tegenover Zich had. Op deze, ja eigenlijk alleen op deze was het woord in vs. 44 toepasselijk en zo hebben wij hier een zeer bepaald en beslissend bewijs daarvoor, dat onze geschiedenis een en dezelfde is met Matth. 15 en Mark. 7, zoals al bij MATTHEUS. 15: 1 werd beweerd.

46. a)Maar Hij zei: Wee ook: u, wetgeleerden! Want u belast met uw vele instellingen, die de wet verzwaren en die u van Jeruzalem laat uitgaan, de mensen met lasten, zwaar om te dragen (MATTHEUS. 23: 4. Hand. 15: 10) en zelf raakt u die lasten niet aan met een van uw vingers, omdat u de kunst verstaat om u door velerleikunstgrepen aan de waarneming te onttrekken en daarbij uzelf nog de schijn te geven, alsof u zelf uitoefende wat u van anderen eist.

a) Jes. 10: 1.

47. Wee u, want u bouwt rondom Jeruzalem de graven van de profeten en uw vaders hebben ze gedood (MATTHEUS. 23: 29).

48. Zo getuigt u dan als zeker 8: 13") dat u mee behagen hebt aan de werken van uw vaders; want zij, uw vaders, hebben ze gedood en u bouwt, voortzettend wat zij hebben gedaan, hun graven en erkent dat u hun zonen en erfgenamen bent (MATTHEUS. 23: 31).

49. Waarom ook de wijsheid van God, die Zich al in het Oude Testament liet horen (vgl. 2 Kron. 24: 19. Spr. 1: 20-31) en in Mij persoonlijk verschenen is, zegt: a) Ik zal profeten en apostelen tot hen zenden en van die zullen zij sommigen doden en sommigen zullen zij uit jagen (MATTHEUS. 23: 34).

a)MATTHEUS. 10: 16. Luk. 10: 3. Joh. 16: 2. Hand. 7: 51. Hebr. 11: 35.

50. Opdat van dit geslacht afgeëist wordt het bloed van al de profeten, dat vergoten is van de grondlegging van de wereld af.

51. a)Van het bloed van Abel (Gen. 4: 8 v.) tot het bloed van Zacharia, die gedood is tussen het altaar en het huis van God (2 Kron. 24: 21 v.); ja zeg Ik u, het zal afgeëist worden van dit geslacht (MATTHEUS. 23: 35 v.).

a)Hebr. 11: 4.

52. Wee u, wetgeleerden! want u heeft de sleutel van de kennis weggenomen, voor u in beslag genomen en wilt nu geen andere leraar naast u dulden, alleen onderrichten en het volk slechts zoveel licht laten toekomen als u goeddunkt: uzelf bent niet ingegaan in het rijk van God, waartoe de kennis als het ware de deur is en die ingingen heeft u verhinderd (Jes. 32: 6).

Vergelijk over de verhouding van deze rede tot die in Matth. 23 de Aanmerkingen bij MATTHEUS. 15: 1.

De kennis van Jezus Christus, de enige Heiland, is de sleutel van het koninkrijk der hemelen. Deze sleutel hadden de Schriftgeleerden in de hand en zij hadden voor het volk de Schrift moeten openen (Hoofdstuk 24: 32. Hand. 17: 3) en uit de profeten moeten bewijzen dat Jezus de Christus was; maar zij deden het tegendeel, zij sloten door hun menselijke leringen voor zichzelf en voor hun toehoorders de Schrift toe en daarmee het Koninkrijk der hemelen. In de voetstappen van deze Schriftgeleerden zijn de priesters van de Roomse kerk getreden, die aan het arme volk de sleutel van de kennis hebben ontstolen.

53. En toen Hij deze dingen tot hen zei (liever volgens de voornaamste handschriften: toen Hij van daar, uit het huis van de Farizeeër (vs. 37) was uitgegaan) begonnen de Schriftgeleerden en Farizeeën hard aan te houden en Hem van vele dingen te doen spreken, Hem over allerlei zaken te ondervragen.

54. En zij probeerden Hem in de val te lokken, toen Hij daarbuiten tot het volk sprak (Hoofdstuk 12: 1) en probeerden iets uit Zijn mond te krijgen waarover zij Hem beschuldigen mochten.

Zonder twijfel heeft Jezus, toen men begon Hem met vragen te achtervolgen, meteen het gastmaal verlaten en aan het eigenlijke eten geen deel genomen. In grote opgewondenheid was het ontbijt hiermee afgebroken. De hele zwerm van gasten vergaderde zich rondom Hem heen; zij drongen hevig op Hem aan; ieder bracht zijn vraag voort, die Hem moest verstrikken

en ieder (toen Hij al buiten was gekomen, Hem nog buiten de deur vervolgend) loerde en luisterde of Hij Zich niet een woord zou laten ontvallen, waardoor zij Hem beschaamd zouden kunnen maken. Daarom is de aanmerking, die men tegen de geloofwaardigheid van dit bericht heeft gemaakt, dat de Heere door Zijn scherpe tafelrede de eisen van de welvoeglijkheid omtrent Zijn gastheer geheel uit het oog zou hebben verloren, wanneer Hij Zich werkelijk zo zou hebben uitgelaten, zonder grond. Hij is van het begin af niet om het eten maar om te getuigen gekomen en als Hij door het laatste het eerste heeft verloren, zal Hij dit verlies wel niet meer hebben betreurd, maar de uitnodiging zelf, met zo vijandige bedoeling tot Hem gericht, was dan toch een veel te twijfelachtige eer, dan dat men daaruit verplichtingen voor Hem zou kunnen afleiden. Anders is het zeker met de zaak gesteld als men met Schleiermacher en anderen wilde aannemen dat dit gesprek pas na de maaltijd zou zijn gehouden. Deze opvatting weerlegt zichzelf als men de aanleiding van de gesprekken in het oog houdt, die toch vóór het maal (vs. 37 en 38) plaats vond. Van hetgeen in Hoofdst. 12 volgt behoort slechts weinig (wellicht alleen het "behoed uzelf voor de zuurdesem van de Farizeeën, die geveinsdheid is") in de onmiddellijk geschiedkundige samenhang met de zo-even behandelde afdeling, hoewel ook het "daarentussen" een zekere samenhang te kennen geeft, dan wijst toch het "vele duizenden" dat volgt op een enigszins latere tijd en op een andere geschiedenis, die met de onze tot een geheel is verenigd, zoals bij MATTHEUS. 16: 1 (Uit 16: 1) is uiteengezet.

HOOFDSTUK 12

OVER DE EIGENSCHAPPEN EN HINDERPALEN VAN HET GELOOF

III. Vs. 1-59. Toen Jezus het gastmaal van de Farizeeër had verlaten, vervolgd door Zijn tegenstanders tot buiten de deur, zag Hij Zich daar dadelijk weer door een grote menigte omringd. Tot dezen spreekt Hij zoals wij in Matth. 15: 10 v. en Mark. 7: 14-16 lezen. Bij het naar huis gaan had Hij nog met de discipelen een gesprek over wat Hij de Farizeeën en Schriftgeleerden had voorgehouden, zoals dat eveneens die beide evangelisten nader meedelen (Matth. 15: 2-20. Mark. 7: 17-23). Lukas heeft ook wel deze zaken op het oog als hij nu met vertellen doorgaat, maar dadelijk verenigt zich daarmee voor hem een voorval van geheel gelijke aard, dat de Heere weer met tegenstanders te doen heeft die een teken eisen, evenals in Hoofdst. 11: 16 en dat Hij weer Zich gedrongen zag de Zijnen te waarschuwen voor de zuurdesem van de godsdienstige leidslieden van het volk. Die beide geschiedenissen kan hij des te beter als een geheel voorstellen, omdat hij de gebeurtenissen, die tussen beide liggen, die van de Kanaänitische vrouw, van de genezing van de doofstomme en van de spijziging van de vierduizend heeft overgeslagen. Omdat hij ook de genezing van de blinde bij Bethsaïda-Julias niet verder vermeldt, gaat hij zelfs nog verder en stelt bij ons Jezus voor midden in deze afdeling in de stilte bij Zijn discipelen, zoals Hij ze sterkt, tot de dag van Zijn toekomst voorbereidt en tot vorming van een nieuwe gemeente arbeidt. De voor ons liggende afdeling vervult dus in chronologisch opzicht in verschillende delen, maar vooral wat de bedoeling van de Evangelist aangaat, een gesloten eenheid; het is als een beeld van hetgeen de Heere bij Zijn tegenwoordigheid te Jeruzalem voor het loofhuttenfeest en het feest van de tempelwijding terugvoer. "Wij hebben hier", merkt Godet op, "het toppunt van de strijd tussen Jezus en de partij van de Farizeeën in Galilea"; het voorgevallene in Judea, bericht in Joh. 8-10, vormt het nevenstuk hiertoe (vgl. MATTHEUS. 16: 1-12. Mark. 8: 11-21).

1. Daarentussen, terwijl het in Hoofdst. 11: 53 v. meegedeelde voorviel, liep het volk samen naar de plaats waar Jezus Zich weer vertoonde. Als vele duizenden (Grieks: miriaden = tienduizenden) bijeenvergaderd waren, zodat zij, zich inspannend om Hem zeer nabij tekomen, elkaar vertraden, 1) begon Hij te zeggen tot Zijn discipelen (vs. 22), maar zodat ook de meest nabijstaanden uit de menigte Zijn woorden konden horen: Eerst, vóór alle dingen, behoed uzelf voor de zuurdesem van de Farizeeën, voor hun leer, die in de grond van de zaak geveinsdheid is 2).

Terwijl de Schriftgeleerden en Farizeeën op de Luk. 11: 53 v. aangegeven manier op Jezus aandringen, verzamelde zich buiten voor de deur van het huis van de gastheer een talloze volksmenigte en evenals hier bij Lukas wendt de Heere ook in MATTHEUS. 15: 10 vv. en Mark. 7: 14 vv. na de strijd met de tegenstanders Zich tot het volk wanneer de evangelist aldus de samenhang met de vorige geschiedenis vast houdt, heft hij toch dadelijk die samenhang zelf weer op: want zoals al bij MATTHEUS. 16: 1 gezegd is, noodzaakt de uitdrukking dat miriaden van volk waren samengestroomd, als wij het niet als een al te sterke overdrijving willen verklaren, aan een gebeurtenis op het vlakke veld te denken en de omgeving van het huis van de Farizeeër weer te vergeten. Ook wijst veel in de rede (vs. 3 vv.) op een bijzonder woord van Jezus aan Zijn discipelen, dat iets later heeft plaats gehad. 2)

Het "Eerst" wijst ons op de parallelle plaatsen MATTHEUS. 16: 6 en Mark. 8: 15, waar op het gewicht van de waarschuwing door een "ziet toe" opmerkzaam wordt gemaakt. Aan het slot van ons Hoofdstuk in vs. 54-57 vinden wij een nog meer bepaalde heenwijzen naar dat zelfde toneel, dat wij in Matth. 16: 1-4 en Mark. 8: 11-13 voor ons hebben, zodat het nauwelijks kan worden betwijfeld over welk tijdpunt in het leven van Jezus de inhoud van ons Hoofdstuk ook gaat. Herinneren wij ons wat bij Matth. 16: 1 en 4 is opgemerkt, dan is de samenhang van het gebeurde aldus: als Jezus na de strijd met Farizeeën en Schriftgeleerden in Hoofdstuk 11: 37-54 niet meer in Kapernaüm kon blijven, ontweek Hij naar de streek van Tyrus en Sidon. Na een uitgestrektere reis door het noorden kwam Hij naar de oostzijde van het Galilese meer en voer van daar in een schip naar de streek van Dalmanutha-Magadan in het zuidwesten. Op Zijn weg van de eerste plaats tot de tweede en van deze weer terug tot gene, vond Hij veel instemming en achting. Een gevolg van de geestdrift voor Hem, die de harten vervulde was de vraag van die man, die Hem tot scheidsrechter in een zaak over een erfenis wilde maken, waaraan de gelijkenis van de rijke, wiens land veel gedragen had en die aan de overeenkomstige herhaling van enige zinnen uit de bergrede zich aansloot (vs. 13-31). Snel wisten echter de Farizeeën, verbonden met de Sadduceeën en de aanhangers van Herodes Hem weer uit die streek te verdrijven. Zij kwamen tot Hem met de eis om een teken van de hemel, die Jezus op de in vs. 54 vv. genoemde manier afwees, met dit onderscheid dat Zijn rede zo is ingericht, zoals die voor het hele volk doeltreffend was. Hij verliet de streek nu weer en trok Zich terug over de zee naar het gebied van de viervorst Filippus, waar Hij van de nu volgende tijd van stilte tot versterking van Zijn discipelen en vorming van een nieuwe gemeente gebruik maakte; in deze tijd vallen zeker de gesprekken die in vs 32-53 worden meegedeeld. Op de terugvaart over de Galilese zee richtte Jezus tot de discipelen de waarschuwing voor het zuurdeeg van de Farizeeën. Hij bedoelt daarmee niet onmiddellijk de huichelarij zelf, maar de leringen en instellingen, die in hun diepste grond niets zijn dan huichelarij. Dat hier verband bestaat met het voorgevallene in Hoofdst. 11: 37-54 blijkt hier duidelijk, want over die leer en die instellingen was bij de tafel gesproken. In de daarmee verbonden geschiedenis MATTHEUS. 16: 6 vv. en Mark. 8: 15 vv. daarentegen geeft de Heere geen nadere bepaling, die de discipelen een aanwijzing tot het juiste begrip van de gelijkenisrede zou hebben aangeboden, waarom zij die verkeerd opvatten. Evenzo is in vs 10 duidelijk te zien een doelen op de eerste afdeling van deze aanhangsels uit de werkzaamheid in Galilea (Hoofdstuk 11: 14 vv.). Toch kan de samenhang niet ongestoord worden vastgehouden. De Heere spreekt in vs. 2-12 met de discipelen op een manier die niets bij de inhoud van MATTHEUS. 15: 12 en Mark. 7: 17 vv. past, maar aan de uitzending van de twaalf in Matth. 10 en Mark. 3 herinnert. Bij de in orde stelling van het leven van Jezus volgens de vier evangelisten zullen wij wel van het eerste gedeelte van ons Hoofdstuk (vs 1-12) moeten afzien; vergelijk over het overige Matth. 16: 12.

2. Alle huichelarij kan echter toch de inwendig slechte grond van het hart niet voor altijd bedekken; want a) er is niets bedekt, dat niet ontdekt zal worden en verborgen dat niet geweten zal worden (Hoofdstuk 8: 17. Mark. 4: 22).

a) Job 12: 22. MATTHEUS. 10: 26.

3. Daarom, Mijn discipelen, hoed u zorgvuldig voor het verbergen, want weet dat al wat u in de duisternis gezegd hebt, menend dat het verborgen zal blijven, in het licht gehoord zal worden en wat u in het oor gesproken hebt, bij vertrouwelijk tezamen zijn in de binnenkamers, zal op de daken gepredikt worden, zodat het tot ieders kennis zal komen.

4. En Ik zeg u, Mijn vrienden, opdat u zich door geen mensenvrees laat terughouden, ook dadelijk in het openbaar uit te spreken wat u te zeggen hebt, zoals Ik u in MATTHEUS. 10: 26 v. heb geboden: vrees niet voordegenen die het lichaam doden en daarna niet meer kunnen doen.

5. Maar Ik zal u tonen wie u vrezen zult; vrees degene die, nadat Hij gedood heeft, ook macht heeft in de hel te werpen; ja, Ik zeg u, vreest Die, namelijk God.

6. Heb daarbij ook een blij vertrouwen op deze uw God. Worden niet vijf (vgl. vs. 52) musjes verkocht voor twee penningskens (Grieks: assen "Ex 30: 13"?) en niet een van die is voor God vergeten.

7. Ja, ook de haren van uw hoofd zijn allen geteld, zodat er niet één teniet kan gaan zonder dat God het weet (Hoofdstuk 21: 18). Vrees dan niet; u gaat vele musjes te boven.

a) 1 Sam. 14: 45. 2 Sam. 14: 11. 1 Kon. 1: 52.

9. a)Maar wie Mij verloochenen zal voor de mensen, die zal verloochend worden voor de engelen van God (vgl. bij vs. 2-9. MATTHEUS. 10: 26-33).

a) Luk. 9: 26. 2 Tim. 2: 12. 1 Joh. 2: 23.

10. En een ieder, die enig woord spreken zal tegen de Zoon des mensen, het zal hem vergeven worden; a) maar wie tegen de Heilige Geest gelasterd zal hebben, die zal het niet vergeven worden (MATTHEUS. 12: 31 v.).

a) 1 Joh. 5: 16.

Deze vermaning hangt met de vorige in zoverre samen, als die ertoe dient om het woord van Christus: "Wie Mij verloochenen zal voor de mensen, die zal verloochend worden voor de engelen van God" nader te bepalen. Er is zeker, zo wordt hier gezegd, een verloochening van de Mensenzoon, die nog vergeven kan worden, maar in de lastering van de Geest is de verloochening van Christus volkomen en wordt in het jongste gericht voor de engelen met hele verwerping gestraft.

11. a) En wanneer zij u bij de latere uitoefening van uw apostolische roeping zullen brengen in de synagogen en tot de heidense overheden en de machten, zodat u zelfs aan de keizer zult worden overgeleverd, ben dan niet bezorgd, hoe of wat u tot verantwoording zeggen, of wat u spreken zult.

a)Mark. 13: 11. Luk. 21: 14.

12. Want de Heilige Geest zal u in dat uur leren wat u spreken moet (vgl. MATTHEUS. 10: 19 v.).

Hoewel de directe, onmiddellijke hulp van boven hier beperkt wordt tot hetgeen de discipelen tot hun verantwoording moeten zeggen, spreekt het vanzelf dat deze verantwoording ook een getuigenis, een verkondiging in de verhevenste zin van het woord was en dat die hulp, hun al voor het mindere beloofd, hun voor het meerdere nog veel minder kon worden onthouden. Niet ten onrechte wordt daarom deze belofte beschouwd als een van de sterkste bewijzen voor het hoge aanzien waarin woord en geschrift van de apostelen staan.

Dit gezegde is een getuigenis voor de werkelijkheid van de inspiratie. Jezus verzekert dat de Geest van God met de geest van de mensen in zo’n verbintenis kan treden dat de laatste slechts het orgaan van de eerste is.

13. Toen Jezus omstreeks de eerste helft van de maand Juni van het jaar 29 na Christus door het gebied van Dalmanutha-Magadan trok (MATTHEUS. 15: 39 en Mark. 8: 10) drong veel volk op Hem aan (vs. 1). En een uit de menigte zei tot Hem: Meester! Zeg mijn broeder, dat hij met mij de erfenis delen moet.

Deze is een van de vele duizenden in vs. 1 die Jezus natrokken, maar, terwijl Hij van hemelse dingen sprak, over aardse dingen nadacht. Getroffen door de macht van de persoonlijkheid van de Heiland had hij bij zichzelf overlegd of Zijn invloed niet misschien het best een goed einde zou kunnen maken aan de hangende familietwist.

Mijn broeder, heeft hij wellicht gedacht, geeft veel om het woord van de Meester; zo zou ik Hem en Zijn woord wel daartoe kunnen gebruiken, dat ik aan mijn geld kom.

Uit de geschiedenis van den verloren zoon (15: 12) schijnt te blijken dat het enkele aandeel, dat de jongere broeders toekwam van de vaste goederen (volgens het joodse burgerlijk recht verkreeg de oudste broeder een dubbel erfdeel met de verplichting om de moeder en de ongehuwde zusters te onderhouden) hun destijds in geld werd uitbetaald. Deze man was nu misschien zo’n jonge zoon, die met de hem aangewezen som niet tevreden was.

Ook de nauwste banden van bloedverwantschap bewaren de zelfzuchtige harten niet voor twist.

14. Maar Hij zei tot hem: Mens! Wie heeft Mij tot een scheidsrechter, om de twist te beslechten, of scheidsman, om het gevelde oordeel te volbrengen, over u gesteld?

De uitdrukking "mens" is een aanspraak waarin zich een opwelling van tegenzin uitspreekt. De Heere wijst de opdracht af als een die met Zijn roeping niets te maken heeft.

Jezus onthoudt Zich in het algemeen van het bemoeien met uitwendige zaken van het staatkundige of het maatschappelijke leven en beperkt Zijn werkzaamheid geheel tot de inwendige, zedelijke wereld. Een gewichtige wenk voor allen, die tot geestelijke werkzaamheid geroepen zijn! Het zich bemoeien met uitwendige zaken karakteriseert het streven naar het maken van sekten, dat niet de harten van de mensen zoekt, maar de heerschappij over hen en over hun beurzen.

Niet ten onrechte heeft de Augsburgse Confessie in haar 28ste artikel dit woord van de Heere aangehaald, ten bewijze dat men de twee regeringen, de geestelijke en de wereldlijke, niet met elkaar moest vermengen.

15. En Hij zei tot hen: Zie toe en hoed u voor de gierigheid, die dwaze zucht om veel te willen hebben, dat onverzadelijk verlangen naar meer dan u nodig hebt (1Tim. 6: 6-10); want het is niet in de overvloed gelegen dat iemand leeft uit zijn goederen (Deut. 8: 3. MATTHEUS. 4: 4).

Christus kon en mocht Zich niet in tijdelijke en wereldlijke zaken laten inwikkelen; maar ook in dit geval bleef Hij niet leeg; Hij verlichtte de strijd met het licht van de godsdienstige Geest, om die grondig te beslissen. In ieder geval was de hebzucht daarbij in het spel, dat deze beide broeders om de erfenis twistten, al mocht ook de klager werkelijk de verongelijkte zijn. Daarom zei Jezus: ziet toe en hoed u voor de gierigheid; want niet daarin, dat iemand overvloed heeft, vindt hij zijn leven - uit de voorraad van goederen komt dat niet voort. " Dit woord is een zeer diepe en scherpe gedachte: het behoort tot het begrip van overvloed, dat die overvloedig is, zoals het tot het begrip van het menselijk leven behoort dat er geleefd wordt; wat dus de mens niet nodig heeft, dat heeft hij niet nodig, ja, dat kan hem makkelijk belemmeren, hinderen, neerdrukken, de zorg daarvoor kan voor hem zeer verderfelijk zijn. Nooit kan de voorraad leven verschaffen; maar steeds zal het leven de voorraad vinden, die het nodig heeft, omdat het leven hoger is dan zijn voorraad, zijn voedingsstof.

Eerst legt men de nadruk op "overvloed" en ieder zal het moeten bekennen dat men toch geen hele schuren vol opeten kan. Men leeft er geen dag langer om als men nog voor een dag brood heeft, maar u moet blijven leven om uw brood te kunnen eten. God alleen geeft en onderhoudt het leven in iedere zin, het mindere in het lichaam en het ware leven in de ziel, rust, goede moed en voldoening voor haar diepste behoefte hier en daar.

Naar den regel leeft de mens of ontvangt hij zijn onderhoud van hetgeen hij heeft, maar het is een dwaling het besluit te trekken dat, hoe meer iemand heeft, des te zekerder voor hem zijn leven is; want niet aan overvloed ligt het, dat hij van zijn voedsel leeft, maar - dit is de niet uitgesproken tegenstelling, die de volgende gelijkenis uitdrukt - aan Gods welbehagen, die hem het voedsel tot het leven laat dienen, zo lang en in zoverre als Hij wil. Omdat het dus niet het voedsel op zichzelf, maar de genadige wil van God is die ons het leven onderhoudt, geeft ook vermeerdering van voedsel geen grotere zekerheid van het leven.

Onderzoek dan uzelf of u gierig bent; het is niet gemakkelijk op te merken. Vraag uzelf bij voorbeeld af, waarover u meer bedroefd bent, over een tijdelijk verlies of over enige zonde?

En waarover u zich meer verheugt, over een tijdelijk voordeel of over een geestelijke overwinning? In de volgende gelijkenis stelt ons de Heere de vergeefse, onrustige arbeid van de gierigaard en zijn bedrieglijke korte rust voor ogen.

De rijke man een arme man - zie hoe men zich kan verrekenen - 1) vergeet de Gever bij de gave, 2) de nood van anderen bij eigen bezit, 3) bij een verzadigd lichaam het brood van de ziel, 4) bij het oordeel van de wereld de dreigende dood.

De vleselijke gerustheid, 1) haar gedaante, of hoe zij er uitziet, 2) Gods oordeel over haar, dat ons toeroept voor deze verleidster uit de weg te gaan.

Hoe het geloof zijn oogstfeest houdt en hoe daarentegen het ongeloof: 1) de bij beide verschillende beschouwingen over de ontvangen zegen van God; 2) het verschillend gebruik, dat men aan beide zijden daarvan maakt, 3) de verschillende verhouding, waarin men zich aan beide zijden daartoe plaatst.

16. En Hij sprak tot hen, tot de mensen die Hem navolgden (vs. 13) een gelijkenis (vgl. Sir. 11: 17-19) en sprak: Het land van een rijk mens had goed gedragen (liever: was op het punt goed bedragen).

Enige van de gelijkenissen van Christus kunnen nauwelijks gelijkenissen worden genoemd, zozeer stellen zij al, zonder bedekking, de betrekking op God in het voorbeeld voor ogen. Zo ook deze schildering van de man, die schuren bouwt zonder het oog te hebben op God, zonder die barmhartigheid van de Samaritaan, die met zijn in liefde werkzaam geloof, zonder belijdenis in woorden, de rechtzinnigheid van de priester en de leviet beschaamt; zo ook de tegenoverstelling van de Farizeeër, die zelf zijn danken voor geestelijke zegeningen teniet doet door zichzelf bij God te prijzen, terwijl daarentegen de tollenaar in zijn smart werkelijk bidt en echt gerechtvaardigd wordt.

18. En hij vond snel het antwoord op de vraag, die hij had gedaan en zei: Dit zal ik doen: ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen en zal daar al dit gewasverzamelen en bovendien mijn goederen, om ze allen daar tezamen te hebben.

De man was al vroeger rijk geweest en had in alles genoeg; nu krijgt hij nog een rijke oogst van zijn veld en daarmee meer dan genoeg. Was hij al vroeger gelukkig en verzadigd, dan wordt hij nu meer dan gelukkig en oververzadigd. Al vroeger had hij om zijn tijdelijk goed zijn edele ziel vergeten en was hij aardsgezind geworden: wat zal er nu van hem worden? God heeft met alle mensen een en hetzelfde doel, namelijk om ze zalig te maken en tot bereiking van dit oogmerk heeft Hij weliswaar voor alle mensen slechts een middel, namelijk Zijn genade in woord en sacrament, maar Hij gebruikt ook velerlei hulpmiddelen, wanneer men die zaken, die in verband met het woord op de ziel een reinigende en opvoedende invloed kunnen hebben, met die heerlijke naam hulpmiddelen van de zaligheid mag tooien. Deze hulpmiddelen kan men in twee grote klassen verdelen, aan de ene van deze kan men den naam van "geluk, " aan de andere die van "ongeluk" geven. De ene mens geeft de Heere geluk, de andere ongeluk, naardat Zijn alwetend oog het een of het ander voor een ziel

geschikter acht. Aan de rijke man heeft Hij geluk gegeven en omdat Hij van het zien in het geluk blind werd voor het licht van het eeuwige leven, overlaadde Hij hem ten slotte met geluk - het doel was om de ziel met aards geluk te vermoeien, door de zware last van het geluk op te wekken en naar zaken te doen vragen, die niet als het geluk van de aarde, het hart belasten, maar zonder zonde vrolijk en zonder overzadiging en hoogmoed rijk zouden kunnen maken. Of nu de rijke man Gods bedoeling opmerkte en Hem zijn hart opende of niet, dat leren wij uit hetgeen de tekst verder van hem zegt.

19. En ik zal tot mijn ziel zeggen: a) Ziel, u heeft vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink, wees vrolijk.

a)Pred. 11: 9. 1 Kor. 15: 32. Jak. 5: 5.

De rijke man kwam door zijn rijke oogst in zorgen en in een soort van gebrek - uit het gebrek kwamen de zorgen voort. De menigte van goederen bracht namelijk gebrek aan ruimte, zodat hij niet wist hoe hij ze zou bergen. Dat vergeet de arme en ellendige in zijn zorgen zo vaak, dat de armoede en de ellende niet alleen de grond zijn voor het onkruid van de zorgen, maar dat ook een rijkbeladen akker het onkruid van de zorgen aanbrengt. Niet hebben of hebben het is beide kwelling voor de geest, die zijn volheid en overzadiging niet uit de hoogte verkrijgt. Hoe probeert vaak een jongmens zich uit de armoede op te heffen, hoeveel kommer, zorg en zweet heeft hij! Hij denkt, als hij het tot op een zeker punt gebracht zal hebben, dat dan zijn kwelling ophouden zal, er moesten toch ook rustige stille dagen komen. En is nu zijn wens vervuld, heeft hij wat hij wilde, heeft hij genoeg en meer dan dit, dan heeft hij toch weer geen rust bij dag en nacht; het goed plaagt hem en het gaat hem als de rijke in onze tekst, alleen door te zien in het aardse en door enkel zorgen voor het aardse verliest hij alles tezamen - "Heilige moed, goede raad en rechtvaardige werken" en zijn bekommernis voor zijn aardse zegen geeft hem niets anders dan aardse gedachten. De rijke zegt bij zichzelf: "Dit zal ik doen; ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen. " Nu ja, dat was naar behoren; als de vroegere schatkamers de overvloed niet meer bevatten, moet men grotere bouwen. De aanvang van het beslotene heeft plaats en men zou de rijke maaier kunnen rechtvaardigen; maar hoe verder? "Ik zal daar verzamelen al mijn gewas en mijn goederen", dat zou ook nog gerechtvaardigd kunnen worden, hoewel het is als rook men al opgeblazen hoogmoed, als zag men de rijke al met zijn over zichzelf tevreden gelaat achter de wagens gaan, die in de nieuwe schuren ingaan. Maar nu eerst komen de ergere dingen: wat zal het verder zijn, als de schatten op de nieuwe zolders zijn? Zal dan de rijke man beginnen in Gods naam te zorgen voor de armen? Nee, daaraan denkt hij niet; hij heeft een samenspraak met zijn arme ziel, waaruit men ziet dat hij al zijn goed alleen voor de laagste zelfzucht denkt te gebruiken. Hij wil niet woekeren, niet meer winnen, niet eens op de tot hiertoe bewandelde weg voorwaarts streven - och nee! Hij heeft genoeg; hij legt zijn schatten op elkaar, evenals de hond in de fabel de benen en legt zichzelf er voor en erop en denkt aan niets anders dan dat hij nu voorraad voor vele jaren heeft, nu kan rusten, eten, drinken, en goede moed hebben. Wat bekommert hij zich over anderen! Zij mogen zelf toezien. Hij heeft nu genoeg en het doel van zijn leven is vervuld. En als hij nu maar de overvloed en de rust en de goede moed had aangewend om zich nu ook met geestelijke en eeuwige zaken te bemoeien, maar dat is ook niet te verwachten. Hij houdt de tijdelijke rijkdom voor zielespijs en wat zegt hij? Ik zal zeggen tot

mijn ziel: "Ziel, u heeft vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren enz. " De ziel moet dus de voorraad hebben, zij moet daarvan rust en tevredenheid hebben, zij moet daarvan eten en drinken! Zo werpt de mens zijn edele ziel weg, zo gering schat hij ze en zo hoog schat hij de goederen van de aarde, dat hij gelooft dat men alles heeft, als men deze heeft en dat aan een rijke, die zulke oogsten heeft gehad, niets meer ontbreekt.

20. Maar God zei tot hem: a) Dwaas! In deze nacht zal men - want bij iemand, die Hem niet kent en naar Hem vraagt, die zegt: Keer terug, mensenkinderen! kan ik mij slechts zo algemeen uitdrukken, slechts op een duister, onbepaald noodlot wijzen - uw ziel van u afeisen; en wat u bereid hebt, b) van wie zal het zijn? (Job 27: 16 vv.).

a) Ps. 52: 7. Jer. 17: 11. b) Ps. 39: 7.

En als de ziel van het lichaam zal worden geëist, wat dan? Als de ziel de aardse goederen moet verlaten en niet meer heeft? Als zij van het tijdelijk goed met het lichaam heeft gegeten en gedronken en goede dagen gehad heeft, wat kan zij dan beginnen als haar het lichaam wordt ontnomen, waardoor en waarin zij de jammerlijke inbeelding voedsel kon geven, als leefde zij van dit tijdelijke? Het lichaam vergaat en wordt tot stof en heeft dan niets meer nodig; maar de ziel kan buiten het lichaam bestaan en leven, zij heeft om te leven het lichaam niet nodig. Hoe zal zij nu worden ontnuchterd, als zij uit het lichaam moet gaan, als voor haar het tijdelijke verdwijnt en dit geen genot, ook niet voor de schijn meer geeft, als zij naakt, onbevredigd, arm, zonder kennis van de voor haar bestemde gaven en spijzen, hongerend, ellendig tot Hem moet gaan, die haar in onze tekst met een schrikwekkende naam: "Dwaas!" aanspreekt! Wanneer zij tot zichzelf moet zeggen: ik dwaas; ik ben de juiste weg niet gegaan! Terwijl van een verbeteren, omkeren, anders worden in het geheel geen sprake meer is! En deze verschrikkelijke verandering kan toch voor de ziel van zo’n dwaas elke dag komen en bij het ingaan van elke nacht kan het zijn: "Deze nacht zal men u opeisen. "

21. Zo is het met die, in zo’n gevaarlijke en niets dan onheil aanbrengende toestand bevindt degene zich die voor zichzelf schatten vergadert en niet rijk is in God (1 Tim. 6: 17-19. Ps. 49: 17-21. Wijsh. 5: 6 vv.).

Het werd al herinnerd dat het bouwen van de schuren en het verzamelen en opzolderen van de vruchten op zichzelf niet wordt berispt, omdat toch Gods goederen niet verspild moeten worden, maar waard zijn om met heilige nauwgezetheid en spaarzaamheid te worden besteed. Daarom wordt ook niet gezegd: "Zo is het met die, die schatten vergadert, " maar er staat: "Zo gaat het met hem, die schatten vergadert en niet rijk is in God". Hij is met verzamelen, bezitten en gebruiken van de schatten een zondaar, hij die niet rijk is in God. Rijk zijn in God, dat moet het rijk zijn in aardse goederen voorafgaan, anders is het in ieder opzicht ongelukkig. Aan het rijk zijn in God gaat echter weer het zijn in God vooraf; u moet daarom voor alle dingen proberen dat u in God bent, anders kunt u niet rijk zijn in God en niet tot een juist zalig gebruik van aardse goederen komen.

Rijk zijn, onder eigen dak te wonen, van zijn eigen veld te leven, een grote winst van zijn arbeid hebben, een voorraad voor vele jaren vergaderen en daarop steunend met rustige ziel in

de toekomst te zien, dat komt velen een benijdenswaardig lot voor en wordt als een toestand van geluk geprezen; het verkrijgen hiervan schijnt met recht de sterkste wensen te mogen opwekken, de grootste inspanningen te wettigen. Maar rijk zijn en niet vroom te wezen, dat is geen geluk; de goederen van deze wereld te hebben, maar de zegeningen van het rijk van God te ontberen, in zijn schuren te vergaderen, een grote voorraad voor vele jaren op te leggen en daarop zijn ziel tot rust te manen en haar moed toe te spreken - die beklemde ziel, die mee heeft gevraagd: wat moet ik doen? evenals de rijke man, wiens land goed gedragen heeft, bij zichzelf dacht aan alles wat van hem was gegroeid en niet wist wat hij met zijn goederen zou beginnen - dat is geen toestand die wij kunnen prijzen. Wij zijn integendeel bevreesd voor zo'n leven, dat verdwijnt onder de zorgen, de rijkdom en de wellust van dit leven; want het is niet in de overvloed dat iemand leeft van zijn goederen. Wij betreuren dat slechts de akker goed gedragen heeft, maar niets gewassen is wat tot de zegen van de oogst als een vrucht van de geest kwam, want wat zou het de mens baten, als hij de hele wereld won en hij leed schade aan zijn ziel? Ach! die arme ziel, die gebonden is door de strikken van wereldliefde en gevangen is in de dienst van het vergankelijke, wat zij zoekt krijgt zij niet; wat zij krijgt behoudt zij niet; wat zij heeft behoeft zij niet. Vreugde, vrede, liefde, leven, zaligheid, dat is voor goud en zilver niet te koop; en wie deze hoogste en blijvende goederen niet verkrijgt, die is in de volheid van zijn schatten een arm mens en heeft nood in de overvloed van zijn rijkdom. Ja wie de vraag: wat zal ik doen? in zijn gedachte overweegt en toch van niets anders weet dan van schuren afbreken en schuren bouwen en aan zijn ziel niets heeft aan te wijzen dan het verzamelde goed en niets tot haar heeft te zeggen dan: "eet en drink!" die is een voorwerp van ons medelijden en van onze voorbede. Wij zouden met hem niet willen delen! Wij wijzen hem daarentegen als hij voor ons zijn goederen prijst, op het geluk van hem, die rijk is in God. Zo een heeft steeds 1) de vreugde van de begiftigde, 2) de tevredenheid van de dankbare,
3) het zoeken van de gelukkig gewordene, 4) de moed van de gezegende, 5) de troost van de begenadigden.

Wat moet gij doen als uw veld goed gedragen heeft? 1) Geef God de eer en dank Hem; 2) vergader naar de wil van de rijke Gever; 3) zoek rust en vrede van de ziel in God.

22. Na Zijn reis door het gebied van Dalmanutha-Magadan (MATTHEUS. 15: 39-16: 4 Mark. 8: 10-22) begaf Hij Zich oostelijk aan de andere kant van de Galilese zee en kwam Hij bij de stille verblijfplaats Bethsaïda Julias. En Hij zei tot Zijn discipelen: a) Daarom, omdat het hem, die zich schatten vergadert en niet rijk is in God, gaat zoals die dwaas, van wie ik vroeger het volk heb verteld, zeg Ik u, zoals ik al drie, vier jaar terug in de bergrede u heb vermaand (MATTHEUS. 6: 25-33): wees niet bezorgd voor uw leven, wat u eten zal, noch voor het lichaam, waarmee u zich kleden zal.

a) Ps. 55: 23. Filippenzen . 4: 6. 1 Tim. 6: 8. 1 Petrus . 5: 7.

De woorden "tot Zijn discipelen" zijn de sleutel tot deze rede; alleen tot gelovigen kan Jezus zo spreken. Niet alleen mag de gelovige niet zoeken naar het bezit van overdaad, ook over het noodzakelijke mag hij zich niet bekommeren: als knechten van God mogen Jezus' discipelen op de vriendelijke zorg van hun Heer in de hemel rekenen.

Men moet de heimelijke gedachte, dat toch de Heere in steeds nieuwe originele reden meer Zijn eer dan het welzijn van Zijn discipelen zou hebben gezocht, als een onwaardige gedachte wegwerpen en plaats geven aan een andere, hoe nauwkeurig Hij zelf Zijn ernstig bedachte reden in het geheugen hield, zo zal men zich gemakkelijk daarin kunnen vinden dat de Heere ook langere reden meer dan eens heeft gesproken, zoals Hij dat ook met spreekwoorden en beeldrijke zinspreuken heeft gedaan.

23. Het leven is meer dan het voedsel en het lichaam dan de kleding.

24. a)Zie de raven (Job 38: 41. Ps. 147: 9), dat zij niet zaaien, noch maaien, die geen spijskamer noch schuur hebben en God voedt die; hoeveel gaat u die vogels te boven?

a) Job 39: 3. Ps. 147: 9.

25. Wie toch van u kan met bezorgd te zijn een el tot zijn lengte toedoen 6: 27").

26. Als u dan ook het minste niet kunt, waarom bent u dan voor de andere dingen bezorgd?

28. Als nu God het gras, dat heden op het veld is en morgen in de oven geworpen wordt, aldus bekleedt, hoeveel meer dan u, kleingelovigen!

29. En u, doe als de vogels onder de hemel en de lelies op het veld, vraag niet wat u eten of wat u drinken zult; en wees niet wankelmoedig 1).

1) Dit woord metewrizein, dat bij de ongewijden betekent, "in de hoogte heffen en zwevend houden" komt nergens anders in het Nieuw Testament voor. Sommigen willen het vertalen: weest niet bezorgd voor de metewra, voor hetgeen in de wolken is, begeer geen hoge en nutteloze dingen. Anderen verklaren: trek uw hart niet af van de tegenwoordige zaken om het op verhevene en toekomende te vestigen. De meesten verklaren het met een gemoed, dat tussen hoop en vrees geslingerd wordt, terwijl het beeld ontleend zal zijn aan schepen, die door de branding van de zee hevig worden geslingerd. Het liefst zouden wij het aldus verklaren: "Stel uw hart op deze dingen niet al te zeer, laat u niet door begeerte tot deze vervoeren. " De Duitse bijbel heeft "Verheft u niet hoog", waarbij Dächsel voegt: "Dat u zich verheffen zoudt om grote aanspraken voor het aardse leven te maken". Hierop volgt als aanmerking: "Voornamelijk schijnt hier de hoge vlucht van de fantasie bedoeld te zijn, wanneer men zich ingebeelde behoeften schept en daarom dubbel ontevreden is met de werkelijkheid en zich juist daarom te gemakkelijker tot ongelovige zorgen laat verleiden. Hoe bescheidener de wensen zijn, des te gemakkelijker is het hart tevreden. "

30. Want al deze dingen, die het leven op aarde en de goederen van de wereld aangaan, zoeken de volken van de wereld: maar uw Vader weet, dat u deze dingen nodig heeft.

31. a)Maar zoek het koninkrijk van God en al deze dingen en alles wat u werkelijk voor deze wereld nodig hebt, zullen u toegeworpen worden.

a) 1 Kon. 3: 13. Ps. 37: 25.

32. Verder, in de tijd van Zijn oponthoud te Bethsaïda, toen Hij de discipelen op hun toekomst voorbereidde, sprak de Heere tot hen: Vrees niet, kleine kudde, vanwege uw klein getal en uw kleine kracht, alsof u moest omkomen in deze wereld, waarin u geplaatst bent en waardoor u gehaat wordt (Joh. 17: 11, 14); want het is uw Vaders welbehagen u het koninkrijk te geven (Hoofdstuk 22: 9. Efeze. 1: 4-6).

Het "kleine kudde" is wel een opzettelijke tegenstelling tussen de kleine discipelenkring tegenover de myriaden van volk in vs. 1, ook een woord van de goede Herder (Joh. 10).

In het begrip "kudde" ligt hier niet alleen de verhouding van Jezus als Herder aangewezen, maar ook, waarop het woord "klein" doelt, de verhouding van de discipelen tot de wereld. De uitdrukking herinnert aan de verhouding van schapen en wolven (vgl. vs. 4 met MATTHEUS. 10: 16) en nu belooft de Verlosser tot vertroosting in het lijden en de vervolgingen van de wereld hen het koninkrijk.

De Heere wil Zijne getrouwen versterken in de spanning met Zijn machtige vijanden, die voor hen zo gevaarlijk kan worden. Zij zullen het nu snel bevinden dat zij een kleine kudde zijn, hoewel zij korte tijd geleden nog door duizenden waren omgeven, die hun Meester in oppervlakkige stemming bewonderden.

Niet het hele volk, dat Israël heet, ontvangt het koninkrijk, maar het kleine hoopje in het midden daarvan, daaraan zal de Vader het Koninkrijk geven.

Zij moesten naar het rijk trachten (vs. 31) en zij zullen daarin ingaan ondanks allen tegenstand van de grote wereld, die vol wolven is, ondanks hun klein getal en hun kleine kracht; want de Vader heeft naar het welgevallen van Zijn genade hen het koninkrijk gegeven en niemand kan ze uit de hand van de Vader rukken. (Joh. 10: 29).

In de toepassing past de uitdrukking "kleine kudde" hier goed voor alle tijden op het hoopje van gelovige discipelen van Jezus tegenover de wereld, die haar omgeeft.

33. Verkoopt wat u heeft en geef van de opbrengst daarvan aalmoes. Maakt voor uzelf buidels, die niet verouden, een schat, die niet afneemt, in de hemelen, waar de dief niet bijkomt, noch de mot verderft (Hoofdstuk 16: 19; 18: 22. 1 Tim. 6: 19. Spr. 19: 17).

34. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn (MATTHEUS. 6: 19-21).

Zij mogen zich nu niet meer door het tijdelijke goed laten terughouden, evenals vroeger de vereerder van Jezus, die hem in de twist over de erfenis wilde wikkelen (vs. 13). Zij moeten leren zich aan de overvloed, die hun tot last is, te ontdoen en die mild verdelen, want voor hen breekt een nieuwe tijd aan (vgl. Hoofdstuk 22: 35 v). In deze zin spreekt Christus verder: "Maak voor uzelf buidels enz. " Zo sloot zich de vermaning van Jezus weer aan de bergrede aan: "Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn. "

Het breken met het aardse eigendom wordt hier aanbevolen als het middel om zich persoonlijk los te maken van een band, die de discipel had gehinderd om Jezus overal te vergezellen, uit Zijn mond de lessen van het Koninkrijk te vernemen en zich tot Zijn dienst over te geven; het moet echter een bereidwilligheid om te geven zijn, die voortkomt uit de liefde, het eeuwige wezen van het Koninkrijk. Bij zo'n voorschrift nu is de hoofdgedachte blijvend, de vorm waarin Jezus die voordroeg was overeenkomstig de tijdelijke vorm van het rijk van God, de manier van vervulling kan verschillend zijn. Er zijn tijden waarin men, om zich van zichzelf los te maken en de Christelijke liefde te beoefenen, alles moet afstaan; andere tijden, dat men om zich waarlijk vrij te maken en des te beter te kunnen geven, moet bewaren en goed moet huishouden. Toen Paulus de Christelijke plicht zo uitdrukte (1 Kor. 7: 29) "Bezitten als niet bezittend" had hij nog de door Jezus aanbevolen gezindheid van het los zijn en de liefde op het oog, niet de voorbijgaande vorm, waarin Zijn voorschrift zich had gekleed. In de uitdrukkingen van de Heere ligt om zo te zeggen een verachting van aardse schatten, waarin de natuurlijke mens zijn geluk denkt te vinden: "Doe die weg, verruil ze tegen hemelse schatten, dat zal u winst brengen. " Dat heet "rijk zijn in God" (vs. 21). Elke gaven uit liefde gegeven, vestigt bij God, die de liefde is, een in de hemel betaalbaar kapitaal; de liefde heeft de liefhebbenden lief en zal dat weten te tonen. Door deze handelswijze wordt de schat van de gelovigen van de aarde in de hemel verplant; nu is het een psychologische wet dat het hart de schat navolgt: is dus eens uw schat verhoogd en in God verplaatst, dan zal uw hart zich voortdurend tot God keren.

35. a)Laat, Mijn discipelen, die Ik tot dienaars in Mijn huis heb gesteld, uw lenden omgord zijn (Jer. 1: 17. 1 Petrus . 1: 13) en de kaarsen brandend (MATTHEUS. 25: 1 vv.).

a) Efeziers . 6: 14.

36. En wees als de mensen die op hun heer wachten, wanneer hij terugkomen zal van de bruiloft, opdat, als hij komt en klopt, zij hem meteen open mogen doen.

Het beeld is duidelijk: de heer is uitgenodigd tot een bruiloftsmaaltijd en zijn dienaars moeten op zijn terugkomst wachten; zoals deze zich in zo'n geval moeten gedragen, daaraan moeten de discipelen een voorbeeld nemen. De heer komt niet tot de bruiloft; er is bovendien niet van zijn bruiloft sprake, maar van een uitnodiging, die ten gevolge van een bruiloftsfeest plaats vindt en waaraan de heer heeft voldaan; hij komt van de bruiloft, namelijk van die, waarvan de knechten op hem wachten. Het aangorden of opschorten van de lenden is nodig, zodat degene die dient niet door het neerhangend lange opperkleed in zijn bewegingen wordt verhinderd. 13: 11); brandend moeten de kaarsen zijn, zodat zij niet eerst zouden moeten worden aangestoken als de heer komt en aanklopt.

37. Zalig zijn die dienstknechten, die de heer, als hij komt, wakend zal vinden. Voorwaar Ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, zodat nu ook zij een bruiloftsmaal genieten en zal hen doen aanzitten en bijkomend tot ieder van hen in het bijzonder zal hij hen dienen, zodat hier iets gebeurt dat anders in aardse omstandigheden geen plaats heeft.

Zeer eigenaardig is deze beschrijving van het loon van de getrouwe knechten; de Heer keert namelijk de verhouding om; Hij wordt dienaar, zij worden heren. De gewoonte dat de heer de knecht, als hij van trouwe arbeid terugkeert, eerst nog tot zijn persoonlijke dienst gebruikt en dan pas zelf laat eten zonder hem te danken voor zijn arbeid, omdat hij slechts deed wat hij schuldig was te doen, schildert Lukas ons in Hoofdstuk 17: 7-10 ook op een plaats, die voor deze evangelist eigenaardig is. Het contrast tussen de voor ons liggende plaats met de andere wordt daarvoor verklaarbaar, dat in de laatste de bedoeling ligt om de ootmoedige geest, die zich niets laat voorstaan van de waarlijk trouwe dienaars op de voorgrond te stellen, die zeggen: "Wij zijn onnutte dienstknechten"; onze plaats stelt daarentegen het genadige, zichzelf vernederende wezen van de Mensenzoon voor, die Zijn knechten niet alleen met Zich gelijk stelt maar Zich onder hen plaatst. Terwijl dus daar de uitdrukking van de gerechtigheid over de verhouding van de knechten tot de heer gegeven is, spreekt hier de genade; maar de vorm, waaronder de genade hier wordt voorgesteld, is ontleend aan de belofte van dat avondmaal van het Lam (Openbaring . 19: 9), dat door de laatsten maaltijd van Jezus, waarbij Hij Zijn avondmaal instelde, wordt afgebeeld; bij deze maaltijd handelde de Verlosser geheel volgens het hier beloofde (Joh. 13: 4 v.); Hij handelde als dienaar en beschouwde Zijn discipelen als de heren. Wat hier geschiedde was een uitwendig beeld van hetgeen de Heere eens aan het einde der dagen voor Zijn trouwe knechten doen zal.

37. Zalig zijn die dienstknechten, die de heer, als hij komt, wakend zal vinden. Voorwaar Ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, zodat nu ook zij een bruiloftsmaal genieten en zal hen doen aanzitten en bijkomend tot ieder van hen in hetbijzonder zal hij hen dienen, zodat hier iets gebeurt dat anders in aardse omstandigheden geen plaats heeft.

Zeer eigenaardig is deze beschrijving van het loon van de getrouwe knechten; de Heer keert namelijk de verhouding om; Hij wordt dienaar, zij worden heren. De gewoonte dat de heer de knecht, als hij van trouwe arbeid terugkeert, eerst nog tot zijn persoonlijke dienst gebruikt en dan pas zelf laat eten zonder hem te danken voor zijn arbeid, omdat hij slechts deed wat hij schuldig was te doen, schildert Lukas ons in Hoofdstuk 17: 7-10 ook op een plaats, die voor deze evangelist eigenaardig is. Het contrast tussen de voor ons liggende plaats met de andere wordt daarvoor verklaarbaar, dat in de laatste de bedoeling ligt om de ootmoedige geest, die zich niets laat voorstaan van de waarlijk trouwe dienaars op de voorgrond te stellen, die zeggen: "Wij zijn onnutte dienstknechten"; onze plaats stelt daarentegen het genadige, zichzelf vernederende wezen van de Mensenzoon voor, die Zijn knechten niet alleen met Zich gelijk stelt maar Zich onder hen plaatst. Terwijl dus daar de uitdrukking van de gerechtigheid over de verhouding van de knechten tot de heer gegeven is, spreekt hier de genade; maar de vorm, waaronder de genade hier wordt voorgesteld, is ontleend aan de belofte van dat avondmaal van het Lam (Openbaring . 19: 9), dat door de laatsten maaltijd van Jezus, waarbij Hij Zijn avondmaal instelde, wordt afgebeeld; bij deze maaltijd handelde de Verlosser geheel volgens het hier beloofde (Joh. 13: 4 v.); Hij handelde als dienaar en beschouwde Zijn discipelen als de heren. Wat hier geschiedde was een uitwendig beeld van hetgeen de Heere eens aan het einde der dagen voor Zijn trouwe knechten doen zal.

38. En als hij komt in de tweede nachtwake en komt in de derde wake en hen zo vindt, zalig zijn die dienstknechten.

Het is duidelijk dat de Heere te kennen wil geven dat er werkelijk tweemaal de gelegenheid zal zijn, dat Hij bij de komst van de bruiloft het zo in Zijn huis vindt. De uitleggers, die het helemaal niet opmerken dat niet "of" maar "en" hier staat, vatten de woorden in de regel zo op alsof daarmee hetzelfde zou gezegd zijn als in Mark. 13: 35 , waar alle vier de tijden van de nacht zijn opgeteld en duidelijk de onzekerheid op de voorgrond wordt gesteld of de heer des huizes in de ene of andere zal komen. Hier is evenmin "de tweede en derde wake" in het algemeen van de vier waken op te vatten, als in MATTHEUS. 8: 11 het "van het Oosten en van het Westen" niet met de vier hemelstreken (Luk. 13: 29) te verwarren is; maar de evangelisten hebben met de verschillende uitdrukkingen ook altijd een andere wending van de gedachten uitgedrukt (vgl. Hoofdstuk 17: 6). Wij kunnen nu met behulp van het juiste begrip van Openbaring . 20: 4-6 , waar die worden genoemd, die aan de eerste opstanding deel zullen hebben, ook onze gelijkenis hier juist begrijpen; het zijn eensdeels de apostelen en de martelaars van de apostolische tijd, aan de andere kant de bloedgetuigen, die onder de heerschappij van de anti-christ omkomen. Met Zijn terugkeren tot Zijn vader is Christus als het ware tot het bruiloftsmaal gegaan, waartoe Hij zelf was genodigd en heeft Hij de heerlijkheid en zaligheid in bezit genomen, die Hem voor Zijn arbeid hier op aarde toekwam. (Fil. 2: 8 vv.). Hij komt echter nog voordat Zijn laatste toekomst plaats vindt, om, na het gericht over levenden en doden gehouden te hebben, de Zijnen het vreugdemaal van het eeuwige levens te bereiden, nog in Zijn huis hier beneden, om te doen zien dat Hij de Heere is. Er is een komen van de Heiland in het gericht van Jeruzalem en in de verwoesting van de tempel, waarop de discipelen hebben gewacht en zij werden wakend voor hun Heer gevonden. Er is echter ook een komen van de verheerlijkte Mensenzoon ten gerichte over de anti-christ en zijn rijk (Openbaring . 19: 11 vv.), daar zijn al diegenen, de waakzame en wachtende dienaars, die het dier niet aanbidden en zijn beeld en zijn kenteken niet hebben ontvangen aan hun voorhoofd en op hun hand en daarvoor hun leven moeten opofferen (Openbaring . 13: 14 vv. ; 14: 12 v). Dat is de tweede, dat de derde wake en het maal, dat de Heere Zijn dienaren als een bijzondere eremaaltijd, te onderscheiden van het grote algemene maal van de eeuwige zaligheid, zoals ook Meyer erkent, zal bereiden, is de eerste opstanding met alle haar zalige gevolgen (Openbaring . 20: 6). In vs. 32 had Jezus Zijn nu zo kleine menigte tegenover de grote menigte van het verharde Israël gesteld; Hij weet echter wel dat nog eens aan het einde der tijden heel Israël zalig zal worden (Rom. 11: 26) en dat Hij aan het weer begenadigde en bevestigde volk (Openbaring . 14: 1-6) een tijd van heerlijkheid moet aanbrengen (Openbaring . 20: 1 vv.), die het voorspel is van de eeuwige heerlijkheid (Openbaring . 21: 1 vv.). Met deze tijd wil Hij de discipelen vertroosten, die Hij na Zijn hemelvaart zal zenden als schapen in het midden van de wolven, maar ook hen, die Hij eens zal roepen om de allerzwaarste moeilijkheden door te staan (MATTHEUS. 24: 21 v.). Bij deze opvatting zal ons ook het volgende duidelijk worden. Wat Mattheus (24: 37-51) in een doorlopende rede geeft heeft Lukas in twee plaatsen verdeeld, MATTHEUS. 24: 37-42 wordt bij onze evangelist in Hoofdstuk 17: 26-36 gevonden met bijvoeging van MATTHEUS. 24: 17 en 10: 39 daarentegen wordt gevonden op de voor ons liggende plaats. Deze verdeling in twee plaatsen is een opmerkelijk vingerwijzen tot juiste verklaring.

39. a)Maar weet dit over de blijvende waakzaamheid, waartoe Ik bij deze gelegenheid u Mijn hele gemeente in de toekomst verplicht, dat, als de heer des huizes geweten had in welke uur de dief zou komen, hij dat uur gewaakt zou hebben en zijn huis niet hebben laten doorgraven.

Er blijft voor hem dan niets over tot zijn bewaring, dan dat hij de hele dag op zijn hoede is; en verstandig is die huisheer, die zich zo gedraagt.

a)MATTHEUS. 24: 43. 1 Thessalonicenzen. 5: 2. 2 Petrus . 3: 10. Openbaring . 3: 3; 16: 15.

40. a) U dan moet ook bereid zijn, evenals zo'n verstandig heer des huizes, die het zijne wil bewaren, ieder uur van de nacht, die de hele tijd van Mijn hemelvaart tot aan Mijn wederkomst omvat; want in welke uur u het nietmeent zal de Zoon des mensen komen en dus doen als een dief, die degenen berooft, die niet wakende zijn (vgl. de plaatsen aangehaald bij MATTHEUS. 24: 44).

a)Mark. 13: 33. Luk. 21: 34. 1 Thessalonicenzen. 5: 6.

Al in de apostolische tijd was de gemeente te Jeruzalem in gevaar, de toekomst van de Mensenzoon, waarvan in MATTHEUS. 26: 64 sprake is, niet op te merken en zo hun zaligheid te verliezen. Zij waren volgens de omstandigheden, die sinds de marteldood van Jakobus II in het jaar 62 zich ontwikkelden, waarschijnlijk weer in het Jodendom teruggezonken en dan in het gericht van het verharde Israël ingetrokken, had niet de brief aan de Hebreeën nog op de juist tijd de ogen geopend en haar tot voorbereiding voor de dag des Heren geleid, om het oordeel te ontgaan. In een dergelijke toestand van verzoeking zal de evangelische kerk hoe langer hoe meer in onze tijd komen. De toestanden zijn al begonnen zich op een manier te ontwikkelen, dat niet weinigen naar Rome kijken, als ware dat de rots van de zaligheid, waartegen de woeste golven van de wereldzee moeten breken en de overgangen zullen waarschijnlijk meerdere worden, hoe meer onze kerk tot de wijnberg zal worden, welks omtuining is verbroken, zodat alles wat voorbijgaat, Hem plukt (Ps. 80: 13). Tegen zo'n gevaar kan de volgende afdeling oprechte zielen beschermen; opmerkelijk dat dezelfde Petrus, op wie Rome zich beroemt, tot deze verdere rede van de Heere aanleiding gaf, die zozeer tegen Rome getuigt, zoals Vitringa al daarop gewezen heeft. Wij laten hier de toepassing op het Roomse klerikalisme, waaraan in de evangelische kerk de tirannie van de anti-Christelijke tijdgeest ter zijde staat) vallen, de evangelist schijnen meer de verkeerde herders van Israël, waartegen Jezus in Joh. 10 getuigt, (voor de geest gezweefd te hebben toen hij dit stuk ter aanvulling der boven besprokene leemte hier invoegde. Van hier valt dan ook het juiste licht op de uitdrukking "afscheiden" in vs. 46 De verwezenlijking wordt gezien in het vreselijke lot van Jeruzalem en van het door zijn overste verdwaasde Joodse volk.

41. En Petrus, vooral lettend op wat Jezus in vs. 37 de discipelen had toegezegd, zei tot Hem (vgl. MATTHEUS. 19: 27): Heere! zegt Gij deze gelijkenis van de dienstknechten, die de heer wakende vindt en die hij nu tot loon aan de tafel zet en bij de maaltijd bedient, tot ons, de twaalf alleen, of ook tot allen, die in Uw naam gelovig worden, zodat hier niet van een bijzondere voorrang van Uw uitverkorenen, maar van een algemene, ook voor alle anderen toegankelijke ereplaats in Uw rijk sprake is?

42. En de Heere leidde de opmerkzaamheid van Zijn discipelen van deze zaak af en vestigde die op de hoofdzaak, op de roeping van Zijn dienaren voor de gemeente en de getrouwheid en verstandigheid, die bij zo'n roeping moesten worden betoond. Hij zei: a) Wie is dan de

getrouwe en voorzichtige huisbezorger 24: 47"), die de heer over zijn dienstboden zal zetten, om hun op de juiste tijd het bescheiden deel voedsel, het door hem vastgestelde deel voor een dag of een week te geven?

a)MATTHEUS. 25: 21. 1 Kor. 4: 2.

43. Zalig is de dienstknecht die zijn heer, als hij komt, als die opeens en geheel onverwacht het huis binnentreedt, zo doende zal vinden.

44. Waarlijk Ik zeg u, dat hij hem tot bestuurder over al zijn goederen zetten zal.

45. Maar als die dienstknecht geen getrouw en verstandig huisbezorger, maar een slechte knecht is (MATTHEUS. 24: 48) en in zijn hart zou zeggen: Mijn heer vertoeft te komen en zou beginnen de knechten en de dienstmaagden in huis te slaan, om zijn ingebeelde meerderheid te tonen en hun zijn macht te laten voelen en te eten en te drinken met boze gezellen, die hij geroepen had (MATTHEUS. 24: 49) en dronken te worden.

46. Dan zal de heer van die dienstknecht komen op een dat waarop hij hem niet verwacht en op een uur dat hij niet weet, maar dacht dat het nog lang zou duren en zal hem afscheiden (eigenlijk: in stukken snijden, een zeer zware dood aandoen, Richt. 19: 29. 1 Sam. 15: 33. 2 Sam. 12: 31. 1 Kon. 3: 25. Dan. 2: 5; 3: 29) en zal Zijn deel zetten met de ontrouwen, die een buit van de hel zijn (Mark. 16: 16).

De vraag van Petrus is voor hem karakteristiek, hij heeft een bewustzijn van zijn voorrang, dat altijd weer op de voorgrond treedt, een voorrang die hem en de anderen apostelen als de eerstgeroepen discipelen toekomt.

Verrast over de heerlijke, grootse belofte, is Petrus in twijfel, of zo’n loon bestemd is voor allen die de Messias toebehoren, of dat die moet beperkt worden tot degenen die in Zijn rijk een plaats als beambten hebben. Jezus doet alsof Hij in Zijn rede voortging, zonder op de vraag van Petrus te letten; Hij geeft echter inderdaad aan Zijn vermaning zo’n wending dat daaruit een bepaald antwoord op de vraag komt: allen worden voor hun trouw beloond, maar heerlijker dan alle anderen zijn zij, die gedurende de afwezigheid van de Heere tot opzicht over hun broeders geplaatst zijn, zoals daarentegen ook hij, die op deze hoge plaats zijn plicht verzuimt, veel strenger bestraft zal worden dan de lager geplaatste dienaar. Huisverzorgers waren in de oudheid wel slaven, maar toch dienaren met een hogere rang, de "dienstboden" zijn de bedienden in het algemeen; de uitdrukking komt overeen met het "allen" in de vraag van Petrus, evenals de persoon van de huisverzorger met zijn "ons. "

Trouw is de eerste eigenschap van de huisverzorgers (1 Kor. 4: 2), de verstandigheid, dat zij bekwaam zijn om te leren (1 Tim. 3: 2), in het koninkrijk der hemelen onderwezen (MATTHEUS. 13: 52) zijn en het woord van de waarheid juist snijden (2 Tim. 2: 15), hun tweede. Ten gevolge van getrouwheid geven zij aan de hun toevertrouwde zielen wat aan deze toekomt, d. i. geen eigen wijsheid, maar het zuivere woord van God, opdat zij als Paulus mogen getuigen: "Ik heb niet achtergehouden dat ik u niet zou verkondigd hebben al de raad

van God (Hand. 20: 27). Tengevolge van hun verstand geven zij aan iedere ziel in het bijzonder wat zij nodig heeft op de juiste tijd, d. i. ieder naar haar bijzondere behoefte, opdat zij ware zielverzorgers mogen zijn en ook de tweede getuigenis van Paulus mogen hebben: "Allen ben ik alles geworden, opdat ik immers enigen behouden zou" (1 Kor. 9: 22). Niet dat zij huisbezorgers zijn, maar dat zij trouwe en verstandige huisbezorgers zijn brengt hun de zaligheid aan. Wat de Heere zegt: hij zal hen over al zijn goederen zetten" begint hier al op aarde. Hoe trouwer een huisbezorger is, des te meer wordt hem toevertrouwd, des te meer deuren doet de Heer voor Zijn arbeid open; maar in de hemel zal Hij hem over goederen zetten, wier overvloed ook de grootste mate die op aarde kan worden toegemeten, tot weinig maakt (MATTHEUS. 25: 21). Wanneer daarentegen de huisbezorgers beginnen knechten en dienstmaagden te slaan - in plaats van voor hun gemeenten medewerkers tot haar blijdschap te zijn door trouwe zielzorg (2 Kor. 1: 24), zich tot haar meesters opwerpen en over het volk heersen (1 Petrus . 5: 3. Ezechiël. 34: 4): wanneer zij eten en drinken en zich dronken drinken, in plaats van hartelijk en gewillig de kudde van Christus te weiden, schandelijk gewin zoeken (1 Petrus . 5: 2) in plaats van de kudde zichzelf weiden, het vette eten en zich met de wol kleden (Ezechiël. 34: 3), dan zal de Heere over hen komen, onverwacht en zal ze verpletteren en in de hel hun loon laten zijn met de trouwelozen en de huichelaars.

Een ontrouwe apostel zal niet beter behandeld worden dan een openbare tegenstander.

Ik kan niet anders spreken dan het in mijn hart is: ik geloof niet dat er veel predikers zijn, die zalig worden, maar veel meer die verloren gaan.

47. a)En, om hiermee nog te rechtvaardigen wat Ik zo-even als de straf van de ontrouwe dienstknecht heb genoemd, die dienstknecht die de wil van Zijn Heere geweten heeft, zoals het toch bij die knecht als aangestelde huisbezorger het geval was en zich niet bereid, niet steeds het terugkeren van de heer in het oog heeft gehouden, noch naar Zijn wil gedaan heeft, dat hij gedurende de afwezigheid van de heer aan de dienstbaren op de juiste tijd gaf wat hun toekwam, die zal volgens het recht bij het terugkeren van de heer met veel slagen geslagen worden.

a)Jakob. 4: 17.

Men heeft wel eens gezegd dat het uitzicht naar de komst van de Heere geen praktisch belang heeft. Het tegendeel blijkt uit hetgeen de Heere hier zegt. De wachtende kerk blijft wakend, biddend, werkend; de niet wachtende kerk heeft geen toekomst, leeft in het heden en voor het heden, ontaardt altijd meer van haar beginsel en wordt ten slotte geheel vleselijk en werelds, zodat zij tegen het woord van God en tegen de heiligen, die het woord van God belijden, te vuur en te zwaard strijdt, zoals de Roomse kerk eeuwen lang gedaan heeft en nog doet, waar zij het kan doen. Gelukkig echter heeft de Heere haar macht in vele opzichten gebroken.

49. Op een andere dag van Zijn stil oponthoud in Bethsaïda sprak de Heere over een onderwerp, dat met de inhoud van vs. 32 in verband stond, tot de discipelen: Ik ben gekomen om door het woord, dat u in Mijn naam en van het werk van Mijn genade moet prediken (Jer.

23: 29) vuur op aarde te werpen; en wat wil Ik met het oog op degeestelijke zegen in hemelse goederen, die zich daarin over het menselijk geslacht zal uitbreiden, als het al ontstoken is.

Christus vergelijkt hier Zijn rijk, dat Hij van de hemel op de aarde brengt, met een vuur en spreekt van een grote brand, die Hij daardoor in de wereld zal verwekken. Het vuur ontwikkelt een drievoudige werkzaamheid: het verwoest, het reinigt, het verwarmt; en op dezelfde wijze werkt ook het Christendom. Eerst komt het vuur van de boete; waar dit een mensenhart aangrijpt, daar komt het oordeel en de veroordeling van zichzelf en dit vuur brandt zolang, totdat het alle goddeloosheid in ons heeft verteerd en alle tegenstand tegen de waarheid heeft overwonnen, totdat wij onze hele schuld belijden en onze hele ellende inzien, totdat wij breken met de zonde, met de duivel en zijn rijk en het oude leven nu te niet gebrand is. Vervolgens komt het vuur van het geloof, dat smelt en verandert, dat verjongt en verheerlijkt, het schept een rein hart, dat, los geworden van de zonde, zich nu geheel aan de Heere en Zijn dienst overgeeft, het streeft opwaarts, naar de hemel, de nieuwe mens zoekt zijn oorsprong weer. Ten derde komt het vuur van de liefde en de geestdrift, dat zijn gloed niet in zich kan verbergen, maar die aan anderen moet meedelen. Hoe zou ooit een wijze van deze wereld zijn uitgegaan in ver verwijderde, door zeeën gescheiden werelddelen om de onmensen in mensen te veranderen, de onwetenden te onderrichten, de zieken te verzorgen, de naakten te kleden, de band van eendracht en vrede vast te knopen tussen vijandige volken? Nog is er niet een geweest. Maar wat de wijsheid van deze wereld niet kan, dat kon de liefde van Christus. Zonder dit vuur was er geen kerk op aarde en geen school; het bloed van mensenoffers zou vloeien op onheilige altaren, dwaze goden huisden nog in onze bossen, geen klokgelui, dat tot vrede roept, liet zich horen, maar alle hartstochten van woestheid en wreedheid, van bloedvergieten en van wraakzucht waren nog in zwang.

50. Maar Ik moet, voordat het tot het branden van dit vuur komt, met een pijnlijke doop gedoopt worden, wanneer de wateren tot de ziel zullen komen (MATTHEUS. 20: 22); en hoe zal Ik geperst, worden totdat het volbracht is.

Het woord: "Wat wil Ik, als het al ontstoken is" is een van de verhevenste woorden van Christus. Hij wist echter wel dat het onheilige vuur van de aarde eerst de harten van de mensen zou aangrijpen met Zijn ter dood brenging en deze zekerheid sprak Hij zeer bepaald uit met het woord: "Ik moet met een doop gedoopt worden; en hoe wordt Ik geperst totdat het volbracht is!" De tijd was nu gekomen, dat het voorgevoel van Zijn dood Hem al in een heilige siddering overviel en dat Hij al aanleiding vond, om de discipelen in geheime aanwijzingen op dat ernstig geheim voor te bereiden. Maar waarom noemde Jezus het lijden, dat nabij was, een doop? Omdat Hij de betekenis van de doop door Johannes voor Zijn leven van het begin af goed had begrepen, omdat Hij in deze een profetie van Zijn dood had gezien.

Pas nadat de Heiland met Zijn lijdensdoop was gedoopt kon het vuur van de Heilige Geest branden (Joh. 7: 39 en 16: 7). De liefde van Jezus Christus tot ons, die Hem tot ons schuldoffer, tot onze trouwe Hogepriester maakte, deze liefde verheerlijkt de Heilige Geest in ons hart (Joh. 16: 14) daardoor, dat Hij ze ons leert geloven en alleen de geloofde liefde van Christus dringt ons dan zodat wij de zondige lusten verloochenen, God en de broeders liefhebben. De Heiland is angstig voor Zijn bloeddoop in Gethsemane en op Golgotha; het is

Zijn vurig verlangen om tot onze redding de kelk van de Vader te drinken, maar Hij wenst dat het was doorstaan en Hij mocht roepen: "Het is volbracht!" Hij is bang als een zwangere vrouw, die graag haar kind ter wereld wil brengen, maar voor de weeën siddert (Joh. 12: 27; 16: 21. Openbaring . 12: 2).

51. a)Meent u dat Ik gekomen ben om vrede te geven op aarde? Nee, zeg Ik u b), maar veeleer verdeeldheid.

a)MATTHEUS. 10: 34. b) Micha 7: 6.

De Heere doelt duidelijk op de verkeerde mening, die bij de discipelen bestond, die nog hoopten op de oprichting van het Messias-rijk zonder strijd en zonder lijden (Hoofdstuk 19: 11); Hij ontkent niet dat die einduitkomst van Zijn werk de vrede zal zijn, maar wel dat die de onmiddellijke werking daarvan was.

Omdat de Heere het doel wil, wil Hij ook het middel en de weg tot dit doel; in zoverre is Hij gekomen niet om vrede te brengen, maar tweedracht, of zoals het in MATTHEUS. 10: 34 genoemd wordt, het zwaard.

Waar het vuur van de goddelijke liefde ontbrandt en de vrede van boven op aarde wil komen, daar wordt het dadelijk door de tegenstand die de ongelovige mensen hier veroorzaken, tot tweedracht. Dat heeft de Heere vooruit gezien en dat wil Hij ook, omdat het niet anders dan door deze strijd tot vrede komt.

Christus, een wonder-persoon - vredevorst en vredeverstoorder tegelijk.

52. Want van nu aan, dat het kruis zo goed als opgericht is, het kruis dat voor de ene een ergernis of dwaasheid is, maar voor de anderen een goddelijke kracht en een goddelijke wijsheid zal zijn (1 Kor. 1: 23 v.), zullen om een concreet voorbeeld van deze tweedracht te geven, er vijfin een huis verdeeld zijn, vader, moeder, de gehuwde zoon met zijn vrouw en de nog ongehuwde dochter, drie, die een partij vormen, tegen twee en twee, die de andere partij uitmaken, tegen drie.

Ook hier is de vermelding van het vijftal eigenaardig aan Lukas, evenals bij de opgaaf van de mussen in vs. 6. Waar drie tegen twee en twee tegen drie staan, is het al daarom des te moeilijker om ze weer te samen te brengen.

53. De vader zal tegen de zoon verdeeld zijn en de zoon tegen de vader, de moeder tegen de dochter en de dochter tegen de moeder; de schoonmoeder tegen haar schoondochter en de schoondochter tegen haar schoonmoeder (MATTHEUS. 10: 34-36).

De zoon, de dochter en de schoondochter schijnen hier de kant van Christus voor te stellen (bij vader, moeder en schoonmoeder is op te merken dat de beide laatste een en dezelfde persoon zijn, dus de partij van de twee vormen). Niet zonder reden heeft men aangenomen dat

de uitdrukkingen zo gekozen zijn, omdat de jongere mensen en het vrouwelijk gedeelte zich nog het eerst tot het evangelie wenden.

De liefde van Christus naar haar waarde en haar recht tegenover de familie-liefde: 1) Zij is boven de familie-eer verheven; 2) kan met deze zelfs in strijd en tegenstand komen; want 3) Christus is ons de allernaaste; 4) Zijn liefde vormt de eeuwige vastheid van de familie-liefde zelf; 5) zij is daarom ook de redding en verheerlijking van de familie-liefde.

Wij mogen niets boven Christus stellen, omdat ook Hij niets boven ons gesteld heeft.

54. Na dit bericht over de bijzondere gesprekken van Jezus met Zijn discipelen (vs. 22-53) keren wij weer tot de geschiedenis die ons boven in vs. 1-21 heeft bezig gehouden 16: 1). Na de Farizeeën te hebben verwijderd wendde de Heere Zich naar de zee, om weer over te varen (Mark. 8: 13); de menigte, die Hem vergezelde, toonde echter in de Hem gedane eis om een teken van den hemel, dat zij al door de Farizese zuurdesem was besmet "Uit (16: 1" en "Uit 16: 4"). En Hij zei ook tot de menigte: Wanneer u een wolk ziet opgaan van het westen, dan begrijpt u meteen wat dat te betekenen heeft: Er komt regen en het gebeurt zo.

56. Geveinsden, die met de geest van uw geestelijke leidslieden bent besmet, het aanschijn van de aarde en van de hemel kunt u beproeven. U beoordeelt juist wat deverschijningen boven aan de hemel en onder op de aarde (MATTHEUS. 16: 3. Joh. 4: 35) voorspellen; en waarom beproeft u deze tijd niet, waarin u zo duidelijk wordt bezocht (Hoofdstuk 7: 16; 19: 44) en u bemerkt dat wanneer de wolk aan de westelijke hemel is opgestegen, die de regen zalaanbrengen, dat ook snel de zuidenwind zal kunnen waaien, die u hitte zal brengen (Jer. 4: 12)?

De wolk, die van het westen van de zeekant opsteeg, werd voor een teken van nabijzijnde regen gehouden (1 Kon. 18: 44), terwijl de zuidenwind beschouwd werd als een teken dat hitte te wachten was (Job 37: 17). Tegenover het gezonde mensenverstand van deze weerprofeten, dat in het dagelijks leven dadelijk beslist en zijn voorspellingen gewoonlijk tot vervulling ziet komen, steekt nu op de treurigste manier af de algemene verblinding over hetgeen oneindig meer belangrijke was en even gemakkelijk op te merken.

Het weer in de natuur vormt een hoofdonderwerp zowel van de beschouwingen als van de gesprekken onder de mensen - die van niets spreken kan, kan ten minste nog van het weer spreken. Maar waarom blijft u daarbij staan, wil de Heere zeggen. U, die zo opmerkzaam bent op hetgeen in de natuur plaats heeft, waarom bent u zo onopmerkzaam op het allerbelangrijkste dat in de mensenwereld gebeurt? Zo rijk uitwendig, zo arm inwendig? Waarom vraagt u nooit welk weer het is in het rijk van de geesten in betrekking van uw ziel tot de Heere? Of er verkwikkende regen is en hoe het met de brandende zonneschijn, die snel daarna kan komen, worden zal? Open de ogen voor de grote tekenen aan de hemel van deze tijd en merkt op dat het een tijd van genade is, waarin u leeft, die u zo dringend oproept tot berouw en tot geloof, tot wedergeboorte en bekering als geen te voren; misschien staan echter ook al tekenen aan uw levenshemel, die op een snel einde van deze tijd van genade wijzen.

Hij verweet hen dat zij niet opmerkten, hoe een verderfelijke Samum begon te waaien, die het Joodse land zou verwoesten.

De aanspraak: "Geveinsden" moet hun doen kennen dat zij ten gevolge van een diepe schuld, van een onoprecht hart, dat de goddelijke dingen moedwillig miskent, niet opmerken wat voor een tijd door Zijn komst aanwezig was; de geveinsdheid is dan ook werkelijk het zuurdeeg of de hoofdleugen, die de mensen verhindert de waarheid in te zien.

Het inzicht, waarmee de mens begaafd is om uit het tegenwoordige het toekomende op te merken, stellen zij niet in de dienst van een hoger belang. Een doper, een Jezus komt, leert, sterft zonder dat zij daaruit besluiten wat voor een ernstig uur voor hen heeft geslagen; hen ontbreekt niet het oog, maar de wil om het te gebruiken.

57. En waarom oordeelt u ook van uzelf niet wat juist is; kunt u zien hoe het in de schepping gaat, waarom ziet u ook niet, waar het u schort? (volgens een andere opvatting (vgl. Joh. 18: 34) waarom richt u, wanneer uw oversten u op een dwaalweg willen voeren, u niet naar eigenverstand en geweten tot wat juist is en komt u niet zo tot het juiste inzicht van wat Mijn wonderen en tekenen moeten beduiden?)

Als zij de gedaante van hemel en aarde beoordeelden, deden zij dat van zichzelf, op een onafhankelijke manier, zonder dat het hen eerst door anderen voorspeld hoefde te worden; zo moesten zij dan ook in andere omstandigheden de maatstaf van een natuurlijk waarheids- of plichtsgevoel bezigen, zonder altijd in de eerste plaats de ingeving van hun geestelijke leidslieden af te wachten.

58. a)Want als u heengaat met uw tegenpartij, die een rechtzaak met u heeft, voor de overheid, voor de scheidsrechters, doe dan moeite om op de weg door een goed vergelijk van hem verlost te worden, opdat hij misschien uniet voor de rechter trekt die naar recht en gerechtigheid beslist en de rechter u aan de gerechtsdienaar overlevert en de gerechtsdienaar u aan de opziener van de gevangenis, die u in de gevangenis werpt.

a) Spr. 26: 8. MATTHEUS. 5: 25.

59. Ik zeg u: u zult van daar niet uitgaan, totdat u ook het laatste penningstuk ("Ex 30: 13") betaald zult hebben.

De uitleggers weten meestal niet goed, wat zij met dit woord, dat in de bergrede (MATTHEUS. 5: 25 v.) in geheel ander verband staat en duidelijk een aanbeveling van verzoening met de beledigde naaste te kennen geeft, op deze plaats moeten beginnen. Duidelijk is nu ook hier de mening van de Heere: "Voordat men voor den rechterstoel komt, terwijl men nog op de weg daarheen is, moet men zich met de aanklager verzoenen: staat men eens voor de rechter, dan heeft de gerechtigheid haar loop, er ligt dus alles aan gelegen om dit beslissend ogenblik te voorkomen. " Het is verder duidelijk, dat hij, die hier met "u" als belediger wordt aangesproken en door de tegenstander of beledigde voor de rechterstoel wordt gevoerd, het Joodse volk is. Hiermee is het al zo ver gekomen, dat hij al op het punt is

heen te gaan tot beslissing van zijn zaak. Nu moet hij het overige van de weg zich nog snel ten nutte maken, om zijn tegenstander tevreden te stellen en het niet te laten aankomen op het vonnis van de rechter, want dat zou een vonnis tot zware inkerkering worden. Het kan niet zijn, zoals de uitleggers willen, dat God, de Heere, hier aanklager, rechter en gerechtsdienaar in een persoon zou zijn, maar wel zou men, denkend aan Joh. 5: 45 vv. , bij de aanklager aan Mozes, bij de rechter aan God en bij de gerechtsdienaar aan Jezus denken (MATTHEUS. 26: 64). Intussen hebben wij al bij MATTHEUS. 16: 4 een andere opvatting aangegeven, volgens welke de door het Joodse volk beledigde, de door hen met ongeloof, verachting en eindelijke verwerping behandelde Heiland zelf is. Zij, de ongelovige Joden, zijn al met Hem op de weg naar de overheid; Hij gaat nu van hen om hen aan zichzelf over te laten, omdat Hij niets met hen kan beginnen, Zijn openbare werkzaamheid in Galilea is geëindigd (MATTHEUS. 16: 4. Mark. 8: 13) en de tijd is gekomen, dat Hij van hen zal worden weggenomen (Hoofdstuk 9: 51). Nu is hun zeker nog een tijd van genade toegezegd; de beledigde Heiland, die bij Zijn hemelvaart als hun tegenstander tot de Vader zal gaan, wil hun nog gelegenheid geven om zich met Hem te verzoenen, door gelovig Zijn evangelie aan te nemen en hun zelfs boden zenden, die van Zijn kant de verzoening aanbieden (Hoofdstuk 11: 49. Hand. 3: 38-40); maar wat zal het bij het grootste gedeelte helpen? Het zal de mate van de vaderen vervullen (MATTHEUS. 23: 32); en dan staat het vonnis al in Lev. 26: 25-39 en Deut. 28: 49-68 geschreven, de gerechtsdienaar, die in de gevangenis werpt, is ook al voorspeld in Dan. 9: 26 Vatten wij zo onze plaats op, dan is eensdeels de samenhang met Joh. 7: 10 behouden, waarop het de evangelist bij dit aanhangsel zo beslist aankomt, aan de andere kant is echter ook de overgang gemaakt tot de beide volgende afdelingen in Hoofdst. 13: 1-9 , die chronologisch met Joh. 10: 39 vv. verbonden zijn.

HOOFDSTUK 13

ONDERGANG VAN DE GALILEERS. DE VIJGEBOOM. DE ZIEKE VROUW HET RIJK VAN GOD. DE ENGE POORT. JERUZALEM'S VERWOESTING

I. Vs. 1-5. Twee keer was de Heere (Joh. 8: 59 en 10: 39) bij Zijn werkzaamheid te Jeruzalem en in de tempel gedurende het loofhuttenfeest en de tempelwijding in groot levensgevaar, zodat Hij Zich nu geheel van daar moest terugtrekken en Zich naar die steden en plaatsen moest wenden, waaraan Hij al een kwart jaar geleden Zijn aankomst door de zeventig discipelen (Hoofdst. 10: 1. Joh. 10: 40) had laten aankondigen en waarbij zeker, zoals wij later zullen zien (Hoofdst. 15: 1-32; 18: 10-17), een betere ontvangst, met name van de kant van de tollenaars en zondaars Hem ten dele werd (Joh. 10: 41 v.). Hier zien wij Hem nu weer op die plaats, waarop wij Hem bij Lukas in Hoofdst. 11: 1-13 vóór Zijn intreden in de stad hebben verlaten, namelijk aan de Olijfberg, met dit verschil dat Hij nu van Jeruzalem wegtrekt, zoals Hij toen het voornemen had binnen te gaan.

1. En er waren in diezelfde tijd, die in de hoofdafdelingen (Hoofdst. 9: 51-11: 13 besproken werd, toen de Heere weer van Jeruzalem in het land aan de andere kant van de Jordaan overging om Zich naar de Olijfberg te wenden - enigen tegenwoordig die Hem boodschapten, als een ontzettende geschiedenis uit de laatste tijd van de Galileeërs, welker bloed de Romeinse landvoogd (Hoofdst. 3: 1) Pilatus met hun offeranden gemengd had. Pilatus had hen laten doden, terwijl zij daar juist een offer brachten.

De Griekse woorden, die hier met "in diezelfde tijd" worden vertaald, wijzen niet zo bepaald chronologisch op die tijd, die wij hadden in Hoofdst. 12, zoals het bij die vertaling de schijn heeft. Zij hebben integendeel slechts een pragmatische bedoeling en betekenen: onder gelijke omstandigheden als vroeger en zo komen dan ook, zoals Godet treffend opmerkt, de drie volgende woorden van de Heere in vs. 2-9 uit dezelfde wens van het hart voort als de voorgaande reden: Jezus stelt Zijn begeleiders en de berichtgevers de noodzakelijkheid van de bekering dringend voor ogen, waarvan Hij in Hoofdstuk 12: 54-59 had aangetoond, wat voor haast daarmee was. Zonder twijfel zijn het eveneens Galileeërs, waartoe Hij spreekt (vgl. vs. 2) en daaruit blijkt dan de pragmatische samenhang met het vorige. Omdat nu echter de klank van de woorden van onze vertaling ertoe noodzaakt om de chronologie in het oog te houden, bleef ons alleen over te verklaren op de manier waarop dat boven is gebeurd.

Wat de gebeurtenis zelf aangaat, nergens wordt ons iets daarover bericht; zij verdwijnt onder de vele andere misdaden, die de Romeinse stadhouders in Judea pleegden, evenals de kindermoord te Bethlehem (MATTHEUS. 2: 16) onder de vele moorden, die Herodes de Grote liet plegen, slechts een kleinigheid is voor de geschiedbeschrijving. Eveneens kunnen de nadere omstandigheden worden vermoed. De Galileeërs waren, zoals het voorbeeld van Judas Gaulonites bewijst, zeer geneigd tot oproerige bewegingen en waarschijnlijk was het feest van de tempelwijding van het jaar 29, dat juist ten einde was (Joh. 10: 22), gelegenheid geworden voor een poging tot oproer, zoals bij de feesten te Jeruzalem vaker oproepen plaats hadden en juist dit feest aan de roemrijke tijd van de Makkabeeën, aan hun opstand tegen het tirannieke juk van vreemde vorsten en hun eindelijke overwinning herinnerde (1 Makk. 4: 36

vv.). De hoofdaanleggers, zo schijnt het, had Pilatus gevangen gezet en hen veroordeeld; wij hebben al bij MATTHEUS. 27: 18 aangewezen hoe het voor de hand ligt aan te nemen dat de drie, over wier kruisiging omtrent pasen van het jaar 30 gehandeld wordt (Barrabas werd losgelaten en Jezus in zijn plaats gesteld; met hem werden echter twee anderen naar de gerichtsplaats geleid, die zich aan oproer hadden schuldig gemaakt), juist die hoofden van het oproer geweest zijn. Anderen, die daaraan mede schuldig waren, had de landvoogd op de boven medegedeelde manier dadelijk laten neerhouwen; daarmee was hij echter Herodes Antipas te na gekomen 27: 14). Hij had ze, omdat ze Galileërs waren, voor diens gericht kunnen brengen; hij maakte echter niet veel omstandigheden en oefende zelf dadelijk recht uit. Zonder twijfel kende Jezus zelf het voorval al, toen men Hem dat bekend maakte; Hij kwam toch juist van Jeruzalem en wel van het feest van de tempelwijding; maar als een Hem onbekende geschiedenis willen ook Zijn Galilese reisgenoten het Hem niet vermelden (in de grondtekst staat bij "Galileërs" het artikel, dat het lot van deze al als bekend veronderstelt); zij brengen slechts het gesprek op die gebeurtenis, die hun gedachten bezig houdt en willen Hem tot een woord daarover aanleiding geven. Nu is het niet zo zeer Pilatus' geweldige daad, waarover zij bezwaard zijn. Zoals de zaken waren kon van een zodanige eigenlijk geen sprake zijn. Integendeel, omdat volgens Num. 15: 30 voor een zonde uit opzet geen offers baten, maar een aldus zondigende ziel moet worden uitgeroeid uit haar volk, beschouwen zij zeker de zaak als een gericht van God, dat die Galileërs als misdadigers bestempelt en omdat zij voor hun persoon geen aandeel namen aan de poging tot oproer, willen zij dat ook doen opmerken met de Farizese verborgen gedachte: Ik dank U, o God, dat ik niet ben als andere mensen, rovers, onrechtvaardigen, enz. Hoofdstuk . 18: Deze verborgen gedachte nu is het, waarop Jezus Zijn antwoord geeft.

2. En Jezus antwoordde en zei tot hen: Meent u dan, omdat u Mij de zaak voordraagt met zo'n gezindheid van het hart, dat u niet aan uzelf wilt oordelen wat juist is (Hoofdstuk 12: 57), dat deze Galileërs zondaars zijn geweest (liever: geworden d. i. door de daad door God gesteld) boven alle Galileërs, omdat zij zo iets geleden hebben?

3. Ik, de wijsheid van God (Hoofdstuk 11: 49), zeg u: nee zij, maar als u zich niet bekeert, niet van uw boosheid afstand doet, die Mij zo duidelijk in Galilea gebleken is (Hoofdstuk 11: 14-12: 59) en boete doet en u bekeert, dan zult u allen hetzelfde overkomen, wanneer het gericht door de Romeinen over het hele volk komt.

De Heere kent en bestrijdt zo de verkeerdheid van velen, die als zij van openbare onheilen vernemen, veel meer geneigd zijn het oog naar buiten dan naar binnen te wenden; hier tegenover geeft Hij de ernstige wenk dat het lot van enkelen een spiegel voor anderen moet zijn. Voor Zijn ogen stond geheel Judea als reeds rijp voor het toekomstig gericht en zoals het de bestemming van de Romeinen was om de misdaad van de verwerping van de Messias op ontzettende wijze te wreken. Welke stromen bloed moesten later in diezelfden tempel worden vergoten, waarin nu deze Galileërs bij gelegenheid van hun offer waren omgekomen! Dit beweegt de Heere een dergelijk voorval hieraan toe te voegen.

De Heere ziet hier op de verwoesting van Jeruzalem. Ook toen werd het bloed van de offeraars met hun offers gemengd. U ziet, de woorden van Christus zijn vol profetie; de

profetie ligt in zijn reden zoals de figuren liggen in ons damast tafelgoed. Alles wat Christus aanroert wordt profetie. Nochtans spreekt Hij hier slechts op aanduidende wijze, verborgen en schijnbaar geheel andere dingen bedoelend; en toch wij weten het allen: wat hier gezegd wordt, is werkelijk gebeurd. Omdat nu elk afzonderlijk oordeel van God het voorbeeld is van en de heenwijzing naar het algemeen oordeel van God, geeft de Heere hier eens voor altijd de regel aan, volgens welke wij van de gebeurtenissen van de dag moeten gebruik maken. Wij moeten ze op onszelf toepassen. Horen wij uit de couranten de berichten van rampen, dan moeten wij zeggen: Zij die door deze rampen getroffen werden, waren geen zondaren boven ons, nee, al wat mensen treft kan ook ons treffen. Dit geeft stof tot nadenken, maar ook tot inkeer in onszelf, tot verootmoediging: als u zich niet bekeert, of bekeerd zijnde, altijd weer opnieuw bekeert (want de bekering heeft evenals het leven een dagelijkse vernieuwing nodig), dan zal het u net zo vergaan. En als wij lezen of horen lezen, dat weer iemand van onze bekenden gestorven is, dan hebben wij ook reden te zeggen: "Dat hem dit overkomen is, komt niet omdat hij een zondaar is boven mij; nee, ik ben een zondig en sterfelijk mens als hij; zijn dood roept mij tot bekering of vernieuwing van de bekering. " Zo moeten wij het nieuws van de dag niet horen als de Atheners, uit nieuwsgierigheid, uit lichtzinnigheid, maar als Christenen, uit belangstelling en met ernst.

4. Of, en hier wend Ik Mij in het bijzonder tot u onder Mijn begeleiders, die uit Judea en van Jeruzalem bent, die achttien, waarop, zoals u bekend is, de toren in Siloam viel en ze doodde; meent u dat deze schuldenaars zijn geweest boven alle mensen, die in Jeruzalem wonen, omdat een zo plotseling gericht hen trof?

5. Ik zeg u: nee zij, maar als u zich niet bekeert, u niet van uw boosheid, zoals die zich onlangs te Jeruzalem weer openbaarde (Joh. 7: 11-10: 39 , met berouw en geloof afkeert, dan zal het u allen gelijk zo vergaan, wanneer de stad ten onder zal gaan en huizen en muren zullen ineenstorten.

De vijver Siloam (vgl. bij 2 Sam. 17: 17) ligt in het benedenste Tyropeon-dal, dat de tempelberg van de berg Zion afscheidt, enige minuten ten zuiden van de stad Jeruzalem. In de tijd van Jezus strekte zich de stadsmuur tot aan de bron Siloam uit, die enige voeten boven de vijver ligt en daarheen het water voert. Nu heeft de toren zonder twijfel tot de vestingwerken van de muur aan dit deel van de stad behoord. Het instorten had waarschijnlijk plaats bij gelegenheid dat er gebouwd werd, zodat wij de achttien man moeten denken als arbeiders met bouwen bezig - de geschiedenis geeft ook over dit op zichzelf niet zo veel betekenend voorval, dat slechts als profetie voor de latere ondergang van de stad belangrijk is, geen nader bericht. Dat echter de Heere van de Galileeërs de rede dadelijk op de bewoners van Jeruzalem overbracht is het onweersprekelijk bewijs dat hetgeen Johannes in het boven aangevoerde hoofdstuk over Jezus’ werkzaamheid in Jeruzalem op het feest van loofhutten en tempelwijding bericht, onmiddellijk moet zijn voorafgegaan. Toen pas werd Jeruzalem rijp voor de profeten-moord, die ook de Messias aantastte (vs. 33 en 34) en van toen aan kon Jezus pas spreken van de verwoesting van Jeruzalem als van een al zo goed als niet af te wenden lot. De hele stemming van het hart, waardoor Zijn woorden zijn aangegeven, getuigt er van dat Hem nog iets zwaarders dan het ongeloof van de Galileeërs, dat van Jeruzalem op de ziel ligt en nog zwaarder dan de verwerping, die Hij in Galilea ondervond, datgene die

Hem in de heilige stad zelf en in de tempel ten dele was geworden. Hij is geheel vol van de indruk: "Het gebeurt niet, dat een profeet omkomt buiten Jeruzalem" en daarom zal ook Jeruzalem de voornaamste schouwplaats zijn van het gericht, dat aan het ongelovige volk zal worden volvoerd. Zo leidt Hij dan al bij het "zo zal het u allen ook vergaan" in vs. 2 , hoewel Hij daar nog met de Galileeërs te doen heeft, de opmerkzaamheid van Zijn toehoorders naar dat schouwtoneel van het gericht heen; maar daarmee nog niet tevreden, voegt Hij bij het naaste onderwerp van het gesprek vs. 1 dadelijk een ander voorval uit Jeruzalems omtrek. Met Jeruzalem, de leidster en vertegenwoordigster van het volks, houdt Hij Zich hierop nog meer uitsluitend bezig in de gelijkenis van de volgende afdeling. Er kan geen twijfel meer zijn of wij bevinden ons bij deze en de volgende afdelingen niet meer in Galilea, zoals de uitleggers meestal willen, maar in de onmiddellijke omtrek van de stad, aan de voet van de Olijfberg, waarop later, de Maandag van de lijdensweek (MATTHEUS. 21: 18 vv.) de vervloeking van de onvruchtbare vijgeboom is gevolgd.

Pilatus, de landvoogd van Judea, had de handen aan Galileeërs geslagen; hij, de heiden, had zelfs het heilige niet heilig geacht, maar in de tempel zijn soldaten gezonden, die het bloed van de offeraars met dat van hun offers vermengd hadden. Welke de aanleiding tot deze daad was geweest, laat zich slechts bij gissing bepalen; er is geen grond om met sommige oudere uitleggers bij de hier verslagenen juist aan aanhangers van Judas Gaulonites te denken. Maar zeker is het dat de Galileeërs in die tijd zeer tot volksbewegingen neigden, dat zelfs op de feesten te Jeruzalem niet zelden oproeren voorvielen en dat Pilatus de man niet was om een noodzakelijk geachte strafoefening om de heiligheid van een plaats te verbieden. Roepen wij ons de gruwelen voor de geest, die de Romeinen vooral later tegen de Joden gepleegd hebben, dan is de moord op deze Galileeërs slechts één druppel in een onafzienbare zee en het hoeft ons niet te verwonderen dit feit alleen door Lukas vereeuwigd te vinden. Hij vermeldt ons niet dat deze treurmare met een vijandelijk doel tot Jezus gebracht werd en omdat hij zelf geen wenk geeft aangaande de tijd wanneer of het feest waarop deze moord was gebeurd, laat hij ons evenzeer buiten de mogelijkheid om enig chronologisch besluit uit deze bijzonderheid op te maken. Maar zeker is het, dat zij, die Jezus deze tijding brachten, in de dwaling verkeerden, alsof een zo plotseling sterven te midden van een zo heilige taak, als bijzonder bewijs van Gods misnoegen over de dus gevelden aangezien moest worden. Sloeg die kennisgeving misschien terug op hetgeen de Heere pas (12: 47, 48) over een juist geëvenredigde vergelding had aangemerkt en moest zij, tegenover zijn heenwijzing naar een toekomstig gericht, het doen gelden, hoe al hier het onderscheid tussen vroom en goddeloos kenbaar werd door zichtbare oordelen? Althans, Jezus keurt het nodig de dwalingen te weerspreken, als waren deze Galileeërs grotere zondaars dan anderen. Hij ontkent niet de algemene samenhang tussen natuurlijk en zedelijk kwaad. Hij wil ook volstrekt niet bestrijden dat bijzondere onheilen vaak in zeer nauw verband met bijzondere overtredingen staan. Maar Hij betwist de onfeilbaarheid van de regel, dat iedere individuele bezoeking een straf voor persoonlijke afwijking is en ontzegt aan de beschouwers van een enig onheil het recht om tot de zedelijke slechtheid van anderen te besluiten, uit het leed dat hen boven anderen treft. Veeleer wil Hij dat men de blik richt op eigen schuld en strafwaardigheid en in de noodkreet van anderen de roepstem verneemt tot boete: als u zich niet bekeert, zal het u allen op dezelfde manier vergaan! Te treffender zou zeker deze wending zijn als men aannemen mocht dat het noodlottig bericht tot Hem gebracht was om Hem door de wenk te ontzetten, wat hem en zijn

aanhangers wel eens te wachten kon staan. Nee, niet voor Hem veeleer voor henzelf kon er stof van vrees voor een dreigend Godsgericht zijn. Voor zijn oog lag daar geheel Galilea, als reeds rijp voor het oordeel van de hemel en om te tonen dat Judea in dit opzicht evenmin voor gevaar was beveiligd, voegt Hij er de herinnering bij van een feit, waaruit zij bij oppervlakkige beschouwing dezelfde ongegronde gevolgtrekking hadden kunnen afleiden, maar waarin zij eveneens een spiegel van hun toekomst mochten zien, als zij op de weg van de zonde volhardden. Door een voor ons onbekende reden was een van de torens in de nabijheid van de bron Siloam ingestort en had achttien mensen onder zijn puinen begraven. Ook hier waren regel en toepassing gelijk: meent u, dat zij grotere zondaars dan anderen waren? Nee, Ik zeg u, als u zich niet bekeert, zal het u op dezelfde manier vergaan. Bij dit woord, aan een voorval nabij Jeruzalem ontleend, speelt de Heere niet slechts het lot van elke onboetvaardige, maar bepaaldelijk ook dat van de Joodse staat voor de geest. Hij ziet van verre meer dan een enkele toren, Hij ziet stad en tempel gevallen en op de vraag, die kon oprijzen, waaraan dan - als dit te wachten stond - even grote zondaars, als de pas omgekomenen, hun bewaring te danken hadden van lang verdiende ellende, antwoordt Hij: "Een zeker man had enz. "

II. Vs. 6-9. De Heere neemt aanleiding in de gelijkenis van de onvruchtbare vijgeboom, om het nog nader uit te spreken wat de toestand van Jeruzalem in deze tijd was, toen Hij de stad, die Hij in drie jaren nu telkens op een hoog feest had bezocht, om de vruchten van de voorbereidende genade van God bij het volvoeren van het werk van Zijn genade in te oogsten, verlaten moest zonder zulke vruchten te vinden, ja Hij zelfs Zijn leven daar niet zeker was. Eigenlijk was de stad al volkomen rijp ter verdelging, maar nog heeft Hij een jaar van genade voor haar teweeg gebracht, waarin Hij het hoogste aan haar zal doen; bleef ook dat vruchteloos, dan kon niets meer het verdiende gericht afwenden.

6. En Hij sprak deze gelijkenis: Een zeker man had een vijgeboom geplant in zijn wijngaard; en hij kwam en zocht vrucht daarop en vond ze niet.

Ook ons heeft God geplant. Wij werden geboren uit Christen-ouders; wij werden in het prille van de jeugd door de doop aan de drieëenigen God opgedragen; wij werden van kindsbeen af - althans de meesten van ons - onderwezen in de waarheid, die naar de godzaligheid is. En later? Nee! De Allerhoogste heeft Zich niet aan ons onttrokken; Hij klopte aan de deur van ons hart, Zijn hand werkte aan onze volmaking; Zijn vinger wees ons de weg naar het leven; en door de daden van Zijn voorzienigheid en door de leidingen van Zijn liefde probeerde Hij ons voor Zijn dienst te winnen. Zeg mij, waren ook in dit jaar Zijn bemoeiingen niet groot met ons? Sta, ik bid u, sta stil en denk! Kijk terug! Herinnert u vooral hoe vaak Gods almacht onheilen van u keerde, hoe vaak Hij uw vrees beschaamde, uw hoop bevestigde, hoe vaak Hij u redde uit uw noden. En - schaamt u zich niet, dat u Hem niet hartelijker en trouwer hebt gediend!

7. En hij zei tot de wijngaardenier: Zie, ik kom nu al drie jaren hier en zoek vrucht op deze vijgeboom en vind ze niet; houw hem uit: waartoe beslaat hij ook onnuttelijk de aarde? Hij bereidt mij behalve het verdriet, dat hij zelf niets voortbrengt, ook nog het nadeel dat ik de grond tot niets anders kan aanwenden zolang hij daar staat.

8. En de wijngaardenier antwoordde: Heer! Laat hem ook nog dit jaar, totdat ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben.

De hovenier is de voorspreker en uit de manier van voorspraak zien wij wie de hovenier is. Christus is hier de hovenier, die Hij niet was in de hof, waar Maria Hem zocht. De Heere is lankmoedig. Wij onbarmhartig als wij zijn zouden de straf althans bij anderen onmiddellijk op de overtreding willen zien volgen, maar God is Goddelijk grootmoedig en lankmoedig te midden van Zijn toorn. Er moet een mogelijkheid van bezinning, een tijd van bekering aan de overtreder gegeven worden. Er moesten nog veertig jaren voorbijgaan eer de vijgeboom uitgehouwen mocht worden, eer de verwoesting van stad en tempel kwam en in die tussentijd zou Christus over de schuldigen wenen, voor hun stad en voor hen bidden op Zijn kruis, opdat zij niet onherroepelijk zouden worden uitgeroeid. En hoe liefelijk is het dan ook dat deze gedachte van genade in de gelijkenis niet uitgesproken wordt door de heer van de wijngaard, maar door de wijngaardenier. Niet alsof de Vader niet dezelfde gedachten van vrede had over de zondaar als de Zoon die heeft, nee, het is één wezen, één liefde, maar omdat de Vader de Zoon alles in handen heeft gegeven om het te behouden, er voor te lijden en te sterven, te pleiten en te bidden, zoals de Zoon dit dan ook nu in de gelijkenis evenals in de werkelijkheid doet. "Totdat ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben. " Uit zichzelf kan de vijgeboom niet vruchtbaar worden, daarom wil de hovenier alles aan hem doen wat er nog te doen is om hem tot vruchtbaarheid te brengen. Het is een beeld van de bewerking van een mens en van een volk door het woord van God, door de prediking van het Evangelie, door de vermaning tot bekering en geloof. De ziel van de mensen moet door de waarheid van God blijvend te horen, blijvend oplettend gemaakt worden op haar gevaarlijke toestand wanneer zij geen toevlucht neemt tot de Goddelijke genade, maar zich verhardt tegen de roepstemmen van God en die ontvlucht om de eigen wegen te blijven bewandelen. Och, dat dan ieder de dag van de genade in acht nemen zal, opdat hij niet onbekeerd overgaat in de dag des toorns van de openbaring van Gods rechtvaardig oordeel; want deze volgt zeker na de dood en wie weet of het niet al over een jaar is dat deze volgt, want wie verzekert ons het leven langer dan een jaar, ja wie verzekert het ons zo lang?

9. En als hij vrucht zal voortbrengen, laat hem staan; maar zo niet, dan zult u hem alsnog uithouwen.

Is de wijngaard het hele volk Israël of de Joodse theocratie, zoals uit Jes. 5: 1-7 en MATTHEUS. 21: 33 vv. ontwijfelbaar blijkt, dan is de in deze wijngaard geplante vijgeboom zeker Jeruzalem, de heilige stad. Op zo’n bijzondere rang in de theocratie wijst reeds Jes. 5: 7. "Want de wijngaard van de Heere der heirscharen is het huis van Israël en de mannen van Juda zijn een planting van Zijn verlustiging". Is nu verder de wijngaardenier, zoals uit de hele samenhang blijkt, de Heere Christus, dan moeten de drie jaren ook verklaard worden met bijzondere betrekking tot Christus’ openbare werkzaamheid. Inderdaad spreekt Johannes ook drie keer van een bezoeken van de Heere van het feest (Hoofdstuk 2: 13 vv. ; 5: 1 vv. 7: 10 vv.). Dat bezoek moest niet vluchtig, niet voorbijgaand zijn, maar een proef of niet uit Sion de schone glans van God kon aanbreken, zoals geprofeteerd was (Ps. 50: 2), of niet daar zoveel vrucht en boete en geloof door de theocratie was gerijpt dat de Heiland, die nu verschenen was, een welkome opname kon vinden. Degene die de vrucht zocht was de Heere

der heirscharen, de Heer van de wijngaard, die door de woorden en werken van Hem, die Hij gezonden had, de harten onderzocht, in hoeverre zij vatbaar waren voor de oprichting van het Messiasrijk. Maar telkens bleek dat Jezus te Jeruzalem geen boden vond voor Zijn verdere werkzaamheid, integendeel juist van daar Zich weer moest terugtrekken en elders een plaats voor Zijn werkzaamheid moest zoeken, wanneer Hij in het algemeen Zijn werk niet geheel wilde opgeven en vóór de tijd uit Zijn volk uitgeroeid worden (vgl. Joh. 4: 1-3; 5: 16; 7: 32; 8: 59; 10: 39). Nu vallen bovengemelde feesten in de jaren 27, 28 en 29 na Christus, zoals de door ons aangenomen chronologie aanwijst. Omdat het eerste het Paasfeest is en het derde het loofhuttenfeest, ligt het voor de hand onder het tweede feest, dat niet genoemd is, het Pinksterfeest te verstaan. "Drie keer in het jaar zal alles, wat mannelijk onder u is, voor het aangezicht van de Heere, uw God, verschijnen, in de plaats die Hij verkiezen zal; op het feest van de ongezuurde broden en op het feest van de weken en op het loofhuttenfeest; maar het zal niet leeg voor het aangezicht van de Heere verschijnen", zo had de Heere van de wijngaard gesproken (Deut. 16: 16 v.) en met de gave, naar mate van de hem verleende zegen, die Hij van Zijn hand eiste, natuurlijk op iets geestelijks gedoeld. Degene dus die deze geestelijke gave voor de Heere van de wijngaard van geheel Israël, op de plaats, die Hij verkozen had, in ontvangst moest nemen, was de Zoon (Hoofdstuk 19: 13) en zijn nu op die plaats uitdrukkelijk als de drie tijden van invordering genoemd: het feest van de ongezuurde broden, het feest van de weken en het loofhuttenfeest", zo had Johannes in Hoofdstuk 5: 1 niet nodig het daar bedoelde feest eerst te noemen. De bij iedere bijbelkundige lezer bekende regel in de instelling van God zei vanzelf dat het het middelste van de drie feesten was. Wanneer nu verder, als Jezus de gelijkenis voordraagt, de Heer van de wijngaard nu al spreekt: "Zie ik kom nu drie jaren en zoek vrucht op deze vijgeboom en vind ze niet", dan zegt dit zo duidelijk als mogelijk is dat wij ons dus na het loofhuttenfeest van het jaar 29 bevinden. Met het loofhuttenfeest van het jaar 27 is de openbare werkzaamheid, ingesloten die van Zijn voorloper Johannes, die daarbij behoort, begonnen, met het loofhuttenfeest van het jaar 28 eindigen dus de drie jaren en deze hele werkzaamheid bleek vruchteloos geweest te zijn. Waar anders is de juiste plaats voor zo’n getuigenis uit Jezus’ mond dan bij Jeruzalem en het juiste tijdstip daarvoor, dan het ogenblik van Zijn weggaan van de stad, die onvruchtbare vijgeboom? Hij gaat echter niet heen in toorn; integendeel spreekt Hij bij de Heere van de wijngaard, hoewel het bevel omtrent de vijgeboom al is gegeven: "Houw hem uit: waartoe beslaat hij ook onnuttig de aarde", nog voor "Laat hem ook nog dit jaar, dat ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben. " Jezus wil nog eens terugkomen. Hij zal Zich naar Jeruzalem wenden op Pasen van het jaar 30, maar dan komt Hij niet zozeer om als profeet werkzaam te zijn, maar om als Hogepriester Zichzelf ten offer te geven en te sterven voor het volk (Joh. 11: 51 v.). Dat is het wat Hij met het omgraven bedoelt; de prediking van Zijn dood, Zijn opstanding en hemelvaart moet de harde harten bewegen en de doffe gemoederen in beweging brengen, zodat zij leren vragen: "Wat moeten wij doen?" Hand. 2: 14-41). Het mest omleggen zal plaats hebben door oprichting van een Christelijke gemeente te Jeruzalem en door vele betoningen van de geest en de kracht (Hand. 2: 41 vv. 5: 12 vv. enz). Maar het: "Als hij vrucht zal voortbrengen laat hem staan, maar zo niet, " enz. , geeft al te kennen dat aan de vijgeboom als zodanig, dat aan Jeruzalem en het Joodse volk als geheel, alle moeite en arbeid verloren zou zijn. Het gevraagde: "Laat hem nog dit jaar" omvat de tijd van Pasen van het jaar 30 tot het paasfeest van het jaar 62. na Christus, toen Jakobus II gedood werd (vgl. Hoofdstuk 11: 49-51), dus een volle mensenleeftijd, opdat ook de pas

geboren kinderen de zegen van de voorbede van de wijngaardeniers een vol jaar van zegen door zouden kunnen genieten en het omgraven van en mest leggen om de vijgeboom zich ten nutte zouden kunnen maken. Ten slotte moet het toch komen tot het: "houw hem uit" en terwijl de Christelijke gemeente zich vooraf nog kon redden, werd hij overgegeven in het gericht van de goddelijke toorn. Dit is de eerste betekenis van de gelijkenis, in het volgende geven wij de toepassing op onszelf.

De vijgeboom heeft zoete vruchten en wordt in Gods woord als een van de voortreffelijkste bomen geprezen; verdienen wij met zo’n boom vergeleken te worden? Veelmeer zijn wij gelijk aan de doornstruik, die bittere vruchten draagt en door zijn stekels iedereen afweert, die hem te na komt; want bitterheid, haat, vijandschap en nijd, dat is het boze vergif van onze natuur. God heeft ons echter tot vijgebomen gemaakt door Zijn woord en de sacramenten; Hij heeft in het wilde hout van onze natuur het edel sap van Zijn Heilige Geest gegoten; toen is de kwade boom door Gods grote genade vernieuwd en een goede boom geworden, zodat hij nu een vijgeboom kan heten. Opdat hij echter blijven zal wat hij is geworden en opgroeien en gedijen heeft God hem in een vruchtbare aarde, in de wijngaard van Zijn Kerk gezet. Daar laat Hij de zon van Zijn licht tot allerlei kennis en verlichting op hem schijnen en drenkt hem met de dauw van Zijn evangelie en de stromen van Zijn levend makenden Geest. Hij geeft hem over aan de wijngaardenier Jezus Christus, opdat die een zorgend oog op hem zal hebben en hem naar Zijn grote trouw en liefde verplegen zal. Dat doet Hij ook en Hij bestelt bovendien nog wachters, die de wilde dieren van dwaling en de zwijnen van ongeloof verre van hem moeten houden en dag en nacht op hem acht moeten geven. Hij zelf kweekt de boom en snijdt de waterloten af en doet alles, opdat hij wel gedijen zal. Hij mag zeggen: wat is er meer te doen aan Mijn vijgeboom, dat ik aan hem niet gedaan heb!" Bedenk het, lieve mens! God heeft niets aan u gespaard; u bent niet onder Heidenen opgegroeid en u kunt niet zeggen: "Ik wist niet beter; ik wist niets van God; ik heb Hem ook niet kunnen dienen". Verontschuldig u toch niet; u zou anders God in het gezicht liegen en uw kwade zaak nog erger maken - alles is gedaan wat tot uw zaligheid kon gebeuren.

Hoe zou het zijn als God na al deze voorbereidingen en zegeningen kwam en vrucht bij ons zocht, ons vroeg: heeft u zich bekeerd, bent u in Mijn rijk ingegaan, heeft u iedere morgen u opnieuw aan Mij overgegeven, leidt u een verborgen leven met Christus en kunt u zeggen - dat u wedergeboren bent en een waar kind van God bent geworden? - Ach, ik vrees dat het ons ook zal gelden wat Hij in de tekst zegt: Ik kom nu drie jaren en zoek vrucht op deze vijgeboom en vind ze niet. God kwam tot ons in onze jeugd, in de blijde dagen van ons leven; het was Zijn eerste jaar van genade aan onze ziel: ach! Hij vond een tegenstreven, eigenzinnigheid, weerbarstigheid en overmoed; het jaar ging voorbij onder velerlei indrukken van Zijn goddelijke liefde en trouw, maar de vrucht was weggebleven. Toen kwam Hij weer in onze jeugd. Jongelingen, jonge dochters, hoe spreekt de Heere tot u in de hoopvolste dagen van uw leven; hoeveel wekt Hij op, welke werelden van krachtige gevoelens en heilige voornemens roept Hij te voorschijn! - ach, het is een tweede jaar van Zijn genade. Maar het gaat voorbij en de hoofdzaak blijft lichtzinnigheid en zinnelijke begeerte. Nu komen de meer ernstige dagen van de mannelijke leeftijd, de stemmen van God tot bekering worden nadrukkelijker, de levenservaringen sterker; het is het derde jaar van Zijn genade. Heeft het vrucht gedragen? Wel vruchten van eergierigheid en aardsgezindheid, maar niet van

godzaligheid. Hoe zou het zijn als de Heere tot de wijngaardenier sprak: houw hem af, waartoe beslaat hij nutteloos de aarde?"

Hoor het, mens, en vrees: de kruik gaat zolang te water tot zij breekt; wat nog niet gekomen is, dat kan komen in één ogenblik. Zal u het verderf plotseling overvallen? Kijk achter u, Zijn voetstappen ruisten al; en als u geen harde oren had, zou u al lang het ruisen hebben kunnen horen. Omdat u voor God geen goede vruchten wilde brengen is voor u menige bittere vrucht gegroeid. Wat is uw huwelijksleven? Het is een bitter leven; met kwade luimen staat u op, met verdriet gaat u naast elkaar, met twist legt u zich weer neer. Wat is het huisgezin? Er zijn ongehoorzame, lastige kinderen, er is ontrouw, er zijn zware verliezen, er is allerlei ongeluk. Wat is uw beroep en uw dagwerk? Veel moeite en weinig vreugde, veel verdriet en weinig voorspoed, veel vijandschap en weinig rust. Wat is uw leven? Een reeks van verwachtingen, die met bittere teleurstellingen eindigen, allerlei strijd en leed van het hart, zodat u niet echt blij kunt worden. En kunt u toch dit leven leiden zoals u het leed? En komt toch de gedachte niet bij u op dat gij de weg van de vrede geheel hebt gemist en moet omkeren? Merkt u dan in het geheel niet op dat er geen zegen van God bij u is, dat het met uw werk en toestand enkel bedrog is? Dat alles heeft God gedaan, opdat Hij u tot nadenken zou brengen. Hij waarschuwde u, en bracht u terug uit het verderf; waarom bent u zo stomp, dat u het niet voelt en zo gedachteloos, dat u daarop geen acht slaat? Dat heeft God nu drie, zes, tien, twintig en meerdere jaren voortgezet en u bent niet bekeerd; o hoezeer is het te beklagen dat al Zijn arbeid aan u verloren is! En dan? Ja, dan is het gedaan met u: de bijl wordt al gescherpt, opdat zij aan de wortel van de onvruchtbaren boom gelegd wordt. Of zou God daaraan voor altijd de plaats gunnen? "Waartoe beslaat hij ook nutteloos de aarde?" hoor het, onvruchtbare vijgeboom, u bent de plaats niet waard waar u staat; u bent het niet waard dat de zon u beschijnt; u bent het niet eens waard dat men u op uw plaats laat verdorren en verrotten. Dat is de wijngaard van God, waar u staat, dat is de heilige gemeente van God, waar Hij Zijn genade en waarheid openbaart en Zich heerlijk openbaart aan Zijn gelovigen. Daartoe behoort u niet, daar is geen plaats voor zulke verkeerde, onboetvaardige mensen. Ga onder de Turken en heidenen, misschien zal men u daar laten groeien, met uw vuile vruchten de lucht laten verpesten en eindelijk vergaan, maar in de wijngaard behoort u niet. Daar neemt u door uw brede takken zon en licht en door uw wortels het voedsel van de jonge tedere bomen weg. Op uw plaats kan beter een ander staan, al was het ook maar een heiden. Als deze het woord van God hoorde en hem de weg van het leven werd geleerd, dan was er misschien nog hoop dat hij nog de moeite zou vergelden en voor de Heere van de wijngaard vrucht voortbrengen. Wat zou men dan aan u nog verder de kostbare genade van God verkwisten? Weg met u! Weg, weg, uit de wijngaard, in het vuur!

Wij kennen haar, de liefelijke stem, die zo liefderijk voor de onvruchtbare boom vraagt: "Heere! laat hem ook nog dit jaar. " Het is de stem van onze trouwe Heiland, die gekomen is, niet opdat Hij de wereld oordelen zal, maar opdat Hij haar zalig maken zal. Dat is de stem van de goddelijke lankmoedigheid zelf, die de dood van de zondaars niet wil, maar dat Hij Zich bekeert en leeft. Laat hem nog dit jaar, totdat Ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben", zie, zo wordt nog eens voor u en mij gesproken: nog één jaar zal ons worden geschonken, voor menigeen onder ons misschien het laatste. Nog eens wil de hemelse hovenier aan ons werken, de harde bodem van ons hart omgraven met de ijzeren spade van

Zijn ernstige bezoekingen, de dorre wortels van ons leven mesten met de reinigende en vernieuwende kracht van Zijn bloed, de zachte zon van Zijn genade over ons laten lichten, de vruchtbaarmakende regen van Zijn woord over ons uitgieten, of er misschien nog leven komt in de verstorven boom, of er zich misschien nog vruchten openbaren, late vruchten van ware bekering, van levend geloof, van nieuwe gehoorzaamheid, opdat niet eindelijk nog wordt vervuld: of zo niet, dan zult gij hem uithouwen!"

Wordt de bijl eenmaal aan de boom gelegd, dan een slag, en met stam en kroon ligt hij in het stof. Dat is de dag waarop het lichaam neerzinkt, getroffen door de slag van de dood en waar de ziel voor de Rechter verschijnt, die Zijn aangezicht in toorn eenmaal tot haar en dan voor eeuwig van haar afwendt. O u, die door de ontferming, die u zo lang droeg, duldde, verschoonde, niet werd geroerd, siddert voor de heilige God, wiens gerechtigheid een verterend vuur is en die op dat uur, dat niemand weet dan Hij alleen, aan Zijn genade een perk heeft gesteld, om nu al Zijn ernst te laten ondervinden.

TWEEDE AANHANGSEL

UIT DE WERKZAAMHEID VAN DE HEERE JEZUS IN GALILEA (Hoofdstuk 13: 10-21)

I. Vs. 10-17 De evangelist verplaatst ons hier, zoals ondubbelzinnig blijkt uit de vergelijking van de volgende afdeling met de parallelle plaatsen bij Mattheüs en Markus, weer, evenals in Hoofdst. 11: 14-12: 59 , in de tijd van Christus' werkzaamheid in Galilea. Hij laat ons zo nog meer bepaald zien dat het middelste stuk, in Hoofdst. 13: 1-9 vv. op zichzelf staat en tot de reis naar Jeruzalem en Judea, die in Hoofdst. 9: 51 vv. beschreven is, behoort als aanwijzing van het terugkeren van daar. Zoals het ingelaste in Hoofdst. 11: 14-12: 59 vooral gaat over de laatste tijd van Jezus' openbaar optreden in Galilea , zo verplaatst de voor ons liggende en de volgende afdeling ons in de eerste tijd van deze werkzaamheid, zoals duidelijk daaruit blijkt, dat de overste van de synagoge zijn oppositie tegen de Heere nog niet onmiddellijk doet gelden en wij ook gezien hebben dat de gelijkenissen van mosterdzaad en zuurdeeg tot de eerste prediking van Christus aan de zee behoren. Het schijnt dat de genezing van de achttienjarige zieke op de Sabbat het eerste wonder was waarmee Jezus in het begin van september in het jaar 28 na Christus na het rondreizen van Kapérnaüm uit (Hoofdst. 4: 42 vv.) en de daarop volgende rust gedurende de hete zomertijd Zijn werkzaamheid weer opnam. Het schijnt ook dat de opziener van de Synagoge die het volk wilde terughouden op de Sabbat met beden om hulp tot Jezus te komen geen ander was dan die Jaïrus, die enige dagen later zelf zich genoodzaakt zag om de hulp van de Heere voor zijn kind te vragen (Hoofdst. 8: 41 vv.), zodat dadelijk de eerste opwelling van de door de Farizeeën en Schriftgeleerden daarna zo opzettelijk doorgezette aanklacht van Jezus over Sabbatsschennis door Gods bestiering verstikt werd in de ziel van hem, die tot hen behoorde. Daarom heeft ook de evangelische traditie, zoals die door Mattheüs en Markus ons is voorgesteld, onze geschiedenis liever ter zijde gelaten, zolang Jaïrus nog leefde. Lukas is in Hoofdst. 4: 14-9: 50 deze traditie gevolgd, hier brengt hij echter de geschiedenis bij buiten de volgorde zonder enige nadere bepaling van plaats en tijd. Hij hoefde, evenals Johannes (Hoofdst. 18: 10) in zijn tijd de naam van de dienstknecht kon noemen, die Petrus bij het gevangen nemen van Jezus het oor afhieuw, niets

te verzwijgen, terwijl de evangelische traditie die om zekere redenen oorspronkelijk had verzwegen.

10. En Hij leerde, toen Hij nog in Galilea was, op de sabbat in een van de synagogen van die stad, namelijk van Kapérnaüm (Hoofdst. 4: 15 en 31).

11. En zie, er was een vrouw onder de toehoorders die een geest van de ziekte achttien jaren lang gehad had; zij was door een boze geest gebonden, die haar ziek en zwak maakte, zodat zij haar natuurlijke lichaamskrachten niet kon gebruiken en zij was samengebogen, omdat de geest van de ziekte haar zo geheel samentrok, dat zij neergebogen naar de aarde liep en zij kon zich helemaal niet oprichten; zij was dus geheel buiten staat haar hoofd naar boven op te richten.

"De Heere is op een sabbat in de synagoge en wel om te leren, ook de zieke vrouw had deze plaats, niet zoals die met de bloedvloeiing in Hoofdst. 8: 43 vv. , om met de wonderdoende Jezus in aanraking te komen, maar om de sabbat te vieren, betreden. Aan de ene kant kan men hierin een berusting zien, die zich sinds lang in het nu eenmaal bescheiden lot gevonden heeft en niet meer naar genezing verlangt, zoals dan ook Jezus hierna (vs. 12 v.) uit eigen aandrang haar tot Zich roept, haar de verlossing moet voorhouden en eerst door Zijn handoplegging daartoe brengen, dat zij van haar bevrijding gebruik maakt. Aan de andere kant is het echter ook een teken dat het leren van Christus in de synagoge en het doen van wonderen aan de zieken een geruime tijd heeft stil gestaan en men het niet meer gewoon is zijn toevlucht tot Hem te nemen. Om die reden noemen wij deze geschiedenis het wederopnemen van Zijn werkzaamheid na een pauze van verscheidene maanden. Hij had Zich volgens Hoofdstuk 4: 42-44 aan de bewoners van Kapérnaüm, nadat Hij slechts een week lang Zijn heerlijkheid daar ontvouwd had, dadelijk weer onttrokken, Zich in de omtrek begeven en vervolgens voor de tijd van een vierde jaar in de stilte van het bijzonder leven teruggetrokken. Toen wist men nauwelijks meer van Hem, Zijn vroegere werkzaamheid was voor hen als een van de hemel weer verschenen meteoor en zo moet Hij zelf ongevraagd ingrijpen om het de mensen te laten opmerken dat Hij Zich weer over hen wilde ontfermen. Wij zullen later zien hoe daarin iets voorafbeeldends over de toekomst van Israël ligt. Dat Lukas van de vrouw de uitdrukking gebruikt, dat zij een geest van de ziekte had gehad en niet van een gewoon en natuurlijk zenuwen- of ruggegraatslijden spreekt, wijst ons indirect op Kapérnaüm als de plaats van gebeurtenis, terwijl hij, de vroegere arts (Col. 4: 14), al in Hoofdst. 4: 38 vv. ons de koorts van Petrus’ schoonmoeder als van zeer ernstige aard liet kennen en ook overigens liet opmerken dat juist Kapérnaüm met zeer veel demonisch lijden bezocht was 8: 15). Men heeft wel willen ontkennen dat met "geest van de ziekte" op de demonische toestand zou worden gewezen; maar in vs. 16 spreekt toch de Heere uitdrukkelijk van een band, waarmee satan de vrouw had gebonden; er moeten dus met de ziekte toestanden verbonden zijn geweest die op een diepere grond doelden dan een zuiver lichamelijke stoornis. Een gewone ziekte, zo merkt Olshausen op, werd nooit van de boze geest afgeleid; er moesten altijd nog andere verschijnselen bijkomen; misschien was het lijden van de vrouw met nu en dan terugkomende razernij verbonden, of er openbaarde zich bij haar, die vóór de 18 jaren juist door bijzondere gaven van de geest zich had onderscheiden, een doffe, bijna dierlijke aard. Hier kunnen wij nu ook de vraag behandelen naar het voorafbeeldende van de gebeurtenis en dan zal blijken

dat de verbinding van deze aan de gelijkenis van de onvruchtbare vijgenboom niet maar een toevallige was, maar werkelijk bedoeld door de Heilige Geest, die de bijbelse schrijvers bestuurde. In deze vijgenboom moesten wij een beeld zien van Israël en in het gedreigde omhouwen een beeld van de verwerping van dit volk, als het vroegere verbondsvolk. De vrouw, die door een demon geen macht meer heeft om zich vrij te bewegen, ter aarde gekromd is en niet meer naar behoren kan zien, maar stomp en dof in haar lijdenstoestand is, beeldt het tegenwoordige Israël onder Gods vloek af en in hoeverre daar werkelijk van een toestand van bezetenheid sprake kan zijn werd al bij MATTHEUS. 12: 48 opgemerkt. Maar ook de 18 jaren zijn niet zonder betekenis; de 42 maanden = 1260 jaren, die in Openbaring . 11: 2 voor de duur van Jeruzalem's vertreding zijn genoemd, zijn = 18 x 70 jaren (Jer 29: 4) en nu zal ook de bekering en wederopname van het volk overeenkomstig de gezichten in Openbaring . 11: 11, 12 en 12: 7-12 ten gevolge van een buitengewone wending door het plotseling weer optreden van Christus, nadat Hij voor een geruime tijd aan andere steden gepredikt of zich in de stilte zal hebben gehouden, plaats hebben en als een eigen tegemoet komen zijn tot diegenen, die in doffe rust zich aan hun lot hebben overgegeven, alsof er niets meer aan te veranderen was; vgl. het zinnebeeldige in de 38-jarige zieke aan het badwater te Bethesda in Joh. 5

12. En Jezus zag haar nadat Hij Zijn rede had gehouden en ontfermde Zich over haar ellende in genade (Jes. 65: 24), riep haar tot Zich en zei tot haar toen zij nu, als een dier gebogen, voor Hem stond: Vrouw! u bent verlost van uw ziekte, die een vreemde macht u heeft opgelegd; de tijd van uw gevangenschap is nu voorbij (Hoofdstuk 4: 18).

13. En Hij legde de handen op haar om haar van die vreemde macht te verlossen en haar in het bereik van Zijn macht te brengen en daar meteen met Zijne levenskracht te vervullen (Gen. 48: 14. en "Le 1: 4"); en zij werd meteen weer recht, omdat de band van de satan werd verscheurd en zij verheerlijkte God, evenals de verlamde, toen hij zijn bed ophief en heenging (Hoofdstuk 5: 25).

De dag des Heeren als een dag van blijde oprichting voor lichaam en ziel; hij roept ons 1) van het gewoel van de werkdagen tot sabbatsrust 2) van aardse smart tot hemelse vreugd, 3) van het juk van de zonde tot de dienst van de Heere.

Bezwaard hart, leg af de zorgen. Verhef u, neergebogen hoofd! De aangename morgen komt, als God veroorlooft om te rusten en zelf de rust heeft gewijd; kom, kom, u heeft te voren zoveel tijd aan de dienst van de Heere ontstolen.

U vraagt wellicht: waartoe was deze handoplegging; was het woord van de Heere niet genoeg? Nee, beiden behoren bij elkaar. Alle verlossing door Christus gebeurt zoals deze genezing gebeurde in twee momenten of bewegingen buiten ons en in ons. Zodra de Heere het woord van de verlossing had gesproken was zij verlost, want de Heere is de Verlosser. Hij kan verlossen wie hij wil en dat Hij deze vrouw verlossen wilde, openbaarde Hij in zijn woord: U bent verlost. Maar door tegelijk de handen op haar te leggen deelde Hij haar Zijne verlossende, genezende kracht mee en wekte Hij haar geloof in het uitgesproken woord van de verlossing op en haar lichaam rees overeind. Het is hiermee als met een geketende in de

gevangenis, tot wie men de pardonbrief van de koning brengt. Door deze brief is de man vrij, nochtans moet hij eerst van zijn ketenen losgemaakt worden, zal hij werkelijk vrij zijn: en gesteld nu dat deze ketenen niet willen losgaan, dat de sleutel ervan breekt en men nieuwe hulp moet halen om de ketenen te ontsluiten, dan kan dit vrij lang duren en toch is de gebonden man geen gevangene meer, want hij weet uit de pardonbrief dat hij vrij is. Maar daar gaan de ketenen los en nu is hij ten volle vrij. Zo is het nu ook in het geestelijke. Wij zijn verlost door Christus in Zijn dood. Dat is onze vrijbrief. Christus is opgestaan en heeft daarmee de dood overwonnen en nu gaat Hij over om de gebondenen van de satan, die het geweld van de dood heeft, de een na den ander te ontbinden. Evenals Lazarus, op het bevel van de Heere opgestaan uit dood, nochtans door een afzonderlijk bevel van de Heere van zijn omwindselen moest worden losgemaakt, zo ook de geestelijk wedergeborene. Ook hij heeft nog vele bewindselen die hij afzonderlijk van hem moet laten wegnemen. Bij Lazarus was dit een uitwendige zaak en geen geloof was er bij nodig, want anderen konden en moesten dit door Hem doen; maar deze vrouw moest geloven in het woord van de Heere, evenals wij allen moeten doen; want wat buiten ons door God gezegd wordt moet in ons tot waarheid worden en dat gebeurt alleen door het geloof. Daarom, wij herhalen het, moest Christus de handen op de vrouw leggen, om haar als gelovige Zijn genezende kracht mee te delen en moet Hij op ons geestelijk de handen leggen om ons als gelovigen, de Heilige Geest, het eigen leven van de Heere mee te delen. Wie gelooft leeft uit Hem; wie niet gelooft heeft geen deel aan Hem.

14. En de overste van de synagoge meende dat deze daad een terechtwijzing nodig maakte. Hij nam het Jezus, in onverstandige ijver voor de Farizese instellingen, die hijaanhing, kwalijk dat Hij op de sabbat genezen had, wat hij Hem zeker ook door een blik te kennen gaf. En hij zei tot de menigte met de houding als van een man van goddelijk gezag (MATTHEUS. 23: 2): a) Er zijn volgens de wet (Ex. 20: 8 vv.) zes dagen in de week, waarin men moet werken; komt dan in deze dagen en laat u genezen en niet op de dag van de sabbat, voor welke zevende dag de rust is bevolen, dat niemand dan enig werk doe.

a)Deut. 5: 13. Ezechiël. 20: 12.

De man voelde niets van de heerlijkheid van dit ogenblik; hij was slechts ontevreden over de genezing op de sabbat; hij behoorde nog tot de vreesachtige tegenstanders van de Heere en waagde slechts hem ter zijde verwijten te doen, door het arme volk te berispen. Hij sprak daarbij geheel volgens het toenmalig vooroordeel van de Joden, dat, waar slechts uitstel mogelijk was, de genezing van de zieken op de sabbat onvoorwaardelijk verbood en slechts bij duidelijk levensgevaar een uitzondering toeliet.

Wat heeft de arme vrouw gedaan, dat hij iets dergelijks aan het volk voor het vervolg verbiedt? Niets voor haar persoon; zij heeft geen enkel woord als verzoek gesproken; zij is slechts toegetreden op het roepen van de Heere, zij heeft zich opgericht toen zij het weer kon. Had zij misschien moeten zeggen: O nee, Heere! Vandaag is het sabbat, ik ben nog niet los; pas morgen mag ik mij oprichten en God prijzen? Men ziet, de man spreekt in zijn blinde ijver niets dan onzin.

15. De Heere dan, die toch eigenlijk de aangevallene door deze scherpe strafrede was, antwoordde hem: Geveinsde (volgens een andere lezing: geveinsden! gij en uw gelijken, de Farizeeën en schriftgeleerden) a) maakt niet een ieder van u op de sabbat zijn os of ezel van de kribbe los? Dat zou toch naar uw begrip ook een verboden arbeid zijn - losmaken, leiden, drenken is immers een werkelijk arbeiden, een inspanning en toch leidt u hem heen om te doen drinken, zonder daarvan een gewetenszaak te maken.

a) Ex. 23: 5. Deut. 22: 4. Luk. 14: 5.

16. Dat doet u, omdat uw aardse belang daarbij in het spel komt. En deze, die een dochter van Abraham is, die de satan, zie, nu achttien jaren gebonden had, moest die niet losgemaakt worden van deze band, van die zware ziekte, op de dag van de sabbat?

De plaatsing van de woorden doet eerst opmerken hoeveel waardiger in dit geval het voorwerp van de hulp was; hier is een dochter van Abraham, een lid van het volk Israël, van Gods verbondsvolk, waarop zij anders zo trots waren. Vervolgens waren haar banden zoveel smadelijker, smartelijker en - wat door het tussen gevoegde "zie" wordt uitgedrukt langer van duur geweest; en zou dan haar niet worden geschonken wat ieder zijn os of ezel gunt en voor een noodzakelijk werk op de sabbat houdt?

Jezus roept de hele partij, wier vertegenwoordiger de man is, tot verantwoording. Het scherpe van Zijn aanspraak: "huichelaars" rechtvaardigt zich door naast elkaar te plaatsen de vrijheid, waarin zij met de sabbatswet handelen, wanneer hun geringste belangen in het spel komen en de kleingeestigheid, waarmee zij handelen, wanneer het de belangrijkste belangen van hun medemensen betreft. De tegenstelling tussen ossen of ezels en Abrahams dochter, tussen kribbe en laten, eindelijk tussen die beide los te maken banden, de lichamelijke en geestelijke, is in het oog vallend; het woord "achttien jaar", dat een diep medelijden uitdrukt, is de kostelijkste kroon van het antwoord.

De koude, ingebeelde heiligen zouden misschien zeggen: nu, als zij 18 jaren gebonden was, dan kon zij ook nog wel één dag wachten: maar Hij maakt juist dat tot grond voor het tegendeel, want wie de naaste lief heeft als zichzelf, zegt integendeel: daarom ook geen ogenblik langer, zodra er kan worden geholpen!

Wat een woorden, wat een stroom van goddelijke welsprekendheid! Wie kon zoiets op deze manier zeggen dan de Heere der heerlijkheid? Eerst zien wij dat het losmaken van banden het werk van de Heere is. Is het ook ons werk? Zo niet, dan moet het ons werk worden. Wij moeten niemand banden aanleggen, maar ieder vrijmaken van banden die hem kwellen en onteren, banden die niet God, maar die de satan gebonden heeft. Daarom hebben wij ze lief, al die mannen, die ijveren voor de vernietiging van de slavernij en niet ophouden te ijveren voordat zij hun doel bereikt hebben. Immers het Evangelie is juist en alleen in de wereld gekomen om alle plaag op te heffen en alle zegen te doen neerdalen. Ten anderen zien wij hoe de Heere altijd het beeld kiest overeenkomstig de zaak. Wij merkten al op dat de vrouw door haar rugverkromming meer de houding van een dier dan van een mens vertegenwoordigde. Zij was evenals het rund of de ezel door een touw aan de krib, aan haar lichaam gebonden,

met een door mensen onlosmakelijke band. Al achttien jaar had zij begeerd, gewenst, verlangd naar het slaken van die band, maar vruchteloos, het was altijd meer een zaak buiten hoop geworden; en zie, nu breekt daar voor haar een sabbat van de ruste, van de rust van haar last en haar lijden aan, een sabbat van de verlustiging in Gods werken, van de verheerlijking van Gods grote daden. De sabbat werd aan haar geheiligd. Door wie? Door de Heer van de sabbat zelf. Hij maakt haar los van de band door de satan gebonden, Hij maakt haar vrij en zij is vrij en verheugt zich in haar vrijheid, verheerlijkt er God voor en al het volk verheerlijkt God met haar. Welnu zegt de Heere tot de nijdige, schijnheilige verstoorder van al deze vreugde, door God verwekt, u en uw medegenoten bent landbezitters en veehouders en wie van u zal de sabbat te heilig houden om het vee, dat aan de kribbe vastgebonden is, los te maken van zijn banden, opdat het niet versmacht, maar drinkt? En hoe kunt u nu willen dat Ik de sabbat heilig houdt, om een mens - en wel een dochter van Abraham - los te maken van een band, waaraan de satan haar nu achttien jaar lang gebonden hield - en haar smachtenden dorst naar verlossing te lessen?

De "dochter van Abraham" herinnert al vanzelf aan de zoon van Abraham in Hoofdstuk 19: 9; het "de satan heeft gebonden" staat tegenover het gewone gebonden zijn van het dier aan de kribbe; de achttien jaar in tegenstelling tot de betrekkelijk slechts korte tijd, waarin het dier het water moest ontberen en "deze band" staat tegenover de zeker dragelijke ontbering die het dier moest lijden, wanneer het op een sabbat niet tot het drinken werd geleid.

Niet zonder reden heeft de Heere hier gesproken van een losmaken van de kribbe; in Hoofdstuk 14: 5 echter van een uittrekken uit de put. Op de laatste plaats is de waterzuchtige in gevaar te verstikken in het water evenals het dier in de put; op onze plaats wordt de gebogen toestand van de vrouw vergeleken met het staan van het dier aan de kribbe.

17. En toen Hij dit zei werden zij allen door de juistheid van het gezegde getroffen en van de verkeerdheid van hun eigen mening overtuigd. En zij, die te voren (vs. 14) met de overste van de synagoge in hun hartinstemden, werden beschaamd. Allen, die zich tegen Hem stelden; en de hele menigte die in de genezing van de vrouw van harte deelnam, verblijdde zich over al de heerlijke dingen die door Hem gebeurden, niet alleen nu, maar ook verder, nu Jezus Zijn goddelijke macht weer aan hen betoonde; zij erkenden toch allen, dat er nog veel van zulke daden zouden volgen.

De ware heiliging van de rustdag heeft de Heere vooral daardoor aan het volk getoond, dat Hij een menigte van Zijn genezingen vooral op de sabbat verrichtte. De ware sabbatswerken waren, als Hij Zich over de mensen in hun ellende ontfermde en hen van hun valse wettelijkheid probeerde te genezen.

II. Vs. 18-21. Ook de beide gelijkenissen, die nu volgen als tweede aanhangsel tot Jezus' werkzaamheid in Galilea, die van het mosterdzaad (vs. 18 en 19) en die van het zuurdeeg (vs. 19 en 20) staan in onmiskenbare samenhang met de gelijkenis van de onvruchtbare vijgeboom in vs. 6-11 De eerste verklaart het "waartoe beslaat hij nutteloos de aarde" en wijst er op dat het rijk van God, dat de Joden ontnomen is, aan de Heidenen zal worden gegeven. De andere staat tegenover het "geen vrucht voortbrengend" en geeft op het vruchtdragen van de

Heidenen uitzicht (Matth. 21: 23 Voor een Schriftgeleerde scheen het bijna onmogelijk een samenhang voor de herhaling van deze twee gelijkenissen juist hier te vinden; maar er is hier geen sprake van een herhaling van de kant van Christus, maar alleen een bijvoeging als aanhangsel van de kant van de evangelist, die in Hoofdst. 8: 4-21 opzettelijk een vermenging van de beide predikingen aan de zee, zoals die bij Mattheüs en Markus is, vermeden heeft. Zoals hij nu voor de tweede van deze beide predikingen zich beperkt heeft tot de gelijkenis van het zaad op de verschillende grond, zo bepaalt hij zich hier voor de eerste tot de beide, die wij voor ons hebben (vgl. Matth. 18: 31-33 en Mark. 4: 30-32).

18. En Hij zei, toen Hij de volgende dag na de in de vorige afdeling meegedeelde gebeurtenis het aan de oever staande volk van een schip leerde 8: 18"): Waaraan is het koninkrijk van God gelijk en waarmee zal Ik het vergelijken?

19. Het is gelijk aan een mosterdzaad, dat een mens genomen en in zijn hof (bij Mattheus staat akker, bij Markus aarde; de hof komt meer overeen met wijngaard in vs. 6) geworpen heeft en het groeide op en werd tot een grote boom en de vogelen van de hemel nestelden in zijn takken.

Een zaad in de hof geworpen is niet weggeworpen, al schijnt het zo voor een tijd; hij heeft veel gedaan; die gezaaid heeft, al schijnt hij niets gedaan te hebben, al bedekt de zwarte aarde zijn arbeid, al komt er nog vele dagen geen enkel uitspruitsel te voorschijn. Kan hij niets meer doen, hij mag het zich getroosten; God laat groeien. Het mosterdzaad groeit op en wordt tot een grote boom - niet opeens, of in een enkele dag; maar naar de wetten van zijn groei en leven, van lieverlede en door regen en zonneschijn.

20. En Hij zei weer: Waarmee zal Ik het koninkrijk van God vergelijken?

21. Het is gelijk aan een zuurdesem, die een vrouw nam en verborg in drie maten meel, totdat het geheel gezuurd was "Mr (4: 30" en "Mr 4: 31" en "Mr 4: 32").

Het rijk van God heeft tweeërlei macht; een kracht van uitbreiding, waardoor het gaandeweg alle volken omvat en een kracht van verandering, waardoor het het hele menselijke leven langzamerhand nieuw maakt. Het natuurlijke zinnebeeld van de eerste is een zaad dat in korte tijd een groei verkrijgt, die met zijn vroegere kleinheid niet in overeenstemming is; dat van de tweede, een materieel onaanzienlijk gisting middel, dat echter zijn grote kracht tot assimileren aan een grote massa kan betonen.

Beide gelijkenissen behoren geheel tot degenen die een profetisch karakter hebben; de eerste vond haar vervulling vooral ten tijde van Constantijn de Grote, de tweede in de Middeleeuwen bij de verbreiding van het Christendom in verschillende Europese staten door de invloed van de Katholieke kerk; toch worden natuurlijk deze gelijkenissen in iedere eeuw van het Christendom in meerdere of mindere mate vervuld.

De grote boom uit goddelijk zaad spreidt ook over ons zijn verkwikkende schaduw uit; liefelijk is de rust onder zijn lommer. Wij kunnen nog genieten de vertroostingen van het

Evangelie, wij delen in al de uitwendige voorrechten, die het overal brengt waar het reikt. Maar zijn wij evenzeer doortrokken, zijn wij al geheel doortrokken door zijn kracht? Doordringt het zowel ons innerlijk als ons uiterlijk leven? En ons uiterlijk leven in al zijn uitingen? het beroepsleven niet minder dan het huiselijke en niet slechts onze bezigheden, maar ook onze uitspanning? Zijn onze drie maten meel in de volle Efa gezuurd? Is de gehele mens een Christen? Verstand en hart en wil gelijkelijk geheiligd? Of onttrekken wij een gedeelte van de menselijke stof aan de goddelijke werking? Werken wij haar tegen, houden wij haar op door hoogmoedige overleggingen, vleselijke neigingen, zondige traagheid? Dat zou zijn het Evangelie bespotten, de Heilige Geest bedroeven, het Koninkrijk van God bestrijden en zijn Koning de eer betwisten; dat onze voorrechten verijdelen. Wij willen de voleindiging van het Godsrijk, dat wij haar dan allereerst willen in onszelf. De geluksstaat komt niet dan door de voleindiging; voordat de mensheid er geheel door geheiligd is het geluk van onder het Evangelie te leven niet geheel.

I. Vs. 22-35 In vs. 1-9 zagen wij Jezus, nadat Hij Zich voor de vervolgingen van de Joden uit de tempel moest terugtrekken, de stad verlaten en onder gesprekken met een aantal begeleiders, die eveneens van het feest van de tempelwijding terugkeerden, over de beek Kedron naar de Olijfberg gaan. Hier nu vinden wij Hem deels op de verdere weg naar het naaste doel van Zijn reis, deels aan dat doel zelf, dat waarschijnlijk de stad Livias in Perea is. 1) De gedachten, waarmee Hij van Jeruzalem gescheiden is en die Hij in de gelijkenis van de onvruchtbare vijgeboom heeft uitgedrukt, bewegen nog steeds Zijn hart. Opnieuw openbaren zij zich in hetgeen Hij antwoordt op hetgeen Hem iemand onder weg vraagde: Heere! Zijn er ook weinigen, die zalig worden? En in zijn antwoord dat Hij de Farizeeën geeft, die bij Zijn aankomst te Livias Hem raden, van daar heen te gaan, omdat Herodes Hem probeerde te doden.

1) Volgens meer nauwkeurig onderzoek moeten wij de samenhang van de gebeurtenissen nog enigszins anders rangschikken dan in het chronologisch overzicht bij MATTHEUS. 19: 2; en de daarbij behorende aanmerkingen gebeurd is. De uitdrukking in Joh. 10: 40 : "wederom over de Jordaan tot de plaats waar Johannes eerst doopte", ziet wel niet uitsluitend op Bethabara (Joh. 1: 28), maar omvat integendeel het hele Oostelijke gebied van de Jordaan van Bethabara tot Zuidelijk beneden aan de uitwatering rivier in de Dode zee, zoals het ook in Joh. 11: 48 van het gehele land staat. De juistere chronologie geven wij later in een aanhangsel.

22. En Hij reisde, nadat Hij in het land aan de andere kant van de Jordaan gekomen was (Joh. 10: 40), van de ene stad en dorp tot de andere, zoals Hij Zich in Hoofdstuk 10: 1 had voorgenomen, lerend, om nu ook in dit deel van Palestina Zijn profetisch ambt waar te nemen en hij richtte daarbij Zijn reis naar Jeruzalem, terwijl Hij het doel, dat Hij sinds Hoofdstuk 9: 52 steeds nader kwam, vast in het oog hield.

Deze is van de verdelingen, die Lukas in zijn bericht van de reis maakt, al het tweede; het derde zal volgen in Hoofdstuk 17: 11 Tot deze eigenaardige indeling heeft het woord van de Heere hem aanleiding gegeven (vs. 33): "Ik moet heden en morgen en de volgende dag reizen poreuesyai, want het gebeurt niet dat een profeet gedood wordt buiten Jeruzalem". Hier heeft

het "reizen" zozeer het bepaalde begrip van een reizen in het bijzonder naar Jeruzalem om te lijden en te sterven, dat zonder alle tussengedachten dadelijk de zin wordt aangesloten met "want", dat natuurlijk onverklaarbaar bleef, als dat woord in algemene zin van een reizen in het algemeen stond geschreven en niet ook het doel van de reis in zich sloot. Bij alle drie de afdelingen nu is ook het eens in de grondtekst gebezigde woord vast behouden, en alleen hier nog het "naar Jeruzalem" tot nadere bepaling bijgevoegd en niet zoals in (vs. 33) weggelaten. Zowel in Hoofdstuk 9: 51 als in 17: 11 lezen wij een poreuesyaieiv Ierousalhm op onze plaats moest echter het eenvoudige werkwoord omdat een (dienoreueod "ging door") al was voorafgegaan worden omschreven en daar is dan opzettelijk poreian (niet odou "weg") poioumenov voor deze omschrijving gekozen, om de uitdrukking ook hier te bezigen. Zo hebben wij dit vers niet op te vatten als een bijzondere opgaaf van plaats voor hetgeen in vs. 23 vv. wordt meegedeeld, maar als opschrift of liever als aanwijzing van de categorie, waaronder de hele volgende afdeling valt en die tot Hoofdstuk 16: 31 voortgaat en met het aanhangsel Hoofdstuk 17: 1-10 eindigt. Het is dezelfde categorie, waartoe ook de afdeling Hoofdstuk 9: 52-11: 13 en 13: 1-9 met de aanhangsels 11: 14-12: 59 en 13: 10-21 en de afdeling Hoofdst. 17: 12-18: 30 , welke beide in Hoofdst. 9: 51 en 17: 11 een geheel gelijk opschrift hebben, behoren. De uitleggers zien deze betrekking zo geheel voorbij, dat, zoals zij Hoofdst. 13: 1 vv. naar Galilea verplaatsen, zij ook hier zo aan Galilea denken; maar juist het poreuesya of poreian poieisyai eiv Ierousalhm wijst zo bepaald mogelijk daarop, dat de Heere Zich nu geheel van Galilea heeft verwijderd en de weg van het "reizen" in de vs. 33 genoemde zin Zich heeft begeven.

23. En een van Zijn begeleiders zei, door de hoge ernst van die rede getroffen, tot Hem, toen Hij van daar, waar het medegedeelde in vs. 1-9 was voorgevallen, verder ging: Heere! zijn er ook, zoals uit Uw woorden schijnt te blijken, weinigen die, in het Messiasrijk overgebracht, zalig worden, terwijl daarentegen in het algemeen Israël aan het oordeel van de verwerping zal worden overgegeven? En Hij zei tot hen, niet alleen tot de vrager, maar tot al zijn reisgenoten:

Nu wil men niets meer van aanvechting horen; men moet geloven, ineens ten volle en dan zeker zijn dat men Christen is en er nooit aan twijfelen. Wat echter mijzelf betreft, ik wil het graag bij herhaling bekennen dat ik over het denkbeeld van de weinigen, die zalig worden, ook angstzweet heb gehad. Maar mijn Heer en mijn God had het antwoord al voor mij gereed gemaakt en ik had het maar te nemen om gerust te zijn. Het ingaan is een strijd en dat het een strijd is heb ik ondervonden en ondervind ik nog.

24. Strijd om in te gaan door de enge poort, die voor u vandaag nog openstaat tot het koninkrijk der hemelen (MATTHEUS. 7: 13 v.); want velen, zeg Ik u, zullen, als die poort is gesloten, proberen in te gaan in het rijk van God en zij zullen het op hun eigen wegen ondanks alle inspanning niet kunnen, omdat het binnenkomen niet kan worden gedwongen, maar afhangt van Gods genade, die haar tijd heeft en alleen op de enige, door Hem bepaalde smalle weg plaats kan hebben.

Het Koninkrijk van de Messias wordt hier voorgesteld onder het beeld van een paleis, waarin men niet, zoals men natuurlijk zou denken, door een groots portaal binnentreedt, maar door

een nauwe, lage, nauwelijks zichtbare poort, een hulpdeur. De uitgenodigden weigeren daarin te gaan, dan wordt die gesloten en wij vragen tevergeefs aan de heer des huizes om die weer te openen, zij blijft gesloten en zij blijven buitengesloten. De "enge poort" stelt het geloof in de vernederde Messias voor. De grootse poort, waardoor de Joden hadden willen ingaan, zou, als die genoemd was, de verschijning van de verwachte Messias in Zijn heerlijkheid zijn. Het "strijdt" drukt in een beeld van de angst uit, die door de moeilijkheid om door ene zo nauwe opening te komen, veroorzaakt wordt. In de toepassing betekent het de verootmoedigingen van het berouw, de strijd van de bekering. Jezus zegt niet of er velen of weinigen zalig worden; Hij verzekert alleen dat er velen verloren gaan; dat alleen is voor de praktische persoonlijke toepassing belangrijk, waarbij niet in de weg staat dat ook velen zalig worden.

Op de vraag, die elders en herhaaldelijk tot Hem wordt gericht: "wat moet ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërf?" heeft Jezus steeds een duidelijk, beslist, openlijk antwoord gegeven. Zijn antwoord in onze tekst draagt daarentegen een ander merk. Vanwaar dit? Dat ligt juist in het verschil in de vragen. Wanneer de mens vraagt: "Wat moet ik doen om zalig te worden?" dan zal hem Gods woord steeds en zonder veel onderzoeken zeggen wat hij moet doen; waar echter de mens vraagt: "Heere, zijn er ook weinigen, die zalig worden?" daar heeft Gods woord steeds het antwoord: "Zorg vooral dat u zalig wordt. " Daarom zegt ook de Heere: "Strijdt om in te gaan door de enge poort" en wijst met deze woorden hem, die gevraagd heeft, zowel als degenen, die om Hem staan, zonder gevraagd te hebben, op henzelf terug; Hij keert de vraag naar het getal van de zaligen om tot een vraag naar hun eigen zaligheid. Daarmee laat de Heere ons een blik slaan in het Christendom in het algemeen. Het Christendom is niet iets waaraan uw persoonlijk ik geen deel zou moeten hebben, maar het is iets waarbij uw ik steeds in de eerste plaats en het meeste belang heeft. Het is daar te doen met vragen, die niet alleen de wereld in het algemeen, maar vooral uzelf aangaan - het Christendom is uw meest betekenende vraag, het is uw hoogste levensvraag. Of u in de Heere gelooft of niet, of u de Heere of de zonde dient, of u de eer van de Heere zoekt of die minacht, het gaat niet in de eerste plaats de Heere aan; Zijn eer, Zijn heerschappij, Zijn heerlijkheid blijven onaangeroerd; het gaat in eerste plaats het Koninkrijk van God aan, dat gaat zijn gang al moet het ook over u heengaan. Het gaat in de eerste plaats u aan, of u aangenomen of verworpen, of u goddelijk welgevallen of ongenoegen zult oogsten, of u zich verblijden zult in het kindschap van God, of u over Zijn nabijheid zult vertroosten. Het gaat uw toekomst aan of die eeuwig leven of eeuwige dood zal zijn, uw erfenis, of die de hemelse erve van de uitverkorene zal zijn, of de vloek van de verworpenen. Christelijk geloof en leven geldt de personen, waarbij niemand meer belang heeft dan uzelf; en u bent het niet naar een gering, maar naar uw beste deel, niet alleen naar die kant, dat u zich tijdelijk gelukkig, maar vooral naar die kant, dat u zich eeuwig zalig gevoelt. Het Christelijk leven komt voort uit de zorg voor onszelf en in Zijn beloften wordt de zorg voor onszelf gekroond. Terwijl het Christendom aan de ene kant de overgave van ons eigen ik verlangt, terwijl het zelfverloochening, zelfopoffering eist, is het toch aan de andere kant ook de meest ware en diepe zorg voor zichzelf. Niet daardoor onderscheidt zich het leven van de wereld van het leven van de Christen, dat men in het eerste alleen voor zich zorgt en in het andere niet, maar dit is het onderscheid, dat men in het ene voor zijn mindere, aardse ik zorgt, in het andere voor zijn hoger eeuwig ik zorg draagt, dat men in het ene het zijn zoekt zonder God, in het andere dat wat van God is, om het tot het zijne te maken.

25. Laat Mij dit u nog dringender op het hart leggen in een nieuwe wending van de gelijkenis, die nog meer bepaald zegt met wie u in eenheid behoort te leven (Hoofdstuk 12: 58), namelijk nadat de heer des huizes, dieover het binnenlaten in het rijk van God heeft te beslissen, die daarbinnen huisvader is (Hoofdstuk 14: 21, 24. MATTHEUS. 10: 25; 13: 27; 20: 11), opgestaan zal zijn van zijn zitplaats, dan zal de tijd voorbij zijn, tot waarop hij zich voorgenomen had te wachten op de van hem heengegane huisgenoten (Hoofdstuk 11: 49). En als hij de deur gesloten zal hebben zal hij niemand meer toelaten van degenen die tot hiertoe niet zijn gekomen. En u zult te laat komen en beginnen buiten te staan en vol angst en vrees aan de deur te kloppen, zeggende: Heere! Heere! doe ons open! Wij behoren toch ook tot uw huis (Rom. 10: 2 v.) En hij zal antwoorden en tot u zeggen: Ik ken u niet, vanwaar u bent, zo zeer heeft u uw afkomst van de vaderen, waarop u zich beroemt, in het tegendeel verkeerd (Joh. 8: 33-44).

26. Dan zult u zich beroepen op uw bijzonder toebehoren tot de gastheer, die te voren u zo na was (Rom. 9: 4 v. Hebr. 2: 16) en beginnen te zeggen: Wij hebben, toen u nog op aarde was, in uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken en u heeft in onze straten geleerd, u zult ons toch niet zo hard behandelen; u zult toch niet uwallernaasten, uw vrienden, uw landslieden, buiten laten staan.

27. En hij zal hen toch verwerpen en ook hun zware zonden van ongeloof, waarom zij hem vroeger verworpen hebben, verwijten (Rom. 9: 32 v.); hij zal zeggen: Ik zeg u en herhaal mijn vroeger woord (vs. 25): ik ken u niet, vanwaar u bent, wijk van mij af, u werkersvan de ongerechtigheid.

"De beslissende handeling van de huisheer, die van zijn zetel opstaat om de deur te sluiten, is het zinnebeeld van de onmogelijkheid van alle bekering en van alle begenadiging van dit ogenblik af" zo wordt zeer juist door een uitlegger erkend. Wanneer deze echter op de volgende vraag, "Wat is dit voor een ogenblik?" ontkent dat het dat van Israëls verwerping en verstrooiing is, dan zou het behoorlijk acht geven op hetgeen Paulus in Rom. 11: 7-10 zegt, hem overtuigd hebben dat het nu geen ander dan dat ogenblik is. Duidelijker - zo zeggen wij met P. Lange - had Jezus de snel nabijzijnde afval van de Joodse natie van het middelpunt van haar geloof, haar uitsluiting uit het rijk van God en het ingaan van de heidenen van alle einden van de aarde in dit rijk niet kunnen verkondigen. Wel heeft het volk van Israël de inwendige betekenis van die verhouding niet met duidelijkheid ingezien, maar in duizend gedaanten heeft het de jammer van zijn buitengesloten zijn met een duister bewustzijn geuit. " In de eerste tijd van de verbreiding van het Christendom onder de heidenen werden de Joden met nijdigheid vervuld, omdat het evangelie van Jezus Christus, dat zij zelf van zich stootten, aan de heidenen zou worden gebracht (Hand. 13: 45; 17: 5 en 13; 18: 12). Waarom dat? Waarom moesten ook anderen niet hebben wat zij zelf niet wilden? Dat is zeker ook anders de aard van nijd en afgunst, zowel in aardse als in hemelse zaken (Hoofdstuk 11: 52), maar bij de Joden was er toch nog een bijzondere reden dat zij zeer goed voelden hoe deze Jezus van Nazareth, die zij verwierpen, eigenlijk de hunne was en hoe zij met Hem ook het rijk van God en de hele erfenis van de aan de vaderen geschonken beloften moesten overgeven. Datzelfde beheerst hen nog vandaag, als zij tegen het positieve Christendom te velde trekken en alle krachten inspannen om het uit de Staat en de Kerk van die Christelijke volken, waaronder zij

wonen, teniet te doen en daarvoor een humaniteitsgodsdienst in de plaats te stellen, maar al hun aandringen op emancipatie en gelijkstelling met de Christenen is niets meer dan een buitenstaan voor de deur, een aankloppen en roepen: "Heere, Heere! Doe ons open!" Het zal tevergeefs zijn; zij zullen daardoor in het rijk van God niet komen, want een geciviliseerde staat is nog geen rijk van God en de van zichzelf afgevallen kerk is dat niet meer. Daaruit, dat de zending onder de Joden zo uiterst geringe gevolgen heeft en dat de Joden uitdrukkelijk vragen hen niet tot gelovigen van Christus te willen maken, blijkt dat de gastheer de deur voor hen gesloten heeft. Nu zal het zeker zo niet blijven tot aan het einde van de wereld, zoals Luther in de latere tijd van zijn leven meende; ook niet zoals vele van de tegenwoordige theologen beweren, tot aan het beslissend ogenblik van de terugkomst van Christus uit de hemel, maar wel zal het zo blijven tot de bepaalde tijd voorbij is en de machten van de hemels ingrijpen, opdat in de plaats van Gods toorn de genade opnieuw kan komen. Dat zal anders plaats hebben dan men gewoonlijk verwacht en vroeger dan men denkt. Het juiste begrip van Gods woord brengt ook hier het juiste inzicht; wij willen, nadat wij herhaalde malen het onze al hebben meegedeeld, niet weer daarop terugkomen, maar geven nog enige wenken voor de toepassing van de voor ons liggende plaats op ons eigen Christelijk leven.

Die niet in de lente zaait, mag zich in de herfst nog zo ernstig voor de oogst moeite geven, hij mag op geen gelukken hopen.

Over de voortgang van de Christelijke ontwikkeling is niet de ene tijd als de andere; ieder Christenhart weet dat bij ervaring. Er zijn tijden waarin de voortgang in de heiligmaking sneller en andere, waarin die langzamer voortgaat; er zijn tijden dat de krachten van de genade ons rijkelijker toestromen en andere, waarin zij kariger vloeien. Er zijn tijden waarin men in moeilijken strijd sterk blijft door de genade en weer andere, waarin men door nietige omstandigheden wordt omvergeworpen als door een sterke arm. Er zijn tijden waarin men gewaar wordt dat het koninkrijk der hemelen geweld wordt aangedaan in het hart en weer andere, waarin men daarvan niets bemerkt. Daarom is het van belang, de gezegende tijden met scherpe blik op te merken en te ijveriger zich ten nutte te maken.

28. Daar zal onder u - de oorspronkelijke kinderen van het koninkrijk, die nu moeten buiten blijven - wening zijn en knersing van de tanden, weeklagen en wanhoop (MATTHEUS. 8: 12), wanneer u Abraham en Izak en Jakob en al de profeten zult zien die op Christus gehoopt en van Christus geprofeteerd hebben (Hoofdstuk 10: 24), in het koninkrijk van God, in zoverre nu werkelijk een rijk van God is opgericht, waarin hopen en voorspellen hun ware vervulling en zij zelf hun volmaking hebben gevonden (Joh. 1: 45. Luk. 24: 25 vv. Hand. 10: 43. Hebr. 11: 39 v.), maar u, die als hun kinderen en als erfgenamen van de belofte (Hand. 2: 39) voor alle andere volken de naaste betrekking op dit rijk heeft gehad (MATTHEUS. 15: 24. Rom. 15: 8) buiten uitgeworpen.

29. a) En daar zullen er in de loop van de eeuwen, gedurende welke het rijk van God aan de heidenen gegeven is (MATTHEUS. 21: 43) komen uit al de vier hemelstreken van de heidenwereld, namelijk van Oosten en Westen en van Noorden en Zuiden en zullen met uw vaderen ende profeten aanzitten in het koninkrijk van God, rijkelijk de goederen daarvan

genietend (MATTHEUS. 8: 11), terwijl u ze moet missen en zeer ellendig bent (Openbaring . 6: 12 vv.).

a) Jes. 2: 2. Mal. 1: 11.

30. En zie, er zijn, wat de toelating tot het rijk van God ten opzichte van de oorspronkelijke juiste aanspraken daarop betreft, laatsten, die de eersten zullen zijn (Rom. 15: 9. Efeze. 2: 11-13); en er zijn eersten, namelijk de kinderen van het geslacht van Abraham (MATTHEUS. 10: 6. Hand. 13: 46), die de laatsten zullen zijn, daar, als de volheid van de heidenen zal zijn ingegaan, ook nog eens voor hen de beurt komt (Rom. 11: 25 v.).

31. Op diezelfde dag, als de Heere tegen de avond aan het eerste rustpunt van Zijn reis was gekomen, namelijk te Livias, kwamen er enige Farizeeën, die door de viervorst Herodes waren gesteld om Hem uit Zijn nabijheid te houden enzeiden tot Hem: Ga weg uit deze stad en vertrek van hier uit deze gehele landstreek, want Herodes wil U doden en Gij weet, hoe het vroeger met Johannes de Doper hier is gegaan (MATTHEUS. 14: 3 vv.).

Wij weten hoe diep het Herodes schokte toen hij kort na de hem afgeperste terdoodbrenging van de Doper, zijn woonplaats van Livias naar Tiberias verplaatste en nu daar van de machtige profeet vernam, die in Galilea werkte. Onder de velerlei meningen van het volk, die over Hem bestonden, nam hij dadelijk die als het meest met zijn gemoedstoestand overeenkomende aan, die Jezus voor de wederopgestane Johannes hield. Hij werd zelfs de voornaamste vereerder hiervan, ja, het gebeurde wel mee met de bedoeling om voor deze mening zekerheid te verkrijgen, dat hij Jezus wilde zien Uit (12: 14 en Uit 14: 2). Deze begeerte werd eerst niet vervuld, integendeel, het spreken van Jezus stierf zo goed als geheel uit; hij hoorde verder niets nieuws van deze profeet, die zich meer en meer uit het openlijke van Zijn werk in Galilea in de stilte en het verborgene terugtrok. Toen nu de viervorst na 8-9 maanden weer lust en moed kreeg om naar Livias en Perea te verhuizen, kwam het bericht van Jezus hier opnieuw tot hem; de 70 discipelen hadden daar die duiveluitbanning volbracht, die hen zelf in verbazing bracht (Hoofdst. 10: 17), en die de daar aanwezige Farizeeën in des te grotere beweging bracht, omdat de discipelen toch ook het toekomstige persoonlijke optreden van Jezus in deze streek moesten vermelden (Hoofdstuk 10: 1). Zo’n persoonlijke verschijning meenden zij op alle mogelijke manieren te moeten verhinderen; zij wendden zich tot Herodes en vonden in deze een bondgenoot, die door een gelijk belang bewogen werd. Deze wist al bij ervaring wat het betekende een profetenmoord op het geweten te hebben. Hij had geen lust in een nieuwe daad van geweld, maar misschien lukte het om Jezus bevreesd te maken en Hem daardoor ver te houden van deze plaats en in het algemeen van geheel Perea. Het heeft dus plaats in overeenstemming met Herodes, ja, volgens zijn bepaalde opdracht, wat de Farizeeën hier tot de Heere zeggen, zoals zeer duidelijk daaruit blijkt dat de Heere hun weer een opdracht ten antwoord geeft De weg van Jeruzalem naar Jericho en de Jordaan tot Livias bedraagt wel meer dan 6 mijlen, maar als wij aannemen dat Jezus in vs. 1 vv. ‘s morgens vroeg van Jeruzalem is vertrokken, dan kan Hij tegen de avond het doel van Zijn reis wel hebben bereikt, wanneer Hij in een enkele dagreis tot Livias wilde komen. En bedenken wij dat de Farizeeën daar al Zijn aankomst verwachtten en zich gereed hielden om dadelijk bij Zijn intreden in de stad hun raad aan Hem te kunnen geven, waarvan de opvolging voor hen

zo belangrijk was, dan heeft het niets bevreemdends dat zij nog diezelfde dag tot Hem kwamen. Maar wie weet, dat Hij op Gods wegen gaat en een bepaalde goddelijke opdracht moet vervullen, die laat zich niet wegdringen; dat zou Herodes met zijn Farizeeën ook duidelijk ondervinden.

32. En Hij zei tot hen: U bent onderricht door Herodes, wat u moest zeggen, hoewel u zich houdt alsof u uit eigen beweging kwam en het met Mij goed meende; deze Herodes heeft zich al aan Mijn voorloper betoond als een verwoester van de wijnberg van God (Hoogl. 2: 15). Ga heen en zegdie vos: Zie, Ik werp duivels uit en maak de zieken gezond, die in geloof tot Mij worden geleid, heden in deze periode van Mijn leven - die Ik juist nu ben begonnen (vs. 22 vv.) en die met de stilte in Joh. 11: 54 als haar nacht eindigt en morgen en de verder volgende periode van Mijn heengaan naar Efraïm tot het einde van de Dinsdag van de lijdensweek (MATTHEUS. 24: 1) en op de derde dag, die van groene Donderdag tot de hemelvaart duurt (Hoofdstuk 22: 7; 24: 51) - word Ik, zoals Herodes wenst, voleindigd, al is het ook in andere zin dan men denkt.

De Farizeeën hadden zich gehouden alsof zij het goed met Jezus meenden, alsof zij met het oog op Johannes de Doper over Zijn lot bezorgd waren, alsof zij in Zijn belang hadden uitgezien of de viervorst Hem wel zou dulden en zij dan gevaar voor Hem hadden opgemerkt. Jezus laat hen echter dadelijk bemerken dat, toen zij zich bij Herodes in zijn paleis bevonden en door hem werden onderricht, de Heere in de hemel oog- en oorgetuige was van alles, wat heimelijk was besproken 21: 19) en dat de Zoon des mensen iemand was aan wie de Vader alles openbaart wat Hij voor Zijn werk moest weten (Joh. 5: 20). Hij laat hen ook weten hoe weinig Hij bevreesd was voor de machthebbende, die achter hen stond en geeft hen een antwoord dat aan deze zelf gericht is. De titel "vos", die hij aan Herodes geeft, doelt zeker in de eerste plaats op diens list. Het plan was slim genoeg aangelegd, en zoals de aanleg was, zo was ook de uitvoering; het was, als men met een gewoon mens te doen gehad, zeker een meesterstuk van sluwheid geweest. Die titel ziet ook ontwijfelbaar op Herodes’ misdaad aan Johannes en geeft te kennen dat hij zich al eens als een verwoester van de wijnberg van God had doen kennen, om van hem een voornemen van die aard, als hier van Hem werd gezegd, te vertrouwen 13: 7); maar dat hem ditmaal zijn voornemen niet zou lukken, zelfs wanneer hij het met ernst wilde volbrengen. Men heeft het aanstotelijk gevonden dat Jezus van de vorst van Zijn volk, die toch eigenlijk ook Zijn landsheer was, met zo weinig eerbied sprak. Intussen staat bij handelingen tot verzorging van de zielen ambt tegenover ambt en een profeet heeft daar niet met de vorst, maar met de mens te maken (Mark. 6: 18. 1 Sam. 15: 23 vv. 2 Sam. 12: 7 vv. 1 Kon. 14: 7 vv. ; 18: 18. Jes. 1: 23. Jer. 22: 19); hier nu staat tegenover het aanmatigende mensenkind, dat zich op zijn macht verheft Gods Zoon, die de Vader heeft gezonden en tegenover de nakomeling van een man, die door vossenlist zich in de regering over Gods volk heeft ingedrongen, terwijl hij toch eigenlijk een vreemde is (Deut. 17: 15), de rechtmatige erfgenaam van Davids kroon (Hoofdstuk 1: 32); die verhouding nu moet met het oog op hetgeen later zal gebeuren (Hoofdstuk 23: 11) vooraf worden opgemerkt.

33. Maar daarom is het toch Herodes niet die om zo te zeggen de eer geniet dat Ik door hem mijn einde zou vinden, hij zal het integendeel moeten dulden dat Ik tot drie keer zijn gebied doortrek en in zijn onmiddellijke nabijheid Mijn arbeidsveld neem (Hoofdstuk 14: 1-24; 15:

1-16, 31; 18: 15-30), zonder dat hij dit enigszins zal kunnen afwenden. Ik moet volgens de raad van God, nadat Ik in Galilea Mijn werk volbracht heb, ook nog deze tussenreis maken, die Mij nu vaker hierheen leidt, heden en morgen en de volgende dag reizen 1) in drie afdelingen (Hoofdstuk 9: 51; 13: 22 en 17: 11) heenreizen naar Jeruzalem, om daar Mijn einde te vinden 13: 22"): want het gebeurt niet dat een profeet gedood wordt buiten Jeruzalem 2). Tot die tijd moet hij geduld hebben, wanneer Mijn dood voor hem zo belangrijk is en te Jeruzalem zal hij ook gelegenheid hebben om daaraan zijn aandeel te hebben (Hoofdstuk 23: 6-12. en "1Ki 22: 15").

Met het eerste gedeelte van deze uitdrukking (vs. 32) is, wat de zin betreft, verwant wat de Heere in Joh. 11: 9 vv. tot de discipelen zegt, om hun bezorgdheid voor Zijn leven weg te nemen; daar noemt Hij de tijd, dat Hij naar het welbehagen van Zijn Vader ongehinderd kan leren en wonderen doen, Zijn dag, waarvan de twaalf uren ook niet met één enkel kunnen worden verkort. Pas als zij volledig zouden zijn voorbijgegaan zou de nacht volgen, wanneer Hij de vijanden in handen zou vallen. Ook hier is er volstrekt geen gevaar, zelf niet als de vervolgingen van Herodes ernstig gemeend waren; voor Zijn openbare werkzaamheid ("Ik werp duivels uit en maak gezond") is Hem een heden en morgen bestemd en pas op de derde dag kan Zijn offerdood, waarmee Hij een einde neemt, plaats hebben. Dit woord heeft, zoals het daar staat, de weemoedige en klagende zin: "Ik breid heden en morgen zegenende handen uit over Mijn volk, dat Mij overmorgen zal doden. Duidelijk let de Heere ook op de plaats Hos. 6: 2 : "Hij zal ons na twee dagen levend maken; op de derde dag zal Hij ons doen verrijzen; en wij zullen voor Zijn aangezicht leven", aan welke belofte Christus als de kroon van Israël ook Zijn deel heeft. Voor Hem is de lijdende toestand van twee dagen de tijd van Zijn Openbaar werken, als Hij door moeite en arbeid, door strijd en verzoeking, door smaad en vervolging heen moet gaan. De oprichting op de derde dag begint daarentegen met Zijn lijden en sterven, waardoor Hij wordt voleindigd en waarna Hij door opstanding en hemelvaart verheerlijkt wordt bij de Vader met de heerlijkheid, die Hij bij Hem had, eer de wereld was (Hebr. 2: 9 vv. ; 5: 9). Toch kan men bij deze verklaringen van het woord in vs. 32 niet blijven staan. Zoals uit het volgende 33ste vers blijkt, geeft de Heere hen ook een tijd aan en als het ware een program op ten opzichte van de tijd, die voor Hem nog overig is in het vlees te leven (1 Petrus . 4: 2), om de Farizeeën en met hen Herodes zeer nauwkeurig het uurglas van de juist nu begraven afdeling van Zijn werkzaamheid te laten weten, waarbij Hij dan van het "heden en morgen werp Ik duivels uit en maak Ik gezond" een "Ik moet heden en morgen en de volgende dag reizen" maakt. Volgens de door ons gegevene chronologie laat zich dat zeer goed begrijpen, terwijl de uitleggers meestal in grote duisternis zich daarover bevinden.

2) Waarom is Jeruzalem de enige geschikte stad voor het lijden van de dood van onze Heer? Hiëronymus en Augustinus beroepen zich op het voorafbeeldend offer van de enige Zoon van Abraham op de berg Moria; andere kerkvaders knopen daaraan vast dat het beloofde land als het land van het midden en Jeruzalem voor het middelpunt van de hele aarde moet worden aangezien. Men kan ook zeggen: Jeruzalem is de hoofdstad van het land, is de zetel van de hoogste geestelijke en wereldlijke macht, is het centraalpunt van het hele Israëlitische volksleven. Zou nu het heil van de wereld van de Joden komen, dan moest het Lam van God, dat de zonden van de wereld draagt, ook te Jeruzalem, de hoofdstad van het Joodse volk, zich

ter slachting laten leiden, te meer omdat alleen daar het voorafbeeldende paaslam mocht worden geslacht.

Het vrije bestuur van God verbindt zich overal aan tijd en plaats en zonder het vrije handelen van de mensen op te heffen of te benadelen, moet dit toch de enige ordening van God volvoeren. Vrijheid en noodzakelijkheid doordringen elkaar in de bijbelse geschiedenis, zonder dat het ene het andere opheft. De Farizeeën, als degenen die zich de vertegenwoordiging van de theocratie hadden aangematigd, kon overigens niets sterkers worden gezegd dan dit: uw hoofdstad met tempel en altaar is de moordenares van alle knechten van God, als was het een groot altaar waarop de heiligen als offers vallen (Klaagt. 4: 13. Openbaring . 6: 9 vv.

De gewone tegenspraak tegen het woord van de Heere, dat toch niet alle profeten te Jeruzalem gedood zijn, onder anderen ook Johannes niet, wordt het best weerlegd door de opmerking dat deze laatste niet was gevallen als een slachtoffer van het ongeloof van de Joden en dat de Heere hier geen statistiek, maar een algemene regel wil geven. Bovendien komt het hier minder aan op de plaatselijke toestand dan op de symbolische betekenis van Jeruzalem als hoofdstad van de theocratische staat. Elke door de Joden teweeg gebrachte profetenmoord ging toch indirect en direct uit van de leidslieden van het volk, die daar hun verblijfplaats hadden, zoals bijvoorbeeld de gruwel van het schrikbewind aan het einde van de vorige eeuw in het zuiden van Frankrijk, uit Parijs als het centrum was uitgegaan.

34. Jeruzalem, Jeruzalem, u die zich ook omtrent Mij die ontzettende eer niet wilt laten ontnemen, dat u - en anders niemand dan alleen in u en met u de profeten doodt en stenigt die tot u gezonden zijn! Hoe vaak heb Ik uw kinderenonder Mijn verzorging en bescherming willen bijeenvergaderen, zoals een hen haar kuikens, die zij in haar nest uitbroedt onder de vleugels vergadert, om ze nu ook te voeden, te verwarmen en ze tegen de roofzuchtige gieren te beschermen; en u hebt niet gewild.

a) Ps. 17: 8; 91: 4.

35. a)Zie, uw huis (vgl. MATTHEUS. 23: 37-39) wordt u woest gelaten. En voorwaar Ik zeg u, dat u Mij van die tijd dat Ik Mij geheel van u zal afkeren (vs. 25-29. Openbaring . 6: 17), niet zult zien terugkeren tot u, tot dat de tijd gekomen zal zijn, de bepaalde tijd, waarin u in Mij gelovig zult worden (Openbaring . 11: 11 v.), als u zult zeggen: b) Gezegend is Hij die komt in de naam van de Heere, zoals dat al op de voorafbeeldende manier in Hoofdstuk 19: 28-38 zal gebeuren.

a) Ps. 69: 26. Jes. 1: 7. Jer. 7: 34. Micha 3: 12. Hand. 1: 20. b) Ps. 118: 26.

Als het gemoed met enig gevoel vervuld is, geeft alles wat van buiten op het gemoed werkt aandrang om het gevoel uit te spreken. Daarom is het op het ogenblik, dat Jezus vooral met de toekomst van Zijn volk vervuld is (vs. 1-9; 23-30), geenszins in het oog vallend dat dit gevoel ook hier wordt uitgesproken.

De vermelding van Jeruzalem wekt de diepste weemoed op in het hart van Jezus over het ongeloof van de stad. De profetenmoordenares zou in haar kinderen tot de kudde van God worden vergaderd, maar deze wilden niet!

Hoe zou u genezen worden, die alle geneesmeesters van u stoot? Hoe zal ik uw ziekte genezen, omdat u alle artsenij met voeten treedt? Mijn heiligen heb Ik niet gespaard, opdat Ik u, o stad van zonden, mocht sparen. Hun leven heb Ik niet geacht, opdat Ik uw dood niet zou zien. Alle geneesmeester van de ellende van uw ziel zijn in u omgekomen en u bent niet genezen; ongeneeslijk is uw ellende, want die heeft de goddelijke kunst beschaamd. Had Ik welgevallen gehad in uw dood, nooit zou Ik Mijn profeten tot u hebben gezonden, had Ik uw verderf gewild, nooit zou Ik zelf tot u zijn gekomen. Maar wat moet Ik aan u doen? Hoe zal Ik u redden van de dood, wanneer u niet leven wilt?

Die onder de vleugels van de hen geen bescherming wil zoeken, valt als een buit in de klauwen van de adelaar.

Voor Jezus’ inwendig oog staat het volk zoals het onder de vloek van de verwerping wandelt tot aan het einde der tijden; maar nog eens wil de Heere, die alle woeste plaatsen van Zion troost (Jes. 51: 3), Zich over Zijn arm volk ontfermen, Hij wil Zich eindelijk toch door hen laten zien en alle geslachten van het volk zullen, door de Geest van de genade en van de gebeten gedreven, hun zonden bewenen en de fontein van de vergeving zal zich ook voor hen openen, zodat zij roepen: "Gezegend is Hij, die komt in de naam van de Heere!"

HOOFDSTUK 14

DE WATERZUCHTIGE. CHRISTUS' PREDIKING OP EEN GASTMAAL. HET GROTE AVONDMAAL. DE WARE NAVOLGING VAN DE HEERE

II. Vs. 1-24. Waarschijnlijk nog in de residentie van Herodes, waarin wij de Heere in de vorige afdeling met enige Farizeeën zagen spreken, gebeurt het dat een overste der Farizeeën Hem op een Sabbat aan tafel nodigt. Deze Hem zo vijandige partij had Hem niet van hun grenzen kunnen houden, noch onder het onmiddellijk opzicht van de hogepriester te Jeruzalem kunnen terugjagen, opdat Hij des te eerder Zijn ondergang zou vinden. Zij schijnt door een zendeling van daar, zoals wij in vs. 11 nader zullen ontwikkelen, de opdracht te hebben ontvangen om toe te zien of zij niet iets tegen Hem konden vinden en het is nu weer het middel, al door de partijgenoten in Galilea voor Zijn val beproefd, waarvan men ook hier in Perea zich bedient, namelijk Zijn genezingen van zieken op Sabbat een misdaad van de dood waardig te noemen (Num. 15: 32 vv.). Men heeft voor het aanwezig zijn van een waterzuchtige mens, wiens ellende Zijn ontferming moet opwekken, gezorgd, men heeft Hem dadelijk voor Zijn binnentreden in de eetzaal een voetangel gelegd. Hij verscheurt echter het net van hun boosheid, terwijl Hij doet wat juist is en hun daarna een vraag stelt waarop zij niet kunnen antwoorden. Nadat Hij op die manieren overwinnaar over hun arglistigheid geworden is (vs. 1-6), wordt Hij door het neerzetten, dat daarop volgt tot een strafprediker tegen hun hovaardij (vs. 7-11) en vermaner in dienst van de onbaatzuchtige liefdebetoning (vs. 12-14). Nadat een uit het midden het gesprek heeft geleid op het maal in het rijk van God, wordt Hij ook tot profeet, die hen het uitsluiten van dit maal en de roeping van geheel anderen gasten, waarvan zij het het minst geloofden, voorspelt (vs. 15-24).

EVANGELIE OP DE 17de ZONDAG NA TRINITATIS

Tot ware heiligmaking behoort ook het juiste vieren van de dagen, die de Heere naar Zijn genade tot Zijn bijzondere dienst heeft afgezonderd. Wij leren de juiste sabbatviering van Christus; Hij geneest op sabbat zieken en leert. Dit is voor ons een herinnering dat ook wij de dag des Heeren door werken van barmhartigheid en door leren en horen van het woord moeten vieren.

Waartoe is de Zondag? 1) Ook tot verkwikking van het lichaam,
2) bovenal echter tot zaligheid van de ziel. De ware Zondagsviering: 1) de Heere moet in het huis zijn; 2) allen moeten voor Hem stilzwijgen; 3) ter bruiloft moet genodigd worden; 4) en de genodigden moeten zich verootmoedigen.

Ook kan men beschouwen 1) de Zondagsrust, 2) de Zondagsgodsdienst, 3) het Zondagswerk, 4) het Zondagsgenot.

Nadat de kerk in de evangeliën van de vier laatste Zondagen de vruchten van het nieuwe leven heeft beschouwd, zoals die in de barmhartige liefde jegens de broeders en de dankbaarheid voor de Heere, in de onbezorgdheid van het hart en in de troost te midden van

het ongeluk zich ontvouwen, handelt zij nu over de groei van de kinderen van God in voortgaande heiligmaking.

Jezus aan de tafel van de Farizeeërs, of de Godmens in het gezelschap van de wereld; 1) onder de verstrooiingen van de wereld bewaart Hij Zijn inwendige kalmte, 2) tegenover de meningen van de wereld houdt Hij Zijn heilige overtuiging vast, 3) midden onder de aanvechtingen van de wereld volgt Hij Zijn hemelse bestemming, 4) onder de strijd om de voorrang bij de wereld blijft Hij gedachtig aan Zijn ware plaats.

De verhevene kunst van de Christen 1) om de hele wereld te trotseren, en 2) toch overal bescheiden terug te treden.

Over de vertreding, die tot verhoging wordt: 1) hoe deze vernedering voor God bij ons wordt begonnen, 2) hoe de mens zichzelf dan moet vernederen, 3) hoe uit de vernedering de verhoging moet komen.

1. En het gebeurde, waarschijnlijk 31 december 29, toen Hij gekomen was te Livias (Hoofdstuk 13: 31 vv.) in het huis van een van de oversten van de Farizeeën, op de sabbat om brood te eten 1), om mee deel te nemen aan de maaltijd, waartoe men Hem had genodigd (MATTHEUS. 15: 2) dat zij Hem waarnamen 2); zij hadden de zaak zo aangelegd dat Zij iets tegen Hem zouden kunnen inbrengen (Hoofdstuk 6: 7).

1) Een overste van de synagoge was een man die door de aanhangers van deze sekte was geroepen om in een zekere omtrek van het land het opzicht te houden over de aanhangers van de sekte en hen door vermaningen en zo nodig ook door bestraffingen te dringen zich overeenkomstig de regels van de sekte te gedragen. De Joden nu waren gewoon op hun sabbat elkaar te bezoeken en onder elkaar gastmalen te houden (Neh. 8: 10). Dit kon te gemakkelijker gebeuren zonder schending van het sabbatsgebod, omdat zij geen vuur lieten aansteken om voedsel te koken, maar deze al de dag daarvoor gereed hadden laten maken.

De Heere heeft wellicht de morgen buiten op het veld doorgebracht in stil gebed en godsdienstige beschouwing; vroeg in de middag heeft Hij wellicht in de synagoge geleerd en een van die predikingen gehouden, waarvan geschreven staat: "Hij leerde als machthebbende en niet als de schriftgeleerden. " Nu had Hij zeker graag berust en de dag van God in stille rust geëindigd, hetzij in de kring van Zijn discipelen, of in het huis van een vriend; maar daar komt de uitnodiging van de overste van de Farizeeën. Hij slaat de nodiging niet af, want Zijn grondstelling is: "Ik moet werken zolang het dag is, eer de nacht komt, waarin niemand werken kan. Als de mensenvriend, ruim van hart, die Zich graag laat vinden door allen die Hem zoeken, treedt Hij met een hart vol liefde binnen in een Hem vreemd, ja vijandig gezelschap.

Hij wilde opnieuw bevestigen wat Hij vroeger (Hoofdstuk 13: 34) gezegd had: "Hoe vaak heb Ik uw kinderen willen vergaderen, zoals een hen haar kuikens vergadert onder de vleugels" en Hij wilde, zoals Paulus zegt (Hand. 20: 26) rein zijn van het bloed van allen.

2) Aan de gastvrijheid van de Farizeeën lag dus dezelfde verraderlijke gezindheid ten grondslag als vroeger (13: 31) aan hun schijnbaar welmenende waarschuwing. Men zou zich nu daarover kunnen verwonderen, dat zo'n uitnodiging nog in die tijd voorkomt, toen de spanning tussen Jezus en de Farizeeën al zo ver was voortgegaan (vgl. Hoofdstuk 11: 37 vv.). Wij moeten echter bedenken dat de Heere Zich hier op een nieuw arbeidsveld bevindt; niet meer in Galilea, maar in Perea en dus nu met andere personen te doen heeft. Ook de Farizeeën hebben zonder twijfel, evenals die in Galilea, de instructie tot bespiedende maatregelen tegen Jezus van Jeruzalem ontvangen, waaraan zij zich niet kunnen onttrekken. Zo is het dan ook verder aan geen twijfel onderhevig of zij hebben opzettelijk de waterzuchtige mens in de kamer gehaald en zo geplaatst dat hij Jezus dadelijk bij het intreden in het oog moest vallen. Van zijn kant heeft de mens zeker wel niet geweten dat hij slechts als een middel tot een doel werd gebruikt. Men heeft er zich zeker wel voor behoed hem in het geheim in te wijden, integendeel heeft men hem die misschien vroeg in de middag mee in de synagoge is geweest en daar Jezus' prediking heeft gehoord, voorgespiegeld dat hij bij Jezus genezing zou vinden en zich daarom maar op het juiste ogenblik daar bevinden moest. Deze Farizeeën letten op Jezus of Hij de sabbat zal heiligen. Wat een huichelarij! Zij willen zich overtuigen dat Hij een sabbatschender is en zij zijn zelf de allerergste sabbatschenders; of zou niet dit bespieden dat de naaste wil verderven, een duivelswerk zijn, al willen zij zich nog zozeer inbeelden daarmee een werk van God te volbrengen? (Joh. 16: 2 vv.). Zeker kende de Heere de bedoeling waarmee men Hem had genodigd (Joh. 2: 24 vv.); maar hoewel Hij de boosheid kende werd Hij toch, zoals Cyrillus zegt, haar gast, om de tegenwoordigen door woord en wonder ten nutte te zijn.

2. En zie, er was een zeker waterzuchtig mens voor Hem; dadelijk bij het intreden van de eetkamer viel deze Hem in het oog, zo hadden zij hem geplaatst, er bepaald op rekenend dat Hij hem ook heden zou genezen, hoewel het sabbat was.

Het "zie" aan het begin van het vers wijst de lezer op de strik, die de Farizeeën de Heere Jezus hebben gelegd; omtrent Jezus wijst het het ogenblik aan dat de valstrik zich voor Zijn oog ontdekt. Dat heeft Hij wel geweten, dat men Hem had genodigd om iets te vinden; hoe men Hem valstrikken zou leggen, zou Hij eerst vernemen door hetgeen Hij voor Zich zag - dat wil de tekst ons aanschouwelijk maken door de hele manier van vertellen. Het was nu evenzeer een daad van moed, dat de Heere de uitnodiging aannam en in het huis kwam, als een daad van Zijn zachtmoedigheid; het laatste hebben wij aan het slot van aanmerking 1 onder vs. 1 (Lu 14: 1) beschouwd; op het eerste vestigen wij nu onze aandacht. Er was inderdaad geen geringe moed toe nodig dat Jezus, hoe vaak Hij ook de toorn van Zijn vijanden over Zijn genezingen op sabbat had moeten ondervinden (en dat binnenkort verscheidene malen weer te Jeruzalem (Joh. 7: 19 vv. ; 9: 1 vv.), Zich daardoor toch nooit liet afhouden om ook op sabbat Zijn liefdewerk te volbrengen. In de geschiedenis van onze tekst kon Hij daarover geen ogenblik in het onzekere zijn, dat de tegenwoordigheid van de waterzuchtige niet toevallig was, maar een strik om Hem daarin te vangen en evenmin was Hem onbekend dat Zijn hele roeping als profeet op het spel stond als Hij Zich zo standvastig en bij elke gelegenheid over het Farizese gebod van de sabbat heenzette. Hoe vaak Hij er ook op wees, hoe onverstandig het was om een genezing voor een gewone handenarbeid aan te zien, een liefdewerk door Gods wondermacht volbracht, daarom tot zonde te maken, omdat het op die dag gebeurde, die

dezelfde God geheiligd had, voor wie barmhartigheid beter was dan offerande - het hielp niets. Zo ingeworteld was het vooroordeel, zo vast was de blinde eerbied voor blinde leidslieden door het volk heengetrokken, dat altijd weer de oude aanklacht tegen Hem werd ingebracht, de oude ergernis terugkeerde. Vanwaar verkreeg Hij nu de moed en de beslistheid om Zich over dat alles heen te zetten, hoeveel haat, verachting en hoon het Hem ook aanbracht van hen, die in Israël het hoogste woord voerden; vanwaar de moed om telkens datgene te doen waaruit zij niet verzuimden, een wapen tegen Hem te smeden? Was het misschien slechts een geest van tegenspraak, een ijdel beter weten, de neiging om tegenover de vooroordelen van het volk zich als de verlichte voor te doen, wiens geweten niet meer was gekluisterd in de boeien van de oude meningen? Ja, zulken zijn er niet weinig, die het voor volkswaan en priestervooroordeel houden dat een sabbat heilig moet worden gehouden, die er behagen in scheppen te tonen hoe weinig zij naar zulke geboden vragen, die daarom van de Zondag de ene helft tot gewone arbeid, de andere tot vleselijke genietingen besteden, zodat voor de Heere en hun arme ziel niet het minste daarvan overblijft. Dat zijn dezelfden die, evenals met de Zondag, zo ook met al het andere dat voor het geloof heilig is, met bijbel en kerk, met woord en sacrament, met vrees en hoop, met God en eeuwigheid gedaan hebben. Wie het zo ver heeft gebracht, die mag zich voor zijns gelijken beroemen; maar hij moet het niet wagen zich te beroepen op de Heere en op de plaats die deze tegenover de Farizeeën heeft ingenomen. Jezus heeft de wereld getrotseerd in de naam van God, Zijn hemelse Vader; zij trotseren echter de wereld niet, maar zijn zelf herauten en schildknapen van de wereld en trotseren datgene wat als eeuwige waarheid en gerechtigheid als kastijding tot hun eeuwig heil, tot hen wil komen. Die meent op deze lichtvaardige manier zijn Christelijke, zijn Protestantse vrijheid te moeten doen gelden, die weet dat, terwijl hij zich vrij denkt te maken, hij integendeel in steeds diepere, smadelijkere slavernij vervalt, want wat hem als een boei voorkwam, zoals de Zondagsviering, zoals in het algemeen alle Christelijke orde en tucht, dat is integendeel voor hem die het wil begrijpen en zich ten nutte maken, juist een bescherming, zodat de dienst van het vergankelijke hem niet geheel gevangen kan nemen. Wat hem als de muur van een gevangenis voorkomt, dat is integendeel in waarheid een dam, zonder welke zijn ziel door de golven van wereldgezindheid en wereldse zorg wordt overstroomd. Wat de Heere tot die tegenstand dreef en bekwaam maakte, was geheel iets anders dan de zult om overmoedig te zijn, om boven de perken zich te stellen, waarvoor het volk krachtens hun opvoeding nog stil hield; voor Hem was de vraag alleen deze: "Is het ook juist?"

3. En Jezus antwoordde met betrekking tot de eis die zij Hem deden door de waterzuchtige zo onder Zijn ogen te brengen tot de Wetgeleerden en Farizeeën, die eveneens aan tafel genodigd waren: Is het ook geoorloofd op de sabbat gezond te maken?

4. Maar zij, die geen nee durfden zeggen, zoals zij toch eigenlijk volgens de grondstellingen van hun sekte hadden moeten doen, zwegen stil. En Hij, des te beslister een ja met de daad uitsprekend, nam hem, in plaats van Zich met een enkel woord tevreden te stellen, omdat Hij Zich tegen de Farizese schriftuitlegging, die zo’n aangrijpen als voor een op de sabbat verboden werk hield (Hoofdstuk 6: 2)wilde verzetten en genas hem en liet hem gaan.

5. En Hij antwoordde hen: a) Wiens ezel of os (volgens andere lezing zijn kind of rund) van u zal in een put vallen en die hem niet meteen zal uittrekken op de dag van de sabbat? 13: 16").

a)Efod. 23: 5. Deut. 22: 4. Luk. 13: 15.

6. En zij konden Hem daarop niet weer antwoorden, omdat hun geweten hen overtuigde, dat zij zich in dergelijke gevallen over hun stelling omtrent de genezing op sabbat gewoon waren heen te zetten.

Zoals de vraag er staat heeft zij eerst de betekenis; is het ook geoorloofd op de sabbat gezond te maken, is het geen zonde als Ik het doe? Dat Hij het voor geoorloofd hield betoonde Hij dadelijk door de daad, Hij wachtte niet eerst af, totdat Hem door iemand toestemming werd gegeven, Hij bezat die in Zichzelf, daarom greep Hij toe en pas als de daad had plaats gehad, sneed Hij de verwijten en tegenspraak, die Hem wachtte, door een scherp woord af, waartegen zijn tegenstanders evenmin iets hadden in te brengen, als zij de daad zelf hadden kunnen verhinderen. De Farizeeën waren streng in hun inzettingen en toch maakten zij een uitzondering als het te doen was om een os of ezel, dus om hun eigen bezitting en het verliezen daarvan; dat was een noodzakelijk werk; dat was geoorloofd. Eveneens vinden wij vaak Christenen die in hun levensinzichten over het algemeen streng zijn en toch daarnaast, naar hun goedvinden, merkwaardige uitzonderingen maken, namelijk in hun eigen voordeel, hun geschiktheid en gewoonte. Daarom moeten wij een stap verder gaan en erkennen dat de vraag: "Is het ook geoorloofd" naar Jezus' bedoeling ook wil zeggen: "Is het juist voor God?" wat nu juist is voor God, dat is voor Mij niet alleen geoorloofd, daarbij ben Ik niet alleen vrij, maar Ik moet het doen en als Ik het niet doe, dan zondig Ik. Zo heeft de Heiland, terwijl Hij de zieke genas, niet alleen gebruik gemaakt van Zijn recht, maar Hij heeft gedaan wat de wil van Zijn Vader, wat Zijn roeping was. Daartoe was Hij gezonden, daartoe toegerust met kracht uit de hoogte, opdat Hij de verbroken harten zou genezen, opdat Hij de gevangenen de vrijheid, de blinden het gezicht, de kinderen van de dood het leven zou brengen. Eveneens heeft Hij ook later, toen Hij aan tafel zat bij het gastmaal, het Zich niet alleen veroorloofd aan de gasten hun kinderachtig wedijveren om de ereplaats te verwijten; Hij nam daartoe niet slechts de vrijheid, maar Hij deed weer wat Zijn ambt was, getuigen van de waarheid, om door zo'n getuigenis diegenen te redden die nog zouden gered worden. Laat ons dit bedenken, het in ons geheugen prenten, dat er voor de Christen, hoe meer hij in de voetstappen van zijn Meester treedt en diens gezindheid de zijne wordt, des te minder iets is, dat slechts geoorloofd is, maar steeds meer alleen de eenvoudige keuze tussen recht en onrecht, tussen goed en kwaad. Zij die zo ijverig en zorgvuldig erop letten, dat toch niemand buiten de palen treden, waarbinnen zo veel ligt dat zij voor geoorloofd verklaren toch minstens voor hen in hun omstandigheden geoorloofd moet zijn - zij mogen toezien dat zij niet met hun vermeende rechten en met de honderdvoudige uitzonderingen, die zij aan elke regel weten te hangen, een steeds verder gaande scheur in Gods heilig gebod maken, die tot een scheur in hun eigen geweten, ja tot een gapende, dodelijke wond wordt! Zelfs in het genot van al de gaven, die Gods goedheid ons toereikt voor lichaam en ziel, in het genot van alles dat bevrediging geeft aan de behoeften, die in de menselijke natuur zijn gelegd; ook hierin is, zodra wij het ernstiger opnemen en scherper toezien, niets dat alleen geoorloofd is, niets, wat slechts een uitzondering zou zijn van de strengheid van de wet - ook daarin zal een verlicht Christen, die op de juiste grond staat, zich steeds door het bewustzijn laten leiden, dat voor hem de vraag niet is: "Mag ik dat alles doen?" maar: "Wat moet ik doen, opdat ik God behagen zal?" Ook waar geen uitwendige letter van de wet zijn doen en laten, zijn geweten en ontberen regelt,

zegt hem toch het edeler en dieper gevoel, zoals zich dat onder de leiding van de Heilige Geest vormt, zeer nauwkeurig wat hem betaamt en wat niet, wat wel met zijn toestand als kind van God, als burger van het hemelrijk overeenstemt en wat daartegen strijdt; en zoals hij aan de ene kant tegenover een valse wettelijkheid van zijn vrijheid, zijn recht weet te bewaren, zo is dit geoorloofde van de andere kant beschouwd, altijd ook een heilige plicht; het is iets noodzakelijks voor zijn zaligheid, voor het toenemen en het welzijn van zijn ziel.

7. En hij zei, toen het nu tijd geworden was dat men zich op de voor de maaltijd neergelegde kussens 26: 20") neerlegde, tot de genoden een gelijkenis, lettend op de les vs. 25: 5 v. en aanmerkend hoe zij de vooraanzittingen verkozen en zei tot hen:

De wetgeleerden van die tijd waren volleerde sofisten of drogredenaars, zoals ook wij onder onze geleerde ongelovigen niet weinig hebben; maar de Heere stelde de zaken altijd in zo'n zonnehelder licht, dat er ook door deze geslepen verstanden niets meer tegen te zeggen was. Mocht de Heere ook ons iets van deze heldere voorstellingsmanier geven, want het lukt ons maar zelden om de ongelovigen, waarmee wij te doen hebben, tot zwijgen te brengen.

8. Wanneer u door iemand op een bruiloft genodigd zult zijn, dan zet u zich niet in de eerste zitplaats; opdat niet misschien een waardiger persoon (Spr. 9: 11) dan u door hem genodigd is;

9. En hij, die u en hem genodigd heeft, zal komen en nu als onpartijdige ziet of de juiste orde bij hem aan zijn tafel in acht is genomen (MATTHEUS. 22: 11) tot u zeggen zal: Geef deze plaats en u dan zou beginnen, omdat alle tussenplaatsen al bezet zijn en omwille van u niet zouden worden veranderd, met schaamte de laatste plaats te houden.

10. a)Maar wanneer u genodigd zult zijn, ga heen en zet u in de laatste plaats, waar u niemand in de weg zit en niemands rechten krenkt en waar u ook geen risico loopt om beschaamd te zullen worden gemaakt, opdat, wanneer hij komt die u genodigd heeft, hij tot u zegt: Vriend! ga hoger op in mijn nabijheid, waar de ereplaats zich bevindt. Dan zal het u eer zijn voor degenen, die met u aanzitten.

a)Spr. 25: 6, 7.

11. a)Want een ieder die zichzelf verhoogt zal vernederd worden en die zichzelf vernedert zal verhoogd worden. (Hoofdstuk 18: 14).

a)Job. 22: 29. Spr. 29: 23. MATTHEUS. 23: 12. Luk. 1: 51; 18: 14. Jak. 4: 6, 10. 1 Petrus . 5: 5.

Het zit ons allen in het bloed dat wij in de hoogte willen, dat zelfs een hoge rang ons niet bevredigt, zolang er een nog hoger is. Waarheen daarom het oog van de Heere in de wereld ziet, in het verleden of in het tegenwoordige, in grote rijken of kleine landen, overal ziet Hij hetzelfde ijdele, dwaze schouwspel, dat de gasten, die toch allen plaats hadden aan het gastmaal van het leven, verkiezen bovenaan te zitten. En wat is het gevolg van die algemene

onafgebroken wedloop? De hele wereldgeschiedenis is er vol van, dat, terwijl er altijd velen zijn die bovenaan willen zitten, er ook altijd botsingen zijn en er aan strijd en twist, ja aan bloedvergieten geen einde is. Zo vaak het iemand gelukt, de anderen voorbij te halen, is er daarom vrede in zijn hart? Begint dan niet de angst en zorg van voren af aan, omdat nijd en haat zich van alle kanten tegen hem keren, omdat een ander op dezelfde wegen tot hetzelfde doel komt en nu het hart misschien op zeer onzachte wijze hem gebiedt: "Geef deze plaats!" O, hoe goed komt het ook in de minste, alledaagse betrekkingen van het menselijk leven van de Christenen voor dat het voor hen niet moeilijk is zich onderaan te plaatsen, met weinig tevreden, maar ook in het weinige getrouw te zijn, omdat en zolang de Heere hem deze plaats aanwijst! Hoeveel verdriet en nood, hoeveel zonde en gewetenskwelling is hem bespaard, omdat hij van zichzelf niets wil nemen, maar verwacht en dankbaar ontvangt wat hem door de hemel wordt gegeven. Juist daarom staat hij als een vrij man tegenover de wereld, juist daarom heeft zij zo weinig macht over hem, omdat hij niet met haar de renbaan betreedt, zich niet daardoor met haar afgeeft, dat hij om haar eer en genietingen met haar zou strijden, integendeel de aanbidders van de gouden kalveren onder elkaar laat twisten; zonder zich daarin te mengen en voor zijn persoon tevreden is met hetgeen zijn Vader in de hemel hem geeft en van hem maakt! Wij hebben allen al de roepstem vernomen: "Vriend, ga hoger op!" als wij Gods kinderen zijn; Hij heeft ons al laten uitgaan uit het ongeluk van een bestaan zonder God, uit de smart van een kwaad geweten tot de vrede van God, uit de ellende van de verloren zoon, die zwijnen hoedt, aan het hart van de vaders, die een vreugdefeest aanlegt om de wedergevondene, uit de slavernij tot de vrijheid.

Die zo’n genade, zo’n staat juist inziet en daarom met vaste voet door de wereld gaat, onbestreden door haar smaad, niet bewogen door haar ijdelheid, die wacht nog een ander roemvol omhoog gaan, dat ook de wereld mee moet aanzien en dat zij niet kan verhinderen: "Vriend! Ga hoger op uit het donkere dal van de aarde tot de lichte hoogte van de hemel, op van het smartelijk ziekbed tot zalige rust, die door geen leed noch geschrei meer kan worden gestoord, naar boven van lijksteen en graf tot de kroon van het eeuwige leven. Dat is de vererende roepstem, die wij in het geloof al van verre vernemen. Kan er nu voor hem, die van zo’n hoop zeker is, nog veel aan gelegen zijn of de mensen aan hun tafels hem boven of onderaan plaatsen? Een kind van God mag zitten waar het ook is, de plaats, die het inneemt, is juist daardoor een ereplaats, dat een kind van God die inneemt.

De erfenis van de heiligen in het licht weergalmt van dat éne woord: ga hoger op! - Ga hoger op, sprak de Koning. De engelen, de eeuwen van de eeuwigheden herhalen: "Ga hoger op!"

Wat de Heere hier gebiedt is zeker tegen de gewone orde van de wereld, maar men begrijpt de Heere wel. De Heere spreekt niet van gewone, maar van buitengewone maaltijden en dezen wil Hij niet aangericht hebben als een vertoning van weelde, maar als een betoning van weldadigheid. De Heere wil dat de omgang met onze bloedverwanten en onze gelijken een gewone, gemeenzame en dagelijkse omgang is, maar dat als wij iets buitengewoons ten koste willen leggen, dit niet gebeuren zal om hen die overvloed hebben nog meer overvloed te bezorgen; maar om degenen die niets kennen dan ellende te verkwikken en te versterken en enige liefelijke uren in hun somber leven te verschaffen. En is dat nu zo onbillijk? Is het niet integendeel een wijze keus van rijke lieden, om zich te onthouden van aan elkaar blijvend

feesten te geven? Weegt het genoegen wel op tegen de last en is het gevaar van verveling niet groter dan de kans om naar hart en geest ontspannen te worden? Om niet te spreken van het gevaar van opwinding en afmatting, door onmatigheid en afwijking van de gewone leefregel.

Ten einde het voorschrift, in dit en de volgende verzen vervat, goed te begrijpen, moet men weten dat de Mozaïsche wet de Joden verplichtte tot het houden van vele liefdemaaltijden, waartoe zij allerhande armen en ongelukkigen uitnodigen moesten, waartoe zij zelfs een geheel tiendedeel van hun goederen besteden moesten. Voornamelijk waren sabbatten en feestdagen tot het aanrichten van deze maaltijden geschikt. Zo'n aanzien had het tegenwoordig gastmaal ook en niet onwaarschijnlijk waren Jezus en Zijn discipelen, in hun hoedanigheid van arme reizigers, daartoe genodigd en werden daarom ook zonder enige onderscheiding behandeld. De eigenlijke gasten waren rijken en aanzienlijken en aldus werd het oogmerk van de wet teleurgesteld.

Tot juist begrip van woorden en zaken in het bijzonder moeten wij bij onze afdeling nog de volgende opmerkingen voegen. Volgens Hoofdstuk 20: 46 behoorde het tot de bijzondere ondeugden van de Schriftgeleerden en Farizeeën dat zij graag bovenaan zaten in de synagogen en aan de tafel. Dat openbaarde zich niet alleen als zij met mensen uit de andere klassen van de burgerlijke maatschappij te doen hadden en daar in de dienst van de hiërarchie de voorrang zochten, maar ook als zij onder elkaar alleen waren, zetten zij zich niet door elkaar als broeders, die evenveel recht hadden, maar ieder wilde zijn plaats overeenkomstig de rang, die hij meende te bezitten, in de kaste hebben en drong zich zo naar de plaats die hem toekwam. Deze ondeugd was de Heere al vroeger in het oog gelopen, toen Hij in Hoofdst. 7: 36 vs. en 11: 37 vs. bij gelegenheid van farizese gastmalen, waartoe men Hem had genodigd, gelegenheid had hen te beschouwen. Nu vestigde Hij echter opzettelijk zijn opmerkzaamheid daarop, zoals het woord van de grondtekst in vs. 7 , door ons met "aanmerkende" vertaald, juist uitdrukt. Hij genas eerst de waterzucht bij de mens die men Hem als een verzoeking ten kwade naar Farizese bedoeling in de weg had gesteld, maar die Hij Zich tot een verzoeking ten goede maakte. Nu grijpt Hij bij Zijn tafelgenoten een zucht aan, die nog erger is dan de waterzucht, namelijk hun eerzucht. "Een waterzuchtige is er kwalijk aan, maar het wilde vuur in de leden, dat de eerzucht aansteekt is als een vuur uit de hel, dat de ziel nooit rust laat. De eergierige prikkelt het onophoudelijk dat hij hogerop moet. Zijn onlesbare dorst is naar eretitels, erelinten, ereplaatsen en ere-ambten, maar iedere druppel eer, die op zijn hete tong valt, wekt zijn dorst naar eer nog meer op. Hij offert goed en gezondheid op om de sterkste wens van zijn hart te verkrijgen; hij kan er niet van slapen als hij de moeilijkheden ziet, die hem op zijn weg voorkomen; hij telt met angstige verwachting de dagen en uren, wanneer zijn lot beslist zal worden; hij is eindelijk bereid om zijn vrienden, zijn overtuiging, zijn geweten ten offer te brengen, wanneer hij slechts zijn tong met die lafenis kan verkoelen, want hij lijdt pijn in de vlam van zijn eerzucht. " Het behoort zonder twijfel tot de ambtsbezigheden van Hem, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is, dat Hij het niet laat blijven bij het aanraken en genezen van de waterzuchtige, maar dat Hij nu ook deze eerzuchtigen aangrijpt en met een vriendelijk- en ernstig woord hun genezing beproeft. Men zal Hem daar niet, zoals de vijanden van de Bijbel in hun dwaasheid hebben geprobeerd, verwijten dat Hij de maatschappelijke goede zeden en de rechten van de beleefdheid heeft geschonden, wanneer Hij zo Zijn tafelgenoten verwijtingen deed. - Hij

moest juist werken de werken van Degene die Hem had gezonden en werk volbrengen voordat het voor Hem nacht werd en Hij is niet gekomen om het gastmaal, maar als de wijsheid van God (Hoofdstuk 11: 49), die bijzondere zielszorg wil betonen aan hen, die zich voor te voornaam honden, om haar stem te horen wanneer zij buiten op de straten, in de deur aan de poort, onder het volk zich laat horen (Spr. 1: 20 vv.). Men kan wel begrijpen wat de Heere gedaan heeft vóórdat Hij Zijn gelijkenis uitsprak; toen Hij bemerkte, hoe de gasten probeerden bovenaan te zitten en ieder bevreesd werd de laagste plaats te verkrijgen, heeft Hij zeker dadelijk deze plaats voor Zich in bezit genomen. - "Hij zet Zich daar, waarheen Hij in Zijn heiligen ootmoed als plaatsbekleder en drager van de zonde altijd in ieder opzicht heenging. (Hoofdstuk 2: 7; 22: 27. Fil. 2: 6 vv.). Van deze plaats heeft Hij dan gepredikt en van daar heeft Zijn prediking, die Zijn eigen voorbeeld tot grondslag had, ook niet geheel de indruk gemist. Dat nu de Heere met Zijn lering niet bedoeld heeft de gasten aan de tafel van de Farizeeër een verstandige raad van wereldse beleefdheid te geven, blijkt al daaruit dat de evangelist schrijft: "Hij sprak een gelijkenis", welke uitdrukking duidelijk te kennen geeft hoe Jezus alleen de door het gedrag van de genodigden gegeven aanleiding aangrijpt om een waarheid van diepere zedelijke zin onder dat voor het ogenblik voor de ogen gelegd beeld uit te spreken. In de raad van de wijsheid voor de wereldse eergierige moet de geestelijk ootmoedige zich spiegelen en aan diens voor zijn doel berekend gedrag een voorbeeld nemen voor het gedrag dat hem betaamde. Wij hebben dus hier een gelijk geval als in de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester (Hoofdstuk .). Wat geen wereldse wijsheid leert, moet hen in geestelijke zin worden toegevoegd als een regel van wijsheid van de rechtvaardigen (1: 7). Nu wordt echter ook bepaald genoeg aangewezen, voor welke maaltijd de Heere Zijn raad geeft, omdat in vs. 8 gezegd wordt: "Wanneer u door iemand op een bruiloft genodigd zult zijn" (MATTHEUS. 22: 2, 4) en in vs. 9 en 10 dit nog onbepaald gelaten "iemand", nader wordt gekarakteriseerd als "die genodigd heeft", als die zijne gasten anders kan rangschikken, dan zij het zelf hebben gedaan, wat in menselijke omstandigheden toch niet zonder belediging plaats zou kunnen hebben. Zo treedt hier dezelfde gastheer op, die wij ook MATTHEUS. 22: 11 vv. voor ons hebben, zoals dan ook in het algemeen die gelijkenis in deze, die voor ons ligt, is opgesloten en later in vs. ook in zijn oorspronkelijke hoofdgedachte voorkomt, voordat zij bij Mattheus op de aangehaalde plaats in een nieuwe gedaante terugkeert, die nog andere gezichtspunten omvat 14: 14). Evenals nu de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester, waarop wij al wezen, de verwezenlijking van de daarin opgesloten leer in de overste van de tollenaren, in Zachéus heeft, zo de onze van het zich onderaan plaatsen in de apostel Paulus, die vroeger een leerling van de Farizeeën was en met zijn toenemen in het Jodendom boven velen van zijn gelijken en met zijn bovenmate ijveren voor de vaderlijke wet (Gal. 1: 14. Hand. 9: 1 vv.) verkoos aan de tafel van de Farizeeën bovenaan te zitten, maar later met zijn getuigenis van zichzelf (1 Kor. 15: 9) "Ik ben de minste van de apostelen, die niet waardig ben een apostel genoemd te worden" en met de andere (1 Tim. 1: 15), "Ik ben de voornaamste onder de zondaren" in het rijk van God en in de kring van apostelen van Jezus Christus zich onderaan heeft geplaatst, maar nu ook het woord heeft mogen horen: "Vriend, ga hoger op" (Hand. 9: 15; 1 Kor. 15: 10). Voor hem heeft overigens de prediking van Jezus aan de tafel van de Farizeeër haar vrucht aangebracht, want wat de Heere in vs. 12-14, zegt komt kortelijk weer neer op de van Hem ontvangen spreuk (Hand. 20: 35): "Het is zaliger te geven dan te ontvangen" en wat de gelijkenis van het grote avondmaal in vs. 23 en 24 bedoelt, dat is het goddelijk recht van Zijn apostolische werkzaamheid onder de heidenen (Gal. 2: 7-10), maar

ook de oorzaak van de zware vervolgingen, waaraan Hij tenslotte als offer viel (Hand. 22: 21 v.). Zo zou de moeilijke vraag: van waar Lukas het bericht ontvangen had van hetgeen op het gastmaal van de overste van de Farizeeën was voorgevallen en besproken, enigermate nader tot haar oplossing gebracht kunnen worden. De twaalf waren niet mee aan de tafel genodigd, zoals dat in Hoofdstuk 11: 37 het geval was. (Vgl. Mark. 7: 2) en dat de Heere hem alles naderhand verteld zou hebben, kan ook niet goed worden aangenomen. Uit 2 Kor. 5: 16 schijnt, hoewel de plaats in de regel niet op die manier verklaard wordt, toch te blijken dat Paulus de Heere Jezus bij diens leven van aangezicht heeft gezien en Zijn persoon heeft gekend. Ook in Hand. 9: 3 vv. , toen hem plotseling een licht van de hemel omgaf en hij ter aarde stortte, heeft hij in dat licht een hem uitwendig al bekende gezien en zijn vraag: "Heere! Wie bent Gij?" is niet de vraag van eigenlijke onbekendheid, maar de aanspraak geeft al te kennen dat hij weet met wie hij te doen heeft en bereid is zich aan Hem te onderwerpen, want het woord: "Waarom vervolgt u Mij? Het is u hard de verzenen tegen de prikkels te slaan" (Hand. 26: 14), heeft de ban, die op zijn ziel lag, opeens opgeheven en de verborgen inwendige strijd tot een gelukkige wending gebracht. Omstreeks het jaar 30 na Christus, waarbij wij met onze geschiedenis staan, was Paulus zeker al twintig jaar oud; nu kennen wij (Hoofdstuk 2: 42), dat de onderwijzing van een Hebreeuwsen knaap in de vaderlijke instellingen met het twaalfde jaar begon en dat ook Paulus op die ouderdom door zijn ouders naar Jeruzalem gebracht is, kan men vrij zeker uit zijn eigen woorden in Hand. 26: 4 v. afleiden. Dan zijn zeer goed de volgende omstandigheden denkbaar, toen Jezus in Joh. 10: 39 uit de handen van Zijn tegenstanders ontkwam zijn zij zeker verder niet onbekommerd over Hem gebleven, maar zij hebben Hem bespieders nagezonden en hoe makkelijk kon juist zo’n ijverig en bekwaam jongeling als deze Paulus hen als het geschiktste werktuig voorkomen om Jezus op Zijn verdere wegen te bespieden en de Farizeeën op die plaats, waarheen Hij Zich zou wenden, instructies te laten toekomen. Een jongeling kon zich het gemakkelijkst onder de menigte van Jezus’ begeleiders van Jeruzalem naar Perea begeven, zonder de Farizeeën en Schriftgeleerden te compromitteren. Evenals nu de uitnodiging in Hoofdstuk 11: 37 een door de deputatie van de Hoge raad naar Galilea aangelegde manoeuvre was, zo zal ook de uitnodiging van de overste van de Farizeeën hier in de tekst niets anders zijn geweest en de afgezant Paulus was dan in ieder geval ook bij het gastmaal tegenwoordig. De Heere voorzag wel wat men met Hem voorhad toen men Hem een bespieder nazond en Hij heeft hem indirect het in Hoofdst. 13: 4-9 en gezegde als een prediking voor Jeruzalem op de latere terugweg meegegeven. Hij zag echter ook in de Geest dat Zijn hemelse Vader Hem juist in deze leerling van de Farizeeën een vergoeding wilde schenken voor die onder de twaalf, die tot de Farizeeën en Overpriesters zou overgaan en Zijn verrader zou worden (Joh. 6: 70 v.). Wat Hij nu op het gastmaal van de overste van de Farizeeën zegt, dat is de eerste prikkel die Hij de jongeling in het hart drukt, die zijn werking doen zal, al zal ook bij de overige tafelgenoten Zijn werk als Heiland verloren zijn. Voor heden heeft Paulus wel de juist tegengestelde uitwerking van het gastmaal mee weggenomen; Jezus is hem wel in het wonder aan de waterzuchtige, dat Hij ondanks de sabbat volbracht, als een van de valse profeten voorgekomen, op wie het gebod in Deut. 13: 1-5 toepasselijk was, zoals Hij ook van dit vooroordeel al door Zijn leermeesters was doordrongen en Zijn dienstijver voor de oversten van Zijn volk is meer en meer tot een Zelotenijver geworden tegen de gevaarlijke haeresie, waarvoor Hij Jezus’ leer meende te moeten honden. Toch nam dit niet weg dat in de geheimste plooien van zijn ziel zich een indruk zetelde van de vriendelijkheid en goddelijke

liefde van de Heiland, die in het gehele wezen van deze Jezus van Nazareth te lezen was en van de goddelijke kracht en goddelijke wijsheid, die uit al zijn woorden sprak, een indruk die niet geheel kon worden vernietigd, voor die opeens met alle macht een weg baande. Wie weet of niet het perkament, dat Timotheüs van Troas volgens het bevel van de apostel moest meebrengen, om zo te zeggen het protocol bevat van de hier vertelde mededelingen en reden, die hij vroeger had opgesteld om de oversten te Jeruzalem te berichten en dat nu voor het evangelie van Lukas zou worden gebruikt.

12. En hij zei ook, toen de maaltijd nu begon en Hij bemerkte welke gasten behalve Hij hier vergaderd waren, tot degene, die Hem genodigd had: a)Wanneer u een middagmaal of avondmaal 26: 20") zult houden, roep dan niet uw vrienden, noch uw broeders, noch uw familieleden, noch uw rijke buren, opdat ook deze u niet te eniger tijd ook weer uitnodigen en u daardoor van hen vergelding krijgt van hetgeen u hen ten goede gedaan heeft.

a) Neh. 8: 11. Spr. 3: 28.

13. Maar wanneer u een maaltijd zult houden, nodig dan, zoals de wet u daartoe aanleiding geeft (Deut. 14: 28 v. ; 16: 11; 26: 11 vv.) armen, verminkten, kreupelen en blinden (Tob. 4: 7).

14. En u zult zalig zijn, omdat zij niets hebben om u terug te betalen; want het zal u vergolden worden in de opstanding van de rechtvaardigen, daarmee dat ook u dan aan Gods tafel mag aanzitten.

De gewone veronderstelling, waarin men aan een voorname een maaltijd geeft, namelijk dat men door hem ook zal worden uitgenodigd, stelt de Heere hier voor als iets dat veel meer te vermijden is dan angstig te zoeken. Het staat gelijk met "zijn loon al hebben" (MATTHEUS. 6: 5). Alleen daar, waar men niet uit gewone winzucht, maar uit onbaatzuchtige liefde iets doet, belooft de Heere de rijkste vergelding. Wanneer Hij daarbij aan de opstanding van de rechtvaardigen denkt, dan zou de toevoeging "rechtvaardigen" volstrekt doelloos zijn geweest, wanneer Hij aan de algemene opstanding had gedacht, die Hij bijvoorbeeld in Joh. 5: 28 v. beschrijft. Hij onderscheidt integendeel, evenals Paulus (1 Kor. 15: 23) en Johannes (Openbaring . 20: 5 v.) tussen een eerste en tweede opstanding en drukt daardoor op deze zo vaak tegengesproken leer de stempel van Zijn eigen onbedrieglijk woord.

Evenals de gasten zichzelf moeten vernederen door de minste plaats te kiezen, zo moet de gastheer zichzelf vernederen door uitnodiging van de geringsten. Het verboden "nodigt niet uit" staat op gelijke lijn met het woord in vs. 26, het moet alleen de noodzakelijkheid aanwijzen van het zuiver zinnelijke en natuurlijke in de liefde - pas de hoogste liefde, geschonken in de wedergeboorte, adelt alle natuurlijke betrekkingen van liefde.

Niet als verbood ons de Heere onze vrienden en verwanten uit te nodigen, maar Hij verbiedt ons deze beide zaken: 1) als een bijzondere liefde voor te stellen als wij diegenen onthalen, die wij naar het vlees liefhebben (Hoofdstuk 6: 32 vv.) en 2) anderen wel te doen met de bedoeling dat zij het ons zullen vergelden. Toch ligt ook dat wel in Zijn woorden: "Wanneer u

het voedsel, waarvoor door God de armen zijn aangewezen, naar uw lust aan uw vrienden uitdeelt, dan beroemt u zich niet op liefde. " O, dat zou een mens bij menige maaltijd doen vrezen.

Ook de aanzienlijke gastheer heeft Jezus wat te zeggen. Hij juicht Zichzelf niet te zeer toe wegens het goede gezelschap en het rijke onthaal. Waar eigenliefde het hoofdgerecht is, is het juiste feest- en sabbatsmaal niet. Er zij betere feesten te vieren. De hoogste feestvreugde is daar waar de reinste liefde de tafel dekt en geen bijbedoelingen in het spel zijn. Om hem dit te doen gevoelen - hetgeen hoog nodig is - en niet om hem te leren dat hij voortaan zijn deur voor bloed- en verwantschap en zijn gelijken te sluiten heeft, hetgeen belachelijk zou zijn, zegt de Heiland tot degene die Hem uitgenodigd had: "Wanneer u een middagmaal of avondmaal zult houden, roep dan niet (uitsluitend, gelijk tot hiertoe) uw vrienden, noch uw broeders, noch uw familie, noch uwe rijke buren, zodat ook deze u niet te eniger tijd weer uit zullen nodigen en u vergelding geven. Maar wanneer u een maaltijd zult houden, nodig dan uit; armen, verminkten, kreupelen en blinden. En u zult zalig zijn, omdat zij niets hebben om u te vergelden, want het zal u vergolden worden in de opstanding van de rechtvaardigen. Zoveel is zeker dat wij allen hier uit de mond van onze Heiland de wel te behartigen wenk ontvangen dat liefdebetoon jegens armen en ongelukkigen daarom als een belangrijk, een rijk gezegend, een noodzakelijk bestanddeel beschouwd moet worden van elke feestelijke aanrichting, die Hem welgevallig zijn zal. Liefdebetoon jegens armen en ongelukkigen moet als een belangrijk bestanddeel beschouwd worden van zo’n feestvieren als onze Heiland welgevallig zijn zal. Feestvreugde gunt Hij ons. Dat wij, voor zoveel staat en vermogen zulks toelaten, onze huiselijke, onze vriendenfeesten zullen hebben en houden, onderstelt Hij. Het kan niet worden afgekeurd door Hem, die hier de sabbatsmaaltijd ten huize van de Farizeeër bijwoont, die door Zijn tegenwoordigheid giften en wondertekenen te Kana in Galilea, niet alleen het huwelijk, maar ook het huwelijksfeest zo hoog heeft geëerd. God geeft feesten, Hij geeft hoogtijden van het aardse leven. Tegenover menige dag van droefenis, die Zijn wijze, heilige liefde ons niet sparen kan, schenkt Hij ook menige dag van hartdoordringende levensvreugde en het kan Hem niet ongevoelig zijn, als wij onze vreugde op alle betamelijke manieren aan de dag leggen en verhogen. De baatzucht, die voor zichzelf alleen zou willen genieten, zoals zij tot het juiste genieten onbekwaam maakt, is voor God geenszins aangenaam. Onze liefde moet zich in anderer blijdschap verblijden, zij moet ook anderen in staat stellen zich te verblijden in de onze. Richt de bruiloftsmaaltijd aan, gelukkig echtpaar! Vier uw groene, uw zilveren bruiloft, uw gouden, als u het uitnemend voorrecht hebt zelfs deze te beleven. Gelukkige ouders! De doop van uw eerstgeborene, de verloving van uw dochter, de bevordering van uw zoon, zijn terugkeer uit de vreemde is wel een feestmaal waard! Het kan ingericht worden tot Gods eer. Heeft Hij u mildelijk met tijdelijke goederen gezegend, het behoeft voorwaar geen karig feest te zijn. Geliefde broeders, eigen familie, trouwe buren zijn zonder twijfel de naasten om aan uw huiselijke tafel aan te zitten en op deze manier in uw vreugde te delen. Ook hoeft u daarvan geen van hen uit te sluiten, omdat hij rijk is. Zorg slechts dat u niemand uitsluit omdat hij arm is: geen verarmde broeder, geen schamele bloedverwant, waarvoor u zich ten onrechte schaamt; geen trouwe maar ongelukkige vriend, waarvan u denkt: dat vervallen gelaat zou mij nu de vreugde bederven. Vergeet op die dag van uw vreugde de vreugdelozen niet; want als uw Heiland het woord tot zijn farizese gastheer gesproken, ook voor u gesproken heeft: wanneer u een middagmaal of

avondmaal zult houden, roep dan niet uw vrienden, noch uw broeders, noch uw familie, noch rijke buren, maar wanneer u een maaltijd zult houden, nodig dan uit: armen, verminkten, kreupelen en blinden, hoeft u dit zeker niet zo te begrijpen dat u eens vooral allen behalve onvermogenden en ongelukkigen van uw huiselijke feesten heeft uit te sluiten, maar toch zeker als dat u op de dag van uw vreugde in de eerste plaats aan deze te denken hebt, deze een aandeel in uw vreugde behoort te geven, op deze verblijding en verkwikking bedacht moet zijn. Hij wil dat u eerder een rijke dan een arme vriend of bloedverwant thuis laat en dat u, als u moet kiezen tussen een luisterrijke aanrechting voor uw gelijken en een mild liefdeblijk aan armen en ellendigen, tot het laatste besluiten en van het eerste afzien zal. Of zou ook deze toepassing van het woord van de Heiland nog van overdrevenheid te beschuldigen zijn?

Dit is: nodig niet uw rijke vrienden, rijke broeders en rijke familie, noch uw rijke buren uit. Niet dat onze Heiland wil dat dezen geheel niet uitgenodigd zullen worden, dat de vriendschap en gemeenzame verkering onder mensen, in zo’n betrekking en van zo’n rang en staat zou verbannen; maar Zijn mening is dat deze niet alleen uitgenodigd zullen worden, met verzuim van de arme vrienden, arme broeders, arme familie en arme buren en dat de laatste, bij vergelijking gesproken, liever uitgenodigd moeten worden dan de eersten, zodat de armen meer dienst zouden doen en bij de uitkomst van groter voordeel voor de onthaler wezen.

Waarschijnlijk had Christus, zoals Reading gist, in de Farizeeër een zucht opgemerkt om kostelijke maaltijden op de sabbatdagen en bij andere gelegenheden aan te richten, voornamelijk uit hoogmoed, staatzucht en eergierigheid, hetgeen deze vermaning zeer gepast maakt en inzonderheid, al hij, die dit tegenwoordig onthaal gaf, verzuimende was in werken van liefde, zoals zeker velen van zijn broeders waren.

Jezus wijst de Farizeeërs in drie gelijkenissen aan, hoe treurig het gesteld is met hun verhouding tot het rijk van God. Hij draagt hen de beide eerste gelijkenissen voor in de vorm van vermaning, de Joden waren echter te goed bekend met de parabolische leerwijze van hun Rabbijnen, dan dat de gasten in deze tafelgesprekken een ontijdige beleefdheidsles of een hyperbolisch uitgedrukte aanprijzing van de weldadigheid zouden gezien hebben, zoals latere uitleggers dat zo makkelijk doen. Als de gasten van de Heere hadden de Farizeeën en Schriftgeleerden zich in Zijn theocratie bovenaan geplaatst, dat betoonden zij duidelijk ook door hun gedrag omtrent Jezus. Daarom geeft Hij hen te kennen, het kon er toe komen, dat zij door de Heere van het feest van de hoge zitplaatsen werden gewezen naar de benedenste plaatsen en dat een ander, die zich bescheiden onderaan had geplaatst, als de vertrouwde vriend van de gastheer werd erkend en hoog boven hen zou worden geplaatst op de eerste van die zitplaatsen, die ze hadden ingenomen. Verder nodigden de Farizeeën alleen hun geestverwanten als gasten, d. i. slechts voor deze hadden zij gunst, vriendelijkheid, edelmoedigheid en daarvoor werden zij dan regelmatig weer uitgenodigd en op gelijke wijze ontvangen. Zij nodigden wel de mensen tot het mee genieten van de goederen van de theocratie, van de beloften van de Heere - maar wie? Slechts hun vrienden en verwanten, gelijkgezinde farizese Joden of misschien ook rijke buren, voorname proselieten. Deze alleen mochten mee deel hebben aan het rijk van God; daarentegen wilden zij de armen, de tollenaars, de Samaritanen, de heidenen niet bij dit gastmaal zien. Maar wat zal nu volgens het woord van Christus het gevolg van deze enghartigheid zijn? Omdat zij het grote rijk van

de liefde verloochenen, om de kleine vereniging van wederkerige Joodse vriend- en bloedverwantschap, zullen zij ook geen deel hebben aan het rijke feest van de liefde, zoals dat in de opstanding van de rechtvaardigen, in het nieuwe hemelrijk zal worden gevierd. Een van de tafelgenoten gaf het nu duidelijk te kennen, dat hij de bedoeling van Jezus' vermaningen, als ziende op het rijk Gods, goed had begrepen.

15. En als een van degenen, die mee aanzaten, deze dingen hoorde, zei hij tot Hem: Zalig is hij die brood eet, die mee mag deelnemen aan de maaltijd (vs. 1. MATTHEUS. 15: 2) in het koninkrijk van God en op zo'n mededeelname mogen toch wij, Farizeeën en Schriftgeleerden, de vóór alle andere genodigde gasten, wel zeker rekenen.

Wat de man voor de geest staat is het herstelde rijk van de Messias in zijn heerlijkheid en zaligheid; over hetzelfde rijk handelt de gelijkenis, die nu volgt en wel met behoud van hetzelfde beeld. De Heere wilde de man, die die uitroep heeft gedaan, aanwijzen hoe weinig zijn gedrag en dat van zijn verwanten in stand en gezindheid, juist nu de eis en oproeping tot hen kwam, daartoe leidde, dat zij de door Hem geprezen zaligheid ook werkelijk deelachtig zouden worden. De gelijkenis heeft overeenkomst met, maar is niet gelijk aan die in Matth. 22: 1-14 , welke laatste later werd gesproken en eigenaardige opmerkingen bevat, die onze gelijkenis nog niet mee heeft opgenomen.

Door het woord van de Heere: "Het zal u vergolden worden in de opstanding van de rechtvaardigen" wordt in het gemoed van een van de gasten het liefelijk voorgevoel van de hemelse vreugde opgewekt; of misschien is het voor hem slechts een gelegenheid om Jezus een strik te spannen en Hem te verleiden tot het uitspreken van een ketterij over dit onderwerp. De ernstige strekking van de gelijkenis zou deze tweede verklaring kunnen begunstigen. In elk geval bewijst de optelling in vs. 21, vgl. met vs. 13 (de armen en kreupelen en lammen en blinden), het nauw verband dat tussen beide delen van het gesprek plaats vindt. "Ja wel zalig, " antwoordt de Heere; maak daarom, dat u de zaligheid niet van u stoot, terwijl u ze roemt.

Het grote avondmaal: 1) de genodigden verachten het; daarom 2) worden de verachten genodigd.

EVANGELIE OP DE 2de ZONDAG NA TRINITATIS

In de gelijkenis van het grote avondmaal leren wij hoe de Heere naar Zijn grote barmhartigheid de volken door Zijn knechten tot het rijk van de genade roept. Velen verachten echter de roeping van de Heere, omdat hun hart aan de wereld hangt. Zo deed Israël, daarom heeft de Heere Zijn boden tot de heidenen gezonden; dat zelfde wordt steeds weer herhaald. De roeping van de Heilige Geest komt steeds door het evangelie tot de mensen, maar velen nemen het niet aan; het ernstige woord wordt steeds weer vervuld: "Velen zijn geroepen, weinigen uitverkoren. "

Wat de evangeliën in de eerste helft van het kerkelijke jaar ons weer verkondigd hebben van de komst van de eengeboren Zoon van God in het vlees, tot aan de opwekking van de grote

Herder van de schapen uit de dode en tot Zijn afscheid van de aarde en tot de zending van Zijn Heilige Geest, dat is alles een grote lof van de herderlijke trouw van onze God en van onze Verlosser (Ps. 23). Daardoor is voor ons die zeer kostelijke weide van de ziel bereid, waardoor ons het goede en de barmhartigheid ten deel zal worden gedurende ons hele leven en wij gesterkt zullen worden voor het eeuwige leven. Maar wij mogen nu ook onze harten niet sluiten voor de overvloed van genade, die onze God voor ons zo vriendelijk heeft ontsloten naar Zijn wijsheid en liefde. Deze is de ernstige vermaning, die in deze tweede helft van het kerkelijk jaar tot ons komt. Dadelijk bij het intreden zijn wij door de woorden, die de Heere tot Nikodemus richt, gedrongen om in levend geloof in onze Verlosser aan te nemen, die toch het ware brood des levens is, opdat wij door Zijn heilige en levende kracht wedergeboren worden tot het nieuwe leven van het zalige kindschap van God en tot het burgerschap van Zijn hemels rijk. Het evangelie van de vorigen Zondag heeft ons in het voorbeeld van de rijken man getoond, hoe vluchtig en bedrieglijk ook de rijkste goederen dezer aarde zijn en hoe de arme Lazarus in waarheid de rijke man is geweest, omdat hij bij al zijn armoede rijk wist te worden in God. En terwijl ons zo de keuze is voorgehouden tussen het vluchtige genot van dit tijdelijke leven en de zaligheid van het eeuwige levens, zo komt nu in dit evangelie tot ons de vriendelijke uitnodiging van onze God, tot het grote hemels avondmaal dat Hij tot onvergankelijk genot bereid heeft voor al degenen die Zijn roepstem met een gewillig hart opvolgen. Laat ons dan toch luisteren naar de stem van de goede Herder en ons uit de woestijn van de goddeloze wereld vergaderen onder Zijn trouwe hoede! Laat ons afstand doen van die oude slechte verontschuldigingen, waarmee wij weigeren Zijn uitnodiging te volgen en onze weigering voor Hem en ons eigen geweten proberen te verschonen! Laat ons daarnaar trachten, dat als ons aardse huis van deze tabernakel verbroken wordt, wij mogen komen in het hemels huis van onze Vader, waarin plaats voor al Zijn kinderen is.

Om te komen tot het eeuwige avondmaal, waar aan Abrahams borst de arme Lazarus ligt, is ons de vorige Zondag als de hoogste aangelegenheid van de mens voorgesteld; hoe de Heere ons tot dit eeuwig avondmaal wil brengen, tonen ons vele teksten. Ook dit evangelie spreekt van een avondmaal van God in deze tijd, dat met het avondmaal van de eeuwigheid wel niet een en hetzelfde is, maar toch een overgang en voorhof daartoe en daarom belangrijk genoeg is, om door al diegenen met grote ernst te worden beschouwd, die tot de vreugde van het eeuwige avondmaal willen komen.

De gelijkenis bij Lukas is de pop, waaruit zich later de gelijkenis van de bruiloft bij Mattheüs heeft ontwikkeld. Hier staat om zo te zeggen nog alles in de beginselen, daar is het einde gekomen hier een avondmaal, daar een bruiloftsmaal, want de knecht van God heeft gaandeweg Zijn nederige bedeksels afgelegd en Zich als de eengeboren Zoon van de Vader geopenbaard; hier een verontschuldigen en niet komen, daar - want de onverschilligheid is tot vijandschap geworden - een honen en doden; hier de aankondiging dat geen van de genodigden het avondmaal zal smaken, daar het bericht dat de moordenaars zijn omgebracht; hier afgebroken met de opdracht "Dwing ze in te komen", daar een bezien van de gekomenen, een richten onder de gasten. Onze gelijkenis handelt alleen over de roeping, de andere eindigt: "Velen zijn geroepen, weinigen uitverkorenen. " Wij hebben hier het begin van de wegen van God, daar het einde; wie moet niet de fijne takt van de bewonderen, die ons de gelijkenis van

Lukas aan het begin en de gelijkenis van Mattheüs aan het einde van de Trinitatistijd voorlegt? Wie zal het avondmaal van de Heere smaken? 1) die de wereldse begeerlijkheden verloochent; 2) die zijn geestelijke armoede erkent; 3) die in het huis van God komt.

De gelijkenis van het grote avondmaal 1) de goedheid van God in de uitnodiging; 2) de dwaasheid van de mensen in de verachting; 3) de ernst van de liefde in het houden.

De grote maaltijd in het hemelrijk 1) vriendelijk toebereid;
2) dringend aangeboden; 3) ondankbaar verworpen; 4) nog steeds openstaand.

De verontschuldigingen 1) talrijk in menigte; 2) nietig in waarde; 3) verderfelijk in gevolgen.

Groot is inderdaad het grote avondmaal: 1) grote genade heeft het bereid; 2) grote wereldsgezindheid veracht het; 3) grote ijver wil het vol hebben; 4) een groot gericht brengt het mee.

16. Maar Hij zei tot hem: Een zeker mens bereidde een groot avondmaal 26: 20") en hij nodigde in de lange tijd van de Oud Testamentische bedeling (Hoofdstuk 10: 24. Hebr. 1: 1) er velen.

a) Jes. 25: 6. MATTHEUS. 22: 2. Openbaring . 19: 7, 9.

17. En hij zond zijn dienstknecht uit op het uur van het avondmaal om de genodigden te zeggen: Kom, want alle dingen zijn nu gereed (MATTHEUS. 3: 1 v. ; 4: 17).

Aan de uitroep van een van de medegasten in vs. 15 verbindt de Heere Zijn gelijkenis. In die uitroep sprak zich geen bede uit om het rijk van God, maar het gevoel van daarin te zijn. Nu wil de Heere de spreker en de overige gasten tegemoet voeren dat zij het brood nog niet in het rijk van God eten, dat zij integendeel de uitnodiging, die tot hen komt, moeten horen en komen moeten. De mens die het grote avondmaal geeft, is de Heere, onze God en niet de mensgeworden Zoon van God; wel kan men zich de Zoon denken als die het maal, dat is het hemelrijk, bereidt; omdat echter het hemelrijk eerst als rijk van God wordt genoemd en de Zoon later (vs. 17) als knecht optreedt, moeten wij hier bij God de Vader blijven. Deze mens bereidde een avondmaal; het koninkrijk der hemelen wordt in het Oude Testament vaker met een maaltijd vergeleken (Spr. 9: 1 vv. Jes. 25: 6. Vgl. MATTHEUS. 8: 11; 26: 29; deze vergelijking is buitengewoon juist. In iedere mensenziel is een afgrond, die alleen door de levende God kan worden gedempt; de door God en tot God geschapen mens heeft een honger naar God, naar de levende God. Om zijn honger naar God te stillen verheft de mens zich met zijn gedachten ten hemel, maar hij kan God niet grijpen; hij worstelt met alle kracht om de gerechtigheid, die God welgevallig is, maar zijn worstelen leidt hem niet tot het doel; hij verdiept zich in zijn gevoel, maar ook hier vindt hij de Heere niet. Het brood, dat de wereld het leven geeft, komt van de hemel: God bereidt voor de honger van de mensheid naar God, voor het zuchtend schepsel, het avondmaal, Hij wil hen verzadigen met de goederen van Zijn huis.

Het gastmaal van de grootmoedige man is de zaligheid van het Christelijk geloofsleven. De Heere geeft het. Al vroeger had Hij de gasten genodigd, sinds lang waren de Israëlieten op het grote gastmaal voorbereid en hadden zij de uitnodiging aangenomen. Men moet van de eerste uitnodiging de latere aanzegging onderscheiden, dat het avondmaal nu gereed is: deze aanzegging valt met de verschijning en werkzaamheid van Christus tezamen. Maar nu begonnen de genodigden, zoals afgesproken is, dadelijk zich te verontschuldigen. Deze verontschuldigingen blijken dadelijk nietig te zijn, ja, tonen tegenspraak met zichzelf; want niet het tijdelijke en wereldse handelen op zichzelf verhindert de mens een gast in het koninkrijk der hemelen te worden, maar de slavernij, de hartstochtelijke verbijstering waardoor hij bevangen is, de duizeling van aardsgezindheid, zoals die in alle denkbare vormen optreedt. De aardsgezindheid in haar verschillende gedaanten maakt de mens onvatbaar voor het geestelijk leven van het hemelrijk, met name als begeerte naar het bezit van goederen, die hier door de akker worden voorgesteld, naar heerschappij voeren dat daardoor is voor voorgesteld, dat de zweep over vijf juk of span ossen moet worden gezwaaid en eindelijk als zinnelijkheid en als overgegeven zijn al de mens in liefde en vrees, verkeerdheden, die hier de verhindering door de vrouw voorstelt. Ook de nietige vormen van tegenspraak tegen het evangelie, zoals die bijvoorbeeld in het farizeïsme optreden, zijn overal door deze verschillende elementen van aardsgezindheid bezield. De schuld tegenover de gastheer ligt daarin dat het gegeven woord van de toezegging aan Hem wordt gebruiken en dat Hij onder nietige voorwendsels juist in Zijn schoonste leven, in Zijn hulde wordt veracht. Maar Hij bevredigt toch Zijn begeerte om het vreugdefeest te houden. Men kan niet nalaten onder de armen, kreupelen, lammen, blinden, die Hij van de straten van de stad snel als gasten laat vragen, in tegenstelling met de Farizeeën, de tollenaars en zondaars te verstaan; en als dan de knecht buiten de poort wordt gezonden om de mensen, die op wegen en heggen gelegerd zijn, uit te nodigen (vs. 22 vv.), dan moet dit wel tegenover de Joden in het algemeen op Samaritanen en Heidenen slaan.

Het rijk van de genade onder het Nieuwe Testament, dat daarenboven tot het rijk van de heerlijkheid wordt als wij het aangezicht van God in gerechtigheid aanschouwen en naar Zijn beeld zullen ontwaken, de Heere onder het beeld van het grote avondmaal voor. Hij noemt het groot, omdat de grote God, de zalige en alleen machtige, de Koning aller koningen en Heere aller heren (1 Tim. 6: 15), het voor de grote menigte van alle mensen heeft bereid en een onnaspeurlijke rijkdom van gaven daarbij vrij en gratis uitdeelt. Er is eigenlijk slechts een onuitsprekelijke gave die de eeuwig rijke God aan de tafel van Zijn genade voor ons, arme zondige mensen bereid houdt; maar een gave, waarin de volheid van de godheid lichamelijk woont, alle schatten van wijsheid en kennis verborgen liggen en dat alles besloten in wat de mens in het bijzonder, zowel als de gehele mensheid voor tijd en eeuwigheid behoeft. Deze gave is Jezus Christus, voor ons door God gegeven tot wijsheid, tot rechtvaardigheid, tot heiligmaking en tot verlossing (1 Kor. 1: 30). Hierin is de liefde van God jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eengeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem. Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven, die Hem bezit, die heeft alles genoeg en is zonder nood. Die Hem heeft die heeft genade, deze is het dagelijks brood aan de tafel van God. Wat zou ons de hele wereld baten met al haar schatten, als wij de genade van onze Heere Jezus Christus niet hadden. Maar waar de genade van Christus is, daar is ook gerechtigheid, die voor God geldt en uit de vergeving van de zonden voortkomt, want

bij de Heere is de genade en veel verlossing is bij Hem. Waar nu gerechtigheid is daar is ook vrede bij God, vrede, die de wereld niet kent, want de goddelozen hebben geen vrede, vrede in hart en geweten. Waar nu vrede is, daar is ook vreugde, vreugde in de Heere, die onze sterkte is, vreugde in de Heere overal, vreugde in de Heilige Geest, waardoor de liefde in ons arm hart is uitgestort en met deze kracht en leven, eeuwig leven al hier in de tijd en rotsvast vertrouwen, dat met Paulus leert zeggen (Rom. 8: 38) "Ik ben verzekerd dat noch nood noch leven ons kan scheiden van de liefde van God, welke is in Christus Jezus, onze Heere. " Van de gastheer in onze tekst lezen wij dat Hij velen uitnodigde tot het grote avondmaal. Aan de kinderen van Abraham had God door de profeten, die van de toekomstige genade geprofeteerd hebben, van ouds af beloofd dat Hij Zijn rijk onder hen wilde oprichten, waarin zij, verlost uit de hand van hun vijanden, Hem zouden dienen zonder vrees al de dagen van hun levens in heiligheid en gerechtigheid, die Hem welbehagelijk is (Hoofdstuk 1: 70-75). Maar "op het uur van het avondmaal", toen de door Hem te voren bepaalde tijd vervuld was, zond Hij Zijn knechten om de genodigden te zeggen: "Kom, want alle dingen zijn nu gereed. " Eerst kwam Johannes, de engel voor het aangezicht van de Heere, om Zijn weg te bereiden met de prediking: "Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. " Daarom kwam de eengeborene Zoon van de Vader vol van genade en waarheid, om de kinderen van Jeruzalem te vergaderen, zoals een hen haar kuikens vergadert onder haar vleugels en nodigde: "Kom allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven. " "Die dorst, die komt tot Mij en drinkt; " "Ik ben het brood des levens; " "Ik ben gekomen, opdat zij het leven en overvloed hebben. " Eindelijk, nadat het onschuldige en onbevlekte Lam van God Zijn dierbaar bloed aan het kruishout op Golgotha vergoten had, een eeuwige verlossing had gevonden en stervend had betuigd: "Het is volbracht, " was niets meer nodig, dan dat u mensenkinderen komt en uit de volheid Gods genade ontvangt. Toen nodigden de heilige apostelen dringender dan ooit in de kracht van de Heilige Geest de kinderen van Juda tot het grote avondmaal en riepen (Hand. 2: 39; 3: 25 vv.): "U komt de belofte toe en uw kinderen; u bent kinderen van het verbonds, dat God met onze vaderen heeft opgericht. God opgewekt hebbende Zijn kind Jezus, heeft Hem eerst tot u gezonden, dat Hij u zegenen zou, daarin, dat Hij een ieder van u af keren zou van uw boosheden.

Geroepen worden allereerst de genodigden, dus diegenen die wisten, dat God de Heere van plan was een groot avondmaal te honden en dat zij daaraan deel zouden krijgen; dat waren dan zeker geen heidenen, want de heidenen waren vreemdelingen omtrent het verbond van de belofte. Men kan ook niet eens zeggen, dat alle Joden tot de genodigden kunnen worden gerekend; want een groot gedeelte van de Joden was zoals tegenwoordig een groot gedeelte van de Christenen; zij wisten niet welke grote en rijke beloften aan hun volk waren gegeven; zij bekommerden er zich ook weinig om, leefden een ijdel, werelds, slechts aan tijdelijke belangen gewijd leven. Tot de genoden kan men alleen die Joden rekenen, die, evenals de overpriesters, Farizeeën en Schriftgeleerden, de profetie kenden en in de tekenen van de tijd, in het optreden van Johannes en de Heere zelf genoeg aandrang konden vinden om de volheid van de tijd en de naderende oprichting van het goddelijk rijk waar te nemen. Deze geroepenen, de Joden, die met de belofte en de raad van Gods genade bekend waren, komen in onze gelijkenis voor als het middelpunt van Israëls volk en van de hele wereld, van waar de hemelse roeping van God in Christus Jezus haar loop neemt en alle landen vervult. Wel lezen wij niet dat hen Gods roeping tot Zijn avondmaal met bijzondere vlijt werd gebracht, maar zij

vernemen de stemmen die weerklinken en hen tot de maaltijd riepen, evenals anderen en zij konden die grondiger begrijpen. Aan hen moest voor allen de blijde mededeling, dat het maal nu gereed was, in het hart klinken. Omdat zij de meeste kennis hadden, begrepen zij het eerst, wat het betekende. Omdat zij genodigd waren, begrepen zij het eerst de roeping. De tweede, die tot de hemelse maaltijd werden geroepen, waren de mensen die met de eersten de straten en wijken van dezelfde stad bewoonden, of, om zonder beeld te spreken, de andere Joden, die wel de voorspelling en uitnodiging van de Heere in het Oude Testament niet als de eerste klasse van geroepenen verstonden, maar toch tot het volk van God behoorden, dat uit alle volken was uitverkoren en door de verkiezing van de genade het eerste recht hadden op het avondmaal van God. Tegenover de eerste klasse waren deze tweede armen, lammen en kreupelen in wijsheid en verstand maar desalniettemin wordt hen de hemelse roeping ten deel en al stonden zij bij de anderen achter, zo kwamen zij die toch dadelijk en velen voor.

18. En zij begonnen allen, alsof zij al onder elkaar afspraak hadden gemaakt hoe zij de uitnodiging zouden beantwoorden, zich eendrachtelijk te verontschuldigen. De eerste zei tot hem: Ik heb een akker gekocht en het is nodig dat ik uitga en hem bezie, ik bid u houd mij voor verontschuldigd.

18. En zij begonnen allen, alsof zij al onder elkaar afspraak hadden gemaakt hoe zij de uitnodiging zouden beantwoorden, zich eendrachtelijk te verontschuldigen. De eerste zei tot hem: Ik heb een akker gekocht en het is nodig dat ik uitga en hem bezie, ik bid u houd mij voor verontschuldigd.

19. En een ander zei: Ik heb vijf juk ossen gekocht (Hoofdstuk 12: 6; 16: 28) en ik ga heen om die te beproeven; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.

20. En een ander zei: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik volgens het recht dat een pas gehuwde toekomt 20: 7") niet komen.

Wat de genodigden terughield van gehoorzaamheid aan Gods roeping, dat houdt ook heden nog bij ons zovelen af. De mens vergeet het doel waartoe hij geroepen is en heeft hij dat vergeten, is het hem ontgaan of gering geworden, dan kan hij allerlei zaken voor zijn doel houden, die alleen doorgangspunten en slechts wegen of middelen tot het doel moesten worden genoemd. Toen God de mens in het paradijs tegen de aanvechting van de satan wilde beveiligen, gaf Hij hem heerschappij over de dieren en droeg hem op de grond in het paradijs te bebouwen; en opdat hij niet eenzaam het eeuwige leven zou tegemoet gaan, gaf Hij hem een hulpe, die hem, evenals hij haar, zou steunen. Dat is ook nu nog de wil van de Heere: als de mens zijn dagelijks werk volbrengt aan vee en land, breekt de verzoeking als hij zich met zijn vrouw verenigt, wordt het hem te liefelijker God te dienen als zijn ziel naar de wil van God mindere werken volbrengt, wordt zij bekrachtigd tot hogere en grotere en de liefde van de tweede graad, de liefde tot de zijnen, verhindert niet, maar bevordert de liefde van de eerste graad, de liefde tot God. Hoe verschrikkelijk is het nu als dat alles anders wordt, als het tweede tot het eerste, het doorgangspunt tot een woonplaats en plaats om te blijven, het vreemde land tot vaderland en ieder van God verordend middel tot opleiding, tot een valstrik en tot verzoeking wordt, waarin men valt. Men moet vóór alle dingen en in de eerste plaats

trachten naar het rijk van God en naar Zijn gerechtigheid; het andere moet als minder betekenend daarbij komen; en nu wordt het nietige, dat door Gods genade toekomt, hoofdzaak, waarom men het hoogste goed verliest en voor een linzengerecht verkoopt men de eerstgeboorte, die een recht geeft op ver uitziende, eeuwige beloften. Wat een misleiding, wat een zelfbedrog, wat een ellende, voor men dit inziet en gevoelt en wat een leegte, wat een ijdelheid van de ziel, als vrouw en goed verdwijnt, elk op zijn weg en de arme ziel gewaar wordt dat zij Gods roeping om het vergankelijke heeft verwaarloosd en het enige dat eeuwig blijft, snood van zich heeft gewezen!

Jezus vergenoegd Zich niet met alleen mee te delen dat alle genodigden zich eenparig verontschuldigden; Hij noemt hun verontschuldigingen, hun uitvluchten nader. Hij moest hier zo in details gaan om Zijn parabel de Farizeeën recht op het hart te drukken. Deze toch verblijdden zich in de waan dat zij aan de uitnodiging van God gevolg hadden gegeven en aan de tafel van het hemelrijk zaten; zij moeten dus uit hun gerustheid worden opgewekt en bezorgd gemaakt worden. De eerste nu zegt: "Ik heb een akker gekocht en het is nodig, dat ik uitga en hem bezie; " de akker is gekocht, maar hij moet nu ook zijn nadere beschikkingen maken. Deze omstandigheid, die hem zelf hinderlijk schijnt te zijn, laat het niet toe dat hij komt. De tweede eindigt zijn rede met dezelfde woorden als de eerste en toch spreekt hij op een geheel anderen toon. Door zijn antwoord schemert heen dat hij ook op een andere tijd de ossen zou kunnen bezien, maar dit nu eenmaal zijn genoegen, zijn welbehagen, zijn besluit is. De eerste kan niet, de tweede wil niet komen; het schijnt dat hij al op weg tot de ossen is; hij wil zich niet laten hinderen in zijn voornemen. Bij de derde wordt duidelijk hoe de verontschuldigingen steeds dalen; men stoort zich hoe langer hoe minder aan de knecht. Terwijl de eerste zich had verontschuldigd, is de tweede al moediger geworden. Omdat twee zich al hebben verontschuldigd meent de derde dat hij zich korter en sterker kon uitdrukken. Hij beroept zich op het recht volgens Deut. 24: 5; hij denkt dat hij, als de Heere God hem tot Zijn vanen roept, ook het privilege heeft om thuis te blijven en zich met zijn vrouw te verblijden - hij behoefde niet te komen. Zo openbaren zich in de drie verontschuldigingen verschuldigde toestanden van het hart. Er zijn er die gedwongen, maar ook die gewillig en die beslist aan de wereld hangen. Voor de ene is de dienst voor deze wereld een last, een juk, voor de andere blijdschap en lust, de derde zijn een en al. Maar nog andere verschilpunten komen voor. De eerste wordt door de doornen van de zorg, de tweede door de doornen van de rijkdom, de derde door de doornen van de wellustigheid aan dit leven vastgehouden. Bij de eerste staat het hovaardige leven, bij de tweeden de lust van de ogen en bij de derde de lust van het vlees op de voorgrond.

De voornaamste reden waarom al deze mensen de hemelse goederen verachten, ligt niet in de akker, de ossen en de vrouw; zij hebben geen honger, zij merken geen ellende van de zonde (vs. 21), dat geeft hun zo’n tegenzin; dat houdt hen terug om hun akker met aardappelen te vergeten om de akker met de verborgen schat te kopen, de vijf juk ossen aan de ploeg te laten staan om de hand te leggen aan de ploeg van het koninkrijk van God, om omwille van de vrouw te denken: "Nu moet ik dubbel komen" en met haar zich te laten huwen aan de juiste man. Dat verblindt hen, zodat zij niet kunnen zien dat met Jezus beter kan worden gebouwd, geploegd en huis gehouden dan zonder Jezus.

Van diegenen, die later (vs. 21) werden genodigd, waren dergelijke verontschuldigingen niet te vrezen: de blinde had geen akker te bezien, de lamme kon niet achter zijn ossen gaan en de kreupele had geen vrouw, die hem verhinderd zou hebben te komen; alleen het gevoel van armoede had hen kunnen terughouden, maar ook deze moeilijkheid verdwijnt, omdat zij door de knecht vriendelijk moeten worden "ingebracht. "

De drie redenen zijn eigenlijk slechts een enkele. Wat de ene terughoudt, dat staat ook de tweede en de derde in den weg; ieder drukt het echter op zijn manier uit, het is de zorg voor dit tijdelijke. De Heere Jezus heeft echter deze drie genoemd om aan te tonen, hoe de wereldzin steeds verder gaat, de mens altijd meer bindt en de strikken eindelijk zo vast toetrekt dat de mens niet weer kan loskomen. De eerste heeft een akker of hofstede gekocht; hij is iemand die begint, die voor een huis begint te zorgen en zijn eigen haard wil hebben. De tweede heeft al een landgoed, waarop hij wil arbeiden; hij schaft zich vijf juk ossen aan om te ploegen, te oogsten en het goed in orde te brengen. De derde ontbreekt alleen een vrouw; hij heeft geld en goed, hij moet ook een huisgezin hebben, hij moet een verzorgster in huis hebben en kinderen groot brengen, dan heeft hij het doel van zijn leven bereikt. Zie daar het leven en streven van de wereldlingen; zij kennen niets hogers dan een gelukkig, geëerd familieleven te zoeken! Hun hele leven wordt daardoor ingenomen, alsof het hun eeuwig beroep was. De kostbare jaren van de jeugd worden besteed om eerst de gewichtige kunst te leren van verwerven en verdienen, want de hoogste zorg is hoe men aan zijn brood komt. Daarvoor wordt snel vergeten wat men misschien geleerd heeft van Gods woord en de heilzame indrukken daarvan moeten voor andere indrukken wijken, die van beneden zijn. Nu is echter de zozeer gewenste tijd daar, dat men zich kan neerzetten en eigen haard kan hebben; er moet een akker worden gekocht, een huis gebouwd, een werk begonnen worden - hoeveel is er te bedenken! Het is een onrustige tijd, waarin men al zijn gedachten nodig heeft, wil men zichzelf niet in het licht staan. De knecht van de Heere klopt aan, hij vraagt of men een ogenblik naar hem luistert, men is beleefd genoeg om hem niet van de deur te wijzen, want men wil ook achting voor de godsdienst betonen. Hij spreekt er van dat men ook een ziel heeft en dat de ziel met hemels voedsel moet worden verzorgd, wil zij niet verhongeren; zulke woorden laat men zich soms in de kerk welgevallen, maar midden in het werk zijn zij zeer storend. Ik kan niet, antwoordt men, zie hoe ik met zorgen beladen ben; ik moet dadelijk uit en dit en dat in ogenschouw nemen. Het doet mij zeer leed dat mij mijn nieuwe bezigheid zo weinig tijd laat, ik bid u, verontschuldig mij. Nu is eindelijk het huis ingericht; zal het nu tijd zijn om Gods woord te horen en aan het eeuwige avondmaal te denken? Zorgen baren nieuwe zorgen en de nieuwe zijn groter dan de oude. Nu moet de zaak worden uitgebreid, nieuwe aankopen moeten er worden gedaan om grotere winst te behalen. Met de winst neemt de begeerte naar winst toe en die duizend gulden heeft, denkt dat hij niet rusten mag voor die tot tienduizend zijn vermeerderd. De knecht van de Heere klopt weer aan en houdt zijn vroegere reden voor, hij denkt dat er nu eindelijk weer een vrij uur gekomen zal zijn - ach, men is nu nog veel dieper in de wereld geraakt! Voorheen was men nog zo beleefd om te zeggen: "Ik moet uitgaan om de akker te bezien; ik zou zeer graag naar uw woord horen, maar het is voor mij niet mogelijk. " Nu is het al minder beleefd: "Ik ga nu heen om de ossen te bezien; u ziet dat ik midden in mijn werk ben, wees zo goed en stoor mij niet. " Hoe zal het gaan als de vrouw in de woning komt! Dan beginnen pas de zorgen; een hoop kinderen maakt dag en leven; zij moeten iets leren, zij moeten worden opgevoed en overeenkomstig hun stand

verzorgd. Omwille van hen knoopt men voordelige verbintenissen, men koopt een huis en maakt zich meer bezorgd dan goed is. De knecht van de Heere klopt voor de derde keer aan: "Ach, was hij maar thuis gebleven. " Men laat het hem nu duidelijk voelen dat men hem en zijn gelijken met tegenzin ziet; hij is een lastig man, die men toch nergens voor gebruiken kan; men zegt hem kort af en zonder enige beleefdheid: "Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen. In mijn toestand kan ik geen gebruik van uw raadgevingen maken, ik heb belangrijkere zaken voor mij; ik moet eerst voor de mijnen zorgen, die ook moeten leven en van veel bidden niet verzadigd worden.

Als de kerkklokken op de dag des Heeren roepen en uitnodigen om aan de eeuwige bestemming gedachtig te zijn en manna tot voeding van de ziel te vergaderen, wordt dan niet altijd weer herhaald wat de Heere in het evangelie heeft geschilderd? Deze lopen de aardse winst, de handel, het handwerk, anderen het genot na; nu is het geen gelegen tijd, dan zijn het noodzakelijke bezigheden, dan de zorg voor de gezondheid, nu dit dan dat, wat tot voorwendsel moet dienen om de uitnodiging van de Heere te ontwijken. Was het er om te doen om aardse winst te behalen, eer, genot na te jagen, een sterveling dienst te bewijzen - de tijd was niet ongelegen, de weg niet te ver, de inspanning niet te groot, het offer niet te zwaar. En wat zo op iedere Zondag in het bijzonder gebeurt, dat gaat aldus, helaas, bij velen hun hele leven door. Zij hebben altijd zoveel te doen en te zorgen en te ondernemen voor hun vooruitkomen, voor hun ambt, voor het genot, zij zijn zo tevreden en gelukkig met hun bezittingen, bezigheden, genietingen, met alle de zaken die tot uitbreiding van hun vermogen en aanzien, tot gemak en vrolijkheid van hun leven dienen, zij nemen die zo geheel in dat zij er in helemaal niet toe komen om ernstig aan het eeuwig heil van hun ziel, aan de weg naar de hemel te denken. Ja, de aarde met haar vreugde en genietingen komt hun zo schoon en liefelijk voor, dat zij helemaal geen verlangen voelen naar de beloofde hemelse zaligheid. Zo wenden zij zich dan, de een met betuiging van leedwezen en beleefde verontschuldigingen, anderen met trotse gebaren en verachtelijke woorden, de derden met lachen van diegenen af, die hen wijzen op hetgeen daarboven is, waar Christus is. Daarvoor vergeten zij geheel en al de treffende waarheid van dat woord: "Wat baat het de mens als hij de hele wereld won en hij leed schade aan zijn ziel?" Het uur komt waarin zij de ogen moeten toedoen, waarmee zij anders hun vreugde zagen en het goed en de vrolijkheid van de wereld verlaten hen voor altijd, om hen arm en leeg aan een eeuwig gebrek lijden over te leveren. "Ik zeg u dat niemand van die mannen, die genodigd waren, Mijn avondmaal smaken zal. " Daarbij blijft geen troost meer over; ook die troost wordt uitdrukkelijk afgesneden, waarmee de lichtzinnigheid van de wereldlingen zich gewoonlijk vertroost; die troost zich namelijk in het idee dat toch de barmhartige God Zijn zaligheid niet tevergeefs kan hebben bereid en dat er eindelijk toch ook nog plaats zal zijn voor degenen die laat komen.

20. En een ander zei: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik volgens het recht dat een pas gehuwde toekomt 20: 7") niet komen.

Wat de genodigden terughield van gehoorzaamheid aan Gods roeping, dat houdt ook heden nog bij ons zovelen af. De mens vergeet het doel waartoe hij geroepen is en heeft hij dat vergeten, is het hem ontgaan of gering geworden, dan kan hij allerlei zaken voor zijn doel houden, die alleen doorgangspunten en slechts wegen of middelen tot het doel moesten

worden genoemd. Toen God de mens in het paradijs tegen de aanvechting van de satan wilde beveiligen, gaf Hij hem heerschappij over de dieren en droeg hem op de grond in het paradijs te bebouwen; en opdat hij niet eenzaam het eeuwige leven zou tegemoet gaan, gaf Hij hem een hulpe, die hem, evenals hij haar, zou steunen. Dat is ook nu nog de wil van de Heere: als de mens zijn dagelijks werk volbrengt aan vee en land, breekt de verzoeking als hij zich met zijn vrouw verenigt, wordt het hem te liefelijker God te dienen als zijn ziel naar de wil van God mindere werken volbrengt, wordt zij bekrachtigd tot hogere en grotere en de liefde van de tweede graad, de liefde tot de zijnen, verhindert niet, maar bevordert de liefde van de eerste graad, de liefde tot God. Hoe verschrikkelijk is het nu als dat alles anders wordt, als het tweede tot het eerste, het doorgangspunt tot een woonplaats en plaats om te blijven, het vreemde land tot vaderland en ieder van God verordend middel tot opleiding, tot een valstrik en tot verzoeking wordt, waarin men valt. Men moet vóór alle dingen en in de eerste plaats trachten naar het rijk van God en naar Zijn gerechtigheid; het andere moet als minder betekenend daarbij komen; en nu wordt het nietige, dat door Gods genade toekomt, hoofdzaak, waarom men het hoogste goed verliest en voor een linzengerecht verkoopt men de eerstgeboorte, die een recht geeft op ver uitziende, eeuwige beloften. Wat een misleiding, wat een zelfbedrog, wat een ellende, voor men dit inziet en gevoelt en wat een leegte, wat een ijdelheid van de ziel, als vrouw en goed verdwijnt, elk op zijn weg en de arme ziel gewaar wordt dat zij Gods roeping om het vergankelijke heeft verwaarloosd en het enige dat eeuwig blijft, snood van zich heeft gewezen!

Jezus vergenoegd Zich niet met alleen mee te delen dat alle genodigden zich eenparig verontschuldigden; Hij noemt hun verontschuldigingen, hun uitvluchten nader. Hij moest hier zo in details gaan om Zijn parabel de Farizeeën recht op het hart te drukken. Deze toch verblijdden zich in de waan dat zij aan de uitnodiging van God gevolg hadden gegeven en aan de tafel van het hemelrijk zaten; zij moeten dus uit hun gerustheid worden opgewekt en bezorgd gemaakt worden. De eerste nu zegt: "Ik heb een akker gekocht en het is nodig, dat ik uitga en hem bezie; " de akker is gekocht, maar hij moet nu ook zijn nadere beschikkingen maken. Deze omstandigheid, die hem zelf hinderlijk schijnt te zijn, laat het niet toe dat hij komt. De tweede eindigt zijn rede met dezelfde woorden als de eerste en toch spreekt hij op een geheel anderen toon. Door zijn antwoord schemert heen dat hij ook op een andere tijd de ossen zou kunnen bezien, maar dit nu eenmaal zijn genoegen, zijn welbehagen, zijn besluit is. De eerste kan niet, de tweede wil niet komen; het schijnt dat hij al op weg tot de ossen is; hij wil zich niet laten hinderen in zijn voornemen. Bij de derde wordt duidelijk hoe de verontschuldigingen steeds dalen; men stoort zich hoe langer hoe minder aan de knecht. Terwijl de eerste zich had verontschuldigd, is de tweede al moediger geworden. Omdat twee zich al hebben verontschuldigd meent de derde dat hij zich korter en sterker kon uitdrukken. Hij beroept zich op het recht volgens Deut. 24: 5; hij denkt dat hij, als de Heere God hem tot Zijn vanen roept, ook het privilege heeft om thuis te blijven en zich met zijn vrouw te verblijden - hij behoefde niet te komen. Zo openbaren zich in de drie verontschuldigingen verschuldigde toestanden van het hart. Er zijn er die gedwongen, maar ook die gewillig en die beslist aan de wereld hangen. Voor de ene is de dienst voor deze wereld een last, een juk, voor de andere blijdschap en lust, de derde zijn een en al. Maar nog andere verschilpunten komen voor. De eerste wordt door de doornen van de zorg, de tweede door de doornen van de rijkdom, de derde door de doornen van de wellustigheid aan dit leven vastgehouden. Bij de

eerste staat het hovaardige leven, bij de tweeden de lust van de ogen en bij de derde de lust van het vlees op de voorgrond.

De voornaamste reden waarom al deze mensen de hemelse goederen verachten, ligt niet in de akker, de ossen en de vrouw; zij hebben geen honger, zij merken geen ellende van de zonde (vs. 21), dat geeft hun zo’n tegenzin; dat houdt hen terug om hun akker met aardappelen te vergeten om de akker met de verborgen schat te kopen, de vijf juk ossen aan de ploeg te laten staan om de hand te leggen aan de ploeg van het koninkrijk van God, om omwille van de vrouw te denken: "Nu moet ik dubbel komen" en met haar zich te laten huwen aan de juiste man. Dat verblindt hen, zodat zij niet kunnen zien dat met Jezus beter kan worden gebouwd, geploegd en huis gehouden dan zonder Jezus.

Van diegenen, die later (vs. 21) werden genodigd, waren dergelijke verontschuldigingen niet te vrezen: de blinde had geen akker te bezien, de lamme kon niet achter zijn ossen gaan en de kreupele had geen vrouw, die hem verhinderd zou hebben te komen; alleen het gevoel van armoede had hen kunnen terughouden, maar ook deze moeilijkheid verdwijnt, omdat zij door de knecht vriendelijk moeten worden "ingebracht. "

De drie redenen zijn eigenlijk slechts een enkele. Wat de ene terughoudt, dat staat ook de tweede en de derde in den weg; ieder drukt het echter op zijn manier uit, het is de zorg voor dit tijdelijke. De Heere Jezus heeft echter deze drie genoemd om aan te tonen, hoe de wereldzin steeds verder gaat, de mens altijd meer bindt en de strikken eindelijk zo vast toetrekt dat de mens niet weer kan loskomen. De eerste heeft een akker of hofstede gekocht; hij is iemand die begint, die voor een huis begint te zorgen en zijn eigen haard wil hebben. De tweede heeft al een landgoed, waarop hij wil arbeiden; hij schaft zich vijf juk ossen aan om te ploegen, te oogsten en het goed in orde te brengen. De derde ontbreekt alleen een vrouw; hij heeft geld en goed, hij moet ook een huisgezin hebben, hij moet een verzorgster in huis hebben en kinderen groot brengen, dan heeft hij het doel van zijn leven bereikt. Zie daar het leven en streven van de wereldlingen; zij kennen niets hogers dan een gelukkig, geëerd familieleven te zoeken! Hun hele leven wordt daardoor ingenomen, alsof het hun eeuwig beroep was. De kostbare jaren van de jeugd worden besteed om eerst de gewichtige kunst te leren van verwerven en verdienen, want de hoogste zorg is hoe men aan zijn brood komt. Daarvoor wordt snel vergeten wat men misschien geleerd heeft van Gods woord en de heilzame indrukken daarvan moeten voor andere indrukken wijken, die van beneden zijn. Nu is echter de zozeer gewenste tijd daar, dat men zich kan neerzetten en eigen haard kan hebben; er moet een akker worden gekocht, een huis gebouwd, een werk begonnen worden - hoeveel is er te bedenken! Het is een onrustige tijd, waarin men al zijn gedachten nodig heeft, wil men zichzelf niet in het licht staan. De knecht van de Heere klopt aan, hij vraagt of men een ogenblik naar hem luistert, men is beleefd genoeg om hem niet van de deur te wijzen, want men wil ook achting voor de godsdienst betonen. Hij spreekt er van dat men ook een ziel heeft en dat de ziel met hemels voedsel moet worden verzorgd, wil zij niet verhongeren; zulke woorden laat men zich soms in de kerk welgevallen, maar midden in het werk zijn zij zeer storend. Ik kan niet, antwoordt men, zie hoe ik met zorgen beladen ben; ik moet dadelijk uit en dit en dat in ogenschouw nemen. Het doet mij zeer leed dat mij mijn nieuwe bezigheid zo weinig tijd laat, ik bid u, verontschuldig mij. Nu is eindelijk het huis ingericht; zal het nu

tijd zijn om Gods woord te horen en aan het eeuwige avondmaal te denken? Zorgen baren nieuwe zorgen en de nieuwe zijn groter dan de oude. Nu moet de zaak worden uitgebreid, nieuwe aankopen moeten er worden gedaan om grotere winst te behalen. Met de winst neemt de begeerte naar winst toe en die duizend gulden heeft, denkt dat hij niet rusten mag voor die tot tienduizend zijn vermeerderd. De knecht van de Heere klopt weer aan en houdt zijn vroegere reden voor, hij denkt dat er nu eindelijk weer een vrij uur gekomen zal zijn - ach, men is nu nog veel dieper in de wereld geraakt! Voorheen was men nog zo beleefd om te zeggen: "Ik moet uitgaan om de akker te bezien; ik zou zeer graag naar uw woord horen, maar het is voor mij niet mogelijk. " Nu is het al minder beleefd: "Ik ga nu heen om de ossen te bezien; u ziet dat ik midden in mijn werk ben, wees zo goed en stoor mij niet. " Hoe zal het gaan als de vrouw in de woning komt! Dan beginnen pas de zorgen; een hoop kinderen maakt dag en leven; zij moeten iets leren, zij moeten worden opgevoed en overeenkomstig hun stand verzorgd. Omwille van hen knoopt men voordelige verbintenissen, men koopt een huis en maakt zich meer bezorgd dan goed is. De knecht van de Heere klopt voor de derde keer aan: "Ach, was hij maar thuis gebleven. " Men laat het hem nu duidelijk voelen dat men hem en zijn gelijken met tegenzin ziet; hij is een lastig man, die men toch nergens voor gebruiken kan; men zegt hem kort af en zonder enige beleefdheid: "Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen. In mijn toestand kan ik geen gebruik van uw raadgevingen maken, ik heb belangrijkere zaken voor mij; ik moet eerst voor de mijnen zorgen, die ook moeten leven en van veel bidden niet verzadigd worden.

Als de kerkklokken op de dag des Heeren roepen en uitnodigen om aan de eeuwige bestemming gedachtig te zijn en manna tot voeding van de ziel te vergaderen, wordt dan niet altijd weer herhaald wat de Heere in het evangelie heeft geschilderd? Deze lopen de aardse winst, de handel, het handwerk, anderen het genot na; nu is het geen gelegen tijd, dan zijn het noodzakelijke bezigheden, dan de zorg voor de gezondheid, nu dit dan dat, wat tot voorwendsel moet dienen om de uitnodiging van de Heere te ontwijken. Was het er om te doen om aardse winst te behalen, eer, genot na te jagen, een sterveling dienst te bewijzen - de tijd was niet ongelegen, de weg niet te ver, de inspanning niet te groot, het offer niet te zwaar. En wat zo op iedere Zondag in het bijzonder gebeurt, dat gaat aldus, helaas, bij velen hun hele leven door. Zij hebben altijd zoveel te doen en te zorgen en te ondernemen voor hun vooruitkomen, voor hun ambt, voor het genot, zij zijn zo tevreden en gelukkig met hun bezittingen, bezigheden, genietingen, met alle de zaken die tot uitbreiding van hun vermogen en aanzien, tot gemak en vrolijkheid van hun leven dienen, zij nemen die zo geheel in dat zij er in helemaal niet toe komen om ernstig aan het eeuwig heil van hun ziel, aan de weg naar de hemel te denken. Ja, de aarde met haar vreugde en genietingen komt hun zo schoon en liefelijk voor, dat zij helemaal geen verlangen voelen naar de beloofde hemelse zaligheid. Zo wenden zij zich dan, de een met betuiging van leedwezen en beleefde verontschuldigingen, anderen met trotse gebaren en verachtelijke woorden, de derden met lachen van diegenen af, die hen wijzen op hetgeen daarboven is, waar Christus is. Daarvoor vergeten zij geheel en al de treffende waarheid van dat woord: "Wat baat het de mens als hij de hele wereld won en hij leed schade aan zijn ziel?" Het uur komt waarin zij de ogen moeten toedoen, waarmee zij anders hun vreugde zagen en het goed en de vrolijkheid van de wereld verlaten hen voor altijd, om hen arm en leeg aan een eeuwig gebrek lijden over te leveren. "Ik zeg u dat niemand van die mannen, die genodigd waren, Mijn avondmaal smaken zal. " Daarbij blijft

geen troost meer over; ook die troost wordt uitdrukkelijk afgesneden, waarmee de lichtzinnigheid van de wereldlingen zich gewoonlijk vertroost; die troost zich namelijk in het idee dat toch de barmhartige God Zijn zaligheid niet tevergeefs kan hebben bereid en dat er eindelijk toch ook nog plaats zal zijn voor degenen die laat komen.

21. En toen die dienstknecht weer gekomen was, boodschapte hij deze dingen aan zijn heer. Toen werd de heer des huizes boos en zei tot zijn dienstknecht: Ga snel uit in de straten en wijken van de stad en breng de armen en verminkten en kreupelen en blinden hier in.

De ene knecht, die hier uitnodigt, stelt alle nodigingen tezamen voor; hij is als het ware de roepende stem van God in al Zijn boden. Maar hoe vriendelijk hij zijn opdracht volvoert, de bede "Houd mij voor verontschuldigd" gaat boven zijn instructie en macht; die niet komen te verontschuldigen, kan hij niet; hij kan hoogstens eenvoudig het de Heere weer zeggen en berichten wat men tot hem heeft gezegd.

De Heere laat de tafel van de genade niet afnemen, dadelijk nodigt Hij andere gasten ui; want Hij heeft Zich zo toegerust, zegt Luther, dat Hij mensen moet hebben die eten, drinken en vrolijk zijn, al zou Hij ze ook uit stenen maken. De armen, kreupelen, lammen en blinden, die Hij nu laat uitnodigen, zijn de tollenaars en zondaars, de discipelen met het kleine hoopje uit het volk van Israël, dat zich rondom de Heiland heeft verzameld. vgl. Hoofdstuk 10: 21.

22. En de dienstknecht zei: Heere! Het is gebeurd, zoals gij bevolen hebt en nog is er plaats.

23. En de heer zei tot de dienstknecht: Ga uit in de wegen en heggen en dwing ze in te komen, opdat mijn huis vol wordt.

Van de Joden gaat de roeping voort tot degenen die niet meer tot dezelfde stad behoorden, maar daarbuiten op de wegen en aan de heggen hun woning hadden, die tegenover de Joden als een arme menigte van landlopers voorkwamen, waaronder geen genodigde was, waarvan niemand van het rijk van God, dat kwam, iets juist begreep, waarvan niemand denken kon dat hij in de eeuwige stad van God een burgerrecht had of deel aan het eeuwig avondmaal. Hiermee worden niet onduidelijk de heidenen bedoeld; en terwijl nu aan de genodigden ten tijde van de roeping de minste moeite werd besteed, omdat bij hen al ten tijde van de uitnodiging een zo grote opmerkzaamheid en een zo grote ijver werden aangewend dat het zeer eenvoudig met de boodschap: "Komt, alle dingen zijn gereed" aflopen kom, terwijl meer moeite aan de armen, kreupelen, lammen en blinden werd besteed, die rondom de stad woonden, zodat zij niet alleen geroepen, maar ook tot het avondmaal werden ingeleid, wordt aan de heidenen de grootste moeite gedaan. Zij worden niet alleen geroepen, niet slechts ingeleid, maar gedwongen te komen. Hoe groter de onbekendheid is met de raad van Gods genade, des te dringender is de roeping, dat valt in het oog. Toch betoont zich de genade niet alleen in die mate dringender naardat de blindheid, de onwetendheid, het geestelijk gebrek groter is, maar wij merken ook op dat de roepende genade van God overeenkomt met de grotere gewilligheid van de geroepenen. De minste moeite in het roepen wordt aan de genodigden besteed, die de roeping het stoutst en ondankbaarst tegenstreven. Het getal geleerde Joden, dat tot het avondmaal kwam, was het kleinste. Talrijker waren de anderen,

geestelijk minder betekenende Joden, de armen, kreupelen, lammen en blinden en zie, zij werden met eer ingeleid. De heidenen echter, die op de straten van de wereld wonen, komen met velen en worden met alle vriendelijkheid uitgenodigd en de roepstem van het evangelies komt tot hen zo sterk, als was het hoofdzakelijk en vooral met het geheel avondmaal op hen gemunt geweest.

Zoals vs. 21 de tekst is voor het eerste deel van de handelingen der apostelen (Hoofdstuk 1-12, bekering van de Joden), zo vs. 22 en 23 voor het tweede (Hoofdstuk 13-28, bekering van de heidenen Ja, voor de hele tegenwoordige economie.

De bedoeling van deze woorden kan weinig twijfel dulden. Zij gerechtigen ons zeker de grote liefde en barmhartigheid van God jegens zondaren te verkondigen. Zijn lankmoedigheid is onuitputtelijk. Als sommigen de waarheid niet willen aannemen, wil Hij dat anderen in hun plaats worden uitgenodigd. Zijn medelijden voor de verlorenen is geen geveinsde en denkbeeldige zaak. Hij is oneindig in bereidwilligheid om zielen te zaligen. Bovendien gerechtigen de woorden van iedere prediker en leraar van het Evangelie om alle mogelijke middelen aan te wenden om zondaren te doen ontwaken en hen van hun zonden af te trekken. Als zij niet tot ons willen komen in het openbaar, moeten wij hen in het bijzonder zoeken. Als zij onze prediking in de gemeente niet willen bijwonen, moeten wij bereid zijn van huis tot huis te prediken. Wij moeten ons zelfs niet schamen om een zacht geweld te bezigen. Wij moeten tijdelijk en ontijdelijk aanhouden (2 Tim. 4: 2). Wij moeten met menig onbekeerde handelen als iemand die half slapend, half krankzinnig is en zich niet geheel een toestand bewust is waarin hij verkeert. Wij moeten het Evangelie onder zijn aandacht brengen, eenmaal en andermaal. Wij moeten luid roepen en niet zwijgen. Wij moeten met hem handelen zoals wij zouden doen met een mens, die een zelfmoord wilde begaan. Wij moeten trachten hem als een brandhout uit het vuur te rukken. Wij moeten zeggen: "Ik kan niet en ik wil niet en ik mag niet u toelaten uw eigen ziel te verderven. " De wereldlingen mogen zo’n ernstige handeling niet begrijpen, zij mogen op alle ijver en vuur in de godsdienst als op dweepzucht smalen, maar de man van God, die het werk wenst te doen van een evangelist, zal zich weinig storen aan hetgeen de wereld zegt. Hij herinnert zich de woorden van onze gelijkenis. Hij wil mensen "dwingen om in te komen. "

23. En de heer zei tot de dienstknecht: Ga uit in de wegen en heggen en dwing ze in te komen, opdat mijn huis vol wordt.

Van de Joden gaat de roeping voort tot degenen die niet meer tot dezelfde stad behoorden, maar daarbuiten op de wegen en aan de heggen hun woning hadden, die tegenover de Joden als een arme menigte van landlopers voorkwamen, waaronder geen genodigde was, waarvan niemand van het rijk van God, dat kwam, iets juist begreep, waarvan niemand denken kon dat hij in de eeuwige stad van God een burgerrecht had of deel aan het eeuwig avondmaal. Hiermee worden niet onduidelijk de heidenen bedoeld; en terwijl nu aan de genodigden ten tijde van de roeping de minste moeite werd besteed, omdat bij hen al ten tijde van de uitnodiging een zo grote opmerkzaamheid en een zo grote ijver werden aangewend dat het zeer eenvoudig met de boodschap: "Komt, alle dingen zijn gereed" aflopen kom, terwijl meer moeite aan de armen, kreupelen, lammen en blinden werd besteed, die rondom de stad

woonden, zodat zij niet alleen geroepen, maar ook tot het avondmaal werden ingeleid, wordt aan de heidenen de grootste moeite gedaan. Zij worden niet alleen geroepen, niet slechts ingeleid, maar gedwongen te komen. Hoe groter de onbekendheid is met de raad van Gods genade, des te dringender is de roeping, dat valt in het oog. Toch betoont zich de genade niet alleen in die mate dringender naardat de blindheid, de onwetendheid, het geestelijk gebrek groter is, maar wij merken ook op dat de roepende genade van God overeenkomt met de grotere gewilligheid van de geroepenen. De minste moeite in het roepen wordt aan de genodigden besteed, die de roeping het stoutst en ondankbaarst tegenstreven. Het getal geleerde Joden, dat tot het avondmaal kwam, was het kleinste. Talrijker waren de anderen, geestelijk minder betekenende Joden, de armen, kreupelen, lammen en blinden en zie, zij werden met eer ingeleid. De heidenen echter, die op de straten van de wereld wonen, komen met velen en worden met alle vriendelijkheid uitgenodigd en de roepstem van het evangelies komt tot hen zo sterk, als was het hoofdzakelijk en vooral met het geheel avondmaal op hen gemunt geweest.

Zoals vs. 21 de tekst is voor het eerste deel van de handelingen der apostelen (Hoofdstuk 1-12, bekering van de Joden, zo vs. 22 en 23 voor het tweede (Hoofdstuk 13-28, bekering van de heidenen Ja, voor de hele tegenwoordige economie.

De bedoeling van deze woorden kan weinig twijfel dulden. Zij gerechtigen ons zeker de grote liefde en barmhartigheid van God jegens zondaren te verkondigen. Zijn lankmoedigheid is onuitputtelijk. Als sommigen de waarheid niet willen aannemen, wil Hij dat anderen in hun plaats worden uitgenodigd. Zijn medelijden voor de verlorenen is geen geveinsde en denkbeeldige zaak. Hij is oneindig in bereidwilligheid om zielen te zaligen. Bovendien gerechtigen de woorden van iedere prediker en leraar van het Evangelie om alle mogelijke middelen aan te wenden om zondaren te doen ontwaken en hen van hun zonden af te trekken. Als zij niet tot ons willen komen in het openbaar, moeten wij hen in het bijzonder zoeken. Als zij onze prediking in de gemeente niet willen bijwonen, moeten wij bereid zijn van huis tot huis te prediken. Wij moeten ons zelfs niet schamen om een zacht geweld te bezigen. Wij moeten tijdelijk en ontijdelijk aanhouden (2 Tim. 4: 2). Wij moeten met menig onbekeerde handelen als iemand die half slapend, half krankzinnig is en zich niet geheel een toestand bewust is waarin hij verkeert. Wij moeten het Evangelie onder zijn aandacht brengen, eenmaal en andermaal. Wij moeten luid roepen en niet zwijgen. Wij moeten met hem handelen zoals wij zouden doen met een mens, die een zelfmoord wilde begaan. Wij moeten trachten hem als een brandhout uit het vuur te rukken. Wij moeten zeggen: "Ik kan niet en ik wil niet en ik mag niet u toelaten uw eigen ziel te verderven. " De wereldlingen mogen zo’n ernstige handeling niet begrijpen, zij mogen op alle ijver en vuur in de godsdienst als op dweepzucht smalen, maar de man van God, die het werk wenst te doen van een evangelist, zal zich weinig storen aan hetgeen de wereld zegt. Hij herinnert zich de woorden van onze gelijkenis. Hij wil mensen "dwingen om in te komen. "

24. Want ik, de heer (vs. 16) zeg u, dat niemand van die mannen, die genodigd waren, mijn avondmaal smaken zal.

In vs. 24 verraadt de Heere plotseling, wij zouden bijna zeggen onwillekeurig Zijn bedoeling en spreekt Hij onverholen Zijn gedachte uit, die aan de parabel ten grondslag lag. Bij de blik op de roeping van de heidenen opent zich voor Zijn Geest het heerlijkst uitzicht. Des te smartelijker doet Hem daarentegen Israëls verharding aan, zodat Hij de sluier, die tot hiertoe nog in de woorden van de gelijkenis de waarheid verbergde, plotseling laat vallen. Het is of de waarheid de Heere te sterk is geworden om die langer in beeldspraak te verbergen; zo wordt ook de hele tafelrede met een merkwaardig getuigenis van Jezus over Zichzelf op waardige wijze gesloten.

26. a)Als iemand tot Mij komt om zich als Mijn volgeling aan Mij aan te sluiten en niet haat zijn vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zusters (Deut. 23: 9 v.), ja ook zelfs zijn eigen leven (Joh. 12: 25), die kan Mijn discipel niet zijn.

a)Deut. 13: 6. MATTHEUS. 10: 37.

De eis, die onze Heere hier aan ons doet, is bijzonder sterk en hartonderzoekend. Toch is het een wijze en noodzakelijke eis. De ondervinding leert, zowel in de kerk binnen als op het zendingsveld buiten, dat de grootte vijanden voor de ziel van een mens soms die van zijn eigen huis zijn. Het gebeurt soms, dat de grootste verhindering in de weg van een ontwaakt geweten de tegenstand is van betrekkingen en vrienden. Goddeloze vaders kunnen het niet verdragen als zij zien dat hun zonen nieuwe inzichten in de godsdienst hebben. Het doet wereldse moeders hinder als zij haar dochters onwillig zien om in de vreugde van de wereld te gaan. Een botsing in meningen vindt blijvend plaats zodra er genade in een familie komt. En dan komt de tijd dat de ware Christen zich de geest van de woorden van onze Heer in dit gedeelte moet herinneren. Hij moet bereid zijn liever zijn familie te ergeren dan Christus. De gedragslijn in zulke gevallen is ongetwijfeld zeer moeilijk. Het is een zwaar kruis om met hen, die wij liefhebben, te verschillen en voornamelijk in geestelijke zaken. Maar als het kruis ons opgelegd wordt moeten wij ons herinneren dat vastheid en beslistheid ware liefde is. Het kan nooit ware liefde jegens betrekkingen zijn om kwaad te doen om hen te behagen. En, het best van alles, vastheid vergezeld van zachtheid en zichzelf gelijk blijven, brengt op de lange duur dikwijls haar eigen beloning mee. Duizenden Christenen zullen God eindelijk danken dat zij betrekkingen en vrienden hadden, die liever hen dan Christus probeerden te mishagen. Die beslistheid was het eerste dat hen ernstig deed denken en ten slotte tot de bekering van hun ziel leidde.

27. En - nog meer - wie zijn kruis niet draagt en Mij navolgt, die kan Mijn discipel niet zijn (MATTHEUS. 10: 37-39).

a)MATTHEUS. 16: 24. Mark. 8: 34. Luk. 9: 23.

Als Jezus de grote menigte ziet voelt Hij dat er een misverstand plaats vindt; want, goed begrepen, kan het Evangelie niet de zaak van de grote menigte zijn. Hij neemt dus het woord om de valse opvatting op te helderen; U trekt met Mij, maar weet u ook wat het betekent om zich aan Mij aan te sluiten? Dat wil zeggen alles verloochenen wat iemand het liefste is, zelf zijn eigen leven en op zich nemen wat het smartelijkste is, het kruis. Men moet niet alleen

genegenheden ten offer brengen als men Jezus wil volgen, maar zich ook lijden laten welgevallen.

Was het Jezus om grote toeloop en een sterke aanhang te doen geweest en niet veel meer om getrouwe, betrouwbare discipelen, Hij zou voor het volk het naderen tot Hem gemakkelijk hebben gemaakt en Zich inwendig zeer over die toeloop hebben verheugd. In plaats daarvan maakt Hij hen het navolgen moeilijk, waarschuwt Hij hen voor overhaaste onbedachte stappen. Hij wil liever geen discipelen hebben dan zodanige, die alleen hun ijdele, aardse Messias-verwachtingen bevredigd wensten te zien, die genot, rijk leven, macht en eer bij Hem zochten.

Al dadelijk is het voor de diepe mensenkennis van de Heere duidelijk dat Hij het volk, dat in de eigenlijke zin van het woord achter Hem komt, zodat Hij Zich moet omkeren om hen aan te spreken, moet behandelen als mensen, die de eerste beslissende stap tot Hem nog geenszins hebben gedaan, maar in het hoogste geval op weg zijn om die stap nu eerst te doen.

Al vroeger had de Heere de eis van ware liefde tot Hem bij de aanstelling van de apostelen in zachtere vorm uitgesproken. Hier vond Hij Zich gedrongen diezelfde gedachte sterker uit te spreken en de eis in zijn volle betekenis voor te stellen, om een zifting teweeg te brengen onder de oppervlakkige, gedachteloze volksmenigte. Zijn volgelingen konden denken, als wij ook onze bloedverwanten en onszelf op de oude manier verder liefhebben, met ons hart aan deze hele oude wereld van geluk hangen, dan hindert het ons niet om met Hem te trekken, het rijk met Hem in te nemen en dan al onze bloedverwanten te laten deelnemen aan dit geluk. Maar nee, zegt Jezus, wilt u Mij navolgen, dan moet u de oude kring van uw natuurlijke liefde verlaten. - Konden zij denken, wij moeten onze bloedverwanten en onszelf op de achtergrond plaatsen, wanneer het om Zijn eer te doen is, wij moeten niemand minder liefhebben dan Hem; op deze manier zullen wij Hem aanhangen en het andere toch niet opgeven, ook al verlaten wij hen - ook dat was niet genoeg, zegt de Heere, u moet van hen afzien. - Wij moeten van hen afstand doen! Konden zij dan al zuchtend denken, wij willen het proberen om hen uit de gedachten te houden, te vergeten, om het koninkrijk der hemelen te verkrijgen, ook dat is niet genoeg; u moet ze haten, ja, zelfs uw eigen leven. De discipel moet dus bereid zijn de liefsten te verlaten als Christus roept en als zijn hart dan in gevaar is, hen de Heere voor te trekken, dan moet hij hen terugplaatsen en willen zij hem door hun woorden of door de inspraak van zijn hart die rangschikking moeilijk maken, dan moet hij ze uit de gedachte bannen; sluiten zij hem echter vervolgens de weg af als tegenstanders van Christus, dan moet hij ze op dat ogenblik van hun tegenspraak haten, hij moet ze verloochenen en zich ver verheffen boven deze en boven alle hinderende gevoelens en begeerten van zijn ziel. Dit alles moet inwendig in hem tot stand komen bij de overgave aan Christus; hij moet ophouden de zijnen en zichzelf te beminnen buiten Christus; hij moet alles wat hij lief heeft in valse vereniging met de wereld, in dat opzicht met ernst in zijn geest uitblussen om het in Christus en door Hem in de ware levensbetrekking te beminnen.

Hoe het "haten" bedoeld was en hoe niet, kon degene die het wilde gemakkelijk bemerken; want ouders, vrouw en kind, broeders en zusters haten is onrecht, zichzelf te haten is onmogelijk (Efeziers . 5: 29). Men lette op het veelbetekenende "Ja, ook zelfs; " want die al

het overige haatte en verliet, zonder daarom zijn eigen leven te haten en te verloochenen, die was het toch tot niets nut.

Vader, moeder, vrouw, kinderen enz. , ja ook zelfs het eigen leven, in zoverre de onderhouding daarvan doel en voorwerp van het zoeken is, worden gedacht als hinderpalen van het onvoorwaardelijk aanhangen aan Jezus en zij zijn dus van de twee heren, die niemand tegelijk kan dienen (Hoofdstuk 16: 13), de ene ongerechtigde; daarom de sterk uitgedrukte eis die ene te haten en de anderen lief te hebben, zoals het betaamt.

Het "en Mij navolgt" in het woord over het kruisdragen (vs. 27) wil zeggen: die zonder een kruisdrager te willen zijn, Mij toch navolgt, die volgt Mij tevergeefs na.

Met het woord, dat in vs. 24 tegen de overpriesters en Farizeeën gericht is heeft de Heere al in de laatste tijd van de Joodsen staat en op de eindelijke ondergang gezien. Die uit dat volk in Hem van harte gelovig zijn geworden, moeten in Zijn kerk worden overgebracht, maar het zal er tevoren voor hen op aan komen om te doen volgens hetgeen Hij hier zegt en de tijd waarin de brief aan de Hebreeën is geschreven toont ons ook hoe dezelfde evangelist, die ons hier het woord van Christus brengt, de toepassing daarvan op de omstandigheden van de gemeente te Jeruzalem heeft gemaakt.

28. Want wie van u die een toren wilt bouwen gaat niet eerst zitten om de kosten te overrekenen, om te berekenen of hij ook dat heeft om de toren te bouwen, dat voor de voltooiing nodig is.

29. Opdat niet misschien, als hij het fundament gelegd heeft en niet kan voleindigen, allen, die het zien, hem beginnen te bespotten.

30. En zegt: Deze dwaze en onbedachtzame mens is begonnen te bouwen en heeft, zoals het begonnen dat nu is gestaakt aantoont, niet kunnen voleindigen.

32. Anderszins, als hij daarop niet kan vertrouwen, zendt hij gezanten uit, terwijl diegene nog verre is en begeert hetgeen tot vrede dient, al zal die hem ook slechts onder zware voorwaarden worden toegestaan.

33. Dus u dan - omdat hij die Mij navolgt begint te bouwen en zich in een strijd begeeft - een ieder van u die niet verlaat alles wat hij heeft, die kan Mijn discipel niet zijn, want alleen zo is het mogelijk het bouwen ten einde te brengen en in de ongelijke strijd de overwinning te behalen.

Volgens hetgeen wij zeiden aan het einde van de opmerkingen bij vs. 27 ziet de Heere hier op de toekomst van Zijn gemeente te Jeruzalem, hoe het met hen zou zijn als de Joodse tempel en godsdienst hen uitsloot, zoals dat na het vermoorden van Jakobus II, omstreeks Pasen van het jaar 62 na Christus werkelijk gebeurde $topic$ (vgl. Aanhangsel II). Zij kwam toen werkelijk voor als de man die de voorgenomen torenbouw niet kon volbrengen en nu een voorwerp werd van spot en toen de koning, die zijn machtiger tegenstander niet in de strijd

kon ontmoeten en daarom om vrede verzoekt; want het was er niet verre van dat de gemeente haar Christendom weer opgaf en in de schoot van de Joodse theocratie terugkeerde. Vanwaar dat? Omdat men niet haatte vader, moeder, vrouw enz. en bovendien ook zijn eigen leven en niet het kruis op zich wilde nemen, dat met de nadere belijdenis van Christus was verbonden; dit zal later bij de beschouwing van de brief aan de Hebreeën nader duidelijk worden. De werkzaamheid van de te voren genoemde apostel was de laatste poging, met de hoogste krachtsinspanning der liefde ondernomen en met alle slechts mogelijke opofferingen en zelfverloocheningen volbracht, om Israël als geheel in alle zijn bijzondere leden voor Christus te winnen; maar nadat men ook deze rechtvaardige had omgebracht en daardoor de profetie vervuld was aan de in Hoofdstuk 11: 51 bedoelden Zacharias, was de tijd voor Christus' belijders voorbij om hun broeders en bloedverwanten naar het vlees nog verder te willen behouden. Zich laten redden en zalig maken wilden deze niet, maar integendeel Christus met wortel en tak uitroeien; toen moesten zij hen haten. Die daartoe niet kon besluiten moest weer Jood worden en stond nu met de torenbouw van zijn Christendom als een die te voren de kosten niet had berekend, of hij het ook ten uitvoer zou kunnen brengen. Ook de andere gelijkenis is toepasselijk: de Christenen te Jeruzalem, die nog onder het geestelijk opzicht stonden van de Hoge raad en toch met het evangelie tegen hen getuigden, waren aan de koning gelijk, die met tienduizend degene zou ontmoeten die er twintigduizend had. Zij zouden dat zeker in Christus hebben gekund, maar omdat de liefde tot de Oud-testamentische theocratie bij de meesten sterker was dan de liefde tot de zaligheid in Christus Jezus, waren zij in groot gevaar, de begonnen veldtocht op te geven en zich weer te plaatsen onder het juk van de Farizese dienstbaarheid. Wat had er van de gemeente moeten worden? De volgende verzen zeggen het: het smakeloos geworden zout had moeten worden weggeworpen; De Christenen, weer Joden geworden, zouden met deze in het oordeel over Jeruzalem te gronde zijn gegaan. Deze toekomst van Zijn kerk staat de Heere voor ogen als Hij de hoop volk met een zekere gehechtheid aan Hem, maar toch zonder vaste beslissing en heldere overtuiging Hem ziet navolgen. Hij versterkt nu in vs. 26 v. Zijn ernstige vermaningen zoveel mogelijk en schildert in vs. 28-32 het beeld van de kerk te Jeruzalem, dat deze in ergere tijd zal voorstellen, zeer duidelijk, om vervolgens in vs. 33 aan het "verlaten van alles wat hij heeft, " voor ieder van Zijn discipelen de sterkste nadruk te geven; maar Hij heeft ook onder hen, die al Zijn discipelen geworden zijn, een, die in Hoofdst. 9: 61 v. al alles wat Hij hier verlangt, heeft moeten volbrengen en deze moet het zout van die kerk in het beslissend ogenblik bewaren, dat het niet smakeloos wordt. Nadat zo de bedoeling van deze plaats ons duidelijk is geworden, waarbij wij onze eigen weg moesten gaan, omdat de gewone opvattingen van de uitleggers ons hierheen niet leiden, zouden wij voor onze dagen, die ons toch een grote crisis tegemoet voeren, menige toepassing kunnen maken; wij geven echter nu liever aan anderen het woord voor hetgeen zij uit onze tekst hebben afgeleid.

De onnadenkende bouwheer: dit bouwen is het beeld van het Christelijk leven, van zijn positieve kant beschouwd, de stichting en ontwikkeling van het werk van God in het hart en in de wandel. De toren, een hoog gebouw, dat van verre in het oog valt, stelt een leefwijze voor, die zich onderscheidt van die van de grote menigte en de algemene opmerkzaamheid tot zich trekt. De nieuwe belijders hebben vaak behagen in wat hen bepaald van de wereld onderscheidt; maar bouwen veroorzaakt kosten en het eenmaal begonnen werk moet tot iedere prijs worden voltooid, anders stelt men zich aan een algemeen gelach bloot. Daarom is

het hoog nodig vooraf zijn berekening te maken en zich vooraf van een kapitaal te voorzien. Evenmin kan het werk van God tot zijn volmaaktheid worden gebracht zonder dat men datgene, wat het natuurlijk geluk van het menselijk hart uitmaakt, geheel of ten dele ten offer moet brengen, met name het in vs. 26 vermelde, zo diep gevestigde natuurlijk gevoel. Voordat men daarom als belijder optreedt moet men deze consequentie hebben berekend en besloten zijn deze voortdurende verloocheningen tot op dat punt door te zetten, waartoe een standvastige trouw ze nodig maakt. "Neerzitten" en "overrekenen" zijn zinnebeelden van deze daad van overleggen en van het besluit, dat moet worden genomen. Dat heeft Jezus in de woestijn gedaan. Zonder dat gaat het, zoals Hij zegt en vele voorbeelden bewijzen; de nieuwe belijder, die onnadenkend is voortgegaan, wijkt terug voor de gevolgen die de nieuwe toestand met zich brengt. Hij blijft staan voor het offer van het natuurlijke leven en door zijn handelswijze, die zichzelf tegenspreekt, wekt hij de verachting en de spot van de wereld op, die in hem, die haar zo luid vaarwel heeft gezegd, nu toch weer slechts een van de haren vindt. Niets doet aan het evangelie meer schade dan dit weer afvallen, dat gewoonlijk het gevolg is van overhaastig belijden. De onvoorzichtige krijgsman: dit is het zinnebeeld van het Christelijk leven, beschouwd van zijn negatieve, polemische zijde. De Christen is een koning, maar een die in strijd gewikkeld is en wel met een materieel sterkere vijand. Voordat hij hem dus met een oorlogsverklaring, door de openlijke belijdenis van het evangelie trotseert, moet hij in zichzelf raad houden en weten of hij besloten is, de laatste consequentie van die toestand te aanvaarden, zijn leven over te geven als het wordt geëist, zoals die voorwaarde in vs. 27 is uitgesproken. Zou het geen waanzin van Luther zijn geweest om zijn theses aan te plakken of de bullen te verbranden, voordat hij in zijn binnenste het offer van zijn leven had gebracht? Het is heldhaftig voor een rechtvaardige, heilige zaak een strijd te wagen; maar alleen onder die voorwaarde dat men de dood heeft erkend als het einde van deze weg en zich vooraf daarin heeft overgegeven, anders is het niets dan pralerij. Ook dit voorschrift ontleent Jezus aan Zijn ervaring: Hij heeft in de woestijn gedaan wat Hij hier van de Zijnen eist.

Evenals de onvoorzichtige man die begint te bouwen, doordat hij het begonnen werk onvoltooid moet laten liggen tot een spot van de mensen wordt, bereidt hij, die onvoorzichtig de strijd onderneemt daardoor smaad en vernedering, dat hij zich nu door de uitgedaagde tegenstander de vredesvoorwaarden moet laten voorschrijven. Men heeft dezen trek van de beide gelijkenissen veelal verklaard voor een eis van de Heere, aan halve, onbesliste navolgers, om liever van de belijdenis van Hem afstand te doen, dan in zo’n halfheid, onnadenkendheid en oppervlakkigheid zich aan Hem aan te sluiten: "Liever een Jood te blijven dan een ontrouw Christen te worden, liever zich dadelijk weer aan de Hoge raad te onderwerpen dan eerst onder Jezus’ vanen te treden en dan de strijd te ontvluchten. " Zeker heeft de Heere zowel in Hoofdst. 9: 57 v. een schriftgeleerde, als in Hoofdst. 18: 18 vv. een overste van Zich gewezen. Maar Hij heeft dit niet zo sans façon, zonder verdere omstandigheden gedaan, maar hen alleen genoodzaakt om vooraf de kosten te overzien en te beraadslagen of men den bouw zou kunnen volbrengen en de tegenstander in een strijd zou kunnen ontmoeten en aan de andere kant niet verzwegen, wat een schade het aanbrengt als men de voorkeur geeft aan het in het geheel niet ondernemen van het bouwen en zich niet eerst in de strijd in te laten - men verliest daarbij zijn zaligheid en het koninkrijk der hemelen. De toren moet toch worden gebouwd, de strijd moet worden gestreden, het koninkrijk der hemelen moet tot elke prijs en voor alles worden gezocht. Wanneer echter de zware eis van

zelfverloochening en het op zich nemen van het kruis de zondaar tot het bewustzijn van zijn eigen onmacht heeft gebracht, dan geeft het Evangelie ons de geruststelling dat de Heere alles wat Hij eist, ook zelf kan geven en dat wat bij de mensen onmogelijk is, bij God steeds mogelijk blijft (Joh. 1: 17. MATTHEUS. 19: 26). Onder zekere omstandigheden kan een koning met tienduizend zeer goed een dubbel zo grote vijandige macht overwinnen en wanneer de Christen in de strijd met de wereld veel minder wapens en middelen om te strijden heeft dan zij, dan staan hem daarvoor ook veel sterkere en machtigere wapens ten dienste. Daarom moet men moeite doen om, in plaats van de vrede te vragen, de juiste bondgenoot te verkrijgen en moet men zich niet in de strijd met de wereld begeven met dezelfde wapens, die zij voert, maar moet men zich door zijn bondgenoot laten uitrusten. En wat het bouwen aangaat, waartoe men zelf de middelen niet heeft, zo is er een rijke Heer, die het vermogen daartoe geeft en dat niemand verwijt (Jak. 1: 5). Hij eist het zelfs nooit terug, maar helpt zelf daartoe, dat het hem, aan wie Hij iets heeft voorgeschoten, dat tot een blijvend eigendom wordt. Zo zijn vs. 28-32 , zoals het slot in vs. 33 toont, een uitbreidende voortzetting van de gedachten, in vs. 26 v. uitgesproken en niet een vermaning om liever de navolging van Jezus achterwege te laten, maar een des te sterkere drang om het besluit met al de ernst te nemen die dit vereist, terwijl men zichzelf de moeilijkheden niet verbergt, opdat men niet later met schande achterblijft of bezwijkt.

Het kost iets een waar Christen te zijn, laat dat nooit vergeten worden. Een naam-Christen te zijn en naar de kerk te gaan is een goedkoop en gemakkelijk werk. Maar Christus’ stem te horen en Christus te volgen en in Christus te geloven en Christus te belijden, dat vereist veel zelfverloochening. Het zal ons onze zonden en onze eigengerechtigheid, ons gemak en onze wereldsgezindheid kosten. Alles, alles moet opgegeven worden. Wij moeten een vijand bestrijden die met twintigduizend volgers tegen ons komt. Wij moeten een toren in moeilijke tijden bouwen. Onze Heere Jezus Christus wil dat wij dit goed zullen begrijpen. Hij zegt ons de kosten ie berekenen. Waarom nu bezigde onze Heere deze taal? Wilde Hij de mensen ontmoedigen om Zijn discipelen te zijn? Was het Zijn bedoeling de weg des levens nauwer te maken dan hij is? Het is niet moeilijk een antwoord op onze vragen te vinden. Onze Heere sprak zo om de mensen te verhinderen Hem lichtzinnig en onbedachtzaam te volgen met enkel dierlijk gevoel of voorbijgaande opgewondenheid, die in tijd van beproeving verkwijnen. Hij wist dat niets de zaak van de ware godsdienst zo zeer benadeelt als terugtrekken en dat niets zozeer teruggang veroorzaakt als het aanwerven van discipelen, zonder hen te doen weten wat zij ondernemen. Hij wilde niet het aantal van Zijn volgelingen vermeerderen door soldaten toe te laten die in het uur van nood zouden terugdeinzen, om deze reden verheft Hij een waarschuwende stem. Hij nodigt allen uit die er aan denken bij Hem dienst te nemen om de kosten te overrekenen voordat zij beginnen. Het zou voor de gemeente en voor de wereld goed geweest zijn als de dienaren van Christus zich altijd het hier vermeld gedrag van hun Meester hadden willen herinneren. Vaak, maar al te vaak, worden de mensen in zelfbedrog opgebouwd en aangemoedigd om te denken dat zij bekeerd zijn, als zij in waarheid niet bekeerd zijn. Gevoel wordt als geloof beschouwd, overtuiging voor genade aangezien. Deze dingen behoren niet te zijn. Laat ons door alle middelen de eerste beginselen van godsdienst in een ziel aanmoedigen. Maar laat ons nooit de mensen aanmoedigen voort te gaan, zonder hun te zeggen wat het ware Christendom in zich bevat. Laat ons tot hen zeggen: komt met ons, maar laat ons ook zeggen: "bereken de kosten. "

Daarom, als de middelen niet toereikend of de strijdkrachten niet geëvenredigd zijn, geen toren gebouwd, geen strijd gestreden? Maar die toren is het gebouw van een eeuwige behoudenis, die strijd is de strijd ter ontkoming aan eeuwige ellende, aan de eeuwige dood! Zo kan dan aan het opgeven van de toren, aan het sluiten van een vrede niet gedacht worden. Vanwaar dan nu middelen, vanwaar de strijdkrachten? Dit zegt de Heere, die in deze parabel weer alleen tot ontdekking van het binnenste van het hart spreekt, hier ter plaatse niet; Hij eist niet alleen, Hij verklaart alleen wat nodig, wat onmisbaar is, wat gezocht, wat als aanwezig of ontbrekend gekend moet worden. En die nu neerzit en berekent, wat zal hij bij zichzelf of bij enig geschapen wezen vinden, Hij zal uitroepen met de discipelen bij een soortgelijke verklaring van de onfeilbare Meester (Hoofdstuk 18: 22-25): Wie kan dan zalig worden! Hij zal zich, verlegen, onmachtig, verloren, verwezen zien naar dat andere woord van de Meester, die uit een zelfde heilige mond eerst Wet, daarna Evangelie doet horen: De dingen die onmogelijk zijn bij de mensen, zijn mogelijk bij God. Want de toren moet gebouwd, de vijandige koning moet afgeslagen en tot het bouwen van die toren moeten de kosten gevonden worden en tot het strijden van de strijd moeten de nodige strijdkrachten dßßr zijn. Uit genade wordt men zalig door het geloof! Uit de volheid van Christus wordt gegeven genade voor genade. - Zo bouwt men dan niet zonder neer te zitten om de kosten te berekenen! Zo geeft men zich niet tot de krijg zonder genoeg krijgsmacht! Maar eer men afziet van het bouwen, eer men besluite tot vrede met de groten vijand, gedenkt onze ziel dat eerst wie de eis doet ook tevens de gever, dat de wetgever de borg is. Hij staat in voor de kosten; Hij vermenigvuldigt de kracht aan wie ze mist en begeert.

34. Het zout is goed, want het heeft voortreffelijke eigenschappen en kan zeer heilzame werkingen voortbrengen; maar als het zout, waarvan men dit echter naar zijn aard niet kan verwachten, smakeloos geworden is, waarmee zal hetsmakelijk gemaakt worden?

34. Het zout is goed, want het heeft voortreffelijke eigenschappen en kan zeer heilzame werkingen voortbrengen; maar als het zout, waarvan men dit echter naar zijn aard niet kan verwachten, smakeloos geworden is, waarmee zal hetsmakelijk gemaakt worden?

35. Het is niet bekwaam, noch om het land onmiddellijk te bemesten, noch om de mesthoop in verbinding daarmee als middel ter bemesting aan te wenden; men werpt het weg (MATTHEUS. 5: 13. Mark. 9: 50. Hebr. 6: 4-8). Wie oren heeft om te horen die horen.

Wanneer P. Lange herinnert dat geheel Israël een zout der aarde moet zijn en nu meent dat Jezus daarop had willen wijzen, hoe het de grote menigte van het volk van Israël voor de deur stond om als een zouteloos zout te worden geworpen op de grote wegen van de verachte heidense wereld, dan heeft hij voorbijgezien dat de Heere hier niet over Israël in het algemeen handelt, maar alleen over diegenen die uit Israël van mening waren zich aan Hem als navolgers en belijden aan te sluiten. Jezus heeft dus integendeel de toekomstige Joods-Christelijke gemeente op het oog, die volgens de boven aangehaalde plaats van de brief aan de Hebreeën, op de tijd in de vorige aanmerking besproken, zich werkelijk in gevaar bevond om als smakeloos zout te worden en met de ongelovige Joden de verwerping te delen. Wanneer daarentegen Olshausen beweert dat hier de ernstige vermaning weer wordt opgenomen, die in de eerste verzen van deze afdeling ligt, om liever van het voornemen om

Jezus na te volgen terug te treden dan met een verdeeld hart deze te beginnen, dan heeft deze voorbijgezien dat de Heere de mensen iets dat geheel tevergeefs was zou hebben aangeraden; want een ongelovige Jood blijven en de verbintenis met de oversten vasthouden voerde toch, hoewel op een andere weg, tot hetzelfde doel van smakeloos worden en onbruikbaar worden, zoals uit Lange's opmerking blijkt. Zo is de raad nog steeds een verkeerd gegeven om liever een kind van de wereld te blijven, dan een kind van God te willen worden, maar later af te wijken; het ene is zo erg als het andere, alleen het ene is slechts smadelijker en moeilijker dan het eerste. Altijd kan slechts tot het ene worden geraden wat voor verloren gaan bewaart en de zaligheid bevordert. "Christus" discipelen moeten het zout der aarde zijn d. i. zij moeten de wereld, die naar het vlees voortleeft, met de Heilige Geest doortrekken en voor het bederf bewaren, evenals het zout het vlees voor bederf bewaart; maar als zij het niet zeer ernstig menen om van alle bezitting afstand te doen en de hele Christus aan te nemen, dan kunnen zij met het smakeloze zout worden vergeleken, dat er wel wit uitziet, maar voor gebruik niet deugt, zelfs niet eens tot moesten, dan worden zij weggeworpen".

Niets wekt inderdaad in tijdelijke zaken meer en meer de spotlust op dan een door het berekenbaar onvermogen van de bouwheer onvoltooid gebleven gebouw. Hoe breder de grondslag, hoe grootser de aanleg, hoe verhevener de stemming was, des te meer wordt ons door zo'n gedenkstuk van armoede en hoogmoed een glimlach afgeperst. En die het fundament gelegd heeft maar onmachtig is het huis onder dak te brengen kan niet anders, dan voelen dat hij werkelijk verdient het voorwerp van de algemene vrolijkheid te zijn. Maar hoe bespottelijk moeten wij dan niet in eigen ogen zijn, als wij, na al de betuigingen van geloof, na al de aandoening van liefde en na alle uiterlijke tekenen van overtuiging, ernst, gehechtheid waarmee wij tot Jezus gekomen zijn, na kortere of langere tijd en daar waar het echt op aan komt, niet meer in staat zijn ons Zijn discipelen te betonen; als wij met de overtuiging van alle evangelische waarheden in het hart de belijdenis van het Christelijke geloof in de mond en tranen van Christelijke aandoening in de ogen blijven steken en niet in staat zijn door zelfverloochening en lijdensmoed het Christelijk leven, waarop aller ogen wachten, voor de dag te brengen. Ach, wijzelf hebben de wereldwijze beklaagd, die zonder Evangelie en zonder Jezus het geluk en de deugd voor zich bereikbaar achtte; de dwaas, die op het zand bouwde en bij het aanlopen van de eerste waterstroom zijn gebouw door zand verzwolgen zag. Maar hoe moeten wij nu onze ogen neerslaan wanneer deze - en hij doet het - op zijn beurt zijn spotrede tegen ons opheft en zijn hoofd schudt, dat wij op rotssteen hebben willen optrekken, omdat wij niets hadden wat tot volmaking nodig was?. . . Helaas, de stad van de Christenen levert maar al te veel dergelijke vertoning op. Maar dit is zeker, dat de gezamenlijke afgodstempel, die de vijanden van de Heere in hun midden op markten en pleinen zouden wensen op te richten, haar nauwelijks meer zon kunnen ontsieren dan deze met ijver aangebouwde bouwvallen, deze tot enkel afbraak optrokken geven en muren. Maar niet slechts een voorwerp van bespotting, diep te beklagen is metterdaad de zielstoestand van die mens die tot Jezus is gekomen, maar Zijn discipel niet zijn kan, die genoeg overtuiging van waarheid, gevoel van behoefte en drang van het hart tot Jezus bezit om een Christen te willen zijn, die het zijn kan met zijn verstand, die het kan met zijn gevoel, die het zijn kan met zijn verbeelding, maar die het niet zijn kan met zijn leven. De Heiland spreekt in onze tekst van een koning die een gevecht begint tegen een andere koning en eerst neerzit en beraadslaagt, of hij machtig is met tienduizend degene te ontmoeten die met twintigduizend

tegen hem komt?. . . . Ach, die mens wilde een koning zijn, maar de wijsheid van de hier geschetste koning bezat hij niet. Roekeloos nam hij zijn moed voor kracht, en berekende de krachts van de vijands niet. Een ontmoeting en door de overmacht overwonnen derft hij nu zijn kroon en weet zijn schande niet te verbergen. . . . Helaas, de gekroonde macht van zonde en wereld is zo veel groter dan een jeugdige ondervinding, een opgewekt gemoed, een van liefde brandend hart zich bij het doen van de keuze wel voorstellen; de verzoekingen zijn zo veel talrijker en aanhoudender dan men had gemeend en zulke en zoveel beproevingen als men ondervindt, nee, daarop had het zwak geloof niet gerekend! Maar wat een doodse moedeloosheid, wat een akelige vertwijfeling moet zich meester maken van dat hart, dat zich zeggen moet: "Ik ben overwonnen, ik ben bezweken. . . Ik ben tot Jezus gekomen, maar ik kan zijn discipel wel heten, maar niet zijn. . . . ". Ongelukkige! Het lichtzinnig kind van de wereld gaat blindelings zijn verderf tegemoet; de eigengerechtige Farizeeër vleit zich met de ingebeelde overwinning, maar u, u bent niet blind en ook niet meer in staat u te verblinden en tenzij juist dit nog weer uw behoud is, maakt het u tot de rampzaligste en wanhopigste der stervelingen. Ja, welverdiende bespotting, moedeloosheid, inwendige vertwijfeling is het deel van de belijder van Christus wie het niet gelukt is op de wegen van het leven aan zijn belijdenis, zijn beginselen, zijn eerste liefde en het door hem gemaakte begin trouw te blijven; die wel liep, maar zich liet verhinderen, die de tegenwoordige wereld weer lief gekregen heeft, weer gelijkvormig geworden is; die geen wortel had in zichzelf, maar voor een tijd was en als verdrukking of vervolging kwam om Jezus wil meteen werd geërgerd, van wie ondanks hetgeen hij zijn Heer, diens gemeente en zichzelf beloofd had en ook verwachtte en deed, de wereld zeggen kan: hij is niet anders dan wij en als het erop aan komt noch aan werelds goed, noch aan wereldse genoegens, noch aan de eer van de mensen verloochend, niet wijzer in de voorspoed, niet onderworpener in de tegenspoed. Het zij dan dat de wereld hem daarom nu veracht, of weer begint lief te krijgen. Maar zo’n belijder is ook ten enenmale verwerpelijk in het oog van de Heere. Een eer van Zijn naam en, in welke kring ook geplaatst, een zegen van de mensheid had hij moeten zijn en hij is het tegendeel van beiden geworden. Van hem zegt die liefderijke mond, die Zijn oprechte discipelen de erenaam van het zout der aarde heeft toegevoegd, met volkomen rechtvaardigheid: Het zout is goed, maar als het zout smakeloos geworden is, waarmee zal het smakelijk gemaakt worden? Het is noch tot het land, noch tot de mesthoop bekwaam; men werpt het weg. Ontzaglijk vonnis. En het zweeft boven ons hoofd; niet zolang er aan de volmaaktheid van ons Christelijk leven iets ontbreekt, wij struikelen allen in velen, maar zolang wij Christenen willen zijn of menen te wezen zonder dat wij het belangrijke van deze onderneming, het ontzaglijke van dit besluit juist beseffen.

De toepassing op het geestelijke ligt voor ogen. Als de geestelijke mens de geest, waardoor hij het zout der aarde werd, verliest, dan is hij voor geen ding eigenlijk meer goed, hij is onbruikbaar, wegwerpelijk. - Kan dit altijd gebeuren, kan de eenmaal geestelijk gemaakte mens weer geesteloos worden? Is een afval van wie eenmaal de geest van God deelachtig werden mogelijk? De vraag wordt beantwoord in de welbekende plaats van de Brief aan de Hebreeën (Hoofdstuk 4: 1-8 en 9-12). Gaven van de Geest, hoe schitterend, hoe heerlijk, hoe uitnemend ook, zijn denkbaar zonder geloof, hoop en liefde en zijn daardoor juist vatbaar om weer verloren te worden de schijn- of tijdgelovige, die alleen door gaven, als waarvan Paulus het ongenoegzame ten leven aanwijst (1 Kor. 13), ten zout werd, kan door gebrek aan het wezen van de zaak uitvallen, zouteloos worden, verwerpelijk uitkomen. Daarom wie oren

heeft om te horen, die hore, zegt Hij op deze zelfde plaats (vs. 35) ten slotte. Die Zijn stem horen en Hem volgen kunnen niet uitvallen, zouteloos worden, verwerpelijk uitkomen. Want zij hebben het leven zelf blijvend in hen; zij zijn wedergeboren niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad. Hun zout zal niet smakeloos worden, daarvoor wordt het bewaard, juist terwijl zij met vrezen en beven acht geven op die ontzaglijke uitspraak: Het zout is goed, maar als het zout smakeloos geworden is, waarmee zal het smakelijk gemaakt worden? Men werpt het weg!

Uit liefde voor de mensen toonde Onze Heiland welke bezwaren er in die dagen aan verbonden waren, waarop men al rekening maken moest en wat een welberaden overleg er dus voor elk, die Zijn kant kiezen wilde, nodig was. Zullen wij intussen de woorden van onze Heer juist verstaan, dan moeten wij in de eerste plaats en voor alle dingen wel bedenken wie Hij is, die de strenge vorderingen deed die wij hier aantreffen. Aan geen gewoon leraar van de godsdienst, aan geen vorst, hoe hoog ook in eer en aanzien verheven, zelfs niet aan de meest verheven Engel komt het toe zulke vorderingen te doen; dat kan en mag Hij alleen eisen die de Schepper is van hemel en aarde, de Opperheer van het hele heelal, dat mag Hij doen die uit enkel liefde Zijn bloed stortte om zondaren te redden van de dood en ons gekocht heeft tot Zijn eigendom, aan Wie alle dingen onderworpen zijn en die eenmaal als de Rechter van de wereld verschijnt. Hij heeft recht en aanspraak op de harten van allen en dus ook op de harten van degenen die zich vrijwillig verklaren voor Hem en voor Zijn dienst. Niemand is er in de hemel of op aarde die ons gelukkig maken kan, Hij alleen is al onze achting, al onze liefde waardig en een onbepaalde gehoorzaamheid voegt ons voor Hem. Voegen wij hierbij in de tweede plaats dat onze Heere, die de Alwijze en Algoede is, ook niets van Zijn discipelen vordert dan hetgeen in de aard van de zaak lag opgesloten en in de omstandigheden der tijden onvermijdelijk was, dan houden wij het daarvoor dat Hij hier geenszins enig verdienstelijk werk voorstelt en eist, want de hele openbaring van God leert ons dat de mens uit genade zonder de werken van de wet zalig wordt, alleen door het geloof, maar dat Hij aan elk herinnerd wil hebben dat de aankleving aan Hem met smaad en hoon, met vijandige tegenwerking en allerlei bezwaar in die dagen gepaard zou gaan, dat mensen van mensen verwijderd zouden worden en dat het er op aan zou komen dat men zelfs Zijn allerdierbaarste betrekkingen om Jezus wil zou moeten afstaan, ja, zelfs met afkeer voor hen als voor vijanden en tegenkanters van Christus vervuld zou moeten zijn en zich allerlei lijden en kruis moeten getroosten. In zulke omstandigheden moest men liever alle schepselen willen afstaan en varen laten, dan in het allerminst aan de Heiland en Zijn belijdenis ontrouw worden. Als dus iemand de kant van Jezus wil kiezen, die behoorde dan ook op dit alles rekening te maken en zichzelf daarover te voren wel te beproeven. En is het dit, wat onze Heiland Zijn hoorders nu aanprees, dan moeten wij in de derde plaats opmerken dat Hij tot dat einde twee gelijkenissen voorstelde, waarvan de eerste leren kon dat men in de dienst van Jezus geroepen werd om in geloof en godzaligheid opgebouwd te worden waartoe veel nadenken, inspanning en vlijt gevorderd wordt en de andere, dat men op een zware en moeilijke strijd moest rekenen. Trekt vooral onze Heere Zijn hele voordracht in het 33 vs. samen, dan worden wij in de vierde plaats overreed, dat Hij zo voor Zijn tijdgenoten in de strijd voor de ware godsdienst sprak en dat er dus dagen komen konden, waarin men om Jezus wil alles, volstrekt alles zou moeten verlaten, terwijl men in het ware deelgenootschap aan Hem dat dan ook gewillig zou doen. En spreekt onze Heiland eindelijk van het zout, dan merken wij ten slotte op dat Hij al vroeger

gezegd had dat Zijn dienaren de roeping en bestemming hadden om voor het mensdom te zijn wat het zout voor het voedsel en voor ander dagelijks gebruik was en dat zij dus behoorden toe te zien dat zij door zedeloosheid niet smakeloos, of zelfs onnuttig zouden worden, omdat heiligheid hun roeping was en het doel van hun streven moest zijn. Op deze manier handelde dan onze Zaligmaker met wijsheid en liefde, kondigde vooraf aan waarop men in Zijn dienst rekening maken moest. Dat moest onze Heiland tot eer verstrekken, Zijn apostelen en discipelen tot welberadenheid en getrouwheid stemmen en elk van zijn hoorders leiden tot ernstig zelfonderzoek, dat niet anders dan tot voordeel voor ieder graag getrouw hart zou verstrekken.

HOOFDSTUK 15

LOF VAN GODS BARMHARTIGHEID DOOR GELIJKENISSEN

IV. Vs. 1-32. De vier afdelingen die wij in Hoofdst. 15 en 16 voor ons hebben, vormen duidelijk een bij elkaar behorend geheel: zij zijn voornamelijk tegen de Farizeeën gericht. Al hierdoor is het het waarschijnlijkst, dat niet meer Bethabara de schouwplaats is van de voorvallen en reden daarin verval, zoals in de voorgaande derde afdeling, maar integendeel Livias, evenals in de eerste en tweede afdeling van dit gedeelte van het reisverhaal. Dit wordt ook volkomen zeker van Hoofdstuk 16: 14 af, waar niet alleen de vermelding van de Doper, maar van het woord over de echtscheiding bepaald op deze stad wijst, zodat diensvolgens ook de gelijkenis van de rijken man en de armen Lazarus, wat aanleiding en bedoeling aangaat, nu in het helderste licht treedt. Wat in het bijzonder de vierde afdeling aangaat, die hier voor ons ligt, zo staat die in het nauwste verband tot de tweede in Hoofdst. 14: 1-24 Zien wij daar de Heere op het gastmaal van een overste van de Farizeeën, zo horen wij hier het verwijt tegen Hem zich verheffen: "Deze ontvangt de zondaar en eet met hen". Zei daar de gelijkenis van het grote avondmaal, dat, terwijl de daartoe genodigden de roepstem: "Kom, want alle dingen zijn gereed" met nietige voorwendsel verwerpen en daarom de knecht op de straten en in de wijken van de stad werd gezonden om de armen en kreupelen en lammen en blinden in te brengen, zo wordt hier dit binnenleiden volbracht en wordt dit gerechtvaardigd tegen hen die daartegen zijn, in de drie gelijkenissen van het verloren schaap, de verloren penning en de verloren zoon - de eerste laat de barmhartigheid van God de Zoon zien jegens de arme zondaars, de tweede de barmhartigheid van God, de Heilige Geest en de derde de barmhartigheid van God, de Vader.

EVANGELIE OP DE 3de ZONDAG NA TRINITATIS

Het Evangelie stelt ons zeer duidelijk voor ogen de genadige roeping en de daarin zich uitsprekende liefde en barmhartigheid. Zoals een herder een enkel verloren schaapje nagaat en zoekt totdat hij het vindt, zo is de Heere de goede Herder, de verloren mensheid en iedere ziel in het bijzonder nagegaan, om haar terug te roepen binnen de perken van de vrede. Zo gebeurt het nog vandaag door de dienaren van de Heere en door het woord, waarin de Geest werkt. Wij moeten ons daarbij levendig herinneren dat wij verloren schaapjes zijn en dat de Heere veel moeite en zorg, ja Zijn dierbaar bloed voor ons heeft gegeven om ons te redden, opdat onze ellende en Zijn ontferming ons beweegt de roeping op te volgen. In het bijzonder herinnert ons het evangelie ook daaraan, dat de Heere ons steeds weer terug roept als wij van Hem afdwalen. De gelijkenis van de verloren penning wijst ons aan hoe de Heilige Geest in de Kerk dit ambt van de trouwe Herder voortzet en uitoefent.

Wanneer wij van een orde van de zaligheid spreken en van zekere trappen daarin, dan is de bedoeling niet, dat de ene trap na de anderen geheel op dezelfde manier moet worden afgelegd, als bij een natuurlijke opwaarts leidende trap, waarbij men gevoeglijk de eerstvolgende trap niet eerder bereiken moet, voor men de vorige heeft betreden: de trappen van de orde van het heil zijn zeker van die aard dat men de tweede of derde niet bereikt, voordat men de eerste onder de voeten heeft gehad; maar men zou de gelijkenis van een

trapsgewijze opklimmen toch te ver drijven, als men wilde beweren dat men met elke geheel gereed moest zijn en die geheel moest overwinnen, voor men de volgenden kon betreden. Men wordt eerst geroepen en vervolgens verlicht en dan gerechtvaardigd en dan geheiligd in het ware, enige geloof. De roeping is echter niet ten einde wanneer men begint verlicht te worden, de verlichting houdt niet met de rechtvaardiging op, maar integendeel - roeping en verlichting gaan ook in de toestand van de heiligmaking voort en zelfs de heiligste op aarde verneemt de roeping elke dag weer. Zolang er nog enige duisternis in de mens is, heeft hij nog een voet in de wereld, die hij geroepen is voorwaarts te zetten. Zo gaat de roeping niet altijd voort door zich tot andere mensen te wenden, maar zij is een steeds klinkend woord ook aan dezelfde personen, die haar hebben vernomen. Wanneer echter het leven tot zijn grenzen is gekomen en de laatste adem is uitgeblazen, als het stil wordt in de borst van de stervende, dan zwijgt ook die, dan wordt ook deze stil en in de eeuwigheid is er geen roeping meer.

De roeping van de arme zondaars tot genade en zaligheid is een voortgaande; dat stelt ons de gelijkenis van de vrouw voor ogen. Daarmee is afgebeeld hoe de kerk op aarde het werk van de Heere voortzet in de kracht van de Heilige Geest, die aan haar is geschonken. De bruid zoekt naar de verloren penning van haar bruidegom, terwijl zij het licht van Gods woord ontsteekt; daarmee laat zij het lichten in al de duisternis van de wereld en van het hart; zij keert het huis door de ernstige tucht, zonder moe te worden, totdat zij het verlorene vindt en als zij het heeft gevonden, is haar hart vol vreugde.

Kent u de twee ogen, die over u waken? Het is 1) het oog van de Heere, de goede Herder en het is 2) het oog van de kerk, de bezorgde vrouw. - Zondaarsliefde is Christenplicht: 1) Christus de goede Herder is onze Heer en wij zijn Zijn discipelen; 2) de kerk, die vlijtige vrouw, is onze moeder en wij zijn haar kinderen.

In ons evangelie staan drie belangrijke en betekenisvolle woorden, die een eindeloze mate van genot en wee in zich sluiten; het zijn de woorden: a) verlaten, b) gezocht, c) gevonden. Het eerste is een noodkreet, een angstgeschrei uit de diepte; het tweede een toon van de liefde, als wanneer de hen haar kuikens lokt; het derde is, als opende zich de hemel en vernamen wij vreugde-psalmen en jubelende koren van de legerscharen daarboven, waarvan klanken in de mensenharten weergalmen.

1. En a)al de tollenaars en de zondaars (vgl. 1 Makk. Slotw. No. 9 a) naderden in steeds grotere menigte tot Hem, toen Hij in de loop van januari van het jaar 30 na Christus het land aan de andere kant van de Jordaan doortrok, duivels uitwierp en zieken gezond maakte, maar vooral het evangelie van de zaligmakende genade van God, die aan alle mensen wasverschenen, predikte en de vermoeiden en belasten tot Zich riep. Zij kwamen evenals al vroeger in Galilea, hoewel niet in zo’n buitengewone mate gebeurd was, om Hem te horen (Hoofdstuk 5: 27 vv. 7: 37 vv. Joh. 10: 40-42).

a)MATTHEUS. 9: 10. Mark. 2: 15. Luk. 5: 29.

2. Tegen het einde van de maand keerde Hij weer naar Livias, Zijn uitgangspunt (Hoofdstuk 13: 31-14: 24 terug en nam, evenals vroeger van de tollenaar Levi, weer een uitnodiging aan

(Hoofdstuk 5: 29 vv.). En de Farizeeën en de Schriftgeleerden murmureerden tegenelkaar en gaven hun afkeuring te kennen in tegenwoordigheid van het volk over Zijn voornemen, toen Hij op het punt was naar dat huis te gaan, waarheen Hij genodigd was. Zij spraken op een minachtende, verachtende manier: Deze ontvangt de zondaars en eet met hen. Hij staat hen toe tot Hem te naderen en laat Zich zelfs in met gemeenschap van huis en hart, hoewel Hij toch een profeet wil zijn en dus moest weten wat voor mensen het zijn waarmee Hij Zich afgeeft (Hoofdstuk 7: 39).

De Heere houdt deze ernstig dringende woorden (14: 26-35), aan de grote menigte voor, die zich in Hoofdstuk 14: 25 aan Hem had aangesloten. Men moet toch aannemen dat het grootste gedeelte van deze zich niet ernstig rekenschap gaf van hetgeen zij deed, maar alleen de stroom volgde, gedreven en aangetrokken door een onbestemd belang. Anders is het bij het minste en verachtste deel van het volk, de hier genoemde "tollenaars en zondaars. " Voor hen, die door de gehele wereld zijn teruggestoten, komt Christus als een nieuwe verschijning, zoals die hen onder hun volk nog nooit ontmoet was. Zij brengen een persoonlijk verlangen en een bijzondere behoefte aan zaligheid mee en bevestigen het oordeel, dat Jezus al in Hoofdst. 7: 29 v. over hun gedrag en dat van hun tegenstanders had uitgesproken. Het woord "alle" is een dergelijke samenvatting, als in Hoofdstuk ; 7: 29 "al het volk", omdat de beweging beschreven wordt als een die de hele menigte had aangegrepen, zonder dat daaruit kan worden besloten, dat zich deze tot ieder in het bijzonder zou hebben uitgestrekt.

Wat deze zondaars tot Jezus trok, was dat zij in Hem niet die hoogmoedige, verwerpende gerechtigheid vonden, die Farizeeën afstootten, maar een heiligheid, verbonden hartelijkste liefde. De tollenaars en zondaars hadden gebroken met de Levitische reinheid en de Israëlitische wellevendheid, de eerste door hun ambt, de tweede door hun leven; zij stonden in Israël buiten de wet. Maar waren zij daarom beslist verloren mensen? Zeker zou de normale weg om met God in gemeenschap te komen de theocratische gehoorzaamheid van het geloof zijn geweest; maar door het komen van de Heiland was een andere voor hen ontsloten, die door eigen schuld de eersten hadden gesloten. Juist dat ergerde de ijveraars voor de Levitische instellingen; in plaats van in Hem degene te erkennen die de raad van Gods genade vervulde, wilden zij liever Zijn medelijdend handelen met zondaars op rekening schrijven van Zijn welbehagen in de zonde. "Ontvangen" ziet in het algemeen op de vriendelijke verhouding, dat Hij ze tot Zich liet komen, hen niet van Zich wees; het "eten met hen" doelt op de handeling, die volgens de zeden van dien tijd beslissend was, waardoor Jezus Zich niet ontzag de betrekking te bezegelen.

Jezus had het morren van de Farizeeën en Schriftgeleerden met stilzwijgen kunnen voorbijgaan, zoals Hij toch veel hoorde, zonder erover te spreken. Daartoe was Hij echter te veel Heiland van zondaren en Zijn wens om ook de Farizeeën en Schriftgeleerden van de weg van het verderf op de weg van de zaligheid te roepen, was te ernstig en diep, dan dat Hij geen verdediging van Zijn handelswijze hun had moeten voorhouden, die, al zij slechts niet boosaardig tegenstreefden, hen van hun hoogmoedige dwaling kon genezen en tot verering van Zijn wegen kon brengen.

Wanneer het mogelijk was, dat het hele Nieuwe Testament verloren ging en alleen het vijftiende hoofdstuk van Lukas nog bestond, kon men zeggen: de kern van het Evangelie is gered. En wanneer het plaats had, dat bij een schipbreuk, wind en golven alleen dat blad van de bijbel, waarop het vijftiende hoofdstuk van Lukas gedrukt staat, naar een Heidens eiland voerden en iemand het vond, die het de mensen daar kon voorlezen en uitleggen, zo was daardoor in het Heidense land een zaadkorrel gezaaid, die honderdvoudige vruchten moest opleveren, zodat een bode van het geloof, die later aan diezelfde oever kwam, met de hele bijbel in de hand, het land al geploegd zou vinden; ja het veld al wit om te oogsten en hij bijna niets meer te doen zou hebben dan de garven af te maaien. Het vijftiende hoofdstuk van Lukas bevat toch in het eeuwige klaverblad van zijn drie gelijkenissen het hele Evangelie in een uittreksel, de hele leer van de zaligheid in het klein en wel zo, dat in de beide eerste parabelen van het verloren schaap en de verloren penning wordt voorgesteld wat van Gods kant tot de zaligheid van de mensen gebeurt; namelijk: "De Zoon des mensen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was; " in de derde gelijkenis van de verloren zoon wordt geleerd wat de mens moet doen, om de zaligheid van God deelachtig te worden, namelijk zich bekeren, zich opmaken en tot zijn Vader gaan.

Sommige uitleggers menen dat, evenals onder het beeld van de herder, de Heere Jezus, God de Zoon en daarna onder het beeld van de Vader, die twee zoons had, God de Vader wordt voorgesteld, wij zo in de vrouw een beeld zouden hebben van God de Heilige Geest, die het woord van de bekering in het hart van de zondaar, verlichtend en reinigend, met alle vlijt begint en volbrengt, Zich niet laat afschrikken door de weerbarstige en verkeerde gezindheid van het duistere en onreine hart, evenals de vrouw zich niet van het zoeken laat afhouden door het stof, dat zij bij het vegen van haar huis moet inademen.

De korte levensloop van een Christen: 1) met trouw gehoed en verloren. 2) vlijtig gezocht en gevonden; 3) met vreugde gedragen en geborgen.

Het maakt een liefelijken indruk op ons als wij de Heiland met wonderbare vriendelijkheid onder de kindertjes zien en Hem horen spreken: "Laat de kinderen tot Mij komen, want voor hen is het koninkrijk der hemelen". Wij zien daar de waarheid van het woord: "Zie hoe lief Hij hen heeft!", maar hoeveel wonderbaarder komt ons Zije vriendelijkheid voor, wanneer wij Hem hier onder zulke mensen zien waarvoor de fatsoenlijke mensen zich schamen aan te zien als hun gelijken, hoe Hij voor deze verachte mensen een vriendelijk woord heeft en een vriendelijk hart, hoe Hij met hen spreekt, met hen aan tafel zit en eet en in Zijn gelijkenissen woorden van liefde laat horen, zoals zij die sinds lang niet meer gewoon waren en hoe Hij er niet om geeft of de wereld Hem met hoon en argwaan daarom aanziet en Hem daarom een vriend van tollenaars en zondaars noemt. De zondaarsliefde van de Heiland: 1) hoe groot die is 2) wat Hem tot deze beweegt; 3) waartoe zij ons bewegen moet.

I. Jezus neemt de zondaars aan als zij tot Hem komen; II. Hij zoekt ze, nog voordat zij tot Hem komen.

Jezus neemt de zondaars aan: hoe wonderlijk! Degenen die dit woord het eerst gezegd hebben hebben het morrend, hebben het als een berisping en verwijt tegen de Heere gezegd, waarin

duizenden al hun vrede hebben gevonden, als in een woord van vertroosting en rechtvaardiging; dat klonk volgens zijne eerste bedoeling als een woord van smaad, dat tot een oordeel werd voor hen die zo spraken. Er staat geschreven: "Uit de mond van de jonge kinderen hebt Gij U lof bereid, " zo zouden wij hier kunnen zeggen: "Uit de mond van de vijanden hebt Gij U lof bereid. " Het woord 1) moest zijn een onterend smaadwoord, 2) het is echter in waarheid de hoogste lofspraak
3) en voor ons wordt het tot een zaligend woord van troost. Het woord is 1) zeker waar en 2) een dierbaar woord (1 Tim. 1: 15). Men kan wel zeggen dat het "Jezus neemt de zondaars aan en eet met hen" de somma van het geloof en de belijdenis van onze kerk is, zoals het de somma van het evangelie is; want wat is het evangelie anders dan het dierbaar woord, dat Jezus in de wereld gekomen is om zondaars zalig te maken - een kracht van God tot zaligheid voor een ieder die gelooft? Gode zij lof dat wij dit met volle zekerheid mogen zeggen en geloven! Wat was zonder dat ons leven en sterven? Maar de aanstoot aan de zondaarsliefde van Jezus, die eerst de Farizeeën en Schriftgeleerden namen en waardoor zij Hem aanleiding gaven om Zijn gedrag door deze gelijkenissen te verdedigen, is nog lang niet overwonnen. Er zijn nog altijd genoeg voorname en eigengerechtige mensen, voor wie het eveneens onverdraaglijk is om Jezus in zo’n neerbuigende liefde met tollenaars en zondaars te zien verkeren - het was toch meer Hem waardig de vromen op te zoeken en met Zijn gemeenschap te eren; het is voor hen in het algemeen zeer aanstotelijk dat het evangelie zoveel van arme verloren zondaars spreekt en hen roept om met hun zonden tot Jezus te komen, die de zondaar zalig wil maken. Ja, deze leer van de genade van Christus, dit zalig worden van de zondaars, zonder werk of verdienste, alleen uit genade, het komt hun voor, een zeer bedenkelijke leer te zijn, waartegen zij zeer veel hebben in te brengen, vooral dit dat zij gevaarlijk is voor de zedelijkheid en de mensen sterkt in gerustheid en traagheid; zo horen wij niet alleen uit de mond van Katholieke Christenen, maar ook van leden van onze eigen kerk. Dat verwijt is echter geheel ongegrond; het: "Jezus neemt de zondaars aan" is een waarheid, die 1) naar het uiterlijk aanzien de zonde ondersteunt, maar 2) inderdaad de zonde oordeelt en straft, 3) voor de zondaar, die zich door haar laat richten, de alleen mogelijke weg tot zaligheid opent en
4) hem de kracht van een nieuw leven tot overwinning van de zonde schenkt.

Wat een neerbuigende goedheid ligt er in deze daad. Deze, die ver boven alle andere mensen staat, heilig, onschuldig, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, deze ontvangt zondaars. Deze, die niemand anders is dan de eeuwige God, voor wie de engelen hun aangezicht bedekken, deze ontvangt zondaars. De taal van de engelen is nodig om deze neerbuigende liefde te beschrijven. Dat wij de verlorenen willen opzoeken, daarin is niets wonderlijks: zij zijn van ons geslacht; maar dat Hij, de beledigde God, tegen wie de overtreding begaan is, zelf de gedaante van een dienstknecht aanneemt, om veler zonden te dragen en dan bereid is de slechtsten onder de slechten te ontvangen, dit is een wonder. Deze ontvangt zondaars, evenwel niet opdat zij zondaars zouden blijven, maar Hij ontvangt ze opdat Hij hun zonden vergeven zal, hen rechtvaardigt, hun harten reinigt door Zijn heiligend Woord, hun zielen bewaart door de inwoning van de Heilige Geest, hen in staat stelt Hem te dienen, Zijn lof te verkondigen en gemeenschap te hebben met Hem. In de liefde van Zijn hart ontvangt Hij zondaars, neemt hen op uit het slijk en plaatst hen als edelgesteenten aan Zijn kroon, rukt ze als vuurbranden uit het vuur en bewaart ze als gedenktekenen van Zijn genade. Niets is kostelijker in Jezus’ oog dan de zondaars, waarvoor Hij stierf. Wanneer Jezus zondaars

ontvangt, ontvangt Hij ze niet ergens buiten de deur, op een afzonderlijke plaats, waar Hij Zich minzaam met hen onderhoudt, niet zoals men met de bedelaar doet, maar Hij opent de hele deur van Zijn koninklijk hart en laat de zondaar rechtstreeks tot Hemzelf komen; nog meer: Hij neemt de smekeling in de nauwste persoonlijke gemeenschap met Zichzelf op en maakt hem een deel van Zijn lichaam, van Zijn vlees en Zijn benen. Nooit was er zo'n ontvangst als deze! Ook heden nog is dit wonder waarheid, nog ontvangt Hij zondaars; gave God, dat ook de zondaars Hem wilden ontvangen.

3. Nog eens kwam de Heere terug op hetgeen Hij in MATTHEUS. 18: 12, 14 Zijn discipelen had voorgehouden, om het nog verder te ontwikkelen en ernstiger voor te stellen. En Hij sprak tot hen deze gelijkenis:

4. Wie onder u, die honderd schapen heeft en een van die verliest, verlaat niet de negenennegentig in de woestijn op de weide waar zij veilig zijn (1 Sam. 17: 28) en gaat naar het verlorene totdat hij het vindt?

5. En als hij het gevonden heeft, legt hij het, om het van verder lopen te verschonen, op zijn schouders (met nadruk: zijn schouders, omdat hij van geen hulp van een vreemde gebruik wil maken) en is blij.

6. En thuis komend roept hij de vrienden en de buren samen en zegt tot hen: Wees blij met mij, want Ik heb mijn schaap gevonden a) dat verloren was.

a) 1 Petrus . 2: 10.

Christus' liefde is een bedrijvende, werkende liefde. Zoals de herder niet stil zat en zijn verloren schaap beweende en de vrouw niet stil zat en haar verloren geld beweende, zo ook zat onze Heere niet stil in de hemel om de zondaren te beklagen; Hij verliet de heerlijkheid die Hij bij de Vader had en vernederde Zich om in de gestaltenis van een mens gezien te worden. Hij kwam in de wereld neer om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. Hij rustte niet voordat Hij verzoening van onze overtredingen had gemaakt, eeuwige rechtvaardiging teweeg gebracht, eeuwige verlossing daargesteld en een deur van het leven geopend had voor allen, die gewillig zijn om behouden te worden. Christus' liefde is een zelfverloochenende liefde. De herder bracht zijn verloren schaap op zijn schouders terug, liever dan het in de woestijn te laten. De vrouw ontstak een kaars en veegde het huis en zocht ijverig en spaarde geen moeite totdat zij haar verloren geld vond. En evenzo spaarde Christus Zich ook niet, toen Hij het ondernam om zondaren zalig te maken. Hij heeft het kruis verdragen en de schande veracht; Hij heeft Zijn leven voor Zijn vrienden gesteld. Grotere liefde dan deze kon niet aan de dag gelegd worden (Joh. 15: 13. Hebr. 12: 2). Christus' liefde is een innige en krachtige liefde. Evenals de herder zich verblijdde toen hij zijn schaap, en de vrouw toen zij haar geld vond, zo ook verblijdt de Heere Jezus Zich in het redden van zondaren. Het is een genoegen voor Hem om hen als brandhouten uit het vuur te redden; het was Zijn eten en drinken, toen Hij op aarde was om het werk te voleinden dat Hij kwam verrichten. Hij voelde Zich geperst, totdat het volbracht werd. Het is nog Zijn vreugde

medelijden te tonen. Hij is veel gewilliger om zondaren te behouden, dan zondaren het zijn om behouden te worden.

7. Ik zeg u dat er ook zo blijdschap zal Zijn in de hemel over een zondaar die zich bekeert, meer dan over negenennegentig rechtvaardigen die de bekering niet nodighebben.

De ijver van de herder om zijn schaap te zoeken heeft geen persoonlijk belang tot hoofdreden; één schaap van de honderd is een te onbeduidend verlies, dat in geen geval in geen verhouding staat tot de moeite die hij aanwendt; de beweegreden die hem drijft is dus het medelijden. Inderdaad is er onder de dieren geen hulpbehoevender, beklagenswaardiger wezen dan een verdwaald schaap. Het ontbreekt terzelfder tijd aan de middelen om zich te verdedigen en aan het nodige instinct om de weg weer te vinden - het verdient in de volle zin de naam "verloren. " Het medelijden van de herder betoont zich 1) in zijn volharden: hij zoekt totdat hij vindt; 2) in zijn liefhebbende zorgvuldigheid: hij neemt het op zijn schouders: 3) in de vreugde, waarmee hij deze last op zich neemt en deze vreugde is zo groot, dat hij die ook wil mededelen aan degenen die hem omgeven en hun gelukwensen wil ontvangen.

Reeds deze verklaringen konden, als de inhoud daarvan ernstig werd opgenomen, voor vele valse opvattingen bewaren, die gewoon zijn geworden en meestal in leerredenen worden gevonden. De uitlegger wiens woorden wij aanhaalden, is echter zelf van die niet vrij. Overdenken wij de vraag: wie zijn de negenennegentig rechtvaardigen, die de bekering niet nodig hebben? De evangelist heeft in de grondtekst voor "niet" dat woord gebruikt, dat objectief of voorwerpelijk ontkent ou; het is dus zeker verkeerd wanneer men zulke mensen hier wil vinden, die menen de bekering niet nodig te hebben, zoals Farizeeën en Schriftgeleerden zulke mensen waren, want dan moest een ander woord zijn gebruikt, hetwelk de Griek daar plaatst waar hij een subjectieve of persoonlijke ontkenning wil uitdrukken. Nu beproeven die uitleggers, die deze vingerwijzing tot het rechte begrijpen wel erkennen, maar toch met hun gedachten van de Farizeeën en Schriftgeleerden niet kunnen loskomen, als moesten deze altijd bedoeld zijn, zich daardoor te helpen, dat zij zeggen: Jezus spreekt hier ook voorwerpelijk; Hij laat de rechtvaardigen naar de wet op hun standpunt werkelijk voor de zodanige gelden, zonder verder door te dringen tot de uitwendige gesteldheid van hun hart, zoals Hij dat ook in Hoofdstuk 5: 32 doet. De Heere heeft echter in MATTHEUS. 9: 13 bij die gelegenheid duidelijk genoeg uitgesproken hoe het met deze eigengerechtigheid eigenlijk gesteld was en pas nadat Hij de Farizeeën heeft gezegd: "Ga heen en leer wat het zij: ik heb lust in barmhartigheid en niet aan offer" stelt Hij hen tegenover de zondaars, die Hij gekomen is tot bekering te roepen, als vromen en rechtvaardigen. Met die vermaning heeft Hij toen toch echt dringend genoeg eveneens tot bekering geroepen; maar zij willen geen zondaars zijn, die de bekering nodig hebben, maar rechtvaardigen heten, of zoals vroeger gezegd werd, gezonden en dan had Hij zeker als Geneesheer van de zieken en als Zaligmaker van zondaren met hen niets te doen. Over zulke mensen is toch in de hemel zeker in het geheel geen vreugde, maar smart als over verstokte harten, waarvoor niets meer kan baten, een smart zoals die in de laatste rede van Jezus haar treffende uitdrukking heeft gevonden (MATTHEUS. 23; 3 vv. Joh. 15: 22 vv); hoe ter wereld zou het denkbaar zijn dat de Heere hier op hen had gezien, wanneer hij zegt: "Er zal vreugde zijn in de hemel over een zondaar, die zich bekeert, meer dan over negenennegentig rechtvaardigen, die de bekering niet nodig hebben?" Een

ironie kan zeker niet worden aangenomen, evenmin dat de negenennegentig rechtvaardigen niet op de Farizeeën en Schriftgeleerden in het bijzonder zagen, maar in het algemeen op het theocratische volk, dat aan de wet trouw is gebleven, naar zijn grootste getal, terwijl het verloren schaap op dat deel van het volk zag dat met de wettelijke voorschriften had gebroken en nu een speelbal was geworden van zijn hartstochten; want hoe de Heere over dat theocratische volk, wat zijn grootste deel aangaat, oordeelde, blijkt uit het "Dit boos en overspelig geslacht" (MATTHEUS. 12: 39, 16: 4) genoeg. Al deze opvattingen, daarvan mag men zich bewust worden, doden de zenuw van de gelijkenis, terwijl zij de Heere iets laten zeggen wat Hij in volle ernst nooit zo kan hebben gemeend, als Hij het heeft uitgesproken: nee, juist hier moet Hij Zijn Heilandshart in Zijn geheel diepte ons openen en de raad van God ter zaligheid in zijn hele grootheid en heerlijkheid ontwikkelen en daar moet Hij ook weer objectief en in ieder opzicht waar zijn, anders gaat de kracht van Zijn rede verloren. Elke uitlegging, die Hem op zo’n hoogte niet stelt, heeft Zijn bedoeling niet begrepen en moet zich laten welgevallen dat zij wordt afgewezen. Zo moeten wij ook Luthers verklaring verwerpen, die de negenennegentig rechtvaardigen vindt in diegenen die al door bekering en geloof rechtvaardig zijn geworden en nu in de genade van God staan. Op deze is het "die de bekering niet nodig hebben" eveneens niet toepasselijk (vgl. de eerste van Luthers eigen 95 stellingen: als onze Heere en Meester Jezus Christus zegt: "Bekeert u, dan wil Hij, dat het hele leven van Zijn gelovigen op aarde een voortgaande en onafgebroken bekering zal zijn"). Men zou dus ten hoogste aan degenen kunnen denken die al hebben overwonnen en de kroon van het leven hebben ontvangen. Omdat echter de negenennegentig rechtvaardigen dezelfde zijn, die in vers 4 als de negenennegentig schapen worden voorgesteld, die de eigenaar in de woestijn heeft gelaten, om heen te gaan naar het ene verlorene, dan zou de gelijkenis iets scheefs en verwards verkrijgen. Die gedachte zou alleen dan juist zijn als er van honderd schapen sprake was, die alle verloren waren, waarvan echter al negenennegentig weer zijn teruggevoerd naar de weide en daar in veiligheid zijn gebracht, zodat het nog slechts alleen om het honderdste te doen was; maar wat een verkeerdheid zou daaruit volgen? Zo zijn wij echter met de gedachte aan de volmaakten al zeer nabij de alleen juiste verklaring gekomen. Ik denk niet slechts aan die, die uit het menselijk geslacht gered zijn voor de hemel, maar liever aan de heilige engelen, die niet meer kunnen vallen en zondigen, dus ook werkelijk de bekering niet nodig hebben. Dat bij God in de hemel meer vreugde zal zijn over een zondaar, die zich bekeert, dan over de negenennegentig rechtvaardigen, dan over de duizendmaal duizend en tienduizendmaal tienduizend die voor Hem staan en Hem dienen (Dan. 7: 10. MATTHEUS. 18: 10), schijnt wel een wonderlijke gedachte, want het gaat boven al ons verstand en begrip; hier heeft echter ook plaats wat Luther ten opzichte van die rechtvaardigen zegt, waarop hij het oog heeft: "Het verlorene veroorzaakt altijd grotere smart, treurigheid en bekommering en het wedergevondene verheugt en vertroost ons veel meer, dan hetgeen nog niet verloren is. Een moeder, die vele kinderen heeft, heeft ze allen lief en zou er niet graag een van missen, wanneer er echter een ziek wordt dan maakt de ziekte een onderscheid tussen de overige kinderen, zodat het ziekste nu het liefde is en de moeder zich geen meer aantrekt en vlijtiger verzorgt, dan het zieke. Wie nu de liefde van de moeder zou willen beoordelen volgens die tijd, zou moeten zeggen: de moeder heeft alleen het zieke kind lief, de gezonden heeft zij niet lief. Deze manier, zegt onze lieve Heere Christus, heb Ik ook. " Lukas helpt ons deze gelijkenis te begrijpen als hij in Hebr. 2: 14-16 schrijft: "Overmits dan de kinderen van het vlees en het bloed deelachtig zijn, zo is Hij ook op dezelfde manier die

deelachtig geworden, opdat Hij door de dood teniet zou doen degene, die het geweld van de dood had, dat is de duivel; en verlossen zou al degenen, die met vrees voor de dood door al hun leven aan de dienstbaarheid onderworpen waren. Want echt, Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad van Abraham aan. " Hier hebben wij de verklaring van hetgeen het in vs. 4 gezegde bedoelt; daarmee is op het grote geheim van de godzaligheid (1 Tim. 3: 16) van de menswording van Gods Zoon gewezen en met hun woord: deze neemt de zondoffers aan en eet met hen" hebben de Schriftgeleerden tegen hun wil een even zo diepe waarheid uitgesproken (vgl. Hoofdstuk 13: 26) als later Kajafas met zijn woord (Joh. 11: 50-52): "Het is ons nut dat één mens sterft voor het volk en het hele volk niet verloren gaat. " Jezus is in waarheid de mens die honderd schapen had; want door Hem is alles geschapen dat in de hemel en op aarde is enz. (Kol. 1: 16) en de engelen daarboven gaan evengoed op Zijn weide als de mensen in het begin, als zij naar Gods beeld waren gemaakt. De honderd schapen omvatten dus het gehele getal (100 = 10x10, MATTHEUS. 19: 29, Pred. 8: 12) van alle naar Gods beeld geschapen wezens, zoals dit al vele van de beroemdste kerkvaders juist hebben begrepen; de negenennegentig, die in de woestijn worden gelaten, zijn de engelen, die de Zoon van God een kleine tijd heeft gemist (Hebr. 1: 6 vv.); het ene verloren schaap is de mens in het algemeen, of het menselijk geslacht in zijn bijzondere leden (Jes. 53: 6). Zo vaak nu ook maar één zondaar tot bekering komt en op de schouders van de goede Herder voor de hemel wordt gered, heeft het Godsbesluit van de zaligheid en Christus’ verlossingswerk in de mensheid vrucht gedragen, is de mensheid weer in een van haar leden gered en het in vs. 5-7 gelegde wordt opnieuw vervuld. Degenen uit het menselijk geslacht die zich niet bekeren en zich niet laten redden of wederom verdwalen, tellen voor de hele somma van het ene schaap evenmin als de afgevallen en tot duivels geworden engelen bij de som van de negenennegentig schapen in aanmerking komen. Ten slotte worden voor Gods rijk alleen diegenen gesteld, die God te voren gekend, daarna verordineerd, geroepen, gerechtvaardigd en eindelijk verheerlijkt heeft (Rom. 8: 29 v.); van de andere wordt gezegd (Jer. 17: 13): "Allen, die u verlaten, zullen beschaamd worden en die van Mij afwijken, zullen in de aarde geschreven worden. " Het thuis komen van Hem, die het verloren schap heeft gezocht en weer gevonden en die nu zijn vrienden en buren samenroept en tot hen zegt: "Verblijd u met mij", strekt zich uit van de tijd van Christus’ hemelvaart door alle eeuwen heen tot aan de laatste dag, als de rechtvaardigen in het eeuwige leven gaan. Bij de hemelvaart zijn de vrienden en buren in de eerste plaats nog de heilige engelen, waarvan het heet: "De reine Cherubijnen halen Jezus in, Hij moet de Serafijnen welkom zijn" en wier vreugde vooral over het objectieve volbrengen van het verzoeningswerk is, maar ook al begint zich tot toeëigening daarvan uit te strekken, bijvoorbeeld ten opzichte van de begenadigde moordenaar (Hoofdstuk 23: 43) en de uit hun graven opgewekte heiligen (MATTHEUS. 27: 52 v.). In de loop der tijden komen vervolgens bij deze vrienden en buren allen uit het menselijk geslacht, die zelf in de vreugde van hun Heere zijn ingegaan en bij en met hen juichen over alle zegepralen die Zijn rijk op aarde behaalt en over iedere ziel in het bijzonder, die Hij voor dit rijk wint, totdat op de jongste dag de hele hemel juicht. Bij de mededelingen, die wij tot aanwending van de gelijkenis over het praktisch gebruik hebben te maken, zien wij ons zeer beperkt, omdat meestal de boven door ons weerlegde verkeerde opvattingen aan de toepassingen ten grondslag liggen en slechts zeldzaam een prediker uitgaan van de juiste opvatting; toch hebben wij enkele.

Vraagt u of er niet-verlorenen, dus rechtvaardigen zijn, die de bekering niet nodig hebben, dan antwoord ik: op aarde zijn er geen; want ook die rechtvaardig zijn geworden door het geloof hebben dagelijks de bekering nodig en blijven in het gebed: "O God! Wees mij zondaar genadig!" Maar in de hemel zijn er meer dan negenennegentig, namelijk de menigte van de vele duizenden engelen en deze juist liet de Heere Christus achter; Hij kwam tot de woonplaats van de verlorenen en keerde niet weer terug voordat Hij een eeuwige verlossing teweeg had gebracht en de eersteling van de wedergevonden schapen, de moordenaar, op Zijn schouders indroeg in Zijn heerlijkheid.

Maar waarom spreekt de Heere zo bepaald van één schaap? Ook daarom om ons af te brengen van onze ingenomenheid met grote getallen. Wij beminnen het vele, de miljoenen. God bemint ook het kleine, ja het ééntal. De zuiver menselijke liefde begint met heel de mensheid gelukkig te willen maken en eindigt met niets gedaan te hebben. Het humanisme wil met zijn armen de hele wereld omvatten en dragen, maar laat haar dan ook snel weer vallen omdat die last te zwaar is. God verzamelt zijn mensen één voor één en ten slotte is er een grote menigte wier stemmen gehoord worden als waren het de stemmen van vele wateren. Wij maken grote bestekken met een menigte open vakken om die later in te vullen, maar God klimt op van het minste tot het meeste. Hij plant het kleine zaadje en het wordt al groter en groter, totdat het ten slotte een boom wordt met een onnoemelijke menigte takken, bladeren, vruchten en doet deze altijd weer opnieuw uitspruiten, vele jaren achtereen.

Hoewel er honderd schapen zijn die "de mens" bezit, mist hij dadelijk het ene, dat verloren is; hij heeft ze allen nauwkeurig geteld; hij kent ze bij namen, aan ieder in het bijzonder is Hem veel, oneindig veel gelegen en om het weer te verkrijgen ontziet Hij geen moeite en bezwaren, loopt Hij het door doornen en struiken na en geen offer is hem te zwaar. Wie is deze mens? Het is God, de Heere van hemel en aarde, die de wereldbollen in Zijn hand houdt, die, aangedaan met heerlijkheid, onder de duizendmaal duizenden woont. Hij heeft de sterren geteld en voert hun menigte bij getale uit, zodat er niet een ontbreekt: maar hoewel de hemel als een prachtzaal van duizend werelden schittert, hoewel miljoenen van schepselen, cherubim en serafim zich over hunn God verheugen en het aanschouwen van Zijn zaligheid ongestoord genieten, één schaapje mist Hij in het koor van de lofzingenden, dat is de aarde met haar beheerser, de mens, het is het geslacht van Adam. Hem, de Heere en Zijn heerlijkheid schaadde het niet dat het arme schaapje verdwaalde; Hij had ons tot Zijn zaligheid niet nodig. Maar Hij had medelijden met ons en daarom nam Hij het raadsbesluit, om de verloren wereld te verlossen en terug te brengen. En zie, Hij maakt Zich op, de heilige, zalige almachtige God! Omdat Hij niet anders tot de Adams-kinderen kon komen dan wanneer Hij hen in hun eigen natuur en gedaante, in hun eigen vlees en bloed opzocht, maakte Hij Zich en word mens. Wat een liefde, wat een neerbuiging. Neerbuigen is het al, dat hier in een gelijkenis God een mens wordt genoemd, dat Hij Zich onder dit beeld laat voorstellen: maar nu gebeurt het niet slechts in een gelijkenis dat God mens wordt, nee! Het is werkelijk geschiedenis, werkelijk feit. God is waarachtig mens geworden in Christus Jezus. Springt daarbij u het hart niet op van vreugde en beschaamdheid? Is het niet als moest u van aanbidding en gevoel meteen op de knieën zinken en Halleluja’s stamelen, wanneer u zich het grote geheim van de godzaligheid voorstelt, dat God geopenbaard is in het vlees? Werkelijk heeft Hij de afkeer, die Hij naar Zijn heiligheid voor het zondige vlees en bloed moest

gevoelen, overwonnen; Hij heeft de woestijn niet gemeden om het schaapje op te zoeken, niet den kruisdoorn, die Hem ten dode wondde, om te zoeken en zalig te maken wat verloren is, Zijn leven gelaten voor de schapen en Zijn eigen hartsbloed vergoten. Maar niet slechts: zo in het algemeen mist en zoekt de Heere het verloren mensengeslacht; nee, Hij gaat elke ziel afzonderlijk met bijzondere liefde en trouw na; het is alsof Hij voor iedere in het bijzonder was en mens was geworden. Hij zoekt u, mij en allen met elkaar op het vlijtigst en ijverigst; en hoe Hij dit doet, geeft de andere gelijkenis, die van de vrouw, die de penning zoekt, nog nader te kennen. Verwonderlijk groot was al de genade van God, onze Heiland, wanneer Hij ons toestond en zei: u mag terugkeren, u arm verloren mensenhart; het zal u geoorloofd zijn; maar dit niet alleen, nee! Hij zoekt zelfs naar het verlorene met smartelijke opofferingen, Hij lokt en bidt; het is Zijn eigen sterk verlangen het weer te hebben. En ook hiermee is het nog niet genoeg; nee! Wanneer het gebeurt, dat er een gevonden wordt, dat een kind van het verderf een kind van de genade wordt, dan voelt Hij een vreugde, als verkreeg Hij zelf daardoor een toenemen van zaligheid, dan roept Hij de engelen in de hemel op om in Zijn vreugde te delen. Wij zien hierin een zalig geheim (Efeziers . 3: 10. 1 Petrus . 1: 12); ik beproef niet de zaligheid van het vinden te beschrijven - het is een vreugde die de mens niet schilderen kan.

Waarlijk dierbaar en kostelijk moet in de ogen van de Heere van hemel en aarde de ziel van de mensen, onze ziel zijn, omdat niet alleen de ogen en de diensten van een hele geestenwereld op ons gericht zijn, omdat integendeel onze afval ook smart in alle hoogten, onze redding bijzonder grote vreugde in alle uitgestrektheden en verten van het onmetelijk Godsrijk verbreidt. De hemel betoont ons meer deelneming en zorg dan wij voor onszelf hebben; engelen weten wat wij met de bekering en het geloof in Christus winnen, wat wij met onboetvaardigheid en ongeloof verliezen.

In sterke bewoordingen, maar met diepzinnig evangelisch inzicht drukt Angelus Silesius het verlangen van God naar de verzoening van de mensen uit met de woorden: Hem is zoveel aan mij, als mij aan Hem gelegen. .

In de eerste gelijkenis wordt de mens in het beeld van het verloren schaap voorgesteld als een gevallen schepsel. Zoals het de kudde verlaat en zich de moeilijken door de woestijn kiest, zo verliet de mens Eden, om ver af te dwalen van God - van de eeuwig groene weide, waar het liefelijkste zonlicht geluk en leven verspreidt, met iedere stap verder verwijderd van de zaligheid en nader bij het eeuwig verderf, - terwijl ten slotte zijn hoop vervliegt en zijn hart van smart wegkrimpt en zijn vlees bezwijkt bij het laatste schemeren van de stralen van de heerlijkheid, die hij achter zich liet. Een verdwaald schaap vindt zelden, zo ooit, de kudde weer. Een verloren hond vindt de weg naar zijn hok terug, maar een verloren schaap verspilt zijn krachten met altijd verder en verder af te dwalen, totdat het van een rots te pletter valt, of in de gezwollen vloed verdrinkt, of door de wolf verscheurd wordt. De gevallen en dwalende mens, die God ontvlucht is, keert nooit uit zichzelf terug. Hij zinkt dieper en zwerft verder, zoals het water altijd benedenwaarts vloeit, totdat hij ongeroerd door de genade en niet aangetrokken door de hemelse liefde, in eindeloze ellende en rampzaligheid neerzinkt. Maar de gelijkenis leert ons dat de Goede Herder het verloren schaap opzoekt en Zijn genadevolle pogingen niet opgeeft alvorens het gevonden te hebben. Jezus vindt de zondaar, die Hem

vindt; het is niet de zondaar, die Hem vindt. Jezus zoekt de zondaar; het is niet de zondaar, die Hem zoekt. De genade begint op aarde wat de heerlijkheid in de hemel voleindigt. Dit is steeds het geval. Het kan zijn door de woorden van een trouwe en beminnelijke prediker, of door een zinsnede uit het Heilig Woord, door de Heilige Geest het geweten ingedrukt, of door enige grote beproeving, die het hart ontdoet van de dikke omkorsting van hartstocht, vooroordeel, zelfbedrog, dat Christus de zondaar wakker schudt, tot besef van het dreigende gevaar, of zichzelf aan de ziel van de zondaars een Zaligmaker betoont, of in woorden, vol doordringende en overtuigende kracht, tot het beladen geweten spreekt. En zie, de wil van de mensen is omgekeerd en zijn hardnekkigheid is overwonnen en zijn schuld bewust en berouwvol laat hij Christus aan hem, met hem, voor hem doen alles wat hem behaagt. De barmhartige en medelijdende Zaligmaker legt de wanhopige zondaar aan Zijn hart, zoals een herder een arm, vermoeid en bezwijkend schaap op zijn schouder neemt en naar huis draagt. Hij is de voleinder en de Bewerker. Hij bewerkt en voleindigt de overwinning, zichzelf al de heerlijkheid voorbehoudend en de geredde zondaar al de zegen gunnend. Men zou denken dat de redding van een arme ellendige zondaar, van een ondergang die hij zichzelf bereid had en zijn herstelling in al de heerlijkheid en gelukzaligheid die hij verzaakt en verbeurd had, een te geringe gebeurtenis is om opgemerkt te worden buiten de beperkte kring waarin zij is voorgevallen. Maar dit is onwaar. Deze gebeurtenis is niet gering, daar waar alle gebeurtenissen gewogen worden in de schalen van de heiligheid en beschouwd worden in het zuivere licht. Zij wordt van de kansel van het heelal en aan duizendtallen van verlosten verkondigd en waardig geacht daarboven in de heerlijkheid te worden uitgebazuind. En zo belangrijk wordt zij in de hemel gekeurd, dat cherubim en seraphim zich verblijden met grote blijdschap en hun gouden harpen tokkelen en hun jubeltonen laten heenzweven over een ruimte, door geen maat te bepalen en gedurende eeuwen waarvan ieder jaar een eeuw is.

8. Of welke vrouw, die tien penningen heeft 30: 13"), zal, als zij een penning verliest, niet een kaars ontsteken en het huis met bezems keren en naarstig zoeken totdat zij die vindt?

9. En als zij die gevonden heeft, roept zij de vriendinnen en de burinnen samen, dat zij bij haar komen, en zegt: wees blij met mij, want ik heb de penning gevonden, die ik verloren had.

10. Zo, zeg Ik u, is er blijdschap voor de engelen van God, voor het aangezicht van de engelen, zodat zij daarin deelnemen en zich mee verheugen (Ps. 16: 11) over een zondaar, die zich bekeert.

De Heere leidt de tweede gelijkenis in met een "of. " Daaruit blijkt dat het in hoofdzaak dezelfde waarheid is, die Hij in deze evenals in de eerste gelijkenis voorstelt. Natuurlijk stelt deze nieuwe kanten voor en plaatst zij andere bedoelingen op de voorgrond, die nog geen uitdrukking vonden. Voor de in hoofdzaak gelijke bedoelingen van de tweede gelijkenis met de eerste spreekt verder de in hoofdzaak zo gelijkmatige vorm van de beide parabelen, met dit verschil a) dat bij de hele som van de drachmen niet weer het met zichzelf gemultipliceerde, maar het enkelvoudige volle getal Ge (31: 7 en Ps 150: 5) wordt genoemd, zoals dat met de aard van de zaak overeenkomt; want terwijl bij de schapen het tiental nog niet het begrip van een kudde zou hebben gegeven, zou bij de penningen het honderdtal de indruk van overvloed hebben gemaakt; en dat b) in de toepassing bij het "over één zondaar, die zich bekeert" het

"over negenennegentig rechtvaardigen, die de bekering niet nodig hebben" wegvalt; want hier zijn deze negenennegentig rechtvaardigen dadelijk vooraf al genoemd met de woorden "voor de engelen van God". Zij zijn het, die zich verheugen en dus zou het niet gepast zijn om hun vreugde met die over zichzelf in vergelijking te brengen; omdat eensdeels een vreugde over zichzelf hen niet gevoegelijk kan worden toegekend, aan de andere kant ook een vreugde over de ene boetvaardige zondaar, die groter is, dan die over zichzelf, in zeker opzicht een dwaze gedachte zou zijn. Terwijl echter aldus de engelen van God in vs. 10 het parallelle lid vormen tot de negenennegentig rechtvaardigen in vs. 7 en de verklaring daarvan geven, wordt ook te kennen gegeven, dat de engelen tot de vreugde van God over één zondaar, die zich bekeert, wanneer zij, die de bekering niet nodig, daarbij schijnen vergeten te worden, zo weinig euvel opnemen dat zij integendeel in zo’n vreugde zonder benijding en zonder leed van harte delen. Daarom moet dan nu ook onder de "vrouw" dezelfde bedoeld zijn, die vroeger onder het "een mens" moest worden verstaan, zoals dat al de oudere kerkleraars juist hebben erkend. Wij hebben daarom hetzelfde geval, dat wij al in Matth. 13: 31-33 in de beide gelijkenissen van het mosterdzaad en het zuurdeeg voor ons hadden, waar op gelijke wijze omtrent het mosterdzaad wordt gezegd, dat een mens, bij het zuurdeeg dat een vrouw het nam. Over deze voorstelling van de Zoon van God onder het beeld van een vrouw, hoeven wij ons niet te verwonderen. Daarin ligt al de grondslag; dat Hij, die in Joh 1: 1 vv. de logos, het Woord wordt genoemd, in het Oude Testament als de Wijsheid (Luk. 11: 49) voorkomt 8: 3) *het woord "wijsheid" is van het vrouwelijk geslacht*. Wanneer nu in Spr. 9: 1 van de wijsheid wordt gezegd: "De Opperste Wijsheid heeft haar huis gebouwd, zij heeft haar zeven pilaren gehouwen; " zo leidt dat over tot een staat van God, een heilige theocratie, wier stichting, onderhouding en voltooiing het werk is van de Zoon van God, met hulp van de gaven, krachten en werkzaamheden van de Heilige Geest en waarin alle dingen onder één hoofd worden gesteld, beide dat in de hemel en op de aarde is (Efeziers . 1: 10). Bij de eerste gelijkenis komt dus meer het werk van de Zoon in aanmerking, volgens hetgeen hij voor Zijn persoon deed, omdat Hij van de hemel neerdaalde, mens werd en na volvoering van het Goddelijk raadsbesluit ter zaligheid weer ten hemel voer. In deze tweede gelijkenis treedt meer Zijn werkzaamheid in de kerk op de voorgrond, die Hij door de zending van de Heilige Geest doet en waarin Hij een ambt van Zijn dienaren heeft (1 Kor. 4: 1), dus die werkzaamheid, waardoor Hij dat wat Hij tot zaligheid van de mensheid heeft teweeg gebracht, ook de zielen in het bijzonder toeëigent om het doel van de laatste volkomen herstelling van het Koninkrijk der Hemelen te bereiken. Aan dat einde zal het begrip van een in de wereld gebouwd en van haar afgezonderd huis van God, zoals dat vanaf het begin van de wereld heeft bestaan (Gen. 6: 2. Num. 12: 7) en voortbestaat, totdat het gericht, zowel de daartoe bewaarde boze engelen, als de onrechtvaardigen onder de mensenkinderen uit de wereld afzondert en hen in de vurige poel, die de tweede dood is, overlevert, worden tot het begrip van een huis van God, dat de hele wereld omdat, zoals het recht van de schepping dat alle de hand geeft (Openbaring . 11: 15; 19: 6). Zeer opmerkelijk is in onze tekst de uitdrukking "penning"; het is verkeerd als men de gesteldheid van het metaal daarbij in aanmerking heeft willen brengen en nu het verschil tussen de tweede gelijkenis en de eerste daarin heeft willen vinden dat daar onder het verloren schaap de uit dwaasheid dwalende, maar hier onder de verloren penning de geheel onbewuste zondaar zou moeten worden verstaan, om vervolgens in de volgende gelijkenis, van de verloren zoon, een bewust vrijwillige zondaar te zien. Integendeel komt de penning van de kant van haar beeld en

opschrift in aanmerking en kan al het woord van Christus in tot het inzicht leiden dat bij de tien penningen gehandeld wordt over alle schepselen naar Gods beeld gemaakt, over engelen en mensen; bij de ene verloren penning over het van Gods beeld beroofde, door de zonde misvormde en in de dienst van het vergankelijke, besmette en bemorste menselijk geslacht. Nadat wij zo het juiste begrip in het algemeen hebben verkregen, willen wij nu nog enige uitspraken van andere uitleggers vernemen.

Wat is de penning? Het is de gevallen mensheid, die zonder het verlossingswerk van Jezus Christus voor God en Zijn rijk verloren is; het zijn de gevallen zielen in en buiten de Christenheid, die van de bron van het leven verdwaald zijn in woestenijen van goddeloosheid en zonde. Dat is de verloren penning; hij zelf weet niet, dat hij verloren is, voelt ook niet wat hij verloren heeft, maar ligt even koud en dood op de aarde, onverschillig of iemand hem zal opmerken en opheffen. Geen verloren zoon weet hoe diep hij gevallen is, niemand voelt wat hij heeft verloren tot dat iemand hem opheft en naar het huis van de Vader terug brengt. Maar wie van de verloren penning kennis had, zou nog steeds de penning daarin zien en nog altijd iets van zijn stempel ontdekken, hoe bestoft en verroest die ook mocht zijn. Wat een jammer als hij onopgemerkt bleef liggen; wat een jammer als iemand zich niet tot deze neerboog om hem op te heffen en hij verloren moest gaan in het stof en in de onreinheid, die hem omgeeft.

De verloren zondaar, onder deze penning voorgesteld, is iemand die, als de wijn op de droesem, op zijn zonden liggen blijft, stil en verzekerd, zonder enig gerucht van zich te laten uitgaan. Van de tien mensen is één zo’n mens. Zulke mensen zijn de onverschillige naturen, die geen goed noch kwaad van zich laten horen, die voor zichzelf heen leven, zich met geen anderen in geestelijk opzicht bemoeien en ook niet toelaten dat anderen zich in godsdienstige dingen met hen bemoeien. Zij leiden geestelijk een plantenleven. De penning ligt in een hoek in het stof; ook zij liggen geheel verloren in het stof van de dagelijkse bezigheden en onder hen zijn vele geleerden, die in het stof van hun boeken begraven liggen, die dag en nacht studeren en anderen leren, maar zelf nooit tot de kennis van de waarheid komen: dat zij verloren zijn en weer gevonden moeten worden. En hoe gebeurt nu het terugvinden van zo’n verloren penning? Met de kaars, met het licht van de Goddelijke wijsheid en wetenschap, het licht van Gods woord en met de bezem van de bezoeking, om het winkel-, kantoor-, school- of boekenstof weg te ragen, opdat hij met dat stof te voorschijn komt en opgenomen wordt door de hand van God en bij de overige penningen in veiligheid geborgen wordt. Als er graden van verlorenheid zijn en die zijn er zeker in deze bedeling, die nog onderscheid toestaat tussen meer en minder kwaad, dan zouden wij zeggen: de penning is nog meer verloren dan het schaap en het vinden is ook moeilijker. Die penning is in een hoek gerold en ligt daar ongezien en verborgen onder het stof; hij heeft geen spoor achtergelaten waaruit men zou kunnen nagaan, waar hij kan gevallen zijn; ook bezit hij geen kennelijk teken, waardoor men hem zou kunnen onderscheiden en vinden. Het schaap geeft nog nu en dan geluid van zich en men kan van de hoogte zien, of het ook in de laagte loopt; ook laat het voetstappen en sporen na op de weg. Bij ontstentenis van al deze middelen tot hervinding is de huismoeder genoodzaakt een kaars te ontsteken en met de bezem alle hoeken te onderzoeken, ten einde de penning te vinden.

De zondaar is in de ogen van God niet alleen als het schaap een lijdend wezen, waarmee Hij medelijden heeft, het is een kostbaar wezen, dat Hij naar Zijn beeld heeft geschapen, waarvoor hij in de volvoering van Zijn voornemen een plaats heeft bepaald. Terwijl de mens zich in het verderf stort ontstaat een lege plaats in de schatkamer van God, of in Zijn huishouding. Met wat een tot in het kleine zich uitstrekkende zorgvuldigheid zijn de bewegingen van de vrouw beschreven! Wat een lieflijk beeld van huiselijk leven wordt door haar volhardend zoeken voorgesteld! Zij steekt een lamp aan; want in het Oosten verkrijgt de kamer het licht alleen door de deur: zij verplaatst ieder stuk huisraad en veegt de meest bestofte hoeken uit - dat is het beeld van God, zoals Hij in de persoon van Jezus tot de gemeenschap met de ergste zondaars neerdaalt en hen met het licht van de goddelijke waarheid tot in de benedenste hoek van de theocratie navolgt. Het beeld van het schaap heeft meer betrekking op de tollenaar, dat van de penning is meer toepasselijk op de tweede van in vs. 1 genoemde klasse, op de zondaars, of de in verkeerdheid weggezonken mensen. Bij de voorstelling van de vreugde van de vrouw staat in plaats van het activum in vs. 6 : "Hij roept tezamen" in de grondtekst het medium: "hij roept tot zich" - hier heeft niet het verlorene het genot van het slagen van het zoeken, zoals in de vorige gelijkenis, maar de vrouw zelf, die gevonden heeft en haar moet men geluk wensen. Zo ook is het omtrent een ander klein onderscheid in de vorm; want in plaats aan de uitdrukking in vs. 6 : "Ik heb mijn schaap teruggevonden, dat verloren was, " waardoor de opmerkzaamheid op het verdwaalde wordt gevestigd, zegt de vrouw hier: "Ik heb de penning gevonden, die ik verloren had", wat de belangstelling op haar vestigt.

De penning kan in de donkere hoeken onder de banken zijn geraakt; er is dus een licht nodig om hem weer te vinden; dat is het licht van het evangelie, dat uitgaat van de helderheid van Christus - waar dit licht niet schijnt, is geen ziel op de weg van het levens te brengen. Maar het licht alleen brengt de penning noch uit de hoek noch uit de onreinheid; de vrouw moet de bezem ter hand nemen en het huis vegen, opdat de penning aan het licht komt. De bezem is de tucht en de straf, die over de zondaar moet komen; het zou weinig baten, wanneer men de zondaar alleen het Evangelie wilde laten prediken. Zoveel hoeken en reten als er in de kamer zijn, zoveel verontschuldigingen en uitvluchten weet de zondaar voor zijn dwaalwegen; het is hem zwaar zich geheel te verootmoedigen, zijn zonde te belijden en zichzelf te beschuldigen en te veroordelen. Daarom moet de Heere de tucht van de bezem gebruiken, waarmee Hij de verloren penning uit de onreinheid ophaalt. Hij oefent dan aan hem in de eerste plaats de uitwendige tucht uit, waarmee Hij de bodem van zijn hart toebereidt, opdat hij voor het woord van straf toegankelijk worden dan komt daarbij de inwendige tucht, dat hem de wet van God wordt voorgehouden, opdat hij daaruit zijn schande en de vloek van de wet leert kennen. Maar gevonden is de zondaar nog niet, wanneer de Heere in en uitwendig met Zijn tucht aan hem arbeidt en het licht des Evangelies voor hem laat schijnen; gevonden is de penning pas wanneer de bezem hem uit de onreinheid heeft opgeheven en de vrouw die in het schijnsel van haar licht ziet blinken, het beeld van God moet dus weer aan de zondaar kunnen worden gezien en de Heere hem in Zijn licht als de Zijne erkennen.

Evenals de herder en de vrouw zich voor en met hun vrienden verheugen, zo verheugt Zich God voor de ogen van de engelen over de bekering van de zondaar. Zoals zich echter de vrienden en buren met de vrouw en de herder verheugden, zo kunnen wij ons ook de engelen

denken als delend in deze goddelijke vreugde. Wat de Heere van de vreugde in de hemel over het weergevondene op aarde verklaart, mag wel een van de treffendste openbaringen van de geheimen van de hemel worden genoemd. Voor de Heere is de engelenwereld meer dan een dichterlijke droom, meer dan een esthetische vorm; zij is voor Hem een vereniging van zelfbewuste, verstandige, heilige wezens. Deze zijn bekend met hetgeen in de zedelijke wereld op aarde gebeurt; zij nemen een levendig aandeel in de redding van de zondaars; zij verheugen zich, zo vaak in dit opzicht de arbeid van de liefde lukt. Deze vreugde komt daaruit voort, dat zij weten, hoe ook door de bekering van slechts een zondaar de eer van God wordt verhoogd, het rijk van Christus uitgebreid, de zaligheid van de mensheid vermeerderd, de toekomstige hereniging van hemel en aarde wordt bevorderd. De Heere laat daarbij voor ons geloof de berekening over, hoe haar vreugde sinds de stichting van het rijk van God al op aarde moet zijn toegenomen en welke hoogte zij eens zal bereiken, wanneer alle bekeerde zondaars geheel volmaakt en geheiligd zullen zijn.

Als iemand mij zei, dat de hemel daarboven om mij draaide en omwille van mij zon, maan en sterren schenen, dat voor mij de pracht van de aarde van lente tot aan winter was teweeggebracht, dan zou ik hem voor iemand aanzien, die mij bandeloze hoogmoed toeschreef en besloten was, mijn kwaad tot mijn onheil te voeden; want wat is de mens, dat stofje bij hemel en aarde! En nu hoor ik iets groters, als mijn Heiland mij vindt, verheugt Hij Zich over mij. - Hij verheugt Zich over mij, voor wie aarde en hemel zich buigt en de heilige engelen, die heerlijker zijn dan zonden, kennen mij dan, mijn Heiland en mijn God maakt hun mijn bekering bekend en ik, het stofje, ik zondaar word de oorzaak, dat zich rondom de troon van de Herder en Koning aller werelden een vreugdepsalm verheft; ik, hier beneden niemand tot vreugde kan zijn, ik, zoon van tranen, ik, kind van smarten, ik kan de hemel vreugde geven, wanneer ik mij laat redden, ik weet het hoe satan en zijn legermacht, ik weet hoe de menigte van verlorenen, die besloten hebben zich niet meer te laten vinden, tegenstaan om u te laten trekken, hoe zij met spot hoon, met lief en leed u van die éne proberen af te houden, dat u zich door Jezus laat vinden, u bekeert en Zijn eigendom wordt; maar wat voor acht geeft u op degenen die uw eeuwig onheil willen? Waarom zou u niet veel meer acht geven op hen, die uw eeuwig heil begeren? Heeft u geen oor voor het roepen van Jezus, die u gekocht heeft met Zijn heilig, dierbaar bloed, geen oor voor de stem van de heilige kerk, die van uw ontvangenis af voor u gebeden en gezorgd heeft? Weet u niet dat de hemel een vreugde van u kan eisen, uw bekering, dat de engelen al de schalen vol reukwerk, de oudsten van de hemel al de harpen gereed honden, dat alle uitverkorenen al begerig zijn uw namen in de hemel opgeschreven te zien?

Wat bedoelt de Heere onder het beeld van de vrouw met deze zorgende geest? Wat anders dan de kerk met de Heilige Geest, de Geest van Christus, die in haar werkt? Steekt die vrouw een licht aan en licht zij daarmee in alle hoeken, of zij niet iets van de penning zag blinken, heeft nu niet hetzelfde plaats in de kerk en door de kerk? Wat zijn de leerredenen, die hier worden gehoord, wat zijn de liederen, die wij zingen, de spreuken en verzen, die in uw geheugen blijven, wat zijn zij anders dan de fakkels, waarmee de Geest van Christus licht verspreidt in de onreine hoeken van uw hart en waarmee Hij u een licht wil doen opgaan over uw schuld en ellende en over de weg van de zaligheid?

Het licht dat God aan de kerk heeft toevertrouwd, is Zijn heilig woord; wil zij naar het verlorene zoeken, dan moet zij het woord op een heldere kandelaar plaatsen, dan moet zij met het woord gaan zoeken, dan moet zij Gods woord rein en zuiver, maar ook warm en levendig prediken. De vrouw had in de ene hand het licht; in de andere hand de bezem, met die keerde zij het huis; ook in de kerk, waar zovelen uit- en ingaan, blijft niet alles zuiver en rein, maar uit de wereld wordt veel onreinheid mee gebracht; de kerk moet dus ook tucht uitoefenen; zij moet echter die tucht niet willen beginnen uit te oefenen aan het verlorene, maar aan zichzelf, aan haar eigen huis. De penning ligt op de grond; die haar zoeken wil moet zich bukken en buigen; de kerk kan alleen zoeken, terwijl zij voor de Heere zich verootmoedigt en buigt, als zij zich tot de verlorenen neigt.

Lichten, vegen, zoeken: drie zaken die niet zonder reden worden vermeld; men zon kunnen zeggen, het eerste is het werk van de dienaar van het woord in het bijzonder, het tweede van zijn helpers en oudsten, het derde van de hele gemeente. Waar het zo gaat, is ten minste een leven van een levende gemeente.

De penning is de ziel van de mensen, naar het evenbeeld van God geschapen, maar in het gewoel van de wereld neergevallen en in het stof van de zonde verloren, maar ook door God zo hoog geacht en opgezocht. Deze is en blijft de eigenlijke betekenis van de penning. Heden op het feest van de hervorming zal het ons echter geoorloofd zijn van deze verloren penning nog een andere toepassing te maken. Dat kapitaal, wat de Heere aan Zijne kerk heeft achtergelaten, om daarmee huis te houden en te woekeren tot aan het einde der dagen, dat is de schat van de eeuwige waarheden, uitgedrukt in Gods woord; de hoofdstukken en hoofdartikelen van ons christelijk geloof Zijn de tien penningen aan de vrouw gegeven, waarin haar hele have bestaat. Deze bezitting was echter verloren gegaan. Wij willen zacht oordelen; wij willen niet zeggen dat de kerk al haar bezittingen verloren heeft, alle christelijke waarheden waren verbasterd, maar slechts één penning was verloren. Nog geloofde men ook in de donkerste tijden in een levende God, Schepper van hemel en aarde; nog kende men Jezus, de enige Heer en Christus, nog kende men Gods heilige wil en Zijn gebod, nog hoopte men op een eeuwig leven na de dood, nog waren er zielen die met volharding in goeddoen trachtten naar het eeuwige leven. Maar één penning was verloren, een onontbeerlijke, een die niet te vergoeden was, een zonder welke het gehele kapitaal van het geloof nooit volledig en geldend was. De penning was verloren gegaan, die op een kant het beeld toont van de goede herder, die het verloren schaap op de schouders huiswaarts draagt, aan de andere kant het opschrift draagt: "Uit genade bent u zalig geworden" (Efeziers . 2: 8), de kern en het hoofdpunt van het hele Evangelie, de waarheid van de vrije genade van God in Christus Jezus en van het alleen zaligmakende geloof was verloren gegaan. Hij lag in een hoek, van glans beroofd, met stof bedekt, met voeten vertreden, nauwelijks hier en daar nog door een enkele ziel met vrees vermoed. Eén penning was verloren, slechts een van de tien; maar de schade was groot, want zonder deze ene hadden ook de anderen geen waarde. Met die kern en de hoofdzaak van de evangelische waarheid dreigde gaandeweg bijna het gehele Evangelie verloren te gaan en wat men in zijn plaats stelde, het valse geld van de priesterinzettingen, de ijdele ceremoniën, de zelf geslagen munt van menselijke verdiensten, het waren valse penningen, die geen hart konden troosten, geen ziel konden verlossen en geen hemel kopen. Een zoeken naar de verloren penning, een verlangen naar evangelische waarheid en vrijheid

en evangelische vrede was ook gedurende de donkerste tijden in de Christelijke kerk op te merken. Maar hij, die toen de uur van de Heere kwam, na lange duisternis het licht aanstak, zo helder dat geen boze adem uit mensen mond het meer kon uitblazen en die met dit mijnlicht als de zoon van een echte mijnwerker neerdaalde in de verhoren mijnen om naar de verloren penning te zoeken, dat was onze dierbare Dr. M. Luther. O het was een zalig licht, dat voor hemzelf daar opging in de donkere kloostermuren te Erfurt, toen hij Gods woord vond en las en hem als schellen van de ogen vielen! Een zalig licht, dat door zijn werk opging in vele duizenden blinde ogen, in vele duizenden verlangende harten, toen het oude reine woord van God weer op de kandelaar werd gezet, toen het lang verborgen bijbelboek weer op de kansels, in de scholen, in de huizen, in de handen en harten kwam! Een licht, waardoor veel stof en onreinheid zichtbaar werd en veel vuil van vele honderde jaren moest worden weggeveegd; maar nu verheugen wij ons over de weergevonden penning en onze evangelische kerk zou ook nu haar tegenstanders kunnen toeroepen: "Verheugt u met mij; want ik heb mijn penning gevonden, die verloren was". Zie hem toch nauwkeuriger aan, die verachte penning van ons evangelisch geloof, of die toch geen goede munt is, of die niet meer zilver bevat dan u denkt, of hij toch niet veel waarde heeft voor een heilbegerig hart hier beneden en meer betekent aan de hemelpoort daarboven dan alle schatten en rijkdommen van menselijke werken en verdiensten, verheugt u met ons en als u dat niet kunt en wilt, als u van ons niets kunt leren en niets vernemen, gunt ons dan onze vreugde; laat de arme buurvrouw, die zich met uw luister niet kan of wil meten, in vrede naast u wonen en ongestoord leven met de kinderen van haar geloof. En u, dierbare evangelische kerk, verblijd u over de penning, van uw vaderen geërfd, door Gods genade voor u bewaard en bewaar die goed en verzorg hem nauwkeurig, opdat u hem niet weer verliest, of overgeeft voor de valse munt van menselijke instelling, of voor de blinkendste penning van een ijdele wijsheid.

De bekering van een zondaar verheerlijkt God in Zijn deugden. Ja, ten hoogste. Want wat heeft hier plaats gehad? Een kond, verstorven, van God afkerig, voor Zijn hoogste liefde onvatbaar, tot Zijn verheerlijking onbekwaam hart is vermurwd geworden, heeft in zich een nieuw leven, een nieuwe kracht, een heilige roeping gevoeld; ogen, die slechts zagen op het vergankelijke, een gemoed van de wereld en haar begeerlijkheden alleen vervuld, heeft leren zien en smaken dat de Heere goed is. Aan een kind van de toorn is de hoogste liefde bewezen; het is aangenomen als kind van God. Een goddelijke kracht tot liefde en heiligheid is uitgestort in een zieke, neergebogen, diep gezonken geest. In vlees uit vlees is geest uit geest geboren. Een hele verdorvene en doodschuldige is voor een eeuwig heil, voor het heil van de heiligheid vatbaar gemaakt, een bron van zonde is gedempt, een zondeval hersteld, een verovering op de satan behaald, een uitgewist beeld van God weer te voorschijn gebracht, een dode opgewekt, een nieuwe schepping daargesteld door de macht van Hem, die de doden levend maakt en roept de dingen die niet zijn alsof zij waren, " door de liefde van Hem, wiens liefde niets te wonderlijk is en die ook door het uiterste wonder van Zijn liefde geen straal, geen straaltje, geen vonk verduistert van het licht van Zijn heiligheid. Mijn lezers, toen de hoekstenen van de aarde gelegd werden; toen op het woord van de Goddelijke almacht het droge uit de schoot van de aarde haar groen bekleedsel, haar zaad zaaiend kruid, haar hoog geboomte zich ophief, toen grote en kleine lichten haar loop aan het uitspansel begonnen, toen vogels en vissen zich roerden en aan het hoofd van alle dieren de mens zijn hoofd ophief, in de schepping, die de Almachtige uit enkel liefde en tot een zalig voorwerp van Zijn liefde

geschapen had; daar gingen alle engelen van de hemel voor in de lofzang, waarin de hele schepping, bewust of onbewust, bezield of onbezield, bestemd was te volgen. De sterren van de morgenstond, zegt ons het boek van Job, zongen toen vrolijk en alle kinderen van God juichten. En zouden zij niet juichen, zo vaak Hij, die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen, ook tot een duistere ziel zegt: "Daar zij licht! Daar zij licht", een woord dat de verhevenste uit hun midden, dat zij allen tezamen zo hier als daar tevergeefs zouden hebben uitgesproken. Het is hun bestemming, het is hun leven, het is hun lust God te verheerlijken. De profeet zag hen staande voor de troon van God, het aangezicht eerbiedig met de vleugels bedekt. Hij hoorde hun lied: "Heilig! heilig! heilig! is de Heere! de hele aarde is van Zijn heerlijkheid vol. " Is het vreemd dat zij de hoogste toon van de blijde Godverheerlijking aanslaan, waar God op aarde het meest verheerlijkt wordt. En waar wordt Hij het meer dan op de plaats en op het uur waar een zondig hart, door Hemzelf omgezet, zich overgeeft aan Zijn macht, zich vertrouwt aan Zijn liefde, zich ontsluit tot Zijn eeuwige lof.

De zondaar was eenmaal een penning, waarop het heldere beeld en het opschrift van God zichtbaar waren. Beiden waren geheel of gedeeltelijk uitgewist en verduisterd door vlekken van honingdauw en roest, die er zich op gevestigd hadden. Hij was geheel waardeloos en in de hemel niet meer gangbaar. Hij was verborgen onder het stof en de bouwvallen van de aarde. Hij beantwoordde niet langer aan het grote doel, waartoe hij uit de munt, waarin hij oorspronkelijk geslagen was, was gekomen. De Goddelijke Eigenaar van de schatten van het heelal had hem kunnen laten waar hij was en andere penningen in omloop kunnen brengen, van veel grotere waarde, in veel duidelijker en onuitwisbaarder trekken Zijn beeld dragend. Maar Zijn wegen zijn niet onze wegen en Zijn gedachten zijn niet onze gedachten. Hij werd met mededogen bewogen en besloot ons te helpen, Hij wilde liever herscheppen dan opnieuw scheppen.

Hij ontstak daarom de kaars van de Heere - het licht van de eeuwige troon - en met die kaars, die haar zuivere en heilige stralen overal heen zond, ging hij de verloren penning zoeken. De taal is slechts de lantaren. De geïnspireerde en eeuwige waarheid is het licht. Zijn dienaren brengen dit licht op Zijn bevel in ieder land, over iedere zee - in de middernacht van Afrika, in de dichte bossen en pagoden van Indië tot aan de bronnen van de Zambesi, de Nijl; de Ganges en over de zeemeeren van het uitgestrekte vaste land van Amerika. Reeds schijnt het met toenemende helderheid vanaf de palmbosjes van het oosten tot aan de bossen van het noorden. Hij zendt Zijn stralen door de vensters van nederige en arme hutten, in vergeten gehuchten of op de rand van wouden, waarbinnen nog geen mensenvoet waagde door te dringen en door de balkonramen van koninklijke paleizen en adelijke zalen, op mensen afzichtelijk en ontaard door zonden, stervende, verloren, als zovele boden van God, die iedere mens de helpende hand toesteekt, die tedere en vergiffenis-volle woorden spreekt en wijst op de Zon van de gerechtigheid, onder wier vleugelen genezing, hoop en zaligheid is. En dit is niet alles. Hij verwijdert alle vreemde bestanddelen, stof en slijk en eigengerechtigheid en verwaandheid en de dikke klei van de rijkdommen van deze wereld en de bedrieglijke eer en mommerij van de hoge rangen en posten in de wereld, die de stralen van de volle dag onderscheppen. Wat het doorbreken van de lichtstralen verhindert, of de verlorene ziel gesloten houdt, zodat de waarheid niet kan binnen dringen of de ogen beneveld en het hart omsluiert voor het licht, dat het leven in zijn grootste luister met zich voert, verwijdert Hij.

De ziel mag huizen in een met purper of fijn linnen, of wel met lompen bedekt, of wel in een geheel naakt lichaam, in het lichaam van de hoogmoedige, van de machtige, van de hooggeplaatste, met de adem van Zijn mond, met de loeiende orkaan van de tegenspoed, of met de liefelijke, maar aanhoudende koelte van Zijn oppermachtige en reddende liefde verwijdert Hij alles wat het licht en de waarheid zou kunnen buitensluiten en belemmeren. Hij onderzoekt elke schuilhoek, daalt in de schachten van de diepste mijnen neer, steekt de brede zeeën over, bestijgt de duizelende hoogten, waarop de hoogst geplaatste personen in deze wereld zich met moeite handhaven, om te vatten en te behouden. Besloten hebbend te vinden, weer te zuiveren en de verloren penning weer in de hemel in omloop te brengen, spaart Hij geen moeite en geen voorbeeld bestaat er, dat die moeite geheel ijdel was. Ten slotte na zoveel moeite en inspanning gevonden, wordt hij gereinigd en glanzend gemaakt en op zijn zuivere oppervlakte wordt andermaal door de Heilige Geest het schitterend beeld van de Godheid gegrift. De hemel hoort van het terugvinden van de penning gewagen en weergalmt van lofzangen en prijs en dankzegging jegens Hem, die op de troon zit en jegens het Lam,

De mens buiten Christus geniet slechts voor zichzelf en uit hetgeen hij persoonlijk bezit, zodat zijn geluk noodwendig zeer beperkt is. Onder de bedeling van het Evangelie integendeel is de Christen door de band van de liefde gelukkig in het heil van duizenden wezens en langs die weg is zijn geluk zo veel malen verdubbeld als er gelukkige wezens bestaan, ja in zeker opzicht een oneindig geluk. De wereldling smaakte teleurstelling en wrevel uit hetgeen anderen wordt geleend, de Christen door de liefde, die Hij allen toedraagt een steeds nieuw genot uit de hem ten deel vallende weldaden. De wereldling verarmt zich door te geven, de Christen verplaatst slechts het zijn wanneer hij geeft, want hij bezit het nog in het welzijn, dat daardoor aan anderen verschaft wordt. Ja, gelukkig zijn in het geluk van anderen, ziedaar het grote geheim van de christelijke zaligheid, ziedaar het geluk van de engelen, wat zeg ik, het geluk van God. God is liefde, God is hoogst gelukzalig. Hij put dus Zijn geluk uit Zijn liefde, Hij voldoet aan Zijn liefdevolle natuur door blijvend nieuwe wezens te scheppen en hen met de heerlijkste begaafdheden en weldaden te begiftigen. Zie dan ook de menigte schepselen waarmee Hij de ruimte bevolkt, de eeuwige legerscharen in de hemelen, de voorbijgaande, maar zich immer vernieuwende geslachten op aarde, de duizendtallen van wereldbollen, gewis, zoals de onze bewoond, eindelijk dat leven, die genietingen, dat geluk, die zich tot het oneindige vernieuwen in de eindeloze ruimte. Waarom zou God zonder ophouden scheppen, waarom met volle handen genietingen uitstrooien in het heelal, als scheppen en beweldadigen voor Hem niet de zaligste werkzaamheid was?

Wat blijde hymne rijst uit ‘s hemels Englenrei, Wat heerlijk lofakkoord, wat zoete harmonie,
Wat gaan de Engelen scharen, Op klank van stem en snaren,
Dus wuivend met den palm Gods glorietroon voorbij!

"Een zondaar is gered! herhaalt het juichend koor, Een afgedwaalde zoon, die rust en lust verloor,
Kwam tot den Vader weer; In tranen boog hij neer,
In vreugde rees hij op, en koos het rechte spoor. "

Mijn ziel om uwentwil dat heerlijk harpgeruisch Voor u! die rust en lust in God hervondt bij ‘t kruis,
Voor u die jubelgalmen, Voor u die zegepalmen,
Voor u dat vreugdefeest in ‘t zalig Vaderhuis.

O! God, wat zijt Gij goed! -Gij hebt mijn angst gestild, Gij hebt mijn schuld gedelgd, Gij hebt mijn heil gewild.
Waar woorden mij ontbreken Laat daar mijn tranen spreken,
En ‘t juichen van dit hart, dat van verrukking trilt.

Ook mij dat Paradijs aan ‘t einde der woestijn, Ook mij een plaats in licht, waar zonde heerst noch pijn,
Ik zal den hemel erven, En de ure van mijn sterven,
Zal mijn geboortestond voor ‘t eeuwig leven zijn.

11. In een derde gelijkenis stelde de Heere tegenover de vreugde van God (vs. 7) en de vreugde van Zijn engelen (vs. 10) nog de nijd van Farizeeën en Schriftgeleerden (vs. 2) nader voor (vs. 25 vv.) en wierp Hij daarbijeigenlijk een licht over dezelfde zaak, die wij in de gelijkenis (MATTHEUS. 21: 28-32), hoewel van een andere kant, beschouwden. En Hij zei: Een zeker mens had twee zonen.

12. En de jongste van hen zei tot de vader: Vader, geef mij het deel van het goed dat mij toekomt als vaderlijk erfgoed (Hoofdstuk 12: 13 a). En hij deelde voor hen het goed (vgl. Gen. 25: 6).

Maar kent dan deze vader de gevaren niet, die zijn kind loopt door zo vroeg bezitter en meester over grote geldsommen te worden? Nee, zeker, zij kunnen hem niet onbekend zijn. Maar hij weet ook dat er van die waarheden zijn, die alleen de ondervinding van de jeugd leert en die men hier tevergeefs door woorden probeert in te prenten. Hij weet dat men door de vrijheid van een onderhorige te zeer te beperken in hem slechts een vurige begeerte om die uit te breiden wekt en hem zo tot nieuwe overtredingen drijft. Hij laat daarom zijn zoon vertrekken, maar zonder hem te vergeten; en wel overtuigd dat de tegenspoed hem beter dan zijn reden leren zal.

13. En niet vele dagen daarna vergaderde de jongste zoon alles bijeen en is weggereisd in een ver gelegen land, om zich daar ook nog over de laatste perken heen te zetten en geheel naar zijn lust te kunnen leven en heeft aldaar zijngoed doorgebracht, overdadig levend in een buitensporige levenswandel (vs. 30. Spr. 29: 3).

Men heeft het vijftiende hoofdstuk van Lukas een wijde deur tot het paradijs genoemd; en men heeft daarmee recht gedaan. Hoe velen zijn al door deze deur in het rijk van God ingegaan! Hoe veel verloren schapen zijn er niet al door de goede Herder door deze deur in het hemelrijk gedragen, van die dag af, dat Hij aan de kruispaal Zijn hoofd boog en de moordenaar op Zijn schouders droeg in het zalig paradijs van Zijn uitverkorenen, tot op deze dag en dit uur! Hoeveel bevlekte en bemorste penningen, waarop niet meer het beeld en de

gelijkenis van de Heere, het evenbeeld van de levende God te zien was, waarop niet meer het opschrift: "u bent de Mijne" glinsterde, zijn, nadat Hij ze door het bloed van het Lam in het heilig bad van de wedergeboorte had rein gewassen, door deze deur gedragen in de koninklijke schatkamer van het rijk van Zijn genade! Hoeveel verloren zoons en verloren dochters, die in de beginne weenden dat de deuren voor hen voor altijd gesloten waren, die dachten buiten in de verte en in de vreemde voor alle eeuwigheid te moeten blijven, zijn door deze wijd geopende deur in het begeerde Vaderhuis ingegaan en hebben vrede gevonden aan Zijn liefdevol hart! Wat zullen wij eens in de hemel verwonderd zijn, als de zon van de genade in haar hele waarheid en helderheid voor ons is opgegaan, over die flauwe vonken en het donker schemerlicht, waarover wij beneden ons verheugden, menend dat wij het al hadden gegrepen en Zijn werk erkend en Zijn grootse gedachten hadden begrepen!

De hele hemel is in beweging om den zondaar van het verderf terug te halen; de Zoon van God is van de hemel neergedaald om het verlorene te zoeken en zalig te maken, de Heilige Geest is in de kerk werkzaam met het licht van het Evangelie te verspreiden en door de prediking tot bekering het huis te vegen om het verlorene te vinden en de heilige engelen, nadat zij de behulpzame hand hebben geboden, verheugen zich zeer wanneer de genade haar werk heeft volbracht aan een, die verloren was en nu is teruggevonden. Dat deze beweging echter oorspronkelijk uitgaat van het Vaderhart van God, dat vol medelijden en ontferming voor de boetvaardige zondaar klopt, wordt nog in deze derde gelijkenis duidelijk.

Hoe Godmenselijk is deze parabel van de Godmens! Een Evangelie in het Evangelie, een tekst waarin de lieve Heere tegen Zijn gewoonte ook zo roerend voor het gevoel spreekt, omdat Zijn tedere liefde nu werkelijk inzonderheid de hardste harten, als het mogelijk was, wil roeren en verbreken.

De gelijkenis is samengesteld uit twee voorstellingen, die bij elkaar horen; van de jongste (vs. 11-24) en van de oudste zoon (vs. 25-32). Door de tweede komt Jezus geheel op de toestand van zaken, die in vs. 1 vv. gegeven is, terug en daarmee is de voorstelling ten einde.

Om de ontwikkeling en het verloop van de zonde, de ontwikkeling en het verloop van de bekering, de vreugde van God daarover en de verhouding van de eigengerechtige tot deze vreugde nog met bijzondere uitvoerigheid en met alle levendigheid van contrasten aanschouwelijk voor te stellen, voegt Jezus deze derde gelijkenis erbij, die door psychologische fijnheid en schilderachtige waarheid in voorstelling van menselijke toestanden en effecten, alsook door duidelijk en diep indringen in de goddelijke gezindheid als het ware is onderscheiden en voltooid. Onder de leerstukken van Jezus, die voor ons door Lukas zijn bewaard, zijn deze de parels en onder alle parabels de schoonste en aangrijpendste.

Er zijn slechts twee richtingen, waarin de mens zich kan bewegen; de ene verwijdert hem van God, de andere leidt hem tot God terug; bij de ene vervalt hij van zonde tot zonde, van ellende in ellende en kan hij, als hij niet omkeert, in de eeuwige verdoemenis raken; bij de andere verheft hij zich van de ene volmaaktheid tot de andere, van de ene zaligheid tot de andere, totdat hij, als hij trouw blijft, de eeuwige en boven alle maat gewichtige heerlijkheid van Gods kinderen beërft. De Heere heeft ons deze beide richtingen in haar voornaamste

trappen voorgesteld in de gelijkenis van de verloren zoon: 1) de trappen van afval van God, a) de trotsheid, b) de verwijdering, c) de dienstbaarheid en d) het verderf; 2) de trappen van vereniging met God, a) de ootmoed, b) de toenadering, c) de vrijheid en d) het leven!

Volgens enige verklaarders stelt de oudste zoon het volk van de Joden voor, de jongste al de heidenen en zo waren beide zonen een voorstelling in een beeld van het hele menselijk geslacht, dat, als de Heere op aarde verscheen, in deze twee grote massa's verdeeld werd; maar God is Schepper, Gebieder en Vader van allen (Rom. 3: 29. 1 Kor. 8: 6). Zeker kan Israël worden aangezien voor de oudste zoon, die in het huis van de Vaders blijft; Abrahams nakomelingen waren Gods huisgenoten, zij stonden onder Zijn tucht en leiding, bewaarden Zijn wet en onderhielden steeds een zekere gemeenschap met Hem, verheugden zich echter ook over Zijn bescherming en over Zijn bijzondere voorzorg; de heidenen daarentegen hadden zich evenals de jongere zoon van hun Schepper losgerukt en zich aan alle gruwelen van de afgodendienst overgegeven, hadden alle gemeenschap opgeheven met Hem, die toch ook hun Heere en God was en waren heengegaan in alle lusten van het vlees, om te doen wat niet betaamt 11: 9). Deze uitlegging stelt echter niet de eigenlijke en eerste bedoeling van de Heere voor; zij is slechts een toepassing van de gelijkenis, niet de verklaring, die door de samenhang aan de hand is gegeven.

De drie personen, waaruit de familie bestaat, stellen God en het hele huis van Israël voor; de oudste zoon, als drager van het geslacht en vaster dan de jongste aan het vaderlijke goed verbonden, wordt verpersoonlijkt in de Levitisch onberispelijke Israëlieten, vooral in de Farizeeën; de jongste daarentegen, die in minder nauwe verbintenis met het vaderhuis staat en juist daarom meer is blootgesteld aan de verzoeking om daarmee te breken, is het beeld van hen, die de Joodse wettelijkheid gering hebben geacht, van de tollenaars en van de mensen van verdorven zeden. Hij verlangde dat zijn vader al vóór de deling hem het bedrag van zijn erfportie in geld overhandigde, zodat het hele goed na de dood van de vader de oudsten moest toevallen. Twee zaken dwingen hem daartoe: de lucht van het vaderlijk huis drukt te zwaar op hem, de tegenwoordigheid van de vaders is hem te zwaar; bovendien trekt de buitenwereld hem aan, hij wil genieten - daartoe heeft hij vrijheid en geld nodig. Dat is het beeld van iemand, die beheerst wordt door de zinnelijkheid van het hart; God is voor hem een hinderpaal en de vrijheid om alles te doen komt hem voor als een voorwaarde tot geluk. In de inwilliging van de vaders in het verkeerde verlangen is een zeer ernstige gedachte uitgedrukt - het overgeven van de zondaar aan de lusten van zijn eigen hart (Rom. 1: 24 vv.) het ophouden van de strijd tegen de goddelijke geest, tegen de hartstochten van een verdorven gemoed, dat door niets meer kan worden genezen dan door de bittere ervaringen van de zonde.

De jongste zoon wordt niet de verlorene genoemd omdat hij door de schuld van anderen verloren is, maar omdat hij zichzelf verloren heeft; de vader heeft hem niet van zich gestoten, hem ook niet eens door hardheid en liefdeloosheid van het vaderhuis afkerig gemaakt, maar hij heeft zichzelf uit vrijen wil - en wij mogen aannemen niet zonder inwendige strijd - van het vaderhart losgerukt. Hoe meer hem het hart klopte, hoe langer tijd hij heeft nodig gehad voordat het besluit in hem tot rijpheid kwam, des te groter was zijn schuld en echt, het moet hem zwaar geweest zijn om al de banden, waarmee een liefhebbend vader zijn kind had

omgeven, te verscheuren! Reeds de natuurlijke band wordt niet zo gemakkelijk verscheurd; want wie heeft ooit zijn eigen vlees gehaat? Wanneer de vader in trouwe zorg het heil en welzijn van zijn kind dag en nacht op het hart gedragen heeft en het ook onder zijn kastijdingen zijn liefde heeft laten ondervinden, moet het dan een kind niet zeer moeilijk worden om zo'n vader te bedroeven en nu door een boos verlaten zijn grauwe haren met smart ten grave te voeren? Het begin van de weg van de zonde is nooit zo gebaand als de voortgang; het eerste begin heeft de barmhartige God de mens zoveel mogelijk nog belemmerd en ommuurd. Ook de brede weg leidt over berg en dal en de eerste bergen zijn steeds het moeilijkst te beklimmen; de ernstige vermaningen van het geweten, de herinnering aan de ondervonden liefde en de menigte van onverdiende weldaden, die hij van zijn vader heeft ontvangen, het laatste overblijfsel van godsvrucht, goede zeden en kinderlijken eerbied omgeven ook nog wel deze ondankbare zoon met een bolwerk tegen de dringende macht van de verzoeker. Maar is eens de eerste stap gedaan, dan gaat het spoedig verder en dieper in de zonde; nadat de begeerlijkheid ontvangen heeft, baart zij de zonde en zijn de geboorteweeën doorgestaan, dan gaat het blij voort in het leven van de zonde, in weelde en brassen.

Ook wij kunnen ten gevolge van Gods ontfermende genade spreken en roemen van een kinderlijk thuis zijn bij de Vader, van een vaderhuis; de heilige doop is de sleutel, die voor ons dit vaderhuis heeft ontsloten; en die nu nog in zijn doopverbond staat, die zijn God dient in ongeveinsd geloof en oprechte liefde, die niets anders wil zijn dan een kind van zijn hemelse Vader, die is nog in het Vaderhuis. Wat een zaligheid toch is het om nog een kinderlijk hart te hebben voor zijnn Vader in de hemel, te kunnen zeggen: "Gij zijt altijd bij mij, ik ben altijd bij U!" U kunt met Hem spreken, zoals geliefde kinderen met hun lieven vader spreken; er is niets zo groot en niets zo klein, dat u voor Hem verbergt; het zijn de zaligste uren, wanneer wij Hem 's morgens, als de zon gelijk een bruidegom uit zijn kamer gaat, of op de hete dag onder onze arbeid, of 's avonds op ons bed onze nood klagen, Hem al onze vreugde mededelen, ons hele hart voor Hem openen. Er is geen scheidsmuur tussen ons en Hem, want alles, wat ons van Hem heeft gescheiden, heeft de Doorbreker, die voor ons heengaat, uit de weg geruimd, zodat wij de poort mogen uit- en intrekken. Dan verkrijgt het woord pas zijn volle betekenis: "In Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij. "

Na de tijd van de belijdenis, als God de Heere door de hand van de kerk de kinderen met hemelse goederen wil zegenen, moet men van de meeste lidmaten zeggen wat hier van de verloren zoon staat geschreven.

Het is voor velen in het huis van de Vader te eng, zij willen naar buiten in de vreemde: "Laat ons Zijn banden verscheuren en Zijn touwen van ons werpen, " zo spreken zij en zij trekken ver weg, waar Zijn woord hen niet bereikt, waar zij Zijn blik niet ontmoeten, waar zij zich vrij voelen van de perken van Zijn wet, waar zij, onafhankelijk van Zijn heerschappij, slechts naar hun eigen wil leven. Daar, in de ongebondenheid van de wereld, daar is het voor hen goed; daar wenkt de vreugde, daar lacht het genot toe, daar vinden de zinnen wat hen vleit en in de bedwelming van het genot worden de stemmen van de plicht overschreeuwd, dan gaat de gedachte aan God en de liefde tot Hem teniet in de dienst van de zonde.

Zo groot wordt onze afval van God, dat de zonde, die ons allen van nature aankleeft, niet slechts een terugtreden van God is in ons aandenken en in onze herinnering, een voorbijgaand vergeten van God, maar dat zij een volstrekte goddeloosheid is, een verwijdering en vervreemding van God, een voortdurend ontwijken en ontvluchten uit Zijn nabijheid, een onophoudelijke opstand tegen Hem. Zo groot wordt onze afval, dat ons verstand niets meer wil weten van goddelijke openbaring, ons hart niets meer wil weten van een gebiedende goddelijke wet, onze wil niets van een voorgeschreven gehoorzaamheid, dat wij alle banden verscheuren, die ons aan God hechtten, de gemeente van de kinderen van God ontvluchten, daarentegen de gemeenschap van de boze wereld en de goddeloze mensen zoeken en iedere herinnering aan God, oordeel, dood en eeuwigheid haten en vrezen.

Het "verre land" is het vergeten van God.

Dat het land in de gelijkenis een heidens land is, wijzen de zwijnen aan (in vs. 15); dat wil, voor Joden gesproken, zeggen: het land van onreinheid, waarin smaad de zoon van een geheel ander vaderhuis als zwijnenhoeder moet wegzinken.

Hij vond daar alles wat hij zocht, alles wat de zinnen streelde, in overvloedige mate en liet nu aan zijn begeerlijkheid de vrijen teugel. Hoe lang het duren zou, daarover bekommerde hij zich weinig, want de wereldse mens is lichtzinnig; hij geniet zo lang hij heeft en hoe meer daarbij wordt verteerd, des te beter is het hem. Wanneer men maar de wil van het vlees kan doen, gaat men noch met geld, noch met de krachten van het lichaam, noch met de goederen van de ziel en de geest te rade. Het vermogen verdwijnt onder de handen, de gezondheid verdwijnt, de ziel wordt mat, de geest wordt leeg, maar men let er niet op, men doet alsof dat alles niets was, totdat opeens een windvlaag komt, die het hele kaartenhuis van vrolijkheid en geluk en luister omverwerpt.

Terwijl de vader eerst de eisen van de zoon met verhoring bestraft, handelt Hij toch in even barmhartige als wijze lankmoedigheid met onze aangeboren vrijheid, die Hij daarom bij Zijn kinderen ook in hun dwalen vaderlijk erkent, ja in een goddelijke vaderzin, die dat beeld verre achter zich laat. Maar dezelfde, die ons onze eigen wegen laat bewandelen, heeft er al voor gezorgd, dat die met doornen zijn afgetuind (Hos. 2: 6); die voor zich al de hemel op aarde eist en neemt, zal zeker zijn vagevuur vinden.

De verloren zoon is een dwaas, onbezonnen jongeling, die de stille regelmatigheid en eenvoudigheid van het vaderlijk huis moe en niet meer teruggehouden door de tedere, gezellige, verbindende, vreugde verspreidende, zonnige moederlijke liefde, de wereld eens wil bezien en genieten. Hij eiste daartoe zijn vermogen op van de vader en nu, onmetelijk rijk als al is in zijn eigene ogen, duurt het niet lang of hij gaat aan het inpakken van zijn gelden en andere nodige zaken. Hij ging niet meteen; misschien dacht hij in het begin zo kwaad niet, hij wilde wellicht slechts meester zijn van zijn eigen goed, er niet aan denkend om er een kwaad gebruik van te maken; maar de eerste stap tot verkeerdheid wordt snel door een tweede gevolgd en het werkelijk bezit van geld en goed verandert vanzelf gedachte en gemoed. Het duurt dus niet lang, of hij wil naar de vreemde en hij reist werkelijk weg en wel naar een ver gelegen land, opdat hij recht veraf van het vaderlijk huis en van alle invloed en bespieding

van zijn vader vrij zou zijn en naar eigen zin en lust kon leven. U ziet de hoofdzonde, de bron van al de overige zonden van de verloren zoons ligt daarin, dat hij uitging van zijn vaders huis. Geestelijk genomen zijn wij als zondaren, ofschoon niet vrijwillig, in dezelfden toestand door de erfzonde. Wij zijn daardoor niet in het vaderlijk huis, maar in de vreemde en al zijn de andere zonden die wij doen meer in het oog vallend, de erfzonde is toch de bron van alle andere zonden. Voorts kunnen wij, zoals de jongeling in de gelijkenis, niet zondigen dan met hetgeen ons gegeven is; wij zondigen altijd met de gaven van God, hetzij die bestaan in geld of goed, in verstandelijke of lichamelijke gaven en krachten.

14. En toen hij het alles verteerd had, kwam er een grote hongersnood (Hoofdstuk 4: 25) in dat land en hij, op wie het hier voornamelijk aankomt, begon evenals zovele anderen gebrek te lijden.

15. En hij ging heen en voegde zich, omdat hij zich als aan deze opdrong, bij een van de burgers van dat land; en die zond hem op zijn land om de zwijnen te weiden.

16. En hij wilde, omdat hij voor zijn van de gierige burger slechts een gering loon bekwam, zijn buik vullen met de draf (de peulvruchten van de Johannesbroodboom), die de zwijnen aten en niemand gaf hem die.

Als de zwijnen, naar huis gedreven, door andere knechten werden gevoerd, was hij zelf naar dat voedsel begerig maar niemand bekommerde zich om de hongerige, dat men hem daarvan een gedeelte zou hebben gegeven. Het invallen van de hongersnood komt op hetzelfde tijdstip dat zijn vermogen verteerd was. En hij, zo wordt met nadruk gezegd, begon gebrek te lijden; nu juist deden zich de gevolgen van zijn uitspattingen voelen.

Het gebrek lijden geeft de volstrekte leegheid van het gemoed te kennen, dat alles aan het genot heeft opgeofferd en waarvoor niets anders overblijft dan het lijden. Men kan niet nalaten in de smadelijke afhankelijkheid van een heidense heer, waarin de Joodse jongeling komt, een toespeling te vinden op de toestand van de tollenaars, die in de dienst van de Romeinen waren. De eigenlijke gedachte, die daarin ligt, is echter de vernederende afhankelijkheid van de wereld, waarin de misdadige zich altijd te slotte verplaatst ziet - hij zocht genot en hij vindt smart; hij wilde de vrijheid en vervalt in slavernij. De uitdrukking: "Hij voegde zich bij een van de burgers van dat land" heeft iets verachtelijks; de ongelukkige voegt zich bij een vreemde persoonlijkheid. "De zwijnen hoeden", het verachtelijkste werk voor een Jood. "Zijn buik vullen, " d. i. een lege plaats vullen; alles tot in het kleinste toe is levendig in de schildering. Maar de zwijnen, die men duur wil verkopen, worden voor kostbaarder gehouden dan hij; een beeld van verachting en verwaarlozing, waarmee de misdadige zelfs door de wereld wordt behandeld, waaraan hij de heiligste gevoelens heeft opgeofferd.

Het enige, dat hem met zijn onterende bezigheid nog vrede had kunnen doen hebben, de bevrediging van zijn razende honger, zag hij zich onthouden.

Dat is het beeld van de zonde dat veel belooft en van al haar beloften niets vervult, weinig geeft en alles neemt; jammer en ellende is haar loon, nood en dood is haar einde. Geen tiran maakt zijn slaven zo ellendig als de tiran van de zonde, die is de satan; hij geeft hun slechts een ogenblik om te dansen, maar een eeuwigheid om te wenen.

De wereld is als Absaloms muilezel; in tijd van nood laat zij degenen, die op haar rijden, aan de boom hangen en loopt onder hen weg.

De zondige begeerte is gelijk aan een brandende kaars, die, terwijl zij brandt en licht geeft, ook verbrand en verteerd wordt; zij is gelijk aan een helderen bliksemstraal, die spoedig uitgeblust wordt en daarna de donkere nacht nog donkerder en vreselijker laat voorkomen, terwijl de rollende donderslagen van het verwijt in het ontwaakt geweten naklinken. Maar hoewel de mens zo wordt overgegeven volgens de gerechtigheid, is hij toch niet opgegeven volgens de barmhartigheid. De vader, die de zoon zo gewillig liet gaan, wil hem toch niet verloren laten gaan; Hij blijft voor hem Vader, Verzorger, Bestuurder; Hij zendt het dwalend schaap leed en ellende als boden na en zoekt, totdat Hij het vindt. Zonde en ellende zijn aan elkaar verbonden; daarin openbaart zich luid Gods barmhartigheid, die ons recht op het vaderland niet teniet doet en niet toelaat dat wij burgers worden in de koude, vreemde wereld. Hij verbreekt het veilige schip, zodat zij, die daarop zijn, naar het strand zwemmen en redding zoeken; hij zendt de straffen toe, zodat zij, zoals Gregorius de Grote zegt, de ogen opendoen, die de zonde had gesloten. Hij heeft vele pijlen, die over het hoofd vliegen, maar ook genoeg andere, die het hart dodelijk treffen; de ouden zeiden (verba, verbera, vulnera): God lokt met het goede, dan straft Hij met de roede en slaat ook wel ten bloede.

Wel gaf men nog eten aan de zwijnen, maar niet aan hem, althans niet genoeg om zijn grote honger te stillen; want men achtte hem beneden deze dieren en had er meer zorg voor dan voor hem. Herinner u de zorg van Achab voor zijn paarden en muilezels (1 Kon. 18: 5), in de grote hongersnood ten tijde van Elia; de mensen konden voor zichzelf zorgen of sterven, hij trok het zich niet aan als zijn beesten maar niet stierven. Het is treurig om te zeggen, maar het is een waarheid, in tijden van grote hongersnood worden altijd de dieren meer gewaardeerd dan de mensen, want met de mensen is men verlegen en de dieren zijn nog altijd voedingsmiddelen. Daarenboven was deze zwijnenhoeder nog wel een vreemdeling, zonder vriend of familie of enige bescherming. Men gaf dus de zwijnen volop en liet hem toezien, of met een uiterst karig deel zo goed als verhongeren. Hij begeerde zich dus, door de nood gedrongen, met het anders walgelijk voedsel, met de draf, met het zwijnenvoedsel de buik te vullen; maar men belette het hem. U ziet het beeld van het leven in zonde. De Heere schetst de gevolgen van de zonde tot in de kleinste bijzonderheden en laat het aan ieder en ook aan ons over, dit geestelijk toe te passen. Hoe velen zijn er onder ons, die het wittebrood in hun vaderhuis niet wilden eten en die nu niet alleen begeren hun buik te vullen met de draf van de zwijnen, maar er hun buik werkelijk mee vullen! Hoevelen eten van de walgelijke draf van de ongelovige wetenschap en de ongelovige onwetendheid! Hoeveel slechte lectuur komt er op de boekentafel van de aanzienlijke, op de schrijftafel van de geleerde, op de huistafel van de burger, op de bok van de koetsier en in het pothuis van de kruier, waarin het onderwijs van God, Zijn heilig, aanbiddelijk Woord op de onbeschaamdste wijze verdacht gemaakt, verkracht en veracht wordt! Wee degene die zich daarmee verzadigen kan, want van zo een

staat het te vrezen dat hij nooit meer naar de overvloed van brood in zijn Vaders huis zal vragen. Maar gelukkig hij, die, ofschoon hij er toe gekomen is om de draf te begeren, zich er niet mee verzadigen kan, zoals de verloren zoon dit ook niet kon. Zeker, het was bij hem de uiterste toestand van nood, maar juist dit uiterste was zijn geluk. Hij mocht niet verloren gaan en daarom was het beter voor hem honger te lijden, dan met de zwijnendraf verzadigd te worden. Nog eens: had men hem de draf gegeven, hij zou tevreden geweest en verloren gebleven zijn; maar had de hand van God hem door de hongersnood van het land gekastijd, nu zou de verlorene door diens eigen honger terugkeren. Nu gebeurde er iets in de verloren zoon; hij keert tot zichzelf in, spreekt met zichzelf en zijn hart wordt gevoelig, zijn geweten ontwaakt en de dwaas begint wijs te worden.

De verloren zoon verhuurde zich tot een slaaf. Evenzo deden ook de tollenaars; zij verhuurden zich om de schattingen in te zamelen, daardoor vervielen zij tot schraapzucht en knevelarijen en hun hart werd van dag tot dag al meer en meer bedorven. De verloren zoon was genoodzaakt zich met zwijnendraf te voeden, evenzo ging het ook met de tollenaars; van allen waren troost van de ziel verstoken, probeerden zij hun gerustheid in de zedenverwoestende beginselen van de Epicuristische wijsbegeerte.

Maar, zo zult u wellicht vragen, waarom keerde dan de verloren zoon niet dadelijk om toen zijn gebrek begon? Waarom komen dan de verlorene zoons gewoonlijk eerst weer, wanneer zij bij dag niet meer in hun stad durven komen, maar ‘s avonds met gescheurde klederen en schoenen in hun stad en om het ouderlijk huis omsluipen? Ik zal het u zeggen: de duivel is een boze vijand van onze zielen. Vóór de zonde neemt hij de schaamte weg, dat wij ons over haar niet schamen, na de zonde geeft hij ze ons weer, opdat wij ons zouden schamen voor belijdenis en bekering. Daarom is het met de mens, die van God en allen, die boven hem gesteld zijn, is afgevallen, gewoonlijk als met de akker. Als deze in de herfst hard en dor ligt, wordt die eerst weer zachter en draagt hij pas dan weer, als hij goed doorgevroren is. Zo moet de verloren zoon ook eerst door al de vorst van de ellende heen; hierin moet het trotse gewas van hoogmoed en valse schaamte eerst doodvriezen.

Over de bezwaarde en de lichte harten; wij zien 1) hoe de lichte harten eerst bezwaard moeten worden, vervolgens 2) de bezwaarde harten licht en vrolijk kunnen worden.

17. En toen hij tot zichzelf gekomen was, zei hij: Hoeveel huurlingen van mijn vaders hebben overvloed van brood en ik, die toch een kind des huizes had kunnen zijn, als ik mij niet moedwillig daarvan had losgemaakt, verga (volgens grondtekst moet hier worden ingevuld hier) van honger, hier in het vreemde land, waar niemand zich om mij bekommert en men mij ook het slechtste voedsel weigert.

Als hij gebreke begint te lijden, gaat hij heen om zich te voegen bij de burgers; als echter het gebrek tot de hoogste nood is geklommen, slaat hij de betere weg in en keert hij in tot zichzelf. Men ziet al in Deut. 30: 1 de aanwijzing en vgl. 1 Kon. 8: 47. Jes. 46: 8.

De zondaar moet eerst tot zichzelf inkeren, zal hij zich waarlijk tot God bekeren; die tot hiertoe als buiten zichzelf was, moet uit de droom ontwaken.

Als de zondaar nog zondigt, bevindt hij zich in bedwelming, is zonder helder inzicht hoe het eigenlijk met hem is, in een toestand van voortdurende leugen en zelfbedrog; de eenvoudigste waarheden zijn en blijven hem onbekend, het is verre van hem over zijn toestand, zijn handelswijze, zijn einde na te denken, hij misleidt zichzelf onophoudelijk, eerst bij de bekering wordt de waarheid van de omstandigheden hem ontdekt.

Het tot zichzelf komen is een moeilijke weg; daarbinnen ziet het er zo woest, zo akelig uit, daar staren alleen schuld en schande ons aan, daar klagen ons de verslapen uren, de verzuimde gebeden, de overtreden geboden, de doorgebrachte en met zonden bevlekte nachten aan. De hele ellende is toch aan haar keerzijde een grote schuld, die ons voor de heilige God zwaar aanklaagt. Schuldbelijdenis is zo een hellegang, daarom komen ook de meeste mensen niet graaf tot zichzelf, zij vermijden angstig de stille uren van nadenken over zichzelf, het alleen zijn met zichzelf, de ernstige zelfbeproeving, waarbij het hun duidelijk wordt: als u zo voortgaat, moet u in honger omkomen en in ellende vergaan.

Evenals een slechte, liederlijke huisheer in zijn huis niet op zijn gemak is, opdat hij daarbinnen alles in wanorde vindt, zo is een mens niet gerust die lang verkeerd heeft op de breden weg van de zonde, wiens hart is verwilderd en verwoest. Toch ging de verloren zoon met een stoute stap in Gods naam over de drempel van zijn hart, hij zag daarbinnen de gruwel van de verwoesting, het was als een verwoeste stad, waarin kerken en huizen met vuur verbrand zijn, waarin de roofdieren hun woning hebben gevestigd, maar hij was nu toch thuis. Mijn Christen! Als u zo diep in zonde en schande bent weggezonken, dat u niet meer in uw hart op uw gemak bent, dat u niet naar huis durft te gaan, doe ook die stoute stap! Ik weet het wel, men is er vaak bevreesd voor de toestand van zijn eigen hart te onderzoeken, men wil met zijn gedachten liever buiten in de wereld blijven; maar uw hart is uw eigendom, al is het ook een verwoest, armzalig eigendom - keer toch tot uzelf in, kom toch tot uzelf.

Het hart is echter ook Gods heiligdom; die tot zichzelf inkeert, moet noodzakelijk God ontmoeten.

Voor de verloren zoon gaat een licht op over zijn toestand, waarbij hij zijn hele schuld, maar ook de enige weg van redding duidelijk ziet. Het beeld van de lang vergeten, zwaar beledigde vader komt hem voor de geest, niet meer als een lastig waarschuwer, die het genot van zijn vermeend recht en van zijn vrijheid in de weg staat, maar de herinnering komt bij hem, hoe goed hij het bij hem had - en niet alleen hij, maar allen die tot zijn gezin behoren. De gedachte aan zijn vaders goedheid overtuigt hem van de grootheid van zijn schuld, maar wekt tevens in hem een straal van hoop op, die dadelijk door hem wordt uitgesproken.

De dagloners stammen van de vader niet af; als wij ze niet als enkel allegorische figuren willen beschouwen, dat wij niet kunnen, omdat hun geluid een zo diepe indruk op de ongelukkige maakt, dan stelt hun geluk zeker het geluk van de schepping en wel van de verstandeloze schepselen voor, zoals deze de verbrijzelde zondaar tot een spiegel wordt van zijn ellende en tot een aanmaning om zich te bekeren.

Wat grijpt het ons vaak sterk aan, als wij de bloemen op het veld zien en de vogels onder de hemel horen en de duizenden en wederom duizenden van schepselen in bossen en velden zien - zij zaaien en maaien niet, zij vergaderen niet in hun schuren en toch voedt de hemelse Vader hen; niet hun Vader, maar onze Vader, wiens kinderen zij niet kunnen worden, naar wiens beeld zij niet zijn geschapen, maar zij verheugen zich toch allen over Zijn goedheid en genieten de volheid van Zijn rijkdom! Alleen de zondige mens lijdt in ellende gebrek; hij zaait en oogst en toch is hij niet verheugd; hij vergadert in de schuren en martelt zich af met zijn zorgen over voeding; hij werkt in het zweet van zijn aangezicht en heeft er toch geen vruchten van, die het hart zouden kunnen verzadigen of de honger zouden kunnen stillen, hij zoekt en slaaft om dit en dat, maar alles is ijdelheid! Het binnenste van het hart blijft woest en leeg en terwijl de dagloners overvloed van brood hebben, komt de zoon des huizes in honger om! Ja, het vaderhuis houdt ons met onzichtbare draden vast en wekt bij ons in de vreemde een sterk verlangen op. Kan al het aardse vaderland ons hart op een manier aangrijpen, zoals de dichter (Hom. Odyss. IX 35) zegt: "Er is niets zoeters dan vaderland en ouders. " Kan al het aardse heimwee vooral in ellende en in de ziel met een onweerstaanbare macht aangrijpen, zou dan niet veel meer het hemels vaderland, waartoe wij behoren, ons met onverscheurbare banden gebonden houden, hoe ver wij ook daarvan afdwalen.

Een toon van de klokken van het oude vaderland is voor de verloren zoon een lokken van de genade; een smartelijke herinnering aan een zalig verleden doet ons oog van tranen vloeien.

18. Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan en ik zal tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u. Ik heb God, die in de hemel woont en de heilige engelen, die bij Hem zijn, ten hoogste beledigd en tegen u misdreven, toen ik weerbarstig voor u stond en u misdadig de rug toekeerde.

Hou deze gedachte vast, jongeling en u bent behouden. Zij is de kiem van uw bekering, hier begint zij! En u ongelukkig mens, die ver van God op zondige wegen verdwaald, in diepe ellende gedompeld bent. Wij roepen u nog niet toe: Keer terug! Want hoe zou u terugkeren? Achter u is niets dan het schrikbeeld van een dwang, die u niet kunt verdragen, van een God, die u miskent. Maar dit roepen wij u toe: Keer in uzelf, keer in uzelf, opdat u tot uzelf komt; opdat u komt tot het zien van uw schuld en schande. Waarlijk, tot uzelf komend, zal in het diepst van uw hart de steeds gesmoorde stem geluid krijgen, die u spreekt van een God, die u niet tot dit lot bestemde, die wat anders over u voorzien had, die u spreekt van Zijn versmade Vaderrechten en van uw verbeurd kinderrecht. O, als er dan een zucht in u oprijst, als dan een diepe droefheid u overmeesterd, als het miskende, het verbeurde, het verlorene waarde voor u krijgt en u er de armen, de ziel naar begint uit te strekken - u bent behouden. Dat is de droefheid naar God, die uw zaligheid werken zal. Ja! want zij werkt een onberouwelijke bekering. De verloren zoon is tot het keerpunt gekomen. Het is binnen, het is in de mens, niet buiten hem. Niemand wordt omgezet op zijn levensweg dan door de inwendige gedachten van zijn hart, door God langs bij Hem bestemde wegen gewekt. Ik heb een vader, die overvloed heeft en overvloed geeft; een vader, die ook de geringste arbeider zijn loon waardig houdt; en ik verga van honger. Ik heb een vader en een vaderlijk huis en ik ben hier, afvallige verloren zoon, die mijzelf het goede van het vaderlijk huis niet waardig geacht heb. Waarom ben ik, waarom blijf ik hier? Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan. Dat krachtig besluit worstelt in

het door schaamte en berouw week geworden hart, waarin, in het gemis, een liefde van de vader en een huis van de vader, met nameloze smart erkend en gewaardeerd wordt. Had deze jongeling (als in dergelijke toestanden zovelen) zich slechts in de diepte van zijn uitwendige jammeren verdiept, in plaats van tot zichzelf te komen en in te keren in zijn gemoed, hij was gekomen tot een wanhopig: ik verga, welnu, ik zal vergaan! tot een lasterlijk: ik verga, het is mijn noodlot te vergaan. Nu komt hij tot een moedig: ik verga. . . , maar ik zal opstaan! En wat een stugge hoogmoed hem het langst verboden zou hebben, dat gebiedt hem het gezicht van zijn eigen schuld: ik zal tot mijn vader gaan. Heerlijk ogenblik in de levensgeschiedenis van de zondaar, als te midden van de tranen van het berouw en de zelfverfoeiing van de schaamte, die gedachte kracht krijgt en kracht geeft in de ziel: ik zal opstaan. Als in de diepe duisternis, waarin de zonde gevoerd heeft, wordt onderscheiden de weg, die betreden moet worden, de weg tot de Vader. Het is een gevoel van ontwaken uit een lange en diepe bedwelming, het is een gevoel van herleven uit de dood. Ik zal opstaan en tot mijn Vader gaan, inderdaad het is een opstanding als uit het graf en die de Vader zal doen getuigen: mijn zoon was dood en is weer levend geworden, in de kracht van dat besluit kan men alles; ook dit: zijn schuld nog dichter onder ogen te zien, zijn schuld uit te spreken en te belijden. Aldus de verloren zoon. Hij is tot zichzelf ingekeerd en heeft het vonnis van zijn geweten over zich laten heengaan; in de zwakheid van de diepste beschaamdheid over zichzelf heeft hij moed gevat tot een krachtig besluit. Ja, hij zal opstaan, hij zal de stem volgen, die nu in zijn hart uitroept: tot uw vader, afkerig kind! Keer weer tot uw vader! Het vergelegen land met al zijn burgers wordt voor altijd vaarwel gezegd. Maar niet slechts om zijn toestand te verbeteren, niet slechts om de overvloed van brood keert hij tot zijn vader. De schuld, die hem drukt, moet hij aan zijn voeten belijden, wil hij onder zijn ogen boeten. Over zijn verleden wil hij de staf breken; over zijn toekomst beschikt zijn vader naar willekeur; ook het zwijgend komen met neergebogen hoofd zal een spreken zijn, luid genoeg zodat een vader het verstaat. Maar hij hoopt te kunnen spreken, hij heeft behoefte zijn hart voor zijn vader uit te storten, tot wie hij in zoveel maanden en jaren niet gesproken heeft. Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan, ik zal tot hem zeggen. . . . Wat zal hij zeggen? "Vader ik heb een verkeerde weg bewandeld; maar uw jongste zoon was jong en lichtzinnig zoals zijn jeugd meebracht! Vader, ik ben ver afgedwaald, maar ook verschrikkelijk verleid! Vader, ik heb veel gezondigd, maar ook zwaar geboet, zie mijn berouw, het is groot. Zou u het niet aannemen? Ik ben immers uw kind!" Nee, anders is het in zijn hart; daar is geen plaats voor verschoningen; het brengt zijn gerechte straffen niet in rekening tot goedmaking van zijn schandelijke misdaden, het ziet niets verdienstelijks of loffelijks in een berouw, dat hem al had moeten aangrijpen bij de eersten stap die hij over zijn vaders drempel deed. . . . Dit zal hij zeggen: Vader ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u en ik ben niet meer waardig uw zoon genoemd te worden; maak mij als een van uw huurlingen! Welgelukzalig is de mens, in wiens geest geen bedrog is; die zijn zonde bekend maakt en zijn ongerechtigheid niet bedekt. Die gewaar wordt, dat als hij zweeg zijn beenderen zouden verouderen en zijn sap in zomerdroogten zou veranderen, die tot zichzelf gezegd heeft: Ik wil belijdenis van mijn overtredingen doen voor de Heere!

19. En ik ben niet meer waardig uw zoon genoemd te worden, maak mij als een van uw huurlingen, wijs mij slechts zo’n plaats aan in uw huis, alsof ik een van uw arbeiders was.

Wat treft ons vooral in de woorden van den verloren zoon? Vooral dit, dat hij zegt: tot mijn vader. " Zo waagt hij het hem te noemen, hoewel hij zoveel trotsheid, zoveel weerspannigheid en even zo grote verwijdering heeft teweeg gebracht tussen zich en hem. Hij moet hem zo noemen, hij moet geloven dat hij het is, want hoe zou hij anders tot het besluit komen om tot hem terug te keren. Maar hoe komt hij daartoe? En u mens, die van God bent afgevallen, die Hem door uw verschrikkelijke zonden hebt beledigd, die de tuchtroede van Zijn toorn hebt ondervonden, die een voorsmaak van de verdoemenis hebt gehad - waagt u het om tot God op te zien en te zeggen: "Mijn Vader!" U moet het wagen anders bent u verloren en blijft u dat eeuwig; maar wat geeft u deze moed? Als de Zoon van God niet op aarde gekomen was om uw straf weg te nemen, als u niet was opgewekt tot geloof in deze grootste daad van de goddelijke liefde, dan had u nooit uit de diepte van de afgrond God als een Vader kunnen aanroepen en het terugkeren tot Hem was voor u onmogelijk geweest. Een onverbiddelijke rechter had ons steeds even weerbarstig gevonden en de zonden, die hij ons nooit zou hebben willen vergeven, zouden wij hem nooit hebben beleden; maar als de verloren zoon in het land van de honger het aangezicht van de vader voor de geest komt, dat ernstige en toch zo zachte aangezicht, als de mens en zijn verschrikkelijke ellende een gevoel heeft van de goddelijke barmhartigheid, wordt hij week, tranen staan er in zijn ogen. Waarom, denkt hij, zou ik het nog langer verzwijgen? Het is toch waar, zo zal ik het dan ook bekennen. Nee, mijn daden zijn niet, waarvoor de wereld en mijn eigen misdadige lichtzinnigheid ze uitgaf, ze zijn geen vergeeflijke en door geen straffen bedreigde zwakheden; zij zijn overtredingen van Uw heilige wet. Mijn God, die over hemel en aarde gebied voert en die over Zijn verachters de vreselijkste straffen doet komen, die alleen het vergoten bloed van Christus kan afwenden, scheld mij omwille van Hem die straffen kwijt, scheld mij slechts de grootste onder deze kwijt, de eeuwige scheiding van U, de eeuwige verdoemenis! Verdarteld is zeker mijn geluk in dit leven, zeker ook de grotere heerlijkheid in het volgende: maar ook onder de smartelijke gevolgen van mijn misdaden, die ik hier onderga, kan ik nog steeds U toebehoren, ook als de minste onder allen kan ik daar nog een medelid zijn van uw rijk (vgl. het bij Matth. 20: 7 aangehaalde grafschrift van Kopernikus Uit 20: 7). O, neem mij weer aan, onder welke voorwaarde het ook zij, neem mij weer aan en doe met mij gelijk Gij wilt!

Nog een zaak treft ons zeer in de verloren zoon: hij ziet zijn kleding niet aan; zoals hij is, wil hij zich op weg begeven. Hij denkt niet: ik zal eerst wachten totdat ik een nieuwe rok verdiend heb; hij schaamt zich niet zijn vader onder de ogen te treden in de kleding waarin hij de zwijnen heeft gehoed. Maar wij, als wij de diepte van onze zonde leren kunnen, keren wij ons dadelijk om? Neen wij willen ons dan gewoonlijk eerst een beter kleed aanschaffen, wij zeggen: "ik ben te ver afgedwaald, ik moet mij eerst weer inwendig een beetje uit het allerellendigste verheffen, dan zal ik het doen. " Dwaas! als de verloren zoon zich eerst uit het ergste had willen redden, zou hij nooit tot zijn vader gekomen zijn en wanneer u zich eerst met uw eigen krachten zo ver wilt verbeteren, dat u met eigen welvoeglijkheid voor uw God kunt treden, u zult nooit tot Hem komen.

Zoals ik ben. - De nood is groot, Maar ‘t is omdat Ge uw bloed vergoot, Omdat Ge mij ook tot U noodt,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Zo als ik ben. - Geen uitstel baat! ‘k Ben uit mijzelf tot niets in staat. Gij wist de smet van alle kwaad,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Zo als ik ben. - Uit ‘s werelds slijk, Arm, blind, een bedelaar gelijk, Gij kleedt me, en maakt me ziende en rijk,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Zo als ik ben. - Het lijden rees, De scherpe doren vlijmde in ‘t vlees, Van binnen strijd, van buiten vrees,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Zo als ik ben. - Gij zijt getrouw, Vergeeft mijn schuld, verhoort mijn rouw, Wijl ik op uw belofte bouw,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Zo als ik ben. - Uw liefde o Heer, Wierp d’ allerlaatsten slagboom neer, Wij scheiden nimmer nimmer weer,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Van de vrijmoedigheid kwam de verloren zoon tot ootmoedigheid. Daarom is hij ook niet roekeloos of vermetel. Ook zegt hij niet: "Ik zal proberen te herstellen wat ik gedaan heb", nee, dat komt naderhand na de bekering eerst te pas en dan komt het vanzelf, dan vergoedt en verzoet men de mensen het vroegere leed; maar eerst moet er vrede met God zijn. Daarna keren onze zonden terug in onze herinnering met al haar gevolgen. God zelf brengt ze ons in herinnering. Zo vaak Paulus anderen stenen zag opnemen om hemzelf te stenigen, kon hij aan Stéfanus denken en zo vaak Jakob door zijn schoonvader Laban bedrogen werd had hij aan zijn eigen bedrog jegens zijn vader te denken. Nog eens echter, dit alles komt na de bekering. Dit voor de bekering te stellen is Rooms. De genade is geen loon maar een geschenk.

In dit leven is een pad, Slechts door weinigen betreden, Maar, die ooit dien weg betrad Wordt geleid naar ‘t hemels Eden. ‘t Is een weg van droef geween, Maar van zoete vreugde tevens, Vaak door donkre nevlen heen; ‘t Is de nauwe weg des levens. Heer, dat mij de laagste plaats Op dien heilweg zij gegeven! Niemand ooit heeft zoveel kwaads Tegen zoveel licht bedreven.

Op den heuvel Golgotha Staat een kruispaal opgeheven, Als ik daarheen de ogen sla, Wordt mij alle schuld vergeven. Onder de ijzren nagelpunt, Die Uw voeten houdt verbonden, Zij een plaatsje mij vergund, Waar ‘k mag treuren om mijn zonden. Geef me er de allerlaagste plaats, Zo Gij mij een plaats wilt geven? Nooit heeft iemand zoveel kwaads Tegen zoveel licht bedreven.

In het aardse jammerdal, Is een volk van naakten, blinden, In hun ogen niet met al, Zijn ze in Gods oog welbeminden. Vaak gehaat, veracht, verdrukt, Vloeien tranen uit hun ogen, Door het lijden neergedrukt, Gaan zij onder ‘t kruis gebogen. Heer, dat de allerlaagste plaats Onder hen mij zij gegeven! Niemand toch heeft zoveel kwaads Tegen zoveel licht bedreven.

Maar hoe ook door smart bezwaard, Hoe ook in zichzelf verloren, ‘t Is ten volk van U gespaard, Eeuwig van U uitverkoren, Rein gewassen in Uw bloed, Met Uw bruiloftskleed omhangen, Hebben zij in ‘t eeuwig goed, Van Uw liefde deel ontvangen. Heer, ei laat de laagste plaats Onder hen mij zijn gegeven! Nooit heeft iemand zoveel kwaads Tegen zoveel licht bedreven.

In het vergelegen land Staat een schitterende woning, Ze is gebouwd door Godes hand. ‘t Is ‘t paleis van mijnen Koning. Wie dat huis wordt ingeleid, Door den stoet van Gods getrouwen, Mag des Heeren lieflijkheid. Mag den Zoon van God aanschouwen. Heiland, dat de laagste plaats In dat huis mij zij gegeven, Nooit heeft iemand zoveel kwaads Tegen zoveel licht bedreven.

Nooit heeft iemand zoveel kwaads. Zoveel gruwelijks bedreven, Maar ‘t besluit uws groten Raads Riep mij uit den dood in ‘t leven. Welk een wonder van gena, Als ook ik verlost, geheiligd, Eens die feestzaal binnenga, Eeuwig voor het kwaad beveiligd! Geef me er d’allerlaagste plaats, Grote God van dood en leven! Nooit heeft iemand zoveel kwaads Zoveel gruwelijks bedreven.

20. Dat voornemen wilde hij dadelijk ten uitvoer leggen, waartoe hij zeker heimelijk zijn meester moest ontvluchten en hij stond op en ging naar zijn vader, hij deed de lange vermoeiende tocht, waartoe zijn krachten nauwelijks bestand waren. En a) toen hij nog ver van hem was, zag hij zijnvader, als had hij wachtend naar hem uitgezien (Gen. 24: 63) en werd met innerlijke ontferming bewogen, en toelopende viel hem om zijn hals en kuste hem (2 Sam. 14: 33).

a)Hand. 2: 39. Efeziers . 2: 12 en 17.

Hij stond op en liet het niet, zoals Felix deed (Hand. 24: 25), bij het besluit, om, als hij een geschiktere tijd zou hebben, te handelen, maar legde het besluit van zijn harten in eens ten uitvoer; hij stond op en ging. Hij ging, zonder twijfel met langzame en aarzelende tred, nu eens hopend: Hij zal mij hartelijk welkom heten, dan weer vrezend: "Hij zal mij slecht behandelen zoals ik verdien. " En toen hij nog ver van hem was, zag hem zijn vader. De vader, die op het platte dak van zijn huis toefde, in het Oosten de gewone plaats om de vrije lucht te genieten, zag uit, niet naar de ene of andere oprijzende wolk, of naar het ondergaan van de zon, maar naar hem, aan wie hij meer dacht dan aan de anderen zoon, die bij hem was gebleven. De vader zag hem toen hij nog ver af was. Eerst verscheen hij slechts als een vlekje aan de verre gezichtseinder. Langzamerhand nam dit vlekje de omtrekken van een mens aan; ten slotte kwam de vader tot de overtuiging, dat die eenzame gedaante zijn eigen verloren zoon was, naar wie hij bij het aanbreken van de dageraad en bij de laatste schemering, had uitgezien en die nu eindelijk met matte schreden, tussen hoop en vrees geslingerd, het vaderlijk dak weer opzocht. In tegenstelling met de zoon die ging, liep de vader op deze toe.

Genade boven bidden en denken wordt de mens geschonken, die zich bekeert en die zo te moede is als in vs. 19 geschilderd wordt. Zoals deze gelijkenis schetst wat in de mens plaats heeft, maar dit alles als een werk van God onderstelt, zo wordt ons in alle drie slechts de

liefde van God afgeschilderd en niet wat er nodig is om de toorn van God te verzoenen, om voldoening te verschaffen aan Zijn gerechtigheid en al Zijne genadebewijzen te doen verwerven. De keerzijde van het verlossingswerk heeft evenzeer haar waarheid, al wordt zij hier niet op de voorgrond geplaatst Maar ook dit, dat de Zoon van God Zichzelf ten offer bracht voor de zonden van de wereld (Rom. 3: 25. 1 Joh. 2: 9), gebeurde omdat de Vader Hem uit liefde overgaf en deze zending van de Zoon wordt ons daarom hier geschetst onder het beeld van die vader, die de boeteling tegemoet komt.

Aldus zijn deze dingen tussen een menselijken vader en zijn Zoon, die verloren was maar is teruggekeerd. Maar hoe zijn zij tussen God en Zijn verloren maar terugkerende kinderen? Ach, hier reikt het van verre zien tot in de verste verte van het verre land, tot in de verborgenste diepte van het tot zich zelf inkerende hart en het is ook een van verre begrijpen van de eersten kiem van de gedachte, die aan het huis van de vader terugdenkt. Mijn medezondaren! De alwetendheid van God heeft ons met een goddelijke smart van de liefde gadegeslagen op al onze zondige en ijdele wegen. God heeft alles gezien en van nabij gezien, wat wij in onze vervreemding van Hem doen konden, Hij heeft al onze zonden en al haar zondige afschuwelijkheid met heilige ogen aanschouwd; en wat wij vergeten hebben of niet meer met die klaarheid gedenken, dat is Hem zo vers en helder alsof het op dit ogenblik begaan was. Hij weet hoe ver een ieder van ons is afgeweken. Hij weet waar en hoe en met wie wij het deel van ons goeds, dat Hij ons toestond, verteerd hebben; Hij zag hoe wij ons lieten verleiden. Hij zag hoe wij verleiders van anderen werden; Hij zag hoe wij ons konden verheugen buiten Zijn gemeenschap; hoe wij ons in eigen wegen konden troosten, onder Zijn kastijding ons bleven verharden tegen menige bedreiging, menige belofte. . . . Maar zo gauw daar één, een eerste: een zo flauwe, misschien zeer bestreden gedachte van berouw door onze ziel ging, ook dat heeft diezelfde Alwetendheid met goddelijke vreugd van de liefde gezien. Zij heeft ze zien ontkiemen, wortelen, uitspruiten en opgaan, kracht krijgen, bloesem zetten, vrucht dragen. Zij heeft met een oog van welbehagen en waarvan wij de kracht voelden aan ons hart, ons van stap tot stap op de weg van de bekering gevolgd, ja meer dan gevolgd; ook geleid en heimelijk gedragen. . . . En toen wij nu echt sidderend voor Zijn heilig aangezicht verschenen om onze schuld te belijden, ons bestaan te verfoeien, ons lot en vonnis in Zijn handen te stellen, slechts sprekend van een beetje ontferming, een beetje genade en geen recht, daar behoefden wij niet te zeggen, daar mocht het in onze ziel zijn: "Heere, Gij doorgrondt en Gij kent mij; Gij verstaat van verre mijn gedachten; Gij zijt al mijn wegen gewend. " En schoon die heilige Vader, wie wij in het land der zonde, in de wereld van de ijdelheid ontvlucht waren, alles wist wat wij daar bedreven hadden en hoe bezoedeld, hoe onteerd, hoe afschuwelijk wij ook door de zonde mochten geworden zijn, Hij hield geen troost te kostelijk om er ons mee te troosten; daar was geen liefdebetuiging te groot, dat Hij er ons niet mee tegemoed wilde gaan. Van het ogenblik af dat wij onze voorstellingen van de liefde, die nog voor verloren zondaren mogelijk was, varen lieten om te zien wat Hij zelf daarvan betuigt in het evangelie van Zijn genade, zagen wij niets dan innerlijke ontferming, was het alles Vaderlijke omhelzing, was het allen dauw van vaderlijke kussen op ons verdord gelaat.

21. En de zoon zei tot hem: Vader! Ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u en ben niet meer waardig uw zoon genoemd te worden.

22. Maar de vader gaf hem door zijn daad het antwoord op die belijdenis, zodat de zoon zelfs tot de voorgenomen bede niet kon komen en hij zei tot zijn dienstknechten: Brengt hier voort het beste kleed en doet het hem aan en geef een ringaan zijn hand en schoenen aan de voeten.

23. En breng het gemeste kalf, dat al voor een feestdag gereed staat en slacht het en laat ons eten en vrolijk zijn.

Spreekt de hele Schrift ons van Gods oneindige zondaarsliefde die, welke de Heere zelf ons hier in het beeld van de aardsen vader voorstelt, moet ons inderdaad met bewondering vervullen. Het terugkeren van de zoon tegemoed te doen gaan en deze de hartelijkste liefde te bewijzen in plaats van hem enig verwijt te doen, zijn schuldbelijdenis zelfs niet aan te nemen, ja, zijn knechten onmiddellijk te bevelen in al het gebrek en de behoeften van zijn zoons te voorzien. Wat een liefde. Immers geeft de liefde van deze aardse vader ons die van de hemelse Vader te aanschouwen: dit beste kleed doet ons toch denken aan het kleed van Christus' gerechtigheid, waarmee de zondaar bekleed moet zijn zal hij eenmaal niet naakt bevonden worden; die ring herinnert ons Gods vaderliefde en trouw, waarmee Hij de Zijnen van eeuwigheid heeft liefgehad en die Hij tot eeuwigheid zal bevestigen: zo stellen ook die schoenen ons de gewilligheid en vaardigheid van de weer aangenomen zondaar voor, om van nu aan het pad van Gods geboden te lopen en eindelijk is dat gemeste kalf het zinnebeeld van het enig en eeuwig geldend offer van Christus, wat tot verzoening van de wereld zo worden geslacht. Geve ons Gods genade, dat zulke verklaringen van de Heere zelf onze harten treffen en ons met de vurigste liefde aan Hem en Zijn zalige dienst verbinden, om met alle volvaardigheid van het gemoed het pad van Zijn geboden te lopen.

24. Want mijn zoon was dood en is weer levend geworden en hij was verloren en is gevonden. En zij begonnen nog voordat de maaltijd kon worden gehouden, die nog eerst moest worden gereed gemaakt, vrolijk te zijn daar nu gezang met muziek en daarmee verbonden rijendans volgde (Ex. 15: 20 v. Richt. 11: 34).

Op het voorgenomene volgt dadelijk de uitvoering, maar elke verwachting wordt overtroffen door de opname die de terugkerende zoon ondervindt; inderdaad geen goed gedrag zou zo'n betoning van vaderlijke, ontfermende liefde en bijzondere tederheid teweeg hebben kennen brengen als hier het terugkeren van de met schuld beladen maar berouwvolle zoon! De belijdenis, die de zoon zich heeft voorgenomen, spreekt hij ook uit, de bede, die hij zich voorstelde, is hem door de vader deels al afgesneden door de ontvangst, die hem gegeven wordt, gedeeltelijk wordt die teruggehouden door het dadelijk daarop volgend bevel van de vader, dat hem weer versiert met al de tekenen van de zoon. Het beste kleed moet komen in de plaats van zijn verscheurde bedekking, ring en schoenen hem als zoon des huizes sieren, een groter vreugdefeest is naar de mening van de huisvader niet te wachten; daarom laat hij ook het kalf halen, dat tot enige feestelijke gelegenheid bespaard is, zoals zo een steeds op iedere hof voorhanden was.

De vader schijnt het wachten op de zoon nooit te hebben opgegeven; hij ziet hem al van verre, vervolgens loopt hij hem tegemoed. God ziet op de zwakste zuchten van een beter verlangen, dat in de verdoolde harten ontstaat en zodra het hart een stap naar Hem doet, doet Hij er tien

tegenover en probeert iets van Zijn liefde te laten opmerken. Er is een groot onderscheid tussen de belijdenis die de verloren zoon nu uitspreekt en die hem vroeger de hoogste ellende had ontperst. Dat was een kreet van de wanhoop, maar nu is de nood voorbij, nu is het het geschrei van de berouwvolle liefde. De uitdrukkingen zijn dezelfde, maar hoe verschillend is de toon. Luther heeft dat diep gevoeld; de ontdekking van het onderscheid tussen de belijdenis uit angst en die van de liefde, is het eigenlijk beginsel van de reformatie geworden. Hij kan het slot niet uitspreken; al de zekerheid van de vergeving verhindert hem ten volle te zeggen, zoals hij zich heeft voorgenomen: "Maak mij als een van uw huurlingen. " De vergeving heeft de herstelling ten gevolge - geen verootmoedigende proeftijd, geen plaatsen in geringere betrekking; de herstelling is net zo volkomen als het berouw oprecht en het geloof ernstig is. Met de woorden "En zij begonnen vrolijk te zijn" komt de gelijkenis tot het punt, waarop men stond, toen het murmureren van de Farizeeën (vs. 2) begon en Christus de gelijkenis moest uitspreken.

De vader wil in het woord: "Mijn zoon was dood enz. " niet alleen zeggen dat de zoon voor hem dood is geweest, maar dat hij in zedelijk opzicht uit de toestand van de dood tot een nieuw en hoger leven was opgestaan; wat hij voor de vader geweest is en nu is, eens verloren, nu gevonden, wordt in de tweede tegenstelling uitgedrukt.

De bekering is dat badwater (Joh. 5: 2), waarin de engel neerdaalt en het water in beroering brengt, zodat genezen wordt die snel daarin neerdaalt.

Bij de verloren zoon komt het dadelijk tot volvoering van zijn besluit; tussen de wil en de daad staat alleen het woord; "en"; dit woordje verenigd die beide; bij ons staat gewoonlijk tussen de wil en het volbrengen het woordje "maar"; wij hadden het ons voorgenomen, maar - er kwam niets van. Hij maakte zich op: zou hij wel afscheid van zijn meester hebben genomen? Wij weten het niet; heeft hij dat genomen, dan is het zeker kort en niet teder geweest. Mijn Christen, als u zich aan de zonde wilt onttrekken, als u zich van uw makkers in de zonde wilt losrukken, wacht u voor een lang afscheid nemen! Die zich eerst nog met en aan de wereld wil laven voordat hij uitgaat, blijft in haar hangen; die nog lang rondziet naar het ondergaande Sodom, waaruit God hem heeft willen redden, die wordt, als Lot’s vrouw, tot een zoutpilaar. O, deze zoutpilaren, die nooit tot leven komen, die daar tot afschrikking staan, waarvoor geen Zoar is, heeft u er al een gezien? - Zou iemand de verloren zoon uitgeleide gedaan hebben, toen hij van zijn heer en uit zijn dienst ging? Zeker geen mens! Als een woest kind, dat de vader de gehoorzaamheid opzegt, uit zijn stad uitgaat, dan zijn er zeker wel enige bozen, die eveneens hebben gedaan; zij gaan mee tot de dichtstbijzijnde plaats, waar zij de bedwelmende kelk van de wereld nog eens met elkaar legen en vervolgens van elkaar gaan, ieder in zijn zonde. Maar wie vergezelt zo’n arm verloren kind als dit was? Wie brengt het op de weg, dat het de juiste moge vinden? Wie geeft hem een hart, dat het naderen kan? Een geleide van mensen heeft zo’n omkerende zeldzaam, hij gaat eenzaam zijn weg; maar de engelen van God zijn meteen daar om zo’n pelgrim naar huis te leiden. Er is vreugde onder de engelen van God over een zondaar die zich bekeert; hij bemerkt ze aan rechter- en linkerhand en midden in het hart; zij trekken, zij dringen voorwaarts, ondanks alle hinderpalen.

Had hij ook een verre weg af te leggen, was zijn reis ook met moeilijkheden verbonden, dreigden hem onder weg ook gevaren van velerlei aard, verhief zich ook in hem de schaamte, om in zo’n toestand niet naar het vaderhuis terug te keren, dat hij zo geheel anders had verlaten, toch snelde hij voorwaarts; hij werd gedrongen en gedreven tot de vader, hij rustte niet en hield niet stil, voordat hij het vaderhuis weer bereikt had; hij stond op en kwam tot zijn vader.

Degenen die zijn opgestaan, zijn niet zo weinigen; degenen die zijn aangekomen, zijn niet velen. Het zijn toch zeldzame zielen, waarbij een vaste wil, beslistheid en volharding worden gezien. Het hart van de meesten twijfelt ziekelijk en zwak, onnadenkend en mat tussen slapen en waken, tussen opklimmen en vallen, tussen lopen en liggen; het hart van de meesten wordt jammerlijk afgeschrikt door de bedreigingen van de valse en onbarmhartige wereld, die de handelwijze van onze Vader niet begrijpt, die ons bevreesd wil maken dat zij onze geheimen zal verraden, in wier bezit zij is en schande en straf over ons zal brengen. De vroegere vrienden en makkers in de zonde moeten toch noodzakelijk vijanden worden; zij verliezen een waard, veelbetekenend voorbeeld van zonde, dat de spraak van hun eigen geweten hielp uitdoven, zij verliezen een bevorderaar van hun genot, een dienaar van hun bevelen en begeerten; het brengt hen in onrust dat uit hun midden een vrij oordeel moest komen over hun daden en gezindheden, dat zeker hun niet welbehagelijk is. O, het is een verre weg uit dat land van vreemdelingschap naar het huis van de Vader, een weg bezaaid met vele herinneringen, maar met gedenktekenen van de dood, veel meer dan met trofeeën van overwinning. Hoe velen zijn op deze weg tot een nieuwe, tot een herhaalde val gekomen, zijn gevallen voor altijd! Hoe velen zijn snel na het begin weer omgekeerd tot het land dat zij verlieten! Hoe velen zijn te schande geworden in de strijden, die de reiziger wachten hield, in de stromingen van de tijd, die satan veroorzaakt. Slechts weinigen staan vast met een: "God voor ogen en nu moge al het andere gaan, zoals het wil!"

De vader wist alles, hij kende de ellendige en troosteloze toestand van de zoon, hij kende de minste aandoeningen van zijn binnenste tot iets beters, hij had hem ook in de verte niet uit het oog verloren ("het wonderbaar verlangen van de vader was al een trekken - dat ging de zoon aan het hart; vader ziet mij als vader; ") en nu hij hem teruggekeerd, vol berouw, boetvaardig voor zich ziet, denkt hij geen ogenblik meer aan het verdriet dat hij hem heeft aangedaan, hij denkt er niet aan dat hij zijn liefde zo onwaardig is, hij ziet in de zoon slechts de zoon en neemt hem vol liefde in zijn vaderarmen op. De wedergevondene is hem op dat ogenblik meer waard dan al het andere, dat nooit verloren was ("hij" schrikt niet terug voor de reuk van de zwijnen, die hem aankleeft, zodat hij hem geen kus zou geven; hij treedt niet terug voor de met lompen bedekte bedelaar, dat hij hem niet op de straat zou omhelzen.

Deze liefde verbreekt de zoon het hart: zo groot had hij ze niet verwacht. Zij is hem geheel onverdiend, zij maakt hem de belijdenis gemakkelijk, die hij onder hete tranen en luid snikken aflegt.

Al is de misdaan nog zo groot, God’s genade is toch nog groter. Als het water in de hoogte gaat, dan kan de zondaar genade ontvangen: als het namelijk stil en zonder woorden van het hart naar het oog zich verheft. Zeer zacht vloeit zulk water en toch hoort God het, door het

gedruis van de hemelen heen; de traan, die uit het oog vloeit, heeft de gloed van menige zonde gestild. - Hier is evenmin als in de gelijkenis van de schuldenaar (MATTHEUS. 18: 23 vv.) uitdrukkelijk vermeld hoe de liefde van de Vader op verzoening rust, hoe de liefde door gerechtigheid heerst, hoe de schulden niet alleen worden vergeven, maar door een losgeld worden uitgedelgd. Een gelijkenis kan de hele waarheid niet uitputten; maar bij de geschiedenis van de verloren zoon kan men zeggen dat de Heiland en Middelaar verborgen is in de kus, die de vader de zoon geeft.

Het "Maak mij als een van uw dienstknechten" is door de ondervinding van de vaderlijke liefde teruggedrongen; de geroerde zoon kan deze woorden tegenover zo’n vaderliefde niet over de lippen krijgen.

Hij kan de vader met deze slaafsen zucht van wantrouwen niet beledigen; de vader stelt hem plechtig weer in zijn kinderlijke waarde.

De drie gaven, die de vader de weer aangenomen zoon laat geven, zijn bijna algemeen van vroege tijd af op dezelfde manier verklaard: het kleed voor hem, die in lompen en naaktheid is gekomen, komt overeen met de eerste rechtvaardiging (Jes. 61: 10), de ring, als teken van de voorname man (Jak. 2: 2), geeft de geest van kindschap en vrijheid te kennen; de schoenen stellen de laatste tot herstelling nodige gave van de genade voor de kracht van de nieuwe wandel en van gehoorzaamheid. Het feestmaal dient om de huiselijke vreugde uit te drukken, waartoe volgens het in vs. 6 en 9 gezegde, alle dienaars en bewoners van het huis worden genodigd. Het juiste feestkleed trekt de vader zelf aan, in de zo plechtig verhevene woorden van 24, die als een psalmen-parallellisme klinken, woorden, waarmee hij zijn knechten dadelijk als vrienden het heilige, volle recht van zijn handelwijze bekent wil maken, opdat zij weten met deelneming, welke vreugde nu hun heer heeft (Joh. 15: 15), waarop dan de blijde rijen tot opening van het vreugdemaal, als verwezenlijking van de "vreugde bij de engelen van God" (vs. 10) volgen.

Was het berouw van de verloren zoon, zoals zich dat in vs. 18 v. uitspreekt, zo juist het beeld van een boetvaardigen zondaar, zoals wij die later in Hoofdstuk 18: 13 voor ons hebben, wat een indruk moest op de tollenaars, die bij het uitspreken van deze gelijkenis tegenwoordig waren, de getrouwe voorstelling van hun vroegere en tegenwoordige ervaringen in vs. 12-20 maken! Hoe sterk moest eindelijk hun gemoedsbeweging zijn, als zij nu Jezus in vs. 20-24 de gezindheden en het handelen van God omtrent hen hoorden voorstellen.

25. En zijn oudste zoon was - terwijl de voorvallen, in vs. 20-24 meegedeeld, plaats hadden - op het veld en toen hij nu van daar terugkwam en het huis bereikte hoorde hij het gezang, het gerei, de door muziek en zang begeleide beurtgezangen. (vs. 24)

26. En hij riep een van de knechten tot zich en vroeg wat dat zijn mocht, wat dat moest betekenen (Hand. 10: 17).

27. En deze zei tot hem: Uw broeder is gekomen en uw vader heeft om een vreugdefeest voor het hele huis aan te leggen, het gemeste kalf geslacht, omdat hij hem gezond weer ontvangen heeft.

Het is niet onmogelijk dat de Heere bij de derde voorstelling van dezelfde hoofdgedachte, zoals die in vs. 23 en 24 vgl. met vs. 7 en 10 voorgesteld is, bij Zijn Farizese toehoorders een zichtbare afkeuring heeft opgemerkt en zich nu te meer gedrongen gevoelde om de bekendheid, al in vs. 2 geopenbaard, nu uitvoerig onder het beeld van de oudste zoon voor te stellen. De oudste zoon: 1) hoeveel beter hij voorkomt dan de jongste,
a) de jongste verliet de vader, hij bleef; b) de jongste verbraste zijns vaders goed, hij bewaarde en vermeerderde het;
c) de jongste zoekt het gezelschap van de hoeren, hij stelt zich met vrienden ook zonder bokje tevreden; d) de jongste komt zo even van de zwijnen, hij van de akker; e) hoe jammerlijk verloren hij is, a) hij dient de Vader in slaafse, niet in kinderlijke gezindheid; b) hij heeft de liefde van de vader genoten en beklaagt zich, dat hij geen loon heeft genoten; c) hij beweert nooit een gebod te hebben overtreden en heeft er nog nooit een vervuld; d) hij beroemt zich op zijn deugd en op hetzelfde ogenblik wordt zijn overtreding verzwaard; 3) hoe grenzeloos ongelukkig hij wordt; hij is op de weg a) de liefde van de vader, b) het hart van de broer, c) de vreugde in de ouderlijke woning, d) ja zelfs de roem van zijn schijnbare deugd te verliezen. Michaëlis meent dat men het beeld zo zou kunnen voortzetten: hij verliet in kwaadheid zijn vader, ging naar een vreemd land, werd daar veel ongelukkiger, verachtelijker, bozer dan ooit zijn broeder was geweest, werd als een slaaf behandeld en eindelijk als een dief in de gevangenis geworpen.

Terwijl men in huis zich verheugt is de oudste zoon aan de arbeid; dat is het beeld van de Farizeeër, die met de waarneming van zijn gebruiken bezig is, terwijl de boetvaardige zondaars zich verheugen in de eerste stralen van de genade. Alle blijde, vrije verheffing is tegen het afgepaste van de Farizeeër; in plaats van dadelijk in huis te gaan, doet deze oudste zoon liever eerst onderzoek bij een knecht - hij voelt zich in huis niet thuis. (vgl. Joh. 8: 35.

De knecht, die naar de reden gevraagd wordt, vertelt wat er gebeurd is: het terugkeren van de zoon, die verloren was. "Omdat hij hem gezond weer ontvangen heeft", zegt hij - in wat voor een toestand de zoon overigens gekomen is en wat met hem is voorgevallen, verzwijgt hij met de bescheidenheid, die een knecht betaamt; hij laat zich niet in met de verborgen voorvallen in de familie, maar vertelt alleen wat allen openbaar is.

Ook deze trek behoort tot de fijnheden van deze geschiedenis.

28. Maar hij werd boos en wilde niet ingaan. Zo ging dan zijn vader uit en bad hem dat hij toch zou binnenkomen en aan de algemene vreugde deelnemen.

Zie hier juist de aard van de hoogmoed van de eigengerechtigen, maar ook de aard van de lankmoedigheid van God. De vader behandelt de oudsten zoon met verschoning en liefde. Merken wij dit op. Velen toch menen dat een bekeerde zich niet met een onbekeerd en vijandig mens moet inlaten. De Heere dacht zo niet. De Heere wilde altijd en ook door deze

gelijkenis de eigengerechtige Farizeeën en Schriftgeleerden beschamen en verootmoedigen, zonder ze uit te werpen of uit te stoten. De Heere sloot de deur voor niemand. Hij oordeelt hen niet, maar laat hen zichzelf oordelen, als een van hen smaalt op de liefde die een zondares Hem bewijst, dan vergelijkt hij de Farizeeër niet met een schuldenaar, die geen kwijtschelding ontving, maar met een die weinig schuldig was en wie dan ook weinig vergeven werd. Altijd laat de Heere de deur van de genade ook voor de Farizeeër open, om hem met al de andere zondaren binnen te lokken. Wij weten en geloven het van ganser harte dat naar de Schrift alleen de uitverkorenen zalig worden en toch betuigt dezelfde Schrift dat God wil "Dat alle mensen tot de kennis van de waarheid komen, of, wat hetzelfde is, zalig worden (1 Tim. 2: 4) en het helpt ons niet of wij het woord allen in de zin van allerlei mensen willen opvatten, want God betuigt geen lust te hebben in de dood van de goddelozen" en dat zijn wij allen van nature en Paulus getuigt dat "de zaligmakende genade van God verschenen is aan alle mensen en dat Christus ook onder de heidenen de hoop is van de heerlijkheid. " Degene die wij (zo schrijft hij) verkondigen, vermanend een ieder mens en lerend een ieder mens in alle wijsheid, opdat wij een ieder mens volmaakt zouden stellen in Jezus Christus (Titus 2: 11. Gal. 1: 27-28. Dat is nu wel voor ons een onoplosbare verborgenheid, maar niet voor God, die haar voor ons, als wij zalig worden, zeker eenmaal volkomen oplossen zal. Maar wat zegt nu de vader van de nijdige zoon, die niet binnen wilde komen. Laat hem dan buiten blijven? Nee, hier toonde de vader wel niet zijn vergevende, maar toch zijn geduldige, verdragende liefde. Hij had mededogen met de weerbarstige zoon en had geduld met Hem. En als nu God geduld heeft met ons, wanneer wij Hem tegenstaan, waarom hebben wij dan niet geduld met anderen die Hem tegenstaan? Wat de oudste zoon in de gelijkenis betreft, de liefde van de vaders verhindert hem niet; nee, nu openbaart hij zich juist in geheel zijn inwendig gemoedsbestaan en gedraagt hij zich ten enenmale onbetamelijk jegens zijn vader en jegens zijn broer, zodat hij met ieder woord dat hij spreekt zichzelf oordeelt. De vader bad hem, dwong hem met de meeste vriendelijkheid om binnen te gaan en deel te nemen aan de vreugde van al de huisgenoten.

29. Maar hij antwoordde de vader: Zie, ik dien u nu zoveel jaren en heb nooit uw gebod overtreden en u heeft mij nooit, ook zelfs niet een bokje (Gen. 38: 17) gegeven, opdat ik met mijn vrienden vrolijk mocht zijn.

Maar at hij dan niet alle dagen aan de tafel van zijn vader van het beste dat er was en was hij daarmee niet tevreden, moest hij bovendien nog een bokje hebben als zijn bijzonder loon? Ja; hij zegt het. Hij zegt niet dat het hem geweigerd is, want hij heeft er nooit om gevraagd, maar zijn vader had het hem moeten aanbieden en omdat deze dat niet gedaan heeft, verwijt hij hem dit nu. U ziet, zijn vader en diens gunst en liefde en nabijheid was hem niet genoeg; het bokje moest er bij gegeven zijn. Hoe staat tegenover deze aanmatiging de aansprakeloosheid van de verloren zoon, die enkel om een schamel stuk brood, het brood van de huurling, tot zijn vader kwam. Maar als nu de oudste zoon zo bijzonder op een buitengewone maaltijd gesteld was, waarom dan nu niet naar binnen gegaan, dan had hij van het gemeste kalf kunnen eten. Maar nee, met zijn broer wilde hij geen feestmaal houden; hij had zijn eigen keuze. Hij had een bokje willen hebben. Waarom? Hij zegt het. Opdat ik met mijn vrienden vrolijk mocht zijn. Hier komt nu het juiste punt meer duidelijk voor de dag. Nee, hij wilde niet met zijn vader en broeder en de dienstknechten blij zijn, maar met zijn vrienden. De jongste zoon

had zijn erfenis begeerd om er buiten het land mee te doen wat hij wilde en zo had de oudste zoon op zijn beurt een bokje begeerd, om dat buitenshuis met vrienden van zijn keuze te eten. In de grond van de zaak was dus bij beide broers dezelfde begeerte aanwezig geweest, om buiten gemeenschap met de vader en buiten het vaderopzicht, zelfstandig en onafhankelijk iets te hebben, om er eigenmachtig over te beschikken; alleen had bij de jongste zoon de zaak een grovere vorm aangenomen dan bij de oudste zoon.

Hij heeft dus bij zijn knechtsgehoorzaamheid altijd op iets gewacht, altijd bij zichzelf wrokkende gezegd, wat de jongste eens vooral in zijn begeerlijkheid gezegd heeft: geef mij! Ook voor hem was het goede van het vaders huis, het zoete van de gemeenschap met de vader niet genoeg; nee, helemaal smakeloos was het voor hem. Iets anders moest er zijn. Als hij het niet durfde gaan zoeken in een ver land, uit vrees voor grotere schade - zijn vader zelf had het hem moeten geven; zijn vader had hem moeten vergunnen, van tijd tot tijd eens gelukkig en vrolijk te zijn, zonder hem en op zijn manier. Een bokje met zijn vrienden! En wie waren die vrienden, die zijn vaders vrienden niet waren? Onder een schone naam gewis een niet beter gezelschap dan degenen met wie de jongste zoon zijn goed had doorgebracht in het verre land. En nog heeft deze oudste de hele bitterheid van zijn hart niet uitgestort. Hij heeft zich heftig beklaagd over het onrecht dat hem, de gehoorzame, vlijtige, oppassende, was aangedaan - dit zal te meer uitkomen, als hij zijn vader de dwaasheid verwijt, die hem ten opzichte van zijn broeder bestuurt. Wat broeder? Hij noemt hem niet broeder. Zijn vader moge dat kind nog aannemen, hij heeft hem lang als een verrot lid afgesneden. Als uw zoon, zo smaalt hij, gekomen is. . . . maar hoe? Van armoe, nadat hij uw goed, te dwaas door u hem toegeteld, wel denkelijk met hoeren (de afschuwelijkste veronderstelling is hem meest welkom) doorgebracht heeft, zo heeft u hem het gemeste kalf geslacht; en zo, wil hij zeggen, uw eer, de mijne en die van uw huis te grabbelen geworpen! Welk een onderscheid tussen de voorstelling van de zoon en die van de goedhartige dienstknecht: "Uw broeder is gekomen en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht, omdat hij (let op de kiesheid van de liefde, die alle dingen bedekt), omdat hij hem gezond weer ontvangen heeft. Nog eenmaal: ach, wat een zoon! En nu ook ach, wat een broeder! Had het ook niet tot de eisen van de kinderliefde behoord om de vader in zijn smart over de verdwaalde Benjamin te troosten. En heeft hij ook dat gedaan? Had de vader hem nooit een wenk gegeven hoe het zijn hart zou verblijden, als hij, de eerstgeborene, een poging deed om de verlorene op te zoeken, terug te brengen? Hoe veel liever zou een traan van oprecht medelijden met zijn vaders smart, een woord van wezenlijke belangstelling in zijn broeders lot, die vader geweest zijn, dan alle dienst in huis en op het veld, dan alle verdragen van de last overdag van hitte, dat hem nu ten slotte zo hoog wordt aangerekend? En nu, als het hem echt kwetste dat die vader de terugkomene aan hem had gelijk gemaakt, had hij niet zoveel liefde, niet zoveel eerbied voor zijn vader moeten hebben dat hij ten minste zweeg: dat hij hem niet voor zijn dienaars als dwaas en onbillijk ten toon stelde, met onbescheiden woorden bejegend? Nee, al had hij altijd, niet slechts een vlijtig, niet slechts een gehoorzaam, maar ook een liefhebbend zoon geschenen, hij kon nu die schijn niet meer ophouden; het is al te duidelijk gebleken, deze zoon, die geen broeder is, is geen zoon; ook deze zoon, wiens hart verre is van zijn vaders hart, is verloren.

30. Maar toen deze zoon, van wie men slechts met verachting kan spreken en die ik niet meer voor mijn broeder erken, gekomen is, die uw goed met hoeren doorgebracht heeft, heeft u voor hem het gemeste kalf geslacht.

Niet het minst is de oudste broeder een juiste type van een grote klasse in de kerk van Christus van deze tijd; er zijn duizenden aan iedere kant, die er niet van houden dat er een vrij, vol, onbeperkt Evangelie gepredikt wordt. Zij klagen altijd dat de leraars de deur te wijd opendoen en dat de deur van de genade aanleiding geeft tot bevordering van lichtzinnigheid. Laat ons, waar wij ooit zulke mensen ontmoeten, aan het gedeelte dat wij nu beschouwen, denken: "Hun stem is de stem van de oudste broeder. "

31. En hij zei tot hem: Kind! U bent altijd bij mij en al het mijne is van u, hoe kunt u er dan ontevreden over zijn dat ik u nooit een bokje gaf?

32. Er is een zegen ondervonden, men behoorde dan vrolijk en blij te zijn, zoals u die vreugde uit het huis verneemt en waarover u zo verstoord bent: want uw broeder was dood en is weer levend geworden; en hij was verloren en is gevonden, daarom hebben alle mijn huisgenoten in mijn vreugde (vs. 24) ingestemd.

Evenals in het: "Hij werd boos en wilde niet ingaan" ons het beeld van Farizeeën en Schriftgeleerden voor ogen wordt gesteld, zoals zij boven in vs. 2 morrend tegenover den Heere stonden, omdat Hij de zondaars aannam en met hen at, zo zien wij het "Zo ging dan zijn vader uit en bad hem" tot vervulling komen in het gesprek, dat de van God gekomen Heiland juist nu met hen houdt door de voordracht van de drie gelijkenissen. De Heere had al vaak de harde harten van de werkheilige Farizeeën gezocht; hier wendt Hij Zich nog eens met zo’n heilige liefde, met zo’n innige ontferming tot hen, als wij dat in zo volle warme trekken bijna nergens in Zijn reden terugvinden. Hij heeft hun eerst getoond waarom Hij, de van de hemel gekomen Zoon, zoveel belang stelde in de redding van verloren mensenzielen - Hij vervult daarin Zijn eigenlijke roeping als Heiland tot eer van de Vader en tot vreugde van de hemel; nu laat Hij hen ook voelen wie zij eigenlijk waren, die Hij aannam - hun broeder, hun enige broeder, zonder wie hun eigen leven arm en zonder vreugde zou zijn. Terwijl Hij de oudste zoon zijn bitterheid laat uitspreken en zich over zijn verhouding tot de vader, alsook over de geheime wensen van zijn hart geheel laat uitspreken, legt hij hun hele armzalige, in ander opzicht diep verloren toestand van het hart bloot. "Ik dien u zo vele jaren", dat is de taal van een hart waarachter geen kind, maar een loondienaar staat. - Zijn hele vroegere vroomheid was alleen arbeid; het was hem een last en geen lust om God te dienen. In de ogen van het Farizeïsme is dan ook werkelijk goed doen een moeite, waarvoor men betaald wil worden. Men laat het na deze of gene zonde te genieten, omdat men de straf daarvoor vreest, maar de zonde komt toch zo iemand voor als een genot en men benijdt in stilte daarom degenen die dat genot hebben en omdat men het ook niet kan hebben, wenst men nu voor een ander die volle, harde straf, die ook niet door berouw en bekering mag worden afgewend. "Ik heb nooit uw gebod overtreden", hier vertoont zich een hart, dat noch begrijpt wat zonde is, noch weet wat ware gerechtigheid is. Zeker, naar hett uitwendige is de Farizeeër met zijn gelijken in zijn leven naar de wet onberispelijk, maar inwendig is toch ook hij niet meer bij de Vader. Al lang heeft hij een gevoel van verbittering tegen hem, hij ziet zich niet naar zijn

gewaande verdienste beloond, hij weet er niets van dat het goed van de Vader het zijne is - onder zijn hele vroegere goede gedrag lag een inwendig verloren zijn verborgen, dat nu geheel en al te voorschijn treedt, ja dat, omdat nu het beloofde en lang voorbereide vreugdefeest van het huis tot werkelijkheid komt, daarvan niets wil weten, maar een bok verlangt om met vrienden op eigen hand vrolijk te kunnen zijn en tegen de broeder de meest verwerpende hatelijke woorden spreekt. "Welke ontzaglijke diepten opent de oudste zoon door zijn antwoord in zijn gemoed; hoe ontzaglijk begint het heimelijk verborgen vuur te vlammen, dat onder de ashoop van zijn dode orthodoxie, die van het geloof een gewin maakt zijn verwoestingen aanrichtte! Hij noemt zijn vader, die hem toch zoon noemt, niet een enkele maal vader; hij heeft op diens bede slechts het woord van bitter verwijt en van koude afrekening. De ergernis en de nijd en de Kaïns-gezindheid heeft hem zozeer de ogen verblind dat de vreugde van zijn vaders voor hem een aanstoot is, omdat zijn broeder die genade geniet, die penning ontvangt, die hij alleen verdiend meent te hebben. O, wat een arme zielen, die zich inbeelden dat zij vroom zijn en beter dan andere mensen! Zij rekenen zich zeer graag onder de negenennegentig rechtvaardigen, die de bekering niet nodig hebben, maar vergeten dat deze op een geheel andere plaats moeten gezocht worden. Zij zijn geen ware kinderen van de Vader, hoewel zij nooit van Hem gegaan zijn en jaar uit jaar in de last en de hitte van de dag hebben gedragen; zij zijn geen verloren, maar ook geen teruggevonden zonen.

De Heere zegt aan het einde der gelijkenis niet, wat voor besluit de oudste zoon genomen heeft; de Farizeeën zelf moesten door hun gedrag de vraag beslissen en het verhaal volledig maken.

Maar hoe hebben zij de vraag beslist en de gelijkenis aangevuld? - Dat zegt de Geschiedenis van de door de Farizese geest beheerste Joden in de dagen van Paulus, toen de heidenen Christenen werden; zij gingen in hun boosheid uit het vaderhuis, waarin de genade haar reddingsfeest vierde.

Ik heb eens brokstukken gelezen uit een Katholieke prediking, waarin de priester onze gelijkenis van de beide zoons ook op de beide kerken toepast en wel op zijn manier in de verloren zoon onze Evangelische, in de oudste zijn Roomse kerk vindt. Wij nemen deze verklaring aan, maar op onze manier: Wij zien in de jongste zoon onze kerk, maar niet in hem, die verloren ronddwaalt, maar in de zoon, die door bekering tot genade is gekomen; wij zien in de oudste zoon de Roomse kerk, maar niet als een toonbeeld van een kerk. Wat leren ons de twee broeders in de tekst op het hervormingsfeest? 1) de jongste herinnert ons aan de evangelische weg ter zaligheid - door bekering tot genade. 2) de oudste waarschuwt ons voor de on-evangelische zijweg - van eigengerechtigheid en broederhaat.

Toen Daniël Krummacher (in leven te Elberfeld) eens in een vergadering van broeders tot de bespreking kwam van de vraag, wie toch de oudste zoon was en men bij hem aanhield daarop antwoord te geven, zei hij: "Dat weet ik nu, dat heb ik gisteren geleerd!" en bekende toen hoe hij gisteren zo verstoord in zijn hart geweest was, omdat hij een zeer slecht persoon bij zijn bezoek plotseling zo rijk begenadigd had gevonden.

Het is nog altijd de oude wereld, zoals zij zich in de Farizeeën en Schriftgeleerden heeft geërgerd, toen zij zag, dat een zondaar door Jezus werd aangenomen, die er zich nu ook nog aan stoot als zij de belijdenis hoort: "Mij is barmhartigheid geschied; ik was dood en ben weer levend geworden, ik was verloren en ben teruggevonden. " Een morren van haat, een morren van verachting, dat heeft ten allen tijde de wereld voor de zondaar, die Jezus nader treedt. En vanwaar dit? Omdat zij, de wereld, niet weet, noch wat zonde, noch wat genade is. Zij weet er niets van hoe de zonde afkeer, tegenzin tegen God en Zijn heilige wet is, hoe zij een ontvluchten van God is, hoe diep zij is ingedrongen in onze hele natuur, hoe het ons in die toestand, die wij de natuurlijke noemen, zo zwaar, zo onnatuurlijk voorkomt, God te vrezen, Hem te beminnen, Hem te vertrouwen. Zij weet niet, dat het deze zonde is, die nu eens uitbreekt in een bijzondere misdadige handeling, dan onder een uiterlijk onschuldige oppervlakte het hart doordringt en vergiftigt, zij heeft daarom ook geen behoefte om Jezus te naderen. Zij weet ook niets van de genade, die zoveel machtiger is dan de zonde, van de genade, die rechtvaardiging aanbrengt, die dood en duivel overwint en uit de volheid van scheppende kracht nieuw leven, scheppend leven schept; zij kent het geheim van het Evangelie niet, welks liefste, zoetste woord juist dit is, waartegen zij murmureert: "Deze neemt de zondaars aan, en eet met hen. "

De verloren zoon (7 beschouwingen): 1) het vaderhuis, 2) het heengaan van de zoon, 3) de ellende, 4) het tot zichzelf komen, 5) het terugkeren, 6) de opname van de zoon, 7) de niet verloren, maar ook niet weer gevonden zoon.

Wat de bedoeling van de drie gelijkenissen aangaat, zij ligt duidelijk genoeg voor ogen. Het verloren schaap, de verloren penning en de verloren zoon beelden alle drie gelijkelijk de verloren zondaar af, om welken te behouden en niet te verderven Jezus Christus in de wereld gekomen is; - de Zaligmaker, die niet gekomen is om rechtvaardigen (zich rechtvaardig noemenden) te redden, maar zondaren, als de zodanige aan zichzelf bekend geworden, - de Medicijnmeester, waaraan niet de gezonde (zich gezond noemende) maar de zieke behoefte heeft. Dit dan is hetgeen de drie gelijkenissen met elkaar gemeen hebben. Hetgeen ze van de anderen kant stellig en eigenaardig onderscheidt, is de drieërlei zeer verschillende toestand waarin de verloren zondaar zich bevinden kan en de verschillende manieren waarop hij behouden wordt. Het schaap dwaalt af en moet door de herder nagejaagd, opgezocht, op de schouders teruggebracht worden, de penning blijft onbeweeglijk verholen onder het stof als begraven liggen, totdat hij bij het licht van de kaars met de bezem wordt opgeschommeld, de weggelopen zoon keert vrijwillig, de eerste stap zettend, weer. Dus is het ook in het leven; een vierde soort van verlorene zondaars laat zich onder degenen die behouden worden niet denken. Maar daar is nog meer in deze verscheidenheid van toestanden in de drieërlei parabel; daar is een toespeling wellicht op het onderscheiden werk van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest in de voorstelling van die Vader, gereed om de zondaar, die berouwhebbend tot hem komt, te ontvangen en te vergeven en van de herder die het verloren schaap opzoekt en terugbrengt, - en van de vrouw die bij het licht van haar kaars de diepste schuilhoeken van het huis doorzoekt om de verloren penning voor de dag te doen komen. Voor het overige behoeft het nauwelijks opgemerkt dat het werk van de bekering van de zondaar, hier, dat is met name in de gelijkenis van de verloren zoon, alleen in zijn uiterlijke verschijning, niet in zijn diepste en binnenste oorzaak wordt voorgesteld. Het blijft toch waar van elke zondaar,

ook van de vrijwillig terugkerende, dat niet hij het eerste God gezocht heeft, maar de Heere hem het eerste lief had en hem uit de dood van de zonde en het verderf tot dat nieuwe leven opwekte, waarom in het huis van de Vader het vreugdefeest gevierd wordt. En om dezelfde reden is in deze parabel evenmin aangeduid de weg van middelaarsschap en verzoening, zoals die in de wezenlijkheid van de terugbrenging de zondaar tot God van alles de grondslag is. Daar behoort althans veel gebrek, hetzij aan diepte van opvatting of aan goede trouw met zichzelf, om, met een welbekende godgeleerde school in Nederland uit het voorbijgaan van de leer van de plaatsvervanging in deze en dergelijke gelijkenissen, te besluiten tot het onevangelische van dat begrip in het geheel. De voltrekking zou in elk geval teveel bewijzen, want niet alleen de verzoening door bloed, maar ook geheel de tussenkomst van de persoon van Christus, zou op die manier weggeredeneerd zijn en het Christendom zo ten enenmale volledig zijn zonder de Christus zelf. Een moeilijker vraag kan het schijnen te zijn hoe in deze parabelen de juiste betrekking tussen de negenennegentig schapen, de negen penningen en de oudste zoon aan de ene kant en het verloren schaap, de verloren penning en de verloren zoon aan de andere kant bedoelt is. Men heeft vaker door de schapen in de woestijn althans en door de negen onverloren penningen al bekeerde en gerechtvaardigde mensen begrepen willen hebben, wie dan de bekering niet zou zijn. De hele inrichting van het verenigde drietal sluit een dergelijke opvatting uit de samenhang met de twee eerste verzen van het hoofddeel en de overeenkomst met de derde parabel, alwaar op het kenbaarst de oudste zoon de eigengerechtige Farizeeër voorstelt, maakt ze ten enenmale onmogelijk. Maar ook in deze laatste parabel schijnt het toch nog altijd alsof aan de Farizese oudste zoon dezelfde kindsbetrekking op een vader blijft toegekend, die toch in de wezenlijkheid van de zaak alleen aan de boetvaardige bekeerde zondaar toebehoort. De zwarigheid verdwijnt bij de eenvoudige opmerking, dat zowel in het mondeling onderwijs als in de verkondiging door Zijn apostelen inderdaad wel de gelovigen alleen uit kracht van vrije Godsgenade de titel en het voorrecht van God tot vader te hebben bezitten, maar dat de uitwendige belijder, hoe ook in het wezen van de zaak daarvan verstoken en verwijderd, niet uitgesloten wordt, maar zichzelf uitsluit. Terwijl hij ook tot het huis van de vader behoort wordt hij als huisgenoot, als kind toegesproken en behandeld met aandrang alleen om het in waarheid te zijn en door een kinderlijk geloof alle eigengerechtigheid afsnijdend, het woord alleen aan te nemen: al het mijne is het uwe. Ligt er in dit samengaan van genade aan de ene kant en vrijheid aan de andere, van verkiezing aan de ene en schuld aan de andere kant voor ons menselijk verstand altijd een ondoordringbare duisternis, - geredelijk lost zich de duisternis op bij het praktische gebruik in de toepassing. Twee grote schijnbaar tegengestelde, maar in God harmoniërende waarheden houden overal in de schrift en openbaring van God elkaar in evenwicht, terwijl zij beide een gelijke en gelijktijdige aanneming vorderen. Met betrekking ten slotte nog even tot het dichterlijk schone van het samenstel, moet de juiste evenredigheid tussen de getallen in de onderscheiden parabelen naar de onderscheiden aard van haar beelden, hier vooral worden opgemerkt: één van de honderd schapen! Een kudde toch kan niet wel door een minder cijfer uitgedrukt worden, terwijl in de tegenstelling van de penningen één van negenennegentig, het natuurlijke van de hele voorstelling zou weggenomen hebben en eindelijk daar waar de parabel zich op zuiver menselijk gebied begint te bewegen, de beiderlei soorten van mensen Farizeeën en zondaren niet meer dan een enkel vertegenwoordiger konden hebben zonder dat de hele uitwerking van handeling en samenspreking in dit treffende verhaal, verloren ging.

Het is dan zo een van de honderd, een van de tien, een van de twee, een progressie die de zaak steeds nader tot de consciëntie brengt; omdat de tegenstelling natuurlijk zoveel sterker wordt naar mate de grootheid van het cijfer aan de kant van de dwalende richting vermindert tot het Farizese beginsel al minder en minder het schijnbaar hoe ook bedrieglijk voordeel een overgrote veelheid of meerderheid heeft.

Deze woorden klinken ons toe als waren zij een lied. Hoe sprak de Heere toch altijd in de schoonste vorm; maar wie kan ook spreken zoals Hij. De zoon had gezegd: Uw zoon heeft uw goed met hoeren doorgebracht. De vader zegt, uw broeder was dood en is weer levend geworden. De vader plaatst hiermee de ontevreden en onbescheiden zoon met een zachte, hartvertederende wijsheid op het juiste standpunt, vanwaar hij deze zaak beschouwen moet. De ontevredene moet zijn broeder niet meer beschouwen in diens zondestaat, maar in diens genadestaat. Zijn broeder was niet teruggekomen, zoals zo menig slecht kind terugkeert tot zijn ouders, om het opnieuw tot verdriet te zijn en op het hart te treden, maar hij was teruggekomen als een veranderd mens. Hij was heengegaan als een dwaas en hij was teruggekomen als een wijze; hij was heengegaan in de overmoed van zijn hart en hij was teruggekeerd in de ootmoed van zijn hart met een verslagen geest, met een verbrijzelde ziel. Daarom, om die reden (zei de vader) was het betamelijk en billijk dat men blij en vrolijk was. Nog eens, dit had de oudste zoon geheel voorbijgezien. Zo’n dichte sluier hangt de eigengerechtigheid voor onze ogen, en juist daarom is het wezen van de bekering vervat in het woord; ken uw ongerechtigheid. Weet, dat u daarmee voor God neerligt in de eeuwige dood; laat u door God uit die dood weer opwekken; ken uw ongerechtigheid en erken de gerechtigheid van God in Christus en doe de grote en heerlijke ruil, die God voor u mogelijk heeft gemaakt. Geef aan Christus uw zonde en neem van Hem Zijn gerechtigheid aan. Nee, oudste zoon, u heeft geen recht om boos te zijn vanwege de liefde van uw vader. Uw vader heeft uw broeder niet lief omdat hij een zondaar is; ook prijst hij zijn zonde niet; integendeel hij noemt haar de dood en de verlorenheid, maar hij heeft hem lief en is verblijd, omdat het zondig kind in deze dood en in deze verlorenheid niet aan de liefde van zijn vaders gewanhoopt, maar zich daaraan opgericht heeft. En hij bestraft u, niet omdat u zedig en zuinig, braaf en eerlijk bent, maar omdat u uw broeder verloochent en wat meer is, Gods werk in hem. Gods engelen, die nooit gezondigd hebben, verblijden zich over de bekering van een zondaar, wie hij ook zij en u blaakt van woede bij de bekering van uw eigen broeder! Oordeel hieruit zelf, wat voor mens u bent en wat voor een oordeel God over u moet houden en bekeer u zoals uw broeder.

Gevonden! Zo juicht de Zoon als hij de zondaar van de zonde vermoeid vindt, zoals een herder een verloren schaap op het gebergte, waar het neerligt, een prooi van de omgaande leeuw, van de wolf die niet komt dan om het te verslinden. Gevonden! Zo juicht de Heilige Geest in het hart van de gemeente, als hij de zondaar, die het teken van de doop aan zijn voorhoofd droeg, maar buiten haar en Gods gemeenschap wegkwijnt in de zondenslaap, door woord en tucht, tot zichzelf en aan het licht brengt, zoals een trouwe huismoeder de penning, die bij haar schat hoorde, uit stof en roest en duisternis! Gevonden! Zo juicht de Vader, als een zondaar zich op hoop tegen hoop in zijn armen stort. En aarde en hemel moeten het horen: deze mijn zoon was dood en is weer levend geworden en hij was verloren en is gevonden. Daar staat hij, bekleed met de kleren van het heil, daar staat hij voor zijn vader,

opnieuw begiftigd, gezegend en verkwikt, daar staat hij, niet als huurling, nee, als een zoon, tot alle gehoorzaamheid van de liefde bereid en vervuld met de geest van de aanneming tot kind, waardoor hij roept: Abba, Vader!

HOOFDSTUK 16

MISBRUIK VAN DE RIJKDOM

V. Vs. 1-13. In het vorige hoofdstuk had de Heere de tollenaars, die tot Hem waren gekomen en rust voor hun ziel bij Hem hadden gezocht, tegenover de eigengerechtige en toch zo nijdige en onbarmhartige Farizeeën in bescherming genomen. In de gelijkenissen van het verloren schaap, van de verloren penning en van de verloren zoon had Hij vrij Zijn liefde voor de verlorenen en wedergevondenen betuigd en voor alle arme zondaars een wijde deur van genade geopend. Opdat nu echter geen Farizeeër en geen tollenaar op de gedachte mocht komen als zorgde de Heere alleen voor de zaligheid van de arme zondaars, als was hun heiligmaking Hem onverschillig, wendt Hij Zich voor de ogen en oren van de tollenaars en Farizeeën tot Zijn discipelen en spreekt Hij de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester. Deze verootmoedigde door de scherpe waarheid en vertroostte door opwekking tot het goede. Hij drong met dubbele kracht in de harten van de zondaars en drukte hen de dringende noodzakelijkheid; maar ook de mogelijkheid van de heiligmaking diep in het geheugen. Is de gelijkenis, zoals wij aannemen, te Livias gesproken, dan is het zeer goed te verklaren, hoe al na ongeveer twee maanden Zachéüs te Jericho zo’n vrucht daarvan in zijn leven kon betonen, als hij in Hoofdstuk 19: 8 doet, want Jericho ligt niet ver van Livias. En is de kiem van deze vrucht in het leven van Zachéüs deze, dat iemand, die in de tijd van zijn ongerechtigheid zich de onrechtvaardige mammon had weten te verschaffen, die verstandig weer van zich doet en de arme en bedrogene opheft, dan ligt het voor de hand de gelijkenis, die die vrucht heeft voortgebracht ook juist te verklaren op dat punt, waarin zij over de eigenlijke leer van de godzaligheid handelt.

EVANGELIE OP DE 9de ZONDAG NA TRINITATIS

De verlichting van de Heilige Geest (vgl. de Inleiding tot het Evangelie op de 6de Zondag na Trinitatis Matth. 5: 20 vv.) toont ons in de onrechtvaardige rentmeester de juiste verstandigheid; de kinderen van deze wereld zijn verstandiger dan de kinderen van het licht in hun geslacht. Geestelijk, waarachtig verstand is het om de korte genadetijd zich juiste ten nutte te maken, naar de eeuwige goederen en schatten te trachten en zich vrienden in de hemel te maken.

Wanneer wij anders een van de gelijkenissen van de Heere lezen, pleegt de eenvoudige liefelijkheid van het beeld, de kunstige manier van vertellen, het duidelijke van de voorstelling, die de inhoud van de hemelse wijsheid te zien geeft, ons dadelijk in bewondering te brengen; - bij deze gelijkenis is het anders. Het bevreemdt ons en brengt ons op de eerste blik in verwarring en bijna schijnt het alsof de Heere hier Zijn tekening mislukt was. Wat een onrechtvaardige en lage handelwijze is het, die de Heere ons hier schildert en die wordt door de heer des huizes in de gelijkenis geprezen en door de Heiland zelf ons ten voorbeeld voorgesteld? Zeker geprezen, ten voorbeeld gesteld, maar niet om haar zedelijkheid, om haar gerechtigheid; de Heere noemt integendeel de rentmeester waarover Hij vertelt uitdrukkelijk een onrechtvaardige; maar daarom alleen wordt de rentmeester geprezen dat hij verstandig gedaan had (vgl. de later volgende opmerkingen bij vs. 1 vv.). Niet zijn

trouw, niet zijn rechtvaardigheid, maar alleen zijn verstand is het punt van vergelijking, is hetgeen de Heere voorhoudt, zoals Hij ook uitdrukkelijk op de voorgrond plaatst in de woorden: "De kinderen van deze wereld zijn voorzichtiger dan de kinderen van het licht in hun geslacht. " In hun geslacht, d. i. op hun manier, naar de manier en de maatstaf van de kinderen van de wereld. Daarmee maakt de Heere ons nog ten overvloede opmerkzaam dat het verstand, dat Hij aanbeveelt, eerst van aard moet veranderen, dat die van de kinderen van de wereld, die van de gewetenloze, goddeloze, wereldse soort in de geestelijke, in de nauwgezette en godsvruchtige soort van de kinderen van het lichts moet worden veranderd om te kunnen worden toegepast en uitgeoefend. Als toch een werelds mens dat, wat voor hem hot hoogste is, geld en goed kan wegwerpen, omdat hij verstandig is, omdat hij om het tegenwoordige ogenblik de toekomst niet vergeet - hoe beschamend is dat voor u, die een kind van het licht wilt zijn en toch in dit aardse leven van de mammon niet kan loskomen, in plaats van u door hem voor de eeuwige toekomst een schilt te bereiden!

Tot de moeilijkste plaatsen van de Heilige Schrift behoort het Evangelie ook nog om een anderen aanstoot, die het zo gemakkelijk kan geven, namelijk de raadselachtige vermaning aan het slot: "Maakt u vrienden uit de onrechtvaardige mammon, opdat, wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen. " Dat zou als een tegenspraak kunnen voorkomen tegen de grondleer van het Nieuwe Testament, dat de mens rechtvaardig en zalig wordt uit genade, alleen door het geloof. Laat ons intussen met moed en vertrouwen de uitlegging van onze tekst ter hand nemen; ook over deze duistere plaats zal het nodige licht komen en ons bovendien een reeks van de belangrijkste leringen over het misbruik en het rechte gebruik van de aardse goederen geven.

Het verstandig zijn van de Christen in het beschouwen en behandelen van zijn tijdelijke bezitting; 1) hij misleidt zich niet omtrent de gevaren, die het bezit aankleven, 2) hij blijft gedachtig alle de onzekerheid van deze en de zekere rekenschap, die wij daarvoor tegengaan; 3) hij weet door het juiste besteden van de tijdelijke bezitting daaruit een blijvende vrucht te trekken.

1. En Hij zei ook, nadat Hij tot hiertoe voornamelijk tot de Farizeeën en Schriftgeleerden had gesproken, tot Zijn discipelen de volgende gelijkenis, om aan deze, waaronder zich zoveel bekeerde zondaars en tollenaars bevonden, een aanwijzing te geven hoe zij de ernst en de oprechtheid van hun discipel-zijn moesten betonen, voornamelijk ook in dat punt, waarin zij vroeger zo gewetenloos waren geweest. De gelijkenis was: Er was een zeker rijk mens, die een rentmeester had; en deze werd, nadat hij lange tijd deschijn had gehad dat hij alles goed bestuurde, beschuldigd van verduistering.

2. En hij riep hem en zei tot hem: Waarom hoor ik dit over u, op wie ik zo’n groot vertrouwen stelde en van wie ik nooit zulk gedrag had verwacht? Geef rekenschap van uw rentmeesterschap voordat u aftreedt; want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn.

Het lag juist voor de hand om aan mensen, die gewoon waren met de mammon op allerlei manier te zondigen, voor te houden dat zij hun bekering, de verandering van hun gezindheid vooral moesten betonen in de veranderde manier van met het aardse goed om te gaan; en wat

die manier was wordt in de gelijkenis in een beeld aangewezen en de daarop volgende verklaring van alle misverstand ontdaan.

De gelijkenis stelt de tollenaars voor als onrechtvaardige rentmeesters, die het goed van hun heer hadden doorgebracht. Evenals de onrechtvaardige rentmeester, die zelf niet zoveel had om te leven, zoals hij begeerde, in de zak van zijn heer greep en met het eigendom van een ander omging als of het het zijne was, zo hadden ook de tollenaars niet zelf de goederen, die zij graag gehad zouden hebben om te brassen; daarom tastten zij door bedrieglijke handelswijze, die zij in hun beroep aan de mensen verrichten (Hoofdstuk 3: 13), in de bezittingen van anderen, d. i. eigenlijk in die van de Heere, hun God; zij stalen wat Hij hen niet had gegeven noch wilde geven. Zij waren welvarend door bedrog en brasten van de roof. Zij waren allen als de onrechtvaardige rentmeester in het verkrijgen en in het gebruiken van hun rijkdom; daarom verdiende ook het hele vroegere leven van de tollenaars de verwijtingen van de Farizeeën, zonder dat die er daarom door gerechtvaardigd waren en als het de Heere onder mensen, die tollenaars en zondaars geweest waren en verder tollenaars en zondaars wilden blijven, was bevallen, zo zeker zouden de ellendige Farizeeën met hun verwondering over Jezus' handelswijze en met hun murmureren gelijk hebben gehad.

De rijke man is een voornaam man die in de hoofdstad leefde en die de verzorging van zijn landerijen aan een zaakwaarnemer had toevertrouwd; deze is niet meer een slaaf zoals in Hoofdstuk 12: 42, maar een vrije, van een zekere rang (vgl. vs. 3). Hij heeft een zeer uitgebreide volmacht, hij zamelt in en verkoopt de opbrengst van het goed naar goedvinden; hij sluit pacht-contracten voor een lange reeks van jaren ten opzichte van de landerijen, die hij niet zelf verzorgt en de eens gesloten contracten behouden hun geldigheid voor de helen eens gestelde pachttijd, zonder dat de heer ze kon herroepen of veranderen, de plicht bestaat in een bepaalde opbrengst in voortbrengselen Job (1: 3: ", die de eigenaar jaarlijks moet worden opgebracht en die diens zaakwaarnemer dan verkoopt of op andere wijze te gelde maakt. De laatste nu weet zijn voordeel hoofdzakelijk daardoor waar te nemen, dat hij veel hoger verpacht dan hij in de rekenboeken over ontvangst en uitgaaf in rekening brengt en het meerdere voor zichzelf houdt. Hij legt wat hij daarmee wint niet in een spaarbank, maar brengt het door en juist de omstandigheid dat hij weelderiger en uitgelatener leeft dan het hem voor zijn diensten door de heer toegekende jaargeld dat zou hebben mogelijk gemaakt, wekt de gedachte op en geeft recht tot de verdenking tegen hem dat hij een ontrouw rentmeester was, waarbij niet in aanmerking wordt genomen of er andere aanbrengers zijn die hem bij zijn heer in kwade reuk brengen, dan of deze door eigen opmerkingen en besluiten tot de ontdekking is gekomen, dat hij bestolen werd. Er vervalt een grote moeilijkheid, waarom men de gelijkenis aanstotelijk heeft gevonden (vgl. boven de woorden van Beijschlag), als men onder de schuldenaars in vs. 5 vv. niet, zoals gewoonlijk, handelaars verstaat, die hun voorraad tot verkoop bij de rentmeester op krediet nemen, om eerst te betalen nadat zij verkocht hebben, maar pachters van de boven beschreven soort. De wordt zelfs nu eerst juist een beeld van de tollenaars in de vroeger door Löhe voorgestelde omvang, als men deze tweede opvatting tot uitgangspunt van de beschouwing maakt. In ieder geval moet het woord "schuldenaar" in Hoofdst. 7: 41 in die eerste zin worden verstaan, maar daardoor is toch niets daarover bepaald, of op onze plaats over een opbrengst in geld of in onnatuurlijke opbrengsten als schuld wordt gehandeld.

2. En hij riep hem en zei tot hem: Waarom hoor ik dit over u, op wie ik zo’n groot vertrouwen stelde en van wie ik nooit zulk gedrag had verwacht? Geef rekenschap van uw rentmeesterschap voordat u aftreedt; want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn.

Het lag juist voor de hand om aan mensen, die gewoon waren met de mammon op allerlei manier te zondigen, voor te houden dat zij hun bekering, de verandering van hun gezindheid vooral moesten betonen in de veranderde manier van met het aardse goed om te gaan; en wat die manier was wordt in de gelijkenis in een beeld aangewezen en de daarop volgende verklaring van alle misverstand ontdaan.

De gelijkenis stelt de tollenaars voor als onrechtvaardige rentmeesters, die het goed van hun heer hadden doorgebracht. Evenals de onrechtvaardige rentmeester, die zelf niet zoveel had om te leven, zoals hij begeerde, in de zak van zijn heer greep en met het eigendom van een ander omging als of het het zijne was, zo hadden ook de tollenaars niet zelf de goederen, die zij graag gehad zouden hebben om te brassen; daarom tastten zij door bedrieglijke handelswijze, die zij in hun beroep aan de mensen verrichten (Hoofdstuk 3: 13), in de bezittingen van anderen, d. i. eigenlijk in die van de Heere, hun God; zij stalen wat Hij hen niet had gegeven noch wilde geven. Zij waren welvarend door bedrog en brasten van de roof. Zij waren allen als de onrechtvaardige rentmeester in het verkrijgen en in het gebruiken van hun rijkdom; daarom verdiende ook het hele vroegere leven van de tollenaars de verwijtingen van de Farizeeën, zonder dat die er daarom door gerechtvaardigd waren en als het de Heere onder mensen, die tollenaars en zondaars geweest waren en verder tollenaars en zondaars wilden blijven, was bevallen, zo zeker zouden de ellendige Farizeeën met hun verwondering over Jezus’ handelswijze en met hun murmureren gelijk hebben gehad.

De rijke man is een voornaam man die in de hoofdstad leefde en die de verzorging van zijn landerijen aan een zaakwaarnemer had toevertrouwd; deze is niet meer een slaaf zoals in Hoofdstuk 12: 42, maar een vrije, van een zekere rang (vgl. vs. 3). Hij heeft een zeer uitgebreide volmacht, hij zamelt in en verkoopt de opbrengst van het goed naar goedvinden; hij sluit pacht-contracten voor een lange reeks van jaren ten opzichte van de landerijen, die hij niet zelf verzorgt en de eens gesloten contracten behouden hun geldigheid voor de helen eens gestelde pachttijd, zonder dat de heer ze kon herroepen of veranderen, de plicht bestaat in een bepaalde opbrengst in voortbrengselen Job (1: 3: ", die de eigenaar jaarlijks moet worden opgebracht en die diens zaakwaarnemer dan verkoopt of op andere wijze te gelde maakt. De laatste nu weet zijn voordeel hoofdzakelijk daardoor waar te nemen, dat hij veel hoger verpacht dan hij in de rekenboeken over ontvangst en uitgaaf in rekening brengt en het meerdere voor zichzelf houdt. Hij legt wat hij daarmee wint niet in een spaarbank, maar brengt het door en juist de omstandigheid dat hij weelderiger en uitgelatener leeft dan het hem voor zijn diensten door de heer toegekende jaargeld dat zou hebben mogelijk gemaakt, wekt de gedachte op en geeft recht tot de verdenking tegen hem dat hij een ontrouw rentmeester was, waarbij niet in aanmerking wordt genomen of er andere aanbrengers zijn die hem bij zijn heer in kwade reuk brengen, dan of deze door eigen opmerkingen en besluiten tot de ontdekking is gekomen, dat hij bestolen werd. Er vervalt een grote moeilijkheid, waarom men de gelijkenis aanstotelijk heeft gevonden (vgl. boven de woorden van Beijschlag), als men onder de schuldenaars in vs. 5 vv. niet, zoals gewoonlijk, handelaars verstaat, die hun

voorraad tot verkoop bij de rentmeester op krediet nemen, om eerst te betalen nadat zij verkocht hebben, maar pachters van de boven beschreven soort. De wordt zelfs nu eerst juist een beeld van de tollenaars in de vroeger door Löhe voorgestelde omvang, als men deze tweede opvatting tot uitgangspunt van de beschouwing maakt. In ieder geval moet het woord "schuldenaar" in Hoofdst. 7: 41 in die eerste zin worden verstaan, maar daardoor is toch niets daarover bepaald, of op onze plaats over een opbrengst in geld of in onnatuurlijke opbrengsten als schuld wordt gehandeld.

3. En de rentmeester zei bij zichzelf, toen hem dat vonnis was bekend gemaakt: Wat zal ik doen om voor mijn toekomst te zorgen? Terwijl mijn heer dit rentmeesterschap van mij neemt moet ik over een nieuw middel tot levensonderhoud denken. Graven kan ik niet, voor bedelen schaam ik mij (Sir. 40: 22).

De man ontkent zijn schuld niet; ook verontschuldigt hij zich niet hij zijn heer, hij probeert de zaak niet te bewimpelen en ook zichzelf niet te blinddoeken met de gedachte, dat zijn heer de zaak niet zo ernstig meent als hij zegt; nee, hij is volkomen overtuigd van zijn overtreding en van het daarop noodzakelijk volgend ontslag uit zijn post. Mochten wij dit van hem overnemen, want hierin was hij oprecht. Ook onze schuld is openbaar en niet te vergoelijken. De duivel is onze aanklager bij God, ons eigen geweten bevestigt deze aanklacht. Er is niets aan te doen om de schuld uit te wissen, het enige wat ons overblijft te doen, is met een schrander beleid het enig middel aan te grijpen dit er tot redding, dat er tot verzekering van onze toekomst overblijft. Zien wij hoe de rentmeester dat doet.

3. En de rentmeester zei bij zichzelf, toen hem dat vonnis was bekend gemaakt: Wat zal ik doen om voor mijn toekomst te zorgen? Terwijl mijn heer dit rentmeesterschap van mij neemt moet ik over een nieuw middel tot levensonderhoud denken. Graven kan ik niet, voor bedelen schaam ik mij (Sir. 40: 22).

De man ontkent zijn schuld niet; ook verontschuldigt hij zich niet hij zijn heer, hij probeert de zaak niet te bewimpelen en ook zichzelf niet te blinddoeken met de gedachte, dat zijn heer de zaak niet zo ernstig meent als hij zegt; nee, hij is volkomen overtuigd van zijn overtreding en van het daarop noodzakelijk volgend ontslag uit zijn post. Mochten wij dit van hem overnemen, want hierin was hij oprecht. Ook onze schuld is openbaar en niet te vergoelijken. De duivel is onze aanklager bij God, ons eigen geweten bevestigt deze aanklacht. Er is niets aan te doen om de schuld uit te wissen, het enige wat ons overblijft te doen, is met een schrander beleid het enig middel aan te grijpen dit er tot redding, dat er tot verzekering van onze toekomst overblijft. Zien wij hoe de rentmeester dat doet.

4. Na enig nadenken ging hij snel voort: Ik weet wat ik doen zal aan hen, op wier erkentelijkheid ik kan vertrouwen, opdat, wanneer ik van het rentmeesterschap afgezet zal zijn, zij, die ik bedoel, mij in hun huizen ontvangen.

6. En hij zei: Honderd vaten 1) olie. En hij zei tot hem: Neem uw handschrift, dat ik u nu overgeef, zit neer en schrijf snel een onder, dat slechts vijftig vaten inhoudt ("Ex 29: 40").

1) Bath is de grootste maat van de natte waren, houdend misschien twee ankers of een halve aam vocht.

7. Daarna zei hij tot een andere: En u, hoeveel bent u schuldig? En hij zei: Honderd mudden 1)tarwe. En hij zei tot hem: Neem uw handschrift en schrijf tachtig. ("Ex 16: 36").

1) Kor is de grootste van de droge waren bedragende ruim twee mudden.

8. En de heer, de rijke man, van wie in vs. 1 sprake was, prees de onrechtvaardige rentmeester (vs. 1; Hoofdstuk 7: 37. MATTHEUS. 26: 6), omdat hij, nu zijn ongerechtigheid hem dreigde tot een zo treurige toestand te brengen, voorzichtig gedaan had, omdat hij zo goed berekende, op welke mensen hij zijn hoop moest stellen en op welke manier hij die het bestvoor zich kon winnen. Hij had zich dan ook bijzonder weten te helpen; want de kinderen van deze wereld zijn voorzichtiger dan a) de kinderen van het lichts in hun geslacht, namelijk wat dat gebied betreft, waarop zij zich nu eenmaal bewegen, terwijl zij echter voor het hogere en hemelse volstrekt geen hart hebben.

a)Efeze. 5: 8. 1 Thessalonicenzen. 5: 5.

De gewone opvatting, dat deze schuldenaars mensen waren die honderd vaten olie of honderd mudden tarwe geleend hadden, waarvoor zij het geld nog moesten betalen, wordt door zo ongelofelijk veel moeilijkheden gedrukt, dat men volstrekt niet begrijpt, waarom zij steeds wordt vastgehouden. Daarentegen heeft men toch een zeer duidelijk aanwijzing van de eigenlijke toedracht daarin, dat de gelijkenis nergens van geld spreekt maar wel van een opbrengst in voortbrengselen. Tegen de gewone opvatting strijdt volstrekt het volgende: 1) In de beide gevallen is de vermindering van schuld, wanneer die voor eenmaal is, geen van zoveel betekenis, dat de rentmeester de schuldenaars daardoor zozeer aan zich verplicht zou hebben, als nodig was om zich een levenslange verzorging te verzekeren; 2) moest als de handelswijze van de rentmeester een zo lage vervalsing van schuldbekentenissen was geweest als men aanneemt, dit ook de schuldenaars, wanneer nog enig rechtsgevoel bij hen aanwezig was, tegen hem innemen en wanneer zij ook zelfzuchtig genoeg waren geweest van die laagheid voordeel te trekken, zo zonden zij zich zeker wijselijk hebben gewacht zo’n booswicht in hun huizen te nemen; 3) blijft het in ieder geval, men zegge wat men wil, een al te sterke eis aan de heer van de rentmeester, dat hij dezen om zijn voorzichtige handelswijze nog zou prijzen, wanneer hij op het laatst nog op zo’n slechte manier door hem was bedrogen. Dan bleef toch niets als schurkerij over, waarbij van voorzichtigheid geen sprake meer kan zijn, terwijl bovendien volgens het vroeger gezegde het middel om zijn toekomst te verzekeren, tevens zo twijfelachtig kan zijn geweest. Veel eerder zou men verwachten dat de heer gezegd zou hebben: "Die dwaas! verbeeldt hij zich echt dat hij voortaan niet zal te vrezen hebben? De schuldenaars zullen wel de hun aangebrachte winst zonder bedenking in de zak strijken, maar hun huizen zullen zich niet openen voor een schurk als voor iemand, die hun als vriend dierbaar is geworden. " Maar hoe is het, wanneer wij de zaak zo opvatten dat de rentmeester, zolang hij nog in zijn ambt was, dubbel boek hield? Met de beide schuldenaars had hij een pachtcontract gesloten, dat bij de ene een jaarlijkse opbrengst van 100 vaten olie, bij de andere van 100 mud tarwe inhield. Zij wisten er echter niets van dat zij

aan de heer van de gepachte landerijen volgens de rekening door de rentmeester deze voorgelegd, tot veel minder, tot slechts 50 vaten en 80 mudden verplicht waren. Hij had ze slechts tot zijn eigen voordeel zo hoog gezet en wanneer hij nu, omdat hij zijn ambt moest verliezen, niet zelf die hogere eis had laten vallen en de ware verhouding tegenover de heer had hersteld, zouden zij ook verder aan de hogere eis zijn gebonden geweest. Dat toch deze het meerdere uit bijzondere grootmoedigheid zou hebben uitgeschrapt, is in zulke gevallen dat een rijk grondbezitter er op uit is om zijn goederen zo hoog mogelijk te verhuren, niet iets dat vanzelf spreekt. Men houdt zich aan het formele recht zonder er verder op te letten hoe het tot stand is gekomen en weet zich gemakkelijk tegen bedenkingen van het geweten te vrijwaren. Daarentegen was het gedrag van de rentmeester zeer geschikt om voor dezen de harten van de schuldenaars te winnen; dat hij hen vroeger had verdrukt, vergeven zij hem graag, hij had ze toch op het laatste ogenblik nog van een veel grotere opbrengst verlost dan die was, die zij tot hiertoe boven het eigenlijke recht hadden gegeven; want hoogst waarschijnlijk was het pacht-contract voor hun hele leven gesloten. En evenals nu zo hun eigen toekomst door de rentmeester was verzekerd, zo konden zij zich wel gedwongen gevoelen de man niet te laten verhongeren, maar hem het genadebrood te geven; de heer daarentegen; zich eerst misschien ergerend dat hem het meerdere, dat hij had kunnen eisen, was ontgaan, moest evenwel erkennen dat de rentmeester verstandig had gehandeld en sprak die erkentenis openlijk uit; - hij drukte daarmee alleen een natuurlijk gevoel uit in de verrassing van het ogenblik. De hier ontwikkelde opvatting komt nu geheel overeen met de toestand van de tollenaars, die de Heere hier op het oog heeft als Hij Zijn gelijkenis voorstelt "Eis niet meer dan u gezet is", zo had Johannes al tot de tollenaars gezegd, die tot zijn doop kwamen, op hun vraag: "Meester! Wat zullen wij doen (Luk. 3: 12 v.)? Daarin bestond dus de bijzondere zonde van hun stand, dat zij zich geheel gedroegen als die rentmeester, terwijl zij door meerdere eisen, die zij tot hun eigen belang deden, de mensen onderdrukten en zichzelf de middelen verschaften tot een weelderig leven. Door de boetprediking van Johannes en vervolgens door de prediking van de genade van Jezus Christus waren zij ook geheel als de onrechtvaardige rentmeester geworden, toen hij voor zijn heer werd aangeklaagd, omdat hij zijn goederen doorbracht. Zij waren in de toestand gekomen dat tot hen werd gezegd: "Waarom hoor ik dit van u, geef rekenschap van uw rentmeesterschap, want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn. " Met de tot hiertoe bedreven tollenaars-misdaad was het nu afgedaan. Intussen konden zij alleen door te doen wat Johannes hun bevolen had en niet meer te eisen dan gezet was, de ernst en de oprechtheid van hun berouw bewijzen en een begin maken met de bekering. Als wedergeboren kinderen van het licht, als discipelen van Jezus Christus betoonden zij zich nog daardoor niet positief, daartoe behoorde nog iets meer, iets hogers. Volgens de grondstellingen van de Farizeeën en Schriftgeleerden hadden zij nu hun stand geheel moeten opgeven en alle verbintenis met de heidense Romeinen, die zij als tolpachters dienden, moeten afbreken. Dan hadden zij hun onrechtvaardig verkregen goed mogen behouden en daarna verder werelds mogen leven, zoveel zij konden, de Farizese gezindheid en handelwijze (vs. 14) verbood hen dit niet, maar de Heer wil hen door Zijn gelijkenis iets anders leren. De rentmeester wordt niet dadelijk van zijn ambt ontheven, maar mag daarmee nog een tijd lang voortgaan en nu wacht hij ook van zijne, totdat het uur komt, dat hij van zijn ambt wordt ontzet. Zo zien wij dan hierna (Hoofdstuk 19: 1 vv.) Zachéus eveneens nog in zijn dienst; maar in dat ambt handelt hij zoals hij dat uit de gelijkenis van onze tekst aan het voorbeeld van de rentmeester heeft ontleend: Zie Heere, de helft van mijn goederen geef ik aan de armen en als ik iemand iets door bedrog

ontvreemd heb, ik geef het viervoudig weer. Dat is van hem geen verhoging, geen tentoonstelling van zijn deugden, zoals die van de Farizeeër in Hoofdstuk 18: 2, maar integendeel een vraag bij Jezus, of Hij diens mening met hetgeen hier in vs. 5-7 van de rentmeester wordt verteld, juist heeft getroffen en het ingaan van de Heere in zijn huis is het antwoorden op zijn vraag. Bij een tollenaar, die zich zo'n leerzaam discipel betoont en de wil van zijn Heer niet alleen weet, maar ook doet, kan de mensenzoon zelfs overnachten, zonder zich te storen aan het gemor van zijn reisgenoten, die zich al aan het ingaan in dat huis hebben geërgerd. Wat Zachéüs in de tweede plaats noemt, de terugvergoeding van het onrechtmatig afgeperste tot een viervoudig bedrag, dat was hem door zijn eigen geweten ingegeven. Het kan alleen in hoogst zeldzame gevallen slechts een en tweemaal in uitoefening worden gebracht - hoe kon een tollenaar al degenen terugvinden, die hij aan zijn tol had voorbij zien gaan en die hij bij tolheffing had bedrogen? Het is hier echter meer te doen om een bereidwilligheid dan om een uitvoering metterdaad. Maar wat hij eerst noemt - de helft van zijn goederen voor de armen - dat is tot daad geworden, hetgeen de Heere verlangt met de woorden waarmee Hij Zijn gelijkenis besluit.

Wij hebben toch toe te zien dat wij hier geen rentmeester voorstellen als van de tegenwoordige dagen, die telkens volledige verantwoording doet en niets op eigen gezag kan beslissen; veeleer blijkt het dat de heer hem nog geen rekenschap had afgevorderd voordat hij, van zijn onrechtvaardigheid overtuigd geworden, had besloten hem af te zetten. Waar hij met zo'n uitgestrekte volmacht bekleed was, behoeven wij dus ook niet aan te nemen dat hij de gewone pachtbrieven verdonkerd had; in vroegere tijden behoefden die waarschijnlijk niet onder de ogen van zijn meesters te komen. Hoe had hij dan de goederen doorgebracht? Hij had de pachters meer laten betalen dan hij als pachtprijs aan zijn meester ter hand had gesteld hij eiste van hen een buitensporige, stortte bij hem een billijke som en het verschil tussen ontvangst en opgave bevatte zijn zuivere winst. Intussen had hij zich daarmee niet verrijkt. Van zijn post ontzet, ziet hij toch de bedelstaf dreigen, nadat hij weelderig en lustig geleefd had van wat op deze manier hem toekwam, totdat zijn heer, hoe weten wij niet, met de snode handel bekend werd. Deze roept hem ter verantwoording en spreekt van afzetting. Bij die verantwoording moeten de papieren, de pachtbrieven voor hem eerst ter tafel komen en de afzetting zal natuurlijk volgen; als de rekening het bedrog openbaart; zij zal niet nodig zijn, als uit een welsluitende rekening blijkt, dat de heer ten onrechte argwaan heeft opgevat. Dit moet wel worden opgemerkt; de afzetting is niet vast bepaald maar bedreigd; zij gaat niet aan de verantwoording vooraf, hoe deze ook is uitvallen. Dit blijkt eerst uit de aard van de zaak, omdat de heer, door onverhoord en op een los gerucht te veroordelen, even onbillijk als zijn rentmeester zou zijn geweest, wat zeker de bedoeling niet zijn kon; en ten tweede uit de taal van de rentmeester zelf: die in geval hij zijn post verloren zal hebben een veilig toevluchtsoord zoekt en krachtens het woord van zijn meester, zijn afzetting al zo goed als zeker voorziet (vs. 3), maar toch nog een poging aanwent om zijn rekening op effener bodem te brengen. Treffend is de beschrijving van zijn verlegen toestand. Hij zegt bij zichzelf: "Wat zal ik doen? Want mijnheer neemt dit rentmeesterschap van mij. . . Graven kan ik niet, voor bedelen schaam ik mij. . . Ik weet wat ik doen zal!" En wat verwacht men nu van een man, die bepaaldelijk ter navolging in zijn voorzichtigheid voorgesteld wordt? Mij dunkt, hij zal een maatregel beproeven, om òf de gevreesde slag, als mogelijk nog te voorkomen en zijn post te behouden, òf ingeval dit hem mislukt, een gewisse toekomst voor zich te bereiden. Om dit

dubbel doel te bereiken is zijn hele handelswijze ingericht. Hij laat de pachters bij zich komen, - natuurlijk in afwezigheid van zijn heer - vraagt hen naar hetgeen ieder jaarlijks schuldig is en laat hen een minder cijfer in de plaats van het vorige stellen; hetzij - wat de Hebreeuwse getalmerken gemakkelijk toelaten - door verandering van een enkele letter in de oude, hetzij door inderhaast een nieuwe pachtbrief in te vullen, die hij al in gereedheid bezit. Het cijfer tachtig dat hij in plaats van het vorige honderd vaten olie, honderd mudden tarwe laat zetten - drukt de juiste som uit, die hij vroeger altijd aan zijn heer heeft uitbetaald en door deze verandering wint hij dus, dat de pachtbrieven met de vroegere opgave aan zijn meester (die ze toen niet zelf had ingezien) in overeenstemming komen. Maar de pachters, die omwille van hem vroeger een buitensporige som moesten opbrengen, konden niet anders dan door deze prijsvermindering zich persoonlijk aan de rentmeester verplicht rekenen, uit wiens handen zij deze afslag ontvingen en die deze gunst wellicht als gevolg van persoonlijke voorspraak en invloed bij de landheer voorgesteld heeft. Zó bereikt hij alles, wat een voorzichtig man in zo'n geval kon begeren. Immers, eerst herstelt hij zijn vroegere onrechtvaardigheid, ofschoon dan ook uit eigen belang, ten tweede stelt hij zich in staat om behoorlijk rekening af te leggen, nu eindelijk de pachtbrieven onder het oog van de heer komen en met diens ontvangsten vergeleken moeten worden - en ten slotte, ingeval echter de gevreesde afzetting doorgaat, koopt hij zich door een weldaad aan de pachters, die men hem persoonlijk toerekenen zal, een rustig en gezellig verblijf. Wat een wonder dat zijn heer hem, die vroeger onrechtvaardig was, uit hoofde van deze voorzichtigheid prees? Of hij al of niet in zijn betrekking werd gehandhaafd, zegt ons de gelijkenis niet.

8. En de heer, de rijke man, van wie in vs. 1 sprake was, prees de onrechtvaardige rentmeester (vs. 1; Hoofdstuk 7: 37. MATTHEUS. 26: 6), omdat hij, nu zijn ongerechtigheid hem dreigde tot een zo treurige toestand te brengen, voorzichtig gedaan had, omdat hij zo goed berekende, op welke mensen hij zijn hoop moest stellen en op welke manier hij die het bestvoor zich kon winnen. Hij had zich dan ook bijzonder weten te helpen; want de kinderen van deze wereld zijn voorzichtiger dan a) de kinderen van het lichts in hun geslacht, namelijk wat dat gebied betreft, waarop zij zich nu eenmaal bewegen, terwijl zij echter voor het hogere en hemelse volstrekt geen hart hebben.

a)Efeze. 5: 8. 1 Thessalonicenzen. 5: 5.

De gewone opvatting, dat deze schuldenaars mensen waren die honderd vaten olie of honderd mudden tarwe geleend hadden, waarvoor zij het geld nog moesten betalen, wordt door zo ongelofelijk veel moeilijkheden gedrukt, dat men volstrekt niet begrijpt, waarom zij steeds wordt vastgehouden. Daarentegen heeft men toch een zeer duidelijk aanwijzing van de eigenlijke toedracht daarin, dat de gelijkenis nergens van geld spreekt maar wel van een opbrengst in voortbrengselen. Tegen de gewone opvatting strijdt volstrekt het volgende: 1) In de beide gevallen is de vermindering van schuld, wanneer die voor eenmaal is, geen van zoveel betekenis, dat de rentmeester de schuldenaars daardoor zozeer aan zich verplicht zou hebben, als nodig was om zich een levenslange verzorging te verzekeren; 2) moest als de handelswijze van de rentmeester een zo lage vervalsing van schuldbekentenissen was geweest als men aanneemt, dit ook de schuldenaars, wanneer nog enig rechtsgevoel bij hen aanwezig was, tegen hem innemen en wanneer zij ook zelfzuchtig genoeg waren geweest van die

laagheid voordeel te trekken, zo zonden zij zich zeker wijselijk hebben gewacht zo’n booswicht in hun huizen te nemen; 3) blijft het in ieder geval, men zegge wat men wil, een al te sterke eis aan de heer van de rentmeester, dat hij dezen om zijn voorzichtige handelswijze nog zou prijzen, wanneer hij op het laatst nog op zo’n slechte manier door hem was bedrogen. Dan bleef toch niets als schurkerij over, waarbij van voorzichtigheid geen sprake meer kan zijn, terwijl bovendien volgens het vroeger gezegde het middel om zijn toekomst te verzekeren, tevens zo twijfelachtig kan zijn geweest. Veel eerder zou men verwachten dat de heer gezegd zou hebben: "Die dwaas! verbeeldt hij zich echt dat hij voortaan niet zal te vrezen hebben? De schuldenaars zullen wel de hun aangebrachte winst zonder bedenking in de zak strijken, maar hun huizen zullen zich niet openen voor een schurk als voor iemand, die hun als vriend dierbaar is geworden. " Maar hoe is het, wanneer wij de zaak zo opvatten dat de rentmeester, zolang hij nog in zijn ambt was, dubbel boek hield? Met de beide schuldenaars had hij een pachtcontract gesloten, dat bij de ene een jaarlijkse opbrengst van 100 vaten olie, bij de andere van 100 mud tarwe inhield. Zij wisten er echter niets van dat zij aan de heer van de gepachte landerijen volgens de rekening door de rentmeester deze voorgelegd, tot veel minder, tot slechts 50 vaten en 80 mudden verplicht waren. Hij had ze slechts tot zijn eigen voordeel zo hoog gezet en wanneer hij nu, omdat hij zijn ambt moest verliezen, niet zelf die hogere eis had laten vallen en de ware verhouding tegenover de heer had hersteld, zouden zij ook verder aan de hogere eis zijn gebonden geweest. Dat toch deze het meerdere uit bijzondere grootmoedigheid zou hebben uitgeschrapt, is in zulke gevallen dat een rijk grondbezitter er op uit is om zijn goederen zo hoog mogelijk te verhuren, niet iets dat vanzelf spreekt. Men houdt zich aan het formele recht zonder er verder op te letten hoe het tot stand is gekomen en weet zich gemakkelijk tegen bedenkingen van het geweten te vrijwaren. Daarentegen was het gedrag van de rentmeester zeer geschikt om voor dezen de harten van de schuldenaars te winnen; dat hij hen vroeger had verdrukt, vergeven zij hem graag, hij had ze toch op het laatste ogenblik nog van een veel grotere opbrengst verlost dan die was, die zij tot hiertoe boven het eigenlijke recht hadden gegeven; want hoogst waarschijnlijk was het pacht-contract voor hun hele leven gesloten. En evenals nu zo hun eigen toekomst door de rentmeester was verzekerd, zo konden zij zich wel gedwongen gevoelen de man niet te laten verhongeren, maar hem het genadebrood te geven; de heer daarentegen; zich eerst misschien ergerend dat hem het meerdere, dat hij had kunnen eisen, was ontgaan, moest evenwel erkennen dat de rentmeester verstandig had gehandeld en sprak die erkentenis openlijk uit; - hij drukte daarmee alleen een natuurlijk gevoel uit in de verrassing van het ogenblik. De hier ontwikkelde opvatting komt nu geheel overeen met de toestand van de tollenaars, die de Heere hier op het oog heeft als Hij Zijn gelijkenis voorstelt "Eis niet meer dan u gezet is", zo had Johannes al tot de tollenaars gezegd, die tot zijn doop kwamen, op hun vraag: "Meester! Wat zullen wij doen (Luk. 3: 12 v.)? Daarin bestond dus de bijzondere zonde van hun stand, dat zij zich geheel gedroegen als die rentmeester, terwijl zij door meerdere eisen, die zij tot hun eigen belang deden, de mensen onderdrukten en zichzelf de middelen verschaften tot een weelderig leven. Door de boetprediking van Johannes en vervolgens door de prediking van de genade van Jezus Christus waren zij ook geheel als de onrechtvaardige rentmeester geworden, toen hij voor zijn heer werd aangeklaagd, omdat hij zijn goederen doorbracht. Zij waren in de toestand gekomen dat tot hen werd gezegd: "Waarom hoor ik dit van u, geef rekenschap van uw rentmeesterschap, want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn. " Met de tot hiertoe bedreven tollenaars-misdaad was het nu afgedaan. Intussen konden zij alleen door te doen wat

Johannes hun bevolen had en niet meer te eisen dan gezet was, de ernst en de oprechtheid van hun berouw bewijzen en een begin maken met de bekering. Als wedergeboren kinderen van het licht, als discipelen van Jezus Christus betoonden zij zich nog daardoor niet positief, daartoe behoorde nog iets meer, iets hogers. Volgens de grondstellingen van de Farizeeën en Schriftgeleerden hadden zij nu hun stand geheel moeten opgeven en alle verbintenis met de heidense Romeinen, die zij als tolpachters dienden, moeten afbreken. Dan hadden zij hun onrechtvaardig verkregen goed mogen behouden en daarna verder werelds mogen leven, zoveel zij konden, de Farizese gezindheid en handelwijze (vs. 14) verbood hen dit niet, maar de Heer wil hen door Zijn gelijkenis iets anders leren. De rentmeester wordt niet dadelijk van zijn ambt ontheven, maar mag daarmee nog een tijd lang voortgaan en nu wacht hij ook van zijne, totdat het uur komt, dat hij van zijn ambt wordt ontzet. Zo zien wij dan hierna (Hoofdstuk 19: 1 vv.) Zachéus eveneens nog in zijn dienst; maar in dat ambt handelt hij zoals hij dat uit de gelijkenis van onze tekst aan het voorbeeld van de rentmeester heeft ontleend: Zie Heere, de helft van mijn goederen geef ik aan de armen en als ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, ik geef het viervoudig weer. Dat is van hem geen verhoging, geen tentoonstelling van zijn deugden, zoals die van de Farizeeër in Hoofdstuk 18: 2, maar integendeel een vraag bij Jezus, of Hij diens mening met hetgeen hier in vs. 5-7 van de rentmeester wordt verteld, juist heeft getroffen en het ingaan van de Heere in zijn huis is het antwoorden op zijn vraag. Bij een tollenaar, die zich zo’n leerzaam discipel betoont en de wil van zijn Heer niet alleen weet, maar ook doet, kan de mensenzoon zelfs overnachten, zonder zich te storen aan het gemor van zijn reisgenoten, die zich al aan het ingaan in dat huis hebben geërgerd. Wat Zachéüs in de tweede plaats noemt, de terugvergoeding van het onrechtmatig afgeperste tot een viervoudig bedrag, dat was hem door zijn eigen geweten ingegeven. Het kan alleen in hoogst zeldzame gevallen slechts een en tweemaal in uitoefening worden gebracht - hoe kon een tollenaar al degenen terugvinden, die hij aan zijn tol had voorbij zien gaan en die hij bij tolheffing had bedrogen? Het is hier echter meer te doen om een bereidwilligheid dan om een uitvoering metterdaad. Maar wat hij eerst noemt - de helft van zijn goederen voor de armen - dat is tot daad geworden, hetgeen de Heere verlangt met de woorden waarmee Hij Zijn gelijkenis besluit.

Wij hebben toch toe te zien dat wij hier geen rentmeester voorstellen als van de tegenwoordige dagen, die telkens volledige verantwoording doet en niets op eigen gezag kan beslissen; veeleer blijkt het dat de heer hem nog geen rekenschap had afgevorderd voordat hij, van zijn onrechtvaardigheid overtuigd geworden, had besloten hem af te zetten. Waar hij met zo’n uitgestrekte volmacht bekleed was, behoeven wij dus ook niet aan te nemen dat hij de gewone pachtbrieven verdonkerd had; in vroegere tijden behoefden die waarschijnlijk niet onder de ogen van zijn meesters te komen. Hoe had hij dan de goederen doorgebracht? Hij had de pachters meer laten betalen dan hij als pachtprijs aan zijn meester ter hand had gesteld hij eiste van hen een buitensporige, stortte bij hem een billijke som en het verschil tussen ontvangst en opgave bevatte zijn zuivere winst. Intussen had hij zich daarmee niet verrijkt. Van zijn post ontzet, ziet hij toch de bedelstaf dreigen, nadat hij weelderig en lustig geleefd had van wat op deze manier hem toekwam, totdat zijn heer, hoe weten wij niet, met de snode handel bekend werd. Deze roept hem ter verantwoording en spreekt van afzetting. Bij die verantwoording moeten de papieren, de pachtbrieven voor hem eerst ter tafel komen en de afzetting zal natuurlijk volgen; als de rekening het bedrog openbaart; zij zal niet nodig zijn,

als uit een welsluitende rekening blijkt, dat de heer ten onrechte argwaan heeft opgevat. Dit moet wel worden opgemerkt; de afzetting is niet vast bepaald maar bedreigd; zij gaat niet aan de verantwoording vooraf, hoe deze ook is uitvallen. Dit blijkt eerst uit de aard van de zaak, omdat de heer, door onverhoord en op een los gerucht te veroordelen, even onbillijk als zijn rentmeester zou zijn geweest, wat zeker de bedoeling niet zijn kon; en ten tweede uit de taal van de rentmeester zelf: die in geval hij zijn post verloren zal hebben een veilig toevluchtsoord zoekt en krachtens het woord van zijn meester, zijn afzetting al zo goed als zeker voorziet (vs. 3), maar toch nog een poging aanwent om zijn rekening op effener bodem te brengen. Treffend is de beschrijving van zijn verlegen toestand. Hij zegt bij zichzelf: "Wat zal ik doen? Want mijnheer neemt dit rentmeesterschap van mij. . . Graven kan ik niet, voor bedelen schaam ik mij. . . Ik weet wat ik doen zal!" En wat verwacht men nu van een man, die bepaaldelijk ter navolging in zijn voorzichtigheid voorgesteld wordt? Mij dunkt, hij zal een maatregel beproeven, om òf de gevreesde slag, als mogelijk nog te voorkomen en zijn post te behouden, òf ingeval dit hem mislukt, een gewisse toekomst voor zich te bereiden. Om dit dubbel doel te bereiken is zijn hele handelswijze ingericht. Hij laat de pachters bij zich komen, - natuurlijk in afwezigheid van zijn heer - vraagt hen naar hetgeen ieder jaarlijks schuldig is en laat hen een minder cijfer in de plaats van het vorige stellen; hetzij - wat de Hebreeuwse getalmerken gemakkelijk toelaten - door verandering van een enkele letter in de oude, hetzij door inderhaast een nieuwe pachtbrief in te vullen, die hij al in gereedheid bezit. Het cijfer tachtig dat hij in plaats van het vorige honderd vaten olie, honderd mudden tarwe laat zetten - drukt de juiste som uit, die hij vroeger altijd aan zijn heer heeft uitbetaald en door deze verandering wint hij dus, dat de pachtbrieven met de vroegere opgave aan zijn meester (die ze toen niet zelf had ingezien) in overeenstemming komen. Maar de pachters, die omwille van hem vroeger een buitensporige som moesten opbrengen, konden niet anders dan door deze prijsvermindering zich persoonlijk aan de rentmeester verplicht rekenen, uit wiens handen zij deze afslag ontvingen en die deze gunst wellicht als gevolg van persoonlijke voorspraak en invloed bij de landheer voorgesteld heeft. Zó bereikt hij alles, wat een voorzichtig man in zo’n geval kon begeren. Immers, eerst herstelt hij zijn vroegere onrechtvaardigheid, ofschoon dan ook uit eigen belang, ten tweede stelt hij zich in staat om behoorlijk rekening af te leggen, nu eindelijk de pachtbrieven onder het oog van de heer komen en met diens ontvangsten vergeleken moeten worden - en ten slotte, ingeval echter de gevreesde afzetting doorgaat, koopt hij zich door een weldaad aan de pachters, die men hem persoonlijk toerekenen zal, een rustig en gezellig verblijf. Wat een wonder dat zijn heer hem, die vroeger onrechtvaardig was, uit hoofde van deze voorzichtigheid prees? Of hij al of niet in zijn betrekking werd gehandhaafd, zegt ons de gelijkenis niet.

9. En ik, de Heere en Meester verenig Mij met die lof van de heer in de gelijkenis, uw gedachten van het gebied van het aardse leven tot het hemelse leidend. Ik zeg u, Mijn discipelen, die zich als kinderen van het licht behoren te gedragen: a) maak uzelf vrienden uit de onrechtvaardige mammon 6: 24"); bedient u van het geld als een middel, opdat, wanneer u ontbreken zal (als het met u ten einde loopt), met het leven u ook alles wat vroeger uw geluk uitmaakte, ontnomen wordt, zij, die u zich tot vrienden hebt gemaakt, namelijk de armen, aan wie u heeftwelgedaan (Hoofdstuk 18: 22), u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen (Joh. 14: 2).

a)Matth. 19: 20. 1 Tim. 6: 19.

Het is zeer juist wat de wijze Salomo (Spr. 22: 2) zegt: Rijken en armen ontmoeten elkaar, de Heere heeft hen allen gemaakt, maar even zo zeker is het dat de mammonsdienst van de mensen het onderscheid ontzaglijk vergroot heeft en tot een ontzettende mate heeft uitgebreid. Slechts indirect had de onrechtvaardige rentmeester zich verrijkt ten koste van zijn rijke heer, onmiddellijk had hij het gedaan op kosten van de arme pachters, die hij in plaats van vijftig honderd vaten olie en honderd mudden tarwe in plaats van tachtig had opgelegd, om de andere vijftig vaten en twintig mudden voor zichzelf te gelde te maken. Hij had, nu hij van zijn ambt zou worden ontzet en hij het uitzicht op nijpende armoede voor zich had, diegenen kunnen vergeten, die hij door zijn verhogen daartoe had gebracht, dat zij van hun pachten slechts een zeer kleine winst konden hebben en zich nooit uit hun behoeftige toekomst konden verheffen. Niemand van de mensen noodzaakte hem de gewone verhouding tot de pachters te herstellen en daardoor de toestand van de pachters aanzienlijk te verbeteren. Dat is echter juist bij de overlegging, die hij in vs. 3 houdt, de gelukkige gedachte, die hem van zijn aardsen heer in de lof doet inoogsten, waaraan de hemelse Heer in het voor ons liggende vers Zich met de woorden, "En Ik zeg u" met de vermaning kan aansluiten, de lof, dat hij zich van de vriendschap van de pachters probeert te verzekeren. Hij had evengoed de eigenaar in het geheim van zijn vroegere bedriegerij kunnen inwijden en aan deze kunnen meedelen hoe hij hem een veel grotere opbrengst van de verpachte landerijen in de pachtbrieven had verzekerd dan de boeken aanwezen. Het zou zich dan evenzo waarschijnlijk hebben laten aanzien, dat de eigenaar hem verder op zijn post zon hebben gelaten, als hij nu zijn waarschijnlijkheids-rekening op de dankbaarheid van de pachters stelt; - maar nee, hij geeft er de voorrang aan de onrechtvaardigen mammon, die in de vijftig vaten olie en de twintig mudden tarwe zit, ten beste van de geringe mensen te laten komen en zich zo over hen te ontfermen. Aan de andere kant was het hem toch ook mogelijk in de tijd van de hem nog gelatene ambtswaarneming nog eens het volle bedrag van de pachten te innen en het overschot van de vijftig vaten olie en de twintig mudden tarwe tot een penning voor de nood te bewaren. Maar nee, hij kan het over zijn hart krijgen om zich dadelijk van de onrechtvaardige mammon te ontdoen ten gunste van hen, waaraan zijn ongerechtigheid dit heeft ontnomen, zonder daarop verdere speculaties te doen en het "haastelijk" in vs. 6 moet zonder twijfel meer de dadelijke en gehele zelfverloochening voorstellen dan dat, zoals men gewoonlijk aanneemt, daar een haasten verborgen zou liggen om de zaak met de schuldenaars ten einde te brengen, voordat de heer daarbij kwam. In ieder geval is die losmaking van die winst, die hij zichzelf verzekerd had, dat vaste besluit om zelf met de onrechtvaardige mammon te breken en zijn toekomst liever door weldoen dan door verbergen te verzekeren het punt, waarop het de Heer in Zijn gelijkenis voornamelijk aankomt. Daardoor is dan ook de rentmeester een voorbeeld geworden, waaruit de tollenaars een betere leer konden ontlenen, dan als zij de Farizeeën en Schriftgeleerden om raad gevraagd hadden wat zij in hun toestand moesten doen. Deze zouden, zoals boven al is opgemerkt, hun in ieder geval hebben gezegd dat zij met verlaten van hun tollenaarspost en door afbreking van alle betrekking met de Romeinsen opperheer zich een ladder ten hemel zouden oprichten, maar graag zouden zij hem het besteden van de onwettig verworvene goederen, het verder overdadig levensonderhoud hebben gelaten, omdat zij zelf gierig waren, er niet naar vroegen of het inwendige van hun bekers en schotels vol boosheid was, als zij slechts uitwendig rein werden gehouden

(Hoofdstuk 11: 39), zij zouden hem een handelswijze hebben aanbevolen, zoals die van de rentmeester geweest zou zijn, als die de onrechtvaardige pachtcontracten als geldend had laten voortbestaan, om of zijn meester tot dankbaarheid te bewegen, of om nog eens een voordeel daarvan te trekken. Wat de rentmeester de pachters ten goede laat komen is naar onze opvatting geen eigendom van zijn heer; volgens hetgeen in de boeken staat en volgens de contracten, die tegenover dezen alleen geldend zijn, heeft hij alleen vijftig vaten olie en tachtig mudden tarwe te eisen, daarentegen zouden de meerdere vijftig vaten olie en twintig mudden tarwe een opslag zijn geweest en, wanneer hij verder in zijn vroeger ambt gebleven was, hemzelf ten deel zijn geworden; hij ontdoet zich dus van wat hem ten goede zou komen, nu hij de pachters voor het vervolg vrij laat. Het was zeker met ongerechtigheid verworven, hij had met vreemd kapitaal gespeculeerd en had arme arbeiders een aanmerkelijk gedeelte van de winst van hun arbeid ontroofd; maar wat hij zich nu verwierf was niet minder zijn vermogen dan de geldmannen van onze tijd menen met recht datgene als hun vermogen te mogen beschouwen wat zij door beursspeculatie en industriële ondernemingen weten te winnen. Dat het nog niet in zijn handen is, dat de ontzetting van zijn ambt, die hem wacht, hem een streek door de rekening doet, komt niet verder in aanmerking; zoals elke gelijkenis iets hinkends heeft, dat zij niet geheel met de voor te stellen waarheid overeenstemt, zo ook deze; bovendien is over de termijn van verwijdering uit het ambt niets gezegd, zodat deze uitdrukkelijk buiten bereik van de beschouwing geplaatst is. Wil men echter evenwel niet geheel afzien van de gedachte dat de rentmeester om de ontzetting uit zijn ambt, die voor de deur is, van zijn winst voor zichzelf geen onmiddellijk gebruik meer kan maken, niet geheel afzien, welnu het heeft voor hem, tot wie de gelijkenis in de eerste plaats gezegd is, zeker zijn bepaalde betekenis. De tollenaars kunnen van de rijkdom, die zij zich door hun geldafpersingen hebben verworven, voor eigen voordeel en genot ook geen gebruik meer maken; hun bekering tot Christus verhindert dat zij verder daarvan in weelde leven en zich goede dagen bereiden, zij staan onder de dwang van hun Christelijk geweten, zij zijn inwendig afgezet van hun winstgevende bezigheid. Zo komt bij de door ons voorgestelde opvatting alles in duidelijk, helder licht. Had daarentegen de gewone voorstelling recht, volgens welke leer bij de schuldenaars gehandeld zou worden over schulden, die tot een vervalsing van hun schuldbrieven ten nadele van de heer door diens rentmeester wierden verleend, hoezeer had Jezus Zich dan bij het voordragen van die gelijkenis blootgegeven tegenover de daar aanwezige Farizeeën en Schriftgeleerden, dat Hij zo’n handelswijze tot Zijn gelijkenis had gebruikt. Al tegenover een Christelijke gemeente wil het een prediker van het goddelijke Woords ook met de allerbeste middelen van voorzorg en de verblindendste kunsten van de redenaars niet goed gelukken, die gelijkenis bij zo’n opvatting te rechtvaardigen als de Heere waardig. Er blijft steeds zelfs bij hen, die hun verstand onder de gehoorzaamheid van het geloof gevangen geven, grote twijfel achter, of werkelijk de manier en wijze van een zo onrechtvaardig mens kan worden overgebracht in de manier en wijze van een kind van het licht. Hoeveel smaadreden zouden de Farizeeën en Schriftgeleerden niet tegenover de Heere en Zijn tollenaars hebben kunnen inbrengen, wanneer Hij hen hier zo’n beeld voorlegde, als de uitleggers het zich voorstellen! Integendeel moet er zo’n voorstelling zijn, die de tegenstanders op hun standpunt van gierigheid en hebzucht een handvatsel aanbiedt, om met de Heere te spotten (vs. 14); en voor zulke harten is zeker een rentmeester, die voordelige contrasten overgeeft om geringe pachters in hun rechten te stellen en een tollenaar, die de helft van zijn goederen aan de armen geeft, een voorwerp van spot - voor

zo’n voorzichtigheid, zo zeggen zij bij zichzelf, zullen wij ten hoogste bedanken, wij weten beter wat verstandigheid is. In het volgende ontlenen wij nu nog uit leerredenen en andere geschriften over onze tekst datgene wat ons het geschiktste tot stichting voorkomt; wij zullen echter op die plaats, waar onze eigenaardige opvatting omtrent de schuldenaars zo’n overname niet mogelijk maakt, weer onze eigen beschouwingen voorstellen.

De hoofdtrekken van onze gelijkenis zijn gemakkelijk aangegeven: de rentmeester is de mens in zijn verhouding tot het aardse goed. De heer van de rentmeester is God de Heere, die de mens over geld en goed heeft gesteld. Maar hoeveel grote zaken heeft Christus toch al met deze eenvoudigste trekken gezegd? Met één woord: heeft Hij de verhouding van de mens tot het aardse goed, zoals die in waarheid, zoals die voor God is, getekend. De mens is geen eigenaar, hij is slechts rentmeester over het aardse goed, de ware heer en eigenaar is God. Nu ja, denkt u, zoals alles van God is. Neen, niet alleen zoals alles van God is, maar zo, dat u God hier niet eens geeft, maar slechts leent. "Als u in het goed van een ander niet trouw bent geweest, wie zal u het uwe geven?" zegt Christus dadelijk daarop (vs. 12). Onder "het uwe" verstaat Hij geestelijke, zedelijke, hemelse goederen - die zijn ook niet van onszelf, zij moeten ons gegeven worden van boven, maar zij worden ons gegeven om de onze, onze eigene te worden. De aanleg en bekwaamheid van de geest, het vrienden- of broederhart, de kennis van de waarheid, de vrede van God, hoger dan alle verstand, het zijn enkel gaven van boven, maar gaven die voor u zullen blijven, wanneer u maar in deze getrouw bent, die in uw onsterfelijke ziel geplant, dan eigen zullen blijven tot in haar onvergankelijke volmaking in Gods zalige gemeenschap. Met het geld is het anders: het blijft, zoals de Heere zegt voor u altijd "van een ander" hoe het ook het uwe heette; hoe begerig uw ziel het ook vasthoudt met al haar kracht, het wordt toch nooit een gedeelte van haar, nooit haar werkelijk eigendom, het zit toch altijd los, zo los dat het iedere dag van u kan afvallen als een tegenwind van het noodlot waait, zo los dat het in elk geval eens van u moet afvallen als dor loof in de herfst. "Wij hebben niets in de wereld gebracht", zo staat er geschreven, "en het is openbaar, dat wij niets daaruit kunnen dragen. " Dat is zeker een zeer oude bekende waarheid, wie zou ze niet weten? Maar hoewel allen haar kennen, hoe velen bedenken haar? En toch zou het een grote, machtige, diep ingrijpende zaak zijn om deze waarheid, die niemand kan betwijfelen, inderdaad te bedenken! Hoe moest dit de hele verhouding van de mensen tot de aardse en de hemelse goederen omkeren, hoe moest dat de gemoederen vrij maken van de banden van de mammon en trouw jegens de Heere, die geld en goed, maar nog veel grotere zaken toevertrouwt en trouw ook in het kleinste jegens de onsterfelijke ziel is! Maar de natuurlijke mens bedenkt het niet, al weet hij het; hij weet het en wil het toch niet weten en daaruit ontstaat zijn inderdaad dwaze verhouding tot het aardse goed, een verhouding rechtstreeks in tegenspraak met de ware, die alleen voor God geldende is. De Heere tekent ons deze verhouding, die de orde van God rechtstreeks tegenspreekt, in de verdere trekken van Zijn gelijkenis. Wat doet de rentmeester met het toevertrouwde goed? Juist het tegendeel van hetgeen hij als rentmeester doen moest: hij werd voor zijn heer aangeklaagd, dat hij zijn goederen doorbracht en dat hij werkelijk zo gedaan had bewijst ons het kwaad geweten van de man, dat van iedere rechtvaardiging dadelijk afziet. In plaats van dus de goederen van zijn heer te besturen, heeft hij ze doorgebracht: wat wil dat zeggen? Dat wil niet zeggen dat hij veel uitgegeven heeft, in plaats van het bij elkaar te houden; alleen bij elkaar houden is de plicht niet van de zaakwaarnemer - hij mag van de opbrengst van het goed gerust voor eigen

behoefte en de behoefte van zijn huis afnemen, hij mag ook andere uitgaven doen, als het maar in de dienst en in het belang van de heer geschiedt. Maar de rentmeester heeft de goederen van zijn heer doorgebracht, d. i. , ze niet in diens dienst en belang besteed, maar ze voor die bestemming vernietigd, ze eigenmachtig en zelfzuchtig verkwist, zodat zij voor zijn heer geen voordeel aanbrachten, geen vrucht gaven en ten slotte zelfs niet voor de lichtvaardige verkwister. Zo heeft ook u, o mens, de Heere in de hemel een aards goed toevertrouwd, niet opdat u het niet, nee maar opdat u het goed gebruikt; u moet het besturen en gebruiken in de dienst van uw heer, naar de orde van Zijn rijk, voor u en de uwen en zeker niet minder voor elk die omwille van God, uw Heere, daarop aanspraak heeft, dat u hem bemint als uzelf. U mag en moet het toevertrouwde goed besteden zonder pijnlijke angst, maar het moet vrucht voortbrengen, zegen teweegbrengen, dat er overal iets mee wordt bereikt, dat in Gods rijk ten goede is en waarin dus een nuttig besteden van Zijn goed door hem kan worden gezien. Maar dat is niet het gezichtspunt en niet de wijze en regeling, zoals de natuurlijke mens de aardse goederen gebruikt, omdat hij met de onrechtvaardige rentmeester vergeet dat hij slechts rentmeester is, omdat hij God vergetend van het aardse goed zegt: "Het is het mijne, ik kan er mee doen wat ik wil; het gaat niemand aan hoe ik mijn goed besteed, zo vergeet hij eveneens ook Gods regeling bij het gebruik, de goddelijke bedoelingen, waartoe het aardse goed moet dienen, hij gebruikt het alleen naar de lust van zijn eigen verkeerd hart en brengt het zo door, d. i. vernietigt het en bewerkt er generlei vrucht en zegen mee. Hij brengt het door, of hij het als gierigaard in de kast sluit en in de aarde begraaft, zodat het tot niets nuttig is en niets kan teweegbrengen, of dat hij het als verkwister wegwerpt op de straat voor nietige, ijdele, misschien zielverdervende doeleinden, of dat hij het heimelijk voor zich geniet, of dat hij anderen roept tot zijn leven in heerlijkheid en vreugde, of hij het alleen doorbrengt of in gezelschap doorgebracht heeft, is hetzelfde. Wonderlijke dwaasheid van de mensen, die zo tegen beter weten en voelen van het hart aan het ogenblikkelijke hangt, zonder die blijvende winst, aan het zichtbare, dat toch zeker vergaat en dat, als ik het tot het scheepje maak, dat mijn ziel moet dragen over de golven van de tijd, in zijn onvermijdelijke schipbreuk ook onvermijdelijk de ziel zelf medesleept. Zeker vervulde die onrechtvaardige rentmeester vaak een onaangenaam gevoel: "Waar moet dat heen? Wat zal het einde zijn?" toch gaat hij voort, omdat het terugkeren van dag tot dag moeilijker wordt, de ontrouwe waarneming zich steeds hoger opeenhoopt tussen hem en zijn heer; zo probeert hij het te vergeten en geniet het ogenblik met zo krampachtige begeerlijkheid, zolang het maar gaat en voor de toekomst, voor het einde sluit hij de ogen. Zijn er grotere, zijn er ongelukkigere dromen? En toch hebben wij in hen de hele levenswijsheid van duizendmaal duizenden voor ogen.

"Wat hoor ik van u?" zegt de heer van de onrechtvaardige rentmeester tot deze, als die voor hem wordt aangeklaagd; zelf heeft hij het wel niet gezien, dat deze zijn goederen doorbracht, anderen hebben het hem meegedeeld. De heer is niet zo bij de zaak tegenwoordig geweest, alsof hij alles zou hebben geleid. Hij heeft zijn rentmeester het vertrouwen geschonken en laat hem daarop op eigen hand huishouden. Dat is het echter juist wat de mens verleidt; hij gedraagt zich in zijn zaken, gaat uit en in, regelt en werkt zonder iemand te zien, die op hem acht geeft of hem in de weg treedt; en omdat niemand hem verhindert de meester te spelen, is hij zo vermetel zichzelf tot heer te stellen. In plaats van het vertrouwen van zijn heer te eren en des te getrouwer te zijn in al zijn wegen, wordt hij een dief en doorbrenger; hoe langer hoe

meer vergeet hij het, dat hij rekenschap moet afleggen. Als de mensen de Rechter niet zien, de roede niet voelen, dan geloven zij ook in geen gericht en in geen straf; dit overkomt hen omtrent hun aardse omstandigheden het meest; zij geven het toe, dat zij voor hun zonden God rekenschap moeten afleggen, maar het komt hun als een sprookje voor dat zij ook voor hun tijdelijke goederen rekenschap moeten afleggen. Voor zij dat met hun ogen zien, geloven zij het niet.

Het: "Geef rekenschap van uw rentmeesterschap, want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn" zal de boze als een onverwachte slag gekomen zijn. Vroeger dacht hij bij zichzelf: "Mijn heer vertoeft te komen, daarom eet en drink mijn ziel, doe u te goed en wees vrolijk!" maar nu ziet hij opeens al zijn slechtheid voor de dag komen, nu wordt hij tot rekenschap geroepen en heeft hij niets om zich mee te verontschuldigen. Zo zal het al degenen gaan die het goed van hun heer hebben verwaarloosd of verkwist. Zij mogen het geloven of niet, er zal een dag voor hen komen waarop zij voor hun Koning en Rechter moeten verschijnen, om rekenschap van hun rentmeesterschap te doen. Dat voorspelt ons Zijn woord met zo’n duidelijkheid, dat elke twijfel daarbij verdwijnt, iedere loochening verstommen moet. Er is een rekenschap en God heeft het uur al bepaald, waarin u ze moet aanleggen; hoe snel die slaat of hoe laat, heeft Zijn wijsheid voor ons verborgen. Hoe zou het zijn als zij nu sloeg, als in de eerstkomende nacht uw ziel van u geëist werd, zou u bereidt zijn om uw Heer ten antwoord omtrent uw rentmeesterschap te staan? Al menigeen is opgeroepen op een tijd dat hij het niet vermoedde; niemand weet wanneer de beurt aan hem zal komen. Maar dit weten wij allen, waarnaar wij geoordeeld worden, daarover laat de Heilige Schrift ons zo weinig in onzekerheid, dat ieder vooraf zelf de rekening kan opmaken; zij zegt: in de uitdelers wordt vereist dat elk getrouw bevonden wordt; die veel gegeven is, van die zal veel geëist worden en die weinig gegeven is, van die zal men weinig eisen.

De predikingen van de Heere over gericht en eeuwigheid hadden bij de tollenaars opeens het ijdel zelfbedrog van hun leven verstoord; zij kwamen tot erkentenis dat er een einde moest komen aan het tijdelijke, dat achter de dood een vraag naar hun wandel, een verantwoording geëist, een oordeel gesproken zou worden en de stem: "Doe rekenschap van uw rentmeesterschap" schrikte hen wakker, de stem: "U zult geen rentmeester meer kunnen zijn" was verpletterend in hun ziel gedrongen. De arme doorbrengers, de bedrieglijke, onrechtvaardige tollenaars waren in verlegenheid over hun eeuwige toekomst, evenals de onrechtvaardige rentmeester in de gelijkenis in een verlegenheid was over zijn tijdelijke toekomst. Nu ontken ik niet dat het erg is als men in verlegenheid komt, maar ik moet toch ook bekennen dat de verlegenheid van een armen zondaar over zijn eeuwige zaligheid een gezegende verlegenheid is.

Volgens Gods wil moeten onze aardse tijdelijke zaken een voorbereiding zijn voor betere. Zijn wij getrouw met het tijdelijke goed, dan worden wij volgens onze getrouwheid geloond en wij zullen verheven worden tot hoge eer en waardigheid in het rijk van God; zijn wij daarentegen ontrouw, dan overkomt ons wat Jezus in vs. 11 en 12 zegt. Die met de bedrieglijke, vergankelijke goederen, die ons slechts voor dit leven geleend zijn, niet getrouw volgens Gods wil handelt, die worden nog veel minder de waarachtige, blijvende goederen gegeven, die wij voor alle eeuwigheid als eigendom moeten hebben. Heeft hij zich een

doorbrenger getoond in het mindere, namelijk in het tijdelijke goed, dan mogen hem de grote rijksgoederen van God in het geheel niet worden toevertrouwd. Ook de rentmeester in de gelijkenis erkent wordt het ambt hem ontnomen, dan is hij daardoor voor de hele wereld gebrandmerkt als een bedrieger, niemand zal hem weer iets toevertrouwen of hem in dienst nemen.

Het woord van de Heere tot de rentmeester: "Geef rekenschap van uw rentmeesterschap" bevat niet een oproep om zich te rechtvaardigen; het is al het vonnis van de afzetting, zijn schuld komt voor als bewezen; de rekening, die hij moet overleggen, is de inventaris van het hem toevertrouwde vermogen, dat hij aan zijn opvolger moet overgeven. Met deze afzetting komt overeen de daad, waardoor God ons de vrije beschikking ontneemt over de goederen, die ons hier beneden zijn toevertrouwd: de dood. Het tevoren uitgesproken vonnis van afzetting geeft het ontwaken te kennen van het menselijk geweten, wanneer de stem tot hem komt: "U moet sterven" (Hebr. 9: 27). De woorden: "Hij zei bij zichzelf" hebben enige gelijkheid aan die in Hoofdstuk 15: 17. "tot zichzelf gekomen zijnde, zei hij"; het is een daad van tot nadenken komen na een leven in lichtzinnigheid.

De Heere zette zijnen rentmeester niet dadelijk af, maar hij kondigde hem alleen aan: "De dag van uw afzetting is nabij; " hij liet de ontrouwe knecht nog een tijd lang in zijn ambt, of hij misschien de tijd van de genade nog tot zijn nut mocht gebruiken en zie, de knecht had een fijn gevoel voor de zachte roepstem, hij begreep de bedoeling van de woorden en leidingen van zijn met recht op hem vertoornden heer. Hij voelde zich sterk doordrongen van de zekerheid: "Mijn dagen en uren zijn geteld; als ik gered wil worden, moet ik ze met zorg uitkopen" en begreep de wenk van zijn heer: "De gaven, die u zo lang hebt misbruikt, nog wil ik ze u een tijd lang laten; uw kracht helpt u niet uit de nood; zie of mijn genadegiften u niet nog de wegen mogen banen tot eeuwig heil!"

De lichtzinnige dwaas wordt opeens verstandig, dat is een opmerkelijk punt in de gelijkenis. Deze nu snel en loffelijk door de rentmeester verkregen voorzichtigheid van dat besluit wordt in drie trappen van zijn alleenspraak geschilderd: eerst de snelle erkentenis van de nood, de niet meer af te wenden ontzetting, waarbij het er op aan komt: "Wat zal ik doen?" Vervolgens het overleg omtrent allerlei hulpmiddelen en uitzichten, die slechts voortzetting waren van de nood - "het ene kan, het andere wil ik niet; " eindelijk het verstandig besluit: "ik weet wat ik doen, hoe ik mij helpen zal. " En op zo’n besluit volgt wat mede tot het verstandige behoort, zonder veel talmen meteen de uitvoering.

Bij zijn overlegging verbergt de rentmeester het voor zichzelf niet, dat hij de kracht niet bezit tot de moeitevolle arbeid van een dagloner. "Ik kan er mij niet in schikken om de spade ter hand te nemen", zoals Faust bij Goethe zegt: hij heeft alleen geleerd pennen en teugels te houden, zure handenarbeid is hij niet gewoon. Evenmin heeft hij er ook zin in om op een onedele, vernederende manier zijn brood voor de deuren van de mensen als bedelaar te zoeken. Omdat men hem volgens de verkeerde opvatting van zijn latere handelswijze voor een schurk houdt, houdt men zich meestal voor gerechtigd om met harde woorden op hem als op een trotse en trage te schelden: "Hij is te traag en te ontzenuwd, dan dat hij nog kon en

wilde werken en aan de andere kant is hij te trots en hoogmoedig, dan dat hij zou kunnen bedelen. "

Wij moeten er integendeel een kenteken van zijn voorzichtigheid in zien, dat hij nog op de juiste tijd zich voorstelt wat hem voor de toekomst wachtte als hij geen maatregelen nam om dat af te wenden. Na de ontzetting uit zijn ambt zou hem niets overblijven dan zijn brood met dagelijkse arbeid te verdienen, maar omdat hij hiertoe niet deugt, zou niemand hem tot zo'n dienst huren, er bleef hem dus niets anders over dan om te gaan bedelen en daartoe kon hij niet besluiten volgens een rechtmatig eergevoel. Zijn hele hart komt daartegen op met krampachtige angst en juist deze angst maakt hem vindingrijk om een uitweg op te sporen, die zijn heer later zelf voor een voorzichtige moet erkennen. Stellen wij ons nu voor dat de Heere in de eerste plaats de tollenaars voor ogen heeft en dus hier hun verlegenheid schildert, waarin zij waren geraakt, toen zij ten gevolge van de boet- en opwekkings-predikingen van de doper en zijn navolgers zagen dat hun tegenwoordig leven een einde nam, toen de vraag oprees welke levenswijze zij voor zich moesten kiezen, dan zal ons alles duidelijk worden. Zij, die de heidense Romeinen als werktuigen hadden gediend voor de overheersing van hun volk en hun op zichzelf reeds eerloos ambt nog daarenboven in de dienst van eigen hebzucht schandelijk hadden misbruikt, waren, wat eer en achting aangaat, in de burgerlijke maatschappij, waartoe zij behoorden (Deut. 14: 4 vv.) geheel bankroet gegaan. Zij hadden daar hun bestaan zo geheel en al verdorven, dat zij, ook als zij vermogen genoeg bezaten om zorgeloos en goed te kunnen leven, evenwel in zedelijk opzicht op gelijke lijn stonden met de bedelaars, die in de oudheid bij de Joden nog veel minder dan bij ons geacht werden (Ps. 37: 25; 109: 10. Job 20: 10), omdat alleen gebrekkigen (Hoofdstuk 18: 35. Joh. 9: 8. Hand. 3: 2) om aalmoezen vroegen. Ook nog heden zal men zeker negenennegentig Christenen zien bedelen, terwijl nauwelijks de honderdste een Jood is. Menig ander bankroetier van die soort, die door onzedelijke levenswandel eer en naam had verloren, zou zich misschien daarmee weten te helpen, dat hij een lering van de Farizeeën werd en voortaan met des te grotere gestrengheid de instellingen van de ouden en de door de schriftgeleerden voorgeschreven ceremoniën-dienst waarnam - hij werd dan in geestelijk opzicht een dagloner, zoals dan ook in Hoofdstuk 15: 25 de voorstelling van de oudste zoon, "hij was op het veld" inderdaad op de geest van verdienen door werken, op het daglonersfeest van het farizeïsme zinspeelt. De tollenaars waren echter zeker wel uiterlijk verhinderd om in deze orde te treden; men zou niemand van hen hebben opgenomen, zodat het "graven kan ik niet" eveneens een toespeling bevat. Nu is dan het gedrag van de rentmeester ten opzichte van de schuldenaars van zijn heer in de door ons voorgestelden zin, een voortreffelijke vingerwijzing voor de tollenaars, hoe zij al in deze wereld hun eer konden herstellen; wat Zachéüs in Hoofdstuk 19: 8 zegt, spreekt het bewustzijn uit dat tegenover de verachting, die zich nog altijd tegen hen en zijn huis onder de mensen openbaart, hij toch wel weer aanspraak heeft op een geachte positie. Wanneer nu ook Farizeeën en schriftgeleerden en het door hen beheerste volk er nooit toe zouden komen om tegenover zo'n aanspraak rechtvaardig te worden, zo waren er toch anderen, waarvan de tollenaar mocht verwachten dat hij in hun huizen zou worden opgenomen. Dat was de gemeente van Hem, die Zich over hen had ontfermd, die met hen had gegeten en ook wel verblijf bij hen had gezocht (Hoofdstuk 15: 1; 19: 5). Aan gelegenheid zou het hen nu en in het vervolg niet ontbreken om zich voor deze gemeente nuttig te maken en voor henzelf een goede plaats te verwerven en een grote blijdschap in het geloof in Christus Jezus (1 Tim. 3:

13). Wij kunnen, om niet al te wijdlopig te worden, de gedachten, die bij zo’n opvatting van de gelijkenis zich ontwikkelen, niet verder vervolgen, maar moeten ons met deze aanwijzingen tevreden stellen. Zeker zou het goed geweest zijn als de uitlegging niet verder haar krachten gaf aan de voorstelling van een schurken-streek van de rentmeester, zoals men in vs. 5-7 meent te moeten zien, waarin het voorzichtig handelen met het tijdelijk goed, dat de Christen betaamt, teniet zou moeten gaan, maar als zij erkende dat zij met de oude opvatting van het in vs. 3-8 gezegde zich op valse wegen bevindt, om zich voortaan nieuwe gedachtenkringen te openen, waarbij nu ook het: de heer prees de onrechtvaardige rentmeester, omdat hij voorzichtigheid gehad had in een licht voorkomt, waarbij de omzetting van "heer" in "Heere" geen grote moeilijkheden veroorzaakt. Onder vs. 9 kunnen wij nu weer anderen laten spreken.

Jezus begint de toepassing van de gelijkenis met die beschamende vergelijking tussen de kinderen van deze wereld en de kinderen van het licht (Joh. 12: 36. Efeziers . 5: 8. 1 Thessalonicenzen. 5: 5), terwijl hij aan de eerste grotere voorzichtigheid toekent.

Tussen beide is een onderscheid als tussen licht en duisternis; de kinderen van de wereld zijn zij, die met hun hart tot deze wereld behoren en hun goederen tot een afgod maken, die zij met al hun liefde dienen. De kinderen van het licht daarentegen zijn Gods kinderen, wedergeboren door de Heilige Geest, God aangenaam door het geloof in Jezus Christus, mensen in de dienst van God, die de heiligmaking najagen en met goede werken naar het eeuwige leven zoeken. Dat is het onderscheid, maar daarin betonen de kinderen van de wereld aan de kinderen van het licht dat zij voorzichtiger zijn "in hun geslacht; " zij tonen meer verstand en ijver in de dienst van de wereld dan de anderen in de dienst van God; zij wenden meer moeite en vlijt aan om in aardse zaken rijk te worden, dan de anderen om zalig te worden, meer inspanning en nadenken om zich in lichamelijke nood te helpen, dan zij om hun ziel van de dreigende gevaren van de zonde en die van de dood te redden - de kinderen van het licht zouden veel van hen kunnen leren.

De rentmeester dacht als een verstandig man over de toekomst na en maakte van het ogenblik gebruik; hij wendde nu zijn macht, die hem nog was overgelaten, ten voordele van anderen aan en wist dat ten slotte het grootste voordeel juist hem ten deel viel. Ook u heeft de meeste zegen van datgene waarmee u anderen gezegend heeft.

In MATTHEUS. 6: 24 stelt Jezus de rijkdom als een afgod voor, die het hele hart zou innemen en die men naast God niet zou kunnen dienen, omdat deze het hele hart inneemt; op onze plaats vermaant Hij integendeel: maakt het aardse goed, waaraan veel ongerechtigheid kleeft, gebruik om het tot bedoelingen van de liefde te besteden, doe goed aan de arme kinderen van God - zij kunnen eenmaal voor u getuigen.

De aardse bezitting draagt reeds in zich het karakter van ongerechtigheid, niet eerst onze handelwijze maakt haar onrechtvaardig. Wanneer de middelen van het aardse vermogen konden spreken, hoeveel zouden zij moeten vertellen van zonden, waartoe zij hebben gediend, van tranen over bittere ongerechtigheid, die er aan kleven, van kloppingen van het geweten, die zij achterlaten in de hand van hem, die ze bezeten heeft, van onvrede, die zij

hebben veroorzaakt! Met schrik kunnen wij er soms aan denken waartoe de munt, die door onze handen gaat, al heeft gediend. Wij zouden ze vaak aanraken met de schrik, waarmee wij een plaats beschouwen, die de schouwplaats van grote gruwelen is geweest. Er ligt een vreselijke macht van verleiding in de mammon, daarvan mogen zij getuigenis geven, wier levensberoep het winst maken in de handel is; zij zouden het bekennen, wanneer zij oprecht wilden zijn, hoe moeilijk vaak het bedrog daarbij te vermijden is, hoe bezwaarlijk het geweten daarbij zuiver kan worden gehouden. Maar ook hij, die niets zo onmiddellijk verwerft, die voor een ander beroep zijn loon en zijn verdiensten ontvangt; hoe moeilijk wordt het hem vaak, inderdaad meer voor zijn beroep dan voor het verdienen te leven, zich niet te laten verblinden door de winst, die het oog ter zijde van het eigenlijke doel van zijn leven aftrekt. En als wij bedenken hoe ook in de schijnbaar eerlijkste verdienste zich een hele keten van gewetensvragen kan aansluiten, heb ik ook werkelijk verdiend, wat ik heb ontvangen? Heb ik daarvoor gegeven wat ik schuldig, wat mij mogelijk was? Is geen waardiger dan ik achtergestaan? Lijdt niemand daardoor? - O zie, dan mogen wij wel zeggen: "Heere! vergeef mij de verborgen zonden, die aan de onrechtvaardige mammon hangen, ja, neem ook de vloek weg die op hetgeen ik als erfenis, als geschenk ontvangen heb, misschien rust, al weet ik het niet! En als wij daarvan afzien, hoe het bezit in onze handen is, op welke wegen het daarin gekomen is; hoeveel aanleiding geeft het als bezitting tot een vals bouwen en vertrouwen, een kind van God onwaardig! Onafgebroken geeft het gelegenheid zich in ijdele vreugde van nietige aard bezig te houden, zich daardoor aan de dienst van God te onttrekken. Ook ligt daarin een verborgen, maar zeer grote kracht van verzoeking, om zich boven zijn medemens te verheffen. Het is een overmaat van dwaasheid, om het bezit, dat ik mij niet zelf heb gegeven, dat mijzelf niet verandert, mijzelf voor meer dan een ander te houden en toch zal er moeilijk iemand kunnen worden gevonden die er vrij van zou zijn; zelfs een zeer armoedige bezitting geeft een trotsheid, om op de nog armere van boven neer te zien. Ja, de onrechtvaardige mammon is een vergif van verleiding als ingegoten.

De Heere spreekt van de onrechtvaardige mammon, dus van die geheimzinnige en toch hoogst oppervlakkige macht, die de wereld regeert, van die nietigste en toch machtigste zaak op aarde, dat wij geld noemen, zo nietig, dat bergen daarvan een reiziger in de woestijn geen enkelen reddenden dronk water kunnen kopen en toch zo machtig dat de reiziger op aarde - hoe vaak! - eer, deugd, geweten, de onsterfelijke ziel ervoor verkoopt. Van deze zaak, die in de wereld tot een mammon is geworden, d. i. tot een vast vertrouwen, tot een afgod, spreekt de Heere. Hij wil ons aantonen hoe deze machtige mammon tegenover Gods gericht zo absoluut nietig is, maar hoe hij evenwel in de handen van God welgevallige wijsheid machtig kan werken tot in het eeuwige leven. Hij prijst daarom die verstandigheid aan, die het aardse goed overgeeft om een schat in de hemel te hebben, die dit mild uitdeelt aan de schuldenaars van de grote Eigenaar, aan de arme, noodlijdende broeders, omdat het eerst zo een waren, blijvende zegen kan stichten, omdat het, overgegeven in dit voorbijgaand heden, kan helpen om na dood en oordeel een zorgeloze, eeuwige toekomst te verzekeren. De rentmeester doet juist het omgekeerde van zijn vroeger gedrag; voorheen wilde hij de rijkdom van zijn heer zelf genieten, nu laat hij die anderen, die dit kunnen gebruiken, ten goede komen. Voorheen, toen hij slechts aan zichzelf dacht, bracht hij het met al die goederen niet verder dan tot afzetting en oordeel, nu hij het milddadig uit de handen geeft zorgt hij pas echt voor zichzelf, omdat hij zich een toevlucht verzekert na afzetting en gericht, een vriendelijke opname bij

hen, die hij zo rijkelijk bedacht, zolang hij het kon. Maar hoe, als de Heere zegt: "Ik zeg u, maakt uzelf vrienden uit de onrechtvaardige mammon, opdat, wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen, " is dan dat geen eigengerechtigheid, werkheiligheid ondanks de Paulinische, ondanks de hervormde leer, die zich altijd op de Schrift beroept? Is dat dan geen middelaarschap van geholpenen, een in de hemel komen door voorspraak van mensen, geheel en al als de Roomse kerk dat van haar heiligen, van haar maagd Maria beweert? Nu, de lezer van de Heilige Schrift zal er zich aan moeten wennen om de Heere sterke en bevreemdende woorden te horen zeggen, onbezorgd voor misverstand en verkeerde uitlegging. Hij weet dat wie voor Hem het hart opent, niet slechts het een van Zijn woorden aanneemt om het andere te verachten, maar het een met het andere verbindt en, de Schrift door de Schrift verklarend, voor dwaling bewaard blijft. Het Evangelie is een levend, onafscheidelijk geheel, maar dit woord hier is niet het hele Evangelie; rukt u het uit het geheel weg, dan moet het voor u tot een dwaallicht worden; neemt u het in samenhang met het geheel, dan openbaart het u een bijzondere en eigenaardige lichtstraal van de eeuwige waarheid.

Volgens het hele Evangelie nu is het geloof in de Heere Jezus Christus alleen, dat de mens zalig maakt, maar het wordt uit de werken gekend, naar de werken beloond en geoordeeld; want aan de vruchten kent men de boom. Evenals nu de Heere op een andere plaats (Hoofdstuk 11: 32) van de ongelovigen zegt: "De mannen van Ninevé zullen opstaan in het gericht met dit geslacht en zullen het veroordelen want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jonas enz. , " hoewel Hij zelf de Rechter is over levenden en doden, zo zegt Hij ook hier van de armen: "Zij zullen u ontvangen" Hoewel Hij alleen de deur is en alleen de sleutel tot de hemel heeft. Hij wil zeggen: Besteedt u uw aardse goed volgens Gods wil ten dienste van uw broeders, zo zullen zij op de dag van het gericht u getuigenis geven, zij zullen het dadelijk bewijzen dat uw geloof niet dood geweest is, uw liefde niet maar in woorden heeft bestaan, het zal aan het licht komen wat u inwendig was en op zo’n getuigenis zullen zich voor u de poorten van het leven openen, u zult worden opgenomen tot medegenoten van de zaligheid van hen, aan wie u uw Christendom metterdaad betoond heeft.

De Heere spreekt van de armen als van vrienden, die in de eeuwige tabernakelen zullen opnemen. Dit bewijst ons dat de rijke, die zijn goed op verkeerde wijze heeft verworven en kwalijk besteed heeft, in geen geval recht op het Koninkrijk der hemelen heeft; het toont echter ook aan dat de rijke, die Zijn kwalijk verworven goed recht besteedt, daarom nog geen recht heeft op de eeuwige tabernakelen. Christus’ verdienste blijft volkomen en alleen voor onze zaligheid geldend. Hij is het, tot Wie de zondaars moeten komen, tot Wie zich ook de tollenaars hebben vergaderd en pas uit het geschenk van goddelijke vergeving en van hemelse vrede komt zo’n handelen voort, als dat in het vermanende woord van de Heere wordt geëist. Zo is dan ten opzichte van de vrienden, die men zich met overgave van de onrechtvaardige mammon heeft verworven, alleen sprake van een opnemen en heenvoeren van de afgescheiden zielen in de eeuwige tabernakelen, waarvoor zij al bestemd zijn. Men neemt de woorden maar getrouw op en er zal niets meer uit blijken, dan dat de eeuwige Koning diegenen, die Hij heeft welgedaan, nadat zij zich van gierigheid en hebzucht hebben bekeerd, gebruiken wil om Zijn arme, bekeerde tollenaars ten tijde van hun heengaan in Zijn dierbaar en heerlijk rijk en tot Zijn troon te voeren. Nu zijn juist niet al de armen, waaraan een

bekeerde rijke heeft welgedaan, ten tijde van zijn eigen heengaan al thuis; sommigen kunnen thuis zijn, enigen leven nog. Als men nu de woorden van Christus over hen woordelijk moet opvatten, dan moet toch ook een daarmee overeenkomende werkzaamheid van hen, die nog op aarde leven, worden aangenomen. Wat de gestorvenen in zaligheid mogen vervullen, dat bidden de armen, die leven; de eersten voeren in de eeuwige tabernakelen in, deze bidden daarom; deze vergezellen hun weldoeners tot aan de poorten van de eeuwigheid, de anderen ontvangen ze ginds aan de poorten.

Met goud kan men zich wel geen plaats in de hemel kopen, maar zich wel een goede ontvangst in de voor het geloof al geopende hemel bereiden.

De gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester geeft dus 1) een herinnering aan de rekenschap, die wij van ons rentmeesterschap moeten geven; 2) een onderwijzing over de aard en de verleidende macht van het aardse goed; 3) een aanmaning tot de ware getrouwheid in het besteden

De onrechtvaardige rentmeester wordt ons door de Heere voorgesteld 1) tot lering, 2) tot waarschuwing, 3) tot navolging.

Het verschillend gedrag van de rentmeester 1) eerst een dwaas, dat ten gerichte voert, 2) later een verstandig, dat uit het oordeel redt.

Het kind van de wereld een meester in het verstand: 1) het overziet duidelijk de hele toestand, 2) het erkent scherp de waarde van het ogenblik 3) het vindt duidelijk de juiste middelen, 4) het gaat beslist aan het noodzakelijke, 5) het zorgt zeker voor de toekomst.

Wat behoort tot de christelijke voorzichtigheid bij de zorg voor ons eeuwig heil? 1) bedrieg u niet over uw verhouding tot God; 2) overweeg ernstig wat u te wachten heeft; 3) neem snel een besluit wat u wilt doen; 4) volbreng zonder uitstel wat u tot welzijn dient.

De ware wijsheid: 1) zij blijft gedachtig aan de laatste rekenschap, 2) zij maakt gebruik van de korte tijd van de genade, 3) zij maakt zich vrienden voor de dag, dat hulp nodig is.

9. En ik, de Heere en Meester verenig Mij met die lof van de heer in de gelijkenis, uw gedachten van het gebied van het aardse leven tot het hemelse leidend. Ik zeg u, Mijn discipelen, die zich als kinderen van het licht behoren te gedragen: a) maak uzelf vrienden uit de onrechtvaardige mammon 6: 24"); bedient u van het geld als een middel, opdat, wanneer u ontbreken zal (als het met u ten einde loopt), met het leven u ook alles wat vroeger uw geluk uitmaakte, ontnomen wordt, zij, die u zich tot vrienden hebt gemaakt, namelijk de armen, aan wie u heeftwelgedaan (Hoofdstuk 18: 22), u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen (Joh. 14: 2).

a) Matth. 19: 20. 1 Tim. 6: 19.

Het is zeer juist wat de wijze Salomo (Spr. 22: 2) zegt: Rijken en armen ontmoeten elkaar, de Heere heeft hen allen gemaakt, maar even zo zeker is het dat de mammonsdienst van de mensen het onderscheid ontzaglijk vergroot heeft en tot een ontzettende mate heeft uitgebreid. Slechts indirect had de onrechtvaardige rentmeester zich verrijkt ten koste van zijn rijke heer, onmiddellijk had hij het gedaan op kosten van de arme pachters, die hij in plaats van vijftig honderd vaten olie en honderd mudden tarwe in plaats van tachtig had opgelegd, om de andere vijftig vaten en twintig mudden voor zichzelf te gelde te maken. Hij had, nu hij van zijn ambt zou worden ontzet en hij het uitzicht op nijpende armoede voor zich had, diegenen kunnen vergeten, die hij door zijn verhogen daartoe had gebracht, dat zij van hun pachten slechts een zeer kleine winst konden hebben en zich nooit uit hun behoeftige toekomst konden verheffen. Niemand van de mensen noodzaakte hem de gewone verhouding tot de pachters te herstellen en daardoor de toestand van de pachters aanzienlijk te verbeteren. Dat is echter juist bij de overlegging, die hij in vs. 3 houdt, de gelukkige gedachte, die hem van zijn aardsen heer in de lof doet inoogsten, waaraan de hemelse Heer in het voor ons liggende vers Zich met de woorden, "En Ik zeg u" met de vermaning kan aansluiten, de lof, dat hij zich van de vriendschap van de pachters probeert te verzekeren. Hij had evengoed de eigenaar in het geheim van zijn vroegere bedriegerij kunnen inwijden en aan deze kunnen meedelen hoe hij hem een veel grotere opbrengst van de verpachte landerijen in de pachtbrieven had verzekerd dan de boeken aanwezen. Het zou zich dan evenzo waarschijnlijk hebben laten aanzien, dat de eigenaar hem verder op zijn post zon hebben gelaten, als hij nu zijn waarschijnlijkheids-rekening op de dankbaarheid van de pachters stelt; - maar nee, hij geeft er de voorrang aan de onrechtvaardigen mammon, die in de vijftig vaten olie en de twintig mudden tarwe zit, ten beste van de geringe mensen te laten komen en zich zo over hen te ontfermen. Aan de andere kant was het hem toch ook mogelijk in de tijd van de hem nog gelatene ambtswaarneming nog eens het volle bedrag van de pachten te innen en het overschot van de vijftig vaten olie en de twintig mudden tarwe tot een penning voor de nood te bewaren. Maar nee, hij kan het over zijn hart krijgen om zich dadelijk van de onrechtvaardige mammon te ontdoen ten gunste van hen, waaraan zijn ongerechtigheid dit heeft ontnomen, zonder daarop verdere speculaties te doen en het "haastelijk" in vs. 6 moet zonder twijfel meer de dadelijke en gehele zelfverloochening voorstellen dan dat, zoals men gewoonlijk aanneemt, daar een haasten verborgen zou liggen om de zaak met de schuldenaars ten einde te brengen, voordat de heer daarbij kwam. In ieder geval is die losmaking van die winst, die hij zichzelf verzekerd had, dat vaste besluit om zelf met de onrechtvaardige mammon te breken en zijn toekomst liever door weldoen dan door verbergen te verzekeren het punt, waarop het de Heer in Zijn gelijkenis voornamelijk aankomt. Daardoor is dan ook de rentmeester een voorbeeld geworden, waaruit de tollenaars een betere leer konden ontlenen, dan als zij de Farizeeën en Schriftgeleerden om raad gevraagd hadden wat zij in hun toestand moesten doen. Deze zouden, zoals boven al is opgemerkt, hun in ieder geval hebben gezegd dat zij met verlaten van hun tollenaarspost en door afbreking van alle betrekking met de Romeinsen opperheer zich een ladder ten hemel zouden oprichten, maar graag zouden zij hem het besteden van de onwettig verworvene goederen, het verder overdadig levensonderhoud hebben gelaten, omdat zij zelf gierig waren, er niet naar vroegen of het inwendige van hun bekers en schotels vol boosheid was, als zij slechts uitwendig rein werden gehouden (Hoofdstuk 11: 39), zij zouden hem een handelswijze hebben aanbevolen, zoals die van de rentmeester geweest zou zijn, als die de onrechtvaardige pachtcontracten als geldend had

laten voortbestaan, om of zijn meester tot dankbaarheid te bewegen, of om nog eens een voordeel daarvan te trekken. Wat de rentmeester de pachters ten goede laat komen is naar onze opvatting geen eigendom van zijn heer; volgens hetgeen in de boeken staat en volgens de contracten, die tegenover dezen alleen geldend zijn, heeft hij alleen vijftig vaten olie en tachtig mudden tarwe te eisen, daarentegen zouden de meerdere vijftig vaten olie en twintig mudden tarwe een opslag zijn geweest en, wanneer hij verder in zijn vroeger ambt gebleven was, hemzelf ten deel zijn geworden; hij ontdoet zich dus van wat hem ten goede zou komen, nu hij de pachters voor het vervolg vrij laat. Het was zeker met ongerechtigheid verworven, hij had met vreemd kapitaal gespeculeerd en had arme arbeiders een aanmerkelijk gedeelte van de winst van hun arbeid ontroofd; maar wat hij zich nu verwierf was niet minder zijn vermogen dan de geldmannen van onze tijd menen met recht datgene als hun vermogen te mogen beschouwen wat zij door beursspeculatie en industriële ondernemingen weten te winnen. Dat het nog niet in zijn handen is, dat de ontzetting van zijn ambt, die hem wacht, hem een streek door de rekening doet, komt niet verder in aanmerking; zoals elke gelijkenis iets hinkends heeft, dat zij niet geheel met de voor te stellen waarheid overeenstemt, zo ook deze; bovendien is over de termijn van verwijdering uit het ambt niets gezegd, zodat deze uitdrukkelijk buiten bereik van de beschouwing geplaatst is. Wil men echter evenwel niet geheel afzien van de gedachte dat de rentmeester om de ontzetting uit zijn ambt, die voor de deur is, van zijn winst voor zichzelf geen onmiddellijk gebruik meer kan maken, niet geheel afzien, welnu het heeft voor hem, tot wie de gelijkenis in de eerste plaats gezegd is, zeker zijn bepaalde betekenis. De tollenaars kunnen van de rijkdom, die zij zich door hun geldafpersingen hebben verworven, voor eigen voordeel en genot ook geen gebruik meer maken; hun bekering tot Christus verhindert dat zij verder daarvan in weelde leven en zich goede dagen bereiden, zij staan onder de dwang van hun Christelijk geweten, zij zijn inwendig afgezet van hun winstgevende bezigheid. Zo komt bij de door ons voorgestelde opvatting alles in duidelijk, helder licht. Had daarentegen de gewone voorstelling recht, volgens welke leer bij de schuldenaars gehandeld zou worden over schulden, die tot een vervalsing van hun schuldbrieven ten nadele van de heer door diens rentmeester wierden verleend, hoezeer had Jezus Zich dan bij het voordragen van die gelijkenis blootgegeven tegenover de daar aanwezige Farizeeën en Schriftgeleerden, dat Hij zo’n handelswijze tot Zijn gelijkenis had gebruikt. Al tegenover een Christelijke gemeente wil het een prediker van het goddelijke Woords ook met de allerbeste middelen van voorzorg en de verblindendste kunsten van de redenaars niet goed gelukken, die gelijkenis bij zo’n opvatting te rechtvaardigen als de Heere waardig. Er blijft steeds zelfs bij hen, die hun verstand onder de gehoorzaamheid van het geloof gevangen geven, grote twijfel achter, of werkelijk de manier en wijze van een zo onrechtvaardig mens kan worden overgebracht in de manier en wijze van een kind van het licht. Hoeveel smaadreden zouden de Farizeeën en Schriftgeleerden niet tegenover de Heere en Zijn tollenaars hebben kunnen inbrengen, wanneer Hij hen hier zo’n beeld voorlegde, als de uitleggers het zich voorstellen! Integendeel moet er zo’n voorstelling zijn, die de tegenstanders op hun standpunt van gierigheid en hebzucht een handvatsel aanbiedt, om met de Heere te spotten (vs. 14); en voor zulke harten is zeker een rentmeester, die voordelige contrasten overgeeft om geringe pachters in hun rechten te stellen en een tollenaar, die de helft van zijn goederen aan de armen geeft, een voorwerp van spot - voor zo’n voorzichtigheid, zo zeggen zij bij zichzelf, zullen wij ten hoogste bedanken, wij weten beter wat verstandigheid is. In het volgende ontlenen wij nu nog uit leerredenen en andere

geschriften over onze tekst datgene wat ons het geschiktste tot stichting voorkomt; wij zullen echter op die plaats, waar onze eigenaardige opvatting omtrent de schuldenaars zo'n overname niet mogelijk maakt, weer onze eigen beschouwingen voorstellen.

De hoofdtrekken van onze gelijkenis zijn gemakkelijk aangegeven: de rentmeester is de mens in zijn verhouding tot het aardse goed. De heer van de rentmeester is God de Heere, die de mens over geld en goed heeft gesteld. Maar hoeveel grote zaken heeft Christus toch al met deze eenvoudigste trekken gezegd? Met één woord: heeft Hij de verhouding van de mens tot het aardse goed, zoals die in waarheid, zoals die voor God is, getekend. De mens is geen eigenaar, hij is slechts rentmeester over het aardse goed, de ware heer en eigenaar is God. Nu ja, denkt u, zoals alles van God is. Neen, niet alleen zoals alles van God is, maar zo, dat u God hier niet eens geeft, maar slechts leent. "Als u in het goed van een ander niet trouw bent geweest, wie zal u het uwe geven?" zegt Christus dadelijk daarop (vs. 12). Onder "het uwe" verstaat Hij geestelijke, zedelijke, hemelse goederen - die zijn ook niet van onszelf, zij moeten ons gegeven worden van boven, maar zij worden ons gegeven om de onze, onze eigene te worden. De aanleg en bekwaamheid van de geest, het vrienden- of broederhart, de kennis van de waarheid, de vrede van God, hoger dan alle verstand, het zijn enkel gaven van boven, maar gaven die voor u zullen blijven, wanneer u maar in deze getrouw bent, die in uw onsterfelijke ziel geplant, dan eigen zullen blijven tot in haar onvergankelijke volmaking in Gods zalige gemeenschap. Met het geld is het anders: het blijft, zoals de Heere zegt voor u altijd "van een ander" hoe het ook het uwe heette; hoe begerig uw ziel het ook vasthoudt met al haar kracht, het wordt toch nooit een gedeelte van haar, nooit haar werkelijk eigendom, het zit toch altijd los, zo los dat het iedere dag van u kan afvallen als een tegenwind van het noodlot waait, zo los dat het in elk geval eens van u moet afvallen als dor loof in de herfst. "Wij hebben niets in de wereld gebracht", zo staat er geschreven, "en het is openbaar, dat wij niets daaruit kunnen dragen. " Dat is zeker een zeer oude bekende waarheid, wie zou ze niet weten? Maar hoewel allen haar kennen, hoe velen bedenken haar? En toch zou het een grote, machtige, diep ingrijpende zaak zijn om deze waarheid, die niemand kan betwijfelen, inderdaad te bedenken! Hoe moest dit de hele verhouding van de mensen tot de aardse en de hemelse goederen omkeren, hoe moest dat de gemoederen vrij maken van de banden van de mammon en trouw jegens de Heere, die geld en goed, maar nog veel grotere zaken toevertrouwt en trouw ook in het kleinste jegens de onsterfelijke ziel is! Maar de natuurlijke mens bedenkt het niet, al weet hij het; hij weet het en wil het toch niet weten en daaruit ontstaat zijn inderdaad dwaze verhouding tot het aardse goed, een verhouding rechtstreeks in tegenspraak met de ware, die alleen voor God geldende is. De Heere tekent ons deze verhouding, die de orde van God rechtstreeks tegenspreekt, in de verdere trekken van Zijn gelijkenis. Wat doet de rentmeester met het toevertrouwde goed? Juist het tegendeel van hetgeen hij als rentmeester doen moest: hij werd voor zijn heer aangeklaagd, dat hij zijn goederen doorbracht en dat hij werkelijk zo gedaan had bewijst ons het kwaad geweten van de man, dat van iedere rechtvaardiging dadelijk afziet. In plaats van dus de goederen van zijn heer te besturen, heeft hij ze doorgebracht: wat wil dat zeggen? Dat wil niet zeggen dat hij veel uitgegeven heeft, in plaats van het bij elkaar te houden; alleen bij elkaar houden is de plicht niet van de zaakwaarnemer - hij mag van de opbrengst van het goed gerust voor eigen behoefte en de behoefte van zijn huis afnemen, hij mag ook andere uitgaven doen, als het maar in de dienst en in het belang van de heer geschiedt. Maar de rentmeester heeft de

goederen van zijn heer doorgebracht, d. i. , ze niet in diens dienst en belang besteed, maar ze voor die bestemming vernietigd, ze eigenmachtig en zelfzuchtig verkwist, zodat zij voor zijn heer geen voordeel aanbrachten, geen vrucht gaven en ten slotte zelfs niet voor de lichtvaardige verkwister. Zo heeft ook u, o mens, de Heere in de hemel een aards goed toevertrouwd, niet opdat u het niet, nee maar opdat u het goed gebruikt; u moet het besturen en gebruiken in de dienst van uw heer, naar de orde van Zijn rijk, voor u en de uwen en zeker niet minder voor elk die omwille van God, uw Heere, daarop aanspraak heeft, dat u hem bemint als uzelf. U mag en moet het toevertrouwde goed besteden zonder pijnlijke angst, maar het moet vrucht voortbrengen, zegen teweegbrengen, dat er overal iets mee wordt bereikt, dat in Gods rijk ten goede is en waarin dus een nuttig besteden van Zijn goed door hem kan worden gezien. Maar dat is niet het gezichtspunt en niet de wijze en regeling, zoals de natuurlijke mens de aardse goederen gebruikt, omdat hij met de onrechtvaardige rentmeester vergeet dat hij slechts rentmeester is, omdat hij God vergetend van het aardse goed zegt: "Het is het mijne, ik kan er mee doen wat ik wil; het gaat niemand aan hoe ik mijn goed besteed, zo vergeet hij eveneens ook Gods regeling bij het gebruik, de goddelijke bedoelingen, waartoe het aardse goed moet dienen, hij gebruikt het alleen naar de lust van zijn eigen verkeerd hart en brengt het zo door, d. i. vernietigt het en bewerkt er generlei vrucht en zegen mee. Hij brengt het door, of hij het als gierigaard in de kast sluit en in de aarde begraaft, zodat het tot niets nuttig is en niets kan teweegbrengen, of dat hij het als verkwister wegwerpt op de straat voor nietige, ijdele, misschien zielverdervende doeleinden, of dat hij het heimelijk voor zich geniet, of dat hij anderen roept tot zijn leven in heerlijkheid en vreugde, of hij het alleen doorbrengt of in gezelschap doorgebracht heeft, is hetzelfde. Wonderlijke dwaasheid van de mensen, die zo tegen beter weten en voelen van het hart aan het ogenblikkelijke hangt, zonder die blijvende winst, aan het zichtbare, dat toch zeker vergaat en dat, als ik het tot het scheepje maak, dat mijn ziel moet dragen over de golven van de tijd, in zijn onvermijdelijke schipbreuk ook onvermijdelijk de ziel zelf medesleept. Zeker vervulde die onrechtvaardige rentmeester vaak een onaangenaam gevoel: "Waar moet dat heen? Wat zal het einde zijn?" toch gaat hij voort, omdat het terugkeren van dag tot dag moeilijker wordt, de ontrouwe waarneming zich steeds hoger opeenhoopt tussen hem en zijn heer; zo probeert hij het te vergeten en geniet het ogenblik met zo krampachtige begeerlijkheid, zolang het maar gaat en voor de toekomst, voor het einde sluit hij de ogen. Zijn er grotere, zijn er ongelukkigere dromen? En toch hebben wij in hen de hele levenswijsheid van duizendmaal duizenden voor ogen.

"Wat hoor ik van u?" zegt de heer van de onrechtvaardige rentmeester tot deze, als die voor hem wordt aangeklaagd; zelf heeft hij het wel niet gezien, dat deze zijn goederen doorbracht, anderen hebben het hem meegedeeld. De heer is niet zo bij de zaak tegenwoordig geweest, alsof hij alles zou hebben geleid. Hij heeft zijn rentmeester het vertrouwen geschonken en laat hem daarop op eigen hand huishouden. Dat is het echter juist wat de mens verleidt; hij gedraagt zich in zijn zaken, gaat uit en in, regelt en werkt zonder iemand te zien, die op hem acht geeft of hem in de weg treedt; en omdat niemand hem verhindert de meester te spelen, is hij zo vermetel zichzelf tot heer te stellen. In plaats van het vertrouwen van zijn heer te eren en des te getrouwer te zijn in al zijn wegen, wordt hij een dief en doorbrenger; hoe langer hoe meer vergeet hij het, dat hij rekenschap moet afleggen. Als de mensen de Rechter niet zien, de roede niet voelen, dan geloven zij ook in geen gericht en in geen straf; dit overkomt hen

omtrent hun aardse omstandigheden het meest; zij geven het toe, dat zij voor hun zonden God rekenschap moeten afleggen, maar het komt hun als een sprookje voor dat zij ook voor hun tijdelijke goederen rekenschap moeten afleggen. Voor zij dat met hun ogen zien, geloven zij het niet.

Het: "Geef rekenschap van uw rentmeesterschap, want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn" zal de boze als een onverwachte slag gekomen zijn. Vroeger dacht hij bij zichzelf: "Mijn heer vertoeft te komen, daarom eet en drink mijn ziel, doe u te goed en wees vrolijk!" maar nu ziet hij opeens al zijn slechtheid voor de dag komen, nu wordt hij tot rekenschap geroepen en heeft hij niets om zich mee te verontschuldigen. Zo zal het al degenen gaan die het goed van hun heer hebben verwaarloosd of verkwist. Zij mogen het geloven of niet, er zal een dag voor hen komen waarop zij voor hun Koning en Rechter moeten verschijnen, om rekenschap van hun rentmeesterschap te doen. Dat voorspelt ons Zijn woord met zo’n duidelijkheid, dat elke twijfel daarbij verdwijnt, iedere loochening verstommen moet. Er is een rekenschap en God heeft het uur al bepaald, waarin u ze moet aanleggen; hoe snel die slaat of hoe laat, heeft Zijn wijsheid voor ons verborgen. Hoe zou het zijn als zij nu sloeg, als in de eerstkomende nacht uw ziel van u geëist werd, zou u bereidt zijn om uw Heer ten antwoord omtrent uw rentmeesterschap te staan? Al menigeen is opgeroepen op een tijd dat hij het niet vermoedde; niemand weet wanneer de beurt aan hem zal komen. Maar dit weten wij allen, waarnaar wij geoordeeld worden, daarover laat de Heilige Schrift ons zo weinig in onzekerheid, dat ieder vooraf zelf de rekening kan opmaken; zij zegt: in de uitdelers wordt vereist dat elk getrouw bevonden wordt; die veel gegeven is, van die zal veel geëist worden en die weinig gegeven is, van die zal men weinig eisen.

De predikingen van de Heere over gericht en eeuwigheid hadden bij de tollenaars opeens het ijdel zelfbedrog van hun leven verstoord; zij kwamen tot erkentenis dat er een einde moest komen aan het tijdelijke, dat achter de dood een vraag naar hun wandel, een verantwoording geëist, een oordeel gesproken zou worden en de stem: "Doe rekenschap van uw rentmeesterschap" schrikte hen wakker, de stem: "U zult geen rentmeester meer kunnen zijn" was verpletterend in hun ziel gedrongen. De arme doorbrengers, de bedrieglijke, onrechtvaardige tollenaars waren in verlegenheid over hun eeuwige toekomst, evenals de onrechtvaardige rentmeester in de gelijkenis in een verlegenheid was over zijn tijdelijke toekomst. Nu ontken ik niet dat het erg is als men in verlegenheid komt, maar ik moet toch ook bekennen dat de verlegenheid van een armen zondaar over zijn eeuwige zaligheid een gezegende verlegenheid is.

Volgens Gods wil moeten onze aardse tijdelijke zaken een voorbereiding zijn voor betere. Zijn wij getrouw met het tijdelijke goed, dan worden wij volgens onze getrouwheid geloond en wij zullen verheven worden tot hoge eer en waardigheid in het rijk van God; zijn wij daarentegen ontrouw, dan overkomt ons wat Jezus in vs. 11 en 12 zegt. Die met de bedrieglijke, vergankelijke goederen, die ons slechts voor dit leven geleend zijn, niet getrouw volgens Gods wil handelt, die worden nog veel minder de waarachtige, blijvende goederen gegeven, die wij voor alle eeuwigheid als eigendom moeten hebben. Heeft hij zich een doorbrenger getoond in het mindere, namelijk in het tijdelijke goed, dan mogen hem de grote rijksgoederen van God in het geheel niet worden toevertrouwd. Ook de rentmeester in de

gelijkenis erkent wordt het ambt hem ontnomen, dan is hij daardoor voor de hele wereld gebrandmerkt als een bedrieger, niemand zal hem weer iets toevertrouwen of hem in dienst nemen.

Het woord van de Heere tot de rentmeester: "Geef rekenschap van uw rentmeesterschap" bevat niet een oproep om zich te rechtvaardigen; het is al het vonnis van de afzetting, zijn schuld komt voor als bewezen; de rekening, die hij moet overleggen, is de inventaris van het hem toevertrouwde vermogen, dat hij aan zijn opvolger moet overgeven. Met deze afzetting komt overeen de daad, waardoor God ons de vrije beschikking ontneemt over de goederen, die ons hier beneden zijn toevertrouwd: de dood. Het tevoren uitgesproken vonnis van afzetting geeft het ontwaken te kennen van het menselijk geweten, wanneer de stem tot hem komt: "U moet sterven" (Hebr. 9: 27). De woorden: "Hij zei bij zichzelf" hebben enige gelijkheid aan die in Hoofdstuk 15: 17. "tot zichzelf gekomen zijnde, zei hij"; het is een daad van tot nadenken komen na een leven in lichtzinnigheid.

De Heere zette zijnen rentmeester niet dadelijk af, maar hij kondigde hem alleen aan: "De dag van uw afzetting is nabij; " hij liet de ontrouwe knecht nog een tijd lang in zijn ambt, of hij misschien de tijd van de genade nog tot zijn nut mocht gebruiken en zie, de knecht had een fijn gevoel voor de zachte roepstem, hij begreep de bedoeling van de woorden en leidingen van zijn met recht op hem vertoornden heer. Hij voelde zich sterk doordrongen van de zekerheid: "Mijn dagen en uren zijn geteld; als ik gered wil worden, moet ik ze met zorg uitkopen" en begreep de wenk van zijn heer: "De gaven, die u zo lang hebt misbruikt, nog wil ik ze u een tijd lang laten; uw kracht helpt u niet uit de nood; zie of mijn genadegiften u niet nog de wegen mogen banen tot eeuwig heil!"

De lichtzinnige dwaas wordt opeens verstandig, dat is een opmerkelijk punt in de gelijkenis. Deze nu snel en loffelijk door de rentmeester verkregen voorzichtigheid van dat besluit wordt in drie trappen van zijn alleenspraak geschilderd: eerst de snelle erkentenis van de nood, de niet meer af te wenden ontzetting, waarbij het er op aan komt: "Wat zal ik doen?" Vervolgens het overleg omtrent allerlei hulpmiddelen en uitzichten, die slechts voortzetting waren van de nood - "het ene kan, het andere wil ik niet; " eindelijk het verstandig besluit: "ik weet wat ik doen, hoe ik mij helpen zal. " En op zo’n besluit volgt wat mede tot het verstandige behoort, zonder veel talmen meteen de uitvoering.

Bij zijn overlegging verbergt de rentmeester het voor zichzelf niet, dat hij de kracht niet bezit tot de moeitevolle arbeid van een dagloner. "Ik kan er mij niet in schikken om de spade ter hand te nemen", zoals Faust bij Goethe zegt: hij heeft alleen geleerd pennen en teugels te houden, zure handenarbeid is hij niet gewoon. Evenmin heeft hij er ook zin in om op een onedele, vernederende manier zijn brood voor de deuren van de mensen als bedelaar te zoeken. Omdat men hem volgens de verkeerde opvatting van zijn latere handelswijze voor een schurk houdt, houdt men zich meestal voor gerechtigd om met harde woorden op hem als op een trotse en trage te schelden: "Hij is te traag en te ontzenuwd, dan dat hij nog kon en wilde werken en aan de andere kant is hij te trots en hoogmoedig, dan dat hij zou kunnen bedelen. "

Wij moeten er integendeel een kenteken van zijn voorzichtigheid in zien, dat hij nog op de juiste tijd zich voorstelt wat hem voor de toekomst wachtte als hij geen maatregelen nam om dat af te wenden. Na de ontzetting uit zijn ambt zou hem niets overblijven dan zijn brood met dagelijkse arbeid te verdienen, maar omdat hij hiertoe niet deugt, zou niemand hem tot zo'n dienst huren, er bleef hem dus niets anders over dan om te gaan bedelen en daartoe kon hij niet besluiten volgens een rechtmatig eergevoel. Zijn hele hart komt daartegen op met krampachtige angst en juist deze angst maakt hem vindingrijk om een uitweg op te sporen, die zijn heer later zelf voor een voorzichtige moet erkennen. Stellen wij ons nu voor dat de Heere in de eerste plaats de tollenaars voor ogen heeft en dus hier hun verlegenheid schildert, waarin zij waren geraakt, toen zij ten gevolge van de boet- en opwekkings-predikingen van de doper en zijn navolgers zagen dat hun tegenwoordig leven een einde nam, toen de vraag oprees welke levenswijze zij voor zich moesten kiezen, dan zal ons alles duidelijk worden. Zij, die de heidense Romeinen als werktuigen hadden gediend voor de overheersing van hun volk en hun op zichzelf reeds eerloos ambt nog daarenboven in de dienst van eigen hebzucht schandelijk hadden misbruikt, waren, wat eer en achting aangaat, in de burgerlijke maatschappij, waartoe zij behoorden (Deut. 14: 4 vv.) geheel bankroet gegaan. Zij hadden daar hun bestaan zo geheel en al verdorven, dat zij, ook als zij vermogen genoeg bezaten om zorgeloos en goed te kunnen leven, evenwel in zedelijk opzicht op gelijke lijn stonden met de bedelaars, die in de oudheid bij de Joden nog veel minder dan bij ons geacht werden (Ps. 37: 25; 109: 10. Job 20: 10), omdat alleen gebrekkigen (Hoofdstuk 18: 35. Joh. 9: 8. Hand. 3: 2) om aalmoezen vroegen. Ook nog heden zal men zeker negenennegentig Christenen zien bedelen, terwijl nauwelijks de honderdste een Jood is. Menig ander bankroetier van die soort, die door onzedelijke levenswandel eer en naam had verloren, zou zich misschien daarmee weten te helpen, dat hij een lering van de Farizeeën werd en voortaan met des te grotere gestrengheid de instellingen van de ouden en de door de schriftgeleerden voorgeschreven ceremoniën-dienst waarnam - hij werd dan in geestelijk opzicht een dagloner, zoals dan ook in Hoofdstuk 15: 25 de voorstelling van de oudste zoon, "hij was op het veld" inderdaad op de geest van verdienen door werken, op het daglonersfeest van het farizeïsme zinspeelt. De tollenaars waren echter zeker wel uiterlijk verhinderd om in deze orde te treden; men zou niemand van hen hebben opgenomen, zodat het "graven kan ik niet" eveneens een toespeling bevat. Nu is dan het gedrag van de rentmeester ten opzichte van de schuldenaars van zijn heer in de door ons voorgestelden zin, een voortreffelijke vingerwijzing voor de tollenaars, hoe zij al in deze wereld hun eer konden herstellen; wat Zachéus in Hoofdstuk 19: 8 zegt, spreekt het bewustzijn uit dat tegenover de verachting, die zich nog altijd tegen hen en zijn huis onder de mensen openbaart, hij toch wel weer aanspraak heeft op een geachte positie. Wanneer nu ook Farizeeën en schriftgeleerden en het door hen beheerste volk er nooit toe zouden komen om tegenover zo'n aanspraak rechtvaardig te worden, zo waren er toch anderen, waarvan de tollenaar mocht verwachten dat hij in hun huizen zou worden opgenomen. Dat was de gemeente van Hem, die Zich over hen had ontfermd, die met hen had gegeten en ook wel verblijf bij hen had gezocht (Hoofdstuk 15: 1; 19: 5). Aan gelegenheid zou het hen nu en in het vervolg niet ontbreken om zich voor deze gemeente nuttig te maken en voor henzelf een goede plaats te verwerven en een grote blijdschap in het geloof in Christus Jezus (1 Tim. 3: 13). Wij kunnen, om niet al te wijdlopig te worden, de gedachten, die bij zo'n opvatting van de gelijkenis zich ontwikkelen, niet verder vervolgen, maar moeten ons met deze aanwijzingen tevreden stellen. Zeker zou het goed geweest zijn als de uitlegging niet verder

haar krachten gaf aan de voorstelling van een schurken-streek van de rentmeester, zoals men in vs. 5-7 meent te moeten zien, waarin het voorzichtig handelen met het tijdelijk goed, dat de Christen betaamt, teniet zou moeten gaan, maar als zij erkende dat zij met de oude opvatting van het in vs. 3-8 gezegde zich op valse wegen bevindt, om zich voortaan nieuwe gedachtenkringen te openen, waarbij nu ook het: de heer prees de onrechtvaardige rentmeester, omdat hij voorzichtigheid gehad had in een licht voorkomt, waarbij de omzetting van "heer" in "Heere" geen grote moeilijkheden veroorzaakt. Onder vs. 9 kunnen wij nu weer anderen laten spreken.

Jezus begint de toepassing van de gelijkenis met die beschamende vergelijking tussen de kinderen van deze wereld en de kinderen van het licht (Joh. 12: 36. Efeziers . 5: 8. 1 Thessalonicenzen. 5: 5), terwijl hij aan de eerste grotere voorzichtigheid toekent.

Tussen beide is een onderscheid als tussen licht en duisternis; de kinderen van de wereld zijn zij, die met hun hart tot deze wereld behoren en hun goederen tot een afgod maken, die zij met al hun liefde dienen. De kinderen van het licht daarentegen zijn Gods kinderen, wedergeboren door de Heilige Geest, God aangenaam door het geloof in Jezus Christus, mensen in de dienst van God, die de heiligmaking najagen en met goede werken naar het eeuwige leven zoeken. Dat is het onderscheid, maar daarin betonen de kinderen van de wereld aan de kinderen van het licht dat zij voorzichtiger zijn "in hun geslacht; " zij tonen meer verstand en ijver in de dienst van de wereld dan de anderen in de dienst van God; zij wenden meer moeite en vlijt aan om in aardse zaken rijk te worden, dan de anderen om zalig te worden, meer inspanning en nadenken om zich in lichamelijke nood te helpen, dan zij om hun ziel van de dreigende gevaren van de zonde en die van de dood te redden - de kinderen van het licht zouden veel van hen kunnen leren.

De rentmeester dacht als een verstandig man over de toekomst na en maakte van het ogenblik gebruik; hij wendde nu zijn macht, die hem nog was overgelaten, ten voordele van anderen aan en wist dat ten slotte het grootste voordeel juist hem ten deel viel. Ook u heeft de meeste zegen van datgene waarmee u anderen gezegend heeft.

In MATTHEUS. 6: 24 stelt Jezus de rijkdom als een afgod voor, die het hele hart zou innemen en die men naast God niet zou kunnen dienen, omdat deze het hele hart inneemt; op onze plaats vermaant Hij integendeel: maakt het aardse goed, waaraan veel ongerechtigheid kleeft, gebruik om het tot bedoelingen van de liefde te besteden, doe goed aan de arme kinderen van God - zij kunnen eenmaal voor u getuigen.

De aardse bezitting draagt reeds in zich het karakter van ongerechtigheid, niet eerst onze handelwijze maakt haar onrechtvaardig. Wanneer de middelen van het aardse vermogen konden spreken, hoeveel zouden zij moeten vertellen van zonden, waartoe zij hebben gediend, van tranen over bittere ongerechtigheid, die er aan kleven, van kloppingen van het geweten, die zij achterlaten in de hand van hem, die ze bezeten heeft, van onvrede, die zij hebben veroorzaakt! Met schrik kunnen wij er soms aan denken waartoe de munt, die door onze handen gaat, al heeft gediend. Wij zouden ze vaak aanraken met de schrik, waarmee wij een plaats beschouwen, die de schouwplaats van grote gruwelen is geweest. Er ligt een

vreselijke macht van verleiding in de mammon, daarvan mogen zij getuigenis geven, wier levensberoep het winst maken in de handel is; zij zouden het bekennen, wanneer zij oprecht wilden zijn, hoe moeilijk vaak het bedrog daarbij te vermijden is, hoe bezwaarlijk het geweten daarbij zuiver kan worden gehouden. Maar ook hij, die niets zo onmiddellijk verwerft, die voor een ander beroep zijn loon en zijn verdiensten ontvangt; hoe moeilijk wordt het hem vaak, inderdaad meer voor zijn beroep dan voor het verdienen te leven, zich niet te laten verblinden door de winst, die het oog ter zijde van het eigenlijke doel van zijn leven aftrekt. En als wij bedenken hoe ook in de schijnbaar eerlijkste verdienste zich een hele keten van gewetensvragen kan aansluiten, heb ik ook werkelijk verdiend, wat ik heb ontvangen? Heb ik daarvoor gegeven wat ik schuldig, wat mij mogelijk was? Is geen waardiger dan ik achtergestaan? Lijdt niemand daardoor? - O zie, dan mogen wij wel zeggen: "Heere! vergeef mij de verborgen zonden, die aan de onrechtvaardige mammon hangen, ja, neem ook de vloek weg die op hetgeen ik als erfenis, als geschenk ontvangen heb, misschien rust, al weet ik het niet! En als wij daarvan afzien, hoe het bezit in onze handen is, op welke wegen het daarin gekomen is; hoeveel aanleiding geeft het als bezitting tot een vals bouwen en vertrouwen, een kind van God onwaardig! Onafgebroken geeft het gelegenheid zich in ijdele vreugde van nietige aard bezig te houden, zich daardoor aan de dienst van God te onttrekken. Ook ligt daarin een verborgen, maar zeer grote kracht van verzoeking, om zich boven zijn medemens te verheffen. Het is een overmaat van dwaasheid, om het bezit, dat ik mij niet zelf heb gegeven, dat mijzelf niet verandert, mijzelf voor meer dan een ander te houden en toch zal er moeilijk iemand kunnen worden gevonden die er vrij van zou zijn; zelfs een zeer armoedige bezitting geeft een trotsheid, om op de nog armere van boven neer te zien. Ja, de onrechtvaardige mammon is een vergif van verleiding als ingegoten.

De Heere spreekt van de onrechtvaardige mammon, dus van die geheimzinnige en toch hoogst oppervlakkige macht, die de wereld regeert, van die nietigste en toch machtigste zaak op aarde, dat wij geld noemen, zo nietig, dat bergen daarvan een reiziger in de woestijn geen enkelen reddenden dronk water kunnen kopen en toch zo machtig dat de reiziger op aarde - hoe vaak! - eer, deugd, geweten, de onsterfelijke ziel ervoor verkoopt. Van deze zaak, die in de wereld tot een mammon is geworden, d. i. tot een vast vertrouwen, tot een afgod, spreekt de Heere. Hij wil ons aantonen hoe deze machtige mammon tegenover Gods gericht zo absoluut nietig is, maar hoe hij evenwel in de handen van God welgevallige wijsheid machtig kan werken tot in het eeuwige leven. Hij prijst daarom die verstandigheid aan, die het aardse goed overgeeft om een schat in de hemel te hebben, die dit mild uitdeelt aan de schuldenaars van de grote Eigenaar, aan de arme, noodlijdende broeders, omdat het eerst zo een waren, blijvende zegen kan stichten, omdat het, overgegeven in dit voorbijgaand heden, kan helpen om na dood en oordeel een zorgeloze, eeuwige toekomst te verzekeren. De rentmeester doet juist het omgekeerde van zijn vroeger gedrag; voorheen wilde hij de rijkdom van zijn heer zelf genieten, nu laat hij die anderen, die dit kunnen gebruiken, ten goede komen. Voorheen, toen hij slechts aan zichzelf dacht, bracht hij het met al die goederen niet verder dan tot afzetting en oordeel, nu hij het milddadig uit de handen geeft zorgt hij pas echt voor zichzelf, omdat hij zich een toevlucht verzekert na afzetting en gericht, een vriendelijke opname bij hen, die hij zo rijkelijk bedacht, zolang hij het kon. Maar hoe, als de Heere zegt: "Ik zeg u, maakt uzelf vrienden uit de onrechtvaardige mammon, opdat, wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen, " is dan dat geen eigengerechtigheid,

werkheiligheid ondanks de Paulinische, ondanks de hervormde leer, die zich altijd op de Schrift beroept? Is dat dan geen middelaarschap van geholpenen, een in de hemel komen door voorspraak van mensen, geheel en al als de Roomse kerk dat van haar heiligen, van haar maagd Maria beweert? Nu, de lezer van de Heilige Schrift zal er zich aan moeten wennen om de Heere sterke en bevreemdende woorden te horen zeggen, onbezorgd voor misverstand en verkeerde uitlegging. Hij weet dat wie voor Hem het hart opent, niet slechts het een van Zijn woorden aanneemt om het andere te verachten, maar het een met het andere verbindt en, de Schrift door de Schrift verklarend, voor dwaling bewaard blijft. Het Evangelie is een levend, onafscheidelijk geheel, maar dit woord hier is niet het hele Evangelie; rukt u het uit het geheel weg, dan moet het voor u tot een dwaallicht worden; neemt u het in samenhang met het geheel, dan openbaart het u een bijzondere en eigenaardige lichtstraal van de eeuwige waarheid.

Volgens het hele Evangelie nu is het geloof in de Heere Jezus Christus alleen, dat de mens zalig maakt, maar het wordt uit de werken gekend, naar de werken beloond en geoordeeld; want aan de vruchten kent men de boom. Evenals nu de Heere op een andere plaats (Hoofdstuk 11: 32) van de ongelovigen zegt: "De mannen van Ninevé zullen opstaan in het gericht met dit geslacht en zullen het veroordelen want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jonas enz. , " hoewel Hij zelf de Rechter is over levenden en doden, zo zegt Hij ook hier van de armen: "Zij zullen u ontvangen" Hoewel Hij alleen de deur is en alleen de sleutel tot de hemel heeft. Hij wil zeggen: Besteedt u uw aardse goed volgens Gods wil ten dienste van uw broeders, zo zullen zij op de dag van het gericht u getuigenis geven, zij zullen het dadelijk bewijzen dat uw geloof niet dood geweest is, uw liefde niet maar in woorden heeft bestaan, het zal aan het licht komen wat u inwendig was en op zo’n getuigenis zullen zich voor u de poorten van het leven openen, u zult worden opgenomen tot medegenoten van de zaligheid van hen, aan wie u uw Christendom metterdaad betoond heeft.

De Heere spreekt van de armen als van vrienden, die in de eeuwige tabernakelen zullen opnemen. Dit bewijst ons dat de rijke, die zijn goed op verkeerde wijze heeft verworven en kwalijk besteed heeft, in geen geval recht op het Koninkrijk der hemelen heeft; het toont echter ook aan dat de rijke, die Zijn kwalijk verworven goed recht besteedt, daarom nog geen recht heeft op de eeuwige tabernakelen. Christus’ verdienste blijft volkomen en alleen voor onze zaligheid geldend. Hij is het, tot Wie de zondaars moeten komen, tot Wie zich ook de tollenaars hebben vergaderd en pas uit het geschenk van goddelijke vergeving en van hemelse vrede komt zo’n handelen voort, als dat in het vermanende woord van de Heere wordt geëist. Zo is dan ten opzichte van de vrienden, die men zich met overgave van de onrechtvaardige mammon heeft verworven, alleen sprake van een opnemen en heenvoeren van de afgescheiden zielen in de eeuwige tabernakelen, waarvoor zij al bestemd zijn. Men neemt de woorden maar getrouw op en er zal niets meer uit blijken, dan dat de eeuwige Koning diegenen, die Hij heeft welgedaan, nadat zij zich van gierigheid en hebzucht hebben bekeerd, gebruiken wil om Zijn arme, bekeerde tollenaars ten tijde van hun heengaan in Zijn dierbaar en heerlijk rijk en tot Zijn troon te voeren. Nu zijn juist niet al de armen, waaraan een bekeerde rijke heeft welgedaan, ten tijde van zijn eigen heengaan al thuis; sommigen kunnen thuis zijn, enigen leven nog. Als men nu de woorden van Christus over hen woordelijk moet opvatten, dan moet toch ook een daarmee overeenkomende werkzaamheid van hen, die nog

op aarde leven, worden aangenomen. Wat de gestorvenen in zaligheid mogen vervullen, dat bidden de armen, die leven; de eersten voeren in de eeuwige tabernakelen in, deze bidden daarom; deze vergezellen hun weldoeners tot aan de poorten van de eeuwigheid, de anderen ontvangen ze ginds aan de poorten.

Met goud kan men zich wel geen plaats in de hemel kopen, maar zich wel een goede ontvangst in de voor het geloof al geopende hemel bereiden.

De gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester geeft dus 1) een herinnering aan de rekenschap, die wij van ons rentmeesterschap moeten geven; 2) een onderwijzing over de aard en de verleidende macht van het aardse goed; 3) een aanmaning tot de ware getrouwheid in het besteden

De onrechtvaardige rentmeester wordt ons door de Heere voorgesteld 1) tot lering, 2) tot waarschuwing, 3) tot navolging.

Het verschillend gedrag van de rentmeester 1) eerst een dwaas, dat ten gerichte voert, 2) later een verstandig, dat uit het oordeel redt.

Het kind van de wereld een meester in het verstand: 1) het overziet duidelijk de hele toestand, 2) het erkent scherp de waarde van het ogenblik 3) het vindt duidelijk de juiste middelen, 4) het gaat beslist aan het noodzakelijke, 5) het zorgt zeker voor de toekomst.

Wat behoort tot de christelijke voorzichtigheid bij de zorg voor ons eeuwig heil? 1) bedrieg u niet over uw verhouding tot God; 2) overweeg ernstig wat u te wachten heeft; 3) neem snel een besluit wat u wilt doen; 4) volbreng zonder uitstel wat u tot welzijn dient.

De ware wijsheid: 1) zij blijft gedachtig aan de laatste rekenschap, 2) zij maakt gebruik van de korte tijd van de genade, 3) zij maakt zich vrienden voor de dag, dat hulp nodig is.

10. De dagelijkse ervaring leert: Die getrouw is in het minste, die is ook in het grote getrouw en die in het minste onrechtvaardig trouweloos is, die is ook in het grote onrechtvaardig.

10. De dagelijkse ervaring leert: Die getrouw is in het minste, die is ook in het grote getrouw en die in het minste onrechtvaardig trouweloos is, die is ook in het grote onrechtvaardig.

11. Als u dan, om deze ervaring inzonderheid toe te passen op dat gebied, waarop zich mijn rede bewoog (vs. 1-9), in de onrechtvaardige mammon, dus in het geringste, niet trouw bent geweest, wie zal u het ware of grote, namelijk de hemelse goederen, vertrouwen?

12. En als u in het goed van een ander, namelijk in het tijdelijke, dat toch nooit uw werkelijk eigendom wordt, niet getrouw bent geweest, wie zal u het uwe, de eeuwige erfenis, geven?

13. Maar in de onrechtvaardige mammon, in het vreemde of het geringste kunt u alleen trouw worden, als u zich van alle liefde tot deze ontdoet en de liefde tot God alleen en uitsluitend

over u laat heersen. Met een liefde tussen de beide heren verdeeld, gaat het niet, zoals ik u al vroeger gezegd heb (MATTHEUS. 6: 24). Geen huisknecht kan twee heren dienen; want of hij zal de ene, God, de ware Heer, haten en de andere liefhebben, de mammon, die valse heer; of hij zal de ene, namelijk God, van ganser harte aanhangen en de andere, namelijk de onrechtvaardige mammon verachten: u kunt God niet dienen en gelijktijdig de mammon,

Het is als voorzag de Heere de tegenwerping dat Hij de trouwe aanwending en besturing van een zo nietig en vergankelijk goed als het aardse te hoog stelde. Om dit verwijt af te snijden voert Hij in vs. 10 een algemeen bekende stelling aan, die Hij in de beide volgende verzen dadelijk toepast. Het is onmogelijk tegelijkertijd in het grote echt trouw te zijn en in het kleine ontrouw. De ware trouw heeft toch haar grond niet in de grootheid van de zaak, waaraan zij wordt betoond, maar in het nauwgezet plichtgevoel van hem die haar uitoefent. Die ze dus in het kleinste niet heeft, die zal ze ook in belangrijkere omstandigheden niet bewijzen; voor wie het werkelijk een blijdschap is om trouw te zijn, die zal niets, het zij groot of klein, te min en zijn opmerkzaamheid onwaardig achten. (Sir. 5: 8).

Het kleine of het geringste, dat de Heere hier bedoelt en dat Hij daarom in vs. 10 vooraan plaatste, is het bedrieglijke, vergankelijke, aardse goed; ook al waren het Rothschilds miljoenen, zo is het toch slechts het minste en geringste, dat aan iemand kan worden toevertrouwd. (1 Kor. 6: 2 en 3) In vs. 11 vv. staat het als onrechtvaardige mammon tegenover het waarachtige en als dat eens anderen tegenover hetgeen "het uwe" is. Waarin nu de trouw in dit "minste" bestaat hoeft de Heere niet meer te zeggen, want Hij heeft het vroeger gezegd (vs. 9): men moet zich inwendig in het hart ontdoen van het aardse goed en zich ook uitwendig daarvan losmaken, opdat men zich daardoor vrienden verwerft voor de opneming in de hemel. Maar tegen zo’n voorschrift komt het natuurlijke hart van de mensen op met alle macht; volgens zijn gedachte is integendeel samenbrengen, samenhouden, verassureren en alle moeite en vlijt, alle tijd en kracht aan de verzorging wijden, de ware getrouwheid omtrent het tijdelijk goed: men mag ook niet te ver gaan in het besteden ten behoeve van het rijk van God en voor de dienst van de noodlijdende broeders, anders zou men een ontrouw, een verkwisting plegen. Aan dergelijke voorstellingen hechten zich maar te makkelijk ook gelovige Christen-harten, daarom heeft de Heere in vs. 11 en 12 te doen met de werkelijke ontrouw, zoals Hij die wil hebben opgevat en schildert haar grote gevaren om vervolgens in vs. 13 de harten van Zijn gelovigen met herhaling van een spreuk uit de bergrede van de liefde tot de mammon los te rukken, waardoor toch al die valse voorstellingen en verkeerde grondstellingen zijn ingegeven. Aards goed, zo leert ons het woord in vs. 11, is op zichzelf zonder waarde, ja, een bedenkelijke en gevaarlijke bezitting. Het is en blijft een "onrechtvaardige mammon" en mag zich nooit tegenover het "ware" verheffen. Ieder vonkje van geestelijk bezit door Gods genadige gift is bij het minste iets groots. Het aardse goed, zo zegt verder het woord in vs. 12 is voor de christen, die voor het eeuwige leven geroepen is en die alleen als gast en pelgrim in deze wereld verkeert, iets "van een ander": geen mens kan het het zijne noemen, het is aan ieder mens slechts voor een onbepaalde tijd geleend, het kan ieder ogenblik al in dit leven weer plotseling ontnomen worden en in ieder geval valt het bij het sterven van hen af, evenals kalk van de wand. De christen heeft daarentegen iets wat hij zijn eigendom mag noemen. Daarvan zijn hier beneden de eerstelingen hem al ten dele geworden, het geheel echter wacht hem daarboven in de

hemel als een onvergankelijke en onbevlekte en onverwelkelijke erfenis. Onrechtvaardig en trouweloos jegens zijn heer werd de rentmeester in de gelijkenis daardoor, dat hij de onrechtvaardige mammon begeerde en dat van een ander voor zijn eigen aanzag. Toen hij echter daarmee van de bij de dag levende dwaasheid zich wendde tot de voorzichtigheid, die de toekomst verzekert, toen ontdeed hij zich van de onrechtvaardige mammon en de vijftig vaten olie en de twintig mud tarwe, die hij zich had aangematigd en gaf hetgeen van een ander was aan diegenen terug, waarvan hij het had afgezet. Daardoor is hij een voorbeeld geworden voor de trouw in het minste, waaraan dan ook het grote kan worden toevertrouwd. "Evenals een rijk vader, die aan zijn zoon een landgoed overgeeft van geringe waarde, om hem voor te bereiden op het bestuur van zijn erfgoed en om zijn karakter op de proef te stellen, stelt God op aarde zichtbare goederen bloot aan de duizenderlei misbruiken van ons ontrouw en verkeerd bestuur, opdat van het gebruik, dat wij daarvan maken, voor ieder van ons het in bezit nemen of onthouden van het ware goed afhangt, naar dat het met onze eigenlijke aard overeenkomt. GODET).

Wie zou ooit enig belangrijk vermogen tot vrij en onbelemmerd gebruik afstaan en toevertrouwen aan hem, die in het bestuur van vreemd goed, ofschoon nog enigszins door het oog en toezicht van anderen gebonden en in toom gehouden, niet trouw was. De vergankelijke goederen van de aarde zijn voor de mens, die immers voor zoveel zijn onsterfelijke natuur aangaat, meer aan de hemel dan aan de aarde toebehoort, een vreemd goed, dat hem voor een tijd lang is toevertrouwd; aan de andere kant ontvangt hij het onvergankelijke erfdeel in eigendom, dat geschikt is voor het inwendig leven van zijn ziel. Deze manier van denken en handelen, deze trouw, is slechts dan mogelijk wanneer de Christen zich niet aan de dienstbaarheid van de mammon heeft overgegeven; want in dat geval kan hij geen knecht van God, geen discipel van Jezus zijn. Wie de mammon dient, is het minst van allen in staat deze goed te gebruiken, want het juiste gebruik is daarin gelegen dat men die in de dienst van de Heere besteedt. (Hoofdstuk 12: 33 en 34).

Hij die een gelukkig Christen wenst te worden, zal er goed aan doen om het woord van onze Heer in dit vers te overwegen. Er is misschien geen punt waarin de ervaring van Gods heiligen meer één is dan deze, dat beslistheid het geheim van het geluk is in de dienst van Christus. Het is de halve Christen, die een slecht gerucht uit het goede land meebrengt. Hoe meer wij ons geheel en al aan Christus overgeven, hoe sterker wij van binnen de vrede van God, die alle verstand te boven gaat zullen voelen. (Fil. 4: 7). Hoe meer wij geheel en al, niet voor ons zelf, maar voor Hem leven, die voor ons stierf, hoe sterker wij zullen bevinden wat het is: "blijdschap en vrede in het geloof" te hebben (Rom. 15: 13). Als het er moeite waard is om Christus te dienen, laat ons Hem dan dienen met ons hele hart en ziel en verstand en kracht. Het leven, het eeuwige leven na alles, is de hoofdzaak, niet minder dan het geluk. Als wij niet kunnen besluiten om alles voor Christus’ zaak op te geven, moeten wij niet verwachten dat Christus op de laatste dag ons als de Zijnen zal erkennen. Hij wil ons hele hart of niets hebben. Dus wie een vriend van de wereld wil zijn, die wordt een vijand van God gesteld (Jak. 4: 4). Het einde van onbesliste en halve Christenen zal zijn voor eeuwig verworpen te worden.

VI. Vs. 14-18. Terwijl de Heere op de zo-even voorgestelde manier aan Zijn discipelen - en onder hen vooral de boetvaardig en gelovig geworden Tollenaars - een heilzaam onderrichting geeft, hoe hun verhouding omtrent de onrechtvaardig verworven mammon moet zijn en naar het voorbeeld van de onrechtvaardige rentmeester, die zijn aardse toekomst met wijsheid wist te verzekeren, om over hun hemelse toekomst vóór de tijd van hun scheiden van deze wereld na te denken, bemerkt Hij wel dat de Farizeeën Hem bespotten. Zij hebben er geen lust in om van Hem een goede raad aan te nemen, zij zijn integendeel zo wereldsgezind en geldgierig, dat zij hun leven geheel anders denken in te richten en hun eigen verstand in het gebruik van de mammon voor het ware houden. Nu wendt Hij Zich tot deze spotters met enkele woorden, die al de weg banen tot de gelijkenis van de volgende afdeling. Deze wordt echter, zoals wij later zullen zien, niet dadelijk uitgesproken, maar pas na een tussenpoos, waarna de vraag over de echtscheiding wordt behandeld en die bij onze evangelist allen is vermeld door de slotzin van het hele gesprek, een woord aan de discipelen, terwijl wij dit gesprek zelf in MATTHEUS. 19: 3-12 en Mark. 10: 2-12 kunnen nalezen.

14. En al deze dingen, die Jezus in vs. 1-13 tot Zijn discipelen zei, hoorden ook de Farizeeën, want het hele gesprek had in hun tegenwoordigheid plaats en doelde ook eigenlijk op hen. Deze waren mensen, die naar de gehele richting van hun hart geldgierig waren, liefhebbers van het geld en van de onrechtvaardige mammon, hoe zij zich ook het uiterlijk gaven als waren zij vereerders van de Heere en de ijverigste voorstanders van de gerechtigheid naar de wet. En zij beschimpten Hem, omdat vooral Zijn laatste woord in vs. 13 met alle kracht hun geweten trof. Zij trokken hun neuzen op en gaven elkaar door gebaren te kennen: Het is zeer verklaarbaar dat zo iemand zoverachtelijk van het geld spreekt, die het zelf niet heeft; als Hij rijk geweest was, zoals Hij dat zeker graag zou zijn, dan zou Hij zeker niemand dringen om zich van zijn goederen te ontdoen en ze met volle handen de armen in de schoot te werpen (vs. 9).

15. En Hij zei tot hen: U bent het, die uzelf rechtvaardigt voor de mensen; u verstaat wel de kunst u voor de mensen zo voor te stellen, als was u zeer rechtschapen mensen, ware toonbeelden van heiligen, waartegen niemand mag opkomen enals een van Mijn woorden u treft, denkt u, u om uw hoge ereplaats onder het volk, dat toch uw deugden bewondert, u gerust daarover heen te kunnen zetten. Maar a) God kent uw harten (Ps. 7: 10) en volgens Gods oordeel is het juist het tegendeel van hetgeen u uitwendig schijnt te zijn, zodat uw hoge ereplaats onder het volk een zeer bedroevende zaak is. Want wat hoog is onder de mensen, datgehele voor de mensen met een zo verblindende schijn omkleedt maar inwendig nietig en onwaar, waarop u zich zo zeer verheft, dat is, zoals Ik u moet betuigen, een gruwel voor God.

a) 1 Sam. 16: 7.

16. En nu begint ook de tijd van uw aangematigde grootheid en heerlijkheid als gezetenen op Mozes stoel (MATTHEUS. 23: 2) al te verdwijnen, evenals de Oud Testamentische bedeling waartoe u behoort en waarboven u niet verheven wilt worden, zelf al begonnen is voor een andere te wijken. De wet en de profeten, zo heb Ik al in Galilea gezegd, toen de Doper zijn loopbaan zou eindigen (MATTHEUS. 11: 12-13) zijn tot op Johannes; met deze is een nieuwe orde van zaken begonnen; van die tijd af dat Johannes verschenen is en in diens plaats

getreden isHij, op wie deze heeft gewezen, (Hoofdstuk 3: 6, 16 v. Joh. 1: 26 v.) wordt het koninkrijk van God verkondigd, de blijde boodschap bekend gemaakt, dat het nu gekomen is en een ieder, tot de geringsten en meest verachten onder het volk, ja vóór alle anderen juist deze klasse van tollenaars en zondaars, doet geweld daarop (Hoofdstuk 7: 29; 15: 1). Zij dringen er met kracht op aan; daarentegen blijft u als die oudste zoon morrend buiten staan (Hoofdstuk 25 vv. ; 7: 30). Daardoor zult u echter de gang van zaken niet tegenhouden, integendeel, als de bedeling van de wet, waarop u uw troon in Israël hebt gesteld, in elkaar zinkt, zult u onder haar puinhopen worden begraven.

17. En wat Ik van een ineenstorte van de Oud-Testamentische bedeling van de wet zeg, is niet zo bedoeld alsof de wet zelf zou worden opgelost en ter zijde gesteld. Wat Ik dadelijk bij het begin van Mijn evangelieprediking tot deze discipelen heb gezegd (MATTHEUS. 5: 17 v.), dat herhaal Ik nu uitdrukkelijk tegenover u, om valse beschuldigingen van uw kant af te wijzen: a) het is makkelijker dat de hemel en de aarde voorbijgaan, dan dat een tittel van de wet, ook maar een enkel haakje of streepje van de letters van haar woorden, valt (Rom. 3: 21) en nu is het juist de voortdurende geldigheid van de wet, dat het oordeel van verwerping en vernietiging over u brengt (Joh. 5: 45 vv.).

a)Ps. 102: 27. Jer. 40: 8; 51: 6.

Tot hiertoe loopt de rede van de Heere tegen de Farizeeën en Schriftgeleerden, zodat de rede, die met Hoofdst. 15: 1 begint, voorlopig gesloten is. De tegenstanders trokken zich zeker nu terug, maar hadden snel een vraag van verzoeking gevonden, waarop zij een antwoord van Hem verwachtten, waardoor Hij Zijn eigen verklaring in vs. 17 tegen de wet teniet deed. Het is de vraag, die in MATTHEUS. 19: 8. en Mark. 10: 2 tot Hem wordt gericht: "Is het een mens geoorloofd zijn vrouw te verlaten om welke oorzaak dan ook?" want omdat zij Zijn woord in MATTHEUS. 5: 31 v. waarschijnlijk al kenden waren zij er op bedacht, wanneer Hij weer daarmee voor de dag kwam, Hem te tonen dat Hij in tegenspraak was met Deut. 24: 1 Zij wijzen nu ook, als Hij hen op Gen. 1: 27 wijst, om de onoplosbaarheid van het huwelijk tegenover hun stellingen als de ware leer van de Schrift te bewijzen, op die plaats van de wet; zij moeten die echter loslaten toen Hij hen verklaarde: "Mozes heeft vanwege de hardheid van uw harten u toegelaten uw vrouwen te verlaten, maar van de beginne is het zo niet geweest. " Uit Mark. 10: 10 weten wij dat het woord, dat Lukas hier verder laat volgen:

18. Een ieder die zijn vrouw verlaat en een ander trouwt, die doet overspel; en een ieder die de verlatene van de man trouwt, die van haar man met een scheidbrief is weggezonden, die doet ook overspel.

niet tot de Farizeeën is gezegd, maar tot de discipelen, als Jezus met hen naar huis was gegaan en de zaak van de echtscheiding verder werd besproken. Het is ook inderdaad geen grondstelling, die de Farizeeën en Schriftgeleerden op hun Oud-Testamentisch-wettelijk standpunt persoonlijk aanging, maar die de nieuwe gemeente aanging, die Christus in plaats van Mozes tot haar hoofd had. Intussen voegt toch onze evangelist het woord van de bovenstaande rede erbij, als een voorbeeld van de Nieuw-Testamentische leer van de zaligheid, die de wet niet oplost, maar die integendeel vervult. Op de aanleiding daartoe, die

door de vraag van de verzoeking door de Farizeeën gedaan, gegeven werd en op het gesprek met deze wilde Hij niet nader letten, om zo snel mogelijk de volgende gelijkenis te kunnen voorstellen, die zijn bijzondere bedoeling heeft op de Farizeeën, in verband met hetgeen de Heere hen in vs. 15-17 voorhoudt en zo’n samenhang mocht voor het oog van de lezer niet door dat tussenbeidenkomend woord worden bedekt.

VII. Vs. 19-31. Zo-even heeft Jezus met de Farizeeën over de echtscheiding gesproken op de wijze bij MATTHEUS. 19: 3-8; Mark. 10: 2-9 meegedeeld. Nu komt tot Hem, nog voor Hij zich met de discipelen naar huis begeeft en deze daar verder met Hem over huwelijkszaken spreken (MATTHEUS. 19: 9-12. Mark. 10: 10-12. Luk. 16: 18) de boodschap van de beide zusters Maria en Martha van Bethanië (Hoofdstuk 10: 38 vv.): Heere! "Zie, die Gij liefhebt is ziek". (Joh. 11: 1 vv.). De bode moest van de plaats van zijn zending tot hier naar Livias een weg van rijkelijk vijf mijlen afleggen; intussen is de zieke al gestorven en volgens Joodse gewoonte nog voor de avond begraven. De boodschap komt dus te laat, ook een woord tot genezing in de verte gesproken, zoals Jezus dat enkele malen heeft gedaan (Joh. 4: 50. MATTHEUS. 8: 13) is te laat. Dat alles ziet de Heere in de Geest en dadelijk begrijpt Hij de bedoeling van Zijn Vader in de hemel, dat Hij Hem hier op een bijzondere manier wilde verheerlijken, omdat de Farizeeën kort te voren de neus voor Hem hebben opgetrokken (vs. 14) en Hij Zich voor hen het slot van de oude tijd en de stichter van een nieuw leven moet betonen (vs. 16). Het is hier dus te doen om een opwekking uit de dood, en wel om een zodanige, die nog veel opvallender en wonderbaarder is dan de beide dodenopwekkingen in Galilea (Hoofdstuk 8: 41 vv. 7: 11 vv.). De Heere spreekt nu niet een spreekwoord, als Hij aan de zusters laat zeggen: "Deze ziekte is niet tot de dood". Zij hebben in hetgeen de werkelijkheid aanbiedt aanleiding genoeg om de geestelijke betekenis van Zijn woord te bedenken, totdat Hij komt om het raadsel geheel op te lossen. Hoe is het daarentegen met de discipelen aan de ene en de tegenstanders aan de andere kant. Moeten deze het woord niet in letterlijke zin opnemen en moeten zij de goddelijke heerlijkheid van Christus niet betwijfelen, als deze nu nog twee dagen blijft op de plaats, waar Hij de boodschap heeft ontvangen - in de mening, zoals zij niet anders kunnen denken, dat de ziekte van Lazarus niet gevaarlijk is? Nu kan de Heere zeker later nog zeggen hoe het eigenlijk is en Hij doet het na verloop van twee dagen (Joh. 11: 7 vv.); maar ook de Farizeeën moeten, zolang Jezus ze nog om Zich heeft, een vingerwijzing worden gegeven: "Lazarus is gestorven". Zo zien wij de Heere werkelijk in de gelijkenis, die Hij nog aan Zijn tegenstanders moet voorleggen, vóór de gesprekken in Hoofdst. 15: 1 v. met deze begonnen, geheel geëindigd zijn, werkelijk deze mededeling invlechten, omdat Hij degenen, van wie Hij eerst moeten vertellen dat hij stierf (vs. 22) de naam van Lazarus geeft, welke naam zeker ook een zinnebeeldige betekenis voor de gelijkenis zelf heeft. Wat nu Zijn eigenlijke bedoeling is met deze gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus en hoe nauw die met de vorige afdeling samenhangt, daarover kunnen wij eerst bij de verklaring daarvan ons nader uitlaten.

EVANGELIE OP DE 1ste ZONDAG NA TRINITATIS

Het evangelie toont ons in het verhaal van de rijke man en de arme Lazarus het einde in zijn tweeërlei gedaante. Wij moeten ons beide voor ogen stellen, opdat wij ons niet door de wereld en haar begeerlijkheden laten vangen, maar onze roeping, die in de doop tot ons gekomen is

en door het woord van God steeds tot ons komt, getrouw opvolgen, opdat wij het eeuwige leven verkrijgen, want daartoe heeft God ons geroepen. Het is onze schuld wanneer ons deel eens bij de rijke man is.

Opdat wij niet vergeten wat wij in dezen tijd moeten worden en doen, worden wij herinnerd aan een vergelding na deze tijd; de gelijkenis van ons evangelie wijst ons zo’n vergelding van het tegenwoordige en het volgende leven aan en wel naar alle kanten, hoe hij die hier gelukkig was, daar gepijnigd, die hier leed, daar gezaligd wordt. De pijniging van de gelukkige is echter niet een gevolg van zijn geluk, maar een straf van zijn vergeten van God en van zijn schuld in het geluk. Het zalig worden van de lijdende is een zegen, niet zozeer van zijn lijden, als van zijn vertrouwen op God in zijn lijden, van zijn onderworpenheid aan de Heere. Hoe velen, die in zware nood, onder bittere ontberingen, of zware ziekten door deze wereld moeten gaan, maar God voor ogen en in het hart bewaren, hebben zich al getroost met het beeld van de armen lijder, die nu in Abrahams schoot zit! Hoeveel anderen, die het hier beneden al te zeer naar wens gaat, moesten het andere beeld tot een waarschuwend voorbeeld voor zich nemen, namelijk de ellende van de rijke man en wel: 1) de oorzaak, 2) de wijze en 3) de uitwerking van zijn kwellingen.

Het verband tussen de eeuwigheid en het heden: 1) het gelijke lot van de dood, dat allen hier treft, leidt tot een verschillend lot in de eeuwigheid, 2) het verschillend lot in de eeuwigheid wordt beslist volgens het verschillend gedrag van de mens in deze tijd.

Wij moeten het leven van deze tijd leren beschouwen in het licht van de toekomstige beslissing, opdat wij 1) juist oordelen over waarde of onwaarde van dit leven, 2) juist inzien hoeveel van de juistee waarneming van dit leven afhangt en 3) het leren waarderen, wat een groot goed God ons gegeven heeft in Zijn woord, dat ons wijst op het andere leven.

19. U, Farizeeën, die met Mij spot (vs. 14), wil Ik in een geval, ontleend aan uw eigen leven, doen horen, waarheen de rijkdom voert, als die niet op de in vs. 9 genoemde manier wordt besteed, bovendien wat het ontbreken te betekenen heeft en hoe treurig het lot is van die ziel die zich geen vrienden heeft verworven, die haar opnemen in de eeuwige tabernakelen. Er was in Israël, het volk van God, dat Mozes en de profeten heeft, maar zo weinig naar deze wil horen (vs. 29, 31), een zeker rijk mens en deze was uit pracht en hoogmoed gekleed met purper, met kostbare opperkleren uit Tyrus en Fenicië (Ex. 12: 34 en "Joh 11: 2") en zeer fijn lijnwaad uit Egyptische Byssus 25: 4"), geweven opperkleden, levend als een, die de wellust tot zijn deel had gekozen (vgl. Wijsh. 2: 1-9), elke dag, alsof het altijd zo zou voortgaan, vrolijk en prachtig, terwijl hij het zich aan niets liet ontbreken waarnaar het hart begeerde.

Wij moeten hier in de eerste plaats valse beschuldigingen afwijzen: omdat het met de man in purper een zo ontzettend einde neemt, heeft men allerlei aanklachten tegen hem bij elkaar gebracht, die het strenge oordeel van God over hem moeten verklaren en rechtvaardigen. Nu eens moet hij een rover en onrechtvaardige heten, die zijn goed met tranen van weduwen en wezen en de vloek van mishandelde mensen heeft beladen; dan maakt men hem tot een Sadducese vrijdenker en spotter; dan tot een woeste hoereerder, zwelger en dronkaard; dan weer klaagt men hem aan om de hardste, grofste gierigheid jegens de armen. Van al die

boosheid weet de heilige geschiedenis niet; zij, die alle dingen bij de juiste naam noemt en in al haar getuigenissen waarheid is, tast de burgerlijke rechtschapenheid en braafheid van de rijken man met geen enkel woord aan; integendeel geeft zij ons recht tot de gevolgtrekking dat het in de kamers van het voorname huis even eerbaar als prachtig, even gepast als vrolijk is toegegaan. De bewoner van die zalen acht de bekoorlijkheid en de betovering van een verfijnde zinnelijkheid veel te hoog om die door de uitspattingen van een leven in grove zonden te verwoesten. Maar daartoe bepaalt zich dan ook alles wat ten gunste van hem kan worden gezegd; in dit genot van een verfijnde zinnelijkheid gaat zijn leven en zijn liefhebben op, want hij is vleselijk gezind. Vorstelijke klederen, purper en fijn lijnwaad, in die tijd aan goud gelijk geacht, talrijke bedienden, schone bezittingen in land, kostbare tafels, zachte kussens en tapijten, uitgezochte paarden, prachtig huisraad, dat was zijn trots, zijn schat, zijn hemelrijk. En dit alles op de fijnste wijze te genieten, het arme leven op aarde te versieren met een zo groot mogelijke som van aardse vreugde, zich in de vormen van de welvoeglijkheid van de grote wereld te bewegen, bekoorlijkheid, schoonheid, beschaafdheid tot regel van zijn hele huis te maken, door voorkomendheid en duizend kleine oplettendheden, alles wat de gezellige omgang stoort, te verwijderen, alle hinderende uitingen van de hartstocht, alle verderfelijke overmaat van genot te vermijden, zich altijd zo te verheugen dat men zich morgen weer kan verheugen en de ene dag na de anderen met afwisselende genietingen te vervrolijken, ook het zingenot van de smaak door bevallige vormen en de daarmee verbonden meer geestelijke genietingen van oog en oor, van kunstzin en scherpzinnigheid en de gave van onderhoud te veredelen, met één woord: uit de rijk aanwezige zegen van God zich een paradijs op de doornige akker van de wereld te bouwen en alles wat aan het verlies van dit eerste paradijs en aan de kwade zaken daarna, dood, oordeel en eeuwigheid kan herinneren, verre van zich te houden; daarin bestond voor hem de kunst van het leven en de ware wijsheid. Zeker zal het daarbij in zijn bibliotheek niet ontbroken hebben aan kostbare handschriften van de thora, van het psalmboek en van de boeken van de profeten; maar als hij ze ter hand nam dan was het slechts om zich te vermaken in de schoonheden van de stijl, in de diepte van de gedachten, zonder aan de inhoud een verdere invloed op zijn leven te gunnen. Zeker bracht hij rijke offeranden van stieren, rammen en lammeren aan de Heere, maar van het offer van een verslagen hart wist hij niets; zeker had hij priesters en Levieten onder zijn vrienden, maar niet om uit hun mond de wet van de Heere en Zijn vrees te leren, maar om zich door deze op een fijne wijze te laten prijzen over de rechtzinnigheid en vroomheid van de hooggeplaatsten man, als een sieraad van het huis van Abraham en in zijn rijkdommen de duidelijke bewijzen van Gods welgevallen uit Deut. 28 zich te laten aanwijzen. Zeker heeft hij geen boosaardig, gedachtig, twist- en procesziek, maar van nature een welwillend en vredelievend gemoed - hoe kon hij anders alle dagen zo vrolijk zijn? - maar de hogere liefde en vreugde in God kent hij niet, zoals hij God zelf niet kent. Zeker is zijn hart geen Nabals-hart, door opsparende gierigheid omstrikt, hij kan mild zijn met de pronkende gave, milddadig voor openlijke, weldadige doeleinden en ook Lazarus, die andere in zijn plaats om het onesthetisch gezicht lang zouden hebben weggedreven, duldt hij voor zijn deur en laat hem zich verzadigen met de overblijfsels van zijn tafel - het liggen van dezen bedelaar daar is een nieuwe soort van decoratie voor het rijk getooide huis, namelijk een teken dat hier een man woont bij wie voor zulke ellendigen dagelijks iets afvalt. Verder kan hij voor zijn persoon zich niet met deze en diens nood inlaten, dat zou onaangenaam werken op zijn verwend oog, dat zou zijn licht op te wekken fantasie met onaangename beelden, of zijn hart

zelfs met herinneringen aan een vergeldende eeuwigheid na de beproevingstijd van het aardse leven vervullen, waarbij de schijnvrede daarvan zou worden weggenomen.

Wat is daardoor kwaads van de man gezegd, als van hem gezegd wordt: "Hij kleedde zich met purper en zeer fijn lijnwaad en leefde alle dagen vrolijk en prachtig. " Op de eerste blik niets slechts - niet dat hij een bloeduitzuigende woekeraar, niet dat hij een kweller van zijn onderdanen, niet dat hij een slaaf van lage lusten was, ook eigenlijk dat niet, dat hij een onbarmhartig, ongevoelig, gierig mens was; er is alleen gezegd dat hij de glans, de pracht en de heerlijkheid van het aardse leven had gehad en - dat hij die ook genoten had. Is er dus geen berisping omtrent hem uitgesproken? Ja toch - in deze woorden slechts een zeer zachte, die men alleen ziet als men nauwkeurig toeziet. Die ligt in de woorden: - hij leefde alle dagen prachtig en vrolijk. Als alle dagen van het leven alleen in genot moeten voorbijgaan, als geen dag van ernstig inkeren tot zichzelf, geen dag van nadenken over zichzelf en over het doel van het aardse leven, geen dag, waarop men zich rekenschap geeft over zichzelf en zich verootmoedigt, geen dag waarop men tijd vindt om zich eens met de nood van een arme Lazarus in te laten, de dagen van genot afbreekt, het mogen de dagen zijn van laag zingenot of van het verfijnde genot van de voorname, beschaafde wereld, dan is dat al te veel. Het leven, dat zich evenals dat van de rijke man in korte woorden laat samenvatten, dat geen ander doel heeft gehad dan het leven van dag tot dag zoveel mogelijk te genieten, dat is het leven van een ongelukkige en daarop volgt de verdoemenis, ook al was dat leven niet bevlekt met misdaden en grove verkeerdheden; want wie de lust heeft verloren voor de ernst van dit leven, die heeft zeker ook het hart verloren voor de goederen van het eeuwige leven.

Als de Heere het leven van den rijken man daarmee beschrijft, dat hij zich prachtig gekleed, goed gegeten en gedronken heeft, dan herinnert dat aan de levensbeschrijving die men van menig mens kan geven en gegeven heeft; "Hij werd geboren, nam een vrouw, at, dronk en stierf. " Moest niet meer kunnen gezegd worden van iemand, die een ziel, een onsterfelijke ziel heeft? Zou Jezus niet meer zeggen als er nog iets meer en beters kan worden gezegd? Dat is niet mogelijk; dat hij niet meer zegt, bewijst dat er niet meer te zeggen is, dat is een zeer hard oordeel, dat stilzwijgend wordt gesproken. De man behoort tot dat onafzienbaar leger van mensen, die in het geheel niet schijnen te weten dat er een God is en dat zij een ziel hebben en dat zij met deze ziel voor God moeten verschijnen en rekenschap moeten afleggen. Zo weinig als zij van de kunst om zalig te sterven houden, zo ijverig leggen zij zich toe op de kunst om vrolijk te leven. Nu heeft God velen verhinderd, dat zij niet zo ver kunnen gaan, maar zijn zij daarom beter? Bent u beter, als u dag en nacht geen hogere zorgen kent dan om door deze wereld te komen? Bent u beter bij uw gering inkwamen, wanneer u de rijke doorbrenger in niets meer benijdt dan dat u het hem niet kunt nadoen, of dat u hem moet dienen, omdat u liever met hem aan tafel zat?

De mensen noemen hem gelukkig en velen zien benijdend op naar zijn paleis.

Het is, helaas, maar al te waar, dat onder hen die het goede van de aarde in overvloed hebben, velen gevonden worden wier rijkdom met schandelijke gierigheid, onbarmhartigheid, hoogmoed gepaard gaat, of die door zijn verleiding in openbare zonden vervallen zijn; overspelers, ontuchtigen, onmatigen. Het is evenzeer waar dat vele rijken, in menigerlei

ziekte en de ijselijkste rampen als was het de vloek van de rijkdom al in dit leven met zich omdragen. Maar het beeld van zodanige rijken kan de Heere voor Zijn gelijkenis niet dienen. Het gevaar dat in de overvloed gelegen is wil Hij doen uitschijnen en Hij schetst geen monster, van wiens bestaan en karakter elk met afgrijzen terugdeinst, zeggend: God beware mij dat ik zo'n rijke zou zijn, of: Niet voor deze rijkdom zou ik mijn armoede willen ruilen. Daar was een zeker rijk mens en was gekleed met purper en zeer fijn lijngewaad, levend alle dagen vrolijk en prachtig. Geen woord van de ondeugden van de rijke; geen woord van jammeren met deze rijkdom gepaard. Geen toespeling op de onrechtvaardige mammon. Geen bewijs van in het oog lopende hoogmoed, inhaligheid of onbarmhartigheid; geen melding van ergerlijke brooddronkenheid, overdaad of wat men een zedeloos leven noemt. Geen rijke, van wie gezegd wordt dat hij God niet acht en geen mens ontziet, dat hij de lieden uitmergelt, wie het wee! wordt toegeroepen, omdat het loon van de lieden, die zijn landen gemaaid hebben, hetwelk hij heeft afgekort en het geschrei van degenen die geoogst hebben, gekomen is tot in de oren van de Heer Zebaoth. Een rijk mens zoals er duizend zijn en zich verheugen het te zijn; een rijk mens op de voet waarop vele duizenden het zouden willen zijn. Dat hij rijk is, is geen zonde. Het is een beschikking van God. Hij die arm maakt, maakt ook rijk. Met purper en zeer fijn lijnwaad kleedt hij zich: en waarom zou hij niet, omdat hij het rijkelijk betalen kan? Belachelijke hovaardij schikt zich boven stand en vermogen, maar zou het geen gemaaktheid, geen valse nederigheid zijn om zich beneden zijn stand voor te doen? Beschaamt het een schatrijk man er uit te zien als een bedelaar, of als een boetprediker? Hij leeft alle dagen vrolijk en prachtig. Alweer: waarom zou hij niet? Moest hij liever zijn dagen in somberheid en verdriet doorbrengen, hij, voor wie alle gelegenheden tot genoegen openstaan? Is het niet de plicht van de rijken zonder schrielheid of karigheid te leven en te laten leven? Is het niet op deze manier dat anderen bij zijn rijkdom voordeel hebben? Heeft God hem niet mildelijk alle dingen gegeven om te genieten? Zijn talrijke vrienden zitten dagelijks neer aan de welvoorziene tafel, waar (als anders het geval wel is) pracht de vrolijkheid niet uitsluit. Een halve stad vaart wel bij een overvloed, die velen werk verschaft en niemand op betaling laat wachten. En daarenboven vindt de arme voor zijn deur de verzadiging nog in de kruimels, die rijkelijk van de overvloedige tafel vallen en hem niet geweigerd worden. Ziedaar een leven, waar elke arme de ogen begerig naar opslaat en dat aan de meeste mensen benijdenswaardig voorkomt; een leven, waarvan menigeen met welbehagen zeggen zal: Het is het mijne en waarom zo u het het mijne niet zijn? Wat is mijn zonde? Wat is mijn gevaar? Toch is dit vrolijk en prachtig leven gevaarlijk, omdat het ofschoon niet om zijn vrolijkheid en niet om zijn pracht; omdat het zonder ondeugd of misdaad, een zondig leven is.

20. En er was naast de rijke en in zijn onmiddellijke nabijheid een zekere bedelaar, Lazarus genoemd (Hebr. Eleazar, Num. 20: 23 vv. = God is helper), die lag (liever gelegd was, namelijk door degenen die het medelijden wilden opwekken van degenen, die hier uit en inging), voor zijn poort, vol zweren. Hij was aan een Job gelijk, van de voetzool tot het hoofd; hier waren het echter geen zweren van de melaatsheid en zo was de rijketegelijk met de gelegenheid de aanmaning gegeven om zich vrienden te maken uit de onrechtvaardige mammon (vs. 9).

21. En deze arme wilde verzadigd worden van de kruimels, die van de tafel van de rijke vielen; van zijn kant maakte hij geen verdere aanspraak op diens weldadigheid; maar, hoewel hem van de rijke ook niets meer dan de weggeworpen brokken werden gegeven, ook de honden, waarmee hij die brokken kon delen, kwamen en likten zijn zweren.

"De rijke man kan niet zeggen, dat te veel armen het hem lastig maakten, want de arme is alleen; of dat hij te ver van hem is, want hij ligt voor zijn deur, of dat hij niets van zijn ellende wist, want hij ziet het dagelijks voor ogen, of dat de arme kon werken, want de ellende noodzaakt deze te liggen, of dat hij te lastig is, want de arme zegt geen woord, of dat hij teveel begeerde, want hij was met de kruimels tevreden; of dat zijn dienaars hem verzorgden, want geen mens trok zich de ongelukkige aan, of dat hij niet begreep wat hij nog meer had kunnen doen, want de honden toonden het hem door hun voorbeeld. "

De rijke waagt het niet de arme van zijn deur te laten wegdoen, zoals hij misschien graag zou hebben gedaan, wanneer hij niet gevreesd had voor het oordeel van de mensen, die hem daar hadden gebracht, omdat hij niet van honger zou omkomen. Dat is al zijn deugd, die echter niets meer heeft te betekenen; dan dat God hem door deze leiding van de omstandigheden tegen zijn wil tot een indirecte, karige verzorger van de arme heeft gemaakt, tot de tijd dat Hij deze aan de wereld wilde ontnemen. De bijvoeging in enige handschriften, uit Hoofdstuk 15: 16 overgenomen, die de vulgata bij de woorden: "Hij wilde verzadigd worden van de kruimels, die van de tafel van de rijken vielen" heeft opgenomen: "en niemand gaf hem die" zou verkeerd zijn, als men aan een eigenlijk onthouden, een weigering evenals daar wilde denken. Die is echter juist in die zin, dat men niet eens de overige brokken aan de arme als direkt voor hem bestemd uit het huis toereikte; deze nam alleen van hetgeen buiten werd geworpen zoveel als hij kon bereiken en werd met de honden op een lijn geplaatst. Nog tegenwoordig lopen in de Oosterse steden de honden zonder eigenaars rond, verslinden de hier of daar liggende beenderen en moeten enigermate de opruiming van het weggeworpene verrichten, waartoe ook de afval van de eettafel behoort. Er zijn ook wel kamerhondjes, die onder de tafel zelf hun plaats hebben (MATTHEUS. 15: 26 vv.), maar aan deze is volgens de grondtekst niet te denken bij de hier genoemde honden in welker gezelschap de arme zich bevindt. Nu is de vraag hoe het likken van de zweren door deze straathonden moet worden verstaan? Is het een vermeerdering van de plaag van Lazarus, die zich tegen dergelijke onwelkome gasten niet kan verweren, of moeten wij het verklaren zoals Luther wil: "De redeloze dieren komen en ontfermen zich over de arme mens. Zij doen wat zij kunnen, nemen het beste lid dat zij hebben, namelijk hun heilzame tong, daarmee likken zij zijn zweren en nemen hem de etter af?" Die voor deze opvatting zijn leggen het aldus uit; "maar in plaats van verzadigd te worden, kwamen ook de honden enz. " Omdat echter, zoals wij zeiden, een weigeren van de broodkruimels van de rijke tafel niet in de bedoeling van de tekst ligt, zo ook het woordje "maar" niet in die zin worden opgevat. Wij zullen integendeel moeten verklaren: "maar niet alleen gaf God hem het nodige voedsel, eee indirecte, van de goeden wil van de rijke onafhankelijke manier, maar ook de honden kwamen om enige verzachting aan zijn brandende smarten teweeg te brengen en likten hem zijne zweren, die niet verbonden, noch met olie verzacht werden. De wilde en vraatzuchtige honden, die naar de gewoonte hem niets van de afval zouden hebben gelaten, werden door hun natuur tot een bezigheid geleid, die hem niet alleen de tijd liet zich te verzadigen, maar ook een kleine verlichting van zijn plaag

verschafte. Een andere vraag is het: hebben wij bij ons verhaal te doen alleen met een verdichting of met een geschiedenis die werkelijk is voorgevallen? Evenals bij de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan ($topic$ Zie Dachsel Hoofdstuk 10, 29 en 37) moeten wij ons ook hier, nu dezelfde reden bestaat, voor de laatste opvatting verklaren. Wilde de Heere het hart van zijn tegenstanders, die toch met Hem spotten en zich met hoon over Zijn lering en vermaning heenzetten, met onweerstaanbare macht treffen, zodat zij ten minste zwijgend en zonder neus ophalen Zijn woord moesten aannemen, al wilden zij het ook niet tot hun verbetering en bestraffing aannemen, dan moet Hij hen niet met een zuiver fantasiebeeld bestrijden, maar alleen met een werkelijk levensbeeld, dat Hij uit hun eigen levenskring had ontleend. Zeer opmerkelijk is het daarom als een nieuwe uitlegger het vermoeden heeft uitgesproken dat de rijke man met zijn vijf broeders (v. 28) geen ander was dan de hogepriester Kajafas met zijne vijf zwagers, de zonen van Hannas, die later gezamenlijk het hogepriesterschap eveneens hebben bekleed, (slotwoord op 1 Makk. Nr. c.) en allen, evenals Kajafas zelf, door hun slechte waarneming van hun ambt de zieke Lazarus in de geestelijke zin van het woord, namelijk het aan hun zorg aanbevolene en toch zo ellendige Israël (Joh. 5: 8 vv.), in hun ellende lieten omkomen, terwijl zij zich zelf goede dagen verschaffen (Jes. 1: 23). Het getal vijf heeft wel daarin al een verklaring, dat, waar het getal van de volledigheid, het tiental, te groot was, om een geheel te beschrijven, het ook op andere plaatsen (vgl. Hoofdstuk 12: 6; 14: 9; 19: 18. Joh. 4: 18. 2 Kor. 11: 24) tot de helft wordt teruggebracht, even als dat het, waar het als te klein voorkomt, met zichzelf vermenigvuldigd wordt (Hoofdstuk 15: 4), toch zou het hier een wezenlijke en betekenisvolle trek van de gelijkenis kunnen vormen. En wanneer verder Kajafas met zijn vijf zwagers niet direct tot de Farizeeën, maar tot de Sadduceeën behoorde, stonden toch de Farizeeën bij alle verschil van godsdienstige mening in praktische leefwijze met de Sadduceeën op gelijke lijn. De Sadducese gezindheid, zoals die in Wijsh. 2 haar uitdrukking vindt, was het toch, welke de beide sekten tegenover de Heere tot vrienden en verbondenen maakte en bij Johannes 1: 19) in het algemeen begrip van "Joden" deed opgaan; zij was het ook, welke in vs. 14 met Jezus en Zijn onderricht spotte. Eigenlijk was het dan ook het hele Jodendom, dat door Farizesen geest aan de ene en door de Sadducese levensrichting aan de andere kant beheerst werd, Mozes en de profeten niet hoorde en daarentegen aan de lust van de ogen, de lust van het vlees en de grootsheid van het leven was overgegeven, dat in de rijke man zijn beeld had. Tegenover dit wijst de arme Lazarus op de Christelijke gemeente te Jeruzalem, later onder de naam van Ebionieten zozeer bespot, die door de onder het beeld van "honden" bedoelde heiden-christenen in hun lichamelijke noden moesten worden geholpen (Hand. 11: 29 v. Gal. 2: 10). Op de voorgrond staat toch in de eerste plaats Kajafas zelf, wiens duivelse boosheid tegen Jezus en de door Hem opgewekten Lazarus, zoals die in Joh. 11: 49 vv. en 12: 10 openbaar wordt (vgl. ook MATTHEUS. 26: 63 vv.), waarschijnlijk in onze gelijkenis haar bijzondere reden heeft. Juist omdat hij de hogepriester was hadden de mensen de arme voor zijn deur gelegd; hij was toch de van ambtswege geroepen verzorger en omwille van zijn ambt kon bij het nu ook niet wagen om zich van de hem zeker onwelkome gast te ontslaan, hij moest de indirecte verzorging plaats laten hebben, totdat de dood ook deze ongelukkige opruimde. Vreemd kunnen wij het met Stier niet vinden als Jezus nog bij het leven van Kajafas diens lot na de dood zou hebben willen vertellen; Hij heeft ook in Hoofdstuk 11: 51 van de volgende geschiedenis van deze hogepriesterlijke familie gesproken, zoals wij hebben gezien en wij noemen het integendeel "zielenzorg" dat Hij Zijn ergste tegenstanders het einde

van hun wegen met profetisch licht heeft verlicht, zoals Hij dat over Judas, Zijn verrader gedaan heeft (Joh. 6: 70. MATTHEUS. 26: 21). Dat behoorde tot Jezus' roeping als Heiland, hoewel Hij wist dat Hij daardoor de harten slechts tot verstoktere boosheid en tot duivelse haat tegen Zich opwekte. Hij moest die hele menigte van tegenstanders nog eens, voordat het oordeel van de verharding over hen kwam, voorhouden 1) boe nietig hun vertrouwen op Abraham 2) hoe gevaarlijk hun neiging tot vleselijke overdaad, 3) hoe verkeerd hun voorstelling van een aards Messiasrijk en 4) hoe strijdig hun mening tegen de werkelijkheid was, als was het leven op aarde al een tijd van het gericht van God. Met het aannemen van een bijzondere geschiedkundige werkelijkheid, die aan het verhaal van de Heere ten grondslag zou kunnen liggen, verliest dit natuurlijk niets van zijn parabolisch karakter, dat het voor alle tijden heeft. Denken wij er dan verder over na!

Lazarus is de naam van de arme voor de deur van de rijke; deze naam geeft meteen zijn uit- en inwendige toestand te kennen. "Lazarus, " dat kan zoveel zijn als lo-ezer, d. i. "geen hulp, " want er was voor hem op aarde geen hulp te vinden; diep, diep beneden in het donkere tranendal was zijn weg. Arm, ellendig, ziek met smartelijke wonden en etterende zweren bedekt, zonder een bevriend hart, zonder een verzorgende hand, lag hij als het beklagenswaardigste tegenbeeld van de rijke man op de straat voor zijn deur, met een steen als hoofdkussen en honden als zijn geneesmeesters en vertroosters. Maar hij heette Lazarus en dat betekent in de tweede plaats zoveel als hulp van God; want zijn hoop was gevestigd op de Heere, zijn God. Wat zou hij ook anders uit zijn lijdensweg voor winst hebben gehad? De uitwendige armoede kon hem toch evenmin een vrijbrief voor de hemel verschaffen als de rijke zijn rijkdom op zichzelf verdoemelijk maakte. Maar hij had te midden daarvan, zo niet al vroeger, de inwendige nood erkend en de inwendige genezing gevonden. Als een zondaar, die zichzelf volgens alle geboden van de wet schuldig en verloren moet geven, greep hij dorstend de belofte aan, die God aan Abraham had gegeven. Hij geloofde in de Christus, de Koning van Israël, de Heiland en Verlosser van arme zondaarsharten, die komen zou en wachtte op Zijn zaligheid en vertroostte zich met de toekomstige stad, die fundamenten heeft, zo werd God zelf in Christus zijn hoogste goed en zijn deel. Geef ons dan niet alleen zijn einde, maar ook al de geschiedenis van zijn eigen leven op aarde daarvan bewijzen? Zeker, als wij nauwkeuriger willen opmerken! Wel kan zij van zijn werken niets bijzonders berichten, want lijden was nu zijn werk en lijden ook zijn godsdienst; maar heeft hij toch niet lijdend meer gearbeid dan de man in purper met al zijn grote daden? Is niet zijn geduldig neerliggen, overeenkomend met dat van een Job, in armoede, smart en verlatenheid voor duizenden na hem tot een beschamend, opwekkend, vertroostend beeld van de Schrift geworden en heeft hij niet vele inrichtingen van weldadigheid ten dele zelfs naar zijn naam "lazaretten" genoemd, mee in het aanzijn helpen roepen? Toch geeft ons nog het woord: "Hij wilde verzadigd worden van de kruimels, die van de tafel van de rijke vielen" een nadere aanwijzing over de toestand van zijn ziel, vooral als wij de volgende woorden over de honden, die kwamen en hem zijn zweren likten daarbij nemen. Het eerste woord: "hij wilde" bevat geen aanklacht voor de rijke, alsof die het hem zou hebben geweigerd, maar het is een verklaring over zijn eigen in God vergenoegde gezindheid: God legt hem in de uitwendige verlatenheid voor een deur waar de wereld al wat zij goeds en schoons heeft, haar pracht en vrolijkheid en zaligheid voor de ogen van hem, de bedelaar, laat voorbij glinsteren maar hij laat en zijn oog en hart niet door gevangen nemen - broodkruimels voor de honger, meer hoeft, meer verlangt hij van

de zichtbare wereld niet. Hij kan zonder murmureren en zonder oordelen, zonder nijd en strijd haar schatten aan de man daar binnen overlaten, want hij heeft aan zijn God genoeg en is als vreemdeling op aarde met Hem tevreden. Ja, hij vindt in zo'n toestand nog stof tot loven en bewonderen van zijn God, die niet alleen het hart van deze rijke gewillig maakt om hem tot een dagelijkse kostganger te hebben, maar ook zelfs de honden, die dieren die anders de bedelaars niet gunstig zijn, beveelt om medelijdend zich op te maken en hem door reiniging en natmaking van zijn wonden de diensten te bewijzen van een heilzame ziekenoppasser. Ach, in welke wondervolle omstandigheden oefent God Zijn volk en hoe weet Hij het voor de kleinste gave dankbaar te maken! Wie, die hier voorbijging, zou wel vermoed hebben, in deze met zweren bedekten bedelaar een van Gods lievelingen te zien? En toch was hij het in die mate, dat nu, nadat het oordeel van God openbaar was geworden, een koning graag kroon en scepter zou geven om met de man in de etter te ruilen. Ja, ook de rijke man, als hij vermoed had wie diegene was die voor zijn deur lag, zou zeker de wereld en zichzelf opeens met andere ogen hebben aangezien en de gelegenheid om zich vrienden uit de onrechtvaardige mammon te maken, niet ongebruikt gelaten. Nu gaat hij echter, vervuld met de wereld, voorbij het aan zijn deur geplante teken van God, totdat God de rekening afsluit en de inwendige scheiding tussen de toestand van deze beide mensen met hun dood tot een onoverkomelijke kloof verwijdt.

Wat het leven hier beneden is en niet is: 1) het is geen tijd van genot, maar een tijd waarin wij ons tot het genieten van de eeuwige zaligheid moeten voorbereiden; 2) het is ook niet een tijd van het gerichts, maar een tijd waarin wij voor het eeuwig gericht rijp worden.

Overvloed van aardse goederen is de wens van al onze dagen; het drijven van geheel ons leven. Verstouten wij ons niet, dit te ontkennen en te beweren dat onze wensen tot ons dagelijks brood beperkt zijn, want ik neem ons geweten tot getuige, dat wij allen onze bezittingen, hoe aanzienlijk die ook zijn mogen, wensen te vermeerderen, dat wij alle pogingen doen om middelen bijeen te brengen boven onze behoeften en dat, als er zijn die aan de overvloed niet denken, het alleen is omdat het nodige hen al genoeg zorg wekt en bezighoudt. Maar wees verzekerd dat, was daartoe slechts een mens nodig, ieder arme de toestand van de rijke in de gelijkenis ook met al zijn gevaren aannemen zou. Verblinde arme, die in de toekomst, waarnaar hij haakt, niet meer ziet dan die vorstelijke klederen, die overdadige tafel, dat gemakkelijke huis! Verblinde arme, die begerige blikken uitstrekt, zelfs tot de manier waarop hij zal begraven worden, die al vooruit de menigte telt die zijn lijkkoets volgen zal, de steen bewondert die zijn gebeente zal dekken, maar over die gezichtseinder heen de vlammen van de hel niet ontwaart, noch de afgrond vermoedt die hem voor eeuwig, zelfs van een enkele verfrissende waterdroppel scheiden zal!

22. En het gebeurde na enige tijd, dat de bedelaar stierf (Sir. 41: 3 v. en zijn ziel door de engelen gedragen werd (Hebr. 1: 14) in de schoot van Abraham (Wijsh. 3: 1-9; 4: 7-14; 5: 16 v), terwijl niemand zich over zijn lichaam evenmin als om zijn sterven bekommerde (Jes. 57: 1 v. Wijsh. 4: 15-17).

Volgens de Joodse theologie hebben de engelen het ambt om de zielen van vrome Israëlieten te ontvangen en in de voor hen bestemde afdeling van de sjeool (Job 7: 9 enz. Uit 27: 53) (?)

te brengen. De "schoot van Abraham" een eveneens bij de Rabijnen gewoon beeld, geeft of in het algemeen te kennen, de innige verbinding (Joh. 1: 18) of in het bijzonder de ereplaats (Joh. 13: 23) bij het te verwachten feestmaal van het Messiasrijk, waar de heilige aartsvaders en profeten als eerstgeroepen gasten voorzitten. Bij hen worden vervolgens de volgende gasten vergaderd (Hoofdstuk 13: 28 v.) en de hoogste ereplaats voor die is aan Abrahams borst te liggen, aan de borst van de vader van de gelovigen en van het hoofd van de hele Oud-Testamentische Theocratie. Deze wordt voor Lazarus ingeruimd tot vergoeding voor zijn lijden, dat hij hier beneden te lijden had (vs. 25). Daarentegen is aan zijn begrafenis niet gedacht, omdat zij zonder enige plechtigheid gebeurde, of ook misschien in het geheel niet, want mogelijk werd het lijk, waarnaar niemand vroeg, voor de honden gelaten.

Zeker, dat is iets, dat de Heere ons alleen zeggen kon: Hij alleen wist wat er ook aan de andere kant van het graf gebeurde. Hoe liefelijk niet waar? Engelen staan onzichtbaar te wachten bij de stervende gelovige, om hem na gestorven te zijn, meteen tussen zich in te nemen en opwaarts te dragen. De handen van reine geesten dragen dus de gereinigde geest naar zijn hemelse rustplaats, evenals daarna de handen van sterfelijke mensen het gestorven lichaam naar zijn aardse rustplaats dragen. Wat een heugelijke lotswisseling heeft een ogenblik hier aangebracht! Hoe weet de Heere met een enkel woord de mens opeens uit de diepste ellende in de hoogste vreugde te verplaatsen! Zo zal het ook in onze dood zijn, als wij tot de Lazarussen, als wij tot de gelovigen behoren, want in de dood houdt de armoede van de armen en houdt de rijkdom van de rijken op, een ieder mens wie hij zij, treedt in geen andere hoedanigheid in de eeuwigheid dan als kind van God, of van de wereld.

De overlevering bij de Joden, waaruit de naam en persoon van deze bedelaar ontleend schijnt te zijn en de parabel, kende zeker aan haar Lazarus (of vromen Eleazar uit een vroegere leertijd) nog andere eigenschappen toe, buiten die zuiver lijdelijke van zijn tijdelijke armoede. Zij schrijft hem in elk geval dat van oprechte godsvrucht en lijdzaamheid toe. Ook in de parabel komt zonder woorden, maar uit het effect van de hele samenhang, die trek van lijdzaamheid in deze Nieuw-Testamentische Job te voorschijn. Opmerkelijk is het althans hoe in het hele verhaal Lazarus gekarakteriseerd wordt door zijn zwijgen. Geen woord, noch terwijl hij aan de deur van de rijke, noch als hij in de schoot van Abraham ligt, wordt van hem opgetekend. Hij heeft geleden - en gezwegen, hij heeft getriomfeerd en blijft tegenover zijn ongelukkig contrast zwijgen.

Wij lezen: "De bedelaar stierf en werd door de engelen gedragen in de schoot van Abraham en de rijke stierf ook en" - wordt er met nadruk bijgevoegd "werd begraven. " Hier merken we een sterke tegenstelling op: de bedelaar stierf en geen woord werd er gerept van zijn begrafenis, waarschijnlijk werd zijn lichaam in de dichtstbijzijnde greppel geworpen; kortom op de goedkoopst mogelijke manier uit de weg geruimd. De rijke man echter werd, toen hij gestorven was, met pracht en luister ter aarde besteld.

De dood is een feit dat allen erkennen, maar zeer weinigen als waarheid schijnen aan te nemen. De meeste mensen eten en praten en maken plannen, alsof zij voor eeuwig op aarde zouden leven. De ware Christen moet op zijn hoede zijn tegen deze geest. "Hij die wel wil leven, " zei een groot godgeleerde, "moet vaak aan zijn laatste dag denken en deze tot

gezelschaphouder maken. " Tegen murmurering en ontevredenheid in de staat van armoede - tegen hoogmoed en zelfgenoegzaamheid en verwaandheid in het bezit van rijkdom is geen beter tegengif dan de herinnering aan de dood. "De bedelaar stierf" en zijn lichamelijke noden waren ten einde. "De rijke man stierf" en zijn feestvieren nam voor eeuwig een einde.

De arme Lazarus ligt voor de deur van de rijke, er is niemand die zich hem aantrekt, maar de lieve heilige engelen hebben gewacht op Lazarus, tot zijn ziel het lichaam verliet. O, hoe kwalijk is het de man gegaan op aarde, omdat hij niemand heeft die op hem let; nu heeft hij echter vele engelen, die op hem wachten. Hij heeft niemand op aarde, die hem met eer begraaft, maar hij wordt door de engelen gedragen in Abrahams schoot; door zulke wezens zou ik ook mijn ziel graag laten dragen.

23. En de rijke stierf ook na vele jaren, zonder dat hij tot berouw en bekering was gekomen (Wijsh. 4: 18-20) en zijn lichaam, dat altijd bij hem de hoofdzaak geweest was (Hoofdstuk 12: 18), werd op prachtvolle wijze begraven 1). En toen hij in de hel, de plaats van de afgestorven zielen 1: 35") zijn ogen ophief en in de pijn was 2), terwijl hij tot de geesten in de gevangenis behoorde, die daar worden bewaard tot het oordeel van de eeuwige verdoemenis (1 Petrus . 3: 19), zag hij in de plaats van de zalig afgestorven Abraham van verre en Lazarus in zijn schoot, zodat hem nu duidelijk werd wat hij te voren niet in acht had willen nemen (Wijsh. 2: 22).

1) Lazarus had in dit leven geen vrienden, nu zijn de engelen van God zijne vrienden en dienaars; de mensen werpen hem weg, de engelen dragen hem op hun handen en leggen hem in de zachte schoot van Abraham; hij lag hier en hongerde, nu ligt hij daar en geniet en verzadigd zijn ziel met welgevallen. De rijke stierf en werd begraven: deze bijvoeging is niet zonder betekenis, zij is niet alleen opluistering. De eer, die hem bij de begrafenis ten deel werd; is de laatste eer geweest, die hem terugvoer; hij had daarvan geen winst of genot, de ziel was intussen al in de plaats van pijniging.

Velen in onze dagen hebben geprobeerd te bewijzen dat de ziel in het stervensuur nog tijd tot beslissing had, dat men op de drempel tussen tijd en eeuwigheid nog kon inhalen wat men in het lange leven verzuimde. Zij hebben de toestand van sterven uitgebreid en geprobeerd die uit een dal van schaduwen van de doods in een stil afgescheiden zijn van de ziel te veranderen, gedurende welke tijd de krachten van de Heilige Geest sterker konden indringen en werken. Wij begeren de hand van de Almachtige niet te verkorten, wij willen in het geheel niet ontkennen dat Hij de een of ander in het dal van de dood kan terughouden en op het punt van scheiding tussen hier en daar ginds tot bezinning zou kunnen brengen; maar wij hebben geen reden om zulke gevallen als veelvuldig te stellen en onze arme zielen op te honden met verwachtingen, die ijdel en zonder enige grond zijn. Het beste is dat men van alle uitzonderingen, die God zou kunnen maken, afziet, geheel afziet en bij de algemene waarheid blijft, die niemand bedriegt. Nu ligt het duidelijk genoeg in onze tekst, dat de dood een ogenblik is, een kort tijdpunt, een snelle stap tussen tijd en eeuwigheid, een duistere kloof, waarover men door een machtige hand wordt geleid en dat, evenals aan de andere kant van de dood geen plaats van beslissing meer is, zo ook niemand op de drempel is tussen hier en daar.

Het afscheid van het leven en van zijn heerlijkheid zal de rijke man zwaar genoeg zijn geworden: u heeft ook wel zulke mensen zien sterven, die niet konden los worden van de dingen van deze wereld, waaraan al hun liefde hing en die zich nog in hun laatste uren daaraan vastklemden.

Er is weinig aan gelegen, of men hier leeft als de rijke, of als Lazarus d. i. gelukkig of ongelukkig, als men maar zalig sterft als Lazarus en niet verloren gaat in de dood als de rijk man.

Is ons leven geen sterven, dan is ook ons sterven geen verloren gaan.

De zielen van de Oud-Testamentische doden - en wel van de in het geloof aan God de Verlosser gestorvene - niet minder dan van de goddelozen, kwamen in de hades. De zielen van de eersten waren wel midden in de hades in Gods hand, maar toch in een toestand van behoefte aan verlossing. Misschien kan men onze parabel aanzien voor een bevestiging van het toen onder het Joodse volk verbreide geloof, dat de hades verdeeld is in een plaats voor de vrome en een plaats voor de goddelozen.

24. En hij riep en zei: Vader Abraham! ontferm u over mijn en zend Lazarus, zodat hij het uiterste van zijn vingers in het water doopt en mijn tong verkoelt; a) want ik lijd pijnen in deze vlam.

a)Jes. 66: 24. Mark. 9: 44.

25. Maar Abraham zei: a) Vriend, gedenk dat u uw goed ontvangen hebt in uw leven (Ps. 17: 14) en Lazarus daarin het kwade; en nu noodzakelijk het omgekeerde moet komen, wordt hij in het bezit van het voor hem weggelegde geluk getroost en u daarentegen, voor wie nietsgoeds meer is achtergebleven, maar voor wie alleen kwelling en jammer over is, lijdt pijnen.

a) Job 21: 12.

26. En boven dit alles, zelfs wanneer wij van deze gerechtigheid en heiligheid van deze staat van zaken wilden afzien, tussen ons en u is een grote kloof gevestigd, zodat degenen, die van hier tot u willen overgaan, niet zouden kunnen, noch ook die daar zijn, vandaar tot ons overkomen, zodat dus een vervulling van uw bede volstrekt onmogelijk is.

Het Hebreeuwse sjeool, het Griekse Hades en het Latijnse Inferie betekent eenvoudig de verblijfplaats van de doden in tegenoverstelling van de aarde, het land van de levenden zonder onderscheiding van de verschillende toestanden, die deze kan bevatten. Het paradijs behoort er evenzeer als de Gehenna (Hoofdstuk 12: 5) toe, daarom kan ook de rijke uit zijn pijnen Abraham en Lazarus zien, de gedachte van lijden ligt eerst in de woorden: "zijnde in de pijn". De begeerten, door onbeperkte bevrediging ontbrand en gevoed, worden namelijk kwellingen voor de ziel, zodra de met deze overeenstemmende uitwendige wereld en het lichaam, waardoor zij met deze in verbintenis treedt, haar zijn ontnomen. De manier waarop

Abraham en de rijke sprekend worden ingevoerd, herinnert aan de doden-gesprekken van de ouden en vooral van Rabbijnen. De aanspraak "zoon" in Abrahams mond is daar nog treffender dan het "vader Abraham" in de mond van de rijke. Abraham erkent daarmee de werkelijkheid van zijn recht en toch is en blijft hij in de gehenna. Het "gedenk" is dus het middelpunt van de gelijkenis, het vormt de verbinding tussen de toestand van die beiden op aarde en in de hades. "Gedenk het contrast, dat u op aarde onopgelost heeft gelaten, dan zult u begrijpen dat het daarmee overeenkomende contrast van heden niet zonder onrechtvaardigheid zou kunnen worden verzacht. U heeft de tijd om Lazarus tot een vriend te maken (vs. 8. v.) laten voorbijgaan, nu kan hij niets voor u doen. Maar gesteld dat men ook van het standpunt van de gerechtigheid in enig opzicht kon toegeven, dan ligt er een andere reden, die alles kortweg afsnijdt, de onmogelijkheid. " De Rabbijnen stellen de beide delen van de hades voor als door een muur gescheiden; Jezus stelt in de plaats daarvan een diepe kloof, welk beeld beter bij de hele schilderij past - het is het zinnebeeld van het onveranderlijk goddelijk besluit.

Spreekt de Heere tot de Joden; plaats Hij Zich daarom midden in de Joodse voorstellingen, dan zijn wij toch niet gerechtigd om alles wat Hij hier over de andere kant van het graf zegt, als meningen van die tijd voor te stellen, met de eigenlijke waarheid in strijd. Jezus heeft deze voorstellingen gedeeld en heeft ze in onze gelijkenis, die toch nog gesproken is van het standpunt van den Oud-Testamentische tijd, bevestigd als met de werkelijkheid overeenkomend, totdat vervolgens door Zijn dood, door Zijn opstanding en hemelvaart de hele toestand van de afgestorvenen zo veranderd is dat zowel voor de volmaakt rechtvaardigen van het Oude- als voor de ontslapene rechtvaardigen van het Nieuwe Testament blijvende plaatsen als woningen in het huis van de Vader bereid zijn (Joh. 14: 2). De Heere heeft toch de profeten, koningen en aartsvaders, die Zijn dag wilden te zien, met Zich genomen in Zijn heerlijkheid 27: 53); Hij heeft door Zijn nederdaling ter helle de zogenaamde limbus patrum, verblijfplaats van de vaderen van het Oude Testament (Hebr. 11: 40) leeg gemaakt (Efeziers . 4: 8) en voortaan kan het rijk van de doden de zielen van hen in hun loop naar de Heere niet terughouden, die met de apostel een hartelijk verlangen hebben om bij Hem te zijn (2 Kor. 5: 8. Fil. 1: 23), maar zij gaan door dit stille land zonder enige verhindering en gaan in tot de vreugde van hun Heer in de woningen van eeuwige vrede. De verschijning van Jezus Christus is dus in de hades een even grote omkering als in de geschiedenis van de wereld. Evenals deze wereld door Hem een nieuwe gedaante heeft verkregen, zo is ook de hades door Hem geheel hervormd.

Het is moeilijk op te merken hoe ver de beschrijving van de dingen na de dood slechts een gelijkenis is en hoever daarentegen werkelijk onderricht, naar de letter.

De hel kan hier niet zijn die hel, die op de jongste dag zal worden ingegaan; ook kan het gesprek geen lichamelijk gesprek zijn, sinds beider lichamen in de aarde begraven liggen; daarom menen wij dat deze hel het kwaad geweten is en dat alles zo in het geweten is toegegaan. De rijke heeft in zijn geweten gevoeld, dat hij daar ernstig moest wezen, daarom rust hij niet, hij zoekt overal hulp in de hemel, in de hel, of hij ook maar de minste troost mocht vinden en toch kan hij die niet verkrijgen; ten slotte voelt hij dat hem gezegd wordt: er is een grote kloof enz. Dat zijn de gedachten van de wanhoop.

De hele inhoud van onze afdeling is een inkleding van de gedachte hoe pijnigend en hoe zonder uitzicht of troost het lot is van hem, die in zijn tijd niet bedacht heeft wat tot zijn vrede dient; zo straft het moedwillig verzuimen van de door de Heere in vs. 9 gegeven raad; zulke gevolgen sleept de mammon-dienst na zich, wanneer de tijd komt dat het met hem gedaan is.

Hier op aarde is veel misleiding, beneveling door hartstocht en dwaling; daar houdt alles op. Dat zien wij aan de rijke man in de plaats van de pijniging; zijn leven ligt voor hem als een opengeslagen boek, zijn schuld wordt hem duidelijk. Wat hem tot verdoemenis heeft geleid, ziet hij in het licht en het wekt zo’n berouw in hem op en doet hem zo’n ellende voelen, dat hij aan geen mens zijn lot gunt en ieder gezelschap zoveel mogelijk afweert.

Zijn pijniging bestond daarin dat de zondige begeerten in hem als vlammen brandden, zonder dat hij ze kon bevredigen. Op aarde had hij het verborgen zuchten van zijn hart naar verlossing, de beginselen van de pijniging van zijn geweten, dat de toorn van God gewaar werd, kunnen verdrinken in het genot van de begeerlijkheid van de wereld; nu was alle wereldse vreugde, alle purper en kostelijke lijnwaad, alle eten en drinken, dansen en spelen, kortom alles waarin zijn ziel zich verlustigde, hem ontnomen en hij was gelijk aan een door brandende dorst gepijnigde. Hij ziet Lazarus in Abrahams schoot en begrijpt wel dat deze daar als met een stroom van wellust gedrenkt wordt (Ps. 36: 9). Nu roept hij tot de vader van de gelovigen, onder Wiens kinderen hij zich ook gerekend had, toe, dat hij door Lazarus een druppel waters zou zenden tot verkoeling, maar geen druppel van goddelijke barmhartigheid, zegt Chrysostomus, vermengt zich met de verdoemde dorst naar de wereld.

Niet de zonde op zichzelf, maar alleen het treurige gevolg daarvan is het wat hem doet wenen en in plaats van zich in droefheid naar God voor het gericht van God te buigen, volhardt hij in zijn valse godsdienst en roept hij de heiligen aan om door hen en hun verdienste verlossing van zijn pijn te vinden.

Zo levert hij het enige, weinig aantrekkelijke bijbelse voorbeeld van aanroeping van een heilige (Job 5: 1).

De rijke is zo geheel zonder God, dat hij niet eens Gods naam noemt en dat hij in aangelegenheden, die alleen van God’s wil afhangen, zich niet meer tot Hem, maar tot Abraham wendt; daarin bestond vooral zijn pijniging. Toen riep hij: "Ik lijd pijnen in deze vlam", want het goddelijke wezen is een verkwikkende stroom, waardoor het hart, waarin die zich uitstort, van enkel vrome en zalige ervaringen groent en bloeit; maar de scheiding van God, dat is de gloeiende, flikkerende van alle kanten de ziel omgevende vlam, die alle afwisseling van ervaringen in haar doodt en niets dan een altijddurend ontzettend zuchten in haar achterlaat.

Twee zaken houdt Abraham de rijke voor. 1) dat zijn bede ongerechtvaardigd is en 2) dat haar vervulling onmogelijk is. Ongerechtvaardigd is zijn bede, want in hetgeen nu geschiedt wordt het oordeel van Gods gerechtigheid volvoerd. U heeft uw goed in uw leven gehad, zegt Abraham, uw goed, zegt hij, want hij heeft eigenlijk naar geen ander getracht, hij genoot wat hij had, met volle teugen, als het goede deel, dat hem toekwam, waarboven hij niets meer

begeerde - u heeft het ontvangen of weggenomen, wordt gezegd in dezelfden zin als in Matth. 6: 2 vv. : zij hebben hun loon weg; u heeft u niets voorbehouden en voor de toekomst bewaard; u heeft het geheel verteerd. Evenzo heeft Lazarus het kwade ontvangen, zodat de macht ervan over hem geheel uitgegoten en uitgeput werd, nu is voor deze de tijd van de verkwikking en voor u die van de pijniging gekomen.

De rijke heeft zijn goed ontvangen als zijn zaligheid en in deze ontzaggelijke waan de grond gelegd tot zijn later wegzinken in de pijniging van het vuur van onuitblusselijke begeerten en verterende toestanden; de ander heeft zijn boos, zijn hard lot aangenomen en is door deze overgave in het hem door God toegedeelde leed geschikt voor de zaligheid geworden. Hij kan verblijd in Abrahams schoot in de stilte al een hemel vinden, terwijl de ander in zijn ontzettende ontstelling hemel en aarde in beweging zou willen zetten. Staan zo de beide geschiedenissen parallel tegenover elkaar, zo kruisen zij elkaar ook. De rijke heeft het aardse goed zonder barmhartigheid jegens de armen voor zich behouden, hij heeft de overvloed zichzelf ten vloek gemaakt, die de andere een zegen moest worden. De arme daarentegen heeft in zijn gemis met onderwerping de nood van de wereld, ook de nood van de rijke mee gedragen, want de ware arme is barmhartig op die manier dat hij zonder benijding en stil in God de last van de wereld draagt; en daarom wordt hem barmhartigheid ten deel.

Maar het toestaan van het door de rijke man gevraagde is ook onmogelijk; een grote kloof scheidt de beide delen van de hades; er heeft geen overgang van het ene tot het andere plaats en de kloof is gevestigd, d. i. onveranderlijk bepaald en verlichting en dienst van de andere kant is daardoor onvoorwaardelijk afgesneden.

Abraham noemt hem "zoon" en is toch geheel overgegeven aan Gods wil, dat hij verdoemd wordt; aan de andere kant houdt de vleselijke betrekking van de bloedverwanten op; zij beminnen zoals God bemint, zien alle dingen aan zo als God ze aanziet en Zijne gerichten verstoren hun zaligheid evenmin als die van God.

In onze dagen spreken velen weer van drie plaatsen van de eeuwigheid, van een plaats van zalige vrede, van een plaats van pijniging en van een derde, waar zij tot besliste keuze zouden komen, die hier gestorven zijn zonder rijp te zijn voor hemel of hel. Dit wordt door dit evangelie geheel weerlegd, dat slechts van twee plaatsen spreekt: van Abrahams schoot en van de plaats van pijniging. De vrome arme rust in Abrahams schoot; in de plaats van de pijniging bevindt zich de godvergetende rijke; tussen die beide plaatsen is geen kloof, die door niemand wordt bewoond en voor de zaligen zowel als voor de vervloekten even onoverkomelijk is. Deze scheiding van de verblijfplaats van alle gestorven zielen is te bedenkelijker voor alle liefhebbers van een derde plaats, omdat juist de rijke in het geheel niet als een uitgezochte booswicht wordt voorgesteld, maar als een mens, die men zeker de derde plaats, als er een was, graag zou aanwijzen.

27. En hij zei. Ik bid u dan vader, wanneer er voor mijzelf geen verzachting van pijn meer mogelijk is, dat u hem zendt tot mijn vaders huis, evenals Samuël aan Saul moest verschijnen (1 Sam. 28: 12 vv.).

28. Want ik heb vijf broeders; dat hij hun dit, wat ik nu ondervind, hoe het met mij is, dat er een hel is, wat zij niet willen geloven, betuigt, zodat zij opschrikken uit hun zondig leven en nadat zij zich bekeerd hebben niet komen in deze plaats van pijniging.

Wij bemerken alleszins dat ook zelfs in de hel de pijn, de pijnen van de vlammen, bij de veroordeelde zondaar de schuldige neiging om zich te rechtvaardigen niet ophoudt. Deze eenmaal zo aanzienlijke zoon van Abraham voelt zich verongelijkt. Al het beroep op zijn hooggeloofde stamvader verworpen wordt, als geen voormalige bedelaar tot hem gezonden worden kan. . . . zo zal hij dan lijden, waarvoor geen ontferming, uitstaan, waarvoor geen verzachting is. . . . Maar hij kan niet nalaten om zich zijdelings te beklagen over die God, die hij niet noemt, niet noemen durft en voor Wie hij zich ook niet verootmoedigt. Immers hij is, zo komt het hem voor, niet genoeg gewaarschuwd. Het lot dat hij nu ondervindt, is hem niet duidelijk genoeg, niet ernstig genoeg voor ogen gestel en dat in zijn hele waarheid, vreselijkheid, onverbiddelijkheid. . . . . Als hij dit geweten had!. . . . . Maar hij weet het nu. En als er dan geen ontferming meer zijn mag over hem, er zij ontferming over zijn broeders, die nog op aarde zijn. Tussen de hemel en aarde is toch die kloof, die afgrijselijke kloof niet gevestigd! Hij althans, hellewicht die hij wezen mag, hij ontfermt zich over de onwetenden en dwalenden.

Wij leren uit deze gelijkenis, dat onbekeerde mensen de waarde van een ziel na de dood erkennen, wanneer het te laat is. Wij lezen dat de rijke man verzocht dat Lazarus gezonden mocht worden naar zijn vijf broeders, die nog leefden, opdat ook zij niet in de plaats van pijniging zonden komen, terwijl hij leefde, had hij nooit iets tot hun geestelijk welzijn gedaan. Zij waren waarschijnlijk zijn medegezellen in wereldsgezindheid geweest en hadden als hij hun zielen geheel verwaarloosd. Nu hij dood is ziet hij te laat de dwaasheid in, waaraan zij allen schuldig geweest zijn en wenst dat, zo mogelijk, zij tot bekering geroepen worden. De verandering, die over de harten van onbekeerden na hun dood zal komen, is een van de vreselijkste in hun toekomstigen staat. Zij zullen honderd dingen weten en verstaan, waarvoor zij hardnekkig blind waren, toen zij leefden. Zij zullen ontdekken, dat zij, als Ezau, eeuwig geluk voor een enkele schotel moes verspeeld hebben. Daar is geen ontrouw of twijfel, of ongeloof na de dood. Het is een wijs woord van een oud godgeleerde "Dat de hel niet anders is dan de waarheid te laat gekend. "

Zij zouden zich bekeren. Ziedaar een veroordeelde, die ondanks zichzelf zijn schuld belijdt. Wat zijn broeders niet doen, maar behoorden te doen, wat hij zelf niet gedaan heeft en waarvan hij het verzuim in deze plaats van pijniging voelt, weet hij en noemt hij op eenmaal bij de juiste naam, een naam met welke heilige ernst hij in zijn vrolijke levensdagen, wie weet hoe vaak de spot gedreven heeft. Het geweten spreekt, zeker, het is zo. Ook deze, geen heiden, maar een zoon van Abraham; ook deze rijke, die door zijn vrolijk en prachtig leven niemand kwaad deed, maar integendeel velen groot vermaak en anderen groot gewin toebracht, ook deze voorstander van een goed leven, die geen vrek was, integendeel, geen onbarmhartige, wel nee en alles behalve een huichelaar had nodig zich te bekeren; en hij weet het, hij heeft het altijd geweten. Zoveel had hij van Mozes en de profeten wel begrepen; luid genoeg had zijn geweten hem getuigd, dat die God, aan Wie hij, als mens en Israëliet, alles verschuldigd was, nog andere aanspraken had op zijn hart en leven dan die hij vervulde door

geen huichelaar te zijn en zich te wachten voor onterende overtredingen van de tweede tafel van zijn wet. Hij had zich moeten bekeren, niet van deze of die ondeugd of zondige gewoonte, maar van het leven voor zichzelf tot het leven voor God, van het ijdele leven tot het godsvruchtige! Voorwaar, geen schrik van de hel, geen levendige voorstelling van de plaats van pijniging, geen voorgevoel van de smart van de vlam zou nodig geweest zijn om hem dit te doen beseffen. Ondanks alle uiterlijke gerustheid en vrolijk leven en wegwerping van grote woorden en kleingeestige vooroordelen, had hij de overtuiging ervan in zijn hart. Hier blijkt het, hier belijdt hij het. Levenslang heeft hij het ontveinsd, levenslang met hen, die hem wilden bekeren, de draak gestoken en bespot; levenslang hen, die zich wilden bekeren (het zij dan natuurlijk tollenaars of verlorene vrouwen) dwepers genoemd of schijnheiligen. Wat hem betreft, hij was een goed man en verstandig man, hij wist dat hij met een goede God te doen had, die mildelijk geeft om te genieten en Wiens voorbeeld hij zoveel mogelijk volgde door te leven en te laten leven en dit was zijn godsdienst. Nee - hij wist dat hij geen godsdienst had en nodig had zich te bekeren.

29. Abraham zei tot hem: a) Zij hebben Mozes en de profeten (Hand. 15: 21); dat zij die horen, aan die gehoor geven.

a) Jes. 8: 20; 34: 16. Joh. 5: 39. Hand. 17: 11.

30. En hij zei: Nee, vader Abraham! Dat is nog niet genoeg om zalig te worden, dat men Mozes en de profeten heeft, maar als iemand van de doden tot hen heenging, zij zouden zich bekeren.

31. Maar Abraham zei tot hem: Als zij Mozes en de profeten niet horen, dan zullen zij ook, ook al zou er iemand uit de dood opstaan, zich niet laten gezeggen, niet tot bekering worden bewogen.

Wanneer in het eerst beeld (vs. 19-21) de zonde van de rijke en in het tweede (vs 22-26) zijn bestraffing wordt voorgesteld, stelt Jezus hier (vs. 27-31) nu nog de oorzaak van de eeuwige ellende van Zijn toehoorders voor ogen, de onboetvaardigheid en voor diegenen, die het willen aanwenden, het middel om het lot te ontgaan, dat hun van het uur van de dood af dreigt, namelijk om Mozes en de profeten anders dan tot hiertoe ter harte te nemen.

De rijke man stelt zich met het antwoord van Abraham tevreden; hij erkent dat hulp voor hem onmogelijk is, voor hem is een grote kloof gevestigd. Maar - nog niet voor zijn vijf broeders! Deze nu zijn zijn broeders niet slechts naar het vlees, maar ook naar de geest en hij heeft ze ten slotte tot hetzelfde leven in zonde verleid. Het is toch voor de verdoemden geen troost om deelgenoten in het ongeluk te hebben, vooral niet degenen, aan wier verderf zij zelf ook schuld hebben; deze klagen zij integendeel aan, zij verwensen en vervloeken hen.

Er openbaart zich wel in deze verdoemde iets schijnbaar goeds, omdat hij aan zijn vijf broeders denkt, die net zo leven als hij en voor hen bidt, dat zij ook niet in die zelfde plaats van ellende komen; maar ook openbaart zich bij hem ook alle gebrek aan zelfkennis en waar berouw. Hij stemt met het oordeel van God niet in. Hij voelt zich nog niet schuldig: hij denkt

integendeel dat, als het hem nog op de juiste tijd gezegd was, hij zijn leven zou hebben veranderd en hij op die plaats niet zou zijn gekomen. Terwijl hij zijn broeders verontschuldigt, wil hij zichzelf verontschuldigen en God de Heere berispen, die hen niet allen genoeg gewaarschuwd had.

Menen ook heden velen dat Gods woord niet voldoende is tot zaligheid, dat men geestverschijningen en gezichten van doden moet hebben om zich te bekeren en gelovig te worden, dan zijn dat de beter wetende navolgers van de rijke, die naar de doden vragen en de levende God uit het oog verliezen. Saul had een dodenverschijning en stortte zich zonder bekering in zijn eigen zwaard (1 Sam. 28 en 31); de hogeraad zag die andere Lazarus, die Jezus te Bethanië had opgewekt en toch wilde hij beide, Lazarus en Jezus doden (Joh. 11: 47 vv. 12: 10 vv). Een nieuw hart en een nieuwe gezindheid werkt alleen het geloof uit Gods woord en de Heilige Geest, die met en bij het geloof is; dat kan geen dodenverschijning teweeg brengen; ten hoogste schenkt zij geloof dat zich naar het zichtbare uitstrekt en zich aan het zichtbare vasthoudt, zoals de rijke man in de hel dat ook had, zonder dat hij daarom zijn gezindheid veranderde.

Het beginsel, dat in deze woorden vervat is, is van groot belang; de schriften bevatten alles wat wij nodig hebben te weten, ten einde behouden te worden en geen bode uit deze wereld aan de andere kant van het graf kan er iets aan toevoegen. Geen gebrek is er aan meer bewijs en klaarblijkelijkheid om de mensen tot bekering te brengen, wel aan meer hart en wil om gebruik te maken van hetgeen zij al weten. De doden zouden ons niets meer kunnen zeggen dan de Bijbel bevat, als zij uit hun graven opstonden om ons te onderrichten. Nadat de eerste nieuwheid van hun getuigenis was verdwenen, zouden wij ons niet meer om hun woorden bekommeren dan om de woorden van een ander. Dat rampzalige wachten op iets dat wij niet hebben en verwaarlozen van hetgeen wij hebben, is het verderf van duizend zielen. Eenvoudig geloof in de Schriften, die wij al bezitten, is de eerste zaak, die tot zaligheid nodig is. De mens, die de Bijbel nodig heeft en die kan lezen en toch op meer bewijzen wacht, voordat hij een beslist Christen wordt, bedriegt zichzelf. Als hij niet uit zijn begoocheling ontwaakt, zal hij in zijn zonden sterven.

Duidelijk leert ons de Heere 1) dat de zielen, zowel van de rechtvaardigen als van de goddelozen, na het sterven van het lichaam overblijven en wel met volkomen bewustheid aangaande het verledene, tegenwoordige en toekomende, een bewustheid, waarmee herkenning gepaard gaat, die ook daarvan geheel onafscheidbaar is; 2) dat zij meteen na de dood overgaan naar de plaats van geluk en ongeluk, de zaligen onder geleiding van de engelen in een plaats van eer, van vreugde en geluk, in gezelschap van geheiligden en zaligen, ontheven aan al de aardse ellende en werkzaam in de kring van hun hogere bestemming, de rampzaligen in het tegenovergestelde van dat alles; 3) dat dit loon en deze straf natuurlijke en rechtmatige gevolgen zullen zijn van de aanleg van het leven op aarde, van geloof en godzaligheid, van ongeloof en onbekeerlijkheid; 4) dat de herinnering aan het verleden, alsmede aan de deelgenoot van het leven op aarde en zijn komst in diezelfde plaats van geluk en ongeluk de rampzaligheid verzwaren en de gelukzaligheid verhogen zal; 5) en eindelijk dat deze toekomende staat onherroepelijk zal voortduren en alleszins op de uitspraak van Gods onfeilbare openbaring gegrondvest is. Als nu eindelijk maar niemand dat woord van Jezus

vergeet: "Zij hebben Mozes en de profeten, dat zij die horen", zoals wij nu ook zeggen kunnen: wij hebben de evangelisten en apostelen, het volkomen vervulde Evangelie; dat maar elk ter harte neemt de ontdekking, die de Heere ons uit de onbekende wereld van de geesten geeft en die ons door niemand beter dan door Jezus gegeven kan worden; en dat maar ieder let op de dwaasheid van de zondaars, die om zichzelf te verschonen doorgaans boven de verordende weg nog iets anders begeert, opdat niemand zijn hart verhardt en daardoor de eeuwige vrede missen zou.

De Heere laat het niet bij woorden, Hij bewijst alles wat Hij zegt door daden, opdat er geen andere dan moedwillige tegenspraak mogelijk is. Of is er niet werkelijk een Lazarus uit de doden opgestaan en teruggekeerd onder de mensen? En hebben toen de vijanden van de Heere hun vijanden van hun ongeloof bekeerd? Integendeel, zij zijn nog meer verhard geworden en probeerden nu niet alleen Jezus, maar ook Lazarus te doden. De leer of zedeles van de gelijkenis is dat de mens, die zich werkelijk bekeert, zoiets niet doet vanwege het zien van tekenen en wonderen, maar vanwege het woord en bevel van God. En omdat het niet past dat God in een gelijkenis spreekt, zo wordt deze onderwijzing in de mond van Abraham gelegd. Wij zien dan ook hier wat een onschatbaar geschenk ons door God in de Schrift is gegeven. Zij is eindeloos meer dan een uit de dood opgestane Lazarus, want hoe lang zou deze bij ons blijven en welke geheimen zou hij ons kunnen verkondigen, omdat hij wellicht in die tussentijd bewusteloos geweest kon zijn, terwijl de Schrift altijd bij ons blijft en ons al die geheimen van Gods raad ontdekt, die voor onze rechtvaardigmaking en heiligmaking niet hinderlijk, maar bevorderlijk zijn. Het zich te veel verdiepen in de dingen, die alleen aan de andere kant van het graf te kennen zijn, leidt onszelf naar duistere diepten, terwijl het geloof aan Gods woord en belofte en aan Zijn almacht om te vervullen, ons opvoert tot zonnige hoogten, waarop wij met Mozes van verre het beloofde land kunnen zien.

De dood vereeuwigt het karakter dat zich op aarde gevormd heeft; het wijzigt noch verandert het. De dood heeft geen wateren, geen kracht voor de wedergeboorte. Zoek de Heere terwijl Hij te vinden is; roep Hem aan terwijl Hij nabij is (Jes. 55: 6). De hemel en de hel zijn eeuwigdurende toestanden van de ziel, evenzeer tegenovergesteld aan elkaar, als de twee polen en evenmin als deze nader tot elkaar te brengen.

HOOFDSTUK 17

OVER ERGERNIS, VERGEVENSGEZINDHEID, GELOOF EN WERKEN, OVER TIEN MELAATSEN EN HET RIJK VAN GOD

I. Vs. 1-4 Volgens het overzicht, bij MATTHEUS. 19: 2 gegeven over de opvolging van de gebeurtenissen moeten wij ons Jezus, als Hij de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus heeft uitgesproken, voorstellen als voorttrekkend van Livias over de Jordaan en de stad Jericho naar Bethanië om Lazarus, de broeder van Maria en Martha op te wekken. Lukas deelt volgens het plan van zijn evangelie deze geschiedenis niet mee, maar laat ons toch wederom de opening in zijn bericht (vgl. Hoofdstuk 11: 15-12: 59 13: 10-21) door een inlassing opmerken, die duidelijk wijst op de werkzaamheid in Galilea, want wat in onze afdeling voor ons ligt sluit zich onmiskenbaar aan de uitvoerig meegedeelde gesprekken aan, die wij in MATTHEUS. 18: 1-35 Mark. 9: 33-50 en bij Lukas zelf in Hoofdstuk 9: 46-50 lezen.

1. Bij gelegenheid van het voorval in Hoofdstuk 9: 46-48 meegedeeld vond de Heere aanleiding om over de ergernissen te spreken. En Hij zei tot de discipelen: Het kan niet zijn - het is een veronderstelling die geheel onaannemelijk is - dat er geen ergernissen komen, maar wee hem waardoor zij komen, want het verstrekt hem tot geen verontschuldiging, dat zij, zoals nu eenmaal de wereld is, onvermijdelijk zijn.

2. Het zou integendeel wat de zwaarte betreft van de straf, die verwacht moet worden, hem van nut zijn dat een molensteen om zijn hals gedaan was en hij in de zee geworpen, dan dat hij tot het doel in leven zou blijven, dat hij een van deze kleinen zou ergeren (in MATTHEUS. 18: 6, 7 zijn de beide uitspraken omgekeerd).

3. Behoed uzelf dan voor alles, waardoor u een medebroeder aanstoot zou kunnen geven en dit kan juist dan het gemakkelijkst plaats hebben als eerst een ander u ergernisheeft gegeven en u zich dan niet naar behoren jegens hem gedraagt. Ik wil u het juiste gedrag voor dergelijke gevallen in een korte leefregel voorstellen. a) En als uw broeder tegen u zondigt, bestraf hem dan; en als hij het zich aantrekt, vergeef het hem.

a)Lev. 19: 17. Spr. 17: 10. Jak. 5: 19.

4. En als hij zeven keer per dag tegen u zondigt en zeven keer per dag tot u terugkeert en zegt: Het is mij leed; dan zult u het hem vergeven (MATTHEUS. 18: 15, 21).

Het is ene andere zaak wanneer de belediging niet zo zeer de persoon als wel de zedelijke roeping aangaat en omdat in de meeste gevallen de roeping onafscheidelijk is van de zedelijke persoonlijkheid, kan de beledigde Christen zeker in het geval komen om als vertegenwoordiger van een zedelijke roeping voor de belediging rechtvaardige voldoening te eisen en tegenover de belediger straffende gerechtigheid uitoefenen. Een vader mag zich niet straffeloos door de zoon laten beledigen, de leermeester niet door de leerling en wie vertegenwoordiger is van een beroep of een stand moet de eer daarvan tegen elke aanranding

in zijn persoon ophouden, moet op voldoening aandringen, ook als hij persoonlijk de belediger vergeeft. Maar als deze voldoening de roeping of de stand aangaat, mag zij ook geen persoonlijk karakter dragen, maar moet door de in de beledigende persoon beledigde vereniging zelf worden uitgesproken, volvoerd of geëist worden. De beslissing van de burgerlijke wet is hiertoe zeker niet altijd voldoende, want de eer is van tederder aard dan dat zij in de letter van de wet in alle gevallen een voldoende bescherming zou hebben. Er is dus tot de juiste oplossing van de onvoegelijkheid vaak ook een eregericht nodig van de standgenoten, dat niet naar een geschrevene wet, maar volgens het eergevoel, dat in de hele stand leeft, de aanklacht, die in de belediging ligt, onderzoekt en daarover beslist. Verklaart dit de belediging voor ongegrond, dan is de geschonden eer van de beledigde in de erkenning van de vereniging weer hersteld en hij heeft geen zedelijke reden meer om zich vijandig tegenover de beledigde te gedragen; dit is nu zaak van de zedelijke vereniging. Verklaart het echter de belediging voor gegrond, dan is de eer van de beledigde door de uitspraak van de vereniging verloren en hij kan die door geen vijandige handeling omtrent de belediger zedelijk weer herstellen, maar alleen door ware verbetering. De tweestrijd, die in de voorchristelijke wereld slechts voorkomt als een beslissing, voor een bepaald afgesproken geval geldende (1 Sam. 17: 8 vv. 2 Sam. 2: 14 vv.), maar niet als voldoening voor beledigde eer, rust op een vermenging van christelijke en heidense elementen, die onzuiver is. Christelijk is de hoge waarde, die aan de persoonlijkheid en haar eer wordt toegeschreven, waaraan door snode belediging een geestelijke moord wordt bedreven; heidens is de gedachte dat door de tweestrijd de vraag over recht of onrecht zou worden beslist, dat het dus een godsgericht is. Bestaat deze laatste, geschiedkundig alleen mogelijke gedachte niet, dan heeft de tweestrijd in het geheel geen verstaanbare zin; want daaraan, dat misschien hij die door zware beledigingen misdeed, hem, tegen wie hij misdeed, nog daarenboven neerschiet, ligt geen zedelijke of ook maar verstandige gedachte ten grondslag en noch de eer van de beledigden, noch die van de vereniging kan daarbij iets winnen. De godsgerichten van de Middeleeuwen, waarop de tweegevechten rusten, zijn dan ook niet uit christelijke maar uit heidense opvattingen ontstaan, uit de gedachte dat het tijdelijk lot van ieder persoon ook zijn gericht is. Is deze gedachte bij het latere tweegevecht nergens meer voorhanden, wordt de veel lagere in de plaats gesteld, dat de betoning van persoonlijke moed de aangetaste eer herstelt, dan zou het tweegevecht alleen in dat geval enige zin hebben wanneer de belediging beschuldiging van lafhartigheid inhield. In ieder ander geval kan het de aangetaste eer onmogelijk herstellen, want iemand kan veel persoonlijke moed hebben, die in ander opzicht geheel onzedelijk en dus eerloos is en juist het verwijt van lafhartigheid, dat toch, zoals vanzelf spreekt alleen op grond van feiten kan worden gemaakt, dan door een beslissing van een eregericht voor de openbare eer het gemakkelijkst uit de weg geruimd worden; bevestigt nu het oordeel van de zedelijke rechtbank dit verwijt, dan kan het door geen tweegevecht, maar alleen door betoning van werkelijke moed in het zedelijk beroep worden weggenomen. Het tweegevecht is dus geheel onchristelijk, zowel als het rust op de gedachte dat de beslissing over recht en onrecht ligt in de beslissing van de wapens, omdat deze een onchristelijke gedachte is, als ook dan wanneer die het onverdraaglijke uitspreekt van het bestaan van twee personen naast elkaar, omdat het tegen alle christelijke zedelijkheid spreekt en onverzoenlijke wraakgierigheid te kennen geeft. Het kan alleen verzacht maar niet verontschuldigd worden door een gevoel met vooroordelen bezet van de stand, die degene die het tweegevecht weigert, als eerloos en uitgeworpen beschouwt, terwijl het meer de plicht van

zo’n stand zou zijn de belediger uit te sluiten, die onrechtmatig de eer van de andere uitsluit. Zelfs in zo’n geval betaamt de christen de moed van het belijden tegenover deze waan, een hogere moed dan die, welke tegenover de spits van de degen kan worden getoond en liever zal de christen om de getuigenis voor de waarheid de smaad van de verdwaasde wereld op zich nemen dan zich tegen Christus bezondigen en liever van een beroep scheiden, dat hem iets onchristelijks oplegt, dan uit de staat van een christen, die zijn Heer gehoorzaam is.

II. Vs. 5-10. In dezelfde tijd van Christus’ woorden die in de vorige afdeling meegedeeld worden, valt het hier meegedeelde gesprek met de discipelen, namelijk in de tijd van het gebeurde bij Caesarea Filippi tot aan het vertrek uit Galilea. Wij zullen de samenhang met hetgeen ons verder uit deze tijd wordt bericht, later aanwijzen 18: 35), een eigenlijke parallelle plaats komt noch bij Mattheus noch bij Markus voor, maar wij hebben hier een aanvulling van de beide evangelisten en van hetgeen Lukas zelf in Hoofdstuk 9: 18-58 verteld heeft in aansluiting aan de bekende evangelische mededeling.

5. En de apostelen zeiden tot de Heere: Vermeerder ons het geloof.

Wij kennen de verborgen gevoelens niet, waaruit dit verzoek ontstond. Misschien voelden de apostelen zich het hart ontzinken toen zij de een belangrijke les na de andere van de lippen van onze Heer hoorden vloeien. Misschien kwam de gedachte in hun harten op: Wie is tot deze dingen bekwaam? Wie kan zo’n verheven leer ontvangen? Wie kan zo’n verheven regel in de wandel volgen? Dit zijn echter alleen gissingen. Een ding is in ieder geval duidelijk en zeker. Het verzoek dat zij deden, was allerbelangrijkst: Vermeerder ons geloof. Het geloof is de wortel van zaligende godsdienst. Hij, die tot God komt, moet geloven, dat Hij is en een beloner is van degenen die Hem zoeken (Hebr. 11: 6). Het is de hand, waarmee de ziel Jezus Christus vasthoudt en aan Hem verbonden en behouden wordt. Het is het geheim van alle christelijke troost en geestelijke voorspoed. Naar het geloof van de mens zal zijn vrede, zijn hoop, zijn kracht, zijn moed, zijn beslistheid en overwinning over de wereld zijn. Toen de apostelen om geloof vroegen deden zij wijs en wel. Het geloof is een genadegave, die trappen toestaat. Het is niet tot volle kracht en volmaakt zo dadelijk als het door de Heilige Geest in het hart geplant is. Daar is klein geloof en groot geloof. Daar is zwak geloof en sterk geloof. Van beide wordt in de Schrift gesproken. Beide worden gezien in de ervaringen van Gods volks. Hoe meer geloof een christen heeft hoe gelukkiger, heiliger en nuttiger hij zal zijn. Om de groei en de bevordering van het geloof moet het dagelijks gebed zijn en de poging van allen, die het leven liefhebben. Toen de apostelen zeiden: "Vermeerder ons het geloof", deden zij goed. Hebben wij wel geloof? Dit is na alles de eerste vraag, die het onderwerp in onze harten moet opwekken. Zaligmakend geloof is niet maar het opzeggen van de geloofsbelijdenis en de woorden: ik geloof in God de Vader en in God de Heilige Geest. Duizenden gedenken deze woorden, die niets van waar geloof afweten. De woorden van Paulus Zijn zeer plechtig: "Het geloof is niet van allen" (2 Thessalonicenzen. 3: 2). Het ware geloof is de mens niet van nature eigen. Het komt uit de hemel. Het is de gave van God. Als wij nog enig geloof hebben, laat ons bidden om meer. Het is een slecht teken van de geestelijke toestand van de mens, wanneer hij tevreden is om van ouden voorraad te leven en niet hongert en dorst naar groei in de genade. Laat een gebed om meer geloof een gedeelte van onze dagelijkse overdenkingen zijn. Laat ons ernstig naar de beste gave zoeken. Wij

moeten de dag van de kleine dingen niet verachten in de ziel van een broeder, maar wij moeten er niet mee tevreden zijn in onze eigen ziel.

6. En de Heere zei: a) Als u een geloof had als een mosterdzaad, u zou tegen deze moerbeziënboom 28: 28") zeggen: Word ontworteld en in de zee geplant! en hij zou u gehoorzaam zijn.

a)MATTHEUS. 17: 20; 21: 21. Mark. 11: 23.

Het wordt door de evangelist niet meegedeeld wat de twaalf bewoog door een spreker uit hun midden opeens met deze vraag tot de Heere te komen, dat Hij bij de mate van het geloof, die hun al was gegeven, uit Zijn rijkdom hen een volle, gedrukte, geschudde en overvloeiende maat zou toedoen, opdat zij overvloed mochten hebben. Toch kan men opmerken dat in die tijd van de tweede helft van september van het jaar 29 na Christus het hart van de discipelen in tweeërlei opzicht diep bewogen was en tot grote ernst gestemd door hetgeen de Heere met hen sprak. Aan de ene kant had Jezus hen vaker zo nadrukkelijk gewezen op het lijden en sterven, dat nabij was en op Zijn verlaten van deze wereld (MATTHEUS. 16: 21 v. 27 v. ; 17: 9, 12, 22 v.), dat, al begrepen zij ook Zijn woord niet dadelijk, zij toch een zekere neergedruktheid en een diepe indruk niet konden weerhouden: hun wachtte een tijd dat zij zonder de Meester hun weg door de wereld zullen moeten vervolgen. Aan de andere kant had Hij hen gezegd, dat zij dan Zijn rijk op aarde zouden opbouwen en daarvoor wel een hoge geestelijke machtsbevoegdheid zonden bezitten, maar ook met zware hindernissen zouden hebben te strijden (MATTHEUS. 16: 18 v. 18: 11 vv. ; 17: 24 vv.). Nu voelden zij een versterking van hun geloof nodig te hebben, zowel tot het verdragen van de noden die hun wachtten, als tot het verrichten van het hun opgedragen werk. Zij volgen nu de wenk, die hun gegeven werd in het woord: "Als er twee van u samenstemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, dat die hun zal geschieden door Mijn Vader, die in de hemelen is. " Zij spreken nu een bede uit, zoals hun die door het voorval met de bezeten knaap, die zij niet hadden kunnen genezen, al in den mond was gelegd, maar ook nog vooral door het woord van de vader van de knaap (MATTHEUS. 17: 14 vv. Mark. 9: 24). Wat nu de Heere op hun bede antwoordt is een verkondiging van hetgeen wij in het geloof nog eens zullen volbrengen; want de klank van het antwoord ontzegt hun nog voor dit ogenblik het echte en ware, het verlichte en met vernieuwing van het hart verbonden geloof, maar geeft toch te kennen dat zij het nog eens zullen bezitten en dan zal dit meteen in zijn oorspronkelijke mate zo machtig zijn om in een bepaald opzicht een geheel onbeperkte macht uit te oefenen. Wij hebben ons bij Mark. 11: 23 daarover uitgesproken, hoe het woord in Matth. 21: 21 , dat aan dat in MATTHEUS. 17: 20 een bijzondere bedoeling geeft, bedoeld is. De vijgenboom, die de discipelen zullen doen verdorren, is het ongelovige volk van de Joden en de berg, die zij zullen bevelen, dat hij wordt opgenomen en in zee geworpen, is het ontaarde theocratische Jodendom, dat zijn plaats niet meer te Jeruzalem zal hebben, maar in de woestijn van de volken (Ezechiël. 20: 35). Maar Markus heeft al minder te handelen over de vijgenboom, wat er van zal worden, hij stelt weer belang in de opheffing van de ontaarde Joodse theocratie, die de uitbreiding van het Godsrijk onder de heidenen zolang verhinderend in de weg heeft gestaan, in het storten van de berg in de zee. Nu gaat Lukas nog een stap verder: de Heere heeft tot de discipelen gesproken zowel van een vijgenboom, die zou verdorren en van een

berg, die zich zou verheffen en in de zee storten, als ook van een moerbeziënboom, die zich uit de grond, waarin hij tot hiertoe zijn wortelen had, zou uitrukken en zich in de zee niet zou storten, maar verzetten of verplanten. Onzer deze moerbeziënboom is zonder twijfel het rijk van God bedoeld en de bedoeling van de rede bij wijze van gelijkenis is dezelfde als wanneer de Heere in MATTHEUS. 21: 43 tot de Joden zegt: het rijk van God zal van u worden genomen en aan een volk gegeven dat zijn vruchten voortbrengt. " Aan de helper van de grote apostel der heidenen, die met zijn zendingsarbeid inderdaad de uitroeiing van de moerbeziënboom uit Joodse grond en zijn verplanting op het terrein van de heidenen volbracht, was de uitspraak van Christus, die daarop doelde, zo belangrijk dat hij onze geschiedenis nog in een bijzonder aanhangsel moest mededelen, nog uitgebreider dan de tot hiertoe gewone evangelieverkondiging van dergelijke uitspraken van de Heere had bewaard.

7. En wie van u heeft een dienstknecht die ploegt of de beesten hoedt, die tot hem, als bij van de akker komt, meteen zal zeggen: Kom hier en zit aan?

8. Maar zal hij niet tot hem zeggen: Bereid het eten, zodat ik ‘s avonds zal eten, mijn avondmaal houd en omgord u en dien mij, totdat ik gegeten en gedronken zal hebben en eet en drink u daarna?

9. Dankt hij ook die dienstknecht, omdat hij gedaan heeft wat hem bevolen was? Ik meen van niet.

10. Zo ook u, wanneer u gedaan zult hebben al hetgeen u bevolen is, zegt: Wij zijn nutteloze dienstknechten, wij hebben geen bijzondere verdienste, want wij hebben maar gedaan wat wij schuldig waren te doen.

Ook deze rede van Christus hangt nauw samen met de gesprekken gedurende de bovengenoemde tijd. Zij heeft betrekking op de strijd van de discipelen over de voorrang in MATTHEUS. 18: 1. Mark. 9: 33 v. Luk. 9: 46 De gelijkenis die de Heere hier voorstelt is deze: "Een knecht komt ‘s avonds thuis, nadat hij de hele dag met ploegen of veehoeden is bezig geweest; komt nu zijn heer met buitengewone bewijzen van zijn tevredenheid naar hem toe? Nee, de knecht moet van de arbeid van de dag zich verder begeven tot die van de avond, de heer zijn maal bereiden en bij tafel hem dienen, zolang het hem behaagt aan tafel te zitten; pas daarna mag hij de hem bescheiden maaltijd genieten. " Men kan bij de praktische behandeling van onze tekst deze gelijkenis er mee bijvoegen, waarover in de beide vorige verzen werd gehandeld en spreken over het antwoord van de Heere op de vraag om versterking van het geloof. Dit zou dan tweeledig zijn 1) gebruik met blijde beslistheid wat u van geloof al is gegeven, dan zult u ontvangen, totdat gij de volheid bezit (MATTHEUS. 13: 2); 2) neem met geduld en zelfverloochening uw ambt waar, totdat het werk van de dag geheel ten einde is, dan zult u ook de zegen van het geloof deelachtig worden, namelijk: de zaligheid der zielen (1 Petrus . 1: 5 vv.). Een andere samenvatting van deze beide delen, van het laatste uitgaande, is deze: wat is de gezindheid en de geest van een ware knecht van God? Daartoe behoort noodzakelijk tweeërlei: 1) de diepe ootmoed, die niets in zichzelf ziet, 2) de hoge geloofsmoed, die alles in de Heere kan doen.

Wij zijn nutteloze dienstknechten: dat is een hard woord, waartegen de trotsheid van de natuurlijke mens opstaat: wie besluit daartoe? En toch is het de natuurlijke poort, waardoor wij heen moeten. De Heere verwaardigt ons wel op andere plaatsen dat Hij ons Zijn medearbeiders noemt, Hij spreekt van een loon (uit genade) in de hemel. Maar wanneer het op verdiensten aankomt, als het de vraag is of Hij ons voor onze diensten iets schuldig is, dan beveelt Hij ons te belijden dat wij nutteloze dienstknechten zijn, die alles aan Hem verschuldigd zijn, die Hij niet nodig heeft, maar die Hem nodig hebben. Zo moesten wij zeggen, als wij zelf alles hadden gedaan wat wij schuldig waren, maar wat dan, als wij - en wie kan het afmeten, hoe ver! - achtergebleven zijn? Moet Hij ons misschien danken dat wij alles, wat wij zijn en hebben, van Hem hebben aangenomen, dat wij in het beste geval Hem teruggeven wat wij hebben ontvangen? Moet Hij ons danken dat wij ze niet erger dan helaas gebeurd is, misbruikt hebben?

I. Vs. 11-19. In Hoofdst. 16: 19-31 had Lukas de voorgaande geschiedenis meegedeeld, tot daar, waar Jezus van de plaats van Zijn vroegere werkzaamheid aan de andere kant van de Jordaan heenging, naar Bethanië om Lazarus op te wekken; hier komt het bericht in Joh. 11: 7-54 nu als aanvulling in. Deze stelt ons aan het slot de Heere in stille afzondering te Efraïm voor. Toen daarna de tijd kwam dat Hij als een Galilese feestreiziger naar het paasfeest wilde reizen, leidde Hem Zijn weg uit het noordelijk gedeelte van Judea door Samaria naar het zuidelijk gedeelte van Galilea. Hier gebeurde het dat tien melaatse mannen om Zijn hulp vroegen; onder deze bevindt zich ook een Samaritaan en juist deze, de vreemdeling, is het die zijn Helper de verschuldigde dank betuigt, terwijl al de anderen de weldaad van de genezing als een roof wegnemen en aan hun Weldoener niet denken.

EVANGELIE OP DE 14de ZONDAG NA TRINITATIS

Evenals die ene onder de tien melaatsen die, volgens het bericht van het evangelie, zich omkeert en de Heere voor Zijn genade dankt en God de eer geeft, zo moeten ook wij, als wij de genade van Jezus Christus hebben ervaren en van de rechtvaardiging zeker zijn geworden, Hem lof en dank betuigen. De Heilige Geest, die de gerechtvaardigde getuigenis geeft dat zij Gods kinderen zijn, vervult hun harten ook met zalige vreugde en dringt hen hun hele leven als een heilig dankoffer Hem aan te bieden, die hen van de dood heeft gered.

Op het evangelie van de barmhartige Samaritaan volgt nu dat van de dankbare Samaritaan. Het werk van de barmhartige liefde ontwikkelde zich voor onze verwonderende ogen; wij zien echter niets van de vrucht, die de barmhartigheid in de harten van de ongelukkigen teweegbrengt. Deze tekst haalt het verzuimde in: de ellende van ondankbaarheid vertoont zich opnieuw; maar opdat de dankbaarheid op aarde niet geheel uitgestorven zal zijn verschijnt ten minste één dankbare. Bij deze is de dankbaarheid het bezielend en zaligend beginsel, dit moet zij bij alle Christenmensen zijn; het nieuwe leven, dat zich in woorden en werken moet ontvouwen, wortelt in de dankbaarheid want het is het noodzakelijk gevolg van de zaligheid, die ons in Christus is verschenen en zich aan ons heeft betoond als een kracht van God.

Wat is er nodig om van zijn levenservaring een zegen te hebben? Een goed geheugen, 1) voor de ellende, 2) voor de geestelijke weldaden, 3) voor de goede voornemens.

Hoe de nood wel bidden, maar het geloof eerst danken leert.

Van de nauwe samenhang van het geloof met de dankbaarheid: 1) de grond, waarop zij ontstaat, 2) de openbaring, waardoor zij zich bekend maakt, 3) de zegen die de Heere aan haar toezegt.

Wat is het geloof, dat in waarheid zaligmakende kracht bezit? Een geloof dat 1) ootmoedig in het bidden, 2) vrijmoedig in het naderen, 3) vrolijk in het danken is.

Die ontvangen genade eert is grotere genade waard. .

Ons leven moet een bestendig bidden en danken zijn: 1) een bidden met het oog op onze behoeften, 2) een danken met het oog op de goddelijke genadegiften.

Waar zijn de negen? Een smartelijke klacht van de Heere ook over ons, 1) om ons aan onze ondankbaarheid te herinneren, 2) naar de oorzaken daarvan te vragen, 3) voor haar schadelijke gevolgen te waarschuwen.

11. En het gebeurde in de tweede helft van maart van het jaar 30 na Christus, toen Hij van Efraïm ging, waar Hij met Zijn discipelen ongeveer veertig dagen in de stilte had doorgebracht (Joh. 11: 54) en naar Jeruzalemreisde - in de in Hoofdstuk 13: 22 genoemde zin, dat Hij Zijn weg eerst naar Bethsean nam om naar de gewoonte van de Galilese feestreizigers aan de andere kant van die stad zich over de Jordaan naar Perea te wenden en door het midden van Samaria en Galilea ging. In het laatste landschap sloeg Hij zeker wel dezelfde weg in, die Hij al in Hoofdstuk 9: 57 van Ginea af verkoos, nadat de Samaritanen Hem de doortocht door hun gebied hadden geweigerd.

De woorden van de grondtekst zouden ook kunnen betekenen dat de Heere midden tussen de beide landen, langs de grenzen van Samaria en Galilea heentrok, dus van het oosten naar het westen op de Jordaan aan; deze opvatting volgen die chronologen die, als Lange en Lichtenstein, onze plaats met Hoofdst. 9: 57 laten samenvallen; dan zou echter Lukas tegen Zijne belofte in Hoofdstuk 1: 3 zeer onordelijk en verward hebben geschreven. Veel ongedwongener is het daarentegen een andere verklaring te volgen, zoals die in onze vertaling ligt en zoals het spraakgebruik van de evangelist (vgl. Hoofdstuk 4: 30) die aan de hand doet. Omdat nu Jezus volgens die opvatting uit het Zuiden van Samaria moet gekomen zijn, Hij eerst door Samaria en dan door het noordelijk daarvan gelegene Galilea trok, zo blijkt daaruit dat Efraïm in het noorden van Judea het punt is geweest, waarvan Hij uitging, zoals onze evangeliën-harmonie dat nader leert.

12. En toen Hij in (liever bij) een zeker dorp kwam, dat op de grens van beide landschappen lag, ontmoetten Hem, dadelijk voordat Hij die plaats binnenging, tien melaatse mannen, die volgens het voorschrift van de wet (Lev. 13: 45 v.) van verre stonden. Het gemeenschappelijk lijden had hen aan elkaar verbonden, zij woonden daar buiten tezamen in een tent (2 Kon. 7: 13; 15: 5), zodat de haat, die tussen Joden en heidenen bestond (Joh. 4: 9), bij hen niet meer bestond.

13. En zij verhieven uit de verte hun stem en zeiden: Jezus, Meester, ontferm U over ons. Ongeveer een jaar daarvoor had Jezus Zich in die streek opgehouden en het woord: Een groot profeet is onder ons opgestaan en God heeft Zijn volk bezocht had zich overal verbreid (Hoofdstuk . 7: 11-50); daardoor wisten die melaatsen van Jezus' macht om wonderen te doen, hoewel Hij pas nu in hun nabijheid kwam.

14. En als Hij Zich ten gevolge van hun roepen tot hen wendde en hen zag, werd hij met innerlijke ontferming bewogen en zei Hij niet tot hen: Word gereinigd en ga heen, vertoon uzelf aan de priesters (Hoofdstuk 5: 13, 14), maar om hun geloofsgehoorzaamheid te beproeven alleen: Ga heen en vertoont uzelf naar het voorschrift van de wet (Lev. 14: 2 vv.) aan de priesters. Zij moesten dus doen alsof zij al gezond waren, hoewel zij op dat ogenblik nog geheel met melaatsheid bezet waren. Zij vertrouwden op Zijn woord, dat hun genezing beloofde en volgden zonder enige tegenspraak Zijn bevel. En het gebeurde, terwijl zij heen gingen, nadat zij eerst eenkort eind weg hadden afgelegd, dat zij gereinigd werden, zoals zij plotseling inwendig voelden en aan de uitwendige verandering van hun vlees konden bemerken (Lev. 13: 3. en "De 28: 27" en 2 Kon. 5: 14).

Onder de tien bevindt zich, zoals wij uit vs. 18 vernemen, een Samaritaan, een vreemdeling, die met de heidenen op gelijke lijn staat. Werd dit door de mensen pas later opgemerkt, zo mogen wij toch niet aannemen dat de Heere om zo te zeggen uit vergissing ook aan deze Zijn weldaad ten deel had laten worden; integendeel staat Hij overal onder leiding van Zijn hemelse Vader. Zo is dit voorval een teken dat nu de tijd was gekomen, dat de grenzen, die Jezus in Matth. 10: 5 v. ; 15: 24 zo streng in acht nam, zouden vallen, zoals dan ook de ondankbaarheid van de negen tegenover het gedrag van deze ene erop wijst dat Israël door zijn ongeloof en zijn verachting van de zaligheid in Christus Jezus zich geheel en al het rijk van God zal onwaardig maken (Hand. 13: 46-48). Het was niet mogelijk geweest dat het volk van Israël zich zou hebben laten meeslepen, om over Jezus het "Kruisig Hem, kruisig Hem" te roepen; het zou onbegrijpelijk zijn dat voor Pinksteren slechts een kleine menigte van honderdtwintig zielen in het geloof in Christus verenigd was (Hand. 1: 15), waren niet menigte van degenen, die Hij genezen had, ondankbare zielen geweest en zo weer van Hem geweken. De oudste geschiedschrijver (Herodotus I 144) vertelt van 6 Griekse steden in Klein Azië, die onder elkaar een verbond hadden, ook een gemeenschappelijken tempel en bij die gemeenschappelijke wedstrijden. In deze strijden won de overwinnaar een krans, uit groene takken gevlochten, bovendien een schoon gewerkt metalen stuk huisraad; dit mocht hij echter niet naar huis nemen, maar moest hij in de tempel aan de godheid als een geschenk van dankbaarheid brengen. Nu gebeurde het dat een overmoedig overwinnaar zijn buit naar huis droeg en toen hij die niet wilde teruggeven, bij zijn medeburgers ondersteuning vond. Toen verenigden zich de andere vijf steden en sloten de stad van deze misdaad uit hun verbond en van de tempel uit; zij wilden liever de band verbreken, het verbond verzwakken, dan dat zij het zouden laten insluipen dat aan de godheid niet meer de dank en de eer werd gebracht.

De gesprekken die Hij op de tocht met Zijn jongeren voerde, werden namelijk afgebroken door een tiental melaatsen, die zich in de nabijheid bevonden. Zoals de aard van de streek het gedoogde en onderling het gebood, had ook hier het ongeluk vrienden en vijanden tezamen verbroederd, er was ten minste een melaatse Samaritaan, die zich onder zijn Galilese

lotgenoten ophield en met hen de gelegenheid waarnam om van Jezus hulp te vragen. Dat ongelukkig tiental, dat op voegzame afstand van ten minste vier ellen de hese stemmen in dezelfde noodkreet verenigde: Meester ontferm U over ons! vervulde de Heere met innerlijk mededogen. Zonder op de betrekkelijke geringheid van hun geloof te letten - men heeft het immers opgemerkt, dat zij slechts Meester, geen Heer (epistata, geen curie) tot Hem roepen - sloeg Hij alleen het oog op hun diepe ellende en voelde zich geneigd om te helpen. Om echter Zijn discipelen te tonen dat Hij in de manier, waarop Hij Zijne weldaden schonk, aan geen enkelen vorm was gehouden en ook om het geloof van de hulphehoevenden te beproeven, schonk Hij redding, weer op geheel eigenaardige wijze. Met één woord spreken herschept Hij tien lijders in tien toonbeelden van Zijn wonderkracht, met het enkele: ga heen, vertoon uzelf aan de priesters. Zeker er was geloof nodig om, terwijl de ziekte nog voortduurde, een stap te beginnen, die alleen van herstelden geëist werd; maar het verlangen van het gemoed naar genezing behaalt ook hier over de bedenkingen van het verstand een triomf.

15. En een van hen, die zag dat hij genezen was, keerde terug, zonder eerst de weg tot de priesters verder voort te zetten om den Heere te danken, met grote stem God verheerlijkend en voor al het volk verkondigend wat voor groots hem door de macht van God was gebeurd.

16. Toen hij tot de Heere gekomen was, gaf hij deze als bemiddelaar van de zegen de eer en hij viel op het aangezicht voor Zijn voeten om Hem te aanbidden (Hoofdstuk . 5: 12. MATTHEUS. 8: 2), Hem dankend met eerbewijzen, die hij ook met enige woorden deed vergezeld gaan; en deze was, zoals de omstanders pas nu opmerkten, een Samaritaan.

17. En Jezus antwoordde: Zijn niet de tien gereinigd geworden. Ik weet toch dat door Mijn woord hun allen dezelfde hulp is geschonken en waar zijn de negen? Wat houdt hen terug om eveneens hier te zijn?

18. En zijn er geen gevonden die terugkeren om God de eer te geven, dan deze vreemdeling, met een heiden gelijk geacht (Jes. 1: 2, 3).

Met het woord: "Ga heen en vertoon uzelf aan de priesters!" had de Heere de Samaritaan tot zijn priester op Gerizim, de overige negen naar de priesters te Jeruzalem gewezen. Zoals Hij niet gekomen was om wet en profeten te ontbinden, zo was het Zijn bedoeling evenmin hier van een Samaritaan een Joodse proseliet te maken, zoals dan ook de Joden de reinverklaringen van de Samaritaanse priesters als voldoende beschouwden. De melaatse mannen doorstaan nu zonder uitzondering de beproeving van hun geloof, die daarin ligt dat Jezus hen niet dadelijk rein maakt, maar ze beveelt te gaan, terwijl ze nog melaats zijn, maar in Zijn bevel de belofte van Zijn hulp invlecht. Dat is, zoals Luther zegt, ook de manier die God bij ons allen aanwendt om het geloof te sterken en te beproeven, dat Hij met ons zo handelt, dat wij niet weten wat Hij met ons wil doen. Dit doet Hij daarom, opdat de mensen zichzelf aan Hem aanbevelen en op Zijn goedheid vertrouwen, niet twijfelend of Hij zal geven wat wij willen, of iets beters. Terwijl de tien tot het ogenblik dat zij rein werden, uit- en inwendig een zelfde weg gaan, scheiden van dat ogenblik hun wegen; negen blijven achter en slechts een komt weer te voorschijn. Als de Samaritaan omkeert heeft hij niet de bedoeling aan zijn God het offer te onthouden, dat na de reinverklaring moest worden gebracht; hij volgt

alleen de drang van zijn hart, die hier geheel juist is: die Hem, door wie God hem zegen liet ondervinden, niet dankt, hoe kan hij God danken, die hij niet ziet? Deze Samaritaan keert om, ten einde juist te danken, want de dankbaarheid is in haar diepste zin een omkeren tot de weldoener: de dankbare houdt deze meteen voor ogen en in het hart, hij herinnert zich Hem, keert met zijn gedachte steeds weer tot Hem terug en zweeft in zijn geest rondom Hem dag en nacht. Het is niet zo gemakkelijk om te danken als men gewoonlijk denkt, het is voor de natuurlijke mens zeer moeilijk, het is voor hem onaangenaam en lastig. Al het bidden, het smeken gaat moeilijk; maar de nood is een voortreffelijk dringer; als hij zijn stok heeft opgeheven en ons gevoelig slaat, dan wordt ook een trots hart ten slotte gedwongen tot smeken. Maar is de nood afgekeerd en geëindigd, mogen wij het hoofd weer opheffen na lange, zware druk, zo wordt de nek gemakkelijk weer stijf en het voorhoofd onbeweeglijk. Wij willen er niets meer van weten dat wij in grote nood waren; wij schamen ons dat wij te zwak en machteloos waren, onszelf niet konden helpen en kunnen het nu niet over ons verkrijgen te danken, met luide stem in de gemeente de naam van de Allerhoogste te lofzingen. Die danken, echt danken wil, moet zich buigen en verloochenen.

Terwijl Jezus de Samaritaan voor Zich ziet voelt Hij Zich diep getroffen door het onderscheid tussen dit eenvoudig gemoed, waarin nog het natuurlijk gevoel van dankbaarheid leeft en het door farizese hoogmoed en door ondankbaarheid geheel ontaarde Joodse hart. Zo heeft zich zeker het lot van Zijn evangelie in de wereld ook aan Zijn oog voorgesteld, maar het is Hem genoeg, het nu gebleken contrast in het licht te stellen.

Bij de Samaritanen was het hart nog niet zozeer door hoogmoed verhard als dat bij vele Israëlieten het geval was, die zich voor de echte zonen van het uitverkoren volk hielden. Daarom heeft die barmhartige Samaritaan (Hoofdstuk 10: 33 vv.) een hart gehad voor de nood van de ongelukkige naaste en heeft hij barmhartigheid aan hem gedaan en daarom heeft ook deze dankbare Samaritaan een hart voor de liefde, die barmhartigheid aan hem gedaan had en hem van zijn pijn had bevrijd.

De Samaritaan ontvangt de ondervonden hulp als een weldaad, waarop hij geen aanspraak noch enig recht voelt te hebben, die hem uit vrije, onverdiende goedheid is overkomen, die hem beschaamd maakt en hem neerbuigt als een gave, waarvoor hij zichzelf onwaardig en te geringschat; de anderen kennen dit gevoel niet. Dat zij genezen zijn komt hun billijk voor en geheel naar recht. Als een zaad van Abraham, waarvoor zij zich houden, vinden zij daarin slechts de vervulling van een rechtmatige aanspraak, niets buitengewoons of bijzonders, niets dat hen zou verplichten, om zich op te houden en eerst nog een omweg te maken, want aan wie zou de Heere Zijn hulp gepaster kunnen betonen en waardiger besteden, dan aan hen, de leden van Zijn volk. De lompe aanspraakmakende ingenomenheid met zichzelf is voor de enen de reden van het niet danken; de oprechte ootmoedigheid, het gevoel van geestelijke armoede, dat zich alles onwaardig gevoelt, is bij de andere de bodem, waaruit de dank ontspruit. Dat is echter dezelfde bodem, waaruit het geloof in de genade, die ons in het evangelie is voorgehouden opgroeit: de trotse versmaden haar; zij gaan onbewogen voort in onverschilligheid en koudheid; de geestelijk arme, die van een ootmoedige geest, van een gebroken hart is, vangt de genade op, evenals het dorstig aardrijk de verkwikkende dauw van boven, evenals de hongerige het voedsel, de dorstige de drank.

19. Nadat de Heere die vraag en klacht tot het rondom staande volk had gesproken, wendde Hij Zich tot de man zelf en Hij zei tot hem: Sta op en ga heen: uw geloof, dat van andere aard is dan het nood-geloof van de anderen, dat met de nood ontstaat en verdwijnt, heeft u geheel en waarachtig behouden (Hoofdstuk 7: 50; 8: 48).

Wat betekenen deze woorden anders dan: "Sta op, lig niet langer aan Mijn voeten; ik heb de betekenis van uw daad erkend en uw dank aangenomen. Ga heen, laat niet langer na naar de uwen te gaan, op de weg, die uw vroegere gezellen misschien al hebben afgelegd, ga heen en verheug u met de uwen; uw vreugde is gezegend; zij is een vreugde in de Heere. Uw geloof heeft u behouden - dat greep de goddelijke hulp aan en brengt nu de goede vrucht van dankbaarheid voort; zo'n geloof als het uwe, dat in het goede niet dood doet blijven, redt uit alle noden. " De schitterendste kroon op het hoofd van de Samaritaan was niet zo schoon als het welbehagen van de Heere, dat zich in deze woorden uitspreekt. Het is een heilige glans om het hoofd van de man, waardoor avondster en morgenzon verbleken. Wanneer men een daad in vele duizenden menselijke liederen bezong, zo zou zij met deze liederen, met alle metalen gedenktafels en monumenten, die zij had, op die grote dag toch slechts in een eeuwig zwijgen wegzinken. Daarentegen zal eerst, als hemel en aarde teniet zijn gegaan, in het licht verschijnen, wat een eeuwige roem de betuiging van zijn dankbaarheid voor de Samaritaan zal zijn.

Het onvolmaakte geloof bracht den negen Joden alleen genezing van het lichaam aan; het dankbaar geloof bracht de Samaritaan genezing aan van een andere melaatsheid. Ja, de zonde is een melaatsheid, een verderf van onze beste sappen en krachten, een knagende dood in het leven en wanneer zij uitbreekt een walging en iets aanstekelijks voor onze naaste. Van deze melaatsheid wordt de ziel alleen genezen door het geloof, dat dankend de Heere de eer geeft.

De Samaritaan heeft alleen in zijn genezing de werking gezien en doorzien van dat woord, dat de Heere tot alle tien had gesproken. Hij werd gewaar dat het de kracht van de Heere was, waardoor zijn ellende was geweken; daarom keert hij tot de Heere om en prijst hij Hem als de weldoener, aan wie hij de genezing te danken heeft. Hij weet dat geen toeval, geen werking van de natuur, geen menselijk middel, ook niet zijn gehoorzaamheid, waarin hij zich op het bevel van de Heere heeft opgemaakt om tot de priesters te gaan, maar de Heere alleen hem gezond gemaakt heeft; daarom verheft zijn ziel zich tot Hem. Jezus' woord, dat hij evenals de anderen gevolgd is, heeft in hem het geloof doen ontbranden, dat zijn dankbaarheid belijdend uitspreekt, terwijl de anderen met de uitwerking tevreden zijn en zich tot de oorzaak, die die heeft voortgebracht, in hun trotsheid en traagheid niet kunnen opheffen. Nu ligt er veel aan gelegen, dat wij die ene uit de tien ons ten voorbeeld nemen, niet de negen, opdat wij door Gods liefde en trouw, die wij in ons leven zo rijkelijk ondervinden, ons het hart laten innemen en Zijn naar ons uitgestrekte hand daarin zien, dat wij erkennen hoe Zijn goedheid ons tot bekering wil leiden en tot erkentenis van de Enige, die ons helpen kan (Jes. 63: 1), Jezus Christus. De hemel, die men zo menigvuldig hoort noemen, waar de naam van Jezus, waar de naam van God moest worden uitgesproken, kan ons niet helpen; ook de Voorzienigheid helpt niet, want die is zelf niets dan Gods uitgestrekte arm en open oog en strekt zich daarvan uit over alles, zelfs tot in de hel, beschikt ook de straffen van de verdoemden. Maar de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, die de wereld zo heeft lief gehad dat Hij Zijn

eengeboren Zoon voor haar overgeeft, die wil niet dat iemand verloren zou gaan, maar dat allen, die in Hem geloven, het eeuwige leven hebben. Daarom trekt de Vader ons tot de Zoon door Zijn Geest en Zijn Woord en wendt Hij ernst en goedheid aan om het woord bij ons ingang te doen vinden. Hij laat het aan weldadigheid en kastijding niet ontbreken, of wij ook Zijn stem zouden willen horen. Zalig hij, die met de Samaritaan daarvoor een open oog krijgt, die Gods liefde aan Jezus' voeten werpt, opdat hij van Hem genezing krijgen zal voor zijn onsterfelijke geest en het geschenk krijgt, niet alleen van het lichamelijke, maar ook van het eeuwige leven!

De Samaritaan is nu geen vreemdeling meer, maar een medeburger van de heiligen en een huisgenoot van Gods; maar de Joden zijn vreemdelingen geworden.

21. En men zal ook niet, omdat het verder ook niet tot een bepaalde ruimte beperkt en aan een enkele plaats gebonden is, zeggen: a) Zie hier of zie daar, want, zie, het Koninkrijk van God is binnen u, in het hart van hen die geloven (Efeze. 3: 17. Rom. 14: 17).

a)MATTHEUS. 24: 23. Mark. 13: 21. Luk. 21: 7, 8.

"Wanneer komt het Koninkrijk van God", zo vroegen de Farizeeën aan de Heere. De Sadduceeën zouden dat niet hebben gedaan, want zij vroegen niet maar het rijk van God, zij hadden er geen belang bij, zij geloofden, om eigenlijk te spreken, er niet in. De Farizeeën houden echter vast aan de verwachting dat de Messias zal komen, een door God gezalfde Koning, die Israël zal verlossen, over alle tegenstanders triomferen en ook de doden opwekken, opdat zij deelnemen aan Zijn rijk. Jezus bestrijdt deze hoop van de Farizeeën niet, net zo min als Hij de discipelen berispt wanneer zij bij de hemelvaart vragen: "Zult Gij in deze tijd het Koninkrijk onder Israël oprichten. " Hij zegt hun wel: "Het komt u niet toe te weten de tijden en gelegenheden", maar die alleen weigert tijd en uur te bepalen, die bevestigt de zaak zelf, al is het voor een onbepaalde toekomst. Zo is er ook voor ons Christenen een Koninkrijk, waarop wij moeten wachten; zouden wij bij de apostelen van Christus, zouden wij zelfs bij de Farizeeën in de geloofsverwachting achterblijven? Nee, de komst van het rijk van God is het grote doel van het Christelijk geloof! 1) Het is een koninkrijk, waarop wij moeten wachten; 2) maar het komt niet, zoals de Farizeeën meenden, van buiten af; 3) het groeit integendeel van binnen naar buiten de openbaring tegen.

Welke beweegredenen het geweest mogen zijn, die de Farizeeën tot hun vraag leidden, of het ongeloof, dat het waagde de Heere te verzoeken, of het halve geloof, dat zich niet kon verheffen boven de twijfel of het rijk van God en Christus echt gekomen was, of het ongeduld, dat de tijd van het Godsrijk niet kon afwachten, of de hoogmoed, die de Heere tot een zichtbare openbaring van Zijn raad en Zijn werk wilde dringen - welke van deze beweegredenen de Farizeeën gedreven heeft tot hun vraag, of misschien die alle tezamen, dat weten wij niet. Maar dit weten wij, dat zij bij hun vraag een zinnelijke, uitwendige voorstelling hadden van het Godsrijk met zinnelijkheid omgeven; zo was het ten tijde van Jezus ook; in wereldse pracht en heerlijkheid moest de Messias optreden, als een Koning met het zwaard in de hand, met de overwinning aan Zijn verzenen geketend, Zijn volk tot redding, alle Heidenen tot verdrukking. Vandaar de menigvuldige ergernissen, die men aan Zijn

persoon nam. Hij kwam toch schijnbaar als knecht en niet als Koning; Hij kwam als een, die niets had om Zijn hoofd op neer te leggen en niet op een troon; Hij kwam in armoede en nederigheid, door weinige getrouwen gevolgd, die Hij Zich verkoos en niet met een voor het gevecht toegerust leger. Vandaar het ongeloof op Zijn woord: "Het Koninkrijk van God is nabij gekomen"; men zag het toch niet. Daarenboven bij degenen, die begonnen te geloven, achter de wonderen, die Zijn macht openbaarden, de pogingen om Hem als Koning uit te roepen. Vandaar zelfs in de kring van discipelen nog strijd over de voorrang in het rijk van God en een smeken als dat van de moeder van de zonen van Zebedeus (MATTHEUS. 20: 20 vv.). Deze zichtbare, uitwendige voorstelling van het rijk van God is het ook, die de Farizeeën in onze tekst geleidde bij de vraag naar de tijd van de komst van het rijk, een vraag, waarachter zich de veronderstelling verbergt dat het rijk nog niet is gekomen. En wat antwoordt de Heere hen? Hij wijst hen van buiten naar binnen: "Het Koninkrijk van God komt niet met uiterlijk gelaat", zegt Hij en daarmee kondigt Hij de manier aan hoe het komt. "Het Koninkrijk van God is binnen in u", daarmee eindigt Hij en daarmee maakt Hij hen de plaats bekend, waar het komt. Men heeft gemeend dat de Heere met dit antwoord de vraag naar de tijd, wanneer het rijk van God komt, heeft willen ontgaan en dit zou denkbaar zijn, want tijd en uur heeft de Vader in Zijn eigen macht gesteld. Intussen ligt, juister opgevat in het antwoord van de Heere ook het antwoord op de vraag van de Farizeeën naar de tijd; het "wanneer?" kunnen we pas weten, als wij over het "hoe?" duidelijkheid hebben verkregen en daarom moeten wij de gang van onze tekst rugwaarts nagaan. Het komen van het rijk van God, 1) waarheen, 2) hoe, 3) wanneer komt het Godsrijk.

Met de woorden: "Want zie, het Koninkrijk van God is binnen u", wil Jezus de Farizeeën aanwijzen, het rijk van God in de diepte van hun eigen binnenste te zoeken (Joh. 3: 3 vv.); het is een zaak van het uitwendige, niet van het inwendige, zoals u meent, een godmenselijke openbaarwording van het hart, met een verschijning van licht buiten de mens. Het verheft zich midden uit de diepte van uw geestelijk leven, terwijl u verwacht dat het als een vliegende zaak onder uitwendige tekenen, vormen en gebaren, uit de hemel te voorschijn zal treden. En nu is het in zijn positieve kracht al voor u aanwezig in Hem, die het geheimvolle middelpunt van uw openbaar leven vormt, het is al in uw midden getreden (Joh. 1: 25) in Hem, die de Koning daarvan is (Hoofdstuk 11: 20). De Heere maakt met het "binnen in u" de Farizeeën nog niet tot leden van Zijn rijk, maar opent voor hen slechts de mogelijkheid om het binnen te gaan en nodigt hen daartoe vriendelijk uit - dit woord is het treffendste vriendelijkste toppunt van Zijn antwoord. Daaruit wordt deze zin: het rijk van God in ons midden baat ons niet, als het niet in ons hart komt.

22. En Hij zei tot de discipelen in de ruimere zin van het woord (Hoofdstuk 16: 1), terwijl Hij het gesprek, met de Farizeeën begonnen, verder voortzette door mededelingen aan hen: Er zullen dagen komen wanneer u zultbegeren een van die dagen van de Zoon des mensen te zien, want die tijd zal bang en vol zorgen voor u zijn en u zult die nochtans niet zien, zolang de tijd van Zijn terugkomst en van de oprichting van Zijn rijk in heerlijkheid nog niet aanwezig is.

Het verlangen een van de dagen van de Mensenzoon te zien, kan doelen op het smartelijk gemis van de gemeente bij de herinnering aan het geluk, dat zij gedurende Zijn

tegenwoordigheid op aarde genoot (Hoofdstuk 5: 34 vv.), of op het verlangen van enige aankondiging van boven, dat eindelijk het naderen van Zijn dag aankondigt. Eigenlijk leidt de eerste betekenis tot de tweede, evenals het gemis tot verlangen leidt maar de tweede is volgens de samenhang die op de voorgrond moet staan. Wanneer de apostelen of hun navolgers bij afwezigheid van hun Heere een tijd lang op aarde hebben doorgebracht, wanneer hun prediken en hun apologetische bewijzen zijn uitgeput en om hen heen het scepticisme, het materialisme, het pantheïsme meer en meer de overhand verkrijgen, dan zal in hun gemoederen een verlangen ontstaan naar de Heere, die Zich verbergt zij zullen een, al is het ook maar één goddelijke openbaring, als in oude dagen begeren om hun gemoed te vernieuwen en de wegstervende kerk in de hoogte te houden, maar tot aan het einde zal het heten: "wandelen in geloof" - u zult niet zien (Joh. 20: 20). Dit heeft in het bijzonder ook op onze tijd betrekking, die een vervulling is van het voorspelde in Openbaring . 11: 7-10. "Wanneer echter de Heere met smart wordt gemist en met verlangen wordt verwacht, blijft Hij ook (ten minste met een merkbare openbaring van boven) niet lang meer uit" (Openbaring . 11: 11-13).

23. En zij, de mensen van dit geslacht, die zich aan valse Messiassen hechten, zullen tot u zeggen: Zie hier of zie daar is Hij, de Messias, waarop u wacht, kom en sluit u bij ons aan; ga niet heen, zo zeg Ik u en volg zo’n bedrieger niet.

24. Want zoals de bliksem, die van het ene einde onder de hemel bliksemt, tot het andere onder de hemel schijnt, zo zal ook de Zoon des mensen zijn in Zijnen dag; een op aarde optredende Messias kan dus nooit de ware Christus zijn (MATTHEUS. 24: 27).

25. a)Maar eerst moet Hij, de Mensenzoon, voordat Hij ten hemel verhoogd kan worden, om vervolgens op Zijn dag weer van de hemel te komen, veel lijden en verworpen worden door dit geslacht (Hoofdstuk 9: 22).

a)MATTHEUS. 16: 21; 17: 22; 20: 18. Mark. 8: 31; 9: 31; 10: 33. Luk. 18: 31; 24: 6, 7.

De verleidende aanmaningen van de leugen komen overeen met de opwelling van de verwachting bij de gelovigen, maar dat de aanprijzingen van een openbaring van het rijk van God in heerlijkheid, zoals die ten tijde van de verdrukking van de ware gemeente in zwang zijn, vals zijn, blijkt vanzelf uit de manier waarop de wederkomst van Christus tot oprichting van Zijn rijk zal plaats hebben - namelijk plotseling en algemeen, van de hemel af uit donkere nacht lichtend en alles verhelderend. Dit "van de hemel" maakt dan wel voor de tegenwoordige dagen, waarin Christus hier tot de discipelen spreekt, een "naar de hemel" op die weg nodig, die Hij al in Hoofdstuk 9: 51 begonnen en waarvan Hij nu al een aanmerkelijk gedeelte heeft afgelegd, zodat Hij nu snel (Hoofdstuk 18: 31) de twaalf nog nader tot Zich zal moeten nemen.

Het plotselinge van de tweede komst van Christus is een plechtige gedachte. Het behoort ons naar een aanhoudende bereidheid van gemoed te doen streven. De wensen en pogingen van ons hart moeten altijd ten doel hebben onze Heere tegen te komen. Het doel van ons leven behoort te zijn niets te doen en niets te zeggen dat ons beschaamd zou kunnen maken als

Christus plotseling verscheen. Zalig, zegt de apostel Johannes, is hij, die waakt en zijn kleren bewaart (Openbaring . 16: 15). Zij, die de leer van de tweede komst als bespiegelend, ingebeeld en onpraktisch verwerpen, zouden er goed aan doen het onderwerp van naderbij te beschouwen. De leer werd niet zo beschouwd in de dagen van de apostelen. In hun ogen waren geduld, hoop, ijver, gematigdheid en persoonlijke heiligheid onafscheidelijk verbonden aan de verwachting van de terugkomst van de Heere. Gelukkig de Christen, die geleerd heeft met hen te denken! Altijd naar de verschijning van de Heere uit te zien is een van de beste hulpmiddelen tot een innige wandel met God. Eindelijk leren wij van dit gedeelte dat er twee persoonlijke komsten van Christus voor ons in de Schriften geopenbaard worden. Hij was bestemd om de eerste keer in zwakheid en vernedering te komen, om te lijden en te sterven. Hij is bestemd om de tweede keer in macht en heerlijkheid te komen om al Zijn vijanden onder Zijn voeten te leggen en te beheersen. Bij de eerste komst moest Hij zonde gemaakt worden voor ons en onze zonden op het kruis dragen. Bij de tweede komst moet Hij zonder zonden gezien worden door degenen die Hem wachten tot zaligheid. (1 Kor. 15: 25. Hebr. 9: 28). Van beide deze komsten spreekt onze Heere uitdrukkelijk in de verzen voor ons. Van de eerste spreekt Hij, wanneer Hij zegt, dat de Zoon des mensen moest lijden en verworpen worden, van de tweede spreekt Hij wanneer Hij zegt: De Zoon des mensen zal zijn als de bliksem, die van het ene einde tot het andere onder de hemel schijnt.

26. a) En wat nu de dag van de Mensenzoon ten opzichte van de toestanden in Zijn kerk op aarde aan deze voorafgaan, merk dan op: zoals het gebeurd is in de dagen van Noach, zo zal het ook zijn in de dagen van de Zoon des mensen.

a) Gen. 6: 2; 7: 7. 1 Petrus . 3: 20.

27. Zij aten, zij dronken, zij namen ten huwelijk, zij werden ten huwelijk gegeven, tot de dag waarop Noach in de ark ging en de zondvloed kwam en ze allen verdierf (MATTHEUS. 24: 37-39).

28. Zo ook, zoals het gebeurde in de dagen van Lot, bij de mannen te Sodom en Gomorra; zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden;

29. a)Maar op de dag, waarop Lot van Sodom uitging, regende het vuur en sulfer van de hemel en dit Godsgericht verdierf ze allen, zonder dat zij de hun gegeven waarschuwing ook maar in het minst zich ten nutte haddengemaakt en zich daardoor uit hun zorgeloze gerustheid hadden laten opwekken 19: 25").

a)Deut. 29: 23. Jes. 13: 19. Jer. 50: 40. Hos. 11: 8. Amos. 4: 11. Judith 1: 7

30. Evenzo zal het zijn in de dag, waarop de Zoon des mensen geopenbaard zal worden.

Men houdt het er gewoonlijk voor dat de wereld steeds wijzer, beter, gelukkiger zal worden in die weg, waarin zich de grondstellingen van humaniteit, beschaving, vrijzinnigheid enz. verder verbreiden; de Heere opent ons hier een geheel andere blik op de vóórlaatste tijden. Aan beschaving en valse schijn van uitwendige wereldverheerlijking zal het dan zeker

evenmin ontbreken als in de dagen van Noach en Lot; maar in plaats dat nu de grote menigte steeds beter en ernstiger zou worden, hebben wij daarentegen, volgens het woord van de Heere, een tijd van zorgeloosheid, van verharding en van vleselijke gerustheid te verwachten, evenals die was, die aan de ondergang van de eerste wereld en aan de verwoesting van Sodom voorafging (1 Petrus . 3: 19, 21. 2 Petrus . 2: 5-9. Judith 1: 7. Openbaring . 11: 8).

31. Op die dag, die Ik, zo vaak Ik van de toekomst van de Zoon des mensen spreek, moet beschouwen, namelijk op die dag dat het gericht over Jeruzalem begint (MATTHEUS. 26: 64) en het erop aankomt, om zo snel mogelijk uit deze goddeloze stad te vluchten (Gen. 19: 12 vv.), wie op het dak zal zijn en zijn huisraad daarentegen in huis, die komt niet af om hetgeen hij in huis heeft achtergelaten weg te nemen; en wie op de akker zal zijn die keert op dezelfde manier niet naar hetgeen achter is (MATTHEUS. 24: 16 vv.).

32. Gedenk de vrouw van Lot, hoe het deze verging toen zij omzag (Gen. 19: 26).

Aan wie denkt hij, die aan de vrouw van Lot denkt? Immers aan een aandoenlijk voorwerp van het diepste medelijden; te deerniswaardiger, omdat zij ook schuldig is. Die aan de vrouw van Lot gedenkt ziet een denkbeeld voor zich oprijzen dat zijn hele ziel met schrik en weemoed vervult; hij ziet de vlakte van de Jordaan, gisteren nog geheel met haar wateren besproeid, gisteren nog lachend, bloeiende als een hof des Heeren in de vroege morgenstond, in een toneel van ellende en verwoesting veranderd. Hij ziet haar bij het licht van de aanbrekende dageraad niet; de morgen is gekomen en nog is het nacht, maar bij de brand van haar instortende steden, bij het flikkeren van rasse bliksemstralen, van met blauwe vlammen brandenden zwavelregen, met de dikken rook van de onderaardse wateren kampend. De vruchtbare bodem overal gespleten, opgereten, ingezonken. In plaats van de zacht bruisende Jordaan met haar spranken en beken, honderd zilte poelen elkaar driftig zoekend of langzaam naderende om straks tot een doodse zee samen te vloeien en de laatste overblijfsels te overdekken van een paradijs, dat door de zonde in een hel verkeerd, de toorn van de Heere getergd en Zijn gerichten over zich gebracht heeft. Maar nog is dat onverbiddelijk waterpas niet getrokken over dit toneel van verschrikking. Nog houden overal de ijselijke tekenen van de verwoesting in akelige wanorde het hoofd boven. Ziet u bij het licht van deze bliksemstraal, dat glinsterend gevaarte, een zuil van zout te midden van deze opkruiende zoutzee; hoger wordt zij steeds, hoger door de aanzettende zoutdampen, door de neerstortende sulferregens. Dat aanwassende gevaarte, die groeiende zoutpilaar, hij tergt een menselijk wezen; hij strekt het tot graf en grafteken. . . . Denk aan de vrouw van Lot. Aan de vrouw van Lot, van de bloedverwant, van de vriend van Abraham; van Lot in de Heilige Schrift ondanks zijn gebreken en zwakheden naar het beginsel en de zucht van zijn hart de rechtvaardige genoemd; van Lot, die op een kwaad uur zijn ogen had opgeheven tot deze vlakte en verkozen had in Sodom te wonen, ofschoon de mannen van Sodom boos waren, grote zondaars tegen de Heere; van Lot door krijgsgeweld eenmaal uit deze vlakte weggevoerd en al nader bij Damascus dan bij Sodom, maar op een kwaad uur uit de hand van de rovers verlost en herwaarts teruggevoerd om in de ongerechtigheid van deze stad om te komen. . . . . Om te komen? Nee, het zij verre van de Heere om zo’n iets te doen, de rechtvaardige te doden met de goddeloze. . Om te doden? Nee, de vriend van Abraham zat gespaard, zal uitgeleid, zal behouden worden. Engelen komen in tot zijn poort, engelen zitten aan zijn gastvrije tafel om

hem te waarschuwen. Engelen zeggen tot hem in het uur van Sodoms laatste nacht: "Wie heeft u hier nog meer? Een schoonzoon, of uw zonen, of uw dochters en allen die u heeft, in de stad, brengt ze uit deze plaats, want wij gaan deze plaats verderven. "Als de dageraad voor Sodom opgaat, klinkt het uit hun mond: "Maak u op, neem uw vrouw en uw dochters, die voorhanden zijn, zodat u in de ongerechtigheid van deze stad niet omkomt. " Als hij aarzelt en vertoeft, grijpen zij, als zijns ondanks, zijn hand en de hand van zijn vrouw en de hand van zijn twee dochters, ons de verschoning van de Heere over hem en zij brengen hem uit en zij stellen hem buiten de stad. Daar klinkt het uit meer dan engelen mond: "Behoud u omwille van uw leven, kijk niet achter u om en sta niet op deze hele vlakte; behoud u naar het gebergte heen, zodat u niet omkomt. En als Lot vreest dat zijn sidderende voeten hem niet tot het gebergte zullen kunnen dragen, maar zich de genade verbidt om in het kleine Zoar behouden te worden, zo wordt zijn aangezicht ook nog opgenomen in deze zaak. De Heere doet vuur en zwavel regenen over Sodom en Gomorra, van de Heere uit de hemel; hij keert deze steden om en de hele vlakte en alle inwoners van deze steden, ook het gewas van het land. . . . Maar niet vóórdat Lot te Zoar is ingekomen, behouden, ongedeerd. Nu mag hij omzien en hij doet het. . . . Maar waar is zijn vrouw? De zoutpilaar daar wijst de plaats, waar zij heeft omgezien, waar zij heeft stilgestaan, waar zij, de waarschuwing, de dreiging, het gebod van de engels trotserend, zijn hand loslatend, zijn belofte niet achtend, het verderf heeft afgewacht, totdat het kwam, totdat het daar was, totdat het haar aankleefde! Toen was het te laat om te vluchten. De grond golfde onder haar voeten, barstte open voor haar stappen, de zwavelregen verstikte haar, de zoutdampen, die op haar vielen, verstramden haar het gelaat; ach, zij zonk ineen; zij verstijfde; zij werd geheel ingewikkeld in dichte walmen, geheel overgoten met taaie, met verhardende vochten. Nu heeft het omzien uit. Nu ook het opzien en uitzien! Geen menselijk wezen is er meer kenbaar; maar een vormeloos gedenkteken met het opschrift: "Denk aan de vrouw van Lot; " de beklagenswaardige, de schuldige, omgekomen, omdat haar hart aan het verderfelijke hing; omgekomen op de weg van het behoud, omdat zij het behoud en de behouder verzaakte. Denkt aan de vrouw van Lot! Maar wie zijn het, die vermaand worden haar te gedenken? Zeker allen die in een gevaar verkeren met het hare vergelijkbaar; die als zij gewaarschuwd zijn tegen het verderf, die als zij in de verzoeking zijn van om te zien. Allen, die in een gevaar verkeren met het hare te vergelijken. Maar wie zijn dat? Helaas, wie zijn het niet? Ik weet hij, die gezegd heeft: Denk aan de vrouw van Lot, heeft het gezegd tot een geslacht, dat de dag van Zijn gerichts over het profetendodend Jeruzalem zou beleven. Ja, op die dag zou gebeuren wat gebeurd was in die dagen van Noach; men at, men dronk, men nam ten huwelijk, men werd ten huwelijk gegeven, totdat de zondvloed kwam en allen verdierf. Op die dag zou gebeuren wat gebeurd was in de dagen van Lot; men at, men dronk, men kocht, men verkocht, men plantte, men bouwde. . . daar regende het vuur en sulfer van de hemel en verdierf allen. In die dag, wie op het dak zou zijn en zijn huisraad in huis, ongeraden zou het hem wezen af te komen om het weg te nemen en wie op de akker zij zou, niet straffeloos zou hij zich kunnen keren tot hetgeen achter was. . . . Gedenk de vrouw van Lot! Zeker, die dag is gekomen en schrikkelijk voorbij gegaan; maar was het de laatste van het gericht van de Heere over een zondig mensdom? Is er niet een dag, is de dag der dagen niet te verwachten, waarvan ook deze dag, waarvan de dag, waarop Lot uit Sodom ging, waarvan zelfs de dag waarop Noach in de arke ging, niet een ontzettend spiegelbeeld hebben voorgehouden? Een dag van God, waarop de hemelen, door vuur ontstoken, zullen vergaan en de elementen brandend zullen versmelten? En als u die dag verre stelt, nabij is de dag van de

dood, die de zondaar het verderf in de armen voert als Hij hem niet vindt in de ark, als Hij hem niet aantreft in het kleine Zoar van het behoud. Mijn lezers, zolang wij nog in onze zonden zijn, zijn wij nog onder de toorn, dreigt ons het verderf. Een zondige, ijdele wereld gaat voorbij met haar begeerlijkheid en wie haar dient en toebehoort, vergaat met haar. Wee hem, die sterft als een dienstknecht van de zonde, wee hem, die leeft als een kind van de ijdelheid. En zeg niet in uw hart: er is onderscheid tussen zondaars en zondaars? Dat onderscheid zal u niet behoeden tegen de toekomende toorn. Gedenk de vrouw van Lot! Er was onderscheid tussen haar en de grote zondaars tegen de Heere, het geroep van wier zonde Sodoms maat vervulde en ten hemel kreet. Onderscheid tussen haar en die in Sodom het uiterste gedaan hadden. Maar ook zij kwam om in de ongerechtigheid van de stad. Want ook haar hart, want ook haar schat was in Sodom. Daarom is het geenszins de vraag: wat heeft u gedaan, het uiterste of het verschoonlijkste? Ook geenszins de vraag: hoeveel of welke zijn de zonden van uw weg, de zonden van uw hart? Maar: waar is de schat van uw hart? Bij uw God? Bij de Verlosser, die Hij u gezonden heeft? Bij de plaats van het behoud, waarheen Zijn hand u wijst? Of bij de wereld, bij haar schatten, haar genietingen, haar begeerlijkheden, haar zorgen?. . . . Indien bij de laatste: Gedenkt de vrouw van Lot!

De vrouw van Lot is tot een baken en een waarschuwing gesteld voor alle Christelijke belijders. Wij mogen het vrezen dat velen zoals zij bevonden zullen worden in de dag van de tweede komst van Christus. Daar zijn velen in de tegenwoordige dagen, die tot op een zekere hoogte in de godsdienst gaan. Zij gedragen zich overeenkomstig het uitwendig doen van Christelijke betrekkingen en vrienden. Zij spreken de tale Kanaäns. Zij nemen al de uitwendige bevelen van de godsdienst in acht. Maar bij dit alles is hun hart niet recht voor het aangezicht van God. De wereld is in hun harten en hun harten zijn in de wereld. En langzamerhand zal hun onvernieuwdheid van hart in de dag van de zifting aan de hele wereld getoond worden. Hun Christendom zal blijken inwendig verdorven te zijn. Het geval met de vrouw van Lot zal niet het enige blijven.

33. Gedenk ook het woord, dat Ik over het navolgen van Mij in Hoofdstuk 9: 24 gezegd heb; het is ook waar ten opzichte van uw redding uit het gericht: a) wie zijn leven zal proberen te behouden door aan het oude te blijven hangen, die zal het verliezen en wie het zal verliezen door alles wat hij tot hiertoe bezat prijs te geven, die zal het in het leven behouden.

a)MATTHEUS. 10: 39; 16: 25. Mark. 8: 35. Luk. 9: 24. Joh. 12: 25.

Dat gedeelte, dat duidelijk handelt over het vluchten uit een stad die aan het gericht is overgegeven, kan in de eerste plaats alleen zien op het vluchten van de Christelijke gemeente uit Jeruzalem, maar bij de vervulling van Openbaring . 11: 7-10 , die in onze tijd onmiddellijk voor de deur staat, is er zeker ook in geestelijke zin een vluchten, evenals er geestelijk een Sodom is en een stad, waar onze Heere gekruisigd is. Mocht men maar goed begrijpen welke deze stad is en waarin het vluchten bestaat!

34. a) Ik zeg u: in die nacht, wanneer met de beginnende dag van het gericht ook een scheiding van de tot hiertoe door gelijk uitwendig levenslot met elkaar verbondenen, volgens

inwendige betrekking van het hart tot de Mensenzoon wordt teweeg gebracht, zullen twee op een bed zijn; de een zal aangenomen en de ander zal verlaten worden.

a) 1 Thessalonicenzen. 4: 17.

35. Twee vrouwen, twee dienstmaagden zullen samen malen; de ene zal aangenomen en de andere zal verlaten worden.

36. Twee zullen op de akker zijn; de een zal aangenomen en de ander zal verlaten worden. (MATTHEUS. 24: 40, 41).

Aan het einde van de Aanmerkingen bij MATTHEUS. 24: 44) hebben wij deze woorden van de Heere in hun hoofdzakelijke betekenis toegepast op de tijd van de bekering van de Joden, want er is sprake van een aangenomen en van een verlaten worden. Pas wanneer de vervulling komt van hetgeen in Openbaring . 11: 11 v. en 12: 13-16 geprofeteerd is zullen zij pas in hun eigenlijke bedoeling duidelijk worden en dan zal zich ook het woord "in die nacht", hetgeen met de nacht van het uittrekken uit Egypte in verband staat, rechtvaardigen. De Heere, nadat Hij in vs. 31-33 de tijd van de verwerping van Israël voor ogen heeft gehad, leidt meteen de blik naar de dag van de wederaanneming (Rom. 11: 15), waar het ten opzichte van het "gehele Israël, dat zalig zal worden" (Rom. 11: 26), niet zo zal plaats hebben dat alle personen in het bijzonder daarin zouden besloten zijn; maar alleen de verzegelden (Openbaring . 7: 1-8) maken dit gehele Israël uit en er heeft nu een grote scheiding plaats tussen degenen, die verzegeld zijn en de anderen, die verlaten worden. Deze scheiding werd al voor afgebeeld toen de Christelijke gemeente in het jaar 66 na Christus het toenmalige Jeruzalem verliet en naar Pella, als naar een reddende woestijn vluchtte (Openbaring . 12: 14). Daarom kan de Heere de discipelen bij hun vraag, die in het volgende vers wordt gehoord, terugvoeren tot de tijd van het gericht over Jeruzalem, dat toch voor hen in de eerste plaats van belang was. Voor de Christelijke kerk hebben de driemaal terugkerende paren van twee met elkaar, tot hiertoe door gelijke toestand en gelijke bezigheid nauw verbonden personen, voor de "nacht", waarover in Openbaring . 11: 11-13 gehandeld wordt, een voor de hand liggende betekenis, die uit onze verklaring van de gelijkenis van de vijf wijze en vijf dwaze maagden in MATTHEUS. 25: 1-12 blijkt.

37. En zij, de discipelen, waartoe Jezus Zich in vs. 22 wendde, antwoordden en zeiden tot Hem: Waar, Heere, waar zal zo’n beslissend gericht plaats hebben, waarbij men zich van de anderen zal moeten afscheiden om niet mee in het gericht te delen? En Hij zeitot hen: Waar het lichaam is, daar zullen de arenden vergaderd worden. Zo luidt het in een spreekwoord volgens Job 39: 30 en nu zijn al in Habakuk. 1: 8 de arenden gebruikt voor een gelijkenis voor de volvoerders van het gericht over een tot aas geworden natie; welke die is, weet u toch en zo begrijpt u ook welke scheiding noodzakelijk zal worden.

"Waar het aas is, daar vergaderen de arenden" is in een beeld en spreekwoord de plaats gekarakteriseerd, waar de catastrofe van het gericht zal plaats hebben; het zal daar plaats hebben, waar zich haar voorwerp bevindt. Het aas of het lijk (Hoofdstuk 17: 37) is het beeld van de gestorvene, waaruit het leven is verdwenen, waaraan nog alleen de vertering haar werk

kan hebben. Even zeker als de arenden, waaronder ook de grote aasgieren begrepen zijn, hun door opsporen en niet achterblijven waar het aas hen lokt, zo zeker zal daar het gericht komen, waar de mate van zondige verharding vol is en feitelijk bewezen is, dat ook de voortdurende lankmoedigheid van God geen vonkje van geestelijk leven meer kan opwekken en aanblazen.

37. En zij, de discipelen, waartoe Jezus Zich in vs. 22 wendde, antwoordden en zeiden tot Hem: Waar, Heere, waar zal zo’n beslissend gericht plaats hebben, waarbij men zich van de anderen zal moeten afscheiden om niet mee in het gericht te delen? En Hij zeitot hen: Waar het lichaam is, daar zullen de arenden vergaderd worden. Zo luidt het in een spreekwoord volgens Job 39: 30 en nu zijn al in Habakuk. 1: 8 de arenden gebruikt voor een gelijkenis voor de volvoerders van het gericht over een tot aas geworden natie; welke die is, weet u toch en zo begrijpt u ook welke scheiding noodzakelijk zal worden.

"Waar het aas is, daar vergaderen de arenden" is in een beeld en spreekwoord de plaats gekarakteriseerd, waar de catastrofe van het gericht zal plaats hebben; het zal daar plaats hebben, waar zich haar voorwerp bevindt. Het aas of het lijk (Hoofdstuk 17: 37) is het beeld van de gestorvene, waaruit het leven is verdwenen, waaraan nog alleen de vertering haar werk kan hebben. Even zeker als de arenden, waaronder ook de grote aasgieren begrepen zijn, hun door opsporen en niet achterblijven waar het aas hen lokt, zo zeker zal daar het gericht komen, waar de mate van zondige verharding vol is en feitelijk bewezen is, dat ook de voortdurende lankmoedigheid van God geen vonkje van geestelijk leven meer kan opwekken en aanblazen.

HOOFDSTUK 18

OVER GEBED EN BEKERING, KRUIS EN LIJDEN

III. Vs. 1-8. Had de Heere in vs. 22 de discipelen de tijd aangekondigd, waarin de angst hun tot in de ziel zou dringen en toch het verlangen naar enige openbaring van boven niet zou worden vervuld, dagen, die dan ook op een bepaalde tijd in de geschiedenis in de ontwikkeling van Zijn Kerk werkelijk in zeer bijzondere mate zullen komen (Openb. 3: 14-22; 11: 7-10), zo moest Hij nu ook tot hen zeggen hoe zij zich in deze toch staande konden houden en eindelijk nog een openbaring van Gods heerlijkheid teweeg zouden kunnen brengen. Hij zegt hun dat in de voor ons liggende aanmaning tot onafgebroken gebed en in de gelijkenis van de onrechtvaardigen rechter, die eindelijk aan de bede van een weduwe, die door haar tegenstander wordt verdrukt, toegeeft, om eindelijk van haar dringen bevrijd te worden. De gelijkenis heeft veel overeenkomst met degene die in Hoofdst. 11: 5-8 is voorgedragen, maar heeft evenwel haar bijzondere betekenis. Ziet de eerste van de dringende vriend meer op de Christen in het bijzonder op zijn persoonlijke noden en behoeften, die van de weduwe, die de rechter, die God noch mens vreest, zoveel moeite veroorzaakt, ziet op de gemeente van gelovigen die in de tijd, die de Heer in Zijn gedachte heeft, als beroofd schijnt van het rijk van God en door haar tegenpartijders met wegneming ook van haar laatste bezitting bedreigd is. De uitverkorenen, die God haastelijk zal redden, zijn degenen die geen kerk meer hebben, nadat de Heere de kerk van Laodicea uit Zijn mond heeft moeten spuwen; zij zijn degenen die de getuigen met smarte moeten ontberen, terwijl zij, die op aarde wonen, zich verheugen over de lijken, die nu op de straten van de grote stad liggen, de lijken van de twee getuigen, die door het dier uit de afgrond zijn gedood. De redding nu is die, die door de val van het tiende deel van de stad en het doden van zevenduizend namen van mensen in de aardbeving wordt aangebracht en daarmee begint het "de overigen zijn zeer bevreesd geworden en hebben de God van de hemel heerlijkheid gegeven" (Openb. 11: 13), om heerlijk te eindigen in de vervulling van hetgeen in Rom. 11: 15 en Ezech. 47: 8-11 is geprofeteerd.

1. En hij zei ook tot voortzetting van de vroeger medegedeelde rede een gelijkenis tot hen, daartoe strekkend a) dat men altijd bidden moet en niet vertragen, vooral dan als volgens het in vs. 22 gezegde U zult die niet zien het bidden in het geheel niet schijnt te helpen.

a)Rom. 12: 12. Efeze. 6: 18. Kol. 4: 2. 1 Thessalonicenzen. 5: 17.

Het gebed is een gebod; het gebed is een zegen; het gebed is een behoefte. Het is een gebod. Tot God te bidden is niet maar een vergunning: het wordt in de heilige schriften, zowel het Oude als het Nieuwe Testament, niet slechts aangeprezen, het is een plicht. De Schepper wil het van Zijn redelijk schepsel de oneindige God van de eindige mens. Hij wil dat hij Hem aanroept in de dag van benauwdheid; dat hij tot Hem komt met de begeerten, met de noden van zijn hart en leven. Men mag niet slechts, men moet bidden. De grote, de goedertieren God eist dit bewijs van verootmoediging voor, van vertrouwen in Hem. Het gebed is een zegen. Niet slechts om de verhoring van het gebed, om het weldadige van de hoop op verhoring, maar al op zichzelf; want wat is bidden? Het is zich in gemeenschap stellen met God. Het is zijn hart uitstorten voor God. Het hart, het hart van een mens kan zo vol zijn, zo vol van

tranen, zo vol van bekommeringen, zo vol van wroegingen, zo vol van pijnlijke, zo vol van weemoedige gedachten, die zich altijd vermenigvuldigen, zo vol van vragen, zo vol klachten, zo vol verzuchtingen. Dan moet het barsten of zich uitstorten! Gelukkig die een wijze vader, die een tedere moeder, die een geduldige vriend heeft, in wiens trouwe boezem het zich uitstorten kan. Hoe goed, hoe zoet is het, voor hen de deur van het hart te openen, ja wijd open te zetten en de hele inhoud van dat volle hart bloot te leggen. . . De hele inhoud? Wordt er dan nooit iets achter gehouden, dat aan geen schepsel vertrouwd wordt, omdat geen schepsel het begrijpt? Ach, immers meestentijds. En toch, in dat enige onmededeelbare ligt gewoonlijk de sleutel van al het overige. Daarom voelt slechts hij zich volkomen ontlast die zijn hart opent voor de Alwetende: zoals het gebeurt in het gebed. Het gebed is een behoefte voor de mens, voor de Christen vooral. Daar is een stem in het binnenste van de mens, die hem tot neerknielen vermaant, die hem drijft tot voor de troon, tot voor het aangezicht van God. Bij welk volk ter wereld is het bidden tot een God onbekend, hetzij dan tot de onbekende of tot de gekende. Maar de vervreemding van God door de zonde verdooft niet weinig de behoefte aan het gebed en beperkt haar tot de kwade dag of het uur van het gevaar; en dan nog komt het verontrust geweten tegen de vervulling van die behoefte met ontzettende nadruk op. Maar de Christen, uit de dood van de zonde verlost en met God verzoend; de Christen, de mens die weer geheel mens geworden is, voelt die behoefte ook weer in haar volle kracht en als een eigenaardigheid van zijn van God afhankelijk, uit God gevloeid en tot God terugkerend bestaan. Hij voelt met alle kracht het trekken van de koorden, die hem aan zijn Schepper en Herschepper verbinden, Hij is weer het kind van de goddelijke Vader, naar wie in hem als een stem van het bloed uitroept. Zijn leven is een verkeren met God, een spreken tot God, in wiens tegenwoordigheid hij zich altijd voelt. Hij ziet niet op of hij ziet zijn God; zou hij Hem niet blijvend wat te zeggen hebben?

Bidden is geen schermen in de lucht; het is geen plicht, waarvan wij ons te kwijten hebben; geen straf, die wij te ondergaan hebben; geen zoenoffer, dat wij te brengen hebben. Het is de stem van het hart die ten hemel klimt en zich een weg baant tot het oor van de Heer der heren. Het is de behoefte, een beroep doend op de onuitputtelijke volheid; de zwakheid, roepend tot de Almacht; de zonde, schreiend tot de genade, die heiligt. Het is niet: moeten wij bidden, maar mogen wij bidden? De zwaarste last wordt licht, als wij onder die knielen. Het diepst verslagen hart wordt verhoord als het zijn smart uitstort in het gebed.

Als mensen altijd bidden moeten en niet vertragen, hoeveel te meer Christelijke mensen. Jezus heeft Zijn kerk in de wereld gezonden met dezelfde boodschap, waarmee Hij zelf kwam en het doel van deze zending is: voorspraak. De kerk is de priesteres van de wereld! De schepping is sprakeloos, maar in de kerk zal zij haar mond vinden. Het is het grote voorrecht van de kerk om met aanneming te bidden. De deur van de genade is altijd geopend voor haar smekingen en zij komen nooit leeg terug. Het voorhangsel werd voor haar opgeheven, het bloed werd voor haar op het altaar gesprenkeld. God nodigt haar onophoudelijk uit om wat zij wil te begeren. Zal zij het voorrecht, dat engelen haar konden benijden, weggeven? Is zij niet de bruid van Christus? Mag zij niet elk uur tot haar Koning ingaan? Zal zij toestaan dat het kostbaar voorrecht ongebruikt blijft? De kerk heeft altijd behoefte aan het gebed. Er bevinden zich altijd enigen in haar midden, die afvallen of tot openlijke zonden overgaan. Er zijn lammeren, waarvoor gebeden moet worden, dat zij in de schoot van Christus gedragen mogen

worden, de sterken opdat zij niet hoogmoedig worden, de zwakken opdat zij niet gaan wanhopen. Als wij ons de vierentwintig uren van de dag, ja alle de dagen van het jaar met bidden bezighielden, zouden wij nooit zonder een bepaald onderwerp van voorbidding zijn. Zijn wij ooit zonder zieken, armen, bedroefden, twijfelmoedigen? Zijn wij ooit zonder diegenen die de bekering van hun betrekkingen, de terugbrenging van verdwaalden, de behoudenis van zondaren zoeken? Nee. Hoe zal de kerk, temidden van onophoudelijk bijeenkomende vergaderingen van leraars, die altijd prediken, van miljoenen zondaren, dood in overtredingen en zonden; van een land, waarover de duisternis van het Romanisme zich meer en meer verspreidt; van een wereld vol afgoden, wreedheden, goddeloosheden, zich voor haar verzuim van de boodschap van haar liefderijke Heer kunnen verontschuldigen, als zij niet bidt? Laat de kerk volharden in smekingen; laat elk afzonderlijk gelovige zijn penning van het gebed in de schatkist werpen.

2. Zeggende: Er was een zeker rechter in een stad, die God niet vreesde en geen mens ontzag, hoewel anders velen, die over anderen gesteld zijn en aan wie de godsvrucht ontbreekt, zich toch nog met het oog op mensen binnen de perken van een zekere rechtschapenheid en gerechtigheid houden.

3. En er was naast hem ook een zekere weduwe in die stad en zij kwam herhaaldelijk tot hem en zei: Doe mij recht tegen mijn tegenpartij.

4. En hij wilde voor een langen tijd niet, maar daarna zei hij bij zichzelf: Hoewel ik God niet vrees en geen mens ontzie, dus niets ken dat mij enigszins zou kunnen bewegen.

5. Nochtans omdat deze weduwe mij moeilijk valt, zo zal ik haar recht doen, opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt, omdat bij de gave van de vrouwen tot spreken niet te voorzien is hoever zij nog zou gaan, als men haartot het uiterste drijft.

De Heere stelt ons een roekeloze man voor; deze kent geen vrees voor God, geen ontzag voor mensen; hij sluit zijn oor en zijn hart voor het geschrei van de bedroefde, beangstigde weduwe; maar eindelijk geeft hij toe - waarom dan? Misschien omdat het juist aan de kant van de weduwe is? Daarnaar vraagt hij niet. Of omdat de ellende van de arme vrouw hem treft? Voor zulke gevoelens is zijn hart verhard! Hij spreekt het duidelijk uit dat er zulke beweegredenen niet zijn, die hem tot helpen dringen - welnu - wat dringt hem dan? "Opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt", zegt hij bij zichzelf. Zeker, hij had zich ook daartegen kunnen beveiligen en zijn knechten bevel kunnen geven om de lastige indringster niet weer toe te laten; maar dat doet hij niet; de kracht van de bede heeft hem gebonden, iedere noodkreet van de weduwe was hem als een vuistslag onder de ogen (want dat zegt het woord van de grondtekst eigenlijk, dat bij ons "het hoofd breken" is vertaald) geweest. Hij, die noch voor God, noch voor mensen vreesde; vreesde voor de bede van deze machteloze vrouw, als voor een gevoelige slag in het gezicht; in de bede ligt een geheime macht.

De toestand van de gemeente is hier aan die van een weduwe gelijk en wel aan een van haar juist beroofde weduwe.

De kerk, die volgens haar wezen en haar bestemming de bruid van Christus is en de openbaring van Zijn heerlijkheid verwacht, komt ons hier voor in de gedaante van een weduwe. Het heeft het voorkomen alsof haar gemaal op verre afstand was gestorven. Intussen leeft zij in een stad, waarin zij steeds door een harden tegenstander wordt verdrukt. Omdat zij echter God steeds om hulp aanroept, kan het haar onder sommige omstandigheden voorkomen, alsof Hij tot een onrechtvaardig rechter over haar was geworden, omdat Hij ze maar altijd niet van de tegenpartij wil bevrijden.

Jezus vergelijkt de toestand van de Zijnen op aarde met die van een verlaten en eenzaam staande weduwe, die in de dood van haar man niet alleen de herinnering aan een beter verleden, maar ook haar steun, haar kracht, haar verzorger en broodwinner heeft verloren. Daar staat zij nu alleen, bezwaard met de zorgen voor voedsel, door kommer en smart verteerd. Ieder plaatsje in het huis, elke behoefte van het lichaam en de geestes herinnert haar aan haar zwaar verlies en ontperst haar bittere tranen. Tot vermindering is zij overal veroordeeld - ach en vaak wil het met de nauwlettendste bezuiniging toch niet gaan; overal doet zich gebrek en ontbering voor en nog donkerder dan het tegenwoordige komt haar de toekomst voor. Wat moet er nog worden van haar en van haar kleine onopgevoede en onverzorgde kindertjes? Waar is het vriendenhart, dat zich over haar ontfermen zal, haar zal raden en haar kommervolle toestand enigszins zal verlichten? De nood van de arme weduwe neemt intussen nog toe door de omstandigheid dat zij een tegenpartij heeft, die het overschot, dat zij uit de schipbreuk van haar vorig geluk gered heeft, tot zich probeert te trekken en haar geheel te gronde te richten. Hij is al een proces tegen haar begonnen en bij zijn grote bekendheid en de middelen, die hem ten dienste staan, is er alle waarschijnlijkheid dat hij het zal winnen. Inderdaad, de toestand van de arme vrouw kon niet beklagenswaardiger zijn en is haar nood nu al zo groot, nog grotere behoeften dreigen binnenkort te komen. Dag en nacht heeft zij geen rust; tranen en zuchten zijn haar voedsel; iedere aanblik van haar kinderen vermeerdert de angst van haar hart; als een vuur brandt het in haar binnenste. Kent u de tegenpartij, waarmee zij te doen heeft? Nu is er in die stad een rechter, die haar kan redden; zij gaat dadelijk tot hem; de nood geeft haar vleugels; om woorden is zij niet verlegen, het hart doet haar spreken. Zij zegt tot hem: "Doe mij recht tegenover mijn tegenpartij. " Wel is hij een hard man, berucht in de hele stad als een, die God niet vreest en geen mens ontziet, die zich over al wat heilig is heenzet; bij wie geweld voor recht gaat en willekeur en luimen de plaats van de wet innemen; maar dat schrikt haar niet af; zij vertrouwt op het rechtvaardige van haar zaak; zij klopt aan bij zijn gevoel en medelijden; zij is besloten zich niet te laten afwijzen en de harde man met gebeden en tranen zolang te achtervolgen, dat hij haar ten slotte moet aanhoren en haar recht moet verschaffen. Arme, bedrogen weduwe, in uw verwachtingen zo stout, in de werkelijkheid zo bedrogen. "Hij wilde", zo staat er geschreven, "een tijd lang niet; " wat vroeg hij naar gerechtigheid, wat gingen hem haar kinderen, haar zorgen en tranen aan? Wat hier in de gelijkenis de onrechtvaardige rechter is, dat schijnt God niet zelden te zijn omtrent Zijn uitverkorenen. Er zijn tijden, dat hen Zijn Vaderhart toeschijnt hard als een steen en koud als ijs te zijn en de hemel als gesloten en gegrendeld is tegen hun gebeden. Er komt geen antwoord op hun vragen; geen blik van liefde wekt tot nieuwe moed op; geen teken van genade houdt in de hoogte en beurt op; de Heere zwijgt, zodat de bange ziel zou vragen (Ps. 77: 8 vv.): "Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten en voortaan niet

meer goedgunstig zijn? Houd Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde van geslacht tot geslacht?

Het "hij wilde lange tijd niet" doelt op de tijd dat God de Heere de Zijnen van de goede of liever boze wil van de mensen afhankelijk laat zijn, wanneer Hij van Zijn bestuur afstand gedaan schijnt te hebben en de machtigen der aarde laat handelen naar de ingevingen van hun eigen hart, als de wereld over de gemeente heerst en deze haar recht niet kan verkrijgen in hetgeen haar toch toekomt; zij staat dan werkelijk onder een onrechtvaardige rechter. Maar zij moet dan niet vergeten dat achter de onrechtvaardige rechter toch haar God en Heer staat en niet ophouden met bidden. Ten slotte zal het echter veranderen; de onrechtvaardige rechter wordt ter zijde geschoven en de ware Heere treedt op de voorgrond - het komt tot het: "Ik zal haar redden. " De redding, waarover hier wordt gesproken, heeft nu ook indirect plaats; er hebben omstandigheden en gebeurtenissen plaats, die de loop van zaken op aarde meebrengt en daarom blijven in de gelijkenis de rechter, die eerst niet wil en die daarna wel wil, een en dezelfde persoon. Maar die de loop van zaken op aarde bestuurt en de omstandigheden en gebeurtenissen plaats laat hebben; die de dwaasheid van de mensen te schande laat worden en de machtigen in de wereld tot bezinning brengt, dat is toch die God, die gebeden hoort en het geroep van Zijn kinderen ter harte neemt. Hij laat het toe, dat Hij eerst de onrechtvaardige rechter schijnt, die lange tijd niet wilde, omdat hij Zijn uitverkorenen anders in de school van het gebed niet kan oefenen, maar Hij heeft ook al aan dit "een lange tijd niet" Zijn bedoeling aangewezen en oogst nu des te grotere lof in, als Hij opeens tot de Rechter wordt, die daar zegt: "Ik wil haar redden. " Wil men afzien van de betekenis van de gelijkenis voor de gemeente van Christus en dat integendeel van de Christen in het bijzonder verklaren, zoals dat bij het gebruik van de tekst op de kansel nauwelijks anders kan, dan beschouwen wij (met Gerok) de weg van de Christen door de school van het gebed: 1) de nood, die voor Gods troon leidt; 2) het geloof, dat aan Gods deur aanklopt;
3) het geduld, dat voor Gods deur wacht; 4) de ervaring, die tot Gods poort binnengaat.

5. Nochtans omdat deze weduwe mij moeilijk valt, zo zal ik haar recht doen, opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt, omdat bij de gave van de vrouwen tot spreken niet te voorzien is hoever zij nog zou gaan, als men haartot het uiterste drijft.

De Heere stelt ons een roekeloze man voor; deze kent geen vrees voor God, geen ontzag voor mensen; hij sluit zijn oor en zijn hart voor het geschrei van de bedroefde, beangstigde weduwe; maar eindelijk geeft hij toe - waarom dan? Misschien omdat het juist aan de kant van de weduwe is? Daarnaar vraagt hij niet. Of omdat de ellende van de arme vrouw hem treft? Voor zulke gevoelens is zijn hart verhard! Hij spreekt het duidelijk uit dat er zulke beweegredenen niet zijn, die hem tot helpen dringen - welnu - wat dringt hem dan? "Opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt", zegt hij bij zichzelf. Zeker, hij had zich ook daartegen kunnen beveiligen en zijn knechten bevel kunnen geven om de lastige indringster niet weer toe te laten; maar dat doet hij niet; de kracht van de bede heeft hem gebonden, iedere noodkreet van de weduwe was hem als een vuistslag onder de ogen (want dat zegt het woord van de grondtekst eigenlijk, dat bij ons "het hoofd breken" is vertaald) geweest. Hij, die noch voor God, noch voor mensen vreesde; vreesde voor de bede van deze machteloze vrouw, als voor een gevoelige slag in het gezicht; in de bede ligt een geheime macht.

De toestand van de gemeente is hier aan die van een weduwe gelijk en wel aan een van haar juist beroofde weduwe.

De kerk, die volgens haar wezen en haar bestemming de bruid van Christus is en de openbaring van Zijn heerlijkheid verwacht, komt ons hier voor in de gedaante van een weduwe. Het heeft het voorkomen alsof haar gemaal op verre afstand was gestorven. Intussen leeft zij in een stad, waarin zij steeds door een harden tegenstander wordt verdrukt. Omdat zij echter God steeds om hulp aanroept, kan het haar onder sommige omstandigheden voorkomen, alsof Hij tot een onrechtvaardig rechter over haar was geworden, omdat Hij ze maar altijd niet van de tegenpartij wil bevrijden.

Jezus vergelijkt de toestand van de Zijnen op aarde met die van een verlaten en eenzaam staande weduwe, die in de dood van haar man niet alleen de herinnering aan een beter verleden, maar ook haar steun, haar kracht, haar verzorger en broodwinner heeft verloren. Daar staat zij nu alleen, bezwaard met de zorgen voor voedsel, door kommer en smart verteerd. Ieder plaatsje in het huis, elke behoefte van het lichaam en de geestes herinnert haar aan haar zwaar verlies en ontperst haar bittere tranen. Tot vermindering is zij overal veroordeeld - ach en vaak wil het met de nauwlettendste bezuiniging toch niet gaan; overal doet zich gebrek en ontbering voor en nog donkerder dan het tegenwoordige komt haar de toekomst voor. Wat moet er nog worden van haar en van haar kleine onopgevoede en onverzorgde kindertjes? Waar is het vriendenhart, dat zich over haar ontfermen zal, haar zal raden en haar kommervolle toestand enigszins zal verlichten? De nood van de arme weduwe neemt intussen nog toe door de omstandigheid dat zij een tegenpartij heeft, die het overschot, dat zij uit de schipbreuk van haar vorig geluk gered heeft, tot zich probeert te trekken en haar geheel te gronde te richten. Hij is al een proces tegen haar begonnen en bij zijn grote bekendheid en de middelen, die hem ten dienste staan, is er alle waarschijnlijkheid dat hij het zal winnen. Inderdaad, de toestand van de arme vrouw kon niet beklagenswaardiger zijn en is haar nood nu al zo groot, nog grotere behoeften dreigen binnenkort te komen. Dag en nacht heeft zij geen rust; tranen en zuchten zijn haar voedsel; iedere aanblik van haar kinderen vermeerdert de angst van haar hart; als een vuur brandt het in haar binnenste. Kent u de tegenpartij, waarmee zij te doen heeft? Nu is er in die stad een rechter, die haar kan redden; zij gaat dadelijk tot hem; de nood geeft haar vleugels; om woorden is zij niet verlegen, het hart doet haar spreken. Zij zegt tot hem: "Doe mij recht tegenover mijn tegenpartij. " Wel is hij een hard man, berucht in de hele stad als een, die God niet vreest en geen mens ontziet, die zich over al wat heilig is heenzet; bij wie geweld voor recht gaat en willekeur en luimen de plaats van de wet innemen; maar dat schrikt haar niet af; zij vertrouwt op het rechtvaardige van haar zaak; zij klopt aan bij zijn gevoel en medelijden; zij is besloten zich niet te laten afwijzen en de harde man met gebeden en tranen zolang te achtervolgen, dat hij haar ten slotte moet aanhoren en haar recht moet verschaffen. Arme, bedrogen weduwe, in uw verwachtingen zo stout, in de werkelijkheid zo bedrogen. "Hij wilde", zo staat er geschreven, "een tijd lang niet; " wat vroeg hij naar gerechtigheid, wat gingen hem haar kinderen, haar zorgen en tranen aan? Wat hier in de gelijkenis de onrechtvaardige rechter is, dat schijnt God niet zelden te zijn omtrent Zijn uitverkorenen. Er zijn tijden, dat hen Zijn Vaderhart toeschijnt hard als een steen en koud als ijs te zijn en de hemel als gesloten en gegrendeld is tegen hun gebeden. Er komt geen antwoord op hun vragen; geen blik van liefde wekt tot nieuwe moed

op; geen teken van genade houdt in de hoogte en beurt op; de Heere zwijgt, zodat de bange ziel zou vragen (Ps. 77: 8 vv.): "Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten en voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houd Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde van geslacht tot geslacht?

Het "hij wilde lange tijd niet" doelt op de tijd dat God de Heere de Zijnen van de goede of liever boze wil van de mensen afhankelijk laat zijn, wanneer Hij van Zijn bestuur afstand gedaan schijnt te hebben en de machtigen der aarde laat handelen naar de ingevingen van hun eigen hart, als de wereld over de gemeente heerst en deze haar recht niet kan verkrijgen in hetgeen haar toch toekomt; zij staat dan werkelijk onder een onrechtvaardige rechter. Maar zij moet dan niet vergeten dat achter de onrechtvaardige rechter toch haar God en Heer staat en niet ophouden met bidden. Ten slotte zal het echter veranderen; de onrechtvaardige rechter wordt ter zijde geschoven en de ware Heere treedt op de voorgrond - het komt tot het: "Ik zal haar redden. " De redding, waarover hier wordt gesproken, heeft nu ook indirect plaats; er hebben omstandigheden en gebeurtenissen plaats, die de loop van zaken op aarde meebrengt en daarom blijven in de gelijkenis de rechter, die eerst niet wil en die daarna wel wil, een en dezelfde persoon. Maar die de loop van zaken op aarde bestuurt en de omstandigheden en gebeurtenissen plaats laat hebben; die de dwaasheid van de mensen te schande laat worden en de machtigen in de wereld tot bezinning brengt, dat is toch die God, die gebeden hoort en het geroep van Zijn kinderen ter harte neemt. Hij laat het toe, dat Hij eerst de onrechtvaardige rechter schijnt, die lange tijd niet wilde, omdat hij Zijn uitverkorenen anders in de school van het gebed niet kan oefenen, maar Hij heeft ook al aan dit "een lange tijd niet" Zijn bedoeling aangewezen en oogst nu des te grotere lof in, als Hij opeens tot de Rechter wordt, die daar zegt: "Ik wil haar redden. " Wil men afzien van de betekenis van de gelijkenis voor de gemeente van Christus en dat integendeel van de Christen in het bijzonder verklaren, zoals dat bij het gebruik van de tekst op de kansel nauwelijks anders kan, dan beschouwen wij (met Gerok) de weg van de Christen door de school van het gebed: 1) de nood, die voor Gods troon leidt; 2) het geloof, dat aan Gods deur aanklopt;
3) het geduld, dat voor Gods deur wacht; 4) de ervaring, die tot Gods poort binnengaat.

5. Nochtans omdat deze weduwe mij moeilijk valt, zo zal ik haar recht doen, opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt, omdat bij de gave van de vrouwen tot spreken niet te voorzien is hoever zij nog zou gaan, als men haartot het uiterste drijft.

De Heere stelt ons een roekeloze man voor; deze kent geen vrees voor God, geen ontzag voor mensen; hij sluit zijn oor en zijn hart voor het geschrei van de bedroefde, beangstigde weduwe; maar eindelijk geeft hij toe - waarom dan? Misschien omdat het juist aan de kant van de weduwe is? Daarnaar vraagt hij niet. Of omdat de ellende van de arme vrouw hem treft? Voor zulke gevoelens is zijn hart verhard! Hij spreekt het duidelijk uit dat er zulke beweegredenen niet zijn, die hem tot helpen dringen - welnu - wat dringt hem dan? "Opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt", zegt hij bij zichzelf. Zeker, hij had zich ook daartegen kunnen beveiligen en zijn knechten bevel kunnen geven om de lastige indringster niet weer toe te laten; maar dat doet hij niet; de kracht van de bede heeft hem gebonden, iedere noodkreet van de weduwe was hem als een vuistslag onder de ogen (want dat zegt het woord van de grondtekst eigenlijk, dat bij ons "het hoofd breken" is vertaald) geweest. Hij,

die noch voor God, noch voor mensen vreesde; vreesde voor de bede van deze machteloze vrouw, als voor een gevoelige slag in het gezicht; in de bede ligt een geheime macht.

De toestand van de gemeente is hier aan die van een weduwe gelijk en wel aan een van haar juist beroofde weduwe.

De kerk, die volgens haar wezen en haar bestemming de bruid van Christus is en de openbaring van Zijn heerlijkheid verwacht, komt ons hier voor in de gedaante van een weduwe. Het heeft het voorkomen alsof haar gemaal op verre afstand was gestorven. Intussen leeft zij in een stad, waarin zij steeds door een harden tegenstander wordt verdrukt. Omdat zij echter God steeds om hulp aanroept, kan het haar onder sommige omstandigheden voorkomen, alsof Hij tot een onrechtvaardig rechter over haar was geworden, omdat Hij ze maar altijd niet van de tegenpartij wil bevrijden.

Jezus vergelijkt de toestand van de Zijnen op aarde met die van een verlaten en eenzaam staande weduwe, die in de dood van haar man niet alleen de herinnering aan een beter verleden, maar ook haar steun, haar kracht, haar verzorger en broodwinner heeft verloren. Daar staat zij nu alleen, bezwaard met de zorgen voor voedsel, door kommer en smart verteerd. Ieder plaatsje in het huis, elke behoefte van het lichaam en de geestes herinnert haar aan haar zwaar verlies en ontperst haar bittere tranen. Tot vermindering is zij overal veroordeeld - ach en vaak wil het met de nauwlettendste bezuiniging toch niet gaan; overal doet zich gebrek en ontbering voor en nog donkerder dan het tegenwoordige komt haar de toekomst voor. Wat moet er nog worden van haar en van haar kleine onopgevoede en onverzorgde kindertjes? Waar is het vriendenhart, dat zich over haar ontfermen zal, haar zal raden en haar kommervolle toestand enigszins zal verlichten? De nood van de arme weduwe neemt intussen nog toe door de omstandigheid dat zij een tegenpartij heeft, die het overschot, dat zij uit de schipbreuk van haar vorig geluk gered heeft, tot zich probeert te trekken en haar geheel te gronde te richten. Hij is al een proces tegen haar begonnen en bij zijn grote bekendheid en de middelen, die hem ten dienste staan, is er alle waarschijnlijkheid dat hij het zal winnen. Inderdaad, de toestand van de arme vrouw kon niet beklagenswaardiger zijn en is haar nood nu al zo groot, nog grotere behoeften dreigen binnenkort te komen. Dag en nacht heeft zij geen rust; tranen en zuchten zijn haar voedsel; iedere aanblik van haar kinderen vermeerdert de angst van haar hart; als een vuur brandt het in haar binnenste. Kent u de tegenpartij, waarmee zij te doen heeft? Nu is er in die stad een rechter, die haar kan redden; zij gaat dadelijk tot hem; de nood geeft haar vleugels; om woorden is zij niet verlegen, het hart doet haar spreken. Zij zegt tot hem: "Doe mij recht tegenover mijn tegenpartij. " Wel is hij een hard man, berucht in de hele stad als een, die God niet vreest en geen mens ontziet, die zich over al wat heilig is heenzet; bij wie geweld voor recht gaat en willekeur en luimen de plaats van de wet innemen; maar dat schrikt haar niet af; zij vertrouwt op het rechtvaardige van haar zaak; zij klopt aan bij zijn gevoel en medelijden; zij is besloten zich niet te laten afwijzen en de harde man met gebeden en tranen zolang te achtervolgen, dat hij haar ten slotte moet aanhoren en haar recht moet verschaffen. Arme, bedrogen weduwe, in uw verwachtingen zo stout, in de werkelijkheid zo bedrogen. "Hij wilde", zo staat er geschreven, "een tijd lang niet; " wat vroeg hij naar gerechtigheid, wat gingen hem haar kinderen, haar zorgen en tranen aan? Wat hier in de gelijkenis de onrechtvaardige rechter is, dat schijnt God

niet zelden te zijn omtrent Zijn uitverkorenen. Er zijn tijden, dat hen Zijn Vaderhart toeschijnt hard als een steen en koud als ijs te zijn en de hemel als gesloten en gegrendeld is tegen hun gebeden. Er komt geen antwoord op hun vragen; geen blik van liefde wekt tot nieuwe moed op; geen teken van genade houdt in de hoogte en beurt op; de Heere zwijgt, zodat de bange ziel zou vragen (Ps. 77: 8 vv.): "Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten en voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houd Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde van geslacht tot geslacht?

Het "hij wilde lange tijd niet" doelt op de tijd dat God de Heere de Zijnen van de goede of liever boze wil van de mensen afhankelijk laat zijn, wanneer Hij van Zijn bestuur afstand gedaan schijnt te hebben en de machtigen der aarde laat handelen naar de ingevingen van hun eigen hart, als de wereld over de gemeente heerst en deze haar recht niet kan verkrijgen in hetgeen haar toch toekomt; zij staat dan werkelijk onder een onrechtvaardige rechter. Maar zij moet dan niet vergeten dat achter de onrechtvaardige rechter toch haar God en Heer staat en niet ophouden met bidden. Ten slotte zal het echter veranderen; de onrechtvaardige rechter wordt ter zijde geschoven en de ware Heere treedt op de voorgrond - het komt tot het: "Ik zal haar redden. " De redding, waarover hier wordt gesproken, heeft nu ook indirect plaats; er hebben omstandigheden en gebeurtenissen plaats, die de loop van zaken op aarde meebrengt en daarom blijven in de gelijkenis de rechter, die eerst niet wil en die daarna wel wil, een en dezelfde persoon. Maar die de loop van zaken op aarde bestuurt en de omstandigheden en gebeurtenissen plaats laat hebben; die de dwaasheid van de mensen te schande laat worden en de machtigen in de wereld tot bezinning brengt, dat is toch die God, die gebeden hoort en het geroep van Zijn kinderen ter harte neemt. Hij laat het toe, dat Hij eerst de onrechtvaardige rechter schijnt, die lange tijd niet wilde, omdat hij Zijn uitverkorenen anders in de school van het gebed niet kan oefenen, maar Hij heeft ook al aan dit "een lange tijd niet" Zijn bedoeling aangewezen en oogst nu des te grotere lof in, als Hij opeens tot de Rechter wordt, die daar zegt: "Ik wil haar redden. " Wil men afzien van de betekenis van de gelijkenis voor de gemeente van Christus en dat integendeel van de Christen in het bijzonder verklaren, zoals dat bij het gebruik van de tekst op de kansel nauwelijks anders kan, dan beschouwen wij (met Gerok) de weg van de Christen door de school van het gebed: 1) de nood, die voor Gods troon leidt; 2) het geloof, dat aan Gods deur aanklopt;
3) het geduld, dat voor Gods deur wacht; 4) de ervaring, die tot Gods poort binnengaat.

6. En de Heere maakte vervolgens de toepassing van de gelijkenis en zei: Hoor wat de onrechtvaardige rechter zegt, want daaruit blijkt duidelijk wat een macht het onophoudelijk bidden zelfs over verharde mensenharten heeft.

6. En de Heere maakte vervolgens de toepassing van de gelijkenis en zei: Hoor wat de onrechtvaardige rechter zegt, want daaruit blijkt duidelijk wat een macht het onophoudelijk bidden zelfs over verharde mensenharten heeft.

7. a) Zal God, die toch waarlijk geheel anders is dan zo’n mens, dan geen recht doen tegenover de tegenpartijder van Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij lankmoedig is over hen? Hij zal hun roepen geduldig aanhoren, totdat Hij het eindelijk volbrengt en er niet verstoord over worden.

a)Openbaring . 6: 10.

De leer van de verkiezing is een van de diepste waarheden van de Schrift. Het is het eeuwige voornemen van God, waarbij Hij, vóór de grondlegging van de wereld, door Zijn raad, die voor ons verborgen is, bepaald heeft hen te verlossen van de vloek en de verdoemenis, die Hij in Christus uit de mensheid uitverkoren heeft en hen door Christus tot eeuwige behoudenis te brengen. Dit getuigenis is waar, dit is een gezond woord en onverwerpelijk (Tit. 2: 8). De verkiezing is een waarheid, die alle Christenen lovend en dankend moet maken. Als God hen niet verkoren en geroepen had zouden zij nooit verkoren en geroepen zijn. Als Hij hen niet naar Zijn eigen welbehagen verkoos, zonder aanzien van enig goed van hen zelf, er zou nooit iets goeds in hen geweest zijn om zich de verkiezing waardig te maken. De wereldse vleselijk gezinde mag met de leer van de verkiezing spotten, de valse belijder mag haar misbruiken en de genade van God in ontuchtigheid veranderen (Judith 1: 4), maar de gelovige die zijn eigen hart kent, zal God altijd voor de verkiezing danken. Hij zal belijden dat er zonder verkiezing geen zaligheid zou zijn. Maar wat zijn de bewijzen van de verkiezing? Bij welke tekenen zal een mens weten of hij een van God uitverkorene is? Deze bewijzen worden duidelijk in de Schrift verklaard. De verkiezing is onafscheidelijk verbonden aan het geloof in Christus en gelijkvormigheid aan zijn beeld (Rom. 8: 29, 30). Het was toen Paulus het werk van het geloofs zag en de verdraagzaamheid van de hoop en de arbeid van de liefde van de Thessalonicensen, dat hij hun verkiezing van God kende (1 Thessalonicenzen. 1: 3, 4). Boven alles hebben wij een duidelijk bewijs, door onze Heere in het gedeelte, dat voor ons ligt beschreven: Gods uitverkorenen zijn een volk, dat dag en nacht tot Hem roept; zij zijn in waarheid een biddend volk. Ongetwijfeld zijn er vele personen, wier gebeden vormelijk en geveinsd zijn. Maar één ding is zeer duidelijk: een mens zonder gebed kan nooit een van Gods uitverkorenen worden genoemd. Laat dit nooit vergeten worden.

8. Ik zeg u dat Hij integendeel hun haastelijk recht zal doen in een tijd waarin zij, die naar het uitwendige oordelen, dit het allerminst verwachten. Maar de Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden op de aarde? Ik zeg: Helaas niet! Integendeel zal er een groot gedeelte van de Christenen zijn, dat Zijn komst, waarvan Ik hier spreek, niet begrijpt en tegen Zijn zaligheid het hart sluit 25: 4").

Ofschoon de Heere om wijze redenen niet altijd snel verhoort, als Hij verhoort, dan gebeurt dit met spoed. Wij moeten daarom ons gebed niet beschouwen als een stuk geld, dat wij op de toonbank neerleggen en waarvoor wij meteen de waarde ontvangen. Waar zou in dit geval het geloof, de ijver, de verwachting blijven? Nee, God verhoort ons niet op onze tijd, maar op Zijn tijd. En hoe goed is dat! Gods tijd is de volmaakte tijd. Wat zoudt u hebben aan een nog onrijpe vrucht? Ligt niet juist daarin de zegen voor een door de Heer gezegende vrouw, dat zij haar tijd voluit draagt? Laat de vrucht vroeger komen en zij is geen vrucht meer.

Onze Heere stelt deze gelijkenis voor om al Gods biddend volk aan te moedigen dat het smeekt met geloof en aandrang en daarin te volharden. Hij verzekert dat God ten slotte genadig zal zijn. Ten einde zij deze zegeningen verkrijgen, moeten zij nacht en dag tot Hem roepen. Dit heeft Hij hen als plicht gesteld en hierop heeft Hij genade beloofd. "Heere, dood dit verderf; Heere, wapen mij tegen deze verzoeking". Zij zullen misschien ontmoedigingen

ondervinden bij hun gebeden en verwachtingen, maar zij hebben de verzekering dat genade ten slotte komen zal. Als deze weduwe invloed kon maken op iemand, die haar ongunstig was, hoeveel temeer zal de uitverkorene van God de overhand hebben! Zij kwam tot een onrechtvaardige rechter, wij komen tot een rechtvaardige Vader (Joh. 17: 25), tot een, die zorgt voor zijn eigen eer en het welzijn van Zijn arme schepselen, vooral voor hen die in pijn zijn. Zij had geen vriend tot voorspraak, maar wij hebben een advocaat bij de Vader, Zijn eigen Zoon, die altijd leeft om voor ons te bidden. Zij had geen aanmoediging om te vragen, maar wij zijn gedrongen om te vragen en hebben de belofte dat het ons zal worden gegeven. Zij kon alleen op sommige tijden tot de rechter toegang hebben, maar wij mogen tot God op ieder uur roepen. Haar aanhouden was voor de rechter lastig en zij moest vrezen dat dit hem nog meer van haar verwijderen zou; maar ons aanhouden is voor God welbehaaglijk.

In de toepassing stelt de Heere tegen over de onrechtvaardige rechter, de rechtvaardige Rechter en de God van alle vertroosting. Reeds dan, als Gods aan dezen rechter gelijk was, zou Hij het aanhoudend gebed van de gemeente niet begrijpen, hoeveel minder zal Hij dat doen, omdat Hij juist het tegendeel van hem is, omdat het Zijn lust en Zijne liefde is, Zijne uitverkorenen, Zijn eigendom te behoeden, te zegenen en te redden! Ja Hij zal ze redden in korte tijd, want als de tijd is gekomen openbaart zich de hulp met kracht en onverwacht zal Hij uw moedeloosheid beschamen. Is de beproeving geëindigd, is het ogenblik gekomen dat God daartoe van eeuwigheid heeft bepaald, dan komt in korte tijd, dan komt snel en onweerhoudbaar de vervulling. En evenals de waterstromen in het zuiden droog (Ps. 126: 4) zijn, evenals de krachtige bergstromen voor de zonnestralen verdrogen, zo is dan al onze nood door Gods hand weggenomen.

De woorden van de grondtekst "Hoewel Hij lankmoedig is over hen" veroorzaken moeilijkheden; er zijn verscheidene lezingen van. Volgens de gewone lezing zou zich het beste aanbevelen de zin zo te nemen: Hoewel Hij (vgl. Hand. 7: 5. Hebr. 3: 9) over hen (Zijn uitverkorenen) lankmoedig is (met de onderdrukkers, dat Hij niet dadelijk Zich tegen de laatsten verzet om de eersten te wreken (2 Petrus . 3: 9). Luther heeft het "lankmoedig zijn" verklaard met het geduldig aanhoren (Hand. 26: 3 en aan de uitdrukking "over hen" een zakelijke wending gegeven "daarover" d. i. over hun roepen bij dag en nacht, hetgeen toch minder met de Griekse woordvoeging overeenstemt en een gedachte inlegt, die noch daar op de juiste plaats is, waar al sprake is van de redding, noch gedekt kan worden door de inhoud van de gelijkenis, omdat integendeel de rechter het geduld verloor om het roepen en schreien van de weduwe nog altijd weer te moeten horen. De slotzin: "Maar de Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook (dat) geloof vinden op aarde (dat Zijn komst erkent en Hem gewillig opneemt)?" kan onmogelijk zien op de terugkomst van Christus tot het laatste oordeel, maar alleen op zo’n toekomst, waarbij het nodig is Hem opnieuw in geloof aan te nemen en het tijdpunt in de ontwikkelingsgeschiedenis van Zijn rijk hier beneden juist op prijs te stellen en aan te wenden. Heeft toch de Heere in Hoofdstuk 17: 22 van verscheidene dagen van de Mensenzoon gesproken, in tijden van angst en druk verlangen Zijn belijders een van deze dagen te zien, een openbaring van boven dat Hij nog bij Zijn gemeente is en het scheepje van Zijn kerk veilig door storm en golven het doel van haar roeping tegemoet leidt; maar opmerkelijk! - wanneer nu werkelijk deze openbaring komt, als het verlangen vervuld wordt, dan wordt hetgeen Hij doet door zo velen niet begrepen. Zo was het bij Zijn menswording

(Joh. 1: 11), zo bij het gericht over Jeruzalem, toen de christelijke gemeente daar op het punt was om mee in dit gericht te worden ingewikkeld en pas door een bijzondere brief (aan de Hebreeën) gebracht moest worden tot een begrijpen van de komst van de Zoon des mensen. Zo was het in de tijd van de Reformatie, toen zovelen achterbleven, die toch ook de noodzakelijkheid van een kerkvernieuwing sinds lang hadden gevoeld; en zo zal het nu weer zijn op de dag van de Mensenzoon, die wij te wachten hebben; als Hij door teweeg te brengen waarop Paulus in Rom. 11: 23 wijst, aan Zijn rijk op aarde een gehele nieuwe gedaante zal geven. De gelovigen verlopen zich maar al te licht in zelfgemaakte voorstellingen van de toekomst, zonder diep genoeg in de Schrift in te dringen en zich door deze geheel te laten besturen en juist de tijden, die aan de verdrukkingen en angsten van iedere tijd van ontwikkeling voorafgaan, kweken al te veel bijzondere belangen en eigen meningen. Vandaar dat de Mensenzoon, als Hij komt, niet dat geloof vindt dat Hem zo opneemt als het volgens Zijn woord moest zijn; men heeft het zich anders voorgesteld, daarom ziet men Hem niet in hetgeen er gebeurt. En juist die kerk, die de meeste leden telt en die er trots op is zich de algemene te noemen, bevindt zich volgens haar grondstellige inrichtingen, aanspraken en inbeeldingen voor alle andere in gevaar, om bij de wederinenting van Israël en de olijfboom de parallelle rol te spelen van die, welke vroeger de Joden bij de opname van de heidenen in het rijk van God hebben gespeeld. (Openbaring . 16: 13).

IV. Vs. 9-14 In de tweede en derde afdeling hadden wij de Heere voor ons, zoals Hij volgens Zijn overgaan over de Jordaan in het noordelijk gedeelte van Perea voorbij Pella trekt. Als Hij nu bij Bethabara was aangekomen, nam Hij waarschijnlijk weer Zijn weg door die steden en dorpen, die Hij al negen of tien weken daarvoor had bezocht (Hoofdstuk 14: 25-35), om dan ten slotte weer naar Livias te komen en zo vinden wij Hem op dezelfde manier handelen met Farizeeën en Schriftgeleerden als in Hoofdst. 15: 1-32 en 16: 14-31 Hij draagt hen de gelijkenis van de Farizeeër en de tollenaar in de tempel voor en wijst aan hen, die zichzelf voor de mensen rechtvaardigen, aan hoe zij zich ook voor God wilden rechtvaardigen, maar juist daardoor de werkelijke rechtvaardiging verloren. Een uitwendige aanleiding tot het voordragen van deze gelijkenis is niet genoemd; maar des te meer heeft de Heere daartoe inwendige aanleiding. Hij is nu al in het derde stadium van Zijn heengaan naar Jeruzalem (Hoofdstuk 9: 51; 13: 22; 17: 11) en zal snel de Jordaan van het Oosten naar het Westen overgaan om de weg in te slaan die Hem onmiddellijk tot lijden en sterven leidt, zonder dat Hij nog verdere tussenstations zou hebben af te leggen (vs 31 vv.). Als wij nu het gezicht van de heilige ziener van de grote rode draak in Openbaring . 12: 3-5 juist begrijpen en vooral ook het "derde deel van de sterren, " dat deze met zijn staart achter zich trekt en van de hemel op aarde werpt, juist weet te verklaren, dan zullen wij ons ook weten te verklaren waarom de Heiland steeds weer zo nabij de viervorst Herodes in zijn residentie en nabij de Farizeeën en Schriftgeleerden van deze landstreek komt. Hij wil ze bewaren, als het mogelijk was, dat zij zich niet laten vangen door de staart van de roden draak; want de geestelijke en wereldse macht in Israël vormt het eerste en tweede deel van die sterren en het volk, waaruit Hij werkelijk sommigen kan redden tot zaligheid, al gaat ook de grote menigte verloren. Het is nu weer de tijd om op te gaan naar de tempel en te bidden, want het paasfeest is nabij; maar hoe maakt de Farizese eigengerechtigheid juist ditmaal het huis van het gebed tot een kuil van moordenaars en leidt het zijn laatste ondergang tegemoet (Hoofdstuk 22: 66 vv.).

EVANGELIE OP DE ELFDE ZONDAG NA TRINITATIS

De Heilige Geest, die ons geroepen heeft en verlicht, werkt ook in degenen die de roeping volgen hartelijk berouw en bekering van de erkende zonden en dringt ons dat wij vergeving en de vrede bij de Heere onze Heiland zoeken en Zijn genade gelovig aangrijpen; zo werkt Hij, als wij Hem slechts plaats geven, de bekering. Wie dus, zoals al is gezegd, door de verlichting van de Heilige Geest de grootheid van zijn zonde en de nietigheid van eigengerechtigheid heeft leren inzien, die wordt door diezelfde Geest gedreven om zich te verootmoedigen en als de tollenaar op de borst te slaan met het woord: "O God! wees mij zondaar genadig!" Zo’n ootmoedig berouw en zo’n boete is de eerste stap om op de weg ten leven. Die deze stap niet doet, komt nooit verder en bereikt nooit het doel; de Farizese eigengerechtigheid is de grote hinderpaal van de bekering.

De gelijkenis van degenen die zichzelf inbeelden vroom te zijn: 1) hoe komen zij daartoe? a) zij vergelijken zich met de openbare zondaars om een ware zelfbeproeving te besparen; b) zij nemen zich allerlei dingen voor om zich te beroemen op hun deugden; 2) welke vruchten zij daarvan plukken: a) zij sluiten voor zich de weg tot bekering; b) de openbare zondaar gaat hen voor.

Waarom wordt de Farizeeër niet gerechtvaardigd, maar wel de tollenaar? 1) omdat de eerste slechts voorgeeft te bidden, maar deze in waarheid bidt; 2) omdat de eerste slechts zijn gerechtigheid roemt, maar deze zijn zonde belijdt; 3) omdat de andere slechts Gods loon eist, maar deze Gods genade zoekt.

De Farizeeër en de tollenaar: 1) de een dankt zo, dat hij het bidden vergeet en de ander bidt zo, dat hij later kan danken;
2) de een vergelijkt zich met andere mensen en telt zijn deugden op, de ander beschouwt zichzelf in de spiegel van de wet en kan zijn zonden niet tellen; 3) die een behoudt bij al zijn deugden toch zijn kwaad geweten, de ander ontvangt bij al zijn zonden de volle verzekering van vrijspraak.

9. En Hij zei ook tot sommigen, die bij zichzelf vertrouwden dat zij rechtvaardig waren en de anderen niets achtten van die het tegendeel aannamen (vs. 11) deze gelijkenis, waardoor zij hun eigen beeld nog van een andere kant moesten leren kennen dan in Hoofdst. 15: 25 vv.

10. Twee mensen gingen op in de tempel om te bidden (Hoofdstuk 1: 10. Hand. 3: 1), de een was een Farizeeër en de ander een tollenaar.

11. De Farizeeër plaatste zich en bad staande (Hoofdstuk 19: 8. MATTHEUS. 6: 5), dit bij zichzelf, maar luid genoeg dat anderen in zijn nabijheid hem konden verstaan: a) O God! Ik dank U, dat ik niet ben zoals de andere mensen, rovers, die met openlijk geweld, onrechtvaardigen, die door bedrog en list anderen het hun ontnemen, overspelers, die eigen echt en die van anderen verbreken, of ook zoals deze tollenaar, die als voorbeeld van zulken dicht naast mij staat.

a) Jes. 1: 15; 58: 2. Openbaring . 3: 17, 18.

Hij bad dit, zegt de Heere, dat was het gebed dat hij God bracht: "O God, zo begint hij met veel vrijmoedigheid en wel degenen, die zulke vrijmoedigheid voor Hem hebben. Dit is zeker, de mens die God kent en vrijmoedigheid heeft voor Hem, heeft nog meer dankens- dan biddensstof. Het gebod van de apostel luidt: "In het gebed met dankbaarheid te waken. " Het juiste danken leidt tot het juiste bidden. Bij de voorstelling van de zegeningen van God naar lijf en ziel, voor tijd en eeuwigheid voelt het hart te meer zijn onwaardigheid, schuld en ondankbaarheid. Zo wordt uit het: "O God, ik dank U" de bede: "Wees mij zondige, schuldige, ondankbare mens genadig!" met verse kracht geboren. Niet alzo bij deze Farizeeër; hij heeft nu niets te bidden, alleen maar te danken. Wij zullen hem ook daarom niet veroordelen. Het hart kan wel eens zo vol dank zijn, dat het het bidden vergeet. Horen wij waarvoor hij dankt! Niet voor een of andere aardse, tijdelijke zegening, die hem te beurt gevallen is, niet voor een gewone alledaagse weldaad en hulp van God dankt deze heilige man; ach, die dagelijkse weldaden zijn voor heilige van zijn soort soms nauwelijks de aandacht en een dankzegging aan de lieve God waardig. Nee, hij dankt dat hij geen zonde beging, dat hij geen zondaar is als anderen! Daarom voor de genade van God, die dat in hem gewerkt en hem voor zonden bewaard, van zonden verlost en gereinigd heeft? Ach, nee, daarvan is hij verre verwijderd. Hoe luid zijn dankzegging? O God, ik dank U dat ik niet ben zoals de andere mensen. Dat ik niet ben, daar komt het hoogmoedig Ik verwonderlijk voor de dag en maakt allen schijn van ware dankbaarheid, die het bidden vergeten doet, te schande. Hij dankt slechts omdat de hoogmoed niets te bidden, alleen onder schijn van danken te roemen heeft. Ik dank U; niet dat Uw genade mijn hart van de ongerechtigheid en haar dienst heeft afgetrokken, maar Ik dank U, dat ik door Uw genade, o God, ben die ik ben! - zo dankt de uitnemendste van de apostelen, die zich de onwaardigste van de zondaren wist; maar deze Farizeeër weet van zonde en genade evenveel. Hij is een rechtvaardige door en door, altijd geweest en bij toeneming; mag hij al ook eens gestruikeld hebben, hij is toch niet als anderen; niet als andere mensen, schoon hij ook een mens is. Nog erger: niet als de andere mensen in het algemeen. Twee soorten van mensen zijn er voor God en die éne soort maakt hij alleen uit. Tot welke onzin verleidt hem zijn hoogmoedig hart! Ofschoon hij er misschien in andere ogenblikken van verbaasd zou staan en niet zou willen weten, dat zo zijn inwendig gevoel, zo de uitdrukking daarvan is, wanneer hij zichzelf beschouwt en de mensen rondom.

12. Ik vast twee keer per week. 16: 31"); Ik geef tienden van alles wat ik bezit (MATTHEUS. 23: 23).

Een groot gebrek heeft dit gebed, - een gebrek, zo in het oog vallend dat zelfs een kind het kan opmerken. Het openbaart geen gevoel van zonde en behoefte. Het bevat geen belijdenis en geen smeking - geen erkenning van schuld en gebrek - geen bede om barmhartigheid en genade. Het is enkel hoogmoedige herhaling van ingebeelde verdiensten, vergezeld door een liefdeloze opmerking over een medezondaar. Het is een hoogmoedige, hooggevoelende belijdenis, ontbloot tegelijk van boetvaardigheid, ootmoed en liefde. In het kort, het verdient nauwelijks een gebed in het geheel genoemd te worden.

Het Griekse woord, dat de houding van de Farizeeër beschrijft, bedoelt eigenlijk dat hij een bepaalde stand aannam, dat zijn houding bestudeerd was - zoals een schilder de persoon, die hij moet afbeelden, zo plaatst, dat hij hem niet alleen getrouw op het doek kan te brengen, maar ook opdat de afgebeelde een sierlijke houding zou mogen hebben; of zoals een mens, wiens streven het is bewondering te oogsten, zijn klederen terecht schikt en een indrukwekkende houding probeert aan te nemen. De Farizeeër nam een houding van waardigheid, van voornaamheid, besef van eigenwaarde aan. Zijn aandacht hield zich uitsluitend met zijn eigen persoon bezig.

Het gebed van de Farizeeër is niet zozeer een dankgebed aan God, als wel een gelukwens, die hij zichzelf aanbiedt.

13. En de tollenaar waagde het niet om voor te treden, maar van verre staande, zoals wij zouden zeggen: Aan de kerkdeur, boog de knieën niet om niet te laten zien wat in hem plaats had, wilde ook zelfs de ogen niet opheffen naar de hemel, maar sloeg op zijn borst en zei: O God! Wees mij, de zondaar (1 Tim. 1: 15) genadig (Ps. 51: 3).

De vorm van het Griekse woord in vs. 11 door "staande" vertaald, is anders dan in vs. 13. Het geeft een staan te kennen met statigheid van houding, zoals een standbeeld. Het is verder twijfelachtig of de woorden "bij zichzelf" behoren tot het naast voorgaande "staande, " wanneer erdoor te kennen gegeven zou worden dat hij op een afgezonderde plaats stond, dicht bij het voorhof van de priesters, waar hij door ieder gezien kon worden; dan of zij behoren tot het woord "bad; " "hij bad bij zichzelf" in stilte zonder gehoord te worden. Voor de eerste uitlegging pleiten de volgende redenen: eerst als tegenstelling met de tollenaar vs. 13 , van wie gezegd wordt dat hij van ver stond. Voorts dat de voorstelling zodanig is ingericht, alsof de Farizeeër niet in stilte, maar overluid had gebeden. En ten slotte dat het twijfelachtig is of men in de stijl van het Nieuwe Testament net zo goed heeft kunnen zeggen: "bij zichzelf bidden" als "bij zichzelf spreken", het woord door "bij" vertaald, heeft in die spreekwijs de betekenis van "tot" en "tot zichzelf bidden" is geen taal.

Kort, maar aanschouwelijk genoeg wordt ons de Farizeeër in de eigenaardige richting van zijn hart geschilderd. Wij horen eerst van hem: hij plaatste zich, nadat hij de tempel was binnengetreden, voor zichzelf om te bidden, d. i. op een afzonderlijke plaats; niet dat hij een stil eenzaam plaatsje zocht om des te ongestoorder in zijn heilige bezigheid te zijn, maar daarom zonderde hij zich af, omdat hij niet de schijn wilde hebben alsof hij de andere, die met hem de heilige plaats had betreden, gelijk was. Met die tollenaar genoemd te worden wilde hij ook verhoeden, doordat hij ook uitwendig elke aanraking met hem zeer ernstig vermeed. Duidelijker nog blijkt zijn bedoeling uit het gebed zelf, dat hij daar verricht. Wat zullen wij zeggen over zijn: "O God! ik dank U, dat ik niet ben zoals de andere mensen? Was het niet juiste dat hij God dankte en wel Hem niet dankte voor enig aards geluk, dat hem overkomen was, maar daarvoor dat God hem voor zoveel zware zonden had bewaard, waarin hij vele van zijn volksgenoten zag vallen? Wanneer hij inderdaad de hier genoemde zonden niet op dezelfde wijze heeft begaan als zovele anderen, of wellicht ook als deze tollenaar, als de mensen hem in waarheid noch roof noch ongerechtigheid, noch echtbreuk of iets dergelijks ten laste kunnen leggen, hoe zou hij daarvoor dan niet ook in het bijzonder zijn dank aan God

mogen uitspreken en is het zelfs niet hoogst verblijdend in hem, dat hij de weldaad van goddelijke bewaring erkent en prijst? Ja, zeker was het juist en goed als zijn gebed zo'n danken was geweest, een danken daarvoor, dat Gods vrije, onverdiende genade hem zo vriendelijk heeft geleid en voor zoveel zonden en schande heeft bewaard. Maar wat is dit dan in werkelijkheid? Is dan dit de eigenlijke en ware zin van zijn gebed? O nee, daarvan is het ver af, wij horen niets van Gods genadige bewaring, niets van een loven van de getrouwe en genadige God; integendeel hechten zich alle zijn gedachten aan het "ik ben" en zijn "o God! ik dank U" is niets dan een niets betekenende spreekwijze, waardoor hij God denkt te verblinden. En zoals hij aan Gods genade niet denkt, zo weet hij ook niets van zijn eigen zonden; de vrome man verklaart zich plechtig voor zijn God als van zonden vrij; omdat hij voor de mensen geen rover is, enz. denkt hij het evenmin voor God te zijn. De arme verblinde! In plaats van in de zuivere spiegel van de volmaakte wet van zijn gedaante te beschouwen, beschouwt hij zich slechts in de donkere onreine spiegel van het zondige leven van anderen en dan vindt hij wel zijn aangezicht schoon, maar merkt het niet hoe hij met zijn gebed in de zware zonde vervalt, over zijn medemensen een liefdeloos, hard gericht uit te spreken. De grondtoon van zijn gebed is trotse verachting van de andere mensen en het ergst vertoont zich zijn gebed daarin, dat hij de tollenaar zelfs persoonlijk veroordeelt op hetzelfde ogenblik, dat deze verzoend wordt met God. Nadat hij vervolgens zijn God heeft voorgesteld, wat voor kwaads hij al heeft nagelaten, houdt hij Hem hierop verder voor wat goeds hij al gedaan heeft. Omdat hij volgens de wet jaarlijks slechts een keer hoeft te vasten en alleen van de vruchten van het veld de tienden moest geven, dacht de dwaze man het ontzettend gebrek aan inwendig leven door twee overdrijvingen van een uitwendig voorschrift te kunnen vergoeden en daardoor meer te hebben gedaan dan hij eigenlijk aan God verschuldigd was.

Was alleen de Farizeeër, van wie de Heere spreekt, zo geweest, dan konden wij vrolijk zijn; zijn voorbeeld was voor ons dan geen verwijt; maar de Heere wil niet het aandenken van een enkele eigengerechtige vereeuwigen, maar Hij wil door de treurige voorstelling van één voorbeeld een hele klasse van mensen, die nooit uitsterft, door Zijn afkeuring tot erkentenis brengen. Ja, wat zeg ik - Hij wil het menselijk hart schilderen in zijn aangeboren, zich dagelijks opnieuw openbarende eigenaardigheden; niet één van ons, wij allen zijn van nature als de Farizeeën. Wij zien de zonden van andere mensen zeer scherp, onze eigen, dikwijls dezelfde, die wij in anderen berispen, vergeten wij op een onbegrijpelijke manier. Wee degene, die ons als Nathan tegen de koning David zou zeggen: "U doet zelf, waarom u anderen het leven onwaardig acht. " Het goede, dat wil zeggen het goede in schijn, dat wij in ons leven kunnen ontdekken, beschouwen wij met hetzelfde welgevallen waarmee een ijdele vrouw een enigszins bedekte of geestvolle trek van haar gezicht, d. i. ene, die schoon of geestvol moet wezen, in de spiegel bestudeert. Ja, met een zo onbillijke verering van onszelf beschouwen wij onze vermeende geestelijke schatten en voorrechten, zodat ons als enkel zilver en goud voorkomt wat wij bij een juiste beoordeling als echt koper, of zelfs als niets dan scherven zouden leren kennen. Daartoe beliegen wij niet alleen door overdrijving onszelf, maar onze oude mens oefent nog een ergere kunst uit; want wij vinden eigenlijk toch te weinig goeds aan ons dan dat wij tevreden zouden kunnen zijn. Daar moet het kwade goed worden genoemd, of door inbeelding moet worden vergoed wat in waarheid ontbreekt. Of noemt men het kwade goed, als men bedrog verstand, gierigheid spaarzaamheid, hoererij en onreinheid een menselijke zwakheid, ja zelfs een makkelijk te vergeven lust van de jeugd

noemt en zoveel andere zonden met de naam van deugden bestempelt? En als wij ons inbeelden Christenen te zijn, terwijl wij het niet zijn en ons voor voortreffelijk houden, terwijl in de diepte van de ziel een onrustig, niet om te kopen getuige de herinnering aan onze zonden opwekt, lijken wij dan niet op de arme dwaas, die met een krans van stro meent een bruid te zijn en in zijn lompen meent met het keizerlijk purper te zijn aangedaan? Och Heere, laat ons schrikken over onszelf. Onze trots vergaat wanneer Uw geest het woord "farizeeër" in ons uitspreekt en over ons uitspreekt als een Rechter, die de staf breekt.

Het is niet aan te nemen dat de Heere slechts in de tollenaar het begin van de bekering, de boete heeft willen schilderen. Deze tollenaar is al een bidder, hij gaat naar de tempel te Jeruzalem om te bidden. Maar hij heeft geen ander gebed, als hij aan het doel van zijn tocht is gekomen, dan het gebed om genade, terwijl hij beschaamd de ogen voor God neerslaat en met de smart van berouw op zijn borst slaat. Met dit levendig gevoel van ootmoed treedt ook de bevestigde in het geloof in het huis van het heil, diep gebogen en beschaamd in de tegenwoordigheid van zijn God, onder het gevoel van zijn zonden, maar ook met de volle blijdschap van het geloof in de tegenwoordigheid van de genade.

De tollenaar waagt het niet zich te vermengen onder de menigte van hen, die tot het huis van God zijn gekomen om te aanbidden. Hij staat van verre, als een onreine, die van de gemeente van God is uitgesloten. Hij waagt het niet zijn ogen tot God op te heffen, want zijn zware zonden treden tussen hem en God en klagen hem aan in Gods gericht. Hij slaat op zijn borst en spreekt zelf het veroordelend vonnis over zich uit.

Wat wilde hij met het slaan op zijn borst? Waarom is het, dat in dergelijke nood ook onze hand zich verheft? Moet het een getuigenis zijn, dat het binnen in de borst klopt en onrustig is? Is de slag van de hand slechts een uitwendig teken van het inwendig kloppen van hart en geweten? Het kan zijn, toch is het slaan van de tollenaar te zeer genoemd, zodat daarvan nog wel iets anders zal zijn uitgesproken. Die slagen zouden een aanduiding kunnen zijn van een gericht over zichzelf. Dat de tollenaar zich de slagen van God waardig acht, zou het volvoeren van het oordeel kunnen zijn, waarvan hij zich bewust is dat het in de hemel is geveld, een voorspel van hetgeen komen zal door eigen hand volbracht. Ach een slaan, dat duizenden na hem hebben gedaan, dat ook ik doe voor U, o God, terwijl ik jammerend klaag: "mijn schuld, mijn zware schuld!" Maar zo aangrijpend als de gebaren zijn van de berouwvolle zondaar, waarmee hij voor God staat, zo mogen wij toch om zijn gebaren de uitstorting van zijn belijdenis en woorden niet vergeten. Er moet in hem een sterk gevoel van zonden geweest zijn, een bijzondere beweging in zijn ziel; want hij vindt wel niet veel woorden, maar woorden als centenaars zwaar, die, sinds ze zijn uitgesproken en door de Heere geschilderd, de Christenheid niet meer kon vergeten, waarin vele duizenden diep neergebogen zondaars hun gedrukt hart uitstortten, die om zo te zeggen tot een soort van algemene biecht zijn geworden. Ach met deze woorden, lieve Vader, met het bewustzijn, met de geest van deze woorden willen wij belijden; want wie dat kan, die heeft òf uit een erkende zonde zo’n kennis van zijn hart verkregen, dat hij er verder geen hoeft te aanschouwen, òf hij heeft de toestand van zijn hart zo leren kennen, dat het op enkele zonden niet meer aankomt, hij heeft berouw, zoals dat zijn moet.

Bij alle smart toch geloof! Wat een moed behoort ertoe om de staf van de veroordeling over zich te breken en zijn aangeboren hoogmoed zozeer te verloochenen dat men zijn zonden noch loochent, noch verkleint, noch verontschuldigt, maar die in haar gehele grootte en strafbaarheid erkent en belijdt. Wat een moed behoort er toe om alle strikken van eigenliefde te verscheuren en van alle verdiensten af te zien. Maar er is ook moed nodig om te durven vertrouwen op Gods genade ondanks zijn zouden en in de hoogste zielenood niet te wanhopen; moed, om uit genade zalig te worden. Zonde en genade zijn de punten, waarom alles in het rijk van God zich beweegt: ik een zondaar, de Heere genadig, dat zijn al de twee hoofdleringen in het Christendom, de beide hoofdgevoelens en ervaringen in het leven van de kinderen van God.

In het Grieks staan de woorden in een opmerkelijke orde. . . "God! wees genadig mij zondaar!" - God boven aan, zichzelf onder aan en de genade van God, die ons in de Messias ten deel zal worden, in het midden. Die deze kunst, verstaat, die is een behouden man. Want evenals twee planken door goede lijm zo vast aan elkaar worden gevoegd dat zij eerder geheel breken dan dat zij van elkaar zouden gerukt worden, zo worden de rechtvaardige God en een arm zondaar, die zo ver van elkaar zijn als hemel en aarde, zo vast aan elkaar gehecht door de genade, dat hun vriendschap nooit meer kan worden gescheiden.

De uitnemendheid van het gebed van de tollenaar bestaat in vijf punten, waarvan elk onze aandacht verdient. Ten eerste was het waarlijk een gebed. Een gebed, dat alleen dankzegging en belijdenis bevat en niets vraagt, is geheel en al gebrekkig. Het mag geschikt zijn voor een engel, maar het is niet geschikt voor een zondaar. Ten tweede was het een rechtstreeks persoonlijk gebed. De tollenaar sprak niet van zijn naasten, maar van zichzelf. Onbepaaldheid en algemeenheid zijn de grootste gebreken van godsdienst van de meeste mensen. Als wij van wij en onze en ons tot ik en mijn en mij gekomen zijn, hebben wij een grote stap naar de hemel gedaan. Ten derde was het een ootmoedig gebed; een gebed, dat het eigen ik op de juiste plaats stelde. De tollenaar bekende duidelijk, dat hij een zondaar was. Dit is het ABC van het zaligmakend Christendom. Wij zullen nooit goed worden totdat wij kunnen voelen en zeggen dat wij slecht zijn. Ten vierde was het een gebed waarin genade de begeerde zaak was en geloof in Gods genadeverbond, hoe zwak ook, openbaar was. Genade is het eerste, waarom wij in de dag dat wij beginnen te bidden, moeten vragen. Barmhartigheid en genade moeten de onderwerpen zijn van onze dagelijkse smekingen tot de troon van de genade, tot op de dag dat wij sterven. Eindelijk was het gebed van de tollenaar zo een, dat uit het hart voortkwam. Hij was diep bewogen, toen hij het uitsprak. Hij sloeg op zijn borst als een, die meer voelde dan hij kon uitspreken. Zulke gebeden zijn de gebeden waarin God welbehagen heeft. Een gebroken en verslagen hart zal Hij niet verachten. (Ps. 51: 19).

Een heerlijk woord, niet waar, dat de hele toestand uitspreekt van een hart, dat verbrijzeld is. Nee, het ons voegende voor God is niet een staan met opgeheven hoofde, maar een staan in de ootmoedigste houding; het is het tonen van onze wonden, van onze zweren, van onze onreinheid, van onze naaktheid, om genezen te worden door het bloed van Christus, gereinigd te worden door de Heilige Geest en gekleed te worden met de kleren van het heil en de gerechtigheid. Maar dat het gebeurt in oprechtheid en dat wij op onze hoede zijn tegen ons eigen alles nabootsend verstand en gemoed! Want nu deze tollenaarsbede zo schoon in de

Schrift staat en nu wij weten dat zij God zo uitnemend behaagde, nu kunnen wij haar makkelijk nazeggen, ja zelfs haar nog verbeteren en versterken door er het woordje arme bij te voegen en te zeggen: O God wees mij arme zondaar genadig! Maar in de woorden ligt het niet, maar het komt er op aan of hetgeen gezegd wordt, gezegd wordt door de Heilige Geest, zoals het in de Schrift ook door de Heilige Geest gezegd is. Men moet de woorden van de Schrift niet naspreken om er een leus van te maken, maar de Heilige Geest moet ze door ons spreken en wij moeten ze naleven en nadoen.

Deze tollenaar is in de tempel opgegaan, echt om te bidden. Als hij erheen gegaan was om door de mensen gezien te worden, om een goede dunk van zich te laten opvatten, hij zou zich verrekend hebben. Geen Farizeeër zou hem zijn tempelgang tot gerechtigheid rekenen. Maar de behoefte van zijn hart dreef hem naar het huis van God, dat hij echt als een huis van God binnentreedt, nee, nauwelijks binnentreden durft. Met de vromen van zijn volks waagt hij het niet door te dringen! Hij staat van ver, als een kleine voor God, een beladene door zijn schuld. Hoe drukt die schuld hem terneer! Het is voor hem alsof niet slechts de onzichtbare God, maar een ieder mens, die met hem in de tempel is, in zijn zondig hart kan zien. Hij durft zijn ogen niet opheffen, hij slaat op de schuldige borst, hij was gekomen om te bidden, maar hij kan geen bedetaal vinden, slechts deze woorden zeggen: "O God, weest mij zondaar genadig. " Dat is alles. Hij voelt het: God ziet zijn hele hart, al zijn zonden. Zij zijn ontelbaar, zij zijn allen even groot, even schandelijk; het is voor hem onmogelijk; het valt hem niet in ze op te tellen en te zeggen: Ik heb dit en dat gedaan! Het zou zijn alsof hij niets anders gedaan had! Hij vergelijkt zich niet met andere zondaren. Hij denkt slechts aan zijn eigen schuld. Zijn er ergere zondaren? Is hij de ergste? Wat weet hij het. Hij staat daar als een, die alleen en voor zichzelf met de Heilige God te doen heeft, die, hij spreekt het uit, hem genadig zij. Genade heeft hij nodig, dat voelt hij. Slechts genade kan zijn zonden bedekken, zijn hoofd opheffen, zijn tranen drogen, aan de borst, die hij slaat in zijn schaamte en droefheid, verademing en blijdschap geven. Genade alleen de onmetelijke kloof dempen, die hem scheidt van een heilig God. Daarom bidt hij niet: O God, laat mij, zondaar, worden als deze Farizeeër, als de deugdzaamste en heiligste mensen, die in deze tempel opgaan. Hij voelt dat zijn goedheid nimmermeer tot God reken kan, maar zijn geloof vat het denkbeeld en de troost van een genade, die hem bereikt, hem opheft, hem in Gods armen voert. Van zo’n genade spraken de wet en de profeten. De onwetende tollenaar had het beter begrepen dan de schriftgeleerde Farizeeër. Ook baat daar geen schriftgeleerdheid toe. Een hart dat zichzelf leert kennen en verstaan in zijn zonden en behoeften, leert Gods beloften kennen. O God, wees mij zondaar genadig! Het is de kreet van de diepste ootmoed en de diepste smart, maar ook een kreet niet van vreze maar van geloof! O God, wees mij zondaar genadig. Mijne lezer, bent u allen al tot dat gebed gekomen? Het kortste, het diepste, ik mag wel zeggen het eerste ware gebed, omdat alle ware gebeden ervan uitgaan. Het is ons allen zo vroeg en zo vaak in de mond gelegd en het wordt zo gemakkelijk nagebeden? Is het echt een kreet van ons hart geworden: Ik ben een zondaar; hebben wij het al gevoeld en zo diep en waarachtig gevoeld dat het niet hielp of ons hart ons zei: u bent toch niet zoals de andere mensen, u bent toch niet zoals die of die zondaar. Ik ben een zondaar, hebben wij het al gevoeld, zo pijnlijk en beschamend, dat wij onze ogen niet durfden opheffen en van ver staande, als schaamden wij ons voor God en mensen, op de borst sloegen, bij het besef dat de zonde een schuld is en onder de last van haar zwaarte. Ik ben een zondaar; hebben wij al gevoeld wat het zegt het te zijn voor God, het niet te kunnen

verbergen voor God? Hebben wij al een onweerstaanbare behoefte gevoeld het te belijden voor God, met de overtuiging dat dit het enige is dat verademing geven zal? Ik ben een zondaar, hebben wij het al gevoeld en zo gevoeld, dat het ons niet met al baatte of ons hoogmoedig hart ons zei: u zult zich beteren, u zult de schuld uitwissen, u zult eenmaal reden hebben over uzelf tevreden te zijn; zo gevoeld dat, met verwerping van deze denkbeelden, niets ons troosten kon, dan de gedachte aan een alvermogende genade over hen, die alles verbeurd hebben, zodat het ook werkelijk kwam tot de kreet: o God, wees mij zondaar genadig!

14. Ik zeg u: deze ging af gerechtvaardigd in zijn huis, meer (dit woord is door de Statenvertalers tussengevoegd, maar zou beter weggelaten kunnen zijn) dan die, die zichzelf rechtvaardigde (Hoofdstuk 13: 2, 4; 16: 15), terwijl de tollenaar de rechtvaardiging voor God (Rom. 3: 28, 30) ontving: a) want, zoals Ik onlangs heb gezegd (Hoofdstuk 14: 11), een ieder die zichzelf verhoogt, zal vernederd worden en die zichzelf vernedert, zal verhoogd worden (MATTHEUS. 23: 12. 1 Petrus . 5: 5. Jes. 66: 2).

a) Job 22: 29. Spr. 29: 23. Jak. 4: 6, 10.

Als de Farizeeër bij zijn mening gebleven is, dan is hij ongerechtvaardigd gegaan, evenals uit de tempel in zijn huis, zo ook uit zijn huis in het graf. De tollenaar daarentegen, wiens gebed God met vreugde heeft gehoord en die Hij met de ogen van Zijn genade heeft aanschouwd, heeft zeker later niet meer bedrogen, noch de mensen verdrukt (die zijn zonde op het geweten brandt, die is bevreesd zijn zondig leven verder voort te zetten) en zoals hij nu uit de tempel gerechtvaardigd in zijn huis is gegaan, zo is hij bij zijn sterven gerechtvaardigd naar de hemel gegaan. Luther bezocht eens te Wittenberg een zeer ziek jongmens en vroeg wat hij God wilde meebrengen, als hij van de wereld afscheid nam. "O, alles goeds, zei de jonge man, alles goeds, eerwaardige vader!" "Hoe kunt u Hem iets goeds meebrengen, " antwoordde Luther "omdat u toch een arm zondaar bent?" "Ik wil, " zegt de vrome jongeling, God een ootmoedig boetvaardig hart meebrengen, dat met de dierbare bloeddruppels van Jezus Christus besprengd is. " "Bedoelt u het zo, " zei Luther, "in Gods naam ga heen, mijn zoon! U zult goed aankomen en voor God, de Hemelse Vader een welkome gast in de hemel zijn. "

Vooral deze plaats verspreidt een licht over de zedelijke inhoud van het woord, dat vaker voorkomt en op Ezech. 17: 24 en 21: 26 steunt; het voorafgaande voorbeeld van de tollenaar toont, dat de zelfvernedering van de ootmoedige niet rust op bewuste berekening, maar de eenvoudige en duidelijke uitdrukking is van zijn ware gezindheid.

De mens meet de bergen af naar de oppervlakte van de zee; hoe lager deze is des te hoger zijn de bergen; die nu zichzelf wil verhogen kan dat alleen zo volbrengen, dat hij de naaste zoveel mogelijk verlaagt en vernedert.

De brief aan de Romeinen is de consequente ontwikkeling van de evangelische hoofdgedachte, die in de parabel van de Farizeeër en de tollenaar is neergelegd en de reformatie is de triomf van de overmoed van de tollenaar over de Farizese eigengerechtigheid, die in het Pelagianisme van de Roomse kerk tot een systeem is geworden.

Het woordje "meer", dat in onze vertaling volgt en cursief gedrukt is, wordt niet in het oorspronkelijke gevonden. De tollenaar ging af naar zijn huis gerechtvaardigd, de andere was niet gerechtvaardigd. De een probeerde genade te vinden door Christus, rechtvaardigheid door zijn gerechtigheid en hij verkreeg ze. De andere meende gerechtvaardigd te zullen worden omwille van zijn eigen verdiensten en de hemel te zullen beërven door zijn eigen deugden, noch het een, noch het ander bleek waarheid te zijn. De Farizeeër, die in de tempel bewonderd werd, werd in de hemel verworpen. De tollenaar, op aarde veracht en verre van het altaar in het heiligdom staand, werd in de hemel verhoord en kreeg een plaats onder Gods heiligen in de eeuwige heerlijkheid. God ziet in het hart en waardeert de mens naar de staat, waarin hij verkeert, niet naar zijn kleed, zijn rang of zijn ambt. De godsdienst van Jezus is de godsdienst van het hart. Zijn koninkrijk is niet spijs en drank, maar rechtvaardigheid en vrede en blijdschap door de Heilige Geest (Rom. 14: 17).

V. Vs. 15-30. Nu heeft het derde evangelie dat punt bereikt, waar het, na sinds Hoofdstuk 9: 51 zijn eigen, zelfstandige weg gegaan te zijn en alleen door het invoegen van drie aanhangels uit Christus werkzaamheid in Galilea de samenhang met de beide eerste evangelisten enigszins heeft vastgehouden, weer parallel met deze loopt. Het is de geschiedenis van het zegenen van de kinderen en van de rijke jongeling, waarmee wij hier te doen hebben. Omdat de afdelingen II en III (Hoofdstuk 17: 22-18: 8 eigenlijk een geheel vormen en door ons alleen tot gemakkelijker behandeling gescheiden zijn gehouden, zien wij de evangelist in de voor ons liggende afdeling weer terugkomen op zijn vroegere wijze (Lu 9: 17) om zijn mededelingen vier aan vier bij elkaar te plaatsen (vgl. MATTHEUS. 19: 13-30. Mark. 10: 13-30).

15. En zij, de mensen te Livias, hier in het bijzonder de moeders, brachten ook, zoals zij zelf tot Jezus kwamen (Hoofdstuk 15: 1) de kinderen tot Hem, opdat Hij die zou aanraken en, onder het opleggen van de handen, voor hen zou bidden en hen zegenen. En de discipelen die dat zagen bestraften haar, die dat deden en dwongen haar met kinderen weg te blijven 10: 14").

16. Maar Jezus riep die kinderen tot Zich door de moeders te roepen en zei tot de ouderen, zowel tot de discipelen als tot de moeders; Laat de kinderen tot Mij komen en verhindert hen niet, a) want van hen is het Koninkrijk van God.

a)MATTHEUS. 18: 3. 1 Kor. 14: 2. 1 Petrus . 2: 2.

17. Voorwaar zeg Ik u: wie het Koninkrijk van God niet zal ontvangen als een kind, die zal geenszins daarin komen. Daarop nam Hij de kinderen op Zijn armen, drukte ze aan Zijn hart en zegende ze.

Hadden de discipelen gemeend dat kinderen minder dan iemand anders in Jezus nabijheid behoorden, Hij geeft hen te kennen dat Hij liever dan vele anderen juist deze in Zijn omgeving wenst. Dachten de twaalf, dat deze kinderen eerst als zij moesten worden, om de belangstelling van de Heere tot zich te trekken, de Heere geeft hun integendeel als

verzekering dat zij eerst als de kinderen moeten worden, als zij Zijn welgevallen wilden deelachtig worden.

Er ligt in de kinderen een dubbele vatbaarheid, een negatieve en een positieve - de ootmoed en het vertrouwen; tot deze voor het kind natuurlijke gezindheden moeten wij door een arbeiden aan ons hart terugkomen.

18. En een zeker overste van de synagoge vroeg Hem bij het heengaan uit de stad Livias: Goede Meester! Wat zal ik doen om het eeuwige leven te beërven?

Opgewektheid en geestdrift ontbreekt de jeugdige spreker evenmin als rijkdom van woorden en eerbied voor Jezus. Hij is beter dan de gewone werkheiligen uit die tijd, bij wie onder de eigengerechtigheid niet zelden huichelarij liep, maar hij staat ver beneden de godvruchtigen van het oude Testament, in wier hart bij de strengste nauwgezetheid altijd nog het gevoel van behoefte aan verzoening levendig bleef. Wat hij zoekt is geen genade maar loon; het eeuwige loon, waaraan hij, die waarschijnlijk een lid is van de sekte van Farizeeën, gelooft, wil hij door eigen deugd beërven. Maar nog altijd zegt hem een duister gevoel, dat de schat van zijn goede werken nog niet groot genoeg is. Hij wil bij zijn gerechtigheid nog iets buitengewoons voegen, om dan met volkomen zekerheid op zijn zaligheid te kunnen vertrouwen. Voordat de Heere weggaat wil hij nog van Hem het antwoord horen op de grote levensvraag. Zo staat hij voor ons als een man van goede wil, maar zonder diepe zelfkennis, als een, die zijn lust heeft in Gods wet, maar tevens een welgevallen in zichzelf, wiens woorden zijn gedachte niet alleen uitdrukken, maar in zeker opzicht die zelfs vooruit snellen, meer beminnenswaardig dan benijdenswaard, een wonderlijk mengsel van eerlijkheid en jammerlijk zelfbedrog. Eerst wanneer men hem uit dit gezichtspunt beschouwt, is het mogelijk de hele wijsheid en liefde te verstaan, waarmee de Heere hem behandelt.

18. En een zeker overste van de synagoge vroeg Hem bij het heengaan uit de stad Livias: Goede Meester! Wat zal ik doen om het eeuwige leven te beërven?

Opgewektheid en geestdrift ontbreekt de jeugdige spreker evenmin als rijkdom van woorden en eerbied voor Jezus. Hij is beter dan de gewone werkheiligen uit die tijd, bij wie onder de eigengerechtigheid niet zelden huichelarij liep, maar hij staat ver beneden de godvruchtigen van het oude Testament, in wier hart bij de strengste nauwgezetheid altijd nog het gevoel van behoefte aan verzoening levendig bleef. Wat hij zoekt is geen genade maar loon; het eeuwige loon, waaraan hij, die waarschijnlijk een lid is van de sekte van Farizeeën, gelooft, wil hij door eigen deugd beërven. Maar nog altijd zegt hem een duister gevoel, dat de schat van zijn goede werken nog niet groot genoeg is. Hij wil bij zijn gerechtigheid nog iets buitengewoons voegen, om dan met volkomen zekerheid op zijn zaligheid te kunnen vertrouwen. Voordat de Heere weggaat wil hij nog van Hem het antwoord horen op de grote levensvraag. Zo staat hij voor ons als een man van goede wil, maar zonder diepe zelfkennis, als een, die zijn lust heeft in Gods wet, maar tevens een welgevallen in zichzelf, wiens woorden zijn gedachte niet alleen uitdrukken, maar in zeker opzicht die zelfs vooruit snellen, meer beminnenswaardig dan benijdenswaard, een wonderlijk mengsel van eerlijkheid en jammerlijk zelfbedrog. Eerst

wanneer men hem uit dit gezichtspunt beschouwt, is het mogelijk de hele wijsheid en liefde te verstaan, waarmee de Heere hem behandelt.

19. En Jezus zei tot hem: Wat noemt u Mij goed? Niemand is goed dan één, namelijk God.

21. En hij zei: Al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jeugd af. Mijn vraag bedoelde een bijzonder goed, een buitengewoon werk, dat mij tot hiertoe nog ontbrak en dat ik nu boven de wet wil doen, om mij des te meer verzekerd te kunnen houden van het eeuwige leven.

22. Maar Jezus, die dit hoorde, was gereed hem onder het getal van Zijn eigenlijke discipelen op te nemen en zei tot hem: Nog een ding ontbreekt u: a)verkoop alles wat u heeft en deel het onder de armen en u zult een schat hebben in de hemel (vgl. Hoofdstuk 16: 9. MATTHEUS. 6: 20) en kom terug en volg Mij.

a) 1 Tim. 6: 19.

In deze woorden openbaarde zich voor de jongeling het hoogste goed, waarvan de Heere vroeger (vs. 19, vgl. en Uit 19: 17) met hem heeft gesproken. Had hij nu zichzelf kunnen overwinnen, aan deze openbaring geloof kunnen schenken en alles verlaten om Jezus te volgen, dan zou voor hem een licht zijn opgegaan, dat de enige God geen ver afzijnde, geen voor Hem onbereikbare was, voor wie hij zich uitwendig met goede werken moest opsieren, maar dat deze Hem onuitsprekelijk nabij was, omdat Hij zich voor hem in de Zoon, in hem in de Geest werkelijk geopenbaard had.

23. Maar toen hij dit hoorde werd hij geheel droevig, want hij was zeer rijk en omdat hij van zijn goederen geen afstand kon doen, liet hij liever het navolgen van Jezus geheel na.

Naar het uiterlijk had hij zonder twijfel de wet gehouden. Maar hij bedacht niet dat in het oog van de onderzoeker van het hart een wens zonde, een begeerte overspel en de haat moord is en dat hij dus, schoon rein en onschuldig voor een aardse rechtbank, een zondaar was, schuldig voor God, als hebbende in zijn hart al de voorschriften van de wet geschonden, had hij ze ook volgens de letter trouw opgevolgd. Jezus zag de heersende zonde in het hart van de jongeling. Hij raakte de diep verborgen plaatsen met de vinger aan. In hoofdzaak antwoordde Hij hem: u heeft Mij als goed erkend, u heeft u tot Mij vervoegd, als tot uw raadsman; u houdt Mij evenals Nikodemus voor een leraar door God gezonden. Welnu, Ik heb slechts één les voor u: "Verkoop alles wat u heeft en deel het onder de armen en u zult een schat hebben in de hemel en kom terug en volg Mij; d. i. werp de ijdele last af, die u op de aarde neergedrukt houdt en laat af van langs Sinaï te willen opklimmen en geef de armen wat u hindert en volg Mij, wiens gezag u heeft erkend en wiens onderwijs u verklaart te willen te ontvangen. " Dit was voor hem onmogelijk, Mattheüs had zijn voordelige post kunnen neerleggen en Petrus zijn netten verlaten, maar deze jongeling kon geen afstand doen van zijn rijkdom. Christus gebiedt ons nu niet meer het onze weg te werpen, hoe weinig, hoe veel het ook zij. De rijke en de arme, zij, die hebben en die niet hebben, zullen blijven tot aan het einde van deze bedeling. Het is gemakkelijker al wat wij hebben van ons te werpen, dan het te behouden en er een

heilig gebruik van te maken. De jonge man ging bedroefd heen, dat zo'n groot offer van hem gevergd werd en hoe hoog hij het eeuwige leven ook schatte, zo was hij toch niet bereid het tot zo'n hoge prijs te kopen. Ook van ons wordt gevorderd dat wij los zullen zijn van de dingen van de wereld, dat wij zullen gevoelen dat wij rentmeesters zijn en bovenal dat wij niet zullen dulden dat iets op de weg naar de hemel ons hindert. De les aan de jongeling door de Zaligmaker gegeven, strekte om hem tot overtuiging te brengen van de waarheid dat uit de werken van de wet geen vlees gerechtvaardigd zal worden (Rom. 3: 20) en tot het geloof in en het aannemen en volgen van Hem, die kwam om de vloek van de wet te dragen en de gerechtigheid van de wet te vervullen en ons een aanspraak tot het leven te verwerven onbetwistbaar en genoeg voor eeuwig. Niet het geld, maar de liefde voor het geld is een van de heersende hartstochten van onze eeuw. Die hartstocht verhardt en bederft onze harten, O, Heere, geef ons noch armoede, noch rijkdom, maar voed ons met voedsel, die alleen ons kan verzadigen.

24. Jezus zag nu dat hij geheel droevig geworden was en mismoedig was heengegaan en zei: a)Hoe moeilijk zullen degenen, die goed hebben, in het koninkrijk van God ingaan.

a)Spr. 11: 28.

25. Want het is makkelijker voor een kameel om te gaan door het oog van een naald, dan dat een rijke in het koninkrijk van God ingaat.

De poort tot het hemelrijk is voor allen nauw, maar voor de rijke is die zo nauw als het oog van een naald; de bekering van een rijke is dus een dubbel aanbiddenswaardig wonder; dat zullen de rijken, die gelovig zijn geworden, het beste weten.

26. En die dit hoorden zeiden: Wie kan dan zalig worden, wanneer Gij de ingang tot het rijk van God zo nauw maakt, dat toch eigenlijk niemand er door kan?

26. En die dit hoorden zeiden: Wie kan dan zalig worden, wanneer Gij de ingang tot het rijk van God zo nauw maakt, dat toch eigenlijk niemand er door kan?

27. En Hij zei: a) De dingen die onmogelijk zijn bij de mensen zijn mogelijk bij God; wanneer dan iemand zich gewillig en geheel aan Gods genadewerking overgeeft, zal hij zeker door de enge poort heengaan.

a) Job 42: 2. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6. Luk. 1: 37.

Dit werd enige jaren later bevestigd in de bekering van Paulus, die, hoewel niet juist in tijdelijke goederen, toch in een ander opzicht een rijke was. Hij trad als het ware als een vergoeding op voor deze jongeling, die de Heere tot Zijn discipel had willen roepen, want hij ging niet te rade met vlees en bloed, maar gaf zich dadelijk over toen God het behaagde hem door Zijn genade te roepen (Gal. 1: 16). Het zou een bijzondere overeenstemming zijn geweest als hetgeen bij Hoofdstuk 14: 11 door ons is opgemerkt overeenkwam met de

geschiedkundige werkelijkheid, omdat toch die voorvallen ook bij Livias plaats hadden evenals dat, waarover wij hier spreken.

28. En Petrus zei: Zie, wij hebben alles verlaten en zijn u gevolgd, wat zal dan ons deel zijn, omdat Gij de rijke jongeling een schat in de hemel toezegde als hij van zijn aardse goederen afstand zou doen.

29. En Hij zei, nadat Hij de discipelen een bijzondere belofte had geschonken ("Uit 19: 28"), verder tot hen, als een toezegging voor al Zijn navolgers: Voorwaar Ik zeg u a) dat er niemand is, die huis of ouders of broeders of vrouw of kinderen verlaten heeft om het koninkrijk van God.

a)Deut. 33: 9.

30. a)Die niet veelvoudig weer zal ontvangen in deze tijd 10: 31") en in de toekomende eeuw het eeuwige leven (1 Tim. 4: 8).

a) Job 42: 12.

De toezegging, die in het bijzonder en uitsluitend de apostelen geldt: MATTHEUS. 19: 28 , bericht onze Evangelist eerst bij de herhaling daarvan in Hoofdstuk 22: 28-30; daar is dan ook alleen gezegd "op tronen" zonder er het getal "twaalf" bij te voegen, hetgeen met het oog op de verrader Judas gebeurt, die zijn "opzienersambt" (Hand. 1: 20) verloren had, terwijl in MATTHEUS. 19: 28 het getal twaalf nog erbij staat, want nu wilde de Heere de verrader, hoewel Hij al eens op diens misdaad had gedoeld (Joh. 6: 70 v.), nog niet van Zijn beloften uitsluiten. Met de afdeling, die voor ons ligt, eindigt de reis van de Heere, die Hij in Hoofdstuk 9: 51 begon, in zo verre, als het in de volgende afdeling nu werkelijk komt tot de weg tot lijden en dood met het overgaan van de Jordaan. De beide eerste evangelisten hebben uit deze reis door Perea ons slechts drie geschiedenissen bewaard, die allen over het huis handelen (de eerste over het huwelijk, de tweede over de kinderen, de derde over de wereldse bezitting. Matth. 19: 3-12, 12-15, 16-30 en 20: 1-6. Mark. 10: 2-12, 13-16, 17-31). Lukas heeft ons daarentegen een zeer uitvoerig bericht daarover gegeven, omdat hij volgens zijn eigen levenservaring, als ook om de apostel Paulus en om de Paulinische leer van de rechtvaardiging een bijzonder belang had bij dit gedeelte van Jezus’ werkzaamheid. Toch heeft hij, hoezeer hij ook de beide eerste evangelisten ten opzichte van die reis aanvult, nog steeds een plaats opengelaten voor een vierde Evangelie, dat van Johannes, dat zich ook voornamelijk gericht heeft op Jezus’ werkzaamheid in Judea en te Jeruzalem.

30. a)Die niet veelvoudig weer zal ontvangen in deze tijd 10: 31") en in de toekomende eeuw het eeuwige leven (1 Tim. 4: 8).

a) Job 42: 12.

De toezegging, die in het bijzonder en uitsluitend de apostelen geldt: MATTHEUS. 19: 28 , bericht onze Evangelist eerst bij de herhaling daarvan in Hoofdstuk 22: 28-30; daar is dan ook

alleen gezegd "op tronen" zonder er het getal "twaalf" bij te voegen, hetgeen met het oog op de verrader Judas gebeurt, die zijn "opzienersambt" (Hand. 1: 20) verloren had, terwijl in MATTHEUS. 19: 28 het getal twaalf nog erbij staat, want nu wilde de Heere de verrader, hoewel Hij al eens op diens misdaad had gedoeld (Joh. 6: 70 v.), nog niet van Zijn beloften uitsluiten. Met de afdeling, die voor ons ligt, eindigt de reis van de Heere, die Hij in Hoofdstuk 9: 51 begon, in zo verre, als het in de volgende afdeling nu werkelijk komt tot de weg tot lijden en dood met het overgaan van de Jordaan. De beide eerste evangelisten hebben uit deze reis door Perea ons slechts drie geschiedenissen bewaard, die allen over het huis handelen (de eerste over het huwelijk, de tweede over de kinderen, de derde over de wereldse bezitting. Matth. 19: 3-12, 12-15, 16-30 en 20: 1-6. Mark. 10: 2-12, 13-16, 17-31). Lukas heeft ons daarentegen een zeer uitvoerig bericht daarover gegeven, omdat hij volgens zijn eigen levenservaring, als ook om de apostel Paulus en om de Paulinische leer van de rechtvaardiging een bijzonder belang had bij dit gedeelte van Jezus' werkzaamheid. Toch heeft hij, hoezeer hij ook de beide eerste evangelisten ten opzichte van die reis aanvult, nog steeds een plaats opengelaten voor een vierde Evangelie, dat van Johannes, dat zich ook voornamelijk gericht heeft op Jezus' werkzaamheid in Judea en te Jeruzalem.

I. Vs. 31-43. In deze afdeling hebben wij de bekendmaking van het lijden, die de Heere bij het overgaan over de Jordaan Zijn discipelen geeft, omdat Hij ze in Zijn onmiddellijke nabijheid trekt. Zij is met de aankomst te Jericho en het doortrekken door deze stad, bij welke gelegenheid de genezing van een blinde plaats heeft gevonden, zonder dat de gebeurtenis van de bede van de moeder van Zebedeüs' zonen (MATTHEUS. 20: 20-28. Mark. 10: 35-45) werd meegedeeld. Lukas geeft er de voorkeur aan ons in de plaats daarvan het hele daarmee overeenkomstige voorval bij het paasmaal (Hoofdstuk 22: 24-27) voor te stellen, dat de beide andere evangelisten waren voorbijgegaan, zoals hij dan dadelijk daarop (Hoofdstuk 22: 28-30) ook dat woord (MATTHEUS. 19: 28) in die zin invoegt, waarin de Heere het bij Zijn herhaling heeft gesproken, dat hij tussen vs. 28 en 29 van ons hoofdstuk ter zijde liet (MATTHEUS. 20: 17-19, 29-34. Mark. 10: 32-34, 46-52).

EVANGELIE OP ZONDAG VOOR DE VASTEN, QUINQUAGESIMAE OF ESTO MIHI

Waarheen nu de kerkelijke tijd het oog heenwendt wijst ons het evangelie van deze Zondag aan, die ook de naam Esto mihi draagt, naar de introitus, die in de katholieke kerk gewoon is (Ps 31: 2): "Zie, wij gaan naar Jeruzalem" zo roept de Heere nu uit en begint Zijn lijdensweg. Als Hij tot Jericho's poort gekomen is, zit daar een blinde man. Wie ziet hier niet de wonderbare wijsheid van God, die zo liefelijk en wonderlijk alles leidt? Een blinde aan het begin van de Heilige passie, wat kan dat anders zeggen dan het woord van het kruis is een mysterie voor de natuurlijken mens, een ergernis voor den Jood en een dwaasheid voor hen beiden? Maar de Heere maakt de blinde ziend, omdat hij ziend wilde worden. Echt, de christelijke kerk kon voor deze Zondag, die haar in de eigenlijke lijdenstijd inleidt, geen betere tekst kiezen. Een blik door het voorportaal van de heilige passie: 1) Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt 2) zie daar de blindheid van de wereld, die het woord van het kruis niet verneemt; 3) zie daar de bede van de heilbegerigen, die het zegel van het geheim opent: 4) zie daar de dank van de begenadigden, die God, de Vader van onze Heere Jezus Christus, toekomt. Zie, wij gaan op naar Jeruzalem. Dit gaan bewijst ons 1) de weg van

de bereiding van de zaligheid, 2) de weg van de toeëigening van de zaligheid. Waarom begrijpen wij het lijden van de Heere zo weinig? Omdat wij 1) Gods woord niet begrijpen, 2) Gods licht niet afbidden. 3) Gods wegen niet gaan.

Het lijden van Jezus Christus, een geheim verborgen voor de wereld: 1) waarom is het ons alleen van nature zo'n geheim, 2) hoe wordt het voor ons ontdekt en verstaanbaar?

31. a) En Hij nam, toen Hij aan deze kant van de Jordaan kwam bij de plaats in MATTHEUS. 20: 19 beschreven, de twaalf bij Zich, waarvan enkelen achter Hem waren gebleven (Mark. 10: 32) en zei tot hen: Zie, wij gaan op naar Jeruzalem en het zal alles volbracht worden aan de Zoon des mensen, wat (bijv. in Gen. 3: 15; 12: 3vv. Ps. 22. Jes. 50 en 53)geschreven is door de profeten, dat door Hem zal worden geleden.

a)MATTHEUS. 16: 21; 17: 22; Mark. 8: 31; 9: 31. Luk. 9: 22; 24: 7.

I. Vs. 31-43. In deze afdeling hebben wij de bekendmaking van het lijden, die de Heere bij het overgaan over de Jordaan Zijn discipelen geeft, omdat Hij ze in Zijn onmiddellijke nabijheid trekt. Zij is met de aankomst te Jericho en het doortrekken door deze stad, bij welke gelegenheid de genezing van een blinde plaats heeft gevonden, zonder dat de gebeurtenis van de bede van de moeder van Zebedeüs' zonen (MATTHEUS. 20: 20-28. Mark. 10: 35-45) werd meegedeeld. Lukas geeft er de voorkeur aan ons in de plaats daarvan het hele daarmee overeenkomstige voorval bij het paasmaal (Hoofdstuk 22: 24-27) voor te stellen, dat de beide andere evangelisten waren voorbijgegaan, zoals hij dan dadelijk daarop (Hoofdstuk 22: 28-30) ook dat woord (MATTHEUS. 19: 28) in die zin invoegt, waarin de Heere het bij Zijn herhaling heeft gesproken, dat hij tussen vs. 28 en 29 van ons hoofdstuk ter zijde liet (MATTHEUS. 20: 17-19, 29-34. Mark. 10: 32-34, 46-52).

EVANGELIE OP ZONDAG VOOR DE VASTEN, QUINQUAGESIMAE OF ESTO MIHI

Waarheen nu de kerkelijke tijd het oog heenwendt wijst ons het evangelie van deze Zondag aan, die ook de naam Esto mihi draagt, naar de introitus, die in de katholieke kerk gewoon is (Ps 31: 2): "Zie, wij gaan naar Jeruzalem" zo roept de Heere nu uit en begint Zijn lijdensweg. Als Hij tot Jericho's poort gekomen is, zit daar een blinde man. Wie ziet hier niet de wonderbare wijsheid van God, die zo liefelijk en wonderlijk alles leidt? Een blinde aan het begin van de Heilige passie, wat kan dat anders zeggen dan het woord van het kruis is een mysterie voor de natuurlijken mens, een ergernis voor den Jood en een dwaasheid voor hen beiden? Maar de Heere maakt de blinde ziend, omdat hij ziend wilde worden. Echt, de christelijke kerk kon voor deze Zondag, die haar in de eigenlijke lijdenstijd inleidt, geen betere tekst kiezen. Een blik door het voorportaal van de heilige passie: 1) Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt 2) zie daar de blindheid van de wereld, die het woord van het kruis niet verneemt; 3) zie daar de bede van de heilbegerigen, die het zegel van het geheim opent: 4) zie daar de dank van de begenadigden, die God, de Vader van onze Heere Jezus Christus, toekomt. Zie, wij gaan op naar Jeruzalem. Dit gaan bewijst ons 1) de weg van de bereiding van de zaligheid, 2) de weg van de toeëigening van de zaligheid. Waarom

begrijpen wij het lijden van de Heere zo weinig? Omdat wij 1) Gods woord niet begrijpen, 2) Gods licht niet afbidden. 3) Gods wegen niet gaan.

Het lijden van Jezus Christus, een geheim verborgen voor de wereld: 1) waarom is het ons alleen van nature zo’n geheim, 2) hoe wordt het voor ons ontdekt en verstaanbaar?

31. a) En Hij nam, toen Hij aan deze kant van de Jordaan kwam bij de plaats in MATTHEUS. 20: 19 beschreven, de twaalf bij Zich, waarvan enkelen achter Hem waren gebleven (Mark. 10: 32) en zei tot hen: Zie, wij gaan op naar Jeruzalem en het zal alles volbracht worden aan de Zoon des mensen, wat (bijv. in Gen. 3: 15; 12: 3vv. Ps. 22. Jes. 50 en 53)geschreven is door de profeten, dat door Hem zal worden geleden.

a)MATTHEUS. 16: 21; 17: 22; Mark. 8: 31; 9: 31. Luk. 9: 22; 24: 7.

32. a)Want Hij zal door Judas aan de overpriesters en door die weer de heidenen overgeleverd worden; en Hij zal bespot worden en smadelijk gehandeld worden en bespogen worden.

a)MATTHEUS. 27: 2. Luk. 23: 1. Joh. 18: 28. Hand. 3: 13.

33. En nadat zij Hem zullen hebben zullen zij Hem doden en op de derde dag zal Hij weer opstaan. (Hoofdstuk 9: 22).

33. En nadat zij Hem zullen hebben zullen zij Hem doden en op de derde dag zal Hij weer opstaan. (Hoofdstuk 9: 22).

34. En zij verstonden geen van deze dingen, waarvan de Heere sprak en dit woord was, hoewel het zo duidelijk was, voor hen verborgen, omdat zij alles voor beeld of gelijkenis hielden en zij begrepen niet hetgeen gezegd werd (Hoofdstuk . 9: 44, 45).

Als Jezus de aankondiging van Zijn lijden, die Hij al vroeger had uitgesproken, herhaalt, probeert Hij de ergernis te verminderen, die zij tegen Zijn lijden zullen voelen, ja voor hen een steun van hun geloof daaruit te maken, wanneer zij later die omkering met Zijn woorden zouden vergelijken, waardoor Hij ze daarop had voorbereid (Joh. 13: 9); maar "voor alles, wat tegen de natuurlijken wil indruist, vormt zich in het hart een verblinding, die alleen door een wonder kan worden genezen. "

De gedachten van de discipelen over Jezus waren de volgende: God heeft te veel welbehagen in Hem, die zal Hem niet laten lijden; dat toch zijn woorden luiden, alsof Hij zou lijden en sterven, dat zal eigenlijk een andere betekenis hebben. Dat is de eenvoudigheid van de apostelen geweest. Verstand, vlees en bloed kan het niet begrijpen dat de Schrift daarvan zou spreken, dat de Zoon des mensen moest worden gekruisigd; veel minder begrijpt zij dat dit Zijn wil was en Hij het graag deed; want zij gelooft niet dat het nodig voor ons is, zij wil zelf met werken voor God komen.

De mensen willen niet zien, al heeft ook het licht van hun jeugd af hen omschenen en al wordt Christus hun vaak genoeg voor ogen geschilderd. Zij willen zich niet laten onderwijzen door Hem, die God ons tot wijsheid heeft gegeven, maar alleen hun eigen gedachten nawandelen. Zij willen Gods wil niet doen en Christus wegen niet gaan, die door veel strijd en moeite voeren. Zij willen zich niet laten bestraffen noch oordelen voor hun boze werken, zij vrezen het licht, dat hun boosheid aan het daglicht brengt en hebben de duisternis liever. Om die reden blijven zij blind en begrijpen zij het niet dat hen in Christus leven en zaligheid is geopenbaard. Door eigen schuld, door hun afkerigheid van boete en bekering komen zij niet tot het licht. En dat is hun zonde en ook hun straf. De blinden die niet willen zien slaat de Heere met blindheid, zodat zij ook niet kunnen. Wie zich bij voortduring verhardt tegen het zacht en zegenend licht van het evangelie, die verduistert en verstokt de Heere eindelijk het hart, zodat hem eeuwig onverstaanbaar blijft, wat voor hem heilrijke leer kan zijn, zodat hem eeuwig als dwaasheid voorkomt wat hem tot troost en vrede kon dienen.

Zij waren zodanig vooringenomen met de gedachte van een bloeiend aards koninkrijk van de Messias, dat zij dachten dat Zijn woorden niet letterlijk konden verstaan worden. Gevolgelijk moesten ze een allegorische of verborgen zin hebben, maar welke die was konden ze niet bevroeden.

35. En het gebeurde, om de geschiedenis van Salomé’s bede voorbij te gaan, toen Hij nabij Jericho aan de poort ten noordoosten van de stad kwam, dat een zekere blinde aan de weg zat en bedelde 20: 34").

36. En deze, die de menigte voorbij hoorde gaan, besloot uit dat geraas dat er iets buitengewoons voorviel en vroeg wat dat was, of het hem misschien gelegenheid zou geven ditmaaleen bijzondere aalmoes te vragen.

37. En zij vertelden hem dat Jezus de Nazarener, de profeet machtig in woorden en werken (Hoofdstuk 24: 19), voorbij ging.

38. En hij riep, omdat hij al vroeger van Hem gehoord en vernomen had; dat deze meer dan een profeet was, namelijk de Messias zelf (MATTHEUS. 9: 27 vv. ; 15: 22), en zei: Jezus! Zoon van David, ontferm U over mij!

39. En die voorbijgingen in het gevolg en zich in zijn nabijheid bevonden toen hij zo riep, bestraften hem, opdat hij zwijgen zou. Het paste hem toch niet zo tot degene te roepen, die in het midden van de menigte onder feestelijk geleide Zijn intocht deed. Maar hij riep zoveel te meer: Zoon van David! Ontferm U over mij!

40. En Jezus had al uit de verte de blinde horen roepen, stond stil toen Hij bij hem gekomen was en beval dat men die tot Hem brengen zou; en toen hij nabij Hem gekomen was, vroeg Hij hem:

41. Wat wilt u dat Ik u doen zal? En hij zei: Heere! dat ik ziende mag worden.

42. En Jezus zei tot hem: Word ziende uw geloof heeft u behouden.

43. En meteen werd hij ziende en volgde Hem, omdat hij zich ook aan het gevolg aansloot, God verheerlijkend. En al het volk dat dit zag gaf lof aan God. Dit gejubel vermeerderde toen bij de poort aan de zuidoostzijde nog de genezing vande blinde Bartimeüs volgde (Mark. 10: 46 vv. MATTHEUS. 20: 29 vv.). Maar Jezus stond de menigte toe aan haar gevoelens de vrijen loop te laten, want de tijd van terughouding was nu voorbij.

Zo eenvoudig als deze geschiedenis is, zoveel opmerkelijke trekken bevat zij, trekken, die een bijzonder licht werpen, zowel op onze inwendige betrekking tot Christus als in het bijzonder op de manier waarop wij tot deelname aan Zijn verlossende macht komen. In de toestand van de blinde spiegelt zich ons die van de mens af, die nog verblind is door de aardse glans. In het uitdrukken van zijn verlangen naar hulp kennen wij weer ons eigen verlangen naar deelgenootschap aan de verlossing. De ontvangst, die de wereld aan het belijden van zijn geloof bereidt, is dezelfde, die wij in dergelijke gevallen nog heden ondervinden. De macht van de Heere, waarmee Hij de blinde van zijn lichaamsgebrek bevrijdt, werkt in werkelijkheid op dezelfde wijze, onder dezelfde voorwaarden, als Zijn macht, die de geest verlost. De zegenrijke gevolgen van de grote gebeurtenis voor het inwendige leven van de blinde, zoals onze tekst ons laat vermoeden, herinneren ons aan de heilzame vruchten, die de deelname aan de genade van Jezus Christus ook in ons leven moet dragen. Zo is de geschiedenis voor Jericho trek voor trek een spiegel van de geestelijke genezing van de mens.

Deze blinde betekent de geestelijk blinde en dat is ieder mens uit Adam geboren, die het rijk van God niet ziet noch erkent; maar dat is een genade, dat hij zijn blindheid voelt en erkent en graag daarvan bevrijd zou willen zijn - dat zijn de heilige zondaars, die hun verkeerdheid voelen en om genade zuchten. Wij willen nu kort het geloof van de blinde nagaan. Ten eerste hoort hij van Christus zeggen dat die voorbijging; hij had ook vroeger van Hem gehoord, dat Jezus van Nazareth een goed man was, die iedereen hielp, wie Hem ook aanriep. Uit dat horen had hij geloof in en vertrouwen op Christus verkregen, zodat hij niet twijfelde of die zou hem ook helpen. Zo’n geloof zou hij echter niet in het hart kunnen hebben als hij niet van Hem gehoord of geweten had; want het geloof komt niet dan door het gehoor (Rom. 10: 14). Ten tweede gelooft hij vast en twijfelt hij niet, of het is, zoals hij van de Heere hoort, hoewel hij toch Christus niet ziet noch kent en als hij Hem al kende, toch niet kon zien, of Christus hart en wil had om hem te helpen; maar hij gelooft dadelijk, zoals hij van Hem gehoord heeft. Ten derde, naar zijn geloof roept hij ook aan en bidt hij, zoals Paulus in Rom. 11: 13 v. die orde beschrijft. Ten vierde belijdt hij ook vrijmoedig die Heere en ontziet hij niemand. Zijn nooddruft brengt hem er toe dat hij niet voor anderen vraagt, want dat is ook de aard van het ware geloof, dat hij Christus belijdt als degene die kan en wil helpen, terwijl anderen zich schamen voor de wereld. Ten vijfde strijdt hij niet alleen met zijn geweten, dat hem zonder twijfel heeft doen voelen dat hij iets dergelijks niet waardig was, maar ook met degenen die hem dreigden en hem bevolen hadden stil te zwijgen, die zijn geweten wilden doen verschrikken en bevreesd maken, dat hij zijn onwaardigheid en Christus’ heerlijkheid zou aanzien en terugschrikken, want waar geloof komt, komt ook strijd. Ten zesde staat hij vast, dringt door en wint; hij laat zich door de hele wereld, ook door zijn eigen geweten niet van zijn vertrouwen losmaken. Daarmee leert ons de Evangelist een zeer goede kunst van bedelen,

dat men voor God zich niet moet schamen om van Hem te bidden, want die zolang wil wachten, totdat hij het waardig zou zijn; dat God hem iets gaf, die zal wel nooit iets bidden. Zo'n gebed, dat aanhoudt en zich niet laat afschrikken, Hem aan te roepen, behaagt zeker aan God, zoals wij hier in de blinde zien; zodra hij begint te bidden, roept de Heere hem tot zich en ieder moet uit de weg gaan en hij, de blinde, schaamt zich ook niet, hij laat zich noch door zijn eigen onwaardigheid, noch door het dreigen van anderen terughouden. Nu vraagt de Heere hem: "Wat wilt u dat Ik u doen zal?" als wilde Hij zeggen: "Vraag wat u wilt en het zal u gebeuren; " de blinde toeft ook niet lang, maar spreekt: "Heere, dat ik ziende mag worden" en de Heere antwoordt hem: "Word ziende". Dat mag onbeschaamd bidden heten, maar dat zeer genadig is verhoord. Zo gaat het allen, die zich maar vasthouden aan Gods woord; die ogen en oren dicht doen voor de duivel, de wereld en zichzelf; het is als waren zij en God alleen in de hemel en op aarde. Hier zien wij hoe Christus ons tot geloof opwekt met woorden en werken; met werken, omdat Hij zich zo over de blinde ontfermt en laat zien hoezeer het geloof Hem behaagt, dat Hij Zich dadelijk daardoor laat bewegen, dat Hij stil staat en doet wat de blinde in zo'n geloof begeert; met woorden, omdat Hij zijn geloof prijst en zegt: "Uw geloof heeft u behouden" en zo de eer van het wonder van zich afwerpt en die geeft aan het geloof van de blinde. Daarom - het geloof ontvangt wat het bidt en is bovendien onze hoge eer voor God. Ten zevende volgt hij Christus na d. i. hij gaat op de weg van de liefde en van het kruis, waarop Christus gaat, doet goede werken en is in goede toestand, hij verricht niet het werk van dwazen, zoals de werkheiligen doen. Ten achtste dankt hij en looft hij God en doet het ware offer, dat God behaagt (Ps. 50: 23). Ten negende maakt hij dat vele anderen ook God in hem prijzen, want een Christen is nuttig voor ieder en bovendien ook tot lof en ere van God op aarde. Als hij ziende geworden is, is al zijn werk en leven Gods lof en eer en hij volgt Christus met vreugde na, zodat de hele wereld zich verwondert.

Die het lijden van Jezus in dit leven niet leert te begrijpen en genieten, is toch om niet geboren, een misgeboorte, al de tranen van zijn ongelukkige moeder waard. Die in dit leven het lijden van de Heere niet leert te begrijpen, leeft, leert, lijdt en sterft tevergeefs, het doel van het leven is verzuimd, de winst van het leven is verloren.

HOOFDSTUK 19

ZACHEÜS. DE TOEVERTROUWDE PONDEN. CHRISTUS' INTOCHT IN JERUZALEM. TREURIGE VOORSPELLING EN ERNSTIGE REFORMATIE

II. Vs. 1-28. Als Jezus door Jericho gaat, probeert de overste van de tollenaars, die daar geplaatst is, gelegenheid om Hem, die al door Zijn woord en evangelie uit de verte een Verlosser van zonde en een Middelaar voor het eeuwige leven voor hem geworden is (Hoofdstuk 16: 9), ook eens persoonlijk te zien. Omdat hij ten gevolge van zijn kleinheid zijn bedoeling niet kan bereiken door naast de menigte te gaan, snelt hij die vooruit en klimt hij in een vijgeboom. Daar ontdekt Jezus hem bij het voorbijgaan en neemt bij hem intrek voor het overige gedeelte van de dag en de volgende nacht, maar Hij moet nu ook Zijn gedrag rechtvaardigen tegenover degenen, die, met farizese vooroordelen vervuld, zich daaraan ergeren. (vs. 1-10). Terwijl hierop de menigte, die Hij wegens Zijn terugkeren naar Jericho nu niet verder kan vergezellen, laat heengaan, kondigt Hij aan deze, die menen dat Hij naar Jeruzalem ging om daar het rijk van God op te richten, in de gelijkenis van de heer die naar een ver land ging, om een koninkrijk in te nemen en dan weer te komen, aan, dat dit zeker zou plaats hebben, maar anders dan zij dachten; daarmee verbindt Hij een zeer ernstige vermaning en waarschuwing.

EVANGELIE OP DE DAG VAN DE KERKINWIJDING. Vs. 1-10.

Kerkinwijding is vooreerst die handeling, waardoor een pas gebouwde kerk tot godsdienstig gebruik wordt gegeven en genomen, dat niet slechts een wettelijke maar ook een godsdienstige handeling moet zijn, dat zich de idee van cultus in het gebouw zelf belichaamt, het een heilige plaats is. Zolang daaraan wordt gebouwd, daarin getimmerd en geklopt, is het dit niet, het moet eerst tot heiligdom verklaard, gewijd worden, waartoe de evangelische noch een reliquie noch een beschermheilige nodig hebben, maar genoeg hebben aan Gods woord en aan gebed. Gewoonlijk verstaat men intussen onder kerkinwijding de jaarlijkse gedachtenisviering van de inwijding van een kerk. Die gebeurtenis is zo'n viering wel waard, omdat een tal van Christenen pas van die dag af een gemeente is, dat een godshuis voor hen daar staat; de inwijding daarvan is als het ware de bruiloft van de gemeente. De kerkinwijding is een oud gebruik, maar ook al vroeg, omdat men in de plaats van heidense feestelijkheden deze Christelijke feesten onder het volk probeerde te doen ingaan, met gastmalen verbonden; - een van de punten, waarop de momenten van het kerkelijk leven, die zeker ook momenten van het volksleven moesten worden, veranderden en in plaats van edele volksgewoonte te worden tot vrolijkheden werden, die de maat te buiten gingen en zich steeds als een erfenis van de heidenen vertoonden.

Wel waren er bij het begin van het Christendom en in de tijden, toen onze Heere tot stichting van Zijn rijk op aarde was, zoals dat vanzelf spreekt, nog geen Christelijke bedehuizen en men kon daarom voor de dagen van kerkinwijding van de latere gemeenten geen tekst kiezen uit het Nieuwe Testament, die juist en naar de klank van de woorden ook voor het feest gepast was; maar die grote wijsheid, die de oudheid bij het kiezen van teksten in het gehele kerkelijk jaar betoonde, betoont zich niet minder in de keuze van deze tekst, want wat in de hele wereld

zou voor de dag van de kerkwijding meer gepast zijn, wat dieper uit het hart van de feestvierende gemeente gesproken zijn, dan de woorden van de Heere: "Ik moet heden in uw huis blijven?" Maar wij kunnen de vraag ons nog nader voorstellen: "Wat heeft dit huis, onze lieve kerk en haar inwijding met het huis van Zachéüs en het bezoek van Jezus in Zachéüs' huis te maken?" Het is 1) door dezelfde handen gebouwd als het huis van Zachéüs en zo zijn ook de bezitters, die in beide huizen in en uitgingen of gaan, aan elkaar gelijk; maar 2) Zachéüs' huis wordt door Jezus opgemerkt en de Heeren dat niet voorbijgaan, maar er intrekken, opdat de bezitter tijd krijgt om de grote profeet beter dan van de vijgeboom naar hartelust te zien. Bovendien wil Hij niet leeg komen, maar aan Zachéüs en zijn huis moet zaligheid geschieden; Hij wil hem en de zijnen zoeken en zalig maken - en ook daarin staat ons Godshuis niet achter bij Zachéus' huis.

In de geschiedenis van Jezus' ingaan in Zachéüs huis bieden zich drie zaken aan onze nadere beschouwing aan: 1) het verlangen naar de Heere, dat op de wacht staat 2) het genadige bezoeken door de Heere, 3) de wonderbare verandering door de genade van de Heere.

1. En Jezus kwam in de stad en ging door Jericho totdat Hij een eind van de plaats kwam, die in vs. 5. wordt bedoeld.

2. En zie, er was een Joodse man, Zachéüs geheten (d. i. rein. 2 Makk. 10: 19); en deze was een overste van de tollenaars en hij was rijk).

3. En hij probeerde Jezus te zien, wie Hij was en kon niet, zoals hij vooruit zag, vanwege de schare zijn doel bereiken, omdat hij klein van persoon was, zodat hij niet over de anderen kon heen zien.

4. En met verstandige berekening de menigte vooruitlopend klom hij op een wilde vijgenboom 27: 28"), zodat hij Hem mocht zien, want Hij zou door die weg voorbijgaan, omdat de weg van Jericho naar de woestijn, die zich naar Bethanië uitstrekte, langs die boom leidde.

5. En toen Jezus aan die plaats kwam keek Hij op, zag Hij Hem en zei tot hem: Zachéus! haast u en kom af! want Ik moet vandaag in uw huis blijven 20: 34") om er te overnachten (Joh. 1: 39).

Hij kende hem en kon hem bij name noemen, zoals Hij Saulus kende, toen Hij hem riep en Zich aan hem openbaarde. Zijn naam was geschreven in het boek des levens van het Lam en dus moest hij aan Christus bekend zijn, die tegenwoordig was bij het maken van dat boek, deel had in het schrijven van de namen daarin en dat boek bewaarde. Zachéüs was een van de schapen, die de Vader Hem gegeven had, waarvoor Hij Zijn leven kwam afleggen en die Hij zo volmaakt kende, dat Hij ze bij name noemde, zoals Hij al de uitverkorenen en verlosten kent; zie Jes. 63: 1. Joh. 10: 3 Het moest zeer verbazend zijn voor Zachéüs om te horen dat Christus hem bij zijn naam noemde, die hem helemaal vreemd was en die hij nooit te voren gezien had en dit is een zeer opmerkelijk voorbeeld van Christus' alwetendheid, zowel als van Zijn vriendelijkheid, toegenegenheid en gemeenzaamheid omtrent de Zijn.

In wat een rijke verscheidenheid toch openbaart zich in deze Schriften die grote daad van de Zoon van God: zondaren te zoeken en zalig te maken! En hoe geheel vers wederom en naar iets anders in de omstandigheden gelijkende, is de hier verhaalde roeping van die Overste van tollenaars te Jericho. Jericho, de naam van de plaats al wekt ontzaglijke herinneringen op uit dagen en gebeurtenissen, beschreven in Israëls jaarboeken van ouds. Aldus werd eenmaal vanuit het midden van de heidense afgoderij een vrouw, ook zelfs van een onder de haar diep verachte stand, door het geloof ingeënt op de olijfboom van Abrahams nakomelingschap. Een later Jericho getuigt hier de roeping tot zaligheid van een zoon van Abraham, naar het vlees, die het in antwoord op de stem van de roepende insgelijks wordt door het geloof. Tot dat geloof worden mensen door allerlei, in de hoge voorzienigheid verordende middelen en wegen van de almachtige Redder geleid - sommige in de weg van de behoefte aan heling van ziekten, verzadiging van lichamelijke honger, anderen zoals hier de rijke tollenaar in de weg van een zuiver menselijke nieuwsgierigheid, waaronder de kiem van hogere behoefte wellicht al ook buiten bewustheid van het hart, waarin zij aanwezig, is verborgen ligt. Zachéüs althans probeerde Jezus te zien en op het veelvuldige gerucht van de grote Profeet van Nazareth uitgegaan, te zien hoe Hij er uitzag, - wie Hij was van persoon. En om aan deze trek van zijn gemoed te voldoen neemt hij, belemmerd door de zich verdringende menigte en de kleinheid van zijn eigen gestalte, de toevlucht tot de wilde vijgeboom, waarlangs Jezus voorbij moest gaan en beklimt die. Voor menige hoge farizeeër zou een dusdanige openbare tentoonstelling van zijn kleinheid van persoon niet veel minder onmogelijk geweest zijn dan het doorgaan van een kameel door het oog van een naald; voor deze rijke tollenaar is geen ding te vernederend, als hij slechts die van aangezicht aanschouwen mag, naar wie zijn gemoed met een belangstelling uitgaat, die uitwendig zich door niets nog van zuivere nieuwsgierigheid onderscheidt. Maar van de Heere, de Hartekenner, wordt in die belangstelling iets anders doorzien. Jezus afgewacht ook van op de top van een vijgeboom, laat zich aan wie naar Hem uitziet, niet onbetuigd. En Hij, die anders gewoon is in ontferming neer te zien op zondaren, verwaardigt zich om deze zondaar te behouden, opwaarts te kijken; straks zichzelf hem aan te bieden als zijn gast voor die dag, als zijn Zaligmaker voor altijd. Het zijn wederom hier hele bijzondere, hoe ook anders eenvoudige woorden: Zachéüs haast u en kom af, want Ik moet vandaag in uw huis blijven. Eerst het noemen van het verloren Israël, schaap uit het huis Israël, bij name: Zachéüs! - verrassend boven alle beschrijving zal zowel die stem als de blik opwaarts van de Heiland voor de man geweest zijn, die zo’n grote eer noch gezocht, noch gedacht had, dat uit de mond van de profeet uit Nazareth zijn naam te Jericho in het openbaar zou worden gehoord. En dat wel, vervolgens, om in het huis van de tollenaar zijn intrek te nemen. Hoe haast hij zich dan ook nu af te komen en met blijdschap de hooggeleerde Gast te ontvangen. Is het niet alsof op het voorbeeld van deze tollenaar gewezen wordt in het woord van de Heere aan de gemeente van Laodicea (Openbaring . 3: 20). Als iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen en Ik zal met hem avondmaal houden en hij met Mij.

6. En hij haastte zich en kwam af en ontving Hem met blijdschap, begaf zich tot Hem om de Heere bereidwillig op te nemen. Tot een eigenlijk ingaan in diens huis kwam het pas later na vs. 11-27.

Jericho heette van ouds af de Palmenstad en nauwelijks was een stad in het Joodse land schoner gelegen dan dit zeer oude Jericho tussen zijn altijd groene palmbossen en zoet geurende tuinen met rozen. Maar schoner dan al de trotse palmen van Jericho, die sinds lang zijn uitgehouwen, duurzamer dan al de geurige rozen van Jericho, die sinds lang zijn uitgebloeid, staat te Jericho een nederige boom. Hij is wel niet meer te vinden aan de zonnige weg, maar onzichtbaar groent hij nog voort, brengt hij nieuwe takken voort en frisse, zoete vruchten van jaar tot jaar in de kerk van Christus, dat is de wilde vijgeboom van Zachéüs. Daar in zijn schaduw is het goed te wonen, daar onder zijn takken zien wij voor altijd het liefelijk welkom tussen menselijke heilbegerigheid en goddelijke genade, tussen de zondaar, die de Heiland zoekt en de Heiland, die de zondaar zoekt.

Jericho was meer dan andere een stad van priesters en van tollenaars. De priester behaagde het zeker hier in de volheid van de zegen van hun land onder de palmboom, die het symbool van hun land was, een stil leven in beschouwing door te brengen. Dat echter de stad in tegenstelling tot haar talrijke priesterschap eveneens vele tollenaars telde, was het gevolg van de handelsbetrekkingen van het land. Er waren niet alleen daarom vele tollen, omdat de omstreek van Jericho, waarin ook de balsemstruik groeide, veel opleverde, maar ook omdat de stad op de weg van Jeruzalem naar Perea niet ver verwijderd was van een ondiepte van de Jordaan.

Midden door Jericho, de vanouds beruchte stad, neemt de Heiland Zijn weg, vergezeld door een menigte, dat zo-even voor de poorten van de stad ooggetuige was geweest van de wonderbare genezing van de blinde. De geschiedenis voert echter onze blikken af van het gewoel van het volk op een man, aan wie de genade van de Heere Jezus zich nu ook in het geestelijke wil verheerlijken. Deze is een man, aan wie niemand vroeger had gedacht, Zachéüs de geestelijke kleinzoon van die hoer Rachab in het oude Jericho (Joz. 2: 1 vv). Wel is hij geen heiden zoals deze en woont hij niet in een afgelegen hoek op de stadsmuur, zoals zij - zijn naam, zeer prachtig klinkend: "rein", stelt hem voor als een lid van Gods volk en zijn uitwendige omstandigheden zijn schitterend genoeg. Hij bekleedt in de handelsstad, beroemd door haar dadels en balsemtuinen, onder Romeins oppergezag het bij de Romeinen zeer aanzienlijke en tevens hoogst voordelige ambt van een Opper-tollenaar en heeft al een aanzienlijk vermogen verworven. Maar ach, in deze omstandigheden ligt ook een verstrikking; aan zijn vermogen kleven de vloeken van de kinderen van zijn eigen volk, waarover een vreemde meester hem tot drijver en geldafperser gesteld heeft; en zijn ambt dat, behalve andere verzoekingen, hem veel met heidenen in aanraking brengt, heeft hem ook heidense zeden geleerd en zozeer van de God van Israël en van Zijn wegen vervreemd, dat hij door alle mensen, die op de godsdienst gesteld zijn, in tegenspraak met zijn naam, als een verpeste wordt gemeden. Zeker, wij zouden in de Palmenstad onze eigen namen op het spel zetten als wij slechts in enig opzicht een enigszins vertrouwelijk betrekking tot de man in het tolhuis lieten bemerken. Hoe komt nu zo een tot Jezus? Ja, wij mogen wel zo vragen, zelfs al geven wij het vermoeden toe, dat de latere gang van de geschiedenis tot zekerheid verheft, dat Zachéüs zijn zondig leven al moe was geworden en begerig was naar het licht en leven uit God. Wat zou het ons verwonderen, wanneer een zo streng stelsel van afscheiding, zoals de vrome mensen te Jericho dat tegenover hem in acht namen, verbonden met de ban van de wet, die bovendien op zijn geweten drukte, zijn ziel verstrikt had in een volledige moedeloosheid,

in een wanhopen aan de mogelijkheid van redding? Maar zie, hij heeft van de Heere Jezus (toen deze twee of drie maanden daarvoor niet ver van Jericho te Livias vertoefde (Hoofdstuk 15: 1-16: 13 gehoord (door dat zijn mede-tollenaars het hem hadden meegedeeld). Dit deed een zachte schemering van hoop in zijn door duisternis omgeven ziel vallen. Hij heeft een woord gehoord van een Heiland, die anders dan de Farizeeën en Schriftgeleerden, zich tot tollenaars en zondaars keert, een woord van een openbaring van God, die niet, als die op Sinaï, in verschrikkende glans schittert, maar die de in zonde en ellende verzonken mensheid met enkel wonderen van ontferming te hulp komt. En omdat nu de Heiland zelf Jericho's muren binnentrekt, nu zegt een stem in hem: "U moet Hem zien". Wat hij eigenlijk daarmee wilde, dat zou hij zelf ons nauwelijks weten te zeggen. Zuiver nieuwsgierigheid was het niet, veel minder de onreine profane wens, die in de profetenmoordenaar Herodes lange tijd woelde, om Jezus te zien, die hij ten slotte als de Lijder voor zich ziet en die hij met misdadige blikken beschouwt, begerende een teken van Hem te zien. Nee! Zachéüs heeft een belang voor zijn hart bij die zaak. Zich te plaatsen in het licht van Zijn aangezicht, dat moet hij verschuiven tot die dag in de verre toekomst, als hij zich zal hebben losgemaakt van de zonde, die hem in het geweten aanklaagt: dat zou hij nu niet wagen! Weet hij ook misschien van andere tollenaars, misschien van degenen die in zijn eigen dienst zijn, dat zij in Jezus ogen genade hebben gevonden - "ach!" denkt hij: "u bent slechter dan allen, overste der tollenaars, overste der zondaars!" en het bewustzijn van zijn schuld brengt hem terug van de gemeenschap van de Heilige. Toch drijft hem ook weer een geheim, geluk voorspellend verlangen tot Jezus heen en hij zou ten minste eenmaal willen zien wie Hij was, of dan echt Zijn wezen, Zijn uiterlijk zo moedgevend was voor de ongelukkige, zoals de anderen zeiden; of Zijn aangezicht zo liefelijk was. Zo vermengt hij zich dan onder de menigte die de Heiland omgeeft, maar tevergeefs, het gedrang is te groot en hij ziet overal tegen vreemde schouders aan, want hij was klein van persoon. Daar valt hem plotseling een zeldzame gedachte in; wij zien hoe hij zich weer uit het gedrang verwijdert, hij loopt door een zijweg de menigte voorbij, ademloos komt hij aan de hoofdweg, waar Jezus moest doorgaan. Daar staat een wilde vijgeboom en zie, hij bedenkt zich niet, hij klimt naar boven en zweeft als een wondervolle vrucht in de takken vol loof. Hoe, Zachéüs! Opperste der tollenaars! past het dan ook voor u, evenals de jongens, als zij hun nieuwsgierigheid willen bevredigen, boven de hoofden van de groten u te verheffen? Vreest u niet op zo'n manier stand en ambt voor alle mensen in verachting te brengen en u aan hun gelach prijs te geven? Maar Zachéüs heeft geen oor voor onze vragen: hij kan nu niet denken aan eer, noch aan schande, hij staat op de uitkijk, alleen van het verlangen vervuld Jezus te zien.

Evenals de Heere het voelde, toen die vrouw Hem aanraakte (Hoofdstuk 8: 46) zo voelt Hij ook hier dat een arm zondaar in Zijn nabijheid is, die Zijn kracht met geweld tot zich trekt; en evenals hij van Nathanaël weet wat het verlangen van zijn hart is als hij onder de vijgenboom zit (Joh. 1: 48), zo weet Hij ook van Zachéüs in de vijgeboom en roept Hij hem met name (Jes. 43: 1).

Dat Jezus kende en met name riep hoeft ons niet te bevreemden: de Heere, die wist wat in zijn hart was (Joh. 2: 24. v.), kon ook zijn naam weten, wanneer Hij daarvan gebruik wilde maken. "Ik moet vandaag in uw huis blijven", zegt Hij; op het woord "vandaag" valt de nadruk (v. 9), want deze dag was voor Zachéüs tot zaligheid bestemd; het woord "moet" is

hetzelfde als in Hoofdst. 22: 37 , namelijk het moeten van de goddelijke roeping en de daaruit voortvloeiende plicht. De grondstelling van de goddelijke wil, die hier tot vervulling komt, spreekt Maria uit in Hoofdstuk 1: 53. "Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld. "

Jezus heeft in hem, juist uit zijn levendig verlangen om Hem te zien, de gastheer herkend, die Hem in Jericho door Zijn Vader bestemd is. Hier is een verloren schaap te vinden; het is hetzelfde voortdurende bewustzijn van Zijn zending, als in de ontmoeting met de Samaritaanse. Wat een onvoorwaardelijke overgave aan het goddelijke werk en wat een onbeperkte onafhankelijkheid van de menselijke mening!

Jericho was beroemd door de profetenschool, die eerst in haar midden bloeide en door de heerlijke daden van God, die de profeten Elia en Elisa daar verrichtten. Het moet echter daar niet goed geweest zijn om binnen deze muren te wonen, anders zou er in vs. 1 niet staan: "Toen Hij ingekomen was ging Hij door Jericho". Was het een liefelijk Bethanië geweest, waar vertrouwde vrienden op Hem wachtten, dan zou er hebben gestaan: "Hij trok binnen en bleef daar. " Maar verheven boven de gedachteloze volkshoop, die Hem omgaf, ziet Jezus oog opeens een heilbegerige ziel, die naar de gerechtigheid hongert en dorst en zie, deze blijde ontdekking houdt Hem terug verder te gaan, totdat Hij Zich over deze ziel van harte heeft ontfermd, dat zij niet zou omkomen; nu staat er over Hem: hier moet Ik Mijn intrek nemen, voordat het verder naar Jeruzalem gaat.

Er is een zuivere nieuwsgierigheid, die zonder aandoeningen is, een nieuwsgierigheid met minachting en een nieuwsgierigheid met belangstelling gepaard. Dat de laatste soort van nieuwsgierigheid die van Zachéüs was, zien wij uit zijn blijdschap, waarmee hij in allerijl aan het bevel van de Heere voldoet en Hem in zijn huis ontvangt; hij voelt het en hij geeft het in zijn vreugde te kennen, dat hem de hoogste eer werd aangedaan. En zo is dan ook zijn verwelkomen van de Heere een liefelijk beeld van de volvaardigheid en vreugde, waarmee een ziel die uit de doodsslaap van haar zonde ontwaakt, Jezus als haar Zaligmaker aanneemt en tot zich binnenlaat.

7. En allen, die tot de menigte van feestreizigers behoorden, in wier gezelschap de Heere sinds vs. 31 en 35 met de discipelen was gegaan en die het zagen, murmureerden: Hij is tot een zondigen man als gastheer ingegaan om te herbergen. Bij deze stelde Hij Zijnreisgenoten achter, want nu moeten wij zonder Hem trekken, die wij toch als de Messiaanse Koning in Jeruzalem dachten in te leiden (vs. 11. en "Uit 20: 34").

8. En Zachéüs plaatste zich in weerwil van de naam zondaar met vrijmoedigheid voor Hem (Hoofdstuk 18: 11) en zei tot de Heere: Zie, de helft van mijn goederen, Heere! geef ik de armen; en als ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, door valsheden (Hoofdstuk 3: 14) schade heb berokkend, dat geef ik volgens het gebod (Ex. 22: 1. 2 Sam. 12: 6) viervoudig terug (Jes. 58: 6-8).

9. En Jezus zei tot hem, of over hem: Vandaag is aan dit huis zaligheid geschied, nademaal ook deze, evengoed als iedere andere Jood, een zoon van Abraham is en dus tot het geslacht behoort, waaraan de zaligheid in de beloofde Messias is toegezegd (MATTHEUS. 15: 24).

De naam van zoon van Abraham, die voor de Jood de hoogste eretitel is, was de grootst mogelijke tegenstelling van de naam die de omstanders aan Zachéus gaven, toen zij hem een zondige man noemden. De Heere stelde hiermee Zachéus in zijn eer, hem gelijkstellend met Abraham, die ook rijk was, niet door onrecht, maar omdat God hem rijkdom had gegeven. De Heere stelde dus het huis van Zachéus als het huis van Abraham, waaraan ook zaligheid geschied was. "Dit huis" wilde dan ook niet zeggen: "Alleen Zacheus; " nee, maar allen, die de zijnen zijn. Niets is meer verwijderd van het Evangelie van de genade, dan bekrompenheid; sommigen kunnen het niet vatten hoe een heel huis door een begenadigde vader, of moeder, of zuster, of broeder zalig kan worden. Maar waar Christus woont daar is geheel Zijn omgeving, is geheel de atmosfeer, waarin Hij ademt enkel zaligheid. En waar slechts een Christen in huis is, daar staat het licht op de kandelaar en schijnt het over allen, die in huis zijn; daar is de voorbidding tot behoudenis van allen, die tot het huis behoren, daar is de zegen van God en daarom vraagt de Apostel, 1 Kor. 7: 16 : Wat weet u, vrouw, of u de man zalig zult maken, of wat weet u, man, of u de vrouw zalig zult maken?

10. a)Want de Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was en heeft geen onderscheid te maken naar de maatstaf van de farizese vooroordelen (MATTHEUS. 18: 11. Joh. 3: 16-18).

a)Hand. 13: 46.

In tweeërlei opzicht kunnen de uitleggers zich niet goed in de samenhang en de bedoeling van deze afdeling vinden. In de eerste plaats laten zij zich daardoor, dat al in vs. 6 staat dat Zachéüs Jezus met vreugde opgenomen heeft, verleiden aan te nemen alsof dit gesprek had plaats gevonden in het huis van de tollenaar; misschien ‘s avonds aan tafel of de volgende morgen bij het weggaan van Jezus. Op de laatste opvatting rust bijvoorbeeld het van Gerok: Jezus en Zachéüs, of hoe menselijke wil en goddelijke genade zo schoon samenstemt op het pad van de bekering; wij beschouwen: 1) het welkom onder vijgeboom of het begin, 2) het komen onder het tollenaars dak of de voortgang, 3) de afscheidsgroet in de huisdeur of het einde van de bekeringsgeschiedenis. Duidelijk zijn de morrenden in vs. 7 met de discipelen van de Heere, maar de leden van de feestkaravaan, waarmee Hij Jericho is binnengetrokken en door de stad is gegaan, waarvan Hij Zich echter nu afscheidt als van mensen, die Hij wilde ontwijken (Joh. 6: 15) om zich weer om te keren en bij Zachéüs Zijn intrek te nemen. Tot dezen spreekt ook Jezus Zijn woorden met de blik op Zachéüs gericht (prov auton staten-vertaling "tot hem") - hoe zou bij die opvatting de gehele gebeurtenis kunnen worden voorgesteld? De evangelist maakt integendeel in vs. 6 aan het verhaal een voorlopig slot, om over vs. 7 tot 27 een langer gesprek er aan toe te voegen, dat tussen de beide handelingen: "Hij haastte zich en kwam af" en "Hij ontving Hem met blijdschap" invalt, zodat wij de laatste woorden voor de samenhang van beiden alleen kunnen opvatten in de zin als boven bij de verklaring in parenthese is aangegeven. Deze is dezelfde manier van voorstelling die wij al in Hoofdstuk 1: 46 ten opzichte van vs. 67-79 en in Hoofdst. 11: 16 in vergelijking met vs. 29-36 vonden en die ook overeenstemt met de Oud-Testamentische beschrijving dat de geschiedenis volgens de tot hiertoe heersende richting tot het einde wordt gebracht en dan van een zeker punt af weer wordt opgenomen, om andere kanten op de voorgrond te plaatsen, die vroeger nog niet in beschouwing zijn genomen, omdat daaraan nog een bijzondere

opmerkzaamheid moest worden gewijd (vgl. Gen. 1: 26-31 met 2: 4-25). Daarom meent men het woord van Zachéüs in vs. 8 als een gelofte of toezegging te moeten opvatten, die hij de Heere gaf uit dankbaarheid voor de van Hem ontvangen genade en tot opvolging van het uit Zijn mond gehoorde onderricht. Het woord klinkt echter zo, dat Zachéüs niet eerst belooft te doen, maar op iets wijst dat hij al begonnen is te volbrengen en tot regel van zijn gedrag heeft gemaakt. Bovendien wordt zijn optreden met vrijmoedigheid tegenover de verachtelijke behandeling van de murmureerden alleen dan verklaarbaar, als hij zich bewust is een discipel van Jezus Christus te zijn, die de voorschriften van zijn Meester nu ter harte heeft genomen en daarvan bewijzen heeft gegeven, zodat hij niet meer de zondaar van vroeger is, waarvoor de mensen hem nog houden, maar een, die zich van zijn zonden oprecht heeft bekeerd en door de zaligmakende kracht van het Evangelie een nieuw leven begonnen is. Hoe dat nu echter mogelijk zijn zou, kunnen de uitleggers niet uitvinden en daarom juist komen zij tot die verkeerde opvatting. Zeker is de mogelijkheid ook niet te verklaren, als men over het reisverhaal van onze evangelist in Hoofdstuk 9: 51-18: 30 zich in zo'n onduidelijkheid bevindt, dat men de voorvallen in Hoofdstuk 15: 1-16: 31 evenals die in Hoofdstuk 17: 1-10 naar Galilea verplaatst en Hoofdst. 17: 11 vv. met Hoofdstuk 9: 51 vv. verbindt; daarentegen wordt bij de door ons gegeven chronologie alles duidelijk en verstaanbaar. Te Livias, dat van Jericho slechts 2-3 mijlen verwijderd is, heeft Zachéüs door zijne mede-tollenaars van Jezus en diens gelijkenissen gehoord. Die van het verloren schaap, van de verloren penning, van de verloren zoon, zijn voor hem een kracht van de wedergeboorte geworden en die van de onrechtvaardige rentmeester heeft hij zich tot regel en richtsnoer voor zijn wandel in Christus Jezus gesteld, tot wie zijn verhouding tot hiertoe nog die geweest is, die de apostel in 1 Petrus . 1: 7 v. beschrijft, totdat hem nu ook dat geluk is overkomen Hem van aangezicht tot aangezicht te zien, wat dan zijn hart vervult met onuitsprekelijke en heerlijke vreugde. Hij staat dus met zijn bekering en levensvernieuwing daar als een profetie van de roeping van de heidenen, die niet tot de Heiland kunnen zeggen: wij hebben in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken en Gij hebt in onze straten geleerd, maar toch zullen zitten aan de tafel in het rijk van God (Hoofdstuk 13: 23). Op deze heidenen, aan wie het rijk van God zal worden gegeven, dat zijn vrucht zal geven, ziet de Heere in de volgende gelijkenis, terwijl Hij Israël, om de verwerping, die zij juist nu het voornemen hebben Hem aan te doen, alleen hun eigen verwerping en het wegnemen van het rijk van God aan hen moet verkondigen, zodat deze gelijkenis wat de zaak aangaat hetzelfde bevat wat de beide gelijkenissen van de boze wijngaardeniers en de toevertrouwde ponden in MATTHEUS. 21: 33-44; 25: 14-30 tezamen bevatten.

Wat Christus deed om Zachéus zalig te maken kwam overeen met het grote doel van Zijn komst in de wereld. Zie de treurige toestand van de mensenkinderen; zij waren verloren. De hele wereld van de mensen is door de val een verloren wereld geworden; verloren evenals een stad verloren is als zij in de macht is van het oproer; als een reiziger, als hij zijn pad in een wildernis is kwijt geraakt; zoals een zieke verloren is als zijn ziekte ongeneeslijk is. De genadige bedoeling van Gods Zoon is, dat Hij kwam om te zoeken en te behouden. Hij kwam van de hemel op de aarde; om te zoeken wat verloren was en het weer te brengen. Hij zoekt die Hem niet zochten en niet naar Hem vroegen. Zijn doel was te redden, wanneer er geen redding in iets anders was.

De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was; het verlorene, wat zegt dit? En wel in de eerste plaats wat is het verlorene? Verloren, voor hem verloren, zo noemt de ongelukkige vader de ondankbare zoon, die tegelijk de vaderlijke tucht en de vaderlijke liefde verworpen heeft en den overvloed van brood in het vaderlijk huis verlaten om op de weg, die naar de draf van de zwijnen geleidt, zijn eigen meester te zijn en het vaderlijk erfgoed op schaamteloze wijze door te brengen; de zoon, die hij nog wel met een diep en innig vaderlijk medelijden aanschouwde, maar de vaderlijke zegen niet meer geven kan. Verloren, voor mij verloren, zo zucht de tedere moeder in menige slapeloze nacht, als zij zich de gevallen dochter voorstelt, altijd dieper wegzinkend in de poel des verderfs, waarvan de rand voor haar met bloemen en kostbaarheden bestrooid was; de gevallen dochter, tot wier altijd dieper val de hele maatschappij schijnt samen te spannen. Ook de maatschappij rekent deze onder de voor haar verlorenen met de misdadiger, wie zij genoodzaakt is uit haar midden te verbannen, de dronkaard, die haar onteert, de leegganger en de gierigaard, van wier bekwaamheden of bezittingen zij geen nut trekt. En ook aldus is het aantal verlorenen groot. Maar is het beperkt tot degenen, die het zijn in deze zin? En als Jezus van het verlorene spreekt bedoelt Hij niet alleen het verlorene, met opzicht tot betrekkingen, maatschappij, mensheid? Nee, maar het verlorene voor God. Het zou kunnen zijn en het is zo, dat velen die geenszins voor hun betrekkingen, voor de maatschappij, voor de mensheid verloren kunnen worden geacht, nochtans tot het voor God verlorene moeten gerekend worden. Want voor God is verloren, die zich voor zoveel in hem is, hetzij dan uit hoogmoed of uit begeerlijkheid aan zijn tucht, aan zijn liefde, aan zijn gemeenschap onttrokken heeft; die niet voor Hem maar voor zichzelf leven wil en voor zichzelf naar de lust en willekeur van een zondig hart. Voor God verloren is de zondaar, die de dienst van de wereld boven de dienst niet slechts, maar boven de gunst van God verkozen heeft en daarom voortwandelt op de weg, waarop hij zich hoe langer hoe verder van God verwijdert en die eindelijk eindigt in zijn volkomen ondergang. Voor God is verloren, die niet meer waardig is Zijn kind genoemd te worden en wie Hij, ofschoon Hij hem nog niet alle blijken van Zijn ontferming onttrokken heeft, nochtans zijn tederste vaderlijke zegen onthouden moet. . . . Voor God is verloren die tot Hem zegt: Wijk van mij, want in Uw geboden heb ik geen lust. Voor God is verloren die Hem afwijst in de heilige en liefderijke eis: Mijn zoon geef Mij uw hart! En als deze allen voor God verloren zijn, dan is het Zijn smart dat het aantal van de verlorenen zeer bedroevend groot is; dan is het duidelijk dat wij Gods verloren zonen niet alleen vinden in het midden van het vreemde land, waar zij Zijn goed en Zijn gaven met oneerbare vrouwen doorbrengen, maar tot in de schaduw van het vaderlijk huis, waar zij Hem wel hun dienst maar geenszins hun hart wijden en door alle nauwgezetheid en plichtsbetrachting en gehoorzaamheid geenszins het welgevallen van hun Vader, maar het bokje met hun vrienden, bedoelen en bejagen. En indien verloren te zijn voor God, is Zijn gemeenschap, Zijn welgevallen, Zijn zegen te derven, op wegen waar men zich bezondigt niet slechts aan Zijn heiligheid, maar ook aan Zijn liefde: dan voelen wij de diepte van de ellende, die is uitgedrukt in die herinnering: het verlorene. Ach, wat hij ook zij of schijnt voor zijn betrekkingen en voor zijn naasten, die voor God, die in Gods ogen verloren is, hij is voor zichzelf verloren. Wat hij ook op aarde bezit, verwerft of bereikt, hij gaat verloren voor zijn eigenlijke, verloren voor zijn eeuwige bestemming. Die voor de zonde leeft, ontvangt de bezoldiging van de zonde; die voor de wereld leeft zal met de wereld vergaan; die niet voor God leeft, leeft niet voor de hemel; die zich afwendt van God wandelt de eeuwige rampzaligheid tegemoet; hij komt ter plaatse waar

het verlorene voorgoed verloren is, waar de verbroken wet, waar de versmade liefde van God wordt gewroken door een vruchteloos berouw. Arme verlorenen!. . . Maar vóórdat het zo ver komt, is behoud mogelijk. De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat is te behouden, wat verloren was. De Zoon des mensen, niemand minder dan Hij, in wie de mensheid ook geroepen is de Zoon van God te aanbidden. Zijn naam is Zaligmaker, d. i. Behouder, Hij is gekomen om te behouden. Het is het grote doel van Zijn komst in het midden van de verlorenen. Wanneer zullen zij behoudenen mogen heten? Als zij weer zullen toebehoren aan Hem, voor wie zij nu verloren zijn. Als de van God afgedwaalde mens door zijn God gevonden, aan zijn God teruggegeven is, dan pas is hij geen verlorene, maar een behoudene, dan ook een, die met recht een kind van God genoemd kan worden en die voelt het te zijn. Maar ook dan pas is hij mens in de waren zin van het woord; want die hem teruggeeft aan zijn God, geeft hem ook weer aan zichzelf. De Zoon des mensen is gekomen om zalig te maken dat verloren was; is gekomen om te redden van de weg van de zonde, van de straf van de zonde, van de schuld van de zonde, om de verloren zoon te doen opstaan en tot om de Vader te doen gaan, om hem te brengen tot de Vader, hem te werpen in de armen van de Vader, om hem in het huis van de Vader eeuwig te doen wonen! Aldus behoudt, aldus maakt Hij zalig. Maar opdat Hij zo het verlorene behoudt is het nodig dat Hij het zoekt. Voorwaar hier geldt met nadruk, dat slechts hij die zoekt vinden zal. En een geduldig, een volhardend zoeken zal het moeten zijn. Een zoeken en nagaan op de verscheidenste, ook op de verschrikkelijkste wegen. Een zoeken en nagaan op alle paden van de afdwaling, in alle schuilhoeken van de zonde, in alle holen van het verderf. Een zoeken in het midden van de verzoekingen, een zoeken tot op de rand van de gapende afgrond, een zoeken van de immer verder dolenden, immer dieper zinkenden, een zoeken van de voor zijn treurige en gevaarvolle toestand zich meer en meer verblindende en verstompte verlorene. Een inhalen van de vluchtende, een ontdekken van de zich verbergende, een overreden van de weerspannige, een zoeken op allerlei wijze en vele malen tevergeefs. Wat een liefde, die niet slechts tot behouden, maar ook tot zoeken, tot zo’n zoeken bereid is. Het is de liefde van de Zoon des mensen.

10. a)Want de Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was en heeft geen onderscheid te maken naar de maatstaf van de farizese vooroordelen (MATTHEUS. 18: 11. Joh. 3: 16-18).

a)Hand. 13: 46.

In tweeërlei opzicht kunnen de uitleggers zich niet goed in de samenhang en de bedoeling van deze afdeling vinden. In de eerste plaats laten zij zich daardoor, dat al in vs. 6 staat dat Zachéüs Jezus met vreugde opgenomen heeft, verleiden aan te nemen alsof dit gesprek had plaats gevonden in het huis van de tollenaar; misschien ‘s avonds aan tafel of de volgende morgen bij het weggaan van Jezus. Op de laatste opvatting rust bijvoorbeeld het van Gerok: Jezus en Zachéüs, of hoe menselijke wil en goddelijke genade zo schoon samenstemt op het pad van de bekering; wij beschouwen: 1) het welkom onder vijgeboom of het begin, 2) het komen onder het tollenaars dak of de voortgang, 3) de afscheidsgroet in de huisdeur of het einde van de bekeringsgeschiedenis. Duidelijk zijn de morrenden in vs. 7 met de discipelen van de Heere, maar de leden van de feestkaravaan, waarmee Hij Jericho is binnengetrokken

en door de stad is gegaan, waarvan Hij Zich echter nu afscheidt als van mensen, die Hij wilde ontwijken (Joh. 6: 15) om zich weer om te keren en bij Zachéüs Zijn intrek te nemen. Tot dezen spreekt ook Jezus Zijn woorden met de blik op Zachéüs gericht (staten-vertaling "tot hem") - hoe zou bij die opvatting de gehele gebeurtenis kunnen worden voorgesteld? De evangelist maakt integendeel in vs. 6 aan het verhaal een voorlopig slot, om over vs. 7 tot 27 een langer gesprek er aan toe te voegen, dat tussen de beide handelingen: "Hij haastte zich en kwam af" en "Hij ontving Hem met blijdschap" invalt, zodat wij de laatste woorden voor de samenhang van beiden alleen kunnen opvatten in de zin als boven bij de verklaring in parenthese is aangegeven. Deze is dezelfde manier van voorstelling die wij al in Hoofdstuk 1: 46 ten opzichte van vs. 67-79 en in Hoofdst. 11: 16 in vergelijking met vs. 29-36 vonden en die ook overeenstemt met de Oud-Testamentische beschrijving dat de geschiedenis volgens de tot hiertoe heersende richting tot het einde wordt gebracht en dan van een zeker punt af weer wordt opgenomen, om andere kanten op de voorgrond te plaatsen, die vroeger nog niet in beschouwing zijn genomen, omdat daaraan nog een bijzondere opmerkzaamheid moest worden gewijd (vgl. Gen. 1: 26-31 met 2: 4-25). Daarom meent men het woord van Zachéüs in vs. 8 als een gelofte of toezegging te moeten opvatten, die hij de Heere gaf uit dankbaarheid voor de van Hem ontvangen genade en tot opvolging van het uit Zijn mond gehoorde onderricht. Het woord klinkt echter zo, dat Zachéüs niet eerst belooft te doen, maar op iets wijst dat hij al begonnen is te volbrengen en tot regel van zijn gedrag heeft gemaakt. Bovendien wordt zijn optreden met vrijmoedigheid tegenover de verachtelijke behandeling van de murmureerden alleen dan verklaarbaar, als hij zich bewust is een discipel van Jezus Christus te zijn, die de voorschriften van zijn Meester nu ter harte heeft genomen en daarvan bewijzen heeft gegeven, zodat hij niet meer de zondaar van vroeger is, waarvoor de mensen hem nog houden, maar een, die zich van zijn zonden oprecht heeft bekeerd en door de zaligmakende kracht van het Evangelie een nieuw leven begonnen is. Hoe dat nu echter mogelijk zijn zou, kunnen de uitleggers niet uitvinden en daarom juist komen zij tot die verkeerde opvatting. Zeker is de mogelijkheid ook niet te verklaren, als men over het reisverhaal van onze evangelist in Hoofdstuk 9: 51-18: 30 zich in zo’n onduidelijkheid bevindt, dat men de voorvallen in Hoofdstuk 15: 1-16: 31 evenals die in Hoofdstuk 17: 1-10 naar Galilea verplaatst en Hoofdst. 17: 11 vv. met Hoofdstuk 9: 51 vv. verbindt; daarentegen wordt bij de door ons gegeven chronologie alles duidelijk en verstaanbaar. Te Livias, dat van Jericho slechts 2-3 mijlen verwijderd is, heeft Zachéüs door zijne mede-tollenaars van Jezus en diens gelijkenissen gehoord. Die van het verloren schaap, van de verloren penning, van de verloren zoon, zijn voor hem een kracht van de wedergeboorte geworden en die van de onrechtvaardige rentmeester heeft hij zich tot regel en richtsnoer voor zijn wandel in Christus Jezus gesteld, tot wie zijn verhouding tot hiertoe nog die geweest is, die de apostel in 1 Petrus . 1: 7 v. beschrijft, totdat hem nu ook dat geluk is overkomen Hem van aangezicht tot aangezicht te zien, wat dan zijn hart vervult met onuitsprekelijke en heerlijke vreugde. Hij staat dus met zijn bekering en levensvernieuwing daar als een profetie van de roeping van de heidenen, die niet tot de Heiland kunnen zeggen: wij hebben in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken en Gij hebt in onze straten geleerd, maar toch zullen zitten aan de tafel in het rijk van God (Hoofdstuk 13: 23). Op deze heidenen, aan wie het rijk van God zal worden gegeven, dat zijn vrucht zal geven, ziet de Heere in de volgende gelijkenis, terwijl Hij Israël, om de verwerping, die zij juist nu het voornemen hebben Hem aan te doen, alleen hun eigen verwerping en het wegnemen van het rijk van God aan hen moet verkondigen, zodat

deze gelijkenis wat de zaak aangaat hetzelfde bevat wat de beide gelijkenissen van de boze wijngaardeniers en de toevertrouwde ponden in MATTHEUS. 21: 33-44; 25: 14-30 tezamen bevatten.

Wat Christus deed om Zachéüs zalig te maken kwam overeen met het grote doel van Zijn komst in de wereld. Zie de treurige toestand van de mensenkinderen; zij waren verloren. De hele wereld van de mensen is door de val een verloren wereld geworden; verloren evenals een stad verloren is als zij in de macht is van het oproer; als een reiziger, als hij zijn pad in een wildernis is kwijt geraakt; zoals een zieke verloren is als zijn ziekte ongeneeslijk is. De genadige bedoeling van Gods Zoon is, dat Hij kwam om te zoeken en te behouden. Hij kwam van de hemel op de aarde; om te zoeken wat verloren was en het weer te brengen. Hij zoekt die Hem niet zochten en niet naar Hem vroegen. Zijn doel was te redden, wanneer er geen redding in iets anders was.

De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was; het verlorene, wat zegt dit? En wel in de eerste plaats wat is het verlorene? Verloren, voor hem verloren, zo noemt de ongelukkige vader de ondankbare zoon, die tegelijk de vaderlijke tucht en de vaderlijke liefde verworpen heeft en den overvloed van brood in het vaderlijk huis verlaten om op de weg, die naar de draf van de zwijnen geleidt, zijn eigen meester te zijn en het vaderlijk erfgoed op schaamteloze wijze door te brengen; de zoon, die hij nog wel met een diep en innig vaderlijk medelijden aanschouwde, maar de vaderlijke zegen niet meer geven kan. Verloren, voor mij verloren, zo zucht de tedere moeder in menige slapeloze nacht, als zij zich de gevallen dochter voorstelt, altijd dieper wegzinkend in de poel des verderfs, waarvan de rand voor haar met bloemen en kostbaarheden bestrooid was; de gevallen dochter, tot wier altijd dieper val de hele maatschappij schijnt samen te spannen. Ook de maatschappij rekent deze onder de voor haar verlorenen met de misdadiger, wie zij genoodzaakt is uit haar midden te verbannen, de dronkaard, die haar onteert, de leegganger en de gierigaard, van wier bekwaamheden of bezittingen zij geen nut trekt. En ook aldus is het aantal verlorenen groot. Maar is het beperkt tot degenen, die het zijn in deze zin? En als Jezus van het verlorene spreekt bedoelt Hij niet alleen het verlorene, met opzicht tot betrekkingen, maatschappij, mensheid? Nee, maar het verlorene voor God. Het zou kunnen zijn en het is zo, dat velen die geenszins voor hun betrekkingen, voor de maatschappij, voor de mensheid verloren kunnen worden geacht, nochtans tot het voor God verlorene moeten gerekend worden. Want voor God is verloren, die zich voor zoveel in hem is, hetzij dan uit hoogmoed of uit begeerlijkheid aan zijn tucht, aan zijn liefde, aan zijn gemeenschap onttrokken heeft; die niet voor Hem maar voor zichzelf leven wil en voor zichzelf naar de lust en willekeur van een zondig hart. Voor God verloren is de zondaar, die de dienst van de wereld boven de dienst niet slechts, maar boven de gunst van God verkozen heeft en daarom voortwandelt op de weg, waarop hij zich hoe langer hoe verder van God verwijdert en die eindelijk eindigt in zijn volkomen ondergang. Voor God is verloren, die niet meer waardig is Zijn kind genoemd te worden en wie Hij, ofschoon Hij hem nog niet alle blijken van Zijn ontferming onttrokken heeft, nochtans zijn tederste vaderlijke zegen onthouden moet. . . . Voor God is verloren die tot Hem zegt: Wijk van mij, want in Uw geboden heb ik geen lust. Voor God is verloren die Hem afwijst in de heilige en liefderijke eis: Mijn zoon geef Mij uw hart! En als deze allen voor God verloren zijn, dan is het Zijn smart dat het aantal van de verlorenen zeer bedroevend

groot is; dan is het duidelijk dat wij Gods verloren zonen niet alleen vinden in het midden van het vreemde land, waar zij Zijn goed en Zijn gaven met oneerbare vrouwen doorbrengen, maar tot in de schaduw van het vaderlijk huis, waar zij Hem wel hun dienst maar geenszins hun hart wijden en door alle nauwgezetheid en plichtsbetrachting en gehoorzaamheid geenszins het welgevallen van hun Vader, maar het bokje met hun vrienden, bedoelen en bejagen. En indien verloren te zijn voor God, is Zijn gemeenschap, Zijn welgevallen, Zijn zegen te derven, op wegen waar men zich bezondigt niet slechts aan Zijn heiligheid, maar ook aan Zijn liefde: dan voelen wij de diepte van de ellende, die is uitgedrukt in die herinnering: het verlorene. Ach, wat hij ook zij of schijnt voor zijn betrekkingen en voor zijn naasten, die voor God, die in Gods ogen verloren is, hij is voor zichzelf verloren. Wat hij ook op aarde bezit, verwerft of bereikt, hij gaat verloren voor zijn eigenlijke, verloren voor zijn eeuwige bestemming. Die voor de zonde leeft, ontvangt de bezoldiging van de zonde; die voor de wereld leeft zal met de wereld vergaan; die niet voor God leeft, leeft niet voor de hemel; die zich afwendt van God wandelt de eeuwige rampzaligheid tegemoet; hij komt ter plaatse waar het verlorene voorgoed verloren is, waar de verbroken wet, waar de versmade liefde van God wordt gewroken door een vruchteloos berouw. Arme verlorenen!. . . Maar vóórdat het zo ver komt, is behoud mogelijk. De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat is te behouden, wat verloren was. De Zoon des mensen, niemand minder dan Hij, in wie de mensheid ook geroepen is de Zoon van God te aanbidden. Zijn naam is Zaligmaker, d. i. Behouder, Hij is gekomen om te behouden. Het is het grote doel van Zijn komst in het midden van de verlorenen. Wanneer zullen zij behoudenen mogen heten? Als zij weer zullen toebehoren aan Hem, voor wie zij nu verloren zijn. Als de van God afgedwaalde mens door zijn God gevonden, aan zijn God teruggegeven is, dan pas is hij geen verlorene, maar een behoudene, dan ook een, die met recht een kind van God genoemd kan worden en die voelt het te zijn. Maar ook dan pas is hij mens in de waren zin van het woord; want die hem teruggeeft aan zijn God, geeft hem ook weer aan zichzelf. De Zoon des mensen is gekomen om zalig te maken dat verloren was; is gekomen om te redden van de weg van de zonde, van de straf van de zonde, van de schuld van de zonde, om de verloren zoon te doen opstaan en tot om de Vader te doen gaan, om hem te brengen tot de Vader, hem te werpen in de armen van de Vader, om hem in het huis van de Vader eeuwig te doen wonen! Aldus behoudt, aldus maakt Hij zalig. Maar opdat Hij zo het verlorene behoudt is het nodig dat Hij het zoekt. Voorwaar hier geldt met nadruk, dat slechts hij die zoekt vinden zal. En een geduldig, een volhardend zoeken zal het moeten zijn. Een zoeken en nagaan op de verscheidenste, ook op de verschrikkelijkste wegen. Een zoeken en nagaan op alle paden van de afdwaling, in alle schuilhoeken van de zonde, in alle holen van het verderf. Een zoeken in het midden van de verzoekingen, een zoeken tot op de rand van de gapende afgrond, een zoeken van de immer verder dolenden, immer dieper zinkenden, een zoeken van de voor zijn treurige en gevaarvolle toestand zich meer en meer verblindende en verstompte verlorene. Een inhalen van de vluchtende, een ontdekken van de zich verbergende, een overreden van de weerspannige, een zoeken op allerlei wijze en vele malen tevergeefs. Wat een liefde, die niet slechts tot behouden, maar ook tot zoeken, tot zo’n zoeken bereid is. Het is de liefde van de Zoon des mensen.

11. En toen zij dat hoorden en hun murmureren (vs. 7) door hetgeen Hij zo-even had gezegd tot zwijgen gebracht was, voegde Hij daarbij, met het oog daarop dat Hij Zich door in Jericho

te blijven van hen afscheidde en zei een gelijkenis, waaruit zij konden afleiden welke toekomst in waarheid hun volk wachtte. Hij sprak die uit, omdat Hij nabij Jeruzalem was en omdat zij meenden dat het koninkrijk van God meteen openbaar zou worden, maar het, zoals Hij wist, toch geheel anders zou komen dan zij zich voorstelden.

12. Hij zei dan: Een zeker welgeboren man reisde in een ver gelegen land, om voor zichzelf een koninkrijk te ontvangen, om het uit de handen van Hem, die het te geven had, in ontvangst te nemen en dan terug te keren, om nu ook als rechtmatig koning zijn heerschappij uit te oefenen.

13. En hij riep zijn tien dienstknechten, gaf hen tien ponden en zei tot hen: Handel, ieder met zijn pond, totdat ik kom.

14. En zijn burgers haatten hem en zonden hem gezanten na en zeiden tot degene die dat rijk had te geven: Wij willen niet dat deze over ons koning is. Geef ons een andere regeerder.

15. En het gebeurde, toen hij terug, toen hij het koninkrijk ontvangen had, het in bezit genomen had ondanks het tegenspreken van zijn burgers, dat hij zei dat die dienstknechten tot hem geroepen zouden worden, die hij het geld gegeven had, opdat hij weten mocht wat een ieder met handelen gewonnen had.

16. En de eerste kwam en zei: Heer! uw pond heeft tien ponden daartoe gewonnen.

17. En hij zei tot hem: Wel, goede dienstknecht, omdat u in het minste trouw geweest bent, geef ik u macht over tien steden.

18. En de tweede kwam en zei: Heere! uw pond heeft vijf ponden gewonnen.

18. En de tweede kwam en zei: Heere! uw pond heeft vijf ponden gewonnen.

19. En hij zei ook tot deze: En u, heers over vijf steden. (vgl. MATTHEUS. 25: 20-23).

Het volk van God ontvangt weinig zichtbare beloning in de tegenwoordige tijd. Hoeveel van hen worden vaak als kwaad verworpen. Zij gaan het koninkrijk van God in door veel verdrukking. Hun goede dingen zijn niet in deze wereld. Het gewin van de godzaligheid bestaat niet in aardse goederen, maar in inwendige vrede en hoop en vreugde in het geloof. Maar zij zullen eenmaal een overvloedige beloning hebben. Zij zullen loon ontvangen dat alles ver overtreft wat zij voor Christus gedaan hebben. Zij zullen tot hun verbazing bevinden, dat voor alles, wat zij voor hun Heer gedaan en verdragen hebben, hun Heer hen honderdvoudig zal belonen.

20. En een ander kwam en zei: Heer! zie hier uw pond, dat Ik in een zweetdoek weggelegd had:

21. Want ik vreesde u, omdat u een streng mens bent, u neemt weg wat u niet gelegd hebt en u maait wat u niet gezaaid hebt: u eigent u toe waarop u geen aanspraak heeft en wilt winnen, waar u geen gelegenheid daartoe gaf.

22. Maar hij zei tot hem: a) Uit uw mond zal ik u oordelen, boze dienstknecht! U wist dat Ik een streng mens ben, wegnemend wat ik niet gelegd heb en maaiend waar Ik niet gezaaid heb.

a) 2 Sam. 1: 16. MATTHEUS. 12: 37.

23. Waarom hebt u dan mijn geld niet in de bank gegeven en ik had het, als ik zou komen, met woeker mogen eisen.

24. En hij zei tot degenen, die bij hem stonden, tot zijn trawanten: Neemt dat pond van hem weg en geeft het aan degene die de tien ponden heeft. (vgl. MATTHEUS. 25: 24-28).

25. En zij zeiden tot hem: Heer! hij heeft tien ponden, waarom geeft u hem nog meer?

26. Want ik zeg u nogmaals (Hoofdstuk 8: 18) dat een ieder die heeft gegeven zal worden, maar van degene die niet heeft, van die zal genomen worden ook wat hij heeft ("Lu 14: 24").

27. Maar, om na deze afrekening met de knechten nu nog een andere plaats te doen hebben: deze mijn vijanden, die niet hebben gewild dat Ik over hen koning zou zijn, breng, u trawanten (vs. 24), ze hier en sla ze hier voor mij dood (vgl. vs. 43 v.).

In de inleiding op MATTHEUS. 20: 29 hebben wij er al op gewezen, dat de genezing van een blinde voor Jericho en van een achter de stad, de bekeringsgeschiedenis van Israël in de eerste en de laatste tijd van het Nieuw Testamentisch heil symboliseert. Terwijl wij echter daar nog zeiden dat het doortrekken door Jericho de roeping van de heidenen tot het rijk van God voorstelde, moeten wij volgens het nu opgemerkte zeggen dat het zinnebeeld daarvoor integendeel het omkeren naar de stad en het intrek nemen bij Zachéüs is. De voor ons liggende gelijkenis geeft ons het recht tot deze allegorische verklaring. Jezus staat op het punt om naar Jericho terug te keren, om bij de overste van de tollenaars zijn intrek te nemen en daar wil Hij diensvolgens de menigte, waaronder Hij Zich na de aankondiging van Zijn lijden in Hoofdst. 18: 31 vv. en na het gesprek met de moeder van de zonen van Zebedeüs in MATTHEUS. 20: 20-28, bewogen had, haar weg verder alleen laten trekken naar Jeruzalem. Dat komt Hemzelf voor als een gelijkenis van hetgeen Hij in Hoofdstuk 13: 35 al eenmaal de Joden heeft aangekondigd en hun later (MATTHEUS. 23: 38) nogmaals zal verzekeren. Hij vat echter nu wat Zijn gedachten over de toekomst van Zijn rijk op aarde vervult, hier in een parabel met twee delen samen. Het tweede deel, dat betrekking heeft op de kerk, die uit de heidenwereld zou worden vergaderd (vs. 13, 15-26), is later in de reden van Jezus over de laatste dagen (MATTHEUS. 25: 14 vv.) weer opgenomen en zelfstandig voorgesteld; zo is ook de gelijkenis van het grote avondmaal (Hoofst. 14: 16 vv.) herhaald en verder uitgewerkt in de gelijkenis van de bruiloft van de koningzoons (MATTHEUS. 22: 2 vv.), terwijl begin, midden en einde (vs. 12, 14 en 27) die het eerste deel vormt in MATTHEUS. 21: 33 vv. een geheel nieuwe vorm verkregen, omdat zij niet geschikt waren om onveranderd te worden

opgenomen. Bovendien is wat hier bij elkaar is gevoegd en tot een gemengde menigte van toehoorders, tot de Farizees gezinde Joden (vs. 7) aan de ene kant en tot de gelovige discipelen van Christus aan de andere kant gericht is, in de beide plaatsen van Mattheüs, voor de beide nu gescheiden klassen verdeeld, zodat elke het hem toekomende deel ontvangt. Beschouwen wij eerst deze drie verzen afzonderlijk die de gelijkenis van de boze landlieden voorbereiden, zo treedt de Heere in vs. 12 rechtstreeks tegenover de verwachting, die door Zijn reisgezelschap volgens vs. 14 werd gekoesterd. Hij doet dat met de aankondiging dat een dadelijke openbaring van het rijk van God zo weinig mogelijk is, dat Hij, die als koning in dit rijk moet heersen, integendeel eerst tot de leenheer moet reizen om het rijk uit diens hand te ontvangen. Wij kunnen het wel begrijpen dat de Galilese feestreizigers, waarmee Jezus in de vlakte van de Jordaan was samengekomen, toen zij Hem na een scheiding van een half jaar terugzagen, niet anders dachten, dan dat Hij bij het paasfeest van dit jaar te Jeruzalem openlijk als Messias zou optreden en Zijn rijk zou oprichten in die heerlijkheid als zij wensten. Anderen, die om hun reiniging zich al te Jeruzalem bevonden, hadden er een voorgevoel van dat het nabijzijnde feest tot een beslissing zou leiden (Joh. 11: 55 vv.), maar te Jericho had de Heere het toegelaten dat Hij door de beide blinden als "Zoon van David" werd aangeroepen. (Hoofdstuk 18: 38 Mark. 10: 47 v.). Hij had daar geen verbod gegeven als vroeger (MATTHEUS. 9: 27 en 30), het moest dus Zijn bepaalde wil zijn voortaan Zijn Messiaanse waardigheid te doen gelden. De Heere openbaart Zich dan ook als de "Zoon van David" wanneer Hij van "een welgeboren man" spreekt; maar hoe behandelt Israël over het algemeen deze edele, die wel het huis, waaruit hij afstamt, van de kant van zijn lichamelijke afkomst legitimeert (Hoofdstuk 3: 23-31, MATTHEUS. 1: 6-16), maar die in zijn gehele vroegere werkzaamheid zich betoond heeft als Israël’s profeet en koning (Joh. 18: 37)? Kan Hij Zijn koninkrijk oprichten voor dit volk, dat zich door zijn oversten laat beheersen en door deze meeslepen; zodat het zal roepen: "Weg met deze, kruisig Hem, wij hebben geen koning dan de keizer (Joh. 19: 15)?" Als het op dit volk aankwam, dan was het integendeel met Zijn rijk gedaan, want Christus zal nu worden uitgeroeid en niet meer zijn (Dan. 9: 26). Maar in Gods raad is deze uitroeiing lang te voren bedacht; voor Hem, wie zij overkomt, is zij niet wat zij uiterlijk schijnt, maar integendeel de wegneming van de mannelijke zoon van de vrouw met de kroon van sterren op haar hoofd tot God en Zijn troon (Openbaring . 12: 1-5), of in het licht van de toenmalige staatkundige toestand van Israël beschouwd, de reis van de hooggeborene naar een ver land om voor zichzelf een koninkrijk te ontvangen en dan (als het hem is gegeven) terug te keren. Sinds de Romeinen meesters van het Joodse land geworden zijn, hebben Herodes de Grote en zijn opvolgers op de troon (vgl. het antwoord op Makk. Nr. 9-11 en het vervolg van de geschiedenis van de Herodessen bij MATTHEUS. 2: 20) allen het opdragen van de waardigheid te Rome moeten halen; onder het gezichtspunt van zo’n reis plaatst dan ook Jezus Zijn heengaan tot de Vader volgens het woord in Ps. 110: 1 : "Zit aan Mijne rechterhand totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank voor uw voeten. " Niet zonder betekenis is het, dat zich aan vs. 12 niet dadelijk vs. 14 aansluit, maar eerst vs. tussen beide komt. Vs. 14 doelt op dat lot, dat Archelaüs overkwam, terwijl de Joden toen hij naar Rome reisde tot bevestiging van zijn waardigheid door de keizer, inderdaad gezanten achterna zonden om van die heerschappij vrij te worden (Uit 2: 20) - mogelijk dat zelfs de plaats de Heere aan Archelaüs herinnerde, want te Jericho stond het prachtige paleis dat door deze gebouwd was.

Wat een ootmoed is het en ook wat een stoute vergelijking, dat de Heere naast de reis van een zoon van Herodes naar Rome Zijn hemelvaart plaatst.

Zo'n verwerpen van Jezus als Israël's koning was echter nog niet de kruisiging zelf, dat waren eerst al die pogingen van de ongelovige Joden, die in de tijd van de stichting van de Christelijke kerk tot het vermoorden van Jakobus II voorvallen (Hoofdstuk 11: 49-51) en daarom gaat de inhoud van het dertiende vers aan die van het veertiende vooraf, want het eerste ziet op de stichting en vestiging van de kerk door de Heere, het tweede op haar uitroeiing uit Jeruzalem door de Hoge raad door uitsluiting van de Christelijke gemeente uit de tempel en uit de gemeenschap van het Joodse volk. Nu zou aan vs. 14 zich de inhoud van vs. 27 kunnen aansluiten. Die inhoud gaat echter nog verder dan hetgeen in MATTHEUS. 21: 41 (vgl. Luk. 20: 16) van de boze wijngaardeniers en in MATTHEUS. 22: 7 van de verachters van de bruiloft van de koningzoons gezegd is. Het bevat dat ook wel in zich, maar voegt er ook het strafgericht van die Joden bij, die bij de latere bekering van Israël niet tot de 144. 000 verzegelden (Openbaring . 11: 11 vv. ; 17: 1 vv. ; 14: 1 vv.) behoren, maar ook dan nog vast houden aan het: "Wij willen niet, dat deze over ons koning is" en zo tot aanhangers van de Anti-christ worden, om met diens scharen gedood te worden (Openbaring . 19: 11 vv.). Met het oog hierop zijn dan zeer juist vs. 14 en 27 door de verzen 15-26 uit elkaar gehouden. Daarom spreken wij nu nader over het tweede gedeelte van de gelijkenis in vs. 23 en 15-26 , dat, zoals al uit het gezegde blijkt, betrekking heeft op de Christelijke kerk, afgezien van Israël, zodat in dit opzicht de gelijkenis parallel loopt met die in MATTHEUS. 25: 14 vv. Terwijl nu echter daar de heer, die buiten het land gaat, slechts een vermogend eigenaar is, die om enige reden voor een onbepaalde tijd weg gaat, wordt hier gesproken van een hooggeboren koningszoon, die naar de hoofdstad van de wereld gaat om zijn rijk in bezit te nemen, en voor de tussentijd de al in zijn dienst getreden tien knechten daardoor op de proef stelt, dat hij aan ieder een gelijke som toevertrouwt. Hij wil weten hoeveel ijver en bekwaamheid zij in zijn belang zullen tonen om hen naar de maatstaf daarvan later bij het oprichten van zijn rijk als stadhouders van de bijzondere delen daarvan aan te stellen. Daar verdeelt de weggaande heer het hele vermogen onder de drie knechten van zijn huis in ongelijke maat naar ieders vermogen, 5, 2 en 1 centenaar of talent ad 4. 712, 40 gulden, wat een hele som van 37. 699, 20 gulden geeft. Hier zijn slechts tien ponden of mina's ad 7, 86 gulden 30: 13), dus tezamen 786 gulden, die de koningszoon ronddeelt voor de tien knechten, die hem getrouw zijn en de verdeling geschiedt in gelijke verhouding. Daar winnen de eerste en tweede knecht beide met hun handel nog eens dezelfde som, die aan ieder was toevertrouwd, dus de eerste vijf en de andere twee talenten. Hier wint de eerste het tienvoudige, de andere het vijfvoudige met zijn pond. Daar begraaft de derde of de boze dienstknecht zijn talent in de aarde, hetgeen het besteden van de gave van de geest in de dienst van het zinnelijke en wereldse te kennen geeft. Hier bewaart hij zijn pond in een zweetdoek en laat het uit enkel luiheid ongebruikt liggen. Daar is voor de naar gelijke maatstaf betoonde trouw het loon hetzelfde, maar voor de eerste knecht, die het meest was toevertrouwd en daar bij overeenkomstige trouw de grootste winst was toegekomen, komt nog een bijzonder loon daardoor bij, dat hem ook het talent van de boze dienstknecht wordt toegewezen. Daarom is hier dadelijk een onderscheid van loon, want de eerste knecht krijgt volgens de tienvoudige winst van het ene pond ook tien steden, maar de tweede knecht worden volgens zijn vijfvoudige winst slechts vijf steden toegewezen, om daarover

stadhouder te zijn. Nu komt ook hier als bijzonder loon bij, dat de eerste boven de verworven tien ponden nog dat van de boze knecht ontvangt. Daar wordt eindelijk de boze dienstknecht, nadat hem zijn talent is ontnomen, in de buitenste duisternis uitgestoten, hier blijft het bij de straf van wegneming van het toevertrouwde pond. Men kan niet, zoals P. Lange wil, ook nog dit verschil er bij voegen dat daar de gelijkenis eindigt met de rechtspraak van de heer, hier daarentegen met de verandering van de welgeborene in een koning, die zijn heerlijkheid openbaart in het ombrengen van de oproerige burgers. Die bestraffing toch van de boze knecht, die in de buitenste duisternis wordt uitgestoten, is niet meer de rechtspleging van een eigenaar, maar deze bezitter openbaart zich nu eveneens als een hooggeboren koning, die macht heeft lichaam en ziel te verderven in de hel, zodat dus de gelijkenis daar in haar slot veel meer overeenkomt met onze gelijkenis hier. Wat nu de betekenis van beide gelijkenissen in haar betrekking tot elkaar aangaat, zo sluit zich die van de toevertrouwde talenten bij Mattheus onmiddellijk aan die van de tien maagden en houdt zich op zelfstandige wijze - dat is zonder op Israël te letten, dat gedurende de tijden van de heidenen (Luk. 21: 24) voor het rijk van God zo goed als helemaal niet in aanmerking komt - met de kerk bezig, die uit de heidenen vergaderd is. Aan deze heeft dan gedurende die tijd die eigenaar, die buiten het land reisde, zijn hele vermogen toevertrouwd, maar het verschillend verdeeld naar de drie bestanddelen van de kerk, die wij bij MATTHEUS. 25: 30 hebben onderscheiden, tot welke drie bestanddelen zich ook werkelijk alles laat terugbrengen wat nog van verschillende kerken aanwezig is. Het loon voor getrouwheid ligt bij deze kerk in de andere wereld: "Ga in in de vreugde van uw Heere"; de straf over de nutteloze dienstknecht valt nog in deze tijd (Ezechiël. 27 en 28), evenals ook het wegnemen van het hen geschonken talent en het overgeven daarvan aan die knecht, die met zijn vijf talenten vijf andere gewonnen heeft (Openbaring . 18: 4 vv.). In de gelijkenis daarentegen van de tien ponden, die voor ons ligt, komt diezelfde heiden-Christelijke kerk in haar betrekking tot Israël voor en daar is zij een aanvulling voor het ongelovige Israël, slechts een tussenstation op de weg, die de koningszoon naar een ver land is getrokken om een rijk in te nemen en dan weer te komen. Zij kan volgens dit haar karakter slechts een onvolkomen vorm van het rijk van God op aarde zijn. Zijn volmaakte gedaante verkrijgt het pas, als de welgeborene terugkomt, nadat hij zijn rijk heeft ingenomen en zijn vijanden heeft laten ombrengen, die niet wilden dat hij over hen zou heersen. Dit leidt ons heen naar de tijd van de oprichting het duizendjarig rijk, waarom dan ook van een schenking van macht over tien en vijf steden als loon voor trouw sprake kan zijn. Met het oog op de nederige gedaante van het rijk van God gedurende de hele tijd van de kerk komt nu ook het vermogen van de edele, die in een ver gelegen land reist voor als klein - niet meer dan tien ponden in zijn geheel. Men moet daaronder, zegt P. Lange, zonder twijfel het een voor allen gelijke ambt van getuige verstaan. Hij verklaart de gelijkenis op de volgende wijze: "Het rijk van Christus is een koninkrijk dat door het oproer van zijn wettige burgers, het theocratische volk, eerst twijfelachtig wordt; zijn opperheer kan dus pas door Zijn reis naar een vreemd land de koninklijke macht verkrijgen, die Hem in staat stelt het bij Zijn terugkeren te nemen. Wat moeten nu Zijn trouwe knechten, die Hij hier tussen de oproerige burgers achterlaat, beginnen? Misschien de wapenen nemen om een aanslag te doen, ten einde zich van het rijk voor hun heer meester te maken? Juist dat moet deze heer zijn knechten verbieden; zij moeten in die tussentijd in een zeer vreedzame werkzaamheid zijn goederen besturen, hun krachten besteden en juist daardoor de tussentijd voor zijn zaak uitkopen. Had de Heere het Zijn discipelen treffender kunnen zeggen dat zij in de tijd van

Zijn hemelvaart tot aan Zijn terugkeren niet moesten denken aan een wereldlijke openbaring van Zijn rijk of aan een doen gelden van Zijn koninklijke waardigheid en identificeren van Zijn woord met de sociale levenswetten, maar dat zij alleen de werkelijke goederen, die Hij voor hen achterlaat, namelijk de geestelijke, in hun onaanzienlijke evangelische ambten trouw zouden besturen, om eens de uitwendige openbaring van Zijn rijk door de geestelijke rijkdom daarvan te verwezenlijken? Maar eens, als Hij terugkeert met de koninklijke macht, zullen zij Hem dan ook omringen en over de steden van Zijn rijk worden gesteld. Wegreizend roept Hij nu vooraf Zijn tien knechten (over het getal tien als zinnebeeld van de volledigheid Ge 31: 7 en Ge 46: 27 en Ex 20: 2 en Ex 11: 10 en Ps 150: 5), geeft hen tien pond en zegt tot hen: handelt daarmee tot Ik kom. " Omdat iedere knecht slechts een pond ontvangt, verkrijgt men zowel door de gelijkheid als door het geringe van het bedrag aanleiding daarbij niet te denken aan de verleende genadegaven in het algemeen, maar aan de roeping tot het ambt, waarin deze hun uitdrukking vinden. Ieder discipel van Christus is aan de anderen gelijk in roeping en zo’n roeping schijnt zeer gering tegenover de glans van de wereld. Met de ponden nu worden ponden gewonnen, d. i. uit de betrekkelijk weinige boden en getuigen van Christus worden er velen; Zijn volk dat de roeping heeft, van Hem te getuigen, wordt volledig. Daarbij treedt echter het onderscheid in het winst doen van de verschillende knechten opmerkelijk op de voorgrond; de een heeft met het een pond tien ponden gewonnen (1 Kor. 15: 10. Rom. 15: 15 vv.), de ander slechts vijf. Lag dit onderscheid alleen in het onderscheid in vlijt, dan zou reeds de knecht nauwelijks kunnen bestaan met een winst van 5 ponden, er schijnen echter andere oorzaken mee te werken, bijvoorbeeld het verschil van het talent, enz. om zo’n verschil van uitkomst te bewerken. Nu komt de vergelijking in aanmerking; omdat het rijk van Christus nu een koninkrijk is geworden, worden de trouwe knechten koninklijke stadhouders over Zijn steden en wel naar de maatstaf dat zij voor hen ponden hadden gewonnen; zij hebben in de zegen van hun werkzaamheid in het rijk van Christus’ kruis de kwalificatie voor hun werkzaamheid in Zijn ererijk ontwikkeld en de mate daarvan is vastgesteld. De naast elkaar plaatsing van twee trouwe knechten was voldoende om deze waarheden aanschouwelijk te maken. Een ander zegt: Heer, hier is uw pond, dat ik in een zweetdoek gelegd had; want ik vreesde u, omdat u een streng mens bent; u neemt weg wat u niet hebt en u maait wat u niet gezaaid hebt. " In koude traagheid heeft hij zijn beroeping verzuimd en verloochend; hij rekende aldus: maak ik een grote winst met het toevertrouwde pond, dan heb ik zelf daar geen voordeel van, de heer neemt het voor zich en lijd ik schade, dan stelt hij op onbarmhartige wijze mij daarvoor verantwoordelijk; daarom leg ik het best het pond voor hem weg en leef voor mijzelf. Hij had echter liever zijn beroep moeten teruggeven, opdat het aan een ander kon worden overgedragen. In plaats daarvan heeft hij het echter behouden, maar het ook verwaarloosd en daardoor aan de zaak van zijn meester nadeel aangedaan. Tot straf daarvoor wordt hem zijn pond ontnomen en aan degene gegeven die de tien ponden heeft. Al de Christelijke rechten van roeping, die de ontrouwen verwaarlozen, vallen eens in de wereld van de volkomen realiteit degenen toe, die trouw zijn geweest in hun roeping en juist diegenen, die de rijkste zegen van kracht en trouwheid hebben, verkrijgen de rijkste winst. Van de zeven andere knechten wordt niet gesproken; zij behoren òf in de klasse van de beide eersten òf in die van de derde.

De gelijkenis van de tien ponden stelt ons een beeld voor 1) van de Koning van het Godsrijk a) van Zijn afkomst, b) van Zijn bestemming, c) van Zijn weggaan en terugkomen; 2) van Zijn dienaars a) van hun roeping, b) van hun verantwoording,
c) van hun loon, 3) van Zijn vijanden a) van hun staat, b) hun machteloosheid; c) van hun straf. De weigering om de koninklijke autoriteit van de Heere te erkennen: 1) de hoogte, die zij bereikt, 2) de diepte waarin zij eindigt.

Bereidt u voor op de dag, waarop de Heere komt ter openbaring Zijner heerlijkheid. 1) met gehoorzaamheid, want Hij komt met macht en Zijn arm zal heersen (Jes. 40: 10), 2) met getrouwheid en vlijt en goede werken, want Zijn loon is bij Hem en Zijn vergelding is voor Hem.

Christus' discipelen op aarde, vergeleken met dienaars van een vorst die een reis na Zijn kroning maakt.

28. En toen hij dit gezegd had reisde Hij voor hen heen van Jericho. Eerst ging Hij bij Zachéüs in en overnachtte bij deze, de volgende morgen ging Hij weer Zijn discipelen voor, evenals aan de morgen van deze dag (Mark. 10: 32)en ging op naar Jeruzalem; Hij bleef ook deze tweede dag, evenals de derden weer onderweg Zich ophouden, namelijk te Bethanië (Joh. 12: 1-11. MATTHEUS. 26: 6-13. Mark. 14: 3-9).

De verbinding van het verder reisverhaal, dat in ons vers vervat is, aan de voorafgaande gelijkenis, moet niet letterlijk uitwendig worden opgevat, integendeel bestaat hier slechts een inwendige samenhang. Dat de Heere eerst nog bij Zachéüs Zijn intrek nam en door deze met vreugde werd opgenomen, heeft de Evangelist al in vs. 5 v. genoeg te kennen gegeven en deze zaak boven geheel afgedaan. Op de voorgrond staan in zijn gedachten daarna de zaken in vs. 7-27 meegedeeld en nu is het vooral de gelijkenis van de edele, die in een ver land trok om zijn koninkrijk in te nemen, die Zijn hele ziel vervult. Daaraan sluit Hij vervolgens Zijn woorden aan en wijst de edele aan door Zijn opgaan naar Jeruzalem, waar Hij gekruisigd zal worden en op de derde dag opstaan (18: 31-33) om daarna ten hemel te varen, als werkelijk en noodzakelijk van mening die reis te doen. Het is echter niet zoals Zijn reisgenoten van de vorige dag hebben gemeend (vs. 11), dat het rijk van God meteen geopenbaard zou worden. De discipelen hebben nog gisteren deze mening gedeeld en ook in geestelijke zin diegenen tot voorgangers gehad, waarvan in Hoofdstuk 18: 39 staat: "die voorbijgingen. " Heden, nu zij door de gelijkenis omtrent de juiste stand van zaken onderwezen zijn, moeten zij voor de verdere weg naar Jeruzalem een andere voorganger hebben, namelijk de "edelen, " wiens "tien knechten" zij vertegenwoordigen - een ander reisgezelschap hebben zij voor deze dag niet.

III. Vs. 29-44 Nadat de Evangelist aan het einde van de vorige afdeling ons Jezus geeft, voorgesteld als optrekkend naar Jeruzalem, moet Hij zich spoeden Hem zeer snel daarheen te brengen. Hij kan dat te eerder, omdat de apostolische traditie al, zoals uit de beide eerste evangelisten blijkt, met het doortrekken door Jericho ook gewoon was de aankomst bij Bethfage aan de Olijfberg te verbinden, zonder hier al te letten op het oponthoud te Bethanië en de zalving door Maria. Hij gaat dan eveneens met deze geschiedenis voort, waarbij

gehandeld wordt over de erkenning van Jezus als de Messiaanse Koning van de kant van Israël. Hij verbindt echter daarmee het beeld van hen, die deze erkenning willen verhinderen en zich zo tot woordvoerders maken van die burgers, die zeggen: "Wij willen niet, dat deze over ons heerst. Daar komt nu de Heere als Hij de hoogte van de Olijfberg heeft bereikt en Jeruzalem tegenover Zich ziet, de stad in dat beeld voor de geest zoals het met haar zal gaan, als dat woord tot werkelijkheid wordt: maar deze Mijn vijanden, die niet hebben gewild dat Ik over hen Koning zou zijn, breng ze hier en sla ze hier voor Mij dood. " Onder tranen beproeft Hij ze tot bezinning te roepen, hoewel Hij weet dat noch Zijn tranen, noch de woorden van Zijn profetie, iets zouden veranderen aan de loop der zaken. (vgl. MATTHEUS. 21: 1-11. Mark. 11: 1-11. Joh. 12: 12-19).

29. En het gebeurde, toen Hij twee dagen later, op zondag de tweede april) nabij Bethfage en Bethanië 11: 1") gekomen was aan de berg, de Olijfberg genoemd, dat Hij twee van Zijn discipelen uitzond.

III. Vs. 29-44 Nadat de Evangelist aan het einde van de vorige afdeling ons Jezus geeft, voorgesteld als optrekkend naar Jeruzalem, moet Hij zich spoeden Hem zeer snel daarheen te brengen. Hij kan dat te eerder, omdat de apostolische traditie al, zoals uit de beide eerste evangelisten blijkt, met het doortrekken door Jericho ook gewoon was de aankomst bij Bethfage aan de Olijfberg te verbinden, zonder hier al te letten op het oponthoud te Bethanië en de zalving door Maria. Hij gaat dan eveneens met deze geschiedenis voort, waarbij gehandeld wordt over de erkenning van Jezus als de Messiaanse Koning van de kant van Israël. Hij verbindt echter daarmee het beeld van hen, die deze erkenning willen verhinderen en zich zo tot woordvoerders maken van die burgers, die zeggen: "Wij willen niet, dat deze over ons heerst. Daar komt nu de Heere als Hij de hoogte van de Olijfberg heeft bereikt en Jeruzalem tegenover Zich ziet, de stad in dat beeld voor de geest zoals het met haar zal gaan, als dat woord tot werkelijkheid wordt: maar deze Mijn vijanden, die niet hebben gewild dat Ik over hen Koning zou zijn, breng ze hier en sla ze hier voor Mij dood. " Onder tranen beproeft Hij ze tot bezinning te roepen, hoewel Hij weet dat noch Zijn tranen, noch de woorden van Zijn profetie, iets zouden veranderen aan de loop der zaken. (vgl. MATTHEUS. 21: 1-11. Mark. 11: 1-11. Joh. 12: 12-19).

29. En het gebeurde, toen Hij twee dagen later, op zondag de tweede april) nabij Bethfage en Bethanië 11: 1") gekomen was aan de berg, de Olijfberg genoemd, dat Hij twee van Zijn discipelen uitzond.

30. En zei: Ga heen in dat dorp, dat tegenover is, in Bethfage. Daar inkomend zult u een veulen gebonden vinden, waarop geen mens ooit heeft gezeten 11: 4"), ontbindt het en brengt het.

30. En zei: Ga heen in dat dorp, dat tegenover is, in Bethfage. Daar inkomend zult u een veulen gebonden vinden, waarop geen mens ooit heeft gezeten 11: 4"), ontbindt het en brengt het.

30. En zei: Ga heen in dat dorp, dat tegenover is, in Bethfage. Daar inkomend zult u een veulen gebonden vinden, waarop geen mens ooit heeft gezeten 11: 4"), ontbindt het en brengt het.

31. En als iemand u vraagt waarom u dat ontbindt, dan zult u zo tot hem zeggen: Omdat de Heere het nodig heeft.

32. En die uitgezonden waren, gingen heen en vonden het zoals Hij hen gezegd had, zodat zij opnieuw bevestigd vonden wat de discipelen ook overigens vaker van hun Meester ondervonden (Joh. 16: 30).

33. En toen zij het veulen ontbonden, om van de oude ezelin, die ook moest worden meegebracht niet verder te spreken, zeiden de heren, de eigenlijke bezitters daarvan, tot hen: Waarom ontbindt u het veulen?

34. En zij zeiden, zoals Jezus hen geboden had: De Heere heeft het nodig.

35. En zij brachten het tot Jezus. a) En zij wierpen hun kleren op het veulen en zetten Jezus daarop.

a) 2 Kon. 9: 13

36. En toen Hij voort reisde, spreidden zij hun kleren onder Hem op de weg.

37. En toen Hij nu bij het overgaan van de bergtop bij de afgang van de Olijfberg aankwam, begon de menigte van discipelen, namelijk die allen, die uit Galilea en Perea mee tot het feest waren opgekomen, zich te verblijden en God te loven met grote stem vanwege al de krachtige daden, die zij vroeger gezien hadden, toen Hij onder hen werkte, vooral ook over de opwekking van Lazarus (Joh. 12: 17 vv.).

38. Zij gingen met Hem mee en zeiden: a) Gezegend is de Koning, namelijk Hij, die daar komt in de naam van de Heere 11: 10")! Vrede zij in de hemel, zodat men daar voortaan weet omwille van de Messias met de mens verzoend te zijn (Hoofdstuk 15: 10) en heerlijkheid in de hoogste plaatsen, die God, die deze Heiland aan Zijn volk heeft gezonden (Hoofdstuk 1: 68 vv. ; 2: 24).

a)Ps. 118: 26. Luk. 2: 14. Efeze. 2: 14.

Vóór Zijn dood wil Jezus nog door een ondubbelzinnige daad de grote waarheid verkondigen, die Hij als het heilige geheim van Zijn leven voor de meeste oningewijden verborgen had en slechts aan enkele vatbaren als het ware in het oor had gefluisterd. Eens in Zijn leven vergunt Hij de Zijnen openlijk uit te roepen wat hun op het hart lag en Hij vervult opzettelijk een profetie, die in Zijn tijd eenparig van de Messias werd verklaard. Heeft Hij vroeger het uitspreken van Zijn waardigheid voor bedenkelijk gehouden, nu houdt Hij het verzwijgen voor ondankbaar. Het is die dag, waarop Hij, die tot het Zijne kwam, zonder dat de Zijnen

Hem opnamen, Zich aan de liefde van diegenen overgeeft, die Hem zo innig vereerden en Zich aan het oog van hen openbaart, die met opmerkzaamheid op Hem zagen. Dat was voor Zijn daad, ja voor de hele Israëlitische natie noodzakelijk: het mocht later niet gezegd kunnen worden dat Hij Zich nooit op ondubbelzinnige wijze had uitgesproken. Toen Jeruzalem later van Messiasmoord werd beschuldigd, mocht het niet kunnen zeggen dat de Messias had nagelaten een voor allen gelijkelijk verstaanbaar teken te geven. De Heere wil het bewijzen dat Hij meer is dan profeet, machtig in daden en woorden, dat Hij Koning is in de hele kracht van het woord. Maar Zijn koninkrijk is niet van deze wereld. Kan Hij hun dat duidelijker tonen? Zijn kleed, Zijn dier, Zijn gevolg, Zijn hele houding verkondigt het. Geen wonder, dat later Herodes, zomin als Pilatus, aan deze intocht enige beschuldiging kan ontlenen. De Romeinse bezetting kon rustig op de burg Antonia blijven, als deze vreedzame menigte Jeruzalems poorten binnentreedt.

Wat verlangt Jezus, de Koning van de eer, van ons tot een gezegend intrekken in Zijn gemeente? 1) getrouwe dienaars, die Hem aanmelden, zoals het behoort; 2) een vroom volk, dat Hem opneemt, zoals het betaamt.

De intocht van de Koning aller koningen in de stad aller steden: 1) onaanzienlijk naar het uitwendige, 2) majestueus voor het oog van het geloof, 3) hoogst gewenst voor het heilbegerig hart.

De intocht van Jezus in Jeruzalem als een profetisch adventsbeeld: 1) van het komen van Jezus in de wereld, 2) van de stichting van Zijn rijk in de wereld, 3) van Zijn binnenkomen in het menselijk hart.

Zie, uw Koning komt tot u: 1) Uw Heer gaat de wereld in, 2) zachtmoedig, nederig, arm en klein; 3) erger u niet aan Zijn geringheid; 4) bereid uw hart om Hem te ontvangen.

Zie, uw Koning komt tot u 1) uitverkoren discipelen, vermeldt Hem dan; 2) wankelend vrienden, verklaart u dan voor Hem; 3) vele armen, juicht dan in Hem; 4) verborgen vijanden, verzoent u dan met Hem.

De Heere komt tot Zijn volk: 1) wat Hij brengt, 2) wat Hij vindt en 3) wat Hij zoekt.

Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig: Zijn komen in zachtmoedigheid en ootmoedigheid was de oorzaak 1) van Zijn smartelijk lijden, maar ook 2) van Zijn heerlijke overwinning.

Geloofd zij Hij, die daar komt in de naam van de Heere! want
1) Hij komt om voor ons te lijden, 2) Hij lijdt voor ons om over ons te heersen, 3) Hij heerst over ons om ons zalig te maken.

39. En sommigen van de Farizeeën uit de menigte, die zich bij de menigte van volk bevonden, maar zich over dat geroep (vs. 39) ergerden, zeiden tot Hem: Meester! bestraf Uw discipelen, laat hen niet toe wat zij onderstaan.

40. En Hij antwoordde hen: Ik zeg u dat, als deze zwijgen, zoals het u nog zal lukken hen tot zwijgen te brengen, de stenen in hun plaats haast roepen zullen (Habakuk. 2: 11).

Farizeeën hadden zich verenigd met de menigte die de Heere tegemoet kwamen om te zien wat er voorviel. Als zij zien, dat zij het volk niet meer in hun hand hebben (Joh. 12: 19), wenden zij zich tot Jezus zelf, dat Hij Zijn reisgenoten tot stilte brengt en hun woord tot Hem ging zeker wel vergezeld van een blik op de burg Antonia, waar de Romeinse bezetting lag, als wilden zij zeggen: "Ziet Gij niet, daar zijn toch de Romeinen; wilt Gij ons in het verderf storten? (Joh. 11: 48).

Een opmerkelijk contrast is er tussen de eerbied en de achting, waarmee de Farizeeën en Sanhedristen een aardse veroveraar, Alexander de Grote, opnamen (1 Makk. 1: 4 Aanm.) en de koudheid waarmee zij de Koning van de vrede drie eeuwen later ontvingen, toen ook Hij Zijn intocht in Jeruzalem wilde houden; toen scheen hun geen teken van huldiging groot genoeg, nu is hun het minste te sterk.

Zij richten hun onbeschaamd verwijt tegen Jezus, als was het buiten allen twijfel dat Zijn aanhangers groot onrecht deden, alsof zij Hem voor alle gevolgen verantwoordelijk wilden stellen. Hij antwoordt hun echter: Mijn eer moet worden uitgeroepen en wanneer u levenden hard en stom als stenen bent, dan zullen de dode stenen tot levenden worden, zij zullen schreien, zoals de profeet tegen Babel heeft voorspeld. Jeruzalem zal dan ook werkelijk een tweede Babel worden en zijn stenen zullen ineenstortend tegen u roepen dat u uw Koning hebt verworpen.

Als de mensen zwijgen van de lof van God en vooral als een duister despotisme aan de beter gezinden zo’n zwijgen oplegt, als men het evangelie onderdrukt, dan beginnen de stenen te roepen (vgl. Openbaring . 11: 7-13); zij verkondigen de gerichten van de Heere, wiens verheerlijking niet eindigen kan.

Maar kunnen de stenen roepen? Zeker zouden zij kunnen, als Hij, die de stomme mond opent, hen hun stem deed verbeteren. Zeker, als zij konden spreken, zij zouden veel te vertellen hebben, tot roem van Hem, die hen schiep door het woord van Zijn macht. Zij zouden de wijsheid en macht verheffen van hun Maker, die hen tot aanzijn riep. Zullen wij dan niet getuigen van Hem, die ons wederom geboren deed worden en uit stenen Abraham kinderen verwekte? De oude rotsen zouden kunnen getuigen van verwarring en orde, van de daden van God in de verschillende tijdperken, van Gods wonderen en grote daden in de tijden van ouds en al wat Hij gedaan heeft voor Zijn Kerk. Als de stenen konden spreken, zouden zij vertellen van Hem, die ze uit de aarde heeft gegraven en geschikt gemaakt voor de opbouw van de tempel en kunnen wij niet vertellen van die Heerlijke, die onze harten sloeg met de hamer van het woord, zodat Hij door ons Zijn tempel opbouwen zou? Konden de stenen roepen, zij zonden hun Bouwheer prijzen, die hen bewerkte en vervormde naar de beeltenis van de stenen van een paleis en zullen wij niet onze Bouwheer roemen, die ons een plaats heeft aangewezen in de tempel van de levende God. Konden de stenen spreken, zij zouden een lange geschiedenis van herinnering te vertellen hebben, want menigmaal is er een grote steen opgericht tot een gedenkteken voor de Heere en wij ook kunnen getuigen van Eben-haëzers,

stenen van hulp, zuilen van herinnering. De gebroken tafelen van de wet getuigen tegen ons, maar Christus zelf, die de steen van de deur van het graf heeft gewenteld, spreekt voor ons. De stenen zouden wel willen spreken, maar wij zullen ze niet aan het woord laten komen, wij zullen hun stem door de onze tot zwijgen brengen, wij zullen geheiligde zangen aanheffen en de majesteit verkondigen van de Allerhoogste al de dagen van ons leven. Hem verheerlijkend, die door Jakob genoemd is: de Herder en Rots van Israël.

Wij lezen dat Hij op een ezel reed, zoals een koning die zijn hoofdstad bezoekt, of een overwinnaar die in zegepraal naar zijn geboorteland terugkeert. Wij lezen van een menigte discipelen, die Hem omringden toen Hij de stad binnenreed, "die zich begonnen te verblijden en God te loven met grote stem. " De hele geschiedenis verschilt treffend van de algemene grondtoon van het leven van onze Heere. Bij andere gelegenheden zien wij Hem Zich aan de openbare opmerkzaamheid onttrekken. Zich in de woestijn terugtrekkend, hen, die Hij genas, bevelend aan niemand te zeggen wat er gebeurd was. Bij deze gelegenheid is alles veranderd. Terughoudendheid is geheel terzijde gesteld. Hij schijnt de openbare aandacht te zoeken. Hij schijnt begerig dat allen Hem zien en opmerken, nagaan en waarnemen wat Hij deed. De redenen van het gedrag van onze Heer in deze kracht van Zijn bediening mag op het eerste gezicht moeilijk ontdekt worden, bij kalme overweging zijn zij duidelijk en eenvoudig. Hij wist dat de tijd was gekomen dat Hij voor zondaars op het kruis zou sterven. Zijn werk als de grote profeet wat Zijn aardse bediening betrof, was bijna geëindigd en volbracht. Zijn werk als het offer voor de zonde en plaatsbekleder voor zondaars moest nog volbracht worden. Het Lam van God zou geslacht worden. Het grote zondoffer moest gedood worden. Het was behoorlijk, dat de ogen van heel Israël zich op Hem vestigden. Deze grote zaak moest niet in een hoek gebeuren. Laat ons God voor eeuwig danken, dat de dood van onze Heer Jezus Christus zo ver bekend en zo’n openbare zaak was. Was Hij plotseling in enig volksoproer gestenigd geworden, of in het geheim als Johannes de Doper in de gevangenis onthoofd, het zou nooit aan de ongelovige Joden en heidenen ontbroken hebben, die de ter dood brenging van de Zoon van God geheel ontkend zouden hebben. De wijsheid van God ordende de gebeurtenissen zo, dat zo’n loochening onmogelijk werd gemaakt. Wat de mensen ook mogen denken van de leer van Christus zoendood, zij kunnen nooit het feit ontkennen dat Christus gestorven is. In het openbaar reed Hij Jeruzalem binnen, enige dagen vóór Zijn dood. In het openbaar werd Hij in de stad gezien en gehoord, tot op de dag dat Hij verraden werd. In het openbaar werd Hij voor de overpriesters en voor Pilatus gebracht en veroordeeld. In het openbaar werd Hij naar Golgotha gebracht en aan het kruis genageld. De hoeksteen en de hoofdgebeurtenissen in het leven van onze Heere was Zijn dood voor zondaren. Van al de gebeurtenissen van Zijn bediening was die dood de meest openbare en de enige, waarvan het grootste aantal Joden getuige was. En die dood was "het leven van de wereld" (Joh. 6: 51).

EVANGELIE OP DE 10de ZONDAG NA TRINITATIS

Jeruzalem heeft niet eenparig, noch in zijn meerderheid, de roeping van de Heere aangenomen; haar kinderen hebben zich niet laten verlichten. Daarom weent de Heere, zoals het evangelie ons mededeelt, over de stad en klaagt Hij over haar, omdat zij niet heeft bedacht wat tot haar vrede diende en de tijd niet erkend, waarin zij genadig werd bezocht. Nu is het oordeel nabij. Dezelfde zaak herhaalt zich steeds weer: de Geest van God arbeidt en

verspreidt licht, aan ambten en gaven ontbreekt het niet (1 Kor. 12: 1 vv.); maar zovelen bedenken niet dat tot hun vrede dient en erkennen de tijd van de genadige bezoeking niet, omdat zij zich niet laten verlichten door de Heilige Geest. Aan Jeruzalem moet zich de kerk van God en iedere ziel in het bijzonder spiegelen, opdat niet het gericht van de Heere over haar komt.

De laatste perikoop beval ons ernstig aan verstandig te zijn, door ons te herinneren aan ons einde; dit evangelie gaat op de ingeslagen weg een stap verder. Wee hem, zo roept het ons toe, wie het aan het nodige verstand ontbreekt en die de tijd van zijn bezoeking niet uitkoopt! Jeruzalem staat als een waarschuwend voorbeeld voor ons.

In de Joodse kalender is de tiende augustus de gedenkdag van het verbranden van de tempel (2Ki 25: 8); wij hebben daarvoor de tiende zondag na Trinitatis, die eveneens in de maand augustus valt.

De ondergang van Jeruzalem; wij beschouwen 1) de tranen van Jezus tot beschaming van onze koude harten; 2) de lichtzinnigheid van het volk, tot bestraffing van onze lichtzinnigheid; 3) de ernst van de goddelijke oordelen, tot wegneming van onze gerustheid.

Waar heeft de Heere een gezicht, dat Hem tot droefheid stemt?
1) waar men niet meer weet, wat tot de vrede dient, 2) waar men de tijd van de bezoeking niet erkent, 3) waar men zelfs het heilige tot goddeloosheid misbruikt.

Waarom weende de Heere over de stad Jeruzalem, toen Hij haar aanzag? Als wij 1) bedenken, hoe Hij de stad zag, dan zullen wij ook 2) erkennen, waarom Hij over haar weende.

De goddelijke bezoekingen van het gericht: 1) zij volgen daar, waar Gods genadige bezoekingen tevergeefs zijn geweest. 2) zij laten zich bezwaarlijk afwenden, alhoewel het mogelijk zou zijn.

Jeruzalems blindheid 1) het verderf is nabij, maar niemand vermoedt het; 2) de zaligheid is nabij, maar niemand wil het opmerken.

41. En toen Hij op de tiende Abid of Nisan, die deze aan het tiende Tebeth van het jaar 590 en aan de tiende Ab van het jaar 588 voor Christus herinnerde (Jer. 52: 4, 12), nabij kwam, toen de menigte de helling van de Olijfberg bereikt had en Hij de stad onmiddellijk voor Zich zag liggen in het licht van de ondergaande zon, want het was al een zeer vrij laat namiddaguur, weende Hij over haar en sprak Hij met luide stem klachten over haar uit (2 Kon. 8: 11).

Zullen niet de tranen van de Verlosser u bewegen, o hard hart? Bedenk wat die tranen betekenen. Zij komen uit een oog, dat alle medelijden heeft met de verloren toestand, waarin onverzoende zondaars zijn en die zij tegemoet snellen met al de verschrikkingen daarvan. De Zoon van God weende geen ijdele en goddeloze tranen, of om een lichte zaak, noch om Zichzelf. Hij kende de waarde van de zielen, de grootte van de schuld en hoe diep deze zal doen neerzinken; de gestrengheid van Gods recht en de macht van Zijn toorn en wat de

vreselijke uitwerkselen zullen zijn, wanneer die zich ten slotte openbaart. Als u deze dingen zelf niet begrijpt, geloof Hem, die ze uitspreekt; eindelijk geloof Zijn tranen!

42. Hij klaagde en zei: Och, of u ook bekende, ook nog op deze dag, nu de genade u zo bijzonder bezoekt en juist het zaligste lot uw deel kan worden, hetgeen tot uw vrede dient, dat u zich niet zo moedwillig in het verderf stort! Maar nu u niet geloven wilt, is het verborgen voor uw ogen.

43. Want zware dingen wachten u. Er zullen dagen over u komen, dat uw vijanden een begraving rondom u zullen opwerpen en zullen u omsingelen, u insluiten en u van alle kanten benauwen.

44. a) En zullen u, als de verovering heeft plaats gehad, tot de grond neerwerpen en uw kinderen in u ter aarde slaan; en zij zullen in u de ene steen op de andere steen niet laten. Dat alles zal u overkomen, daarom dat u de tijd van uw bezoeking niet bekend hebt. Uw Vredevorst is gekomen en wilde van u maken in de volle zin van het woord wat uw naam zegt 14: 18") een woning van de vrede; maar u heeft Hem verworpen.

a) 1 Kon. 9: 7, 8. Micha 3: 12. MATTHEUS. 24: 1, 2. Mark. 13: 2. Luk. 21: 6.

Jezus trekt Jeruzalem binnen om het laatste Paasfeest te vieren; Hij stelt zich openlijk aan Zijn volk voor als de Koning van de belofte. Het volk erkent Hem ook in Zijn koninklijke schoonheid en majesteit en eert Hem vrijwillig met palmen en psalmen. Rondom de Heere is het vreugde en gejuich, het Koninkrijk der hemelen schijnt nu met kracht te komen en alle hinderpalen voor zich neer te stoten. Het volk, zolang door zijn oversten misleid en verblind, schijnt eindelijk tot duidelijke erkentenis te zijn gekomen. Het schijnt alsof de overpriesters nu de catastrofe dreigde, al het volk zich van hen losscheurt. De Heere heeft echter scherper oog; Hij laat Zich niet verblinden; Hij hoort door dat juichend Hosanna het ontzettend "kruisig Hem, kruisig Hem" doorklinken. Hij ziet hoe de laatste poging, die Hij doet om naar het hart van Jeruzalems dochter te spreken, tevergeefs is. Hij, die Zich anders zo graag met de blijden verblijdde, kan in dit gejubel niet delen. Het snijdt Hem diep in Zijn hart, scheurt Zijn ziel en ontperst Hem tranen. Zijn tranen zijn niet over hen, maar over de stad, die Hij, van den Olijfberg afrijdend, in haar hele pracht en uitgestrektheid voor Zich ziet liggen.

Wat een dag zou het voor hen zijn, als de doeken van hun ogen vielen. Aangegrepen, als het ware samengeperst door het contrast tussen hetgeen het is en hetgeen het kon zijn, barst Hij in geween uit; het zijn niet slechts tranen, maar het is een luid wenen, zoals het woord van de grondtekst te kennen geeft.

Wij vinden drie keer Jezus’ tranen vermeld, twee keer heeft Hij geweend met de mensen, eens over de mensen: twee keer over hun ongeluk, eens over de zonde - twee keer aan Lazarus’ graf, toen rondom Hem de smart met kracht zich ontlastte en Hij niet anders kon dan wenen met de wenenden (Joh. 11: 33 v. en 38), eens hier nu Hij weent over degenen die niet over zichzelf wenen. Wat heeft Hij Zijn volk, Zijn mensen lief gehad! Wat heeft Hij met liefde

Zich gesteld in de plaats van hen, wier vlees en bloed Hij heeft aangenomen! Jezus, aan het voorbeeld van uw tranen wil ik beproeven of ik de mensen, of ik mijn volk lief heb.

Geen mens leeft op aarde zonder tranen; zij zijn het grote voorrecht dat het menselijk geslacht boven de dierenwereld onderscheidt. Zij zijn de eerste taal, die de mens spreekt, zonder die te leren spreken, het zijn de laatste, die hij hoort spreken, want tranen vergezellen de stervende naar de andere wereld. Maar de meeste van onze tranen gaan onszelf aan en zijn van zelfzuchtige en zondige aard: hoe geheel anders zijn de tranen van Christus in onze tekst. Hij ziet Zijn eigen bitter kruis met alle daarmee verbonden kwellingen; maar Hij weent niet over Zichzelf en over Zijn kruis, maar over Zijn volk en hun zonde dat het niet wil horen noch de tijd van de genade wil gebruiken, omdat Hij het ondanks Zijn pogingen tot redding een prooi van het verderf ziet worden en het niet eens weet wat tot zijn vrede dient, noch welk gericht reeds dreigend zich vertoont.

Jeruzalem ligt voor Jezus' ogen in volle vrede, in heldere feestglans, omgolfd door de feestvierende, jubelende volksmenigte; maar Hij ziet plotseling in de Geest de stad van Zijn volk omgeven door de vijandelijke legioenen van de Romeinen, de dochter van Zion met haar kinderen door angst en nood van rondom omgeven, de tempel en de muren van de stad in puin. En wat is de reden? Jeruzalem erkent de tijd van haar laatste bezoeking niet; Hem, die zij nu als hun Koning jubelend omgeven, zullen zij verraden aan de Heidenen en Zijn onschuldig bloed zullen zij brengen op hun eigen hoofd. Daarom moeten de verschrikkelijke legioenen komen, zij eisen het onschuldig vergoten bloed van Jeruzalem. Daarom moet de dochter van Zion met haar kinderen in wanhoop zitten, daarom moeten de grootse vierkante deuren van de tempel en de ringmuren uit elkaar breken. Daar het gejubel over de Zoon van David veranderen zal in het geschreeuw van verraad en haat, moeten de stenen uit elkaar gaan met gekraak en ten hemel schreien om wraak. Hetgeen Jezus dus in de Geest aanschouwt en in Zijn woord beschrijft, is niet anders dan de rechtvaardige wraak over Zijn eigen onschuldig vergoten bloed. En toch weent de Heere over Zijn Jeruzalem; dat zijn tranen van liefde, zoals de wereld die nog nooit zag en nooit weer zal zien.

Hem te zien wenen over de dood van Zijn vriend Lazarus, dat is wel treffend, maar Hem te zien wenen tegenover Jeruzalem en wel niet over hetgeen Hij in haar en van haar zal te lijden hebben, maar Hem te zien wenen over de stad, over deze stad, dat grijpt het hart aan en buigt de knieën. Dan zou men de hele wereld, de omtrent de Heiland zo onverschillige, zo lauwe, zo koude wereld, tegenover deze ogen vol tranen willen plaatsen en zeggen: "Zie, hoe lief de Heere deze mensen heeft!" Ziet, dat is de Heere der heerlijkheid, die was vóór de grondlegging van de wereld; dat is Gods Zoon, die mens geworden is om ons te redden; dat is de Heiland, buiten wie er geen zaligheid in hemel en op aarde is. Dat is Hij, wiens vijanden u bent door onboetvaardigheid en ongeloof; maar Hij is uw vijand niet, zo min als Hij Jeruzalems vijand was, want zie: "Hij zag de stad en weende over haar. "

Welk een blik in het hart van Gods ontfermingen geeft het ons, dat de eeuwige Rechter over de verlorenen weent, dat de Bestraffer zich met innig medelijden in de smarten van de gestraften plaatst. Aan het kruis maakt Hij deze ontfermende liefde vol en oordeelt niemand, terwijl zij aan de liefde zelf door het versmaden van Zijn liefde zich het oordeel waardig

maken. Maar de zodanigen veranderen zichzelf het geneesmiddel in een vergif, want de Zoon van God heeft tranen over hardnekkige zondaars, maar Hij oefent geen dwang tot bekering uit.

Tussen de snikken van de wenende stem schijnen de woorden te zijn heengebroken, die nu volgen: Och of gij, o stad, die zo snel aan het gericht wordt overgegeven, ook bekende zoals anderen het bekennen, die uit u zullen gered worden. Ook nog in deze dag, die de dag van uw verloving en eer moest zijn, bekende hetgeen tot uw vrede dient. " Hij spreekt het niet uit, welke wending er dan in Jeruzalems lot tot zijn zegen komen zou, welke oordelen, welke eeuwen van jammer dan zouden kunnen worden bespaard, maar na een moeilijke pauze voegt Hij er in een profetisch beven bij: "Maar nu is het verborgen voor uw ogen. " Het gericht is al bepaald, maar u bent er de schuld van, dat u uw zaligheid en daarom ook uw ondergang verborgen is.

De blindheid, door eigen schuld veroorzaakt, die zich daarin openbaart dat Jeruzalems bewoners Jezus niet erkennen en niet konden erkennen, wordt daarmee gestraft dat zij nu ook blindelings in haar gericht vallen.

Wij lezen in de geschiedenis van Jeruzalems verwoesting dat de Joden niet alleen de voorspelling van Christus en Stefanus (Hand. 6: 14), maar ook latere voorspellingen en tekenen verachtten. Hoe dreigender het onweer over Juda en Jeruzalem samentrok, des te minder zagen zij het, des te geruster werden zij, des te meer susten zij de arme onrustige harten met de waan van goddelijke genade in slaap. De vele duizenden kruisen, waaraan in de dalen van Jeruzalem hun broeders moesten sterven, herinnerden de belegerden niet aan het kruis van Christus, niet aan de straffen, die nu kwamen voor de moord van Gods Zoon; de gruwel van de verwoesting op de heilige plaats, waarop niet alleen de Heere, maar ook Daniël (9: 27) opmerkzaam had gemaakt, was voor haar niet alleen tevergeefs verkondigd, maar ook tevergeefs vervuld. Toen de tempel en zijn omgeving al brandde, geloofden zij nog een leugenprofeet, die hun redding beloofde als zij een van de tempelportalen zonden beklimmen en 6. 000 lichtgelovige vrouwen en kinderen hielden stand en verbrandden op het portaal. Zo geheel bleef de bezoeking van Gods toorn verborgen voor de ogen van dit volk, zo waar, zo verschrikkelijk waar is het woord van de Heere geweest: "Maar nu is het verborgen voor uwe ogen. " En laat zich deze verschrikkelijke waarheid ook niet onder ons aanwijzen? Om van het einde niet te spreken, dat van de wereld gedreigd is, willen wij slechts eens op het einde van het leven zien: onze dagen vallen af van de boom van ons leven als verwelkte bladeren, onze krachten zinken neer, ons oog wordt dof, het hoofd wordt grijs, de ouderdom, de zekere voorbode van de dood, nadert en toch zijn er grijsaards, die aan het einde van hun dagen nog verreikende plannen maken, die met bijna blinde ogen nog in de verte van tijdelijke verwachtingen zien, want voor hun ogen is de dood, die hen al aan de hand leidt, de gestrenge troon van de eeuwige Rechter, waarvoor zij al staan, verborgen. Ziekten grijpt ons aan, onbedrieglijke tekens van de ondermijnde, snel geheel instortende levenskracht, waarschuwen ons; wij kunnen het tijdelijke niet meer genieten, met geweld worden wij uit de bezigheden van onze dagen uitgerukt en de Almachtige legt ons neer op het bed van smarten, op het ziekbed met het woord: "tot hiertoe en niet verder!" maar wij verstaan zijn straf niet. De dood doet menigeen al in het binnenste sidderen, reeds wordt het lichaam koud, reeds reutelt de

borst, reeds breekt het oog en de stervende droomt nog in de hoop van een crisis, die tot genezing zal leiden en menige laatste adem is uitgeblazen in verwachting van aards geluk. Zo verborgen is voor de mens de dood, zo verborgen sinds duizenden van jaren de onbedrieglijke boodschap: "Mens! u moet sterven" (Ps. 90: 7 en 11). Wat dagelijks, heden mij en morgen u geschiedt, vindt geen geloof, blijft een algemeen, open geheim. Maar evenals de tijd van de bezoeking in gerechtigheid en gericht eerst komt, als de tijd van de bezoeking in genade al heeft plaats gehad, dan blijft de eerste slechts verborgen voor de ogen van degenen die deze niet hebben erkend. Nu is het wel duidelijk in de Farizeeën en Schriftgeleerden, dat zij Jezus niet opnemen en Zijn komst niet voor een bezoeking van de genade erkennen; maar hoe is het met de roepende menigte? Zou ook zij niet de genadige bezoeking van God erkennen? Verre zij het van ons alles huichelarij te noemen! Hun gejubel, hun hosanna is geen huichelarij. De mens heeft zijn uren, dat hij zich gewilliger dan anders aan de Geest van de Heere overgeeft. Zulke uren worden niet door het volgende zondige leven veroordeeld als leugen, maar zij zijn een getuigenis daartegen. Zo min als Bileam een huichelaar was, toen hij, door de Geest van de Heere aangegrepen, over Israëls tenten riep (Num. 23: 10): "Mijn ziel sterft de dood van de oprechten en mijn uiterste is als het zijne!" evenmin is de vreugde en het hosanna van de Palmzondag huichelarij; integendeel, hen heeft bezocht wat Christus de Zijnen aanbrengt; licht en leven, maar zij dragen het in aarden vaten, waarin de geestelijke schat niet blijft, wanneer getrouwheid die niet bewaart. Zij verliezen weer zoals gewoonlijk uit het oog wat zij gezien, uit het hart wat zij gevoeld hebben, juist omdat zij de tijd niet erkenden, waarin zij bezocht waren. Evenals menigmaal een vogel zich op uw boom plaatst, wonderbare tonen tot uw oren brengt en uw hart zeer bewogen wordt, maar snel weer wordt vergeten, zo is alle beweging van de Geest, als haar oorzaak niet wordt erkend en ongeloof wordt vastgehouden. Die van vreugde leven, naar vreugde smachten, verliezen haar altijd weer, maar die graag bij de Heere vertoeven, Zijn woord graag horen en leren, hebben daaraan een bron, die niet verdroogt, maar ook bij droefheid in het verborgen sterkt en verkwikt. Het volk erkende de bedoeling van de komst van de Heere, van Zijn werken niet: zij verheugden zich een poos in Zijn licht, zoals zij zich ook in het licht van Johannes hadden verheugd (Joh. 5: 35); maar zij zagen in Hem niet de Heere, die hun vaderen begeerd hadden, noch de Engel des Verbonds, die een eeuwige vrede brengen zou (Mal. 3: 1). Zij zagen in Hem niet wat Hij was; daarom het "kruisig Hem" na het "Hosanna", daarom de gemakkelijke, snelle afwisseling tussen de hemelse geestdrift op Palmzondag en de helse geestdrift op Goede Vrijdag. Wilt u daarentegen degenen zien die de tijd van de genade erkenden, dan wijs ik u op degenen die op Palmzondag naast de Koning gingen, dan noem ik u de discipelen, de elf, dan noem ik u Lazarus en zijn zusters, Nikodemus en Jozef en Maria. En hoe velen kan ik u niet noemen, hoe velen zal u pas de hemel noemen, want de Heere heeft altijd Zijn heilige kerk op aarde gehad, die Hem niet alleen in hoop op de toekomstige heerlijkheid, maar ook vol dank voor de al ontvangen en erkende goederen van de genade prees. Hij had die ten allen tijde en Hij heeft ze nog. Het is dus niet noodzakelijk dat men de tijd van de genadige bezoeking Gods miskent; men kan tot erkentenis van de genade, men kan tot begrijpen en gehoor geven aan Gods woord en aan Zijn aanwijzingen komen, men kan Christus erkennen en in Hem het ene nodige aannemen. Wie dat doet en bewaart, die heeft ook de vrees voor de Heere, zodat Hij zich met beving verheugt en zijn zaligheid met vrezen en beven werkt. Het is dan ook niet nodig dat voor iemand de toekomst van de goddelijke oordelen verborgen is. Ik noem u de christenen, die tijdens de verwoesting te Jeruzalem woonden; zij erkenden de tijd van de

genade, daarom ontvluchtten zij het gericht. Kon ik voor u echter de poort van de hemel openen, dan zou u in de glans van de zaligheid vele grote menigten van mensenkinderen zien, die niet meer worden gevonnisd, maar voor de hele eeuwigheid aan de angst en het gericht zijn ontrukt; en kon u over degenen die nog leven oordelen naar het oordeel van God, dan zou u ook onder hen uitverkorenen tellen in geen minder aantal, die het geloof behouden, de loop voleindigen en de kroon verkrijgen; want zo klein als tegenover de menigte van hen, die door eigen schuld verloren gaan, de menigte van zaligen is, zo is zij toch groot en talrijk genoeg voor een vol koor van het Lam van God.

De Heere zegt dat Jeruzalem de tijd van zijn bezoeking niet erkend heeft; wat een schoon woord is dat. Als God iemand bezoekt, d. i. zó, dat men Hem eigenlijk helemaal niet kan ontgaan, dat Hij iemand inwendig zeer nabij komt, zodat men als Johannes tot Petrus (Joh. 21: 7) moet uitroepen: "Het is de Heere". Dat zijn de Sabbatdagen van het levens, zulke tijden zijn er niet alle dagen, zoals het oude spreekwoord zegt: God heeft Zijn tijden en uren". Maar komt zo’n Sabbatdag en God laat Zich in de volheid van Zijn genade neer, wee dan ook hem die de deur sluit! Versmade liefde wreekt zichzelf; die zijn oor vaak sluit tegen de stem van God, die wordt werkelijk doof - dat is het gericht van God, dat uitgesproken wordt in het woord: die niet heeft van die zal genomen worden, ook dat hij heeft.

In grote trekken tekent Jezus Jeruzalems verwoesting; zeer plechtig is Zijn rede; in de grondtekst staat vijf keer ‘en’ dat ons steeds weer een stap verder voert. "Er zullen dagen over u komen" - het gericht zal dus niet op een dag door een geweldige slag worden volvoerd, slechts stap voor stap zal het verderf voortdrijven, dat is de verschrikkelijkste dood, als het ene lid na het andere afsterft, als de mens het einde langzaam maar onophoudelijk ziet naderkomen en het uur van zijn ontbinding zeker kan berekenen. Jeruzalem zal zo’n ellendige, erbarmelijke dood sterven; het ene lid van zijn lichaam na het andere zal worden gemarteld en verpletterd, zijn doodstrijd zal dagen, weken, ja maanden lang duren! De eerste stap, die de Heere beschrijft is deze: "Uw vijanden zullen een begraving rondom u opwerpen" d. i. een wal met pallisaden opwerpen. Inderdaad kwam dan ook op de veertiende Nisan of op de Paasdag van het jaar 40 na Christus het Romeins leger in drie colonnen voor de stad aan, de ene van deze sloeg haar leger 725 stappen oostelijk van de Olijfberg op, dus ongeveer op dezelfde plaats waarop Jezus hier Zijn voorspelling uitspreekt. Vandaar heeft men zes, zeven weken later een wal met een muur en verscheidene kleine sterkten opgericht, die in een omtrek van 4. 900 stappen de hele stad insloot en haar alle toegangen van buiten afsloot. Daarop wijzen de woorden: "en zullen u omsingelen". De Romeinen hielden zich een tijd lang stil, zonder iets meer te ondernemen en lieten de stad over aan zichzelf en aan haar wreed lot. Daarmee begon eigenlijk wat de Heere zegt: "en u van alle zijden benauwen"; want de dood raapte nu talloos velen weg, omdat van de weinige levensmiddelen alleen onder de gewapenden werd verdeeld en toevoer van buiten onmogelijk was. Bovendien woedden binnen Jeruzalem voortdurend de gevechten van de partijen; alleen in de uren van het hoogste gevaar bleef men bij elkaar en vocht men zeer dapper als een wanhopige strijd; maar wat bereikte het? De Romeinse veldheer liet, toen men zich niet wilde overgeven, tegenover de burg Antonia stormwallen oprichten, veroverde die en slechtte die, zodat hij nu tot de tempel kon voortdringen en tegen deze zijn wallen kon opbouwen. In de dagen van acht-tien Ab (ongeveer overeenkomende met onze maand augustus) volgde de inneming en verbranding

van de tempel en zo werden eindelijk ook de woorden vervuld: en zullen u tot de grond neerwerpen en uw kinderen in u. " Natuurlijk is met dit neerwerpen van de kinderen het verpletteren (Ps. 137: 9) bedoeld van al de inwoners. Hoe geheel de stad zou worden opgeruimd wijst de laatste zin aan: "Zij zullen in u de ene steen op de andere steen niet laten". Dit woord geldt voor Israël, zodat een verder opbouwen voor andere volken niet is uitgesloten, waartegen het wederopbouwen van de tempel, dat keizer Julianus de afvallige ten gunste van de Joden in 362 beproefde, om Christus profetie tot schande te maken, dadelijk in zijn eerste beginselen tot schande is geworden.

IV. Vs. 45-48. Terwijl de Heere na Zijn aankomst te Jeruzalem dadelijk in de tempel trekt, treedt Hij als Heerser in Zijn Vaders huis op en is Hij daar gedurende de twee dagen van palmzondagavond tot dinsdagavond niet alleen werkzaam als lerend en genezend profeet, maar om als straffend Rechter en herstellend Wetgever, omdat Hij de heilige plaats, die tot een kuil van moordenaars gemaakt is, door het uitdrijven van de verkopers en kopers weer tot een bedehuis wijdt, zoals Hij dat drie jaar daarvoor al eens bij het begin van Zijn Messiaanse werkzaamheid heeft gedaan. De Theocratische overheden, die vijandig tegenover Hem stonden, voelden zich als door een hogere macht gebonden, zodat zij Hem, die als Heere tot Zijn tempel is gekomen en die als het vuur van een goudsmid en als de zeep van een voller (Mal. 3: 1 v.) niet konden weren. (vgl. MATTHEUS. 21: 12-17. Mark. 11: 12-19).

45. En toen Hij in de tempel ging zag Hij eerst hoe het daar was en begon Hij op de morgen van de volgende dag degenen uit te drijven die daarin verkochten en kochten, die van de voorhof der heidenen een marktplaats hadden gemaakt.

46. En zei tot hen: a) Er is geschreven: Mijn huis is een huis van gebed voor alle volken (Jes. 56: 7) maar u heeft dat, zoals bij Jer. 7: 11 gelezen kan worden, tot een kuil van moordenaars gemaakt.

a) 1 Kon. 8: 29.

Heeft tot hiertoe niet alles de schijn dat voor Jezus een beslissende zegepraal dßßr is, dat de wil van het volk eindelijk Zijn machtige vijanden overwinnen zal en de dubbele waardigheid van hogepriester en koning aan Zijn handen vertrouwen? En, met dat al, Jezus voet is Golgotha nabij. De verrader staat op, het Sanhedrin velt vonnis. De Romeinen bekrachtigen de gruwel van de Joden en het slavenkruis vervangt de zegepraal van de Heiland.

47. En Hij leerde dagelijks, zowel maandag als dinsdag na Zijn intocht in Jeruzalem in de tempel; a) en de overpriesters en de schriftgeleerden en de oversten van het volk, die Zijn optreden aanzagen voor een inbreuk maken op hun rechten, probeerden Hem te doden (Mark. 11: 18).

a) Joh. 7: 19; 8: 37.

48. En zij vonden niets waardoor zij hun doel ook ten uitvoer konden brengen, want al het volk hing Hem aan en hoorde Hem; het stond in dicht aaneengesloten kringen rondom Hem als Hij leerde, zodat zij niet bij Hem konden komen (MATTHEUS. 21: 46).

Zonder het bericht van Markus zouden wij menen dat de uitdrijving van de verkopers op de dag van de intocht in Jeruzalem zou hebben plaats gehad; maar uit deze evangelist, wiens bericht hier zeer nauwkeurig is, zien wij dat de intocht pas tegen de avond plaats vond en de Heere die avond niets anders deed dan dat Hij alles bezag. Pas de volgende dag, toen Hij van Bethanië terugkwam, reinigde Hij de tempel van de ontheiliging, die openlijk daarin werd uitgeoefend. Als Israël zich met heilige zin aan dezen door Jezus gegeven stoot had aangesloten, zo was deze handeling niet een zuiver typische 21: 13) gebleven, maar was die het wezenlijk begin geworden van de Messiaanse reiniging en verlossing.

Het is opmerkelijk hoe kort de voorstelling van onze evangelist in deze afdeling is en van hier nog steeds meer wordt; hij kiest de punten uit, waarbij hij nog met zijn verhaal vertoeft en vergenoegt zich de overige slechts kort aan te geven.

Uit de overige afdeling is duidelijk dat Jezus Zich geen enkel ogenblik heeft overgegeven aan enige zelfmisleiding ten opzichte van de geestdrift van het volk. En toch heeft Hij in het gezicht van de dingen, die Hij met zekerheid ziet komen, vreugde en moed om in volle kracht en met gehele overgave te handelen in zoverre en zolang Hem ruimte vergund is. Ja, Hij is nog nooit zo doortastend en onmiddellijk werkzaam opgetreden als juist in deze dagen. Zijn tranen over de verdorvenheid en het verderf van Jeruzalem zijn het einde van Zijn werkzaamheid niet, maar de grond van een nieuwe en verhoogde werkzaamheid. Nadat Hij met Zijn goddelijke liefdemacht de sterkste tegenstand van Zijn volk tegen Hem in Zichzelf overwonnen heeft, waarvan juist Zijn tranen het onvergetelijk kenteken zijn, is Hij toegerust en gesterkt om alles te doen om het laatste opflikkeren van vatbaarheid bij Zijn volk werkzaam te maken. Als nu deze laatste werkzaamheid in Jeruzalem met hetgeen boven verteld wordt, een gevolg schijnt te beloven, laat Hij evenwel Zijn blik in de uitkomst niet weer verduisteren; want Hij overnacht niet in Jeruzalem, maar als de avond is gekomen, gaat Hij in deze dagen buiten de muren van de stad en begeeft Hij Zich in Zijn geliefd asiel te Bethanië (Hoofdstuk 21: 37 vv.). Dit wordt het eenvoudigst verklaard als wij aannemen dat Jezus over Jeruzalem in deze dagen een gelijk gevoel heeft als David het eens gedurende zijn treurige tijd in Ps. 55: 7 vv. heeft uitgesproken. Hoe vast Zijn oordeel over Zijn volk staat, drukt Hij op een morgen uit, als Hij van Zijn nachtverblijf in de stad terugkeert, door het symbolische wonder van de vervloeking van de vijgeboom. Daardoor heeft Hij Zijn oordeel voor altijd, om zo te zeggen, belichaamd.

Onze gezegende Verlosser predikte dagelijks in het huis van het gebed voor het volk. Hij bad daar ook met hen en zij volhardden daar in het horen naar Zijn reden, zowel als naar Zijn gebeden. Gebeden heiligen het woord en het woord maakt ons geschikt voor het gebed. Als wij God willen verheerlijken en onszelf stichten, moeten wij vlijtig en bij elke gelegenheid al Zijn instellingen eren en opmerken.

HOOFDSTUK 20

CHRISTUS' GESPREK OVER ZIJN PERSOON EN ZIJN AMBT. OVER DE SCHATTING EN DE OPSTANDING UIT DE DOOD

I. Vs. 1-8. Alles wat de evangelist in deze groep van vier verhalen bericht, viel binnen de tempel voor, nog voordat de Heere van deze gescheiden was. Sinds de vorige avond (Hoofdstuk 19: 47) hadden de medeleden van de Hoge raad beraadslaagd en hadden nu een reeks van vragen te berde gebracht, waarmee zij Jezus in verlegenheid zouden kunnen brengen, of Hem een antwoord ontlokken, waardoor Hij Zich zeker óf voor het volk óf voor de Joodse en heidense machten zou blootgeven. Wat nu de eerste vraag, die voor ons ligt, betreft, de vraag naar Zijn macht om zo te handelen, zo verwachtte men zeker dat Hij Zich voor de Zoon van God zou verklaren en had dan het plan Hem van godslastering te beschuldigen; maar nog was voor Jezus het uur niet gekomen om als het offer van zo'n beschuldiging te vallen, integendeel was het voor de tegenstanders juist nu de tijd, om door Hem tot schande gemaakt te worden (vgl. MATTHEUS. 21: 23-27. Mark. 11: 27-33).

1. En a)het gebeurde in een van die dagen, waarvan in Hoofdstuk 19: 47 gesproken is, toen Hij in de tempel het volk leerde, namelijk op de dinsdag van de lijdensweek en Hij het evangelie verkondigde, dat de overpriesters en schriftgeleerden met de ouderlingen, afgezanten van de Hoge raad, daarover kwamen.

a) Hand. 4: 7; 7: 27.

2. En tot Hem zeiden: Zeg ons door welke macht Gij deze dingen doet, die Gij gisteren deed, namelijk de uitdrijving van de kopers en verkopers (Hoofdstuk 19: 45 v); of, omdat wij de onmiddellijk goddelijke zending waarop Gij u misschien zult beroepen, niet kunnen erkennen, wie hij onder de mensen is, die U deze macht heeft gegeven. Wij die alleen het recht hadden geen volmacht te geven, hebben U geen gegeven.

3. En Hij antwoorddeen gaf hun onmiddellijk bescheid, maar daarom juist slechts onmiddellijk, omdat Hij hen ook hun onbekwaamheid wilde laten voelen tot het ambt, in welke autoriteit zij kwamen 21: 27"). Hij zei dan tot hen: Ik zal u ook een woord vragen en zeg Mij hoe het is, dan zal Ik u ook zeggen, door welke macht Ik deze dingen doe.

4. De doop van Johannes, was die uit de hemel of uit de mensen?

5. En zij overlegden onder elkaar, zeggende. Als wij zeggen: Uit de hemel, dan zal Hij zeggen: Waarom heeft u hem dan niet geloofd in hetgeen hij van Mij getuigd heeft?

6. En als wij zeggen: Uit de mensen dan zal het volk ons stenigen; dat zou ten minste bij de tegenwoordige stemming van het volk niet onmogelijk zijn (Hoofdstuk 19: 37 v. en 48); want zij, het gemene volk, houden voor zeker dat Johannes een profeet was.

7. En zij antwoordden dat zij niet wisten vanwaar die was, menend dat in hun toestand dit nog het antwoord was, waarmee zij het best uit die strik konden komen.

8. En Jezus zei tot hen: Dan zeg Ik u ook niet door welke macht ik deze dingen doe, want dan kan met u over de zaak niet worden gesproken.

In het "daarover kwamen" (vs. 1) wordt het overleg in het meer of minder plechtige in het optreden van deze mannen aangeduid. Het is een wel georganiseerde, zeker niet zonder rijp overleg bij elkaar gebrachte deputatie uit het Sanhedrin, welker verschillende bestanddelen (Uit 2: 4) daarin zorgvuldig zijn vertegenwoordigd, zodat dit gezantschap kan worden vergeleken met een dergelijk (Joh. 1: 19 vv.), dat eens tot Johannes de Doper was afgezonden. De hoogste geestelijke macht in Israël was zeker volkomen bevoegd een nauwkeurig onderzoek over het openbare gezag van alle leraars, die openlijk optraden, in te stellen en de Heere toont door hen te woord te staan dat Hij het theocratisch karakter van de sprekers erkent en niet ongeneigd is om te antwoorden. De beide vragen in vs. 2 drukken niet met andere woorden hetzelfde uit, maar zijn zo te onderscheiden dat het eerste lid een verklaring is over de hemelse zending, het tweede de aanwijzing wil aangeven welke godsgezant Hem indirect tot die werkzaamheid heeft ingewijd. Maar Jezus kon hen daarop niet antwoorden, zolang zij zich van hun kant over Johannes, die Zijn wegbereider en voorloper was, niet bepaald hadden verklaard.

De vraag die Hij stelt is niet een geschikt middel om er af te komen; zij is door de aard van de zaken geboden. Jezus was toch juist door bemiddeling van de Doper bij het volk van Godswege bevestigd. De erkenning van Zijn macht hing dus werkelijk af van de erkenning van Johannes ambt.

Deze godsgezant hadden zij door een formele deputatie over zijn waardigheid laten ondervragen, hij had hen geantwoord en een teken gegeven tot beproeving van zijn echt goddelijke opdracht, dat de Messias onder hen was (Joh. 1: 26). In plaats van zich nu ten gevolge van deze legitimatie door Johannes te laten dopen en de door hem aangewezen Messias met ernst te zoeken, lieten deze valse herders Johannes aan zijn lot over en lieten zij het volk, dat zij over de bezoeking van God hadden moeten onderrichten, in het duistere. Deze huichelachtige onreinheid openbaart de Heere hen; Zijn tegenvraag moet dus niet worden opgevat als een afwijzing van de tot Hem gerichte vraag, integendeel ligt daarin het antwoord verborgen, maar als positief de Farizeeën bestraffend.

De gedachten van hun hart, die toch zeker hier niet tot woorden werden, worden door alle drie de evangelisten evenwel als een uitwendig zekere gebeurtenis voorgesteld. Alleen wat zij konden zeggen en wat Hij dan zou zeggen, bedenken zij, niet wat juist en waar voor God in het geweten is en toch spreekt hun vooruitziend geweten al hun eigen oordeel: "Waarom heeft u hem dan niet geloofd?" Dat is een vraag uit Zijn mond, die zij tot iedere prijs zouden willen vermijden; daarenboven vrezen zij voor het volk en kunnen zij het daarom niet wagen de waarheid te loochenen, die zij niet willen bekennen. Hun boze slimheid vindt wel snel nog een derde daar tussen, maar juist daardoor wordt zij geheel en al tot dwaasheid - de verheven heren, die anders met hun weten overal bij de hand waren, openbaren na een trotse vraag voor

het rondom staande volk hun naaktheid om in een zaak, die hun ambt bijzonder aangaat en voor Israël hoofdzaak is, te zeggen: "Wij weten het niet. "

De huichelaars houden de waarheid in ongerechtigheid te onder (Rom. 1: 18).

Als de vijanden van de Heere niet eens op één vraag kunnen antwoorden, wat zal het dan zijn als Hij hen duizend vragen voorlegt!

II. Vs. 9-19. De afgezondenen door de Hoge Raad zijn zelf de oorzaken dat zij geen antwoord ontvangen op hun vraag: "Door welke macht doet Gij deze dingen?" hoewel zij ook in hun geweten voelden welk antwoord alleen daarop het ware was. Nu verkrijgen zij echter een welsprekend antwoord op een andere vraag, die voor de hand ligt: door welke macht zij doen wat zij doen, als zij Hem naar het leven staan, die voldoende door de getuigenis van Johannes en door eigen woorden en werken als Gods Zoon is aangewezen? De gelijkenis van de boze wijngaardeniers spreekt onverholen uit dat de macht van de duisternis hun harten regeert en hun besluiten beheerst, maar spreekt ook met onweerstaanbare zekerheid uit welke straf hen wacht, zodat zij er in het geheel niet meer over in twijfel kunnen zijn, of aan hen een profetische voorspelling zal worden vervuld (vgl. MATTHEUS. 21. 33-46 Mark. 12: 1-12).

9. a) En Hij begon na afwijzing van deze deputatie van de Hoge Raad tot het volk, in welks onderwijzing Hij gestoord was, deze gelijkenis te zeggen: Een zeker mens plantte een wijngaard en hij verhuurde die aan landlieden en trok een lange tijd buiten het land.

a) Ps. 80: 9. Jes. 5: 1. Jer. 2: 21; 12: 10.

10. En toen het de tijd was zond hij tot de landlieden een dienstknecht, zodat zij hem van de vrucht van de wijngaard geven zouden; maar de landlieden sloegen die en zonden hem leeg heen.

11. En weer zond hij nog een andere dienstknecht; maar ook die sloegen zij, handelden smadelijk met hem en zonden hem leeg heen.

12. En weer zond hij nog een derden; maar zij verwondden ook deze en wierpen hem uit.

13. En de heer van de wijngaard zei: Wat zal ik doen? Ik zal mijn geliefde zoon zenden; mogelijk zullen zij deze ontzien wanneer zij hem zien.

14. Maar toen de landlieden hem zagen overlegden zij onder elkaar en zeiden: a) Deze is de erfgenaam, b) kom, laat ons hem doden, opdat de erfenis van ons wordt.

a) Ps. 2: 8. Hebr. 1: 2. b) Gen. 37: 18. Ps. 2: 1 MATTHEUS. 26: 3; 27: 1. Joh. 11: 53.

15. En toen zij hem buiten de wijngaard geworpen hadden doodden zij hem. Wat zal dan de heer van de wijngaard hen, die boze wijngaardeniers, doen?

Het gedrag van de boze "landlieden" is een levendige voorstelling van het gedrag van de mensen jegens God. Het is een getrouw tafereel van de geschiedenis van de Joodse kerk. In weerwil van de voorrechten, zoals nooit een natie genoten heeft, in het gezicht van waarschuwingen, zoals nooit een natie ontvangen heeft, rebelleerden de Joden tegen Gods wettig gezag, weigerden Hem te geven wat Hem rechtmatig toekomt, verwierpen de raad van Zijn profeten en kruisigden eindelijk Zijn eniggeboren Zoon. Het is een niet minder getrouw tafereel van de geschiedenis van alle heiden-Christelijke kerken. Geroepen uit een heidense duisternis door oneindige barmhartigheid, hebben zij niets gedaan dat de roeping, waarmee zij geroepen waren, waardig was. Integendeel, zij hebben valse leringen en boze handelingen weelderig onder hen laten ontkiemen en Christus als opnieuw gekruisigd. Het is een treurige zaak, dat in hardheid, ongeloof, bijgeloof en eigengerechtigheid, de Christelijke kerken, over het geheel genomen, weinig beter zijn dan de Joodse kerk was in de tijd van onze Heer. Beiden worden beschreven met treurige nauwkeurigheid in de gelijkenis van de boze landlieden. In beiden kunnen wij op talloze miskende voorrechten en talloze verachte waarschuwingen wijzen. Het gedrag van de heer van de wijngaard is een levendige voorstelling van Gods handelwijze met de mensen. Het is een getrouw tafereel van Zijn barmhartige handelingen jegens de Joodse kerk. De ene profeet na de andere werd gezonden om Israël voor zijn gevaar te waarschuwen. De ene afgezant na de anderen werd herhaaldelijk gezonden, in weerwil van het onrecht en de beledigingen, die men de afgezanten aandeed. Het is een niet minder getrouw tafereel van Zijn barmhartige handelwijze jegens de Christen-kerken. Gedurende achttienhonderd jaren heeft Hij haar gedrag verdragen. Zij hebben Hem herhaalde malen veracht door valse leerstellingen, bijgeloof en verachting van Zijn woord. Toch heeft Hij haar blijvend tijden van verkoeling geschonken, heilige leraars en krachtige hervormers opgewekt en haar, niettegenstaande al de vervolgingen, niet afgesneden. De kerken van Christus hebben geen recht om te roemen. Zij zijn niet minder dan de Joden in de tijd van onze Heer, talloze barmhartigheden aan God verschuldigd. Haar is niet naar haar zonden gedaan en niet naar haar ongerechtigheden vergolden. Die straf van de boze landlieden is een levendige voorstelling van Gods laatste handelwijze met degenen die nog in de boosheid voortgaan. In de tijd toen onze Heer deze gelijkenis sprak, was zij een profetisch tafereel van de naderende val van de Joodse kerk en natie. De wijngaard van de Heere in het land van Israël zou spoedig zijn ontrouwe bewaarders ontnomen worden. Jeruzalem zou verwoest worden. De tempel zou verbrand worden. De Joden zouden over de aarde verspreid worden. Van deze tijd, wij mogen het vrezen, is het een treurige schets van zaken, die nog over de Christen-kerken in de laatste dagen komen zullen. De oordelen van God zullen nog over de ongelovige Christenen komen, zoals zij over de Joden gekomen zijn. De plechtige waarschuwing van Paulus aan de Romeinen moet nog eenmaal vervuld worden: Als u in de goedertierenheid blijft, anderszins zult ook u afgehouwen worden. (Rom. 11: 22).

16. Zoals u zelf moet toestemmen zal hij komen en deze landlieden verderven en zal de wijngaard aan anderen geven. En toen zij dat hoorden zeiden zij: Dat zij verre! ("Uit 21: 41").

17. Maar Hij zag hen aan en zei: Wat is dan dit, dat a) geschreven staat (Ps. 118: 22): De steen, die de bouwlieden verworpen hebben, deze is tot een hoofd van een hoek geworden?

a) Jes. 8: 14; 28: 16. Hand. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Petrus . 2: 4, 7.

18. a)Een ieder, die op die steen valt, zal verpletterd worden b) en op wie hij valt, die zal hij vermorzelen.

a) Jes. 8: 15. Zach. 12: 3. b)Dan. 2: 34.

Een geschiedenis van eeuwen in weinige minuten verteld! Gods weg en raad met Israël door Israël miskend en versmaad: 1) de genadige verkiezing (vs. 9), 2) het langdurende genadewerk (vs. 10-12), 3) de volheid van de tijd (vs. 13), 4) de gruwelijkste misdaad (vs. 14), 5) de rechtvaardige straf (vs. 16-18), 6) de in zegen veranderde vloek (vs. 16) (Rom. 11: 11 v.).

De geschiedenis van Israël is de geschiedenis van de mensheid in het klein. Zoals God Zich steeds gelijk gebleven is in Zijn liefde jegens de mensen, zo zijn de mensen steeds aan zichzelf gelijk gebleven in hun verharding tot de Heere. Nog altijd heerst dezelfde vijandschap en hetzelfde verzet tegen Hem en tegen Zijn gebod, dezelfde tegenzin tegen Jezus en tegen alles wat met Jezus in de wereld samenhangt. Men roemt zeer dat fijne zeden, beschaving, verdraagzaamheid en vrijheid van de geest het karakter van onze tijd uitmaken, ach, en er is tegenwoordig nog dezelfde lust om de Zoon van God te brandmerken in Zijn leden en Hem evenals 1800 jaren geleden uit te werpen! "Laat ons Hem doden!" dat is het bewuste of onbewuste woord van de tijdgeest. "Laat ons Hem doden!" zo heet het in de wetenschap en de filosofie, die alles in het werk stelt om zich van Gods woord zo volkomen als mogelijk is vrij te maken. "Laat ons Hem doden!" zo heet het in de kunst, die in haar beelden de geest van het heidendom veelal de voorrang geeft boven de stempel van het Christendom. "Laat ons Hem doden!" zo heet het in de politiek van de volken, in de huishoudingen van de bijzondere regeringen, in het onderricht van de hogere scholen, in de huiselijke opvoeding van de kinderen, in de grondstellingen van de wereldlijke en burgerlijke verenigingen. Overal hetzelfde geroep, dezelfde taal, nu een ontsproten uit een lichtzinnigheid, die alles wat niet met haar lusten overeenstemt dadelijk verwerpt en in de mening leeft dat de mens kerk noch gebed nodig heeft, dat hij zonder die kan klaar komen, dat het doel van het leven genieten en niets dan genieten is. Hier komt het voort uit al te groot verstand, dat door inbeelding en zelfbedrog zijn grote beperktheid niet eens inziet, dat op het verst verwijderd gebied thuis is, maar omtrent eigen hart geen antwoord weet en de steen der wijzen denkt te hebben gevonden, omdat zij het twijfelachtig maakt dat de bijbel Gods woord en Jezus Gods Zoon is. Dan weer komt het voort uit een trotsheid en eigengerechtigheid, die zichzelf te goed houdt in de volheid van haar deugden en verdiensten om nog bekering nodig te hebben en een eis van deze aard voor de grootste belediging houdt.

19. En de Overpriesters en de Schriftgeleerden, die ook volgens Hoofdstuk 19: 48 het voornemen hadden opgevat om Hem te doden, probeerden in diezelfde tijd de handen aan Hem te slaan, maar zij vreesden het volk, daarom wachtten zij zich nog eerst voor zo’n daad van geweld, hoewel die in hun hart besloten was; want zij begrepen dat Hij deze gelijkenis tegen hen gesproken had.

Er ligt iets tragisch in de ontzettende blindheid waarmee zij op hetzelfde ogenblik waarop zij bewijzen dat zij de gelijkenis maar al te goed begrijpen, zich gereed maken om ook de door

de Heere daarbij gevoegde profetie te vervullen en de steen te verwerpen, die hen spoedig zal verpletteren.

De wereld is tegen de abstracte waarheid niet zo vijandig en vol haat, als tegen haar concrete getuigen.

III. Vs. 20-40. Lukas kon de koninklijke maaltijd, die met de vorige afdeling nauw samenhangt, voorbijgaan, omdat hij de daarmee overeenkomende van het grote avondmaal in Hoofdst. 14: 16 vv. heeft aangevoerd. Hij gaat daarom dadelijk over tot de vraag van de Farizeeën naar de rechtmatigheid van het betalen van schatting aan de Romeinse keizers en tot de vraag van de Sadduceeën over de mogelijkheid van de opstanding. De eersten worden zo beantwoord, dat zij Jezus noch als oproermaker tegen de Romeinse overheid kunnen aanklagen, noch het volk tegen Hem kunnen opzetten als tegen een verrader van het vaderland. De anderen worden zo overtuigend uit Mozes zelf van hun onbekendheid met de Schrift overtuigd, dat ook de Schriftgeleerden, die tot zo'n bewijsvoering tot hiertoe te zwak waren geweest, deze Meester bijval betuigden (vgl. Matth. 22: 15-33. Mark. 12: 13-27).

20. En Zij namen Hem waar en zonden verspieders, die zichzelf veinsden rechtvaardig te zijn en nu op een vraag, die hun godsdienstig geweten bezwaarde, bij Hem antwoord kwamen zoeken. Zij deden dit zodat zij Hem in Zijn rede vangen mochten, als Hij, zoals zij in de eerste plaats wensten, daarop een Nee ten antwoord gaf, om Hem als een openbaren oproermaker en opruier tegen de Romeinse keizer aan de heerschappij en de macht van de stadhouder over te leveren, zodat Hij door deze zou worden ter dood veroordeeld.

21. En zij vroegen Hem, hun zaak op slim berekende wijze zo inrichtende dat Hij Zich zou laten verleiden de gewenste beslissing van een nee te geven: Meester! Wij weten dat Gij recht spreekt en leert en de persoon niet in aanmerking neemt, maar de weg van God leert in waarheid.

22. Is het ons wel, omdat toch volgens Deut. 17: 15 geen vreemdeling over Gods volk moet heersen, geoorloofd de keizer schatting te geven of is het niet integendeel volgens die wet plicht haar niet te betalen?

23. En Hij bemerkte hun arglistigheid (2 Kor. 11: 14) en zei tot hen: Wat verzoekt u Mij?

24. Toon Mij een penning. En toen zij die tot Hem gebracht hadden ging Hij voort: Wiens beeld en opschrift heeft hij? En antwoordden: Van de keizer.

25. En Hij zei tot hen: Geef dan de keizer wat van de keizer is (Rom. 13: 7) en God dat wat van God is, namelijk uw hart (Hoofdstuk 15: 8. Spr. 23: 26.).

26. En zij konden Hem in Zijn woord, hoewel Hij hen een ja ten antwoord had gegeven, hoewel zij zich voor dat geval hadden voorgenomen het volk tegen Hem op te zetten, niet vatten voor het volk, omdat het zich binnen zo streng afgemeten grenzen hield dat van Israëls rechten niets werd prijs gegeven; en zich verwonderend over Zijn antwoord zwegen zij stil.

Ook deze smaad, die de Heere hier lijdt, dat men Hem in Zijn rede wilde vangen om Hem vervolgens aan het wereldlijk gericht over te leveren, is nog niet ten einde. Er zijn mensen die slechts tot het einde de Heilige Schrift lezen, of zelfs verklaringen daarvan schrijven om de Heere en de heilige profeten in de rede te vangen, zodat zij de wereld ertoe zouden brengen de bijbel als ieder ander boek te doen beschouwen.

27. a) En tot Hem kwamen sommige Sadduceeën, die menen dat er geen opstanding is en vroegen Hem:

a)Hand. 23: 8.

28. Meester! a) Mozes heeft ons geschreven: als iemands broer sterft, die een vrouw heeft en hij sterft zonder kinderen, dat zijn broeder de vrouw nemen zal en voor zijn broer zaad verwekken.

a)Deut. 25: 5.

30. En de tweede nam die vrouw en ook deze stierf zonder kinderen.

31. En de derde nam diezelfde vrouw; en op dezelfe manier ook de zeven en hebben geen kinderen nagelaten en zijn gestorven.

32. En ten slotte na allen stierf ook de vrouw.

33. In de opstanding dan; wiens vrouw van deze zal zij zijn? want al die zeven hebben haar tot een vrouw gehad.

34. En Jezus antwoordde hen: De kinderen van deze eeuw, de mensen die in dit tegenwoordig tijdsverloop leven, trouwen en worden ten huwelijk uitgegeven.

35. Maar die waardig geacht zullen worden die eeuw te verwerven en de opstanding uit de doden, zullen noch trouwen noch ten huwelijk uitgegeven worden.

36. Want zij kunnen niet meer sterven, want zij zijn a) aan de engelen gelijk en zij zijn kinderen van God naar de wijze der engelen (Job 1: 6), omdat zij kinderen van de opstanding zijn.

a) 1 Joh. 3: 2.

37. En dat de doden opgewekt zullen worden heeft ook Mozes aangewezen - al heeft hij het ook niet met woorden gezegd - bij de doornbos 22: 32), toen hij
a) de Heere de God van Abraham, Izaak en Jakob noemde.

a) Ex. 3: 6. Hand. 7: 32. Hebr. 11: 16.

38. God nu is niet een God van de doden, maar van de levenden: want zij leven voor Hem allen. Voor Hem zijn zij hierna evenals te voren als persoonlijke wezens, hoewel zij volgens de ervaring en de mening van de mensen hebben opgehouden te bestaan; zij wachten slechts op de herstelling van het volkomen leven ook ten opzichte van het lichamelijke.

Een zeer bijzondere opmerkzaamheid verdient de hoogst eigenaardige manier waarop de Heere hier de leer over de opstanding bekrachtigt. Ver verwijderd van het standpunt van de filosofen, die hun ideeën over onsterfelijkheid uit de natuur van de menselijke ziel proberen af te leiden en het betwijfelde uit het onbekende willen bewijzen, vindt Hij integendeel de meest vaste grond voor de hoop van het eeuwige leven in de persoonlijke gemeenschap van de mens met God. Maar hierdoor geeft Hij ook indirect te kennen dat men, om tot volle overtuiging van Zijn eigen onsterfelijkheid te komen, eerst van de persoonlijke gemeenschap met God verzekerd moet zijn en zichzelf daarvan bewust moet zijn geworden. De Sadduceeën wijst Hij daardoor op de inwendige grond van hun twijfel, die nergens anders in ligt dan in de scheiding van hun inwendig leven van God. Tevens wijst Hij de ware grond aan voor de hoop van de toekomst en de enige weg tot volkomen zekerheid daaromtrent. De godsdienst-filosofie en de apologetiek van vroegere en latere tijden zouden er zeker niets bij verloren hebben als zij dit voorbeeld getrouwer gevolgd waren en niet hadden getracht de onsterfelijkheid van de ziel ook voor degenen te bewijzen die nog niet in de levende God geloven en van een persoonlijke gemeenschap met Hem zelfs geen zwakke voorstelling hebben. De diepste ervaring van ons eigen hart leert ons dat zonder dat dit voorafgaat, het geloof aan onsterfelijkheid deels onzeker, deels zonder verkwikking is en dat men, zolang men God niet heeft gevonden, ook zichzelf verliest.

Een ontmoeting van Christus met de Sadduceeën, de loochenaars van de opstanding en de toekomstige wereld: 1) Hij ontdekt voor hen de grond van hun ongeloof. 2) Hij stelt de valse veronderstellingen ter zijde, waarop hun tegenwerpingen steunen; 3) Hij wijst de zekerheid van de opstanding zegevierend uit de Schrift aan.

39. En sommigen van de Schriftgeleerden antwoordden: Meester! gij hebt wel gezegd.

40. En zij durfden Hem niet meer iets vragen, zodat zij nader zouden beproefd hebben om Hem in Zijn rede te vangen.

Het dadelijke en verheven antwoord van Jezus, omdat Hij eensdeels juist uit Mozes (waarop het juist tegenover de Sadduceeën aankwam, die alleen diens boeken als heilige schrift erkenden) aanwees, dat van die kant geen tegenspraak van de goed begrepen geloofsleer omtrent de opstanding kon worden ontleend, aan de andere kant eveneens uit Mozes de onbetwistbare waarheid van die geloofsleer voorstelde, wekte de bewondering op, zelfs bij de Schriftgeleerden van de Farizese partij. Zij hadden zeker dikwijls geprobeerd om de Sadduceeën een beslist woord van Mozes voor te houden en hadden er geen gevonden; zij konden zich daarom niet terughouden hun blijde verrassing uit te spreken toen de Heere met zo weinig moeite diep graaft en een echte edelsteen uit de groeve te voorschijn brengt. De vraag van een Schriftgeleerde, wat het voornaamste gebod in de wet was, laat Lukas achterwege, omdat hij reeds een dergelijke geschiedenis in Hoofdst. 10: 25 vv. heeft

meegedeeld. Hij meldt daarom dadelijk dat Jezus' tegenstanders, die inzagen hoe iedere strik die men Hem wilde leggen slechts aanleiding gaf tot een roemvolle openbaring van Zijn wijsheid, van nu aan van dit soort van aanvallen hebben afgezien.

IV. Vs. 41-44. In de eerste geschiedenis van de vorige groep, waarmee het opgaan van de Heere naar Jeruzalem tot Zijn lijden en sterven begon (Hoofdstuk 18: 31 vv.), liet Hij het toe dat Hij nu openlijk als de Zoon van David, als de Messias werd uitgeroepen en wekte zelfs het gehele volk, dat Hem vergezelde tot deze erkentenis en belijdenis op, toen Hij nabij Jeruzalem te Betfage aan de Olijfberg kwam, door een profetische voorspelling te vervullen (Hoofdstuk 19: 29 vv.). Nu Hij op het punt staat om van de tempel en de stad te scheiden, moet echter nog tot een nadere erkenning worden gedrongen, een erkenning die nog slechts het eigendom van enige ingewijden is (Uit 14: 33), dat namelijk Christus niet slechts Davids Zoon maar Gods Zoon is (vgl. MATTHEUS. 22: 41-46 Mark. 12: 35-37).

41. En Hij zei - een vraag weer opnemend, die waarschijnlijk al 32 jaar daarvoor bij Zijn eerste zijn in de tempel behandeld was 2: 45") - tot hen, tot de Farizeeën en Schriftgeleerden, die rondom Hem stonden: Hoe zeggen zij, namelijk de Schriftgeleerden (Mark. 12: 35), dat de Christus, de verwachte Messias, Davids zoon is?

42. En David zelf zegt in het Boek Psalmen (Ps. 110: 1): De Heere heeft gezegd tot Mijn Heere: Zit aan Mijn rechterhand,

a)Hand. 2: 34. 1 Kor. 15: 25. Hebr. 1: 13; 10: 13.

43. Totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank voor Uw voeten.

44. David dan noemt Hem Zijn Heere en stelt Hem daardoor met God gelijk: en hoe is Hij zijn zoon? Denkt toch na, hoe deze schijnbare tegenspraak kan worden weggenomen, zodat u nog een diepere kennis van de waardigheid van de Messias mag verkrijgen dan u tot hiertoe had.

In de gelijkenis van de wijngaardeniers (vs. 14 v.) had Jezus Zijn dood aangekondigd en de bewerkers daarvan aangewezen. Nu weet Hij wel op grond van welke aanklacht men tegen Hem zal handelen; men zal Hem als godslasteraar veroordelen, omdat Hij Zich Gods Zoon heeft genoemd (Joh. 5: 18; 10: 33. MATTHEUS. 26: 65). Omdat Hij tevens voorzag dat het Hem voor zo'n rechtbank onmogelijk zou zijn Zijn zaak rustig te verdedigen, bewijst Hij vooraf voor het gehele volk en uit het Oude Testament zelf de Godheid van de Messias. Uit dezelfde psalm neemt de Heere bij Zijn antwoord op de bezwering van de Hogepriester (MATTHEUS. 26: 64) aanleiding tot Zijn voorspelling: "Van nu aan zult u zien de Zoon des mensen, komende ter rechterhand van de kracht van God en komende op de wolken van de hemel. "

Wee de Farizeeën en Schriftgeleerden, dat zij hun vijandschap tegen deze Jezus, hun Heere, niet lieten varen! Zij hadden een schone kroon in Zijn hand kunnen worden, nu zijn zij Hem echter tot een voetbank van Zijn voeten geworden.

In de zin "Christus is Davids Zoon" zeiden de Schriftgeleerden eigenlijk alleen dat Jezus een mens was als alle andere mensen, maar van koninklijk geslacht. Het was slechts de halve, niet de hele waarheid, evenals ook onze tijdgenoten, die ook Christus voor een bij uitnemendheid begaafde en deugdzame persoonlijkheid, maar toch altijd slechts voor een mens willen laten doorgaan, evenals zij en alle anderen zijn. Was Jezus werkelijk alleen dat en niets hogers geweest, dan had Hij het antwoord van de Farizeeën moeten prijzen en tot hen zeggen: "U heeft gelijk en Ik zie, dat gij in Mozes en de profeten zeer goed thuis bent; " maar de Heere is in het geheel niet met het gegeven antwoord tevreden; Hij verlangt als van Christus, de Messias, sprake is, een dieper indringen in de uitspraken van de Schrift en in het wezen van Zijn persoon. Opmerkelijk sloot zich op deze manier de laatste rede, die Jezus in de tempel hield, aan het eerste woord aan, dat Hij daar op zijn twaalfde jaar had gesproken. Hij noemde zowel toen Hij scheidde als toen Hij begon, God Zijn Vader en Zichzelf Gods Zoon. Nog steeds is de vraag: "Wat dunkt u van de Christus?" de belangrijkste van alle vragen, de eigenlijke levensvraag van de duizenden jaren, de alfa en de omega van het hele Christendom. Is Christus niet Gods Zoon, dan zijn wij niet verzoend, dan is er geen gerechtigheid, die voor God geldt, dan mogen wij niet bidden: "Heere Jezus! ontferm u over mij!" dan hebben wij in het geheel geen zekerheid voor onze eeuwige zaligheid, dan is Hij niet bij ons al de dagen tot aan het einde van de wereld en als Hij een leugenaar was, dan zijn wij de ellendigsten onder alle schepselen. Maar God zij lof, zo is het niet!

Wat dunkt u van de Christus? Wiens Zoon is Hij? Een gewetensvraag aan allen, die zich naar Hem Christenen noemen:
1) het is tijd, dat wij ophouden haar bestendig te ontwijken;
2) het is nodig, dat wij ons beproeven wat wij daarop weten te zeggen; 3) het is zalig in het juiste antwoord zich van ganser harte te kunnen verheugen.

Is het dat de Schriftgeleerden, Sadduceeën of Farizeeën moe werden de Meester vragen voor te leggen, wier beantwoording hen telkens verstommen doet, daarom houdt Hij zelf wel niet minder de strijd met hen aan. Verdedigender wijze hen verslagen hebbend, valt Hij hen nu van Zijn kant aan met vragen tot diepzinnige waarheid en wijsheid! Van Zijn jeugd af was het Hem reeds eigen, beiden door Zijn ondervragingen en door Zijn antwoorden (Luk. 2: 46, 47) te doen versteld staan die Hem ondervroegen en hoorden. Het is opnieuw met een Psalmwoord, dat Hij de aanval op hun verzoek doen zal. Besloot Hij de parabel van de heer van de wijngaard en de goddeloze landlieden met een verwijzing naar de honderdenachttiende Psalm, nu bepaalt Hij hun aandacht bij de aanhef van de honderdentiende: De Heere heeft gezegd (spreekt aldaar David), de Heere heeft gezegd tot mijn Heer: zit aan Mijn rechterhand. Dat de Messias David’s zoon moest zijn, werd door niemand ontkend en ook op de vraag deswegen van de Heiland, hier ter plaatse stilzwijgend door de aanwezigen erkend. Maar in die Psalm door David geschreven (in de Heilige Geest, zoals bij Mattheüs en Markus in de overeenstemmende plaatsen uitdrukkelijk tussengevoegd staat), noemt hij die Gezetene aan Gods rechterhand, door wie (insgelijks met stilzwijgende algemene erkentenis) die zelfde Messias te verstaan is, zijn Heer. Het geestelijk raadsel, in deze twee zeer onderscheiden betrekkingen van David tot de Messias en van de Messias tot David, wordt ten slotte aldus voorgesteld: David noemt Hem (zijn) Heere en hoe is Hij (dan) zijn Zoon? Onoplosbaar raadsel, zolang niet in die Christus beide de spruit van David naar het vlees en de Zoon van

God, ja de Heere zelf van David, onderscheiden gehuldigd wordt (Rom. 1: 3, 4). Een dergelijk raadsel, op gelijke wijze op te lossen, stelt Jezus de Joden voor in het Evangelie van Johannes (8: 18) omtrent Zijn betrekking daar tot Abraham, zoals hier tot David. Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, eer Abraham werd, ben Ik.

I. Vs. 45-47. In deze derde groep zien wij dat Jezus Zich van de tempel en Zijn volk afscheidt; deze scheiding heeft in voortgaande beweging plaats. In de voor ons liggende rede tot de Farizeeën en Schriftgeleerden, waaruit slechts enige zinnen zijn weergegeven, omdat het meeste al in Hoofdst. 11: 39-52 en 13: 34 en 35 bericht was hij gelegenheid van twee deels in Galilea, deels in Perea gehoudene strafreden, scheidt Hij Zich af van de volksleiders en verleiders en geeft Hij ze over aan het welverdiende gericht (vgl. MATTHEUS. 23: 1-39. Mark. 12: 38-40).

45. En omdat al het volk het hoorde, zei Hij tot Zijn discipelen 12: 40").

47. a)Die de huizen van de weduwen opeten en onder een schijn lange gebeden doen; deze zullen zwaarder oordeel ontvangen, zodat al de weeën, welke Ik reeds in Hoofdstuk 11 over hen heb uitgesproken, nu op hun hoofd zullen komen.

a) 2 Tim. 3: 6. Tit. 1: 11.

Tot de treffendste plaatsen van het Nieuwe Testament behoort de laatste openlijke rede van Jezus; het is een vonnis dat Hij velt over de Schriftgeleerden en Farizeeën, een diep zielelijden dat zich uitspreekt in de noodzakelijkheid van dit gericht. Hoeveel liever had Hij "zalig" geroepen dan "wee. " Evenals een stervende vader neemt Hij met brekend hart afscheid van de onverbeterlijke en reddeloos verloren kinderen, die de liefde zolang tevergeefs gebeden en gewaarschuwd heeft en die zich tegen de liefde hebben verborgen en gesloten. De woorden zijn een waarschuwend beeld voor alle Farizeeën ten allen tijde, ook onder ons in de Christenheid.

Een zichtbare gelijkheid bestaat er tussen het beeld dat de Heere van de Farizeeën en Schriftgeleerden heeft ontworpen en het klerikalisme, vooral dat van de Middeleeuwen. Vanzelf denkt men bij het woord in vs. 47 aan de schenkingen, die de kerk en de monnikenorden zich wisten te verschaffen, aan de handel met zielmissen, aan de ongelukkige invloed van de biechtstoel. Ook de waarde, die aan de prachtklederen en ereplaatsen werd gegeven, de voorliefde voor weidse titels en het systeem van wederkerige vergoding, het is alles in velerlei vormen weer levend geworden en nog tot op deze dag niet uitgestorven.

Dit was een stoute en opmerkelijke waarschuwing. Het was, bedenken wij dat wel, een openbare aanklacht tegen mensen die in Mozes’ stoel gezeten waren en de erkende leraars van het Joodse volk waren. Het leert ons duidelijk dat er tijden kunnen zijn dat de zonden van de mensen in hoge stand het tot een stellige plicht maken om in het openbaar daartegen te getuigen. Zij toont ons dat het mogelijk is rond uit te spreken en toch de waardigheden niet te lasteren. Geen zonde schijnt door Christus als zondiger beschouwd te worden dan geveinsdheid. Geen zonde deed zo’n blijvende, sterke en verpletterende veroordeling van Zijn

lippen vloeien gedurende Zijn hele leraarambt. Hij was altijd vol genade en medelijden voor de armsten der zondaren. Toorn was niet in Hem, toen Hij Zachéüs, de boetvaardige zondaar, Saulus de vervolger en de vrouw in Simons huis zag. Maar toen Hij zag dat de Schriftgeleerden en Farizeeën slechts de mantel van de godsdienst droegen en grote uitwendige heiligheid voorgaven, terwijl hun harten vol boosheid waren, schijnt Zijn rechtvaardige ziel vol verontwaardiging geweest te zijn. Acht keer in een hoofdstuk (MATTHEUS. 23) vinden wij dat Hij zegt: "Wee u gij Schriftgeleerden en Farizeeën, gij geveinsden!" Laat ons niet vergeten dat de Heere Jezus nooit verandert. Hij is gisteren en vandaag dezelfde en tot in de eeuwigheid. Wat wij ook in de godsdienst zijn, laat ons waar zijn. Hoe zwak ons geloof, onze hoop, onze liefde, onze gehoorzaamheid mogen zijn, laat ons toezien dat wij waar, echt en oprecht zijn. Laat ons zelfs het denkbeeld van rolspelerij en huichelarij in ons Christendom verafschuwen. Laat het ons in ieder opzicht geheel en al zijn. Het is een treffend feit dat het eerste deel van de wapenrusting, die Paulus aan de Christelijke krijgsknecht aanbeveelt, de waarheid is. Staat dan, zegt hij, uw lendenen omgord hebbende met de waarheid. (Efeze. 6: 11).

HOOFDSTUK 21

DE PENNINGEN VAN DE WEDUWE. DE VERWOESTING VAN JERUZALEM EN HET EINDE VAN DE WERELD

II. Vs. 1-4. Markus en Lukas hebben de rede van de Heere tot de Farizeeën en Schriftgeleerden in een zo verkorten vorm meegedeeld, dat de verwachting omtrent Israël's laatste toekomt geen plaats kon vinden. Daarom voegen zij nu nog, voordat zij de Heere werkelijk van de tempel laten scheiden, deze liefelijke geschiedenis van het penninkje van de weduwe bij, die tegenover de vroeger berispte schijnheilige hebzucht, die de huizen van de weduwen opeet, een oprecht vrome ziel stelt, die in de drang van haar geloof al haar leeftocht aan God ten offer brengt. Bovendien laat zij ook van de heilloze door God verlaten plaats een troost meenemen, dat onder de goddeloze verzorgers van de dode offerdienst toch nog zo'n in de stilte verborgen ziel is. Moge dan de tempel uit kostelijke stenen nu de lang verdiende verwoesting dreigen, er is een levende tempel; deze zal uit de verwoesting worden gered en daaruit zal een nieuwe tempel worden gebouwd (vgl. Mark. 12: 41-44).

1. En a)toen Hij opzag, toen Hij, na die rede tot de Schriftgeleerden en Farizeeën, Zich in de voorhof der vrouwen had neergezet, zag Hij de rijken hun gaven in de schatkist werpen.

a) 2 Kon. 12: 9.

2. En Hij zag ook een zekere arme weduwe twee kleine penningen daarin werpen.

Van de gave van deze arme weduwe leren wij dat wat wij weggeven tot ondersteuning van de armen en onderhoud van Gods eredienst, aan God geheiligd is. Onze Zaligmaker ziet met blijdschap wat wij met onze harten geven, tot hulp van Zijn leden of tot Zijn dienst. Hij ziet elke hand aan, die tot hulp is uitgestrekt. Ponden waren weinig voor rijken, twee penningen waren al het hare. Christus oordeelde bij het geven naar het gemoed van de gevers, meer dan naar de waarde van de gift. De armste is bekwaam om werken van liefde te doen en kan naar vermogen weldadigheid uitoefenen. Gezegende Heere, de armste van Uw dienaren heeft twee penningen, zij hebben een ziel en een lichaam, overreed ons en maak ons bekwaam om beiden U te offeren. Hoewel zij al de Uwe zijn, neem ze genadig aan en hoe gelukkig zullen wij zijn als Gij ze beiden ontvangt.

3. En Hij zei: Waarlijk Ik zeg u, dat deze a) arme weduwe wat de inwendige waarde van haar gave aangaat meer dan allen heeft ingeworpen.

a) 2 Kor. 8: 12.

4. Want die allen hebben van hun overvloed geworpen tot de gaven van God; maar deze heeft van haar gebrek, terwijl zij zeker niet voldoende heeft om te leven, al de leeftocht, die zij had, daarin geworpen.

Het is als kon de Heere na zodanige woorden van toorn als Hij vooraf had gesproken, van de tempel niet scheiden, als moest ten minste Zijn laatste woord een woord van zegen en vrede zijn, zodat wij nauwelijks weten in welk karakter wij in dit uur van scheiden de Koning van het Godsrijk het meest moeten bewonderen: of meer als Vergelder van het verborgen kwaad, of als beloner van het verborgen goede. Het is de vraag niet of deze gave niet een vergeefse zal zijn, of het goed is met zulke offeranden de tempelkas en haar misbruik te steunen, of door weduwen nog een godsdienst moest worden onderhouden die enkele jaren later voor het zwaard van de vijanden zou bezwijken. Hij ziet alleen op grond, karakter en doel van haar daad, de arme, die alles in goed geloof had geofferd, maar haar geloof heeft behouden, verkrijgt nu met haar beide koperen stukjes een rente van onvergankelijke eer. Door dit voorbeeld van de vrouw zijn de stuivers en centsverenigingen van de zending gesanctioneerd.

Wij kunnen ons deze vrouw niet anders denken, dan: zij kwam daarheen in de weduwensluier, met het oog nat van tranen naar de aarde, op de ootmoedigste manier gebogen voor de Heere, die haar door de dood van haar gade zo zwaar bezocht had. Zij kwam daar, als zond- en brandoffer voor de zonden werden gebracht, en psalmen waren gezongen, waar gezegd werd (Ps. 119: 107): "Ik ben gans zeer verdrukt, Heere! Maak mij levend naar Uw woord. " Haar ziel moet naar God, naar de levende God en Zijn genade verlangd hebben. Met de twee penningen, die zij nog slechts over had, werpt zij haar hele vermogen in de tempelkas. Nu zal zij gedankt hebben, hoewel de Heere haar verootmoedigd heeft en van een Naomi tot een Mara heeft gemaakt (Ruth. 1: 20 v.), dat Hij toch waard is, de zij Hem alles ten offer brengt. Want gesteld ook dat haar hart aan de twee penningen heeft gehangen, dan trokken die, nu zij in de tempelkas vielen, het hart mee en inderdaad gaf zij met de twee penningen God haar hart, een hart vol liefde en dankbaarheid. Maar tevens ook een hart vol kinderlijk vertrouwen op God; want "zij heeft al haar leeftocht daarin geworpen" getuigt de Heere van haar. Al haren leeftocht. Waarvan zou zij nu morgen leven? En als zij nu inkwam en haar kinderen schreeuwden om brood, waarmee zou zij haar honger stillen? Of heeft zij gedacht: met de twee penningen kan ik toch niets van belang beginnen; daarom is het hetzelfde of ik ze behoud of weggeef? Zo denken, helaas, velen onder de armen, zodat zij Gods gave verachtend, de laatste penning en zelfs nog voor nietige doeleinden verkwisten; maar dat zijn ook de allerwanhopigsten onder de armen en tot deze behoort de arme weduwe niet. Als u uw laatste penning tot onderhoud van geen betekenis meer is, dan wil de Heere die ook niet, maar de Heere heeft de arme weduwe geprezen, haar gave met welgevallen aangenomen en daaraan een waarde toegekend, die de gaven van de rijkste gevers in Zijn ogen niet hadden. Dat moet ons genoeg zijn om daaruit het besluit te trekken dat de twee penningen in het bezit van deze vrouw ook een groot kapitaal van gelovig vertrouwen op God geweest zijn. Dit offer was het, dat de Heere zo welbehaaglijk was en gelooft u niet dat de Heere haar ook werkelijk voor het in Zijn ogen zo grote en veel betekenende offer van haar ootmoedig, dankbaar liefhebbend hart alle haar zorgen zal hebben ontnomen? Wie kan er aan twijfelen! Die zijn God met zo’n vertrouwen tegen gaat, die mag ook alle zijn zorgen op Hem werpen. O, dat toch ook wij allen onze gaven zo de Heere offerden als deze arme weduwe!

Als er maar velen geweest waren als deze weduwe, die bereid was alles, wat zij voor het hare kon aanzien, tot onderhoud van de godsdienst bij te dragen, dan zou zich wel een reine ijver hebben kunnen ontwikkelen, die, verre er van om te ontaarden tot die zonde, die de tempel

verwoestte, integendeel er meer zou toe hebben bijgedragen om de ondergang tegen te houden.

De geschiedenis staat daar als een teken dat God Zijn oog heeft op het offer in de tempel en dat Hij uit al het stro van godsdienstigen schijn, de edele vrucht van oprechtheid en trouw weet te vinden.

De welgevallige, erkennende blik van Jezus, die op de gave van de weduwe rust: 1) een blik vol weldoende, vertroostende liefde, 2) een blik vol vragenden ernst aan ons allen.

De oefening van de milddadige barmhartigheid 1) is een dure plicht en 2) brengt grote zegen aan.

Er is iets onbeschrijfelijk roerends in, dat de Heere juist op zo'n ogenblik een schamele met Zijn aandacht verwaardigde en gestemd was om zo'n vergelijking tot hare eer te maken. Hadden wij nog een bewijs nodig, in wat voor hemelreine stemming Hij na zoveel woorden van boosheid (MATTHEUS. 23) de vervloekten tempel verliet, wij zouden het uit dit verhaal kunnen afleiden. Het is als kan Hij nog de voorhof niet verlaten zonder dat althans het laatste woord een woord van zegen geweest is, nadat Hij heeft moeten vloeken wie Hem niet wilden erkennen. En zouden wij de liefde van de Vader voorbij zien, die Hem, na zo'n hartverscheurend uur nog een zaliger ogenblik in de tempel beleven deed en als het ware een roos voor Zijn voet deed ontluiken op dit veld vol distels en doornen. In geen geval achten wij de weduwe met hare penningen te gering om een ogenblik onze aandacht te trekken. Wij weten nauwelijks of wij de Koning van het Godsrijk dieper bewonderen zullen, waar Hij Zich op dit uur van afscheid als de Vergelder van het verborgen kwaad, dan waar Hij zich als Beloner van het verborgen goede toont. En wanneer wij Hem zo hoge prijs horen stellen op de deugd van de vrome barmhartigheid is het als vernemen wij reeds het voorspel van de tonen van het jongste gericht waarvan Hij binnen weinige uren Zijn jongeren het tafereel zal onthullen. Met hen in de geest uit de prachtige tempelpoort tredend, maken wij ons gereed, om te horen hoe de Heer hun de verborgenheden van Zijn toekomst beschrijft.

Alleropmerkelijkst is het terwijl de discipelen over de tempel spraken, over de reusachtige stenen, waaruit hij gebouwd en de kostbare edelgesteenten, waarmee hij versierd was, Jezus uitsluitend de aandacht had op iets, dat Hij het schoonst, het heerlijkst van alles achtte, niet enige grote steen, niet het gouden dak of de gouden poorten, die Herodes ten geschenke had gegeven, maar iets dat Farizeeër en Schriftgeleerde niet opmerkten, een levende steen, een arme weduwe, die in de schatkist haar hele leeftocht geofferd had. Als Christus uit de hoge op onze kerken neerziet, bemerkt Hij niet de hoogte van haar torens, de schoonheid van haar stenen, de fijnheid van haar snijwerk, dit alles is vergankelijk, maar slechts de plaats keurt Hij de naam van kerk waardig, waar twee of drie oprechte Christenen met hun oprechte penningen in Zijn naam vergaderd zijn. Duizenden, die wel in naam maar niet metterdaad in Zijn naam vergaderd zijn, beschouwt Hij in het geheel niet als een kerk of als een gemeente.

III. Vs. 5-36. Hier zien wij Jezus van de tempel weggaan en na het verlaten ook van de stad Zich boven op de Olijfberg met de discipelen neerzetten om Zijn grote eschatologische rede

te houden. Deze hele gebeurtenis komt overeen met het gezicht van de profeet Ezechiël (11: 23) van het heengaan van de heerlijkheid van de Heere uit de stad en haar plaats nemen op de Olijfberg 11: 23). Nog meer bepaald valt zo'n overeenkomst in het oog in de volgende vierde afdeling, waarmee deze groep van verhalen, die op de tempel zien, besloten wordt.

a) Vs. 5-24. In dit eerste deel van de rede deelt de evangelist de woorden van Christus mee op zo'n manier, dat de verwoesting van Jeruzalem en van de tempel dadelijk op de voorgrond treedt en voert daarna een voorspelling aan, die alleen hier voorkomt en het zegel er op drukt, dat juist over deze gebeurtenis gehandeld is en niet tegelijk van de laatste verschijning van de Heere (vgl. MATTHEUS. 24: 1-28 Mark. 13: 1-23).

5. En toen bij het heengaan uit de tempel sommigen van degenen, die Hem vergezelden, zeiden van de tempel dat hij met schone tenen en begiftigingen versierd was, zodat het hen nauwelijks mogelijk scheen dat zo'n gebouw door God zouworden prijs gegeven, zoals Hij al had te kennen gegeven (Hoofdstuk 13: 35; 19: 43 v. MATTHEUS. 23: 38), zei Hij:

6. Wat deze dingen aangaat, die u aanschouwt, a) er zullen dagen komen waarin niet een steen op de andere steen gelaten zal worden, die niet zal worden afgebroken. Mijn woord blijft in zijn kracht en betekenis, hoezeer ook het uiterlijke daartegen spreekt (Jer. 26: 18. Micha 3: 12).

a) 1 Kon. 9: 7.

7. En zij vroegen Hem, toen Hij Zich nu met hen op de Olijfberg bevond (MATTHEUS. 24: 3. Mark. 13: 3 v.): Meester! Wanneer zullen dan deze dingen zijn, die Gij voorspelt hebt? En wat is het voorafgaand teken, wanneer deze dingen zullen gebeuren en dan ook Uwtoekomst en het einde van de wereld volgt?

Josefus (de b. Jud. VI 5, 2) bericht: "Toen de tempel geheel in vuur opging, hielden de Romeinen het sparen van de overige gebouwen voor nutteloos en staken alles aan, de overblijfsels van de portalen en poorten, twee uitgezonderd, die zij daarna omverhaalden, de oostelijke en de zuidelijke; vervolgens verbrandden zij ook de schatkamers, waarin onmetelijke schatten, kleinodiën, kortom de hele rijkdom van Judea lag opgestapeld, omdat de rijken van alle kanten hun kostbaarste bezittingen daarheen hadden geborgen. " Op onze plaats zijn onder de kleinodiën of bezittingen vooral bedoeld de vele geschenken van de tempel, waaronder ook die van vorstelijke personen zich bevonden, als de reuzenwijnstok aan het voorportaal van het eigenlijke tempelgebouw, die door Herodes was geschonken. De discipelen komt het ongelooflijk voor dat een zo kostbaar en onwankelbaar vast gebouwd Godshuis door God aan de verwoesting zal worden overgegeven, vooral omdat de vrome gewilligheid om te geven zo veel besteed had om het te verfraaien. Nu had Jezus in de voorafgaande geschiedenis van de twee penningen van de weduwe toch zelf een zo grote waarde gehecht aan dergelijke tempelgaven, want had Hij aan deze uitwendige allerminste gave de hoogste innerlijke waarde toegekend, zo had Hij toch aan de gaven van de rijken niet alle waarde ontzegd, maar die steeds in de hun toekomende betekenis laten gelden. Volgens ons begrip van het profetische woord wagen wij de stelling uit te spreken dat aan het einde

van deze eeuw het Jeruzalem van de tegenwoordige Christenheid in vuur zal opgaan en de tempel van de uit de heidenen gebouwde kerk zal worden verwoest. Deze bewering zal aan menigeen voorkomen als een vermetelheid, zelfs wel als waanwijsheid; zij menen integendeel, wanneer juist nu deze tempel door nieuwe organisatie een heerlijke verandering verkrijgt, wanneer het westelijke Jeruzalem toch zoveel doet om Godshuizen en scholen op te richten en de inrichtingen van weldadigheid te vermeerderen, wanneer er een grote menigte van vrome zielen is, die aan de discipelen van Christus, aan de Hem aanhangende harten en op de weduwe bij de schatkist lijken en als in het bijzonder ook de Thyatira-gemeente het in Openbaring . 2: 19 haar toegeschreven karakter opnieuw betoonde, dan zouden dat zekere onderpanden zijn dat de kerk een tijd van nieuwe bloei tegemoet ging. Wij kunnen ons echter op grond van de voor ons liggende verzen door al die tegenspraak niet van onze mening laten afbrengen, maar moeten alleen onze opvatting van het profetische woord aan een steeds vernieuwd onderzoek onderwerpen, of het overeenkomstig de Schrift is en met de Geest van de Heere overeenkomt. Is zij dat, dan zijn wij van onze zaak zeker, zodat wij tegen al die tegenspraak de volgende stellingen plaatsen: 1) De dag van de Heere zal komen als een dief in de nacht. Dat betreft ook de voorafgaande openbaringen van Zijn heerlijkheid en de betoningen van Zijn rechterlijke macht. De mensen zullen versmachten van vrees en verwachting van de dingen, die komen zullen op aarde, maar juist dat, wat later werkelijk komt, zullen zij het allerminst hebben verwacht, omdat ook degenen die de Schrift geloven in de regel er niet toe kunnen komen de Schrift in vele punten juist te verklaren (Hoofdstuk 18: 34). 2) Die de Heere met een oprecht hart in geloof aanhing, die zou het gericht over Jeruzalem geen schade doen, integendeel zouden het voor alle waarlijk vrome zielen een verlossing worden van de verdrukkingen van de ongelovigen, van het bedrog en de heerschappij van de valse geesten en de uitleiding uit het diensthuis naar het beloofde land. Wat van het gebouw op de goddelijke grondslag werkelijk echt goud, zilver en edelgesteenten was, dat zou toch niet mee verbranden in het vuur van de stenen tempel, maar alleen hout, hooi en stoppelen (1 Kor. 3: 12 v.). Wij hebben ook, evenals bij het gericht over het Joodse volk achter het uitroeien van de moerbeziënboom uit de grond, waarin hij tot hiertoe stond, een verplaatsing in de zee stond (Hoofdstuk 17: 6. Rom. 11: 11 v.), bij het gericht over de beiden, wier genadetijd nu ten einde spoedt (vs. 24), de vervulling van de tweede helft van het vijftiende vers in Rom. 1) en een verwezenlijking van het gezicht in Ezechiël. 47 te wachten, zodat het ons waarlijk geen schade zal doen als de Heere Zich nu op Zion een gemeente sticht, die geen vlek of rimpel of iets dergelijks heeft (Openbaring . 14: 1 vv.). 3) Wanneer het dier, dat in Openbaring . 11: 7 vv. allengs uit de afgrond opstijgt, met de twee getuigen strijdt, ze overwint en doodt, dan moet dat juist in een tijd gebeuren dat de twee getuigen zich in volle levenskracht vertonen, zodat men later, wanneer zij als lijken op de straten van de grote stad liggen en men ze beschouwt en zich over hen verheugt, niet zou kunnen zeggen dat zij gestorven zijn door verzwakking van de ouderdom, maar het duidelijk voor de hand ligt dat zij gedood zijn. Die verstand heeft denke na en die gelooft heden geroepen te zijn om te bouwen, vergete 1 Kor. 3: 11-15 niet.

8. a) En Hij zei: Zie toe dat u niet verleid wordt: want velen zullen er komen onder Mijn naam en zeggen: Ik ben de Christus en de tijd is nabij gekomen a) dat het Messiaanse rijk zich in heerlijkheid vertoont. Ga dan hen niet na, geef hun geen geloof, dat u hen volgen zou.

a) Jer. 29: 8. Efeze. 5: 6. Kol. 2: 18. 2 Thes. 2: 2. 1 Joh. 4: 1. Jer. 14: 14; 23: 21.

9. En wanneer u zult horen van oorlogen en beroerten, wordt dan niet verschrikt, dat u zich tot haastige ondernemingen zou laten verleiden: want deze dingen moeten eerst gebeuren, maar nog is meteen het einde niet.

10. Toen zei Hij tot hen, om in een nieuw toevoegsel van Zijn rede van het zo-even gezegde nader te verklaren: a) Het ene volk zal tegen het andere volk opstaan en het ene koninkrijk tegen het andere koninkrijk.

a) Jer. 19: 2.

11. En er zullen, omdat bij de grote staatkundige stormen tevens zekere natuurverschijnselen zullen komen, grote aardbevingen zijn in verscheidene plaatsen en hongersnodenen pestilentiën: er zullen ook schrikkelijke dingen en grote tekenen van de hemel geschieden, waarvan in vs. 25 v. nog eens zal worden gesproken (MATTHEUS. 24: 4-7. Mark. 13: 5-8).

Onze evangelist verkort in vs. 7 de vraag van de discipelen zoals wij die volledig in MATTHEUS. 24: 3 lezen, op de wijze van Markus (13: 4), zodat de verwoesting van Jeruzalem en van de tempel voornamelijk in het oog valt. Daardoor heeft hij zich de weg gebaand om die zaak nu ook in de rede van Christus zelf hoofdzakelijk op de voorgrond te laten treden. Van vs. 12-24 wordt daarover dan ook bijna uitsluitend gehandeld; daarentegen is de inleiding daartoe in de verzen 8-11 geheel in het licht van het einde der tijden gehouden, waarop de Heere zelf voor alles de ogen van de discipelen had gericht. "Wij vinden bij Lukas een vrijere, meer fragmentarische redactie van de hele rede. Menig woord van bijzonder gewicht wordt vollediger door Mattheüs en Markus bewaard, daarentegen treffen wij bij Lukas enkele bijzonderheden aan, die op zichzelf de hoogste opmerkzaamheid verdienen en het overzicht over het grote geheel in menig opzicht gemakkelijker maken. " Wat de inhoud van vs. 8-11 vooral aangaat, kunnen wij ook daar niet ontkennen dat veel ziet op de tijd die Jeruzalems verwoesting onmiddellijk voorafging. Ondertussen zien zij toch nog meer op de laatste tijd; men mag ze echter niet beperken tot de zichtbare wederkomst van Christus tot het laatste oordeel en op de herstelling van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, zoals gewoonlijk gebeurt, terwijl men aanneemt als onmiddellijk deze gebeurtenissen voorafgaande, het optreden van de antichrist en als onmiddellijk daarmee samenkomende de bekering van de Joden. De Openbaring van Johannes geeft ons integendeel een gehele andere beschouwing van de volgorde van de zogenaamde laatste dingen. Zij beginnen met die wederkomst van Christus, waarop Hij in Hoofdstuk 13: 35 gewezen heeft, dus met de bekering van Israël, die dan volgt, als de tijden van de heidenen (vs. 24) zijn voorbijgegaan en over deze een gericht komt; zij gaan daar voort tot het optreden van de persoonlijke antichrist die te voorschijn komt in de kerk, die in haar eigen wegen is overgegeven en verstokt is, zij lopen na de vernietiging van dezen uit in de oprichting van het duizendjarige rijk, na welks einde de wereldmacht en goddeloosheid nog eens poging doet om het rijk van God te vernietigen, maar deze poging wordt plotseling en in een ogenblik teniet gedaan door de Christus, die nu pas zichtbaar te voorschijn treedt, terwijl Hij tot hiertoe slechts onzichtbaar en geestelijk kan worden aanschouwd in buitengewone werken van Zijn macht en genade en

nu de oude wereld laat vergaan, om een nieuwe in haar plaats te stellen (Openbaring . 11: 11-21: 8). Gaan wij tot die bovengenoemde wederkomst terug, welks komst van de tijd af, dat de uitkomst van Openbaring . 6: 1-9: 21 vervuld is, geenszins meer zal plaats hebben op een onbepaald gelaten tijd, maar haar vast punt in het verloop van de eeuwen van de Christelijke tijdrekening heeft (Openbaring . 10: 6 v.), zo zijn het hoofdzakelijk haar voortekenen, die ons in vs. 8-11 worden aangegeven. En omdat wij juist zo nabij deze verschijning van de Mensenzoon tot wederaanneming van Zijn eigen volk (Hos. 2: 19. v.) zijn, zo zou het goed zijn wanneer vele andere ernstig gezinde Christenen het "wordt niet verschrikt" in vs. 9 beter in het oog hielden en zich niet lieten verleiden om hetzij geestelijk te vluchten naar een kerkelijke gemeenschap, die zij voor vaster houden, of lichamelijk naar een ander land, dat men veiliger acht tegen het woeden van de antichrist, die men verwacht.

13. En dit zal u overkomen tot een getuigenis, zodat u namelijk gelegenheid krijgt uw getuigenis van Mij ook af te leggen op die plaatsen: , waar u zonder die aanleiding niet gekomen zou zijn (Hand. 9: 15; 23: 11; 27: 24. Filippenzen . 1: 12 vv.).

14. Neem dan in uw harten voor van tevoren niet te overdenken hoe u zich verantwoorden zult, bereid u daarop niet met eigen wijsheid voor.

15. a)Want Ik zelf, uw Heer en Meester, zal u door de ingeving van Mijn Geest mond en wijsheid geven, die niet zullen kunnen tegenspreken noch weerstaan allen, die zich tegen u zetten (Hand. 6: 10; 7: 51. 13: 8-10).

a) Ex. 4: 12. Jes. 54: 17. MATTHEUS. 10: 19.

16. a) En u zult, om op het gezegde in vs. 12 terug te komen, aan koningen en stadhouders overgeleverd worden, ook van ouders en broeders en familie en vrienden, van diegenen, die u het allernaaste zijn, van uw eigene volksgenoten; en zij zullen er zelfs sommigen uitu doden (Hoofdstuk 11: 49. Hand. 7: 56; 12: 1 v. MATTHEUS. 23: 35).

a) Micha 7: 6.

17. En u zult door allen gehaat worden omwille van Mijn naam (Joh. 15: 21).

18. Maar u hoeft daarom niet bezorgd te zijn, als of u uw aandeel aan Mijn rijk zou verliezen. a)Niet een haar uit uw hoofd zal verloren gaan. Niet het minste van hetgeen Ik u heb toegekend zal u ontgaan, maar het zal u alles in rijke mate ten deel vallen en eindelijk volkomen in de opstanding van de rechtvaardigen (Openbaring . 6: 11; 20: 4 vv.).

a) 1 Sam. 14: 45. 2 Sam. 14: 11. 1 Kon. 1: 52. MATTHEUS. 10: 30.

19. Bezit dan uw zielen in uw lijdzaamheid (Hebr. 10: 36) en wacht met getrouwheid tot aan het einde.

Lukas geeft hier een uitbreiding van Christus' woord in Matth. 24: 9 , zoals dat reeds gedeeltelijk in Mark. 9: 9-13 wordt gevonden. Het zijn echter niet hun eigen woorden, die de evangelisten er aan toe doen, maar slechts een herhaling van hetgeen de Heere zelf de apostelen in hun instructie MATTHEUS. 10: 17-22 had gezegd omdat dit juist, voor zover het de apostelen persoonlijk aanging, op die tijd zou worden vervuld, waarvan de afdeling, die voor ons ligt, spreekt. Bij Lukas kan men hier duidelijk merken dat hij zijn evangelie na het jaar 63 na Christus heeft geschreven, toen het vermoorden van Jakobus II en de ter dood brenging van Paulus te Rome reeds feiten waren geworden, van welke laatste de ongelovige Joden toch eveneens de schuld waren. Ook Markus schrijft in een tijd, toen bovenstaande rede van Christus vervuld was, of wat Petrus en Johannes betreft, op het punt was vervuld te worden. Wij hoeven ons daarom niet te verwonderen dat zij vroeger bij de uitzending van de twaalf (Hoofdstuk 9: 1-5 en Mark. 6: 7-11) de Heere alleen dat tot hen hebben laten zeggen, wat vooral voor hen van belang was en het andere hierheen hebben verplaatst.

20. Maar wanneer u zien zult, dat Jeruzalem door heirlegers omsingeld wordt ("Uit 24: 20"), weet dan dat zoals reeds in Hoofdst. 19: 43 v. is te kennen gegeven, haar verwoesting, waarvan in Dan. 9: 26 v. is geprofeteerd, nabij gekomen is.

21. Dan is het geen tijd meer om te wachten en zich te vleien met de dwaze hoop, als zou die nood weer voorbijgaan. Die in Judea zijn dat zij vluchten naar de bergen; en die in het midden daarvan, namelijk in de stad zijn, dat zijdaaruit trekken en die op de velden in Jeruzalems omtrek zijn, dat zij in haar niet komen, om daar veiligheid te zoeken zoals de ongelovige Joden zullen doen.

23. Maar wee de bevruchte en de zogende vrouwen in die dagen! Want er zal grote nood zijn in het land en toorn over dit volk (MATTHEUS. 24: 15-20. Mark. 13: 14-18).

24. En zij zullen vallen door de scherpte van het zwaard en gevankelijk weggevoerd worden onder alle volken; en Jeruzalem zal door de heidenen vertreden worden totdat de tijden van de heidenen vervuld zullen zijn (vgl. de verklaring in Ezechiël. 30: 3).

a)Rom. 11: 25.

Bij het weergeven van dit gedeelte van Jezus' rede blijft Lukas uitsluitend staan bij het voorwerp, dat in de eerste plaats is voorspeld. Daarvan ontbreekt bij hem de inhoud van MATTHEUS. 24: 21-27 en Mark. 13: 19-23 De trekken door hem in vs. 20 en 24 bewaard zijn duidelijker en bepaalder, omdat zij beperkt zijn tot de catastrofe over Jeruzalem, dan dit in Matth. 24: 15 en 28 Mark. 13: 14 het geval is, waar ook op de laatste tijd wordt gezien. Wat inzonderheid de inhoud van vs. 24 aangaat (over vs. 20 werd reeds bij MATTHEUS. 24: 20 het nodige opgemerkt), zo stelt de eerste helft het lot van het volk voor, de tweede de toestand van Jezus zelf tot aan de tijd van zijn wederoprichting.

Het vertreden worden door de heidenen vinden wij weer in Openbaring . 11: 2, welke woorden ogenschijnlijk op onze plaats zien, waardoor geen geringe betekenis verkrijgt dat deze uitspraak van de Heere door Lukas alleen meegedeeld tot Zijn eschatologische rede

behoort. Hoogst opmerkelijk zijn de slotwoorden "Totdat de tijden van de heidenen vervuld zullen zijn. " De roeping van Israël is volgens Rom. 11 geen gehele, daarom moet de vervulling van de tijden van de heidenen gedacht worden als verbonden met de wederaanneming van de Joden, maar aan de andere kant ook beschouwd worden in betrekking op deze, als een over haar op nieuw komend gericht van straf en zifting.

De hand van de Heere rust wonderbaar op deze stad en haar gehele typische geschiedenis door alle tijden heen. Zion en Jeruzalem moet, omdat zijn bezitters tot Amorieten zijn geworden in een volle mate van zonden en het heiligdom zelf ontheiligd en vertreden hebben, ook in voortdurende gruwel van de verwoesting eerst weer een Jebus (d. i. vertreden, vertreding) (Richt. 19: 10 v. 1 Kron. 12: 4 v.) worden, voordat het oude Salem van Melchizedek (Gen. 14: 18) terugkeert; want de overtreding duurt wel een lange tijd, maar niet altijd. Julianus probeert wel tevergeefs het te bouwen 1) en de kruistochten willen het wel weer heiligen, maar tevergeefs. De Heere heeft een perk gesteld: "Tot de tijden van de heidenen vervuld zijn. " Deze tijden van de heidenen kunnen alleen de tijden van de roeping zijn, die ook hen evenals Israël door Gods genade en lankmoedigheid zijn gesteld. Deze zijn vol geworden, of voorbijgegaan (d. i. tevens: de tijd van het einde, de dag van het gericht is gekomen), als de heidenen tot eenzelfde gericht als Israël rijp zijn. Deze heidenen zijn alle niet-theocratische volken door de gehele geschiedenis heen, met name de Christenheid uit hen ontstaan. In deze hele lange periode heeft de vergadering plaats van de gelovigen uit alle volken, het ingaan van de volheid (Rom. 11: 25) d. i. deels tot aanvulling van Israëls plaats, deels het door God verkoren gehele getal, maar dan houdt Jeruzalems vertreding op en het wordt gebouwd, dan wordt Israël uit alle volken weer gebracht - alles, zoals de profeten daarvan voorspellen en de Heere, alles bevestigend, hen daarop wijst.

In Hoofdstuk 19: 44 is door "de tijd van Israël" de periode aangewezen, waarin God Zijn volk bezoekt om hun de zaligheid aan te bieden; zo geven "de tijden van de heidenen" de gehele periode aan waarin God deze volken tot hiertoe aan Zijn rijk vreemd, met Zijn genade nabij komt (2 Kor. 6: 2); de meervoudige vorm "tijden" moet hier verklaard worden uit de betrekking tot de meervoudige vorm "heidenen". De heidense volken worden na elkaar geroepen, waaruit binnen die ene tijdruimte meerdere ontwikkelingen voortkomen.

Om eindelijk nog Israëls ballingschap onder de volken af te werken is de tegenwoordige toestand van dit volk het grootste bewijs voor de autoriteit van de Profeet, die dit alles achttien eeuwen geleden verkondigde en die zij ondankbaar verwierpen. Juist daaruit wordt ook het beslist onchristelijke van zo’n emancipatie der Joden duidelijk, zoals men die in onze dagen onder het motto van vrijheid en beschaving pleegt voor te staan. (vgl. Ezechiël. 20: 32). Het recht van gastvrijheid voor de verbannenen uit Juda kan niet dringend genoeg worden aanbevolen, niet te ruim worden gehandhaafd. Maar het wordt een wezenlijk onrecht, wanneer de Christenen juist door de Joden, die zich slechts tijdelijk onder hen ophouden, in het genot van hun christelijke voorrechten en in de uitoefening van hun christelijke plichten op enige wijze worden gehinderd. Daarom wordt ook deze Christus-verloochening niet minder gewroken dan de Joodse Messias verwerping. Wanneer de Christenen de Joden hun Christus ten offer brengen, beginnen de Joden met materiële en morele kracht de staat te beheersen en het liberalisme, dat vooral ook door Joodse invloed wordt verdedigd, baant de

weg tot het indifferentisme, dat eindelijk - natuurlijk steeds onder de schone naam van verlichting en recht - tot atheïsme leidt. Ook hier is het (vs. 8): "Zie, dat u niet verleid wordt!"

1) Julianus keizer van Rome (van november 361 tot juni 363 na Christus) was van half geloof van het Evangelie tot het heidendom teruggekeerd. In zijn haat tegen Christus wilde hij het eens door de Hoge raad tegen Hem gevelde vonnis van godslastering na verloop van 300 jaren nog bevestigen en de kruisiging van Hem rechtvaardigen. Tot dat einde deed hij tot alle Joden in zijn rijk een keizerlijke oproep komen, dat zij zich mochten verenigen en naar hun vaderland Palestina terugkeren, om daar door weer opbouw van de heilige stad en van de verwoeste tempel het woord van de Gekruisigde te beschamen en daardoor tevens het voorgeven van Hem, dat Hij Gods Zoon was, met een slag te vernietigen en voor de gehele wereld te logenstraffen. Zoals men denken kan vond de proclamatie bij de kinderen Abrahams grote instemming en dit te meer omdat de keizer hun zijn woord gaf dat hij het werk, dat de val van het Christendom bedoelde, met alle hem ten dienste staande middelen zou ondersteunen. Een geestdrift zonder voorbeeld maakte zich van de Joden op alle plaatsen meester. Wat zich maar bewegen kon ondernam de reis; zelfs grijsaards, vrouwen en kinderen sloten zich aan de zogenaamde heilige optochten aan. In korte tijd wemelde het beloofde land weer van de late nakomelingschap van het oude verbondsvolk; het scheen tot zijn vorige grootheid te willen terugkeren. Reeds triomfeerden de vijanden van Jezus in de geest en zelfs de Christenen zagen niet zonder toenemende bezorgdheid het einde van deze zonderlinge strijd tegemoet. Met moed vatten de Joden na hun aankomst het werk aan; ieder meende persoonlijk mede de hand aan het werk te moeten leggen; zelfs tedere vrouwen en meisjes zag men het puin wegdragen in haar met zilver geborduurde klederen. De verwonderde wereld twijfelde er nauwelijks meer aan of Jeruzalem zou zich binnenkort uit haar puinhopen tot een heerlijkheid verheffen, die zelfs de vorige in de schaduw zou stellen. In dit geloof werd zij volkomen versterkt toen het de keizer opeens in de gedachte kwam persoonlijk met die cohorten en legioenen de arbeiders te hulp te snellen, waarmee hij landen had veroverd, evenals men vogelnesten uithaalt en koningen aanstelde en afzette zoals men op een schaakbord ze wegschuift. Wat gebeurde er nu? Geheel iets anders dan men had vermoed; het bleek dat gemakkelijker kon worden oorlog gevoerd tegen een wereld, dan tegen de Galileeër met de doornenkroon. Er werd gearbeid, maar er was geen zegen bij het werk, de ene nieuwe poging na de andere werd genomen, maar de krachten verlamden op het ogenblik dat men meende ze juist geconcentreerd te hebben. Ondanks alle inspanning vorderde de bouw niet, de kalk hield niet vast, de stenen voegden niet; ziekten en allerlei ongemakken braken uit, ja volgens het door niemand weerlegde getuigenis kwamen vlammen van vuur uit de diepte, waarin men de fundamenten wilde leggen en riepen in hun stomme taal de arbeiders nadrukkelijk toe: "Weg van hier, hier is eerst niets te bouwen. "

EVANGELIE OP DE TWEEDE ZONDAG VAN ADVENT

b. Vs. 25-36. Van het laatste gericht over het volk Israël, waarover de vorige afdeling hoofdzakelijk handelde, gaat in dit tweede deel de rede over tot het laatste gericht over alle volken, dat aan de eigenlijke wederkomst van Christus onmiddellijk voorafgaat. De eerste afdeling (vs. 25-33) loopt nog parallel met Mattheus en Markus. Evenals echter reeds hier bij Lukas het woord ontbreekt, dat niemand dag en ure weet, zo ontbreken bij onze Evangelist

verder alle gelijkenissen, zoals ze namelijk bij Mattheüs worden gevonden. De vermaningen en waarschuwingen van de Heere aan de Zijnen worden daarentegen in enige korte nauw gedrongen zinnen samengevat (vs. 34-36), die ons in het slotwoord duidelijk genoeg het wereldgericht voor ogen stellen (vgl. MATTHEUS. 24: 29-25: 46 Mark. 13: 24-37).

Evenals er drie tijden zijn, het verleden, tegenwoordige en toekomende, zo is er ook een drievoudig komen van Jezus Christus: een komen in het verledene of in het vlees, een voortdurend komen in de geest, namelijk in onze harten, huizen en gemeenten en een toekomstig, laatste komen ten oordeel. Over die eerste komst handelen de beide laatste Adventszondagen, want zij willen onmiddellijk voorbereiden voor het heilige Kerstfeest, dat zij aankondigen en voor de ogen schilderen. Over het tweede komen heeft het evangelie van de vorige Zondag gehandeld en dan is het geheel in de orde, dat voor deze Zondag ons een evangelie wordt voorgelegd dat ons aan de laatste komst van de Heere herinnert. Maar het moet niet het gericht over levenden en doden en de verandering van hemel en aarde zijn, waarop de advent onze aandacht vestigt; daarop zullen de laatste Zondagen in het kerkelijk jaar (24-27 na Trinitatis) ons wijzen. Het is de Mensenzoon zelf die ons wordt voorgesteld en wel zoals Hij komt met grote kracht en heerlijkheid. Geheel anders is dan ook dit evangelie dan dat voor acht dagen: daar kwam Christus van de Olijfberg, hier komt Hij van de troon van de eeuwige heerlijkheid "van de rechterhand van Zijn hemelse Vaders" neer. Daar kwam Hij temidden van een arm hoopje volk en van kinderen rijdend op een ezelin en hier komt Hij te midden van de hemelse legerscharen op de wolken van de hemel. Daar kwam Hij onder het Hosanna van Zijn begeleiders, hier bruisen de zee en de watergolven en de krachten van de hemel bewegen zich. Daar trekt Hij tot Jeruzalem en hier tot de hele aardbol. Daar drijft Hij uit die niet in de tempel behoren en hier stoot Hij uit die niet tot Zijn rijk worden gerekend. "

De wederkomst van Christus ten laatsten dage: 1) welke uitzichten zij ons schenkt? zij brengt a) de volle openbaring van Zijn goddelijke kracht en heerlijkheid b), de gehele ontvouwing van de ons bereide zaligheid; 2) welke eisen zij ons stelt? dat wij a) ons geheel losmaken van de begeerlijkheden en zorgen van deze wereld en b) ons geheel begeven in de liefde en zorgen van de Mensenzoon.

Hoezeer juist onze tijd het nodig heeft dat haar ernstig wordt gepredikt van Hem, die komt; want 1) de godsvrucht is verminderd, de wereldliefde breidt zich steeds uit; 2) het geloof moet zich verbergen, het ongeloof mag daarentegen vrij te voorschijn treden; 3) zeer ruim is ons geweten, des te enger wordt echter de omvang van alle waarlijk christelijke deugden.

25. a) En er zullen later, als het in vs. 24 gezegde is vervuld en de tijd van het einde van alle dagen aanwezig is, tekenen zijn in de zon en maan en sterren en op de aarde benauwdheid van de volken met twijfelmoedigheid, als de zee en de watergolven groot geluidzullen geven;

a)Jes. 13: 10. Ezechiël. 32: 7. Joël 2: 31, 3: 15 Openbaring . 6: 12.

26. En het hart van de mensen zal bezwijken van vrees en verwachting van de dingen die het aardrijk zullen overkomen: want de krachten van de hemelen zullen bewogen worden.

28. Als nu deze dingen, die in vs. 25 en 26 gezegd zijn, beginnen te gebeuren, zie dan omhoog, in plaats van met de overige mensen in angst en verschrikking te zijn en heft uw hoofden opwaarts, a)omdat uw verlossing nabij is (in MATTHEUS. 24: 31 en Mark. 13: 27 staat hiervoor een geheel andere zin, die op een vroegere gebeurtenis ziet, ten minste bij Mattheus 13: 37").

a) Rom. 8: 23.

29. En Hij zei tot hen een gelijkenis: Zie de vijgeboom en al de bomen.

32. Voorwaar Ik zeg u, dat dit geslacht geenszins zal voorbijgaan totdat alles, ten minste wat het begin, de eerste daad van Mijn wederkomst betreft gebeurd zal zijn en heeft u eerst het begin van de vervulling gezien, dan is datu waarborg genoeg ook voor het einde.

33. a) De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan (MATTHEUS. 24: 32-35. Mark. 13: 28-31).

a)Ps. 102: 27. Jes. 51: 6. Hebr. 1: 11.

Naar alles wat de Schrift over Christus' wederkomst mededeelt heeft deze in vier akten plaats, die elk een dubbel moment bevat, een straffend tegen de tegenstanders en een zegen aanbrengend voor de vrienden. De eerste akte is de verwoesting van Jeruzalem, waardoor aan de ene kant de berg uit de weg geruimd en in de zee geworpen, aan de andere kant de uit zijn grond uitgerukte moerbeziënboom in de zee verplant wordt (vgl. de verklaring bij Hoofdst. 17: 6). De tweede akte is de verschijning van de Mensenzoon, die in Openbaring . 11: 11 vv. is genoemd, tot wederopneming van Israël, die ook in Hoofdst. 13: 35 wordt gevonden en aan de Christenheid, zoals zij tot hiertoe bestond, een gericht van vernietiging aanbrengt, om daarna de daaruit geredde kerk door het bouwen van een nieuwe tempel te Jeruzalem (Ezechiël. 40-48) tot nieuw leven op te wekken en nader te brengen tot het doel van de volmaaktheid. De derde akte is de verschijning tot vernietiging van de anti-christ en zijn aanhang en tot oprichting van een uitwendig heerlijk rijk in Israël (Openbaring . 19: 11-20: 6 De vierde akte is de wederkomst, die nu werkelijk zichtbaar is, tot vernietiging van de legerbende van Gog en Magog en de oplossing van de tegenwoordige wereld, alsook ten gerichte over de levenden en de doden en tot verheerlijking van hemel en aarde (Openbaring . 20: 7-21: 8). De door ons vroeger meermalen behandelde wet van de geschiedenis van het Godsrijk, volgens welke de vervulling van een profetie, als zij eenmaal niet volledig genoeg was, zich zolang in steeds nieuwe wendingen voortzet, totdat de toestand van verwezenlijking geheel gedekt is met de zin en de woorden van het voorspelde, wordt dus ook bevestigd ten opzichte van hetgeen de Heere over Zijn komst heeft gezegd. Nu maakt ook dit hier de uitlegging van Zijn profetische woorden zo moeilijk, dat de vier akten niet gestreng uit elkaar zijn gehouden, integendeel juist in elkaar worden geschoven en zo bijna het voorkomen hebben van een enkele akte. Eerst de geschiedkundige verwezenlijking kan de uiteenzetting van de vier ontwikkelingsfasen op geheel bevredigende wijze teweeg brengen, tot die tijd moet onze kennis van de Schrift zich tevreden stellen met het erkennen van de hoofdgrondtrekken. Terwijl nu Lukas omtrent de eerste akte, de wederkomst van Christus ten

gerichte over Jeruzalem, al een scheiding in het eerste deel van de eschatologische rede van de Heere zover heeft gemaakt, dat deze akte geheel uitsluitend op de voorgrond treedt en er nog slechts weinig van de verdere toekomst van Christus bijgekomen is, heeft daarentegen Mattheüs in de scheiding van de tweede en derde akte voor de vierde de voorrang van meerdere juistheid. Dit hangt samen met de tijd waarin en de kring van lezers, waarvoor de heilige evangelisten schreven. Mattheüs had een nog niet voorbijgegane genadetijd van Israël voor zich, die hij daarom tot een stuk met de heerlijke toekomst van het uitverkoren volk kon verbinden, Lukas stond daarentegen al midden in het gericht over Jeruzalem en overzag nauwkeurig hoever de profetie van de Heere vervuld was, daarentegen gaf zijn belangstelling in de heidenwereld aanleiding de beide delen van de middelste toekomst van Christus in het licht van het eigenlijke einde, van de zichtbare openbaring van de Mensenzoon van de hemel te plaatsen en de overgang van die evangelist tot deze vormt Markus. Ligt in de persoon van Christus zo’n overvloed van stof, dat alle bijzondere kanten van het godsdienstig-zedelijk leven in gelijke mate door Hem worden beheerst en nu één evangelist niet bij machte was Zijn beeld volledig weer te geven, maar ter vermijding van eenzijdigheden vier van hen ons Zijn leven moesten beschrijven, zo heeft ook de wederkomst van de Heere zoveel kanten aan zich (17: 22), dat wederom een enkel vat de hele inhoud van hetgeen Hij de discipelen daar op de Olijfberg verkondigde, niet kon bevatten. Wij geloven echter dat, evenals Markus van de vier in Mark. 13: 3 genoemde discipelen Petrus vertegenwoordigt, met wie zijn broeder Andreas verbonden is, Mattheüs daarentegen Jakobus en Lukas Johannes weergeeft, waarop reeds het woord in vs. 24 , vergeleken met Openbaring . 11: 2 moest wijzen; eveneens is de uitdrukking "die op de ganse aardbodem gezeten zijn" (vs. 35) van de aardse en vleselijk gezinde mensen, die zich hier beneden thuis voelen en een goed en aangenaam leven voor hun hoogste geluk houden, een, die in het boek van de Openbaring zeer vaak wordt gebruikt (Openbaring 3: 10; 6: 10; 8: 10; 11: 10. 12: 12; 13: 8 en 14). Deze gedachte leidt ons nu ook meer tot de beantwoording van de vraag: van waar komt het, dat van Christus’ woord in MATTHEUS. 24: 36 en Mark. 13: 32 bij Lukas geen spoor wordt gevonden? In Johannes werd te zijner tijd de verdere geldigheid van dat woord daardoor opgeheven, dat de Heere hem de Openbaring op Patmos gaf en daar zeker ook dag en uur, ten minste in de voornaamste omtrekken ontvouwde 10: 7). Dit zou er ons verder toe leiden dat het evangelie van Lukas niet reeds ten tijde van de dood van de apostel Paulus, het einde van het jaar 63 na Christus gereed was, waarvoor vele omstandigheden schijnen te spreken, maar pas in de tijd tussen de vlucht van de Jeruzalemse gemeente naar Pella en de verwoesting van de stad 66-70 na Christus. Wij zullen daarover handelen in het slotwoord op de Handelingen.

Evenals een adventstijd ons in het Kerstfeest inleidt, zo zal ook een adventstijd het laatste komen van Christus aankondigen en voorbereiden. Wij willen nader letten op de drie tekenen, die onze tekst ons aan de hand doet, om in het dreigend gevaar een versterkte roepstem te horen tot behartiging van het woord: "Houd wat u heeft, opdat niemand uw kroon neemt!" Zon, maan en sterren zullen hun schijnsel verliezen: dat is het eerste teken. Zon en maan zijn lichten van de hemel, de zon is het oorspronkelijke licht waaruit de dag geboren wordt, met welke glans het pad van de mensen wordt verlicht (Joh. 11: 9). De maan is het afgeleide licht dat aan de zon wordt ontleend, dat wel geen dag voortbrengt en geen leven teweeg kan brengen, maar toch de verschrikkingen van de nacht verzacht en haar ontzettend duister door haar glans verlicht.

Zon en maan zijn op deze, evenals op vele plaatsen van de heilige Schrift het beeld van de menselijke waarheid en van de in haar dienst staande wetenschap (?) In de tijd die de eerste verschijning van Christus voorafging was de glans van deze beide lichten uitgeblust; het was duister geworden op aarde in het rijk van de geestenwereld; de mensen hadden de menselijke waarheid veranderd in de leugen, zoals de apostel zegt (Rom. 1: 25 en 28) en hadden het schepsel geëerd en gediend meer dan de Schepper, waarom God ze had overgegeven in verkeerden zin om dingen te doen die niet betamen. Met de geboorte van Christus werd het weer licht op de aarde en uit het licht van de goddelijke openbaring ontsproot een christelijke kunst en wetenschap die veel beloofde. In de laatste tijd nu, die aan de laatste komst van Christus voorafgaat, zullen weer, maar op veel omvattender wijze, deze beide lichten worden verduisterd en hun schijnsel verliezen. U zult wellicht zeggen daarvan nu niets op te merken, omdat het geloof in voortdurende groei is en dat de menselijke wetenschap nooit heerlijker triomfen heeft gehad. Ja, het is waar, er is een verlangen onder de mensen ontstaan, een verlangen naar een eeuwige waarheid, naar een vastheid voor de zielen, naar een vrede die de wereld niet kent; maar dat zijn toch slechts weinigen; onder de menigte wordt het steeds donkerder, zij weten altijd minder van het zalige licht, zij worden ondanks Christelijke scholen, leraars en predikers steeds minder bewogen door de ervaring van een leven in Christus en onze gelovigen, zij zijn zo koud, zo dood, het woord heeft ook voor zo velen onder hen zijn glans verloren: het geeft kracht meer, het maakt niet meer vrolijke zalige mensen, niet meer moedige belijders, niet meer dappere strijders; het Christendom is bij velen in een gevoelsleven ontaard, ach bij velen is het tot een zaak van mode geworden, het heeft een met de wereld overeenkomstige gedaante aangenomen en slechts zelden heeft men van onze Christenen het gevoel dat hun leven voortkomt uit de verborgen omgang met de Heere, dat hun gezindheid huiswaarts en hemelwaarts gericht is. En de maan, de wereldse wetenschap, die uit de Schrift moest putten, aan de eeuwige waarheid haar licht moest ontlenen, wat is zij duister geworden sinds zij geen licht meer van de zon ontvangt! Waar is het ongeloof stouter dan onder de wijzen van deze wereld? En deze stoute wetenschap, die zich de krachten van de natuur wist onderdanig te maken, wat heeft zij, dronken van het bewustzijn van haar almacht en alwetendheid, aan de zuilen geschud, die het heiligdom dragen! En omdat zij het heiligdom van de Heere verwoestte, omdat zij niet bouwde, maar neerstortte, omdat zij de mensen geen eeuwige vastheid wist te geven, maar hen de laatste, de enige steun verbrak, daarom moest op de verduistering van de zon en de maan het tweede teken volgen: "De sterren zullen van de hemel vallen. " De sterren zijn lichtgevende werelden in de verwijderde ruimte van de hemel; zij zijn daar in een onmetelijk aantal uitgestrooid, zodat op welk punt van onze ronde aarde de mens ook moge staan en naar de hemel kijken, overal ziet hij de gouden sterren, die wel een zwak, maar toch zeker licht uit de verre wolken tot hem dragen en in hun verre, fonkelende en trillende glans hem de gindse wereld afbeelden, die met mat maar zeker licht in het duistere van ons leven schijnt. Daarom zijn de sterren het beeld van de hoop, want de sterren ziet men niet als de zon schijnt, in het vrolijk genot van het leven is er geen ruimte voor de hoop, maar als de zon is neergedaald, als de nacht zijn duistere schaduw over de aarde uitbreidt, dan fonkelen de sterren de hoop ontstaat uit de nacht van rouw en aanvechting. Wanneer echter de zon voor de mensen in het geheel niet meer aanwezig is, voor altijd verduisterd is, als het geloof op aarde wegsterft, dan zinken de sterren weer, dan wordt ook de hoop begraven, die zelfs nog in de duistere tijd aan de bovenwereld vasthield, dan zal men de bittere vruchten smaken, die de vroegere prediking

van het ongeloof ten gevolge had. Ja, het is gemakkelijk met het heilige te spotten, met menselijke wijsheid de wonderen van de bijbel aan te vallen, het woord van God als priesterbedrog en als een toom voor het volk voor te stellen, maar ontneem eerst de mensen het geloof in de eeuwige liefde van God, die in de Heiland vrijwillig het leven in de dood overgaf, verscheurt de laatste draden, die hen met hun God en Heiland nog verbindt, wat zal er plaats hebben als de nood komt? Dan zullen de ongelukkigen willen bidden en het niet kunnen, want het heilige is hen in het leven een spot geweest. Hun oog zal naar boven zien en daar geen God vinden en wanneer de mens die bronnen van troost en van hulp van boven en van binnen verdroogd zijn, dan zullen de machten van de duisternis over en in hem plaats verkrijgen en verwoestende krachten zullen van hem uitgaan, de ziel in zijn binnenste zal hem jagen om dood en verderf in de menselijke maatschappij te brengen. Dan zal echter het derde teken komen, dat niet zal kunnen worden afgewend: de zee en de watergolven zullen groot geluid geven. De zee is volgens de profetie van de Schrift het minste van de schepping, omdat zij de mens geen woonplaats aanbiedt, ook niet aan de andere schepselen van de wereld, omdat slechts de mindere schepselen in haar wonen. Daarom zal ook de nieuwe wereld geen zee meer hebben (Openbaring . 21: 1). De zee scheidt de mensen van elkaar, zij plaatst zich als een brede kloof tussen landen en volken en slechts met moeite wordt op de schepen de kloof overschreden, de noodzakelijke verbinding weinig maar nooit zonder gevaar teweeggebracht. Wanneer echter de zee woedt en de watergolven bruisen, dan is ook deze anders reeds moeilijke en zeldzame verbinding afgebroken, dan ligt het een volk gescheiden van het andere en kunnen zij zich niet verenigen. Die het toch in deze tijd van stormen en aardbevingen, die tot in de diepte doordringen, wilden beproeven de vereniging te onderhouden, die komen bij die poging om de vermetele schipper met zijn gebrekkig vaartuig wordt door de verbolgen golven in de duistere diepte geslingerd. Het schrikwekkend beeld van de verbolgen watergolven, die de laatste zwakken band van de menselijke maatschappij geheel verbreken, doelt dus op het gehele wegsterven van de liefde, dat noodzakelijk dan plaats moet hebben, als geloof en hoop zullen zijn uitgeblust. Dit is het laatste, het verschrikkelijkste teken. Alle vallenden, alle verschrikkelijke gerichten van God kunnen worden gedragen zolang de mens nog met de mens is verbonden. Al is het dat verwoestende oorlogen de volken onderling verdelen, zo zal de oorlog nog zo lang kunnen verdragen worden als er nog enige banden van liefde aanwezig zijn, die de mens aan de mens verbinden zolang hij nog thuis in het stille heiligdom van de familiekring een plaats van liefde vindt, een beschermend toevluchtsoord uit de strijd en de verdeeldheid van de buitenwereld. Wanneer echter ook deze laatste band van een scheurt, wanneer ook dit heiligdom door de vlammen van de tweedracht wordt aangestoken, als eerst degenen, die door de sterkste banden van bloed, van gewoonten en woning ten einde elkaar gelukkig te maken, tegen elkaar opstaan, wanneer er in vader en moederharten geen liefde meer leeft voor de kinderen, als in de kinderen de eerbiedige liefde voor hun ouders is vernietigd, wanneer de heiligste gevoelens van het menselijk hart in het tegendeel daarvan worden veranderd, in moord van ouders, echtgenoten, broeders en kinderen, dan heeft de toestand van de menselijke zaken haar einde bereikt, want de krachten van de maatschappij, die alleen bestand zijn, werken om haar te verwoesten en - "als een rijk tegen zichzelf verdeeld is, hoe zal het bestaan?" Hoe het op dit punt met de liefde in het heiligdom van de familiekring onder geslachten bij hoge en lage standen gesteld is, daarover zou ik behalve hetgeen de openbare bladen van tijd tot tijd over zodanige wandaden berichten, uit het verkeer, waarin mijn ambt mij leidt, een reeks van

geschiedenissen kunnen vertellen, die de haren te bergen doen rijzen; maar ik mag het niet, juist omdat velen het te graag horen, dan dat men zou kunnen geloven, dat zij er de rechte smart over zonden voelen. Wanneer nu profeten heden ten dage de tijd, waarin wij leven, in rozenkleurig licht voorstellen, als zij van zedelijke vooruitgang spreken, als zij een algemene zegen en een verbroedering van de wereld als zeer nabij geloven, o, dan voelt men het wee nog smartelijker in het hart; want het ergste in het kwade is het als de mensen het nabijzijnd gevaar niet bemerken, als zij de worm niet zien, die aan de kern knaagt, omdat dan onverwacht als uit een heldere hemel de bliksemslag van de verwoesting neervalt en hem uit alle hemelen en zoete dromen wakker schudt tot een ontzaglijke werkelijkheid.

Wij stellen op de voorgrond, dat Jeruzalems verwoesting van geheel dit onderwijs het hoofdonderwerp is. Maar deze gebeurtenis kon beschouwd worden en wordt hier werkelijk beschouwd van twee verschillende kanten: de historische en de ideale. Uit het eerste oogpunt wordt zij allereerst voorgesteld. De Heere geeft voortekenen voor, omstandigheden bij, gevolgen van die omkering op, waarvan men binnen weinige jaren getuige zou wezen en geen van de voortekenen, die Hij hier aangeeft, of zij zijn aanvankelijk reeds binnen de grenzen van een mensenleven in het aanzijn getreden. Als men zich slechts wacht om beeldspraak eigenlijk op te vatten en haar op gelijke wijze als in de profetische schriften verklaart, men zal hier geen zwarigheid vinden. Maar dat historisch feit heeft tevens symbolisch-typische strekking. Het doet in het klein aanschouwen wat zich eens aan het eind der eeuwen in het groot zal herhalen en ook de voortekenen, hier opgegeven, zijn, waar zij bij de verwoesting van stad en tempel aanvankelijk gezien worden, slechts spiegel van wat later de afloop van deze hele tegenwoordige huishouding aankondigt. Vraagt men nu, op welke manier de Heere het een met het ander verbindt, wij willen ons liefst beroepen op het kenmerkende van het profetisch visioen, dat de toekomst als iets tegenwoordigs aanschouwt en de gebeurtenissen als in perspectief ziet verschijnen, zodat de tijdruimte, die tussen de ene en andere ligt, voor het oog van de geest terugtreedt. De tussen tijdvakken, die het een van het andere scheiden, worden voor de blik van de ziener als het ware vernauwd en aan elkaar geschoven; de afstanden krimpen samen en het tijdperk van het einde der eeuwen vertoont zich, of het slechts een tijdstip onmiddellijk na het tegenwoordige was. - Vraagt men al verder met welk recht de Heere in Jeruzalems verwoesting tegelijk een symbool van Zijn laatste wederkomst ziet, wij wijzen op het geheel enig belang van de eerstgenoemde gebeurtenis. Aan de ene kant is het historisch bewezen dat de val van de Joodse staat de volstrekt noodzakelijke voorwaarde was om het Christendom uit de perken van een begrensde nationaliteit te verheffen, tot wereldgodsdienst te verheffen en zo de openbaring van Jezus' heerlijkheid, zichtbaar in de triomf van Zijn rijk over de heidense wereld, voor te bereiden. En van de andere kant mogen wij het symbolisch karakter niet voorbijzien, dat ook in de profetische schriften aan Jeruzalem en de tempel wordt toegekend. Zion staat daar niet slechts als plaatselijke zetel, maar ook als zinnebeeld van de hele theocratie, in haar vastheid en schoonheid beschouwd en de hele Christelijk geworden wereld kan in zeker opzicht een nieuw, geestelijk Jeruzalem heten. Is het een wonder dat het oordeel over Jeruzalem als zinnebeeld wordt voorgesteld van geheel het wereldgericht? En heeft men eindelijk tegen de volkomen waarheid van deze samenvoeging bezwaar, omdat het dan toch altijd twee zeer verschillende gebeurtenissen zijn, die hier aanéén zijn geschakeld, wij antwoorden eerst dat de Heere, naar de vatbaarheid van Zijn jongeren sprekend, zich niet anders uitdrukken kon,

omdat Hij eerst wilde aanvangen hun lang gekoesterde voorstellingen van de grond af aan te bestrijden. Ten tweede dat het karakter van Zijn laatste toekomst als een onzekere en onverwachte gebeurtenis, waartegen waakzaamheid te aller ure vereist werd, Hem vanzelf verbood, de verzekering, dat zij eens na vele eeuwen geschieden zou, op de voorgrond te plaatsen. Ten derde dat de Heere op aarde, naar Zijn eigene verklaring, de dag en het uur niet wist van een gebeurtenis, die van de menselijke kant beschouwd, door het ongeloof of het geloof van de wereld vertraagd en bespoedigd kon worden en dat Hij dus moeilijk een scherpe grenslijn tussen de ene en de andere gebeurtenis kon trekken. Ten slotte dat het ook in dit onderwijs niet aan sporen ontbreekt voor de meer opmerkzame toehoorder dat Hij aan uitstel van Zijn laatste toekomst gedacht heeft. Men lette op de waarschuwing tegen zorgeloosheid, die alleen bij zo ongedacht een uitstel heersend kon worden (MATTHEUS. 24: 37-39); aan het "vertoeven" van de bruidegom in de gelijkenis (MATTHEUS. 25: 5), aan "de lange tijd" waarna de Heere rekening van de aan vertrouwde talenten komt eisen (MATTHEUS. 25: 19). En waartoe anders de waarschuwing tegen het gedrag van de dienstknecht, die in zijn hart spreekt: "Mijn heer vertoeft te komen" dan om hem ook met het denkbeeld van langduriger wachten gemeenzaam te maken? Voegen wij hier ten slotte bij dat het de Heere minder te doen was om de jongeren een volledig onderricht omtrent de verborgenheden van de toekomst te geven, dan wel om hen door een blik op dit geheimzinnig verschiet tot waakzaamheid en hoop te stemmen, dan is er volstrekt geen reden om zich aan de wijze, waarop Hij dit onderricht inkleedt, te stoten.

34. a) En hoed uzelf ervoor dat uw harten niet te eniger tijd bezwaard worden met brasserij en dronkenschap door deelneming aan weelderige maaltijden of andere feestelijkheden, waarbij de nachten worden doorgezondigd en met de zorgvuldigheden van dit leven, die op een andere manier u onttrekken aan uw hemelse roeping en dat u die dag niet onvoorzien overkomt.

a)Rom. 13: 13. 1 Thessalonicenzen. 5: 6. 1 Petrus . 4: 7.

35. a)Want zoals een strik, die de jager onverwacht over het wild werpt, zal hij komen over al degenen die op de hele aardbodem gezeten zijn, namelijk de wereldlingen, die in het aardse zijn verzonken.

a) 1 Thessalonicenzen. 5: 2. 2 Petrus . 3: 10. Openbaring . 3: 3; 16: 15.

36. a)Waak dan te allen tijd, biddend dat u waardig geacht mag worden al deze dingen te ontvluchten die gebeuren zullen; en te staan voor de Zoon des mensen (MATTHEUS. 25: 31-46).

a)Luk. 12: 40. 1 Thessalonicenzen. 5: 6.

Ons hele leven moet een wandelen zijn voor het aangezicht van Hem, die komt. Hem tegemoet gaan moeten wij allen en in betrekking tot Hem, tot Zijn toekomst en de eeuwigheid moet in ons alles, moet iedere minuut van het leven staan. Ons hele leven moet een boom zijn, die zijn wortels heeft geschoten in de troon van Hem, die komt, die de grond van die wereld

sappen en krachten schenkt, waarvan niets hier beneden is dan vrucht en schaduw. Omdat wij nauwelijks zo ver kunnen komen moesten wij ten minste handelen en wandelen als de wegvluchtenden, als die de wereld ontvluchten en op een betere wereld hopen; niet treurig, omdat wij toch alle dagen meer van het leed achter ons krijgen, dat ons is toegemeten, maar vrolijk, als die de dag van Christus dagelijks meer naderen, moeten wij leven en elke ons toegereikte aardse gave als beeld en onderpand van die eeuwige gaven, die wij wachten, tot ons nemen en gebruiken. Moeten wij dan alleen zo? Willen wij ook niet? Zijn wij geen schapen van Zijn weide? Eten en drinken, waar daar het hart bezwaard wordt, zijn dat zaken, die wij kunnen kiezen bij levend geloof in Hem, die zal komen? Dat wordt door ons niet gezegd, dat zij verre van ons! Daarvan reinigt, daarvoor behoedt Hij zelf ons door de krachten van de toekomende wereld! Alles wat het hart bezwaart, wat het terughoudt de Heere tegemoet te gaan, wordt weg en uitgeworpen, dat werpt Jezus weg! Hij verdrijft ook de zorgen, die het hart bezwaren, de lasten, die om medelijden roepen en het niet verdienen, die moeten sterven en uitgeroeid moeten worden; want zij zijn zonden, die het waardig zijn door de onbedrieglijke Rechter van al het verborgene geopenbaard te worden en op een lijn geplaatst met eten en drinken. Daarentegen geeft Hij ons ten allen tijde wakend te zijn. Wakend, ja betaamt hen, die op de dag wachten, die zal komen. Wie valt in slaap, wanneer hij zijn vriend tegemoet mag gaan? Wie verzamelt niet alle krachten om te zien, wie scherpt niet zijn blik, als hij de weg weet, waarlangs een gewenst mens zal komen! Hoe is dan in het oog het gehele leven, de gehele werkzaamheid van der ziel! En zouden wij Hem dan niet wachten, die wij boven alle mensen liefhebben? Laat ons toch wakende zijn! Ieder uur zij gewijd aan Hem, die komt. Generlei hartstocht benevelt ons, ontneemt ons de bekwaamheid om ieder uur als een uur van Jezus’ mogelijke komst door te brengen! Wees ten allen tijde waakzaam en - bid! Wij willen zoals wij moeten; maar wij vrezen dat wij, als de discipelen in Gethsemane, niet zouden kunnen waken, wij zouden gemakkelijk kunnen inslapen, licht de opgewektheid, licht ijver en geduld om te waken, verliezen. Als de Heere dan kwam en wij waren niet wakend, maar ingesluimerd in hartstocht, werelds genot en zorgen! Welaan, laat ons bidden! Bid, dat de Heere komt, dat Hij de tijd van waakzaamheid verkort, de tijd van verzoeking eindigt, dat Hij spoedig komt. Bid dat u waardig mag worden dit alles te ontvluchten en te staan voor de Zoon des mensen. Bid, dat u bewaard mag worden voor zorgen en begeerlijkheid, dat u wakend kunt zijn, dat u altijd kunt bidden. "Bidt", zegt de Heere en niet "bid"; want Hij wil niet, dat iemand alleen, maar dat allen, allen voor een en een voor allen bidden om de zaligheid van de jongste dag. Allen voor elkaar en allen met elkaar, want voor Hem zijn zij allen vergaderd en verenigd. Wij zijn allen vol sterk verlangen naar Zijn dag, zo velen van ons de Zijnen zijn. Onze gezamenlijke begeerte moet het gemeenschappelijk gebed worden, wij moeten een vereniging, een gemeente van bidders zijn. Hef uw ogen op naar de hemel en zie aan gindse zijde van die kristallen zee, waarvan Johannes getuigt, aan de troon de geesten van de volmaakt rechtvaardigen: zij bidden, zij bidden om de toekomst van de dag van de wraak, de overwinning, de eeuwige dank. En met hen bidden alle zalige engelen. Allen uitverkorenen en engelen doordringt een en hetzelfde heilige verlangen naar het einde van de tijd en het begin van de eeuwigheid, naar de jongste dag. En toch hebben de engelen die dag niet nodig en de uitverkorenen niet in die mate als wij: zij bidden en zouden wij niet bidden? Bid, bid, laat ons bidden met de engelen en uitverkorenen, dat de dag komen zal!

Vraagt u hoe wij waardig zullen bevonden worden om voor Christus op die dag te verschijnen? Wees ootmoedig voor God omtrent uw voorbijgegaan leven, kom tot Hem met oprecht, hartelijk ongeveinsd berouw, bekeer u, wees een nieuw schepsel, bid ernstig om genade voor uw zonden om Christus' wil, bid aanhoudend, dat God uw harten afkeert van uw oude zonden, erken dan meer en meer, dan, komt het laatste oordeel, wanneer het wil, u zult waardig worden bevonden om voor Christus te staan als Hij komt. De berouwvolle zondaar zal op die dag genade vinden in het oog van God. Zeker, de bedenking hiervan moet ons bewegen tot verandering van het leven, zij die zich nooit verootmoedigden vanwege hun zonden, dat zij nu beginnen; zij die al begonnen zijn, laat ze voortgaan en volharden.

Waak en bid altijd! Waken en bidden moet samen gaan. Waken tegen zonde, waken tot iederen plicht en om van elke gelegenheid tot het doen van het goede gebruik te maken. Bid altijd, wees altijd in een stemming tot het goede, bid hij elke gelegenheid. Deze zullen waardig worden geacht om te leven in de andere wereld een leven van lof, die een leven van gebed in deze wereld hebben geleid.

IV. Vs. 37 en 38 Aan het einde van deze eerste dagen van de lijdensweek overziet Lukas nog eens de levenswijze van de Heere gedurende die, hoe Hij telkens als Hij overdag het volk in de tempel geleerd had, 's avonds wegging en de nacht aan de Olijfberg doorbracht. Hoe graag het volk Hem ook hoorde, toch vertrouwde Hij Zich daaraan niet toe. Nu was ook de tijd reeds gekomen dat het profetisch gezicht in Ezechiël. 11: 22 v. vervuld werd (vgl. Hoofdstuk 20: 47 v.).

37. a)Overdag nu leerde Hij in de tempel, nadat Hij op Palmzondag 's avonds Jeruzalem was binnengetrokken; maar 's nachts ging Hij uit en overnachtte te Bethanië op de berg, de Olijfberg genoemd (MATTHEUS. 21: 17. Mark. 11: 11.

a) Joh. 8: 2.

IV. Vs. 37 en 38 Aan het einde van deze eerste dagen van de lijdensweek overziet Lukas nog eens de levenswijze van de Heere gedurende die, hoe Hij telkens als Hij overdag het volk in de tempel geleerd had, 's avonds wegging en de nacht aan de Olijfberg doorbracht. Hoe graag het volk Hem ook hoorde, toch vertrouwde Hij Zich daaraan niet toe. Nu was ook de tijd reeds gekomen dat het profetisch gezicht in Ezech. 11: 22 v. vervuld werd (vgl. Hoofdst. 20: 47 v.).

37. a)Overdag nu leerde Hij in de tempel, nadat Hij op Palmzondag 's avonds Jeruzalem was binnengetrokken; maar 's nachts ging Hij uit en overnachtte te Bethanië op de berg, de Olijfberg genoemd (MATTHEUS. 21: 17. Mark. 11: 11.

a) Joh. 8: 2.

38. En al het volk kwam 's morgens vroeg, op maandag en dinsdag na die Zondag tot Hem in de tempel om Hem te horen, totdat Hij Zich op dinsdagavond geheel naar Bethanië terugtrok en op woensdag en donderdag niet weer in de tempel verscheen.

Als het einde van het leven zichtbaar nadert, moeten Gods knechten vooral hun ambt getrouw waarnemen en het dus loffelijk proberen te besluiten (2 Petrus . 1: 13 v.).

Het geheim van de ongebroken kracht, die de Heere tot in het laatste uur van Zijn openbaar leven toonde, is in de nachtelijke uren op de Olijfberg te zoeken.

Als Jezus het nodig had Zich te verfrissen en uit te rusten van het werk van overdag en door stilzijn en gebed tot Zichzelf te komen, zo hebben wij het nog veel meer nodig. De ongelukkigen die geen stille uren kennen in hun leven weten niet hoeveel zij ontberen. Niet zonder reden plaatst het oude spreekwoord het werken en bidden bij elkaar, om daardoor te kennen te geven dat het gebed, hoewel zelf een arbeid, toch ook tevens een genot, ja het genot aller genietingen is en de hoogste herstelling van de arbeid, de hoogste wijding tot de arbeid. Waarlijk, zij hebben het meest in hun leven gedaan, die het meest gebeden hebben en een rijke inhoud heeft daarom het kleine rijmpje: "Houd u rein, acht u klein, wees graag alleen, met God gemeen. "

HOOFDSTUK 22

JUDAS DE VERRADER. HET PAASLAM EN AVONDMAAL. EERGIERIGHEID VAN DE DISCIPELEN. CHRISTUS' LIJDEN IN DE HOF EN VOOR KAJAFAS. PETRUS' VERLOOCHENING

I. Vs. 1-6. In de tempel te Jeruzalem had Jezus Zich geopenbaard in de gehele waardigheid van de Messiaanse Koning van Israël, zodat de vijanden het durfden wagen de handen aan Hem te slaan. Maar Hij kan dit Koningschap, voorlopig geopenbaard, niet behouden; Hij moet nu naar Gods raad een andere weg gaan. Hij moet eerst naar een ander land trekken voordat Hij Zijn rijk kan innemen en de weg daarheen voert over Golgotha. Nadat Hij Zich voor de overige tijd tot aan het begin van het pascha naar Bethanië in de stilte heeft teruggetrokken, vindt daar Zijn verrader gelegenheid om naar Jeruzalem te ontkomen en met de Hoge raad over het voorgenomen verraad te onderhandelen (vgl. MATTHEUS. 26: 1-5, 14-16 Markus 14: 1 en 2, 10 en 11).

1. En a)het feest van de ongehevelde broden, Pascha genoemd, was na verloop van de tijd in Hoofdst. 19: 29; 21: 38 beschreven, nabij, zo dat er nog slechts twee dagen over waren.

a) Ex. 12: 15.

2. a) En de Overpriesters en de Schriftgeleerden probeerden, zoals al enkele malen werd opgemerkt (Hoofdstuk 19: 29; 47 v. 20: 19) hoe zij Hem ombrengen zouden, want zij vreesden het volk, hetgeen vooral bleek in de zitting van de Hoge raad op dinsdagavond (MATTHEUS. 26: 3-5 Mark. 14: 1 v.).

a) Ps. 2: 2. Joh. 11: 47. Hand. 4: 27.

3. En de satan voer, na hetgeen in MATTHEUS. 26: 6-13. Mark. 14: 3-9. en Joh. 12: 1-8 nader wordt meegedeeld, in Judas, die Iskariot was genoemd en uit het getal van de twaalf was (Hoofdstuk 6: 12-16).

a)Joh. 13: 27.

Deze woorden zijn bijzonder treffend. Door den satan verleid te worden is erg genoeg. Gezift, met vuisten geslagen en door hem gevangen genomen te worden is waarlijk verschrikkelijk. Maar als de satan in de mens vaart en in hem woont, dan wordt de mens inderdaad een kind van de hel. Judas Iskariot behoort een vaste baken te zijn voor de kerk van Christus. Deze man, laat het ons bedenken, was een van de uitverkoren apostelen van onze Heer. Hij volgde onze Heere gedurende diens hele bediening. Hij verliet alles om Christus wil. Hij hoorde Christus prediken en zag Christus' wonderen. Hij predikte zelf; hij sprak, zoals de andere apostelen. Daar was niets aan hem om hem van Petrus, Jakobus en Johannes te onderscheiden. Hij werd nooit verdacht van onoprechtheid van het harten. En toch wordt deze mens een handelaar, verraadt zijn Meester, helpt de vijanden van de Heere om Hem ter dood te brengen en sterft zelf als een zoon des verderfs (Joh. 17: 12). Dit zijn vreselijke dingen.

Maar zij zijn waar. Laat de herinnering van Judas Iskariot ieder Christen-belijder dringen veel om ootmoed te bidden. Laat ons dikwijls zeggen: "Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten" (Ps. 139: 23). Voor het meest hebben wij maar een flauw denkbeeld van de bedrieglijkheid van onze harten. Veel verder dan wij veronderstellen kan men in de godsdienst gaan en toch zonder genade zijn. Wij zien ten derde in deze verzen de vreselijke macht van de liefde tot het geld. Wij lezen dat toen Judas tot de overpriesters ging en aanbood zijn Meester te verraden, zij het eens zijn geworden dat zij hem geld geven zouden. Die kleine zinsnede openbaart het geheim van de val van deze ongelukkige mens. Hij had het geld lief. Hij had ongetwijfeld de plechtige waarschuwing van onze Heere gehoord: "Zie toe en wacht u voor de gierigheid. " (Luk. 12: 13). Maar hij had haar of vergeten of er geen acht op geslagen. Gierigheid was de klip, waarop hij schipbreuk leed. Gierigheid was het verderf van zijn ziel. Wij hoeven ons niet te verwonderen dat Paulus de gierigheid de wortel van alle kwaad noemt (1 Tim. 6: 10). De geschiedenis van de kerk is vol treurige bewijzen dat het een van de meest geliefkoosde wapenen van de satan is, om de godsdienstbelijder te verderven en te verwoesten. Gehazi, Ananias en Saffira zijn namen, die vanzelf in ons geheugen komen. Maar van alle bewijzen is er geen zo treurig als dat van Judas. Voor geld verkocht de uitverkoren apostel de beste en beminnelijkste Meester! Om geld verried Judas Iskariot Christus. Laat ons waken en bidden tegen de liefde tot het geld! Het is een bedrieglijke ziekte en ons vaak veel nader dan wij veronderstellen. Een arm mens is er juist even aan onderworpen als een rijk mens. Het is mogelijk het geld lief te hebben zonder het te bezitten, en het is mogelijk het te bezitten zonder het lief te hebben. Laat ons vergenoegd zijn met het tegenwoordige (Hebr. 13: 5). Wij weten nooit wat wij zouden kunnen doen als wij plotseling rijk werden. Het is een treffend feit, dat er maar één gebed in het hele spreukenboek is en dat één van de drie vragen in dat gebed de wijze bede is: "Armoede of rijkdom geef mij niet. " (Spr. 30: 8).

Wanneer wij eniglijk getroffen worden door de gedachte dat satan ons tot het kwade aanspoort, zouden wij misschien kunnen beweren dat wij onverantwoordelijk zijn voor de overtredingen die een verborgen macht ons doet begaan. Maar onze tegenwerping vervalt zo ras ons het Evangelie onze vijand doet kennen en het ons tot plicht maakt hem te weerstaan. Vergeefs zouden wij zeggen dat men ons geroepen en verleid heeft; God zou ons altijd tegemoet voeren dat wij gehoor hebben gegeven aan die roepstemmen, dat wij bezweken zijn voor die verzoekingen en dat wij dus medeplichtig en schuldig zijn, zoals de schildwacht die de vijand laat binnenkomen, berekenende de buit met hem te zullen delen.

3. En de satan voer, na hetgeen in MATTHEUS. 26: 6-13. Mark. 14: 3-9. en Joh. 12: 1-8 nader wordt meegedeeld, in Judas, die Iskariot was genoemd en uit het getal van de twaalf was (Hoofdstuk 6: 12-16).

a)Joh. 13: 27.

Deze woorden zijn bijzonder treffend. Door den satan verleid te worden is erg genoeg. Gezift, met vuisten geslagen en door hem gevangen genomen te worden is waarlijk verschrikkelijk. Maar als de satan in de mens vaart en in hem woont, dan wordt de mens inderdaad een kind van de hel. Judas Iskariot behoort een vaste baken te zijn voor de kerk van Christus. Deze

man, laat het ons bedenken, was een van de uitverkoren apostelen van onze Heer. Hij volgde onze Heere gedurende diens hele bediening. Hij verliet alles om Christus wil. Hij hoorde Christus prediken en zag Christus' wonderen. Hij predikte zelf; hij sprak, zoals de andere apostelen. Daar was niets aan hem om hem van Petrus, Jakobus en Johannes te onderscheiden. Hij werd nooit verdacht van onoprechtheid van het harten. En toch wordt deze mens een handelaar, verraadt zijn Meester, helpt de vijanden van de Heere om Hem ter dood te brengen en sterft zelf als een zoon des verderfs (Joh. 17: 12). Dit zijn vreselijke dingen. Maar zij zijn waar. Laat de herinnering van Judas Iskariot ieder Christen-belijder dringen veel om ootmoed te bidden. Laat ons dikwijls zeggen: "Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten" (Ps. 139: 23). Voor het meest hebben wij maar een flauw denkbeeld van de bedrieglijkheid van onze harten. Veel verder dan wij veronderstellen kan men in de godsdienst gaan en toch zonder genade zijn. Wij zien ten derde in deze verzen de vreselijke macht van de liefde tot het geld. Wij lezen dat toen Judas tot de overpriesters ging en aanbood zijn Meester te verraden, zij het eens zijn geworden dat zij hem geld geven zouden. Die kleine zinsnede openbaart het geheim van de val van deze ongelukkige mens. Hij had het geld lief. Hij had ongetwijfeld de plechtige waarschuwing van onze Heere gehoord: "Zie toe en wacht u voor de gierigheid. " (Luk. 12: 13). Maar hij had haar of vergeten of er geen acht op geslagen. Gierigheid was de klip, waarop hij schipbreuk leed. Gierigheid was het verderf van zijn ziel. Wij hoeven ons niet te verwonderen dat Paulus de gierigheid de wortel van alle kwaad noemt (1 Tim. 6: 10). De geschiedenis van de kerk is vol treurige bewijzen dat het een van de meest geliefkoosde wapenen van de satan is, om de godsdienstbelijder te verderven en te verwoesten. Gehazi, Ananias en Saffira zijn namen, die vanzelf in ons geheugen komen. Maar van alle bewijzen is er geen zo treurig als dat van Judas. Voor geld verkocht de uitverkoren apostel de beste en beminnelijkste Meester! Om geld verried Judas Iskariot Christus. Laat ons waken en bidden tegen de liefde tot het geld! Het is een bedrieglijke ziekte en ons vaak veel nader dan wij veronderstellen. Een arm mens is er juist even aan onderworpen als een rijk mens. Het is mogelijk het geld lief te hebben zonder het te bezitten, en het is mogelijk het te bezitten zonder het lief te hebben. Laat ons vergenoegd zijn met het tegenwoordige (Hebr. 13: 5). Wij weten nooit wat wij zouden kunnen doen als wij plotseling rijk werden. Het is een treffend feit, dat er maar één gebed in het hele spreukenboek is en dat één van de drie vragen in dat gebed de wijze bede is: "Armoede of rijkdom geef mij niet. " (Spr. 30: 8).

Wanneer wij eniglijk getroffen worden door de gedachte dat satan ons tot het kwade aanspoort, zouden wij misschien kunnen beweren dat wij onverantwoordelijk zijn voor de overtredingen die een verborgen macht ons doet begaan. Maar onze tegenwerping vervalt zo ras ons het Evangelie onze vijand doet kennen en het ons tot plicht maakt hem te weerstaan. Vergeefs zouden wij zeggen dat men ons geroepen en verleid heeft; God zou ons altijd tegemoet voeren dat wij gehoor hebben gegeven aan die roepstemmen, dat wij bezweken zijn voor die verzoekingen en dat wij dus medeplichtig en schuldig zijn, zoals de schildwacht die de vijand laat binnenkomen, berekenende de buit met hem te zullen delen.

4. En hij ging, zich op de woensdag van de lijdensweek heimelijk van Bethanië verwijderend, naar Jeruzalem heen en sprak met de Overpriesters en de hoofdmannen, de aanvoerders van

de Levitische troepen, die de politie in de tempel uitmaakten (Hand. 4: 1), hoe hij Hem hun zou overleveren.

4. En hij ging, zich op de woensdag van de lijdensweek heimelijk van Bethanië verwijderend, naar Jeruzalem heen en sprak met de Overpriesters en de hoofdmannen, de aanvoerders van de Levitische troepen, die de politie in de tempel uitmaakten (Hand. 4: 1), hoe hij Hem hun zou overleveren.

5. En zij waren verblijd dat het hun nu mogelijk zou worden spoedig tot hun doel te komen (vs. 2) en zijn het eens geworden dat zij hem geld geven zouden, een spotgeld, maar waarin toch ook de hand van de goddelijke voorzienigheid duidelijk was (MATTHEUS. 26: 15).

6. En hij beloofde het en zocht gelegenheid om Hem hun over te leveren zonder oproer, terwijl hij Hem ‘s nachts op een stille plaats van gebed dacht te overvallen 14: 11").

Satan op weg om 1) Judas, 2) de Heere, 3) zichzelf ten val te brengen.

Hoe komen de Evangelisten ertoe hier niet alleen te spreken van de invloed van de duivel, maar dezen invloed ook met de allersterkste uitdrukking te noemen? Hoewel de Schrift betuigt dat de zonde in de wereld is gekomen door verleiding van de duivel en dus natuurlijk weet dat iedere zonde in verband met de duivel staat, dan heeft zij er toch geen behagen in de duivel bij iedere gelegenheid aan de wand te hangen, maar telkens als zij dit doet is zij er door gewichtige omstandigheden toe bewogen om op de laatste grond van al wat boos is uitdrukkelijk te wijzen. Een belangrijkere aanleiding om van satans werkzaamheid te spreken, kan er nu wel niet zijn, dan de laatste wending, die de geschiedenis van Jezus neemt. Opeens toch ontdekt de zonde hier haar diepste grond; nergens en nooit heeft zij haar anti-goddelijk karakter zo openlijk voorgesteld als hier, waar de zonde aan de gerechtigheid en liefde het lot van de boosheid en de misdaad bereidt. Maar niet alleen de grondeloze diepte van de zonde, die hier werkt, leidt ons tot de eerste bewerker van de zonde, maar evenzeer de omvang waarin de zonde hier optreedt. Zij maakt zich hier meester van die organen, die in de wereld van Joden en heidenen de openbare zaken bepalen (Openbaring . 12: 4). Zij werkt hier organisch, haar bijzondere akten grijpen in elkaar tot een laatste doel en haar organen zijn de organen van de bestaande wereld, hetgeen toch wel niet anders kan worden gedacht dan dat de bijzondere akten van de zonde, die hier van de meest verschillende kanten van de wereld samenwerken, door Hem worden geleid, die door de zonde van de mensen de vorst van deze wereld is geworden. Natuurlijk is het bewustzijn over deze ontzettende samenhang van bijzondere zondige bewegingen en daden het oorspronkelijkst en duidelijkst in de Heere zelf en wij begrijpen dat wanneer Hij in deze dagen menigvuldiger en diepzinniger dan anders over de vorst van deze wereld spreekt (Joh. 12: 31; 14: 30. 16: 11. Luk. 22: 31), deze de eenvoudige en juiste uitdrukking is over de toenmalige toestand van de wereld. De apostelen konden daarentegen, zolang zij onder de wolk van algemene verduistering van het Israëlitisch en menselijk bewustzijn stonden, evenals zovele andere zaken ook deze uitingen van de Heere natuurlijk slechts zeer onvolkomen verstaan. Toen zij echter de volheid van de Geest hadden ontvangen en in het licht van deze Geest op de glans van de laatste dagen van de Heere terugzagen en zich in de Geest Zijn Woorden herinnerden, toen is ook hun oog door het

hulsel van de uitwendige gebeurtenissen doorgedrongen en heeft in de duistere afgrond, waar de oorsprongen en samenhangsels van hetgeen op het schouwtoneel van de wereld plaats had, hun geheime vreselijke plaatsen hebben, een heldere blik geslagen.

Niet bij toeval kwam de snode verachting van de Overpriesters onder alle verachtelijke prijzen juist op die van dertig zilverlingen. Zij werden geleid door de hand van Hem, die juist nu Zijn eengeborene Zoon Zich op het diepst moest vernederen en aan de boosheid van de vijanden zou worden overgeleverd, de ene getuigenis na de andere gaf, dat Hij het waarlijk was, die Hem overgaf, zoals Hij te voren door de mond van Zijn profeten had laten verkondigen (Zach. 11: 12). Een hoveling van Koranna, die het Evangelie van Jezus had gehoord, sprak eens tot de zendeling Moffat: "Wat kost Hij, ik wil Hem van u kopen" een omgekeerde Judas gezindheid! En wist u wat Hij kost? niets meer of niets minder dan u kunt geven. Hij kost uzelf, uw hele leven en uw hele beminnen. Alleen die Hem al zijn leven en lieven dagelijks wijdt, die Hem koopt voor iedere prijs, alleen die is werkelijk bewaard voor de weg van Judas, die alleen verkoopt Hem tot geen prijs.

II. Vs. 7-20. In de vorige afdeling van deze eerste groep van de lijdensgeschiedenis zien wij hoe Judas het lijden van Jezus voorbereidt door het met de Hoge raad gesloten verdrag. In deze en de volgende afdeling daarentegen bereidt Jezus Zijn discipelen daarop voor bij het laatste avondmaal, dat Hij met hen houdt. In de vierde afdeling zullen wij vervolgens zien hoe Hij Zichzelf daartoe bereidt door het gebed in Gethsemane. Wat nu onze afdeling en de inhoud daarvan nog in het bijzonder aangaat, wordt daar eerst gesproken van het in orde brengen van een zaal tot het houden van het paasmaal (vs. 7-13), vervolgens over die maaltijd zelf, waarmee de Heere de instelling van het heilig avondmaal verbond (vs. 14-20), waarop nog het een en ander uit Zijn gesprekken met de discipelen in drie afdelingen (vs. 21-23. 24-27, 28-30) wordt bericht (vgl. MATTHEUS. 26: 17-29. Mark. 14: 12-20.).

7. En de dag van de ongehevelde broden kwam met de morgen van de 14de Nisan of de groene Donderdag, waarop het pascha geslacht moest worden om vervolgens ‘s avonds de gemeenschappelijke paasmaaltijd te houden.

8. En Hij zond (om hier de voorafgaande vraag van de discipelen (MATTHEUS. 26: 17. Mark. 14: 12) voorbij te gaan) Petrus en Johannes van Bethanië uit naar de stad, waar alleen het paaslam mocht worden gegeten, en zei: Ga heen en bereid voor ons het pascha, zodat wij het eten mogen.

9. En zij zeiden tot Hem: Waar wilt Gij dat wij het bereiden? Wie is degene in wiens huis wij de toebereidselen moeten maken?

10. En Hij zei tot hen: Zie, als u in de stad gekomen zult zijn, zal u een mens ontmoeten, die een kruik met water draagt; volgt hem in het huis waar hij ingaat.

11. En u zult zeggen tot de huisvader van dat huis: De Meester zegt u: waar is de eetzaal, waar Ik het pascha met Mijn discipelen eten zal?

12. En hij zal u een grote met zitplaatsen toegeruste opperzaal wijzen, bereidt het aldaar.

13. En zij gingen heen en vonden het zoals Hij hen gezegd had; zij vonden de man met de waterkruik en de huisheer geheel bereidwillig (vgl. Hoofdstuk 19: 32) en bereidden het pascha (zie bij MATTHEUS. 26: 19).

De discipelen dachten wellicht dat het al te laat was om nog een geschikte plaats te vinden voor het vieren van het Paasmaal. Men kon nauwelijks hopen nog enigszins naar wens terecht te komen. Hij geeft hun echter de belofte dat zij dadelijk bij het inkomen in de stad al een kwartier zullen vinden, dat het dadelijk tot hun beschikking zal staan op een woord van Hem, dat een geschikte kamer, een grote van kussens voorziene zaal tot hun ontvangst gereed zal staan.

Het gehele voorval is een sprekend bewijs voor de grootheid van de Heere ook in het kleine of schijnbaar geringe, de voorbereiding die Hij laat plaats hebben toont ons Zijn onverstoorbaren kalmte, die Hij ook ondanks het zekerste vooruitzicht van de dood bewaarde, Zijn volkomen gehoorzaamheid aan de wet tot op het ogenblik van de opheffing van het Oude Verbond, Zijn heilige tegenwoordigheid van geest tegenover de heimelijke aanslag van de verraders, maar bovenal Zijn wijsheid, liefde en trouw, waarmee Hij tot aan het einde voor de vorming van Zijn discipelen zorg draagt en hun ook in een klein gebod een grote geloofsles voor de toekomst geeft.

Petrus en Johannes, de gevoeligsten van de discipelen moesten aan het hun gegeven teken bemerken, dat zij tot een andere familie behoorden, dan de overigen, waarmee zij hun lam in de voorhof van de tempel slachtten. Toen zij zo achter de mens met de waterkruik gingen, tot zij in de grote met tapijten beklede zaal traden, waar alles gereed was: welke gedachten moeten zij van hun Meester hebben gehad.

Volgens Openbaring . 3: 20 lag het zeer voor de hand in onze geschiedenis ook een voorbeeld te zien, hoe de Heere Zich verder wil aanmelden en nodigen bij alle de Hem reeds overgegevene zielen, opdat Hij Zijn waar Pascha in de bereide zaal van de harten houdt.

14. En toen het uur gekomen was, waarop men gewoon was het paaslam te eten, ‘s avonds om zes uur, op welke tijd Hij juist van Bethanië gekomen was, zat Hij aan (of liever zette Hij Zich 6: 4") neer op de van kussens voorziene banken van de zaal (vs. 12) en de twaalf apostelen met Hem (het daartussen voorgevallene, door de strijd over de voorrang (vs. 24) teweeg gebracht, wordt voorlopig ter zijde gelaten).

15. En Hij zei tot hen, dadelijk bij Zijn intreden in de zaal: Ik heb zeer begeerd dit pascha met u te eten, voordat Ik lijden zal.

Die woorden vergunnen ons dadelijk een blik in de stemming van de Heere, zoals zij meteen voor de discipelen de toon deden horen van weemoed en vertrouwelijkheid, die deze avond de heersende bleef. Op de voorgrond staat in Jezus ziel helder en vast de gedachte van het lijden. Hij kondigt het niet eenmaal meer aan, maar veronderstelt het reeds als bekend ontwijfelbaar

dat Zijn laatste uur is gekomen. Maar met dat helder besef paart Hij het verlangen om nog eenmaal, zo gemeenzaam en innig als Hij kan, met de kring tezamen te zijn, waarin Hij zolang heeft gewerkt. Hij voelt Zich niet slechts Verlosser van de wereld, maar ook Vriend van de Zijnen en schaamt de echt menselijke behoefte Zich niet, om Zich nog eenmaal nauw aan Zijn geliefden te sluiten eer Hij hen voor deze aarde verlaat. Het is als vergeet Hij het op dat ogenblik dat ook Judas zich op die plaats bevindt. Zeker was Hem, met ieder jaar van Zijn leven, het Paasfeest rijker geworden aan zin en betekenis. Nu echter aan de grenzen van het levens doet Hij het bevrijdingsmaal het karakter van een afscheidsmaal dragen en voorspelt dat Hij het niet andermaal vieren zal, eer het (namelijk het Pascha) vervuld, verwezenlijkt in zijn ware hogere betekenis als beeld van het hemelse feestmaal, zal zijn in het koninkrijk van God.

16. Want Ik zeg u dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat hetgeen door dit paasmaal wordt voorafgebeeld, vervuld zal zijn in het koninkrijk van God (Jer. 16: 14 v. ; 23: 7, 8).

17. En toen Hij, om de maaltijd met de eerste kelk 9: 5") te openen, een drinkbeker genomen had en gedankt had, zei Hij: Neemt deze en deel hem onder u.

18. Want Ik zeg u, evenals reeds vroeger (vs. 16), dat Ik niet drinken zal van de vrucht van de wijnstok, totdat het koninkrijk van God gekomen zal zijn.

19. a) En Hij nam, toen Hij na het eindigen van de maaltijd nu tot het zegenen van de derde beker zou komen, brood voor zo veel daarvan nog voor Hem op de tafel lag en toen Hij gedankt had brak Hij het en gaf het hen, zeggende: Dat is Mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt in de dood om uw verzoening en uw zaligheid te bewerken. Doe dat, die broodbreking onder dankzegging en dat uitdelen en genieten, tot Mijn gedachtenis.

a) 1 Kor. 11: 23, 24.

Dit voorschrift wordt op een jammerlijke wijze voorbij gezien. Duizenden leden van de Christelijke kerken gaan nooit aan de tafel van de Heere. Zij zouden zich misschien schuwen om bekend te zijn als openbare overtreders van de tien geboden; toch schamen zij zich niet om een openbaar bevel van Christus te overtreden. Zij schijnen te denken dat er geen grote zonde in is om geen avondmaal te vieren. Zij schijnen er niet van bewust te zijn dat als zij in de dagen van de apostelen geleefd hadden, zij in het geheel niet als Christenen erkend zouden zijn. Hierbij hebben wij ons zeer zeker ook voor dwalingen te wachtten. Het is natuurlijk niet te wensen dat ieder gedoopt persoon het avondmaal van de Heere alleen als een zaak van vorm gebruikt. Het is een instelling die bestemd was om de levenden en niet voor de doden in de zonde, maar als wij zien dat grote getallen van kerkgangers nimmer aan de tafel des Heren gaan en zich in het geheel niet schamen over hun veronachtzaming van het Sacrament, dan is het duidelijk dat er iets zeer verkeerds is in de toestand van de kerken. Het is een teken hetzij van verregaande onwetendheid of van versteende onverschilligheid jegens een goddelijk voorschrift. Als zo’n gedoopte personen aanhoudend een bevel van Christus overtreden, kunnen wij niet twijfelen of Christus heeft daarin geen welbehagen. Wat doen wij? Dit is na alles datgene wat ons betreft. Blijven wij van het avondmaal van de Heere weg, met het

onbepaald denkbeeld dat het niet noodzakelijk is het te ontvangen? Als wij zo'n denkbeeld vasthouden, hoe spoediger wij dit dan opgeven hoe beter. Met een duidelijk voorschrift van Gods eigen Zoon, is in dezen niet te beuzelen. Blijven wij van het avondmaal van de Heere weg omdat wij niet geschikte avondmaalgangers zijn? Als wij dit doen, laat ons dan ook wel vrezen, dat wij niet geschikt of bereid zijn om te sterven. Ongeschikt voor de tafel van de Heere zijnde, zijn wij ook ongeschikt voor de hemel, onvoorbereid voor de oordeelsdag en niet bereid om God te ontmoeten! Zeker is dit een aller ernstigste staat van zaken. Maar de voor ons liggende woorden zijn duidelijk en klaar. Christus geeft ons een duidelijk bevel. Als wij er moedwillig ongehoorzaam aan zijn, zijn wij in gevaar onze zielen te verderven. Als wij niet bereid zijn er aan te gehoorzamen, behoren wij zonder uitstel te keren.

20. Zo ook nam Hij ook de drinkbeker na het avondmaal, de derde kelk, waarmee de maaltijd werd besloten en zei na de dankzegging en het overreiken: Deze drinkbeker is het nieuwe testament in Mijn bloed, dat voor u vergoten wordt.

Het is duidelijk, dat wij ons Jezus hier moeten denken op de hoogte van Zijn huisvaderlijke, vertrouwelijke betrekking tot Zijn discipelen. In Zijn bewustzijn en gevoel zat Hij aan met Zijn geliefde huisgenoten en verbreidt Hij over Zijn hele kring een wonderbare macht van rust, veiligheid en feestelijkheid en verheft Hij daardoor het Pascha tot zijn volle waarheid. Terwijl eens de doodsengel in Egypte van huis tot huis ging en schrik verspreidde door het hele land van Farao's troon tot aan de gevangenis, was ieder huis van Israël door het bloed van het Lam beschermd voor het verderf en in deze goddelijke gerustheid van het huis is elke Israëlitische familie om haar feesttafel vergaderd en viert zij het feestmaal. Dit heilige verleden is in de opperzaal, waar Jezus met de Zijn vergaderd is, ten volle aanwezig. Daar buiten in de duisternis van de wereld mogen de vreselijke geesten woeden en verderf bereiden, hier is feestelijke rust en diepe vrede en in zo'n gemoedsstemming neemt Jezus de beker met wijn volgens toenmalige Israëlitische gewoonte en drinkt voor de laatste maal van het gewas van de wijnstok en reikt die vervolgens Zijn huisgenoten.

Reeds het eerste woord, dat de Heere in vs. 15 vv. spreekt doet ons de stemming kennen, die die hele avond de heersende bij Hem bleef. Zijn lijden staat Hem zo duidelijk voor ogen dat Hij het niet eens meer uitdrukkelijk aankondigt, maar de nabijheid daarvan als iets toereikend bekend veronderstelt. Hij heeft reeds sinds geruimen tijd gewenst voornamelijk dit pascha te eten en denkt daarbij niet aan de maaltijd van het Nieuwe Testament, maar aan het Israëlitische feest dat sinds tweeëntwintig jaar steeds diepere betekenis en hogere waarde voor Zijn hart had verkregen. Hij heeft in het bijzonder verlangd het met de Zijn te eten; Hij voelt dat Hij niet slechts Verlosser, maar ook vriend van Zijn discipelen is. Naar zo'n samen zijn heeft Hij vooral verlangd om de inzetting van het avondmaal, die nu zal plaats hebben. Het is als vergat Hij de tegenwoordigheid van Judas, als wist Hij in een kring van enkel oprechte, getrouwe vrienden te zijn, waarvan Hij echter spoedig zou moeten scheiden. Dadelijk bij het begin geeft Hij daarom aan de feestviering het karakter van een afscheidsmaal en bereidt Hij daardoor Zijn discipelen voor tot de instelling van het gedachtenismaal van Zijn dood.

Aan het smartelijk gevoel van de nabijzijnde scheiding sluit zich door een gemakkelijk te begrijpen verband de instelling aan van het heilig avondmaal, als het middel van de genade,

waardoor de zichtbare tegenwoordigheid van Christus onder de Zijnen na Zijn heengaan moet voortduren.

Lukas had zeker het doel om aan Theophilus de samenhang van het paasmaal en het maal van de Heere, de plechtige bezegeling van het Oude- en het sluiten van het Nieuwe Verbond voor ogen te stellen. Met dit doel voor ogen kon Hij niet anders dan de maaltijd zelf van het begin tot het einde in samenhang voorstellen, om de gesprekken die gedurende het maal gehouden werden pas later (vs. 21 vv.) te laten volgen.

Onze tekst stelt ons tweeërlei handelingen van Christus voor, die wel te onderscheiden zijn en niet met elkaar verwisseld moeten worden. De ene is het vieren van het door God voor Israël verordende genot van het paaslam, de andere is de instelling van het avondmaal van Christus. De ene is het oude voorbeeld, dat Christus heilig houdt en niet opheft, de andere is de nieuwe stichting, waaarin wij de vervulling van het oude hebben, tot ook het nieuwe eens zal zijn voorbijgegaan en in nieuwe glans zal worden gevierd in het rijk van de heerlijkheid, als er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde is. Terwijl de Heere te voren het voorbeeld, het paaslam genoot, voordat Hij in het avondmaal het sacrament van de vervulling stichtte en daarbij aan de toekomst van Zijn rijk, aan het einde van alle dingen dacht, heeft Hij ons willen leren dat elke nieuwe schepping, die op goddelijke grondslag wil rusten, geen levende stam, maar dood hout is wanneer zij geen wortels heeft, die ook tot het vorige van dit aardse leven en Zijn goddelijke leiding en besturing reiken en dat wederom iedere wortel, die God gelegd heeft, noch verborgen, noch een kiem van het begin kan blijven, maar openbaar moet worden als een stam in toenemende groei, tot toenemend getuigenis voor de wereld vóór het einde van de wereld en het wereldgericht.

Dit is het zevende en laatste pascha, dat de heilige geschiedenis met nadruk heeft genoemd: het eerste is het pascha dat bij de verlossing uit Egypte gevierd werd (Efod. 12); het tweede, dat vooral genoemd wordt, is bij de Sinaï gevierd (Num. 9); het derde is het eerste pascha in Kanaän (Joz. 5); vervolgens worden als vierde en vijfde pascha vooral aangemerkt die door de beide koningen, Hizkia en Josia in tijden van grote verwarring zijn gehouden (2 Kron. 30 en 35) en het zesde is het pascha dat de Joden vierden, die uit de Babylonische ballingschap terugkeerden (Ezra 6). Bij deze zes Oud Testamentische pascha’s wordt nu als nieuw testamentisch slot voor het zevental dat pascha gevoegd, dat Jezus met Zijn apostelen bij Zijn laatste tegenwoordig zijn in Jeruzalem houdt.

Zoals de Heere in het paaslam het beeld ziet van Zijn eigen vlekkeloos offer, zo ziet Hij in de paasviering een symbolische voorstelling van de volkomen vreugde van de hemel.

Christus stelde het heilig avondmaal in, terwijl Hij aan het broodbreken bij het genot van de paasmaaltijd en het reiken van de kelk van de dankzegging daarna een nieuwe betekenis gaf. Evenals nu de viering van het paaslam als dankofferfeest op het volbrachte zoenoffer zag, zo stelde Hij nu bij de inzetting van het nieuw testamentische dankofferfeest reeds de zekerheid van Zijn offerdood, het geestelijk denkbeeld daarvan vooruit en stelt Hij Zijn lichaam voor als reeds gebroken en Zijn bloed als reeds vergoten. Wij kunnen bij dit geven van brood en wijn ons de Heere niet meer denken onder degenen die mee genieten. Deze moeten integendeel een

volkomen gemeenschap met Hem bij degenen, die het ontvangen, teweeg brengen en wel 1) de gemeenschap van Zijn dood, 2) de gemeenschap van Zijn leven; 3) de gemeenschap van Zijn rijk. Als wij een groot teken van menselijke zwakheid daarin moeten zien, dat de discipelen nog in diezelfde nacht, toen zij uit de hand van de Heere het heilig avondmaal hadden ontvangen, Hem konden verlaten, dan mogen wij niet vergeten te vragen: wat zou er van hen zijn geworden als Hij hen deze zegen niet had meegegeven in het zware uur van de verzoeking! Ja, wat was er van Zijn gemeente geworden, wanneer Hij haar niet door deze wonderbare band van gemeenschap onafscheidelijk met Zijn hart had verenigd?

21. Nadat Jezus met deze eerste beker de maaltijd (vs. 17 v.) geopend had en deze nu werkelijk was begonnen, zei Hij: a) Maar zie, de hand van degene die Mij verraadt, is met Mij aan tafel.

a)Joh. 13: 21.

22. En de Zoon des mensen gaat wel heen in de dood (Hoofdstuk 13: 22), zoals bij God besloten is, a) maar wee die mens, waardoor Hij verraden wordt, het was voor hem beter als hij nooit geboren was.

a) Ps. 41: 10. Joh. 13: 18. Hand. 1: 16.

23. En zij begonnen onder elkaar te vragen, wie van hen het toch mocht zijn, die dat doen zou. Door hun verder onderzoeken brachten zij de ontdekking van de verraderteweeg in zijn verwijdering uit hun kring (Joh. 13: 23-32), waarop de Heere verder voortging tot inzetting van het Nieuw Testamentische Verbondsmaal (vs. 19 v.).

Beide handelingen, waarover in de vorige afdeling sprake was, het slot van het Oude en de opening van het Nieuwe Testament, staan in de nauwste betrekking tot de dood van de Heere en zonder deze was noch de ene noch de andere mogelijk. Toen Hij werd opgeofferd, viel zin en betekenis van het oude pascha en paasmaal vanzelf weg, want het Oud-Testamentische pascha en paasmaal was slechts voorbeeld van Zijn opoffering en van de zalige gevolgen daarvan; Hij zelf was het ware paaslam, voor ons geofferd; en eveneens als Hij stierf, begon daarmee iets nieuws, een nieuwe tijd, nieuwe vreugde, nieuwe viering, alles stond dus in verband met Zijn dood. Toch was het niet de wil van God het einde van het Oude en het begin van het Nieuwe Testament pas na de dood van Jezus bekend te maken. Achter de dood van Jezus ligt een andere wereld, maar Oud- en Nieuw Testament behoren tot dit leven, de wending tussen beide behoort eveneens tot dit leven, daarom wordt zij ook door de Heere nog vóór Zijn scheiden bekend gemaakt. Was toch Zijn afscheid zeker, Zijn doodsuur zeer nabij, Hij zelf vol van het bewustzijn dat Hij aan het einde stond, zo kon Hij nog voordat Hij stierf de gevolgen van Zijn dood zien en handelen als was die voorbij. Maar, als Hij door de discipelen zou worden verstaan, dan moest ook bij hen de gedachte worden gewekt aan Zijn scheiden en Zijn dood. Zij moesten een duidelijke lering ontvangen en een voldoende overtuiging van Zijn opoffering. Daartoe dient nu de verkondiging van het nabijzijnde verraad van Judas, dat de Heere, zelf getroffen door de ontzettende gedachten dat een apostel Hem zou verraden, tot wakkermaking van de andere apostelen dadelijk op het genieten van het

paasmaal laat volgen. Na zulke mededeling waren dan de discipelen bereid om de Heere te begrijpen als Hij verder ging en Zijn heilig Testament instelde.

Het gehele gericht van Lukas omtrent de ontdekking van de verrader draagt zozeer het teken van in elkaar gedrongen samenvatting, dat het zich dadelijk voordoet als een latere aanvulling van de woorden van Jezus bij deze aanleiding van de instelling van het avondmaal.

Door de bijvoeging: "na het avondmaal" in vs. 20 doet de evangelist zelf opmerken dat het bericht in dat vers het slot van de hele maaltijd was. Als daarom in vs. 21 gezegd wordt: "De hand van degene die Mij verraadt, is met Mij aan de tafel, " dan ligt daarin opgesloten, dat dit gedurende de maaltijd, dus vroeger, gesproken is. Opmerkelijk is ook dat de eigenlijke bekendmaking van de verrader door de evangelist in het geheel niet is bericht, maar alleen het woord van de Heere, dat de hand van de verrader met Hem aan de tafel was en de omstandigheid, dat de discipelen bij zichzelf begonnen te vragen, wie van hen het wel was. Daardoor geeft Lukas te kennen wat Paulus (1 Kor. 11: 28) zegt: "De mens beproeft zichzelf en eet zo van het brood en drinkt van de drinkbeker. " Zo staat het "maar" aan het begin van vs. 21 (dit woord, in het Grieks plhn wordt juist bij Lukas zeer veel gevonden. Hoofdst. 6: 24, 35; 10: 11, 14, 20; 11: 41; 12: 31; 13: 33; 18: 8; 19: 27; 22: 42; en drukt een sterke tegenstelling uit) niet in tegenstelling tot het laatst voorgaande vers, maar er begint een tweede gedachtereeks, die aan de eerste gedachtereeks in de gehele voorgaande afdeling wordt voorgesteld: "Christus stelt tegenover elkaar Zijn innige liefde voor de discipelen en het diepe verderf van Judas, Zijn bijzonder grote genade en de afschuwelijke boosheid van Judas.

EVANGELIE OP DE DAG VAN ST. BARTHOLOMEUS, vs. 24-30

Vergelijk omtrent deze apostel, wiens gedenkdag op de 24ste augustus valt, MATTHEUS. 10: 4 (Uit 10: 4). Hij wordt in de evangelische geschiedenis, behalve wat zijn roeping aangaat (Joh. 1: 45 vv.) in Zijn tegenwoordigheid bij de verschijning van de Opgestane aan de zee van Tiberias (Joh. 21: 2), maar verder nergens genoemd. Deze tekst toont echter dat hij evenwel tot diegenen behoort, die er zullen zitten op tronen om de twaalf geslachten van Israël te oordelen.

24. En er kwam, om hier nog te denken aan een ander voorval, dat dadelijk bij het begin van het in vs. 14-20 medegedeelde plaats had, ook ruzie onder hen, onder de twaalf, over wie van hen de meeste scheen te zijn.

25. En Hij zei tot hen: De koningen van de volken heersen over hen en die de macht over hen hebben, als stadhouders en overheden, worden weldadige heren genaamd, op welke eretitel zij zeer gesteld zijn, hoe weinig hun gedrag daarmee ook overeenkomt.

26. a)Maar u, Mijn discipelen, niet alzo, zoals Ik onlangs heb gezegd (MATTHEUS. 20: 25-27), b) maar de meeste onder u in waarde en roeping, die zij als de minste, als hij die overeenkomstig de mindere rang, die hij bekleedt, tot allerlei geringere diensten geroepen is (Hand. 5: 6, 10) en die voorganger is, die het ambt van een leidsman of leraar in de gemeente

inneemt (Hand. 15: 22), als een die dient, omdat hij gewillig en graag ook tot hulpbetoningen zich leent.

a) 1 Petrus . 5: 3. b) Luk. 9: 48.

27. Want om een voorbeeld tot opheldering van die verhouding aan te halen, waarin wij ons heden bevinden, wie is meerder als een maaltijd wordt gehouden, die aanzit, of die bij de tafel (Hoofdstuk 17: 8) dient? Is het niet dat hij de grootste is, die aanzit? Maar Ik, die het volle recht heb van te blijven zitten en van ieder van u zou kunnen verlangen dat hij opstond en de nodige dienstbetonigen deed, ben in het midden van u als een die dient en zal bij hetgeen Ik nu zal doen geen enkele uitsluiten. Daarop stond Hij van het avondmaal op en begon de discipelen op de rij af de voeten te wassen (Joh. 13: 4).

Dat de strijd over de voorrang onder de discipelen nog na de instelling van het avondmaal en de ontdekking van de verrader heeft plaats gehad, kan men niet denken; hij moet dus met de vermaningen, die daarbij hoorden, noodzakelijk voor de ene zowel als voor de andere gebeurtenis gesteld worden.

Hoe meer de voorstellingen van de discipelen zich nog bewogen in de heerlijkheid van het toekomstige Messiasrijk, des te meer lagen hun dergelijke eergierige gedachten voor de hand, zoals dan ook het ontstaan van zodanige vragen en reden herhaald bericht wordt. Daartoe behoort Hoofdstuk 9: 46-48, welke plaats parallel is met MATTHEUS. 18: 1-5. Mark. 9: 33-37 Een tweede aanleiding om zich over dat punt uit te spreken gaf aan Jezus de bede van Zebedeus’ zonen en de daaraan verbonden verstoordheid van de discipelen in MATTHEUS. 20: 20-28. Mark. 10: 35-45, die Lukas (18: 34 en 35) zwijgend voorbijgaat. Na zijn bericht op onze plaats is een dergelijke strijd nog eens onder de discipelen uitgebroken; als men dit onwaarschijnlijk of toch hoogst opmerkelijk vindt, dan brengt men de gedachten en de stemming, die zich voor ons aan de beschouwing van Jezus’ laatste avond in de kring van Zijn discipelen verbinden, op deze over; in waarheid is het hieruit te zien dat zij ondanks alle voorspellingen van Jezus geenszins verwachten wat nu zou gebeuren. Een doelen op de voetwassing, die in Joh. 13 wordt vermeldt, in te vinden, ligt zeer voor de hand.

Vs. 27 is bijna niet anders te begrijpen dan wanneer wij het voorstellen van het eigen voorbeeld juist hierop laten doelen. Lukas zinspeelt al op de meer geheime traditie van de voetwassing, die Johannes duidelijk voorstelt.

Als men de uitdrukking van dit vers niet verklaart met de door Johannes vertelde voetwassing, moeten de woorden: "Ik ben in het midden van u als een die dient" op het leven van Jezus in het algemeen worden toegepast, of op het offer van Zijn persoon, dat Hij juist nu wil brengen, maar op deze wijze komt de tegenstelling tussen: "die aanzit" en "die dient" niet tot haar recht. Deze uitdrukkingen laten integendeel geen twijfel toe dat aan de uitspraak de handeling van de voetwassing ten grondslag ligt.

Toen Jezus Zich met Zijn discipelen in de zaal bevond, waar de vooruitgeganen het paasmaal hadden bereid, zette zich het gezelschap dadelijk neer, de Heere met de twaalf (vs. 14). Het

maal zou reeds beginnen, toen men nog geen hulpe had gevonden voor een behoefte, die naar Israëlitische regels moest worden bevredigd 26: 20). Nog zaten namelijk de feestgenoten met ongewassen voeten en toch moesten de voeten gewassen zijn, voordat zij de maaltijd konden beginnen. Die noodzakelijkheid kwam onder hen ter sprake, maar niemand kon besluiten het geringe werk in ootmoed op zich te nemen.

Op die manier zijn ze zeker weer ongemerkt op het gesprek gekomen over hun rang, zodat bij het laatste maal de twistvraag weer werd vernieuwd wie onder hen de grootste was. Zo was een werkelijk historisch moment aanwezig, dat den Heere aanleiding gaf de voetwassing te doen plaats hebben, d. i. de voetwassing was niet slechts symbolisch, maar in de eerste plaats werkelijk, een daad van werkelijke ootmoed en van dienstbetoning. Dit verhinderde echter niet dat zij tevens als symbool kon voorkomen, als symbool door de Heere kon worden behandeld. Johannes vatte de daad op als het laatste grote bewijs van liefde, dat de Heere de discipelen vóór Zijn heengaan uit de wereld gaf, dat Hij hun gaf, hoewel de discipelenkring al besmet was door het Judas besluit tot verraad, hoewel Zijn ziel al vervuld was van het voorgevoel van Zijn overgaan in de heerlijkheid bij de Vader. Op de drempel van de troon van de eer waste Hij Zijn discipelen nog de voeten, een koning, in wiens midden de verrader zat met het voornemen van zijn zwarte daad, met de duivel in het hart!

Hoe goed stemt het woord, Ik ben onder u als een die dient overeen met hetgeen Johannes (13: 4 vv.) vertelt: Hij stond op van het avondmaal en leide Zijn kleren af en nam een linnen doek en omgordde Zichzelf. Daarna goot Hij water in het bekken en begon de voeten van de discipelen te wassen en af te drogen met de linnen doek, waarmee Hij omgord was. Overal is de storing, waartoe aan het begin van het maal de ijverzucht en de strijd aanleiding hadden gegeven, door het aangrijpende en overweldigende van de voetwassing nu overwonnen en het heilige maal kan nu op de juiste wijze en in de juiste stemming beginnen.

28. En u bent in tegenstelling tot hem, van wien Ik in vs. 21 sprak (Hoofdstuk 16: 15), degenen die met Mij steeds gebleven bent in Mijn verzoekingen.

29. a)En, om u te lonen voor hetgeen u aan Mij hebt gedaan (vgl. Hoofdstuk 18: 28 met MATTHEUS. 19: 27, 28), Ik verordineer u op testamentaire wijze, het koninkrijk, gelijkerwijs Mijn Vader dat Mij verordineerd heeft.

a)Luk. 12: 32.

30. Opdat u eet en drinkt van Mijn tafel in Mijn koninkrijk en a) zit op tronen, oordelend de twaalf geslachten van Israël 19: 28").

a)Openbaring . 3: 21.

Nadat Jezus in het voorgaande het ideaal van de ware grootheid gesteld heeft tegenover hetgeen uit het hart van de natuurlijke mens komt, laat Hij nu ook aan hetgeen in het sterven van de discipelen waar is zijn recht overkomen. Het: "en u" of liever "maar u" doelt op Judas, die niet gebleven is en zich door zijn afval van het in vs. 29 v. beloofde voorrecht heeft

beroofd. De "verzoekingen" waarvan Jezus spreekt lopen op Zijn verwerping uit. Het was toch van de kant van de elf geen kleinigheid te volharden in hun gehechtheid aan Jezus en de haat, de verachting van een deel van hun medeburgers, de vloek van hun oversten, die zij gewoon waren te eren, te trotseren. Het is bijna een gevoel van dankbaarheid, dat zich in de woorden van de Heere uitspreekt, vandaar ook de overstromende volheid, waarmee Hij de rijkdom van de beloofde beloning voor hen neerlegt.

In het woord van dezelfde inhoud (MATTHEUS. 19: 28), dat Hij ongeveer veertien dagen daarvoor tot de discipelen richtte, is nog sprake van twaalf tronen, terwijl hier geen getal bij staat. Opzettelijk sloot de Heere toen Judas nog niet van de belofte uit, hoewel Hij al eenmaal op diens verraad had gewezen (Joh. 6: 70 v.); nu is echter diens apostelschap (Hand. 1: 20) reeds zo goed als verloren en spoedig zal de Heere de verrader noodzaken ook uitwendig de kring van de twaalf te verlaten, zoals hij reeds uitwendig zich van hen heeft gescheiden (Joh. 13: 22 vv). Toch kan Gods genadeplan omwille van deze ongerechtige geen stoornis ondergaan. De ontstane leemte zal weer worden aangevuld (Hand. 1: 21 vv.), ja de plaats zal dubbel worden vervuld 10: 4). Het hier voor ons liggende gesprek van Jezus met de discipelen sluit zich duidelijk aan hetgeen de Heere in Joh. 13: 18 en 19 zegt. Door dit gesprek heeft Hij de aandacht van de discipelen opnieuw gevestigd op de komst van het rijk der heerlijkheid en op het volle genot van de hemelse goederen, waarop Hij reeds in vs. 16 heeft gewezen. Terwijl Hij nu zoals een scheidende beschikt heeft over de erfenis, die Hij van de Vader ontvangen heeft, gaat Hij over tot het openen van de maaltijd, zoals die in vs. 17 en 18 werd voorgesteld. Gedurende deze spreekt Hij het woord, dat uit een langere maar niet nader meegedeelde rede in Joh. 13: 20 is bewaard en gaat daarna over tot ontdekking van de verrader (vs. 21-23. Joh. 13: 21-30). Als Judas is weggegaan voelt Jezus Zich vrij om tot de instelling van het avondmaal (vs. 19 en 20) over te gaan (Joh. 13: 31 en 32). Na deze is er aanleiding om over te gaan tot de volgende afdeling vs. 31 vv. door hetgeen in Joh. 13: 33-38 over de verdere reden van de Heere wordt bericht. Het is opmerkelijk hoe ook hier het begrijpen van Lukas alleen mogelijk wordt bij een nauwkeurige vergelijking van Johannes, waarvan wij ons reeds bij vs. 27 hebben overtuigd.

III. Vs. 31-38. De vroeger meegedeelde drie stukken uit de gesprekken van Jezus met Zijn discipelen bij de paasmaaltijd behoorden nog tot de tijd vóór de instelling van het avondmaal; hier volgen nu nog twee, die achter die inzetting komen. Het eerste daarvan dient tot voorbereiding van de discipelen op het uur van de verzoeking, dat nu onmiddellijk nabij is, omdat satan begeerd heeft hen te ziften als de tarwe en geeft aan Petrus, tot wie Hij Zich vooral als de vertegenwoordiger van de anderen en de meest in gevaar verkerende Zich wendt, in de kracht van de voorbede van Zijn Heiland het uitzicht op een bekering van de zware val en de onaantastbaarheid van Zijn apostolische roeping. Het tweede (vs. 35-38) kentekent de verhouding van de discipelen tegenover de wereld, die van nu aan geheel veranderd is, tot welke wereld zij nu met de evangelische prediking van de zaligheid gezonden worden. Maar naar beide kanten vindt Christus’ woord geen ingang bij de discipelen; want Petrus wil niet toegeven dat hij een verloochenaar zou kunnen worden en het woord van het kopen van een zwaard begrijpen de discipelen geheel verkeerd.

31. En de Heere zei bij gelegenheid van het in Joh. 13: 33-38 meegedeelde gesprek: Simon, Simon! zie a) de satan heeft u uit de handen van God, die u besturen, zeer begeerd, voor zijn handen, om u te ziften als de tarwe.

a) 1 Petrus . 5: 8.

Nog probeert de satan Gods kinderen te ziften als de tarwe. Hoor het, gelovig volk, tot uw waarschuwing. Ook de allerheiligste, zolang hij in dit leven is, staat bloot voor zijn aanvallen. Hoe ging het Adam en Eva? Hoe Abraham, de vertrouweling van de Allerhoogste? Hoe Jakob, die met verschijningen van de Heer werd verwaardigd? Hoe David, de man naar Gods hart? Hoe de apostelen, aan wie de Heere het koninkrijk had verordineerd? Vermat zich niet de satan de Heere zelf in de woestijn te verzoeken? U kent de geschiedenis, alsmede hoe Lukas het verhaal daarvan besloot met de woorden: en toen de duivel alle verzoeking voleindigd had, week hij van Hem voor een tijd (Luk. 4: 1). Op onderscheidene wijzen poogt de satan de gelovigen te ziften als de tarwe. Belangrijke mededelingen zou u daarover kunnen doen. Hij probeerde u te verwarren in de strikken van de zonde. In een staat van dodigheid en geesteloosheid zijnde, laat hij niets onbeproefd om u daarin te houden. De vertroostende, de heiligende genade van de Heilige Geest biedt hij nu eens met list dan weer met geweld tegenstand. Uw harten, vromen, beroert en ontstelt hij niet zelden door in deze onbetamelijke gedachten van God en Zijn woord te werpen, wetend dat de blijdschap van de Heere uw sterkte is, bestrijdt hij vaak met kracht uw betrekking op en aandeel aan Christus en aan Zijn schatten en gaven. Ten tijde van langdurig lijden, van schijnbare zegepraal van de vijanden over u, doet hij u al wrokkend de vraag: waar is nu uw God? Ja, zo vaak u zich in toestanden bevindt, waarin u bij uzelf overtuigd was dat uw eigen dwaasheid u daarin had gebracht, zo doorpriemde hij dag en nacht uw ziel met telkens tot u te zeggen: nu zal God u niet meer aannemen, nu mag u Hem niet weer om redding vragen, nu bent u verloren, voor eeuwig verloren - Maar waar vindt ik hier het einde? De Heere Jezus laat toe dat Zijn volk in dergelijke gemoedsbekommeringen en verlegenheden raakt, waardoor de satan hen probeert te ziften als de tarwe tot belangrijke en tevens weldadige einden. Zal ik enige noemen? Hij doet dit om het getal van de gedenktekenen van de onwankelbare trouwe God te vermeerderen, te verdubbelen, opdat het werk van de Heere meer kenbaar zou worden en het blijken zou uit God te zijn, om hun behoedzaamheid en waakzaamheid te leren, om hen te oefenen en te harden in de strijd, om hen bij het terugzien op de afgelegde weg, bij het nadenken over zoveel leed en lijden, met een getroffen hart en met ogen, die ten hemel zijn gericht, hen te doen zeggen: door Uw verootmoediging hebt Gij mij groot gemaakt.

Het oogmerk van de satan was hen te ziften als de tarwe. De tarwe en ander graan wordt gezift, in een zeef door elkaar geschud om het goede zaad van het kaf en andere onreinheden te zuiveren. De satan was zeer begerig om de apostelen, deels door rampen en onheilen, deels door inwendige aanvechtingen, met een woord, door alle middelen van list en geweld te schudden en te slingeren, om hen van hun vastigheid, van het geloof in Jezus en de liefde tot Hem, als het mogelijk zou zijn, af te trekken. Maar waarom had het de satan zozeer op de Apostelen gemunt? Om zijn koninkrijk, was het mogelijk, staande te houden. Nu wist de satan dat de Heiland Zijn apostelen had aangesteld om de eerste grondleggers te zijn van Zijn koninkrijk en het door de prediking van het Evangelie wijd en zijd uit te breiden. Hij

oordeelde het daarom van zijn belang om de apostelen tot dat belangrijke werk, waarbij het Rijk van de duisternis zoveel nadeel lijden zou, nutteloos te maken. Hij dacht nu de beste gelegenheid te hebben om zijn oogmerken te bereiken. Eerlang zou de Heere Jezus in de handen van Zijn vijanden worden overgeleverd; dan waren de apostelen allen verstoken van zijn raad en bijstand; de omstandigheden, waarin hun Meester komen zou, waren juist geschikt om hen te ergeren en aan het twijfelen te brengen.

De persoonlijkheid, werkzaamheid en macht van de duivel worden niet genoeg door de christenen gekend. Hij is het, die de zonde bij het begin in de wereld bracht door Eva te verleiden. Hij is het, die in het boek van Job beschreven wordt als om te trekken op de aarde en die te doorwandelen. Hij is het die onze Heere de vorst dezer wereld, een mensenmoordenaar en een leugenaar noemt. Hij is het die Petrus met een brullende leeuw vergelijkt, zoekende wie hij zou mogen verslinden. Hij is het van wie Johannes spreekt als de aanklager van de broeders. Hij is het die altijd kwaad werkt in de gemeenten van Christus, het goede zaad wegneemt uit de harten van de hoorders, onkruid onder de tarwe zaait, tot vervolgingen aanzet, valse leerstellingen inblaast en verdeeldheden aanvuurt. De wereld is een strik voor de gelovige; het vlees is een last en een bezwaar, maar daar is geen vijand zo gevaarlijk als die rusteloze, onzichtbare, ervaren vijand, de duivel. Als wij de Bijbel geloven moeten wij ons er niet voor schamen te geloven dat er een duivel is. Het is een treurig bewijs van hardheid en blindheid van onbekeerden, dat zij spotten en lichtzinnig van de satan kunnen spreken. Als wij belijden enige godsdienst te hebben, laat ons dan op onze hoede zijn tegen de inblazingen van de duivel. De vijand, die David en Petrus overmocht en Christus zelf aanviel, is geen vijand om licht te achten. Hij is zeer listig. Hij heeft het hart van de mensen zesduizend jaren lang bestudeerd. Hij kan ons naderen onder het kleed van een engel van het licht. Wij hebben nodig te waken en te bidden en de gehele wapenrusting van God aan te doen. Het is een gezegende belofte dat, als wij hem weerstaan, hij van ons vluchten zal. Het is een nog zaliger gedachte dat, als de Heer komt, Hij de satan onder Zijn voeten zal verpletteren en hem in ketenen zal binden (Jak. 4: 7. Rom. 16: 20).

32. Maar zijn begeerte moet hem worden toegestaan tot welzijn van u en van de hele gemeente, hemzelf tot des te heerlijker vernietiging van alle zijn aanslagen. Maar Ik heb om die macht van de satans tegen te werken voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoudt: en u, als u ten gevolge van Mijn voorbede eens bekeerd zult zijn, versterk dan uw broeders; wordt hun steun, als zij in gevaar zijn om te wankelen en houdt hen staande in hun geloof.

Hoe bemoedigend is de gedachte aan de nimmer eindigende voorspraak van de Zaligmaker voor ons. Als wij bidden pleit Hij voor ons en wanneer wij niet bidden, staat Hij onze belangen voor en door Zijn tussenkomst beveiligt Hij ons tegen ongekende gevaren. Denk aan het woord van bemoediging tot Petrus gesproken: "Simon, Simon, de satan heeft begeerd u te ziften als de tarwe; maar wat? - maar ga heen en bid voor uzelf? Dit was goede raad geweest, maar zo staat er niet geschreven. Ook zegt Hij niet: maar Ik zal wakende houden en zo zult u bewaard blijven. Dit zou toch ook een grote zegen zijn geweest. Nee, maar zo luidt het: maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoudt. Weinig weten wij wat wij verschuldigd zijn aan de voorbede van de Heiland. Als wij eenmaal de heuveltoppen van de hemel hebben bereikt en terugzien op de hele weg waarlangs de Heere ons leidde, hoe zullen wij Hem dan

niet danken, die voor de eeuwige troon al de boosheid verijdelde, door satan tegen ons op aarde gesmeed. Hoe zullen wij Hem danken, dat Hij nooit zweeg, maar dag en nacht op de wonden wees in Zijn handen en onze namen droeg op Zijn borstlap! Zelfs vóórdat satan begon ons te verzoeken, was Jezus hem vóórgekomen en had Hij onze zaak in de hemel bepleit. De genade loopt harder dan de haat. Zie, Hij zegt niet: "De satan heeft u gezift en daarom zal Ik bidden, " maar "De satan heeft begeerd u te ziften. " Hij wederstaat satan zelfs in zijn begeerte en vernietigt zijn werk van het begin af. Hij zegt niet: maar Ik heb begeerd voor u te bidden. Nee, maar Ik heb voor u gebeden; Ik heb het reeds gedaan; Ik heb mij begeven naar het gerechtshof van de hemel en de weerlegging ingediend, zelfs voor dat de beschuldiging te berde was gebracht. O, Heere Jezus! Wat een troost, dat Gij onze zaak hebt gepleit zelfs tegen onze onzichtbare vijanden, hun hinderlagen hebt verijdeld en hun strikken verbroken. Hier inderdaad is stof tot vreugde, blijdschap, hoop en vertrouwen.

Het voortdurend bestaan van de genade in het hart van een gelovige is een groot wonder. Zijn vijanden zijn zo machtig en zijne kracht is zo gering, de wereld is zo vol strikken en zijn hart is zo zwak, dat het op het eerste gezicht voor hem onmogelijk schijnt om de hemel te bereiken. Dit Schriftwoord verklaart ons zijn behoudenis. Hij heeft een machtige Vriend aan de rechterhand van God, die altijd leeft om voor hem tussen te treden. Daar is een waakzame voorspraak, die dagelijks voor hem pleit, die al zijn dagelijkse behoeften ziet, een dagelijkse overvloed van barmhartigheid en genade voor zijn ziel verwerft. Zijn genade sterft nooit, omdat Christus altijd leeft om voor Hem te bidden (Hebr. 7: 25).

Misschien is de enigszins dieper liggende zin deze: de satan heeft, behalve Judas, ook u, Petrus! opgeëist, om uit het getal van Mijn apostelen geweerd te worden, als die u dit voorrecht onwaardig zult maken; zo eerst zou het gezelschap van Mijn gezanten naar zijn boze bedoeling rein uitgezift zijn. Althans, men moet het onderscheid tussen het meervoudige "u" vs. 31 en het enkelvoudig: "u" vs. 32 , dat tot Petrus gericht is, niet uit het oog verliezen. Ook is op deze manier het antwoord van Petrus meer rechtstreeks passend op het gezegde van Jezus.

33. En hij, Simon, zei tot Hem in blind vertrouwen op eigen kracht: Heere! ik ben bereid met U ook in de gevangenis en in de dood te gaan.

35. En Hij wendde Zich nu tot al de discipelen en zei tot hen: Toen Ik u uitzond zonder buidel en reiszak en schoenen (Hoofdstuk 9: 1 vv.) heeft u ook iets ontbroken? En zij zeiden: Niets.

36. Hij zei dan tot hen: Maar nu moet u zich op een andere manier houden ten opzichte van hen, tot wie Ik u zend, wie een buidel heeft, die neme hem en zo ook een reiszak, om zich voorzichtig toe te rusten tegen het gebrek. En die geenheeft, die heb Ik nog iets nodigers aan te raden, die moet zelfs, als hij zich niet op een andere manier kan helpen, zijn kleed verkopen en een zwaard kopen, waaraan voortaan nog meer behoefte is dan aan voedsel en kleding.

37. Want Ik zeg u, dat na al het andere, dat al vervuld is nog dit, dat geschreven is in Jes. 53: 12 in Mij volbracht moet worden: En Hij is met de misdadigen gerekend. Want ook die

dingen, die van Mij geschreven zijn, hebben een einde; de vervulling is nu zo ver voortgegaan, dat het nu om Mijn einde te doen is.

38. Het woord omtrent het zwaard (vs. 36) begrepen zij, als eiste Jezus werkelijk tot afwering van gewelddadigheden, die nabij waren, het gereed houden van zwaarden. En zij zeiden: Heere! Zie hier twee zwaarden. zullen wij er nog meerdere aanschaffen, opdat ieder van ons er een heeft? En Hij zei tot hen: Het is genoeg, laat de zaak rusten, want u begrijpt Mij niet.

Dit gesprek is alleen door Lukas bewaard, maar voor het tijdperk zeer karakteristiek. De vraag van Jezus (vs. 35) is voorbereidend, om op het onderscheid te wijzen van de tijden die achter hen liggen en die hen nog wachtten. Tot hiertoe waren zij gewezen op de gastvrije opname bij hen, waartoe zij waren gezonden; op een zodanige hebben zij voortaan niet meer te rekenen; daarom moeten zij zich nu van de nodige reisbenodigdheden voorzien, wanneer zij die hebben; bovendien is hun niets nodiger dan een zwaard om zich te verdedigen tegen de vijandschap, die hen zal ontmoeten. Het is dus de rede van de voortzetting van hun zendingsroeping, waarbij zij zich echter verder niet op gewillig tegemoet komen, maar op vijandige tegenstand moeten voorbereiden. Dat de gehele aanwijzing een beeldrijke inkleding is van hetgeen hen wacht, is duidelijk uit de betrekking waarin zij tot de vroegere apostel-instructie is geplaatst; want aan het gebruiken van het zwaard in hun roeping is, zoals vanzelf spreekt, niet te denken.

Tot hiertoe hadden de discipelen, door de gunst waarin Jezus bij het volk stond, een betrekkelijk gemakkelijke tijd gehad. Maar de grote beslissende botsing met de Joodse overheden was op het punt van los te barsten en hoe zouden de apostelen niet de terugslag daarvan gedurende hun hele verdere loopbaan moeten ondervinden? Met deze gedachten is de Heere bezig. Hij herinnert de discipelen eerst aan de zending, die hen wacht, maar zegt vervolgens hoe zij voortaan niet meer konden rekenen op de gastvriendschap, die zij genoten, toen hun Meester nog geliefd was, maar er op moesten rekenen om voortaan als gewone reizigers hun vertering te betalen, enz. Zij zullen zelfs de meest openbare vijandschap ondervinden; als discipelen van een "misdadige" zullen zij zelfs als gevaarlijke mensen worden beschouwd en zich met Israël, met de hele wereld in strijd zien.

Zo onbekend zijn de discipelen nog met hetgeen heden nabij is, dat de Heere hun langs geen andere weg daarvan een gedachte kan doen hebben, dan door hun de scherpe tegenstelling van het vroegere en het heden voor te houden. Hij beveelt hen juist het tegendeel van hetgeen Hij hun vroeger geboden heeft. Vroeger was de minste zorg overbodig, nu is de nauwlettendste zorg niet te veel, een zorg die niet alleen voor het levensonderhoud, maar nog veel dringender voor de levensverdediging gehouden moet worden. Als het voor ons mogelijk was de Heere in de paasnacht een ogenblik ons voor te stellen, met een weemoedig lachen op het hemels aangezicht, zo zou het zijn bij het aanbieden van hun twee zwaarden. De Galileeërs waren namelijk gewoon gewapend te reizen, nu hadden Petrus en een ander discipel juist op deze avond, in voorgevoel van enig gevaar, hun zwaarden op de weg naar de hoofdstad met zich genomen. Twee zwaarden tegenover de hele macht van de wereld, de hel en de dood, die de aanval tegen Hem zou ondernemen! Hij houdt het voor onmogelijk hen de hele ongerijmdheid van deze gedachte zo duidelijk te maken, als Hij zelf die voelt; Hij breekt

daarom het gesprek over deze zaak af op een toon als iemand die zich bewust is, dat men hem toch niet zou begrijpen en daarom alle verder spreken opgeeft.

De ervaring, die hen ook in dit opzicht omtrent Zijn mening zal onderrichten, is toch evenzeer nabij als de verloochening van Petrus. Zijn mening is echter dat Zijn dienaren en boden in de boze, vijandige wereld nu niet meer op zo’n wonderbare bescherming of zo’n zachte weg rekenen moeten, als de apostelen bij hun proef-zending ondervonden; voortaan was het niet slechts geoorloofd, maar zelfs gebod om zich van de gewone, natuurlijke verzorgingen, voorzichtigheids- en verdedigingsmiddelen te bedienen op de weg door de vijandige wereld en haar vervolging. Evenals de Heere dus van nu af veroorlooft, ja enigermate gebiedt om al het aardse goed, dat men heeft, in Zijn dienst te gebruiken tot wegneming van het gebrek, evenzo staat Hij toe, ja gebiedt Hij om voorzichtigheid van uitwendige bescherming tegen de dreigende vijandschap; want nood door vijandschap tot levensgevaar toe, dat is de opklimming van het gebrek.

Dat dit evenwel nu niet betekent een inhakken met het zwaard, wijst duidelijk en bepaald genoeg de gebeurtenis in vs. 49-51 aan. De juiste toepassing daarentegen blijkt uit het gedrag van Paulus als hij voor de landvoogd Festus weigerde om zich door de Hoge raad te Jeruzalem te laten oordelen en zich op de keizer beriep (Hand. 25: 9 v.), zoals hij vroeger al vaker het hem beschermende Romeinse burgerrecht had doen gelden (Hand. 16: 37; 22: 25 vv.). De rede van de discipelen: "Heere! zie hier twee zwaarden!" legt de Katholieke kerk zo uit, als waren daardoor de burgerlijke en de geestelijke macht aangegeven, die de kerk als bezitster van het apostolaat en vooral de stoel van Petrus kon ten uitvoer leggen. Deze uitlegging staat op dezelfde lijn als die, welke in Gen. 1: 16 het grote licht verklaart van de kerk en het kleine van de staatsmacht. Daartegen is, zoals P. Lange zegt: "het is genoeg, " een zucht van de Godmens, die Hij als een klaagtoon over de Roomse zwaarden en brandstapels, over de krijgslegers van de Paulinianen en Hussieten, over alle gewelddadigheden van de Nieuw-testamentische tijd, die Zijn zaak moesten bevorderen, laat gaan.

De rede van Jezus, in vs. 31-38 en Joh. 13: 33-38 meegedeeld, volgde op het loflied, in MATTHEUS. 26: 30 en Mark. 14: 26 vermeld, waarmee, om naar onze manier te spreken, de tafel eindigde. Maar ook nu ging het nog niet dadelijk naar de Olijfberg, zoals de volgende afdeling bericht, maar eerst wordt nog gesproken over de grote afscheidsrede van Jezus, die met het hogepriesterlijk gebed eindigt en die in Joh. 14: 1-17: 26 is bewaard. Deze rede vormde geen bestanddeel van de populaire mondelinge overlevering in de apostolische kerk. Zij is van de algemene verkondiging verdwenen, waarom de synopticier niet aan denken; wel heeft Johannes ze uit zijn herinnering weer aan het licht gebracht en in het evangelie ingelijfd. Johannes gaat de stichting van het heilig avondmaal voorbij. Na de spijziging van de vijfduizend had hij de rede gebracht, die een jaar vóór de inzetting van het avondmaal eveneens in de paastijd dezelfde hoofdgedachten ontwikkelde; bij het laatste maal zwijgt hij echter daarvan spreekt hij nu niet dadelijk van het verbondsteken van de gemeenschap met Christus, zo schildert hij des te heerlijker het wezen van deze gemeenschap in die rede, die zo wonderheerlijk als een onvergelijkelijk kleinood schittert en eindelijk met het gebed besluit waarin van vroegere tijd af de Christenheid haar Hogepriester erkende. In deze afscheidsrede heerst een toon vol innigheid zonder gelijke. Zij is, zoals altijd het grootste in de Schrift,

evenzo eenvoudig als onuitputtelijk. Over het hogepriesterlijk gebed waagde de Godsman Spener in zijn gehele leven niet om te prediken, maar wel heeft hij zich dat driemalen na elkaar op zijn doodsbed laten voorlezen.

IV. Vs. 39-53. In de beide vorige afdelingen heeft de evangelist gehandeld over de voorbereiding van de discipelen op hetgeen het uur dat met middernacht begint, als de duisternis macht zal verkrijgen, hun aanbrengen zal. Nu kan hij van alles wat verder daartoe behoort afzien en in deze vierde afdeling zich uitsluitend bezig houden met Jezus' gebed in Gethsemane, als voorbereiding ten opzichte van Zichzelf. Hij vertelt daarom ook de gebeurtenis in zo'n vorm, dat de gebedsstrijd als een onafgebrokene voorkomt, daar het tussen beide komende heengaan tot de discipelen ter zijde wordt gelaten. Daarentegen stelt hij sterker voor ogen tot welke hoogte de worsteling stijgt, in het naderen van een engel en in de omstandigheid dat Zijn angstzweet niet als gewoonlijk in kleurloze, maar in bloedige druppels ter aarde valt, hetgeen slechts zelden in de ontzettendste zielsbenauwdheid plaats heeft (vs. 39-44). Nu volgt het bericht van de gevangenneming (vs. 45-53), eveneens kort samengevat, maar weer is onze evangelist met Johannes nauw verbonden (vgl. MATTHEUS. 26: 30-56. Mark. 14: 26-52. Joh. 18: 1-11).

39. En uitgaande van Jeruzalem over de beek Kedron, zoals Hij gewoon was (Hoofdstuk 21: 37), vertrok Hij naar de Olijfberg en wel ditmaal in de hof Gethsemane, die zich daar bevond. En Hem volgden ook Zijn discipelen, waarmee Hij onder weg nog eens sprak over hetgeen zij deze nacht aan Hem zouden doen, zonder dat zij aan Zijn waarschuwing geloof schonken (MATTHEUS. 26: 31 vv. Mark. 14: 29 v.).

40. En toen Hij aan die plaats gekomen was, zei Hij tot hen, die Hij aan de ingang van de hof achterliet (MATTHEUS. 26: 36. Mark. 14: : 32): Bid dat u niet in verzoeking komt. De drie uitverkorenen nam Hij echter nog verder mee, zodat zij in Zijn onmiddellijke nabijheid bleven (MATTHEUS. 26: 37 v. Mark. 14: 33 v.).

41. En Hij scheidde Zich in de drang van Zijn gemoedsbeweging (MATTHEUS. 26: 38) van hen af omtrent een steenworp, dus niet zo ver dat de discipelen Hem niet in de stille nacht zouden hebben kunnen horen (Gen. 21: 16); en Hij knielde neer en bad tot drie keer toe.

42. Zeggende: Vader! of Gij wilde deze drinkbeker van Mij wegnemen - de nazin zo doe het laat Jezus weg; Hij geeft slechts Zijn verlangen te kennen en breekt dadelijk af met de uitdrukking van volkomen bereidwilligheid: maar niet Mijn wil a) maar de Uwe geschiede.

a) Joh. 6: 38.

43. En door Hem werd al bij de eerste bede gezien een engel uit de hemel, die Hem versterkte, zodat Hij daarna zeggen kon: Mijn Vader! Als deze drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, tenzij Ik hem drink, Uw wil geschiede. (MATTHEUS. 26: 42).

44. a) En bij het verdere van Zijne zielsworsteling in zware strijd zijnde bad Hij te ernstiger. En Zijn zweet werd als grote druppels bloed, die op de aarde afliepen. Zijn zweet, dat de

zielsangst Hem afperste, had het uiterlijk van bloeddruppels, die ter aarde vielen, zoals het dan ook metbloed vermengd was.

a)Joh. 12: 27. Hebr. 5: 7.

De inwendige persing, voortkomend uit de strijd van onze Heere tegen de verzoeking, drong Zijn lichaam tot zo'n onnatuurlijke opwinding dat Hij door Zijn poriën grote druppels bloed zweette, die op de aarde neervielen. Dit toont ons hoe ontzettend het belang van de zonde moet zijn geweest, als het in staat was de Zaligmaker in zo'n mate te verpletteren, dat grote druppels bloed van Hem afvielen! Het openbaart ons de sterke kracht van Zijn liefde. Het is een eigenaardige opmerking van de oude Izaäk Ambrosius, dat de gom, die zich vanzelf zonder instrument uit den boom ontlast, altijd de beste is. Deze kostbare kamferboom bracht heerlijke specerijen voort toen hij werd verwond onder de harde geselslagen en toen hij doorboord werd door de nagelen van het kruis; maar zie, Hij geeft zijn beste specerijen, als er geen gesel is, geen nagel, geen wond. Het doet ons de vrijwilligheid van het lijden van Christus zien, omdat zonder een speer zijn bloed rijkelijk stroomde. Er is geen bloedzuiger of mes nodig, het stroomt vanzelf. De oversten hebben niet nodig uit te roepen: "Gij fontein vliet; zij vliet vrijwillig in karmozijnen stromen. Wanneer men grote zielensmart lijdt, gaat het bloed blijkbaar naar het hart. De wangen zijn bleek, een flauwte komt op, het bloed is naar binnen gegaan, als om de inwendige mens te sterken, terwijl hij door het vuur ter beproeving gaat. Maar aanschouw uw Zaligmaker in Zijn zware strijd: Hij vergeet Zichzelf zo geheel, dat in plaats dat Zijn smart Hem het bloed naar het hart drijft om Hem te sterken, zij het naar buiten uitstoot om de aarde te bedauwen. De strijd van de Heere Jezus, in zoverre deze Hem op de grond uitput neerwerpt, schildert de volheid af van de offerande, die Hij voor de mensen bracht. Bemerken wij niet hoe hevig de strijd moet zijn geweest die Hij doorging en zullen wij die steen tot ons niet horen; Gij hebt nog ten bloede toe niet tegengestaan, strijdend tegen de zonden; aanmerkt de grote apostel en Hogepriester van onze belijdenis en zweet zelf bloed liever dan de grote verleider uw zielen toe te geven.

Hoe kunnen wij de angst, die onze Heere in de hof ondervond, verklaren? Welke reden kunnen wij aangeven voor de inwendige smart, zowel naar ziel als naar lichaam, die Hij openbaar toonde te lijden? Daar is maar één voldoende antwoord. Het werd veroorzaakt door de last van een toegerekende zonde van de wereld, die toen op een bijzondere wijze op Hem begon te drukken. Hij had op Zich genomen zonde voor ons te zijn, een vloek voor ons te worden en onze ongerechtigheden op Zich te doen laden (2 Kor. 5: 21 Gal. 3: 13 Jes. 53: 6). Het was het vreselijk gewicht van deze ongerechtigheden dat Hem zieleangst deed lijden! Het was het gevoel van de schuld van een wereld, die op Hem drukte, die zelfs de eeuwige Zoon van God grote druppels bloed deed zweten en Hem met sterke roeping en tranen deed roepen. De oorzaak van Christus' angst was de zonde van de mensen! (Hebr. 5: 7).

Voorbeelden van bloedzweet door doodsangst zijn, volgens uitleggers en deskundigen, geenszins zeldzaam, maar veeleer talrijk. Men zie onder andere Rensings verhandeling betreffende enige merkwaardige bijzonderheden van het lijden, sterven en de opstanding van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus. Het voorbeeld, daar uit de werken van de Haarlemse maatschappij van wetenschappen, Dl. XIV bladz. 46 vv. aangehaald, is wel waard

hier volledig opgenomen te worden. Ik laat de beschrijving van het geval door de ooggetuige D. H. Gallandat volgen, zoals het mij met enige belangrijke opmerkingen door mijn beminde vriend Dr. Capadose eens werd meegedeeld: "Wanneer ik in het jaar 1751 de plaats van opperheelmeester op het fregatschip de "Statiaansche vriendschap" bekleedde en wij tot bezuiden de Kreeftskeerkring gevorderd waren, werden wij door een allerijselijkste storm belopen; het gevaar, waarin men zich bevond, deed de stoutste zeeman beven; de verbolgen en onmeedogende baren schenen het geslingerde schip te zullen verbrijzelen; men zag niet anders tegemoet dan ogenblikkelijk onder deze begraven te worden. In deze akelige en allerverschrikkelijkste omstandigheid, waaraan ik niet zonder aandoening kan denken, was er een matroos, Jochem Janse genoemd, geboren in Denemarken, een man van dertig jaar, van een gezond gestel, blank van vel en met blonde haren versierd. De dood als onvermijdelijk aanziende en het laatst vaarwel aan zijn maats uitgeboezemd hebbend, werd hij zodanig met angst en vrees bevangen, dat hij op het dek neerviel. Bij hem gekomen zijnde, vond ik hem sprakeloos en zag op zijn aangezicht grote druppels zweet, die langs zijn kin en kaken neerrolden. Deze zweetdruppels waren op verscheidene plaatsen zo rood, dat ik mij in de eerste opslag verbeeldde dat hij uit zijn neus bloedde, of dat hij zich in het neervallen had gekwetst; maar zijn gezicht met mijn zakdoek afgedroogd hebbend, zag ik met de grootste verwondering de bloedrode droppelen zweet weer te voorschijn komen, niet alleen op verscheidene plaatsen van zijn kin, kaken en voorhoofd, maar ook van zijn hals en borst, die ik ontbloot had om te zien of hij ook enige kwetsuur had bekomen. Ik vond niets van die aard, maar zag duidelijk dat de rode druppels bloed gedurende verscheidene minuten door de zweetporiën werden uitgeperst. De neusdoek, waarmee ik het zweet had afgedroogd, was zodanig rood geverfd dat ik die niet kon aanvatten zonder mijn vingers bebloed te maken. Zodra het bloedzweet ophield, begon hij weer te spreken en God op de vurigste wijze aan te roepen. De omstandigheid waarin men zich bevond liet mij niet toe om op die man toen verder acht te geven. Wanneer het onweer tot bedaren was gekomen, klaagde hij niet en is ook de hele reis gezond gebleven; hij heeft mij verzekerd dat hij nooit tevoren een soortgelijk toeval heeft gehad, dat hij nooit aan benauwdheden, flauwten, schrikken of iets dergelijks onderhevig was geweest en, voor zoveel ik kan nagaan, dat hij in alle andere aandoenlijke omstandigheden een goede dosis filosofische ongevoeligheid bezat. Tot zover het verhaal van Gallandat. Dr. Capadose doet hierbij opmerken 1) dat de man gezond was; 2) dat dus alleen de schromelijke angst en benauwdheid de oorzaak van dat bloedzweet was; 3) dat hij niet bewusteloos, maar sprakeloos lag; 4) dat, als de geconcentreerde spanning van de benauwdheid enigszins naliet, hij zich weer in luide klachten tot God lucht gaf. Kunnen wij nu niet evenzo veronderstellen dat in het schrikkelijke uur in Gethsemane ook die afwisseling van sprakeloze geconcentreerde angst met bloedzweet gepaard en van zich in klachten en beden uitende benauwdheid hebben plaats gehad? 5) eindelijk, als bij een man, die een goede dosis filosofische ongevoeligheid bezat, de angst zo hoog klom, wat moet dan de gevoelige ziel en het fijngevoelende lichaam van Jezus wel geleden hebben!"

Lezer! Als zich aan uw verbeelding de genietingen van sommige geliefkoosde zonden voordoen, denk dan aan haar uitwerksels, zoals u die hier aanschouwt. Laat uw antwoord aan satan zijn: ik heb nu de zonde gezien in al haar misvormdheid en schrik. Ik heb in Gethsemane’s hof haar vreselijke uitwerkselen gezien en ik begeer door de hulp van mijn God nooit met een ogenblikkelijke toegefelijkheid naar haar te zien, of in een ogenblikkelijk

verbond met die vijandin te treden, tot verlossing waarvan de Zaligmaker zo bad, zo worstelde, zo bloedde.

45. En toen Hij van het gebed opgestaan was nadat Hij ook de derde maal zegerijk had doorstaan, kwam Hij tot Zijn discipelen en vond hen slapend van droefheid. De diepeneergedruktheid, waarin alles, wat zij die avond gezien en gehoord hadden, hen verplaatste, had hun kracht verteerd, zodat zij de slaap in de ver voortgegane nacht niet konden weerstaan.

46. En Hij zei tot hen: Waarom slaapt u? Sta op en bid, zodat u niet in verzoeking komt (vs. 40).

"Trek uw voetzolen uit, want de plaats waar u staat is heilig land" zo riep eens Gods stem uit de doornenbos van de woestijn tot Mozes (Ex. 3), als deze naderde om te zien waarom het bos in vuur stond en toch niet verteerd werd. "Trek uwe voetzolen uit", zo dondert ook heden een stem van God ons tegen, als wij de gewijde bodem van de plaats van Jezus' lijden en dood betreden. Het is toch wederom een groot, wonderbaar gezicht, dat zich aan ons geloofsoog voordoet; aan de onaanzienlijke doornbos gelijk, een Mensenzoon zonder eer en schoonheid, een gebogen martelaarsgedaante op een doornenpad, met een doornenkroon! En uit deze met doornen gekroonde schittert eveneens een hoog opvlammend vuur, het vuur van onuitsprekelijke en niet te doorpeinzen zondaarsliefde. En uit dit liefdevuur klinkt evenals daar de getuigenis: "Ik ben de God van Abraham, van Izak en van Jakob; Ik heb de ellende van Mijn volk gezien en ben neergekomen om hen te redden, " want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenend (2 Kor. 5: 19 en 21). Zo laat ons dan uittrekken de schoenen van de dagelijkse zondige wandel, afleggen alle zelfzucht en wereldlust en onreinheid en laat ons met heilig sidderen toetreden om het grote wonder van de liefde te aanschouwen, opdat het liefdevuur van de Gekruisigde ook ons doordringt en zo ook weer uit ons, die doornstruiken, de heerlijkheid van Zijn beeld toeschittert, niet ons, maar Hem tot eer, wie eer toekomt van eeuwigheid tot eeuwigheid.

Door Gethsemane gaat de weg tot de hoogte, door de duistere nacht gaat het tot het heldere licht, door het bloedig zweet tot het paradijs; zaligheid komt uit Gethsemane's wee voort.

De kelk, waarover Jezus van God vraagt dat die Zijn lippen voorbij gaat, is het symbool van de verschrikkelijke dood van een misdadiger, welks bloedig beeld hem op dit ogenblik een bekend schilder met buitengewone levendigheid voor ogen stelt. Hij is dezelfde, die Hem door een dergelijk werk van de verblinding in de woestijn het wonderbare gezicht van het Messiasrijk voortoverde. Over het werk van de verlossing van de mensheid wankelt Jezus geen ogenblik, maar Hij vraagt of dan het kruis het enige middel is om het doel te bereiken. Kon God in Zijn onbeperkte macht geen andere manier van verzoening vinden? Zo moest Jezus dan ook gehoorzamen zonder te begrijpen - wandelen in geloof! Vandaar de uitdrukkingen in Hebr. 5: 8 : Hij heeft gehoorzaamheid geleerd" en in Hoofdstuk 12: 12 : "De overste Leidsman van het geloof", die ons alleen op de weg van het geloof voorgaat.

Dat Jezus zich in de strijd bevindt met de vorst van de gevallen engelen, moeten wij al daaruit opmaken dat een engel van het licht wordt gezonden om Hem te versterken. Ook heeft de Heere zelf gezegd dat zo'n strijd Hem wacht (Joh. 14: 30). Zoveel nu weten wij uit de heilige Schrift, dat de satan een aanklager is. Wanneer hij daarom al de zonden en gruwelen van de hele zondige mensheid Jezus voor ogen stelde en Hem honend toeriep: "Gij ziet, de hele wereld is de mijne; Gij kunt ze niet verlossen, Uw sterven zal tevergeefs zijn!" zo moest door de levendige aanschouwing van deze legioenen van gruwelen van zonde Jezus' heilige ziel ten diepste gewond en verduisterd worden, door de gedachte de schuld van deze zonden op Zich te moeten nemen, op het hoogste ontsteld en door de hoon van de verleiders, dat Zijn lijden tevergeefs zou zijn, op het vreselijkst beangstigd worden. Eerst had satan beproefd Jezus' werk te verijdelen, hij had Judas tot verraad aangezet en meende door Jezus' lichamelijke dood Zijn werk te vernietigen; maar de satan moest niet de satan zijn, als hij niet spoedig genoeg had bemerkt dat dit een misgreep was en dat juist Jezus' dood de verlossing van de wereld ten gevolge zou hebben. Zo beproeft hij het dan of hij Hem niet van deze dood kan terug doen schrikken, Hem niet inwendig in Zijn verlossingsplan kan doen wankelen en Hem zou kunnen bewegen om Zijn werk op te geven als iets dat vergeefs en onmogelijk is. Evenals echter de satan de Heere met alle verschrikkingen van de hel en alle gruwelen van de zonde nabij komt en Hem toeroept: "Deze zonden van de wereld zijn te groot, dan dat ze zouden kunnen worden vergeven", waarbij hem misschien wordt toegelaten om die toekomstige gruwelen voor de ogen te stellen, die in de naar zijn naam zich noemende christenheid, ja zelfs in zijn eigen naam nog zouden worden verpleegd, dan klemt Jezus Zich slechts te vaster aan de Vader en worstelt Hij Zich reeds in de zekerheid van de ontfermende liefde van de Vader in. Hij bidt niet om voor het plaatsbekledend doodslijden bewaard te blijven, maar voor de angst en de zielekwelling, waardoor de verzoeker Hem van dat lijden van de dood wil terugschrikken. Van die kwelling zou Hij bevrijd willen blijven, omdat Hij tot de verzoenende dood besloten is. Maar ook van die aanvechting door de satan mag Hij niet bevrijd blijven; ook deze strijd moet Hij doorstrijden. En dat Hij hier overwinnaar blijft, dat blijkt alleen uit die volkomen, duidelijke zekerheid omtrent de noodzakelijkheid van Zijn lijden, zoals deze zich in Joh. 14-17 had uitgesproken.

Het geeft een diepe graad van vernedering van Gods Zoon te kennen als een engel van God Hem in Zijne smart bekrachtigt. Als de Zoon des huizes zich moed door een knecht uit zijn vaders huis moet laten toespreken; als de veldheer in de hitte van de strijd tot volharden moet worden aangevuurd door een van zijn soldaten, dan is dat wel een teken van bijzondere geringheid. En zo is toch de betrekking van de Heere Jezus tot een engel, als van de zoon tot de knecht, als van de veldheer tot een gemeen soldaat. Maar al is dat ook zo, onterend is het toch geenszins voor onze Heere en die afschrijvers van de bijbel, die dit verhaal van de engel hebben uitgelaten, begrepen slecht wat eer en wat schande is. De zonde schandvlekt, maar niet het dragen van de zonde, niet het verzoenen van de zonde, niet het klagen en vrezen dat de Heiland omwille van ons doorstond, als Hij de drinkbeker van de Vader als onze Borg dronk. Het teken van de versterkende engel in Gethsemane is nooit een teken, dat enige verontschuldiging behoefde, maar een van de vele tekenen van de ontzaglijke vernedering, waarin de Zoon van God Zich heeft begeven om de wereld te verlossen. In de hemel nu was bij God en Zijn engelen de levendigste deelneming in hetgeen in Gethsemane plaats had; van de hemel werd met opmerkzame ogen de zielestrijd aan de Olijfberg beschouwd. Het was

toch te Gethsemane om niets minder te doen, dan om de herstelling van de eendracht tussen hemel en aarde, die door Adams val was verwoest; van het drinken van de drinkbeker in Gethsemane hing niets minder af dan de verzoening van een verloren wereld. Van de hemel zag de Vader hoe Zijn eengeboren Zoon, het afschijnsel van Zijn heerlijkheid, onder de last van de bezoldiging van de zonde aller mensen, in het stof van het dal van de wijnpersing worstelde en als nu Hij, de wonderbare God, zo deze wereld, deze zondige wereld liefhad, dat Hij voor haar Zijn eengeborenen Zoon gaf, ook in het dragen van de tienduizend ponden van de menselijke schuld, zo had Hij toch niet minder de zondeloze Zoon lief, die zo gewillig de grote verzoening op Zich had genomen en kon Hij Hem volgens Zijn liefde in de nacht van Gethsemane niet zonder een lichtstraal laten; daarom zond Hij de Zoon in Zijn grote nood een engel. - Met welke gewaarwordingen zal hij naar Gethsemane zijn gesneld en de diep in het stof neerliggende Heiland zijn genaderd! De engelen zijn begerig geweest in te zien in de verlossing van de wereld; nu de engel in Gethsemane deed een diepe blik in dit geheim, toen hij Hem, voor wiens heerlijkheid hij anders gewoon was het aangezicht te verbergen, met bange ziel zag arbeiden onder de oneindige last van de zonde van de wereld. Met welk een ootmoed zal de engel de grootheid van de rijkdom in de goddelijke barmhartigheid hebben aangezien. De engel nam wel de kelk van de Heere niet weg, de drinkbeker heeft Jezus moeten drinken en God zij dank dat Hij die voor ons heeft gedronken; hij ontnam Hem de drinkbeker niet, maar hij sterkte Hem tot het drinken van de drinkbeker. En waardoor versterkte hij Hem? Reeds door zijn verschijning alleen. Het moest voor de Heiland in Gethsemane, waar Hij Zich omgeven voelde door de machten van de hel, bijzonder vertroostend zijn om een bode uit de hemel te zien, evenals een verbannen koning in de verlatenheid van zijn ballingschap het zien van een, die uit het vaderland komt, verfrist en opwekt. De engel zal echter vervolgens de Heiland ook wel hebben toegesproken uit het woord van God met vriendelijke woorden, uit de psalmen en profeten, dat de heilige Christus dit moest lijden, om tot Zijn heerlijkheid in te gaan, dat Hij Zijn leven tot een schuldoffer moest geven, opdat het voornemen van de Heere door Zijn hand werd volbracht. Eindelijk heeft ook de engel wel toestemming gehad om de met de dood worstelende Strijder Zijn glorierijk heengaan tot de Vader in een gezicht te tonen en Hem in naam van de Vader te zeggen: "Dezelfde plaats, waarop u strijdt, waar Uw bloed zweet, vloeit op de aarde, die omwille van de vervloekt is en die daardoor weer in een land van zegen zal worden omgekeerd, zal ook de plaats van Uw grote verheerlijking zijn - daar zult Gij tot de Vader gaan.

Gesterkt in de wil om Zich over te geven tot een offer voor de zonde van de wereld, zinkt de Heiland nu geheel weg in het gevoel van de grootste ellende, in het smaken van de dood en van de verdoemenis. Hij was in zware strijd en in die grote nood bad Hij te ernstiger en toen het worstelen met de dood het hoogste toppunt bereikte, werd Zijn zweet als grote druppels bloed, die op de aarde afliepen. Angstzweet vergieten wij ook in de hitte van de benauwdheid, maar de angst van de Heiland, toen de vloek van de wet Hem trof en Hij in de hitte van de toorn van God versmachtte, die heeft Hem bloed in plaats van zweet uitgeperst.

Het voorgevallene in Gethsemane heeft, zoals alle beroemde uitleggers erkennen, het woord van de Apostel in Hebr. 5: 7 v. op het oog; wij kunnen zelfs beweren, dat het alleen daarop doelt; en nu komen ook de drie uitdrukkingen van de drie Synoptici opmerkelijk met die

overeen, want het "gebeden en smekingen" wijst even duidelijk op het: "Hij knielde neer en bad" als het: "Die Hem uit de dood kan verlossen" op het "alle dingen zijn U mogelijk" in Mark. 14: 36 herinnert. De "sterke roeping" ziet onmiskenbaar op "Abba, Mijn Vader", evenals de "gehoorzaamheid" overeenstemt met: "Uw wil geschiede". In een zeer gewichtig opzicht werpt ook dat woord op het gebeurde in Gethsemane een verhelderend licht. De Bidder heeft gesmeekt tot Hem, die Hem uit de dood kan verlossen en toch heeft Hij de dood moeten ondergaan? Nee! zegt de apostel, Hij is toch verhoord en wel - apo thv eulabeiav. Als sinds de oudste tijden is deze toevoeging verschillend verklaard. Sommigen vertaalden "vanwege Zijn vroomheid", anderen "uit de vreze" d. i. Hij vond de verhoring in zoverre Hij van de verschrikking werd ontheven. Duidelijk is de tweede opvatting meer juist, omdat volgens de hele samenhang de woorden: "en verhoord zijnde" de schijn moeten wegnemen, alsof de Bidder geen verhoring had ontvangen. Niet daarover toch heeft die bijvoeging een verklaring te geven, waarin Jezus de verhoring heeft gevonden, maar alleen daarover, in hoeverre zij Hem ten deel is geworden. Voor de opvatting "uit de vreze" spreekt ook dat de verhoring de persoon van de Bidder geldt, hetgeen elders nog slechts eens (MATTHEUS. 6: 7) in het Nieuwe Testament voorkomt. Juist de persoon werd in de kracht van de verhoring, die Hij ontving, van de vrees ontheven, die Hij tot hiertoe had gevoeld en sterk gemaakt om de opgedragen borgtocht op Zich te nemen. De versterkende zending van de versterkende Engel is het uitwendige geschiedkundige feit, waarin de verhoring zich openbaar maakt.

De poging van de satan om Jezus door helse verschrikkingen en angsten af te brengen van Zijn gewilligheid om de dood te lijden, zonder welke dit lijden zonder waarde en gevolg was geweest, heeft schipbreuk geleden; Hij is verhoord geworden, zegt de Schrift) uit de vrees voor de dood.

In de plaats uit het boek van de Hebreeën, zo-even aangehaald, wordt behalve van sterke roeping ook van tranen gesproken. Volgens Epiphanius moet dan ook werkelijk in het Evangelie van Lukas hier melding zijn gemaakt van tranen en het is mogelijk dat ook dit uit de pen van de evangelist afkomstig was, omdat de oorspronkelijke vorm van de tekst hier ook elders vrome maar onverstaanbare ingrijpingen heeft moeten ondergaan. Intussen zou met meer grond kunnen worden aangenomen dat deze tranen evenzeer een levendige verplaatsing in de toestand, of op overlevering berustende voorstelling van de evangelische geschiedenis zijn, evenals die waaraan Hosea 12: 5), terugziende op Jakobs strijd aan de Jabbok (Gen. 32: 26) denkt.

Als Jezus reeds van het eerste gebed gesterkt opstond, wat kon het dan geweest zijn waardoor de Vader Hem bevredigde? In de wereld was nog niets veranderd, nog steeds stond de hele antipathie van de wereld als een muur voor Zijn ziel - (evenals eens de hele sympathie van de wereld Hem als een muur had weerhouden), terwijl de sympathie van de Zijnen zo zwak was, dat zij Hem geen opwekking meer kon geven. Zijn gebed had dus de aarde nog niet bewogen maar wel de hemel. De wereld van de zalige geesten kwam nader tot Hem; haar medelijden openbaarde zich aan Hem in een engelenverschijning, die Hem versterkte en zo gesterkt keert Hij tot de Zijnen terug. Maar toen Hij tot deze terugkeerde, vond Hij ze slapend. Wij kunnen daaruit wel aan de ene kant besluiten dat de eerste gebedsstrijd niet slechts een paar ogenblikken heeft geduurd, maar ook aan de andere kant dat de drie discipelen bijzonder

ontstemd en afgemat waren. In elk geval hadden zij in het geheel geen helder bewustzijn van de betekenis dezer momenten, omdat een duister gevoel van de nood, waarin zij zich bevonden en van het gevaar, dat hen wachtte, een sterk gevoel van neergeslagenheid, er meer toe diende om hen te doen inslapen dan om hen op te wekken. Evenals een reusachtige macht had de slaap van lichamelijke afmatting, van overspanning van de geest en ootmoediging hen overvallen. Zij hadden het niet gevoeld hoe gevaarlijk deze geest van sluimering in deze toestand was, te vergelijken met die slaapzucht, die de uitgeputte reiziger in de winternacht overvalt, aan welke onervarenen zich ten dode overgeven, terwijl de daarmee bekende met angst en inspanning tegen de vijandige macht zich verzet, tot angstzweet voortwerkt en zo het gevaar ontvlucht.

Staat het vast dat het slapen van de discipelen naar alle zijden heen satan in de hand werkte, zo zullen wij ook wel mogen aannemen dat deze slaap geen natuurlijke, maar een door satan onder Gods toelating bewerkte verzoeking (direct voor de discipelen, indirect ook voor de Meester) was. Zo ver was de boze macht gegeven ook over de discipelen, dat hij dit eerste lid in de causaliteit van de aanvechting over hen mocht beschikken. Dat het niet tot meer kwam, dat de discipelen niet werkelijk voortsliepen en slapend werden gegrepen, daarvoor heeft de trouwe Heer gezorgd, die midden in Zijn eigen vreselijke strijd met de duisternis nog aan Zijn discipelen denkt en drie keer uit Zijn zielekwelling tot hen gaat en drie keer hen opwekt. Maar evenals de slaap van de discipelen voor Hem de verzoeking, die Hij moest doorstaan, zwaarder maakte, zo moest wederom de driemalen herhaalde daad van Zijn trouwe liefde Hem verlichting aanbrengen, in zoverre die Zijn strijd afbrak.

47. En toen Hij nog sprak, zie daar een menigte en een van de twaalf, die Judas was genoemd, ging hen voor en kwam bij Jezus om Hem te kussen.

Er zijn zekere dingen, waardoor de mens zichzelf geheel kenmerkt, geheel uitspreekt. En dat deed Judas door juist het teken van de liefde te stellen tot een teken van de haat, van de onverzoenlijke haat, van het verraad, van de overgave van de Meester tot de dood. Wat moet er in een mensenhart zijn omgegaan, om tot zo’n daad te komen en hoe afschuwelijk moet het daar binnen gesteld zijn, waar zo’n uitwendig teken tot sein wordt gesteld om in de juiste persoon niet mis te tasten! Wat zegt de psalmist (Ps. 2: 12): Kus de Zoon, opdat Hij niet toornt en u op de weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. De kus is in de Psalm het teken van aanbidding en Judas maakt hem tot een teken van de diepste ontering van de Zoon van God. O dat wij zo veel te meer de Heer mochten kussen met de kussen van geloof en liefde want Hij is het, die onze ziel boven alles heeft liefgehad en wie onze ziel als zij gelooft, ook lief heeft boven alles.

48. En Jezus zei tot hem: Judas! verraad u de Zoon des mensen met een kus? ("Uit 26: 47" en "Uit 26: 49" en "Uit 26: 50").

De kussen van een vijand zijn verraderlijk. Laat ik op mijn hoede zijn wanneer de wereld een vriendelijk gelaat toont; want zij zal, zo mogelijk, mij evenals mijn Meester, met een kus verraden. Wanneer iemand zich gereed maakt de godsdienst te doorsteken, begint hij gewoonlijk met grote eerbied voor haar te betuigen. Laat ik mij in acht nemen voor de

schoonschijnende geveinsdheid, die de wapendraagster van de afval en het ongeloof is. Dat ik, de bedrieglijkheid van de ongerechtigheid kennend, voorzichtig ben als de slangen, om de bedoelingen van de vijand te ontdekken en te doen ontvluchten. De verstandeloze jongeling werd op de dwaalweg gebracht door de kus van de vreemde vrouw; moge mijn ziel genadig onderwezen worden, zodat de liefelijke rede van de wereld geen invloed op mij hebbe! Heilige Geest, bewaar mij, arm, broos mensenkind, dat ik niet met een kus wordt verraden! - Maar hoe, als ik schuldig was aan dezelfde vervloekte zonde als Judas, die Zoon des verderfs? Ik ben gedoopt in de naam van de Heere Jezus, ik ben een lid van Zijn zichtbare kerk; ik zit neer aan de avondmaalstafel, al deze dingen zijn zo vele kussen van mijn lippen. Ben ik daarin oprecht? Zo niet, dan ben ik een lage verrader. Leef ik even zorgeloos in de wereld als anderen en belijd ik niettegenstaande een volger van de Heere Jezus te zijn? Dan maak ik de godsdienst belachelijk en geef de mens aanleiding tot lastering van die heilige naam, waarmee ik genoemd werd. Zeker ben ik een Judas, als ik zo tegenstrijdig handel en was het beter voor mij, dat ik nooit geboren was geweest. Durf ik hoop voelen op dit punt rein te zijn? O Heere! bewaar mij dan zo. O Heere, maak mij oprecht en waar, behoed mij voor elke valse weg, laat mij nooit mijn Zaligmaker verraden. Ik heb U lief, Heere Jezus en ofschoon ik U vaak bedroef, is het toch mijn begeerte trouw tot in de dood te blijven. O God, verhoed het dat ik een voortreffelijk Christen schijn en eindelijk in de zee van vuur vallen zou, omdat ik mijn Meester met een kus verried!

49. En die bij Hem waren en zagen, toen het nu werkelijk tot de gevangenneming van Jezus kwam, wat er gebeuren zou, zeiden tot Hem: Heere! zullen wij met het zwaard slaan?

50. En een uit hen, namelijk Petrus, wachtte in zijn haastige ijver Jezus' antwoord in het geheel niet af, maar meende dat de Heere al in vs. 36 v. gezegd had wat zij moesten doen en sloeg de dienstknecht van de hogepriesters, Malchus, met het zwaard, dat hij bij zich had en hieuw hem zijn rechteroor af, van mening zijn hoofd door te slaan 26: 51").

Wij behoren uit deze verzen te leren dat het veel gemakkelijker is een beetje voor Christus te strijden dan om geweld te verdragen en omwille van Hem in de gevangenis en in de dood te gaan. Wij lezen dat toen de vijanden van onze Heere naderden om Hem gevangen te nemen, een van Zijn discipelen de dienstknecht van de hogepriester sloeg en hem zijn rechteroor afhieuw. Toch was de ijver van die discipel te kort van duur. Toen onze Heere spoedig als gevangene werd weggeleid werd Hij alleen weggevoerd. De discipel, die zo bereid was met het zwaard te strijden en te slaan, had inderdaad zijn Meester verlaten en was gevlucht. De les is voor ons zeer leerrijk. Geduldig voor Christus te lijden is veel moeilijker dan vlijtig te arbeiden. Stil te zitten en kalm te verdragen is veel harder dan werkzaam te zijn en aan de strijd deel te nemen. Kruisvaarders zullen er altijd in groter getal gevonden worden dan martelaren. De lijdelijke deugden zijn veel zeldzamer en kostelijker dan de werkzame deugden. Voor Christus te arbeiden, dit kan men uit vele beginselen doen: uit overspanning, uit naijver, uit partijgunst, of uit liefde tot roem. Voor Christus te lijden, dit zal wel zelden dan uit een beginsel gedaan worden. Dat beginsel is de genade van God. Wij zullen wel doen ons deze dingen te herinneren in het schenken van onze achting aan de verschillende genadegaven van belijdende Christenen. Wij dalen grotelijks als wij veronderstellen, dat zij, die in het openbaar arbeiden, preken, spreken en schrijven, degenen zijn, die in Gods oog het

aangenaamste zijn. Zulke mensen worden vaak veel minder door Hem geacht dan een of ander onbekend gelovige, die jaren lang bedlegerig is geweest en smarten verdraagt zonder te murmureren. Hun openbare pogingen zullen misschien eindelijk blijken minder heerlijkheid aan Christus toegebracht te hebben dan zijn geduld en minder goed gewerkt te hebben dan zijn gebeden. De grote toetssteen van de genade is geduldig lijden. Ik zal Paulus tonen, zei de Heere Jezus, hoe veel hij moet lijden om Mijn naam (Hand. 9: 16). Petrus, wij kunnen er zeker van zijn, deed veel minder goed toen hij zijn zwaard trok en het oor van een mens afhieuw, dan toen hij kalm als een gevangene voor de raad stond en zei: "Wij kunnen niet laten te spreken hetgeen wij gezien en gehoord hebben. " (Hand. 4: 20).

50. En een uit hen, namelijk Petrus, wachtte in zijn haastige ijver Jezus' antwoord in het geheel niet af, maar meende dat de Heere al in vs. 36 v. gezegd had wat zij moesten doen en sloeg de dienstknecht van de hogepriesters, Malchus, met het zwaard, dat hij bij zich had en hieuw hem zijn rechteroor af, van mening zijn hoofd door te slaan 26: 51").

Wij behoren uit deze verzen te leren dat het veel gemakkelijker is een beetje voor Christus te strijden dan om geweld te verdragen en omwille van Hem in de gevangenis en in de dood te gaan. Wij lezen dat toen de vijanden van onze Heere naderden om Hem gevangen te nemen, een van Zijn discipelen de dienstknecht van de hogepriester sloeg en hem zijn rechteroor afhieuw. Toch was de ijver van die discipel te kort van duur. Toen onze Heere spoedig als gevangene werd weggeleid werd Hij alleen weggevoerd. De discipel, die zo bereid was met het zwaard te strijden en te slaan, had inderdaad zijn Meester verlaten en was gevlucht. De les is voor ons zeer leerrijk. Geduldig voor Christus te lijden is veel moeilijker dan vlijtig te arbeiden. Stil te zitten en kalm te verdragen is veel harder dan werkzaam te zijn en aan de strijd deel te nemen. Kruisvaarders zullen er altijd in groter getal gevonden worden dan martelaren. De lijdelijke deugden zijn veel zeldzamer en kostelijker dan de werkzame deugden. Voor Christus te arbeiden, dit kan men uit vele beginselen doen: uit overspanning, uit naijver, uit partijgunst, of uit liefde tot roem. Voor Christus te lijden, dit zal wel zelden dan uit een beginsel gedaan worden. Dat beginsel is de genade van God. Wij zullen wel doen ons deze dingen te herinneren in het schenken van onze achting aan de verschillende genadegaven van belijdende Christenen. Wij dalen grotelijks als wij veronderstellen, dat zij, die in het openbaar arbeiden, preken, spreken en schrijven, degenen zijn, die in Gods oog het aangenaamste zijn. Zulke mensen worden vaak veel minder door Hem geacht dan een of ander onbekend gelovige, die jaren lang bedlegerig is geweest en smarten verdraagt zonder te murmureren. Hun openbare pogingen zullen misschien eindelijk blijken minder heerlijkheid aan Christus toegebracht te hebben dan zijn geduld en minder goed gewerkt te hebben dan zijn gebeden. De grote toetssteen van de genade is geduldig lijden. Ik zal Paulus tonen, zei de Heere Jezus, hoe veel hij moet lijden om Mijn naam (Hand. 9: 16). Petrus, wij kunnen er zeker van zijn, deed veel minder goed toen hij zijn zwaard trok en het oor van een mens afhieuw, dan toen hij kalm als een gevangene voor de raad stond en zei: "Wij kunnen niet laten te spreken hetgeen wij gezien en gehoord hebben. " (Hand. 4: 20).

51. En Jezus antwoordde, pas nadat die daad geschied was, op de vraag (vs. 49), zei om Zijn rede in een korte somma samen te vatten (MATTHEUS. 26: 52-54): Laat hen tot hiertoe geworden en Mij zonder tegenweer van uw zijde gevangen nemen. De drinkbeker, die de

Vader Mij gegeven (Joh. 18: 11) heeft, moet Ik drinken. Daarop maakte Hij de schade, Malchus aangedaan, weer goed en raakte zijn oor aan en heelde hem.

Dit was het laatste wonder dat Jezus deed: het was slechts een ogenblik voordat zij Zijn handen bonden. Men kan zeggen zolang zij vrij waren, tot in het uiterste ogenblik toe, strekten zij zich uit om te zegenen. Ja het was het laatste wonder van de Heere en wel aan een van Zijn vijanden. Tot hiertoe had de Heere nog geen wonder aan Zijn vijanden kunnen doen, want zij wilden niet van Hem gezegend zijn; maar nu bewijst de Heere een van hen een weldaad, die Hij graag aannam en die - dit was ook het doel van de Heere bij dit wonder - alle weerwraak bij Malchus wegnam. Stel u toch voor wat het geweest zou zijn, als Malchus met een bloedend hoofd in het rechthuis teruggekomen was? En hoe Petrus in dat geval (wanneer hij er zich nog heen begeven had) daar behandeld zou zijn. Maar, zoals gezegd is, God laat wel de verkeerde daden van Zijn kinderen haar verschrikkende gevolgen hebben; maar Hij maakt ze tegelijk onschadelijk. Christus is ten allen tijde een Verlosser, een Uitredder van de Zijnen uit al hun noden. Opmerkelijk, niet waar, de Heere vond tot alles tijd. In het midden van deze verwarring aan de kant van de vijanden en van overrompeling aan de kant van de discipelen bewaarde de Heere de grootste kalmte en handhaafde Hij de orde. Nauwelijks heeft de gewonde iets van de pijn van de wond gevoeld of de wond is weer genezen. Wat een persoon, uit wie de heelkracht uitstroomt als het water uit de bron, wiens aanraking alle ziekte geneest en alle wonden heelt. Kan Hij een mindere persoonlijkheid zijn dan God, geopenbaard in het vlees, of kan men zich iets hogers denken voor God om te doen? Immers nee. Welnu, waar de hoogst denkbare daden verricht worden, daar moet de hoogst denkbare persoon de werker zijn.

Jezus geneest Malchus en zo laat de Heere niet toe in Zijn verzoeningslijden dat iemand, wie ook, zal mee lijden. Nee, dit lijden zal Hij alleen lijden; daarom mag niemand enige schade lijden. Hij zal de pers alleen treden. Jezus geneest Malchus en zo herstelt Jezus de fouten en verkeerdheden van Petrus en ook van de Zijnen. Wij bederven het vaak voor onszelf en voor anderen, maar de Heere vergeeft ons al onze zonden en waar Hij ons ook rechtmatig bestraft, daar laat de Heere ons echter niet aan onszelf over, maar herstelt wat wij bedorven hebben. Gedurig brengen wij onszelf in de ellende en halen ons menige smart en last op de hals. Maar de Heere zij geloofd. Hij kent ons, hij spaart ons, Hij geneest en herstelt ons en hoe ook afgezworven en bedorven brengt Hij ons gedurig weer terecht, helpt ons uit de nood, verlost ons uit de ellende en doet ons zelfs nog alle dingen medewerken ten goede. En zo zullen wij door Zijn genade en bewarende trouw bevestigt worden, totdat Hij ons eens gereinigd en volmaakt, als een gemeente zonder vlek of rimpel, brengen zal voor het aangezicht van Zijn Vaders. (PLOOS VAN AMSTEL).

52. En Jezus zei, toen men Hem nu met touwen bond, tot de overpriesters en de hoofdmannen van de tempel (vs. 4) en ouderlingen, die tegen Hem met de menigte (vs. 47) gekomen waren en ten dele zelf mee waren verschenen: Bent u uitgegaan met zwaarden en stokken als tegen een moordenaar?

53. Toen Ik dagelijks met u was in de tempel, heeft u, hoe graag u het ook wilde (Hoofdstuk 19: 47 v. ; 20: 19) de handen tegen Mij niet uitgestoken, maar dit is uwe uur, die u gegeven is

door het raadsbesluit van God tot volvoering van uw werk en de macht, waardoor unu volbrengt wat uwe boosheid u ingeeft, is de macht van de duisternis, zodat, als aan die duisternis nu geen macht over Mij gegeven was, u ook geen macht over Mij zou hebben.

De houw van Petrus stelde niet alleen zijn persoon, maar ook de zaak van de Heere zelf bloot. Er ontbrak weinig aan of het was Jezus daardoor onmogelijk gemaakt later Zijn woord in Joh. 18: 36 tot Pilatus te richten en alleen door dadelijk genezen van Malchus kon de Heere de zaak weer herstellen, die door de misslag gecompromitteerd was.

Hij geneest Malchus het oor, opdat omwille van Hem niemand leed of schade mocht hebben en tot de overpriesters en hoofdlieden en oudsten spreekt Hij een woord geheel van diezelfde zin, die tot hiertoe sinds de aankomst van Judas in Gethsemane al Zijn woorden hadden. Hij wil hun doen begrijpen waarom het hen lukt wat hen tevoren nooit gelukt is, waarom zij zich nu van Hem meester kunnen maken. Hiermee geeft Hij hen Zijn handen, Zijn armen, Zijn lichaam, over niet machteloos en weerloos, maar zachtmoedig en overgegeven; gewillig om het Lam van God te zijn, laat Hij Zich wegvoeren.

Ik onderwerp Mij, want dit is het uur dat aan u gegeven is om uw wil tegen Mij te doen. Aan satan, de vorst van de duisternis van deze wereld, is het toegestaan het ergste te doen, de verzenen van het vrouwenzaad te vermorzelen en Ik berust; laat hem het ergste doen. Laat dit ons vertroosten, als de vijanden de kerk meester zijn; laat dit ons troosten in ons stervensuur, dat het slechts een uur is, toegestaan tot triomfering van onze vijand, een korte tijd, een bepaalde tijd. Het is het uur dat aan hem gegeven is, waarin hij zijn kracht mag beproeven, opdat de Almachtige temeer in zijn val wordt verheerlijkt. Het is de macht van de duisternis en duisternis moet de weg banen voor het licht en de macht van de duisternis is gemaakt om zich over te geven aan de Koning van het licht. Christus was gewillig om te wachten met Zijn triomfen totdat Zijn strijd vervuld was en wij moeten eveneens zijn. Maar "uw uur en de macht van de duisternis" was van korte duur en zo zullen de triomfen van de goddelozen altijd zijn.

I. Vs. 54-71. Een nieuwe groep begint met het verhoor en de veroordeling van de kant van het geestelijke gericht. Onze evangelist vertelt daarbij de geschiedenis van de drievoudige verloochening van Petrus dadelijk bij het begin, nadat hij de wegvoering in het huis van de Hogepriester had gemeld (vs. 54-62); hij gaat dus voorbij wat er ‘s nachts met de gevangene heeft plaats gehad 26: 70:) en laat alleen uit de behandeling, die Hij van de kant van de krijgslieden ondervindt de reeds uitgesproken veroordeling bemerken (vs. 63-65). Hij stelt echter het tweede verhoor na het aanbreken van de morgen, welks eindvonnis alleen kracht van wet had, nauwkeuriger voor (vs. 66-71). Zijn bericht, hoe samengevat ook alles voorkomt, draagt evenwel veel bij tot het begrijpen van de voorstelling van de beide eerste evangelisten, omdat wij door deze de tweede zitting van de Hoge raad bepaald van de eerste leren onderscheiden (vgl. MATTHEUS. 26: 47-27: 1 Mark. 14: 53-15: 1 Joh. 18: 12-27).

54. En zij grepen Hem en leidden Hem weg en brachten Hem in het huis van de hogepriester, dat Annas en Kajafas gemeenschappelijk bewoonden 26: 58"). En Petrus volgde van verre en werd door middel van Johannes eveneens binnengelaten.

Waarom toch "van verre?" Openbaart zich niet reeds daarin de gebroken moed, het wankelend geloof, het vreesachtige hart? Is dat niet al een stap ten val? Hij schaamt zich weliswaar de Heere geheel te verlaten, maar hij heeft ook geen vrijmoedigheid om zich geheel aan Hem aan te sluiten, om in Zijn nabijheid te blijven, aan Zijn zijde te gaan, Hem openlijk te erkennen. O hoe menig Christen is hem in deze treurige onvastheid gelijk! Hij kan niet geheel van zijn Jezus weggaan, maar hij kan het ook niet van zich verkrijgen om zich geheel aan Hem over te geven en mensenvrees sluit zijn mond als het erop aankomt om Hem vrijmoedig te belijden.

55. En toen zij, de knechten van de hogepriester, vuur ontstoken hadden in het midden van de zaal, in de ruimte door het paleis omgeven en zij tezamen neerzaten, zat Petrus in het midden van hen, alsof hij hun gelijke was.

U ziet, Petrus gaat al verder en verder. Hij is een treffend beeld van vele Christenen, die er niets in vinden om in wereldse gezelschappen, op wereldse plaatsen te verkeren. Wij vragen billijk: was dit een plaats voor een discipel van Christus en dat in het ogenblik, waarin zijn Heere in banden stond voor de kerkelijke vierschaar? O, er is niets gevaarlijkers dan dat de gelovige zich aansluit aan de wereld. Deze gemeenschap leidt altijd tot erger. Men begint met iets mee te doen en eindigt met alles mee te doen. Zie het hier. De dienaren zitten neer en Petrus zit ook neer. De dienaars warmen zich, Petrus warmt zich ook. Zij waren tegen Jezus, hij zal het ook zijn. Ook hier is het: hoed u voor de eerste stap en bewaar uzelf onbesmet van de wereld.

56. En een zekere dienstmaagd bij het schijnsel van de vlam zag hem bij het vuur zitten, hield haar ogen op hem en zei: Ook deze was met Hem, met Jezus van Nazareth, die nu geoordeeld wordt.

57. Maar hij verloochende Hem en zei: Vrouw! ik ken Hem niet (MATTHEUS. 26: 69 v. Mark. 14: 66 vv.).

58. En kort daarna, nadat zijn poging om heen te gaan mislukt was en het eerste hanegekraai had plaats gehad, zag een ander hem en zei: Ook u bent van die. Maar Petrus zei: Mens! ik ben het niet 26: 72").

Wie eens liegt moet altijd liegen om niet als een leugenaar ontdekt te worden en voor deze ontdekking vreesde nu Petrus meer dan voor iets ter wereld. Nu was ook zijn eigen eer in de zaak gemengd. Hij had nu eenmaal met ede gezworen dat hij geen discipel van Jezus was, ja Hem niet eens kende; hoe zou hij het kunnen herroepen, zonder in nog erger ongelegenheid te komen, dan in het eerst het geval was. Immers nu zou bij de schuld de schande, de beschaming komen van een meinedig leugenaar geweest te zijn. Dus "volhouden" roept de zonde tot de zondaren. "Dek de ene zonde met de andere toe. Helaas! wie weet het niet, zolang de zonde niet haar volle uitwerking heeft gehad, laat zij ons geen rust. Wij staan met haar op een hellend vlak, men kan zich niet staande houden, men moet naar beneden, totdat men op de bodem is en neerligt. Wilde David overspel en moord begaan? Zeker niet. Maar toen hij de ene zonde had gepleegd, kwam hij vanzelf tot de andere. Zo’n vreselijke zaak is de

zonde. Haar gevolgen zijn buiten alle menselijke berekening en macht en kunnen alleen door God grenzen worden gezet. .

59. En toen het ongeveer een uur geleden was, toen Jezus voor de eerste maal ter dood was veroordeeld en uit de gerechtszaal naar het hof werd geleid, bevestigde een ander dat en zei: In de waarheid, ook deze was met Hem, want hij is ook een Galileeër, zoals zijn tongval duidelijk aanwijst (MATTHEUS. 26: 73 vv. Mark. 14: 70 vv. Joh. 18: 26 v.).

60. Maar Petrus zei: Mens! Ik weet niet wat u zegt. En meteen toen hij nog sprak, kraaide de haan; want het was nu ongeveer drie uur in de morgen.

De verschillende stappen van Petrus' val worden duidelijk aangewezen door de evangelie schrijvers. Zij behoren altijd opgemerkt te worden bij het lezen van dit gedeelte van de geschiedenis van de apostel. De eerste stap was trots zelfvertrouwen. Al zouden alle mensen Christus verloochenen, hij zou dit toch nooit doen! Hij was bereid met Hem in de gevangenis en in de dood te gaan. De tweede stap was trage onachtzaamheid in het gebed. Toen zijn Meester hem beval te bidden, opdat hij niet in verzoeking kwam, gaf hij zich over aan slaperigheid en werd slapend gevonden. De derde stap was wankelende onbeslistheid. Toen de vijanden van Christus tot Hem kwamen streed Petrus eerst, snelde toen heen, keerde vervolgens weer en volgde ten slotte van verre. De vierde stap was het verkeer met slecht gezelschap. Hij ging in het huis van de hogepriester en zat onder de dienaren bij het vuur, trachtende zijn godsdienst te verbergen, terwijl hij allerlei boosheid zag en hoorde. De vijfde en laatste stap was het gevolg van de vier eerste. Hij werd door vrees overvallen, toen hij plotseling werd beschuldigd een discipel te zijn. De strik was om zijn hals. Hij kon niet ontsnappen. Hij dompelde zich dieper dan ooit in de dwaling. Hij verloochende zijn gezegende Meester drie keer. De zonde, laat het ons bedenken, was reeds te voren begaan. De verloochening was alleen de misdaad, die tot volvoering kwam.

Zo was dan bij Petrus de zonde voleindigd. Kon zij hoger gaan? Kon de ontkenning met hoger kracht dan die van de zelfvervloeking gepaard gaan? Nee, deze drievoudige verloochening was een volmaakte verloochening. En zo deed dan Petrus op onheilige wijze wat de Heere op heilige wijze gedaan had. Ook Petrus weerde driemaal het lijden van zich af. Maar wat een tegenstelling! Hij, die de macht had, roemde niet, maar viel de Vader te voet en bad en bleef staande en hij, die de macht niet had, roemde en bad niet, verdedigde zich en viel. En in dezelfde ogenblikken dat Petrus verloochende, legde de Heere voor Kajafas de goede belijdenis af. Maar wij zien het ook hier: waar Christus is, daar zijn en daar kunnen niet anders dan zondaren zijn. In de heerlijkheid zullen wij koningen en priesters met Jezus zijn, maar op aarde kunnen wij niet anders zijn dan zondaren. Alle valse godsdiensten onderscheiden zich juist hierin van het Christendom, dat al haar gezanten heiligen zijn. Socrates, Confucius, Mohammed, de Paus, ze zijn allen zo vele heilige mannen in godmenselijke gedaante en zij werden en worden nog als zodanig geëerd en gehoorzaamd; maar Mozes was een zondig man en de apostelen waren zondige lieden en de eerste van apostelen, de rotsman, de eerste pilaar van Gods kerk was een verloochenaar van zijn Heere en de laatste der apostelen, de tweede pilaar van Gods kerk, Paulus, was een vervolger. En ook als dienaren van Christus bleven zij zondaren, want de zonde blijft bij de Christen

innerlijk aanwezig, al treedt zij niet uiterlijk te voorschijn in de daad. Nochtans moeten wij, bij het gevoel dat wij zondaren zijn en blijven, daarom alleen het beeld van Christus zijn en dat naar buiten vertonen. En treedt de zonde ook dan nog weer bij ons naar buiten, dan verloochenen wij wederom de Heere en al is het ook niet in die hoge graad als bij Petrus, toch zijn wij als in zijn toestand en wij hebben opnieuw weer de genade van onze Heere Jezus Christus nodig. Wij zien dus in Petrus waartoe een discipel van Christus kan vervallen. En nu, wij kunnen ons makkelijk voorstellen wat voor toestand het voor Hem was zo te vallen, na zo in zijn standvastigheid en getrouwheid geroemd te hebben. Zeker, de woorden van zijn eerste verloochening waren uitgesproken eer hij er aan dacht; maar een tweede en derde verloochening volgde en toen had hij kunnen en moeten nadenken over hetgeen hij gezegd had. Dat waren verzwarende omstandigheden voor hem. Aan de andere kant moeten wij tot zijn verlichting zeggen; dat hij de Heere niet verloochende met zijn hart, maar enkel met de mond. Och er kan zoveel goeds buiten het hart omgaan, maar gelukkig ook veel kwaads. Judas haatte de Heere, hij had een wrok tegen Hem, de allerbeminnelijkste en allergezegendste opgevat; maar Petrus had de Heere lief en bleef Hem liefhebben, al verloochende hij Hem ook met ede tot driemaal toe met de lippen en daarom kon hij zich in dit opzicht later op de alwetendheid van de Heere beroepen. Het was bij Petrus een zelfverdediging, een afwending van levensgevaar; en wat doet een mens niet om zijn leven te redden. Bij Judas was geen gevaar, zelfs geen bedreiging te vrezen; hij smeedt het verraad zonder door iets andere daartoe gedrongen te worden dan door zijn haat, zijn wrok, die, omdat Hij door de Heere tegenover Maria in het ongelijk gesteld werd, zijn hoogste trap bereikte en zo tot de daad overging. Het was bij Petrus een woest en in het wilde uitgesproken woord, dat zoveel zeggen wilde als "Laat mij met rust!" Bij Judas was het een wel overlegd woord, waarbij de prijs van het verraad werd bedongen. Maar al zondigde Petrus ook alleen met de mond, de mond mag ook niet zondigen. Een gesproken woord is een daad. Petrus was door zijn verloochening verloren en naar het scheen reddeloos verloren, want Christus had gezegd: "Wie Mij verloochent voor de mensen, die zal ik ook verloochenen voor Mijn Vader, die in de hemelen is. " En toch er was nog redding; Jezus wil, zo genadig is Hij, dat wij ons van Zijn woord beroepen op Zijn persoon, zoals dan ook Petrus na de opstanding van de Heere deed. Wanneer wij berouw hebben over een overtreding, dan hebben wij geen haat meer in ons hart tegen hem, tegen wie wij overtraden, al hadden wij dit van vroeger; en als wij dan deze zonden voor de Heere brengen en er Hem vergeving voor vragen, worden ze ons ook vergeven. Maar Judas had ook berouw en zijn liefde tot de Heere keerde daarmee ook wel enigszins terug; maar deze liefde was onvruchtbaar, want zij was niet met het geloof gepaard dat alleen het berouw en de liefde tot Jezus geleidt en door Jezus aangenomen wordt. Judas ging niet tot Jezus, maar zijn eigen weg, naar zijn eigen plaats.

61. En de Heere, die Zich in de nabijheid bevond, keerde Zich om en zag Petrus aan; en Petrus werd indachtig het woord van de Heere, hoe Hij tot hem gezegd had (vs. 34. Joh. 13: 38): Eer de haan gekraaid zal hebben, zult u Mij driemaal verloochenen.

De geschiedenis van Petrus’ val leert ons de oneindige barmhartigheid van onze Heere Jezus Christus. Dit is een les, die zeer krachtig uitkomt in dit feit dat alleen in Lukas’ evangelie verteld wordt. Die woorden zijn zeer treffend! Omringd door bloeddorstige en beledigende vijanden, in het volkomen vooruitzicht van vreselijke beschimpingen, een onrechtvaardig

verhoor en een smartelijke dood vond de Heere Jezus nog tijd, om liefderijk aan Zijn arme, dwalende discipel te denken. Zelfs toen wilde Hij Petrus leren dat Hij hem niet vergat. Vol smart, maar ongetwijfeld niet boos zag Hij, Zich omkerend, Petrus aan. Daar was een diepe betekenis in die blik. Het was een prediking die Petrus nooit vergat. De liefde van Christus jegens Zijn volk is een diepe bron, die geen bodem heeft. Laat ons haar nooit afmeten bij vergelijking van enige soort van liefde van man of vrouw. Zij gaat alle andere liefde te boven, zo ver als de zon het nachtlicht overtreft. Daar is in haar een mijn van medelijden, van geduld en van bereidwilligheid om de zonde te vergeven, van welke rijkdom wij maar een flauw begrip hebben. Laat ons niet bevreesd zijn op die liefde te vertrouwen, als wij pas onze zonden voelen. Laat ons nooit bevreesd zijn voort te gaan op haar te vertrouwen, nadat wij eens geloofd hebben. Niemand hoeft te wanhopen, hoe ver hij ook afgevallen mag zijn, als hij zich slechts wil bekeren en tot Christus wil gaan. Als het hart van Jezus zo genadig was, dan hoeven wij het ons zeker niet minder genadig te denken, als Hij in heerlijkheid aan de rechterhand van God is gezeten.

62. En Petrus ging naar buiten uit het hof, dat nu niet meer gesloten werd gehouden, omdat, nadat de zaak met Jezus was afgelopen, de leden van de Hoge raad zich verwijderden. Hij weende bitter en nam zijn toevlucht tot het huis van de moeder van Johannes Markus 16: 1").

In Joh. 18: 15 v. hopen wij er over te spreken hoe Petrus er toe kwam, om, nadat hij vroeger met de overigen gevlucht was, zich te wagen tot in het hof van de hogepriester. De bekendheid van Johannes, die hem meenam, met de hogepriester en de achting, waarin hij ten gevolge daarvan bij diens mannen stond, scheen Petrus tegen het gevaar te beschermen en een onweerstaanbare drang trok hem tot Zijn Heere.

Onze evangelist slaat alles over wat de vijanden in deze nacht in het hogepriesterlijk paleis tegen de Heiland deden en richt bijna uitsluitend zijn opmerkzaamheid op Petrus. Wie dezen in zijn drievoudige verloochening al te zeer verdedigt, maakt zijn berouw tot een overdreven zwaarmoedigheid en verklaart daarmee eigenlijk dat de Heere hem later al te streng heeft behandeld. Aan de andere kant mag zeker tot verzachting van zijn schuld erop worden gewezen dat hij de Heere alleen met de mond, maar niet met het hart verloochend heeft en de misslag van een enkele nacht door een geheel leven van onvermoeide trouw weer probeerde goed te maken. Hoe moeten wij Petrus gedrag beoordelen? Wij beschouwen zijn misdaad 1) in het licht van zijn roeping en zijn schuld is beslist, 2) in het licht van zijn karakter en zijn gedrag is verklaarbaar, 3) in het licht van de omstandigheden en zijn zonde wordt verzacht, 4) in het licht van het geweten en het oordeel sterft weg op onze schuldige lippen. De blik van de Heere op Petrus is de uitdrukking 1) van een onvergetelijke herinnering: wat heb Ik u gezegd? 2) van een innige smart: is dat uw liefde jegens Mij? 3) van een zalige troost: Ik heb voor u gebeden, 4) van een tijdige wenk: meteen weg van hier.

Petrus en Judas met elkaar vergeleken 1) ten opzichte van hun val, 2) ten opzichte van hun berouw.

Opdat hij juist zijn diepe ellende en zwakheid zou kennen was het hem zeer nuttig een ogenblik alleen te staan, in de bewarende hand van de Heere een tijdje rust te ondervinden; op

deze manier zou hij leren kennen wie hij zonder de voorbede en hulp van de Heere was en zou hij leren niet meer te roemen in zichzelf of in eigen kracht, maar alleen in de Heere. Dat is het ook wat de Heere ons gestadig wil leren: afhankelijkheid, gevoel van zwakheid, armoede van de geest, wantrouwen in eigen krachten, zoals van Alphen terecht zegt: "Eigen krachten te verachten wordt in Jezus' school geleerd. " Niets is nodiger maar ook moeilijker te leren dan dat wij niets zijn in ons zelf, dat wij zijn arm, blind ja jammerlijk ellendig, naakt, ja zelfs van nature vijandig tegen God en Zijn geboden en afkerig van het woord van de waarheid. (PLOOS VAN AMSTEL).

Zulke dingen als het driemalen verloochenen van de Meester door de discipel, die niet alleen tot op dat ogenblik, maar ook meer dan ooit sinds dat ogenblik de eerste plaats onder de discipelen, dienaren en herauten van het koninkrijk van God, van de leer van die Meester, bekleedt, - zulke dingen dichtend of verdichtend, bij wege van opzettelijk bedrog of van onopzettelijke versiering, te bedenken, gaat het bereik van de hoogst menselijke schranderheid eindeloos te buiten - was veel meer het werk geweest van de dolzinnigste bederver van zijn eigen oogmerk en plan. Jezus, driemaal door Petrus met ede verloochend! Wat een inleiding tot het ambt van de apostel, tot die loopbaan van de prediker en getuige tot de dood toe, van diezelfde Jezus van Nazareth. Zo'n denkbeeld was wel voor menselijke wijsheid te dwaas en voor menselijke dwaasheid te wijs geweest! Maar voor wie het karakter van de eerste in het apostolisch twaalftal, van den beginne tot het einde van de evangelische verhalen, waarin hij betrokken is, heeft nagegaan, wat harmonie tussen dat doorgaand karakter en die ogenblikkelijke val! Een karakter, samengesteld uit contrasten, maar die door de Geest van God en de genade van Christus zouden gebracht worden tot een Hem verheerlijkende harmonie! Moed en zwakheid, onbepaalde overgave en plotselinge terugtreding en overgang van het ene uiterste tot het andere - kenmerken zij Petrus niet, als hij onmiddellijk na de belijdenis van Jezus als de Christus, de Zoon van God, over de verkondiging struikelt van het lijden; als hij moedig de Heere tegemoet gaat, wandelend op die grote wateren, straks bij het verheffen van de wind de moed laat zakken en zijn door het geloof niet langer boven gehouden lichaam voelt zinken; - als hij weigert zich de voeten te laten wassen van de Heere, straks daartoe aanbiedt met de voeten ook de handen en het hoofd; als hij later een van de zuilen van de gemeente uit de Joden en uit de heidenen, uit hoofde van de vreze voor de eersten een tijd lang niet durft eten (Gal. 2: 11, 12)? En wanneer wij dan nu hier diezelfde Petrus voor ogen hebben, weinige ogenblikken nadat hij zijn Heere met ontbloten zwaard tegen de bende in Gethsemane heeft menen te verdedigen, in de benedenzaal van de hogepriester de Heere tot driemaal toe verloochenend; wat hebben wij hier anders dan datzelfde karakter, nu in zijn meest openbare klaarblijkelijkheid gesteld door de drang van de meest onvoorziene omstandigheden? - En nu, het hart niet van Petrus alleen, maar van de mens! - Is niet juist zo de mens, ook de bij aanvang geestelijk geworden mens, als al niet zichtbaar en openbaar voor aller ogen gelijk Petrus, toch in het verborgen van zijn hart en voor de ogen van zijn God? Is niet ons menselijk hart een zee, bewogen beurtelings door die meest tegenstrijdige vlagen? Is ook (die staat, zie toe dat hij niet valt), de krachtigste opgewektheid (hoeveel temeer de hevigste opgewondenheid) van het gemoed ten goede niet vaak op enige stappen afstand van de jammerlijkste ontvalling? Wat werd er ook van de trouwste dienaar en belijder van Christus zonder Zijn ontdekkenden blik, Zijn gedurige voorspraak, Zijn vergevende en herstellende toespraak. Wat een liefde is het, die daar

uitschittert op de donkere grond van Petrus verloochening. Vóór de val van de liefde de waarschuwing, de toezegging van de bewaring van afval! - na de val onmiddellijk de blik van de ontdekking, niet verpletterend maar verbrekend, - straks na de opstanding uit het graf de lastgeving aan de engelen en aan de vrouwen, om de heilrijke gebeurtenis te melden het eerst en bij name aan Petrus; eindelijk uit het hart, waarmee, geloofd wordt en uit de mond, waarmee beleden wordt, een driemaal herhaalde belijdenis van liefde tot de Heere uitgelokt, in tegenoverstelling en als ter openbare herroeping van de driemaal herhaalde verloochening! Wel was het hier wederom een volheerlijk voorbeeld van de wezenlijkheid van het woord: "Hij neemt de zondaars aan. " De zwakst geblekene van al de discipelen wordt op die manier volledig hersteld in zijn Petrus (rots mans) plaats, zoals enige jaren later de sterkste van de vervolgers een van die kleinen zal worden, die zich de voornaamste der zondaren erkennen.

Toen die Heere Petrus aanzag ging hij naar buiten en weende bitter. Zijn hart zwol tot barstens toe van smart en zoals hier zeer schoon gezegd wordt, hij ging naar buiten. Oprecht berouw is geen boetedoening; het is niet iets dat voor het oog van de mensen gedaan wordt, het bestaat niet in op blote knieën een heuvel op te kruipen, in kralen te tellen, in paternosters op te zeggen. Dat is het bewijs van oprecht berouw, dat men het bijzijn van de mensen ontvlucht en in de eenzaamheid bitterlijk weent. Daar zijn tranen, die te heilig zijn, dan dat een menselijk oog ze mag zien; daar is een droefheid, die te oprecht, te welgemeend is, dan dat zij langs ‘s Heeren straten uitgebazuind mag worden, daar is een berouw, waarvan de wereld niets mag weten, dikwijls het diepst gaande, waar het aangezicht gewassen en de handen rein zijn en waar alleen God getuige van is en niet de mensen. Petrus’ berouw werd gevolgd door een volkomen hervorming. Berouw is niet zozeer een uitbarsting als wel een ingeworteld beginsel. De mensen zijn zeer onderscheiden gevormd. De een zal wenen bij de eenvoudige beschrijving van een andermans lijden; een ander kan niet wenen, ook al is hij getuige van de vreselijkste gebeurtenissen. Ik meet de christelijke gezindheid niet af naar de diepte of heftigheid van de gewaarwordingen, maar naar de kracht en de oorsprong van het beginsel, dat God in het hart heeft geplant en dat zich in het leven openbaart. Oordeel niet over iemands christenzin uit zijn tranen, woorden of ogenschijnlijke gewaarwordingen, maar uit de kracht en duurzaamheid van het leven, dat geboren en gevoed wordt door een besef, dat, ja, zich eerst met geweld naar buiten openbaarde, maar zich vervolgens zonder gerucht te maken in het hart heeft gevestigd. Geen van de apostelen toonde na Pinksteren zo’n ingenomenheid met, zo’n toewijding aan de zaak van de Heren (ik geloof zo te mogen spreken, zelfs met het oog op Paulus), als juist Petrus. Aanschouw hem maar, nog vóór de grote dag van de uitstorting van de Heilige Geest, als hij naar het graf snelt, waaruit Jezus was opgestaan en met Johannes, die jonger en vlugger ter been was, wedijverde, wie het eerst de plek zou bereiken, waarbij hij evenwel de winnaar niet was (Joh. 20: 4); het hart van Petrus klopte even snel en warm als dat van Johannes, maar de laatste had zijn mindere jaren in zijn voordeel. Aanschouw Petrus later, smartelijk aangedaan, als Jezus hem vraagt: "Simon, zoon van Jonas, heeft u Mij lief?" deze vraag tot drie keren doende als om Petrus nog eens te herinneren aan zijn tot driemaal toe begane zonde. Na de dag van het Pinksterfeest komt, zoals wij lezen, Petrus het manmoedigst uit voor zijn gehechtheid aan de Gekruisigde en horen wij hem in de krachtigste bewoordingen, schoon toch getuigend van wezenlijke mensenliefde, hen bestraffen, die de Heere der heerlijkheid gekruisigd hadden. De andere discipelen verwonderden zich over de stoutmoedigheid van Petrus. Deze Petrus, die in de

voorhof van het paleis van Kajafas zich zo kleinmoedig aanstelde, onderscheidt zich nu als het grootste uitstekendste voorbeeld van vrijmoedigheid in de strijd voor Christus Kerk boven al de apostelen; en volk en rechters verwonderden zich, hem kennend, dat hij met Christus geweest was (Hand. 4: 13). En hij, hij verblijdde zich waardig geacht te zijn om omwille van Zijn naam smaadheid te lijden. (Hand. 5: 41).

63. a) En de mannen, die na het eindigen van de zitting van de Hoge raad (MATTHEUS. 26: 59-66. Mark. 14: 55-64), Jezus hielden, om Hem te bewaken tot aan de verdere terechtzitting (vs. 66 vv.) bespotten Hem door Hem in het gezicht te spuwen en sloegen Hem met vuisten.

a) Job 16: 10. Jes. 50: 6. Joh. 19: 3.

64. En toen zij Hem met een kleed overdekt hadden, sloegen zij Hem op het overdekte gezicht en vroegen Hem: Profeteer wie het is, die U geslagen heeft? Gij wilt toch een profeet zijn en dan moet Gij ook kunnen bekend maken wat voor Uw lichamelijk oog verborgen is.

65. En vele andere dingen zeiden zij tegen Hem, lasterend (MATTHEUS. 26: 67 v. Mark. 14: 65).

Dit horen van Jezus' profetische wetenschap is een Joodse bespotting; de heidense, die Zijn koninklijke waardigheid aanging, vinden wij bij Joh. 19: 2 vv. ; reeds Herodes maakt echter daarmee een begin (Hoofdstuk 23: 11).

Omdat Markus uitdrukkelijk de mishandeling van de dienaars van die van de anderen onderscheidt, moeten wij aannemen dat de geestelijke raadsheren zelf in hun blinde razernij zich eerst aan het heilig lichaam van Jezus met hun handen hadden vergrepen.

De mishandelingen hadden plaats ad majorem Dei gloriam (tot des te grotere eer van God). Jammer dat men volgens het voorschrift van de wet de steniging niet dadelijk kon doen plaats hebben, wilde men toch ten minste doen wat binnen de kring lag van de bevoegdheid, die de Hoge raad had behouden. Daarom is het geheel buiten twijfel, dat leden van het Sanhedrin zelf aan de mishandelingen deel namen.

De bedekking van Jezus' aangezicht, een teken, dat zij bij het bespotten van Hem het licht van Zijn ogen moesten mijden.

Even als toen in de duisternis van de nacht, zo waagt men in de wereldse donkerheid van dit leven menige slag tegen Jezus.

De Heiland met het bedekte aangezicht: 1) hoeveel Hij ziet, 2) hoe verheven Hij zwijgt, 3) hoe krachtig Hij predikt.

Gij, die uw aangezicht versiert en blanket, ziet, wat Jezus in Zijn aangezicht omwille van u heeft doorstaan!

66. En toen het met het aanbreken van de vierde nachtwake van drie tot zes uur dag geworden was, vergaderden de ouderlingen van het volk en de overpriesters en Schriftgeleerden, de medeleden van het Sanhedrin (Hoofdstuk 9: 22; 20: 1) en brachten Hem naar de vergaderzaal bij de tempel in hun raad (MATTHEUS. 27: 1. Mark. 15: 1).

a) Ps. 2: 2.

67. En zeiden, omdat zij het verhoor van de vorige nacht weer opnamen (MATTHEUS. 26: 63. Mark. 14: 61): Zijt Gij de Christus? zeg het ons, de wettige geestelijke rechtbank (Joh. 1: 19 vv.) En Hij zei tot hen: Als Ik het u zeg en uw vraag, zoals Ik reeds heb gedaan, bevestigend beantwoord (MATTHEUS. 26: 64, Mark. 14: 62), dan zult u het niet geloven.

68. En als Ik ook vraag, om u uit de Schrift te overtuigen, dat Ik in Mijn getuigenis over Mijzelf de waarheid zeg, u zult Mij niet antwoorden, zoals dat gebleken is in Hoofdstuk 20: 30 vv. en 41 vv. of loslaten, al is het nog zo zeer, dat uw eigen geweten als getuige voor Mij optreedt; want u heeft nu eenmaal besloten Mij te doden.

69. Omdat er tegenover u geen ander bewijs meer is dan het bewijs van het gericht, zo zal dit ook spoedig komen a). Van nu aan zal de Zoon des mensen gezeten zijn aan de rechterhand van de kracht van God en bewezen worden te zijn diegene, aan wiens voeten de Heere God al Zijn vijanden als voetbank legt (Ps. 110: 1).

a) Dan. 7: 9. MATTHEUS. 16: 17; 24: 30; 25: 31. Hand. 1: 11. 1 Thessalonicenzen. 1: 10. Openbaring . 1: 7.

Welke woorden, werelden vol gedachten liggen er in. Laat ons enkele aanstippen. Van nu aan. Van ditzelfde ogenblik af, dat de dood van de Heere door hen beslist is, is ook het zitten ter rechterhand Gods van de Zoon des mensen beslist. De Heere noemde Zijn dood een verhoging (Joh. 3: 14) en toen Judas uitging om zijn verraad te volbrengen, zei de Heere: "Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt, " enz. (Joh. 13: 31, 32). Het is één lijn, die ook hier door de Heere wordt doorgetrokken. Juist het lijden van de Heere moest Hem op de troon van de Vader terugbrengen, niet maar alleen als de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader, maar ook als de Zoon des mensen, als de Zaligmaker van zondaren, als de Koning van een eigen volk, van de aarde gekocht door Zijn eigen bloed tot koningen en priesters, God Zijn Vader tot heerlijkheid door de Heilige Geest. Zag de Heere vóór Zijn lijden enkel schrik, in Zijn lijden zag Hij enkel heerlijkheid. O, mochten wij ook hierin onze Heere tot voorbeeld wezen. Geve Hij ons die genade, die kracht van de Heilige Geest om als Hij, van hetzelfde ogenblik af dat wij beslist aan het lijden onderworpen zijn, te zeggen: "Nu begint ook mijn heerlijkheid, want het lijden brengt er mij heen. " En mochten wij dit vooral op ons ziekbed zeggen, wanneer wij voelen, dat het ons doodsbed worden zal: "Van het ogenblik af, dat ik begin te sterven, begin ik eeuwig te leven!" Zo deed Luther, die man van het geloof en de kracht, die afgezonderde door de Heilige Geest. Toen zijn vijanden hem met de dood dreigden, zei hij: "Wat dreigt men ons toch met de dood, alsof dit een groot kwaad voor ons was. Dit leven is onze dood, maar onze dood zal ons leven zijn. " Dat wij dan meer geloof oefenen en wij zullen meer kracht hebben om te lijden. Laat ons gedurig denken: de Zoon van God moest van de aarde

door lijden weer op Zijn eeuwige troon komen en wij moeten dit ook voor de eerste maal en voor altijd. - Zult u Mij zien. Als Koning, als Messias ondervraagd, antwoordt de Heere als profeet en tegelijk als hogepriester. De Heere had zo-even gezegd: "Als Ik het u zeg, u zult het niet geloven. " Nu zegt de Heere: gij zult zien. Maar wat zouden zij zien? Dat Hem, de Zoon des mensen, alle macht gegeven was in hemel en op aarde; dat Hij met Zijn gemeente zou zijn al de dagen, zodat de poorten (de machten) van de hel die niet zullen kunnen overweldigen; dat Hij stad en tempel zou verwoesten en de Joodse staat doen ophouden. - Zittende ter rechterhand Gods. Zij zouden hiermee vervuld zien de woorden van de Vader tot de Zoon in Ps. 110: 1 : "Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank voor Uw voeten. " En in welke hoedanigheid zou de Zoon plaats nemen aan de kant van Zijn almachtige vader? Hoor het uit diezelfde mond in dezelfde Psalm (vs. 4): "De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt priester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizedek. " De Heere verklaarde Zich dus tegenover de hogepriester naar de wet, als de hogepriester van een hogere, van de hoogste ordening, de onmiddellijke ordening van God. Straks zou het scheuren van het voorhangsel in de tempel het heilige der heilige openen voor iedere priester en voor al het volk en daarmee het hogepriesterschap en met dit geheel de Levitische dienst innerlijk en wettiglijk teniet gedaan worden en veertig jaren daarna zou dat uiterlijk en zichtbaar gebeuren en er zou geen ander hogepriester van God in de tempel en op aarde zijn dan Jezus Christus, de Zoon van God en de Zoon des mensen. - En komende op de wolken van de hemels. Het zitten op de troon is het regeren, het "komen op de wolken van de hemel" is het afstaan van de troon van de goddelijke almacht en het zichtbaar terugkeren tot de aarde, met al Zijn zegeningen voor Zijn volk en met al Zijn oordelen voor Zijn vijanden.

69. Omdat er tegenover u geen ander bewijs meer is dan het bewijs van het gericht, zo zal dit ook spoedig komen a). Van nu aan zal de Zoon des mensen gezeten zijn aan de rechterhand van de kracht van God en bewezen worden te zijn diegene, aan wiens voeten de Heere God al Zijn vijanden als voetbank legt (Ps. 110: 1).

a) Dan. 7: 9. MATTHEUS. 16: 17; 24: 30; 25: 31. Hand. 1: 11. 1 Thessalonicenzen. 1: 10. Openbaring . 1: 7.

Welke woorden, werelden vol gedachten liggen er in. Laat ons enkele aanstippen. Van nu aan. Van ditzelfde ogenblik af, dat de dood van de Heere door hen beslist is, is ook het zitten ter rechterhand Gods van de Zoon des mensen beslist. De Heere noemde Zijn dood een verhoging (Joh. 3: 14) en toen Judas uitging om zijn verraad te volbrengen, zei de Heere: "Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt, " enz. (Joh. 13: 31, 32). Het is één lijn, die ook hier door de Heere wordt doorgetrokken. Juist het lijden van de Heere moest Hem op de troon van de Vader terugbrengen, niet maar alleen als de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader, maar ook als de Zoon des mensen, als de Zaligmaker van zondaren, als de Koning van een eigen volk, van de aarde gekocht door Zijn eigen bloed tot koningen en priesters, God Zijn Vader tot heerlijkheid door de Heilige Geest. Zag de Heere vóór Zijn lijden enkel schrik, in Zijn lijden zag Hij enkel heerlijkheid. O, mochten wij ook hierin onze Heere tot voorbeeld wezen. Geve Hij ons die genade, die kracht van de Heilige Geest om als Hij, van hetzelfde ogenblik af dat wij beslist aan het lijden onderworpen zijn, te zeggen: "Nu begint ook mijn heerlijkheid, want

het lijden brengt er mij heen. " En mochten wij dit vooral op ons ziekbed zeggen, wanneer wij voelen, dat het ons doodsbed worden zal: "Van het ogenblik af, dat ik begin te sterven, begin ik eeuwig te leven!" Zo deed Luther, die man van het geloof en de kracht, die afgezonderde door de Heilige Geest. Toen zijn vijanden hem met de dood dreigden, zei hij: "Wat dreigt men ons toch met de dood, alsof dit een groot kwaad voor ons was. Dit leven is onze dood, maar onze dood zal ons leven zijn. " Dat wij dan meer geloof oefenen en wij zullen meer kracht hebben om te lijden. Laat ons gedurig denken: de Zoon van God moest van de aarde door lijden weer op Zijn eeuwige troon komen en wij moeten dit ook voor de eerste maal en voor altijd. - Zult u Mij zien. Als Koning, als Messias ondervraagd, antwoordt de Heere als profeet en tegelijk als hogepriester. De Heere had zo-even gezegd: "Als Ik het u zeg, u zult het niet geloven. " Nu zegt de Heere: gij zult zien. Maar wat zouden zij zien? Dat Hem, de Zoon des mensen, alle macht gegeven was in hemel en op aarde; dat Hij met Zijn gemeente zou zijn al de dagen, zodat de poorten (de machten) van de hel die niet zullen kunnen overweldigen; dat Hij stad en tempel zou verwoesten en de Joodse staat doen ophouden. - Zittende ter rechterhand Gods. Zij zouden hiermee vervuld zien de woorden van de Vader tot de Zoon in Ps. 110: 1 : "Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank voor Uw voeten. " En in welke hoedanigheid zou de Zoon plaats nemen aan de kant van Zijn almachtige vader? Hoor het uit diezelfde mond in dezelfde Psalm (vs. 4): "De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt priester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizedek. " De Heere verklaarde Zich dus tegenover de hogepriester naar de wet, als de hogepriester van een hogere, van de hoogste ordening, de onmiddellijke ordening van God. Straks zou het scheuren van het voorhangsel in de tempel het heilige der heilige openen voor iedere priester en voor al het volk en daarmee het hogepriesterschap en met dit geheel de Levitische dienst innerlijk en wettiglijk teniet gedaan worden en veertig jaren daarna zou dat uiterlijk en zichtbaar gebeuren en er zou geen ander hogepriester van God in de tempel en op aarde zijn dan Jezus Christus, de Zoon van God en de Zoon des mensen. - En komende op de wolken van de hemels. Het zitten op de troon is het regeren, het "komen op de wolken van de hemel" is het afstaan van de troon van de goddelijke almacht en het zichtbaar terugkeren tot de aarde, met al Zijn zegeningen voor Zijn volk en met al Zijn oordelen voor Zijn vijanden.

70. En zij zeiden allen: Zijt Gij dan, want dit ligt in Uw bedreiging opgesloten, als wij het juist begrijpen, de Zoon van God? en Hij zei tot hen: U zegt dat Ik het ben.

HOOFDSTUK 23

CHRISTUS' LIJDEN VOOR PILATUS. ZIJN DOOD EN BEGRAFENIS

II. Vs. 1-25. Deze afdeling laat ons aan de ene kant een reeks van middelen van geweld zien, waardoor de Joden de bevestiging van het doodvonnis over Jezus van de Romeinse landvoogd probeerden af te dwingen, aan de andere kant van middelen, waardoor Pilatus de voor hem zo pijnlijke zaak probeerde te ontgaan. Hij bemerkte toch dat men hier een wettelijke moord wilde, waartoe hij zijn hand moest lenen. De middelen van geweld door de Joden behalen ten slotte de overwinning, Jezus wordt naar hun wil ter kruisiging overgegeven. Het is nog iets anders en ergers de Heere te verwerpen, nadat Hij daar verworpen is en ten grondsteen onzer zaligheid is geworden. De Joden toch hadden toen Hem, die in oneindige liefde tot onze verlossing de kruisberg besteeg, nog niet verworpen - maar wee de verraders en verwerpers van de Gekruisigde (vgl. MATTHEUS. 27: 2-26. Mark. 15: 1-19 Joh. 18: 28-19: 16).

1. En de hele menigte van hen, van de medeleden van de raad met uitzondering van Jozef van Arimathea (vs. 51) en van Nicodemus (Joh. 19: 39), die niet mee bewilligd hadden in hun raad en handel, stond op en leidde Hem tot Pilatus, om van deze de bevestiging van hun woord te verkrijgen (Joh. 18: 31).

2. En zij begonnen Hem te beschuldigen als staatkundig oproermaker, zeggende: Wij hebben bevonden dat Deze het volk verkeert en a) verbiedt om de keizer schattingen te geven, zeggend dat Hij zelf Christus, de koning (want dit is de betekenis) is.

a)MATTHEUS. 17: 25; 22: 21. Mark. 12: 17. Luk. 20: 25. Rom. 13: 7. Hand. 17: 7.

Gij ziet, hoe boos het verstand en hart van de goddelozen is. Wat een geheel andere beschuldiging komt nu uit hun mond dan straks, toen Jezus voor hun eigen vierschaar stond. Maar zij weten dat hier voor deze wereldlijke rechtbank geen kerkelijke rechtsvragen gelden; zij zijn met deze ook al tot hun eigen wet en rechtsoefening verwezen. Zal de beschuldiging iets afdoen, dan moet zij een staatsmisdaad te berde brengen, een misdaad, die zowel tegen de Romeinse als tegen de Joodse staat is en die altijd door de Romeinen met de dood, met de kruisdood werd gestraft - de misdaad van oproermaken. Zij beschuldigden dus Jezus dat Hij het volk tot oproer zou hebben aangezet door hen te verbieden de keizer schatting te geven, op grond dat Hij zelf de wettige Koning van Israël, de Messias is. Wel is de leugen zonder schaamte. Men zou zeggen: hoe komt men er aan en hoe komt men er zo snel aan om Jezus te beschuldigen van iets dat Hij juist bij gelegenheid van de vraag over de cijnspenning rechtstreeks heeft tegengesproken? Ja, hoe komt de duivel aan het kwade? Door zichzelf. Door God te verlaten heeft hij zichzelf tot een afgrond gemaakt waaruit hij al wat boos is, put.

3. En Pilatus vroeg Hem bij het gesprek dat hij met Hem in het rechthuis had (Joh. 18: 33-38): Zijt Gij de koning der Joden? En Hij antwoordde hem en zei: U zegt het.

4. En Pilatus zei, toen hij weer uit het rechthuis voorgekomen was, tot de Overpriesters en de scharen: Ik vind geen schuld in deze mens (Joh. 18: 38).

Waarom de medeleden van de Hoge raad Jezus niet met een deputatie uit hun midden tot Pilatus zonden, maar persoonlijk en in volle getale Hem daarheen voerden, daarvan geeft Joh. 18: 28-30 oplossing. Zij wilden door hun persoonlijk verschijnen, was het mogelijk, de summarische veroordeling van Jezus zonder verder onderzoek doorzetten, in elk geval echter daardoor aan hun aanklacht des te grotere nadruk geven. Daartoe moesten zij overgaan toen hun eerste plan had schipbreuk geleden tegen de ongezindheid van de stadhouder om zich met een veroordeling zonder aanklacht en verhoor in te laten; waarvan zij Hem dan beschuldigen, wijst vs. 2 met de grootste juistheid aan. Zij verdraaiden de uitspraak, die Jezus bij ede had gedaan, dat Hij de Christus, de Messias was, om Hem daarop als een oproermaker tegen de Romeinse heerschappij dan te klagen. Daarbij voeren zij listig hun gevolgtrekkingen en onderstellingen in de eerste lijn en de bewering van Jezus, dat Hij Christus, een Koning was, als het schijnbaar volkomen genoegzaam bewijs voor de juistheid van hun aanklacht aan het einde. Op dezelfde wijze is het woord van de slang in Gen. 3: 4 vv. geconstrueerd; ook daar komt dat, waarin iets waars lag, het laatst, om de vooraf genoemde onwaarheden aan te bevelen - de tactiek van de leugen blijft zich ten allen tijde gelijk, zij stamt steeds uit dezelfde school af (Joh. 8: 44).

Het is opmerkelijk, dat de titel Christus door de Joden voor Pilatus in die van "Koning" wordt overgezet, terwijl die voor de Hoge raad in die van "Zoon van God" werd omgezet. Hier moest de aanklacht worden tot een van oproer, daar van godslastering. Pilatus had inzicht genoeg om te weten wat hij van deze plotselinge ijver van de Hoge raad voor de Romeinse heerschappij in Palestina moest denken; en Zijn gesprek met Jezus omtrent dit punt, zoals het bij Johannes uitvoeriger wordt voorgesteld, overtuigde hem ten slotte dat hij met geen mededinger van de keizer te doen had.

De laster van de wereld tegen de Heere en de Zijnen 1) onuitputtelijk in haar wapenen en toch 2) machteloos ter overwinning.

5. En zij probeerden hun beschuldiging (vs. 2) ook te bevestigen en hielden te sterker aan, zeggend: Hij beroert het volk, lerend door geheel Judea. Hij is begonnen in Galilea en Hij is eindelijk doorgedrongen tot hiertoe, tot de hoofdstad, waarin Hij zo plechtig als een koning is ingetrokken (Hoofdstuk 19: 29 vv.).

6. Toen nu Pilatus van Galilea hoorde, vroeg hij of die mens een Galileeër was.

7. En begrijpend dat dit het geval was en Hij dus uit het gebied van Herodes de viervorst van Galilea was, zond hij Hem heen tot Herodes, die ook zelf in die dagen binnen Jeruzalem was, wonend in het paleis op de Zion 27: 14").

8. En toen Herodes Jezus zag werd hij zeer verblijd; want hij was van overlang begerig geweest Hem te zien (Hoofdstuk 9: 9), omdat hij veel van Hem hoorde en hoopte enig teken te zien, dat van Hem gedaan zou worden.

9. En hij vroeg Hem met vele woorden, ten einde zijn nieuwsgierigheid te bevredigen, maar Hij antwoordde hem niets. Wat Hij hem te zeggen had, had Hij hem door zijn herhaald

oponthoud te Livias al duidelijk genoeg gemaakt (Hoofdstuk 10: 17 v. ; 13: 31; 14: 24; 15: 1-16: 31 18: 9-30).

Hoe een beschuldigde zwijgt voor een koning. Is het niet iets ongehoords? Maar niet op deze plaats. Wij hebben hier niet te doen tegenover een mens, maar met de Zoon van God tegenover een goddeloze koning. De Schrift geeft de Zoon van God te aanschouwen zoals Hij is en de mensen zoals zij zijn. Als men nog besef heeft van deze waarheid, dan is zij alleen genoeg om de Schrift als van goddelijke oorsprong te stempelen. Hoe getrouw naar de natuur wordt het karakter van Herodes geschilderd, het is alles tintelend leven, alles tastbare waarheid. Hij stelde zich alles van Jezus voor en Jezus stelt hem in alles teleur. En nu zo onwaardig de houding was van Herodes, zo waardig was die van de Heere. Als men de Heere uit nieuwsgierigheid vragen doet, dan zwijgt Hij altijd; de beantwoording van zulke vragen behoort niet tot Zijn ambt; maar vraagt men Hem dingen, die de zaligheid betreffen, dan is Hij altijd gereed om een goed woord te spreken, dat de ziel, als zij gelooft, meteen de zaligheid deelachtig maakt. En tekenen? Deze doet Jezus wel aan de kranken, de blinden, de lammen, de melaatsen, de doden; maar niet tot vermaak van die gezond zijn. Moet dus de Heere en Zijn macht tot een vertoning dienen, dan toont Hij Zich niet in Zijn macht. Hij zwijgt. Koninklijk zwijgen! O, er is een zwijgen, dat nog welsprekender is dan het spreken - en zo’n zwijgen was hier het zwijgen van de Heere. Toch zei Hij er veel mee, veel aan Herodes, veel aan diens hovelingen, veel aan de overpriesters. Hij zei er hun allen mee dat zij vanwege hun ongeloof onwaardig waren Gods woord te horen en Gods heerlijkheid te zien. Ontzettend zwijgen, dat tot de consciëntie spreekt, ook nog van een ieder van ons. Weet u wel, u, die de woorden en de wonderen van God niet gebruikt tot uw zaligheid, dat uw oordeel zal zijn geen enkel woord van God meer te horen, geen enkel wonder van God meer te zien? Aan Herodes, aan zijn hof aan de overpriesters, die Jezus geleidden, ziet gij dat oordeel voltrokken en u ziet het nog heden ieder ogenblik voltrekken, zo vaak u mensen ontmoet, die geen woord en geen wonder Gods meer kunnen erkennen. Zeker, het ongeloof draagt Gods oordeel reeds in zich; ja, het is zelf het oordeel van God. Immers, die in de Zoon gelooft, wordt niet veroordeeld, maar die niet gelooft, is al veroordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de Eniggeboren Zoon van God (Joh. 3: 18). Tot dezen, die verloren gaan omdat zij de liefde van de waarheid niet aangenomen hebben om zalig te worden, zendt God een kracht van dwaling, waardoor zij de leugen geloven (2 Thessalonicenzen. 2: 11) en dan bestaat er geen woord van God meer voor hen. Voorts is Herodes het sprekend bewijs van de waarheid: wie Johannes de Doper niet hoort in zijn prediking tot bekering, maar hem het volstrekte zwijgen oplegt, tot die spreekt Jezus ook niet meer.

10. En de Overpriesters en de Schriftgeleerden, menend dat hier de zaak tot beslissing zou komen, stonden en beschuldigden Hem heftig.

11. En Herodes, op wie al wat zij spraken geen indruk maakte, had alleen belangstelling daarin, dat zijn nieuwsgierigheid niet bevredigd werd. Met zijn krijgslieden wilde hij zich daarom op Hem wreken en Hem veracht en bespot hebbend, deed hij Hem, om Hem te honen vanwege Zijn voorgewende koninklijke waardigheid, een blinkend kleed aan en zond Hem in dat kleed weer tot Pilatus.

Helaas, dat die poging van de Heere zelf op nieuwe vernedering en smart te staan kwam! Wel vermeldt ons de geschiedenis niets van Zijn stemming gedurende dat donkere uur, maar niet moeilijk valt het om haar althans enigermate onder het bereik van onze verbeelding te brengen. Reeds de naam, voor wie Hij gebracht werd, kon Hij niet aanzien zonder diep getroffen te worden. Het is Herodes, de lichtzinnige overspeler, de moordenaar van de Doper, de vijand, in wiens naam Hij reeds eenmaal uit Galilea verwezen was. En hoe is het onthaal, dat Hem aan het hof van deze vorst wordt bereid? Had vroeger nog het geweten van de zwakke booswicht gesproken, nu blijkt het dat de heidense kiem van iets beters in het schuldig hart is gestorven. Met blijdschap ontvangt hij de Nazarener, voor wiens gerucht hij vroeger gebeefd had en nieuwsgierigheid is het gevoel dat hem aangrijpt, waar hij eindelijk de langgewenste tegenwoordigheid van de Wonderdoener geniet. Al vaak had hij verlangd van nabij een teken te zien, nu meent hij dat het uur gekomen is waarin dat verlangen bevredigd zal worden. Is het niet of wij nog eenmaal aan het einde van Jezus' leven de verlokking van het begin zien terugkeren, om te schitteren door betoning van macht? Zeker, hoe moeilijk het zij om de zielesmart van de Heere bij deze openbaring van de boosheid in al haar omvang te schetsen, gemakkelijk doorzien wij de zwaarte van de verzoeking, die Hem nog eenmaal, voordat Hij het kruis zal bestijgen, wil afvoeren van de baan van Zijn roeping. Men vraagt, men dwingt, men tart Hem als het ware om te tonen dat de geruchten, die van Hem uitingen, niet overdreven geweest zijn. En terwijl daar voor Hem een schitterend hof als vleiend en biddend optreedt, staan naast en rondom Hem de Overpriesters, die ook hier Hem gevolgd zijn om Hem hevig te beschuldigen, als vreesden zij dat zelfs een Herodes te billijk jegens de gevangene kon zijn. Is er schoner gelegenheid om aan de ene kant verbazing te wekken en aan de andere kant de lasteraars opeens te doen zwijgen? Jezus gebruikte die gelegenheid niet. Aan Zijn eigen voorschrift getrouw om geen parels voor zwijnen te werpen en aan Zijn beginsel indachtig om geen wonderen tot eigen redding te doen, stelt Hij de verwachting van de viervorst teleur. Gegronde hoop om Herodes te overtuigen door indrukwekkende redenen koestert hij niet, verplichting om voor een geheel onwettige vierschaar te spreken voelt Hij nog minder; Jezus zwijgt stil. Het kan ten proeve van de diepe verbastering van de viervorst verstrekken dat een stilzwijgen, waarover Pilatus zich zelf voor weinige ogenblikken verwonderde, hem met bittere wrevel vervulde. Buiten staat om iets over de gedaagde te zeggen, die door geen enkel woord van Zijn doel of karakter liet blijken, ziet hij zich genoodzaakt Jezus onverrichter zake naar Pilatus weer te zenden. Of hij deze een mondeling bericht van zijn terugkomen liet toekomen meldt de geschiedenis niet. Zij spreekt slechts van een zinnebeeldig teken, waarin hij zijn gevoelen over de Nazarener aan de stadhouder toonde. Het was bij de Romeinen gewoonte om de mededinger naar de meest aanzienlijke ereposten in een wit gewaad te doen optreden, als kandidaat voor de door hem gewenste betrekking. Als Herodes dan ook al niets anders aan Pilatus liet zeggen, lag in dit bedrijf, op Jezus toegepast, de ondubbelzinnige aanduiding dat zo'n persoon, naar koninklijke waardigheid dingend, slechts spot en verachting verdiende, maar in geen geval gevaarlijk kon heten. Maar daaruit vloeide dan ook voort dat hij dus niets dadelijk strafbaars in Hem had kunnen ontdekken.

12. a) En op diezelfde dag werden Pilatus en Herodes vrienden met elkaar; want zij waren tevoren in vijandschap tegen de andere 13: 1").

a)Hand. 4: 27.

Aan het hof van Herodes keert voor de Heere nog eens de verzoeking terug, die in haar diepste grond satanisch was en die Hij in Hoofdstuk 4: 9 vv. triomferend had afgewezen. Nog eens, voordat Hij aan het kruis verhoogd zal worden, ziet Hij Zich de gelegenheid openen op de gemakkelijkste weg om de gunst van de machtige viervorst te winnen. De honende hovelingen aan de ene, de lasterende priesters aan de andere kant - had zich wel een mooiere gelegenheid kunnen aanbieden om aan de ene kant verwondering en aan de andere beschaming teweeg te brengen? De Heere doet echter geen van beiden: Hij verklaart integendeel door Zijn zwijgen de zin van het voorschrift in de bergrede (MATTHEUS. 7: 6). Daarentegen, als er gedurende de hele duur van de gerechtszaak voor Pilatus een uur was, dat voor Jezus een uur van de naamloze smart verdient te worden genoemd, dan is het zeker dat van Zijn voorstelling voor Herodes geweest. Wat de blik in de diepte van een Herodes-ziel voor de heilige Hartenkenner moet geweest zijn en hoeveel het hem gekost moet hebben om de handen, bevlekt met het bloed van de Doper, liefkozend naar Zich uitgestrekt te zien, daarvan kunnen wij ons slechts een zwak denkbeeld vormen. Maar midden in die diepe vernedering, waarin Hij als het ware als een speelbal uit de ene onreine hand in de andere wordt geworpen, schittert de majesteit van Zijn welsprekend zwijgen des te heerlijker.

Herodes had begeerd een wonder van de Heere te zien; hij zag er werkelijk een, maar begreep het niet; want een wonder van liefde, die alle diepten van smaad voor ons heeft doorwandeld, die zich ten spot een wit kleed heeft laten aandoen, opdat wij voor Gods troon in witte ere-kleren zouden kunnen verschijnen, een wonder van deze liefde is het toch dat de Heere de vloek terughoudt, die anders op Zijn spotters had kunnen komen, evenals op de spottende knapen te Bethel (2 Kon. 2: 24).

Het doel van de opmerking in vs. 12 is opmerkzaam te maken hoe door deze wereldlingen het hoogste slechts werd gebruikt tot hun nietige wereldse doeleinden. Pilatus zendt de Heere tot Herodes om hem iets aardigs te laten zien en deze zendt Hem terug, om de aardigheid te beantwoorden.

13. En toen Pilatus de Overpriesters en de Oversten van het volk bijeengeroepen had, zei hij tot hen:

14. U heeft deze mens tot mij gebracht als een, die het volk afkerig maakt en zie, ik heb Hem in uw tegenwoordigheid ondervraagd en heb in deze mens geen schuld gevonden van hetgeen waar u Hem mee beschuldigt.

15. Ja, ook Herodes niet; want ik heb u tot hem gezonden en zie, er is door Hem niets gedaan, waardoor hij de dood verdient.

16. Daarom zal ik Hem dan door geseling kastijden en daarna loslaten.

Kastijden en loslaten-dat woord brengt ons op het keerpunt van de rechtspleging, waar de goede kant van Pilatus' gedrag tot de verkeerde en treurige overgaat. Tot nog toe heeft hij drie goede stappen gedaan; een nauwkeurig onderzoek opende hij, een plechtige verklaring van Jezus onschuld ontboezemde hij, een geoorloofde weg tot verkrijging van nieuwe

lichtstralen zocht hij. Het woord "loslaten" zet op dit alles de kroon, maar het wederrechtelijk kastijden, dat daarnaast wordt aangekondigd, baant de weg tot drie tegenovergestelde stappen, waarmee hij de overgang van zwakheid tot misdaad zal doen, een vernederende gelijkstelling, een smadelijke kastijding, een jammerlijk mislukte toneelvertoning.

17. En met deze eerste gedachte verbond zich echter dadelijk een tweede, namelijk om de aangeboden loslating te veranderen in een verzoeken daarom door het toestromende volk; want, hij moest voor hen op het feest iemand loslaten ("Uit 27: 18").

18. Toen stelde hij tegenover Jezus van Nazareth Jezus Barabbas en zei: Wie van deze twee wilt u dat ik u zal loslaten? Barabbas of Jezus? Maar de hele menigte riep unaniem: Weg met deze! en laat ons Barabbas los.

20. Pilatus dan riep hun weer toe en zei: Wat moet ik dan doen met deze, van wie gezegd wordt dat Hij de Christus is (MATTHEUS. 27: 22. Mark. 15: 12 v.)? Dit zei hij om Jezus los te kunnen laten.

21. Maar zij riepen daartegen, zeggende: Kruisig Hem! kruisig Hem in de plaats van Barabbas.

22. En hij zei voor de derde keer tot hen: Wat heeft deze dan voor kwaads gedaan? Ik heb geen schuld tot de dood in Hem gevonden. Zo zal ik Hem dan, om uw oversten enigermate tevreden te stellen kastijden en, opdat ook Hem gerechtigheid overkomt, loslaten.

23. Maar zij hielden aan met groot geroep, eisend dat Hij gekruisigd zou worden. Zij drongen nu met name aan op deze straf, die hen door de bij elkaar plaatsing van Jezus en Barabbas in het hoofd was gekomen (MATTHEUS. 27: 23. Mark. 15: 14); en het geroep van hen en de overpriesters werd geweldiger, zodat het zelfs niet baatte dat de landvoogd naar zinnebeeldig gebruik zich de handen waste (MATTHEUS. 27: 24 v.).

Wij zeggen ook hier weerom als voor de derde keer tot Pilatus: wat heeft u dan toch in Jezus gevonden, dat niet de dood maar toch de kastijding waardig is? Dat komt van een zoeken naar een middenweg, dat zovelen doen om jammerlijk te verdwalen. Er is wel een middenweg op de paden van het recht, een vermijden van uitersten en eenzijdigheden, maar niet tussen recht en onrecht, tussen waarheid en onwaarheid. Pilatus had eenvoudig recht te doen en, werd Jezus door Hem onschuldig bevonden van de Hem ten laste gelegde misdaad, Hem los te laten, maar Hem niet om een onbekende vermeende overtreding, waaraan Hij ook niet schuldig was of kon worden, de kastijding (de geseling) te laten ondergaan. Maar nu probeerde Pilatus langs een zijweg te verkrijgen wat hij langs de koninklijke weg had moeten verkrijgen. - Wie Jezus onschuldig kon laten geselen, die kon Hem ook onschuldig laten kruisigen. En waarom aan het volk gevraagd wat men zelf in handen heeft? Waarom als een genade te begeren, wat men reeds als recht bezit? Waar men het recht heeft, is de genade niet nodig en ook niet te verkrijgen. Tevergeefs wil Pilatus wel het volk tot andere gedachten brengen. Het is te laat. Zij willen nu ten volle hun zin hebben en zo moet Pilatus eerst Barabbas loslaten en ten slotte Jezus, ondanks zichzelf, overgeven voor de kruisiging. En

ofschoon hij zich al de handen waste, zijn geweten was en bleef bevlekt, zó bevlekt dat hij ten slotte in zijn ballingschap als Judas de handen sloeg aan zichzelf. Want niemand verwachte zegen buiten de juiste weg op de kromme wegen van het onrecht en dus halve maatregelen. Nee, van God alleen komt de zegen en God zal degenen die zich neigen tot hun kromme wegen, weg doen gaan met de werkers van de ongerechtigheid, Ps. 128: 5 Daarom, als wij de juiste weg verlaten hebben, laat ons dan niet proberen daar weer op te raken langs kromme wegen, maar laat ons dan schuld belijden en vergeving zoeken bij God en Hij zal onze schuld vergeven en ons weer ineens op het rechte pad stellen. Alleen de verzoening met God herstelt ons in onze eer. Bijzonder in het stuk van onze zaligwording hebben wij allen echter iets van de Pilatus-naturen van het Pilatus-karakter. Wat is de koninklijke weg om zalig te worden? De weg van het geloof. Heerlijker, koninklijker, goddelijker woord kan er niet tot de zondaar gesproken worden, dan: Geloof in de Heere Jezus Christus en u zult zalig worden. En wat doen wij? In plaats van die koninklijke weg, de heirbaan van al Gods kinderen, te betreden en te bewandelen kiezen wij allerlei ellendige, ongebaande bijwegen en bergpaden. Zonder beeld gesproken: in plaats van Christus aan te nemen als onze volkomen Zaligmaker, zoeken wij onze zaligheid buiten Hem om, in onze eigen denkbeelden en in onze eigen daden. Beware ons God voor die dwaasheid en slinksheid! Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht! zegt God tot Abraham en niets is heerlijker dan dit te doen. Het rechte pad alleen leidt tot God. Wij voelen en ondervinden dat. Zijn wij oprecht, dan druppelt er balsem is ons geweten en wij zullen vrede hebben. Zijn wij het niet, dan druppelt er venijn in ons hart en wij voelen pijn.

24. En Pilatus oordeelde, dat hun eis geschieden zou.

Pontius Pilatus, stadhouder van Judéa! Zijn er achttienhonderd jaren verlopen sinds uw nederzitten op de lithostrotos, waar u de Onschuldige vermoorde, nog is de schande niet uitgewist, noch uw naam vergeten! Onrechtvaardige rechter! Aan de vier hoeken van de aarde leeft uw lafhartigheid in aller mond en alle geslachten, die de naam van Jezus Christus kennen, brengen hun getuigenis tegen u in!

25. En hij liet degene, die om oproer en doodslag in de gevangenis geworpen was, voor hen los, zoals zij geëist hadden; maar Jezus, nadat hij Hem had laten geselen en nog velerlei pogingen had gedaan om Hem uit hun handen te redden (Joh. 19: 1-15), gaf hij ten slotte, toen hij geen uitweg meer zag, over tot hun wil (MATTHEUS. 27: 26-30. Mark. 15: 15-19. Joh. 19: 16).

Aan welke middelen zou Jezus, de Heiland van de wereld, volgens de wijsheid van de kinderen van deze wereld Zijn leven moeten danken: 1) aan een verkeerde gewoonte (om een misdadiger op het feest vrij te laten), 2) aan een slechte titel (begenadigde door het volk), 3) aan een slecht rechterlijk ceremoniëel (de handen wassen, waar de handen moesten zijn opgeheven). De navolging van de keuze van Barabbas heeft nog dikwijls plaats: 1) met betrekking tot het geloof - ongeloof in plaats van geloof in Jezus; 2) in betrekking tot ons leven en handelen - liever een ongebonden teugelloos leven dan strenge zedelijke orde en tucht; 3) in betrekking tot de burgerlijke orde, liever de volksleiders gehoor geven dan aan het zachte woord van Jezus.

Ook in de geschiedenis zien wij hoe vaak het kerkelijke en staatkundige democratisme tot echte Barabbas-keuzen heeft geleid.

II. Vs. 26-49. Wij kunnen onze afdeling, die in het algemeen over Jezus' ter doodbrenging handelt, in vier onderdelen verdelen a) de gang naar de gerechtsplaats (vs. 26-32); b) de kruisiging (vs. 33-38); c) de tijd aan het kruis (vs. 39-46), d) de indruk van Jezus op de Romeinse Hoofdman, op de aanhangers van Jezus (vs. 47-49). Dadelijk in het eerste deel heeft Lukas, die anders zeer verkortend bij zijn voorstellingen is, het woord van Jezus tot de Hem volgende vrouwen van Jeruzalem, dat anders geen evangelist bericht, mee ingevlochten en daardoor voor het eerste hoofddeel van de gezichten van de Openbaring, evenzo de sleutel tot juist begrip aan de hand gegeven, als hij dat voor het tweede hoofddeel met de woorden in Hoofdst 21: 24 deed. Evenzo brengt hij in het tweede deel het eerste en in het derde deel het tweede en laatste van de zeven woorden van Christus aan het kruis bij en vult daardoor de beide evangelisten aan, terwijl toch nog voor de vierde het zijn wordt bewaard. In het vierde deel gedenkt hij onder de aanwezigen bij Jezus' dood aan Zijn bloedverwanten (vgl. MATTHEUS. 27: 31-56. Mark. 15: 20-41. Joh. 19: 16-37).

26. En toen zij Hem tot de gerechtsplaats (vs. 33) wegleidden, namen zij, de krijgsknechten, die tot hiertoe Jezus Zijn kruis zelf hadden laten dragen (Joh. 19: 17), een Simon van Cyrene, komend van de akker en legden hem het kruis op, dat hij het achter Jezus droeg (MATTHEUS. 27: 32. en "Mr 15: 21").

Wij zien in het kruis dragen van Simon een beeld van het werk van de kerk door alle geslachten heen. Zij is de kruisdraagster achter Jezus. Let dus wel op, Christen, Jezus lijdt niet zo om u van lijden te bevrijden. Hij draagt een kruis, niet opdat u het ontgaan, maar opdat u het verdragen zou. Christus bevrijdt u van de zonde, maar niet van smart. Denk daaraan en verwacht te zullen lijden. Maar dat wij onszelf met deze gedachte troosten, dat wij evenals Simon niet ons kruis, maar Christus' kruis dragen. Wanneer u om uw vroomheid wordt gekweld, wanneer uw godsdienst oorzaak is van harde beschimpingen, bedenk hoe heerlijk het is om het kruis van onze Heere Jezus te dragen. U draagt het kruis achter Hem. U heeft een gezegend gezelschap; uw pad is getekend met de voetstappen van uw Heere. Het teken van Zijn bloedroden schouder is op die zware last. Het is Zijn kruis en Hij gaat u voor, zoals een herder voor zijn schapen gaat. Neem uw kruis dagelijks op en volg Hem. Vergeet ook niet dat u dat kruis in deelgenootschap draagt. Sommigen zijn van gevoelen dat Simon slechts het ene eind van het kruis droeg en niet het hele. Dit is zeer wel mogelijk. Christus kan het zwaarste gedeelte bij de dwarsbalk en Simon het lichtere gedragen hebben. Maar met u is het zeker aldus: u draagt slechts het lichtste eind van het kruis, Christus droeg het zwaardere. En bedenkt dat, hoewel Simon het kruis slechts voor een klein stuk te dragen had, het hem tot een blijvende eer was. Evenzo is het kruis, dat wij dragen, slechts voor een klein stuk op het allermeest en daarna zullen wij de kroon van de heerlijkheid ontvangen. Wij behoorden het kruis wezenlijk lief te hebben en in plaats van er voor terug te deinzen, het voor zeer kostbaar te houden, omdat het ons een zeer uitnemend en eeuwig gewicht van heerlijkheid uitwerkt.

27. En een grote menigte en daaronder van vrouwen, die tot de bevolking van Jeruzalem behoorden en dus niet te verwisselen zijn met degene die in vs. 49 en 55 vermeld zijn, volgde Hem, die ook weenden en Hem beklaagden.

Te midden van het gepeupel dat de Verlosser naar Zijn strafplaats uitdreef, bevonden zich enige medelijdende zielen, wier bittere zielesmart zich lucht gaf in wenen en klaagtonen - een gepaste muziek om die lijdensgang te begeleiden. Wanneer mijn ziel zich de Heiland kan voorstellen, Zijn kruis naar Kalvarië torsend, sluit zij zich bij die godzalige vrouwen aan en weent met haar; want er is werkelijk een gegronde oorzaak tot droefheid - een dieper liggende oorzaak dan die wenende vrouwen dachten. Zij beweenden de mishandelde onschuld, de vervolgde goedheid, de bloedende liefde, de zachtmoedigheid, tot sterven bereid; maar mijn hart heeft een diepere en bitterder reden tot treuren. Mijn zonden waren de gesels, die Zijn gezegende schouders openreten, zij waren het, die dat gezegend hoofd met doornen kroonden; mijn zonden riepen: "Kruisig Hem, kruisig Hem!" en leiden het kruis op Zijn zachte schouders. Dat Hij ter dood weggeleid werd is smart genoeg voor een eeuwigheid, maar dat ik Zijn moordenaar ben geweest is meer, eindeloos meerdere smart dan een armzalige fontein van tranen uitdrukken kan. Waarom deze vrouwen liefhadden en weenden was niet moeilijk te raden, maar zij konden geen grotere reden tot liefde en droefheid hebben gehad dan mijn hart. Naïn’s weduwe zag haar zoon opgewekt - maar ik ben zeer opgewekt geworden tot een nieuw leven. De schoonmoeder van Petrus werd van de koorts genezen - maar ik van de veel grotere plaag van de zonde. Uit Magdalena werden zeven duivels uitgeworpen - maar uit mij een heel legioen. Maria en Martha werden door bezoeken begunstigd, maar Hij woont bij mij. Zijn moeder droeg Zijn lichaam, maar Hij is in mij geworden de hoop van de heerlijkheid. Sta ik niet in het minste bij de heilige vrouwen in schuld achter, dat ik dan ook niet in dankbaarheid en droefheid bij haar achter blijf. He verbroken hart, vol liefde en smart, kom ik aan Uw voeten, mijn zonden boeten.

28. En Jezus, Zich tot haar kerend en terugkomend op hetgeen Hij op de palmzondag al had geprofeteerd (Hoofdstuk 19: 43 v.), zei: Dochters van Jeruzalem, ween niet over Mij, maar ween over uzelf en over uw kinderen.

Is de Heere ongevoelig voor de gevoeligheid van deze vrouwen? Nee, het was voor Hem veeleer een verkwikking temidden van zoveel ongevoeligheid, hardheid, wreedheid, als waaraan Hij al de tijd had blootgestaan en nog bloot stond, te horen wenen en klagen over het onrecht, dat geschiedde. Hij, die de persoonlijke liefde was, kon geen bewijs van liefde onopgemerkt en onvergolden laten; daarom gaat Hij niet stilzwijgend Zijn weg, maar staat stil en doet zó de hele optocht stilstaan en Zich tot de vrouwen kerend spreekt Hij ze vriendelijk aan met de naam, die bij Israël uit de profeten en het Hooglied liefelijk was als de uitstorting van de liefelijkst geurige olie, met de naam van dochters van Jeruzalem. Toch wijst Jezus haar niet af, Hij wijst haar terecht. De Heere wil wel beweend zijn, maar niet met tranen van zuiver medegevoel. Er is een medelijden met anderen in het uitwendige, dat zichzelf in het innerlijke vergeet. Jezus wil dat men eerst zijn zonde beweent en dan Hem. Vleselijke gevoeligheden zijn goed, maar als het daarbij blijft zijn zij nutteloos. Alle gevoel over Jezus’ lijden, zonder gevoel van onze zonde als de oorzaak van dat lijden, is onvruchtbaar en Christus, wij hebben het u vaker gezegd, bemint niets dat onvruchtbaar is. Ja, Hij haat het, Hij kan het niet dulden;

daarom vervloekte Hij tot een toonbeeld voor altijd de onvruchtbare vijgeboom. Deze was niet dood, maar droeg enkel bladeren, terwijl hij vrucht dragen moest. Hij was innerlijk dood, de Heere liet die dood ook naar buiten uitbreken en de onvruchtbare vijgeboom verdorde meteen. In de hele Schrift is alles aangelegd en berekend op vrucht geven; al wat God welbehaaglijk is moet goed zijn en iets goeds voortbrengen. Daarom moesten Jeruzalems dochters wenen over zichzelf en over haar kinderen, zij moesten wenen over Jeruzalem, over haar land en volk, zoals Jezus er zelf over geweend had. Hij zag Zichzelf in dit opzicht voorbij en Hij wil, dat men Hem ook in dat opzicht voorbij ziet. Hij wil geen medelijden in de zin van erbarming, want Hij kon het lijden vermeden hebben, maar Hij nam het vrijwillig op Zich. Het is het koninklijk privilege, het kroonrecht van Christus om medelijden te hebben. Christus heeft medelijden met ons en dat voegt Hem, maar het voegt ons niet medelijden te hebben met Hem. Hij is de medelijdende Hogepriester en zoals Hij medelijden heeft met ons, zo wil Hij dat wij medelijden hebben met onszelf. Geen medelijden dus met de Heere; Hij wijst het af: wilt u medelijden hebben, heb dat met Zijn armen. Daarom, geen zuiver zinnelijke gevoeligheid bij de beschouwing van het lijden van Christus. Voordat Zijn kruislijden begon heeft Hij zelf tegen zo’n medelijden gewaarschuwd, Hij heeft het tegengesproken, juist bij de wortel afgesneden. Nog eens, wilt u medelijden met Hem hebben, Hij wijst u af, maar wilt u met Hem lijden, Hij neemt u aan; want dat is geheel iets anders. Deelneming alleen met ons gevoel en deelneming ook met de daad zijn tweeërlei. Van de laatste was Simon het voor- en tegenbeeld. De Heere wilde wel dat Simon het kruis meedroeg achter Hem, maar niet dat de vrouwen Hem beweenden in de zin van beklagen.

29. Want zie, er komen dagen, in welke men zeggen zal: Zalig zijn de onvruchtbaren en de buiken, die niet gebaard hebben en de borsten, die niet gezoogd hebben (Hos. 9: 14), omdat zij voor zichzelf alleen lijden en niet ook de ellende en het verderf van hun kinderen meemoeten aanzien.

30. a)Dan zullen zij beginnen te zeggen tot de bergen: Val op ons en tot de heuvelen: Bedek ons (Hos. 10: 8. Openbaring . 6: 16 v.).

a) Jes. 2: 19. Openbaring . 9: 6.

31. Want als zij dit doen aan het groene hout, aan een dat niet geschikt is om te branden, dat men in het vuur zou werpen, wat zal aan het dorre geschieden, aan diegenen, die zich door zo’n daad rijp maken voor het vuur van het goddelijk oordeel 27: 32").

a)Jer. 25: 29. 1 Petrus . 4: 17.

Onder andere uitleggingen van deze betekenisvolle vraag is de volgende vol lering: "Als Ik, schuldeloze plaatsbekleder van de zondaren, zo lijd, wat zal er wel gebeuren als de zondaar zelf - het dorre hout - in de handen van een vertoornd God valt. " Toen God de Heere Jezus in plaats van de zondaar zag, spaarde Hij Hem niet; en als Hij de onwedergeborenen buiten Christus vindt, zal Hij hen niet sparen. O zondaar, Jezus werd door Zijn vijanden weggeleid, zo zult u door vijanden weggesleept worden naar de plaats, die voor u bereid is. Jezus werd door God verlaten; en als Hij, die slechts gerekend werd een zondaar te zijn, verlaten werd,

hoeveel te meer zult u dit worden? "Eloi, Eloi, lama sabachtani!" Wat een vreselijke uitroep! Maar hoe zal uw geroep zijn, wanneer u zult zeggen: "O God, o God, waarom hebt Gij mij verlaten!" en het antwoord weerklinken zal: "Omdat u al Mijn raad verworpen en Mijn bestraffing niet gewild hebt, zo zal Ik ook in uw verderf lachen. Ik zal spotten, wanneer uw vrees komt". Omdat God Zijn eigen Zoon niet spaarde, hoeveel te minder zal Hij u sparen! Welke slagen van brandende pijn zult u ondergaan als uw geweten u met al zijn verschrikkingen zal bestormen. U rijkste, vrolijkste, eigengerechtigste van de zondaren - wie zou in uw plaats willen staan, wanneer God spreken zal: "Zwaard! ontwaak tegen de man, die Mij verwierp; sla hem en doe hem in eeuwigheid de smart gevoelen!" Onze Heere Jezus werd bespuwd; zondaar, hoedanig zal uw schande zijn. Wij kunnen onmogelijk in een woord al de smarten opsommen die neerdaalden op het hoofd van de Heere Jezus, die voor ons stierf; daarom is het onmogelijk u te zeggen welke stromen, welke Oceanen van smart over uw zielen moeten komen als u sterft zoals u nu bent. U kon zo sterven, u kon nu sterven. Bij het lijden van de Heere Jezus Christus, bij Zijn wonden en bij Zijn bloed smeken wij u, breng de toekomende toorn niet over uzelf! Geloof in de Zoon van God en u zult in eeuwigheid niet sterven.

32. En er werden ook twee anderen, kwaaddoeners (vs. 41), waaronder Hij nu gerekend was (Hoofdstuk 22: 37), geleid om met Hem gedood te worden, terwijl Hij zelf de plaats innam van de derde, die insgelijks had moeten worden omgebracht (vs. 18, 21).

De aanspraak van Jezus aan de vrouwen is een getuigenis van de macht van Zijn liefde, waarin Hij tot aan het laatste ogenblik Zich niet met Zijn eigen smart bezig houdt, maar met de ellende, die zij tegemoet gaan, die Hij zo gaande had willen redden.

De zin van het gezegde in vs. 31 is zeker wel deze. Het hout is Jezus, dat ondanks zijn bestendige onderworpenheid onder de overheid als oproermaker ter dood wordt geleid; het dorre hout, het Joodse volk, dat door zijn oproerige gezindheid des te zekerder spoedig het Romeinse zwaard tot zich zal voeren. Zo onnatuurlijk als het is dat Jezus als oproermaker sterft, zo zeker ligt het in de aard van de zaak dat Israël om oproer te gronde gaat. Zo doet Jezus hier het volk de leugen voelen, die aan Zijn veroordeling te gronde lag en de manier hoe God daarvoor wraak zal nemen.

33. En toen zij kwamen op de plaats, die Hoofdschedelplaats genoemd werd ("Uit 21: 11") en kruisigden Hem daar en de kwaaddoeners (vs. 32) de ene aan de rechterkant en de andere aan de linkerkant.

De heuvel der vertroosting is de heuvel van Calvarië; het kruis van de vertroosting is gebouwd van het hout van het kruis; de tempel van de hemelse zaligheid is gegrondvest op de gespleten rots - gespleten door de speer die Zijn zijde doorstak. Geen toneel in de heilige geschiedenis verblijdt de ziel zozeer als het treurspel op Calvarië.

Hoe wonderbaar, dat ‘t somberst uur, Dat ooit op aarde is aangebroken, Het hart vervult met zaalger vuur, Dan door de vreugde wordt ontstoken.

Licht stroomt uit het nachtelijk duister van de volle middag op Golgotha en iedere grasscheut, ieder veld bloeit liefelijk in de schaduw van het eens vervloekte hout. In die plaats van de verschansing heeft de genade een wel gegraven, waaruit immer wateren ontspringen, zo klaar als kristal en waarvan elke druppel in staat is de smarten van de mensheid te verzachten. U, die uw tijden van strijd hebt gehad, zult belijden dat het niet op de Olijfberg, noch op de berg Sinaï, noch op Thabor was dat u troost vondt, maar Gethsemane, Gabbatha en Golgotha zijn u tot vertroosting geweest. De bittere kruiden van Gethsemane namen meermalen het bittere uit uw leven weg; de geselroede van Calvarië nam dikwijls uw zorgen weg en de klachten van Calvarië verdreven alle klachten. Zo schenkt Calvarië ons een enige en rijke vertroosting. Wij zouden Christus' liefde nooit in haar hoogte en diepte gekend hebben als Hij niet gestorven was en evenmin zouden wij de diepe liefde van de Vader kunnen beseffen als Hij Zijn Zoon niet ter dood overgegeven had. Al de barmhartigheden die wij ontvangen zingen van liefde, evenals de zeeschelp, wanneer wij deze aan ons oor houden, van de diepe zee ruist, waaruit zij kwam; maar als wij begeren de oceaan zelf te horen, moeten wij niet zien op de dagelijkse zegeningen, maar op de gebeurtenissen van de kruisiging. Hij, die de liefde wil leren kennen, moet naar Calvarië gaan om de Man van smarten te zien sterven.

En zij kruisigden Hem. In deze woorden ligt nu het middelpunt van al de raad van God en van geheel onze zaligheid, omvat en geopenbaard. Hier kan men zeggen dat God Zich het meest verborg, door Zich het meest te openbaren. Hier werd de sterke God zwak omwille van ons. In zwakheid is Christus gekruist. Hij van wie kracht uitging, zodat allen die Hem aanroerden, genezen werden, door welke kwaal ook bevangen; wiens stem de storm gebood en de dood, laat toe dat men Hem aan het kruis nagele. Waarom? Uit liefde. O, dat opschrift staat onzichtbaar over Zijn kruis geschreven en is van Hemzelf. Uit liefde tot u en mij werd deze Machtige, deze Almachtige zwak en liet Hij aan Zich geschieden, al wat de mensen wilden in hun haat. Wat een tegenstelling: de mensen hebben Hem zonder oorzaak gehaat en Hij heeft de mensen zonder enige oorzaak, die uit hen was, liefgehad. Alleen de oneindige en vrije liefde van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, wrocht het wonder van de verlossing van verloren mensen. - En zij kruisigden Hem. In deze weinige woorden ligt een wereld vol gedachten. Wat is er al over gezegd, wat zal er nog over gezegd worden op aarde en in de hemel! Gods woorden en werken zijn onuitputtelijk, Zijn gedachten kunnen nooit ten volle uitgesproken worden, maar zijn de stof der overdenking en van het gesprek van Zijn kinderen in alle eeuwigheid. Wij zijn op aarde en kunnen er slechts over stamelen; pas in de hemel zullen wij er over kunnen spreken, want daar zal het onvolmaakte teniet zijn gedaan.

34. En Jezus zei, terwijl de kruisiging aan Hem volbracht werd: a) Vader! vergeef het hen, want zij weten niet wat zij doen. b) En zij wierpen het lot om Zijn kleren te verdelen (MATTHEUS. 27: 35 v. Mark. 15: 24).

a)Hand. 7: 60. 1 Kor. 4: 12.
b) Ps. 22: 19.

Bij de opheffing van het offer werd het God aangeboden, bij de oprichting van het kruis verklaart de Heere Zijn lijden voor een offerlijden. Zoals het woord van God het water van de doop tot een bondzegel maakt, zo maakt dit woord van Christus Zijn lijden tot een offerlijden.

Het behoort dan ook onafscheidelijk bij Zijn kruisiging. Het is de uitdrukking van hetgeen Hij doet door te lijden. Hij gaat de schuld betalen, zodat de zondaar de schuld vergeven wordt. Zijn bede is dus geen zuivere uitroeping tot de Vader, maar tevens een openbaring aan allen van hetgeen door Hem op het kruis gewrocht werd. Daarom leed Hij niet alleen voor, maar ook tussen en met de overtreders en de eerste begenadigde van dit eerste woord van de Heere was een medegekruisigde, een overtreder. Het kruis van Christus is dan ook het monument, het gedenk- en ereteken van de verzoening van de zonde en Christus zelf is in Zijn kruisiging de persoonlijke vergeving van de zonde geworden. Hij mocht dan ook geen ogenblik aan het kruis gehecht zijn, zonder het grote oogmerk van deze kruisiging open te leggen. Zijn kruisiging was Zijn tussenkomst tot vergeving van de zonde. Het is opmerkelijk dat de eerste en laatste bede van de Heere op het kruis, met de Vadernaam van God begint en dat in het middelste kruiswoord die Vadernaam wordt weggelaten en bij verdubbeling die van God alleen wordt in de plaats gesteld. Ja, is het niet opmerkelijk dat Hij, die in de eerste bede vraagt om vergeving voor anderen, in de vierde bede zelf klaagt over verlating? Maar wij weten hiervan de reden uit de Schrift. Om onze Verlosser te kunnen zijn moest Hij zelf een verloste worden, een verloste door de Vader, een verloste, als het hoofd van Zijn gemeente, de eerste verloste, niet uit de schuld van de zondaar, want Hij was de Heilige, maar uit de straf van de zondaar, uit de dood van de zondaar en dat werd Hij door in de verlating Gods eeuwig vredeverbond aan te grijpen en tot Hem te roepen: Mijn God, Mijn God! Maar laat het ons dan ook niet niet vreemd dunken dat de beproevingen ook bij ons zo ver kunnen gaan, dat wij de vadernaam niet meer op de lippen kunnen nemen. Blijven wij biddend wachten; in het einde herstelt zich ook bij ons het verbroken evenwicht weer. God mag Zijn vriendelijk aangezicht een ogenblik voor ons om heilige redenen verbergen, straks laat Hij het weer over ons lichten en ten slotte kunnen wij zeggen: Vader! in Uw handen bevelen wij onze geest. - Vader! vergeef het hen.

Waarlijk, waar wij als in één woord een hoofdindruk krijgen van het Evangelie, dan is het in dit woord. De zondaar, die tegen de Heere overtreden, ja grotelijks misdreven heeft, verwacht en terecht, straf, oordeel, verdoemenis. Hij verwacht vreselijke dingen en de geduchtste oordelen van God. Maar zie, wat geschiedt? Waar hij verwachtend is de toorn van de Heere en het vreselijk Godsgericht, daar hoort hij in plaats daarvan woorden van genade; barmhartigheid en ontferming vloeien van de lippen van degene tegen wie hij gezondigd heeft. Daar ontmoet hij geen wraakneming dan de wraakneming van de liefde, die te meerder genade bewijst naarmate zij te meer heeft moeten verdragen, opdat geopenbaard en verheerlijkt wordt de onuitsprekelijke grootheid van Gods oneindige barmhartigheid, die aan de meest schuldige volkomen genade bewijst, opdat zulken, gesteld als een toonbeeld van de goddelijke genade, tot roem zal strekken van Hem, die door genade de verloren zondaar redt en aanneemt, die door genade machtig is alle dingen te doen, overvloedig boven al wat wij bidden en denken en die door genade tot stand brengt wat geen wet noch tekening vermochten uit te werken, namelijk de zondaar te vernieuwen naar het evenbeeld van degene, die ons geschapen heeft in ware gerechtigheid en heiligheid. (PLOOS VAN AMSTEL).

35. En het volk stond en zag het aan. En ook de Oversten met hen beschimpten Hem en zeiden: Anderen heeft Hij verlost, dat Hij nu Zichzelf verlost, als Hij de Christus is, de uitverkorene van God (MATTHEUS. 27: 39-43. Mark. 15: 29-32).

36. En ook de krijgsknechten kwamen tot Hem, als wilden zij Hem als koning der Joden de beker bij Zijn feestmaal reiken, bespotten Hem en brachten Hem zure wijn (MATTHEUS. 27: 34. Mark. 15: 23).

37. En zij zeiden: Als Gij de koning der Joden bent, verlos dan Uzelf 27: 44").

38. En er was ook een opschrift boven Hem geschreven, met Griekse en Romeinse en Hebreeuwse letters en woorden (in Joh. 19: 20 is een andere orde van die drie talen gevolgd, die met de wezenlijke volgorde overeenkomt): Deze, namelijk Jezus van Nazareth, die hier aan het kruis hangt, is de koning der Joden 27: 37")

Toen Hij aan het kruis werd genageld, toen smarten zonder getal Zijn vermoeid, teder lichaam, dat zonde noch smart gewoon was, doortrokken en Hij zelf als onze Hogepriester, Zich aan God voor onze zonden aan het hout van het kruis opofferde, toen riep Hij luide en met kracht Zijn hogepriesterlijk voorbiddend woord: "Vader, vergeef het hen, want zij weten niet wat zij doen. " Zij wisten het niet, want zij erkenden het niet. Zij hadden het gedeeltelijk wel kunnen weten, want Hij had veel gesproken wat hen de ogen had kunnen openen. Het was een onwetendheid door eigen schuld, maar toch een ontzaglijke onwetendheid. Zij doodden hun waarachtige, sinds duizenden jaren beloofde Koning, hun Messias, de hoop van hun vaderen, op wie zij ook zelf hadden gewacht. Zij doodden hun Hogepriester, hun paaslam, Gods Zoon; dat doen zij, maar zij weten, zij geloven het niet. Maar Jezus weet het en terwijl Hij met smaad en smart bedekt aan het kruis hangt, denkt Hij toch niet aan Zichzelf, niet aan eigen nood, maar als Hogepriester aan de schuld van degenen, die Hem aan het kruis hingen. Het lijden, dat ach en wee over de mensen roept, verandert Hij door Zijn gewillige overgave en door Zijn geheimvolle opoffering tot een verzoenend lijden en tot een oorzaak, waarom Zijn bede verhoring zal vinden. In het tooisel van smaad en schande, van smart en van pijn, welke Hij lijdt, treedt Hij voor de Vader en begeert Hij juist omwille van de Vader in de hemel genade en vergeving voor alle de onwetende zondaars die Hem dat hebben aangedaan en de Vader in de hemel, die in eenheid met Hemzelf de Zoon, het lijden, dat de mensen Hem aandoen, als verzoenend lijden aannam, verhoorde ook, zoals de Pinksterdag en de rijke oogst uit de Joden bewijst; want bij de grote, zware schuld en met het oog op het geroep: "Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen" is en blijft de eerste gemeente te Jeruzalem, haar getal en haar gesteldheid, een schitterende verhoring van de voorbede van Jezus en wordt niet opgewogen door de blindheid, die aan het grootste getal der Joden ten deel geworden is.

De bede van Jezus is verhoord in de veertig jaren van de tijd van de genade, gedurende welke Israël nog de apostolische verkondiging mocht horen. Anders had de toorn Gods dadelijk over het schuldige volk kunnen losbarsten. Zie een nadere vrucht. Openbaring . 6: 9-11.

39. En een van de kwaaddoeners, die tegelijk met Jezus (vs. 32 v.) gehangen waren, lasterde Hem en zei: Als Gij de Christus zijt, verlos Uzelf en ons.

40. Maar de ander bestrafte hem en zei: Vreest u ook God niet, evenals zij daar beneden, die met deze Gekruisigde spotten, omdat u toch niet in gelijke toestand bent met hen als zuiver toeschouwer van de rechtspleging, maar in hetzelfde oordeel met de bespotte bent. Waarlijk

die in zulke onmiddellijke aanraking staat met de gerechtigheid van God, die mocht wel aan Gods eeuwig gericht denken.

41. En wij zijn toch rechtvaardig in dit zelfde oordeel met onze Medekruiseling; want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben; maar deze heeft niets onbehoorlijks gedaan; waardoor Hij de minste schuld zou hebben.

U ziet, deze man is geheel in de orde van God, waarin het recht de genade voorafgaat en pas hier zijn volle eis moet hebben, alvorens de genade in de eeuwigheid kan volgen. Hij erkent schuldig tot de dood te zijn, Waarom? omdat de wet van het land de doodstraf op de doodslag eiste? Nee, er is nog een hogere wet dan de wet van het land, de wet van God, waarmee het geweten samengaat. Immers, zodra de straf niet in evenredigheid is met de misdaad, komt het geweten van de misdadiger er tegen op; maar hier stemt het geweten van de misdadiger in met de rechtvaardigheid van de straf.

Opmerkelijk verschijnsel! Jezus veroordeeld door oversten en schriftgeleerden en gerechtvaardigd door een boetvaardige moordenaar, waaraan toch de eersten niet gelijk wilden zijn, maar waarop zij wel mochten wensen te lijken. Jezus gerechtvaardigd van een zijde, waarvan men het nooit verwacht had. Wie had het ooit kunnen denken? Voorzeker niemand dan Hij, die wist, dat Hij voor zondaren gekomen was en dat de wijsheid toen gerechtvaardigd werd en steeds zal worden van al haar kinderen. (PLOOS VAN AMSTEL).

42. En hij zei tot Jezus: Heere! gedenk mijn als Gij in Uw koninkrijk gekomen zult zijn.

"Heere!" zo noemt hij zijn medekruiseling! Wie zou Hem in dat ogenblik met die titel betiteld hebben? Was er ooit een schijnbaar ongeschikt ogenblik zo was het nu, nu toch aan deze mens geen gedaante of heerlijkheid was, nu het scheen dat Hij voor de overmacht had moeten bukken en dat Hij geen macht had te kunnen ontkomen. Het scheen waarlijk wel of de Heere Jezus als in een nacht van duisternis gehuld was en dat alle heerlijkheid van Hem ten enenmale was geweken. En toch, hoezeer dit alles waar is, is deze moordenaar op dit ogenblik misschien de enige die in deze gekruisigde mens zoveel heerlijkheid ziet; en die Hem zo in Zijn Godheid erkent als hij doet. Hij ziet door de wolken van Zijn menselijke natuur en door de duisternis van zijn vernedering heen en aanschouwt Zijn bijna voor allen verborgen heerlijkheid. Zeer mogelijk heeft hij vroeger meer van de Heere Jezus van nabij en nauwkeurig gadegeslagen met een oog verlicht door de Heilige Geest. Hij ziet in Hem geen gewoon mens, maar de Heere, een koning, die over een koninkrijk te beschikken heeft, hetwelk Hij zometeen staat in te gaan. Wat een glans, wat een majesteit aanschouwt hij in deze kruiseling. Wat een goddelijke eer en macht kent hij Hem toe. Hoe groot en heerlijk schijnt Hij hem toe in zijn ogen, dat hij niettegenstaande zo’n diepe vernedering Hem toch deze heerlijkheid toeschrijft. (PLOOS VAN AMSTEL).

Laat ons deze bede goed opmerken en de trekken in zijn karakter, door zijn voorafgaande woorden tot de spottende booswicht geschetst, aandachtig beschouwen. Hij spreekt Hem aan, die aan zijne zijde aan het kruis hing, klaarblijkelijk de grootste lijder van de drie en wel met een titel, die de innigheid van zijn geloof en de grootheid van de doorluchtigen Lijder, zijn

Zaligmaker in het oog doet springen - Wie noemt hij "Heere?" De verachte Nazerener, de vervolgde Galileeër, de met smarten en ziekten bezochte, verlaten zoon van Maria, die eens zei: "De vossen hebben holen en de vogelen van de hemel nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets waar Hij het hoofd neerleggen kan. Tot dat zo verachte wezen zei hij: "Heere!" Waarom noemde hij Hem zo? Hoe wist hij dat Hij zijn Heere was? Zonder twijfel had hij vroeger de prediking van Jezus gehoord, was hij menigmalen te midden van de menigte geweest, misschien wel onder de spotters die de Heere gestaag omringden en had hij de wonderen gezien, die Hij deed, de bewijzen van Zijn macht opgemerkt, de woorden, die Zijn heilige mond ontstroomden, gehoord. Zijn wijsheid in weerwil van zichzelf bewonderd, de zieken, die Hij genezen had, trachten te tellen, de gedenk- en zegetekenen van Zijn genade opgemerkt en zich op dat moment de lessen herinnerd, die lang geleden over zijn hart gezweefd hadden, zoals de wind door een bouwval giert, zonder bijkans een spoor van zich achter te laten; op dat moment, waarop zijn honger naar geestelijk voedsel het sterkst was, leerde hij een waarheid, wier ervaring nog in deze tijd menigeen ten zegen verstrekt: "Mijn woord zal niet leeg tot Mij terugkeren (Jes. 60: 11). Vaak ondervinden we dat een waarheid, in onze jeugd in het hart neerlegd en gedurende twintig of dertig jaren onder de zorg en wensen, vrees en hoop van het leven bedolven, op een gegeven dag door een elektrische vonk in vlam wordt gezet, zich een weg naar buiten baant, het verstand verlicht en het hart verwarmt. Deze kwaaddoener moet Jezus ettelijke maanden vroeger al gekend hebben, gezien hebben wat Hij deed, gehoord wat Hij leerde; en nu in dat vreselijke uur, voor hem het beste uur van zijn levens, drong zijn oog door het spotgewaad heen en erkende in die martelaar de Zoon van God. Dat kruis is voor hem geen schandpaal meer, onder de doornenkroon ziet hij het hoofd, waarop vele kronen rusten en die Man van smarten is in zijn oog door het licht omhuld als met een kleed en heeft de bliksem tot boodschapper; in die lijder ziet hij Gods Zoon, in de Gekruisigde, de Verheerlijkte en vol van een geloof, dat schande, lichaamspijn, zwakheid noch dood aan het wankelen brengen, roept hij met een stem, die tot in de hemelen weerklinkt: "Heere gedenk mijn, als Gij in Uw Koninkrijk gekomen zult zijn!"

Niet de minste bedenking lijdt het of hier een krachtig werk van Gods genade plaats had; nooit werd toch een zondaar bekeerd of het was de hand van God, die daartoe genade schonk en hoeveel temeer dan een moordenaar, die dat niet geworden is door drift en door onbedachtzaamheid, maar die, volgens het grondwoord, tot de laagste en slechtste soort van mensen had behoord, die zeker tot het laagste peil van de onzedelijkheid en verbastering gezonken was. Waar is het en moet dit ook bij hem zo zijn, dat het geloof uit het gehoor is; uit zijn eigen gezegden blijkt het ondubbelzinnig dat hij en zijn medekruiseling overtuigend wisten dat Jezus onschuldig was en dus met Hem en Zijn zaak niet geheel onbekend konden zijn en wie was dat ook destijds in het Joodse land met Johannes de Doper en zijn prediking en met Jezus van Nazareth en Zijn leer? Maar wat baat dit alles op zichzelf, omdat ook de verharde misdadiger ditzelfde wist, erkende; ja zelfs wat zou ons verhinderen om te denken dat deze man door Gods genade in de kerker al een boeteling geworden was? Maar dat alles neemt niet weg dat wij hier een krachtdadig, bovennatuurlijk en wonderbaar werk van Gods vrije en alvermogende genade aantreffen. Het grote werk van zijn algehele begenadiging was toch voor Golgotha bewaard, hier moest hij eerst Jezus zien lijden met een onbeschrijfelijk geduld, met een onverklaarbare zachtmoedigheid en met een goddelijke grootheid van ziel; hier moest hij eerst Jezus horen bidden en zien, dat hij op de schandelijkste wijze gehoond en

gelasterd werd; hier moest het hart, dat eertijds aan God niet dacht, de zonde zonder nadenken diende en dat nu in stil gepeins zichzelf verloor, door de lastertaal van de andere misdadiger worden opgewekt en uitgelokt; maar nu was het dan ook dat de Geest van God hem verlichtte en leidde, hem vervrijmoedigde en kracht gaf, zodat hij zich als een verbrijzelde heilbegerig en met vertrouwen in de handen van Jezus gaf, ziende in een helder geloof, dat de Heere nu in Zijn koninkrijk zou ingaan. Dat was zeker een krachtig werk van bekering, een verheerlijking van Gods genade en een ere voor de Verlosser, niet slechts omdat Hij voor een rechtvaardige werd verklaard, maar allermeest, omdatl Hij openlijk als Zaligmaker werd gehuldigd en nu in de gelegenheid was om te midden van Zijn diepe vernedering te tonen, dat Hij waarlijk de Verlosser van zondaren was.

43. En Jezus zei tot hem: Voorwaar zeg Ik u: heden nog, zodat u met uw zaligheid op geen verre toekomst heeft te wachten, zult u met Mij in het paradijs "Ec (2: 5" en "Es 1: 5") zijn, in de plaats van de zalige gemeenschap met God in de hemel, waar men voor hetverheerlijkte leven van de opgestanen rijp wordt (1 Kor. 12: 4. Openbaring . 2: 7).

Wij toch rechtvaardig, want wij ontvangen waardig hetgeen wij gedaan hebben. " In deze overtuiging wortelt al het goede, waarvoor een mensenhart vatbaar is; in haar de vrees voor God, in haar het geloof, in haar het heil. Omdat deze overtuiging het hart van de andere misdadiger ten diepste doordrongen had, had hij ogen voor het heilig lijden van de Heilige en bij de diepste ootmoed de moed om te zeggen: "Heere! gedenk mijn!" Het is het schuldgevoel, waardoor Gods strenge oordelen zich tot heilzame kastijdingen verzachten; het is schuldgevoel, waardoor het aardse kruis de weg wordt tot het kruis van Christus, de weg wordt tot de hemel. Tevergeefs, waar dit ontbreekt, het ijselijkste geleden, terwijl waar het ontwaakt, meteen een verzachting van leed gevoeld wordt. Ja daar zijn er op aarde, die naar ziel en lichaam gekweld, het hoofd zachtmoedig buigen en stil zijn als het gespeende kind, die zich geen beklag veroorloven, die troost gevonden hebben bij een gekruiste Heiland, ofschoon Hij het kruis niet wegneemt van hun schouders; die dat ook niet vragen, voor wie het genoeg is dat Hij in Zijn heerlijke hemel hen gedenkt; die temidden van de smart van het leven en bij het naderen van de dood genoeg hebben aan dat woord: "U zult met Mij in het Paradijs zijn. " Zij zijn het, die in de rampen, droefenissen en pijnen van het leven het rechtvaardig oordeel van God hebben erkend, die hebben leren zeggen: "Wij ontvangen waardig hetgeen wij gedaan hebben. " - "U zult met Mij in het Paradijs zijn. " Hij, die dit gezegd heeft op Golgotha, is bereid het dagelijks en voor velen te herhalen. Hij heeft deernis met de mens die buiten het paradijs omdwaalt. Hij kent zijn lijden. Hij is er in komen delen. Elke zucht, die uit een gelovig hart tot Hem opgaat, vangt Hij op, verhoort Hij. Want daartoe is Hij met de schuldigen in hetzelfde oordeel gekomen, opdat Hij de goddelijke vreugd zou smaken het oordeel uit het oordeel weg te nemen. Daartoe is Hij met de overtreders gerekend, opdat Hij tot de overtreders zeggen zou: "Voorwaar zeg Ik u, u zult met Mij in het paradijs zijn. " O, zalig dat ontzaglijk ogenblik, waarin "het hijgend hert de jacht ontkomt, " waarin de vermoeide strijder in de laatste strijd zich het "heden" hoort toegefluisterd, dat al zijn wensen vervult. "Heden, heden nog in het paradijs met uw Heiland, met uw Heer en uw God!. . . . " Het sterfbed is onzacht, de doodsbenauwdheden hevig, dat "heden" verzoet alles. Maar het "heden" van Hem, die uit de diepte van zijn uit- en inwendige ellende tot de hoogte van het geloof opklimt, het "heden" van hem, die in ootmoedig geloof als ware het een woord, een

blik met de Verlosser gewisseld heeft - het is, bij het gisteren geledene, het is, ook te midden van de grootste smarten, het is ook in het tranendal, een paradijs. De vrede van het hart, de blijdschap in de Heere, de rijkdom in God, het in hoop zalig zijn en dit alles onder het zegel van het goddelijk "voorwaar" is voor heden genoeg.

De satan heeft Adam uit het paradijs verdreven, Christus de misdadiger daarin teruggevoerd. Maar wat een verschil! De ene dreef de mens uit, toen slechts een enkele smet van ongehoorzaamheid hem bezoedelde en hij (te voren) nog geen zonde had gedaan. Christus voert de misdadiger tot Zich de hemel in, ofschoon nog bezwaard met een onnoemelijke last van overtredingen. En toch geschiedt daarbij een nog groter wonder; Hij leidt hem in de hemel in voor de hele wereld, zelfs voor de apostelen, opdat niemand wanhopen daarin te komen, opdat niemand aan zijn zaligheid twijfelt, wanneer hij die, die zoveel zonden heeft, aan het hof van de koning ziet leven. Maar heeft misschien de rover zijn kracht ontwikkeld, zijn deugd betoond en vruchten gebracht? Nee, maar door het eenvoudig woord, "door geloof alléén" drong hij vóór de apostelen het Paradijs binnen, opdat wij zien zouden, hoe niet zijn goede gezindheid iets zo groots kon bewerken, maar de liefde van zijn Heere het alles gedaan heeft. Want wat heeft de rover dan toch gesproken? Wat heeft hij gedaan? Heeft hij gevast, geweend, zijn kleren verscheurd, zijn gemoedsverandering gedurende lange tijd bewezen? Geenszins! Maar aan het kruis zelf heeft hij na de veroordeling de zaligheid ontvangen.

In het eerste woord zien wij Jezus als voorbiddend Hogepriester, in het tweede zien wij Hem als machtig reddende Koning van het koninkrijk der hemelen. Toen de Heere aan het kruis hing en Zijn eerste woord had geroepen, gaf er bijna niemand acht op, maar alleen Gods oor en hart, waarvoor het bestemd was. Toen barstte de menigte van aanwezigen uit in spot en hoon; ook een moordenaar spotte. De tweede verandert echter de Heere het hart. Met Zijn trouwe hand en ten bewijze dat Hij in Zijn eerste woord verhoord is, grijpt Hij onder de menigte en neemt Hij Zich een ziel als buit. De moordenaar is in de Heilige Schrift het enige voorbeeld dat een mens zich in doodsnood bekeerd heeft - het enige, maar dat bewijs is genoeg dat het nog mogelijk is zich bij het sterven te bekeren; maar juist daardoor ook waarschuwing genoeg dat niemand op die mogelijkheid steunen zal en daarom de bekering uitstelt. Een enig voorbeeld is de moordenaar in de genoemde zin, maar ook nog in een ander opzicht enig, namelijk kostelijk en heerlijk is dit voorbeeld. Zeker is deze moordenaar in zijn sterven uit genade, alleen uit genade zalig geworden, maar hij is ook uit genade heilig geworden; het hem geschonken zaligmakend geloof heeft spoedig zoete vruchten van de edelste aard gedragen en tot rijpheid gebracht. Er was geen mens bij het kruis van Christus die zijn eigen zonde beleed, deze moordenaar beleed ze; niemand anders bestraft de anderen om de hoon en de spot, die op Christus werd geladen, maar de moordenaar bestrafte zijn medemoordenaar, - Hier is het: als deze allen zwijgen, als geen mens bekering predikt, dan moeten de stenen roepen (19: 40) d. i. dan moet de moordenaar roepen. Geen mens nadert Jezus met vriendelijkheid, de moordenaar nadert met aanbidding. Anderen zien in Jezus een stervende, deze moordenaar ziet in Hem de Koning, die ondanks de dood eeuwig leeft, die terug komen zal in heerlijkheid en genade en eeuwige ontferming kan uitdelen. Wat een licht, wat een kennis, wat een geloof en een hoop heeft deze moordenaar, die ook weet dat hij, dat zijn ziel niet gedood kan worden, maar een eeuwige toekomst heeft, die het ook niet alleen weet, maar biddend Daarvoor zorgt! Deze moordenaar is geen verlorene, maar een

gevondene, een zondaar en moordenaar, maar toch een heilige en een held, want hij waagt het midden onder de spottende menigte, ondanks overpriesters en krijgsknechten, die hem des te meer konden plagen, te roepen, te prediken en te aanbidden. Aan hem kunnen zich, als hij zo spreekt en handelt, apostelen spiegelen en door hem beschaamd worden.

De moordenaar had in lang vergeten jaren ook eens het Oude Testament gelezen; nu kwam, hij wist niet hoe, Jesaja 53 hem weer te binnen. Dat Hij, die tussen hem en zijn medemoordenaar zo onschuldig en geduldig aan het kruis hing, dat Jezus van Nazareth, de lijdende Messias van Jes. 53 was, dat gevoel was hem door de Heilige Geest in de ziel gelegd en het eerste woord van de Gekruisigde: "Vader! vergeef het hen, " kwam zo verrassend met het einde van die profetie "en voor de overtreders gebeden heeft" overeen, dat de arme moordenaar innerlijk overtuigd werd: Hij is het, de gekruisigde Jezus is de Messias van Jes. 53, die om onze overtredingen is verwond en om onze zonden is verbrijzeld. Nu zou Hij ook de machtigen, de zondaars van de ergste soort ten roof hebben? De arme moordenaar waagt het en zegt: "Heere! gedenk mijn als Gij in Uw Koninkrijk komt. " Nooit spreekt de Heilige Schrift tot afschaffing van de doodstraf voor moordenaars een woord. "Wie het bloed van de mensen vergiet, diens bloed zal door de mens weer vergoten worden, " dat is en blijft de leer van beide testamenten - "Wij ontvangen waardig hetgeen wij gedaan hebben" betuigt het door Gods Geest opgewekte en verlichte geweten van de kruiseling. Maar nooit heeft ergens een andere godsdienst zo grote ontferming kunnen voorstellen als de godsdienst van de bijbel in deze stelling: ook moordenaars kunnen zalig worden, als zij nog maar vóór de laatste zucht met berouw de genade van Jezus Christus aanroepen. Wie op deze stelling zon willen zondigen, wie een leven in ongeloof, zonde en schande zou willen leiden met de gedachte: Ik kan mij toch in mijn laatste uurtje nog bekeren, dus vrolijk leven en toch zalig sterven, zo’n mens ware krankzinnig, evenals een schipper krankzinnig zou zijn die te midden van de oceaan zijn schip aan stukken sloeg en daarna de zwemgordel ging zoeken, die hij voor geval van nood onder zijn hoofdkussen heeft liggen. Zulke dwaze mensen, die het schip van hun leven in duizend stukken slaan om met de zwemgordel naar het land van de eeuwige rust te zwemmen, moeten aan de anderen moordenaar denken. Deze had in het sterven de Heere Jezus dicht bij zich en heeft zich nog niet tot Hem bekeerd, maar heeft Hem gelasterd en is naar de hel gevaren.

44. En het was, nadat Jezus al drie uren aan het kruis had gehangen, ongeveer het zesde uur en er kwam duisternis over de hele aarde tot het negende uur toe.

45. En de zon werd verduisterd en het voorhangsel van de tempel scheurde midden door 27: 45").

Tekenen als deze bij bijzondere omstandigheden, laat het ons bedenken, behoren tot Gods handelingen met de mens. Hij kent de uiterste stompheid en het ongeloof van de menselijke natuur. Hij vindt het noodzakelijk onze aandacht door wonderwerken op te wekken als Hij een nieuwe bedeling invoert. Hij dwingt dus de mensen hun ogen te openen of zij willen of niet en Zijn stem voor een korte tijd te horen. Hij heeft dit dikwijls in de dagen, die voorbij zijn, gedaan. Hij deed het toen Hij de wet gaf. Hij deed het in het onderhavige geval, toen Hij het evangelie inbracht. Hij zal dit nog eens doen als Christus voor de tweede maal terugkomt.

Hij zal aan een spottende, ongelovige wereld tonen dat Hij de wetten van de natuur naar Zijn welbehagen kan schorsen en het werk van de schepping veranderen even gemakkelijk als Hij de aarde in het aanzijn riep, Hij zal Zijn woorden nog vervullen: "Nog eenmaal zal Ik bewegen niet alleen de aarde maar ook de hemel. De maan zal schaamrood worden en de zon zal beschaamd worden als de Heere der heirscharen vertoeven zal op de berg Zion. " (Hebr. 12: 25. Jes. 24: 23).

47. Toen nu de Romeinse hoofdman over honderd, die met zijn krijgsknechten de kruisiging had moeten volbrengen, zag wat er gebeurd was, hoe de zon haar schijnsel verloor, de aarde beefde en Jezus met luid geroep stierf, verheerlijkte hij God en zei: Waarlijk, deze mens was rechtvaardig en zeker, zoals Hij gezegd heeft, Gods Zoon.

48. En de hele menigte, die samengekomen was om dit te aanschouwen (vs. 35) en de dingen zagen die gebeurd waren, keerden diep getroffen weer naar Jeruzalem, vanwaar zij de stoet hadden vergezeld (vs. 27) en sloegen op hun borsten.

49. En al Zijn bekenden, Zijn bloedverwanten (Hoofdstuk 2: 44) stonden van ver, zolang het kruislijden duurde, ook de vrouwen die hem samen gevolgd waren van Galilea (vs. 55; (Hoofdstuk 24: 10) en zagen dit aan en kwamen, nu het volk zich verstrooide, om deel te nemen aan de begraving, tot het kruis.

Lukas geeft het woord van de hoofdman in de eenvoudigste vorm: "deze mens was rechtvaardig" d. i. Hij was geen kwaaddoener, zoals men meende; maar deze erkentenis sloot een andere in zich van meerdere betekenis. Jezus had Zich voor de Zoon van God uitgegeven; daarom moest Hij, als Hij een rechtvaardige was, nog meer zijn dan dat; dit drukt de uitroep van de hoofdman bij Mattheus en Markus uit. Twee keer heeft Jezus van het kruis God Zijn Vader genoemd; de hoofdman kon zich dus wel uitdrukken: "Hij is waarlijk Gods Zoon. " Zoals zijn uitroep een voorspel is van de bekering van de heidenwereld, zo is de ontzetting, die zich van de Joodse getuigen meester maakt, een voorspel van het berouw en de bekering van het volk, die komen zullen (Zach. 12: 10-14).

IV. Vs. 50-56. Het bericht van de begraving van het van het kruis afgenomen lijk van Jezus vormt het slot van de lijdensgeschiedenis, die die afneming bewerkt, hoe de begraving gebeurd is en wat verder voor de tijd na het eindigen van de juist beginnende sabbat de deelnemende vrouwen deden. Lukas vertelt ook hier weer kort en vergenoegt zich met een bondige voorstelling, als een die de bijzondere nevenomstandigheden als bekend veronderstelt en zich tot de hoofdpunten bepaalt (vgl. Matth. 27: 57-66. Mark. 15: 42-47. Joh. 19: 38-42).

50. En zie, er was een man die Jozes genoemd werd en een raadsheer was, een goed en rechtvaardig man (vgl. 2: 19).

Ieder evangelist schildert Jozef op zijn manier. Lukas noemt hem "een goed en rechtvaardig man, " het Griekse ideaal; Markus "een eerlijk raadsheer, " het Romeinse ideaal; Mattheüs "een rijk man" - is dat niet het Joodse ideaal?

Bij de laatste evangelist is de betrekking op de voorspelling in Jes. 53: 9 niet te miskennen. Daar staat: "Hij is bij de rijken in Zijn dood geweest. "

51. Deze had, evenals Nikodemus bij de rechtszittingen in Joh. 11: 47 v. en MATTHEUS. 26: 3 v. , 27: 1, niet mee bewilligd in hun raad en handel. Hij was van Arimathea d. i. Ramathaïm Zophim, of het Rama van Samuel 1: 1"), een stad van de Joden, die hen eens door Demetrius II was overgegeven (1 Makk. 11: 34) en die ook zelf met andere vrienden van Jezus het koninkrijk van God verwachtte. (Hoofdstuk 2: 38).

52. Deze ging tot Pilatus en begeerde het lichaam van Jezus, welke bede hem ook werd toegestaan (Mark. 15: 43-45).

53. En toen hij het afgenomen had, wond hij dat in een fijn lijnwaad, terwijl Nikodemus de specerijen daartoe gaf (Joh. 19: 39) en legde het in een graf, dat in een rots was uitgehouwen, waarin nog nooit iemand gelegd was (Hoofdstuk 19: 30).

Een arme Jozef stond bij de kribbe van de Heere, een rijke Jozef bij Zijn kruis. Bij Zijn leven was de Heere de metgezel van de armen, in Zijn dood kiezen de rijken de Heere tot hun metgezel; en lag Hij in de kribbe in schamele doeken gewikkeld, in Zijn graf rustte Hij omwikkeld met het fijnste lijnwaad en de kostbaarste specerijen.

54. En het was de dag van de voorbereiding 27: 64") en de sabbat kwam aan, volgens Joodse wijze van rekenen met het zesde avonduur.

55. En ook de vrouwen, in Hoofdstuk 24: 10 genoemd, a)die met Hem gekomen waren uit Galilea, volgden die beide mannen na en aanschouwden het graf en hoe Zijn lichaam gelegd werd, om alles ten behoeve van hetgeen zij tot verdere bezorging van het heilige lijk wilden doen, nauwkeurig op te nemen.

a) Luk. 8: 2.

56. En teruggekeerd zijnde naar Jeruzalem, nadat zij het gezien hadden, bereidden zij specerijen en zalven, zij kochten er ten minste die avond nog de stof voor in; en op de sabbat rustten zij naar het gebod; zij begonnen dus pas met de bereiding op Zaterdag na zes uur ‘s avonds.

Dat was de laatste sabbat. Tot evangelische rustdag is de dag van de Heere geworden, waarop Hij is opgestaan, om ons de vruchten van Zijn verzoeningsdood ten eigendom te doen worden.

HOOFDSTUK 24

CHRISTUS' OPSTANDING EN HEMELVAART

I. Vs. 1-22. In het slot van de evangelische geschiedenis die over de opstanding handelt, wijken de vier evangelisten het meest van elkaar af, "evenals vrienden, die een tijd lang met elkaar zijn gegaan, aan het doel van hun reis scheiden en ieder de bijzondere weg inslaat, die hem tot den huiselijke haard leidt, zo oefent in dit laatste deel het bijzondere doel van iedere evangelist een nog meer zichtbare invloed dan vroeger uit. " Onmiskenbaar zoekt Lukas zo snel mogelijk te komen tot de verschijning van de Herrezene, in de tweede afdeling (vs. 13-35) verteld. Daarom een zuiver opvolgende voorstelling (Uit 28: 10). Zo bepaalt hij zich tot de verschijningen in Judea en trekt deze tot een geheel samen, om op de hemelvaart te komen, waarmee hij dan bij de Handelingen der apostelen weer begint en zijn gehele werk nu zo inricht dat hij ons het trapsgewijs toenemen van het Christus rijk voor ogen stelt, waartoe te Nazareth de grondslag werd gelegd en dat zich eindelijk tot Rome uitbreidde (vgl. MATTHEUS. 28: 1-10. Mark. 16: 1-11. Joh. 20: 1-18).

1. En op de eerste dag van de week 1), op de eerste na de sabbat, d. i. op Zondag (Hand. 20: 7) zeer vroeg 26: 1") in de morgen, gingen zij, de in Hoofdstuk 23: 55 genoemde vrouwen, waarvan enigen later bij name zullen genoemd worden (vs. 10), naar het graf, dragende de specerijen, die zij bereid hadden en sommigen met haar, zoals Salóme (Mark. 16: 1) en waarschijnlijk ook Susanna Hoofdst. 8: 3.

1) Wij vinden hier voor de eerste maal in de evangeliën gesproken van de eerste dag van de week. Deze dag, door de Heere geheiligd door Zijn opstanding uit de dood, stond nu en voortaan in het koninkrijk van God bij de Christelijke gemeente aan het hoofd van de dagen. Op die dag kwamen de discipelen bijzonder bijeen tot het gebed en de prediking, tot de broodbreking en zorg voor de armen (Hand. 20: 7. 1 Kor. 16: 2) en komen wij nu nog bijeen tot hetzelfde doel. Treffend is het op te merken dat dezelfde eerste dag van de week, waarop de eerste schepping begon, de eerste dag werd van de nieuwe schepping, die onveranderlijk volmaakt is. Trouwens, in de opstanding van Christus, of juister gezegd van de uit de dood opstaande Christus begon die nieuwe schepping en duurt zij eeuwig voort.

3. En toen zij in het graf gingen, dat veel overeenkomst met een kamer had, vonden zij het lichaam van de Heere Jezus niet.

4. En het gebeurde toen zij daarover twijfelden, zie, twee mannen stonden plotseling, zonder dat zij een andere van deze bemerkt hadden, bij haar in blinkende klederen, zodat zij bleken engelen te zijn.

5. En toen zij zeer bevreesd werden en het aangezicht naar de aarde neigden, als verblind door de glans van de hemelse wereld, die haar in de ogen schitterde, zeiden zij, de engelen, tot haar: Waarom zoekt u de levende, Hem die Zich weer in het leven bevindt, bij de doden, namelijk hier in het graf?

6. Hij is hier niet, maar Hij is opgestaan. a) Gedenk hoe Hij tot u gesproken heeft, toen Hij nog in Galilea was (Hoofdstuk 9: 22, 44).

a)Matth. 16: 21; 17: 22. 20: 18. Mark. 8: 31; 9: 31; 10: 33. Luk. 18: 31.

7. Zeggende: De Zoon des mensen moet overgeleverd worden in de handen van zondige mensen of Heidenen (Hoofdstuk 18: 32. Gal. 2: 15) en gekruisigd worden en op de derde dag weer opstaan.

De engelen beriepen zich niet op de Schrift als bewijs dat Jezus moest opstaan, maar op hetgeen de Heere zelf gezegd had. Dat was voor de engelen hun Heilige Schrift, zoals al de woorden van de Heere ook ons tot Heilige Schrift geworden zijn. Niets kon ook voor dit ogenblik doeltreffender zijn dan de vrouwen te herinneren wat zij zo duidelijk en nadrukkelijk uit de eigen mond van de Heere gehoord hadden. Al de profeten hadden van den Heere geprofeteerd, maar de Heere had geprofeteerd van Zichzelf. Hij had Zijn eigen toekomst aan de Zijnen opengelegd en hun Zijn lijden voorspeld, maar ook de heerlijkheid daarna volgende, waarvan Zijn opstanding uit dood en graf het bewijs en begin zou zijn.

De gebeurtenissen waarover hier wordt gehandeld, hebben wij bij Mark. 16: 1 in Mr 16: 1 een overzicht gebracht, dat de bijzondere momenten, die bij de evangelisten in elkaar vloeien, op aanschouwelijke wijze uit elkaar houdt. Daaruit blijkt dat Lukas de bijzondere ervaringen van Maria Magdalena met die van de andere vrouwen tot een geheel heeft samengevlochten, zodat ook hier van twee engelen sprake is, terwijl er in werkelijkheid slechts één was, die Maria, de moeder van Jakobus, Salóme en Johanna zagen. Verder heeft onze evangelist de vermelding van Galilea in de mond van de engel enigszins anders voorgesteld; want terwijl in MATTHEUS. 28: 7 en Mark. 16: 7 gezegd wordt: "Hij zal u voorgaan naar Galilea, daar zult u Hem zien, zoals Hij u gezegd heeft, " heeft bij Lukas vs. 6 de rede deze wending verkregen! "Gedenk hoe Hij tot u gesproken heeft, toen Hij nog in Galilea was. " Omdat hier, in het derde evangelie, verschijningen van de Opgestane niet bericht zouden worden, zou die vorm dus lichtelijk tot verwarring hebben kunnen leiden. Het feit van de eerste bekendmaking van Christus' opstanding wordt, zo merkt P. Lange op, niet in de vorm van zijn abstract-objectieve gang voorgesteld, maar samenverbonden met zijn levendige werking, in het levensbeeld van de eerste paasgevoelens, die zij teweeg bracht. Deze stemmingen worden nu niet voorgesteld op de afgemetene wijze van een eenstemmig koraal, maar in de vorm van een vierstemmige, zeer bewogen muziek.

8. En zij, omdat zij juist in Galilea met Jezus geweest waren (Hoofdstuk 8: 2 v.) en Hem daar ook gehoord hadden, gedachten Zijn woorden, die tot hiertoe als een begraven pond zonder werking in haar ziel hadden gerust, maar nu begonnen hun kracht uit te oefenen.

Dat die woorden haar pas nu, na de herinnering van de engel, weer in de gedachten komen, is niet onverklaarbaar of bevreemdend. Wat in Joh. 2: 22 wordt gezegd, mag worden toegepast ook op de onverborgen en bepaalde voorspelling van de Heere van Zijn lijden en sterven. Zij was toch voor het begrip van de discipelen verborgen en onduidelijk, omdat iedere voorstelling van hetgeen Hij zei (Hoofdstuk 9: 45. 18: 34) verre van hen was. De duidelijkste

beschrijving van een mij vreemde, met mijn verwachtingen en voorstellingen rechtstreeks strijdende zaak zal voor mij onbevattelijk blijven totdat de zaak zelf nader in mijn gezichtskring treedt. Door het onverwachte en onvermoeide intreden van Jezus' dood was dit de discipelen en discipelinnen gebeurd en daarom komt haar het vroeger niet verstane en daarom niet bewaarde woord voor als een, waarover zij pas nu nadenken, want nu eerst hebben zij vernomen, wat Hij haar wilde zeggen.

9. En toen zij teruggekeerd waren van het graf boodschapten zij al deze dingen aan de elf en aan al de anderen, die anders nog tot de menigte van discipelen van Jezus inruimere zin behoorden (vs. 13 en 22 v. Hand. 1: 14 v).

10. En deze waren Maria Magdalena en Johanna en Maria, de moeder van Jakobus en de anderen met haar (vgl. bij vs. 7); die dit tot de apostelen zeiden. Van deze deed Maria Magdalena dit het eerst; zij opende daardoor ook de mond van de overige vrouwen (Mark. 16: 8).

11. En haar woorden schenen voor hen als ijdel geklets, dwaze zaken, die alleen in de verbeelding van de vertelsters bestonden en zij geloofden haar niet (vs. 22).

II. Vs. 13-35. Onze evangelist heeft in de vorige afdeling de verschillende voorvallen van de paasmorgen in zeer verkorte en samenvattende vorm voorgesteld. Een dergelijke manier van vertellen vinden wij ook in de derde afdeling, zodat de grenzen van de medegedeelde gebeurtenissen en reden gewoonlijk in elkaar vloeien. Hier daarentegen vinden wij een even duidelijke en aanschouwelijke als volledige en uitvoerige voorstelling van het voorgevallene op de namiddag. Dit voorval beschrijft Lukas ons alleen, van de overige evangelisten denkt alleen Markus (Hoofdstuk 16: 12 v.) daaraan met enige weinige algemene woorden. Zo ligt het vermoeden voor de hand dat de evangelist aan de ervaring van de beide Emmaüsgangers in bijzondere mate deel had, dat het zijn eigen paasviering is, die hij voor ons hier heeft bewaard. Hebben wij nu overigens al vaker opgemerkt dat Lukas in nauwe verwantschap met Johannes staat en weten wij dat de laatste, waar hij in zijn evangelie van zichzelf vertelt, het vermijdt zijn naam te noemen, dan is het zeker een gegrond vermoeden dat ook de eerste met die van de beide Emmaüsgangers, wiens naam hij verzwijgt, zichzelf bedoelt 19: 2).

EVANGELIE OP PAASMAANDAG

Terwijl de eerste feestdag streng objectief het grote feit van Jezus Christus' opstanding uit de dood moet mededelen, is het doel van deze tweede feestdag de objectieve zaligheid van de mensen subjectief toe te eigenen. Daarvoor nu is deze tekst uitstekend geschikt. Daarin treden zodanige discipelen op, voor wie de paastijding: "De Heere is opgestaan" in het begin een verhaaltje is, maar voor wie de opstanding zich in zo'n kracht openbaart dat zij ten slotte met brandende harten en met vurige tongen vertellen hoe zij de Heere hadden erkend, toen Hij het brood brak. Wat moeten wij van de beide Emmaüsgangers leren? 1) diep te treuren om de Heere, als wij Hem hebben verloren; 2) gewillig op Zijn woord te letten, als Hij ons ook gevoelig straft; 3) hartelijk om Zijn nabijheid te bidden, als Hij schijnt ons te verlaten; 4) blij van Hem te getuigen, als Hij ons naar Zijn genade is verschenen.

De heilsweg van onze ziel een Emmaüs-weg; de ziel wandelt 1) eerst zonder Christus; 2) vervolgens naast Christus; 3) eindelijk in Christus.

De discipelen naar Emmaüs: 1) hun uitgang zo zwaarmoedig; 2) hun voortgang zo geheimzinnig; 3) hun ingang zo belonend; 4) hun teruggang zo snel en verheugend.

13. En zie, twee uit de kring van hen, die al in Jezus geloofden (Hoofdstuk 1: 1 onder ons) gingen op dezelfde dag (vs. 1, ongeveer ‘s middags om drie uur) naar een dorp, dat in westelijke richting zestig stadiën (1 ½ mijl Lev. 19: 37) van Jeruzalem was, Emmaüs genoemd.

De naam Emmaüs schijnt samen te hangen met het Hebr. chamam (= warm zijn) en overeen te komen met het Duitse "warmbrunn" Jozefus (b. Jud. IV: 1, 3) vermeldt ook inderdaad een Emmaüs in de nabijheid van Tiberias aan het meer Gennesareth, dat heden nog, een half uur ten zuiden van de stad, om zijn warme baden veel door de Turken wordt bezocht. Een ander, Ammao genaamd, wordt in 1 Makk. 3: 40; 9: 50 aangehaald. Dat is het tegenwoordige Amwâs, ruim drie mijl ten westen van Jeruzalem, op de weg naar Lydda gelegen, sinds de derde eeuw na Christus Nikopolis genoemd, totdat de oude naam in de tegenwoordige weer tevoorschijn trad. Reeds vroeg heeft men deze plaats, die volgens Jozefus (Ant. XIV: 11, 2), een niet onbetekenende stad was 4: 25) voor het hier bedoelde Emmaüs gehouden. Omdat echter de afstand van Jeruzalem niet overeenstemde, heeft men in verschillende handschriften in plaats van "zestig" "eenhonderd en zestig" geschreven (d. i. vier Duitse mijlen). Wij hebben echter bij 1 Makk. 3: 40 aangewezen dat een zo verre afstand niet te rijmen is met de inhoud van onze geschiedenis. Sinds de Middeleeuwen heeft men daarentegen aan het dorp el Kubeibeh ten noordwesten van Jeruzalem gedacht. Op de daar aangewezen plaats, waar de Opgestane voor de beide discipelen het brood brak, is ook een kapel gebouwd, maar de plaats is zeventig stadiën (1 3/4 mijl) van Jeruzalem verwijderd en zeer willekeurig aangenomen. Niet beter gaat het met de aanneming, dat het tegenwoordige Kureiet el Enab, het bijbelse Kiriath-Jearim (Joz. 15: 9, 60. 1 Sam. 6: 21 vv. 2 Sam. 6: 2 vv) ons Emmaüs zou zijn. Daarentegen zijn de Katholieke prof. Sepp te München en Chr. Ed. Caspari te Geudertheim in de Elzas, en wel geheel onafhankelijk van elkaar, het juiste op het spoor gekomen. Bij Jozefus (b. Jud. VII: 6, 6) wordt namelijk het bericht gevonden dat na het eindigen van de Joodse oorlog de keizer aan 800 veteranen landerijen uitdeelde "in het gebied van Emmaüs, dat 60 stadiën van Jeruzalem verwijderd is. " Nu heeft men wel gemeend dat ook hier aan het vroeger genoemde Amwât moest worden gedacht en ook hier 160 stadiën zou hebben gestaan, die pas door de Christelijke afschrijvers van de werken van Jozefus naar onze plaats bij Lukas in zestig stadiën zou zijn verbeterd. Omdat echter ten westen van Jeruzalem werkelijk een plaats is, zestig stadiën daarvan verwijderd, Kulonieh geheten, moeten wij vooral hierop letten, temeer omdat de naam onmiskenbaar uit het Latijnse Colonia (evenals Keulen) ontstaan is en van die veteranen-kolonie de naam draagt. Zij ligt niet, zoals van Oosterzee zegt, die haar met el Kubeibeh verwisselt, aan de straat die noordelijk van Jeruzalem over Mizpa leidt, maar aan het rijkelijk met water gezegende Terebinthen dal (Beitehanin) 9: 5).

De stedelingen zoeken nog altijd graag die stille, verborgen plaats op. Onder in het dal bevochtigt een rijke, onder rotsgewelven verborgen bron met dubbele uitgang een aantal

tuinen, waarin amandelbomen met rozenrode bloesems tussen het donker groene loof heen schitteren, aan de hoogten rondom stijgen wijngaarden, met olijfboomlanen terrasvormig in de hoogte. Aan de noordwestelijke bergzijde ligt het dorp zelf, hoog boven de straat die door het dal leidt, geheel uit grove, ten dele vier voet dikke vierkante stenen niet onaardig gebouwd; op de berg zien wij nog de ruïnen van het oude kasteel. In deze plaats kon wel ook een andere, in het Oude Testament voorkomende, tot hiertoe echter nog onbekende plaats zijn teruggevonden, namelijk het in Joz. 18: 26 genoemde Moza. In de Talmud toch vinden wij het volgende bericht: "Beneden Jeruzalem was een plaats, Moza genoemd; daarheen ging men (op het loofhuttenfeest) en haalde men wilgentakken voor het feest. " De Gemara merkt daarbij aan dat Moza hetzelfde is als Colonia. Was men gewoon de plaats gewoonlijk met het artikel te noemen zoals die ook in de grondtekst van de boven aangevoerde plaats bij Jozua staat, zodat men daarvoor Ham moza zei, zo kon die in de Syrisch-Griekse tijd gemakkelijk in de vorm Ammoza of Ammaus (Emmaüs) overgaan. De laatste naam hing dan echter niet samen met Emmaüs (warm zijn) maar met "Moza" dat "uitgang" betekent en op waterbronnen (Jes. 41: 18) wijst. Hiermee zou dan ook de laatste bedenking zijn weerlegd, die men maakt tegen de eenheid van het tegenwoordige Kulonieh met het Nieuw-Testamentische Emmaüs, dat namelijk op deze plaats geen gezondheidsbron is. Daarvoor is er echter een bron zowel onder in het dal als boven op de hoogte en verdient dus de plaats inderdaad de naam Mammoza in de zin van "waterbronnen. "

14. En zij spraken samen onder elkaar van al deze dingen, die er gebeurd waren en die in vs. 1-12 bericht zijn.

15. En het gebeurde, terwijl zij samenspraken en elkaar ondervroegen, dat Jezus zelf, over wie zij spraken, bij hen kwam, hen van achteren inhalend en met hen ging, reeds nu Zijn belofte in Matth. 18: 20 vervullend.

16. En hun ogen werden door de veranderde gedaante, waarin Hij verscheen (Mark. 16: 12) gehouden, dat zij Hem niet kenden, zoals zij ook ten gevolge van hun inwendige gemoedsgesteldheid (vs. 22 vv.) er ook in het geheel niet aan dachten in Hem hun Meester weer te vinden.

18. En de een, wiens naam was Kleopas (niet te verwisselen met de Hebreeuwse naam Kleophas = Alfeüs Joh. 19: 25 maar samengetrokken uit het Griekse Kleopatros "Mt 2: 23") antwoordde Hem: Bent u alleen van de tot het Paasfeest opgekomen gasten nog eenvreemdeling te Jeruzalem en weet de dingen niet die deze dagen daarin gebeurd zijn?

19. En Hij zei tot hen: Welke? En zij vertelden tot Hem beurtelings, omdat de één weer aanvulde wat de ander voorbracht: De dingen betreffende Jezus de Nazarener, die een profeet was, krachtig in werken en woorden (Matth. 21: 11. Joh. 3: 2; 10: 38. Hand. 1: 1; 7: 22; 10: 38), voor God en het hele volk Zich als zodanig betonend.

20. En hoe onze overpriesters en oversten die aan de Romeinse landvoogd overgeleverd hebben tot het oordeel van de dood en Hem gekruisigd hebben, doordat zij de landvoogd tot de volvoering noodzaakten (Hand. 2: 23).

21. En wij van onze kant, die in Hem de Zoon van David en de beloofden Messias zagen, hoopten dat Hij degene was die Israël verlossen zou en Zijn rijk daarin zou oprichten (Hand. 1: 6). Maar ook naast dit alles is het heden de derde dag van dat deze dingen gebeurd zijn, zodat Hij nu al zolang in het graf ligt en zo onze hoop geheel vernietigd is.

22. Maar ook - om de verwarring en ontzetting, die zich van ons heeft meester gemaakt, ten toppunt te voeren, sommige vrouwen uit ons hebben ons ontsteld, die vroeg in de morgen aan het graf geweest zijn.

23. En toen zij Zijn lichaam niet vonden kwamen zij en zeiden dat zij ook een gezicht van engelen gezien hadden, die zeggen dat Hij leeft.

24. En sommigen van degenen die met ons zijn, namelijk Petrus en Johannes, gingen heen tot het graf en bevonden het zoals de vrouwen gezegd hadden; maar hem, die Zich volgens de verzekering van de engelen, zoals de vrouwen berichthebben, leven zou, zagen zij niet. Wij hebben dus met enkel raadsels te doen, die ons beangstigen. Zo kunt u denken waarom wij zo droevig zijn (vs. 17).

Het heeft bijna het aanzien, alsof zij zich naar Emmaüs wilden terugtrekken om voor enige tijd de plaats te mijden, omdat zij zoveel verschrikkelijks meegemaakt hadden. Jeruzalem kon slechts voor hen een plaats van kwelling zijn: waarheen zij hun ogen ook mochten wenden, daar stegen voor hen weer de beelden van jammer op - hier het rechthuis, waar Jezus gegeseld werd, daar de straat van de smarten, waar Hij machteloos onder het kruis neerzonk, daar vooral Golgotha en het kruis. Dat had hun hart genoeg verscheurd en nu keren zij aan de moordende stad de rug toe, om zich te Emmaüs te verbergen en hun leed in de stilte te bewenen, zo gaan die beiden met elkaar en zijn treurig. Maar de treurigheid laat hen niet stom blijven; er is zoveel raadselachtigs en onbegrijpelijks geweest, dat zij steeds opnieuw op dezelfde zaak terugkomen en het einde van hun gesprekken tot een begin van nieuwe gesprekken maken en toch geen stap verder komen, maar zich steeds dieper in hun treurige gedachten verwikkelen. Het is voor de lijder niet goed dat hij zich in zijn verdriet begraaft en niets ziet en hoort dan wat hem treurig maakt; de droefheid van de wereld werkt de dood; zij heeft de manier de mens voor te liegen, dat hij een lijder en martelaar boven anderen is en hem toch zijn God en zijn geloof ontrukt en hem tot een verdoemelijk zondaar maakt.

Op de schoonste dag, die de wereld gezien heeft, wandelen onze beide reizigers door nacht omgeven daarheen. Wel zijn zij zich niet met volle helderheid van het verstand bewust wat zij in hun Meester hebben verloren, maar zij voelen wat zij nog niet duidelijk weten, ja, ervaren ten levendigste de waarheid van het apostolisch woord: "Indien Christus niet opgewekt is, dan is uw geloof ijdel, dan bent u nog in uw zonden. Indien wij alleen in dit leven op Christus hopend zijn, dan zijn wij de ellendigsten van alle mensen" (1 Kor. 15: 17 en 19). Op zichzelf zien zij zich teruggeworpen, zonder Voorganger, zonder Middelaar, zonder Heiland. Zonder mast en roer drijft het scheepje van hun leven boven de stormachtige branding heen - waar zal het landen? Wie zal het voor de hele schipbreuk behoeden? Hij staat toch niet meer aan het roer, op wie zich hun hele hoop vestigde! Maar waartoe hun wegsnellen van de heilige stad? Waarom niet vooraf eens de uitspraken van de vrouwen wat grondiger onderzocht? Waarom

niet de omstandigheid, dat Petrus en Johannes in de lege groeve het linnen en de doeken zo zorgvuldig en juist neergelegd vonden, nauwkeuriger beschouwd? en bovenal niet het woord van de profetie omtrent de levensloop van de beloofde Messias en diens uiteinde gevraagd en dan het boekje van hun eigen herinneringen aan vroegere uitspraken van de Meester zelf doorgebladerd, of onder deze niet misschien ook meer bepaalde aanduidingen omtrent Zijn dood en de opstanding waren te vinden.

Wat doet niet een schadelijk vooroordeel? Het brengt het hart in blindheid en twijfel, zodat men met ziende ogen niet ziet. De zon is wel helder, maar niet voor een blinde.

De harten van de mensen hopen, waar niets te hopen is en vrezen, waar de verwachting zich nabij vertoont.

De dwalenden komt niet eerder vertroosting toe, voordat zij tot grondige erkentenis van hun misslagen zijn gekomen.

Reeds dadelijk blijkt er uit wat voor diepe en algemene schok de dood van de Heere gegeven moet hebben, dat men zich zelfs geen vreemdeling kon voorstellen die daarvan niets had gehoord. Ook levert het ons een zijdelings, maar onverdenkbaar bewijs, dat de vrouwen de last van de engel volvoerd en Zijn opstanding verkondigd, maar, zoals wij al van elders weten, geen geloof in hun midden gevonden hadden. Maar bovenal is het ons een trouwe spiegel van de stemming van de discipelen van de Heere tussen Zijn dood en herleven. De achting voor Hem kunnen zij nog niet opgeven; het blijft een feit in hun schatting dat Hij als profeet woorden gesproken en daden heeft verricht die onvergelijkelijk waren. Maar dat Hij meer dan een profeet, dat Hij de beloofde Messias zou zijn - nee, deze hoop had Zijn sterfuur niet kunnen overleven. De twee begrippen: "Christus, de gezegende van God" en: "Een opgehangene, voor God een vloek, " waren in hun schatting volstrekt onverenigbaar. En even ver als van vrede met Zijn sterven, zijn zij van hoop op Zijn herleving verwijderd. Zelfs het bericht van de vrouwen heeft hen niet verblijd, maar ontsteld; zo weinig hechten zij eraan of geloven in de mogelijkheid om iets zekers te horen, dat zij zich niet eenmaal in de hoofdstad lieten terughouden en zich nog vóórdat de derde dag geëindigd was op aanmerkelijke afstand bevinden. Zij zijn in een maalstroom van gissingen, veronderstellingen en geruchten verloren en één gevoel slechts is krachtiger dan alle aandoeningen - het gevoel van de nog altijd onverminderde liefde, sterker dan geloof en hoop.

U hoort in deze laatste woorden het zwaartepunt van de hele zaak. Hem zagen zij niet en zij meenden dat zij, die de naaste discipelen van de Heere waren, Hem hadden moeten zien als Hij echt was opgestaan. Zij waren naar het graf gegaan op het bericht van Maria Magdalena en wat vonden zij? Wat Maria ook gevonden had: dat het graf leeg was, maar Hem vonden zij niet. O, wat een liefde straalt bij al hun ongeloof door deze woorden heen.

25. En Hij zei tot hen, nadat zij op die manier hun hart voor Hem hadden uitgestort: O onverstandigen, vol gebrek aan het juiste inzicht en tragen van hart, die u nog zo weinig tot goddelijke zaken kunt verheffen, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben!

27. a) En na dit begin van voorbereidende inleiding van Mozes en b) van al de Profeten, legde Hij hen uit in al de Schriften hetgeen over Hem geschreven was, als van de Christus van de Heere (Hoofdstuk 2: 26).

a) Gen. 3: 15, 22: 18, 26: 4; 49: 10. Deut. 18: 15. b) Ps. 132: 11. Jes. 7: 14; 9: 5; 40: 10. Jer. 23: 5; 33: 14. Ezechiël. 34: 23; 37: 25. Dan. 9: 24. Micha 7: 20.

Door geen middel van zinnelijke waarneming, maar uitsluitend op de weg van het geloof moeten de Emmaüsgangers tot de paasvreugde komen. Noch aan het oog, noch aan het oor of aan de hand wordt een teken aangeboden; de Heere spreekt hen niet aan met de gewone klanken van Zijn stem, ook gunt Hij hen geen blik in de bekende trekken van Zijn aangezicht, noch minder mogen zij de tekenen van Zijn lijden aanraken; dit hele gebied van aanschouwen wordt aan hun zinnen volkomen ontrukt. Wat zien wij in plaats daarvan gebeuren? Hen wordt in de eerste plaats een berisping toegedeeld en de berisping gaat tot onderwijzing voort; wat de andere mist heeft deze ten doel. De boodschap van de vrouwen heeft alleen een opwekking van verdriet in hun harten bewerkt, zonder hen enigszins tot geloof te brengen; zij zijn in zoverre te vergelijken met het rokende lemmet. Nu brengt de Heere hen op de plaats waar het zinkend geloof versterkt wordt en het onderdrukte zich bevrijdt. Zij hebben Hem voorgelegd waaraan hun hoop schipbreuk heeft geleden; maar Hij beveelt ze de grond van hun klachten in het licht van de Schrift te beschouwen en Hij laat de hoog gewichtige bezigheid niet aan henzelf over, maar Hij zelf wordt de uitlegger en wijst de overeenstemming aan tussen voorspelling en vervulling.

Vooraf moet de hindernis van hun ontstemming, die zich in hun droefheid mengt, uit de weg worden geruimd; zij moeten vooraf ertoe geleid worden om hun eigen zondige natuur te begrijpen, om uit de diepte van hun zelfkennis het lijden van Jezus als de enige weg van hun eigen verlossing aan te zien. Daarom is het eerste woord van de Opgestane, nadat de discipelen aan Hem hun inwendige toestand hebben ontvouwd, een scherpe berisping. Door de diep insnijdende berisping: "O onverstandigen en tragen van hart om te geloven al hetgeen de profeten hebben gesproken!" baant Hij Zich verder de ingang voor een samenhangende onderwijzing over de profetie van de Oud-Testamentische Schrift.

Zij moeten aan Zijne hand een verre weg gaan door de gehele Heilige Schrift, om te begrijpen wat in de laatste dagen was gebeurd; zij moeten zich Mozes en de profeten laten uitleggen om de besluiten van Gods genadige raad en de wegen van Zijn genade in samenhang te begrijpen. Izaks offer en Mozes paaslam, de tweeëntwintigste psalm en Jesaja’s drieënvijftigste hoofdstuk , alle schriften van het Oude Testament moeten worden aangehaald, opdat het hun duidelijk wordt: "Moest de Christus niet alle deze dingen lijden en in Zijn heerlijkheid ingaan?" Maar zij begeven zich gewillig in deze school; mocht ook in de beginne hun trots beledigd zijn, hen zonder dat reeds gewond geweten smartelijk zijn aangedaan bij de bestraffende rede - zij denken na, zij merken op, zij horen toe. En hoe gaat het hen daar? De wonderbare leraar neemt hun harten als in toverboeien gevangen; als op adelaars vleugelen voert Hij hun geest met Zich voort; een geheel nieuw licht gaat hun op over God en de wereld, over Schrift en geschiedenis, over dood en leven; een zacht vuur van zalige geestdrift doordringt hun ziel; en heeft hun hart eerst gebrand van schaamte en rouw, nu brandt het van

dank en vreugde, van moed en hoop. Als op wolken gedragen hebben zij de weg afgelegd; zij hebben meer geleerd in deze twee uur, dan anders in hun hele leven.

Wel was de vermeende vreemdeling niet, zoals de beide discipelen dachten, de enige die de geschiedenis van Jezus van Nazareth niet wist; maar Hij was de enige, die een blij, hoopvol inzicht in haar had, die wat gebeurd was juist zo aanzag als zij het van hun dierbaren Meester zelf vóór Zijn lijden hadden vernomen. Daar drongen Zijn woorden wonderlijk in hun ziel in; het wordt licht in hen, vrede en vreugde en vrolijkheid komt terug, hun harten worden vervormd en beginnen in een nieuw leven te branden; de toekomst wordt weer de oude, zoals zij vóór de groene Donderdag geweest is, moedig en vrolijk gaat het nu weer voorwaarts en binnen in het hun dierbaar rijk van het licht.

De twee discipelen op de weg naar Emmaüs hadden een zeer leerzame reis. Hun metgezel en onderwijzer was de uitnemendste van alle leraars; de uitlegger een uit duizend, in wie al de schatten van de wijsheid en de kennis verborgen zijn. De Heere Jezus vernederde Zich om een prediker van het evangelie te worden en schaamde Zich niet Zijn roeping uit te oefenen voor een gehoor van een tweetal; ook nu zal Hij niet weigeren zelfs voor één enkele de Leraar te zijn. Dat wij dan het gezelschap opzoeken van zo'n uitnemende Onderwijzer, want voordat Hij ons wijs gemaakt heeft kunnen wij niet wijs worden tot zaligheid. Hoewel bij machte om nieuwe waarheid te openbaren gaf Hij de voorkeur aan de reeds geopenbaarde. Door Zijn alwetendheid kende Hij de meest afdoende weg van onderwijs geven en door Zich meteen op Mozes en de profeten te beroepen, leerde Hij ons dat de veiligste weg om tot de ware wijsheid te komen niet bespiegeling, redenering, of het lezen van menselijke boeken is, maar het overdenken van Gods Woord. Het zekerste middel om geestelijk rijk te worden in hemelse kennis is te graven in deze mijn van diamanten, is parels te verzamelen uit deze hemelse oceaan. Zelfs Jezus, wanneer Hij anderen wilde verrijken dolf in de groeve van de Heilige Schrift. Het begunstigde tweetal werd geleid tot de overweging van het beste aller onderwerpen; want Jezus sprak van Jezus en verklaarde de dingen Hem aangaande. Hier werd de diamant door de diamant geslepen en wat kon schitterender zijn? De Heer des huizes ontsloot Zijn eigen deur en leidde Zijn gasten tot Zijn tafel en zette hen Zijn keurigste voedsel voor. Hij, die de schat in de akker had verborgen, strekte hun, die daarnaar zochten, tot Gids. Het spreekt vanzelf dat de Heiland het liefelijkste aller onderwerpen zou behandelen en wat anders kon dat zijn dan Zijn eigen persoon en werk? Laat ons met het oog daarop steeds het woord onderzoeken. Mocht de genade ons worden verleend om de Bijbel te bestuderen met Jezus tot onzen Leraar en onze Les.

28. En zij kwamen tussen vijf en zes uur 's middags bij het dorp waar zij naar toe gingen tot aan de plaats, waar de weg van de straat rechts afwijkt en Hij hield Zich, alsof Hij verder gaan zou.

29. a) En zij dwongen (Hoofdstuk 14: 23. Hand. 16: 15) Hem, zeggende: Blijf met ons, want het is bij de avond, omdat de zon al diep aan de westelijke hemel is gekomen en de dag is gedaald, zodat u toch ergens intrek zult moeten nemen. En Hij ging in om met hen te blijven.

a) Gen. 19: 3. Hebr. 13: 2.

Jezus hield Zich alsof Hij verder wilde gaan, omdat Hij Zich aan niemand als gast opdringt; zij staan voor de deur van het huis en willen binnentreden en Hij wil de deur voorbij gaan. Nu voelen zij hoe zij met de wonderbare vreemdeling op de korte weg één zijn geworden. Dat heeft het Woord van God en Zijn krachtige uitlegging gedaan, dat heeft hen en Hem als met vaste banden omgeven. Zien zij het eenzame huis in, of in de donkere nacht die aanbreekt, dan is het hun te moede, als kon het niet, dat zij zonder de vreemdeling de avonduren doorbrachten. Hij heeft hun zoveel verblijdends gezegd en zij hebben nog veel meer te vragen en als Hij bij hen blijft, dan zal de oude morrende, het ongeloof, het vast niet beproeven het weer treurig te maken.

Dat Hij voorbij wilde gaan was voor hen een beproeving. Wanneer zij Hem na dit onderricht hadden laten gaan zonder zich geheel aan Hem te hebben toevertrouwd, dan was Hij werkelijk voorbijgegaan. Maar Zijn Geest had hen overwonnen, zij doorstonden de beproeving; zij noodzaakten Hem: "Blijf bij ons" en spraken uit hoe het daarbuiten in de natuur was, meer schilderden daarmee tevens de stemming van hun harten.

Iedere gave van God is een roepstem om een grotere te bidden (Joh. 1: 16); maar de meesten blijven op deze weg zeer snel staan en zo komen zij nooit tot de volle zegen (2 Kon. 13: 14-19).

Velen die, in grote nood en verdriet hulp en troost zoekend, zich tot de Heere wendden en Zijn ontfermende liefde en de openbaringen van Zijn levens hebben ondervonden, laten de Heere nu weer gaan. Zij zijn voor ditmaal gered, getroost, daarom leggen zij het woord weer terzijde; zij laten het gebed na en raken langzamerhand weer in de wereld. Zelfs houden zich enige onder deze ontrouwen en ondankbaren om de gemaakte ervaring voor bekeerd en de graag herhaalde herinneringen en het verhaal daarvan doet hen in treurige gerustheid insluimeren. Zij waren het koninkrijk der hemelen nabij en waren bijna zalig geworden. Niet alzo de beide discipelen.

Gevallen zoals deze zijn niet ongewoon in de Schrift. Onze Heere vindt het goed voor ons om onze liefde te beproeven, door barmhartigheden in te houden totdat wij er om vragen. Hij dringt ons niet altijd Zijn giften ongezocht en ongevraagd op. Hij houdt er veel van onze wensen uit te lokken en ons te noodzaken onze geestelijke liefde te oefenen, door op onze gebeden te wachten. Hij handelde zo met Jakob te Pniël. "Laat Mij gaan, zei Hij, want de dageraad is opgegaan. " En toen kwam de edele verklaring van Jakobs lippen: "Ik zal U niet laten gaan, tenzij Gij mij zegent" (Gen. 32: 26). De geschiedenis van de Kananese vrouw, de geschiedenis van de hoveling te Kapérnaüm, de gelijkenissen van de onrechtvaardige rechter en de vriend te middernacht, hebben allen ten doel dezelfde les te leren. Alle tonen dat onze Heere graag gebeden wil zijn en van aanhouden houdt. Laat ons volgens dit beginsel in al onze gebeden handelen, als wij iets van bidden weten. Laat ons veel vragen en vaak vragen en niets verliezen uit gebrek aan vragen. Laat ons niet zijn als de Joodse koning die drie keer op de grond sloeg en toen zijn hand stil hield (2 Kon. 13: 18). Laat ons liever de woorden van Davids Psalm gedenken: "Doe uw mond open en Ik zal hem vervullen. " (Ps. 81: 4). De mens, die Christus een heilige dwang aandoet in het gebed, geniet veel van Christus’ blijkbare tegenwoordigheid.

30. En het gebeurde, toen Hij met hen aanzat, nam Hij het brood en zegende het en toen Hij het gebroken had, gaf Hij het hen.

31. En hun ogen werden op het ogenblik, dat Hij het brood brak en het hen gaf (vs. 35) geopend, terwijl zij vroeger gehouden werden dat zij Hem niet kenden (vs. 16). En zij kenden Hem nu wie Hij was. En Hij kwam op datzelfde ogenblik weg uit hun gezicht (vs. 43 en "Uit 28: 15").

32. En zij erkenden toen beide, dat reeds onderweg een gevoel van Zijn nabijheid bij hen geweest was, hoewel zij zich daarvan niet bewust waren geweest en zeiden tot elkaar: Was ons hart niet brandende in ons, als door goddelijk vuur aangegrepen, toen Hij tot ons sprak op de weg (vs. 15-28) en toen Hij voor ons de Schriften opende, waarom wij Hem ook niet verder konden laten gaan toen wij bij het dorp kwamen. (vs. 28 v.).

De Heere gedroeg Zich niet als een gast en vreemdeling, maar als de huisvader, omdat Hij het brood nam en het dankgebed daarover uitsprak. Terwijl Hij het hen echter toereikt, werden hen de ogen geopend; zij herkenden Hem niet zozeer aan hetgeen Hij deed, als wel terwijl Hij het deed, omdat op dit ogenblik hun tot hiertoe door Gods wil gesluierd oog verhelderd werd.

Zij hadden de Heere al meer dan eens horen bidden en ondervonden dat zoals Hij geen ander bidden kon. Boven Hem stond de hemel open en de engelen van God stegen van Hem op en kwamen tot Hem neer. Zijn gebed sloeg zijn koorden om alle hoorders en voerde hen met kracht opwaarts tot God, de Vader, die in de hemelen is. Hier bad nu weer Een met die kracht; mogen wij niet aannemen dat de beide reizigers, terwijl Hij bad, ook baden en dat zij vooral, terwijl het lichamelijk brood voor hen lag, voor het geestelijk brood dankten dat deze vreemdeling voor hen gebroken had? Dat zij baden om bekendmaking wie deze man was, voor wie hun hele hart klopte? Toen de woorden van het gebed in hun oren en harten vielen, vielen ook de schellen van hun ogen. God verhoorde hun gebed en maakte hen ziende, want hun zien was inderdaad een werking van God.

33. En zij, het begonnen maal dadelijk afbrekend en opstaande op hetzelfde uur (2 Kor. 5: 14) keerden weer naar Jeruzalem, waar zij ongeveer acht uur ‘s avonds aankwamen en vonden de elf waarschijnlijk in het huisvan Johannes (Joh. 19: 27. 20: 2) of in het huis van de gastvriend (Hoofdstuk 22: 8 vv.) samen vergaderd, zodat alleen Thomas ontbrak (Joh. 20: 24) en die met hen waren, die tot de grote kring der discipelen behoorden, waren ook daar (Hand. 1: 14 v.).

34. Die met triomferende vreugde hen voorkwamen en zeiden: De Heere is waarlijk opgestaan, zoals de vrouwen hebben gezegd (vs. 9 v.) en wij weten het nu zeker, want Hij is, terwijl u afwezig was, door Simon gezien (1 Kor. 15: 5).

De Heere verscheen allereerst aan Simon, eer Hij Zich aan iemand van de andere apostelen vertoonde, ofschoon hij Hem zo schandelijk verloochend had. Dit is een bewijs van grote genade en goedheid. Hij verscheen hem ongetwijfeld om hem in zijn droefheid te troosten, alsook omdat hij, de oudste discipel en een persoon van achting en geloofwaardigheid onder

de apostelen zijnd, na zijn verhaal geloofd zou worden. Niemand van de heilige schrijvers van het Nieuwe Verbond maakt verder enig gewag van deze verschijning aan Petrus, dan alleen de apostel Paulus (1 Kor. 15: 5). Het is zeker dat deze verschijning gebeurd is op dezelfde dag van Christus' opstanding, nadat de vrouwen Hem gezien hadden en Petrus aan het graf geweest was en voor het terugkeren van de twee discipelen van Emmaüs en voor dat Hij Zich aan de andere apostelen vertoonde.

II. Vs. 36-49 Onmiddellijk aan de vorige geschiedenis sluit zich nu aan die van de verschijning van de Opgestane in de kring van de vergaderde discipelen, nog op de avond van de heilige paasdag (vs. 36-43). Vervolgens verlaat onze evangelist de eigenlijke vorm van vertellen en stelt de inhoud van de laatste gesprekken van Jezus met Zijn discipelen vóór de hemelvaart in een hoofdsomma bij elkaar (vs. 43-49). Hij gaat de verschijningen in Galilea geheel voorbij, zoals Hij reeds in vs. 6 de woorden van de engel aan de vrouwen in zo'n vorm heeft weergegeven dat deze verschijningen niet ontbreken en verbindt met die openbaring op de paasdag dadelijk die op de vijfde zondag na pasen (Uit 27: 20). Van de laatste gaat hij geheel ongemerkt tot de openbaring op hemelvaartsdag zelf over, waaruit Hij ons het instructie-woord aan de elf bericht (vgl. Joh. 20: 19-31. Mark. 16: 14-18).

EVANGELIE OP PAAS-DINSDAG. Vs. 36-47

In het eerste gedeelte van ons evangelie wordt ons weer voorgehouden een troostvol exempel en beeld, hoe Christus Zich openbaart en hoe Hij Zich gedraagt jegens Zijn geliefde discipelen, namelijk dat Hij dadelijk tegenwoordig is, als zij van Hem spreken en midden onder hen treedt, om het vriendelijke woord te spreken: "Vrede zij u. "

De groet van de Opgestane: "Vrede zij u" 1) wie die groete uitspreekt; 2) wien zij aangaat; 3) wat die belooft.

36. a) En toen zij, de elf aan de ene kant en de Emmaüsgangers aan de andere kant, wederkerig elkaar hun ervaringen mededeelden (vs. 34 v.) en nog van deze dingen spraken, terwijl de deuren gesloten waren (Hoofdstuk 20: 19) stond Jezus zelf in hetmidden van hen en zei tot hen: Vrede zij u!

a) 1 Kor. 15: 5.

Hier begint een van die schone uren van het leven, waarin het in nadruk blijkt, hoe liefelijk en goed het is als broeders tezamen te wonen. De Emmaüsgangers vertellen wat hen op de weg overkomen is en hoe de Verrezene hen bij het breken van het brood bekend is geworden. Daarentegen ontvangen zij zelf nieuwe geloofsversterking, zoals zij die de broeders brengen, door hetgeen zij in de apostelkring horen. En terwijl zij zo tezamen een uur van stille nabetrachting doorleven, brengen zij onbewust een uur door van heilige voorbereiding. Reeds is er onder de verborgene leiding van de Heere, die in nadruk al de omstandigheden en ontmoetingen van dezen dag heeft beschikt, veel veranderd in de stemming en in de kring der apostelen. Het is de volstrekte hopeloosheid van gisteren, de verwarring van de vroege morgen niet meer. De behoefte om zoveel raadselachtigs, als zij vernamen, met elkaar te

bespreken, heeft hen aan de stille avond tezamen gevoerd. Bij sommigen is, op grond van Simons bericht, aanvankelijk geloof in het hart; zij zijn het die de Emmaüsgangers verwelkomen met de juichtoon van de vreugde. Bij de meesten echter deed evenmin het verhaal van Petrus en de vrouwen, als dat van de Emmaüsgangers, zekerheid en blijdschap geboren worden; hun verstand weigert te geloven, wat hun hart boven alles verlangt. Twijfeling blijft de heersende stemming en zelfs wie het meest tot geloven geneigd zijn missen de hoge blijdschap van het geloof, omdat hen de ware vastheid ontbreekt. Bij die twijfeling komt vrees voor de Joden; wellicht vernamen de jongeren reeds de eerste tonen van het gerucht dat de krijgslieden op kosten van de raadsleden uitstrooiden. In elk geval bleven zij duchten dat het vijandelijk geweld de schapen niet sparen zou, nadat het de Herder had aangerand. En waar die angst hen de deur zorgvuldig deed sluiten, zijn zij bovenal door onzekerheid pijnlijk geslingerd. Onzekerheid wat van al het gebeurde en verhaalde te denken; onzekerheid of zij ook nog iets naders van de Heer zouden horen, dat de schaal naar de ene of andere kant deed overslaan; onzekerheid bovenal, wat er van hen in de toekomst moest worden, wanneer "de derde dag, nadat alle deze dingen gebeurd waren, " alzo ten einde moest snellen. Voorwaar, wel was het een onrustige zee, waarop stilte moest geboden worden, door het verrassende woord: "Vrede zij u. "

38. En Hij zei tot hen: Waarom bent u ontroerd en waarom klimmen zulke overleggingen in uw harten? (vgl. MATTHEUS. 4: 40).

39. Zie Mijn handen en Mijn voeten, want Ik ben het zelf en geen vreemde (Job 19: 27); tast Mij aan en zie, dat u met geen geestverschijning te doen hebt: want een geest heeft geen vlees en been, zoals u ziet dat Ikheb.

40. En toen Hij dit zei, toonde Hij hen de handen en de voeten met de tekenen van de nagels, die juist voor Zijn lichaam een zo bijzonder teken waren (Joh. 20: 25, 27).

Opmerkelijk niet waar, de Heere toont hen Zijn wonden als herkenningstekenen. Hij zegt niet: ziet Mij in het gelaat, ziet Mij in het oog, ben Ik niet dezelfde als altijd? Maar Hij zegt: zie Mijn doorboorde handen en voeten en doorstoken zijde, zie het kruis afgedrukt in Mijn lichaam, om het eeuwig te dragen, ook in Mijn heerlijkheid. En wat deed de Heere hiermee anders dan Zich aan de Zijnen openbaren als de Hogepriester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizedek, die leeft en Zich plaatsen zal op de troon van de majesteit, om voor de Zijnen de eeuwige Voorspraak en Voorbidder te zijn? "Zie uw eeuwig levend Zaligmaker in Mij, " zei Jezus tot Zijn discipelen, door hen Zijn wonden te tonen. En begrijpt u het nu waarom Paulus van niets wilde weten dan van Christus en waarom de ongelovigen van zo’n Christus niet willen weten? Het ongeloof is de eigengerechtigheid en deze heeft geen verzoener van de zonde nodig, maar de gelovige kent zijn ongerechtigheid en kan met geen minder Zaligmaker toe dan Jezus is. De Christus van de zondaren is alleen de gekruisigde Christus en Zijn kruisdood moet niet beschouwd worden als eens geschied om voor altijd ter zijde gesteld te worden, maar als in alle eeuwigheid voortdurend in kracht. De offerande van Christus is een eeuwig voortdurende offerande. Zijn wonden zijn eeuwige wonden, door de littekens, die zij achterlieten. Daarom staat in de Openbaring van Johannes, ook in de hemel der heerlijkheid, Christus als het Lam, niet dat geslacht was of is, maar als geslacht, als op dit

ogenblik geslacht. Daarom moeten wij ook niet menen dat wij nog iets anders nodig hebben om zalig te worden dan deze offerande. Nee, in één eeuwige offerande zijn allen eeuwig volmaakt, die er de hand op leggen. Waar deze eeuwige slachtofferande voorafgaat, daar volgt de eeuwige reukofferande vanzelf, daar stijgt het gebed van de zondaren in dat van de Middelaar eeuwig op tot God en daalt het eeuwig weer neer, met altijd nieuwe en heerlijker gebedsverhoringen.

41. En toen zij het van blijdschap nog niet geloofden (Joh. 20: 20) - want deze vreugde werkte zo overweldigend dat zij slechts verstomd stonden - en zij zich verwonderden als over iets, waarbij zij hun zinnen niet durfden vertrouwen (Gen. 45: 26), zei Hij tot hen: a) Heeft u hier iets om te eten, opdat u gelegenheid hebt u van de werkelijkheid van Mijn nieuwe leven in het lichaam te overtuigen?

a)Joh. 21: 10.

43. En Hij nam het en at het voor hun ogen, hen daardoor volkomen van Zijn lichamelijke aanwezigheid verzekerend (Zach. 14: 7).

Jezus had Zich Zijn discipelen na Zijn opstanding reeds herhaaldelijk levend vertoond. "Vrede zij u!" is Zijn eerste woord en zij, verre van te geloven, staan van schrik verslagen. Toen zegt de Heere, naar hun zwakheid Zich schikkend, vol goedheid: "Waarom bent u ontroerd? enz. " Intussen, nog geloven de apostelen niet. Wat zal nu Jezus doen? De vloek tegen hun ongelovigheid uitspreken? Nee, maar met onvergelijkelijke neerbuigendheid zet Jezus Zijn bewijsvoering voort: "Heeft u hier iets om te eten?" zegt Hij en, om hen te overtuigen dat Hij waarlijk lichamelijk bij hen tegenwoordig is, neemt en eet Hij voor hun ogen een stuk van een gebraden vis en van honiggraten. Zo wil Jezus, na Zich aan de vrouwen en aan Petrus en aan de Emmaüsgangers te hebben vertoond en toen dit alles nog niet genoeg is om de apostelen allen te overreden, met onuitputtelijk geduld hen door Zijn tegenwoordigheid, door Zijn woord, door de aanraking van Zijn lichaam, door de voor hun ogen genuttigde maaltijd, Zijn opstanding handtastelijk bewijzen. En wij, zouden wij minder geduld oefenen dan onze Meester? Wij zouden willen dat ieder gewillig toestemde en geloofde, zo ras wij slechts enige woorden hebben gesproken, terwijl de apostelen nog niet geloofden na Jezus te hebben gezien en aangeraakt? O, zien wij onze dwaasheid, of moet ik zeggen onze hoogmoed in en leren wij van Jezus zachtmoedig en nederig van hart te zijn! Ach, ware de liefde tot anderen, oprechte zucht om hun zielen te behouden, de ware drijfveer van ons onderwijzen, wij zouden teerhartiger wezen, wij zouden lankmoediger en medelijdender zijn met hen die dwalen; wij zouden hen geduldig leiden, indien zij niet geredelijk komen wilden en zelfs nog wenen over hen, wanneer zij zich voor altijd van de weg van het behoud verwijderden.

De Heere kon destijds voedsel en drank nuttigen, ofschoon Hij die niet nodig had. Hij had op dat ogenblik, waarop Hij het deed, een reden om voedsel en drank te gebruiken, omdat zij namelijk nog in het vlees leefden, met wie Hij Zich gelijk wilde stellen, zoals Hij hun dan ook om die reden de littekens van Zijn wonden toonde; want Hij, die de blinde het gezicht gaf, dat deze in het lichaam van de moeder niet had ontvangen, Hij had zeker ook kunnen opstaan

zonder littekens van Zijn wonden. Daarom wordt van Hem vóór Zijn dood gezegd, niet alleen dat Hij at en dronk, maar ook dat Hem hongerde en dorstte, maar na Zijn opstanding lezen wij alleen dat Hij at en dronk. Immers, het lichaam dat niet meer sterven zou, deelde niet meer de behoeften van het sterfelijk lichaam, zodat het versterking of verkwikking nodig zou hebben gehad; het had alleen het vermogen om voedsel tot zich te nemen. En dat Hij Zich met Zijn jongeren gelijk stelde gebeurde alleen, niet om aan de stoffelijke behoefte te voldoen, maar om hen te overtuigen van het werkelijk bestaan van Zijn lichaam.

Twee zaken heeft de Opgestane bij Zijn verschijning op de Paasavond gedaan: 1) Hij bewees hen de waarheid van Zijn werkelijke, dus lichamelijke opstanding en wel trapsgewijze, omdat Hij hen eerst oproept om te zien, dan om te voelen en eindelijk van hen te eten vraagt; 2) Hij geeft hen de hogere volmacht tot hun beroep en tevens de hogere kracht van de geest, die zij nodig hebben. Lukas beperkte zich tot de mededeling van het eerste deel, omdat Hij de volmacht van Christus aan de apostelen voor Zijn laatste samenzijn vóór de hemelvaart bewaart (vs. 46 vv.); Johannes wijst daarentegen ten opzichte van het eerste deel op Lukas (wat deze in vs. 37-43 uitvoerig gezegd heeft, geeft hij in vs. 20 slechts met weinige woorden aan) en vult hem aan overeenkomstig zijn doorgaand karakter, door de mededeling van het tweede in Hoofdstuk 19: 21-23, terwijl hij later om dezelfde reden, waarom Lukas hier heeft verkort, het afscheidstoneel vóór de hemelvaart met stilzwijgen voorbijgaat.

Een grote schrik greep de gemeente aan, hoewel er onder haar waren die de Heere al gezien hadden; de vrees voor geesten, die als een bepaalde uitdrukking van het menselijk gevoel, dat met hetgeen na de dood is nog niet geheel verzoend is, overal wordt waargenomen, waar gindse wereld zich aan dat gevoel openbaart, verlamde met haar ontzetting de hele kring. Toch was dat ogenblik van vrees, waarin de uitverkoren kinderen van het oude verbond het toekomstige in het heden zelf zagen intreden, ook het schone ogenblik dat zij kinderen werden van het nieuwe verbond en zich met gindse wereld verzoenden.

De Heere begint de openbaring van Zichzelf juist evenals de Emmaüsgangers met een woord van ernstig verwijt. Na al hetgeen zij die dag hadden gehoord en beleefd, was hun twijfelmoedigheid geheel ongerechtvaardigd en nu is een woord van bestraffing met de beslistheid van de diepste en levendigste overtuiging uitgesproken, ook heden nog in de regel wel meer geschikt, om twijfelaars aan de evangelische waarheid van hun klein geloof te genezen, als een verdiepen in het weefsel van bedenkingen, waarin zij vaak slechts zichzelf behagen. De geloofsvonk, die uit de inwendige persoonlijkheid van de prediker als het ware elektrisch neervalt, zal meestal veel eerder geloof en bekering werken dan de kunstigste bewijsvoeringen en meest juiste apologieën.

Ik ben het zelf: 1) de Heere voelt, dat Hij dezelfde is; 2) Hij toont dat Hij dezelfde is; 3) Hij wil als dezelfde door de Zijnen erkend en vereerd zijn.

Als overwinnaar van de dood staat Hij voor de discipelen ook in een verheerlijkt lichaam, waarover de dood geen macht meer heeft; want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven en dat Hij leeft, dat leeft Hij voor God (Rom. 6: 10). Wie kan hiervan op waardige wijze spreken? Wel is ons gezegd dat, als wij een natuurlijk lichaam hebben (1 Kor.

15: 46. Fil. 3: 21): het adjectief "natuurlijk" is eigenlijk naar het Grieks afgeleid van "ziel", dan hebben wij daarin ook wat de Heere betreft het geestelijk lichaam, waarin wij tot gelijkvormigheid aan het verheerlijkte lichaam van Christus zullen komen en zo min als ons tegenwoordig zielelichaam een lichaam is uit enkel ziel gevormd, zo min zal het geestelijk lichaam uit niets dan alleen uit geest bestaan, integendeel nu geheel onderdanig zijn aan de vrije heersende wil van de Geest naar de mate van zijn versterking in de heiligmaking. Maar wie zou het ondernemen nadere bepalingen te geven? Is het niet geheel overeenkomstig de zaak dat ook, wat de Evangeliën van Christus verheerlijkt lichaam ons doen opmerken, naar onze onverheerlijkte maatstaf gemeten ons slechts als tegenspraak kan voorkomen? Een lichaam dat niet alleen zichtbaar is, niet slechts aan de gewone stem herkend kon worden, maar uit vlees en bloed bestaat, zich laat betasten, de wonden nog altijd draagt en eindelijk zelfs voedsel geniet, al is het niet uit behoefte maar slechts als de vlam het offer verteert: en daarnaast een lichaam dat zich laat zien als het wil, dat verschijnt als de deuren gesloten zijn, dat weer verdwijnt en werkelijk zelfs ten hemel vaart - wie kan deze trekken bijeenbrengen? Het is duidelijk dat wij het niet kunnen, want het gaat onze tegenwoordige Adamitische maat te boven. Wij smaken iets van de krachten van de toekomstige wereld, het is de nieuwe schepping, die in het aardse is ingetreden.

44. En toen Hij na vijf weken weer midden onder hen was zei Hij tot hen: a) Dit wat Ik u gezegd heb over hetgeen nu verwezenlijkt is, van Mijn opstanding en het nieuwe leven, van het lijden en sterven, zijn de woorden, die Ik tot u sprak, toen Ik nog met u was (Hoofdstuk 9: 22, 44; 18: 32 v. ; 22: 37), namelijk dat het alles vervuld moest worden wat van Mij geschreven is in alle drie de delen van de Schrift, in de wet van Mozes en de Profeten en Psalmen, zoals Ik u steeds gezegd heb.

a)Matth. 16: 21. 17: 22; 20: 18. Mark. 8: 31; 9: 31; 10: 33. Luk. 24: 6.

Het Oude Verbond werd in drie delen verdeeld: de wet, de profeten en de andere heilige schriften; dit laatste deel wordt hier aangeduid door "de psalmen, " die het eerste boek daarvan uitmaken. (v. L.).

45. Toen handelde Hij in het bijzonder over enkele profetieën, evenals in vs. 27 en opende Hij hun verstand, zodat zij de Schriften verstonden, omdat de vervulling, die zij nu voor zich zagen, hen een licht ontstak tot de juiste opvatting van het woord.

Hem, die wij ons voorstellen (vs. 27) als de schriften openend, beschouwen wij nu als het verstand ontsluitend. In het eerste werk heeft Hij vele medearbeiders, in het tweede staat Hij alleen; velen kunnen de schriften tot het verstand brengen, maar de Heere kan alleen het verstand bereiden om de Schrift te ontvangen. Onze Heere Jezus onderscheidt Zich van alle andere leraars: zij bereiken het oor, maar Hij wekt een innerlijke begeerte naar de waarheid, waardoor wij haar geest en geur deelachtig worden. De meest ontwikkelden worden gevorderde discipelen in de school van de genade, wanneer de Heere Jezus door Zijn Heilige Geest de verborgenheden van het koninkrijk voor hen ontsluit en hen de goddelijke zalving schenkt, waardoor zij het onzienlijke aanschouwen. Heil ons, zo ons verstand werd opgeklaard door de Meester. Hoeveel mannen van diepzinnige wetenschap zijn geheel

onkundig omtrent geestelijke dingen. Zij kennen de dodende letter van de openbaring, maar haar levendmakende geest kunnen zij niet bevatten; zij hebben een deksel op hun harten, dat de ogen van het vleselijk verstand niet kunnen doordringen. Zo was het ook nog niet lang geleden met ons; wij, die nu zien, waren eenmaal volslagen blind; de waarheid was voor ons wat schoonheid is in de duisternis, een zaak onopgemerkt en verwaarloosd. Was het niet om de liefde van Jezus, wij zouden tot op dit ogenblik in volslagen onwetendheid gebleven zijn, want zonder Zijn genadige ontsluiting van ons verstand konden wij evenmin tot geestelijke kennis gekomen zijn als een kind de piramiden zou kunnen beklimmen, of een struisvogel de sterren bereiken. Jezus' hogeschool is de enige waar Gods waarheid in haar wezen geleerd kan worden; andere scholen mogen ons onderwijzen wat er geloofd moet worden, maar die van Christus alleen kan ons leren hoe wij moeten geloven. Laat ons aan Jezus voeten zitten en met rustig gebed Zijn gezegende hulp inroepen, opdat onze doffe zinnen mogen worden aangewakkerd en onze zwakke verstanden de hemelse dingen mogen aanvuren.

46. En Hij zei tot hen, om Zijn onderricht nog in een hoofdzin samen te vatten: a)Zo is er geschreven en zo moest de Christus lijden en op de derde dag uit de dood opstaan.

a) Ps. 22: 7. Hand. 17: 3.

47. a) En in het vervolg moet in Zijn naam gepredikt worden bekering en vergeving van de zonden onder alle volken, b) beginnend van Jeruzalem (Jes. 2: 3; 40: 9).

a)Hand. 13: 38. 1 Joh. 2: 12. b) Hand. 2: 4.

"Bekering en vergeving van zonden" zijn de eerste dingen, die onder de aandacht van iedere man, vrouw en kind door de hele wereld gebracht moeten worden. Allen behoort de noodzakelijkheid van de bekering aangezegd te worden. Allen zijn van nature diep bedorven. Zonder berouw en bekering kan niemand het koninkrijk van God ingaan. Aan allen behoort de bereidwilligheid van God "om iedereen die in Christus gelooft, vergiffenis te schenken" verkondigd te worden. Allen zijn van nature schuldig en veroordeeld; maar iedereen kan door het geloof in Jezus vrije, volkomen en onmiddellijke vergiffenis verkrijgen. Aan allen behoort niet het minst gedurig herinnerd te worden dat bekering en vergeving van zonden onafscheidelijk aan elkaar verbonden zijn. Niets dat onze bekering, onze vergiffenis kan kopen. Vergiffenis is de vrije gift van God aan de gelovige in Christus. Maar toch blijft het waar dat een onbekeerd mens geen vergiffenis heeft. Hij, die een waar Christen wenst te zijn, moet bij ervaring bekend zijn met bekering en vergiffenis van zonden. Dit zijn de voornaamste zaken in de zaligmakende godsdienst. Tot een zuivere kerk te behoren en het Evangelie te horen en de sacramenten te ontvangen zijn grote voorrechten. Maar zijn wij bekeerd? Zijn wij gerechtvaardigd? Zo niet dan zijn wij dood voor God. Gelukkig is de Christen, die deze twee punten gedurig voor ogen heeft! Bekering en vergeving van zonden zijn niet enkel grondwaarheden en melk voor zuigelingen. De hoogste standaard van heiligheid is niets dan een aanhoudende toeneming in praktische kennis van deze twee zaken. De uitnemendste heilige is hij, die het meest hartonderzoekend gevoel van zijn eigen zondigheid en het gevoel van zijn eigen volkomen aanneming in Christus heeft. - Laat ons bovendien opmerken wat de eerste plaats was waar de discipelen zouden beginnen te

prediken. Het leert ons, dat niemand te slecht gerekend moet worden om hun de zaligheid aan te bieden en dat geen mate van geestelijke ziekte boven het bereik van het evangelie is. Jeruzalem was de ondeugendste stad op aarde toen onze Heere de wereld verliet. Het was een stad die de profeten, die God gezonden had om haar tot bekering te roepen, gestenigd had en gedood. Het was een stad vol hoogmoed, ongeloof, eigengerechtigheid en wanhopige verhardheid van het hart. Het was een stad die al haar overtredingen ten top had gevoerd door de Heere der heerlijkheid te kruisigen. En toch was Jeruzalem de plaats waar de eerste verkondiging van berouw en vergiffenis gebeuren moest. Het bevel van Christus was duidelijk: "beginnende van Jeruzalem". Wij zien in deze opmerkelijke woorden de lengte en breedte en diepte en hoogte van de liefde van Christus tot zondaren. Wij moeten nooit wanhopen dat iemand zalig kan worden, hoe slecht en losbandig hij ook geweest moge zijn. Wij moeten de deur van de bekering voor de voornaamste der zondaren openen. Wij moeten niet bevreesd zijn de slechtste van de mensen uit te nodigen zich te bekeren, te geloven en te leven. Het is de roem van onze grote Geneesmeester dat Hij ongeneeslijke zieken kan helen. De dingen, die onmogelijk schijnen voor de mensen, zijn mogelijk bij Christus.

48. En u bent getuigen van deze dingen, die nu reeds gebeurd zijn en heeft zo de roeping om die prediking te volbrengen (Hand. 1: 21 v.).

Zie daar de ware taak van elk Christusprediker! Zij is niet zozeer te bewijzen, te bestrijden, redekunstige stelling op stelling te bouwen, maar voor alles te getuigen wat hij weet. De apostelen konden getuigen wat zij gezien hadden; wij kunnen getuigen wat wij bij ondervinding weten. Wij kunnen voor de wereld getuigen hoe goed het is in geloof te leven, wat een vrede de vergeving van de zonden aan het harte schenkt en hoe God ons het onderpand van de Geest in onze harten gegeven heeft, die ons leidt en sterkt tot alles wat Hem welbehaaglijk is en onze volmaking bevordert. Ons zo tot getuigen stellend van het evangelie als de kracht van God voor een ieder die gelooft, kunnen wij ook andere mensen bewegen om, aangemoedigd door onze ondervinding, datzelfde heil te begeren en van God af te smeken.

49. a) En zie, zei Hij vier dagen later, toen Hij weer van hun getuigen sprak en hen van Jeruzalem naar de Olijfberg voerde (Hand. 1: 4 v.). Ik zend de belofte van mijn Vader op u, de door de Vader beloofde Heilige Geest (Joël 3: 1. Hand. 1: 4; 2: 16 vv. , 33 1. 4). Maar blijf na Mijn opname in de hemel in de stad Jeruzalem, totdat u door de mededeling van de Geest aangedaan zult zijn met kracht uit de hoogte (Hand. 1: 4 v. , 8. Efeze. 4: 8).

a)Joh. 14: 26; 15: 26; 16: 7.

In de organische verdeling van dit laatste hoofdstuk van Lukas wordt een merkwaardige opklimming gevonden. Nadat hij ons in het bericht over de eerste paasboodschap op de overwinning heeft gewezen, die de Opgestane over de macht van de zonde en de dood heeft behaald, heeft hij in een drietal verschijningen de triomf geschilderd, die deze over de twijfelmoedigheid en het ongeloof van Zijn discipelen heeft behaald. Maar hoe nader de Heere aan het einddoel van Zijn aardse verschijning komt, des te sterker valt het in het oog dat de overwinnende Leeuw uit Juda’s stam bestendig naar het hogere voortstreeft. Wel getuigen Zijn voorlaatste woorden van de verwachting van zegepraal, waarmee Hij een

afscheidsblik werpt op de hele Joodse en heidense wereld, voordat Hij Zijn discipelen het laatste vaarwel toeroept; ook hier begint Hij met de vermelding van het woord, om vervolgens met de belofte van de Geest Zijn samenzijn met de Zijnen in Zijn onderwijzen van hen te besluiten.

IV. Vs. 50-53. Had onze evangelist zich al in Hoofdstuk 9: 51 voorgenomen de evangelische geschiedenis tot aan de wegname van Jezus voort te zetten, zo kon Hij Zijn evangelie niet besluiten zonder ten minste met enige woorden aan de hemelvaart te denken. Evenals dat wat in vs. 44-49 uit Jezus' mond is meegedeeld, zo zal ook het volgende bericht later het begin van de geschiedenis van de apostelen vormen. (vgl. Mark. 16: 19 en 20).

50. En Hij leidde hen, nadat Hij op de hiervoor beschreven manier hen over hun toekomst had ingelicht, buiten Jeruzalems poort aan de Oostzijde tot aan Bethanië, de plaats waar het gebied van die plaats begon d. i. van de Olijfberg (Hand. 1: 12. Zach. 14: 4) en Hij hief Zijn handen op en zegende hen.

Zegenend gaat Hij heen, die de persoonlijke zegen van de aarde was, van de aarde, neerliggend onder de vloek van de zonde, maar nu door Zijn zegen gewijd tot dat gezegende aardrijk, waarop alleen gerechtigheid zal wonen. Zegenen is de laatste daad van de Gezegende van God en Zijn laatste daad is een eeuwige daad, zoals trouwens al Zijn daden en woorden eeuwige daden en woorden zijn. Nog altijd zijn die handen, die op het kruis werden doorboord, zegenend uitgebreid boven de aarde en hij, die zich onder de gezegende handen van de Christus stelt, is gezegend in eeuwigheid.

51. En het gebeurde toen Hij hen zegende dat Hij van hen scheidde en werd opgenomen in de hemel.

De zichtbare hemelvaart van de Heiland is een prediking. Zij is een prediking, zowel van de oneindige verhevenheid van de persoon van Jezus Christus, als van Zijn grote en wijze en nimmer zich verloochenende liefde voor de Zijnen. Wat zou het zijn als u de Zoon des mensen zag heenvaren daar Hij tevoren was? Dit had Jezus Christus Zijn discipelen afgevraagd, toen ook zij zich ergerden aan de rede die Hij gehouden had in de synagoge te Kapérnaüm, waar Hij Zichzelf had voorgesteld als het "Brood dat uit de hemel neergedaald was" om aan een ieder, die het at, het eeuwige leven mee te delen. Wat zou het zijn?. . . En wat is het geweest? Wat anders dan de laatste en schitterende bevestiging dat deze Jezus waarlijk de Christus, deze Christus waarlijk de Zoon van de levende God was, naar Zijn hogere natuur op aarde, gedaald uit de hemel, waartoe Hij nu, nu Hij in Zijn aangenomene mensheid alles volbracht had, ook met Zijn aangenomen mensheid terugkeerde? Wat is het geweest dan de voldingende bezegeling van al Zijn woorden als hemelse wijsheid, als goddelijke waarheid, als de woorden van Een, die zonder hoogmoed zeggen kon: "Wij spreken wat wij weten en getuigen wat wij gezien hebben?" Wat is het geweest dan van Zijnentwege het zichtbaar bewijs, dat Hij Zich niet teveel had aangenomen, toen Hij gezegd had: "Mij is gegeven alle macht in de hemel en op aarde" en vanwege Zijn Vader de herhaling met een daad van dat herhaaldelijk uitgeroepene: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, waarin Ik een welbehagen heb?" Als op de Olijfberg de elf de reeds zo heerlijke persoon van hun

Verrezen Heiland een nog heerlijker gestalte zagen aannemen en, het zij tevens naar de eigenschap van Zijn verheerlijkt menselijk lichaam, zich van de aarde opheffen en opwaarts zweven, de hemel tegemoet, daar mogen wel, terwijl zij Hem nastaarden tot waar de wolk Hem voor hun ogen wegnam, de psalmen van Israël in hun harten zijn opgekomen: "Heft uw hoofden op, poorten en verhef u, eeuwige deuren! opdat de Koning der ere inga. " (Ps. 24). "De Heere heeft gesproken tot Mijn Heere: "Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank voor Uw voeten" (Ps. 110); maar zeker werd in het diepst van hun overtuiging de grond gelegd van die prediking, die Hem aan de wereld zou verkondigen als het Woord, "dat in de beginne was, dat bij God, dat God was en, vlees geworden, ook in het vlees de heerlijkheid van de Eengeborene van de Vader" had doen uitlichten (Joh. 1: 1, 14). De zichtbare hemelvaart is een prediking; een prediking ook van de hemel van heerlijkheid en gelukzaligheid, voor de mensheid toegankelijk. Daar moet boven en buiten deze aardse schepping, in het onmetelijk heelal een plaats zijn, waar de Zoon van God tevoren was, waar Hij bij de Vader heerlijkheid had eer deze wereld was. Daar is zeker een gebied, daar is een sfeer van volkomen heiligheid en daarom ook van volkomen geluk, waar diezelfde God, die Zich is deze ondermaanse schepping al zo heerlijk openbaart, Zich nog veel heerlijker geeft in de kring van alle heilige wezens die daar verenigd zijn. En tot dit gebied, tot deze sfeer neemt de Zoon van God nu Zijn verheerlijkte mensheid mee op; ja, Hij plaatst haar in het middenpunt daarvan, om van nu voortaan het voor alle engelen zichtbaar uitgangspunt te zijn van de heerlijkheid van God en de regering van God. Dit is de hemelvaart; dit is het "Zich zetten aan de rechterhand van God", dit is het "ontvangen van alle macht in hemel en op aarde; " dit is het verlangen van een "naam, die boven allen naam is, opdat in de naam van Jezus zich zou buigen alle knieën van degenen, die in de hemel, die op de aarde en die onder de aarde zijn. " Maar dit is ook een prediking voor de hemel, voor de aarde en voor die hel, die zich te vroeg in haar prooi verheugd heeft, dat er voor die mensheid, welker broeder Jezus Christus geworden is, voor die keure van mensheid, die Hij Zijn broeders genoemd heeft en die met Hem een is als het lichaam met het hoofd, in dat heilig en heerlijk en volzalig gebied geplaatst is; dat zij er verwacht wordt, dat zij er komen zal, dat de kring van gelukzalige wezens niet voltallig zijn zou zonder haar en dat zij er een eerste plaats zal innemen. "Wij hebben ons vlees in de hemel. " In de aan de rechterhand van God verhoogde Zoon des mensen is de mensheid verheven op de troon van het heelal; dit is, voor zoveel wij die Christus toebehoren, Hem door een oprecht geloof ingeplant zijnde, het onderpand van onze toekomstige opneming in die binnenste kring van dat gebied van heerlijkheid en gelukzaligheid, waarvan wij ons de eeuwige genietingen niet dan bij tegenstelling kunnen voorstellen, maar waarvan wij toch ook in de heiligste ogenblikken van het leven de voorsmaak een beetje smaken kunnen. Nog eenmaal: de hemelvaart van Christus is een prediking; zij is een prediking van de veiligheid, de onverwinlijkheid en het welverzekerd geluk van Zijn gemeente op aarde.

52. En zij keken Hem nog na, toen reeds een wolk hen het gezicht had ontnomen, aanbaden Hem en keerden, nadat zij nog een engelenverschijning hadden gehad (Hand. 1: 10 v.), weer naar Jeruzalem met grote blijdschap. (Joh. 14: 28; 16: 20 vv.).

In de aanbidding van Jezus eindigt het Evangelie. De aanbidding is de erkenning van Zijn waarachtige Godheid in Zijn mensheid en is de vrucht van Zijn zegen. Wie door de Heere

gezegend is, die aanbidt Hem ook; want die weet uit de zegen, die Hij ontving, dat het de zegen is van de eengeboren Zoon van de Vaders door de Heilige Geest. Nee, de Godheid van de Heere is niet door redenering te bewijzen, zij is alleen kenbaar door het geloof dat Christus ziet opvaren ten hemel en neerzitten aan de rechterhand van God.

53. En zij waren gedurende de tien dagen tot Pinksteren (Hand. 1: 13 v.) alle tijd in de tempel, zo vaak men zich daar tot een bedestond bevond, God lovend en dankend. Amen!

De hoge gast, die de mensheid bezoekt, die in duisternis en schaduwen van de dood gezeten was, verlaat voor onze ogen de wereld en gaat in tot de heerlijkheid, die Hem bereid was bij de Vader. Met Hem heeft een hemelse verschijning de aarde verlaten, zoals die er nooit tevoren was en zoals die nooit weer zal komen tot aan het einde der dagen. Het schoonste, edelste, heiligste leven werd op dat plechtig uur op de Olijfberg aan het oog ontrukt - slechts weinigen hadden Zijn heerlijkheid gezien, sinds eeuwen ziet niemand ze meer! En toch is de indruk van dat scheiden van het begin af geen terneerslaande maar een verheffende geweest. Reeds de eerste discipelen keerden naar Jeruzalem terug met grote blijdschap en evenals voor hen zo is nog altijd voor de hele Christenheid de dag van Christus' hemelvaart een hoge vreugdedag en onze jubeltonen verkondigen het luid, hoe waar de Heiland heeft gezegd: "het is uw nut, dat Ik wegga. " Wel heeft het aardse leven van de Zoon van God en van de mensen met dit heengaan Zijn einde bereikt, maar daarom hebben wij Hem niet verloren; wij hebben Hem pas echt gewonnen en evenals Hij zelf op deze weg tot Zijn volle heerlijkheid geraakte, zo is ook voor ons het aandeel aan de zalige vruchten van Zijn leven, lijden, sterven en opstaan alleen daardoor geopend, dat Hij door het voorhangsel in het hoogste heiligdom intrad.

Deze hemelvaart verheerlijkt de Koning van het Godsrijk. Meermalen zagen wij gedurende Zijn leven op aarde de Zoon van God door de Vader verheerlijkt, bepaaldelijk wanneer hemelstemmen om Zijn eer weerklonken, natuurverschijnselen omwille van Hem gebeuren of een dode op Zijn bede herleefde. Maar stellen wij een ogenblik in onze gedachten de onvergelijkelijke majesteit van Zijn persoon tegenover de weergaloze vernedering van Zijn toestand op aarde, dan voelen wij hoe zelfs dergelijke openbaringen van Zijn luister, vergeleken met hetgeen Hij was en verdiende, niets anders waren dan enkele stralen vergeleken met de volle glans van de zon. Bij Zijn hemelvaart zien wij Hem eindelijk de kroon op de schedel gedrukt, ten prijze van bloed en tranen verkregen en een waardigheid Hem aangewezen, in overeenstemming met Zijn geheel enige rang. Moge het niet behoren tot de taak van een geschiedschrijver, die slechts op aarde zijn grondgebied vindt om te schetsen, hoe Hij daarboven zal ontvangen zijn met de engelenhulde; zij het nauwelijks nodig te herhalen, dat het "gezeten aan de rechterhand van God" meer bevorderlijk is om de armoede van onze taal, dan om het eigenlijk wezen van Jezus' grootheid te tonen: blijft het zelfs moeilijk om het juiste verband, die overeenkomst en het verschil te bepalen, tussen Godsbestuur en Christusregering: dit weten wij toch, dat wij ons van aanvang en luister van Zijn heerschappij, als wij de getuigenis van Zijn apostelen horen, geen te stoute voorstellingen kunnen vormen. Met uitzondering van de Vader, die Hem alle dingen onderworpen heeft, zien wij alles aan Zijn voeten gelegd en al is in de engere zin van het woord slechts Zijn gemeente het koninkrijk, waarin Hij als Gebieder regeert, Hij heerst echter

niet minder in het midden van Zijn vijanden en over alles wat dienen kan om hen onderdanen van Zijn rijk te doen worden. Zo zien wij een heerschappij op Zijn schouders gelegd, waarvan evenmin de jaarboeken van de aarde als van de hemels de weerga opleveren en is nu deze macht de eerste voorwaarde, waarvan de voortzetting van Zijn arbeid afhankelijk is, wij noemen haar, niet enkel voor Hem maar ook voor de aarde een onuitputtelijke bronwel van heil. - En Hij besteedt die macht niet tot eigen voordeel of roem. Zijn hemelvaart waarborgt de zegen van het Godsrijk. De Heere verliet de aarde om de Trooster tot haar te zenden en ook om die reden had Hij recht in het uur van de scheiding Zijn heengaan een stof van blijdschap te noemen. Zolang Hij zelf nog op aarde was waren Zijn apostelen nog niet rijp om die Geest geheel te ontvangen: zinnelijkheid en vooroordeel klemden zich aan Zijn lichamelijke tegenwoordigheid onlosmakelijk vast. Ja, Hijzelf kon die Geest pas doen dalen wanneer Hij verhoogd was aan de rechterhand Gods. De uitspraak van Johannes (7: 39): "De Heilige Geest was nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was" bevat de uitdrukking van een diepe, nog niet genoeg begrepen waarheid. Het lag - wij zeggen het met heilige eerbied - in de aard van de zaak dat de zending van de Geest de verhoging van de Heere niet kon voorafgaan, niet mocht vergezellen, maar pas daarna moest volgen. Verre zij het van ons om Gods almacht te willen beperken, maar verre ook het eigen woord van de Heere te vergeten: "Als Ik niet heenga, kan de Trooster niet tot u komen". Dat woord behelsde geen beschikking van willekeur, maar van hoge noodzakelijkheid. De Heilige Geest kan Hij slechts doen dalen, die zelf volmaakt heilig is; daarom moest de Heere eerst door lijden geheiligd en volmaakt worden, eer Hij ons door Zijn Geest een leidsman op de weg van het leven kan worden. De Heilige Geest kan Hij pas van de Vader doen dalen, die in de onmiddellijke nabijheid en gemeenschap van de Vader verkeert; daarom moest de Heere eerst terugkeren in de onzichtbare wereld, eer Hij geestelijke gaven in de harten kon uitzenden met onbekrompen overvloed. De Heilige Geest kan Hij slechts schenken aan allen die niet meer door de invloed van stoffelijke beperking verhinderd wordt op allen te werken; daarom moest de Heere worden verheven boven ruimte en tijd om niet slechts op hen, die Hem persoonlijk omringden, maar op allen die op alle plaatsen Hem aanroepen, het licht van Zijn Geest te doen stralen. Pas wanneer een boom volwassen is schenkt Hij volle schaduw aan de wandelaar, die onder zijn takken komt rusten; pas wanneer een kaars hoog op de kandelaar staat biedt zij aan allen die in het huis zijn haar vriendelijk schijnsel. En is het nu die Heilige Geest, waarvan ieder gelovige zijn verlichting, vertroosting en heiliging, waarin de hele gemeente haar bewaring, ontwikkeling en vereniging, waaraan eenmaal de mensheid geheel haar volmaking zal danken, wie vermeldt dan naar waarde de zegen van een heengaan, dat aan de aarde zo’n nalatenschap schonk? Deze hemelvaart dan ook verheft de burger van het Godsrijk. Zij bekleedt Hem met eer, die onvergelijkelijk is. Hij ziet de deelgenoot van zijn eigen natuur verheven aan de rechterhand van God. Zij vervult hem met een kalmte, die onbeschrijfelijk is; hij weet dat de Koning van het Godsrijk daarboven als broeder voor hem waakt, als vriend aan hem denkt, als voorspraak voor hem bidt. En moge het nu vooral moeilijk - in geen geval onze roeping voor het tegenwoordige zijn - de werkzaamheid van de Heere in de hemel ten gunste de Zijnen te schetsen, reeds de enkele gedachte dat elke geestelijke zegen een vrucht van Zijn hemels leven mag heten en dat ook het boek van onze toekomst in Zijn handen gelegd werd, is genoeg om onze onrust en vrees uit het angstig hart te weren. Die hemelvaart bovenal voert de burger van het Godsrijk op een baan van heiligmaking, die onafmetelijk is. Door de kracht van Zijn Geest trekt de Verheerlijkte het

hart van de Zijnen naar boven; het hemelleven van de Heere wordt de grondslag van de hemelsgezinde wandel van Christus en steeds hoger staat Zijn waarachtige onderdaan boven de lusten en lasten van een wereld waarin de Heere niet meer wandelt. Zo is het verheerlijkte leven van de Christus toegewijd aan geen ander doel, dan waaraan Zijn vernederd leven op aarde geheiligd was. - En vragen wij nogmaals, dikwijls niet zonder zorg, naar een onderpand, dat dit doel ten slotte bereikt wordt? Jezus' hemelvaart, nog eens, waarborgt de voltooiing van het Godsrijk. Bekleed met zo'n onbeperkt gezag verenigt deze Koning alles in Zich, wat Hem op een zekere triomf kan doen hopen. Zijn bondgenoot is de Vader, die Hem deze macht heeft gegeven; Zijn staatsdienaar de dood, die de machtigste rijken ontvolkt; Zijn rijksgebied niet begrensd door iets wat hier een heerschappij kan beperken; Zijn vijanden dragen ook temidden van de hevigste tegenstand de zaden van verdeeldheid en daardoor van nederlaag in zich. De achttien eeuwen, die deze heerschappij al doorleefde temidden van veelvuldige tegenspoed, ons tegelijk het tafereel van een schitterend verleden en de waarborg van een nog schonere toekomst. Staat ook voor het tegenwoordige dat rijk, hoe fel geschokt, nog krachtig en vast als weleer, het is een bewijs dat de hemelbestormers van de negentiende eeuw nog de vrucht van de hemelvaart van de eerste niet hebben kunnen vernietigen. Steeds groter zal het aantal onderdanen worden, die op gebogen knie deze Koning als de hunne belijden en met aanbiddende tong Hem tot heerlijkheid van de Vader verheffen. Zo overleeft de Christusregering, onbewogen als de Olijfberg, alle aardse vorsten en rijken en heeft geen andere bestemming dan de aarde te doen gelijk worden aan dat vreedzaam Bethanië, in welks nabijheid haar eerste grondslag gelegd is. Dan eerst wanneer er geen vijanden meer zijn, omdat zonde en dood zijn vernietigd, lost het Christusrijk zich in het algemene Godsrijk op. De Koning van dat rijk blijft eeuwig het voorwerp van de dankbare hulde van de Zijnen, maar geeft zelf de teugels van het rijksgebied over aan de Vader, wiens raad Hij volvoerd, wiens naam Hij groot gemaakt heeft. En God - de stoutste gedachte van een apostel van de Heere is tevens het waardigst besluit van Zijn aardse levensgeschiedenis. - God zal zijn alles in allen!

SLOTWOORD OP HET EVANGELIE VAN LUKAS

De naam Lukas is de op Joodse wijze verkorte vorm van de Romeinse naam Lukanus, evenals Alexas van het Griekse Alexander, Kleopas van Kleopatros (Hoofdstuk 24: 18) Silas van Silvanus. Dat de evangelist van deze naam oorspronkelijk een arts was, is volgens Kol. 4: 14 niet te betwijfelen; inderdaad schildert hij ook in zijn evangelie Christus Jezus vooral graag als de grote Medicijnmeester, van wie een genezende kracht uitging, die ieder hielp (Hoofdstuk 5: 19. 6: 19). Wanneer men echter daaruit, dat Paulus in Kol. 4: 10 de groete overbrengt van degenen die "uit de besnijdenis" zijn, wil besluiten dat hij daardoor Lukas, die pas later met twee helpers, oorspronkelijk heidenen, vermeld is, eveneens voor een geboren heiden zou verklaren, dan is dat niets dan een quid pro quo. Er staat niet: "deze zijn alleen uit de besnijdenis". Het berust op een miskenning van het verband, waarin "uit de besnijdenis" staat tot de zin, die dadelijk volgt: "deze allen zijn mijn medearbeiders in het koninkrijk van God, die voor mij een vertroosting geworden zijn. " Beide woorden zien integendeel uitsluitend op Markus en Jezus Justus en drukken aan de ene kant een smartelijk gevoel van de apostel daarover uit, dat ook nu nog, nu de Heere van alle apostelen juist hem tot werktuig heeft gemaakt om de boodschap van het Evangelie het haar bestemde doel: "tot aan het einde der aarde (Hand. 1: 8; 22: 21; 23: 11) te laten bereiken, zo weinigen uit zijn broeders en

verwanten naar het vlees zich hem ten dienste stelden, opdat hij de hem nog openstaande gelegenheid tot werkzaamheid juist zou kunnen waarnemen. Aan de andere kant getuigen zij ook van een getroost zijn, dat toch altijd nog deze twee bij hen zijn, waarvan de een na lange vervreemding (Hand. 15: 39) weer tot hem is gekomen, de ander onlangs uit het overigens zo gesloten Jodendom te Rome (Hand. 28: 17 vv.) zich aan hem heeft aangesloten. Op de andere genoemde doelen de woorden van den apostel niet; zij zijn zijn helpers reeds van vroegere tijd (zo ook Aristarchus), waarom het er ook niets op aankomt of zij oorspronkelijk heidenen of Joden geweest zijn. Een uit de besnijdenis, zo is ons steeds duidelijker geworden, is Lukas zeker geweest. Hem aan de ene kant tot een van de beide Emmaüsgangers (Hoofdstuk 24: 13 vv.) en toch aan de andere kant tot een Hellenist te maken, zoals P. Lange doet, gaat niet aan. Beide discipelen doen zich integendeel door hun uitdrukkingen: "onze overpriesters en oversten" en "wij hoopten, dat Hij was degene, die Israël verlossen zou" duidelijk genoeg als Joden kennen en als zodanigen behandelt ook de Opgestane hen, als Hij hen van Christus predikt, hoe deze door lijden Zijn heerlijkheid moest ingaan en hen daartoe alle woorden uitlegt, die over Christus gezegd zijn. Pas hiermee komt het woord (Joh. 4: 22): "de zaligheid is uit de Joden" tot zijn volle betekenis. Niet alleen de Heiland zelf stamt van dit volk af, maar ook de Heilige Schrift is van haar eerste tot aan haar laatste letter uit Joodse pen gevloeid.

In onze bewerking van het Evangelie hebben wij reeds meermalen Pella als de geboorteplaats van Lukas genoemd. Hier opgegroeid in de omgeving van Grieken 4: 25), legde hij de grond tot zijn vlugge schrijven van het Grieks en bezat hij vanzelf die vrijere stemming van het hart tegenover de heidenwereld, die hem meer bekwaam maakte en zijn roeping tot navolging van Jezus (Hoofdstuk 9: 61 v.) om in de kring van de zeventig discipelen (Hoofdstuk 10: 1 vv.) in te treden, dan in de kring van de twaalf, die bovendien al gesloten was. Zonder twijfel was hij reeds onder de honderd en twintig, die na de dag van de hemelvaart steeds eendrachtig bij elkaar waren met bidden en smeken en het Pinksterfeest mee beleefden (Hand. 1: 15; 2: 1 vv.); geruime tijd heeft hij vervolgens tot de eerste Christelijke gemeente te Jeruzalem als lid behoord en wat in de Handelingen der Apostelen (Hoofdstuk 1-12) verteld wordt, alles meegedeeld als door hemzelf doorleefd. Volgens Hoofdstuk 1: 1 van zijn Evangelie handelt hij toch bij het in twee delen verdeelde werk over geschiedenissen, die "onder ons" volkomen zekerheid hebben. Hij werd echter waarschijnlijk al omtrent het jaar 45 na Christus een lid van de gemeente te Antochië in Syrië, welker stichting hij in Hand. 11: 20-24 met een levendigheid en frisheid vertelt, waardoor dierbare herinneringen aan deze gemeente duidelijk worden. Eusebius verklaart hem voor een geboren Antiochiër en ook andere kerkvaders houden zich aan die mening omtrent zijn afkomst; daarvan schijnt intussen een verwarring met Lucius in Hand. 13: 1 de oorzaak te zijn. Van Antiochië heeft Lukas de eerste zendingsreis van de apostel Paulus met belangstelling gevolgd en het bericht van de teruggekeerde boden voor de gemeente met eigen oren gehoord (Hand. 13 en 14). Ook in Hand. 15: 1 bemerkt men het duidelijk aan de woorden: "Sommigen, die afgekomen waren van Judea", dat hij zich te Antiochië bevindt, want hij noemt de stad niet, waaraan bij het komen moet worden gedacht. Daar is hij ook gebleven tot na de apostelraad in het jaar 50 na Christus (Hand. 15: 35). In de Clementische recognitiones, omstreeks het midden van de tweede eeuw, vindt men (X, 71) het bericht dat toen aan het hoofd van alle machtigen van de stad Theophilus stond en het paleis, waarin hij woonde, tot een kerk heeft gewijd. Daaruit kan men besluiten dat deze edelman (Hoofdstuk 1: 3) waarschijnlijk van geboorte een Griek, nog

te Antiochië zich geneigd betoonde tot aanneming van het Evangelie, maar nog voor zijn hele bekering in een andere werkkring werd verplaatst. Omdat het een plaats was waartoe de boodschap van het Evangelie nog niet was doorgedrongen, had hij behoefte aan een onderwijzer, die tot zijn verdere onderrichting hem vergezelde. Nemen wij nu aan dat deze plaats de zeestad Troas aan de Hellespont geweest is en de leraar door de gemeente hem gezonden onze Lukas, dan wordt het niet alleen duidelijk, waarom deze later zijn beide geschiedkundige werken aan Theophilus opdroeg, maar ook hoe het kwam dat, als Paulus en Silas in gezelschap van Timotheus omstreeks het jaar tweeënvijftig op de tweede zendingsreis te Troas kwamen en vandaar tengevolge van een gezicht naar Macedonië trokken, opeens Lukas hen vergezelde (Hand. 16: 10); want hij had nu zijn werk aan Theophilus geëindigd. Voor de juistheid hiervan spreekt dat voor de beide eerste zendingsreizen van Paulus bij Hand. 13: 4-14: 26 en 15: 40-16: 11 de geografische omstandigheden van Antiochië, Cyprus en Klein-Azië als bekend worden verondersteld, terwijl reeds omtrent Filippi (Hand. 16: 12) een nauwkeurige opgave volgt. Lukas bleef, toen de overige drie, door de vervolging genoodzaakt, van Filippi verder gingen, daar achter en vertoefde daar om het begonnen werk voort te zetten, gedurende de jaren 52-58. Hij sloot zich pas weer aan de apostel aan toen deze, nadat hij het Paasfeest van laatstgenoemd jaar te Filippi had doorgebracht, over Troas naar Jeruzalem tot het Pinksterfeest reisde. Daarom staat in Hand. 16: 18-20: 4 niet meer "wij", maar wordt dit pas weer in Hand. 20: 5-21; 27: 1-28: 16 gevonden. Ook bij Paulus' gevangenschap te Caesarea (58-60 na Christus) is Lukas een van diegenen geweest die in Hand. 24: 23 "de zijnen" worden genoemd en wie niet werd verhinderd hem te dienen, of tot hem te komen. Dit sluit niet uit dat onze evangelist in deze tijd ook met de gemeente te Jeruzalem verkeerde en daar zijn berichten over het leven van Jezus zifte en aanvulde (Luk. 1: 3). Daarna vergezelde hij Paulus op de zeereis naar Rome en heeft misschien bij het zevendaags oponthoud te Puteoli (Hand. 28: 14) onder de broeders, die zich daar bevonden, ook Theofilus aangetroffen, die van Troas, waar wij hem voor jaren geplaatst vonden, inmiddels hierheen naar Italië verder was verplaatst, zoals bij staatsbeambten zo'n plaatsverwisseling vaak genoeg voorkomt. Tot deze combinatie geeft ons de omstandigheid aanleiding, dat in Hand. 28: 1-16 voor de gehele reis van Malta naar Rome in het geheel geen geografische aanwijzingen gemaakt zijn, waar zelfs kleine lokaliteiten bekend worden geacht; hij, aan wie het boek is gewijd, moet dus daar wel thuis zijn geweest.

Te Puteoli, zo schijnt het, kwam een gedachte van Lukas, die hem al te Caesarea had bezig gehouden tot een vast besluit, namelijk om tegenover de velerlei ongenoegzame samenstellingen van het leven van Jezus, die zich langzamerhand gevormd hadden (Luk. 1: 1 v.), een eigen Evangelie op grond van Paulinische verkondiging te vervaardigen en dan tot het begin van de nieuw-testamentische geschiedenis terug te gaan. Waarschijnlijk is het hem door Theophilus zelf voorgeslagen deze aanzienlijke nu zijn geschrift te wijden, want tot aan de uitvinding van de boekdrukkunst was de uitgave van een boek zonder een bijzonder beschermheer (patronus libri), die door zijn maatschappelijke betrekking daarvoor de weg tot de openbaarheid kon banen, iets zeer moeilijks en kostbaars. Theophilus was, als wij de zaken goed begrijpen, ten gevolge van het drijven van de Judaïstisch gezinde Christenen, waaraan het in Italië zeker niet ontbroken heeft, niet geheel bevrijd gebleven van de aanvallen op het Paulinische Evangelie, alsof dat met zijn leer van vrijheid van de Mozaïsche wet en met zijn opname van de heidenen, die geen andere voorwaarde had dan bekering en geloof, niet het

juiste en echte was. Hij voelde behoefte aan een versterking in het vast vertrouwen dat de leer, waarin hij onderwezen was, volgens de prediking van de Heere zelf was, ja slechts een uitvloeisel van de prediking. Daartoe moest hij in de leer en de werkzaamheid van Christus dieper indringen. Daar er tot hiertoe slechts eerst één apostolisch evangelie in dat van Mattheüs was, maar dit toch naar zijn hele aanleg meer geschetst was voor Israël dan voor oorspronkelijke heidenen, verzocht hij zijn vroegere leermeester hem een voorstelling van Jezus' leven te geven, welke de roeping de laatste nog meer bepaald op het oog had en welke in het reeds bestaande Evangelie en in de gewone apostolische prediking, met name in die van Petrus, een waarborg van haar betrouwbaarheid had. In deze begeerte sprak zich veel meer uit dan de begeerte van een enkele man, namelijk een van de hele heiden-Christelijke kerk.

Nu kwam het goed, dat juist een zo hooggeplaatst man als Theophilus aan de door Lukas en zijn meester Paulus sinds lang reeds zelf gevoelde behoefte woorden leende; want zo was de weg tot openbaarmaking van een zo omvangrijk werk, als de vervaardiger dadelijk voornam, geheel gebaand. Wij zien dan ook duidelijk hoe Lukas te Rome hoofdzakelijk met de samenstelling van zijn geschrift bezig is. Aan de ene kant gebruikt de apostel hem gedurende de twee jaren van zijn gevangenschap daar niet om hem tot deze of gene gemeente te zenden, maar Aristarchus, die eveneens mee uit Macedonië (Hand. 27: 2) gekomen is, moet dadelijk van het begin af voor andere helpers tot de eigenlijke zendingsdienst zorgen (Aanh. II. a). Aan de andere kant belast Paulus dadelijk in de eerste brief, die hij uit zijn gevangenschap heeft geschreven aan Timotheüs, als hij naar Rome zou komen om de te Troas achtergelaten mantel tegelijk met de boeken, maar inzonderheid met de perkamenten mee te brengen (2 Tim. 4: 13), welke opdracht insgelijks in het belang van Lukas' uit twee delen bestaand werk geschiedde. Tegen het einde van de gevangenschap van de apostel kan echter Lukas niet meer bij hem aanwezig zijn geweest, want in de brief aan de Filippensen, met welke gemeente hij van zijn vroeger zesjarig oponthoud daar zeker ten nauwste verbonden was, spreekt Paulus niet van hem. Uit dit afzijn van Rome is het nu ook te verklaren waarom hij, als Paulus in de lente van 63 na Christus in strengere bewaring gehouden is en het proces voor de keizer tegen hem begonnen werd, niet eveneens gevangen werd gehouden, zoals dat Timotheüs overkwam (Hebr. 13: 23) en waarom de Handelingen der Apostelen met de twee jaren, die hij in zijn eigen gehuurde woning doorbracht, eindigt. Van het volgende had Lukas niets mee te delen, wat hij zelf had gezien, of door geloofwaardige getuigen was bericht, maar afgezien van het zeker onbeduidende verhoor van Timotheüs en het bekende feit van de dood van de apostel, bleef alles wat de loop van het proces zelf betreft, achter de vier muren van de kerkelijke gerechtszaal gesloten. Maar waar is Lukas dan geweest, als hij op die tijd niet te Rome was? Wat wilde hij en wat heeft hij gedaan? En hoe is zijn verder leven voortgegaan? De beantwoording van deze vragen geeft ons de gelegenheid om het ontstaan van zijn geschriften verder in ogenschouw te nemen en ook de oorsprong van de verwantschap van zijn Evangelie met dat van Johannes, in het algemeen de betrekking waarin het tot het laatste staat, enigermate op het spoor te komen. Wij kunnen echter deze zaken pas behandelen, als wij ook de Handelingen der Apostelen verklaard hebben en moeten daarom de lezer over het latere tot een dan verschijnend aanhangsel verwijzen.

HET EVANGELIE VAN JOHANNES

Wat is het toch dat de schriften van de apostel Johannes zo buitengewoon aantrekkelijk maakt, zodat zij zich als wij ze horen of lezen, zo sterk van onze ziel meester maken? Het is waar, er is in deze een toon van eenvoud en liefde, die niet van hier, maar hemels zijn; maar vanwaar die eenvoud, die liefde? Het is niet de eenvoud van het kind, maar van een seraf en de liefde is geen liefde van die soort, zoals de wereld die heeft en geeft, maar liefde, zoals die om de eeuwige troon van de gezegende Zoon van God bloeit. Het is de eenvoud van het bezit, die in de eenvoud van vorm zichtbaar is en de liefde tot die Ene, aan wiens borst de liefhebbend discipel bij het avondmaal lag, is het, die de taal van de liefde voortbracht. Eenvoudige liefde tot de enige Jezus, die waarachtig mens is, maar ook waarachtig God, dat is het wat uit Johannes' mond spreekt en de geesten overmeestert, de geesten van de mensen, die allen alleen in de wereld komen, om tot de geliefde Heer van Johannes te komen en tot de schoot, waarin Hij gelegen is.

HOOFDSTUK 1

CHRISTUS' PERSOON EN AMBT. ANDREAS, PETRUS, FILIPPUS EN NATHANAEL WORDEN ZIJN DISCIPELEN

A. De evangelist begint met een proloog of voorwoord waardoor hij zijn lezers dadelijk op het verheven standpunt wil plaatsen, vanwaar de heiligste geschiedenis, die in de wereld is, moet worden beschouwd. Volgens Hoofdst. 20: 31 is toch datgene, dat in dit evangelie wordt meegedeeld, daartoe bestemd, dat de lezers leren geloven dat Jezus de Christus, de Zoon van God is en dat zij door het geloof het leven hebben in Zijn naam. In de eerste plaats moet dan ook een bewustzijn van de grootheid van Jezus' persoon hun harten vervullen. Zo ergens, dan is hier van toepassing "trek uw voetzolen uit, want de plaats waar u staat, is heilig land" (Ex. 3: 5. Joz. 5: 15.

I. Vs. 1-5. Kan een wereldgeschiedenis niet verder teruggaan dan tot het begin, zoals ook de theocratische geschiedschrijver in Gen. 1: 1 doet, tot het begin van wereld en tijd, de geschiedenis van het evangelie van Jezus Christus kan nog hoger opklimmen en kan zich in de eeuwigheid verdiepen. Daar, in hetgeen vóór alle begin en alle tijd ligt, vindt zij de hoofdpersoon, die zij wil voorstellen, de Bewerker van hetgeen waarover zij handelen wil, in het Woord dat van eeuwigheid bij God en God zelf was en waardoor alles, wat in de tijd begonnen is, zijn aanzijn heeft ontvangen. Dit woord, dat in den beginne bij God was, heeft ook tot de mensheid, toen zij zich nog in haar oorspronkelijke normale toestand bevond, in bepaalde betrekking gestaan. In Hem had zij haar leven en het leven, dat zij in gemeenschap met Hem leidde, was voor haar leven in het licht. Maar ook nadat zij door haar afval van God zich van het leven in het Woord had losgerukt, heeft dit wel niet opgehouden in haar duisternis iets van Zijn Licht te laten schijnen, maar zij heeft, helaas! dat overblijfsel van goddelijk licht niet in zich opgenomen, om in zich te laten bewerken, wat daardoor kon en moest gewerkt worden.

EVANGELIE OP DE 3de KERSTDAG EN OP DE DAG VAN JOHANNES, DE APOSTEL vs. 1-14

Johannes, de discipel, die de Heere liefhad (13: 23), geeft hier een verheven en heerlijk getuigenis van Christus, opdat wij erkennen van welke natuur en van welke heerlijkheid het kind in de kribbe is, opdat wij het de eer geven, waarop het recht heeft.

1. In den beginne, toen alles, wat in hemel en op aarde is, door Gods scheppende macht uit niets tot aan zijn kwam (Gen. 1: 1) was reeds het wezenlijke, persoonlijke (Ps. 107: 20 en "Pr 8: 3") Woord. En het Woord, waarvan hier gesproken wordt, was bij God, de voor alle schepselen bestaanden (Ps. 90: 2) God, die wij de Vader noemen (1 Joh. 1: 2), als het ware liggend in Zijn schoot (vs. 18) en het Woord was zelf God, het bezat de gehele natuur van de Godheid in Zich. Hij was dus van God onderscheiden, maar niet in wezen van Hem verschillend (Hoofdstuk 8: 58; 10: 30; 17: 5. Fil. 2: 6. Kol. 1: 15. Hebr. 1: 3).

Het scheppende Woord van God, dat de goddelijke wil in zich droeg (vgl. het zich steeds herhalende: "en God zei" in Gen. 1), werd reeds door de Hebreeuwse poëzie gepersonificeerd of als persoon voorgesteld (Ps. 33: 6; 107: 20-147: 15 Jes. 55: 10 v.). Volgens deze concrete, zelfstandige beschouwing werden daaraan de goddelijke eigenschappen toegekend (Ps. 33: 4. Jes. 40: 8. Ps. 119: 105), in zo verre het tevens de voortgaande openbaring van God in wet en profetie is. Voor de eigenlijke hypostasering (verheffing tot de trap van een als werkelijk persoon bestaand wezen) was daardoor als verdere voortgang in de kennis van het goddelijk wezen de weg gebaand; zij ontwikkelt zich echter pas gaandeweg na de tijd van de ballingschap. Toch treedt een andere vorm van voorstelling op, niet de oorspronkelijke van Woord (logos), maar die van Wijsheid (chokma), wier uitdrukking het scheppende woord geweest was. Deze wordt in het boek Job (28: 12 vv.) en de Spreuken (8 en 9), bij Sirach 1: 1-10; 24: 1 vv.) en in het boek Baruch (3: 37-4: 4) nog gepersonifieerd (als persoon gedacht, voorgesteld en geschilderd). Dit gebeurt echter zo, dat de voorstelling nader komt tot de hypostase (wezenlijk persoonlijk bestaan); de hele overgang van de wijsheid tot de hypostase heeft in het boek Wijsheid (7 en 8) plaats, waar zij als een werkelijk uit God voortgekomen licht wezen, als werkelijk evenbeeld van God, als mede zittend op Gods troon, als wezenlijk en zelfstandig openbaringsprincipe van God in de wereld (vooral in Israël), bemiddelend tussen die beide, nadat zij als orgaan van God de wereld heeft geschapen, voorkomt met een Geest, onder wiens vele predikaten ook "eengeboren" genoemd wordt. Ook de goddelijke Logos (het Woord) komt weer voor in het boek Wijsheid (Hoofdstuk 9: 1; vgl. met vs. 2), maar alleen in de Oud-Testamentische zin van de dichterlijk gepersonifieerde uitdrukking van Gods wil, hetzij die zegenend (16: 2; Ps. 107: 20) of bestraffend (18: 15) is. Is zo de Logos-voorstelling in de apocriefen teruggetreden voor de ontwikkeling van de idee van de wijsheid (deze wordt als in Christus verschenen, in het Nieuwe Testament nog in Luk. 11: 49; vgl. gevonden), dan heeft zich deze toch bij de Chaldeeuwse paraphrasten meer bepaald doen gelden. Zij laten het Woord van God voorkomen als de goddelijke openbaringhypostase, één met de sjechina 8: 12), die zich in de Messias zou openbaren. Zo gaat door het gehele Jodendom in verschillende vormen van voorstelling (vgl. ook vooral de "engel des Heeren" in het Oude Testament, sinds Gen. 16 en Ex. 23 als de representant van de Zich openbarende God, vooral bij Hosea, Zacharia en Maleachi meermalen genoemd), de idee dat God niet onmiddellijk, maar indirect Zichzelf openbaarde, wel niet Zijn verborgen, onzichtbaar wezen, maar Zijn verschijning (Ex. 32: 12-23). Deze idee, hoewel onder invloed van Hellenische, vooral Platonische en Stoïsche speculaties, werd ook een hoofdonderwerp van de Joods-Alexandrijnse filosofie (1 Makk. 1: 11 Aanm.), zoals die bij Philo, een andere tijdgenoot van Jezus, worden gevonden. Volgens de laatste is de Logos het geheel van alle goddelijke krachten, in zo verre deze in de Godheid zelf besloten zijn, of in de wereld zijn uitgegaan en in haar verstrooid (logov spermaticov). Als immanentie in God (nog in Hem besloten) de wereldgedachte in zich bevattende, die als werkelijk wereld-ideaal gedacht is, is Hij (nog niet uitwendig geworden, zoals bij de mens het immanente verstand) de logov endiayetov (het als inwendig gedachte woord), dat echter wereldscheppend uit God is te voorschijn getreden als de logov profoicov (het zich uitsprekende woord), evenals bij de mens het gesproken woord de openbaring van de gedachte is. De logov proforicov is nu de inhoud van de gehele verhouding van Gods werkzaamheid tot de wereld, zodat schepping, voorzienigheid, mededeling van alle fysische en ethische kracht en gaven, alle leven, licht en wijsheid uit God Zijn werk is, in eigenschappen en werkingen niet wezenlijk verschillend van

de wijsheid en de goddelijke Geest zelf. Zo is Hij evenbeeld van de Godheid, de oudste en eerstgeboren Zoon van God, de Bezitter van de hele volheid van Gods, de Middelaar tussen God en de wereld, het voetstuk van alle openbaringen van God, ook de Messias, maar deze als openbaring van God idealistisch opgevat, niet als concreet mens geworden persoonlijkheid, zoals dan ook een vleeswording van de Logos aan het systeem van Philo vreemd is. Dat nu Johannes de leer van de Logos, waarin hij het goddelijke wezen van de Messias, dat vóór de tijd bestond en op menselijke wijze in de mensheid is ingetreden, alleen aan de Alexandrijnse filosofie zou te danken hebben, is moeilijk vast te houden, vooral omdat zo'n groot verschil bestaat tussen de leer van Philo en van Johannes in het algemeen, als in het bijzonder over het wezen van Logos (deze is bij Philo "de tweede God" en is een tussenpersoon tussen God en de mens, verhevener dan de mens, maar op een lagere trap staand dan God). Daartegen spreekt ook dit, dat bij Johannes de naam Logos zonder twijfel van het goddelijk spreken (woord) komt, bij Philo daarentegen van het goddelijk denken Die Johanneïsche leerwijze is integendeel naar haar aard en volgens de geschiedenis zo op te vatten dat de invloed van de Alexandrijnse gnosis (kennis) op Johannes wel niet geheel moet buitengesloten worden, maar zo, dat de oude, aan Israël eigenaardige wijsheid van het Woord van God, die naar Gen. 1: 1 terug voert, erkend wordt als hetgeen, waardoor hem de idee van de in Christus op menselijke wijze verschenen Logos vooral werd aangeboden en waaraan hij de eigenaardige ontwikkeling van deze idee in alle helderheid en diepte van geest naar de in zijn herinnering voortlevende getuigenis van Zijn Heere, over Zichzelf heeft verbonden en uiteengezet. Daarbij heeft intussen ook de bekende Alexandrijnse speculatie, die naar oorsprong en inhoud overeenkomst had, invloed op hem gehad en hij heeft die zelfstandig met alle bewustzijn van het verschil aangewend om het wezen en werken van het goddelijke in Christus voor te stellen. Beproeft men de Johanneïsche Logos-leer aan de invloed van de Joods-Alexandrijnse gnosis te onttrekken, dan ontneemt men haar, al is het ook in het belang van de apostolische waardigheid, de geschiedkundige begrijpelijkheid uit de samenhang van de tijdsomstandigheden, alsook de noodzakelijke veronderstelling van haar begrijpelijkheid voor de lezers van het evangelie. Maar juist de grootse eenvoudigheid en helderheid van de proloog wijst aan, met welke zuiver apostolische zekerheid Johannes de invloed van de speculaties van die tijd had vernomen en meester daarover was, ze modificerende, verbeterende en bruikbaar makend naar zijne ideeën. De zakelijke inhoud (de idee van de Godszoon en Zijn menswording) was bij Johannes, voordat hij daaraan die eigenaardige voorstelling gaf, sinds lang het gehele fundament van zijn geloof en het hoogste voorwerp van een erkentenis geweest, zoals dit niet minder bij Paulus en alle andere apostelen het geval was, hoewel zij de Logosleer, wat de vorm aangaat, zich niet toeëigenden. De zakelijke inhoud is tot Christus zelf terug te leiden, wiens mededelingen aan Zijn discipelen, wiens onmiddellijke indruk op deze en wiens verdere openbaringen en leidingen door de Geest van de waarheid hen de stof gaven, die zich later de verschillende vormen van voorstelling dienstbaar maakte.

Reeds Joodse en heidense wijsheid had een voorgevoel van het in Gods wezen gelegen oorspronkelijk beeld van het mensenwoord, waarin de gedachte van de mensen zich openbaart. De apostolische verkondiging versmaadde het vat van die wijsheid niet, maar zij schudde het eerst uit, opdat niets onreins er in bleef en vervulde het vervolgens met de inhoud, die de Nieuw-Testamentische geschiedenis van de vervulling aanbood.

Omdat wij dagelijks woorden spreken, zo schijnen zij ons geringe waarde te bezitten, omdat hun wegstervend geluid zo weinig betekent. Maar in de mens is ook een woord, dat in hem blijft; terwijl het geluid de lippen verlaat, spreken wij toch iets uit, dat wij weten; zo moet natuurlijk uit de wetenschap, die in ons geheugen bewaard is gebleven, een woord ontstaan van gelijke natuur als dit weten zelf. Want een gedachte, die gevormd is naar hetgeen wij aanschouwen, is een woord, gesproken in ons hart, geen Grieks of Latijn, of tot enige andere taal behorend. Zullen echter anderen ook dit woord verstaan, dan moeten wij ons van enig teken bedienen om het aan te duiden. Daarom is het gesproken woord, dat wij horen, slechts een teken van hetgeen daar binnen verborgen is en dat met veel groter recht de naam van woord zou kunnen dragen.

Het woord wordt eerst in het hart geboren in een wonderbare en onlichamelijk geboorteplaats en blijft onbekend in het binnenste van de mensen. Dan wordt het op een tweede lichamelijke wijze van geboorte door middel van de lippen geboren en zo kan het algemeen worden gekend, zonder dat zijn samenhang met de ziel, die het heeft voortgebracht, wordt opgeheven - een leerrijk beeld van de beide geboorten van God, de Logos (Anastasius Sinaïta - na zijn oponthoud als kluizenaar op de berg Sinaï tot patriarch van Antiochië gekozen, overl. 599 na Christus)

Woord wordt niet alleen genoemd wat de mond spreekt, maar vooral de gedachte in het hart, zonder welke het uitwendige woord niet gesproken wordt. Een mens heeft een woord, gesprek of gedachte bij zichzelf, hij is vol gedachten en raadslagen wat hij wil doen of laten; zo heeft ook God van eeuwigheid, in Zijn majesteit en Zijn goddelijk wezen, een woord, een rede, een gesprek of gedachte in Zijn goddelijk hart met Zichzelf, aan alle engelen en mensen onbekend. Dat wordt Zijn woord genoemd, dat van eeuwigheid in Zijn vaderlijk hart inwendig geweest is, waardoor God besloten heeft hemel en aarde te scheppen. Woord heet echter niet alleen de Zoon omdat Hij gegenereerd is door de gedachte van de Vader, maar ook omdat door Hem het raadsbesluit van de gehele orde van de schepping en herstelling van het menselijk geslacht is uitgesproken.

Johannes stelt alleen aan ons geloof voor de eeuwigheid van de Zoon van God, Zijn levensgemeenschap met de Vader en Zijn Godheid, zonder voor ons deze geheimen te ontwikkelen; ons geloof moet zich daarmee tevreden stellen. Omtrent dat eeuwig, onuitsprekelijk en onbegrijpelijk geheim moeten wij meer geloven dan redeneren, meer aanbidden dan verklaren, meer liefhebben dan spreken.

De drie leden van het vers staan in opklimmende orde tot elkaar; het derde spreekt eerst het hoogste uit wat kan gezegd worden, de Godheid van het woord, waarop indirect reeds de beide eerste leden wijzen en die als veronderstelling aan deze ten grondslag ligt.

Het "in den beginne" ziet op het allereerste worden van de dingen; wanneer echter de Logos in dat begin reeds was, zo volgt daaruit dat Hij van eeuwigheid was.

Indien iets is voor de wereld en de schepping van alle schepselen, moet het God zijn.

Het woord was "bij God, " niet slechts in Hem. Het was de man, die Gods naaste is (Zach. 13: 7). Dus niet een in God rustende eigenschap, of een van Hem uitgaande kracht, maar een persoon is het Woord, een zelfstandig Ik, doortrokken van het Gij van de goddelijke liefde en vol van de inhoud van het goddelijke leven (Hoofdstuk 17: 5, 24. 5: 26). Het Griekse woord, door ons met "bij" vertaald, wil eigenlijk zeggen "naar God heen; " daarin is dus de wederliefde uitgedrukt, waarin het Woord eeuwig tot God gekeerd is - niet zo zeer waar, maar hoe, in welke toestand het Woord was, namelijk in eeuwig verkeer van de liefde met God. Zo zijn er dan twee: God en het Woord. Het persoonlijk van God onderscheiden Woord is wel een ander, maar niet iets anders dan God en opdat niemand het Woord, wat het wezen aangaat van God, niemand de Zoon van de Vader scheidt, komt hij weer terug, sluit de ring toe en zegt: "En God was het Woord. " Vraagt u: wanneer was het Woord, dan antwoordt Johannes: "Het was in den beginne; " vraagt u: waar was het Woord? Dan antwoordt hij: "Het was bij God; " vraagt u: wat was het Woord? Dan antwoordt hij: "Het was God, gelijk aan God, in macht en eer. " Nu neemt de apostel de eerste en derde zin van dit vers met het tweede tezamen en gaat voort:

2. Dit Woord, dat zelf God was, was in den beginne bij God.

Het was niet in den beginne in God besloten om dan een zelfstandig persoon te worden, als de wereld daardoor zou worden gemaakt, maar als God van God was het in den beginne bij God.

De Vader kon niet persoonlijk zijn als de Zoon er niet was.

Dat de Logos: "God bij God" geweest is, is echter pas dan naar alle zijden uitgesproken als ook gezegd is, dat alle van God uitgaande werkzaamheid van den beginne door Hem is gebeurd; dit wordt in het volgende vers uitgedrukt.

3. Alle dingen, die in de hemel en op aarde zijn, zijn door dat Woord gemaakt, dat ook in staat was Gods gedachten te verstaan en uit te voeren, toen die dingen een aanvang namen, ja reeds tevoren door Zijn bij God zijn: en zonder dat is geen ding gemaakt, dat gemaakt is (Ps. 33: 6. Kol. 1: 16 v. Hebr. 1: 2).

Tot hiertoe is het Woord beschreven als in de schoot van de Vader; nu wordt het beschreven zoals het Zich geopenbaard heeft in de schepping.

Dit "door" is echter niet op zo’n manier te begrijpen als ware de Logos, het Woord, alleen de bouwmeester geweest, door middel van wie de zichtbare schepping tot stand is gekomen. Paulus zegt: "In Hem is alles geschapen" en voegt er dan bij: "door Hem en tot Hem" (Kol. 1: 16), woorden, elders evenzo door de Vader gebezigd (Rom. 11: 36). Bij dit "door" hebben wij zo te denken aan een medewerking in innige overeenstemming. Ware Hij daarentegen slechts een werktuig, alleen daartoe gemaakt opdat God door Hem de wereld zou scheppen, Hij zou niet alleen geringer dan God, maar ook geringer dan de wereld zijn, want de bijl is geringer dan het hout, dat daarmee gehouwen is.

Al wat bestaat, bestaat slechts door de hand, door het denken en door de wil van het Woord. Maar het Woord put alles uit de Vader en brengt alles tot de Vader terug. De apostel behandelt geen wijsgerige onderwerpen; zijn enige doel is de heerlijke grootheid van het wezen te doen uitkomen dat het werk van onze verlossing weldra volbrengen zal; die onze Zaligmaker worden zal, is de goddelijke deelgenoot van het scheppingswerk geweest. Elk van dezen, zelfs het kleinste wicht en de minste grasscheut, zijn door Zijn tussenkomst ontstaan en dragen het kenmerk van Zijn wijsheid en macht.

Deze herhaling is niet overbodig. Men zou kunnen menen dat onder alle dingen, alle zichtbare, stoffelijke dingen bedoeld zijn; maar nu sluit Johannes alles in en niets uit. In het oorspronkelijke staat eigenlijk: alle dingen zijn daardoor geworden; en zonder het heeft geen ding wording, dat wording heeft. Johannes maakt gedurig en nauwkeurig onderscheid tussen zijn en worden. Het woord zijn bezigt hij van God; het woord worden van het schepsel. En heeft nu het Woord alles doen worden, dan is Hij zelf van de wording uitgesloten en dus ongeworden, ongeschapen - God. Trouwens, de Schepper moet als zodanig onderscheiden zijn van het geschapene. Ook is hier geen midden denkbaar. Wat bestaat, is geschapen, of is niet geschapen. Heeft het Woord, de Zoon van God, Christus, alles geschapen, dan is Hij zelf ongeschapen, dan is Hij de Schepper, dan is Hij God.

Blijft Christus niet waarachtig natuurlijk God, door de Vader in de eeuwigheid gegenereerd en Schepper van alle schepselen, dan zijn wij verloren; want wat zou het lijden en sterven van de Heere Christus mij baten, als Hij slechts mens was als ik en u. Dan had Hij de duivel, de dood en de zonde niet kunnen overwinnen, Hij was tegenover deze veel te zwak geweest. Daarom moeten wij zo’n Heiland hebben, die waarachtig God en Heer is over zonde, dood, duivel en hel. Wanneer Hij, als de Zoon van God, Zijn bloed voor ons vergiet, opdat Hij ons verlost en van zonden reinigt en wij het geloven en de duivel voorhouden wanneer hij ons vanwege onze zonden verschrikt en plaagt, dan is de duivel spoedig geslagen, die moet wijken en ons met vrede laten. Want de angel, dat is de Godheid van Christus, die onder den worm, onder Zijn mensheid (die de duivel in zijn kaken verslond, toen Christus stierf en begraven werd) verborgen was, scheurde hem de buik open, dat hij Hem niet kon houden, maar weer moest overgeven en zich daardoor de dood berokkende. Dit is onze hoogste troost, want zo min hij Christus in de dood heeft kunnen houden, zo min kan hij ook daarin houden, die aan Christus geloven.

Hoe zouden wij de zaligheid kunnen verkrijgen, als het God niet was, die de zaligheid teweeg heeft gebracht? Of hoe kan de mens tot gemeenschap met God komen, als God niet tot de mens kwam? Hoe was het mogelijk dat Christus, den sterke, die de mens in zijn macht hield, overwonnen, de door die beheerste echter in vrijheid heeft gesteld, wanneer Hij geen Meerdere was dan de overheerste mens?

4. Daarin was (het) leven van al het geschapene besloten, zodat alle leven dat in de schepping is, zowel het natuurlijke als geestelijke leven, een uitvloeisel is vanZijn leven; Hem toch had de Vader gegeven het leven te hebben in Zichzelf (Hoofdstuk 5: 26). En Hij, die zo zelf het leven heet (Hoofdstuk 11: 25; 14: 6), was in die schone morgentijd van de schepping, voordat

door de zonde de duisternis was gekomen, het licht van de mensen. Het verlichtte hen tot kennis van God, zoals dat bijvoorbeeld in Gen. 2: 20, 23 vv. duidelijk kan worden opgemerkt.

Daarin was leven. In de grondtekst staat geen artikel. Leven, niet voor het Woord zelf - want de beschrijving van het Woord naar Zijn natuur is geëindigd en deze gedachte zou ons tot vs. 1 en 2 doen teruggaan - maar leven voor het door Hem geschapen heelal. Er is een blijkbare opklimming van het door Hem (vs. 3) tot in Hem (vs. 4). Deze laatste uitdrukking toont aan dat de wereld, na van het niet-zijn tot het zijn door de macht van het Woord overgegaan te zijn, daarin nog de levenswekkende krachten putte, die zij voor haar instandhouding en ontwikkeling nodig had. Na de boom eerst tot wortel gediend te hebben, werd de Logos daarna zijn sap. In vereniging met het scheppend Woord was er, wil Johannes zeggen, leven, vol leven, volkomen ontwikkeling van het leven voor ieder wezen, volgens zijn vatbaarheid en voor alles tezamen.

In de mond van Johannes omsluit de edele (vierenvijftig keer in het evangelie voorkomend) naam leven steeds een goddelijke levensinhoud. In onze taal spreken wij wel, zoals ook overigens de Schrift nu en dan doet, van een leven zonder God, een zondig, werelds, aards, vergankelijk, onzalig leven. Johannes heeft daarentegen de naam "leven" uitsluitend gegeven aan hetgeen werkelijk leven is (1 Tim. 6: 19) d. i. wat uit de goddelijke levensvolheid zijn oorsprong heeft en in gemeenschap met God zijn bestaan. Toen God alles aanzag wat Hij gemaakt had en zag dat het zeer goed was (Gen. 1: 31) zag Hij alleen leven uit Zijn leven en Zijn welbehagen rustte op alle schepselen. Onvergankelijk leven en overwelkbare bloesems vloeiden onafgebroken uit de bron van alle leven. Sinds de aarde en wat zij voortbrengt niet meer zeer goed zijn, maar door de zonde verdorven en van God losgerukt, heeft de dood macht gekregen (Rom. 8: 20); maar ook sinds die tijd en heden nog leeft wat midden in de dood van een voortziekende wereld leven heeft, alleen in Hem, wiens liefde sterker is dan de dood en wiens levensadem de gedaante van de aarde vernieuwt (Ps. 104: 30. Hand. 17: 18. Kol. 1: 17. Hebr. 1: 3).

De voorstelling gaat van het algemene over tot de betrekking van de Logos tot de mensheid. Voor deze was Hij als de algemene levensbron van de wereld, die door Hem was geworden en die als zodanig het allerminst ten opzichte van de mensen werkeloos kon zijn, maar zich aan hen in Zijn verstandelijk zedelijke natuur werkzaam moest betonen, vooral het licht, volgens de noodzakelijke samenhang van licht en leven in tegenstelling van dood en duisternis (Hoofdstuk 8: 12. Ps. 36: 10. Efez. 5: 14. Luk. 1: 78 v.). Het licht is zuivere goddelijke waarheid, theoretisch en ethisch, wier aanneming en toeëigening de mens maakt tot een verlichte, tot een kind van het licht, terwijl het niet ontvangen en niet opnemen daarvan in het bewustzijn, de toestand van duisternis noodzakelijk meebrengt. Het leven was het licht van de mensen, omdat het in zijn werkzaamheid op hen de noodzakelijke kracht tot hun verlichting was.

Het is aldus duidelijk dat deze woorden naar de mening van Johannes op een geschiedkundig tijdvak betrekking hebben, dat met het oog op de enge band tussen vs. 4 en 3 slechts dat kan zijn, wat onmiddellijk op de scheppingsdaad volgde. Dit was het eerste ogenblik van ontwikkeling, toen het Woord, geen enkele hinderpaal in het heelal meer ontmoetend, het

vruchtbaar kon maken door het naar de vatbaarheid van alle wezens, waaruit het bestond, zijn eigen rijke leven mee te delen. Heerlijk begin van een welhaast aangebroken ontwikkeling, maar die evenwel de oorspronkelijke toestand, de wezenlijke betrekking doet kennen. De normale toestand vond zijn hoogste uitdrukking in het wezen dat het meesterstuk van de schepping was, de mens. In dit bevoorrecht schepsel, naar het beeld van het Woord zelf geschapen, ontwikkelde zich het leven tot licht. Deze diepzinnige uitdrukking schijnt in de taal van Johannes het volledig begrip te betekenen van het zedelijk goede, dat van zichzelf bewust is. Het woord waarheid drukt bij Johannes hetzelfde zonder beeld uit. Het licht, zo opgevat, is op aarde slechts voor de mens toegankelijk, het enige wezen dat met de inwendige zin begaafd is om het in zich op te nemen. Deze zin is het zintuig, oorspronkelijk één, nu verdeeld, dat wij geweten en rede noemen.

5. En het licht, waartoe het Woord, evenals het leven volgens het vroeger gezegde, voor de mensen werd, schijnt van de tijd dat deze zich door de zondeval (Gen. 3) van Hem hebben losgerukt, zonder ophouden in de duisternis, waartoe nu de mensen waren vervallen, om het ontzaglijke daarvan door enige lichte punten te verzachten, haar hele overheersing af te wenden en een toekomst voor te bereiden waarin het weer helder zou worden. En de duisternis, de door die duisternis omgeven en beheerstemensheid, heeft het niet begrepen. Wat de mensen van lichtpunten was gelaten, of wat hen van nieuw licht werd gegeven, hebben zij niet getrouw zich ten nutte gemaakt, zodat zij zelf daardoor licht zouden zijn geworden, maar zij hielden de waarheid in ongerechtigheid ten onder (Rom. 1: 18).

Johannes neemt bij zijn lezers de kennis van Gen. 3 () aan zoals hij bij vs. 4 die van Gen. 2 () veronderstelde en bij vs. 1-3 die van Gen. 1). De organische band tussen de Logos en de mensheid was verbroken; de toestand, door "daarin" uitgedrukt, bestond niet meer, de bron van het leven en derhalve van het normale licht is voor de mensheid opgedroogd, zoals voor de rank de bron van het sap opdroogt, zodra zij van de wijnstok gescheiden is. Zo verschijnt in vs. 5 de duisternis, welker vermelding door het "was" van vs. 4 voorbereid was. Deze duisternis duidt geenszins een donker rijk aan, eeuwig gelijk aan dat van het licht in de dualistische betekenis, waarvan men Johannes beschuldigt, maar de mensheid zelf, voor zover zij van het licht beroofd is, dat uit het leven voortvloeide en van het leven dat van de Logos uitging. Johannes is zo weinig dualist, dat alles wat volgens hem mens heet, zonder uitzondering tot het heil en leven geroepen wordt, opdat allen door Hem geloven zouden (vs. 7.). Omdat de mens van nature geen licht heeft en slechts de vatbaarheid bezit om het in zich op te nemen, is het duidelijk dat hij niets anders dan duisternis zijn zal, indien hij zich wegens een inwendige oorzaak van de lichtgevende haard verwijdert, maar dit woord duidt niet slechts het gemis van licht aan; het bevat ook de gedachte van verzet tegen het licht, want een verzekerde ontwikkeling is meer dan een onvoltooide ontwikkeling. Even zeker als het zedelijk leven het innerlijk licht te voorschijn roept, even zeker heeft het verderf van de harten de verduistering van de inwendige zin tengevolge. In plaats van toenemende kennis van het goede en van God, staan ijdele schijnbeelden op, die de driften voortbrengen en wat een verbeelding, van haar normaal voedsel beroofd met ijver opneemt (Verg. Rom. 1: 21, 22.). Het licht doet zich in vs. 5 onder een enigszins anderen vorm aan ons voor dan waaronder wij het in vs. 4 beschouwd hebben. Het is niet langer het licht dat uit het leven voortvloeit; het is de Logos zelf die, een eerste bewijs van medelijden jegens de afgevallen en verduisterde

mensheid gevend, voortgaat haar nog te verlichten, dan zelfs als het licht haar niet langer bij het zedelijk leven kan aansluiten, maar het haar onder een andere vorm meegedeeld moet worden. In het hart van de mensen houdt hij de intentie van het goede, ware en heilige in stand; maar het is niet langer een smaak, een begeerte, een kracht, het is een wet. Het is het geweten, de wet in het hart geschreven, zoals Paulus zegt (Rom. 2: 14, 15.). Innerlijke openbaring ongetwijfeld, omdat zij van binnen tot stand gebracht wordt, maar evenwel uitwendig, omdat zij vreemd is aan en in strijd met de verdorven wil van de mens. Deze kennis van het goede is daarom niet langer de uitdrukking en de uitstraling van het innerlijk leven; het is de Logos zelf, die als licht werkzaam, op de mens werkt, door hem het goede te openbaren en het kwade in hem te veroordelen.

Alles wat de goddelijke liefde ooit tot verlossing van de gevallen mensheid heeft gedaan, van de eerste belofte van het overwinnend vrouwenzaad, van de slangenvertreder, tot aan de vervulling van deze belofte, het is tezamen een schijnen van het licht in de duisternis. Hoe sterk scheen het licht in de duisternis toen een Noach, een Abraham, een Mozes, ja eindelijk toen het verbondsvolk in zijn geheel een kandelaar van dit licht waren! De hele huishouding van het Oude Verbond is doorschenen van het licht van de aan zondaren aangeboden zaligheid, de belofte, de wet, de godsdienst met haar voorafbeeldingen, het is alles een uitstraling van het licht, dat met de duisternis worstelt. Christus is het licht van het hele Oude Testament (Hoofdstuk 5: 39); en zelfs die volken, die voor het licht van mondelinge openbaring naar hun eigen wegen waren gevlucht (Hand. 14: 16) heeft het licht van de mensen toch nooit geheel onbeschenen gelaten in hun duisternis, enkele vonken van licht glimden ook in de donkere heidense harten, want de schepping predikte hen zonder woord de levende God en hun geweten Zijn wet en talloze offeranden van de heidenen maakten de gedachten van hun geweten openbaar, die hen onder elkaar beschuldigden of verontschuldigden.

Het zoeken van God is de levendige polsslag in de hele godsdienstige ontwikkeling van de oudheid; elke proef mislukte, maar de zedelijke instellingen (huisgezin en staat), ondersteund door het voortdurend getuigen van het geweten, bewaarden de wereld tot de tijd dat de menselijke geest, zonder bevrediging, uitgeput van eigenwillig zoeken naar de levende God, datgene als geschenk van genade van boven ontving wat het nooit zichzelf had kunnen geven.

De tragische trek, die door het hele geschrift van Johannes heen loopt, is reeds in de laatste woorden van deze afdeling te vinden en te gevoelen: "de duisternis heeft het niet begrepen. "

Onder de talloze menselijke wezens, die elkaar sinds de val opvolgden, werd er niet een gevonden die het schitterend licht van de Logos in zich opgenomen en de levende God door middel dezer openbaring gevonden had. Ongetwijfeld zijn er verschillende graden in dit gemis van het vermogen om in zich op te nemen; aan Socrates of Plato kan deze verblinding niet in dezelfde graad als aan de gehele afgodische mensheid verweten worden. Maar nergens in de gevallen wereld werd iemand gevonden volkomen vatbaar voor de verlichting van het Woord; sommige vergingen op de ondiepten van de afgoderij, de overigen verdwaalden op de hoogten van de bespiegeling; de levende God werd door niemand gekend en het rijk van het

heidendom stelt in de gehele mensheid buiten de kring van de geschiedkundige openbaring, de waarheid van deze apostolische openbaring in het licht.

Jezus wordt hier genoemd: het Woord, voorts het Licht, eindelijk het Leven. Deze drie uitdrukkingen, de Heiland in de mond gelegd, zouden deze zinsnede kunnen vormen: "Ik ben het Woord, het Licht en het Leven". Wie heeft niet in deze vereniging van woorden een bijna gelijkluidende opgemerkt als die: "Ik ben de weg, de waarheid en het leven. " (Joh. 14: 6).

III. Vs. 6-13. Toen de evangelist in het vorige van het schijnen van het licht in de duisternis sprak, had hij in de eerste plaats de algemene werkingen van het woord op de mensheid vóór Christus op het oog, zoals die ook de heidenwereld ten deel werden. Nu gaat hij over tot de bijzondere openbaringen in Israël en spreekt meteen van die man, die het toppunt, de samenvattende inhoud van al deze openbaringen is en tevens getuige van het nu persoonlijk verschenen licht van de wereld, van hem de Godsgezant om dat licht bij het uitverkoren volk in te leiden, van Johannes de Doper. Ook hier moet hij klagen dat Hij, die onder dit volk Zich een woning bereidde en hen tot de Zijnen maakte, daarbij geen opname vond. Slechts enigen van hen, die zich van de grote menigte afscheidden, lieten zich door het geloof in Zijn naam tot kinderen van God maken en legden daardoor de grond tot een Nieuw Testamentisch volk van God, zoals dat nu reeds onafhankelijk van de nationale afstamming in de wereld bestaat.

6. Er was, toen het licht het helderst in de duisternis wilde schijnen, ja zich in eigen persoon wilde openbaren, een mens door God gezonden, duidelijk betonend in zijn hele wezen een goddelijk profeet te zijn, wiens naam was Johannes. Die naam gaf te kennen dat nu de in Ps. 102: 14 sinds lang afgebeden tijd aanwezig was, waarin de Heere Zijn volk genadig zou zijn 23: 30").

III. Vs. 6-13. Toen de evangelist in het vorige van het schijnen van het licht in de duisternis sprak, had hij in de eerste plaats de algemene werkingen van het woord op de mensheid vóór Christus op het oog, zoals die ook de heidenwereld ten deel werden. Nu gaat hij over tot de bijzondere openbaringen in Israël en spreekt meteen van die man, die het toppunt, de samenvattende inhoud van al deze openbaringen is en tevens getuige van het nu persoonlijk verschenen licht van de wereld, van hem de Godsgezant om dat licht bij het uitverkoren volk in te leiden, van Johannes de Doper. Ook hier moet hij klagen dat Hij, die onder dit volk Zich een woning bereidde en hen tot de Zijnen maakte, daarbij geen opname vond. Slechts enigen van hen, die zich van de grote menigte afscheidden, lieten zich door het geloof in Zijn naam tot kinderen van God maken en legden daardoor de grond tot een Nieuw Testamentische volk van God, zoals dat nu reeds onafhankelijk van de nationale afstamming in de wereld bestaat.

6. Er was, toen het licht het helderst in de duisternis wilde schijnen, ja zich in eigen persoon wilde openbaren, een mens door God gezonden, duidelijk betonend in zijn hele wezen een goddelijk profeet te zijn, wiens naam was Johannes. Die naam gaf te kennen dat nu de in Ps. 102: 14 sinds lang afgebeden tijd aanwezig was, waarin de Heere Zijn volk genadig zou zijn 23: 30").

7. Deze kwam volgens zijn zending met geen ander doel dan tot een getuigenis, om van het licht te getuigen wat hem door goddelijke openbaring bekend was gemaakt door Degene, die na hem zou komen. Dit werk was hem opgedragen, opdat zij allen, voor wie hij als profeet bestemd was, door hem geloven zouden in het licht (Hoofdstuk 12: 35 v.), omdat hij niet alleen hun harten op de verschijning van Hem voorbereidde, maar ook daar Hij nu verschenen was, Hem hen aanwees en ze naar Hem verwees (vs. 29 vv. 36; 3: 31 vv.).

8. Hij voor zijn eigen persoon was het licht niet, waarvoor velen hem in den beginne hielden (vs. 19), hetgeen hij echter beslist van zich afwees (vs. 20; 3: 28), maar hij was voor Hem heen gezonden, opdat hij tot het genoemde doel van het licht getuigen zou.

9. Dit, namelijk het licht waarvan hij getuigde, was het waarachtige licht, dat een ieder mens verlicht, namelijk toen dat licht komend was in de wereld; daarom juist moest zo’n getuige, die daarop wees, voorgaan.

De invoering van de Doper op deze plaats is een vertegenwoordiging van de hele profetische getuigenis over Christus in één persoon; de Doper was de laatste recapitulatie van alle profetische stemmen over de Christus. Het Oude Testament had twee zijden, een verborgen en een openbare. De verborgen zijde was het worden van het genealogisch leven van Christus zelf, Zijn Christologische advent (Openbaring . 12: 2), de openbare was de profetische getuigenis over deze advent. Evenals de profetie in woorden de profetie van de daad volgens haar natuur vooruitstreefde, zo ging ook de vervulling van de profetie van de daad in Christus vooruit. Daarom staat Johannes hier op de juiste plaats; hij is de vooruit schitterende glans van het wezenlijke licht, de grote getuige van Christus komst, de voorloper.

Zoals men het best aan een door het licht beschenen lichaam kan zien dat de zon is opgegaan, die men nog niet kan zien, zoals men ook met zieke ogen ten minste een door de zon beschenen berg of boom, of iets dergelijks kan zien, zodat men daaraan het opgaan van de zon gewaar kan worden, die men zelf nog niet kan zien, zo geeft ook Johannes aan degenen, die Christus nog niet kunnen zien, een licht en door hem, die bekende, dat hij zelf slechts de beschenene was, werd de schijnende en lichtgevende zelf erkend.

Dat het "van God gezonden" ziet op Mal. 3: 1 : "Zie, Ik zend Mijn engel, die voor Mijn aangezicht de weg bereiden zal" en op Mal. 4: 5 : "Zie, Ik zend u de profeet Elia" kan aan geen twijfel onderhevig zijn. Op diezelfde plaatsen wijst de Doper in Hoofdstuk 3: 28 en de Heere in Matth. 11: 10 Het behoort tot de schrijfwijze van Johannes om zelden uitdrukkelijke citaten uit het Oude Testament te geven en de heenwijzingen daarop op bedekte, slechts even aangevende wijze voor te stellen, zoals datzelfde bij de profeten van het Oude Verbond ten opzichte van de boeken van Mozes plaats vindt. De reden ligt daarin, dat menigvuldige citaten in de hogere stijl, waarin het Evangelie geschreven is, niet zouden passen. "Een mens" is in deze samenhang, waarbij alles erop gericht is om Christus in verhouding tot Johannes te verhogen, zeker niet zoveel als een zeker mens of iemand, maar het woord mens heeft een bepaalde nadruk: op de plaats Mal. 3: 1 worden de engel van het Verbond en de engel van de zending, de goddelijke en de menselijke bode zo scherp mogelijk tegenover elkaar geplaatst. De naam van Johannes, die de Heere hem zelf heeft gegeven (Luk. 1: 13 en 63) betekent: "de

Heere is genadig" en was dus bijzonder gepast voor de bode, die het aanbreken van die tijd moest verkondigen, waarvan de psalmist (Ps. 102: 14, vgl. Num. 6: 25 en Ps. 123: 3) had voorspeld: "Gij zult opstaan, Gij zult U ontfermen over Zion, want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijd is gekomen".

Johannes mocht niet genoemd worden met een toevallige naam als andere mensen, maar met een naam, die ook meebracht wat die uitsprak, evenals alle namen die God maakt en geeft.

Het ambt van Johannes was te getuigen (vs. 15 en 19) en wel om van het licht te getuigen, dat hij zelf als het waarachtige licht had leren kennen en had ervaren (vs. 31); want slechts wat ervaren is wordt verzekerd - Johannes kon er op zweren, dat deze Jezus Gods Zoon was. Wel is de rede van elke profeet een getuigenis van ondervonden waarheid, want de Geest van Christus was in hen en zij zagen Hem in de Geest (Hoofdstuk 8: 56; 12: 41. 1 Petrus . 1: 11); maar de getuigenis van Johannes is in dit opzicht enig in zijn soort (MATTHEUS. 11: 11 vv.), dat deze op de aanwezige Christus (vs. 26) met de vinger wijst als op degene in wie alle beloften van de profeten Ja en Amen zijn. Van het licht getuigend, was nu Johannes zelf een licht, een brandende en lichtende kaars, zoals de Heere hem noemt (Hoofdstuk 5: 35); maar het licht was hij niet en zijn grootheid bestaat juist daarin dat hij wist wat hij niet was.

Geen mens kan ons verlichten, al was het ook een Johannes; het woord van God, de eeuwige waarheid, is alleen ons licht.

In Johannes, de grootste onder de mensen, de grootste onder de profeten van het Oude Verbond (MATTHEUS. 11: 11. Luk. 7: 27) wordt het hele menselijke geslacht aan de voeten van Christus gelegd. Van Hem te getuigen is de hoogste waardigheid waartoe een mens het kan brengen, het hoogste doel waarheen een mens kan en moet streven.

Het getuigenis heeft naar het gevoelen van de evangelist zo’n groot gewicht, dat hij het onder twee vormen voorstelt; eerst op een volstrekte wijze, zonder het van iets afhankelijk te doen zijn, opdat het in het oog zou vallen; daarna door het afhankelijk voor te stellen; om aangaande het licht getuigenis te geven: "Deze twee uitdrukkingen hangen beide, naast elkaar geplaatst, van elkaar af. De eerste doet bij Johannes de hoedanigheid van getuigen uitkomen, tegenover de andere persoon, hoger in waardigheid, die volgen moest; de tweede vult deze aanwijzing aan, door op het voorwerp zelf van het getuigenis de aandacht te vestigen. Het getuigenis is een van de hoofdbegrippen van het vierde Evangelie. Op volstrekte wijze staat het met het geloof in onderlinge betrekking. Het getuigenis wordt alleen met het oog op het geloof afgelegd en het geloof is alleen door het getuigenis mogelijk; want het is het aannemen van het getuigenis. Het getuigenis is de zuil, die zich met goddelijke majesteit verheft; het geloof is de zwakke stengel, die haar als zijn steun omvat. Johannes geeft evenmin als Paulus de geloofsnaam aan het innerlijke in zich opnemen door middel van het zedelijk gevoel. Hij bezigt die alleen voor de erkenning van de goddelijke openbaringen, die een geschiedkundig en positief karakter hebben. Maar heeft het licht dan staving, aanduiding nodig? Toont het zich niet door zichzelf? Zeker zou het, als het in zijn eigen vorm verschijnen moest, in aller oog stralen en onmiddellijk door allen erkend worden, maar het zal zich met een hulsel bedekken, dat de toeschouwer iets te raden zal overlaten. In dit vleselijk omhulsel zal het licht

alleen door het geloof onderscheiden kunnen worden; en dit geloof zal in de staat van verblinding, waarin de mens gezonken is, slechts door middel van het getuigenis mogelijk zijn.

Nu zou het waarachtige licht, dat iedere mens bestraalt, in de wereld komen. Nu, nadat Johannes van het licht had getuigd, kwam de tijd dat het zelf zou verschijnen. Waar en waarachtig wordt vaak het eeuwige het hemelse genoemd in onderscheiding van het aardse, dat daarvan slechts een zwak en vergankelijk afbeeldsel is, vgl. het ware brood (Hoofdstuk 6: 32), de ware wijnstok (Hoofdstuk 15: 1), de Koning der waarheid (Hoofdstuk 18: 37.). Dit was ook daarom het ware licht, dat inderdaad en met volle recht die naam verdiende, hetwelk niet alleen een enkel volk of een enkel geslacht te midden van een volk, maar geheel de mensheid bestraalde. In de wereld komen wordt in het Nieuwe Testamen nooit gezegd van mensen, die geboren worden, maar herhaaldelijk van Jezus, die van uit de hemel, de zetel van licht en heerlijkheid in deze sombere wereld neerdaalde (Hoofdstuk 3: 19; 12: 46; 16: 28. 18: 37 enz.). Hij was in de wereld naar de Godheid en hij kwam in de wereld door het vlees, omdat de blinden Hem naar Zijn Godheid niet zagen.

Het begrip "wereld" geeft te kennen 1) in de meest algemene zin het geheel van de geschapen dingen, de schepping in haar geheel, hemel en aarde, zonder dat daarbij juist gedacht is aan een verstoring door de zonde (Ps. 90: 2. Hand. 17: 24), vervolgens 2) de ons mensen aangewezene woonplaats, de aarde en haar bewoners (MATTHEUS. 13: 38. Joh. 6: 14). 3) In de engere zin betekent "wereld" op zeer vele plaatsen het van God afgevallen schepsel, de wereld van zondaars, die in het boze ligt, die in haar duisternis God en Christus haat (Joh. 3: 16. Rom. 5: 6. 2 Kor. 5: 19. 1 Joh. 2: 2). 4) In de engste zin is daardoor een scherpe tegenstelling tegenover de kinderen van God uitgedrukt, zoals het vooral bij Johannes voorkomt. Zo omvat de uitdrukking al de mensen, die God en Jezus niet liefhebben, willens en wetens in de zonde volharden en de trekkingen van Gods genade terugstoten. De wereld in deze zin ligt in het boze, in de duivel, evenals de aarde in haar dampkring (1 Joh. 5: 19); zij kent zo God niet en evenmin de kinderen van God (1 Joh. 3: 1. Joh. 17: 23), die zij integendeel haat en vervolgt (Joh. 15: 18 vv.). Zij is tegen God en God tegen hen (Joh. 4: 4). Zij is in een toestand van oorlog tegen Hem, die op haar ondergang moet uitlopen (1 Joh. 2: 17. 1 Kor. 7: 37). Wat Johannes wereld noemt, noemt Paulus "deze wereld", deze tegenwoordige aeon (Rom. 12: 2. 2 Tim. 4: 10. 2 Kor. 4: 4. Efeze. 2: 2; 6: 12), een boze aeon (Gal. 1: 4). Beiden bedoelen niet de wereld, zoals die uit Gods hand is voortgekomen, maar zoals zij door de duivel is verdorven; niet slechts de mensen, die God en Jezus niet liefhebben, niet vrezen, Hem niet vertrouwen en zich in hun liefde tot de duisternis tegen het licht verbergen, maar in het bijzonder ook de Kaïnsmensen, die zich met bewustheid tegenover God stellen, bij wie het zaad van de zonde, dat in allen ligt, tot het gruwelijk gewas van positieve vijandschap tegen God en Christus is opgegroeid (Joh. 8: 44 vv.). Onder deze zijn er zodanigen die men "eerstgeborenen van de satan zou kunnen noemen. "

Er ligt bij Johannes steeds iets smartelijks in die naam "wereld" die achtenzestig keer in het evangelie voorkomt. De duisternis heeft het licht-werk van de Schepper verdorven en het tot "wereld" gemaakt. De mensen, die uit het licht van het levens zich verloren hebben in de duisternis van de dood, zijn wereld geworden. Toch maakt Johannes nog onderscheid tussen

wereld en wereld; de gehele wereld is een verlorene, toch heeft God Zich in Christus ontfermd en wil ze uit het verderf door liefde trekken, maar de wereld, die zo'n liefde veracht en tegenover Christus wereld blijft onder haar vorst de duivel, is een verworpene.

Er is velerlei licht, en alle licht heeft zijn bepaald gebied, maar de zon is het licht van de wereld, het daglicht, het licht voor allen en allen kunnen zich in haar licht baden. Zo was ook Christus. Hij is het enige licht voor allen. De zaligheid is in geen andere, want er is ook onder de hemel geen andere naam onder de mensen gegeven, waardoor wij zalig moeten worden; Johannes was een brandende en lichtende kaars, waarin het licht men zich een kleine tijd kon verheugen, maar dat daarna werd uitgeblust. Christus is de kaars die nog brandt in het hemelse Jeruzalem, de kaars, die het licht van de zon en de maan overbodig maakt (Openbaring . 21: 23).

Hij verlichtte de Joden niet alleen, zoals de profeten vanouds gedaan hadden, maar heiden en Joden tevens. Hij "die komen zou" of "die komt" is een bekend en onderscheiden karakter van de Messias op vele plaatsen van het Nieuwe Verbond. Die van deze evangelist (Hoofdstuk 12: 36): Ik ben een licht, in de wereld gekomen, is hiermee volkomen gelijk. Daarom rangschikken wij liever de woorden zo: "Dat, komend, in de wereld, een ieder mens verlicht. "

10. Hij, die zo-even het waarachtige licht werd genoemd, was, nog voordat Hij op aarde kwam, op de in vs. 5 genoemde wijze in de wereld werkzaam en de wereld is, volgens het in vs. 3 gezegde, door Hem gemaakt, namelijk door het woord, dat in den beginne bij God was en van den beginne ook het licht van de mensen (vs. 4); en de wereld heeft, ondanks die verwantschap met het licht en in weerwil van het recht van het Woord op haar, Hem, toen Hij tot haar kwam, niet gekend, maar zich voor Hem gesloten.

Het is blijkbaar, dat de woorden: het "was" in de wereld op de verlichting en algemene werking van de Logos doelen en dat met het doel om in het derde lid de verhouding van de wereld te beter te doen uitkomen, die dit licht niet opgevangen had. En niet slechts was het Woord als het licht in de wereld, maar de wereld was er ook mee verwant, zoals het werk met de geest van de bewerker, die het ontwierp en uitvoerde. Evenwel, ofschoon uit de hand van de Logos voortgekomen en door Hem verlicht, heeft de wereld Hem niet leren kennen. Het laatste heeft op een geschiedkundig feit betrekking, de onkunde namelijk waaraan Israël onschuldig is, zolang Johannes zijn getuigenis niet afgelegd heeft. Het eerste daarentegen wijst de algemene verblinding aan, waaraan de gevallen wereld zich schuldig gemaakt heeft, door het hoogste goed, de levende God niet te onderscheiden, waarmee zijn goddelijke schepper en opvoeder, het Woord, haar onophoudelijk trachtte te vervullen. Het mannelijk, "Ik ben" is hier echt; het wordt ongetwijfeld veroorzaakt door de nabijheid van de persoonlijke verschijning van de Logos, die het onderwerp van het volgend vers uitmaakt.

11. Hij, de Zoon van God, die als het licht van de mensen Zich nog een bijzonder volk als woon- en werkplaats voor de toekomst, die Hij bedoelde, had uitverkoren, is gekomen tot het Zijne. Hij kwam, toen de tijd van Zijn menswording daar was (Gal. 4: 4), niet tot enig ander volk, maar tot Israël; hiervan nam Hij vlees en bloed aan, daarbij woonde Hij, daar

openbaarde Hij Zijn heerlijkheid; en de Zijnen, die Zijn bloedvrienden en huisgenoten waren, hebben Hem niet aangenomen; zij rustten niet voordat zij Hem buiten het leger hadden gevoerd (MATTHEUS. 21: 39. Hebr. 13: 13).

Uit de wereld, het werk van Zijn handen, had de Heere sinds lang voor Zich een volk afgezonderd, om het met Zijn goddelijke liefde te verzorgen en tot een vertrouwde van Zijn harten, tot drager van Zijn openbaringen te maken. Het was dat volk, dat de Heer voor Zich uit de hele aarde als eigendom boven alle volken verkoos, opdat het als een priesterlijk volk het voor alle volken bestemde heil onder de koninklijke hoede van Zijn God zou bewaren en verbreiden (Ex. 19: 5 v. Deut. 7: 6; 26: 18. Sir. 24: 7 vv.); dat volk, waartoe onder Zijn overige heilsgoederen ook behoorde de heerlijkheid (Rom. 9: 5), namelijk het heerlijk wonen van het eeuwig Woord, de Engel van het verbond, die Zich te midden van het volk openbaarde in de wolk en vuurkolom, in de tabernakel en in de tempel Ex. 40: 34. Lev. 16: 2. 1 Kon. 8: 10). "De Heere, zijn God, is met hem en het geklank van de koning is bij hem" (Num. 23: 21), zo aanschouwde Bileam Israëls heerlijkheid; Een Christus-volk te zijn, terwijl de heidenen zonder Christus waren (Efeze. 2: 12), dat was de heerlijkheid van dit volk. Deze heerlijkheid, Israëls vreugde vanouds, zijn verlangen sinds de dagen van ballingschap (Hagg. 2: 8. Mal. 3: 1), verscheen nu vol genade en woonde lichamelijk in de heilige tempel van de mensheid van het eeuwige Woord - zo kwam Hij tot Zijn eigendom als het aan Abraham beloofde Zaad, als de gewenste Held uit Juda’s Stam, als de ster uit Jakob en de Scepter uit Israël, als de lang tegemoet geziene Davidszoon, als de Profeet, voor het volk uit Zijn broeders verwekt, volgens de wijze van Mozes, als Jood onder de Joden. Maar zoals de duister geworden wereld Hem niet meer kende, door wie zij was geschapen, zo kende ook het volk van het eigendom, dat het verbond verbrak, Hem niet meer, wie het toebehoorde, de Zijnen namen Hem niet aan.

Dit wil meer zeggen dan dat de wereld Hem niet kende. De wereld kende Hem niet, dat bewijst de beklagenswaardige blindheid van de gevallen natuur, die uit eigen kracht en kennis niet in staat is Christus te herkennen. De Zijnen, die het woord van de openbaring hadden, namen Hem niet op, dat geeft de grootste boosheid te kennen, die met blindheid verbonden was, waarin zij de Heilige Geest tegenstreefden, die hen door het gegeven woord wilde verlichten.

Wij hebben al de genade geërfd, die de Joden ten deel is geworden en wij zijn daarvoor de dankbaarheid schuldig, die zij Hem daarvoor niet hebben bewezen.

12. a)Maar zo velen van de Zijnen of uit de Joden Hem aangenomen hebben, Zich daardoor afscheidend van de grote menigte en betonende een overblijfsel naar de verkiezing van de genade te zijn (Rom. 11: 5), die heeft Hij door toezegging van het bezitten daarvan door middel van de Heilige Geest macht (Hoofdstuk 5: 27; 17: 2. Openbaring . 2: 26; 22: 14) gegeven kinderen van God te worden; Hij gaf namelijk die macht aan hen, die in Zijn naam geloven en daarom dus ook die macht aan anderen, die niet uit Israël’s volk zijn (Hoofdstuk 10: 16).

a) Jes. 56: 5. Rom. 8: 15. Gal. 3: 26. 2 Petrus . 1: 4. 1 Joh. 3: 1.

13. En zo is er reeds nu dit wordt geschreven een verloste gemeente van kinderen van God uit Abrahams' kinderen, namelijk een, die niet uit het bloed, waaruit toch slechts natuurlijk leven voortkomt, zoals dat alle mensen zonder uitzondering hebben (Hoofdstuk 3: 6. Hand. 17: 26), noch uit de wil van het vlees, dat toch niets meer dan een verdorven geboorte kan voortbrengen (Ps. 51: 7), noch uit de wil van een man, die hoewel voor zich een kind van God geworden, toch slechts kinderen kan voortbrengen, die aan dat beeld gelijk zijn, dat hij van nature droeg (Gen. 5: 3. MATTHEUS. 3: 9), maar uit God, door inenting van een nieuw goddelijk leven geboren zijn. Deze alleen vormen de gemeente van Gods kinderen (1 Joh. 3: 1 v.).

Tegen over het smartelijke, dat het feit van het ongeloof van het verbondsvolk teweeg kon brengen, stelt de evangelist hier de heerlijke legitimatie, die Christus bezit in de edele gaven, die Hij heeft toegedeeld aan degenen die in Hem geloven. Heeft Hij deze verheven tot de hoogste onder al de waardigheden, tot die van kinderen van God, dan staat het vast, dat zij, die Hem niet aannamen, het verwijt treft (Deut. 32: 5), dat zij van een boze en verkeerde aard zijn, schandvlekken en niet Gods kinderen.

Door de weigering van het volk Israël, door zijn hoofden vertegenwoordigd, om de Messias gezamenlijk te ontvangen, verkreeg het geloof iets zuiver individueels, ja, om het zo uit te drukken iets sporadisch. Dit wordt door het voornaamwoord zovelen aangewezen. Maar er is meer. Naarmate het geloof in de Messias van alle verplichting tegenover het Joodse volk als zodanig ontheven werd, werd het voor ieder menselijk wezen toegankelijk gesteld: dit is de verarming van Israël, die zoals Paulus zegt (Rom. 11), de rijkdom van de Heidenen veroorzaakt heeft. De "zovelen" zijn daarom niet slechts zodanige Joden die het volksongeloof niet gedeeld hebben, maar alle gelovigen (vs. 12b) als zodanig, Joden of Grieken die Johannes verenigd beschouwt, als uitmakende het nieuwe volk, wanneer hij vs 16 zegt: "wij allen" - De schrijver riep de tegenstelling van vs. 11 en 12 in het leven, omdat hij de grootheid van het contrast voelde. Wel gaf hij de gevolgen niet aan van het tragische woord: "De Zijnen hebben Hem niet ontvangen", te weten de geestelijke dood en de tijdelijke ondergang van Israël. Maar hij vindt er des te meer behagen in om de heerlijke gevolgen van de ontvangst te doen uitkomen, die aan het Woord van wege de gelovigen uit elke taal en elk volk te beurt viel. Deze goddelijke gast schonk allen, die Hem aannemen, voorrechten die Hem waardig waren. De apostel duidt er twee van aan: een nieuwe toestand, die eerder een recht is en een nieuwe bestaanswijze, die er noodzakelijk uit moet voortvloeien: kinderen van God te worden. Het woord "macht" duidt inderdaad deze nieuwe en heerlijke toestand aan, die Paulus de aanneming tot kind noemt, de herstelling van de kinderlijke betrekking, door de val vernietigd, de persoonlijke verzoening met God, door het geloof teweeg gebracht. Deze staat van verzoening is nog niet de wedergeboorte, de instorting van het nieuwe leven; maar het is er de voorwaarde toe. Want God kan Zijn eigen leven slechts door de Geest aan een mens mededelen met wie Hij verzoend is. Op dit beginsel berust de hele aanleg van de brief aan de Romeinen (Hoofdstuk 1-5 grondslag van Hoofdstuk 6-8). Maar als de aanneming eens plaats gehad heeft, moet de wedergeboorte volgen, want God kan het beste dat Hij heeft aan het wezen niet weigeren dat Hij in de toestand van kind hersteld heeft en dit is het tweede voorrecht, dat rechtstreeks uit het eerste voortvloeit en door Johannes in deze woorden uitgedrukt wordt: "kinderen van God te worden. "

Wat is het verborgen merkteken, dat het kind van God onfeilbaar aanduidt? Vermetel zou het zijn dit naar ons eigen oordeel te willen bepalen; maar Gods Woord openbaart het ons en wij kunnen veilig voort treden waar wij de openbaring tot onze gids hebben. Nu wordt ons gezegd aangaande onze Heer: "Zo velen Hem aangenomen hebben heeft Hij macht gegeven kinderen van God te worden, namelijk die in Zijn naam geloven. " Daarom, indien ik Christus Jezus met mijn hart heb aangenomen, ben ik een kind van God. Die aanneming wordt beschreven in hetzelfde vers, als het geloof in de naam van Jezus Christus. Indien ik daarom geloof in de naam van Christus, van harte mij toevertrouw aan de gekruiste, maar nu verhoogden Heiland, ben ik een lid van het huisgezin van de Allerhooogste. Wat mij ook verder moge ontberen, als ik dit slechts heb, heb ik het voorrecht om een kind van God te worden. Onze Heere Jezus Christus stelt het voor onder een anderen vorm. Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken hen en zij volgen Mij. " Hier wordt de zaak in weinige woorden gezegd. Christus treedt op als een Herder voor Zijn eigen en niet voor andere schapen. Zodra Hij verschijnt, zien Hem Zijn eigen schapen en zij zijn bereid Hem te volgen, Hij kent hen en zij kennen Hem; er bestaat wederkerige kennis, er wordt een gedurige gemeenschap onderhouden. Daarom is het enige teken, het zekere teken, het onfeilbare teken van wedergeboorte en aanneming een hartelijk geloof in de van God verordende Zaligmaker. Lezer, twijfelt u, bent u niet zeker dat u het geheime teken van Gods kinderen bij u omdraagt? Laat dan geen uur meer over uw hoofd heengaan; voordat u hebt gezegd: "doorgrond mij, o God en ken mijn hart. " Ik bezweer u, acht dit geen geringe zaak. Indien u met iets beuzelen moet, zij het met zaken van minder belang: uw gezondheid zo u wilt, of de eigendomsbrieven van uw bezittingen; maar wat uw ziel, uw onsterfelijke ziel en haar eeuwige bestemming betreft, zo bid ik u, wees met ernst vervuld. Misleid uzelf niet voor de eeuwigheid.

De wedergeboorte staat in sterke tegenstelling tegenover menselijke voortbrenging. Zij is geen materiële, zij begint integendeel in de geest en werkt uit de geest heiligend terug op het natuurlijk leven; zij gaat ook niet uit van de wil van de vleselijke begeerte, maar wordt integendeel begeerd en afgesmeekt door de bekeerde mens onder de werking van de Heilige Geest; eindelijk is zij niet een daad van mensen, maar Gods daad aan de mens.

Opzettelijk is de tegenstelling van de natuurlijke geboorte concreet aangewezen, zodat wij ook het "uit God geboren" zoveel mogelijk eigenlijk verstaan.

De adel van het kind van God wordt alleen door de Geest, door geboorte uit God, door een eigenlijke geestelijke voortbrenging verkregen. Daardoor wordt een geheel nieuwe, heilige levenskracht in de mens geplant, als het ware nieuw bloed hem ingegoten.

III. Vs. 14-18. Na de voorbereidende werkingen van het Woord, dat in den beginne bij God was, op de mensenwereld in het algemeen, zo wel als op Israël in het bijzonder waarvan in het vorige sprake was, begint nu de evangelist van Zijn menswording te spreken. Hij beschrijft wat Zijn gelovigen met eigene ogen aan Hem zagen en uit Johannes’ mond over Hem hoorden en in Zijn gemeenschap van Hem ontvingen. Onze afdeling vormt het eigenlijk toppunt van het hele voorwoord. Het blijkt een nieuw aanhangsel te zijn en terwijl bij op de uitdrukking van de eerste afdeling "het Woord" terugkomt en zich dus daaraan aansluit, hebben wij in de drie delen van de proloog een weg voor ons, waarbij het einde tot het begin

teruggaat. Terwijl toch het eerste en het tweede deel elk met zijn bijzondere klacht over het ongeloof van de wereld eindigt, loopt het derde deel uit in een lofzang van hen, die door het geloof Gods kinderen zijn geworden, vanwege de volkomen zaligheid, die zij in Christus Jezus bezitten.

14. a) En om het tot hiertoe gezegde nu tot zijn hoofdpunt te laten komen en de gedachte reeds bij vs. 11 op de voorgrond geplaatst, nu ook bepaald uit te spreken, het Woord, dat in den beginne bij God en zelf God was (vs. 1), is door aanneming van de gehele, volkomen menselijke natuur uit een vrouw vleesgeworden, evenals wij vlees, dat is zwakke mensen zijn (Ps. 78: 39. Jes. 40: 6 vv.). En het heeft onder ons gewoond b) ter vervulling van de belofte van een wonen van God onder Zijn volk (Lev. 26: 11. Ezechiël. 37: 27). En wij, die Hem hebben aangenomen, hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd in Zijn hele openbaring en werkzaamheid, ondanks de verberging door het vlees. Het was een heerlijkheid als de Eniggeborene van de Vader, een heerlijkheid, zoals alleen Hij kan bezitten, die de Zoon van de Vader is, enig in wezen. En toonde zich in deze openbaring Zijn heerlijkheid, de genade en waarheid (vs. 17) waren in Hem als geconcentreerd; Hij was c) vol van genade en waarheid.

a) Jes. 7: 14. MATTHEUS. 1: 16. Luk. 1: 31; 2: 7; b) MATTHEUS. 17: 2. 2 Petrus . 1: 17. c) Kol. 1: 19; 2: 9.

Men leest een historie of legende, dat de duivel op een tijd, dat het evangelie van voren af "in den beginne was het woord" gelezen en overwogen werd, er zou hebben bijgestaan en toegeluisterd tot op het woord "het Woord is vlees geworden" - toen was hij verdwenen. Het zij nu verdicht of geschied, toch is het waarheid, dat van hem, die van harte in waar geloof deze woorden spreekt en overdenkt, de duivel zeker moet vluchten.

O onuitsprekelijk Woord vol leven, kracht en zegen; de Logos, de Zoon van God, is een waar mens, is onze broeder geworden! Wat is daardoor de mensheid weer tot eer gekomen, hoezeer verheerlijkt, boven alle wereldbewoners onderscheiden. Dat is het geheimste, diepste, zaligste geloof van de Christen; dat te verwerpen omdat het een geheim is, is zich van het geloof losmaken.

Ieder woord in de korte uitspraak bevat een gedachte; zij wijst ons naar boven en naar beneden, naar de hemel en het verborgen wezen van God, op de aarde naar de mensheid en, wat nog wonderbaarder is, zij sluit beide, wat toch zo ver van elkaar gescheiden is, tezamen; met een "en" verbindt zij beide "en het woord is vlees geworden. "

God bij God is Hij geweest, onze gelijke is Hij geworden; deze is de tegenstelling, die echter niet in de eerste plaats op het wezen, maar op de gedaante van het zijn betrekking heeft; van de ene, waarvan Hij in de andere overging.

Omdat Hij werd wat Hij vroeger niet was, is de vleeswording de aanneming van een ander wezen, waardoor nu uit de zuiver goddelijke Logospersoon, wiens specifieke natuur daarbij onveranderd bleef, ten behoeve van de volbrenging van het verlossingswerk een lichamelijk

reële persoonlijkheid, d. i. de godmenselijke persoon Jezus Christus werd (1 Joh. 4: 2. Fil. 2: 7. 1 Tim. 3: 16. Hebr. 2: 14; 5: 7.

Omdat de Logos bij de schepping van de mensheid haar Zijn eigen grondvorm had ingedrukt (vs. 3 vv. Gen. 1: 26) bestond er krachtens deze oorspronkelijke verwantschap een toestand van werkelijke en organische vereniging tussen Hem en de mens.

Wel had Hij een menselijke natuur kunnen scheppen, om die aan te nemen, rijker en heerlijker dan die in Adam vóór de val was, maar Hij wilde integendeel onze natuur aannemen in de schoot van de Heilige Maagd, die natuur, die wegens de gebrekkelijkheid, zwakheid en ellende, waarmee zij omwille van de zonden beladen is, vlees heet.

Vlees betekent niet zoveel als lichaam, maar de hele menselijke natuur, maar deze niet als op zichzelf beschouwd, maar zoals zij door de zonde zwak en sterfelijk is geworden. Als zodanig staat zij tegenover de geest; de goddelijke natuur, die alles in de mens almachtig vernieuwt, bezielt en opwekt. Johannes heeft een tweevoudige reden, waarom hij niet zegt: Hij werd mens; ten eerste, omdat daaruit niet zou zijn gebleken dat Hij de menselijke natuur in het algemeen als onze plaatsbekleder had aangenomen. Christus, ofschoon van goddelijke natuur en geest zijnde Ro (1: 3 en Ro 1: 4 en 1Ti 3: 16) nam ons vlees aan, om in de zwakheid, het lijden en sterven van het vlees, dat Hij tegelijkertijd als straf voor ons droeg, de overwinnende kracht van de geest te openbaren en juist daardoor ons vleselijke, tot geestelijke mensen, tot kinderen van God (vs. 12) te herscheppen, terwijl het vlees geworden Woord nu aan de geest de heerschappij zou begeven en het vlees verheerlijken.

Het woord, door onze vertalers met "heeft gewoond" vertaald, is niet nauwkeurig weergegeven; de eigenlijke betekenis van dat woord zou zijn: "heeft zijn tent opgeslagen. " De uitdrukking "onder een tent gehuisvest zijn", vooral omdat zij van "onder ons" afhangt, is een toespeling op de tabernakel, waarin de Heere als in zijn tent in het midden van Zijn zwervend volk, ja, als een zwervende God zelf, in de woestijn woonde. Deze overeenkomst tussen de manier waarop de Heere onder Zijn volk woonde, paste goed voor de gemeenschap, die tussen het Woord en de overige mensen krachtens de menswording van nature bestond. Het vlees, waarin Hij geleefd heeft, was de tent, aan de onze volkomen gelijk, waaronder Hij in ons midden gelegerd was. Het woord duidt in deze zin al de menselijke betrekkingen aan, die Hij met Zijn gelijken aangegaan heeft; verschillende en vertrouwelijke betrekkingen, zoals een pelgrim met de overige leden van de tocht onderhoudt. Deze uitdrukking heeft de zelfde zin alsof Johannes gezegd had: "Wij hebben aan dezelfde tafel gegeten en gedronken, onder hetzelfde dak geslapen, tezamen gewandeld en gereisd; wij hebben Hem als zoon, broeder, vriend, gast, burger gezien. " De Logos is zo getrouw gebleven tot aan het einde van de weg, die Hij door vlees te worden betreden had. Met de uitdrukking wordt nog het denkbeeld in een voorbijgaand verblijf verbonden, zoals dit onder een tent placht te geschieden en in de wereld gekomen, trok Hij haar slechts door. Eindelijk vinden wij in het woord, evenals Reuss, maar op een verschillenden weg, het begrip van de goddelijke majesteit. Zoals de Heere van de tijd dat de tabernakel bestond af, Zijn glansrijke heerschappij in tegenwoordigheid van Zijn volk deed schitteren, eveneens deed het Woord uit Zijn aardse woning een goddelijke glans in de ogen van zijn reisgenoten stralen. Deze laatste

gedachte bevat de overgang tot de volgende uitspraak: Het bijgevoegde "in ons midden" zou op de mensen in het algemeen kunnen doelen, evenwel schijnt dit voornaamwoord een meer beperkte zin te hebben. Zijn verhouding tot "tabernakelen" dat op de gemeenzame levensbetrekkingen ziet zowel als het volgend werkwoord: "Wij hebben aanschouwd, " dat blijkbaar de apostelen tot onderwerp heeft, doen ons "onder ons" inzonderheid met hen in verband brengen, die de onmiddellijke getuigen van Jezus' aardse leven geweest zijn.

Zonder zonde vlees geworden, draagt Christus, terwijl Hij onze zonden draagt, ook de gevolgen, de straffen van onze zonden in Zijn vlees, opdat Hij voor ons vlees verlossing en verheerlijking verwerven zal, nadat aan Hem alle ellende van het vlees en alle wee van de dood verslonden is in de rijkdom van Zijn onvernietigbaar en zalig leven. Hij is rijk en Hij werd arm omwille van ons, opdat wij door Zijn armoede rijk zouden worden. Ook Zijne menselijke natuur zou de rijkdom van de heerlijkheid, die haar eigen is, krachtens haar opname in het eeuwig-rijke leven van het Woord van het ogenblik van Zijn menswording en zonder ophouden hebben uitgestraald, zo niet de macht van Zijn liefde deze stralen had geblust en het vlees meer tot een verberging dan tot een spiegel van Zijn heerlijkheid had gemaakt.

Met het "wij" zijn de discipelen en getuigen van Christus bedoeld, maar als middelpunt van het volk, ja, van de mensheid.

De apostel spreekt in het meervoud, omdat hij niet slechts zijn persoonlijke ervaringen, maar die van de hele kerk te kennen wil geven, in zoverre zij uit ooggetuigen van het woord (Luk. 1: 2) bestond; een dergelijk gebruik van het meervoud vindt men in Hoofdstuk 21: 24.

Die beloften van het wonen van God onder Zijn volk, van het weer verschijnen van Zijn heerlijkheid zijn vervuld geworden. Zij verscheen in de tempel van dit lichaam van Christus; in de machteloosheid, het lijden en de dood openbaarde zij zich inwendig als een wondergrote goddelijke heerlijkheid, zoals die alleen de Eengeborene van de Vader toekwam, die in een geheel eigenaardige zin, niet als vóór Hem de koningen en profeten of het volk Israëls, maar volgens Zijn eeuwig goddelijk wezen "de Zoon van God" heet.

Het "als" stelt de heerlijkheid van Christus voor als een zodanige, zoals die degene eigen is die de Eengeborene van de Vaders heet. Zo treedt het moment van het toekomende, wezenlijke, niet dat van het gegevene bij de heerlijkheid tevoorschijn. Wanneer Christus als de Eengeborene wordt voorgesteld, nadat kort te voren de waardigheid van alle gelovigen daarin was gesteld dat zij kinderen van God worden, zo moet Hij in een zeer bijzondere, enige zin Gods Zoon zijn, niet door de genade, maar door de natuur, zodat Zijn Zoonschap niet met dat van de gelovigen op een lijn staat, maar de voorwaarde en de grond daarvan is.

God heeft overigens vele zonen en kinderen, maar slechts Eén is de Eéngeborene, van Wie gezegd wordt dat alles door Hem gemaakt is; de andere zonen zijn niet het woord, waardoor alle dingen gemaakt zijn, maar zij zijn geschapen door deze Eéngeboren Zoon, die gelijk is aan de Vader, de Schepper van hemel en aarde. De anderen worden tezamen zonen door deze Eéngeboren Zoon, die onze Heere en God is en wij heten "veelgeborene" zonen, maar deze

alleen is de "eigene en Eéngeborene" Zoon, die Hij in de godheid van eeuwigheid heeft gegenereerd.

Het was een geheel enige heerlijkheid, zegt Johannes, zoals men slechts van de Zoon verwachten kan, van de Zoon, uit de nabijheid van de Vader neergedaald en rondom Hem een straal van de luister verspreidende, waarin Hij in de boezem van de Vader deel had. Als men Hem naderde, bemerkte men duidelijk, uit de nabijheid, van welken Vader deze mens als Zoon kwam. Bezat Jezus, zelfs toen Hij, zoals uit Zijn hele geschiedenis blijkt, de alwetendheid, de almacht, de alomtegenwoordigheid afgelegd had, niet gedurende de hele loop van Zijn openbare werkzaamheid (alleen van dit tijdperk spreekt Johannes hier) een geheel enig kenmerk, dat Hem van ieder ander mens onderscheidde en de Zoon in Hem onthulde? Dit kenmerk was het Zoonsbewustzijn, de innerlijke zekerheid van Zijn geheel enige betrekking tot de vader, de glans, die de vaste overtuiging aangaande het bestaan van zodanige band en het onweerstaanbaar vermogen, dat Hij er elk ogenblik aan ontleende, over Zijn hele wezen verspreidde. Deze heerlijkheid als Zoon sluit voor het ogenblik het bezit van de almacht niet in, want Hij bad, maar wel het gebruik van de almacht, omdat Hij haar bij elke gelegenheid uitoefende, als een Zoon, die uit de schat van Zijn Vader vrijelijk put. Niet anders was het met de overige goddelijke volmaaktheden. Hij bezat ze niet zelf, want Hij wist niet alles, Hij streed, Hij gehoorzaamde, Hij geloofde, maar toch beschikte Hij erover, alsof Hij ze bezeten had, omdat Zijn Vader Hem bij iedere gelegenheid het gebruik ervan toestond, zoals de behoefte van het ogenblik eiste. Deze geheel en al kinderlijke betrekking tot de Vader, die zich nu eens in Zijn woorden, de getuigen van Zijn innerlijk bewustzijn, dan weer in Zijn majestueuze wijze openbaarde, die van de Vader en wederkerig van de waarheid van de woorden getuigden; ziedaar Zijn heerlijkheid hier beneden. Maar hoe heerlijk deze zedelijke toestand van Jezus ook was, toch was hij de goddelijke staat niet, die Hij verlaten had. Het bewustzijn als Zoon is niet de toestand van Zoon. Zoals de gelovige reeds hier beneden kind is van God en het innerlijk bewustzijn van deze betrekking in zich omdraagt, wier heilige schoonheid over zijn hele wezen een hemelse glans verspreidt zonder dat hij echter reeds met de eigenlijk gezegde heerlijkheid bekleed en in alle wijze als erfgenaam erkend is, zo kon Christus en in hogere zin, ofschoon Hij ten opzichte van de Vader gevoelde te beminnen en bemind te worden, aan het einde van Zijn loopbaan niettemin de staat van de Zoon terugvragen, die Hij van alle eeuwigheid bezeten had. Wij hebben in de vertaling het toevoegsel: "vol van genade en waarheid" tot het Woord, hoofdonderwerp van de zinsnede gebracht, niet omdat de tussen geplaatste uitspraak een inlassing is, met opzet en overleg aangebracht; dit afbreken van de ontwikkeling van Zijn gedachten is veeleer, zoals wij gezien hebben, het onmiddellijk gevolg van een levendige en bekoorlijke herinnering. Na nu de indrukken, door deze herinnering in Hem opgewekt, de vrije loop gelaten te hebben, vat de evangelist het tafereel, in het begin van het vers geschetst, ter voltooiing weer op. Voor hen die, zoals hij, gezien hadden, zouden de woorden: "het heeft gewoond" voldoende zijn om het gehele schouwspel voor zijn geest terug te roepen. Maar voor hen die niet gezien hadden, was iets meer nodig en deze toevoeging aan het slot: "vol genade en waarheid" is als het ware een laatste penseelstreek, waar de apostel van getuigt, om de aangevangen beschrijving te voltooien.

Wie maar de Heere gezien heeft in Zijn wandel op aarde, hetzij met lichamelijke ogen of in het beeld, dat de Evangeliën van Hem geven, die Hem gezien heeft in het midden van de ellendigen en armen, die Hij wonderbaar heeft geholpen, omringd door de blinden en lammen, die Hij genezen en door bezetenen, waaruit Hij de duivel heeft uitgedreven; in de woestijn, waar Hij met weinige broden duizenden verzadigt, aan de poorten van Naïn, waar Hij de gestorven zoon aan zijn moeder teruggeeft, of in het scheepje op de bruisende golven, die zich op Zijn gebod aan Zijn voeten neerleggen - die moet daarin de openbaring zien van een macht, zoals die slechts van de Almachtige, van de Heer van de schepping kan uitgaan. Ook het volk heeft zich ontzet over de machtige daden van deze Jezus en zich verwonderd dat God zo’n macht aan een mens had gegeven. Meer dan dit was het echter ook bij de meesten niet, een diepere indruk heeft het op hun gemoed niet gemaakt. Als bij een schouwspel gingen sommigen nieuwsgierig en begerig om te zien dat voorbij, anderen ergerden zich en hieven stenen op om op Hem te werpen. Tot geloof, tot liefde voor de Heere hebben deze wonderen er slechts weinigen gebracht en daarover verwonder ik mij ook niet, want wie in hem niets zag dan een openbaring van macht, hoe zou die zich tot Hem getrokken hebben gevoeld? Macht in mensenhanden, al was het ook een macht over de krachten van de diepte en de hoogte, een macht over leven en dood van Zijn broeders, kan op het hoogst schrik opwekken - maar zij kan geen harten winnen. Johannes heeft echter aan de borst van zijn Meester gelegen en een blik in de diepte van Zijn hart gedaan en wat hij daar zag was nog iets geheel anders, nog oneindig schoners dan macht en sterkte, het was een heerlijkheid vol genade. Daar was een heilig medelijden met hun ellende, zo diep en teder, dat Hij hun smart tot Zijn eigen smart gemaakt heeft en hun leed als Zijn eigen lijden mede ervaren en mede geleden heeft. Er was een hart vol genadige liefde, zoals dat in de borst van geen anderen mens ooit heeft geklopt. Uit deze barmhartige liefde zijn al de wonderen van Zijn almacht gevloeid. In deze liefde heeft Hij de vermoeiden en belasten tot zich geroepen en de wonden van de zieken genezen, in haar heeft Hij met de tollenaars en zondaars gegeten en is Hij niet moe geworden de zwakheid van Zijn discipelen en het onverstand van het volk met geduld te dragen en Hij heeft Zich niet laten verbitteren door de haat van Zijn overheid, die Hem tot in de dood heeft vervolgd. Juist hier, toen die haat tot bloedige vijandschap klom, uit het donkere van het lijden, waarin Zijn weg ten slotte leidt, straalt die liefde in haar hoogste kracht te voorschijn. Van het kruis, waaraan Zijn volk Hem gehecht heeft, schittert zij in haar wonderbaarste glans. Zie dat Lam van God, dat de zonden van de wereld draagt! Want aan het kruis heeft Hij vrede gemaakt door Zijn bloed, aan het kruis heeft Hij verzoening teweeg gebracht en voor de wereld het verloren welgevallen van God opnieuw verworven, terwijl Hij hun vloek en hun straf leed. Maar Johannes heeft onder Zijn kruis gestaan en heeft Hem in het bleke stervende aangezicht gezien; daarom zegt Hij: "een heerlijkheid vol genade". En als nu juist dat de openbaring van Zijn goddelijke heerlijkheid, als dat het teken is van Zijn Zoonschap van God, zo opent zich hier voor ons een blik in het diepste van Gods wezen en wij erkennen in de Zoon dat God de liefde is. - "God is de liefde"; dat is onder alle belijdenissen de hoogste en zaligste en daarom de heerlijkheid van de Eniggeborene van de Vader tevens een heerlijkheid vol waarheid. Zoals de genade zich in Zijn handelen openbaarde, zo de waarheid voornamelijk in Zijn woord en dit Woord is van het begin tot het einde niets anders dan getuigenis van die genade, waarin de Vader de Zoon heeft gezonden en de Zoon de wereld met de vader heeft verzoend, niets anders dan verkondiging van die liefde, die in Christus mens geworden is. Deze ene waarheid maakt alles duidelijk wat te voren donker en

raadselachtig was; zij werpt haar licht op het oude verbond terug en laat ons in het afschaduwend werk van diezelfde God voorafbeeldende en voorbereidende wegen zien. Zij werpt haar licht op het menselijk leven, zij openbaart de ellende daarvan in het hart van de mensen en ontdekt de duisternis, die daarin woont. Want evenals die liefde een heilige is en de zonde niet vergeeft, zonder die in de Zoon geoordeeld te hebben, zo is ook deze waarheid een heilige waarheid; zij wil de mens niet laten voortgaan in zijn leugens, waarmee hij zich over zijn eigen ellende en over de behoefte van zaligheid bedriegt, maar zij straft hem omwille van zijn ongerechtigheid en zonde en er is in het geheel geen andere weg om tot erkentenis van die genade te komen, dan door de tucht van deze heilzame waarheid heen. Dat is echter nog niet haar heerlijkheid zien, als men iets van haar weet of kan spreken; prediken en horen, wijsheid en wetenschap brengen daartoe op verre na niet, maar zoals de Heere zegt: "Als u kon geloven dan zou u de heerlijkheid van God zien". Maar geloven kan niemand, tenzij hij vooraf zijn eigen armoede heeft erkend en de ellende van zijn zonden in oprechte boete voelt; want de smart van het berouw is de sleutel tot het begrijpen van de genade.

Genade en waarheid zijn de grondtrekken van de Heere in het Oude Testament, sinds het Messiaans bewustzijn Hem vooral heeft leren kennen als de God van de verlossing (Ex. 34: 6. Ps. 25: 10; 36: 6). Christus was vol van genade en waarheid; niet slechts was Hij als enkel genade en waarheid, maar de genade en waarheid bleken ook in Hem als geconcentreerd. Hij was enkel genade als de absolute verlossing, enkel waarheid als de absolute openbaring.

Beide begrippen, die van genade en die van waarheid behoren tot de kring van de eigenaardig Johanneïsche begrippen. De genade is daar de uiting en werkzaamheid van de liefde omtrent het nederige, het zich neerbuigen tot de wereld van de schepselen. Wordt de laatste tevens als de ongelukkige door zonde gedacht, dan wordt genade ontferming genoemd. Zo betoont de Vader omtrent de Zoon geen genade, maar wel liefde (Hoofdstuk 17: 24). In de vleeswordende Logos was echter juist de zich neerbuigende liefdesuiting, de genade het in het oog vallend karakter. Wat verder de waarheid aangaat, zo staat zij niet alleen tegenover de leugen, maar ook tegenover de ijdelheid. Volgens de diepzinnige Johanneïsche opvatting is de waarheid één met het wezen, als tegenstelling van wezenloosheid d. i. van ledigheid, van ontbering van het goddelijk wezen. Dit is het karakter van de zondige wereld (Rom. 8: 20), de waarheid is daarentegen God zelf en Zijn Logos (Hoofdstuk 14: 6); Hij heeft haar niet als iets dat namens Hem is, dat door Hem bezeten wordt, Hij is haar zelf naar Zijn wezen. De mededeling van de waarheid door de Logos is daarom geen mededeling van zekere juiste voorstellingen, maar een mededeling van het wezen, van het principe aller waarheid, de gemeenschap van de geest. De gelovigen, de uit God geborenen worden daarom door Johannes de geheiligden in de waarheid genoemd (Hoofdstuk 17: 19). In de taal van Johannes is dus de waarheid (met het artikel) wel te onderscheiden van waarheid (zonder artikel). Ook het onheilige heeft soms enige waarheid in zijn bezit; alleen van de duivel staat geschreven: "geen waarheid is in hem" (Hoofdstuk 8: 44), terwijl van de onboetvaardige mensen staat: "de waarheid is in hen niet" (1 Joh. 1: 8). De absolute waarheid is echter alleen het eeuwige.

En het woord is vlees geworden. Dat is: het woord, dat waarachtig God was, is waarachtig mens geworden. De benaming vlees is de vernederendste uitdrukking voor de menselijke natuur. Zij werd niet voor Adam gebruikt vóór de val maar voor de mens na de val. De Zoon

van God is niet mens geworden zoals Adam was vóór de val, alleen met de voorrechten zonder de lasten van de menselijke natuur. Ook is Hij niet mens geworden, als Adam na de val, want Hij was zonder zonde, maar Hij heeft de menselijke natuur aangenomen met al de lasten die op haar lagen, met al de schuld, met al de gevolgen van de zonde. Niet dat Christus uit iets heiligs in Maria geboren werd, zoals de Roomsen met de onbevlekte ontvangenis van Maria leren, nee, Maria, de moeder van de Heere, was een zondaresse, zoals alle vrouwen, maar door de overschaduwing van de Heilige Geest is niet zij zelf heilig geworden, maar was hetgeen uit haar geboren werd, het kind Jezus, heilig, ja de heiligheid der heiligheden. Een zuivere samenvoeging van het Goddelijke en menselijke was niet mogelijk, want het heilige is onverenigbaar met het onheilige, maar de vereniging moest noodzakelijk zodanig zijn dat het menselijke door het Goddelijke zijn onheiligheid verloor, zonder op te houden menselijk te zijn. Christus verenigde daarom in een enige zelfbewustheid of persoonlijkheid tweeërlei natuur, de goddelijke en rein menselijke, die zich wederkerig voor elkaar sloten en ontsloten op een manier die voor ons een ondoorgrondelijk geheim is, maar die voor ieder die in wonderen gelooft, niets ongerijmds heeft. Dat echter in de enige persoonlijkheid van Christus de twee naturen (de Goddelijke en de menselijke) gelijktijdig aanwezig waren blijkt zonneklaar uit ieder woord en iedere daad van de Heere. Er wordt niets van Jezus vermeld, of het heeft tegelijk een waarachtig Goddelijke en een waarachtig menselijke kant, zodat de kerk dan ook Christus het liefst onderscheidt door de naam van Godmens, terwijl de Christus reeds in de Schrift de mens van God genoemd wordt (1 Tim. 6: 11). Christus was uitwendig een mens zoals alle andere mensen, maar innerlijk was Hij de Heer der Heerlijkheid. Het volstrekt Goddelijke in Hem deelde Hij mee door Zijne heilige mensheid heen, dus in de zuiver menselijke vorm. Hij was in Zijn geest en Zijn bewustheid de Zoon van God en in Zijn genade was Hij mens. Wij hebben het reeds gezegd, voor Hem zelf was Zijn Godheid niet zelfstandig, niet onafhankelijk van de Vader, maar alleen de Vader in Hem was Zijn Godheid, de Vader sprak door Hem de woorden van leven, deed door Hem de wonderen. Tegelijk echter was Hij Zich bewust dat Hij in de Vader was, dat Hij tot het wezen van de Vader behoorde. De mensheid van Christus werd dus gedragen door Zijn Godheid en daarvan was de Heer Zich altijd volkomen bewust, want Hij was nooit alleen, de Vader was altijd bij Hem; maar schoon Hij dit altijd wist, voelde Hij dit niet altijd, want in Zijn gevoel was Hij enkel mens, ofschoon heilig mens, anders zou de verzoeking geen verzoeking, het lijden geen lijden, de verlating geen verlating voor Hem geweest zijn. Hij voelde al de zwakheid, al de behoefte van de menselijke natuur zonder zondig te zijn; en had daarom blijvende zo'n behoefte tot het gebed als wij zien dat Hij had. Ook Zijn menselijke toestand was als de onze, een toestand afkomstig van heilige zwakheid, want door zwakheid is Hij gekruist, 2 Kor. 13: 4 ; met een een woord: Christus is ons in alles gelijk geworden, in alle dingen verzocht geweest zoals wij, maar zonder zonde (Hebr. 2: 17; 4: 15). Zeker stamelen wij ook hier: wij willen en kunnen niets verklaren; ons kennen is ten dele, wij wensen enkel ook hier het geloof te steunen en het ongeloof de wapens uit de hand te nemen. Het behoorde tot Melanchtons testamentele verwachtingen en liefste hoop dat hij na de dood ook de vereniging van de beide naturen in Christus zou begrijpen. De Zoon van God is in het vlees gekomen. Waartoe? Om in het lichaam de verzoening te volbrengen (Hebr. 10: 5, 10). Zo'n persoon hadden wij nodig om de afgrond te vullen, die er is tussen God en de zondaar. In Hem en door Hem wordt de menselijke natuur van schuld ontheven en de heiligheid weer deelachtig. En wat een troost is dit voor ons, die de zondigheid onzer natuur kennen, ach wij moesten wanhopen, wanneer ons

niet in Christus en door Hem de vergiffenis van de zonden en die Almachtige Heiligmaker verworven was (de Heilige Geest), die door Zijn inwerking in onze natuur haar zondigheid haar ontneemt; iets dat reeds nu aanvankelijk, maar in de dood ten volle zal plaats hebben. "En heeft onder ons gewoond" eigenlijk: getabernakeld. Het was geen ogenblikkelijke verschijning en ook geen blijvend, maar tijdelijk voorbijgaand wonen onder de mensen. U hoort het van het vlees geworden Woord wordt gesproken als van God geopenbaard (verschenen) in het vlees (1 Tim. 3: 16). Het Woord heeft Zich dus niet verenigd met de mensheid van de mens Jezus, zoals sommigen dwalend leren, maar God heeft Zich geopenbaard als waarachtig mens en is daarmee de mensen zo nabij gekomen dat zij Hem niet alleen naderen, maar ook met Hem konden spreken en omgaan, zoals de ene mens met de andere. En wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd. De heerlijkheid is de zichtbaarheid van de Godheid. Deze ongeschapen heerlijkheid hadden zij op de berg van de Heer zien uitstralen, getemperd door Zijn mensheid en daardoor voor hen zichtbaar. Nog is Johannes verrukt bij de herinnering dezer alles overtreffende aanschouwing. En wat al andere heerlijkheden had hij in de Heer gezien? In Christus verenigen zich al de goddelijke en menselijke heerlijkheden; al die schitterende kleuren worden in Hem verenigd tot het hoogst, helderst, zuiverst licht. Een heerlijkheid als de Eniggeborene van de Vader. Uit die heerlijkheid hadden zij gezien wie Hij was. Zij hadden Zijn Godsgestalte, Zijn aan God evengelijkheid (Fil. 2: 6) gezien en gehoord hoe Hij van God de Vader eer en heerlijkheid had ontvangen, als diens Eengeboren Zoon, toen zo’n stem van de hoogwaardige heerlijkheid tot Hem gebracht werd: Deze is Mijn geliefde Zoon, waarin Ik Mijn welbehagen heb (2 Petrus . 1: 17). Is Christus de Eniggeborene van de Vader, zo dwalen zij, die Christenen tot Christussen willen maken door te zeggen, dat ieder mens in alles als Christus kan en moet zijn. Zij zien voorbij dat de Christenen de heerlijkheid van Christus moeten omvangen en dat Christus haar van eeuwigheid heeft. .

Gelovige, u kunt getuigen dat Christus de Eniggeborene van de Vader, zowel als de eersteling uit de doden is. U kunt zeggen: Hij is Goddelijk in mijn ogen, al is Hij niet meer dan menselijk in die van de hele wereld. Hij heeft voor mij gedaan wat slechts God kon doen. Hij heeft mijn hardnekkige wil gebogen, mijn stenen hart verbrijzeld, koperen deuren geopend en ijzeren grendels verbroken. Hij heeft mijn rouw in lachen en mijn droefheid in vreugde veranderd; Hij heeft mijn gevangenschap gevangen gevoerd en mijn hart vervuld met onuitsprekelijke en heerlijke vreugde. Laat anderen van Hem denken wat zij willen, voor mij moet Hij Eniggeborene van de Vader zijn. Gezegend zij Zijn naam, Hij is vol genade. O! was Hij dit niet geweest, ik zou nooit behouden zijn. Hij trok mij, toen ik worstelde om aan Zijn genade te ontkomen en toen ik eindelijk bevend als een veroordeeld misdadiger voor Zijn genadetroon verscheen, zei Hij: Uw zonden zijn u vergeven, die vele waren; heb goede moed. Hij is ook vol van waarheid. Trouw heeft hij Zijn belofte vervuld, niet een heeft gefaald. Ik betuig dat nooit een knecht zo’n Meester gehad heeft als ik heb; nooit een broeder zoals Hij voor mij was, nooit een bruid zo’n bruidegom als Christus voor mijn ziel is geweest; nooit een zondaar zo’n Zaligmaker; nooit een treurende beter Vertrooster dan Christus voor mijn geest geweest is. Ik heb niemand nodig buiten Hem, Hij is het leven van mijn leven, in het sterven zal Hij de dood van mijn dood zijn; in armoede is Christus mijn rijkdom, in ziekte spreidt Hij mijn bed, in duisternis is Hij mijn ster en in het licht mijn zon; Hij is het manna in de woestijn en zal het jonge koren van de schuur zijn wanneer zij in Kanaän komen. Jezus is

voor mij enkel genade en geen toorn, enkel waarheid en geen leugen en van alle waarheid en genade is Hij vol, onuitputtelijk vol.

15. Johannes getuigt na het ontvangen van de goddelijke openbaring bij de doop (vs. 22 vv.) van Hem met een getuigenis, die ook nu nog kracht heeft, hoewel Zijn eigen mond allang verstomd is. En hij heeft met luider stem geroepen om het vertrouwen en de beslistheid, die in zijn hart was, uit te drukken, zeggende tot de afgezanten van de Hoge raad (vs. 27), zowel als later tot zijn discipelen: Deze was het, waarvan ik bij mijn prediking over de waterdoop, die ik bedien (MATTHEUS. 8: 11. Mark. 1: 7), zei: Die na mij komt is vóór mij geworden, want Hij, het Woord, dat in den beginne bij God was, was eerder dan ik; daardoor is het raadsel verklaard hoe ik mijn opvolger mijn voorganger kan noemen.

Van hen, die de heerlijkheid zagen van het vleesgeworden Woord, was Johannes de Doper de eerste. Toen hij Jezus gedoopt had, verhief hij met vrolijk vertrouwen Zijn stem (Jes. 58: 1) en bekrachtigde hij nu van deze Jezus wat hij te voren van de komende Christus gezegd had.

Evenals een mens, die een belangrijke ontdekking gedaan heeft, zich de aanwijzingen herinnert waardoor hij eerst op het rechte spoor tot het begrijpen werd gebracht, zo verplaatst zich de apostel van het tijdpunt van het volle bezit weer op dat moment toen hij een woord hoorde, dat hij eerst niet verstond, maar dat hem echter van dat ogenblik af geheel duidelijk werd, dat het in vs. 14 voorgestelde feit hem werd geopenbaard. Dit woord van de Doper was een woordenspel overeenkomstig het algemene karakter van de verschijning van Johannes en zijn aan paradoxen grenzende spreekwijze. Er ligt in de vorm van de uitdrukking een opzettelijke tegenspraak met het subject: "die na mij komt" en het predikaat "is vóór mij geweest" - mijn opvolger is mijn voorganger. Deze schijnbare tegenspraak moest de opmerkzaamheid opwekken van hen, tot wie het woord werd gericht en de werkzaamheid van hun geest versterken. Zij diende ertoe om deze gewichtige verklaring in het geheugen van de hoorders onuitwisbaar diep in te prenten. Het raadselachtige is het karakter van de zinspreuken van de oudheid en deze vorm is in vele van de bijbelse spreekwoorden bewaard, zoals die ook bij de meeste volkspreekwoorden wordt gevonden. Pas in het licht van Jezus' woorden en daden heeft vervolgens de apostel, die naar de Doper luisterde (vs. 30), bij later nadenken over diens woord de hele zin daarvan begrepen en daarvan de openbaring gezien van het feit van de vleeswording van de Logos.

16. Na dit woord over het getuigenis van de Doper, dat ons heeft verkondigd dat het Woord vlees geworden is en onder ons woonde, totdat wij daarna in de openbaring van Zijn heerlijkheid dit bevestigd vonden, komen wij weer op het wonen, als een wonen vol genade en waarheid (vs. 14) terug. En uit Zijn volheid hebben wij allen, die tot Zijn gemeente behoren (Hoofdstuk 21: 24), ontvangen wat wij tot onze zaligheid nodig hadden en nu werkelijk bezitten, ook genade voor genade; elke ontvangen genade was de koopsom voor een nog grotere, zodat ons voor tijd en eeuwigheid niets meer ontbreekt.

Deze woorden zeggen ons dat er een volheid in Christus is. Er is een volheid van wezenlijke Godheid, want "in Hem woont al de volheid van de Godheid. " Er is in Hem een volheid van volkomen mensheid, want in Hem, lichamelijk, was die Godheid geopenbaard. Er is een

volheid van volkomen genoegdoening in Zijn bloed, want het "bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt ons van alle zonden. " Er is een volheid van rechtvaardigmakende gerechtigheid in Zijn leven, want zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn. Er is een volheid van Goddelijke kracht in Zijn voorspraak, want Hij kan degenen, die door Hem tot God gaan, volkomen zalig maken, zo Hij altijd leeft om voor hen te bidden. Er is een volheid van overwinning in Zijn dood, want door de dood heeft Hij hem, die het geweld van de dood had, namelijk de duivel, teniet gedaan. Er is een volheid van kracht in Zijn opstanding uit de dood, want daardoor zijn wij wedergeboren tot een levende hoop. Er is een volheid van overwinning in Zijn hemelvaart, want toen Hij opgenomen is in de hoogte, heeft Hij de gevangenis gevangen genomen en heeft de mensen gaven gegeven. Er is een volheid van alle geestelijke en tijdelijke zegeningen, een volheid van genade tot vergeving, van genade tot vernieuwing, van genade tot heiligmaking, van genade tot behoudenis en van genade tot volmaking. Er is ten allen tijde een volheid, een volheid van vertroosting in droefheid, een volheid van leiding in voorspoed. Een volheid van elke goddelijke eigenschap: van wijsheid, van macht, van liefde, een volheid onmogelijk te overzien, veel minder te doorgronden. Het is het welbehagen van de Vader geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou. Wat een peilloze volheid moet dat zijn, waaruit allen ontvangen! Voorwaar, volheid moet er zijn, als de stroom onophoudelijk vliet en de trouw, niettegenstaande dat even mild, even rijk, even overvloedig blijkt als immer. Kom, gelovigen en laat al uw noden vervullen, vraag veel en u zult veel ontvangen; want deze volheid is onuitputtelijk en is verkrijgbaar gesteld voor alle behoeftigen, in Jezus, Emmanuel - God met ons.

17. a)Want de wet, de openbaring onder het Oude verbond, is door Mozes gegeven en heeft als gegeven een goddelijke oorsprong, maar is toch, omdat die door Mozes, een knecht in het huis Gods, gegeven is, slechtsonvoldoende; de genade en de waarheid daarentegen, in welke twee stukken de volle zaligheid besloten ligt, is door Jezus Christus geworden.

a) Ex. 20: 1 vv.

De wet predikt de toorn van God en de verdoemenis (Rom. 4: 15. 2 Kor. 3: 9), het evangelie de genade en de rechtvaardiging. De wet is een voorspelling en openbaart de raad van God slechts gedeeltelijk; zij heeft de schaduw van de toekomende goederen; het evangelie toont ons daarentegen de trouw en de heiligheid van God, in de vervulling en de volmaking van al datgene dat Hij ooit beloofd had. Overigens is bij deze woorden wel in het oog te houden dat Johannes hier spreekt van hetgeen in het Oude Verbond voornamelijk op de voorgrond treedt, dat is de dodende, veroordelende wet, die de toorn van God openbaart; overigens weet ieder lezer van de Schrift hoe het verbond der genade, dat van Christus voorspelde, reeds met Abraham werd gesloten en Abraham zelf door het geloof is gerechtvaardigd.

Het is aan de Heilige Schrift eigen om de minder volkomen trap in het licht van het volmaaktere zo te laten verdwijnen, dat de schijn, maar ook alleen de schijn van een absoluut onderscheid wordt aangegeven. Wanneer dus hier wordt gezegd: "De wet is door Mozes gegeven, de genade en waarheid is door Jezus Christus geworden" zou men, als men dat woord geheel uitwendig opneemt, aan het Oude Testament alle bekendheid met

genade-waarheid moeten ontzeggen en toch zijn genade en waarheid reeds de sterren van het Oude Testament; het sterrelicht is echter nog niet tot een zonsopgang geworden. Of als men in Hoofdstuk 7: 39 leest: "De Heilige Geest was nog niet gekomen", dan zou men denken dat van een werken en leiden van de Heilige Geest vóór de verheerlijking van Jezus in het geheel geen sprake kon zijn; maar de zin is dat de beloofde uitstorting van de Geest nog geen plaats had gehad.

De heerschappij van de wet was goddelijk door haar oorsprong, de nieuwe heerschappij is het door haar oorsprong en door haar wezen. Die innerlijke meerderheid van het Evangelie verklaart de tegenstelling van gegeven en geworden. Inderdaad, als de uitdrukking "is gegeven geworden" op de uiterlijke en bepaalde instelling van de wet doelde, wijst de uitdrukking "zijn gekomen" met nadruk op de werkelijke en vrijwillige uitstorting van de goddelijke bron zelf, die op de aarde met stromen ontspringt. De genade en de waarheid, het leven en het licht, zijn in hun volle en volkomen werkelijkheid, door de verschijning en in het leven van Hem openbaar geworden, die van nature de bron van deze goederen is, vs. 4 Mozes moge verdwijnen, de wet blijft, zij is door hem slechts gegeven. Maar neem Jezus Christus weg, dan verdwijnen de genade en de waarheid, want deze gaven zijn door Hem gekomen. "Johannes", zegt Bengel, "koos zijn uitdrukkingen met de stiptheid van een wijsgeer. " Zou men niet veeleer moeten zeggen: met die grote nauwkeurigheid, die altijd het kenmerk van de ingeving is?

De gang had bij de wet plaats in de historische vorm van het gegeven worden, maar bij de genade en waarheid was het een worden, een ontslaan - niet volstrekt, maar in verhouding tot de mensen, waarvoor zij te voren niet in de ervaring aanwezig waren geweest, maar nu in de verschijning en het werk van Christus haar geschiedkundig bestaan ontwikkelden (1 Kor. 1: 30). Zie verder hoe gepast, overeenkomstig met de scheppende kunstvorm van de proloog, nadat reeds de vleeswording van de Logos en diens daarmee verenigde openbaring van heerlijkheid, met gloeiende geestdrift is voorgesteld, nu eerst de grote geschiedkundige naam, die de mens geworden Logos als het concretum van Zijn openbaring aanwijst, wordt uitgesproken: Jezus Christus (1 Joh. 1: 1-3). Pas nu is de proloog in zijne ontwikkeling zo ver dat Jezus Christus, de historische persoon van het vleesgeworden Woord, voor het oog van de lezer treedt, die nu echter ook de gehele godmenselijke heerlijkheid daarvan in deze naam weet samen te vatten.

Met deze weinige woorden onderscheidt Johannes Christus en Mozes volkomen. Mozes heeft de wet gegeven; de genade en de waarheid is ons door Christus geworden, verworven; Hij heeft ze ons in eigen persoon en door Zijn eigen persoon gebracht, want tot die genade en waarheid behoort de Heilige Geest en deze kon Hij niet geven dan door Zijn lijden, sterven, opstanding en hemelvaart, Joh. 7: 38, 39 Zeker was Mozes ook een goed man, ja de zachtmoedigste mens ter wereld; nochtans gaf hij geen wet tot zaligheid, maar een wet tot veroordeling van elke overtreder; en overtreders zijn wij allen. In dit opzicht, als dienaar en man van de wet, staat Mozes eindeloos beneden Christus, want deze is gekomen om voor ons overtreders de wet (de hele wil van God) te doen en dus niet om daarna te zeggen: doet het Mij na, dan zult u worden wat Ik ben (zoals sommigen leren), maar Hij volbracht de wet, omdat zij door niemand anders te volbrengen was en om daarna een ieder mens zalig te

spreken en zalig te maken, die nu niet meer door de wet, maar door Hem zalig wil worden. Daarom ging de rijke jongeling met al zijn kennelijke deugden bedroefd weg en ging de zondares met alle haar zonden in vrede heen, want de eerste zag op de volmaaktheid van de wet door de werken en de laatste zag alleen gelovig op Jezus. Christus is het einde van de wet; wie in Hem gelooft, is rechtvaardig.

18. a)Niemand heeft, wat inzonderheid de waarheid aangaat, die onder de wet nog niet in haar volle maat aanwezig was, ooit God gezien naar Zijn inwendig wezen of in Zijn eigenlijke heerlijkheid, ook Mozes niet, al had hij ook openbaringen en gezichten van God (Ex. 33: 20). De eniggeboren Zoon, b) die ook na Zijn menswording in de schoot van de Vader is, in de vertrouwdste betrekking tot Hem staat en zeker weet wat in Zijn hart omgaat (Hoofdstuk 3: 13), die heeft Hem, alles wat tot juiste kennis van God en tot volkomen bezit van de waarheid behoort, ons verklaard (Hoofdstuk 6: 46).

a)Deut. 4: 12. 1 Tim. 6: 16. 1 Joh. 4: 12. b) MATTHEUS. 11: 27.

Evenals in Jezus de genade als het ware persoonlijk is neergedaald, zo is Jezus ook de persoonlijk verschenen Waarheid. Buiten Hem kan niemand op de wereld spreken van God als van een, die hij heeft; daarom is ook de waarheid op aarde buiten Hem niet aanwezig. In de eerste lijn doelt het "die in de schoot van de Vader is" op de toestand van de Logos vóór Zijn menswording. Toen het wezen, dat in een zo nauwe betrekking tot God stond, op aarde verscheen, moest het noodzakelijk van Hem spreken zoals overigens niemand van Hem gesproken heeft. Maar tevens moet die zin doelen op de toestand van Jezus, gedurende Zijn omwandelen op aarde; het innige van de verhouding die door de genoemde formule wordt aangewezen, werd door de mensheid niet verdonkerd. Ja, men zal moeten zeggen dat die kennis van God, die de Logos vóór Zijn vleeswording bezat, in menselijke taal niet was uit te spreken (2 Kor. 12: 4). Maar wat de Zoon van God, nadat Hij mens geworden is, aan de aarde van God heeft geopenbaard, is door Zijn menselijk bewustzijn heengegaan. Had Hij als God van God gesproken, dan zou Zijn taal voor ons onverstaanbaar zijn geweest, maar omdat Hij als de Mensenzoon tot ons heeft gesproken, is Zijn menselijk bewustzijn dat van de Eengeborene van de Vaders en bezat Hij zo, als geen ander, de zin die nodig is tot het begrijpen van God als Vader.

Op het voorwoord volgt nu het verhaal van de eigenlijke geschiedenis, waarvan het eerste deel, dat tot Hoofdstuk 2: 4 voortgaat, bericht geeft van de eerste inleiding van Jezus in de wereld, zoals die geschiedde deels door het getuigenis van de Doper over Hem, deels door eigen openbaring van Zijn heerlijkheid, zowel bij het zoeken van de eerste discipelen, als in het wonder op de bruiloft te Kana.

I. Vs. 19-28. Niet alleen heeft Johannes de Doper slechts in het algemeen getuigd, maar ook geroepen, luid en openbaar, plechtig en dringend getuigd; zo zei de evangelist boven (vs. 15) bij het begin van zijn boek. Nu begint hij het geschiedverhaal met diezelfde gebeurtenis bij welke gelegenheid dat gebeurd is en haalt dadelijk hier, zoals ook zijn doel is, om de drie overige evangelisten aan te vullen, een gebeurtenis aan uit de tijd van de werkzaamheid van de Doper, waarmee het eigenlijke evangelie van Jezus Christus, de Zoon van God, zijn begin

neemt (Mark. 1: 1 vv.). Dat is het officiële, d. i. voor de hoogste geestelijke rechtbank, de afgezondenen van de Hoge Raad afgelegde getuigenis van de door God gezonden profeet over Hem, die komen zou en als zodanig nu ook een getuigenis is voor alle eeuwen en van de hoogste betekenis. De gebeurtenis heeft plaats op de eerste van de drie dagen, die in het hart van onze evangelist een onuitwisbare indruk hebben achtergelaten (vs. 19 vv. 29 vv. 35 vv.). Nog kon hij niet met de vinger wijzen op Hem, van wie hij getuigde, maar op de andere dag deed hij het en de door het woord van de vorige dag voorbereide geloof schittert met zijn eerste straal door het hart van Johannes en van de andere toehoorders van de Doper. Ten gevolge van een nadere verklaring van de laatste verlaat op de derde dag, zoals wij uit de volgende afdeling zien, de eerste in gemeenschap met nog zeven discipelen zijn meester, die hij tot hiertoe volgde, om zich aan de nieuwe Meester aan te sluiten.

EVANGELIE OP DE VIERDE ZONDAG VAN ADVENT

Weer, evenals in het evangelie van de vorige Zondag, een gezantschap en een getuigenis; maar nu een gezantschap aan de man zelf, die in het vorig evangelie aan de Heere zijn vraag zond en nu ook een getuigenis uit de mond van hem, die de Heer door Zijn Engel had genoemd, die Hem de weg zou bereiden en die daardoor als een getuige van de waarheid bevestigd is.

Onlangs zagen wij Johannes in een toestand van aanvechting, maar nu zien wij hem in een toestand van verzoeking. Evenals hij tegen de aanvechting met de juiste wapens heeft gestreden en de juiste Meester hem de overwinning bezorgd heeft, zo zien wij hem hier de verzoeking dadelijk van zich afwijzen, grondig bestrijden en die tot een gelegenheid ten goede gebruiken 4: 11). Zo kan Johannes, de voorloper van de Heere, ons en de navolgers van de Heere tot een voortreffelijk toonbeeld dienen. Het evangelie heeft echter voor deze Zondag nog een bijzondere betekenis. Heden gaan wij de heerlijke Kerstweek in; nog weinige dagen en op alle plaatsen waar men de naam van Christus noemt zal Kerstfeest gevierd worden. Zullen wij echter ook allen, die hier aan de heilige plaats vergaderd zijn, ons van harte in de geboorte van Christus kunnen verheugen? Och, als u niet weet, wat u zonder Christus bent, namelijk een arm, zondig mens, die de vloek van God heeft verdiend, noch wat u door Hem kunt worden, namelijk een begenadigd, geheiligd kind van God, waarop de hemelse Vader met welgevallen neerziet, - wanneer u niet weet of niet gelooft dat Christus waarachtig God en waarachtig mens is, dus de goddelijke en menselijke natuur in Zijn persoon moet verenigen, zal door Zijn genoegdoening de heilige God met de zondige mensheid worden verzoend, dan mag u zich ten tijde van het Kerstfeest over de aardse gaven verheugen, die de loffelijke gewoonte uit oude tijd u brengt, maar u kunt zich niet verheugen over het Kerstfeest zelf en over de rijke zegen van de genade, die het u opnieuw wil aanbrengen. God de Heere wil echter dat wij ons werkelijk in het heilig Kerstfeest verheugen en wel over de zegen, die Hij ons in de menswording van Zijn Zoon heeft toegedacht en de kerk begrijpt de bedoeling van Zijn vaderliefde en wil daarom dat in de adventstijd, en vooral op deze Zondag, de harten tot zo’n feestvreugde worden voorbereid. Zij heeft daarom de afdeling van het evangelie ter behandeling voorgeschreven, waarin Johannes de Doper over zichzelf en de Heere Jezus Christus een getuigenis aflegt. Wanneer hij in het getuigenis, dat hij van zichzelf aflegt, belijdt dat hij niet Christus, niet Elias, niet een van de oude profeten, maar alleen de stem van

een prediker in de woestijn was, die de Heere de weg moest bereiden, zo zien wij dat hij zichzelf kende en niet hoger van zich dacht dan hem betaamde. En als hij van de Heere, wiens voorloper hij was, getuigt: "Die na mij komt is vóór mij geworden" en "Ik ben het niet waard dat ik de schoenriem van Zijn voeten zou ontbinden", dan blijkt dat hij, door de Geest verlicht, gezien heeft in het grote geheim: "God is geopenbaard in het vlees. " En dat is ons ter lering geschreven en wordt ons vooral in deze tijd van voorbereiding voor het heilig Kerstfeest ter overdenking gegeven; want uit het dubbel getuigenis, dat Johannes de Doper van zich en van de Heere Jezus Christus aflegt, wordt het voor ons gemakkelijk om de belangrijke vraag: "Wie kan zich echt verheugen op het heilig Kerstfeest?" zo te beantwoorden: 1) die zichzelf kent; 2) die de Heere Jezus Christus kent.

Ootmoed is de beste voorbereiding voor de toekomst van de Heere: 1) omdat zij gering van zichzelf denkt; 2) en het hart tot de Heere overbuigt.

Hoe de Heere Jezus de weg in onze harten wordt bereid? 1) door de prediking van de wet; 2) door de prediking van Christus.

Bereidt de weg van de Heere: 1) van wie de roepstem uitgaat;
2) waar die vernomen wordt; 3) en welk uitzicht die ons opent.

De stem van een prediker in de woestijn: 1) een sterke stem, want a) zij roept nog steeds mensen van allerlei soort b) in grote getale c) en herhaalde malen; 2) een ware stem, want zij verkondigt nog steeds a) dezelfde Heere, b) dezelfde weg en c) dezelfde God; 3) een verontrustende stem, want nog altijd a) wekt zij uit de slaap op, b) verwekt zij tegenspraak en c) maakt zij zich vijanden; 4) een diep doordringende stem, want nog altijd a) gaat zij tot de harten, b) wint zij harten en c) verandert zij ook harten.

19. En dit, wat in de volgende mededelingen zal worden verteld, is de in vs. 15 al voorlopig genoemde getuigenis van Johannes. Hij sprak die op plechtige wijze uit, al is het niet met dezelfde woorden, toch van dezelfde inhoud, toen de Joden van de kant van hun hoogste vertegenwoordigers, namelijk de Hoge raad, enige priesters en Levieten afzonden van Jeruzalem, het middelpunt van hun hele godsdienst en van hun volksbestaan. Deze kwamen als een bijzonder gezelschap tot hem aan de Jordaan (vs. 29), opdat zij hem, die hun opmerkzaamheid in hoge mate had opgewekt, nadat hij nu al twee tot vijfmaanden lang gewerkt had, zouden vragen: Wat bent u voor een persoon? Zo wilden zij voor zichzelf een vast oordeel over hem verkrijgen en dan vervolgens het volk leiden.

Terwijl hij de inhoud van het geloof in de proloog ontvouwde had de Apostel een getuigenis van Johannes de Doper aangehaald, dat, zoals Baur zeer juist zegt: "het denkbeeld van het volstrekte voortbestaan van de Messias en daarom de hele gedachtenkring van de proloog bevatte. Dit getuigenis, dat hij voor hen alleen aangehaald had, zal hij nu in zijn geheel mededelen, door de plaats en de dag - liever moeten wij zeggen en de dagen - aan te duiden, waarop het werd afgelegd. Want het vs. 18 aangehaalde getuigenis is niet slechts van de eerste dag (vs. 26 en 27), maar ook en vooral dat van de volgende dag (vs. 30), waarop Johannes, zijn vorige verklaring herhalend, haar aanvult en in dezelfde vorm uitspreekt, zoals

zij door de Evangelist vs. 15 aangehaald wordt. Door dit verband wortelt het verhaal, om het zo uit te drukken, in de proloog.

In vs. 15 is door het "getuigt van Hem" een algemeen getuigenis onderscheiden door een daaropvolgend "hij heeft geroepen" van een bijzonder getuigenis. Dit luide, openbaar getuigenis over Jezus voor de oversten is zonder twijfel op onze plaats bedoeld; de bepaalde heenwijzing van de Joodse oversten op de persoon van de Messias is bedoeld, die de synoptici niet met die bestemdheid mededelen. Met dat gezantschap is het zo gelegen. Terwijl Jezus in de woestijn met de verzoeking streed (vs. 17), die Hem in de misvormde Messias-verwachting van Zijn tijd tegemoet kwam en in de zegerijke strijd zich de gang van Zijn Messiaans werk ontwikkelde, gaf die Messias-verwachting in het Sanhedrin te Jeruzalem aanleiding tot het zenden van een deputatie tot Johannes de Doper. Johannes had niet alleen op het volk in het algemeen, maar ook op zijn leidslieden, de Farizeeën (MATTHEUS. 3: 7) een machtige indruk gemaakt en velen van de laatsten hadden zich door de geestdrift van het volk laten medeslepen om zich aan zijn doop te onderwerpen. Langzamerhand had zich echter in het Sanhedrin een meer bestemd oordeel over de noodzakelijke betekenis van zo’n buitengewoon theocratisch begin gevormd; men was tot de overtuiging gekomen dat een man, die het met recht wilde wagen om het volk aan zo’n reiniging te onderwerpen, die de voorlopige excommunicatie veronderstelde, of de Messias zelf was of toch een van Zijn voorlopers, de door de profeten (Mal. 4: 5 vgl. Sir. 48: 10 vv.) of de door Mozes (Deut. 18: 15) beloofde profeet moest zijn. Wanneer echter de Doper zo de buitengewoonste aanspraken door zijn werk openbaarde, werd het voor het Sanhedrin tot ambtsplicht om die formeel te gaan onderzoeken, om met hem in het reine te komen. Zo ontstond in de raad van dit bestuur het besluit om een deputatie tot Hem te zenden en deze bestond overeenkomstig de aard van de zaak uit priesters en levieten. De priesters waren met de sanctionering van de godsdienstige reiniging belast, dus ook bekend met het recht van de wassingen (Lev. 13). De levieten vormden het natuurlijk gevolg van deze en dienden gedeeltelijk tot een statig geleide van de gezondenen, deels tot waarneming van de hiërarchische politiedienst, die nodig kon worden als Johannes niet in staat was zich te rechtvaardigen. Nu toch moest de Doper òf als een van de grootste profeten van de komst van de Messias erkend worden, òf als een vals profeet, als de deputatie haar doel ten volle bereikte. Bij deze was het echter niet, zoals wel velen hebben aangenomen, van voren aan de toeleg om de Doper te bestrijden; men kan integendeel aannemen dat deze het gevolg was van een chiliastische opwekking.

Het kan aan geen twijfel onderworpen zijn dat de hoogste nationale rechtbank van het land door het gezantschap aan de Doper, waarmee formeel het gezantschap aan Christus in MATTHEUS. 21: 23 op een lijn staat, aan haar verplichting en de last van haar ambt voldeed. Omtrent de gezindheid, waaruit het gezantschap voorkwam, hebben wij een voldoende verklaring in Hoofdstuk 5: 33-35, waar de Heere tot de Joden zegt: "U heeft tot Johannes gezonden en hij heeft van de waarheid getuigenis gegeven; hij was een brandende en lichtende kaars; en u heeft u voor een korte tijd in zijn licht willen verheugen. " Daarom beschouwde de Hoge Raad toen de verschijning van de Doper met welgevallen. Hoe hogere dingen deze zich had toegekend, des te liever was het hen geweest. Zij beschouwden zijn grootheid als de hunne, de verhevenheid van zijn ambt als een onderpand van de eerste verheffing van hun volk uit het stof van de geringheid. Het gezantschap, dat uit zo’n geest

voortkwam, is een getuigenis daarvoor, dat toen de verwachting van de nabijheid van het Messiaanse rijk, uitgaande van Daniël's profetieën, de gemoederen van het volk had aangegrepen; anders zou men niet zijn uitgegaan van de veronderstelling dat de Doper of de Messias zelf moest zijn, of Zijn onmiddellijke voorloper, dat hij het ten minste kon zijn.

In de naam van het volk, als vertegenwoordigers daarvan treedt hier het Sanhedrin Johannes tegemoet. In die eerste ontmoeting spiegelt zich daarom ook, hoewel nog slechts bij wijze van een begin en onduidelijk de algemene betrekking tussen Jezus en Israël af, zoals die later steeds meer beslist op de voorgrond trad: daarom staat er: de Joden zonden priesters en Levieten.

De uitdrukking "Joden" vinden wij bij Johannes zeer veel (2: 6, 13, 18, 20; 3: 1, 22, 25; 4: 9, 22; 5: 1, 10, 15, 16, 18; 6: 4, 41, 52; 7: 1, 2, 3, 11, 13, 15, 35; 8: 22, 31, 48, 52, 57; 9: 18, 22; 10: 19, 24, 31, 33; 11: 8, 19, 33, 36, 45, 54, 55; 12: 9, 11; 13: 33; 18: 12, 14, 20, 31, 33, 35, 36, 38, 39; 19: 3, 7, 12, 14, 19, 20, 21, 31, 38, 40, 42; 20: 19). Op verscheidene plaatsen is het indifferente (zonder opzettelijke onderscheiding) aanwijzing van het volk, op andere vormen echter deze Joden de tegenstelling tegenover de Messiaanse gemeente. Zij worden door deze naam gekarakteriseerd als tegenstanders van Jezus. Johannes, die zich in zijn evangelie graag beweegt tussen de treffende tegenstellingen - licht en duisternis, leven en dood - ziet in het volk van de verkiezing de sterke tegenstelling tegen het rijk van God; de vijandschap van de wereld is als het ware in dit Joodse volk gepersonificeerd. Nu eens worden de oversten van het volk kortweg Joden genoemd, dan wordt onder die naam weer het hele volk begrepen, want die oversten van het volk handelen naar de geest van het geheel. Het is de vraag hoe Johannes ertoe kwam om deze naam in de geheel bijzondere kwade zin te gebruiken en dan moeten wij daarvan uitgaan, dat de kinderen van Israël in de Schrift het eerst in 2 Kon. 16: 6 en van Jer. 34: 9 Joden genoemd worden en de naam dus pas met de ballingschap verbonden was. Israëlieten, zo schijnt het, heten de nakomelingen van Abraham, zolang zij nog over het algemeen in Gods wegen wandelen; maar zij worden Joden genoemd van de tijd dat zij in het algemeen van het geloof en de zeden van hun vaderen zijn afgevallen. Wanneer dus bij Johannes onder deze naam het volk als een geheel wordt gedacht, nu eens in deze dan in die vertegenwoordiging optredende en zich in dit alles, er moge handelen wie wil, de karakteristieke verhouding van het Joodse volk tot Christus vertegenwoordigt, waardoor zijn geschiedkundige verhouding tot de gemeente van het Nieuwe Verbond beslist werd, het dan steeds een handelen is van degenen, die tot dit van Christus en Zijn gemeente vervreemde en daaraan vijandige volk van Joden behoren, zo zou tot het noemen van dit volk geen andere naam dan deze gepast geweest zijn.

Het blijkt uit het buitengewoon menigvuldig gebruik van deze naam bij Johannes, dat hij verre van Palestina en in het bijzonder voor gelovigen uit de heidenen schrijft, ook dat toen de afzondering van de Christelijke kerk van de gemeenschap van de Joden reeds een afgesloten feit was. Johannes weet dan ook, dat hij van het Jodendom gescheiden is en ziet ze als een vreemdsoortig lichaam tegenover zich staan in overeenstemming met de Apokalyps, waar het Jodendom in Hoofdst. 2: 9 en 3: 9 als "Synagoge van de Satans" voorkomt.

Ook de Schriftgeleerden en oudsten, bij de Synoptici zo vaak genoemd, voert Johannes niet meer aan als die hem reeds vreemd waren geworden, maar hij noemt de priesters met hun onderhorigen, de Levieten, die intussen ook een leraarsplaats hadden (2 Kron. 17: 7 vv. , 35: 3. Neh. 8: 7) en de priesterlijke waardigheid nabijkwamen. De Schriftgeleerden (MATTHEUS. 17: 10), als ze niet waren uit het getal van de priesters, waren ze zeker grotendeels Levieten.

20. En hij beleed en loochende het niet, hij bekende het zonder enige terughouding en met volkomen openheid en beleed ten opzichte van de eigenlijke bedoelingen, waarin de vraag tot hem werd gericht, ik ben de Christus niet, zoals u van mij meent, maar u moet u tot een ander wenden (vs. 26 v. Hand. 13: 25).

Zeer omstandig is de manier waarop de evangelist het antwoord van de Doper inleidt. Wij moeten daaruit besluiten dat het antwoord, dat de getuigenis van de Doper bevat, voor hem van het hoogste belang was (vgl. Rom. 9: 1. 1 Tim. 2: 7): "Ik zeg de waarheid, ik lieg niet"). Een zelfde uitdrukking komt eerst voor als een getuigenis, als een belijdenis en dan als een niet loochenen. Johannes' woord is een belijdenis, een erkentenis, een vrije, open, onomwonden uitspraak en tevens is zij een niet loochenen. Want als hij ook van de beginne steeds "nee" zegt en zijn woord als een geen antwoord geven voorkomt, dan is dit antwoord toch wezenlijk een bekendmaking van de waarheid, maar juist in deze vorm een zichzelf verloochenende bekendmaking en juist daarop komt het aan. Er heersten omtrent hem de meest verschillende meningen onder het volk, evenals later over Jezus zelf (MATTHEUS. 16: 14. Mark. 6: 14 v) en met het oog op deze wordt hij door het gezantschap van de Hoge raad gevraagd "Wie bent u?" Nu slaat hij dan de juiste weg in, dat hij zich eerst verklaart over de hoogste mening, die het volk van hem koesterde (Luk. 3: 15). Van de minste mening kon hij niet uitgaan, hij wil toch voor dit gezantschap niet wassen, maar integendeel minder worden, totdat hij zo klein is geworden, dat hij in zijn ogen onwaardig voorkomt om de Heere de schoenriemen te ontbinden. Zijn antwoord is ook in het volgende steeds kort en ruw, afwijzend en afstotend; met tegenzin en afkeuring wijst hij alle hoge gedachten van het volk van zich af; niet een ogenblik mag hij in een vals licht voorkomen. - Hoogmoed heeft geen deel aan hem.

Hier vinden wij een grote verzoeking voor de Doper tot afval van de waarheid; want die tot hem waren gezonden, zijn mannen van de hoogste, edelste klasse, priesters en Levieten uit de hoofdstad, die het hele volk voorstelden en deze bieden hem de allerhoogste heerlijkheid, het koninkrijk en alle bestuur aan; hoe zou dit wereldse harten opgeblazen hebben.

Het Sanhedrin moest zijn doop beschouwen als een teken van het begin van de Messiaanse tijd en in een karakter, dat het gehele volk geestelijk bewoog en medesleepte, kon het wel een teken van Messiaanse waarde vinden. Dat nu zo'n vraag, die de mogelijkheid stelde dat hij, de Doper, de Messias kon zijn, voor hem een grote verzoeking was, is duidelijk. Zo werd dus ook Johannes verzocht, gelijktijdig met Jezus zelf. Het belang van de verzoeking heeft de evangelist te kennen gegeven door de woorden "hij beleed en loochende het niet en beleed: ik ben de Christus niet. "

Zeker spraken zeer belangrijke bewijzen uit de Schrift het tegen, dat Johannes de Christus was, bijvoorbeeld de door de Schrift zo nadrukkelijk genoemde afkomst van de Messias uit David, terwijl Johannes uit priesterlijk geslacht was. Vandaar dat de vraag: "Bent u de Christus" hier niet van de lippen wil en zij bedekt vragen: "Wie bent u". Dat toont dat zij de tegenbewijzen wel kennen. Zij mogen echter toch de zaak niet dadelijk als afgedaan beschouwen; daartoe is hun wens naar de verschijning van de Messias te groot, de bewijzen van de geest en de kracht, die Johannes gegeven had, teveel in het oogallend en de uitlegging van de Oud-Testamentische voorspellingen, vooral bij de toenmalige toestand van de exegese, bleef toch altijd aan vele twijfelingen onderhevig.

Op theocratisch standpunt was het zeker een misslag, dat de Makkabeër Simon in zijn tijd de door het volk hem en zijn nakomelingen aangeboden vorstelijke waardigheid aannam, die hem werd aangeboden onder voorbehoud van een latere beslissing door een profeet (1 Makk. 14: 25 vv.). Hij had integendeel het voorbeeld van Jozua en Gideon (Joz. 24: 28; Richt. 8: 22 v.) moeten navolgen en er aan denken dat het koningschap van David alleen het wettige volgens de belofte in Israël was (2 Sam. 7: 12 vv. ; 1 Makk. 2: 57). Hij droeg er zo toe bij dat de scepter van Juda werd weggenomen en bracht een straf over zijn huis, die zich al openbaarde in het vermoorden van hemzelf door de man van zijn dochter, Ptolemeus (1 Makk. 16: 11 vv.) en zich daarna ontwikkelde tot uitroeiing van het gehele geslacht en de oprichting van de Idumese koningskroon, ja ten slotte van de heidense opperheerschappij van de Romeinen in het land, waardoor het begin van het terzijde stellen van het wettige vorstenhuis volkomen werd. De priesters en Levieten dachten misschien aan dat voorgevallene met deze Chasmoneërs, die eens over het volk hadden geheerst, toen zij van Johannes' afkomst uit het priesterlijk geslacht als een hindernis voor zijn Messiaanse waardigheid afzien en het misschien niet ongraag zien als zich een van hun stam tot die waardigheid verhief; maar de priesterzoon Johannes maakte door des te grotere onthouding, zoals die in het volgende wordt gezien, weer goed wat de priesterzoon Simon honderdachtenzestig jaar daarvoor had misdreven.

20. En hij beleed en loochende het niet, hij bekende het zonder enige terughouding en met volkomen openheid en beleed ten opzichte van de eigenlijke bedoelingen, waarin de vraag tot hem werd gericht, ik ben de Christus niet, zoals u van mij meent, maar u moet u tot een ander wenden (vs. 26 v. Hand. 13: 25).

Zeer omstandig is de manier waarop de evangelist het antwoord van de Doper inleidt. Wij moeten daaruit besluiten dat het antwoord, dat de getuigenis van de Doper bevat, voor hem van het hoogste belang was (vgl. Rom. 9: 1. 1 Tim. 2: 7): "Ik zeg de waarheid, ik lieg niet"). Een zelfde uitdrukking komt eerst voor als een getuigenis, als een belijdenis en dan als een niet loochenen. Johannes' woord is een belijdenis, een erkentenis, een vrije, open, onomwonden uitspraak en tevens is zij een niet loochenen. Want als hij ook van de beginne steeds "nee" zegt en zijn woord als een geen antwoord geven voorkomt, dan is dit antwoord toch wezenlijk een bekendmaking van de waarheid, maar juist in deze vorm een zichzelf verloochenende bekendmaking en juist daarop komt het aan. Er heersten omtrent hem de meest verschillende meningen onder het volk, evenals later over Jezus zelf (MATTHEUS. 16: 14. Mark. 6: 14 v) en met het oog op deze wordt hij door het gezantschap van de Hoge raad

gevraagd "Wie bent u?" Nu slaat hij dan de juiste weg in, dat hij zich eerst verklaart over de hoogste mening, die het volk van hem koesterde (Luk. 3: 15). Van de minste mening kon hij niet uitgaan, hij wil toch voor dit gezantschap niet wassen, maar integendeel minder worden, totdat hij zo klein is geworden, dat hij in zijn ogen onwaardig voorkomt om de Heere de schoenriemen te ontbinden. Zijn antwoord is ook in het volgende steeds kort en ruw, afwijzend en afstotend; met tegenzin en afkeuring wijst hij alle hoge gedachten van het volk van zich af; niet een ogenblik mag hij in een vals licht voorkomen. - Hoogmoed heeft geen deel aan hem.

Hier vinden wij een grote verzoeking voor de Doper tot afval van de waarheid; want die tot hem waren gezonden, zijn mannen van de hoogste, edelste klasse, priesters en Levieten uit de hoofdstad, die het hele volk voorstelden en deze bieden hem de allerhoogste heerlijkheid, het koninkrijk en alle bestuur aan; hoe zou dit wereldse harten opgeblazen hebben.

Het Sanhedrin moest zijn doop beschouwen als een teken van het begin van de Messiaanse tijd en in een karakter, dat het gehele volk geestelijk bewoog en medesleepte, kon het wel een teken van Messiaanse waarde vinden. Dat nu zo’n vraag, die de mogelijkheid stelde dat hij, de Doper, de Messias kon zijn, voor hem een grote verzoeking was, is duidelijk. Zo werd dus ook Johannes verzocht, gelijktijdig met Jezus zelf. Het belang van de verzoeking heeft de evangelist te kennen gegeven door de woorden "hij beleed en loochende het niet en beleed: ik ben de Christus niet. "

Zeker spraken zeer belangrijke bewijzen uit de Schrift het tegen, dat Johannes de Christus was, bijvoorbeeld de door de Schrift zo nadrukkelijk genoemde afkomst van de Messias uit David, terwijl Johannes uit priesterlijk geslacht was. Vandaar dat de vraag: "Bent u de Christus" hier niet van de lippen wil en zij bedekt vragen: "Wie bent u". Dat toont dat zij de tegenbewijzen wel kennen. Zij mogen echter toch de zaak niet dadelijk als afgedaan beschouwen; daartoe is hun wens naar de verschijning van de Messias te groot, de bewijzen van de geest en de kracht, die Johannes gegeven had, teveel in het oogallend en de uitlegging van de Oud-Testamentische voorspellingen, vooral bij de toenmalige toestand van de exegese, bleef toch altijd aan vele twijfelingen onderhevig.

Op theocratisch standpunt was het zeker een misslag, dat de Makkabeër Simon in zijn tijd de door het volk hem en zijn nakomelingen aangeboden vorstelijke waardigheid aannam, die hem werd aangeboden onder voorbehoud van een latere beslissing door een profeet (1 Makk. 14: 25 vv.). Hij had integendeel het voorbeeld van Jozua en Gideon (Joz. 24: 28; Richt. 8: 22 v.) moeten navolgen en er aan denken dat het koningschap van David alleen het wettige volgens de belofte in Israël was (2 Sam. 7: 12 vv. ; 1 Makk. 2: 57). Hij droeg er zo toe bij dat de scepter van Juda werd weggenomen en bracht een straf over zijn huis, die zich al openbaarde in het vermoorden van hemzelf door de man van zijn dochter, Ptolemeus (1 Makk. 16: 11 vv.) en zich daarna ontwikkelde tot uitroeiing van het gehele geslacht en de oprichting van de Idumese koningskroon, ja ten slotte van de heidense opperheerschappij van de Romeinen in het land, waardoor het begin van het terzijde stellen van het wettige vorstenhuis volkomen werd. De priesters en Levieten dachten misschien aan dat voorgevallene met deze Chasmoneërs, die eens over het volk hadden geheerst, toen zij van

Johannes’ afkomst uit het priesterlijk geslacht als een hindernis voor zijn Messiaanse waardigheid afzien en het misschien niet ongraag zien als zich een van hun stam tot die waardigheid verhief; maar de priesterzoon Johannes maakte door des te grotere onthouding, zoals die in het volgende wordt gezien, weer goed wat de priesterzoon Simon honderdachtenzestig jaar daarvoor had misdreven.

20. En hij beleed en loochende het niet, hij bekende het zonder enige terughouding en met volkomen openheid en beleed ten opzichte van de eigenlijke bedoelingen, waarin de vraag tot hem werd gericht, ik ben de Christus niet, zoals u van mij meent, maar u moet u tot een ander wenden (vs. 26 v. Hand. 13: 25).

Zeer omstandig is de manier waarop de evangelist het antwoord van de Doper inleidt. Wij moeten daaruit besluiten dat het antwoord, dat de getuigenis van de Doper bevat, voor hem van het hoogste belang was (vgl. Rom. 9: 1. 1 Tim. 2: 7): "Ik zeg de waarheid, ik lieg niet"). Een zelfde uitdrukking komt eerst voor als een getuigenis, als een belijdenis en dan als een niet loochenen. Johannes’ woord is een belijdenis, een erkentenis, een vrije, open, onomwonden uitspraak en tevens is zij een niet loochenen. Want als hij ook van de beginne steeds "nee" zegt en zijn woord als een geen antwoord geven voorkomt, dan is dit antwoord toch wezenlijk een bekendmaking van de waarheid, maar juist in deze vorm een zichzelf verloochenende bekendmaking en juist daarop komt het aan. Er heersten omtrent hem de meest verschillende meningen onder het volk, evenals later over Jezus zelf (MATTHEUS. 16: 14. Mark. 6: 14 v) en met het oog op deze wordt hij door het gezantschap van de Hoge raad gevraagd "Wie bent u?" Nu slaat hij dan de juiste weg in, dat hij zich eerst verklaart over de hoogste mening, die het volk van hem koesterde (Luk. 3: 15). Van de minste mening kon hij niet uitgaan, hij wil toch voor dit gezantschap niet wassen, maar integendeel minder worden, totdat hij zo klein is geworden, dat hij in zijn ogen onwaardig voorkomt om de Heere de schoenriemen te ontbinden. Zijn antwoord is ook in het volgende steeds kort en ruw, afwijzend en afstotend; met tegenzin en afkeuring wijst hij alle hoge gedachten van het volk van zich af; niet een ogenblik mag hij in een vals licht voorkomen. - Hoogmoed heeft geen deel aan hem.

Hier vinden wij een grote verzoeking voor de Doper tot afval van de waarheid; want die tot hem waren gezonden, zijn mannen van de hoogste, edelste klasse, priesters en Levieten uit de hoofdstad, die het hele volk voorstelden en deze bieden hem de allerhoogste heerlijkheid, het koninkrijk en alle bestuur aan; hoe zou dit wereldse harten opgeblazen hebben.

Het Sanhedrin moest zijn doop beschouwen als een teken van het begin van de Messiaanse tijd en in een karakter, dat het gehele volk geestelijk bewoog en medesleepte, kon het wel een teken van Messiaanse waarde vinden. Dat nu zo’n vraag, die de mogelijkheid stelde dat hij, de Doper, de Messias kon zijn, voor hem een grote verzoeking was, is duidelijk. Zo werd dus ook Johannes verzocht, gelijktijdig met Jezus zelf. Het belang van de verzoeking heeft de evangelist te kennen gegeven door de woorden "hij beleed en loochende het niet en beleed: ik ben de Christus niet. "

Zeker spraken zeer belangrijke bewijzen uit de Schrift het tegen, dat Johannes de Christus was, bijvoorbeeld de door de Schrift zo nadrukkelijk genoemde afkomst van de Messias uit David, terwijl Johannes uit priesterlijk geslacht was. Vandaar dat de vraag: "Bent u de Christus" hier niet van de lippen wil en zij bedekt vragen: "Wie bent u". Dat toont dat zij de tegenbewijzen wel kennen. Zij mogen echter toch de zaak niet dadelijk als afgedaan beschouwen; daartoe is hun wens naar de verschijning van de Messias te groot, de bewijzen van de geest en de kracht, die Johannes gegeven had, teveel in het oogallend en de uitlegging van de Oud-Testamentische voorspellingen, vooral bij de toenmalige toestand van de exegese, bleef toch altijd aan vele twijfelingen onderhevig.

Op theocratisch standpunt was het zeker een misslag, dat de Makkabeër Simon in zijn tijd de door het volk hem en zijn nakomelingen aangeboden vorstelijke waardigheid aannam, die hem werd aangeboden onder voorbehoud van een latere beslissing door een profeet (1 Makk. 14: 25 vv.). Hij had integendeel het voorbeeld van Jozua en Gideon (Joz. 24: 28; Richt. 8: 22 v.) moeten navolgen en er aan denken dat het koningschap van David alleen het wettige volgens de belofte in Israël was (2 Sam. 7: 12 vv. ; 1 Makk. 2: 57). Hij droeg er zo toe bij dat de scepter van Juda werd weggenomen en bracht een straf over zijn huis, die zich al openbaarde in het vermoorden van hemzelf door de man van zijn dochter, Ptolemeus (1 Makk. 16: 11 vv.) en zich daarna ontwikkelde tot uitroeiing van het gehele geslacht en de oprichting van de Idumese koningskroon, ja ten slotte van de heidense opperheerschappij van de Romeinen in het land, waardoor het begin van het terzijde stellen van het wettige vorstenhuis volkomen werd. De priesters en Levieten dachten misschien aan dat voorgevallene met deze Chasmoneërs, die eens over het volk hadden geheerst, toen zij van Johannes' afkomst uit het priesterlijk geslacht als een hindernis voor zijn Messiaanse waardigheid afzien en het misschien niet ongraag zien als zich een van hun stam tot die waardigheid verhief; maar de priesterzoon Johannes maakte door des te grotere onthouding, zoals die in het volgende wordt gezien, weer goed wat de priesterzoon Simon honderdachtenzestig jaar daarvoor had misdreven.

21. En zij vroegen hem: Wat dan? Hoe is het met u, als u de Christus niet bent? Bent u Elias, die vooraf komen moet (MATTHEUS. 17: 10)? En hij zei: Ik ben die niet; want hij wist wel, dat zij Elias in persoon weer verwachtten. Weer vroegen zij: Bent u de profeet, ofJeremia, of een van de profeten (MATTHEUS. 16: 14), wie hij ook zij, die in de voorspelling in Deut. 18: 15 bedoeld is, bijvoorbeeld de wederopgestane Jozua? En hij antwoordde: Nee.

De afgezanten vragen niet: "Als u de Christus niet bent, wie is dan Christus en waar is Hij?" want het was geen heilbegeerte, die uit hen sprak, zij gaan integendeel voort Johannes te verzoeken. De eer om de Christus te zijn had hij van zich afgewezen, de Elias-eer zou hij misschien aannemen. Zij kenden de belofte in Mal. 4: 5. d. i. naar de letter en verwachtten Elia de Thisbiet, die ten hemel gevaren was, in eigen persoon als voorloper van die Messias, die hun vleselijke gezindheid droomde. Hun Elias nu was Johannes niet, evenmin als Jezus hun Christus was en de trouwe belijder wilde dit "nee" op het ondubbelzinnigst uitspreken. Juist door te ontkennen wat hem in hun ogen heerlijk gemaakt zou hebben, verloochende hij de geest van Elia niet, die wezenlijk in hem werkzaam was (Luk. 1: 17. MATTHEUS. 11: 10. 17: 12). Maar voor Elia, die in Johannes weer was opgestaan, hadden de Joden geen ogen -

"zij hebben hem niet gekend" zegt de Heiland - en zij verloochenden zijn stem. Ook de profeet was Johannes niet. De heerlijke voorspelling van Christus (Hoofdstuk 6: 14), die wij in Deut. 18: 15 lezen en wiens vertroosting in Jesaja van Hoofdstuk 40 af als heerlijk wordt bekend gemaakt (vgl. 1 Makk. 14: 14) hadden de schriftgeleerden verdraaid en men verwachtte in die tijd een krachtige, aan Mozes gelijkvormige profeet, die tegenover de Romeinse Faraö voor de Messias baan breken zou (Hoofdstuk 7: 40). Sommigen dachten dat Jeremia weer zou verschijnen (vgl. 2 Makk. 2: 1 v. 15: 13 v.). Nu was Johannes wel een profeet, ja de grootste van alle profeten (MATTHEUS. 11: 9); maar de profeet was hij niet, noch naar de bedoeling van de toenmalige Joden, noch naar die van de Heilige Geest, die de belofte in Deut. 18 gegeven had, die in Christus vervuld is. Het eenvoudige, eenlettergrepige "nee" van Johannes is te verklaren uit de heilige haast, waarin zijn hart Christus en de belijdenis van Zijn naam zoekt. Het is, als zei hij, waarom houdt u zich zo lang met mij op? laat ons komen tot de hoofdzaak, tot Hem, die het vragen waard is.

Zo wees dus Johannes drie verleidende vragen af, die door dezelfde geest bezield waren als die van de drie verzoekingen, die Christus in de woestijn overwon.

22. Zij zeiden dan tot hem met een zeker ongeduld, om nu eindelijk met hem bekend te worden: Wie bent u dan, zeg het ons met een bepaald, positief woord, zodat wij degenen, die ons gezonden hebben, antwoord kunnen geven. Met enkelontkenningen is de geestelijke overheid van het land niet gebaat; zij wil weten welke waardigheid u uzelf toekent. Wat zegt u van uzelf? Als wat voor persoon stelt u zich voor?

23. Nu plaatste Johannes zich geheel op de achtergrond, maar legde des te meer gewicht op de boodschap, die hij moest verkondigen. Hij paste daartoe eveneens een profetie op zich toe, die door de heersende tijdgeest niet in aanmerking werd genomen en niet was verduisterd, evenals de Heere zelf later deed, toen Hij Zich volgens Deut. 7: 13 de Zoon des mensen noemde 8: 20"). Hij zei dan: Ik ben de stem van de roepende in de woestijn: Maak de weg voor de Heere recht, zodat Hij tot u kan komen, zoals Jesaja de profeet in Hoofdstuk gesproken heeft en nader verklaard heeft hoe dit recht maken zal plaats hebben.

Zij vroegen alles wat de Joden zich maar van wonderbare persoonlijkheden konden denken, wier optreden ten behoeve van de Messiaanse tijd maar kon plaats hebben. De roeping van de Doper was hier echter hoofdzaak; daarom verwijst hij hen van zich, uitsluitend op deze. In zijn verkondiging ligt zijn betekenis, daarbij verdwijnt zijn hele persoon.

"Niets", zo roept hij den nieuwsgierigen vragers toe, niets ben ik dan "een stem"; houd u niet op bij mijn naam, of mijn kleed, of mijn persoon, maar let op mijn woord, dat ik volgens goddelijke opdracht verkondig! Zie daar als in een spiegel hoe nederig een dienaar van het Evangelie van zijn persoon moet denken, daarbij is het niet de vraag: wie bent u? wat kunt u? wat betekent u? Niet om uzelf op de voorgrond te plaatsen, om uw persoon te doen gelden moet u die preekrok dienen, moet die predikstoel u behulpzaam zijn - nee! Hier in Godshuis bent u niets dan een stem, hier in uw ambt betekent niets dan het Woord, dat u verkondigt, het woord van God, waarvan uw tong zich bedient om tot de harten van de mensen te spreken. Al had iemand de vurige geest van Elia of de adelaarsvlucht van een Jesaja, of de donderende

stem van een Doper Johannes - dat alles betekent niets tenzij u het ootmoedig in de dienst van de goddelijke waarheid stelt. Ik en mijn leven betekenen op deze aarde niets, wat Christus mij gegeven heeft, dat is liefde waard.

In zijn verklaring over zichzelf zei Johannes drie zaken van zichzelf: dat hij in de woestijn was, dat hij een stem in de woestijn was en dat er een prediker was, die hem als Zijn stem in de woestijn nodig had. Hij stond in een woestijn, niet slechts omdat hij zich ophield in een werkelijke woestijn aan de Jordaan, daarin leerde en werkte, maar ook omdat de geestelijke toestand van volk en land toen in ieder opzicht op een woestijn leek. Israël was toch als een kudde verdwaalde schapen, die geen herder hebben en als een vijgenboom, die wel bladeren droeg maar geen vruchten; de Heere kwam tot de Zijnen, maar de Zijnen namen Hem niet aan. Wie kon zich versterken en verkwikken aan deze tollenaars en zondaars, aan deze Farizeeën en Sadduceeën, aan deze priesters en Levieten? Evenals in een woestijn alles verdord en verdroogd is, geen groene boom, geen geurende bloem, geen saprijke vrucht, geen weldoende grashalm het oog laaft, geen ruisend beekje de dorst van de wandelaar lest, geen herberg de vermoeide gastvrij en vriendelijk opneemt, maar ieder zich haast dat hij verder voortkomt en de richting naar het doel van de reis niet misloopt, zo was Israël's toestand toen ook uitgedroogd, zonder licht en leven, zonder lafenis en hoop. Ach, de hand op het hart; ziet het er in onze borst van nature niet zo droog en dor, zo onvruchtbaar en onbegaanbaar, zo ongastvrij en onbehagelijk uit als in een woestijn? Laten zich niet de wilde dieren en de vurige slangen van hartstochten, van toorn, van nijd, van gierigheid, van ontucht en vijandschap in ons horen? Heeft de zon van de zelfzucht niet ons hart uitgebrand, zodat het ontbloot is van ware kennis van de zaligheid, van brandende liefde tot de Heere, van ijver voor Zijn zaak, van oprechtheid en ootmoed, van zelfverloochening en overgave? En eindelijk de wereld rondom ons, waarin wij leven, deze wereld, die in het boze ligt en vol begeerlijkheid van het vlees en lust van de ogen en grootsheid van het leven is, is zij niet een ware woestijn? Is er onder al haar goederen wel een enkel, dat onze diepste behoeften ook maar enigermate op den duur bevredigt en waarvan wij, nadat wij het gesmaakt en genoten hebben, niet zouden moeten zeggen: is dat alles? anders niet? Zien wij dan niet tevergeefs uit maar verkwikkenden dauw en naar bronnen van levend water? Ja, voelen wij ons niet vaak geheel verlaten en niet op ons gemak in het uitwendige leven, als waren wij werkelijk in een woestijn? In die doodse woestijn was Johannes een stem, die ver, ver heen klonk d. i. hij was evenals de klank, niets zelfstandigs en onafhankelijks, maar alleen de luide openbaring van de geheime gedachten en waarheden van een ander. De prediker of de roepende, die hem als Zijn stem gebruikte, was de Heilige Geest zelf en daarom, omdat hij de stem was van de hoogste aller redenaars, was hij zo'n sterke stem, die de mensen van allerlei soort in grote getale tot zich riep en zo'n ware stem, die de juiste weg tot het nabijgekomen rijk der hemelen verkondigde. Wij mogen ons gelukkig prijzen als de nieuwe mens in ons ook een stem van een prediker in de oude woestijn van ons hart is; want dan is hij niet alleen aanwezig en in ons geboren, dan is Hij ook werkzaam en levendig in de woestijn, dan heeft hij ook de sterke om het hart opgetrokken muren doorgebroken, de trotse ophaalbruggen neergelaten en de zo vast gegrendelde poorten voor de Koning der ere geopend, namelijk de aangenomene eigengerechtigheid en werkheiligheid.

Evenals voor een groten koning van het Oosten, die wil reizen, de lopers heensnellen om zijn aankomst te melden en tot herstel van de straten oproepen, zo was de gehele roeping van Johannes om voor Christus heen te lopen, Zijn aankomst te melden, tot voorbereiding van de zielen, tot waardige ontvangst van Hem, die kwam, aan te manen. Maar wie zal de woestijn bereiden? Wie zal in haar wegen leggen? Hoe kan zij snel tot een paradijs worden, dat de komende Koning waardig zou zijn? Maar juist deze schijnbaar troosteloze vragen leiden ons tot hetgeen de Heere begeert, op de voorbereiding, die Hij van een woestijn kan verlangen. De woestijn moet erkennen dat zij een woestijn is, dus de Heere onwaardig, de bergen van haar hoogmoed moeten worden vernederd en toch ook de dalen van haar ongeloof en wantrouwen verheven worden, de goede juiste weg van ootmoedig, eenvoudig geloof moet worden hersteld. In oprechte belijdenis van eigen onwaardigheid, ootmoedig en wenend over haar onvruchtbaarheid en ongeschiktheid, maar ook zonder vrees, in hoop op de hulpe van Hem, die ook een woestijn door Zijn almachtige genade kan veranderen tot vruchtbaar tuinland; zo moest Judea, de geestelijke woestijn ten tijde van de Doper Hem, die komen zou, verwachten en tegemoet zien. Dat was de voorbereiding, die de Heere bedoelde en deze voorbereiding is de taak van de Doper, die hij met alle kracht aanvat, waarvoor hij leeft, die hij volbrengt, na welker volbrenging hij ophoudt te leven, juist omdat hij tot niets anders gezonden is en niets anders in de wereld te doen heeft.

Toen de priesters en Levieten in de tekst Johannes ondervroegen, de streng afgemeten woorden van de man in het kemelsharen kleed hoorden, zijn vurige, ernstige blik zagen, toen zij hoorden hoe hij hun kort en bondig de woorden toetelde, toen zij de onverschrokken man zagen, die in elke gelaatstrek en beweging de profeet van God lichamelijk voorstelde, alsof legioenen engelen achter hem in zijn dienst stonden, dan mag men geloven dat de woorden niet zo rijkelijk van hun lippen zullen gevloeid zijn; het was een angstig, moeilijk samen zijn. En toen Johannes hen aan de welbekende boetprediking van Jesaja herinnerde, hadden zij wel zonder geweten moeten zijn, als hun niet de vreselijke man in het ruwe gewaad met zijn indringend woord als een aanklager van God voorgekomen, voor wie zij in hun gehele armzaligheid stonden. Dat was ook voor hen een uur van genadig zoeken, waarbij zij naast de grote man bijna de spraak verloren en een gevoel van een andere wereld, van een verantwoording, van een goddelijke ijver en van dringende eis tot bekering verkregen. Daartoe deed de man van God in zijn persoon bijna meer dan zijn woorden, die als snorrende pijlen snel van de pees vlogen. Wat een zegen was het voor Israël geweest, als zijn herders en regeerders op die dag de tijd van de bezoeking hadden erkend en de wegen van de Heere recht gemaakt hadden! (Vgl. bij Hoofdstuk 2: 18. Joh 2: 18)

24. En de afgezondenen, de door de Hoge raad afgevaardigde priesters en Levieten (vs. 19); die zo op Johannes met hun vragen aandrongen en in zijn laatste antwoord (vs. 23) zo weinig behagen hadden, waren uit de Farizeeën, tot de gestrengste sekte van de Joodse godsdienst behorend (Hand. 26: 5).

25. En zij vroegen hem vervolgens, hem voor de rechterstoel van hun aangematigd gezag trekkend: Waarom doopt u dan en verklaart u daardoor het hele volk voor onrein en van God afgevallen 3: 6"), als u de Christus niet bent, noch Elias, noch de in Deut. 18: 15 beloofde

profeet? Alleen toch een van deze zou het recht hebben op zo'n handelwijze (Ezechiël. 36: 25 v. Zach. 13: 1).

26. Johannes antwoordde hen en zei: a) Ik voor mij doop met water en dat heeft niet de betekenis van de doop, die de Christus alleen toekomt (vs. 33); maar Hij staat in Zijn Messiaans ambt, waartoe God Hem door mededeling van de Heilige Geest gezalfd heeft (MATTHEUS. 3: 13-14 vv.), midden onder u, die u nog niet kent, maar ik ken Hem (vs. 29 vv.). Deze zal niet alleen het toekomstige hogere dopen volbrengen (MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 8. Luk. 3: 16 v.), maar verleent ook mij het recht en de plicht tot mijn waterdoop.

a) Hand. 1: 5; 11: 16; 19: 4.

27. Deze is het, die - zoals ik het volk, dat tot mijn doop komt, gewoon ben te zeggen (Hoofdstuk 13: 26) - na mij komt, die voor mij geworden is, die ik, zoals ik nader van mijn verhouding tot Hem al heb beleden (MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 17. Luk. 3: 16) niet waardig ben, dat ik als Zijn minste dienaar voor Hem buig en Zijn schoenriem zou ontbinden.

Vroeger was het ambt van de afgezondenen aangegeven, hier wordt op de partij gewezen, waartoe zij behoorden. Deze aanwijzing moet in betrekking staan tot de vragen, die zij verder tot de Doper richtten. De medeleden van de farizese partij waakten namelijk overal met inquisitorische gestrengheid daarvoor, dat de theocratische orde bewaard werd, niet slechts in ritueel opzicht, maar ook omtrent de ambtsbevoegdheid en de Heer (Hoofdstuk 9: 13; 7: 47 vv. ; 12: 42). Bij alles wat anders was dan het naar hun opgevatte meningen moest zijn, waren zij dadelijk bij de hand om ter verantwoording te roepen en te oordelen.

Omdat de Farizeeën tot de ultrahoudende richting in Israël behoorden, moesten zij zich wel bovenmate gekwetst voelen door zo'n belangrijke nieuwigheid, als Johannes de Doper zich veroorloofde door de invoering van de doop. Ongetwijfeld bestonden er bij de wet vastgestelde reinigingen in de Joodse eredienst. Sommigen beweren zelfs dat een volledige indompeling al gewoonte geworden was voor de heidense bekeerlingen als zij het Jodendom aannamen. Maar de toepassing van dit zinnebeeld van volstrekte bezoedeling op leden van het theocratisch volk was zo'n vreemde nieuwigheid, dat zij in de hoogst mogelijke graad de gevoeligheid had moeten opwekken van de volkshoofden met de bewaring van de aloude gebruiken belast en in het bijzonder van die partij, die het meest aan de overlevering gehecht was. Ook had het Farizees bestanddeel de overhand gehad, toen in de boezem van het Sanhedrin het gezantschap benoemd geworden was, dat Johannes de Doper rekenschap zou doen afleggen van de rol, die hij zich aanmatigde en van de plechtigheid, die hij bediende. De geschiedschrijver voegt die opmerking pas hier in. Dit is zijn gewone manier van vertellen. Hij begint niet met de volledige schildering van de uitwendige omstandigheden, waaronder het toneel, dat hij beschrijft, plaats vindt; maar naarmate de behoefte het eist, vult hij de kleine bijzonderheden aan, die geschikt zijn om Zijn verhaal toe te lichten. Vergelijk 1: 41, 45; 4: 30; 9: 14; 11: 5; 18: 18 en elders.

Het antwoord van de Doper op de vraag, hem hier voorgesteld, komt overeen met hetgeen hij in vs. 23 had gezegd, dat hij bestemd was om de Messias voor te bereiden. Zo was wel zijn

doop niet de doop van de Geest, die voor de Messias was bewaard, maar een waterdoop, nog zonder het hemelse element, maar reeds in hun midden stond de veel grotere, op wie dit voorbereidende dopen zag. In het eerste lid van het vers: ik doop u met water, ligt dus, dat hij met zijn dopen zich niets aanmatigde wat de Messias toekwam (het dopen met de Geest) en dit deel doelt op het "Als u de Christus niet bent" in vs. 25 ; in het tweede lid van het vers, "maar Hij staat midden onder u" ligt daarentegen dat dit zijn voorlopig dopen nu de rechtvaardiging bezat van de noodzakelijkheid door God beschikt volgens zijn verhouding tot de Messias. Die Messias was, hoewel hun onbekend, reeds in hun midden, zodat hetgeen zij aan Elias of de verwachte profeet toekenden, van zijn kant niet mocht achterblijven en dit gedeelte van het antwoord doelt op dat "noch Elias, noch de profeet. "

De afgezondenen door de Hoge raad komt de waterdoop van Johannes als bijzonder groot voor, maar hemzelf komt zij buitengewoon klein voor, omdat hem steeds grote werking voor ogen staat, waarmee de Messias zal optreden. Maar hij stelde zijn doop niet alleen lager, hij rechtvaardigde die ook, omdat hij de afgezondenen mededeelde dat de Messias hen reeds zeer nabij was gekomen. Door deze verkondiging toch moest hij hun voorkomen als de naaste voorloper van de Messias, ja, als een met Hem vertrouwde - reeds is Hij in uw midden en toch kent u Hem niet, die na mij komt en toch vóór mij geweest is.

Wat de woorden "midden onder u" aangaat, sommige uitleggers hebben ze zo willen opvatten alsof Jezus, nadat Hij reeds op deze dag uit de woestijn van Zijn verzoeking (MATTHEUS. 4: 1-11) tot Johannes aan de Jordaan was teruggekeerd, Zich midden onder de volksmenigte had bevonden, die het gezantschap omringde en de Doper zo de woorden had doen vergezeld gaan door een blik, die op Hem wees. Dat is echter te gekunsteld, zelfs als de aanneming van een volksmenigte rondom het gezantschap meer gewettigd was, dan zij dit in waarheid is en bovendien schijnt zo’n heenwijzende blik voor een gehoor van deze aard en Johannes zelf geheel onwaardig. Daarentegen zijn de woorden een zeker bewijs daarvoor, dat de doop van Jezus door Johannes al voor enige tijd geschied was. In Lukas 3: 21 lezen wij: Het geschiedde, toen al het volk gedoopt werd en Jezus ook gedoopt was en bad, dat de hemel geopend werd en dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde; daarop doelt Johannes als hij zegt: "Hij is midden onder u. " Deze getuigenis van de Doper over de nabijheid van de Messias, zegt Baumgarten, klinkt als hoorde Johannes reeds het ruisen van Jezus’ voeten, zoals Hij uit de woestijn aan de Jordaan terugkeert (vs. 29).

De Christus van de Heere is nu aanwezig, heeft vaste voet verkregen om onder hen te blijven; Johannes weet dit, hij heeft door het wonder van de doop in de Jordaan deze kennis ontvangen, het volk weet echter niets, het erkent niet degene die nu gekleed in het vlees en bloed van de mensen midden onder hen staat. Hij wil toch niet alleen de onkunde van het volk scherp tegenover zijn eigen kennis stellen; hij wil ze ook opwekken dat zij proberen Hem te kennen, hij wil ook tegenover deze Farizeeën de wegbereider van de Heere zijn; dit blijkt duidelijk uit de getuigenis, die daarop dadelijk volgt van de alles overtreffende heerlijkheid van de verschenen Messias. Voor de Doper is het een vreugde van het hart om Degene, die na hem komt, vóór zich te zien. Besnijding kent zijn hart niet; met recht vergelijkt de Heere hem met een licht, want van het licht kan gezegd worden: "lucendo consumor, " d. i. : "terwijl ik licht geef, verteer ik mijzelf. "

Voor niemand onder de stervelingen zou de Doper zich zo verootmoedigd hebben - hij, die meer was dan een profeet, zo groot, dat onder allen, die van vrouwen geboren zijn, niemand is opgestaan, groter dan Johannes de Doper.

Laat ons opmerken, wat het woord van de waarheid van de persoon van de Heere Jezus Christus leert, als wij het feest van Zijn geboorte met vreugde tegemoet willen gaan! Niet de geboorte van een gewoon mens, niet de geboorte van de voortreffelijkste en verhevenste van alle mensenkinderen verkondigt ons het heilige feest, maar het grote ondoorgrondelijke wonder van de menswording van Hem, die als de waarachtige Zoon van God, als het afschijnsel van Gods heerlijkheid en als het evenbeeld van Zijn Wezen van eeuwigheid God is, zoals de Vader en de Heilige Geest, hoog geprezen altijd en eeuwig; slechts zo een kon ons uit het verderf redden, waarin de zonde ons hele geslacht had gestort; slechts zo een in waarheid onze Heiland worden, die waarachtig God en waarachtig mens in één persoon was.

Aan velen onder ons is de aanwezige, de ons gepredikte, onder ons bekende Christus niet wat Hij voor Johannes was; niet aanwezig, niet van eeuwigheid, niet komend, niet komend in het woord, niet in de dood, niet aan het einde der dagen - dat is de armzalige belijdenis van een groot aantal mensen, die nog de naam van de Hooggeprezene dragen, nog de naam van Christenen willen behouden. Zij kennen Hem niet en zij kennen ook zichzelf niet; kenden zij zichzelf, dan zouden zij niet genoeg aan zichzelf hebben, dan zouden zij niet zo zelfgenoegzaam, zo tevreden met zichzelf zijn, zij zouden vol schrik over hun leegheid, hun zwakheid, dwaasheid en boosheid gaan zoeken of er iemand mocht komen, die zij in plaats van zichzelf konden liefhebben, eren, vrezen zij zouden zoeken en vinden. Maar de hoogmoed heeft al het ingeschapen verlangen naar het eeuwige gedood en dit leven, dat toch een voortgaande adventstijd is, van alle hoop en verwachting ontbloot; men wacht geen Christus meer; men heeft zonder Hem alles genoeg, evenals die nieuwe Joden, die zich verheugen in de grote voortgang, zodat zij op geen Heiland meer zouden hoeven te hopen. Christus is voor velen niets meer - wat zou voor hen Zijn geboortedag zijn? Men verheugt zich niet in Hem, hoe zal men zich over Zijn geboorte verheugen? Ach, het is treurig, als de tijd geen advent meer is, als men de Heere niet meer verwacht en zich niet meer over Zijn geboorte kan verheugen! Wat is dan het leven, wat de eigen geboortedag van de mensen en wat zijn sterfdag? Zijn wij niet voor Hem geboren, omdat Hij niet voor ons geboren is, voor wie en waarvoor zijn wij dan geboren? Waarvoor leven wij dan? E wat is dan ons sterven? Wenden wij ons met vrees van dat deel van de mensheid, dat zich alle vreugde door ongeloof ontrooft en zich door eigen schuld arm maakt - door de Heere der heerlijkheid en Zijn rijk te verwerpen. Wenden wij ons langzaam en voor hen biddende af, naar de heilige Johannes en zijn geestverwanten, naar de zalige menigte van volmaakte knechten en dienstmaagden van God, die in Jezus' geboorte eeuwige vreugde vonden, tot de gelijkgezinden in de nog strijdende kerk, die in het liefelijk Kerstfeest meer zien dan slechts een spel, die werkelijk begeren het dankfeest voor de geboorte van hun Heiland te vieren, die zich met Johannes voor Hem neerwerpen en in niets willen roemen dan in Hem en in Zijn genade!

Hoe is het mogelijk, dat de afgezondenen van de Hoge raad de Doper verlieten zonder hem te vragen wie de persoon was, waarvan hij sprak? Of het was hun onverschillig het te vernemen,

of zij verachtten Hem, die zo tot hen sprak; in beide gevallen begint met dit punt de geschiedenis van hun ongeloof.

Kan Johannes hiermee wel iets anders hebben willen zeggen, dan wat Thomas later zei: Hij is mijn Heer en mijn God? De persoon, die u zich niet waardig keurt, de allerlaagste dienst te bewijzen, kan die een schepsel zijn, al was hij ook de hoogste van de engelen?

27. Deze is het, die - zoals ik het volk, dat tot mijn doop komt, gewoon ben te zeggen (Hoofdstuk 13: 26) - na mij komt, die voor mij geworden is, die ik, zoals ik nader van mijn verhouding tot Hem al heb beleden (MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 17. Luk. 3: 16) niet waardig ben, dat ik als Zijn minste dienaar voor Hem buig en Zijn schoenriem zou ontbinden.

Vroeger was het ambt van de afgezondenen aangegeven, hier wordt op de partij gewezen, waartoe zij behoorden. Deze aanwijzing moet in betrekking staan tot de vragen, die zij verder tot de Doper richtten. De medeleden van de farizese partij waakten namelijk overal met inquisitorische gestrengheid daarvoor, dat de theocratische orde bewaard werd, niet slechts in ritueel opzicht, maar ook omtrent de ambtsbevoegdheid en de Heer (Hoofdstuk 9: 13; 7: 47 vv. ; 12: 42). Bij alles wat anders was dan het naar hun opgevatte meningen moest zijn, waren zij dadelijk bij de hand om ter verantwoording te roepen en te oordelen.

Omdat de Farizeeën tot de ultrahoudende richting in Israël behoorden, moesten zij zich wel bovenmate gekwetst voelen door zo’n belangrijke nieuwigheid, als Johannes de Doper zich veroorloofde door de invoering van de doop. Ongetwijfeld bestonden er bij de wet vastgestelde reinigingen in de Joodse eredienst. Sommigen beweren zelfs dat een volledige indompeling al gewoonte geworden was voor de heidense bekeerlingen als zij het Jodendom aannamen. Maar de toepassing van dit zinnebeeld van volstrekte bezoedeling op leden van het theocratisch volk was zo’n vreemde nieuwigheid, dat zij in de hoogst mogelijke graad de gevoeligheid had moeten opwekken van de volkshoofden met de bewaring van de aloude gebruiken belast en in het bijzonder van die partij, die het meest aan de overlevering gehecht was. Ook had het Farizees bestanddeel de overhand gehad, toen in de boezem van het Sanhedrin het gezantschap benoemd geworden was, dat Johannes de Doper rekenschap zou doen afleggen van de rol, die hij zich aanmatigde en van de plechtigheid, die hij bediende. De geschiedschrijver voegt die opmerking pas hier in. Dit is zijn gewone manier van vertellen. Hij begint niet met de volledige schildering van de uitwendige omstandigheden, waaronder het toneel, dat hij beschrijft, plaats vindt; maar naarmate de behoefte het eist, vult hij de kleine bijzonderheden aan, die geschikt zijn om Zijn verhaal toe te lichten. Vergelijk 1: 41, 45; 4: 30; 9: 14; 11: 5; 18: 18 en elders.

Het antwoord van de Doper op de vraag, hem hier voorgesteld, komt overeen met hetgeen hij in vs. 23 had gezegd, dat hij bestemd was om de Messias voor te bereiden. Zo was wel zijn doop niet de doop van de Geest, die voor de Messias was bewaard, maar een waterdoop, nog zonder het hemelse element, maar reeds in hun midden stond de veel grotere, op wie dit voorbereidende dopen zag. In het eerste lid van het vers: ik doop u met water, ligt dus, dat hij met zijn dopen zich niets aanmatigde wat de Messias toekwam (het dopen met de Geest) en dit deel doelt op het "Als u de Christus niet bent" in vs. 25 ; in het tweede lid van het vers,

"maar Hij staat midden onder u" ligt daarentegen dat dit zijn voorlopig dopen nu de rechtvaardiging bezat van de noodzakelijkheid door God beschikt volgens zijn verhouding tot de Messias. Die Messias was, hoewel hun onbekend, reeds in hun midden, zodat hetgeen zij aan Elias of de verwachte profeet toekenden, van zijn kant niet mocht achterblijven en dit gedeelte van het antwoord doelt op dat "noch Elias, noch de profeet. "

De afgezondenen door de Hoge raad komt de waterdoop van Johannes als bijzonder groot voor, maar hemzelf komt zij buitengewoon klein voor, omdat hem steeds grote werking voor ogen staat, waarmee de Messias zal optreden. Maar hij stelde zijn doop niet alleen lager, hij rechtvaardigde die ook, omdat hij de afgezondenen mededeelde dat de Messias hen reeds zeer nabij was gekomen. Door deze verkondiging toch moest hij hun voorkomen als de naaste voorloper van de Messias, ja, als een met Hem vertrouwde - reeds is Hij in uw midden en toch kent u Hem niet, die na mij komt en toch vóór mij geweest is.

Wat de woorden "midden onder u" aangaat, sommige uitleggers hebben ze zo willen opvatten alsof Jezus, nadat Hij reeds op deze dag uit de woestijn van Zijn verzoeking (MATTHEUS. 4: 1-11) tot Johannes aan de Jordaan was teruggekeerd, Zich midden onder de volksmenigte had bevonden, die het gezantschap omringde en de Doper zo de woorden had doen vergezeld gaan door een blik, die op Hem wees. Dat is echter te gekunsteld, zelfs als de aanneming van een volksmenigte rondom het gezantschap meer gewettigd was, dan zij dit in waarheid is en bovendien schijnt zo’n heenwijzende blik voor een gehoor van deze aard en Johannes zelf geheel onwaardig. Daarentegen zijn de woorden een zeker bewijs daarvoor, dat de doop van Jezus door Johannes al voor enige tijd geschied was. In Lukas 3: 21 lezen wij: Het geschiedde, toen al het volk gedoopt werd en Jezus ook gedoopt was en bad, dat de hemel geopend werd en dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde; daarop doelt Johannes als hij zegt: "Hij is midden onder u. " Deze getuigenis van de Doper over de nabijheid van de Messias, zegt Baumgarten, klinkt als hoorde Johannes reeds het ruisen van Jezus’ voeten, zoals Hij uit de woestijn aan de Jordaan terugkeert (vs. 29).

De Christus van de Heere is nu aanwezig, heeft vaste voet verkregen om onder hen te blijven; Johannes weet dit, hij heeft door het wonder van de doop in de Jordaan deze kennis ontvangen, het volk weet echter niets, het erkent niet degene die nu gekleed in het vlees en bloed van de mensen midden onder hen staat. Hij wil toch niet alleen de onkunde van het volk scherp tegenover zijn eigen kennis stellen; hij wil ze ook opwekken dat zij proberen Hem te kennen, hij wil ook tegenover deze Farizeeën de wegbereider van de Heere zijn; dit blijkt duidelijk uit de getuigenis, die daarop dadelijk volgt van de alles overtreffende heerlijkheid van de verschenen Messias. Voor de Doper is het een vreugde van het hart om Degene, die na hem komt, vóór zich te zien. Besnijding kent zijn hart niet; met recht vergelijkt de Heere hem met een licht, want van het licht kan gezegd worden: "lucendo consumor, " d. i. : "terwijl ik licht geef, verteer ik mijzelf. "

Voor niemand onder de stervelingen zou de Doper zich zo verootmoedigd hebben - hij, die meer was dan een profeet, zo groot, dat onder allen, die van vrouwen geboren zijn, niemand is opgestaan, groter dan Johannes de Doper.

Laat ons opmerken, wat het woord van de waarheid van de persoon van de Heere Jezus Christus leert, als wij het feest van Zijn geboorte met vreugde tegemoet willen gaan! Niet de geboorte van een gewoon mens, niet de geboorte van de voortreffelijkste en verhevenste van alle mensenkinderen verkondigt ons het heilige feest, maar het grote ondoorgrondelijke wonder van de menswording van Hem, die als de waarachtige Zoon van God, als het afschijnsel van Gods heerlijkheid en als het evenbeeld van Zijn Wezen van eeuwigheid God is, zoals de Vader en de Heilige Geest, hoog geprezen altijd en eeuwig; slechts zo een kon ons uit het verderf redden, waarin de zonde ons hele geslacht had gestort; slechts zo een in waarheid onze Heiland worden, die waarachtig God en waarachtig mens in één persoon was.

Aan velen onder ons is de aanwezige, de ons gepredikte, onder ons bekende Christus niet wat Hij voor Johannes was; niet aanwezig, niet van eeuwigheid, niet komend, niet komend in het woord, niet in de dood, niet aan het einde der dagen - dat is de armzalige belijdenis van een groot aantal mensen, die nog de naam van de Hooggeprezene dragen, nog de naam van Christenen willen behouden. Zij kennen Hem niet en zij kennen ook zichzelf niet; kenden zij zichzelf, dan zouden zij niet genoeg aan zichzelf hebben, dan zouden zij niet zo zelfgenoegzaam, zo tevreden met zichzelf zijn, zij zouden vol schrik over hun leegheid, hun zwakheid, dwaasheid en boosheid gaan zoeken of er iemand mocht komen, die zij in plaats van zichzelf konden liefhebben, eren, vrezen zij zouden zoeken en vinden. Maar de hoogmoed heeft al het ingeschapen verlangen naar het eeuwige gedood en dit leven, dat toch een voortgaande adventstijd is, van alle hoop en verwachting ontbloot; men wacht geen Christus meer; men heeft zonder Hem alles genoeg, evenals die nieuwe Joden, die zich verheugen in de grote voortgang, zodat zij op geen Heiland meer zouden hoeven te hopen. Christus is voor velen niets meer - wat zou voor hen Zijn geboortedag zijn? Men verheugt zich niet in Hem, hoe zal men zich over Zijn geboorte verheugen? Ach, het is treurig, als de tijd geen advent meer is, als men de Heere niet meer verwacht en zich niet meer over Zijn geboorte kan verheugen! Wat is dan het leven, wat de eigen geboortedag van de mensen en wat zijn sterfdag? Zijn wij niet voor Hem geboren, omdat Hij niet voor ons geboren is, voor wie en waarvoor zijn wij dan geboren? Waarvoor leven wij dan? E wat is dan ons sterven? Wenden wij ons met vrees van dat deel van de mensheid, dat zich alle vreugde door ongeloof ontrooft en zich door eigen schuld arm maakt - door de Heere der heerlijkheid en Zijn rijk te verwerpen. Wenden wij ons langzaam en voor hen biddende af, naar de heilige Johannes en zijn geestverwanten, naar de zalige menigte van volmaakte knechten en dienstmaagden van God, die in Jezus' geboorte eeuwige vreugde vonden, tot de gelijkgezinden in de nog strijdende kerk, die in het liefelijk Kerstfeest meer zien dan slechts een spel, die werkelijk begeren het dankfeest voor de geboorte van hun Heiland te vieren, die zich met Johannes voor Hem neerwerpen en in niets willen roemen dan in Hem en in Zijn genade!

Hoe is het mogelijk, dat de afgezondenen van de Hoge raad de Doper verlieten zonder hem te vragen wie de persoon was, waarvan hij sprak? Of het was hun onverschillig het te vernemen, of zij verachtten Hem, die zo tot hen sprak; in beide gevallen begint met dit punt de geschiedenis van hun ongeloof.

Kan Johannes hiermee wel iets anders hebben willen zeggen, dan wat Thomas later zei: Hij is mijn Heer en mijn God? De persoon, die u zich niet waardig keurt, de allerlaagste dienst te bewijzen, kan die een schepsel zijn, al was hij ook de hoogste van de engelen?

27. Deze is het, die - zoals ik het volk, dat tot mijn doop komt, gewoon ben te zeggen (Hoofdstuk 13: 26) - na mij komt, die voor mij geworden is, die ik, zoals ik nader van mijn verhouding tot Hem al heb beleden (MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 17. Luk. 3: 16) niet waardig ben, dat ik als Zijn minste dienaar voor Hem buig en Zijn schoenriem zou ontbinden.

Vroeger was het ambt van de afgezondenen aangegeven, hier wordt op de partij gewezen, waartoe zij behoorden. Deze aanwijzing moet in betrekking staan tot de vragen, die zij verder tot de Doper richtten. De medeleden van de farizese partij waakten namelijk overal met inquisitorische gestrengheid daarvoor, dat de theocratische orde bewaard werd, niet slechts in ritueel opzicht, maar ook omtrent de ambtsbevoegdheid en de Heer (Hoofdstuk 9: 13; 7: 47 vv. ; 12: 42). Bij alles wat anders was dan het naar hun opgevatte meningen moest zijn, waren zij dadelijk bij de hand om ter verantwoording te roepen en te oordelen.

Omdat de Farizeeën tot de ultrahoudende richting in Israël behoorden, moesten zij zich wel bovenmate gekwetst voelen door zo’n belangrijke nieuwigheid, als Johannes de Doper zich veroorloofde door de invoering van de doop. Ongetwijfeld bestonden er bij de wet vastgestelde reinigingen in de Joodse eredienst. Sommigen beweren zelfs dat een volledige indompeling al gewoonte geworden was voor de heidense bekeerlingen als zij het Jodendom aannamen. Maar de toepassing van dit zinnebeeld van volstrekte bezoedeling op leden van het theocratisch volk was zo’n vreemde nieuwigheid, dat zij in de hoogst mogelijke graad de gevoeligheid had moeten opwekken van de volkshoofden met de bewaring van de aloude gebruiken belast en in het bijzonder van die partij, die het meest aan de overlevering gehecht was. Ook had het Farizees bestanddeel de overhand gehad, toen in de boezem van het Sanhedrin het gezantschap benoemd geworden was, dat Johannes de Doper rekenschap zou doen afleggen van de rol, die hij zich aanmatigde en van de plechtigheid, die hij bediende. De geschiedschrijver voegt die opmerking pas hier in. Dit is zijn gewone manier van vertellen. Hij begint niet met de volledige schildering van de uitwendige omstandigheden, waaronder het toneel, dat hij beschrijft, plaats vindt; maar naarmate de behoefte het eist, vult hij de kleine bijzonderheden aan, die geschikt zijn om Zijn verhaal toe te lichten. Vergelijk 1: 41, 45; 4: 30; 9: 14; 11: 5; 18: 18 en elders.

Het antwoord van de Doper op de vraag, hem hier voorgesteld, komt overeen met hetgeen hij in vs. 23 had gezegd, dat hij bestemd was om de Messias voor te bereiden. Zo was wel zijn doop niet de doop van de Geest, die voor de Messias was bewaard, maar een waterdoop, nog zonder het hemelse element, maar reeds in hun midden stond de veel grotere, op wie dit voorbereidende dopen zag. In het eerste lid van het vers: ik doop u met water, ligt dus, dat hij met zijn dopen zich niets aanmatigde wat de Messias toekwam (het dopen met de Geest) en dit deel doelt op het "Als u de Christus niet bent" in vs. 25 ; in het tweede lid van het vers, "maar Hij staat midden onder u" ligt daarentegen dat dit zijn voorlopig dopen nu de rechtvaardiging bezat van de noodzakelijkheid door God beschikt volgens zijn verhouding tot de Messias. Die Messias was, hoewel hun onbekend, reeds in hun midden, zodat hetgeen zij

aan Elias of de verwachte profeet toekenden, van zijn kant niet mocht achterblijven en dit gedeelte van het antwoord doelt op dat "noch Elias, noch de profeet. "

De afgezondenen door de Hoge raad komt de waterdoop van Johannes als bijzonder groot voor, maar hemzelf komt zij buitengewoon klein voor, omdat hem steeds grote werking voor ogen staat, waarmee de Messias zal optreden. Maar hij stelde zijn doop niet alleen lager, hij rechtvaardigde die ook, omdat hij de afgezondenen mededeelde dat de Messias hen reeds zeer nabij was gekomen. Door deze verkondiging toch moest hij hun voorkomen als de naaste voorloper van de Messias, ja, als een met Hem vertrouwde - reeds is Hij in uw midden en toch kent u Hem niet, die na mij komt en toch vóór mij geweest is.

Wat de woorden "midden onder u" aangaat, sommige uitleggers hebben ze zo willen opvatten alsof Jezus, nadat Hij reeds op deze dag uit de woestijn van Zijn verzoeking (MATTHEUS. 4: 1-11) tot Johannes aan de Jordaan was teruggekeerd, Zich midden onder de volksmenigte had bevonden, die het gezantschap omringde en de Doper zo de woorden had doen vergezeld gaan door een blik, die op Hem wees. Dat is echter te gekunsteld, zelfs als de aanneming van een volksmenigte rondom het gezantschap meer gewettigd was, dan zij dit in waarheid is en bovendien schijnt zo’n heenwijzende blik voor een gehoor van deze aard en Johannes zelf geheel onwaardig. Daarentegen zijn de woorden een zeker bewijs daarvoor, dat de doop van Jezus door Johannes al voor enige tijd geschied was. In Lukas 3: 21 lezen wij: Het geschiedde, toen al het volk gedoopt werd en Jezus ook gedoopt was en bad, dat de hemel geopend werd en dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde; daarop doelt Johannes als hij zegt: "Hij is midden onder u. " Deze getuigenis van de Doper over de nabijheid van de Messias, zegt Baumgarten, klinkt als hoorde Johannes reeds het ruisen van Jezus’ voeten, zoals Hij uit de woestijn aan de Jordaan terugkeert (vs. 29).

De Christus van de Heere is nu aanwezig, heeft vaste voet verkregen om onder hen te blijven; Johannes weet dit, hij heeft door het wonder van de doop in de Jordaan deze kennis ontvangen, het volk weet echter niets, het erkent niet degene die nu gekleed in het vlees en bloed van de mensen midden onder hen staat. Hij wil toch niet alleen de onkunde van het volk scherp tegenover zijn eigen kennis stellen; hij wil ze ook opwekken dat zij proberen Hem te kennen, hij wil ook tegenover deze Farizeeën de wegbereider van de Heere zijn; dit blijkt duidelijk uit de getuigenis, die daarop dadelijk volgt van de alles overtreffende heerlijkheid van de verschenen Messias. Voor de Doper is het een vreugde van het hart om Degene, die na hem komt, vóór zich te zien. Besnijding kent zijn hart niet; met recht vergelijkt de Heere hem met een licht, want van het licht kan gezegd worden: "lucendo consumor, " d. i. : "terwijl ik licht geef, verteer ik mijzelf. "

Voor niemand onder de stervelingen zou de Doper zich zo verootmoedigd hebben - hij, die meer was dan een profeet, zo groot, dat onder allen, die van vrouwen geboren zijn, niemand is opgestaan, groter dan Johannes de Doper.

Laat ons opmerken, wat het woord van de waarheid van de persoon van de Heere Jezus Christus leert, als wij het feest van Zijn geboorte met vreugde tegemoet willen gaan! Niet de geboorte van een gewoon mens, niet de geboorte van de voortreffelijkste en verhevenste van

alle mensenkinderen verkondigt ons het heilige feest, maar het grote ondoorgrondelijke wonder van de menswording van Hem, die als de waarachtige Zoon van God, als het afschijnsel van Gods heerlijkheid en als het evenbeeld van Zijn Wezen van eeuwigheid God is, zoals de Vader en de Heilige Geest, hoog geprezen altijd en eeuwig; slechts zo een kon ons uit het verderf redden, waarin de zonde ons hele geslacht had gestort; slechts zo een in waarheid onze Heiland worden, die waarachtig God en waarachtig mens in één persoon was.

Aan velen onder ons is de aanwezige, de ons gepredikte, onder ons bekende Christus niet wat Hij voor Johannes was; niet aanwezig, niet van eeuwigheid, niet komend, niet komend in het woord, niet in de dood, niet aan het einde der dagen - dat is de armzalige belijdenis van een groot aantal mensen, die nog de naam van de Hooggeprezene dragen, nog de naam van Christenen willen behouden. Zij kennen Hem niet en zij kennen ook zichzelf niet; kenden zij zichzelf, dan zouden zij niet genoeg aan zichzelf hebben, dan zouden zij niet zo zelfgenoegzaam, zo tevreden met zichzelf zijn, zij zouden vol schrik over hun leegheid, hun zwakheid, dwaasheid en boosheid gaan zoeken of er iemand mocht komen, die zij in plaats van zichzelf konden liefhebben, eren, vrezen zij zouden zoeken en vinden. Maar de hoogmoed heeft al het ingeschapen verlangen naar het eeuwige gedood en dit leven, dat toch een voortgaande adventstijd is, van alle hoop en verwachting ontbloot; men wacht geen Christus meer; men heeft zonder Hem alles genoeg, evenals die nieuwe Joden, die zich verheugen in de grote voortgang, zodat zij op geen Heiland meer zouden hoeven te hopen. Christus is voor velen niets meer - wat zou voor hen Zijn geboortedag zijn? Men verheugt zich niet in Hem, hoe zal men zich over Zijn geboorte verheugen? Ach, het is treurig, als de tijd geen advent meer is, als men de Heere niet meer verwacht en zich niet meer over Zijn geboorte kan verheugen! Wat is dan het leven, wat de eigen geboortedag van de mensen en wat zijn sterfdag? Zijn wij niet voor Hem geboren, omdat Hij niet voor ons geboren is, voor wie en waarvoor zijn wij dan geboren? Waarvoor leven wij dan? E wat is dan ons sterven? Wenden wij ons met vrees van dat deel van de mensheid, dat zich alle vreugde door ongeloof ontrooft en zich door eigen schuld arm maakt - door de Heere der heerlijkheid en Zijn rijk te verwerpen. Wenden wij ons langzaam en voor hen biddende af, naar de heilige Johannes en zijn geestverwanten, naar de zalige menigte van volmaakte knechten en dienstmaagden van God, die in Jezus' geboorte eeuwige vreugde vonden, tot de gelijkgezinden in de nog strijdende kerk, die in het liefelijk Kerstfeest meer zien dan slechts een spel, die werkelijk begeren het dankfeest voor de geboorte van hun Heiland te vieren, die zich met Johannes voor Hem neerwerpen en in niets willen roemen dan in Hem en in Zijn genade!

Hoe is het mogelijk, dat de afgezondenen van de Hoge raad de Doper verlieten zonder hem te vragen wie de persoon was, waarvan hij sprak? Of het was hun onverschillig het te vernemen, of zij verachtten Hem, die zo tot hen sprak; in beide gevallen begint met dit punt de geschiedenis van hun ongeloof.

Kan Johannes hiermee wel iets anders hebben willen zeggen, dan wat Thomas later zei: Hij is mijn Heer en mijn God? De persoon, die u zich niet waardig keurt, de allerlaagste dienst te bewijzen, kan die een schepsel zijn, al was hij ook de hoogste van de engelen?

28. Deze dingen, die in de bovenstaande afdeling zijn verteld, zijn gebeurd in Bethabara over de Jordaan, waar Johannes doopte, nadat hij zich van zijn oorspronkelijke arbeidsplaats, aan het lage deel van de Jordaan, die nog tot de eigenlijke woestijn van Juda behoorde 3: 1") verder naar het Noorden had begeven 3: 6").

Zo'n diepe indruk had dit gewichtige voorval van officiële getuigenis van de Doper over Hem, die komen zou, bij Johannes gemaakt, dat hij nog nauwkeurig de plek waar die plaats vond, in zijn gedachte bewaard had. Voor ons heeft het echter tegenwoordig grote moeilijkheid deze plaats, zowel wat haar naam als wat haar ligging aangaat, nauwkeuriger te bepalen. Wat het eerste aangaat staan de beide lezingen, Bethanië en Bethabara tegenover elkaar en wat het tweede aangaat kan niet bepaald worden waar "Bethanië over de Jordaan" (in onderscheiding van Bethanië aan de Olijfberg (Hoofdstuk 11: 18), noch waar Bethabara gezocht moet worden. Wij zijn dus bepaald tot enkel opvattingen, naardat men die wil nemen. Wij houden Bethabara, een lezing die zich zeer goed op wetenschappelijke gronden laat verdedigen voor hetzelfde als Bethabara (Richt. 7: 24) en stellen de ligging aan de overvaart, die op de weg van Sichem naar Ramoth in Gilead over de Jordaan voert. Omdat echter bij de doop van Jezus door Johannes de plaats van de werkzaamheid van de laatste zich nog beneden aan de Jordaan bevond, moet hij gedurende de veertig daagse verzoeking van Jezus in de woestijn deze plaats hebben opgegeven en zich vijf mijlen verder naar het noorden hebben begeven; van daar had Jezus nog een weg van twaalf mijlen naar Kana in Galilea (Hoofdstuk 2: 1 vv.).

II. Vs. 29-51 Op de daarop volgende dag, toen Jezus uit de woestijn bij Jericho teruggekeerd, weer bij Johannes komt, herhaalt deze zijn getuigenis over Hem voor de oren van de discipelen, die hem omgeven, maar zo, dat een nieuw geheim hem bij de nieuwe aanblik duidelijk wordt. Als hij dit nieuwe geheim op de naastvolgende dag in tegenwoordigheid van twee discipelen, van Johannes en Andreas, weer bekend maakt, volgen deze de daarin liggende eis, gaan Jezus na en blijven tot in de avond bij Hem. Zij hebben ook nog de gelegenheid om nog diezelfde dag ieder zijn broeder tot de nieuwe Meester te leiden, bij welke gelegenheid de broeder van Andreas, Simon, de nieuwe naam van Petrus ontvangt. Op de daarop volgende dag vindt Jezus, die op het punt staat om zijn verblijfplaats aan de Jordaan te verlaten en weer naar Galilea te trekken Filippus, die Hij tot vijfde discipel aanneemt en deze weer bracht Nathanaël tot Hem. De geschiedenis van de laatste is nog van bijzondere betekenis; zij toont ons "het beeld van een Nathanaëls ziel 1) op de weg tot Christus 2) bij het ontmoeten van Christus 3) in haar toekomst door Christus. "

29. De dag volgend op het voorval dat in vs. 19-28 is bericht, volgens onze berekening de zestiende februari 27 na Christus zag Johannes te Bethabara (vs. 28) Jezus tot zich komen en meteen zei hij tot zijn discipelen, toen de Heilige Geest hem op bijzondere wijze verlichtte en drong 11: 3"): Zie het Lam van God, het door God verkoren Lam, dat de zonde van de wereld wegneemt, die plaatsvervangend op Zich neemt en door voor haar te boeten ze wegneemt.

Na Johannes verlaten en Zich in de eenzaamheid teruggetrokken te hebben om Zich als Zoon in het wezen van de Vader te verdiepen, dat Zich weer voor Hem ontsloten had en over het ambt van wereld-Verlosser, dat Hij aanvaard had, verder na te denken, verschijnt Jezus

andermaal om Zijn werk te beginnen. Bij Johannes komt Hij terug. Kon Hij niet met grond verwachten daar de werktuigen te vinden, die Zijn Vader Hem bereid had en die Hij voor de vervulling Zijn taak volstrekt nodig had? Maakt Jezus zelf (Hoofdstuk 10: 3) geen onderscheid tussen de dief, die uit eigen beweging zich tot Messias opwerpt en de Herder, de ware Messias, omdat de laatste, in plaats van de muur van de schaapskooi te beklimmen, Zich voor de ingang tot de deurwachter begeeft, die voor Hem de stal opent? Jezus weet zeer goed dat deze door God aangestelde deurwachter Johannes was en dit is de reden waarom Jezus gereed om de schaapskooi in te treden, tot het verzamelen van Zijn kudde, tot Johannes komt. Zou het natuurlijker geweest zijn dat Hij Zich naar Jeruzalem of Galilea begeven had om er Zichzelf bekend te maken?

De vorige dag (op vrijdag) had Johannes Zijn getuigenis openlijk afgelegd; die getrouwheid wordt hem nu daardoor vergolden, dat zijn Heer tot hem komt.

Omdat van Jezus noch een woord, noch een werk bij deze gelegenheid wordt bericht, kan de bedoeling van Zijn komst tot Johannes geen andere zijn dan Zijn wil om Zichzelf voor te stellen en wel begint Hij eerst op die plaats, waar Hij wist dat het helderste en diepste begrip van het in Hem besloten geheim aanwezig was. Johannes ziet de komende en kan tegenover deze verschijning niet stom blijven; want een nieuw geheim openbaart zich voor hem als hij Hem opnieuw ziet. Van die dag, dat hij de Geest op Jezus heeft zien neerkomen, is deze Getuige niet uit zijn gedachten geweest. Hij heeft Hem zien heengaan op de weg naar de eenzame woestijn en vandaar ziet hij Hem nu komen. Het kan hem niet ontgaan zijn dat sinds die dag zijn hoogste vreugde veertig avonden zijn voorbijgegaan. Deze veertig dagen van Hem, die voor zijn ogen gezalfd is met de Geest zonder mate, kunnen hem niet anders voorkomen dan de herstelling van het verloren Israël en van het van den beginne verloren mensdom. Hij ziet Hem toch als degene die uit de strijd zegevierend te voorschijn is getreden, die in de woestijn met engelenvoedsel is gesterkt om Zijn overwinning als een eeuwige macht van het leven in de wereld uit te breiden. Dit denken en zien van Johannes verzegelt hem de Geest en hij doet zijnen mond open en spreekt: "Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt. " Hij wil zeggen, dat Hij Zich onder de last van Israël’s zonde heeft geplaatst, onder die van alle heidenen, als de rechte door God gestelde plaatsvervanger en daarom bezwijkt Hij niet onder deze last, maar draagt Hij die met kracht en blijdschap en neemt die weg.

Dat het Lam niet slechts beeld van gelatenheid en geduld, dat het integendeel als Paaslam moet worden genomen, dat voor de zonde van de wereld boetend die op Zich neemt, blijkt daaruit, dat in vs. 36 , waar Johannes niet weer evenals hier de bedeling heeft om Christus als Verzoener van de wereld voor te stellen, het "dat de zonde van de wereld op Zich neemt" ontbreekt. Het laatste kan slechts verklaring en nadere aanduiding zijn; het begrip van Verzoener van de wereld moet al in het "Lam van God" alleen zijn gegeven. Daarbij komt nog dat Johannes in Hoofdstuk 19: 36 op Christus overdraagt wat in het Oude Testament van het Paaslam geschreven staat; wat in de Apocalyps Christus ten opzichte van de door Hem teweeg gebrachte verzoening het Lam, dat geslacht werd, genoemd en van het bloed van het Lam gesproken wordt; dat ook in 1 Petrus . 1: 19 Christus wordt voorgesteld als een feil- en vlekkeloos Lam, door wiens bloed wij zijn verlost. Dat echter onder de verschijnende dieren

van het zondoffer juist het Lam tot symbool van de verzoenende en zonde dragende Christus wordt gekozen, is daaruit te verklaren, dat dit het meest geschikt was om de heerlijke eigenschappen van Christus af te schaduwen, Zijn onschuld en gerechtigheid (1 Petrus . 1: 19) en vooral de heerlijke deugden, die Hij in Zijn lijden openbaarde, Zijn stil geduld en Zijn zachtmoedigheid. Juist deze vormt het punt van vergelijking op die plaats van het Oude Testament, waarop reeds de lijdende Christus met een lam wordt vergeleken (Jes. 53: 7). Men zal het echter niet alleen uit deze plaats mogen afleiden, dat Johannes hier Christus als het Lam Gods voorstelt; want hoe beslist en nadrukkelijk Jesaja ook in de gehele afdeling de plaatsbekleding van de Knecht van God leert, stelt hij toch het beeld van het lam niet in onmiddellijke betrekking daarop. Hij neemt daarbij niet de plaatsbekledende eigenschap van het lijden van Christus in aanmerking, maar Zijn geduld daarbij. Men zal daarom tevens aan het gebruik van het Lam als zoenoffer moeten denken. Aan de gewone zoenoffers zal men niet mogen denken, want daar waren de offerdieren een jonge var of een geitebok, een geit of een vrouwelijk schaap. Een uitgebreid en gewichtig gebruik van het lam tot verzoening van de zonde had daarentegen bij het pascha plaats en daaraan moeten wij te eerder denken, omdat deze verzoening eigenlijk de eerste is, de grondsteen voor alle andere zoenoffers, omdat in Hoofdstuk 19: 36 Christus als het tegenbeeld van het pascha voorkomt, en eveneens ook in 1 Kor. 5: 7 De genitivus "van God" bij "Lam" is een van toebehoren, van eigendom. Het geeft niet alleen te kennen dat dit Lam door God werd gezonden en gegeven, ook niet alleen dat het voor God welgevallig was (vgl. Ps. 51: 19), maar ook hoezeer dit Lam God ter harte gaat (zie vs. 34 en 50. Zach. 13: 7).

Dat Lam, het pascha, hebben de mensen volgens Gods bevel toebereid, dit daarentegen heeft God Zichzelf toebereid. In het "dragen" ligt beide, zowel het op zich nemen als het wegdragen; want neemt Hij de hele zonde van de wereld op Zich, dan neemt Hij die, zoals van zelf spreekt, degenen af op wie ze eigenlijk ligt.

De uitdrukking: "Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt" behoort onder de meesterlijke trekken van de Heilige Geest, die zoveel in een enkel woord wist samen te brengen en het zaad van het geloof zo aan te brengen dat alles, wat in de wet en haar voorafbeeldingen op dit geloof voorbereidt, alles, wat in de profeten van deze Drager van de zonden was verkondigd, daarbij in het hart werd opgewekt en ten nutte bestuurd, maar het geloof zelf met zijn wachten, verlangen, hongeren en dorsten naar de gerechtigheid tot deze juiste persoon werd geleid. Zo is ook onder het dragen van onze zonden het werpen van deze last op Hem van de kant van God, Zijn geduldig, eerbiedig, op God en diens heiliging gericht heengaan onder deze last, het wegdragen en opheffen van de zonde door Zijn enig offer, Zijn daaraan verbonden verschijnen voor het aangezicht van God en Zijn laatste komst zonder zonde als in één kostelijke kern samengevat.

Het is een schoon en heerlijk getuigenis over het nieuwe bestuur en rijk van Christus; hoe het zal zijn, het zijn duidelijke woorden, waarin Johannes helder uitdrukt, wat men aan Christus zal hebben, het is een krachtige spreuk. De wet legt onze zonden op ons geweten, schuift ze in onze boezem; maar God neemt ze van ons en legt ze op de schouders van het Lam. Als ze op mij en op de wereld lagen, waren wij verloren, want de zonde is te sterk en te machtig. Nu

zegt God: "Ik weet dat u uw zonden al te zwaar zijn om te vragen; daarom zie, Ik zal ze op Mijn Lam leggen en van u wegnemen - geloof dat; want als u het doet, zijt u vrij van zonden.

Wanneer Johannes ooit geheel en al de heraut van Jezus zou worden, dus ook de heraut van Zijn lijden, dat Hij toch eens moest worden, dan moest dat moment hem daartoe maken, waarin hij de Messias in een stemming van triomferende wereldverloochening ontmoette. Dat moment was juist op dez dag, toen zijn eigen ziel de zaligheid genoot van de wereldverloochening, de vorige dag betoond en Jezus, na de verzoeking in de woestijn, met het vaste bewustzijn dat Hij bestemd en gezind was het Lam van God te worden, dat de zonde van de wereld draagt, Zich aan hem voordeed met een gelaat dat een voorgevoel van Zijn overwinning aan het kruis scheen aan te duiden. Men bemerke de uitdrukking van geroerdheid, waarmee de Doper zijn verheven woord uitspreekt! Dezelfde profeet, die in de stem van de roepende in de woestijn, waarvan de profeet Jesaja gesproken heeft, het ernstige beeld van zijn leven vond, zag nu met dezelfde helderheid in het lijdende, de zonde van de mensen dragende Lam van God bij dezelfde profeet het tragische levensbeeld van de Messias. De erkenning van het ene hing met die van het andere geheel samen.

Johannes had hier met een plotseling inzicht van natuurlijke aard, of een zich verheffend gevoel, maar een goddelijke openbaring (vgl. vs. 33). Daarvan was behoefte om de idee van de lijdende Messias, die, als zij ook van enkele dieper ziende gemoederen door de profetische leidingen of door goddelijke verlichting (Luk. 2: 25, 34, vv.) gevonden was, toch zeker in het algemeen geheel tegenovergestelde verwachtingen vond (Hoofdstuk 12: 34. Luk. 24: 26), met zo’n beslistheid en bepaaldheid en wel volgens haar bij Jezus plaats hebbende geschiedkundige verwezenlijking, te verkondigen en daaraan de uitdrukking te geven van wereldomvattende algemeenheid, al was die reeds door de Abrahamitische belofte ingeleid. Hoe vreemder voor het volk de voorstelling van een lijdende Messias was, hoe ontoegankelijker zich zelfs de discipelen daarvoor toonden (MATTHEUS. 16: 21. Luk. 24: 25), hoe zekerder haar verbreiding eerst op de weg van geschiedkundige ontwikkeling gebeurde en toch ook zo de bestendige ergernis van de Joden bleef, des te noodzakelijker, maar ook des te gerechtvaardigder komt die veronderstelling van bijzondere goddelijke ontdekking voor. Deze hier ontvangen openbaring echter, als ook die, welke bij de doop is aanschouwd (vs. 32), sluit een later tijdelijk twijfelen bij de Doper niet uit (MATTHEUS. 11: 3). Dat was toch niet door Jezus’ lijden, maar door eigen lijden, tegenover de Messiaanse daden van Jezus teweeggebracht, waardoor het vroeger ontvangen goddelijk licht tot menselijke zwakheid en ongeduld werd verduisterd.

Merkwaardig woord en dat uit de mond van een priester en priesterszoon! Priesters hebben enkel met offeranden te doen; in plaats nu dat deze priester de Levitische offeranden offert, wijst hij het enige ware offerlam aan, dat God Zichzelf als brandoffer voorzien had en dat alle andere offeranden deed wegvallen, zoals de schaduwen wegvallen voor het volle licht. In die uitgestrekte vinger naar Jezus liepen al de profetieën van het Oude Testament uit en in die stem in de woestijn waren al de stemmen van de profeten vervat. Wie oren had om te horen, hoorde tegelijk al de profetieën van het Oude Testament in dat ene woord van de heraut: Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt! Het Lam. In de Openbaring van Johannes, in de hoogste heerlijkheid wordt met een nog tederder uitdrukking de Zoon van

God het lammetje, het kleine eenjarige lam genoemd. Nergens in het Evangelie wordt de Heer als zodanig voorgesteld; het is een enig onschatbaar woord uit de mond van de Doper; daarentegen vervult deze voorstelling geheel de Openbaring van Johannes. Dit moet allen die geloven, leren, dat al de heerlijkheid, die wij door Christus deelachtig worden, haar enige grond heeft in het lijden en sterven en de offerande van Christus. Het Evangelie kent van het begin tot het einde geen Christus zonder het kruis. Daarom moeten wij ons nooit alleen bepalen bij de heerlijkheid van Christus, maar haar altijd in gemeenschap brengen met Zijn lijden en dood. Ach, hoe velen hebben bij de verwachting van Christus in Zijn heerlijkheid de gekruisigde Christus verloren. Geheel het Joodse volk ligt door deze dwaling nog vandaag in het hardnekkigst ongeloof. Wachten wij ons voor dit groot gevaar en verwachten wij Christus niet in heerlijkheid dan met de littekens van Zijn wonden in Zijn handen en Zijn voeten en in Zijn zijde. Het Lam van God, het Lam door God afgezonderd en gegeven. Waartoe? Om de zonde van de wereld weg te nemen. Dat hier alle zondaren knielen, aanbidden, God verheerlijken! De zonde wegnemen; het is de hoogst denkbare Goddelijke daad. Die zwarte vlek op het sneeuwwitte kleed van de schepping af te wissen, die afgrond van de eeuwige nacht tegenover het eeuwige licht van de hemel te dempen, die afzichtelijke bron van al de misdaden en gruwelen, van al de noden en ellenden, van al de pijnen en smarten, van al de krankheden, die over de mensheid zijn uitgestroomd, nog uitstromen en uitstromen zullen en uitlopen in aller dood, te doen opdrogen, kan alleen het werk zijn van de eeuwige, waarachtige, almachtige God. Onmiddellijk? Nee, want dan zou God de Satan en met hem de zondige mensenwereld, met deze als het ware één geworden, hebben vernietigd. Gods gerechtigheid onderscheidde de verleider van de verleiden. De Satan zou alle macht ontnomen worden en uit de eerste, oude, zondige mensheid een tweede, nieuwe, heilige mensheid worden voortgebracht, naar de wil van God en Zijn Zoon, door de Heilige Geest. En daar staat Hij nu, deze enige eeuwige Zoon van God om dat grote werk te volbrengen, hetgeen Hij reeds aangevangen heeft, ja, dat Hij reeds voor Zijn Vader, Zichzelf en de Heilige Geest volbracht heeft, want Hij heeft de Satan al overwonnen en in deze overwinning liggen al Zijn overwinningen als volstrekte gevolgen opgesloten. Daarom kan de Heer over Zijn toekomst spreken, als ware het een verleden, staande voor Gethsémané en Golgotha tot Zijn Vader zeggen: "Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen. En nu verheerlijk Mij, Gij Vader! Bij uzelf met de heerlijkheid, die Ik bij U had eer de wereld was. " Van deze volbrachte overwinning geeft nu de Heilige Geest getuigenis door de mond van Zijn heraut, die al de heerlijkheden van de koning, de ene na de andere moest uitroepen. Tot nu toe had de Doper de Heere aangekondigd als de Godmens, als de eerste en meerdere dan Hij, als de Doper met de Heilige Geest; nu kan Hij die Gezegende nog met een andere naam, de naam boven alle namen, verkondigen: als het Lam, dat de zonde van de wereld wegneemt; met die naam wordt Hij, de Zoon van God, verheerlijkt door alle gelovigen en gezaligden in tijd en in eeuwigheid. En ik hoorde (zegt Johannes de evangelist in de Openbaring 5: 11-13) een stem van vele engelen rondom de troon en de dieren en de ouderlingen en hun getal was tien duizendmaal tien duizend en duizendmaal duizenden, zeggende met een grote stem: Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en dankzegging. En alle schepsel, dat in de hemel is en op de aarde en onder de aarde en die in de zee zijn, en alles wat in deze is, hoorde ik zeggen: Hem die op de troon zit en het Lam zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Heeft u het gehoord? Er wordt gesproken van het

Lam, dat geslacht is, Johannes de Doper wijst dus op de Christus die gekruisigd is. Zie het Lam van God, wil zeggen: Zie het ware Paaslam, dat geslacht moet worden om een eeuwige verlossing mogelijk te maken, evenals het slachten van het paaslam in Egypte, Israëls tijdelijke verlossing en sparing van de dood door een heilig God mogelijk moest maken. En waarom was de verlossing van zondaren door God niet mogelijk zonder de tussenkomt van het offer? Omdat de zonde tussen God en de mens staat en deze moet weggenomen worden, zal God niet Zijn volk straffen, maar zegenen. Deze wegneming van de zonde gebeurde door het offer, zinnebeeldig door het dierenoffer, werkelijk door de offerande van Christus. Hoe eenvoudig is deze zaak en hoe weinig wordt zij geloofd! Gods wezen, Gods liefde is eeuwig dezelfde, maar zijn de mensen dezelfde voor God, of zij heilig zijn, dan of zij zondig zijn? Wat een ongerijmdheid dit aan te nemen! En toch, in de aanneming van deze ongerijmdheid ligt al het ongeloof ten opzichte van de noodzakelijkheid van de wegneming, van de verzoening van de zonde. God is liefde en wil niets dan zegenen en behouden, maar niet door het wegdenken, maar door het wegnemen van de zonde. Maar hoe zal de schuldige van schuld ontheven, de ter dood veroordeelde uit de dood verlost, de zondige mens ontzondigd worden? Hoe anders dan door de schuld te voldoen en de vergeving van de zonde te krijgen, dan door de dood teniet te doen en de opstanding uit de dood te verwerven, dan door het zondig levensbeginsel, de Heilige Geest mee te delen. Door wie zal dat geschieden? Door de mens? Het is volstrekt onmogelijk, geen schepsel kan zich ontslaan van het doodvonnis dat door de Schepper over hem geveld is. Door God? Ja, want alle dingen zijn mogelijk bij God. Maar op welke manier? Door het laten varen van Zijn gerechtigheid, door het niet schuldig houden van de schuldige, door het niet achtgeven op de zonde, die Hij haat met een eeuwigen haat, door het niet uitvoeren van het doodvonnis, door Hem over de zondaar uitgesproken? Het is onmogelijk, ongerijmd, ondenkbaar. Nee, God deed een wonder in de mensheid zelf, Hij liet uit haar een heilig Mens geboren worden, die zich aansprakelijk stellen kon en stelde voor de schuld van de zonde van Zijn broeders, die er voldoening voor geven kon en gaf aan de eis van de Goddelijke gerechtigheid, door alles te lijden wat de zondaar verdiend heeft te lijden en door alles te doen wat nodig was om hem daarenboven een nieuw leven uit de dood (het leven van de opstanding) te verwerven. En die heilige mens was Zijn eigen, Zijn enige, Zijn eeuwige Zoon, die met Hem en de Heilige Geest een enig God is van eeuwigheid tot eeuwigheid, Hij, die geen zonde kende, werd tot zonde gemaakt, opdat wij rechtvaardig zouden worden voor God in Hem. Hij, die de zegen van alle geslachten van de aarde was, werd een vloek voor ons, opdat wij de zegen zouden beërven; Hij, die het geen roof hoefde te achten om God even gelijk te zijn, omdat Hij het van nature was, heeft Zichzelf vernietigd, ontledigde Zichzelf, de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen hebbend en is aan de mensen gelijk geworden. En in gedaante gevonden als een mens heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden tot de dood, ja tot de dood van het kruis. God heeft de mens verlost, maar in de weg van de gerechtigheid. Christus heeft een volmaakte, een eeuwige verzoening aangebracht door een volmaakte voldoening aan Gods eeuwige en onkreukbare gerechtigheid. En waar nu de voldoening van de Goddelijke gerechtigheid is, daar is God Vader, alléén Vader, want daar openen zich al de fonteinen van Gods genade vanzelf. Immers God is liefde en heeft Hij geen eis meer tegen de zondaar, dan heeft Hij enkel zegen voor hem. Door Christus heeft God geen eis meer tegen de zondaar, maar rechtvaardigt Hij hem en heeft Hij een welbehagen in hem. Nee, die in Christus is voor die is geen verdoemenis meer, die komt niet in het oordeel en is niet meer in de dood, maar is van de dood doorgedrongen tot het

eeuwige leven. Zo is dan Christus het Lam, dat de zonde van de wereld wegneemt, de zonde van allen uit alle geslacht en taal en volk en natie, voor wie Hij het Lam is, dat geslacht is en die Hij voor God heeft gekocht met Zijn bloed; want indien ons alleen in Christus de zonden niet toegerekend worden, blijven zij ons buiten Christus wel toegerekend. En nu, Hij die gelooft is in Christus, maar wie niet gelooft staat buiten Hem, heeft geen aandeel aan Hem en is als de loze rank, die, omdat zij het leven, de sappen en krachten van de wijnstok niet deelachtig is, wel aan de wijnstok is, maar niet in hem blijven kan, onvruchtbaar is, verdort en ten slotte in het vuur geworpen wordt.

30. Deze is het waarvan ik, evenals vroeger tot het volk, zo ook gisteren nog tot de priesters en Levieten uit Jeruzalem gezegd heb, zonder toen al op een bepaalde persoon te kunnen wijzen: Na mij komt een Man (Hand. 17: 3. Zach. 6: 12), die voor mij geworden is, want hij was eer dan ik (vs. 15 en 27).

Wanneer de Doper de Man, die na Hem zou optreden, als degene noemt die vóór Hem geweest is, spreekt hij daarmee de werkelijke prioriteit of het vorstelijke van Christus uit, het werkelijk vooraangaan van Hem in het rijk van God. Reeds bij een gewone heraut heeft die dubbele verhouding plaats: de heraut gaat uiterlijk de vorst voor, maar de vorst was vroeger dan hij en heeft hem tot heraut gemaakt en naar de werking van zijn majesteit gaat de vorst hem vooraan; de heraut is de uitwendige voorganger van de vorst, maar de vorst is de geestelijke voorganger van de heraut. Wanneer nu echter de Doper daarvan de volle indruk had, dat hij in zijn roeping van Christus, in zijn waardigheid een product was van de waardigheid van Christus en als hij het uitsprak dat Christus deze prioriteit in de theocratie had, sprak hij daarmee tevens de werkelijke prioriteit van deze in de eeuwigheid van God uit; want het ene is niet zonder het andere.

31. En ik kende Hem zelf vroeger, toen ik over Hem voor het volk getuigde, niet persoonlijk 3: 14"), maar opdat Hij aan Israël, tot welk volk ik ook als een gewoon lid behoor, zodat ik daarin geen uitzondering maak, geopenbaard zou worden, daarom ben ik gekomen, dopend met het water. Dit dopen met water moest toch, zoals het op Zijn komst voorbereidt, volgens Gods raad ook de gelegenheid geven Hem tot mij te voeren en Hem van Godswege als de komende voor mij te legitimeren (vs. 33).

32. En Johannes, om hier ook de manier in te voegen waarop deze legitimatie plaats had, getuigde en zei: Ik heb, toen ik Hem gedoopt had, Hij uit het water was opgeklommen en bad, de Geest zien neerdalen uit de hemel als een duif endeze bleef op Hem; de verschijning van de Geest, die zichtbaar was in de gedaante van een duif, zweefde boven Zijn hoofd in een naar Hem gekeerde richting (MATTHEUS. 3: 16. Mark. 1: 10. Luk. 3: 21 vv.).

33. En ik kende Hem niet (zo keren wij weer tot vs. 31 terug en vervolgen de in vs. 32 afgebroken mededeling van Johannes’ rede verder, om nu ook te verklaren in hoeverre juist datslotgetuigenis van zo hoog gewicht is); maar die mij gezonden heeft om te dopen met water, namelijk God de Heere, die had mij gezegd, door inwendige inspraak van Zijn Geest, waarvan ik zeker wist dat het geen inval van mijzelf was: Op welke van uw dopelingen u de Geest van de hemel op het ogenblik na de doop zult zien neerdalen en op Hem blijven, deze is

het, overeenkomstig uw profetische aankondiging (MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 8. Luk. 3: 16), die met de Heilige Geest doopt (Hand. 1: 5).

34. En ik heb gezien, dat, zoals al in vs. 32 te voren gezegd is, de Geest op de vroeger door God aangetoonde manier neerdaalde als een duif van de hemel en bleef op Hem en ik heb getuigd, ook gisteren voor de afgezanten van de Hoge Raad, dat deze de Zoon van God is. Als ik op Hem, die nu midden onder hen was opgetreden, het woord toepaste, dat ik reeds vroeger gesproken had van Een, die na mij zou komen en die vóór mij geweest is, en mij tegenover Hem onwaard verklaarde Zijn schoenriem te ontbinden (vs. 26 vv.), kon ik Hem toch niet persoonlijk aanwijzen, maar u, mijn discipelen, zie Hemhier in degene, die tot mij komt (vs. 29).

Vs. 29 heeft de Messias gekarakteriseerd ten opzichte van Zijn verlossingswerk, vs. 30 karakteriseert Hem ten opzichte van Zijn persoonlijke goddelijkheid; daarmee wordt het korte getuigenis van de Doper volledig.

Volgens het vierde evangelie heeft het Messiasbegrip van de Doper de tekenen van het verzoenend lijden en van een hemels bestaan, vóór de wereld was.

Op het getuigenis in vs. 26 is het woord in vs. 30 gebouwd en weer daarop de mededeling in vs. 15. De Doper heeft de goddelijke signatuur van de Messias vroeger beschreven, voordat hij Hem in Zijn individualiteit kende; hij zegt nu met vreugde dat hij Hem juist getekend, niet teveel gezegd heeft.

In vs. 31 wil de Doper de verdenking, die kon oprijzen, alsof het vroeger getuigenis uit vriendschap of geest was voortgekomen, weerspreken.

In vs. 26 nam Johannes een uitzondering op de algemene onkunde aan, dit was hij zelf. Hier heft hij deze uitzondering op door het "en ook ik" (zo liever volgens de grondtekst). Hij wil zeggen dat hij, als hij zijn eerste getuigenis over de Messias, die na hem zou komen had uitgesproken, hij evenmin als het volk wist wie de man was, die tot deze waardigheid was geroepen. Nu bevat de uitdrukking: "Ik kende Hem niet als Messias", ingewikkeld deze andere gedachte: "Ik kende Hem zelf persoonlijk niet", want daardoor alleen kan de Doper zijn doel, om alle oorzaken van partijdigheid voor Jezus te voorkomen, bereiken, dat hij elke verbintenis, elke persoonlijke bekendheid met Hem loochent.

Volgens zijn eigen verklaring, die hij hierop laat volgen, was zijn doop niet alleen bestemd om het volk voor te bereiden voor het rijk van God, maar ook om de Christus de Heere zelf te openbaren. Dit dubbele doel is toch tevens een enkel, want hij kon toch slechts volgens goddelijke last het volk op Jezus als de Christus wijzen als hij zelf goddelijke zekerheid had dat Jezus de Christus was; daarom moest Jezus hem bij gelegenheid van de doop als Gods zoon van Godswege bekend worden gemaakt. Het gebeurde bij Jezus’ doop behoeft de evangelist niet te vertellen, maar hij heeft alleen, zoals hij ook in vs. 32 doet, het getuigenis van de Doper mee te delen, waardoor hij de momenten voorstelt die hem de door hem aangewezen zekerheid geven; daarmee had niets te maken, dat Jezus de Geest op Zich zag

neerdalen (Mark. 1: 10), maar daarop kwam het aan, dat hij zelf dat had gezien. Evenzo deed ook de hemelstem (MATTHEUS. 3: 17. Mark. 1: 11. Luk. 3: 22), hoewel deze zich eveneens tot hem, de Doper, richtte in de eerste plaats niets ter zake, maar omtrent de betrekking van Gods Geest tot deze mens Jezus, kwam alles daarop aan, dat voor hem in deze door hem aanschouwde betrekking het teken vervuld werd dat God hem had gegeven over de te prediken Messias. Omdat nu de Geest in lichamelijke gedaante als een duif (Luk. 3: 22) op Jezus neerdaalde d. i. verenigd, de hele volheid van de Geest tezamen, als in een gedaante samengesloten en wel met de lichtglans van hemelse reinheid en helderheid en op Jezus bleef, zo zijn daardoor Johannes twee zaken duidelijk geworden. Ten eerste dat de hele volheid van de Geest aan Jezus gegeven is en ten tweede dat die in Zijn absolute goddelijke zuiverheid Hem eigen is. Daaruit leidde hij dan af, dat Jezus de macht had om de Geest van God te verlenen, dus het wezen van de nieuwe tijd zelf te doen komen, die hij slechts kon voorbereiden. Daardoor leerde hij verder kennen dat Jezus niet Een onder velen, maar boven allen was, niet een mensenkind als de anderen, maar de Zoon van God, want Hij kon niet boven alle anderen zijn, als Hij evenals deze van de aarde was, daarom moest Hij van den hemel zijn (Hoofdstuk 3: 31). De Geest zonder mate kon Hij niet bezitten, noch de volheid van de openbaring van God in Zich dragen en meedelen (Hoofdstuk 3: 34), behoorde Hij niet wat Zijn oorsprong en alzo Zijn gehele wezen aangaat buiten de wetten van aardse beperking.

In de zichtbare gedaante van een duif daalde de Heilige Geest op Jezus neer en bleef, tot vervulling van het profetische woord (Jes. 11: 2) op Hem rusten, evenals Hij op de morgen van de schepping over de wateren zweefde (Gen. 1: 2), volgens de wijze van de duif, die haar verwarmende vleugels over haar jongen uitbreidt. Opdat Johannes' oog Hem zou zien, wilde de Heilige Geest Zich niet alleen vergelijken met een duif, maar nam de gedaante van een duif aan, als in feitelijke beeldspraak. Maar bedoele dan de Geest, die van de hemel neerdaalde, met Zijn komst en met Zijn spreken alleen de Doper en niet tevens Jezus de gedoopte? Zeker bedoelde Hij ook Jezus. Zijn komen tot Jezus was niet slechts een komen alleen bestemd voor de ogen van Johannes, maar een komen vol genade en waarheid, ook voor het wonen van Jezus de Zoon van God onder ons bestemd; de Heiland ontving de Heilige Geest in Zijn doop en zeker doelt de Apostel in de eerste plaats op deze gave van de Geest bij de doop, als Hij op het: "God is geopenbaard in het vlees" laat volgen: "gerechtvaardigd in de Geest" (1 Tim. 3: 16). Maar had Hij Hem dan niet van eeuwigheid, als het eeuwige woord en had Hij Hem ook niet als het vlees geworden Woord, ontvangen van de Heilige Geest in de schoot van de gezegende maagd? Zeker had Hij Hem voor Zich op eeuwige wijze, maar Hij wilde Hem dubbel hebben, voor Zich en voor ons, als Geest van het leven en als Geest van het ambt, evenals Hij gerechtigheid en zaligheid bezit volgens een dubbel recht, volgens het recht van de geboorte en volgens het recht van verdienste. Voor ons heeft Hij de Heilige Geest ontvangen, als Hij voor ons gedoopt werd; als het hoofd van Zijn kerk heeft Hij die ontvangen als zegen voor de leden.

Dat Johannes aan die verschijning van de duif Jezus als Messias erkende, berustte op een vroegere openbaring dienaangaande. Door deze was hij op een uitwendig teken van de Geest, zonder bepaling van de vorm, gewezen: hij zou de Geest op Jezus zien neerdalen en op Hem blijven en dat had later plaats in de gedaante van de duif.

Opnieuw is Johannes verplicht het vermoeden van gunstbetoon af te weren. Reeds eenmaal had hij het gedaan; een teken geschikt om de Messias aan mij te openbaren, was mij aangekondigd (vs. 31) en ik heb een teken gezien (vs. 32). Maar dit was nog niet voldoende; nu levert hij het bewijs dat het ontvangen teken hetzelfde was als het aangekondigde. Op deze manier wordt de verklaring, die hij van het teken geeft, ten ene male buiten het bereik van de menselijke willekeur gesteld. De herhaling van de woorden: "En ik zelf kende Hem niet" wordt zo zeer natuurlijk verklaard. Dezelfde bedoeling is oorzaak dat de spreker het onderwerp: "Hij die mij gezonden heeft" door het voornaamwoord "die" met nadruk doet uitkomen. Dit voornaamwoord is bestemd om de veronderstelling uit te sluiten: u heeft wellicht aan een toevallige verschijning een waarde toegekend, die zij niet had. Nee, antwoordt Johannes, want zij was juist zoals zij plaats gehad heeft, door Hem voorspeld, die mij gezonden heeft om te dopen. Vs. 34 drukt vervolgens op plechtige wijze het geval uit een grote taak vervuld te hebben. De goddelijke heraut heeft het zijne gedaan; het volk moet nu het zijne doen, namelijk geloven.

Die met de Heilige Geest gedoopt werd zou met de Heilige Geest dopen. Treffende waarheid, ook voor ons: zullen wij kunnen geven, dan moeten wij eerst zelf ontvangen. U ziet, Christus is waarachtig mens, Hij aanvaardt al Zijn bedieningen niet uit de kracht van Zijn Godheid, Hij nam Zijn wonderkracht niet uit Zichzelf. - dit bracht nu Zijn vrijwillige vernedering en zijn gehoorzaamheid niet mee, maar uit de Vader, door de Heilige Geest. Hij zelf, die alles is in Zichzelf (Joh. 5: 26), wil niets zijn uit Zichzelf, maar alles alleen uit de Vader. Trouwens, Hij is in de Vader en de Vader is in Hem, het is geen wederkerige gemeenschap van liefde, die niet zichzelf zoekt, maar de geliefde. Voorts, Christus werd eerst zelf gedoopt met de Heiligen Geest, om later na Zijn dood, opstanding en hemelvaart, te beginnen met het Pinksterfeest, de Zijnen te dopen met de Heilige Geest, dat is, hen in zekere mate mee te delen van de Heilige Geest, die zonder mate op hem en in Hem is. En zo rijst de vraag hier vanzelf: Zijn ook wij met de Heilige Geest door Christus gedoopt? Als wij waarlijk in Hem hebben geloofd, dan hebben wij ook van Hem de Heilige Geest ontvangen. En wat is nu de kern van alle kenmerken van de tegenwoordigheid van de Heilige Geest in ons? Immers niet anders dan een nieuw hart. Leest het breedvoerig Ezech. 36: 25-27 Wondergaven zijn ambtsgaven, men kan ze bezitten en er mee verloren gaan (1 Kor. 13: 2), maar bekering en geloof, of hetgeen hetzelfde is, een nieuw hart en een nieuwe zin zijn genadegaven, die hen, die ze bezitten, tot kinderen van God en erfgenamen van God, tot medeërfgenamen van Christus maken. Dat wij onszelf gedurig onderzoeken en aan onszelf vragen: "Heb ik het nieuwe hart, dat de Heilige Geest alleen kan geven, of heb ik nog mijn oud hart met zijn boze zin en wil en lust? Wat is mijn eigenlijk levenselement: God en het geestelijke, of de wereld en het wereldse? Het nieuwe hart moet er zijn, het is niet te ontberen, zullen wij verzekerd zijn van ons geloof en zeker van onze zaligheid zijn. De verzegeling van het geloof is het gedoopt worden met de Heilige Geest en de tempel van de Heilige Geest binnen in ons is dat nieuwe deel, dat uit God geboren is, dat niet zondigt en niet zondigen kan, het nieuwe hart, de diepste diepte van ons wezen, de inwendige mens, die lust heeft in Gods wet en die vernieuwd wordt van dag tot dag naar het evenbeeld van Hem, die Hem geschapen heeft en waartegen de zonde wel strijden, maar waarover de zonde niet meer heersen kan. Over de genade kan de zonde niet meer triomferen, want de genade heeft grond in Christus, in wie alles volbracht is, alle overwinningen behaald zijn.

Van het gebeurde op deze dag zegt de Evangelist geen woord dan alleen het getuigenis van Johannes, als wilde hij te kennen geven dat die de inhoud van dit nieuwe getuigenis uit de mond van de Doper over de tegenwoordige staat van Christus goed overdenkt, voor iets meer geen plaats kan hebben. Jezus keert dus terug in Zijn verblijfplaats, die Hij in de nabijheid had uitgekozen.

35. Op de andere dag, op zeventien februari, een zondag (zie bij Hoofdstuk 2: 2 en vergelijk daarmee Openbaring . 1: 10 vv.) stond Johannes weer bij Bethabara en twee uit zijn discipelen stonden naast hem, wachtend op een woord uit zijn mond.

Hij "stond" - volgens verscheidenen bezig met de uitoefening van zijn beroep; volgens anderen op Christus wachtend; het laatste verdient de voorkeur. Bij de profeet, de man van inspraken in het hart, die op de weg van zijn roeping niet makkelijk iets onverwachts kan ontmoeten, zal men het best doen, het doel naar het gevolg te beoordelen. Eveneens komt het staan voor in Habakuk. 2: 1 ; daar staat de profeet op zijn wachtpost, wachtend op dat de Heere Zich aan hem openbaart.

Johannes stond als het ware op schildwacht en twee van zijn discipelen wachtten met hem en stonden mee op de wacht.

36. En toen hij naar Jezus keek, daar op enige afstand wandelend, 1) maar niet zoals de vorige dag tot hem komend, zei hij tot die beide discipelen: a)Zie het Lam van God, 2) dat de zonde van de wereld draagt.

a)Efod. 12: 3. Jes. 53: 7. Joh. 1: 29. Hand. 8: 32.

1) Heilige indrukken, verheven denkbeelden, een onuitsprekelijk verlangen vervulden ongetwijfeld tot de volgende dag het hart van allen, die de woorden van de voorloper gehoord hadden. Op de andere dag bevond Johannes zich op zijn post, gereed om zijn werkzaamheid als Doper voort te zetten. Er is in de betrekkingen van Jezus tot Johannes een duidelijk verschil tussen deze en de vorige dag. Gisteren kwam Hij tot Johannes alsof Hij iets bij hem zocht; Hij had zijn getuigenis nodig als formele voorwaarde tot het geloof. Thuis is het getuigenis afgelegd, er is van Johannes niets meer te ontvangen. Maar Hij is overtuigd in de kring, die de voorloper omgeeft, de personen te zullen aantreffen die Zijn Vader Hem bereid heeft en als een magneet, die men in het zand omvoert om de metaallovers aan te trekken, nadert hij de groep, die de Doper omringt, om sommigen te nopen tot Hem te komen. De kerk is niet met geweld afgerukt, maar geplukt op de boom van de theocratie.

Evenals tot de bruiloft niet de bruid de bruidegom zoekt, maar de bruidegom de bruid, al was ook die bruidegom een koningszoon en de bruid een geringe dienstmaagd, zo stijgt ook de menselijke natuur niet op naar de hemel, maar God zelf daalt tot haar neer, hoe nederig en vol smaad zij ook is.

2) Er is geen reden om aan te nemen dat de beide discipelen, tot wie dit getuigenis gesproken is, de vorige dag niet hetzelfde zouden hebben gehoord. Wanneer dit zo is, waarom herhaalde

de Doper het dan, als hij geen bijzondere bedoeling had? Had hij zo'n bedoeling, dan zal zij zich in de uitkomst gerealiseerd hebben. Zij was dan een indirecte drang om Jezus na te volgen. De vorige dag kwam Jezus tot de Doper als Een, die tot hem behoort, die Zich aan hem aansluit en hem navolgt. Daarom zegt de Doper dat Hij, die zijn Discipel scheen te zijn, zijn Meester was en als hij dit zegt, wil hij niets dan dat men dit wete. Op deze dag daarentegen ziet hij Jezus "wandelen", een woord, dat in ons evangelie steeds aanwijzing is voor Jezus' levensbezigheid; in elk geval geeft het te kennen dat Jezus niet achter de Doper, maar Zijn eigen weg ging. Reeds heeft Jezus Zich van de Doper losgemaakt om Zijn eigen werkzaamheid te beginnen. Wanneer nu de Doper over Jezus, die nu zelfstandig in Zijn ambt voor hun ogen staat, voor twee discipelen, die bij hem zijn, een getuigenis aflegt, wat doet hij anders, dan dat hij hen op Jezus wijst en indirect tot aansluiting aan Jezus opwekt? Waarom hij het indirect, d. i. in de vorm van een woord over Jezus doet, dat zal daarin zijn reden hebben dat de aansluiting aan Jezus een vrije daad moest zijn en niet slechts een daad van gehoorzaamheid van leerlingen jegens hun Meester, die zij gewoon waren te gehoorzamen; het moest een gevolg zijn van de persoonlijke indruk van Jezus en niet zonder openbaring van eigen begeerte (vgl. vs. 39).

De weinige woorden van de Doper zijn voldoende om alle belangstelling van die beiden te richten op Hem, die daar wandelde, omdat zij zonder twijfel - want het niet bijvoegen van iets meer bij "Lam van God" heeft geheel het terugwijzend karakter - de dag daarvoor getuigen waren geweest van het volgens vs. 29-34 gesprokene. Een van die twee discipelen was Andreas (vs. 40), de andere zeker Johannes zelf, deels om diens eigenaardigheid van zichzelf nooit te noemen, deels om de bijzondere aanschouwelijkheid van het volgende bericht tot in bijzonderheden, zoals het hem uit deze eerste beslissende ontmoeting met zijn Heer onvergetelijk gebleven was.

Christus is het Lam van God, die God verkoren en overgegeven heeft tot verzoening, niet van een bepaalde natie of sekte, maar van allen, van alle geslachten, volkeren en talen. Johannes zegt: Hij neemt niet het lijden, maar de zonden van de wereld weg. Hij droogt de tranen van de lijder, door de zondaar van zijn zonden te ontheffen. Johannes aanschouwde Hem met zijn lichamelijk oog. Wij zien Hem door het geloof, die het oog van de ziel is. Zalig zijn zij, die niet gezien zullen hebben en nochtans geloofd zullen hebben (Joh. 20: 29). In Christus zag Johannes wat ieder Christen in Hem erkent - de liefde van God. Die goddelijke verzoening was niet de oorzaak, maar het gevolg van Gods liefde. De liefde was bereid te geven wat de rechtvaardigheid vroeg en de wijsheid deed het middel aan de hand om ons zondaren te behouden. Lezer, wenst u de weg naar de hemel te leren kennen? Zie het Lam van God! Verslagenen en mistroostigen, verlangt u vertroost te worden? Zie het Lam! Verkeert u in doodsangst? Zie op tot Hem, die de bitterheid van de dood overwon en het koninkrijk van de hemel opende voor alle gelovigen. Zie, onder de folterendste smart, op de Man van smarten. Wend in het duistere uur de blik naar de Zon der gerechtigheid. Zie, door een grote wolk van getuigen omringd, naar Hem op, die de Werker en Voleinder is van uw geloof. Johannes' getuigenis aangaande Jezus is dat van een, die in Hem niet louter of niet hoofdzakelijk een voorbeeld erkende, maar een verzoening en een offer voor onze zonden. Daarom in tijden van voorspoed, in tijden van benauwdheid, in het uur van de doods en in de dag van het oordeel, niet op engelen, serafs of heiligen, niet op priesters, prelaten, ouderlingen of enige kerk

betrouwd, maar gelovig opgezien, uitsluitend en ten allen tijde, tot het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt; de zonde van de wereld, dus ook immers de uwe?

37. En die twee discipelen, die naast hem stonden (vs. 35), hoorden hem dat spreken en begrepen wel met welke bedoeling hij dit getuigenis herhaalde en zij volgden Jezus, om nader met Hem in aanraking te komen.

Er is een heilig ogenblik in de hele geschiedenis van de mensheid; het is dat ogenblik, waarin de mensheid, verdwaald en verloren in de woestijn van de wereld, met Hem het eerst in aanraking komt, in wiens hart het paradijs van God weer vernieuwd is en die dit nieuwe paradijs ver opent om daarin de hele mensheid op te nemen. Er is nog geen woord gesproken, noch van de ene noch van de andere zijde, maar het nieuwe leven van God vertoont zich op aarde in zijn stille grootheid en macht en de wachtende ziel van de mensen opent zich om het heilige en zalige geheim op te nemen.

38. En Jezus, als zij nabij Hem gekomen waren, keerde Zich om en zag hen volgen als degenen, die ook voor later Zijn navolgers wilden worden en zei tot hen, om hen ook van Zijn kant de hand te reiken:

39. Wat zoekt u bij Mij? En zij uit bescheidenheid nog terughoudend, zeiden tot Hem; Rabbi! (dat, vertaald, Meester betekent) waar woont u? Hier op de weg willen wij met onze belangen u niet ophouden, maar zeg ons bij welkegastvriend U Zich ophoudt, zodat wij U daar opzoeken en ongestoord met U kunnen spreken.

Zij vragen of zij tot Hem in Zijn woning mogen komen? Dit was ern ingewikkelde vraag, of het hen vergund was een gemeenzaam gesprek met Jezus te houden.

40. Hij zei tot hen: Kom dadelijk met Mij en zie waar ik Mijn verblijf hou. Zij kwamen en zagen, toen zij bij Hem waren binnengegaan, waar Hij woonde 1), waar Hij Zijn verblijf had en bleven die dag bij Hem tot aan de avond. En het was ongeveer het tiende uur 2) toen zij Hem verlieten, d. i. om vier uur ‘s middags en zo hadden zij tot het werkelijk vallen van de avond nog enige tijd, om hun ervaring ook aan anderen mee te delen.

Dat Jezus Zich "toevallig" heeft omgekeerd, ligt zeker niet in de bedoeling van de Evangelist. In de Geest had Hij ze al vroeger zien volgen en de oprechtheid van hun verlangen erkend. Dit verlangen komt Hij met liefde tegemoet. De vraag "wat zoekt gij?" moet geen oplossing geven over het onbekende, zij moet alleen het gesprek aanknopen, hen aanleiding geven om hun wens uit te spreken.

Wij zijn gewoon te zoeken wat wij hebben verloren, of wat ons overigens nuttig en gewenst is. Wat was echter meer gewenst en begeerlijk sinds veertig voor zoveel roemrijke mannen, de patriarchen, rechters, koningen, profeten en alle heiligen van het Oude Testament, dan dit Lam van God, dat als gekomen werd voorgesteld door de stem op de scheidsmuur tussen Oud en Nieuw Testament, door Johannes.

De discipelen wagen het niet Hem aan te spreken, maar Hij wendt Zich tot hen, hen bij hun vreesachtigheid en vraagt: "Wat zoekt u?" Zij moeten zich bewust worden wat eigenlijk hun doel is; men moet weten wat men bij Hem wil. Zij antwoorden met de wedervraag: "Rabbi, Meester! Waar woont Gij? Waar hebt Gij Uw intrek?" Zij geven te kennen; wij zouden U willen bezoeken, ook graag blijven, waar Gij blijft. Dadelijk houdt de Heere hen vriendelijk vast: "Kom en zie"; komt Mij dadelijk bezoeken, komt tot Mij en zie nog meer dan de verblijfplaats.

1) Waar woonde Jezus? In een grot aan de oever van de Jordaan, of in een karavaan verblijf, of in een bevriende woning? Wij weten het niet. Wij weten evenmin wat het onderwerp van hun gesprek was. Maar wij kennen er de vrucht van. Wat Andreas in vs. 42 met geestdrift verklaarde is het gevolg van de indruk, die het op de beide leerlingen maakte. Als men zich herinnert wat de Messias volgens het voelen van een Jood was, begrijpt hem hoe diep de indruk moest zijn, door deze jongelingen ontvangen, om deze armen man, zonder uiterlijk aanzien, zonder aarzeling voor de Messias te erkennen.

2) Vergelijken wij de plaatsbepaling in Hoofdst. 11: 18 , waar de nabijheid van Bethanië bij Jeruzalem als reden wordt opgegeven voor het bezoek van vele Joden in het huis van de zusters, dus duidelijk de opgaaf in vs. 18 op het volgende in vs. 19 ziet, zo zullen wij (evenals in de gevallen 4: 6; 6: 4), ook hier de bepaling niet van het vorige maar van het volgende hebben te nemen en wel van vs. 43 , omdat vs. als het ware als parenthese tot verklaring van vs. 43 dient. Wat was nu dat tiende uur? Men heeft, vooral verleid door te letten op Hoofdstuk 19: 14 , aangenomen dat Johannes de Romeinse telling van de uren, die van middernacht rekent, gevolgd zou zijn. Van de Romeinse rekening bediende men zich echter slechts bij de Romeinse rechtszaken en het woord in Joh. 11: 9 veronderstelt beslist de Joodse rekening, die twaalf uren van zonsopgang telt, welke uren natuurlijk zeer ongelijk moeten zijn, omdat de lengte van de dagen in Palestina verschillend tussen 12 uren 12 minuten en 9 uren 48 minuten, het onderscheid tussen de langste en kortste dag van het jaar dus ruim vier uren bedraagt. In de maand februari, waarin die gebeurtenis plaats had, was de dag vrij kort en de tiende uur, 2 uur vóór zonsondergang, vrij dicht bij de nacht. Nu wil echter duidelijk de Evangelist aanmerken dat zij een groot gedeelte van de dag in de woning van Jezus hadden doorgebracht, niet dat zij nog tot in de nacht bij Hem waren gebleven, wat anders Johannes zeker evenals in Hoofdstuk 3: 2 uitdrukkelijk zou hebben gemeld. Zo moeten wij aannemen dat Andreas en Johannes al ‘s morgens met Jezus samen kwamen, vervolgens het grootste gedeelte van de dag tot het tiende uur, dus tot aan de avond, bij Jezus in de woning vertoefden en toen zij Hem dan om die tijd verlieten en snel hun broeders vonden, hen zonder talmen, nog deze avond tot Jezus brachten. Het zou toch bijzonder zijn dat, als zij eerst de volgende dag hun broeder gevonden en tot Jezus gebracht hadden, de Evangelist, die hier zo nauwkeurig verhaalt, deze dag zou hebben overgesprongen, ja zelfs niet eens de tussentijd, zoals in Hoofdstuk 2: 1 zou hebben gemeld.

41. Andreas, de broeder van Simon, later Petrus genoemd (MATTHEUS. 4: 18), was een van de twee, die het getuigenis van Johannes gehoord hadden en overeenkomstig de ontvangen aanmaning Hem, zoals wij zo-even verteld hebben, gevolgd waren.

42. Deze vond, toen beiden weer van Jezus waren weggegaan en een ieder van hen zijn eigen broeder opzocht, eerst zijn broeder Simon en zei tot hem: Wij hebben gevonden de door Johannes de Doper aangekondigde en door ons met verlangen verwachte Messias (Hoofdstuk 4: 25), dat Christus, de Gezalfde, betekent.

Wij moeten ons de zaak zo denken: de beide discipelen gaan gelijktijdig (of misschien Andreas het eerst), nog in de eerste nieuwe vreugde over het geluk de Messias te hebben gevonden, van de plaats waar de Heere was, opdat een ieder van hen zijn eigen broeder (zij moeten dus geweten hebben dat hun broeders in de nabijheid waren) opzocht, hem over het nieuwe geluk mededeling zou doen en tot Christus leiden. Andreas is de eerste, die zijn broeder vindt enz. Dat ook Johannes zijn eigen broeder, namelijk Jakobus, heeft opgezocht, gevonden en tot Jezus geleid verzwijgt hij en wel volgens de aan hem eigen tedere gewoonte om niet zichzelf en de zijnen te noemen (ook de naam Jakobus komt in zijn Evangelie niet voor), maar hij laat het in het "eerst" doorschemeren.

Dit is een heerlijk voorbeeld voor alle gevallen, waar het geestelijk leven krachtig werkzaam is. Zodra een mens Christus heeft gevonden, begint hij ook anderen te vinden. Ik kan niet geloven dat u van de honing van het Evangelie heeft gesmaakt, als u die voor uzelf alleen kunt houden. De waarachtige genade maakt een einde aan alle geestelijk monopolie. Andreas vond eerst zijn broeder Simon en toen anderen. Bloedverwantschap heeft een zeer sterke eis op onze eerste persoonlijke krachtsinspanning. Andreas, u deed goed bij Simon een begin te maken. Vele handelaren verzenden hun beste waren naar het buitenland: de Christen behoort zo niet te handelen. Laat zijn handel allerwege de liefelijkste geur verspreiden, maar laten de zoetste vruchten van geestelijk leven en getuigenis in zijn eigen huisgezin gezien worden. Toen Andreas heenging om zijn broeder te vinden, dacht hij weinig hoe uitnemend Simon worden zou. Simon Petrus was wel tien Andreassen waard, zo ver wij althans uit de Heilige Schrift kunnen opmaken en toch was Andreas het middel om hem tot Jezus te brengen. Al hebt u geen grote aanleg, u kunt misschien het middel worden om iemand tot Christus te brengen, die uitstekend zal worden in de genade en de dienst van de Heere. U weet maar weinig af van wat mogelijk is. U mag wellicht slechts een woord tot een kind spreken en in dat kind kan een edel hart sluimeren, dat jaren naderhand de Christelijke kerk in beweging zal brengen. Andreas heeft slechts twee talenten, maar hij gaat en vindt Petrus. Ga heen en doe hetzelfde.

43. En hij leidde hem nog diezelfde avond tot Jezus 1) in diens verblijfplaats. En Jezus zag hem aan en zei: U bent Simon, de zoon van Jonas, u zult Cefas genoemd worden (MATTHEUS. 16: 18) - dat, vertaald, rots betekent 2).

1) Zo wordt de ene broeder voor de anderen en later de ene landsman voor de andere tot een heraut van de ervaren genade. Hoe dikwijls oefenen de banden van het bloed op de aardse bekendheid een verleidende kracht uit, of belemmeren toch ten minste de omkering juist op het gebied van het Heilige! Hier komen zij voor gewijd en verheerlijkt tot goddelijke liefdekoorden.

In dit liefelijk toneel zien wij het eerste begin van alle Christelijk zendingswerk.

Hij liet het niet bij woorden; ook liet hij het niet aan het goedvinden van zijn broeder over of deze tot Jezus gaan wilde of niet, maar hij nam hem bij de hand om hem tot Jezus te leiden en hem tot Jezus in te leiden. Zo moeten wij ook doen met onze broeders en zusters, vrienden en vriendinnen, kinderen en dienstboden. Wij moeten het niet aan hun vrije keuze overlaten om tot Jezus te gaan of niet te gaan; ook moeten wij hen niet dwingen, want niemand wil gedwongen zijn en doet de dwang ook uitwendig volgen, hij werkt innerlijk niet anders dan verzet. Maar men moet ze als Andreas zijn broeder deed, eerst vertellen van de grote schat, die men zelf gevonden heeft en ze dan vriendelijk bij de hand vatten en zeggen: Kom mee en leer de Heere zelf kennen en de schat die ons onnoemelijk rijk en onuitsprekelijk gelukkig maakt. O dat wij allen, die ons dierbaar zijn, tot Jezus mochten leiden, opdat Hij ze een nieuwe naam geeft, een naam die blijft tot in eeuwigheid.

2) Met zijn onderzoekenden blik peilt Jezus het karakter, dat Simon van nadere bezit en Hij onderzoekt er de bestanddelen van de toekomstige Petrus in. Door hem met een nieuwe naam te merken, neemt Jezus hem in bezit en wijdt zijn natuurlijke vatbaarheden aan het meer verheven werk toe, dat Hij hem zou opdragen. De Evangelist had zich bijna niet bij de twee eerste leerlingen opgehouden, maar de persoon van Petrus wordt van het eerste ogenblik dat hij verschijnt het voorwerp van een bijzondere belangstelling en het schijnt dat zijn roeping het doel is, waarop al wat voorafgaat moet uitlopen.

Omdat de naam naar de bedoeling van de Heilige Schrift niet, zoals bij ons, conventioneel teken voor de mens is, maar voor uitdrukking van zijn bestaan genomen wordt, zo geeft het woord, dat Jezus tot Petrus zegt, een werkelijke verandering te kennen, die met hem zou plaats hebben en ook vernemen wij waarin die verandering zal bestaan. Simon is hij door zijn vader genoemd en zo is ook zijn natuurlijke aard: Simon betekent "horen" en het snelle, gemakkelijke horen, de spoedige vatbaarheid voor alles, wat tot hem komt, is de eigenaardigheid van deze naam. Zolang Hij echter de verschillende stemmen van de wereld hoort, is en blijft hij in zich onvast, wordt hij gemakkelijk heen en weer bewogen; nu echter, nu hij tot Jezus komt met gespannen ontvankelijkheid en met verlangende ziel, van nu aan zal hij de stem van Jezus horen en deze stem zal boven alle andere stemmen klinken en aan deze stem, waarin de onveranderlijke rotsgrond van de wereld rust, zal hij zich overgeven, totdat hij met haar één geworden is en dan pas zal hij Petrus zijn en heten, de rotsman. Dat is de voorspelling van Jezus over Simon op het eerste ogenblik van hun gemeenschap.

Voor de Hebreeër, die de betrekking kende tussen de duif en de rots, waarin de duif in Judea graag toefde en tussen de gemeente en de duif, die als een beeld daarvan kon voorkomen (Hoogl. 2: 14. Jer. 48: 28), bevatte het woord "Jona’s zoon" een grote tegenstelling, rijk in belofte. Tot nu bent u de zoon van de schuwe rotsduif, later zult u de beschermende rots voor de duif worden genoemd.

Toen Petrus, met warme geestdrift bezield, tot de Heere kwam, dat oog zo schitterend, dat gelaat zo sprekend en alles in hem bezield, voor hetgeen hij in dit ogenblik aanschouwde, toen was het dat de Heere hem aanzag. Het oorspronkelijke woord dat hier gebezigd is wil zeggen: iemand zo in het aangezicht zien, alsof men weten wil wat dat aangezicht van de ziel van de mensen openbaarde. Wat een blik moet dat geweest zijn! Hoe doordringende, hoe in

de ziel lezend wat haar toestand was. Naderhand, toen Jezus voor Kajafas stond en Petrus Hem verloochende, lezen wij dat de Heere hem ook aanschouwde. Het oorspronkelijke woord dat dßßr gebezigd is wil eigenlijk zeggen: weer in het aangezicht krijgen. Hoe wijst ons dus die laatste blik van Jezus op deze eerste. Ginds toch was het een zoeken van de Heere om het gelaat van Petrus in het oog te krijgen: van Hem, die, hoe ook veracht, verguisd, verloochend, ja zelfs vervloekt is, nog wenst de ziel, die afgedwaald is, terug te voeren, te redden, te heiligen; hier de blik van Degene die de Hem zoekende Petrus doorschouwt en reeds op dat eerste gezicht weet te zeggen wat hij worden zal, als na jaar en dag aan hem het werk van de loutering voleindigd zal zijn. In beide gevallen bewonderen wij de goddelijke grootheid van Jezus; hier Zijn onbegrijpelijke alwetendheid, daar Zijn eeuwige liefde. Toen Jezus Petrus doorschouwd had en de vurige man zo vol warme geestdrift en geloof, zag en wist dat eens datgene wat nu in hem te levendig was, later menige grove afdwaling zou veroorzaken, zei Hij: "U bent Simon, de zoon van Jonas", dat wil zeggen: een zoon van een duif, want Jona betekent duif in het oorspronkelijke. U bent Simon, de zoon van de zachtheid, de tederheid; maar u zult Céfas (Petrus) genoemd worden, een steenrots, vanwege uw vastheid en onwrikbare trouw. Misschien dacht de Heere toen Hij Petrus zag aan de duiven in Palestina, die bij honderden in holen van steenrotsen wonen. Zo zal die Simon, die bij zijn roeping nog de naam draagt van zoon van de duif, een rots en een toevluchtsoord zijn van menige vluchtende ziel.

44. Op de andere dag, de 18de februari van het jaar 27 na Christus wilde Jezus, die nu reeds vier discipelen bij Zich had, van Zijn verblijfplaats (in vs. 39) weer heengaan naar Galilea, vanwaar Hij ongeveer zeven weken daarvoor tot Johannes aan de Jordaan gekomen was (MATTHEUS. 3: 13) en vond dadelijk bij het heengaan, schijnbaar toevallig, maar in waarheid door Zijn hemelse Vader tot Hem geleid (Hoofdstuk 17: 6), Filippus (= paardenvriend) en zei tot hem: Volg Mij en word Mijn discipel (Luk. 9: 57 vv.).

Zodra Jezus enige discipelen had, was het voor Hem mogelijk een zelfstandige werkzaamheid te beginnen; daarom verliet Hij de omgeving van Johannes de Doper. Omdat deze echter nog steeds de van God verordende profeet van Israël bleef, met de opdracht, het werk, de voorbereiding van het volk te volbrengen, kon Jezus Zich ook weer in de stilte van het huiselijk leven te Nazareth terugtrekken om daar Zijn tijd af te wachten. De discipelen, die zich aan Hem hadden aangesloten, konden Hem natuurlijk vergezellen, maar zij zullen eerst, als Hij weer in hun gemeenschappelijk vaderland, Galilea, terugkeerde, meer als Zijn nabestaanden, die mede een deel van Zijn familie uitmaakten, dan als werktuigen en helpers van Zijn profetische werkzaamheid, zoals zij dat later werden, bij Hem hebben vertoefd.

Jezus moest Zijn werkzaamheid te Jeruzalem openen, maar het ogenblik daarvoor was nog niet gekomen; Hij moest de feesttijd van Pasen afwachten; daarom besloot Hij vóór de beslissende stap van de opening van Zijn openbare werkzaamheid, van Zijn familie afscheid te nemen en de periode van Zijn ambteloos leven op gepaste wijze te besluiten.

Filippus had zeker ook een tocht naar de Jordaan tot de Doper gemaakt. Jezus betoont Zich weer als de hartenkenner, als degene die wist wat in de mens was (Hoofdstuk 2: 25),

daardoor, dat Hij het: "Volg Mij!" dadelijk bij de eerste ontmoeting tot een persoonlijk onbekende sprak.

Filippus is de eerste, die Jezus zelf roept Hem na te volgen, niet alleen voor die ene keer, maar tot blijvende gemeenschap (vgl. MATTHEUS. 9: 9. Luk. 9: 59).

45. a)Filippus nu was, om deze opmerking tot juist begrip van het volgende hier te laten voorafgaan 1: 38") van Bethsaïda (= vishuis) uit de stad van Andreas en van zijn broeder Petrus (vs. 40. MATTHEUS. 11: 21), die aan het meer Gennesareth gelegen was.

a)Joh. 12: 21.

46. Filippus vond onderweg Nathanaël (= gave van God) of Bartholomeüs 10: 4"). Deze was uit Kana in Galilea afkomstig (Hoofdstuk 21: 2); en was daarom hem, die, zoals zo-even gezegd is, ook een Galileër was, welbekend. En hij zei tot hem: Wij hebben die gevonden a) waarvan Mozes in de wet geschreven heeft en deprofeten, namelijk de Messias (vs. 41) in Jezus, de zoon van Jozef van Nazareth, want deze is zonder twijfel de beloofde Zaligmaker.

a) Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10. Deut. 18: 18. 2 Sam. 7: 12. Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10, 11; 53: 1 vv Jer. 23: 5; 33: 14. Ezechiël. 34: 23. Dan. 9: 24. Zach. 6: 12. 9: 9.

Filippus is spoedig bereid om te geloven. Evenals Andreas voor Simon, zo wordt hij voor zijn vriend Nathanaël, die in gelijke geloofsverwachting met hem verbonden is, tot een bode van de zaligheid. Andreas en Filippus met elkaar, de beide apostelen, die Griekse namen dragen, dienen later (Hoofdstuk 12: 22) de Grieken, die Jezus wensten te zien.

Waarschijnlijk was ook Nathanaël, die behoorde tot de kring van de door Johannes opgewekten, op de terugweg van de Jordaan naar zijn vaderland. Hij was vroeger afgereisd dan Jezus met Zijn metgezellen en had ergens onderweg, zijwaarts van de weg, zijn intrek genomen. Filippus, die zijn reisplan kende, verlaat zijn reisgezelschap en zoekt hem daar op om hem de blijde boodschap mee te delen, die hij niet kan verzwijgen, zo vol is zijn hart daarvan.

Filippus spreekt in één adem twee dwalingen uit, zonder zich bewust te worden van de tegenspraak, dat daarin ligt, dat hij Jezus aan de ene kant als de Zoon van Jozef van Nazareth, aan de andere kant als Messias voorstelt. Maar terwijl de Evangelist ons dit eerste stamelen van het geloof uit zijn mond heeft bewaard, geeft hij ons daarmee een voorbeeld dat de dwaling, die het menselijk geloof aanhangt, de werkzaamheid van de goddelijke Geest niet kan hinderen, als men maar open ogen heeft om te zien en als het hart gericht is naar de bron, waaruit de verbetering van de dwalingen komt, naar de Schrift.

Filippus schijnt zelf het contrast te gevoelen, dat hij uitspreekt; het hindert hem echter niet, het verheft hem, hij legt er gewicht op en verwondert er zich over dat de Messias de Zoon van Jozef, de Nazarener is.

Het was voor hem voldoende geweest als Jezus geweest was waarvoor Hij werd gehouden, Zoon van Jozef. - David, de zoon van Isaï, de herdersknaap toch was koning over Israël geworden - waarom zou "de zoon van Jozef" niet een dergelijke weg kunnen gaan?

Dat was weinig, te weinig voor Nathanaël, genoeg echter voor Filippus; maar deze had de Heere al gezien en het eigen woord uit Zijn mond gehoord en Nathanaël nog niet. Er kunnen voor het geloof soms grote verstandelijke zwarigheden overblijven, terwijl het nochtans genoeg licht heeft om Christus te kunnen zien in Zijn heerlijkheid en om in Zijn dienst te kunnen arbeiden. En hebben niet zelfs de grijs gewordenen in het geloof nog altijd te wachten op ophelderingen van menige duisterheid? Daarom moeten wij nooit enige waarheid van de Schriften verwerpen om haar zwarigheden. Het geloof is wel verstandig, maar het is niet eenzelvig met het verstand, dat in de regel niet aanneemt wat het niet begrijpt. Als wij maar willen arbeiden, dan kunnen wij bij gebrek van groter licht ons ook met een kleiner licht vergenoegen. God had opzettelijk de innerlijke heerlijkheid van Zijn Zoon met zoveel uiterlijke tegenstrijdigheden omhuld. Alles zou geopenbaard worden, maar niet vóór de bekwame tijd. Maar datgene, waarin God Zich het meest verheerlijkt, strekt de mens gewoonlijk het meest tot aanstoot.

47. En Nathanaël zei tot hem: Kan uit Nazareth, dat verachte stadje van het verachte Galilea (Hoofdstuk 7: 41, 52) iets goeds zijn? En leidt u daaruit zelfs het uitgezochtste en beste af? Filippus zei tot hem: Kom en zie: dan zult u zich spoedig overtuigen, dat die Jezus van Nazareth, van wie ik u heb gesproken, inderdaad de Messias is.

Nathanaël gaat uit van het vooroordeel van den natuurlijke mens, dat de grootheid een natuurlijke oorsprong moet hebben. Er is een geest voor nodig, al diep in God geworteld, om het grote te verwachten onmiddellijk van de hemel, zonder aansluiting aan iets menselijk groots (Ps. 113: 5 v.); op die gezindheid van de natuurlijke mens berust echter de profetische aankondiging, dat God voor de verschijning van de zaligheid al het natuurlijk grote en hoge uit Israël zal uitdelgen, zodat de roem van Zijn barmhartigheid onaangetast zou blijven. Te Nazareth nu, de kleine verachte plaats in het verachte Galilea, door geen gebeurtenis uit de vroegere tijd geheiligd, niet genoemd in het Oude Testament, misschien eerst gesticht na de terugkomst uit de ballingschap, terwijl misschien nog een bijzondere smaad daaraan kleefde, was niets aanwezig dat een natuurlijke basis voor de grootheid van de Messias kon opleveren; die zo een wilde hebben, moest noodzakelijk het oog naar Jeruzalem wenden.

Nathanaël kan zich geen profetisch woord herinneren, waarin aan Nazareth zo’n betekenis zou worden toegeschreven, als het woord van Filippus veronderstelt en toch is hij overtuigd dat alles wat de Messias aangaat, voorspeld moet zijn. Bovendien is hij zelf van Kana, dat slechts enkele mijlen van Nazareth ligt en zoals bekend is, is er naijver tussen dorpjes over allerlei kleinigheden, waaruit licht minachting voortkomt.

Nathanaël spreekt zo niet, alsof hij op zijn mening wilde staan, maar hij had nog een kleine bedenking: zou van Nazareth wel iets goeds kunnen voortkomen? Dat zou iets zeldzaams zijn! Er is een groot onderscheid tussen vooroordelen. Menigeen zoekt slechts daarom een

vooroordeel, omdat hij zich van Christus onder goede schijn wil losmaken, dat is boosheid en die was bij Nathanaël niet.

Hij laat zich meer door zijn zelfstandigheid leiden dan door een groot vertrouwen op zijn vrienden; Filippus nu houdt zich niet op met demonstreren en disputeren, maar leidt hem op de weg, waarop hij zelf en zijn vrienden tot kennis en overtuiging waren gekomen en in deze dringende en juist gekozen handelwijze van de vriend lag voor Nathanaël, voor wie het meer om de waarheid dan om zijn eigen mening te doen was, een beweegreden.

Nathanaël weet wat hij aan de overtuiging zo vol geestdrift van zijn vriend en aan God, die de grootste wonderen doet, schuldig is; hij gaat daarom met Filippus, om met eigen geestesogen te zien.

"Kom en zie. " Dit was een woord van de Heere, dat natuurlijk door de discipel werd overgenomen. Johannes en Andreas hadden hem verteld wat de Heere tot hen gezegd had, toen zij Hem vroegen: "Rabbi, waar woont u?" Hij had tot hen gezegd: "Kom en zie. " En nu beter woord was er dan ook niet voor een ongelovige en twijfelmoedige. Och, redeneringen over Jezus helpen over het geheel weinig, men moet tot Hem komen en Hem persoonlijk leren kennen, dan heeft men geen bedenkingen meer, maar dan gelooft men en aanbidt men Hem.

48. Jezus zag Nathanaël in gezelschap van Filippus tot Zich komen en zei tot de vier discipelen, die Hem vergezelden (vs. 37-42), zodat de beide naderenden het ook konden horen, van hem, met goddelijke wetenschap zijn hele bestaan karakteriserende: Zie, echt een Israëliet; niet alleen wat afkomst aangaat, maar inwendig overeenkomend met het wezen van een zoon van Abraham, zoals die zijn moet (Rom. 9: 6; 2: 29), waarin geen bedrog is, oprecht en waar (Gen. 32: 28. Num. 23: 10. Ps. 32: 2).

Nathanaël behoort, zoals Filippus wel weet, tot de oprechte gemoederen, die Jezus slechts hoeven te zien om in Hem te geloven. Ook Jezus erkent, zodra Hij hem aanschouwt, deze eigenschap en spreekt het uit.

Wat het moet betekenen, als Jezus de nader komende Nathanaël als een Israëliet in de ware zin van het woord begroet, is duidelijk genoeg; want is hij dit, dan is hij geschikt een lid te worden van Christus’ gemeente, die Hij uit Israël vormt. Dat hij dit is, wijst Jezus aan door de nevenzin: "in wie geen bedrog is. " Het onbedrieglijke van zijn karakter spreekt Jezus uit, ten gevolge waarvan hij zich noch door snelle vreugde van anderen over de vervulling van Israëls verwachting liet meeslepen, noch door deze of gene reden liet terughouden zijn twijfel te uiten. Dat hij ernstig wenste naar de vervulling van de profetie, zoals die gegeven was, niet zoals die aan een te haastige begeerte als vervuld kon voorkomen, wil Jezus hiermee uitdrukken en daarom noemt Hij hem een Israëliet van de juiste stempel.

De Heere zei het niet tot hem, maar van hem tot de andere discipelen, terwijl Hij Nathanaël tot Zich komen zag; maar deze hoorde het. En nu, Nathanaël was blijkbaar van een oprecht karakter; hij zei wat hij meende. De Heere prees hem daarin en deed hem tegelijk hiermee verstaan dat Hij wist wat hij, Nathanaël, aan Filippus geantwoord had; maar Hij nam zijn

zwarigheid niet weg. De Heere zei niet: Ik ben in Nazareth opgevoed, maar te Bethlehem geboren. Nee, de Heere werpt het kleed van de ootmoed niet af, maar wil in dat kleed gekend worden met Zijn woorden en werken. Zelfs uit de Hemel noemt Hij Zich nog Jezus van Nazareth. Ook wil de Heere het geloof van Zijn discipelen oefenen om door de uiterlijke smaad en geringheid te zien op de innerlijke heerlijkheid van Zijn persoonlijkheid. Maar het woord van de Heere heeft als zodanig altijd een hogere, ja de hoogste betekenis. De Schrift zegt: Welgelukzalig is de mens, wie de Heere de ongerechtigheid niet toerekent en in wiens geest geen bedrog is, Ps. 32: 2. Door van Nathanaël te zeggen dat in hem geen bedrog is, rekent de Heere hem dus zijn ongerechtigheid niet toe; want wat de Heere iemand noemt, dat is hij uit kracht van het woord van de Heere, zoals de Heere later zei tot Zijn discipelen: "U bent rein om het woord dat Ik tot u gesproken heb. " U ziet hoe vriendelijk en innemend de Heere van het begin af met de mensen verkeerde en hoe Hij voor ieder een goed, ja opheffend woord had, zoals een groot en edel koning doet, die onder zijn volk tredend, ook de minste van zijn onderdanen minzaam groet, ja de Heere, de Koning der koningen, deed nog oneindig meer, Hij reikte een ieder, die Hem kwam begroeten, minzaam de hand en richtte allen, die in het stof voor Hem neerlagen, vriendelijk op, hen verzekerend van Zijn allerhoogste gunst, van Zijn onveranderlijke genade. Door echter Nathanaël een Israëliet, waarin geen bedrog is, te noemen, zegt de Heere te gelijk dat Israëliet te zijn en zonder bedrog te zijn, hetzelfde is. Jakob was onoprecht, tot zolang hij Israël genoemd werd. En waaraan herinnert deze naamsverandering? Aan een gedenkwaardige nacht van gebed en worsteling. Zou er bij Nathanaël onder de vijgeboom wellicht iets dergelijks hebben plaats gehad? Dit is zeker, in het gebed moet alles wat ons ontbreekt verkregen worden. Bij wie de nood van de ziel nog niet zo hoog gaat, dat hij om verlossing bidt, smeekt, worstelt, - hoe zou hij de verlossing ontvangen? Hij begeert ze immers niet ernstig, niet als een volstrekt noodzakelijke behoefte, waarvan men zegt: Geef het mij, anders sterf ik! Nee, wie de redding van zijn ziel van de eeuwige dood niet de moeite waardig keurt om er God om aan te lopen, zoals de zee op ene rots, die moet niet menen dat Hij haar van God verkrijgen zal. Zo deed Jakob en hij werd Israël. En ligt er nu niet een ban van bedriegelijkheid op de Joden! Ook weten wij de reden waarom: omdat zij Jakob zijn en niet Israël. Voor dat volk is geen midden; het moet één van beiden zijn en daarom zal deze ban blijven, totdat zij zullen geloven.

49. Nathanaël, in wie reeds bij dit eerste woord van de Heere de erkenning van diens bovenmenselijk wezen ontwaakte, zei tot Hem: Vanwaar kent Gij mij, omdat wij toch nooit elkaar hebben aangetroffen? Jezus antwoordde en zei tot hem: Eer Filippus u riep (vs. 45), omdat u onder de u welbekenden vijgeboom was en daar in de stille eenzaamheid met God verkerend uw bijzondere gedachten had, zag Ik u; Ik weet wat daar in uw hart is omgegaan.

Jezus zag terug op de geschiedenis van de oorsprong van de Israëlietische naam. De derde aartsvader, van wie het volk zijn dubbelen naam heeft geërfd, heette eerst Jakob en daarmee was zijn natuurlijke list te kennen gegeven. Nadat hij echter met God geworsteld had en in die strijd zijn vroegere valsheid had afgelegd, werd zijn naam in Israël veranderd. Dit nieuwe bestaan zonder valsheid is het, dat Jezus in Nathanaël heeft opgemerkt en juist dat was het ook, dat ons uit de weinige trekken, die wij van hem leerden kennen, dadelijk in het oog sprong. Datzelfde karakter betoont hij ook tegenover deze aanspraak van Jezus. Wat hij ook van de Nazarener moge denken, dit weet hij, zijn vertrouwde vrienden houden Hem voor de

hoogste en grootste, die de menselijke tong kan noemen; en deze overtuiging van zijn vrienden treedt met zo’n gewicht op, dat hij niet kan nalaten zelf nader toe te zien. Jezus begroet hem nu met dat woord van lof: zonden wij niet verwachten dat die wierook zijn helder oog een weinig zou benevelen? Maar wij hebben hier met een man te doen, die spot met deze, in de meeste gevallen doeltreffende berekening. Zonder een vererend woord er bij te voegen, richt Nathanaël tot de man, die hem zo zeer roemde, de vraag: "Van waar kent Gij mij!" De vraag wil zeggen, zoals duidelijk is, dat hij om de lof van Jezus alleen dan iets zou kunnen geven als hij vooraf wist, dat Jezus hem werkelijk had erkend.

50. Nathanaël, geheel van de indruk vervuld dat hij hiertegenover iemand stond, wiens wezen bovenmenselijk was (2 Sam. 7: 19. Ps. 139: 1 vv. Hebr. 4: 13), antwoordde en zei tot Hem; Rabbi (vs. 38), Gij zijt de Zoon van God, Gij zijt de Koning van Israël ("Uit 14: 33").

De Heere bewees Nathanaël het ene wonder door een ander, dat nog wonderbaarder was: Hij stelt hem voor ogen hoe Hij hem niet alleen in het komen doorzag, maar hem met profetisch oog in de geest heeft gezien, voordat Filippus hem riep, toen hij onder de vijgeboom was. De sterke indruk, die bij dit woord Nathanaël overmeestert, heeft de lezers van het evangelie van vroegere tijd af doen vermoeden dat de Heere niet van een natuurlijk zien sprak, maar hij Nathanaël heeft waargenomen en dat Hij hem niet alleen het uitwendig vertoeven onder een hem bekende boom voorhield, dat hij integendeel met het eenvoudige woord een plaats bedoelde, waar in Nathanaëls hart iets groots had plaats gehad, iets dat niet genoemd hoefde te worden, omdat de geringe aanwijzing genoeg was om de zuiverste snaar met kracht aan te slaan. Kan Ik niet verklaren dat u een waar Israëliet bent, als Ik toch weet, waar u zo-even was, niet alleen onder de vijgeboom, maar in het onzichtbaar heiligdom! Weet Ik niet waar u woont! Weet Ik niet uw werken en uw geloof! Dit brengt teweeg, dat hem opeens voor de geest treedt: "Toen ik dacht alleen te zijn, ben ik niet alleen geweest!" O, wat een ontdekking, dat men altijd gekend is, beter dan men zichzelf kende, de ontdekking dat de meest hier verborgen gedachten naakt en open voor de ogen van de Heilige zijn! Dit doet hem nu ook meteen de openlijke belijdenis van zijn snel opgewassen geloof uiten: "Rabbi! Gij zijt de Zoon van God, Gij zijt de Koning van Israël. " De Israëliet, in wie geen bedrog is, groet zijn Koning, hij spreekt het grootste nog meer beslist uit dan Filippus het had gedaan.

Elke edele natie vindt het diepste wezen van haar nationaliteit in de waarheid en trouw, maar de Jood is boven anderen daartoe gerechtigd omdat in Christus het diepste wezen van zijn volk is, omdat de kern van het Israëlitische volk de getrouwe getuige is, in wiens mond geen bedrog is gevonden: zo merkt P. Lange op omtrent het getuigenis van Christus, dat het wezen van een juiste Israëliet daarin bestaat, dat geen bedrog in hem is. Maar daarmee heeft hij, hetgeen men tegen dit getuigenis heeft ingebracht: "Van deze nationale deugd van de Joden hoort men elders niet, " geenszins aangewezen als zonder betekenis te zijn; die wordt integendeel niet zonder betekenis, als de laatste uit Israël vergaderde gemeente nu als een gemeente van zodanigen voorkomt, in wier mond geen bedrog gevonden wordt (Openbaring . 14: 5) en de nieuwe tempel gebouwd is, waarvan in Ezechiël. 40 vv. gesproken wordt. Onze plaats hier is zo’n onweerlegbaar bewijs, dat de verklaring van de Openbaring van Johannes en van het gezicht van Ezechiël’s tempel, zoals ons Bijbelwerk die geeft, de juiste is: Christus’ getuigenis over Israël blijft anders een zuiver ideaal, een droombedrog.

De eerste betiteling: "Zoon van God" werd door iedere Jood verstaan als de aanduiding van Een, die God was. De tweede: "Koning van Israël" was het prerogatief van de Messias, kwam Hem en Hem alleen, door Zijn geboorte toe.

U ziet, het geloof aanbidt meteen. Zodra het God behaagt Zijn Zoon aan ons te openbaren, aanbidden wij de Zoon; daarom is het niet aanbidden het volstrekte kenmerk van het ongeloof en de onbekeerdheid. Het is zedelijk onmogelijk dat iemand, die bekeerd is, de Heere Jezus niet zou aanbidden.

51. Jezus antwoordde en zei tot hem: Omdat Ik u gezegd heb: Ik zag u onder de vijgeboom, dat u terecht als een getuigenis over Mijn heerlijkheid met een ontvankelijk hart heeft aangenomen, gelooft u in Mij als de Zoon van God en de Koning van Israël; u zult, nu u in de discipelenkring treedt en Mijn volgeling op verdere wegen zult zijn, grotere dingen zien dan deze en zo meer en meer in het geloof groeien.

52. En Hij zei tot hem verder, Zich tevens wendend tot de vijf andere discipelen, het hoofdpunt van alles wat zij bij Hem zouden zien bij wijze van een gelijkenis samenvattend: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: van nu aan, dat Ik mijn werk begin en u Mijn ooggetuigen bent, zult u de hemel geopend zien en de engelen van God opklimmend en neerdalend op de Zoon des mensen "Uit (8: 20" en "Uit 16: 16").

Jezus heeft het gevoel dat Hij de eerste stappen gedaan heeft op ene roemvolle loopbaan, op die van de wondertekens en Zijn antwoord komt voort uit het verheven bewustzijn van de grootheid van dit ogenblik. Vervolgens erkent en billijkt Hij het geloof van Nathanaël, dat nu ontstaat; daarna belooft Hij hem een toenemen in geloof ten gevolge van nog veel diepergaande openbaringen van de betrekking tussen de hemel en Hem, waarvan Nathanaël getuige zou zijn.

De Zoon des mensen is wel op de aarde en zo ver van de hemel, van de plaats Gods; maar deze tussenruimte is hier geen scheiding, maar is alleen daartoe aanwezig om ieder ogenblik overwonnen te worden, namelijk door een beweging, die over de ruimte gebied voert, omdat zij door de goddelijke boden wordt bewerkt. Deze beweging begint met het opstijgen van de boden van God, zij gaat dus uit van de Mensenzoon. Wat betekent dit anders dan dat iedere verheffing van de wil, die zich in de Zoon des mensen naar boven verheft, met onweerstaanbare macht door de wolken dringt en komt? Wanneer nu wat van boven neerdaalt wederom de boden van God zijn, wat zullen zij anders aanbrengen dan de goddelijke, door niets te weerhouden volvoering van alle bewegingen van de wil, die tot de goddelijke troon waren gekomen? Hier is dus een gemeenschap tussen hemel en aarde, die, omdat zij door niets in de wereld kan worden gestoord en verhinderd, een bovennatuurlijke grond moet hebben. Deze gemeenschap heeft ten doel dat alles, wat menselijk in de Mensenzoon wordt gewild, goddelijk in de wereld tot volvoering komt, d. i. evenals deze gemeenschap berust op het wonen van God in deze mens, zo is haar doel de voltooiing van dit goddelijk wonen op aarde. Of: hier is het waarachtige Bethel, het ware huis van God, waarop Jakobs droom heeft gewezen; en dit hoogste uitzicht, dat Jezus hier voor Zijn discipelen opent, is nauw verbonden met dat verlangen van de beide eersten, die naar de woning van Jezus vragen en daardoor de

eerste blijvende indruk van Zijn verschijning verkregen, dat zij in Zijn woning werden opgenomen.

Even toen Jakob daar in de droom de hemel geopend zag en op de ladder, die hemel en aarde verbond, de engelen van God op- en neerklimmen, zo moeten nu de ware engelen van God in het leven van Christus openbaar worden en een eeuwig werken van bemiddeling, verzoening en vereniging tussen hemel en aarde voorstellen; de gebeden, de voorbeden, de werken van Christus en Zijn offer stijgen omhoog; de bezoekingen, de zegeningen, de wondergaven, de uitreddingen en liefdesbetoningen van God dalen neer. Zo zal al de verlangens van Nathanaël en zijn medegenoten vervuld worden.

De verzekerende spreekwijze: "voorwaar, voorwaar zeg Ik u", evenals het einde van de rede, dat tot nadenken aanspoort: "Die oren heeft om te horen, die hore", is voor Jezus eigenaardig. Zij luidde in de landstaal: amen, amêna, lechon; en dit "Amen" is voor Christus zo karakteristiek geworden dat Hij in Openbaring . 3: 14 de "Amen", de getrouwe en waarachtige Getuige genoemd wordt.

De plaats, waar Josefus 25: 7) van de Heere Jezus spreekt, luidt in haar geheel aldus: "In deze tijd verscheen Jezus, een wijs man, (als men hem een mens mag noemen; want) Hij verrichtte wonderbare werken (Hij was een Leraar van die mensen, die gewillig de waarheid aannamen) en Hij won voor Zijn leer vele Joden en heidenen, (Hij was de Messias). Nadat Pilatus hem op de aanklacht van de voornaamste mannen onder ons tot de kruisdood had veroordeeld, verlieten zij hem nog niet, die Hem eerst hadden aangehangen; want Hij verscheen na drie dagen weer levend voor hen (zoals de goddelijke profeten dit en vele andere wonderbare zaken van Hem voorspeld hebben). Nog heden heeft zich de vereniging van mensen staande gehouden, die zich naar Hem Christenen hebben genoemd. " Dat een Christen deze plaats in haar geheel niet heeft ingeschoven, blijkt reeds uit de inhoud, die voor Christenen zo weinig betekent; ook wordt zij in alle handschriften van Josefus en Eusebius gevonden en bovendien een geheel negeren van Christus' geschiedenis door Josefus zou bijna onbegrijpelijk zijn. Daarentegen deed het karakter van Josefus, die aan de ene kant bij alle eclecticisme uitwendig confessioneel, toch Jood was en bleef en bij wie aan de andere kant de Messias-idée zo verward was, dat hij in de profeten slechts aanwijzingen vond van een koning, die van Palestina uitging en dit op Vespasianus toepaste, zeer de vraag ontstaan of de plaats in haar geheel en met name ook met uitsluiting van de boven tussen haakjes geplaatste woorden, van Josefus zelf afkomstig waren, zodat dus deze woorden als ingeschoven zouden moeten worden aangemerkt.

Dat de Heere meermalen de dienst van de engelen, die hem overal vergezelden en op Zijn bevelen wachtten, bezigde, is niet onwaarschijnlijk, omdat de Heere Zelf tot Petrus in de hof zei, "Meent u dat Ik Mijn Vader nu niet kan bidden en Hij zal Mij meer dan twaalf legioenen engelen bijzetten? Kon de Heere dan Zichzelf zonder deze engelen niet verlost hebben als Hij gewild had? Zeker. Maar als God de door Hem geschapen middelen gebruikt, handelt Hij dan ongoddelijk? God kan alles alleen doen, maar waarom schiep hij dan Zijn engelen en mensen, als het niet is om Hem te dienen en zo Zijn medearbeiders zijn.

De ene genade leidt tot een andere, God geeft aan hem, die heeft. De Zaligmaker belooft dus aan de gelovige Nathanaël, dat hij niet alleen de Zoon van God, de Koning van Israël zal zien, maar de enige goddelijke Middelaar, die hemel en aarde, heerlijkheid en graf, de Vader van de barmhartigheid en de grootste zondaren van de mensheid tot elkaar brengt.

HOOFDSTUK 2

BRUILOFT TE KANA. TEMPELREINIGING

III. Vs. 1-11. De verdere openbaring van Zijn heerlijkheid geschiedt nu van de kant van de Heere in het wonder op de bruiloft te Kana. Zoals Hij bij de roeping van de eerste discipelen het innig verband, waarin Hij met God stond, door een woord van wonderbare wetenschap openbaarde, zo stelt Hij nu Zijn heerlijkheid voor hun ogen in een werk van goddelijke almacht. Zo maakt Hij Zich bekend als de profeet machtig in woorden en werken. Omdat Hij in het bijzonder huis te Kana noch met "al het volk" te doen heeft, noch Zich bevindt op de plaats waaruit de goddelijke glans zou aanbreken (Luk. 24: 19. Ps. 50: 2), was eigenlijk het uur voor Hem nog niet gekomen om een teken te doen en daarin Zijn heerlijkheid te openbaren. De aansporing van Zijn moeder, die Hem dierbaar was, kon bij Hem in de eerste plaats slechts de indruk maken van een onrechtmatige aanmatiging. Omdat zij echter vrijwillig achter de grens teruggaat, die haar voortaan op zekere afstand van Hem zal houden en door haar geloof het hele huis, waarin Hij Zich bevindt, tot zelfs de dienaars, tot een gemeente in het klein voor Hem heiligt, treedt het uur van de openbaring van Zijn heerlijkheid in tekenen en wonderen vroeger voor Hem in dan anders het geval zou geweest zijn. Het kon nu reeds beginnen, zonder de gang van de ontwikkeling van het Godsrijk te storen of te veranderen, omdat deze geest in het te verrichten wonder zelf, alsook in de kring, waarin het zou geschieden, een voortreffelijke afbeelding vond.

EVANGELIE OP DE TWEEDE ZONDAG MA EPIPHANIA

Op het eerste woord (op Zondag na Epiphania Luk. 2: 49) volgt nu de eerste daad van de Heere, want door woorden en werken (Luk. 24: 19) wordt de openbaring van Zijn heerlijkheid teweeg gebracht.

De slotwoorden van den tekst wijzen ons op de bijzondere betekenis, die aan de hier medegedeelde gebeurtenis toekomt als het eerste wonder, waardoor Christus na Zijn openlijk optreden Zijn heerlijkheid openbaarde. De nauwkeuriger beschouwing van dit eerste teken is dan ook vooral geschikt om ons licht te geven over het wezen, de aard en de betekenis van de wonderen van de Heere in het algemeen.

Het eerste teken van Christus 1) de schouwplaats; 2) de aanleiding; 3) de gebeurtenis; 4) de betekenis en 5) het gevolg.

Is het evangelie van de vorige Zondag vooral voor ouders en kinderen van belang, omdat de eersten uit het voorbeeld van Jozef en Maria kunnen leren hoe zij hun kinderen vroom en godvruchtig moeten opvoeden en omdat deze uit het voorbeeld van de twaalfjarige Jezus kunnen leren hoe zij hun ouders onderdanig moeten zijn en moeten zoeken bij het toenemen in jaren, ook toe te nemen in genade bij God en mensen, zo is dit evangelie bijzonder belangrijk voor degenen die denken een huisgezin te beginnen, of die al een huishouding hebben ingericht, dus voor bruidsparen en getrouwden - het houdt hun voor: een gouden

spreuk voor de huwelijksstaat: 1) met Jezus begonnen; 2) met Jezus voortgegaan; 3) dan komt zeker de zegen in ons huis en 4) zal het ons nooit aan troost ontbreken.

Dit evangelie leidt ons in de stille huiselijke kring binnen, dus in de eigenlijke plaats van ons aardse leven, in de geboorteplaats, het middelpunt van alle overige betrekkingen, verbintenissen en plichten van het leven, op de schouwplaats van alle levenservaringen, zowel van de diepst snijdende smart, als van de reinste en kostelijkste zegeningen. Het leert ons hoe de Heere daarin de openbaring van Zijn heerlijkheid bekend laat worden en hoe graag Hij daar binnenkomt als de edelste gast. De openbaring van Christus in het huisgezin, hoe zich daarin 1) Zijn waarde openbaart; 2) Zijn last duidelijk maakt; 3) Zijn vertroosting toont; 4) Zijn regel openbaart; en 5) Zijn zegen vertoont.

Jezus onder alle huisvrienden en gasten de beste: 1) de goedkoopste, want a) Hij vraagt niets dan een gewillig oor; b) Hij verteert niets dan de oude mens; c) Hij verhindert niets dan het kwade; 2) de nuttigste, want a) Hij maakt iedere houten wand tot een tempel van God; b) verheerlijkt al de dagen van het leven tot hoge feesten; c) verandert het water in wijn; 3) de getrouwste, want a) juist in de nood blijft Hij dichter bij ons; b) juist in de dood treedt Hij niet terug, maar gaat Hij ons voor; c) juist in het gericht, waar niemand ons kan helpen, plaatst Hij Zich aan onze kant.

Raad voor het hart, dat vreugde mist: 1) klaag aan uw Heere het leed; 2) doe wat Zijn woord gebiedt; 3) vertrouw Zijn vriendelijkheid.

1. En op de derde dag van de in vs. 43 vv. bedoelde dag gerekend, dus op 21 februari, was er een bruiloft te Kana in Galilea, de ongeveer drie uur van Nazareth gelegen ("Uit 4: 25") geboorteplaats van Nathanaël (Hoofdstuk 1: 45 vv. ; 21: 2). En de moeder van Jezus, die met de familie door haar schoonzuster, de weduwe van Alfeüs, in vriendschappelijke, misschien zelfs familiebetrekking stond 10: 4"), was daar om de behulpzame hand bij het feest te bieden.

2. En Jezus was ook uitgenodigd en Zijn discipelen Andreas, Johannes, Petrus, Jakobus, Filippus en Nathanaël, tot de bruiloft, nadat zij waarschijnlijk reeds de vorige avond te Kana waren gekomen.

Dat de evangelist bij zijne tijdsbepaling "op de derde dag" in het algemeen van de in vs. 43 genoemde dag telt, ligt voor de hand; blijven wij nu echter bij deze algemene stelling staan, dan zouden wij, zoals ook niet weinige uitleggers doen, van die dag af rekenen en er lag tussen die dag en de hier bedoelde slechts één dag. Dat kan echter geenszins juist zijn; want Kana in Galilea is van Bethabara aan de Jordaan (Hoofdstuk 1: 28), ongeveer twaalf mijl verwijderd en die kon de Heere niet op een dag met Zijn discipelen afleggen. Wij hebben dus verder op te merken dat de evangelist in Hoofdstuk 1: 51 zijn bericht over die dag sluit met het woord van Jezus tot Nathanaël en de andere discipelen: "Van nu aan zult u de hemel geopend zien en de engelen van God opklimmen en neerdalen op de Zoon des mensen. " Daarmee beschouwt hij die dag als afgedaan; voor hem is de kring van de in Hoofdstuk 1: 19 vv. , 29 vv. , 35 vv. , 43 vv. genoemde dagen gesloten; nu begint een nieuwe tijd, waarin het woord van de Heere vervuld wordt. Het eerste zichtbare teken van deze vervulling heeft nu

plaats in het wonder op de bruiloft te Kana op de derde dag van de nieuwe kring, zodat de evangelist, al houdt hij ook de dag in Hoofdstuk 1: 43 in het oog, toch bij zijn rekening die niet meetelt. Bedenken wij nu dat Jezus Zich toen al op reis naar Galilea bevond en zeker diezelfde dag nog een reis van ongeveer vier mijl heeft afgelegd, op de eerste en tweede dag van de nieuwe kring van dagen eveneens een weg van telkens vier mijlen komt, dan zijn de twaalf mijlen tussen Bethabara en Kana geheel geplaatst en wij hoeven ons door Schenkel niet in twijfel te laten brengen, die beweert dat Jezus volgens onze evangelist alleen door een wonder van almacht naar Kana verplaatst schijnt te worden. Merken wij vervolgens verder op dat bij de bovengenoemde vier dagen (van 15 tot 18 februari) nu drie dagen komen, zodat de dag van de bruiloft en van het wonder de zevende dag uitmaakt, dan komt deze voor als de sabbatdag van deze eerste week uit het leven van de Heere, dat Johannes ons voorstelt. Omdat nu uit onze verklaring van de Openbaring van Johannes blijkt dat volgens de bijbelse profetie voor Israël de gehele tijd van de wereld in een grote wereldweek verdeeld is, waarvan de eerste dag gelijk is aan 1000 jaar en waarvan de zevende dag is "de tijd van de verkoeling van het aangezicht des Heren (Hand. 3: 19), of het duizendjarige rijk (Openbaring . 20: 1 vv.), dan komt ons Jezus' tegenwoordigheid op de bruiloft en Zijn wonder, dat Hij doet, in een veelbetekenend licht voor. - Hij toont hier dat Hij degene is die aan Zijn eigen volk, de Hem door de profeten ten deel geworden beloften van een vreugdemaaltijd (Luk. 14: 15 vv.) zeker tot vervulling zal brengen, wel niet voor het volk in zijn hele menigte, maar toch degenen die Hem in geloof opnemen en Zich tot Zijn gemeenschap laten roepen. Het laat zich berekenen dat van die zeven dagen van 15-21 Februari van het jaar 27 na Christus de 16de februari die dag, waarop Johannes de Doper het getuigenis in Hoofdstuk 1: 29-34 aflegde, een Zaterdag geweest is. Daarom valt de bruiloft te Kana op de 21ste februari, op een Donderdag; Jezus kon dus van 18-20 februari zeer goed drie dagmarsen afleggen, de wet omtrent de reis op sabbat hinderde Hem niet. Met de Donderdag van het wonder te Kana staat dan in een zekere verwantschap de Donderdag van de Paasweek, als de Heere, omdat Hij Zich met de Zijnen tot viering van het pascha neerzet, begint met de woorden: "Ik zeg u dat Ik niet drinken zal van de vrucht van de wijnstok, totdat het koninkrijk van God gekomen zal zijn (Luk. 22: 18) en omdat eveneens op die tijd van verkoeling van het aangezicht van de Heere wijst (MATTHEUS. 26: 29). Ook de hemelvaartsdag, die toch eveneens op een Donderdag valt, kan hierbij worden opgemerkt: de Heere ging toen voor Zijn persoon in in het rijk der heerlijkheid. Waarom Jezus met Zijn pas aangeworven discipelen juist naar Kana ging en niet naar Nazareth! De aanleiding schijnt - afgezien van Nathanaël, voor wie Hij Zijn woord gestand wilde doen - vooral Zijn moeder geweest te zijn, waartoe Hij nu wilde terugkeren onder omstandigheden, geheel van de vroegere onderscheiden en die na dit terugzien, nadat Hij sinds Zijn heengaan van Nazareth (Mark. 1: 9 vv.) nu meer dan zes weken van haar gescheiden was geweest, een bijzondere zegen moest hebben (vs. 4). Wat echter de bruiloft aangaat, tot welke Hij daar genodigd werd, was Hij nu zelf een bruidegom en bij Zich had Hij die eerste zielen, die Zijn Vader met Hem verloofd had (Hoofdstuk 3: 29); daarom behoorde Hij met alle recht op de bruiloft.

Toen Valerius Herberger, die vrome en rijk begaafde prediker te Fraustadt, in Posen in 1590 wilde huwen, vroeg hij aan zijn moeder, wie hij ter bruiloft zou nodigen; zij antwoordde: "Schrijf de Heere Jezus boven aan. " U zult nu zeggen: hoe zal ik dat doen, hoe nodig ik Die! Een brief kunt u tot Hem niet zenden, de post gaat niet naar de hemel, maar uw innig

verlangen dat Hij uw huwelijk heiligt, dat Hij met u in uw huis woont, moet de brief zijn en uw innig gebed de briefbezorger. Geloof het, het voert uw uitnodiging zeker naar boven! Neemt Hij het dan aan, zal Hij komen? Hij heeft het daar te Kana aangenomen, waarom zou Hij hier niet komen? U zult Zijn komst wel bemerken. Op zulke belangrijke dagen van het leven als de bruiloftsdag, is het hart voller van verschillende gedachten dan ooit. In het ene kamertje woont de vreugde, dat men een trouwe hulpe of een krachtige levensgezel gevonden heeft; in het andere kamertje woont de zorg: hoe zal ik met mijn hulpe door het leven komen! Ik heb voortaan niet alleen meer voor mij te zorgen en welke andere zorgen zich op zo'n dag opdringen. Als het nu midden in die drukte zo gerust, zo vreedzaam, zo blij wordt in de zielen van het bruidspaar, als het onder de bruiloftsgasten zo stil wordt, alsof zij in de kerk waren en daarbij toch de blijdschap uit de ogen ziet, ziet, zo is Hij daar, Hij heeft de uitnodiging aangenomen, Hij is gekomen. U ziet Hem niet, maar Hij is even zeker tegenwoordig, alsof u Hem zag. Als in een vroom, vrolijk gezelschap het gesprek plotseling ophoudt, als alle sprekers soms opeens zwijgen, dan zegt men wel: "Er is een engel door de zaal of kamer gevlogen" - hier gaat dan de Heere zelf daardoor.

Laat u, dierbare vriend! door mijn gebed bewegen, kom in mijn hart en huis, en breng tot mij den zegen. Niets baten moeite en zorg, zo Gij niet met ons zijt; waar Gij aanwezig zijt, daar brengt Gij zaligheid.

De eerste discipelen van Christus waren zeker allen discipelen van de Doper. Natuurlijk kwam hun diens levenswijze, de strenge ernst, het eenzame leven in de woestijn als het alleen was voor. Wat een contrast nu voor hen, als de Messias, op wie de Doper zelf hen had gewezen, hen het eerst op een bruiloft voert!

Er is, dat moeten de discipelen erkennen, een groot onderscheid tussen de oude en de nieuwe meester; de oude meester moet zo'n leven leiden, hij mag zich niet met bruiloften en dergelijke inlaten, want hij kan geen water in wijn veranderen; hij doopt slechts met water en niet met de geest, die door zijn vreugde in God de lust van de wereld overwint. Alle geestelijk leven, dat nog tot geen vastheid en innerlijke degelijkheid gekomen is, zoekt natuurlijk zijn hulp in een wettisch formalisme, in een uitwendige ascetiek, die het vlees doodt; het is daarom voor de kerk van de Heere geen ongunstig teken als in haar de vormen en de inrichtingen, waarin een uitwendige wereldverloochening haar behagen schept, allengs verdwijnen. Het geloof is alleen de overwinning, die de wereld overwint en met dit geloof komt evangelische vrijheid overeen.

De Heere wilde er op wijzen dat bruiloft en huwelijk geschikt zijn voor heiliging door de hemelse krachten, die Hij aanbrengt en voor alle tijden van de kerk een protest afleggen tegenover hen, die het huwelijk als iets profaans beschouwen, een wijze van beschouwing, die wij reeds in de apostolischen tijd zien ontkiemen (1 Tim. 4: 3). Verder moet de tijd in aanmerking worden genomen, waarin Jezus de uitnodiging tot de bruiloft aanneemt; kort vóór Zijn lijden zou Jezus bezwaarlijk Zijn discipelen op een bruiloft gebracht hebben (MATTHEUS. 9: 15). In die eerste tijd komt echter het aannemen van de uitnodiging ter bruiloft temeer als gepast voor, omdat dat naast Zijn zelfstandige betekenis nog een hoge

waarde heeft als symbool en afschaduwing (Hos. 2: 19 v. MATTHEUS. 22: 1 vv. Openbaring . 19: 7).

Men heeft gevraagd (maar reeds de vraag alleen is kwetsend voor het Christelijk gevoel), waarom Christus geen aards huwelijk heeft gesloten. De Heere wilde niet met een uit het getal van de mensen één vlees worden, maar met de hele mensheid door Zijn menswording en Zijn kinderen moesten voor Hem geboren worden niet als de eersten Adam in de weg van de natuurlijke geboorte, maar in de weg van de wedergeboorte moest het oude geslacht van zondaren vernieuwd worden tot een heilig volk van God, dat door Hem gevoed en verzorgd wordt, niet op natuurlijke maar op geestelijke wijze. Omdat het Hem dus niet betaamde zelf in het huwelijk te treden heeft Hij als ter vergoeding aan de echtelijke staat de hoogste eer willen aandoen, die daaraan verbonden kon worden, omdat Hij een bruiloft met Zijn zegenende tegenwoordigheid vereerde.

3. En toen er, ten gevolge van het nu zeer aanzienlijk vergroot aantal van gasten, waarop men niet had gerekend en die men bij de behoeftige omstandigheden van het huis niet kon onthalen, wijn ontbrak, omdat de geringe voorraad geenszins toereikend was dat elk van de aanwezigen een beetje nam (Hoofdstuk 6: 7), zei de moeder van Jezus tot Hem: Zij hebben geen wijn. U zult dus naar Uw goddelijke almacht in het gebrek moeten voorzien, zoals eens de profeet Elia de weduwe te Zarphath uit haar nood redde (1 Kon. 17: 13 vv.).

Soms duurde de bruiloft verscheidene dagen, zelfs een hele week; Gen. 29: 27. Richt. 14: 15. Tobias. 9: 1; 10: 1. Uit deze omstandigheid verklaart men gewoonlijk het gebrek aan wijn. Maar volgens het verhaal schijnt het veeleer dat het feest slechts één dag duurde, zoals dit ook het geval moest zijn in niet bemiddelde gezinnen; daarom is het veel waarschijnlijker dat het gebrek aan wijn veroorzaakt werd door de onverwachte komst van zes of zeven nieuwe gasten, Jezus en Zijn leerlingen. - Wat bedoelt Maria als zij tot Jezus zegt: "Zij hebben geen wijn?" Dit woord heeft enige overeenkomst met het bericht van de zusters van Lazarus: "Die Gij liefhebt is ziek". Het is een stilzwijgende bede. Maar hoe komt het Maria in de gedachten in een dergelijk geval aan Jezus hulp te gaan vragen? Herinneren wij ons eerst dat het, als het gebrek aan wijn inderdaad aan de onverwachte komst van de Heere en Zijn leerlingen toe te schrijven was, ook in de aard van de zaak lag, dat Maria zich in de bestaande moeilijkheid het eerst tot Jezus wendde. Maar vervolgens moet men zich de opgewonden toestand voorstellen, waarin het gehele gezelschap inzonderheid Maria zich bevinden moest. Men vertelde elkaar wat in Judea gebeurd was, de getuigenissen op zo plechtige wijze door Johannes de Doper aangaande Jezus afgelegd, de wonderen bij de doop voorgevallen tot nu toe een geheim, maar door Johannes eindelijk bekend gemaakt, de proeve van buitengewone kennis door Jezus gegeven, toen Hij Nathanaël ontmoette. De gasten moesten zich vooral met de belofte bezighouden die door Jezus was (Hoofdstuk 1: 52) gedaan. De omstandigheid eindelijk dat Jezus voor de eerste maal met leerlingen verscheen, was voldoende om het nieuwe tijdperk, dat Hij nu intrad, luistervol aan te wijzen. Moest de zolang onderdrukte herinnering aan de wonderbare gebeurtenissen, die de geboorte van deze Zoon vergezeld hadden, op dit ogenblik niet met kracht in het hart van Maria ontwaken? Het met zoveel ongeduld verwachtte uur van Zijn openbaring (Luk. 1: 80) is eindelijk gekomen. Maria gelooft dat het haar toekomt, als die de eerste openbaringen aangaande Zijn toekomstige grootheid ontvangen had, het teken tot dit

beslissend ogenblik te geven. Haar Zoon is gewoon haar te gehoorzamen en zij grijpt de eerste gelegenheid die zich voordoet aan om haar vurige begeerte te vervullen. Vat men het woord van Maria zo algemeen op, dan begrijpt men dat zij niet zozeer de hulp van Jezus ten gunste van de verlegen bruidegom begeert, als wel een schitterende daad ter inwijding van het Messiaans koninkrijk.

Hoeveel van de verschillende feestdagen, die tot een Joodse bruiloft behoorden, reeds verlopen waren, verzwijgt Johannes voor ons. Genoeg, er ontstond gebrek aan wijn en Maria gaf dit aan Jezus te kennen. Waarom? Op die vraag is zeer verschillend geantwoord, omdat zij al vaker wonderen van Jezus gezien had? Die veronderstelling is even tegenstrijdig met het karakter van Jezus als met de wonderen. Openbaringen van Zijn goddelijke grootheid waren in de huiselijke kring, vóór Zijn openbaar optreden weinig voegzaam geweest, ten hoogste kon men uit Maria's vraag afleiden, wat zij al vaker in ogenblikkelijke verlegenheid met goed gevolg de wijze raad van haar eerstgeborene gehoord had, geenszins dat zij Zijn wonderkracht al had zien blinken. Zag zij dan heden op Jezus' buitengewone geboorte en jeugd terug? Wij durven niet bepalen in hoever die gedachte, opgewogen door dertig jaar van Zijn vergetelheid, haar nu tot de verwachting van het buitengewone kon stemmen. Maar allerminst kunnen wij geloven dat de woorden: "Zij hebben geen wijn" een ingewikkelde wenk voor Jezus bevatten moest om met de Zijnen heen te gaan. Jezus' antwoord toont althans duidelijk dat Hij het niet zo opgevat heeft. Nee, om Maria's woord te begrijpen, moeten wij haar als de moeder van de Messias beschouwen, die Hem nu voor de eerste keer op de leeftijd en in het karakter van een leraars in Israël tevoorschijn ziet treden, van Zijn eerste vrienden verzeld. Maria meent dat nu het tijdstip van uitstel en zwijgen voorbij is en haar ziel wordt met verwachting van iets groots en heerlijks vervuld. Heeft zij door de Doper vernomen wat enige weken geleden bij Jezus' doop in de Jordaan is gebeurd; hebben Nathanaël of Petrus haar van het buitengewone verhaald, dat hen het eerst tot haar Zoon had gebracht? Onwaarschijnlijk is het een evenmin als het ander en verklaarbaar wordt zo haar mening, dat nu voor Jezus het uur van handelen sloeg. De herinnering van het gebrek aan wijn geeft daartoe de wenk, wellicht van veelbetekenende blikken en gebaren vergezeld. Maar op haar taal zo opgevat past het antwoord van Jezus uitstekend

4. Jezus, Zich hier weer de mannelijke Zoon betonend, die Hij was 12: 5"), zei tot haar: Vrouw, (Hoofdstuk 19: 26) wat heb Ik met u te doen? 1) waarom wilt u ook nu nog uw betrekking als moeder doen gelden, als moesten uw gedachten en wegen ook de Mijne zijn? Nu is een andere betrekking geldend en moet u integendeel op Mij letten, wat Ik wil doen (2 Sam. 16: 10. Jes. 55: 8 v. MATTHEUS. 12: 48). Mijn uur 2), waarop Ik voor het volk van Israël moet optreden en Mijn tekenen en wonderen moet openbaren, is nog niet gekomen, zoals u meent; u moet die echter niet als Mijn moeder willen bespoedigen, maar Die over Mij laten regeren, die Mijn Vader is (Luk. 2: 49).

1) Met het woord: "vrouw" geeft Jezus te kennen dat Hij in de zaken van Zijn roeping niet onder het vijfde gebod is geplaatst, in overeenkomst met Deut. 33: 9, waar het de dienaren van het heiligdom als plicht gesteld wordt tot vader en moeder te zeggen: "ik zie hen niet"

De twaalfjarige knaap verbrak met Zijn Woord: "Moest Ik niet zijn in de dingen van Mijn Vaders?" de banden van vlees en bloed, die Hem met vader en moeder verbonden, in gehoorzaamheid aan Zijn God en Vader, om een nieuwe band van gemeenschap tussen Zich en Zijn ouders te weven. Zo verbreekt de Heere nu Hij Zijn Messiaanse loopbaan begint, met het woord: "Wat heb Ik met u te doen?" de natuurlijke banden, die tussen Hem en Zijn moeder nog hebben bestaan. Nu moet Maria in haar Zoon haar Heer erkennen; zij moet een geheel nieuwe betrekking intreden, als zij een waar deel wil hebben aan de Heer en Heiland, die zij voor de wereld gebaard heeft.

Als Jezus Zijn moeder met een streng woord tot geduld vermaant en haar in Zijn roeping zich niet laat inmengen, heeft Hij haar daardoor iets gegeven, dat zij nodig had, als zij tot geloof in Hem komen zou. Voor Maria was het om redenen, die voor de hand liggen, moeilijker zich aan Hem als aan haar Verlosser, in wie zij evenals anderen moest geloven, over te geven; daarom kon de liefde tot haar, die niet zonder waarheid mocht zijn, zich niet anders betonen dan daardoor, dat Hij, waar Hij in Zijn roeping handelt en spreekt haar niets meer toestaat dan anderen. Terwijl Hij haar zo stelt op de plaats, die haar, zoals zij ook spoedig voelt, toekomt, maakt Hij haar zo veel mogelijk het geloof gemakkelijker en geeft een tegenwicht aan het gewone samenleven. Hij eert haar als Zijn moeder, maar niet ten koste van Zijn Vader, van Zijn roeping en de ware liefde tot haar, die aan haar ziel denkt.

Maria moest dadelijk bij dit eerste terugzien, nadat Hij met de Geest gezalfd en de Meester van Zijn discipelen geworden was, begrijpen dat zij in hetgeen, dat Hij van nu aan zou moeten doen, niet meer zo tot Hem stond als de moeder tot de zoon, maar als een vrouw tot de Man van God.

Niet tussen Maria en haar zoon, maar tussen God en Zijn Zoon moest worden besloten of en wanneer de Heere Zijn heerlijkheid zou openbaren. Terwijl Jezus tot de werkelijke Maria zegt: "Vrouw, wat heb Ik met u te doen"? spreekt de Roomse Maria tot Hem: "Jezus, wat heb ik met U te doen!"

De Heere noemt Zijn moeder een vrouw, opdat niet sommigen zouden menen dat de heilige maagd van een voortreffelijkere natuur was dan anderen van haar geslacht. Hij zegt dit te voren, om de latere verdeeldheden en ketterijen op aarde, opdat niet enigen uit al te grote bewondering voor de heilige maagd zich tot den dwaze waan van deze ketterij zouden laten verleiden.

Hij ziet het graag, als de een voor de ander tot Hem bidt, maar Hij laat geen biddende of voorbiddende mens ook maar de schijn, die anderen zou doen geloven, als had door zijn verdienste of om zijnentwil de hulp plaats gehad.

Dat het veel besproken: "Vrouw, wat heb Ik met u te doen?" niets krenkends bevat, zal men bij de herinnering gevoelen, dat hier alles afhing van de toon; dat het gehele woord slechts betekent: laat aan Mij over, wat niet tot de kring van uw bemoeiing behoort" en dat het daarbij gevoegde: vrouw door Jezus nog in het laatste uur gebruikt werd, toen Hij Maria van het kruis een bewijs gaf van Zijn tedere zorg.

Eigenlijk staat in het Grieks: "Vrouw! Wat is er tussen Mij en u!" Die woorden werden door de Heere gesproken uit de zelfbewustheid van Zijn goddelijk Zoonschap, waarin Hij geen moeder kent en alleen spreken kan van God Zijn Vader.

Die spreekwijze is een uitdrukking, die vaak in het Oude Testament voorkomt en die men soms zelfs bij ongewijde Griekse schrijvers aantreft (Richt. 11: 12. 2 Sam. 16: 10. 1 Kon. 17: 18. 2 Kon. 3: 13.

Deze zegswijze betekent altijd dat een welwillende of vijandige betrekking, die de ene partij tot stand wil brengen, door de andere wordt afgewezen. Maria had de grote verandering begrepen, die op dit ogenblik met haar Zoon plaats had, maar zoals vaak het geval is met onze godsdienstige kundigheden, op de praktische gevolgtrekking, die daaruit voor haar voortvloeide, had zij niet gelet. Jezus is verplicht haar dit te herinneren; en in welk opzicht ben Ik van u afhankelijk in de taak, die Ik nu vervul!" Het is voor Maria een niet verwachte inlichting over de verandering, die plaats gehad heeft.

Ons inziens heeft de Heere, als geworden onder de wet en gekomen om die te vervullen, naar het vijfde gebod gehandeld en aan Zijn moeder vooraf mededeling gedaan dat Hij op deze bruiloft het eerste van Zijn wonderen doen zou. Is het wonder, dat de moeder de openbaring van de heerlijkheid van de Zoon met sterk verlangen tegemoet ziet en die bespoedigen wil? De terechtwijzing van de Heere klinkt naar onze vertaling hard, niet naar de Griekse tekst: "Wat aan Mij en aan u" (v. L).

2) Zijn uur is Zijn tijd, zoals de Vader die voor Hem tot handelen of lijden bepaalt door de gelegenheid en in Zijn Geest, in tegenstelling tegen dat uur dat voor Hem door het goeddunken van de mensen wordt bepaald. Zo is dus het wijzen op Zijn uur hier een vertroosting voor Zijn moeder, dat Hij voor het juiste ogenblik van de juiste uitkomst (Hoofdstuk 5: 19 vv.) zeker is. Daarom kon ook Maria de dienaars, die wisten hoe de wijn ten einde liep en natuurlijk het meest beangstigd waren, de aanwijzing geven om te doen, wat Jezus hun zou zeggen.

5. Zijn moeder, aan die aanwijzing zich ootmoedig onderwerpend, maar nu ook door Gods Geest geleerd dat Jezus’ woord nog een opening gaf om te verwachten dat Hij iets doen zou (vgl. MATTHEUS. 15: 27), zei tot de dienaars: Wat Hij u zal zeggen, doe dat (Gen. 41: 55).

Zij is zeker dat de hulp niet zal uitblijven en maakt gereedheid, om als die komt, die dan op te nemen. Zo ook u, als u echt gebeden heeft! Wees dan maar stil en wacht gerust het uur, dat uw Heiland al heeft uitgekozen. Maak u in alle ootmoed gereed om als het komt, het met opgewektheid te begroeten. Wacht met vast vertrouwen de uitkomst, al schijnt het uw ongeduldig verlangen lang op te houden. De Heere, die u in geloof heeft aangeroepen, weet alle dingen en heeft nog nooit het juiste ogenblik verzuimd dat hulp nodig was. Daaraan erkent men Gods kinderen en daarin onderscheiden zij zich van de kinderen van deze wereld, die ook wel soms de Heere verzoeken, of het dan waar is, wat men zegt, dat Hij het gebed verhoort; de kinderen van God kennen hun Heer; zij bidden met vol vertrouwen en kunnen wachten als zij Hem hebben gebeden. Maar de kinderen van deze wereld begrijpen het

wachten niet en als de Heere niet op hun uur helpt, d. i. op dat uur dat zij hebben uitgekozen, dat zij Hem hebben gesteld en voorgehouden, dan wenden zij zich af en zeggen: "Hij helpt toch niet!"

Het door de Vader bepaalde uur om door een wonder Zijn heerlijkheid te openbaren, was voor Jezus nog niet gekomen; het zou ook niet gekomen zijn, als in Maria's ziel niet iets was voorgevallen, dat bewerkte dat het uur kwam en de hulp krachtig kon komen (dit namelijk, dat Jezus de ter zijde stelling van Zijn moeder, die Zijn werk dadelijk van Hem verlangde, nog voordat Hij de eerste stap tot bevestiging daarvan deed, kon volbrengen, zonder dat zij verstoord werd en in twijfelingen raakte). Maria en de Kananese vrouw vormen een paar; hier evenals daar de verootmoedigende en louterende weigering van de Heere, hier evenals daar het gewillige buigen en het geloof, dat niet weet, maar vertrouwt en dat de Heere als het ware in Zijn woorden vangt. Hier evenals daar de overgave, het Zich overwonnen geven van de Heere, die Zich geweld laat aandoen door het geloof van de Zijnen. Het geloof van de verootmoedigde Maria is het heerlijke verbindingsmiddel tussen de weigering en de toestemming van haar bede.

Meteen voelt Maria de bedoeling van het woord van de Heere en treedt eerbiedig terug, terwijl zij de dienaren van zich afwijst en heenwijst op Hem, die alleen te bevelen had en alleen gehoorzaamd moest worden. En nu, wat Maria hier tot de dienaren zegt, dat zegt zij tot geheel de kerk: "Wat Hij u zeggen zal, doe dat. " Zeker, Maria was de gezegende onder de vrouwen, maar is deze onderscheiding van God dan ook niet genoeg!

6. En daar waren op de plaats vóór de bruiloftskamer zes stenen watervaten gesteld naar de reiniging van de Joden, waarvan in Mark. 7: 3 vv. gesproken wordt en waartoe men veel water nodig had, elk houdende twee of drie metrieten 29: 40").

Die aangeduide maat was zeer aanzienlijk; zij bedroeg 27 Kan (Rilliet), of zelfs 39 Het geheel bedroeg daarom ongeveer 500 kan.

De grote kwantiteit van het in wijn veranderd water is te begrijpen uit het karakter van het wonder, dat was om te zegenen, waarbij moet worden aangenomen dat de overvloed volgens Jezus' bedoeling ten goede van het bruiloftspaar kwam. Ook moet worden opgemerkt, dat de Heere de menigte van de wijn was bepaald door de zes kruiken, die daar stonden. Omdat Hij bovendien als zegenend wonderdoener niet slechts de behoefte had af te meten, had Hij te meer aanleiding om niet te blijven beneden deze door de omstandigheden aangeboden kwantiteit, een of twee kruiken te veranderen en de andere niet.

Als men de bedenking wil inbrengen dat de hoeveelheid wijn de gasten aanleiding tot overdaad gaf, kon men evengoed verlangen dat God om de zuipers de wijnoogst moest doen mislukken; het misbruik was echter in deze kring, bij de tegenwoordigheid van Jezus en na het wonder, dat met heilige vrees vervuld had, het minst te vrezen.

Hierdoor laat Christus zien dat Hij geen strijd heeft tegen een bruiloftsfeest, noch aan iets dat tot de bruiloft behoort, als versiering en vrolijkheid, eten en drinken, zoals het gebruik van het

land die eist, hoewel het schijnt als was het overvloed en verspilling en een wereldse zaak, in zoverre dat alles met mate plaats heeft. Of er bij de Joden dansen zijn geweest, weet ik niet (in de Psalmen wordt vaak genoeg van dansreien gesproken), maar omdat het gewoonte is, evenals gasten nodigen, groen maken, eten, drinken en vrolijk zijn, kan ik het niet veroordelen, wel de overmaat, wanneer het onkuis geschiedt of teveel. Dat er echter zonden plaats hebben, is niet de schuld van het dansen, omdat ook aan tafel en in de kerken dergelijke dingen plaats hebben, evenals het niet de schuld van eten en drinken is dat sommigen als zwijnen worden. Wanneer het er echter ordelijk toegaat, laat ik aan de bruiloft haar recht en haar gewoonte en dans ik ook.

De kruiken komen juist in aantal overeen met de discipelen, die Jezus vergezellen. Zij zijn dus de uitdrukking van dankbaarheid jegens de gastheer en een gedenkteken van de zegen van de Meester over de nieuwe onder Zijn bestuur gestichte gemeente.

Luther verklaart de zes kranken typologisch van de arbeid en de moeite, die de Joden bij dergelijke reiniging hebben, omdat de sabbat, de zevende dag er nog niet is; die zevende dag breekt nu aan, het is de grote dag van de Messias, de Heere Jezus Christus.

De Heere geeft hier een aardse voorstelling van dat bruiloftsmaal, wanneer Hij met hen van de vrucht van de wijnstok in het rijk van Zijn Vaders drinken zal.

Het gewone gebruik van deze watervaten wordt genoemd; zij waren daar "naar de reiniging van de Joden", dus om voor al die velerlei doeleinden te dienen, waarop bij Markus op de boven aangehaalde plaats wordt gewezen, waartoe veel water nodig was; daarom de grote kruiken. Verder moeten wij opmerken dat de uitdrukking: "naar de reiniging van de Joden" te kennen geeft dat de schrijver van het evangelie, toen hij het schreef, niet meer onder Joden leefde, noch zich zelfs onder hen telde. Ten slotte mag een opmerking over het eigenaardig karakter van het hier vertelde wonder niet achterblijven. Als de Heere in MATTHEUS. 11: 5 van Johannes de Doper verlangt dat hij in de door Christus verrichte daden de vervulling ziet van de voorspellingen, Jes. 29: 18 vv. ; 35: 5 vv. , dus het aanbreken van de Messiaanse tijden, zo is daardoor aan Zijn wonderen de betekenis van "tekenen" welke naam zij toch ook dragen, onweersprekelijk verzekerd. De Heere verlangt dat men ze niet eenvoudig als feiten ziet, maar erkent wat ons daardoor moet worden geleerd. In aansluiting nu aan het genoemde doel van het water in de kruiken, dat het volgens Joodse wijze tot reiniging, dus tot uitwendige zuivering moest dienen (Hebr. 9: 13), moet er op worden gewezen hoe door de verandering van het water in wijn de omzetting uit het Oude in het Nieuw Testamentische te kennen wordt gegeven. Uit het water van de voorbereidende Mozaïsche oekonomie maakt Jezus de wijn van de nieuwtestamentische vervulling (MATTHEUS. 9: 17). In de plaats van het water tot uitwendige afwassing, stelt Hij het middel van inwendige levendmaking en bekrachtiging. In plaats van de zuiver symbolische reinheid, die toch de oude natuur niet kon wegnemen, stelde Hij de Geest van het nieuwe leven. Zo treedt dit eerste teken, krachtens Zijn ver uitstrekkende betekenis, met alle recht aan de spits van alle verwante daden van Jezus als een openbaring, waarin zich het hele doel van Zijn zending openbaart, maar zich nog om zo te spreken, op een verborgene wijze openbaart, overeenkomstig de trap van

vernedering, waarop de Heere nog staat en zo, dat niet de ogen van het vlees, maar van de geest door het geloof in staat zijn om Zijn heerlijkheid op te merken.

7. Jezus zei, snel nadat Maria de dienaren de aanwijzing (vs. 2) gegeven had, tot hen: Vul de watervaten, die door het gebruik voor de reiniging (vs. 6) nu leeg zijn geworden, opnieuw met water. En zij, door de Geest van God geleid, die hen niet mechanisch, of als werktuigen zonder wil liet gehoorzamen, maar hen maakte tot medehelpers aan het wonder, hoewel zij er nog onbewust van waren, vulden ze tot boven toe, overeenkomstig de bedoeling van de Heere.

8. En Hij, die onder het vullen zijn werk van de verandering al had volbracht, zei tot hen: Schep nu uit de vaten in de drinkschaal, wat u daarin heeft, geen water maar wijn en draag het tot de hofmeester, de bestuurder van de maaltijd (Sir. 32: 1), opdat hij het proeft. En zij droegen hetgeen zij geschept en in de schalen hadden gegoten, terwijl zij al bij het scheppen gewaar waren geworden wat met het water onder het vullen van de kruiken gebeurd was. Zij wachten zich echter bij hun overreiken het gebeurde te verraden, zij gaven de wijn over zonder op te merken dat die water (?) was geworden en volbrachten zo de hele bedoeling van de Heere.

Door haar woord tot de dienaars, dat bij dezen op ontvankelijke bodem viel, heeft Maria het uur dat tot hiertoe nog niet was gekomen, doen komen, zodat de Heere erkende dat Hij nu al naar de wil van de Vader Zijn heerlijkheid moest openbaren. Wij merken hier bij Maria en de dienaars (vroeger hadden zij zich met de mededeling van het naderend gebrek aan wijn tot Maria gewend en nu had deze hen op haar Zoon als de enigen Uithelper gewezen) iets op van hetgeen de woorden van Sulamith in Hoogl. 1: 12 willen zeggen: "Terwijl de Koning aan zijn ronde tafel is, geeft mijn nardus zijn reuk. " Daarom is het ook een zekere bevrediging en blijdschap, waarmee Jezus Zich tot de dienaars begeeft en hen Zijn eerste bevel geeft, dat zij van hun kant niet enkel als dienaars van het huis, maar veelmeer als Zijn dienaars, als door Gods Geest bewogen, opvolgen. Dat zij daarbij niet denken dat weer het middel voor de Joodse reiniging moest worden gehaald, ligt voor de hand, want de wassing vóór de maaltijd was voorbij en voor die na de tafeltijd was het nog geen tijd; zij bevinden zich dus in dezelfde toestand als later de apostelen bij de beide wonderen van de spijziging, toen zij het volk zich lieten neerzetten en de Heere de broden brachten om te zegenen: zij vermoedden iets groots en waren met een verheven gevoel vervuld. Hoewel zij natuurlijk niet weten wat er zal gebeuren, hebben zij er toch bewustzijn van, dat dit hun waterputten met het gebrek aan wijn, dat zij wel kenden, in enig nader verband stond. Het kan niet twijfelachtig zijn dat het volbrengen van de verandering gedurende de tijd van het vullen van de kruiken voorvalt, niet in die van het scheppen. Dat blijkt uit het woord van de Heere: "Schep nu en breng het de hofmeester" duidelijk, hetgeen toch veronderstelt, dat het wonder al gebeurd is. Over de manier van de verandering zeggen de kerkvaders, dat hier niets anders geschied is, dan wat bij langzame ontwikkeling jaarlijks in de wijnstok plaats heeft; zij nemen dus het wonder op als een bespoedigd natuurproces. Hiertegen zijn echter velerlei bedenkingen, zeker is het van heerlijke betekenis, als men het met Neander karakteriseert, als een verandering van de kracht van het water tot de kracht van wijn; alleen zouden wij in plaats van "kracht" liever "wezen" willen zeggen. Juist in het veranderen, zegt Schultze, bestaat het eigenaardige van deze daad,

waardoor Jezus vanaf het begin op alle Zijn wonderen en in het algemeen op zijn hele werkzaamheid als Verlosser en Heiland een helder licht werpt. Veranderen toch is niet verwoesten, om in de plaats van het vernietigde iets nieuws te plaatsen, maar iets in een nieuwe toestand overplaatsen, zodat van het vroegere oude niets meer te bemerken is. Alles wat eens uit de scheppende hand van Zijn Vader is voortgekomen, of door Hem gewild was, dat wil en kan de Heere niet vernietigen, maar wel moet het natuurlijke, in een nieuwe toestand gebracht, veranderd worden; daarom blijven alle natuurlijke betrekkingen in het Christendom bestaan, de familie, de staat, wetenschap, kunst, niets wordt verwoest, maar door de christelijke geest geplaatst in de volkomen en door God gewilden, met zijn bestemming overeenkomstige toestand. Zo spreekt ook Godet zich uit: "Indien het werk van de natuur de laatste gedachte van de Schepper was, dan was zeker het wonder in de hoogste mate onwaarschijnlijk; want zo’n daad zou als een latere verbetering voorkomen en iets dergelijks zou voor zo’n Meester onwaardig zijn. Wanneer echter de tegenwoordige natuur een ontwerp is, waaruit zich onder medewerking van het vrije schepsel een hoger werk moet ontwikkelen, waarin de stof eenvoudig het orgaan en het afschijnsel van de Geest moet zijn, dan is het wonder voor de denker de voorlopige openbaring, het verblijdend voorspel van deze nieuwe orde van zaken. Het is niet een eindbetaling, maar een handgeld. " Uitvoerig heeft Nebe geprobeerd aan te wijzen, dat het begrip van openbaring met inwendige noodzakelijkheid wonderen eist. De zonde, schrijft deze, heeft de mens uit de nabijheid van God verwijderd en hem de organen dichtgesloten, waarmee hij God gewaar kan worden: hij is een fysisch wezen geworden, een natuurlijk mens, wiens hart aan deze wereld hangt en wiens zintuigen alleen voor het zinnelijke gesloten zijn. Wil God Zich openbaren, dan moet Hij Zich voor onze uitwendige zinnen, op handtastelijke wijze bekend maken, Hij moet door de zinnen de hele mens in beweging brengen. De wonderen zijn als het ware de stemhamer, die de snaren in de harten van de mensen weer aantrekt en spant, waarin de Heilige Geest wil grijpen - alleen op het wonder komt de openbaring van God tot stand. Is deze de betrekking tussen beide, dan spreekt het vanzelf dat het wonder, dat voor de openbaring dient, zich ook van hetgeen geopenbaard moet worden in een zekere harmonie, in een geestelijke verwantschap moet bevinden; het wonder toch moet voor een bepaalde openbaring de weg tot het hart bereiden. De openbaringen van God nu hebben een gemeenschappelijk doel, een groot centraalpunt; zij doelen namelijk allen op een en hetzelfde, namelijk op de verlossing. Verlossing is echter niet een nieuw voortbrengen, een tweede schepping, de schepping is een absoluut voortbrengen; de verlossing is dat niet, die veronderstelt integendeel een eerste voortbrenging; zij wil dit teweeggebrachte, dat in een abnornale toestand gekomen is, weer rechtzetten; verlossen is de banden van een gebondene losmaken, een gevangene weer de vrijheid schenken, - een herstelling in de vroegere toestand, een herstelling in de staat van ongeschondenheid, dat is de verlossing. Evenals echter de verlossing de gevallen mens van de zonde bevrijdt om daarna zijn wezen te bekrachtigen en te verhogen, zo zullen wij moeten verwachten dat daarom ook het wonder in overeenkomstig parallelisme het bestaande, het gevondene, tot een hogere bestaanswijze brengt. Ieder wonder is een lid in de keten, waaraan de grote God van hemel en aarde door de almachtige kracht van Zijn heilzame genade de aarde uit de klauwen van de zonde wil losmaken en verplaatsen in het zalige kindschap van God. Ieder wonder is een bestanddeel van de openbaringsgeschiedenis, dat haar volkomener maakt, een zeker kenteken dat weer een belangrijk uur in het rijk van God is geslagen. In de spiegel van het hier aanwezige teken, als men eerst op de zes stenen watervaten voor het volbrengen van het

wonder ziet, komt het Jodendom voor gelijk aan de werkdagen, waaraan de sabbat ontbreekt, als de moeite en de arbeid, waaraan de vrede en de vreugde van de Heilige Geest nog ontbreekt. Als men daarna, na het volbrengen van het wonder, de vaten beschouwt, blijkt het onderscheid van de beide bedelingen zeer nauwkeurig: hier wet, daar genade, hier uitwendige reiniging, daar inwendige verheuging. Er heeft echter geen nieuwe schepping plaats, maar het wezen van het water gaat over in dat van wijn; zo moet ook het Oude Testament verhoogd worden in het nieuwe. Christus nu, die hier door Zijn gave in de plaats van de bruidegom treedt, volbrengt deze handeling. Zo openbaart zich hier Christus als de ware Messias. Opmerkelijk is Lampes woord: terwijl de wonderen van Mozes beginnen met de verandering van water in bloed (Ex. 7: 14 vv.) beginnen de wonderen van Christus met de verandering van water in wijn. Daardoor kwam het grote onderscheid tussen Mozes en Christus aan het licht (2 Kor. 3: 7 v.). De eerste bedient het ambt van de dood, deze van het leven. Eindelijk nog halen wij Steinmeijers verklaring van het wonder aan: "De gehele voorstelling is er op ingericht om Jezus' daad als een verandering voor te stellen. Dit nu is in de eerste plaats symbolisch op te vatten: de heerlijkheid van Hem treedt hier voor ogen, die noch verwoest, noch schept en die toch het oude nieuw maakt - het is de heerlijkheid van de Hersteller, de Verlosser. Maar hierbij komt het profetische: het zal aan het rijk van God gelukken de verandering van het oude in het nieuwe op aarde te bewerken (Openbaring . 21: 5). Het wonder te Kana opent in het vierde evangelie de gehele werkzaamheid van Christus op aarde. Juist dat dit bovenaan geplaatst is versterkt ons in de overtuiging dat het symbolisch-profetisch de heerschappij te kennen geeft, die het rijk van God op aarde in zijn zegevierende loop verkrijgen zal. " Van onze kant voegen wij hier nog bij dat diensvolgens de Openbaring van Johannes in een zelfde verhouding tot het vierde Evangelie komt, als de Handelingen der Apostelen tot het derde Evangelie; het is als het ware de tweede rede op die eerste. Evenals echter het vierde Evangelie een aanvulling is van het derde (als ook van het tweede en eerste), zo is de Openbaring enigermate een aanvulling van de Handelingen der Apostelen, met dit onderscheid dat zij natuurlijk als profetisch boek de feiten voorafgaat, terwijl de Handelingen als historisch op die volgt. Hierdoor wordt opnieuw bevestigd wat wij al vaker in de gelegenheid waren op te merken, dat de derde en vierde evangelist in een zekere verwantschap tot elkaar staan, dat zij als besluit van de Nieuw Testamentische Schrift in elkaar voegen, evenals de schakels van een ketting en daarom zeker ook omtrent het einde van de apostolische tijd in persoonlijke betrekking met elkaar hebben gestaan, zoals onze voorstelling van de tijdsomstandigheden sinds Paulus' gevangenschap te Rome tot aan Jeruzalems verwoesting, in het tweede aanhangsel tot dit deel dit nader uiteenzet.

Wat een kiese, koninklijk eenvoudige manier van wonderen doen. De Heere zegt niet tot het water: word wijn. Nee, dit zou een valse wonderdoener of een wonderdoener in een verdicht verhaal gedaan hebben; maar zoals het nu gebeurd is, was het alleen de Heere waardig. Ten eerste doet de Heere Zijn wonderen nooit met enig opzet. Hij noemt ze zelf niet eens wonderen, maar goede werken, die Hij naar de wil van de Vader aan de mensen toont. En waarom noemt Hij ze eenvoudig Zijn werken? Omdat het doen van wonderen Zijn natuurlijke bezigheid is, zodat het veeleer een wonder is als Hij geen wonder doet; want dit is een inhouden van Zijn kracht. Zoals de zon omringd is door haar stralen, zo is de Heere der heerlijkheid omringd door Zijne wonderen, want Hij zelf is het wonder aller wonderen en Zijn naam is de Wonderlijke. Kan een koning tot zijn volk komen zonder gevolg? Evenmin zou de

Messias komen zonder wonderen. Hij is de Heere. Stond de Heere ooit verbaasd over een wonder? Nee, de mensen waren soms buiten zichzelf van verrukking bij het zien van Zijn grote daden en riepen het uit in de woorden: Wij hebben heden ongelooflijke dingen gezien. Maar voor de Heere zijn de wonderen zo gemeenzaam, als ons de meest dagelijkse verrichtingen en de doden wekt Hij op, zoals wij onze slapenden wakker maken. Trouwens, een wonder is een betrekkelijke zaak. God heeft een menigte levenskringen aan elkaar ondergeschikt gemaakt en wat nu in de ene levenskring een wonder is, dat is voor een andere, hogere, hemelse levenskring een gewone zaak. Wij kunnen dus gerust zeggen dat er voor God en dus ook voor Christus geen wonderen bestaan, maar wel werken, die echter voor ons en onze lagere, aardse levenskring waarachtig wonderen zijn. In plaats dus van het wonder onmogelijk te houden, zoals de ongelovigen doen, moeten alle verstandigen inzien dat wonderen de volstrekt noodzakelijke gevolgen van een waarlijk Goddelijke verschijning, openbaring, afkomst op menselijk gebied zijn. Waar God komt, daar moeten de wonderen onmiddellijk volgen, want de komst van God is zelf een wonder. Nu is Christus God geopenbaard in het vlees en uit dit wonder vloeien al Zijn wonderen zo vanzelf voort als de beken uit de bron en de stralen uit de zon. Daarom bevat het Evangelie niet enkele op zichzelf staande wonderen, maar veeleer een organisme, een levend samenstel van wonderen. Het is dus meer dan vermetel om God de macht te ontzeggen van dingen te doen, die buiten de kring van onze begrijpelijkheid liggen? Begrijpt iemand hoe hij bestaat uit lichaam en ziel? Nochtans bestaat hij. Zo is ook de vraag niet: is het wonder begrijpelijk, maar is het onbestaanbaar, dat is; is het onmogelijk voor Hem, voor wie niets onmogelijk is? Zijn de wonderen van de Schrift onnatuurlijke en daarmee ongerijmde wonderen? Immers niet, zij zijn integendeel de meest natuurlijke uitdrukkingen van Gods macht en heerlijkheid. Zij zijn niet tegen de natuur, maar overeenkomstig de natuur. Zij zijn de vruchten van de gewone wetten en krachten van de natuur, maar die wetten en krachten door Goddelijke almacht geconcentreerd, als in een brandpunt gebracht. De verandering van water in wijn en de later plaats hebbende vermenigvuldiging van de broden zijn hiervan de voorbeelden en toonbeelden. Brengt niet de wijnstok uit de sappen, die hij in zich heeft en ontvangt, de druiven en de druiven de wijn voort en brengen niet weinige graankorrels in de aarde gezaaid, vele graankorrels en die vele graankorrels meel tot vele broden voort? Welnu, wat de natuur in de loop van maanden doet, dat doet Christus hier en bij de vermenigvuldiging van broden in een ogenblik. En kan dat bevreemden; heeft God de middelen nodig, heeft Hij de wijnstok nodig om wijn en het zaaien van de zaadkorrels nodig om meel en de kunst om brood voort te brengen? Immers nee; die de wijnstok voortbrengt, kan ook het brood voortbrengen. Ik zou niet weten hoe voor het ene meer macht vereist wordt dan voor het andere. Ja de wonderen van de Schrift zijn zo weinig onnatuurlijk, dat zij zelfs overeenkomstig zijn met de tijd waarin en de plaats waar zij plaats vinden. Of is de verandering van water in wijn niet op zijn plaats en tijdig bij een bruiloft, waar wijn ontbreekt en de vermenigvuldiging van brood, waar een menigte van honger dreigt te bezwijken? Zo zijn de Egyptische plagen ook grotendeels Egyptische natuurverschijnselen. God wilde er juist de Egyptenaren mee verkondigen, dat Hij de Heere van de natuur en van alle volken was. Men zegt: ook al de valse godsdiensten hebben haar wonderen. Het is zo, maar welke wonderen? Wonderen die God geheel onwaardig zijn en die bovendien alleen voorvallen in de grijze voortijd, in de nacht van het begin van de volken, in hun voorhistorische tijd. Maar bij de ware godsdienst, de godsdienst van de Schrift, gebeurt het juiste tegendeel. Daar gebeuren geen wonderen dan God ten

hoogste waardig en daar gebeuren zij niet vóór de historie, maar gedurende de historie van de Schrift, buiten welke wij geen wonderen kennen en niet in het allereerst begin en nu en dan; Nee, de geschiedenis van de wonderen doorloopt honderden, ja duizenden jaren. Vóór de zondvloed gebeurde er geen enkel wonder. Pas na de ontwikkeling van het menselijk geslacht, toen ieder kon zien en oordelen en onderscheiden, kwamen de wonderen van God, van de Schrift, de ware wonderen. Verdichte wonderen moeten voor het licht van de beschaving verdwijnen, zoals het bijgeloof in spoken en heksen voor dat licht verdwijnen moest en verdwenen is; maar de wonderen van de Schrift zijn in het volle licht van de beschaving, in het midden van de meest verstandelijke ontwikkeling van Israël en de volken geschied en alleen het voor alle overtuiging onvatbaar ongeloof van vroegere en van onze tijd kan hun waardigheid voor God en historische waarheid niet aannemen.

9. Toen nu de hofmeester het water, dat wijn geworden was, geproefd had (en hij wist niet, vanwaar de wijn was, omdat hij bij de in vs. 7 en 8 meegedeelde gebeurtenissen, op de voorplaats van de bruiloftskamer nietgeweest was, maar de dienaren, die het water geschept hadden, wisten het en hadden, toen zij naar het vanwaar waren gevraagd, antwoord kunnen geven), riep de hofmeester de bruidegom, omdat hij veronderstelde, dat deze de wijn nog in voorraad had gehad, zonder dat hij daarvan iets had gezegd.

10. En zei tot hem. Ieder man in de hele wereld zet, als hij een gastmaal aanricht, voor zijn gasten eerst de goede wijn op, om hem daarvoor eer te bewijzen en wanneer men goed gedronken heeft (Gr. dronken geworden is), zodat men beter en minder niet meer juist kan onderscheiden, dan de minderen, om kosten te besparen. Maar u heeft omgekeerd gehandeld: eerst de mindere wijn ons voorgezet en daarentegen de goede wijn, die u nu laat schenken, tot nu toe bewaard.

Over deze hofmeester is het eerst de vraag welke plaats hij uitwendig tot het bruiloftsgezelschap innam. De Griekse taal maakt namelijk onderscheid bij gastmalen tussen de architriklinos of tafelmeester, de overste van de tafeldienaars, aan wie de zorg voor spijs en drank en de gehele inrichting van het maal was opgedragen en die tevens de voorproever van spijzen en dranken was en de Symposiarchos of ceremoniemeester (arbiter bibendi), die door de gasten zelf uit hun midden werd gekozen. Omdat in de grondtekst het eerste woord gebruikt wordt, schijnt het dat wij ook hier aan die tafelmeester moeten denken. Hiermee strijdt echter dat hij aan de ene kant op een afstand van de dienaren en aan de andere kant tot de bruidegom in vertrouwde betrekking staat. Wij hebben hier een Joodse maaltijd voor ons, waarop wij de onderscheiding van Grieken en Romeinen niet kunnen overdragen, maar waarbij het begrip van tafel- en ceremoniemeester samenvallen. Daar was eigenlijk slechts een hegomenos, zoals in Sir. 32: 1 () staat, die tot de gasten en niet tot de dienaren behoorde. Ook vinden wij deze in 2 Makk. 2: 28 (). Ook Luther heeft zich aan de mening van Nicephorus, bij vs. 1 meegedeeld, aangesloten, volgens welke de bruidegom Simon van Kana was, die wij in Mark. 10: 4 onder de twaalf apostelen van de Heere vinden. Omdat wij in dezen een van de in Mark. 6: 3 genoemde vier broeders van Jezus herkend hebben, kunnen wij ons met Luthers nadere woorden verenigen: "Het is wel te denken dat bruidegom en bruid de heilige moeder Maria naverwant moeten geweest zijn, omdat zij zelf daar is en helpt besturen en toont dat er haar in het bijzonder veel aan gelegen ligt als zij gebrek ziet; want de

lieve moeder Maria zou zich niet zo lichtvaardig in de vreemde of bij verre vrienden in bruiloftszaken mengen, omdat er zeker andere bloedverwanten zouden geweest zijn. " Nu ligt het voor de hand aan te nemen, dat onze hofmeester de man van een van de in Mark. 6: 3 vermelde zusters van Jezus was. Als wij in het volgende zijn inwendige verhouding tot de Heere en Zijn wonderdaad nader besproken zullen hebben, zal blijken dat zich bij hem reeds die gezindheid vertoonde, die in Hoofdst. 7: 3 vv. Mark. 3: 21 vv. de broeders van Jezus karakteriseert en zullen wij weten, aan welke soort van bloedverwanten wij bij deze broeders moeten denken. In de regel gaan de uitleggers het gedrag en de uitspraak van de hofmeester: "Ieder man enz. " vrij onverschillig voorbij. De getuigenis van de hofmeester voor het werkelijke van de wijn, schrijft bijvoorbeeld Hengstenberg en voor het goede daarvan, is het alleen waar het op aankomt en er is niet de minste aanleiding om in het "als men dronken is geworden" iets te vinden. Zij behandelen zijn woord als een, dat na het proeven van de wijn in verrassing schertsend is gesproken. Hij spreekt, zo merkt bijvoorbeeld v. Burger op, naar hetgeen elders wel zal zijn voorgevallen, zonder te vermoeden wat hier is gebeurd, als een te minder bevooroordeeld getuige. Met te wijzen op het onderscheid tussen deze bruiloft en een gewone: "anders eerst goede wijn, dan dronken gasten en eindelijk mindere wijn; hier eerst mindere wijn, geen dronken gasten en eindelijk veel kostelijke wijn, " meent men alles uit onze plaats te hebben gehaald. Wij moeten echter de zaak ernstiger opvatten: Behoorde de hofmeester tot de kring van de bloedverwanten van het huis, zoals dat meer dan waarschijnlijk is, had hij mee aangehoord wat de zes discipelen, die Jezus bij Zich had, van Hem wisten te vertellen, kende Hij het aanvankelijk gebrek, was hij oog- en oorgetuige geweest van het voorgevallene tussen Maria en Jezus (vs. 3 v.), had hij eerst Maria zien uitgaan tot de dienaars, vervolgens Jezus en na enige tijd de dienaars zien binnenkomen om hem wijn te proeven te geven, dan is zijn woord niet meer een schertsend woord tot de bruidegom, dan is het integendeel een woord van ongeloof, waardoor hij van Jezus en Zijn wonder tot de orde van de dag wil overgaan en bruidegom en gasten van hetgeen heeft plaats gehad wil afleiden. Zo komt het ons voor dat de Evangelist niet zozeer de werkelijkheid en deugdelijkheid van de wijn wil constateren, zoals Hengstenberg meent, want daartoe had niemand van de gasten de getuigenis van de hofmeester nodig, daartoe hadden zij hun eigen smaak. Wat daarentegen de Evangelist de pen bewoog, toen hij onze beide verzen neer schreef, was de inwendige, diepe smart, die zijn hart vervulde, dat dadelijk bij dit eerste zo heerlijke wonder van Christus bleek wat hij in Hoofdstuk 1: 11 heeft gezegd: Hij is gekomen tot de Zijnen en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen. " Van dit standpunt zijn de woorden: "en hij wist niet vanwaar enz. , " niet zozeer een verontschuldiging, zoals het op het eerste gezicht zou kunnen schijnen, maar integendeel een aanklacht. Het lag voor de hand te vragen en die het antwoord konden geven, stonden dadelijk voor hem. Maar de hofmeester had geen lust om te vragen. Van degenen, die niet slechts als brengers van wijn, maar als verkondigers van een heerlijke boodschap, als getuigen van een wonder van God tegenover hem staan, wendt hij zich af om hun blinkend aangezicht, waarop het bewustzijn van een verheven zending te lezen staat, niet mee te moeten aanzien. Liever brengt hij bij de bruidegom een verkeerde scherts, dan dat hij heraut wilde worden van het eerste wonderteken van Israëls Messias, waartoe hij geroepen is. Maar, zo bemerken wij verder, hij moet ook met zijn ongepaste aardigheid tot een profeet worden, zoals later Kajafas in Hoofdst. 11: 49 vv. , niet zijn misdadig woord ter verleiding tot profeet geworden is. "Zo handelt de Heere: het laatst geeft Hij de goede wijn. Zo handelt de wereld: het laatst geeft zij de mindere. Zij lokt

met schitterende beloften en geeft eerst het beste dat zij vinden kan; maar spoedig volgt het bittere, dat haar eigen is. Zij maakt dronken en denkt, dat de dronkene er niets van bemerkt wat zij hem dan aanbiedt; maar als hij nuchter geworden is, dan ontdekt hij de misleiding. Ook de Heere geeft beloften, de kroon der gerechtigheid stelt Hij in uitzicht, maar Hij verbergt niet, dat de weg naar het leven smal en de poort nauw is. Eerst verlangt Hij een wedergeboorte uit het water, bittere tranen van berouw, maar dan zalft Hij met vreugdeolie en Zijn heilige, blijde Geest steunt ons. Stelt u geen wantrouwen in Hem, die u de bereiking van een groot goed zo licht en gemakkelijk voorstelt? Twijfelt u niet òf aan de waarde van dit goed òf aan de zekerheid het deelachtig te worden? Waar daarentegen moeilijkheden voorspeld zijn, smarten als voorwaarden gesteld, in het begin slechts weinig genot beloofd wordt, oordeelt u daar niet dat hier oprechtheid en trouw is zonder enig bedrog? Ja, ook hierin vinden wij een staal van Jezus' heerlijkheid even vol van genade als van waarheid en ook dat doet ons elk ongeloof als een zonde tegen het meest gewone natuurlijke gevoel voor waarheid en recht erkennen. " Is aldus de hofmeester de ware tolk van de wereld en haar gezindheid, dan is hij ook met zijn eigen hart een kind van de wereld en de vertegenwoordiger van alle kinderen van de wereld tegenover de Zone van God en Zijn gemeente. "Christus legt als Hij tot de dienaren zegt: "Schept nu en draagt het tot de hofmeester" aan de wereld Zijn werk als ter beoordeling voor. Zoals Hij tot de melaatse, die Hij genezen heeft (Luk. 17: 14) zegt: "ga heen en vertoon uzelf aan de priester; " en er bij voegt, dat het voor dezen tot een getuigenis zal zijn (MATTHEUS. 8: 4), zo wordt ook in onze geschiedenis het zedelijk gericht van de Verlosser over de wereld openbaar. De hofmeester verklaart de wijn, waarin Christus het water veranderd heeft, voor goed, voor de besten, die hij gedronken heeft; zo verklaart de wereld nog altijd de werkingen van de Verlosser voor goed, voor beter dan al het natuurlijke, dat zonder Hem geworden is. Christelijke liefde, trouw, eerlijkheid, vlijt erkent zij met lof en zij weet deze Christelijke deugden ook zeer goed te onderscheiden van enkel natuurlijke eigenschappen, die in haar betoningen wel op die lijken, maar wat grond en richting aangaat wezenlijk van die verschillen. Dit erkent zij niet alleen, omdat het toch een verloochening van alle waarheidszin zou wezen hier te willen berispen, maar daarin vooral, omdat zij zelf er een genot van heeft. Evenals de hofmeester de wijn proefde, die water geweest was en daarin smaak vond, zo smaakt de wereld de werkingen van de Verlosser en wenst niets meer, dan dat deze werkingen vollediger en algemener waren. Zij voelt hoe dan die angstige voorzorg, die menigvuldige bezorgdheden, die het verstand aanraadt, onnodig, hoe dan de veiligheid van eigendom en eer gewaarborgd, een gestreng lastig opzicht over anderen overbodig zou zijn en beklaagt het hier slechts te kunnen proeven en niet met volle teugen te mogen genieten. Maar zij begeert alleen dat de wonderwerken van Christus plaats hebben, Hemzelf versmaadt zij; het doel dat Hij najaagt, behaagt haar, maar de weg daartoe veracht zij. Evenals de hofmeester doet alsof de bruidegom de wijn had aangebracht, alsof er reeds een grote voorraad aanwezig geweest was en slechts opzettelijk tot hiertoe was bewaard, zo doet de wereld nog altijd: uit haar schoot komt datgene voort, waarvan de dienaars van de Heere weten, dat Hij alleen het heeft gegeven. Zij meent in zichzelf een volheid van levenskracht te bezitten, zij hoeft haar verborgen kamers slechts te openen, zij had slechts nodig haar krachten te verenigen, dan zou het blijken over wat voor kapitaal zij te beschikken had. " Tegenover de hofmeester staan de overige bruiloftsgasten, vooral het bruidspaar en de discipelen, deze zullen zeker hier de dienaren nader naar de omstandigheden hebben gevraagd en er zal nu een roemen en prijzen van de Wonderdoener zijn gehoord, waarbij de hofmeester zich over zijn woord moest

schamen. Zo zal eens al het spotten van de kinderen van de wereld tot schande worden, dan als alles door het vuur zal verbranden, zal al het lachen vergaan.

11. Dit beginsel van tekenen (vs. 7 v.) heeft Jezus gedaan en hiermee Zijn werkzaamheid in het doen van wonderen geopend te Kana in Galilea. De evangelist wil nog eens (vs. 1) de plaats noemen, omdat die van betekenis is. In dat landschap zijn later de meeste van de wondertekenen van de Heere gebeurd (Jes. 9: 1 vv. MATTHEUS. 4: 14 vv.), zodat de drie eersteEvangelisten, die daarop vooral hun opmerkzaamheid hebben gericht, tot aan de lijdensgeschiedenis bijna uitsluitend over de werkzaamheid van de Heere in Galilea spreken. En zo heeft Hij Zijn heerlijkheid in dit eerste teken geopenbaard, een heerlijkheid als van de eengeboren Zoon van de Vader, vol van genade en waarheid (Hoofdstuk 1: 14); en Zijn discipelen, de zes, die Hij reeds tot Zich had getrokken en daarboven ook de drie onder Zijn broeders, die Hij later onder de twaalf opnam, Jakobus de jongere, Judas Lebbeüs en Simon van Kana (MATTHEUS. 10: 3 v.) geloofden in Hem.

Als kind heeft Jezus geen wonderen gedaan, zoals de fabeltjes van de apocriefe Evangeliën vertellen; hier maakt de Heere het begin.

Johannes noemt hetgeen geschied is teken, omdat het doel daarvan niet met de eerste werking ophield, maar omdat deze iets meer betekende, waarop het gebeurde wees en opmerkzaam maakte. Wat dit was geeft de bijvoeging te kennen: "en openbaarde Zijn heerlijkheid. " De heerlijkheid, waarvan in Hoofdstuk 1: 4 gesproken is, dat de discipelen haar gezien hebben, waarop Jezus hen in Hoofdstuk 1: 52 wees, blonk in dit teken uit en wilde daarin gezien worden.

De heerlijkheid van Christus is Zijn waardigheid als eengeboren Zoon, nu is deze heerlijkheid naar haar natuur voor de ogen van de aardbewoners verborgen, maar de wonderen zijn in haar ogen schitterende tekenen. Zij openbaren aan het beperkte verstand de onbegrensde vrijheid, waarmee de Zoon over alles beschikt, de onbeperkte macht, waarmee de liefde van de Vader Hem heeft bekleed (Hoofdstuk 3: 35). Daarbij is op te merken dat er staat: "Zijn heerlijkheid. " Daardoor wordt een groot onderscheid gemaakt tussen Jezus en alle goddelijke gezanten, die vóór Hem wonderen hebben gedaan. In de wonderdaden van de laatste zag men de heerlijkheid van de Heere (Ex. 16: 7), nooit hun eigene; de daden van Jezus daarentegen openbaren Zijn eigen heerlijkheid, omdat zij van Zijn waardigheid als Zoon getuigen.

Het teken is onderscheiden van het wonder (in Hoofdstuk 4: 48 worden tekenen en wonderen met elkaar verbonden) zodat bij het eerste de objectieve betekenis en het doel in ogenschouw wordt genomen, bij het laatste het daardoor teweeg gebrachte subjectief gevoel, het buitengewone, dat de gewone loop van de natuur te boven gaat. Alle wonderen zijn tekenen, maar niet alle tekenen zijn wonderen, omdat soms ook gewone zaken als tekenen worden gebezigd, hier is echter volgens de samenhang van een wonderteken sprake.

Terwijl de meeste overige wonderdaden, die wij bij Johannes lezen, bestemd zijn om zekere voorvallen in het leven van Christus te doen uitkomen, of als aanleidingen tot uitgebreide redenen en gesprekken, die de Heere ten gevolge daarvan heeft gehouden, om op deze een

verhelderend licht te werpen, zo onderscheidt zich van deze, dit wonderverhaal daardoor, dat het noch met het voorgaande noch het volgende in enige wezenlijke samenhang staat, noch ook de drager is van verheven en heerlijke woorden, die de Heere daarbij zou hebben gesproken. Het natuurlijk besluit dat wij daaruit trekken is dit, dat dit wonder te Kana voor Johannes, die overigens de werken van de Verlosser zo zeldzaam vermeldt en alleen de inwendige heerlijkheid van de Zoon van God wil voorstellen, op zichzelf een bijzondere betekenis moet hebben gehad; daarover spreekt hij vervolgens zichzelf uit in de woorden: "en heeft Zijn heerlijkheid geopenbaard aan Zijn discipelen en Zijn discipelen geloofden in Hem. " Het geloof van de discipelen, of liever het versterken van hen in geloof (gelovig waren zij toch reeds vroeger geweest) was dus een gevolg van de heerlijkheid van Christus, die in dit eerste teken was openbaar geworden. Nu is het de vraag, wat in Jezus' daad het eigenaardige geweest is, welke eigenaardige heerlijkheid van de Heere daarin is uitgedrukt. Zo dikwijls als Jezus een teken deed, geschiedde het in de dienst van de liefde en elke aandrang om tot een ander doel Zijn macht te tonen, wees Hij beslist af; van die zijde beschouwd zinkt echter de te Kana bewezen hulp hij andere veel meer betekenende weldaden in het niet. Een eigenlijk ongeluk, een werkelijke nood was hier niet voorhanden. En zo men ook wilde zeggen, dat niet weinige gemoederen, vooral vrouwelijke, zo'n verlegenheid moeilijker verdragen dan werkelijk leed, van zo'n beschaming meer afschrik hebben dan van waarachtige smart, zo is dat toch juist een gebrek, een verkeerdheid, die wij hier niet als maatstaf mogen aangeven. Wat de Heere gaf, de wijn, dat was geen dringende behoefte, maar alleen een te ontberen verhoging van vreugde en misschien is het zelfs gebeurd dat diegenen, die uit de verlegenheid werden gered, de behoefte niet eens hadden bemerkt. Hoe ver staat daarom dat hulpbetoon van de Heere achter bij de spijziging van duizenden, die zonder Zijn ontferming in de woestijn versmacht zouden zijn, achter bij de herstelling van een vreselijk verwoeste gezondheid, bij het terugroepen van het reeds ontvluchte leven. Is het dus niet de gave van de verlosser, waarin zich Zijn heerlijkheid openbaarde, dan blijft ons niets over dan dat het de aard en wijze geweest is, waarop Hij die verleend heeft. Anders sprak Hij en het geschiedde; Hij gebood en het stond er. Anders nam Hij het weinige, dat aanwezig was, zegende en gaf het en reikte het uit en er bleef nog over. Zo had Hij ook hier kunnen doen; Hij had plotseling de vrucht van de wijnstok kunnen verschaffen en zo wenste, zo verwachtte Maria het misschien, toen zij tot Hem zei: "zij hebben geen wijn; " of zoals Hij later deed met brood en vis in de woestijn en zoals het gebeurd was in de tijd van het Oude Verbond met het meel en de olie van de weduwe, zo had Hij ook hier, toen de wijn begon te ontbreken, het weinige dat nog overig was, kunnen zegenen, zodat er geen gebrek was gevoeld. Zo wilde Hij het echter niet; Hij wilde Zijn heerlijkheid duidelijker openbaren en het licht moest schijnen op allen die in huis waren. Zonder dat Zijn hand het aanraakt, zonder dat Zijn mond een woord spreekt, wordt het water tot wijn, het eigenaardige van Zijn daad te Kana bestaat in de omkering. Wat veranderd wordt, dat blijft niet in de oude toestand, het gaat over in een nieuwe en wel in een werkelijk nieuwe, die met de oude zelfs geen gelijkheid meer heeft, in een geheel en volkomen nieuwe toestand. Omkeren, niet verbeteren, het is niet in het een of ander opzicht veranderen, maar zoals al het water tot wijn werd, geen droppel water achterbleef, zo blijft bij de omkering niets in de oude toestand en in zoverre mogen wij dit omkeren een scheppende werkzaamheid noemen; aan de wijn was het niet te zien, dat die vroeger water geweest was. Maar aan de andere kant is het omkeren ook niet "het oude teniet doen en in plaats daarvan iets nieuws stellen, " maar het oude veronderstelt een achterblijven van het oude, alleen dat

het juist in een nieuwe toestand verplaatst wordt. Zo liet de Heere uitdrukkelijk eerst water scheppen en dit vers geschepte water maakte Hij tot wijn. Waarom eerst scheppen, als Hij het onmiddellijk daarop weer had willen vernietigen? In beide ligt daarom het wezen van omkering: nieuw maken en toch niet verwoesten, het oude niet vernietigen, toch iets nieuws verlenen. Wat de natuur gaf nam de Heere, maar Hij liet het niet in de natuurlijke toestand, maar beval het door Zijn kracht en genade om over te gaan in een nieuwe, die Hij teweeg bracht. Het behouden van het oude en het scheppen van het nieuwe wordt in het omkeren een en dat is de werkzaamheid van de Verlosser, waarvan wij zeggen dat zij aan dit wonder te Kana eigenaardig is en daaraan zijn eigenaardige betekenis geeft; deze is echter geen andere, dan die, dat in zo'n uitwendig werk zich Zijn gehele verlossende werkzaamheid voorstelt en wij hier een voorbeeld hebben voor Zijn werkzaamheid in het rijk van de genade. Het recht tot zo'n keuze van beschouwing wordt ons reeds gegeven door de opmerkelijke samenstemming van de afzonderlijke trekken in het wonder van de Heere met hetgeen wij in het algemeen als doel van de verlossing kennen. Een bruiloft is de aanleiding van het wonder, een gemeenschappelijk maal de schouwplaats daarvan, maar de wijn is Zijn voorwerp: een bruiloft - bedient niet de Schrift zich doorgaans van dit beeld, om de inwendige vereniging van Jezus met Zijn gelovigen daarin te beschrijven? Een gemeenschappelijk maal - o hoe vaak spreekt het Evangelie van een avondmaal in het rijk van Christus, waartoe velen geroepen zijn, hoewel slechts weinige van de genodigden het zouden smaken! De wijn - hoe vaak keert dit beeld terug in de beide Testamenten om dezelfde zaak op het gebied van het geestelijk leven aan te wijzen! Het geeft de werkingen te kennen van Christus' genade aan de mens. Daarvoor is het een gepast beeld. Zoals hij een versterkend genot is, zo wil de genade van Christus ons met nieuwe levenskracht doortrekken, met nieuwe levensmoed vervullen; zoals hij een opwekkende kracht bezit, zo wil Christus teweeg brengen dat wij ons ten allen tijde in de Heere verheugen; zoals hij een geestrijke drank is, zo wil Christus ons Zijn Heilige Geest verlenen en krachtens deze werkelijk zelf woning in ons maken. Rechtsteekse tegenstelling tegen de wijn vormt nu het water, als iets gewoons, iets dat geen krachtige invloed op het organisme uitoefent en nuchter laat; dat is een beeld van het natuurlijke, een aanwijzing van onze laffe, matte, slappe geest, wanneer die verwijderd is van de genade van Christus. Als wij nu zien hoe de Verlosser te Kana in plaats van water wijn geeft en wel op die manier dat het water in wijn verandert, dan zullen wij het begrijpen, in hoeverre de apostel Johannes dit wonder zo gewichtig, een beeld van verrassende waarheid is geweest door de hele verlossende werkzaamheid van de Heere, als die toch namelijk het doel heeft om in de plaats van de natuurlijke gezindheid en van het natuurlijk leven een heilige zin, een goddelijk leven te stellen en die dit doel wil bereiken op de weg van verandering. Ja, Christus' wonderwerken in het geestelijk leven zijn enkel veranderingen. Wat de Heere aan het gehele menselijk geslacht gedaan heeft, het is niets anders dan dat Hij water in wijn veranderd heeft. Alle betrekkingen en omstandigheden van het leven, het huiselijke, het openbare, het godsdienstige, het leven, het leven in zijn beroep, alles is nieuw geworden, maar niet als was het oude verbroken en in plaats daarvan iets nieuws gesteld, het is slechts overgegaan in het nieuwe, slechts verheerlijkt. Wat de Heere aan de ziel van de mensen doet, het is niets anders dan dat Hij water in wijn verandert: de oude neigingen, begeerten, gedachten, wensen bemoeiingen zijn veranderd in nieuwe; maar het oude is niet verwoest, alleen is vernietigd, wat niet geschikt was tot verandering - water kan in wijn worden veranderd, maar vergif niet. Zo is het vergif van de zonde door Christus vernietigd, overigens is echter al het oude slechts

vernieuwd, slechts verhoogd. Tranen verandert Hij in vreugde, zwakheid in kracht, armoede in rijkdom, vrees in hoop; maar Hij laat de oorzaak van de tranen, Hij verleent daarbij alleen Zijn vrede, Hij laat het gevoel van zwakheid, maar Hij overschaduwt het met Zijn kracht, zoals de apostel het beschrijft in 2 Kor. 6: 10 Ja, u ziet veranderingen in het rijk van de genade; ze te bewerken dat is het doel van de Zoon van God. Een ander doel kon Hij niet hebben; want Hij was niet gezonden om te scheppen, maar om te herstellen, te vernieuwen, weer te brengen, niet om het smakeloos geworden zout te vertreden, niet om het water te verplengen, maar om uit te werken dat het geen laf en smakeloos water bleef. En in die mate als Hij het heeft gedaan, in die mate heeft Hij Zich geheel betoond de Zoon van God te zijn. Is dit nu zo, zullen wij dan de apostel geen gelijk moeten geven als hij zegt dat Jezus hier Zijn heerlijkheid heeft geopenbaard? Hoe kan Zijn heerlijkheid meer openbaar worden dan wanneer Hij verschijnt zoals Hij is, wanneer Zijn eigenlijke natuur en bestemming kenbaar wordt, als het zichtbaar wordt, dat Hij het werk, dat de Vader Hem te doen gegeven heeft, heeft nagejaagd en volbracht? Dat werk was geen ander dan de wereld te veranderen, het verdorven menselijk geslacht voor God tot een liefelijken reuk te maken, de zondige mensen te vernieuwen tot een offer, dat heilig, rechtvaardig en de Vader welgevallig zou zijn. Maar wat een macht was daarvoor nodig en wat een liefde behoorde daartoe! Een geheel nieuw geslacht te scheppen zou geenszins een nieuwe verheerlijking van de goddelijke almacht geweest zijn, maar alleen de herhaling van een reeds eens volbrachte almachtige werkzaamheid. Nu echter uit deze mens, die vervreemd was van het leven uit God, uit dit water, waarin geen straal van licht, uit dit zinnelijke, waarin geen vonk van de geest was, ja uit deze stof een nieuw schepsel te vormen en wel zo, dat geen dwang mocht plaats vinden, geen gebiedende noodzakelijkheid werken, maar de vrijheid van het schepsel onbeperkt moest blijven, daartoe was een macht nodig zo groots, zo eigenaardig, als die de Zoon van God alleen heeft geopenbaard en zoals wij zelf in het bestuur van de Vader vóór de zending van de Verlosser nooit ontdekken. De ondenkbare moeilijkheid van dit werk eiste al die goddelijke middelen, die tot het doel van de verlossing werden aangewend. Daartoe moest de Zoon van God in het vlees komen en Zijn vlees weer in de dood geven, Hem was arbeid gegeven met de zonden van de mensen en moeite met hun misdaden. Dat alles was niet noodzakelijk geweest tot een nieuwe schepping van de almacht, daartoe zou de stem van de Heere van de hemel voldoende geweest zijn; maar zou nu een vernieuwing plaats hebben zonder een voorafgaand verwoestend gericht (Hoofdstuk 3: 17), een andere weg stond niet open dan de weg van de verandering en die kon alleen de liefde kiezen, op die kon alleen de liefde volharden. En met wat een trouw heeft de Heere Zich op die staande gehouden, met wat een hemels geduld en met wat een zelfverloochening heeft Hij het moeitevolle werk van de verandering onveranderlijk voortgezet, alle verzoekingen, om liever het smakeloze water te vergieten, volstandig afwijzende (Jes. 42: 1 vv.). Deze macht en deze liefde van Jezus, zoals die zich afspiegelt in Zijn veranderende werkzaamheid op de bruiloft te Kana, heeft Johannes zeker in de gedachte gehad bij het woord: "Hij openbaarde Zijn heerlijkheid" en als hij opmerkt dat dit het eerste teken was, dat Jezus gedaan heeft, dan wilde Hij zonder twijfel meteen in het begin de regel en het doel van de hele verlossende werkzaamheid van de Heere bepaald te voorschijn laten treden.

De Heere heeft later hongerigen gespijzigd, zieken genezen, doden opgewekt - alles treffende openbaringen van Zijn heerlijkheid! Maar in dit eerste teken ligt iets, dat de andere wonderen,

hoewel zij tezamen een vriendelijk, heilzaam, zegenend aangezicht hebben, niet in gelijke mate doen zien. Daarom sluit ook de Evangelist deze bruiloftsgeschiedenis met de woorden: "en Zijn discipelen geloofden in Hem"; zij hadden nu iets gezien van die grotere dingen, die de Heere aan hun ogen had beloofd (Hoofdstuk 1: 50) en zo werd ook hun geloof groter.

Hoe Jezus Zich verheerlijkt in het toenemend geloof 1) het verder ontwikkelt, 2) het buitengewoon beloont.

De eerste voorwaarde van het geloof is de getuigenis (Hoofdstuk 1: 19-34); nadat het door dit indirecte middel is opgewekt, wordt het bevestigd door de persoonlijke aanraking met zijn voorwerp (Hoofdstuk 1: 35-51); eindelijk wordt daaraan in deze persoonlijke betrekking gelegenheid geschonken, om zodanige ervaringen op te doen van de macht en de goedheid van het wezen, waaraan het geloof zich heeft aangesloten, dat het daardoor onwankelbaar bevestigd en gegrondvest wordt. (Hoofdstuk 2: 1-10). Dan pas verdient het eigenlijk zijn naam, het is volkomen geloof; zeker moet het nog groeien in die mate als zodanige ervaringen zich vermenigvuldigen, maar van dit ogenblik heeft het reeds de drie wezenlijke punten van ontwikkeling doorlopen, waardoor het ontstaat.

De Christen, zegt Luther, is niet in het geworden zijn, maar in het worden; hij moet, als het goed met hem is, van dag tot dag opgroeien in Hem, die het Hoofd is, namelijk Christus.

Jezus als toonbeeld voor de Christenen in het gezellig leven:
1) de Christen moet zich niet afzonderen, het gezellig leven niet aanzien als in strijd met zijn waardigheid, integendeel moet hij deze banden, waardoor de maatschappij aan elkaar hangt, eren als middelen tot iets hogers; hij moet zich echter steeds voelen in de onzichtbare tegenwoordigheid van Jezus en daarom Christelijke waardigheid betonen; 2) hij moet met deelnemende liefde, evenals Maria, kommer en zorg opmerken en evenals Jezus de zorgen afwenden en vreugde bevorderen; 3) hij moet het dikwijls geest- en vreugdeloze van het maatschappelijk leven proberen te verminderen, naardat tijd en plaats veroorlooft en zonder drukte en bescheiden ernaar streven dat een geestelijke vreugde, een hoger genot bevorderd en het geringe veredeld wordt, 4) ja hij moet het gezelschap maken tot een school van christelijk geloof en de gemoederen nauwer proberen te verbinden aan Christus Jezus.

Een vroom hofprediker werd eens door zijn vorst aan tafel genodigd; hij liet antwoorden dat hij wilde komen als het hem werd vergund een gast mee te brengen. De hovelingen verwonderden zich over dit antwoord en dachten dat de hofprediker een onbeleefd man was en niet veel wist van de manieren van het hof. Maar de vorst was een vriend van de dienaren van God en had deze man graag bij zich, daarom liet hij hem ontbieden, hij zou maar komen en mocht meebrengen wie hij wilde. Ieder wacht met verlangen, wat voor gast de hofprediker wel zou medebrengen; maar hij komt geheel alleen. De vorst ontvangt hem zeer vriendelijk en vraagt, waar hij toch zijn gast had gelaten, de hofprediker antwoordde naar de toenmalige Duitse manier: "Uwe genade hebbe geduld, hij zal zich straks vertonen en zich laten horen. " Toen nu enigen aan tafel meer begonnen te drinken dan nodig was, verhief zich plotseling de hofprediker en zei: "Ik werd gevraagd, wie mijn gast was; nu wil ik het zeggen; mijn gast is de Heere Jezus en Zijn woord; Hij is zelf op bruiloften en gastmalen geweest en heeft zelfs

wel eens veel en goede wijn gemaakt, maar Hij heeft daarvan niet veel gedronken en Zijn woord zegt: hoed uzelf ervoor dat uw harten niet bezwaard worden met brasserijen en dronkenschappen. Geschiedt dit, dan wijkt deze dierbare gast van ons en Hij heeft mij geboden u, mijne Heeren, dit te zeggen en aan te wijzen. " De vrome vorst voelde daarover een hartelijke vreugde, hielp dit goede tafelgesprek voortzetten en verzocht de hofprediker dat hij in het vervolg, deze lieve gast toch altijd zou meebrengen en nooit zonder Hem verschijnen.

Het eerste wonder van de Zaligmaker werd verricht op een bruiloft te Kana in Galilea. De Zon der gerechtigheid ging over het maatschappelijke leven op bij gelegenheid van een huiselijke inzegening; Hij begon met Zich te verblijden met de gelukkige, alvorens Hij uitging om met de lijdende te wenen, Hij, op wie de last van de overtredingen van de hele wereld drukte, week voor een tijd van Zijn weg af om over een jong, maar arm paar mensen, die tezamen het leven begonnen, enige stralen te doen schijnen van dat gezegende zonlicht, dat eenmaal hemel en aarde met zijn luister zal vervullen. Bij onze vreugde hebben wij evenzeer behoefte aan Zijn tegenwoordigheid als onder ons lijden. Onze bruiloften hebben Zijn heiligende, onze begrafenissen Zijn steunende en vertroostende tegenwoordigheid nodig. Waar men Hem ooit zoekt, zal men Hem vinden en waar Hij is zal aanhoudend heiligende kracht van Hem uitgaan en door allen ervaren worden.

De wonderen van onze gezegende Heer waren tekenen, niet alleen van alvermogende kracht, zij waren niet minder bewijzen en openbaringen van kostbare waarheden. Het wonder stelde de tegenwoordigheid van de Almacht in het helderste licht. De les, die het bevatte, bewees dat Hij niet gekomen was om het leven van de mensen te verderven, maar om te behouden, niet om te straffen maar om te reinigen, te verblijden en rijk te maken. Het wonder was de zuil en de lering, die het bevatte het licht dat, boven deze geplaatst, zijn schijnsel verspreidt, het is vaak moeilijk te bepalen wat in de werken van Jezus het helderste uitblinkt: de genade of de macht, de liefde of de kracht; allen doen hem kennen als de Hersteller, de Verlosser, de Zaligmaker, de Leraar van de mensen.

Dat de geest de stof beheerst, aanschouwen wij dagelijks. Hij ontlokt aan de natuur haar geheimen, breidelt de loop van de rivieren, leidt de bliksems van de hemel en ontwoekert aan de grond zijn verholen schatten. Maar deze werking is een mechanische. Zij wordt niet direct, maar indirect, niet opeens, maar trapsgewijze, niet gemakkelijk, maar vaak door inspanning van de uiterste krachten tot stand gebracht. De Wonderdoener integendeel werkt dynamisch; door het overwicht van de kracht van Zijn wil veroorzaakt Hij uitwerksels, door geen gewoon vermogen tot stand te brengen en uit geen bestaande natuurwetten te verklaren. Elia spreekt en het vuur daalt af van de hemel. Eliza bidt en de gestorven zoon van de Sunamitische leeft. En omdat nu ervaring en zelfbewustheid ons verkondigen dat - hoe verschillend de wils- en werkkracht van verschillende mensen ook zij - er echter enkele verrichtingen zijn, die voor alles tot het rijk van de onmogelijkheid behoren. Zo besluit men terecht dat waar juist deze laatste gebeuren, Gods kracht de mens, die ze teweeg brengt, met bijzondere gaven toegerust heeft. De uitdrukking van de weduwe te Zarphat, na de opwekking van haar zoon door Elia; "Nu weet ik dat u een man van God bent", is de taal van het gezond verstand, dat de menselijke beperktheid erkent. Zoals zulke wonderdaden aan de beroemdste Godsmannen van

het Oude Verbond toegekend worden, zo bekleden zij ook in de geschiedenis van Jezus een voorname plaats. Alleen onredelijke twijfelzucht zou kunnen ontkennen dat de daden van de Heere op Zijn tijdgenoten de indruk van iets geheel buitengewoons gemaakt hebben. De geschiedenis van de eerste Christenen pleit er krachtig voor dat de weg van het Christendom door de stralen van het wonderbare omgeven is geweest. Laten wij zelfs de Evangeliën rusten, wij ontdekken nog in de Handelingen en Brieven der apostelen onophoudelijk sporen van de naam, die Jezus als Wonderdoener heeft achtergelaten. En lezen wij de gedenkwaardigheden van Zijn leven, wij vinden Zijn verschijning op aarde door vrienden en vijanden vaak belasterd, maar nooit ontkend. "Niemand kan zulke tekenen doen, als God niet met hem is, " zegt de waarheidlievende Nikodemus. Als de Christus gekomen is, zal Hij meer tekenen doen dan deze gedaan heeft? vraagt een onpartijdige menigte. "Deze mens doet vele tekenen" roept Kajafas in jammerlijke verlegenheid uit en nog rondom het kruis smelt met de spotkreet de hulde te zamen: Anderen heeft Hij verlost. Ja, wat hier alles afdoet, de Heere zelf horen wij Zich ondubbelzinnig wonderkracht toeschrijven, daaruit Zijn goddelijke zending bewijzen, daardoor Zijn verzekering staven, dat de Messias in Hem verscheen.

De Heere openbaarde door dit wonder Zijn heerlijkheid niet in het openbaar, maar in de huiselijke kring, onder enkel vrienden en bijzonder aan Zijn discipelen. Dit kan uit de aard van het wonder niet anders zijn; zoiets doet de Heere niet anders dan voor de Zijnen. De Heere verkoos Zich discipelen, niet tot het geven van een troon en kroon op aarde, maar om Hem te volgen, waar Hij zou heengaan; en ten einde hen nu te leiden in de diepte van Zijn lijden, begint Hij met hen heen te leiden naar de bruiloft, die het beeld der eeuwige vreugde is. De staat van de gelovige is nog heden geen andere. Tussen de bruiloft te Kana en de bruiloft van het Lam lag voor de Heere zelf bij uitnemendheid en bij de discipelen als noodwendig gevolg, de strijd, de smart, het lijden. De discipelen geloofden in Hem. Het einde van de werken van de Heere moet zijn dat men van de zaak komt tot de persoon. Zeker, het wonder was voortreffelijk en de wijn was het ook, maar de persoon van de Heere was nog eindeloos voortreffelijker. Is het aannemen van de Heere Jezus zelf niet de vrucht van al de wonderen, die Hij gedaan en al de woorden die Hij gesproken heeft? Zo zijn zij aan ons voorspeld. Ik begin hoe langer hoe meer te begrijpen dat al het ontdekken en opmerken van de waarheden en schoonheden van Gods Woord niets betekent, als het ons niet in de Heere zelf doet geloven. Al dat spreken en schrijven over de waarheden is blad en bloesem alleen; alleen het geloof in de Heere Jezus is de liefelijke en blijvende vrucht. De wijn, die Christus geeft, is voor een tijd, maar Hij zelf blijft in eeuwigheid.

C. Op het verhaal van Jezus’ optreden in de wereld, waarbij Hij slechts met enkele klassen of personen van Zijn volk in aanraking komt, volgt nu dat van Zijn optreden onder het geheel van het volk naar de drievoudige indeling van het land in Judea, Samaria en Galilea. Daardoor ontstaan voor dit tweede deel, dat tot Hoofdstuk 4: 54 loopt, drie hoofdafdelingen. De eerste van deze scheidt zich in drie, de tweede in twee onderdelen, de derde staat op zichzelf.

I. Vs. 12-Hoofdstuk 3: 36 stelt ons Jezus voor in Zijn eerste werkzaamheid te Jeruzalem en in Judea, Geografisch verdeelt zich het geheel in de drie afdelingen; de tempel, de hoofdstad, het Joodse land; maar ook inwendig zal een drievoudige afdeling worden opgemerkt.

a. Vs. 12-22 Dit eerste onderdeel geeft bericht van Jezus' eerste ontmoeting met de Joodse overheid, als de vertegenwoordigster van het Jodendom in de tempel te Jeruzalem. Wij vernemen op welke door God beschikte weg het daartoe kwam, tot welke handeling het noodzakelijk moest leiden en welke kiem tot een latere treurige vrucht het nu reeds plantte. Het middelpunt van de geschiedenis is de eerste tempelreiniging (omstreeks Pasen van het jaar 27 na Christus). waarmee Jezus Zijn ambt nu begint; maar de Joodse geest verzet zich en sluit zich ongelovig van Hem af, zodat dadelijk in het begin reeds het einde te zien is.

12. Daarna, nadat Jezus Zich al op vrijdags 22 februari naar Nazareth had begeven en hier de sabbat had doorgebracht, ging Hij in een van de eerstvolgende weken, ten einde een bezoek af te leggen, af daar Kapérnaüm aan de zee van Galilea, Hij en Zijn moeder Maria en Zijn broeders Jakobus, Joses, Simon en Judas (Matth. 13: 55) en Zijne discipelen Andreas, Johannes, Simon Petrus, Jakobus de oudere, Filippus en Nathanaël, of Bartholomeüs; en zij, deze allen met elkaar, bleven aldaar niet vele dagen, slechts enkele; Jezus nam dus nog niet, zoals vijfvierde jaar later (Matth. 4: 13 vv.) deze stad tot Zijn voortdurende verblijfplaats.

Kana was de geboorteplaats van Nathanaël. Nu ligt het vermoeden voor de hand dat de vijf andere discipelen hem hebben uitgenodigd om de overige tijd tot aan het Paasfeest hen te bezoeken in hun land aan de zee van Tiberias. De broeders Petrus en Andreas waren, evenals Filippus, uit Bethsaïda, in de nabijheid van Kapérnaüm, welke laatste plaats waarschijnlijk de woonplaats van de zonen van Zebedeüs, van Johannes en Jakobus, was.

Waarom wordt dit korte oponthoud te Kapérnaüm op de doorreis tot het feest vermeld, omdat Johannes toch geen merkwaardige gebeurtenis, daar gebeurd, meedeelt? Het schijnt dat daarvoor een persoonlijke reden bestaat, dat Johannes uit Kapérnaüm was, dat Jezus in het huis van zijn vader Zijn intrek heeft genomen. De woonplaats van Johannes' vader Zebedeüs wordt nergens uitdrukkelijk gemeld. Bij Kapérnaüm past echter, dat de naaste vrienden van Johannes, de medegenoten van hem en zijn broeder (Luk. 5: 10), Petrus en Andreas, uit Bethsaïda zijn, dat, zoals het schijnt, de vissersvoorstad van Kapernaüm was.

Nog worden de broeders van Jezus van Zijn discipelen onderscheiden, want nog waren zij geen geroepen apostelen en bovendien behoorde ook Joses tot hen. Dat zij zich echter reeds nu aan de kring van Jezus aansluiten, bewijst dat de gewone opvatting van het meegedeelde in Hoofdstuk 7: 5 verkeerd is.

14. a) En hij vond, toen Hij Zich voor godsdienstige verrichtingen in de tempel bevond, in de voorhof der heidenen 4: 7"), die ten behoeve van de offeraars ossen en schapen en duiven verkochten en de wisselaars, die vreemde munten tegen tempel-didrachmen (MATTHEUS. 17: 24) inruilden, daar zittend.

a)MATTHEUS. 21: 12. Mark. 11: 15. Luk. 19: 45.

Op het bruiloftsfeest heeft Jezus Zich geopenbaard als de ware bruidegom, maar Hij moet eerst nog Zijn gemeente reinigen. Dat doet Hij na een kort oponthoud te Kapernaüm, als Hij op het Paasfeest in de hoofdstad Zijn werkzaamheid begint; de bevorderaar van vreugde

openbaart daar de krachtigste ernst als Rechter. Te Kana was Hij voor de eerste maal bij een huiselijk feest gegaan buiten de grenzen van de huiselijke verborgenheid; met de tempelreiniging opent Hij nu Zijn werkzaamheid onder het hele volk.

Jezus moet openlijk optreden en Zich bekend maken als Degene die Hij is: waar beter dan te Jeruzalem? Wanneer beter dan omstreeks Pascha? Evenals wij nu dadelijk bij het begin van Johannes' geschiedverhaal in Hoofdst. 1: 19 vv. afgezondenen van de overheid te Jeruzalem de Doper tegemoet zien treden, hebben wij zonder twijfel hier onder de Joden in vs. 18 en 20 aan dezelfde vertegenwoordigers van het Christus' vijandig geworden volk te denken. Deze eerste ontmoeting van Jezus met de Joden is dus een aanwijzing van de latere ontwikkeling van hun wederzijdse verhouding. Op een Paasfeest begint Jezus Zijn openbare loopbaan te Jeruzalem, op een Pascha zal Jezus die daar besluiten. Zo staat het einde tegenover het begin.

Van Jezus' feestreizen naar Jeruzalem, met uitzondering van de laatste, zwijgen de drie eerste evangelisten en beperken hun berichten tot Jezus' werkzaamheid in Galilea. Dat evenwel ook hun een herhaald aanwezig zijn te Jeruzalem bekend was en door hen wordt verondersteld, blijkt uit MATTHEUS. 23: 37. Luk. 13: 34 De hier vertelde reis van Jezus naar Jeruzalem (alsook Zijn aanwezigheid op het ongenoemd gelaten feest in Hoofdstuk 5), kon geen ander doel hebben dan aan het volk van Israël in Zijn middelpunt, op de zetel van de tempel Zich te openbaren en Zijn heil aan te bieden. Pas na het vruchteloze van deze door Jezus' roeping geëiste pogingen, begon de werkzaamheid van Jezus in Galilea, die de inhoud van het bericht van de drie eerste Evangeliën is.

De eerste Evangelisten kennen het woord, dat Jezus in onmiddellijke samenhang met de hier door Johannes meegedeelde eerste tempelreiniging heeft gesproken (vs. 19): "Breekt deze tempel af en in drie dagen zal Ik die weer opbouwen" (Vgl. MATTHEUS. 26: 61. Mark. 14: 58). Daardoor bevestigen zij indirect ook uit voorval en als zij dat niet vertellen, dan ligt de reden juist daarin, dat zij zich tot aan het laatste Pascha van Jezus bepalen tot het bericht over Zijn werkzaamheid in Galilea.

Jezus vond in de tempel, d. i. in de omtrek van het heiligdom, in de voorhof der heidenen, de handelaars in ossen, schapen en duiven, alsook de wisselaars aan hun wisseltafeltjes zitten. Die zondige gewoonte was gaandeweg ontstaan uit de Joodse behoeften, gebruiken en voorstellingen. De feestbezoekers, of in het algemeen de offerende Israëlieten, hadden offerdieren nodig, daarvoor was dus de veemarkt. Bovendien moesten de Joden volgens Ex. 30: 13 een tempelbelasting betalen en wel met de tempelmunt, een halve sikkel, naar de sikkel van het heiligdom; daarvoor waren de wisselaars nodig. Men kon die betaling ook wel buiten Jeruzalem doen (MATTHEUS. 17: 24); maar de bezoekers van het feest gaven er in de regel de voorkeur aan het te Jeruzalem te doen. Waarschijnlijk was deze tempelmarkt oorspronkelijk in de nabijheid van de voorhof en werd die allengs daarin verplaatst. In dezelfde mate namelijk waarin het Farizeïsme de heidenen steeds meer verachtte, zodat men volgens de latere Joodse theologie zich aan een heiden kon verontreinigen (Hand. 9: 12 vv) en de heidenen in dat opzicht op één lijn met de onreine dieren stonden, schatte het daarentegen de offerdieren, omdat zij in betrekking tot de tempel stonden en tot reiniging dienden, steeds

hoger; ten slotte werden die zelfs voor edeler gehouden en verdrongen die hen ook uit hun voorhof.

In de wet was het geval voorzien dat voor het volk de weg te veel was om wat nodig was voor de offerdienst, tot de verkoren plaats voor Gods woning te brengen; dan moest dat voor geld worden gekocht (Deut. 14: 24 vv.). Het was dus op zichzelf niet aanstotelijk dat in de nabijheid van de tempel voor de offeraars offerdieren te koop werden aangeboden en dat er tafeltjes van wisselaars stonden, waarop men de tempelmunt tegen Romeinse munt kon verkrijgen; maar de Joden, van de geest van de wet vervreemd en tot Farizeïsme ontaard, hadden het zover gebracht dat die Paasmis ten slotte in de tempel van het voorhof was verplaatst.

Wat een geraas het dikwijls in de nabijheid van de aanbidders, die de hoogste stilte nodig hadden, geweest zal zijn, door dat bieden en te koop veilen, die opwekking van hartstochten, die men bij iedere jaarmarkt kan zien - wellicht ook wat een bedriegen en wat al meer - men kan het zich voorstellen en de Heere wijst het ook genoegzaam aan als hij later zegt: "Maak niet het huis van Mijn Vader tot een huis van koophandel. " Wanneer ik nu deze geschiedenis toepas op de Kerkhervorming in de 16de eeuw, dan moet ik mij eerst bedenken of ik geen oneer aandoe aan hetgeen ik te zeggen heb, als ik het een zuivere toepassing noem, of ik het niet liever moet wagen om de reformatie een herhaling te noemen van de daad, die Christus volbracht, toen Hij in het gewoel indrong, Zijn gesel zwaaide, hen allen de tempel uitdreef en het geld bij de wisselaars uitstortte. Ik wil u de keus laten tussen de namen, toepassing en herhaling; maar ik denk dat de Heere in de reformatie, evenals toen in de tempel, de hand heeft gehad en het onderscheid alleen dit was, dat men Hem in de tempel persoonlijk zag en in de reformatie niet. Wat was nu de eerste aanleiding? Tetzel’s aflaatkraam, die met onbeschaamde stoutheid boven de Roomse leer van de aflaat, die al erg genoeg was, heenging! Toen hij met zijn vaandels en zijn pracht in de kerken introk en de geldkist van de aflaat in de godshuizen oprichtte en luid predikte dat hij voor geld, volgens vaste bepaling, zowel voor toekomstige als voor reeds bedrevene zonden, straffeloosheid kon verzekeren en absolutie kon geven, is dat dan niet een markt en een kraam, die aan die in de tempel gelijk was, ja die in afschuwelijkheid overtrof? En deze aflaatkraam was toch slechts het ruwe einde van een daarmee verwante en samenhangende, zich zeer ver uitstrekkende goddeloosheid. Ik wil niet alleen herinneren aan de koopwaar van zielmissen, niet aan dergelijke bijzonderheden, maar ik zeg, het huis van God was in leer en godsdienst, in tucht en bestuur verontreinigd en in de plaats van het levende, zaligmakende, reinigende woord van God, hadden zich menselijke leerstellingen geplaatst en verbreid. Vóór de reformatie zag het in de kerken en in de kerk zelf zo en niet beter uit dan in de voorhof van de tempel te Jeruzalem, in de dagen van Christus. Die het kan weerleggen, weerlegge het, zo zullen alle verstandigen vragen; maar het zal niet kunnen weerlegd worden, het is door de Roomsen zelf dikwijls toegestaan en zij zelf rekenen van de reformatie een nieuwe betere tijd van hun kerk.

15. En Hij maakte een gesel van touwtjes, die op de grond lagen als afval van de veehandel en dreef ze allen, die kochten en verkochten, uit de tempel. Met opgeheven gesel trad Hij voor hen en zij, door hun geweten aangeklaagd, weken meteen voor Hem, ook de schapen en de

ossen met zich voerende; en het geld van de wisselaren, dat zij niet eens waagden op te nemen, stortte Hij uit en keerde de tafels om, door ze met de voet om te stoten.

18. De vertegenwoordigers van het volk, de oversten van de Joden 1: 19") wilden Hem onderhouden over deze zaak, nadat zij van hun eerste verwondering over Jezus' gedrag (vs. 15 v.) en van de verlamming door de schrik, waarin zij het niet hadden gewaagd Hem tegen te staan, waren hersteld. Zij antwoordden 11: 25") dan en zeiden tot Hem: a) Wat voor wonderteken toont Gij ons, om ons te bewijzen, dat Gij als onmiddellijk gezant van God, misschien wel als Messias deze dingen doet? Geen ander toch zou zo iets durven ondernemen, omdat wij, de Schriftgeleerden en medeleden van de Hoge raad, rechtmatige opzieners van de tempel zijn en hetgeen wij hebben toegestaan, niemand van het volk mag tegenhouden.

a)MATTHEUS. 12: 38; 16: 1. Mark. 8: 11. Luk. 11: 29. Joh. 6: 30.

Pas nadat de hele tempelreiniging volbracht is beginnen de Joden te spreken. Terwijl zij anders dadelijk met hun bedenkingen en vragen gereed zijn en zich niet ontzien met hun aanmerkingen het handelen van Jezus af te breken, hebben zij hier tijd nodig om zich eerst te bezinnen, voordat zij met hun gedachten voor den dag komen. De sprekers zijn zonder twijfel de leidslieden van het volk, Schriftgeleerden en Sanhedristen, die Johannes volgens het spraakgebruik van zijn Evangelie daarom de Joden noemt, omdat zij het volk vertegenwoordigden en gaandeweg het hele volk tot hun gezindheid tegen Jezus overhaalden. De vraag van de Joden nu schijnt een geheel onschuldig karakter te hebben: men zou ze bijna voor een plichtsvervulling houden. Een verandering toch was het zeker wat zij voor zich hadden gezien en die verandering had betrekking op de bestaande godsdienstige regeling, zij betrof een inrichting, die vooral op feesttijden voor een erkende noodzakelijkheid werd gehouden en deze plotselinge verandering was uitgegaan van iemand, wiens bevoegdheid te Jeruzalem nog door niets was geconstateerd. Was onder deze omstandigheden de vraag naar de legitimatie door hen, aan wie het opzicht over de godsdienst in Israël was opgedragen, niet een geoorloofde, werd zij zelfs niet door hun ambt geboden? Bedenken wij verder dat de vraag naar de wettigheid nog geen loochening daarvan is, maar gelegenheid geeft om haar te bewijzen: bedenken wij eveneens dat in de vraag niet eens een berisping ligt van hetgeen Jezus gedaan heeft, maar integendeel een stilzwijgende erkenning (omdat zij de tempelreiniging stilzwijgend lieten gebeuren en deze verandering in hun vraag zelfs niet aanroeren, geven zij toe dat het iets goeds en rechts zou kunnen zijn en geven zij te kennen dat zij zich daarbij geheel zouden neerleggen, als tot z'n ongewone handelwijze de roeping en het recht duidelijk zouden zijn gemaakt); dan zou men wel denken dat Jezus met de uitkomst van dit eerste handelen in het midden van Zijn volk zeer goed tevreden zou kunnen zijn en deze bedenking van de zijde van de oversten graag tegemoet zou zijn gekomen. Als wij nu echter vinden dat Hij aan de vraag van de Joden zo weinig voldoet, dat Hij die integendeel in het volgende vers op de scherpst denkbare wijze afwijst, dan moet de blik van Zijn Geest in die schijnbaar zo onschuldige vraag een tegenstelling zien, die Hem noodzaakt tot de verschrikkelijken drang: "Breek deze tempel af. " In die vraag, die Hij met Zijn Geest doordringt, moet niet zijn vervat dan de kiem van dodelijke haat tegen Hem.

Hadden deze Joden, die toch meester in de Schrift wilden zijn, zich slechts even willen bedenken wat zij ongeveer acht weken daarvoor met Johannes de Doper hadden besproken en wat deze hen gezegd had (Hoofdstuk 1: 19 vv.), dan lag het genoeg voor de hand de vervulling van de beide profetieën, in Mal. 3: 1 vv. "Zie Ik zend Mijn engel, die voor Mijn aangezicht de weg bereiden zal" en "snel zal tot Zijn tempel komen die Heere, die u zoekt, te weten de Engel des verbonds, waaraan u lust heeft" op te merken. Juist Jezus' handelwijze, waarvoor zij legitimatie eisen door een teken, was voor hen dan zelf een teken geweest, dat Hij, van wie Johannes nog zei: "Hij is midden onder u, die u niet kent" Zich nu openbaarde, omdat deze handelwijze zo geheel overeenstemde met de werkzaamheid door de profeet beschreven: "Hij zal zijn als het vuur van een goudsmid en als zeep van de voller. " Zij willen echter geloven zonder vooraf tot bekering te komen en willen geloven niet omwille van Hem, maar om in het oog vallende wonderen, waarbij zij zich ook het geloof, naar zijn inwendig wezen kunnen besparen, deze gezindheid van de harten is zich verhardend ongeloof 1: 27); het is niets anders dan de kiem van de dodelijke haat tegen Hem. (Hoofdstuk 3: 20).

19. Jezus antwoordde en zei tot hen: Ga voort en breek, zoals dat toch in de verdere voortgang van de tegenstand tegen Mij, die zich nu openbaart, nog door u zal plaats hebben (MATTHEUS. 23: 32) deze tempel af, niet hemzelf maar zijn tegenbeeld, deze tempel van Mijn lichaam, ter vervulling van hetgeen in Dan. 9: 26 is geprofeteerd en in drie dagen, als Ik Mijn leven weer zal nemen (Hoofdstuk 10: 17 vv.), zal Ik die oprichtten. Dat zal dan het teken zijn, dat Ik doe om Mijn volmacht te betonen, om dat wat nu gebeurd is, aan deze stenen tempel te doen (MATTHEUS. 12: 39 v.).

21. Maar Hij zei dit, hoewel in raadselachtige vorm, niet over de stenen tempel, waarop Hij wees, omdat Hij hen wilde laten opmerken wie Hij eigenlijk was (Kol. 2: 9) maar van de tempel van Zijn lichaams, zoals Hij ook niet zei: Ik zal deze tempel afbreken, maar breek hem af.

22. Daarom herinnerden de discipelen zich, toen Hij opgestaan was uit de dood en dat juist op de derde dag gebeurde, nadat de Joden de tempel van Zijn lichaam hadden gebroken en nadat zij door de Geest, die zij op de Pinksterdag ontvingen, (Hoofdstuk 14: 26) dat Hij dit tot hen gezegd had en daarmee voor de eerste keer Zijn sterven en Zijn opstanding had voorspeld; en zij geloofden de Schrift van het Oude Testament, die op verscheidene plaatsen over Zijn sterven en opstanding op de derde dag handelt (Hoofdstuk 20: 9. Luk. 24: 25 vv. 1 Petrus . 1: 11) en het woord, dat Jezus hier gesproken had en waarvan de betekenis ook hun nog niet duidelijk was (Hoofdstuk 12: 16).

Volgens de eigen uitlegging van de Evangelist (vs. 21 v.) moeten wij bij het woord in vs. 19 denken dat Jezus, ziende op het tempelgebouw, waarop Hij wijst: "deze tempel" daarin de heilige type ziet van Zijn lichaam en op oud-profetische wijze onmiddellijk het beeld gebruikt, zoals dit zo vaak, bijvoorbeeld bij Jesaja, wordt gevonden, het beeld in de plaats van het afgebeelde stelt, zodat deze scherpe, levendige, zonder uitlegging daarheen geworpen trekken, als in een raadsel een symbolisch-profetische voorspelling van Zijn opstanding bevatten. De zin, van dit bepaald ontdaan, is dus volgens Johannes geen andere dan: "Dood Mij en binnen drie dagen zal Ik opstaan", waarbij de bevelende uitdrukking in de voorzin

uitdagend is voortgekomen uit een smartelijk opgewekt gevoel, omdat Hij reeds nu de onverzoenlijke oppositie te voorschijn zag treden, die pas met het doden van Hem zou worden bevredigd (vgl. Hoofdstuk 13: 27). Vaak heeft men gemeend daarmee te moeten verbinden het bedoelen van de stenen tempel, welks verwoesting de Joden door het doden van Hem teweeg zouden brengen en zo in het tweede lid het doelen op de nieuwe opbouw van het rijk van God, die Hij in de kracht van Zijn opstanding zou volbrengen. Over dit tweede moeten wij opmerken dat het oprichten van de nieuwe geestelijke tempel volstrekt niet afhankelijk was van een voorafgaande verschijning van de Joodse theocratie, integendeel reeds een begin had gemaakt, waarvan de verdere ontwikkeling niet het gevolg, maar de oorzaak van de oplossing van de oude theocratie zou zijn, zodat de betrekking van voor- en nazin, noch logisch noch geschiedkundig juist zou zijn. Over het eerste punt, als was een meedelen op de stenen tempel daarom nodig, omdat daarbij gehandeld werd over een aan deze volbrachte daad en een teken dat deze daad plotseling legitimeerde, moet worden opgemerkt dat zeker plaats en aanleiding van de uitspraak tot het gebruiken van het tempelbeeld leidde, maar geenszins de zakelijke inhoud van dit beeld bepaalde, want er was een teken in het algemeen en niet juist een, dat met de tempel in betrekking stond, geëist. Nu wijst de Heere ook hier reeds op hetgeen Hij ook anders steeds voorhoudt aan het geslacht van Zijn tijd, dat tekenen eist, waarvoor ook alleen de woorden "op de derde dag" tot hun volle recht komen. Dat Jezus een antwoord gaf, merkt Meijer op, met wiens verklaringen wij ons in het bovenstaande hebben verenigd, dat toen noch de Joden noch de discipelen juist konden begrijpen, kan ons niet doen twijfelen aan de juistheid van de Johanneïsche verklaring: Jezus wil, vooral bij Johannes (vgl. Hoofdstuk 3: 14) de zaadkorrels, die nu nog geen wortel kunnen schieten, voor de toekomst uitwerpen; en dat Hij dadelijk bij het eerste optreden van de schijnbaar argeloze partij de gehele ontwikkeling van haar oppositie tot aan haar laatste punt, d. i. tot aan het afbreken van de tempel van Zijn lichaam overzag, behoort geheel tot de goddelijke, onbedrieglijke kennis van het hart, die de Evangelist in vs. 24 v. uitdrukkelijk van Hem bericht. Hierbij hebben wij nog alleen te voegen dat het tot het ambt van Christus als de Herder en Opziener van de zielen van Zijn volks behoorde om de oversten en leidslieden daarvan, in wier handen, zoals Hij wist, de gehele beslissing voor de toekomst lag, reeds aan het begin van de weg, die zij nu zouden inslaan, vooraf het einde te tonen waartoe zij moesten komen. Zo wilde Hij hen nog heden zo mogelijk bewegen om te keren, want met iedere stap verder werd dit al moeilijker en moeilijker. Eveneens heeft Hij later in Hoofdst. 6: 70 v. dadelijk bij het begin aan Judas Iskariot het einde van zijn weg te kennen gegeven, toen in diens hart, bij gelegenheid van de volksbeweging, die ten gevolge van de spijziging van de vijf duizend ontstond en de oprichtend van een aards Messiaans koningschap in Israël met dwang teweeg wilde brengen, een verstoordheid zich zetelde, omdat de Meester zo’n beweging in de kiem verstikte (Uit 14: 27) en deze de grond legde, waarop Satan bij hem verder kon bouwen. Alle dergelijke voorspellingen voor de toekomst, waarbij niet zozeer geschiedkundige gebeurtenissen maar meer persoonlijke feiten bedoeld worden, moeten steeds in een mystisch duister gehuld zijn, opdat het eigenlijke feit nog verborgen blijft en voor de persoon de vrije beschikking van zijn wil bewaard blijft; op in het oog vallende wijze zien wij dit bij het orakel in MATTHEUS. 23: 35 Zo bestaat dan hier de verberging daarin dat, terwijl de Heere bij het "breek deze tempel" de tempel van Zijn lichaam bedoelt, Hij met een beweging van de hand de ogen van hen, die Hij aanspreekt, op de uitwendige tempel, die hen omgaf, richt en Zich ook in het "breek" van zo’n uitdrukking bedient, die de gedachten

tot deze tempel richt, maar voor de kruisiging van Zijn lichaam moeilijk kan worden gebruikt (1 Kor. 11: 24). Zij merken dadelijk op dat het woord, van de stenen tempel gezegd, een absurditeit of ongerijmdheid bevat; in plaats van zich echter daardoor te laten bewegen om met hun nadenken verder in te dringen, omdat zij van de profeet, die voor hen met zo veel kracht optrad, wel konden vertrouwen dat Hij hen geen ongerijmdheden voor zou stellen, in plaats van met behulp van plaatsen als Ezech. 37: 26 vv. vgl. Ex. 25: 8; 29: 43 vv. (Joh. 1: 14. Kol. 2: 9) de juiste zin te zoeken, blijven zij zich aan de ongerijmdheid vasthouden en vermaken er zich in die ontdekt te hebben, omdat zij zeggen: "zesenveertig jaren is over deze tempel gebouwd en Gij, zult Gij dien in drie dagen oprichten?" Zij doelen daarmee op de onderneming van Herodes de Grote, die in zijn achttiende regeringsjaar begon om de tempel van Zerubbabel af te breken en in plaats daarvan een veel prachtiger en groter te bouwen. Was deze naar zijn hoofdbestanddeel sinds lang gereed en in gebruik, zo werd toch nu nog aan het uitbouwen verder gewerkt, dat eerst weinige jaren vóór Jeruzalem’s verwoesting geheel voleind werd (zie slotw. op 1 Makk. No. 11 d.). Hij zou toch niet, menen zij, zo Hij ook werkelijk datzelfde met de Herodiaanse tempel wilde doen, wat Herodes met de Zerubbabelsen gedaan had, om de voorspelling in Hagg. 2: 10 tot vervulling te doen komen, in drie dagen tot stand willen brengen, waartoe Herodes en zijn navolgers met alle middelen al 46 jaren hadden nodig gehad en waarmee zij nog geenszins gereed waren! Jezus laat hen bij hun gedachten zonder er iets op te antwoorden. Door de wending, die zij aan Zijn woord geven, als had Hij gezegd: "Ik zal deze tempel afbreken", in welke verandering het woord vervolgens bij de Joden is gebleven, zodat zij het altijd alleen zo in de mond kunnen hebben, zoals zij het hebben opgenomen, zijn zij tot profeten geworden die het lot van de Herodiaanse tempel in het ontstaan van de nieuwe geestelijke tempel, in de christelijke gemeente (Jes. 66: 1-12) tegen hun wil en weten voorspellen en nu wil Hij de leiding van de Geest, die hen zonder hun wil tot werktuigen van de aankondiging van de toekomst maakt, niet storen. Het woord heeft toch ook in deze wending zijn volle waarheid, omdat Christus niet alleen werkelijk te Zijner tijd deze plaats zou verwoesten (Hand. 6: 14. MATTHEUS. 26: 64. Openbaring . 6: 1-17), maar ook in drie dagen de nieuwe tempel oprichten, waarvan in Ezechiël. 40 v. gesproken wordt. Om Israël’s zonde en ongeloof zal echter een dag moeten zijn als duizend jaren (2 Petrus . 3: 8), zodat pas na verloop van een tweetal duizend jaren van de Christelijke tijdrekening en met het aanbreken van het derde duizendtal de verkwikking voor het aangezicht van de Heere kan komen Openbaring . 10: 5). Belangrijk is ook het woord: "zes-en-veertig jaren in over deze tempel gebouwd" ter bepaling van dat paasfeest, waarbij wij met onze geschiedenis staan. Wel is er nog onder de geleerden strijd over het begin van de regering van Herodes de Grote, het best rekent men dat van de herfst van het jaar 37 voor Christus. Zo hebben wij hier (18 + 46 = 64 verder gerekend) het jaar 27 na Christus niet, zoals Wieseler en Lange om hun opvatting van het in Hoofdstuk 5: 1 ongenoemd gelaten feest als Purim van het jaar 29 willen, het jaar 28, waarin Pasen van dinsdag de 30ste maart tot maandag 5 april viel. Volgens de berekening van Dr. Gal, director van het observatorium te Breslau, valt voor dat jaar de nieuwe volle maan voor de lente-volle-maan in de nacht van 26 tot 27 maart; de 15 Nisan of de eerste dag van het paasfeest duurde dus van de avond van de tiende tot de avond van de elfde april. Het was op een vrijdag, wat des te opmerkelijker is, omdat Christus drie jaar later (op 15 Nisan van het jaar 30 of op 7 april) eveneens op een Vrijdag stierf en de Joden daarmee Zijn woorden: "Breek deze tempel" aan Hem vervulden.

U vraagt Mij om een teken en als Ik dat niet verricht, houd u Mijn handelwijze voor onbetamelijk, strafbaar, tempelschennend; welaan, behandel Mij als zodanig! Dood Mij voor Mijn vermetelheid! Doe nu aan Mij wat u eenmaal doen zal, dan zult u tegelijk een teken hebben. Breek dat lichaam, deze ware tempel van God, af en in drie dagen zal Ik die weer opbouwen.

Israël's zonde concentreerde zich daarin, dat de voorhof der Heidenen, de grote ruimte, die de tempel aan alle kanten omgaf, waaruit men langs enige trappen opklom naar het terrein, waar zich de voorhoven van het volk en de priesters, alsmede dat van de vrouwen bevonden, tot een markt ingericht was, waar de offerdieren verkocht en de buitenlandse munt voor Joodse geldstukken ingewisseld werden. Immers, Israël's betekenis lag daarin, dat hij de schatbewaarder was van de heilsopenbaring. Zijn verkiezing had plaats gehad met het oog op de wereld. In verband met deze belemmering had Salomo gebeden dat de vreemde, die uit verre landen om de grote naam van de Heere tot dit huis zou komen, daar verhoord mocht worden, 2 Kron. 6: 32, 33 Dit ideaal nu had het volk prijs gegeven. Zijn bestemming vergetend had het ook uit het oog verloren, met welk doel de tempel gesticht was. Omdat het zelf opgehouden had een priesterlijk volk te zijn, werd zijn godsdienst een aaneenschakeling van zinledige plechtigheden, een zaak van koophandel. De ontwijding van de voorhof der Heidenen, die oogluikend door de hoofden van het volk toegelaten werd, stond dus in verband met het exclusivisme, het gebrek aan profetisch inzicht, het formalisme van het geslacht, dat de man tot vader had, die de zegen van God ontving, opdat hij een zegen zou worden. In haar nog eens belichaamd, openbaarde zich het bederf dat Israël had aangetast. Reden genoeg waarom de Heiland Zijn verlossende werkzaamheid juist daarmee begon dat Hij de tempel van God aan zijn oorspronkelijke bestemming deed beantwoorden en daarmee de hele theocratie in haar eigenlijk wezen herstelde. In heilige toorn en als Israëls Koning zwaait Hij de gesel, die Hij op hetzelfde ogenblik uit enige touwen haastig samen gebonden, gemaakt heeft, niet als een werktuig van geweld, maar als een zinnebeeld van het gezag, waarmee Hij bekleed is en drijft allen, die kochten en verkochten, uit de tempel, met de schapen en de ossen, die zij naar markt hadden gebracht. De verkopers van de duiven spreekt Hij slechts op gebiedende toon toe: Neem deze dingen van hier weg (Joh. 2: 16), een bewijs, niet dat Hij ten opzichte van deze handelaars meer gunstig dan tegenover anderen gestemd was, maar dat Hij ook die anderen meer door de vrees voor Zijn gesel verwijderd heeft. Straks keert Hij Zich ook tot de wisselaars, die wellicht het eerst binnen de tempel toegelaten en het meest recht daar menen te bezitten en dwingt hen door een besliste handeling, eer zij zich daartegen kunnen verzetten, de heilige plaats te ontruimen. Volk van Israël, is de vatbaarheid onder u nog aanwezig om deze daad te begrijpen? Kunt u daarin het begin van de verlossing ontdekken? Was dit het geval geweest, dan zou u in haar de vervulling van Maleachi's voorspelling hebben ontdekt en uit die voorspelling weer het licht hebben ontvangen om in Jezus de Engel van het Verbond, de Middelaar van God en de mensen, Israël's Leidsman in de woestijn en dus ook de Zoon van God, het vlees geworden Woord te erkennen. Maar de Heere, die u zoekt, de engel van het Verbond, is tot Zijn tempel gekomen - u heeft Hem verworpen. U heeft een teken gevraagd voor hetgeen zelf al een teken was, omdat u in strijd met de geest van de profetieën, een ander teken vastgesteld had, dat voor u de waarborg van de realiteit van de Messiasverschijning zou zijn. Ongelovig geslacht! U zoekt een teken, u zal geen teken gegeven worden dan dit ene teken van de tempelreiniging, gedurig in allerlei

vormen vernieuwd. Breek deze tempel af, spreekt de Heiland, Ik zal hem in korte tijd, in drie dagen, weer opbouwen. Ziedaar de grondvorm in zijn openbaring aan Israël. Israël's overheid had de tempel ontwijd; Jezus heeft de tempeldienst zo-even hersteld. De eerste had naar de diepere betekenis van haar handelswijze de theocratie ontzield; deze was bezig nieuw leven in haar te wekken. De tempelontheiliging zou haar toppunt bereiken in de Messias-verwerping. De tempelwijding zou voortduren in de opstanding, ook als die verwerping voltooid zou zijn. In drieërlei vorm zouden zij dus het teken van de Mensenzoon ontvangen. De tempeldienst - de geestelijke, het tempelgebouw - de symbolische, Zijn lichaam, de wezenlijke woning Gods onder Israël, werd door het ongeloof van Israël's oudsten afgebroken. Het toelaten van de tempelmarkt in de voorhof der Heidenen maakte in beginsel reeds én de moord van de Messias én de val van de Joodse staat noodzakelijk. Het ene volgde hier uit het andere. Zo was dan in de vraag: welk teken toont Gij, dat Gij deze dingen doet, het lot én van de Messias én dat van de Joodse natie reeds feitelijk beslist, Israël wilde geen hervorming, geen vernieuwing, geen verlossing in de zin, waarin de Messias haar aanbracht. Uit het antwoord van de Heere bleek, dat Hij dit onmiddellijk begreep. Zijn verwerping was onvermijdelijk. Voordat Hij de tempel verliet, had Hij reeds ingewikkeld Zijn lijden aangekondigd. Maar nu zou deze tempel van God, in de drievoudige zin, waarop wij hier wezen, hoewel in omgekeerde volgorde, door Christus worden hersteld. Hij verrijst op de derde dag uit het graf, richt de tempel van het lichaam daardoor weer op, brengt terzelfder tijd de theocratie, de Godsregering op aarde tot stand en schenkt ons daarin een waarborg dat er voor Israël een dag van opstanding nadert.

b. Vs. 23-Hoofdst 3: 24 In de vorige afdeling vonden wij in de oversten van het Joodse volk dadelijk bij Jezus eerste samenkomst met hen de beslistheid van het ongeloof, die bij verdere ontwikkeling tot vaste, dodelijke haat moest worden, zodat de Heere hen nu al kon voorspellen wat zij ten slotte met Hem zouden doen. In deze afdeling hebben wij aan de ene kant voor ons de onbeslistheid van het halve geloof bij de grote menigte, die de tekenen ziet, die Hij op het paasfeest doet en Hem als Messias schijnt te willen aannemen, waaraan Hij Zich echter niet kan toevertrouwen en aan de andere kant de vatbaarheid van het geloof in de overste Nikodemus, die Hij inderdaad wel vertrouwt, hoewel de trek tot God eensdeels en de macht van de wereld anderdeels een nog onbesliste strijd in zijn hart met elkaar strijden. Hij, die allen kent, weet dat deze strijd in trapsgewijzen voortgang (Hoofdstuk 7: 50 vv. 19: 39 vv.) nog tot overwinning van het goede bij Nikodemus zal worden en zo onderscheidt Hij hem van de overige oversten van de Joden. Hij openbaart hem tot juist begrip van de werkzaamheid van de Doper het geheim van het koninkrijk der hemelen, de wedergeboorte en tot het begrijpen van het einde, dat met Hemzelf plaats zal hebben, het geheim van de liefde van God, die Zijn eengeboren Zoon niet verschoont, maar Hem aan het kruis laat verhogen.

23. En toen Hij ook na deze eerste dag, de 15de nisan, waarop in vs. 14 vv. meegedeelde voorval, nog verder te Jeruzalem was, op het pascha, op het feest dat tot de 21ste nisan duurde, verrichtte Hij daar niet weinigewonderen van die aard als die in MATTHEUS. 21: 14 van Zijn aanzijn op het laatste paasfeest bericht zijn. Hij wilde toch (MATTHEUS. 11: 4 v.) dat men de vervulling opmerkte van de voorspellingen in Jes. 29: 18 v. ; 35: 5 v. ; 61: 1 Ezechiël. 36: 29; 37: 5 Toen geloofden velen van de Joden, die uit het hele land voor viering van het feest naar Jeruzalem waren gekomen, in Zijn naam als van de Messias, in zoverre zij

zich geneigd toonden Hem daarvoor te houden (Hoofdstuk 8: 30), ziende Zijn tekenen, die Hij deed (vgl. Hoofdstuk 3: 2; 4: 45); het zou te ver afvoeren enige van deze hier mee te delen (Hoofdstuk 20: 30 v.).

24. Maar Jezus zelf vertrouwde hen Zichzelf niet toe, om Zich met hen in nadere betrekking als met gelovigen te stellen, omdat Hij hen allen kende en wist hoe het inwendig met hen gesteld was, aan wie Hij Zich kon toevertrouwen en aan wie niet.

25. En omdat Hij het niet, zoals wij allen, nodig had dat iemand anders, die een autoriteit voor Hem was, Hem eerst getuigen zou van de mens, die Hij voor de eerste keerontmoette om te vernemen, door welke gezindheid die bezield was, a)want Hij zelf wist en beter dan iemand anders het Hem zou hebben kunnen zeggen, wat in de mens was, die Hem ontmoette (Hoofdstuk 1: 47 vv. ; 4: 16 vv. ; 6: 61, 64; 16: 19); hoe het in de diepste grond van zijn hart was en hoe hij omtrent Hem gevoelde.

a) 1 Sam. 16: 7. 1 Kron. 28: 9. Ps. 7: 10. 103: 14. Jer. 11: 20; 17: 10; 20: 12.

Uit vs. 24 blijkt dat Jezus toen te Jeruzalem was om een veelomvattende getuigenis van Zichzelf te geven en Zich dus niet eerder tot Zijn werkzaamheid in Galilea terugtrok, voordat Hij in Judea het werk van zijn roeping volbracht had. De drie aanwijzingen: Hij was a) te Jeruzalem,
b) op Pascha, c) op het feest, geven plaats, aanleiding en enigermate de duur aan van Zijn toenmalige tegenwoordigheid - de hele feesttijd bleef Jezus te Jeruzalem.

Met de hoogte van de tempelberg verlaat Jezus ook de hoogte van Zijn machtig koninklijk handelen. Hij begint te Jeruzalem te leren en doet op de wijze van de oude profeten Zijn leer vergezeld gaan van wonderdaden. Deze werkzaamheid was geenszins zonder gevolg; integendeel bericht Johannes dat velen ten gevolge daarvan in Zijn naam geloofden, omdat zij de tekenen zagen, die Hij verrichtte. Omdat nu de gehele openbaring van Jezus de bedoeling heeft om geloof op te wekken, zou men kunnen denken dat bij die velen de bedoeling van Jezus zal bereikt zijn en deze moeten geacht worden Hem opgenomen te hebben. Maar, evenals de geest van het Nieuwe Testament de boog van de menselijke taal zo sterk mogelijk gespannen heeft, ook ten opzichte van het woord geloof, zo heeft aan de andere kant de Nieuw-Testamentische spraak buigzaamheid genoeg om de menigvuldige buigingen en verzachtingen van de gewone taal over te nemen, terwijl er overal voor gezorgd is dat de heilige grondtoon van de waarheid zich overal openbaart en regelend optreedt. Zo is het ook hier. Doordat Johannes omtrent de velen, die geloofden, er dadelijk bijvoegt: "Maar Jezus vertrouwde hen Zichzelf niet toe, omdat Hij hen allen kende", geeft hij dadelijk te kennen dat hij hier niet in de volle zin van geloof sprak, maar op de wijze van het gewone spraakgebruik. Omdat Hij namelijk voor de gedachte: "Jezus vertrouwde Zichzelf hen niet toe" hetzelfde woord gebruikt (pisreuin) dat ook geloven betekent, wil hij reeds door deze toespeling te kennen geven dat het geloof van de velen niet datgene geweest is, wat Jezus van geloof verlangde. Jezus kan Zich slechts aan diegenen toevertrouwen, die door het geloof het goddelijke en onvergankelijke in zich hebben opgenomen. In de natuurlijke mens daarentegen, hoe voortreffelijk hij overigens ook moge zijn, is niets waaraan Jezus Zich kan

overgeven. Hij weet dat Hij in het natuurlijke geen plaats heeft om Zich in te begeven. Hij kan Zich alleen aan het goddelijke en eeuwige toevertrouwen en dit komt alleen door het geloof in de mens. Wanneer Jezus Zich dus aan deze Joden niet toevertrouwt, dan heeft Hij door Zijn onderzoekende blik erkend dat hun geloof in Zijn naam deze naam nog niet in hun persoonlijk levensbeginsel had opgenomen. De mededeling van Johannes dat Jezus Zich niet aan de gelovende Joden heeft toevertrouwd, is voor ons nog in een ander opzicht, vooral in deze samenhang, belangrijk. Dat Jezus Zich aan de Joden niet heeft toevertrouwd, kan Johannes alleen weten als hij mag veronderstellen dat Jezus behoefte heeft om Zich aan iemand toe te vertrouwen. Van iemand, die aan zichzelf genoeg heeft, zal men niet opmerken, dat hij zich aan dezen of genen niet heeft toevertrouwd, omdat Hij ze tevoren doorzag. Johannes, die aan Zijn borst heeft gelegen, weet dat de liefde, die in dit hart woont en leeft, een werkelijke en volkomen liefde is, die zich niet alleen wil mededelen, maar ook in anderen wil rusten, zichzelf wil vinden en bevinden. Daarmee komen wij eerst op die plaats, waar wij het niet opnemen van Jezus van de kant van de Zijnen (Hoofdstuk 1: 11) goed leren begrijpen: deze plaats, waarin wij moeten indringen, waar wij onze standplaats moeten nemen om het geheel goed te overzien, is de oneindige smart van de versmade liefde.

Zij geloofden in Zijn naam, die Zijn persoon bekleedt als een rok en zich in Zijn wonderen heerlijk betoonde; maar de wortels van het geloof van deze velen gingen nog niet zeer diep (MATTHEUS. 13: 20 v.). Het waren opgewekte zielen, die de naam van de Messias met blijdschap prezen toen zij de tekenen zagen, die Hij deed, maar of zij tot het smeken: "Doe een teken aan mij" zouden voortgaan, of zij begerig zouden worden aan hun hart Jezus' zaligmakende kracht te ervaren, was nog twijfelachtig.

Jezus geloofde niet in hun geloof en daarom behandelde Hij ze ook niet als gelovigen.

Hij verliet Zich niet op het oppervlakkig geloof van een menigte, die alleen door tekenen overreed was en voorts al haar vooroordelen en kwade neigingen behouden had.

Het is nog een verkeerd geloof, namelijk van hen, die spoedig bijvallen, toejuichen en geloven als zij iets horen dat hen behaagt, maar als zij iets horen dat hen niet bevalt, of waaraan zij niet hadden gedacht, dan krabben zij dadelijk terug en vervallen weer tot hun oude dromen.

Dat Jezus Zich aan hen niet toevertrouwde, wil zeggen dat Hij in het verkeer met hen een zekere terughouding in acht nam, steeds in het oog hield dat de tegenwoordige vrienden misschien eens vijanden zouden worden en zo de slangen-voorzichtigheid, die Hij in MATTHEUS. 10: 16 van de Zijnen verlangt, zelf door Zijn voorbeeld aanprees.

Zielszorgers en anderen, wier zielen ter leiding zijn toevertrouwd, leren hier een belangrijk artikel in de zielszorg. Wij schatten de eerste beginselen van het geloof in zielen gewoonlijk te hoog, vooral als wij het werktuig tot hun roeping zijn geworden. Dan is het wel nodig te bidden om reine liefde en om de scherpzinnigheid van een eenvoudig oog, opdat wij niet door sanguinisch vertrouwen van de ziel schade aandoen en zo deelachtig worden aan de zonden, die de gevolgen zijn van de afval, die boze gast.

Johannes maakt ons dikwijls opmerkzaam op Jezus' hogere wetenschap, op Zijn heldere, doorziende blik, waarvoor het zo gemakkelijk was om in de diepte van de harten als in een opengeslagen boek te lezen, zodat Hij in geen geval nodig had eerst mededelingen in te winnen, om te weten wat Hij van deze of gene moest denken. Daarin lag een bewijs van goddelijke verhevenheid, dat de lievelings-discipel niet verborgen was gebleven en dat hij opzettelijk in het licht stelt.

Christus kent zelfs de wortels van de bomen; wij daarentegen kennen de gesteldheid van de bomen alleen aan de vruchten.

Het is Gods privilege harten en nieren te proeven, de Kenner van de harten te zijn, de gedachten van de mensen van verre te begrijpen (Ps. 7: 10; 139: 2. Hand. 15: 8); aan dit majesteitsrecht moest Christus in volle mate deel hebben, omdat Hij de eengeboren Zoon van God was. Wij worden daardoor herinnerd hoezeer wij op onze hoede moeten zijn om in zelfbehagen onszelf te vertrouwen, omdat het oordeel van Christus, waarnaar wij geoordeeld worden, zeer makkelijk van het onze veel kan verschillen. (Openbaring . 2: 23).

Wie anders door Gods Geest vervuld was, bezat toch slechts kennis van de mensen van die bijzondere kant, die met zijn bijzondere roeping in betrekking stond, zoals bijvoorbeeld de Doper wel opmerkte wie boetvaardig was en wie niet. Anderen merkten dus alleen op of dit of dat in de mens was, maar Jezus in het algemeen wat in de mens was. De mens zelf is geheel voor Hem open, als een bewijs dat Hij de Geest zonder mate bezit, want door deze Geest bezit Hij die kennis.

Het wonderbare weten van Christus is overal godmenselijk, d. i. aan de ene kant niet alleen goddelijk, aan de andere kant niet alleen menselijk, maar beide tegelijk en goddelijk direct, menselijk op indirect wijze.

Hier wordt van de Heere getuigd, niet dat Hij veel mensenkennis bezit, zoals de ongelovigen op onwaardige wijze van de Heere zeggen, maar dat Hij de hartenkenner was, voor wie de diepste diepte van het menselijk gemoed naakt en geopend lag. Heeft het geloof niet een heerlijke Zaligmaker, die mens is en alles weet wat in de mens is en die God is en alles weet wat in God is? Daarom liet de Heere dan ook allen, die wilden, Hem volgen, maar Hij was er niet mee ingenomen, alsof het allen getrouwe discipelen waren; nee, Hij kende ze allen en wist dat er maar zeer weinig getrouwen onder waren. Later zou er zelfs een aanleiding tot schifting en scheiding tussen de schijngelovigen en oprecht gelovigen komen en de eersten zouden zich aan Hem ergeren en Hem verlaten, ja, een van hen Hem zelfs verraden, maar de laatsten zouden zich aan Hem gebonden gevoelen met eeuwige banden van liefde.

Wij moeten nog het een en ander laten voorafgaan voordat wij tot de volgende geschiedenis overgaan, bij welke ons in de persoon van Nikodemus een man voorkomt, die wat zijn uitwendige, zijn maatschappelijke positie betreft, tot de oversten onder de Joden behoort, die in vs. 18 vv. zich reeds deden kennen als besloten tot het geloof, maar naar zijn inwendige toestand, die van zijn harten, daarentegen tot die velen, waarvan wij in vs. 23 hoorden, dat zij in de naam van Jezus geloofden om de tekenen, die Hij deed. Toch kan hij onder deze niet

recht worden geteld, maar als een, die, zoals hij zich van het ongeloof van de mensen van zijn stand heeft losgerukt, zich eveneens van het halve geloof van de grote menigte afscheidt en de weg betreedt om tot het geloof van een discipel te komen, hetgeen hem later ook door verdere hulp van de Heere 26: 18) volkomen gelukt is. Wij moeten eerst onderzoeken of die dubbele scheiding wel zo geheel en al een vrucht is van eigen beslissing, dan of Nicodemus integendeel niet een ziel zou zijn, die de Heere als een sterke Zich ten door heeft genomen en die Hij als een brandhout uit het vuur heeft gerukt (Jes. 53: 12. Amos 4: 11). Die zijn eigen hart kent en bij zichzelf ervaren heeft, dat het niet is degene die wil of degene die loopt, maar van de ontfermende God (Rom. 9: 16), die zal spoedig met ons voor het tweede beslissen. Nu is reeds in MATTHEUS. 26: 6 in de aanmerking over Simon de melaatse de grond gelegd, waarop wij hier verder kunnen bouwen. Onder de velen, die in Jezus naam gelovig werden, omdat zij de tekenen zagen, die Jezus op Pasen op het feest deed, ja die zeker reeds gelovig waren geworden toen Hij de gesel van touwtjes maakte en de kopers en verkopers uit de tempel dreef, bevonden zich, zo dunkt ons, ook Lazarus van Bethanië en zijn beide zusters Maria en Martha. Kon het anders? In Maria’s hart drong het woord "breek deze tempel af" diep in, zij kon het niet weer kwijt worden en bij hetgeen zij aan Jezus op Zijn reis naar het laatste paasfeest deed (Hoofdstuk 12: 3) bestuurde Gods Geest door middel van dat woord, hoewel ook voor haar zelf onbewust, ten minste zonder duidelijk door haar begrepen te zijn, haar hart en haar hand. Hoe zou Jezus er anders toe komen om aan haar daad een betekenis te geven, zoals Hij dat in MATTHEUS. 26: 12. Mark. 14: 8. Joh. 12: 7 doet? Deze drie nu maakten een uitzondering op hetgeen in vs. 24 van de velen wordt gezegd. Aan deze vertrouwde Jezus Zich werkelijk; Hij nam bij hen, waartoe zij Hem uitnodigden, intrek te Bethanië voor de overige dagen van het feest en sloot nu al de vriendschapsband, die Hem aan dit huis verbond en die ons in Luk. 10: 38 vv. Joh. 11: 1 vv. als een zeer vaste en innige voorkomt, zonder dat ons ook maar een lettergreep er van gezegd is, hoe die ontstaan is. Nu had Maria, zoals men vermoedt, in die Simon, die de melaatse heet, haar gade. Heeft nu Jezus, toen Hij later bij Simon Petrus te Kapérnaüm Zijn intrek nam, diens schoonmoeder genezen (MATTHEUS. 8: 14 v.), dan heeft Hij zeker ook de man van Martha niet ongenezen gelaten, toen Hij voor de eerste keer Bethanië binnengekomen was. Wat verhindert ons verder aan te nemen dat deze Simon niet alleen tot de familie te Bethanië, maar ook tot Nicodemus, de Farizeeër en overste onder de Joden, in nadere betrekking stond, dat Hij zijn vriend, zijn bloedverwant, zijn ambtgenoot was, hoewel niet een en dezelfde persoon met de Farizeeër Simon in Luk. 7: 36 vv. , zoals men veelal ten onrechte veronderstelt, maar een werkelijk evenbeeld van deze zowel wat de naam als de stand aangaat? Nu gingen de tekenen, die Jezus te Jeruzalem deed, Nicodemus nog nader aan dan dat hij ze alleen "zag"; zij grepen in zijn hart, zij bewogen bij de vriend, zijn eigen inwendige mens en als de genezing van Simon misschien nog die zelfde dag plaats had, waarop de ontmoeting met de overste onder de Joden in vs. 18 vv. is voorgevallen en het eerste was onder de tekenen, welke Jezus deed, dan greep zo’n teken hem diep aan. Hij vermoedde dat in Hem, die niet alleen het huis van Zijn Vader, dat men tot een huis van koopmanschap had verlaagd, weer tot een bedehuis voor alle volken herstelde, maar ook zei, die Hem vervloekten en de zon van zijn vriendelijkheid over de bozen en ondankbaren liet schijnen, iets was van de heerlijkheid van de Eengeborene van de Vader, in wie God vol genade en waarheid onder Zijn volk woning wilde maken, alhoewel Hij ook voor het ogenblik nog te zeer door Farizese zuurdeeg in zijn gehele wezen doordrongen was om Jezus een volkomen hart te kunnen toedragen.

HOOFDSTUK 3

GESPREK VAN JEZUS MET NIKODEMUS OVER DE WEG NAAR HET EEUWIGE LEVEN EN VAN JOHANNES MET ZIJN DISCIPELEN

EVANGELIE OP DE ZONDAG TRINITATIS

Het Trinitatisfeest valt pas in latere tijd op de eerste zondag na Pinksteren, de voor ons liggende perikoop is nog afkomstig uit een tijd, die een feest van de Heilige Drieëenheid niet kende. Zij drukt de gedachte, waarmee de kerk in deze tweede helft van haar eigenaardig jaar intrad, zeer scherp uit en spreekt dadelijk van de wedergeboorte als de grondvoorwaarde tot het zien van het rijk van God. In de Roomse kerk worden vervolgens nog steeds tot op de Petrus en Paulus dag (29 juni) de zondagen na Pinksteren berekend. Omdat nu de oude kerk op die Zondag, die dezen dag het naast voorafging, de perikoop van Petrus' wonderbare visvangst (Luk. 5: 1 vv.) wilde doen lezen, zo worden bij de verdere voorgaande Zondagen evangelische afdelingen naar omstandigheden gekozen.

Het Trinitatisfeest (door Paus Johannes XXII in de eerste helft van de veertiende eeuw als Pinksteroktaaf op de Zondag na Pinksteren gesteld) viert niet, zoals alle andere en eigenlijke feesten, een bijzondere daad van God voor onze verlossing, maar heeft een dogmatische grond. De daarmee beginnende tijd van het kerkelijk jaar heeft de leiding van de Heilige Geest, de mededeling van alle genadegoederen, die de Vader ons door de Zoon gezonden heeft en die de Zoon ons door Zijn leven, lijden, sterven en opstaan heeft verworven tot haar voorwerp en wel komen eerst (Trinitatis tot derde Zondag na Trinitatis) de roeping en toebrenging, vervolgens (de zesde tot de tiende zondag), de verlichting, hierop (de elfde tot de veertiende zondag) de bekering, verder (de vijftiende tot de drieëntwintigste zondag) de heiligmaking en ten slotte (de vierentwintigste tot de zevenentwintigste zondag) de volmaking van de gehele zaligheid in ogenschouw. Reeds in de heilige doop begint Gods Geest Zijn werk aan ons en roept Hij ons tot het rijk van God, zij is in de Christelijke kerk het begin van onze roeping; het Evangelie van het feest handelt dus over de doop, als de wedergeboorte uit water en Geest.

1. Wij willen hier nog een bijzonder gewichtige geschiedenis meedelen uit dat oponthoud van Jezus te Jeruzalem. En er was een mens, iemand uit de Farizeeën, over wie reeds bij het voorval in Hoofdst. 2: 18 vv. hoofdzakelijk werd gehandeld (vgl. Hoofdstuk 1: 24 v.), wiens naam a) Nikodemus was (een Griekse naam, die hetzelfde betekent als Nikolaas, volksoverwinnaar), een overste der Joden, een medelid van het Sanhedrin, de hoogste geestelijke rechtbank bij de Joden (Hoofdstuk 7: 26, 50. en "Uit 2: 4").

2. Deze, bevreesd voor zijn medeleden, die een heengaan tot de Nazarener beneden hun waardigheid rekenden en, als zij ervan geweten hadden, hem zeker om zijn voornemen hadden bekritiseerd, kwam 's nachts tot Jezus, toen deze gedurende de dagen van het paasfeest te Jeruzalem vertoefde, maar toen steeds 's nachts uitging naar Bethanië (MATTHEUS. 21: 17). Hij wendde zich als iemand, die graag iets zou willen weten tot Hem,

die alleen antwoord kan geven en zei tot Hem: Rabbi 23: 6")! wij, ik en de gelijkgezinden in de Hoge raad met mij (Hoofdstuk 12: 42; 19: 38), weten dat Gij een Leraar bent door God gezonden; want niemand kan deze zo grote en wonderbare tekenen doen, die Gij doet (Hoofdstuk 2: 23), a) als God met hem niet op bijzondere en wonderbare wijze is, om hem daardoor als Zijn gezant en profeet aan te wijzen. Gij zult mij dan ook wel kunnen zeggen welke grotere dingen dan ik reeds gedaan heb, ik nog moet doen, om het koninkrijk der hemelen in te gaan (MATTHEUS. 19: 16 vv.).

a)Hand. 10: 38.

Hoe zullen wij van het gesprek met Nikodemus in het kort naar behoren spreken? Het grijpt toch zo diep in de harten en in de genaderaad van God, dat wij er ons steeds opnieuw in moeten verdiepen en toch zullen wij het niet uitputten.

Onbetwistbaar behoort het gesprek van de Heere met Nikodemus tot de diepste en gewichtigste gesprekken, die Hij op aarde met mensen heeft gehad; het handelt over de wedergeboorte en stelt die van drie zijden voor: 1) als bevreemdend en toch noodzakelijk, 2) als onbegrijpelijk en toch kenbaar, 3) als moeilijk en toch noodzakelijk.

De nieuwe geboorte: 1) wat is zij; 2) hoe ontstaat zij; 3) waarheen leidt zij.

Waardoor komen wij in het rijk van God; 1) door de geboorte van de nieuwe mens, 2) door de dood van de Mensenzoon.

Wat Nikodemus betreft, hij is tegelijk een voorbeeld en een uitzondering van wat aan het slot van het vorige hoofdstuk gezegd is; een voorbeeld, omdat de wonderen de aanleiding gaven tot zijn geloof; en een uitzondering, omdat uit de handelswijze van de Heere duidelijk blijkt dat in zijn zedelijk bewustzijn het geloof dieper wortel geschoten had dan van anderen.

In het algemeen staat Nikodemus nog op hetzelfde standpunt van half geloof, dat wij bij de velen in Hoofdst. 2: 23 vv. aantroffen, in zoverre het wonderbare van Jezus' tekenen wel indruk heeft gemaakt, het daardoor teweeg gebrachte geloof echter nog geen zedelijke daad, nog geen geloof in de grond van het hart is. Toch moet tussen half geloof en half geloof onderscheid gemaakt worden. Het ene is, zoals Baur zegt, slechts ongeloof in de vorm van geloof en het is dat, in zo verre het zich vestigt op zijn standpunt van enkel met verwondering aanzien, waaraan de zedelijke waarde ontbreekt; het andere daarentegen is geen ongeloof, maar het begin van geloof, zodra het in zichzelf zijn rust niet heeft, maar boven zich uit probeert te komen, zoals dat juist op zo besliste wijze bij Nikodemus het geval is.

Spoedig en scherp heeft de tegenstand van de volksleiders zich al tegen Jezus gevormd: Hij is pas een korte tijd in Jeruzalem voor de eerste maal als de Gezalfde aanwezig, Hij heeft de tempel gereinigd, heeft Zich door leer en wonder betoond een Meester en Profeet in Israël te zijn. Toch is die tegenstand al zozeer gevestigd dat ieder onder de geestelijke overheden te Jeruzalem zijn betrekking in gevaar zou achten, wanneer hij in het openbaar met de goddelijke Meester betrekking had aangeknoopt.

Nikodemus is door Gods genade een waar overwinnaar geworden, die zijn eer als overste bij het volk heeft afgestaan en de eer van de Christen bij God heeft verkregen. Het was een klein, gering begin van overwinning, dat hij tot Jezus kwam met zijn naar leven zoekende ziel. Wel deed hij het bij nacht, want de mensenvrees had hij nog niet overwonnen en trad als een arm leerling voor de Galilese profeet.

De traditie bericht over hem dat hij later, nadat hij openlijk Jezus' leer beleden had en door Petrus en Johannes gedoopt was, van zijn ambt ontzet en uit Jeruzalem verwezen, maar door zijn neef Gamaliël in een buitenverblijf tot aan zijn dood onderhouden is. Zo laat zij hem op onwaardige wijze later weer met zijn geloof zich verbergen. Ook de Talmud kent een Nikodemus, zoon van Gorion, eigenlijk Bunni genaamd, die een leerling van Jezus was en Jeruzalem's verwoesting overleefde, wiens familie echter van rijkdom tot grote armoede kwam, zodat zijn dochter tijdens de belegering uit de stallen van de Arabische kamelen de gerstenkorrels zocht om niet te verhongeren. Afgezien van de hoge ouderdom, die Nikodemus bereikt zou moeten hebben, als dat juist was, spreekt ook tegen de waarheid van dit gehele verhaal, dat de discipelen van Christus nog vóór de belegering uit Jeruzalem naar Pella gevlucht zijn. De mededelingen van de Talmud verraden bovendien duidelijk het doel om onze Nikodemus voor te stellen als een door Gods vloek getroffen man en zijn naam te brandmerken. Men kan zeker allerlei tegen hem inbrengen. Het is tegenwoordig, nu men zonder nageschreeuwd te worden op lichte dag in een Christelijke kerk kan gaan, zeer gemakkelijk aan Nikodemus zijn mensenvrees te verwijten, die hem alleen toeliet bij nacht tot Jezus te sluipen en het is voor een Christen, die van kinds af in de goddelijke waarheid onderwezen is, geen kunst om over de leraar in Israël te lachen, die het geheim van de wedergeboorte niet in een ogenblik begrijpt. Maar wie billijk oordeelt en het goede ook in zijn aanvang weet te waarderen, die zal zeggen: mij bevalt die Nikodemus met zijn nachtelijk bezoek bij Jezus, deze meester in Israël aan de voeten van de timmermanszoon van Nazareth en wat mij in hem bevalt, dat is zijn verstandig zoekende geest, zijn oprechte leergierigheid in goddelijke zaken, die hem van het gedruis van de wereld daarheen trekt, waar hij hoopt waarheid te vinden over de heiligste vragen van de menselijke geest.

Wie weet wat een lange tweestrijd hij heeft gehad, voordat hij de voet over de drempel tot Jezus zette; want ook hij behoorde tot de leden van die sekte, die het zich eens tot roem rekende dat uit haar midden ten minste niemand in Jezus geloofde (Hoofdstuk 7: 48 v.); hij stond dus tussen al de vijandige invloeden, die de overigen beheersten. Toch is hij gekomen, heeft hij zich over alle vooroordelen van zijn stand heengezet en is, hoewel eerst nog vol vrees, toch tot de Heere gekomen, met die heilige onrust, die uit een gevoel van inwendig gebrek ontstaat. Laat ons daarom rechtvaardig over hem zijn en heten wij de vreesachtige welkom in de kring van Jezus' discipelen! Hij is een aanvanger in het geloof en zo een is ook de verst gevorderde Christen eens geweest. In hem is de voortgaande ontwikkeling van het Christelijk geloof en leven ons zo duidelijk voorgesteld, dat wij door hem de trappen van dit geloof in de drieëenige God kunnen beschouwen; wij treden daar 1) de voorhof van het geloof, vervolgens 2) het heilige en eindelijk 3) het allerheilige binnen.

Evenals uit de monniken van de Katholieke kerk, vooral uit de Dominikanen, de voortreffelijkste mystici zijn voortgekomen, uit de Augustijners de grote hervormer Luther,

zo heeft ook de werkheilige en door letterdienst geboeide partij van de Farizeeën aan het rijk van God vooral twee grote getuigen van levendig Christelijk geloof geschonken, Paulus en Nikodemus. In de persoon van Nikodemus heeft Christus dadelijk bij Zijn eerste optreden niet alleen een Farizeeër, maar zelfs een overste der Joden, een lid van het Sanhedrin overwonnen. Het werkelijke van zijn neiging tot Christus is dadelijk gebleken, een echte kiem van geloof begint reeds zijn aanspraken en zijn vooroordelen terneer te slaan, anders kon niet de grijsaard bij de jonge man, de voorname raadsheer bij de Galilese Rabbi al vragend als leerling worden gevonden en daardoor zijn hele aanzien op het spel zetten. Wij zien ook hoe deze kiem allengs machtiger wordt, totdat die tot volkomen geloofsvrucht toeneemt, terwijl die met zijn ontwikkeling door bepaalde stadiën heengaat. Dat echter de kiem in zijn eerste vorm nog zwak is, geeft Nikodemus duidelijk te kennen, niet alleen daardoor dat hij tot Jezus in de nacht komt, waartoe hem zonder twijfel redenen van vrees dringen, maar ook door zijn woorden zelf.

Wij hebben allen genoeg hinderpalen te overwinnen, als wij in het rijk van God willen ingaan, toch is het voor de ene moeilijker dan voor de anderen. Nikodemus was een van hen, die twee zware lasten moeten dragen en gewoonlijk daaronder bezwijken. Hij was een Farizeeër en steunde dus op de eigengerechtigheid, die hij gedaan meende te hebben; kan echter iemand door zijn eigen werken rechtvaardig worden, dan kan hij zichzelf zalig maken en heeft hij geen Heiland nodig. Vervolgens zat hij in de Hoge raad en regeerde hij het volk. Veler ogen waren op hem gericht en wat hij zei, had gewicht en aanzien. Maar wee de mens, die geneigd is van zichzelf groot te denken en hij komt in de toestand, dat ook anderen hem groot achten, hem vleien en allerlei eer bewijzen! Hij moet een vast man zijn, die dan ootmoedig blijft en zich door de ijdele eer, de eer van de wereld niet laat innemen en tot een ellendige slaaf maken. Nu was Nikodemus reeds op leeftijd (vs. 4); het leven had hem ernstiger gemaakt en hij had ook wel ondervindingen opgedaan, die velerlei twijfelingen in hem opwekten, of de weg van de Farizeeën wel de juiste was. Er ging in hem iets om, dat hemzelf nog niet goed duidelijk was, een duister verlangen, een onrustig zoeken, een vragen zonder antwoord; hij hoorde Jezus en zag Zijn tekenen; toen kwam het besluit in hem tot rijpheid om tot Jezus te gaan en zich nader te laten onderrichten; met gelijkgezinde vrienden (Hoofdstuk 19: 38) schijnt hij vooraf over dat bezoek te hebben gesproken. Hier leren wij echter de man nader kennen. Eerst wachtte hij de duisternis af, opdat niemand hem zou zien; vervolgens sloop hij heimelijk door de straten van Jeruzalem en toen hij voor het huis was aangekomen, zag hij nog schuw om of ook iemand zag, dat hij, de leraar in Israël, bij Jezus om onderrichting ging. Vervolgens klopte hij aan de deur, maar zijn hart klopte veel sterker, - o, hoe ellendig oordeelt toch de mensenvrees de mens! Hij heeft een goede zaak en hij verbergt er zich mee, alsof het een misdaad was; hij wil naar God vragen en vraagt eerst de mensen, of zij het hem ook niet kwalijk nemen; hij wil zijn ziel redden, maar hij waagt niet het zonder toestemming van de mensen te doen. Nu treedt hij bij Jezus binnen; hij voelt zichzelf enigermate verlegen, dat hij op zo’n ongewone tijd komt.

"Rabbi, wij weten" - wij in het meervoud spreekt hij; "ik weet" te zeggen zou voor hem te persoonlijk zijn geweest, zo schuift hij als het ware zijn medeoversten voor zich en verbergt zich achter hen. Hij voelt nu ook spoedig zelf, dat hij met dit "wij" teveel gezegd heeft.

Daarom breekt hij van het "van God gekomen" dadelijk de punt af, doordat hij "een leraar" er bijvoegt en zo zijn eerst zo schone belijdenis tot een armzalige afkant.

Men mag deze belijdenis een vrij nietige noemen, zo ongeveer drukt zich ieder mens uit, zolang de verborgen God hem eerst van verre is verschenen; hij ziet in de eengeboren Zoon van de vader vol van genade en waarheid slechts een met hogere krachten van de geest toegeruste leraar. Terwijl hij zich ten minste niet kan onttrekken aan die belijdenis dat er een levende God is, die Zich niet onbetuigd heeft gelaten, die Zich krachtig in daden en woorden aan de wereld heeft geopenbaard, kan van zo’n aanknopingspunt uit, de Geest van God een mens nog wel in alle waarheid leiden; want zoals de stralen van de zon niet opeens, maar allengs de aardbol verlichten, zo breidt zich ook de gezichtskring van de kennis van God slechts trapsgewijze uit; stap voor stap komt de zoekende mens tot gemeenschap met de drieëenige God. In het voorportaal van het geloof in de waarachtige God bevinden zich diegenen, die vermoeden, ja, weten dat God de eerste en de laatste en de levende is; in wier vorst echter ook een onrustig, misschien zelfs smartelijk verlangen zich beweegt naar het hoogste goed en in wier ziel men het woord van de psalmist kan lezen: "Mijn ziel dorst naar God, naar de levenden God - wanneer zal ik ingaan en voor Gods aangezicht verschijnen?"

Welkom, u Nikodemus-zielen, die midden in de wereld toch aan meer dan deze wereld denkt, die, hoewel nog schuchter en beschaamd, naar God en goddelijke zaken vraagt, omdat u het voelt: mijn deel is niet deze wereld, ik ben een vreemdeling op aarde, die onder het kleed van uw aards beroep, onder het schootsvel van de handwerksman of onder het kleed van de beambte, onder de huisrok van de geleerde, of onder de uniform van de krijgsman nog een oprecht mensenhart draagt, dat niet kan loochenen: "Gij hebt, o Heer, in mijn ziel het verlangen naar een hoger eeuwig leven en wat nu ook deze hele wereld biedt, de rust geeft zij niet. "

Het is zeker een goede belijdenis, maar vergelijk haar eens bij die van de blinde Bartimeüs aan de weg, in zijn roepen voor de oren van geheel het volk: "Jezus, Zoon van David, ontferm u over mij! O, hoe ver stond deze arme blinde man in geestelijke wetenschap boven deze aanzienlijke en geleerde man. U ziet dat het soms de blinde gegeven wordt om inwendig datgene te zien, waarvoor de beste zienden blind zijn. Nikodemus zag alleen op het uitwendige van de Heere, Bartimeüs zag Zijn innerlijke heerlijkheid en beleed Hem als de Heere, de Messias, de Almachtige, die blinden kan doen zien, lammen kan doen wandelen, doden kan doen leven. Ja, hoe armelijk was het van Nikodemus gezegd: "U bent als een van ons, een leraar, maar daarin toch van ons onderscheiden, dat God U buitengewoon geroepen en gezonden heeft. Maar verwonderen wij er ons niet over. Wij gaan het koninkrijk van God niet in door ons weten. Nee, de armen van geest gaan de mannen van wetenschap voor.

Hoewel hij bij nacht kwam, was hij bij Christus welkom; een les voor Zijn dienaars om goede beginselen aan te moedigen, hoe zwak zij ook zijn.

3. Jezus antwoordde op zijn niet bepaald uitgesproken vraag, die echter uit Zijn hele verschijning en uit de inleidende woorden, waarvan Hij zich bediende, vanzelf sprak en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: tenzij dat iemandwedergeboren wordt, hij kan het

koninkrijk van God, dat nu een aanvang neemt, niet zien; hij kan niet eens zijn bestaan opmerken, omdat hij het oog mist om het waar te nemen, laat staan het deelachtig zou kunnen worden. (Luk. 17: 20 v).

Jezus is volgens het gezegde van Nikodemus meer dan een Rabbi, welke andere rabbi zou zich aanmatigen van God gekomen te zijn? Hij erkent de wonderen, die de Heere deed, als bovenmenselijke daden, alleen voor goddelijke kracht mogelijk. Dit was het oordeel van de meer aanzienlijke schriftgeleerde onder de Joden en hetzelfde oordeel werd ook bij het gewone volk gevonden (Joh. 9: 31 vv.), welks natuurlijk gevoel dikwijls het juiste oordeelt. Hij stond dus in de voorhof van de bekering. Dat de wonderen hem op Jezus opmerkzaam maakten, hem opwekten om nadere omgang met Jezus te zoeken, dat was voorbereidende genade. Hij volgde die weg, terwijl er anders zo velen zijn die in het voorhof van het Christendom blijven staan, die wel enig gevoel hebben van de Geest van Christus en een behoefte in zich voelen, maar toch verzuimen in het inwendige heiligdom te gaan. De vraag, die werkelijk of stilzwijgend tot Jezus gericht was en die aangevuld moet worden, is deze: daarom zeg mij, is de hoop van ons volk op de Messias gegrond? Komt Hij snel? Komt snel de betere tijd, het rijk van God en gelooft Gij, dat er dan weinigen zalig worden Luk. 13: 22 vv.). Dat Jezus de Messias, de Christus is, zegt Nikodemus niet. Is Hij echter een Leraar van God gekomen, is Hij daartoe niet geroepen op de gewone menselijke wijze, maar is Hij met een onmiddellijke opdracht en met volmacht van God voorzien, dan moet Hij ten minste voldoende mededelingen kunnen geven over de toekomst van de Messias, over de aard van Zijn rijk en de toegang daartoe en deze verwacht Nikodemus van Hem.

Jezus begint Zijn antwoord met een bevestiging, welke alleen een goddelijke gezant toekomt, maar in de mond van een menselijken leraar of filosoof aanmatigend zou klinken. Wat Hij daarop antwoordt, is niet wat de nieuwsgierigheid zou kunnen bevredigen, wat er van het Messiasrijk zou worden, maar wat Nikodemus en ieder had te doen. Hoe velen in onze tijd branden van nieuwsgierigheid om de uitslag van al ons twisten te weten, in plaats van te leren wat zij moeten doen om bewaard te blijven voor de ondergang. Whitefield, de tweede voorname stichter van de Methodisten-vereniging in Engeland, geboren in 1714, schreef aan zijn vriend Franklin: "Ik verneem, dat u steeds beroemder en beroemder in de wereld wordt. Omdat u grote stappen gedaan heeft in de mysteriën van de elektriciteit, zou ik aan uw ernstig streven en onderzoeken, vrij van vooroordeel, wel het mysterie van de nieuwe geboorte ootmoedig willen aanbevelen. Het is een zeer belangrijke, interessante studie en zal, wanneer u die juist plaats laat hebben, u voor al uw arbeid schadeloos stellen en belonen. Hij, voor wiens rechterstoel wij snel zullen moeten verschijnen, heeft plechtig verklaard dat wij zonder die in het koninkrijk der hemelen niet zullen ingaan.

Waarom begint Jezus juist met de wedergeboorte? Ten eerste daarom, omdat de tegenstelling tegen Nikodemus mening daartoe leidde; want de Farizeeër kent slechts een gedeeltelijk toegeëigende heiligheid, waarbij de mens de eerste rol moet spelen, God daarentegen in de hoofdzaak moet toezien en belonen. Nu wordt tot hem gezegd: het is niet genoeg, met zoals gij meent, enige nieuwe levensvruchten, maar er moeten nieuwe levenswortels zijn, geen zedelijke verbetering maar een nieuwe bouw van de grond af, geen ontvangen en opvolgen van enkele voorschriften, maar een nieuwe levenssfeer. (Luther. Ik breng u geen nieuwe leer,

maar nieuwe mensen wil ik zien; mijn leer is niet van doen en laten, maar van worden, zodat niet een nieuw werk verricht is, maar men nieuw geworden is, niet anders geleefd wordt, maar anders geboren is). Maar in de tweede plaats ook daarom, omdat de leer van de ellende van de mensen en de daarop berustende noodzakelijkheid van wedergeboorte de grond vormt voor alle andere leringen, die Christus, als de van God gekomen leraar, had mee te delen; pas wanneer door deze leer de behoefte aan verlossing is opgewekt, is de vatbaarheid aanwezig voor de leer van Christus' Godheid, van Zijn verzoening en van de betekenis van het geloof. Daarop wijst de Heere zelf, als Hij in vs. 12 de aardse dingen voorstelt als toegankelijker dan de hemelse. De kennis van de verdorvenheid van onze natuur, zegt Quesnel en de noodzakelijkheid om vernieuwd te worden door Jezus Christus, zijn de eerste elementen van de Christelijke godsdienst. De sterke verzekering: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u" veronderstelt het niet kennen van de grote waarheid en het verzet tegen het aannemen van haar, zoals dat uit de woorden van Nikodemus zelf blijkt en geheel doorzien werd door Hem, die wist wat in de mens was; voor Hem was dat ogenblik werkelijk tragisch, er bleef niets van hem over. De Jood, die als zodanig reeds meende, een aandeel te hebben aan het rijk van God, de Farizeeër, de afgezonderde, wiens aard daarin lag, dat hij zich voor beter hield dan andere mensen, het medelid van de hoge raad, de roep van een bijzonder deugdzame man, het ijverig streven om zo een te zijn, alles scheen plotseling tot een hoopje as te verbranden; hij moet opnieuw geboren worden, het is zo goed alsof hij nog in het geheel niet geboren was.

Het is een oude strijd of het Griekse anwyen hier "wederom" (vgl. Luk. 1: 3. Gal. 4: 9 "van voren aan" Hand. 26: 5 "van overlang"), of "van boven" betekent. De nieuwere uitleggers beslissen meestal voor het laatste; het woord komt ook in vs. 31 , Hoofdst. 19: 11 en 23 in deze betekenis voor, zoals dan ook het "uit God geboren worden" een bij Johannes gewoon begrip en een veelvuldig voorkomende uitdrukking is. Als men nu echter beweert dat Johannes alleen dit begrip en niet ook de wedergeboorte kent, dan is dat een verkeerde bewering, omdat in vs. 4 en 6 zowel wat de zaak als de uitdrukking aangaat, van een nieuwe geboorte sprake is, die uit de geest geschiedt. Wij zien dan ook Nikodemus zich geheel in de kring van de gedachte van een tweede geboorte bewegen. En inderdaad, terwijl Jezus, als Hij met het begrip en het woord van een geboorte van boven begonnen was, het geheel dadelijk voor de man onverstaanbaar zou gemaakt hebben, kon de nieuwe geboorte voor deze niet zo geheel vreemd zijn; hij behoefde slechts aan de besnijdenis van het hart in Deut. 30: 6. Jer. 4: 4 en aan de belofte van een nieuw hart en een nieuwe geest in Ezech. 11: 19 vv. ; 36: 26 vv. te denken. Daarom zullen wij wel tot de oudere gewone opvatting, volgens welke het woord zoveel is als "van voren af" of "wederom" Hand. 26: 4. Gal. 4: 9) moeten terugkeren.

Het bereid zijn van de Farizeeën voor het koninkrijk der hemelen bestond uit enkel stukwerk van bijzondere oefeningen, uit verrichtingen naast elkaar en op elkaar opeengehoopt. De Heere verlangt echter een mens, nieuw van de wortel af, niet enkele nieuwe vormen van het oude, maar een nieuw schepsel. "Van voren aan" en dat betekent bij iemand, die reeds eens geboren is, nogmaals of opnieuw moet de mens geboren, eigenlijk verwekt worden, zal hij voor het koninkrijk der hemelen bekwaam zijn. Een geheel nieuw levensbegin is nodig en wel zo'n levensbegin, dat niet in zijn eigen hand is, zelf te maken; zoals men wel eens hoort zeggen dat iemand een nieuw leven wil beginnen, wanneer hij het besluit neemt om tot hiertoe gepleegde verkeerdheden af te leggen; maar een begin, dat hem gegeven moet

worden, dat aan hem moet plaats hebben, waarbij hij zich lijdelijk gedraagt, even ls het kind dat in de moederschoot wordt geteeld.

Geen sterker uitdrukking kon gekozen zijn, om een grote en opmerkelijke verandering van toestand en karakter te kennen te geven. Wij moeten geheel verschillen van hetgeen wij tevoren waren, zoals dat hetgeen te eniger tijd begint, niet hetzelfde kan zijn als hetgeen vroeger bestond.

Wij moeten van boven geboren worden. Deze nieuwe geboorte heeft haar oorsprong van boven en streeft naar de hemel; het is geboren zijn tot een goddelijk en hemels leven.

Het is ene grote verandering, gemaakt in het hart van de zondaar door de kracht van de Heilige Geest. Het bedoelt dat iets in ons en voor ons moet gedaan worden, dat wij niet voor onszelf kunnen doen. Zoals wij bij onze eerste geboorte zijn geboren om te sterven, zo zijn wij bij onze tweede geboorte geboren om voor altijd te leven.

De Heere stelt zijn dubbel "voorwaar" tegenover het "wij weten" om de aanzienlijke man op eenmaal een schok toe te brengen, die hem van zijn minderheid moest overtuigen en doen voelen hoe weinig Hij nog wist van de aard van het Godsrijk, terwijl hij meende daarvan meer te kennen dan anderen.

4. Nikodemus begreep het woord van de Heere, alsof het mensenleven fysisch of in natuurlijke zin van voren aan beginnen moest, als er iets voor het koninkrijk van God voor hem te hopen was. Hij zei tot Hem, met zekere weemoed op zichzelf ziend, omdat hem nu alle hoop op het deelgenootschap door die voorwaarde werd afgesneden: Hoe kan een mens, die graag in het Godsrijk zou ingaan, zo’n voorwaarde vervullen en tot verkrijging van een eerste levensbegin geboren worden, nu oud zijnde en dus van dat eerste levensbegin reeds zo ver verwijderd? Kan hij ook andermaal in zijn moeders buik ingaan en geboren worden? Die rede schijnt mij toe iets onmogelijks te eisen. Spreek Uw mening duidelijk uit, of ik zal geheel terneer geslagen vanU moeten gaan.

Nikodemus’ mening is: hoe kan dit "opnieuw geboren worden" plaats vinden, anders dan door een tweede lichamelijke geboorte? Hij vat de wedergeboorte terecht op van een nieuw begin van het persoonlijke leven. Het inwendige persoonlijke leven is hem zo nauw met het natuurlijke leven verbonden en afhankelijk daarvan, dat hij een werkelijk begin van het eerste zonder een nieuw werkelijk begin van het tweede niet kan denken; hij noemt dus niet, zoals men wel gewild heeft, het tweede komen uit de moederschoot als een en hetzelfde met het "opnieuw geboren worden" van Jezus, maar als noodzakelijke veronderstelling, in en waarmee alleen het nieuwe persoonlijke levensbegin door hem gedacht kan worden.

Nikodemus onderwerpt zich aan het woord van de Heere; hij wil het Godsrijk ingaan en weet dat hij nog niet wedergeboren is. Hij heeft geheel terecht de eis van de Heere op zichzelf toegepast. Maar hoe is het mogelijk dat hij, die oude mens, een nieuw mens wordt? Een oud mens is geen zacht, kneedbaar was meer; hij is strak en stijf, vast en afgesloten, hij heeft zijn gevestigd karakter; hij kan nog wel hier en daar iets veranderen en plooien, het lukt ook nog

wel de ene of andere verkeerdheid af te leggen, maar een vernieuwing van de grond af, hoe zou die mogelijk zijn? Het inwendige zedelijke leven heeft een natuurlijke grond. Zal de eerste nieuw worden, dan moet ook deze, waarop het rust, vernieuwd worden, hoe zal dat plaats hebben? De fysische natuur, de grond van ons bestaan is eenmaal door de geboorte aanwezig, heeft zich ook door het volgende leven gevormd en gevestigd; de wedergeboorte komt dus voor als een volstrekte onmogelijkheid.

Nikodemus geeft het antwoord, dat overal diegene zal geven die een lang leven in het element van het natuurlijke heeft geleid, ook onder de verschillende invloeden van de genade, wanneer de eis tot vernieuwing van het leven het eerst tot hem komt. Een oud mens is, wat hij is, in zijn geheel en in het groot; hij treedt tegen zodanige eisen op met het bewustzijn: "dat ben ik" en zij komen hem niet veel anders voor, dan als men aan een boom van het bos de eis wilde stellen een vruchtboom te worden. Hij kan in sommige opzichten wel met inspanning van alle krachten en onder de bijstand van God en diens Geest aan zich verbeteren en veranderen, maar "geboren worden", een geheel nieuwe levenssfeer intreden, dat is volgens zijn mening onmogelijk. Daartoe zou hij zijn aanzijn geheel van voren moeten beginnen, als een ander mens uit de moederschoot ter wereld komen, omdat het meeste van hetgeen zich later ontwikkeld en geconsolideerd heeft op de grond van datgene rust, dat men al mee ter wereld bracht en omdat dit, zoals van zelf spreekt, onmogelijk is, zweeft de eis van de wedergeboorte in de lucht en die ze gesteld heeft zal ze moeten terugnemen.

5. Jezus herhaalde Zijn vroeger woord, wat de hoofdzaak aangaat en bepaalde het woord, dat Nikodemus verkeerd begreep, door een andere uitdrukking. Hij antwoordde: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, a) als iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het koninkrijk van God niet ingaan.

a) Tit. 3: 5.

De woorden "uit water en Geest" zijn de verklaring van het "wederom". De waterdoop die door Johannes de Doper ingevoerd was, had een algemene en diepe indruk gemaakt; vooral de Farizeeën had hij geërgerd (Joh. 1: 24). Daarom was de doop het eerste denkbeeld, dat zich aan de geest van Nicodemus moest voordoen, inzonderheid omdat deze plechtigheid toen in de vorm van een gehele of geestelijke indompeling plaats had en de uitdrukking uit water geboren worden zeer natuurlijk op deze handelwijze doelde. Op hetzelfde ogenblik dat Jezus sprak, kwam Hij in zeker opzicht zelf uit het water, omdat Hij in het water de geestesdoop ontvangen had. Al de leerlingen hadden de geestesdoop ondergaan. De waterdoop wordt bovendien in ons Evangelie uitdrukkelijk vermeld en tegenover de geestesdoop gesteld (1: 31, 33). Onder zulke omstandigheden zijn wij verplicht het woord water in zijn natuurlijke betekenis te nemen en het op de doop toe te passen. Op deze wijze wordt daarenboven de ontkennende en bijna dreigende vorm verklaard: "indien iemand niet. . . . ", die op de weigering van de meerderheid van de Farizeeën schijnt te zinspelen om zich aan de Johanneïsche doop te onderwerpen (Luk. 7: 30). Maar de Farizeeën en de leraars van de wet hebben de raad van God wat hen betreft verijdeld, omdat zij zich door hem (Johannes) niet lieten dopen. De verzekering, die Jezus aan Nicodemus gaf, behelsde zo een opmerking om

zijn partij hierin niet na te volgen en het koninkrijk van God door de deur in te gaan, die God zelf geopend had, de doop van Johannes of die van Jezus.

De nieuwe geboorte, Nicodemus, is geen vleselijke, zij moet uit de Heilige Geest gebeuren; en daarvoor zou het goed zijn wanneer de Farizeeër de doop met water niet verachtte, zoals u zo lang gedaan hebt, want door de doop wil de Heilige Geest aan u verrichten wat u zo vreemd voorkomt. Ga in de schoot van uw moeder, ga in het bad van de doop; daar zult u gewaar worden wat de nieuwe geboorte is.

Uitdrukkelijk noemt Johannes zijn doop een doop met water en even bepaald spreekt hij uit: die na mij komt zal met de Heilige Geest dopen. Aan deze beide moet men dus denken: aan de doop met water als het middel tot afwassing van de oude onreinheid, als de doop van de bekering tot vergeving van de zonde en aan de beloofde Geestesdoop als het middel van de nieuwe levendmaking, de voorspelde schepping van een nieuwe Geest en een nieuw hart, beide verenigd in Ezechiël. 36: 25-27 Daarom kon Jezus verwachten nu door Nicodemus te worden begrepen. De middelen om te begrijpen lagen deze voor de hand, deels in het laatst voorgevallene sinds het optreden van de Doper, deels in de belofte, waarop de Doper had gewezen. Kwam bij de waterdoop van Johannes de doop met de Geest, die van Jezus uitging (Hoofdstuk 7: 38. Hand. 2: 33), dan had de nieuwe geboorte plaats gehad, de voorwaarde van vs. 3 was vervuld.

Het water bezit in zichzelf geen kracht, het komt alleen voor als symbool van het alleen werkzame middel van de vergeving, van het bloed van de verzoening; daarom stelt ook Johannes in 1 Joh. 5: 6 het water, het bloed en de Heilige Geest voor in verband met elkaar, als samenwerkend tot hetzelfde werk van de zaligheid: het bloed verzoent, de Geest werkt de wedergeboorte, het water is het teken van het bloed en het onderpand van de Heilige Geest (Hand. 2: 38). Die dus de waterdoop met de verlangde gezindheid ontvangt, wordt het bloed van de verzoening en de Messiaanse genade tot vergeving deelachtig; de verdoemenis is van hem genomen en hij bevindt zich tegenover God weer in de verhouding van een mens, die niet gezondigd heeft. Van dit ogenblik af mag hij verwachten de gave van de Heilige Geest te ontvangen, hetgeen tot nu toe alleen door zijn staat van veroordeling verhinderd werd. In dit opzicht is de doop van Johannes aan de Christelijke doop gelijk. Tussen beide plechtigheden bestaat slechts het onderscheid, dat de eerste plaats had met het oog op het bloed, dat gestort zou worden en de tweede op de volbrachte offerande berust.

Tot de wedergeboorte is tweeërlei doop nodig: de doop van Johannes met water en de doop van Jezus met de Heilige Geest. Alles heeft een uitwendige en een inwendige zijde, ook de wedergeboorte en die het uitwendige heeft gemaakt, heeft ook het inwendige gemaakt. Beide behoren volstrekt tot elkaar. De doop met water is de uitwendige, de menselijke zijde. De ene mens bedient hem aan de andere en het middel, het water, is genomen uit de natuur; deze doop is een afwassing van het lichaam en een belijdenis, dat men van alle openbare werken van de ongerechtigheid afstand doet en zich er voortaan van onthouden zal; en de doop van de Heilige Geest is onmiddellijk uit God en wordt alleen door Christus als de Heer der heerlijkheid toegediend. Deze doop is de innerlijke, de goddelijke zijde van de wedergeboorte, want hij reinigt het hart van dode werken en plant een nieuw levensbeginsel

in het oude hart. Op deze zelfde wijze moest ook in Israël bij de uitwendige besnijdenis de innerlijke besnijdenis van het hart komen, zou het Israël zijn. U ziet hieruit hoe zij dwalen die menen, dat de waterdoop niet meer hoeft te worden toegediend. Goddelijke instellingen, ook van uitwendige aard, kunnen niet weggeredeneerd worden. God alleen kan ze opheffen, zoals Hij de besnijdenis en de paschaviering ophief, in de doop en het avondmaal. Daarom werden de gelovigen in Cornelius huis, ofschoon reeds met de Heilige Geest gedoopt, nochtans ook met water gedoopt. De Heere zei dus tot Nikodemus: De zending van Johannes is even noodzakelijk als de Mijne. U moet door hem en door Mij gedoopt worden; zo niet, u kunt, ofschoon een geboren Israëliet, geen deelgenoot van Mijn eeuwig koninkrijk zijn. U ziet, de orde van het heil is door God zo heerlijk ingericht dat wij er ons met aanbidding over moeten verwonderen. God begint bij de mens, Hij roept de zondaar tot boetvaardigheid, tot verootmoediging, als de enige betamelijke houding om de vergeving van zonden te ontvangen. Daarom is de bekering van de mensen geen voorwaarde, geen recht geven op vergeving van zonden door God, zoals sommigen leren en daarmee de vrije genade teniet doen; maar de voorbereiding tot de vergeving van zonden, even als Johannes de Doper zelf de voorbereiding was van Jezus de Heer. God geeft Zijn hoogste gunsten aan de mens om niet, maar in de geordende weg; Hij heft de zondaar tot Zich op, maar in de weg van de verootmoediging; Hij vergeeft zijn schuld, maar in de weg van schuldbelijdenis; Hij doet hem Zijn heil aanschouwen, maar in de weg van geloof. Boetvaardigheid voegt hem, die om genade pleit. Nochtans, ook de doop van Johannes is niet uit de mensen, maar uit God. Niet de mens komt uit zichzelf tot verootmoediging, schuldbelijdenis en boetvaardigheid, maar God roept hem ertoe; God spreekt door de Heilige Geest tot het geweten van de mens en wee de mens die zijn geweten toeschroeit en daarmee de Heilige Geest tegenstreeft; hij kan onmogelijk de doop van de Heilige Geest ontvangen. Aan wie het berouw niet voorafgaat, kan de vergeving niet volgen. U ziet, wij komen altijd weer tot de bevestiging van de waarheid van het woord van de Heere. Johannes de Doper behoort tot Mij; wie Hem verwerpt, verwerpt Mij, wie hem aanneemt, die moet ook Mij aannemen, want voorwaar, voorwaar zeg Ik u, als iemand niet geboren word uit water en Geest, hij kan in het koninkrijk van God niet ingaan.

Waar deze nieuwe geboorte is, daar zijn nieuwe begeerten, nieuwe versterkingen, nieuwe vergenoegingen. Eertijds heeft u zich met de verloren zoon wel laten vergenoegen met draf; maar nu is er niets, dat u kan vermaken dan het huis en de maaltijden van de vader. Eertijds heeft u niets dan aardse dingen bedacht; maar nu zijn uw begeerten naar Gods gunst, naar het licht van Zijn aangezicht, naar Zijn gezelschap en genieting; en dit is een goed teken. Davids hart en vlees en alles wat hij had, verlangde naar God: "Mijn ziel is begerig en bezwijkt ook van verlangen naar de voorhoven van de Heere; mijn hart en vlees roepen uit tot de levende God (Ps. 84: 3). De mensen, die echt zijn wedergeboren, achten het voor zo grote gelukzaligheid niet dat zij rijkdom, grootheid en eer in de wereld genieten, als dat zij het licht van Gods gunst op zich hebben schijnen. O mijn ziel, als u de heerlijkheid van de wereld ziet en neervalt om te dienen; zo u zegt op het vermeerderen van het wereldse goed: het is goed dat wij hier zijn, vrees dan voor uzelf; maar als deze dingen, met Christus vergeleken, ijdel en licht zijn en van geringe en kleine waarde, heb dan goede moed en houd u verzekerd, dat u wedergeboren bent en dat Christus in u een gestalte heeft. Waar deze nieuwe geboorte is, daar zijn nieuwe woorden, nieuwe werken, nieuwe genegenheden en een nieuwe wandel! "Het

oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden" (2 Kor. 5: 17). Paulus was eens een vervolger, maar nu is het: "Zie, hij bidt. " (Hand. 9: 11). "En dit waren sommigen van u; maar u bent afgewassen, maar u bent geheiligd, maar u bent gerechtvaardigd in de naam van de Heere Jezus en door de Geest van onze God" (1 Kor. 6: 11). Zoals de mens is, zo is hij gezind, zo spreekt hij en zo leeft hij! Indien uw leven geestelijk is, dan zijn ook zodanig uw genegenheden, uw woorden en uw wandel. Paulus leefde eens als een bloedige vervolger, hij blies bedreigingen tegen alle belijders van de Heere Jezus uit, maar daarna was hij geheel anders: "Hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof in de Zoon van God, Die mij lief gehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft" (Gal. 2: 20). O, mijn ziel, houd u nog uw oude wandel, uw oude genegenheden, uw oude taal, uw oude hartstochten, die u pleegt te hebben? Hoe kan dat! Is uw hart een spelonk van allerlei lusten, een hol van onreine inbeeldingen, vrees dan voor uzelf; uit een zoete fontein kunnen geen bittere waters voortkomen, een gezuiverde geest, voor zoveel als die gezuiverd is, kan geen verdorven werkingen of inbeeldingen voortbrengen. "De distels kunnen geen druiven voortbrengen", zegt Christus en zo zeggen wij ook dat geen wijnstok distels kan voortbrengen. Ik weet dat in de besten zowel nog vlees als geest is; maar als u wedergeboren bent, dan kunt u niet anders als daartegen strijden en zult u arbeiden om het te overwinnen. Waar een nieuwe geboorte is, daar is een nieuwe natuur, een nieuw beginsel. Petrus noemt het "de verborgen mens van het hart, de goddelijke natuur. " (1 Petrus . 3: 4. 2 Petrus . 1: 4). Paulus noemt het "de inwendige mens, een nieuw schepsel" (Rom. 7: 22), die wordt vergeleken met een wortel, met een fontein, met een grondslag (2 Kor. 5: 7); en bij gebrek aan deze grondslag zien wij in deze bedroefde tijden nu zoveel omstandigheden en onvastigheden in sommigen, die deze belijden. Velen hebben verkregen nieuwe en vreemde kennis, maar zij hebben geen nieuwe natuur en geen nieuwe beginselen van genade. Indien de genade in hun harten geworteld was, hoewel de winden zouden blazen en de stormen opstaan, zouden zij nochtans vast en bestendig blijven, als op een rots gegrondvest. Spreek mij van geen belijdenis, uitwendige schijn en werk, uitwendige wandel en uitwendige plichten van de godsdienst; want deze alle kunnen wel zijn zonder nochtans een nieuw schepsel te zijn. U heeft sommige redeloze beesten, die enige werken kunnen doen zoals mensen; maar als zij geen menselijke natuur hebben, blijven zij evenwel altijd beesten; zo kunnen ook vele dingen gedaan worden in het stuk van heiligheid, die nochtans niet voortkomen van dit inwendig beginsel van vernedering en daarom is het maar koper en geen goud. Zie toch toe, o mijn ziel, dat u niet mistast in deze zaak, die uw eerste en zekerste bewijs is. Hoewel ik de wedergeboorte een nieuw schepsel noem, is nochtans mijn mening niet, alsof er een nieuwe hoedanigheid in de wedergeboren mens ingestort zou zijn. Een wedergeboren mens heeft niet meer krachten in zijn ziel dan hij had vóór zijn wedergeboorte; alleen in het werk van de wedergeboorte worden deze vermogens, die de mens van te voren had, omgelegd en geestelijk gemaakt; en zo werken deze nu op een geestelijke wijze, die te voren op een natuurlijke wijze gewrocht hebben. Hierom is het dat een wedergeboren mens overal in de Schriftuur gezegd wordt, te "wandelen naar de Geest" (Rom. 8: 1); "door de Geest geleid te worden; door de Geest te wandelen" (Gal. 5: 18, 25). De Geest (door instorting of uitgieting) geeft kracht en vermogen. Het zaad, het beginsel van het geestelijke leven, dat de ziel eerst niet had; en van dit beginsel van het geestelijke leven in de ziel geplant, vloeien of komen vooral deze geestelijke bewegingen en werktuigen (zoals de Geest deze uitlegt) naar de gedaante of het beginsel van de goddelijke natuur van het geestelijke ingestorte leven. Kom dan, o mijn ziel en zie wat uw inwendig

beginsel is. Let niet zozeer op de uitwendige werken, op de uitwendige plichten van de godsdienst, als op de wortel, waaruit deze voortkomen, op het beginsel, waaruit deze ontstaan.

6. Van een lichamelijk geboren worden is dus volstrekt geen sprake. Dat zou ook tot niets dienen, maar alleen de oude erfzonde van de menselijke natuur opnieuw openbaren. Hetgeen uit het vlees geboren is, uit een moeder, die tot de gevallen mensheid behoort en de vrucht van het lichaam ontvangt van een man van dezelfde aard, dat is van het eerste ogenblik van zijn ontstaan vlees. Het is vleselijk onder de zonde verkocht (Rom. 7: 14) en kan door eigen kracht nooit uit die noodlottige kring komen. En evenals nu deze waarheid de volstrekte noodzakelijkheid van een nieuwe geboorte bewijst, zo wijst zij ook aan op welk gebied die moet plaats hebben. Hetgeen uit de Geest geboren is, dat is Geest, van geestelijken aard en karakter (Gal. 6: 1). Het kan geestelijke zaken vernemen en geestelijke zaken in zich opnemen en verbreiden (1 Kor. 2: 14v. Efeze. 1: 3. 1 Petrus . 2: 5), zodat dus de moederschoot, waarop u doelt (vs. 4) geheel buiten aanmerking blijft, omdat hier van een geheel andere verwekking of geboorte sprake is (Jak. 1: 17 v).

De Heere leidt het natuurlijk verderf van de mens van de natuurlijke geboorte af en beweert dat deze daarmee samen gaat. Met het woord "vlees" is echter niet alleen de materiële menselijke natuur bedoeld, als zetel van de bedorven zinnelijke driften, omdat toch Nikodemus als vertegenwoordiger van het Farizeïsme optreedt, dat in tegenstelling tegen het Sadduceïsme het naar zinnelijke lusten, maar naar gerechtigheid in goede werken trachtte, die wettelijk proberen dus eveneens mee onder vlees moet begrepen zijn. Zo noemt ook Paulus in Rom. 4: 1 vv. het gerechtvaardigd zijn door de werken een vinden van gerechtigheid naar het vlees. "Vlees" betekent dus niet slechts de zinnelijke menselijke natuur maar de menselijke natuur in het algemeen naar haar geestelijk-zinnelijke toestand, dus de bedorven geestelijk-zinnelijke menselijke natuur. Daarom worden in Gal. 5: 19 vv. als werken van het vlees evenzeer de zonden van zelfzucht als de zonden van zinnelijkheid genoemd; zelfs wordt in Kol. 2: 18 de opgeblazen gezindheid van een overgeestelijke asceet, die juist de vernietiging van de zinnelijkheid bedoelt, als vleselijke gezindheid voorgesteld. Is nu de oude mens, of de mens zoals hij van nature is, vóór de wedergeboorte door de Geest een vleselijk mens, dan is daardoor uitgesproken dat hij van nature verdorven is naar lichaam, ziel en geest.

Van Christus, naar Zijn drievoudig menselijk wezen, gaan werkingen uit, die de mens in een gemeenschap brengen met Christus, die voor zijn eigen geest, zijn eigen ziel, zijn eigen lichaam tot verandering zijn. Het werk van de genade zet zich dus daardoor voort, dat wij 1) van de Geest van Christus ontvangen, die, nadat deze in de opstanding alle grenzen heeft doorgebroken, met de Heilige Geest tot één is geworden, zodat alle mededeling van de Geest, zoals die op het Pinksterfeest bewijst, sinds Christus’ verhoging door de Geest van de Mensenzoon is veroorzaakt. Deze mededeling van de Geest maakt het verstorven beeld van God in onze geest weer levend en houdt het in leven; zij hergeeft daardoor aan onze geest zijn waarachtig wezen, zodat de mens, die niet opgehouden heeft op natuurlijke wijze geest te bezitten, pas nu weer eigenlijk begint geest te hebben (Judas 1: 19) en geestelijk of geest te zijn. Wij ontvangen 2) van Christus ziel, want wij ontvangen van Christus bloed; het bloed nu is de ziel, d. i. ziel en bloed zijn in elkaar (Lev. 17: 11 vv.); het is het bloed, waarin en

waarmee Hij Zijn ziel voor ons heeft uitgestort (Jes. 53: 12), niet het op de aarde gevloeide bloed van de stervende, maar dat Hem de verhoogde gebleven is, het bloed, dat de toorn heeft gestild en nu geheel door de goddelijke liefde in haar gehele volkomen heerlijkheid is doorgedrongen. Dit godmenselijk bloed van de Verzoener wordt de tinctuur van onze ziel, voor wie heerlijkheid tot wanorde is geworden; "de zeven snaren" van de ziel zijn ontstemd; die ze ontstemd heeft, is de geest van de wereld, die in haar drong en door deze de geest van de duisternis; wanneer de geest van het licht de zeven snaren niet weer in orde brengt, zal haar wangeluid en geknars noch in deze noch in gindse wereld ophouden en hoewel het deze verwarring aan deze zijde van het graf niet opheft, heft het toch haar verdoemelijkheid op en verzacht door de macht van de liefde en de vrede, die het in zich heeft, de wilde woeste strijd van de krachten, zodat de ziel door dit bloed en de in de Geest van Christus weer van God geworden geest haar heerlijkheid als naar Gods beeld terugontvangt, wel niet in middaglicht, maar toch als in morgenschemering en morgenrood. Bij de werkelijke betrekking, die tussen ziel en lichaam bestaat, komt dit ook ten goede van het lichaam. Wij ontvangen bovendien ook 3) van Christus vlees, dat, omdat het door hemelse werking in Maria ontstaan is en door de levendmakende Geest doordrongen (Hoofdstuk 6: 63) is, geestelijk is en tot geestelijk nut kan worden meegedeeld. Dit vlees, door Hemzelf hemels levensbrood en onsterfelijk makend manna genoemd, komt in ons, zonder zich met ons zondig materieel, zinnelijk vlees te vermengen. Het wordt echter ten opzichte van dit ons adamitisch vlees voor ons tot een kracht van genadige vertroosting en van overwinning, tot een borg van leven midden in de dood, tot een tinctuur van onsterfelijkheid, die ondanks het vergankelijke het wezen van ons vlees vasthoudt om eens in de opstanding ook de verheerlijking daarvan te bewerken.

Zoals er in de mensheid twee hoofden zijn: Adam, wiens zonde en dood over allen uitgaat en Christus, de tweede Adam, wiens gerechtigheid en leven allen toevloeit, die willen geloven, zo staat in de wereld niet slechts een werkzaam principe, maar twee werkende krachten treden op - vlees en geest.

In beide delen van de zin is in plaats van het mannelijk: "die geboren is" het neutrum "wat geboren is" gezet, om de natuur van het geborene, afgezien van de persoon in het bijzonder, aan te wijzen en zo de algemeenheid van de wet uitdrukkelijker voor te stellen.

Evenals de lichamelijke geboorte de mens niet aan het einde, maar aan het begin van het tijdelijk leven en worden plaatst, zo wordt ook met de naam "wedergeboorte" niet de hoogste menselijke volmaking daargesteld, die in het rijk van God mogelijk is, maar alleen de ingang en aanvang, vanwaar de weg tot het doel van de volmaking openstaat. De wedergeboorte is een tedere kiem, die bloesem en vrucht voorspelt, een vonk, die tot een vlam kan worden, een bron, die tot een stroom kan aangroeien, een nieuw goddelijk leven, dat de almachtige en alwijze God aan de wetten van een voortgaande van binnen naar buiten strevende groei heeft onderworpen. Echt een uitdrukking, die zijn Meester waard is, maar die ook God en engel tot bewaking bij iedere nieuwe wedergeboorte roept; want wat kan de Satan aan een zo teder begin niet verderven, als Gods ogen niet openstaan en de vlammende zwaarden van de engelen de booswicht niet afhouden! God zij allen wedergeborenen kinderen van God genadig en onderhoudt bij hen hun geestelijk leven, zoveel temeer als wij horen dat onze oude

geboorte, onze eigen vlijt en ijver geen genade bij God vindt, maar volstrekt alles van de wedergeboorte en haar groei afhangt.

7. Naardien Ik u nu Mijn gezegde nader verklaard heb, kan uw gedachte niet meer op iets verkeerds gevestigd zijn. Maar nu, verwonder u niet, dat Ik u in Mijn eerste antwoord (vs. 3) gezegd heb: U moet wederom geboren worden en wees niet bezorgd dat voor het ingaan in het koninkrijk van God een voorwaarde gesteld zou zijn, die andere mensen dadelijk buitensloot.

Hiermee moet Nikodemus tevreden zijn, dat de werking van de Geest een feit is, dat ervaren wordt en dat ook hij aan zich kan en moet ervaren.

Dat Jezus de nieuwe geboorte, die Hij voor alle mensen noodzakelijk keurt, voor Zichzelf onnodig acht, blijkt uit het gezegde: "U moet wederom geboren worden. " Wel kon Jezus geestelijk toenemen (Luk. 2: 40, 52); maar aan de wedergeboorte bestond bij Hem geen behoefte. De gave van de Heilige Geest was geen wedergeboorte, maar de voltooiing van Zijn vroegere ontwikkeling, die door de Heilige Geest ten enenmale beheerst en geleid was.

De Heere ziet de bevreemding van Nikodemus toenemen en neemt haar weg, niet door een soortgelijk wonder in de natuur hem voor ogen te stellen. Intussen moeten wij opmerken hoe beknopt de Heere Zich uitdrukt en alles in een enkel woord samenvatten kan. Alleen over de woorden: "U moet wedergeboren worden, kan men een allerbelangrijkste prediking houden, enkel door de woorden te nemen, zoals zij volgen. Op deze wijze: "U". De Heere sluit Zich hiermee uit. Hij was de Heilige, Hij had geen wedergeboorte nodig. Hij was Gods Zoon van eeuwigheid en is ook als mens tegelijk als Gods Zoon geboren. Bracht Hem de geboorte tot ons af, wij klimmen door onze wedergeboorte op tot Hem; omdat wij door onze geboorte met Adam zondig zijn, is een tweede Adam nodig, om uit die zondige toestand te komen; daarom wordt er gezegd: Doe aan de Heere Jezus (Rom. 13: 14). Evenals wij door onze geboorte Adam aantrekken, of liever met Adam geheel overtrokken worden, zo moeten wij ook met Christus bekleed worden en dit gebeurt in de wedergeboorte. De Heere zei dus: Niet Ik, maar u, Sadduceeën, Farizeeën, tollenaars, edelen en onedelen, moet voor de tweede keer, maar nu geestelijk geboren worden. U bent van beneden, Ik ben van boven. Moet; het is een volstrekte noodzakelijkheid, de wedergeboorte is door niets anders te vervangen; het is een volstrekte verplichting; God wil het en daarom moet de mens het ook willen. Wedergeboren, dat is van nieuws opleven, van man of vrouw tot een kind, van wijze naar de wereld, van een heer en meester tot een dienaar van God en de naaste worden. Ja, worden. U kunt uzelf niet wederbaren, u moet het aan u laten geschieden; het is ook geen werk van een ogenblik, dan in de ontvangenis, maar overigens is het een ontwikkeling, eindigend met de volkomen volwassenheid, als wanneer het worden overgaat in het Zijn.

De wedergeboorte ligt op de diepste grond van de zaligheid en wij moeten nauwkeurig toe zien of wij werkelijk wedergeboren zijn; want velen zijn er, die denken dat zij het zijn en zijn het niet. Wees verzekerd dat de Christennaam nog niet de natuur van een Christens is en dat het geboren zijn in een Christenland en het erkend worden als een belijder van de Christelijke godsdienst hoegenaamd niets baat, tenzij daarbij iets meer wordt gevoegd, namelijk het

wedergeboren worden door de kracht van de Heilige Geest. Te worden wedergeboren is zo'n wondervolle zaak, dat geen menselijke woorden het kunnen beschrijven. De wind blaast waarheen hij wil en u hoort zijn geluid, maar u weet niet vanwaar hij komt en waar hij heengaat; zo is een ieder, die uit den Geest geboren is. Het is evenwel een verandering, die men weet en voelt; zij wordt gekend door werken van de heiligheid en gevoeld door een zalige ervaring. Dit grote werk is bovennatuurlijk en kan door geen mens worden verricht; een nieuw beginsel wordt meegedeeld, dat in het hart werkt, de ziel herschept en de hele mens doordringt. Het is geen naamsverandering, maar een vernieuwing van mijn natuur, zodat ik niet meer de mens ben, die ik placht te zijn, maar een nieuw schepsel in Christus Jezus. Het is een gans andere zaak een lijk te wassen en te kleden of het levend te maken. De mens kan het eerste doen, God alleen het laatste. Als u dan wederom geboren bent, zal uwe belijdenis Zijn: Gij o Heere Jezus, Vader der eeuwigheid, bent mijn geestelijke Vader; had uw Geest niet de adem van een nieuw, heilig en geestelijk leven over mij uitgestort, dan was ik nog vandaag in zonden en misdaden dood. Mijn hemels leven is geheel uit U ontsprongen. U alleen geef ik er de eer van. Mijn leven is met Christus verborgen in God. Ik leef, maar niet meer ik, maar Christus leeft in mij. Moge de Heere ons een vaste verzekering over deze levensvraag geven, want onwedergeboren te zijn, is verloren, zonder vergeving, zonder God en zonder hoop te zijn.

8. Integendeel kan de voorwaarde bij iemand, die oud is, al begonnen zijn zich te verwezenlijken, zonder dat hij zelf van dat eerste begin weet, totdat hij later, als de Geest zijn wedergeboorte tot stand heeft gebracht, zich bewust wordt van de verandering, die bij hem heeft plaats gehad heeft. De wind daar buiten in de natuur blaast waarheen hij wil, nu hier dan daar heen, zonder zich grenzen te laten stellen of zich een weg te laten voorschrijven en u hoort zijn geluid, daar waar hij zijn aanwezigheid te kennen geeft, zodat u daarvan dan een zekere overtuiging ontvangt, maar u weet niet vanwaar hij komt en waar hij heengaat, maar hij komt en verdwijnt als een vrij intreden van het oneindige in het eindige (Pred. 11: 5); zo is een ieder, die uit de Geest geboren is. Zonder dat het oog iets had bemerkt, is opeens een opnieuw geboren mens aanwezig, is het intreden in het rijk van God bewerkt - alles is geschied, terwijl niets zichtbaar geschied is.

U kunt met uw verstand niet begrijpen, wat die wind is en hoewel u zijn geluid hoort, kunt u noch zijn begin noch zijn einde weten en bemerken, hoe ver hij van u begonnen is, of hoe ver hij achter u ophoudt; zo zult u veel minder met uw verstand begrijpen hoe de wedergeboorte plaats heeft.

In het Grieks valt het punt van vergelijking tussen Geest en wind daardoor dadelijk in het oog, dat een en het zelfde woord: pneuma, zowel geest als wind betekent.

Als een macht onberekenbaar en onmeetbaar is in de wereld, dan is het de Geest van God, de Geest van de scheppende almacht, van de vrije genade, van de onnavorsbare wijsheid. Kunnen reeds in wereldse zaken de wegen van God niet worden berekend; plotseling als een bliksem komt de uitvinder iets in de gedachte, onbesteld komt de dichter het uur van geestvervoering, onvoorziens komt in een tijdruimte een storm van beweging. Zo is het met de Heilige Geest; men kan Hem niet bestellen op dag en uur, men kan Hem niet besluiten

binnen een bepaalde plaats, men kan Hem niet ontvluchten op enige weg. Hij kan toeven en op Zich laten wachten, als wij op Hem met het sterkst verlangen wachten; Hij kan uitblijven als men meent dat alles voor Hem gereed is, bijvoorbeeld bij de prachtigste godsdienstoefening en de meest bestudeerde preek en wederom kan Hij een mens aangrijpen, als die er het minst op verdacht is.

Het werken van de Geest van de wedergeboorte is 1) vrij, zonder invloed van menselijke willekeur, van menselijk eigenwerk; 2) geheimvol, gelegen buiten het menselijk weten en alleen aan Zijn werkingen te erkennen. De wedergeborene erkent zichzelf, als hij zijn tegenwoordige toestand met de oude en met het daarvan nog onvernietigde overblijfsel vergelijkt, voor een nieuwe met veranderde richting van al zijn krachten, door besprenging met het bloed van Christus bevrijd van het kwaad geweten, of wat werkelijk hetzelfde is, door de rechtvaardigende heiligende genade van een kind van de toorn weer tot een kind van de God van de liefde geworden en vernieuwd in de grond van zijn wezen naar Gods beeld, zoals het in Christus nieuwe werkelijkheid in de mensheid heeft verkregen. Hij hoort de stem van de Geest als het suizen van de wind, omdat hij de getuigenis van de Geest over zijn kindschap, de onuitsprekelijke zuchten, die zich in zijn gebeden mengen, het Abba roepen, de kracht van de Geest, die zich in onderwijzing, vermaning en bestraffing menigvuldig betoont, in zich ondervindt. Hij is eens voor altijd verlicht, smaakt de hemelse gave van zondenvergeving, waarin alle rijkdom van genade besloten ligt; hij kent zich in het werkelijk bezit van de Heilige Geest, smaakt het lieve, troostvolle woord van God en de krachten van de toekomende wereld, die reeds in dit leven werkzaam zijn, in de diepte van Zijn hart (Hebr. 6: 4). Maar dat alles zijn slechts de gevolgen van hetgeen aan hem geschied is, de daad van God zelf is en blijft voor hem in een onpeilbare diepte, die beneden Zijn denken gelegen is en evenals de natuurlijke geboorte, die zijn natuurlijk leven tot basis heeft, zo blijft de geestelijke geboorte de basis van zijn geestelijk leven, voor hem in het duister gehuld. Hij is zich bewust van hetgeen gewerkt is, maar als gevolg van een werk van de Geest, dat boven zijn begrip gelegen is.

De wind toont in zijn suizen zijn tegenwoordigheid. De geest van de wedergeboorte heeft ook een stem; Hij verkondigt aan de wereld Zijn werk, of zo, dat hij in het land beweging veroorzaakt, of zo, dat de wedergeborene de mond wordt geopend en hij met nieuwe tongen de genade prijst, om er niet aan te denken dat hem de kracht wordt gegeven, in daden te betonen dat een nieuwe kracht over hem gekomen is. Maar vraag van de wedergeborene, vanwaar dit nieuwe gekomen is en wat dan nog zal worden, hij weet het ene zo min als het andere. De wedergeboorte is niet het begin, het onmiddellijk begin van een nieuw leven, maar alleen het slot van een proces, waarvan de eerste beginselen wij ons niet bewust zijn. Zo ligt ook het einde in het verborgene - wie kan zeggen hoe krachtig zich de stromen van de levende Geest over de zielen in het bijzonder zullen uitstorten, welke stromen van levend water van dezen, welke van genen uitgaan?

Kan niemand de wind weren, dat hij niet voortgaat waarheen hij wil, veel minder zal de Heilige Geest Zich laten verhinderen door de natuurlijke grenzen van enige aardse macht.

De wind heeft niet altijd dezelfde richting en openbaart zich op onderscheidene tijden in geheel verschillende kracht; nu eens als een zacht ruizen, dan weer als een hevige storm, zonder dat enig schepsel de regels, die zijn gang besturen, aanwijzen kan. Zo ook handelt de Heilige Geest. Hij blaast waarheen Hij wil, zonder aan de mens bekende regels en vaak zelfs geheel tegen hun berekeningen. Van twee naburige harten neemt Hij het een en gaat het andere voorbij. Hij opent het verstand van een kind en laat dat van de diepzinnige geleerde gesloten; niemand kan Zijn gang afperken, God bezielt wie Hij wil.

Evenmin kunt u met volkomen zekerheid van een ander zeggen dat hij op dat uur, op die dag, door die doop, of onder die preek wederom geboren zal worden als dat u bepalen kunt of de wind binnen een uur tot een orkaan zal aanwassen, dan wel of hij binnen die dag geheel zal gaan liggen: "De wind blaast, waarheen hij wil. " Hij is vrij, teugelloos en ontembaar. De Heilige Geest is oppermachtig; soms verandert Hij een hart op Zondag in het heiligdom, onder de prediking van Zijn eigen woord, bij wijle onder het lezen van Zijn woord, of van een stichtelijk boek, dat opbouwt en verklaart en aandringt, maar Hij is oppermachtig. Geen menselijk toverformulier kan de Heilige Geest uit de hemel doen neerdalen, geen menselijke kracht kan Zijn tegenwoordigheid op een bepaalde tijd of op een bepaalde plaats waarborgen. Hij is de oppermachtige Geest van God.

9. Had Nikodemus vroeger over het wederom (vs. 4) zijne bedenkingen gemaakt, nu doet hij het over het uit water en Geest. Hij antwoordde en zei tot Hem: Hoe kunnen deze dingen geschieden? Hoe kan iemand uit water en Geest een geheel nieuw mens worden? Israël is toch geen volk als andere volken, als de heidenen, dat het zich eerst tot God zou moeten bekeren. Het staat al in verbond met Hem. Het is niet zonder de Geest van God, maar heeft door Mozes de wet van de Heere ontvangen. Hoe kunt u dan een geheel nieuwe geboorte verlangen? Waarin zou die moeten bestaan?

De Heere had Nikodemus de wezenlijkheid van de zaak getoond en Nikodemus vraagt naar de mogelijkheid. Trouwens, wetenschappelijke mensen worden doorgaans zeer langzaam gewonnen. Men zou zeggen, zij, die zulke beschaafde en schrandere mensen zijn, moesten het eerst de zaak begrijpen, maar zijn alleen schrander in het begrijpen van de zaken, die in hun richting liggen, maar uiterst onvatbaar voor het tegenovergestelde. Zij willen altijd weten, niet geloven; zij kunnen de zaken van het geloof niet begrijpen en dßt, zo dunkt hen, moet er toch bij komen zullen zij toegeven. Maar de Heere weet alle natuur van de mensen te temmen, die van de ruwe visser en van de tijd beschaafde Farizeeër, die van de moordenaar aan het kruis en van de woedende Saulus, die als een heilige van de synagoge vereerd werd. Voor allen heeft Hij een afzonderlijk woord, een bijzondere toon, waarop Hij het uitspreekt en een bijzonderen greep in de consciëntie, waardoor Hij binnenkomt. De Samaritaanse vrouw kwam op hetzelfde uur binnen, maar de man van de wetenschap in drie tempo’s met lange rusten tussenbeide: zijn komst tot de Heere bij nacht; Zijn getuigenis aangaande Jezus tegenover zijn ambtgenoten; zijn optreden bij Jezus dood.

10. Jezus antwoordde en zei tot hem: Bent u de (een) leraar van Israël, een van hen, die op zich hebben genomen Gods volk in Gods woord te onderwijzen en er zich dus voor uitgeven de Schrift te kennen en weet u deze dingen niet? Weet u niet dat de Schrift juist van Israël het

allereerst en vóór alle andere volken, boete en bekering tot God eist en geloof in Hem, die Hij zenden zal?

De uitdrukking "Leraar in Israël" is door velen opgevat, alsof Nikodemus toen de chacham in de Hoge raad geweest is, of de wijze, die bij moeilijke vragen uit de Heilige Schrift verklaring moest geven 2: 4). Wat echter onzeker is, of zo'n chacham toen al bestond. Het is dus veiliger als men het bepalend lidwoord (er staat toch de leraar) zo opvat, dat Nicodemus daarmee wordt voorgesteld als de vertegenwoordiger van de toenmalige leraars onder het volk van God, die tegenover de Heere stonden zoals dan ook Jezus' rede zich minder richt tot zijn persoon dan wel tot zijn stand en zijn medegenoten in hem hun les krijgen. Zo is het ook als in 1 Sam. 17: 58 David, op de vraag van Saul: "Wiens zoon bent u?" antwoordt: de zoon van Isaï, uw knecht (de gehele familie van Isaï wordt voor Saul door David vertegenwoordigd) en als in Hagg. 1: 13 de profeet de engel van de Heere wordt genoemd.

Vat men het lidwoord op in deze zin: de bekende of thans gevierde leraar, dan moet men toestemmen dat Jezus enigszins spottend spreekt; maar deze verklaring is niet natuurlijk.

Er is geen jammerlijker verschijnsel dan dat iemand, die anderen moet onderwijzen, zelf de zaken niet weet. Zulke droevige tonelen zijn in tijden van ongeloof aan de orde van de dag; dan hoort men van kansel en katheder mensen spreken van zaken, waarvan zij letterlijk niets weten en die zij toch behoorden te weten, omdat hun ambt dit meebrengt. Ik kan mij daarom geen troostelozer toestand voorstellen dan die van zulke leraars, die eerst bij of na hun dood ontdekken dat zij hun hele leven hebben doorgebracht in de waarheid te bestrijden, in plaats van haar naar hun plicht en roeping te hebben gepredikt.

11. En als u dan, leraars in Israël (MATTHEUS. 23: 2), het werkelijk niet weet en dat u van uzelf blind bent, waarom laat u het u dan niet door ons zeggen, die het u voorhouden, door Johannes de Doper en Mij, die hem op de voet volg. a) Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: wij beiden spreken, als wij met één stem de vermaning en boodschap voor uw oren brengen: bekeer u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen (MATTHEUS. 3: 2; 4: 7), wat wij weten en getuigen wat wij gezien hebben, zoals onze gehele verschijning en ons gehele optreden u daarvan het bewijs levert. En toch juist u, leraars en oversten, die het volk moest voorgaan met een juist begrip van Gods wil en met een goed voorbeeld van geloof, neemt onze getuigenis niet aan. U heeft u door Johannes laten dopen (MATTHEUS. 21: 32) en u niet laten wijzen op Hem, die na hem zou komen, zodat u verder zou hebben gevraagd, wie Hij was (Hoofdstuk 1: 26 v.), eveneens blijft ook hetgeen Ik onlangs in de tempel deed (Hoofdstuk 2: 15 v.), bij u zonder vrucht, zodat Ik op uw vraag (vs. 9) moet antwoorden: op die weg, die u bent ingeslagen, zal het met u nooit tot een wedergeboorte en tot het zien van het Godsrijk komen.

a) Joh. 7: 16; 8: 28; 12: 49; 14: 24. b) Joh. 3: 32.

12. Als Ik - door de openlijk tot een koopmanshuis verlaagde tempel op doortastende wijze te reinigen - u de aardse dingen gezegd heb, opdat u zou begrijpen hoenoodzakelijk voor u boete en ernstige bekering is en u niet gelooft, hoe zult u geloven, als Ik u de hemelse dingen zou

zeggen, namelijk van de Geest, die zij zullen ontvangen, die in Mij geloven, zoals Ik u daarvan werkelijk nog zal getuigen (Hoofdstuk 7: 38 v.)?

13. En meent nu niet dat u ook zonder Mij, alleen met hulp van Mozes, op wie u vertrouwt (Hoofdstuk 5: 45) de belofte van God zult verwerven, evenals die in Joël 3: 1 vv. Jes. 44: 5 geschreven staat. Want als u ook over Mozes en hetgeen in Ex. 24: 18 van hem wordt verteld, zegt dat hij ten hemel is opgestegen, dan is toch voor de zaak, waarover hierwordt gehandeld, het volgende van toepassing: a) Niemand is opgevaren in de hemel, om vandaar de Geest op Gods volk neer te zenden, dan die te voren uit de hemel neergekomen is en dus in de hemel Zijn vaderland heeft, die daar als Zoon van de Vader het recht heeft om over alle geestelijke zegen en hemelse goederen te beschikken, namelijk de Zoon des mensen, die in de hemel is, die ook in Zijn aardse leven door onafgebroken verkeer met de Vader (Hoofdstuk 1: 51; 5: 20; 16: 32) een hemels leven heeft (Hoofdstuk 16: 7, 28). Mozes kon alleen wensen: Och, dat al het volk van de Heere profeet was, dat de Heere Zijn Geest over hen gaf (Num. 11: 29).

a) Joh. 6: 62. Efez. 4: 9.

Over hetgeen de Heere tot Nikodemus als vertegenwoordiger van de Israëlitische leraars zegt, ontbreekt het zoals het ons voorkomt de uitleggers meestal aan de juiste opvatting. Zo weten zij geen raad met de tegenstelling van aardse en hemelse dingen in vs. 12. "Bij het ten hemel opgevaren in vs. 13 denken zij aan de bekwaammaking tot openbaring van hemelse dingen" en bij het "wij spreken" zijn zij het oneens wie daaronder bedoeld zijn, hoewel, als de zo-even gemelde opvatting de juiste was, dan zeker geen "wij" kon gezegd worden, maar er bepaald moest staan: "Ik spreek, wat Ik weet. " Wij gingen daarom bij de verklaring onze eigen weg, zoals de samenhang ons daartoe leidde en willen ons met de weerlegging van de gewone opvattingen niet inlaten; alleen merken wij op dat, als men de aardse dingen. (vs. 19) van de wedergeboorte verklaart, waarvan de Heere hier tot Nikodemus spreekt, het moeilijk is die onder de aardse dingen te rekenen en dan de tegenstelling van de "hemelse dingen" te vinden. Bovendien geeft Jezus met het "u zegt" te verstaan, dat Hij niet dacht aan hetgeen Hij zo-even met Nikodemus behandelde, maar integendeel iets dat Hij aan de deelgenoten van Zijn stand voor ogen stelde. Zij hadden het onboetvaardig en ongelovig van zich afgeworpen en dat kan alleen de waarheid zijn, die in de tempelreiniging symbolisch onder een uitwendige handeling was voorgesteld, namelijk de waarheid hoezeer zij boete en bekering nodig hadden. Ten slotte zij er nog op gewezen hoe nauwkeurig de inhoud van vs. 11-18 overeenkomt met de woorden van Nikodemus in vs. 2 Nikodemus had Jezus als Leraar begroet, nu spreekt Hij tot hem dan ook van het betrouwbare en het zekere van Zijn leer: "Wij spreken wat wij weten en getuigen wat wij gezien hebben", terwijl Hij Johannes mee insluit, die toch ook in de zin van Nikodemus een "Leraar van God gekomen" genoemd verdiende te worden tegenover de "Meesters in Israël". Nikodemus had een soort van geloofsbelijdenis afgelegd, maar Jezus beklaagt Zich over gebrek aan waar geloof bij zijn stadgenoten: "U neemt onze getuigenis niet aan", terwijl Hij Zich tot diegenen wendt in wier naam de spreker met het "wij weten" verzekerde te spreken. Nikodemus had Jezus genoemd een "Leraar van God gekomen". Deze nu wijst hem aan, in wat een geheel bijzondere en eigenaardige zin dit moet worden opgevat, als het niet als een oppervlakkige spreekwijze zal worden opgenomen. Voor hem staat

namelijk die Leraar, die werkelijk van de hemel is neergekomen, ja in zekere zin nog in de hemel is en ook weer ten hemel zal varen.

Naar onze mening kan onder "aardse dingen" in vs. 12 niets anders verstaan worden dan onder "deze dingen" in vs. 9 en vs. 10 Wij geven daarom aan de volgende verklaring plaats: Als men tot iemand zegt: als u mijn onderricht hierover niet begrijpt, hoe zult u het in dat opzicht dan begrijpen? veronderstelt dit, dat men in dit opzicht door hem ondervraagd is, wie men op deze wijze antwoordt. Daaruit zou dus volgen dat Nikodemus, naar Jezus mening, aangaande de hemelse dingen ingelicht wenste te worden en dat de Heere Zich nu voorstelde die inlichtingen te geven. Deze hemelse dingen zijn daarom de goddelijke besluiten aangaande de persoon van de Messias, zijn betrekking tot de Godheid, zijn werk, de stichting en de ontwikkeling van Zijn rijk en de beloofde heerlijkheid, vs. 13-16 Jezus noemt deze dingen de hemelse, niet omdat zij dit waren in de zin, waarin zij door Nikodemus opgevat werden, maar omdat zij het inderdaad waren, zoals uit Zijne beschrijving blijken zou. Uit de tegenstelling tussen de werkwoorden: als Ik u gezegd heb en als Ik u zeg, volgt dat Jezus van de hemelse dingen nog niet in het openbaar gesproken had. Wel kon Hij afzonderlijk tot Zijn leerlingen over deze zaak gesproken hebben, maar niet tot hem, die Hij hier door het voornaamwoord u aanwijst. Dit onderhoud met Nikodemus is daarom de eerste mededeling van Jezus aangaande de ware aard van het messiaanse koninkrijk en van het heil van de mensheid buiten de vertrouwde kring. Welke zaken zou de Heere dan wel tot nu toe in Zijn openbaar onderricht behandeld hebben? De dingen, die Hij de aardse noemt. De aardse dingen kunnen hier de dingen van zuiver wereldse aard niet aanduiden. Op dit gebied beweegt Jezus Zich niet. Het zijn dus dingen, die hoe geestelijk zij ook zijn, op de aarde voorvallen, bijvoorbeeld, om hier in de samenhang te blijven, alles wat Jezus aan Nikodemus meegedeeld had over de vleselijke toestand van de natuurlijke mens en de noodzakelijkheid van een grondige herschepping door het werk van de Heilige Geest. Maar wij moeten ontwijfelbaar verder gaan, want Jezus zegt niet: als Ik u gezegd heb, maar als Ik jullie gezegd heb en dit woord "jullie" wijst aan dat Jezus niet slechts aan het onderhoud met Nikodemus denkt, maar in het algemeen aan al de waarheden, die Hij tot nu toe gepredikt had. Aardse noemt Hij de dingen, waarvan Hij op dit ogenblik gesproken had, ongetwijfeld omdat zij, evenals die waarvan in het gesprek met Nikodemus melding gemaakt was, op zedelijke feiten betrekking hadden op het gebied van het menselijk bewustzijn, op de godsdienstige behoeften, die de mensheid eigen zijn, op de innerlijke ervaringen van een vroom hart. Om te begrijpen wat Jezus door de aardse dingen verstaat, is het voldoende zich Zijn eerste onderricht te herinneren, zoals het door de synoptici opgetekend is, de bergrede bij voorbeeld en deze prediking met de openbaringen te vergelijken, die in het onderhoud met Nikodemus en in ons Evangelie verder volgen. Dit eerste onderricht komt neer op hetgeen men in Mark. 1: 15 leest: bekeert u en gelooft het Evangelie, want het koninkrijk der hemelen is nabij. Het was de voortzetting en ontwikkeling van de prediking van de Doper. Het onderhoud met Nikodemus was zo de eerste stap op een gebied, dat Jezus in Zijn openbaar onderricht nog niet betreden had. Hij zelf verzekert dit in ons vers. Volgens de verklaring van Lücke, die Reuss schijnt te delen, zouden de aardse dingen gemakkelijk zijn om te begrijpen en makkelijk toegankelijk voor het geloof en de hemelse, de meer moeilijke, de meer verheven begrippen van het Evangelie, die minder toegankelijk zijn voor het verstand, dat door de Heere nog niet verlicht is. Deze betekenis is als gevolgtrekking waar, maar als verklaring is zij niet te verdedigen.

Geen enkel voorbeeld bewijst dat hemels "moeilijk" betekenen kan en aards gemakkelijk. In deze "merkwaardige" uitspraak telt Jezus hetgeen in het menselijk bewustzijn voorvalt en hetgeen men door eigen waarneming opmerkt, tegenover de goddelijke besluiten en onderwerpen. Het eerste is voor ieder rechtschapen gemoed toegankelijk; de tweede kan men alleen door een openbaring te weten komen. Dit is dus de redenering van Jezus in dit vers: Als u, toen Ik u de dingen onderwezen heb, die u in uzelf kunt nagaan, niet geloofd heeft, hoe zult u geloven, als Ik u de geheimen van de hemel openbaren zal, die men uitsluitend op Mijn woord moet aannemen. Dßßr althans kon het de getuigenis van de innerlijke zin tot steun voor het geloof dienen, maar hier rust alles op het vertrouwen dat men in het getuigenis van Hem stelt, die openbaart. Trekt men Zijn woord in twijfel, dan breekt de ladder waarop de mens ten hemel zou hebben kunnen stijgen en de toegang tot de goddelijke geheimen is hem voor altijd ontzegd.

Hoe gedurig gebruikte onze Heere het woord: Zoon des mensen! Als Hij gewild had, had Hij altijd van Zichzelf kunnen spreken als de Zoon van God, de Vader der eeuwigheid, het Wonder, de Raad, de Vredevorst, maar let op Jezus' nederigheid; liever noemt Hij Zich de Zoon des mensen. Laat ons nederigheid van onze Heiland leren, laat ons nooit streven naar trotse titels of een schone naam. Evenwel ligt hierin nog een liefelijke gedachte. Jezus had de mensheid zo lief, dat Hij die wilde vereren; en omdat het een grote eer is en in waarheid de hoogste waardigheid van de mensheid, dat Jezus de Zoon des mensen is, gebruikt Hij gewoonlijk deze naam, opdat Hij als het ware de borst van de mensen zou versieren met een koninklijk ereteken en de liefde van God voor Abrahams zaad openbaren. Zoon des mensen, waar Hij altijd dit woord bezigde, daar plaatste Hij een stralenkrans op het hoofd van de kinderen van Adam. Nog heerlijker gedachte kan er evenwel in liggen. Jezus Christus noemde Zichzelf de Zoon des mensen om Zijn eenheid en overeenstemming met Zijn volk uit te drukken. Zo herinnert Hij ons dat wij Hem zonder vrees mogen naderen. Met al onze bezweren en moeilijkheden mogen wij tot Hem gaan, als tot een mens, want Hij kent ze bij ervaring; omdat Hij zelf geleden heeft als de Zoon des mensen kan Hij ons helpen en troosten. Wees gedankt, o gezegende Jezus, dat Gij telkens deze liefelijke naam gebruikt, die bewijst dat Gij onze broeder en vriend bent; voor ons is het een dierbaar teken van Uw genade, Uw nederigheid, Uw liefde.

14. En wilt u weten, vanwaar het water van de doop zijn kracht heeft, om tot afwassing te dienen van de zonde, in de bekering erkend en betreurd, dan heeft de Schrift dit allang te voren afgebeeld. a) Zoals Mozes de koperen slang in de woestijn aan de grens van het land van de Edomieten; volgens de u bekende geschiedenis (Num. 21: 4 vv.), voor de door vurige slangen gebetenen verhoogd heeft, door die op te hangen aan de paal, zodat allen, die in geloof aan de goddelijke belofte tot dit teken opzagen, zouden worden genezen (Wijsh. 16: 6), b) zo moetvolgens Gods raadsbesluit (MATTHEUS. 16: 21; 24: 6. Luk. 24: 16) de Zoon des mensen verhoogd worden (Hoofdstuk 8: 28; 12: 32 v.). Ook Hij moet worden gehangen aan een hout, dat alleen daardoor mogelijk is, dat aan de duisternis, als het uur daarvoor is gekomen, over Hem macht wordt gegeven (Luk. 22: 53).

a) 2 Kon. 18: 4. b) Joh. 8: 28; 12: 32.

15. Dit moet gebeuren, zodat een ieder, die in Hem gelooft, die gelovig tot Zijn kruis opziet, niet in de dood, die zij door hun zonden zich hebben berokkend (Rom. 6: 23) verderven zal, maar, doordat zij vergeving van zonden ontvangen en tevens de gave van de Heilige Geest tot vernieuwing van de inwendige mens, het eeuwige leven heeft (Mark. 16: 16. Hand. 2: 38). Hiermee heb Ik u de vraag in vs. 19 , nadat Ik u in vs. 10-13 gezegd heb wat bij u, oversten, de wedergeboorte en het zien van het Godsrijk tegenstaat, ook op positieve wijze beantwoord, zodat u weet wat u te doen heeft, als u niet met de anderen verloren wilt gaan, maar zalig wilt worden (Hand. 2: 40; 16: 31. 2 Kor. 5: 17 vv.).

Zo wijst de Heere aan hoe en waardoor wij de hemel kunnen ingaan, dat is, wat Hij voor ons gedaan heeft en hoe wij Zijn weldaad deelachtig worden. Omdat er anders raad noch hulp was om Gods toorn over de zonde te verzoenen en van de eeuwige dood te verlossen, door geen schepsel in hemel en op aarde, zo moest de enige Zoon van God in onze plaats treden en voor onze zonde een offer worden, waardoor Gods toorn werd verzoend en vergeving geschiedde. Deze zaak zelf nu is ons heil en onze troost en de kracht, die daarvan uitgaat, is dat wij wedergeboren mensen worden en in de hemel mogen komen.

De vergelijking met de oprichting van de slang, die zeker niets heerlijks had, de omstandigheid dat het woord "verhoogd worden" niet geestelijk behoort opgevat te worden, de verhouding van dit woord tot de overeenkomstige Aramese uitdrukking $topic$ Pq?, die de ophanging van kwaaddoeners aanduidt (Ezra 6: 11) beslissen ten gunste van de mening, dat Jezus van Zijn lichamelijk hangen aan het kruis spreekt. Tegenover de denkbeeldige heerlijkheid van de Messias, waaraan de hoogmoed van de Joden zich bij voorraad verlustigde, stelt Jezus de werkelijkheid over, de verhoging aan het kruis, als de door God bevolen vorm van Christus’ verheffing. Evenwel zal deze schandelijke ophanging tot een nog heerlijker verhoging voeren, dan die waarvan Nikodemus droomt. Deze voorspelling was ongetwijfeld oorzaak dat het tijdstip, waarop hij Jezus aan het kruis zag hangen, geenszins voor hem, zoals voor zo vele anderen, het uur werd van ontrouw en wanhoop, maar de aanleiding was die zijn geloof, zolang onderdrukt en verborgen, voor allen openbaar deed worden. (Hoofdstuk 19: 39).

De Heere maakt van die avond gebruik om Nikodemus dingen te zeggen, waaraan deze zijn leven lang had te leren. Wij willen daarom ook niet zo bevreesd zijn, of de mensen dadelijk alles kunnen begrijpen, als wij ze in de geheimen van het koninkrijk der hemelen moeten onderwijzen. Eerst was het Zijn persoon, die Jezus beschreef, met de woorden: "niemand is opgevaren in de hemel, dan die uit de hemel neergekomen is, namelijk de Zoon des mensen, die in de hemel is". Hij is dus geen zuivere leraar van God gekomen, die men naast andere profeten zou kunnen plaatsen, of alleen in die zin boven andere plaatsen, dat Hij de voornaamste van deze was; maar Hij is van boven als Zoon van God. Hier is het Zijn werk, waarover de Heere spreekt, als Hij zegt: "zoals Mozes enz. " Hier moest Nikodemus leren hoe de nieuwe geboorte plaats heeft. Men voelt de smartelijke beet van de zonde; men gaat gelovig tot Christus’ kruis, men leeft uit Gods genade en ontvangt het geestelijke, goddelijke leven, dat ons tot nieuwe mensen maakt.

Iemand, die gedoopt is en gelooft kan nog veel missen en er zal ook, zolang hij hier leeft, veel aan ontbreken; veel zaken, die in en aan hem zijn, kunnen hem mishagen en met recht; hij kan veel te belijden, te bewenen, te bestrijden, af te bidden hebben; maar dood is hij niet meer, hij is wedergeboren, hij leeft en is op de weg tot volmaking, want hij gelooft en is gedoopt. Dat laat men zich door niemand ontroven, die de Schrift verdraait en wedergeboorte met heiligmaking verwisselt. Het oog van de boetvaardige en wenende rust op de Gekruisigde, zoals het oog van de door de slangen gebetenen op de koperen slang; van de Gekruisigde wijkt geen oog, daarheen vlucht de gezifte ziel, vandaar komt rust en sterkte; daarheen vlucht wat niet wil sterven, daar vloeit leven - wie wil die kan het ondervinden!

Het vergif van de begeerlijkheden kan mij geen schade doen, want ik neem dagelijks in het krachtige tegengif, Christus de Gekruisigde.

Schijnbaar staan deze woorden niet in verband met de vorige. De Heere spreekt van Zijn hemelvaart en hoe komt Hij nu vandaar terug tot de prediking van Zijn kruisiging? Op een manier die ieder, die nog vatbaarheid voor het goddelijke heeft, met aanbiddende bewondering moet vervullen. De Heere was bij Nikodemus begonnen met de eis van de volstrekt noodzakelijke wedergeboorte; maar de grote zwarigheid bleef: hoe word ik wedergeboren? Kan een mens zichzelf wederbaren? Nee, dat is even onmogelijk in het geestelijke als in het natuurlijke, zoals wij gezien hebben. Wat dan? Moet de mens lijdelijk afwachten of hij wedergeboren wordt of niet? Nee, zegt de Opperste Wijsheid, u moet niet afwachten en niet stil zitten, u moet opzien naar Mij, hangend aan het kruis voor u. U ziet, de Heere lost de schijnbaar onoplosbare zwarigheid op in een hoogst eenvoudige zaak: in het gelovig opzien tot Hem, als de gekruisigde Christus. Dat is het ene nodig, om het eeuwige leven te ontvangen, om het verderf te ontvluchten, om zalig te worden. Wie gelooft is wedergeboren en wie wedergeboren is, gelooft. Het uitwendig zichtbaar geloof is het bewijs van de innerlijk verborgen wedergeboorte, evenals de lopende wijzer van het uurwerk het bewijs is dat het raderwerk van binnen loopt. Het is een beweging die echter veroorzaakt wordt aan hetgeen buiten het uurwerk ligt - de hand met de opwindende sleutel. Eerst predikte de Heere aan Nikodemus wat in de mens moet zijn en daarna wat buiten de mens staat en de oorzaak van zijn wedergeboorte is: de dood van de Heere. De Heere maakt het geloof in Hem als de Gekruisigde voor de zonde en de wedergeboorte tot een volmaakte eenheid en wij mogen ze daarom ook nooit scheiden. De voortreffelijke Bengel zei dan ook terecht: "Acht de wedergeboorte niet te zwaar, want zij is niets meer dan geloof; acht het geloof niet te licht, want het is niets minder dan wedergeboorte". Alles heeft zijn nauwe en zijn ruime zijde. Niet zelden stelt zich het Evangelie aan ons voor van zijn ruime zijde als eenvoudig geloof in Christus; maar als men daardóór in het koninkrijk van God is gekomen, dan ziet men dat de weg hoe langer hoe nauwer toeloopt en voelt men dat er nog veel toe nodig is om te volharden tot aan het einde. Ook het omgekeerde heeft niet zelden plaats en dit geschiedde bij Nikodemus. Hij stond voor de nauwe zijde: de wedergeboorte; maar wat de Heere erop liet volgen was voor hem en is voor ons verrassend en vertroostend; want wat zei de Heere tot Nikodemus dan dat de innerlijke wedergeboorte bestond in het zien op Hem, de Heere, als de verhoogde, op dezelfde wijze als de slang in de woestijn verhoogd was. Nu begreep Nikodemus dat woord nog wel niet, maar hij zou het naderhand begrijpen en hij begreep het, toen hij werkelijk Christus zag opgeheven aan het kruis, zoals de slang in de woestijn aan de

stang en hij geloofde en hij geloofde zich wedergeboren! Ja, één blik op de Gekruisigde Christus is genoeg om ons zalig te maken, maar het moet een gelovige blik zijn, want alleen zo'n blik heeft zo'n krachtige indruk, dat het hart ervan wedergeboren wordt. Ach, hoe velen zien op de gekruisigde Christus, maar zonder geloof in de zonde verzoenende kracht van Zijn lijden en sterven; daarom oefent deze aanschouwing ook geen wederbarende kracht op hen uit en zij blijven die zij zijn. - De Heer vergelijkt Zijn verhoging met die van de koperen slang. Wie zou deze vergelijking hebben durven maken, als de Heer zelf het niet gedaan had? Maar nu omvat dan ook Christus met dat ene woord geheel de typiek van het Oude Testament; want zegt de Heere dit van de oprichting van de slang, hoeveel temeer zegt Hij dit van geheel het levend samenstel van de Mozaïsche eredienst. Maar u voelt dat alles ook hier aankomt op een fijn geestelijk gehoor. Zo openbaarde Zich ook de Heere op het kruis als verlaten en nu kon ieder Hem op grond van Zijn eigen verklaring voor een door God verlaten zondaar houden, uitgenomen de gelovige zondaar, die uit zijn: Mijn God! Mijn God! met zekerheid weet, dat dit door geen verdoemeling gezegd kan worden. Maar hier zien wij dan ook dat tussen de voorafbeeldingen van het Oude Testament en de vervullingen van het Nieuwe Testament de persoon van de Heere staat, in wie het Oude Testament opgaat en van wie het Nieuwe Testament uitgaat. De Heere wilde en wil aanschouwd Zijn als de slang in de woestijn, die geen wezenlijke slang was, maar een slang in gedaante. Hij wil aanschouwd worden op het kruis als hangend in de gedaante van de slang als een tot zonde gemaakte en toch zonder zonde, als de vloek en toch de gezegende wegnemer van de vloek. Toen de gebetenen door de slangen in de woestijn, naar het bevel van de Heere, hun ogen ophieven naar de opgeheven slang, hield hun stervende toestand op en waren zij genezen. De genezing nu is de wedergeboorte van het lichaam. Wie dodelijk ziek was en weer herstelt, is naar het lichaam wedergeboren in dit leven en de zalige opstanding uit de dood is de wedergeboorte van het lichaam in de eeuwigheid. Zo ook wie zich naar de ziel dodelijk ziek voelt door de zonde en de ogen smekend opheft tot de gekruisigde Jezus en hiermee het woord van God tot zijn ziel hoort spreken: Leef in eeuwigheid! die wordt wedergeboren naar de ziel en sterft niet meer, maar leeft ook door de tijdelijke dood heen in alle eeuwigheid.

EVANGELIE OP PINKSTERMAANDAG

Een vreemde perikoop op het pinksterfeest! Dat is de eerste indruk, die men bij deze tekst ontvangt; er is toch daarin van de Heilige Geest niet de minste sprake. En toch een perikoop, zeggen wij, die niet makkelijk beter kon worden gekozen. De Heilige Geest, die op de pinksterdag over de apostelen werd uitgestort, bracht door de prediking met nieuwe tongen, waartoe Hij drong, een scheiding te weeg; Hij hield een gericht over de pinkstergasten, over de mannen uit alle volken, die door het geruis van de geweldige wind van alle einden waren samengekomen. Sommigen spraken: "Wat mag toch dit zij?" en wat het bedoelde leert ons spoedig de andere vraag: "Mannen broeders! wat zullen wij doen?" Anderen spotten en zeiden: "Zij zijn vol zoete wijn!" Waar Heilige Geest is, daar is ook een crisis, een scheiding, een gericht. Het evangelie van de eerste feestdag heeft aangewezen wat een goede gave de Heilige Geest voor de gelovigen is; onze perikoop wijst ons het werk van de Heilige Geest aan in betrekking tot de wereld. - Hij scheidt de wereld, Hij dringt tot beslissing.

Wat in het woord van gisteren meer uitwendig zich vertoonde, dat zien wij in dit evangelie uitwendig plaats hebben. Zoals het zich daarvoor de ogen vergadert en van elkaar scheidt, zo scheidt en verenigt het zich hier inwendig; daar zien wij hoe de kerk zich uitwendig vormt, hier hoe zij inwendig ontstaat.

Dit is een van de schoonste en heerlijkste evangeliën, dat wel waard is met gulden letters, niet op papier maar in het hart geschreven te worden en eigenlijk de dagelijkse lezing en overdenking van iedere Christen moest zijn, om in het gebed uit te spreken, tot versterking van het geloof en zijn hart erdoor op te wekken tot aanbidding; want het zijn woorden die treurigen vrolijk, doden levend kunnen maken, zo slechts het hart dat vast gelooft.

De pinksterdag een gerichtsdag van God: hij stelt u Gods genade voor het aangezicht en vraagt u: wilt u leven of niet?

God heeft Zijn Zoon gegeven, opdat wij daaraan zullen opmerken
1) de grootheid van Zijn liefde, 2) de ernst van onze beslissing.

Wat is moeilijker: in Christus geloven of goede werken doen? Ieder denkt, zegt Luther, dat het een gemakkelijke zaak is om in Christus te geloven, maar het moeilijk is Gods woord te houden en volgens Gods geboden onbestraffelijk te wandelen; maar hierin ligt een grote dwaling; het geloof is geenszins een zo lichte zaak, maar het allerbelangrijkste en zekerste en als dat aanwezig is, dan is het overige gemakkelijk. Wij willen daarom nagaan: 1) hoe moeilijk het eerst is te geloven,
2) hoe gemakkelijk daaruit de heiligmaking van het leven volgt.

16. Ik wil U nader doen zien de noodzakelijkheid van de verhoging van de Mensenzoon aan het kruis, waarvan Ik zo-even sprak, als ook het algemene van de door Hem te geven zaligheid. a) Want alzo lief heeft God de wereld gehad, het gehele van Hem afgevallen menselijk geslacht 1: 9"), dat Hij, toen de tijd tot volvoering van Zijn raadsbesluit vervuld was (Gal. 4: 4), Zijn eniggeboren Zoon, die Hij tot hiertoe in Zijn schoot van eeuwigheid had (Hoofdstuk 1: 18), gegeven heeft. En niet slechts gaf God Hem om in de wereld een mens (Hoofdstuk 1: 14) te worden, maar Hij gaf Hem om ook het zoenoffer voor haar (Hoofdstuk 11: 51 v. 1 Joh. 2: 2) te zijn, b) opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet zoals het anders het geval zou zijn, wanneer Hij dat niet had gedaan, verloren zal gaan, maar overeenkomstig Zijn genadige wil (Ezechiël. 18: 23; 33: 11) het eeuwige leven heeft.

a) Rom. 5: 8; 8: 31. 1 Joh. 4: 9. b) Luk. 19: 10. Joh. 3: 36. Joh. 5: 10.

In navolging van Erasmus hebben verschillende latere verklaarders aangenomen dat het gesprek van Christus met Nicodemus met vs. 15 ophoudt en dat van daar af Johannes op eigen hand de rede voortzet. Daarvoor spreekt echter geen proefhoudende grond en als hier van Nikodemus niets meer gehoord wordt, zo komt dat daarvan, dat hij, die juist in dit laatste deel het sterkst in het hart gegrepen wordt, niet weer aan het woord komt.

De bezorgdheid om deel te verkrijgen aan God, had Nikodemus' hart vervuld; daarom wordt hij nu hier stil en hoort men van hem niets, zodat men niet weet waar hij blijft. Hij was door het vorige geheel terneergeslagen, zijn hart was geheel doorploegd; daarom hoorde hij vlijtig en rustig toe en erkende hoe noodzakelijk hem deze eengeboren Zoon was en omdat hij hierbij de meeste tegenbedenkingen had kunnen maken, als hij zijn verdorven verstand had willen volgen, zo was toch nu in het geheel geen tegenspraak in zijn mond, omdat hij de waarheid en de noodzakelijkheid van de zaak erkende.

Het is een uitstorting van het hart van Jezus, die wij van vs. 11-21 voor ons hebben en uit de eigen mond van de Heere heeft Johannes de heerlijke naam: "eengeboren Zoon" geleerd. Op de geheimvolle noodzakelijkheid van de verhoging van de Mensenzoon aan het kruis nu werpt hier de liefde van God haar helder, verhelderend licht, alsof Jezus wilde zeggen, zoals Chrysostomus verklaart: "Verwonder u niet, dat Ik verhoogd moet worden, opdat u gered wordt. Dat is de raad van de liefde van de Vader, die u zo heeft bemind, dat Hij Zijn Zoon gaf. " Van de Geest, die de wedergeboorte werkt, tot de Zoon, die verzoenende haar teweeg brengt en van beiden tot de Vader, wiens gave het door de Geest toegeëigende en door de Zoon verworven leven is, verheft zich de vrede van de Heere; alles hangt op het nauwst tezamen.

Christus had allen, die in Hem geloven, zonder uitzondering voorgesteld als degenen, die zalig zouden worden (vs. 14 v.). Dat zou eveneens Nikodemus kunnen verwonderen; want dan zouden toch ook de heidenen door de Messias zalig worden, hetgeen in het geheel niet met de gedachten van de Joden, vooral niet met de Farizeeën kon rijmen. Daarom wordt hier gezegd dat Gods nederzien zeker op de gehele wereld was gericht en dat de heidenen evengoed een voorwerp van Zijn liefde zijn als de Joden en de Joden evengoed in zichzelf verloren moesten zijn als de heidenen.

De woorden van onze tekst zijn wel korte, eenvoudige woorden; maar het zijn woorden van groot gewicht en enkel meesterstukken. Wij merken daarin op 1) de persoon van de Gever, 2) de oorzaak van de Gever, of wat er Hem toe beweegt,
3) de gave zelf, 4) hoe en op welke wijze de Zoon wordt gegeven, 5) de ontvanger, voor wie dat geven geschiedt, 6) de vrucht en het nut van het geschenk, 7) de hand, waarmee men die schat en dat geschenk aanneemt.

De wereld, de natuurlijke mensheid, wier grootste gedeelte God in het Testament buiten Zijn theocratische regering had gelaten, die de Farizeeën bijna zonder uitzondering aan de toorn en het gericht hadden prijs gegeven, stelt Jezus aan Nikodemus voor als voorwerp van de oneindige liefde van God. De hier gebezigde uitdrukking is niet meer als in vs. 13 v. : "Mensenzoon", maar de "eengeboren Zoon". Hier is het niet meer de bedoeling de gelijksoortigheid van deze persoon met het menselijk geslacht voor ogen te stellen, maar de onmeetbaarheid van de goddelijke liefde jegens de wereld juist te doen schitteren; maar daarvoor is een naam nodig, die aanwijst wat de Heiland van de wereld voor het hart van God zelf is. Het woord "geven" bevat zeker, vooral in dit verband meer dan de idee van zending; het drukt de volledige overgave uit, het geven tot het uiterste toe, een geven tot opoffering toe, als die nodig is. Er ligt iets bijzonder plechtigs in de herhaling van de woorden van vs. 15

aan het slot van de hele zin: de algemeenheid van de zaligheid, de gemakkelijkheid van het middel, de grootte van het afgewende kwaal en de oneindige voortreffelijkheid en duur van het geschonken goed (allen - die geloven - niet verloren gaan - het eeuwige leven hebben), al deze voor Nikodemus geheel nieuwe ideeën worden in deze zinsnede op elkaar gestapeld, die de uiteenzetting van het Messiaanse heil op schitterende wijze voltooit.

Voor Gods ogen stonden beide, de wereld en de eengeboren Zoon - de wereld vol zonde en schande, vloek en verdoemenis waardig, de eengeboren Zoon als het werkelijk evenbeeld van de Vaders, het afschijnsel van Zijn heerlijkheid, de eeuwige deelgenoot van Zijn zaligheid in de liefde. Toen - nog vóór de grondlegging van de wereld (Efeze 1: 4), want zonder bereidwilligheid van de verlossing zou God van de schepping hebben afgezien - werd het besloten in Gods oneindige, vrije ontferming om de wereld te sparen en daarentegen Zijn eengeboren Zoon niet te sparen (Rom. 8: 32), de eengeboren Zoon over te geven tot verzoening en de verloren wereld als verloste aan Zijn hart te trekken. Of de wereld moest eeuwig verloren zijn, of de eeuwige Zoon moest in de verloren toestand van de wereld ingaan, opdat Hij door het tijdelijk lijden van haar verdoemenis, die om de oneindigheid van Zijn persoon oneindige waarde heeft, de oorzaak van haar eeuwige zaligheid worden zou. Hierin besliste Gods ontfermende liefde tot heil van de verloren wereld (Hebr. 2: 9) en duldde zij het dat de eengeboren Zoon als een verlorene in dood en hel neerdaalde, opdat de wereld niet voor eeuwig verloren ging, maar het leven hebben zou. Eens las de zendeling Nott onze tekst aan enige bekeerde Tahitiërs voor en legde die uit. Toen vroeg een van de toehoorders: "Is het dan werkelijk waar, dat God u en ons zo heeft lief gehad, dat Hij Zijn eengeboren Zoon voor ons overgaf?" Toen Nott de waarachtigheid van zijn evangelie bevestigde, riep de Tahitiër uit: "O en van zo’n liefde kunt u zonder tranen spreken!" De Heere geve dat dit evangelie, waaraan ons oor van kinds af gewend is, heden en alle dagen een nieuwe en aanbiddende bewondering aan ons gemoed ontlokke, totdat wij eindelijk volkomen de grootheid van de onbegrijpelijke liefde zullen erkennen, die de grond van onze zaligheid is!

De liefde van de Vader is de oorzaak, de liefde van de Zoon het middel, de liefde van de Heilige Geest het einde van de verlossing; het is één liefde. De Zoon is de gave van de Vader en de Heilige Geest is de gave van de Vader en de Zoon; het is één gave. Indien God de wereld niet kon liefhebben, hoe zou Hij haar hebben kunnen behouden? God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaren waren (Rom. 5: 8). God rechtvaardigt de goddelozen (Rom. 4: 5). Hierin is de liefde niet, dat wij God lief gehad hebben, maar dat Hij ons lief heeft gehad en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden (Joh. 4: 10). De wereld, waarvan hier door de Heere gesproken wordt, is de mensheid in haar toestand van zonde en verlorenheid. Zou de Schepper Zijn gevallen schepsel, dat nog redbaar was, niet redden? Het is onmogelijk. God is liefde; deze deed Hem de wereld scheppen; en toen zij door de zonde bedorven werd, een nieuwe schepping tot stand brengen door Zijn eniggeboren Zoon te geven in de mensheid tot een nieuw beginsel van deze nieuwe schepping. De Zoon zelf stelt Zijn overgave door de Vader voor als een groot, ja als het grootste bewijs van Gods liefde en zegt: Alzo lief heeft God de wereld gehad, en wie peilt dat "alzo?" Geen menselijk dieplood: het is een oneindige liefde.

Vraagt iemand: kan ook ik waarlijk Christen worden? Is er ook vergeving voor mij? Stierf Christus ook voor mij? Dan antwoord ik: als u mij kunt bewijzen dat u niet begrepen bent onder het "een ieder", bewijst u dat Christus niet gekomen is om u te behouden en dat u verloren bent. De kring voor de mogelijkheid wordt gevormd door het een ieder. Welnu, kan daar iemand van uitgesloten zijn. Is er enig mens, die door dat grenzeloze: "Een ieder, die gelooft, niet omvat wordt? En opdat u niet zou menen dat geloven iets doen is, omdat het slechts eenvoudig aannemen en niets anders is, drukt Zich de Zaligmaker nog in een andere vorm uit. Een mens in diepe ellende weggezonken leest deze woorden: Een ieder die gelooft. Maar ik kan niet geloven. En wederom: "De Geest en de bruid zeggen: Kom! (Openbaring . 22: 17a). Maar ik heb geen wil van mijzelf. Welnu, lees dan Openb. 21: 6 , daar wordt niet van u gevergd te willen of te komen of te geloven; daar heet het: Ik zal de dorstige geven uit de fontein van het water van het leven om niet.

Een mensengeslacht naar Zijn beeld geschapen, met Zijn eer en Zijn heil gekroond; maar van Hem afgevallen, tegen Hem in opstand, Zijn wet met voeten tredend, Zijn liefde verwerpend. Een mensengeslacht, in miljoenen afzetsels uitgebreid, wier aller bedenken vijandschap is tegen Hem, hoogmoed, die Hem hoont en van Hem aftrekt. Een mensengeslacht, dat een geschiedenis heeft van zestig eeuwen van onophoudelijke zonde. Stel u de gruwelen voor van de heidenen, de afkeringen van Israël, de ongerechtigheden van de Christenvolkeren; gedenk uw eigen zonden. Roep voor uw geest al de valse goden, die op deze aarde voor Zijn aangezicht Zijn opgericht, alle lasteringen van Zijn naam, die heiligschennend ten hemel zijn opgeklommen, als de bloedstromen die tot Hem geroepen hebben sinds het bloed van Abel zijn stem verhief, al de afschuwelijke wellust, al de schandelijke roof, die gepleegd, al het bedrog dat gezien en niet gezien is, al de boze begeerlijkheden, die in de harten van de duizend miljoenen zijn opgeklommen in duizenden van jaren. Dat is het mensengeslacht, dat is de wereld, dat het waardig voorwerp van Gods gerechte toorn. Maar aan dat voorwerp van Zijn gerechte toorn heeft Hij Zijn hoogste liefde geopenbaard. Daar is gezongen: In mensen een welbehagen. Dat woord, dat lied wordt rondgedragen en aangeheven te midden van een zondige wereld, die van haar zonde niet rust. Dat woord, dat lied, zij reiken tot de uiterste grenzen van de aarde, zij dringen door tot de diepste schuilhoeken van de zonde. Zij vervolgen de verharde zondaar tot op zijn doodbed. O lankmoedigheid van de liefde van God. O diepte van genade.

17. Nog uitdrukkelijk moet Ik uw Joodse voorstelling van de Messias tegenspreken, als moest die, wanneer Hij zal zijn verschenen, voor alles het oordeel van de verdoemenis aan de heidenwereld volvoeren, om daarna het uitverkoren volk Israël zonder meer tot het volle bezit van de beloofde zaligheid te leiden. a) Want God heeft Zijn Zoon, die in Mijn persoon hier voor u staat, niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordelen zou en de welverdiende verdoemenis over haar brengen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden. Dat heeft Jesaja 52: 10 vooraf verkondigd en dat moet u, Joden, ook om uwentwil lief zijn, want was het bij die zending werkelijk alleen te doen om een uitwendig te volvoeren gericht, hoe zou u dat kunnen ontgaan? (MATTHEUS. 3: 9 v.).

a) Luk. 9: 56. Joh. 9: 39; 12: 47. 1 Joh. 4: 14.

18. Hoewel het gericht niet het doel is van de zending van de Zoon van God, dan is het toch het gevolg daarvan en hoewel het niet uitwendig plaats heeft, zo geschiedt toch inwendig en als vanzelf een scheiding tussen hen, die zich laten redden van het oordeel, dat over hen moest gaan, als voorwerpen van Gods toorn en de anderen, die zich niet laten redden, maar Gods toorn steeds ophopen (Rom. 2: 5). Die namelijk in Hem, de Zoon van God, gelooft, wordt niet veroordeeld. Hij heeft geen verdoemenis te vrezen, omdat toch de zonde, waarom alleen iemand veroordeeld zou worden, hem vergeven is en hem nu met de hem beloofde gerechtigheidook eeuwig leven, het tegendeel van de verdoemenis wordt geschonken (Hoofdstuk 5: 24). Maar die niet gelooft, omdat hij of geen arm zondaar wil heten, of een boos zondaar wil blijven en daarom Degene veracht, die hem tot een verzoening van de zonde en tot een Redder van deze gegeven is, is al veroordeeld. Hij draagt het oordeel al inwendig in zijn hart, totdat het later ook uitwendig aanhem wordt voltrokken; omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon van God. Buiten deze toch kan er geen redding zijn (Hand. 4: 12. Hebr. 10: 26 v.) en in deze versmaadt men geen mindere, dan Hem, die het afschijnsel is van Gods heerlijkheid en het evenbeeld van Zijn wezen, de zichtbare openbaring van Zijn vriendelijkheid en liefde en zaligmakende genade (Hebr. 1: 3. Tit. 3: 4; 2: 11).

Reeds in het zesentwintigste vers lag de tegenstelling tegenover het Joodse particularisme; hier treedt die nog meer bepaald op de voorgrond. Volgens de Joodse Christologie zou de Messias komen ten gerichte over de heidenen. Letterlijke verklaringen van plaatsen uit het Oude Testament (als Ps. 2: 9. Mal. 4: 1) hadden de particularistische, farizese geest tot deze exegese geleid en tot de volgende stelling aanleiding gegeven: de Jood wordt niet geoordeeld, maar wel die geen Jood is, verdoemd (vgl. de stelling van de Katholieke dogmatiek. Die het Katholieke geloof heeft wordt zalig, die het niet heeft, wordt verdoemd). Christus maakt daarentegen het zalig worden afhankelijk van een individueel (persoonlijk) levend geloof en desgelijks het niet zalig worden van het beslist, volhardend ongeloof. Evenals de verlossing de gelovige heiden niet verwerpt, zo verschoont het gericht de ongelovige Jood niet; het oordeel maakt geen onderscheid tussen Joden en heidenen, maar alleen tussen gelovigen en ongelovigen.

Ieder mens openbaart door gelovig te worden of ongelovig te blijven metterdaad zijn zedelijke toestand, beter dan dit door het gestrengste rechterlijke onderzoek zou kunnen geschieden; dit gericht is van dat, wat de Joden zich voorstelden, evenzo verschillend als de in vs. 14 v. beschreven stichting van het rijk van die, die zij zich inbeelden.

De ongelovige is reeds geoordeeld op het ogenblik van het ongeloof zelf dat hem uitsluit van de enige bron van leven en zaligheid; het bewerkt dat de toorn van God op hem blijft (vs. 36). Daardoor wordt natuurlijk niet uitgesloten dat op een bepaald tijdstip ook een uitwendige openbaring van het oordeel plaats vindt.

De ongelovige komt in het gericht, niet omdat hij een zondaar is, maar omdat hij een zondaar wil blijven en niet door het geloof wil gered worden. God heeft aan hem gewerkt, om hem tot het geloof te brengen, maar omdat hij in het ongeloof volhardt, wordt hij verdoemd. Dat is dus de eigenlijke hoofdzonde als de mens niet gelooft.

Dat is het oordeel, dat het onderscheid maakt tussen hen, die zalig en hen, die verdoemd worden. Het is niet de vraag hoe waardig of onwaardig u bent, want het is al besloten, dat ze allen zondaars en de verdoemenis waardig zijn; maar dit is de vraag, of u in Christus gelooft of niet. Gelooft u, dan bent u al gered en het oordeel van de verdoemenis is van u weggenomen; die gelooft, hoeft voor het laatste oordeel niet te vrezen, want het gericht is opgeheven; het gaat hem evenmin aan, als het de engelen aangaat. Maar ook is een verschrikkelijk oordeel geveld over de menigte van hen, die deze prediking niet geloven, maar die het wagen met hun eigen heiligheid en verdienste voor God te komen en daardoor zalig willen worden, voor zulken toch is alle genade verloren; hen is ze volstrekt geweigerd; zij zijn onder de verdoemenis besloten, waar ze niet uit zullen komen, zolang zij niet geloven en niets zal hen baten, al is het dat zij grote en moeilijke en vele werken doen en een voortreffelijke schijn van heiligheid bezitten.

Hoe zou de gelovige door de door God verordende Rechter worden veroordeeld, omdat het geloof toch niets anders is dan een opnemen van Hem en het geloofsleven niets anders dan een zijn in Hem? De Heere zou dan, als Hij over de gelovigen ten gerichte wilde zitten, Zichzelf daarin oordelen. "Die niet gelooft, die heeft al de hel aan de hals", zegt Luther. De tweede stelling blijkt vanzelf uit de eerste; toch laat Jezus het niet over aan de peinzende Nikodemus, of hij die gedachte uit de eerste mening wil afleiden of niet, Hij doet het zelf en dat niet zonder bedoeling. De mens trekt niet zo graag de naaste gevolgtrekkingen uit een onbetwistbare waarheid: hij wil niet graag de scherpe angel in zijn hart drukken, hij wandelt aan een afgrond en wil die niet zien. Maar de Heere wil redden; Hij ontdekt voor de overste de hel, die voor hem gaapt; het gericht over de ongelovige is niet in de toekomst, moet niet verwacht worden, het heeft al plaats gehad op het ogenblik, waarin het ongeloof zich openbaarde. De acten zijn op het ogenblik, waarop het ongeloof beslist voor de dag treedt, geheel gesloten, het hele proces is rijp voor de uitspraak.

Het geloof in Christus heeft de waarde van gerechtigheid in het gericht, omdat het bestaat in overgave aan die gerechtigheid, die zich in het oordeel betoonde. Het ongeloof over Hem is daarentegen het oordeel van de mens over zichzelf en dat hij de hemelse wereldorde ook in haar duidelijkste uitdrukking, in het leven van Christus niet wil aannemen. De mens ontzegt zichzelf daardoor het burgerrecht in de hemel en geeft zichzelf over aan een tegenoverstaande wereld vol verdoemenis. Het ongeloof heeft dus dezelfde betekenis als alle slechtheid, die het in beginsel in zich bevat en onder verschillende omstandigheden ook voortbrengt.

Het ongeloof omtrent Christus verwerpt de hoogste en sterkst geautoriseerde Gezant van de eeuwige God, weerspreekt Hem in het aangezicht, vergrijpt zich aan Gods majesteit en versmaadt Zijn grootste liefdegave: het is dus een teken van een boos en goddeloos hart.

Vroeger verwonderde zich Nikodemus dat de mens moest worden wedergeboren en kon hij niet denken, hoe dat moest plaats hebben. Begrijpen wij hem juist, dan heeft hij zich nu verwonderd hoe een mens niet wedergeboren kan worden en heeft zijn ziel gevraagd hoe het mogelijk was, dat er toch zodanigen waren, die niet geloven en daarom al geoordeeld zijn. Daarop geeft de Heere hem in het volgende antwoord.

19. En dit is het door de ongelovige zelf gevelde oordeel, waarvan Ik zo-even sprak (vs. 17 v.). Daarin bestaat het, dat in Mij, de nu verschenen Messias het licht persoonlijk in de wereld gekomen is, om het uiterste tot hun redding te doen, het licht dat reeds in het begin van de schepping in een bepaalde betrekking tot de mensen stond en hen ook toen nog probeerde te verlichten, toen zij zich aan de duisternis hadden overgegeven (Hoofdstuk 1: 4 v.). En de mensen hebben in plaats van zich aan de genadige werking van het licht over te geven, de duisternis, d. i. hun vervreemding van God, hun valse door het eigen hart verzonnen vrijheid en haar met de dienst van de wereld en het vlees overeenstemmende grondstellingen, liever gehad dan het licht. Voor het licht trokken zij zich schuw en snel, ja met een dadelijk scherp uitgedrukten afkeer terug, want hun werken waren boos en omdat zij wel voelden dat deze door het licht werden geopenbaard en veroordeeld en zij ze dan moesten opgeven, als zij gemeenschap wilden hebben met het licht, gaven zij liever deze gemeenschap prijs dan die werken van hen.

De orde, door Jezus vroeger in acht genomen, is nu omgekeerd; de ongelovigen worden vooraan (vs. 19 en 20), de gelovigen achteraan geplaatst (vs. 21). Waarom gebeurt dit? Ongetwijfeld omdat Jezus met een opwekkend woord tot Nikodemus het gesprek eindigen wil. Wat de algemene uitslag van dit oordeel betreft, verklaart Jezus, dat de proef voor de wereld al genomen is, zodat de uitkomst met zekerheid aangekondigd kan worden: "De mensen hebben meer bemind. " Jezus zegt: "de mensen", hetgeen rechtstreeks op het hele Joodse volk doelt (vs. 11), maar ook op de gevallen mensheid in het algemeen, waarvan Jezus zeer goed weet dat het Joodse volk in dit opzicht de vertegenwoordiger is.

Het zou vreemd kunnen schijnen dat Jezus van de verhouding van de mensen tot Hem spreekt, als van een besliste zaak, hoewel Hij nog in het begin van Zijn werkzaamheid is; maar dadelijk het begin besliste over de hele verhouding van Israël en daarmee van de mensen over Hem. Zij verkregen van het licht kennis, die tot liefde drong, door de getuigenis, die de Geest van God de Schepper in het geweten aan hun geest gaf; maar de duisternis, waartoe zij van nature behoorden, verkozen zij nu wetens en willens.

De mensen zullen niet geoordeeld en verdoemd worden om de duisternis, waarin zij door de zonde geraakt zijn. Christus is machtig en gewillig om hen aan de duisternis te ontrukken en hen Zijn licht deelachtig te maken. Maar "dat is het oordeel, " daardoor zal het licht, verschenen om zalig te maken, een openbaren zijn van het rechtvaardig gericht van God, dat de mensen, nadat het in de wereld is gekomen, de duisternis meer hebben liefgehad dan het licht. De mensen hadden de duisternis liever dan het licht, een weinig hadden zij dus ook het licht lief; de treffende liefelijkheid van het licht, het "alzo" van de ontfermende liefde van God liet zich aan niemand geheel onbetuigd; er is geen mens, wie Jezus Christus niet te eniger tijd de wens ontlokte: "Ik zou wel door deze zalig willen worden. " O, de eeuwigheid zal het duidelijk maken, dat onder de verlorenen niemand wordt gevonden, die geen trekkingen tot het licht van het levens in de duisternis van zijn dood heeft opgemerkt; maar - het is treurig - zij beminden de duisternis meer dan het licht! Liever wilden zij het licht verliezen, dan het te verkrijgen voor de prijs om de duisternis te moeten haten en laten! Twee wonderen - het ene uit de hoogte, het andere uit Satanische diepten: alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn éengeboren Zoon gegeven heeft; alzo lief heeft de wereld de duisternis gehad, dat zij de

ééngeboren Zoon van God verworpen heeft! Dat is de geschiedenis van Israël en van alle verlorenen, zoals de Heere die in de toekomst aanschouwt, zodat Hij in de verleden tijd spreekt. Gehele liefde tot het licht brengt gehele haat tegen de duisternis teweeg; maar meer liefde tot duisternis dan tot licht, brengt ten slotte volkomen haat tegen het licht teweeg en maakt aan de Satan gelijk.

De oorzaak van die haat tegen het licht wordt uitgesproken in de woorden: "want hun werken waren boos. " In zekere zin zijn de werken van alle mensen boos, zo zeker als al het gedichtsel, al het zoeken van het menselijk hart boos is van de jeugd af en als alle mensen volgens de verklaring van de Heiland boos zijn (MATTHEUS. 7: 11). In deze zin kunnen echter de woorden niet gemeend zijn; zij kunnen hier alleen op de besliste en hardnekkige boosheid zien. De Schrift leert dadelijk, nadat zij over de diepte van de zondenval gesproken heeft, waarin het gehele menselijke geslacht gewikkeld is, dat ondanks die nog steeds een tegenstelling plaats vindt tussen onrechtvaardigen en rechtvaardigen, tussen degenen die zich onvoorwaardelijk aan de aangeborene zonde overgeven, zoals Kaïn en zijn geslacht en degenen die in gemeenschap met God en door te wandelen met Hem, haar bestrijden, zoals Abel, Henoch, de kinderen van God in Gen. 6: 2 en Noach. In dezelfde betekenis, waarin de boze werken hier staan, komen zij ook in 1 Joh. 3: 12 voor, waar de boze werken van Kaïn tegenover de rechtvaardige werken van Abel worden gesteld. Dat onderscheid is vooral zichtbaar op het gebied van het verbondsvolk, dat de Heiland hier in de eerste plaats op het ook heeft; in de heidenwereld trad het meer op de achtergrond.

Zo lang het hart in het verderf van de zonde wil blijven, dat niet wil belijden, noch er van verlost worden, kan het niet geloven; aan het geloof gaat de erkentenis van de zonde en het ernstige verlangen om ervan verlost te worden, vooraf; geloof en het vaste voornemen om in de zonde te blijven, zijn onverenigbaar. Zo is dus een boos, verdorven hart bron van het ongeloof, verwerping van het Christendom is een ondubbelzinnig teken van verdorvenheid van het hart. Men kan veel spreken van plicht en deugd, wanneer men echter zijn plicht jegens het Opperhoofd der mensen, jegens de Heiland vergeet, dan is het niet dan schijn en pralerij.

20. Want een ieder, die kwaad doet, die met verkeerde dingen omgaat, waarvan hij geen afstand kan doen, hetzij dat hij op grove wijze zich aan de zonde overgeeft of dat hij bij uitwendig leven naar de wet toch een onrein, baatzuchtig en trots hart in zich omdraagt en besloten is om te volgen wat dit hem ingeeft, haat het licht, dat in de persoon, het woord en werk van de Zoon van God zich aan hem vertoont, zodat hij dadelijk bij het eerste ontmoeten een antipathie voelt, zich daarvan voelt afgestoten. Zo iemand komt tot hetlicht niet, maar vermijdt iedere nadere aanraking met Hem, die het licht van de wereld is (Hoofdstuk 8: 12; 9: 5), opdat zijn werken, die hij doet, niet bestraft worden, openbaar worden hoe zij zijn en hij daarom in zijn geweten onrust en boven andere schaamte zou moeten voelen.

Hier is het Christelijk begrip te vinden van wat eigenlijk "lichtschuw" is.

Het is voor de kinderen van de duisternis een gruwel, als het licht van het Evangelie onder hen wordt gebracht; zij verheffen zich dan als de uilen en vleermuizen, wanneer men met een fakkel in hun schuilplaats licht; het licht stoort hen in hun bemoeiingen van de duisternis.

Er ligt in de mens niet alleen een traagheid, maar ook een beschaamdheid om zich te veranderen. Ieder wil de roem hebben nooit veranderd te zijn, want deze roem schijnt een en dezelfde te zijn, met geen verandering nodig te hebben gehad. Die in boze werken is groot geworden, is een kind van de nacht, dat niet door de lichtstralen bestraald wil worden, omdat elke lichtstraal het zwarte van de nachtelijke duisternis bestraft. In Christus is geen duisternis, maar enkel waarheid, gerechtigheid en vrede. Tot Hem nadert geen zondaar, zonder in zich te voelen hoe boos hij is, zonder te moeten erkennen dat hij een oordeel tegen zich heeft. Dat ontvlucht, dat bestraffend gevoel en geweten vreest de zondaar; het doet te zeer, het maakt te onrustig, het stoort te zeer in de droom van met zichzelf tevreden, onbezorgde rust; het strijdt te zeer tegen elke hoop van de eigen duisternis. Dan zou het toch duidelijk worden dat men niet alleen tevergeefs, maar ook dat men zichzelf tot schade geleefd heeft; men zou niet alleen nieuwe wegen moeten inslaan, maar ook de oude zelf berispen en daarvoor boete doen - en dat, hoe zou men dat kunnen verdragen! Beschaamd te worden, in het stof geworpen te worden, een arm zondaar te zijn, waarvoor buiten de genade geen hoop meer overblijft, nee, dat niet. Men trekt terug, men ontvangt het licht, men geeft zich met beslistheid aan het vroegere over en nu wordt men erger dan te voren. Wanneer toch het woord tevergeefs vernomen is, als zich de ziel tegen het goede verhard heeft, dan komt de boze als straf over de mensen en als hij vroeger heeft gezondigd omdat zijn lust hem verleidde, dan is het nu zijn eigen wil, een knecht en slaaf van de duivel te zijn; dan wordt hij groot in de boosheid en met iedere dag wijkt de zon van de genade van hem.

21. Maar die de waarheid doet, d. i. haar zoekt en eert, naar haar voor alles verlangt en zich gewillig en graag aan haar onderwerpt (Hoofdstuk 8: 47; 18: 37), die voelt zich aangetrokken door Hem, die in de wereld is gekomen om aan de waarheid getuigenis te geven en komt tothet licht, om in dit schijnsel daarvan steeds meer eigen leven en streven te leren kennen en steeds zekerder te worden over de weg tot zijn doel. Hij kan dat begeren, opdat zijn werken, die hij uit liefde tot de waarheid verricht, ook voor anderen openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn en hij hoeft zich zo voor niemand over deze te schamen.

Onder de bomen van een en hetzelfde woud verbergen zich gedurende de nacht allerlei soorten van vogels; maar ‘s morgens, zodra de zon haar stralen verspreidt, sluiten enigen de ogen en zoeken de donkerste schuilhoeken op, terwijl de anderen met de vleugels slaan en de zon met hun gezang begroeten.

Er worden twee klassen van mensen onderscheiden, waarvan de ene het licht haat, omdat dit het kwade in hen ontsluiert, de andere het lief heeft, omdat het werken in God gedaan openbaart. Daarom zou het kunnen schijnen alsof volgens de mening van Christus alleen rechtvaardige en heilige mensen tot het licht konden komen, maar de zondaars niet, hetgeen toch niet alleen het geheel van de Schrift, maar ook de uitdrukkelijke verklaringen van de Heere weerspreekt. De gedachte is daarom liever zo op te vatten: niet op zichzelf staande goede werken maken geschikt om tot het licht te komen; deze kunnen integendeel, omdat de

mens er zijn eigen gerechtigheid op bouwt, vaak juist zeer daarvan af houden; maar de gehele innerlijke gezindheid tot waarheid en reinheid en wat daar uit volgt, maakt daarvoor bekwaam. Die de waarheid doet, de waarheid in zich volbrengt, haar in zich werken en tot zijn eigen daad laat worden en door deze dat, wat duisternis is, laat geoordeeld en gedood worden, geen zelfmisleiding en leugen wil, die mag zich vol moed voor Gods vlammend oog stellen; hij wil toch geen beloning en erkenning van goede werken, hij heeft in het algemeen niets te roemen dan het goede werk, dat God aan hem gedaan heeft en zijn hoofdbeginsel bestaat daarin, dat hij zich niet verontschuldigt, maar kwaad kwaad noemt. Alzo is het de ware, zuivere bekering, die tot het licht leidt en deze moet even zozeer plaats hebben bij hem, die, door omstandigheden bewaard, niet in grove zonden vervallen is, als bij hem, bij wie dit het geval was.

Dit ernstig streven naar heiligheid, dat men evengoed bij een boetvaardige tollenaar als bij een onberispelijke Nikodemus kan aantreffen, bewerkt dat het hart zich rechtstreeks naar Christus wendt, zodra Hij verschijnt. De ziel erkent in Hem haar verwerkelijkt ideaal en voelt zich tot Hem aangetrokken, omdat zij het door Hem ook zelf zal kunnen verwezenlijken. Is de figuurlijke uitdrukking, "tot het licht komen" niet een toespeling op de stap van Nikodemus? Indien de nacht, die buiten heerste, een beeld was van het ongeloof, dan was het licht dat hen nu bescheen, terwijl alles rondom hem in nachtelijk donker verkeerde, een zinnebeeld van hetgeen hij voor zijn ziel was komen zoeken. Jezus stelt de waarheidsliefde en oprechtheid op hoge prijs, waardoor de grijsaard bewogen was, op deze wijze tot Hem te komen en zonder zich te verzetten, alles aan te horen wat Hij tot nu toe gezegd had. Ieder oprecht mens, iedere Nathanaël wil met Christus de levende heiligheid, waardoor hij handelt en die zijn levensbeginsel aan het licht doet komen. Deze kracht is inderdaad goddelijk van aard, daarom hoeft zij aan het verschijnsel van het licht, dat alles openbaart (Efeze 5: 13), niet onttrokken te worden. Integendeel de volledige goedkeuring, die haar vanwege het eigenlijk licht, Christus, te beurt zal vallen, zal haar hier slechts tot versiering en aanmoediging zijn, maar ook een onderpand en krachtig middel om op het tegenovergestelde beginsel te zegevieren. Is het ons niet alsof wij Jezus horen beschrijven; wat Hij juist op dit ogenblik en door dit woord ten opzichte van Nikodemus doet? - Deze werken, waarvan hier gesproken wordt, zijn evenzeer de zielzuchten van een boetvaardige tollenaar of een berouwhebbende misdadiger, als het edel streven van een Johannes of een Nathanaël. Zijn wij van oordeel dat de uitdrukking "in God gedaan" te sterk is om de zedelijke richting van de oprechte mens te kenschetsen, vóórdat hij gelooft, vergeten wij dan niet dat reeds onder Israël, ja zelfs bij de oprechte Heiden, geloof bestond en dat de goddelijke kracht, òf in òf buiten de theocratie altijd de bron van alle goed in het menselijke leven is. Niemand komt tot de Zoon, tenzij getrokken door de Vader (Hoofdstuk 6: 44, 47). God wekt in het oprecht gemoed de behoefte aan strijd tegen het aangeboren kwaad op, ook al wordt die strijd aanvankelijk door geen overwinning gevolgd (Rom. 7). Daarom kan Jezus van de mens, in wie de vatbaarheid voor deze goddelijke kracht tot heersend beginsel geworden is, zeggen dat "zijn werken in God gedaan Zijn. "

Met dit woord scheen Jezus tot Nikodemus te zeggen: u bent nu in de nacht tot Mij gekomen, eens zult u in het licht tot Mij komen - tot wederziens in het licht.

Nikodemus heeft de laatste veel betekenende woorden zwijgend aangehoord; wat is het gevolg in zijn hart? Vooreerst wordt niets bericht en dat heeft een diepe waarheid. Hoe vaak gaan wij heen en zijn nog niet in staat te besluiten! Hoe langzaam komen onze overtuigingen tot rijpheid. Waar wij misschien tegenspraken en ons verzetten, is evenwel een weerhaak blijven vastzitten, waardoor wij ongemerkt worden getrokken, de latere verborgene ontroering is groter dan een snelle bijval. Zo ging Nikodemus heen; in de Hoge raad sprak hij later, toen zijn ambtgenoten Jezus vervloekten, de vreesachtige, maar toch goede belijdenis uit (Hoofdstuk 7: 50): "Oordeelt onze wet de mens, tenzij dat zij eerst van hem gehoord heeft en begrijpt wat hij doet?" en onder het verdragen van hoon en lastering werd hij sterker, onder Gods lankmoedigheid kwam zijn geloof tot rijpheid, totdat het in het vuur van de beproeving vast bleek te zijn en hij beter gezind bleek te zijn dan de mannen van zijn stand, voor wie de eer bij de mensen liever was dan de eer bij God (Hoofdstuk 12: 43), onder de smaad van het kruis geheel openbaar werd (19: 39). Dat was niet, zoals de Farizeeër Saulus, een plotseling bekeerde, dat was een man, door Gods lankmoedigheid gaandeweg getrokken. Wie dankt genoeg voor de tijd van de genade, als ons door Gods lankmoedige trouw nog tijd wordt gelaten om nog laat tot het licht te komen.

c. Vs. 22-36 In de eerste afdeling van dat stuk, dat ons hier bezig houdt, was Jezus in koninklijke waardigheid in de tempel gekomen, evenals een vorst in zijn paleis trekt. Nu bleek het meteen dat Hij Zijn werk niet kon beginnen als Messiaans Koning, dat Hij in zo’n werkzaamheid niet werd begrepen. Nu bepaalt Hij Zich tot die werkzaamheid, die een profetische genoemd kan worden, tot de prediking van het woord en het doen van wonderen, waarbij Hij dan ten minste een man van aanzien te Jeruzalem vindt, die ernstig geneigd is het licht boven de duisternis te stellen, zoals de tweede afdeling ons heeft geleerd. In de derde afdeling, die nu voor ons ligt, zien wij Hem in het Joodse land in de nabijheid van die plaats werken, waar Johannes de Doper het eerst met de boetprediking en waterdoop is opgetreden. Hij zelf begint nu te dopen; hoewel Hij het nog door Zijn discipelen verricht en schijnt daar veel aanhang te vinden, maar spoedig blijkt ook dat de discipelen van Johannes zich daarover ergeren. Klagen zij daarover bij hun meester, bij deze komt het tot een laatst heerlijk getuigenis, waarin Hij de Messiaanse waardigheid en hemelse afkomst van Jezus nadrukkelijker en bepaalder dan ooit te voren uitspreekt, maar ook een ernstige, dreigende toon aanslaat, waarin hij op de plechtigste wijze protest aantekent tegen het ongeloof, waarmee Israël de Zoon van God en de Heiland van de wereld bejegent en met alle macht van ziel-verzorgende liefde ook Zijn laatste discipelen tot de enige Heiland en Zaligmaker probeert te dringen.

22. Na deze, omstreeks het midden van oktober kwamen Jezus en Zijn discipelen, waarvan Hij er toen zes in getal had, in het land van Judea en wel in de landstreek van de Jordaan bij Jericho en Hij onthield Zich daar met hen, omdat Hij Zich tot een langer blijven daar gereed maakte (Hoofdst. 11: 54) en doopte door middel van Zijn discipelen (Hoofdst. 4: 2).

24. Want Johannes was nog in zijn volle werkzaamheid en was nog niet in de gevangenis geworpen (Matth. 4: 12; 14: 3 v.). Dit gebeurde pas zeven maanden later (Hoofdst. 5: 32 vv.) door Herodes de viervorst.

De opmerking, dat Johannes nog niet in de gevangenis was geworpen, veronderstelt dat er een aanleiding was, om zich de zaak anders te denken. In ons evangelie zelf vinden wij zo'n aanleiding niet, maar wel in het bericht van de drie eerste evangelisten, volgens welke het de schijn zou kunnen hebben als had een vroegere werkzaamheid van Jezus in Judea voor die in Galilea niet plaats gehad, als was de Heere pas openlijk opgetreden, na het gevangen zetten van Zijn voorloper (Matth. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14) en als sloot deze zich onmiddellijk aan de doop van Christus en Zijn verzoeking door de duivel. Zo, wil onze evangelist zeggen, is het geschiedverhaal bij Mattheüs, Markus en Lukas niet te verstaan, maar wij handelen hier nog over een tijd, toen de gebeurtenis die de Heere aanleiding gaf om de schouwplaats van Zijn werkzaamheid naar Galilea over te brengen en daarmee de voorspelling in Jes. 9: 1 v. te vervullen, nog niet was aangebroken. Terwijl nu wordt gezegd: "in de gevangenis geworpen", hetgeen met het oog op Herodes wordt gezegd, hebben wij hier een vingerwijzing om de uitdrukking "overgeleverd" in MATTHEUS. 4: 12 niet zo te verstaan, als of de Farizeeën door uitlevering van Johannes aan de viervorst bij de gevangenneming hadden deelgehad, zoals bijvoorbeeld Hengstenberg wil, maar deze uitdrukking is of zo bedoeld, als het "door de bepaalde raad en voorkennis van God overgegeven" in Hand. 2: 23 , of zoals het in Mark. 1: 14 wordt verklaard. Wij vinden ook geen aanleiding met deze en andere schriftonderzoekers het "Enon bij Salim" te zoeken in het Silhim en Ain, die in Joz. 15: 32 als plaatsen van het zuidelijk land nabij Berseba worden voorgesteld, maar houden staande dat Salim het tegenwoordige Wely (grafteken van een Mohammedaanse heilige) Scheich Salim is. Wij hebben slechts weinige plaatsen in Palestina gevonden, schrijft van de Velde, waarvan men met zoveel waarheid kan zeggen, dat er vele wateren waren. Naar alle waarschijnlijkheid moeten wij de tijd, toen Jezus Jeruzalem verliet en Zich naar het Joodse land aan de Jordaan terugtrok, verklaren met de tijd na het loofhuttenfeest van het jaar 27 na Christus. Een jaar tevoren met het begin van het sabbatsjaar, dat van de herfst van het jaar 26 tot die van 27 duurde, had in deze streek Johannes de Doper zijn werkzaamheid geopend (MATTHEUS. 3: 1 vv.) en daar op degene gewezen, die na hem zou komen en met de Heiligen Geest en met vuur zou dopen. Nu vond, zoals wij niet anders kunnen aannemen, van de herfst van het jaar 27 tot die in 28 een jubeljaar plaats (Lev. 25: 8 vv.). Volgens de profetie in Jes. 61: 2 moest nu Jezus in de plaats van de Doper treden en de tijd van de vervulling van Zijn prediking nu ook door een uitwendig te volbrengen doop aankondigen. Johannes trok zich nu natuurlijk voor Hem in zo'n landstreek terug, die hij tot hiertoe nog buiten Zijn werkkring had gelaten, om zijn voorbereidende doop voort te zetten; en daartoe was de streek bij Salim het meest geschikt, waar hij nu, evenals vroeger aan de Jordaan uit het Joodse land, zo nu van Galilea tevens Samaria omvatte, om zo het gehele vroegere land van Israël als het ware voor de Heere in beslag te nemen en het hout van Jozef met zijn metgezellen en het hout van Juda weer bijeen te brengen (Ezechiël. 37: 15 vv.). Het waterrijke Enon verving nu de plaats van de Jordaan. Zo is het zeer waarschijnlijk dat Jezus na het paasfeest van het jaar 27, dat met 17 april eindigde, Jeruzalem weer heeft verlaten en naar Nazareth is teruggegaan, totdat Hij Zich ook op 1 juni op het Pinksterfeest en later van 5-12 oktober op het loofhuttenfeest bevond. De evangelist laat dit feestbezoek terzijde, omdat niets wezenlijk nieuws daarbij voorviel. Met de uitdrukking, die hij voor "hierna" in vs. 22 kiest meta tauta en die hij altijd dan gebruikt, waar een indirecte opvolging van tijd wordt uitgesproken, terwijl hij voor de onmiddellijke opvolging van tijd zich van een andere meta touto bedient, geeft hij te kennen dat tussen de gebeurtenissen in Hoofdst. 2: 13; 3: 21 en de voor ons liggende afdeling een vrij lange ruimte

ligt. Wat Jezus' dopen door Zijn discipelen betreft, stelt P. Lange dat voor als een schakel tussen de Nieuw Testamentische doop met de Geest en de doop van Johannes: het was dus in ieder geval een teken, dat het rijk van God nu nog nader was gekomen dan toen Johannes nog voor zich alleen deze boodschap liet horen. Deze kon eerst wijzen op Hem, die nu komende was en degenen samen brengen die in berouw en bekering zich op de toekomst van Christus voorbereidden, terwijl Jezus' discipelen door hun dopen de verschillende personen uit het volk tot een gemeente van degenen vergaderden, die in de al aanwezige Verlosser gelovig werden en de belijdenis van de naam van Jezus als van de Christus van de Heere aannamen (Hand. 19: 1-7). Daarbij had ook deze doop nog altijd meer voorspellende dan bezegelende betekenis; het "geboren worden uit water en Geest" (vs. 5) kon nog altijd, zoals Hengstenberg opmerkt, slechts onvolkomen plaats hebben, want pas na Christus verheerlijking kwam de Heilige Geest in Zijn eigenschap, als wederbarend principe tot Zijn waarachtig wezen en tot Zijn volle energie (Hoofdstuk 7: 39) en ook het waarachtige water van de doop, dat is het water door Christus' bloed rood geverfd, dat genezing geeft voor alle uit Adam geërfde en door onszelf bedreven zonden vloeide pas met dit bloed zelf uit de wonde in Jezus zijde (Hoofdstuk 19: 34). De inzetting van de eigenlijke en volle doop geschiedt zo door de Herrezene, voordat Hij ten hemel vaart (MATTHEUS. 28: 19 Mark. 16: 16). Aan dezelfde leraarsstand, waaraan daar de bediening van het eigenlijke doopsacrament wordt toevertrouwd, laat de Heere ook hier het voorafbeeldende, voorspellende dopen over en dat Hij dit doet, dat Hij niet zelf doopt, maar Zijn discipelen de handeling laat verrichten, daarvoor had Hij ook nog een bijzondere reden. Christus zou Zich wel niet hebben geschaamd het zelf te verrichten; Hij onthield er Zich echter van omdat de mensen er graag vergelijkingen uit maken en er roem in stellen: deze en die heeft mij gedoopt met zijn hand, zoals er ook te Corinthiërs verdeeldheden waren ontstaan, waarom het aan Paulus lief was (1 Kor. 1: 14 vv.), dat hij er niet velen gedoopt had (Berleb. Bb.). Daardoor heeft de Heiland aan alle Christenen in het algemeen de troost gelaten dat hun doop, door de hand van Zijn dienaren verricht, een doop was, waarvan op gelijke wijze kan gezegd worden "Christus doopte; Hij is hier de doper". Opmerkelijk is, dat van die tijd af, die ons het volgende derde hoofdstuk beschrijft, als Christus Zijn eerste Messiaanse werkzaamheid begint en Zich naar Zijn vaderland tot het bijzondere leven terugtrekt, Hij ook voortaan het dopen naliet. Zijn tweede Messiaanse werkzaamheid, die Hij volgens de geschiedenis in Hoofdstuk vijf voor Galilea opende, bevat geen enkel spoor van een verder voortgezet dopen en omdat in deze tijd ook Johannes de Doper uit Zijn werkzaamheid door de gevangenzetting en latere onthoofding was weggenomen, heeft het dopen voor de tijd, waarvan de drie eerste evangeliën van MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14 af verhalen, een einde, totdat het pas op de pinksterdag weer door de apostelen wordt begonnen en wel dan in zijn volle kracht en werking (Hand. 2: 38 vv.). Dit is te verklaren aan de ene kant uit de meer ondergeschikte plaats, die de doop gedurende het aardse leven van Jezus innam, zodat die dan om bepaalde redenen ook weer kon wegvallen, van de andere kant uit de veranderde omstandigheden, waaronder de Heere Zijn tweede Messiaanse werkzaamheid opende en die nu ook de redenen aanwijzen voor het nalaten van de doop. Deze verandering van omstandigheden zal ons hij het beschouwen van de beide volgende hoofdstukken vanzelf duidelijk worden; wij spreken er daarom hier niet nader over. Op de vraag, door enige critici gedaan, om de waarheid van de gehele evangelische geschiedenis verdacht te maken: waarom Johannes bij zo besliste erkenning van Jezus' voorrang niet dadelijk zijn ambt als heraut neerlegde, toen Christus zelf

liet dopen? antwoordt Ebrard zeer juist: "omdat, als een nieuwe universiteit wordt opgericht, leraars aan de gymnasia niet dadelijk hun betrekkingen neerleggen".

24. Want Johannes was nog in zijn volle werkzaamheid en was nog niet in de gevangenis geworpen (MATTHEUS. 4: 12; 14: 3 v.). Dit gebeurde pas zeven maanden later (Hoofdstuk 5: 32 vv.) door Herodes de viervorst.

De opmerking, dat Johannes nog niet in de gevangenis was geworpen, veronderstelt dat er een aanleiding was, om zich de zaak anders te denken. In ons evangelie zelf vinden wij zo'n aanleiding niet, maar wel in het bericht van de drie eerste evangelisten, volgens welke het de schijn zou kunnen hebben als had een vroegere werkzaamheid van Jezus in Judea voor die in Galilea niet plaats gehad, als was de Heere pas openlijk opgetreden, na het gevangen zetten van Zijn voorloper (MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14) en als sloot deze zich onmiddellijk aan de doop van Christus en Zijn verzoeking door de duivel. Zo, wil onze evangelist zeggen, is het geschiedverhaal bij Mattheus, Markus en Lukas niet te verstaan, maar wij handelen hier nog over een tijd, toen de gebeurtenis die de Heere aanleiding gaf om de schouwplaats van Zijn werkzaamheid naar Galilea over te brengen en daarmee de voorspelling in Jes. 9: 1 v. te vervullen, nog niet was aangebroken. Terwijl nu wordt gezegd: "in de gevangenis geworpen", hetgeen met het oog op Herodes wordt gezegd, hebben wij hier een vingerwijzing om de uitdrukking "overgeleverd" in MATTHEUS. 4: 12 niet zo te verstaan, als of de Farizeeën door uitlevering van Johannes aan de viervorst bij de gevangenneming hadden deelgehad, zoals bijvoorbeeld Hengstenberg wil, maar deze uitdrukking is of zo bedoeld, als het "door de bepaalde raad en voorkennis van God overgegeven" in Hand. 2: 23 , of zoals het in Mark. 1: 14 wordt verklaard. Wij vinden ook geen aanleiding met deze en andere schriftonderzoekers het "Enon bij Salim" te zoeken in het Silhim en Ain, die in Joz. 15: 32 als plaatsen van het zuidelijk land nabij Berseba worden voorgesteld, maar houden staande dat Salim het tegenwoordige Wely (grafteken van een Mohammedaanse heilige) Scheich Salim is. Wij hebben slechts weinige plaatsen in Palestina gevonden, schrijft van de Velde, waarvan men met zoveel waarheid kan zeggen, dat er vele wateren waren. Naar alle waarschijnlijkheid moeten wij de tijd, toen Jezus Jeruzalem verliet en Zich naar het Joodse land aan de Jordaan terugtrok, verklaren met de tijd na het loofhuttenfeest van het jaar 27 na Christus. Een jaar tevoren met het begin van het sabbatsjaar, dat van de herfst van het jaar 26 tot die van 27 duurde, had in deze streek Johannes de Doper zijn werkzaamheid geopend (MATTHEUS. 3: 1 vv.) en daar op degene gewezen, die na hem zou komen en met de Heiligen Geest en met vuur zou dopen. Nu vond, zoals wij niet anders kunnen aannemen, van de herfst van het jaar 27 tot die in 28 een jubeljaar plaats (Lev. 25: 8 vv.). Volgens de profetie in Jes. 61: 2 moest nu Jezus in de plaats van de Doper treden en de tijd van de vervulling van Zijn prediking nu ook door een uitwendig te volbrengen doop aankondigen. Johannes trok zich nu natuurlijk voor Hem in zo'n landstreek terug, die hij tot hiertoe nog buiten Zijn werkkring had gelaten, om zijn voorbereidende doop voort te zetten; en daartoe was de streek bij Salim het meest geschikt, waar hij nu, evenals vroeger aan de Jordaan uit het Joodse land, zo nu van Galilea tevens Samaria omvatte, om zo het gehele vroegere land van Israël als het ware voor de Heere in beslag te nemen en het hout van Jozef met zijn metgezellen en het hout van Juda weer bijeen te brengen (Ezechiël. 37: 15 vv.). Het waterrijke Enon verving nu de plaats van de Jordaan.

Zo is het zeer waarschijnlijk dat Jezus na het paasfeest van het jaar 27, dat met 17 april eindigde, Jeruzalem weer heeft verlaten en naar Nazareth is teruggegaan, totdat Hij Zich ook op 1 juni op het Pinksterfeest en later van 5-12 oktober op het loofhuttenfeest bevond. De evangelist laat dit feestbezoek terzijde, omdat niets wezenlijk nieuws daarbij voorviel. Met de uitdrukking, die hij voor "hierna" in vs. 22 kiest meta tauta en die hij altijd dan gebruikt, waar een indirecte opvolging van tijd wordt uitgesproken, terwijl hij voor de onmiddellijke opvolging van tijd zich van een andere meta touto bedient, geeft hij te kennen dat tussen de gebeurtenissen in Hoofdst. 2: 13; 3: 21 en de voor ons liggende afdeling een vrij lange ruimte ligt. Wat Jezus' dopen door Zijn discipelen betreft, stelt P. Lange dat voor als een schakel tussen de Nieuw Testamentische doop met de Geest en de doop van Johannes: het was dus in ieder geval een teken, dat het rijk van God nu nog nader was gekomen dan toen Johannes nog voor zich alleen deze boodschap liet horen. Deze kon eerst wijzen op Hem, die nu komende was en degenen samen brengen die in berouw en bekering zich op de toekomst van Christus voorbereidden, terwijl Jezus' discipelen door hun dopen de verschillende personen uit het volk tot een gemeente van degenen vergaderden, die in de al aanwezige Verlosser gelovig werden en de belijdenis van de naam van Jezus als van de Christus van de Heere aannamen (Hand. 19: 1-7). Daarbij had ook deze doop nog altijd meer voorspellende dan bezegelende betekenis; het "geboren worden uit water en Geest" (vs. 5) kon nog altijd, zoals Hengstenberg opmerkt, slechts onvolkomen plaats hebben, want pas na Christus verheerlijking kwam de Heilige Geest in Zijn eigenschap, als wederbarend principe tot Zijn waarachtig wezen en tot Zijn volle energie (Hoofdstuk 7: 39) en ook het waarachtige water van de doop, dat is het water door Christus' bloed rood geverfd, dat genezing geeft voor alle uit Adam geërfde en door onszelf bedreven zonden vloeide pas met dit bloed zelf uit de wonde in Jezus zijde (Hoofdstuk 19: 34). De inzetting van de eigenlijke en volle doop geschiedt zo door de Herrezene, voordat Hij ten hemel vaart (MATTHEUS. 28: 19 Mark. 16: 16). Aan dezelfde leraarsstand, waaraan daar de bediening van het eigenlijke doopsacrament wordt toevertrouwd, laat de Heere ook hier het voorafbeeldende, voorspellende dopen over en dat Hij dit doet, dat Hij niet zelf doopt, maar Zijn discipelen de handeling laat verrichten, daarvoor had Hij ook nog een bijzondere reden. Christus zou Zich wel niet hebben geschaamd het zelf te verrichten; Hij onthield er Zich echter van omdat de mensen er graag vergelijkingen uit maken en er roem in stellen: deze en die heeft mij gedoopt met zijn hand, zoals er ook te Korinthe verdeeldheden waren ontstaan, waarom het aan Paulus lief was (1 Kor. 1: 14 vv.), dat hij er niet velen gedoopt had (Berleb. Bb.). Daardoor heeft de Heiland aan alle Christenen in het algemeen de troost gelaten dat hun doop, door de hand van Zijn dienaren verricht, een doop was, waarvan op gelijke wijze kan gezegd worden "Christus doopte; Hij is hier de doper". Opmerkelijk is, dat van die tijd af, die ons het volgende derde hoofdstuk beschrijft, als Christus Zijn eerste Messiaanse werkzaamheid begint en Zich naar Zijn vaderland tot het bijzondere leven terugtrekt, Hij ook voortaan het dopen naliet. Zijn tweede Messiaanse werkzaamheid, die Hij volgens de geschiedenis in Hoofdstuk vijf voor Galilea opende, bevat geen enkel spoor van een verder voortgezet dopen en omdat in deze tijd ook Johannes de Doper uit Zijn werkzaamheid door de gevangenzetting en latere onthoofding was weggenomen, heeft het dopen voor de tijd, waarvan de drie eerste evangeliën van MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14 af verhalen, een einde, totdat het pas op de pinksterdag weer door de apostelen wordt begonnen en wel dan in zijn volle kracht en werking (Hand. 2: 38 vv.). Dit is te verklaren aan de ene kant uit de meer ondergeschikte

plaats, die de doop gedurende het aardse leven van Jezus innam, zodat die dan om bepaalde redenen ook weer kon wegvallen, van de andere kant uit de veranderde omstandigheden, waaronder de Heere Zijn tweede Messiaanse werkzaamheid opende en die nu ook de redenen aanwijzen voor het nalaten van de doop. Deze verandering van omstandigheden zal ons hij het beschouwen van de beide volgende hoofdstukken vanzelf duidelijk worden; wij spreken er daarom hier niet nader over. Op de vraag, door enige critici gedaan, om de waarheid van de gehele evangelische geschiedenis verdacht te maken: waarom Johannes bij zo besliste erkenning van Jezus' voorrang niet dadelijk zijn ambt als heraut neerlegde, toen Christus zelf liet dopen? antwoordt Ebrard zeer juist: "omdat, als een nieuwe universiteit wordt opgericht, leraars aan de gymnasia niet dadelijk hun betrekkingen neerleggen".

25. Toen de in vs. 22 vv. beschreven verhouding een tijdlang had geduurd, werd de menigte van hen, die tot de doop van Jezus kwamen, steeds groter in vergelijking van de menigte van hen, die zich bij Johannes bevonden (Hoofdstuk 4: 1). Er rees dan een twist-vraag van enige uit de discipelen van Johannes met de Joden (volgens betere lezing met een Jood) over de reiniging, als ware het een eigenmachtig ingrijpen van Jezus in het recht van hun meester, wanneer Hij ook nu de doop liet bedienen.

26. En zij kwamen tot Johannes, om hem hun zaak ter beslissing voor te leggen en zeiden tot hem: Rabbi! die met u was, om uw doop te ontvangen (MATTHEUS. 3: 13 vv), over de Jordaan, waar u vroeger werkte, die u voor al het volk en de afgezanten van de Hoge raad (Hoofdstuk 1: 19 vv.) getuigenis gaf, die u dus eerst zelf inaanzien hebt gebracht, zie, die doopt nu ook en zij komen allen tot Hem, om zich door Hem te laten dopen (Hoofdstuk 12: 19).

De doop van Jezus' discipelen verkreeg door de werkzaamheid van Jezus een grotere kracht (Hoofdstuk 10: 41 v.) en maakte een sterkere indruk dan de doop van Johannes. Zo kwam het dat de toeloop tot Jezus groter werd, terwijl die tot Johannes afnam. Dit ergerde de discipelen van Johannes en ten slotte hebben zeker de verwijten, die de Jood, van wie de evangelist spreekt, schijnt te hebben gemaakt, hun ijverzucht gaande gemaakt. Deze Jood doet de uitleggers veel moeite aan: alle moeilijkheid wordt echter eenvoudig daardoor opgelost, dat hij iemand is, die aan de doop van Jezus dadelijk daarom de voorkeur geeft, omdat die op Joods grondgebied plaats heeft, terwijl Johannes tussen het verachte Galilea en het in nog veel sterker verachting staande Samaria zijn werk verricht. Waarschijnlijk kwam hij juist van de doop van Jezus en sprak hij voor de discipelen van Johannes zijn mening uit, dat hun meester toch nu met zijn dopen moest ophouden; misschien had hij zich vroeger door Johannes laten dopen en verklaarde hij dat hij pas nu, nadat hij den doop van Jezus had ontvangen, zich voor werkelijk gereinigd kon houden. Nu verhieven de discipelen van Johannes het tot een formeel twistpunt, dat de reiniging of godsdienstige wassing, zoals die volgens de profetie (Ezechiël. 36: 25. Zach. 13: 1) aan het koninkrijk der hemelen moest voorafgaan, door hun meester moest worden volbracht, als die alleen de roeping had om te dopen; dat daarentegen Jezus zelf eerst uit de gemeenschap van de Doper was voortgekomen en Zijn aanzien bij het volk alleen te danken had aan diens getuigenis ten Zijne gunste afgelegd; dat het daarom van Hem verkeerd was, als Hij nu met de meester concurreerde, zodat deze in de schaduw werd geplaatst. Zij brengen dan ook met een zekere geraaktheid, die

al daaruit blijkt dat zij de naam van Jezus vermijden en Hem liever karakteriseren naar de verhouding, die Hij volgens hun mening tot Johannes innam, het twistpunt tot deze, opdat hij zelf in hun zin mocht beslissen en voortaan kon zorgen dat hem alles bekend was over iemand, die pas door hem iets was geworden. Nu openbaart zich echter al de grootheid van de Doper naast de kleinheid van deze discipelen, waarvan hem alleen de oppervlakkigsten van zijn bloeiende school zijn gebleven, terwijl hij de besten in de school van Jezus heeft laten gaan. Plechtig en met een priesterlijk voorgevoel van zijn nabijzijnd tragisch einde en van het begin van Jezus' verheerlijking legt hij vol geestdrift nog eens een getuigenis voor dezen af.

27. Voor Johannes was juist wat Zijn discipelen bedroefde de grootste vreugde. Hij was er in zijn hart verre van om voor zich een hogere plaats te begeren dan die zijn roeping, aan de Heere Jezus ondergeschikt, hem aanwees. Hij antwoordde en zei: Een mens kan naar zijn geheel van Gods gave en roepingafhankelijke stand voor zichzelf geen ding aannemen, als het hem uit de hemel niet gegeven is en tracht hij evenwel naar iets, dat dat daar boven is, dan is dat een misdadige en verderfelijke onderneming.

Men is het er niet over eens of deze zin alleen op Christus doelt, of op Johannes, of op beiden tegelijk. Men zal echter bij Johannes moeten blijven staan; want het kan nauwelijks twijfelachtig zijn dat het "een mens" met nadruk staat en overeenkomt met het "die uit de aarde is" in vs. 31 , dat het de spreuk in zich bevat, volgens welke ieder met het van boven hen bescheiden lot tevreden moet zijn (vgl. Pred. 6: 10). Ook het "gegeven uit de hemel" past beter bij Johannes dan op Jezus, die "van boven komt" (vs. 31), Gods Zoon en vertegenwoordiger op aarde is en wat Hij heeft als uitvloeisel van Zijn hele persoonlijkheid bezit en niet slechts als een gave.

Men spoort Johannes aan zich tegen Jezus te verdedigen, die hem berooft. "Ik kan niet nemen, antwoordt hij, wat God mij niet gegeven heeft", met andere woorden: ik kan mij niet tot bruidegom opwerpen, als ik slechts de vriend van de bruidegom hen. Reeds van het eerste ogenblik af was Johannes de Doper door zijn roeping veroordeeld om beroofd te worden. De grootheid van de voorloper kon slechts een voorbijgaande zijn; indien hij zich tegenover Hem, voor wie hij geroepen was de weg te bereiden, had willen staande houden, zou hij genomen hebben wat hem niet gegeven was.

28. U zelf, ijverzuchtigen, die meent dat ik mijn waardigheid moet verdedigen en mij mijn aanzien bij het volk niet moet laten ontnemen, bent daardoor dat u zich op het door mij over Jezus afgelegde getuigenis beroept (vs. 26) mijn getuigen, dat ik bij gelegenheid van de tot mij gerichte vragen (Hoofdstuk 1: 19 vv.) gezegd heb: Ik ben de Christus niet a) maar dat ik voor Hem heen uitgezonden ben, om voor Hem de weg te bereiden, zodat ik geheel en al de mij aangewezene plaats inneem.

a) Mal. 3: 1. MATTHEUS. 11: 10. Mark. 1: 2. Luk. 1: 17; 7: 27.

"U zelf", zegt Johannes, omdat zij juist deze getuigenis buiten rekening schijnen gelaten te hebben, als zij zich over Jezus' toenemend aanzien bezwaard maken; wat zijzelf van Hem gehoord hadden, moest tot hun weerlegging dienen. Deze Jezus, die hun ijverzucht heeft

opgewekt, had Johannes voor hun oren plechtig voor de Christus van de Heere verklaard; daarom staat hij hun volstrekt geen kritiek toe over Jezus' gedrag, het allerminst ijverzucht over de vrucht daarvan.

Met deze uitspraak ontslaat hij zich van alle verantwoordelijkheid ten aanzien van de ijverzucht, die hen tot deze stap bewogen had. Voorts maakt hij een nauwkeurig onderscheid tussen hetgeen hem geweigerd en hetgeen hem gegeven is.

29. Die de bruid heeft, omdat zij zich tot hem, voor wie zij bestemd is, met erkentenis haar roeping wendt, is de bruidegom. Geen ander heeft het recht te proberen haar van hem af te keren om haar zichzelf toe te eigenen; maar de vriend van de bruidegoms, die bij zo'n omstandigheid toch als derde in aanmerking komt 14: 11"), die staat en hem hoort, verblijdt zich met blijdschap om de stem van de bruidegoms. Zo is dan mijn blijdschap vervuld geworden. Probeer niet om door enige poging andere gevoelens in mij op te wekken, mij te willen storen en hinderen.

Simeon's vreugde was volkomen, toen hij het kind Jezus in zijn armen sloot, de vreugde van de Doper, toen hij wist, dat de bruid in de armen van de Messias was; in het woord "de vriend van de bruidegom" spreekt hij zijn verhouding en gezindheid uit; hij mag geen mededinger willen zijn, omdat de bruid niet aan hem, maar aan de bruidegom toebehoort; hij is het ook niet, maar zonder jaloersheid voelt hij juist nu de hoogste vreugde, nu Christus hem aflost en hem de bruid ontneemt, die hij zelf tot Hem heeft geleid.

Volgens de zeden van de Hebreeën was de sjosjben, een vriend van de bruidegom, de noodzakelijke tussenpersoon, zowel bij het aanzoek als bij het sluiten van het huwelijk. Hij deed voor Zijn vriend bij de bruid het aanzoek en was de onmisbare onderhandelaar tussen smid en bruidegom bij de bruiloft. Bij de bruiloft zelf bestuurde hij de feestelijkheid; hij was noodzakelijk tegenwoordig bij het onderzoek van de bruiloftskamer en ook als het huwelijk gesloten was de bemiddelaar van gerezen misverstand en twist. Zonder twijfel heeft Johannes vooral het aanzoek op het oog, waartoe hij was geroepen. Zo spreekt hij zelf met het plaatsen van zichzelf onder de bruidegom, met zijn deelneming zonder naijver ten opzichte van de bruid ook het eervolle en bevredigende van zijn plaats uit. Hij staat daar terugtredende en hoort zwijgend mee aan, hoe de bruidegom zelf van zijn liefde spreekt, in tegenstelling van hetgeen hij, als aanzoek doende voor de vriend, slechts flauw kon zeggen. De stem van de bruidegom is dus de Nieuw-Testamentische liefdebetuiging, het Evangelie van Christus en wel tegenover het nu verstommend profetische aankondigen van het Nieuwe verbond.

Wel trad Johannes, om zijn afgezonderde positie als voorloper te bewaren, in geen verder persoonlijk verkeer met Christus, maar wel onderhield hij de gemeenschap met Hem door tussenpersonen en dan zullen wij vooral aan de apostel Johannes moeten denken, die door hemzelf tot Christus was gewezen, van wie het echter vanzelf spreekt, dat hij de betrekking tot zijn vorige Meester niet afbrak, maar aan de oude mededeelde uit de volheid van hetgeen hij van de nieuwe Meester ontving. Hand in hand met de uitdrukking "staat en hoort", die er op wijst hoe begerig de Doper de berichten over Christus' daden en woorden opnam, gaat het

feit dat zijn rede, die in deze afdeling voor ons ligt, onmiskenbare aanrakingspunten bevat van het gesprek van Christus met Nicodemus.

Dit gesprek was de Doper meegedeeld, dat was de stem van de bruidegom, waarover Zijn hart blijder sloeg en als hij in het vervolg van zijn rede enige woorden van de Heere herhaalt, dan is het om de waarheid van Jezus' getuigenis over zichzelf met zijn ja en amen te bekrachtigen.

Het is een liefelijke naam, die hier aan de dienaren van het woord gegeven wordt, dat zij "vrienden van de bruidegom" heten. Want evenals een bruidegom zich bedient van vertrouwde vrienden om de bruid te vragen, zo bedient Christus Zich van Zijn dienaren, die de geestelijke verloving met Hem de ellendige zondaars aanbieden en hen door openbaring van hun zonde en voorhouding van Zijn verzoening voor Hem moeten winnen, opdat zo door het ambt van het woord en de sacramenten de uitverkorene bruid tot de bruidegom wordt geleid. En ook nadat de bruid met deze bruidegom verbonden is, wil de bruidegom Zijn vrienden bij de bruiloft aanwezig zien, opdat zij, de verloofde, aan een man als een reine maagd wordt voorgesteld (2 Kor. 11: 2) en de huwelijkstrouw bewaard wordt. Daarom heeft de Zoon van God steeds dienaren in de kerk nodig, hetzij om de bruid tot de bruidegom te leiden, of opdat de verloofde getrouw blijft, of als zij die trouw verbroken heeft, weer wordt teruggevoerd tot het huwelijksverbond; en die dat doen, zijn vrienden van de bruidegom. Het is een schoon beeld, waardoor zowel de bediening van het Nieuwe Testament verheerlijkt wordt, als de bedienaars daarvan aan hun roeping worden herinnerd, dat het hun hoogste vreugde moet zijn om voor Christus vele zielen te winnen en die tot Hem te leiden; want geen grotere vreugde kan hem, die in waarheid de vriend van de bruidegoms is, ten deel vallen, dan wanneer hij de stem van de bruidegoms hoort, hoe deze de bruid aanneemt en met Zich eeuwig tot gemeenschap van alle Zijn goederen verbindt.

30. Berust er liever in dat de dienaar terugtreedt, als de Meester komt en de voorloper zijn betekenis verliest als Hij optreedt, voor wie hij de weg bereidde. Hij, over wie u zich zo-even zo verkeerd hebt uitgelaten, dat u niet eens Zijn naam noemde (vs. 26), moet groeien, maar ik minder worden; zo moet het komen; want zo eist het de aard van de zaak en de door God gestelde orde van zaken 2: 2").

Johannes' edele zelfverloochening berust op de volkomen zekerheid over de raad van God.

Inderdaad speelde de vriend van de bruidegom in het begin de hoofdrol; hoe meer de verhouding zich echter ontwikkelde, des te onbeduidender werd zijn rol en ten slotte verdween hij geheel, de bruidegom bleef alleen en was alles in allen.

Als de Heere aan het woord van Zijn dienaren zegen geeft, zodat zondaren tot bekering en geloof komen, dan hangen die jeugdige kindertjes gewoonlijk in het begin met zo'n liefde aan de persoon van hun zielverzorger, met een liefde, die soms met het woord: "vertrouw niet op mensen" in strijd komt. Maar hoe meer Christus door het woord een gestalte in hen verkrijgt, des te reiner van alle vleselijke bijsmaak wordt hun liefde tot de geliefdste vriend, ook tot hun Vader in Christus. IJdele predikers worden dat vaak op smartelijke wijze gewaar en zien makkelijk hoogmoed in anderen, terwijl die van henzelf verborgen blijft. Gelukkig de

prediker, die in zo’n geval zonder geveinsdheid Johannes’ woord kan naspreken! Die is een waar vriend van de bruidegom.

De dag van Johannes is in de kalender de langste dag, waarna de dagen korten; de geboortedag van Christus een van de kortste, waarna de dagen langer worden.

31. 1)Die tengevolge van Zijn goddelijke afkomst van boven komt, van de hemel, namelijk Christus, de Zoon van God (vs. 13; 1: 49), is boven allen, boven de gezanten van God, de profeten en plaatst ze allen achter Zich in de schaduw. Die volgens Zijn afkomst, als zuivermens (Gen. 5: 2. Ps. 10: 18), uit de aarde is voortgekomen, die is uit de aarde, die is met zijn hele wijze van zijn denken en gevoelen aards, staande binnen de perken van deze tijdelijke, zichtbare wereld, zodat hij een kind van de aarde blijft, al willen anderen hem nog zo hoog verheffen. En zelfs wanneer hij als een door God gezonden leraar leert, spreekt hij uit de aarde 2). Zo heeft zijn getuigenis eveneens deel aan de beperking, die hem volgens zijn afkomst eigen is; want de bovennatuurlijke verlichting, waartoe hij verwaardigd wordt, breekt wel door de duisternis heen, die hem omgeeft, maar heft die niet op. Die uit de hemel komt daarentegen, van wie Ik zo-even sprak, is boven allen, die op deze beperkte wijze verlicht worden.

Het gedeelte in vs. 31-36 is niet een beschouwing van de evangelist, zoals vele uitleggers menen, hoewel vooral vs. 32 daarvoor schijnt te spreken, maar, omdat de tekst niets anders zegt en de draad onafgebroken voortloopt, ook de inhoud daar niet tegen strijdt, nog een voortzetting van de rede van de Doper. Hier voor zijn discipelen, in wiens engere kring hij spreekt, ontvouwt hij nog met de klimmende geestdrift van de laatste profeet de gehele verhevenheid van Jezus in de zin van deze laatste zelf; daarmee eindigt hij als met een zwanenzang zijn getuigenissen, voordat hij van het toneel van de geschiedenis verdwijnt. Het spreekt vanzelf hoe alles wat hij zegt, zijn discipelen moest dringen om in Jezus te geloven en voor het ongeloof terug te schrikken. De Doper is echter niet tot Jezus overgegaan, ondanks zijn getuigenis over Hem, omdat hij eenmaal van God de roeping van Voorloper had ontvangen en zich bewust was die roeping zo lang te moeten volgen als het Messiasrijk nog niet was opgericht.

De rede van Johannes neemt van hier af een andere richting; dat gedeelte dient niet meer tot verklaring van de betrekking tussen hem en Jezus; daarover is reeds in de vorige afdeling het nodige gezegd, maar hij leert nu wat de plicht van de wereld was tegenover den nu verschenen Heer en Christus. Het was voor hem niet genoeg om zijn discipelen te kennen te geven, hoe weinig reden zij hadden om daarover ontevreden te zijn, dat allen tot Jezus kwamen; de noodzakelijke aanvulling tot de inhoud van vs. 27-30 is meer de getuigenis, dat dit in nog veel hogere graad het geval zou zijn, dat daarmee slechts zou plaats hebben, wat de goddelijke zending van Jezus eiste.

De discipelen van Johannes hadden er zich door gekrenkt gevoeld en begrepen het niet dat de door hun Meester gedoopte nu Zijn Doper in de schaduw stelde. Daartegenover stelt Johannes met kracht het getuigenis: "die van boven komt, is boven allen. " Als van boven gekomen,

staat hij, evenals boven al het geschapene, ook boven allen, die uit vrouwen geboren zijn (MATTHEUS. 11: 11), dus ook boven de grootste van alle profeten.

Die daarentegen als gewoon mens van de aarde, niet van de hemel afstamt, is van geen anderen aard en natuur, dan een die uit de aarde is voortgekomen en zijn rede heeft niet de hemel tot uitgangspunt, zoals die van de Messias, die uitspreekt wat Hij in den hemel heeft gezien, maar zij gaat van de aarde uit, zodat hij spreekt wat hij op aarde, dus binnen de grenzen van aardse perken heeft leren kennen. De uitdrukking "spreken uit de aarde" moet echter niet verward worden met "spreken uit de wereld" (1 Joh. 4: 5) evenmin als het "zijn uit de aarde" met het "zijn uit de wereld. "

Tegenover de volkomen heerlijkheid van de Christus staat dat niemand, ook de profeten en de Doper niet, God ooit heeft gezien (Hoofdstuk 1: 18); zo zijn allen, ook de profeten, Johannes de Doper ingesloten, van de aarde. Ten opzichte van Christus hebben alle mensen genade nodig.

In vs. 30 had de Doper zijn betrekking tot Christus als een relatieve voorgesteld; hier daarentegen stelt hij die als een absolute voor. Christus moet niet alleen groeien, maar Hij is al degene, die boven allen staat, omdat Hij van de hemel is gekomen.

32. En hetgeen Hij gezien en gehoord heeft dat getuigt Hij, als Hij spreekt. Zijn getuigenis rust op onmiddellijke aanschouwing en kennis, die door Zijn wonen in de hemel Hem is toegekomen en omvat tevens het hele gebied van goddelijke geheimen; en Zijn getuigenis, waarover de mensen zich met recht van ganser harte verheugen moesten en dat zij met alle blijdschap zich eigen moesten maken, neemt niemand aan a).

a) Joh. 5: 30; 8: 26; 12: 49; 14: 10.

Als Johannes er klagend bijvoegt: "en Zijn getuigenis neemt niemand aan" dan staat dit in scherpe tegenstelling met het woord van Zijn discipelen: "zij komen allen tot hem", maar spreekt dat toch niet tegen. Wat de discipelen een komen van allen noemen, is voor de Meester volstrekt niets bij hetgeen plaats vinden moest. In vergelijking daarvan zijn degenen, die komen, nog altijd zo weinig, dat het in geen verhouding staat tot hetgeen Israëls plicht was, vooral wanneer nog in aanmerking wordt genomen dat het bij de meesten een uitwendig komen was, dat nog geenszins de werkelijke aanneming van Jezus’ getuigenis in zich sloot.

Het "niemand" is een overdrijving van smart en verstoordheid, een berisping van de gezindheid van de discipelen en tevens een vermaning aan hen, om tot Jezus te gaan. Met geweld kon hij ze niet wegzenden, omdat zijn school een voorbereidingsklasse was, waarin alleen diegenen rijp waren voor de school van Jezus, die vrijwillig tot deze gingen. Hij neemt nu het overdrijvende uit de woorden weg door hetgeen hij in het volgend woord zegt.

Hij wil zeggen: nog is het te veranderen. Och, dat men het toch aannam!

34. Dat is Hij dan ook zeker en geen ander is er buiten Hem (Hand. 4: 12); want die God in de eigenlijke ware zin van het woord gezonden heeft van de hemel, terwijl alle andere leraars toch slechts van de aarde komen (vs 31), die spreekt nu ook, gelijk hieruit volgt, de woorden van God. Hij is Gods onmiddellijke, Gods eigen mond en in Hem heeft de Heilige Geest, die de profeten slechts in enkele tijden bezielde en slechts voor enkele openbaringen bekwaam maakte, zodat zij overigens toch meer of min uit de aarde spraken, geheel en voor altijd woning gemaakt; want God geeft Hem de Geest a)niet met mate. Aan Zijn eigenlijke gezant leent Hij Die niet voor een tijd, maar Hij geeft Hem die in onbegrensde volheid 11: 2").

a)Efeze. 4: 7.

"Verzegelen", met zijn zegel bekrachtigen, een oorkonde geldig in rechten maken door er een zegel op te drukken. Dit moet de gelovige ten aanzien van het goddelijke getuigenis; door zich onder hen, die het aannemen te scharen, geniet hij de eer, eens voor altijd zijn persoonlijke verantwoordelijkheid met die van het doorluchtig wezen verbonden te hebben, dat hij volgen wil. Door zijn handtekening onder de goddelijke oorkonde te plaatsen is hij met God zelf voor altijd in betrekking getreden. Blijkbaar bespeurt men geestverheffing in de wonderspreukige vorm, die Jezus bezigt om de daad van het geloof in al haar verhevenheid te doen kennen. In dit en nog meer in de volgende woorden bereikt het Johanneïsche zijn toppunt. De uitdrukking: "die hij gezonden heeft" die vs. 17 ons voor de geest brengt, moet in de meest volstrekten zin genomen worden. De overige goddelijke gezanten verdienen alleen eigenlijk deze naam; inderdaad zijn zij slechts verwekt; om gezonden te worden, moet men van boven zijn (vs. 31). Men moet dezelfde volstrekte betekenis aan het gezegde: "de woorden van God" geven. Hij alleen bezit de volledige goddelijke openbaring. Alle anderen, zelfs Johannes de Doper, bezitten haar slechts gedeeltelijk. En waarop berust dit volledig en volstrekt karakter van het onderricht van de Heere? Op de volmaakte mededeling van de Geest die Hem verleend was; de overige gezanten hadden slechts gedeelten van het woord van God, omdat de Geest hen vluchtig bezocht met het oog op een bijzonder geval. Jezus daarentegen bezit het woord van God volstrekt, omdat de mededeling van de Geest, die Hem verleend is, inderdaad een gave is en deze gave als zodanig zonder mate is. Dit woord kan alleen door hem gesproken zijn die de Geest in de organische vorm van een duif op Jezus had zien neerdalen en op Hem blijven. Het is als het ware de weerschijn van dit gezicht.

35. De Vader heeft de Zoon lief, zoals Hij zelf van de hemel in die stem heeft verklaard (MATTHEUS. 3: 17) en heeft diensvolgens alle dingen in Zijn hand gegeven. Hij heeft Hem niet alleen door de mededeling van Zijn Geest de heerschappij gegeven over de harten van de gelovigen, maarook de koninklijke macht over alle dingen (MATTHEUS. 11: 27).

Hoe verschrikkelijk is het dus om zich in oppositie te stellen tegenover Hem, die alles in Zijn hand heeft, al wat goed is, ook het eeuwige leven ons kan ontnemen, al wat kwaad is, zelfs de eeuwige toorn over ons kan brengen! Wat een vijand moet hij zijn van zijn eigen zaligheid, die het niet tot Zijn hoogste levensdoel maakt om met Hem in gemeenschap te treden en in gemeenschap te blijven!

36. Die in de Zoon gelooft, die heeft nu ook in Hem, de Heerser over alles, het eeuwige leven; maar die aan de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn van God die hij zich daardoor op den hals haalt en waarvoorgeen verzoener is, blijft op hem; hoe zal hij dan het in Ps. 2: 5, 9 voorspelde gericht kunnen ontvluchten?

Was de Doper, voordat hij van het toneel van deze wereld aftrad, niet enigermate zedelijk verplicht om nog eenmaal op het groot belang van de toestand de aandacht te vestigen, die door de verschijning van de Messias en zijn nu volledige openbaring aan Israël voor de wereld en iedere mens in het leven getreden was? Hoe zou de boetprediker tegenover het volk, dat de weg van het geloof betrad, zonder een beslissende aanmaning en een laatste oproep tot boete zijn werkzaamheid hebben kunnen eindigen. Deze woorden, waarmee de Doper zijn rede eindigt, hebben een opmerkelijke overeenkomst met het slot van de tweede Psalm: "kus de Zoon, opdat Hij niet toornt en u op de weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zal ontbranden; welgelukzalig zijn allen, die op Hem vertrouwen. " Dit slechts is het onderscheid, dat Johannes met de gelovigen begint en met de ongelovigen eindigt, hetgeen hij ongetwijfeld met het oog op zijn eigen leerlingen en het gehele volk doet. Het is een laatste waarschuwing, waarmee hij hun verzekert, dat er voor hen buiten de Zoon niets anders dan toorn is.

Dat alle Christenen drie dingen wisten: 1) wat zij waren zonder Christus - verloren; 2) wat zij zijn door de Christus voor hen - rechtvaardig; 3) wat zij worden door Christus in hen - heilig!

Zoals de mens in verhouding tot den Heiland staat, zo staat hij tot God en Zijn gave, het eeuwige leven.

HOOFDSTUK 4

BEKERING VAN DE SAMARITANEN. GENEZING VAN DE ZOON VAN DE HOVELING

II. Vs. 1-42. In een opmerkelijke tegenstelling tot het voorgaande eerste deel van onze groep van geschiedenissen staat het hier volgende tweede deel. Daar zoekt Jezus vrucht door openbare werkzaamheid en Hij vindt die betrekkelijk weinig; hier vindt Hij die, terwijl Hij niet zoekt, maar verborgen wilde zijn. Daar is de grootste van het Oude Verbond Zijn heraut, maar overheid en volk van Jeruzalem en Judea nemen Hem niet in geloof aan; Hij moet weer vandaar gaan en met Zijn werk ophouden; hier is daarentegen een geringe, niet ter goeder naam staande vrouw Zijn bode en toch vindt hij op haar getuigenis spoedig geloof en wordt Hij uitgenodigd om te blijven langer dan dat Hij daaraan kon voldoen. Daar heeft Hij te doen met degenen die godsdienstige kennis en een zekere gerechtigheid van levens hebben, maar zij sluiten voor Hem de deur en hier met degenen die verwaarloosd zijn en veracht zijn bij het volk van God, toch openen zij voor Hem gewillig huizen en tenten. Wij verdelen de afdeling in twee onderdelen:

a. Vs. 1-29. Jezus en de Samaritaanse vrouw. Het begin van Zijn gesprek met haar toont ons de zoekende liefde, waarmee Hij haar nadert en de eerste opwellingen, die Hij in haar hart teweeg brengt; het einde toont de begeerte naar zaligheid, die in haar ontwaakt, de kennis van de zaligheid, die bij haar ontstaat en de zegen van zaligheid, die zij ontvangt.

1. Toen dan de ergernis van de discipelen van Johannes over Jezus' werkzaamheid door de getuigenis van hun eigen meester was weggenomen (Hoofdstuk 3: 26) en de Heere spoedig daarop begreep en ondervond (Hoofdstuk 5: 6; 12: 9) dat de Farizeeën door bespieders, die zij gesteld hadden, of door boodschappers, die uit eigen beweging kwamen (Hoofdstuk 11: 46), gehoord hadden dat Jezus meer discipelen maakte en doopte, bij Zijn doop nog meer toeloop had dan Johannes,

2. Hoewel, om in deze reeds in Hoofdstuk 3: 22, 26 van dit evangelie gebezigde uitdrukking niet verkeerd begrepen te worden, moet worden aangemerkt dat Jezus zelf niet doopte, maar Zijn discipelen volgens Zijn opdracht en in Zijn tegenwoordigheid de handeling verrichtten.

3. Zo verliet Hij, opdat hun vijandschap niet nog meer werd opgewekt en nu al dodelijke haat zou worden, het landschap Judea. Hij liet Zijn hele tot hiertoe verrichte werkzaamheid varen, eindigde met het dopen geheel en ging wederom heennaar Zijn eigen landstreek, naar Galilea, omdat Hij het nodig achtte weer voor enige tijd als privaat persoon te leven.

De doop van Johannes was voor de Farizeeën al niet goed. Omdat hij zich verwijderd hield van het middelpunt van de Joodse theocratie en alleen in de woestijn predikte, op het standpunt van de wet bleef staan en zijn discipelen zich aan hun gewoonten hielden (MATTHEUS. 9: 14) vervolgden zij hem niet rechtstreeks, maar zij lieten hem toch in de steek, zodat later Herodes met zijn vrouw aan hem konden doen wat zij wilden en de schuld voor die misdaad mede op hen en op de door hen geleide natie komt (MATTHEUS. 17: 12. Mark. 9: 13). Daarentegen was Jezus, die meteen zo reformatorisch, wonderdoend en

voorspoedig te Jeruzalem optrad, voor hen meteen een doorn in het oog (Hoofdstuk .); misschien was het dan ook niet geheel verborgen gebleven dat Zijn invloed zich zelfs door de aantrekkingskracht, die Nikodemus uitoefende, tot in hu kring uitstrekte (Hoofdstuk 3: 1 vv.). Wanneer Hij nu met Zijn doop hier het volk op Zijn kant krijgt in een mate, zoals het bij Johannes nog niet het geval is, dan moest dat bij de ijverzucht, waarmee zij op hun aanzien en hun invloed bij het volk stonden, hen noodzakelijk dringen tot een vijandig optreden tegen de Heere en al beginnen zij op Hem te loeren, of namen zij aan wat hen wordt aangebracht door hen, die zich tot dergelijke diensten leenden. Nu gaat Jezus hen liever uit de weg; niet dat Hij nu al, zoals de uitleggers meestal de zaak opvatten, naar Galilea heenging met het doel om daar Zijn werkzaamheid te openen (MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14); want dat deed Hij pas nadat Johannes in de gevangenis was gezet; en dat deze gevangenneming toen al had plaats gehad, daarvan wordt in de tekst niet het minste spoor gevonden. Integendeel spreekt de hele vorm van het verhaal dit tegen: maar wel trad Hij in het private leven terug, waaruit Hij in Hoofdstuk 5 zonder de omgeving van discipelen naar Jeruzalem komt op het ongenoemde feest. Pas na de uitslag die dit bezoeken van het feest had, zo zullen wij in het volgende nader zien, was Hij niet meer gebonden door de verplichtingen jegens Jeruzalem, maar kon Hij zijn arbeidsveld naar Galilea verplaatsen. En omdat Hij dat pas doet na de tussentijd van Zijn weer begonnen stil leven, was een van de eerste werkzaamheden van Zijn oponthoud in Galilea de nieuwe roeping van Zijn discipelen, zoals wij die in MATTHEUS. 4: 18 vv. Mark. 1: 16 vv. Luk. 5: 1 vv. vinden, terwijl deze geen zin heeft, als zij zich onmiddellijk moet aansluiten aan het vertelde in dit voor ons liggende vierde hoofdstuk, zoals Wieseler, Lange en anderen willen. Vóór de tijd, zo merkt Meijer zeer juist op, voor Zijn uur nabij en Zijn roeping vervuld was, Zich bloot te stellen aan de vervolgingen van de vijanden, was tegen Jezus' bewustzijn van de goddelijke wil en de bedoeling van Zijn zending. Daarom stelde Hij Zich tevreden met de beweging, die Hij reeds in Judea voor Zijn werk had opgewekt en trok Hij Zich voorlopig in Zijn minder opgewekt vaderland terug. Dat moest echter, omdat Hij voor het ogenblik Jeruzalem nog niet kon opgeven en Galilea nog niet tot Zijn werkkring kon kiezen, tevens een Zich terug trekken tot het bijzondere leven zijn: Hij suspendeert Zijn werk om het niet geheel onmogelijk te maken.

4. En Hij moest bij dit teruggaan uit Judea naar Galilea, volgens de geografische ligging van de beide landschappen, door Samaria gaan; Hij toch had geen reden om op de wijze van de strenge Joden, die met de Samaritanen geen gemeenschap hielden (vs. 9), de omweg te maken over Perea, het land aan de andere zijde van de Jordaan.

5. Hij kwam dan in (liever bij) een stad van Samaria, oorspronkelijk genaamd Sichem, welke naam echter in Sichar was verbasterd (Sichar = leugenstad), nabij het stuk land, dat Jakob in zijn testament (Gen. 48: 22) zijn zoon Jozef gaf en waar later het gebeente van de laatste werd begraven (Joz. 24: 32).

6. En daar, enigszins zuidelijk van het bij Sichem gelegen grafteken van Jozef, was de fontein van Jakob, die deze, toen hij dat stuk in bezit had, daar had gegraven en die de Samaritanen in grote achting hielden (vs. 12). Omdat Jezus dan daar aangekomen en vermoeid was van de reis, zat Hij neer naast de fontein, Zijn behoefte om uit te rusten volgend, terwijl de Vader tot Hem de vrouw voerde, waarmee Hij het later volgende gesprek heeft gehad. Het was

ongeveer het uur volgens de Joodse wijze van rekenen (Hoofdstuk 1: 39), dus ongeveer 12 uur ‘s middags, dus geen tijd waarin men zou hebben kunnen verwachten dat de vrouw tot de fontein zou komen 26: 17").

Wij moeten aan de beschouwing van deze gebeurtenis, om haar te begrijpen in haar samenhang met de geschiedenis van het Godsrijk een herinnering laten voorafgaan aan de profetie in Jes. 49: 4-6 Wat daar in vs. 4 gezegd wordt, is nu werkelijk vervuld, de lichamelijke vermoeidheid van Jezus is een zinnebeeld van de inwendige stemming van Zijn harten, waarmee Hij van Judea komt om Zich tot het bijzonder leven in Galilea terug te trekken: Ik zei: Ik heb tevergeefs gearbeid. Ik heb Mijn kracht nutteloos en ijdel toegebracht; gewis Mijn recht is bij de Heere en Mijn werkloon is bij Mijn God. Daar wordt echter de Samaritaanse vrouw tot Hem geleid en wordt van Gods kant het antwoord in het zesde vers van die plaats Hem ten deel : "Het is te gering dat Gij Mij een knecht zou zijn, om op te richten de stammen van Jakob en om weer te brengen de bewaarden in Israël: Ik heb U ook gegeven tot een licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde. " Om deze goddelijke aanleiding, die geheel vrij is van alle eigen menselijke aanleiding of verwachting van Jezus, nadrukkelijk op de voorgrond te plaatsen, wordt in vs. 4 van onze afdeling gezegd: "Hij moest door Samaria gaan", in vs. 6 : "Jezus was dan vermoeid van de reis" en dus niets anders dan rust voor het lichaam zoekend "zat zo neer bij de fontein", en dan verder: "het was ongeveer het zesde uur". De vrouw (vs. 7) schijnt niet onmiddellijk uit de stad, maar van het veld te komen en wil bij haar heengaan naar huis water meenemen. Omdat zij op een anders ongewonen tijd tot water scheppen bij de bron komt, is de mogelijkheid gegeven dat de Heer langer met haar alleen is, dan wel ‘s morgens of ‘s avonds het geval zou geweest zijn. Veel moeilijkheid veroorzaakt de geleerden de geografisch-historische betekenis van de namen Sichem, Salem, Sichar, die in de bijbelse boeken voorkomen. Wij willen al die moeilijkheden niet uitvoerig opnoemen, vooral er niet over spreken of het Salem in Gen. 33: 18 misschien hetzelfde zou zijn als Salim en Sichar, het tegenwoordige Askar (d. i. het gekochte), zodat het een kleinere, bijzondere plaats naast Sichem zou zijn; wij volgen de gewone uitlegging, volgens welk Sichar zoveel als Sichem is. - Voorbeelden van dergelijke verandering van gewone namen in spotnamen zijn Bethave in plaats van Bethel (Hos. 4: 15); Baal Sebul voor Baäl Sebub (2 Kon. 1: 2) Berg Mashith voor Olijfberg (2 Kon. 23: 13), Achar voor Achan (1 Kron. 2: 7. Joz. 7: 24 v,) en zeker moet het gebruik van deze naam hier wijzen op het heidens karakter (Habakuk. 3: 18) van de Samaritanen, dat de Heere zelf in MATTHEUS. 10: 5 v. constateert, omdat Hij Samaritanen en heidenen tot ene klasse rekent. Over de ligging van de Jakobsbron zelf kan geen twijfel zijn. Deze bevindt zich ten zuiden van Jozef’s graf en beide punten liggen in het dal, dat oostelijk aan de bergrug tussen Ebal en Gerizim, waarop Sichem gebouwd is, zich aansluit tussen Askar in het noorden en Belâtah in ‘t zuiden, ongeveer een half uur van de stad verwijderd. Door dit dal gaat de weg van Jeruzalem naar Nazareth in Galilea. Jakob groef die put, omdat Hij als vreemdeling in het land wilde leven onafhankelijk van de Kanaänitische inwoners. Om die oorsprong bleef het voor de Samaritanen een soort van heiligdom of een erfstuk, waarop zij trots waren en werd nu en dan ook gebruikt, hoewel Sichem zelf anders putten genoeg had om niet gewoonlijk het water een half uur ver te halen. Zo behoort ook dit bij gelegenheid gebruik maken door de vrouw tot de vele toevallige omstandigheden, zouden wij zeggen, waardoor er bijzondere samenvoeging God de Vader teweeg brengt, dat Zijn Zoon als Heiland van de wereld deze ontmoeting had.

Volgens sommigen zou de zogenaamde gave van Jakob aan Jozef, waarvan in dit vers gesproken wordt slechts een onjuiste overlevering zijn, die uit misverstand van de zeventig in de vertaling van Gen. 48: 22 ontstaan is: ik geef u een deel (sjekem) boven uw broederen vooruit, dat ik met mijn zwaard en mijn boog op de Amorieten veroverd heb. Op deze plaats neemt Jakob de beide kinderen van Jozef aan als de zijne en schenkt deze de bevoorrechte zoon. Het woord "deel" is de vertaling van de uitdrukking (eigenlijk: Schouder, een gedeelte van het offerdier, vanwaar deel in het algemeen). Nu beweert men dat de zeventig dit woord ten onrechte als een aardrijkskundige aanwijzing beschouwd en onjuist door Sichem vertaald zullen hebben. Uit deze verkeerde overzetting zou de volkslegende ontstaan zijn, die hier voorkomt. Maar het is aan geen twijfel onderhevig dat Jakob met de woorden: het deel, dat ik met mijn zwaard en mijn boog op de Amorieten veroverd heb, op de gewelddadigheid zinspeelt, die zijn zonen Simeon en Levi tegen de stad Sichem gepleegd hadden, Gen. 34: 25. 27: hun zwaard genomen hebbend, traden zij de stad binnen, doodden al haar bewoners en plunderden haar geheel. Het is de enige krijgsverrichting, die in het leven van den aartsvader vermeld wordt. Het roemvolle en dappere, dat inderdaad gelegen was, eigent Jakob zich hiertoe en de gebeurtenis beschouwt hij niet slechts als de bekrachtiging van een door hem gesloten koop (Gen. 33: 19) van een stuk grond in het gebied van Sichem, maar ook als het onderpand van Kanaäns aanstaande verovering door zijn nakomelingen. Om het gedeelte dat hij aan Jozef schenkt aan te duiden, bezigt bij het woord schenken en maakt zo van een woordspeling gebruik, zoals er zo vele in het Oude Testament voorkomen; hij geeft hem een deel (sjekem), dat juist Sichem is. De zonen van Jakob begrepen zijn mening zeer goed; toen de Israëlieten in Kanaän terugkeerden droegen zij eerst zorg dat de beenderen van Jozef in het veld of land van Jakob bij Sichem begraven werden; vervolgens kenden zij aan Efraïm, welke stam groter dan die van Manasse was, het deel van Kanaän toe, waar Sichem was gevonden. Omdat de zeventig deze woordspeling in het Grieks niet konden vertalen, vertaalden zij het woord sjekem als een aardrijkskundige aanwijzing, welke betekenis hier ongetwijfeld hoofdzaak was. De zeventig hebben dus geenszins onjuist vertaald en geen onware overlevering komt ten laste van de Evangelist.

7. Er kwam een vrouw uit Samaria, niet uit de stad die drie tot vier mijl noordwestelijk van Sichar ligt, maar een Samaritaanse vrouw (vs. 9) om uit de fontein water te putten. Jezus nam uit Zijn lichamelijke behoefteaanleiding om een gesprek met haar aan te knopen, omdat Hij meteen begreep dat de Vader in de hemel deze vrouw tot Hem leidde (Gen. 24: 12 vv.) en zei tot haar: Geef Mij te drinken.

Terwijl Jezus moe van de reis voor de stad en de fontein zit, komt een jonge vrouw, met de emmer of enig ander watervat in de hand. De evangelist noemt haar naam niet, een legende uit latere tijd noemt haar Photina. Zij komt al nader en nader en zoals het vrouwen eigen is dat zij met een vluchtige blik meer bijzonderheden opmerken dan het oog van de man nauwelijks in een uur, zo heeft zij dadelijk opgemerkt dat er een vreemdeling aan de fontein zit, die zij dadelijk aan Zijn kleding en houding voor een Joodse leraar erkent. Zij groet Hem niet; Hij behoort tot een volk, dat haar landslieden vijandig is, tot een volk, dat niet minder door deze gehaat is. Zij verricht haar werk, zonder Hem verder opmerkzaamheid waardig te keuren. Reeds heeft zij haar emmers met water gevuld en zij is juist van plan met haar last heen te gaan, als de vreemde man haar vriendelijk aankijkt en zegt: "geef Mij te drinken. "

Dit verzoek van de Heere is zeker niet maar een inleidend voorwendsel, maar werkelijke behoefte en begeerte gaf de aanleiding. Daardoor is echter niet uitgesloten, dat terwijl Hij deze behoefte uitspreekt, dadelijk de aanwending van de gegevene aanleiding op de voorgrond treedt en het gesprek begint met het doel de vrouw iets beters te geven dan Hij van haar vraagt.

Jezus zocht niet met opzet Samaria op om daar te werken; daarom blijft Hij ook, als Hij bij Sichar gekomen is, buiten de plaats en laat Hij Zijn discipelen alleen gaan om voedsel te kopen. Wij zien, Hij treedt slechts in zo verre met land en volk van Samaria in aanraking, als het onveranderlijk nodig was. Als Hij nu echter toch met die vrouw een gesprek begint, doet Hij dit in de eerste plaats omdat Hij dorst heeft, haar dus verzoeken moet, maar verder omdat Hij deels uit het ongewone uur, deels uit haar antwoord bemerkte, dat zij Hem door de Vader was gezonden. Meteen treedt nu zowel Zijn wens, om Zich voor enige tijd van Zijn beroepsbezigheden terug te trekken, zowel als de behoefte bij de wil van Zijn Vader op de achtergrond. Die treedt in de plaats van die wens en maakt voor Hem de bevrediging van die behoefte onnodig of doet ze Hem vergeten, want die wil te volbrengen is Hem werkelijke bevrediging. Maar ook is de plaats voor Jezus misschien een aanwijzing en drang geweest; want deze zal niet slechts als een belangrijke bijzaak vermeld zijn, maar als de plaats, waarop de patriarchen-tijd van de belofte wachtte en die in een beeld van de belofte met de vervulling in samenhang bracht (Gen. 49: 22 Deut. 33: 28 vv.). Samaria moest in het bezit van die belofte, de erfenis van de patriarch, komen; daarvoor was het bezit van de fontein van Jakob beeld en onderpand. Daarmee zou dit land ook bezitting worden van Hem, die Jozef, de verachte door zijn broeders, wier redder hij werd, vooraf beeldde.

Jezus ziet de vrouw naderen; zij komt niet tot Hem; het zijn andere bedoelingen, die haar in Zijn nabijheid voeren; zij wil water putten en niets meer. Maar de Heere grijpt de gelegenheid aan om haar te voeren tot de fontein van het eeuwige leven, die in Hemzelf ontspringt; en deze vrouw heeft de Vader Hem gegeven. Hij is niet naar Samaria gegaan om daar te werken, het allermeest op het ogenblik van rust: maar deze vrouw wordt tot Hem geleid; de Vader heeft Hem deze ziel gezonden en dankbaar neemt Hij die aan. Zoals Hij in alles wat Hij zegt, alleen dat spreekt wat de Vader Hem beveelt; zoals Hij in alles wat Hij doet alleen datgene doet, wat de Vader Hem toont; zo ziet Hij ook in alles wat Hij ontvangt slechts de gave, die de Vader Hem geeft, zo wordt ook deze ziel voor Hem tot een gave. Achter de vrouw, die tot Hem nadert, ziet Hij de hand van God, die Hem een ziel schenkt; achter het uitwendige voorval ziet Hij het goddelijk raadsbesluit.

Hij weet, dat het middel om een ziel te winnen, vaak daarin ligt dat men een dienst van haar verlangt; de erkenning van haar meerderheid vleit haar.

Willen wij zielen vangen, dan moeten wij wijs zijn en eerst door onze liefde harten en oren gewennen om naar ons te luisteren als wij zullen spreken. Zijn die oren en harten door onze minzaamheid van ons afgekeerd, dan baat al het overige niets.

De Heere had geen mensenhulp nodig, want Hij was meer, oneindig meer dan Jakob, die die put had gegraven. Hij was niet gekomen om gediend te worden maar om te dienen. Hij vroeg

niet aan die vrouw om te ontvangen, maar om te geven. Hij wilde ook aan haar doen kennen: God, die Geest is, Zichzelf als de Messias en de aanbidding in Geest en waarheid. Christus wilde haar de verborgenheden van het koninkrijk van God openbaren, niet slechts haar dit alles doen weten; Hij wilde haar datgene geven, dat niet uit Jakobs put, maar uit Hem, de Fontein van het leven vloeit, water, dat nooit meer dorsten doet, dat zelfs een fontein wordt, springend in het eeuwige leven en niet alleen aan haar, maar aan zo velen met haar. Of zou Hij, die de Samaritaanse alles zeggen kon wat zij gedaan had, het niet hebben geweten, wat een vruchtbare akker voor het zaad van het leven Samaria was? Hij vergaderde de vissen van de zee in de netten van Zijn discipelen, gaan mensen niet vele malen de vissen te boven? De vrouw, nee, Zij kon niet heengaan om haar man te roepen, maar zij ging heen en riep voor de Heer broeders en zusters; zij riep die Zijn woord zouden horen en dat doen. Filippus, en u allen die door de vervolging verstrooid, in Samaria mocht gaan maaien, wie had die akker bereid? Wie had reeds het zaad in de omgeploegde aarde gestrooid? - Maar hoe nu dit doel bereikt? Hoe het hart van die vrouw bewogen, hoe haar tot de overtuiging van de waarheid gebracht? Eerst haar volkshaat overwonnnen door een dienst te vragen, opdat zij zou willen ontvangen; eerst haar toegenegenheid gezocht, opdat zij het straks zou kunnen horen: "U aanbidt wat u niet weet; de zaligheid is uit de Joden. " Geef mij te drinken; zie daar de vraag, die haar hart moest bereiden, wat haar weer tot een vraag moest leiden: "Geef mij het levend water! En als Christus haar daarop wijst, dan is reeds in Hem de fontein geopend, die haar zilveren stralen straks op de vermoeide en dorstige uitgiet. Nee, het was dan geen verzoek om een weldaad; méér dan Elia had Sichar’s grond betreden, méér dan Elia op wiens gebed de regenwolken zich over Palestina uitstortten. Het was een verzoek aan haar tot haar zegen. Want méér was aan de vrouw verschenen dan Elia, die op zijn Eliza de mantel neervallen zag en met die twee delen van zijn geest. - Wat een eenvoud en kracht, wat een Goddelijke wijsheid ligt dan in die vraag! Duidt het mij niet ten kwade als ik bij de roem voor Christus niet nauwkeurig de grenzen afbakenen kan en ik u, over de ene heerlijkheid in Jezus sprekend, reeds vanzelf de andere noem. De Goddelijke Majesteit, hoe veelvoudig ook, is één. Wij hebben toch naast Zijn wijsheid u al die ijver doen zien. Als een prediker van mensen zijn "Amen" heeft uitgesproken, dan zoekt hij de rust en het is hem dan of zijn taak nu weer ten einde is gebracht. Zie de Heere. Van Judea kon Hij niet scheiden, voordat de haat van de Joden Hem het: "Uw uur is nog niet gekomen" toegesproken had. Weer zal Galilea Hem ontvangen en Samaria zal Hem zien doortrekken. De Zoon des mensen is vermoeid van de reis, bij de fontein neergezeten. Heeft Hij misschien Zijn discipelen heengezonden, zodat Hij nu rusten kan en niets Hem storen zal? Nee, Gods Zoon is nog geenszins vermoeid. Met niet menselijk oog ziet Hij daar een vrouw naderen, die meer dan het water uit die fontein huiswaarts dragen moest. De Heere moet haar in de eenzaamheid leren. Het lichaam van de mensen moge vermoeid zijn, het Woord wordt niet vermoeid. De Heere brandt van ijver om de heerlijkheid van God te leren kennen, om Zijn Vader te verheerlijken, om zondaren te redden. Geen uur mag voorbijgaan zonder winst voor het koninkrijk der hemelen en dat werk is Zijn voedsel, een voedsel dat de wereld niet kent. Zijn oog aanschouwde de landen, gereed voor spade en ploeg; Hij liet Zijn jongeren gaan en als zij terugkwamen, de landen waren reeds bezaaid, reeds wit geworden om te oogsten. Ja Heere, al had Uw mond het daar niet gezegd, Sichars land zou het uitspreken, Uw voedsel was de wil te doen van Degene, die U gezonden had en Zijn werk te volbrengen. Ja wel mocht Gij, met de drinkbeker aan de lippen, betuigen: "Vader, Ik heb het werk volbracht, dat Gij Mij te doen gegeven heeft, Ik heb Uw

naam verheerlijkt op aarde. " Hoe konden wij ons zo lang weerhouden weer dat woord uit te spreken, dat woord: "Liefde", dat, al is het ook niet met letteren, toch zo duidelijk in die vraag staat gespeld? Reeds de vrouw merkte meteen iets van deze op. Die Israëliet was dan vrij van die hoogmoedige haat van Zijn volk. Zij merkte dat op met verwondering en met veel hogere nog daarna. Niet alleen aan haar, de Samaritaanse, een verzoek, maar voor haar de grootste van de giften. Haar, de geringe, de verachte, de gevallene, haar zocht de Heere, de Eniggeborene, de eigen Zoon van God, Hij trok haar door die vraag, opdat zij de Vader zou leren kennen, de enige Geest tot aanbidding in Geest en waarheid; opdat zij de wonderen van wetenschap in Hem zou ontdekken en met een Nathanaëls belijdenis instemmen; opdat zij de waarheid zou kennen en de zaligheid uit de Joden opgegaan, de Zon der gerechtigheid, het Licht van de wereld zou aanschouwen. En u, die God mag kennen en Degene, die Hij gezonden heeft, is dat niet het eeuwige leven? Zie dan, Hij die het brood aan de kinderen geeft, weigert de honden de kruimels niet. Wat zeg ik? Met levend water oversproeide Hij Abrahams kroost, maar ook zelfs in Samaria vloeide even mild die bron. Uit liefde tot de Vader was die ijver, uit liefde tot de mens die zegen, uit liefde voor verdwaalden in het verstand, voor afvalligen van God, uit liefde voor zondaren. Wel mocht Hij Jezus worden genoemd, Hij, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. Wel mochten in Efratha’s velden de Engelen juichen: "Vrede op aarde, in de mens een welbehagen". Wel mogen de geheiligden en gezaligden daarboven een groot hallel voor Hem doen opgaan, want Jezus is de liefde, als Hij zieken geneest en tranen droogt, als Hij Zijn bloed stort, de zonden draagt op het hout; de liefde ook als Hij de vrouwe uit Samaria vraagt: "Geef Mij te drinken". Gaf het ons God een drievoudigen krans ter ere aan de voeten van de Heere neer te leggen, wij dalen nu van de Zoon van God tot de mens neer; van Hem, die vroeg, tot haar, die gevraagd werd, maar niet dan om opnieuw daardoor de genade van de Heere te leren kennen. Wie was zij, tot wie de Heere dat verzoek richtte? - Een vrouw, een uit die tweede helft van ons geslacht, tot hetwelk God in Eva heeft gezegd: "De man zal over u heerschappij hebben!" Hij sprak tot een vrouw en werd niet haar kunnen zo weinig in die dagen geacht? De discipelen verwonderden zich dat Hij met een vrouw sprak; maar de Heere is geen aannemer van de persoon. Hanna’s en Maria’s zijn door God uitverkoren, zowel als Samuël’s en Paulussen. Een Anna vinden wij naast een Simeon in de tempel en hebben herders het eerst vernomen: "de Christus is geboren", vrouwen hebben het eerst gesproken: "de Heere is opgestaan. " Zij was een geringe vrouw, het blijkt ons uit het werk dat zij verrichtte: zij was gekomen om water te halen. - Toen een Hagar haar vrouw Sarah ontvlucht, in de woestijn de stem van God hoorde, verwonderde zij zich dat God tot haar heer kon spreken, zij kon het begrijpen: Abraham was de rijke herdersvorst; maar dat God haar, de arme slavin, zou gedenken, zij had nooit gewaagd het te geloven. Daarom noemde zij de naam van de Heere, die tot haar gesproken had: "God des aanziens. " De Zoon is aan de Vader gelijk, Hij versmaadt de geringen niet; integendeel, het is Zijn teken, het teken van de Messias: "Aan de armen wordt het Evangelie verkondigd. " Een rijke jongeling moge tevergeefs tot discipel geroepen zijn, de vissers van Galilea’s zee worden vissers van mensen. Een Nikodemus en een Jozef mogen tot de vrienden van de Heere behoren, wat steken zij voor het oog van de wereld af bij die vriendenrei, tollenaars, geringen. - De geringe vrouw! Voor haar in het bijzonder heeft de Heere woorden; haar wil Hij alleen spreken; haar trekt Hij met zoveel liefde, om haar de verhevenste en heiligste waarheden te doen horen; haar geeft Hij de blijde betuiging te uiten: "Ik heb de Christus gevonden. " Voorwaar! Het onedele van

de wereld en het verachte heeft God uitverkoren en hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is teniet zou maken, opdat geen vlees zou roemen voor Hem. - Verblijdt u dan, armen en geringen! Jezus veracht u niet, maar Hij zoekt u, Hij roept u, maar om u te zegenen; Hij vraagt u, maar om u te geven. Bedelaarsstaf en lompen zijn Hem niets minder dan koningskroon en zijden kleed. Niet minder graag treedt Hij de lemen hut binnen dan het paleis; niet minder graag bezoekt Hij de zieke op het stro, dan die op het donzen bed. Ja, u, in de eerste plaats, wordt het Evangelie verkondigd! Ergert u dat, rijken en aanzienlijken! Wilt u niet verenigd zijn met degene, die aan uw poorten bedelt? Hoogmoedige, u bent nog in uw zonde; u bent van Christus niet. Bekeer u, of u zult die nu verachte eens vragen: "Verkoel mijn tong", want de Heere ziet niet aan, wat voor ogen is, Hij ziet het hart aan. Zij was een Samaritaanse vrouw. De zaligheid mocht uit de Joden zijn, ook uit het aan de Joden vijandige volk heeft de Heere Zijn uitverkorenen. Hij is de koning der Joden, maar ook de Koning van de hele wereld. Die te Jeruzalem aanbidden mogen de eerst geroepenen zijn, ook die van Gerizim mogen de Heiland van de wereld ontmoeten. Uit alle volken en geslachten en tongen neemt Hij de Zijnen. Maar zo dan dat alles, waaraan de wereld zich ergert, de Heere niet terughouden kon, dan moest toch zeker de zonde van de mensen Hem, de Heilige, met verachting doen voorbijgaan? Herhaalt u de vraag: "Wie was zij? Wij antwoorden u: "Een zondares. " Zeker. Dan heeft de Heere het niet geweten? Hoor Hemzelf tot de vrouw spreken: "Gij hebt wèl gezegd: ik heb geen man, want die u nu heeft, is uw man niet, dat heeft u met waarheid gezegd. " Nee, dat lichaam was geen tempel van de Heilige Geest, maar een tempel van de wellust, die gruwelijke onder de zonden. Een overspelige staat daar bij Jakobs fontein en toch, de Heere kan haar vragen om een dronk water, niet opdat Hij die ontvangen zou, maar opdat Hij haar het eeuwige leven geven zal. Tot die vrouw kwam de Heere met het verzoek: "Geef Mij te drinken?" en zij wilde naar Hem horen. God had haar harte geopend, dat zij acht nam op hetgeen haar van Jezus gezegd werd. Woorden van zaligheid, geest en leven stroomden haar toe; zij leerde God kennen, zij roemde de Heiland, de waarheid werd haar geopenbaard. O, gezegende vrouw van Samaria, u werd een gezant van de Heere, tot zegen van velen! Zo komt de Heere tot de zondaar met een vraag, opdat wij zouden geven. Die vraag luidt nu: "Geloof in Mij", bij de anderen: "Volg Mij", nu: "Kom tot Mij", dan: "Geef uw goederen. " zo schijnt het uit de mond van die Genadige, alsof Hij iets van ons nodig zou hebben. Met de grootste geschenken komt Hij en Hij komt vragende van ons. Ach! hoe menigeen wil naar Hem niet horen, en vindt zijn beeld in de Samaritaanse niet. Als zij had gezegd, Hem afwijzend: "Gij zijt een Israëliet", Hij zou zijn beeld in haar vinden. Hoe menigeen is er, wiens vijandschap blijft, want de vriendschap van de wereld is vijandschap tegen God. Men wil zich niet met Hem verbroederen, men kan vanwege zijn zonde geen woorden met Hem wisselen. Liever voortgegaan in het leven van de zonde, om in Gerizim’s tempel een dienst waar te nemen, in Gerizim’s tempel, waar Gods Geest in het heilige der heiligen niet tussen de Cherubim is. De godsdienst zonder waarheid, gebeden zonder Geest, lofzangen zonder oprechtheid, zij worden genoeg geacht. O, wij bidden degenen bij de zaligheid van hun ziel om die waarheid in te zien en aan Jezus’ woord gehoor te geven, als Hij vraagt: "Geef Mij te drinken; Geef Mij uw hart! Hoor Mij!" Al komt Hij vragend, Hij komt niet om dat te ontvangen, maar om te zegenen, om het levende water te geven. Hoort Zijn stem, dan leert u beseffen: Hij behoeft het niet, dan leert u belijden: "Heere, bij mij is enkel zonde, bij mij woont geen goeds; " dan leert u Hem vragen, die alleen geven kan en Hij, wiens naam Zaligmaker is, zal overvloedig geven. In Hem is het leven. Er is geen andere

naam, waardoor wij zalig kunnen worden, geen offer dan Hij, geen hemel, dan die Hij binnentreden doet. U, die Zijn stemme mag opmerken, geeft Hij Zijn heil. Ja, genade is het reeds Zijn vraag te mogen horen, dubbele genade reeds, want zij moet niet slechts gedaan, maar ook begrepen worden; daarom, terwijl wij u in Jezus naam om geloof in Hem vragen, bidden wij van boven die uitnemender genade voor u, dat de Heilige Geest over u komt, opdat u leert vragen: "Geef mij, Heere! geloof. Met vele gouden sieraden beladen was Abrahams gezant, was Eliëzer aan de waterfontein in Mesopotamië gekomen. "Laat mij drinken", zo vroeg hij aan Nahors dochter en als zij het water voor hem en zijn kemelen had geput, was zij met veel goud versierd, de uitverkorene bruid van Abrahams zoon. Bij Jakob's fontein was meer dan Eliëzer, was de Gezonden van God, aan wie de Vader gegeven had het eeuwige leven in Zichzelf te hebben en te geven aan wie Hij wilde. De Samaritaanse hoorde Zijn stem, zij wendde zich niet af, zij werd gezegend met giften van de hemel. Hoor Hem, als Hij tot u spreekt. Hij komt met Zijn Evangelie in uw huizen, om met Zijn Geest in uw harten te komen. Hoort Hem: "Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, Ik zal u rust geven. " "Neemt Mijn juk op u en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig hen en nederig van hart. Mijn juk is zacht en Mijn last is licht. " Hij roept: "O! al u dorstigen! komt tot de wateren en u, die geen geld heeft, kom en eet; ja kom, koop zonder geld en zonder prijs, wijn en melk. Waarom wegen jullie geld uit voor hetgeen geen brood is en uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan? Hoor aandachtig naar Mij en eet het goede en laat uw ziel in vettigheid zich verlustigen. Neig uw oor en komt tot Mij, hoor en uw ziel zal leven, want Ik zal met u een eeuwig verbond maken en u geven de gewisse weldadigheden van David. " O, wend u dan niet af! Bij Hem is geen behoefte aan iets uit ons, Hij wordt door engelen gediend; het is alleen genade. Moeilijk mocht het voor Sarphats weduwe schijnen in haar nood aan Elia's vraag te voldoen, had zij de man van God niet geloofd, zij was met haar zoon de hongerdood gestorven. Nu werd zij gered. Wonderen werden tot haar zegen verricht. Open dan uw oor voor Hem alleen en heb niets voor Hem te lief, ook u die tot heden buiten Christus leefde. Hij eist uw eigengerechtigheid van u, dat u die afstaat, opdat u geheel naakt en arm mag worden, dan wordt Hij uw rijkdom, uw zaligheid. Hij vraagt u dat u Hem gelooft, omdat u voelen zou niets dan zonde te zijn en alles van Hem zoudt vragen. Wie Hem het oor weigert, tot die zegt de Heere: "U wilt tot Mij niet komen, opdat u het eeuwige leven heeft. " O, God behoede ons allen daarvoor! Geef de Heere toch allen een geopend hart. Laat Hij die Heilige Geest geven, zonder welke wij Christus niet begrijpen, niet eigen kunnen worden. Laat dat levende water ons deel worden en eens dat profetisch woord aan ons vervuld: "Zij zijn voor de troon van God en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel en die op de troon zit zal hen overschaduwen. Zij zullen niet meer hongeren en zij zullen niet meer dorsten en de zon zal op hen niet meer vallen, noch enige hitte; want het Lam, dat in het midden van de troon is, zal hen weiden en zal hen tot een leidsman zijn tot levende fonteinen van wateren.

8. Want Zijn discipelen waren heengegaan in de stad, opdat zij voedsel zouden kopen; Hij was dus, wat mensen aangaat, alleen en in zulke gevallen was, dit wist Hij, de Vader Hem zeer nabij (Hoofdstuk 16: 32).

9. Zo zei dan de Samaritaanse vrouw tot Hem: Waarom wilt Gij, die een Jood zijt, van mij te drinken, die een Samaritaanse vrouw ben? Zij erkende Hem dadelijk voor een Jood aan Zijn uitspraak: teni li sjekooth, waarvoor men daar te lande sekooth zei en was er zeer verwonderd

over: want de Joden houden geen gemeenschap met de Samaritanen (Sir. 50: 28. en "Ezr 4: 3"), behalve in handelszaken (vs. 8).

10. Jezus antwoordde en zei tot haar: Als u de gave van God kende, die Hij door Mij u aanbiedt en wie Hij is, die tot u zegt: Geef Mij te drinken, namelijk de Messias, op wie ook u met uw volk wacht (vs. 25), dan zou u van Hem hebben begeerd met dezelfde woorden, die Hij nu u heeft toegevoegd en Hij zou niet gedaan hebben zoals u, die talmt en het gesprek op nevenzaken brengt, maar u dadelijk op uw eerste woord levend water gegeven hebben (Hoofdstuk 7: 37).

Het korte woord toont, dat de ootmoedige bede wonderen doet; zij was het begin van die werkzaamheid, die de oude scheidsmuur van boosheid en haat tussen Joden en Samaritanen, die later in de gemeente van Christus zouden binnengaan, slechtte. Maar niet alleen dat de Heere de Samaritaanse vrouw verzoekt, ook dat Hij de vrouw zo bad, doet Hem voorkomen in de ganse vrijheid en verhevenheid van Zijn liefde. Aan de eerste omstandigheid kon ieder Jood zich ergeren, omdat de Joden de omgang met de Samaritanen vermeden; aan het tweede ieder rabbi, omdat het vooral voor rabbijnen ongepast was om zich met vreemde vrouwen afzonderlijk te onderhouden; aan het derde ieder farizeeër, omdat het farizese voorschrift was om de gevallenen met hardheid van zich te wijzen. Zo doet ons de kleine bede op eens in drie plaatsen van Zijn heerlijkheid het oog slaan. De vrouw voelde ook dadelijk het buitengewone van die aanspraak. Zij herkende namelijk in spraak of dracht, of in het gehele bestaan van de man de Jood en zij kon niet nalaten, voor Hem haar bevreemding te uiten: "Waarom wilt u, die een Jood bent, van mij te drinken, die een Samaritaanse ben?" Voelt zij meteen iets van de neerbuiging van deze zonderlinge Jood, zo schijnt zij toch haar nationaal gevoel te willen verlustigen aan Zijn hulpbehoevendheid. Zij spreekt het uit, dat Hij, de trotse Jood, de vragende is, dat Hij nu met Zijn behoefte van haar afhankelijk is. Deze toon geeft de Heere aanleiding de tegenovergestelde verhouding voor te stellen, dat zij de behoeftige is en Hij de bezitter van de ware fontein van de bevrediging: "O, had u geweten, de gave van God te waarderen, deze enige gelegenheid en wie Hij is, die u vraagt om een dronk, u zou Hem hebben gebeden en niet tevergeefs; Hij zou u levend water hebben gegeven, springend bronwater. " Daarmee verklaart Hij haar antwoord voor geheel verkeerd; zij is nog twijfelend om het geringste verzoek te vervullen. Hij wilde voor haar reeds van het begin genadig Zijn in het vervullen van haar hoogste belang.

Het levend water geeft in de eigenlijke zin van het woord het bronwater te kennen, in tegenoverstelling van het regen- of stilstaand water en in het algemeen van alle water, dat geen nieuwe toevoer ontvangt Gen. 26: 19 : "de knechten van Izaäk groeven in het dal en vonden daar een put levend water", dat is een onderaardse bron, die zij tot put maakten (Vergel. Lev. 14: 6). In de overdrachtelijke zin is het levend water daarom een heilgoed, dat evenals een springbron en evenals het leven zelf de eigenschap heeft om zichzelf onophoudelijk voort te planten en dat zo nooit uitgeput wordt. Wat verstaat Hij daardoor? Volgens Jezus zelf (vs. 13 en 14) het eeuwig leven. Waar Jezus door de kracht van de Geest in het menselijk gemoed leeft, is het eeuwig leven (Hoofdstuk 14 tot 16). Het levend water te geven is daarom voor Hem Zichzelf mee te delen. Want het leven is Zijn beginsel.

Wie kon ze voortbrengen dan de Heer der heerlijkheid en wie kon het levend water, het water des levens geven dan God, dan de Zoon van God. Want evenals het water in de natuur ons niet gegeven wordt op zichzelf, als hangende in de lucht, maar in een bron of stroom, als in een grote kom of beker, zo wordt ook de volheid van de genade van God ons niet aangeboden op zichzelf en onmiddellijk, maar enkel in Christus, in Wie en in Wie alleen de volheid van de Godheid lichamelijk was. U verwondert u zeker over de enige wijze, waarop de Heere uit het allereenvoudigste en meest dagelijkse het hoogste en het goddelijke weet te ontwikkelen. Al het lagere in de natuur is voor Hem beeld van het hogere in God. Is er iets nodiger dan brood? Nee! Welnu: Hij zelf is het brood des levens, het brood, dat het eeuwige leven geeft. Is er na het brood iets nodiger dan water? Nee! Welnu, Hij geeft het water des levens. En zo gaat het door het gehele Evangelie heen; Zijn gelijkenissen vloeien er van over. Al de evangeliën zijn vol van dusdanige ontwikkelingen van zaken, die in Zijn persoon haar beginsel en haar einde hebben.

Levend water kan ook bronwater betekenen in onderscheiding van putwater; de Heere bedoelt echter het frisse water van de Geest, het water dat uit het leven voor het ware leven ontspruit. Kan de vrouw het begrijpen? Ook hier was het evenmin als bij het woord van de tempelbouw (Hoofdstuk 2: 19), of van de wedergeboorte (3: 3) mogelijk, dat, wie het voor de eerste maal hoorde, dadelijk de hele diepte begreep, vooral niet een zo geheel in het aardse verzonken hoorderes. Maar zij kon toch opmerken dat Hij haar een raadsel had gegeven, zij kon en moest het juist aan het vreemde woord gewaar worden, dat Hij iets groots kon geven boven de gewone Zin. Zij kon beproeven aan de ladder van de aardse gelijkenis op te klimmen; zij kon verstandig vragen; maar zij spreekt onverstandig.

Die toestand van geestelijke dood is geen toestand van zuivere gevoelloosheid als van stenen, het is veeleer een toestand van gedurige pijn, daaruit ontstaande dat de behoeften van het geestelijk leven behoeften zijn van de mens als mens en dat het geestelijke zelf voor iedere mens een behoefte is, daaruit ontstaande dat deze behoefte diep gevoeld maar miskend wordt en dat men haar als de ziekelijke zijn valse honger met allerlei, dat haar nooit bevredigen kan, probeert te bevredigen. Ja, in het diepst van de mensenziel is en brandt een verborgen pijn, een schrijnende smart, door niets verdoofd. Daar is het altijd bloedig lijkteken van zijn afscheuring van God. Op allerlei wijze poogt hij die wond te sluiten, of ten minste het steken van deze wonde te doen ophouden; maar ook haar te verbergen, haar te ontveinzen tegenover de Enige die haar helen kan. Waar deze met Zijn genezende balsem toetreedt, trekt de mens wel duizend malen schuw terug en vreest vergroting van zijn pijn. In het diepst van zijn boezem is een leegheid, dat hij een leeftijd lang beproeft met dingen te vervullen, die achtereenvolgens blijken ijdelheid en vermoeienis van de geest te zijn. Vermaak en arbeid, bezitting en eer, natuur, genot, kunst, genoegen, wetenschap, wellust. Na van alle wateren gedronken te hebben, dorst hij weer, maar de ware dorst kent hij niet en daarom erkent hij ook niet de gave van God: het water, dat, eenmaal begeerd, eenmaal genoten, in hem een waterbron wordt tot in het eeuwige leven springend. In deze toestand is de mens in zijn inwendig leven zichzelf een raadsel. Alles hangt daarvan af, dat hij bij de oplossing van het raadsel bepaald wordt, dat hij de waarheid van de in Gods woord gegeven oplossing erkent dat hij de zonde erkent als de oorzaak van al zijn inwendige pijn, leegte, verwarring en onrust, dat de vraag in hem oprijst, of daar een middel is om van de zonde verlost te worden. Waar

deze erkentenis, deze vraag niet zuiver verstandelijk plaats hebben, maar in het gemoed omgaan, daar zijn de bewegingen van een nieuw leven openbaar. Haast openbaart het zich in blijkbare honger en dorst naar de gerechtigheid. Nu treedt het evangelie, nu treedt Christus op. Nu leert men de gave van God kennen en weten, wie Hij is die ze aanbiedt. Nu begeert men en ontvangt van Hem levend water. En het putten uit de gebroken bakken, die geen water houden, heeft een einde.

11. De vrouw bleef bij de eigenlijken zin van het woord levend water staan en zei tot Hem, al met zekere eerbied voor Hem vervuld: Heere! (Hand. 16: 30. 2 Kon. 6: 5) U heeft niets om mee te putten, geen vat dat Gij aan een touw kunt neerlaten en de put is diep, ongeveer 105 voet, zodat het zonder dat niet mogelijk is water te krijgen; vanwaar hebt Gij dan a) het levend water, dat Gij mij aanbiedt?

a) Jer. 2: 13.

12. U zou of een eigen bijzondere fontein hier in de nabijheid moeten weten, die aan Jakob's blik ontgaan is, als uw woord een zin zal hebben, of op enige wonderbare wijze een bron moeten laten ontspringen, waar de patriarch eerst met moeite daarnaar moest graven. Daarom vraag ik: Bent Gij een meerdere, wilt Gij U voor een grotere, een meer vermogende uitgeven dan onze vader Jakob was, van wiens kleinzonen Efraïm en Manasse, wij Samaritanen afstammen, dan Jakob, die ons de put gegeven heeft, bij zijn testament ons vermaakt heeft? En hij zelf heeft daaruit gedronken, omdat hij geen beteren bezat en zijn kinderen en zijn vee. Ik weet daarom niet wat Gij zegt.

Als iemand tot haar op deze plaats spreekt van voortreffelijk levend water of bronwater, dan kan zij volgens haar nationaal gevoel in de eerste plaats niet anders denken, dan dat Hij uit de diepte van deze put moet scheppen. Omdat Hij dat echter niet kan, omdat Hij geen vat heeft, moet Hij enige bron in de omtrek hoger stellen; daarvoor moet Hij haar echter eerst een hogere autoriteit bewijzen dan die van vader Jakob.

Ondanks haar zondige wandel stelt zij er grote eer in van Jakob af te stammen, van wie zij roemt dat hij hier de put heeft achtergelaten, waaruit hij gedronken heeft en zijn kinderen en zijn vee; maar hoe verraadt zij zich in dat laatste woord! Is dan water, waarvan het vee tegelijk met de mens drinkt, het ware water tot het ware leven? - De wereld wil de grote goederen, die zij meent te bezitten, niet laten vernederen, al is het dat zij ook slechts voor het dierlijk leven dienst doen.

Op het "onze" en "ons" legt zij tegenover de vreemdeling vooral nadruk, want dat was juist de door de Samaritanen gelogen roem, hun Sichar-roem, dat zij van Jakob door Jozef afstamden. Jakob's bron drenkte Jakob's echte kinderen, dachten zij, maar Samaria bleef een Samaria, al had Jakob er gewoond en lag Jozef er begraven. De Heere neemt voorlopig de opgeworpen strijdvraag over de afstamming van de Samaritanen niet op. - Hij doet dat pas in vs. 22 , waar Hij aan de vrouw te bedenken geeft: van werkelijke nakomelingen van Jakob zou niet zo alle wezenlijke Godskennis geloochend kunnen worden als van de Samaritaan; maar Hij dringt

verder voort in de bemoeiingen van Zijn liefde, om de Samaritaanse te maken tot een biddende om de goddelijke gave van het levende water.

Alhoewel het een onrechtmatige aanspraak is, als zij van Jakob als van haar vader spreekt, zo zal het toch haar en haar landslieden ten goede komen, dat zij op het erf van Jakob zitten en de begeerde aanspraak op Israël en zijn zegen zal hun niet ontgaan.

Nu volgt het derde van de zeven woorden, die Jezus met de Samaritaanse vrouw heeft gewisseld (vs. 7, 10, 13 v. 16, 17 v. 21 vv. , 26). Het zevental is hier zeker evenmin toevallig als het tiental van geboden, het zevental van zaligsprekingen, van beden in het Onze Vader, van de laatste woorden aan het kruis. Het toont aan dat hier alles geteld en gewogen is, niets tegen Jezus' bedoeling door de loop van het gesprek is aangebracht, waarvan Hij de draad in de hand houdt.

13. Jezus antwoordde en zei tot haar: Een ieder, die van dit water drinkt, zoals het uit zo'n aardse, natuurlijke bron komt, zoals uw Jakobs bron is, die zal niet lang daarna weer dorst hebben. Al zodanig water, zelfs uit de allerbesteput geschept, is niet in staat een werkelijke en voortdurende bevrediging te schenken, evenmin als natuurlijk brood voor de noodzakelijkheid van sterven kan bewaren (Hoofdstuk 6: 58).

14. Maar wie gedronken zal hebben van het water, dat Ik in tegenstelling met Jakob met het water van zijn bron hem geven zal, wanneer hij zich gelovig tot Mij wendt, die zal in eeuwigheid geen dorst meer hebben (Jes. 49: 10); maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een fontein van water, springend tot in het eeuwige leven. Dat zal zijn binnenste vervullen met een heiligende levenskracht, die zich steeds verder uitbreidt en ontwikkelt en hem geschikt maakt voor de erve der heiligen in het licht (Kol. 1: 12).

Alles in ons wijst op een diepere behoefte, dan die door al Gods natuurlijke gaven vervuld wordt; alles rondom ons wijst op een hogere gave dan die in Gods hoogste en tederste gaven, die wij in het natuurlijke leven genieten, genoten wordt. In het diepst van onze ziel is een wond, een verborgen pijn, een schrijnend verdriet, dat door niets gestild wordt. Het is als het bloedig litteken van onze afscheuring van God. Wij pogen het op allerlei wijze te verbergen, te verzachten, te verdoven; waarom deinzen wij terug als God er naar wijst om het te helen? Wij erkennen in het inwendigst van ons hart een leegte, dat wij geheel ons leven bezig zijn met ijdele vermoeiingen van de geest aan te vullen; door vermaak, door arbeid, door wetenschap, door kunstgenoegen. En wanneer God zegt: "Open uw mond en Ik zal hem vervullen!" waarom horen wij Zijn stem, waarom willen wij Hem niet! Indien God ons met de aandoenlijkste, de hartinnemendste godsgaven overlaadt, niet slechts de staf van het brood, het helder bronnat, eerste en beste aller verkwikkingen, niet slechts de vermenigvuldiging van koren en most, maar ook gaven geeft als die van een hulp, die als tegenover ons is, maar ook die van de vrucht van de schoot, die een beloning is en wij bij al de verkwikking, die deze wateren geven, nochtans bevonden worden om weer te dorsten, nochtans bevonden worden om opnieuw te vragen: "wie zal ons, bij zoveel goeds, het goede doen zien!" moest het ons niet leren, dat de mensenziel aan alle Godsgaven tezamen genomen niet genoeg heeft en dat hij God zelf hebben, dat de Gever Zichzelf aan hem geven moet? En als nu het woord van

God ons zegt dat God waarlijk tot alle gaven dit toegedaan heeft, dat Hij Zichzelf gegeven heeft in Zijn Zoon, tot verzoening van onze zonden, tot herstelling van het goddelijk leven in Hem, tot hereniging met Hemzelf door de onverbrekelijke band van de liefde, zou het geen onvergeeflijke schuld zijn in ons, als wij, aldus tot God uitgedreven en door God tegemoet gekomen, nochtans ons wachtten om Hem in de armen te vallen, omdat daarbij behoort de betuiging: "Vader, ik heb gezondigd tegen U en ben niet waardig Uw kind genoemd te worden; maak mij als een van Uw dienstknechten. " Als deze belijdenis in al haar nadruk, in al haar omvang, in al haar wezenlijkheid, geen hinderpaal meer zijn zal om de ellende, die wij allen voelen, te klagen en te brengen, waar zij wezen moet en waar zij ons gebracht heeft, dan zal het nieuwe leven in ons doorbreken met al de krachten van dien. Want het nieuwe leven ontwaakt aan de borst van de God van het leven. Het nieuwe leven ontwaakt bij het kruis van Christus, waarin de arm van de Heere Zich openbaart om ons te redden, om ons de gaven te geven, die wij niet kenden en die wij niet begeren, maar waartoe wij werden uitgedreven door de ongenoegzaamheid van al het andere.

15. De vrouw bemerkte wel dat Hij van geestelijke en hemelse dingen sprak, maar had geen zin nader daarover te spreken en probeerde daarom als meerderen van haar soort in zo’n toestand gewoonlijk doen, zich spelenderwijs aan het verdere gesprek te onttrekken. Zij zei tot Hem: Heere, geef mij dat water, dat zo grote dingen teweeg brengt als Gij zegt, zodat ik, nadat ik daarvan gedronken heb, in eeuwigheid geen dorst meer heb en ik dus voortaan hier niet meer moet komen om te putten: zodoende wordt mij arbeid en moeite bespaard (Hoofdstuk 6: 34).

De Heere stelt, zonder Jakob te verkleinen tegenover het water, na welks drinken men steeds opnieuw dorst, totdat God de buik en het voedsel tezamen te niet doet, tegenover dit water van de dood, ook al ontspringt het levend uit de bron, het ware water des levens, dat de dorst van de ziel werkelijk stilt, de levende bron, die, als zij eens inwendig door de staf van het geloof uit de rots van het hart is geslagen, tot in het onvergankelijke leven ontspringt en stroomt.

Het "dit water" is in de mond van Jezus tevens een beeld van alle aardse genietingen, waarna spoedig de ledigheid in de ziel terugkeert en die de mens afhankelijk houden van uitwendige zaken.

Dat kon de vrouw niet ontkennen: "die van dit water drinkt, zal wederom dorst krijgen; " en wij kunnen het ook niet loochenen, dat geen water van de aarde en geen aards genot in het algemeen onze dorst naar volle verzadiging van lichaam en ziel kan stillen. Alles wat in de wereld is, alle troost van het schepsel, ook alle geoorloofde vreugde van vergankelijke aard draagt het opschrift: "die hiervan drinkt, zal weer dorst krijgen; heden verzadigd, morgen afgemat; wat is er, dat mij heden verheugt en morgen niet berouwt? En als nu al het vergankelijke een einde zal nemen en na het vergaan van de wereld tot lessing van de dorst van de wereld geen druppel water meer voorhanden zal zijn, ach, hoe zal de dorstende ziel van de wereldlingen dan doorboord worden met het woord: "u heeft uw goed, het water, dat uw tong verkoelt, ontvangen in dit leven (Luk. 16: 25)! Weer dorst krijgen hier in deze, eeuwig dorst hebben daar in gindse wereld, dat is het rampzalig lot van de aardsgezinden.

Die aan de pijp van de wereldse vrolijkheid zuigt, wordt nooit verzadigd - is het niet zo? Beken het, lieve ziel; al uw aardse vreugde, uw gezelschappen, uw bals, uw theaters, uw romans, uw maaltijden, uw kleren, uw reizen, uw kapitalen, uw acties en wat u meer van aardse goederen noemt, hebben zij ooit uw dorst gestild, uw geest ooit echt bevredigd, zodat u zou kunnen zeggen: nu ben ik verzadigd, nu ben ik rijk en heb genoeg voor het leven, voor het sterven, genoeg voor de tijd en de eeuwigheid? Al vloek ik niet alle die zaken, die ik zo even noemde, al wil ik niet zeggen: die dit water drinkt, zal ervan sterven, - is het niet minstens waar: die zal weer dorst krijgen; hij heeft er niet genoeg aan; hij wordt er niet zalig van? Zij eten en zijn toch niet verzadigd, zij drinken en het hart blijft dor, want het is louter bedrog.

Over de toestand van de uitverkorenen in het volgende leven, in de hemelse zaligheid, staat in Openb. 7: 16 : "zij zullen geen honger en dorst meer krijgen; " en in Openbaring . 21: 6 wordt gezegd van de tijd, als God alles nieuw maakt: "Ik zal de dorstige geven uit de fontein van het levende water om niet. " God geeft echter de Zijnen niet slechts brieven van volmacht tot het geluk. Ook in het droevige heden is Hij in Christus steeds voor de Zijnen de bron des levens; voor hen komt nooit een tijd, dat zij zouden wensen nooit geboren te zijn, omdat zij geroepen zijn in het water te gaan, terwijl zij, zoals Calvijn zegt, geheel droog waren.

Als hetgeen Christus geeft door het geloof in het inwendige leven is opgenomen, brengt dit de bevrediging van de behoefte aan zaligheid voor eeuwig teweeg, zodat men nooit het gemis van deze bevrediging gevoelt, omdat men dat nooit heeft. Op zichzelf heeft Zijn water, zoals Bengel opmerkt, onvergankelijke kracht en waar de dorst terugkeert, ligt het gebrek in de mens (hij verzuimt namelijk het te drinken), niet in het water. De uitdrukking in Sir. 24: 28 vv. , die van Mij (de Wijsheid) drinkt, die dorst altijd naar Mij, rust op een andere beschouwing, namelijk die van het voortdurend genot; hij dorst namelijk naar de voortdurende afwisselingen van verlangen en bevrediging, niet naar de eenheid, die uit deze momenten bestaat. Bij de negatieve werking van het niet dorsten komt vervolgens de positieve, waarbij "het water, dat Ik hem geven zal" met nadruk herhaald is: de in geloof toegeëigende gave van Christus zal haar leven in de gelovige zo krachtdadig in onvernietigbare volheid ontwikkelen, dat haar volle kracht in het eeuwige leven reikt. Bij het intreden in het rijk der heerlijkheid neemt hij deze inwendig levende macht van de opgenomen gave mee (vgl. Hoofdstuk 6: 27).

Het is duidelijk dat de Heere onder het levend water, dat Hij geeft, niet bedoelt Zijn leer, niet iets abstracts, in voorstellingen meedeelbaar, maar het element van Zijn leven zelf. Zo als Hij zegt: "Ik ben het brood des levens, " zo is Hij ook zelf het water des levens, omdat Hij aan de wereld het leven geeft (Hoofdstuk 6: 33 en 35). Het punt van vergelijking is bij het licht het verlichtende, dat kennis van de waarheid meedeelt en hierbij het water het verfrissende, verkwikkende, dat begeren en verlangen bevredigt. Hij bevredigt met het leven dat Hij geeft, alle zoeken van het menselijk hart in het vergankelijke, dat door voorwerpen uit het vergankelijke altijd maar alleen voor een tijd kan worden bevredigd; voor altijd en eeuwig. Hij geeft volkomen voldoening (Hoofdstuk 10: 10). Als een tweede eigenaardigheid van Zijn levend water wordt vervolgens Zijn scheppende aard voorgesteld; uit de eeuwige bron gevloeid, schept het zelf weer in het gemoed van degene, die het opneemt, een zelfstandige

bron van water (Hoofdstuk 7: 38. Sir. 24: 38 vv.); het bevredigt dus niet alleen de behoeften van het individu, maar maakt dit zelfs tot een vruchtbaarmakende levensbron voor zijn omgeving.

Die met Jezus in gemeenschap van het geloof treedt, die wordt Zijn Geest deelachtig, die heeft in Hem het pand en zegel van de gesloten gemeenschap en daarin leven en zaligheid; maar deze Geest wordt ook een levende bron in hemzelf, die wordt zijn geestelijke bezitting en openbaart in ieder Zijn werkingen op zelfstandige wijze. Hij is onafgebroken in hem werkzaam en in bestendige beweging tot een bepaald doel en dit doel is het eeuwige leven.

Jezus de juiste man voor de hevigste dorst van de menselijke ziel; 1) Om die te stillen; a) door hetgeen Hij hier beneden ons schenkt; en b) door hetgeen Hij voor hierboven ons belooft; maar ook 2) om die op te wekken a) door de herinnering aan de ijdelheid van alle aardse genietingen; b) door te wijzen op de ellenden van ons hart. (Naar GEROK).

De gelovige vindt in Jezus alles wat hem voor het ogenblik kan verzadigen en in eeuwigheid zal bevredigen. De dagen van de gelovige zijn niet vermoeiend uit gebrek aan troost, zijn nachten zijn niet lang door het gemis van hartverkwikkende gedachten; want Hij bezit in de godsdienst zo’n bron van vreugd, zo’n fontein van vertroosting, dat hij tevreden en gelukkig is. Werp hem in een kerker en hij zal goed gezelschap vinden, plaats hem in een woestijn en hij zal het hemels manna eten, sluit hem buiten allen omgang met vrienden en hij zal "de Vriend ontmoeten", die meer lief heeft dan een broeder. Stel al zijn verwachtingen teleur en hij zal zich verschuilen onder de rots der eeuwen; ondermijn de grondslagen van zijn aards geluk; zijn hart zal toch vast blijven en op de Heer vertrouwen. Het hart is onverzadelijk als het graf, totdat Jezus daar binnentreedt en dan is het een overvloeiende beker. In Christus is zo’n volheid, dat Hij alleen het een en het al van de gelovige is. De ware gelovige is zo volkomen verzadigd met de genoegzaamheid van Jezus, dat hij geen dorst meer heeft, behalve naar diepere teugen uit de levende fontein. Op deze liefelijke wijze zult u dorst hebben, ongelovige; het is geen dorst van pijn, maar van teder verlangen, het zal u goed zijn naar een diepere ondervinding van de liefde van Jezus te dorsten. In vroeger tijd zei iemand: "Ik heb mijn beker vaak in de bron neergelaten, maar nu is mijn dorst naar Jezus zo onverzadelijk geworden, dat ik smacht om mijn lippen aan de bron zelf te zetten en onmiddellijk daaruit te drinken. Is dit nu de stem van uw hart, gelovige? Voelt u dat al uw wensen in Jezus vervuld zijn en dat u niets meer verlangt dan Hem beter te kennen en in nauwer gemeenschap met Hem te staan? Kom dan gedurig naar de bron en neem van het water des levens om niet. Jezus zal u nooit beschuldigen van teveel te nemen, maar Hij zal u altijd welkom heten met de woorden: "Drink, ja drink overvloedig, o Mijn beminde!"

16. Jezus, die haar niet wilde loslaten uit de geestelijke banden, waarmee Hij haar had omstrengeld, zei tot haar: Ga heen, roep uw man en kom dan met hem hier; Ik ben bereid u dan beiden mee te delen van het levend water dat Ik heb.

17. De vrouw, beschaamd haar ogen neerslaand, antwoordde en zei: Ik heb geen man. Jezus zag nu door de Heilige Geest, die Hem zonder mate was gegeven (Hoofdstuk 3: 34), alle de omstandigheden van de vrouw, haar hele leven, hoewel zij hem persoonlijk geheel onbekend

was. Hij las die als in een opengeslagen boek (Hoofdstuk 1: 47 v.) en zei tot haar: U heeft het goed gezegd, toen u zich met betrekking tot die, met wie u samenleeft, u zo uitdrukt: Ik heb geen man.

18. Want u heeft vroeger, alle maar denkbare mogelijkheden van de huwelijke staat uitputtend (Luk. 12: 6, 52; 14: 19; 16: 28) vijf mannen gehad, maar u van de een na de andere weten te ontdoen en dien u nu heeft heeft u niet tot zijn werkelijke vrouw genomen; die is uw man niet. Dat heeft u met waarheid gezegd, omdat men bij man niet anders dan een echtgenoot bedoelen kan.

De uitleggers nemen het woord van de vrouw in vs. 15 meestal op als een trouwhartig woord, wel in groot onverstand, maar toch vol verlangen naar het wonderbare water van Christus gesproken. Zij nemen nu de aansporing van de Heere in vs. 15 aan als een zuiver voorwendsel om het door Hem voorzien antwoord uit te lokken en daaraan Zijn woord te verbinden, dat haar Zijn bovenmenselijk weten bekend moest maken en een nagel in haar geweten drijven. Wij kunnen ons noch met de ene noch met de andere opvatting verenigen; de eerste doet de vrouw teveel eer aan, omdat zij reeds als getroffen wordt voorgesteld, hoewel zij het woord in vs. 14 nog niet begrijpt en de tweede doet aan de eer van de Heere te kort, omdat zij Hem een berekening toeschrijft, die met de volmaakte openheid van Zijn wezen niet overeenstemt. Zeker kunnen menselijke leraars en opvoeders niet zelden in een toestand komen, dat zij aan een hen ter verzorging aanbevolene een eis doen, die niet in vollen ernst gemeend is, omdat men vooruit ziet dat de aangesprokene er niet aan voldoen kan; men doet dan die eis om beschaamd te maken. Hierom was het echter hier niet te doen en bovendien moeten wij, die geen onbedrieglijke wetenschap bezitten, maar alleen een morele overtuiging, tegenover de leugengeest ons maar al te dikwijls met de listigheid van de slangen behelpen, die vrij ver van de duiveneenvoud verwijderd is, terwijl de toestand van een met goddelijk weten en goddelijke macht toegerusten profeet hem veel meer toelaat recht door te gaan (2 Sam. 12: 7). Wij hebben nu boven bij de verklaring de bedoeling van de vrouw in vs. 15 geprobeerd duidelijk te maken volgens de opvatting, die de Engelsman Lightfoot aan de hand geeft en die geheel overeenstemt met het karakter tot hiertoe door de vrouw aan de dag gelegd. Zij is zeker getroffen, zij bemerkt de ernst van haar toestand, zij voelt zich door deze Joodse leraar gevangen; maar lichtvaardig en in de wereld verzonken, zoals zij nog is, heeft zij geen zin om zich nog vaster te laten aanvatten of bekeren en wil zich daarom aan de handen, die haar hebben aangegrepen, met een aardigheid ontworstelen. Deze plaats kan zeker zeer praktisch en met vrucht worden toegepast, als men op deze zeer gewone zelfhulp van de kinderen van deze wereld, waarmee zij de ernst van Gods woord proberen te ontgaan, wil spreken. Alle gewone scherts en spot met de bijbel of afzonderlijke uitspraken van haar, valt onder de rubriek van zodanige zelfhulp en is niets meer dan de worsteling van een vis, die aan de angel is geraakt, om daarvan los en weer in de ruimte te komen. Zo laat zich die ook in de regel daar horen, waar vooraf het woord van God zijn stem heeft verheven en hoe nadrukkelijker dat gebeurd is, des te luider verheft zich de tegenspraak. De Heere houdt in vs. 16 de vrouw, die over de terugtocht denkt, niet terug, door haar te verzoeken Hem nog nader aan te horen. De rabbijnse welvoeglijkheid van Zijn volk eiste, dat men zich niet lang met een vrouw, vooral niet met een vreemde, alleen onderhield. Maar ten anderen was de roeping, die de Vader Hem ten opzichte van deze vrouw had gegeven, nog niet vervuld; het gesprek met haar

was nog niet tot een zaadkorrel geworden, die vrucht kon dragen. Hij moest haar dus terug hebben en kon haar alleen terugkrijgen, als zij in gezelschap van haar man tot Hem kwam; daartoe nodigt Hij ze uit, zonder nog te weten (?) (vgl. Mark. 19: 32), wat een moeilijke opdracht Hij aan de vrouw doet met de woorden: "ga heen en roep uw man hier. " Dit woord in alle argeloosheid door de Zoon gesproken, is de pijl in de hand van de Vader, die bij de vrouw in het wit treft. Men miskent de tegenwoordigheid en medewerking van God in deze gehele zaak, als men het woord tot een pijl in de hand van Christus zelf maakt, maar wel treedt Christelijk goddelijk weten dadelijk in de plaats van Zijn vroeger menselijk niet weten, als het er op aankomt tegenover het woord van de vrouw: "ik heb genen man" zich te gedragen op een manier, dat deze bemerkte, wie Hij was, die tot haar sprak (vs. 10) en de gave van God erkende, die in Hem haar werd aangeboden. Een geheel gelijk intreden van ogenblikkelijk goddelijk weten in plaats van het vorige menselijk niet weten, zullen wij bij de boodschap van de zusters Maria en Martha in Hoofdstuk 11: 3 kunnen opmerken. Maar welk vrouwen-gedaante ziet nu het geestelijk oog van Jezus, als opeens Zijn hemelse Vader in de spiegel van het verleden en tegenwoordige Hem laat zien! Welke vleselijke weg is zij gegaan, aan welke lichtvaardige scheidingen heeft zij zich schuldig gemaakt; welk een verlaten tot nog dieper verzonken zijn is daarop gevolgd! Drie dingen zijn niet te verzadigen en het vierde zegt niet: "het is genoeg, " zo lezen wij in Spr. 30: 15 vv. Voor het tweede van deze vier zaken "een gesloten baarmoeder" staat hier een uitgezocht exemplaar tegenover de Heere. Bij de Samaritanen was de echtscheiding alleen in geval van echtbreuk toegelaten. Moeilijk kan men aannemen dat deze vrouw haar vijf mannen, de een na de andere door de dood zou hebben verloren; maar zij is de een na de andere ontrouw geworden en heeft zich ten slotte als bijzit aan de hals geworpen van een, die haar niet als vrouw wilde. Moest de Heere niet verschrikken, dat Hij Zich met zo’n vrouw had ingelaten? Zou Hij er niet voor terugschrikken om Zich nog verder met haar te bemoeien? Nu verkrijgt Hij ook op menselijke wijze hier bewustzijn ervan, wat een geschenk het eigenlijk is dat de Vader Hem geeft in de woorden (Jes. 49: 6): "Ik heb U ook gegeven tot een licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde van de aarde; " want in deze vrouw treedt Hem een vertegenwoordigster van de heidenwereld tegemoet, die alle maar denkbare afgoden tot haar eigenlijke mannen heeft gehad (Deut. 4: 19) en die nu zo weinig lust heeft zich toe te vertrouwen aan de ware God, dat Hij integendeel Zich gedrongen zou hebben kunnen gevoelen, haar verre van Zich te houden. Maar Jezus legt wel, als Hij de vrouw haar geheel vroeger en tegenwoordig gedrag voorhoudt, zoals de Berleb. Bib. zich uitdrukt, de vinger op de wond, maar met zo’n zachtmoedigheid dat het schijnt, als vreesde Hij haar zeer te doen. Hij betuigt daarmee Zijn hemelse Vader, dat Hij ook met het geschenk van een heidenwereld van die soort, als zij is, tevreden is, aan de vrouw, dat Hij ook bij een toestand, als Hij van haar kende, zonder iets anders van haar te hebben vernomen, dan dat zij geen man had, Zijn aanbieding in vs. 10 en 14 in volle kracht liet blijven.

Dat wij met bovenstaande verklaringen van Dächsel niet instemden, gaven wij reeds door een vraagteken te kennen. Liever horen wij hier anderen. "De Heere, die alle verdere misverstand vermijden wilde, benam haar de gelegenheid om langer over deze zaak uit te weiden en bepaalde haar bij zichzelf, om haar aan haar zelf te ontdekken. Zij had nog geen behoefte aan het levend water dat Jezus geeft; zij wist nog niet dat zij een zondares was en dat moest zij toch weten, zou zij door haar kennismaking met Hem, de Behouder van de zondaren, deel aan

Hem verkrijgen. Maar wat heeft de mens niet al omwegen en uitvluchten tot zijn dienst, om niet tot de kennis en erkentenis van zijn eigen zondige toestand en verlorenheid te komen! Hij wil liever goede gedachten over zichzelf hebben en houden, dan kwade en toch kan men geen goede gedachten hebben over Jezus, of men moet kwade gedachten hebben over zichzelf. Roep uw man. Volgens de Joodse zeden was het niet geoorloofd met een vreemde gehuwde vrouw alleen te spreken; het wekte dan ook de bevreemding van de discipelen op, dat Jezus met een vrouw in gesprek was. De Heere zei dus enkel tot de vrouw wat de gewoonte meebrengt: "Roep uw man; " de dingen die Ik u te zeggen heb, mag Ik u niet buiten zijn weten zeggen. De zaak baart dan ook bij de vrouw geen bevreemding. Zij antwoordde en zei: "Ik heb geen man. " U ziet, de indruk van de ernstige woorden van de Heere is reeds zo groot bij haar, dat zij voor Hem de waarheid niet durft verzwijgen. Jezus zei tot haar: "U heeft het goed gezegd: ik heb geen man; want u heeft vijf mannen gehad en die u nu heeft, is uw man niet; dat heeft u met waarheid gezegd. " Er behoort grote wijsheid toe om goed te bestraffen. Zie hier, hoe de hoogste Wijsheid bestraft. De Heere zegt haar het voornaamste van haar leven en ontbloot de afzichtelijke wonden van haar zonden, maar slechts voor een ogenblik. Meteen laat Hij de zaak weer onaangeroerd en komt er niet weer op terug. Zo moeten ook wij doen bij het bestraffen: wij moeten het bestraffenswaardige niet herhalen, maar het eenmaal zeggen en daarmee genoeg. Of verwijt de Heere haar nu, dat zij zo slecht is? Nee, ook dat laat Hij aan haar zelf over te beproeven, maar Hij prijst haar waarheidsliefde en haar dadelijke bekentenis, ofschoon het nog maar een halve bekentenis was; want het kon evengoed betekenen dat zij nog ongehuwd was. Nochtans prijst de Heere haar, want het gekrookte riet breekt Hij niet en de rokende vlaswiek blust Hij niet uit. Het is dan ook het enige goede, dat er ook bij de grootste misdadiger overblijft, dat hij de misdaad rondborstig belijdt en zegt: Ik heb het gedaan. Daarbij, de Heere zoekt altijd naar een grond om er Zijn genade op neer te leggen. Ons schuldgevoel, ons ontwaakt geweten, ja het kleinste bewijs van onze waarheidsliefde en oprechtheid, wordt door de Heere tot zo’n van zichzelf onwaardige, maar door zijn verkiezing waardig geachte grond.

Duidelijk achten wij het dat Jezus, door hetgeen Hij van haar verborgen levenswandel verklaart, haar een proeve wilde geven van Zijn hogere kennis. De Evangelist schijnt haar althans als zodanig te hebben meegedeeld. De vrouw maakt uit het gezegde op dat Hij een profeet was (aan wie men de kennis van het verborgene langs bovennatuurlijke weg gewoonlijk toeschreef) en het was ver beneden de Heere, door de schijn van iets buitengewoons op anderen te willen werken, wanneer Hij zelf het best van allen wist dat hetgeen Hij zei, langs een natuurlijke en gewone weg tot Zijn kennis gekomen was. De gissing dat een van de voorbijgangers Hem een wenk zou gegeven hebben om Zich niet te diep met haar in te laten, omdat zij een verdachte persoon was, achten wij nauwelijks vermelding, veel minder weerlegging waardig. Reeds bij de geschiedenis van Nathanaël hebben wij over het vermogen van de Heere gesproken om de diepte van het gemoed, waarop Hij werken wilde, met onfeilbare blikken te peilen en ongetwijfeld had zich van het begin van de samenspreking af de verborgen mens van haar hart al meer en meer voor Zijn blikken ontsluierd. Meer bedenking heeft het gebaard dat de Heere met het woord: "roep uw man!" de schijn heeft aangenomen, alsof Hij haar voor een gehuwde hield en zo enigszins aan de waarheid te kort deed. Maar wij kunnen deze bedenking niet toegeven. Hij verzekert niet dat zij gehuwd was, maar neemt in haar geval, om haar op de proef te stellen, die veronderstelling

een ogenblik aan. Onoprechtheid heeft hier evenmin plaats als waar Hij later van de Emmaüsgangers afscheid nam en Zich hield alsof Hij verder gaan zou. Hij toonde immers meteen daarna dat Hij de vrouw volkomen doorzag. Zijn doel was geen ander dan haar tot die boete en dat schuldbesef te brengen, die Zijn gelovige erkentenis steeds vooraf moeten gaan en tevens haar verlangen naar die geestelijke goederen op te wekken, waarvan Hij reeds onder het beeld van levend water gesproken had. Zo staat dit woord juist op zijn plaats, als belangrijk keerpunt in het gesprek; en wat een schok het de vrouw gaf, wij merken het uit het antwoord van haar verrassing.

Die uitdrukking sloot tevens de ernstige beschuldiging in, dat zij met moedwil verborgen had wat zij, om de zuivere volle waarheid te spreken, op de vraag van de Zaligmaker had moeten antwoorden. Een hevige ontroering moet zich van haar hebben meester gemaakt, toen zij voelde hoe een vreemde, geheimzinnige hand de bladen van haar levensgeschiedenis omsloeg en de Godheid over iedere bladzijde het zuivere volle licht wierp; als het gevoeligste deel van haar geweten getroffen werd en in haar gemoed de overtuiging van haar schuld en gedachten aan dood, oordeel en eeuwigheid oprezen.

Jezus aan de Jakobsbron, of hoe de Heiland overal zielen probeert te winnen: 1) geen plaats is Hem te ongelegen, die Hij niet weet te gebruiken; 2) geen tijd is Hem te ongeschikt, die Hij niet ten nutte weet te maken; 3) geen ziel is Hem te slecht, die Hij niet weet aan te grijpen; 4) geen behoefte is Hem te sterk, die Hij niet weet te bevredigen.

19. De vrouw zei tot Hem: Heere (vs. 11)! a) Ik zie, uit Uw kennis van mijn omstandigheden, die U persoonlijk geheel onbekend zijn en U dus van boven zijn toegekomen (1 Kon. 14: 6. 2 Kon. 5: 26; 6: 12), dat Gij een profeet zijt. Nu zou ik graag Uw beslissing weten over de strijdvraag, die sinds oude tijden tussen ons, de Samaritanen en Uw volk, de Joden bestaat).

a) Luk. 7: 16; 24: 19. Joh. 6: 14.

20. Onze vaders hebben, sinds op de daar westelijk gelegen Gerizim 11: 31") een tempel stond en ook later, toen die verwoest was en in de plaats daarvan een altaar was opgericht, op deze berg de eigenlijke berg van zegen (Deut. 27: 12. Joz. 8: 33) aangebeden; en jullie, de Joden, zeggen dat te Jeruzalem, als de stad, die de Heere verkozen heeft (1 Kon. 8: 44. Ps. 132: 13) de plaats is, waar men volgens Deut. 12: 1 vv. moet aanbidden. Wie van beide partijen heeft nu gelijk?

De Heere heeft aan de vrouw, door haar de toestand van haar leven (vs. 17 v.) voor ogen te houden, zowel de schuld, die de oorzaak was, als de ellende, waarin zij zich heeft gestort, doe voelen. Daardoor is wel in de diepte van haar hart al iets verwekt, dat leiden kan tot een dorst naar het levend water, dat Hij geven kan. De dorst is echter nog volstrekt niet aanwezig in een mate, dat het al komen moest tot de bede van een ernstig verlangen naar zaligheid: "Heere! geef mij dat water!" Vele uitleggers zullen zo’n verlangen lezen in het voorleggen van de strijdvraag tussen Samaritanen en Joden, als was het haar te doen om in de angst van het geweten, dat haar aanklaagde, het ware heiligdom te leren kennen, waarheen zij zich moest wenden om de verzoening van haar schuld met offer en gebed te zoeken en de zekerheid van

de goddelijke vergeving te zoeken. Het is duidelijk dat die uitleggers te ver gaan, als zij de vrouw al zo’n taal in den mond leggen als die: "waar zal ik heen vluchten, ik beladen met zoveel zonden? waar kan ik redding vinden?" Maar van de andere kant is het ook geen zuivere vrouwenlist om het gesprek af te leiden van het punt, waartoe het gekomen is; het is ook geen zuivere nieuwsgierigheid om te horen, welke uitspraak de profeet, waarmee haar goed geluk haar hier heeft samen gebracht, doen zou in de strijdvraag, die al zo lang bestond. Zoals zij bij Zijn woord Hem zonder enige poging om te ontkennen, of te verschonen, gelijk geeft: "Heere! ik zie, dat Gij een profeet zijt", zo voelt zij ook reeds dat de vraag van groot gewicht voor haar zieleheil zou zijn, op welke plaats men Gods aangezicht moest zoeken. Ja zij is wel enigszins gaan twijfelen aan haar berg Gerizim, waaraan zij tot hiertoe, evenals aan haar Jakobs fontein met de fanatieke ijver van haar volk heeft gehangen. Zij voelt een gedachte aan die bergen, waarvan haar hulp kan komen, vanwege de profeet, die van daar tot haar is overgekomen en haar de grote nood voor ogen heeft gesteld, waarin zij verkeert, nadat Hij haar te voren daarop heeft gewezen dat er een Helper is uit al die nood van de ziel. Zo zullen wij de Heere wel verstaan, waarom Hij het genoeg acht als haar haar zonden in vs. 18 zijn voorgehouden en het gesprek op dat twistpunt laat overgaan. Daar waren zaken genoemd, die als zij eens scherp en bepaald zijn uitgesproken en kort en bondig beleden zijn, het best aan een verdere bespreking worden ontheven, maar hier was de weg gebaand tot het doel, dat het zaadkoren van het Evangelie nu kon worden uitgestrooid, zoals dan inderdaad de rede zeer snel van Gerizim en Jeruzalem op de Messias komt en haar toppunt verkrijgt in het woord: "Ik ben het, die tot u spreekt. "

Het is gemakkelijk op te merken, dat in het woord van de vrouw: "Heere, ik zie dat Gij een profeet zijt" twee zaken liggen: een belijdenis van haar zonden en tevens een eerste uitdrukkelijke erkentenis van Christus. Men bemerkt aan haar, dat zij zich getroffen voelt; zij erkent het woord van de Heere als waarheid en aan de andere kant slaat zij het eerst haar blik in Christus hogere natuur. Op het ogenblik dat zij haar zonde erkent, gaat voor haar ook het eerste licht voor de Heere op. Dat is altijd zo, als het oog gescherpt wordt voor hetgeen in de ziel aanwezig: is, dan is ook het oog geschikt om te erkennen wat in Christus gegeven is. Bij het eerste opflikkeren van inwendig licht is beide steeds tezamen: de kennis van zonde, die men verkregen heeft en de erkentenis van het woord dat Christus gesproken heeft. In deze zin is erkentenis van zonde altijd tevens de eerste stap tot kennis van Christus. Dit woord van de vrouw heeft een bijzondere vorm; het is niet meer dan een zwijgend toeluisteren; het is geen open, eerlijke, oprechte schuldbelijdenis. Toch neemt de Heere het aan; toch is Hij daarmee tevreden; wij vragen waarom? Was hier niets geweest dan die valse schaamte, die er niet toe komt om de zielstoestand, waarin men zich heeft gestort, te openbaren, die de wonden, die men zich met eigen hand heeft geslagen, niet bloot wil leggen, die de smaad, die men zichzelf bereid heeft, niet wil dragen, die weigert aan de waarheid eer te geven, zeker, de Heere, die deze verloren dochter nagaat, om haar te winnen zou ook nog een openlijke belijdenis haar hebben afgedwongen, die schaamte hebben overwonnen. Maar er zijn ook omstandigheden, waaronder de schaamte al een belijdenis is, zodat men het rokende lemmet zou uitblussen, als men meer wilde eisen. Er kan in de blos, die over de wangen komt, in het neergeslagen oog, of in enige smekende blik soms een dieper bewustzijn van zonde liggen, dan in een gehele schuldbelijdenis. Er zijn in het bijzonder naturen en de lichtvaardigen behoren daartoe, die men er gemakkelijk toe brengt om hun zonden te belijden, dan daartoe, dat zij inwendig door

hun schuld worden aangegrepen. Er is een punt, waarop men de ontkiemende toestemming van de waarheid zou veranderen in hardnekkige verstoktheid of in lichtvaardig zich afkeren, als men met ruwe hand de zwijgende instemming in een openlijke belijdenis wilde veranderen. Iets van die aard is ook bij de Samaritaanse vrouw het geval. Reeds is de schaamte de bewaarster van de kuisheid; hier is de schaamte het eerste bewijs van wederkerende kuisheid. Wij zien daarom hier weer de zoekende liefde van de Verlosser in de hele volheid van haar wijsheid. Christus neemt de toestemming van de vrouw aan en Hij kan dat ook, omdat zich daarmee een waarachtig verlangen naar vergeving, een wezenlijk verlangen naar heil, een werkelijk zoeken naar genade verbindt. Er is geen wezenlijke schuldbelijdenis, die zich niet verbindt met het zoeken naar genade. Er is geen ware smart over de zonde zonder de ernstige wens om van de zonde bevrijd te worden; over de zonde kunnen wij alleen berouw hebben bij het verlangen naar bevrijding van zonde. Zo is het ook bij de vrouw; zij vraagt plotseling naar de plaats van aanbidding. Ja dat bidden is het, waarin de berouwvolle ziel haar zuchten uitstort; het bidden is het, waarin de smart over de zonde het bedrevene voor Gods ogen stelt; in het bidden gebeurt het, dat de inwendig diep getroffen ziel de Heilige nadert met een: Heere, vergeef! Heere, help! Op de weg van het gebed ontvangt de zoekende ziel het antwoord van boven; op de weg van het gebed wordt de verscheurde band tussen God en mens bevestigd; op de weg van het gebed wordt men zich van de verzoening bewust (Hand. 9: 11). Is het niet, alsof ook de vrouw dit had vermoed, als zij plotseling naar de ware plaats van aanbidding vraagt? Wat uitwendig de schijn heeft, als wilde men ter zijde gaan, de indruk van de waarheid ontwijken, zichzelf weer ontvluchten, dat is inwendig een verborgen zoeken naar vergeving, een verlangen naar redding. De Heere heeft het ook als zodanig erkend; daarom wijst Hij haar op de juiste wijze van bidden, op de aanbidding in Geest en in waarheid; Hij leidt haar in de geschiedenis van de genade in, waardoor men alleen vergeving vindt; Hij zoekt haar nationaal oordeel te overwinnen, dat haar tot die erkentenis in de weg staat.

Nu zou men gemeend hebben dat zij meteen zou hebben laten volgen: O zeg mij, hoe deze grote zonde vergeven kan worden, waar dit deel van mijn verleden kan worden uitgewist? Leer mij, door welk offer ik die zwarte bladzijde uit mijn levensboek, die Gij in het licht van Uw waarheid geopenbaard hebt, kan vernietigen; - zo moet zij spreken, zou men gedacht hebben. Maar de menselijke natuur trekt zich, zolang het maar enigszins mogelijk is, terug voor de hand, die haar geweten aangrijpt; en zo poogde zij Zijn aandacht van zich af te leiden, door ze op een ander voorwerp te vestigen; en door een kerkelijk geschil over uitwendige vormen, die niets met het behandelde te maken hadden, ter tafel te brengen; haar geweten verder geheel buiten spel te houden. Onze vaders hebben op deze berg aangebeden en jullie zeggen, dat te Jeruzalem de plaats is waar men moet aanbidden, als wilde zij zeggen: nu verlang ik over dit punt, dat mij persoonlijk aangaat, niets meer te horen, dit komt mij niet gelegen en is mij onaangenaam. Ik wenste meer te weten over gewijde plaatsen, over kerkelijke uitwendigheden, al wat Gij maar wilt; maar raak mijn geweten niet aan, of herinner mij niet meer aan mijn zonden.

Deze vraag draagt de diepste sporen van zielkundige waarheid. Zoals nog vaak de beschaamde overtreder de boetprediker wil doen verstommen door zijn rede op iets anders te leiden en wel op een punt, dat hemzelf belangstelling inboezemt, niet anders handelt de

vrouw. Maar zoals haar taal eergevoel zowel als schranderheid toont, blijkt er tevens godsdienstige belangstelling uit. Overigens was de aanleiding daartoe natuurlijk. Voor haar staat een Joodse profeet, in haar nabijheid beurt als tegenover Hem de Gerizim zijn statige top door de wolken; wat is eenvoudiger, dan dat zij het geschilpunt van de aanbidding te Jeruzalem of op Gerizim aanroert? Zij had er waarschijnlijk vaak over horen spreken. Zij aanbad nog altijd met haar landgenoten op de plek waar Johannes, Hyrkanus de Samaritaanse tempel vernielde. Jaarlijks zag zij hele menigten van bedevaartsgangers naar Jeruzalem opgaan. Eenmaal overtuigd dat zij een Joodse profeet voor zich ziet, kon zij ook een levensvraag als deze met vertrouwen voorleggen, wellicht in de hoop, iets ten gunste van haar nationale mening te horen. De Heere peilt haar bedoeling, maar ziet het tevens als een daad van vertrouwen aan, dat zij zich bereid toont haar overtuiging in een belangrijk geacht punt van godsdienstgeschil aan Zijn beslissing te onderwerpen. Daarom wil Hij haar niet verder beschamen en richt Zijn antwoord zodanig in, dat Hij niet alleen haar weetgierigheid bevredigt, maar haar ook voor de bedoelde ontdekking van Zijn Messiaswaardigheid bedachtzaam bereidt.

21. Jezus zei tot haar: Vrouw! geloof Mij, de grote en waarachtige profeet (Sir. 48: 25. 1 Makk. 14: 41), het uur komt, wanneer jullie de Samaritanen, noch op deze berg noch te Jeruzalem de Vader zult aanbidden. Er zal een tijd komen dat de verering van God, alhoewel zij nog steeds in een bijzondere plaats geschiedt, toch niet als onder het oude verbond door een goddelijk gebod aan een enkele bepaalde plaats gebonden is (Rom. 10: 4. Jes. 19: 18 vv. Mal. 1: 11).

22. Over de tegenwoordige staat van zaken moet Ik als Mijn oordeel uitspreken: a) Jullie, Samaritanen, aanbidden, wat u niet weet; u aanbid een God, van wie u eigenlijk niet weet wat u aan Hem heeft, omdat u Zijn voortgaande openbaring niet hebt aangenomen, maar die willekeurig met Mozes afgebroken hebt. Wij daarentegen aanbidden wat wij weten, een God, die ons wel bekend is (Hebr. 1: 1) en die nu ook Zijn raadsbesluiten tot hun einde leidt: b) want de zaligheid, die juist het einddoel van deze raadsbesluiten is, is uit de Joden, in Hem, die uit hen naar het vlees afstamt (Rom. 9: 5).

a) 2 Kon. 17: 29. b) Gen. 12: 3; 18: 18; 22: 18; 26: 4. Hebr. 7: 14.

23. Maar, om in tegenstelling tot die tegenwoordige toestand van zaken terug te komen op de in vs. 21 genoemde toekomst, het uur komt en is nu wat haar beginsel aangaat al begonnen, wanneer de ware aanbidders van God deVader van hun Heere Jezus Christus en in Hem ook hun Vader aanbidden zullen in geest en waarheid: want de Vader zoekt ook degenen, heeft een welbehagen in hen, die Hem zo aanbidden.

24. a)God is, zoals reeds uit het Oude Testament te zien is (Ex. 20: 4 v. Deut. 4: 15 vv.) een Geest (liever: God is Geest) en die Hem aanbidden, moeten Hem overeenkomstig Zijn wezen aanbidden in geest en waarheid.

a) 2 Kor. 3: 17.

Zijn antwoord is bewonderenswaardig. Hij wordt een profeet genoemd en profeteert inderdaad. Hij kondigt een hogere bedeling aan, waarin de strijd opgelost zal zijn, zonder dat de Samaritanen naar Jeruzalem ter aanbidding zullen moeten gaan of de Joden ter bedevaart naar de Gerizim. Men zal in God een Vader aanbidden en deze kinderlijke betrekking zal de nieuwe eredienst van al het plaatselijke en tijdelijke ontheffen, waaraan alle vroegere volksgodsdiensten gebonden waren; u kunt gerust zijn. Het recht waarop de Gerizim aanspraak maakt, zal ongetwijfeld vervallen; maar daarom zal het Jeruzalem niet gegeven worden. U zult de Joden niet hier doen komen; en de Joden zullen u niet dwingen tot hen te gaan. Beide volken zullen één groot gezin uitmaken, dat de Vader zal aanbidden. Wat een schat, aan iemand als deze vrouw geschonken! Alleen gehoorzaamheid aan de wil van de Vader kon Jezus zich zo diep doen neerbuigen. Na de toekomst op deze wijze getekend en Zijne onpartijdigheid zo boven alle verdenking verheven te hebben bespreekt Jezus de eigenlijke vraag en beslist haar ten gunste van de Joden, althans voor het verleden: te Jeruzalem wordt de levende God gekend, want Hij heeft besloten tot redding van de wereld van de Joden gebruik te maken. Men kent God slechts voor zover Hij Zich openbaart. De zetel van de openbaring is ook die van de ware godskennis. Door zich buiten de theocratie te stellen, hadden de Samaritanen zo de draad gebroken, die hen met de levende God had kunnen verbinden. Hun godsdienst was niets anders dan het eren van een abstract Godsbegrip. Zij kenden geen onafgebroken en geschiedkundige openbaring, maar stelden zich met een redelijk monotheïsme tevreden, zoals de Mohammedanen en deïsten van de tegenwoordige tijd. Het Godsbegrip nu, zodra het de plaats van God zelf inneemt, is een hersenschim en niets meer; en als zij aanbaden, wisten zij zelf niet, wie zij aanbaden. De Joden daarentegen waren onder de bestendige werking van de goddelijke openbaring ontwikkeld. Zij waren in de school van God opgevoed en deze voortdurende gemeenschap had hen de weg tot ware Godskennis gebaand. En waarom stond God met dit volk in deze bijzondere betrekking? Omdat zijn geschiedenis tot heil van de wereld strekken moest. Het heil heeft terugwerkende kracht. Want het had alle theocratische openbaringen veroorzaakt evenals de vrucht, ofschoon zij eerst tenslotte verschijnt, het eigenlijk beginsel van alle groeikracht is. Na de betekenis van het theocratisch voorrecht, dat de Joden verleend was, in het licht gesteld te hebben, keert Jezus tot het denkbeeld van vs. 21 terug en ontwikkelt het in al zijn verhevenheid.

Jezus wijst dus in de eerste plaats (vs. 21) daarop, dat het twistpunt tussen de Joden en Samaritanen in de toekomst alle betekenis zal verliezen. Wat de ondergang nabij is mag haar reeds nu niet terughouden, de trek van haar hart te volgen, dat mag zich reeds nu niet plaatsen als een scheidsmuur tussen haar en Degene, die haar levend water wil geven. Het "geloof Mij" knoopt zich vast aan het: "ik zie, dat Gij een profeet zijt" en dringt haar om aan deze belijdenis gevolg te geven.

Het "jullie" in Jezus’ antwoord is zeker in de eerste plaats gericht tot de Samaritaanse en haar volksgenoten, "jullie zullen noch op deze berg noch te Jeruzalem aanbidden; " maar de reden, waarom zij noch met de ene zullen voortgaan, noch het andere daarvoor zullen aannemen, is dat het onderscheid zijn betekenis zal verliezen, dat niet de plaats meer zal invloed hebben op de rechtmatigheid en werkzaamheid van het gebed, maar geheel andere voorwaarden, die in vs. 23 v. genoemd worden. Daarmee hangt de naam samen, die de Heere hier reeds bezigt: "U zult de Vader aanbidden", want tot die aanspraak hadden de Samaritanen tot nu toe geen

recht, maar zij zullen het verkrijgen, als zij de ware aanbidding van God zullen leren; die deze leert en toedeelt is toch dezelfde, in wie wij Gods kinderen worden.

Het "U aanbidt wat u niet weet, wij aanbidden wat wij weten", wil zeggen dat die God, die de Samaritanen aanbidden, voor hen een God was, van wie zij niets begrepen, maar de Joden beter bekend was. Hier wordt in het onzijdige van God gesproken, omdat niet Hij voor Zichzelf het is, die niet de Samaritanen, maar wel de Joden kennen, maar zij weten niet wat zij aan Hem hebben, namelijk dat Hij een God van zaligheid, een God van verlossing is, want dit leert de profetie, die de Samaritanen verworpen hebben. Zo'n juiste kennis van God is dus alleen in Israël, want daar is de juiste plaats van de zaligheid. Daar berust dus ook Zijn toekomst en zolang het nog niet geopenbaard is, moet het daar worden gezocht. Maar nu is het juist komende en wel in Jezus' persoon; daarmee houdt de betekenis van die plaats van aanbidding op, Jezus is in de plaats daarvan getreden, de ware betrekking tot God is van die tijd af niet meer plaatselijk, maar persoonlijk namelijk door Hem teweeggebracht en door de gemeenschap met Hem in de Geest.

Nadat Jezus in de vrouw, de trotse Samaritaanse, evenals te voren de onbezorgde zondares had verootmoedigd, verkondigt Hij haar een nieuwe godsdienst, waarvan het begin reeds in de ware aanbidders aanwezig is. De Geest en de waarheid Zijn de heilige bergen van de aanbidding voor haar, de tempelruimte, waarin zij als bidders staan. En zulke aanbidders zoekt God, in zulken daalt Zijn Geest neer, met hen alleen treedt Hij in een eeuwige gemeenschap van het leven. Dat is overeenkomstig Zijn wezen.

Het: "De Vader zoekt ook degenen, die Hem zo aanbidden, " zegt de Heiland als een vriendelijke toespraak aan het hart van de vrouw.

Naar buiten hadden wij het gezocht, wij worden naar binnen gewezen. Doe binnen in u uw werk en zoekt u enige verheven, enige heilige plaats, geef u inwendig aan God tot een tempel. U wilt in een tempel bidden, bid in uzelf; want de tempel van God is heilig, die u bent (1 Kor. 3: 17). Maar wordt eerst een tempel van God; want die Hem aanroept uit Zijn tempel, die wil Hij verhoren.

Het hart moet met Gods hart verenigd zijn, de geest met Gods Geest; de inwendige mens moet zich onder het licht van de goddelijke waarheid plaatsen, dan geschiedt het aanbidden van God in geest en waarheid.

Vs. 23 en 24 bevatten het positieve gedeelte van het in vs. 21 begonnen antwoord, wat voortaan geen betekenis meer zal hebben, zei vs. 21; wat alleen blijven zal, verklaren vs. 23 en 24 vv. "Het uur komt en is nu", zegt de Heere; want omdat Hij reeds verschenen is en het geloof in Hem, hoewel nog slechts bij weinigen, toch reeds aanwezig was, was ook de veronderstelling en de voorwaarde van de aanbidding gegeven, die nu spoedig alleen van kracht zou zijn en in die mate zich moest uitbreiden, als de gemeenschap met Christus door het geloof de wereld vervulde. Daarom is ook God twee keer met de Vadernaam genoemd, die de Nieuw Testamentische betrekking uitdrukt. De "ware" aanbidders zijn degenen, die de naam van aanbidders werkelijk waard zijn, omdat zij in waarheid geven wat de naam zegt;

wat hun aanbidding karakteriseert, is gezegd in de woorden, in geest en waarheid; beide staan zonder lidwoord, omdat hier geest en waarheid alleen als tegenstelling staan tegenover de gesteldheid, die tot hiertoe voor de ware aanbidding nodig was. Tot dusverre bepaalde de juiste plaats de rechtmatigheid van de godsdienst; onder het Nieuwe Testament zal niet iets, dat uitwendig bepaald en gegeven is, maar geest en waarheid datgene zijn, dat de godsdienst voor God welgevallig maakt. Als echter geest en waarheid niets anders te kennen gaven, dan wat vele uitleggers daarin gezegd zien, namelijk de subjectieve voorwaarden van ieder waar gebed, dat het in geest, dat is met aandacht en in waarheid, d. i. met oprechtheid van gezindheid moest gebeuren dan zouden de woorden over de nieuwe orde van zaken niets eigenaardigs zeggen; want deze subjectieve voorwaarden waren al in het Oude Testament geëist en aanwezig (Ps. 50: 8 vv. ; 51: 18 vv. Jes. 29: 13; 57: 15 enz.). Maar omdat de gemeenschap met God, die door de zonde was afgebroken, nog niet wezenlijk hersteld was, was die subjectieve verhouding niet genoeg, maar er was nog behoefte aan voorafbeeldende bemiddeling door offeranden en voorgeschreven vormen van de godsdienst, die aan plaats en tijd bonden. In het Nieuwe Verbond zijn deze trappen van voorbereiding overwonnen; in de plaats van de afschaduwing en de beelden is de werkelijkheid en waarheid van de verzoening met God gekomen en de Geest geeft getuigenis aan onze geest, dat wij kinderen van God zijn. Hier is dus niet slechts de verheffing van de menselijke geest tot God bedoeld, als de Heere hier spreekt van de aanbidding in Geest, maar die toestand, waarin onze geest het onderpand en de verzekering van de goddelijke Geest heeft, dat wij tot God mogen naderen als tot een verzoend Vader en waar wij zo met het vertrouwen van kinderen bidden, waarin de Geest van Jezus Christus het "Abba, lieve Vader" roept (Gal. 4: 7. Rom. 8: 15). Daarmee hangt samen, dat al het bemiddelende schaduwwerk van het Oude Testament in de tijd van het Nieuwe ophoudt en zonder betekenis wordt; want de leden van het laatste bidden in waarheid, niet in beelden en symbolen, niet in ceremoniën, die de betrekking afschaduwen, die in hen nog niet is gegeven. Zo is de aanbidding van het Nieuwe Verbond, naar haar niet alleen subjectieve, maar tevens objectieve door God gewerkte aard tegenovergesteld aan het onvolkomene van het Oude, voor zo verre het tot onderwijzing van de Samaritanen nodig was. Zulke aanbidders nu zijn het ook, die de Vader zoekt of begeert, waarnaar Hij verlangt, waarom het Hem te doen is; en vs 24 past als een nieuw punt daarbij, daar eerst door de herstelling van deze ware dienst de aanbidding in overeenkomst moet zijn met haar voorwerp, dat God is. Dat God Geest is, is niet de nieuwe nog onbekende openbaring, die Jezus geeft; daarvan waren reeds alle gelovigen van het Oude Verbond zich wel bewust. Hij zou niet de God van de geesten van alle vlees hebben kunnen heten (Num. 16: 22), als Hij niet zelf als Geest was gedacht en in zijn "God" en "Geest" parallel aan elkaar geplaatst. Maar juist daarom was de Oud-Testamentische godsdienst, naar bepalingen van plaats en tijd ingericht, nog niet die, die met Gods wezen overeenkomstig was; pas de nieuwe tijd, die in en met de persoon van Jezus begint, lost de vroegere onvolkomen betrekking op en stelt een aanbidding in, zoals Gods wezen die eist. Dat deze aanbidding in geest en waarheid zich met uitwendige vormen kan omkleden, tijden en plaatsen in aanmerking en in haar dienst kan nemen, wil de Heere niet loochenen, maar afhankelijk van deze uitwendigheden, aan die gebonden is de aanbidding niet meer; zij behoren niet meer tot het wezen daarvan, maar zijn overgelaten aan de vrije bepalingen van de leden, zowel als van de gemeente van gelovigen om redenen van orde, doelmatigheid en gepastheid; zij kunnen daarom in de loop van de tijd en naar behoefte afwisselen, zonder dat de aanbidding zelf daardoor schade zou lijden.

De mens heeft behoefte aan het uitwendige, om tot het geestelijke te worden geleid en het geestelijk leven moet kwijnen, als daaraan dit steunsel wordt ontnomen; toch volgt uit Christus' woorden de regel, dat alle overladen met uiterlijkheden in de cultus moet vermeden worden, omdat die zo makkelijk, in plaats van de geest op te wekken, die overweldigen kan en bij het uitwendige kan doen blijven staan.

"Geest is God", zo zegt de Heere. Wat wil Hij ermee zeggen? Allereerst toch wel dit: Stel u niet voor dat God aan een bepaalde plaats gebonden is. Meen dus niet dat, om Hem te ontmoeten, dicht tot Hem te naderen vereist wordt, te reizen herwaarts of derwaarts. God is hier niet meerder of minder dan ginds. Op de toppen van de bergen bent u niet dichter bij Hem dan in het diepste dal. Omdat Hij geest is, vervult, doordringt Hij met Zijn werking en kracht alle dingen. Alles rust in Hem; alles werkt door Hem. Nooit en nergens hoeft u te vragen of God u niet hoort of ziet. In het hart van de woestijn, in de diepte van de zee, overal omringt Hij u. Als u de voet zette op een plekje, waar nog nooit een mens was doorgedrongen, dan zou u niet twijfelend hoeven te vragen, of God ook daar wel wezen zou. Hij is er, Hij voorkomt er u en u bent er geen schrede verder van Hem gescheiden dan in den prachtige tempel van Jeruzalem. Dit is zeker de zin die in het woord van de Heere "geest is God" het meest voor de hand ligt. Men mene echter niet dat wij voorts bij geest te denken hebben aan iets zo nevelachtigs en onbestemds, dat er van Gods persoonlijkheid eigenlijk niets meer overblijft. Wij kunnen ons geen geest denken zonder zelfbewustzijn. Indien nu het wezen van God door de Heere Jezus Christus omschreven wordt als geest, dan spreekt het als vanzelf, dat wij ons God hebben voor te stellen als iemand, als een persoon; als wetend dat Hij is en wat Hij is. Het gaat niet aan om bij het woord geest te denken aan God als de absolute, d. w. z. als een wezen, van Wie wij eigenlijk niets stelligs kunnen zeggen. Geest is zelfbewustzijn en zelfbewustheid, is persoonlijkheid. Voorts doet geest denken aan rede en vrijheid. Over de vraag of God een vorm heeft, geeft het woord van de Heere, dat God geest is, geen licht. Ten onrechte leidt men er uit af, dat God, die geest heet, geen vorm kan hebben, omdat Hij dan beperkt zou zijn - maar wel leert het ons, dat Hij is de hoogste rede, die nooit iets doen of denken kan, dat ongegrond is, dat Hij handelt met de meest volkomen vrijheid, niet gebonden door de stof, maar haar beheersende, haar gebruikende tot Zijn doel. God is geest. Het wil dus zeggen: God is niet gebonden aan een bepaalde plaats op aarde. Wij hoeven Hem niet te gaan zoeken hier of ginds. Ook is Hij een vrij en redelijk persoonlijk wezen. Hoe moeten wij Hem nu aanbidden? De bedoeling van de Samaritaanse vrouw was in de eerste plaats te weten, waar men aanbidden moet. Is God geest, dan moeten wij geen onderscheid maken tussen de ene plaats en de andere. Is God overal, dan is het een plekje in heiligheid niet boven het andere te stellen. Geen plaats is op zichzelf heilig. Om dicht tot God te naderen, is het geen vereiste dat wij ons opmaken naar deze of gene tempel. Bedevaarten zijn eigenlijk voor Christenen een daad van ongeloof aan de belijdenis: "God is geest. " Elk huis, elk stipje in het heelal, uw plaats in de reiswagen van uw binnenkamer, het stille wond, de drukke markt, de wijde zee; o God, Uw tempel is overal! Wij hebben geen heilige en geen onheilige grond. God is hier niet dichter bij ons dan ergens anders. Tempels in de eigenlijke zin van het woord hebben wij niet meer. Wij hebben bedehuizen en wat wij daar verrichten, kunnen wij op elk ogenblik evengoed overal elders verrichten. God is evenzeer op onze zendingsfeesten, op onze kleine samenkomsten als bij onze gewone godsdienstoefeningen in onze kerkgebouwen. Laat in een zaal, voor welk doel ook gemeenlijk gebruikt, Gods woord

lezen en prediken, laat er een lied aanheffen, de Heere tot prijs en u ontmoet er God evengoed, als u in de eerwaardigste kathedraal dit kunt doen. Wij hoeven het heerlijke van die waarheid niet met vele woorden aan te tonen. Het is zo'n verblijdende gedachte, dat wij overal tot Hem gaan kunnen, naar Wie ons hart verlangt, meer dan het hart schreit om de waterstromen. Is hier nu mee gezegd dat wij onze bedehuizen sluiten kunnen om een ieder in zijn eenzaamheid God te aanbidden? Zeker niet. Wij kennen toch allen het gemeenschapsgevoel, dat ons dringt om op de dag des heren en wanneer zich ook de gelegenheid daartoe aanbiedt, Gods aangezicht te zoeken en Hem tezamen openlijk te vereren. Maar wij kunnen dat desnoods evengoed buiten de kerk, in het open veld, in de meest onbeholpen plaats. Ja, de beste tijden voor de kerk zijn het geweest, toen men samenkwam in bossen en woestijnen, in catacomben en op het veld. Als wijzelf geestelijke mensen worden, dan is er een middel van gemeenschap tussen Hem, die Geest is en ons hart. Dan wordt het verkeer met God als het element, waarin wij leven. Dan hoeven wij niet op een berg te klimmen of te reizen naar een heilig oord, om er God te vinden. Dan zijn er in onze kalender geen vooruit aangestreepte heilige dagen, wier licht op tal van andere dagen een soort schaduw dalen doet. Dan is er in onze taak, in onze arbeid niet een tak of vak, waarvan wij zeggen: "hier is God buiten", maar Hij doordringt alles met Zijn geest. Wel zal het ene ogenblik ons dichter doen zijn bij Hem dan het ander. Of liever: wij zullen het misschien straks levendiger voelen dan nu, hoe dicht Hij bij ons is - maar scheiding zal er niet meer zijn. En daarom zal onze aanbidding ook in waarheid zijn. Er is zoveel schijn, er zijn zoveel vormen. Hoe menige handeling, die een gebed wordt genoemd, is vreemd aan alle verheffing tot, aan alle gemeenschapsoefening met God. Hoe menig ernstig, hoog ernstig woord is in de mond van hem, die het spreekt, een klank en niets meer. Hoe menige ons door anderen en door onszelf als edel toegerekende daad, is wel bezien, niets andere dan een deelnemen aan een handeling, waarvan men zich geen rekenschap geeft en waarbij men denkt aan zijn bedrijf, aan zijn ontspanning, ja, waar al niet aan? God vraagt naar waarheid in het binnenste en Hij hoeft, wanneer ze daar wordt aangetroffen, ook niet naar waarheid te zoeken in ons leven. Hoe gelukkig dat wij de weg weten om tot het bezit van die waarheid te komen. De Geest van de Heere is het, die in de waarheid leidt. Hij verbreekt in ons de dubbele macht van de onwaarheid en de zinnelijkheid. Hij herstelt in ons binnenste de vrede en de gemeenschap met God, Hij maakt ons hoe langer hoe meer geestelijk en Hij voert ons hoe langer hoe dichter tot God, door ons steeds meer aan Hem gelijkvormig te maken.

Wat een woord! Geheel het Evangelie is er in uitgesproken. Immers, God als Vader te aanbidden, is een kind van God te zijn en wie is een kind van God, dan die gelooft in de naam van de eniggeboren Zoon van God. Dezen ontvangen de macht om Gods kinderen te worden, en voor dezen ja, is God enkel Vader en deze aanbidden Hem enkel als kinderen zonder knechtelijke vrees, in kinderlijke eenvoudigheid en oprechtheid, met de Heilige Geest in hun hart, die hen in alle waarheid leidt. Van die Heilige Geest was er tot nu toe sprake geweest onder het beeld van het levende water; nu wijst de Heere aan, waarvoor de Heilige Geest volstrekt noodzakelijk is: Zonder Hem geen ware aanbidding van God. De Heere herhaalt hetzelfde woord, maar met een belangrijke verklaring. God wil naar Zijn wezen gediend zijn; niet door uitwendige lichamelijke dingen, door schaduwen en ceremoniën, door tijdelijke en plaatselijke gebruiken, maar innerlijk met het hart en de ziel. Niet alsof de dienst van God zich in niets uiterlijks zou moeten openbaren, nee, maar het uiterlijke moet de waarachtige

uitdrukking zijn van het innerlijk geheiligd gemoed. De zaak zal ons duidelijk worden, wanneer wij indachtig blijven dat God Geest, Heilige Geest zijnd, ook niet in waarheid kan gediend worden, dan, zoals wij zo-even zeiden, in en door de Heilige Geest. Alle vleselijke, zuiver natuurlijke, menselijke Godsverering wordt hiermee verworpen. Niemand kan Christus in waarheid erkennen voor de Heere, dan door de Heilige Geest en evenzeer kan niemand de Vader wezenlijk kennen en dienen, dan door de Heilige Geest. Daarom is het grote doel van Christus' komst op aarde om de Zijnen, na de vergeving van de zonden de gave van de Heilige Geest deelachtig te maken.

26. Jezus gaf haar nu ook werkelijk zonder verdere terughouding te kennen wie Hij was en zei tot haar: Ik ben het, de Messias, de profeet, zoals u Mij genoemd heeft (vs. 19), Ik, die met u spreek (vgl. Hoofdstuk 8: 25 en 9: 37).

Het is verkeerd wanneer men het woord van de vrouw in vs. 25 opneemt als een nadere poging om het gesprek af te breken en de haar onaangename verdere verklaringen te ontwijken, haar zelfs op gelijke lijn plaatst met Felix, Hand. 24: 25. Het is ook ten onrechte als men het zo opvat, als wilde die vrouw zeggen dat dergelijke zaken, als Jezus hier voorstelde, te wonder en te hoog waren, dat zij ze niet kon begrijpen en de zaak dus moest worden uitgesteld tot de toekomst van de Messias. Integendeel heeft de vrouw wel begrepen dat het woord van de Heere in vs. 23 : "De Vader zoekt ook degenen, die Hem zo aanbidden", een uitnodiging bevat om over te gaan in het nieuwe godsdienstige gezelschap, dat boven de Joodse theocratie verheven was. Die vereniging bestond reeds in haar begin, zoals het "en is reeds nu" aanduidt, dat waarschijnlijk met een heenwijzen op de zo-even uit de stad tot de fontein terugkerende en van de hoogte neerdalende discipelen (vs. 8 en 27) werd gesproken. Zij is ook geneigd om zich te verbinden met de aanbidders in geest en waarheid en vermoedt enigszins dat Jezus Zich aan haar wil voorstellen als die Godsgezant, door wie de Vader de ware aanbidders probeert te winnen, dat Hij juist tot dat doel naar Samaria was gekomen en juist in die zin Zich dadelijk de Gever van levend water had genoemd. Maar dan moest Hij toch, zo is haar mening, geen gewoon Joods Rabbi, dan moest Hij, zo niet de verwachte Messias zelf, toch ten minste diens voorloper en heraut zijn (Hoofdstuk 3: 29). Zij wil dus de zaak, waarbij het gesprek in vs. 21-24 is gekomen, niet uitgesteld zien, zij wil die tot aan het laatste beslissende punt uitgewerkt zien, waar het "het uur komt" ook voor haar in de bij haar opgewekte behoefte uitloopt in het "en is nu". Wat het Messias-geloof aangaat, zo was dit verre van de Samaritanen, die de goddelijke openbaring met Mozes hadden afgebroken en het profetische woord van het Oude Testament hadden verworpen: het was toch juist het profetische woord dat dit geloof moest opwekken en ontwikkelen. Maar nu was juist Sichem een plaats, waartoe volgens het bericht van Jozefus Joodse overlopers graag hun toevlucht namen en daar voorbij de Jakobsbron leidde juist de rechte weg tussen Jeruzalem en midden Galilea. Wij bevinden ons dus met onze geschiedenis op de schouwplaats, waar de Joodse Messiasverwachting het meest haar invloed op de Samaritanen uitoefende, zodat zij dit in hun godsdienstig bewustzijn opnamen; zij verklaarden die echter volgens hun overige godsdienstige meningen. Zij noemden de Messias Hattabeh, de wederkerende en dachten zich daaronder volgens Deut. 18: 15 de terugkerende Mozes; zij zagen Hem vooral als de profeet, als goddelijk leraar, die de volle waarheid zou openbaren. Het woord van Christus in vs. 21 vv. slaat dus een verwant snaar in de godsdienstige meningen van de vrouw aan en deze snaar

geeft haar klank in hetgeen zij daarop antwoordt, als wilde zij zeggen: "Wat Gij daar zegt, dat is het immers, wat wij van de toekomst van de Messias verwachten. " En nu is ook het woord: "de zaligheid is uit de Joden" bij haar in een vruchtbare grond gevallen; zij noemt Hem die komen zal, niet met Zijn Samaritaanse, maar met de Joodse naam "Messias" en nadert deze Jood, tegenover wie zij staat, op geestelijke wijze zo, dat er nog maar één stap is, om Hem als Messias te erkennen en aan te nemen. De laatste stap mag zij echter niet zelf doen, deze stap moet Hij doen en Hij doet die, als Hij zegt: "Ik ben het, die met u spreek". Als later de Samaritanen in vs. 42 nog een stap verder gaan in hun belijdenis en de Christus, die zij in Jezus hebben gezien, de Heiland van de wereld noemen, dan is dat een vrucht van het twee daags onderricht, dat hen door de Heere ten deel geworden is. Misschien heeft Hij hen gewezen op de plaats Gen. 49: 10 en hen gepredikt van de Silo, die de volkeren zullen gehoorzamen. Uit zichzelf hebben zij de plaats wel niet als een Messiaanse opgevat, maar haar, zoals uit latere Samaritaanse voorstellingen blijkt, op Salomo toegepast (totdat deze kwam zou de aangematigde scepter van Juda niet wijken, maar van deze af, die de tovenaars aanhing, niet meer bij die stam blijven. - "Indien gij wist, wie Hij is, die tot u zegt" - deze woorden worden leven in de ziel van de vrouw; haar blik is gevestigd op de profeet, wiens rede als een scherpe pijl haar hart heeft getroffen. - Zou Hij het zijn? Zou Hij de Messias zelf zijn? Zij durft het niet geloven, hoewel haar hart in nooit gekende vreugde de bruidegom tegen huppelt. "Ik weet, dat Messias komt, " zegt zij; wat zij als Samaritaanse ooit van een Messias gehoord heeft ontwaakt nu in haar en zij zou de Messias erkennen, ook al kwam Hij en de Zaligheid met Hem uit de Joden. "Die zal ons alle dingen verkondigen" mij en mijn arm volk. Wat Gij nu hebt gesproken van levend water, van de Vader, van aanbidding van de Vaders in Geest en waarheid, dat en alles wat tot onze zaligheid behoort, zal Hij ons vrij uit verkondigen en zal ons tot volkomen begrip leiden. O, dat Hij spoedig kwam! en omdat Gij zegt: "de ure komt en is nu" is Hij misschien reeds gekomen? O, als Hij gekomen is, dan - Verder laat Jezus haar niet spreken en vragen; Hij snelt haar verlangen tegemoet als de vriend, die in het werk als Heiland snel is als een ree.

Onder de Joden gedroeg Jezus Zich ten opzichte van Zijn Messiaanse waardigheid behoedzaam, terughoudend (MATTHEUS. 16: 20); de reden lag in het politieke karakter van de Joodse Messiasverwachtingen (Hoofdstuk 6: 15). Deze reden viel bij de Samaritanen weg.

Het: "Ik ben het, die met u spreek" is het zevende en laatste woord van Jezus; daarmee is de zevenvoudige gang van woord en wederwoord samengesloten tot een vaste welgevormde ring, elke afwisseling van vraag en antwoord geeft een bepaalde, duidelijke voortgang van gedachten te kennen.

Hoe zullen wij de verbazing schetsen, die zo’n verklaring bij de vrouw moest doen ontstaan? Beter dan uit woorden blijkt die uit haar stilzwijgen en haar gedrag in vs. 28 v. Enige ogenblikken te voren was zij nog onbekommerd en met aardse gedachten vervuld, daar gekomen en nu is zij een gelovige geworden, ja zelfs een zendelinge van Jezus. Op welke manier heeft de Heere haar die hoogte doen bereiken? In Zijn gesprek met Nikodemus had Hij in het begrip van het koninkrijk van God, dat het gemoed van de Farizeeër geheel innam, zijn uitgangspunt gekozen; onverbiddelijk had Hij daaruit de praktische gevolgtrekkingen afgeleid, want Hij had een man voor zich, die met de leer van de wet vertrouwd was.

Vervolgens had Hij hem in een diepzinnig onderwijs de verhevenste waarheden van het koninkrijk van God onthuld, door die waarheden met een treffend voorbeeld, aan het Oude Testament ontleend, in verband te brengen en achtereenvolgens met de Fenicische vooroordelen te vergelijken. Nu daarentegen, in Zijn onderhoud met een onkundige vrouw, gaat Hij van iets alledaags uit: het water van de put. Door enige tegenstellingen verheft Hij haar tot het begrip van het eeuwige leven, dat de dorst van het menselijk gemoed voor altijd stilt. Eerst wekt Hij zo in haar de behoefte aan geestelijk leven, boezemt haar vervolgens door een profetische uitspraak vertrouwen op Zijn wijsheid in, schetst haar de toekomst en geeft op deze manier een onderricht, dat even rechtstreeks voor de bijzondere omstandigheden van deze vrouw geschikt was, als de openbaring van de hemelse dingen aan de innige behoefte van Nikodemus beantwoordde. De Farizeeër openbaart Hij Zich als de enige Zoon, zonder Zich echter voor de Christus te verklaren. Tegenover de Samaritaanse vrouw past Hij deze titel zonder schroom op Zich toe; toch hoedt Hij Zich haar met de diepzinnige leerstukken van de Menswording en verlossing bekend te maken, omdat zij op de weg van het godsdienstige leven en de geestelijke kennis nog slechts de eerste stap gedaan had.

De vrouw geeft bewijzen van de waarheid van haar gemoedsverandering, als zij, door de komst van de discipelen gestoord, de kruik laat staan en heengaat om voor haar landslieden een heilsbode te worden.

27. En daarop, nadat het in vs. 25 en 26 meegedeelde plaats had, kwamen Zijn discipelen, die de stad al weer verlaten hadden, toen Jezus het woord in vs. 23 sprak en verwonderden zich dat Hij met een vrouw sprak, aangezien Joodse Rabbijnen zich nooit in een gesprek met een vrouw begeven. Nochtans zei niemand van hen, in eerbiedige terughouding en betamelijke bescheidenheid: Wat vraagt Gij, wat zoekt Gij bij haar? Wat hebt Gij met haar te doen? (vs. 7) of: Wat spreekt Gij met haar?

De gewoonte van de Rabbijnen om gesprekken met een vreemde vrouw te vermijden, heeft haar reden eensdeels in de Oosterse zeden, die een strenge beperking in de omgang met het vrouwelijk geslacht verlangden, aan de andere kant in de verachting van het vrouwelijk geslacht, dat men voor godsdienstige onderrichting ongeschikt hield. Onderhoud u niet lang met een vrouw, zo luidden hun voorschriften, zelfs niet met uw eigen vrouw; die zijn dochter in de wet onderwijst, is als iemand die dwaasheid doet; liever moet men de woorden van de wet verbranden, dan die aan de vrouw te leren. Onder zulke vooroordelen groot geworden, houden nu ook de discipelen hun Meester voor te goed (vgl. MATTHEUS. 19: 13) om met een vrouw en nog wel met een Samaritaanse te spreken; het doet hun leed, dat zij zo lang afwezig waren, dat Hij intussen misschien genoodzaakt was geweest van haar een dienst te begeren. Zij kenden echter Zijn heerlijkheid als Heiland nog niet echt, die zich in ontferming neerbuigt tot de zwakken en verachten in de wereld. Intussen zijn zij toch reeds met te veel eerbied jegens Hem vervuld, om Hem te willen vragen, omdat de vraag al als een verwijt, of als een oordeel over Zijn handelswijze zou hebben geklonken. Wij leren daaruit dat, als ons in de werken van God en Christus iets niet behaagt, wij evenmin de teugels mogen loslaten tot berisping en tegenstreven, maar dat wij bescheiden moeten zwijgen totdat uit de hemel ons wordt geopenbaard wat ons verborgen is.

28. Toen nu door dat tussenbeide komen van Jezus' discipelen het gesprek ten einde was, verliet de vrouw dan haar watervat, want zij had onder het spreken evenzo haar waterputten vergeten als Jezus meteen Zijn dorst en zij ging heen in de stad en zei tot de lieden:

29. Kom buiten aan de Jakobsput, waarbij ik zo-even geweest ben, zie een mens daar zitten, die mij als een profeet gezegd heeft alles, al het kwade wat ik in mijn leven gedaan heb (vs. 18). Is deze niet de Christusa), de Messias, die komen zal? - U mag daarover zelf beslissen.

Zij laat haar kruik staan. Deze schijnbaar onbetekenende omstandigheid is niet zonder gewicht. Het is een bewijs, dat zij voornemens is weldra terug te keren en nu mensen gaat halen. Daardoor wordt zij een afgezant, een zendeling van Jezus. Wat een tegenstelling tussen de levendigheid van deze vrouw en Nikodemus, die peinzend en zwijgend vertrekt.

Zij gaat niet "haar man" roepen, maar de hele stad.

O ga uit op alle wegen en haal de verdwaalden; strekt uw hand ieder toe en nodigt hen blij uit! De hemel is bij ons op aarde; maakt dat aan allen met vreugde bekend en als zij tot het geloof komen, dan is die hemel ook voor ons geopend.

Zij heeft water geput dat het water uit de Jakobs-fontein doet vergeten; in de kruik van haar hart draagt zij dat water naar haar woning en de eerste mensen, die haar ontmoeten, roept zij haar: "kom en zie" uit een overstromend hart toe. Uit het: "een mens, die mij gezegd heeft al wat ik gedaan heb" zien wij, dat de stem van de Heiland, die tot boete drong, onder alle woorden, die zij uit Zijnen mond vernomen heeft, haar het diepst in het hart zijn gegaan. "Waarmee wilt u iemand overtuigen, dat de Bijbel Gods woord is?" werd eens aan een Christen gevraagd. Het antwoord was: "met zijn zonde. " Ik wijs er hem op, wat de Bijbel van de mens zegt en vraag hem: bent u dat niet?"

De ware evangelische prediker moet anderen het hart openen en hen de geheime gedachten kunnen zeggen.

Wat Jezus haar in vs. 18 zei was voor de vrouw het summarium van de hele geschiedenis van haar zonde; wat zij nu verder tot de mensen zegt: "is deze niet de Christus?" is psychologisch te verklaren uit de vreesachtigheid van de overtuiging over de al te grote vondst. De vrouw gelooft de zaak, maar door de grootheid van haar ontdekking getroffen, vertrouwt zij zichzelf niet en waagt alleen als een twijfelende bescheiden te vragen?

Zij wil het oordeel van de mannen niet vooruitlopen, om niet misschien daardoor tegenspraak teweeg te brengen.

Bemerkt men het niet aan haar, dat met één slag het oude is neergeworpen en alles aan haar nieuw geworden is? Deze lichtzinnige natuur wordt plotseling tot een bode van de zaligheid. Zij, die tot hiertoe voor haar stad slechts een aanstoot en een ergernis was geweest door haar levenswandel, geeft er nu de stoot aan, dat allen tot Christus komen. Door de zekerheid: Hij is het, de Messias, de Christus, is plotseling een ander leven in haar gekomen. Dat is de zegen

van de kennis van de zaligheid. Zou het ons kunnen verwonderen? Verkrijgt ook ons leven niet een geheel andere gedaante, als deze waarheid onze ziel vervult? Neemt u de gave van de vreugde niet anders aan, wanneer u bij uzelf zegt: het is de Heere, die mij wil verkwikken? Draagt u de smart van het leven niet met een geheel andere gezindheid, als het bewustzijn: het is de Heere, die het mij tot mijn zegen toezendt, zijn verhelderende glans daarover verbreidt? Aanvaardt u een ambt, waartoe u geroepen bent, niet met groter blijdschap, wanneer u in de roeping, die tot u komt, met zekerheid de roeping van de Heere ziet, die u die kring van werkzaamheden aanwijst? Zullen de harten, die zich in liefde tot samenleven verbinden, niet getrouwer zijn als zij weten, dat de Heere hen tot elkaar heeft geleid? Zelfs de dood, verliest die niet zijn afschrikkende gedaante als wij weten dat het de Heere is, die daarin komt, om ons naar huis te voeren? Zeker, ons leven wordt een ander naar buiten; het wordt echter ook inwendig anders; zalig genot zal daarvan de grondtoon zijn. Heeft Christus Zichzelf om onzentwil vergeten, dan zullen wij ook om Zijnentwil onszelf vergeten; met blijdschap zullen wij achterlaten wat aards is en ons uitstrekken naar hetgeen voor ons is. De hele loop van het leven gaat daarheen uit, waar de verhoogde Christus ons in Zijn armen neemt. En als dan het verheerlijkt oog ziet: Hij is het, de verlangde, de gezochte, dan zullen wij nog eens aanbidden, in de geest neervallen en in de waarheid ondervinden, dat wij onszelf niet bedrogen hebben, toen wij in Hem onze Verlosser zagen en Zijn woorden geloofden, toen Hij zei: "Ik ben het, die met u spreek. "

De jongeren zijn verwonderd, dat de Meester Zich met een vrouw in gesprek heeft begeven. Werd het vrouwelijk geslacht reeds op zichzelf in het oosten weinig geacht, vooral de Rabbijnen gingen het met hun godsdienstig onderricht voorbij en beschouwden het als daarvoor ten enen male ongeschikt. Slechts de eerbied hield hen terug naar de reden te vragen. Omdat wij weten hoe weinig de Heere Zich aan bekrompen vormen verbonden achtte, verwondert ons deze handel wijze niet. Maar toch zweven ook ons vragen op de lippen, die wij graag beantwoord zien, voor wij verder gaan. Dat de Heere Zich juist met een Samaritaanse in gesprek begaf, kan ons op zichzelf niet bevreemden, wij hebben ook in de Synoptische Evangeliën meerdere sporen, dat Hij jegens dit volk met een milde geest was bezield. Hij stelde later een Samaritaan als voorbeeld van menslievendheid voor, zocht herberg in hun steden en werd wellicht ook om Zijn verdraagzaamheid jegens dit volk, door de Joden met de bijnaam van Samaritaan begroet. Soms was ook een Samaritaan het voorwerp van Zijn reddende wondermacht. En het bevel, dat Hij eenmaal aan Zijn jongeren gaf, om op hun reize door Galilea niet heen te gaan in een stad van de Samaritanen, hoefde Hemzelf niet terug te houden, omdat dit bevel òf slechts tijdelijk òf een gevolg van de toenmalige ongeschiktheid van de discipelen was, om hun werkkring tot de vijanden van Israël uit te breiden. Maar meer bedenking schijnt het te baren, dat Jezus aan deze onkundige en berispelijke vrouw de grondwaarheden van het Godsrijk, ja Zijn Messiaswaardigheid mededeelt, die Hij anders zo zorgvuldig geheim hield. Ter beantwoording van die bedenking merkt men op, dat het voor Jezus minder bedenkelijk was om Zich in Samaria dan wel in Judea te openbaren, omdat daar de Messiasverwachting een meer godsdienstige, minder staatkundige kleur droeg en zich waarschijnlijk aan de Mozaïsche voorspelling hechtte van een Profeet, die de Heere zou verwekken uit het midden van zijn broeders. Anderen, voor wie de Heer Zijn hoge bestemming verborg, gaven Hem ook zo’n gepaste en natuurlijke aanleiding tot haar bekendmaking niet, als de vrouw met haar woord: wanneer de Messias

komt die zal ons alles verkondigen. Wij weten voorts, hoe Hij vaker gewoon was aan kinderen en eenvoudigen te openbaren, wat Hij voor verstandigen en wijzen verborg. Over het geheel tonen vrouwen in de Evangelische geschiedenis, naast diepe gehechtheid aan de persoon, ook grote ontvangbaarheid voor de woorden van de Heere. Evenzo moeten wij niet vergeten dat het gerucht van de werkzaamheid van de Dopers aan de Jordaan wel tot de Samaritanen zal zijn doorgedrongen en onder dat volk de Messiasverwachting met nieuwe kracht zal hebben doen ontwaken. Zo vond de Heere dan ook hier een aanvankelijk ontgonnen akker. Was de vrouw ziek naar de ziel, zij had de Medicijnmeester nodig. Zij toont daarenboven geen volslagen onvatbaarheid, stelt belang in vraagstukken van godsdienstige aard en staat ook bij haar stadsgenoten als iemand bekend, wier getuigenis althans geloofwaardig genoeg is om tot nader onderzoek uit te lokken. Wij kunnen hier dus niet de minste onvoorzichtigheid in de Heere vinden. Verzwijging van Zijn waardigheid, waar het gesprek tot die hoogte geklommen was, zou in Zijn eigen gevoel haar verloochening zijn geweest. Haar openbaring was Hem behoefte, nu Hij de blik op de schone tijd had geslagen, waarin de scheidsmuren weg zouden zinken en de uitkomst heeft Zijn handelwijze op het schoonst gerechtvaardigd. Zo draagt dan ook in dit opzicht het gewijd verhaal geen spoor van verdichting. Het is zo, geen van Jezus discipelen was bij het gehoorde gesprek tegenwoordig. Maar kon de Heere, na een zaak, die zozeer Zijn geest en hart vervulde tot Zijn leerlingen zwijgen? Is het niet hoogst waarschijnlijk, dat Hij weldra althans een Johannes met het voorgevallene bekend gemaakt heeft. En zouden de Zijnen in hun tweedaags verblijf met de Meester te Sichar niets naders van de aanleiding tot dit onverwacht bezoek en deze ongewone gastvrijheid vernomen hebben?

Dadelijk ontvangt een bekeerde ziel geestelijke wijsheid: Zij zegt niet: zie een mens, die mij gezegd heeft dat hij de Christus is; maar die gezegd heeft alles wat ik gedaan heb. Het had wat in voor een vrouw als zij was, om iets in het openbaar voor ieder in het stadje te zeggen. Welke herinneringen moest dit bij haar stadgenoten opwekken. Maar het was een bewijs van de oprechtheid van haar geloof, dat zij dezelfde indruk terug gaf, die zij ontvangen had. Zo stelt het woord van God nog altijd de mens voor de spiegel van Gods wet en alwetendheid, waarin de zondaar alles ziet wat hij gedaan heeft; en ook dit is weer een bewijs, dat de schrift Gods woord is, want wie kan ons zeggen alles wat wij gedaan hebben, dan God alleen? De vrouw erkende ten volle door haar getuigenis Jezus voor de Messias, voor de beloofde Verlosser der Heerlijkheid. Zij was een vrouwelijke evangelist, een zendelinge geworden en haar prediking was eenvoudig een getuigenis van hetgeen aan haar zelf overkomen was. Zij deed dit niet op een hoge of deftige toon, die haar niet gevoegd zou hebben; maar met hoge bescheidenheid, zeggende: Kom zie de mens - is deze niet de Christus? De eerstelinge van de gemeente van Samaria was dus een vrouw en wel een zondares, niet in de gewone maar buitengewone zin van het woord en zo worden wij ook hier onwillekeurig terug gevoerd naar de eerste vrouw, waardoor de zonde in de wereld kwam. Nu ging door een vrouw de deur van de behoudenis voor geheel Samaria open.

b. Vs. 30-42. De Samaritanen van Sichar en Jezus. Terwijl die van Juda geen acht geven op de stem van de engel Johannes, die de weg voor Christus onder hen bereidt, vindt te Sichar het getuigenis van een verachte vrouw geloof en terwijl men daar Jezus noodzaakt om heen te gaan, verzoekt men Hem hier te blijven. Terwijl daarom daar Gods toorn blijft op een

ongelovig volk, schijnt hier de genade van God als een rijpmakende zon over een zaadveld, dat hier voor de oogst ontspruit.

30. Vooraf willen wij nog iets opmerken tot juist begrip van Jezus' woord in vs. 35 vv. (vgl. vs. 39), namelijk het volgende: zij dan, de mannen van Sichar, meteen aan het woord van de vrouw geloof schenkend, gingen uit de stad en kwamen in een lange stoettot Hem. De lezer moet deze naderende menigte in het oog houden, zodat hij de Heere ook begrijpen zal in hetgeen in vs. 31-34 wordt verteld.

Het is wel waar wat Baur gezegd heeft, dat deze geschiedenis op de bekering van de heidenwereld doelde. Israël en wat niet Israël is moet geroepen worden tot het rijk van God; want Jezus is niet slechts de vervulling van Israëls gehele geschiedenis, maar ook de Redder of Heiland van de wereld. Het gevolg nu is, dat daar wel enkelen geloven, maar over het geheel Gods toorn over het ongelovige volk blijft (Hoofdstuk 3: 36), hier ziet Jezus daarentegen een uitgestrekt zaadveld, rijp voor de oogst en spreekt, wat Hij in de eerste plaats zegt met het oog op het toestromende volk van Sichar, in blij vooruitzicht van de toekomst van de heidenen. Tot dat doel schijnt ook de Vader die vrouw tot Hem te hebben geleid. Zowel tot troost over de ondervinding, die Hij in Judea heeft gemaakt, als tot inzien in die toekomst, moest Hem de ontmoeting met haar en de Samaritanen dienen.

Er is een contrast van profetische betekenis, dat de Judeërs Jezus door hun vervolgingen uit hun land verdrijven (vs. 1-3) en daarentegen de Samaritanen tot Hem komen en Hem in hun stad nodigen.

Spoedig geloof op het woord van een zodanige vrouw! Er ontstond daardoor een grote beweging, een opwekking in de stad. De ene kool steekt de andere aan. Er is een geloof uit de eerste en een geloof uit de tweede hand; omdat echter het laatste niet voldoende is moet het boven zich uit naar het eerste heendringen.

Zeker, de vorige wandel van de persoon, die de boodschap brengt, is geen aanbeveling, maar wat gaat die mensen de persoon aan? Zij hebben met de zaak te doen in haar grootheid en waarheid. Het is zeker een ongelegen tijd, waarop de vrouw door haar opwekking hen in beweging brengt. - Menigeen zit juist aan zijn middagmaal, anderen rusten uit van hun werk en het is het heetste uur van de dag; maar wie weet hoe lang de vreemde, geprezen man aan de fontein vertoeft? Het ogenblik moet worden aangewend. Zo begeven zij zich dan in geen gering aantal op weg.

b. Vs. 30-42. De Samaritanen van Sichar en Jezus. Terwijl die van Juda geen acht geven op de stem van de engel Johannes, die de weg voor Christus onder hen bereidt, vindt te Sichar het getuigenis van een verachte vrouw geloof en terwijl men daar Jezus noodzaakt om heen te gaan, verzoekt men Hem hier te blijven. Terwijl daarom daar Gods toorn blijft op een ongelovig volk, schijnt hier de genade van God als een rijpmakende zon over een zaadveld, dat hier voor de oogst ontspruit.

30. Vooraf willen wij nog iets opmerken tot juist begrip van Jezus' woord in vs. 35 vv. (vgl. vs. 39), namelijk het volgende: zij dan, de mannen van Sichar, meteen aan het woord van de vrouw geloof schenkend, gingen uit de stad en kwamen in een lange stoettot Hem. De lezer moet deze naderende menigte in het oog houden, zodat hij de Heere ook begrijpen zal in hetgeen in vs. 31-34 wordt verteld.

Het is wel waar wat Baur gezegd heeft, dat deze geschiedenis op de bekering van de heidenwereld doelde. Israël en wat niet Israël is moet geroepen worden tot het rijk van God; want Jezus is niet slechts de vervulling van Israëls gehele geschiedenis, maar ook de Redder of Heiland van de wereld. Het gevolg nu is, dat daar wel enkelen geloven, maar over het geheel Gods toorn over het ongelovige volk blijft (Hoofdstuk 3: 36), hier ziet Jezus daarentegen een uitgestrekt zaadveld, rijp voor de oogst en spreekt, wat Hij in de eerste plaats zegt met het oog op het toestromende volk van Sichar, in blij vooruitzicht van de toekomst van de heidenen. Tot dat doel schijnt ook de Vader die vrouw tot Hem te hebben geleid. Zowel tot troost over de ondervinding, die Hij in Judea heeft gemaakt, als tot inzien in die toekomst, moest Hem de ontmoeting met haar en de Samaritanen dienen.

Er is een contrast van profetische betekenis, dat de Judeërs Jezus door hun vervolgingen uit hun land verdrijven (vs. 1-3) en daarentegen de Samaritanen tot Hem komen en Hem in hun stad nodigen.

Spoedig geloof op het woord van een zodanige vrouw! Er ontstond daardoor een grote beweging, een opwekking in de stad. De ene kool steekt de andere aan. Er is een geloof uit de eerste en een geloof uit de tweede hand; omdat echter het laatste niet voldoende is moet het boven zich uit naar het eerste heendringen.

Zeker, de vorige wandel van de persoon, die de boodschap brengt, is geen aanbeveling, maar wat gaat die mensen de persoon aan? Zij hebben met de zaak te doen in haar grootheid en waarheid. Het is zeker een ongelegen tijd, waarop de vrouw door haar opwekking hen in beweging brengt. - Menigeen zit juist aan zijn middagmaal, anderen rusten uit van hun werk en het is het heetste uur van de dag; maar wie weet hoe lang de vreemde, geprezen man aan de fontein vertoeft? Het ogenblik moet worden aangewend. Zo begeven zij zich dan in geen gering aantal op weg.

31. En ondertussen, terwijl Jezus na het weggaan van de vrouw (vs. 28) als in gespannen verwachting naar het verdere, dat komen zou, daar neerzat, zonder iets aan te roeren van het voedsel, dat uit de stad was meegebracht (vs. 8) baden Hem de discipelen, die voor Zijn lichamelijke behoeften bezorgd waren en zeiden: Rabbi (Hoofdstuk 1: 38), eet!

32. Maar Hij, hun voorzorg afwijzend, zei tot hen: Ik heb voedsel om te eten, waarvan u niet weet, ten eerste ten gevolge van uw onbekendheid met hetgeen gedurende uw afzijn heeft plaats gehad, als ook van uw nog onontwikkeld geloofsleven.

33. Zo zeiden dan de discipelen, die evenals te voren de vrouw (vs. 11) Zijn beeldrijke uitdrukking in de eigenlijke zin opvatten, tegen elkaar: Heeft Hem iemand gedurende onze

afwezigheid te eten gebracht? Dat kan wel niet het geval zijn; wat bedoelt Hij dan met Zijn woord?

33. Zo zeiden dan de discipelen, die evenals te voren de vrouw (vs. 11) Zijn beeldrijke uitdrukking in de eigenlijke zin opvatten, tegen elkaar: Heeft Hem iemand gedurende onze afwezigheid te eten gebracht? Dat kan wel niet het geval zijn; wat bedoelt Hij dan met Zijn woord?

34. Jezus zei tot hen: Mijn voedsel, waarvan Ik leven en bevrediging heb en waardoor Ik ook wel soms aards voedsel kan ontberen, is, dat Ik doe de wil van degene, die Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 5: 30. Ps. 40: 9) en zijn werk volbreng. Denkt aan de vrouw, die straks is heengegaan en overleg, wat die kruik, die zij heeft laten staan, betekenen moet, dan zult u ook begrijpen waarom Ik geen zin in eten heb.

"Ondertussen" (vs. 31) - d. i. terwijl de vrouw naar de stad liep, daar haar boodschap meedeelde en de mensen zich opmaakten om naar buiten te gaan (vs. 28-30). De afstand van de stad Sichem tot aan de put is ongeveer een half uur, de discipelen hadden de maaltijd bereid en nodigden nu de Heere uit om te eten. Hij weigert het echter, er Zich op beroepend dat een andere verzadiging, die Hem ten deel was gevallen, de behoefte aan voedsel voor Hem had weggenomen.

Ja, werkelijk had iemand Hem te eten gebracht, waarmee de discipelen onbekend waren: De Samaritaanse, wier geloof Zijn honger naar de zaligheid van zondaren had gestild en wier liefde juist nu heilbegerige zielen als nieuw voedsel tot hem leidde.

Jezus spreekt uit het gevoel van inwendige verkwikking en bevrediging, die Hij nog zo-even door Zijn werken op de Samaritaanse heeft ondervonden en steeds verder door Zijn hele door God gewilde werk tot aan de voltooiing daarvan zou ondervinden; deze inwendige verzadiging doet Hem nu afzien van het lichamelijke voedsel.

Om het werk van God op het laatste ogenblik te kunnen voltooien, zonder dat er iets aan ontbreekt, moet Zijn wil onafgebroken uitgevoerd worden. Jezus wil Zijn leerlingen doen inzien dat Hij in hun afwezigheid voor Zijn Vader gewerkt en dat deze arbeid Hem versterkt heeft. Om dit denkbeeld te ontwikkelen, maakt Hij in vs. 35-38 van een beeld gebruik, dat Hij aan de tijdsgelegenheid ontleent.

Hier kunnen predikers zien, wat hun voedsel moet zijn; zij moeten alle lust en gemakzucht opofferen, eten en drinken laten staan, als zij worden geroepen Gods werk te doen, het zieleheil te bevorderen. Waar daarnaar geen honger en dorst is, zal alles traag geschieden, zonder ernst, zonder zegen; men moet zijn werk als een werk van God verrichten.

35. Zeggen jullie niet, als Ik u zou vragen over de velden in de rondte, die u de ontspruitende zaden laten zien, hoe lang zij nodig hebben om vrucht te geven: Het zijn nog vier maanden tot aan april en dan komt de oogst (Deut. 26: 5. Lev. 23: 17)? Zie, Ik zeg u daarentegen: hef uw ogen op en aanschouw de landen met ogen, die veel meer gericht zijn op de mensen, die uit

Sichar door het uitspruitende zaad heenkomen (Jes. 49: 18; 60: 4); ten opzichte van deze is uw woord van geen toepassing, want daar verbinden zich het uitzaaien en het rijp zijn voor de oogst, zeer nauw aan elkaar, want zij, deze velden, zijn al wit om te oogsten, nadat nauwelijks het zaaien heeft plaats gehad.

Hoezeer het "dat Ik doe de wil van Degene, die Mij gezonden heeft en Zijn werk volbreng" in verwezenlijking was, daarvan waren juist nu de naderende stadsbewoners, waarop de Evangelist reeds in vs. 30 de opmerkzaamheid van de lezer gevestigd heeft, een bewijs. Zij komen door het groene zaadveld en maken zo de velden, die pas na vier maanden te oogsten zullen geven, in hogere zin nu al tot velden wit om te oogsten.

Wij moeten deze uitspraak als een opmerking beschouwen, die Jezus op dit ogenblik Zijn leerlingen in de mond legt, omdat Hij weet of veronderstelt dat een dergelijke gedachte bij hen opkwam, toen zij de onlangs bezaaide velden van Samaria als met een groen kleed overdekt zagen. Volgens de verhalen van de reizigers strekken zich noordelijk van de Jakobsput inderdaad grote korenvelden uit. Toen zij dit schouwspel zagen, hadden zij gezegd: "nog vier maanden, voordat de oogst rijp is!" Deze bijzonderheid veronderstelt dat het toen half november was en dat Jezus daarom na het paasfeest tot het einde van het jaar, dus acht volle maanden, in Judea gebleven was. De woorden: "u zegt" plaatsen het gebied van de natuur, waaraan de overdenking van de leerlingen ontleend is, tegenover dat van de Geest. En op het gebied van de Geest, waartoe Jezus hen wil verheffen, ontwikkelt zich niet zo langzaam: "Zie!" vestigt hun aandacht op een schouwspel dat zij niet verwachten, maar dat Jezus verklaren kan, zoals uit de woorden: "Ik zeg u" blijkt - Het opheffen van de ogen en beschouwen, waartoe Jezus hen uitnodigt, is volgens de Wet zuiver geestelijk: want van de aanstaande bekering van de Samaritanen zou sprake zijn. Maar zoals Lucke opmerkt, is de uitnodiging tot het opheffen van de ogen geheel onverklaarbaar, als de leerlingen niet bepaald op de ene of andere zaak de aandacht moesten vestigen. Blijkbaar hebben deze woorden op de gebeurtenis betrekking, die Johannes in vs. 30 vermeld had: de komst van de stedelingen; en nu kunnen wij de onvolmaakt verleden tijd: zij kwamen, begrijpen die de handeling als het ware opschortte en aanschouwelijk voorstelde. Tot de beschouwing van dit tafereel nodigt Hij hen uit. Heilbegerig bereid om te geloven, snellen zij toe. Daarom stelt Jezus hen onder het beeld van een rijpende oogst voor, die welhaast ingezameld zal worden. En terwijl Hij aan de korte tijd denkt, die Hij nodig had om zo’n inzameling in een land voor te bereiden, dat het koninkrijk van God nog niet kende, is Hij zelf door de tegenstelling getroffen tussen de langzame plantengroei van de natuur en de snelle ontwikkeling van het geestelijke zaad; en om hen te bemoedigen vestigt Hij de aandacht van de leerlingen op dit verschil.

Intussen moeten wij opmerken, dat de Heere alleen spreekt van het wit zijn tot de oogst; de oogst zelf moeten de apostelen pas na het heengaan van Christus inzamelen. De bedoeling van het woord is dus de discipelen met moed en blijdschap te vervullen voor de zaak, die zij onder zo gunstige uitzichten konden ondernemen.

36. En degene die, als het nu tot het oogsten zelf komt, maait, ontvangt eerst van Hem, die hen in zijn oogst heeft gezonden, het door Hem beloofde loon (vgl. MATTHEUS. 18: 23 v.) en in de tweede plaats zal de arbeid op zichzelf hem een zalige bevrediging geven. Met zijn

inzamelen van de oogst in het voor ons liggend geval vergadert hij toch vrucht van het eeuwige leven in de zielen, die Hij in het koninkrijk der hemelen inleidt; opdat zich in dat rijk, waar zij bij elkaar komen, samen verblijden in geestelijke, goddelijke vreugde beide die zaait en bij zijn arbeid tevreden moet zijn, dat hij het zaadkoren voor de vrucht ten eeuwigen leven uitstrooit en die maait, waarmee hij zich aan het doel van de arbeid van de eersten gesteld ziet.

37. Want hierin, in deze geestelijke zaken, waarvan Ik spreek, is die spreuk in de volle zin waarachtig, die men in de aardse zaken, die Mij tot gelijkenis voor de hemelse dienen, dikwijls aanwendt, opdat de moeite van het zaaien enplanten geen last maar een lust is, ook voor het geval dat men het inzamelen en oogsten van de vruchten niet zelf beleeft: een ander is het, die zaait en een ander, die maait. Die beiden vormen zo'n onscheidbare eenheid, dat de zaaier zich reeds te voren in de oogstenden verblijd, terwijl die oogst de zaaier dankbaar is voor zijn moeite enzijn arbeid, waardoor hij hem de vreugde van het oogsten heeft mogelijk gemaakt.

38. Ik heb u, toen Ik u tot Mijn discipelen en volvoerders van Mijn werk heb geroepen, uitgezonden om te maaien wat u niet gewerkt heeft, anderen hebben het gewerkt en u bent tot hun arbeid ingegaan, zodra u het maaien als uw roeping ontvangt.

Gewoonlijk nemen de uitleggers de woorden: die ontvangt loon en vergadert vrucht voor het eeuwige leven (vs. 36) zo op, als werd in beide woorden over dezelfde zaak gesproken, als was het loon, dat de maaier ontvangt, hetzelfde als dat hij vrucht verzamelt voor het eeuwige leven. Op die manier wordt echter het beeld, dat ten grondslag ligt, geheel buiten aanmerking gelaten. Dit veronderstelt toch ook op het gebied van de geestelijke oogst iets, dat met het loon van de maaier op aards gebied overeenkomt en dat er nu werkelijk iets op dat gebied is, dat er mee overeenkomt, zegt de boven aangehaalde plaats bij Mattheüs. Wat dan het vrucht inzamelen voor het eeuwige leven aangaat, is, zoals Tholuck verklaart, de mens de vrucht (vgl. Luk. 5: 10) en het eeuwige leven, waarin de mensen als het ware geborgen worden is de schuur (MATTHEUS. 13: 30). In het aardse nu staat bij de maaier wel het loon op de voorgrond in zijn ziel, toch bestaat ook daar reeds een zich verblijden met de zaaier, die tevens moet gedacht worden als heer van de akker en dus ook als degene die de oogst ontvangt. Voor het hemelse daarentegen is het van diepe betekenis, dat de Heiland van het loon spoedig overgaat tot deze vreugde. Hij wil de harten van de discipelen reeds hier genezen van alle, ook van de fijnste loonzucht en hen verheffen tot gemeenschap van Zijn geest, waaruit Hij vroeger het woord in vs 34 sprak. Tot hetzelfde doel voert Hij ook het spreekwoord in vs. 37 aan. Niet daarop moet dat woord worden toegepast, dat, zoals velen zich uitdrukken, Jezus zich daarover wil troosten dat Hij de vrucht van de door Hem voorbereide geestelijke arbeid aan de zielen niet meer zou kunnen inoogsten, maar Hij wil integendeel de discipelen in de eerste plaats tot solidariteit, of tot zo'n gemeenschap met Zich verbinden, dat twee personen geheel hetzelfde belang, hetzelfde doel en streven hebben, hoe verschillend ook hun plaats op de weg tot bereiking van dit doel is. Vervolgens wil Hij op grond van zo'n solidariteit hen bewaren voor de dwaasheid van het natuurlijke mensenhart, dat zo graag bij hem, die geroepen is om de laatste hand aan enig werk te leggen, zich vleit met de gedachte als kwam hem ook de verdienste toe van het bereiken en daarbij de andere

vergeet die hem in de hand heeft moeten werken. Daarom gaat de Heere in de toepassing van het spreekwoord op de zaak, waarvan Hij spreekt, verder zo voort als vs. 38 zegt. De zaak nu, waarvan Hij in de eerste plaats spreekt, is de doop van de Samaritanen, hun opname in de Christelijke kerk. Daarvan lezen wij in Hand. 8: 5 vv. en het is nu meer dan waarschijnlijk dat de stad, daar niet genoemd, ons Sichar is en niet, zoals sommigen menen, de hoofdstad Samaria zelf. Als nu ten gevolge van de prediking van de diaken Filippus het volk in die stad gelovig geworden is in de naam van Christus en zich laat dopen, daarentegen eerst door het college van apostelen te Jeruzalem twee worden afgevaardigd, Petrus en Johannes, om deze gedoopten door gebed en handoplegging ook de gave van de Heilige Geest mee te delen, dan heeft het daarin zijn reden, dat de opmerkelijke voortgang van het Christendom over de grenzen van Judea naar Samaria niet volbracht moest worden zonder de bijkomende onmiddellijke Apostolische werkzaamheid. Daarvan geeft de Heere hier reeds aan Zijn discipelen de toezegging en Hij geeft die tevens zo, dat het eigenaardige van die gebeurtenis hier reeds wordt gekarakteriseerd met de woorden: "Ik heb u uitgezonden, om te maaien wat u niet gewerkt heeft". Daardoor dat Filippus met zijn prediking het volk van de stad tot het geloof brengt, ook de doop aan hen volbrengt, werd nog eens vervuld dat de apostelen hier niet hadden gewerkt, maar in de arbeid van anderen waren ingegaan; en daarin, dat pas ten gevolge van hun gebed en hun handoplegging de gedoopten de Heilige Geest ontvingen, werd het woord van Christus bevestigd: "Ik heb u gezonden om te maaien"; zij moesten aan het werk dat reeds gereed was de kroon opzetten. Met het oog hierop zal het ons dan niet vreemd klinken dat de Heere niet van Zichzelf alleen spreekt, maar zegt: "anderen hebben het gewerkt". Hij neemt bij Zijn eigen werk nog dat van Filippus, zodat ter Zijner tijd, als het tot maaien kwam, de maaiers door de toestand van zaken van het woord van hun Meester zouden worden herinnerd. Wederom heeft Hij het later niet laten plaats hebben dat reeds bij de doop door Filippus de Heilige Geest over de Samaritanen werd uitgestort, zodat dezen herinnerd zouden worden wie de eenmaal geroepene maaiers waren en dan is het ook geen toeval dat de twee die het apostel-collegie te Jeruzalem tot mededeling van de Geest uitzendt, degenen zijn die reeds hier in onze geschiedenis tot Jezus discipelen behoorden en de voornaamste onder de zes waren (Hoofdstuk 1: 37 vv. , 41 v.). In de betrekking, waarin dus Filippus aan de ene kant en Petrus en Johannes aan de andere kant stonden bij dit begin van Samaria’s overgang tot het Christendom, werd werkelijk de spreuk in vs. 37 : "een ander is het, die zaait, een ander die maait", op aanschouwelijke wijze bevestigd. Aan beide zijden zou echter ook dat blijken wat de Heere vroeger gezegd heeft: "opdat zich tezamen verblijden, beide die zaait en die maait. "

In de goddelijke huishouding is de successie of volgorde met wijsheid geregeld: ieder vroegere is het zaad van een volgende oogst; ieder is zaaier ten opzichte van zijn navolgers en maaier ten opzichte van zijn voorgangers.

Een grote troost voor hen, die in de Kerk van God veel arbeiden en er geen vrucht van zien, dat hen hier wordt verzekerd dat zij hun loon geenszins zullen verliezen.

39. En (om hier het in vs. 30 medegedeelde verder voort te zetten) velen van de Samaritanen uit die stad geloofden in Hem, dat Hij de Christus was, hetgeen hen nog slechts als een zaak van onderzoek was voorgelegd, zonder enige twijfel, om het woord van de vrouw, die bij haar

boodschap en aanmaning getuigde: Hij, de Joodse man, die buiten bij de fontein gezeten is, heeft mij gezegd alles wat ik in mijn leven gedaan heb!

40. Toen dan de Samaritanen, die wij volgens de tweede helft van vs. 30 en naar vs. 33 de stad zagen uitgaan, tot Hem gekomen waren, vroegen zij Hem dat Hij voor altijd bij hen blijven zou; en Hij bleef daar ten minste twee dagen, omdat Hij het voor altijd niet kon inwilligen.

Dat was dadelijk een meer hoopgevend geloof dan het geloof van de Joden, die de tekenen zagen, die Hij deed (Hoofdstuk 2: 23). De getuigenis van de boetvaardige zondares vond zielen, die ook graag een Heiland zouden gehad hebben voor alles wat zij hadden gedaan. De burgers van Jeruzalem hebben Hem nooit gevraagd bij hen te blijven; maar de Samaritanen zouden Hem graag voor altijd bij zich gehouden hebben.

Jezus bleef niet lang bij de Samaritanen, omdat de tijd nog niet daar was om zich met het evangelie tot de heidenen te wenden.

De Heere breekt na twee dagen Zijn oponthoud in een Samaritaanse stad weer af en laat voor hetgeen zij als gasten van de zaligheid uit de Joden hebben genoten, nu tijd om onder hen wortel te schieten.

41. En er geloofden er veel meer gedurende die twee dagen nog, dan die velen, die dadelijk tot Hem kwamen (vs. 39 v.), omwille van Zijn woord, dat Hij daar predikte in de huizen gedurende Zijn oponthoud bij hen.

42. En zeiden in vereniging met die eersten tot de vrouw, toen Hij weer van hen ging: Wij geloven niet meer omwille van uw zeggen, dat ons nadat wij Zijn eigen woord gehoord hebben, als een geringe, nauwelijks op te merken betuigingvoorkomt: want wij zelf hebben Hem gehoord en weten met volle en vaste overtuiging dat deze waarlijk - en niet misschien, zoals u het voorstelde (vs. 29) - de Christus is, niet slechts in den zi van een Messias van de Joden, maar ook voor ons heidenen, met andere woorden de Zaligmaker van de wereld (1 Joh. 4: 14).

De Samaritanen hadden getrouw gebruik gemaakt van de geringe door de vrouw ontvangen kennis; zij werden rijkelijk beloond (MATTHEUS. 13: 12).

Daarin betoont een hart dat het uit de waarheid is, als het niets veracht wat een handleiding tot Christus kan zijn, ook bij niets stil staat, maar in de aangeboden geloofsgemeenschap met de Heere Jezus doordringt.

Hier openbaart zich voor de eerste maal op heerlijke wijze de regel, die Jezus uitdrukt met de woorden: vele laatsten zullen de eersten zijn en de eerste de laatsten.

Van wonderen vinden wij geen spoor, waaruit men kan besluiten dat de behoefte aan wonderen bij de Samaritanen niet heeft bestaan (Hand. 8: 6 vv.). Vond Jezus Zijn woord voor

het ogenblik voldoende, dan liet Hij het wonderdoen opzettelijk na (vs. 48) en Zijn krachtig woord was bij het onbevooroordeeld volk des te krachtiger.

Onze geschiedenis is ook in zo verre merkwaardig, als hier de werkzaamheid van de Heere een opwekking in het groot te voorschijn riep. Gewoonlijk vinden wij slechts enkelen door Hem opgewekt en deze als zaadkorrels van een nieuwe hogere orde van zaken onder het gehele volk uitgestrooid.

De Heere verzorgde later de kiemen niet, die bij de Samaritanen te voorschijn waren gekomen; Hij liet die voorlopig geheel aan hun lot over. Maar het gesprek met de vrouw en wat zich daaraan aansluit, moest ook slechts een voorspel zijn voor hetgeen in Hand. 8 bericht wordt. Met dit voorspel was het voor Zijn toenmalig doel genoeg en meer moest niet gebeuren, zonder de rechten van het verbondsvolk te schenden. Zijn werkzaamheid in Samaria staat in verhouding tot de latere zending onder dit volk, als Zijn enkele doden-opwekkingen tot de algemene opstanding.

Wij zien hieruit wat voor een geschikte zendeling een vrouw kan zijn. Niet dat zij het evangelie aan de heidenen moet gaan verkondigen, of het op de hoeken van de straten gaan prediken, maar langs duizenden wegen kan zij toegang hebben, waar een man die niet heeft, onder het gesprek, door wenken geven aan haar kennissen, inlichtingen verstrekken, een woord tot een vreemde spreken, niet om het evangelie te verklaren, maar om aan te sporen om deze of gene getrouwe verkondiger van de eeuwige waarheid te gaan horen en zo'n verkondiger horende, zullen zij het werktuig danken, dat hen binnen het bereik van de woorden bracht, die wijs kunnen maken tot zaligheid (2 Tim. 3: 15).

44. Voor zo'n doel was Galilea juist geschikt; want Jezus heeft zelf getuigd, zodat niet alleen anderen Hem daarop hoefden te wijzen (Hoofdstuk 7: 3 v.) dat een profeet in zijn eigen vaderland (Hoofdstuk 7: 41, 52) en het allerminst in zijn vaderstad, waar Hij is opgegroeid (Hoofdstuk 1: 46) geen eer heeft (MATTHEUS. 13: 57. Mark. 6: 4. Luk. 4: 24).

45. Als Hij dan met dat doel en met die veronderstelling in Galilea kwam, werd die veronderstelling evenwel niet dadelijk bevestigd en ontvingen de Galileërs Hem in het geloof dat Hij de Messias was, omdat zij al de dingen, die Hij te Jeruzalem op het paasfeest gedaan had (Hoofdstuk 2: 23) gezien hadden; want ook zij waren tot het feest gegaan. Zo was het dan een natuurlijk gevolg dat Hij niet zo dadelijk verborgen kon zijn, als Hij wilde (Mark 7: 24), waar Hij het stille leven pas door uitdrukkelijk onthouden van alle Messiaans werk moest teweegbrengen.

De gedachten, die de evangelist bij deze voorstelling vervullen, worden veelvuldig door de uitleggers niet duidelijk begrepen, waarom men zich ook niet goed in zijn woorden kan vinden. Hij wil hier aanwijzen hoe gemakkelijk het voor Jezus geweest zou zijn om reeds nu Judea en Jeruzalem, waar Hij meteen volgens Hoofdstuk 2: 18-4: 3 aan de ene kant tegenstand vond en aan de andere kant verdacht geloof, te laten varen en op een ander arbeidsveld erkenning en vrucht te zoeken, als Hij niet alle gerechtigheid omtrent de Judeërs en omtrent de plaatsen, waaruit de schone luister van God zou aanbreken had willen vervullen

en daarom liever in zelfverloochening alle andere uitzichten had willen opgeven. In Samaria had Hij tegen hoop meteen arbeid en vrucht gevonden en had men Hem gevraagd om zich daar voor altijd neer te zetten; maar Hij behandelde hetgeen Hij daar ondervond slechts als een voorspelling voor de toekomst, niet als een aanwijzing voor het tegenwoordige en hoewel het veld zich snel na het bezaaien ook reeds wit om te oogsten vertoonde, liet Hij het toch blijven en bestelde Hij eerst Zijn discipelen na Hem tot maaiers. Nu komt Hij naar Galilea met het doel daarheen af te dalen, zoals er woordelijk in vs. 3 en 43 staat, d. i. om Zich daar in de stilte terug te trekken (MATTHEUS. 8: 18. Mark. 8: 13); en het is niet alleen een door anderen gebruikt woord, maar ook Zijn eigen getuigenis dat een profeet in Zijn vaderland geen eer heeft. Hij heeft dus een plaats tot oponthoud gekozen die geheel met Zijn bedoeling overeen komt als Hij Galilea en in het bijzonder Nazareth tot Zijn asiel bestemt; Hij zou naar alle menselijke berekening geen beter hebben kunnen vinden. Evenwel treft Hij ook hier een vruchtbare bodem aan om te zaaien en wel een bodem, die juist door hetgeen Hij te Jeruzalem op het feest heeft gedaan, vruchtbaar geworden is. Nu lag in dubbel opzicht de verzoeking voor Hem, om als het ware Zijn hand open te doen en het zaad uit te strooien zonder Zich verder om Judea en Jeruzalem te bekommeren. Maar Hij doet het niet: een tweede wonder, dat Hij in Galilea volbrengt (vs. 47 vv.) is evenals het eerste (Hoofdstuk 2: 3 vv.) Hem juist afgedwongen door een geloof, dat niet ongekroond mocht worden gelaten, als niet de regel van God op andere wijze zou worden geschonden. Maar dan wordt het werkelijk stil in het leven van de Heere, zo stil dat Hij zelfs Zijn discipelen weer tot hun aardse bezigheden laat heengaan en als wij in Hoofdstuk 5: 1 vv. Hem weer ontmoeten en een nieuw wonder zien verrichten, dan is juist Jeruzalem de plaats, waar het wonder geschiedt en een feest van de Joden de tijd, waarop dat plaats heeft. In Galilea zien wij Hem pas in werkelijke overgave aan dit arbeidsveld en met voorbijgaan van Judea werkzaam in Hoofdstuk 6: 1-7: 1 Aan het slot van deze afdeling wordt door de evangelist ook uitdrukkelijk gezegd waarop dit voorbijgaan van Judea en deze werkzaamheid in Galilea berust, namelijk daarop, dat de Joden sinds de in Hoofdstuk 5 verhaalde gebeurtenis Hem naar het leven staan en stad en land in Judea zolang voor Hem ongenaakbaar hebben gemaakt, tot dat de tijd van Zijn lijden en sterven komt (Luk. 9: 51). Zo noodzaakt ons een goed begrip van het evangelie van Johannes om de volgorde van de gebeurtenissen in Jezus’ leven zo te rangschikken, als dat in onze evangeliënharmonie is geschied. De schriftverklaarders die het "ging heen naar Galilea" in vs. 43 voor gelijktijdig houden met het bericht van de drie synoptici, MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14 en daarom het in Hoofdstuk 5: 1 van ons evangelie ongenoemd gelaten feest van de Joden in de werkzaamheid van Jezus in Galilea moeten rangschikken, komen niet alleen bij dit feest verkeerd uit, omdat zij meestal aan het geheel niet passende purimfeest denken, maar staan ook tegenover de inhoud van de hier voor ons liggende drie verzen als voor een onoplosbaar raadsel en grijpen nu links dan rechts met hun opvattingen mis.

46. a) Zo kwam dan Jezus, toen Hij in Galilea was aangekomen en het landschap van het zuiden ongeveer zes mijl was doorgetrokken, weer te Kana in Galilea, waar Hij negen tot tien maanden geleden het water in wijn veranderd had.

Waarom Hij niet dadelijk te Nazareth bleef, maar nog drie uren verder tot Kana trok, moet verklaard worden uit Zijn voornemen om de discipelen voor een geruime tijd weer naar hun woningen te laten terugkeren. Daarvoor was Kana meer geschikt dan Nazareth, omdat

Nathanaël uit Kana in Galilea was (Hoofdstuk 21: 2) en Hij dus deze discipel, aan wie Hij Zich op bijzondere wijze had verbonden (Hoofdstuk 1: 50 v.) gemakkelijk tot dadelijk bij zijn woonplaats kon brengen. Bovendien konden ook de overige discipelen juist van hier een opgewekte herinnering verkrijgen aan dat eerste wonder, waardoor zij in geloof waren toegenomen en dat voor hen een beeld moest zijn voor het doel van het werk van hun Meester; die herinnering konden zij naar hun woonplaats aan het meer van Gennesareth tot later meenemen. Door Gods leiding wordt het dan verder zo bestuurd dat er nog een tweede wonder bijkomt, dat enigermate eveneens in engere familiekring voorvalt en de discipelen ten slotte met onoplosbare banden aan hun Heere bindt, voordat zij voor enige tijd van Hem scheiden, om dan tevens gereed te zijn, als Hij hen weer zal roepen (MATTHEUS. 4: 18 vv. Mark. 1: 16 vv. Luk. 5: 1 vv.). Kana was ook voor Jezus persoonlijk minstens even na als Nazareth, sinds Simon van Kana, die onder Zijn broeders genoemd wordt, ten gevolge van zijn huwelijk daarheen verhuisd was. In diens huis vond Hij zeker met dat zestal gastvrije ontvangst en dat Hij nu ook gelegenheid krijgt om in diens huis een tweede wonderdoend woord te spreken (vs. 50), was ontwijfelbaar voor diens verdere toekomst beslissend, toen hij eveneens tot het discipelschap werd geroepen (Mark. 3: 13 vv.) en vrouw en huis moest verlaten (MATTHEUS. 19: 27 vv.).

EVANGELIE OP DE 21ste ZONDAG NA TRINITATIS

Tot toeneming in de ware heiligmaking dient het gebed; zonder gebed kan ons leven geen leven in God zijn. Van de koninklijke hoveling in het evangelie nu leren wij dat wij gelovig en aanhoudend mochten bidden; zijn smeken wordt ten slotte verhoord en deze ondervinding van genade versterkt hem in het geloof. Aan nood en ellende, inwendig en uitwendig, waardoor wij tot gebed worden gedwongen, ontbreekt het ons dan ook niet. Het leven van een Christen moet door gebed gedragen en ervan doordrongen zijn. Zo neemt het geloof en de ware heiligmaking toe, die toch zonder de genade van geest van de Heere niet wordt verkregen. Alleen biddend overwinnen wij de duivel en de wereld om ons en in ons.

De drie evangeliën van deze Zondag af leiden ons op drieërlei gebied, namelijk in de huiselijke-, vriende- en maatschappelijke kring van het leven en tonen aan, hoe al deze verbintenissen door het Christendom geheiligd en verheerlijkt worden. Heden leren wij het christelijk huisgezin in zijn tegenstelling tegenover het wereldse kennen en zien: 1) dat in zo’n huis ziekten niet uitblijven, maar geduld en liefde die verzachten; 2 dat eisen worden gesteld, die het geloof vervult, en 3) feestvreugde genoten wordt, die voorbereiding voor de hemel is.

Voordat de rij evangeliën begint, die de laatste dingen voorstellen, komen enige perikopen, die de gesteldheid duidelijk willen maken van hen, die in die laatste tijd gezegend zullen worden. Het geloof treedt zoals vanzelf spreekt het eerst op de voorgrond, want het einde van het geloof is de zaligheid. Wat behoort tot een juist geloof? 1) een juist bidden om de hulp van de Heere, 2) een juist vasthouden aan het woord van de Heere, 3) een juist zoeken naar de wonderen van de Heere, 4) een juist getuigen voor de eer van de Heere.

De school van het geloof: 1) de nood, waardoor het wordt opgewekt, 2) de beproeving, waardoor het wordt geoefend, 3) de overwinning, waardoor het wordt gekroond, 4) de vrucht, waardoor het werkzaam wordt.

De kracht van het ware geloof: het maakt ons hart heilig, 2) ons huis hemels, 3) ons leven goddelijk.

De koninklijke hoveling van Kapérnaüm een leerrijk en opwekkend voorbeeld van geloof. Daarin wordt gezien 1) de eenvoud, 2) de gehoorzaamheid, 3) de vastheid en 4) de gemeenschap van het geloof.

46 (vervolg) En er was een zeker koninklijk hoveling, een beambte, die in dienst van de koning Herodes Antipas was, wiens zoon (in de grondtekst staat er het artikel bij, waaruit is op te maken dat hij de enige zoon des huizes was) ziek was (hij nu woonde te Kapérnaüm aan het meer van Gennesareth (Hoofdstuk 2: 12. en "Uit 4: 25").

48. Jezus dan gaf op de bede zelf geen antwoord, maar wilde hem eerst het onvoldoende en halve van zijn geloof doen inzien en zei tot hem: Tenzij dat jullie tekenen (Hoofdstuk 2: 3) en wonderen, buitengewone daden, die grote verwondering wekken (MATTHEUS. 24: 24)ziet, zult u met uw gelijken (1 Kor. 1: 21) niet geloven.

Men heeft dit antwoord hard genoemd en gezegd dat het komen van de man vol vertrouwen dit weinig billijkte; men miskent echter dat Jezus in de regel nog de gemoederen, waaraan Hij een wonderdadige hulp zal bewijzen, eerst moet voorbereiden voor het nodige ontvangen daarvan en wel menigmaal door een samenspraak, die door een beschamende wending tot zelfkennis leidt. Hier was het echter in de hoogste graad nodig om de bewogen koninklijke hoveling in de juiste verhouding van de geest tot Jezus te plaatsen. Had de Heer Zijn eis niet gereinigd, maar was Hij meteen met hem over de bergen heengesneld, dan was Hij misschien voor de moderne kritiek begrijpelijker geweest, maar Hij was dan niet hier voorgekomen als de Mensenvorst, maar meer als een onderdanig dienaar van de koninklijke hoveling.

Waarom, was dit niet te veel gevergd: zo’n weg meteen met hem te gaan? Hoe durfde de hoveling dit de Heere voorstellen? Och mijn vrienden, mensen, die aan de koninklijke hoven zijn en een sierlijke kleding dragen, ja al de aanzienlijken van deze wereld menen in de regel (de uitzonderingen zijn weinig) dat ieder hen ten dienst moet staan. Zij zijn dat van hun jeugd af zo gewoon, dat zij dit over ieder uitstrekken, ook waar zij ons een liefdedienst moeten vragen; zij doen dit echter bijzonder in zulke gevallen, niet zozeer uit trotsheid als wel uit gewoonte. Maar zoals tegen zijn eigen moeder, zo verzette Zich de Heere meteen tegen een ieder, die enige macht of gezag over Hem wilde uitoefenen. Hij was de Heere en diende Hij, Hij deed het vrijwillig; maar niemand moest Hem enige dienst opleggen. Ook was Hij de bezitter van al de gaven van God; maar de gaven van God zijn niet te verkrijgen door te bevelen, maar alleen door ze in de diepste ootmoedigheid, in de erkentenis van de almacht en vrijmacht van de Heere, biddende van Hem te vragen, zoals de hoofdman, die niet wilde dat Jezus tot hem kwam.

De Heere erkende, zoals blijkt uit het woordje "dan" dat de reden, waarom de koninklijke hoveling kwam, de zelfde was als de in Hoofdst. 2: 23 en 4: 45 genoemde. Vandaar ook de berisping, die in het antwoord van de Heere ligt. Daarmee wordt niet de waarde en de betekenis van de tekenen en wonderen verminderd (vgl. hoe de Heere Zich daarover uitspreekt in Hoofdst 5: 36; 10: 37 v. ; 14: 10 vv. ; 15: 24); maar dit keurt Jezus af, dat zij de bedoelde werking niet teweeg brachten, geen geloof in de persoon van Christus, die ze deed, opwekten, maar dat het geloof bleef kleven aan de tekenen en wonderen en dat men steeds nieuwe begeerde, als was het verrichte nooit genoeg. De tekenen toch worden niet gedaan omwille van hun zelf, maar met het doel om als zij gedaan zijn, zichzelf overbodig te maken en als vrucht een vrij en vrolijk vertrouwen op de Heere, die Zich door deze geopenbaard heeft, achter te laten. De Heere spreekt Zijn afkeuring uit in het meervoud; het gaat niet de hoveling alleen aan, maar allen, die met hem op gelijke trap stonden, zoals bijvoorbeeld ook de Galileërs in vs. 45.

Het geloof van de Galileërs en zo ook van deze Kapernaïet, was aan dat wondergeloof van de Joden in Hoofdstuk 2: 23 het meeste gelijk; want omwille van tekenen, die zij gezien hadden, namen de Galileërs Jezus op. Nu richt de Heere Zijn wonderbare hulp zo in, dat Hij het geloof van het wonderbare losmaakt en alleen aan Zijn woord verbindt; zoals aan de Samaritanen in vs. 41 gezegd wordt: "zij geloofden omwille van Zijn woord", zo zal later ook van de koninklijken hoveling worden gezegd (vs. 50): "de mens geloofde het woord, dat Jezus tot hem zei; " want (Hoofdstuk 20: 29) "zalig zijn ze, die niet gezien en nochtans geloofd hebben. "

Het wondergeloof gelooft niet, omdat het Jezus ziet en Zijn woord hoort, maar het gelooft, omdat het van Jezus wondere zaken ziet en hoort. Is dat waar geloof, als men gelooft, omdat men ziet? En is dat geloof te prijzen, dat blind is voor de goddelijke heerlijkheid van Jezus, die zich in Zijn persoon en Zijn woord openbaart. Zegt niets van de wonderen! Zij zijn enkel bladeren van de boom des levens, maar de boom des levens is meer dan zij; de Zoon des mensen is het grootste wonder. Die ogen heeft om te zien, die gelooft omwille van Hem, omwille van Zijn woord. Het is een kinderziekte van het geloof dat het altijd naar wonderen haakt; welke geschiedenissen hoort u het liefst, die, waarin de heilige wandel van een kind van God en zijn godzalig leven wordt beschreven, of als men u vreemde geschiedenissen, wonderbare gebedsverhoringen, buitengewone bewaringen en uitreddingen verhaalt? De oren worden traag als zij in de rijkdom van het woord van Christus worden ingeleid en het wonder van Zijn liefde aan het kruis zullen vernemen; maar nauwelijks begint men zeldzame, nooit gehoorde dingen te vertellen of alles luistert om geen woord te verliezen! Ook voor zichzelf willen de mensen wonderen hebben; beleven zij niets merkwaardigs, weten zij van geen buitengewone gebedsverhoringen te spreken, zo menen zij dat het niet goed met hen is en ten slotte maken zij voor zichzelf wonderen; zo zij in hun verbeelding iets hebben gezien dan zijn het engelen geweest; als hun vlees hun allerlei merkwaardige tonen heeft voorgetoverd, dan hebben zij God horen spreken. Daaruit komen dan zoveel geschiedenissen, die meer tot verkleining dan tot bevestiging van het christelijk geloof dienen. Deze wonderzucht is volstrekt zo’n onschadelijke zaak niet als men gewoonlijk aanneemt: komt het geloof niet uit deze ziekte voort, zo kan het er toch door kwijnen. De wonderen kunnen tot handladders dienen, om de ziel tot Christus te leiden en in zo verre zijn zij goed; maar zij kunnen ook de

ziel verleiden, dat zij God verzoekt. Hoe menigeen heeft God reeds wonderen voorgeschreven, die Hij hier of daar aan hem moest doen. Komt daarvan niets, dan sluipt de twijfel binnen, hoe het met de wonderen in het algemeen en met Gods woord zijn zou en de schipbreuk aan het geloof is nabij; komt er iets van, dan verlaat zich de mens daarop, als of hij daarom niet alleen een goed Christen zou zijn, maar ook boven anderen zou uitsteken en hij komt door geestelijke hoogmoed ten val. De Heere Jezus voelt Zich dus gedrongen om de hoveling ernstig en streng te behandelen en hem de zwakheid en ziekelijkheid van zijn geloof voor te houden.

Onze geschiedenis behoort tot die, waarin de Messiaanse werkzaamheid zich nu al begint te openbaren, die van de menigte afzondert, op het inwendige van de gemoederen gericht is. Nadat Hij door de uitwendige aantrekkelijkheid van Zijn wonderen de opmerkzaamheid, de uiterlijke toegenegenheid als de eerste voorwaarden voor Zijn werkzaamheid had opgewekt, wil Hij hoe langer hoe meer het zichtbare, zuiver uitwendige element uit het geloof van Zijn tijdgenoten verwijderen. En omdat de vader van het stervend kind Hem voorkomt als een van die, waarin het geloof slechts "uit het vlees geboren" (Hoofdstuk 3: 6) was, verzuimde Hij de gelegenheid niet om hem te zeggen, dat Hij met die stemming niet tevreden was en een meer geestelijk, een hoger geloof verlangde, zoals dat reeds bij de Samaritanen ontkiemde.

Het was de Heere Jezus niet voornamelijk daarom te doen, dat Hij deze en andere zieken lichamelijk hielp, Zijn voornaamste werk was de mensen op het woord te wijzen en het in hun hart te ontwikkelen, opdat zij er zalig door werden.

Als de Heere dit de hoveling voorhoudt, dan ligt in het verwijt toch ook een belofte. Erkent hij namelijk dat het bij de eigenaardigheid van dit geslacht niet anders gaat, dan dat het aan wonderen het zwakke geloof moet versterken, zo zal toch ook Hij, die gekomen is om het zwakke te versterken en wat dood is levend te maken, het overige doen en de zwakheid van de hoveling met barmhartigheid in aanmerking nemen.

Velen in onze dagen moeten ook tekenen en wonderen zien, of zij willen niet geloven. Sommigen hebben gezegd: ik moet grote zielsangst voelen, of ik zal nooit in Jezus geloven. Hoe dan u, die nooit voelen zult, zoals waarschijnlijk het geval zal zijn. Wilt u uit spijt tegen God naar de hel gaan, omdat Hij u niet als een ander wil behandelen? Er zijn er, die bij zichzelf zeggen: als ik een droom had of een onverwachte schok, of ik weet zelf niet wat gevoelde, dan zou ik geloven. Aldus waant u nietswaardige stervelingen, dat de Heere Zich door u de wet zal laten stellen. U bent bedelaars aan Zijn poort, om genade vragend en u zult erop uit zijn Hem wetten voor te schrijven, hoe Hij die genade zal hebben uit te delen? Meent u dat Hij Zich hieraan zal onderwerpen? Mijn meester is liefdevol van aard, maar Hij heeft een koningshart; Hij laat Zich geen wetten stellen, Hij houdt de vrije macht in al Zijn handelingen aan Zich. Als dit misschien uw geval is, waarom lieve lezer hunkert u naar tekenen en wonderen? Is het Evangelie zelf niet een teken en wonder? Is dat niet het wonder der wonderen, dat God alzo lief de wereld heeft gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft niet verderft? Zeker, dat dierbaar woord: "die wil neme van het water des levens om niet" en die plechtige belofte: "Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen" zijn beter dan tekenen en wonderen! Een waarachtigen

Zaligmaker moest men geloven. Hij is de waarheid zelf. Waarom zou u het bewijs vragen voor de waarheid van een, die niet liegen kan? De duivels zelfs erkenden Hem als Zoon van God, zult u Hem wantrouwen?

49. De koninklijke hoveling, die bij dit verwijt van Jezus net zo min boos werd als Maria bij de terechtwijzing in Hoofdstuk 2: 4 en de Kananése vrouw bij de afwijzing in Matth. 15: 26 , zei tot Hem: Heere! (vs. 11-15) kom af en vervul snel de tot U gerichte bede (vs. 47), eer mijn kind (juister: kindje) sterft; Iaat wat Gij met recht tegen mij hebt mijn kind niet ontgelden, dat het tijdens Uw berisping sterven zou.

50. Jezus zei tot hem: Ga heen, Ik zal u niet langer met Mijn berisping ophouden, maar het is niet nodig dat Ik met u meega, uw zoon leeft. Door Mijn woord, dat uit de verte werkt (MATTHEUS. 8: 8 v.), is hij van zijndodelijke ziekte bevrijd en aan het leven teruggegeven. En de mens (Hoofdstuk 3: 1) geloofde het woord, dat Jezus tot hem zei: uw zoon leeft en ging heen naar zijn huis.

De arme bedroefde vader had een ontvangst zoals hij die (vs. 48) vond, zeker bij Jezus niet verwacht; maar dat hij die verdiend had zei zijn hart hem, dat door het bestraffende woord van de Heere gewond was, waarin toch niet de geringste toon van afkeer werd gehoord. Hij twijfelt wel een ogenblik of hij moest gaan of blijven; hij zou graag iets anders voortbrengen dan de bede om het verlangde wonder, maar aan zijn geperst gemoed ontworstelt zich slechts één zucht: "Heere kom af, eer mijn kind sterft!" En de Heere hoort in die zucht meer dan de bidder Hem in vele woorden had kunnen zeggen. Hij ziet in een oprecht, waar, verootmoedigd hart en een hart, waaraan Hij Zijn woord: "ga heen, uw Zoon leeft" kon toevoegen, als genadige vervulling van de bede: "kom af. "

De berisping van de Heere was zeker rechtvaardig, maar wij kunnen het niet loochenen, juist nu uitgesproken, een zware verzoeking voor de vader; hoe gemakkelijk had hij daardoor van Jezus afkerig kunnen worden en kunnen denken: "ik wil Hem niets verder vragen, het helpt toch niets; Hij is een hard man, die geen medelijden heeft met mijn kind en de gevoelens van een teder vader- en moederhart niet kent; een hard man, die op bescheidene, dringende beden met verwijten antwoordt. " Zodanige beproevingen en teleurstellingen, die ons als met een slag uit de hemel van al onze verwachtingen naar beneden rukken en in de koude werkelijkheid verplaatsen, blijven in geen huis weg; zij gaan nu eens van de Heere dan weer van de mens uit. Zij bevatten diepe verootmoedigingen, schijnbare afwijzingen, beletselen in het toevloeien van de goddelijke genade, verdrietigheden en wanklanken, geheime kommer en zware zorgen, beschamingen en krenkingen van het innerlijk gevoel en de natuurlijke mens spreekt dan bij zichzelf: "ik dacht het wel van het begin af; hoe kon ik ook zo dwaas zijn om mij tot den Heere te wenden en van Hem in het gebed hulp te verwachten? Hij bekommert Zich toch niet om bijzondere noden van Zijn mensenkinderen; al het geloof in de verhoring van onze gebeden is een troosteloze waan; God doet tegenwoordig geen wonderen meer; die zichzelf niet helpt, die wordt niet geholpen. " De hoveling laat zich echter door de eerste bittere ervaring niet dadelijk afschrikken; hij klaagt niet de Heere, maar zichzelf aan en denkt: ik heb er zeker nog niet ernstig en ootmoedig genoeg om gebeden; ik zal het nog eens wagen, ik zal het nog dringender doen. "Heere" zegt hij en daarmee verootmoedigt hij zich

geheel voor Jezus en stelt al zijn vertrouwen op Zijn genade - Heere! kom af eer mijn kind sterft: het leven staat toch op het spel en ik zie nergens meer hulp dan bij U alleen; kom dan; ik laat U niet los, tenzij Gij mij zegent!" In het antwoord, dat hij daarop van Jezus ontvangt, liggen twee zaken: een bevel: "ga heen" in een belofte: "uw zoon leeft. " Het bevel is tot zijn gehoorzaamheid, de belofte tot Zijn geloof gericht. En de hoveling vervult beide eisen van de Heere: hij gelooft Zijn belofte, hoewel Jezus niet met hem meegaat, maar van hem eist overtuigd te zijn, dat ook op zo’n grote afstand Zijn woord alleen kracht genoeg bezit, om de doodzieke knaap te genezen; en hij gehoorzaamt en gaat heen.

Zo krachtig werkt op hem de indruk van de goddelijke persoon van Jezus, zo koninklijk en machtig klinkt Zijn bevel, zo vertroostend en geruststellend klinkt Zijn belofte, dat hij zonder tegenspraak volgt, zonder tegenspraak op het woord gelooft en zich vol blij vertrouwen op de terugweg begeeft.

Hij ging zo vol rustig vertrouwen heen, zo onbekommerd hoe de genezing van zijn zoon zou plaats hebben, zo in zijn gemoed met Jezus bezig, dat hij de weg van Kana naar Kapérnaüm pas de volgende dag (vs. 52) aflegde (?); van het leven van zijn kind was hij volkomen zeker, was hij maar even zeker daarvan, dat zijn Heiland voor hem leefde.

Het woord van Christus, een heilzaam kruid, werkt twee genezingen terzelfder tijd: de aan koorts zieke zoon ontvangt daardoor gezondheid en de vader, die ziek is aan zwakheid van het geloof, ontvangt geloofsversterking.

Hem is Jezus woord te Kana nu evenveel waard, als was het te Kapérnaüm aan het bed van zijn zoon gesproken; hij neemt het aan zoals het luidt, zonder te zien wat in de kracht daarvan met het doodzieke kind voorvalt. Dat is woord-geloof, dat door God hoog wordt geacht; want het geeft God de eer, dat Zijn woord waarachtig is en wat Hij toezegt, dat houdt Hij zeker.

Wat is zaliger en vrolijker dan Zijn woorden te geloven en zich dat door geen aanvechting te laten ontroven, maar tegenover alle aanvechting van de duivel alleen de ogen te sluiten, zin en verstand en alle wetenschap terzijde te stellen en steeds in het hart te zeggen: "God heeft gesproken; Hij kan niet liegen!" Niets blijders is er, zeg ik, dan zo’n geloof.

51. En toen hij nu afging, reeds op zijn terugreis dicht bij Kapérnaüm was aangekomen, kwamen zijn dienstknechten hem tegemoet. Zijn vrouw had, toen het bepaald beslist was dat de ziekte van de knaap zich niet alleen tot beterschap had gekeerd, maar dat ook een gehele genezing had plaats gehad, die knechten hem tegemoet gezonden, opdat hij de Meester verder geen moeite zou aandoen (Luk. 8: 49). Deze nu ontmoetten hem en zeiden: Uw kind is niet gestorven, hoewel het bij uw van huis gaan reeds zieltogend was (vs. 47); juist het tegengestelde is gebeurd: het leeft.

52. Zo vroeg hij dan, nu nog sterker door de vreugde over de boodschap door verwondering over de heerlijkheid van de Heere aangegrepen, van hen het uur, waarin het beter met hem, met het kind geworden was. Hij vroeg hen of niet in het ziekteverloop op een bepaald tijdstip, op een enkel aan te wijzen ogenblik verandering was gekomen. En zij zeiden tot Hem:

Gisteren om zeven uur (’ s middags op één uur (vgl. Hoofdstuk 1: 39; 4: 6) verliet de koorts hem opeens!

53. De vader bekende dan, dat het ogenblik, hem door zijn knechten meegedeeld, als het keerpunt in de ziekte, hetzelfde uur was waarin Jezus tot hem te Kana (vs. 50) gezegd had: Uw zoon leeft. En hij, tot de zijnen terugkerend en hen meteen de heerlijkheid van Jezus Christus verkondigend, geloofde zelf en zijn gehele huis in deze Jezus als de waarachtige Christus.

Van Kana gaat de weg naar Kapérnaüm niet naar de laagte, maar eerst opwaarts. Pas geheel in de nabijheid van Kapérnaüm gaat die naar beneden, want het meer Gennesareth ligt daar omgeven door hoge bergketenen. Als de hoveling dus de stad voor zich zag liggen, ontmoeten zijn knechten hem, die zich op weg hadden begeven om hem bericht te geven. Hoe vriendelijk is toch de Heere, onze God: op het ogenblik dat de hoveling het hart bang klopte of hij het ook thuis zo zou vinden, als hij op Jezus woord had geloofd, toen zijn geloof opnieuw moest worden bestreden, kwamen deze knechten hem tegemoet als versterkende engelen; zij namen alle vrees uit zijn hart weg en begoten de tedere plant van het geloof, die de Heere door het woord van Zijn belofte in zijn ziel had geplant, met dezelfde boodschap, waarin dat woord eerst tot hem was gekomen! Het woord van de Heere heeft letterlijk vervulling verkregen.

Onderweg zullen bij de hoveling gedachten zijn opgerezen, die hem de vraag voorlegden of het niet dwaas was om alleen op het woord van toezegging te geloven. Hij heeft wel die gedachte bestreden en ze niet geduld, maar die ooit met dergelijke gedachten te doen heeft gehad, zal weten hoe sterk zij zijn, zodat zij evenals rondlopend gepeupel voor de deur van het hart rumoer en veel onrust veroorzaken. Nadat hij zijn geloof op Jezus’ woord heeft gehouden en bevestigd, is het eerste woord dat hij uit de mond van zijn knechten hoort, hetzelfde als het laatste, dat hij van Jezus gehoord heeft als een woord van belofte; zijn knechten roepen het hem echter toe als een woord van vervulling. Als wij aan God gehoorzaam zijn en Zijn woord ook dan vertrouwen, als het tegen verstand en ervaring strijdt, dan behaagt het Hem dikwijls de omstandigheden zo te leiden, dat wij duidelijk kunnen opmerken hoe God regeert en onze zaak wonderbaar ten einde brengt. Hier moeten wij op Gods vinger letten, "en de bijzondere leidingen van God nagaan en nadenken, opdat wij op aarde Zijn wegen erkennen (Ps. 67: 3). Zo doet de hoveling als hij van zijn knechten het uur vroeg, waarin het met het kind beter was geworden; want als de koorts op haar hoogte gekomen is en de zieke voor de poort van de dood heeft geplaatst, dan breekt zij en wijkt langs geheel natuurlijke weg van de zieke. Zo zullen de knechten het wel hebben opgemerkt en daarom hun heer tegemoet zijn gegaan, om hem vergeefse moeite te besparen. Vaak helpt God ons als wij gelovig tot Hem bidden: voor gewone ogen, die de kracht van het gebed niet kenden, scheen het alsof de hulp op natuurlijke weg gekomen was zonder bijzonder toedoen van de Heere; maar de gelovige vader vertoont zich de hulp in een ander licht; Hij laat hem Zijn hand en Zijn voetstappen zien.

O, wat is het noodzakelijk dat wij nauwkeurig naar Gods wegen en werken vragen en onderzoek doen, dat wij vooral steeds de Schrift onderzoeken, maar ook het uur van ons kruis en onze hulp met elkaar vergelijken en op alle wegen en leidingen Gods acht geven, wat Hij

op dit en dat uur met ons en anderen gedaan heeft; dan zouden wij ook de Heere beter leren kennen en versterkt worden in geloof. Ja, als wij maar niet zo onachtzaam waren, maar zeer nauwlettend op alles acht gaven, dan zouden wij wel iedere dag en ieder uur de voorzorg, trouw en besturing van God opmerken. Er gaat toch geen uur voorbij dat de Heere ons niet een weldaad toont en naar lichaam en ziel voor ons zorgt

Geloof vindt op de weg van gehoorzaamheid de ervaring, dat het geloof niet tevergeefs is. Hij die, voordat hij gelooft, zekerheid wil hebben, zal geen zekerheid krijgen, want geloofsstellingen worden nooit eerst als waar ervaren; men gelooft ze pas op het woord van de Heilige. Heeft men echter wat God spreekt gelovig aangenomen, dan kan men gerust de twijfelingen laten komen vanwaar zij willen, men kant ze in al haar kracht laten oprijzen, zij zullen in het niet wegzinken. Het gelovig verstand hoeft niet met gesloten ogen door de wereld te gaan; het opent met bescheiden mannelijke kalmte het oog, hoort naar de knechten, die de boodschap van God brengen, beproeft alles nauwkeurig en zo scherp als mogelijk is; het zal ten slotte zelfs uit het getuigenis van de wereld en van haar kinderen bewezen worden, dat het geloof geen waan is, dat God handelt zoals Hij belooft en spreekt. Hoe langer hoe gemakkelijker wordt voor de onderzoekende geest de weg van het geloof. Hij zal door ervaring van geloof tot geloof voortgaan en elke ervaring van geloof zal het geloof versterken.

De hoveling wilde niet alleen de vreugde genieten dat zijn kind hem voor dit leven terug was geschonken, hij wilde ook het blijde vertrouwen daarbij verkrijgen dat hij alles aan Jezus te danken had. Daarom vroeg hij van de knechten het uur, waarin het beter met zijn zoon was geworden. Het feit alleen was hem niet voldoende, hij wilde ook de oorzaak weten; en nu bleek uit het antwoord van de knechten 1) dat de zoon plotseling gezond was geworden, 2) dat hij gezond was geworden op het uur dat Jezus gezegd had "uw zoon leeft".

Dat de knechten zeggen: "gisteren om zeven uur verliet de koorts hem" geeft te kennen dat de dag intussen was voorbij gegaan en met zonsondergang (’ s avonds 7 uur) een nieuwe dag was begonnen

Reeds enkele uren na zonsondergang konden de knechten zeggen "gisteren. "

Omdat het uur, waarop de Heere Zijn woord van genade had gesproken en waarop het kind gezond was geworden, een en hetzelfde was, was nu ook het hart van de hoveling met dat van zijn Heiland een. Op zijn geloof was het zegel gedrukt; hij roemde: "Gij hebt het gedaan en geen ander; van de Heere ben ik en blijf ik met alles wat ik heb. "

Zijn vroeger geloof had slechts betrekking op een enkel punt, de genezing van zijn zoon: nu kwam hij tot de deelneming aan het algemene, zaligmakende, Christelijke geloof.

Toen de koninklijke hoveling naar huis kwam was natuurlijk zijn eerste werk om zijn zoon te zien, die gezond en vrolijk hem tegemoet sprong en die hij nu niet alleen kuste en aan het hart drukte als zijn zoon, maar ook als een dierbare gave van God. Wat een vreugde was dit in het gehele huis! Daar verhaalde hij alles hoe het was toegegaan, hoe Jezus hem hard had toegesproken, maar vervolgens vriendelijk had vertroost, daarna het terugkeren, de boodschap

van de knechten en hoe alles overeenkwam. De hoveling is zonder zijn weten tot een goed evangelist geworden en op zijn evangelie rust de zichtbare zegen van de Heere, omdat al zijn woorden vervuld zijn met de kracht van het geloof: wat uit het geloof voortkomt, dat werkt geloof. Met hem gelooft zijn gehele huis: Ja, er ligt aan het geloof veel gelegen. Zullen onze huizen woningen van God, werkplaatsen van Zijn zegen worden dan moet ons geloof alleen aan Gods woord hangen en in velerlei beproevingen worden geoefend en bevestigd. Het ontbreekt daartoe niet aan gelegenheid, omdat het nooit aan enig kruis ontbreekt; laat ons slechts de gelegenheid trouw waarnemen, dan zal de Heere met ons zijn.

Deze man is de eerste Nieuw Testamentische leken-prediker- als ik hem zo noemen mag - een grote zegen volgt op zijn arbeid in geloof en in liefde". Hij voert zijn hele huisgezin op de weg, waarop de Heere hem gebracht heeft. Jezus heeft door Zijn woord in de verte gewerkt en zijn zoon van de dood gered; hij werkt nu met zijn woord voor de afwezige Heere en helpt Hem zijn huisgenoten te redden van de dood. Deze hoveling is de eerste Nieuw-Testamentische huisvader, die tegelijk profeet, priester en koning is.

Een huisvader heeft drie ambten, dat van profeet om te leren, dat van priester om voor en met zijn huisgezin te bidden en dat van koning, om te regeren, om te leiden en voor hen te zorgen. Het laatste vergeet men niet zo makkelijk, ja daarin is men gewoonlijk zeer ijverzuchtig, maar voor de twee eerste ambten heeft men gewoonlijk weinig zorg.

54. Dit tweede teken na hetgeen in Hoofdst. 2: 1 vv. bericht is, heeft Jezus onder de vele, die Hij in Galilea verricht heeft, weer gedaan toen Hij uit Judea in Galilea gekomen was; zodat een tweede wonder eveneens Zijn tweede terugkomst kenmerkte als een eerste wonder de eerste terugkomst had gekenmerkt, waarmee tevens meteen voor de tijd van Zijn openbare werkzaamheid een verlaten van Judea en een werkzaam zijn vooral op Galilees gebied was aangewezen, zoals dat bij de drie eerste evangelisten.

Uit de menigte van tekenen, die later in Galilea plaats hadden, neemt Johannes er nog een, de spijziging van de vijfduizend (Hoofdstuk 6); maar ook worden er van degenen die in Judea plaats hadden (Hoofdstuk 2: 1; 3: 2; 4: 45), slechts drie bericht: de genezing van de zieke aan het badwater Bethesda (Hoofdstuk 5), de genezing van de blindgeborene (Hoofdstuk 9) en de opwekking van Lazarus (Hoofdstuk 11). Men ziet dat Johannes een keuze doet overeenkomstig het doel, dat hij zich voorstelde, maar volstrekt niet ten doel heeft om de geschiedkundige stof geheel en al weer te geven.

Eveneens wordt over drie verschijningen van de Opgestane bericht gegeven, met uitdrukkelijk noemen van de laatste als de derde (Hoofdstuk 21: 14). Omdat Johannes, zoals gemakkelijk aangetoond kan worden, ook elders aan de getallen betekenis hecht, zullen wij in die telling, waartoe wij geleid worden, niets doelloos kunnen zien.

Even als het gebeurde in Samaria (vs. 5-42) niet slechts voor die streek betekenis had, maar profetie was voor de toekomst, zo is het ook hier. Jezus opent Zijn werkzaamheid in Galilea nog niet; wat Hij hier doet is slechts een uitzondering (het eerste teken op de bruiloft en dit tweede weer te Kana zijn beide als van privaat karakter); maar het is een voorspel van de

toekomst. Die Kapernaïet, de hoveling, vertegenwoordigt Galilea in het algemeen; want in het meervoud spreekt Jezus tot hem en wat voor hem geldt, geldt voor allen. Ook in Galilea is het, evenals in Judea, dat Jezus alleen door in het oog lopende wondertekenen kan hopen geloof te wekken; zo zal Hij dan met tekenen en wonderen moeten optreden, als Hij te Zijner tijd de werkzaamheid als profeet van Galilea zal beginnen, maar de uitkomst zal een andere zijn als daar. Het zal Hem hier lukken een grotere kring van discipelen te vinden, die de in het oog vallende wonderen voor hun geloof niet meer nodig hebben maar zich alleen van Zijn woord vasthouden.

HOOFDSTUK 5

CHRISTUS' VERDEDIGINGSREDE VAN ZIJN WONDER AAN DE ACHT EN DERTIGJARIGE ZIEKE

D. De derde groep, die hier begint en tot aan het slot van Hoofdst. 6 () doorgaat, omvat de tijd van een tweede feestreis van Jezus naar Jeruzalem tot aan de derde, namelijk die tot het loofhuttenfeest. Johannes vertelt uit die tijd, die langer dan zestien maanden is, twee voorname gebeurtenissen, waarvan de ene Judea en de andere Galilea aangaat. Wat de eerste betreft moet hij de drie eerste evangelisten, die Judea voor de tijd van Jezus' openbare profetische werkzaamheid niet in aanmerking nemen, aanvullen met een geschiedenis (Hoofdstuk 5). Wat het tweede betreft kan hij in het bericht daarvan ingrijpen, hoewel ook daar een uitbreiding moet worden gemaakt (Hoofdstuk 6). Deze gebeurtenissen staan nu zowel wat plaats als tijd aangaat vrij ver van elkaar, toch behoren zij bij elkaar, omdat zij ons de Heere voorstellen die Zich in tekenen en wonderen onder het volk van Zijn eigendom als de Geneesmeester en Heiland en als het ware levensbrood betoont, tegenover het steeds beslister optredend ongeloof van de oversten en volksleiders in Judea en dat van de groten in Galilea. In Hoofdst. 5 () breekt ten gevolge van de genezing aan het badwater van Bethesda de tegenstand van de Joden, die zich reeds in Hoofdst. 2: 18 vv. en 4: 1 vv. uitte, openlijk door. Om de dreigende catastrofe te verwijderen trekt Jezus Zich voorzichtig naar Galilea terug en geeft de Joden tijd om hun tegenspraak te laten bedaren. Maar ook in Galilea ontmoet Hij in Hoofdst. 6 () het ongeloof bij de grote menigte, maar in een andere vorm. In Judea wekt de ijverzucht in de oversten een haat, die ten slotte probeert Hem te doden; in Galilea daarentegen brengt de vleselijke gezindheid, die bij Hem niet vinden kan wat zij begeert, het daartoe, dat men Hem verlaat.

I. Vs. 1-47. Jezus op het feest te Jeruzalem en de tegenstand tegen Hem.

a. Vs. 1-13. De daad van Jezus, die de aanleiding geeft tot de tegenspraak, of de genezing van de zieke aan het badwater Bethesda.

1. Hierna, na een lange tussentijd sinds de in Hoofdstuk 4: 46 vv. vertelde gebeurtenis, gedurende welke de Heere weer als privaat persoon had geleefd en Zijn discipelen weer uit het onmiddellijke bijzijn van Hem had laten gaan, was op de 19de Mei in het jaar 28 een feest van de Joden, namelijk het pinksterfeest "Le (23: 22" en "Uit 4: 17"). En Jezus, eerst als privaat persoon optredend en dus nog niet weer door Zijn vroeger zes discipelen omgeven, ging op naar Jeruzalem.

De Heere gaat niet in de eerste plaats naar Jeruzalem om Zijn vroegere werkzaamheid daar te vernieuwen, maar om het feest. Het eerste is duidelijk uit de omstandigheid, dat wij Hem later (Hoofdstuk 6) in Galilea werkzaam zien; uit het eerste volgt het tweede en hieruit dat het feest niet het purimfeest geweest is, waaraan men veelal heeft gedacht. Het is toch onwaarschijnlijk dat Jezus om dit feest naar Jeruzalem zou zijn gegaan, vanwege het aards karakter daarvan en omdat de feestviering in het geheel niet met de tempel verbonden was.

De bijvoeging "van de Joden", die op Lev. 23: 2 doelt, wordt door Johannes nooit gebruikt voor een ander feest dan van de drie grote in de wet bevolen feesten (vgl. Hoofdstuk 2: 13; 6: 4; 7: 2).

Jezus gaat op een Israëlitisch feest naar Jeruzalem en, zoals alles aanwijst, zonder Zijn discipelen. Ook is deze keer Zijn optreden geheel anders dan de eerste maal; het draagt over het algemeen geen openlijk en ambtelijk karakter. Dat Hij later in een openlijk gesprek met de Joden wordt getrokken, heeft zonder Zijn toedoen plaats. Zijn feestreis naar Jeruzalem gebeurt dus in stilte en kan wel geen andere bedoeling hebben dan dat Jezus gedurende de feesttijd de tegenwoordige geestelijke toestand van Zijn volk in het godsdienstig middelpunt wil beschouwen. Zijn verhouding tot Israël is echter zo centraal, dat ook Zijn verborgen zijn te Jeruzalem de Israëlitische volksgeest in spanning en beweging brengt en zelfs Zijn opzettelijke terughouding Hem niet beschermt voor het ontvlammen van openbare vijandschap. Het meer teruggetrokken karakter van dit aanzijn van Jezus te Jeruzalem laat de grond van verborgen tegenstand, die in de Joden sluimert, nog duidelijker zien.

Reeds eenmaal had Jezus op een feest Zich aan Zijn volk als de beloofde Bewerker van de zaligheid en van de nieuwe tijd van genade aangeboden (Hoofdstuk 2: 13 vv.); maar zonder het geloof te vinden, dat Hij moest eisen, was Hij eerst uit Jeruzalem (Hoofdstuk 3: 22), vervolgens uit het Joodse land geweken (Hoofdstuk 4: 3). Nu keert Hij daarheen terug met nieuwe aanbieding van zegen, maar het gaat ook met deze eis als de eerste maal; ja de eis wordt nog scherper en dringender gesteld door de manier, waarop ditmaal de aanbieding van de genade plaats heeft, want de ongeneigdheid om te geloven kan niets veranderen aan de noodzakelijkheid en het recht van de eis, maar leidt alleen daartoe, dat de zaak steeds moeilijker, de tegenspraak tegen de neiging steeds sterker wordt, het gevaar van verharding steeds nader komt. Deze loop van de zaak behoort tot het oordeel, waartoe de Heere in de wereld is gekomen (Hoofdstuk 9: 39); die volgens de beslissende momenten van Zijn voortgang tot de volle rijpheid van vijandschap tegen Jezus en Zijn openlijke verwerping voor te stellen, is een wezenlijke zijde van het plan, dat de evangelist Johannes volgt. Het conflict, pas in Hoofdstuk 2: 18 van verre aangeduid, breekt in ons hoofdstuk uit en neemt stap tot stap toe op het woord van Kajafas in Hoofdst. 11: 49 v.

2. En er is (dit zullen wij tot juist begrip van de volgende geschiedenis vooraf opmerken), te Jeruzalem aan de Schaapspoort (Neh. 3: 1, 32; 12: 39), overeenkomende met de tegenwoordige Stefanuspoort 21: 11") ten noorden van de Tempelberg een badwater, dat in het Hebreeuws Bethesda genoemd wordt, d. i. huis van barmhartigheid, dat in in de rondte vijf zalen had.

3. In deze zalen lag een grote menigte zieken, blinden, kreupelen, verdorden, mensen met door jicht verlamde leden (MATTHEUS. 12: 10. 1 Kon. 13: 4), wachtend op het ogenblik van de roering van het water, wanneer dit opbruiste, omdat het dan zijn genezende kracht bewees.

4. Want een engel daalde op zekere tijd op vaste tijden in dat badwater neer en beroerde het water; die dan eerst daarin kwam om er zich in te baden, na de beroering van het water, die werd gezond van welke ziekte waarmee hij ook bevangen was.

Op blz. 303 van dit deel hebben wij reeds van het tegenwoordige Birket Israîl, dat de traditie als het badwater Bethesda voorstelt, gesproken. De ligging komt geheel met de omstandigheden overeen; want door de schaapspoort kwam Jezus van de Olijfberg in de stad en Hij vond dadelijk bij het intreden daar de zieken liggen. De tegenwoordige toestand van de vijver is wel niet zoals de beschrijving op onze plaats die doet verwachten, maar het tegenwoordige Jeruzalem is ook niet hetzelfde als dat uit de tijd van de Heere en Zijn apostelen. Met de woorden: "er is te Jeruzalem, " die het zeer waarschijnlijk maken dat ons evangelie nog vóór de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen (ongeveer 64-65 na Christus) geschreven is, zijn wij in omstandigheden verplaatst, die na het terzijde stellen van de Oud-Testamentische theocratie niet meer op dezelfde wijze aanwezig waren; daarom hebben wij niet nodig met Robinson te denken aan de bron, die bij 2 Sam. 17: 17 en 1 Kon. 7: 26 nader beschreven is en nu die van de maagd Maria heet. Intermitterende of slechts van tijd tot tijd springende bronnen verdwijnen niet zeldzaam; voor de zodanige was de grond onder de Tempelberg en in de nabijheid daarvan zeer geschikt, zoals die Mariabron en andere aan haar gelijkende verschijningen bewijzen. Maar hebben wij dan ook recht om het badwater Bethesda hier als een gewone gezondheidsbron te beschouwen en wel als een van die, die niet zozeer door de minerale bestanddelen van haar water, maar door haar physikalische eigenschappen, omdat zij bepaalde gassen ontwikkelen, werkzaam zijn? Wil niet integendeel de evangelist met de inhoud van het vierde vers opmerken dat hier bij Bethesda niet een natuurlijke gave, maar een gave van de genade van God was; zoals ook het hout, waarmee Mozes het bittere water te Mara zoet maakte (Ex. 15: 23 vv.) een bijzondere, buitengewone gave was? Doelt niet de bijnaam: "huis van barmhartigheid" zelf daarop? Ten eerste moeten wij opmerken dat het vierde in niet weinig handschriften ontbreekt en dus de gedachte voor de hand ligt dat dit vers ingeschreven is. Hetgeen de zieke in vs. 7 zegt, is volledig te verklaren uit het opgemerkte aan het einde van vs. 3 , omdat ook bij andere gezondheidsbronnen, ten minste die gas bevatten, de werkzaamheid zich bepaalt tot het ogenblik van de ontwikkeling van het gas, dat hetzelfde is als dat van het opbruisen of opborrelen. Een lezer hield echter die opmerking voor ontoereikend; hij meende de zaak uit het gebied van het natuurlijke tot dat van het bovennatuurlijke te moeten overbrengen, zoals dat uit de woorden "die dan eerst daarin kwam, na de beroering van het water, die werd gezond van welke ziekte waarmee hij ook bevangen was, " duidelijk blijkt. Deze schreef nu een bijvoeging aan de kant, die later een afschrijver opvatte, als behorend tot de tekst en daarin voegde. De bijvoeging spreekt de Schrift in het algemeen tegen en vooral de geest van het evangelie. Een water, dat onder alle omstandigheden geneest, kan op het gebied van de Schrift niet voorkomen, het strijdt tegen het ware Godsbegrip en zou tot afgoderij aanleiding geven (2 Kon. 18: 4) en een engel, die door zijn waterbeweging een wonderbad teweeg bracht, dat zonder aanzien des persoons hem, die zo gelukkig was om het eerst in het water te kunnen neerdalen, van iedere ziekte genas, zou veelmeer een demon zijn, die de zelfzucht prikkelde en twist onder de ellendigen stookte, dan een geest van God, uitgezonden ten dienste degenen die de zaligheid beërven zullen. Het zou juist de betekenis van Christus' wonderen aan de blinden, lammen en verdorden, als teken van de in Hem verschenen heilzame genade van God vernietigen. Als enkele uitleggers, die de echtheid van het vers menen te moeten verdedigen, opmerken: "met de ogen van Johannes zouden wij ook heden nog wel aan deze en gene gezondheidsbron de lieve engelen gewaar worden, die zich verheugen ten dienste van zieken door hun Heere te worden gebezigd, dan bedenken zij niet

dat daarmee niet alleen sanctie wordt gegeven aan alle verkeerdheid van de Roomse bedevaarten, maar ook de engelen een dienst wordt toegeschreven, zoals Hij wel de bewusteloze natuurkrachten (MATTHEUS. 5: 45), maar nooit aan deze dienstbare geesten verleent (Hebr. 1: 14). Zeker werken deze ook volgens de Schrift in het natuurlijk leven, maar niet om zuivere werkingen van de natuur te voorschijn te brengen, maar om de samenhang van het natuurlijk leven met het rijk van God teweeg te brengen en het eerste aan het tweede dienstbaar te maken.

Tegenover bovenstaande mening van Dächsel moet ook een woord van onze Da Costa worden gehoord: "Dat al deze bijzonderheden (vs. 4) door het ongeloof ten enenmale verworpen worden, is natuurlijk; het ongeloof is de haat tegen God, het wil Hem in niets zien en uit alles verbannen. Maar ook voor de gelovige heeft deze plaats zwarigheden, die weggenomen moeten worden. Men moet blijven bedenken dat alleen de schrift (die als oorspronkelijk uit de Heiligen Geest, de eerste oorzaken van de verschijnselen kan openbaren en openbaart) de roering van het water en de daardoor ontstaande geneeskracht van het water toeschrijft aan een Engel. Voor de mensen was het niet anders dan een geneeskrachtig badwater en kon het niet anders zijn; want de mens ziet wat voor ogen is, alleen door de Schrift ziet hij achter de voorhang van de dingen. En wat weten wij nu door ons verstand van het werk van de engelen in de verschijnselen van de natuur, om te kunnen zeggen dat het geen engel was, die de roering van het water veroorzaakte? Wat wij, naar onze wijze van zien, een wet, een macht, een uitwerksel van de natuur noemen, dat kan wel zeer goed het gevolg zijn van het verstandig overleg en bestuur van een engel. Daniël en de Openbaring van Johannes tonen ons engelen, die over de winden, over de wateren, over de volken gesteld zijn en waarom zou God niet de engelen tot de persoonlijke krachten ook van Zijn schepping, van Zijn natuur verordend hebben? Er is in deze gedachte niets ongerijmds, maar veel lichtgevends en God verheerlijkends. En dat nu ieder, met welke kwaal ook bevangen, die er de eerste na de roering van het water inkwam, genezen werd, is zeker iets zeer buitengewoons, maar juist dat buitengewone uitwerksel veronderstelt een buitengewone oorzaak, een wonder van God. Had Johannes alleen het wonderdadig uitwerksel en niet ook de wonderbare oorzaak vermeld, de zaak zou onverklaarbaar zijn; maar nu wordt zij verklaard. En heeft nu God Zijn volk bezocht en zien wij in deze tijd de satan op buitengewone wijze optreden in bezeten en waarzeggende mensen, zoals wij dat vroeger niet in de Heilige Schrift aantreffen, is het dan niet redelijk aan te nemen, dat God ook in die buitengewone tijd op velerlei wijze buitengewoon tussen getreden is en onder anderen een badwater gegeven heeft, dat lichamelijk was wat Christus zelf persoonlijk was: Een geopende fontein voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem tegen de zonde en tegen de onreinheid, Zach. 13: 1 ? En zegt u nu dat geen ongewijde schrijver, ook niet Josefus, gewag maakt van zo’n badwater te Jeruzalem, dan is dat ten hoogste begrijpelijk om de eenvoudige reden, dat deze schrijvers, als bulten het geloof staand, niets bovennatuurlijks in dat badwater vonden. Alles alleen aan natuurlijke oorzaken toeschrijvende, hielden zij het badwater Bethesda voor niets anders dan een minerale bron, wier opborreling veroorzaakt werd door een vulkanische werking, die een ogenblikkelijke, snel verdampende geneeskracht aan het water meedeelde. En dat het water van elke kwaal welke ook genas - dßt hielden zij òf voor een volkssprookje òf voor inbeelding. De ongelovigen van onze tijd handelen nog heden op volkomen dezelfde wijze met alle goddelijke verschijnselen. Vertel hen de treffendste

zelfgeziene tussenkomsten van God, de onmisbaarste zelfondervonden gebedsverhoringen, zij zullen ze houden voor het spel van uw verbeelding. Zij zijn nog altijd de Egyptische tovenaars en goochelaars, die door hun kunstenarijen bij goddeloze mensen zoals Faraö er een van was, Gods wonderen weten te ontwonderen, of althans in hun uitwerking op het gemoed krachteloos te maken.

5. En daar was een zeker mens, een verlamde, evenals die in Matth. 9: 2 vv. , alleen met dit onderscheid dat deze zich nog enigermate, al was het ook langzaam, kon voortbewegen (vs. 7), die achtendertig jaar ziek gelegen had (woordelijk: die 38 jaar had in de ziekte), zolang die ziekte al had gehad.

6. Jezus ging op de derde dag na het eindigen van het feest, namelijk op 22 mei de plaats voorbij en zag deze liggen en door Zijn goddelijke alwetendheid, die Hem overal, waar het nodig was, alles mededeelde, zodat Hij tevens het hele levenvan de mens overzag (vs. 14 Hoofdstuk 1: 48; 2: 25; 4: 17 v.) en wist dat hij nu lange tijd gelegen had zonder de genezende kracht van het water deelachtig te kunnen worden sprak hem aan. Hij wilde zijn opmerkzaamheid vestigen op de persoon, die vriendelijk tegenover Hem stond en zei tot hem: Wilt u gezond worden?

7. De zieke begreep eigenlijk de bedoeling van de vraag niet, maar nam die op als deed de Vrager onderzoek naar zijn lang vergeefs liggen in de zaal van het badwater. Hij antwoordde Hem: Heere! (Hoofdstuk 4: 15, 19) ik heb geen mens om mij haastig te werpen in het badwater, wanneer het water beroerd wordt, terwijl toch bij dit waterhet er vooral op aankomt dat men het korte ogenblik van opborrelen waarneemt en terwijl ik kom, omdat ik aan mijzelf overgelaten mij slechts langzaam kan voortbewegen, daalt een ander van de overige zieken voor mij neer en neemt de genezende kracht van het water weg, zodat er voor mij wel geen hoop is.

Jezus komt hier voor als plotseling uit een incognito te voorschijn tredende. Wat een onderscheid tussen dit optreden zonder alle opzien en Zijn intreden in de tempel op het eerste paasfeest (Hoofdstuk 2: 13 v.). Hier is Hij niet als Messias, maar als eenvoudig feestgenoot.

Onder de vele zieken, die aan de gezondheidsbron Bethesda bij Jeruzalem op hun genezing hoopten, vond Jezus een van wie Hij erkende dat hij langer dan anderen had geleden. Omdat wij niet mogen aannemen dat de evangelist de opmerking, dat hij sinds 38 jaren ziek geweest was, als een niets betekenende mededeling er had bijgevoegd, ligt het vermoeden voor de hand dat de Heere in deze 38 jarige ziekte de toestand heeft gezien van een volk, dat in de woestijn wegstierf. Toen namelijk Israël bij Kades-Barnea in het tweede jaar van de tocht door de woestijn van de Heere afviel, had het gezicht van de doods over het gehele opgewassen geslacht ongeveer 38 jaren geduurd 19: 22). Zo kan wel de man, die wegens zijn zonde met een 38-jarige ziekte geslagen was, aan wie Bethesda’s bron geen genezing aanbrengt, voor een aftekening van die straf worden gehouden, die eens over het gehele volk besloten was. Wanneer wij nu daarbij aannemen dat Israël uit de ban van die afval nog nooit was uitgekomen, kon deze zieke in de ogen van Jezus voorkomen als de vertegenwoordiger van het gehele tegenwoordige Israël. Daarmee hebben wij tevens de reden, waarom de Heere,

hoewel Hij niet naar Jeruzalem is gekomen om tekenen te doen, dezen zieke niet in zijn ellende kon laten liggen, maar hem zonder verdere inleiding en voorwaarde moest genezen.

Jezus schijnt die plaats te hebben gezocht en een zieke, die zich daar bevond, te hebben willen genezen; deze indruk maakt ten minste het verhaal. Nu is hij, tot wie Jezus Zich wendt, onder hen degene, die reeds om de lange duur van zijn ziekte voor anderen geschikt was het medelijden op te wekken. Daarbij komt vervolgens de hulpeloze verlatenheid van de zieke als beweegreden tot Zijn besluit. Het getuigenis, dat de Heere met Zijn genezing van Zich aflegt, was voor allen, die de genezene zagen, gemakkelijk te begrijpen. Dat in Hem de macht van een nieuw leven, krachtig om te zegenen, gegeven was, een leven, dat Hij ongevraagd aanbood, dit kon en moest men daaruit erkennen. Zo was deze genezing een vraag aan Jeruzalem; dezelfde vraag, die Hij tot de zieke richtte: "wilt u gezond worden" ging het gehele volk aan. Het is een nieuwe poging, die Jezus doet, alleen moet de mogelijkheid van het geloof in die mate moeilijker worden als vroeger geloof geweigerd was. Vroeger kwam Hij, aangewezen als Zoon van de Vader door de laatste en grootste profeet, met verkondiging van Zichzelf en met rijke openbaring van Zijn wondermacht tot Zijn tempel; nu moet Israël in de eenvoudigen feestreiziger, die Hij van nu aan ook voor Jeruzalem blijft, geloven, een feestgenoot, die, door medelijden bewogen, die éne zieke geneest, maar Zich door niets anders openbaart. Die genezing volbrengt Hij, zoals wij later zullen horen, op de sabbat; dit moet leren dat Hij een Heer van de sabbat, zowel als van de tempel is. Hoe aanstotelijker Jezus daardoor moest worden, dat Hij Zich scheen te vergrijpen aan de grondwet van de inrichting van de gemeente van God, des te moeilijker was nu het geloof in Hem als de Heiland van Israël gemaakt, des te scherper en dringender de beslissing tussen de beide standpunten, om of een zondaar in Hem te zien, die de dood waardig was, of een mens, die op God gelijkvormige wijze leven in de wereld werkt, niet gebonden door de grenzen, die de wet van de Sabbat stelde.

Jezus genas zonder twijfel niet alhoewel, maar omdat het Sabbat was. Er was geen periculum in mora; Hij zou zeker de zieke op de volgende dagen in dezelfde toestand hebben aangetroffen. Die bedoeling leren wij uit het vervolg kennen: Christus genas op Sabbat om Zich als Heer van de Sabbat voor te stellen, ten einde aanleiding te verkrijgen tot de volgende rede, waarin Hij een plechtige belijdenis van Zijn Godheid aflegde.

Jezus’ bevel om het bed op te heffen en weg te gaan komt voor als een ingrijpen in de bestaande gewoonte, niet als een overtreding van de wet. De bijgelovige manier, waarop de Sabbatswet door de Joden werd opgevat, kon zo’n positieve aanval op de heersende gewoonte nodig maken.

Wilt u gezond worden? Zo vraagt de Heere niet alleen aan die man, maar ook, in geestelijke zin, aan u en mij en aan alle mensen, die in de wereld en onder het gehoor van Zijn woord komen. De vraag schijnt vreemd. Wie zou niet gezond willen worden? Maar men vergist zich en de vraag was nodig, zeer nodig. Men kan aan een gegeven toestand zo gewoon zijn geworden, dat men er niet meer uit geholpen zijn wil en er een grote kracht en moed voor vereist wordt om het tegendeel te willen; zelfs een kwaal, een ziekte kan ons door langdurigheid van tijd tot een tweede natuur worden. Daarom moet de 38-jarige zieke het

uitspreken, of er na al die jaren van ziekte nog een begeerte tot genezing was overgebleven; want geen onverschilligheid voegt, waar God bereid is Zijn gaven uit te delen. God drenkt alleen de dorstigen en voedt alleen de hongerigen, niet de verzadigden of die geen dorst of honger hebben naar Zijn water, naar Zijn brood. De zieke vat de vraag van de Heere niet op in een gelovigen zin, zodat hij er een voornemen van de Heere in zag om hem te helpen; nee, hij kende de Heere niet en vatte de vraag dus op in zo'n zin alsof de Heere de voortduring van zijn ziekte wijt aan zijn onwil om gebruik te maken van het middel, dat hem in het badwater gegeven was. Maar hij zei er eigenlijk - duidelijk genoeg mee, dat hij graag gezond wilde worden, als er maar mogelijkheid voor was. Dit was voor de Heere genoeg en meteen volgde een koninklijk woord, zoals de Heere alleen kan spreken.

8. Jezus zei tot hem, evenals later tot de verlamde te Kapernaüm (MATTHEUS. 9: 5): Sta op, neem uw beddeken op, waarop u heeft gelegen en wandel.

9. En meteen werd de mens, die dat woord geloofde en zich in gehoorzaamheid daaraan oprichtte, gezond en nam, evenals iemand die opeens weer het gebruik van zijn leden heeft terug ontvangen, zijn beddeken op en wandelde. En het was, zoals wij om het volgende hier moeten vermelden, sabbat op die dag.

Met de vraag, vroeger aan de zieke gedaan, heeft de Heere diens gedachten willen afleiden van het middel, waarop die tot hiertoe uitsluitend gericht waren en Hij heeft hem willen laten denken over een andere Helper, als sprak Hij tot hem: zie niet op dat badwater, maar op Hem, wiens beeld dit is; die zal u van uw gebrek gezond maken. Men zal daarom nog niet mogen aannemen dat deze van Hem verwacht heeft, Hij zou Zich aanbieden tot de dienst, die niemand hem had bewezen en hem in het water willen laten aflaten, als de eerstvolgende keer het water weer bewogen zou worden. Integendeel heeft de zieke door eigen belijdenis van zijn hulpeloze toestand, waaraan hij geen dergelijke bede tot Jezus voegt, zich vatbaar gemaakt voor het geloof aan het woord van bevel en van belofte, dat hier tot hem komt, terwijl hij daarmee uitspreekt dat hij van het badwater eigenlijk reeds heeft afgezien en bereid was een andere hulp, zoals die geschikt voor hem was, graag aan te nemen.

Deze stoffelijke genezing is een getrouw beeld van de geestelijke, die dezelfde Verlosser ons aanbiedt. Sinds twintig, dertig, veertig jaren helaas, zover onze herinnering reikt, lijden misschien ook wij nog aan een verborgen en onophoudelijke kwelling, die aan ons geweten knaagt; dat smartgevoel door de zonde verwekt, vernieuwt zich en neemt toe met elke dag. Vergeefs vragen wij de vergetelheid verlichting voor al deze gedachten; de wroeging houdt haar prooi vast en keert immer terug om ons hart te kwellen. Welnu op dit ogenblik ligt de Bijbel voor ons geopend en vraagt ons vanwege Jezus: "Wilt u gezond worden? Gezond, en dat niet morgen, niet over een maand, over een jaar, maar meteen, ogenblikkelijk en volkomen, zodat uw schreeuwende zonden zwijgen, uw somberste herinneringen uitgewist zijn zullen en uw geweten wit als sneeuw zijn zal? Spreek, wilt u zonder verwijl en volkomen genezen worden? Zie dan op Jezus, wiens bloed van alle zonden reinigt, op het Lam van God, dat de zonden van de wereld wegneemt en u zult gereinigd, van uw last verlost zijn? Vreest u, ofschoon voor het verleden gerustgesteld, nog voor het toekomende, de vergiftige beten van de verleidende slang, die u in haar strikken probeert te lokken? Wilt u niet alleen naar het

geweten, maar ook naar de ziel gezond gemaakt zijn, zodat u gehard wordt tegen het kwaad en gesterkt tot het goede? Zie op Jezus, die Zijn geest u geven zal om uw hart te vernieuwen en te heiligen! Beeft u, ofschoon tot kalmte gekomen, bij de aanblik op het verleden en op uw aardse toekomst, nog bij de gedachte aan de zeker en met spoed naderende dood? Zou u zelf van de dood genezen willen zijn? Zie op Jezus; Hij geeft leven aan wie Hij wil; zo spreekt Hij zelf. Overweeg dit woord wel: het "leven, dat u begeert, Hij geeft het u. " Hij leent het u niet om het u later weer te ontnemen, Hij geeft het u voor altijd, Hij verkoopt het u niet, zodat u bang zou moeten zijn het niet af te kunnen lossen. Hij geeft het u zonder enige prijs: Hij verleent het u niet als een leven van een zwakke, zieke, beperkte, maar geeft het u als van een krachtvolle, heilige, eeuwige aard. In één woord, Hij geeft u dat tweede leven zo volledig als Hij u het bestaan, dat u nu reeds geniet, volledig schenkt. Maar, vraagt misschien nog iemand, wie verzekert mij dat deze belofte getrouw is en dat werd zij ook al aan anderen vervuld, ik mij haar toeëigenen mag? Waaraan zal ik herkennen, dat Jezus mij genezen heeft? Ik antwoord: De zieke van Bethesda herkende zijn genezing hieraan, dat hij, zodra Jezus gesproken had, zijn beddeken opnam en wandelde. Dit middel om zich te overtuigen, dat hij gezond geworden was, was eenvoudig en gemakkelijk, dat, hetwelk u overtuigen kan, of u geloof heeft en of u, bij gevolg, behouden bent, is even eenvoudig en gemakkelijk. Als u door Jezus genezen bent moeten blijdschap en dankbaarheid u in zo’n mate vervullen, dat het u nu mogelijk wezen moet, om, door de Geest gesterkt, op te staan en in heiligheid te wandelen. De Christelijke wandel, ziedaar het onmiskenbaar teken van de genezing van de Christen. Maar, dit moet u niet in de waan brengen dat uw wandel in heiligheid de voorwaarde voor uw behoudenis is, uw genezing; nee, hij is daarvan het teken en niets meer. Jezus zei niet tot de zieke: "Als u wandelt zal Ik u genezen", maar Jezus heeft hem eerst gezond gemaakt en de zieke kon toen opstaan en wandelen. Zo ook zegt de Heere tot u niet: "wees heilig en Ik zal u zaligen; " maar: "van nu aan maak Ik u zalig, wees in het vervolg heilig; ik geef u nu krachten, gebruik die voortaan; Ik schenk u de gezondheid, sta op en wandel, wandel niet omdat u gezond gemaakt bent; heilig u, niet om vergeving te verlangen, maar omdat Ik u vergeving geschonken heb en daaraan zult u weten dat u zaligheid is geschied, wanneer u als een van Mijn uitverkorenen leeft!"

Evenals vele anderen, wachtte de zieke man totdat er een wonder zou gebeuren, een teken zou worden gegeven. Treurig staarde hij op het badwater, maar geen engel kwam, ten minste niet voor hem; en toch, menend dat dit zijn enige kans was, bleef hij wachten, niet wetend dat er Een in zijn nabijheid was, wiens woord hem in een oogwenk kon genezen. Velen verkeren in hetzelfde geval, zij wachten op een buitengewone aandoening, een merkwaardige indruk, een hemels gezicht; zij wachten tevergeefs. Gesteld dat, in enkele gevallen, buitengewone tekens gezien worden, deze zijn evenwel zeldzaam en niemand heeft het recht ze voor zichzelf te verwachten; vooral niemand, die zijn machteloosheid voelt om van de beroering van het water gebruik te maken, zelfs al had die plaats. Het is een treurige gedachte, dat tienduizenden ook nu wachten bij het gebruik van middelen, instellingen, geloften, voornemens en reeds onheugelijke tijden gewacht hebben, maar tevergeefs, geheel tevergeefs. Ondertussen vergeten deze arme zielen de tegenwoordige Zaligmaker, die hen toeroept om op Hem te zien en behouden te worden. Hij zou ze meteen kunnen genezen, maar zij wilden liever wachten op een engel en een wonder. Op Hem te vertrouwen is de zekere weg tot elke

zegen en Hij is het meest onvoorwaardelijk vertrouwen waard; maar het ongeloof maakt, dat men de koude voorhoven van Bethesda boven Zijn van liefde brandende borst verkiest.

Wat dicht op een gepreste drom, Die aan Bethesdaas waterkom, In wonderbaar dooreen gemengel Met luistrend oor en star gezicht, In stille hoop te wachten ligt Naar ‘t vleugelkleppen van dien Engel, Die aan den opgeroerden vloed De kracht van heling schenken moet!

Gaat, haast u, kranken! plompt uw leên In dezen wel van zaligheên, Bij dat weldadig stroombewegen. Geen ogenblik, of ‘t hulpgetij’ Is voor die achterbleef voorbij. En ‘t dode nat verliest dien zegen. Grijpt de aangeboden redding aan, En dringt om andren voor te gaan!

Ach! deez die onbeweeglijk lag, Heeft door geheel den bangen dag, De stond gezien der stroomberoering, Doch, ondanks elken boezemzucht Zijn opgevatte hoop ontvlucht, Met altijd bittre zielsvervoering, De kracht van heling zien ontstaan, Doch telkens weêr te niet zien gaan.

Helaas! de droeve had geen kracht, Geen vriendenhulp, hem toegebracht, Om in die badvont af te dalen! Een ander kwam hem telkens voor, En stelde steeds zijn hoop te loor; Tot Jezus oog hem mocht bestralen, Die (daar Hij ‘t spraakloos zuchtje hoort). Hem heelde met een enkel woord.

Had ieder voor dien zieke hoop, Die hier om ‘t wasbad zat of kroop, Dien Arts, dien Heiland mogen kennen; Hoe had men ze allen als om strijd, In zulk een wonderkracht verblijd, Naar Hem alleen om heil zien rennen, En van Zijn Godlijke oppermacht (Geen Englen meer) hun lot verwacht.

Maar neen, gewoonte, voorbeeld, leer, Drukte alle zielsverheffing neer, En doet ze op ‘t zichtbre slechts vertrouwen. Zij hopen slechts van d’ Engel baat; Van ‘t vocht, waardoor zijn vleugel waadt. Van ‘t geen ze of tasten of aanschouwen. Schoon groter Helper om hen treedt, Dien ‘t Englendom Zijn God beleed.

Bethesdaas kom verloor heur kracht, Geen Engel meer, geen hemelmacht, Die ze aan heur plas scheen mee te delen, Daalt af in ‘t altijd sluimrend vocht. Maar Hij die aarde en hemel wrocht Is machtig alle leed te helen, Hij, de Almacht-zelf, is t’ allen stond De Heilbron voor ons aller wond.

Die waskom was wat godsdienst is, In schone vormgestaltenis, Maar zonder ‘t innerlijke leven. Zij, die van Hemelgeest bezield, Nooit langer helingskracht behield Dan haar Zijn adem door blijft zweven! Maar zolang levenswaatren schenkt Aan dien zij uit haar boezem drenkt.

Doch menig die deez waarheid weet, En ‘t nietig kent van ‘t ledig kleed, Doch met den lamme, hulpeloze, In ‘t aanzien van het bad verstijfd, Aan ‘s waters boorden roerloos blijft,

Van ‘t slijk en oeverzand bedrogen, En dag aan dag, en jaar aan jaar, Vervloten ziet in ‘t zielsgevaar!

Zijn oor ontwaart het vlerkgezuis; Zijn oog verneemt het stroomgebruis; Het uur, het tijdstip, is verschenen, Dat kranken hun genezing biedt: Maar ach, dat helinguur vervliet; Ja, zelfs de hoop, de lust, vliegt henen, En zwakgelovig, ziek van wil, En macht- en werkloos, ligt men stil.

Nog slaat ge, o Heiland, in genâ Ons met dezelfde liefde gâ Als toen Ge ‘t woord hebt uitgesproken, Dat lijd’ren hun herstelling bracht. Nog heeft Uw naam dezelfde kracht Waar ‘t sterkste juk door wordt verbroken, O, zij die liefde en macht getoogd, En red - Gij, die ‘t alleen vermoogt.

10. De farizees gezinde Joden, waarschijnlijk enige medeleden van de Hoge raad, die hij op zijn weg naar huis ontmoette, zeiden dan tot degene, die genezen was: Het is sabbat; het is u volgens het gebod in Ex. 20: 8 vv. niet geoorloofd het beddeken te dragen, omdat dat ook een arbeiden is en in Jer. 17: 21 nog in het bijzonder het dragen van lasten verboden is.

11. Hij antwoordde hen: Die mij met een enkel woord van Zijn mond gezond gemaakt heeft en daardoor ontwijfelbaar bewezen heeft een profeet van God te zijn, die heeft mij gezegd: Neem uw beddeken op en wandel; uit mijzelf zou ik het zeker niet doen, maar wat zo’n Godsgezant mij gebiedt kan toch wel geen wetsovertreding zijn.

12. Zij vroegen hem dan, reeds vermoedende van welke Godsgezant hier sprake was (Hoofdstuk 2: 14 v. , 23 vv. ; 3: 2, 25 v. ; 4: 1): Wie is de mens, die u gezegd heeft: Neem uw beddeken op en wandel; want voordat u Hem mag gehoorzamen, moeten wij, oversten, beslissen of Hij werkelijk een profeet is.

13. En die gezond gemaakt was, wist niet wie Hij was en kon dus geen naam noemen: want Jezus was, hoewel de genezene op het ogenblik dat hij zijn genezing gewaar werd, Hem met zijn blikken had gezocht, ontweken, had Zich aan zijn ogen onttrokken, hetgeen Hem niet moeilijk was, omdat er een grote menigte in die plaats was, waar het voorval plaats had.

De Joden vroegen niet: "Wie heeft u dan genezen?" Het feit van het wonder treft hen weinig, de overtreding van hun Sabbatswet dat is in hun ogen iets belangrijks.

Zij wisten wel ter ere van wie de genezene het bed droeg en zij ergerden zich.

Tegenover de autoriteit van de wet, die de Joden tegenover de genezene aanhalen, stelt deze de autoriteit, waardoor hij gezond voor hun ogen staat. Daarom stelt hij in zijn antwoord bovenaan: "Die mij gezond gemaakt heeft, die heeft mij gezegd; " want juist dat Hij hem gezond had kunnen maken, bewijst Zijn macht. De Joden slaan echter volstrekt geen acht op dat bewijs van Zijn zending; zij willen niets horen of weten van een hogere autoriteit, dan die van hun wet en op hetgeen in deze richting wordt gezegd, al is het nog zo zeker en vast, zijn zij dadelijk besloten op generlei wijze acht te slaan. Zo stijven zij zich om in hun

hardnekkigheid aan het gewone, het overgeleverde vast te houden en de nieuwe openbaring van Gods genade af te wijzen. Daardoor moest de ergernis, die zij aan Jezus namen, ongeneeslijk worden en tot dat einde leiden, welke ontwikkeling Johannes ons voor de ogen schildert.

De genezene kende de Mens niet, zoals de Joden Jezus noemen, om Hem te vernederen. Nog voordat hij had kunnen vragen naar de naam van deze Geneesheer, die aan hem gedaan had wat geen mens had gekund, was Jezus geweken, niet voor de ogen en oren van de volksmenigte, maar als Hij met de genezene alleen was, als zijn biechtvader, wilde Hij Zich aan hem bekend maken.

Zeker moest de wonderdaad niet verborgen blijven, dit zou haar bedoeling geheel hebben tegengesproken, maar eerst moest zij in de stilte op de verschillende heilbegerige gemoederen werken.

b. Vs. 14-47. De rede van Jezus, waardoor welke Hij Zijn daad verklaart en verdedigt, of het gesprek met de Joden die Hem vervolgden.

14. Daarna, niet onmiddellijk daarop, maar misschien op een andere dag toen de genezene een dankoffer voor zijn genezing bracht, vond Jezus hem in de tempel en zei tot hem: Zie, u bent van uw achtendertig jarig lijden door bijzondere genade gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet wat ergers als straf overkomt (MATTHEUS. 12: 45. 2 Petrus . 2: 20).

Het is nauwelijks aan enige twijfel onderhevig, of de genezene is in de tempel gegaan om God de eer te geven, Hem te loven en te prijzen voor de genade, die hem was toegedeeld (Jes. 38: 19 vv. Luk. 17: 15. Hand. 3: 7 vv.). Als dit zijn doel was, had het woord van Christus in zijn gemoedstoestand een juist aanknopingspunt.

Christus’ woord is een buitengewoon ernstige aanspraak aan een genezene, alhoewel Hij hem in de tempel vindt. Daarom kan ook hier niet worden aangenomen dat hier alleen de algemene samenhang van de zonde met het kwaad bedoeld is (Hoofdstuk 9: 3); bij deze zieke moet integendeel een bijzonder verband tussen een bepaalde soort van zonde en de ziekte hebben plaats gevonden. Die bijzondere zonde is niet genoemd, evenmin als de bijzondere ziekte; des te meer verheerlijkt zich de doorziende blik van de Heere.

Bij het "zondig niet meer" kon en moest het eigen geweten de man de individuele uitlegging geven (vgl. Hoofdstuk 8: 11).

De Heere zelf heeft het nog later gezegd (Hoofdstuk 7: 23), dat Hij deze mens gezond heeft gemaakt en wel de gehele mens naar lichaam en ziel (?)

Men lette op de opeenvolging van de woorden! In het midden plaatst Christus de vermaning: "zondig niet meer. " Aan beide zijden ondersteunt Hij die vermaning met drangredenen; vooraf gaat de vermelding van de ontvangene weldaad: "Zie, u bent gezond geworden" en de bedreiging volgt: "opdat u niet wat ergers overkomt. "

Het is verschrikkelijk als de straf en de ontferming van de goddelijke liefde tevergeefs aan een mens werkt.

Het "wat ergers" mag niet zozeer met een zware ziekte verklaard worden, maar van de straffen in de andere wereld, want van aardse straffen had de 38-jarige zieke reeds de volle maat ondervonden.

Van belang is het dat wij nu voor onszelf opmerken, dat onze Heiland Zich hier openbaart als een liefderijk voorkomend Redder van de mensen. Heeft Hij de kwalen van de zondaren op Zich genomen, kan en wil Hij middelen tot uitwendige redding onzer lichamen zegenen en geeft Hij hier een schets van Goddelijke toegenegenheid, dan ligt daarin vooral de wenk dat Hij ook de Zaligmaker van onze zielen is, om ons van de verouderde, ingekankerde en rampzalige gevolgen te redden en ons daartoe liefderijk vraagt: wilt u gezond worden? Van belang is het daarom niet minder, hier op te merken dat Hij een almachtig reddend Verlosser is. Al is het dat wij jaren lang de zonde hebben gediend, dat onze zondekwaal verouderd en hardnekkig geworden is, dat schuld en onwaarde ten hoogste top zijn gestegen en dat alle redmiddelen ons teleurstellen, dan is het Jezus, die almachtig redden kan, maar die evenwel Zijn macht geenszins opdringt, omdat Hij vraagt: Wilt u? en tevens alle twijfelmoedige bedenking weet op te lossen door dat ene woord: Ik wil dat u gezond wordt! Van belang is het ten slotte dat wij hier opmerken dat onze liefderijke en alvermogende Verlosser aan één lijder vraagt: Wilt u gezond worden, terwijl er zovelen in die zalen gelegen waren. Maar lag daarin niet een opwekking voor anderen om diezelfde Helper ook te vragen en zou Hij dan geweigerd hebben? Zo ligt de leiding van Gods genade in het redden van zondaren; aan één wordt soms Zijn macht op een uitstekende wijze gewrocht, niet omdat Hij anderen niet helpen wil, maar integendeel, opdat anderen zouden opmerken en vragen en zo tot een waarachtige herstelling komen. Niemand eindelijk, die immer naar ziel en lichaam door onze Heer gered of beweldadigd is, vergeet ooit dat veelbetekenende woord: Zie, u bent gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet wat ergers overkomt! Paulus roept ons daarom toe: u bent duur gekocht, verheerlijkt God dan in uw lichaam en uw geest, die beiden van God Zijn.

15. De mens kwam dus weer in de nabijheid van de persoon, die hij te voren nog niet kende (vs. 13) en vernam van anderen, die hij vroeg, Zijn naam. Daarna ging hij heen tot de Hoge raad, bracht antwoord op de vroeger onbeantwoord gelaten vraag (vs. 13) en boodschapte dat het Jezus was, die hem gezond gemaakt had. Hij wilde zich van alle verdere verantwoordelijkheid voor het in vs. 10 als sabbatsschennis hem verweten dragen van het bed, waarom hij moest vrezen in de ban gedaan te worden (Hoofdstuk 9: 23), ontslaan door het noemen van de persoon, die het hem had bevolen (vs. 11).

17. En Jezus rechtvaardigde Zich over hetgeen Hij gedaan had, toen de Hoge raad naar de tempel had gezonden om Hem voor het gericht te trekken. Hij antwoordde hen: Mijn Vader in de hemel heeft de sabbat geheiligd daardoor, dat Hij op de zevende dag van al Zijn werken heeft gerust (Ex. 20: 11; 31: 17). Hij heeft Zich echter met dat rusten niet aan een niets doen overgegeven, zoals uw uitlegging van het gebod omtrent de sabbat de zaak voorstelt, maar heeft daarmee slechts opgehouden iets nieuws te scheppen. Hij is van die tijd af begonnen het geschapene te onderhouden en werkt zonder ophouden voort tot nu toe, nu zijn voortgezet

werken zelfs deze hoogte bereikt, dat Hij in geestelijke zin nu iets nieuws schept en Ik, de Zoon van de Vader (2 Joh. 1: 3), werk ook, als Middelaar van deze nieuwe schepping.

18. Daarom, om Zijn woord, probeerden dan de Joden temeer Hem te doden. Zij hielden het nu nog in veel sterkere mate voor de plicht van hun ambt om Zijn uitroeiing uit de gemeente te zoeken, omdat Hij niet alleen, wat zij tot hiertoe alleen op het oog hadden gehouden, de sabbat brak, zodat Hij volgens Num. 15: 35 de dood verdiend had, maar ook in de zo-even gedane uitspraak zei dat God in eigenlijke zin Zijn eigen Vader was, Zichzelf aan God gelijk makend, hetgeen een godslastering was, waarop toch volgens de wet in Lev. 24: 16 eveneens de doodstraf stond.

Jezus probeert hier niet, evenals in Luk. 13: 15; 14: 5, de vraag: "is het geoorloofd op sabbat te genezen?" van het algemeen menselijke standpunt te beantwoorden; Zijn bewijsvoering berust op Zijn geheel eigenaardige, enige betrekking tot de Vader. Dit duidelijk voor de oversten uit te spreken, tot een getuigenis voor hen en bij verwerping tegen hen, een belijdenis hieromtrent af te leggen, is het doel, waarom Hij tot het gehele conflict aanleiding heeft gegeven.

Door het woord: "Mijn Vader werkt tot nu toe" wordt noch de instelling van de sabbat, noch het getuigenis van het rusten van God na de zes scheppingsdagen weersproken (Gen. 2: 2 vv.); maar dit wordt verzekerd, dat in de plaats van die werkzaamheid van God, die met de scheppingssabbat eindigde, geen werkeloosheid, maar een andere werkzaamheid is gekomen, waarvoor de sabbat nog niet is aangebroken. God heeft Zijn scheppingswerk besloten, daarvan rust Hij; maar een ander werk verbindt zich aan de schepping en wel niet alleen de onderhouding van het geschapene, maar ook de verlossing van de afgevallen wereld, de genadige werkzaamheid van God tot terechtbrenging van de verlorenen. Deze is zo weinig afgesloten, dat de Heere zegt: "tot nu toe", tot op dit uur is de Vader werkzaam en wel, zoals het volgende leert, juist in dit werk, dat Hij noch opgegeven noch afgebroken heeft. Hierin nu is de Zoon de Volvoerder van de hele goddelijke raad, de Voltooier van het werk van Zijn Vader (Hoofdstuk 4: 34) en daarom is de onafgebroken werkzaamheid van de Vader maatgevend ook voor de Zoon. Zo lang het werk van de Vader zijn bedoeling niet heeft bereikt, kan ook de werkzaamheid van de Zoon niet stil staan, noch afbreking lijden; want beider werk is een en hetzelfde; de gelijkheid en gemeenschap van Zijn werkzaamheid met die van de Vader spreekt Jezus uit; wat nu daaruit over Zijn persoonlijke betrekking tot de Vader volgt, begrijpen de Joden zeer goed.

Ten eerste hinderde hen het woord: "mijn Vader" wegens de bijzondere en uitsluitende zin, die Jezus aan de uitdrukking scheen te geen. Had Jezus onze Vader gezegd, de Joden zouden volstrekt geen bezwaar gemaakt hebben (Hoofdstuk 8: 41). Vervolgens konden zij met de praktische gevolgtrekkingen, die Hij uit dit woord scheen af te leiden, volstrekt geen genoegen nemen, omdat Hij voor Zijn werkzaamheid blijkbaar geen ander richtsnoer dan die van God zelf erkende: "Zich aan God gelijk maakte. "

Deze plaats in verband met de parallelle (Hoofdstuk 10: 25-39) is zeer belangrijke tot bepaling van het begrip "Zoon van God" (vs. 19 vv.) volgens de inzichten van de Joden en

Jezus' eigen mening. De Joden zagen daarin volstrekt geen gewone Messias-naam (Hoofdstuk 1: 49), maar meenden dat Hij Zich daardoor een goddelijke waardigheid toeschreef, die zij zelfs in de Messias naar hun verkeerde meningen niet zagen, omdat zij die voor een uitstekend mens hielden; en zo werd dit woord van Christus de eerste schakel in de keten van haat, die eindelijk tot het doden van Hem leidde. Die gevolgtrekking uit Zijn woorden verklaart nu Johannes niet voor een boosaardige verdraaiing en de Heere noemt ze zo weinig verkeerd, dat Hij ze bevestigt; wij hebben dus hierin een duidelijke en rechtsgeldige verklaring van Christus over Zichzelf over Zijn wezenseenheid en gelijkheid met de Vader.

Met grote wijsheid gaat Hij daarbij niet onmiddellijk uit van de wezensgelijkheid zelf, maar van de eenheid en de gemeenschap van werken. Hij zegt dat Hij in Zijn positie op aarde voor de mensen als het ware de Gevolmachtigde van de Vader is en ook hierop leidt Hij gaandeweg over, daar Hij later (vs. 19 vv.) niet met Zijn hoogheid voor de mensen, maar met Zijn afhankelijkheid van de Vader begint.

Mijn Heer en mijn God! Zo roep ik mijn Verlosser toe op Thomas' voetspoor; en terwijl ik Hem dus benoem, voel ik dat eerbied en vertrouwen mijn hart vervullen. - Mijn Verlosser is God! God in wezen; God in nadruk. Hij bezit volkomen de alwetendheid, de almacht en al de andere eigenschappen van het Goddelijk wezen. Hij is God; God bovenal te prijzen in de eeuwigheid. Mijn Verlosser is God. Hij is ja, een mens, mijn natuurgenoot, mijn broeder; maar Hij is ook God. Mijn Verlosser is God! En dat moest Hij zijn om mij te zaligen. Was Hij dat niet, eeuwig kwam ik om. Moest Hij een mens zijn, om in Gods naam met mensen te handelen, Hij moest ook een deelgenoot zijn van de Goddelijke natuur, zou Hij bevoegd zijn om in de naam van de mensen met God te handelen. Hij moest God zijn, omdat Hij zelf de Schepper van zijn mensheid wezen moest en dat moest Hij zijn, om in die mensheid een gehoorzaamheid aan de Goddelijke wet, die Hij voor zichzelf schuldig was, voor anderen te kunnen opbrengen. Hij moest God zijn; of zou God de handhaving van Zijn volmaaktheden toevertrouwen aan iemand, die minder dan God was? Hij moest God zijn; of zou een eindeloze belediging geboet worden door een, die minder dan God is? Ik was in Adam aan God gelijk in mijn mate. Ik droeg Gods beeld. Ik dong naar een stand, als God. Heiligschennis zonder weerga! Misdaad van gekwetste majesteit. Ik stortte in een bedwelming van schuld en rampzaligheid. Ik verloor Gods gunst en beeld; en de onderneming, om aan God gelijk te worden, beroofde mij van al de gelijkheid, die ik aan Hem had. Rampzalige omwending. Mijn Verlosser moest God gelijk, moest God zijn om te kunnen neerdalen uit de hoogte; uit een oorspronkelijke waardigheid, die evenredig was aan die hoogte, wier najaging de inhoud uitmaakte en het toppunt van oproerigheid tegen God neerdalen in ene peilloze diepte van vernedering; ik wilde als God zijn, Hij moest God zijn om dat te boeten. Eén bundel van wonderen. Juist in deze weg kreeg ik, bij de schuldvergeving, mijn verloren schat weer; mijn schat, de gelijkheid aan God in mijn kring, in de behoorlijke tussenstand tussen de oneindige en het eindige: en (zou ik het wel durven omschrijven, als de Bijbel mij niet voorging?) ik word de Goddelijke natuur deelachtig. Zee van wonderen! Mijn ogen schemeren. Verrukkende weerslag, die mijn rampzaligheid op mijn Verlosser heeft, mijn Verlosser op mijn rampzaligheid. Mijn Verlosser moest mijn God zijn. En als ik de trap van mijn oorspronkelijke rampzaligheid nadenk dan roep ik met dubbele

nadruk uit: De Verlosser moest God zijn, om mij te behouden - mijn schuld te boeten, mijn hart te veranderen. - Mijn Verlosser is God. Behoorde Hij tot de rang van de eindige wezens, was Hij niet meer dan schepsel, hoe weinig zal dan de ophef beduiden, waarmee mijn Bijbel Zijn liefde vermeldt, als betoond toen Hij voor zondaren stierf aan het kruis? Hoe weinig zal die ophef beduiden, wanneer men de vermelding van het loon, die op de arbeid gevolgd is en eeuwig volgen zal, in overweging neemt? Laat ik mij verbeelden dat de beledigde Majesteit ter liefde van zondaren aan een geschapen wezen de voorslag deed, om in hun plaats enige tijd te lijden, voorts te sterven en er de belofte bijvoegde van een trap van heerlijkheid, als nimmer een geschapen wezen had, Gods troongenoot te worden en over alle verloste zondaren eeuwig te heersen, hun lof, hun toejuichingen eeuwig te ontvangen; zou een geschapen wezen zo'n voorslag omhelzend, gerekend kunnen worden aanmerkelijke liefde te bewijzen omtrent hen, wier plaats hij op zo'n voet vervangen zou, zo'n liefde, tot wier beschrijving zelfs hemeltaal tekort schiet, een liefde, die de kennis te boven gaat, een liefde, peilloze diepte, onbeklimbare hoogte, onoverzienbare lengte en onafmeetbare breedte? - Nee! Een vernuftige zelfliefde zou, buiten enig opzicht tot de neiging om aan ellendigen dienst te doen, een gerede springveer geweest zijn van bereidvaardigheid, om zonder lang beraad in die voorslag in te stemmen. Zo besluit ik op duchtige grond en ik roep het uit: mijn Verlosser is God. - Mijn Verlosser is God. Mijn redding levert mij een proefondervindelijk bewijs. In mijn geval blinkt echter die waarheid sterker, dan in dat van iemand van mijn medeverlosten. Wellicht had niemand groter schuld voor God dan ik. Wellicht was niemands hart zo blind en afkerig als het mijne. Wellicht was niemand van mijn mede-zondaren in de strikken van satan en ongeloof zo verward als ik, zo gekluisterd in metalen boeien als ik was. En mij dunkt, elk die mij kende in mijn treurig eertijds en mij nu beschouwt zal, als hij geestelijk gezintuigd is, denken en zeggen: De Verlosser van zondaren is God! - Mijn Verlosser is God! zo heb ik niets te vrezen! Oneindigheid is mijn waarborg nu en voorts en eeuwig. - Goddelijke gerechtigheid, de grond van mijn verantwoording bij God, zal nooit haar waarde of kracht verliezen, zij verspreidt haar gezegende invloeden door al de kringen van mijn belangen nu en eeuwig. Goddelijk vermogen zal nooit toelaten dat de zonde bij vernieuwing over mij heerst en Hij, die God is, zal nooit de Troon, die in mijn hart werd opgericht, weer inruimen voor die heersers, die door Zijn eigen band werden uitgestoten. Goddelijke trouw zal nooit bezwijken, ook als de bergen wijken, de heuvelen wankelen, als de beste vrienden, de vermogendste tegenstrijders onder de eindige wezens, bij toeval van onvermogen of anderzins, mij ontzinken, ook dan zal de goedertierenheid van een Verlosser, die God is, staan als een koperen muur. Niets zal mij ontmoeten buiten de herstelling van een Verlosser, die God is en elk die mij verderven wil zal ervaren, dat Hij, voor wiens rekening ik sta, God is. Juich dan, o mijn ziel, zet u op die waarheid voor eeuwig neer en wijs alle bekommeringen, die er op komen, gerust af met dat antwoord, dat alles afdoet: Mijn Verlosser is God! - Mijn Verlosser is God. Zo kniel ik voor Zijn eertroon neer. Waak op mijn aanbidding, mijn betrouwen! mijn eerbied, alles raakt in eenparige beweging. Nooit hoef ik te vrezen dat mijn eerbewijzingen overbodig zijn. Mijn Verlosser is God. Eerbewijzingen en betrouwen, opgedragen aan schepselen, worden makkelijk nutteloos en klimmen tot een hoogte waarover men, uit die vervoeringen ontnuchterd zijnde, zich naderhand schamen moet; en hij, die in zijn denkwijze en belijdenis iets wil afdingen van de oneindige waardigheid van de Verlosser, moet zeker, als hij zichzelf gelijk wil blijven, op elke stap van eerbewijzing de Verlosser toegebracht vrezen, dat hij een afgodendienaar wordt. Maar ik, die mijn Verlosser volmondig en in al de

nadruk van die bewoording voor God erken, ik hoef op geen inteugeling van mijn eerbewijzingen bedacht te zijn. Met de uiterste gerustheid vier ik de ruimste teugel van al de vervoeringen van mijn aanbidding en betrouwingen, onderwerpingen en verheffingen zonder perk, zonder mate en doe ik die eerbewijzingen aan Hem, die God en mens is in één persoon, ik voel dat mijn aanbidding in de oneindige waardigheid van mijn Verlosser als God beschouwd, haar grondslag heeft. Mijn Verlosser is God! - Mijn Verlosser is God. Zo berouwt het mij geen ogenblik, dat ik al mijn belangen in Zijn hand vertrouwelijk overgaf. Zo doe ik het in deze ogenblikken met graagte en opgenomenheid, alsof ik een Verlosser, die God is, nu voor het eerst had leren kennen. Zo verkies ik te leven onder de bestendige herinnering van dat woord: Wendt u naar Mij toe en wordt behouden! Einden van de aarde! Want ik ben God en niemand meer! Zo maak ik op het woord van een Verlosser, die God is, volkomen staat. Zo kniel ik voor zijn troon om de wet te ontvangen uit de mond van Hem, die God is. Zo moet mijn oefening van gemeenzaamheid met Hem altijd bestierd worden door de takken van eerbied, die ik schuldig ben aan een Verlosser, die God is. Nimmer moet ik dat volzinnig woord vergeten, dat mijn Verlosser tot Zijn apostelen en in hun personen tot mij sprak: Jullie zijn Mijn vrienden, als u doet wat Ik u gebied. Aanminnige samenvoeging van kundigheden, die anders niet nauw verwant zijn van elkaar, vrienden en dienstknechten. Volzinnige samenvoegingen in mijn geval, vriend en dienaar. Mijn Verlosser is God! - Mijn Verlosser is God. Nooit hoef ik te vrezen dat de Goddelijke eer, Hem toegebracht, mishagen zal aan God, mijn Vader, die geen mens is, vatbaar voor zondige naijver. Hij, die de Vader van mijn Verlosser is, moedigt mij aan tot die eerbewijzing, Hij rekent zich vereerd naarmate ik Zijn Zoon ere, Hij wil dat al de verlosten de Zoon eren zoals zij Hem, de Vader, eren. Zo waarlijk en in gelijke trap; en Hij heeft verklaard, dat zij die Zijn Zoon niet eren, ook Hem niet eren. Zo wordt de eerbewijzing, die ik mijn Verlosser toebreng, een gehoorzaamheid aan het bevel van Zijn en mijn Vader. - Mijn Verlosser is God! - God, de Heilige Geest, moedigt mij aan om de hoogst mogelijke eerbewijzingen aan mijn Verlosser toe te brengen. - De trek, die ik voel om mijn Heiland toe te roepen: Mijn Heer en mijn God, die trek is het eigene gewrocht van de inwonende Geest; en, de Verlosser te verheerlijken, Hem als een, die God is, aan het betrouwen en de eerbied van zondaren aan te prijzen, is een aanzienlijk deel van de beantwoording aan zijn bestemming en zijn begunstigde bezigheid. Naarmate ik op gebogen knieën van hart en lichaam en met bevende blijdschap, mijn Verlosser erken voor de waarachtige God en het eeuwige leven, in die mate vergoed ik Hem de smaad, die ik Hem aandeed in mijn treurig eertijds. Elke aanbidding in het geloof is een plechtige herroeping van al die lage gedachten, die ik tevoren koesterde in mijn hart. In die mate vergoed ik Hem de hoon, die de stoutheid van Ariaanse en Sociniaanse dwalingen, onder aanvoering van de satan, die oude bestrijder van de heerlijkheid van mijn Verlosser, Hem aandoet. Mateloze stoutheid, die mijn Verlosser Zijn oorspronkelijke heerlijkheid betwist! Heiligschennis! onbedachtzamen! Laat af! weet dat Hij God is! - Valt mij de Satan aan, schiet hij zijn giftige pijlen op een waarheid, die de grondslag van mijn hope is en de waarborg van mijn veiligheid, verguist Hij een betrouwen, dat in de Godheid van de Verlosser zijn sterkte vindt, heeft die vijand nog niets verloren van die onbeschaamdheid, waardoor hij, eeuwen lang geleden en in eigen persoon en door de mond van verbitterde Joden, mijn Heiland aanviel om Hem Zijn heerlijkheid te betwisten; valt mij die Satan aan, mijn Verlosser breidelt hem en bewijst Zijn Godheid in de proeven, door die beteugeling. - Zijn de opzettelijkste eerbewijzingen, die ik mijn Verlosser toebreng doorgaans de gelegenheden waarbij de Satan

mij bestrijdt en de vaart van mijn vervoeringen poogt te stuiten, mijn Heiland draagt tevens zorg dat mijn ijver bij gelegenheid van de tegenspraak sterker brandt. De schuddingen die ik voel bevorderen, door tussenkomst van de invloed van mijn Verlosser, mijn worsteling in de waarheid. Het goud van mijn geloof komt uit de smeltkroes zwaarder uit dan het was, toen het er in kwam. Dan barst ik uit: Wijk lasteraar! uw schimpen deert mij niet! wijk, lasteraar! erfvijand van mijn Heilands eer! uw sidderen draagt getuigenis van uw eigen gevoel, dat de Verlosser van de zondaren God is! leugengeest! wilt u mij een waarheid betwisten, die u zelf, schoon met brullenden weerzin, voor bijkans achttien eeuwen, door de mond van bezetenen beleden heeft? zeg wat u wilt, maar ik zal voortgaan mijn Verlosser God te noemen! naar, daar leg ik mijn hand op mijn bijbel en roep u toe op mijn meesters spoor: Satan! er staat geschreven! Daar klimt mijn hart door de drom van uw pijlen naar boven en eerbiedigt in Hem, die op Golgotha gekruist werd, de Heer der heerlijkheid, God, die Zijn gemeente kocht! - Mijn Verlosser is God! - Ik juich van blijdschap, omdat de leer van de oneindige waardigheid van de Verlosser in mijn vaderland, in Nederland, zo zuiver en wellicht zuiverder dan elders, gepredikt wordt. - Met hoeveel reden vrees ik dat buiten het land in ettelijke gewesten de leer van Jezus' Godheid ondermijnd wordt, dat Ariaanse dwalingen begunstigd worden, ook door hen die de meeste roeping hebben om ze vierkant tegen te gaan en de jongelingschap, die zich schikt tot de dienst van het evangelie te waarschuwen en te wapenen. - God van de Protestanten, stuit, stuit, bid ik, dat verdervend kwaad! God van Nederland! Behoed ons bij de waarheid en wat Gij ons ontneemt! Neem Uw waarheid niet weg en laat ook die waarheid bestendig zegepralen: De Verlosser van de zondaren is God! Kan ik mijzelf hier niet voldoen in de lof en aanbiddingen. - Ik ben verblijd dat mijn Verlosser in de hemel ruimer eer ontvangt; met alle de koorzangen stem ik in. - Ik ben verblijd dat de Majesteit van mijn Verlosser nu door middel van een verheerlijkte mensheid schitterende stralen schiet en niet meer, zoals het tevoren was, zich schuil houdt achter het gordijn van een vernederde mensheid en geringe stand op aarde, toen men maar nu en dan een straal van Goddelijke Majesteit in wonderwerken en anderszins zag blinken; ik ben verblijd dat er vóór het slot van de eeuwen tijden komen zullen, waarin de ver afgelegene heidenen de Goddelijke heerlijkheid van mijn Verlosser eerbiedigen zullen, komend op dat woord: Einden der aarde! wendt u tot Mij!. . . . wordt behouden!. . . . Ik ben God. Tijden, waarin het late nageslacht van die Joden, die mijn Verlosser, omdat Hij Zich aan God gelijk stelde, aan het kruis genageld hebben als een Godslasteraar, in mijn gekruisigde God de Heere der heerlijkheid geloven zal. Nu wacht ik, geschraagd door een Verlosser, die God is, alles af, in Hem gemoedigd. Nu zie ik zonder schrik een herleving tegemoet van Ariaanse kerkvervolging, al was ook Deïstische verachting van mijn Goddelijke Meester de begunstigers, de medestanders, de aanvoerders van die boosheid, van die woede. Die gedachte: Mijn Verlosser is God! strijkt mij de zorg van het hart. - Eeuwigheid! Verrukkende eeuwigheid! Nader met snelle stappen, waarin ik zonder strijd, zonder tegenspraak, zonder vermoeiing, dat getuigenis op de hoogste toon zal uitgalmen: Mijn Verlosser is God!

Uw Godheid wordt ontkend, o Jezus, o mijn God! 't Heelal erkende haar en boog voor Uw gebod. Een star verkondigde Uw geboorte; de Englenscharen Verbreidden haar met glans en lofzang door de lucht. De zee strekte U een baan en effende U zijn baren, En de aarde schokte in angst bij uwen stervenszucht: De zon verborg heur licht; de harde rotsen spleten, De Hel bezwijkt, de dood slaakt zijn onbreekbre keten, En 't graf hergeeft Zijn prooi, slechts Jood en

Filosoof Blijft roerloos, blijft verhard, gevoelloos, blind en doof. noch neen: de Jood keert weêr, zijn boezem wordt bewogen, De Filosoof alleen heeft voor geen waarheid ogen, Zijn paddengloriezucht is ‘t domblind ongeloof, Godslastring is zijne eer, Zijn waarheid duivlen logen, En ‘t kroost, bij ‘t addrengift dier wijsheid opgetogen Valt argloos aan de Hel ten door.

19. Jezus dan antwoordde op de mening van Zijn tegenstanders, als had Hij èn op eigen hand Zijn werk op sabbat gedaan èn Zich in verhouding tot God gesteld als Zoon tot de Vader en daardoor in twee opzichten de dood verdiend. In neerbuigende liefde probeerde Hij die ergernis weg te nemen en hen tot erkentenis van de waarheid te brengen. Hij zei tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: a) de Zoon van de Vader, zoals Ik Mijzelf zo-even noemde, kan niets van Zichzelf doen. Alleen op de mindere trap van een schepsel vindt de mogelijkheid plaats van een handelen op eigen aandrang en op eigen hand. Hij doet niets, tenzij Hij de Vader dat ziet doen; Zijn wezenseenheid dringt Hem overal positief om het werk van Zijn Vader te werken; b) want wat die doet dat doet ook de Zoon desgelijks. Hem is een nalaten van de werken van de Vader niet mogelijk, zoals anders een schepsel zo vaak nalaat wat volgens Gods wil moet geschieden.

a) Joh. 5: 30; 8: 38; 9: 4. b) Jes. 54: 5. Joh. 10: 30; 14: 9; 17: 5.

De sterke en herhaalde bevestiging: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u" toont aan, dat wat nu de Heere zal zeggen, een hoogheilige waarheid is en dat wie deze bestrijdt, geen Christen kan heten.

Het woord "zichzelf" had bij de Joden een vergif in zich (vs 18 zichzelf aan God gelijk makend); dat moet weg, wil Christus zeggen.

Welk werk u Mij ook ziet doen, zelfs als het u aanstoot mocht geven, zoals de daad bijvoorbeeld, die nu Mijn beschuldiging veroorzaakt heeft, houdt u overtuigd dat ik als een getrouwe en gehoorzame Zoon, het niet gedaan heb dan omdat Ik het Mijn Vader op ditzelfde ogenblik heb zien doen. Dit is geen bovennatuurkundige stelling, het is niets anders dan zelfverdediging en dit afslaan van de aanval op de door Hem verrichte daad en op Zijn werkzaamheid in het algemeen, ontspruit uit een onmetelijke diepte, uit de diepste wet van zijn zedelijk leven, uit Zijn afhankelijkheid als Zoon van de Vader. Dit antwoord komt met het gezegde van Luther overeen: "Ik kan niet anders" of om een voorbeeld te bezigen, dat meer voor de hand ligt, zoals de zieke Jezus voor zijn handelwijze verantwoordelijk stelt, beroept deze zich ter verdediging van Zijn werk op Zijn Vader. Dit doet Hij aanvankelijk in het eerste lid van vs. 19 in een ontkennende vorm: niets door Mijzelf; voorts in het tweede bevestigend: alles, eveneens als de Vader. De kinderlijke liefde belet de Zoon niet alleen uit Zichzelf te handelen, zij is ook oorzaak dat Hij in de werkzaamheid van de Vader ijverig deelneemt.

De Zoon kan niets van Zichzelf doen; want dit zou tegen de betrekking van de Zoon tot de Vader strijden. Het is dus een niet kunnen, niet van onvermogen, maar iets dat door de betrekking zelf is gegeven, dat daaruit met inwendige noodzakelijkheid volgt. Daarom is echter het "van Zichzelf" niet te verklaren uit de grenzen, die door de aangenomen mensheid

van Christus zijn getrokken, als kon Hij daarom niets van Zichzelf, omdat Hij nu de mens gewordene is; maar de menswording zelf behoort tot datgene, waarin Zijn wil met die van de Vader één is. De hele plaats, die de Zoon inneemt in het volbrengen van de Goddelijke wil, die Hij inneemt als "God bij God" zowel als in de gedaante van een dienstknecht, sinds Hij in deze is ingetreden met het doel om die te volvoeren, is van die aard dat zij een van de wil van de Vaders losgemaakte, in deze zin zelfstandige houding van de Zoon uitsluit.

De eenheid van de wil tussen Zoon en Vader is in de eeuwige triniteit, een vrije, maar bij Hem, die mens geworden is, komt zij voor in de vorm van gehoorzaamheid.

Het "tenzij Hij de Vader dat ziet doen" is een populaire, aan het acht geven van de kinderen op het doen van de vader ontleende voorstelling van de inwendige, onmiddellijke aanschouwing, die de Zoon van het werken van de Vader heeft en wel voortdurend in bestendige, bewuste levensgemeenschap met de Vader. Deze verhouding is het noodzakelijk en onmiddellijk richtsnoer van de werkzaamheid van de Zoon.

Stond Jezus zo tot de Vader, dan waren de Joden in een zondige waan als zij meenden, Gods zaak tegen Hem te verdedigen; zonder het te weten werden zij in de eigenlijkste zin als degenen bevonden die tegen God strijden.

Stelde vs. 19 de verhouding van het werken van de Zoon tot dat van de Vader voor, in het volgende vers wordt gesproken over de verhouding van het werken van de Vader tot dat van de Zoon.

20. Want de Vader van Zijn kant heeft de Zoon lief, zoals Hij dat zelf bij de doop heeft getuigd (MATTHEUS. 3: 17) en toont Hem alles wat Hij doet 1). Hij maakt Hem tot een volkomen vertrouwde van al Zijn bedoelingen en voornemens, die in de raad van Zijn genade zijn bepaald. En Hij zal Hem, nadat Hij reeds zodanige wonderwerken als de genezing van de zieke aan het badwater Bethesda door Hem volbracht heeft, grotere werken tonen dan deze 2), die Hij volbrengen zal, omdat Hij zelfs doden tot een nieuw leven moet opwekken. Die zullen geschieden, zodat u zich verwondert en ook tegen uw wil Zijn goddelijke heerlijkheid erkent, alhoewel u in Zijn naam niet geloven kan.

Het vers begint met "want", omdat "hetgeen Hij de Vader ziet doen" en "hetzelfde doet ook de Zoon desgelijks" (vs 19) naar zijn mogelijkheid moet worden verklaard.

Hoe en waardoor wordt de Zoon het werk van de Vader bekend en duidelijk? Niet door een gewoon menselijk acht geven op de leidingen van de Vader in de geschiedenis, maar zoals de Christen met de persoon van Christus in inwendige eenheid staat, staat de Zoon met de persoon van de Vader zelf in de onbeperkte eenheid van absolute liefde.

Die bemint verbergt niets voor hem, die hij bemint.

De Vader laat den Zoon alles in onmiddellijke zelfopenbaring aanschouwen wat Hij zelf doet, dat ook de Zoon het doet naar het voorbeeld van de Vader; de tekstwoorden zijn een

schildering van de uitwendige, wezenlijke vertrouwelijkheid van de Vader met de Zoon, volgens welke de Vader - en wel door de liefde tot de Zoon - Zijn gehele eigen werken tot voorwerp van het inzien van de Zoon maakt ten behoeve van diens eigen werken.

Wel leidt de Vader den Zoon volledig tot Zijn arbeid in, toch heeft dit niet opeens plaats. Dit geeft het laatste gedeelte van het vers te kennen. Reeds de uitdrukking, want wat ook, van vs. 19, deed een grote uitbreiding van de gedachtenkring van de Heere vermoeden. In Zijn volgende rede is het hier vertelde wonder het uitgangs- en middelpunt. Met grotere werken begint Jezus Zijn gehoor in grootse trekken zijn verhouding tot de Vader te schetsen en zet dit in het vervolg van Zijn rede voort. Dit geheimzinnige gebied wil Hij zoveel mogelijk openbaren; dan deze, heeft op de genezing van de zieke en alle gelijke soort wonderen betrekking, waarvan de Joden reeds getuigen geweest waren. Deze heeft Jezus telkens op het teken van de Vader verricht, zoals de voortzetting van Zijn werk het eiste; in deze zin zijn zij Hem getoond. In dezelfde zin zullen Hem nog grotere werken dan deze getoond worden. Deze trapswijze opklimming in het tonen van de Vader en het zien van de Zoon verdient opmerking. Naarmate Jezus zelf toeneemt in kennis en kracht, verkrijgt ook Zijn aandeel in het werk van de Vader grotere omvang. Hij leert het beter kennen en neemt er vollediger deel aan. Dit is vooral na de doop uitermate toegenomen. En deze ontwikkeling is nog niet ten einde. Dit zal niet plaats hebben, vóórdat Jezus na de bestaansvorm, die Hij als Logos bezat, Zijn heerlijkheid, 17: 5 , als mens verkregen te hebben, ook weer in het bezit van de goddelijke wijsheid en macht gekomen zal zijn. Dan zal het hele werk van God Hem getoond en teruggegeven worden. Johannes stemt daarmee geheel overeen in Openb. 1: 1 , de openbaring van Jezus Christus, die de Vader Hem gegeven heeft. Het is zoals de vertaling van ons zal aantonen. Pas dan zal Hij het werk van de Vader geheel in handen kunnen nemen. En het welbehagen van de Eeuwige wordt door Zijn hand gelukkig volvoerd, Jes. 53: 10 De verhouding, die ons hier beschreven wordt, tussen Jezus en de Vader, kunnen wij ons dan alleen enigszins helder voorstellen, als wij zelf in een dergelijke betrekking tot Jezus treden. Naarmate de gelovige zich getrouwer aan het werk van Jezus Christus toewijdt, is deze ook meer bereid hem het nodige inziet te schenken. Zowel wat het geheel betreft, als de onderscheidene onderdelen en naarmate de gelovige het beter begrijpt, is hij ook elk ogenblik van zijn leven ijveriger werkzaam om het in zijn kring door al zijn daden tot stand te brengen. In zijn verhouding tot Christus is insgelijks een trapswijze opklimming merkbaar. Iedere nieuwe graad van zijn geestelijke ontwikkeling breidt zijn werkkring en zijn aandeel in de arbeid van zijn Meester uit en dat doet hem ook zelf toenemen. Deze vergelijking, de beste verklaring, die men van onze uitspraak geven kan, is niet van onze vinding. Tot deze beschouwing werden wij onwillekeurig geleid door het woord van de Heere, 14: 12. dat op treffende wijze zelfs in de vorm met onze plaats overeenkomt. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u dat die in Mij gelooft de werken, die Ik doe, ook doen zal en nog grotere dan deze doen zal, omdat Ik tot Mijn Vader ga. Nadat Jezus het goddelijk werk geheel aanvaard en op de zetel van Zijn heerlijkheid plaats genomen heeft, maakt Hij de gelovigen tot Zijn deelgenoten en medewerkers. En, door hen doet Hij nog grotere werken dan de wonderen, die de Vader gedurende Zijn verblijf op aarde door Hem verrichtte.

Zijn de Joden reeds in verwondering over de werken tot hiertoe door Jezus verricht en kunnen zij zich daarin niet vinden, hoe zal hun verwondering ten toppunt stijgen als zij de grotere

zien. Zij moeten stijgen, dat is Gods bedoeling en wel in beide gevallen, hetzij dat de verwondering door hun schuld tot bevreemding van ergernis en verstokking voortgaat, of dat zij voor hen de weg tot geloof wordt.

In het eerste geval zullen zij zich bij Zijn grootste werk dat Hij volbrengt, bij de opstanding, met verwondering omringd zien van Zijn hoogste wonderen ter levendmaking, waarin Hij nu door de weer levendmaking van de 38-jarige zieke, eerst een enkel geval in het klein voor ogen heeft gesteld. Dan zullen zij er zich wel voor moeten hoeden om die wonderen als Sabbatsschennis en de bewering, dat Hij ze met de Vader volbracht heeft, als godslastering voor te stellen.

21. Want zoals de Vader in onbegrensde macht (2 Kon. 5: 7. Deut. 32: 39. 1 Sam. 2: 6) de doden opwekt en levend maakt (Gen. 5: 24. 2 Kon. 2: 1 vv. Deut. 34: 5 vv.), zo maakt ook de Zoon, ten gevolge van Zijn gemeenschap met de Vader, levend die Hij wil; zodat Hij niet slechts hetvermogen van een profeet bezit, als Elia en Elisa, die doden opwekkingen van God hebben gebeden (1 Kon. 17: 21 vv. 2 Kon. 4: 33 vv.).

22. Zo’n goddelijke almacht, die Hem toekomt, oefent de Zoon uit in elk bijzonder geval, waar zij gezien wordt, met het doel dat daardoor het oordeel, dat Hem is opgedragen, wordt volvoerd. Want ook de Vader oordeelt niemand a), maar heeft al het oordeel aan de Zoon gegeven.

23. Opdat zij allen de Zoon eren, zoals zij de Vader eren a). Die de Zoon niet eert, eert de Vader niet, die Hem gezonden heeft.

a) 1 Joh. 2: 23

De meeste kerkvaders, alsook de meeste uitleggers, hebben de plaats vs. 21-29 over de dodenopwekking in werkelijken of eschatologische zin opgevat. Dat is zeker het toppunt, waarin de rede in vs. 28 v. uitloopt, maar vs. 24 wijst er duidelijk op dat Hij tevens de zedelijke of geestelijke opwekking op het oog heeft. En als Hij in vs. 20 in de eerste plaats de lichamelijke dodenopwekking onder Zijn wondertekenen en daarvan vooral die van Lazarus in Hoofdstuk 11 bedoelt, (hoewel reeds daar Zijn woord boven zulke werkzaamheid verheven is en Hij ook reeds het houden van het gericht op het oog heeft), schijnt het doelen op deze dodenopwekkingen ook door datgene, dat Hij in vs. 25 v. zegt, heen. Wij hebben hier dus een van die weinige redenen van Christus voor ons, zoals die vaker bij Johannes worden gevonden, waarin de woorden het gehele gebied omvatten van hetgeen zij in de bijbelse taal betekenen en de gedachten zich nu naar deze dan naar de andere kant wenden, maar vaak ook naar verscheidene kanten tegelijk haar uitdrukking zoeken en het nu moeilijk, zo niet geheel onmogelijk is om de bedoeling van de Heere in een korte, eenvoudige zin geheel weer te geven. Het best zullen wij dit gedeelte doen begrijpen als wij bij de "grotere werken", die volgens vs. 20 de Vader aan de Zoon toont, ons dadelijk de beide grootste voorstellen, waartoe zij zich tot aan het einde der tijden ontwikkelen, dat zijn de algemene opstanding van de doden en het laatste oordeel. Dan wordt ook de verwondering van de vijanden en de erkenning van de goddelijke heerlijkheid van Christus zelfs tegen hun eigen wil volkomen

duidelijk. Hierin liggen drie werkzaamheden besloten, die dan na elkaar in vs. 21, 22 en 23 ter sprake worden gebracht: 1) het opwekken en levend maken van de doden; 2) het oordeel houden over de mensen, hetgeen aan de ene kant in een scheiden van de gelovigen en ongelovigen, van vrienden en vijanden en aan de andere kant in een zaligmaken van de eersten en een verdoemen van de anderen bestaat; 3) het eren van de Zoon in gelijke aanbidding als die van de Vader, dat toch volgens de verhouding van het hart tot de eerste een vrijwillig en noodzakelijk eren is. Deze drie daden of werken, die de Zoon volbrengt, worden in drievoudige opklimming volbracht en stijgen steeds hoger, of het gaat met degenen, aan wie zij volbracht worden, steeds dieper en dieper. Het opwekken en levend maken van de doden, dat opzettelijk zo tweeledig is voorgesteld (als een opheffing van de toestand van de dood aan de ene en als een mededeling van nieuw leven aan de andere kant) geschiedt op de eerste trap door de wederopwekking van lichamelijke doden; en zo moesten noodzakelijk bij Christus' wonderwerken op aarde ook dergelijke opwekkingen van doden behoren, zoals Hij die aan het dochtertje van Jaïrus, aan de jongeling te Naïn en aan Lazarus van Bethanië in drievoudige opklimming 7: 11) volbracht. Daarbij had een oordeel van scheiding plaats tussen degenen die geloofden: "Een groot profeet is onder ons opgestaan en God heeft Zijn volk bezocht" en degenen die zich wel moesten verwonderen: "Deze mens doet vele tekenen", maar ook meteen het plan opvatten om Jezus te doden (Hoofdstuk 11: 53) en later zelfs probeerden Lazerus om te brengen, omdat omwille van hem vele Joden heengingen en in Jezus geloofden (12: 10 v.). Het is slechts een bepaald, vrij beperkt getal van zulke doden-opwekkingen, die de Heere verricht heeft en in het geheel niet te vergelijken met de menigte van de genezingen van zieken, waardoor het "die Hij wil" volkomen wordt gewettigd. Met dit woord stelt Jezus niet degenen, die Hij levend maakte, tegenover de anderen, die de Vader van Zijn kant al levend had gemaakt, zoals het volgens de eerste indruk zou kunnen schijnen. Hij wil alleen de mening van de Joden afwijzen, alsof de werken van die aard door Hem te volbrengen, waarin het meest onder Zijn wonderen Zijn goddelijke heerlijkheid zich moest openbaren, alleen werken waren, door God Hem opgedragen en waartoe Hij niet in een verhouding stond van een zelfstandig besluit; werken, die Hij alleen ten gevolge van een ogenblikkelijk geschonken kracht volbracht. Zij zijn integendeel een vrije daad van Zijn wil, die zeker met die van Zijn Vader eenstemmig, maar toch niet slaafs aan die onderworpen was, integendeel als van de Zoon met die verbonden was. Ja, zo ergens dan heeft juist bij de dodenopwekking de Heere het recht van een mondige Zoon, om zelf te bepalen, of Hij door zo'n wonderdaad wilde ingrijpen of niet. Hij had, wat bijvoorbeeld de opwekking van Lazarus aangaat, waarop het hier vooral aankomt, bij de boodschap van de zusters in Hoofdstuk 11: 8 de bode, evenals de hoveling te Kapernaüm (Hoofdstuk 4: 50) een woord kunnen medegeven, machtig om ook uit de verte de zieke dadelijk te genezen: "Lazarus leeft. " Daardoor had Hij de gevolgen, die juist deze dodenopwekking bij de Hoge raad teweeg bracht, omdat die zelfs een gebod tegen Hem liet uitgaan dat Hem een doodschuldige misdadiger noemde (Hoofdstuk 11: 57), kunnen besparen. Maar omdat de Vader het oordeel in Zijn hand had gelegd en Hij nu een oordeel wilde teweegbrengen, was van deze kant Zijn besluit tot de daad, zoals Hij Zich vooral in hetgeen Hoofdstuk 11: 6 wordt verteld, uitdrukt, een geheel vrij besluit. Hij wilde ook dit op Zich nemen, dat Hij tot een doodschuldige misdadiger werd verklaard, nog vóór Hij de dood van een misdadige moest sterven. Naar alle waarschijnlijkheid heeft Hij het ook gedaan om Nicodemus (Hoofdstuk 3: 1 vv.) en met die Jozef van Arimathea (Hoofdstuk 19: 38) in geestelijke zin uit de dood op te

wekken, want na dat gebod van de Hogen raad af (Hoofdstuk 11: 50) konden deze inwendig verder niet meer in enige vriendschappelijke of maatschappelijke betrekking met de overige medeleden blijven; zij moesten zich nu reeds met hun hart afzonderen, totdat zij daarna die gemeenschap ook uiterlijk vaarwel zeiden. Deze is de tweede trap van het opwekken en levend maken, waarop van een opheffing van de geestelijke dood en van een mededeling van het geestelijk leven gehandeld wordt. Ook daar is de bijvoeging "die Hij wil" juist. Jezus geeft daarmee aan Zijn tegenstanders te kennen dat zij geenszins, zoals zij zich inbeelden, een bijzondere bevoorrechte plaats tot het Koninkrijk der hemelen innamen (Luk. 14: 15), maar integendeel juist hen zou Hij, de Koning van dit rijk, met de zaligheid voorbijgaan en het laatste oordeel aan hen volvoeren. Daarentegen zou Hij een gemeente van geestelijk levend gemaakten uit de onmondigen vergaderen, waarover zij zich nog zouden verwonderen (MATTHEUS. 11: 25; 26: 64. Luk. 14: 24; 23: 30. Hand. 4: 11). Bij deze gemeente zal dan het doel: "opdat allen de Zoon eren, zoals zij de Vader eren" bereikt worden, terwijl de tegenstanders het lot overkomt, dat beschreven is in de woorden: "die de Zoon niet eert, die eert de Vader niet, die Hem gezonden heeft. " Die de Zoon niet kent, zo merkt ’s bijbelverklaring op, maar toch God vreest, die vereert onwetend de Vader door de Zoon, want hij kent iets van Hem uit de schepping van de natuur en van de mens, dat een werk is van de Zoon en bestemd is om tot de openbaring in Christus Jezus te leiden; die daarentegen met weten de Zoon verwerpt, die vereert de ware God niet, maar een zelfgemaakte afgod van zijn gedachten of handen. Daarmee is het oordeel niet uitgesproken over de Joodse Synagoge en godsdienst, die door het Farizeïsme overheerst wordt en tegenover de Christelijke kerk staat. Ook binnen de Christelijke kerk is van vroege tijden een partij geweest van tegenstanders van de Zoon, die nu echter met haar geloofsleer en aanbidding van God door hetzelfde oordeel van verwerping wordt getroffen. In de oude tijden van de kerk waren dat de Arianen, die in de dagen van keizer Constantijn (306-337 na Christus) en in de tijd van de derde bazuinende engel (Openbaring . 8: 10 v.) vallen. Op de derde trap begint dienvolgens, als de tijd van de wereld ten einde is, waarbinnen de Zoon Zijn geestelijke werkzaamheid tot het opwekken van de in de dood gevangen mensenzielen en Zijn werken als Rechter tot inwendige scheiding van gelovigen en ongelovigen volbrengt, de algemene lichamelijke opstanding van de dood en het laatste uitwendige oordeel. Maar alleen voor de gelovigen, die reeds hier beneden geestelijk van de dood tot het leven zijn doorgedrongen, is de lichamelijke opstanding een opstanding van het levens, voor de andere is zij een opstanding van het oordeel; want het ellendig bestaan, waartoe zij ontwaken, verdient de naam van leven niet; zij worden integendeel een prooi van de tweede dood, die erger is dan de eerste.

24. a)Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: die Mijn woord hoort, zodat hij het aanneemt, als het woord van Hem die van boven komt (Hoofdstuk 3: 31) en daardoor niet zozeer Mij gelooft (Hoofdstuk 12: 44) als wel Hem, die Mij gezonden heeft en van Mij getuigt als van Zijn Zoon (Hoofdstuk 8: 18. Joh. 5: 9 v.), die heeft het eeuwige leven, al is het nog niet in zijn volmaking, toch reeds naar zijn wezen (Hoofdstuk 6: 40) en zo een b) komt niet in de verdoemenis, niet in het oordeel, als kon zijn deel aan het eeuwige leven nog twijfelachtig zijn, maar hij is reeds uit de dood in geestelijke zin, waartoe hij behoorde vóór hij gelovig werd, overgegaan in het leven (Hebr. 6: 5).

a) Joh. 3: 18; 6: 47; 8: 51. b) Luk. 23: 43.

25. Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: het uur komt zelfs voor de heidenen (Rom. 4: 17; 10: 18) en is nu voor u Joden reeds daar, hoewel zij ook voor u pas volkomen begint met de uitstorting van de Geest over alle vlees (Joël 3: 1 vv.), a) wanneer de doden, de van God, de levensbron, losgerukte en daardoor in de geestelijke dood verkerende mensen (MATTHEUS. 8: 22. Openbaring . 3: 1) zullen horen met hun lichamelijk oor de stem van de Zoons van God, waarmee Hij hen tot nieuw leven roept. En die ze ook met hun geestelijk oor gehoord hebben en Hem, die zich tot Levenwekker aanbiedt, in hun hart opnemen, zullen leven, zullen met Hem het leven, dat hun dood vernietigt, in zich opnemen en zo tot een nieuw leven ontwaken.

a)Efez. 2: 1, 5. 1 Tim. 5: 6.

De twee maal herhaalde woorden: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u" moeten op het verhevene van hetgeen Hij openbaren zal de aandacht vestigen, ten einde dit als het ware voor te bereiden en in te leiden. Omdat dit zo hoogst buitengewoon is, behoeft men zich niet te verbazen dat Jezus het zo plechtig aankondigt (Hoofdstuk 3: 3, 5 en 11); voor hem die het woord van Jezus met vertrouwen ontvangt, zijn de twee grootste bedrijven van het eschatologisch drama, de opstanding en het oordeel, reeds afgelopen. Het woord van Jezus was voldoende om alles tot stand te brengen.

Het geloof mag het woord: "midden in het leven door de dood omgeven" wel omkeren: "midden in dit sterven kan men het leven erven", want die gelooft heeft het eeuwige leven, omdat hij als een lid verbonden is met Hem, die het leven in Zich heeft en zo een komt in het oordeel niet. Wie zal verdoemen als Hij ons reeds heeft vrijgesproken, wie al het oordeel is gegeven? Uit de dood in het leven; deze grote reis hebben ware Christenen reeds achter zich; wel verkeren zij nog in het lichaam van deze dood, dat als een zondig lichaam in het oordeel behoort, maar omdat zij inwendig uit de dood in het leven zijn overgegaan, zal het sterven van hun nietig leven hun lichaam niet schaden noch afbreken, maar van het ogenblik van hun sterven in de Heer (Openbaring . 14: 13) zullen zij in zaligheid zien wat zij tot die tijd geloofden en ook het lichaam zal volgen uit de dood in het leven, om als lichaam van dit leven hen heerlijk te omgeven.

26. Dit zal daarom met hen plaats hebben, omdat de Zoon van God in zich opnemen niets anders is dan het leven in zich opnemen, want zoals de Vader het leven heeft in Zichzelf, dat als eigendom bezit, dat niet heeft als iets van eldersHem meegedeeld, maar als een, dat ook elders leven te voorschijn roept (Ps. 36: 10), zo heeft Hij ook de Zoon, die Hij in de wereld gezonden heeft en daar met alle krachten tot het volbrengen van Zijn werk heeft toegerust, gegeven het leven te hebben in Zichzelf. Het is dus voor Hem een eigen, voor Hem onverliesbaar leven, dat daarom ook bij anderen nieuw leven tot aanzijn roept.

Waar heeft Paulus het leven? Niet in zichzelf, maar in Christus, want hij spreekt: ik leef, maar niet ik, maar Christus leeft in mij (Gal. 2: 20). Ons leven, als het onze, uit onze eigen wil voortgesproten, kan slechts boos, zondig en onrechtvaardig zijn; het heilig leven wordt ons door God gegeven. Maar Christus heeft, zoals de Vader, het leven in Zichzelf, omdat Hij het Woord van God is. Willen nu uw ogen beweren: Wij hebben het licht in ons, zo zou men hun

tegenwerpen: u spreekt niet in de eigenlijke zin; u heeft het licht (wanneer het nu nacht is) maar in de maan, door de lamp. " Zo heeft de Vader de Zoon het leven niet geschonken, alsof Hij het vroeger niet zou hebben bezeten en het later van de Vader ontvangen, dan toch zou Hij het leven niet hebben in Zichzelf. Leefde de ziel niet, het lichaam zou zich niet bewegen, de hand niet grijpen, het oog niet zien, de mond niet spreken. Maar verheft de ziel zich tot datgene, wat zijzelf niet is, wat boven haar is, waaruit zijzelf is ontstaan, zo ontvangt zij wijsheid en rechtvaardigheid, zonder welke zij dood was en alleen het lichaam levend maakte, maar zelf niet leefde; "want bij U is de fontein van het leven en in Uw zicht zien wij het licht" (Ps. 36: 10). Maar met het woord, de Zoon van God, is het niet zo. Had Hij daardoor het leven, dat Hij aan het leven deelneemt, dan kon Hij ook eenmaal het leven verliezen en zonder leven zijn, maar de Vader heeft de Zoon zo gegenereerd, dat Hij het leven heeft in Zichzelf. Maar u, o ziel! was dood, u had het leven verloren, hoor nu de Vader in de Zoon; sta op, ontvang van nieuws aan het leven, dat u niet heeft in uzelf, van die, die het in Zichzelf heeft!"

27. En toen Hij Hem macht gaf over alle vlees, in de eerste plaats met het doel dat Hij het eeuwig leven zou geven aan allen, die in Hem zouden geloven (Hoofdstuk 17: 2), heeft Hij Hem tevens macht gegeven ook gericht te houden over alle mensen, naardat zij in Hem zouden geloven of niet en Hij heeft dat gedaan, omdat Hij van Zijn komst in de wereld af (Hoofdstuk 1: 9) de Zoon des mensen is. Want juist in deze Zoon had Hij besloten de aarde te oordelen met gerechtigheid (Hand. 17: 31).

Het leven te hebben in Zichzelf komt God toe in tegenstelling met de mens, die ook wel een leven heeft, maar zo een, waarin hij afhankelijk is van levensvoorwaarden, die buiten hem liggen en bovenal van de verhouding van zijn wil tot God. Adam had leven, maar onder de voorwaarde, zolang hij met God in eenheid bleef; toen hij viel, verloor hij het leven; hij had het leven niet in zich; hij had het niet als bron in zich. Christus daarentegen is in betrekking tot de mensheid de bron des levens, die het leven niet buiten Zich heeft te zoeken, maar in Zich draagt en anderen meedeelt. Alleen ten opzichte van de Vader is Hij niet eerste, absolute bron van het leven, maar de Vader heeft Hem het goddelijk levensattribuut, levensbron te zijn, meegedeeld.

Jezus spreekt hier niet van Zijn eeuwige toestand vóór Zijn menswording bij de Vader, voordat Hij in het vlees was gekomen, maar van Zijn recht en Zijn macht, zoals Hij die tegenwoordig bezit en bij de mens uitoefent, opdat zij Hem, zoals Hij nu is, gehoor en geloof schenken, Hem de Zoon, die hen voor ogen is geplaatst en die Zich voor hun oor en openbaart.

Het leven in Zichzelf te hebben en wel in zo’n volheid dat Zijn rijkdom voor allen genoeg is, gaat ver boven het schepsel en veronderstelt de volle godheid.

De mogelijkheid om Messias te zijn heeft Christus daardoor dat Hij Gods Zoon is; de plaats als Rechter is Hem opgedragen doordat Hij van de hemel op aarde is gekomen, om het goddelijk en tevens menselijk rijk op te richten.

Omdat Hij mensen moet oordelen, moet Hij niet alleen het weten van de mensen, maar ook de ervaring van de mensen hebben. Zoals Hij kan helpen, die verzocht worden, omdat Hij verzocht is, zo kan Hij ook oordelen die verzocht zijn.

Het oordeel veronderstelt de voorafgegane aanbieding van het leven en de mogelijkheid het aan te nemen of te verwerpen. Hem nu, die kon en wilde redden, komt het oordeel toe op grond van het gevolg, dat Zijn werk bij de mens had.

28. Verwondert u daar niet over, dat Ik mij de Rechter van alle mensen en ook uw toekomstige Rechter genoemd heb, terwijl Ik nu zo geheel onderworpen aan u en in uw macht schijn overgegeven te zijn, als was er voor u slechts een uitstrekken van de hand nodig, om u van Mij meester te maken en Mij van de wereld te verwijderen (vs. 16, 18). Wanneer u dat later ook werkelijk zult doen, dan zal dat slechts de weg zijn, waarop de Vader Zijn Zoon tot Zich en op Zijn troon voert (MATTHEUS. 26: 64. Openbaring . 12: 5. Ps. 110: 1); want het uur komt met het einde van de wereld, a)waarin allen, die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen.

a) 1 Thessalonicenzen. 4: 16.

29. En zullen deze stem volgen, zonder dat het voor hen mogelijk zou zijn gehoorzaamheid te weigeren en uit hun graven uitgaan, die het goede gedaan hebben, het geloof hebben aangenomen en door werken van de liefde bezegeld, tot de opstanding des levens, tot een opstanding, waarvan het onmiddellijk gevolg het eeuwige leven is (Hoofdstuk 6: 40) en die het kwade gedaan hebben, dat in hen heersend was (Hoofdstuk 3: 20) en tot verstokking hebben vastgehouden, tot de opstanding van de verdoemenis, tot een opstanding, waaraan het oordeel tot de eeuwige dood zich meteen aansluit (Dan. 12: 2. Hand. 24: 15. Openbaring . 20: 11 vv.).

De eis om zich over het gezegde in vs. 27 niet te verwonderen, wordt daardoor gerechtvaardigd dat het niet zal ontbreken aan openbare, grote en feitelijke betoning van het daarmee beweerde; zij zal komen; het uur voor hen komt. Die deze nieuwe getuigenis van Jezus niet wil geloven, zal daardoor zeker niet worden overtuigd of gewonnen, maar dat verandert niets, noch aan Zijn waarheid noch aan Zijn bewijskracht en geloof eist Jezus woord altijd; van dit verlangen kan hij geen afstand doen, noch Zijn getuigenis er van afhankelijk maken, of men ook geneigd is Hem geloof te schenken of niet. Zij moeten de omvang van Zijn macht en bevoegdheid horen, opdat zij Hem geloven; doen zij dat niet, dan blijft desniettemin staan wat Hij gezegd heeft, maar als een getuigenis tegen hen, dat zij het geboord en toch niet aangenomen hebben.

De stem van de Zoon van God, die in het Evangelie en uit de mond van Zijn predikers de dode zondaars tot het leven in de vergeving van de zonden roept, aan haar kan de mens gehoorzaamheid weigeren en velen zijn er, die hun oor stoppen voor die stem van genade: maar aan de stem van de Mensenzoon, die in heerlijkheid verschijnt, die uit de mond van de aartsengel zal klinken en in de graven zal indringen, kan niemand gehoor weigeren: allen, allen zullen haar horen en te voorschijn treden. Vreselijk uur! Dan zullen de verachters van

het leven, dat zich zo vriendelijk hen aanbood, sidderen voor de opstanding van hun lichaam en zullen tot de grafheuvels zeggen: "heuvels, bedek ons!" maar tevergeefs; zij zullen te voorschijn treden en zo de Zoon eren, die ze oordeelt. Terwijl uit de graven van de ontslapenen in het geloof in Jezus, lichamen van het leven zullen voortkomen, waardig om zalige zielen te omkleden, die reeds het eeuwige leven deelachtig zijn geworden, zullen uit de graven van de in ongeloof gestorven beelden van de lichamelijken dood voortkomen, lichamen geschikt om het knagend oordeel van de dood geheel en eeuwig te ondervinden, waaraan de hun toebehorende rampzalige zielen zijn overgegeven. Als mede-erfgenamen van dat leven, waartoe de door de dood van de zonde levend gemaakten zijn doorgedrongen, komen hun lichamen uit de graven tot de opstanding van het leven; als medeschuldigen van het oordeel, waaraan zij, die in de dood van de zonde bleven, verbonden zijn, gaan hun lichamen uit de graven tot de opstanding tot het oordeel.

Niet de doden in het stof van hun dood, noch de reeds opgestanen worden hier bedoeld, als gezegd wordt: "die in de graven zijn zullen de stem van de Zoon des mensen horen", maar de zielen van de doden op de weg van de opstanding.

Hier verkondigt de Heere de opstanding van allen, goeden en kwaden, geredden en verlorenen. De Heere spreekt dus eigenlijk van drieërlei opstanding: van een geestelijke opstanding, een opstanding uit de dood van de zonde tot het eeuwige leven (en deze geschiedt in het geloof, in de bekering, in de wedergeboorte door de Heilige Geest) van een lichamelijke opstanding, een opstanding van de gestorvenen ten eeuwigen leven en een opstanding ter verdoemenis.

30. Na deze blik op de toekomstige grotere werken, die de Vader Mij zal tonen, wil Ik weer terugkomen op dat werk, waarover hier gesproken wordt en waaruit u aanleiding tot ergernis hebt genomen (vs. 2 vv.). Ik kan van Mijzelf niets doen, zoals Ik u reeds in vs. 19 zei en dat is ook waar ten opzichte van het zo-even gesproken woord in vs. 29 , waarmee Ik u wilde doen kennen dat u kwaad doet als u Mij vervolgt en probeert te doden in plaats van in Mij te geloven. Zoals Ik hoor, oordeel Ik. Het oordeel dat Ik over u vel, is slechts een woord dat de Vader Mij als het ware heefttoegefluisterd; en Mijn oordeel dat Ik door het uitspreken van het gehoorde woord over u houd, is rechtvaardig, is onbedrieglijk waar en is van onveranderlijke kracht, omdat het Gods oordeel zelf is; want Ik zoek bij hetgeen Ik spreek en bij hetgeen Ik doe niet Mijn wil, dat Ik iets zou verrichten wat Mij in de gedachte is gekomen, maar tot in het geringste alleen de wil van de Vader, die Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 6: 38).

Tot hiertoe had Christus in de derde persoon gesproken; nu doet Hij het in de eerste, zodat zij duidelijk zouden vernemen dat Hij van Zichzelf en niet van een ander sprak.

Het is opmerkelijk dat Jezus de onvoorwaardelijke instemming, waarmee Hij elke uitspraak opvolgt, die de Vader Hem doet horen, als een waarborg voor de onfeilbaarheid van Zijn oordeel beschouwt. Niets uit zichzelf te willen weten en geen oordeel uit te spreken, dan hetgeen Hij van de Vader heeft vernomen, dit geeft Hem de zekerheid dat Hij Zich niet zal vergissen. Op deze voortdurende onderwerping berust de volstrekte heiligheid van Zijn leven

en hierop is de onfeilbaarheid van Zijn weten en Zijn woord gegrond. Hij verzekert het hier zelf.

Geen verzoeking heeft ooit de wil van de Zoon, die in de wereld gekomen is als Heiland, van de wil van de Vader afgebracht (Hebr. 10: 5 vv.); alle verzoekingen van de duivel, die Hij in het vlees heeft geleden, waren om Zijn wil van de wil van de Vader, die Hem zo en niet anders had gezonden, te scheiden, om een andere wil dan die van de Vader in Zijn ziel op te wekken; maar de vorst van deze wereld kwam en had aan Hem niets, vond niets aan Hem, niets van wereldse aard, niets van zelfzucht, waarbij hij Hem had kunnen vangen en vasthouden.

32. Maar na alles wat sinds meer dan anderhalf jaar in Israël heeft plaats gehad is het geenszins zo, dat Ik nu opeens met een getuigenis van Mijzelf voor u zou optreden. Er a) is een ander, die van Mij getuigt, wel niet meerdoor het werk, dat hij nu nog verricht, maar door het woord, dat hij plechtig voor u heeft uitgesproken en u zich nog zeker herinnert (Hoofdstuk 1: 6 v.) en Ik weet, dat de getuigenis, die hij van Mij getuigt, waarachtig is; want Ik ben oorgetuige geweest, toen de stem van de hemel tot hem kwam, die hem riep om zo te getuigen en daartoe volmacht schonk (MATTHEUS. 3: 17).

a) Jes. 42: 1. MATTHEUS. 17: 5.

Evenals uit de inhoud van vs. 31 blijkt vooral ook uit deze tweede helft van vs. 32 duidelijk, dat de andere, op wiens getuigenis de Heere Zich beroept, Johannes de Doper is en niet, zoals de meeste uitleggers willen, God de Vader.

33. Mijn Vader in de hemel heeft het zo geleid, dat u de getuigenis van de man, die Ik bedoel, ook zou vernemen. Jullie hebben tot Johannes gezonden, toen hij te Bethabara aan de andere kant van de Jordaan doopte, om van Hem te vernemen of Hij misschien de Christus was (Hoofdstuk 1: 19 vv.) en hij heeft aan de waarheid getuigenis gegeven, toen hij van Een sprak, die midden onder u was opgestaan, die u niet kende; Hij heeft die daardoor tevens aangewezen als Een, die wel na hem kwam, maar vóór hem was geworden, wie hij niet waardig was de schoenen van Zijn voeten te ontbinden.

35. Tot heden heeft u de roeping van Johannes niet juist begrepen, maar u over het ernstige van zijn zending met grote lichtzinnigheid heengezet. Ik zal u daarom zeggen wat hij betekende. Hij was een brandende en lichtende kaars, door Gods hand voor u aangestoken; hij gaf u door zijn schijnsel een licht, om u in de duisternis van deze wereld de weg te doen kennen, die u moest inslaan; om aan het doel van uw roeping te komen. En u, de gedachten en wegen van uw eigen vleselijk hart volgend, heeft u voor een korte tijd, zolang het van hem uitgaande schijnsel een zekere bekoorlijkheid voor u had, in zijn licht willen verheugen; daarna heeft u hem verlaten.

Johannes was de kaars, die bestemd was voor de Heere heen te gaan en die haar licht op deze wierp. Hij was de fakkel, voor de Heere uitgedragen, waarachter de Heere onmiddellijk volgen moest, voor Hem uitgezonden, om Zijn persoon en werk te verlichten en op Hem de

blikken van het volk te vestigen. Maar zo weinig erkenden de Joden de roeping van Johannes, dat zij zich tevreden stelden met de voorbijgaande vreugde weer eens een profeet in hun midden te hebben, zodat zij, in plaats van acht te geven op hetgeen, waartoe hij hen moest dienen, slechts de bevrediging van hun ijdelheid bij hem zochten, die juist, omdat zij niet meer was en van elke hogere bedoeling van zijn zending afzag, ook naar haar aard slechts een poos kon duren en vervolgens zonder verdere uitwerking voorbijging.

In de brandende en lichtende kaarsen, die de Heere nu en dan in genade vergunt aan het geslacht van deze tijd, dat in de duisternis van de wereld is verzonken, herleeft Johannes weer. De lichtzinnige Joden, die zich niet bekommerden om zonde en vergeving van zonde, hebben hun treurige navolgers in de wereldlingen, die zich een tijdlang willen vermaken in de eer, vereerders van een beroemde prediker te zijn.

Het eerste optreden van Johannes was vreugdewekkend: ten eerste door het buitengewone van het optreden van een profeet van de Heere - als vanouds, waarvan men gedurende vier eeuwen niet meer gehoord had en ten tweede door het blij vooruitzicht van het optreden van de Messias zelf. Maar deze vreugde duurde niet lang. De ernst van Johannes was spoedig een aanstoot voor dat overspelige geslacht en waarschijnlijk hielpen de Joden zelf voldoen aan de wens van Herodes; althans de Heere zei later in het algemeen: dat zij aan hem gedaan hadden wat zij wilden.

Jezus vergelijkt de Joden met kinderen, die, in plaats dat zij van de kostbare ogenblikken dat het licht brandt, partij zouden trekken, slechts dansen en stoeien bij zijn schijnsel totdat het verdwijnt. In deze uitspraak schetst de Heere op uitnemend gepaste wijze het ijdel en kinderachtig vermaak, dat de volkstrots een ogenblik in de verschijning van deze buitengewone man gevonden had en het vruchteloze van zijn komst, omdat zij noch bij de hoofden, noch bij het volk bekering en geloof in het leven had kunnen roepen.

36. Maar sinds Ik na hem gekomen en aan zijn zijde ben getreden heb Ik een getuigenis die meer is dan die van Johannes. Ik bezit een getuigenis, die als een op Mij gedrukt teken van God u nog veel krachtiger en overtuigender Mijn één zijn met de Vader zou kunnen doen voelen, als die van Johannes niet voldoende is, om u tot geloof te bewegen. Want de werken, die Mij de Vader gegeven heeft, om die te volbrengen, zodat Ik het eigenlijk niet ben, die ze doe, maar de Vader, die in Mij is (Hoofdstuk 14: 10), die werken, die Ik voor uw ogen doe, zoals dat aan de zieke te Bethesda (vs. 2 vv. Hoofdstuk 7: 21), getuigen zo duidelijk en onweersprekelijk van Mij, dat de Vader Mijn gezonden heeft 1), dat het werkelijk een boosheid is om ook tegenover zo’n getuigenis Mij geloof te willen weigeren (Hoofdstuk 15: 24).

1) In geen Evangelie wordt zo’n een gewicht aan het wonder gehecht als juist in het Evangelie van Johannes; in geen worden zo nadrukkelijke uitspraken gevonden over de grote betekenis van Zijn wonderen (Hoofdstuk 10: 25, 32; 14: 11; 15: 24). Dit sterk op de voorgrond stellen veronderstelt dat het Evangelie van Johannes slechts aanvulling is bij de overige voorspellingen, die over deze wonderen vooral bericht geven, want anders zou Johannes in dit opzicht niet zo spaarzaam hebben kunnen zijn.

Het behoorde tot de roeping van de Zoon om in de gedaante van een dienstknecht te komen, maar juist daarom mocht de Vader deze Zoon niet zonder kentekenen laten; Hij moest openbaren dat Hij Zijn Vader was.

Alleen als bewijs van Zijn zending van de Vader stelt Jezus dit werken, dat Hij doet, voor (Hoofdstuk 3: 2). Maar wie eerst deze zending erkent moet Hem vervolgens ook erkennen als degene, waarvoor Hij Zichzelf verklaart.

Hier zien wij de reden, waarom Johannes geen wonderen deed of kon doen; de wonderen waren voorbehouden aan de Zoon; zij waren de met het goddelijk zegel voorziene geloofsbrieven van Christus.

37. a) En de Vader die Mij gezonden heeft en die de werken, die Ik doe, tot Mijn bevestiging heeft gegeven, die heeft zelf lang voordat Hij Mij gezonden heeft onder het Oude Testament van Mij getuigd. U heeft, hoewel u zichberoemt huisgenoten te zijn en u het bestuur onder Zijn volk heeft toegeëigend (MATTHEUS. 23: 2), b) noch Zijn stem ooit gehoord, dat een van de profetieën door u juist begrepen zou zijn, noch Zijn gedaante gezien, dat u geweten zou hebben van de betekenis van de voorbeelden, waarin Hij de gedachte van Zijn raads heeft uitgedrukt (MATTHEUS. 22: 41 vv. 2 Kor. 3: 14 v)

a)MATTHEUS. 3: 17; 17: 5. Mark. 1: 11; 9: 7. Luk. 3: 22; 9: 35. Joh. 1: 33; 6: 27; 8: 18. 2 Petrus . 1: 17. Deut. 4: 12. 1 Tim. 6: 16. 1 Joh. 4: 12.

39. U a)onderzoekt, zoals Ik dit in u erken, de Schriften, want u meent in deze, in onderscheiding van anderen, die de Schrift niet kennen (MATTHEUS. 22: 29), het eeuwige leven te hebben 1) en b)die zijn het, al is het ook dat uw mening, als had u in en met haar bezit zelf reeds het leven, vals is, die in al haar delen van Mij getuigen (Hoofdstuk 1: 45. Luk. 24: 27. Hand. 9: 22; 18: 28) en terwijl zij tot Mij leiden, leiden zij ook tot het leven.

a)Jes. 34: 16. Luk. 16: 29. Hand. 17: 11. b) Deut. 18: 18.

Jezus geeft toe dat de Joden met enige belangstelling de Schriften raadpleegden: het is niet in twijfel te trekken, dat u de Schriften onderzoekt; u pluist zelfs de letter uit, alsof het eeuwige leven van deze beuzelingen afhing. Een grote menigte uitleggers en vertalers vatten het woord van de grondtekst op als een gebiedende wijs: "onderzoek. " Dit woord zou zo een opwekking zijn tot het onderzoek van de Schriften. Maar in dit geval zou Jezus niet moeten zeggen: omdat u gelooft in haar het eeuwige leven te hebben, maar: "omdat u in haar het eeuwige leven heeft", of althans: "omdat u zelf gelooft in haar het eeuwige leven te hebben. "

Als men in de Heilige Schriften niet Christus zoekt en vindt, dan zijn zij voor ons niet alleen niet nuttig, maar zullen zij ons oordelen. Als zij voor ons geen getuigen zijn voor Christus, dan zullen zij eens getuigen zijn tegen onszelf.

Het Griekse woord, hier door "onderzoekt" vertaald, betekent een nauwkeurig, ernstig, naarstig, voortdurend zoeken, zoals gelukzoekers doen naar goud, of jagers, die het wild

opsporen. Wij moeten niet voldaan zijn met het vluchtig lezen van een paar hoofdstukken, maar met de kaars van de Geest moeten wij naarstig zoeken naar de verborgen mening van het woord. De Heilige Schrift vereist onderzoek; veel daarvan kunnen wij alleen begrijpen door nauwkeurig onderzoek. Daar is melk voor de kinderen, maar ook vast voedsel voor de volwassenen. De rabijnen zeggen naar waarheid dat een berg van zaken aan ieder woord, ja aan iedere titel van de Schrift hangt. Tertullianus riep uit: "Ik aanbid de volheid van de Schriften. " Niemand, die oppervlakkig over het boek van God heenloopt, kan er nut uit trekken; wij moeten graven en delven, totdat wij de verborgen schat ontdekken. De deur van het Woord opent zich alleen voor de sleutel van de naarstigheid. De Schrift maakt aanspraak op dat onderzoek. Zij zijn Gods schriften, Gods werk en stempel vertonend; wie zal het wagen ze met onverschilligheid te behandelen. Hij, die ze veracht, veracht God, die ze liet schrijven. God verhoedt, dat onze bijbels en andere getuigen tegen ons zouden opstaan op de dag van het gericht. Het woord van God zal ons onderzoek vergelden. God beveelt ons niet om een berg van kaf te ziften, waar slechts hier en daar een graankorrel te vinden is, maar de bijbel is gezift koren; wij hebben slechts de deur van de schuren te openen, om dit te ontdekken. De Schrift ontvouwt haar volle wasdom voor hem, die haar onderzoekt. Zij is vol verrassingen. Bij het onderwijs van de Heilige Geest schittert zij voor het onderzoekend oog met de glans van de openbaring, zoals een afzienbare tempel met goud geplaveid, bedekt met robijnen, smaragden en allerlei edelgesteenten. Geen koopwaar, zoals de koopwaar van de bijbelwaarheid. Eindelijk openbaren de Schriften Jezus; zij zijn het, die van Mij getuigen. Geen krachtiger drang kan bijbellezers op het hart worden gebonden dan dit: "hij, die Jezus vindt, vindt het leven van de hemel, alle dingen. " Gelukkig hij, die, zijn bijbel onderzoekend, Zijn Heiland vindt. Jezus Christus is de Alfa en de Omega van de Schrift; Hij is het onafgebroken thema van de heilige bladzijde; van het eerste tot het laatste getuigen zij van Hem. Reeds bij de schepping ontdekten wij het werk van Zijn handen; wij horen de voorspelling over Hem in de belofte van het zaad van de vrouw; wij zien Hem afgebeeld in de Ark van Noach; wij wandelen met Abraham, waar wij de dag van de Messias aanschouwen; wij verkeren in de tenten van Izaäk en Jakob en verkwikken ons door de genadevolle belofte; wij horen de grijze Israëliet van de Silo spreken en in de menigvuldige schaduwen van de wet vinden wij de Heiland overal voorgesteld. Profeten en koningen, priesters en leraars zien allen naar één richting uit; zij staan allen als de cherubijnen over de ark, begerende om daar binnen te zien en het geheim van Gods grote verzoening te lezen. Nog duidelijker vinden wij onze Heer in het Nieuwe Testament als het alles bezielend onderwerp. Niet als een enkele goudklomp hier en daar, noch als stofgoud in geringe hoeveelheid verspreid, maar hier staat u op een hechte vloer van goud. Immers de hele inhoud van het Nieuwe Testament is, Christus gekruisigd en zelfs het slotvers wordt bepaald door Jezus’ naam. Wij behoorden de Bijbel altijd bij dat licht te lezen. Het Woord moesten wij beschouwen als een spiegel, waarin Christus neerziet uit de hemel en dan, waar wij er in zien, zien wij Zijn aangezicht als in het glas weerkaatst; duister weliswaar, maar toch op een manier die een gezegende voorbereiding is voor het zien van Hem, zoals wij Hem eenmaal zullen zien, van aangezicht tot aangezicht. Dit boekdeel bevat de letteren van Jezus Christus tot ons gericht, met Zijn liefdegeur doortrokken. Deze bladzijden zijn de kleren van onze Koning en zij ruiken naar mirre, aloë en cassie. De Schrift is de koninklijke zegewagen, waarin Jezus voorttrekt, geplaveid met liefde voor de dochters van Jeruzalem. De Schriften zijn de doeken, waarin het heilig kind Jezus

ingewikkeld is; ontrolt ze en u vindt uw Zaligmaker. De zakelijke inhoud van het woord van God is Christus.

40. En hoewel u naar al uw levensomstandigheden op deze weg bent geplaatst, wilt u toch tot Mij niet komen, opdat u het leven mag hebben (Jes. 55: 3). Dit is het zwaar verwijt, dat u treft en zo zal al uw onderzoeken u voor het verderf niet kunnen bewaren.

Ik moest voor u zijn het innig gewenste, het met blijdschap aangegrepen doel van al uw zoeken en Ik sta u tegen. Daarom is uw leven en leren geen onderzoeken van de kern, maar een ronddraaien van de schaal.

Ondanks hun aardse, vleselijke gezindheid, ondanks het harde ongeloof, waarmee zij de door de profeten zo nauwkeurig aangewezen, waarachtige Heiland verwierpen, meenden zij toch dat in de Schrift de juiste weg naar de hemel was aangegeven. Dat denkt men ook nog heden! Er is wel geheel beslist en volstrekt ongeloof; er zijn mensen, die in het geheel niet in een eeuwig leven geloven, dus ook niet dat men het in de Schrift zou kunnen vinden; mensen, die de Schrift houden voor een groot fabelboek, dat nog maar alleen kinderen en zwakken kan misleiden. Maar het grootste getal, dat mag men aannemen, is toch niet zo ver in dwaling, dwaasheid en misdaad voortgegaan. Door de meesten wordt het nog wel daarvoor gehouden, dat in de bijbel de waarheid is, dat hij tot zaligheid leidt. Deze mening is niet alleen bij hen, die de Schrift werkelijk liefhebben en vlijtig lezen, maar ook bij degenen die haar weken en maanden lang niet aanzien en zich om haar voorschriften weinig bekommeren. Velen van hen hebben in vele stukken een geheel ander geloof dan de Schrift en - het is opmerkelijk - zijn toch nog van mening dat het eeuwige leven daarin is. Dat is de goddelijkheid van de Schrift. Zij heeft een getuigenis van de vaderen, die ook bij de anders geworden kinderen niet geheel is uitgeblust. Zij heeft een klank, die ook vleselijke oren nog roert als een stem van boven. Er gaat een adem van haar uit, die ook tot het gevoel van de zonen van deze aarde reikt. Er schittert een majesteit om haar, die ook in de harten van de kinderen van de wereld onwillekeurig hoogachting opwekt. De wereld is steeds in de grond van haar hart vijandig gezind jegens Gods woord en toch Zijn er onder haar dienaren velen, die hier en daar zijn heerlijkheid erkennen; het rijk van de satan woedt met alle macht er tegen en toch worden jaarlijks vele duizenden bijbels gedrukt, ten dele van het geld van hen, die anders aan het rijk van de satan groot voordeel aandoen.

De mens wil wel zalig worden, waar hij wil niet de door God verordende weg tot zaligheid inslaan. Zij wilden niet tot Jezus komen als tot de Zaligmaker. En waarom niet? Omdat Jezus niet voldeed aan de verwachting, die zij zich van een Messias gevormd hadden. De begeerte tot geluk is ieder ingeschapen. Vraag dus ieder: zou u stervend, niet graag in de hemel komen? Het antwoord zal zijn: "Ja zeker!" maar men zal dit antwoord geven onder de stilzwijgende voorwaarde dat men blijven kan wat men is. Het doel behaagt wel, maar niet de weg erheen. De mens blijft altijd graag op zijn oude droesem liggen en tenzij Gods almachtige genade tussen treedt, sterft hij in dezelfde staat als waarin hij leeft.

41. Ik neem, hoewel Ik u aanklaag, dat u niet tot Mij wilt komen, geen eer van mensen, als voelde Ik Mij omwille van Mijn persoon door u niet erkennen zo diep getroffen.

42. Maar Ik ken jullie, dat u de liefde van God, die liefde, die u Mijn Vader als Zijn volk schuldig bent, in uzelf niet heeft en dat is wat Mij leed doet.

De Heere klaagt zo niet omwille van Hem: "U wilt tot Mij niet komen", maar omwille van hen. Een zoeken naar mensen-eer gaf Hem deze smartvolle klacht niet in, maar de droefheid over mensen, wier ongeloof Hem de goddeloosheid van hun gezindheid bewees. Zijn heerlijkheid is Hem gegeven door de Vader en Hij heeft de mensen niet nodig om door hen verheerlijkt te worden; maar was de liefde van God, Gods hoofdgebod aan Israël door de Heilige Geest in het hart van deze Israëlieten geplant geweest, dan zouden zij als ware Israëlieten in belijdenis van de Zoon van God Hem de eer gegeven hebben, die de Vader Hem heeft gegeven.

Gebrek aan liefde tot God, dat is nog tot op de tegenwoordige dag de diepste grond van alle afkeer van Christus.

43. Ik ben gekomen in de naam van Mijn Vader en zou, wanneer u de liefde van God in u had, zeker welkome opname bij u vinden, maar u neemt Mij niet aan en betoont daardoor dat u niet die liefde beheerst, maar eigenliefde en zelfzucht. Als een ander komt in zijn eigen naam, die zult u aannemen, omdat u naar uw ziel met hem verwant bent.

Hem, die in de naam van God, Zijn Vader, komt, nemen zij niet aan; daardoor betonen zij dat Gods liefde in hen niet is, andere zouden zij oog en hart hebben voor de getuigenis van Hem, wiens gehele doen en spreken een helder afdruksel is en een spiegel van Gods wil en hart. Als een ander in zijn eigen naam komt, die zullen zij aannemen; want die zal hun gelijke zijn en hun vlees geen leed doen, maar vleien, omdat hij het hen zal zoeken, niet hen (2 Kor. 12: 14); omdat hij zich naar hun lusten zal schikken en zich ervoor zal hoeden hen lastig te vallen met eisen, die met hun ijdelheid in strijd zijn - de zelfzucht van de ene zal zich weten te vinden met die van de andere.

Het "een ander" bevat een bepaalde voorspelling van valse Messiassen (MATTHEUS. 24: 24). Volgens de "Joodse merkwaardigheden" van Schud heeft men sinds de tijden van Christus vierenzestig van die bedriegers geteld.

44. Hoe kunt u in een, die in Zijn Vaders naam tot u komt, geloven, u, die eer van elkaar neemt, u oversten van het volk en het volk weer van u, zijn oversten en bovendien onder uzelf de ene klasse van de andere (Hoofdstuk 12: 42) en de eer, die van God alleen (liever van Hem, die alleen God) is en die u dan ook alleen waarachtige eer geven kunt, niet zoekt? U bent dus naar het gehele grondbeginsel van uw hart Mijn tegenstanders.

Nederigheid is de weg tot genade, maar hoogmoed en eerzucht zijn wegen tot altijd dieper val.

45. Voortaan zal Ik Mij van u afscheiden als van mensen, waarmee niets te beginnen is; Ik zal Mij voor geruime tijd elders heen wenden, (MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14. Luk. 4: 14) totdat Ik Mij eindelijk geheel van u afscheid (Hoofdstuk 7: 33 vv.). Maar meen niet, dat Ik u

verklagen zal bij de Vader, tot wie Ik heenga (Hoofdstuk 8: 21), hoewel Ik daartoe alle recht had; die u verklaagt is Mozes, waarop u gehoopt heeft, als kon hij niet anders dan uw pleitbezorger zijn.

Een vreselijk snijdende waarheid, zoals de Heere alleen ze zeggen kan. Juist datgene, waarop de ongelovige mens al zijn hope stelt en waarvoor hij al het andere afwijst, zal hem aanklagen bij God. De hoogste roem van de Joodse Schriftgeleerden was, dat zij discipelen van Mozes waren en hun grootste rijkdom, dat zij door Hem de wet hadden ontvangen, maar juist deze roem bevatte hun vonnis.

46. Want als u echt, zoals u zich beroemt (Hoofdstuk 9: 28), Mozes geloofde, dan zou u ook Mij geloven; want hij heeft in al zijn boeken van Mij geschreven, a) in het bijzonder daar, waar hij van de toekomstige profeet voorspelt (Deut. 18: 15 vv.).

a) Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 28: 14.

47. Maar als u zijn schriften, waaraan u toch openbaar gezag en kanoniek aanzijn toeschrijft, niet metterdaad gelooft, terwijl u zich zelfs er niet over bekommert wat hijbijvoorbeeld in Deut. 18: 19 in de naam van God heeft verzekerd, hoe zult u Mijn woorden geloven, omdat Ik in uw ogen een geheel onbekend en onbeduidend man ben (Hoofdstuk 9: 29)?

Zij zijn door de kracht van Zijn woorden ontwapend en laten Hem gaan; wat Hem betreft, ook Hij wil ze laten gaan.

Zijn rede eindigt met een vraag van hopeloosheid.

Met zo tedere en dringende uitnodiging probeert Jezus Zijn toekomstige beulen te bewegen om van Zijn hand de zaligheid te ontvangen. Hij doet meer: Hij komt de zwarigheden tegemoet, die hen zouden kunnen weerhouden en verklaart hen de getuigenissen, die Johannes de Doper en Zijn eigene werken Hem geven; Hij doet hen als met eigen vinger de oorzaak van hun ongelovigheid tasten, om hen te helpen in het wegnemen van deze; en dat alles met de grootste liefde, dat alles met hun welzijn voor ogen, terwijl Hij geen woord van hun snood ontwerp rept en daarover hun geen enkel verwijt doet. Zijn dat vertrouwen op de almacht van de genade, die zachtmoedigheid omtrent de verhardste ongelovigen en bozen, ook ons eigen? Helaas, wij zullen moeten erkennen, neen. Hoewel wij in leerstellige beschouwing toestemmen dat in het werk van de zaligheid alles van God komt en dat Zijn geest verdorde beenderen het leven geven kan, loochenen wij met dat al die beginselen in het werkelijk leven. Wij zullen graag van het Evangelie spreken tot een broeder om hem te stichten, tot een zwakke om hem te sterken, tot een van degenen die wij geschikt achten om hem tot bekering te brengen, maar van het Evangelie te spreken tot openbare ongelovigen en ergerlijke zondaars, die gedachte rijst niet bij ons op en, drong men er bij ons op aan, wij zonden ons weerstrevig betonen, bij de vaste mening dat het tijd verloren is, om tot zulke tegenstanders van zulke heilige dingen te spreken. En besluiten wij er al eens toe, dan is het een woord zonder krachtig geloof, zonder ware liefde, zonder een biddende gesteldheid, van onze kant een woord tot geruststelling van ons geweten geuit, maar waarbij wij, voor en na

het uitspreken daarvan, een vaste overtuiging hebben, dat zulke harten te hard zijn, dan dat daarin het woord van God wortel zou kunnen schieten. Dit alles nu komt op niets minder neer, dan de genade van God, in sommige gevallen, onmachtig verklaren en aan het licht brengen dat, als wij al grotelijks van haar het welslagen wachten, het toch ook wel enigermate van ons afhangt, de taak toch te zwaar rekenende voor onze eigen krachten, zijn wij tevreden met haar onmogelijk te verklaren, om haar zo opeens van onze schouders af te schuiven. O, hadden wij in de almacht van God een geloof als een mosterdzaadje, zouden wij dan niet tot die berg zeggen: word opgenomen en in de zee geworpen? of, om duidelijker te spreken: jullie verharde harten wordt verbroken door de genade van de Heere! Zouden wij dan niet voor hen bidden zonder ophouden? Zouden wij niet hopen zelfs tegen hoop? Wie toch verzekert ons dat die men, die heden ons Christelijk woord bespot, daarvan echter niet tegen zijnen wil, een angel in zijn hart zal bewaren? dat hij daardoor niet nog, misschien in het uur van zijn dood, getroffen zal worden. Verdient die mogelijkheid niet door ons in aanmerking te worden genomen? En zouden tienduizend verloren woorden zo’n groot offer zijn, als het laatste daarvan de redding van een enkele ziel tot vrucht had?

Het is daarom buiten allen twijfel dat de werkzaamheid van Jezus in Galilea, waarmee de drie eerste Evangelisten Zijn openbaar leven beginnen, pas nu haar aanvang nam (vgl. de tabel bij MATTHEUS. 9: 34) en niet, zoals vele uitleggers aannemen, met het in Hoofdstuk 4: 3 vv. beschreven terugkeren naar Galilea. Bij de laatste was de Doper nog in vrije werkzaamheid; daarentegen spreekt de Heere in vs. 35 van ons hoofdstuk van Hem, als van Een, wiens werk nu afgesloten is en Zijn rede krijgt temeer betekenis wanneer die juist op die tijd plaats vond, toen het gevangen zetten van Johannes door Herodes Antipas in Jeruzalem was bekend geworden. Tevens houdt zij de voorspelling in dat op die gevangenzetting geen bevrijding uit de kerker, maar alleen het heengaan uit het leven zal volgen. Aan de andere kant heeft men gemeend dat hetgeen Jezus in vs. 20 vv. zegt, veronderstelt dat Jezus Zijn dodenopwekkingen volbracht had, ten minste die van Jaïrus’ dochter, maar waarschijnlijk ook die van de jongeling te Naïn. Dit weerspreekt echter het woord: "de Vader zal de Zoon nog grotere werken tonen, zodat u zich verwondert" dat in zijn tweede helft bijzonder op de opwekking van Lazarus doelt en in de eerste helft ook de beide vorige dodenopwekkingen voorstelt, als nog behorend tot de toekomst.

HOOFDSTUK 6

WONDERBARE SPIJZIGING. WANDELING OP DE ZEE. PREDIKING OVER HET GEESTELIJK GENIETEN VAN CHRISTUS LICHAAM EN BLOED

II. Vs. 1-71. Jezus in Galilea en de afval van de grote menigte van Hem.

a. Vs. 1-21. De daad van Jezus, die de aanleiding tot de afval heeft gegeven, of de spijziging van de vijfduizend in de woestijn (vgl. MATTHEUS. 14: 13-34. Mark. 6: 30-53 Luk. 9: 10-17.

EVANGELIE OP DE VIERDE ZONDAG IN DE VASTEN: LAETARE

Vergelijk over de naam van de zondag de Aanmerkingen bij Jes. 66: 1 naar de inhoud van het Evangelie heette hij ook Dominica refectionis of de panibus (Zondag van de spijziging, of van de broden). Omdat de geëxorciseerde Katechumenen zich van deze Zondag de Heere hadden toe te wijden was het zeer gepast, dat deze hen in Zijn drievoudig ambt voor ogen werd gesteld. In het voor ons liggend Evangelie wordt Hij als profeet voorgesteld (vs. 14), zoals op de eerstvolgende zondag als Hogepriester en op Palmarum als Koning. Men zou ook kunnen zeggen: Pasen is nabij, de tijd waarop de Heere Zijn Hogepriesterlijk offer zal voltooien, komt snel. In profetisch wijzen op het paaslam en de vervulling van de paasmaaltijd in het heilig avondmaal, voedt Hij het volk in de woestijn. Daarmee beeldt Hij tevens af de overgave van Zijn lichaam en bloed in de dood en tot geestelijk voedsel voor de Zijnen. Zo openbaart Hij Zijn heerlijkheid en Zijn rijkdom in de spijziging van het volk, terwijl Hij in het lijden toch zo nederig en zo arm voorkomt. De laatste weken stelden ons Hem voor als de heerlijke Verlosser van de macht en het geweld van de duivel en daarmee van alle kwaad; heden staat Hij voor ons als een rijke helper en Uitdeler van genade.

Het wonder van de spijziging als een voorteken van Zijn lijden; als zodanig komt het ons voor, wanneer wij het beschouwen 1) naar de tijd, waarin het is geschied; 2) naar zijn inhoud; en 3) naar het gevolg.

Eerste lijdensherinneringen: 1) Kom tot Jezus in de stilte; 2) zie uw geestelijke armoede; 3) verzadigd u met het brood des levens; 4) maak de Heere tot uw Koning.

Christus, de beste Verzorger voor lichaam en ziel: 1) Hij stilt graag de lichamelijke nood; 2) toch doelt Hij steeds op het brood voor de ziel.

Christus 1) geen man voor aardse vleselijke gezindheid 2) zorgt toch voor de lichamelijke nooddruft van de Zijnen.

De spijziging van de vijfduizend: 1) de discipelen hoe zij zorgen; 2) de Heere, hoe Hij helpt; 3) het volk, hoe het dankt.

1. Hierna vertrok Jezus, die, volgens de geschiedenis in Hoofdstuk 5 verteld, Zich van Jeruzalem over Judea naar Galilea had teruggetrokken en daarna Zijn werk langer dan tien maanden had verricht, naar de woestijn bij Bethsaïda (Luk. 9: 10) over de zee van Galilea (MATTHEUS. 4: 18), die de zee van Tiberias is 4: 25").

Het is niet twijfelachtig of Kapernaüm was het uitgangspunt van de reis, want daarheen keren de discipelen volgens vs. 17 terug. Daarheen begeven zich ook vs. 24 de menigte, om Christus te zoeken, maar zeker om geen andere reden dan omdat Hij daar thuis is en in de Synagoge te Kapernaüm houdt Hij volgens vs. 59 het gesprek met de menigte. Johannes noemt nu het meer Gennesareth, waarover Jezus vaart, eerst de zee van Galilea, in overeenstemming met de evangelisten Mattheus en Markus, die het zo noemen; hij voegt er echter nog de tweede aanwijzing "van Tiberias" bij, omdat deze in zijn tijd de naam was, die in het buitenland werd genoemd. In Hoofdstuk 21: 1 spreekt hij alleen van de zee van Tiberias ten bewijze dat dit de naam was, die eigenlijk voor zijn lezers geschikt was, zodat hij hier van de zee van Galilea alleen tot aansluiting aan zijn voorgangers spreekt. De door Herodes Antipas gebouwd, naar keizer Tiberias genoemde stad Tiberias, was in de heidenwereld bijzonder bekend, ook de Griekse geograaf Pausanias kent het meer van Tiberias en in het Arabisch heet het Bahr-Tabarieh.

2. En Hem volgde, gedurende de hele tijd van Zijn werkzaamheid in Galilea en dus ook toen Hij over het meer wilde gaan, een grote menigte, die over land reisde (Mark. 6: 33), omdat zij Zijn tekenen zegen, die Hij deed aan de zieken.

Dat Hem veel volk navolgde, omdat het de tekenen zag, die Hij deed, kan niet gezegd zijn van het vergezellen van Jezus alleen bij deze aanleiding; want er staat in het Grieks drie keer het imperfectum; dat drukt toch uit, dat hij niet een afzonderlijke gebeurtenis vertelt, maar dat iets wordt beschreven dat voortduurt en zich vaker herhaalt. Dus bericht Johannes hier niet dat Hem toen veel volk is gevolgd, enz. maar dat dit in het algemeen gedurende die tijd het geval was en niet dat zij Hem volgden, omdat zij toen tekens zagen, die Jezus toen deed, maar omdat zij voortdurend getuigen waren van de steeds herhaalde wonderbare genezingen van de Heere. Hij schildert ons in weinige woorden Jezus werkzaamheden en voortdurende omgeving in Galilea, juist zoals wij die reeds uit MATTHEUS. 4: 23 vv. Mark. 2: 2; 3: 20 enz. kennen, want die berichten veronderstelt hij als bekend. Wat echter door hem wordt bericht als regelmatig voorkomend, wordt als vanzelf spreekt, aangenomen als ook toen plaatsvindend.

3. En toen Jezus tot haar van het koninkrijk van God had gesproken en haar zieken genezen had, ging Hij op de berg, toen de dag al begon te dalen (Luk. 9: 11) en Hij zat daar neer met Zijn discipelen om met hen alleen te zijn (vs. 15. Mark. 6: 31).

4. En het Pascha, a) het feest van de Joden, was nabij. Reeds was de eerste dag van de ongezuurde broden voor het jaar 29 gekomen, de dag, waarop men het paaslam offerde 14: 14").

a) Ex. 12: 18. Lev. 23: 5, 7. Num. 28: 16. Deut. 16: 1.

De vermelding van het naderend feest staat niet in betrekking tot de komst van de menigte (Uit 14: 13), maar met de daad van Jezus; Hij bevindt Zich in de toestand van een gebannene; Hij kan het Paasfeest niet te Jeruzalem vieren. De aanblik van deze menigte, die naar het brood des levens hongert en tot Hem in de woestijn komt, wekt een inwendige ontroering in Hem op; Hij ziet in die onverwachte omstandigheid een teken, dat de Vader Hem geeft. Hij denkt aan de menigte, die juist nu te Jeruzalem vergaderen, om het Paaslam te eten en Hij zegt tot Zichzelf: Ik wil ook een paasfeest vieren. Deze gedachte stelt het volgend toneel en de rede, waartoe het aanleiding geeft, in het ware licht. De Evangelist geeft ons hier de sleutel van zijn verhaal.

Dat Pasen steeds op zondag valt moet het eerst de Roomse bisschop Pius I in het jaar 147 na Christus hebben bepaald; sinds de Synode van Nicea in het jaar 325 werd het vastgesteld voor die zondag, die dadelijk op de eerste volle maan van de lente dag- en nacht-evening volgt. Valt die echter op een Zondag, dan moest het feest acht dagen later worden gehouden, zodat het nooit op het Joodse Pasen viel.

5. Jezus hief toen van de berghoogte de ogen op en zag, dat nog altijd een grote menigte tot Hem kwam, nadat Hij reeds gedurende de dag met de grote menigte (vs. 2) te doen had gehad en erkende daaruit wat de wil van de Vader was 9: 13"). Hij zei tot Filippus, die misschien van de discipelen het dichtst bij Hem zat: Vanwaar zullen wij broden kopen, zodat dezen, die Mijn Vader Mij als gasten voor deze avond heeft gezonden, eten mogen?

6. Maar dit zei Hij om hen te beproeven; want Hij wist zelf, wat Hij doen zou. Hij kwam niet tot hen om raad, maar om hen en met hen de andere discipelen te brengen tot die gedachten, die zijn hart bewogen en daarvoor bij hen een aanknopingspunt te zoeken.

7. Filippus dacht echter minder om het vanwaar dan aan het kopen overeenkomstig zijn eigenaardigheid en dacht er nu aan, dat om te kopen voor alle dingen geld nodig is. Hij onderzocht daarom snel bij Judas (Hoofdstuk 13: 29), die naast hem zat, hoeveel de gemeenschappelijke kas bevatte, richtte zich tot de Heere en antwoordde Hem: Voor tweehonderd penningen, denariën brood en meer dan die kunnen wij naar de toestand van de kas niet opbrengen, is voor deze niet genoeg, opdat een ieder van hen een beetje, zoveel als nodig is om enigszins genoeg te hebben, neemt.

Ook bij het bereiden van het Paasmaal in het jaar 30 na Christus vinden wij tussen de berichten in MATTHEUS. 26: 17 vv. Mark. 14: 12 vv. en dat in Luk. 22: 7 vv. dit verschil, dat daar de aansporing van de discipelen, hier daarentegen van de Heere uitgaat. Terwijl in die geschiedenis de eerste mededeling de meer nauwkeurige is, moeten wij op deze plaats de mededeling van Johannes voor nauwkeuriger houden dan die van de drie eerste Evangelisten, volgens welke bij het vallen van de avond (’ s middags 3 uur) de twaalf tot Jezus komen en Hem dringen het volk van Zich te laten gaan, opdat het voedsel zou kunnen kopen. Het schijnt dat onze Evangelist deze voorstelling uitdrukkelijk zo wilde aanvullen, dat de Heere al vroeger, voordat de discipelen aan de verzorging van lichamelijke nooddruft van het volk dachten, die had opgemerkt en Zijn daarop betrekkelijk besluit had genomen. Dat was echter een gesprek met Filippus alleen, waarvan de overige discipelen niets verder gewaar werden,

zodat hetgeen zij doen als zij tot Jezus gaan en het laten gaan van het volk van Hem verlangen, van hun standpunt een initiatief of openen van de samenspreking is. In het volgende vult dan onze Evangelist het bericht van zijne drie voorgangers nog verder aan, dat het resultaat van het ingesteld onderzoek hoeveel broden bij het volk aanwezig waren, door Andreas aan de Heer meegedeeld is; hij wilde, nadat hij Fillippus genoemd had de zeer met hem bevriende Andreas (Hoofdstuk 12: 21 v.) niet vergeten. De overlevering beweert dat beide discipelen ook later bij de vervaardiging van het Evangelie tegenwoordig waren.

8. Een van Zijn discipelen, namelijk Adreas, de broer van Simon Petrus, Hoofdstuk 1: 40), zei tot Hem, nadat hij eerst de overige discipelen aanleiding had gegeven om onderzoek te doen naar de voorraad brood, die aanwezig was (Mark. 6: 35-38).

9. Hier is anders niemand, bij wie men kan kopen, dan een jongen, dat vijf gerstenbroden heeft en twee visjes; maar a) wat zijn deze onder zo velen? Uw zegenende hand zal dus wel het voornaamste moeten doen.

a) 2 Kon. 4: 43.

10. En Jezus zei: Doe de mensen neerzitten. En er was veel gras in die plaats 9: 15"). Zo zaten dan de mannen neer in afdelingen van honderd of vijftig (Mark. 6: 40), ongeveer vijfduizend in getal; vrouwen en kinderen vormden een bijzondere afdeling.

11. En Jezus nam de vijf broden, die Hij Zich had laten brengen (MATTHEUS. 14: 18), dankt 1), zegende ze en deelde Hij ze de discipelen en de discipelen aan degenen, die neergezeten waren; zo ook van de visjes zo veel zij wilden 2).

1) De Heere dankt voor hetgeen nog moet worden gegeven. Zijn dank is een vooruitzien en zekere profetie van toekomstige goederen. Wat voor anderen verborgen is, is voor Hem openbaar: geluk en goederen, die eerst op verre afstand staan, zijn voor Hem reeds een zekere bezitting. Ja, omdat de dank van de Heere in de plaats van bidden treedt en het bidden op toekomstige goederen betrekking heeft, zo is het niet te ontkennen; dat Hij de toekomst niet alleen met een zekere blik voorafziet, maar ook tot Zich trekt. Hij verplaatst niet slechts in de toekomst, maar Hij verplaatst de toekomst in het tegenwoordige, brengt aan wat verre is, heeft een macht om de belofte en de profetie te bespoedigen en deelt de goederen van God uit, die anderen in het geheel niet aanwezig zien. Het is een wonderbare zaak met het danken van de Heere. Het heeft alle eigenschappen van een bede in versterkte mate en bovendien wat het alleen toekomt en het bidden niet heeft; als een hogere soort van gebed draagt het alles goeds van de mindere wijze van bidden in zich. Men zou misschien zeggen: evenals zich bij Christus het bidden tot daden verheft, zo moest bij ieder Christen in het bidden hoe langer hoe meer diezelfde verandering plaats hebben en eindelijk bestendig worden. Hoe vertrouwder het gebed is, des te nader is het aan het danken verwant; hoe zekerder ik weet dat ik verhoord ben, des te gemakkelijker is de overgang van het Amen in het dankend Hallelujah; hoe meer ik het toekomstige als tegenwoordig zie, des te meer verheft zich mijn biddend verlangen tot dankende bevrediging. Wordt het mij gegeven iets te zien als zeker komend, dan verliest het tegenwoordige, dat ik nog heb, zijn betekenis en ik leef ziet meer in de toekomst, die ik nog

niet heb. Hoe meer ik gelovend en hopend ben, hoe meer ik in de toekomst en haar goederen leef, des te blijder ben ik, des te jeugdiger word ik; voor anderen een profeet ben ik in mijn ogen niets minder dan dat ik leef in de hemel en de vervulling van alle voorspellingen en het koninkrijk is voor mij gekomen.

2) Zie wat onder de handen van de Heere plaats heeft. Het zijn vijf broden, die Hij verdeeld en vijfduizend eten. Maar de broden zijn niet te weinig en de gasten zijn niet te veel. De broden zijn geworden tot onuitputtelijke voorraadschuren. In de hopen vermeerderen zij en in de hand van de Heere verminderen zij niet. Hoe zullen de ogen van alle discipelen en van alle gasten gericht zijn geweest, als wilden zij aan Zijn vingers het onzichtbare kunstwerk afluisteren, dat in Zijn Woord rustte. Dat is het opmerken van het geloof, de verwondering en aanbidding, die als een heilig engelenkoor door de gemeente gaat en dat is de verborgen zegen van onze godsdienst, die ons hier wordt voorgehouden. Ach, het gaat helaas bij vele godsdienstoefeningen zeer armzalig toe. Men gaat er heen en weer naar huis en neemt niet meer mee dan men er gebracht heeft; de honger wordt niet gestild, het hart niet verheven, de inwendige mens niet gevoed. Maar vanwaar komt dat? Dat komt daarvan, dat de Heere, de huisvader, niet onder Zijn gasten is en het brood aanbrengt, dat komt daarvan dat van Zijn krachtig woord niets is te ontdekken, ook niets moet bespeurd worden en dat de vijf gerstenbroden en twee vissen van menselijk vermogen het voornaamste doen, of alleen moeten doen. Een ware godsdienst moet steeds zijn zoals die hier wordt beschreven: de Heere staat in het midden, alle ogen zien op Hem en de dienaren Zijn niet de gastheren, maar doen alleen handreiking uit het vermogen van de Heere, naardat Hij aan een ieder uitdeelt. Dan gaat alles heerlijk en de dienaars kunnen doen waartoe zij geen kracht hadden; het eenvoudige woord van het kruis vermeerdert zich vele duizenden malen; de discipelen staan voor een onuitputtelijke voorraad en bewonderen het woord, dat steeds hetzelfde is en toch niet wordt uitgepredikt, dat vele miljoenen horen en toch vindt ieder zijn eigen deel. Men kan het voor een kind begrijpelijk maken en toch heeft iemand levenslang er aan te leren en vindt hij steeds nieuw voedsel.

12. En toen zij verzadigd waren zonder nog alles wat aanwezig was, verteerd te hebben, zei Hij tot Zijn discipelen: Vergader de overgeschoten brokken, zodat erniets verloren gaat.

14. De mensen zagen dan dan het teken, dat Jezus gedaan had en daardoor herinnerden zij zich Mozes, die hun vaders veertig jaren met brood van de hemel had gevoed (vs. 31 v.) en zeiden onder elkaar: a)Deze is waarlijk de profeet, die (volgens Deut. 18: 15 vv.) in de wereld komen zou en volgens de voorspellingen van de profeten een nieuw, heerlijk koninkrijk in Israël zou oprichten. Judas bewerkte ze nu om meteen pogingen tot oprichting van dit rijk te doen6: 17")

a) Luk. 7: 16; 24: 19. Joh. 4: 19.

15. Jezus dan, wetend dat zij zouden komen en Hem met geweld nemen, zodat zij Hem in triomf met zich voerden 14: 23") en Koning maakten, ontweek weer (vs. 3) op de berg, maar nu liet hij ook Zijn discipelen achter; Hij zelf ging alleen, om in gebed metZijn hemelse Vader te verkeren "Uit (14: 22" en "Mr 6: 45").

Het is iets zeer treurigs, dat zij juist nu Jezus tot hun Koning willen uitroepen. Hij is zeker een Koning, de Koning van de Joden, de Koning van de wereld, maar Zijn rijk is een eeuwig rijk; brood en vissen en al het vergankelijk voedsel, dat Hij uitdeelt, zijn slechts toegift tot de waarachtige gave van het eeuwige leven, die Zijn rijksgenoten deelachtig worden. Maar zie, hoe zachtmoedig Hij het onverstand draagt van het volk, dat slechts voor het vergankelijke een oog heeft. Hij straft hen niet, Hij ontwijkt hen slechts; Zijn bedroefd hart stort zich in het gebed uit, Hij zelf alleen. O, hoe zal Hij daar de Vader gebeden hebben: "Vader! trek hen, opdat zij tot Mij komen! In dit uur van gebed, dat Hij op de berg met de Vader alleen doorbracht, toen - Hij moge ons de menselijke uitdrukking vergeven - heeft Hij Zich voorbereid op de prediking: "Ik ben het brood des levens", maar ook de discipelen moesten tot het aanhoren van deze prediking worden voorbereid.

16. En toen het avond geworden was en het zesde uur gekomen was, gingen Zijn discipelen af naar de zee uit de hoger gelegene woestijn, zoals de Heere hen had bevolen (MATTHEUS. 14: 22. Mark. 6: 45).

17. En toen zij in het schip gingen, waarin zij waren overgevaren (vs. 1), kwamen zij over de zee, voeren zij in westelijke richting weer over naar Bethsaïda-Kapernaüm. En het was al duister geworden, toen zij na een lang toeven afvoeren; zij hadden toch niet dadelijk kunnen besluiten de weg alleen te gaan en hoopten dat de Heere nog in het schip zou komen; maar Jezus was ondanks alle wachten tot hen niet gekomen.

Als Jezus in vs. 70 vv. tot de discipelen zegt: "Heb Ik u niet twaalf uitverkoren en een uit u is een duivel", dan is dat zoals de Evangelist opmerkt, profetisch uitgesproken met betrekking tot het toekomstig verraad van Judas. Toch moet met Judas reeds nu iets zijn voorgevallen, dat de Heere aanleiding en recht gaf een geheel jaar voordat het tot dat verraad kwam, dat als een volbracht feit te behandelen. Door de discipel moet al de eerste stap gedaan zijn op de weg, die ten slotte op het verraad uitliep; er moet door de ergernis over Jezus’ weigering een begin gekomen zijn van scheuring tussen zijn hart en dat van zijn Meester; anders was het profetisch wijzen op dat einde en op de volbrenging van de breuk zeker verkeerd, ja bij de sterke uitdrukking, waarvan Hij Zich bedient, een onrecht geweest. Wij hebben bij vs. 14 de opmerking geschreven, dat het volk, als het Jezus verklaarde voor de in de wereld gekomen profeet, door Judas zou zijn bewerkt om Hem ook tot Koning uit te roepen en Hem een zeker geweld aan te doen, dat Hij Zich tot een wereldse heerser zou stellen; juist de omstandigheid dat Herodes’ gruweldaad aan Johannes de Doper het onlangs weer tot levendig bewustzijn had gebracht, onder welk een bestuur Gods volk stond en het uur toch wel eindelijk daar zou zijn, dat de Vorst en Heerser uit Davids geslacht, die regeren zou en recht en gerechtigheid in het land zou stichten, daar was, kon gemakkelijk dienen, om dergelijke gedachten op te wekken en die als goede, goddelijke gedachten voor te stellen. Zo zullen wellicht de overige discipelen Judas hebben toegestemd, zoals zij dat later deden bij zijn woord in Hoofdstuk 12: 5. (vgl. MATTHEUS. 26: 8 vv. Mark. 14: 4 vv.). Om hen nu weer te reinigen van het zuurdeeg van deze alles behalve goddelijke gedachten, waardoor zij zich hadden laten aansteken, drijft de Heere de discipelen van Zich weg en beveelt hen over de zee te varen, terwijl Hij zelf Zich begeeft tot het eenzame gebed. De invallende storm, die de discipelen in zo’n grote nood brengt en Hem aanleiding geef over zee hen te hulp te snellen, is door

Hemzelf niet onmiddellijk voorzien en dadelijk in de berekening opgenomen, (?) maar het is een ingrijpen van de Vader, die aan het voorspel van toekomstige zaken, die reeds in het wonder van de spijziging lag, hier nog een ander bijvoegt Uit (14: 27 en Mr 6: 52).

18. En de zee verhief zich, omdat er een grote wind waaide, zodat de golven hoog op en neer gingen en de discipelen in groot gevaar waren.

19. En toen zij ongeveer vijfentwintig of dertig stadiën (3/4 mijl, "Le 19: 37") gevaren waren, zagen zij Jezus, die zij niet herkenden, maar voor een spooksel hielden, wandelend op de zee en komende bij het schip; en zij werden bevreesd en lieten angstkreten horen.

20. Maar Hij zei tot hen: Ik ben het, uw Heer en Meester: wees niet bevreesd. Hierop had de gebeurtenis met Petrus plaats, die in MATTHEUS. 14: 28-31 is meegedeeld.

Ook wij bevaren een zee, waar nu eens gunstige winden onze loop bespoedigen, dan weer stormen zich verheffen, die ons terughouden, ons op ondiepten en klippen werpen. Sneller dan de veranderingen op het water is de afwisseling van het geluk op de aarde. De ene dag gaat alles naar wens, de anderen komt men met de grootste inspanning niet van zijn plaats; op de ene zijn omstandigheden en mensen ons genezen, op de andere vindt men in hen een kracht, die ons vijandig is en ons tegenstreeft. Dit alles ziet Christus van de hoogte van de berg, waar Hij met Zijn Vader alleen is - nee, van de hoogte van de hemels, waar Hij gezeten is aan de rechterhand van Zijn Vader. Dit alles weet de Heere; dit alles heeft Hij van eeuwigheid geweten en verordend en met deelneming van Zijn Goddelijk hart vergezelt Hij zowel de vreugde, die Hij ons schetst, als de bezwaren, die Hij ons oplegt. Maar deze zo gewone afwisseling van geringe vreugde en van kleine bezwaren moet door een groot aanhoudend lijden, of ten minste door de vrees ervoor worden afgebroken. In de vierde nachtwake, bij onzekere schemering zien wij hoe Hij daarheen gaat en ons steeds nader en nader komt. Steeds komt het ogenblik nader, dat wij misschien het bericht zullen ontvangen, dat een slag ons levensgeluk heeft getroffen, waarvan het zich nooit meer kan herstellen, het ogenblik waarin wij zullen erkennen dat ons worstelen tegen mensen en omstandigheden tevergeefs is en dat wij zullen bezwijken, het ogenblik dat het geliefde leven een roof wordt van de dood, waarvoor wij zolang hebben gesidderd. En wat is het dan eigenlijk dat ons in dat beslissende uur nadert? Wat is de oorzaak, de kracht waartoe wij ze moeten terugbrengen? Het is een spooksel, roepen sommigen; het is een macht, waarin geen bewustzijn en geen wetenschap woont, noch van haar zelf, noch van ons, die met blinde onbuigzame noodzakelijkheid dat aanbrengt, wat zich ontwikkelt uit de vaste wetten van de dingen, die aan ijzer gelijk en gevoelloos ons verheft tot het toppunt van geluk en afstort in de diepten van de ellende, die noch bij het een noch bij het andere zich ons geluk ten doel heeft gesteld, maar dat doet zelf niet wetend waarom, het alleen doet om het te doen. Waarlijk, hier blijft niets over dan te schreien en te sidderen, of, wat nog erger is, zich tegenover de vermeende noodzakelijkheid met een zeker trotseren te stellen. Maar nee, het is geen spooksel, het is geen ijzeren noodzakelijkheid, het is Christus zelf, die in de naderende beslissing tot ons komt. Juist de liefde, die Hem drong om van den hemel neer te dalen en aan het kruis voor ons te sterven, dringt Hem ook nu tot ons te komen en ons bij te staan. Ons lot ligt in Zijn hand; wat daaruit te voorschijn zal komen weten wij niet; maar dit ene weten wij: Hij is bij

ons, wat deert ons al het andere? Het zal ons hart sterken dat wij de beproeving verdragen, ja dat zij ons tot een zegen strekke, hetzij dat zij eindigt met onze redding, of met onze lichamelijke ondergang. O, hoorden wij toch steeds de stem: "Ik ben het, vrees niet!" Arme, ongelukkige mensen, die het ongeluk de oren sluit, de ogen verblindt en die een vreselijk spooksel zien, terwijl zij toch Christus konden zien! Arme, gelovige maar zwakgelovige mensen, die in geluk zoveel van de genade van de Heere wisten te vertellen en wie de kommer het vertrouwen ontrooft, zodat ook zij beginnen spooksels te zien!

21. Snel weken daarop vrees en ontzetting uit hun ziel en wisten zij met wie zij te doen hadden. Zij hebben dan Hem gewillig in het schip genomen (MATTHEUS. 14: 32. Mark. 6: 51) en meteen toen Hij daarin was getreden legde zich de wind en kwam het schip aan het land daar zij naar toevoeren, namelijk aan het land Gennesareth bij Kapernaüm.

Het "gewillig" vormt de tegenstelling tegen de vroegere vrees: nu wilden zij Hem in het schip opnemen zij verlangden er naar (Luk. 20: 45), en nadat zij het gedaan hadden waren zij dadelijk aan land. De opvatting: zij wilden dit wel, maar het werd daardoor nodig enz. , zou slechts dan gerechtvaardigd zijn, als er stond "maar" in plaats van "en". Het beeld zou geheel uit het verband gerukt worden, als Jezus niet in het schip was gegaan, juist de tegenstelling van "buiten" en van "in" vormt het middelpunt. Deze was de eigenlijke openbaring van de heerlijkheid van Christus, dat de wind stilde, zodra Hij het schip betrad.

Wel steeg Jezus in het vaartuig, maar had geen tijd plaats te nemen, want ternauwernood had Hij het beklommen of het bereikte de oever. Wij althans kunnen niet aannemen, dat Jezus na zo’n heerlijke, zo’n koninklijke machtsbetoning als de worsteling over de zee, nog enige tijd in het schip vertoeft en daar plaats genomen zou hebben, terwijl zijn reisgenoten uiterst langzaam en met grote inspanning door te roeien de oever probeerden te bereiken. Toen Jezus het schip betrad deelde Hij het evenals Hij kort tevoren aan Petrus gedaan had, de kracht mee, die Hij met zoveel majesteit in eigen persoon had doen blijken, het vermogen om de wetten van zwaarte en ruimte op te heffen of te wijzigen. Als wij de woorden "en meteen" met de afstand van tien of vijftien stadiën (dertig of vijfendertig minuten), die hen van de oever scheidde, vergelijken, kunnen wij geen andere verklaring aannemen.

De gebeurtenissen, die Johannes hier vertelt, waren geschikt om een indruk op de Zijnen te maken, waaronder zij, wat Hij van het eten en drinken van Zijn vlees en bloed zei, zo niet begrepen, toch om het later te begrijpen met een geloof vol voorgevoel op konden nemen. Wat er niet uitzag alsof het voor zovelen een verzadigend voedsel kon zijn, had Hij daartoe gemaakt en toen zij wisten dat Hij ver was van hen en zij zelf ver waren van hun doel, was Hij op wonderbare wijze nabij hen gekomen en had Hij hen wonderbaar aan het doel gebracht. Die de duizenden zo wonderbaar had verzadigd, mocht geloof eisen, als Hij van een voedsel sprak, dat Hij zou geven en dat er niet uitzag alsof zij tot voedsel zou kunnen dienen. Die de aanmerkelijke afstand tot nabijheid had gemaakt en daar Zijn weg had gevonden om naderbij te komen, waar vlees en bloed niet kan gaan, zou die niet metterdaad kunnen bevestigen wat Hij van Zijn vlees en bloed zei: dat Hij het tot voedsel en drank van de Zijnen zou maken? Als Hij tot de Zijnen kwam waren zij dadelijk aan het beoogde doel; zo zal Hij

hen ook tot hun laatste doel brengen, als Hij tot hen komt. De dood zelf zal hen niet kunnen houden, als Hij ze op de laatste dag opwekt.

Hoe staan wij tot Christus? Staan wij 1) zo voor Hem, dat Hij voor ons vluchten of 2) staan wij zo tot Hem, dat Hij tot ons komt?

b) Vs. 22-71. De rede van Jezus, waarbij de afval beslist werd, of het gesprek in de Synagoge te Kapérnaüm.

22. Op de andere dag, volgens onze berekening maandag 18 april van het jaar 29 na Christus, bevond zich daar nog de menigte, die aan de andere kant van de zee stond, aan de oostzijde bij Bethsaïda-Julius. Zij was, toen de Heere Zijn hoorders had laten gaan (MATTHEUS. 14: 23), blijven staan en was niet met de overige meegegaan, omdat zij hoopten Hem nog te vinden tot uitvoering van haar plannen (vs. 15). Toen Hij zag dat daar geen ander scheepje was dan dat ene, waar Zijn discipelen de vorige avond ingegaan waren en naar de westelijken oeverafgevaren, wisten zij wel dat Jezus met Zijn discipelen in dat scheepje niet was gegaan, maar dat Zijn discipelen alleen weggevaren waren, juist daarom veronderstelden zij, dat Hij nog ginds moest zijn en aan hun handen niet kon ontgaan.

23. Maar er kwamen op die tweede dag andere scheepjes van Tiberias, die aan daar wonende werklieden behoorden, nabij de plaats, waar zij het brood gegeten hadden, toen de Heere gedankt had (vs. 11), maar in deze konden de discipelen bezwaarlijk teruggekeerd zijn om de Meester te vinden.

25. En toen zij Hem gevonden hadden over de zee, lerend in de Synagoge daar (vs. 59), hetgeen hen volgens het gezegde in vs. 22 v. geheel onverklaarbaar moest zijn, zeiden zij tot Hem, nadat Hij Zijn rede had gehouden: Rabbi, Meester (Hoofdstuk 1: 38), wanneer zijt Gij hier gekomen?

Met het oog op de houding, die de hoorders van Jezus tegenover Hem aannemen, kan men dit onderhoud in vier delen splitsen. Een zeer eenvoudige vraag van de Joden geeft tot het eerste deel (vs. 25-40) aanleiding. Het tweede (vs. 41-51) is een gevolg van een vrij hevig misnoegen, dat zij te kennen geven. Het derde (vs. 52-59) heeft op de twist betrekking, die tussen de hoorders van de Heere zelf over Zijn woorden ontstaat. Eigenlijk gezegd eindigt hier het onderricht van Jezus; dit gedeelte van het onderhoud (vs.) valt in de synagoge te Kapérnaüm voor. Het laatste gedeelte (vs.) doelt op de verklaring van de meeste ongelovigen uit Galilea, die ongetwijfeld, nadat zij de synagoge verlaten hadden, aan Jezus hun voornemen berichten om Hem niet langer te volgen.

Wat de drie eerste stukken aangaat, spreken de Joden zes keer (vs. 25, 28, 30 vv. ; 34, 41 vv. ; 52) en zes keer antwoordt Jezus hen, zodat dus het gesprek in de synagoge twaalf delen bevat.

Wat het eerste stuk in het bijzonder betreft, is de vraag: wanneer bent Gij hier gekomen? meer dan een eenvoudige vraag van nieuwsgierigheid; want zij konden Zijn snel terugkeren niet begrijpen. Dat Hij niet te scheep kon gekomen zijn, wisten zij; was Hij over land om het meer

gegaan, dan kon Hij er nog niet Zijn. Daarom moest iets wonderbaars zijn gebeurd en wonderzuchtig als zij waren (1 Kor. 1: 22) zouden zij graag meer hebben vernomen. In zoverre sluit hun vraag naar het "wanneer" van Zijn terugkomst de vraag naar het "hoe" in zich en de weetgierigheid, die zich in hun vraag openbaarde, moet meer genoemd worden een verlangen, om verklaring te krijgen over de nieuwe wonderbare gebeurtenis, die zij vermoeden.

26. Jezus antwoordde hen en zei: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u 5: 19"): u zoekt Mij, niet omdat u, toen Ik u met de anderen op zo wonderbare wijze in de woestijn spijzigde (vs 11), tekenen gezien hebt van hogere, geestelijke zaken, naar wier verkrijging u nubegerig zou zijn geworden, maar omdat u op vleselijke wijze de buitenzijde van het wonder opmerkend en met enkel aardse zin uw gevolgtrekkingen daaruit makend, van de vijf gerstenbroden gegeten hebt en verzadigt bent; dat is u slechts voorgekomen als een onderpand, dat ook alle overige tijdelijke weldaden, zoals u die van het Messias-rijkverwacht, bij Mij te vinden zijn.

27. a)Werkt met uw zoeken en streven niet, zoals u nu doet, om het voedsel, dat vergaat (MATTHEUS. 15: 17. 1 Kor. 6: 13) en dus voor uw waarachtig welzijn van zeer ondergeschikte betekenis is, maar om het voedsel, dat blijft tot in het eeuwige leven, dat de Zoon des mensen, die u gisteren wonderbaar gespijzigd heeft en heden in Zijnwoord Zichzelf u aanbiedt, jullie geven zal van het ogenblik, dat u Hem in geloof aannemen zult (Hoofdstuk 1: 12 v.) b)want deze heeft God de Vader verzegeld door de wonderen, die Hij op lichamelijk gebied door Hem laat verrichten, als degene die hetzelfde ook op geestelijk gebied kan volvoeren (Hoofdstuk 5: 36).

a) Joh. 3: 16; 4: 14; 6: 40, 54. b) MATTHEUS. 3: 17; 17: 5. Mark. 1: 11; 9: 7. Luk. 3: 22; 9: 35. Joh. 1: 33; 5: 37; 8: 18. 2 Petrus . 1: 17.

De eerste vraag aan Jezus gericht, is de geheel natuurlijke van de nieuwsgierigheid, wanneer en hoe Hij over het meer was gekomen; daarover waren zij toch reeds sinds gisterenavond bezig geweest. Deze vraag te beantwoorden, was Jezus’ bedoeling niet; het wonder van de spijziging moest genoeg voor hen zijn; Hij had niet nodig hen het tweede van het wandelen op zee te vertellen. Hij leidt hen integendeel op de belangrijkere vraag, wat het was dat hen bewoog om Hem na te volgen; de vreugde om een koning te bezitten, bij wie het als het ware brood regende en de hoop op goede aardse dagen was het motief van hun navolgen en hun geestdrift geweest. Het teken had hun niet gediend om Christus’ bovenmenselijke persoon te erkennen en zich met eerbied en heilige vrees aan Hem en Zijn wil te onderwerpen, anders had de gedachte aan een "met geweld nemen" niet in hen kunnen opkomen.

Met openhartigheid deelt Jezus de Joden mee wat er verkeerds en vleselijks in de wijze gelegen was, waarop zij Hem zochten. Omdat dit een openbaring is van hun geheimste gevoelens, waarmee zij zelf nog onbekend zijn, bezigt Hij de nadrukkelijke verzekering: voorwaar, voorwaar. De wonderen van Jezus waren zichtbare tekens van het verhevene van Zijn persoonlijkheid en tastbare onderpanden van het voortreffelijke van de geestelijke goederen, die Hij de wereld aanbracht. Die ze in dit licht aanschouwde en zich, om te voldoen aan zijn geestelijke behoeften, van de stoffelijke weldaad die zij aanbrachten, tot de

geestelijke bevrijding en bevrediging, die zij beloofden, wist te verheffen, handelde in de geest van hen, die ze deed. Het zichtbaar verschijnsel was voor hem een teken en niets meer. Hieruit volgt dat de vertaling van sommigen, die hier wonderen vertalen, afkeuring verdient. In deze uitspraak bezigt Jezus het woord teken in de eigenlijke zin van het woord. Maar de menigte had de vermenigvuldiging van de broden anders opgevat: zij hadden dit wonder als het begin van een reeks soortgelijke gebeurtenissen beschouwd, als het begin van een wondertijdvak, dat telkens schitterender worden en telkens meer aan de wensen van het vlees voldoen zou. In plaats dat zij, zoals Lange zegt, in het brood het teken bespeurden, zagen zij in het teken slechts het brood. Deze onvatbaarheid was oorzaak, dat hun zoeken van Jezus verkeerd werd, zinnelijk, vleselijk was. Deze richting betekent Jezus van het eerste woord van deze rede af, voornamelijk in het slot van vs. 26 , dat walging te kennen geeft; en omdat u verzadigd geworden bent, welk verschil tussen dit volk en dat Jezus voor de geest staat, een geestelijk Israël, dat de ware betekenis van deze vermenigvuldiging van de broden begrijpen en zich aan Hem verbinden zou, niet om Hem koning te maken en Hem voor dit huldebetoon overdreven eisen te doen, maar om tot Hem te zeggen: wij hebben honger en dorst naar God. . . . Doe nu voor onze harten, wat u voor onze lichamen gedaan heeft.

Zij zochten Jezus; welaan, hun zoekende begeerte moesten zij niet richten op het vergankelijke voedsel, waarvan zij gisteren waren verzadigd, maar op een ander voedsel, waarvan de voedende kracht het leven geeft, dat blijft, als buik en voedsel vergaan zal. Evenals het water, dat Jezus geeft, in het eeuwige leven springt (Hoofdstuk 4: 14), omdat het water van het eeuwige leven is, blijft het door Hem geschonken voedsel in het eeuwige leven, omdat zij eeuwig leven tot inhoud heeft. U moet werken om dit voedsel van het eeuwige leven, niet alsof u ze kon verschaffen uit eigen middelen; het is toch een geschonken voedsel, maar u moet er naar trachten, dat u ze meester wordt. Hongeren en eten, komen en geloven, dat behoort tot het werken waardoor u dit voedsel voor uzelf verschaft.

Tot het voedsel, waarom zij zich niet zozeer moesten bekommeren, dat niet hun voornaamste oogmerk, niet de meer belangrijkste aangelegenheid moest zijn, die vergankelijk is, telt de Heere niet alleen het eigenlijk zogenaamde voedsel, maar in het algemeen al het aardse, dat tot voeding, onderhouding, verlichting, veraangenaming van het aardse leven dient, of volgens de mening van de mensen dienen moet, hoe schoon, hoe kostbaar, hoe liefelijk en prachtig en hoe gezocht en geëerd het ook moge zijn. Een grote menige van dergelijke vergankelijke goederen maakt de mens, zolang hij nog in dit vergankelijke is, het leven eerder moeilijk dan gemakkelijk en meer bitter dan zoet en waar het menigeen het leven verliet en veraangenaamd heeft, maakt het hem het sterven moeilijk en bang en bij het scheiden dringt zich al het genot, dat hij gehad heeft, in een diep, bitter, smartelijk gevoel van vergankelijkheid samen. Ja, zo iemand nog kon zeggen: "Zie, in deze pronkkamer en op dit prachtbed sterft men gemakkelijk en zacht, met dit goud kan ik de angsten van de dood afkopen, deze edelstenen verhelderen de allervreselijkste nacht van dood en graf en in deze kostbare kleren heeft mijn lichaam niet te vrezen voor de vergankelijkheid, als zij haar gehaat wezen in verrotting openbaart! Dan zou het iets betekenen, maar daaraan is niet te denken. Het is alles vergankelijk voedsel van een vergankelijk leven en als zodanig goed, liefelijk en dankbaarheid waard, als het hart daarbij niet leeg blijft, de ziel daarbij geen schade lijdt en een verwaarloosd en verzuimd, leeg en zuchtend weg moet, niet eens wetend waarheen. Ook

het brood, dat onder Zijn dankzegging en onder Zijn zegenende handen door de macht en werking van Zijn hemelse almachtige Vader, die duizenden in de woestijn gespijzigd had, rekent de Heere tot het voedsel, dat vergaat, waaraan zij zich niet zoveel moeten laten gelegen liggen, dat zij zo veel minder moeten schatten dan het voedsel, dat blijft in het eeuwige leven. Evenals de uitdrukking "voedsel, dat vergaat" alles betekent, wat tot onderhoud, verlichting, veraangenaming van het leven op aarde dient of dienen moet, zo is in de uitdrukking "voedsel dat blijft tot in het eeuwige leven" alles vervat, wat tot onderhouding, voeding, versterking en bevordering van het onsterfelijk eeuwig leven dient en ook de mens te bevredigen en terecht te brengen heeft; en zoals hij in het aardse veel kan en moet doen, om dit leven te onderhouden en zich het noodzakelijk voedsel te verschaffen, hoewel hij het voedsel zelf niet kan scheppen, niet hij, maar God het voedende brood uit de aarde doet voortkomen en de wijn, die het hart verheugt en de genezende olie, zo kan en moet hij ook er op bedacht zijn en werkzaam, om het geestelijke leven in zich op te wekken en het te voeden en te sterken, hoewel hij datgene, waardoor hij zijn voedsel en zijn versterking verkrijgt, niet zelf bereiden kan. De Heere had bij Zijn vermaning niet de bedoeling over het eeuwig leven en het voeden daarvan in het bijzonder te onderrichten, te leren; Hij wilde slechts blik en verlangen, trachten en streven daarop als op het gewichtigste en hoogste richten en beweren dat Hij voor de behoeften en aangelegenheden van dit eeuwige leven is, zoals Hij dat in zo’n mate en op zo’n wijze voor de behoeften en aangelegenheden van het aardse en lichamelijke leven niet is; daarom voegt Hij over het voedsel, dat blijft tot in het eeuwige leven, er bij: "dat de Zoon des mensen jullie geven zal. " Zij begeerden van Hem dat Hij hen het vergankelijke voedsel van het aardse leven zou geven op een manier, waarbij Gods beschikking, dat de mens bij gebed en arbeid in het zweet Zijns aanschijns onder velerlei afwisselende omstandigheden, die aanleiding geven tot zorg en bekommernis, zijn dagelijks brood eet, zou zijn opgeheven. Dit weigert Hij hen nu, terwijl Hij ze juist wonderbaar heeft gespijzigd en daarin twee zaken geopenbaard heeft, ten eerste Zijn medelijdend hart en ten tweede Zijn macht, ook in hetgeen dit aardse leven en het dagelijks brood aangaat, met goddelijke goedheid en met goddelijke macht te kunnen verschaffen; maar het voedsel van het eeuwige leven verklaart Hij Zich bereid aan een ieder te geven, die ze bij Hem zoeken zal. En om nu geloof en vertrouwen op te wekken, zodat zij zich tot Hem wenden met de juiste bedoeling en met de juiste behoefte, zegt Hij: "De mensenzoon, die u dat zegt, die Zichzelf aan u voorstelt als degene, die voedsel voor het eeuwige leven kan meedelen, deze heeft God de Vader verzegeld. " Hij herhaalt de grote bewering van Zijn leven, dat God Hem in de wereld gezonden heeft, maar niet zoals Hij ook Mozes en de profeten en Johannes de Doper gezonden heeft, maar als die, omwille van Wie al deze tevoren werden gezonden en van wie deze allen getuigen, dat allen, die in Hem zouden geloven, vergeving van zonden zouden ontvangen, dat Hij einde en doel van de wet was voor allen, die in Hem geloven, tot gerechtigheid. Dus niet als een van de knechten, die Zijn wil en Zijn genade en Zijn zaligheid als een toekomstige moesten verkondigen, maar als de eengeborene en eigen Zoon van Zijn wezen, die de zaligheid en het leven in Zichzelf heeft en het geven kon aan allen, die geloven en bidden. In deze onvergelijkelijke eigenschap van de eeuwige, enige, eigen Zoon van God heeft Zijn Vader Hem verzegeld, geloofsbrief en zegel gegeven in goddelijk woord en goddelijke kracht. In de gehele getuigenis van de profetie, in de getuigenis van Johannes de Doper en in de wonderen, in de werken, die de Vader Hem gegeven had te doen, wilde onze Heere zo’n zegel en getuigenis van God over Zijn persoon gezien hebben en zo laat Hij ook met dit woord een lichtstraal vallen op hetgeen

Hij te voren gezegd had: "U zoekt Mij, niet omdat u tekenen gezien heeft. " Het teken in de woestijn, de wonderbare spijziging heeft u behaagd; maar u heeft er niet over nagedacht en heeft het niet begrepen, dat u daarin een teken en zegel van God gezien zou hebben, dat Ik die ben, die God gezonden heeft, dat Hij aan uw ziel de zaligheid, het voedsel en de vrede zou geven, die in het eeuwige leven zijn. Zie het met dit oog, dat het alleen juiste is en komt nu tot Mij, gelovend dat Ik u het eeuwige leven kan geven.

28. Zij zei dan tot Hem: Wat voor bijzonders en nieuws zullen wij doen boven hetgeen wij tot hiertoe hebben gedaan, zodat wij de werken van God mogen werken, die God wil dat wij zullen volbrengen, als Hij ons het eeuwige leven zal geven (Jer. 48: 10. Openbaring . 2: 26)? Wij weten van geen andere, dan die ons in de wet zijn bevolen; kent Gij nog iets hogers, groters, dat ons tot gerechtigheid ontbreekt, zeg het ons vrij uit (MATTHEUS. 19: 16-20).

29. Jezus antwoordde en zei tot hen: a) Dit is het werk van God, dat Hij door u gedaan wil hebben en waarop al uw overige werken, waarop u zich beroemt, moeten uitlopen, als ze God zullen behagen, dat u gelooft in Hem, die Hij gezonden heeft en met deze zending nu de eis tot u richt dat u zich tot Hem in de juiste betrekking stelt, overeenkomstig zijn bedoelingen tot uw zaligheid.

a) 1 Joh. 3: 23.

De Joden denken aan een menigte zedelijke, God welgevallige werken; deze moet Hij hun noemen en beschrijven, opdat zij zouden weten hoe zij het moesten aanleggen om deze zaken te volbrengen, die overeenkomstig Gods wil waren. Tegenover zo’n veronderstelde menigvuldigheid van daden stelt Jezus een enkel en eenvoudig werk; het is wel een werk, maar zo een, dat de hele mens omvat en zijn hele leven bepaalt en Hij noemt als dit werk het geloof en Zijn persoon, Hij stelt dat voor in de vorm van een zedelijke eis.

De wet der werken, die slechts verheft, is nu teruggebracht tot de enige wet van het geloof, dat de mens verootmoedigt en Hem elke grond ontrooft om zich te beroemen.

Het geloof is het voortreffelijkste werk van een vrij wezen; want daardoor geeft het zich en de mens kan niets groters doen.

Dit leert ons verzoeking en ervaring, dat Gods woord aan te hangen, dat het hart niet verschrikt voor zonde en dood, maar vertrouwt op God en gelooft, een veel moeilijker zaak is dan alle Karthuizer- en monnikenregels.

De Farizeeën waren de strengste partij; maar de oneindige veelheid van hun eisen weegt lichter dan een veer bij het ene werk, dat Christus verlangt. De Jood moet breken met de kerkelijke traditie, die hem een vals Messiasbeeld voorhield, met alle autoriteiten, die reeds toen een beslissende houding omtrent Christus hadden ingenomen, met de openlijke mening, met eigen vleselijke lusten; hij moet de eer van de mensen en, wat het zwaarste was, zichzelf, alle dromen van eigen voortreffelijkheid, alle aanspraken zelf iets te kunnen, zelf iets te betekenen, afsterven.

30. Zij zeiden dan tot Hem, op listige wijze het gesprek over hetgeen zij moesten doen, als zij Hem het recht konden toekennen, geloof aan Zijn goddelijke zending van hen te eisen: Wat voor a) teken doet gij dan, zo mogelijk dadelijk voor onze ogen, opdat wij het mogen zien en U geloven, daaruit als Messias erkennen? Wat werkt Gij, waardoor Gij tot geloof ons dwingt?

a)MATTHEUS. 12: 38; 16: 1. Mark. 8: 11. Luk. 11: 29. 1 Kor. 1: 22.

31. Uw wonder van spijziging van vele duizenden met weinige broden in de woestijn, dat Gij gisteren verrichtte aan de andere kant van de zee (vs. 10 vv.), kan voor ons niet voldoende zijn.) Onze vaderen hebben eens veertig jaren lang dagelijks het Manna gegeten in de woestijn, zoals in Ps. 78: 23 v. ; 105: 40. Ex. 16: 4 en 15 geschreven is: Hij, God gaf hen door Mozes het brood uit de hemel te eten. Tegenover dit grote en langdurige wonder (Wijsh. 16: 21 Aanm.) betekent ons Uw teken, dat slechts betrekking had op iets gerings van de aarde, zeer weinig. Nu moest Gij een veel groter wonder, dan dat Mozes gedaan heeft, ons laten zien, als wij U als Messias zouden aannemen, als de Messiasgroter is dan Mozes, of toch minstens even groot.

32. Jezus dan zei tot hen, hen verklarend wat zij eigenlijk zeiden als zij van brood uit de hemel spraken: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, Mozes heeft zeker in Gods volmacht uw vaderen manna gegeven, maar daarmee u niet gegeven het brooduit de hemel, dat werkelijk is wat de naam zegt, maar mijn Vader geeft u in hetgeen Hij u door Mij geeft, pas nu dat ware brood uit de hemel, waarvan het Manna slechts een profetisch, zinnebeeldig teken was.

34. Zij zeiden dan tot Hem in veel verkeerdere zin dan de vrouw in Hoofdst. 4: 15 : Heere! geef ons altijd dit brood, zodat wij voortaan niet meer nodig hebben zure arbeid en zorgen voor ons voedsel te hebben. Gij kunt het immers nog beter geven dan Mozes en dat niet alleen aan een volk, zoals onze vaders in de woestijn, maar Gij zijt immers, gelijk Gij zegt, in staat de hele wereld te onderhouden.

Wij moeten opmerken dat in het volgende vers Jezus’ antwoord door de Evangelist wordt ingeleid met een "maar, " terwijl tot hiertoe woord tegen woord met een "dan" onmiddellijk aan elkaar werden verbonden. Het is dus duidelijk, dat een wending heeft plaats gehad. Jezus breekt nu met de mensen, waarmee Hij in de synagoge te Kapérnaüm te doen heeft en deze breuk wordt in de verdere loop van het gesprek hoe langer hoe beslister. Daarom kunnen wij met het grootste getal van de uitleggers ons niet verenigen, die menen dat de Joden hun bede: "Heere, geef ons altijd dat brood" ernstig gemeend zouden hebben, al is het op aardse en zinnelijke wijze, of dat zij een zeker gevoel, al is het slechts een duister, gehad zouden hebben van de verhevenheid en heerlijkheid van de gave, die Jezus hen wilde meedelen. Nee, zij zijn spotters en spreken vol hoon. De Samaritaanse aan de fontein van Jakob was bij haar verzoek slechts een kind van de wereld, lichtzinnig, onnadenkend, oppervlakkig en van geestelijke zaken afkerig, dat zich op spelende, schertsende wijze probeerde te onttrekken aan de ernstige man, die haar had aangegrepen; maar deze mensen hier zijn harten, die reeds, als zij in vs. 25 tot Jezus kwamen, op het benedenste punt stonden, waar een aangrijpen van Christus’ kant nog mogelijk is, maar onder dat weerwoord daarentegen op het vriespunt Zijn aangekomen en daarvoor rijp zijn geworden dat het oordeel van de verharding over hen wordt

besloten en dit oordeel moet de Heere aan hen volvoeren, van het ogenblik af dat zij met hun honende bede Hem een Sodomsappel 19: 29) toewerpen (Jes. 6: 10). Als de hoorders wat door de Heere geestelijk gezegd is vleselijk misverstaan, mogen wij niet denken dat het slechts een beperktheid van het verstand geweest is; zeker kon van hen niet worden verwacht dat zij geheel erkenden wat de bedoeling van de Heere was, dat konden zelfs de discipelen nog niet, maar in plaats van over het woord na te denken en het in het hart te bewaren, ontworstelen zij er zich aan met een verdraaiing, waarvan zij toch konden weten dat Hij ten minste zo niet begrepen wilde worden, dat het zo een boze gril is, die hen dat woord ingeeft. En zo zien wij nu in het volgende die handelwijze van Jezus, volgens welke Hij tegenover onwillige en boze toehoorder zo weinig wijkt, dat Hij integendeel nu des te beslister en sterker doordringt. In plaats van het aanstotelijke verzachtend te verklaren bevestigt Hij het met een nog veel sterkere uitdrukking; alleen geeft Hij er nog een wenk bij, waardoor de gewillige hoorders nog de juiste weg zouden kunnen vinden. De Johanneïsche overlevering is eigenaardig, zo merkt Hase op, dat men minder juist neiging tot het paradoxe genoemd heeft, de moedige weerlegging van een tegenspraak daardoor, dat de gedachte, waartegen mindere kracht tegenspraak is gekomen, in haar hele volheid wordt uitgesproken, zodat de tegenstelling tegen het mindere in tegenstelling tegen het hogere wordt opgeheven en in zijn volle kracht het gemoed overmeestert.

35. En (Maar) Jezus zei tot hen: Ik, zelf in Mijn persoon ben het brood des levens, het brood dat van de hemel komt en door mededeling van zijn eigen goddelijk en onvergankelijk wezen aan de wereld het leven geeft. Die tot Mij komt zal, omdat hij in Mij volkomen voldoening voor zijn inwendige mens heeft, nooit meer honger hebben en die in Mij gelooftzal, omdat hem bij zo’n vereniging met Mij stromen van levend water bestendig toevloeien (Hoofdstuk 4: 14; 7: 37) nooit meer dorstig zijn (Jes. 49: 10).

a) Jes. 55: 1.

Het is een spottende bede, die de Joden hebben uitgesproken; een hart dat naar het eeuwige leven hongert en dorst kan ze echter op waarlijk biddende lippen nemen; en voor zulke bidders richt dan de Heere dit antwoord in, waarvan Luther zegt: "Deze woorden moest men met gouden letters, ja met levende letters in het hart schrijven, opdat een ieder mocht weten waar zijn ziel zou blijven, waar hij heenging, als hij uit deze wereld ging; of wanneer hij naar bed ging, ‘s morgens opstond of iets anders deed, dat hij deze gouden kunst wist: hier, bij Christus blijft mijn ziel", opdat hij geen honger en dorst meer zou hoeven hebben.

Nu verklaart Jezus wat Zijn bedoeling was, toen Hij, vs. 27 van het voedsel sprak, dat tot in het eeuwige leven blijft, dat Hij wilde geven en van de arbeid, die men verrichten moet om het te verkrijgen. Het voedsel is Hij zelf, de arbeid is het geloof, vs. 29 De uitdrukking levensbrood betekent het brood, dat het leven meedeelt. Door aan het brood het beeld te ontlenen, zinspeelt Jezus op de menswording, waardoor het eeuwige leven, dat in het begin met de Vader was, 1 Joh. 1: 2, tastbaar, voelbaar, bereikbaar voor ons geworden is. Maar zal dit voedsel ons het leven geven dan is er een werkzaamheid van onze kant nodig: komen en geloven. Deze beide uitdrukkingen geven met en zonder beeld een en dezelfde gedachte te kennen, het hart, dat zijn geestelijke behoefte voelt, neemt het hemels brood, dat het in Jezus

Christus aangeboden wordt gretig, dankbaar, gelovig aan. De kracht van de ontkenning zou men kunnen weergeven door de nadrukkelijke verzekering: O! men hoeft niet te vrezen dat. . . . Ook de gelijkvormigheid van de twee versleden verraadt een zekere verheffing van het gevoel. Het beeld van drinken wordt bij dat van eten gevoegd, ongetwijfeld dat Jezus aan de paasmaaltijd denkt. Deze zinnebeeldige uitdrukkingen verkrijgen in het verdere gedeelte van de rede meer en meer een letterlijke betekenis, vs. 53-57 Misschien doelt de dorst ook in het bijzonder op het lijden en de honger op het onvermogen, in de zedelijke ziekte, die de zondaar tot Jezus Christus drijft. In dit geval zou het bevredigen van de dorst meer de vrede en het stillen van de honger de kracht betekenen, die Jezus de gelovigen geeft.

Jezus is niet maar voor de ziel wat het brood voor het lichaam is, een nodig en ontbeerlijk voedsel, maar dat vergaat, dat slechts is voor een tijd, hij is voor haar een brood, dat haar het leven geeft voor eeuwig. Dit wordt nog duidelijker door de volgende uitspraken: Als iemand van dit brood eet, die zal in de eeuwigheid leven; die van dit brood niet eet heeft geen leven in zichzelf. Het eerste is een grote troost, het andere een treurige waarheid. Jezus geeft leven, eeuwig leven aan de ziel, die niet slechts levensonderhoud, versterking, verkwikking, maar in de eerste plaats het leven nodig heeft. Zij heeft dat in de eerste plaats nodig, omdat zij zich aan de vrucht van de zonde dood gegeten heeft; dat is: ondanks allen schijn van leven en behoefte om te leven, het ware leven, dat uit God is, heeft verloren. Ja, tot die ziel, zo dood in ons door de zonde en misdaden, tot die ziel (u voelt, u erkent, u betreurt het immers?), de ellende van de eeuwige dood tegemoet gaande, zegt Jezus: Ik wil uw leven Zijn; Ik, die het leven ben en het leven meedeel, als het brood des levens. Neem Mij aan, neem Mij op in uw hart; Mij, geheel, Mij zoals Ik u alles Zijn wil; Mij, tot uw wijsheid voor God, uw rechtvaardigmaking, uw verlossing en in deze alles tot uw waarachtig, tot uw eeuwig, tot uw eeuwig zalig leven. Arme mens! Ja, arm noem ik u, want arm bent u door de zonde, is u ooit een mooier aanbod gedaan? Als u het niet hebt aangenomen, beging u ooit een grotere dwaasheid? Wat bezielde u? Had u geen behoefte aan leven voor uw ziel, of leeft zij genoeg? Wat is haar leven dan? Het voedsel dat vergaat, hoe overvloedig, hoe keurig ook, heeft (wij zeiden het reeds) niets voor de ziel, geen verkwikking, geen vertroosting. De Israëlieten hebben het manna gegeten in de woestijn en zij zijn gestorven; hun leven verging door Gods toorn, door Zijn grimmigheid werden zij verschrikt; hun lichamen zijn gevallen in de woestijn. De rijke man in de gelijkenis tafelde dagelijks overvloedig en prachtig, maar leefde hij, genoot zijn ziel? Daar zijn aardse dingen, die de ziel genieten doen, maar waar is een aards genot, dat verder dan de aarde, langer dan dit korte leven zich uitstrekt? Eer en macht, lof en liefde van de mensen, wijsheid en wetenschap, huiselijk geluk, wij zullen niet zeggen dat dit alles niets is; het kan veel zijn. . . . Maar toch is het alles een voedsel, dat vergaat. Die daarvan gegeten hebben zijn gestorven. Nee, dit voedsel heeft niemand voor de dood, niemand voor de eeuwige dood behoed. Die daarvan gegeten hebben, hebben klaarder of donkerder gevoeld, dat er iets anders moest zijn, zou hun ziel leven. Vruchteloos vermaanden zij haar en zeiden: eet, drink, wees vrolijk! Baar bleef een leegte. Het is al ijdelheid, het is een leugenachtig brood, riepen onder hen de wijsten en verstandigsten uit. De opperste Wijsheid roept: Komt, eet van Mijn brood en drink van de wijn, die Ik gemengd heb. Ik! zegt de Heere: Ik ben het brood des levens! Mij moet u hebben, Mij allereerst, Mij volstrekt. Wat nu voorts als zoetigheden en lekkernijen vergund is, wordt als toegift beschouwd en dankbaar aangenomen. Als voedsel walgt het, als voedsel is het verwerpelijk, als voedsel kan het niet

dienen. Vader Jakob had een beetje honing en een beetje balsem, specerijen en mirre, terpentijnnoten en amandelen; het was het loffelijkste van het lands, maar kon zijn honger niet stillen, het was geschikt voor een geschenk, voor een hulde aan die grote heer, die in Egypte bevel voerde, maar het was geen brood, geen stof van levens. Dit begeerde vader Jakob vurig van Hem. Ja, zegt u, de zonde is het vergif van onze ziel, haar genietingen een voortetend doodsbederf; de genoegens van de aarde en het aardse leven, een voedsel dat vergaat, een voedsel waarbij men nog een ander, een eigenlijk voedsel nodig blijft hebben. Het ware voedsel is de godsdienst, het ware brood het Christelijk leven. U dwaalt, mijn lieve broeder! niet de godsdienst, maar God; niet het Christelijk leven, maar Christus zelf. Wat is uw godsdienst? Gebrekkig. Wat is uw Christelijk leven? Een strijd. Nee, God, Gods genade, Gods genade in Christus en die gekruisigde, Gods genade in Christus en die door het geloof aangenomen, dat is het wat het leven van uw leven, wat het leven in uw dood zijn zal. Niet dat wij ons opheffen tot God, maar dat God in Zijn Zoon tot ons neerdaalt, in ons indaalt, om ons hart te troosten, te reinigen, te heiligen; om in ons hart de vrijspraak van de verzoening te geven bij de beschuldigingen van ons geweten; de kracht van de liefde, voor de overheersing van de zonde; de trek ten hemel voor het kleven aan het stof, dat is het. Dit is het leven van de ziel. Ik leef, maar niet meer ik; Christus leeft in mij en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft. Och, dat wij allen onszelf ernstig begonnen af te vragen of wij dit leven van de ziel kennen? Of die grote apostolische woorden een zin hebben voor ons hart? Dat wij onszelf geen rust vergunden voor wij ze door het bezit van de zaak; die zij uitdrukken en bij ervaring, begrepen. . . Eerder zullen wij niet verstaan, wat Jezus bedoeld heeft, toen Hij zei: Ik ben het brood des levens.

36. Nu bent u uitwendig, lichamelijk zowel gisteren in de woestijn (vs. 2 en 5) alsook vandaag hier in de synagoge (vs. 24 v.) tot Mij gekomen; maar Ik heb u al vroeger, toen Ik u Mijn eerste antwoord gaf (vs. 26), gezegd, dat u Mij ook wel, evenals de anderen, die bij Mij zijn geweest, gezien heb in hetteken, dat Ik deed en dat u tot geloof in Mij had kunnen leiden, zoals uw eigen woord, dat u onder elkaar tot Mij sprak, bewijst (vs. 14) en u gelooft bij uw komst op heden niet. U dringt geen inwendig verlangen tot Mij, om geestelijk verzadigd te worden, maar alleen de vleselijke begeerte om de tekenen te zien, die in het oog vallen en goede dagen voor het lichaam beloven (vs. 30 v.)

Het zien van Jezus is geen gewoon zien, dat geen contrast zou vormen met het niet geloven, maar een zien van Jezus in de uitoefening van Zijn roeping, in het gehele openbaren van Zijn wezen, zoals dat de vorigen dag voor en bij de spijziging had plaats gehad: Jezus had geleerd, genezen, gespijzigd. Door al deze openbaringen van Zijn wezen waren zij niet tot de kennis van Hem gekomen: De feiten moesten voor hen tekenen zijn, maar zij waren dat voor hen niet geworden; want hoe hadden zij anders van Christus nieuwe en grotere wonderen kunnen verlangen? Dit verlangen toont dat zij in het wonder van Zijn persoon geen inzicht hadden verkregen.

37. Er is dus door Mij een ander komen tot Mij bedoeld dan het uwe bij hetgeen Ik zo-even (vs. 35) zei, een komen dat uitgaat van een andere begeerte, dan die bij u is, namelijk niet van die van het vlees, maar van die van de geest, zoals die bij enigen hier in Mijn naaste

omgevingaanwezig is. Al wat de Vader Mijn geeft, de gehele onverdeelde menigte zielen, die Hij door Zijn genadig trekken aan de harten Mij gezind maakt, dat een sympathie tussen hen en Mij ontstaat (vs. 43 v.), zal, gedreven door die Geest, tot Mij komen met een voor het geloof vatbaar gemoed, dat geen uitvoerige tekenen meernodig heeft; en die dan in zo'n toestand tot Mij komt zat Ik geenszins uitwerpen, Ik zal de gemeenschap met hem niet weigeren, zoals Ik dat tegenover u doe (vs. 26 v.), integendeel zal Ik ze nader tot Mij trekken (MATTHEUS. 11: 28 vv.).

In de woorden: al wat de Vader Mij geeft stelt Jezus de gelovigen van alle tijden nadrukkelijk tegenover de mensen, tot wie Hij gezegd had: u gelooft niet. Het onzijdig al wat, duidt een beperkt geheel aan, waarin het ongeloof van de mensen geen bres zal kunnen schieten, een geheel, waaraan eenmaal na de voltooiing van het werk niets meer ontbreken zal. De uitgestrektheid van dit al hangt van een handeling van de Vader af, die Jezus hier door de uitdrukking: geven, aanduidt, een woord dat niet op een eeuwig besluit ter verkiezing betrekking heeft - in dit geval zou de volmaakt verleden tijd gebruikt moeten zijn - maar op een werk, dat God in het gemoed van de gelovige op het ogenblik tot stand brengt, dat deze met beslistheid de goede keuze doet. Deze gift wordt vs. 44 een trekken en in vs. een onderwijzen genoemd. Door deze drie nagenoeg gelijkluidende uitdrukkingen te gebruiken stelt Jezus de zedelijke behoeften, de geestelijke verwachtingen, die de voorbereidende werking van de Vader in vatbare harten doet ontstaan, tegenover het vleselijk trekken en de grove Messiaanse verwachtingen, die nog deze morgen zo velen tot Hem hadden doen komen, vs. 26.

De Zoon is aan allen door de Vader gegeven, daarvan hebben wij sterke en duidelijke uitspraken van de Schrift (Hoofdstuk 1: 29. 3: 16). Zo wil de Vader Hem ook werkelijk alles geven en wel zo ernstig, als Hij Zijn lieve Zoon ernstig voor allen heeft overgegeven. Hij geeft Hem echter aan diegenen, die Zijn heilige liefde kan geven, namelijk degenen, die zich door Hem laten trekken en die geloven (vs. 64 v.). Met ieder, die door de Vader gegeven het eigendom wordt van de Zoon, wordt een plaats in het getal van de van eeuwigheid tot zaligheid verzegelden aangevuld. Het was de heerlijke troost van de Heiland om midden in Zijn, door velen verijdelde liefdearbeid, dat het toch zomin aan het geven van de Vader als aan het komen van alle door de Vader gegevenen zou ontbreken en dat de menigte van de zaligen, die tot Christus waren gekomen, hoewel ook klein in vergelijking met hen, die niet tot Hem kwamen, toch op zichzelf een grote menigte was.

Wanneer onze Heere Christus gedurende Zijn omwandelen op aarde tot de menigte van het vergaderde volk riep: "Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast Zijn en Ik zal u rust geven, " of "die dorst die komt tot Mij en drinkt" dan was wel bij allen die toen deze woorden hoorden over de bedoeling daarvan geen twijfel; zij begrepen wel, dat allen, wier gemoedstoestand Hij noemde, in de eigenlijke aangenomen zin van het woord tot Hem moesten komen, zich met Hem bekend maken, Hem hun nood ontdekken en hun behoeften voor Hem uiten en de hulp in de nood, de bevrediging van hun behoeften van Hem moesten verwachten. En zou dit woord nu iets anders betekenen? Zouden wij nu iets anders daarbij moeten denken? Ik geloof het niet; komen tot Jezus is nog wat het toen was, tot Hem heengaan, zich onmiddellijk tot Hem wenden; maar de weg tot Hem is nu anders dan die toen

was. Toen kon men Hem zoeken te Jeruzalem of te Kapérnaüm enz. ; nu wandelt Hij niet meer persoonlijk op aarde; waar moeten wij Hem dan zoeken? Hoe zullen wij tot Hem komen? Zoek Hem daar, waar ook Hij, toen Hij hier beneden wandelde, God zocht; kom tot Hem, zoals ook Hij tot God kwam; ga in uw kamer en sluit de deur achter u en bid tot de Heere der heerlijkheid, die als Zijn Vader in het verborgene ziet. Wat u had willen zeggen, als u Hem gezien had, als Hij persoonlijk voor u had gestaan, zeg Hem dat eveneens. Alleen op deze weg en op geen andere kunt u tot Jezus Christus komen; slechts zo en anders niet kunt u zich onmiddellijk tot Jezus Christus zelf wenden. Geloven in Jezus en komen tot Jezus is niet hetzelfde: het laatste veronderstelt het eerste en kan zonder het eerste niet gebeuren; maar wederom is eerst het komen tot Jezus het levendige, werkzame geloof, het in beoefening gebrachte, werkzame geloof. Kan uw geloof niets baten, als u Jezus' uitnodigingen en beloften wel leest en gelooft, dat Hij alleen van alle kwaad kan bevrijden en de eeuwige zaligheid geven, maar u daarmee en bij het in het algemeen meedoen van deze en andere zaken tevreden bent, niet eens met uw last, uw belangen, uw nood tot Hem komt en bidt, dat Hij Zich over u ontfermt? Verwacht u wel vergeving van zonden en eeuwig leven van Hem, maar noemt en belijdt u Hem toch nooit uw zonden; blijft u een dienstknecht van uw toorn, uw wellust, uw gierigheid, uw trotsheid enz. en bid u nooit de Zoon van God dat Hij u daarvan vrij maakt, de last van uw vermoeienis en belasting afneemt; ziet u het als een uitgemaakte zaak, dat u Hem toebehoort en heeft u misschien over de grote zaak nog geen woord met Hem gesproken - mag u dan zeggen, dat u tot Jezus gekomen bent? Ik geloof dat het onderscheid tussen geloven in Jezus en komen tot Jezus belangrijker is dan waarvoor men het aanziet; en ik vrees dat het klein achten van dit onderscheid zeer algemeen is en de oorzaak bevat, waarom menig vermoeide en belaste, die men toch geen geloof kan ontzeggen, niet verkwikt wordt bij zijn geloof, waarom menig dorstige geen water des levens ontvangt, waarom van menigeen de geestelijke gebreken niet worden genezen, waarom menigeen arm blijft bij zijn geloof, zonder het goud te verkrijgen, dat met vuur gelouterd is, waardoor hij rijk wordt, waarom menigeen naakt blijft zonder een wit kleed te krijgen, dat zijn schande bedekt, waarom menigeen blind blijft zonder ogenzalf te krijgen, waardoor hij zou kunnen zien. Hij heeft slechts de theorie, alleen de leer van het geloof, maar niet het leven van het geloof, het gebed van het geloof; het is geen toegepast, in bidden, zoeken, kloppen in beoefening gebracht en dus werkzaam geloof.

Als de Heere zegt: die tot Mij komt, die zal Ik geenszins uitwerpen, wil Hij Zich als vriendelijk voor ogen stellen, opdat wij zouden weten, waarvoor men Het moest houden, namelijk als u de genade bezit, dat u Gods woord hoort en gelooft en deze man Christus aanneemt, dat is dan tot Hem gebracht en door de vader aan de Zoon gegeven te zijn. U moet weten, Hij wil u ook graag hebben, Hij wil u aannemen. U moet niet vrezen of denken dat Hij een toornig Rechter is, die met de knots achter de deur wil staan en u oordelen en verdoemen; want Hij is de ware Opziener van de zielen, een waarachtig Leraar en getrouw Herder, uw Zaligmaker, Middelaar, ja, lieve Broeder en goede Vriend. Komt u slechts tot Hem, Hij zal u niet wegstoten, of leed aandoen, maar Hij wil u behouden en zegt: "Vrees niet, het zal aan Mij niet liggen, dat u bij Mij blijft. "

Deze uitspraak bevat de leer van de verkiezing; de Vader heeft er enigen aan Christus gegeven. Zij bevat de leer van de onweerstaanbare roeping: deze, die toegeven zijn, zullen en

moeten komen, hoe sterk zij er zich ook tegen mogen verzetten, zij zullen toch uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht gebracht worden. Zij leert ons de noodzakelijkheid van het geloof: want zij, die aan Christus gegeven zijn, worden niet zalig tenzij zij tot Jezus komen. Ook moeten zij komen, omdat er geen andere weg naar de hemel is dan door de deur Christus Jezus. Al wat de Vader aan de Verlosser geeft, moet tot Hem komen, daarom kan niemand in de hemel komen dan door Christus alleen.

O, wat een kracht en majesteit ligt er in die woorden "zal komen". Hij zegt niet: "Zij hebben de macht om te komen, " of: "zij kunnen komen", als zij willen, " maar "zij zullen komen. " De Heere Jezus laat door Zijn dienaren door Zijn woord en door Zijn Geest de zondaren krachtig en liefderijk dringen om te komen en deel te nemen aan Zijn bruiloftsmaal. En dat doet Hij niet door enig geweld tegen de vrije wil van de mensen, maar naar de kracht van Zijn genade. Ik kan invloed uitoefenen. Op de wil van een ander, terwijl die andere toch allicht vrij blijft, omdat de dwang uitgeoefend wordt op een manier, die met de wetten van de menselijke geest overeenstemt. De Heere Jezus weet door onweerstaanbare redenen, tot het verstand gericht, door een krachtig beroep op de genegenheden en door de geheimzinnige invloed van Zijn Heilige Geest die de hele ziel doorwerkt, de hele mens zodanig te onderwerpen, dat evenals hij eens weerspannig was, nu blijmoedig bukt onder Zijn bestuur, overwonnen door de macht van de liefde. Maar hoe zullen zij gekend worden, die God uitverkoren heeft? Door deze uitkomst: Dat zij Christus gewillig en blijmoedig aannemen en met een eenvoudig en oprecht geloof tot Hem komen, zich op Hem als hun enig heil en al hun verlangen verlatend. Lezer, bent u zo tot Jezus gekomen? Er is geen grens gezet aan de duur van deze belofte. Dit woord wil niet alleen zeggen: "Ik zal een zondaar niet uitwerpen bij zijn eerste komen, maar: Ik kan hem op geen enkele manier uitwerpen. " In het oorspronkelijke staat: "Ik zal hem niet uitwerpen" of "Ik zal nooit uitwerpen. " De tekst wil zeggen dat Christus niet beginnen zal met een gelovige uit te werpen en omdat Hij er niet mee beginnen zal, zal Hij er ook niet mee eindigen. Maar veronderstel dat de gelovige zondigt, nadat hij gekomen is: "als iemand gezondigd heeft wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige. Maar veronderstel dat de gelovige overtreedt: Ik zal hun overtredingen genezen. "Ik wil hen liefhebben, want mijn toorn is van hen afgewend. " Maar gelovigen kunnen onder de verzoeking bezwijken: "God is getrouw, die U niet verzocht zal laten worden boven hetgeen u aankan, maar Hij zal bij de verzoeking ook de uitkomst geven, zodat u die mag dragen. " Maar de gelovige kan in zonden vallen zoals David deed; ja maar Hij zal hen reinigen met hysop en zij zullen rein zijn. Hij zal ze wassen en zij zullen witter zijn dan sneeuw, van al hun ongerechtigheden zal Ik hen reinigen.

Wie Christus eenmaal heeft verkoren, Die blijft Hem eeuwig toebehoren.

Ik geef Mijn schapen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan en niemand zal ze uit Mijn hand rukken. Wat zegt u hiervan? O zwakke vreesachtige ziel, is dat geen kostbare genade, dat u tot Jezus komend niet komt tot een, die voor een tijd goed met u zal handelen en u dan heen zal zenden; maar Hij ontvangt u en maakt u tot Zijn bruid en u zult voor eeuwig de Zijne zijn. Ontvang niet langer de geest van de dienstbaarheid tot vrees maar de Geest van aanneming, waardoor u zult roepen: "Abba Vader!" O, wat een genade in deze woorden: "Ik zal u geenszins uitwerpen. "

38. Want Ik ben uit de hemel neergedaald, a) niet als leefde Ik hier op aarde een leven voor Mijzelf naar de wijze van de mensenkinderen, terwijl ik Mij door bijzondere neigingen of tegenzin liet leiden en eigen zin volgde, niet zodat Ik Mijn wil zou doen, zoals de zelfzucht leert, maar allerwege bedenkend dat de Vader Mijn Zender is, de wil volbreng van degene die Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 5: 30) en Zijn werk volbreng (Joh. 4: 34).

a)MATTHEUS. 26: 39. Mark. 14: 36. Luk. 22: 42.

39. En dit is de wil van de Vader, die Mij gezonden heeft, wanneer Ik die naar zijn voorstel, wat Hij Mij bepaalde plichten oplegt, die alle eigen goedvinden voor Mij uitsluiten, a) dat al wat Hij Mij gegeven heeft (vs. 37) Ik daaruit niet verlies, maar het tot aan zijn voltooiing bewaar en opwek op de laatste dag.

a)Joh. 10: 28; 18: 9.

40. En dit is de wil van degene, die Mij gezonden heeft, wanneer Ik die zal beschrijven naar die zijde, wat Hij Mij bepaalde rechten verleent, die ik niet terzijde mag leggen (vs. 37) a) dat een ieder die de Zoon aanschouwt in de tekenen, waardoor Hij Zijn heerlijkheid openbaart (v. 26 en 36), Hem ziet en in Hem gelooft, Hem van ganser harte erkent voor hetgeen Hij is. De Vader wil dat Ik Hem tot Mijn gemeenschap toelaat en hij daarin het eeuwige leven heeft en Ik zal, om getrouw nog het laatste aan hem te doen, dat tot Zijn volmaking behoort, hem opwekken op de laatste dag (Hoofdstuk 10: 27 v. ; 11: 25 v.).

a) Joh. 3: 16; 4: 14.

Het is ons dus vrijgelaten Hem met geweld te nemen, Zijn woord Hem voor te houden en op de daad aan te dringen.

Evenals het "niet verliezen" geen handeling is van het toekomende leven, maar van het tegenwoordige, zo is ook het eeuwige leven, dat de Zoon geeft, een tegenwoordig bezit van de gelovigen; want er is een leven, waarover de dood geen macht heeft, maar dat bestemd en geschikt is die te overleven en te overwinnen. Als dit bezitten van het leven aan het zien van de Zoon en het geloof in Hem verbonden is, dan is het duidelijk dat onder dat zien meer bedoeld is dan de zinnelijke aanblik; dat aanschouwen van de Zoon is bedoeld, dat een werkzaamheid is van de geest, een nadenken over en zich verdiepen in Zijn godmenselijke persoon en daardoor een zien van Zijn heerlijkheid (Hoofdstuk 1: 14). Dit zien is echter aan het geloof verwant en zowel de weg tot, als het gevolg van het geloof.

Deze woorden van Christus waren zeer geschikt voor deze toehoorders, die zich in hun bedelaars-trotsheid als aanhangers Hem aanboden, die Hem onder zekere voorwaarden graag wilden geloven en gehoorzamen. Daar tegenover moest gezegd worden dat Hij Zich Zijn aanhang alleen liet geven door Zijn Vader, dat als de Vader ze Hem niet gaf en zij niet door zuiver inwendige motieven van God tot Hem kwamen, zij de Zijnen niet konden worden.

De woorden: "Ik zal hem opwekken op de laatste dag" vormen een soort van refrein (vgl. vs. 44 en 54). Terwijl Christus Zich daarmee de beslissing toeschrijft, moesten zij onuitwisbaar in Zijn toehoorders indringen en een prikkel in de gemoederen achterlaten.

41. De Joden dan mopperden over Hem, zij spraken onder elkaar hun bevreemding, ja hun ontzetting uit, omdat Hij in vs. 35 vgl met 32 v. gezegd had: Ik ben het brood, dat uit de hemel neergedaald is en wel was het nog minder de eerste dan wel de tweede uitspraak, die hen ergerde.

42. En zij zeiden tot elkaar: Is deze niet Jezus, de Zoon van Jozef uit Nazareth, wiens vader en moeder wij kennen en die dus als ieder mens uit natuurlijke ouders isvoortgekomen? Hoe zegt deze dan, Zich hoog boven alle mensenkinderen verheffend en Zich tot Gods Zoon makend: Ik hen uit de hemel neergedaald?

Men zou kunnen veronderstellen, dat de "Joden" de zendelingen van de Hoge raad zijn, die volgens de Synoptici uit Judea gekomen waren om de woorden en daden van Jezus te bespreken. Maar hetgeen verder volgt "wij kennen" past beter in de mond van de Galileërs zelf. De evangelist kent hen hier daarom deze algemene benaming toe met het oog op het gemeenschappelijk ongeloof, waarin zij met de eigenlijk gezegde Joden overeenstemden. Daardoor werd hun betrekking zo innig, dat voortaan geen verschil in nationaliteit tussen beiden meer bestond.

Johannes stelt ons in dit zesde Hoofdstuk van zijn Evangelie een aanschouwelijk voorbeeld voor, hoe Jezus met het Galilese volk worstelt; want het was nu zo ver gekomen, dat de Galileërs de autoriteit van Schriftgeleerden en Farizeeën moesten loslaten, als zij Jezus hadden willen volgen; maar tot dit besliste vaarwel zeggen van hun gewoonte kunnen zij niet besluiten, integendeel maken zij in dezelfde mate, waarin Hij Zijn inwendig heiligdom meer en meer ontwikkelt zich ten gunste van hun gewone voorstellingen van Zijn invloed los en hun vijandschap tegen Jezus neemt hetzelfde karakter en dezelfde hartstochtelijke hevigheid aan als die van de Joden te Jeruzalem en in Judea. Het enig onderscheid is dat de eigenlijke dragers van deze vijandschap in Galilea niet dezelfde invloed hebben als in Jeruzalem en Judea, waarom wij ook in Galilea van eigenlijke vijandige demonstraties van het volk tegen Jezus (afgezien van de plotselinge opwinding in Luk. 4: 29) niets vernemen.

Op al het andere letten deze Joden verder niet; met des te meer ergernis daarentegen blijft bij hen Jezus’ bewering, dat Hij van de hemel is gekomen en nu uiten zij onder elkaar hun ontevredenheid.

Zij hadden zeer goed begrepen wat Hij had willen zeggen met het woord: "Ik ben het brood, dat uit de hemel neergedaald is", zodat in dit hele gesprek geen sprake is van niet begrijpen, maar overal alleen van de ergernis, die men neemt aan de goed begrepen woorden van Christus. Zij erkenden dat Christus met de bewering van Zijn neergedaald zijn uit de hemel Zich het gehele deelgenootschap aan de goddelijke heerlijkheid toeschreef, zodat Hij op grond van deze heerlijkheid de onvoorwaardelijke superioriteit Zich toeëigende: dat was het wat hen ergerde. Zij zouden Hem de hele Messiaanse waardigheid hebben toegekend, ook een

zekere goddelijkheid; maar Hij moest de eerste onder hen blijven; wat het wezen aangaat hun gelijke. Dat Hij Zichzelf de Godheid toekende, dat Hij onvoorwaardelijk van boven wilde Zijn en zij onvoorwaardelijk van beneden, Hij alleen rijk, zij alleen arm, dat was voor hen onverdraaglijk en bewoog hen Christus elke erkenning te onthouden. Hij was toch een Mensenzoon aan hen gelijk, daarenboven uit geringe omstandigheden voortgekomen. De vermeende afstamming van Jozef en wat verder zich daaraan vastknoopt, scheen hun tegenover zo'n aanmatiging een sterk bewijs te zijn. Op dit schijnbare feit richten zij strak hun blik en zij trekken het oog af van de werken van Christus, zoals niemand anders het gedaan had en wel met ziende ogen.

Dat zij Jozef Jezus' vader noemen, drukt de heersende mening over zijn afkomst uit (Luk. 4: 22. MATTHEUS. 13: 55. Joh. 1: 46); de Heere denkt er niet aan hen terecht te wijzen, omdat het geloof geen vrucht is van zulke terechtwijzingen en leringen; de hoofdzaak, die beslist, is niet te weten wie Jezus' vader in lichamelijke zin was, maar als hoedanig Hij Zich openbaart; daaraan sloot zich het begrip van het geheim van Zijn geboorte aan als een aanvulling, die gemakkelijk te begrijpen was; zodra dat openbaar werd hinderde dezelfde dwaling, die de Joden hier uitspreken, Filippus niet in zijn geloof (Hoofdstuk 1: 46). Indien Jozef toen niet meer leefde, konden de Joden des te beter zo spreken zoals zij hier doen, als zij hem met de nog levende moeder in een zinsnede bij elkaar plaatsen.

43. Jezus antwoordde dan op de woorden, die zij onder elkaar hadden gewisseld (vs. 42) en zei tot hen: Mopper niet onder elkaar over Mij, als had Ik u door Mijn woord: Ik ben uit de hemel neergedaald een ergernis gegeven, die om mijne aardse en geringe afkomst, zoals u dievoor ogen heeft, u noodwendig van Mij zou moeten terugstoten. Niemand toch is er onder u, die de schijnbare tegenspraak zou kunnen oplossen; u versterkt en bevestigt u integendeel slechts wederkerig met zulk morren in uw opstand en sluit voor u geheel de weg naar de zaligheid; maar laatliever een ander aan uw harten arbeiden en u tot kennis van de waarheid leiden.

44. a)Niemand toch kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekt; daarom zal ieder, die tot zaligheid wenst te komen, stil moeten zijn voor de Heere en op die trekking van God in zijn hart moeten letten en zonder tegenstreven Hem volgen; en Ik zal hem, een ieder die zich laat trekken en die werkelijk tot Mij komt, opwekken op de laatste dag (vs. 39 en 40).

a)Hoogl. 1: 4. Joh. 6: 65.

De vermaning, waarmee Jezus de morrenden terechtwijst is niet slechts een waarschuwen tegen de daad van morren op zichzelf; integendeel blijkt daaruit, dat zij onder elkaar morren, die partijgeest, waarin de een de andere in zijn stijfheid, verkeerdheid en fanatische opgewektheid verergert. Wanneer zij zich zo door partijgeest laten leren en trekken, kunnen zij niet echt tot Hem komen; die tot Hem wil komen moet zich door de Vader laten trekken.

De Verlosser wil niet door uitwendige feiten, als het ware historisch op de mensen werken, bijvoorbeeld door de mededeling dat Hij niet Jozefs zoon was, maar door de Heilige Geest

verwekt; maar zuiver inwendig en geestelijk door de inwonende kracht van de waarheid. Onophoudelijk laat Hij Zijn hemels licht in de duisternis van de harten stralen; verzekerd dat het werkt waar zich de genadige trekkingen van de Vader openbaren; waar dit niet het geval is, baat al het overige niet.

Het "trekken" is het inwendig dringen en heenleiden tot het goddelijk genadewerk (Jer. 31: 3), dat echter de menselijke vrijheid niet opheft. "De Vader trekt niet, zoals men aan een klok trekt" (Berleb. Bib.), maar op de weg van verlichtende opwekkende en dringende invloed; want (Hoofdstuk 12: 32): het leren van de Vader door Zijn getuigen van Christus behoort tot het trekken, maar is niet het gehele begrip daarvan, dat integendeel de hele goddelijken invloed, waardoor de harten voor de Zoon worden gewonnen, omvat. In het bewustzijn van de gewonnenen stelt zich deze als een heilige noodzakelijkheid voor, die zij gevolgd zijn. Eveneens komt in Wijsh. 19: 4 het tegendeel voor, het trekken van de boze, als een trekkende noodzakelijkheid, zonder de vrijheid op te heffen.

"Trekken" dat is een wonderschone uitdrukking voor de geheimzinnigen arbeid van de goddelijke liefde aan de met schuld beladen, in het wereldse verzonken, de hemel vreemd geworden mens. De mens lijkt op een wagen, die onder zware last in modder is gezonken en de goddelijke liefde is het sterke voorspan, dat hem opwaarts en voorwaarts trekt. Door de hele geschiedenis van de menscheid tot op de verschijning van Christus, van Adam tot Simeon en de Wijzen uit het Oosten gaat dit trekken van de Vader tot de Zoon, die komen zou en door de hele geschiedenis van de mensheid sinds Christus, van de discipelen, die Johannes de Doper op het Lam van God wees, tot op het kind, dat heden gedoopt wordt en tot de laatste zondaar, die om een Verlosser zal zuchten strekt zich het trekken uit van de Vader tot de Zoon, die Hij gezonden heeft. De liefde zendt, de liefde trekt; niemand kan tot Christus komen zonder dit trekken van de Vader. De Joden overschreeuwden met hun gemor het genadig lokken, dat hen nu in het zien van den Zoon overkwam; daarom was bij hen het trekken van de liefde van God tevergeefs.

Zoals de magneet niet alles aantrekt, maar alleen het ijzer, zo moet in de mens een geschiktheid van het gemoed aanwezig zijn, wanneer de trekking van God een aangrijpingspunt zal hebben.

U houdt het schaap een tak voor en zo trekt u het: noten toont men aan de jongen en zo wordt hij getrokken. Trekken nu die zaden, die aan de tong een aangename smaak schenken (want de spreuk is waar "een ieder wordt getrokken door hetgeen hem genot geeft" trahit sua quemque voloptas *Virgilius*), hoe zou Christus ons niet trekken, die ons de Vader voorhoudt tot leven en zaligheid?

Het trekken des Vaders is het moment, waarop de verkiezing en verordening tot roeping wordt.

Eindelijk wordt niet meer getrokken; die de werkingen van de goddelijke genade door hardnekkig tegenstreven verijdeld, God laat hem gaan

Zo blijven nu: trekken, willen, komen, deze drie; het trekken maakt het begin, het komen is het einde, het willen staat in het midden.

De woorden: "En Ik zal hem opwekken op de laatste dag" wijzen erop hoe grote betekenis het heeft, dat men aan het trekken van de Vader zich overgeeft; hier is de grote vraag tussen zaligheid en verdoemenis.

45. Dat kon zeer goed bij u allen, die toch tot het uitverkoren volk behoort, het geval zijn; want aan dit volk zijn grote beloften gegeven. Er is geschreven in de profeten en wel in Jes. 54: 13, terwijl deze slechts een van de vele voorspellingen van dien aard is (Jer. 31: 33 v. Joël 3: 1 v.) a)En zij zullen allen door God geëerd Zijn, d. i. goddelijkeinspraken in hun harten vernemen, dat menselijk onderricht voor hen ontbeerlijk maken. Dit begint reeds in vervulling te komen; omdat u toch verwaardigd bent Hem te zien, die de Vader gezonden heeft. Een ieder dan, die het met opmerkzaamheid van de Vader gehoord en geleerd heeft wat deze van de Zoon getuigt (Hoofdstuk 5: 36), zodat hij het ook ter harte neemt, die komt tot Mij, zoals u de voorbeelden in Mijn discipelen en navolgers ziet.

a)Hebr. 8: 10; 10: 16.

De Heere haalt de plaats aan uit Jesaja, waarop het Hem hoofdzakelijk aankomt, als geschreven "in de profeten". Het is er toch niet zozeer om te doen, van welke profeet de woorden zijn als integendeel dat zij in de verzameling van de heilige boeken hun plaats hebben, zodat zij als Gods woord bevestigd en erkend zijn. Vgl. voor die wijze van aanhaling Hand. 13: 40 en 7: 42.

Het is opmerkelijk, dat de Heere (voor Zichzelf tegenover het nu ongelovige Israël tot hemelse vertroosting) de bewijsplaats neemt uit een profetisch hoofdstuk, dat op het woord over het lijden en de verwerping van de Christus volgend, vertroost met een heerlijk uitzicht op de gemeente, die ten slotte toch rijk in kinderen wordt. Wat daar als doel van de voltooiing voorkomt, brengt Hij met recht terug op het begin, dat daarvoor aan Gods zijde is gelegd. Omdat God steeds het winnen van zodanige door Hem geleerden bedoeld heeft, ja omdat de vervulling van de profetie, de toebereiding van de nieuwe gemeente in Christus werkelijk vooral met de tijd van Christus begint, kan de Heere het woord zo toepassen als Hij hier doet. Men kan dus het door de Heere op de voorgrond gestelde "allen" nemen in de Zin van een algemene belofte, zodat niemand zich kan verontschuldigen; maar zeker is noch op de profetische plaats, noch in de samenhang van de rede van Jezus zo’n algemeenheid van roeping en leer bedoeld; maar evenmin bedoelt het "allen" met enige schijn van verkiezing alleen allen, die werkelijk ware discipelen zullen zijn. Want duidelijk is het, dat horenden en lerenden een engere kring zijn: niet allen die de Vader leert nemen het ook aan. Het wil niet beloven, dat allen het zullen leren en aannemen, maar zoveel is juist daarom zeker, omdat het spoedig weer van het menselijk aannemen afhankelijk wordt gesteld, dat in het trekken van de Vaders geen willekeur liggen kan.

46. Zo’n komen tot Mij is voor u allen nodig, wanneer u tot het leven, het eeuwige leven wilt komen; u hoeft niet te denken dat u ook zonder Mijn bemiddeling de beloften, die aan uw

volk zijn gegeven, zou kunnen beërven. Die belofte van het van God geleerd zijn van allen is a) niet zo bedoeld, dat iemand de Vader gezien heeft en daarom met Hem in onmiddellijk verkeer zou staan, dan die van God is, die van het begin bij Hem was en nu van Hem is gekomen, deze heeft de Vader gezien en moet nu de Middelaar totgemeenschap zijn voor hen, die Hem niet gezien hebben. (Hoofdstuk 1: 18; 3: 31 v.).

a)MATTHEUS. 11: 27. Luk. 10: 22. Joh. 7: 29; 8: 19.

Zij moesten niet denken dat ieder erfgenaam van het rijk van God naar die profetische belofte een onmiddellijke, uit aanschouwing ontleende kennis van de Vader zou hebben; alle mensen kennen slechts de Vader door de Zoon, die Hem van eeuwigheid gezien heeft; in die Zoon, die Hem geheel gelijk is, zien zij ook de Vader (Hoofdstuk 14: 9). Terwijl zij zo Hem zien, die de Vader van eeuwigheid heeft gezien en Zijn evenbeeld is, trekt de Vader door dit aanschouwen tot de Zoon.

Wacht daarom niet tot God u een bijzonder woord van de hemel geeft, dat u met Uw eigen verstand wilt vatten en opklimmen in de hemel en zoeken wat Gods wil is. U zult Hem niet zien met uw klimmen, maar u moet naar beneden tot Degene, die Hem gezien heeft en die van de Vader is gekomen en bij Hem heeft gewoond, die zal het u wel zeggen. Hoor Hem dan ook; de Vader wijst u met Zijn trekken en leren naar Christus, die Hij gezonden heeft, opdat u Hem hoort. Als u Hem echter niet hoort, die Hij gezonden heeft, bent u, om het met één woord te zeggen, verloren.

47. Voorwaar, voorwaar zeg Ik. u, om de, vs. 41-46 afgebroken rede in vs. 26-40 weer op te vatten, die in Mij gelooft heeft het eeuwige leven, omdat Ik hem volkomen geef, waarop hij volgens de wil van de Vader (vs. 40) aanspraak heeft.

48. Ik ben, zoals Ik reeds in vs. 35 getuigde, het brood des levens, zodat het er slechts op aankomt dat men Mij ook werkelijk door het geloof geniet, om het leven, dat eeuwig is, deelachtig te worden.

49. a) Uw vaders, waarvan u verkeerd gelooft, dat zij groter voorrang hadden genoten dan u, die tegenover Mij staat (vs. 31), hebben zeker zoals u zegt, het Manna gegeten in de woestijn en toch hebben zij daaraan geenszins een brood des levens gehad van die aard, dat het inderdaad verleent wat werkelijk leven mag heten; want zij zijn de weg van alle mensen gegaan en zij zijn gestorven. Allen moesten de dood van het lichaam ondergaan, zonder reeds daarom dat zij van het Manna hadden gegeten, het eeuwige leven, dat de dood overwint en tot zaligheid wordt, met zich te nemen in de andere wereld.

a) Ex. 16: 4. Num. 11: 7. Ps. 78: 24.

51. Ik ben, wat Mijn persoon aangaat, wie de Vader gegeven heeft het leven te hebben in Zichzelf (Hoofdstuk 5: 26), dat levende brood, dat uit de hemel neergedaald is om aan de wereld Mijn leven mee te delen (vs. 35, 38). a) Als iemand van dit brood eet, doordat Hij tot Mij komt en in geloof Mijn leven zich toeëigent, die zal in de eeuwigheid leven. (Hoofdstuk

14: 19). b)En om u alles te zeggen, wat hierbij behoort, maar nu ook Mijn rede voor u geheel raadselachtig en onbegrijpelijk zal maken, het brood, dat Ik geven zal, opdat ieder in het bijzonder Mijn geestelijk voedsel zou kunnen genieten, of in geloof zich toe-eigenen, is Mijn vlees, dat Ik geven zal voor het leven van de wereld, als over een jaar de tijd van Mijn opoffering in de dood gekomen zal zijn. (vs. 33. Hoofdstuk 3: 16. Gal. 1: 4. Kol. 1: 22. 1 Tim. 2: 6. 1 Petrus . 3: 18.

a)Joh. 11: 26. b) Hebr. 10: 5, 10.

Driemaal zei de Heere: "Ik ben dat brood" en nu "het brood dat Ik geven zal. " Zeer natuurlijk! Want hoe zou Hij het brood zijn, als Hij niet Zichzelf, of iets van Zich te eten kon geven? Omdat toch Zijn geestelijke persoon, Zijn eigenlijk ik niet geheel en al kan worden gegeten en verteerd, zo zal tot oplossing van het grotere raadsel, hoe een levend mens het brood voor de overige mensen kan zijn, een middel tot deze wonderbare mededeling moeten worden gevonden. "Mijn vlees", dat is niet Mijn persoon, Mijn kracht en werking, Mijn Geest ook niet: Mijn lichaam, maar zeker iets anders dan wat juist het woord "Mijn vlees" zegt. Het "is" daarbij is verklarend, het vormt de overgang van het beeld tot het bedoelde, evenals wanneer in parabels staat, "de vijand is de duivel, de oogst is het einde van de wereld. " De uitdrukking "vlees" moet worden begrepen met het lichamelijke, dat doordrongen is van de zondeloosheid, van heiligheid, van goddelijk leven, evenals in Hoofdst. 1: 14 : "het woord is vlees geworden. " Het geeft te kennen de bijzondere menselijke natuur, die Jezus bezit; haar belooft Hij te genieten en nu wijst Hij op een later geven of toebereiden tot eetbaar brood.

Indien men het eerste Ik zal geven moet omschrijven: het brood dat Ik te eten zal geven en dit het gehele vorige onderhoud kort samenvat, betekent het tweede daarentegen: mijn vlees, dat Ik geven zal om geofferd te worden; zodat het de overgang tot het volgend stuk (mijn vlees en mijn bloed) vormt en met het oog op deze tweevoudige, geheel en al verschillende houding, wordt het woord geven tweemaal herhaald. Het vlees van Jezus kan inderdaad pas dan werkelijk als voedsel gegeven worden, als het voor het leven van de wereld tot een offer geslacht zal zijn. Deze laatste uitdrukking kan vooral in betrekking, zoals dit hier plaats heeft, tot de toekomende tijd, die een nog toekomstige gebeurtenis aanduidt, slechts op de opoffering aan het kruis zien. Dit vers toont tevens overtuigend aan dat Jezus reeds in het begin van dit onderhoud, een van de merkwaardigste, waarvan de geschiedenis van Zijn leven spreekt, de paasmaaltijd voor de geest had. Maar zowel uit de woorden: van de wereld als uit de gelijksoortige uitdrukking van vs. 33 blijkt, dat het nieuwe pascha, waaraan Hij dacht, iets meer dan een herhaling alleen van het oude zal zijn. De menigte, die Hij de dag daarvoor tot zich zag komen, waren voor hem het beeld van de hele mensheid; het is de wereld, die Hij uitdrukkelijk tot de nieuwe maaltijd uitnodigt, die Hij als vrucht van zijn offerande toezegt.

De beide voornaamste verklaringen van onze plaats zijn duidelijk die van de verzoeningsdood en die van het avondmaal; hier kan echter niet van het avondmaal sprake zijn. Daar zegt de Heere, wezenlijk brood toereikend: "dit is Mijn lichaam, " hier zegt Hij van Zijn vlees, dat het geestelijk levensbrood is. Op alle Nieuw-Testamentische plaatsen, die over het avondmaal handelen, wordt steeds de uitdrukking "lichaam" nooit "vlees" gevonden; vervolgens geeft ook in het Avondmaal de Heere Zijn lichaam niet voor het leven van de wereld, maar voor het

leven van de Zijnen (1 Kor. 11: 32). Het geven van Zijn vlees voor het leven van de wereld kan dus alleen betrekking hebben op de verzoeningsdood, waaraan ook ieder bij deze eigenaardige uitdrukking in de eerste plaats moet denken.

Hebben anderen onder "vlees" de hele menselijke verschijning van de Logos verstaan, die Hij tot heil van de wereld heeft overgegeven en waarbij de dood mee is ingesloten, zo staat daartegenover dat niet alleen de toekomende tijd "geven zal" maar meer nog het "drinken" in vs. 53 voornamelijk op de dood als uitsluitende betrekking wijst, omdat men anders niet kan verklaren waarom Jezus, als Hij in het algemeen die gehele overgave bedoeld had, voor de toeëigening daarvan uitdrukkingen zou hebben gekozen, bij welke de veronderstelling van Zijn gedood worden noodzakelijk en onmiddellijk zich aanbood. Die toewijding was reeds met de woorden in de eerste helft van het vers: "Ik ben het levende brood, dat van de hemel is neergedaald" uitgesproken; de voortgang van zijn en geven eist echter iets anders en wel een concrete daad en deze is het verzoenend sterven en bloedstorten.

51. Ik ben, wat Mijn persoon aangaat, wie de Vader gegeven heeft het leven te hebben in Zichzelf (Hoofdstuk 5: 26), dat levende brood, dat uit de hemel neergedaald is om aan de wereld Mijn leven mee te delen (vs. 35, 38). a) Als iemand van dit brood eet, doordat Hij tot Mij komt en in geloof Mijn leven zich toeëigent, die zal in de eeuwigheid leven. (Hoofdstuk 14: 19). b)En om u alles te zeggen, wat hierbij behoort, maar nu ook Mijn rede voor u geheel raadselachtig en onbegrijpelijk zal maken, het brood, dat Ik geven zal, opdat ieder in het bijzonder Mijn geestelijk voedsel zou kunnen genieten, of in geloof zich toe-eigenen, is Mijn vlees, dat Ik geven zal voor het leven van de wereld, als over een jaar de tijd van Mijn opoffering in de dood gekomen zal zijn. (vs. 33. Hoofdstuk 3: 16. Gal. 1: 4. Kol. 1: 22. 1 Tim. 2: 6. 1 Petrus . 3: 18.

a)Joh. 11: 26. b) Hebr. 10: 5, 10.

Driemaal zei de Heere: "Ik ben dat brood" en nu "het brood dat Ik geven zal. " Zeer natuurlijk! Want hoe zou Hij het brood zijn, als Hij niet Zichzelf, of iets van Zich te eten kon geven? Omdat toch Zijn geestelijke persoon, Zijn eigenlijk ik niet geheel en al kan worden gegeten en verteerd, zo zal tot oplossing van het grotere raadsel, hoe een levend mens het brood voor de overige mensen kan zijn, een middel tot deze wonderbare mededeling moeten worden gevonden. "Mijn vlees", dat is niet Mijn persoon, Mijn kracht en werking, Mijn Geest ook niet: Mijn lichaam, maar zeker iets anders dan wat juist het woord "Mijn vlees" zegt. Het "is" daarbij is verklarend, het vormt de overgang van het beeld tot het bedoelde, evenals wanneer in parabels staat, "de vijand is de duivel, de oogst is het einde van de wereld. " De uitdrukking "vlees" moet worden begrepen met het lichamelijke, dat doordrongen is van de zondeloosheid, van heiligheid, van goddelijk leven, evenals in Hoofdst. 1: 14 : "het woord is vlees geworden. " Het geeft te kennen de bijzondere menselijke natuur, die Jezus bezit; haar belooft Hij te genieten en nu wijst Hij op een later geven of toebereiden tot eetbaar brood.

Indien men het eerste Ik zal geven moet omschrijven: het brood dat Ik te eten zal geven en dit het gehele vorige onderhoud kort samenvat, betekent het tweede daarentegen: mijn vlees, dat Ik geven zal om geofferd te worden; zodat het de overgang tot het volgend stuk (mijn vlees en

mijn bloed) vormt en met het oog op deze tweevoudige, geheel en al verschillende houding, wordt het woord geven tweemaal herhaald. Het vlees van Jezus kan inderdaad pas dan werkelijk als voedsel gegeven worden, als het voor het leven van de wereld tot een offer geslacht zal zijn. Deze laatste uitdrukking kan vooral in betrekking, zoals dit hier plaats heeft, tot de toekomende tijd, die een nog toekomstige gebeurtenis aanduidt, slechts op de opoffering aan het kruis zien. Dit vers toont tevens overtuigend aan dat Jezus reeds in het begin van dit onderhoud, een van de merkwaardigste, waarvan de geschiedenis van Zijn leven spreekt, de paasmaaltijd voor de geest had. Maar zowel uit de woorden: van de wereld als uit de gelijksoortige uitdrukking van vs. 33 blijkt, dat het nieuwe pascha, waaraan Hij dacht, iets meer dan een herhaling alleen van het oude zal zijn. De menigte, die Hij de dag daarvoor tot zich zag komen, waren voor hem het beeld van de hele mensheid; het is de wereld, die Hij uitdrukkelijk tot de nieuwe maaltijd uitnodigt, die Hij als vrucht van zijn offerande toezegt.

De beide voornaamste verklaringen van onze plaats zijn duidelijk die van de verzoeningsdood en die van het avondmaal; hier kan echter niet van het avondmaal sprake zijn. Daar zegt de Heere, wezenlijk brood toereikend: "dit is Mijn lichaam, " hier zegt Hij van Zijn vlees, dat het geestelijk levensbrood is. Op alle Nieuw-Testamentische plaatsen, die over het avondmaal handelen, wordt steeds de uitdrukking "lichaam" nooit "vlees" gevonden; vervolgens geeft ook in het Avondmaal de Heere Zijn lichaam niet voor het leven van de wereld, maar voor het leven van de Zijnen (1 Kor. 11: 32). Het geven van Zijn vlees voor het leven van de wereld kan dus alleen betrekking hebben op de verzoeningsdood, waaraan ook ieder bij deze eigenaardige uitdrukking in de eerste plaats moet denken.

Hebben anderen onder "vlees" de hele menselijke verschijning van de Logos verstaan, die Hij tot heil van de wereld heeft overgegeven en waarbij de dood mee is ingesloten, zo staat daartegenover dat niet alleen de toekomende tijd "geven zal" maar meer nog het "drinken" in vs. 53 voornamelijk op de dood als uitsluitende betrekking wijst, omdat men anders niet kan verklaren waarom Jezus, als Hij in het algemeen die gehele overgave bedoeld had, voor de toeëigening daarvan uitdrukkingen zou hebben gekozen, bij welke de veronderstelling van Zijn gedood worden noodzakelijk en onmiddellijk zich aanbood. Die toewijding was reeds met de woorden in de eerste helft van het vers: "Ik ben het levende brood, dat van de hemel is neergedaald" uitgesproken; de voortgang van zijn en geven eist echter iets anders en wel een concrete daad en deze is het verzoenend sterven en bloedstorten.

52. De Joden dan streden onder elkaar, omdat deze zich meteen aan Hem ergerden, Hem voor een onzinnig mens verklaarden en niet wilden, dat men weer naar Hem zou horen (Hoofdstuk 10: 20), anderen daarentegen, onder de indruk van het wonder van de vorige dag en van het geheimnisvolle en heilige in Zijn reden nog bij Hem bleven, alhoewel ook zij zich in die laatste woorden niet konden vinden. De eersten voerden het grootste woord, zeggende: Hoe kan deze ons Zijn vlees te eten geven?

Als de Heere in vs. 51 nog niets gezegd heeft van het eten van Zijn vlees, heeft Hij toch het brood genoemd, dat Hij zal geven; en het brood dient toch om te eten. Daarenboven ligt een bijzondere nadruk op "deze" d. i. deze mens, die Zoon van Jozef, zoals wij Hem voor onze ogen hebben.

De ergernis komt dus in het bijzonder daarvan, dat Jezus, naar het uiterlijke slechts een mens, die niets heeft om het hoofd op neer te leggen, van wie alles wat het oog van de natuurlijke mens kan zien, geringheid is, Zich het recht en het vermogen toekent om Zijn individualiteit aan alle anderen op te dringen, Zijn beeld hen op zaak een wijze in te drukken, dat Hij alles is en voor hen niets overblijft.

Zij wilden zich door de Vader niet laten trekken om te leren dat het vlees, waarvan de overgave voor de wereld het leven verwerft, waarlijk het vlees van een andere moest Zijn dan van de Zoon van David en dat het eten van het vlees van de uit de hemel gekomen Zoon van God, die als Mensenzoon onder hen woonde en zich tot een waarachtig offerlam gegeven had, het verlangen van alle vromen zou vervullen, die het manna hadden gegeten en toch gestorven waren, die het paaslam hadden gegeten en toch smeekten om de toekomst van het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt. In plaats van zich zo door God te laten leren, zetten zij in hun zelfgenoegzame, onverbroken aardsgezindheid hun klein verstand tegenover Zijn grote genade en waarheid.

54. Die daarentegen in Mij gelooft en zo zich Mijn bloedige verzoeningsdood met de krachten van de toekomende wereld, die in Mij zijn, Zich toeëigent, die Mijn vlees eet 1)en Mijn bloed drinkt, die heeft reeds hier beneden in de binnenste diepten van zijn wezen het eeuwige leven en Ik zal hem opwekken op de laatste dag, zodat dit leven zich ook naar buiten aan alle kanten ontvouwt (vs. 40).

De Heere gebruikt van hier viermaal (vs. 54 tweemaal en in vs. 56 en 57 elk eenmaal) een uitdrukking (trogein), die nog sterker is dan de vroeger gebruikte (phagein en esthiein: met vlijt eten, door- en in-eten). Omdat nu vóór de inzetting van het heilige avondmaal geen middel bestond van mondeling genieten van Christus' vlees en bloed, was de Kapernaïtische (onder het bereik van de zinnen vallende) verklaring van de rede van de Heere (vs. 52) onvermijdelijk, zonde die op directe wijze over het mondeling genieten handelen. Het geloof daarentegen eet en drinkt - en wel blijvend - Jezus Christus. Het laat Christus niet buiten, maar neemt Hem op, grijpt Hem aan en in Hem het leven, trekt Hem aan en maakt, dat wij in Hem zijn en gevonden worden. Die in geloof het woord bewaart, tot die wil Hij komen; en woning in hem maken (Hoofdstuk 14: 23). Daarom blijven ons geloof en Christus, in wie wij geloven, niet van elkaar gescheiden, zoals bijvoorbeeld ons denken aan een vriend de vriend zelf niet kan verkrijgen, niet in zijn bezit komen. Ons denken lijkt op een sleutel, waarin de voorstelling blijft liggen, die wij ons van de vriend maken; maar het geloof heeft handen, die tot Christus reiken. Terwijl Hij zelf Zijn hand in het woord naar ons uitstrekt en in onze ziel grijpt, dat zij levend wordt, grijpt de zo aangegrepen ziel weer Christus aan en dit aangrijpen is juist het geloof.

55. Want Mijn vlees is echt voedsel, dat waarlijk teweeg brengt wat in het idee van voedsel, namelijk door leven teweeg te brengen, waar anders de dood zou kunnen intreden en Mijn bloed is waarlijk drank, die zijn bestemming vervult, terwijl ander eten en drinken altijd slechts gedeeltelijk en voor korte tijd en daarenboven alleen in het aardse werken.

Christus' vlees is alleen voedsel in de ware en wezenlijke zin van het woord, namelijk waar leven gevend. Christus' bloed is alleen drank in eeuwige betekenis, hemelse verfrissing van het leven. Zolang de mens niet leeft, zich beweegt, ademt en geniet in deze wereld tot Christus en door Christus tot God, moet bij alle aardse voeding zijn honger naar leven, bij alle dranken zijn dorst naar leven voortduren. De omgang met het leven van Jezus, het aanschouwen van Zijn wezen, de overdenking van Zijn woord, de bepeinzing van Zijn dood wordt het meest eigen en hoge levensvoedsel van de gelovigen, zodat het genieten van Christus elk levensgenot voor hem verhoogt en voor hem met het aardse levensgenot steeds meer identiek wordt. En als hem dan zijn Christendom zo tot het hoogste levensgenot en al Zijn levensvoedsel christologisch is geworden, dan heeft hij het bewustzijn van het eeuwige leven, hij is nu een met het levensprincipe van de eeuwigheid en beweegt zich in de eeuwige werken van dit leven. Zijn leven gaat eeuwig van Christus uit en tot Christus heen en beweegt zich om Hem, als de planeet om de zon zich wentelt; daarom is het voor hem zeker, dat hij uit alle diepten van de fysische dood in de kracht van dit één worden met Christus door Hem weer in het licht van het leven zal worden gesteld.

56. Die Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt (om hier de voorzin van vs. 54 weer op te nemen en daarna wat daar in deze nazin is gezegd u duidelijk en verstaanbaar te maken) die blijft in Mij, dat Hij voortdurend in Mij leeft en zich beweegt en Ik in hem. Ik werk en bestuur zonder enige tussenpoos in hem en ben het, die alles voor zijn leven beschik in alle omstandigheden (Hoofdstuk 15: 4 vv 17: 23. 1 Joh. 3: 24).

De gelovige blijft in Jezus, want 1) hij doet afstand van alle eigen leven, alle eigen verdiensten, alle eigen kracht, alle eigen wijsheid en 2) hij verlaat zich in de volstrekte zin van het woord op Christus, omdat deze alleen in staat is al dit ledige aan te vullen. Het blijven van Christus in de gelovige duidt aan dat Christus alles wat Hij heeft en zelfs alles wat Hij is, Zijn hele persoonlijkheid volledig mededeelt. Uit deze wederkerige betrekking ontspruit voor de gelovige het leven.

Omdat het natuurlijk bestaan van de mens en het bestaan van Christus onvoorwaardelijk aan elkaar tegenover zijn gesteld, kan een ware en blijvende vereniging alleen zo tot stand komen, dat de mens Zijn bestaan opgeeft en het wezen van Christus in zich opneemt; de mens moet naar Jezus gevormd worden, anders is zijn vereniging met Christus slechts louter schijn, die als een morgenwolk verdwijnt.

Het karakter dat de Christen onderscheidt, wordt veroorzaakt door de verbintenis en gemeenschap met Christus als voortdurende regel van zijn leven (Rom. 8: 10. 2 Kor. 13: 5. Gal. 2: 20). Dat deze vereniging niet slechts ons persoonlijk en zedelijk bestaan inneemt en heiligt, maar ook tot de natuurlijke zijde van ons leven haar invloed uitstrekt, wordt juist daardoor bewezen dat de Heere het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed noemt; want wij worden daardoor Zijn Goddelijke natuur deelachtig (2 Petrus . 1: 4), maar zoals vanzelf spreekt, geen andere, dan die zich met ons vlees en bloed heeft verenigd. En zoals Hij omwille van ons vlees en bloed is geworden, zo zal Hij ons nietig lichaam verheerlijken omwille van Hem, om de gemeenschap, waarin Hij ons naar lichaam en ziel heeft opgenomen, zovelen onder in Zijn naam geloven.

Bij elk ander aards voedsel wordt het voedsel veranderd in vlees en bloed van de mens; hier is het omgekeerd; die Christus aannemen en met Hem één worden, zullen veranderd worden in de gelijkvormigheid van Zijn verheerlijkt lichaam.

57. Het onmiddellijk gevolg van zo'n geestelijke vereniging nu is dit: zoals Ik mens ben geworden en daardoor uit de eeuwige, goddelijke levenstoestand, die de Mijne was, in de menselijke, afhankelijke staat van een dienstknecht ben gekomen 42: 1") en Mij de levende Vader, die het leven in Zichzelf heeft en wiens leven dus enkel leven is, gezonden heeft en Ik in deze menselijke staat leef door de Vader, want Hij met wie Ik in blijvende wezenlijke gemeenschap sta deelt Mij ook blijvend Zijn eigen leven mee (Hoofdstuk 5: 26); dus die Mij eet als het levende brood, dat van de hemel is gekomen (vs. 51), die zal leven door Mij, omdat Hij zo Mijn leven blijvend in zich opneemt.

Christus brengt het leven, waarvan de Vader de bron is, tot het menselijk geslacht, dat sinds Genesis 3 een prooi van de dood was geworden. Want tegenover het: "Op de dat dat u daarvan eet zal u de dood sterven", komt, nadat Christus verschenen is, het: "op de dag dat u daarvan eet zult u leven. "

Zoals het onmogelijk is dat Christus door de dood werd gehouden, omdat Hij de eeuwig Levende tot Vader heeft en met Hem leeft in eenheid van wezen (Hoofdstuk 10: 30; 10: 38. Hand. 2: 24), zo is het ook onmogelijk dat de dood zich meester maakt van hen, die in hun sterfelijk vlees het leven van vlees en bloed van Jezus Christus mee leven.

De mogelijkheid om Christus' vlees en bloed zich ten oordeel te eten wordt hier weggelaten; of men eet Christus' vlees en drinkt Zijn bloed en heeft dan het eeuwige leven, of men eet en drinkt Christus' bloed niet, neemt Hem, de bron des levens, niet in zich op, neemt Zijn verzoenende dood niet aan en blijft daarom in de dood.

"Door de Vader", of "omwille van de Vader" leeft de Zoon, want de staat van Zijn levens rust daarop, dat de levende Vader Hem gezonden heeft, dat hij Hem tot Vader heeft, die levend is, dus ook Zijn leven uit de Vader heeft en onafhankelijkheid door Hem bezit. Eveneens leeft de gelovige "om Christus wil". hij heeft in Christus de grond en de wortel van zijn leven, terwijl hij Hem geestelijk eet, in de gemeenschap van Zijn vlees en bloed daardoor treedt en zijn leven is eveneens van dit genieten van Christus afhankelijk, als het leven van Jezus Christus van de Vader en van Zijn zending. Het spreekt vanzelf dat Christus hier niet van Zijn eeuwig goddelijk leven spreekt, maar van dat, wat Hij in Zijn menselijke natuur leeft, daarin Hij als dienstknecht van God is gekomen. Deze is echter dezelfde levenstoestand, die Hij ons wil meedelen, zodat de vergelijking naar alle zijden juist is, terwijl zij opnieuw bewijst dat hier sprake is van die gemeenschap met de Heere, die door het geloof wordt teweeg gebracht. Dit toch brengt alleen een blijvende verbintenis met Christus teweeg; evenals de zending van Christus een blijvende vereniging van de Mens gewordene met Zijn Vader bewerkt heeft. Zoals het leven van de Mensenzoon afhankelijk is van de zending van de Vader, zo ook het leven van de gelovigen van het genieten van Christus, of, wat hetzelfde is, van Zijn vlees en bloed.

Die in Jezus gelooft en Hem navolgt, ontvangt niet alleen door bijzondere uit- of inwendige gaven de mededelingen van de genade van de Heere, zodat hij in een uitwendige betrekking tot Hem blijft, maar door het levend geloof in Jezus' leven en dood voor ons geniet hij Jezus zelf, Jezus woont in hem, er ontstaat tussen hem en Jezus een even innige, levendige, krachtig werkende betrekking, als tussen de Zoon en de Vader van eeuwigheid bestaat.

58. Dit, van zo'n aard en werking, is het brood, dat uit de hemel neergedaald is, zoals reeds in vs. 50 is gezegd. Het is er echter niet gelijk met dat brood van de hemel, dat u zozeer hebt geroemd (vs. 31), niet zoals uw vaders het manna, dat in zekere zin ook welhemels brood wordt genoemd (Ps. 78: 24), gegeten hebben en zijn gestorven. Het manna was dus niet het ware brood uit de hemel (vs. 49), maar die dit brood, dat u aangeboden wordt (vs. 27 vv.), eet, zal in de eeuwigheid leven. (vs. 51).

Voor de zevende maal in de gehele rede keert hier het "van de hemel" terug: dit en zulk brood is dus, waarvan Ik heb gesproken - niet een brood van de hemel van die aard als waarvan u sprak en waarbij Ik moet zeggen: "en zijn gestorven"; bij dit brood daarentegen is geen gegeten hebben en dan sterven, maar voor ieder, die eet, is een onbeperkt, van het eerste eten aanvangend en blijvend "die zal leven in eeuwigheid. "

59. Deze dingen, zoals die van vs. 26 af zijn meegedeeld, zei Hij, (om dit wegens het groot gewicht van Zijn rede nog nauwkeuriger mee te delen dan in vs. 24 v. is gebeurd) in de synagoge, lerende te Kapérnaüm, nadat Hij Zijn voordracht over een bepaalde plaats van de Schrift had geëindigd.

Wij kunnen niet anders dan ons uit de synagoge te Kapérnaüm meteen in die zaal te Jeruzalem verplaatsen, waarin op het volgend paasfeest de Heiland met Zijn discipelen het paaslam at en het Sacrament van het heilig Avondmaal voor Zijn gemeente instelde. Zo'n Heiland moeten wij hebben, die Zich tot onze vreesachtige zielen neerbuigt en ook tot mondeling genieten ons de hemelse gaven voorhoudt, wier geestelijk genieten ons voor de zaligheid nodig is. De bijzondere zegen van het Sacrament bestaat daarin, dat het geestelijk genieten van het vlees en het bloed van Christus nu ook verzegeld wordt aan hem, die met de mond eet en drinkt.

Juist daarom, omdat het genot van Christus vlees en bloed de onveranderlijke voorwaarde is van leven en zaligheid voor ons, heeft de Heere het Sacrament ingesteld; juist daarom, omdat geen stillen van onze geestelijke honger en dorst, geen verkrijgen van het leven, geen vereniging met Hem, de bewerker en de bron van onze zaligheid, mogelijk is buiten het gelovig genieten van Zijn vlees en bloed: en omdat ons geloof deels zwak en vreesachtig is, deels hier beneden, waar wij onze schat nog in aarden vaten dragen en het gevoel geen vaste grond heeft, geeft Hij aan ons geloof in het Sacrament een onveranderlijke en ontwijfelbare steun en biedt Hij ons onder zichtbare tekens de hemelse gaven aan, die onmisbaar zijn voor de zaligheid.

Het is slechts van ondergeschikt belang te weten of Jezus reeds nu voornemens was de plechtigheid van het heilig avondmaal in te stellen. Dit komt ons waarschijnlijk voor. Hij

weet dat Hij weldra sterven zal. Het bericht van de moord op de Doper had het voorgevoel van Zijn naderend einde in Hem verlevendigd (MATTHEUS. 14: 13); onwillekeurig brengt Hij Zijn dood met het offer van het paaslam in betrekking, omdat Hij weet dat Zijn sterven voor het leven van de gehele wereld Zijn zou, zoals het offer van het lam voor het bestaan van het volk Israël geweest was. Wat was natuurlijker dan dat deze gegevens Hem een gedachtenismaaltijd van Zijn sterven voor de geest brachten zoals de paasmaaltijd het van het offer van het lam was?. . . . De instelling van het avondmaal zou daarom geen ingeving van het ogenblik geweest zijn. Sinds lang zou Jezus dit voornemen gekoesterd hebben. Sinds hoe lang? Wellicht sinds de dag dat Hij, verhinderd het paasfeest te Jeruzalem te vieren, van alle kanten de menigte zag toelopen en voor de menigte op staande voet een pascha bereidde, dat met het feest kon wedijveren, dat in de heilige stad gevierd zou worden. Deze dienst, die Hij als een tijdelijke schadeloosstelling aan Zijn leerlingen aanbood, werd later in het avondmaal in een blijvende instelling veranderd.

Het grof zinnelijk misverstand van de Joden, als wilde Jezus in de letterlijke zin Zijn natuurlijk vlees te eten geven, ging alle palen te buiten. Met recht mocht Jezus van hen, die nog pas zo uitnemend een wonderteken van Hem hadden aanschouwd en die Hem zelfs voor de Messias hadden verklaard (vs. 14-15), verlangen dat zij een dieper inzicht hadden in de geestelijke zin van Zijn reden. In vs. 33 en 48 had Hij Zichzelf het brood des levens genoemd. Vs. 35 en 40 bewijst dat het eten van dit brood geschiedt door het geloof in Hem; en als Hij nu zegt dat Zijn vlees, dat Hij overgeeft, dat brood is, dat is dat die gedaante, waaronder Hij alleen van de mensen kan worden gegeten, Zijn vrijwillig aangenomen menselijke knechtsgestalte is, dat Hij dit leven voor de wereld in de dood gaf, zo was dit voor de zodanigen, die de Vader heentrok tot Zijn Zoon (vs. 44) en die deze aandrang volgden, geenszins onverstaanbaar. Bij het eten van het vlees wordt ons nog het drinken van Zijn bloed vermeld. Is het vlees met de beenderen tezamen genomen de vaste stof van het menselijk lichaam, het bloed is daarvan de ziel (Gen. 9: 4, vgl. Lev. 17: 11.), dit is het levendmakende, het ontdekkende. Staat het voedsel inzonderheid in verband met het eerste, de drank doet dit vooral met het laatste; en evenals de lichamelijke mens tot zijn onderhouding bestendig de vernieuwing nodig heeft van de stof, waaruit het lichaam bestaat, zo ook heeft de geestelijke mens een gelijksoortige behoefte aan vernieuwing, verkwikking, verhoging van het persoonlijke leven van de ziel, dat deze algemeen menselijke substantie tot eigendom van een zelfstandig wezen moet worden. Jezus doet door het genieten van Zijn vlees, van Zijn heilige mensheid een nieuwe mens in hem ontstaan. Door Zijn bloed, het persoonlijk leven van de liefde, dat deze mensheid doet ontwikkelen en aangroeien, schenkt Hij hem een persoonlijk aandeel aan Zichzelf, bezielt en versterkt Hij de nieuwe mens in hem. Deze hoofdzakelijke uitwerking oefent Jezus' lichaam en bloed inzonderheid daardoor uit, dat Zijn lichaam voor ons gedood, Zijn bloed voor ons vergoten is en dat ons in het Sacrament van het Heilig Avondmaal, dat voor ons verbroken lichaam, dat voor ons vergoten bloed wordt uitgereikt. Uit deze rede laat zich daarom verder ook nog de tweeërlei gestalten in het Heilig Avondmaal verklaren. Daaruit volgt almede dat zij, die de leken de kelk in het Heilig Avondmaal onthouden, hun persoonlijke, vrije levensgemeenschap met Christus (het geestelijk priesterdom 1 Petrus . 2: 5, 9.) hen ontroven en hen, voor zoveel zij het vermogen, tot een volk vernederen, dat slechts door enige weinige leden van Christus wordt geregeerd.

59. Deze dingen, zoals die van vs. 26 af zijn meegedeeld, zei Hij, (om dit wegens het groot gewicht van Zijn rede nog nauwkeuriger mee te delen dan in vs. 24 v. is gebeurd) in de synagoge, lerende te Kapérnaüm, nadat Hij Zijn voordracht over een bepaalde plaats van de Schrift had geëindigd.

Wij kunnen niet anders dan ons uit de synagoge te Kapérnaüm meteen in die zaal te Jeruzalem verplaatsen, waarin op het volgend paasfeest de Heiland met Zijn discipelen het paaslam at en het Sacrament van het heilig Avondmaal voor Zijn gemeente instelde. Zo'n Heiland moeten wij hebben, die Zich tot onze vreesachtige zielen neerbuigt en ook tot mondeling genieten ons de hemelse gaven voorhoudt, wier geestelijk genieten ons voor de zaligheid nodig is. De bijzondere zegen van het Sacrament bestaat daarin, dat het geestelijk genieten van het vlees en het bloed van Christus nu ook verzegeld wordt aan hem, die met de mond eet en drinkt.

Juist daarom, omdat het genot van Christus vlees en bloed de onveranderlijke voorwaarde is van leven en zaligheid voor ons, heeft de Heere het Sacrament ingesteld; juist daarom, omdat geen stillen van onze geestelijke honger en dorst, geen verkrijgen van het leven, geen vereniging met Hem, de bewerker en de bron van onze zaligheid, mogelijk is buiten het gelovig genieten van Zijn vlees en bloed: en omdat ons geloof deels zwak en vreesachtig is, deels hier beneden, waar wij onze schat nog in aarden vaten dragen en het gevoel geen vaste grond heeft, geeft Hij aan ons geloof in het Sacrament een onveranderlijke en ontwijfelbare steun en biedt Hij ons onder zichtbare tekens de hemelse gaven aan, die onmisbaar zijn voor de zaligheid.

Het is slechts van ondergeschikt belang te weten of Jezus reeds nu voornemens was de plechtigheid van het heilig avondmaal in te stellen. Dit komt ons waarschijnlijk voor. Hij weet dat Hij weldra sterven zal. Het bericht van de moord op de Doper had het voorgevoel van Zijn naderend einde in Hem verlevendigd (MATTHEUS. 14: 13); onwillekeurig brengt Hij Zijn dood met het offer van het paaslam in betrekking, omdat Hij weet dat Zijn sterven voor het leven van de gehele wereld Zijn zou, zoals het offer van het lam voor het bestaan van het volk Israël geweest was. Wat was natuurlijker dan dat deze gegevens Hem een gedachtenismaaltijd van Zijn sterven voor de geest brachten zoals de paasmaaltijd het van het offer van het lam was?. . . . De instelling van het avondmaal zou daarom geen ingeving van het ogenblik geweest zijn. Sinds lang zou Jezus dit voornemen gekoesterd hebben. Sinds hoe lang? Wellicht sinds de dag dat Hij, verhinderd het paasfeest te Jeruzalem te vieren, van alle kanten de menigte zag toelopen en voor de menigte op staande voet een pascha bereidde, dat met het feest kon wedijveren, dat in de heilige stad gevierd zou worden. Deze dienst, die Hij als een tijdelijke schadeloosstelling aan Zijn leerlingen aanbood, werd later in het avondmaal in een blijvende instelling veranderd.

Het grof zinnelijk misverstand van de Joden, als wilde Jezus in de letterlijke zin Zijn natuurlijk vlees te eten geven, ging alle palen te buiten. Met recht mocht Jezus van hen, die nog pas zo uitnemend een wonderteken van Hem hadden aanschouwd en die Hem zelfs voor de Messias hadden verklaard (vs. 14-15), verlangen dat zij een dieper inzicht hadden in de geestelijke zin van Zijn reden. In vs. 33 en 48 had Hij Zichzelf het brood des levens genoemd.

Vs. 35 en 40 bewijst dat het eten van dit brood geschiedt door het geloof in Hem; en als Hij nu zegt dat Zijn vlees, dat Hij overgeeft, dat brood is, dat is dat die gedaante, waaronder Hij alleen van de mensen kan worden gegeten, Zijn vrijwillig aangenomen menselijke knechtsgestalte is, dat Hij dit leven voor de wereld in de dood gaf, zo was dit voor de zodanigen, die de Vader heentrok tot Zijn Zoon (vs. 44) en die deze aandrang volgden, geenszins onverstaanbaar. Bij het eten van het vlees wordt ons nog het drinken van Zijn bloed vermeld. Is het vlees met de beenderen tezamen genomen de vaste stof van het menselijk lichaam, het bloed is daarvan de ziel (Gen. 9: 4, vgl. Lev. 17: 11.), dit is het levendmakende, het ontdekkende. Staat het voedsel inzonderheid in verband met het eerste, de drank doet dit vooral met het laatste; en evenals de lichamelijke mens tot zijn onderhouding bestendig de vernieuwing nodig heeft van de stof, waaruit het lichaam bestaat, zo ook heeft de geestelijke mens een gelijksoortige behoefte aan vernieuwing, verkwikking, verhoging van het persoonlijke leven van de ziel, dat deze algemeen menselijke substantie tot eigendom van een zelfstandig wezen moet worden. Jezus doet door het genieten van Zijn vlees, van Zijn heilige mensheid een nieuwe mens in hem ontstaan. Door Zijn bloed, het persoonlijk leven van de liefde, dat deze mensheid doet ontwikkelen en aangroeien, schenkt Hij hem een persoonlijk aandeel aan Zichzelf, bezielt en versterkt Hij de nieuwe mens in hem. Deze hoofdzakelijke uitwerking oefent Jezus' lichaam en bloed inzonderheid daardoor uit, dat Zijn lichaam voor ons gedood, Zijn bloed voor ons vergoten is en dat ons in het Sacrament van het Heilig Avondmaal, dat voor ons verbroken lichaam, dat voor ons vergoten bloed wordt uitgereikt. Uit deze rede laat zich daarom verder ook nog de tweeërlei gestalten in het Heilig Avondmaal verklaren. Daaruit volgt almede dat zij, die de leken de kelk in het Heilig Avondmaal onthouden, hun persoonlijke, vrije levensgemeenschap met Christus (het geestelijk priesterdom 1 Petrus . 2: 5, 9.) hen ontroven en hen, voor zoveel zij het vermogen, tot een volk vernederen, dat slechts door enige weinige leden van Christus wordt geregeerd.

61. Jezus nu, die het hart van de mensen kende (Hoofdstuk 2: 25) en bij Zichzelf wist, zonder eerst te moeten onderzoeken, dat Zijn discipelen, die Hij onder elkaar zag fluisteren, daarover mopperen, dat Hij zo-even had gesproken van het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed, zei tot hen: Ergert jullie dit als was het een dwaas woord, als sprak Ik enkel ondenkbare, onverstaanbare woorden tot u?

61. Jezus nu, die het hart van de mensen kende (Hoofdstuk 2: 25) en bij Zichzelf wist, zonder eerst te moeten onderzoeken, dat Zijn discipelen, die Hij onder elkaar zag fluisteren, daarover mopperen, dat Hij zo-even had gesproken van het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed, zei tot hen: Ergert jullie dit als was het een dwaas woord, als sprak Ik enkel ondenkbare, onverstaanbare woorden tot u?

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf

gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de

discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest

niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees,

waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs.

62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest

niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

63. De Geest is het, die levend maakt. Wanneer Ik gezegd heb, dat die Mijn vlees eet het leven zal hebben, dan is het niet het vlees als zodanig, dat deze leven mededelende kracht bezit, maar de Geest, waarmee Mijn vlees vervuld, waardoor het doordrongen is. Het vlees, waaraan u bij Mijn woorden denkt, de materiële substantie, die bij aards genot van vlees verteerd wordt, is nutteloos. Hoe daarentegen Mijn vlees reeds nu in de staat van de vernedering door de Geest doortrokken is en leven mededeelt, zou u zeer goed aan uzelf gewaar kunnen worden, wanneer u in de juiste vatbaarheidtegenover Mij stond. De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven, zoals zij kunnen getuigen, die geloven (vs. 68).

Vlees op zichzelf is nutteloos, namelijk dat, dat volgens de mening van de Joden het vlees was, waarvan Jezus sprak (vgl. 2 Kor. 5: 16); de Heere spreekt hier in de veronderstelling, wanneer Zijn vlees niets dan vlees was, dat is echter veronderstelling van iets en dat niet zo is en onmogelijk is, evenals Hij in vs. 38 van "Zijn wil" spreekt.

In Christus moet de gemeenschap en eenheid van vlees en geest worden erkend.

Zonder de geest is het vlees niet dan vlees, wil de Heiland zeggen, en geen levend voedsel, maar met de geest is het een voedsel voor het leven vol genade. In Mij nu Zijn vlees en geest niet tegenover elkaar staande als het aardse en het hemelse, maar Mijn vlees en bloed, Mijn menselijke natuur is vol geest en leven.

Van Zijn vlees, vol van God, kon en mocht Jezus zeggen wat van menselijk vlees op zichzelf gesproken onwaar zou geweest zijn. Wanneer Hij echter ook lichamelijk, als Mensenzoon zal zijn ingegaan in de heerlijkheid van Zijn aan God gelijk, bovenwereldlijk bestaan, waarop vs. 62 doelde, dan zal elke ergernis aan Zijn woorden voor de gelovigen zijn opgeheven en dat de discipelen in geloof reeds nu dele ergernis overwinnen, kan Hij van hen verwachten, daarom zegt Hij: "De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. "

Als Jezus slechts zei: "zijn Geest" zou men kunnen verklaren: hebben een geestelijk karakter, moeten in een overdrachtelijke zin opgevat worden Maar Hij voegt er bij: "en zijn leven" en deze woorden zijn met deze verklaring in strijd. Jezus wil veeleer zeggen, dat Zijn woorden de zuivere incarnatie van de geest en het voertuig van het leven zijn. Een echo van het woord van Jezus is zo de belijdenis van Petrus: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven; " de ervaring van de ware gelovigen bestaat reeds, om de bewering van de Meester te bevestigen.

64. Maar er zijn sommigen onder jullie die niet geloven, sommigen nog te onvatbaar en te stompzinnig, dat Mijn woorden de juiste indruk op hen zouden kunnen maken; anderen omdat zij in vijandschap hun hart ervoor sluiten en zemoedwillig verkeerd begrijpen. a) Want Jezus wist van het begin van Zijn Messiaanse werkzaamheid af, toen Hij Zijn discipelen rondom Zich vergaderde (Hoofdstuk 15: 27; 16: 4), wel van allen wie en hoedanigen zij waren, die niet geloofden; b)en ten opzichte van de twaalf wie hij was, die Hem verraden zou.

a) Joh. 2: 25. b) Joh. 13: 11.

Het begin van de betrekking, waarin Christus met ieder kwam, vormt de tegenstelling tegen een langer samenzijn, dat tot psychologische beschouwingen aanleiding gaf. Niet daaraan ontleende Jezus Zijn kennis, maar aan Zijn deelgenootschap aan het privilegie van degenen, die harten en nieren proeft. En nu moest het voorafweten ook van Judas’ verraad, verre er van om te bepalen, dat Hij hem niet onder de apostelen opnam, tot zo’n opname juist aanleiding geven. De apostelkring zou geen waarachtige profetische voorstelling van de kerk zijn, hetgeen zij toch moest zijn, als Judas daarin niet was. De mening dat Jezus de misdaad van Judas daardoor niet had mogen bevorderen, dat Hij hem in Zijn kring opnam, rust op miskenning van de in God en Christus levendige morele wereldorde, die nog tot de huidige dag voortdurend diegenen, wier hart niet recht is, in toestanden inwikkelt, waarin de verzoeking tot hen komt, waarin hun zonde ontwikkeld wordt en tot rijpheid komt. De meeste moordenaars zouden onder andere omstandigheden zeer eerbare mensen hebben kunnen zijn. Het is niet de manier van God om ervoor te zorgen, dat niet ontwaakt wat in het hart sluimert, integendeel is Zijn hele leiding daarop gericht, dat een beslissing plaats heeft òf tot zaligheid, òf tot verdoemenis.

65. En Hij zei, toen Hij door Zijn wetenschap zo in de harten van Zijn toehoorders ingreep en daarbij geenszins verborg wat het onmiddellijk gevolg daarvan zou zijn (vs. 66): a) Daarom, omdat Ik dadelijk bij uw komen tot Mij duidelijk voorzag, hoe snel dat tot het tegendeel zou omslaan, heb Ik u gezegd (vs. 44 vgl. met vs. 37), dat niemand tot Mij komen kan, tenzij dat het hem gegeven is door Mijn Vader (Hoofdstuk 12: 39 v.).

a) Joh. 6: 44.

66. Van toen af, toen nu de vergadering uiteen ging en degenen, die bij dit woord in de synagoge te Kapérnaüm tegenwoordig waren, zich naar huis begaven, gingen velen van Zijn discipelen terug. Zij keerden tot hun vroegere dagelijkse bezigheden weer en wandelden niet meer met Hem; zij gingen niet meer mee, als Hij het land rondging en bekommerden zich niet meer om Hem.

Opzettelijk had de Heere Zich in Zijn hele rede zo geheimzinnig en voor het gewoon verstand ergerlijk uitgedrukt, opdat Hij kaf en koren mocht ziften en Zich een kring van juiste discipelen mocht winnen, voor het hoogmoedig verstand wil Hij niet alles zo helder als water inschenken. "Het is toch zo", zegt Hij tot hen: "nu gaat het ook uw begrip te boven. " Het moest openbaar worden, wie tot hiertoe slechts uitwendig meeliepen en wie daarentegen in het hart werden vastgehouden door de woorden van eeuwig leven, die zij nergens anders vernemen, waarom zij Hem aanhingen, ook waar zij de geheimen nog niet konden begrijpen, die boven de maat liggen van ons aardse begrip.

67. Jezus dan zei tot de twaalf, toen Hij met hen eveneens de Synagoge had verlaten: Willen jullie ook niet weggaan? Is er iemand onder u, die het wil doen, Ik houd hem niet terug, hij kan gaan. Wie ook geschokt of ontevreden is, Jezus niet. Hij had de uitslag voorzien en Hij verklaart, dat elke plant, die Zijn Hemelse Vader niet geplant had, zou worden uitgeroeid. Geheel vrijwillig moet het volgen of blijven zijn; het moet een zaak van het hart zijn, waarvoor men alles over heeft (vs. 8).

68. Simon Petrus dan, die meende uit het hart van al de anderen zonder enige uitzondering te spreken, antwoordde Hem: Heere! tot wie, tot welke andere Meester zullen wij heengaan, als wij U verlaten? Waar zouden wij terugvinden wat wij in U hebben, laat staan dat wij iets groters zouden vinden? U heeft de woorden van eeuwig a) leven, woorden die de stempel van het eeuwige leven in zich bezitten en het daar opwekken, waar men ze in geloof aanneemt.

a)Hand. 5: 20.

Maar hij, die hem echt met de verbazing, met de blijdschap, met de blijde beschaamdheid van een zondaar erkend en aangenomen heeft voor degene die Hij is; die in zich mag voelen en belijden dat Hij het alles is voor hem, die bindt deze heilige, deze blijde overtuiging; die verbindt zij en zolang hij van haar niet los kan worden, kan hij niet los worden van Christus. Wel kan hij uitroepen in de verslagenheid van zijn harten: "Heere ga uit van mij, want ik ben een zondig mens"; maar nooit kan hij besluiten, maar nooit durft hij het te wagen weg te gaan van Hem. Het zou een dwaasheid zijn, niet denkbaar in een ziel, waarvoor licht genoeg is opgegaan om in Jezus Christus de Zoon van God, de Zaligmaker van zondaars te zien; het zou een zonde zijn, die niet zou opkomen in het hart, waaraan die genade geschied is. Die gelooft, kan voortaan niet meer denken en doen wat hij wil, maar wat Jezus wil. Men kan niet geloven dat Hij de Christus is en van Hem weggaan, alsof Hij een bekwaam bedrieger was; niet geloven dat Hij God is en Hem verlaten, als was Hij een mens; niet geloven, dat Hij de Zaligmaker is en van Hem vluchten, alsof Hij kwam om ons te pijnigen vóór de tijd. "Waar zouden wij heengaan? Wij hebben geloofd en erkend, dat wij in U met de hoogste en liefderijkste openbaring van God, ja, met God zelf in menselijk vlees te doen hebben; en die overtuiging beneemt ons alle vrijheid. Wij kunnen niets doen, wij kunnen tot niets of niemand gaan in strijd met onze diepste en innigste overtuiging. Ons hart moet U toebehoren, omdat ons hart U kent. Nooit wordt de ziel haar afhankelijkheid, haar behoefte om zich aan een sterker te steunen, aan een waardiger over te geven, duidelijker, dan in dat ogenblik, waarin zij haar steun in wereld en mensen verliest en zo lang in haar zwakte dreigt te zullen neerzinken, totdat zij God gegrepen heeft, die Zich in Jezus, de Verlosser van al haar

afdwalingen, de Overste Leidsman op de juiste weg, aan haar openbaart. Nergens heeft zij zoveel steun nodig als op die weg; nooit was haar het gevoel van afhankelijk te zijn en van gesteund te worden zo dierbaar. Tot hiertoe heeft zij menigmaal gekozen en de keuze herroepen, heeft zij menigmaal zich overgegeven en teruggeëist, maar zij voelt en weet: na deze keuze is geen andere: deze overgave moet zijn voorgoed. Te scheiden van Jezus Christus en in Hem van God de Heer, is alleen te staan; nee, is niet te staan, is te vallen, is verloren te gaan. De band, die haar aan Hem verbindt, is die van de innigste, tederste, gedurigste liefde. Heer, tot wie zouden wij heengaan? Gij hebt geen meerdere, Gij hebt geen gelijke. In haarzelf heeft zij nooit een steunpunt gehad. En de steun, die zij bij mensen, die zij bij velen, die zij bij de wereld gezocht heeft, is haar ontvallen, is in zijne bedrieglijkheid haar openbaar geworden. Al wilde zij heengaan, zij moet wel bij U blijven; want, - tot wie zou zij gaan? Zij wil blijven, want van U af te hangen, door U gesteund te worden, is gelukkig, is vrij te zijn, is de onwettigheid van alle zedelijke beheersing door wereld en mensen in te zien, is kracht om er zich boven te verheffen; is de overwinning, die de wereld overwint. Zou vroeger een gevoel van volstrekte onafhankelijkheid van mensen en menselijke invloeden gelijk hebben gestaan met een gevoel van verlating en afsnijding; nu men het geluk kent van Jezus aan te hangen, hoe verschrikkelijk zou het denkbeeld zijn om zich verlaten, zich afgesneden te voelen van Hem; hoe moet, bij de enkele voorstelling van dat denkbeeld de band te vaster klemmen, die de Zijnen aan Hem verbindt. Of is het niet een afhankelijkheid, die haar grond heeft in de tederste, de innigste liefde? Een afhankelijkheid als van de bruid, die daar zegt van de bruidegom: "Zijn linkerhand is onder mijn hoofd en zijn rechterhand omhelst mij. " Er zijn mensen geweest, die zich met grote tederheid overgaven aan een mens, geheel leefden voor een geliefd schepsel. Het denkbeeld om daarvan te scheiden, was voor hen erger dan de dood. Dikwijls heeft God, in Zijn genade, zulke banden gebroken. Maar als de zodanigen daarna het verscheurd hart leerden toewijden, leerden overgeven aan Jezus om voor Hem te leven, voor Wie men eeuwig leven mag, dan voelden zij pas juist wat liefde was en hoe sterk haar banden, hoe onverbrekelijk haar behoeften om de Geliefde te bezitten, om Zijn bijzijn, Zijn gemeenschap niet te derven; om niet ontslagen te worden van de dienst van de liefde, die Hij eist. Zij voelden het met kalmte; zij wisten dat zij op de proef van de scheiding niet zouden gesteld worden. Er zijn ogenblikken, waarin de mens op zachte of onzachte wijze genoopt wordt om de ijdelheid van het tegenwoordige leven en zijn genietingen te erkennen. Waar men in het hart een groot leegte gewaar wordt, waarvan het de vervulling verlangt, waarin hij er zich toe begeeft om ernstig aan iets hogers, iets beters dan het tegenwoordige te deken en zich met het uitzicht op iets beters te troosten, waarin hij er zich toe zet, om naar de woorden van het eeuwige leven te luisteren, waarin die woorden nog slechts woorden, klanken blijven, die wel liefelijk in zijn oren klinken, ja, zijn hart voor een ogenblik in een zekere ontroering, in een zekere gloed brengen, maar de leegte nochtans niet vervullen, dat hem pijnigt, waarin wel de worden van eeuwig leven tot hem komen, maar het eeuwige leven nog ver blijft van Zijn hart. Het baat ons niet of de worden van eeuwig leven tot ons gesproken worden door degenen die ons het eeuwig leven gunnen; wij moeten ze ontvangen als uit de mond van Degene, die het eeuwige leven heeft en geeft. Dat is Jezus Christus en anders geen. De woorden van leven zijn slechts levengevende woorden in Zijn mond. Maar die dan ook tot Hem gegaan is, heeft geen leegte meer. Al de behoeften van zijn hart Zijn bevredigd. Hij ondervindt dat in Zijn gemeenschap, te midden van de wisselingen van dit aardse en vergankelijke reeds de vastheid van het hemelse gesmaakt wordt. Hij ondervindt, dat de troost

niet slechts, maar ook de kracht, maar ook het wezen van het eeuwige leven in zijn hart gedaald is. Dat hij is ingeleid in een kring van hemelse genietingen en hemelse rust. Dat hij reeds weet wat in alle levensomstandigheden op aarde zijn sterkte en zijn steun zal zijn en een troost, die hem niet van buiten wordt aangebracht, maar die hij omdraagt in zijn door Jezus behouden ziel. Gij hebt de woorden van het eeuwige leven. Hij, die weet wat het geheim van het eeuwige leven, het geheim van een leven, dat niet pas na de dood begint, maar nu meteen begint als hij zijn ziel aan Jezus overgeeft, het geheim van een leven dat dit tegenwoordige leven doordringt en heiligt en waarde en betekenis geeft, bij Jezus te vinden is; hij, die het bij Hem gevonden heeft die kent nu pas echt de onwaarde van al die dingen, waarvoor de mens in zijn onwetendheid zich zo dwaselijk kan opwinden, alsof zij het leven op aarde zou brengen. Die weet al te wel hoe dodelijk al het aardse en wereldse is en hoe bedrieglijk de troost en de pijnstilling, die het bij de schreiende ellenden van het leven en de harten aanbiedt, om ooit of ooit zijn Jezus voor iets te verlaten, dat uit de wereld is, die kan voor een gehele wereld niet van Hem scheiden. Waar zou hij heengaan? Tot de dingen, waarover hij zich nu schaamt en waarvan het einde de dood is? Tot de mensen, die van een eeuwige liefde en een onsterfelijke roem beuzelen, zonder er over te kunnen beschikken? Tot het genieten van zijn wellust, tot de dromen van zijn eerzucht, tot de vervoeringen van zijn verbeelding, de smeltingen van een week gevoel? Tot de koude troost van een onmenselijke wijsheid, die belooft de mens met zichzelf te verzoenen, door hem te verwijderen van God en God van hem? Ach, als hij het wilde, hij kan het niet meer! De woorden van het eeuwige leven zijn te luid uitgesproken in zijn hart, dan dat het zich zou kunnen openen voor iets, dat met het eeuwige leven geen gemeenschap heeft, dat met het eeuwige leven strijdt. Niets dat niet eeuwig is, kan de ziel schokken of verlokken, die het eeuwige kent. De wereld en haar begeerlijkheid is voorbijgegaan. Maar de ziel is bevredigd door Christus, zij wenst slechts haar leven en haar vrede te genieten en zij kan het niet, als zij zich verwijdert van Hem, die haar het leven gegeven heeft. Die verzadigd is van brood, voelt geen roeping om het nog eenmaal met wilde kolokwinten te beproeven, waarbij de dood in de pot is. De man grijpt niet naar speelgoed van het kind en de Christen niet naar speelgoed van de man. De bruid vergeet haar volk en haar vaders huis voor de bruidegom, die haar alles is en de Christen alles voor Jezus, die hem meer is dan alles en allen.

69. En wij hebben, in onderscheiding van hen, die zijn heengegaan, dadelijk van het begin, toen wij tot U kwamen (Hoofdstuk 1: 41 vv. , 45), geloofd en gedurende ons samenzijn bij U meer en meer, vooral in de laatst verlopen nacht allerduidelijkst (vs. 19 vv. MATTHEUS. 14: 28-33) bekend, a) dat Gij de Christus bent, de Zoon van de levende God (MATTHEUS. 16: 16, volgens andere lezing: de Heilige van God. Mark. 1: 24. Luk. 4: 34).

a)MATTHEUS. 16: 16. Mark. 8: 29. Luk. 9: 20. Joh. 11: 27.

Jezus’ gehele hart, Zijn weemoed en Zijn liefde drukt zich uit in Zijn vraag. Hij doet de vraag niet omwille van Zichzelf, want Zijn zaligheid is onafhankelijk van het gedrag van de mensen; Hij vraagt om de discipelen; de liefde tot hen dringt Hem, omdat men alles verliest, als men Hem verliest.

Hij, de ootmoedige Jezus, dwingt hen niet om te blijven, zoals ook de Vader hen niet dwong te komen, als Hij ze trok; maar er ligt toch in Zijn vraag een niet uit te spreken macht, een, die alleen bij ervaring gegeven kan worden; de macht van de liefde, die de vrijgelatenen vasthoudt.

Petrus antwoordt snel namens de anderen, zoals hij meent in naam van allen. Het "heengaan" neemt hij eerst op en hij drukt de gedachte, die voor hen nog ontzettend is, sterk uit: dat wij onszelf niet meer kunnen helpen en raden, is zeker, dus tot wie? tot wie als Meester en Herder? De Doper is er niet meer, misschien tot de leraars in Israël teruggaan? Het wordt hem bang om zo iets ook maar te denken: "Nee, wij blijven Uw discipelen!"

Hij voert twee redenen aan van het getrouw blijven: 1) Gij hebt woorden van eeuwig leven; 2) wij hebben geloofd en erkend, enz. Ook de apostelen konden Jezus' woorden, die geest en leven waren, nog niet geheel begrijpen; maar door de leidingen van de Vader erkenden zij, dat Zijn woorden niet van deze wereld, maar uit het eeuwig leven, de hogere wereld afkomstig waren en niet alleen daarheen wezen, maar werkelijk de kracht en de voorsmaak van het eeuwige leven meedeelden en dat Hij ook daarom niet van de aarde, maar van God afkomstig was. In zo'n verband is deze belijdenis de diepste en meest rijke van inhoud, die gedurende Jezus' leven op aarde een discipel aflegde.

70. Jezus verbeterde Petrus' mening, alsof hij in aller naam sprak, en antwoordde hen: a)Heb Ik u niet twaalf uitverkoren en een uit u is een duivel. De afval is dus zelfs in de nauwe kring van Mijn discipelen binnengetreden en zal nu, omdat het niet meer is weg te doen, tot een werkelijk duivels werk (Hoofdstuk 13: 2 en 27) worden 6: 17").

a) Luk. 6: 13.

71. En Hij, toen nog in dit woord door de discipelen niet begrepen (Hoofdstuk 2: 21 v.), zei dit, zoals zij later gewaar werden, van Judas Simons zoon, met de bijnaam Iskariot (MATTHEUS. 10: 2 vv. Nr. 12) want deze zou Hem verraden en was een van de twaalf, zoals de lezers reeds uit de vorige Evangeliën weten.

Jezus verscheurt de sluier, die deze schijnbaar eenstemmige belijdenis op het verborgen ongeloof van één van hen wierp. Daardoor wil Hij niet slechts Zijn verantwoordelijkheid tegenover Judas dekken, maar ook de ergernis voorkomen, die bij de apostelen zou hebben kunnen ontstaan als het bleek, dat hun Meester Zich vergist had. Daarom richt Jezus Zijn antwoord niet tot Petrus alleen, maar tot allen. Eerst komt Hij terug op de gebeurtenis, waaruit het gemeenschappelijk geloof, waarvan Petrus melding gemaakt had, scheen voort te vloeien "Ben Ik het niet, die u uitverkoren heb?" - Jezus noemt het feit, dat daarmee in scherpe tegenspraak is. De nadruk ligt op: "Onder u, door Mij zelf gekozen. " Duivel duidt als bijvoeglijk naamwoord een mens aan, die de eigenschappen van het wezen bezit, dat het Nieuwe Testament de "duivel" noemt. In dezelfde zin zegt Jezus tot Petrus (MATTHEUS. 16: 23): "Ga weg, achter Mij, satan. " Jezus had ook voor Judas de deur geopend; mensen met dezelfde geest bezield, hadden hem het voorbeeld gegeven heen te gaan; toch blijft hij en veinzend bedient hij zich van de belijdenis van Petrus, om zijn ware mening te verbergen. De

uitdrukking, waarvan Jezus gebruik maakt, drukt Zijn diepe verontwaardiging wegens de hardnekkigheid van Judas uit, omdat Hij het misdrijf vooruitziet, dat Zijn blijven ten gevolge moet hebben.

Nooit heeft de Heere Judas voor de andere discipelen openbaar te schande gemaakt. Zij weten hier niet, wie een duivel onder hen is; zij weten het ook de laatste avond nog niet, wie hij is, die Jezus zou verraden. Bij de discipelen, kunnen wij zeggen, was het de ootmoed, die aan eigen zonden dacht, verbonden met kortzichtigheid, dat zij Hem zo weinig kenden, maar Judas moet ook zelf de kunst hebben verstaan om zich met demonische zelfbeheersing te overmannen. Het veronderstelt zeker een niet gering meesterschap van veinzerij, als hij het woord van "een duivel onder de twaalf" kon horen, zonder dat zijn gelaat veranderde. Uit deze helse mismaking van geenszins gewone gaven, die hem waren verleend, kunnen wij de grootheid ervan zien.

Predikers kunnen de zonden van hun toehoorders wel bestraffen, maar met behoedzaamheid, dat zij niemand met name noemen, dat wel verbitterd, maar niet opbouwt.

HOOFDSTUK 7

CHRISTUS' PREDIKING IN DE TEMPEL

E. De vierde groep van getuigenissen van de Heere over Zichzelf in woorden en werken voegt bij de getuigenis, die Hij in het tweede deel der vorige groep over Zich gaf (Hoofdstuk 6: 48): "Ik ben het brood des levens", een tweede (Hoofdstuk 8: 12): "Ik ben het licht van de wereld", zodat wij in deze samenvoeging van groepen dezelfde volgorde door de Evangelist vinden in het oog gebonden, volgens welke Hij van het begin (Hoofdstuk 1: 4) van het Woord, dat alle dingen gemaakt heeft, zei: "In Hem was het leven en het leven was het licht van de mensen. " "In de gebeurtenissen, die verder worden verteld, wordt op in het oog vallende wijze bevestigd wat Johannes daar verder (Hoofdstuk 1: 5) heeft uitgesproken: "Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet begrepen. " De tegenstelling tussen Jezus en de Joden is reeds tot zo'n scherpte gekomen, dat eigenlijk het thema van alle verdere reden is: "Ik en gij. " Dit thema verkrijgt zijn toppunt in de verzekering van de Heere dat Hij de goede Herder is tegenover de huurling en vooral tegen de dieven en moordenaars, die komen om te stelen en te doden. Wij verdelen de groepen naar de beide feesten, die zij in geschiedkundig opzicht omvatten, in twee afdelingen.

I. Vs. 1-Hoofdstuk 8: 59. Volgens de gebeurtenissen, in het vorig hoofdstuk meegedeeld, op Pasen van het jaar 29 na Christus, heeft Zich Jezus nog een half jaar in Galilea opgehouden. Ten tijde van het Loofhuttenfeest eisen Zijn bloedverwanten van Hem dat Hij Zijn werkzaamheid naar Judea en Jeruzalem verplaatst, opdat Hij door Zijn werken erkend wordt en Hij Zijn rijk als Messias inneemt. Hij weigert zo'n opgaan naar de heilige stad met beslistheid, maar gaat evenwel een korte tijd daarna, omdat Hij weet, wat de wil van Zijn Vader wil is, tot het feest, maar niet in het openbaar, maar als in het geheim. De vijandige stemming van de Joden tegen Hem, die al in Hoofdstuk 5: 16 en 18 het karakter van moordzuchtige haat aannam, had tijd en aanleiding gehad in die zeventien maanden, om voor een betere gezindheid plaats te maken. Nu breekt dit echter uit als een vuur, dat lang onder de as heeft voortgeglimd en opeens door een scherpe windvlaag aangeblazen in heldere vlammen uitslaat.

a) Vs. 1-10. De door Jezus eerst afgewezen voorslag en het later toch door Hem genomen besluit om naar Jeruzalem tot het loofhuttenfeest te gaan.

1. En hierna wandelde Jezus weer in Galilea, zoals Hij dat vóór de geschiedenis in Hoofdst. 6 had gedaan, want Hij wilde, zoals Hij anders zou gedaan hebben, in Judea niet wandelen omdat de oversten van de Joden Hen probeerden te doden.

De tijd van dit halve jaar, waarop Johannes hier doelt, is aangevuld door de gebeurtenissen, die onze evangeliën-harmonie voorstelde. Er is echter ook in Galilea een werkzaamheid van enigszins andere aard dan de vroegere, die ongeveer tien of elf maanden duurde en genoemd is, op te merken. Ook in Galilea wordt toch sinds de spijziging van de vijfduizend en sinds het gebeurde in de synagoge te Kapérnaüm , het rondtrekken meer en meer tot een soort van vluchtend rondtrekken, totdat de Heere Zich eindelijk geheel en al tot Zijn lijden en sterven

voorbereidt en Zijn arbeid ertoe beperkt om de harten op die dicht bijzijnde toekomst voor te bereiden. Het is dus het Paasfeest van het jaar 29, waarop de spijziging van de vijfduizend met de voorvallen in de synagoge te Kapernaüm, die in de vorige afdeling door Johannes zijn beschreven, heeft plaats gehad, dat een beslissend keerpunt in het leven van Jezus was. In geestelijk opzicht was Hij eigenlijk reeds toen een uitgeroeide uit het volk van God, zoals Hij volgens de profetie in Dan. 9: 26 zou worden, in zoverre Hij in de haat van de Joden het niet kon wagen met Zijn discipelen te Jeruzalem het Paasfeest te houden. Terwijl de Evangelist op dezen haat wijst, die de Heere tot het verwijderd blijven van Judea noodzaakte, maakt Hij de overgang tot de volgende geschiedenis. Hij ziet daarmee tevens terug op de geschiedenis die in Hoofdstuk 6 heeft plaats gehad en verklaart vervolgens, waarom wij Jezus, hoewel Pasen, het feest der Joden nabij was (vs. 4) en het nalaten van het pascha houden in de wet met de straf van uitroeiing bedreigd is (Num. 9: 13) toch niet te Jeruzalem als in Hoofdst. 2: 13 vv. vonden, maar in Galilea. Intussen valt juist om deze staat van zaken het pascha van het jaar 29 met zijn zwaartepunt niet naar Jeruzalem, maar naar Galilea, waar reeds een voorspel plaats heeft van hetgeen de Apostel (1 Kor. 5: 7) schrijft: "Ook ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus" en zo is onze evangelist, die anders slechts Jezus' feestreizen en wat daarmee samenhangt, ons uit Zijn leven, maar in Hoofdstuk 6 uit Galilea vertelt, in zijn volle recht, als hij juist deze gebeurtenis uit de werkzaamheid in Galilea en wel deze alleen, in aanmerking neemt, want zij neemt de plaats in van de pascha-viering te Jeruzalem.

2. En het feest der Joden, waarvan in Lev. 23: 33 vv. wordt gesproken, namelijk de loofhuttenzetting, die in het jaar 29 op twaalf tot negentien oktober valt, (vgl. de kalender in het slotwoord op 1 Makk. Nr. 4 a.) was nabij.

3. Zo zeiden dan Zijn broers, die van Nazareth naar Kapérnaüm tot Hem waren gekomen om Hem, van wie zij dachten, dat Hij in Zijn werkzaamheid op de verkeerde weg was gekomen, op de juiste baan te brengen, die naar hun mening alleen tot het doel kan leiden tot Hem: Vertrek van hier. Ga uit Galilea, dat toch slechts in een hoek van het heilige land ligt en voor de Messias van Israël de juiste plaats niet is om Zijn heerlijkheid te openbaren. Ga heen in Judea en voornamelijk naar Jeruzalem, de hoofdstad van het land, om U daar weer te vertonen, nadat Gij meer dan vijftien maanden daarvan verwijderd bent gebleven. Dit moet Gij doen, opdat ook Uw discipelen, die Gij van vroeger daar heeft (Hoofdstuk 2: 23; 3: 26; 4: 1) en die het reeds lang U ten kwade duiden, dat Gij U zo geheel aan hen onttrekt, Uw werken mogen aanschouwen, die Gij doet en tot Uw erkenning als Messias bij het volk een beslissende stap doen want wat zal de aanhang, die U hier in Galilea naloopt, baten? Daarop kunt Gij immers nooit steunen?

4. Want niemand doet iets in het verborgen en probeert zelf, dat men openlijk van Hem spreekt. Niemand, die zelf een openlijke, algemene plaats beoogt, doet wat hem tot die plaats verheffen kan, in een verborgen hoek, waar niemand van degenen, op wier oordeel en medewerking het aankomt, Hem kan zien en opmerken. Gij hebt u echter sinds lang met uw grote wonderwerken werkelijk in een hoek verborgen, toen Gij deze werken in Galilea verspilde. Als gij deze dingen, die Gij gedaan hebt en zeer geschikt zijn om u als Israël's Messias geloof te verwerven, doet, openbaar U zelf dan aan de wereld; verleg de schouwplaats van Uw werkzaamheid daarheen, waar voor Israël het wereldtoneel is, naar

Judea en Jeruzalem, zo zult Gij tot Uw doel komen en spoedig de troon van David kunnen bestijgen, die U immers toekomt.

5. Met zo’n berispende aanmatigende taal spraken zij tot Hem, zodat zij Hem geheel op dezelfde wijze als de ruwe volksmenigte in Hoofdstuk 6: 14 v. behandelden. Want ook Zijn broers, die Hem onder Zijn bloedverwanten naar het vlees (Rom. 9: 3) het allernaaste waren geloofden niet in Hem. Zij erkenden Zijn goddelijke heerlijkheid niet, dat zij zich voor Hem de Verhevene boven alle mensen ootmoedig zouden hebben gebogen (Hoofdstuk 3: 31; 8: 23). Zij stonden integendeel op hetzelfde standpunt als het volk in het algemeen en zijn oversten (Hand. 3: 13 vv. 1 Kor. 2: 8.) Het bevestigde zich dus ook aan hen, wat in Hoofdstuk 1: 11 is gezegd (MATTHEUS. 13: 57; 16: 17)

Veel wordt onder de uitleggers gestreden, wie deze ongelovige broers van Jezus eigenlijk zijn geweest en waarin hun ongeloof bestond. Gaan wij van het laatste punt uit, dan is het duidelijk verkeerd om in het woord van de broers niets dan ironie en spot te vinden, zoals bijvoorbeeld Stier het verklaart: "Nu Broer, als Gij werkelijk de Messias bent (wij wachten echter liever, om op de ons dan toekomende eer te rekenen) maak er dan toch eindelijk ernst van en openbaar U!" Het is integendeel de volle ernst van de sprekers met hetgeen zij zeggen; zij nemen Jezus aan als de Messias, maar zoals Hij Zich geeft, willen zij Hem niet aannemen - en schrijven Hem nu de wegen, die Hij moet inslaan, naar hun vleselijken zin voor. Daardoor komen zij onder hetzelfde begrip van ongeloof, dat wij in Hoofdstuk 6 vonden bij degenen, die wel aan de ene kant erkenden: "Deze is waarlijk de Profeet, die in de wereld komen zou" maar aan de andere kant ook beproefden Jezus te vangen en tot koning uit te roepen. Het is hetzelfde ongeloof, dat reeds in Hoofdst. 2: 23 vv. de velen kentekende, aan wie de Heere Zich niet kon toevertrouwen, hoewel zij geneigd waren om Hem om de tekenen, die Hij deed, voor de Messias te houden. Wij mogen echter dit begrip niet nog meer uitbreiden, zoals bijvoorbeeld Hengstenberg doet; dat ook degenen, die reeds tot de twaalf behoorden, onder de sprekers geweest zouden kunnen zijn. Want in naam van de twaalven (afgezien van Judas de verrader) heeft Petrus de belijdenis in Hoofdst. 6: 68 vv. en later die in MATTHEUS. 16: 16 gedaan en de Heere heeft ze daarop als Zijn afgesloten gemeente geconstitueerd. Men doet hun dus onrecht als men het zwakke of klein geloof, dat hen nog aankleeft, als ongeloof voorstelt en hen ook plaatst onder het vonnis in vs. 7 : de wereld kan u niet haten (vgl. Hoofdstuk 15: 19). Omdat nu van de in MATTHEUS. 13: 55 genoemde broers van Jezus drie (Jakobus, Simon en Judas) tot de apostelen behoorden, zoals wij bij MATTHEUS. 10: 4 onder No. 9-11 hebben aangewezen, zo zou voor onze plaats alleen Jozes overblijven, maar van deze kan moeilijk worden gezegd: "Ook Zijn broers geloofden niet in Hem. " Zo zien wij ons dan verwezen naar de zwagers, of de mannen van de in MATTHEUS. 13: 56 genoemde zusters van Jezus, tot wier kring reeds de hofmeester op de bruiloft te Kana behoord schijnt te hebben 2: 10). Dat deze zeer goed onder de uitdrukking "broers" kunnen worden begrepen, daarvoor pleit de uitgestrekte betekenis van dat woord (Gen. 31: 23 vv.). De uitgestrekte zin geeft ook een recht om de uitdrukking nu eens van deze, dan weer van die personen op te vatten, zodat, terwijl in MATTHEUS. 13: 5 de broers van Jezus diens neven waren (?) ze hier Zijn zwagers zijn, evenals ook de uitdrukking "discipelen" naar de samenhang moet worden opgevat en nu eens de discipelen in engeren zin of de twaalf apostelen bedoelt, dan weer de aanhangers en navolgers van Jezus in het algemeen (MATTHEUS. 8: 21. Luk. 9: 59). Evenals

nu bij Johannes in Hoofdstuk 19: 25 het woord zuster, een aangehuwde zuster betekent, zo ligt het voor de hand om op onze plaats onder "broers" "zwagers" te verstaan; anders is het met de plaats in Hoofdstuk 2: 12.

6. Jezus dan wees hen niet met een kort woord af, maar verklaarde met vriendelijke neerbuiging de zaak, die hen had bezig gehouden. Hij zei tot hen: Mijn tijd, om dat te doen, waartoe u Mij dringt, namelijk om Mij voor de wereld te openbaren en tot dat einde naar Judea te gaan, zal zeker nog eens komen (Hoofdstuk 12: 12 vv.), maar is nog niet hier. Ik moet de tijd, die de Vader hiervoor bepaald heeft, nauwkeurig in acht nemen (Hoofdstuk 5: 19 v. 2: 4); maar uw tijd, omdat u zich bij uw besluiten en voornemens door eigen goedvinden en uitwendige omstandigheden laat leiden, is altijd bereid. U kunt dadelijk voortgaan tot volvoering van hetgeen u goeddunkt als slechts de tijd u gepast voorkomt,

7. De wereld kan jullie niet haten, want jullie zijn nog van de wereld en dan is het woord van toepassing: de wereld heeft het hare lief (Hoofdstuk 15: 18. 1 Joh. 5: 4); maar Mij, die niet van de wereld ben, haat zij, omdat Ik van haar getuig dat haar werken boos zijn (Hoofdstuk 3: 19).

8. Gaan jullie volgens jullie plicht (Deut. 16: 16) op tot dit feest, dat door u alleen als een van de drie heilige feesten van Israël kan beschouwd worden. Ik ga nog niet op tot dit feest; want Mijn tijd om Mij voor de wereld te openbaren (vs. 4) en door lijden Mijn heerlijkheid in te gaan (Luk. 24: 26), is nog niet vervuld, maar zal pas op het volgende paasfeest zijn (Hoofdstuk . 13: 1).

9. En toen Hij deze dingen tot hen gezegd had bleef Hij in Galilea, om van daar niet eerder te gaan, voordat de Vader Hem toonde, dat het uur nu daar was en waarheen Hij nu Zijn voet moest wenden.

10. Maar toen Zijn broers van Kapérnaüm naar Nazareth waren terug gekeerd, zich daar eerst aan een feestkaravaan hadden aangesloten en vervolgens opgegaan waren, toen ging Hij ook zelf op tot het feest. Hij had van Zijn Vader de aanwijzing ontvangen dat de tijd, waarop Hij zou worden weggenomen, wat het begin aangaat, gekomen was en Hij dus nu Zijn aangezicht moest wenden om naar Jeruzalem te gaan (Luk. 9: 51). Hij ging echter niet openlijk, zoals Zijn broers hadden gewild, maar als in het verborgen, als iemand, die alle opzien wil vermijden, om vervolgens opeens en onverwacht uit Zijn verborgenheid op te treden als een profeet, die God gezonden heeft (vs. 14; vgl. 1 Kon. 17: 1).

Porphyrius, een zeer geacht Nieuw-platonisch wijsgeer uit Tyrus, een leerling van Plotinus (geb. 233 en gest. te Rome in het jaar 304 na Christus) haatte het Christendom en probeerde te bewijzen, dat het een geheel onbetrouwbare godsdienst was, vooral Paulus als in tegenspraak met Petrus voor te stellen. Deze heeft van onze plaats gebruik gemaakt om de Heere van onbetrouwbaarheid of ten minste van onbestendigheid te beschuldigen. Hij toch zei tot Zijn broers: "Ik wil niet opgaan tot het feest" (het woord "nog" staat in de beste handschriften niet en is blijkbaar correctuur), terwijl Hij snel daarop werkelijk opging, hoewel "als in het verborgen. " Om hem die grond tot zo’n verwijt te ontnemen, heeft men later het "niet" in een

"nog niet" veranderd, maar daarmee alleen was de gehele zaak bedorven. Want dat kon en wilde Jezus nooit zeggen: "Ik ga nu nog niet op, maar na twee of drie dagen zal Ik gaan. " Ook kunnen al die verklaringen niet bevredigen, waarbij men of op het woord "feest" of op het "opgaan" de nadruk legt, om dit te verkrijgen dat de Heere slechts een opgaan in de Zin en voor het doel van Zijn broers, een deelnemen aan de feesttochten en de feestviering weigert, maar niet het komen naar Jeruzalem. Integendeel stond voor Jezus, als de broers met Hem spraken, van Zijn kant vast dat Hij niet naar het loofhuttenfeest moest gaan, maar eerst Pasen de voor Hem bestemde tijd was, om Zich weer te Jeruzalem te vertonen. Het gaan daarheen was voor Hem een gaan tot lijden en sterven en dat zijn eerst op het paasfeest worden vervuld; over de tussentijd had de Vader Hem nog niets geopenbaard. Wij hebben dus hier eveneens een beperkt weten van de Mensenzoon, zoals Hij dat in Mark. 13: 32 zelf van zich betuigt Zijn woord: "Ik wil niet opgaan tot dit feest, want Mijn tijd is nog niet vervuld" is ernstig gemeend en Zijn tijdelijk blijven in Galilea van die aard, dat Hij de Vader in de hemel voor het halfjaar tot aan Pasen vrij over Zich laat beschikken. Wanneer Hij nu spoedig daarop Zich uit Galilea verwijdert (MATTHEUS. 19: 1) en Zijn aangezicht straks keert, om naar Jeruzalem te gaan (Luk. 9: 51), dan heeft niet Hij zelf Zijn besluit veranderd, zoals Porphyrius dat voorstelt, maar de Vader in de hemel heeft intussen Hem, die steeds Zijn stappen van boven liet besturen, op het beslissend ogenblik getoond wat Hij doen moest en Hij is alleen de wil van de Vader gevolgd. Ook bij ons heeft het plaats, dat wij wel in het algemeen Gods wil over ons kennen, maar over bijzondere punten is ons voor een tijd nog het juiste inzicht verborgen. Pas op het beslissend tijdstip komt de goddelijke opheldering of besturing van omstandigheden over iets, dat wij vroeger nog niet konden bedenken en zo wordt een verandering van ons oorspronkelijk plan noodzakelijk. Het zou zedelijk verkeerd zijn als wij wilden aannemen dat onze plicht van standvastigheid volstrekt eiste, dat wij bij het oorspronkelijk plan bleven, dat het met het betrouwbare van ons karakter niet overeenkwam van een eenmaal opgevat plan of een gegeven woord af te wijken. Wij zouden met de alwijze en alwetende God gelijk moeten staan als wij in staat zouden zijn dadelijk een voornemen of plan op te vatten, dat onder alle omstandigheden het juiste en beste was en nooit hoefde teruggenomen te worden; het vasthouden aan hetgeen wij later als verkeerd leren kennen, of als strijdend met de goddelijke wil, zou zeker zonde zijn. Evenals er een abstracte rechtvaardigheid is, die, als men haar wetten volgt, juist het tegendeel wordt, zo is er ook een abstracte consequentie, die tot louter onverstand kan worden en tot het plegen van de zwaarste misdaden kan leiden, zoals het voorbeeld van Saul in 1 Sam. 14: 25-26 en van Herodes in Mark. 6: 26 vv. toont. "De standvastigheid van een Christen is even ver verwijderd van eigenzinnigheid als van wankelmoedigheid. Van de eerste, omdat de Christen zijn besluiten, die hij met het oog op de aanwezige omstandigheden nam, onder veranderde omstandigheden uit Christelijke wijsheid eveneens verandert (2 Kor. 1: 15. v. 23; 2: 1) en omdat hij door beter inzien van wat goed en nuttig is, ook bereid is het voornemen op te geven, dat rustte op verkeerd of gebrekkig inzien van het laatste, omdat de verandering van zijn bedoelingen, neigingen en besluiten niet op verstandeloze, onzedelijke luimen of op mensenvrees of liefde tot de wereld rust, maar op verstandelijke en zedelijken grond. Op een standvastig mens kan men zich verlaten, want datgene, waarin hij zijn bedoelingen en besluiten kan veranderen, valt niet in het gebied van datgene, waarop een ander een zedelijk recht, waartoe hij dus een zedelijke verplichting zou hebben. " Zo hadden de broers van de Heere, omdat Hij tot hen gezegd had: "Ik ga niet op naar het feest" slechts een zedelijk recht

daarop, dat Hij Zich nog niet voor de wereld openbaarde en een beslissing tot oprichting van het Messiaanse rijk teweeg bracht, maar wees tevens daarop, dat Hij in geen geval opging, en onder alle omstandigheden in Galilea bleef. De verplichting volgens dat recht heeft Jezus van Zijn kant getrouw gehouden, tot hun bedoelingen is Hij niet opgegaan. Dat Hij later toch nog naar Jeruzalem is gekomen, lag niet, zoals wij boven hebben gezien, in de oorspronkelijke bedoeling van de Heiland, maar was een leiding van de Vader, die Hem pas duidelijk is geworden nadat de broers reeds van Hem waren gegaan. Vatten wij de zaak zo op, de staat Zijn antwoord aan de broers geheel in het licht van het woord: "in Zijn mond is geen bedrog geweest" (Jes. 53: 9. 1 Petrus . 2: 22). De Zoon van God, die in alle dingen, waarin Hij voor ons een voorbeeld moest worden, gelijk aan een ander mens geworden is, is niet op een wijze door het leven gegaan, dat Hij in moeilijke toestanden van Gods verlichting en leiding, nooit nodig had de mededeling van de Vader op het gebed, maar in het volle bezit van de goddelijke wijsheid en alwetendheid altijd reeds vanzelf zou hebben geweten wat Hij moest doen. Zo’n mening wijst Hij beslist af door Zijn woord in Hoofdstuk 5: 19 en is ook niet te rijmen met de stelling dat Hij, hoewel Hij Gods Zoon was, toch in hetgeen Hij heeft geleden, gehoorzaamheid heeft geleerd (Hebr. 5: 8) en maakt Zijn bidden in de nacht, dat aan een werk van de dag van grote betekenis voorafging, zoals vooral de evangelist Lukas ons dat vertelt, tot enkel schijn. Verplaatsen wij ons in de toestand waarin Jezus Zich bevond toen de eis van Zijn broers tot Hem kwam, zo kwam het: "vertrek van hier" bij Hem overeen met de erkenning, dat de tijd nabij was om Galilea te verlaten. Had Hij toch reeds zelf uit het openbaar werken voor het volk Zich in de stilte van de arbeid aan Zijn discipelen moeten terugtrekken, Galilea was Hem door de verkeerde invloed van Zijn tegenstanders en door de geestelijke stompzinnigheid van de grote menigte tot een onrein Egypte geworden, waar Hij niet langer kon blijven. Van de uitgang, die Hij volbrengen zou te Jeruzalem, hadden ook Mozes en Elia op de berg der verheerlijking tot Hem gesproken (Luk. 9: 31). Alzo was hetgeen de broers verder verlangden: "Ga heen in Judea, opdat Uw discipelen Uw werken mogen zien, die Gij doet" zo Hij er naar had gehoord, niets anders geweest dan een bespoedigen van Zijn uitgang te Jeruzalem, die naar de raad van de Vader pas vervuld zou worden op het aanstaande feest, op pasen. Daarom kon Hij van het standpunt van dit menselijk bewustzijn van de broers geen antwoord geven, dan hetgeen Hij hen in vs. geeft. Hij spreekt open en zonder terughouding die gedachten uit, die Hemzelf voor de geest staan en bevatten niet in het minst een reservatio mentalis, of een verborgen gehouden gedachte van die aard, zoals de uitleggers nu zo en dan weer anders Hem proberen toe te dichten. Zonder twijfel had de Heere het plan om na het loofhuttenfeest Zijn arbeidsveld voor de tijd tot aan het naastbij zijnde pascha naar het land aan de andere kant van de Jordaan te verplaatsen, zoals Hij volgens MATTHEUS. 19: 1-20; 17 Mark. 10: 1-31 en Luk. 9: 57, 18: 30 dat later ook werkelijk heeft gedaan. De drie eerste Evangelisten, die deze werkzaamheid in Perea uitsluitend beschouwen, stellen ons de verwezenlijking van Jezus’ eigen besluit, als wij ons zo mogen uitdrukken, voor. Maar - en dit is het, waarmee Johannes aanvullende optreedt - voordat het tot zo’n verwezenlijking zou komen, had Zijn hemelse Vader de Heere Jezus nog een ander buitengewoon werk toegedacht, namelijk het in Hoofdstuk 5 ontstane conflict met de oversten te Jeruzalem in zo’n mate te verscherpen, dat de gedachten van moord, die reeds in de harten waren opgekomen en die geenszins waren uitgestorven, maar voor het ogenblik slechts geslapen hadden en weer waren opgewekt en aangewakkerd (Luk. 5: 17. MATTHEUS. 15: 1) of in hun duivelse aard erkend en door het geloof in Israël’s enigen

Helper en Zaligmaker werden overwonnen, of zich nog meer bepaald ontwikkelden en tot werkelijke daad zouden worden. Daarbij toch laat God het met niemand blijven, dat hij met boze gedachten en satanische aanslagen speelt, ze naar welgevallen opvat en naar welgevallen weer terzijde stelt, maar Hij drijft er hem toe, dat hij of bekeerd wordt of in Zijn verderf rent 24: 1). Het gehele volk zou met zijn oversten staan of vallen, zoals dat eveneens een van de goddelijke raadsbesluiten in Zijn regeren van de wereld is, dat de toestand van het hart en de bestraffing ervan bij regenten en onderdanen elkaar de hand moeten reiken (vgl. bij 2 Kon. 21: 9). Wat hetgeen Jezus volgens Hoofdstuk 7: 14-10: 40 op het loofhuttenfeest en het feest van de tempelvernieuwing te Jeruzalem en in Judea spreekt en doet, voor de geschiedenis van Zijn lijden en sterven betekent, wordt door de uitleggers voldoende aangewezen. Hengstenberg bijvoorbeeld zegt: "alles in deze afdeling dient ter voorbereiding van Jezus' kruisdood. De taal van de Joden is voortdurend toenemend en Jezus wekt die steeds meer als opzettelijk op door het onafgebroken op de voorgrond stellen van de hoogheid van Zijn persoons, die voor de Joden zo aanstotelijk is. " Als dit zo is, dan moeten wij komen tot het natuurlijke gevolg, dat de Heere zo niet gesproken en gehandeld heeft uit eigen om zo te zeggen menselijken drang, maar dat Hij hier Zich onderwerpt aan een last, die Hem door een bijzondere openbaring van de Vader ten deel is geworden. Zijn opgaan naar Jeruzalem tot het loofhuttenfeest, waarvan Hij de gevolgen duidelijk zag in tegenoverstelling van hetgeen de broers zich daarvan beloofden, heeft zo min in Zijn eigen "Ik wil" zijn grond, dat het integendeel wat Hemzelf aangaat bij Hem is: "Ik wil niet. " Hij is echter ook hier gehoorzaam geworden; Hij heeft Zich voor de wil van de Vader, die anders luidde, gebogen en een van Zijn zwaarste werken met dit opgaan op Zich genomen, gelijk aan dat, toen Hij Judas Iskariot onder het getal van de twaalf mee opnam Uit (10: 2 onder No. 12). Wij stellen ons de zaak zo voor: Nog aan de avond van dezelfde dag, waarop de broers tot Hem kwamen en na Zijn weigerend antwoord naar Nazareth waren teruggegaan, bracht Hij de nacht door met de Vader, in het gebed. Zijn verder werk, omdat Hij Galilea wilde verlaten, lag Hem op het hart en wel dacht Hij naar Perea te gaan. Maar daar ontvangt Hij de openbaring van de Vader: "niet naar Perea maar eerst naar Jeruzalem, reeds nu gedurende de nabijzijnde feestdag!" Als de Vader Hem daarmee in een toestand heeft gebracht, waarin het al de schijn heeft, als was Hij Zijn eigen, de broers bekend gemaakt voornemen ontrouw geworden, dan is dat ook, zoals alles in Zijn leven, ons ten goede geschied. De bovenvermelde wijze van abstracte gerechtigheid en consequentie heeft voor ons mensen zo'n verblindend schijnsel, dat menig gemoed geheel op haar verliefd en haar tot een godin maakt, waaraan hij alles ten offer brengt, ook het eigen betere weten. Des te meer was het nodig en heilzaam voor ons, dat de Beginner en Voleinder van het geloof eveneens in zo'n toestand Zich bevond, dat Hij de uitwendige schijn van consequentie en standvastigheid ten offer moest brengen om de Vader gehoorzaam te worden. Op welken weg en onder welke omstandigheden de Heere het opgaan tot het feest volbracht, blijkt uit $harmon$ 70-74 van de Evangeliënharmonie. Hij ging werkelijk, zoals de evangelist opmerkt, niet in het openbaar, maar als in het verborgen, hetgeen ons vooral ook bij het onderscheid tussen het gebeurde in Luk. 10: 38-11: 13 en vervolgens in zeer zichtbaar voor ogen komt.

Ons komt het eenvoudiger en juister voor om het: "Ik ga niet op tot dit feest" met v. d. Palm te verklaren: "Ik ga niet op met de menigte van feestgangers; wanneer Ik daarheen ga, ga Ik later en onvergezeld. "

De Heere ging zo verborgen als dit kon geschieden, Zich niet aansluitend aan de tot het feest opgaande gezelschappen, maar alleen met Zijn discipelen. De Heere hield niet van dat woelige, luidruchtige, pralende en schitterende, waar de wereldse mensen zo bijzonder op gesteld zijn. De Heere beminde de stilte, het verborgene en het eenvoudige. Zelfs de loop van de martelaren had meermalen iets heldhaftigs, hetgeen de loop van de Heere niet had. Trouwens men kan door een vuur draven, maar er stapvoets doorheen te gaan is nog iets anders. Bij de Heere Jezus is alles enig, Zijn loop is als de loop van de Zon aan de hemel, statig en heerlijk.

b. Vs. 11-36. Jezus midden op het feest te Jeruzalem, leert in de tempel en spreekt met de Joden.

11. Op woensdag de twaalfde oktober was het loofhuttenfeest begonnen. In die tijd was de Heer eerst tot nabij Jericho gekomen, om de terugkomst van de zeventig discipelen af te wachten (Luk. 10: 17). De Joden dan vermoedden zo te Jeruzalem niet dat Hij later zou komen en zochten Hem in het feest. Zij verwonderden zich, dat zij Hem niet in de tempel vonden, zoals zij handen verondersteld en zeiden: Waar is Hij?

a)Joh. 11: 56.

De uitdrukking "Joden" geeft hier het gehele volk te kennen met insluiting van de oversten. Men zal, omdat wij het recht niet hebben de laatsten in het bijzonder daaronder te verstaan, ook het woord "Hij" niet in verachtelijke zijn mogen opvatten; het werd integendeel door mensen van verschillende richting met verschillend gevoel gesproken. Het woord staat niet zelden om iets bijzonders te kennen te geven: "de beroemde" Jezus werd van alle kanten als een bijzondere persoonlijkheid aangezien, de gedachten van de verschillende richtingen bewogen zich om Hem.

Zoveel had men toch ingezien, dat het van grote betekenis voor de toekomst van het gehele volk moest zijn, of Hij invloed zou hebben of niet. Met grote spanning wachtte men dat Hij iets nieuws zou doen, om een beslissing te bewerken.

Dat Hij nu niet bij het feest verscheen, legde zich als een ban op de harten en maakte dat zij op het anders zo vrolijke feest niet echt vrolijk werden. Inderdaad is geen feest zonder Christus een feest.

Waar is Hij dan? zo zou men ook vaak bij geruismakende kerkelijke plechtigheden, of bij geleerde opgesierde predikingen vragen: waar is Hij, de hoofdpersoon?

12. a) En er was op deze en de beide volgende dagen veel gemurmel, een half luid, slechts in afgesloten kringen gevoerd spreken van Hem onder de menigte, die uit het gehele land naar de heilige plaats waren samengestroomd. Sommigen zeiden: b) Hij is goed, Hij meent het goed met het volk, zodat dit er slechts geluk en zegen van zou hebben, wanneer het Hem als Zijn Messias erkende; en anderen, die echter het minder deel uitmaken, traden driester en

bepaalder met hun oordeel op en zeiden: Nee, maar Hij verleidt de schare. Hij heeft het verdiend dat onze oversten scherp op Hem acht geven.

a) Joh. 9: 16; 10: 19. b) MATTHEUS. 21: 46. Luk. 7: 16. Joh. 6: 14; 7: 40.

13. Nochtans sprak niemand van degenen, die het eerste gevoelen waren toegedaan, vrijmoedig van Hem, a) om de vrees van de Joden, de oversten, die de openbare mening beheersten en niet lieten doorgaan wat tegen hun wegen en gedachten was.

a) Joh. 9: 22; 12: 42; 19: 38.

De vrees voor de Joden was ook de macht, die de tong van de welgezinden bond, ten bewijze hoe weinig ook bij hen het geloof nog was doorgebroken; het waarachtig geloof drijft de vrees buiten.

Nieuwsgierigheid zonder vrucht, onzeker weten en bij degenen, die Jezus toegenegen waren, vrees, om hun mening of neiging te belijden: dat is het wat Israël karakteriseert en tevens een profetie van Zijn gericht is.

14. Maar toen het nu in het midden van het feest was, op de vierde dag, d. i. op zaterdag 15 oktober, nadat Hij de nacht te voren Zich nogmaals door gebed had gesterkt (Luk. 11: 1), ging Jezus op in den tempel en leerde, omdat het juist feest-sabbat was, over een afdeling van deHeilige Schrift.

Uit de aard van deze dag, die een Zaterdag was, wordt het duidelijk waarom Jezus juist op deze in de tempel gaat en leervoordrachten uit de Schrift houdt, waarom Hij over Sabbatsschennis, waarvan Hij vroeger beschuldigd werd, spreekt (vs. 19 vv.).

Toen Hij hen leerde schijnt Hij niet van Zichzelf begonnen te Zijn, omdat de Joden daarvan later niets zeggen (vgl. vs. 15); zonder twijfel had Zijn leren betrekking op ontwikkeling van de inhoud van de Schrift vooral van het profetische woord (Luk. 4: 16 vv. ; 24: 27).

De Joden, die misschien al maatregelen genomen hadden om Hem op de karavanenweg te vangen, voelen zich door die mislukking diep teleurgesteld, maar des te meer verbaasd toen Hij daar te midden van het feest onverwacht verscheen. Geen vrees weerhield Hem, wijze bedachtzaamheid had het ogenblik van vertrek bepaald; zondaarsliefde dreef Hem uit, om daar onder die duizenden van Israël een goed zaad te zaaien en zodoende te Jeruzalem een schifting teweeg te brengen.

15. En de Joden, de Farizeeën en Schriftgeleerden, die Zijn voordracht mee hadden aangehoord en een diepe indruk hadden ontvangen van Zijn diep inzien in het goddelijk woord (Luk. 2: 47; 4: 32. Mark. 1: 22. MATTHEUS. 7: 28 v.), verwonderden zich en zeiden onder elkaar: Hoe weet deze de Schriften, dat Hij ze op zo juiste wijze weet uit te leggen, omdat Hij ze niet in een van onze leerscholen 2: 45") geleerd heeft (Mark. 6: 2 v. Hand. 4: 13)?

Dat Hij niet door hun scholen was gegaan wisten de Schriftgeleerden (niemand van hen had Hem onder de menigte van zijn kwekelingen gezien) en merkten zij ook uit Zijn leerwijze op en toch moesten zij Hem voor een Schriftgeleerde erkennen. In plaats dat deze erkentenis, aan hun geweten ontperst, hen nu zou leiden tot de erkenning van Jezus' geest en persoon, dient zij hun slechts daartoe, om zich pas echt deze ongerechtigde te verzetten. Het verdere van de geschiedenis, waartoe wij spoedig komen, is de allengs voortgaande verstokking van de Joden tegen de waarheid, die zich aan hun weten en geweten openbaart en bovendien ook het oordeel van de verharding; dit zal ons ook verklaren waarom de Heere hen later kinderen van de duivel kan noemen.

Het woord van de Joden is van gewicht tegen oude en nieuwe pogingen om Jezus' wijsheid af te leiden van de school van menselijke vorming.

16. Jezus wilde nu een gevolgtrekking voorkomen, die zij reeds op het punt waren te maken, dat Hij namelijk geen leerling was van hun gild, maar slechts van Zichzelf, uit eigen vinding en op eigen macht sprak en daarom een aanmatigend mens was, die geen opmerking verdiende, maar binnen zijn eigen grenzen moest worden teruggewezen. Hij antwoordde hun op hun overleggingen en zei: a) Mijn leer, hoewel de Mijne, omdat Ik ze voordraag en door haar Mij van andere leraars onderscheid, is de Mijne niet, wat de oorsprong aangaat, zodat zij een vrucht zou zijn van Mijn menselijk denken, maar zij is de leer van degene die Mij gezonden heeft. De Vader heeft Zijn woorden in Mijn mond gegeven en daarin gedaan, wat Hij ten opzichte van de in Deut. 18: 15 vv. beloofde profeet heefttoegezegd.

a) Joh 3: 11; 8: 28; 12: 49; 14: 10, 24.

De Heere wil met dit woord niet alleen zeggen, dat Zijn woord geen uitvinding is van eigen wijsheid, geen verdichting van zuiver menselijke gedachten, maar Hem door God geopenbaard; want dat is ook waar van het woord van de profeten en apostelen en ieder vroom prediker kan dat in zekere zin van Zijn leer zeggen. De Heere wil zeggen, dat Zijn woord gesproken is uit de innigste eenheid met de Vader, uit de diepte van de eeuwige waarheid, die God zelf is, zodat het in de meest eigenlijke zin Gods woord is. En wie dat van Zijn woord kan zeggen, moet in een betrekking tot God staan als geen ander mens; Hij moet de waarheid en het leven zelf zijn.

Nadere verklaring over het geheim van Zijn persoon, van Zijn oorsprong enz. , heeft Hij op deze dag niet gegeven; Hij zegt nu niet eens: Mijn Vader, maar altijd alleen: "die Mij gezonden heeft. "

Jezus doelt in vs. 15 stellig op Zijn aanschouwing van de geestelijke dingen, eer Hij in de wereld kwam (Joh. 3: 11); maar het is ook ontegenzeglijk, dat Hij Zich een bestendige en innerlijke mededeling van Gods gedachte toekende (Joh. 5: 30, 37). Maar buiten Hem waren er ook harten, in wie de Vader sprak. "Is er niet geschreven in uw wet, zo vroeg Hij eens aan de Joden (Joh. 6: 45), dat allen van God geleerd zullen zijn? Welnu, een ieder, die de stem van de Vader hoorde, zou tot Hem komen, het waren de hongerigen en dorstigen naar de gerechtigheid, de zielen, die Gods wil wilden doen, zoals die wil aan Israël in de profetie

geopenbaard was (Joh. 5: 39-47. Luk. 16: 31). Elke zo gestemde ziel zou zich over de oorsprong van Zijn leer uitspreken. De Joden konden en mochten zich daarover niet uitlaten, want zij wilden de begeerten van de duivel, hun vader, doen. En wat Zijn geestverwanten zouden bekennen, heeft geen opzettelijke aanduiding nodig: de wijsheid zal gerechtvaardigd worden van al haar kinderen (Luk. 7: 35). De goddelijke oorsprong van Jezus' leer kan dus alleen door Gods leerlingen erkend worden. De tegenstander te bewijzen dat Hij doet wat Hij van Zijn Vader gehoord heeft (Joh. 8: 38) en dat die tegenstander verkeerd oordeelt over de Godsgezant, is vergeefse moeite, hij behoort tot een heel andere wereld. Ten behoeve van de leerlingen van God geeft Jezus echter een maatstaf ter beoordeling van de juistheid van Zijn bewering. "Die van Zichzelf spreekt, zoekt Zijn eigene eer, maar die de eer zoekt van degene die Hem gezonden heeft, die is waarachtig en geen ongerechtigheid is in Hem. Men zou kunnen zeggen dat Jezus hier een zielkundige stelling uitspreekt, ontleend aan de ware wijsbegeerte van de zedelijkheid. Waaraan is de mens te onderkennen, die van zichzelf spreekt, bij zijn spreken van Zijn eigen gedachten en gevoelens, van zijn eigen menselijk, zondig ik uitgaat? Hieraan, antwoordt Jezus, of hij zijn eigene eer zoekt, toejuiching bij de mensen, aards voordeel, wereldse roem. Maar zoekt een dienaar de eer van zijn meesters, een knecht de eer van zijn heren, een boodschapper de eer van die hem de boodschap opgaf, een gezant de eer van zijn konings, dan is hij waarachtig, getrouw aan zijn roeping, gehoorzaam aan de ontvangen bevelen, rechtvaardig in zijn roeping en er is geen onrechtvaardigheid en afwijking van de weg van zijn roeping in hem. In zijn hoedanigheid van gezant moet hij naar dezen regel beoordeeld worden. Het is duidelijk dat Jezus deze algemene stelling in bijzonder opzicht tot Zichzelf uitsprak. Het was dus de grote vraag of Hij Zijn eigen eer zocht; zo nee dan was Hij waar, geheel in overeenstemming met Zijn gezantsplichten, waarom zou Hij deze schenden? Dan was Hij geloofwaardig, waartoe zou Hij de inhoud van Zijn lastbrief andere voorstellen dan hij was? Dan was Hij eerwaardig, want Hij week niet af van Zijn zedelijk ideaal, er was geen ongerechtigheid in Hem. Zo is Hij overtuigd van Zijn eigen zondeloosheid. Maar Zijn begrip daarvan is niet ontleend aan de publieke opinie, aan de zedenleer van zijn tijds, of aan het geweten van de mensheid; Hij heeft het ontleend aan Zijn roeping; het volbrengen van de roeping van God is voor Hem tevens het volbrengen van de wet van God, die van de heiligheid; Zijn toegewijdheid, Zijn overgave aan God kan niet gevonden worden, zolang men Zijn levenstaak niet gevat heeft; Jezus moet met Zichzelf gemeten worden. Maar daaruit vloeit dan ook voort dat Hij woorden spreken en daden verrichten kon, die Hij ter vervulling van Zijn bestemming spreken of doen moest, dus ter betrachting van Zijn levenswet en ter vermijding van enige afwijking, maar die anderen niet mogen spreken of doen zonder zich schuldig te maken aan onwaarheid en ongerechtigheid. Als Jezus dus de eer van Zijn Vaders gezocht heeft, is Hij zondeloos te achten naar Zijn eigen woord; en wie van ons zou durven beweren dat Hij Zichzelf en anderen misleidde, toen Hij in de laatste nacht van Zijn levens voor het aangezicht van de heilige en rechtvaardige Vader betuigde "Ik heb U verheerlijkt op de aarde, Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij te doen heeft gegeven?"

17. Dat het werkelijk is, zoals Ik hiermee van Mijzelf getuig, zou u snel aan uw eigen hart kunnen ervaren, als het u maar ernstig om een juiste, vaste overtuiging te doen was. Als iemand onder Mijn broeders naar God wil horen en dienswil doen, voor zoveel hij daarvan reeds heeft leren kennen, die zal, hoe oprechter het gemeend is, des te dieper en grondiger in

die waarnemingen, die hij maakt, van deze leer bekennen of zij uit God is, een directe van Hem ontvangen gave, dan of Ik van Mijzelf, naar menselijk weten en denken spreek; het eerste zal hem tot een levendig bewustzijn worden (Hoofdstuk 6: 63 en 68).

De "wil van God" bedoelt hier niet het eerst door Jezus geopenbaarde raadsbesluit voor het geloof (Hoofdstuk 6: 40), een beproeven van te geloven is een onding, evenals men ook niet op de proef bidden kan, of het werkelijk zal helpen, of bij wijze van proefneming Jezus kan navolgen, of Hij zich als de Leidsman openbaart. Maar wel beroept de Heere Zich bij aansluiting aan een vroegere grondstelling, op ieder oprechte tot geloof en erkentenis, dat Zijn leer van God is en vervolgens nog veel verder komen zal en moet. Niemand is zo onwetend in de godsdienst, dat hij niet iets van de waarheid zou weten en niemand wordt zozeer door godsdiensttwijfel verontrust, dat hij niet iets als Gods geopenbaarde wil zou erkennen. Nu zegt Christus: als iemand Diens wil doen wil, zoals hij die al heeft leren kennen, die zal gewaarworden enz. Deze wil van God is geopenbaard in wet, profeten en in eigen geweten - voor Israël in de wet en in de daarop rustende boet- en geloofsprediking van de profeten; maar er is ook bij alle heidenen een bewustzijn van God, dat in het praktisch geweten zijn onvernietigbare kern behoudt (Rom. 1: 32). En juist dit is genoeg! De Heere zegt niet: Indien iemand doet; van het doen zelf is eerst nog geen spraak, maar alleen van willen: "zo iemand wil Diens wil doen.

Dat iemand de wil van God wil doen, dat zijn willen en begeren aan de goddelijke wil gelijkvormig is, al is het dat ook in het volbrengen veel zwakheid is, reinheid en oprechtheid van hart, dat lust heeft in Gods wil en wegen, deze eist de Heere als voorwaarde en daarmee zegt Hij niets anders dan in Hoofdst. 3: 21; 8: 47 De zin en wil, geopend voor de goddelijke toespraak maakt het oor van de geest bovendien vatbaar en geopend, zodat hij met zekerheid erkent wat uit God is en aan de samenstemming daarvan met de getuigenis van God in Zijn eigen opgewekt en gereinigd geweten. Dit moet vooral gelden tegenover de betuiging van Jezus, dat zij zich aan het geweten zal voordoen in haar zedelijke reinheid en verhevenheid, waar de mens zich niet moedwillig verhardt en dan zal de toestemming van de erkennende geest snel volgen. Ongeloof en twijfel daarentegen komen voort uit de tegenspraak van het eigen ongebroken hart tegen de waarheid van God.

Op de vraag: is Jezus’ leer uit God? zal menigeen "nee" zeggen, omdat zij bij alle overige geleerdheid en verstand toch eigenlijk niets er van weten en zij daarom ook volstrekt geen gedachte ervan hebben, wat een verantwoordelijkheid zij daardoor tegenover de Heere en de geringste van Zijn dienaren op zich nemen. Er zullen er toch altijd wel zijn, van wie het woord van de Heiland waar is: "Zij weten niet wat zij doen". Wanneer echter dit "nee" zo hartstochtelijk en vijandig klinkt als hier in de tekst wanneer men het door lastering van de Heere, of van het Evangelie probeert te rechtvaardigen, geloof dan maar zeker dat in die mening zich niet de mening openbaart van een lichtvaardig onverstand, maar men met dat "nee" een kwaad geweten tot rust zoekt te brengen. Niet tevergeefs zegt de Heiland: "Die kwaad doet haat het licht en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet bestraft worden. " Tussen zulke mensen en de Heere is niet slechts een verschil van mening, er is een grote kloof geopend. Men heeft zich reeds de vraag voorgelegd: "Wat wordt er van mij, als Zijn woord waarheid is?" Hoe moet de wereld mij aanzien, als Zijn woord het oordeel over mij zal

uitspreken? Welke toekomst, wat voor lot moet ik mij voorstellen, als het volgens Zijn bedreigingen gaat? Tot wat een verootmoediging, tot wat een belijdenis, tot wat een veroordeling van al mijn streven tot hiertoe zou ik moeten besluiten, als ik nog enig deel aan Zijn beloften wilde hebben?" En men is tot het besluit gekomen: "daartoe zal het nooit komen. " Menigeen denkt, dat te willen geloven, zo'n zware zaak is, want men kan geen meester worden van zijn twijfel; maar waarlijk niet te willen geloven is nog veel moeilijker; want de inwendige stem, die de vijand van de waarheid nu eens zachter, dan eens harder toeroept: "Maar het kon toch waar zijn en als het waar was hoe dan?" laat zich nog veel minder onderdrukken. Hoe scherp en vijandig ook het "nee" is, dat hij zich afdwingt, het "ja" dat het geweten ondanks zijn wil gedurig spreekt, laat zich toch nooit geheel verdoven.

18. Maar daarvoor, dat het laatste niet het geval is, heeft u al een feitelijke getuigenis, die van uw willen niet eerst afhankelijk is. Die van zichzelf spreekt, probeert met hetgeen hij voordraagt zijn eigen eer bij degenen, die hemhoren en hoedt zich daarom ernstig om hen tegen zich verstoord te maken; hij predikt hen naar dat zij het wensen (2 Tim. 4: 3). Maar die de eer zoekt van degene, die hem gezonden heeft, die is waarachtig. Omdat Hij weet dat hij in de dienst van de God van de waarheid staat, legt hij zich toe op de strengste waarachtigheid (1Thess. 2: 3 vv.) en geen ongerechtigheid is in Hem van die aard, dat hij het recht zou buigen om mensen te behagen (Gal. 1: 10). Daarom moest u, die Gods wil niet wil doen en uzelf daardoor de weg afsluit om de goddelijke, zaligmakende kracht van Mijn leer aan eigen hart te ervaren, ten minste door uw haat tegen Mij zelf verklaren, vanwaar die leer is, die u in verwonderingbrengt; u zou Mij niet haten, als niet de goddelijke oordelende kracht van Mijn leren en handelen u trof (vs. 7).

Dat de Joden het in vs. 17 gezegde praktisch zouden toepassen, kon Jezus nauwelijks hopen. Daarom voegt Hij bij de positieve weg van erkentenis nog een negatief kenteken, dat ook voor het zwakste oog duidelijk was. Die alleen zijn subjectieve meningen op de markt wil brengen, die is het niet om de waarheid te doen, maar om zijn eigen eer. Een van zichzelf spreken is alleen mogelijk bij een gezindheid, die eigen eer of voordeel zoekt. Die daarentegen door Zijn gehele werkzaamheid en door het gevolg daarvan feitelijk toont, dat het hem niet om het Zijne te doen is, die voor Zijn werken niets oogst dan haat en smaad en toch zonder wankelen voortgaat op de wil, het recht en de eer van de Vader te wijzen, die bewijst daardoor dat Hij waarachtig is, dat Hij de waarheid tot inhoud van Zijn wezen en van Zijn leer en dat Hij geen onreinheid in Zich heeft.

19. Het bewijs dat u, zoals Ik u in het aangezicht moet betuigen, de wil van God niet wilt doen, kan Ik u uit een bepaald feit leveren. a) Heeft Mozes, op wie u als uw hoogste autoriteit roemt (Hoofdstuk 5: 45; 9: 28 v.), u niet de wet gegeven (Deut. 33: 4. Ps. 103: 7)? Verklaart u nu niet zelf deze wet voor de u geopenbaarde wil van God, die streng moet worden gehouden (Rom. 2: 17 vv.)? En evenwel, niemand van u doet de wet. U luistert niet naar het bevel, door hem over de beloofde profeet in Deut. 18: 15 vv. uitgesproken: Naar Hem zult u horen. U meent integendeel dat u zich alles tegen deze profeet mag veroorloven, zelfs wat ten opzichte van ieder ander mens zware zonde zou zijn (Ex. 23: 7. Hand. 7: 53). Waarom zoekt u Mij, opdat Ik openlijk uitspreken wat in uw harten omgaat, te doden? (vs. 25; 5: 16en 18).

a) Ex. 20: 1; 24: 3. MATTHEUS. 12: 14. Mark. 3: 6. Joh. 5: 18; 10: 39; 11: 53.

Het is een werk van de liefde, als Jezus de Joden hun moordlust openlijk uitspreekt, of zij misschien voor hun eigen gedachten zouden schrikken en zo van Hem zouden aflaten. Maar zij, die deze gedachte koesteren, willen van hun voornemen niet weten en laten daarom in vs. 20 de anderen voor zich spreken, die werkelijk daarvan niet weten.

20. De menigte antwoordde en zei: Gij hebt de (beter een) duivel, een onreine geest, Gij zijt bezeten, dat Gij u aan zo'n argwaan zonder enige grond overgeeft (1 Sam. 16: 14 vv. Joh. 8: 48, 52; 10: 20 v.), wie probeert u te doden? Wij weten er niets van, dat iemand onder ons zo'n voornemen zou koesteren,

Te Jeruzalem was de bedoeling van de oversten geen geheim (vgl. vs. 25); toch is het denkbaar, dat niet de hele menigte van het aanwezige volk van deze plannen onderricht was en daarom kon gevoeglijk uit zijn midden de tegenspraak komen, die wij hier vinden. Want die van de zaak wisten, zwegen en konden het zeer goed zien, dat de overigen de uitgesprokene beschuldiging van de Heere als een misgeboorte van de waanzin behandelden. Dat echter ook deze anderen niets nader aan Jezus stonden, bewijst de ruwe manier van hun tegenspraak.

"Gij hebt een duivel", dat is het refrein van de Joden, als zij zich in hun geweten getroffen gevoelen en zich op geen andere wijze kunnen redden. In Hoofdstuk 10: 20 zeggen zij: "Hij heeft de duivel en is uitzinnig. " Deze plaats toont aan, dat het niet slechts een manier van spreken is, als zij Jezus verklaren met een boze geest bezeten te zijn. Zij willen een verwarde toestand te kennen geven, maar leiden die verbijstering af uit het bezeten zijn door een boze geest.

Een prediker mag niet verwachten, dat hij voor de mensen van de wereld gerechtvaardigd zal worden; de bescheidenste klacht is een nieuwe misdaad voor hun geest.

21. Jezus bemoeide Zich niet verder met hun tegenspraak, die niet bij deze zaak behoorde en slechts ijdele uitvlucht was, maar ging met Zijn woord in vs. 19 verder voort. Hij antwoordde, om Zich te rechtvaardigen over Zijn handelwijze in Hoofdst. 5: 6 vv. waarom zij hem als een doodschuldige sabbatschender vervolgden en zei tot hen: Een werk heb Ik gedaan na de vorige, die Ik bij u te Jeruzalem verrichtte en die u zelf heeft verklaard voor goed en een profeet waardig (Hoofdstuk 2: 23; 10: 32), namelijk dat werk op het feest in Hoofdst. 5: 1 vv. en u verwondert u allen, alsof dat een breken van de sabbat was.

Jezus wil niet zeggen, dat Hij slechts één werk te Jeruzalem had gedaan, maar dat een enkel werk reeds voldoende was, om hen aanstoot te doen nemen; het "U verwondert u allen" is te verklaren volgens Hoofdst. 5: 10 vv. als verwondering over de vermeende sabbatsschennis en dus als ergernis.

De ergernis over dat werk had zich dus toch meer algemeen te Jeruzalem en onder het volk verbreid. Hun ziekelijke toestand werd echter juist daarin openbaar, dat zij allen opzagen en

een ophef maakten bij het ene werk van een man, die zo rijk was aan goddelijke werken. De gewaande verkeerdheid in het ene werk dreigt bij hen alles te verduisteren, wat hen ooit met bewondering had vervuld; maar ook dit gebrek is een misgeboorte van hun waan.

22. Maar hoe is het met het sabbatsgebod? Is het werkelijk, zoals u tegenover Mij voorgeeft het allerhoogste gebod, waaraan alle andere ondergeschikt moeten worden gemaakt, wanneer een conflict plaats heeft. Zie dan: Daarom heeft Mozes, voor wiens sabbatsgebod u zozeer ijvert in zijn verordening Lev. 12: 3, jullie de besnijdenis gegeven, niet dat zij uit Mozes is, maar uit de vaderen; hij toch gaf u in die verordening niet een nieuw gebod, maar bevestigde een gebod, dat al in de dagen van de vaderen was gegeven (Gen. 17: 12) en onderwierp zich daaraan en u besnijdt een mens op de sabbat. Als bij een jongetje de achtste dag na zijn geboorte op een sabbat valt, waarvan Mozes heeft verordend: u zult geen werk doen (Ex. 20: 10), laat u toch zonder enige bedenking die handeling plaats hebben, omdat u wel weet, dat het gebod van de besnijdenis hoger staat dan dat van desabbat en dit voor het andere moet wijken.

23. Als nu in de door uzelf volbrachte handeling een mens de besnijdenis ontvangt op en sabbat, hoewel dat toch zeker het doen van een werk vordert en als dit niet plaats heeft naar iemands gedachte, maar nauwgezet en altijd opdat de wet van Mozes, die de achtste dag vaststelt, zonder de sabbat uit tezonderen, niet gebroken wordt, zoals bij een uitstellen van de handeling zou geschieden, bent u boos op Mij, dat Ik, terwijl de besnijdenis op één lid betrekking heeft, een heel mens, die achtendertigjarige zieke (Hoofdstuk 5: 6 vv.) aan zijn hele lichaam gezond gemaakt heb op de sabbat? Meent u, dat zo’n werk op deze dag had kunnen worden nagelaten en wat Ik daarop verricht heb, een verkeerd werk zou zijn?

Met een voorwaarts wijzen "daarom" (vs. 22) begint Jezus de verwondering, die Zijn genezing op de Sabbat algemeen heeft teweeg gebracht, als ongegrond voor te stellen en wel door de analogie van de besnijdenis, die toch op een sabbat plaats had, krachteloos te maken. In plaats van eenvoudig te zeggen: "Omdat die van de vaderen afkomstig is", drukt Hij de hoofdreden, die voor de bewijsvoering zeer belangrijk is en met een daarom is ingeleid, negatief en positief uit en zegt: "Daarom gaf Mozes u de besnijdenis, niet omdat zij uit Mozes is, maar omdat zij van de vaderen afkomt en zo besnijdt u dan enz. " Deze stelling dient om de besnijdenis, hoewel door Mozes en de Wet van de Joden als goddelijk geboden en zo als rituele instelling gegeven, toch naar de oorsprong niet als een Mozaïsch, maar als een oud-aartsvaderlijk, reeds van Abraham afkomstig instituut voor te stellen; want hierin ligt de grond van het historisch recht daarvoor, dat de wet van de besnijdenis boven de sabbatswet gaat en daarom de sabbatsrust voor de besnijdenis moet wijken. Ook bij de rabbijnen wordt de stelling circumcisio pellit sabbatum (de besnijdenis dringt de sabbat terug) daardoor gewettigd, dat zij overlevering van de vaderen is.

De verwondering van het volk over de genezing op de sabbat rustte op een valse waardering van de sabbat, vgl. MATTHEUS. 12: 5.

De Heere noemt Abraham niet, maar zegt in het algemeen: zij, de besnijdenis, komt van de vaderen, omdat daardoor het onderscheid tussen de patriarchale tijd en die van de wetgeving

scherper op de voorgrond treedt. In de eerste liggen de wortels van Israël; die tijd was de tijd van het verbond van de genade en de belofte. Als uit een hogere ordening is het gebod van de besnijdenis in de wet van Mozes gekomen en deze oorsprong is nog daarin zichtbaar, dat de mindere ordening door die hogere wordt gebroken en dat Mozes zelf die verbreking sanctioneert. Het is dus niet maar een historische mededeling, die de Heere invlecht, dat de besnijdenis niet uit Mozes, maar uit de vaderen is; het laatste is de reden van haar opname in de wet van Mozes en stelt haar onverbrekelijke waarneming vast, ook waar zij met het gebod van de sabbat schijnt te strijden. Het is van belang om dit duidelijk voor de aandacht te houden; want zoals God met Zijn instelling van de besnijdenis niet kan worden beperkt door een wet, die met haar in strijd schijnt te zijn, zo kan ook het werk van de Zoon tot zaligheid daardoor niet beperkt Zijn (Hoofdstuk 5: 17). Nu wordt daar zowel als hier gehandeld over werkzaamheid tot zaligheid; maar terwijl die in de besnijdenis slechts bij wijze van voorbeeld en gedeeltelijk plaats vindt, omvatte de daad van de Heere de gehele mens en herstelde Hij die weer uit een langdurige ziekte.

Om het slot in vs. 23 goed te begrijpen, moeten wij bedenken dat in de beide met elkaar vergeleken handelingen, de besnijdenis en het wonder van de genezing van Jezus, een fysische daad en een geestelijke werking ligt. Bij de eerste bestaat de fysische daad in een gedeeltelijke, plaatselijke reiniging, de geestelijke werking is het intreden in de voorafbeeldende verbondsgemeenschap; bij de tweede is de fysische daad volkomen herstelling van de gezondheid en het geestelijk doel de werkelijke heiliging van de persoon (vgl. Hoofdstuk 5: 14). In beide opzichten is de hogere waarde van de tweede handeling onbetwistbaar.

24. a)Oordeel niet, zoals u bij zo’n mening doet, naar het aanzien, naar de schijn, zoals de zaak u uitwendig in het oog valt, maar oordeel een rechtvaardig oordeel. Luister naar de stem van uw eigen geweten, dat u leert, dat hier een goed, heilzaam werk tot stand gebracht is, dat hoe eerder hoe liever moest plaats hebben, om de in Lev. 19: 18 bevolen liefde uit te oefenen (Zach. 7: 9).

a)Deut. 1: 16, 17. Spr. 24: 23. Jakob 2: 1.

Naar de uiterlijke schijn kwam die daad van Jezus aan de Joodse wijze van beoordeling zeker als sabbatsschennis voor; maar de rechtvaardige beoordeling was die, waartoe Hij hen zo-even had geleid.

De boze, de vijandige oordeelt steeds naar de schijn; een rechtvaardig oordelen is alleen bij de vrienden van God.

25. Met dit woord in vs. 24 had de Heere Zijn toehoorders laten gaan. Deze spraken nu buiten in de voorhof over hetgeen zo-even besproken was. Sommigen dan uit die van Jeruzalem, die het grote woord voerden, als inwoners van de grote stad, zeiden: Is deze niet die onze oversten, toen Hij vroeger hier was, belaagden (Hoofdstuk 5: 16 en 18) en die zij proberen te doden?

Die in Jeruzalem woonden, waren natuurlijk beter bekend èn met het vroeger voorgevallene met Jezus te Jeruzalem èn met de moorddadige plannen van hun overheden dan de andere Joden, die uit andere plaatsen van Judea, of uit Galilea op het feest aanwezig waren en die meenden dat Jezus iets uitzinnigs zei, toen Hij betuigde, dat men Hem wilde doden.

26. En zie, Hij spreekt heden, nu Hij Zich weer heeft laten zien en horen, vrijmoedig, geheel open uit, wat men tegen Hem voorheeft en bestraft daarover Zijn tegenstanders als verachters van de wet (vs. 19) en zij zeggen Hem niets, als was Hij iemand die ook de wachters van het heiligdom niet durfden aangrijpen. Zouden nu wel de oversten, terwijl zij Hem vroeger als sabbatschender moesten vervolgen, echt weten, dat deze echt, zoals Hij zegt, de Christus, de Messias is (Hoofdstuk 1: 41).

Het dubbele "echt" bewijst dat zij eisen hebben over de kwalificatie van Messias, die zij in Jezus niet vervuld zien. Zoals de rabbijnen in vs. 15 de Heere verwijten, dat Hij niet in de scholen geleerd heeft en gepromoveerd is, werpen zij van hun kant Hem in vs. 27 voor, dat Hij van mindere afkomst is. .

De Joden wisten van Jezus leer niet, vanwaar Hij die had, al beeldden zij zich in dat Hij die zelf zou hebben uitgevonden; zo wisten zij ook van Zijn persoon niet, vanwaar Hij was, hoewel zij zich verbeeldden het te weten. Om die eerste inbeelding namen zij zijn leer, om dat ingebeelde weten namen zij de persoon niet aan.

27. a)Maar dat kan toch onmogelijk het geval zijn, want van deze weten wij van waar Hij is; namelijk uit Galilea, vanwaar geen profeet opstaat (vs. 52), maar de ware en wezenlijke Christus, wanneer Hij komen zal, zo zal niemand weten, vanwaar Hij is.

a)MATTHEUS. 13: 55. Mark. 6: 3. Luk. 4: 22.

Deze woorden kunnen natuurlijk geen tegenspraak zijn van de afstamming van de Messias van David en uit Bethlehem, die zo nadrukkelijk door de Heilige Schrift is meegedeeld en door de gehele natie werd erkend (vs. 42. MATTHEUS. 2: 5 vv.). Zij wijzen daarentegen, in volkomen overeenstemming met het Oude Testament daarop, dat de Messias naast deze natuurlijke een bovennatuurlijke wijze van bestaan zou hebben; dat in Zijn bestaan iets zou liggen, dat onvoorwaardelijk boven alle menselijke factoren verheven is - een verschijning of persoonlijkheid, waarvan niemand weet, vanwaar die is, is een zodanige, die geheel uit het natuurlijk causaal verband uittreedt (vgl. Jes. 53: 2, 8. Mal. 3: 1. Dan. 7: 13). Van die wonderbaren, uit natuurlijke oorzaken onverklaarbare aard kunnen zij in Jezus niets ontdekken; alles scheen hen ordinair te zijn en zelfs ver te blijven achter de grenzen van zuiver menselijke verhevenheid (vgl. Hoofdstuk 6: 42). De enige fout in hun redenering was dat zij onbekwaam waren de verborgen heerlijkheid te ontdekken.

Ten opzichte van het optreden van Christus hadden zich door velerlei invloeden verschillende meer of minder fantastische verwachtingen bij de Joden gevestigd; bovendien vormen mensen, zoals hier het woord voeren, zich graag dadelijk naar ogenblikkelijke behoefte een inzicht, als er van een stoute ontkenning sprake is.

Om hun eigen ongeloof te rechtvaardigen werpen zij een zwarigheid op. Zij verwarren, zoals gewoonlijk de ongelovigen doen, het goddelijke met het menselijke. Naar Zijn goddelijke afkomst zou de Messias evenals Melchizedek geen geslachtsrekening hebben, maar naar Zijn mensheid zou Hij de Zoon van David Zijn.

Dat Jezus zo vrij uit en zo in het openbaar predikte, trof sommige bewoners van Jeruzalem. Omdat zij de bedoeling van de priesters beter kenden dan de menigte, die van het land kwam, stonden zij gereed om gevolgtrekkingen ten gunste van Jezus uit dit verschijnsel af te leiden; maar een bedenking weerhield hen. In die tijd toch was de mening algemeen verspreid, dat de oorsprong van de Messias geheel onbekend moest zijn. Een spoor van dit gevoelen vinden wij bij Justinus terug, die deze woorden in de mond van de Jood Tryphon legt: "De Christus moet zelfs na zijn geboorte onbekend blijven en Zichzelf niet kennen en zonder enige kracht zijn, totdat Elia plotseling verschijnt, Hem zalft en allen openbaart. " Dit denkbeeld stond wellicht met de voorspellingen in verband, die de diepe vernedering beschreven, waartoe het geslacht van David tijdens de geboorte van Jezus vervallen zou zijn. Ongetwijfeld wist men zeer goed dat de Messias te Bethlehem geboren zon worden, maar het duidde hier niet de plaats, maar de bloedverwanten, het gezin aan; en die hier spreken zijn van mening, dat zij de oorsprong van Jezus in dit opzicht zeer goed kennen, vgl. Hoofdst. 6: 42 Zo offeren zij de zedelijke indruk, die de persoon en het woord van de Heer op hen gemaakt had, aan een zuivere kritische bedenking op; voorwaar een zeer verkeerde weg om tot de waarheid te komen!

28. Jezus dan ging eveneens uit de synagoge in de voorhof en hoorde daar de aanmerkingen van de mannen van Jeruzalem over Hem. Hij riep daarop in de tempel 1) en maakte het: van deze weten wij waar Hij is tot een uitgangspunt om Zichzelf nader te openbaren, lerend en zeggend: En u kent Mij en u weet vanwaar Ik ben, namelijk in zoverre uw vleselijke ogen en uitwendige zinnen reiken. Maar aan de andere kant van die lijn ligt nog veel. En zoals Ik vroeger (vs. 15 vv.) tegenover uw mening over de oorsprong van Mijn leer kon betuigen, dat ik niet van Mijzelf spreek, zo betuig Ik nu ook tegenover uw mening over de oorsprong van Mijn persoon: Ik ben a) van Mijzelf niet gekomen; b)maar, in onderscheiding van die fabel- en nevelachtige hemel, waarvan u een evenzo fabel- en nevelachtig verschijnen van uw Messias verwacht, betuig Ik: Hij is waarachtig, als zender van de Christus, die Mij en geen ander gezonden heeft, welken Waarachtige jullie niet kennen 2), hoezeer u zich ook beroemt Hem te kennen (Hoofdstuk 8: 19 en 54 v.).

a) Joh. 5: 43; 8: 42. b) Joh. 8: 26. Rom. 3: 4.

1) De eerste Evangeliën spreken slechts eenmaal van "roepen" van Jezus, namelijk aan het kruis (MATTHEUS. 27: 50. Mark. 15: 37). De gevoelvolle en daarom voor uitingen van gevoel zeer vatbare Johannes vermeldt daarentegen meermalen (vs. 37. Hoofdstuk 11: 43; 12: 44) het roepen van Jezus.

Een smartelijk, een weemoedig roepen! Zo droeg Christus Zijn smarten over hun verblinde toestand, over hun verblind gedrag.

Het is een klaaggeschrei, dat Jezus hier in de tempel laat horen, maar Hij deed het "lerend", zegt de Evangelist, want "Hij zal niet twisten, noch roepen, noch zal er iemand Zijn stem op de straten horen" (MATTHEUS. 12: 19).

2) De eerste woorden: "Ja, u kent Mij en u weet, van waar Ik ben" zijn niet, ook in het minst niet honend of ironisch te begrijpen, hetgeen bij Zijn feestelijke stemming en liefdevolle ernst niet zou passen. Hij geeft hen integendeel toe, dat zij in zekere zin werkelijk Zijn oorsprong kenden, voor zoverre Hij waarlijk mens en Davids Zoon was. "En toch ben Ik van Mijzelf niet gekomen", zo gaat de Heere voort, "ondanks deze u wel bekenden oorsprong ben Ik toch van God uitgegaan; " maar dat hun dit niet bekend was, dat was aan hun eigene vervreemding van God te wijten.

Zoals Jezus niet van Zichzelf spreekt, zo is Hij ook niet van Zichzelf, d. i. niet op eigen hand, naar eigen willekeur gekomen, maar als een Gezondene. En Hij, die Hem gezonden heeft, is een zodanige, die macht en bevoegdheid heeft, als geen ander om te zenden; door Hem gezonden te zijn, verleent daarom ook onvoorwaardelijke: aanspraak op geloof en gehoorzaamheid.

29. Maar a)Ik ken Hem, want Ik ben van Hem (Hoofdstuk 6: 46) en Hij heeft Mij gezonden.

a)Joh. 10: 15.

Tegenover het niet kennen van God, dat Jezus de Joden verwijt, plaatst Hij het innerlijk bewustzijn, dat Hij zelf van God en van Zijn betrekking tot Hem heeft. Deze betrekking is tweevoudig van aard; zij ziet op Zijn wezen en op Zijn zending. De uitdrukkelijke onderscheiding, die Jezus tussen deze beide afhankelijke versleden maakt, veroorlooft ons niet het eerste verslid op de zending te doen zien. Jezus verzekert dat Hij God kent, ten eerste krachtens de wezensgemeenschap, die tussen hen beide bestaat, vervolgens wegens de goddelijke oorsprong van Zijn zending. De gezant gaat vertrouwelijk met Zijn Zender om en kent Hem daarom. Daaruit volgt dat Hij de Messias is, maar in een veel verhevener zin dan de Joden aan dit woord hechten.

De Heer was de Gezondene van de Vader en voelde Zich alleen in deze waardigheid en wilde Zich alleen in deze waardigheid erkend hebben. Was deze eis te groot? Nee, hij was klein; de kleinste, die Hij doen kon en die Hij juist, omdat Hij de kleinste was, deed, opdat er geen verontschuldiging voor het ongeloof zijn zou; immers Zijn wonderen waren de sprekendste getuigen van Zijn goddelijke zending. Van Zijn discipelen vroeg Hij meer. Deze moesten Hem ook erkennen als de Christus, als de Geliefde van de Vader, als de enige Behouder en Zaligmaker als de Heer der heerlijkheid, die jullie niet kennen. Dit is een hard woord, maar de waarheid, die de mens aan zichzelf ontdekken moet, kan niet zacht zijn. Het instrument, waarmee een heelmeester de insnijding doet moet scherp zijn. Maar Ik ken Hem. Een scherpe tegenstelling; het is de volle middagluister tegenover middernachtelijk duister. Want Ik ben van Hem. Een woord van oneindige inhoud, dat de eeuwige geboorte van de Zoon uit de Vader verkondigt. De Heere laat meermalen woorden vallen, waarin het geloof zich verlustigt als in onmetelijke schatten, die de Heere echter voor het volk meteen weer met eenvoudige

woorden bedekt. "En Hij heeft Mij gezonden. " Dit was echter, zoals wij opmerkten, de eenvoudigste vorm, waarin de Heere der heerlijkheid Zijn persoonlijkheid kon verbergen; nochtans moeten wij er bij opmerken dat de Heere Zich nooit opzettelijk de Gezondene van God, maar de Gezondene van de Vader noemde. Het is een treurige en aanstotelijke misgreep bij degenen, die gedurig spreken van de betrekking van de Heere tot en van Zijn gehoorzaamheid jegens God; de Heere daarentegen sprak altijd van Zijn betrekking tot en van Zijn gehoorzaamheid aan de Vader en ook de apostelen spraken niet van de God van de Heere Jezus Christus, maar van dan God en Vader van onze Heere Jezus Christus. Wij moeten voor fijne onderscheiding een fijn gehoor hebben. Juist in de fijnste onderscheidingen liggen de wezenlijkste verschillen.

30. De tegenstanders uit Jeruzalem (vs. 25 vv.) merkten bij de woorden van de Heere wel op, in welke verhouding Hij Zich tot God plaatste en daarom achtten zij zich gerechtigd Hem aan hun oversten als een godslasteraar over te leveren (Hoofdstuk 5: 18). a) Zij probeerden Hem dan te grijpen; maar niemand van hen sloeg evenwel de hand aan Hem 1) om zich van Hem meester te maken, want Zijn uur, dat volgens Gods raadsbesluit eenmaal zou komen, wanneer Hij aan Zijn vijanden zou worden overgegeven (Luk. 22: 53), was nog niet gekomen 2).

a)Mark. 11: 18. Luk. 19: 47; 20: 19. Joh. 7: 19; 8: 37.

1) Zozeer hield de Geest van Zijn majesteit hem gebonden, en daardoor waren deze, die Hem om Zijn afkomst veracht maakten (vs. 27), juist het meest gepast bestraft.

2) Deze woorden Zijn voor alle dienaars van Christus zeer vertroostend. Evenmin als iemand het Hoofd een haar krenken kon, evenmin de leden voordat het uur gekomen is. En is dit gekomen, dan mogen zij evenwel van goede moed zijn; want ook dan zijn zij niet in de hand van de mensen, maar in de hand van God.

31. a) En velen uit de menigte, uit de klasse van hen, die reeds in vs. 12 het oordeel hadden geveld: Hij is goed geloofden in Hem, dat Hij waarlijk de Messias was (Hoofdstuk 2: 23) en zeiden onder elkaar: Wanneer de Christus gekomen zal zijn, die onze tegenpartij (vs. 27) in een andere verwacht en waarvoor zij deze Jezus van Nazareth niet wil erkennen, zal Hij ook meer tekenen doen, dan degenen die deze gedaan heeft, die met zo’n goddelijke kracht de handen van de tegenstanders verlamt?

a) Joh. 8: 30.

Waar de harten zich oprecht tot de Heiland overbuigen, daar is ook een zegen van geloof; hoewel nog zo klein en met veel donkerheid omgeven.

Bij deze "velen uit de menigte" werd dus bevestigd wat de Heere in vs. 7 gezegd had.

32. De Farizeeën hoorden dit de menigte dit, wat in vs. 31 is meegedeeld, van Hem mompelden 1), dat in kleine kringen, die zich vormden, halfluide en verborgen de een tegen

de ander zich uitte. En de Farizeeën en de Overpriesters, of de medeleden van de Hoge raad zondendienaren, gerechtsdienaars, opdat zij Hem grijpen zouden 2).

De Hoge raad moet juist vergaderd zijn geweest, dat de Farizeeën, als zij horen hoe het volk zo met bijval van Jezus spreekt, meteen een besluit tot gevangenneming konden bewerken. De zaal van de zitting, zo hebben wij hij Matth. 4: 7 en 27: 1 opgemerkt, bevond zich toch ook inderdaad geheel in de nabijheid van de schouwplaats, in een vrije, door een muur omgevene ruimte, die tot de buitenste voorhof behoorde. Als er nu in de grondtekst woordelijk staat: "En de Farizeeën hoorden het volk hoe het dit van Hem mompelden" dan verkrijgen wij dadelijk de voorstelling, dat zich enigen van hen onder de volksmenigte bevonden en zo met eigen oren hoorden. Intussen laten de woorden nog een andere verklaring toe, volgens welke Luther vertaalt: het kwam voor de Farizeeën enz. , dat tussenpersonen hun de zaak aanbrachten. Dan maakten zonder twijfel zij de tussenpersonen uit, die in vs. 30 deden alsof zij Jezus wilden grijpen, maar voor het ongenaakbare van Zijn heilige persoon terug schrokken en daarom nu liever tot de regerende autoriteiten hun toevlucht namen. Omdat zo de aanleiding tot het bevel van de Hoge raad om Jezus gevangen te nemen uitgaat van de Farizeeën, is de laatste aangewezen met de uitdrukking "Farizeeën en Overpriesters", terwijl in vs. 45 en Hoofdstuk 11: 57 de Overpriesters vooraan staan en Hoofdstuk 12: 10 echter alleen de Overpriesters genoemd worden.

2) Evenals in Luk. 22: 52 volgden ook enigen van de medeleden van de raad de knechten op de voet, om te zien welk gevolg hun zending zou hebben. Daarom is, evenals in MATTHEUS. 26: 55 de latere rede van de Heere niet zozeer tot de gerechtsdienaars, maar tot hun meesters en in deze tot het gehele volk, dat in vs. 13 met de uitdrukking "Joden" wordt aangewezen, gericht. Van de gerechtsdienaars zelf wordt ons in deze afdeling niets naders bericht, maar pas in vs. 45 vv. begint de Evangelist weer van hen te spreken. In ieder geval hield het hun gegeven bevel niet in de Heere onder alle omstandigheden gevangen te nemen, maar zij moesten zich maar eerst onder de volksmenigte mengen en van een gunstig ogenblik gebruik maken, waarop Jezus Zich zou blootstellen en de wind van de openbare mening zich tegen Hem zou keren, om Hem dan te grijpen.

33. Jezus dan zei tot hen, tot de Joden, die zich aan Hem ergerden: a) Nog een kleine tijd ben Ik bij u en Ik ga, als de tijd van Mijn zending is afgelopen, van u weg; Ik ga heen, tot Degene die Mij gezonden heeft. U hoeft zich dus niet te vermoeien Mij van u te drijven; ook zal al die moeite, zolang Mijn tijd nog niet vervuld is, tevergeefs zijn.

34. En als Ik, wanneer die vervuld zijn, van u zal zijn weggegaan, zal uw lot zijn: u zult Mij zoeken en u zult Mij niet vinden (vgl. Spr. 1: 23 vv. Amos 8: 11 vv. Jes. 8: 22) en waar Ik dan ben kunt u niet komen 2) (Hoofdstuk 8: 21; 13: 33).

1) Jezus wijst hen erop, hoe dwaas het van hen gehandeld is, dat zij Zijn slechts korte tegenwoordigheid bij hen niet beter gebruiken, dat zij die uit de weg willen ruimen, die hen toch snel genoeg zal verlaten. Met Hem zal echter alle zegen van hen wijken, zodat ze dan alle reden zullen hebben om Hem met smartelijk verlangen terug te wensen. De tragische kracht van deze rede ligt in de gedachte: nadat zij Hem, de aanwezige, vervolgd en gedood

zonden hebben, zouden zij de afwezige terug wensen, maar tevergeefs, die kracht mag men niet daardoor verzwakken, dat men de woorden van Zijn persoon losmaakt en op Degene, die in Zijn persoon hun was aangeboden, op de Messias overbrengt. Ook dat is nog niet volkomen juist, als men op de grote nood wijst, waarin zij zonden raken en die hun aanleiding genoeg zou geven om de Christus, die zij nu niet langer onder zich willen dulden, wiens tegenwoordigheid hen onverdraaglijk was, terug te wensen. Daarentegen geeft ons het Hooglied hier de juiste opening, tot welks juist verstaan Hengstenberg met het oog op de plaats aldaar: Hoofdst. 5: 2 vv. de sleutel aan de hand geeft, als hij spreekt: Juist met het: "Ik ga heen" dat aan die plaats ontleend is en aan de woorden van Christus bij Johannes eigenaardig is, heeft Jezus zelf Zich als de bruidegom van het Hooglied en het Joodse volk als de bruid voorgesteld - maar toch door middel van die stelling, dat in Israëls plaats de Christelijke kerk is gekomen, het gebruik van deze sleutel zich onmogelijk gemaakt. In vs. 6 zegt daar Sulamith: "Ik deed mijn Liefste open, maar mijn Liefste was geweken, hij was doorgegaan, mijn ziel ging uit vanwege zijn spreken; ik zocht hem, maar ik vond hem niet, ik riep hem, maar hij antwoordde mij niet. " In het voorgaande vers heeft zij gezegd: "Ik stond op om mijn Liefste open te doen; en mijn banden drupten van mirre en mijn vingers van vloeiende mirre op de handhaven van het slot. " Daarin, zo zegt de genoemde uitlegger zeer treffend, openbaarde zich de barmhartigheid van de Heere jegens Zijn volk in haar gehele uitgestrektheid, dat de verstoting daarvan pas dan plaats had, als door de heerlijke betoningen van de versmade, de prikkel van het verlangen in het hart van Zions dochter was gekomen: Ja, zo gaan wij voort, Israël weet het in het diepst van zijn ziel zeer goed, hoewel het ook dat noch zichzelf, noch anderen wil bekennen, dat die Jezus van Nazareth, die het heeft verworpen, toch Zijn enige en ware Heiland is. De handen druipen Sulamith van de mirre, die haar bruidegom aan de deur van haar tent heeft achtergelaten, als Hij Zich niet zonder meer liet afwijzen en Zijn hand door het gat stak. Zij kan haar vinger niet bevrijden van de vloeiende mirre, die van de grendel, aan het slot zich aan haar gehecht heeft. Zij is daarmee verzegeld tot de dag, waarvan Paulus in Rom. 11: 25 vv. en 2 Kor. 3: 16 spreekt. De schrijver hiervan heeft vroeger in een van de onder Zijn opzicht staande scholen een Jodenmeisje gekend; het leerde ijveriger en beter dan vele Christenkinderen van haar klas de bijbelse geschiedenis en de catechismus en als de zogenaamde kinderpreek in de kerk werd gehouden, wilde zij gewoonlijk niet wegblijven. Wat zij het best onthield en waaraan haar hart het meeste hing was de geschiedenis van onze Heere en Heiland Jezus Christus in haar gehele omvang: zij gaf daarover antwoorden, waarover men zich moest verwonderen. En wat is de kerstboom, welke ook in Joodse huizen op Kerstmis wordt aangestoken anders dan een vervulling van hetgeen de Heere hier zegt: "U zult Mij zoeken en niet vinden?"

2) Hier is de tegenwoordige tijd gebruikt, omdat de Heere Zich, zoals reeds bij het "Ik ga heen, " de zaak, waarvan Hij spreekt, levendig voorstelt. De plaats of de toestand, die Hij op het oog heeft, verklaren de uitleggers meestal met de hemel of de heerlijkheid, zodat de Joden de mogelijkheid werd afgesneden, Hem in de hemelse zaligheid te volgen, waar zij zonder Hem moeten zijn. Intussen is veelmeer uit vs. 33 : "Ik ga heen tot Degene, die Mij gezonden heeft" bij het: "Ik ben" aan te vullen "bij God. " Terwijl Hij heengaat tot die, vanwaar Hij gekomen is, blijven zij op aarde, of in de wereld achter en terwijl Hij voortaan bij God is, zijn daarentegen zij verre van God, in het van God verlaten zijn. Pas zo verklaard kan het gezegde in een zekere gelijkheid, hoewel in een veel meer beperkte mate ook op de discipelen worden

toegepast (vgl. Hoofdstuk 17: 11 en 24), zoals de Heere in Hoofdst. 13: 33 v. doet. Wat Luther bij onze plaats zegt, is tegenwoordig nog veel sterker uit te spreken: "Deze zijn verschrikkelijke woorden; ik lees ze niet graag. Wij moeten niet denken dat het Evangelie, dat wij nu hebben, eeuwig bij ons zal blijven; zeg het mij hoe het over twintig jaren zijn zal. Als deze vrome, rechtschapen predikers dood zullen zijn (Openbaring . 11: 7 vv.), dan zullen er anderen komen, die dan zullen prediken en handelen, zoals het de duivel behaagd; het woord kan niet lang staande blijven, want de ondankbaarheid is te groot, zo maakt verachting en vijandschap dat het weg moet en God het ten slotte niet kan aanzien. Maar het is met de wereld niet te veranderen, zij gelooft het niet. De Joden hebben desgelijks gedaan: Christus, Gods Zoon kwam zelf, daarna de apostelen en waarschuwden hen, maar zij geloofden het niet. Zo zal het ook in ons vaderland gaan, wij zullen het ondervinden. Binnen tien jaren, zo profeteren ons de herauten van de goddeloosheid in onze tijd, zal het zo ver komen dat de Staat het geloof in Christus als de Zoon van God als een misdaad zal straffen. - Zouden zij misschien gelijk hebben (Openbaring . 11: 7 vv.)?"

35. Nadat de Heere deze woorden gesproken had verliet Hij de tempel. De Joden, de oversten dan zeiden tot elkaar, terwijl zij Hem nazagen: Waar zal deze heengaan, dat wij, die hier het heilige land in bezit hebben en het echte en onvermengde volk van God uitmaken, Hem niet zullen vinden? Zal Hij misschien, omdat Hij bij ons geen erkenning als profeet vindt, tot de verstrooide Grieken gaan, de Joden, die in de diaspora onder de Grieken leven (1 Makk. 1: 11 Aanm.) en vandaar de Grieken of heidenen (Rom. 1: 16) leren, om voor Zich een aanhang te winnen?

36. Wat is dit voor een duistere en raadselachtige rede, die geen mens kan begrijpen, als Hij gezegd heeft: U zult Mij zoeken en zult Mij niet vinden; en waar Ik ben kunt u niet komen?

Het is niet mogelijk het kwaadwillige in deze verklaring van Jezus’ woorden weg te cijferen, het kwaadwillige, dat van de Joden uitgaat en aan die in Hoofdstuk 8: 22 een parallel heeft. Zij willen Hem niet begrijpen, daarom proberen zij zo de zin van Zijn rede te verdraaien. Dat Hij misschien tot de Joden zal gaan, die buiten Palestina onder de Grieken verstrooid waren, is een verklaring die met hun boosheid overeenkomt; daarheen toch, zo willen zij zeggen, zouden de bewoners van het heilige land Hem niet volgen. Aan dat smaadvol vermoeden knopen zij dan verder aan of Hij misschien daar ook de Grieken zou willen leren d. i. Zich van de Joden tot de heidenen wenden, een mogelijkheid zo vol schimp in hun ogen, dat alleen bittere verachting hen kon drijven om zo’n gedachte over Jezus uit te spreken.

De verklaring is bepaald kwaadwilligheid, dat het oordeel niet wil begrijpen noch bekennen, hoewel het duidelijk genoeg is aangekondigd; het was dus geenszins een ernstig gemeende gissing. Toch zien wij hier niet zoals in Hoofdstuk 8: 22 openbare hoon, maar die voorstelling drijft haar spel, die doet alsof zij Jezus’ woord niet kan begrijpen.

De verklaring voldoet echter voor degenen, die ze uitdenken, zelf niet; zij stellen die slechts vragend en twijfelend voor en stellen dus het probleem als nog onopgelost, want er lag in de woorden van Christus een moment, dat tegen haar streed, namelijk dat bij: "Ik ga heen" gevoegd was: tot Degene, die Mij gezonden heeft. " Die kunnen zij, die alleen op aarde thuis

behoren, niet volgen: zij laten het daarom eenvoudig weg; maar het is toch voldoende om hen het onvoldoende van hun verklaring, waarin toch een moment van waarheid ligtc en waarin een voorgevoel zich openbaart, dat de profetie in Jes. 49: 4-6 tot vervulling kwam, te doen gevoelen.

In de tijd, toen Johannes schreef, was Jezus werkelijk de Messias van de Grieken geworden; hij schreef zijn evangelie in de Griekse taal en in een heidens land: de spottende uitdrukking van de Joden was dus in een profetie veranderd, evenals het woord van Kajafas in Hoofdst. 11: 50 vv. ; daarom wordt zij zo uitvoerig meegedeeld.

c. Vs. 37-Hoofdst. 8: 1 De laatste grote dag van het feest.

37. En op de laatste dag, zijnde de grote dag van het feest d. i. op woensdag 19 oktober van het jaar 29 (vgl. de laatste grote dag van het loofhuttenfeest, alsook de 19 oktober van het jaar 66 na Christus d. 4-6 van Aanh. II) stond Jezus methoog verheven gedaante, na de godsdienst van het morgenoffer, midden in de voorhof en riep met luide, doordringende stem (Jes. 55: 1 vv.): a) Als iemand in de geestelijke zin van het woord (MATTHEUS. 5: 6) dorst heeft, die mag tot Mij komen en drinken van het water, dat Ik hem geven zal.

a) Joh. 6: 35. Openbaring . 22: 17.

Omdat de achtste dag (22 Tisri) volgens Lev. 23: 35-39. Num. 29: 35. Neh. 8: 18 mee bij de zeven eigenlijke feestdagen werd geteld, heeft zeker Johannes ook deze dag en niet zoals vele uitleggers menen, de zevende bedoeld, omdat het in latere tijd gewoonte was van een achtdaags loofhuttenfeest te spreken (2 Makk. 10: 6). Waarin zou de bijzondere onderscheiding van deze dag als van de hier als heerlijkst gekarakteriseerde dag bestaan hebben? De grote laatste dag van het feest was tot plechtig terugkeren uit de hutten in de tempel bestemd en als sabbat geheiligd, waarom die ook bijzondere gebruiken, offers en gezangen had. Dat karakteriseren van de dag komt overeen met het plechtig optreden van Jezus met het heerlijk woord van uitnodiging en belofte, dat Hij op die dag sprak; het plechtige van dit optreden wordt uitgedrukt door het "Hij stond" zowel als door het "en riep" (vgl. vs. 28).

Eén zaak ontbrak aan de achtsten dag, wat de anderen onderscheidde: het feestelijk waterscheppen, dat na het morgenoffer gewoonte was 23: 43). Dat was het gedenken aan de wonderbare bron, die God aan het reizend volk bij zijn tocht door de woestijn had geopend. Omdat nu de achtste dag het inkomen in Kanaän betekende, viel op deze dag het waterscheppen weg. De wonderbronnen schenen dan als verdroogd en er ontstond een gevoel van gebrek en van leegheid. Maar juist dit gevoel, dat juist op de achtste, de heerlijkste dag, bij de feestvierenden moest ontstaan, is het punt, waaraan Jezus Zijn uitnodiging vastknoopt. De tempel op Moria zelf toch had geen bron, maar alleen de Tempelberg, buiten de ringmuren van het heiligdom, waarom men ook het water voor de tempel eerst uit de bron Siloah moest halen - een teken en zinnebeeld, dat ook aan de priesterschap en de offerdienst nog de juiste levensgeest ontbrak. Onder de leiding van de theocratischen geest wist ook Israël bij zijn

waterscheppen zich met de toekomstige bron van heil, die de Heere voor Zijn volk wilde openen, te troosten.

Gedurende zeven dagen duurde het symbool; op de achtste komt de verklaring daarvan.

De Heere vergelijkt Zich dus met de rotssteen, die God als middel had gebruikt om Zijn volk te drenken (1 Kor. 10: 4). In Hoofdstuk 2 heeft Hij Zich voorgesteld als de ware tempel; in Hoofdstuk 3 als de ware koperen slang; in Hoofdstuk 6 als het hemels brood, het ware manna; in Hoofdstuk 7 is Hij de ware rotssteen; vervolgens in hoofdstuk 8 de ware vuurkolom en zo verder tot Hoofdstuk 19 , waar Hij eindelijk als de type van het paasfeest zal optreden. Zo maakt de Heere gebruik van ieder feest om het gehele Oude verbond als in Zijn persoon vervuld voor te stellen; zo zeer gevoeld en weet Hij, dat alle theocratische voorafschaduwingen op Hem betrekking hebben.

Om deze en de onmiddellijk volgende woorden goed te begrijpen, moet ik u herinneren dat de Joden gewoon waren op de laatste dag van het loofhuttenfeest water te scheppen uit de naast de tempel gelegen bron, het uit te storten als voor het aangezicht van de Heere en er zichzelf mee te besprengen, waarmee zij te kennen gaven dat zij zo hun zonden weggespoeld wilden hebben. Ook sloegen zij met de takken in hun handen op de aarde, als om hun zonden weg te slaan: dan ach! de zonden blijven. Zonden kan men bij niemand kwijt worden dan bij Christus en wie tot Christus niet komt, die behoudt zijn zonden. Als iemand dorst heeft die komt. Dorst moet er zijn, dorst naar genade, wie kent niet het zoete van de dorstlessing? Men zou wensen eens echt dorstig te zijn, om al het verkwikkende van het drinken te ondervinden. Is er geen dorst in het geestelijke bij ons, dat er dan ten minste een dorst is naar dorst. God wil de begeerte naar dorst ook voor dorst houden. Het woord van God heeft tweeërlei eigenschap: om de bestaande begeerte te vervullen en om de niet bestaande te verwekken. Wie dorst heeft, die weet dat hij tot Christus komen moet; wie geen dorst heeft, weet dat hij dorst hebben moet om tot Christus te komen. Wie dorst heeft die kome tot Mij. De Heere wijst niet naar God, maar roept tot Zichzelf. Hiermee onderscheidt de Heere Zich van al de mensen van God; deze wijzen van zich af naar God heen. En hoe zou dan de Heere zo iets hebben kunnen zeggen, als Hij niet waarachtig God en dus eenswezens met de Vader was? Ook wijst Christus hier naar de Heilige Geest op zo’n manier, alsof wij de Heilige Geest hebbend, Christus niet meer nodig hadden; integendeel, men moet tot Christus komen om de Heilige Geest te ontvangen. Christus werd eerst zelf gezalfd met de Heilige Geest in Zijn volheid en van Hem vloeit deze zalving af op de Zijnen. Daarom is het dweperij de Heilige Geest te willen hebben buiten Christus om en zonder Christus. Wij hoeven dan ook nooit verlegen te zijn wie van de drie personen in de Goddelijke Drieëenheid wij het eerst zullen aanroepen; want zij zijn ons allen even na. Maar hebben wij dan niet aan één genoeg? Nee, wij moeten alle drie hebben, of hebben geen enkele van Hen. Christus is geen geneesheer, die ons een geneesmiddel voorschrijft, dat wij innemen en daardoor genezen, zonder dat wij iets verder met de geneesheer te doen hebben. Nee, Hij is een arts, buiten wiens tegenwoordigheid het geneesmiddel geen werking doet. Even verkeerd is het om Christus buiten het woord van God, buiten de Schrift te willen hebben. De Heilige Geest heeft Christus in de Schrift neergelegd en daaruit moet Hij door ons gekend en genomen worden; wie Hem uit iets anders wil kennen en aannemen heeft niet de Christus van God, maar het schepsel van zijn eigen

verbeelding en zal jammerlijk bedrogen uitkomen. Wij bewegen ons in de Schrift en in de volheid van de heerlijkheid van Gods driepersoonlijkheid. De Vader geeft ons de Zoon in het vlees, de Heilige Geest geeft Hem ons in de Schrift en de Zoon geeft ons de Heilige Geest in het hart. Als iemand dorst heeft, die kome tot Mij en drinkt! Dit woord van Christus klinkt met al Zijn andere woorden al de eeuwen door. Het wordt gehoord over de hele aarde, met echo's die nooit rusten. Iedere bijbel zegt het voort en het wordt gehoord door zovelen als er dorsten naar de gerechtigheid van God. Dit is dan ook de ware apostolische opvolging van de kerk: de onophoudelijke prediking van het woord en de onophoudelijke bekering tot dat woord. Alle andere opvolging is een gemaakte zaak, is mensenwerk, is dwaasheid. De Heilige Geest is de levende persoonlijke echo van Christus. Wat Christus gezegd heeft op aarde en in de hemel, dat fluistert de Heilige Geest ons hier in het oor en in het hart en begrijpen wij door Hem. Hoor deze waarheid ook uit de openbaring van Johannes. Christus spreekt tot de zeven gemeenten en wat is de nagalm? "Die oren heeft, die hore wat de Geest tot de gemeenten zegt. " En wanneer er in de hemel gezegd wordt: "Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven, van nu aan, " dan herhaalt de Geest: "Ja opdat zij rusten van hun arbeid en hun werken volgen met hen. " En als de Christus zegt: "Ik kom!" antwoorden de Geest en de Bruid (de Kerk en ieder gelovige): "Ja kom Heere Jezus!" Waar nu een levende echo is, daar is niet enkel een verwantschap tussen de spreker en niet-spreker, maar daar is ook de afstand tussen deze beiden niet ver. De afstand tussen Christus in de hemel en ons op de aarde, is als die van de zonnenstraal tot onze ogen. Zoals door het licht de zon leeft in onze ogen en er door werkt, zodat wij zien, zo leeft en werkt ook Christus door de Heilige Geest in ons hart. "En drink. " Zonder meer? Ja "tot Jezus komen, " wil zoveel zeggen als uit Zijn hand te komen ontvangen vergeving van zonden en het eeuwige leven. Reeds Jesaja had dit woord van de Messias uitgeroepen (Jes. 55: 1): "O, allen gij dorstigen komt tot de wateren en die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk. " Alles was bij God in Zijn raad en in Zijn woord reeds gereed: geheel de Christus en ook de woorden, die Hij spreken zou. En nu, wie is tot Jezus gekomen, die niet om niet geholpen werd? Niemand behoeft het te vragen; ieder die Jezus zag, zag ook dat er bij Hem hulp was om niet. Maar hier vertoont zich een treurig verschijnsel. Wie, die niet arm is, wil iets om niet hebben? Niet te duur", zegt men, want dat schikt ook niet, maar ook niet om niet. Goedkoop is de leer van de mensen. Maar God geeft òf om niet, òf zeer duur. In de wet biedt God de zaligheid ons aan, maar tot zo'n hoge prijs, dat niemand hem betalen kan; en in het Evangelie biedt Hij de zaligheid aan ganselijk om niet, zodat alleen de doodarme, de mens die niets heeft, ze nemen wil. Willen wij dus zalig worden, dan moeten wij eerst arm worden, want de zaligen in het koninkrijk van God zijn de armen van geest, de armen, die zich geheel arm naar geestelijke krachten en gaven gevoelen; het moet bij ons zover komen, dat wij ons niet bij machte gevoelen om God ook maar een enkele kwadraatpenning van onze onmetelijke schuld te kunnen afdoen, zodat wij met de volle blijdschap van de meest verrassende uitkomst zeggen: "Heere! Ik wil van harte graag om niet gerechtvaardigd worden, want als ik niet om niet gerechtvaardigd word, ben ik verloren, omdat ik volstrekt niets heb om te betalen. "

Het is een heerlijke gedachte, dat zij, die de grootste behoefte voelen, het meest welkom zijn aan Hem, die in alle noden voorziet, uit Zijn eigen onuitputtelijke volheid. O, al gij dorstigen! komt tot de wateren (Jes. 55: 1). De Geest en de Bruid zeggen: Kom! en die het hoort, zegge: Kom! en die dorst heeft kome; en die wil neme het water des levens om niet" (Openbaring .

22: 17). De Rots is lang geleden geslagen, de levende stromen vloeien overal en altijd. Als wij vluchten tot gebroken bakken, die geen water houden (Jer. 2: 13) en weigeren gehoor te geven aan de uitnodiging, die van de Zaligmaker zelf tot ons komt, van de bruid, dat is Zijn kerk van de Heilige Geest, die in de Bruid is, van leraar en zendeling, die gemachtigd zijn om allen, allen uit te nodigen, zo is dit niet aan onze onwaardigheid, maar aan onze onwil te wijten.

38. Die Mijn uitnodiging volgt en zo tot Mij komt en van dat water drinkt en in Mij gelooft, zoals a)de Schrift zegt, stromen van levend water zullen uit zijn buik, het middel- en verzamelpunt van Zijn geestelijk bestaan, in rijke en krachtige betoningen van de in hen wonende volheid van zaligheid vloeien. Zij zullen over anderen zich uitstorten en hen eveneens dat heil doen deelachtig worden.

a) Jes. 12: 3.

39. En dit, wat Hij sprak van stromen levend water, die van Zijn gelovigen zouden uitgaan, zei Hij (om de lezer dadelijk in het juiste begrip van Zijn woord in te leiden) (Hoofdstuk 2: 21) van de Geest, die van de dag van het Pinksterfeest af ontvangen zouden, die in Hem geloven. Hij sprak zo nog van iets anders dan in vs. 33 v. van de tijd na Zijn heengaan, want de Heilige Geest; (niet wat zijn persoon, maar wat de in Jes. 44: 3. Ezechiël. 36: 26 v. Joël 3: 1 beloofde uitstorting en werking aangaat) was, toen de Heere zo sprak, nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was (Hoofdstuk 16: 7).

Die tot Mij komt, die wil Ik zo toebereiden dat Hij niet alleen voor Zijn persoon gelaafd en verkwikt moet worden, dat hij zijn dorst mag lessen en ervan bevrijd worden, maar Ik zal hem tot een sterk stenen vat maken, hem de Heilige Geest schenken en gaven, zodat die tot anderen vloeien, dat hij ze drenkt, troost, versterkt, vele andere mensen ook dient, zoals hij door Mij geholpen is. Zo doet Petrus op de Pinksterdag, toen hij door zijn prediking als door een waterstroom uit het rijk van de duivel drieduizend mensen uitroeide en uitstroomde, die hij in een uur verloste: hij waste ze van zonden, dood en duivel.

Het in vs. 38 gezegde is niet slechts ontwikkeling van het in vs. 37 gezegde; want de woorden: "die in Mij gelooft" geven niet de zin van de uitspraak "als iemand dorst" ten volle terug. Veel meer komen zij met het tweede gedeelte van vs. 37 overeen: "Kom tot Mij en drink. " Zoals zo vaak bij Johannes het geval is, is de gedachte, waarmee het vorige vers eindigt, het uitgangspunt van het volgende. De verkregen genade wordt het middel tot het verkrijgen van een hogere genade (vgl. Hoofdstuk . 1: 16). De door Christus met levend water gedrenkte zal zo verzadigd worden, dat hij zelf een rots wordt, die levend water voor anderen doet opwellen.

De Evangelist stelt in deze afdeling opzettelijk naast het toekomstige oordeel van ongeloof, waarover het slot van de vorige afdeling handelde, de belofte van het toekomstig goed, dat aan het geloof is gegeven. De belofte is echter een dubbele. Die gelooft moet niet alleen zelf genot vinden in de Geest, die Hem zal vervullen, maar ook een middel tot verkrijging van die zaligheid voor anderen zijn; en nu zal door de werking van de Geest ook de lichamelijke natuur van de gelovige een heilige plaats, een plaats en bron van de Geest en een middel van

Zijn mededeling worden. Deze werking van de Geest is echter afhankelijk van de verheerlijking van Jezus, omdat Gods Geest in dat opzicht eerst dan ook Geest van Zijn verheerlijke natuur is en dus eerst van die tijd Geest van de verheerlijking van de natuur, Geest van het wonder voor de gelovigen kan zijn. Doelt Jezus dus in de vorige afdeling (vs. 3 vv.) op de gevolgen, die Zijn verlossing voor het ongelovige Israël heeft, zo doelt Hij hier op die, die zij voor de Zijnen heeft; het laatste is echter een gericht voor Israël. Dit verliest daarmee de toekomst, die Hem door de bron Siloah is aangewezen en door het woord van de belofte verklaard en dat spreekt van een uitstorting van de Geest over alle vlees en van een stroom van heil, dat van Zion zal uitvloeien.

Pas nadat het Hoofd van de verloste gemeente Zijn verzoeningswerk op aarde volbracht had en verhoogd was aan de rechterhand van God, werd de Geest, die op Hem zonder mate rustte en wiens volheid in Zijn Godmenselijke persoon besloten was, ontbonden, zodat die tot een algemeen goed werd van allen, die in Hem geloofden en hen met Christus tot één lichaam verenigde. Daarom heet Hij ook later eveneens de Geest van God als de Geest van Christus en is het pand van de erfenis, waarmee zij verzegeld zijn tot de dag van de verlossing (Rom. 8: 9. Efeziers . 1: 14; 4: 30). Daarom stelt ook Petrus (Hand 2: 33) de mededeling van de Heilige Geest aan Zijn gemeente afhankelijk van de verheerlijking van Jezus en bevestigt Hij door die aanwijzing het woord van Johannes in onze tekst.

Zolang Jezus nog bij hen was geloofden Zijn discipelen in Hem en zij geloofden door de Heilige Geest, wiens suizen zij hoorden uit Jezus’ mond en in Jezus’ werken. Zij wandelden in de adem van de Geest. Maar nog stroomde de Geest niet van hen uit; deze was nog besloten in de zichtbare persoon van Jezus. Pas nadat deze Jezus, gekruisigd door de Joden en opgewekt en door de rechterhand van God verhoogd, tot een Heer en Christus was gemaakt, nadat Hij door Zijn opstanding was ingegaan in Zijn heerlijkheid en Zich als verheerlijkte van de Zijnen openbaarde, pas toen kwam de Geest op en in hen, om eeuwig te blijven en van hen uit te stromen in de wereld.

De stelling van de Evangelist is niet in strijd met de Oud-Testamentische, met name profetische werkzaamheid van de Geest, omdat hier gesproken wordt van de Geest, in zoverre die het principe is van het specifiek christelijke leven. In deze karakteristieke zin, waarin Hij de Geest van Christus, de Geest van de belofte, van het kindschap, van de genade, het pand van de erfenis, de Geest van de opstanding van Jezus uit de dood is (Efeziers . 1: 13 vv. Rom. 8: 11 en 15. Hebr. 10: 29) en volgens de belofte na de verhoging van Christus zou worden gegeven (Hand. 2: 33), was Hij nog niet, zoals ook de genade en waarheid eerst door Christus is geworden (Hoofdstuk 1: 17). Eerst moest Jezus langs de weg van de dood naar de hemel terugkeren en het hemelse rijk aanvaarden, om als medeheerser van de Vader en als Heer over alles, dus ook van de Geest (Hoofdstuk 17: 5. 1 Kor. 15: 25. 2 Kor. 3: 18) de Geest van de hemel te zenden. Deze zending was echter de voorwaarde van het later aanwezig zijn van de Geest. Tot zolang bleven de gelovigen gewezen op de persoonlijke verschijning van Jezus.

De tussenzin "zoals de Schrift zegt" (vs. 38), heeft steeds aan de uitleggers veel moeite veroorzaakt, omdat er geen plaats in het Oude Testament was, die naar de klank van de woorden met het woord van Christus overeenkwam; en al kunnen nu ook vele verwante

plaatsen worden aangehaald, zo ontbreekt toch een plaats, waarop de zo eigenaardige vermelding van het lichaam zou kunnen worden teruggebracht. Men heeft daarom beproefd om de woorden te laten doelen op de voorgaande zin: "die in Mij gelooft" en ze zo te verklaren, als zou daarmee een geloof overeenkomstig de Schrift worden bedoeld. Zij zijn echter ontwijfelbaar een formule van aanhaling en verklaren de gedachte, in de volgende zin vervat, als een, die reeds door het profetische woord van het Oude Testament is uitgedrukt. Nu zijn er zeker verscheidene plaatsen, waarvan het huis van de Heere, de tempel op Zion of de stad Jeruzalem wordt voorspeld, dat vandaar een bron zal uitgaan, die ver voortvloeit en leven en zegen verbreidt (Joël 3: 18. Ezechiël. 47: 1 vv. Zach. 14: 8). Nadat de Heere Zich in vs. 37 aan de ceremonie van het waterscheppen uit de bron Siloah aansluitende, als die bron van zaligheid had gekarakteriseerd, waaruit ieder, die dorst had, met vreugde zou waterscheppen en drinken tot volkomen bevrediging van zijn dorst, doelt Hij in vs. 38 op die profetie. En evenals Hij nu in Hoofdstuk 2: 19 en 21 Zijn eigen lichaam als tempel voorstelde, zo stelt Hij hier het lichaam van degenen, die in Hem geloven, als de tempel voor, waarvan die Oud-Testamentische profetie van een daaruit vloeiende stroom sprak. Deze gedachte, dat het lichaam van de in Christus gelovigen, om de Geest, die in hen woonde en hen vervulde, een huis van de Heere of een tempel van God was, spreekt Paulus in 1 Kor. 6: 19 duidelijk en ondubbelzinnig uit. Intussen is de plaats, die hier voor ons ligt, toch nog in zo verre verschillend van die, dat er niet staat "lichaam" maar "buik. " Daaronder moet men het inwendige van het lichaam verstaan, dat eerst de drank in zich opneemt en vervolgens het overige water weer uitstort (Spr. 13: 25. 1 Kor. 6: 13). De uitdrukking bevat dus een gelijkenis, zodat het geenszins verkeerd is, als vele uitleggers het op het hart laten doelen, evenals ook in Spr. 18: 8 en 20: 27. Sir. 51: 29 de uitdrukking "buik" het inwendige van het lichaam als de plaats van ervaringen en werkzaamheden van de geest aanduidt (Habakuk. 3: 16) en in het algemeen het inwendige van de persoonlijkheid te kennen geeft. Hierdoor komt onze plaats nog nader aan hetgeen in Hoogl. 7: 2 Salomo tot Sulamith zegt: "Uw navel is als een ronde beker, die geen drank ontbreekt; uw buik is als een hoop tarwe rondom bezet met lelies", waarmee Hij het vermogen prijst dat bij haar is, om lafenis en verkwikking, voeding en versterking in geestelijk opzicht aan de overige mensenwereld aan te bieden. Deze plaats heeft de Heere nog wel meer bepaald op het oog gehad bij Zijn uitspraak en nu niet alleen het Hooglied voor een deel van de Schrift verklaard, maar ook op de allegorische uitlegging daarvan het zegel van de bevestiging gedrukt.

40. Velen dan uit de menigte, die deze in vs. 37 en 38 meegedeelde rede hoorden, zeiden de een tot de ander: a) Deze is waarlijk de in Deut. 18: 15 vv. beloofde profeet.

a)MATTHEUS. 21: 46. Luk. 7: 16. Joh. 6: 14.

41. Anderen, nog beslister met hun mening voor de dag tredend, zeiden: a) Deze is niet slechts die profeet, maar ook de beloofde Koning van Israël (Hoofdstuk 1: 49), namelijk de Christus. En anderen weer vormden een nieuwe klasse, de eerste van de tegenstanders en wel behorend tot de menigte van hen, waarvan in vs. 25-27 werd gesproken; deze zeiden: Zal dan de Christus, zoals bij dezen het geval is, uit Galilea komen? Nee, deze kan de Christus niet zijn.

a) Joh. 4: 42.

42. Zegt de Schrift niet in Jes. 11; 1 vv. Jer. 23: 5 en Micha 5: 1 dat de Christus komen zal a) uit het zaad van David en van het dorp Bethlehem, waar David geboren werd en was, totdat hij als koning was gezalfd!

a)Ps. 132: 11.

44. En sommigen van hen wilden Hem evenals nog onlangs (vs. 30) grijpen; maar niemand sloeg de handen aan Hem, om dezelfde reden als vroeger.

De korte schilderingen van de indrukken op het volk, die op iedere rede van Jezus volgen, dienen er toe om in het licht te stellen dat het geloof en het ongeloof beide toenemen en de treurige afloop van de zaak reeds nu begrijpelijk maken.

Vooreerst is van diegenen sprake, die het erkenden, dat Jezus' woord hun plotseling licht gaf over hun onbevredigd gevoel, over het smartelijk verlangen, dat juist op die heerlijkste dag van het feest weer in hen ontwaakte, terwijl aan de tempel nog de ware bron ontbrak. Enigen verklaarden dat Hij toch wel de profeet (Hoofdstuk 6: 14) moest zijn; en zij bevestigden het, terwijl zij zich verenigden tegen de indruk van vijandige tegenspraak. Anderen spraken ronduit dat Hij de Messias was; deze voelden, dat Hij hun onbevredigd verlangen niet slechts wist te verklaren als de profeet, maar ook bevredigde als de Messias. Tegenover deze belijdenis van Jezus traden besliste tegenstanders, die hen met de Schrift probeerden omver te werpen, omdat zij de omstandigheid, dat Jezus in Galilea thuis behoorde, tot veronderstelling maakten dat Hij een geboren Galileër was en daarop verdere bewijzen gronden.

Evenals onder de vriendschappelijk gezinde toehoorders twee soorten Zijn, zo ook twee bij de vijandelijke partij; deze maken aanmerkingen, hetgeen genoeg om ze moreel van de overigen te onderscheiden, de anderen zouden tot dadelijkheden willen overgaan.

Zoveel is voor sommigen van Jezus' belijders zeker, dat in Christus de kentekenen aanwezig zijn van de profeet in Deut. 18 Ofschoon de overige kentekenen van de Messias aanwezig zijn, zoals die bijvoorbeeld in Jes. 9 en 11 worden genoemd, is het hun nog twijfelachtig - zeer natuurlijk, omdat het koninklijk ambt van de Messias gedurende de staat van vernedering zeer verborgen optrad. Anderen, die een scherper geestelijk oog hebben en daarom de verborgen heerlijkheid achter de gedaante van de knecht waarnemen, erkennen in Jezus dadelijk de Geest. De eersten loochenden niet, zij waagden echter niet dadelijk te belijden: het onderscheid tussen hen en de anderen is dat van gedeeltelijk en geheel begrijpen van de waarheid, tegenover de laatsten treedt de absolute loochening op.

Wij zien hoe het ware geloof uitsluitend door Jezus' woord moest zijn gewekt en zich niet mocht gronden op het zichtbare, maar zich een zekere tegenspraak daartegen moest laten welgevallen.

Wie zich aan de indruk van Jezus' persoonlijkheid overgaf, beijverde zich dan ook om nauwkeuriger onderzoek te doen over Jezus' geschiedkundige afkomst en vond zo de weg om van de ergernis, die in de gewaande Galilese afkomst van Jezus lag, door juistere berichten bevrijd te worden. Het lichtzinnig ongeloof bleef daarentegen voor deze ergernis staan, zonder zich de moeite tot nauwkeurig onderzoek te geven en onderdrukte liever de ontvangen indruk van Jezus' persoon en woord.

Zij zien in hun polemischen ijver voorbij dat Micha 5: 1 door Jes. 8: 23 wordt aangevuld en beperkt, waar Galilea is voorgesteld als het landschap, dat door de verschijning van de Messias uit de diepste geringheid tot de hoogste heerlijkheid zou worden verheven.

Zij hadden zowel de geboorte te Bethlehem als de profetie over Galilea moeten opmerken en met elkaar moeten leren verbinden; maar zo scheiden zij die.

Zie, hoe de mensen gewoon zijn om zelfs uit de Schrift, die ons aan haar hand tot Christus wil leiden, hinderpalen op te richten om niet tot Christus te komen.

Ten gevolge van deze strijd tussen de belijders en de loochenaars van Christus vormde zich een sterke tweespalt onder de menigte, een voorafbeelding van het toekomstige schisma tussen het gelovige en het ongelovige Jodendom.

Er zijn noodzakelijke scheuringen. Het is de waarheid verraden en prijs geven, als men ophoudt ze te verdedigen, door zich te verzetten tegen hen, die haar bestrijden. Noch de vrucht voor de ten onrechte genomen ergernis, noch een valse liefde tot vrede mogen ooit de tong binden.

Diegenen die Jezus zelfs wilden grijpen, konden evenwel het niet over zich verkrijgen om het ook werkelijk te doen. Het is een zekere vrees, die de persoon van Jezus hen inboezemt en onwillekeurig de handen bindt. Deze macht, die de persoonlijkheid van Jezus ook over de vijandige gemoederen uitoefende en die voldoende liet zien hoe Israël Jezus nooit zou hebben kunnen grijpen en doden, had het de wil van God en van Jezus niet toegestaan, die dan ook haar feitelijke bevestiging in de geschiedenis van de gevangenneming (Hoofdstuk 18: 6) vindt, is ook een veroordeling van de vijandschap. Zij komt voor als een geoordeelde; bereikt zij nu ten slotte toch haar wil, zo zal dat slechts een teken zijn dat God de Joden in het oordeel van het ongeloof heeft overgegeven; in dit oordeel zullen zij echter vallen, omdat zij zich in hun ongeloof hebben verstokt.

45. De dienaars dan wachtten ook weer nu, evenals kort geleden, tevergeefs op een geschikt ogenblik waarop zij het hun gegeven bevel tot Jezus' gevangenneming konden volbrengen (vs 32). Zij kwamen dan, toenJezus de tempel verlaten had (Hoofdstuk 8: 1), tot de overpriesters en Farizeeën, die in het lokaal van hun zitting vergaderd waren en gaven aan deze bericht. En die leden van de Hoge raad, die er vast op hadden gerekend dat hun dienaars Hem niet uit de handen zouden laten gaan en juist bij elkaar waren om over de gevangene dadelijk het vonnis uit te spreken, zeiden tot hen, toen zij zonder Hem het lokaal binnentraden, met grote ontevredenheid: Waarom heeft u Hem niet gebracht?

47. De Farizeeën dan, die in het college zaten en zeer ijverig voor orthodoxie en hiërarchie waakten, antwoordden hen: Bent u, dienaars van de heilige rechtbank in Israël, die u slechts naar uw overheden hebt te schikken, ook verleid door die volksverleider (vs. 12).

48. a)Heeft iemand uit de oversten, die toch alleen moeten beslissen wie voor een profeet moet worden erkend (vs. 26), in Hem geloofd, of uit de Farizeeën.

a)Jes. 33: 18. Joh. 12: 42. 1 Kor. 1: 20; 2: 8.

49. Nooit! Maar deze menigte, deze onontwikkelde volksmenigte, die de wet niet weet en daarom ook in staat is zo’n overtreder van de wet als deze Jezus, voor de beloofde profeet en de toekomstige koning van Israël te houden isvervloekt. God heeft hen een geest van dwaling toegezonden, opdat zij de leugen geloven zouden (1 Kon. 22: 23. 2 Thessalonicenzen. 2: 11) en aan de kant van dat vervloekte volk zult u zich zeker niet willen plaatsen!

Het "nooit heeft een mens gesproken, zo gesproken als deze mens" zeggen zelfs de dienaars van de Hoge raad, waarvan men makkelijk kan denken dat als het geweten niet had gedrongen, zij hun heren zoiets niet gezegd zouden hebben. Zij wisten wel, dat zij zich daarmee niet zouden insinueren en toch zeiden zij het met grote nadruk. Zo gaat de zaak van God, al is zij een onderdrukte, toch stap voor stap vooruit.

Het daarop volgend antwoord is karakteristiek voor de geestelijke dwingelandij, die deze Hoge raad en de daaraan verwanten uitoefenden. Alleen zichzelf kennen zij het recht toe van onderzoek en beslissing; het volk wordt beschouwd als de onwetende hoop en waar het dreigt een mening te hebben, onafhankelijk van de oversten, legt het met toorn een vloek op hen.

Wat echte hierarchen in het algemeen steeds van het volk denken, oordelen ja verwachten: onwetend lekengebabbel, dat verwijten zij in bijzondere omstandigheden. Hun vloeken is echter tevens een dreigen met de ban, die later ook werkelijk geformuleerd werd (Hoofdstuk 9: 22). Voor de gerechtsdienaars is hun woord een listig middel om bevreesd te maken en een verleiding om zich eveneens in het gevoel van hierarchische hoogmoed boven het volk te verheffen.

Een bewijs hoe grenzenloos groot de verachting was van de Joodse geleerden - trots tegenover de ongeleerde menigte, die men in tegenstelling van het heilige volk het "volk van de wereld" noemde, zijn uitspraken in de Rabbijnse schriften als: "de onwetende is geen vrome; slechts geleerden zullen opstaan. " Maar hoe snel zou hen vermetel woord, dat niemand van de oudsten en Farizeeën, waarvan de laatsten nog in het bijzonder als toonbeelden werden voorgesteld, beschaamd gemaakt worden! Want nu spreekt een, die ook een mens van de Farizeeën, een overste der Joden is. Eerst lieten zich de gerechtsdienaars ten gunste van Jezus uit, nu doet het een collega; de Heere heerst dus midden onder Zijn vijanden en zo hadden zij wel gelegenheid genoeg gehad om Gods wegen op te merken.

50. De gerechtsdienaars gingen heen en de Overpriesters en Farizeeën hielden nu verder raad, hoe zij tegen Jezus als een bewezen kwaaddoener nog nadrukkelijker dan tot hiertoe zouden

optreden om Hem en Zijn zaak ten onder te brengen. Onder hen was Nikodemus. Als zij nu weer beraadslaagden zei deze tot hen, die (Hoofdstuk 3: 1 vv.) ‘s nachts tot Hem gekomen was en een uit hun was en die dus ook het recht had zijn stem te laten horen:

50. De gerechtsdienaars gingen heen en de Overpriesters en Farizeeën hielden nu verder raad, hoe zij tegen Jezus als een bewezen kwaaddoener nog nadrukkelijker dan tot hiertoe zouden optreden om Hem en Zijn zaak ten onder te brengen. Onder hen was Nikodemus. Als zij nu weer beraadslaagden zei deze tot hen, die (Hoofdstuk 3: 1 vv.) ‘s nachts tot Hem gekomen was en een uit hun was en die dus ook het recht had zijn stem te laten horen:

51. a)Oordeelt ook onze wet, waarvan wij de overste handhavers en dienaars zijn, de mens, tenzij dat zij eerst van hem gehoord heeft en bij nader onderzoek begrijpt wat hij doet? Wordt niet in Deut. 1: 16 v. geboden: Hoort de verschillen tussen uw broeders: u zult de kleine zowel als de grote horen. Hoe komt gij er dan toe om over deze Jezus het vonnis te vellen voordat Hij nog voor het gericht heeft gestaan en u van Zijn handelwijze en plannen zelf rekenschap heeft kunnen geven.

a) Ex. 23: 1. Lev. 19: 15. Deut. 17: 8; 19: 15.

52. Zij antwoordden en zeiden tot hem: Bent u ook misschien uit Galilea, dat halfheidense landschap 4: 25") en stelt u zich als landsman aan Zijn kant. Onderzoek en zie in de heilige geschiedenis en u zult vinden dat uit Galilea geen profeet opgestaan is. Het is dus dadelijk reeds een uitgemaakte zaak, dat deze slechts een leugenprofeet kan zijn en als Hij Zich voor de Messias uitgeeft, Hij een volksverleider is.

Niet vele edelen zijn geroepen, maar toch enigen. Als een donderslag trof het deze machtigen, dat een van hen een door van Jezus was geworden, opdat zij geen verontschuldiging zouden hebben. Nicodemus waagt zich wel met grote vrees tot het licht, maar de vijandschap van de duisternis, die hem dadelijk tegenkomt, laat het toch bemerken dat hij in de diepste grond van zijn hart met haar heeft gebroken.

De medeleden van de Hoge raad hadden verachtelijk van het volk gesproken, dat de wet niet weet (vs. 49). Nicodemus wijst hen erop, dat zij zelf in lijnrechte tegenspraak met de wet zijn.

Het is zeer opmerkelijk dat men in onze tijd de omstandigheid, dat de profeten Elia (1 Kon. 17: 1), Jona (2 Kon. 14: 25) en waarschijnlijk ook Nahum 19: 37) en Hosea (2Ki 14: 29) uit Galilea waren, heeft op de voorgrond gezet, om de echtheid van deze plaats verdacht te maken, door op te merken dat het onwaarschijnlijk was dat het geleerde college deze aangehaalde plaatsen niet zou hebben geweten. Deze kritische gevolgtrekking is een bewij hoe de hoog geleerde Rabbijnen door de gehele wereld van een geest zijn en elkaar niets toegeven. Voor het oprecht onderzoek is echter geen noodzaak om de geleerde onfeilbaarheid van dat hartstochtelijk opgewonden college te redden. Hier wordt aangetoond - dat wil ons de geschiedschrijver, of liever de geschiedenis zelf aanwijzen - dat de hartstocht van haat, vooral van haat tegen Jezus, ook een hoog geprezen college van Schriftgeleerden en priesters zo kan benevelen dat het in opgewondenheid de grootste afwijkingen van de Schriftgeleerdheid moet

maken; en dat is juist de ironie van het goddelijke bestuur over de leden van het college, dat zonder de Geest is, dat zij zelf de grootste fout tegen de Schriftgeleerdheid maken, terwijl zij de discipelen van Jezus met een geleerde machtspreuk als een onwetende tegen de grond willen werpen.

Wie weet niet dat men op een aan ons gedane vraag meestal pas later het juiste antwoord gereed heeft; maar dan is het te laat. Maar het eigenaardige van de onbeschaamdheid van het ongeloof is, dat het iemand niet zelden de grofste leugen naar het hoofd werpt met een stoutmoedigheid, alsof het de meest onloochenbare waarheden waren. De bescheidenheid van het geloof daarentegen durft niet zo meteen en stoutweg tegenspreken, omdat zij altijd vreest iets te zullen beweren dat zij niet volkomen kan bewijzen, maar daarna gaat zij in stilte de beweringen van het ongeloof onderzoeken en beproeven en stelt zij ze als onwaarheden aan het licht.

53. En een ieder van hen, die wij in de voorgaande afdeling vergaderd zagen, ging heen naar zijn huis; die van het volk (vs. 40-44) gingen naar huis, nadat zij zich in vier partijen hadden verdeeld, de medeleden van de Hoge raad (vs. 45-52) echter, nadat ook een van hen zich van de anderen had losgemaakt.

HOOFDSTUK 8

DE ECHTBREEKSTER. CHRISTUS' PERSOON EN AMBT. EIGENSCHAPPEN VAN ZIJN DISCIPELEN

1. Maar Jezus, die nog voor de in vs. 40-44 genoemde tijd de tempel had verlaten, ging naar de Olijfberg en wel naar de hof Gethsémané om bij de avondgodsdienst van die laatste dag van het feest Zich weer op een heilige plaats te bevinden en nog eens een plechtige uitnodiging tot het volk te richten (vs. 12).

Wij zullen ons later overtuigen dat de geschiedenis van de echtbreekster, in vs. 2-11 meegedeeld, niet in het Evangelie van Johannes en het allerminst op deze plaats behoort, waarop men haar heeft geplaatst; dat daarom ook de beide verzen (vs. 53 en 1), die eensdeels tot inleiding voor de volgende geschiedenis dienen en ten tweede zouden moeten dienen om de samenhang met deze afdeling te vormen, niet bij onze Evangelist passen. Wij laten ze echter toch staan en beschouwen ze als slot van de afdeling, omdat het werkelijk was, zoals hier wordt verteld. Terwijl de anderen naar huis gingen, die van het volk aan de ene kant en de medeleden van de Hoge raad aan de andere kant, om de overige tijd van de dag tot aan de avond door te brengen in de huizen, waarin men nu weer woonde (niet meer in loofhutten), begaf Jezus Zich daarheen, waar Hij volgens Hoofdstuk 18: 2 dikwijls met Zijn discipelen tezamen was en daar heeft Hij Zich zeker weer, evenals in Luk. 11: 1 's avonds in het gebed gesterkt; want daar zou de eerste moordaanslag plaats hebben (vs. 59). Men zal er goed aan doen, wanneer men een beschrijving van Jezus' leven in zijn geschiedkundige samenhang wil hebben, de volgende afdeling over te slaan en dadelijk tot hetgeen onder a volgt over te gaan en de geschiedenis van de echtbreekster bij MATTHEUS. 22: 22 te nemen.

d. Vs. 2-Hoofdstuk 8: 11. De genade aan de overspelige vrouw bewezen.

2. En de vroege morgen van de volgende dag kwam Hij weer in de tempel en al het volk kwam tot Hem om Zijn woord te horen; en neergezeten zijnde bij de schatkist in de voorhof van de vrouwen en leerde Hij hen (vs 20).

3. En de Schriftgeleerden en de Farizeeën, in plaats van aan de Hoge raad de zaak, die tot hun kennis was gekomen, op te dragen, brachten tot Hem een vrouw, in overspel gegrepen, terwijl men de schuldige man had laten gaan. Wanneer toch Jezus de Messias wilde zijn moest Hij ook de in Israël gepleegde misdaden straffen.

4. En zij stelden haar in het midden, in de kring van de om hen verzamelde toehoorders en zeiden tot Hem: Meester! deze vrouw is door de getuigen, die haar hierheen geleiden, betrapt op overspel.

5. En Mozes heeft ons in de wet (Lev. 20: 10. Deut. 22: 22) geboden, dat degenen, door wie volgens duidelijke bewijzen echtbreuk is gepleegd, gestenigd zullen worden; Gij dan, wat zegt Gij dat men haar doen moet?

6. En dit zeiden zij om Hem te verzoeken, om Hem een woord te ontlokken, dat iets anders gebood te doen dan wat de wet voorschreef, opdat zij iets hadden om Hem te beschuldigen, dat Hij de wet verbrak (MATTHEUS. 12: 10. Mark. 3: 2. Luk. 6: 7; 11: 54). Maar Jezus, om hen met hun zaak, die Hem volgens de omstandigheden, waaronder die voor Hem werd gebracht, ook weer niets aanging, af te wijzen (Luk. 12: 14), bukte neer en schreef met de vinger in de aarde, als iemand die met zijn eigen gedachten bezig is.

Stond de afdeling hier werkelijk op de juiste plaats, dan kon bij "de laatste dag, de grote dag van het feest" in Hoofdstuk 7: 37 niet aan de achtste, maar slechts aan de zevende dag worden gedacht, omdat wij door de inleidende woorden: "‘ s morgens vroeg kwam Hij weer in de tempel" zonder twijfel niet worden verplaatst op de dag, die na het eindigen van de hele feestdag valt, maar nog in die tijd zijn, dat het volk nog bij de tempel vergaderd was en zich niet weer naar eigen haardstede had begeven. Toch behoort de volgende afdeling van vs. 12 zeker tot de achtste dag. Het wordt door zijn inleidend woord: "Jezus dan sprak weer tot hen" duidelijk met het vroegere in Hoofdstuk 7: 37-52 tot een geheel verbonden en plaatst ook dit op dezelfde dag. Er is dus voor deze voor ons liggende afdeling reeds ten opzichte van de tijd van de gebeurtenis geen plaats. Maar ook wat de verhouding aangaat, die bij de Schriftgeleerden en Farizeeën nu nog tot Jezus bestaat, kan zij onmogelijk hier thuis behoren. Wij hebben toch in de vorige afdeling gezien hoe deze tegenstanders alle krachten inspannen, dat het volk in Zijn persoon toch geen profeet, veel minder Christus ziet; terwijl zij Hem hier het geval met de vrouw ter beslissing voorleggen, kennen zij Hem een rechterlijk gezag toe, dat alleen aan een profeet, of een Messias kon worden geschonken, al was het ook slechts om Hem te verzoeken, d. i. de manier waarop Hij die autoriteit zou uitoefenen, in het een of ander opzicht aan te wenden, om Hem voor het volk of de wereldlijke overheid beschaamd te maken. Wij zien dus de Schriftgeleerden en Farizeeën reeds die verhouding ten opzichte van Jezus innemen, waarin zij in MATTHEUS. 22: 15 vv. de vraag over de schattingpenning tot Hem richten; achter deze geschiedenis behoort daarom zonder twijfel die van de echtbreekster. Bij de vraag over de schattingpenning hadden de tegenstanders, zoals in Luk. 20: 20 daarop uitdrukkelijk wordt opmerkzaam gemaakt en ook zowel het meebrengen van de dienaren van Herodes, als ook de vleiende woorden, die aan de vraag voorafgaan, te kennen geven, in de eerste plaats het daarop voorzien, dat de Heere op grond van het goddelijk woord in Deut. 17: 15 zou antwoorden: "Nee, het is niet goed, dat men de keizer schaatin geeft. " Terwijl Hij echter door het: "geef de keizer wat van de keizer is" juist het tegengesteld antwoord geeft: "Het is niet alleen geoorloofd, maar zelfs uw plicht", heeft Hij toch tevens door het: "En aan God wat van God is" Zijn antwoord zo ingericht, dat, zoals het in Luk. 20: 26 wordt gezegd, zij Zijn woord niet konden aanvallen voor het volk en zij dus beschaamd zijn geworden met hetgeen bij hun berekening op de tweede plaats stond. Bij de vraag over de steniging van de echtbreekster gaat duidelijk de berekening van de tegengestelde veronderstelling uit. In MATTHEUS. 21: 28 vv. heeft Jezus aan deze mensen de gelijkenis van de twee zonen voorgedragen en hen gezegd: "Tollenaars en hoeren gaan u voor in het koninkrijk der hemelen. " Nu is het hen zeer welkom, dat juist, nu zij zo ongelukkig met de vraag over de schatting geweest zijn, een op heterdaad gegrepen echtbreekster tot hen wordt gebracht, niet opdat zij onmiddellijk zelf het oordeel over haar uitspreken, maar op gelijke wijze de bemiddeling bij de Hoge raad mochten bewerken, als zij het in Hoofdstuk 7: 32 deden; zij waren toch waarschijnlijk meestal zelf leden van dat lichaam. Het is een heilig feest

en dan openbaart zich ook anders maar al te graag de tegenstand van de natuurlijke mens in werken van het vlees en speelt de geest van de duisternis zijn spel. Bij de vrouw en haar boeleerder is dat geschied in de zonde van ontucht; bij diegenen daarentegen, die de vrouw grepen en de overigen, die zich bij hen aansloten op de weg tot overlevering aan de Schriftgeleerden en Farizeeën is de lust opgewekt om met gedruis op te treden; men verlangt een schandaal en eens op oude wijze de voltrekking van een vonnis te hebben. De Schriftgeleerden en Farizeeën, die geroepen zijn om de procedure bij de Hoge raad in te leiden, raken voor een ogenblik in verlegenheid: zij weten niet hoe zij de wil van het volks zullen weerstaan zonder hun populariteit op het spel te zetten. Wanneer zij toegeven raken zij in conflict met de Romeinse overheid, die het ten hoogste ten kwade zou duiden als zij een vonnis lieten vellen en het zelf, in de vorm van staand recht lieten volvoeren (Hoofdstuk 18: 31). Zo komen zij op de gedachte om de Hoge raad niet te brengen in de moeilijke toestand, om aan de ene of andere zijde ergernis te geven, maar de zaak liever aan Jezus ter beslissing over te leggen. Stond deze op grond van de Mozaïsche wet toe dat het volk vonniste, dan hadden zij nu toch bereikt wat bij de zaak van de schatting hun eigenlijk doel was, maar toen niet lukte; zij hadden Hem aan de overheid en aan de macht van de landvoogd kunnen overgeven. Intussen rekenen zij er niet op dat dit zal plaats hebben; integendeel luidt hun woord: "Mozes heeft ons in de wet geboden, dat zulken gestenigd zullen worden; Gij dan, wat zegt Gij?" als een honend woord omtrent hetgeen Hij eerst op deze dag van de tollenaars en hoeren heeft gezegd: "Niet waar, gij oordeelt dat men zo een vrij moet laten gaan; men mag zich aan haar niet vergrijpen, maar moet ze als een burgeres van het koninkrijk der hemelen in ere houden?" En nu verheugen zij zich reeds in het vooruitzicht dat zij Hem aan het volk zullen voorstellen als een, die in de slechtste zin van het woord de zondaars in bescherming neemt en alle gezag van de wet ondermijnt. Met opzet plaatsen zij Mozes' woord dadelijk aan het hoofd van hun aanspraak, om bij het aanwezige volk dadelijk de gedachte daarheen te leiden, waarheen zij het daarna denken te breng en. Terwijl nu echter Jezus Zich bukt en met de vinger in de aarde schrijft, bekommert Hij Zich om hun gehele zaak niet en Laat hen staan, evenals Hij ook in Mark. 8: 12 v. doet, als men van Hem een teken van de hemel begeerde. Zij komen toch niet tot Hem als tot de profeet en rechter van Israël, zoals zij voorgeven, maar in slimheid en boosheid van hun hart; daarom heeft Hij niets met hen te doen en kan Hij Zich uitsluitend met Zichzelf bezighouden. De uitwendige gebaren, waardoor Hij hen dat te kennen geeft, zijn van bijzondere betekenis. "Hij zwijgt, terwijl zij moesten zwijgen; Hij bukt terwijl zij moesten bukken in plaats van het hoofd zo hoog te dragen; Hij schrijft, wij weten niet wat - hun namen? hun vonnis? In elk geval zij komen daardoor in angstige spanning; en zo hun eer het niet eiste, zij vroegen Hem niet voor de tweede maal. " In dit schrijven ligt iets van een herinnering aan de schrijvende hand in Dan. 5: 5, of aan het profetische woord Jer. 17: 13 : "Die van Mij afwijken zullen in de aarde geschreven worden. "

Daar zit Hij neer, waar Hij moet Zijn, in de dingen van Zijn Vaders. En reeds weer in deze vroege sabbatsmorgen is het Zijn voedsel dat Hij de wil van Zijn Vader doet en Zijn werk volbrengt. De menigte omringt Hem in dichte kring en hoort naar de aangename woorden, die ook nu uit Zijn mond voortkomen. . . . Maar opeens te midden van deze heilige werkzaamheid, wat een stoornis. . . . Opeens, als Hij Zijn reine ogen opheft, wat een beeld van de zonde! Zonde op dit loofhuttenfeest begaan, in deze sabbatsmorgen gepleegd. . . . Een vrouw gegrepen in overspel. Dit is afschuwelijk. En wij zien de menigte terugdeinzen van de

onreine, die deze dwaasheid in Israël gedaan heeft. Maar wat nog afschuwelijker is, wat nog pijnlijker indruk maakt op de smetteloze en aandoenlijke ziel van Hem, die hier neerzit en leert, het is dat zij, die Hem op deze wijze in Zijn heilig werk komen storen, nog minder afschuw voelen van de zonde door deze vrouw gepleegd dan wel haat tegen Hemzelf, die zij van geen enkele zonde konden overtuigen; een haat zo groot, dat zij zich niet ontzien deze zondares te gebruiken, ja desnoods op te offeren voor hetgeen die haat in zijn schild voert, een haat zo groot, dat zij zich eensdeels verheugen in de begane misdaad, die hen in de gelegenheid stelt de heilige onschuld te verstrikken, mocht het zijn ten val te brengen. Mijn lezer afschuw van de deugd en haar schoonste openbaringen, vijandschap tegen waarheid en heiligheid is nog een groter gruwel voor God, dan een zeer diepe zondeval. Mensen deinzen er niet zozeer voor terug, omdat deze zielsgesteldheid een zekere schijn van deugd en dikwijls van godsdienstigheid ophoudt. Maar in wat voor vorm, bij welke personen, in wat tijden zij zich vertoont, met welke ogen moet Hij haar aanzien, die met Goddelijke klaarheid en waarheid weet dat het geen andere geweest is dan deze stemming, die met boze moedwil Hem het kruis heeft opgericht, het kruis, waaraan lichtzinnigheid en wreedheid, die niet wisten wat zij deden, Hem genageld hebben. Op de misdaad door de vrouw begaan, stond naar Mozaïsch recht de dood door steniging. Maar de straf werd sinds lang niet meer toegepast. Eensdeels om de vermenigvuldiging van het misdrijf, bij de slapheid van de zeden in het tijdvak van de Herodessen en anderdeels omdat de Romeinse meesters het niet gedoogden. De verstoting van de schuldige echtgenoot, het openlijk geven van een scheidbrief, was hetgeen waarmee men zich (ook blijkens het Evangelie) vergenoegde. Maar het schandaal van deze morgen schijnt de vijanden van Jezus een welkome gelegenheid aan te bieden om de rechtzinnigheid van Zijn gedachten over Mozes, de verdachte zedelijke ernst van Hem, die tollenaars ontving en met hen at en Zijn verschuldigde gehoorzaamheid aan de Romeinse overheid ter toets te brengen en voor al het volk te schande te maken. Zo immers dacht het de arglistigheid, die meteen wat haar dienen kan, doorziet - maar, toch mis ziet en zich deerlijk bedriegt, waar zij onderneemt met de hoogste Wijsheid te worstelen.

Dit zeiden zij om Hem te verzoeken om de rechterstoel te beklimmen en een vonnis te vellen, dat slechts door een overheidspersoon uitgesproken mocht worden. Als Hij gedaan had wat zij wensten, dat Hij doen zou, zou Cesar of zijn plaatsbekleder zich de zaak hebben aangetrokken en gezegd: Gij, een vreemdeling, matigt u het recht van overheidspersoon aan! Gij verlaat de kring van uw eigen bevoegdheid en treedt in een, die in het geheel niet tot uw gebied behoort. Had Hij daarentegen gezegd: Het is geen zonde, dat Hij niet deed en niet doen kon, dan zouden zij in ééns een afdoend middel hebben gehad dat Hij de Messias niet was. Als Hij een vonnis had geveld, zouden zij gezegd hebben: deze man treedt onwettiglijk in Cesars plaats. Als Hij de vrouw vrijgesproken had van zonde: deze man schendt de uitdrukkelijke wet van God. Zij meenden Hem, dus doende, in een verlegenheid te brengen, waaruit Hij Zich niet zou kunnen redden. Maar hier als bij alle andere gelegenheden sprak Jezus gelijk geen mens ooit sprak. Met een wijsheid, waarvan men zich geen rekenschap kon geven, tenzij men haar veronderstelde te zijn, wat wij weten dat zij is, Goddelijk - keerde onze gezegende Heer de gehelen loop van het geval tegen henzelf; en zij, die voor Hem een kuil groeven, vielen er zelf in. Hij schreef met de vinger op de grond, een onmiskenbaar bewijs van nadenkende kalmte. Het is voor ons in moeilijke omstandigheden het beste langzaam in het antwoorden te zijn. Jezus, wiens wijsheid oneindig groot was, had geen tijd

nodig om na te denken, maar zoals Hij Zich gedroeg was Hij ons een voorbeeld en voorganger, ons lerend dat het eerste antwoord niet altijd het beste is.

7. En toen zij bleven vragen, met de stilzwijgende afwijzing geen genoegen namen, maar door herhaald vragen Hem noodzaakten te beslissen, richtte Hij Zich voor een ogenblik op en zei tot hen: Die van jullie over het zesde gebod, overwelke overtreding hier gehandeld wordt, zonder zonde is, zodat hij nooit een vrouw aanzag om die te begeren (MATTHEUS. 5: 27 v.) mag haar volgens Mozes' voorschrift buiten de poort voeren om haar te stenigen en mag eerst de steen op haar werpen, volgens de bepaling vande wet.

Merkt op de wijsheid en de heilige ernst van de Heere. Geen afval van Mozes, geen opstand tegen de Romeinse, door God gestelde macht; geen aanmatiging van het overheidsambt, alsof Hij tot rechter en scheidsman van Israël gesteld was. Ook niets dat naar verschoning gelijkt van de zondige daad. Wat? Zo men van Hem gestrengheid tegen de zonde wil en wacht: Hij heeft ze, Hij zal ze betonen, Hij zal ze uitoefenen. Maar, Hij zal beginnen waar ieder beginnen moet, die niet geroepen is met de rechterlijke arm misdaden te straffen, maar op zedelijk gebied de zonde te bestrijden, Hij zal beginnen bij de bron, bij het hart. Bij het hart, het hart van de mensen, waaruit voortkomt boosheid, bedekt en openbaar; waaruit voortkomt zowel de gedachte van de doodslag als het misdrijf van overspel; het hart van de mensen, waarin door de zondige begeerte reeds overspel gedaan werd. Op het gebied van de inwendige mens gelden geen oordelen naar het vlees en naar hetgeen voor ogen is. Hier is niet de zonde de grootste, die zich het eerst waagt; maar het diepst is ingeworteld, het meest het hart verderft. Hier wordt niet schijn tegen schijn, daad tegen daad, maar zonde tegen zonde gesteld en gewogen. Hier staan allen veroordeeld. Wie durft, wie heeft recht, wie waagt het, zich het recht toe te schrijven anderen te beschuldigen, te verachten, te straffen. . . . zelf strafwaardig. . . . Kom, beschuldigers van deze vrouw, die zonder twijfel een snode daad gedaan heeft, waarop u haar gegrepen heeft; tast in uw hart, bent u rein? rein van haar zonde? rein van andere zonden, als de ware groot en grof? Bent u rein genoeg om, waar de zedelijke rechtbank gespannen wordt tegen deze vrouw en de getuigenis te bezegelen, door te doen wat van getuigen gevergd wordt en aan getuigen toekomt, een eerste steen op te nemen en die te slingeren naar haar schuldig hoofd. "Die van u zonder zonde is werpe de eerste steen op haar, " zo sprak Jezus tot de Farizeeën en Schriftgeleerden, toen zij de vrouw, in overspel gegrepen, tot Hem hadden gebracht en Hij hen greep op de daad van Hem te verzoeken, opdat Zij iets hadden om Hem te beschuldigen en naar hun wil met Hem te doen; zo spreekt Hij tot allen, die met een grove zonde in het hart, misschien in de hand, een onbarmhartig oordeel laten gaan en willen geveld zien over alle zonden, die een anderen naam dragen dan de hun, vergetende, dat wie de gehele wet zal houden en in een zal struikelen, schuldig is geworden aan allen. Want die gezegd heeft: "Gij zult geen overspel doen", die heeft ook gezegd: "Gij zult niet doden", want dan bent u een overtreder van de wet geworden: Een ieder, die Zijn broeder haat is een doodslager. Die van u zonder zonde is, werpe de eerste steen op haar. " Zo spreekt Jezus tot Farizeeën en Schriftgeleerden, en zo spreekt Hij tot alle zedemeesters en godsdienstvrienden tot op de huidige dag, die wel hun voeten weten zuiver te houden, dat zij zich niet bezoedelen met het slijk van de openbare onzedelijkheid, dat al hun verontwaardiging opwekt, maar die vergeten hun hart te reinigen, die bron van alle onreinheid, die er niet zuiver om wordt als men haar het uitvloeien belet; vergetend dat haar

gezegd is: "U bent niet te verontschuldigen, mens, wie u bent, die anderen oordeelt, want waarin u een andere oordeelt veroordeelt u zichzelf, want u oordeelt en doet dezelfde dingen. En wij weten dat het oordeel van God naar waarheid is over degenen, die deze dingen doen. Nee, het ontbreekt ook in onze Christelijke maatschappijen niet aan stenenopnemers, ja wel met verontwaardiging geworpen op mannen en vrouwen, op zondige daden gegrepen, in het openbaar gekomen tot een val, maar, hoe menigmaal wapenen zij de handen van hen, wier gelijksoortige misdrijven gelukkig bedekt, in het geheim gepleegd werden, lang geleden, goedgunstig vergeten zijn! En waar, waar onder tienduizend handen is de hand, waarvan hij, die haar uitstrekt en opheft, getuigen durft: zij is rein!. . . . (N. BEETS).

U ziet hier de handhaving van de wet door de wetgever zelf. Immers alleen deze kan ook de beschuldigers voor de wet stellen. Jezus begon niet met de beschuldigde, maar met de beschuldigers en wel op een manier zoals alleen de alwetende Hartenkenner doen kan. U weet, dat op de beschuldiger de verplichting lag, om als getuige van de gedane misdaad, de veroordeelde met de eerste steen te treffen. Dit was een uitnemende wijze instelling, want op deze wijze werd een valse beschuldiging een feitelijke medeplichtigheid aan de dood van een onschuldige. Van dat vereiste maakte nu de Heer gebruik en zei er mee: "Wie zich niet tot de dood schuldig bevindt, zoals deze vrouw, die werpt de eerste steen op haar en doodt haar. " Als u zelf niet zonder enige overtreding, hoe ook genaamd, bent, heeft u geen recht deze mens over enige misdaad aan te klagen? Dan zou immers geen enkele misdaad door enige mens onder de strafwet vallen. Maar hier was deze zaak geheel anders. De Heere lag in het hart van al deze beschuldigers en zag hun geweten bezwaard met een menigte zonden, die hen even doodschuldig voor God en Zijn wet stelden, als het overspel deze vrouw deed. En daarom zei Jezus tot hen zoveel als: "Wie van u geen zonde gedaan heeft, de dood strafwaardig, begint met het doodvonnis aan haar te voltrekken.

8. En na dit gezegd te hebben bukte hij weer neer en schreef Hij evenals tevoren in de aarde, rustig afwachtend of zij Hem voor de derde keer met hun listen zouden lastig vallen.

9. Maar zij, dit horende, dat hij, die zonder zonde was, een begin moest maken met het volvoeren van de door de wet voorgeschrevene straf en van hun geweten overtuigd dat zij de zodanigen niet waren, die het recht toekwam, zwegen, omdat zij vreesden dat als zij nogmaals het zwijgen afbraken, de Kenner van het verborgene nog meer zou zeggen wat hen onaangenaam was. Zij gingen uit, de een na de andere, beginnend van de oudste tot de laatste, totdat zij zich allen hadden verwijderd. En Jezus werd met Zijn discipelen alleen gelaten en de vrouw in het midden staand, waar men haar geplaatst had.

Die verpletterende klaarheid, waarmee hun geweten hun de onvermijdelijkheid van deze uitkomst aanschouwen doet, ontneemt hun eensklaps alle vrijmoedigheid. Voor hun verbeelding ontsluit zich het schuldregister van vorige dagen; onverdraaglijk werd voor hen de gedachte, dat de verborgen zonden naakt liggen en geopend voor hun meest gehate vijand; zij kunnen het niet uithouden in de tegenwoordigheid van hun tegenstander, die eensklaps hun Rechter - zelfs niet in de nabijheid van hun slachtoffer, die eensklaps hun meeplichtige werd.

10. En Jezus, die nu zo ver was als Hij wilde, richtte Zich op en zag niemand dan de vrouw, met wie Hij onder vier ogen wilde spreken en zei tot haar: Vrouw! waar zijn uw beschuldigers? En toen zij op die vraag niet durfde antwoorden, ging Hij voort: Heeft niemand u veroordeeld?

11. En zij zei: Niemand, Heere! want zij zijn allen heengegaan. En Jezus zei tot haar: Dan veroordeel Ik, die het wel konde doen, u ook niet, ga heen en zondig niet meer. (Hoofdstuk 5: 14. Luk. 9: 56).

Men heeft er vele bezwaren tegen, dat de Heere op de hier meegedeelde wijze zou hebben gehandeld en daarom het hele verhaal voor een onecht, apocrief stuk verklaard, dat wel de ene kant van Jezus' karakter juist voorstelde, maar aan de andere kant des te meer aan waarheid te kort schoot. Ten eerste zou in het woord: "Die van u zonder zonde is, werpe eerst de steen op haar, " een grondstelling zijn uitgesproken, die in haar praktische toepassing de opheffing van de hele justitie teweeg bracht; want waar zou dan nog een rechterlijk ambt mogelijk zijn? Het gericht, zegt men en die daarbij als rechter of getuige fungeert, staat integendeel in de dienst van God. Niet zijn subjectief bestaan komt daarbij in aanmerking, maar alleen Gods ordening en wet en zo komt hier Luthers woord in aanmerking: "Of een vorst, burgemeester of rechter een booswicht of schelm is, zo is hem toch Gods zwaard in de hand gegeven. " Heb ik zo'n ambt en ben ik een booswicht, zodat ik moet zeggen: ik heb verdiend, dat men mij dadelijk het hoofd afsla, dan moet ik evenwel recht spreken en dat ten uitvoer brengen. Verder zou uit Christus' vonnis: "zo veroordeel Ik u ook niet" volgen, dat men van burgerlijke straffen op de echtbreuk geheel moest afzien en deze zonde, waartegen Gods woord toch overal de diepste afschuw uitspreekt, met de mantel der liefde moeten worden bedekt; dit zou echter tot de grootste wanorde kunnen leiden en tot gehele vernietiging van het familieleven. Hoe zou dat te rijmen zijn met de elders voorkomende mening van de Heere, wanneer Hij de echtscheiding in geen geval, maar wel waar echtbreuk plaats heeft, toestaat? Tegen al deze bedenkingen is te zeggen dat de aanklagers de vrouw niet tot de gewone rechtbank hebben verwezen wat tot haar behoorde, maar wederrechtelijk een zaak zich hebben toegeëigend, die zij in hun vijandschap willen misbruiken in plaats van Gods regeling te eerbiedigen; zo hebben zij ook Jezus' terechtwijzing, dat Hij buiten de zaken van de burgerlijke justitie wilde bleven, niet aangenomen, maar erop aangedrongen dat niet Mozes, maar Christus de zaak zou beslissen. En nu komen geheel andere gezichtspunten in aanmerking. Bij Mozes staat overal, waar zijn wet op een misdaad als straf bepaalt, dat het doodvonnis door de gemeente wordt volvoerd: "Zo zult u het boze uit Israël wegdoen" of: "opdat geen zonde onder u is. " De veronderstelling is dus dat de heilige gemeente van God door zo'n schande of dwaasheid is aangetast en deze heiligheid moet nu door de executie vanwege de gemeente weer worden hersteld. Maar waar is dan hier zo'n gemeente? Dat zij, die de vrouw hebben gegrepen, de boeleerder niet hebben medegebracht, heeft waarschijnlijk niet daarin zijn reden dat deze ontsnapt is, maar in de eigen zedelijke lichtvaardigheid van degene, die ze betrapte. Een man rekenden zij de echtbreuk niet als zonde aan, maar zij gunden het hem graag als hij tot een vrouw kon naderen; zij deden desgelijks, als zich de gelegenheid aanbood, om de vleselijke lusten te bevredigen en zij zouden zich zeker door de heiligheid van dat feest niet hebben laten terughouden om de gelegenheid op te sporen. Geheel Jeruzalem, schrijft Jozefus over zijn tijd, was toen één groot bordeel en het volk verteerd van echtbreuk en onzedelijkheid.

Eveneens merkt de Talmud op dat in de laatste tientallen jaren vóór de verwoesting van Jeruzalem de echtbreuk zo was toegenomen, dat aan een bestraffing daarvan niet meer kon worden gedacht. Het is dus zonder twijfel niet de ijver voor Gods wet en voor de heiligheid van de gemeente, die degenen, die de vrouw brachten, heeft gedreven om haar te vangen, maar de lust tot een schandaal. De Schriftgeleerden en Farizeeën zouden er goed aan gedaan hebben als zij de menigte, die op het staande recht aandrong, hadden afgewezen met het eenvoudig antwoord wat Mozes' wet beveelt, dat zij beiden sterven, echtbreker en echtbreekster, waar is dan de eerste? om dan de laatste op de gewone wijze door de Hoge raad te laten vonnissen. Hun woord in Hoofdst. 7: 45 : "Waarom hebt gij Hem niet gebracht?" was hier op de juiste plaats geweest. Omdat nu echter volgens Deut. 13: 9 en 17: 7 de hand van de getuigen de eerste moet zijn om zulken te doden, welke de gemeente moet stenigen, vat de Heere van Zijn kant de zaak, die Hem ter beslissing is voorgelegd, van die kant aan, waarvan men ze Hem tot een middel van verzoeking wil maken. Men stelt voorop dat Hij het recht van de echtbreeksters (Ezechiël. 16: 38; 23: 45) niet over de vrouw zal laten komen; ja, zegt Hij, dat moet geschieden, maar naast dat staat een recht van de getuigen volgens de wet van Mozes, dat moet u nu volbrengen: het recht van de eerste steen. Recht tegenover recht: welaan, plaats een uit uw midden, die zelf zonder zonde dit recht op zich kan nemen, die zich waardig voelt om de heilige gemeente van Israël in zijn persoon voor te stellen en het boze van u te doen, dan wil Ik ook aan u, als aan die heilige gemeente, het middel tot het wegdoen, namelijk de steniging, toestaan. Wij mogen wel aannemen dat, als Hij Zich nu weer neerbukt en weer op de aarde schrijft, Zijn gedachten die zijn geweest, die men in Ezech. 16 en 23 kan vinden, waar Jeruzalem en het Joodse volk zelf als een echtbreekster is voorgesteld en het recht der echtbreeksters daarin over de stad zal komen, dat menigten over haar komen, die haar stenigen. Wij mogen ons echter ook niet verwonderen wanneer de gehele vergaderde menigte, zowel zij, die de vrouw hebben gegrepen en het aanwezige volk (vs. 2) als de aanklagende en verzoekende Schriftgeleerden en Farizeeën, een voorgevoel heeft van hetgeen nu in Zijn gedachten is. Weinige dagen geleden toch heeft Hij eerst sterk over Jeruzalem geweend en men heeft Hem toen horen zeggen, dat Jeruzalem zal worden geslecht en de ene steen niet op de andere zal worden gelaten (Luk. 19: 41 vv.). En nu is het geweten een macht, die de mens wel lang kan onderdrukken en waartegen hij kan strijden, maar die toch, zodra God door Zijn Geest de straf ten uitvoer wil leggen, dadelijk als een samengeperste veer in de hoogte springt en ook de verhardste booswicht met weinig moeite in de hoogte werpt, zodat hij moet doen wat hij uit zichzelf nooit zou hebben gedaan. De vergadering stuift dan uiteen als kaf, wanneer de wind het verwaait; de Vader komt de Zoon te hulp, want deze, als Hij zei: "die van jullie zonder zonde is, " enz. heeft gedaan, wat Hij Hem had getoond (Hoofdstuk 5: 19 vv.) en Hij komt Hem te hulp als Hij de mensen in het algemeen en elk in het bijzonder door hun geweten overtuigd laat worden, omdat Hij ze allen liet voelen hoe het eigenlijk was met Jeruzalem en met het Joodse volk; hoe het daarmee was, vooral, wat de overtredingen van het zesde gebod aangaat. Zonder twijfel zijn de "oudsten", die het begin met het weggaan maken, de Schriftgeleerden en Farizeeën. Zij kunnen het niet afweren, dat zij onaangenaam gestemd worden in de nabijheid van deze Jezus; het is Gods hand, die hen aangrijpt en wegslingert. Terwijl echter zij, die de vrouw grepen en het aanwezige volk hun oversten zien heengaan, ontzinkt hen, zoals vanzelf spreekt, de moed om te blijven. Evenals een verschrikte kudde lopen allen de leidende hamels na; zodat de uitdrukking juist is gekozen: "tot de laatste. " Nu heeft de Heer een open veld voor Zich om Zijn woord te vervullen dat de

Schrifgeleerden en Farizeeën in deze handeling tot spot hebben willen maken: "Tollenaars en hoeren gaan u voor in het koninkrijk der hemelen. " In de vrouw, die nog vóór Hem staat, is het reeds wat de aanvang betreft, bevestigd. Zij had zich goed uit het gedruis kunnen verwijderen, toen allen wegliepen; ja, de verleidelijke gedachte om de straf te ontgaan, lag voor de hand; maar nee, zij blijft, zij wacht de uitspraak af van Hem, voor Wie zij zich als voor haar Rechter door de arm van God gesteld voelt; en dat zij dit doet en zich aldus gevoelt, dat is de vrucht van de arbeid van de goddelijke Geest aan haar hart, zoals die vooraf moet aanwezig zijn als tollenaars en hoeren in het Koninkrijk der hemelen zullen kunnen komen. Nu zij echter bij de vrouw aanwezig is, weet de Heere ook dat Hij het heilige niet aan de honden geeft en Zijn parels niet voor de zwijnen werpt, wanneer Hij over haar een oordeel van genade spreekt en haar met een vermaning laat gaan. Wat haar man met haar wil doen, dat is zijn zaak en als hij haar de scheidbrief geeft, is hij in zijn recht, maar zij moet haar tijdelijke straf gewillig op zich nemen.

Het is een wonderbare werking van Christus' Geest, die wij niet mogen voorbijzien, dat de vrouw daar nog altijd staat en als geboeid blijft staan, nadat de aanklagers allen Zijn heengegaan; zij schijnt werkelijk in Hem de majesteit van de Rechter te vinden, daarom kan noch wil zij Hem ontvluchten. Jezus ziet eindelijk op en ziet haar daar staan alléén tegenover Zich. "Vrouw, waar zijn uw beschuldigers?" vraagt Hij haar en waarschijnlijk volgde geen antwoord - een goed teken voor haar - dat zij niet over haar aanklagen triomfeert! Dan gaat Hij voort: "Heeft niemand u veroordeeld?" en zij antwoordt: "Niemand, Heere!"

Daarop doet Jezus aan de vrouw door het "ook Ik niet" voelen dat, ofschoon al haar beschuldigers vertrokken waren er zich daar toch iemand bevond, die, als paste Hij ook de in vs. 7 uitgesproken stelregel op Zichzelf toe, werkelijk de eerste steen had kunnen opnemen, als Hij dit had willen doen; maar deze laat dit uit barmhartigheid na, om haar tijd tot bekering te gaven.

De woorden van de Heere tot de vrouw, die door schaamte en angst voor de dood is gejaagd, die tot in het diepst van de ziel geschokt is, schitteren in een heerlijkheid, die begrepen kan worden door een beangstigde mensenziel aan welke zondige en in zonden verharde mensen met harten zonder mededogen haar misslagen en verkeerdheden hebben verweten en die in haar angst voor de Heere staat en het ondervindt dat Hij, de Heilige, ook tevens de Ontfermer is. Zo'n ziel verstaat ook de vermaning en volgt haar op: "Ga heen en zondig niet meer. "

Bij Jezus is niets van die verkeerde zachtheid van de lachende wereldling, die het geweten helpt vermoorden. Wel is Hij zacht jegens de zondares, maar alleen omdat Hij streng jegens allen is en wederom is Hij alleen daarom streng, opdat Hij barmhartigheid zou kunnen oefenen. Omwille van de zonde wil Hij de doodsteek geven, opdat de zondaar leeft. Hij is de Rechter en de Heiland tegelijk. Alleen daarom is Hij de ware heilige Heiland, omdat Hij als Kenner van de harten het boze oordeelt; alleen daarom de onomkoopbare Rechter, opdat Hij als barmhartig Heiland van zonden vrij en zalig zon kunnen maken.

Wij kunnen besluiten met de onbetwistbare stelling, die het niet meer zondigen bewerkt, verricht meer dan alle wet en oordeel op de aarde.

Hebben wij ons door de beschouwing van de inhoud van dit stuk overtuigd dat het geenszins apocrifisch is, maar werkelijk een geschiedenis uit Jezus' leven, die alleen in latere tijd valt, zo is het de vraag vanwaar het komt, dat men die juist hier heeft geplaatst? Dat zij Johannes niet tot schrijver heeft blijkt uit de gehele wijze van voorstelling en uitdrukking, die met die der drie overige evangelisten overeenkomt; alsook daaruit, dat zij in vele handschriften in het geheel niet voorkomt, of aan het slot van Lukas 21 , of aan het einde van het evangelie van Johannes, dan weer achter Hoofdst 7: 36 Het was dus een stuk van de apostolische overlevering, dat toch geen van de vier evangelisten had opgenomen en waarover men in twijfel was, waar men het in de evangelische geschiedenis moest plaatsen. Nu is duidelijk het woord van Christus in vs. 15 van ons hoofdstuk: "Gij oordeelt naar het vlees, Ik oordeel niemand, " de oorzaak geweest, waarom men dit verhaal onmiddellijk liet voorafgaan, om een bepaald bijzonder voorval te hebben, waarop dat als op een feitelijk bewijs van Zijn rechtvaardiging doelde. Anderen lieten zich leiden door de tijdsbepaling in vs. 2 om liever de plaats in Hoofdstuk 7: 36 als plaats te kiezen; anderen herinnerden zich bij vs. 1 en 2 , Luk. 21: 37 en 38 en voegden daar het verhaal in; die echter het stuk aanzagen voor een erfstuk uit de apostolische tijd (Luk. 1: 1 vv.), dat buiten de door de evangelisten behandelde stof stond, meenden het best te doen, het als een aanhangsel bij het vierde evangelie te voegen (Joh. 21: 25).

Hoor het, misdadigers, overtreders en zondaars in het openbaar, van wie de hele wereld weet, wie en hoe u bent! Hoor het, opdat u niet onder uw smaad verzinkt, opdat u niet door het harde vonnis van een hele wereld verstrikt en door haar stenen verpletterd, ook aan Gods genade vertwijfelt en uitroept: mijn zonden zijn te groot, dan dat zij vergeven worden. Getroost u de mensen, getroost u de verwerping en onbarmhartigheid van uw medezondaren en laat u door hen beschuldigingen, door hun wreedheid voor het aangezicht van Jezus voeren, opdat u uw vonnis hoort uit Zijn rechtvaardige, in plaats van uit hun hoogmoedige mond. Laat dan ten volle het gericht van Zijn heiligheid door uw van schuld overtuigde ziel gaan. Oordeelt uzelf en als u zichzelf oordeelt, al zouden ook allen u veroordelen, Hij nochtans niet.

e. Vs. 12-59. "Ik ben het licht van de wereld. Ik ben het Ik en u. " Jezus trekt Zich van de tempel terug.

12. Jezus dan bevond Zich bij de avondgodsdienst van deze laatste feestdag wederom in de tempel. Hij sprak wederom tot hen, tot de feestgenoten, die zich nog eens in het heiligdom hadden vergaderd en zei: Ik ben het licht van de wereld, vande mensen, die in de nacht van zonden en dwaling zijn verzonken (Hoofdstuk 6: 33, 51. Jes. 49: 6). Die Mij volgt, die Zich gelovig aan Mij aansluit, bij elke stap, die Hij te doen heeft naar Mij kijkt en zich door Mijn woord en voorbeeld, geest en kracht laat leiden en vervullen, zal in de duisternis niet wandelen, zoals zij, die Mij niet navolgen en hijzelfvroeger niet deed, maar hij zal het licht des levens hebben. Hij zal niet slechts uitwendig door het licht beschenen worden, maar door de gemeenschap met Mij zo'n leven van licht in zich dragen, dat zijn gehele uitwendige leven een voortdurend wandelen in het licht is.

Dat deze rede niet onmiddellijk aan de vorige in Hoofdst. 7: 37 v. verbonden is, maar door een tussentijd daarvan is gescheiden, bewijst het woordje "wederom, " dat haar als een nieuwe voorstelt. Bovendien lezen wij hier eenvoudig "sprak", terwijl boven stond: "Jezus stond en riep. " Houding en toon van Hem is dus minder feestelijk dan tevoren. Eindelijk wordt in vs. 20 gezegd: "Deze woorden sprak Jezus bij de schatkist, dus in de voorhof der vrouwen. Vroeger was Hij daarentegen naar alle waarschijnlijkheid in de voorhof van het volk of van de mannen opgetreden. Intussen gaan aan de andere kant die uitleggers te ver, die voor onze rede een andere dag aannemen en nu, omdat reeds in Hoofdstuk 7: 37 de laatste dag van het feest als tijdsbepaling was aangegeven, hier denken aan een van de dagen, die op het feest volgde. Daar tegenover moet worden herinnerd, dat Jezus volgens Hoofdst. 7: 1 v. alleen om het feest naar Jeruzalem is gegaan en Hij Zich dus ook niet langer dan dit duurde te Jeruzalem zal hebben opgehouden en het "wederom tot hen" eerst bijzonder op denzelfde kring van toehoorders ons wil wijzen, die Hij vroeger voor Zich had. Ook zal het "dan" wel van dezelfde betekenis zijn, als het elders bij Johannes voorkomt, om de overgang te vormen. Hier wil het zonder twijfel met aanknoping aan Hoofdst. 7: 37 v. zeggen: Nadat Jezus zo het een zinnebeeld op Zich had toegepast nam Hij weer het woord, om nog een tweede op Zich toe te passen. Bij Lev. 23: 43 hebben wij naast het gebruik van het water scheppen ook dat van de avondilluminatie vermeld. Was het eerste volgens zijn oorspronkelijke bestemming een afbeelding van de wonderbron, die de Heere gedurende de woestijnreis voor Zijn volk uit de rotssteen opende, zo was deze een symboliseren van de wonderwolk, die Israël op deze tocht vergezelde en ‘s nachts als een vuurzuil lichtte. Jezus nu, die op deze laatste dag van het feest reeds vroeg in de middag het waterscheppen op Zijn persoon zelf had overgebracht, doet nu in de avond iets dergelijks ten opzichte van de illuminatie. In het: "die Mij volgt" doelt Hij zeker op Israël in de woestijn, dat opbrak, verder trok, stil hield en Zijn leger opsloeg, naar het teken, dat van de lichtende wolk uitging (Num. 9: 15 vv.).

De glans van het licht van de eerste feestdag was zeker reeds lang uitgeblust, maar evenals de uitgebrande lichten in een feestzaal een smartelijk gevoel teweeg brengen over het vergankelijke van de aardse feestvreugde, zo stonden zeker ook die grote kandelaars in het tempelruim als treurige tekenen van de voorbijgegane feest-illuminatie, zodat de Joden het moesten gevoelen, welke kracht het woord van Jezus had, wanneer Hij in de nabijheid deze tekens, misschien erop wijzend, verklaarde dat Hij het licht van de wereld was, waarin dan zeker tevens een heenwijzen lag op die profetische plaatsen, die de Messias als het licht van de volken verheffen (Jes. 42: 6; 49: 6 vv.). Tegenover het licht van de Zionitische feestnacht plaatst Hij het licht van de wereld tegenover de uitwendige verlichting van de tempelzalen en de straten van Jeruzalem de verlichting van de gelovigen, die de duisternis van het zondige hart wegneemt, tegenover het uitwendig schijnsel van de lampen het licht van het leven.

Die Hem navolgt heeft geen voorbijgaande, aardse schemering tot gids gekozen, die later de duisternis slechts te vreselijker maakt. Zijn licht is een licht des levens, een licht, dat het leven in Zich heeft, dat daarom nimmer wordt uitgeblust, maar dat eeuwige glansen verspreidt. De kennis, die Hij verleent, is niet enkel een wijsheid, die het verstand bestraalt, maar, ontleend aan het goddelijk leven, werkt zij het goddelijk leven op haar beurt in de mens (Hoofdstuk 1: 3).

Het teken van ware verlichting is dat zij leven geeft; op het hart werkt; waar dit niet is, is het licht een dwaallicht.

De voorlichtende leidsman Jezus is thans inwonend in de Zijnen, zoals de Vader, die Hem aanwijst en geeft, in Hem is; zo hebben zij het licht in zich, evenals zij het leven in zich hebben.

Als Hij niet echt is wie Hij zegt te zijn, is geen woord ijdeler te noemen, want Hij bewijst nooit wat Hij beweert; maar als Hij het licht is, hoeft Hij Zich slechts te vertonen. Niets evenaart de zuivere openbaring van hetgeen Hij is. Een krankzinnige of bedrieger kan zich op dezelfde wijze opwerpen, maar hij is niets anders dan een dwaas of een schurk, terwijl Jezus Christus Jezus Christus is. Een ander kan ongetwijfeld herhalen: "Ik ben het licht van de wereld", maar Hij alleen heeft de wereld verlicht.

Reeds hier maakt de Heere een overgang tot hetgeen Hij straks door de genezing van de blindgeborene feitelijk zou bewijzen waarheid te zijn. De Heere verklaart Zich in redelijke en geestelijke zin te zijn wat de zon is in natuurlijke zin: het enig licht voor allen. Dit is nu zo klaar voor het geloof als het bestaan van de zon klaar is voor het oog. Wie zien kan heeft geen verder bewijs nodig. De zon heeft geen tweede zon nodig om haar te doen zien, want zij laat zich zelf door haar eigen licht genoeg zien - aan het oog van de ziener. Zo ook Christus. Wie gelooft ziet in Hem het licht van de wereld, heerlijk en schitterend; wie Hem, het licht van de wereld, niet ziet is blind van ziel en geest, dit zullen wij straks (Joh. 9: 39) de Heere zelf horen zeggen. - De woorden van de Heere te horen is niet genoeg, zij moeten gehoorzaamd worden. De gehoorzaamheid van het geloof is het volgen van Jezus, waar Hij ons wil leiden. Alleen achter Hem wandelen wij niet langer in de duisternis, maar in het eeuwige licht, of het licht van de eeuwigheid.

Stellen wij ons op het toneel waar de Heer nog altijd vertoefde. Hij was in dat gedeelte van de tempel, waar dertien goudladen met gepaste opschriften ter aanduiding van verschillende gewijde bedoelingen voorzien, geopend stonden om de gaven van de vromen te ontvangen; op een plaats dus, waar onophoudelijk mensen aanwezig waren en waar de overheid Hem had kunnen grijpen, als haar hand niet door Gods wijsheid voor het ogenblik nog terug was gehouden. Daar bevond Zich Jezus, met een grote menigte omgeven, in de nabijheid van twee grote gouden kandelaren, die op de eerste feestdag na het avondoffer, ontstoken, een schitterende glans in de omtrek verspreid en talrijke menigten in feestelijke dos rondom zich verenigd hadden; symbolen als zij waren van het licht, dat Jeruzalem, de zetel van de openbaring, in de duisternis van de heidense wereld zou doen schijnen en herinnering tevens aan de vuurkolom, die voor de vaderen in de woestijn had geschitterd ten bewijs dat zij tenten bewoonden. Nu waren die vreugdevlammen na korte luister geblust, maar een schoner gloed kleurde het marmer van de tempels. Een zee van morgen-zonlicht straalt door de heilige hallen; in die glans ziet de Heer het beeld van Zijn roeping; Zijn onderwijs hervat Hij met het woord: "Ik ben het licht van de wereld. " Dat Hij niet slechts van Zijn leer, maar van Zijn hele persoon gewaagt, is even onmiskenbaar, als dat Hij, door het woord: "Ik ben" van deze voortdurende werkzaamheid spreken wil, die nimmer de grenzen van Zijn aardse leven beperkt, dagtekent van vroegere eeuwen en zich uitstrekt tot latere tijd. Terwijl Hij zo de

verzekering geeft dat welk licht van de geesten de mensheid immer bestraalde, het van Hem was uitgegaan, beschrijft Hij tevens geheel het aardrijk - ook het heidendom - als een kring, waarin Zijn stralen moesten doordringen en wekt tot Zijn gelovige erkentenis op, door de bijvoeging: die Mij (het licht) navolgt zal in de duisternis niet wandelen, maar het licht van het leven hebben. De belofte van persoonlijk en bestendig bezit van de levenskiem brengende licht in Zichzelf, verbindt Hij zo aan de voorwaarde van de innigste verbintenis met Hem. En niet moeilijk kan ons de aanwijzing vallen waarom Hij deze verhevene uitspraak van Zijn zelfbewustheid, tegelijk met die uitlokkende nodiging juist heden doet horen. Pas hadden zich de deuren voor een boetvaardige geopend in de nacht van wier smart Hij het licht van de vertroosting deed rijzen, maar zo even waren ook, een voor een, haar beschuldigers heengegaan, die in de duisternis van dwaling en ongerechtigheid wandelen, juist omdat Zij Hem niet volgden, maar tegenstonden. Zo is de Heere heden vol van hetgeen Hij voor allen wil Zijn, maar ook van allen mag eisen en spreekt een verzekering uit, die duizend monden tot Zijn roem moet ontsluiten.

14. Jezus antwoordde en zei tot hen: Hoewel Ik geheel alleen, zonder anderen getuige aan Mijn kant te hebben (Hoofdstuk 5: 32 vv.) van Mijzelf getuig, zo is nochtans Mijn getuigenis, ondanks die in het algemeen geheel juiste grondstelling waarachtig, zodat u verplicht bent daaraan geloof te schenken; want Ik weet vanwaar Ik gekomen ben en waar Ik heenga, maar jullie weten niet vanwaar Ik kom en waar Ik heenga. U kunt dat ook van uzelf niet weten, maar behoort u te wachten om uit dezeonwetendheid meteen uw oordeel te vellen.

In het: "hoewel Ik van Mijzelf getuig" ligt reeds aangewezen wat later (vs. 17 v.) wordt uitgewerkt, dat deze toestand van zaken niet de enige is, dat naast de getuigenis van Christus over Zichzelf een andere komt, die van de Vader, maar in de eerste plaats wil de Heere de veronderstelling aantasten waarop het oordeel van de Farizeeën rustte. De stelling, die voor het menselijk gebied van toepassing is, op Hem te willen toepassen, is even dwaas alsof men die op God wilde toepassen. Hij is van de hemel gekomen en gaat naar de hemel terug (Hoofdstuk 3: 13); Hij bevindt Zich dus aan de andere kant van dat gebied, waarop de nevelen van illusies van zelfbehagen, van hoogmoed zich legeren.

De Joden wisten noch van waar Hij was, noch waar Hij heen ging; zij zagen in Hem slechts de Zoon van Jozef, een mens, die spoedig de weg van alle vlees zou gaan (Hoofdstuk 7: 27). De zon geeft haar licht, zodat het helder dag wordt en wij bestrijden niet dat zij een zon is, omdat zij van zichzelf getuigt; en tot de eeuwige Zon, die ons verlicht, zouden wij zeggen: "Gij getuigt van uzelf; deze getuigenis is niet waarachtig. " Dat zij verre!

Kan dan de waarheid tegenover dwaling en onwetendheid iets anders doen dan van zichzelf getuigen en zich aanbieden? Hoe zou zij uit iets buiten haarzelf kunnen worden bewezen? Alleen moedwillig tegenstreven noemt dat ongegronde aanmatiging. Was hier bij de Heere nu sprake van een feit van Zijn bewustzijn, dan is zelfs onder zondige mensen voor de inwendige feiten eigenlijk alleen de getuigenis over Zichzelf (1 Kor. 2: 11) geldend. Iemand die is aangeklaagd en tegen wie de getuigenis van anderen sterk spreekt, bewees menigmaal zijn onschuld met zo’n overtuiging, dat de rechter er nauwelijks weerstand aan kon bieden; getuigen van een zonde zien en horen altijd slechts het uitwendige, van de graad van

inwendige schuld spreekt alleen eigen belijdenis. Hoeveel te meer geldt dit, waar de persoonlijke onschuld en waarheid zich aan een wereld vol schuld en leugen openbaart! Die de zuivere en duidelijke uitdrukking van het menselijk bewustzijn van Jezus over Zijn Godheid, die overal maar vooral in het Evangelie van Johannes voortdurend voorkomt, niet overtuigt, omdat zijn duisternis zich niet door dat licht wil laten overwinnen, voor die blijven alle andere bewijzen en getuigenissen, die slechts in dit haar centrum van kracht zijn, krachteloos.

De uitdrukking: "Ik weet" geeft nadrukkelijk te kennen dat er van zelfmisleiding niet de minste sprake kan zijn en heeft op het altijd helder en onbeneveld bewustzijn betrekking, dat Jezus van Zichzelf had, omdat Hij met zekerheid wist vanwaar Hij was en waar Hij heenging. Deze plaats is de hemel. Jezus kent Zichzelf volkomen als een wezen, dat van boven kwam en naar boven zou terugkeren; het leven op aarde was daarom voor Hem slechts de overgang van de hemel naar de hemel. De woorden: "U weet niet" spreken niet slechts een waarheid uit; zij zijn ook een verwijt. Zij zouden weten, als zij in staat waren de ontvangen indrukken te verwerken. De verschijning van Jezus droeg in die mate een goddelijk stempel, dat de goddelijkheid van Zijn oorsprong en die van Zijn bestemming makkelijk te onderkennen waren.

15. U oordeelt naar het vlees, wanneer u met toepassing van uw stelling (vs. 13) Mij als een leugenaar probeert te brandmerken. U behandelt Mij toch om Mijn verschijning in uitwendige nederigheid als een zuiver mens, die toch nooit zo grote dingen van Zich zou mogen zeggen, als ik over Mijzelf gedaan heb. Ik daarentegen, hoewel Ik niet aanzie wat voor ogen is, maar de harten onderzoek (1 Sam. 16: 7) en zeer goed weet hoe het met uw zielen gesteld is, oordeel niemand, ook u niet, die zulke boze dingen spreekt tegen de Zoon des mensen (MATTHEUS. 12: 32. Luk. 23: 34).

15. U oordeelt naar het vlees, wanneer u met toepassing van uw stelling (vs. 13) Mij als een leugenaar probeert te brandmerken. U behandelt Mij toch om Mijn verschijning in uitwendige nederigheid als een zuiver mens, die toch nooit zo grote dingen van Zich zou mogen zeggen, als ik over Mijzelf gedaan heb. Ik daarentegen, hoewel Ik niet aanzie wat voor ogen is, maar de harten onderzoek (1 Sam. 16: 7) en zeer goed weet hoe het met uw zielen gesteld is, oordeel niemand, ook u niet, die zulke boze dingen spreekt tegen de Zoon des mensen (MATTHEUS. 12: 32. Luk. 23: 34).

16. En indien Ik ook oordeel, zoals Mijn ambt nog heden (vs. 44) van Mij zal eisen, dat Ik voor u een scherp oordeel uitspreek, Mijn oordeel is waarachtig; het Mijne komt met de werkelijke toestand overeen en wijkt ook in het minste niet af van de waarheid en de gerechtigheid; want Ik ben bij alles, wat Ik denk, spreek en doe, niet alleen, niet als een gewone menselijke persoonlijkheid tot Mijzelf beperkt, maar Ik en de Vader, die Mij gezonden heeft, wij beiden zijn in Mijn gehele zijn en handelen ten nauwste met elkaar verbonden, zodat ook Mijn oordelen eenoordelen van de Vader is (Hoofdstuk 5: 30).

Hebben zij Zijn getuigenis verworpen, dan hebben zij Hem daarmee geoordeeld; getuigt Hij van Zich als de enige Middelaar voor de gehele wereld (vs. 12) en wijzen zij Hem daarmee af,

dan is Zijn getuigenis een woord van oordeel, dat Hij over hen spreekt. Zo staan dus door de aard van de zaak twee partijen tegenover elkaar, ieder de andere veroordelend. Maar er is een onderscheid. Als zij Hem oordelen dan doen zij het "naar het vlees, " omdat Zijn aardse openbaring niet overeen schijnt te komen met hetgeen Hij van Zich zegt; zij blijven hangen aan Zijn gedaante als van een dienstknecht, om daardoor een gewenste aanleiding te hebben een oordeel van verwerping over Hem te kunnen vellen. Wanneer Jezus daarentegen door Zijn getuigenis over Zijn persoon vanzelf een oordeel van verwerping spreekt over allen, die het niet aannemen, omdat Hij hen daardoor noemt als zonder heil, dan doet Hij het niet in de eerste plaats om te oordelen, want Hij getuigt van Zich niet om ten oordeel, maar om ter zaligheid te zijn.

Nadat de Heere gezegd had: "U oordeelt naar het vlees" had Hij kunnen voortgaan: "Als Ik oordeel, oordeel Ik niet naar het vlees zoals u, maar naar de Geest. " Hij zegt echter eerst: "Ik oordeel niemand. " Hij is ook niet gekomen om te oordelen en men moet Christus niet prediken, noch van Hem denken, dat Hij een rechter is, dan om de Zijnen te redden en te verlossen. Het ambt van Christus is dat Hij helpt; maar die dat niet wil hebben moet de dood aanschouwen.

Waarom letten zij niet op hetgeen het licht van de wereld hun even scherp als genadig openbaart? Waarom danken zij Hem niet, dat Hij hen niet oordeelt, zoals Hij kon doen? Want waarlijk, dat Hij het kon, moesten zij opmerken. Zijn woord treft de harten, zonder dat Hij begeert te oordelen en het wordt bevestigd door de getuigenis van de Vader.

17. a) En nu komt het zo- even gezegde in aanmerking: Ik ben niet alleen; maar Ik en de Vader, wanneer Ik van Mijzelf getuig. Daarom geeft Mijn getuigenis over Mijzelf nog iets meer dan wat anders tot geloofwaardigheid van een getuigenis wordt gevorderd. Er is ook over zo’n geloofwaardigheid in uw wet, die tot richtsnoer is gegeven (Deut. 17: 6; 19: 15), geschreven dat de getuigenis van twee mensen, wanneer de getuigenis van de ene met die van de andere nauwkeurig overeenstemt (MATTHEUS. 26: 60 v. Mark. 14: 59), waarachtig is, als betrouwbaar en juist moet worden aangenomen.

a)Num. 35: 30. MATTHEUS. 18: 16. 2 Kor. 13: 1. Hebr. 10: 28.

18. Is nu reeds de getuigenis van twee mensen, die toch altijd maar mensen zijn en niet onfeilbaar geacht kunnen worden, zo te vertrouwen dat op hun eenstemmige verklaring de zaak moet vasten, zo merkt op wie deze twee zijn, die hier getuigenis afleggen. Ik ben het aan de ene kant, die van Mijzelf getuig, Ik, de Mens zonder dwaling en zonde en a) de Vader, die Mij gezonden heeft aan de andere kant getuigt ook van Mij, namelijk in de werken, die Hij Mij gegeven heeft, opdat Ik ze volbrengen zal (Hoofdstuk 5: 36; 10: 37 v.).

a)MATTHEUS. 3: 17; 17: 5. Mark. 1: 11; 9: 7. Luk. 3: 22; 9: 35 Joh. 1: 33.

Nadat Jezus op de buitengewone betekenis van Zijn getuigenis gewezen heeft, laat Hij Zich evenals Hij (Hoofdstuk . 7: 16-28) gedaan had, met de bedenking van Zijn tegenstanders, althans wat de vorm betreft, in. Volgens het Mozaïsche recht was een verklaring alleen dan

van kracht als zij door twee of drie getuigen was afgelegd (Deut. 17: 6; 19: 15.). Jezus geeft te kennen dat Hij aan deze voorwaarde voldoet, omdat Zijn getuigenis door dat van de Vader bevestigd wordt, waar het oog van het vlees slechts één getuige ziet, bestaan er werkelijk twee. - In de uitdrukking "uw wet" vonden de tegenstanden van de echtheid een bewijs voor de heidense oorsprong van de schrijver. - Alleen daarom drukt Jezus Zich op deze manier uit, omdat het gevoel van Zijn hoge rang Hem vooral in dit stuk bezielt. Zegt Hij nooit: onze Vader, zelfs niet in de aanhef van het gebed van de Heere, maar steeds Mijn Vader of uw Vader (zie Hoofdstuk 20: 17), omdat God niet in die zin Zijn Vader is, waarin Hij de onze is, evenmin kan Hij "onze wet" zeggen. Wel zou Hij "Mijn wet" kunnen zeggen, want Hij zelf heeft haar gegeven (Hoofdstuk 12: 41). Omdat Hij tot de Joden, aan wie deze wet gegeven was, het woord richtte, kan Hij ook "uw wet" tot hen zeggen, maar het zou met Zijn waardigheid niet stroken Zijn verhouding en die van de Joden tot de Mozaïsche instelling in een gemeenschappelijke benaming samen te vatten. Wie voelt niet dat het voor Hem onmogelijk was om zonder Zijn hoge rang althans uit het oog te verliezen (Hoofdstuk 7: 19), te zeggen: "Heeft Mozes ons de wet niet gegeven?" Al onderwierp Hij Zich volkomen aan de wet, Hij deed het vrijwillig, geheel ongedwongen.

Bij het aanhalen van de plaats uit de wet heeft het bijgevoegde "mensen" een bijzondere nadruk. Een menselijke getuigenis wordt, als twee overeenstemmen, volgens de wet als waar en voor geldende erkend en deze rechterlijke geldigheid, niet de inwendige waarheid van hun getuigenis is het, waarop het hier aankomt. Wat nu aan de getuigenis van twee mensen wordt toegekend, zou dat niet veel meer gelden van hetgeen Hij van Zichzelf en Zijn Vader van Hem aflegt?

Het zou de schijn kunnen hebben dat Jezus’ getuigenis van Zichzelf hoewel waar, toch zonder bewijskracht was, omdat ieder zoiets van zich kan zeggen; maar men mag niet buiten aanmerking laten dat de uitspraak van Jezus haar steunpunt had in de hele indruk van Zijn persoonlijkheid, in de hoogheid en majesteit van Zijn verschijning, in de goddelijke kracht van Zijn woorden; waardoor zelfs de dienaren van de Hoge raad (Hoofdstuk 7: 46) zo werden getroffen.

Wat hier zou moeten worden bewezen door de verklaring van twee getuigen, het was de eeuwige oorsprong van de Zoon van God en het was dit, dat God woonde in de mens Jezus. Weliswaar is nu de mens Jezus geen ander persoon dan de Zoon van God, maar toch onderscheidt Hij Zich vaak zo naar Zijn menselijke natuur van de volheid van God, die in Hem woont (MATTHEUS. 19: 17. Mark. 13: 32. Joh. 7: 16), omdat Hij Zijn Goddelijke eigenschappen vrijwillig heeft afgelegd (Kol. 2: 7). In zoverre Hij als het ware een ander persoon was als de goddelijke heerlijkheid in Hem, in welker bezit Hij pas weer na de opstanding geraakte, in zoverre kon Hij als getuige daarvan optreden. Van het getuigenis van de Vader had Hij reeds Hoofdst. 5: 32 vv. gesproken. Het spreekt echter vanzelf, dat dit beweren slechts bevestigt wat er vs. 14 gezegd is. Een uiterlijke rechtsgeldigheid in maatschappelijke zin zoals de Farizeeën dit verlangden kon deze verklaring, deze getuigenis van Jezus niet bezitten? Van zo’n standpunt gezien getuigde Jezus toch altijd in Zijn eigen zaak, maar Hij wilde juist daarom de Farizeeën tonen, hoe het gelegen was met de getuigenissen, die goddelijke dingen bevatten. De beide hier bedoelde getuigen zijn waarlijk

twee, zoals de wet het vorderde. Was God altijd besloten gebleven in afgetrokken eenheid, had Hij Zich nimmer als een tweede in de Zoon geopenbaard en had deze Zoon de menselijke natuur niet aangenomen en als mens Zijn goddelijke heerlijkheid niet afgelegd, zodat Hij tegelijk God en mens was, dan had God het menselijk geslacht niet kunnen verlossen en Zich nooit in Zijn volle waarheid daaraan kunnen openbaren. Nu evenwel getuigt de Vader in Jezus het vlees geworden Woord, van de volheid van de Godheid in de Zoon en deze beide getuigen leggen zo de dubbele getuigenis af, dat de wet eiste. Maar om deze getuigenis te kunnen begrijpen moet het vleselijk oordelen worden nagelaten (vs. 15), moet die denkwijze, die alleen op het uitwendige zag, worden vaarwel gezegd (Hoofdstuk 7: 24); daarom moest Gods eer worden bedoeld (Hoofdstuk 8: 44; 7: 17) en op de stem van God acht worden gegeven (Hoofdstuk 5: 24; 6: 45).

Het volgende verhaal zal deze uitspraak wellicht beter dan de beste verklaring kunnen ophelderen. Omstreeks het jaar 1660 nam Hendinger, kapelaan van de Hertog van Wurtenberg de vrijheid zijn vorst in het openbaar over een ernstige misslag te berispen, nadat hij dit eerst in een onderhoud met hem gedaan had. Over deze handelwijze zeer verstoord besloot de hertog de kapelaan te ontbieden en gevoelig te straffen. Hendinger versterkte zich in het gebed en ging tot zijn meester, terwijl zijn gelaat de sporen droeg van de vrede van God en het gevoel van Gods tegenwoordigheid Zijn hart tot kalmte stemde. De vorst keek hem aan en zei tot hem: "Hendinger! waarom bent u niet alleen gekomen, zoals ik u bevolen had. " "Ik ben alleen, heer!" Nee, u bent niet alleen. " "Uw hoogheid houde het mij ten goede, ik ben alleen. " Omdat de hertog met toenemende opgewondenheid zijn mening staande hield, zei Hendinger tot hem: "Zeker, uw hoogheid, ik ben alleen gekomen, maar of het God behaagd heeft een engel met mij te zenden, zou ik u niet kunnen zeggen. " De hertog liet hem gaan zonder hem enig leed te doen.

19. Zij, de Farizeeën, dan zeiden in brutale spot tot Hem: Waar is Uw Vader? Dat Hij, wanneer Gij zo zeker bent dat Hij van U getuigt, de mond voor U open, opdat wij Zijngetuigenis vernemen! Jezus antwoordde: U kent noch Mij, noch Mijn Vader (Hoofdstuk 16: 3). a) Als u Mij kende, zou u ook Mijn Vader kennen en zou u Hem niet op zo lasterlijke wijze uittarten.

a) Joh. 14: 9.

De vraag: "Waar is Uw Vader?" moet niet worden opgevat, alsof zij niet wisten wie de Heere Zijn Vader noemde, als bedoelden zij een lichamelijke vader; zij tarten Hem honende uit de Vader, waarop Hij Zich zo vaak beroept, hun toch eens te tonen op een zeer in het oogvallende wijze, zodat hun eis, wat de zaak aangaat, overeenkomt met die, welken zij in MATTHEUS. 16: 1. Luk. 11: 16 Hem stelden.

Het is alsof zij Hem wilden doen begrijpen dat ieder leugenaar zich op God kon beroepen. Als iemand dat wilde doen op bijzondere wijze en zijn bijzondere aanspraak daardoor bewijzen, dan moest hij dat ook in enig opzicht leveren. Daarop kon Jezus alleen antwoorden, dat Hij hen alleen kon wijzen op de voorstelling van Zichzelf (Hoofdstuk . 14: 8 vv.), dat Hij dus geen andere weg kon noemen, waarop men tot erkentenis kon komen van de getuigenis van

de Vaders, dan dat men Hemzelf begreep. Omdat dit echter niet het geval is en zij dit niet willen leren, is hen ook het andere onmogelijk gemaakt.

Christus wijst er hen op, dat zij met de zondige valse verhouding, die zij tot Hem hebben ingenomen, zich tevens de weg tot de erkentenis van de Vader hebben afgesloten. Die zich tegen Christus in tegenstand heeft geplaatst, die kan ook de alleen waarachtigen God, de Vader van Jezus Christus niet kennen; want Christus is de weg tot deze God; Hem niet te kennen is het leven en de zaligheid te verliezen.

20. Deze woorden, tussen de Heer en hen van vs. 12 af, met welker slot in vs. 19 het nu tot een formele scheiding kwam, sprak Jezus bij de schatkist (Mark. 12: 41), lerend, zoals dat Zijn gewoonte was, in de tempel; en niemand greep Hem, hoe graag ook de Farizeeën, die Hem Zijn antwoord zeer kwalijk namen, dat hadden gedaan, want Zijn uur was nog niet gekomen (Hoofdstuk 7: 30, 44).

Johannes merkt op zinrijke wijze aan, dat Jezus de Farizeeën juist op die plaats zo bestrafte, waar zij gewoon waren hun hoogsten triomf te houden, namelijk in de voorhof van de schat van de tempel, die nabij de schatkist, die zij, menend dat zij de voornaamste vrienden van God waren, met hun gaven bedachten. Juist daar zei Hij het hun ronduit, dat zij God niet kenden. Nu zou men moeten denken dat zij Hem zonden grijpen, maar ook dit moment van het grootste gevaar ging gelukkig voorbij en wederom om de voornoemde reden: omdat Zijn uur nog niet was gekomen.

Als Jezus Zich ergens in de handen en in de macht van Zijn vijanden bevond dan was het hier, maar hun arm was nog verlamd door hun geweten.

Wat een snijdende tegenspraak: de schatkist, maar omgeven door een van God vervreemd volk, waarvan de offers even zielloos waren als de munt, die in de kist klonk.

21. De Heere begaf Zich daarna uit de voorhof van Israël naar de voorhof der heidenen (vs. 59), maar ook daarheen volgden Hem de tegenstanders, deels om Hem nog verder te beloeren, deels om het volk in bedwang te houden, opdat dit niet tezeer ten gunste van Hem gestemd werd. Jezus nam daar een uitdrukking, die Hij reeds voor vier dagen bijhet weggaan uit de tempel gebezigd had (Hoofdstuk 7: 33 v.) weer op en versterkte die door een toevoeging. Hij dan zei wederom tot hen: Ik ga heen tot Hem, die Mij gezonden heeft en u zult met meer of minder duidelijk bewustzijn Mij zoeken, maar u zult Mij niet vinden en in uw zonde, beladen met uw geheel ontzaglijke en onverzoende schuld (1 Kor. 15: 17) zult u sterven. Waar Ik heenga, namelijk tot de Vader, waarvan Ik ben gekomen (Hoofdstuk 16: 28), kunnen jullie niet komen, hoezeer u zich ook inbeeldt de erfgenamen van Zijn rijk te zijn. Integendeel gaat u, als u gestorven bent, naar uw eigen plaats (Hand. 1: 25).

Volgens vs. 20 wilden zij Hem grijpen om zich van Hem te ontdoen; met het oog daarop zegt Jezus, dat Hij vanzelf zal weggaan, als Zijn uur zal komen en kondigt Hij hen de gevolgen aan, die dit voor hen zal hebben.

Hij wil zeggen: U overlegt veel en legt er u vlijtig op toe bij dag en bij nacht om Mij te doden; maar zoveel moeite is niet nodig, want Ik zal, nadat Ik de loop van Mijn ambt volbracht heb, vrijwillig van u gaan, door de tijdelijke dood tot Mijn Vader terugkeren en tevens met het evangelie al Mijn goederen met Mij meenemen.

Jezus herhaalt in verkorte vorm wat Hij reeds vroeger heeft gezegd; maar zoals dat in de Schrift in het algemeen bij dergelijke herhalingen gewoonte is, zo vindt ook hier een veelbetekenende afwijking plaats; voor: "u zult Mij niet vinden" staat hier: "u zult in uw zonde sterven". Dat de zonde in deze woorden genoemd staat als in het algemeen en niet aan een bijzondere zonde moet worden gedacht blijkt uit het "in uw zonden sterven" in vs. 24 Ook in Hoofdstuk 9: 41 betekent de zonde de gehele schuld van de zonde, die op de Farizeeën rustte. De zonde van het Farizese Jodendom concentreert zich in de verhouding, die het omtrent Christus inneemt (Hoofdstuk 15: 22); en in zoverre ligt aan de mening, die hier aan het ongeloof denkt, waarheid ten grondslag. Het geloof kan naar vs. 24 bevrijden van het noodlot van het sterven in zonde; de zonde, het geheel van de schuld van de zonde, voert alleen dan tot de dood, als het door God aangeboden middel ter zaligheid versmaad wordt, als het "u heeft niet gewild" waarheid wordt, als door de schuld van het volk zijn zonde blijft.

Jezus heeft weer in het uur van Zijn heengaan het oog afgewend, maar het is niet Zijn eigen sterven, maar het sterven van Zijn vijanden en hun zonde dringt Hem tot het roepen van wee. Zijn woord schiet altijd scherpere pijlen in hun harten, hoe meer zij Hem tegenstreven. In plaats van Hem te vinden en in Hem het leven, zullen zij zonder Hem in de dood van de verdoemenis omkomen.

22. De Joden dan zeiden, hun vroegere spotachtige opmerking (Hoofdstuk 7: 35) door een nog meer verachtende overtreffende: Zal Hij ook Zichzelf doden en Zich zo bij de gestorven zielen voegen, om bij deze Zijn geluk te beproeven, omdat Hij zegt: waar Ik heenga, kunnen jullie niet komen?

Zij voelden zich aan de ene kant door de aankondiging van Zijn dood getroffen; maar wilden alle verdenking bij het volk, alsof zij moordplannen tegen Hem koesterden, van zich afweren (Hoofdstuk 7: 20), aan de andere kant wilden zij ook hun vroegere tegenspraak verscherpen, omdat, zoals zij goed hebben verstaan, dit Zijn woord scherper klinkt dan het vroegere. Hebben zij Hem daar tot Messias van de heidenen gemaakt, hier maken zij Hem tot Messias van de gestorvenen: Hij wil toch niet misschien in de onderwereld neerdalen, hetgeen Hij zeker door zelfmoord wil doen, omdat niemand het plan heeft Hem om te brengen, om Zich daar aan te bieden, omdat Hij op de bovenwereld geen aanneming heeft gevonden? Wanneer zij hun plannen tot moord tegen Hem willen ontkennen en Hem daarom gedachten van zelfmoord toeschrijven, voorspellen zij in zoverre hun eigene toekomst, omdat in de Joodse oorlog velen uit wanhoop zichzelf hebben omgebracht, terwijl zelfmoord vroeger zeer ongewoon bij de Joden was en voor de gruwelijkste en strafwaardigste misdaad werd gehouden (Josefus de b. J. III 8. 5).

23. En Hij zei tot hen: Jullie zijn van beneden, daarom kunt u een heengaan naar de plaats, waar men te voren was, niet anders denken dan een heengaan naar beneden; Ik ben van boven

en heb u onlangs gezegd waarheen Mijn weg gaat (Hoofdst. 7: 33); u bent, wat uw inwendige gezindheid aangaat, uit deze wereld, die in het boze ligt (1 Joh. 5: 19) en heeft daarom altijd boze gedachten (Matth. 15: 19); Ik daarentegen ben niet uit deze wereld (Hoofdst. 17: 14) en bedoel bij alles wat Ik zeg wat goddelijk is.

24. Ik heb u dan ook vroeger (vs. 21) uit het hart van God, die niet de dood van de zondaar wil, maar dat hij zich bekeert en leeft (Ezech. 18: 22, 32; 33: 11), gezegd dat u zoals het nu met u gesteld is, in uw zonden zult sterven en kan daarom niet anders dan steeds weer u vermanen: Maak uw wegen en uw handelingen goed (Jer. 7: 3; 18: 11; 16: 13): want als u niet gelooft dat Ik die ben, namelijk de absolute en centrale persoonlijkheid, waarop alle voorspellingen doelen en waarom alle heil van de wereld zich beweegt (Hoofdstuk 1: 45; 13: 19. Hand. 4: 12), u zult in uw zonden sterven (Mark. 16: 16).

Men kan bij "dat Ik ben" niet op het "Ik ben het" in Hoofdstuk 4: 26 wijzen, want daar blijkt uit de rede van de vrouw, waarop de Heere antwoordt, dat het predikaat is: "de Christus of Messias. " Hier is echter in de zamenhang van woorden zo’n aanvulling niet aan de hand gedaan. De vraag: Wat? is gemakkelijk te beantwoorden, namelijk de door geheel Israël verwachte en geheel het Oude Testament voorgestelde en beloofde, op wie de Joden wachten. Het aan te vullen predikaat leefde in het hart van het hele gelovige verbondsvolk als zijn enige hoop en verwachting; evenals bij het "die komen zou" (MATTHEUS. 11: 3. Hebr. 10: 37) ook niemand onzeker was, wie ermee bedoeld was. Als Deze wilde Hij erkend en in het geloof aangenomen worden, dus zeker als de verwachte Messias. Het komt echter minder op de naam aan, omdat de voorstelling van de Messias bij de Joden zo verdorven was. Het is in het oogvallend dat de uitdrukking herinnert aan de Oud-Testamentische die gelijkluidend is: "Ik ben het" (in Deut. 32: 39 en Jes. 43: 10).

Die beide plaatsen hebben de naam van de Heere tot grond, waardoor God als het absolute zijn wordt voorgesteld. Als nu Christus op deze plaatsen doelt kent Hij Zich de ware en volle Godheid toe; zo vatten het ook de Joden op.

De God van Israël is God en buiten Hem niemand meer. Jezus Christus is Heiland en buiten Hem is er geen - die in Hem niet gelooft, gelooft niet en wordt veroordeeld.

Ik ben het d. i. Ik ben het geheel en al en het ligt aan Mij. Christus is God, want geen schepsel kan iets dergelijks zeggen; het woord is te hoog.

25. Zij zeiden dan tot Hem, omdat zij wel begrepen welke grote dingen Hij van Zichzelf zei: wie bent Gij, dat Gij zulke hoge woorden spreekt? En Jezus zei tot hen: Wat Ik van het begin af jullie ook zeg. Zoals Ik van het begin van Mijn redevoering u verklaard heb, ben Ik het licht van de wereld, de Zoon van God.

Dächsel vertaalt: vooreerst, waarop het voor alle dingen door u aankomt, wanneer u een begin wilt maken met de juiste erkentenis van de zaligheid, ben Ik dat, wat Ik ook tot u zeg, wat Ik door Mijn tegenwoordig spreken u te kennen geef, uw zielzorger en prediker.

Volgens andere uitleggers, Chrysostomus, Euthymius enz. wil Jezus zeggen: wat Ik ben? "Volkomen wat Ik u zeg niet meer of minder dan Mijn woord bevat. "

Het heeft hen geërgerd, dat geen God, hoe die ook mocht heten, zou helpen, waar Hij niet was en zij geven Hem ten antwoord: "Wie bent Gij dan?" Het is zeer scherp gesproken, als zeiden zij: "Ja wel, dat zal wel waar zijn! Wie bent Gij; vanwaar komt Gij, bent Gij niet van Nazareth, geboren uit Jozef en Maria? Wat een verheven man bent Gij!"

Hij wil hen de eer niet aandoen dat Hij zegt wie Hij is, want men moet het de Joden en spitsvondige hoofden niet zeggen, wanneer zij God en wat God is met hun scherpzinnige gedachten willen begrijpen, voorstellen, verstaan en erkennen. Daar komt niets van terecht. Hij wil niet door het verstand, maar alleen door Zijn woord gekend worden. Zo zegt Hij hun: U zult er tevreden mee zijn dat Ik uw prediker ben; Ik ben gekomen en tot u gezonden volgens de beloften in de profeten, dat Ik u prediken zou. - Die ben Ik ook; wanneer u nu Mijn prediking zult volgen en Mij horen, zult u vernemen wie Ik ben - als u Mij hoorde, kende u Mij.

27. Zij begrepen niet, als Hij op zo zacht verzoenende, vriendelijk uitlokkende wijze tot hen sprak, dat Hij hen van de Vader sprak, hen de Vader wilde verkondigen en aanbieden, diens genade en waarheid tot hen wilde brengen en hen totzijn kinderen wilde maken (Hoofdstuk 1: 17 v. 1 Joh. 3: 1).

Dat Hij God Zijn Vader noemde, begrepen zij wel, maar dat Hij voor hen in de rede van Zijn mond God voorstelde als de Vader tot ware troost en tot zaligheid dat merkten zij niet op.

De Evangelist voegt deze herinnering erbij, minder om iets ogenblikkelijks aan te tonen, als wel om de hardnekkige blindheid van deze hoorders voor te stellen. Hij doet het tot wettiging van het volgende woord, waarin nu de Heere voor de toekomst belooft, dat Hij algemeen erkennen toezegt op Zijn roepen: "Ik ben het", dat nu bijna tevergeefs in de wereld wordt gehoord.

29. En, als Ik dan daar moet staan als een, wie bijna de gehele wereld en in het bijzonder Gods bijzonder volk erkenning weigert, heb Ik ook voor dit treurig heden eenzaligend bewustzijn, die Mij gezonden heeft is met Mij. De Vader heeft Mij niet alleen gelaten, dat heb Ik in Mijn gehele werkzaamheid van het begin en bij voortduring ondervonden, zelfs waar zij, die nu aan Mijn zijde staan, verstrooid zullen worden (Hoofdstuk 16: 32), want Ik doe altijd wat Hem behagelijk is (Ps. 40: 9. Jes. 42: 1).

Jezus had het bewustzijn niet alleen, dat Hij niet de minste werkelijke zonde had bedreven (vs. 48), maar ook niet het minste, dat goed was, had nagelaten en wel zowel in gedachten als in woorden en werken.

Dat wij naar Zijn voorbeeld getrouw zijn aan God, zo zullen wij Hem steeds met ons hebben.

30. Als Hij deze dingen sprak, die wel geschikt waren om alle harten, die enige vatbaarheid bezaten onder de volksmenigte, die Hem omgaf, te winnen, geloofden velen in Hem, dat Hij de Messias was en van God gezonden tot Heiland. Zij gaven hun geloof door enige openbaringen ook voor de anderen te kennen (Hoofdstuk 7: 31).

Wat was in deze woorden dat zo'n zichtbaar gunstige stemming bij de Joden verwekte, dat velen in Hem geloofden (vs. 30, 31)? Was het de hoge zielenadel, die in de stellige verzekering van Zijn bewustheid van de onafgebroken gunst van de Vader was uitgedrukt? Of de verlevendigde herinnering, dat Hij inderdaad nooit iets, zoveel men wist, tegen Gods wil of wet had gedaan? Of een aardsgezinde verwachting door het woord "verhoging" en door de gedachte opgewekt, dat zijzelf Hem slechts hoog moesten opheffen en dat Hij dan wel in een licht zou verschijnen, waarin Zijn persoon hen minder zou ergeren? Wij vermoeden dit laatste, zonder daarom te durven beweren, dat de Heere zelf van zijn verhoging tot eer en heerlijkheid in letterlijke zin gesproken zou hebben. Nee veeleer menen wij, als wij letten op het verband van deze uitspraak en de waarschijnlijke stemming van de sprekers, dat Hij door het woord "verhogen" hier de wijze van zijn sterven uitdrukken wilde, schoon het denkbeeld van verheerlijking door dat lijden Hem gewis diep in de ziel heeft gelegen, maar dat de Joden integendeel hier alleen aan de laatste gedacht en zo Zijn verzekering verkeerd opgenomen hebben. Hun aardsgezindheid dreef er hen toe en al waren er ook velen bereid Hem te stenigen, de Romeinse strafverheffing aan een kruis had, zoals wij weten, tot nog toe niemand Hem toegedacht. Waar zij zo geen andere dan aardsgezinde verwachtingen koesterden, schijnt ook hun geloof zeer kortstondig geweest te zijn; maar in zoverre beter dan dat van hen, die op het eerste Paasfeest Jezus erkend hadden als deze laatste enkel omwille van Zijn tekenen (2: 23), de tegenwoordige hoorders echter reeds uit hoofde van Zijn woorden geloofden (8: 30).

31. Jezus dan zei tot de Joden, die vertrouwen stelden op de getuigenis, die Hij van Zichzelf had afgelegd en in Hem geloofden, omdat Hij wel wist welke verderfelijke machten dreigden hen weer van Hem afkerig te maken: Als jullie, die nu begonnen bent u aan de indruk van Mijn woorden over te geven, in Mijn woord blijft, dan bent u waarlijk Mijn discipelen, niet slechts voor een korte tijd Mij toegedaan en Mij belijdend, maar werkelijk tot Mijn discipelen behorend.

32. En zult in verdere voortgang van het geloof de waarheid begrijpen, die u geheel en onverduisterd in Mij hebt a) en de waarheid, die zozeer u doordringt, dat zij uw eigen wezen wordt, zal u ook inwendig vrij maken van het bedrog van de zonde en van de macht, die u beheerst.

a) Rom. 6: 18. Gal. 5: 1. 1 Petrus . 2: 16.

Dat het geloof van die velen, waarvan Johannes hier spreekt, door het woord van Jezus was teweeggebracht, bewijst dat het wat Zijn grond aangaat van de juiste soort was. Hoewel de gelovigen de Jood niet meteen konden uittrekken of verloochenen, zo was toch in hen een zo gezond begin gemaakt, dat zij niet tot die vijandige tegenspraak konden komen, die wij in het volgende door de Joden tegen Jezus zien verheven. Maar zijn het ook velen het zijn toch slechts enkelen uit de menigte, slechts weinigen in vergelijking met het geheel. Jezus prijst

ook dat onderscheid aan, door hen met "jullie" aan te spreken, want daarmee geeft Hij te kennen dat dit niet op de anderen van toepassing is. Deze scheiding werkt echter de tegenspraak van de tegenstanders temeer op; zij proberen de eerste gelegenheid aan te grijpen om het woord van Jezus, dat het geloof van enkelen heeft opgewekt, te weerleggen om daardoor de werken van Jezus te vernietigen. Die gelegenheid biedt hen dadelijk het woord aan, dat de Heere tot hen die geloven richt. Zijn rede heeft de grond gevormd van de nieuwe verhouding, waarin zij tot Hem zijn getreden. Die grondslag moet blijven, zal die verhouding meer waar worden en worden bevestigd.

Hetgeen in de vorige verzen staat zei Jezus zeker op de zachtste toon, zodat het allen, die nog een hart hadden, werkelijk in het hart gaan moest en ook werkelijk in het hart drong!

De gruwelijke boosheid van de tegenstanders en de heilige waardigheid en gerustheid van de Heere waren in te scherp contrast tegenover elkaar getreden, dan dat niet al die toehoorders, waarin het gevoel voor waarheid niet geheel verstokt was, door die indruk zouden Zijn overmeesterd; zo gebeurde het dat velen in Hem geloofden.

Dit teken is des te verheugender, omdat het nu niet zozeer Zijn wonderkracht is, zoals bij Zijn eerste tegenwoordigheid te Jeruzalem (Hoofdstuk 2: 23 vv.), maar voornamelijk de openbaring van Zichzelf in de getuigenis van Zijn woorden, die deze aantrekkende en overwinnende werking uitoefent; toch laat Jezus niet na uitdrukkelijk op te merken dat deze discipelen pas in de toekomst tot bevestiging zullen komen.

Tot degene, die een indruk hadden ondervonden van de waarheid van Zijn woord en daardoor een beweging van geloof, dat echter nog bevestiging en meer diepte nodig had, zegt de Here: "Als u in Mijn woord blijft, d. i. onder de invloed van het Woord blijft, dat u heeft aangegrepen, in dat bereik vertoeft en u daardoor steeds dieper laat doordringen en vervullen, zodat het woord, waarin u blijft, in u ruimte en heerschappij verkrijgt Hoofdstuk 5: 38) "bent u waarlijk Mijn discipelen", dan heeft u niet slechts het uitwendige van de degenen, waarvan het uiterlijk gegrond is op een voorbijgaande ontroering, maar u bent het werkelijk, omdat u bij Mij volhardt.

In Jezus’ woord blijven wil zeggen: niet alleen een voorbijgaand gevoel ervan hebben niet alleen enige waarheden liefhebben, niet alleen een gedeelte volbrengen, niet alleen het uitwendige, niet alleen enkele ogenblikken, enkele maanden, enige jaren; het betekent al Zijn waarheden liefhebben, die standvastig door het hele leven betrachten, zijn vreugde en Zijn genot in Zijn wet te hebben.

Door de uitdrukking "blijven in" vergelijkt Jezus Zijn woord met een vruchtbare grond, waarin het ware geloof altijd dieper wortel schiet. De "waarheid" is de volledige openbaring van de heiligheid, dat is van het ware wezen van de dingen; zij ligt geheel in het woord van Jezus opgesloten en zal tot hun kennis komen als een hoger licht hen de ware zin van dit woord verklaren zal. En daardoor zal Hij hen van de zonde vrijmaken wier macht op misleiding en leugen berust, zoals Jezus meteen zal opmerken. Dit is de ware Messiaanse

verlossing. Al bestaat er een andere, toch is die in elk geval niets meer dan een aanhangsel van de eigenlijk gezegde bevrijding.

Aan het geloof moet zeker reeds enige kennis voorafgaan. Wanneer men nu daarin, hoewel zij nog gering is, getrouw is, komt men door middel van zo'n gelovige gehoorzaamheid tot een juiste kennis, zodat men inderdaad juist inziet wat men aan een zaak heeft.

De waarheid is die, die in Christus' vlees en bloed heeft aangenomen (Hoofdstuk 14: 6). Terwijl zij Christus steeds meer zouden leren kennen, zouden zij ook de waarheid erkennen, naar welke ieder niet geheel weggezonken mens, evenals naar de vrijheid, een diep, natuurlijk verlangen heeft.

Zalig is hij aan wie het gegeven is om de waarheid te kennen, want de waarheid, d. i. die waarheid die hem tot een bezitting en een schat van het leven is geworden, zal hem vrij maken, zoals reeds Cicero zegt: "Alleen de wijze is vrij. " Datgene te willen en te kunnen zijn, wat wij naar de wil van God moeten zijn, daarin bestaat de Christelijke vrijheid, zoals Augustinus zegt: "De genade van God in Christus geneest de wil, opdat de rechtvaardigheid vrijwillig wordt bemind.

De mens is door de zonde niet vrij, een knecht; van deze maakt hem pas de waarheid vrij, de openbaring van God in Christus, zonder welke God niet als de Waarachtige gekend wordt en waardoor alle afzonderlijke brokstukken van waarheid, die deels zuiver in het Oude Testament, deels misvormd in het heidendom worden gevonden, tot een heerlijk geheel verenigd worden. Die alleen is vrij, want dat wezen alleen is het dat zich ontwikkelt volgens de van God hem ingeschapen natuur.

34. Jezus antwoordde hen eerst op hun woord: Wij hebben nooit iemand gediend: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: een ieder, die de zonde doet a) is een dienstknecht, een slaaf van de zonde. Zolang u in die slavernij bent, bent u ook in Gods huis nog geen kinderen, maar ondanks uw vleselijke afstamming van Abraham, waarop u roemt, bent u knechten.

a) Rom. 6: 20. 2 Petrus . 2: 19.

Er is geen voorrecht, waarop de mens meer naijverig is, dan op zijn vrijheid. Vrijheid! Dit enkele woord heeft een kracht, die een geheel volk ten strijde aangordt en helden en martelaars maakt. En toch diezelfde mens, zo trots op zijn stoffelijke vrijheid, blijft zonder klacht of weerstand verkeren in de hardste van de slavernijen: die van de oudste vijand van het menselijke geslacht. Wel is hij verre van die dwingelandij te vermoeden, omdat hij zijn ziel en zijn lichaam, zijn ware ik en zijn hartstochten niet weet te onderscheiden; maar hij trachte tot zelfkennis te komen en hij zal zien dat hij in letterlijkn zin en volle kracht van het woord slaaf is! Wat is een slaaf? Hij, die met inbreuk op zijn vrijheid de wil doet van een wezen, dat nabij hem zijn kan, maar nochtans niet hij zelf is. En voelen wij nu niet, als wij aan het kwaad weerstand willen bieden, alsof het een vreemde macht was, die ons aantrekt en waarvoor wij eindelijk buigen? Hoe zullen wij die dubbele wil, die ons naar geheel tegengestelde zijden stuwt, verklaren, wanneer wij niet erkennen dat een van deze, die is van

een boosaardig wezen, dat strijd voert tegen ons? Wie is een slaaf? Hij, die bevelen gehoorzaamt, die ten enenmale strijden tegen zijn wensen, zijn belangen, zijn gezondheid en die, als tegen wil en dank, geluk en leven aan de dienst van zijn meesters ten offer brengt. Is dit nu niet onze toestand tegenover de verzoeker? Dan zelfs als onze eigen wil uitspraak doet voor het goede, als onze rede ons doet inzien dat dit of dat kwaad onze ziel bederft, als wij nog die dag, het uur tevoren, het vast besluit hadden genomen om weerstand te bieden, buigen wij zelfs dan niet, willens blind, het hoofd en steken wij, ofschoon wij luid onze stem tegen alle dwingelandij verheffen, niet willen handen en voeten uit naar de vergulde ketenen van de zonde? Wie is een slaaf? Hij, die door de kracht van de gewoonte zich met elke dag buigzamer aan de wil van zijn dwingeland onderwerpt. Is het zo ook niet waar, dat wij, bij ons tweede en derde struikelen over dezelfde valstrik, daarvan minder smartgevoel hebben, dan de eerste keer en dat ons geweten met de tijd vereelt, in het voetspoor van de zonde, zonder tegenstand of pijnlijke aandoening gewandeld heeft? Wie is een slaaf? Hij, bij wien tijdelijke gehoorzaamheid en afstand van alle eigen wil de ziel verlaagd en de geest verstompt hebben. Die slaaf is alweer de zondaar, die noch voor edele gedachten, noch voor grote daden smaak heeft, die eindigt met de laatste wolk van liefde voor het goede te verliezen en nu willig gebukt blijft in het pesthol van zijn verdorvene hartstochten. Wie eindelijk is een slaaf? Hij, die, ofschoon oud en afgeleefd, nochtans zijn vrijheid niet herkrijgt, maar overgaat van meester tot meester, totdat hij onder de stok van de laatste bezwijkt. Juist en verschrikkelijk beeld van de slaap van de zonde, die van ongeloof tot ongebondenheid, van ongebondenheid tot eerzucht, van eerzucht tot gierigheid overgaat, waarin hem eindelijk de dood verrast! Ziedaar de slaaf, ziedaar de zondaar! Wie ziet hierbij de dwaasheid niet in van wezens, zoals wij, die in zo’n slavernij zich vrij geloven; die zichzelf zozeer misleiden, dat zij wanen hun eigen wil te volgen, terwijl zij die van de Satan volvoeren! Ach, erkennen wij het toch eindelijk: wij zijn er zoverre af van vrij te zijn, dat de dwingeland in onze eigen woning, in ons eigen hart woont! Niet wij zijn het, hij is het die bevel voert en als wij een ogenblik aan de zinsbegoocheling ontkomen, die ons geboeid houdt, herinneren wij ons dan dat wij nooit gelukkiger waren, dan wanneer wij hem wisten te weerstaan, terwijl wij alleen door gewetensknaging gefolterd werden, wanneer wij hem gehoorzaamd hadden. Heden staan wij beschaamd vroeger bezweken te zijn op punten, die ons nu gemakkelijk te verdedigen voorkomen. Laat ons daaruit de schaamte en het berouw afmeten, die wij later hebben zullen, dat wij die hebben prijsgegeven, waarom de vijand van onze ziel nu met ons strijd voert; de wanhoop, waarin wij eens, van ons vlees en zijn begeerlijkheden ontdaan, te laat zuchten zouden, zelfs aan een enige, aan de kleinste van zijn eisen te hebben toegegeven! Langs die weg zullen wij tot een helder inzicht komen dat de zonde, de macht van onze bedorvene hartstochten, niet wijzelf, maar Satan, onze onverzoenbare vijand zijn. Dan zullen wij, bij een levendig besef van de ellende, die van nature ons aankleeft, naar ware, edele, bestendige vrijheid leren verlangen en met de bijstand van God gelovig opzien tot Hem, die de duivel heeft overwonnen en ons macht gegeven, van de zonde verlost, als kinderen van God, een vrijheid te smaken, die eeuwig en de zaligheid zelf is.

35. En de dienstknecht in het rijk van God, die daarin nog geen eigenlijk recht van een thuis bezit, blijft niet eeuwig in het huis, maar kan er ieder uur uit verdreven worden; de zoon alleen, die naar afkomst en karakter er werkelijk in behoort, blijft er eeuwig.

36. Als dan de Zoon, die het in de volle, de ware zin van het woord is (Hebr. 3: 5 v.) u vrij gemaakt zal hebben van de heerschappij van de zonde en u in de kinderlijke betrekking tot God geplaatst zal hebben, zult uwaarlijk vrij zijn, niet meer op ingebeelde wijze, zoals dat tot nu toe met u het geval is.

Jezus wil van een belangrijke zaak spreken en wel van een zaak waarin de Joden niet makkelijk zouden toestemmen; daarom verzekert Hij haar ernstig, omdat Hij een "voorwaar, voorwaar zeg Ik u" (vs. 34) aan Zijn woord laat voorafgaan.

"De zonde doen" is niet zondigen in de zin van enkele overtredingen, maar geeft een zedelijke toestand te kennen, waarin het de zonde is, die ons doen en laten bepaalt en regeert, zodat wat wij ook doen, een doen van de zonde is (vgl. 1 Joh. 3: 8 met 1: 8-10). Bij wie dat plaats heeft, die is een knecht van de zonde en zijn beroep op afkomst van Abraham is ijdel, want hij verloochent deze afstamming door zijn zedelijk of liever onzedelijk gedrag. Is hij echter een knecht, dan behoort hij niet tot het huis; hij mag zich daarin voor een tijd ophouden, een lid van de familie, die het huis uitmaakt is en wordt hij niet en daarom kan hij ten allen tijde naar buiten worden gewezen. De stelling is in het algemeen genomen, maar het ligt voor de hand dat hier gedoeld wordt op Gen. 21: 9 vv. (vgl. Gal. 4: 22 vv.), volgens welke plaats zij, die niet dan vleselijke nakomelingen zijn van Abraham, in Ismaëls verwijdering uit het vaderlijk huis een voorbeeld kunnen zien van Hetgeen ook hen nog wacht.

Men kan de overgang van vs. 34 tot 35 niet begrijpen dan door aan te nemen dat Jezus het begrip "slaaf" hier anders dan daar toepast. Terwijl de meester in vs. 34 de zonde is, is het in vs. 35 en 36 God, of Christus, die als Zijn vertegenwoordiger optreedt. Maar deze wijziging wordt door het denkbeeld verklaard, dat aan de brieven van Paulus ten grondslag ligt, dat de slaaf van de zonde juist daardoor ten opzichte van God slaaf is. Al verkeerde hij in het huis van God, de theocratie, toch zou hij er slechts als slaaf verkeren; door een meester beheerst, wiens wil met die van de huisheer strijdt, bewijst hij de laatste alleen een gedwongen gehoorzaamheid. "Ik dien u", zegt de oudste zoon tot zijn vader in de gelijkenis van het verkwistende kind (Luk. 15: 29). Al wordt de zodanige een kind genoemd, in werkelijkheid is hij slaaf.

Zoals eerst een snelle overgang plaats had van de knecht van de zonde tot een knecht in geheel ander niet eens genoemd opzicht, zo heeft nu verder zo’n overgang plaats van deze knecht tot tegenstelling van de zoon. Wat daarover gezegd wordt, heeft nog onmiddellijk betrekking op de familie, het huisgezin van God. De Heere spreekt duidelijk hypothetisch of veronderstellend van een zoon in het huis van God, die noch knecht van de zonde was, noch in huichelachtige, trotserende of ook maar in een dienstbare verhouding, die geen volle gehoorzaamheid was, tot de grote Huisheer, tot God stond. Is er zo een, wil Hij zeggen, die heeft een erf- en familierecht om eeuwig in huis te blijven, die wordt zeker niet buitengesloten. Hierbij doet zich nog een andere, zeer merkwaardige toespeling voor, waarom de gehele uitdrukking zo is ingericht. De Heere, voor wie overal en altijd de diepzinnige en profetische plaatsen van het Oude Testament voor de aandacht staan, spreekt met de woorden van Psalm 23 en wel bij wijze van een echt, vergeestelijkend, de diepste kern tevoorschijn brengend citaat. Wanneer David daar in vs. 6 zich vertroost met een blijven in Gods huis voor

altijd, ook na het gaan door het dal van de schaduwen van de dood, dan is dat in het Oude Testament een uitspraak van het geloof en de hoop van kinderlijke gezindheid. Van deze veronderstelling, dat er tegenover de knechten in het Theocratisch Godshuis reeds Zonen konden zijn, maakt de Heere nu dadelijk een derde overgang, omdat Hij in vs. 36 met wederopname van het woord "de Zoon" voortgaat Zichzelf voor te stellen als de Enige, in wie de veronderstelling volkomen werkelijkheid heeft.

Deze Zoon heeft van de Huisvader, die niet onmiddellijk zelf handelt in de Theocratie, de beschikkende macht in huis. Uit het "blijft eeuwig, " dat werkelijk en volkomen op Hem past, volgt, dat als Hij uit de staat van de dienstbaarheid bevrijdt, een werkelijke, niet slechts schijnbare vrijheid tevoorschijn treedt, daardoor het voortdurend bestaan van zijn huisrecht in de theocratie de door Hem geschonken vrijlating het werkelijke en onveranderlijke gevolg moet hebben.

Evenals de Joden in vs. 33 hun vroegere dienstbaarheid niet zien, aan het juk van Egypte, aan Babels ballingschap niet denken, zoals zij zelfs over hun onderworpen toestand in het tegenwoordige heenzien en de Romeinse heerschappij, die hen ten minste nog een schijn van zelfstandigheid liet, voor vrijheid houden, zo doet het de zonde ook. Zij verblindt degenen, waarover zij heerst, zodat zij hun eigen slavernij niet zien. Dat behoort tot haar grootste bedrog. Men waant zich vrij, waar men gevangen is; men acht zich meester te zijn, waar men slaaf is. De zonde is die zijde van van de vrijheid van de mensen, volgens welke hij ook tegen God kan handelen, de in Gods Woord gegeven begrippen van recht en onrecht terzijde kan zetten, goddelijke geboden en grondstellingen gering achten, aan het vlees tegenover de geest zijn vrije loop laten, zijn leven in zedelijk opzicht inrichten kan zoals hij wil. Is vrijheid een besturen van zichzelf, nu de zondaar leidt juist zichzelf (Wijsh. 2: 11); hij doet ook alles alleen voor zichzelf. Zijn wil is zijn wet in het geestelijk leven, zijn wensen zijn ook zijn doel; zijn "ik" is het middelpunt, waarom zijn geheel leven zich beweegt. Wat hij leeft, leeft hij alleen voor zichzelf, het leven geniet hij, zoals het zich aan hem aanbiedt. Er is geen bloem aan de weg, over welke hij zich niet het recht toeschrijft haar te plukken, al was het ook een onschuld. Hij bedenkt zich niet, een meester erkent hij niet boven zich; hij let niet op het geestelijke welzijn en het leed van anderen; hij schijnt vrij van drukkende boeien. Zie toch diegenen aan, die van een lange tucht ontslagen eindelijk aan zichzelf en aan hun natuur de vrije loop laten; zij halen adem als van een lange druk, zij schudden boeien af, die vreemde handen hun oplegden; nu pas menen zij vrij te zijn. Zonde is vrijheid: dat is de eerste indruk, die de beschouwende blik ontvangt; pas die zichzelf laat gaan, die de vrije teugel laat aan zijn vlees en bloed, ook aan zijn lusten, als hij wil, schijnt vrij te zijn. Maar in waarheid is zonde slechts slavernij! Deze zonde maakt hem, die haar pleegt, tot een dienstknecht nog vóór hij ze doet; reeds vóór wij het besluit tot de daad nemen zijn wij in haar macht. Zij heeft ons met haar eerst zachte, dan meer bepaalde en openlijke lokstemmen omstrikt; zij heeft ons verblind door haar bekoorlijkheden, die wij ons voorschilderden; zij heeft ons door de begeerlijkheden, die zij opwekte, tegenover onszelf zwak gemaakt; zij heeft ons de kracht ontroofd om weerstand te bieden nog voor wij die konden betonen, nog voordat het ogenblik van beslissing kwam. Elke zonde, die wij gedaan hebben, heeft ons in haar macht gehad reeds voordat wij ze pleegden. En zij heeft ons ook in haar macht terwijl wij ze doen. Wij kunnen het toch dagelijks zien dat de hartstochtelijke op het ogenblik van de ontbrande hartstocht

zichzelf geen meester is; dat de wellusteling op het ogenblik van de bevrediging van zijn lust als in bedwelming leeft, dat de wraakzuchtige aan zijn plan als verkocht is, totdat hij het heeft volvoerd. Bij elke zonde bestaat een grens, waarvan de mens zichzelf niet meer meester is; bij haar ontstaan, haar geboren worden is er een ogenblik, waarop helderheid en rustig nadenken ontbreken. Dat is bij grote zowel als bij kleine zonden op dezelfde wijze het geval. Van het ongedachte woord tot aan de berekende daad, van het ondoordacht besluit tot de ijverige volvoering, overal ondervindt men het dat de zonde die men doet, een dienstbaar makende macht uitoefent, wanneer men ze pleegt. En wat zal ik zeggen van de kracht, die zij uitoefent, nadat men ze gedaan heeft? Is zij eenmaal volbracht, dan is men door haar gevangen; men draagt ze, moet ze dragen en ook haar gevolgen, haar vloek. Deze is de vloek van de boze daad, dat zij voorttelende kwaad moet voortbrengen; de dochter wordt weer tot moeder; geen zonde blijft alleen, zij wordt de bron van een nieuwe, zij wordt als vanzelf het eerste lid in een grote keten. Moet ik herinneren aan de bekende ervaring, dat het kleine begin reeds dikwijls tot een vreselijk einde heeft geleid? Moet ik er aan herinneren dat de verborgen zonde uit vrees van ontdekt te zullen worden tot haar verberging steeds nieuwe zonden nodig heeft, hoe de ene leugen om haar te bedekken steeds tot de andere dringt? Moet ik er aan herinneren dat elke zonde de drang om zichzelf te rechtvaardigen in zich omdraagt, zodat men zich voor zichzelf verontschuldigt en kan het ook maar geschieden door zelfbedrog. Moet ik er aan herinneren, dat men nooit weet, waarheen nog een onrecht voert en men nooit kan berekenen, tot welke grenzen men kan zondigen? Met de zonde is het als met hem, die in een afgrond valt; hij kan, terwijl hij valt, niet bepalen waar zijn val zal ophouden. Het is met de zonde als met een steen, die van de berg afrolt; met iedere stap voorwaarts neemt hij in spoed en kracht toe. Zo gaat het ook met de zonde bij iedere stap sneller en door elke tred verder oefent zij een grotere macht, totdat zij met onweerstaanbare drang de hele mens aan zich onderwerpt. Geen zonde is alleen een daad, zij is altijd tevens een kracht; zij dreigt ieder ogenblik tot levensrichting, tot gewoonte, tot inwendige noodzakelijkheid te worden. Hoe langer men een zonde heeft bedreven, des te moeilijker wordt het van haar afscheid te nemen.

De zonde spiegelt vrijheid voor en maakt u toch tot een knecht; uw Heiland geeft u de gedaante van een dienstknecht en schenkt toch de rechten van het kindschap. Als de wereld een waar christelijk leven beschouwt schudt zij het hoofd en zegt: "Hoe gebonden", het hart vol droefheid over de zonder hier op Gods wil acht geven en daar op Gods wil letten; zich hiervan onthouden en dat nalaten. Voor ons is de wereld een groene landsdouw, waar men overal kan doorlopen; maar zij zien met angst naar de smalle voetpaden, die de Heer van de aarde naar Zijn luimen gelegd heeft, zij gaan de schoonste bloemen voorbij. Weet u dan niet, antwoordt het christelijk hart, dat alle zonde is als een trechter: van boven nog een wijde rand, maar met iedere stap wordt het nauwer, totdat men eindelijk van onderen is ingemuurd, is ingesloten, een gevangene van de duivel is. De dienst van God begint omgekeerd nauw en verwijdt zich vervolgens door Zijn genade tot de liefelijkste vrijheid.

Niet alsof de gelovige geheel van de zonde afgescheiden was en volstrekt niet meer zou kunnen zondigen - ach, de brandmerken van zijn slavenstand blijven hem levenslang bij. In uren van zwakheid kan hij vallen dagelijks en ieder uur en juist dit is zijn roeping, die in de kracht van de Heere te vermijden. Maar toch is hij vrij van de zonde, vrij van de blindheid van de zonde; hij erkent ze voor hetgeen zij is en bedriegt zich niet over haar; vrij van de

straffen van de zonde, hij vreest ze niet meer, want hij heeft vergeving; vrij van de liefde tot zonde, hij heeft ze niet meer lief, hij haat en kastijdt en veroordeelt ze, waar hij haar aantreft; vrij van de heerschappij van de zonde, hij heeft een hogere, betere heerschappij leren kennen, die hij nu met vreugde en in gehoorzaamheid dient.

De Christelijke vrijheid: 1) waarvan? niet van Gods geboden, niet van de lasten van de aarde, maar van de ketenen van de zonde - de last van de schuld is van het geweten weggenomen en het juk van de zonde van de hals; 2) waardoor? niet door leugen en onrecht, ook niet door menselijke wetenschap en menselijke macht, maar door Gods Zoon en het woord van de waarheid.

37. Vervolgens hun roem: Wij zijn Abrahams zaad nader besprekend, ging Hij voort: Ik weet wel, dat u naar het vlees Abrahams zaad bent; maar naar de geest bent u juist het tegendeel van uw stamvader; u toch probeert Mij te doden, want Mijn woord heeft in u geen plaats; u laat het niet in uw hart indringen, u sluit het ervoor en zou nu zelfs Hem, die het u predikt en die u daarom haat, uit de weg willen maken.

De erkenning van hun aanspraak op de lichamelijke afstamming van Abraham dient er slechts toe om het volgende verwijt des te sterker te doen uitkomen - wat een tegenstelling - Abrahams zaad en moordenaars van Christus.

38. Wat een afstamming of gemeenschap openbaart zich in geestelijk opzicht bij u! a) Ik spreek wat Ik bij Mijn Vader gezien heb, met wie Ik in bestendige omgang en in de innigste gemeenschap sta (Hoofdstuk 5: 19 v); u doet dan ook, als u dat niet wilt aannemen en Mij liever wilt doden dan mijn woord verder horen, wat u bij uw vader, de tegenstander en vijand van Mijn Vader (MATTHEUS. 13: 39) gezien heeft (volgens andere lezing: gehoord heeft, d. i. als bevel ter volvoering ontvangen (vs. 40. Hoofdstuk 3: 32) heeft).

a) Joh. 3: 11; 7: 16; 12: 49; 14: 10, 24.

Het woord van Christus, dat de Joden niet geloofden, was het woord van dezelfde God, in wie Abraham geloofde. Het moest dus een boze vader zijn, niet Abraham en niet de God van Abraham, die de Joden aanwees wat zij deden. Pas in vs. 44 noemt de Heere die boze vader met name; Hij talmde zo lang om hen tijd te geven om hun eigen geweten naar de werken van hun boosheid te ondervragen en hun zonde te voelen, waardoor de duivel hen in zijn overheersende macht had.

Wie siddert niet, als hij deze beide toonbeelden beschouwt, die zo geheel tegenover elkaar staan en geen midden hebben - God of de duivel! Die zijn leven niet in overeenstemming brengt met de wil van God, wiens kind hij zich noemt, laat zich leiden en voorttrekken tot de wil van de duivel en kiest hem tot zijn vader.

Evenals iemand niet een kind van het verderf (Hoofdstuk 17: 12) heet, omdat hij vanaf het begin voor het bederf bestemd zou zijn, zodat hij niet anders zou kunnen dan aard en lot van een kind van het verderf dragen, maar omdat hij zich aan het verderf heeft overgegeven en het

daarom toebehoort, zullen de Joden, die wel lichamelijk Abrahams kinderen zijn, maar niet zedelijk, in de laatste zin kinderen van die vader heten, wiens wil zij als de zodanige doen, omdat zij zich aan hem hebben overgegeven en daardoor zijn eigendom zijn.

Het is uit uw handelingen duidelijk genoeg te zien, wie uw vader is en omdat uw daden zo slecht zijn, moet u ook een schandelijke vader hebben. Uw vader, wiens beeld u draagt, is een geheel andere dan Abraham.

39. Zij antwoordden op Zijn laatste woord, waardoor Hij tussen hen en Zich een scheidsmuur ten opzichte van beider afkomst oprichtte, zó dat de scheiding geenszins tot hun nadeel zou uitvallen en zeiden tot Hem: Abraham is onze vader, terwijl zij de nadruk op het onze legden. Zie dan toe, hoe uw vader wel is, als gij met ons niet dezelfde vader wilt hebben. Jezus zei tot hen: In geestelijk opzicht, waarop het hier alleen aankomt, heeft u geen recht u kinderen van Abraham te noemen! a)als u in deze zin Abrahams kinderen was, zou u de werken van Abraham doen. Dan nam u met vatbare zin aan wat Ik tot u spreek; want Ik spreek, zoals Ik u heb gezegd, wat Ik van Mijn Vader gezien heb en voor alles, wat van Mijn Vader kwam, had Abraham in zijn tijd een geopend oor (Gen. 15: 6. Hebr. 11: 8 vv. Gal. 3: 9).

a) Rom. 2: 28; 9: 7.

De stelling "onze vader is Abraham" is niet slechts een eenvoudige verklaring, zij is een diputatorische en eist tot aanvulling: als er tweespalt tussen ons is, zie dan toe wie uw vader is?

Met het verwijt, dat hierin ligt, dat Hij zeker niet tot het volk van God behoorde, bewerken de Joden alleen dat de Heere die verwantschap, die Hij hen toekent en van hen ontkent, meer bepaald aanwijst. Als u Abrahams kinderen was (ditmaal niet weer "zaad" omdat Hij de geestelijk verwantschap op het oog heeft vgl. Rom. 9: 7), dan zou zich de verwantschap in uw werken openbaren, want aan de vrucht kent men de aard van de boom. Nu treedt echter bij u het tegendeel van Abrahams handelen voor de dag en ontstaan in u gedachten van moord en wel tegen een mens, die u Gods woord brengt. Daaruit volgt dat u, wat geestelijke verwantschap aangaat, kinderen bent van een andere vader, namelijk van die, wiens werken u doet.

40. Maar nu probeert u Hem te doden en niet alleen in Mij een mens, dat op zichzelf reeds iets zeer verkeerds zou zijn, maar zo’n mens, die u de waarheid gesproken heeft en wederom niet alleen die in het algemeen, zoals ook een anderprofeet die kan verkondigen, maar in het bijzonder de waarheid, die Ik, als een onmiddellijk van Hem tot u gekomene, zoals zijn eengeboren Zoon, die in Zijn schoot is (Hoofdstuk 1: 18), van God gehoord heb. Dat deed Abraham niet: integendeel was zijn geheel godsvruchtig, heilbegerig, met gelovig verlangen vervuld hart (vs. 56) zo ver van dergelijke moordplannen verwijderd, dat zij, die ze koesteren, nooit zijn kinderen kunnen zijn, maar in geestelijke zin een ander tot vader moeten hebben.

Een zieke, die zijn geneesheer verwerpt en geen geneesmiddelen noch voedsel wil nemen, voor die is alle hoop op herstel verloren. De waarheid bevat beide, zij geneest en voedt het

hart van hen, die haar aannemen, maar het is niet de waarheid door wijsgeren uitgedacht, die deze macht en uitwerking heeft, maar de waarheid van God.

41. U doet dan ook werkelijk in uw moordplannen de werken van uw vader. En nu staat liever daarvan af, wendt u tot Abraham's gezindheid, op wie u zich als op uw lichamelijke vader beroemt, dan dat u door verdere tegenspraak Mij nognoodzaakt om u bij name te noemen, die, die u bij uw tegenwoordige wijze van denken en spreken als geestelijke vader heeft.

Jezus komt op Zijn antwoord van vs. 37 terug en ontwikkelt dit verder. Van verwantschap kan in het wezen van de zaak geen sprake zijn, als de doorgaande handeling daarmee in strijd is. Abraham had zich door een onbeperkte gehoorzaamheid aan de goddelijke waarheid (Gen. 12: 4; 22: 3) en door eerbied, met liefde gepaard, voor de dienaren van de Allerhoogste onderscheiden (Gen. 14: 18 vv. 18: 2 vv.). Hoezeer verschillen zijn afstammelingen naar het vlees van hem! Let op de trapsgewijze opklimming 1e. een mens doen sterven, 2e een mens, die de waarheid bekend maakt, 3e de waarheid, die van God komt.

Een, die de van God gehoorde waarheid zegt naar het leven staan, dat heeft Abraham niet gedaan! De uitdrukking is een Litotes, een wijze van spreken, waardoor men zich veel zachter uitdrukt, of veel minder zegt dan men eigenlijk wil zeggen; maar de uitdrukking wordt daardoor des te beschamender.

De vrome aartsvader, wiens vroomheid u uitspreekt door het roemen op zijn naam, die uw gehele volk met recht prijst, heeft dat niet gedaan. De slotsom zou streng formeel alleen luiden: "Daarom bent u Abrahams kinderen niet; " zij doelt echter dadelijk op de andere vader; toch wordt deze ook hier nog niet genoemd, of zij ook mochten begrijpen.

41. Zij zeiden dan tot Hem: Wij zijn Hebreeën uit de Hebreeën (Filippenzen . 3: 5). Wij zijn, wat onze lichamelijke afkomst betreft, niet geboren uit hoererij. Er is in de echt, waaruit wij zijn voortgekomen, geen inmengingvan vreemd bloed, zoals dat wel meer bij de Joden buiten Judea het geval is (Ezra 9: 2; 10: 3; 10: 23 vv, Mal. 2: 11 v.). En wat onze geestelijke afkomst aangaat, wij hebben een Vader, namelijk de waarachtige God (Deut. 32: 6. Jes. 63: 16. Wij zijn niet, zoals de Samaritanen, in godsdienstig opzicht een volk van vermenging 4: 3"). Wij begrijpen dus niet wat Gij met uw herhaald wijzen op een andere vader, die wij in tegenstelling tot U hadden, wilt zeggen.

Terwijl zij van de lichamelijke afkomst, waarop welke zij zich reeds vroeger (vs. 39) hadden beroepen, meteen tot de geestelijke overgaan en er zich nu op beroemen, zoeken zij ook deze niet in een zedelijke verhouding, waarin zij persoonlijk tot God zouden staan. Dat gezichtspunt is hen in het gehele gesprek vreemd. Maar zij beroepen zich (zoals zij ook niet anders kunnen) op hun nationaal voorrecht om Gods volk te zijn door Zijn verkiezing en door godsdienstige ordeningen, waarin zij Hem dienen en deze zijn voor hen voldoende, om God voor hun enige Vader met uitsluiting van ieder ander te verklaren. Wat moest het dan betekenen dat Jezus zo herhaaldelijk sprak van een vader, wiens werken zij deden?

42. Jezus wilde hun zuiver Joodse afkomst in lichamelijk opzicht niet ontkennen (vs. 37), zoals Hij ook juist onder de Judeërs Zijn werk als Heiland had verricht voordat Hij naar Galilea was gegaan; (Hoofdstuk 2: 12 vv. ; 4: 40 vv. ; 5: 1-47. MATTHEUS. 4: 12 vv.) en nu weer onder hen was verschenen, voordat Hij Zich naar het land aan de andere kant van de de Jordaan zou wenden (Hoofdstuk 10: 40 vv.). Hij dan zei tot hen, omdat Hij het gesprek nu geheel op geestelijk gebied overbracht: Als God, niet slechts wat die uitwendige belijdenis aangaat, maar ook naar de inwendige gesteldheid van het hart uw Vader was, zodat u Hem als Zijn kinderen lief had, zou u ook vanzelf Mij liefhebben; want Ik ben uit de wezenlijke voor menselijke gemeenschap van God, waarin Ik Mij als de eengeboren Zoon bevond (Hoofdstuk 13: 3; 16: 27 v. ; 17: 8) bij Mijn menswording uitgegaan en kom van Hem. Ik sta voor u als een, die gekomen is van die God, waarvan u zegt dat Hij uw God is (vs. 54), zodat Ik wel zou mogen verwachten, dat u Mij met alle vreugde bij u zou opnemen. Want Ik ben ook van mijzelf niet gekomen, maar Hij heeft Mij tot u gezonden en omwille van Hem moet Ik u naar alle billijkheid een welkome bode zijn.

Evenals de uitdrukking: "Ik ben uitgegaan" de oorsprong uit God aanwijst, zo geeft de andere: "Ik kom" volgens het gewone gebruik het aanzijn of de verschijning van Jezus op aarde te kennen.

Dit is de taal van de hemelbewoner, die Zich met de nog verse indruk van het verblijf, dat Hij verlaten heeft, aan de aarde vertoont. En niet alleen zijn het wezen en de verschijning van Jezus goddelijk van aard, maar ook Zijn zending. Deze hemelbewoner is niet uit Zichzelf op aarde gekomen; Zijn tegenwoordigheid is het gevolg van een bepaalde last, die Hij van God ontvangen heeft (vgl. Hoofdstuk 10: 36).

43. Waarom kent u Mijn spraak niet, die Ik als bode van God laat horen, om u Zijn wil te openbaren en Zijn heil aan te bieden? Moest die niet een weerklank in uw zielen vinden? Het is, omdat u Judeërs Mijn woord niet kunt horen. Zo weinig kent u Mijn spraak, dat u integendeel wat Ik tot u spreek in het binnenste van uw ziel gehaat en onverdragelijk is.

Als kinderen van God zou u toch zeker Mij, de Zoon boven alle anderen, het evenbeeld van uw Vader (Hoofdstuk 14: 9), liefhebben; maar daarvan is bij u niets op te merken, juist wordt het tegendeel bevonden. U kent Mijn spraak niet, die toch de moedertaal is van de kinderen van Gods en waarmee u reeds uit het gehele Oude Testament bekend moest zijn. Ieder godsvruchtig man hoort anders, als de Geest van God begint te spreken, in zijn eigen taal spreken en wat in bedoeling en geest overeenstemt met eigen mening en grondstellingen, verstaat men zelfs uit de uitdrukking, uit de klank. Het is duidelijk, dat u Joden u daarom aan Mijn uitdrukkingen ergert, omdat u met Mijn gedachten en Mijn gezindheid niet verenigd bent. Maar zij, die als zij Gods kinderen waren, dadelijk Mijn spraak zouden kennen als de toon van het huis, als de klank uit het vaderland en vol liefde gemakkelijk en spoedig moesten samenstemmen - hoe gedragen zij zich? Zij kunnen Mijn woord niet horen!

Deze laatste zin: "U kunt Mijn woord niet horen" is niet, zoals de uitleggers die het meest opvatten, om de voorafgaande vraag te beantwoorden; als wilde de Heere zeggen: "Daarom kent u Mijn spraak niet, omdat u Mijn woord niet kunt horen; " maar de woorden moeten het

ontkennend oordeel, dat in de vraag ligt wettigen: "Zo kan, zo moet Ik vragen; want u kunt toch Mijn woord niet horen".

Waarom de waarheid zo gehaat is? 1) omdat zij zo diep ziet, 2) te open spreekt, 3) te streng oordeelt.

Beter neemt men alles tezamen en plaatst het vraagteken aan het einde van het vers: "Waarom moet het daaruit, dat u Mijn woord niet horen kunt, blijken, dat u Mijn spraak niet kent?" Iemands spraak te kennen, is hetzelfde als hem aan zijn spraak te herkennen, wie hij is, van welk geslacht, uit welk huisgezin afkomstig, voor wie men hem te houden heeft.

45. Maar Mij, omdat Ik u in tegenstelling van de leugenspreker, de duivel, de waarheid zeg, gelooft u niet, terwijl u Mij meteen zou geloven, wanneer Ik, evenals hij, leugen sprak (vgl. Hoofdstuk 5: 43); zo geeft u feitelijk het bewijs dat u, zoals Ik vroeger zei, van de vader de duivel bent (vs. 44).

45. Maar Mij, omdat Ik u in tegenstelling van de leugenspreker, de duivel, de waarheid zeg, gelooft u niet, terwijl u Mij meteen zou geloven, wanneer Ik, evenals hij, leugen sprak (vgl. Hoofdstuk 5: 43); zo geeft u feitelijk het bewijs dat u, zoals Ik vroeger zei, van de vader de duivel bent (vs. 44).

EVANGELIE OP DE 5de ZONDAG IN DE VASTEN. JUDICA

De Zondag heeft zijn naam naar het beginwoord van Psalm 43 ()/ Evenals de vorige Zondag Jezus uitdrukkelijk voorstelt als profeet (Hoofdstuk 6: 14) en de volgende als Koning (MATTHEUS. 21: 5), zo wil deze Hem als Hogepriester (Hebr. 9: 11 vv.) ons voorstellen. Het fundament van Zijn hogepriesterlijk ambt nu is Zijn zondeloze heiligheid, waarop het evangelie wijst.

Acht dagen daarvoor lag een groot volk in de schaduw van de barmhartigheid van Christus, luisterde naar Zijn woord, at van Zijn tafel. Daar wilde men Hem vangen en tot koning maken. Heden staat een groot volk en wel in het bijzonder de machtigen in Israël, om Hem en voeren een bittere, liefdeloze disputatie; eindelijk heft men stenen op om Hem te stenigen. Acht dagen daarvoor dacht men bij Hem aan den koningstroon, heden aan de dood; maar bij Hem wordt een voortgang in Zijn verheerlijking zichtbaar.

Temidden van dergelijke valse en boze mensen, zoals in Ps. 43: 1 vermeld worden, zien wij onze Heere in de tekst staan. Wij horen Hem tegenover een onheilig en verstokt volk Zijn zaak verdedigen. Met ijzeren voorhoofden staan Zijn tegenstanders tegenover Hem, met stenen harten horen zij Hem aan, met vergiftige tongen tasten zij Hem aan, met misdadige handen heffen zij stenen op om Hem te doden. De hele strijd geeft ons een beeld van de macht van de duisternis, die tegen de Heere was aangegroeid en is een ernstig voorspel van die gerechtelijke handelingen voor Kajafas, Herodes en Pilatus, die de lijdensgeschiedenis ons voor ogen zal stellen. Daar mocht wel de heilige Zoon van God, die zo’n tegenspreken van de zondaren had te verdragen (Hebr. 12: 3) in het diepst van zijn hart instemmen in de

bede van de psalmist: Judica! "Doe Mij recht, o God! en twist Mijn twistzaak; bevrijd Mij van het ongoedertieren volk, van de man van het bedrog en het onrecht!" En God heeft recht gedaan; de Almachtige heeft de zaak van de onschuld verdedigd en heeft de eer van de Zoon gered tot op de huidige dag. Zij mochten in de tempel stenen tegen Hem opheffen, ongehinderd ging Hij midden door hen heen. Zij mochten Hem later aan het kruishout hechten en Zijn grafsteen verzegelen, glorierijk steeg Hij uit het graf en voer Hij op tot de Vader. Zij mochten later Zijn evangelie verbieden en Zijn getuigen stenigen, triomferend ging Zijn woord door alle landen. Zij mogen heden nog Zijn persoon aantasten, Zijn woord verachten, Zijn rijk bestrijden, zegerijk gaat Hij nog steeds midden door Zijn vijanden. De onschendbare majesteit van Christus temidden van de aanvallen van Zijn vijanden: 1) zij maken Zijn persoon verdacht en toch kan niemand Hem een zonde aanwijzen; 2) zij verachten Zijn woord en toch zal hij die het houdt, de dood in eeuwigheid niet zien; zij bedreigen Zijn leven en toch - wie zal de lengte van Zijn leven uitspreken?

De waarheid en haar lot op aarde: 1) zij wordt verworpen, maar zij verstomt niet; 2) zij wordt gelasterd, maar zij wordt niet afgemat; 3) zij wordt vervolgd, maar zij bezwijkt niet.

Het leven onder verkeerden en bozen is de grootste beproeving van de vromen: 1) hoe of waardoor dit is; 2) waarom God dit leven de vromen toeschikt; 3) wat hen in dit leven sterkt.

De drievoudige getuigenis van Christus omtrent Zichzelf: zij betreft 1) de waarheid van Zijn leer, 2) de waardigheid van Zijn persoon; 3) de zaligheid van Zijn belijders.

Als iemand Mijn woord zal houden, die zal de dood niet zien in eeuwigheid: 1) de persoon van Hem, die dat tot ons zegt; 2) het woord, dat Hij ons beveelt te houden; 3) de belofte, die Hij daarmee verbindt.

46. U bent boos, alsof de ijver voor de eer van God als van uw vader u drong tegen Mij te strijden en die Mij zelfs in zo’n strijd probeert te doden, maar wie van u overtuigt Mij van zonde 1), die in enig werk of woord van Mijzichtbaar zou zijn geworden en omwille van wat u nu recht zou hebben u tegenover Mij als tegenover een leugenaar en verleider (Hoofdstuk 7: 12) te stellen? En als Ik u even onberispelijk, als Ik u Gods wil door Mijn voorbeeld verkondig, met Mijn woord de waarheid zeg, waarom gelooft u Mij niet? Voelt u niet, dat u in uw gehele gedrag niet voor God ijvert, maar integendeel naar de begeerte van uw eigen vader wilt doen?

Reeds in het Oude Testament komt de absolute rechtvaardigheid van Jezus Christus voor als de grond van Zijn verlossingswerk. Er staat bijvoorbeeld in Jes. 53: 11 : door Zijn kennis zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen. Door het op de voorgrond stellen van "de rechtvaardige" en door het onmiddellijk verbinden daarvan met het rechtvaardig maken, moet het nauw verband worden aangewezen, waarom de rechtvaardigheid van de knecht van God, die, hoewel volkomen zondeloos (vs. 9) toch de straffen van de zonde draagt, tot de door Hem toe te delen rechtvaardiging staat.

De Heere vraagt aan Zijn vijanden: wie onder u kan Mij een zonde aanwijzen? Zij zwijgen, maar zij zwijgen niet, omdat zij met Hem niet verder willen te doen hebben, omdat zij de strijd willen afbreken (zij beginnen toch dadelijk daarop weer de Heere te smaden); zij zwijgen dus, omdat zij, hoe graag zij het ook deden, de Heere geen schuld kunnen aanwijzen, hun zwijgen drukt het zegel op Jezus' verheven woord. Geheel enig moet de verschijning van de Heere onder Zijn geslacht geweest zijn: stenen kan men tegen Hem opnemen om Hem te doden, maar geen aanklacht inbrengen, geen bewijzen aanbrengen, die Hem voor altijd zedelijk zouden kunnen vernietigen.

Zijn vijanden aanziende met dezelfde gebaren, als toen Hij (vs. 7) hen in het geweten aangreep: "Wie van u zonder zonde is, enz. " spreekt de Heere in heilige rust het woord dat aan niemand dan aan Hem alleen past: "Wie van u overtuigt Mij van zonden?" O, wat zou de duivel er niet veel voor hebben gegeven als hij er een had kunnen aanwijzen, maar nee, hij had niets aan Hem en die Jezus haatten, haatten Hem zonder oorzaak (Hoofdstuk 14: 30; 15: 25).

De volkomen heiligheid van Jezus blijkt niet uit het stilzwijgen van de Joden, waar uit de toon van innige overtuiging, waarop Hij het onmiddellijk bewustzijn aangaande de reinheid van Zijn levens uitspreekt.

In een valse profeet waren makkelijk enige kentekenen te vinden om hem te ontdekken, als zucht naar eer en toejuiching, gierigheid of bedrog; maar wat van dat alles vind u in Mij, dat u in Mij niet gelooft?

1) Het leven is zonder schuld, want Hij daagt uit en zegt: "Wie van u overtuigt Mij van zonde. " Ook de leer is het, want Hij vraagt: "Als Ik de waarheid zeg, enz. " Zo doet Hij zoals Hij leert en die twee stukken moet ieder prediker betonen; ten eerste moet hij een rein leven leiden, opdat niemand reden heeft om de leer te lasteren; ten tweede moet hij een zuivere leer verkondigen, opdat hij niemand verleidt van degenen, die Hem volgen. Zo behoort hij aan beide zijden zuiver te zijn, door het reine leven tegenover de vijanden, die veel meer op het leven dan op de leer zien en om het leven de leer verachten, met de leer bij de vrienden, die veel meer acht geven op de leer dan op het leven en om de leer ook het leven dragen. Dit nu is zeker waar, dat geen leven zo goed is, dat het voor God zonder zonde is; daarom is het genoeg dat het voor de mensen onstraffelijk is. Maar de leer moet zo goed en zuiver zijn, dat zij niet alleen voor de mensen, maar ook voor God bestaat.

Enigzins anders is de volgende verklaring: Veelal noemt men het zeggen van de Heiland: "Wie van u overtuigt Mij van zonde?" als een uittarting van Zijn vijanden om te bewijzen dat Hij Zich immer aan enig wangedrag, hoe ook genaamd, had schuldig gemaakt; en dan is de mening van de Heiland deze, dat de opperhoofden van de Joden uit Zijn volmaakte en nimmer besmette heiligheid hadden behoren op te maken wie Hij was, namelijk een Leraar van God gezonden en wel de Messias, Gods Zoon, omdat er niemand leeft onder mensen, die niet zondigt. De zaak zelf duldt geen tegenspraak; de Heere Jezus heeft Zich nimmer aan enige de allerminste afwijking schuldig gemaakt en de volmaakte heiligheid was zowel een vereiste als een kenmerk van de Messias. Maar wij twijfelen zeer of deze bijzonderheid hier bedoeld

wordt. De zonde wordt hier tegenover de waarheid gesteld en schijnt ons daarom bepaaldelijk de zonde van leugen aan te duiden, zodat de zin deze is: "Wie van u overtuigt Mij van zonde, die tegen de waarheid aanloopt? Ik daag u allen uit om te bewijzen dat Ik immer tegen de waarheid gezondigd en gelogen heb; en als Ik de waarheid zeg, zoals niemand van u Mij van het tegendeel overtuigen kan, waarom gelooft u Mij niet? Uw ongeloof spruit voort uit de gruwzame bronwel van haat en verbittering tegen de waarheid.

EVANGELIE OP DE 5de ZONDAG IN DE VASTEN. JUDICA

De Zondag heeft zijn naam naar het beginwoord van Psalm 43 ()/ Evenals de vorige Zondag Jezus uitdrukkelijk voorstelt als profeet (Hoofdstuk 6: 14) en de volgende als Koning (MATTHEUS. 21: 5), zo wil deze Hem als Hogepriester (Hebr. 9: 11 vv.) ons voorstellen. Het fundament van Zijn hogepriesterlijk ambt nu is Zijn zondeloze heiligheid, waarop het evangelie wijst.

Acht dagen daarvoor lag een groot volk in de schaduw van de barmhartigheid van Christus, luisterde naar Zijn woord, at van Zijn tafel. Daar wilde men Hem vangen en tot koning maken. Heden staat een groot volk en wel in het bijzonder de machtigen in Israël, om Hem en voeren een bittere, liefdeloze disputatie; eindelijk heft men stenen op om Hem te stenigen. Acht dagen daarvoor dacht men bij Hem aan den koningstroon, heden aan de dood; maar bij Hem wordt een voortgang in Zijn verheerlijking zichtbaar.

Temidden van dergelijke valse en boze mensen, zoals in Ps. 43: 1 vermeld worden, zien wij onze Heere in de tekst staan. Wij horen Hem tegenover een onheilig en verstokt volk Zijn zaak verdedigen. Met ijzeren voorhoofden staan Zijn tegenstanders tegenover Hem, met stenen harten horen zij Hem aan, met vergiftige tongen tasten zij Hem aan, met misdadige handen heffen zij stenen op om Hem te doden. De hele strijd geeft ons een beeld van de macht van de duisternis, die tegen de Heere was aangegroeid en is een ernstig voorspel van die gerechtelijke handelingen voor Kajafas, Herodes en Pilatus, die de lijdensgeschiedenis ons voor ogen zal stellen. Daar mocht wel de heilige Zoon van God, die zo’n tegenspreken van de zondaren had te verdragen (Hebr. 12: 3) in het diepst van zijn hart instemmen in de bede van de psalmist: Judica! "Doe Mij recht, o God! en twist Mijn twistzaak; bevrijd Mij van het ongoedertieren volk, van de man van het bedrog en het onrecht!" En God heeft recht gedaan; de Almachtige heeft de zaak van de onschuld verdedigd en heeft de eer van de Zoon gered tot op de huidige dag. Zij mochten in de tempel stenen tegen Hem opheffen, ongehinderd ging Hij midden door hen heen. Zij mochten Hem later aan het kruishout hechten en Zijn grafsteen verzegelen, glorierijk steeg Hij uit het graf en voer Hij op tot de Vader. Zij mochten later Zijn evangelie verbieden en Zijn getuigen stenigen, triomferend ging Zijn woord door alle landen. Zij mogen heden nog Zijn persoon aantasten, Zijn woord verachten, Zijn rijk bestrijden, zegerijk gaat Hij nog steeds midden door Zijn vijanden. De onschendbare majesteit van Christus temidden van de aanvallen van Zijn vijanden: 1) zij maken Zijn persoon verdacht en toch kan niemand Hem een zonde aanwijzen; 2) zij verachten Zijn woord en toch zal hij die het houdt, de dood in eeuwigheid niet zien; zij bedreigen Zijn leven en toch - wie zal de lengte van Zijn leven uitspreken?

De waarheid en haar lot op aarde: 1) zij wordt verworpen, maar zij verstomt niet; 2) zij wordt gelasterd, maar zij wordt niet afgemat; 3) zij wordt vervolgd, maar zij bezwijkt niet.

Het leven onder verkeerden en bozen is de grootste beproeving van de vromen: 1) hoe of waardoor dit is; 2) waarom God dit leven de vromen toeschikt; 3) wat hen in dit leven sterkt.

De drievoudige getuigenis van Christus omtrent Zichzelf: zij betreft 1) de waarheid van Zijn leer, 2) de waardigheid van Zijn persoon; 3) de zaligheid van Zijn belijders.

Als iemand Mijn woord zal houden, die zal de dood niet zien in eeuwigheid: 1) de persoon van Hem, die dat tot ons zegt; 2) het woord, dat Hij ons beveelt te houden; 3) de belofte, die Hij daarmee verbindt.

46. U bent boos, alsof de ijver voor de eer van God als van uw vader u drong tegen Mij te strijden en die Mij zelfs in zo’n strijd probeert te doden, maar wie van u overtuigt Mij van zonde 1), die in enig werk of woord van Mijzichtbaar zou zijn geworden en omwille van wat u nu recht zou hebben u tegenover Mij als tegenover een leugenaar en verleider (Hoofdstuk 7: 12) te stellen? En als Ik u even onberispelijk, als Ik u Gods wil door Mijn voorbeeld verkondig, met Mijn woord de waarheid zeg, waarom gelooft u Mij niet? Voelt u niet, dat u in uw gehele gedrag niet voor God ijvert, maar integendeel naar de begeerte van uw eigen vader wilt doen?

Reeds in het Oude Testament komt de absolute rechtvaardigheid van Jezus Christus voor als de grond van Zijn verlossingswerk. Er staat bijvoorbeeld in Jes. 53: 11 : door Zijn kennis zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen. Door het op de voorgrond stellen van "de rechtvaardige" en door het onmiddellijk verbinden daarvan met het rechtvaardig maken, moet het nauw verband worden aangewezen, waarom de rechtvaardigheid van de knecht van God, die, hoewel volkomen zondeloos (vs. 9) toch de straffen van de zonde draagt, tot de door Hem toe te delen rechtvaardiging staat.

De Heere vraagt aan Zijn vijanden: wie onder u kan Mij een zonde aanwijzen? Zij zwijgen, maar zij zwijgen niet, omdat zij met Hem niet verder willen te doen hebben, omdat zij de strijd willen afbreken (zij beginnen toch dadelijk daarop weer de Heere te smaden); zij zwijgen dus, omdat zij, hoe graag zij het ook deden, de Heere geen schuld kunnen aanwijzen, hun zwijgen drukt het zegel op Jezus’ verheven woord. Geheel enig moet de verschijning van de Heere onder Zijn geslacht geweest zijn: stenen kan men tegen Hem opnemen om Hem te doden, maar geen aanklacht inbrengen, geen bewijzen aanbrengen, die Hem voor altijd zedelijk zouden kunnen vernietigen.

Zijn vijanden aanziende met dezelfde gebaren, als toen Hij (vs. 7) hen in het geweten aangreep: "Wie van u zonder zonde is, enz. " spreekt de Heere in heilige rust het woord dat aan niemand dan aan Hem alleen past: "Wie van u overtuigt Mij van zonden?" O, wat zou de duivel er niet veel voor hebben gegeven als hij er een had kunnen aanwijzen, maar nee, hij had niets aan Hem en die Jezus haatten, haatten Hem zonder oorzaak (Hoofdstuk 14: 30; 15: 25).

De volkomen heiligheid van Jezus blijkt niet uit het stilzwijgen van de Joden, waar uit de toon van innige overtuiging, waarop Hij het onmiddellijk bewustzijn aangaande de reinheid van Zijn levens uitspreekt.

In een valse profeet waren makkelijk enige kentekenen te vinden om hem te ontdekken, als zucht naar eer en toejuiching, gierigheid of bedrog; maar wat van dat alles vind u in Mij, dat u in Mij niet gelooft?

1) Het leven is zonder schuld, want Hij daagt uit en zegt: "Wie van u overtuigt Mij van zonde. " Ook de leer is het, want Hij vraagt: "Als Ik de waarheid zeg, enz. " Zo doet Hij zoals Hij leert en die twee stukken moet ieder prediker betonen; ten eerste moet hij een rein leven leiden, opdat niemand reden heeft om de leer te lasteren; ten tweede moet hij een zuivere leer verkondigen, opdat hij niemand verleidt van degenen, die Hem volgen. Zo behoort hij aan beide zijden zuiver te zijn, door het reine leven tegenover de vijanden, die veel meer op het leven dan op de leer zien en om het leven de leer verachten, met de leer bij de vrienden, die veel meer acht geven op de leer dan op het leven en om de leer ook het leven dragen. Dit nu is zeker waar, dat geen leven zo goed is, dat het voor God zonder zonde is; daarom is het genoeg dat het voor de mensen onstraffelijk is. Maar de leer moet zo goed en zuiver zijn, dat zij niet alleen voor de mensen, maar ook voor God bestaat.

Enigzins anders is de volgende verklaring: Veelal noemt men het zeggen van de Heiland: "Wie van u overtuigt Mij van zonde?" als een uittarting van Zijn vijanden om te bewijzen dat Hij Zich immer aan enig wangedrag, hoe ook genaamd, had schuldig gemaakt; en dan is de mening van de Heiland deze, dat de opperhoofden van de Joden uit Zijn volmaakte en nimmer besmette heiligheid hadden behoren op te maken wie Hij was, namelijk een Leraar van God gezonden en wel de Messias, Gods Zoon, omdat er niemand leeft onder mensen, die niet zondigt. De zaak zelf duldt geen tegenspraak; de Heere Jezus heeft Zich nimmer aan enige de allerminste afwijking schuldig gemaakt en de volmaakte heiligheid was zowel een vereiste als een kenmerk van de Messias. Maar wij twijfelen zeer of deze bijzonderheid hier bedoeld wordt. De zonde wordt hier tegenover de waarheid gesteld en schijnt ons daarom bepaaldelijk de zonde van leugen aan te duiden, zodat de zin deze is: "Wie van u overtuigt Mij van zonde, die tegen de waarheid aanloopt? Ik daag u allen uit om te bewijzen dat Ik immer tegen de waarheid gezondigd en gelogen heb; en als Ik de waarheid zeg, zoals niemand van u Mij van het tegendeel overtuigen kan, waarom gelooft u Mij niet? Uw ongeloof spruit voort uit de gruwzame bronwel van haat en verbittering tegen de waarheid.

EVANGELIE OP DE 5de ZONDAG IN DE VASTEN. JUDICA

De Zondag heeft zijn naam naar het beginwoord van Psalm 43 ()/ Evenals de vorige Zondag Jezus uitdrukkelijk voorstelt als profeet (Hoofdstuk 6: 14) en de volgende als Koning (MATTHEUS. 21: 5), zo wil deze Hem als Hogepriester (Hebr. 9: 11 vv.) ons voorstellen. Het fundament van Zijn hogepriesterlijk ambt nu is Zijn zondeloze heiligheid, waarop het evangelie wijst.

Acht dagen daarvoor lag een groot volk in de schaduw van de barmhartigheid van Christus, luisterde naar Zijn woord, at van Zijn tafel. Daar wilde men Hem vangen en tot koning maken. Heden staat een groot volk en wel in het bijzonder de machtigen in Israël, om Hem en voeren een bittere, liefdeloze disputatie; eindelijk heft men stenen op om Hem te stenigen. Acht dagen daarvoor dacht men bij Hem aan den koningstroon, heden aan de dood; maar bij Hem wordt een voortgang in Zijn verheerlijking zichtbaar.

Temidden van dergelijke valse en boze mensen, zoals in Ps. 43: 1 vermeld worden, zien wij onze Heere in de tekst staan. Wij horen Hem tegenover een onheilig en verstokt volk Zijn zaak verdedigen. Met ijzeren voorhoofden staan Zijn tegenstanders tegenover Hem, met stenen harten horen zij Hem aan, met vergiftige tongen tasten zij Hem aan, met misdadige handen heffen zij stenen op om Hem te doden. De hele strijd geeft ons een beeld van de macht van de duisternis, die tegen de Heere was aangegroeid en is een ernstig voorspel van die gerechtelijke handelingen voor Kajafas, Herodes en Pilatus, die de lijdensgeschiedenis ons voor ogen zal stellen. Daar mocht wel de heilige Zoon van God, die zo’n tegenspreken van de zondaren had te verdragen (Hebr. 12: 3) in het diepst van zijn hart instemmen in de bede van de psalmist: Judica! "Doe Mij recht, o God! en twist Mijn twistzaak; bevrijd Mij van het ongoedertieren volk, van de man van het bedrog en het onrecht!" En God heeft recht gedaan; de Almachtige heeft de zaak van de onschuld verdedigd en heeft de eer van de Zoon gered tot op de huidige dag. Zij mochten in de tempel stenen tegen Hem opheffen, ongehinderd ging Hij midden door hen heen. Zij mochten Hem later aan het kruishout hechten en Zijn grafsteen verzegelen, glorierijk steeg Hij uit het graf en voer Hij op tot de Vader. Zij mochten later Zijn evangelie verbieden en Zijn getuigen stenigen, triomferend ging Zijn woord door alle landen. Zij mogen heden nog Zijn persoon aantasten, Zijn woord verachten, Zijn rijk bestrijden, zegerijk gaat Hij nog steeds midden door Zijn vijanden. De onschendbare majesteit van Christus temidden van de aanvallen van Zijn vijanden: 1) zij maken Zijn persoon verdacht en toch kan niemand Hem een zonde aanwijzen; 2) zij verachten Zijn woord en toch zal hij die het houdt, de dood in eeuwigheid niet zien; zij bedreigen Zijn leven en toch - wie zal de lengte van Zijn leven uitspreken?

De waarheid en haar lot op aarde: 1) zij wordt verworpen, maar zij verstomt niet; 2) zij wordt gelasterd, maar zij wordt niet afgemat; 3) zij wordt vervolgd, maar zij bezwijkt niet.

Het leven onder verkeerden en bozen is de grootste beproeving van de vromen: 1) hoe of waardoor dit is; 2) waarom God dit leven de vromen toeschikt; 3) wat hen in dit leven sterkt.

De drievoudige getuigenis van Christus omtrent Zichzelf: zij betreft 1) de waarheid van Zijn leer, 2) de waardigheid van Zijn persoon; 3) de zaligheid van Zijn belijders.

Als iemand Mijn woord zal houden, die zal de dood niet zien in eeuwigheid: 1) de persoon van Hem, die dat tot ons zegt; 2) het woord, dat Hij ons beveelt te houden; 3) de belofte, die Hij daarmee verbindt.

46. U bent boos, alsof de ijver voor de eer van God als van uw vader u drong tegen Mij te strijden en die Mij zelfs in zo’n strijd probeert te doden, maar wie van u overtuigt Mij van

zonde 1), die in enig werk of woord van Mijzichtbaar zou zijn geworden en omwille van wat u nu recht zou hebben u tegenover Mij als tegenover een leugenaar en verleider (Hoofdstuk 7: 12) te stellen? En als Ik u even onberispelijk, als Ik u Gods wil door Mijn voorbeeld verkondig, met Mijn woord de waarheid zeg, waarom gelooft u Mij niet? Voelt u niet, dat u in uw gehele gedrag niet voor God ijvert, maar integendeel naar de begeerte van uw eigen vader wilt doen?

Reeds in het Oude Testament komt de absolute rechtvaardigheid van Jezus Christus voor als de grond van Zijn verlossingswerk. Er staat bijvoorbeeld in Jes. 53: 11 : door Zijn kennis zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen. Door het op de voorgrond stellen van "de rechtvaardige" en door het onmiddellijk verbinden daarvan met het rechtvaardig maken, moet het nauw verband worden aangewezen, waarom de rechtvaardigheid van de knecht van God, die, hoewel volkomen zondeloos (vs. 9) toch de straffen van de zonde draagt, tot de door Hem toe te delen rechtvaardiging staat.

De Heere vraagt aan Zijn vijanden: wie onder u kan Mij een zonde aanwijzen? Zij zwijgen, maar zij zwijgen niet, omdat zij met Hem niet verder willen te doen hebben, omdat zij de strijd willen afbreken (zij beginnen toch dadelijk daarop weer de Heere te smaden); zij zwijgen dus, omdat zij, hoe graag zij het ook deden, de Heere geen schuld kunnen aanwijzen, hun zwijgen drukt het zegel op Jezus’ verheven woord. Geheel enig moet de verschijning van de Heere onder Zijn geslacht geweest zijn: stenen kan men tegen Hem opnemen om Hem te doden, maar geen aanklacht inbrengen, geen bewijzen aanbrengen, die Hem voor altijd zedelijk zouden kunnen vernietigen.

Zijn vijanden aanziende met dezelfde gebaren, als toen Hij (vs. 7) hen in het geweten aangreep: "Wie van u zonder zonde is, enz. " spreekt de Heere in heilige rust het woord dat aan niemand dan aan Hem alleen past: "Wie van u overtuigt Mij van zonden?" O, wat zou de duivel er niet veel voor hebben gegeven als hij er een had kunnen aanwijzen, maar nee, hij had niets aan Hem en die Jezus haatten, haatten Hem zonder oorzaak (Hoofdstuk 14: 30; 15: 25).

De volkomen heiligheid van Jezus blijkt niet uit het stilzwijgen van de Joden, waar uit de toon van innige overtuiging, waarop Hij het onmiddellijk bewustzijn aangaande de reinheid van Zijn levens uitspreekt.

In een valse profeet waren makkelijk enige kentekenen te vinden om hem te ontdekken, als zucht naar eer en toejuiching, gierigheid of bedrog; maar wat van dat alles vind u in Mij, dat u in Mij niet gelooft?

1) Het leven is zonder schuld, want Hij daagt uit en zegt: "Wie van u overtuigt Mij van zonde. " Ook de leer is het, want Hij vraagt: "Als Ik de waarheid zeg, enz. " Zo doet Hij zoals Hij leert en die twee stukken moet ieder prediker betonen; ten eerste moet hij een rein leven leiden, opdat niemand reden heeft om de leer te lasteren; ten tweede moet hij een zuivere leer verkondigen, opdat hij niemand verleidt van degenen, die Hem volgen. Zo behoort hij aan beide zijden zuiver te zijn, door het reine leven tegenover de vijanden, die veel meer op het

leven dan op de leer zien en om het leven de leer verachten, met de leer bij de vrienden, die veel meer acht geven op de leer dan op het leven en om de leer ook het leven dragen. Dit nu is zeker waar, dat geen leven zo goed is, dat het voor God zonder zonde is; daarom is het genoeg dat het voor de mensen onstraffelijk is. Maar de leer moet zo goed en zuiver zijn, dat zij niet alleen voor de mensen, maar ook voor God bestaat.

Enigzins anders is de volgende verklaring: Veelal noemt men het zeggen van de Heiland: "Wie van u overtuigt Mij van zonde?" als een uittarting van Zijn vijanden om te bewijzen dat Hij Zich immer aan enig wangedrag, hoe ook genaamd, had schuldig gemaakt; en dan is de mening van de Heiland deze, dat de opperhoofden van de Joden uit Zijn volmaakte en nimmer besmette heiligheid hadden behoren op te maken wie Hij was, namelijk een Leraar van God gezonden en wel de Messias, Gods Zoon, omdat er niemand leeft onder mensen, die niet zondigt. De zaak zelf duldt geen tegenspraak; de Heere Jezus heeft Zich nimmer aan enige de allerminste afwijking schuldig gemaakt en de volmaakte heiligheid was zowel een vereiste als een kenmerk van de Messias. Maar wij twijfelen zeer of deze bijzonderheid hier bedoeld wordt. De zonde wordt hier tegenover de waarheid gesteld en schijnt ons daarom bepaaldelijk de zonde van leugen aan te duiden, zodat de zin deze is: "Wie van u overtuigt Mij van zonde, die tegen de waarheid aanloopt? Ik daag u allen uit om te bewijzen dat Ik immer tegen de waarheid gezondigd en gelogen heb; en als Ik de waarheid zeg, zoals niemand van u Mij van het tegendeel overtuigen kan, waarom gelooft u Mij niet? Uw ongeloof spruit voort uit de gruwzame bronwel van haat en verbittering tegen de waarheid.

47. Die uit God is hoort de woorden van God en zo ontbreekt het ook u niet aan voorbeelden van degenen die in de woorden van Mijn mond werkelijk Gods woord erkennen en daaraan geloof schenken (Hoofdstuk 7: 40 en 46; 8: 30 vv.). Daarom, omdat een verwantschap met God nodig is om Mijn woord als Gods woord op en aan te nemen, horen jullie niet, die aan die anderen weer hun geloof probeert te ontroven (vs. 33 vv), omdat u uit God niet bent, maar met de vijanden van Godgemene zaak maakt.

Het "uit God zijn" in de zin van het geestelijk door God aangegrepen zijn, is nog niet de Christelijke wedergeboorte tot het kindschap, die eerst door het geloof wordt teweeg gebracht, maar een voorbereidend begin ervan, de toestand van hem, die door de werking van Gods genade tot Christus getrokken is en daardoor voor diens goddelijke prediking toebereid en Hem gegeven wordt (vgl. Hoofdstuk 17: 6).

Waren deze Joden, op wie het "jullie" doelr, Gods kinderen geweest, zoals zij zich daarop beroemden, dan zouden zij Gods woord in de mond van de Zone van God gehoord, de goddelijke spraak van Jezus Christus gekend hebben. Het woord van God vat alléén daar, waar het iets vatbaars aantreft, evenals het vuur alleen brandt in stof, die vuur vat, die brandbaar is. Nu wil God alle mensen voor Zijn woord vatbaar maken, wil zelfs de tonder gereed maken voor de vonken van het woord en Hij doet dit door de werking van de Heilige Geest in dat woord. Nemen wij een gelijkenis: een door en door nat stuk hout wordt eerst door het vuur niet aangegrepen; maar laat men het een behoorlijke tijd aan het vuur liggen, dan trekt het vuur het natte eruit, het hout wordt allengs droog en eindelijk vat het vuur en brandt. Eveneens gaat het met het menselijk hart; het is geheel en al van de zonde verdorven

en het woord van God kan er eerst niet bijkomen; maar houdt het slechts bij de werking van het woord, dan wordt allengs zijn tegen God vijandige aard overwonnen, zodat uit de natuurlijke mens een mens uit God, een met Gods woord verenigde wordt en dan hoort hij Gods woord juist. Door God getrokken en geleerd, komt hij ook tot God (Hoofdstuk 6: 44 vv. 65; 18: 37). Wie daarentegen, evenals deze Joden, zijn natuurlijke onvatbaarheid voor de waarheid tot een duivels tegenstreven laat toenemen, terwijl hij niet luistert naar de trekkingen van God, maar wel naar de lusten van de duivel, die werpt het reeds natte hout in het water, opdat het goed vuurvast wordt; die blijft goddeloos en verergert in zijn goddeloosheid; hij hoort Gods woord niet, want hij is niet uit God.

Zo is er dan een zijn uit God, zoals er een zijn uit de vader de duivel is. Hoe kan dit zijn? Door een geestelijke geboorte. Wij bepalen ons nu alleen bij het zijn uit God. Men moet uit God geboren zijn om Gods woord te kunnen horen, begrijpen, onderscheiden en gehoorzamen. Hoe ver dwalen dus zij af van de waarheid van de Schrift die beweren, dat de mens van nature een orgaan in zich heeft (de een zegt de rede, de ander het geweten), om Gods woord te kunnen horen. Zij houden de mens als van nature gelovig en godsdienstig en willen niet erkennen wat zo klaar is als de dag, dat de zonde de mens van nature vervreemd heeft van het ware geloof en van de ware godsdienst, zodat er niets anders heeft kunnen overblijven dan een vals geloof en een valse godsdienstigheid, die wij dan ook bij alle volken buiten de openbaring van God aantreffen.

48. De Joden dan antwoordden ten eerste op de aanklacht: Gij bent niet uit God aan de andere zijde op het verwijt: Gij bent uit de vader, de duivel en zeiden tot Hem: zeggen wij het niet goed, als wij, in plaats van ons door u op zo’n manier als gij het zo even hebt gedaan, te laten veroordelen, integendeel tegen u met de beschuldiging optreden, dat gij een Samaritaan, een ketters tegenstander van het ware volk van God bent en de (liever een) duivel hebt, door een onreine geest bezeten en ten gevolge daarvan waanzinnig bent (Hoofdstuk 7: 20)?

In plaats dat de toehoorders het krachtige woord van Jezus op zich laten werken, ontwijken zij de invloed daarvan, door van hun kant aan te vallen. Heeft Jezus een strafrede gesproken, zo staan zij Hem met een smaadrede tegen. Zij kunnen Hem van niet één zonde overtuigen, ook niet bij de beste, of liever slechtste wil; daarom beginnen zij te schelden: "Ja, nu zien wij, dat Gij een Samaritaan bent en door een duivel bezeten. " Waaruit zien zij dat dan? Daaruit, dat Jezus hen, die zich voor rechtvaardigen hielden, gezegd heeft hoe verkeerd het met hen stond; dat kwam hen voor als dolheid, zo sterk was hun verblinding. Nog heden zien wij hetzelfde: die beproeft een eigengerechtige tot erkentenis te brengen, krijgt ten antwoord dat men reeds lang heeft opgemerkt, dat hij een piëtist of dweper was. Onder die rubriek is hij gebracht en daarmee is de zaak geëindigd.

Het is de manier van de wereld om de vroomheid weg te schreeuwen; dat is een krijgslist van de satan; de spotnamen van de vromen zijn een boze uitvinding; zij doen schade en houden velen van het geloof af.

49. Jezus liet die smaad van Samaritaan geheel op Zich rusten 10: 37") en antwoordde: Ik heb de duivel niet, zodat Ik als een waanwijze van u zou hebben gesproken, wat Ik vroeger zei;

maar Ik eer Mijn Vader, wanneer Ik niet toelaat dat mensen, die naar de list van de duivel leven, zich in Hem als hun vader beroemen en u onteert Mij; u hebt tot uw bewering niet het minste recht, maar alleen deze aanleiding, dat u Mij wilt onteren en beschimpen.

50. Maar Ik zoek tegenover dat gedrag van u Mijn eer niet, hoewel Ik zeker de middelen in handen had om die aan u te betonen, door meteen een oordeel over u te laten komen; er is een (vs. 54) die ze zoekt en Mij te Zijner tijd zal verheerlijken en deze is het, die ook tussen Mij en Mijn smaders oordeelt, om te Zijner tijd hun misdaad aan hen te bezoeken door rechtvaardige vergelding ").

51. Hoe graag zou Ik u voor dat gericht bewaren. Daarom nodig Ik u nogmaals tot Mij en Mijn heil (vgl. vs. 26-29). Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: als iemand Mijn woord bewaard zal hebben in zijn hart, het door Mij verkondigde gelooft, het beloofde in hoop wacht en in zijn gehele leven betoont, dat hij het door Mij gebodene doet en Mijn voorbeeld navolgt, die zal krachtens het nieuwe leven, dat Ik in hem schep en ook bevestig (Hoofdstuk 5: 24; 6: 47 vv.) de dood niet zien in de eeuwigheid; maar als u in uw ongeloof volhardt (vs. 24), zult u in uw zonden sterven.

Jezus herhaalt de beide scheldwoorden niet. Hij gaat het eerste voorbij, omdat Hij reeds gelovigen onder de Samaritanen had (Hoofdstuk 4: 39 vv.); daarom vermeed Hij niet van Zijn eigen persoon te handelen onder het zinnebeeld van een Samaritaan.

Hoe vriendelijk en zachtmoedig onderwijst de Heere de Joden, Zijn lasteraars, of zij ook nog gewonnen mochten worden.

Hij zoekt niet naar eigen eer; Hij is de knecht van God, die de hemel en zijn heerlijkheid heeft verlaten; Hij is het Lam van God, dat Zijn mond niet opendoet voor zijn scheerder; de Heere wil in nederigheid, in de gedaante van een knecht wandelen; de ster uit Jakob ontdoet Zich van Zijn stralenglans, opdat de vorm van het kruis tevoorschijn zou kunnen treden. Maar wanneer Hij Zich vrijwillig in steeds diepere smaad en schande vernedert, blijft Zijn eer toch niet verborgen. Hij, die Zijn eigene eer niet zoekt, zal eer vinden, even als hij, die het leven om Zijnentwil verliest, het leven behouden zal. Een zal Hem kronen met eer en lof en die Ene is de Onbegonnene, de Eerste. Maar God is er niet tevreden mee, dat Hij middelen en wegen aangrijpt om de verborgen, onderdrukte eer van Zijn Zoon, die Zichzelf verloochent, aan het licht te brengen; Hij wil de eer van Zijn lieve Zoon niet slechts erkend hebben, maar Hij wil ook een rechtvaardig gericht houden over hen, die Zijn Zoon belasterd en mishandeld hebben.

Bij de woorden: "Er is Een, die Mijn eer zoekt en die oordeelt" (vs. 50) komt weer de gehele verschrikkelijke toekomst van dit verblinde volk voor de ziel van Jezus. Tegelijk vervult Hem ook dadelijk weer een groot medelijden met de verblinden en alsof Hij ze nog met een groot waarschuwend geroep aan de vlammen van het oordeel en aan de dood wilde ontrukken, laat Hij plotseling het geroep van ontfermind horen: "Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als iemand Mijn woord zal bewaard hebben, die zal de dood niet zien in de eeuwigheid. " Dit heerlijke evangelie laat Hij horen temidden van het oordeel, dat reeds is begonnen en dat in zijn

ernstige toekomst zo duidelijk voor Zijn ziel staat, om door dit geroep tot redding ten minste enigen te winnen

Die het woord van Christus gelovig aangrijpt en vasthoudt, grijpt en behoudt Hemzelf, de waarachtige inhoud van Zijn woord; en die Zijn leven deelachtig wordt, is van de dood tot het leven doorgedrongen en zal den dood niet zien in de eeuwigheid. Midden in dood en graf bewaart het onsterfelijke leven van Christus, dat lichamelijk in de Zijnen woont, hun eeuwig levende ziel voor het zien en smaken de dood en hun lichaam, bevrucht met het zaad van het eeuwige leven, temidden van het oordeel van de vernietiging. Zo is het oordeel van de mensenmoordenaar van den beginne bij hen ten einde, die het woord bewaren van Christus, die door Zijn offerdood de macht ontnomen heeft aan hem, die door de dood macht heeft en door Zijn heerlijke opstanding heeft Hij de weg gebaand tot de erfenis van het onverwelkelijke, onverderfelijke, onvernietigbare leven.

Het sterven van de christen is wel uitwendig gelijk aan het sterven van de goddelozen, maar inwendig is er een onderscheid als tussen hemel en aarde; want de Christen smaakt of ziet de dood niet; hij gaat zacht en stil heen, als ontsliep hij en stierf hij niet; maar een goddeloze ziet en schrikt daarvoor eeuwig.

Die het licht van het leven uit Jezus’ woord navolgt, ziet de dood niet, zoals een, die de zon tegemoet gaat, de schaduw achter zich niet ziet.

Terwijl de mens door het geloof in Jezus de eeuwige dood deelachtig wordt, is de geestelijke dood in Hem overwonnen en de lichamelijke houdt op een straf te zijn; hij wordt tot een zalige voltooiing van de inwendig aangevangen verlossing; het is dus geen dood meer, maar een voortgang van het leven.

52. De Joden dan misbruiken weer dit laatste zo vriendelijk lokkend en genade belovend woord. Zij zeiden tot Hem: Nu Gij dit nog gezegd hebt en U daardoor verheven hebt ver boven alle van vrouwen geborenen, ja U zelfs tot Gods Zoon hebt gemaakt, bekennen wij hetgeen wij tot hiertoe slechts als een vermoeden hebben uitgesproken (vs. 48), dat Gij de duivel hebt, dat Gij door een boze geest bezeten, geheel zinneloos bent (Hoofdstuk 10: 20). Abraham, de heilige aartsvader van ons volk en de vriend van God (Joh. 2: 23) is gestorven en de profeten zijn gestorven (Zach. 1: 5), die God toch Zijn gezalfden noemt en aan wie Hij alle geheimen heeft geopenbaard (Ps. 105: 15. Amos 3: 7). En zegt Gij, als was Gij niet alleen voor uw eigen persoon hoog boven hen verheven, maar kond ook diegenen hoog boven hen verheffen, die U aanhangen: Als iemand Mijn woord bewaard zal hebben, die zal de dood niet smaken in de eeuwigheid.

Het ongeloof laat zich niet ligt tot nadenken brengen; het wordt steeds meer in zijn tegenspraak versterkt en plaatst zich spoedig op een drievoet, om grote woorden te spreken. Wij zien dat hier. De vijanden van de Heere, die vroeger alleen gewaagd hadden te spreken: "Zeggen wij het niet goed?" spreken nu rond uit: "Nu bekennen wij, dat Gij de duivel hebt". Het is hen nu een geheel ontwijfelbare zaak. Zij hebben een slotsom gemaakt en wij moeten van deze slotsom in zeker opzicht de juistheid erkennen. Zij gaan uit van het feit dat Abraham

en de profeten, dus de grootste mannen van het Oude Testament, de heiligen van God, gestorven zijn en plaatsen naast dit feit het woord van de Heere, dat Hij zo-even gesproken heeft. Zij verdraaien dit woord niet, zij versterken het alleen daardoor, dat zij inplaats van "zien" hun "smaken" zetten; het zien dat het object nog buiten ons, het smaken brengt dat object in onze onmiddellijke nabijheid; daardoor wordt de kracht en de bitterheid van de dood scherp aangewezen.

De uitdrukking "smaken" zetten de Joden wel in de plaats van "zien" om daardoor hetgeen zij voor lasterlijk in Jezus rede houden te versterken, maar zij gaan daarmee de waarheid niet te boven (vgl. MATTHEUS. 16: 28).

Die de dood niet ziet als iets vreselijks, smaakt die ook niet als iets bitters.

54. Jezus erkende dat Hij met Zijn beweringen van Zichzelf iets groots van bovenmenselijks beweerde. Hij antwoordde: Indien Ik Mijzelf eer, uit menselijke aanmatiging, zoals u van Mij zegt, Mijzelf zodanige eer toeken, dan is Mijn eer niets, dan hebt u alle recht en bevoegdheid om die af te wijzen als een nietige werking van eigen verbeeldingskracht. Mijn Vader is het echter, die Mij voortdurend door hetgeen Hij aan Mij doet en van Mij getuigt, eert en deze is dezelfde God waarvan u zegt (vs. 41), dat Hij Uw God is.

55. En u kent Hem niet; u staat niet in zo’n geestelijke gemeenschap met Hem, dat u op Zijn handelen en leiden acht zou kunnen geven, zodat uw roemen een ijdel zelfverheffen is. Maar Ik ken Hem uit onmiddellijk aanschouwen, omdat Ikin Zijn schoot ben (Hoofdstuk 1: 18). En indien Ik, om u te behagen, tot een lagere trap afdaal, waarop Ik misschien minder een steen des aanstoots en een rots van ergernis zou zijn dan Ik het nu ben, indien Ik zeg dat Ik Hem niet ken, dan zal Ik aan jullie gelijk zijn, dat is een leugenaar; want evenals hij een leugenaar is, die beweert wat niet waar is, zo is ook bij hem die ontkent wat waar is. Maar Ik laat Mij niet door de ergernis, die u eraan neemt, bewegen om Mijn verhouding tot de Vader te verloochenen, of ook maar te verbergen, zodat Ik integendeel nogmaals betuig: Ik ken Hem en Ik sta niet alleen met Hem in de gemeenschap van zijn en weten, maar ook in die van willen en werken; Ik bewaar ook Zijn woord, zodat Ik in Mijneigenschap als Mensenzoon Mij in gehele, volle afhankelijkheid van gehoorzaamheid tot Hem stel en niets volbreng dan wat Hij Mij heeft geboden (Hoofdstuk 5: 19).

Jezus zegt hier ten stelligste dat Hij werkelijk meer is dan Abraham en de profeten, dat Hij de dood zijn prikkel ontneemt, dat toch geen mens, hoe hogelijk ook begenadigd, had kunnen doen; maar ten einde dit zo te kennen te geven, als het minst kwetsend was voor Zijn vijanden, geeft Hij het bepaaldelijk te kennen dat Hij Zich deze eer niet heeft aangematigd en niet op eigen gezag praalt (Fil. 2: 6. Hebr. 5: 5), maar dat de Vader Hem dat alles gegeven heeft en Hij dit alles zegt op grond van Diens volkomen kennis.

De eer en de macht, die de Heere Zich toeschrijft in het woord: "Als iemand Mijn woord bewaard zal hebben, die zal de dood niet smaken in de eeuwigheid" gaat verre boven de macht van Abraham en van alle profeten. Was Hij, zoals de Joden meenden, van Zichzelf gekomen, kende Hij Zichzelf zo’n eer toe als een mens, die in zichzelf een welbehagen had,

dan was Zijn eer zeker niets (Hoofdstuk 5: 26); maar het is anders, het is de Vader, die de Zoon de eer en de heerlijkheid heeft gegeven, het leven te hebben in Zichzelf en het licht van het leven te worden voor allen, die zonder Hem in duisternis van de dood wandelen. Hadden de Joden de God van Abraham, Izaäk en Jacob, die zij hun God noemden, waarlijk als hun God erkend, was het woord dat Hij gesproken had en hen was toevertrouwd, in hen blijvend geweest (Hoofdstuk 5: 35), dan zouden zij in het vlees geworden Woord de heerlijkheid hebben gezien van de eengeboren Zoon van de Vader en zij zouden Gods trouw hebben geprezen, omdat al Zijn beloften in Christus Jezus Amen Zijn; maar zij kenden hun God niet, het was integendeel een gebogen, een misvormde god, die zij dienden en daarom kenden zij ook de Zoon niet.

Merkt Jezus bij de Joden op, dat zij God niet kennen, dit vestigt zijn aandacht op de innige betrekking, waarin Hij tot God staat en op de kennis van het Goddelijk wezen, die daaruit voortvloeit. Hij geeft die in vs. 5 op een triomferende toon te kennen. Het geloof, dat Jezus in Zichzelf heeft en dat uit de zekerheid van de rechtstreekse kennis volgt, die Hij van de Vader bezit, bereikt hier de hoogste graad. Het is als het ware de inleiding op de merkwaardige verzekeringen van vs. 56 en 58 Hij gebruikt daar van Zijn kennen van God een ander woord (oida), dan waarvan Hij Zich bediend heeft om het niet kennen van de Joden aan te duiden Het eerste duidt een onmiddellijke en rechtstreekse kennis aan in tegenoverstelling van het tweede, dat op een verkregen kennis rust.

Jezus is niet trapsgewijze gekomen tot de kennis van God. De volle kennis van de Vader is niet wat Hij gedurende Zijn leven heeft vergaderd; maar het grondbezit, waarmee Hij in dit leven intrad - Hij kent de Vader en wel kent Hij Hem op een geheel enige absolute wijze.

En nu is het Hem zo duidelijk, dat Hij uit Zijn bewustzijn van God moet spreken, werken en van de Vader getuigen. Deze werkzaamheid is zo geheel en al de ziel van Zijn leven, dat de tegenspraak van de Joden tegen Zijn handelen en leren als een gedurige aandrang voorkomt om van de waarheid af te gaan, om Zijn innigst bewustzijn te verloochenen en te liegen evenals zij. Uit dat smartelijk gevoel getuigt Hij: "Indien Ik zeg, dat Ik Hem niet ken, dan zal Ik aan jullie gelijk zijn, dat is een leugenaar"; maar nee, zegt Zijn gehele wezen met beslistheid, Ik ben er zeker van en "bewaar Zijn woord. "

Eerst zegt Hij: "Ik ken Hem" en dan: "Ik bewaar Zijn woord. " Zo is het bij de Zoon; de gelovigen echter bewaren, door Hem geleerd, eerst dat woord en daardoor komen zij tot kennis.

56. Hebt u Mij nu vroeger (vs. 53) gevraagd: Bent Gij meer dan onze vader Abraham? zo kan Ik u nu, nadat Ik eenmaal begonnen ben u de geheimen van Mijn wezen te openbaren, daarop antwoord geven. Abraham, die zeker op lichamelijke wijze uw vader is (vs. 37), maar van wie u in geestelijk opzicht juist het tegendeelbent, wanneer u zo tegenover Mij staat en Mij hoe eerder hoe liever terzijde wilt stellen, heeft met verheuging naar Mij verlaagd. Hij juichte in blijde gemoedsstemming toen te zijner tijd God hem de toezegging deed van Mijn komst. Hij verlangde opdat Hij Mijn dag, wanneer Ik op aarde zou komen, zien zou, hoewel hij zich bewust was dat dit gedurende zijn aardse leven niet tot vervulling zou komen. En hij heeft

hem ook werkelijk uit de wereld van de gestorvenen, toen die dagaankwam, gezien en is verblijd geweest, zoals Ik, die met die wereld bekend ben, u kan getuigen (Luk. 9: 30 v.). Waarom verheugt u zich dan niet eveneens, u, die reeds bij uw lichamelijk leven deze dag ziet (Luk. 10: 23 v.).

a)Gen. 17: 17. Hebr. 11: 13.

Zoals voor de Heere, als Hij terugkomt, zon, maan en sterren hun glans verliezen, zo hebben bij Zijn eerste verschijning reeds allen, die als lichten op hun plaats onder de mensenkinderen schitterden, hunn glans verloren. Hier is meer dan Abraham, meer dan een van de profeten! En merkwaardig is de grootheid van deze man; Hij zoekt niet Zijn eer, Hij is er niet op uit Zichzelf groot te maken, Hij buigt Zich, Hij verootmoedigt Zich op hetzelfde ogenblik; maar Zijn zon is steeds opgaande en evenals de zon, wanneer aan de hemel zware, zwarte wolken opstijgen en zich voor haar plaatsen, haar alles overwinnende kracht en heerlijkheid het best openbaart, zo helpen Zijn vijanden deze knecht van God daardoor, dat zij Hem onteren in woord en werk, opdat Zijn eer en Zijn heerlijke naam zich waarlijk openbaren. Hij heerst onder Zijn vijanden; zij zijn de trappen, waarop Hij tot Zijn troon opstijgt; zij zijn de voetbanken van Zijn voeten. Hadden zij gezwegen, hadden zij niet Abraham en de profeten uit de doden opgeroepen, om door hen de eer van de Heere te niet te doen, zo had Zich de Heere in geen geval uitgelaten over de verhouding, waarin Hij tot deze helden van het Oude Verbond slaat: zij noodzaakten Hem echter om de ene verberging na de andere af te leggen en ontpersten Hem de belijdenis, dat Hij niet alleen van nu aan de levenswekker is, maar de hoop en de vreugde van de vaderen van den beginne geweest is.

De woorden van vs. 56 geven in hun eerste helft Abrahams hartelijke lust en zijn verlangen te kennen naar de openbaring van de dag van Christus, in de tweede helft de bevrediging van dit verlangen; de Heere onderscheidt zo in het leven van den aartsvader twee momenten, waarin het zojuist bleek, dat Christus de vreugde en troost van Zijn hart was; het ene tijdpunt, toen het verlangen de hoogste graad bereikt had en het andere, toen hij zich in het zalig bezit en genot van de gewenste zaligheid bevond.

"Mijn dag, " dat is die bepaalde, bijzondere dag van Christus’ verschijning op aarde, de dag van Zijn geboorte (Joh. 3: 1), of volgens Johannes zienswijze de dag, waarop het Woord vlees werd. Deze was de grote epoche van de geschiedenis van de zaligheid, die Abraham moest aanschouwen. Het "hij is verblijd geweest" heeft, wat het geschiedkundig tijdperk aangaat, betrekking op die tijd in zijn aardse leven, toen hij de belofte ontvangen had (Gen. 12: 3; 15: 4 v. ; 17: 15 vv. ; 18: 10 vv. ; 22: 15 vv.); het geloof daarin en de hem daardoor toegekende zekerheid van de Messiaanse toekomst, welker ontwikkeling van Hem uitging, kon niet anders dan hem met vreugde en blijdschap vervullen. Daarbij is verondersteld dat Abraham het Messiaans karakter van de goddelijke belofte erkend heeft, dat bij hem, de uitverkorene om goddelijke openbaringen te ontvangen, met recht verondersteld konworden. Maar nog was het zien van de dag of het bij ervaring gewaar worden (Luk. 17: 22), waarop de verheuging van de aartsvaders gericht was, in zijn ziel een moment van de onbepaalde toekomst en dit zien werd hem niet reeds in zijn aardse leven verwezenlijkt, maar eerst in het leven in het paradijs, waarin hij, de stamvader van de Messias en van het volk, het begin van de

Messiaanse tijd ervaren heeft, toen dit door Jezus' geboorte op aarde had plaats gehad, zoals ook aan Mozes en Elia in het paradijs de verschijning van Jezus op aarde bekend is geworden (MATTHEUS. 17: 4). Abraham zag in het paradijs de dag van Christus, zoals hij in het geheel daar met de toestanden van zijn volk in betrekking gebleven is (vgl. Luk. 16: 25 vv.).

Toen de engelen hun "ere zij God in de hoogte" zongen en op aarde, om Bethlehem, waar de heerlijkheid van de Heere de herders omscheen, een beweging van grote vreugde ontstond, toen werd het oog helder licht en vol blijde opwekking in de woning van alle geesten, die in hoop zalig waren; want de dag, die zij verwachtten, scheen vol vreugde hun morgenschemering en de vader van de gelovigen, in wiens schoot zijn ware kinderen op de dag van Christus wachtten, zag die en verheugde zich.

Het was zeker voor de Joden zeer duidelijk gesproken: "Als de Messias in Mij gekomen is, dan zal ook Abraham daarvan iets vernomen hebben en weten"; volgens hun eigen overleveringen heeft God aan de aartsvader al wat gebeurde laten zien, ook de opbouw, de verwoesting en de wederopbouw van de tempel, de lotgevallen van Zijn volk en van de wereldrijken, vooral die van het Romeinse. vgl. Luk. 1: 41 en MATTHEUS. 27: 52 v.

Anders De Costa: Op een andere tijd prijst de Heere Zijn discipelen zalig, omdat zij zagen en hoorden wat koningen en profeten tevergeefs begeerd hadden te zien en te horen en hoe zou nu Abraham in dit opzicht een uitzondering gemaakt hebben. Onder de dag van de Heere kan dus moeilijk de komst van de Heere in het vlees verstaan worden. Wij worden veeleer teruggevoerd naar een voorval gedurende het leven van Abraham en daar vinden wij de persoonlijke komst van de Heere, met de twee engelen tot Abraham, met de belofte van Zijn wederkomst tot hem (Gen. 18: 14). Op de juiste tijd zal Ik tot uw terugkomen over dezen tijd van het leven en Sara zal een zoon hebben. Abraham heeft met verheuging verlangd die dag van de Heere te zien en hij heeft hem gezien en is verblijd geweest.

57. De Joden dan zeiden tot Hem: Gij hebt nog geen vijftig jaren. Gij hebt nog niet de ouderdom van iemand die grijs begint te worden (Num. 8: 24 v.), Gij zijt nog een man in de kracht van uw leven, Gij behoort nog tot hetjongere geslacht van deze tegenwoordige tijd en hebt Gij, zoals Gij zo even beweerde, Abraham gezien, die 1900 jaar hiervoor geleefd heeft? Wij zouden wel willen weten, hoe dat mogelijk kon zijn.

Alsof Jezus gezegd had, dat Hij en Abraham elkaar lichamelijk gezien hadden en alsof zij van deze gewaande onzin in Zijn woorden zeker waren, vragen zij: "Gij zijt nog geen vijftig jaren oud en hebt Gij Abraham gezien?" Het vijftigste jaar werd door de Joden gehouden voor het einde van de mannelijke leeftijd: hoe oud Jezus was wisten zij niet nauwkeurig, maar zij schatten Hem voor een man in de beste jaren, in de bloei van de mannelijke leeftijd, waarin Hij ook was; Gij hebt nog geen halve eeuw achter U en wilt Gij dan Abraham gezien hebben, die sinds zoveel eeuwen dood is? Wat een onzin!"

Opmerkelijk is het dat zij Jezus, die slechts ruim dertig jaar oud was, voor een man van beneden de vijftig jaar schatten. Wij mogen hieruit billijk het gevolg trekken dat bij de Heere de indrukken van Zijn vasten en waken, van Zijn hogeren en dorsten, van Zijn onophoudelijk

leren, prediken en van Zijn eindeloze liefdearbeid van de vroege morgen tot de laten avond, kennelijk op Zijn gelaat zichtbaar waren. Dit proberen de schilders terug te geven door het gelaat van de Heere een van die martelaarstrekken te geven, die echter niet in Jezus konden vallen. Jezus was geen martelaar, maar de Heere der heerlijkheid, het lijden dragende in vrijwilligheid. Maar wie heeft ooit een afbeelding van het gelaat van de Heere gezien, of kunnen geven, die ons in alles voldoet? Trouwens, dit is onmogelijk. Het ideaal is altijd boven de kunst en in Christus staat ons altijd het ideaal voor ogen. Het is hier als in de natuur; de Zon is niet af te malen en Christus is ook een zon, de zon der gerechtigheid, ook in het lichaam. De ogen, die Hem als zodanig aanschouwden, zoals die van Nathanaël, Petrus en Thomas, geven door hun belijdenissen te kennen wat een indruk Zijn persoonlijkheid op hen maakte. Nochtans hecht de Schrift geen waarde aan hetgeen, waaraan wij zoveel waarde hechten, namelijk het kennen van Christus naar het vlees, naar het lichaam; en daarom bericht zij ook niets opzettelijks van de statuur en de gelaatstrekken van de Heere; echter zijn uit enkele plaatsen bijzonderheden af te leiden, die ons niet anders dan aangenaam kunnen zijn. Door gevolgtrekkingen komt men in vele dingen van het bekende tot het onbekende.

58. Jezus nu stelde op majestueuze wijze voor als juist, wat Hij vroeger niet zelf had gezegd, maar wat zij door moedwillige verdraaiing van Zijn woord nu daaruit hadden gezocht (vgl. Hoofdstuk 2: 19 met MATTHEUS. 26: 61; 27: 40). Hij zei tot ben: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: eer Abraham was, voordat hij uit het niet zijn in het zijn door zijn menselijk ontstaan overging, ben Ik, als die reeds in den beginne was (Hoofdstuk 1: 1 vv.) en die van Mijn aan zijn vóór de tijd geen geworden zijn ken (Ps. 90: 2).

Zij maken een kwaadwillige verdraaiing van Zijn rede, bewust of onbewust, om haar ongerijmd te doen voorkomen: "Abraham heeft Mij gezien, Gij hebt Abraham gezien. " Daartussen is groot verschil, omdat bij het eerste alleen Abrahams voortbestaan tot op de huidige dag van de Mensenzoon wordt verondersteld, maar bij het tweede Jezus en wel, zoals zij het begrijpen, als mens reeds met Abraham geleefd zou hebben. En zie, toch hadden zij gelijk, want wel niet deze mens Jezus, maar wel dat "Ik" in Hem was, naar Zijn hogere natuur, die nu met de mensheid verenigd was, voor Abraham, omdat Hij voor alle schepselen was. Zij meten Zijn tijd als nog geen halve eeuw af en Hij is de eeuwige!

Die als een bewusteloos kind in de kribbe lag, die niet alleen in ouderdom, maar ook in wijsheid toenam, die de ouders als waarachtig mens gehoorzaamde en tot Gethsemane en Golgotha niet ophield te leren, kan niet in dezelfde vorm van het geheugen aan de dingen van de eeuwigheid hebben teruggedacht, als Hij Zich herinnerde wat Hij voor enige jaren als mens had beleefd. Hij moet op een andere manier in de diepten van Zijn eeuwig wezen hebben gezien, wanneer Hij Zich van Zijn goddelijke heerlijkheid ontledigd had. Maar op welke manier? - dan leggen wij de hand op de mond, want iets dergelijks behoort tot het geheim van de Zoon, dat alleen de Vader kent en waarin wij dan een oog zullen krijgen, als wij zullen kennen, zoals wij gekend zijn.

In het oorspronkelijke staat: Eer Abraham werd ben ik. Tot de Godheid behoort het Zijn, tot het schepsel het worden. God is, Zijn bestaan is een volstrekt bestaan, al het overige bestaan is toevallig, uit Hem en van Hem afhankelijk. De Joden dachten dat de Heere Zich in

natuurlijke zin dan voorrang en de eer boven Abraham toekende en hielden dit hierdoor voor een ongerijmdheid; immers op het gebied van de tijd was Abraham eerder geworden dan Jezus, maar door het woord worden van Abraham en het woord zijn van Zichzelf te gebruiken, spreekt de Heer van tweeërlei gebied, dat van de menscheid en dat van de Godheid. Christus was Gods Zoon en zo was Hij vóór Abraham werd. Gewoonlijk getuigde de Heer niet rechtstreeks van Zijn Godheid, dit liet Hij bepaald over aan de Vader en de Heilige Geest, maar wanneer Hij dat deed, dan gebeurde dat met een enkel, maar alles afdoend woord, zoals nu het geval is. Met de twee woorden (Abraham werd en Ik ben) uit de diepte van de taal en van ons wezen genomen, geeft Christus een bewijs dat meer kracht heeft dan al de bepalingen van al de kerkvergaderingen, die er over de leer van de drieëenheid gehouden zijn. En is dit zo, waarom stelt men dan zo weinig prijs op de taal en wel op de taal van de Schrift? De taal is de uitdrukking. Hoe fijn onderscheiden wij, als iemand ons beledigt; hoe scherp letten wij op de woorden van iemand, die ons iets belooft, dat grote waarde bij ons heeft? Hoe nauwkeurig onthouden wij een aan ons meegedeeld gewichtig geheim! En waarom luisteren wij niet even scherp naar de uitdrukkingen van de Schrift? God heeft in Zijn woord Zichzelf uitgesproken. Er zijn dan ook woorden in de Schrift, die alleen in Gods mond voegen en door niemand overgenomen mogen worden. Dit te onderscheiden kan niet onderwezen worden, dat moet worden gevoeld. Ja, beduid eens iemand, die geen muzikaal gehoor heeft, dat die toon vals is; dat moet zo iemand zelf kunnen horen en als men dit kan, dan moet men zich daarin oefenen om het altijd beter te kunnen. Hoe meer de muziekkenner zich oefent om de fijnste overgang van de geluiden te volgen en te leren kennen, hoe meer genot hij van een muziekuitvoering heeft. En zo is het nu ook met de Schrift, hoe meer die de Schrift, hoe meer men haar taal bestudeert, hoe meer men de Goddelijkheid van haar oorsprong ziet en voelt. Voor het ongeloof is dit echter een even groot geheim, als de muziek is voor de doofgeborene.

Wij achten het boven allen twijfel verheven, dat de Heere Zich hier niet slechts een ideaal, maar ook reëel voorbestaan toekent en niets minder goed, dan dat Hij met zelfbewustheid aanwezig was voordat Abrahams geboorte-uur sloeg. Dezelfde Jezus, die Zich op dit uur mens wist onder de mensen, weet tevens dat Hij een leven, dat echt zijn mocht heten, geleid heeft eer Hij dit aanzijn begon. In het eenheidspunt van Zijn zelfbewustzijn ontmoet zich het Goddelijke van Zijn natuur en het menselijke van Zijn verschijning en de jaren, dat Hij rondwandelt onder Abrahams zonen, zijn voor Zijn blik slechts een enkele stip, vergeleken bij "de uitgangen vanouds, de jaren der eeuwigheid, " die Hij de Zijne kan noemen. En nu moet men bij de gedachte aan de klem van deze woorden de voorstelling van de stille verborgene heerlijkheid van de Eengeborene van de Vader voegen, nu zeker meer dan anders doorschemerend door het aardse stofkleed; men schetst zich dat majestueuze gelaat, die blik, die houding en men zou zeker opgehouden hebben zich te verwonderen, als Johannes als besluit gezegd had: En zij aanbidden Hem!" Hij heeft ons iets anders te berichten.

59. a)Zij namen dan, als hadden zij met een godslasteraar te doen, die zichzelf aan God gelijk maakte (Hoofdstuk 5: 18; 10: 33), stenen op van de grond van het voorhof der heidenen, waarin al het meegedeelde sinds vs. 21 was voorgevallen 4: 7"), en wilden dezen op Hem werpen (Lev. 24: 15 v.). Maar Jezus verborg Zich en ging uit de tempel, Hij trok Zich van hen terug (Hoofdstuk 12: 37), voordat zij hun voornemen ten uitvoer konden brengen en ging

door het midden van hen en ging zo voorbij. Een zekere vrees verlamde hun arm, om tot uitvoering van hun voornemen over te gaan, of zich van Hem meester te maken (Hoofdstuk 7: 44).

a) Luk. 4: 29. Joh. 10: 31, 39; 11: 8.

Jezus weigert niet te sterven voor de waarheid van Zijn Godheid; snel genoeg zal Hij de bloedgetuige worden; maar Hij spaart Zichzelf voor een nog smadelijkere en wredere ter dood brenging en wacht het door de Vader bepaalde tijdpunt af om Zijn dood een offer van gehoorzaamheid te doen zijn.

Door hetgeen hier wordt verhaald is het einde afgebeeld. Niets anders dan Jezus' getuigenis over Zijn zoonschap van God zal Hem de dood berokkenen, waarvan de volvoering zich met de letter van de wet zal tooien, terwijl die slechts zijn grond heeft in de hoogste tegenspraak van het ongeloof, dat de zaligheid in Zijn persoon niet wil. Eveneens zal ook het andere voorbeeld worden vervuld: "Hij verborg Zich en ging uit de tempel. " Zij blijven wel als overwinnaars op de plaats; maar Jezus is vrij uit het oordeel van Israël gegaan en heeft daarmee de heilige plaats verlaten. Jeruzalem en Israël zijn die heilige plaatsen van God, waarvan de Christus geweken is; daarentegen heeft Hij de blinden aan de weg (Hoofdstuk 9: 1 vv.) gevonden en tot het licht geleid, terwijl Hij, die het licht van de wereld is, Zich aan hen had onttrokken. Maar wijkt Hij uit Israël, uit het heiligdom, wie zal dan Heer daarin zijn? Zij zullen geheel en al een prooi zijn van de leugenaar en moordenaar (vs. 44), als Jezus hen verlaten heeft. Dan zal, waar Jezus, het zaad van Abraham is, ook het heiligdom van God en het ware Israël zijn, maar het andere Israël volgens Openbaring . 2: 9; 3: 9 een synagoge van de satan.

Wij weten niet wat wij het eerst in de Heere bewonderen zullen, want zo mogelijk vinden wij hier nog sterker dan anders, slechts een reeks van karaktertrekken, die ieder op zichzelf eerbiedwaardig zijn, maar ook een vereniging van verschillende tegenover elkaar staande eigenschappen, waarvan men vruchteloos de weergade zoekt. Hoge ernst, die Hem het kwaad van het ongeloof onbewimpeld doet bestrijden, vinden wij hier verenigd met wijze gematigdheid, die Hem het hardste woord tegen Zijn haters zolang mogelijk terughouden doet. Heilige verontwaardiging, die Hem de boosheid van Zijn vijanden met de donkerste kleuren doet schetsen, gepaard met ontfermende liefde, die met de bedreigingsbelofte, met de aanwijzing van de afgrond nog die van de enige weg naar redding verenigt. Hij wijsheid, die aardse zondeverachting beteugelt, naast onvermoeid geduld, dat veler benevelde blik steeds op hemelse goederen richt. Edel zelfgevoel, dat Zich vrij kent van de minste ongerechtigheid en diepe nederbuiging tot zondaren, om zelfs hen tot rechters over Zijn zondeloosheid te maken. Vrijheid en onafhankelijkheid tegenover lof en blaam van de mensen en - tegenover de Vader - een getrouwheid, een eenstemmigheid, een vrijmoedigheid, zoals nooit iemand bezat. Kalmte bij het vooruitzien van Zijn naderend lijden, vereend met natuurlijke zucht tot zelfbehoud, zolang Zijn uur nog niet gekomen is. Menselijke geringheid, die haar aardse dagen een handbreed gesteld ziet, naast Goddelijke grootheid en glans, waarin Hij weet reeds vóór Abrahams geboortedag geblonken te hebben. Zeker, wanneer wij vragen, wie is Hij, die Zich zo in Zijn volstrekte zondeloosheid tegenover Zijn vijanden handhaaft, die Zich zo

boven al wat schepsel heet verheft en Zich tegelijk als de hoop van het eerbiedwaardigst voorgeslacht en het licht van het verste nageslacht aankondigt, dan voelen wij ons gestemd om, ofschoon de Joden de stenen tegen Hem opnamen, voor Hem een altaar van de aanbidding te bouwen. Maar was zo de eerste dag na het laatste loofhuttenfeest in Jezus' openbaar leven reeds op zichzelf een roem der dagen te noemen, in verband met het geheel van Zijn geschiedenis is het beschouwde dubbel belangrijk. Het is thans tot een openbare vredebreuk tussen de Heere en de Joden te Jeruzalem gekomen, waarop geen verzoening meer volgen zal. De kloof tussen Hem en hen is nog duidelijker dan immer te voren zichtbaar; zij is ook groter geworden. Sterker dan nu heeft Hij Zich tot nog toe nooit tegen hen uitgesproken, nu meer dan vroeger zijn zij tot de bewustheid gekomen dat zij liever het uiterste tegen Hem beproeven dan het minste toegeven moeten. Voor het tegenwoordige verlaten beide partijen het strijdperk, maar om weldra elkaar bij vernieuwing gereed tot de strijd te ontmoeten. Jezus heeft met bewijzen, de Joden hebben met scheldwoorden en stenen gestreden. Konden zij het duidelijker tonen dat zij zich zedelijk overwonnen voelden?

HOOFDSTUK 9

DE BLINDGEBORENE WORDT DOOR CHRISTUS ZIENDE GEMAAKT

II. Vs 1-Hoofdst 10: 42. De genezing aan het badwater te Bethesda, zestien maanden daarvoor volbracht (Hoofdstuk 5), was voor de twistrede op het loofhuttenfeest, die wij in het vorige deel beschouwd hebben, de aanleiding van de disputatie (vgl. Hoofdstuk 7: 21). Toen waagde de tegenstanders nog niet het wonder als zodanig te betwijfelen; zij houden zich slechts aan het breken van de Sabbat, waaraan de Heere Zich heeft schuldig gemaakt en menen daarin reden genoeg te hebben om het feit zelf te ignoreren. Nu het feest van de tempelwijding nabij is, waarop de beslissing plaats zal hebben, volbrengt de Heere een werk, waarbij het duidelijke en onweersprekelijke van het feit dadelijk van het begin tegen alle twijfelingen en verdachtmakingen als zeker wordt gesteld. De tegenstanders zelf gaven in hun daaropvolgend zoeken, dat het werkelijk gebeurde eindelijk toch zou blijken niet werkelijk geschied te zijn, aanleiding tot een altijd dieper onderzoeken en constateren juist daardoor tegen hun wil met een om zo te zeggen protocollarische zekerheid het werkelijk bestaan van het wonder. Zij onttrekken zich desalniettemin aan alle daarin liggende gevolgtrekkingen, die zij zelf konden maken en die bovendien de genezene hen op hun aandringen even vrijmoedig als verstaanbaar voorhoudt; zij breken ten slotte in hartstochtelijke verbittering het gesprek zelf af. Dit bewijst duidelijk dat zij voor hun deel besloten zijn om niet te zien en te verstaan. Terwijl zij echter tevens het geloof in de harten van de zielen, die onder hun leiding staan, met alle macht proberen te verhinderen en te onderdrukken en zich dus veel meer betonen zielenverdervers dan zielenverzorgers te zijn, waarvan zij zich de schijn geven, komt de Heere er nu toe het profetische woord te vervullen (Zach. 11: 8): "Ik heb drie herders in een maand afgesneden". Nog doet Hij het nu alleen met de getuigenis van Zijn mond tegen de boze herders, die dieven en moordenaars zijn. Wanneer Hij Zich echter nu snel de goede Herder betoond zal hebben, aan wie de schapen eigen zijn, omdat Hij Zijn leven voor hen laat en Zijn leven terug genomen zal hebben om van de hemel te heersen over alle geslachten van de mensen, zal Hij in de plaats van deze Overpriesters, Oudsten en Schriftgeleerden Zijn Profeten, Wijzen en Schriftgeleerden (MATTHEUS. 23: 34) plaatsen en Hij zal ook de andere schapen, die van dezen stal niet zijn, nabij leiden, opdat het één Herder en één kudde wordt.

a. Vs. 1-34. De genezing van de blindgeborene op Sabbat

1. Ongeveer acht of negen weken na de voorvallen in de vorige afdeling, namelijk op Zaterdag 17 september van het jaar 29 na Christus, kwam de Heere weer van de tempel, evenals in Hoofdst. 8: 59 : ditmaal evenals in Hoofdst. 5: 1 v. nadat Hij Zich de laatste tijd als privaat persoon had gehouden. En een plaats in de nabijheid van de tempel voorbijgaand, waar zich gewoonlijk de bedelaars ophielden, zag Hij onder die een mens, blind van de geboorte af. Men kende hem algemeen in de stad en wist dat hij blind was, omdat hij dagelijks op de plaats zat en zijn ongeluk vlijtig openbaar maakte, om de voorbijgangers tot medelijden te bewegen (vs. 8. Hand. 3: 2),

Er zijn geen voldoende gronden om de mededeling van de evangelist zo te begrijpen, als sloot zich deze afdeling in chronologisch opzicht onmiddellijk aan de voorafgaande aan, als had de

nu volgende gebeurtenis bij het toenmalig heengaan van Jezus van de tempel plaats gevonden, waar Hij, bedreigd door de stenen van de vijanden, Zich voor die verborg. Deze laatste uitdrukking sluit zo'n opvatting geheel en al uit en de gemoedsstemming van de discipelen was op die tijd, toen zij als vluchtend met de Heere uit de tempel weken, zeker niet zodanig, om nog in de onmiddellijke nabijheid daarvan een gesprek met de Meester aan te knopen om de oplossing van een moeilijke, godsdienstige vraag. Integendeel moet tussen het toen en heden een geruime tijd liggen, die hun hart geheel en al tot rust heeft laten komen, een tijd waarin zij meermalen opnieuw bij de tempel zijn geweest, zonder dat Jezus' leven opnieuw bedreigd zou zijn geworden, zodat zij zich nu weer geheel gerust voelen. Bovendien zullen wij zien hoe nauw de drie afdelingen van het 9de en 10de Hoofdstuk bij elkaar behoren en één geheel uitmaken, dat wel als tweede deel met het eerste in Hoofdst. 7 en 8 tot een gemeenschappelijke groep is verbonden, maar toch aan de andere kant van het eerste deel als een nieuw, bijzonder gedeelte is afgezonderd. In dat geval geeft de tijdsbepaling in Hoofdstuk 10: 22 ons aanwijzing, volgens welke wij ons reeds in de nabijheid bevind in van het feest van de tempelwijding, dat volle negen weken later viel dan het loofhuttenfeest, (vgl. de kalender in het Slotwoord op 1 Makk. 4a). Of de laatste grote dag van het loofhuttenfeest waarop in de voor- en namiddag de Heere Zich zo had geopenbaard, als wij in Hoofdstuk 7: 37 vv. en 8: 12 vv. hebben gelezen, keerden de overige feestbezoekers naar hun huis. Hij zelf bleef te Jeruzalem achter om in stilte te leven. Dat Hij weer naar Galilea zou gegaan zijn en daar Zijn vroeger werk zou hebben opgenomen, is een verkeerde mening van de schriftverklaarders, die volgens onze mening het wezenlijk verloop van Jezus' leven in het algemeen weerspreekt. De Heere heeft geen zo gehalveerd leven geleid, dat Hij Zich nu eens aan deze dan aan die provincie zou hebben gegeven; maar zolang Hij Zijn oog op Judea en Jeruzalem had gericht, behoorde Hij uitsluitend tot deze werkkring, zodat Hij in de tijd van Hoofdstuk 2: 13-5: 47 Zich niet door de Samaritanen liet dringen om langer dan twee dagen bij hen te blijven, noch door de Galileërs, om reeds nu Zijn arbeidsveld onder hen te stellen (Hoofdstuk 4: 43 vv.). Nu Hij met Galilea heeft afgedaan (MATTHEUS. 19: 2) en volgens aanwijzing van Zijn Vader Zich weer in Jeruzalem en Judea bevond, behoort Hij hier zolang, totdat Hij voor het tegen Hem aangewende geweld geheel zal moeten wijken (Hoofdstuk 7: 1 tot 10: 39 , om dan eerst naar Perea of in het land aan de andere kant van de Jordaan te vertrekken. De voorstelling van de drie eerste evangelisten, die in MATTHEUS. 4: 12-18: 35 Mark. 1: 14-9: 50 Luk. 4: 14-9: 50 een voortgaande reeks van verhalen geven, zonder ook maar in het minst te wijzen op een werkzaamheid van Christus in een ander gedeelte van het land dan in Galilea, zou niet de volle waarheid en rechtvaardiging hebben, die zij inderdaad heeft, als de chronologische orde zo wordt geconstrueerd als bijvoorbeeld Wieseler, Lichtenstein en Lange doen (zie de Bijlage tot de "overeenstemming van de evangeliën"). Daarentegen verkrijgen wij volgens die constructie, die wijzelf hebben voorgesteld, een juiste blik in de levensloop van Jezus. Nadat Zijn eerste proef met Juda en Jeruzalem, waarbij Hij Zich vertoonde in de gedaante, zoals die in Mal. 3: 1-4 van Hem was voorspeld, over het algemeen vruchteloos gebleken was (Hoofdstuk 2: 13-4: 3 , verliet Hij het land van Judea op de weg door Samaria en keerde Hij tot het private leven terug, zodat Hij zelfs de zes discipelen, die Hij om Zich vergaderd had, weer naar hun gewoon werk liet gaan (Hoofdstuk 4: 4-54). Slechts als een gewoon feestgenoot komt Hij op het feest, in Hoofdstuk 5: 1 ongenoemd gebleven. Hij klopt opnieuw te Jeruzalem aan, of men daar opnieuw Zijn stem niet zal horen en de deur voor Hem opendoen, terwijl Hij de 38-jarige zieke aan het badwater

Bethesda geneest en zo het profetische woord in Jes. 35: 6 : "Dan zal de kreupele springen als een hert" tot vervulling brengt. Maar de tong van de stommen wil geen lof uitspreken; "U wilt tot Mij niet komen, opdat u het leven mag hebben, " dat is het gevolg van de poging, die nu wederom is gedaan en aan de vorige tot een geheel zich samenhecht. Ja, het is reeds zo ver gekomen dat men Hem te Jeruzalem naar het leven staat en omdat juist nu Johannes de Doper zijn openbare loopbaan voleindigd heeft, verplaatst de Heere nu Zijn werkzaamheid naar Galilea. Met deze heeft Hij na een en een derdejaar gedaan; welke vrucht zij heeft gedragen, heeft Johannes ons in Hoofdstuk 6 door een enkel bewijs duidelijk voorgesteld. Daarop volgt een geheel nieuwe, insgelijks dubbele poging met Juda en Jeruzalem. Wat in Hoofdstuk 7: 11-8: 59 wordt meegedeeld, komt enigzins overeen met dat in Hoofdstuk 2: 13-4: 3 en zo wordt wat in Hoofdstuk 9: 1-10: 39 verteld is enigermate gedekt met het voorgevallene volgens Hoofdst. 5: 1-47 Evenals vroeger op het niet genoemde feest Jezus het woord in Jes. 35: 6 tot vervulling bracht, neemt Hij nu het in Jes. 35: 5 voorspelde tot een motief voor Zijn tegenwoordig werk; dan zullen de ogen van de blinden opengedaan worden en wat Hij aan de blindgeborene doet, is als een vraag of "de oren van de doven" nu voor Zijn woord geopend zullen worden, dat Hij eindelijk gehoor vindt. In de acht tot negen weken sinds de opgewondenheid in Hoofdstuk 8: 59 heeft Hij de Joden tijd gelaten om weer tot rust en nadenken terug te keren. Wanneer Hij daarom op de Sabbatten Zich regelmatig bij de godsdienst in de tempel bevonden heeft, is Hij toch niet meer als leraar opgetreden, maar slechts als privaat persoon verschenen en heeft Hij zorgvuldig alles vermeden om de tegenstanders door iets, dat voor hen aanstotelijk zou zijn, op te wekken. Daarom maakt de samenspraak in vs. 10 vv. geheel de indruk dat Hij de burgers te Jeruzalem als tot een gewone, een onbekende vreemdeling was geworden. Maar nu staat een nieuw feest onmiddellijk voor de deur, het feest van de tempelwijding. Dit is wel slechts een menselijke instelling (1 Makk. 4: 59 en Es 9: 28), maar toch door de profetie (Zach. 9: 16) tot een Messiaans feest geheiligd. De Heere mag dus niet toeven om een nieuwe beslissing op dit feest voor te bereiden en Hij bereidt die voor door op de Sabbat, die aan het feest voorafgaat, het werk aan de blindgeborene te verrichten. Het is de gedachte, dat voor Hem nu weer een ure gekomen is om Zich te openbaren, die Hem vervult, als Hij bij het uitgaan uit de tempel op deze ongelukkige het oog slaat. Hij ziet vooruit tot welk einde ook nu Zijn getuigenis van Zichzelf zal leiden, maar de Vader heeft de blinde ook heden op Zijn weg gebracht en Hij weet, dat Hij niet langer zijn genezing mag achterhouden. Gods uur is, om zo te zeggen, geslagen. "Jezus zag een mens, blind van de geboorte", daarmee is uitgesproken dat Hij op hem lette. Het zien zou voor de discipel geen zichtbaar feit geweest zijn, als het niet een aanzien was geweest met een veelbetekenende blik, die op een nadenken van de kant van de Heere wees en wat de discipelen nu vragen, dat is alsof zij meenden de gedachten van de Meester te hebben geraden. Zij wilden opzettelijk de zaak ter sprake brengen, die naar hun mening Hem bezig hield. Maar zij vergissen zich in hun mening; daarom wijst Hij hun vraag met een kort antwoord af, om hen dadelijk in de kring van Zijn werkelijke gedachten in te leiden.

2. En Zijn discipelen merkten hoe de Heere deze mens met een zeer eigenaardige blik aanzag en vermoedden daaruit dat er iets bijzonders in Zijn ziel plaats had. Zij meenden dat Hij over het ongeluk van de man nadacht, omdat toch dergelijke bedelaars van beroep gehouden werden voor degenen, op wieeen vloek van God rustte (Ps. 37: 25; 109: 10). Zij vroegen

Hem: Rabbi! wie heeft er gezondigd, wie heeft een bijzondere schuld op zich geladen, een schuld, met zo'n grote ellende gestraft, deze man zelf, of - want dit kan bezwaarlijk - dragen niet eer zijn ouders er de schuld van, dat hij blind zou geboren worden en nu om brood moet bedelen (Deut. 15: 4 v.)?

De discipelen menen niet, dat noch het een noch het ander plaats kon hebben, maar zoals de positieve uitdrukking van de tweeledig gestelde vraag aanwijst, dat het ene of het andere plaats vinden moest. Zij zijn nog geheel in de volksmening (vgl. Hand. 28: 4), dat een bijzonder ongeluk de straf voor bijzondere zonden was. Omdat nu de blinde blind geboren was, moest òf hij zelf reeds in de schoot van zijn moeder hebben gezondigd (volgens de volksmening, dat reeds bij de embryo affecten (Luk. 1: 41 en 44) en met name boze affecten en het heersen van de laatsten plaats hebben kon), of hier moest gesproken kunnen worden van een schuld van de ouders, waarvoor hij boette.

Is het dwaas dat de discipelen zo vragen? Is er geen vernieling van de gezondheid door eigen schuld? Willen wij het ernstige woord tegenspreken dat God de zonden van de vaderen bezoekt aan de kinderen? Als wij op de kinderen van de dronkaard zien, of als een vloeker onder zeven kinderen vier doofstommen heeft, zijn dat geen sprekende gevallen, die belangrijke vragen doen oprijzen? Maar de discipelen doen wat zij moesten; zij leggen de schuld niet liefdeloos op de ongelukkige, of op zijn ouders (vgl. vs. 34), zij leggen aan Jezus de vraag voor; en Jezus spreekt beide vrij van een dergelijke schuld, al doet Hij het ook niet van iedere zonde. Hij leidt de gedachte van de verborgen oorzaken af op het duidelijk doel van de genade: "Dat de werken van God in hem openbaar worden, " dat is de bedoeling van de eeuwige ontferming. Aan alle lijders wil God Zich verheerlijken, als zij slechts geloof hebben; Hij helpt en geneest of verzacht toch het lijden, Hij gebruikt het honderden malen als een middel tot opvoeding, tot bewaring voor het boze en tot ondenkbare zegen. Maar hier wil de Heere iets bijzonders doen; Hij ziet in de geest dat deze blinde daarom blind geboren werd, opdat hij dubbel heerlijk ertoe zou komen om aan lichaam en ziel het licht te aanschouwen.

De werken van God met het bepalend lidwoord kunnen geen andere zijn, dan de in vs. genoemde werken van Degene, die Jezus heeft gezonden. Wij moeten dus denken aan de werkzaamheid van God, die de zaligheid van de wereld ten doel heeft, aan die werken, die onze verlossing tot inhoud en doel hebben. Zo'n werk is de genezing van de blinde, in het volgende ons meegedeeld. Het doel was niet alleen dat de arme mens van zijn plaag werd verlost, maar, evenals de overige wonderen van Jezus, heeft ook dit zowel een typische als symbolische betekenis: "Jezus is het licht van de wereld; " deze blinde is een beeld van de wereld, die in duisternis en schaduwen van de dood gezeten, licht nodig heeft en Jezus' genezing is een beeld van de opheffing van de duisternis, die van Jezus uitgaat en door Hem bewerkt wordt, alsook van de mededeling van het licht aan de wereld.

3. Jezus antwoordde: Noch deze heeft gezondigd, noch zijn ouders in de zin, waarin u het woord opvat (Luk. 13: 2 en 4), maar dit is gebeurd, zijn lijden is over hem beschikt, opdat de werken van God, die Hij in de zending van de Zoon met de wereld voor heeft, in Hem geopenbaard zouden worden, niet alleen voor zijn eigen persoon, maar ook als een voorbeeld voor anderen.

Deze arme man kon Christus niet zien, maar Christus zag hem en kwam beide zijn gebeden en verwachtingen voor met een verrassende genezing. Christus is vaak gevonden door degenen die Hem niet zochten, noch zagen (Jes. 65: 1). En als wij iets van Christus weten of begrijpen, het is omdat wij eerst door Hem gekend werden (Gal. 4: 9). De Heere ontmoette hier een blindgeborene, opdat Hij een bewijs zou geven van Zijn macht, om in de meest hopeloze gevallen te helpen en om een toonbeeld te stellen van het werk van Zijn genade op de zielen van zondaars, waardoor het gezicht gegeven wordt aan degenen, die van nature blind waren. De bezwaren over Gods voorzienigheid, hoe onoplosbaar anders, kunnen hierin de oplossing vinden: God wil Zichzelf daarin openbaren, om Zijn heerlijkheid te doen zien. De bedoelingen van de Voorzienigheid worden gewoonlijk niet duidelijk, dan lange tijd na de uitkomst.

In deze redegeving van de Heeren valt een lichtstraal uit de Godheid in de mensheid. Het is een oplossing van de raadsels van het leven, zoals alleen de Godheid kan geven, die uit de schoot van de Vader gekomen, alle dingen weet. Waarom laat God de gevolgen van de zonde, de ziekten, de kwalen, al de jammeren van het leven en de kroon van dat alles, de dood voortbestaan? Opdat de werken van God in de door de zonde ellendig geworden mensen openbaar zouden worden. En wat zijn nu de werken van God? De zegeningen, de begenadigingen, de reddingen van God. God laat de ellende van de zonde voortduren, opdat een ieder uit de diepte van zijn ellende roept tot de Heer om kwijtschelding van schuld, om verzoening en vergeving, om genade, met één woord: om tijdelijke uitkomsten en eeuwige verlossingen. God liet u, blinde, uit natuurlijke oorzaken, buiten u en buiten iemands wil blind geboren worden, of op latere leeftijd blind worden en verhinderde het niet, opdat u uit uw nacht tot God zou roepen om licht, om het licht dat al het andere licht te boven gaat, om het eeuwige licht; en een ieder mens, in welke ellende ook verkerend, moest juist in die ellende het punt van uitgang tot God vinden; met andere woorden: God liet u, mens, zonder dat Hij het verhinderde, door de zonde in de ellende komen, opdat u zich door Hem zou laten verlossen én van de zonde én van haar gevolgen: uw ellende. Immers de grote zaak voor ons is, dat de werken van God in ons openbaar worden. Gods werken Zijn groot buiten en zonder ons, maar God wil dat wij er deel aan hebben. Dit nu geschiedt ook zonder opheffing van het lichamelijk lijden. Hoe menig blinde wordt bekeerd zonder ziende te worden. De blindgeborene van onze tekst werd ziende en bekeerd. Maar het ene is een beeld van het andere. Waar de bekering voorafgaat, volgt het zien in heerlijkheid onfeilbaar zeker. Niet het ziende worden voor een tijd, maar het zalig worden voor de eeuwigheid is de grote zaak. Reeds in het natuurlijke kan de blinde opgeruimd zijn als de ziende, ja, zo groot en goed is God, dat Hij maken kan, dat men bij het gemis van het allervoortreffelijkste zintuig en van het allermeest verheugend genot (de aanschouwing van het licht) zich nochtans gelukkig kan gevoelen. Niet de blindheid maakt in de regel de blinde ongelukkig, maar de afhankelijke toestand waarin zijn blindheid hem brengt en waarin niet zelden de onvriendelijkheid van de mensen hem houdt. Plaats de blinde in een kring van liefhebbende mensen, die hem al de oplettendheden bewijzen, die zijn toestand vanzelf eisen en hij zal zijn blindheid vergeten. En zo is het met alle misdeelden, gebrekkigen en ongelukkigen in deze wereld. Maar zie nu, daar richt de persoonlijke liefde, de persoonlijke genade, de Heer der heerlijkheid zelf Zijn stappen naar een van die blinden, waarvan wij zo-even spraken en wel bij een blindgeborene en nu kunnen wij het ons reeds voorstellen, hoe gelukkig hij worden zal. De tijd van de

omwandeling van de Heere op aarde was een heerlijke tijd voor de ongelukkigen; de lijdende mensheid had sinds de val in het paradijs nog zo’n tijd van redding, van hulp, van verlossing niet gezien. De grote uitzonderingen op de regel: de wonderdadige verlossingen van God uit ziekte en dood, waren nu aan de orde van de dag. Trouwens, de Zoon van God moest Zich als zodanig bewijzen en Hij bewees Zich als zodanig.

4. Nu stond hij wel dikwijls hier en ben Ik om bepaalde redenen zonder nader op hem te letten, hem voorbijgegaan, maar heden kan Ik niet weer hetzelfde doen. a)Ik moet werken de werken van degene, die Mij gezonden heeft zolang het dag is. Ik mag niet een van deze, die Mij bevolen zijn, verzuimen: want de nacht komt wanneer Ik aan de hemel als zon neerdaal en niemand van u, die de Mijne bent, werken kan en een door mij wellicht uitgesteld werk kan inhalen (vgl. Luk. 22: 35 vv.)

a) Joh. 5: 19.

Zei de Heer: Ik moet werken terwijl het dag is, want de nacht komt, wanneer niemand werken kan, dan mogen al Zijn dienstknechten dit woord wel ter harte nemen en trachten in de voetstappen van hun Meester te wandelen. Hoe velen zullen zich toch van talloze verzuimen en van een schandelijke traagheid te beschuldigen hebben, waarvan zij nochtans eenmaal rekenschap zullen moeten geven. Maar wie is de Christen, die ook dit woord niet nodig heeft, bij de kortstondigheid van het leven en het grote werk, dat hij, zo voor zichzelf als in betrekking tot anderen, te volbrengen heeft? Weldra komt de nacht van de dood, waarin geen herstel meer mogelijk is en de plaats van de boom zal zijn, waar hij neervalt; zalig hij, die de Heer des huizes dan bereid zal vinden en welgelukzalig de rentmeester, die dan met vrijmoedigheid rekenschap zal kunnen geven, van de tijd, die hem gegeven was alsook van de talenten, die hem waren toevertrouwd! God doe het ons allen begrijpen, opdat niet zovele kostelijke uren en dagen door nutteloze gesprekken, door ijdele bezigheden en wereldse vermaken worden verbeuzeld, wat ons eenmaal zeker, maar dan te laat, berouwen zou, wanneer de vraag van de apostel ook ons zou gelden: "Welke vrucht dan had u toen van die dingen, waarover u zich nu schaamt?" (Rom. 6: 21).

In deze tijd begon de zon onder te gaan en met de naderende avond zou de Sabbat een aanvang nemen, vgl. vs. 4. Zoals de Heiland ‘s morgens Zijn beeldspraak van het opgaan van de zon genomen had (vgl. Hoofdstuk 8: 1, 12), ontleende Hij nu Zijn spreekwijzen van haar ondergang. Ik ben het Licht van de wereld, zolang dit Licht schijnt en Ik Mijn leer onder de Joden voorstel, is het dag voor dat volk; maar zoals nu de zon ondergaat, zal het ook, na Mijn vertrek uit de wereld, nacht worden voor de Joden.

5. Zolang Ik in de wereld ben, ben Ik a) het licht van de wereld. Met mijn ondergaan komt de duisternis en heeft zij haar tijd, waarin zij volle macht bezit (Hoofdstuk 13: 30; 14: 30. Luk. 22: 53).

a) Jes. 42: 6. Luk. 2: 32. Joh. 1: 9; 8: 12; 12: 35, 46. Hand. 13: 47.

Wanneer de Heere in aansluiting aan vs. 3 zegt, dat Hij moet werken zolang het dag is, spreekt Hij van een dag, die voor Hem aanwezig is. Dan zal de nacht, waarvan Hij verder spreekt, ook een nacht voor Hem zijn; maar hij is dat niet alleen voor Hem, maar ook voor degenen die aan de arbeid van de werken van God wilden deelnemen en ertoe waren geroepen. Daarom breidt Hij het "Ik" en de stelling: "Ik moet werken" uit tot de uitdrukking, waarin niemand werken kan. Waarom in de nacht, als Hij Zelf niet meer zou kunnen werken, ook de Zijnen zouden moeten rusten, verklaart Hij in de woorden van het vijfde vers: Hij is Zelf het Licht van de wereld, dat de dag tot dag maakt. Nacht wordt het daardoor, dat de duisternis over hen meester wordt en hen in de nacht van de dood begraaft, maar daarmee is het ook nacht geworden voor de wereld. Hij heeft daarbij ten eerste de tijd tussen Zijn dood en Zijn opstanding op het oog. Hij ziet niet verder op hetgeen daarna komt, maar Hij wil alleen wijzen op het gewelddadig einde van Zijn leven in het vlees, dat nabij is.

Wel heeft het onuitblusselijk licht van het leven de nacht van de dood doorgebroken en voor Zijn gemeente een heerlijke, heldere dag aangebracht, de dag van het Nieuwe Testament (Rom. 13: 12. 2 Kor. 6: 2), maar Zijn verlossingswerk, waarin Hij het werk volbracht, waartoe Hij door de Vader was gezonden, liep ten einde, toen Hij riep: "Het is volbracht!" Daarom vergelijkt Hij Zich hier met een vlijtige en trouwe arbeider, die het einde van Zijn werkdag voor de deur ziet en niets wil verzuimen wat nog tot Zijn werk behoort, voordat de nacht komt, waarin niemand werken kan (Pred. 9: 10). Voor de dag, die wij in het licht van de Evangeliën doorleven (1 Joh. 2: 8), is dezelfde verklaring van kracht; er zijn in de kerk verschillende tijden, de ene maal laat de vorst van de wereld Zich geen afbreuk doen als de anderen. Zalig de arbeiders, die werken, als de zon nog aan de hemel staat! Op de tijden van zegen, verlicht door de genadige tegenwoordigheid van de Heere, volgen ook wel tijden, waarin men de zegen mist, waarin het licht van de genade zich terugtrekt voor de duisternis, die de overhand neemt.

Jezus wil daarmee natuurlijk alleen te kennen geven, dat zij geen "groter zondaars" dan anderen waren, maar terwijl Hij toont hoe ver Hij boven de liefdeloosheid verheven was, die ramp en straf altijd voor woorden van”n betekenis houdt, geeft Hij tevens een wenk aan Zijn discipelen om in leed en beproeving liever de voorbode van een heldere toekomst te zien, dan de vrucht van een duister verleden. Openbaring van Zijn goddelijke wonderkracht verklaart Hij voor het doel, waartoe deze ongelukkige tot nog toe het licht van het leven gemist had. "De werken van God", de werken, die Jezus op de last en het voorbeeld van de Vader verrichtte, moesten in Hem "openbaar worden", blinkend in al hun glans, zegt de Heer, als had Hij vooruit iedere poging van natuurlijke verklaring van hetgeen Hij zelf als een schitterende proef van Zijn goddelijke zending vermeldt, willen ontraden en afkeuren. En waar Hij in het hart van de discipelen tegelijk de verwondering leest, dat Hij Zich weer aan het verwijt van sabbatsschennis zal wagen en de wens, dat Hij aan geen gevaar Zich blootstellen zal, snijdt Hij die bedenking af door het woord - zoals wij ons verbeelden, gesproken, terwijl de ondergaande sabbatszon de tempel inkleurt: "Ik moet werken de werken van degene, die Mij gezonden heeft, zolang het dag is. " In het gevoel, dat de pas ontweken steniging slechts voorbode van de niet te ontwijken kruisiging is, voegt Hij er met het oog op Zichzelf bij: "De nacht komt, waarin niemand werken kan. " En met kennelijke terugslag op het pas gesproken woord in de tempel, dat de eerste aanleiding tot zoveel ergernis was

geweest (8: 12), schikt Hij Zich voorts tot het werk van de genezing met de stil verhevene uitspraak: "Zolang Ik in de wereld ben, ben Ik het licht van de wereld. "

Niet: Ik getuig van het licht, of Ik breng u het licht, maar Ik ben het licht van de wereld. Wie het licht van de wereld is, is de zelfstandige bron en oorsprong van al het licht, dat in de wereld is en wie kan dit van zichzelf zeggen, dan God? Tegelijkertijd echter horen wij de waarachtige mens in de woorden: "Zolang Ik in de wereld ben", dat niet door God als zodanig kan gezegd worden, maar alleen door God in het vlees geopenbaard. Hier spreekt dus, zoals overal, voor ieder horend oor, de Godmens. En is nu Christus het licht van de wereld, dan moet er voor de Christen geen ander geestelijk licht in de wereld zijn, dan het Zijne, zodat zij veroordeeld worden, die buiten Christus zich een ander licht stellen en hun eigen verstand of dat van een ander, voor dat andere licht doen doorgaan.

6. Met dat laatste woord wilde de Heere te kennen geven dat Hij besloten was om aan deze blinde te betonen, dat Hij het licht van de wereld was. Dit gezegd hebbende, spoog Hij op de aarde en maakte slijk uit dat speeksel, dat met het stof van de aarde vermengd was en streek dat slijk op de ogen van de blinden.

Dat dit tot de genezing van een blindgeborene niets kon toebrengen, heeft geen bewijs nodig. Dergelijke zinnebeeldige handelingen vergezelden meermalen Jezus’ wonderen en waren geschikt om de aandacht te spannen. Hier had hij nog een bijzonder oogmerk daarmee. Het was sabbat en dit had de schijn van het toedienen van zo’n geneesmiddel, als volgens de Joodse denkwijze van die tijden volstrekt verboden was op de sabbat te bereiden en toe te dienen. Het was Jezus’ bedoeling om het ongerijmd vooroordeel van de Joden openlijk voor het hoofd te stoten. Men merke op dat in het vervolg, bij het verhaal van het wonders altijd van dit maken van slijk wordt gewag gemaakt.

8. De familie dan, die hem en zijn gebrek van kinds af kenden en anderen, die hem te voren, bij gelegenheid dat zij de tempel bezochten, gezien hadden, dat hij blind was, omdat in het heilige land alleen blinden, lammen en kreupelenbedelaars waren ("Lu 16: 9"), zeiden, toen zijnu opeens zagen, dat hij nu ziende geworden was, onder elkaar vol verwondering: Is deze niet, die bij de tempel zat en bedelde (Hand. 3: 10)?

9. Anderen, die zonder terughouden oordeelden naar hetgeen zij duidelijk opmerkten, zeiden: Hij is het; en anderen, die zichzelf iets anders probeerden wijs te maken, omdat zij in geen wonder wilden geloven, zeiden: Hij lijkt op hem. Hijzelf, de eersten tegenover de laatsten in het gelijk stellend, zei: Ik ben het.

De vraag: "Is deze niet, die zat en bedelde?" stellen allen; maar twee verschillende richtingen van de geest (Hoofdstuk 7: 43) vertonen zich meteen in de verschillende verklaringen, die zij geven. Sommigen erkennen het feit onbewimpeld, anderen doen niet dadelijk uitspraak, maar behouden zich voor later op de zaak terug te komen. Zij stemmen toe dat er een toevallige gelijkheid is en loochenen daarmee op indirecte wijze het feit.

Liever verdicht en gelooft het menselijk verstand al wat men denken dan, dan dat het een wonder als feit zou aannemen (vgl. Hand. 2: 13).

Al geschiedde er op de markt van Parijs voor de ogen van 1000 mensen en voor mijn eigen ogen, zo uitte zich eens Voltaire, een wonder, dan zou ik veeleer de 2002 ogen wantrouwen dan het geloven.

10. Zij zeiden dan van beide zijden tot hem: Hoe, door wiens hand en door welke middelen zijn u de ogen geopend?

Nu willen zij, zoals men zegt, het fijne van de zaak weten, zij willen weten hoe een wonder tot stand komt; maar als men dat weten kon dan was het geen wonder meer. Het wonder bestaat juist daarin, dat het boven ons verstand en daarmee boven onze macht gaat. Intussen is de ongelovige mens zo verstandeloos, dat hij nochtans vraagt: "Hoe is het er mee in zijn werk gegaan?" En zeker, wij kunnen er wel eens in verlegenheid door gebracht worden als men ons vraagt: "Hoe zijn uw ogen geopend?" of: "hoe bent u bekeerd geworden?" want van de eigenlijke toedracht van de zaak weten wij zelf niets; wij kennen alleen, zoals van al Gods werkingen, de uitwerking, de slotsom, de vrucht. Daarom moeten wij eenvoudig doen wat de gewezen blinde deed: getuigenis geven van het ondervondene. Deze eenvoudigheid redt hem. Hij komt in geen redeneringen en vervalt tot geen bespiegelingen maar vertelt een gebeurtenis en wie kan tegen een gebeurtenis? Men kan er als de zee met al haar golven tegen de rots, tegen opbruisen en opstuiven, maar men moet eindigen met haar te laten staan.

11. Hij antwoordde en zei: De mens Jezus, zo toch hoorde ik op mijn vroegere standplaats de voorbijgaanden Hem noemen (vgl. Luk. 18: 36 v.), maakte, toen Hij vandaag bij het heengaan uit het heiligdom Zich met mij inliet, uit het speeksel van Zijn mond en het stof van de aardbodem, slijk en bestreek daarmee mijn ogen en zei tot mij: Ga heen naar het badwater Siloam en was u. En ik gehoorzaamde dadelijk Zijn woord, ging heen en waste mij en ik werd dadelijk ziende. Zo en niet anders heeft het plaats gehad.

De man geeft een historisch getuigenis. Hij spreekt niet van zijn bevindingen, hoe hij onder dat alles in zijn hart gesteld was en wat hij voelde, maar enkel wat Jezus hem beval te doen en hoe hij Jezus gehoorzaamde en wat er de vrucht van was. Uit alles blijkt dat deze gewezen blinde bedelaar, ofschoon eenvoudig en arm, nochtans een verstandig en moedig man was. Hoe weet hij gedurig het gepaste ogenblik af te wachten, waarop hij zijn belijdenis moet afleggen en hoe doet hij dit telkens in afhankelijkheid van God, maar vrij van de mensen.

12. Zij dan zeiden tot hem: Waar is die, want wij hebben Hem de laatste weken, sinds Hij op het loofhuttenfeest gepredikt heeft, niet weer openlijk in de tempel zien optreden. Hij zei: Ik weet het niet, want toen ik van het badwater op die plaats terug kwam, was Hij daar niet meer.

De aanschouwelijkheid, waarmee Johannes ons het heen- en wederspreken, het vragen en antwoorden door de genezene en zijn bekenden vertelt, doet vermoeden dat hij hetgeen hij niet zelf zag, uit zekere bron, waarschijnlijk van de genezene zelf, die later gelovig en een discipel van Jezus werd (vs. 38), vernomen heeft.

Wij hebben in deze man een schoon voorbeeld van die gezegende eenvoud, die de vrucht is van waarlijk ervaren genade en daarin als in een vesting tegen alle machtspreuken van de vijand veilig is; een schoon voorbeeld tevens van de trouw, aan welke gegeven wordt de volheid te hebben, omdat zij de ontvangen eerstelinggave van de genade eert en bewaart en zich van de gave tot de Gever laat leiden. Een werk van God is aan hem geschied, daarvan is de blinde, die ziende geworden is, zeker en dat zijn Geneesheer van God is, weet hij waarlijk; toch laat hij het werk zelf spreken en de Meester prijzen.

Het blijkt dat de genezene een verstandige, besliste, gevatte en heldere geest heeft; hij spreekt altijd kort, scherp en vrijmoedig. Mensen met zoveel verstand begaafd, worden onder de tegenstand naar ziel en geest steeds meer ontwikkeld (zoals bijvoorbeeld Calvijn); zo wordt vervolgens ook bij hem zijn geloof in Jezus versterkt door de tegenspraak in de strijd over de grote hoofdzaak omtrent Christus, waarbij de Hoge raad steeds verlegener wordt.

14. En het was, om dit nog te melden, sabbat toen Jezus (vs. 6) het slijk maakte en zijn ogen opende, door hem te wijzen naar Siloam.

De Farizeeën krijgen nu weer met Jezus te doen; ja het Licht van de wereld vervolgde bepaald deze mensen, die de duisternis liever hadden. Nauwelijks hadden zij op het laatste feest zich tegen Hem verweerd, of nu schittert het hen opnieuw met onverbiddelijke helderheid in de onwillige ogen. Het is zo: "Gij ziet hoe klein en groot u onophoudelijk van zich stoot, en meent men, gij zijt afgeslagen, dan komt gij weer dringend vragen: "O zondaar kom tot Mij en leef, in ‘t heil, dat Ik geef. "

Deze Farizeeën waren zeker geen rechterlijke overheid, omdat zij volgens hetgeen volgt tot een rechterlijk verhoor besluiten en de ban uitspreken. Een Rabbijnse instelling nu verbood in het bijzonder ook het strijken van speeksel op de ogen, dat vooral als middel werd aangewend voor druipende ogen, op de Sabbat. Maar hier had Jezus in het bijzonder nog een zalf gemaakt en daarbij nog de blinde bevel gegeven om naar de bron te gaan en zich daar te wassen. Zonder twijfel had Hij dat tevens gedaan met de bedoeling om de instelling van de Farizeeën, die door hun overdreven gestrengheid in de uiterlijkheden van de Sabbatviering de geestelijke dienst, die ontbrak, probeerden te vergoeden (vleselijk, zegt Augustinus, namen zij de Sabbat waar, geestelijk schonden zij die) en die door zo’n bewering het Mozaïsch Sabbatsgebod tot een karikatuur maakten, opnieuw aan te grijpen en de strijd in Hoofdstuk 5 weer op te nemen. Er zijn nu Farizees gezinden onder de familie en bekenden vs. 8. die de mens daarom voor de overheid brengen, omdat zijn genezing op een Sabbat heeft plaats gehad en die dus een optreden van deze tegen Jezus willen teweegbrengen (Hoofdstuk 5: 10, 7: 12, 25 vv.). Aan de andere kant ligt ook in de voorafgebruikte uitdrukking: "Die tevoren blind geweest was" aangewezen, dat de anderen de genezing meer als een geconstateerde wonderdaad beschouwden en in hun argeloosheid van de oversten van het volk een blijde deelneming in de zaak verwachtten, alsof zij nu zelf zich van de werkelijke toestand overtuigen en Jezus openlijk voor de Messias erkennen zouden, hetgeen zeer van hen werd gewenst.

15. De Farizeeën dan vroegen hem ook weer, terwijl zij de vraag van familie en bekenden in vs. 10 opnamen, hoe hij ziende geworden was. Zij hoopten de man door hun gezag te imponeren, zodat hij iets zou zeggen, waardoor de zaak een ander aanzien zou krijgen, dan door hetgeen hij in vs. 11 voor het algemeen had gezegd. En hij, onveranderd bij zijn vorige mededeling blijvend, zei tot hen: Hij legde slijk op mijn ogen, anders heeft Hij niet gedaan, om Zijn wonderwerk aan mij te verrichten en ik waste mij, zoals mij door Hem is bevolen en ik zie, zoals u zelf kunt opmerken.

16. Hierop lieten zij de verhoorde een ogenblik buiten staan, om onder elkaar te beraadslagen (Hand. 4: 15) welk vonnis in deze zaak geveld moest worden. Sommigen dan uit de Farizeeën zeiden: Deze mens Jezus (vs. 10) is van God niet, want Hij houdt de Sabbat niet, het moge met de genezing zelf zijn zoals het wil. Anderen gingen daarentegen van de genezing uit als van een onloochenbaar wonder en zeiden: Hoe kan een mens, die een zondaar is, een mens zonder gemeenschap met God en die zijn eigen, weg gaat, zulke tekenen doen? En er was tweedracht (Hoofdstuk 7: 43) onder hen, omdat die laatsten meer geneigd waren om de juistheid van de Farizese bepalingen prijs te geven, dan dat zij Jezus veroordeeld zouden hebben willen zien.

Sommigen gingen van het Sabbatsgebod uit en ontzeiden Jezus iedere goddelijke zending, waaruit logisch de ontkenning van het wonder volgt. De overigen letten op het wonder, dat naar hun mening voor het heilig karakter van Jezus pleit en ontkennen ingewikkeld de Sabbatsschennis. Altijd is de mens vrij het grondbeginsel te kiezen, dat hem in zijn handelingen besturen moet; het is dat uitgangspunt, waar de vrienden van het licht van die van de duisternis scheiden; al het overige is logica.

Wij zien hoe de gang van het proces wordt geleid door de vijandige partij, die de meerderheid heeft, hoewel natuurlijk het verhoor in naam van het geheel plaats vindt. Nu kunnen deze tegenstanders wat het feit aangaat niet verder komen bij de heldere, standvastige man, dat voelen zij wel, daarom vragen zij naar de mening, die hij van de wonderdoener heeft gevormd, om hem van dit dogmatisch punt bevreesd te maken en tot een ander woord te verleiden.

17. Zij zeiden wederom tot de blinde, toen zij hem opnieuw voor zich hadden laten komen: U, wat zegt u van Hem, omdat Hij uw ogen geopend heeft? Waarvoor verklaart u Hem wegens dat werk? En hij zei: a) Hij is krachtig bewezen eenprofeet te zijn (Hoofdstuk 3: 2; 4: 19; 6: 14).

a) Luk. 7: 16; 24: 19.

Zie hier een treffend bewijs van hetgeen genade kan en werkt. Al had de blindgeborene, maar die nu door Jezus ziende gemaakt was, de oudsten van zijn volk nog nooit aanschouwt en moest dus hun achtbaar en ontzagwekkend voorkomen hem daarom des te meer treffen, zo weerhield hem dit evenwel niet zijn Weldoener met eenvoudigheid, vrijmoedigheid en waarheidsliefde te belijden, die zich hier op de schoonste wijze openbaarde. Bij de genezing van de ogen van het lichaam was er tevens een vonk in de ziel geworpen en daardoor zijn

geest en oog geopend, zodat hij al dadelijk aan de mens Jezus het verrichtte wonder toekende en Hem daarna in weerwil van de boosheid van de Farizeeën, waarvan hij getuige was, voor een profeet, een man van God verklaarde. Dit is het werk van God. Christus in het midden van de wereld, ja zelfs tegenover Zijn doodsvijanden te belijden. Welgelukzalig hij die dit doet, want het zal zijn gemeenschap met de Heere bewijzen, die hem dan ook eenmaal voor Zijn Vader en de heilige engelen belijden zal.

Zo is het geloof van de man in de strijd met de Farizeeën verhelderd en bevestigd. Hij belijdt nu ook wat hij gelooft (Rom. 10: 10). Meer kon hij van Jezus nog niet weten, voordat de Heere Zichzelf aan hem als Zoon van God had bekend gemaakt (vs. 35 vv.); want nadat hij de eerste beslissende stap had gedaan en zich in zijn godsdienstige geloofsbelijdenis van de oversten van zijn volk had geëmancipeerd, was hij inwendig rijp om het hoogste getuigenis van Jezus aangaande Zichzelf gelovig op te nemen. Daarentegen worden de tegenpartijders al meer en meer verstokt. Hier in vs. 17 zijn zij van de werkelijkheid van het feit nog overtuigd; dit zien wij uit de vorm van hun vraag, die deze werkelijkheid veronderstelt. Terwijl zij nu de genezene noodzaken de naaste gevolgtrekking uit dit feit te maken en wederom deze met zijn belijdenis hen noodzaakt aan Jezus een bepaalde waardigheid toe te kennen, maar zij deze logisch alleen juiste gevolgtrekkingen niet willen aannemen, komen zij tot de dwaasheid om zichzelf wijs te maken dat het niet werkelijk geschied is. Het middel daartoe wordt hun aan de hand gedaan door de geest van argwaan en verdenkingen, waardoor zij zeggen dat hier bedrog in het spel moest wezen en de genezene met Jezus een spel zou spelen. Hiermede houden zij op, ook wat de vorm aangaat, een onpartijdig onderzoekende rechtbank te zijn en handelen zij verder geheel als degenen, die de evangelist met de uitdrukking "Joden" gewoonlijk aanwijst 1: 19); in het volgende vers gebruikt hij nu werkelijk die uitdrukking.

18. De Joden dan geloofden nu, omdat de man niet in hun meningen deelde, maar zich integendeel aan Jezus zijde plaatste, van hem niet dat hij, die onloochenbaar als een ziende voor hen stond, vroeger blind geweest was en nu door een wonder ziende was geworden. Zij stelden vast dat in plaats van de blindgeborene (vs. 1) een ander was gesteld, die steeds gezonde ogen had gehad en dat dus het wonder slechts bedrog was. Zij hielden dat vol tot dat zij geroepen hadden de ouders van degene, die ziende geworden was. Zij wilden onderzoeken, of die hem als hun zoon zouden erkennen en dus als een, die pas nu ziende was geworden.

Wat een moeite geven deze mensen zich om Jezus niet ontvankelijk te verklaren als de Christus. Doen wij slechts evenveel moeite om Hem, de Eeuwiggeprezene aan te prijzen aan elk geweten. Wij zien intussen ook hier wat een treurig verschijnsel het ongeloof is, omdat het de geleerdste en achtbaarste mannen letterlijk tot dwazen maakt, die onnozel genoeg zijn om zelfs de ouders tot getuigen te roepen in een zaak, die van algemene bekendheid en door de genezene zelf volkomen bevestigd was. Och, alles heeft zijn gevaar, ook de geleerdheid. Tussen geleerdheid en verkeerdheid ligt maar een stap, tenzij de bekeerdheid daar tussen komt. God versiert Zijn tempel met de sieraden der aarde, maar buiten zijn tempel hebben zij voor hem geen waarde. Zien wij dan toe. Als God ons schone gaven heeft gegeven en ze worden Hem niet geheiligd, dan laat Hij ze bij ons worden tot middelen van ons eigen verderf. Zie toch eens wat de ongelovige geleerden een moeite in onze tekst doen om niet te

geloven. Zij zijn gedwongen om allerlei vondsten en uitwegen te zoeken en geen van allen geeft hen genoeg licht, want Christus en Zijn wonderen zijn niet weg te redeneren. Hoe arbeiden ook nog de ongelovigen van onze tijd dag en nacht met allerlei door hen nieuw uitgevonden kunstige instrumenten om in de Bijbel te doen lezen wat er niet in staat en wat er nooit in gebracht kan worden en om hetgeen er onuitwisbaar in staat toch maar niet te geloven. Het is een arbeid als die van Sysiphus, want na duizend moeilijkheden om een door hen gewenste zin aan de Schrift te geven te boven gekomen te zijn, staan een nieuw getal moeilijkheden voor hen gereed. Zeker niets is moeilijker dan om ongelovig te zijn en te blijven, omdat het een gedurig slaan is van de verzenen tegen de prikkelde van het geweten; daarom zullen ook de ongelovigen als hun, met hun lichaam, geheel deze zinnewereld ontvallen is, het wee uitroepen over zichzelf, omdat zij de kostbare tijd, door God in de dag van zaligheid hun gegeven, hebben besteed aan de onzinnige poging om Gods zon en maan en sterren van de hemel te rukken, opdat er geen ander licht in de wereld zal zijn dan dat van hun eigen lamp.

18. De Joden dan geloofden nu, omdat de man niet in hun meningen deelde, maar zich integendeel aan Jezus zijde plaatste, van hem niet dat hij, die onloochenbaar als een ziende voor hen stond, vroeger blind geweest was en nu door een wonder ziende was geworden. Zij stelden vast dat in plaats van de blindgeborene (vs. 1) een ander was gesteld, die steeds gezonde ogen had gehad en dat dus het wonder slechts bedrog was. Zij hielden dat vol tot dat zij geroepen hadden de ouders van degene, die ziende geworden was. Zij wilden onderzoeken, of die hem als hun zoon zouden erkennen en dus als een, die pas nu ziende was geworden.

Wat een moeite geven deze mensen zich om Jezus niet ontvankelijk te verklaren als de Christus. Doen wij slechts evenveel moeite om Hem, de Eeuwiggeprezene aan te prijzen aan elk geweten. Wij zien intussen ook hier wat een treurig verschijnsel het ongeloof is, omdat het de geleerdste en achtbaarste mannen letterlijk tot dwazen maakt, die onnozel genoeg zijn om zelfs de ouders tot getuigen te roepen in een zaak, die van algemene bekendheid en door de genezene zelf volkomen bevestigd was. Och, alles heeft zijn gevaar, ook de geleerdheid. Tussen geleerdheid en verkeerdheid ligt maar een stap, tenzij de bekeerdheid daar tussen komt. God versiert Zijn tempel met de sieraden der aarde, maar buiten zijn tempel hebben zij voor hem geen waarde. Zien wij dan toe. Als God ons schone gaven heeft gegeven en ze worden Hem niet geheiligd, dan laat Hij ze bij ons worden tot middelen van ons eigen verderf. Zie toch eens wat de ongelovige geleerden een moeite in onze tekst doen om niet te geloven. Zij zijn gedwongen om allerlei vondsten en uitwegen te zoeken en geen van allen geeft hen genoeg licht, want Christus en Zijn wonderen zijn niet weg te redeneren. Hoe arbeiden ook nog de ongelovigen van onze tijd dag en nacht met allerlei door hen nieuw uitgevonden kunstige instrumenten om in de Bijbel te doen lezen wat er niet in staat en wat er nooit in gebracht kan worden en om hetgeen er onuitwisbaar in staat toch maar niet te geloven. Het is een arbeid als die van Sysiphus, want na duizend moeilijkheden om een door hen gewenste zin aan de Schrift te geven te boven gekomen te zijn, staan een nieuw getal moeilijkheden voor hen gereed. Zeker niets is moeilijker dan om ongelovig te zijn en te blijven, omdat het een gedurig slaan is van de verzenen tegen de prikkelde van het geweten; daarom zullen ook de ongelovigen als hun, met hun lichaam, geheel deze zinnewereld

ontvallen is, het wee uitroepen over zichzelf, omdat zij de kostbare tijd, door God in de dag van zaligheid hun gegeven, hebben besteed aan de onzinnige poging om Gods zon en maan en sterren van de hemel te rukken, opdat er geen ander licht in de wereld zal zijn dan dat van hun eigen lamp.

19. En zij vroegen hen: Is deze uw zoon, waarvan u zegt, dat hij blind geboren is? U zult dat moeilijk beweren en zo ja, dan moet u antwoord geven op de vraag: Hoe ziet hij dan nu?

21. Maar hoe hij nu ziet, weten wij niet uit eigen aanschouwen en ervaring, of wie zijn ogen geopend heeft weten wij ook niet van onszelf. Wij zouden slechts kunnen nazeggen wat hij ons heeft voorgezegd en ons getuigenis zou dus voor het gericht geen verder gewicht hebben. Hij heeft zijn ouderdom om mondig geacht te worden en is bekwaam tot het afleggen van getuigenis. Vraag hemzelf over dit punt, want wij moeten ons voor ongeschikt tot enige mededeling verklaren; hij zal van zichzelf spreken en u mededelen wat met hem is voorgevallen.

22. Dit zeiden zijn ouders om een nadere vraag te ontwijken, die hen zou worden voorgelegd, wanneer zij de naam Jezus noemde, namelijk de vraag, waarvoor zij dan deze Jezus hielden (vs. 17); zij wilden die vraag voorkomena) omdat zij de Joden vreesden, voor wier gericht zij stonden: b)want de Joden, die oversten, hadden alrede na de gebeurtenissen op het loofhuttenfeest, die in Hoofdst. 7 en 8 zijn meegedeeld, een besluit gemaakt, als iemand uit het volk Hem beleed deChristus, de beloofde Messias, te zijn, dat die uit de Synagoge zou geworpen worden, in de ban zou worden gedaan (Luk. 6: 22).

a) Joh. 7: 13; 12: 42. b) Joh. 12: 42.

23. Daarom, om het gevaar van zo’n ban te ontwijken, zeiden zijn ouders, zoals reeds gezegd is: Hij heeft zijn ouderdom, vraag hem zelf.

Omdat er geen hoop is, om de genezene tot zwijgen te brengen, vatten de Joden de zaak bij een ander punt aan en - gaan onder de rationalisten; zij zoeken de vroegere blindheid te loochenen, zoals het rationalisme, als het Jezus opstanding niet kan loochenen, de werkelijkheid van Zijn dood loochent.

Hoe meer zij het wonder onderzoeken om het te kunnen betwijfelen, des te meer stellen zij het buiten twijfel. Zij geloofden niet totdat zij riepen, niet alsof zij het dan hadden willen geloven, het moet alleen worden gezegd dat het ongeloof hen tot deze stap bracht. Zeer dikwijls wordt een tiende gesteld, dat niet op zichzelf het uiterste is, maar alleen in zeker opzicht, bijzonder gerechtigd is, zodat wat daarachter licht onopgemerkt wordt gelaten (vgl. MATTHEUS. 1: 25. Dan. 1: 21).

De vraag, die aan de ouders wordt gedaan, is een drievoudige gerechtelijke vraag: is deze uw zoon? is hij blindgeboren? en wie heeft hem de ogen geopend? De ouders antwoorden naar de orde, zodat zij de beide eerste vragen zonder vrees toestemmend beantwoorden, maar op de derde verwijzen zij verstandig de rechters naar hun zoon, vrezend ook het besluit van de

excommunicatie en om zich niets, wat nauwelijks kon vermeden worden, ten gunste van de Weldoener van hun Zoon te laten ontvallen.

Bij alle vrees, die de ouders voor hun oversten hebben en bij alle terughouding, die zij met hun uitspraak in aanmerking nemen, dient deze toch alleen om de beide hoofdpunten onomstotelijk te maken, dat hij blind gebaren werd en nu plotseling ziende is geworden. Van het hoe zijn zij evengoed overtuigd als hun zoon, maar zij komen niet zoals deze tot de vrijheid van uitspreken, uit vrees van buiten de nationale gemeenschap van het godsdienstige leven te worden gesloten.

Uit vrees voor de ban verzwijgen zij de naam van Hem, die hen in hun kind zozeer had welgedaan; toch wensen zij niet, dat hun zoon eveneens zal zwijgen wat hij weet; integendeel zij verheugen zich in een zoon, die de "profeet" liever heeft dan de eer bij mensen. Zijn er ook heden niet nog ouders, die wensen dat hun kinderen vroom worden en Christus belijden, terwijl zij zelf de moed van een eigen mening niet hebben, om met de wereld te breken en de ban van deze voor een eer bij God te houden.

De eerste sporen van de kerkelijke ban van de Joden vinden wij in Ezra 10: 8 en 1 Makk. 14: 45 ; deze is een uitsluiting uit de gemeente in deze graden; 1) Niddoei, de zachtste, die slechts dertig dagen duurde, kon door een enkele Rabbi worden opgelegd. De gebannene moest een treurgewaad aantrekken, mocht zich niet scheren, niet door de gewone poort in de tempel komen, anderen mochten hem slechts op een afstand van vier ellen naderen, maar huisgenoten hadden geen verbod van omgang met hem. 2) De cherem moest door minstens tien leden van de gemeente zijn uitgesproken, werd in het openbaar onder vloeken uitgeblazen, sloot geheel van de omgang met anderen, van tempel en synagoge uit; alleen het eten mocht men de gebannene toereiken: Deed hij na verloop van dertig dagen boete, dan werd hij weer opgenomen, zoniet dan had de Sjammata plaats, de sterkste graad, de uitsluiting zonder hoop van wederopname. Degene die in zo’n ban stierf, op diens graf liet het gericht stenen werpen.

Waarschijnlijk is hier de eerste graad van excommunicatie bedoeld. de uitsluiting uit de synagoge en de afzondering van alle ook huiselijke gemeenschap ten eerste voor dertig dagen, dan dubbel en drievoudig, maar zonder verwensing; de tweede en derde graad van de ban zou zeker voor het begin van optreden tegen Jezus’ aanhangers een te harde en in het ooglopende maatregel zijn geweest en zou meer opzien teweeg hebben gebracht. Ook wijst de uitdrukking van de grondtekst op de eerste graad van de excommunicatie, de afzondering (Luk. 6: 22). Waarschijnlijk werd het besluit van uitwerping uitgevaardigd na het voorval vermeld in Hoofdst. 8: 59 () en hield het niet voor raadzaam Jezus zelf te excommuniceren: de meer gematigde partij in het Sanhedrin zou tegen zo’n stap hebben geprotesteerd, ja, dit zou wellicht aanleiding kunnen geven, dat de alzo gezinden zich meer beslist voor Jezus zouden hebben verklaard. Dat men echter het volk verbood Hem niet eerder voor de Messias te houden en Hem te belijden, voordat de Hoge raad zou hebben beslist of Hij het werkelijk was, daartegen konden ook de meer gematigden niets inbrengen, als zij enigszins waren voor het in stand houden van de autoriteit van het Sanhedrin.

Het komt geheel overeen met de voorzichtige politiek van de Farizeeën, dat zij met de ban eerst nog uit de verte dreigden en onder het volk slechts uitstrooiden dat het zonder twijfel zo ver zou komen; dat dus ieder zich in acht moest nemen.

Onder de vele personen, die zich bezig houden met het wonder door Jezus aan de blindgeborene verricht, zien wij slechts een enige tot geloof komen, namelijk de blindgebore zelf, terwijl al de anderen zich vergenoegen het wonder aan te zien en over Hem, die het verrichtte, oordeel te vellen. Wij willen ons daarvan nog wat nader overtuigen. Onder de menigte, die de blindgeborene van het badwater Siloam met ontsloten ogen en zonder leidsman ziet terugkeren, zeggen enigen; "hij is het" anderen; "hij lijkt op hem. " Om hen te overtuigen zegt de bedelaar zelf: "Ik ben het. " Ziedaar dus het volk verzekerd van het wonder en nochtans maakt het volk zich meester van de man en brengt hem tot de Farizeeën, de verklaarde vijanden van Jezus. De menigte, ofschoon van het wonderteken overtuigd, blijft derhalve vreemd aan het geloof in Christus. De Farizeeën aanschouwen nu de ziende geworden blindgeborene, ondervragen hem en vernemen uit zijn mond al de bijzonderheden van zijn genezing. Tot meerderen waarborg doen zij zijn ouders voor zich komen, die het gebeurde bevestigen. Nu geven zij aan de klaarblijkelijkheid toe, met dat al roepen zij de man voor de tweede keer voor zich en zeggen: "Geef God de eer, wij weten dat deze mens een zondaar is. " Hier is dus zichtbaar dat de Farizeeën, na de wonderbare genezing grondig onderzocht te hebben, evenmin in Christus geloven. Merk eindelijk het meer dan voorzichtige gedrag van de ouders van de beweldadigde op. Niemand weet beter dan zij, dat hun kind blind geboren is en het gezicht herkregen heeft. Zij belijden dit zelfs voor de Farizeeën, maar zie met welke behoedzaamheid om zich niet in gevaar te stellen, omdat zij weigeren de wijze te ontvouwen, waarop hun zoon genezen is en vooral hoe zij vermijden over Jezus te spreken. Lafhartig en ondankbaar jegens de weldoener van hun zoon, geloven ook daarom zij in Christus niet. Maar terwijl het volk, de Farizeeën, de ouden, getuigen en onderzoekers van het wonder, van het geloof niet weten willen, omhelst hij alleen het en zegt zelfs, alvorens Jezus te kennen; "Hij is een profeet" en toen hij van zijn redder verneemt dat deze de Christus is, roept bij uit: "Ik geloof Heere" en aanbidt Hem. Zo bleven dus zij, die slechts het wonder aan een ander verricht zagen, onderzochten en beoordeelden, vreemd aan het geloof en nam alleen de blinde, die er het voorwerp van was, het meteen en volkomen op in zijn hart. Deze opmerking bewaarheid zich eveneens in onze tijd en aan onszelf. Zolang wij niet verder gaan dan in het Evangelie een geneesmiddel te erkennen, dat nuttig is om het menselijk geslacht in het algemeen beschouwd, te genezen en wij er niet toe overgaan er voor onszelf in het bijzonder gebruik van te maken, is het zeker dat, hoe rechtzinnig voor het overige ook onze gevoelens wezen mogen, wij met dat al ver zijn van in Jezus Christus te geloven. En hoe ontelbaar is het getal van zulke mensen! Hoe velen, die de godsdienst voor hun gezin wensen en niet bedenken zelf haar zo nodig te hebben. Hoe velen, die het leven van de Heiland bewonderen en Zijn aanhangers tellen en spreken over het Christelijk geloof en zijn dierbare en krachtdadige invloed op de harten, maar die met dat al het in hun eigen hart niet opnemen. Hoe velen, die zich onledig houden met het werk van God en van de morgen tot de avond met zo’n ijver aan het bekeren van anderen arbeiden, dat hun geen tijd rest, ja het mogelijke zelfs niet in hen opkomt om te onderzoeken of zij zelf wel behouden zijn. Zie dan ook een menigte van die Christenen, die, na hun leven besteed te hebben met rondom de zaak van de godsdienst te zweven, eindelijk als zij zich rekenschap proberen te geven van het punt,

waartoe zij zelf gekomen zijn, belijden moeten, hoe overtuigd zij anderszins ook zijn van de vergeving van zonden en van genadegiften van de hemel voor gelovigen, dat zij evenwel zichzelf die belofte niet kunnen toeëigenen, dat zij zich niet gerust voelen, dat zij nog vrezen bij de gedachte aan de dood en verbaasd staan, dat men tot hen spreken kan van de verzekerdheid van de zaligheid. Ach, God gaf ons het Evangelie niet om het te bewonderen, maar om het te geloven voor onszelf, niet om Hem aan anderen te prediken zond Hij ons Zijn Zoon, maar in de eerste plaats opdat wijzelf door Hem gered zouden worden. Verstoten wij daarom voor een ogenblik de hele wereld om onszelf met opmerkzaamheid gade te slaan en ons rekenschap te geven van het punt, waartoe wij gekomen zijn! Wij hebben in deze niet te vrezen om daardoor eigenbelangzuchtig te zijn, want voor alles worden wij geroepen om onze eigen zaligheid met vrezen en beven te werken en bovendien zullen wij slechts voor onze broeders nuttig zijn in de mate, waarin wij onze eigen roeping en verkiezing hebben vastgemaakt.

25. Hij dan antwoordde: Of hij een zondaar is weet ik niet, omdat ik de gronden niet ken, waarop u zo’n oordeel over Hem velt; n ding daarentegen weet ik uit eigen zekereervaring, dat ik blind was en nu zie.

Door het: "Geef God de eer" dwingen zij hem dat hij, wat door God reeds was uitgemaakt en vast stond, in erkentenis van de goddelijke waarheid en majesteit ook van zijn kant zou bevestigen en toegeven, zich niet door het tegendeel in tegenspraak zou stellen tegen Gods eigen woord en oordeel. Wat zij daarmee willen bereiken of door list willen zoeken, is een woord van de genezene dat enig bedrog zou hebben plaats gehad. Daartoe proberen zij hem te verleiden, terwijl zij als rechters al hun autoriteit in de plaats van God stellen, dat het niet anders kon zijn; want dit is de bedoeling van hun verzekering: wij weten dat deze mens een zondaar is".

Zij willen met een dogmatisch argument een factum omverwerpen: een zondaar kan zo’n wonder niet volbrengen; maar de tweede bewering, dat Jezus een zondaar is, bouwen zij niet op de eer van God, maar op de eer van hun eigene onbedrieglijke autoriteit. Zij spreken alsof zij geheime onderzoekingen hadden gehad en zij in het bezit waren van onbekende documenten voor Jezus’ goddeloosheid en het zo uitgemaakt was dat Jezus een vals profeet, een dwaalleraar enz. was. De genezene geeft nu echter een antwoord, dat waarlijk klassiek is: wat zij voorgeven te weten, daarvan weet hij niets en daarom gaat het hem ook niets aan; hij houdt zich aan hetgeen hij weet; wat hij ervaren heeft staat bij ham boven de verzekering van anderen.

Dit woord van de gewezen blinde is een woord voor alle eeuwen geworden. Het drukt ook de bedoelde zaak volkomen uit. De gewezen blinde zegt eenvoudig met twee woorden wat hij zonder Jezus was en na door Jezus is. Paulus kon ook zeggen: "Te voren was ik zonder Jezus een vervolger, nu ben ik door Jezus een Apostel. " En wij allen, zo velen als wij bekeerd zijn, kunnen zeggen en zeggen het werkelijk: wij waren te voren zonder Jezus gewone mensen en dachten, begeerden en deden wat alle mensen denken, begeren en doen; maar door Jezus zijn wij andere mensen geworden, die denken, begeren en doen zoals God het ons in Zijn woord beveelt. Met andere woorden: Tevoren deden wij onzen eigen wil, nu vragen wij met Paulus:

"Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?" En het is onze grootste smart als wij dit verzuimd hebben te doen en weer, al is het ook maar voor een ogenblik, van de nauwe op de brede weg zijn overgegaan, want beide wegen liggen naast elkaar, maar de brede weg ligt lager dan de smalle weg, zodat de overgang naar de oude weg zo makkelijk is als die van de oude op de nieuwe weg zwaar is. Het is in dit opzicht met ons gesteld als met de vliegenier. Wat een toestel, welke kosten en arbeid zijn benodigd om zijn vliegtuig van de aarde los te maken en te doen stijgen. En als hij stijgt, hoe makkelijk daalt hij weer, drijft hij af, ontmoet hij beletsels, die hij niet verwachtte en die hij te boven moet komen. En indien hij niet met grote wakkerheid en moed op alles blijft letten en voor alles blijft zorgen met inspanning van al zijn verstand en al zijn kracht, dan valt hij zeker. Maar spreken wij nu niet tegen onze eigen waarschuwing aan over de bekering, die toch de nieuwe naam is, die niemand kennen kan dan die hem ontvangt? Eilieve, waarom zouden wij niet, wanneer het pas geeft. Waarom zouden wij onze bekering op de achtergrond stellen, wanneer zij op de voorgrond gesteld moet worden? Zeker, de bekering is geen sieraad om mee te pronken; maar toch een innerlijke schat van God, waarin wij ons rijk moeten voelen. Ja, is het niet iets, dat alle rang en schat van de wereld te boven gaat zich door God begenadigd te weten. Te weten dat men van een kind van de wereld een kind van God is geworden; dat men vroeger blind was, maar nu ziet? Zeker daarin ligt een grote kracht en daartegen is niets te zeggen. Laat de ongelovigen zoveel boeken vullen als zij willen met redeneringen, dat Jezus niet opgestaan is, als wij bekeerd zijn kunnen wij zeggen en zeggen wij: wij weten proefondervindelijk dat Hij uit de doden is opgestaan, want ik was dood in mijn zonde en misdaden en zie, ik leef door het geloof in Hem, als de Opgestane uit de doden en als de Verhoogde aan de rechterhand van de Vader. Dat dan niemand die zijn hart voelde beven voor Gods Woord en biddend op zijn knieën viel om genade te ontvangen voor recht, dat niemand die weet dat hij blind was en nu ziet, zich de heiligmaking, de volmaakte rechtvaardigmaking Gods in Christus laten verdonkeren. Waarlijk, het is geen middel voor de stroom, om tot een rivier te worden, dat men de bron verstopt. Juist de erkenning van de volmaakte genade, van de volmaakte vrije liefde van de Vader en de Zoon door de Heilige Geest maakt ons vrijwillig tot alle dienst van de Heere. Vergeten wij ook niet, dat de erkenning van onze bekering behoort tot onze belijdenis van Jezus. Of zeggen wij soms dat wij onszelf de ogen opengedaan hebben? Immers niet, maar dat Jezus het gedaan heeft.

‘s Heeren Woord is als een brief, Van den hemel mij gezonden. Vroeger had ‘k Uw Woord niet lief; ‘k Had geen licht er in bevonden. Maar sinds ‘k aan Uw voeten viel, Min ‘k Uw Woord met hart en ziel, Eén ding weet ik, dierbre Heer! Ik was blind, maar nu niet meer.

Vroeger kende ik ‘t bidden niet. Schoon ik dikwijls zocht te smeken, En ‘t dan weer voor dagen liet, ‘t Was slechts met de lippen spreken. Maar nu weet ik van ‘t genot, Om te schrijen tot mijn God: Eén ding weet ik, dierbre Heer! Ik was blind, maar nu niet meer.

‘k Had Uw naam van jongs gehoord, ‘k Hoorde vaak Uw liefde noemen, Maar het was me een ijdel woord, ‘t Scheen me een huichelachtig roemen. Maar nu weet ik voor altijd, Dat Gij gans begeerlijk zijt. Eén ding weet ik, dierbre Heer! Ik was blind, maar nu met meer.

Vroeger was ‘k met haat bezield. Tegen ‘t volk door U verkozen, Daar ‘k hen in mijn dwaasheid hield Voor schijnheilge goddelozen. Maar nu ken ik wie Gij mint, En den band, die ons verbindt. Eén ding weet ik, dierbre Heer! Ik was blind, maar nu niet meer.

Vroeger kon ‘k, en dat met rust. In den stroom van zonde blijven. ‘k Leefde in ‘t kwaad, en was belust op de zondigste bedrijven. Maar nu, daar ‘k de zonde haat, Hijg ik naar den heilgen staat. Eén ding weet ik, dierbre Heer! Ik was blind, maar nu niet meer.

Ach mijn Heiland, is het waar? Ben ‘k van blindheid wel genezen? Als het werklijk alzo waar, Zou ‘k dan zo in ‘t duister wezen? Nog zo traag, zo koud, zou dood? Nog van liefde zo ontbloot? Eén ding bid ik, dierbre Heer! Maak mij ziende meer en meer.

26. En zij zeiden wederom tot hem, terugziende op het verhoor in vs. 15, omdat zij hoopten bij zijn tegenwoordige uitspraak hem in tegenspraak met de vorige te brengen: Wat heeft Hij u gedaan? Hoe, door welk middel en onder welke manipulatie, heeft Hij uw ogen geopend?

Het is altijd aan het ongeloof eigen geweest om de vragen, die reeds ontelbare malen voldoende beantwoord zijn telkens te herhalen alsof zij nog nooit gedaan en nog nooit beantwoord waren. Natuurlijk die niet geloven wil is ook niet te overtuigen, ook niet door de duidelijkste bewijzen, zoals zij hier bij de genezing van de blindgeborene toch wel aanwezig waren. Daarom moeten wij ook niet menen dat onze bestrijding van het ongeloof de ongelovigen zal overtuigen. Nee, dat is alleen het werk van de Heilige Geest; maar wij kunnen ze daarmee enkel voor ons en onze broeders onschadelijk maken. Al kan de commandant van een vesting niet beletten dat de vijand zijn vesting belegert en beschiet, hij kan hem toch beletten dat hij er in komt en hem en zijn manschappen tot krijgsgevangenen maakt.

27. Hij antwoordde hen, ontstemd over hun boosaardig onderzoek doen, dat hij nu echt doorzag: Ik heb het u al gezegd, toen ik u meedeelde, dat Hij slijk op mijn ogen legde (vgl. vs. 15 met vs. 11) en u heeft het niet gehoord, zodat u de reeds eens gedane vraag opnieuwvoortbrengt; wilt u het wederom horen? Willen jullie ook Zijn discipelen worden, evenals anderen het reeds geworden zijn? Dit zou de enige verstandige reden van uw herhaald vragen naar dezelfde zaak zijn; maar daaraan zal wel bij u niet te denken zijn.

Ongelovigen kwellen alleen zichzelf en ontberen met hun ellendig ongeloof.

Door dat honend woord, dat hij uit wrevel wegens hun herhaald nutteloos vragen zich laat ontvallen, toont hij hen hoe goed hij hun oneerlijke bedoeling doorziet.

Men moet wel nooit ophouden de wonderen van Gods goedheid en almacht te verhalen, wanneer men oren vindt, die ze graag horen, maar boosaardige harten, die ze alleen willen horen om er misbruik van te maken, zijn zo’n kennis niet waard (Ps. 105 en v. MATTHEUS. 7: 6).

28. Zij gaven hem dan scheldwoorden, terwijl zij in drift waren opgestoven en zeiden: U bent, zoals uw hele belijdenis verraadt (vs. 17), Zijn discipel, maar wij zullen dat nooit worden, wij zijn discipelen van Mozes.

29. Wij weten dat God tot Mozes gesproken heeft, want dat staat duidelijk in zijn boeken beschreven en hij heeft dat ook door tekenen en wonderen bevestigd, maar deze, van wie u getuigt, weten wij niet vanwaar Hij is, wij weten het niet dat Hij van God is en daarom is het beter ons voor Hem in acht te nemen.

Als de vijanden van de waarheid niet echt kunnen strijden, dan worden zij bitter en boos, dan beginnen zij te vloeken en te smaden. vgl. Hand. 13: 45.

Eerst ernstig, listig, bedaard - nu hartstochtelijk en onwaardig dringen zij op de mens aan. Het is in hun oog een smaden, dat zij hem Jezus' discipel noemen en dit omdat hij niet naar hun wens een leugenaar wil worden. Terwijl zij nu Mozes, wiens discipelen zij zeggen te zijn, als een profeet karakteriseren, stellen zij diezelfde Jezus, over wie zij geen oordeel willen vellen, tegenover hem als een verdachte. Toch ligt ook een aanval in het: "wij weten niet vanwaar Hij is. " Dat Hij enige bijzondere macht bezat, had hij aan de blinde bewezen; was nu deze macht niet van boven, zoals zij zeggen, dan moest de genezene door de gedachte worden bevreesd gemaakt dat hij door duivelse macht was genezen.

Israël's overheid spreekt het hier beslist uit dat zij met Jezus niet te doen wil hebben; zij houden Hem verre van zich met een verachtelijk: "maar dezen. "

Zij willen Mozes' discipelen zijn, maar hun roem is ijdel. (Hoofdstuk 5: 45 vv.). Hadden zij het waarlijk ter harte genomen, dat en wat God met Mozes had gesproken, dan zouden zij God op hun knieën hebben gedankt dat Hij niet alleen met Mozes had gesproken: "Ga heen en getuig tegen hen, want zij zijn een hardnekkig volk", maar ook met Zijn lieve Zoon: "Ga heen en ontferm U over de kinderen, die Ik heb uitgestoten om gekastijd en gestraft te worden. "

30. De mens, door hun even onwaardig als onverstandig gedrag, slechts des te vrijmoediger en stouter geworden, antwoordde en zei tot hen: Hierin is toch, zoals de zaken staan, immers wat wonderbaarlijks, dat u, die voor alle anderen geroepen bent in godsdienstige aangelegenheden een stellig oordeel te hebben, niet weet vanwaar Hij is en nochtans heeft Hij zich zo ondubbelzinnig bewezen, omdat Hij mijn ogen heeft geopend.

De eenvoudige man verwondert zich over de stompzinnigheid van deze geleerde mannen en kan zich niet verklaren dat zij niet uit de werking de oorzaak kennen. Zonder het te weten of te bedoelen heeft deze man met dit woord de gehele ongelovige wetenschap in al haar naaktheid en nietigheid ten toon gesteld. Uit de vrucht wordt de boom, uit het verschijnsel de oorzaak gekend; niets is eenvoudiger, zegt het eenvoudig mensenverstand. En wat zegt de wetenschap van de ongelovigen? Verkeerd! Ieder natuurlijk verschijnsel heeft een natuurlijke oorzaak en iedere natuurlijke oorzaak, heeft weer een andere natuurlijke dus haar gelijke oorzaak, en zo kunt u miljoenen en duizenden miljoenen jaren opklimmen en u blijft nog even

ver van een eerste bovennatuurlijke oorzaak. De vroomheid moge God in alles zien, maar de wetenschap heeft niet met God nodig, maar enkel met de natuur en de natuurlijke oorzaken.

31. a) En wij, aan wie het woord van God is toevertrouwd, die het vaste profetische woord bezitten, weten dat God de zondaars niet boort, terwijl u zegt (vs. 24), dat deze Jezus een van hen is. God kan Zijn goddelijke kracht om tekenen en wonderen te doen, zonder welke toch dergelijke zaken niet kunnen worden gedaan (Job 27: 9 v. ; 35: 13. Ps. 66: 18. Jes. 1: 15; 59: 2. Micha 3: 4), niet aan een slechte geven. Maar als iemand godvruchtig is en Zijn wil doet, die hoort Hij (Spr. 15: 29); die dus op zijn gebed Gods bijstand heeft verkregen tot het verrichten van een wonder, vooral van zo'n buitengewoon wonder als aan mij geschied is, die moet een godvruchtig, rechtschapen man zijn; van een zondaar kan in zo'n geval geen sprake zijn.

a) Spr. 28: 9.

31. a) En wij, aan wie het woord van God is toevertrouwd, die het vaste profetische woord bezitten, weten dat God de zondaars niet boort, terwijl u zegt (vs. 24), dat deze Jezus een van hen is. God kan Zijn goddelijke kracht om tekenen en wonderen te doen, zonder welke toch dergelijke zaken niet kunnen worden gedaan (Job 27: 9 v. ; 35: 13. Ps. 66: 18. Jes. 1: 15; 59: 2. Micha 3: 4), niet aan een slechte geven. Maar als iemand godvruchtig is en Zijn wil doet, die hoort Hij (Spr. 15: 29); die dus op zijn gebed Gods bijstand heeft verkregen tot het verrichten van een wonder, vooral van zo'n buitengewoon wonder als aan mij geschied is, die moet een godvruchtig, rechtschapen man zijn; van een zondaar kan in zo'n geval geen sprake zijn.

a) Spr. 28: 9.

32. Van alle eeuw is het niet gehoord (Jes. 64: 4), dat iemand de ogen van een blindgeborene geopend heeft, dat is een scheppend wonder, omdat dan het gezicht, dat van de geboorte af gemist wordt, moet worden geschapen. Die nu zo'n wonder verricht, die moet in geheel bijzondere betrekking tot God staan, omdat deze Hem zelfs de macht tot scheppen verleent.

33. Indien nu deze, van wie u met zoveel verachting spreekt, van God niet was, Hij zou niets kunnen doen en het allerminst zou Hij hebben kunnen doen wat Hij gedaan heeft.

De Heere ontfermt Zich over de eenvoudigen en geeft hen, waar de nood dringt, in het hart, wat en hoe zij moeten spreken (vgl. MATTHEUS. 10: 19 vv.)

Eenvoudige mensen hebben een gezonder oog, een juister oordeel dan valse, trotse geleerden en theologen.

Ten eerste legt de genezene een getuigenis af voor Jezus' onschuld en vroomheid; maar daarna komt een getuigenis vol geestdrift te voorschijn voor Zijn enige profetische heerlijkheid. Niet onduidelijk plaatst hij naar zijn subjectief gevoel van de grootheid van het

door hem ervaren wonder Jezus boven alle profeten, En zelfs boven Abraham en Mozes, die zij als rechter boven Hem verhieven.

Nog kende hij de eenheid van de Zoon Jezus met de Vader niet; maar hij staat op de drempel van deze belijdenis, als hij de Bidder Jezus prijst, die God altijd hoort (Hoofdstuk 11: 42), omdat Hij altijd bidt naar Gods wil.

De spreuken, waarop hij doelt, had hij zonder twijfel van zijn godvruchtige ouders gehoord en die diep in zijn hart bewaard.

34. Zij, geslagen door zijn eenvoudige en gezonde logica, wisten er niets tegen in te brengen. Zij antwoordden nu wederom met smaadreden en zeiden tot hem: U bent geheel naar lichaam en ziel en in alle opzichten in zonden geboren, evenals u een blindgeborene bent en leert u ons? Wilt u ons, de wettige leraars van het volk, de les lezen? Wat verbeeldt u zich? En zij wierpen hem in hun woede uit de zaal, waar het verhoor had plaats gehad.

De trotsheid op het ambt neemt geen onderwijzing aan, met name niet van leken.

De Joden willen het onweerlegbare argument met smaadreden en geweld vernietigen. Maar terwijl zij zeggen: "U bent geheel in zonden geboren" en daarbij menen, dat zij uit het gebrek, dat hem van de geboorte heeft aangekleefd, met zekerheid kunnen besluiten, erkennen zij de blindheid van de geboorte, die zij te voren niet wilden aannemen (vs. 18 vv.), onwillekeurig als feit.

Zo moet het ongeloof ten slotte zichzelf logenstraffen.

Op het uitwerpen uit de zaal of kamer, waar zij vergaderd waren, lieten deze oversten zonder twijfel spoedig het uitsluiten uit de synagoge als volvoering van de ban (vs. 22) volgen.

Ten einde raad breekt het Sanhedrin het onderzoek af met een vertoning van gezag, die steeds een bekentenis van onmacht inhoudt; het was het teken van zijn zedelijke aftreding, want als een geleerd lichaam geweld gebruikt, in plaats van te antwoorden, legt het de bekentenis af van zijn nederlaag. Het spreekt de ban uit tegen die moedige en onverzettelijke man, die over hun spitsvondigheden en bedriegerijen gezegevierd had. . . . in de heilige oprechtheid van een rechtschapen gemoed. (DE PRESSENS?)

De heilzame vijandschap van de wereld, door welke de genezene wordt uitgeworpen, drijft hem ten slotte onder de vleugels van de genade; de Heere laat Zijn werk niet half gedaan liggen; er wordt, zoals wij later zullen horen, een stille plaats gevonden, waar zij elkaar ontmoeten. En terwijl de man op Gods werk heeft acht geslagen, leeft in zijn gewillig hart reeds het geloof; het heeft alleen nog de naam nodig, dan gelooft het in de persoon. En zie, nu is hem niet alleen het oog van het lichaam, maar ook dat van de geest geopend, om de Zoon van God te zien. Hetgeen volgt, heeft op de derde dag plaats.

b. Vs. 35-Hoofdst. 10: 21. Gesprek van de Heere met de genezene en de Farizeeën.

35. Jezus hoorde, omdat het gerucht zich als een lopend vuur verbreidde, dat zij hem uit de zaal en onmiddellijk daarop uit de Synagoge uitgeworpen hadden en zocht hem nu op en vond hem, waarschijnlijk op dezelfde tijd toen afgezondenen van de Hoge raad hem het vonnis van de ban meedeelden. Hij zei tot hem: Gelooft u in de Zoon van God? (Liever worden de woorden aldus geplaatst: U gelooft in de Zoon van God, te oordelen naar hetgeen u reeds van Hem bekend en beleden heeft). De Heere wilde toch uit de schaal van geloof aan de man van God gezonden (vs. 33), de daarin verborgen kern van het geloof in de Zoon van God te voorschijn halen.

Jezus had Zich opzettelijk eerst aan de genezene onttrokken (vgl. vs. 7); de daad moet eerst in zijn ziel als een zuurdeeg werken, de farizese oppositie moest het vonkje van zijn geloof aanblazen. Als dit geschied is, zoekt Jezus, de goede Herder, het arme schaap.

Hij wil hem voor de uitstoting uit de kring van Mozes' discipelen (vs. 28) door opname in Zijn Nieuw-Testamentische gemeenschap schadeloos stellen.

Als een mens de stoot verkrijgt, die hem eensdeels zeer doet, maar aan de andere kant hem spoedig van het schadelijk aanzien van de mensen en van de hoop op werelds genot los maakt, dan is het de juiste tijd om hem op te zoeken, ten einde hem geheel in het rijk van Christus te trekken.

In de vorige afdeling is een tegenstelling van de mensen duidelijk geworden, die gegrond is op de trouwe oprechtheid aan de ene, op vijandige onoprechtheid aan de andere zijde, tot de meest besliste strijd aan beide zijden was voortgegaan. Deze tegenstelling moet nu voltooid en bevestigd worden, doordat hem de directe betrekking op de persoon van Jezus wordt gegeven, door Wie die ook geprovoceerd is. Zo hebben wij reeds hier in beginsel hetzelfde, waarom het later in de brief aan de Hebreeën voor de Christenen in Palestina te doen is. In plaats van de verloren gemeenschap met de synagoge schenkt Jezus aan de genezene Zijn persoon en de gemeenschap met Hem en volmaakt Hij zijn geloof; deze voleindiging wordt teweeg gebracht door de vraag: "Gelooft u in de Zoon van God", dat het aanwezig zijn van het geloof bij hem reeds veronderstelt, omdat zij naar de vorm een toestemmend antwoord verwachtten, als een gevolgtrekking voorkomt, die Jezus maakt uit zijn gedrag voor de rechtbank, om daardoor tot een belijdenis aanleiding te geven.

Nadat Jezus van de man gehoord had dat hij door zijn standvastig getuigen de smaad van de ban had ondervonden, kan Hij hem door Zijn vraag duidelijk maken hoe gelovig hij is, hoewel hij het zelf nog niet weet.

De Heere wil zijn ontwakend geloof bevestigen, zowel wat het voorwerp aangaat, dat hij moest omhelzen, als ten opzichte van de zekerheid, waarmee hij Hem moest aangrijpen; er was toch een zaadkorrel van erkenning bij hem, die met zijn toenemende ervaring in gelijke tred zich moest ontwikkelen;

De zaak had een grote opschudding teweeg gebracht en spoedig een algemene bekendheid verkregen. De Heere, die het reeds wist, hoorde het ook snel en spoedde zich om de nu door

vijandige mensen uitgeworpene tot Zich binnen te nodigen. De goede Herder gaat het verloren schaap opzoeken. Daar hoort de blinde de liefelijke stem, die hem bevolen had naar het badwater te gaan en nu ziet hij ook Zijn aanbiddelijke persoonlijkheid, in Wie hij echter tot op dit ogenblik nog niet meer kon zien dan een gezant van God, een heilig man, een profeet. Maar nu wil de Heere Zich in al Zijn volheid aan hem openbaren en vraagt hem daarom: Gelooft u in de Zoon van God?" als wilde Hij zeggen: "U gelooft in Mij als een van God gezonden profeet; maar er is nog iets hogers om in te geloven; gelooft u in de Zoon van God?" Opmerkelijk, niet waar, dat het bij de Heere altijd aankomt op geloof en wel op geloof in Hemzelf, als de Zoon van God. Wat zeggen dan sommigen, dat het er niet op aan komt, hoe men over Jezus denkt, als men maar Zijn lessen volgt? Christus' persoon is niet van Zijn woord te scheiden; wie het doet, bewijst dat hij niet gelooft. Waarom vroeg Jezus niet: "Gelooft u in God?" Omdat het geloof in God op zichzelf, zonder de gelijktijdige aanneming van Zijn eniggeboren Zoon, de zondaar niet redt, niet behoudt, niet zalig maakt. Daarom zei de Heere tot de Zijnen: "U gelooft in God, geloof ook in Mij!" en betuigde het zelf in Zijn hogepriesterlijk gebed: "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de Enige waarachtige God en Jezus Christus, die Gij gezonden hebt. " En het geloof in God, zonder het geloof in de Zoon van God is daarom niet reddend, omdat het God niet erkent in Zijn algeheelheid, volheid of volkomenheid, want Zijn volle wezenlijke Godheid is niet denkbaar zonder de Zoon en de Heiligen Geest. Wie de Zoon niet aanneemt als zijn Verlosser, die maakt God tot een leugenaar, want Deze heeft getuigd dat het leven is in Zijn Zoon (1 Joh. 5: 10, 11) en hoe zou dan zo'n geloof reddend kunnen zijn? De vraag is daarom ook nog heden niet: "Gelooft u in God?" want ieder zal dat gegrond of ongegrond, toestemmend beantwoorden; maar: gelooft u in de Zoon van God en hier openbaart zich dan ook de vijandschap van de ongelovigen. "In God (zeggen zij) willen wij nog wel geloven, als het vereist wordt, maar in de Zoon van God als onze Verlosser en Zaligmaker, zonder Wie niemand tot de Vader komt, dat kunnen wij niet en dat willen wij niet. " De gewezene blindgeborene dacht er anders over en ieder die vroeger blind was en nu ziet, evenzo.

36. Hij antwoordde en zei: met grote vreugde erop lettend: Wie is Hij, Heere! (Hoofdstuk 4: 11; 15: 19)? Ik zou Hem graag leren kennen, opdat ik in Hem moge geloven.

37. En Jezus zei tot hem: En u heeft Hem met de ogen, die voor u geopend zijn, gezien, zodat het niet nodig is u tot een ander te brengen en die met u spreekt, die is het. (Hoofdstuk 4: 26).

Had Jezus de man gevraagd: "Gelooft u in Mij?" dan zou Hij slechts een antwoord, dat vanzelf sprak, van hem hebben ontvangen; want dat hij in deze Jezus, die voor hem stond, geloofde, d. i. zijn vertrouwen op Hem stelde, had hij reeds in vs. 7 bewezen, toen hij vertrouwde dat Jezus hem, de blindgeborene, kon genezen en daarna op Zijn woord naar de vijver Siloam ging. Had Jezus hem gevraagd: "Gelooft u dat Ik een profeet ben?" dan zou de man slechts hebben hoeven te herhalen wat in vs. 17 reeds tot de Farizeeën gezegd was. Had Hij hem gevraagd: "Gelooft u dat Ik de Messias ben, " zo zou hij zonder te twijfelen met ja hebben geantwoord, nadat hem in vs. 30-33 de superioriteit van Jezus boven Mozes en de profeten zo duidelijk gebleken was. Jezus wilde echter niet slechts de man een reeds in hem aanwezig geloof doen uitspreken, maar hem zo vragen, dat de wording van het antwoord tevens een bevordering was van de kennis, die hij reeds bezat en een verheffing van zijn

geloof tot een hogere trap. Daarom vraagt hij hem: "U gelooft immers in de Zoon van God?" d. i. vestigt zich uw geloof en vertrouwen op de Zoon van God? Hierbij moet "Zoon van God" niet genomen worden als hetzelfde betekenende als "Messias, " maar iets meer, iets hogers wordt er door uitgesproken (vgl. Hoofdstuk 10: 30-36). Hoe moest nu deze vraag op de genezene werken? Zijn vertrouwen had zich op Jezus gevestigd; want had hij Hem niet het buitengewone toegeschreven, aangeboren blindheid te kunnen genezen, dan was hij niet naar het badwater van Siloam gegaan. Zijn vertrouwen had zich gevestigd op God; want zonder door God verhoord te zijn had deze mens Jezus zo'n wonder niet kunnen verrichten (vs. 30 vv.). Maar de verhoorde mens Jezus en de verhorende God in de hemel waren voor hem nog te ver van elkaar. Hij moest dus leren kennen wat de betrekking van de eerste tot de naaste was. Nu vraagt de Heere hem, of hij in de Zoon van God geloofde. Van zo een had hij nog niet gehoord; maar die inwendige spraak doet hem dadelijk erkennen, dat in dit woord de oplossing ligt van de vraag naar de verhouding van Jezus tot God, hoewel hij ook nog niet weet hoe. Daarom vraagt hij niet wat onder het begrip "Zoon van God" moest worden gedacht; maar: "Heere! wie is Hij, opdat ik in Hem moge geloven?" Twee gevallen zijn mogelijk: _f de Zoon van God is een derde, een Middelaar tussen God en Jezus, _f Jezus is het zelf. De Heere zegt hem het laatste en wel zo, dat hij met de woorden: "U heeft Hem gezien" hem herinnert aan het bewijs van Zijn Godheid, dat hij ervaren heeft, met de woorden: "Die met u spreekt, die is het" en Zichzelf aan hem voorstelt als de Zoon van God, die tegenwoordig is, die hem door Zijn woord tot geloof in Zijn persoon leidt.

De vraag: "Gelooft u?" betekent niet: "Bent u gezind te geloven, " maar: "Heeft u zich zo moedig gedragen, omdat u gelooft?" Jezus zag verder dan de oppervlakte van de dingen; vandaar dat hij het gedrag van de blinde hoger stelt, dan het schijnbaar verdient. Deze had Hem als een profeet erkend en onbeschroomd voor een Godsgezant verklaard, dat is, hij had zich verbonden, ieder getuigenis, dat Jezus aangaande zichzelf zou afleggen, welk ook, gelovig aan te nemen; zonder de minste aarzeling stemt de blinde de gevolgtrekking toe. En dit verband wordt in het begin van zijn vraag zeer levendig door het taaldeel en uitgedrukt. Dit woord is inderdaad bestemd om de inlichting, die de blinde vraagt, zeer eng met de openbaring die Jezus geeft, te verbinden (vgl. Luk. 18: 26). Jezus zou hebben kunnen antwoorden: "Ik ben het. " Maar Hij vindt het beter om Zich door zijn werken aan te duiden. want zij staven de waarheid van Zijn getuigenis. De woorden: "U heeft Hem gezien" herinneren de blinde uitdrukkelijk het wonder, dat hem in staat gesteld heeft om te kunnen zien, met wie hij spreekt. Derhalve: "Uw geneesheer, in Wie u een profeet erkend heeft en deze Profeet, die nu met goddelijk gezag tot u spreekt, deze is de Zoon van God. "

Het: "U heeft Hem gezien" doelt niet op de eerste ontmoeting in vs. 6 vv. ; toen zag de blinde nog niet; maar het heeft betrekking op het tegenwoordig tijdstip, als Jezus staat voor hem, die ziende geworden is. Nu heeft hij Hem gezien en dat hij Hem kan zien geeft hem het bewijs, dat ook het woord, dat hij van Hem hoort, waarheid is. Zo grijpen daad en woord in elkaar, om Zijn geloof te bevestigen.

38. En hij, als overmeesterd door die openbaring van Christus, hoewel zij voor hem niet geheel onverwacht kwam, zei: Ik geloof, Heere. Nu sprak hij die naam nog in geheel anderen

zin dan vroeger (vs. 36) uit. Hij viel bij dit woord op zijn knie en gaf Hem goddelijke eer en hij aanbad Hem. (hoofdstuk 20: 28. Openbaring . 19: 10).

Menigeen, daaraan doet ook deze geschiedenis denken, erkent Jezus nog niet geheel, die reeds veel genade van Hem ontvangen heeft, en reeds moedig beleden heeft, wat hij in het geloof van Hem weet; maar de volle openbaring zal aan ieder van deze wel spoedig ten deel worden. De Heere heeft hier het belovende voorbeeld voor alle dergelijke gevallen willen geven.

Maar nu is het ogenblik van de vergoeding gekomen, waarin de Heere de man, die omwille van Hem smaad gedragen heeft, een eer schenkt, die de meesten vruchteloos zochten. Hij, de kenner van de harten, weet, dat de miskende nu alleen en verlaten, maar dat ook de aanvankelijk gelovige nu vatbaar is voor en begerig naar de volle overtuiging van de waarheid. Bij de lichamelijke weldaad voegt Hij geestelijk heil en zoekt de onschuldig vernederde op. Nog had de man slechts de stem van zijn Herder gehoord, maar zelfs Zijn gelaat niet gezien. Of hij naar die ontmoeting verlangd had, of zij hem nu dubbel dierbaar was, of er een onuitsprekelijk voorgevoel in zijn hart ontwaakte, toen deze gestalte voor hem stond, zo geheel verschillend van alle menselijke gedaante die hij sinds de korte tijd van zijn herstelling gezien had, de geschiedschrijver kan het niet verzekeren, maar de Christen kan het nog veel minder betwijfelen. "Gelooft u in de Zoon van God?" vraagt de Heer buiten twijfel met het doel om hem tot erkentenis te brengen, dat de mens Jezus nog iets anders dan mens was, maar tevens om hem op de ontmoeting met de door hem verwachte Messias voor te bereiken. Aan deze laatste waardigheid denkt de aangesprokene eerst en slaat een verwonderde blik op de Profeet, in Wie hij wellicht meer dan een profeet begint te vermoeden. En zodra nu op zijn heilbegerig vragen: "Wie is hij, Heere! opdat ik in hem mag geloven, " het verrassend antwoord gevolgd is. "Die met u spreekt, die is het, " en daarbij de verzekering, dat hij Hem reeds gezien heeft sinds het ogenblik, dat de Redder de eenzaamheid van de geredde kwam afbreken - nu paart zich de diepste onderdanigheid met de vurigste dankbaarheid en bij het: "Ik geloof Heere!" wordt de knie aanbiddend gebogen. Ongedwongen biedt zich hier de opmerking aan, dat de Heere ook ditmaal in het openbaren van Zijn Messiaswaardigheid geheel aan Zichzelf gelijk blijft. Haar bedekkend voor wijzen en verstandigen in eigen schatting, volgt Hij alweer dezelfde beginselen als bij de Samaritaanse vrouw aan de Jakobsfontein. Het arme en verachte wordt uitverkoren, om de schoonste blijmaar te vernemen, maar niet dan na genoeg voorbereiding. Bovendien toont Hij ook nu de toeleg, die wij zo vaak aanschouwen, om met de genezing van het lichaam beweldadiging van de ziel te paren (MATTHEUS. 9: 2. Joh. 5: 14 en elders) en dezelfde wijsheid, die slechts wachten laat op de vervulling van de dierbaarste wensen, om op de juiste tijd temeer het hart te verblijden. En wat wij niet het laatst mogen aanstippen in die vereniging van onverschrokkenheid, die op de Sabbat weer weldoet en van wijsheid, die aanstoot vermijdt, in die samensmelting van macht, die hier aan al haar blindengenezingen de kroon heeft opgezet en van stille nederigheid, die het buitengewone bijna in een natuurlijk licht wil doen voorkomen en die gelijktijdige betoning van opzoekende liefde en neerbuigende majesteit, is zo iets énigs en goddelijks, dat wij alle inwendige kentekenen van geloofwaardigheid zouden moeten opgeven, als dit tafereel was ontworpen door de hand van de verdichting.

Wat een verwonderlijke openbaring van de menselijke natuur in verschillende wijzigingen, vreesachtige ouders, de man, aan wie het gezicht geschonken was, antwoordend met een volkomen beslissende zeggingskracht, de hoogmoedige meesters hun ogen voor het licht sluitend en vast besloten niets te geloven; en dan Gods Zoon, volhardend in goed doen en wonderen werkend; deze allen zijn schetsen naar het leven, elk met haar eigen leerling in de hand.

In Jezus te geloven en Hem te aanbidden, is hetzelfde; wie Jezus niet aanbidt, gelooft ook niet in Hem en al het voorgeven van geloven in Jezus zonder Hem te aanbidden, is zelfbedrog. De gewezen blindgeborene gelooft nu zo volmaakt, als hij ziet; daarom blijft hij niet halverwege staan, maar neemt hij het getuigenis van de Heere meteen en ten volle aan; hij ziet in Jezus de Zoon van God en aanbidt Hem als zodanig en dat doet ieder, die in Jezus de Zoon van God erkent; het is onmogelijk dat hij het zou laten. In de zichtbare tegenwoordigheid van God kan men niet blijven staan, maar moet men neerknielen. En hier wordt het ons duidelijk, waarom de Heere Zich zo hoogst zeldzaam in al Zijn volheid openbaarde, en doorgaans Zijn Godheid bedekte of althans temperde door Zijn mensheid. Behalve dat de staat van Zijn nederigheid dit meebracht, zou het verkeer van Zijn discipelen met Hem op den duur niet doenlijk zijn geweest. Vandaar ook het groot verschil in dat verkeer na de opstanding van de Heere. Gesteld, de Heere had Zich altijd aan Zijn discipelen geopenbaard, zoals Hij Zich aan Petrus bij de eerste wonderbare visvangst openbaarde, zou het woord van Petrus, bij die gelegenheid gesproken, niet het woord van al de discipelen hebben moeten worden: "Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mens?" Maar waar de Heere Zich als zodanig openbaart, daar moet Hij ook aangebeden worden. Ook ons geloof moet volkomen zijn; wij moeten ons met geen half geloof vergenoegen, maar voortgaan tot het volle geloof en de volle zaligheid toe. De gewezen blindgeborene zag nu niet enkel lichamelijk, maar ook geestelijk en wie geestelijk ziet, ziet in Christus de zaligheid, zoals ook Simeon deed. O, mochten ook allen, die het gezicht van de ogen ontvingen, bedenken, dat dit voorrecht een grote gave van God is, maar dat het geloof in Christus als onze zaligheid, niet alleen een genadegave, maar de genade zelf is. Wij hebben vele weldaden en uitreddingen in dit leven nodig, maar zij zijn onvoldoende zonder de Verlosser zelf; hebben wij Dezen, dan hebben wij eerst de verlossing uit allen nood, ook uit dood en graf en oordeel. Daarom moet er, zoals bij de geredde in onze tekst, ook bij ons allen in ons leven een ogenblik zijn, waarin wij de Zoon van God zien, aanbidden en nu voortaan voor eeuwig lief hebben en gehoorzamen.

39. En Jezus zag nu de man, die niet alleen lichamelijk maar ook geestelijk ziende was geworden, aan Zijn voeten liggen en merkte tevens op, dat de afgezondenen van de Hoge raad, die hem het besluit van uitstoting hadden gebracht, nog opdie plaats waren gebleven. Hij wendde Zich toen tot Zijn discipelen en zei: Ik ben tot een oordeel in deze wereld gekomen, als een, tegenover wie het bij de mensen noodzakelijk tot een beslissing komt en diensvolgens ook tot een scheiding in twee partijen; opdat degenen, die niet zien, zien mogen en die zien, blind worden. Zo toch is het werkelijk de wil van Mijn Vader (MATTHEUS. 11: 25 v.).

Het woord opdat wijst ons niet naar het oogmerk, maar naar de uitkomst van de verschijning van de Messias in de wereld. (vgl. MATTHEUS. 10: 34. Luk. 12: 51). Bij toeval van de blindheid en verharding van de Farizeeën, zou deze hun ter verdoemenis strekken. Die niet

zien, zijn degenen die hun verblindheid erkennen en naar verlichting begerig zijn. Die zien, zijn degenen die blind zijn en zich verbeelden dat zij zien. De Heiland wil daarom dit zeggen: "Mijn komst in de wereld zal zeer verschillende uitwerkselen hebben en de verdoemenis van de hardnekkige Farizeeën grotelijks verzwaren. Mijn weldadig oogmerk is om allen, die Mijn leer gelovig aannemen, eindeloos gelukkig te maken, maar de Farizeeën versmaden Mijn persoon, verwerpen Mijn leer en proberen Mij zelfs te doden. Daarom zal het oordeel van de verdoemenis over hen komen, hetwelk onvergelijkelijk meer zegt dan de banvloek, die zij over u hebben uitgesproken. Zij die niet zien, zullen zien, voor zover degenen, die de vleselijke wijsheid verloochenen, hun blindheid erkennen en Mijn onderwijs gelovig aannemen, een opgehelderde kennis van de waarheid verkrijgen en bij het licht van Mijn leer de weg bewandelen, die hen naar het eeuwige leven leidt. Maar zij die zien, zullen blind worden, vooral de hardnekkigen en bijzonder de Farizeeën, die zich zoveel op hun eigen wijsheid laten voorstaan, omdat zij inderdaad blind zijn, in hun blindheid zullen blijven en eeuwig verloren gaan. Laat het u daarom niet verontrusten en mismoedig maken dat u, door deze blinde leidslieden van de blinden onder de vloek en in de ban gelegd bent. U heeft het ware licht gevonden en zult, door het geloof in Mijn naam, eindeloos behouden worden. (V. KLINKENBERG).

Ieder moet meteen inzien dat hier in een geestelijke zin van zien en blind worden gesproken wordt. Ook laat het zich gemakkelijk begrijpen dat Jezus gezind is om blinden het gezicht te schenken, maar tevens, wie is er, die, bij het eerste lezen, zich niet enigszins bevreemd voelde door het verdere van de uitspraak? Nochtans wordt deze zelfde waarheid ons bij menige andere gelegenheid op het hart gedrukt. Reeds Simeon had van Jezus voorzegd: "Deze wordt gezet tot een val en opstanding van velen in Israël, " en Paulus betuigde later: "Wij zijn voor God een goede reuk van Christus in degenen, die verloren gaan. Dezen wel een reuk van de dood ten dode, maar de andere een reuk van het leven, ten leven. " Deze uitspraken zijn van stellige aard en daaruit volgt, dat het Evangelie hen verlicht, die het ontvangen, maar hen verblindt, die het weerstaan. Gods Woord kan niet zonder uitwerking tot Hem terugkeren, het werkt licht of verblinding, leven of dood. De ondervinding bevestigt deze waarheid. Zolang het Evangelie aan enige plaats niet gepredikt, in enige woning niet geloofd is, blijft alles daarin rustig. Deze rust is wel een levenloos verwijlen in de stilstaande poel van de zonde, maar met dat al toch een toestand van rust, want ieder die zelf niet berispt wil worden, wacht zich wel, anderen te berispen. Maar laat de blijde boodschap van de zaligheid aan die plaats en dat huisgezin worden verkondigd, meteen zullen enigen haar aannemen en verklaren, dat zij uit de duisternis zijn overgebracht tot het wonderbaar licht en anderen zullen haar verwerpen en boos worden op de eersten. Bleef het ongeloof onverschillig, men zou kunnen zeggen dat het Evangelie voor dit noch licht noch duisternis was geweest: maar nee, niemand blijft in deze onzijdig. Zij, die het Evangelie niet aannemen willen, verdraaien zijn leerbegrippen haten, belasteren en vervolgen zelfs, waar zij kunnen, zijn aanhangers, zodat men met volle recht van hen zeggen kan dat de komst van Jezus voor hen als de verschijning van een schitterend en verblindend licht is geweest.

Een arme, blindgeboren bedelaar uit de minste klasse van het volk, van wie de Farizeeën gewoon waren te zeggen (Hoofdstuk 7: 49): "Het volk, dat de wet niet weet, is vervloekt, " was niet alleen tot lichamelijk zien gebracht, maar ook tot de hoogste trap van geestelijk

leven, zodat hij in Jezus de Zoon van God aanschouwde (MATTHEUS. 16: 16 vv.); daarentegen hadden zich de in de Schriftgeleerde Farizeeën tot zo’n volslagen donkerheid verblind, dat zij niet alleen de hogere waarheid niet konden zien, die achter de daad van de genezing lag, maat ook het feit zelf, dat zij met de handen konden tasten, niet wilden zien. Dit dubbel gevolg van Zijn daad spreekt Jezus hier uit en Hij plaatst hen onder het gezichtspunt van een oordeel.

Het is dus geen gericht, dat de Heere als daad volvoert, want in Hoofdstuk 3: 17 heeft Hij zo’n gerichtshandeling als taak van de Zoon bij Zijn eerste aankomst uitdrukkelijk ontkend; maar het is een rechtvaardig gericht, dat zich als resultaat voordoet, waarop de woorden, in de grondtekst gebruikt, bepaald wijzen.

Als het licht van de wereld zou Hij allen ziende willen maken, om de zaligheid te zien en ook worden werkelijk ziende, die hun blindheid bekennen, die in eigen gevoel en naar eigen bewustzijn blind zijn (het "niet" bij het woord "zien" is door Mh uitgedrukt 15: 7); maar die niet blind willen zijn, die menen verlicht te zijn, deze verstikken in zich de vonk van waarheid, waardoor ook zij tot werkelijk zien hadden kunnen komen.

Die zien, zijn de Farizeeën en Schriftgeleerden, die als leerlingen van Mozes zich toegerust wanen met de sleutel van de kennis (Rom. 2: 17 vv.). In hun verblinding, dat zij mannen van de wetenschap zijn (vs. 24), ergerden zij zich aan het licht van het leven en werden blind (Hoofdstuk 7: 48). Zij, die niet zien, zijn het eenvoudige, ongeleerde volk, dat echter vatbaar is voor het licht, dat hen beschijnt. Omdat echter beide geen natuurlijke, maar geestelijke en zedelijke, van ieders wil afhankelijke toestanden zijn, kan evengoed een geleerde, als hij geestelijk arm is, zalig worden, als zich een ongeleerde in alwetendheid en ruwheid kan verharden.

40. En dit, wat Hij tot Zijn discipelen zei, hoorden enigen uit de Farizeeën, die bij Hem waren, als afgezondenen van de Farizeeën (Hoofdstuk 1: 24) en die zich nog als bespieders in Zijn nabijheid bevonden. Deze begrepenZijn mening wel, dat Hij met dat blind worden op hen en hun gelijken doelde, maar toch verdraaiden zij op kwaadaardige wijze Zijn woord en zeiden tot Hem: Zijn wij, die voor de leraars in Israël, de herders en verzorgers van het volk worden gehouden (Hoofdstuk 3: 10), dan ook blind, zodat eerst met U alle hart van Goddelijk kennis voorde mensheid zou zijn aangebroken en Mozes en de profeten, aan welke wij ons houden, eveneens nog in duisternis en schaduwen van de dood zouden, hebben gezeten?

De Heere heeft met Zijn woord in het eerste lid van de zin van degenen gesproken, die niet zien, hetgeen eerst op een nog niet ontwikkeld gezichtsvermogen doelt; in het tweede zinsdeel daarentegen had Hij van hen de blindgewordenen onderscheiden, waarbij een gehele verblinding door de verwoesting van het orgaan aanwezig is. De vraag van de Farizeeën nu is spitsvondig en spottend; zij zien het onderscheid voorbij tussen hen, die niet zien en die blind geworden zijn, terwijl zij bij de laatsten het "geworden" weglaten en het met zien tot een totale blindheid versterken en vragen nu Jezus, of Hij hen dan ook voor zo geheel blinde mensen houdt, die zich eerst door Hem moesten laten genezen. Het is een zeer gewone kunstgreep van de tegenstanders van de goddelijke waarheden, de woorden, waarin zij

uitgedrukt zijn, te verminken en te veranderen, om een zin te verkrijgen, die zij dan als onzin kunnen behandelen.

41. Jezus zei tot hen: Als u blind was, zodat u van God en Zijn heilig woord en Zijn wil niets wist, maar het nog erger met u gesteld was dan met het door u verachte geringe volk en u met de blinde heidenen gelijk stond, dan zou u in uwverhouding tot Mij geen zonde hebben. Uw kwaad was dan niet van zo grote betekenis, van zo zware schuld (Hoofdstuk 19: 11), als u werkelijk hebt (Hoofdstuk 15: 22, 24 MATTHEUS. 12: 31). Maar nu zegt u, pochend op de mate van uw kennis, die toch niet tot zaligheid voldoende is. : Wij zien. Uit die duisternis wilt u niets weten van de u gegeven Heiland. Zo blijft dan uw zonde, ook degene die u bovendien nog hebt, omdat u Hemversmaadt, die alleen u daarvan kan verlossen.

Dit antwoord van Jezus op de spotachtige vraag van de Farizeeën is verpletterend ernstig.

Zij zijn in betrekkelijke zin alleszins ziende. Door hun ambt zijn zij met het woord van het Oude Testament bekend en door dit woord weten zij genoeg van het rijk van God en van de Oud- Testamentische trekken van de Messias, om Hem bij Zijn verschijning te kunnen kennen en nu hebben zij ook indrukken genoeg van Jezus door Zijn woorden en werken ontvangen, om te kunnen erkennen dat Hij het was. Hun verblinding omtrent Hem is dus niet gelegen in het element van de blindheid, van het geheel niet weten, maar in het element van hun zien; zij ontwikkelt zich uit hun vrees voor het licht, waarmee zij de persoon van Jezus tegen beter weten en tegen hun geweten in verwerpen.

Dezelfde tegenstelling als MATTHEUS. 9: 12. Luk. 7: 41 vv. voorkomt, waar ook in zekeren zin de Farizeeën de gezonden, de minder schuldigen, maar aan de anderen kant tevens de meer lijdenden, de veel meer schuldigen zijn, naardien hun gezondheid hen ziek, hun zondeloosheid hen zondig en zo hier hun zien blind maakt.

Dat was in het algemeen Israëls ongeluk, dat het bij zichzelf wijs was en in eigen ogen rein en heilig. Het sprak tot de Heiland, die tot Zijn eigendom kwam en aanklopte: "Ik heb mijn voeten gewassen, hoe zou ik ze weer bezoedelen?" (Jes. 5: 21. Spr. 30: 12. Hoogl. 5: 3); het had dus de voetwassing niet nodig, zonder welke een Petrus geen deel aan Hem had.

Jezus neemt uit het conflict met de Farizeeën, dat zich uit de genezing van de blinde ontwikkeld had, aanleiding om in het volgende hoofdstuk Zijn gehele verhouding tot hen uit te drukken; tegenover hen, de slechte herders, plaatst Hij Zichzelf als de goede Herder, een tegenstelling, die op Oud-Testamentischen grondslag rust (vgl. Jer. 23: 1 vv. Ezechiël. 34: 1 vv. Zach. 11: 4 vv.).

Zeer verschillend en soms schijnbaar tegenstrijdig Zijn de uitdrukkingen, waaronder in de Heilige Schrift over geestelijke blindheid wordt gesproken. Op de ene plaats wordt zij toegeschreven aan de verdorvenheid van het menselijk hart; of is het de duivel, de god van deze eeuw, die de zinnen verblindt. Bij andere gelegenheden komt zij voor als een uitwerksel van de oordelen van God. Maak, spreekt de Heere tot Jesaja, maak het hart van dit volk dof, maak hun oren zwaar en sluit hun ogen, opdat het niet ziet met zijn ogen, noch met zijn oren

hoort, noch met zijn hart verstaat. Nu eens de geestelijke blindheid, als een ongeluk beklaagd, dan weer als de hoogste schuld afgeschilderd. Soms geldt zij als een grond van verschoning: vergeef het hen, want zij weten niet wat zij doen. Op andere tijden bejegent haar een vreselijk wee! Wee u, blinde leidslieden van blinden! en wordt zij met nadruk als zonde toegerekend, zoals in het woord van de Heere, waarover wij nu spreken en overal waar de Heiland over de Farizeeën spreekt. Vergelijking van al deze uitspraken doet ons duidelijk zien dat er drieërlei soort, of, zo u wilt, trap van geestelijke blindheid bestaat, waarvan elke nochtans in een noodzakelijk en treurig verband staat met de zonde. Ten eerste, blindheid, die een gevolg is van de zonde en zelf niet zonder zonde. Ten tweede blindheid, die oorzaak is van zonde; en ten derde verblinding, die de straf is van de zonde. Maar duidelijk is het, dat wij deze allen verenigd zien in de zedelijke toestand van de Farizeeën, waarvan het elfde hoofdstuk van Johannes' Evangelie ons wel een van de treurigste taferelen ophangt. Hun blindheid was uit de zonde en zondig, omdat het waarachtige licht hen omscheen; was oorzaak van nieuwe zonden, omdat zij hen tot de snoodste overleggingen en vergrijpen tegen de Heilige van God aanzette; was straf van de zonde, omdat zij hen steeds verder van de enige Redder verwijderde, naarmate deze zich heerlijker en liefderijker aan Zijn volk openbaarde; was zonde en oorzaak van zonde, omdat zij zeiden: wij zien; was straf van de zonde omdat zij bleef, naar de uitwerking van dat oordeel, waardoor de inbeelding van te zien, op zichzelf reeds een verblinding, tot volkomen onvatbaarheid om te zien overgaat. Welnu, de Farizeeën van Jezus' tijd staan niet op zichzelf in de geschiedenis van de mensheid, die ten allen tijde met het licht van de wereld te doen heeft. In alle eeuwen van de wereld wordt dit licht, waar het opgaat en schijnt, door blindheid als de hun bestreden. Ook de Christelijke maatschappij heeft in dit opzicht haar Farizeeën; ook de gemeente, die zich naar Jezus noemt, is aan zulke geestelijk blinden maar al te rijk. Hoe zou er anders, ook in haar midden, zoveel miskenning van Zijn persoon, Zijn woord, Zijn werk kunnen wezen? Zoveel bestrijding van hetgeen Zijn Evangelie tot Evangelie, van hetgeen Hem tot het Licht van de wereld maakt! En ook de geestelijk blinden in ons midden beroemen zich te zien, hetgeen hun blindheid en hun zondeschuld blijven doet. . . . Men wil het Christendom wel, maar geen Christendom dat de hoogmoed van de harten vernedert en de kracht van de zondige levens breekt. Men wil het Christendom wel, maar men wil niet dat het Christendom optreedt met een gezag waarmee niet is te onderhandelen en dat met onverbiddelijke gestrengheid de afkapping vordert van de ergerende hand van de uitrukking van het ergerend oog. Daar is voorwaar in dit sterfelijk leven behoefte genoeg aan de troost van het Evangelie; maar er is evenveel vrees voor zijn heiligende kracht. Elke waarheid, door de Heiland van de wereld uitgesproken, heeft een medegetuige in het geweten en is duidelijk genoeg voor die met zijn leven tot haar gevolgtrekking komen wil; maar het belang van de zonde eist haar ontkenning. Is het, zoals men voorgeeft, in het belang van de zedelijke en ijverige plichtsbetrachting, dat men zich verblindt tegen de waarheid van de rechtvaardigheid uit het geloof en niet uit de werken? Nee; maar in het belang van die zondigen hoogmoed, die het behoud van de ziel niet aan de bloedige hand van een Gekruisigde, maar aan eigen wil te danken hebben. Is het uit onwetendheid, dat wat uit vlees geboren is, vlees is, dat men spot met de noodzakelijkheid van de wedergeboorte uit de Geest? Nee, maar omdat men zo afkerig is van door de Geest te leven, als ongezind om naar de Geest te wandelen. Is het uit vrees om door mensen van gelijke bewegingen als wij bedrogen te worden, dat men zo gretig verzamelt en zo graag herhaalt alle bezwaren tegen de echtheid, de geloofwaardigheid, het gezag en de goddelijke

ingeving van de mensen van God, die ons de woorden van God hebben doen horen? Nee; maar op de bodem van de harten ligt het zondige besluit om in het oude zelfbedrog voort te gaan, de schrik van de Heere verre te stellen en zichzelf te troosten, in plaats van naar Zijn vertroostingen te vragen. Het is hard voor het vlees, bij het licht van een waarheid, zij het ook van de troostrijkste en zegenrijkste waarheid, zijn eigen verdorvenheid te zien, te erkennen en het eigen vonnis te moeten ondertekenen. Dus sluit men de ogen en te dichter, naarmate men ze een weinig heeft opengedaan en door de schrik van hetgeen men gezien heeft, vervolgd wordt. Gelukkig de mens, die de verleiding tot deze zelfverblinding wel voelt, maar haar lafhartigheid nog tijdig erkend heeft; die, zichzelf overwinnend, de ogen moedig heeft geopend voor het in het eerst pijnlijk, maar meteen heilzame en onmisbare licht! Hij zal wandelen in het licht van vertroosting; hij zal zijn Heiland en zijn heil aanschouwen; hij zal voortgaan van licht tot licht. Maar die zich blijft verblinden, zijn moedwil wordt zijn straf. Christus is tot een oordeel in de wereld gekomen, opdat degenen, die niet zien, zien mogen en die zien, blind worden. Ontzettende waarschuwing, die, dit wens ik vurig, voor geen van mijn lezers nodig zal zijn!

HOOFDSTUK 10-13

CHRISTUS DE GOEDE HERDER EN ZIJNE SCHAPEN. OF HIJ DE MESSIAS WAS

EVANGELIE OP PINKSTERDINSDAG vs. 1-11

1. Voorwaar, voorwaar zeg Ik jullie, zo ging Jezus voort in het volle bewustzijn van Zijn goddelijke roeping tegenover de hiërarchie (MATTHEUS. 23: 2. en "Joh 1: 50" en "Joh 5: 19"): die niet ingaat door de alleen wettige, tot een eerlijk ingaan bestemde deur in de stal van de schapen, maar van elders inklimt, bijvoorbeeld door over de muur te klimmen, die is, zoals hij zelf door zijn voorbijgaan van de juiste ingang bewijst, een dief, die wil stelen en een moordenaar, die wil doden en ombrengen (vs. 10).

Alles is waarheid in de woorden van Jezus Christus, maar als Hij met de uitdrukking: "voorwaar, voorwaar zeg Ik u" er uitdrukkelijk op wijst, zegt dit, dat zij of van bijzonder gewicht zijn, of dat de menselijke geest daartegen bijzonder gekant is.

Met deze plechtige verzekering begint de Heere nooit Zijn rede, maar zij heeft altijd de betekenis van een formule van een aanknopend of versterkend antwoord; daaruit blijkt, dat, als Hij aan Zijn gesprek met de Farizeeën hier een andere wending geeft, toch deze rede zich onmiddellijk aan het voorgaande aansluit.

In het trotse "ook wij" van de vraag in Hoofdstuk 9: 40 was de zin gelegen: "Wij aanvoerders en herders van het volk. " Nu zegt de Heere: Ik wil u de spiegel voorhouden, opdat u weet, welke herders u bent en wie alleen de goede, ware Herder is.

Hetgeen in dit hoofdstuk gesproken wordt, staat in innige betrekking tot hetgeen in het vorige verhaald was; eigenlijk gezegd geeft deze rede hetgeen toen had plaats gehad, in de vorm van gelijkenissen weer. De gewelddadige inbraak van de dieven in de schaapskooi, stelt de willekeurige handelingen van de Farizeeën in de theocratie voor; van deze handelingen leverde Hoofdstuk 9 een proeve. De aangename indruk, die de stem van de Herder op de schapen teweeg brengt en de getrouwheid, waarmee zij Zijn stappen volgen, herinneren ons het ongekunsteld en standvastig geloof van de blinde en de liefderijke handelwijs van Jezus ten aanzien van deze mishandelde en beledigde man en treedt ons opnieuw voor ogen in de schets van de goede Herder, die Zijn schapen te hulp komt.

De beeldspraak in vs. 1-18 klimt tot driemaal op. Eerst plaatst Jezus Zich tegenover de leidslieden als Degene die door de deur tot de schapen is ingegaan, terwijl zij langs verkeerde wegen zijn ingebroken; hier is God de deur en de wachter van de deur (vs. 1-5). Vervolgens stelt Hij Zichzelf voor als de deur, terwijl in de eerste rede Jezus tegenover de Farizeeën staat als de profeet van God tegenover de valse profeten, is Hij in deze tweede voor de kudde, wat in de eerste God zelf voor de kudde was; de tweede rede plaatst dus Jezus op een hogere trap dan de eerste (vs. 6-11). De verheven inhoud van de derde rede, die nu volgt (vs. 12-18) blijkt, zodra men op het Oude Testament terugziet. David zegt van de Heere (Ps. 23: 1 vv.), dat Hij een Herder is; Jesaja voorspelt van de Heere (Jes. 40: 11), dat Hij als een Herder Zijn

kudde weiden zal; bij Ezechiël wordt van de David van de toekomst gezegd, dat Hij koning van het volk zal zijn en zij allen”n Herder zullen hebben. Voor hen, die het Oude Testament kenden, sloot dus de naam van de goede Herder, die Jezus Zichzelf gaf, Zijn Messianiteit in, ja zelfs dit, dat in Hem de Heere zelf de verzorger van de kudde was geworden. Twee maal wijst diensvolgens Jezus in deze rede op Zijn goddelijk wezen; de eerste maal, als Hij van Zichzelf zegt, wat Hij zelf dadelijk te voren van God gezegd had; de tweede maal, als Hij van Zichzelf zegt, wat David en Jesaja van God gezegd hebben.

Met deze woorden verklaart Zich de Heere niet alleen te zijn de enige wettige weg van de behoudenis, maar ook de enige wettige ingang (deur) tot de gemeente (de stal van de schapen). Ieder, die niet als de discipel van de Heere en daarmee als Zijn vertegenwoordiger in de gemeente (waarvan wij nu alleen spreken) tot de herderlijke bediening komt, is een dief, omdat hij zich een bediening toeëigent die hem niet toekomt en een moordenaar, omdat hij de gemeente niet kan weiden, maar noodzakelijk verwoest. Immers, waar ongelovige voorgangers in Christelijke gemeenten zijn, daar worden de banden van de zedelijkheid losgemaakt en de vrees voor Gods oordeel over de zonde vernietigd. Zij verwoesten de gemeente, zoals de verzengende oostewind de welig groeiende korenvelden, zij maken de plaatsen van vermaak vol en de kerken leeg en verstrooien de kinderen van God naar de open zalen en kleine kerken. Hiermee is dan ook het oordeel uitgesproken over allen, die in de gemeente een ander Evangelie verkondigen, dan hetgeen Christus en al zijn apostelen verkondigd hebben (Gal. 1: 6-9)

2. Maar die door de deur ingaat, die op de door God bepaalde weg tot de kudde komt, is een herder (liever is herder) van de schapen, die heeft het ware hart voor hen. Zijn goede bedoeling deed hem ook de juiste ingang zoeken.

Een schaapskooi is in het oosten geen overdekt gebouw, zoals onze stallen; zij is niet anders dan een besloten ruimte, door paalwerk of een muur omgeven, waarin de schapen ‘s avonds opgesloten worden. Gewoonlijk bevinden zich onderscheidene kudden in een dergelijke omtrek. Voordat de herders zich naar hun woning begeven, vertrouwen zij hun schapen aan de hoede van een gemeenschappelijke bewaker, de deurwachter, toe, die voor hun veiligheid ‘s nachts de nodige zorg draagt; ‘s morgens keren zij terug, kloppen aan de deur van de stevig gegrendelde schaapskooi en de deurwachter opent haar. Daarop scheidt ieder zijn eigen schapen van die van de andere herders af, roept ze tot zich en, nadat hij zijn kudde bijeengebracht heeft, geleidt hij haar naar de weide. De dieven echter pogen de muur te beklimmen en de schaapskooi op die wijze binnen te dringen. De schaapskooi duidt de theocratie aan. Het indringen door bedrog (de dief) of geweld (de rover) stelt de geveinsdheid en stoutmoedigheid voor ogen, die de Farizeeën aangewend hadden, ten einde in het heiligdom hun gezag uit te oefenen. Uit de wet kon werkelijk geen enkele uitspraak aangevoerd worden tot rechtvaardiging van de heerschappij, die deze partij zich in Israël had aangematigd en van de willekeurige macht die zij zich toekende.

Onder het beeld van een kudde komt in het Oude Testament veelvuldig het volk van God voor (Ps. 100: 3. Ezechiël. 34: 31. Micha 7: 14). Zijn nu de leden van de gemeente van God de schapen, dan moet de schaapstal het rijk van God zijn. De deur is de goddelijke roeping; dat

deze bij Hem, die Zich later (vs. 11 vv.) als de ware Herder voorstelt, aanwezig is, daarop wijst de Heere in ons Evangelie bestendig en grondt daarop Zijn recht (vgl. Hoofdstuk 5: 36 v. 6: 29; 7: 28 v. 8: 42). Bij Zijn uitspraak: "Die door de deur ingaat is een herder van de schapen; " staat reeds op de achtergrond het getuigenis over Zichzelf: naardien Ik dan door de deur van de goddelijke roeping ben ingegaan, waarachtig door God tot de verlorene schapen van het huis van Israël ben gezonden, dan ben Ik de ware Herder.

Dit eerste deel van de gelijkenis ziet hoofdzakelijk op de aanmatiging van de Schriftgeleerden en Farizeeën, die zonder ooit door God daartoe geroepen te zijn, de geestelijke leiding van het volks zich toekenden en uitoefenden op de manier, die de Heere in MATTHEUS. 23 bestraft; zij waren als de profeten, waarover God in Jer. 23: 21. Ezechiël. 13: 4 vv. klaagt dat Hij ze niet had gezonden en die toch in Zijn naam profeteerden. Met het "van elders indringen" (eigenlijk "naar boven" op de muur en over deze in de omtuining) komt overeen het zich op de voorgrond dringen als leidslieden en leraars volgens eigen keus en willekeur. Die nu de gewone ingang versmaadt, kan niet met eerlijke bedoelingen komen, maar alleen gedreven door eigenbaat en zelfzucht en zo zal hij dan ook blijken een dief en een rover te zijn.

In de grondtekst staat eigenlijk niet "moordenaar", maar alleen "rover". De rover wordt gemakkelijk een rover, als hij tegenstand vindt, de rover wordt een doder. In vs 10 is "dief" de hoofdgedachte. Deze verdeelt zich echter in de dief, die steelt en de rover, die moordt en verderft.

3. Deze, die werkelijk Herder is, doet de deurwachter, die binnen de omheining staat en ‘s nachts voor de kudde moet waken, op zijn kloppen open en de schapen horen alle tezamen Zijn hen welbekende stem; zij weten meteen dat zij met een herder en niet met een dief en moordenaar te doen hebben (vs. 5). En hij roept zijn schapen, die hem nog in bijzondere zin toebehoren, bij name, ieder bij de naam, die hij ze gaf, om ze tot zich te trekken en van de kudde af te scheiden en leidt ze uit die omtuinde plaats op de goede weide.

Moest vroeger de deur tot de schapen nog zakelijk niet persoonlijk verklaard worden, als de goddelijke roeping, zo zal dit ook met den deurwachter het geval zijn. Door hem en zijn openen van de deur is niets anders bedoeld, dan dat voor de geroepen Herder ook de ingang tot de schapen wordt geopend, dat God Hem en alleen aan Hem onbelemmerde werkzaamheid aan en invloed op de schapen schenkt en toestaat.

De deurwachter is God, die de ware herder Christus (want in deze wordt de ideale persoon van de goede herder tot werkelijkheid) de toegang tot de harten opent. Men hoeft niet te menen dat de vergelijking met een deurwachter voor God te gering zou zijn. Niet God in Zijn persoonlijkheid komt onder het beeld van de deurwachter voor, maar God in een geheel bijzondere werking; hoe diep in deze zin de Schrift met haar vergelijkingen afdaalt ziet men in Hos. 5: 12 en 14 Parallel met deze uitdrukking is Hand. 14: 27 : "God opende de heidenen de deur van het geloof".

De Herder treedt in de afgezonderde plaats en de schapen vernemen Zijn stem (Zijn lokken, aanspreken, roepen) en horen die vervolgens als de hun welbekende stem (een gewoon roepen

van de herder tot de kudde was het Griekse woord Sitta d. i. hei, hier!) De schapen in het algemeen zijn nu de gehele kudde, die in de omtuining zijn samengebracht, aan wier herders, omdat zij elke morgen komen, om de afzonderlijke schapen uit te leiden, alle daar vergaderde schapen bekend zijn. Daarentegen zijn de eigen schapen van de herder, van wie hier sprake is, die welke tot zijn bijzondere kudde behoren; deze roept hij met name, want aan de dieren van de kudde elk in het bijzonder namen te geven, was ook bij de herders van de ouden niets ongewoons.

Nu was het zeker slechts een kudde van God, die zich in de ene omtuining van de Oud-Testamentisch theocratie bevond; maar toch moet een onderscheid van de schapen van deze gehele kudde in verhouding tot Christus opgemerkt worden. Alle leden van het volk van Israël bemerkten bij Zijn optreden er iets van, dat in Hem de beloofde Herder verschenen was (MATTHEUS. 7: 28 v. ; 8: 27; 9: 33; 13: 2; 14: 35 v; 21: 8 vv. ; 7: 16 v. ; 12: 1; 18: 35 vv. ; 19: 47 v. ; 23: 27 vv. ; vgl. Hoogl. 5: 2) en juichten Hem hun Hosanna toe, zodat het werkelijk werd bewezen: "Hij kwam tot Zijn eigendom, tot de Zijnen" (Hoofdstuk 11). Maar toch kon Hij voor de schapen die Hem eigen waren, voor de Zijnen in de hogere zin van het woord (Hoofdstuk 13: 1), slechts degenen erkennen, die de Vader Hem had gegeven (Hoofdstuk 6: 37 v. , 17: 6 vv.). Zo worden ook in de profetie Zach. 11: 4 vv van de slachtschapen onderscheiden de "ellendige schapen", omwille van wie de profeet het ambt als Herder op zich neemt en die zich ook aan hem houden. Hoe Hij nu deze met name riep, blijkt op recht concrete wijze, als Hij Simon, de zoon van Jona, Kefas noemt, van Nathanaël zegt: "Zie een waar Israëliet, in wie geen bedrog is" of Zich aan Maria door het noemen van haar naam openbaart (Hoofdstuk 1: 42, 47; 20: 16 hoewel dergelijke gevallen slechts de in het ooglopende zijden van de zaak zijn, die hier is bedoeld. De naam is uitdrukking van de persoonlijkheid, van de individualiteit. Als de goede Herder die noemt toont Hij, dat de genoemde voor Hem niet slechts een nummer is, alleen een onverschillig deel dier soort, maar dat hij op zichzelf een voorwerp is van Zijn erkennende en liefdevolle opmerkzaamheid (vgl. Ps. 147: 4 en Jes. 40: 26).

Christus leidt de Zijn uit de poorten van de wereld en de schaapstal van de zonde; uit de dorre weide van de berg Sinaï en hun eigen gerechtigheid, waarop zij weidden, tot Zichzelf, de volheid van Zijn genade, Zijn bloed en gerechtigheid en tot de tegenwoordigheid en gemeenschap van de Vader.

4. En wanneer hij zijn, de hem in het bijzonder toekomende schapen, waarvan sprake was, uitgedreven heeft, ze met zekere drang heeft geholpen, wanneer zij niet juist tot uitgaan geneigd waren (in de grondtekst staat hier hetzelfdewoord als in Hoofdstuk 9: 34 waar vertaald is zij wierpen hem uit), gaat hij voor hen heen om ze op de weide te voeren; en de schapen volgen hem, omdat zij zijn stem kennen.

Dit gezegde is iets meer dan de onbeduidende beschrijving van een herder, die zijn kudde naar de weide geleidt; met deze woorden schetst Jezus een bepaalde geschiedkundige toestand. Het ogenblik is voor Hem gekomen om Zijn eigene kudde buiten de theocratie te leiden, die haar ondergang tegensnelt. Dat de breuk onvermijdelijk is, merkt Hij op in de uitdrijving van de blindgeborene, 9: 34 en in het besluit tot uitbanning, dat Hemzelf en al zijn

aanhangers treft, 9: 22; dit bespeurt Hij ook in de woeste vijandschap, die men Hem overal betoont (Hoofdstuk 7 en 8). De krachtige uitdrukking "uitgedreven" geeft dit hoofddenkbeeld nog nadrukkelijker weer. Doortastend, bijna ruw, helpt de herder het schaap, dat nog aarzelt, de schaapskooi te verlaten, waarin het tot nu toe verzorgd werd en onbevreesd een nieuwe levenswijze aan te vangen, waartoe de herder het oproept. Het overige gedeelte van het vers beschrijft het verblijf van de messiaanse kudde, die op deze wijze bijeengebracht is, in de geestelijke weiden; voorts de standvastigheid en gehoorzaamheid van de schapen, waarvan de blinde een voorbeeld gegeven heeft, ten slotte de innige betrekking, die tussen de schapen en de herder bestaat. - "zij kennen" is veel sterker dan "zij horen" in vs. dit woord duidt aan, dat zij elkaar volledig kennen, omdat zij dagelijks met elkaar omgaan.

5. Maar een vreemde, aan wie de schapen niet eigen zijn, zullen zij geenszins volgen, maar zullen van hem vluchten, omdat zij de stem van de vreemde niet kennen en deze iets anders brengt dan hun gemoed verlangt, dat aan Gods woord en getuigenis gewoon is.

Het woord, dat de vreemde brengt, is niet het oude bekende, dat hen van vroegere tijd af op de weide geroepen en geleid heeft. Daarvoor hebben zij een sensorium (gevoelsvermogen) in zich, het overige klinkt hun vreemd. De Oud-Testamentische gemeente in haar echt bestaan zal zich afscheiden van de geestelijke overheid en die scheiding zal gelijk zijn aan een vlucht, evenals men voor een gevaar vlucht, als wanneer men een verderf ontvlucht.

Opmerkelijk is het "futurum" (toekomende tijd). De tijd was nabij, dat het Israël van God zich zou onttrekken aan de bedrieglijke leiding van de dieven en rovers, om zich onder hun goede Herder tot een Nieuw-Testamentische gemeente te verzamelen; de woorden van de Heere worden hier tot profetie; de Handelingen der apostelen en de brief aan de Hebreeën wijzen aan, hoe die vervuld zijn.

6. Deze rede, die van de gewone weg afweek, omdat zij een allegorie bevatte, deze gelijkenis zei Jezus tot hen, tot de Farizeeën, met wie Hij reeds in Hoofdst. 9: 40 v. had gesproken en bij wie zich zeker nog meerderen van hun gelijken hadden gevoegd. Maar zij begrepen niet wat het was, dat Hij tot hen sprak, welke bedoeling Hij had met het woord, dat op hen zag, hoewel de genezene blinde als een levende verklaring daarbij stond en henzelf als de vreemden aanklaagde, wier verleidelijke stemmen (Hoofdstuk 9: 24) hij niet kende, maar van wie hij vluchtte om integendeel Christus na te volgen.

Het kwam hen in de verte niet in de gedachte, dat iemand de echtheid van hun roeping als herders en het voorbeeldige van hun wandel in twijfel zou trekken.

Hen ontbrak elk inzicht in hun eigen verkeerdheden, daarom moest het voor hen geheel onverstaanbaar zijn, hoe Hij hen als dieven en rovers kon voorstellen. Hen ontbrak ook ieder inzicht in de heerlijkheid van Christus, daarom was voor hen geheel ontoegankelijk wat Hij van Zichzelf als de goede Herder zei.

Dat Hij hen bedoelde konden zij wel begrijpen, maar wat Hij eigenlijk met Zijn woord bedoelde begrepen zij niet. Hierbij moeten wij dan ook niet denken aan de geschiedkundige

voorspelling in vs. 5 die zij door hun trots gevoel van heersers te zijn, niet konden begrijpen, maar ook aan de daaraan voorafgaande karakteristiek, vooral aan het inkomen van elders in tegenstelling tot het ingaan door de deur, dat zij niet konden begrijpen, omdat het trots bewustzijn van hun studies hen in de weg stond.

7. Doordat zij het niet begrepen, moesten zij zwijgend tegenover Hem staan en konden zij Hem door hun tegenspraak niet lastig zijn, zodat de Heere Zich nu vrijer kon bewegen. Jezus dan zei weer tot hen, om nog grotere dingen van Zich uit te spreken en Zich als de stichter van een geheel nieuwe huishouding in het rijk van God voor te stellen: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, Ik, wie de Vader macht gegeven heeft over alle vlees, opdat Ik het eeuwige leven geve aan allen, die Hij Mij gegeven heeft (Hoofdstuk 17: 2), Ik ben de deur van de schapen. Het uitlaten van de schapen (vs. 4) is begonnen en de tijd gekomen tot het bouwen van een nieuwe stal (vs. 16). Ik ben daarvan de deur en ieder, die nog een herder wil zijn, moet door Mij ingaan.

Wij hebben hier geen wederopvatten van de vorige gelijkenis, maar, zoals het woordje "weer" aanwijst (MATTHEUS. 13: 44, 45, 47), een geheel nieuw beeld, al is het ook aan dezelfde gezichtskring ontleend. Wij mochten ons dus bij de vorige gelijkenisrede niet laten leiden, om de uitlegging volgens deze rede te verklaren, zoals vele Schriftverklaarders hebben gedaan, noch om deze als nadere verklaring op te vatten van een punt, dat bij de vorige de toehoorders was duister gebleven. Aan de Farizeeën wordt het gericht ten uitvoer gelegd, het gericht van blind worden, waarvan de Heere in Hoofdstuk 9: 39 heeft gesproken. Het is dus volstrekt Zijn bedoeling niet om hun verkeerd begrijpen tegemoet te komen, maar Hij bevindt Zich hier te Jeruzalem tegenover de Oversten nu in dezelfde toestand als daar in Galilea tegenover de grote massa en ondervindt hetzelfde als bij Zijn tweede prediking aan de zee 13: 1). Door dit verbergen van de waarheid wordt natuurlijk de heilzame werking van Zijn gelijkenissen op enkele vatbare gemoederen onder de tegenstanders niet uitgesloten; dit toont dan ook werkelijk vs. 21 aan. Dat het echter bij alle nieuwheid van deze gelijkenisrede toch slechts een waarheid is, die nu wordt behandeld en die, welke in het vorige is uitgedrukt, wordt aangeduid door het "voorwaar, voorwaar zeg Ik u", dat op vs. 1 wijst, met betrekking tot de Oud-Testamentische theocratie was Jezus slechts als een profeet onder de andere profeten, als een herder naast andere herders. Daarom heeft Hij vroeger Zich onthouden om Zich als de deur tot de schapen voor te stellen, integendeel heeft Hij Zich evenzo door God laten roepen en wijden (men denke aan de geschiedenis van Zijn doop door Johannes en aan Zijn verzoeking in de woestijn), zoals alle gewone profeten van God hun aanstelling hebben ontvangen. De wijze, waarop de eerste discipelen tot Hem kwamen (Hoofdstuk 1: 29 vv), waarop Hij de twaalf verkoos (Luk. 6: 12 vv) en waarop ook andere zielen zich aan Hem aansloten en in geloof overgaven, toont op zeer duidelijke wijze dat de Vader in de hemel, die Hem de toegang tot Zijn ambt verschaft, zodat Hij niets eigenmachtig heeft gedaan, Hem ook als deurwachter de toegang tot de Israëlitische verbondsgemeente bereid heeft. Nu hebben ons echter vs. 3-5 het ontstaan van een Nieuw-Testamentische theocratie reeds voor ogen gesteld. In verhouding tot deze is Zijn gehele positie veranderd: Hij is voortaan de Heere in het huis van God, of de erfgenaam (MATTHEUS. 21: 38); Hij is beide deur en deurwachter. Wat het laatste aangaat zo komt Hij in Hand. 16: 14 werkelijk voor als de deurwachter, die de boden van het evangelie de ingang en toegang tot de harten opent. In de gelijkenisrede, die hier voor

ons ligt, ziet echter Jezus van deze Zijn werkzaamheid in zoverre af, als Hij slechts mild daarop wijst (vs. 9 "zal ingaan"); op de voorgrond stelt Hij Zich daarentegen als "de deur van de schapen". Die uitdrukking kan betekenen 1) een deur, waardoor de schapen in de stal gaan, 2) een deur, waardoor de herders tot de schapen in de stal ingaan, dus evenzeer een deur voor de schapen als een deur tot de schapen. De uitleggers scheiden zich hier in twee klassen, naardat zij voor de ene of andere opvatting zijn. Wij voor ons houden ons onvoorwaardelijk aan de verklaring: "Ik ben de deur tot de schapen" wilt Christus voor de schapen is, daarover zal Hij later in de derde Zijn gelijkenisreden (vs. 12 vv.) handelen en hoe zij omtrent Hem moeten zijn, zal Hij in Zijn rede op het feest van de tempelwijding (vs 22 vv.) nog in het bijzonder mededelen. Daarentegen wil Hij hier in de tweede rede, overeenkomstig de samenhang met de vorige, Zijn verhouding tot het Nieuw-Testamentische herdersambt duidelijk maken. Hij weet dat Hij, nadat Hij is begonnen een Herder naast andere herders te zijn, er meer en meer toe komt om de grote Herder te zijn voor de schapen, voor welke Hij Zijn leven laat en dat Hij door het bloed van het eeuwige Testament van de God van de vrede uit de dood zou worden teruggebracht Hebr. 13: 20). Zo staat Hij dan voortaan in geen verhouding van nevenplaatsing bij andere herders, maar in de verhouding van bovenplaatsing. Hij wordt voor andere herders de deur tot de schapen. Slechts met betrekking op Hem en Zijn verlossingswerk, alleen krachtens een roeping door Hem en tot een werkzaamheid voor Hem is er voortaan een herdersambt in de gemeente van God.

Welke grotere veiligheid heeft de kerk van God, dan dat de Heere Jezus geplaatst is tussen haar en alle haar vijanden? Hij is als een deur geopend voor het verkeer. Door Christus hebben wij onze eerste toegang tot de kudde van God (Hoofdstuk 14: 6), wij gaan in en uit, bijgestaan door Hem, aangenomen in Hem. Door Hem komt God tot deze kerk en deelt Hij Zich aan haar mee. Door Hem worden eindelijk de schapen in het hemels koninkrijk toegelaten (MATTHEUS. 25: 34). .

8. Allen, zo velen als er voor Mij zijn gekomen en die zonder op Mij, die na hen komen zou, te letten, zich het herdersambt hebben aangematigd, zijn dieven en moordenaars; maar de schapen, zovelen zij dit werkelijk waren en zij hun ellende voelden (Zach. 11: 11) hebben henniet gehoord; zij hebben niet op de stemmen gelet en zo is het reeds gekomen tot een uitleiding van deze schapen (vs. 3).

Dat de Heere bij de woorden: "Allen, die voor Mij zijn gekomen" niet aan Mozes en de profeten voor hun personen denkt, blijkt ondubbelzinnig daaruit, dat Hij voortgaat: zijn dieven en moordenaars. Hiermee wijst Hij op die herders, die in die tijd, waarin Hij sprak, hun werk verrichtten en karakteriseert Hij het herderambt in Israël, zoals het geworden was in de tijd zonder openbaring, die aan dat aanwezig tijdstip was voorafgegaan 13: 31). Alleen op dat verleden, waaruit zich het tegenwoordige ontwikkelde, heeft Hij Zijn oog gericht. Als Hij van "allen" spreekt, die voor Hem Zijn gekomen, dan doelt het woord op beide delen, op de herders zowel in burgerlijk als in geestelijk opzicht, zodat het woord het begrip van "in ieder opzicht" in zich moet sluiten. In burgerlijk opzicht begint het opkomen van de dieven en moordenaars met het jaar 140 voor Christus, toen de Makkabeër Simon de vorstelijke waardigheid verkreeg (1 Makk. 14: 25 vv.). Wel is de verheffing van de Makkabeeën zelf tegen de Syrische overheersing zonder twijfel een door God verwekte heilige geestdrift,

hetgeen bepaald blijkt uit de profetie in Micha 4: 11-13. Zach. 9: 11-17 en heeft het in het verwekken van de richters van de oude tijd zijn voorbeeld (Richt. 2: 18). Wat echter Gideon eens in echt theocratischen geest weigerde aan te nemen (Richt. 8: 22 vv.), dat nam Simon aan, al geschiedde het ook met het voorbehoud: "Zolang God aan het volk de juiste profeet zou verwekken" (1 Makk. 14: 41), zo was toch daardoor de stap niet gerechtvaardigd, maar de beloofde Koning van Israël uit Davids huis werd daardoor enigermate zijn troon vooraf door de priesterstam weggenomen en de zegen van de aartsvader Jakob in Gen. 49: 10 op bedenkelijke wijze geschonden. Daarom is ook het huis van de Chasmoneeën door zware oordelen bezocht. In dat alles, dat de Romeinen zich van de heerschappij over het land meester maakten, eerst het Idumeesche geslacht van Herodes op de troon verhieven en later zelf het bestuur door een landvoogd uitoefenden, is het woord van Micha 4: 14 : "Zij zullen de Rechter van Israël met de roede op het kinnebakken slaan" vervuld. Dat was dan de tijd, dat uit Bethlehem Efratha diegene kwam, die een Heerser in Israël zou zijn (Micha 5: 1); maar het was tevens een tijd, dat anderen voor Hem waren gekozen en zich hadden meester gemaakt van de heerschappij, die Hem toekwam, zodat het een schijn van recht kon hebben, als die overpriesters en ouderlingen Hem bij de landvoogd van oproer beschuldigden omdat Hij zei, dat Hij de Christus, de Koning was (Luk. 23: 2. Hand. 24: 5) en de mogelijkheid was aangegeven om Hem als oproermaker en opstandeling te laten kruisigen. In hoeverre Herodes de Grote voor zich en zijn dynastie de koningstroon van de Messias probeerde te bemachtigen, hebben wij bij Zijn tempelbouw (Slotwoord op 1 Makk. No. 11 d.) opgemerkt. Hij wilde daarmee de profetie in Hagg. 2: 7 vv. uitwendig verwezenlijken en zich enigermate voorstellen als de reeds verschenen Messias (Isa 66: 2). In geestelijk of godsdienstig opzicht waren het aan de ene kant de Farizeeën en Schriftgeleerden en aan de andere kant de overpriesters en priesters, die voor Christus waren gekomen en Hem in Zijn eigenschap als profeet aan de ene en als hogepriester aan de andere kant in de weg zijn getreden, dat Hij bij het uitoefenen van Zijn ambt noodzakelijk met beide delen in conflict moest komen. Deze gaven voor de sleutel van de kennis te hebben (Luk. 11: 52), maar hadden die, zoals het woordelijk in de grondtekst staat, slechts weggenomen, voor zich in beslag genomen en duldden nu geen andere leraar naast zich en dreven dus in het godsdienstig onderricht om zo te zeggen, alleen handel. De anderen, met deze in vereniging, voerden met onbeperkte macht over het Koninkrijk der hemelen in Israël gebied; zij genoegen zich als de absolute middelaars tussen de heilbehoeftige zielen en God, die de zegen gaf en lieten geen plaats meer over voor de Middelaar van een Nieuw Verbond. Deze maakten voor hun menselijke inzettingen aanspraak op onvoorwaardelijke autoriteit, deelden naar de maatstaf van deze in hoogste instantie het patent van rechtzinnigheid uit, of sloten uit de gemeenschap van Gods volk uit en wilden als meesters en vaders gegroet worden. De anderen maakten de stenen tempel, waarin zij dienden, voor altijd tot middelpunt van de kerk, veranderden de betekenis van het Mozaïsche offer, als zuiver voorafbeelding in een voldoende en volkomen verzoening; zij verbleven hun priesterschap tot een, die de gedachte aan het hogepriesterschap van de belofte (Ps. 110: 4) in de zielen volstrekt niet meer liet opkomen. Zoals Jezus' ouders, toen zij ter beschrijving naar Bethlehem kwamen, geen plaats in de herberg vonden, omdat zij, die voor hen waren gekomen, reeds alle plaatsen geheel in bezit hadden genomen en er zo voor de pasgeboren Christus tot Zijn opname niets bleef dan een kribbe in de stal, zo is het de Heere ook ten opzichte van het volbrengen van Zijn werk gegaan. Nog in de tijd van de Makkabeeën had men er een bewustzijn van, dat men in een tijd zonder openbaring leefde en

bewaarde men de eindbeslissing in moeilijke zaken en de laatste regeling van de aangelegenheden van Gods volk voor Hem, die komen zou (1 Makk. 4: 46; 9: 27; 14: 41); maar in de tijd van Christus zelf hadden de Farizeeën en Schriftgeleerden, de overpriesters en oudsten alle openbaring van God door hun instellingen geheel afgesloten, alle aangelegenheden in Israël reeds volkomen geregeld en de Messias zou nu niets anders te doen hebben dan deze heersers in Israël ook te helpen aan de heerschappij over de volken van de wereld en hen en het volk, in zoverre het zich door hen liet beheersen, alle denkbare aardse gelukzaligheid en tijdelijke heerlijkheid te verschaffen. Zelfs Mozes en de profeten hadden zij door de wijze, waarop zij de wet en de profetie uitlegden en in beoefening brachten, tot dieven en moordenaars gemaakt. Met de stelling: "U bent Zijn discipel, maar wij zijn Mozes' discipelen" hoorden wij in Hoofdstuk 9: 28 de Farizeeën over de blindgeborene de vloek uitspreken, wegens zijn getuigenis voor Jezus en als ijveraars voor de wet en de profeten hebben zij de Heere voor een sabbatschender verklaard, als een godslasteraar veroordeeld en Zijn apostelen in de ban gedaan en uit de ene stad tot de andere vervolgd. Als degenen, die voor Christus kwamen, hadden zij voor Christus de weg moeten banen; want de Christus, die komen zou, was het principe van de Oud-Testamentische theocratie, de hoofdgedachte, de hoofdzaak en het doel van de verkoren gemeente van God (Openbaring . 12: 2). Daarom behoorde tot het begrip van een herder in Israël, dat Hij degene, die kwam, tot hoofdpunt van Zijn werkzaamheid en hetgeen Hij eens doen zou, tot maatstaf van eigen denken en handelen maakte. Maar deze oversten gingen de deur voorbij, die reeds in het Oude Testament was aangelegd en stegen van andere kant in de schaapskooi. Door al hun doen en zoeken vormden zij het volk zo, dat het in geestelijk opzicht geen Messias meer nodig had en daarom ook niet naar dezen verlangde. Daarentegen vulden zij de hoofden meer met vleselijke gedachten en de harten meer met verkeerde wensen, waarvan dan het zeer natuurlijk gevolg was, dat, toen Hij, de beloofde, nu tot Zijn eigendom kwam, de Zijn Hem niet opnamen, ja Hem van zich stootten en voor de geestelijke zegen in hemelse goederen, die Hij aanbracht, zich de vloek in zijn gehele volle mate verwierven, zoals die sinds lang aan het volk gedreigd was (Lev. 26: 14 vv. Deut. 28: 15 vv.). Zo verdienden zij dan zeker in plaats van de eretitel van herders van Israël, die zij zich toeëigenden, de naam, die de Heere hun hier geeft: zij zijn dieven en moordenaars. Het is Zijn bepaald doel hen te brandmerken en af te zetten van het ambt, dat zij zich hadden aangematigd; Hij kon toch de slachtschapen niet hoeden zoals Hem was bevolen (Zach. 11: 4 vv.), wanneer Hij de valse herders niet verdelgde. En nu heeft Hij reeds gezorgd voor degenen, die door Hem de deur zijn ingegaan. Dat zijn de twaalf, wier getal naar de stammen van Israël zijn genomen. Als dan spoedig de tijd zal zijn gekomen, dat de God van de vrede, Hem de grote Herder van de schapen, door het bloed van het eeuwige testament uit de doden zou terugbrengen, van welken tijd Hij Zijn plaats als deur ook werkelijk inneemt, dan zal Hij tot Israël zenden profeten, wijzen en schriftgeleerden (MATTHEUS. 23: 34), opdat de schapen, die tot hiertoe reeds begonnen zijn aan de dieven en moordenaars niet te gehoorzamen, ten slotte leren om zich aan Hem te houden en daarbij opmerken, dat het het woord van de Heere was en het zo aan Hem gelukte drie herders in een maand te verdelgen, zoals Hij beloofd heeft.

9. Ik alleen en uitsluitend ben de deur, waardoor men als herder van de schapen voortaan moet ingaan, zoals vroeger in vs. 7 is gezegd: indien iemand door Mij ingaat volgens het voorbeeld van Mijn discipelen, die hier voor ons staan, die zal ten eerste wat zijn eigen

persoon aangaat behouden worden (1 Tim. 4: 16); en hij zal wat verder zijn werkzaamheid als herder aangaat, als een waar leidsman van de kudde ingaan en uitgaan (Num. 27: 16 v. 1 Sam. 18: 16. 2 Kron. 1: 10. 1 Thessalonicenzen. 1: 9; 2: 1) en weide vinden, niet alleen voor zichzelf, maar ook voor de schapen, die hij moet verzorgen.

Bij de woorden van het achtste vers had Jezus de stelling van vs. 7 : "Ik ben de deur van de schapen, " niet onmiddellijk vastgehouden, maar Hij was teruggegaan tot de uitspraak in vs. 1 , die meer duidelijk de Oud-Testamentische toestanden afbeeldde, de uitspraak: "Die niet ingaat tot de stal van de schapen, maar van elders inklimt, die is een dief en moordenaar. " Daarom herhaalt Hij in het vers, dat voor ons ligt, de eerst terzijde gelaten zin, die toch ten opzichte van de nieuwe tijd, die aanbreekt, van even groot gewicht is als de andere voor de oude tijd, die nu verdwijnt, waarom Hij ook vroeger eveneens een: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u" liet voorafgaan. Men heeft, daarom, omdat van degene, die door Hem als deur ingaat, in de eerste plaats wordt gezegd, dat zo’n zalig zal worden gemeend, dat daar geen sprake was van een herder maar van een schaap. Dat is nu zeker Jezus, maar het is juist een karakteristiek teken bij een herder, die door Christus tot de schapen ingaat, dat Hij in alle dingen Zichzelf als een schaap van de kudde kent en zelf zaligheid bezit, voordat Hij anderen probeert zalig te maken. Hierarchen, zoals dat de Joden oversten waren, vragen evenmin naar hun eigen zaligheid als naar die van anderen. Ten koste van de laatsten zoeken zij eigen voordeel en eer, het eerste staat voor hen meteen zo vast, als kon dat niet twijfelachtig zijn, ook door niets in gevaar worden gebracht, als namen zij deel aan de goddelijke praerogatieven en hadden zij wel de sleutel van het hemelrijk om te openen en toe te sluiten, maar zichzelf aan geen gericht te onderwerpen. De uitdrukking, die nu volgt: "ingaan en uitgaan" wijst daarentegen en daardoor, dat het "ingaan" vooraan geplaatst is, zo bepaald mogelijk terug op het "ingaan" in vs. 1 en 2 en geeft te verstaan dat de Heere een herder van de schapen bedoelt; evenals deze in Hem en door Hem zijn ingang tot de kudde genomen heeft, zo verricht hij ook in Hem en met Hem zijn herderlijk werk. Hierop hebben beide woorden in verband met elkaar betrekking; maar terwijl anders bij deze spreekwijze 3: 7) het "uitgaan" vooraanstaat, volgt het hier en komt parallel met het "uitleiden" in vs. 3 en geheel gepast sluit zich nu het "terugvinden" aan. Dit laatste begrip heeft twee zijden: in zoverre de herder zelf mee tot de schapen van de kudde behoort en volgens het vroeger gezegde voor alles zelf de zaligheid moet bezitten, vindt hij voor zich de nodige weide, die hij tot voeding en versterking van Zijn geestelijk leven nodig heeft. In zoverre hij echter de schapen uitvoert op de weide, zijn het geen dorre steppen en woeste velden, waarop hij ze brengt en waarop zij geestelijk moeten omkomen, zoals dit het geval zou zijn als hij een kwekeling van de Farizeeën en Schriftgeleerden was (vgl. MATTHEUS. 9: 36), maar hij leidt ze tot groene bossen en frisse wateren, opdat zij groeien en nooit gebrek hebben (Ps. 23: 1 vv. Ezechiël. 34: 14. Luk. 22: 35).

Jezus, de grote "Ik ben", is de ingang tot de ware kerk en de weg van toenadering tot God zelf. Hij schenkt aan de mens, die door Hem tot God gaat, vier uitmuntende voorrechten: Hij zal behouden worden. De voortvluchtige moordenaar ging door de poort van de vrijstad en was behouden: Noach ging door de deur van de ark en was veilig. Niemand kan verloren gaan, die Jezus aanneemt als de deur van geloof voor zijn ziel; toegang door Jezus tot de vrede is de enige deur, een open deur tot de hemel. Jezus is de enige deur, een open deur, een

wijde deur, een veilige deur; gelukkig die al zijn hoop van toegang tot de heerlijkheid op de gekruisigde Heiland bouwt. Hij zal ingaan. Hij zal voorrecht hebben van in te gaan in het goddelijk huisgezin van de kinderen, brood ontvangend en delend in al hun heerlijkheid en genietingen. Hij zal ingaan tot de binnenkamers van de gemeenschap, tot de feesttafel van de liefde, tot de voorraadschuur van de beloften. Hij zal ingaan tot de koning der koningen in de kracht van de Heilige Geest en de verborgenheid van de Heere zal met hem zijn. 3) Hij zal uitgaan. Deze zegen wordt veel over het hoofd gezien, wij moeten uitgaan in de wereld om te werken en te lijden; maar wat een zegen om uit te gaan in de naam en de kracht van Jezus! Wij worden geroepen om getuigen te zijn voor de waarheid, om de misnoegden op te beuren, de zorgelozen te waarschuwen, zielen te winnen en God te verheerlijken; evenals de engel tot Gideon zei: "Ga in uw kracht", evenzo wil de Heere ons uitzenden als Zijn boden, in Zijn naam en kracht. 4) Hij zal weide vinden. Hij die Jezus kent zal nimmer gebrek leiden. Ingaan en uitgaan zullen hem beiden even nuttig wezen, in de gemeenschap met God zal hij opgroeien en waar hij anderen besproeit, zelf bevochtigd worden. Omdat hij Jezus tot Zijn alles heeft gekozen, zal bij ook zijn alles in Jezus vinden. Zijn ziel zal zijn als een gewaterde hof en als een springader van wateren, wiens wateren niet ophouden.

10. De dief komt niet met een ander doel uit zijn huis dan opdat hij steelt en dus ook bij degenen, die voor hem vluchten (vs. 5), maar zich aan hem overgeven en zijn verleiding volgen, met geen ander gevolgdan dat hij slacht en verderft. Ik daarentegen ben in onderscheiding van degenen, die ik als dieven en moordenaars moest voorstellen (vs. 8), gekomen, opdat zij, de verloren schapen van het huis Israël, waartoe Ik ben gezonden (MATTHEUS. 15: 24) het leven (in de grondtekst staat alleen leven, zonder artikel) hebben en overvloed hebben van alle goed (Hoofdstuk 1: 16. Efeze. 1: 3 vv. 1 Kor. 4 vv. 2 Kor. 8: 7, 9).

Lag in vs. 9 de gedachte hoe zegenrijk de beroepsbezigheden van de ware Herder zijn, zo geeft vs. 10 de tegenstelling, evenals vs. 8 de tegenstelling was op vs. 7 Maar de gedachte hoe verderfelijk het werk van de valse herder was, roept het tegenovergestelde in de gedachte, hoe zegenrijk daarentegen Christus’ werk was en dit wat in vs. 11 is uitgesproken, leidt dus vanzelf tot de nieuwe wending van het beeld, dat met vs. 12 begint. De dief nu, zo wordt in vs. 10 en 11 gezegd, komt om te stelen, Christus om te geven, de eerste om zich te verzadigen aan anderen (Ps. 14: 4. Ezechiël. 34: 2 v.), Christus om het goed van het leven te schenken, de eerste om in verderf naar lichaam en ziel te voeren, Christus, om de volheid van goederen te schenken.

De menigte, die onder de leiding van de Farizeeën blijft, dient nu alleen tot bevrediging van hun trotsheid, eerzucht en hebzucht, maar eindelijk gaat zij onder hun leiding ten gronde. De drie werkwoorden, die de Heere tot uitdrukking van deze gedachte gebruikt, bevatten een opklimming. Het stelen doelt op het monopolie, dat zij over de zielen uitoefenen, het "slachten" op het zedelijk verderf, dat zij teweeg brengen, het "verderven" op het uitwendig verderf, dat zij eveneens bewerken; in tegenstelling van het "slachten en verderven" treedt het leven op, dat Jezus geroepen is te brengen. De schapen zullen niet geslacht worden noch verdorven, want de opdracht is om de slachtschapen te hoeden, die door hun meesters geslacht en verkocht worden en die door hun herders niet worden gespaard (Zach. 11: 4 v.).

Maar zij zullen leven hebben d. i. weer genezen van hun ziekte die reeds tot het uiterste doodsgevaar was voortgegaan. Nadat zij echter aan het leven zijn teruggegeven, moeten zij in het volle bezit komen van alle beloofde goederen van het Messiasrijk, welks volheid geen grenzen of perken kent. In de grondtekst zijn de beide stukken door herhaling van het "hebben" uit elkaar gehouden, opdat elk in zijn zelfstandige betekenis optreedt: "dat zij het leven hebben" en "dat zij overvloed hebben. " Men mag dus niet verklaren dat zij leven en wel in overvloed hebben, maar bij "leven" moet men, omdat het woord zonder artikel staat (vgl. Rom. 11: 15) aan "leven uit de dode" denken en zich de plaats Ezechiël. 16: 5 v. herinneren: "Geen oog had medelijden over u, om u een van deze dingen te doen, om zich over u te erbarmen; maar u bent geworpen geweest op het vlakke van het veld om de walgelijkheid van uw ziel ten dage toen u geboren was. Als Ik u voorbijging, zo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed en Ik zei tot u in uw bloed "Leef"; ja Ik zei tot u in uw bloed: "Leef!"

Het leven. Waar zondaars en ijdelheidherders zijn, daar worden de schapen, hetzij langs de kortste weg, hetzij langs liefelijke omwegen, een zeker verderf, een onvermijdbare dood tegemoet gevoerd; daar raken zij op doolwegen, waar de wolf hen verscheurt. Het leven van de mens, die niet weet wat het zegt voor zijn God te leven, is het ware leven niet. Het is een verbloemd sterven; het is een inwendig dood zijn; een wegkwijnen zonder ware levensvreugd; een zelfmoord door de werking van een bedwelmend gif van het treurigst zelfbedrog; een wandelen op de paden, die afhellen naar de eeuwige dood. En wie weet wat het zegt voor zijn God te leven; wie wil, wie kan, wie doet het, dan die door Jezus zijn God heeft leren kennen, die door Hem met zijn God verzoend, door Hem tot zijn God gebracht is, weer gebracht als een verloren schaap, als een verloren zoon. Dit is het leven, dat wij God kennen, die wij niet kennen dan door Jezus Christus, die Hij gezonden heeft, die gekomen is opdat Hij ons dit, opdat Hij ons het ware leven van de ziel, het zalige, het eeuwige mocht meedelen. Ja, het eeuwige leven is het ware. Ik geef, zegt de goede Herder uitdrukkelijk: Ik geef hen het eeuwige leven (vs. 28). Welgelukzalig dan die een schaap van Zijn kudde geworden is: Zonde en duivel mogen zijn dood reeds beraamd, ja hem reeds half gewurgd hebben, de goede Herder heeft hem om eeuwig te leven uit deze sterke, deze bloeddorstige klauwen verlost. Zijn goddelijke kracht geeft de Zijnen het leven en hetgeen de heilige apostel noemt alles wat tot het leven behoort en tot overvloed. Ach de verraders van onze ziel, aan wie ons vlees van nature geneigd is zich over te geven, brengen ons niet dan op dorre weiden, waar geen, of waar voor ons het juiste voedsel niet wast. Zij geven ons af te weiden, wat door onze voorgangers op deze doolpaden met voeten vertreden is en te drinken wat door onze medegenoten met voeten vermodderd is. Maar zo ras wij de goede Herder volgen, die de Heere God over de Zijnen verwekt heeft en Hij ons weidt en tot een herder is, ofschoon wij altijd tevoren Hem verdacht hadden, dat Hij slechts een schrale weide had aan te bieden, wij zien ons dadelijk omringd van een schone uitlokkende en nooit verminderende overvloed. Uit Zijn volheid, zegt zijn apostel, hebben wij allen ontvangen ook genade voor genade. En zo is het: de ene weldaad van Jezus Christus voert tot de andere op. Van Hem komt vrede, rust, vertroosting blijdschap, kennis, gewisse zekerheid, van Hem komt moed, kracht geduld, overwinning van de wereld, voorsmaak van gelukzaligheid, uitzicht op heerlijkheid, genot van de gemeenschap van God. De bekommering en verontrusting over vele dingen neemt onder Zijn herdersstaf een einde, de ijdele vermoeiing van de geest houdt op; geen wezenlijke

teleurstellingen meer. Voor ijdelheden heeft Christus schatten in plaats gesteld. O ja, Hij heeft verloochening geëist maar van niets anders dan van hetgeen geen waarde had, geen duurzaamheid hebben kon, wat schadelijk was voor de zielen. Wat is een hand vol vermoeiende wereldvreugd bij de vrede van God, die alle verstand te boven gaat? Wat zijn alle goederen van de aarde bij de ontroofde schat van het hart. Wat is de liefde, die de dwaze wereld geeft en neemt, bij de liefde van God, waarvan niets ons scheiden zal. Verschoon, verschoon hen, uw medelijden, arme wereldling, die de Christen beklaagt! Hij is gelukkig, maar u bent arm; hij leeft, maar u bent dood. Uw ziel verhongert en verkent te midden van voedsel, dat die voor haar geen voedsel zijn. . . Maar hij heeft leven en overvloed. Geve God het u nog eenmaal te gevoelen op uw hogen berg, als uit het diepe dal het loflied oprijst: De Heere is mijn Herder: mij zal niets ontbreken. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden. Hij voert mij zachtkens aan zeer stille wateren. Hij verkwikt mijn ziel, Hij leidt mij in het spoor van de gerechtigheid om zijns naams wil.

EVANGELIE OP DE 2de ZONDAG NA PASEN

Misericordias- Domini.

Waarom juist in de tegenwoordige Paastijd het evangelie van de goede Herder? Vroeger werd omtrent dezen tijd in Italië het grote herdersfeest van het jaar, Palilia genaamd, gevierd, onmiddellijk na de 20ste April, waarop de zon in het teken van de stier treedt - een oud lentefeest, waarop de lammeren gewassen, de stallen gereinigd, met lauriertakken versierd en van hopen stro lentevuren werden aangestoken, waarover de herders met de herderstaven sprongen ter ere van de heidense godin Pales. Omdat nu de godsdienst begon met de woorden van Ps. 33: 5 v. : "De aarde is vol van de goedertierenheid van de Heere" (misericordias domini en in deze woorden ook op de natuur en de lente wees, zo stemden de Psalm, het evangelie en de tijd van de natuur juist overeen.

Dit evangelie, zo dunkt mij, wordt daarom op deze Zondag gelezen, omdat Christus daarin meldt hoe Hij zal lijden om te sterven en toch ook weder opstaan (vgl. vs. 18); want zou Hij een Herder van Zijn schapen zijn en blijven (vs. 16 dan moest Hij niet in de dood blijven.

In dit evangelie stelt Zich de Heere duidelijk aan het begin van een nieuwe tijd, openbaart Zich als de Heere, de Herder en Stichter van de nieuwe gemeente, die aan alle plaatsen op aarde zal worden vergaderd en opent aan deze gemeente een Elim in de kracht van Zijn liefde, want Hij wijst op de vrijwillige overgave van Zijn levens in de bloedige offerdood aan het kruis. Daarop geeft Hij een blik in het innige van de gemeenschap van Zijn liefde tot de Zijnen, want Hij stelt die voor als het afbeeldsel van die gemeenschap, waarin Hij met Zijn hemelse Vader staat. Eindelijk schenkt Hij een blik in de toekomst van het werk van Zijn liefde, want Hij spreekt van die vergadering van Zijn gemeente uit alle volken en geslachten, die tot aan het einde van de dagen voortgaat, terwijl de gemeente ten slotte zich zal vertonen als een kudde onder een Herder.

De liefde van de Herder Jezus is 1) een reine, heilige, onbaatzuchtige liefde, het tegendeel van de gezindheid van een huurling; 2) een standvastige, dappere, alles opofferende liefde; 3) een

verstandige, wijze liefde, die steunt op de volkomen kennis van elk in het bijzonder; 4) een algemene, eeuwige liefde.

Hoe ook wij ons goede herders moeten betonen? Door 1) de onzen innig en hartelijk lief te hebben, 2) in de kracht van deze liefde met vreugde ieder offer te brengen, om hun heil te bevorderen, 3) door haar bezield het rijk van God verbreiden, waar ons slechts de gelegenheid daartoe wordt aangeboden.

De goede Herder volgens hetgeen Hij 1) gedaan heeft, 2) bestendig doet, 3) eenmaal nog doen zal.

Christus de goede Herder: 1) Zijn herderstrouw, 2) Zijn herderswijsheid, 3) Zijn herderswerk, 4) Zijn herdersloon. - Hoe goed het de schapen van de goede Herder hebben: 1) niemand kan ze uit Zijn hand rukken: 2) niets kan ze van Zijn liefde scheiden; 3) Zijn woord leidt nieuwe deelgenoten tot Hem; 4) altijd worden zij onder elkaar meer”n in Hem.

11. a) Ik ben de goede Herder; onder allen, die zichzelf als goede herders hebben voorgesteld, zoals Mozes en David, ben Ik de goede Herder in de volle zin van het woord, de Herder, die met de idee van een ware Herder volkomen overeenkomt, in wie de Heere zelf Zich over Zijn kudde ontfermt en de belofte van Zijn knecht David, die Hij hen tot herder zou verwekken, vervult (Ezechiël. 34: 11 vv. 23; vv. 37: 24. Jes. 40: 11. Micha 5: 3). De goede herder stelt Zijn leven voor de schapen. Hij geeft Zijn eigen leven voor hen, om ze van het dreigend verderf te redden, zoals dat in Mozes en David reeds in voorbeeld bewezen is, maar dat zij zichzelf aanboden (Ex. 32: 31 vv. 2 Sam. 24: 17)kon de schapen nog niets baten en kon daarom ook niet worden aangenomen, maar heeft slechts betekenis als profetie van Mijn ambt en van Mijn werk.

a)Hebr. 13: 20. 1 Petr. 5: 4.

Reeds leidden de woorden van vs. 10, ziende op Ps. 23 van het beeld van de deur weer terug tot het vroegere (vs. 2 v.) en in het Oude Testament naar het bekende beeld van de Herder. De Heere zegt nu eerst: Ik ben de goede Herder; vervolgens verklaart Hij tot vs. 18 dat woord, door aan te tonen, waardoor Hij Zich de goede Herder zal betonen.

Onder het beeld van de Herder, zoals wij dat in Ps. 23 vinden, wordt aan de ene kant de liefdevolle, teder verschonende, voor al wat schadelijk is bewarende, op alle behoeften achtgevende leiding en zorg van God voor Zijn schepsel en aan de andere kant ook de gezindheid van de mens, die de herderstrouw van God beantwoordt, voorgesteld, die gezindheid, waar hij zich als een schaap in het gevoel van zijn zwakheid en hulpbehoevendheid aan Zijn Herder vasthoudt, Hem overal volgt, waarheen Hij leidt en niet zijn eigen weg wil gaan, aan Hem de leiding overlaat en zo gerust, vrolijk en getroost is.

De voorstelling, waarvan de Heere op onze plaats uitgaat, is deze: De goede Herder weidt Zijn kudde, daar komt de wolf, maar Hij vlucht niet: Hij gaat de verscheurende wolf moedig tegen, verzet Zich tegen hem, plaatst Zich voor Zijn kudde als een voorvechter en werpt Zich

tegenover de vijand, zodat intussen Zijn kudde kan ontvluchten (Zach. 11: 7; 13: 7). De goede Herder heeft zo’n liefde voor Zijn kudde, dat Hij het hoogste goed, dat Hij hier op aarde heeft, Zijn leven, voor hen in de plaats geeft. De waarde van dit goed wordt in de grondtekst daardoor nog scherper voorgesteld, dat daar eigenlijk niet staat "leven", maar "ziel". Hij offert niet alleen het uitwendige leven, maar gaat met volle gevoel van smart in de dood voor de Zijnen en wel ongedwongen, geheel vrijwillig, hetgeen wordt aangeduid door het woord "stelt".

De spreekwijze "Zijn leven stellen" is aan Johannes eigen (Hoofdst. 13: 37 v. ; 15: 13. 1 Joh. 3: 16). Hij gebruikt die geregeld van de vrijwillige opoffering van het leven en heeft die misschien gevormd naar de Oud-Testamentische uitdrukking; zoals die in Richt. 12: 3. 1 Sam. 19: 5; 28: 21 voorkomt.

Hij heeft Zijn leven voor de schapen gesteld, in een heel bijzondere, in de nadrukkelijke zin: Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een ieder naar zijn weg, maar de Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen. Als dezelve geëist werd, toen werd Hij verdrukt, maar Hij deed Zijn mond niet open, als een lam werd Hij ter slachting geleid en als een schaap dat stom is voor het aangezicht van zijn scheerders, zo deed Hij Zijn mond niet open (Jes. 53

). Hij gaat nog voort Zijn leven voor de schapen te stellen. De barmhartige Hogepriester, die na de volbrenging van de offerande Zijns zelfs met het bloed van het eeuwige Testament tot het binnenste heiligdom is doorgegaan. Ziedaar de goede Herder, de goede Herder stelt Zijn leven voor de schapen. Ja, nog leeft Hij voor hen; nog staat Hij hen voor tot elke prijs, nog stelt Hij Zijn leven te pande voor het hen. De Christen die door een oprecht geloven gewis en zeker is dat zijn Heiland voor hem, verwerpelijk zondaar, toen hij nog een vijand was, aan het kruis van de verzoening is gestorven, kan even gewis en zeker zijn dat die Heiland, nu omdat Hij hem een vriend geworden is, Zich met onverkoelde liefde geheel aan hem blijft toewijden en in al zijn noden voor hem tussen treedt. Als wij vijanden van Christus zijnde, met God verzoend zijn door de dood van Zijn Zoon, veelmeer zullen wij verzoend zijnde, behouden worden door Zijn leven (Rom. 5). Die Christus, die voor ons gestorven is, die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand Gods is, die is het ook die voor ons bidt (Rom. 8), die ook volkomen kan zalig maken allen, die door Hem tot God gaan, zo Hij altijd leeft om voor hen te bidden. Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? Al is het ook, zoals geschreven is: om uwentwil worden wij de hele dag gedood; wij zijn geacht als schapen ter slachting. In deze allen zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad (Rom. 8).

12. a)Maar de huurling, een voor loon in dienst getreden knecht, een die geen herder is, naar inwendige roeping en naar de daarmee overeenstemmende gezindheid, zodat het hem niet alles is, dat de kudde alles goeds geniet, maar alleen dat hij zelf zoveel mogelijk van de kudde en zijn werk aan haar geniete, de huurling, aan wie de schapen niet eigen zijn, die niet tot de Heer van de kudde in een betrekking staat, dat deze bij het opdragen ven zijn ambt tot hem zou hebben gezegd: Al het Mijne is het uwe en al het uwe is het Mijne, handelt geheel anders. Hij ziet de wolf, die gevaarlijke vijand van de schapen, tegen wie zij zich niet zelf kunnen

verdedigen komen en verlaat, zich er niet over bekommerende hoe het hen zal gaan, de schapen en vlucht, alleen eraan denkend om zelf in veiligheid te komen. En de wolf grijpt het een en ander stuk van het vee, als er geen goede Herder was, die de strijd met hem opnam en hem teniet deed, en verslindt ze en verstrooit door de vrees, die allen aangrijpt, de schapen, die nu toch in hun verstrooiing nog zouden omkomen, omdat een kudde zonder herder verloren gaat.

a) Zach. 11: 16.

Jezus is de goede Herder, omdat deze Herder op Zijn schapen de innigste betrekking gevoelt. De schapen, die Hij weidt, zijn Hem eigen. Van een huurling, een bezoldigd schapenherder, aan wie de schapen niet eigen zijn, is te verwachten dat hij de wolf ziet komen, de schapen verlaat, op de vlucht slaat en de vijand zijn bloeddorstige rol laat uitspelen. De huurling vlucht, omdat hij een huurling is en heeft geen zorg voor de schapen (vs. 13). Maar de Herder, voor wie Zijn kudde dierbaar is als Zijn kostbaar eigen, hoe zou Hij niet voor haar zorgen en waken. Hoort herder David: Ik weidt de kudde van mijn vaders en daar kwam een leeuw en een beer en nam een schaap van de kudde weg en ik ging uit hem na en ik sloeg hem en redde het uit zijn mond; toen hij tegen mij opstond, vatte ik hem bij zijn baard en sloeg en doodde hem. Ik heb zowel de leeuw als de beer geslagen (1 Sam. 17). Indien de herder David zo waakte voor de kudde van zijn vaders, wat moet de Herder Christus, Davids Zoon en Heer niet doen om Zijn eigen kudde, die ook de kudde van diens Vader is, met wie Hij”n is? Met wat een oog, met wat een hart moet Hij niet wacht houden over schaap voor schaap, lam voor lam, tot zo dure prijs gekocht. Hoe kostelijk moet in Zijn ogen hun bloed niet wezen. O zeker, Hij zal ze verdedigen tegen de wolf, die komt om ze te grijpen en te verstrooien, tegen de leeuw, die brullende omgaat, zoekende wie te verslinden; niet, o neen! omdat deze schapen en deze lammeren in zichzelf zo grote waarde hebben, maar omdat zij Zijn schapen en Zijn lammeren zijn. Hoort Zijn woorden: Mijn schapen horen Mijn stem en zij volgen Mij en Ik geef hen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in de eeuwigheid en niemand zal ze uit Mijn hand rukken (vs. 27, 28). O grote troost, die al de rust, al de kracht, al de moed, al de onwankelbare verzekerdheid van de gelovigen Christens uitmaakt! Hij is de Heere eigen. Hij is Zijn duur gekocht eigendom. Wat is uw enige troost, beiden in het leven en in het sterven? Dat ik niet mij, maar mijn getrouwe Zaligmaker Jezus Christus eigen ben, die met Zijn dierbaar bloed voor alle mijn zonden volkomen betaald heeft en mij uit alle geweld van de duivel verlost heeft en zo bewaart, dat zonder de wil van mijn hemelse Vader geen haar van mijn hoofd vallen kan, ja ook dat mij alle ding tot mijn zaligheid dienen moet. Gelovige Christenen wapenen zich met deze overtuiging tegen de aanvallen van de boze, die uit hun gedurige struikelingen aanleiding neemt om hen tot moedeloosheid te doen vervallen en hen met vrees en verschrikking te vervullen. Zij weten dat zij schapen zijn, nog altijd dwaalzieke schapen, die nog elke dag evenzeer nodig hebben de stem van de Heere te vernemen en die Hem nog altijd niet volgen met dat volmaakt vertrouwen, die volmaakte liefde, die volkomen gehoorzaamheid, die zij Hem schuldig zijn. Maar ook dit weten zij, dat hun veiligheid en hun behoud niet daarin gelegen is, dat zij de beste schapen zijn, maar daarin dat Hij, aan wie zij toebehoren, de goede Herder is, die bij hen blijft, die hen omringt, die hen nimmer verlaten zal, wiens stem zij altijd opnieuw zullen horen, wiens staf zij telkens opnieuw zullen zien. Daarom vrezen zij niet, al hebben zij gedurig afdolingen en blijvende zwakheid te betreuren;

daarom sidderen zij niet, al kennen zij de kracht van de verzoekingen, waarmee de wereld hen omringt; zij zijn de Herder eigen en die Hem eigen is heeft de belofte van door Hem bewaard en beschermd te worden; niets kan hem deren. Al ging ik ook door een dal van de schaduw van de dood, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; uw stok en uw staf die vertroosten mij (Ps. 23).

13. En de huurling, zoals die zo-even is voorgesteld, vliedt; hij verlaat de schapen en geeft ze aan het verderf over, omdat hij een huurling is. Van zo een kan men ook niets beters verwachten, dan dat hij alleen zijn eigen veiligheid in het oog houdt en waar dit gevaar dreigt, zich zo snel mogelijk verwijdert en heeft geen zorg voor de schapen, zodat deze in zeer beklagenswaardige toestand verkeren.

Bij de schapen, waarvan hier sprake is, moeten wij in het bijzonder denken aan de kleine kudde, die de Heere toen nog pas had verzameld (Luk. 12: 32), aan het kleine hoopje van ellendige schapen, die zich aan Hem vast hielden (Zach. 11: 11) en waarin Zijn toekomstige grotere kudde als in kiem reeds lag besloten (Hoofdst. 17: 9, 19 v. ; Matth. 16: 18); maar aan wie moeten wij bij de wolf denken? Dat zijn, als wij op menselijke persoonlijkheden zien, waarin de helse wolf, de satan, zijn werk doet (Openb. 12: 3 v.) deelfde, die vroeger als dieven en moordenaars zijn voorgesteld, de overpriesters en oudsten, de Farizeeën en Schriftgeleerden. Deze hadden reeds, toen de Heiland zo sprak, als Hij in de gelijkenis doet, het plan opgevat om Hem te doden (Hoofdstuk 7: 19; 8: 37, 44) en door het uit de weg ruimen van Zijn persoon ook Zijn gemeente, die zich eerst vormde, voor altijd te vernietigen (Hoofdstuk 11: 47 vv.). Zoals zij dus de schapen van de Oud-Testamentische theocratie stalen, slachtten en ombrachten, zo wilden zij die van het Godsrijk van het Nieuwe Testament, dat nu ontstond, grijpen en verstrooien. Nu waren er wel enkelen onder hen, die zich enigszins tegen de bedoelingen en plannen van de meerderheid verzetten. In Hoofdst. 7: 50 vv. hoorden wij hoe Nikodemus zijn stem ten gunste van Jezus verhief en ook in vs. 19 vv. van ons hoofdstuk al van een tweedracht onder de Joden werd gesproken, omdat een gedeelte zich de Heer probeerde aan te trekken. Maar juist deze, die zich van de dieven en moordenaars afzonderen, omdat zij ook tot wolven zullen worden en zij enigermate het karakter van herder schijnen te behouden, betonen zich in de grond slechts als huurlingen, aan wie de schapen niet eigen zijn en die ze op het ogenblik van gevaar verlaten en vluchten. Na de dood van Jezus belijden wel Nikodemus en Jozef van Arimathea de Heere in het openbaar en begraven zij het heilig lijk op eervolle manier; zij treden daar in de kring van de schapen van Zijn kudde en zijn een levend bewijs, dat het de wolf toch niet geheel gelukt is om de schapen te verstrooien; deze beginnen integendeel juist in hen met de offerdood van de goede Herder zich weer te verzamelen. Maar toch is het huurlings-gezindheid geweest, toen Nikodemus uit vrees voor de Joden alleen bij nacht tot Jezus kwam en huurlings-gezindheid was het eveneens, toen Jozef van Arimathea om dezelfde reden slechts in het geheim een discipel van Jezus wil zijn. En als beiden niet meteen in de raad en de handelwijze van de overigen hebben bewilligd toen Jezus' dood werd besloten, de verrader werd aangenomen en de verraadde veroordeeld (Hoofdstuk 11: 47 vv. MATTHEUS. 26: 3 vv. ; 14 vv, 27 v.), dan hebben zij toch ook niets bepaalds gedaan om deze raad te verhinderen. Terwijl toch onder het volk nog niemand van de eigenlijke staat van zaken het juiste wist, hoorden en zagen zij reeds aan wat in de Hoge raad plaats had. En toen in die beslissende zitting (MATTHEUS.

27: 1 v. Luk. 22: 66 vv.) het doodvonnis over Jezus gestempeld werd tot een, dat formeel kracht van recht had, moeten zij zich toch op een manier hebben gedragen, dat het kon voorkomen als zo eenstemmig geveld. Zo hebben zij de schapen verlaten en zijn gevlucht; zij hebben hun volk, tot welks herders zij mee wilden behoren, niet geprobeerd te bewaren voor de ontzettende bloedschuld, die dit op zich had geladen. Zij zijn dus degenen, om wie wil de apostel Paulus zich zo kon uitdrukken, als hij in Hand. 13: 27-29 doet, omdat hij degenen, die het doodvonnis over Jezus bij Pilatus doorzetten en hen, die Hem van het hout namen en in een graf legden, als dezelfde vereniging voorstelt. Met die voorstelling van Paulus stemt die van Johannes in Hoofdst. 19: 37 vv. overeen, voor wie Jozef en Nikodemus als zij Jezus van het kruis nemen en begraven, de eerstelingen zijn, aan wie het woord van de profetie wordt vervuld (Zach. 12: 10): zij zullen zien in wie zij gestoken hebben (vgl. bij MATTHEUS. 27: 61). Pas van dit gezichtspunt begrijpen wij nu ook volkomen, met welk recht de Heere in vs. 8 onder de oversten van het volk geen onderscheid maakte, maar zonder uitzondering zei: allen, die vóór Mij gekomen zijn, zijn dieven en moordenaars. Maar wij begrijpen ook met welk recht Hij Zich volstrekt tegenover die vermeende herders van het volks kan stellen en van Zich betuigen: "Ik ben de Herder, de goede", want zo luiden de woorden volgens de nauwkeurige vertaling uit de grondtekst. Ja, was het op de oversten van Israël aangekomen, dan zou een Heiland en Zaligmaker in die zin en van zodanige aard als de Schrift Hem heeft beloofd, dadelijk volstrekt onmogelijk zijn geweest. Alle ruimte was voor Hem weggenomen, alle levenslucht Hem onttrokken, Zijn voet vond geen plaats, waarop zij zich zetten, Zijn hand geen draad, waaraan Hij Zijn werk vastknopen kon. Hij had dan moeten doen zoals de verleider in MATTHEUS. 4: 5 v. Hem voorsloeg; Hij had onder de bijval en de bijstand van de oversten tot Messias moeten worden. En was het op hen, de oversten van Israël aangekomen, dan was vervolgens, als het de Heiland van God (Luk. 3: 6) toch gelukt was enige zielen voor Zijn hemelrijk te winnen en de grond tot een Nieuw Testamentische gemeente te leggen, voor deze een voortbestaan en een verdere ontwikkeling weer niet mogelijk geweest. Zelfs de besten onder hen hadden niet dan een bevreesd tegenspreken en een passieve tegenstand, als de Joden zich verenigden, om, als iemand Hem beleed de Christus te zijn, die in de ban te doen (Hoofdstuk 9: 22). Zij waren waarschijnlijk nu mee onder de afgezondenen van de Hoge raad op de plaats aanwezig, toen de genezen blindgeborene het decreet van uitsluiting werd overgebracht (Hoofdstuk 9: 35), omdat de toongevende en heersende partij hen opzettelijk mee onder het getal van de afgevaardigden had opgenomen. Het was duidelijk dat de wolf nu reeds op de kudde was gevallen; hij had in de genezene een schaap gegrepen. De Heiland zoekt echter in dat veel betekenend ogenblik de uitgestotene op, openbaart Zich aan hem als Degene, die Hij is en lijft hem door de getuigenis, die Hij in geloof aanneemt, in Zijn gemeente als een waardig lid in (MATTHEUS. 16: 16-18) en geeft daardoor Zichzelf aan de wolf prijs. Zonder twijfel toch knopen zich later de gedachten van Kajafas aan het toneel in Hoofdstuk 9: 35-38 vast, als het hem in het beslissend uur invalt, op welke aanklacht Jezus een doodschuldig misdadiger kon worden voorgesteld, toen anders niets tegen Hem te vinden was (MATTHEUS. 26: 63 vv.). Hier belijdt de Heere openlijk dat Hij de Zoon Van God is en omdat Hij de aanbidding van de man aanneemt, verklaart Hij ook ondubbelzinnig, in welke Zin Hij wilde, dat Zijn woord werd opgevat, terwijl Zijn overige getuigenissen over Zichzelf, die deze inhoud hebben, toch altijd slechts van aanwijzende aard zijn en nog iets raadselachtigs hebben. Volgens de aldus ontwikkelde opvatting van onze plaats komt het nu ook niet onverwacht, dat de evangelist bij

de woorden: "Stelt Zijn leven voor de schapen" om dat "voor" uit te drukken, zich niet bedient van het voorzetsel unti dat het begrip van plaatsbekleder in zich sluit en Christus' dood onder het gezichtspunt van een losgeld een betaling voor velen (MATTHEUS. 20: 28. Mark. 10: 45. Jes. 53: 4 v.) stelt, maar van uper dat zoveel betekent als "ten behoeve aan", "ten nutte van" (vgl. Hoofdstuk 11: 51). Hier wordt toch niet gehandeld over de vergeving van de zonden en de verzoening met God, maar over de redding van het verderf, dat de wereld bedreigt en de Nieuw Testamentische gemeente is ook werkelijk door de dood van de goede herder van dit verderf gered. De wolf schijnt een schaap van de kudde te hebben verslonden in Judas de verrader; maar in werkelijkheid is dat toch niet zo: deze discipel was vrijwillig aan de kant van de wolf overgegaan en gaf zich aan hem als een werktuig over. Eerder zou men aan Simon Petrus kunnen denken, die op het ogenblik van zijn verloochening zich reeds in de muil van de wolf bevond, maar juist in hem blijkt het, die macht de Herder, die Zijn leven liet, over de harten uitoefende, om voor de vreemde te vluchten (vs. 5) en in Jozef en Nikodemus bleek Zijn macht, om de harten tot Zich te trekken en alle mensenvrees te overwinnen en de verstrooide kudde weer te vergaderen. Na Zijn opstanding is het Zijn hoofdwerk vóór de schapen naar Galilea te gaan, ze uit te leiden uit de stal, waarin zij tot heden waren en op de berg, omdat Hij aan meer dan vijfhonderd verscheen (1 Kor. 15: 6) door het instellen van de doop plechtig een Nieuw Testamentisch volk Van God te constitueren (MATTHEUS. 26: 31 v. 28: 7, 10, 16). De uitleggers weten meestal niets te beginnen met de huurling, die de wolf ziet komen en de schapen verlaat en vlucht, zij beschouwen hem als een zuivere figuur, die er alleen toe dient om door het contrast het begrip van de ware Herder te doen uitkomen, dus als een tegenstelling tegen Christus, die alleen in gedachte bestaat, maar niet in werkelijkheid. Of als zij het beeld proberen te verklaren van de Farizeeën en Oversten, weten zij toch de wolf niet juiste te plaatsen en wil men ook deze doen zien op het verderf, dat het Joodse volk dreigt, zoals dat later gekomen is in de verwoesting van stad en tempel en in de verstrooiing in alle landen, zo is toch wel te begrijpen hoe de Oversten door een opoffering van hun eigen leven het verderf zouden hebben kunnen afwenden. Nader komt reeds de juiste opvatting van Godet, als hij op de plaats Hoofdstuk 12: 42 wijst: "Velen van de Oversten geloofden in Hem, maar omwille van de Farizeeën beleden zij het niet, opdat zij niet uit de synagoge zouden worden geworpen" en aan zulke toestanden in de Katholieke kerk herinnert, als bisschoppen en priesters zich bogen voor de onweerstaanbare macht van het Jezuïtisme. Desgelijks had zich toen de Farizese partij van de openbare mening met zo'n mate meester gemaakt, dat ieder, die zich niet voor haar boog, zelfs onder de voornamen in kwade naam kwam. De door God ingestelde wettige macht in Israël, het priesterschap, dat toch de roeping had om tegen het indringen van deze bozen geest te waken, liet die evenwel voortgaan en boog zich onder zijn despotisme. Waardoor openbaart zich duidelijk een huurlingsgezindheid, zij probeert zich conflicten en onaangenaamheden, strijd en gevaar te besparen, liet steeds meer en meer het volk een buit van het Farizeïsme worden en daardoor te gronde richten. Bij deze meer algemene opvatting van de gedachte, waarvoor veel kan worden gezegd, zijn de schapen, waarvoor de goede Herder Zijn leven laat, de verloren schapen van het huis van Israël in het algemeen en niet in het bijzonder de aan Christus gelovig geworden zielen onder het volk. Maar toch is het de goede Herder met Zijn zelfopoffering niet gelukt het verderf, dat van de wolf uitging, van het geheel van het huis Israël af te voeren en zo beperken wij het met het oog op de woorden van de Heere in MATTHEUS. 26: 31 v. tot de ellendige schapen, die zich aan de goede Herder aansloten, of

tot de Nieuw-Testamentische gemeente, die reeds in kiem aanwezig was; wij doen dit temeer, omdat de woorden van de Heere bij Zijn gevangenneming in Hoofdst. 18: 8 v. als een commentaar op onze plaats zijn (vgl. Hoofdstuk 17: 6). Nog blijft een moeilijkheid, dat de verdere mededeling over de "huurling", namelijk dat hij geen herder is, dat de schapen hem niet eigen zijn, de naam van herder alleen aan de eigenaar wordt toegekend en zo ieder menselijk herder als huurling schijnt te worden voorgesteld. Wij merken aan dat zeker onder mensen er niet een is, die van zichzelf op de naam van een herder aanspraak mag maken (Hoofdstuk 21: 16) en die het toch doet komt nooit boven het karakter en de positie van een huurling; het is de zwaarste veroordeling van de gehele hierarchischen geest (1 Petrus . 5: 2 v.). Daarentegen is er ook een toestand, waarin de mens niets is dan een werktuig van de eigenaar van de schapen, zijn plaatsbekleder bij de kudde; en als hij nu met Zijn hart die plaats inneemt, wordt hij tot een plaatsvervanger van de eigenlijke Herder (2 Kor. 5: 20) en in zoverre zijn de schapen hem werkelijk eigen.

14. Ik ben de goede Herder (vs. 12); en Ik ken de Mijnen, de schapen, die tot Mijn stal behoren (vs. 3. 2 Tim. 2: 19. Amos 3: 2) en wordt door de Mijnen, van degenen, die Mij toebehoren, gekend (vs. 27).

Jezus is de Goede Herder, want Zijn alwetendheid kent de bijzondere behoefte van elk van zijn schapen. O, hoe veel heeft het in, als Hij zegt: "Ik ken de Mijnen (vs. 14)!" Bij name heeft Hij de geroepenen uitgeleid. Eén voor één heeft Hij ze lief. Zoals zij Hem als Zijn eigen schapen allen even dierbaar zijn, zoals Hij ze allen met een zelfde getrouwheid bewaakt en beschermt, zo onderscheidt Hij weer elk bijzonder gestel en krachten en richt de gang van zijn werk daarnaar in. Hij zal het zogende ooi niet één dag afdrijven; het pas geworpen lam niet nopen, het geschorene niet aan de scherpe wind blootstellen. Zoals de profeet zegt: Hij zal de lammekens in Zijn armen vergaderen, de zogenden zal Hij zachtkens leiden (Jes. 40: 11). Troostrijke gedachte voor elk en een ieder gelovige: "Mijn Heiland kent mij; Hij onderscheidt mij niet alleen van die wereld, waarvan Hij mij heeft afgezonderd, maar ook onderkent Hij mij nog in het midden van Zijn gemeente. Al mijn zwakheden kent Hij, al mijn omstandigheden, al mijn behoeften, geheel mijn hart. Wat mij nodig, wat mij nuttig is, weet Hij; welke sterkingen, welke verkwikkingen, welke beproevingen ik, juist ik behoef en wat ik dragen kan. Boven hetgeen ik vermag, zal Hij mij zeker niet verzoeken. Zo is het. Al de schapen hebben maar één zelfde Herder, maar die Herder vermenigvuldigt zich voor de schapen. Zo vele schapen als er zijn, zoveel maal is Hij de Goede Herder. Met een zelfde liefde omvat Hij de gehele kudde, maar de leidingen van deze liefde wijzigt Hij en de gaven van deze liefde deelt Hij uit, "Naardat Hij nodig heeft. " Dezen schenkt Hij kracht tegen de verleidingen van de jonkheid en van de weelde; geen moed onder de beproevingen van de ouderdom en van een moeilijk lot; dezen troost Hij bij de doorn, die hij omdraagt in zijn vlees; anderen bemoedigt Hij bij de zware strijd, die hij te strijden heeft inwendig. Heeft niet een ieder volgeling van de Heer zijn eigen strijd, zijn eigen leed, zijn eigen zwakheid, Zijn eigen doorn? Mijn weg is niet als die van mijn broeder, zijn kruis is niet als het mijne. Maar ook mijn weg moet de zijn niet zijn; Zijn kruis het mijne niet wezen. Die elk van ons kent, heeft elk van ons zijn weg bereid, zijn kruis afgewogen en Hij geeft kracht naar kruis. Er is geen twijfel aan, of het is goed, zoals Hij het maakt. In de hemel zullen wij het inzien. Daar zal aan het Lam, dat geslacht is, een gemeenschappelijke lofzang worden toegezonden, die als

een eenparige, stem veler wateren ruisen zal; maar de Goede Herder zal elk zijn bijzonder loflied hebben toe te zingen, vermeldende de weg, waarop hij door Hem is geleid, het kruis, dat hem door Hem is opgelegd, de tranen, die Hij hem heeft doen wenen en de verkwikkingen, die Hij hem niet onthouden heeft. En wij weten, wij weten elk op onze weg, dat wij niet anders doen dan voor dat lied de stof verzamelen, zowel in valleien van de doodschaduw als aan stille wateren van de rust. Dit sterke ons hart, ook op de moeilijkste wegen, ook bij vooruitzichten, die donker zijn! Dit bewaart ons voor mopperen en tegenspreken! Dit dringt ons om met elke beschikking van Zijn hand winst te doen voor onze zielen! Zolang wij ons zelf niet geheel kennen, niet kennen, zoals wij gekend zijn, weten wij niet wat ons heilzaamst is, maar hoe meer wij onszelf leren kennen op de wegen, waarin Hij ons leidt, hoe meer wij ook de goede Herder zullen leren kennen; hoe meer wij met aanbidding van de harten zullen uitroepen: Gij slechts kunt de goede Herder zijn, want Gij bent de Alwetende, de Wijze!

Jezus zegt: "Ik ben de goede Herder en Ik ken de Mijnen. " Een Oosters herder leert, door bestendig samenzijn met zijn kudde, zijn schapen even nauwkeurig kennen als hij zijn eigen familie, zijn beste vrienden kent. Dit schone beeld, of liever dit belangwekkende feit grijpt Jezus aan en zegt: "Evenals een herder zijn schapen van elkaar weet te onderscheiden en zelfs de verschillende klanken en toonbuigingen van hun blaten kent, zo ken Ik Mijn volk, zo verstrooid als het is door de gehele wereld; ieder van de Mijnen zie Ik en ken Ik zo duidelijk en zo door en door, als waren er geen andere schapen in de wereld, dan die alleen. Van het hoogste gewicht is het, dat woord van de Heer ook op ons toepasselijk te doen worden. Laat ons beproeven, het in onze harten op te nemen en de onvergetelijk rijke betekenis ervan te bevatten en wij zullen er troost, besturing, bemoediging en kracht uit putten. Ook ons door de goede Herder Zijn schapen te horen noemen, is een tocht van duizenden mijlen waard; het bewustzijn van Zijn hoede en zorg deelachtig te wezen, is als een goudmijn in onze harten, waaruit men dagelijks putten kan en die toch niet armer wordt; het is als een zaad, dat, in onze harten neergelegd, daar ontkiemt en vele heerlijke, liefelijke, heilige vruchten draagt voor ons gehele volgende leven, ja, voor de eeuwigheid. En Jezus kent ons allen; niet alleen als God, maar ook als mens, niet alleen, omdat Hij alwetend, alomtegenwoordig is, maar omdat Hij, alwetend, alomtegenwoordig als Hij is, onze oudere Broer is. En "Hij roept Zijn schapen bij name. " Voor ons bewoners van de meer noordelijke landen, klinkt dit vreemd. Wij geven toe, dat een hond gehoor geeft aan het noemen van zijn naam, maar wij kunnen ons slecht voorstellen dat ook een schaap zijn naam kent. Maar men merkt op dat de schapen in warmere, meer oostelijke streken meer vernuft schijnen te bezitten. Op de huidige dag geeft de herder in het Oosten ieder schaap een bijzondere naam en bij het uitspreken van die naam geeft het schaap, dat gewend is, die te horen, er gehoor aan. In de oostelijke landen gaat de herder, in stede van de kudde voor zich uit te drijven, zoals onze herders plegen te doen, voor haar uit en zij volgt hem als haar leidsman en gids naar de plaats, waar hij haar voeren wil. En zo goed kennen de schapen de stem van hun herder, dat zij, als een vreemdeling hun namen uitsprak, hem niet zouden volgen. Elk waarachtig Christen kan, wanneer hij een rede hoort uitspreken, begrijpen of zij de weerklank van Christus’ stem is, of de redenaar de toon aanslaat, waarin de Verlosser tot de Zijnen spreekt en zo wij waarlijk Christenen zijn, zullen wij ons dikwijls niet ergeren aan zonden tegen de regels van de taal, aan minder welsprekende uitdrukkingen, of aan slecht gekozene beelden; de Christen let op iets, verheven boven dat

alles; en als hij in die rede Christus' stem erkent en in haar waarheden het levende brood smaakt, vergeeft hij verder alle onvolkomenheden en is dankbaar, dat een dienaar van de éne algemene Herder door dezen gevolmachtigd, woorden van het eeuwige leven tot hem spreekt.

15. a) Zoals de Vader Mij kent, zo ken Ik ook de Vader (vgl. Hoofdstuk 14: 20; 15: 10; 17: 8 en 21); en Ik stel, omdat Ik de Mijnen in erkennende liefde Mij toeëigen en opdat zij ook weer Mij in erkennende liefde kunnen aannemen (Hoofdstuk 6: 51 vv.), Mijn leven voor de schapen; zo vervul Ik de eis in vs. 12 voorgesteld, voor degene, die de goede Herder wil heten.

a)MATTHEUS. 11: 27. Luk. 10: 22. Joh. 6: 46; 7: 29.

Nadat Christus Zich van de huurling heeft onderscheiden, wordt hier de eerste zin van vs. 12 weer opgenomen met een bijvoeging, die Zijn opoffering motiveert. De tedere liefdebetrekking, de innige gemeenschap, waarin Jezus met Zijn schapen staat, vormt de grond voor het: "Ik stel Mijn leven voor Mijn schapen; " deze verhouding wordt uitgedrukt door "kennen" en "gekend worden. "

Deze wederkerige bekendheid en erkenning is echter zo groot en innig, dat zij alleen met de wederzijdse vertrouwde bekendheid tussen de Zoon en de Vader wordt vergeleken.

Het kennen en erkennen is een beweging van de geest, die de verhouding van verwantschap ten grondslag heeft en werkelijk een geestelijk onderzoek van het voorwerp van kennen en een toeëigenen daarvan in zich sluit; tegenover het schepsel gaat deze beweging van God uit en de menselijke erkenning van God volgt op Zijn trekken en is het erkennend, toestemmend en aannemend antwoord daarop.

De Heere kent de Zijnen, dat wil zeggen: er is in hen niets, dat voor Hem ontoegankelijk en verborgen zou zijn; zij zijn voor Hem geheel open en te doorzien; Hij merkt dus elke behoefte, ieder gebrek, elke beweging van de harten; en evenals bij het kennen het object, dat gekend wordt, door het subject, dat kent, gevat en in zich opgenomen wordt tot een blijvende bezitting, zo kent de Heere ook de Zijnen. De Heere spreekt hier zeer bepaald van zodanige schapen, die Hij "de Mijne" noemt; slechts van deze zegt Hij, dat Hij ze kent en dat zij Hem kennen.

Hij kent de Zijnen beter, dan zij zich zelf kennen; ook beter, dan zij elkaar kennen; zeker veel beter, dan de wereld hen kent. Hij kent ze niet van horen zeggen, niet uit berichten van anderen, maar onmiddellijk, persoonlijk, als de alwetende Heere, voor Wie hart en leven openligt als een opengeslagen boek. Maar niet alleen kent Hij de Zijnen zo nauwkeurig, omdat Hij alles weet en kent, maar voornamelijk daarom, omdat Hij ze zo lief heeft, liever dan Zijn eigen leven; want alleen die kent men echt, die men lief heeft; met die heeft men deelneming en diens noden en wensen gaan evenzeer ter harte, als waren ze eigen.

Zijn hart, dat meer dan een moeder mint, dreef Hem van Zijn troon naar deze aarde. De nood en de smart van de zondaars bewoog Hem in hun plaats een vloek te worden. Hij ging in het

lijden en smaakte de door ons verdiende dood. Zo wordt de betekenis van het: "Ik stel Mijn leven voor Mijn schapen", tot die van een schuldoffer, dat Hij, hen ten zegen, tot hun verzoening brengt (Jes. 53: 10. 1 Joh. 2: 2). Naar de bedoeling doelt dit schuldoffer tot verzoening voor de zonde op alle mensen, zoals ook in ruimere zin het: "Ik ken de Mijnen", op alle mensen kan doelen (Hoofdstuk 2: 24 vv.): Hij staat tot ieder in de betrekking van weten en van liefde. Maar werkelijk komt Zijn schuldoffer alleen de Zijnen in de engere zin van het woord ten goede en dat zijn zij, die nu ook Hem kennen. Zo'n kennen van Hem zal alleen bij hen plaats vinden, die in een zekere wederkerige betrekking tot Hem staan, die uit bewustzijn van die nood komen, waarin Hij Zich omwille van Hen heeft begeven en deze hulp in geloof aannemen, die Hij hen heeft aangebracht, die eveneens naar Hem gaan, als Hij tot hen gegaan is en eveneens Zijn eigendom willen worden, als Hij hun eigendom is geworden. Zonder een vatbaar zijn van de ziel, een geopend zijn voor het voorwerp, dat zij wil kennen, zonder een waarachtig indringen daarin, wordt het slechts in zijn uitwendige openbaring, op zijn oppervlakte, niet in de diepte van Zijn wezen begrepen. Maar is het willen kennen een liefhebbend onderzoek van de zaak, probeert men het als het ware met de hand van de ziel aan te grijpen, opdat het een eigendom wordt, zo ontstaat ook een zekere omkering van het eigen wezen in dat van de gekende zaak als onmiddellijk gevolg. Om de wederzijdse betrekking, waarin Hij tot Zijn "eigen" schapen staat (zoals Hij ze volgens de grondtekst in de tweede helft van vs. 3 en in de eerste helft van vs. 4 genoemd heeft) en waarin nu weer deze ten gevolge van de kennis van Hem tot Hem komen, beroept Zich de Heere op de wederzijdse verhouding, die tussen de Vader en Hem bestaat. Omdat het "zoals", waarmee Hij de vergelijking begint, niet een eenvoudige vergelijking, maar een wezenlijke gelijksoortige bedoelt, doelt Hij niet zozeer op de goddelijke, voorwereldlijke betrekking tussen de Vader en Hem, die toch voor onze tegenwoordige aardse toestand onbegrijpelijk is, maar op de verhouding van de Vader tot Hem als Zoon des mensen (vs. 17; 15: 9 vv.). De Vader kent de Zoon onder het kleed van de geringste knechtsgestalte, kent Hem zelfs aan het kruis als Zijn lieve Zoon. Zo kent de goede Herder de schapen als de Zijnen midden in hun ellende en in hun jammer, in hun zwakheid en zondigheid, ja, in de kaken van de dood; en zij kennen Hem evenals Hij, zelfs toen Hij in het dal van de dood wandelde, toch de Vader kende. Waarlijk een wonderbare kennis!

16. Ik heb, als loon Mij gegeven daarvoor, dat Ik Mijn leven voor de schapen stel (Jes. 49: 1 vv. 53: 10 vv. Ps. 2: 7 v.), nog andere schapen, die van deze stal niet zijn, die nog buiten Israëls gemeenschap staan en vreemdelingen zijn over de verbonden van de belofte (Efeze. 2: 12). Deze moet Ik ook, als Ik verhoogd zal zijn van de aarde en Mij alle macht in hemel en op aarde zal gegeven zijn (Hoofdstuk 12: 32. MATTHEUS. 28: 18 vv.), tot de schapen of in verbintenis met het volk Van God (Hoofdstuk 11: 52) toebrengen door de boodschap, die Ik door Mijn dienaars tot hen laat komen (2 Kor. 5: 20 v.). En zij zullen in gelovig aannemen van zo'n boodschap Mijn stem horen; a)en het zal na verbreking van de omheining, die tot hiertoe daar tussen was (Efeze. 2: 14) worden één kudde en één herder. Er zal een heilige, Christelijke kerk worden opgericht, uit gelovige heidenen zowel als uit gelovige Joden bestaand (Hebr. 13: 20).

a)Ezechiël. 37: 22.

Niemand verachte het kleine hoopje van de Zijnen! De discipelen, de blindgeborene en wie Hij nog meer de ogen heeft opengedaan om Zijn heerlijkheid te zien en de oren heeft geopend tot het horen van Zijn stem. Slechts een kleine kudde uit de verloren schapen van het huis Israël was rondom Hem vergaderd; de meesten kenden Zijn spraak niet (Hoofdstuk 8: 43). Maar wacht! Niet alleen de vele duizenden Joden (Hand. 21: 20), schapen uit dezen stal, van wier toekomstig gelovig worden Hij Zich bewust is, kent Hij reeds als de Zijnen; maar Hij heeft ook nog andere schapen, die van deze stal niet zijn, eigenlijk uit geen enkele omtuining, omdat zij kinderen Van God zijn, verstrooid in de heidenwereld (Hoofdstuk 11: 52). Hij bezit ze, ze zijn reeds de Zijnen; want Hij weet dat de Vader ze Hem heeft gegeven, opdat zij door het geloof in Zijn naam macht verkrijgen om kinderen Van God te worden.

De beperking van zijn werkzaamheid tot Israël (MATTHEUS. 10: 5; 15: 24) zag Christus met zijn dood opgeheven; als de verhoogde Christus werd Hij geopenbaard als de Herder van de volken.

Niet dat de zaligheid van Israël heen en tot de heidenen zou overgaan, maar dat de heidenen tot de zaligheid van Israël zullen geleid worden, zegt de Heere overeenkomstig het profetisch woord (Jes. 2: 2 vv. Micha 4: 1 vv.). Hij heeft een kudde van zielen, Hem door de Vader gegeven, ook buiten dezen stal. d. i. buiten de omheining van de wet en deze moet Hij ook toeleiden. Om het begrip van de goede Herder, die dezelfde is als het "Licht der wereld" (Hoofdstuk 8: 12) volledig te ontwikkelen, beperkt Hij het begrip van de kudde nog, dat de wolven en huurlingen in Israël zijn buitengesloten en aan de andere kant verwijdt de Heere het zo, dat de uitverkorenen van de heidenen mee worden ingesloten.

De derde gelijkenis, die de roeping van de heidenen aankondigt, wordt zo de tegenhanger van de eerste, die de strijd tussen de Kerk en Israël beschreef.

Het heet niet "een stal", maar "een kudde. " De Heere wil de heidenen niet in de Joodse theocratie inleiden, maar Joden en heidenen op één weide leiden en daar door Zijn woord weiden.

Men moet Zijn woorden van de één kudde en de éne Herder niet zo verstaan, dat de gehele wereld en alle mensen in Christus gelovig zullen worden, want wij moeten altijd het heilige kruis hebben, zodat het grootste gedeelte bestaat uit degenen, die de Christenen vervolgen; maar dat wordt één Herder en één kudde genoemd, dat God allen, die het Evangelie geloven, om Christus’ wil tot kinderen wil aannemen, of het Joden of heidenen zijn, want dat is de ware enige godsdienst, deze Herder en Zijn stem te volgen.

Het woord van Christus doelt volgens de samenhang op de vereniging van de gelovigen uit Israël en uit de heidenen tot één gemeente. Dat de zin ook een verdere toepassing duldt op voorvallen in de Christenheid die nog tot de toekomst behoren, op de toekomstige opheffing van alle splitsingen onder de Christenen, zal men niet mogen uitsluiten, want wat in Efeze 4: 3-6 staat, moet toch ten slotte nog eens tot die vervulling komen, waarop van de beginne gedoeld was.

Als de Christelijke gemeente dit woord van haar Heer als een profetie heeft beschouwd, dat zijn gehele vervulling nog tegemoet ziet, dan heeft zij daarin niet gedwaald, hoewel het reeds vervuld is het feit, waarvan Paulus in Rom. 11: 17 vv. spreekt. Niet alleen toch duurt het vergaderen nog voort, de éne kudde is dus nog altijd in haar wording. Niet alleen verwachten wij verder een feit van de terugbrenging van degenen, die nu niet meer tot de kudde behoren, sinds zij hebben opgehouden Gods gemeente te zijn, namelijk de bekering van Israël; maar wij zijn ook gerechtigd om nog een toekomst te hopen voor de eenheid zelf, die hier beloofd is. Paulus was niet tevreden met de vergadering van de heidenen tot de gemeente Van God, zoals die zich in Israël vormde, maar probeerde door de inzameling van de liefdegaven van de heiden-Christenen de eenheid van beide delen nog inniger te maken en te bevestigen. Hij zag dit niet aan als iets, dat hij ook kon laten, maar als iets noodzakelijks, dat met zijn bijzondere roeping hem was opgedragen. Hij spreekt (Efeze 4: 13) van een eenheid van geloof en van kennis, die een zaak van de toekomst is, waardoor de gemeente opgroeit. Hierdoor zijn wij gerechtigd te mogen menen, dat in dit woord een geschiedenis vervat is van de eenheid van de kudde, in die zin, dat het verder gaat dan de eenheid, die met de objectieve heilsgoederen gegeven is en de eenheid bedoelt van het subjectief bezit van de zaligheid en de gemeenschap van de liefde.

Naar onze overtuiging kan deze toekomst niet vervuld worden, voordat de volheid van de heidenen is ingegaan, wanneer geheel Israël zal zalig worden. Tot zolang blijven alle menselijke pogingen, om die eenheid teweeg te brengen, vruchteloos en maken de scheiding eer erger dan beter, zoals dan ook een eenheid van het subjectief bezitten van de zaligheid in volledig begrijpen van de inhoud van het geloof pas dan mogelijk is, als bij de juiste theologie, antropologie, soterologie en soteriologie (leer van God, van de mens, van de Heiland en van de verlossing) ook de ware eschatologie (leer van de laatste dingen) komt. Deze zal bij de geloofsarbeid van de kerk ook nog het scheiden en lichtgeven aanbrengen en zowel van afzonderende en reinigende als van volmakende en bevestigende invloed zijn. De rechte eschatologie is echter niet eerder te verkrijgen voordat de afgebroken natuurlijke takken weer in de enige olijfboom zijn ingeënt. Zodra dit zal gebeuren, zal uit de tot hiertoe bestaanden toestand van de algemene kerk diegene moeten worden afgezonderd, die Israëls latere positie in het rijk Van God heeft gepreoccupeerd, of zich tevoren wederrechtelijk heeft aangematigd. In Zach. 5: 5 vv. wordt in een gezicht deze afzondering aangekondigd en wordt tevens aangewezen, dat dit deel van de kerk zich nu tot de Babylonische hoer (Openbaring . 17: 1 vv.) ontwikkelt; om deze te worden bezat zij wel reeds duidelijk allen aanleg en voorbereidend streven, maar in werkelijke vorm was zij het toch nog niet. In de afdeling, die aan dat gezicht voorafgaat (Zach. 5: 1-4), is echter ook voorgesteld, wat zal plaats hebben in het tweede deel van de algemene kerk - die aan het evangelie, volgens de getuigenis van de apostelen naar hare grondstellingen vasthoudt, maar door dieven en meinedigen zodanig is verward en onderdrukt, dat het de waarheid niet tot haar volle ontwikkeling en het Christelijk leven niet tot een echt doorbreken kan brengen - om van dergelijke hinderpalen vrij te worden en tot het doel van zijn roeping te komen.

17. Daarom heeft Mij de Vader lief, omdat Ik a) Mijn leven afleg, opdat Ik het wederom nemen zal; juist daarom rust de liefde en het welbehagen van de Vader op Mij, omdat Ik als de goede Herder Mijn leven overgeef voor de schapen en het ook overgeef met het bepaalde

doel, om meteen de werkzaamheid van het weer vergaderen van de verstrooiden (vs. 12) en van het bijeenbrengen van de schapen, die zich buiten de stal bevonden, (vs. 16) te beginnen in de opstanding.

a)Jes. 53: 12.

Zie hier de macht van Christus. Hij had macht om Zijn leven te behouden, zodat het niet van Hem kon worden genomen, zonder Zijn eigen toestemming. Hij had macht Zijn leven af te leggen, dat bleek toen Hij met luider stem riep en de geest gaf. Hij had macht dat te doen. Wij hebben de vrijheid niet dat te doen, maar Christus heeft soeverein gezag, om over Zijn eigen leven te beschikken naar het Hem behaagt. Hij heeft macht het weer te nemen. Wij hebben het niet; ons leven als het afgelegd is, is als water, dat op de grond is uitgestort; maar Christus kon Zijn leven terugnemen. Zie hier de genade van Christus. Hoewel niemand Zijn leven van Hem kon wegnemen volgens recht, noch het door geweld Hem ontrukken, legde Hij het af van Zichzelf tot onze verlossing. Hij offerde Zichzelf op om onze Zaligmaker te zijn. "Heere! ik kom. " En omdat de noodzakelijkheid van onze toestand riep, offerde Hij Zichzelf op tot een zoenoffer. "Hier ben Ik, om Uw wil te doen, o God!" door welken wil wij zijn geheiligd (Hebr. 10: 10). Hij was zowel de offeraar als het offer, zodat de aflegging van Zijn leven de opoffering van Zichzelf was.

18. Niemand, noch uit de zichtbare, noch uit de onzichtbare wereld, die over Mij macht zou hebben (Hoofdstuk 19: 10 v. ; 14: 30 v.), neemt het van Mij, alsof Ik het zou moeten overgeven, maar Ik leg het van Mijzelf af en zo zal ook niemand, noch in de zichtbare, noch in de onzichtbare wereld, Mij kunnen verhinderen het wederom te nemen. a) Ik heb tegenover alle geschapene machten de macht het af te leggen en heb macht het weer te nemen. Dit gebod, om eerst Mijn leven over te geven en het dan weer te nemen, heb Ik van Mijn Vader ontvangen en nu heeft Hij Mijlief, omdat Ik Zijn gebod zo bereidvaardig en nauwlettend volbreng.

a) Joh. 2: 19.

Het begrip van een vrijwillige gift lag in de uitdrukking Zijn leven afleggen, opgesloten. Maar het was mogelijk dat deze belangrijke gedachte door het beeld, waarvan Jezus gebruik gemaakt had, minder helder uitkwam. Want niet slechts grote liefde, ook zwakheid blijkt uit de dood van de herder, die zich door het wilde dier laat verscheuren, om van de kudde tijd te geven zich te redden. Om deze oorzaak stelt Jezus, voordat Hij Zijn rede eindigt, met opzet en nadrukkelijk in het licht, dat Hij Zich geheel uit eigen beweging aan de dood onderwerpt en met Zijn besluit om het leven af te leggen, is gelijktijdig het andere verhouden, om het weer te nemen. Daarom bemint hem de Vader. De Vader bemint de Zoon ongetwijfeld eeuwig, maar nadat Hij eenmaal mens geworden is, kan de Zoon dan alleen door Hem bemind worden en op Zijn goedkeuring hopen, als Hij als Zoon des mensen aan al de eisen van Zijn nieuwe toestand volkomen voldoet. Omdat Hij aan de gevallen mens in alles gelijk geworden is, kan Hij dit alleen doen door het afleggen van Zijn leven; en is de Zoon altijd bereid Zich van deze verplichtingen, die de liefde Hem oplegt, te kwijten, ook de Vader keurt Zijn gedrag onvoorwaardelijk goed. In deze zin noemt Paulus de dood van Jezus "een offer van

welriekenden reuk" (Efeze 5: 2). Ten onrechte meenden Calvijn en De Wette, dat de laatste woorden: "over het weer aan te nemen", niets meer waren dan een toevoegsel, dat het gevolg van Christus' dood deed kennen. Niets geeft ons recht de zin van omdat in die mate te verzwakken. Maar evenmin staat het ons vrij deze laatste woorden zodanig op de voorgrond te plaatsen, dat zij aan het denkbeeld, waarvan zij afhangen: "Ik geef Mijn leven", alle betekenis ontnemen. Om de zin goed te begrijpen is het nodig op deze manier te omschrijven: "Mijn Vader bemint Mij, omdat Ik Mijn leven geef en omdat Ik het geef, ten einde het weer aan te nemen. " De liefde van de Zoon, die Hem beweegt Zijn leven af te leggen, behaagt de Vader in hoge mate. Maar dit zou de goedkeuring van de Vader niet wegdragen, als deze niet overtuigd was dat de Zoon het oprecht en bepaald voornemen had om Zich later opnieuw in het bezit te stellen van het door Hem afgelegde leven. De liefde, die een vriend beweegt zich voor zijn vriend aan enig gevaar bloot te stellen, zal hem evenzeer dringen alle pogingen aan te wenden, om zich weer bij deze vriend te voegen, nadat hij hem gered heeft. Die zijn leven uit liefde aflegt, doet dit alleen ten einde later te herleven. De liefde, die geen andere vereniging ten doel had, zou van slecht gehalte zijn en God niet kunnen behagen, die Liefde is.

Maar is dit de ware bereidwilligheid om Zich op te offeren, die het leven overgeeft, om het weer te ontvangen? Ja juist deze! De Vader zou geen welbehagen hebben in die wanhopende zelfopoffering, die geen vertrouwen op opstanding in zich heeft. Zo'n opoffering is van ethisch bevreesd zijn vergezeld, is nooit geheel waar, is geen overgave in de hand van de eeuwige geest, van de bewuste liefde, maar een overgeven van het leven in de gloeiende armen van de Moloch. De ware bereidwilligheid tot opoffering draagt het zegel van vertrouwen op de opstanding in zich en beide in hun identiteit drukken die heldhaftige liefde van de Zoon tot de Vader uit, die moedig Zich tot de Vader verheft boven het leven van de wereld en waarin zich de liefde van de Vader tot de Zoon volkomen afspiegelt.

Het terugnemen van het leven door de Zoon is niet slechts een gevolg of loon van de gehoorzaamheid, maar van de beginne in Zijn voornemen begrepen, door Hem bedoeld; want een Verlosser, die in de dood was gebleven, kon niet onze Redder uit de dood zijn. Dit bedoelde en van de beginne zekere "weer levend worden" ontneemt aan de dood niets van zijn waarde en gewicht. Altijd is en blijft het de hoogste daad van gehoorzaamheid van het geloof en de sterkste overgave, die de Zoon des mensen geven kon. Het ontneemt toch aan de zelfverloochenende overgave van de martelaars niets van de zedelijke waarde, dat zij het vertrouwen hadden op het eeuwige leven en de opstanding. Toch gaven zij gelovig hun leven in de dood en dat hun geloof niet beschaamd zou worden, verwachtten en hoopten zij van Gods waarheid en trouw. Zo is ook Jezus' dood en opstanding in de liefderaad Van God besloten en omdat de Zoon in vrije onderwerping onder de wil van de Vader beide op Zich neemt, daarom heeft de Vader Hem lief.

De grond van deze liefde Van God ligt dus niet alleen in de opoffering van de Zoon op zichzelf, maar - omdat alleen zó het herdersambt volgens Gods raadsbesluit tot aan de gehele, in vs. 16 vervatte voltooiing door Hem kan worden volbracht - daarin, dat de goede Herder bij de overgave van Zijn leven gewillig is dat weer te nemen, om Zijn herdersambt te vervullen tot het laatste doel, dat de gehele mensheid als Zijn kudde omvat.

Evenals de Zoon macht had Zijn leven in die zin te bewaren, dat Hij door verandering onmiddellijk uit het aardse leven in het hemelse ware overgegaan, zonder de dood te smaken, zoals Henoch en Elia (Gen. 5: 24; 2 Kon. 2: 11), zo zou Hij ook macht hebben gehad, nadat Hij de dood vrijwillig had geleden, onmiddellijk van hier tot Gods troon te worden overgezet, zonder eerst weer in het aardse leven terug te keren en iets dergelijks als Mozes (Deut. 34) te ondervinden: maar Hij heeft Zijn leven teruggenomen, om eerst nog de veertig dagen tussen opstanding en hemelvaart hier door te brengen. Hij wilde de verstrooide kleine kudde weer verzamelen, het door de wolf aangegrepene hem ontrukken (Hoofdstuk 21: 1 vv.), de doop instellen, waardoor Hij ook ons deze schapen toebrengt en zo bewerken, dat Zijn dood niet het einde van Zijn werk, maar de doorgang tot voltooiing daarvan was (Joh. 16: 20 vv.). Zijne opstanding, voorafgebeeld door Jona, toen de vis hem aan land spuwde (Jona 2: 10), behoorde dus nog mee tot Zijn verlossingswerk, dat Hij volgens het raadsbesluit van de Vader geheel en volkomen volbracht. Ten opzichte van de opstanding is het anders wel de vaste uitdrukking van de Heilige Schrift, dat de Vader Hem uit de dode heeft opgewekt (Hand. 2: 32; 4: 10; 10: 40. Rom. 6: 4); maar evenals bij Zijn sterven de mensen Hem slechts zo in de dood hebben gebracht, dat zonder Zijn wil het ter dood leiden niet had kunnen gebeuren, zo heeft ook de Vader Hem uit de dood in het leven teruggeroepen met Zijn eigen bewilliging. Doding zowel als opwekking zijn Hem overkomen; maar Hij heeft beide niet alleen vrijwillig ondergaan, maar is ook die beide tegemoet gegaan en heeft ze mee doen komen, zodat de uitdrukking: "het leven weer nemen" niet betekent het aannemen van iets, dat Hem wordt gegeven, maar van de opwekking als daad van de Vader, gaat een aannemen van het leven van de kant van de Zoon, die deze wereld weer zoekt, als daad vooraf. Tegenover de mens heeft Jezus macht Zijn leven af te leggen en macht het weer te nemen, van die macht geeft Hij zichtbare proeven bij Zijn gevangenneming in hetgeen in Hoofdst. 18: 4 vv. verteld wordt en als Hij nu sterft, neemt noch Kajafas, noch Pilatus, noch de wereld, noch de vorst van deze wereld, die het geweld van de dood heeft, Zijn leven van Hem, maar Hij geeft het van Zichzelf, Hij doet dit ten eerste, doordat Hij degenen, die Hem willen doden, niet wederstaat (Jak. 5: 6) en vervolgens bij het werkelijk sterven van Zijn aan de dood niet onderworpen leven Zich geeft (Hoofdstuk 19: 30; Luk. 23: 46). Deze macht daarentegen openbaart Hij, terwijl noch hel en graf Hem in de dood houden, noch het zegel van het graf en van de landvoogd wacht Hem bij de opstanding kunnen terughouden. Tegenover de Vader kent de Zoon Zich gebonden, gebonden door het van Hem ontvangen gebod, maar ook is de gehoorzaamheid, waarmee Hij Zich aan dat gebod onderwerpt een vrijwillige, omdat Hij Zich aan de wil van de Vader overgeeft en daarom is de liefde van de Vader Zijn loon.

De Heere verklaart hiermee dat Hij, ofschoon Hij alles vrijwillig doet, nochtans niets eigenwillig doet. Hij heeft alles van de Vader ontvangen, tot zelfs het gebod om vrijwillig en eigenmachtig Zijn leven af te leggen en terug te nemen. Wij staan altijd opnieuw verbaasd over de vereniging door de Heer in Zijn uitdrukkingen en daden, van Zijn Zoonschap en van Zijn eenswezenheid met de Vader. Geen geschapen wezen kan over zijn leven beschikken en na eens het leven te hebben afgelegd, het terug nemen, dit gaat aller schepselen macht te boven. Christus is dus God en toch is Hij de Zoon, die voor Zichzelf niets anders kent dan de wil van de Vader. Zo was en dacht en sprak Hij van alle eeuwigheid en nu ook in Zijn mensheid. De Godheid en mensheid zijn in Christus geen twee afzonderlijke naturen, die elkaar in Hem ontmoeten, en naast elkaar staan en afgezonderd blijven. Nee, zij zijn twee

afzonderlijke naturen, die door de Heilige Geest niet vermengd maar verenigd zijn tot een eenige persoonlijkheid: de enige persoonlijkheid van Christus. Christus is de Godmens. Hij had niet kunnen lijden zonder mens te zijn. Hij had niet voor de zonden kunnen lijden zonder God te zijn. Hij liet Zijn mensheid verbrijzelen op de rots van zijn Godheid en met Zijn Godheid herstelde Hij Zijn mensheid. Daarom wil ook Christus Zijn lijden en sterven niet beschouwd hebben dan in Zijn gemeenschap met de Vader. Beiden hebben elkaar lief, beiden haten de zonde en de Vader geeft de Zoon over in liefde, niet ten koste van Zijn recht, maar met de verheerlijking van al Zijn volmaaktheden en de Zoon geeft Zichzelf over uit liefde tot de Vader, met erkenning en voldoening van Zijn recht. Er zijn zelfs vrome mensen, die gezegd hebben dat de Godheid van Christus Zijn mensheid niet ondersteund heeft, omdat anders Zijn lijden en sterven niets verdienstelijks gehad zou hebben. Nestorius heeft velen ook tot deze dwaling gebracht. Maar niets is duidelijker dan dat zonder de Godheid van Christus het lijden voor de zonden onmogelijk geweest was; alleen door de eeuwige Geest kon Christus Zichzelf aan God onstraffelijk opofferen (Hebr. 9: 14); het is Zijn Godheid die aan Zijn offerande een allerhoogste, oneindige waarde gaf.

Wat een dierbare verzekering! Noch de hoogste menselijke macht, noch de boze zelfs, niemand kan ons als wij geloven, de erfenis van het eeuwige leven ontweldigen. Wat een werkdadige kracht ligt er in deze overtuiging, om vrede te schenken aan onze ziel en om ons aan te moedigen in onze heiligmaking. Beschouwen wij van naderbij de grondslag, waarop Jezus Zijn betuiging rusten doet. "Niemand kan ze rukken uit de hand van Mijn Vader. " Dit beeld stelt ons God voor, als ons in Zijn hand dragend. Het is daarom Hij, die ons vasthoudt en niet wij, die ons vasthouden aan Hem. Voorts was het om ons te grijpen, noodzakelijk, dat Hij de eerste stap deed tot ons en niet dat wij de eersten waren om tot Hem te gaan. Deze dubbele onderscheiding is van hoog gewicht. Veronderstellen wij dat de mens de eerste wezen moest om zich tot God te keren en dat Hij uit eigen beweging de band van de Heere vatten moest! Wat zal Hem dan een waarborg schenken, dat die God, die niet de eerste geweest is om hem op te zoeken, maar die Zich slechts door hem heeft laten grijpen, hem niet eenmaal, bijvoorbeeld na het verval tot enige zware zonde, verstoten zal? Wie zal hem verder verzekering geven van de gezindheid van een God, aan wie hij door de kracht van zijn smekingen verbidden moet? De mens zou, in dat geval, altijd in een toestand van gejaagde vrees moeten verkeren. Maar heeft nu, omdat het tegenovergestelde plaats vindt, God ons niet op het krachtigst getoond onze zaligheid te willen, door zelf haar tot stand te brengen, verre van aan ons of enig ander wezen dat gewichtig werk te betrouwen? Mogen, kunnen wij zelfs wel veronderstellen dat God ophouden zal ons lief te hebben, wanneer wij weten dat Zijn liefde ons opgezocht en bij de hand gehouden heeft, terwijl wij als vijanden Hem haatten? Maar vestigen wij ons oog op een tweede veronderstelling, die minder donker is dan de eerste! Nemen wij aan dat God ons de reddende hand toestak, alleen ons ten plicht stellend om haar aan te grijpen en ons daaraan bestendig vast te houden! De vrees zou dan later nooit uit ons hart gebannen kunnen zijn, want hoewel God ons dan tegemoet kwam, was onze redding toch geheel van ons vasthouden aan Hem afhankelijk en stond het voor ons te vrezen, dat, als de oneffenheid van de weg, of de zwakheid van onze voeten ons uitglippen en de Vaderhand loslaten deed, wij ten slotte opnieuw in onze staat van verlatenheid zouden vervallen zijn. Maar Gode zij dank, ook dit is de weg tot zaligheid niet. Nee, God doet niet alleen de eerste stap tot ons, maar bovendien is Hij het, die ons grijpt, ons vasthoudt en draagt

in Zijn almachtige hand. Hij, die het hemelruim met wereldbollen vulde en alle in hun banen houdt, is dezelfde, die ons staande houdt op de weg van de zaligheid, waaruit wij evenmin uitwijken kunnen als onze aarde uit de haar gestelde loopkring. Wat een aanmoediging ligt in deze waarheid, om, alle vrees en bezorgdheid afleggend, met blijmoedig vertrouwen, vorderingen in heiligmaking te maken. Als enig denkbeeld in staat is om, onder de zegen van God, het hart met vrolijkheid en door die vrolijkheid het leven met liefde en goede werken te vervullen, o het moet wel de overtuiging wezen, dat God ons gegrepen heeft en vasthoudt en dat niemand ons uit Zijn hand rukken kan. Een mens geleidt zijn zoon langs een enge weg, van alle kanten van afgronden omgeven. Het kind plaatst op het steile en gevaarlijke pad slechts met vrees de ene voet voor de anderen; maar zijn vader vat hem bij de hand, omsluit die met kracht en zegt: "Treed moedig voort en vrees niet. Ik houd u vast, zet de voet op die rotspunt, spring over deze vloed, schrik voor de duisternis niet!" Bij deze toespraak vat het kind moed, zijn voeten krijgen vastheid, hij loopt, hij springt van rots op rots, maar de hand van zijn vader houdt hem, daarom is hij zonder vrees, zelfs op het ogenblik dat hij in een onpeilbare afgrond neerziet. Zie daar het beeld van de Christens, gegrepen, gesteund, gedragen door de hand van God! Hij weet dat het pad van het leven nauw, de strikken van de verzoeking vele, de poelen en afgronden van de zonde diep zijn, maar hij weet ook dat God hem niet verlaten kan en, wat dan ook gebeuren moge, de vrees zal hem nimmer geheel, tot wanhoop toe, overmeesteren, want, zo zeker hij weet dat God bestaat, zo zeker ook weet hij dat Deze verhoeden zal, dat hij niet nederstort op de bodem van de poel des verderfs. Zo dan gaat hij vertrouwend voort, als de weg effen en gemakkelijk is en dat vertrouwen blijft bij hem, hoe moeilijk de weg wordt, zelfs al valt hij op menig punt; maar wanneer, hoe zwaar hem dit, door onbedachtzaamheid overkomen moge, altijd staat hij op, bekrachtigd door de overtuiging dat God hem niet begeven kan. Zo zal hij, zonder zijn tijd in de zielsangsten van de wanhoop te verliezen, terstond zijn reis voortzetten, sterker zelfs en beter gewapend, door de treurige ondervinding van het verledene. Daarom, moed gehouden, mijn Christen!. . . . . maar, mogelijk heeft u deze heilige verzekerdheid nog niet, mogelijk twijfelt u nog aan uw zaligheid. Het is zo, u zou het geloof kunnen bezitten, zonder nog tot de stellige overtuiging gekomen te zijn, dat u behouden bent. Maar houd wel voor ogen, dat, zo alle Christenen haar niet bereiken, nochtans allen ertoe geroepen zijn en dat het de wil van de Heere is, dat u deelt in de geloofsovertuiging van Paulus, die hem zeggen deed: "Ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Van God, die de Heiland getuigen deed: dat niemand Zijn schapen uit de hand van Zijn Vaders rukken zou.

19. Er kwam dan weer, evenals reeds in Hoofdstuk 9: 16, tweedracht onder de Joden, die bij het gesprokene sinds Hoofdstuk 9: 35 waren tegenwoordig geweest, omwille van deze woorden, die Jezus tot hen sprak.

20. En velen d. i. de meesten van hen herhaalden de beschuldiging, die zij reeds meermalen hadden laten horen (Hoofdstuk 7: 20; 8: 48 en 52) en zeiden: Hij heeft de duivel; Hij is door een boze geest bezeten en is ten gevolge daarvan uitzinnig, dat Hij zulke dwaze woorden uitbrengt; wat hoort u Hem? wij zullen Hem laten lopen, niet verder om Hem ons bekommeren.

21. Anderen, dieper getroffen door de goede Geest, die uit Hem sprak, zeiden: Dit zijn geen woorden van een bezetene, wat u van Hem hoort en bij dit getuigenis in woorden komt ook het getuigenis van Zijn werken, zoals wij dit straksvoor onze ogen hebben gehad. a) Kan ook de duivel, die volgens uw mening van Hem bezit zou hebben genomen, de ogen van de blinden openen?

a)Efod. 4: 11. Ps. 94: 9; 146: 8.

De woorden van Jezus waren zo onbeschrijfelijk eenvoudig en toch zo hoog, dat het bij allen begon te duizelen, als Hij ze zo hoog wilde opvoeren. Velen meenden alleen onzin in deze woorden te vinden. Hij heeft een duivel, Hij raast! wat verspilt u nog tijd om naar Hem te horen?" zo sprak men in deze groep. De vrienden van Jezus daarentegen zeiden: "Deze woorden zijn geen woorden van een bezetene. " Toch waren zij zeker nog nauwelijks in staat die te begrijpen; zeker zouden zij zich tevergeefs moeite gegeven hebben, om voor zulke tegenstanders zodanige woorden te verklaren. Daarom komen zij het liefst op een daad van Jezus terug, wier bevestigende kracht ook zij niet kunnen loochenen door te vragen: "Kan ook de duivel de ogen van de blinden openen?" Het is alsof zij willen zeggen: het werk van de duivel is een geheel tegenovergesteld werk; zij verblinden de ogen van de blinden steeds meer en meer.

De woorden: "Waarom schenkt u Hem gehoor?" tonen aan, dat de vijanden met grote ongerustheid de gunstige indruk opmerkten, die de gesprekken van Jezus op alle welgezinden maakten. De sprekers in vs. 21 , de welgezinden, beroepen zich op twee gronden. De eerste wordt door hen rechtstreeks aan hun ervaring ontleend, de tweede, die zij door "en bovendien" met de eersten hadden kunnen verbinden, wordt met het oog op tegenstanders aangevoerd, op wie de woorden van Jezus niet dezelfde indruk gemaakt hadden. Zo worden in de uitgestrekte schaapskooi van de theocratie de schapen van Jezus telkens meer van het overig gedeelte van de kudde gescheiden; en het denkbeeld Ik en u, dat in Hoofdstuk 8 op de voorgrond stond, maakt meer en meer voor de uitdrukking plaats, die de nieuwe toestand zeer juist kenmerkt: "Ik en de Mijnen. "

c. Vs. 22-42. Rede van Jezus op het feest van de tempelreiniging en bij de terugtocht van Jeruzalem.

22. En het was daags na het zo-even meegedeelde gesprek het feest van de vernieuwing van de tempel te Jeruzalem. Het was het feest tot herinnering van de vernieuwing van de tempels, dat in het jaar 165 voor Christus door Judas de Makkabeërwas ingesteld en met de 25ste Chisleu, ongeveer in onze decembermaand begon (1 Makk. 4: 36 v.) en het was winter, wanneer men wegens de vele regen niet zoals anders onder de vrije hemel blijven kon (Ezra 10: 13).

De Joden verdeelden het jaar niet alleen in vier seizoenen, zoals wij gewoon zijn te doen, maar ook op een andere manier in zes jaargetijden. 1. De zaaitijd duurde half Tisri tot de eerste helft van Kisleu. 2. Daarop volgde de winter in de tweede helft van Kisleu (Ezr. 10: 13), de dagen van de regens genoemd en duurde tot half Schebath. 3. De koude viel in het

overige van Schebath, Adar en de helft van Nisan. 4. De oogst begon in het tweede deel van Nisan en duurde tot de helft van Sivan. 5. De zomer viel in het overige van Sivan, tot de helft van Ab. 6. Ten slotte de hitte gedurende het overige van Ab, geheel Elzil en de eerste helft van Tisri.

23. En Jezus wandelde om de zo- even genoemde reden in de tempel, a) en wel in het voorhof van Salomo, dat aan de overkant gelegen was 4: 7") en wachtte op een gelegenheid om weer getuigenis van Zichzelf af te leggen.

a) 1 Kon. 6: 3. Hand. 3: 11; 5: 12.

Volgens de grondtekst begint de afdeling met de woorden: "Het werd het feest van de vernieuwing van de tempel te Jeruzalem. " Dit geeft ons recht om aan te nemen, dat hier gesproken wordt van de eerste dag van het achtdaagse feest en dit viel in het jaar 29 na Christus op de 20ste december. Nu had volgens onze berekening de blindengenezing in Hoofdstuk 9: 1 vv. zaterdag de 17de december plaatsgevonden. Zeker had pas de volgende dag het onderzoek door de Farizeeën in Hoofdstuk 9: 13 vv. plaats; op de derde dag viel het in Hoofdstuk 9: 35-10: 21 meegedeelde voor en nu komt met dinsdag de 20ste december het feest, terwijl de Heer, voordat Hij Jeruzalem verlaat, wacht op de uitslag van de zaak, die nu reeds sinds drie volle dagen een onderwerp van bespreking is geweest, maar nog niet tot een beslissing heeft geleid. In het volgende schikt het zich zo, dat "de Zoon van David", de eeuwige Salomo, in Salomo’s voorhof, de enige ruïne die nog van Salomo’s bouw over is, omringd wordt door degenen, die er op uit zijn om deze tempel af te breken (Hoofdstuk 2: 19), waarin alleen de eeuwigheid van het door Salomo gebouwde huis (1 Kon. 8: 13) gelegen is. En het was winter - winter daarbuiten, winter in de harten van de Joden; voor hen was, helaas, de winter niet voorbijgegaan (Hoogl. 2: 11).

24. De Joden dan omringden Hem, met hartstochtelijkheid op Hem aanstormende en zeiden tot Hem: Hoe lang houdt Gij onze ziel op? (woordelijk: heft Gij ze in de hoogte evenals de wind de zee, zodat zich de golven ophopen en over elkaar slaan, d. i. houdt Gij ze in zo’n spanning?) Als Gij de Christus bent, waarvoor Gij volgens Uw gehele optreden U schijnt uit te geven, zeg het ons vrijuit met een korte, ronde verklaring, zonder verder uitspraken te doen, die ons geen duidelijke verklaring over U geven.

Dat de Joden Jezus omringen, is karakteristiek voor hun hartstochtelijk dringen. Hij moet en zal hen te woord staan, de zaak moet eindelijk tot een besluit worden gebracht en zij willen Hem niet laten gaan, voordat dit resultaat bereikt is. Aan de ene kant moest het voor hen zeer moeilijk worden om Christus geheel los te laten. In Hem hadden zij hun liefste hoop, de ziel van hun volksleven (Hoofdstuk 19: 15. MATTHEUS. 27: 22) zien opwaken; gaven zij Christus op, dan was ook weer de verlangde wereldheerschappij op verre afstand. Terwijl zij echter nu naar deze kant werden aangetrokken, voelden zij zich aan de andere des te sterker afgestoten. Wedergeboorte, ontzegging van alles wat zij hadden, dat was de grote eis, die hen werd gesteld. Wendden zij zich tot Christus, dan was al hun weten ijdel, alles, waarop zij trots waren een nietigheid.

Zij voelen dat nog nooit iemand met meer recht de Messiastitel gedragen zou hebben. Als Hij bereid is, zoals zij het zich voorstellen, als Messias op te treden, in alle opzichten aan Zijn roeping te voldoen en het land van de Romeinen te verlossen, zoals Judas de Makkabeër eertijds de tempel van de Syrische ontheiliging gereinigd had, willen zij Hem meteen, nog op dit feest erkennen; maar zo niet, dat Hij Zich onbewimpeld verklaart en toestemt, dat Hij niet de Messias is, ten einde een ieder weet, waaraan zich te houden.

25. Jezus antwoordde hen: Ik heb het u hoewel op onmiddellijke manier, toch duidelijk en ondubbelzinnig genoeg gezegd, dat Ik het ben (Hoofdstuk 8: 24 vv) en u gelooft het woord, dat Ik over Mijzelf zei, niet, maarwijst het als onbetrouwbaar en geheel omvaar af (Hoofdstuk 8: 13 v.). En nu komt bij Mijn getuigenis over Mijzelf nog een ander: De werken, die Ik doe in de naam van Mijn Vader, die getuigen van Mij (Hoofdstuk 5: 36).

25. Jezus antwoordde hen: Ik heb het u hoewel op onmiddellijke manier, toch duidelijk en ondubbelzinnig genoeg gezegd, dat Ik het ben (Hoofdstuk 8: 24 vv) en u gelooft het woord, dat Ik over Mijzelf zei, niet, maarwijst het als onbetrouwbaar en geheel omvaar af (Hoofdstuk 8: 13 v.). En nu komt bij Mijn getuigenis over Mijzelf nog een ander: De werken, die Ik doe in de naam van Mijn Vader, die getuigen van Mij (Hoofdstuk 5: 36).

26. Sommigen van u houden u wel de bewijskracht van dit getuigenis voor ogen (Hoofdstuk 9: 16; 10: 21), maar u, die het meerderdeel uitmaakt en de overigen onderdrukt, gelooft niet, ook niet bij dit nadere getuigenis. Zo ligt duidelijk de schuld, waarom uniet tot de kennis van de waarheid komt, aan uzelf, want u bent niet van diegenen, die Ik Mijn schapen kan noemen; zoals Ik u gisteren, toen Ik zo bepaald Mijn schapen van u onderscheidde, gezegd heb (vs. 1 vv.).

Hoewel Jezus hun antwoord dat Hij het hen gezegd heeft, is het toch zeker waar, dat Hij het hun zo vrij en open niet heeft gezegd; want zo kortweg als aan de fontein van Jakob (Hoofdstuk 4: 26) had Hij Zich te Jeruzalem nooit geopenbaard. Maar Hij had het toch voldoende gedaan, zodat zij konden weten, dat Hij het was, zodat het voor hen mogelijk was te bekennen: "Gij bent de Christus, Gij bent de Zoon van God. " En als het antwoord: "Ik heb het u gezegd" niet toestemmend was gemeend, dan kon Hij de eis om te geloven daaraan niet verbinden.

Hij had hen als het ware Zijn titel voorgesteld, zodat zij, als zij wilden geloven, die slechts hoefden uit te spreken.

Maar de Heere weet dat de Joden, als zij voor hun geloof als een steunpunt, dat de beslissing geeft een verklaring uit Zijn eigen mond verlangen, toch aan elk van de door Hem gesproken woorden geloof weigeren; daarom gaat Hij van het getuigenis van Zijn woord dadelijk over tot dat van Zijn werken, die Hij doet in de naam van Zijn Vader. Maar ook dat nemen zij niet aan, omdat zij niet van Zijn schapen zijn, d. i. niet behoren tot het getal van hen, die zich door het trekken van de Vader tot de Zoon laten leiden (Hoofdstuk 6: 44). Ook dat heeft Hij hen reeds gezegd; want terwijl Hij zo bepaald, als het in vs. 3-5; 14-16 geschiedt, van Zijn eigen

schapen spreekt en beschrijft hoe deze tot Hem in betrekking staan, is duidelijk genoeg gezegd dat zij niet uit hun getal zijn, hun gedrag zelf bewijst het.

27. Gij bewijst het heden door uw gehele gedrag, dat Ik u geen onrecht doe, als ik u niet tot Mijn schapen reken; want Mijn schapen horen Mijn stem, terwijl Mijn woord voor u niets is en u het integendeel als enkel leugen en bedrog behandelt. En Ik van Mijn kant ken deze schapen wel, die zich van u innerlijk afscheiden en Mijn stem horen; Ik roep ze met name en leid ze van u uit (vs. 3) en zij volgen Mij op de weide, waarop Ik ze voorga (vs. 4).

Wij moeten onze Heer even vrijwillig volgen als de schapen hun herder, want Hij heeft recht om ons te leiden, waarheen Hij wil. Wij behoren niet onszelf toe, maar zijn duur gekocht; laat ons de rechten van het bloed van de verlossing erkennen. De soldaat volgt zijn hoofdman, de knecht gehoorzaamt zijn meester, hoeveel temeer moeten wij onze Verlosser volgen, die ons tot Zijn eigendom heeft gemaakt. Wij zijn ontrouw aan onze roeping als Christenen, als wij aanmerkingen maken op de bevelen van Onze Leidsman en Bevelhebber. Onderwerping is onze plicht, tegenstribbelen een dwaasheid. Dikwijls zou de Heer tot ons zoals tot Petrus kunnen zeggen: "Wat gaat het u aan, volgt u Mij!" Waarheen Jezus ons ook leidt, Hij gaat ons voor. Weten wij niet waarheen wij gaan, wij weten althans met Wie wij gaan. Wie zal met zo’n metgezel vrezen voor de gevaren van de weg? De reis moge lang zijn, Zijn almachtige arm zal ons tot de einde geleiden. De tegenwoordigheid van Jezus is de waarborg van de eeuwige zaligheid; omdat Hij leeft, zullen wij ook leven. Wij moeten Jezus volgen, eenvoudig en gelovig, omdat de paden, waarop Hij ons leidt, allen uitlopen op heerlijkheid en onsterfelijkheid. Het kan zijn, dat het geen effen paden zijn; misschien zijn zij met scherpe stenen geplaveid, maar zij leiden naar de stad, die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwheer God is. " Alle paden van de Heere zijn goedertierenheid en waarheid voor hen, die Zijn verbond houden. Laat ons volkomen vertrouwen stellen in onze Leidsman, omdat wij weten dat, kome voorspoed of tegenspoed, gezondheid of ziekte, toejuiching of verachting van mensen, Zijn doel zal worden bereikt en dat doel altijd rein en goed is voor iedere erfgenaam van de genade. Het zal voor ons goed zijn om de moeilijkste kant van de berg van Christus te beklimmen; en waaien regen en sneeuw ons in het aangezicht, Zijn liefde zal het ons beter maken dan hen, die thuis zitten en hun handen warmen aan het vuur van deze wereld. Wij zullen onze Liefde volgen, op de kruin van de bergen, in het hol van de leeuwen en in de schuilplaats van de luipaarden. Dierbare Jezus, trek ons tot U en wij zullen U nalopen!

Mijn schapen kennen Mijn stem en als een nieuwe trek volgt daarop, dat zij Hem volgen. Als wij het Nieuwe Testament openen, vinden wij als het kenmerk van hen, die Christus toebehoren, aangegeven: "Deze zijn het, die het Lam volgen" (Openbaring . 14: 4). Als wij dus Christus’ schapen zijn, horen wij niet alleen Zijn stem, waarderen niet alleen Zijn woord, onderscheiden niet alleen Zijn waarheid van elke andere waarheid, maar worden er door verkwikt en verheugen er ons in en de door het verstand aangenomen waarheid verandert het hart en vormt en geeft een nieuwe toon aan het leven. Wij volgen Christus. Als Zijn schapen volgen wij Christus na in één grote karaktertrek: in Zijn gestadig beroep op het geschreven woord en ook in zijn manier van omgang met de wereld. Dit was het grote kenmerk van Zijn leven, dat Hij in de wereld was, zonder van de wereld toe te behoren; nooit, waar en wanneer

Hij ook met de wereld in aanraking kwam, vergat Hij, dat Hij een afgezant van God was, een Profeet, Priester en Koning. Wij nemen Hem tot ons voorbeeld. Zijn wij dan Zijn schapen? Zo ja, hoe gezegend is dan de gedachte: Ik geef hun het eeuwige leven en niemand zal ze uit Mijn hand rukken (Joh. 10: 28). Waar ergens zich een schaap van Zijn kudde, een waarlijk gelovige bevindt, hij heeft het eeuwige leven, Christus' vrijwillige gift en niemand zal hem uit Zijn hand rukken, noch hoogte, noch diepte hem scheiden van de liefde van God, die is in Christus Jezus, onze Heere (Rom. 8: 39); niet, omdat wij zo aan Hem vasthouden, maar omdat Hij ons niet loslaat. Waren wij aan ons zelf overgelaten, binnen vierentwintig uren zouden we vergaan; maar, steunend op de getrouwe belofte, de onwankelbare liefde, de krachtige hand van de Almacht, het mededogen van een broeder, hebben wij het eeuwige leven en niemand zal ons uit Zijn hand rukken.

28. En Ik geef hen door middel van de weide, die zij bij Mij vinden, het eeuwige leven, dat reeds nu in hun hart zijn zalige aanvang neemt, en zien van een heerlijk zal volmaken (Hoofdstuk 3: 15; 5: 24); a)en zij zullen niet verloren gaan in de eeuwigheid en niemand van hen, die dat met inspanning van al hun krachten zoeken, zal ze uit Mijn hand rukken.

a) Joh. 6: 39; 17: 12; 18: 9.

Met de drie leden in de schildering van de innige verhouding, zoals die tussen Christus en Zijn schapen bestaat, komen de drie leden overeen in de schildering van de weldaden, die de goede Herder hen toedeelt: a) zij horen Mijn stem, b) Ik ken ze, c) zij volgen Mij. - a) Ik geef hen het eeuwige leven b) zij zullen niet verloren gaan in eeuwigheid, c) niemand zal ze uit Mijn hand rukken. Die Zijn stem horen, aan die geeft Hij het eeuwige leven; die Hij kent laat Hij nooit omkomen; die Hem volgen zal niemand uit Zijn hand rukken.

In tweemaal drie zinnen beschrijft de Heere ten eerste de liefdesbetrekking, waarin Hij tot Zijn schapen staat: het horen van Zijn stem is het eerste, wat Hij er van zegt; niet het uitwendig vernemen met het oor is bedoeld, maar de geestelijke vatbaarheid voor Zijn woord; deze nu is aanwezig bij hen, die de Vader Hem heeft gegeven. Ik ken ze, dat is het tweede, Zijn kennen nu is een liefhebbend erkennen van de schapen als van Zijn eigendom; Hij kent ze als die Hij heeft aangenomen en die de Zijn zijn. Zij volgen Mij, is het derde; want de liefdevolle vereniging met de Heere en van de Heere met hen, zoals de twee eerste leden die beschrijven, kan niet zijn zonder de gehoorzaamheid, waarin het geloof zich betoont de noodzakelijke werking van de vertrouwelijke overgave aan de Heere, die niet kan achterblijven. Met deze betrekking stemt nu overeen de drievoudige winst, die zij van het door het geloof gesloten verbond van de liefde met de Heere hebben.

Het eeuwige leven is de zekere vrucht van het geloof, eigenlijk reeds de gehele schat van de zaligheid, evenals ook geloof reeds de gehele betrekking en de aard van de verlossing inhoudt.

Jezus is niet alleen wegwijzer, Hij is zelf gever, uitdeler van het eeuwige leven. Niemand kan het aannemen, wanneer hij het niet van Jezus ontvangt.

Het "verloren gaan" schijnt hetzelfde als het "ontrukt worden", maar toch is er onderscheid, het eerste toont meer het inwendige gevaar van verdrinken of zich verlopen door eigen schuld en het tweede het van buiten dreigend geweld.

Achter het: "Zij zullen niet verloren gaan" ligt een zware dreiging tegen de Joden verborgen: U zult verloren gaan in eeuwigheid, omdat u Mijn schapen niet bent.

Bij het "niemand kan ze uit Mijn hand rukken" vestigt zich de opmerkzaamheid van de Heere op het arme, kleine hoopje van Zijn discipelen. Reeds vooraf wijst Hij met het Cherubzwaard elke poging van de vijanden als machteloos en vruchteloos af, waardoor zij Hem deze lammeren zouden willen ontrukken.

De verklaring van Jezus, die in de hoogste zin geldende was voor alle mensen en alle tijden, was in dit geval, dat tot haar aanleiding gaf, voor een tweevoudige toepassing geschikt, nadat zij werd opgenomen. Ten eerste konden de Joden daarin de verzekering vinden, dat zij zich met het volk wel aan de hand van Jezus durfden vertrouwen tegenover de hand van de Romeinen (Joh. 11: 47 v.). Als zij zich aan Hem overlieten, bracht Hij ze in bescherming van de Vader en waarborgde hen het eeuwig leven en eeuwige veiligheid. Wanneer zij echter in wantrouwen tegen Hem verhardden en zelfs wilden beproeven Hem op vijandige manier het volk te ontrukkken, moesten zij weten dat het hun nooit zou gelukken, Hem Zijn eigenlijke kudde uit het volk te ontrukken.

In Christus woorden ligt de verzekering voor de gelovigen ook tegenover hun eigen verdorven natuur, die mee tot het aan God en de Zijn vijandige rijk van de duisternis behoort. Allen, die in Hem geloven, moeten zich verheugen in het geloof van die zekerheid, dat zij volgens Gods onveranderlijk raadsbesluit erfgenamen van het eeuwige leven zijn.

Wij zijn zeker van onze zaligheid, wij die deze gevestigd kennen in de hand van Christus; maar die ze zoeken bij de heiligen, of in hun eigen werken, mogen toezien welke zekerheid zij hebben - de meesten twijfelen, sommigen wanhopen.

De Roomse kerk, die die twijfel aan de genade tot wet maakt (vgl. Trents Concilie in de VI zitting Hoofdst. 9), geeft ons aanleiding tot het vermoeden, dat zij in haar gelovigen een zekere vrees wil houden voor het aannemen van het getuigenis van de Heilige Geest, opdat niet door het ophouden van de twijfel een te grote inwendige vrijheid en zelfstandigheid ontwake. De Christen moet, zo schijnt het bijna, nooit tot mondigheid komen, waarin Hij misschien de menigvuldige en steeds herhaalde hulpmiddelen van de kerk niet meer zou nodig hebben en zich al te onafhankelijk zou gevoelen.

De Christen mag nooit makkelijk over het ongeloof denken of spreken. Wanneer een kind van God Zijn liefde, Zijn waarheid, Zijn getrouwheid wantrouwt, moet dit Hem zeer mishagen. Hoe is het toch mogelijk, dat wij Hem ooit bedroeven door het twijfelen aan Zijn ondersteunende genade? Christen! het is strijdig met elke belofte uit Gods dierbaar woord, dat u ooit vergeten of aan uzelf overgelaten zou worden om verloren te gaan. Als dit mogelijk was, hoe kon Hij waarachtig zijn, die gezegd heeft: "Kan ook een vrouw haar zuigeling

vergeten, dat zij zich niet ontfermt over de zoon van haar schoots? ofschoon deze vergat, zal Ik u toch niet vergeten. " Wat zou de waarde van deze belofte zijn: "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond van Mijn vrede zal niet wankelen, zegt de Heere, uw ontfermer. " Wat zou de waarheid van deze woorden van Christus zijn: "Ik geef Mijn schapen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in van de eeuwigheid en niemand zal ze uit Mijn hand rukken. Mijn Vader, die ze Mij gegeven heeft, is meer dan allen en niemand kan ze rukken uit de hand van Mijn Vader. " Wat zou er worden van de leer van de genade? Zij zou zich geheel tegenspreken als één kind van God verloren ging. Waar zou Gods waarachtigheid, Zijn eer, Zijn macht, Zijn genade, Zijn verbond, Zijn eed zijn, als één van hen, voor wie Christus gestorven is en die al hun vertrouwen in Hem gesteld hebben, nochtans zou uitgeworpen worden? Verban deze ongelovige vrees, die God zozeer onteert. Sta op, schud het stof van u af en doe uw reine kleren aan. Bedenk dat het zondig is aan Zijn Woord te twijfelen, waarin Hij u beloofd heeft, dat u in van de eeuwigheid niet verloren zult gaan. Dat het eeuwige leven in u zich openbaart in een gelovige blijdschap!

29. Mijn Vader, die ze Mij gegeven heeft (Hoofdstuk 6: 37; 17: 6, 9, 11 v. , 24) is meer (vgl. MATTHEUS. 12: 6) dan allen, dan alle machten in de zichtbare en onzichtbare wereld (Rom. 8: 38 v.); en niemand kan ze dus, al was hij tegenover anderen ook nog zo machtig en verschrikkelijk, rukken uit de hand van Mijn Vader.

30. En zo zij dit niet kunnen uit Mijn Vaders hand kunnen zij het ook niet uit Mijn hand. a)Ik en de Vader zijn één, zodat hij, die zich onder Mijn bescherming bevindt, ook onder die van de Vader staat (Hoofdstuk 16: 15; 17: 10. Zach. 11: 13; 13: 7).

a) Jes. 54: 5. Joh. 5: 19; 14: 9; 17: 5.

Voor de derde maal verklaart Jezus zakelijk, dat Hij de Christus is; want is daar, waar de hand van de Zoon is, tevens de hand van de Vader, dan is in Jezus de profetie (Mal. 3: 3) vervuld van de Herder, die staat en in de kracht van de Heere, in de majesteit van de naam van de Heere Zijn God weidt. De profetie heeft de Messias getekend als een man, in wie de Heere aanwezig is. Voor ons, die in deze tijd leven, ligt de vraag voor de hand of het dan, als Jezus zakelijk Zijn Messianiteit gedurig uitsprak, de moeite waard is geweest de naam van Messias zo zorgvuldig te vermijden. Maar die zich voorstelt, dat voor Zijn tijdgenoten met de Messiasnaam een wereld van aardse voorstellingen, zelfs van revolutionaire opwellingen van toorn was verbonden, moet in Jezus’ gedrag hoge wijsheid zien. Wanneer Hij echter de Joden niet toeliet, hun karikatuur van de profetie op Hem toe te passen, kon Hij aan de erkentenis, dat de profetie in haar werkelijke zin in Zijn persoon vervuld was, de weg bereiden.

Jezus stond voor de Joden als de Mensenzoon. De bewering dat niemand de Zijnen uit Zijn hand kon rukken, kon hen als een belachelijke aanmatiging voorkomen; Hij wijst hen dus op een erkende macht, die achter de Zijn staat, op die van de Vader. Deze heeft Hem de schapen gegeven en Hij moet ze bewaren. Ze uit Zijn hand te willen rukken, zou zijn de strijd tegen de goddelijke macht te ondernemen.

Als God de schapen aan Christus heeft gegeven laat Hij ze daarmee niet uit Zijn hand, niet buiten Zijn bescherming en leiding. Maar deze voortgezette goddelijke bescherming is nu niets anders dan de bescherming van Christus, in zoverre namelijk de Vader in de Zoon is en werkt (vs. 37 v) en zo is deze als orgaan en drager van de goddelijke werkzaamheid bij de volvoering van het Messiaanse werk niet van God gescheiden, met een tweede buiten of naast God, maar naar het wezen van die gemeenschap een met God (1 Kor. 3: 8). Gods hand is dus Zijn hand in het volbrengen van het werk, waarbij Hij Gods macht, liefde enz. handhaaft en de eenheid is zo die van de dynamische gemeenschap, d. i. de eenheid van het werk ter volvoering van het Messiaanse raadsbesluit ter verlossing, volgens hetwelk de Vader in de Zoon leeft, zodat de Vader handelt in hetgeen de Zoon doet en toch groter is dan de Zoon (Hoofdstuk 14: 28), omdat Hij Hem de opdracht, de wijding en de last heeft gegeven.

Is nu reeds voor deze dynamische gemeenschap de wezenseenheid met de Vader de noodzakelijke veronderstelling, omdat God niet Zijn gehele, volle macht en werkzaamheid in Christus kon ontvouwen, als deze slechts een geschapen wezen was, zo komt nog verder in aanmerking dat de inhoud van vs. 27-29 toch hoofdzakelijk op de naast volgende toekomst betrekking heeft, wanneer de Mensenzoon verheerlijkt zal zijn bij de Vader met de heerlijkheid, die Hij bij Hem had, eer de wereld was en zo komt bij de verschillende getuigenissen van Jezus over Zijn wezens-eenheid met de Vader, die Hij voor deze ongelovige Joden tot hiertoe reeds heeft afgelegd (vgl. vooral Hoofdstuk 8: 58), hier nog een nieuw bij. Had de Heere met het woord: "Ik en de Vader zijn één" niet bepaald en ondubbelzinnig kunnen en willen zeggen: "Ik en de Vader, hoewel twee personen, zijn toch één in wezen", zodat zowel het Sabellianisme, dat het onderscheid van de goddelijke personen loochent, als het Arianisme dat hun wezens-eenheid ontkent, wordt uitgesloten, dan had Hij Zich niet van zo’n uitdrukking mogen bedienen, waarmee Hij de gehele godheid Zichzelf toekent; Hij had dit niet mogen doen omdat de Joden Zijn getuigenis niet anders begrepen (vs. 31, 33,) noch dit konden begrijpen en eveneens die opvatting in Zijn Kerk ten allen tijde en overal is aangenomen. De gehele Christelijke godsdienst, zegt Quesnel, is ten slotte op deze onwankelbare grond opgebouwd, dat Hij, die het ondernomen heeft ons te redden en ons tot God te leiden, zoals in wezen met Zijn Vader is, hoewel Hij als persoon werkelijk van die van Zijn Vader is onderscheiden. Plaatsen, als die in Hoofdst. 17: 11 en 21 v. , waar het één zijn op de betrekking van Jezus tot de gelovigen wordt toegepast, mogen, zoals Hengstenberg opmerkt, niet worden gebezigd om de eenheid tussen Christus en de Vader van haar diepere inhoud te ontledigen; want uit de onvolmaaktheid van het afbeeldsel, waarbij ook overigens meer is dan een zuivere overeenstemming, de eenheid integendeel haar wezenlijke grond heeft en het gemeenschappelijk deel hebben aan de Heilige Geest, mag men niet tot dezelfde onvolmaaktheid in het oorspronkelijk beeld besluiten, andere zou uit MATTHEUS. 5: 48 volgen, dat Gods volmaaktheid slechts een relatieve was.

31. a) De Joden dan namen weer, evenals in Hoofdstuk 8: 59, stenen op in de voorhof en droegen die naar de tempel (vs. 23), om Hem te stenigen (Lev. 24: 15 v.).

a) Joh. 11: 8.

32. Jezus antwoordde hen over zo’n voornemen: Ik heb u, sinds Ik de eerste maal hier geweest ben (Hoofdstuk 2: 23), vele treffelijke werken getoond, laten zien van Mijn Vader, die in Mij is en van wie zij uitgaan door Mij (Hoofdstuk 21: 23) om welk werk van die stenigt u Mij? Wijs Mij toch onder die datgene aan, waarom u stenen samen draagt, ten einde Mij te doden en laat Mij zien hoedanig dat is?

33. De Joden antwoordden Hem en zeiden: Wij stenigen U niet, als wij ons gereed maken het recht van de gemeente aan U te volvoeren, over enig goed werk, welk het ook zij, dat Gij gedaan hebt, maar over godslastering, die Gij zoals reeds vroeger (Hoofdstuk 5: 18; 8: 52 vv.), zo ook nu weer hebt begaan en wel omdat Gij, een mens zijnde, Uzelf God maakt, doordat Gij zegt: Ik en de Vader zijn een.

Jezus antwoordt niet op een vraag of tegenspraak van de Joden, maar op de toebereidselen, die Hij hen ziet maken. Hij heeft hun vele goede werken getoond; Hij heeft ze hun voor ogen gesteld, opdat zij daaruit zouden afleiden, wat hun doel was, wat zij mochten aanwijzen. Hij heeft ze hun getoond van de Vader; want zij hebben hun oorsprong in de Vader en zij geven getuigenis van de betrekking van de Zoon tot de Vader, omdat zij werken uit God zijn. "Om welk werk van die stenigt u Mij?" vraagt de Heer, terwijl Hij wijst op de aard, dat een werk moet hebben, om zo’n gedrag te wettigen, zodat men de zin zou kunnen verdelen van welke aard is dan dat werk onder die velen, waarom u Mij stenigt? U stenigt Mij, zegt Hij, terwijl Hij het doel voor de daad neemt; en de Joden zien de zaak eveneens in, als zij in hun antwoord zeggen: "Wij stenigen U om godslastering. " Toch maakt de rustige houding van de Heere op hen zo’n indruk, dat zij met hun toebereidselen ophouden en naar Hem horen.

Ditmaal verbergt Jezus Zich niet, zoals is Hoofdstuk 8: 59, maar bewerkt Hij door een vraag aan Zijn tegenstanders, dat zij voor het ogenblik de stenen laten vallen.

De zin van Zijn woord moet Zijn uitspraak bewijzen, dat Hij één is met de Vader, daarom namelijk, omdat Zijn werken blijkbaar hemelwerken uit de Vader Zijn.

Het is, alsof Hij zei: Zeg Ik dan alleen, dat Ik één ben met de Vader? Werk Ik ook niet ‘s Vaders werken? Heb Ik geen werken, niet vele werken laten zien, die de Vader Mij gegeven heeft en zelf heeft gedaan, omdat Hij in Mij woont? En zijn het andere dan goede werken, de Vader waardig, die Ik u heb getoond? Welke van al Mijne werken acht u dan waard, dat u er Mij om stenigt?

Zijn woord handelt over de steniging, als was zij reeds volbracht en drukt nu de gewillige overgave ook daarin uit, als was Hij tevreden, als het zo de wil van de Vader was. Alleen wilde Hij vooraf weten, waarom? Welke van deze werken, die Ik u getoond heb, is dan van die aard, dat het naar uw mening de steniging verdient? Hij denkt er niet aan, dat Hij nu ook een werk zou kunnen doen, om Zichzelf te helpen. "Ik stel Mijn leven" had Hij te voren gezegd en Hij bevestigt het nu.

De gehele toestand wijst in vergelijking met de vroegere een groot onderscheid aan; daar is aan de kant van de Joden grotere hartstocht dan hier, overeenkomstig het onderscheiden

karakter van de vroegere en deze afdeling; maar hier is in de grotere rust grotere beslistheid, de minder hartstochtelijke rust maakt het ondanks de beslistheid van hun stemming en gezindheid mogelijk met Jezus nog woorden te wisselen. Hun beslistheid openbaart zich daarin, dat zij zich door Jezus' verdediging niet van hun weg laten afleiden, maar, nadat Hij heeft uitgesproken, in vs. 39 met nog meer bedachtzaamheid en in de wettige vorm tegen Hem denken op te treden.

35. Als nu de wet die personen goden genoemd heeft, waartoe het woord Van God geschied is, als mensen door een vroeger geuite goddelijke verklaring uitdrukkelijk met die naam zijn genoemd, omdat zij een deel van Zijn ambt en daarom ook een deel van Zijn eer droegen (Ex. 21: 6; 22: 8 v. 28) en de Schrift, waarvan de afzonderlijke delen met elkaar een gesloten geheel vormen, niet gebroken kan worden, waarom berispt u dan Mij? Men kan niet zeggen dat een woord op de een plaats geen kracht heeft, omdat er een uitspraak op een andere plaats tegenover staat, die meer kracht heeft. Het ene woord heeft evenveel kracht als het andere; daarom moet ieder in verband met de anderen worden opgevat en de betekenis van het ene door het andere nader bepaald worden.

36. En zeggen jullie, die u toch zeker niet boven maar onder de Schrift plaatst, dan tot Mij, die de Vader reeds in de hemel, toen Ik nog bij Hem was (Hoofdstuk 1: 1 v.) geheiligd, tot het Messiasambt afgezonderd (Jer. 1: 5. Gal. 1: 15. Luk. 4: 34) en vervolgens tot volvoering van dat ambt, in de wereld gezonden heeft: Gij lastert God omdat Ik in de uitspraak van vs. 30 gezegd heb: Ik ben Gods Zoon, alsof zo'n woord volstrekt niet zonder godslastering kon worden uitgesproken?

Dat Jezus, hoewel Hij een mens is, Zich toch tot God maakt, is de godslastering, waarvan men Hem beschuldigt. Tegenover de aanklacht stelt Hij, dat de Schrift zelfs van mensen, tot wie het woord Van God gekomen was zei: "U bent goden. " Dat kan geen godslastering zijn, want hun wet lastert toch God niet. Maar als de naam aan mensen kon worden gegeven, die slechts een opdracht een roeping van God hebben ontvangen gedurende hun leven, hoeveel meer en nog in geheel andere zin moest dan de naam "Zoon Van God" toekomen aan Hem, die God persoonlijk en nog voordat Hij Hem zond, afgezonderd en tot Zijn dienst geheiligd en vervolgens in de wereld gezonden heeft. De naam, die hen krachtens hun tijdelijk beroep toekomt, moest dus dezen toekomen krachtens Zijn bijzondere door God geheiligde persoonlijkheid; van een godslastering kan hier geen sprake zijn.

Als de wet, zo besluit Jezus, van het mindere tot het hogere opklimmend (vgl. Hoofdstuk 7: 23), reeds diegenen goden noemt, die door een vroeger meegedeelde goddelijke verklaring met deze naam zijn aangeduid, kan het toch geen godslastering zijn, wanneer Hij Zich Gods Zoon noemt, die niet slechts een Godswoord op aarde tot het een of ander aards ambt overeenkomstig Gods werk geroepen heeft, maar die met Zijn gehele leven een werk verricht, waartoe Hem de Vader, reeds toen Hij in de wereld kwam, geheiligd heeft. Bij het woord "geheiligd" herinnert men zich, dat die in de Psalm "goden" heten, om de onheiligheid van hun gedrag berispt worden: de naam komt hun niet oorspronkelijk toe, bovendien tonen zij zich die zedelijk niet waardig; met het "geheiligd en in de wereld gezonden heeft" stelt Jezus tegenover hun zoonschap, dat hier begonnen is het Zijne, dat vóór de tijd was.

De uitdrukking "in de wereld zenden" doelt onmiskenbaar op een gebeurtenis vóór Zijn menswording en duidt Zijn goddelijke roeping tot Verlosser aan. Jezus wordt "door de Vader geheiligd", dat is de Vader wijdt Hem tot Zijn heilige taak, vaardigt Hem af, geeft Hem Zijn volmacht (Hoofdstuk 17: 2). Op zijn manier drukt Petrus ditzelfde denkbeeld uit, als hij Jezus "het vóór de grondlegging van de wereld gekende Lam" (1 Petrus . 1: 20) noemt. De Vader heeft de Zoon geraadpleegd, voordat Jezus op aarde verscheen en de uitslag van dit gemeenschappelijk onderhoud deelt Hij zelf mee in Hoofdstuk 6: 38.

De heiliging betekent de afzondering tot de dienst van God en Zijn rijk; diezelfde uitdrukking staat in Jes. 13: 3 ook van zulke dienaren van de goddelijke raad, die bewusteloos hun zending volbrengen.

Wat God heiligt ontneemt Hij aan de wereld en eigent Hij Zich toe. Als de Vader Hem, die in de wereld zou komen, heiligt, dan is Jezus ook als de Mensenzoon dadelijk door God Zich toegeëigend en tot Zich genomen, als Gods Zoon. Als een zo geheiligde Mensenzoon heeft Hij dan Hem in de wereld gezonden, die van een "zijn bij God" in de wereld kwam, dus Gods Zoon, ook in deze zin.

De Oud-Testamentische spreekwijze voortzettend had Jezus als deze gezant van God volkomen recht, om Zich zelfs Elohiem d. i. God te noemen. Waarom blijft Hij echter daarbij staan, om daaraan de naam van Gods Zoon, die Hij Zich toekent te ontlenen? Zonder twijfel omdat de naam Elohiem ten tijde van Jezus niet meer die uitgestrekte betekenis had als in de Israëlitische oudheid. Omdat de grondbetekenis van Elohiem die van de "sterke" is, kon het Oude Testament naast de Heere, die volheid van alle krachten, ook de engelen (Ps. 97: 7) ja de afgescheiden geest van Samuel (1 Sam. 28: 13) Elohiem noemen. De Heere was dan de Elohiem van de Elohims (de god van de goden), evenals wij Hem nu de Koning der koningen, de Heere der heren noemen. Ten tijde van Jezus werd echter de naam Elohiem alleen nog voor de Eeuwige zelf en niet meer voor de bovenaardse machten in het algemeen gebruikt. Wij zien hier op het ogenblik de hoogste opgewondenheid van de hartstocht bij de vijanden, in wier handen de stenen zijn, Jezus bedachtzaamheid en de liefde, die zich ervoor hoedt om de tegenstanders te ergeren. Maar tevens is duidelijk, dat, wanneer de apostelen aan Jezus vervolgens toch de Godsnaam geven, het gewicht daarvan des te zwaarder in de weegschaal valt: het is de werkelijke gelijkheid met de Eeuwige, die zij Hem daarmee toekennen.

Hier vinden nu de bestrijders van de Godheid van Christus, naar zij vermenen, steun voor hun ongeloof, zij zeggen: "Ziet u wel, Jezus zelf noemt Zich de Zoon van God in een natuurlijke en menselijke zin. " Wij ontkennen dit volstrekt en bewijzen het uit de eigen woorden van de Heere. Zelfs schijnt het bij de eersten oogopslag, dat de Heere Zijn Godheid verbergt. Hij haalt een woord van de Schrift aan, waaruit blijkt dat mensen door God goden worden genoemd en wij kunnen bij dit voorbeeld nog dat van Mozes voegen, tot wie God zei: Aäron zal u tot een mond zijn en u zult hem tot een God Zijn (Efod. 4: 16). Ook deed de Heere opzettelijk deze aanhaling om Zijn vijanden te bezadigen. Hij Heer schroomde niet te doen, waarvoor wij zo bang zijn, namelijk om een ogenblik voor de vijand te wijken en hem ruimte te geven. Maar de Heere deed dit, niet om hem het veld te laten, maar om hem daarna des te krachtiger aan te vallen en volkomen te slaan. De Heere verschilde geheel van die

hartstochtelijke lieden, die juist zo’n gelegenheid gretig zouden aangegrepen hebben, om de woede van het volk ten toppunt te voeren en zichzelf tot martelaars te maken. Nee, de Heere zei eenvoudig: Welnu is het om een woord te doen en ergert het u, dat Ik, in wie u alleen een mens ziet, mij Gods Zoon noem, zo toon ik u uit uw Heilige Schrift, dat Ik Mij met deze naam geen te hoge titel aanmatig. Immers als reeds zij, die door het woord van God tot rechters in Israël werden aangesteld, als vertegenwoordigers van God een goddelijke titel hadden en goden (niet in de zin van afgoden, maar in de zin van ondergoden) genoemd worden; hoe zou dan Ik, die onmiddellijk van de Vader ben uitgezonden en met de wondermacht van de Vader ben bekleed, Mij niet Gods Zoon mogen noemen? Uw ergernis is dus onbillijk. Al was het, dat Ik niets meer dan mens was, dan nog zouden de manier en de omstandigheden van mijn zending, Mij recht geven, naar de Schrift, om de titel van Gods Zoon te voeren, want de naam goden betekent niets anders dan zonen van de Allerhoogste. Immers er staat geschreven: u bent goden en u bent allen kinderen van de Allerhoogste. Deed de Heere nu echter hiermee afstand van zijn wezenlijke Godheid? Nee, reeds Zijn woord, dat de Vader Hem geheiligd en in de wereld gezonden had, stelt de Zoon als de van eeuwigheid bij eedzwering geroepene tot hogepriester, naar de ordening van Melchizedek (Hebr. 7: 8). Daarenboven een persoon, die in de wereld gezonden wordt is boven de wereld, is geen schepsel, maar God. Het door de Vader geheiligd worden, is het toegepast en bereid worden door de Vader zelf tot de profetische, hogepriesterlijke en koninklijke bediening.

36. En zeggen jullie, die u toch zeker niet boven maar onder de Schrift plaatst, dan tot Mij, die de Vader reeds in de hemel, toen Ik nog bij Hem was (Hoofdstuk 1: 1 v.) geheiligd, tot het Messiasambt afgezonderd (Jer. 1: 5. Gal. 1: 15. Luk. 4: 34) en vervolgens tot volvoering van dat ambt, in de wereld gezonden heeft: Gij lastert God omdat Ik in de uitspraak van vs. 30 gezegd heb: Ik ben Gods Zoon, alsof zo’n woord volstrekt niet zonder godslastering kon worden uitgesproken?

Dat Jezus, hoewel Hij een mens is, Zich toch tot God maakt, is de godslastering, waarvan men Hem beschuldigt. Tegenover de aanklacht stelt Hij, dat de Schrift zelfs van mensen, tot wie het woord Van God gekomen was zei: "U bent goden. " Dat kan geen godslastering zijn, want hun wet lastert toch God niet. Maar als de naam aan mensen kon worden gegeven, die slechts een opdracht een roeping van God hebben ontvangen gedurende hun leven, hoeveel meer en nog in geheel andere zin moest dan de naam "Zoon Van God" toekomen aan Hem, die God persoonlijk en nog voordat Hij Hem zond, afgezonderd en tot Zijn dienst geheiligd en vervolgens in de wereld gezonden heeft. De naam, die hen krachtens hun tijdelijk beroep toekomt, moest dus dezen toekomen krachtens Zijn bijzondere door God geheiligde persoonlijkheid; van een godslastering kan hier geen sprake zijn.

Als de wet, zo besluit Jezus, van het mindere tot het hogere opklimmend (vgl. Hoofdstuk 7: 23), reeds diegenen goden noemt, die door een vroeger meegedeelde goddelijke verklaring met deze naam zijn aangeduid, kan het toch geen godslastering zijn, wanneer Hij Zich Gods Zoon noemt, die niet slechts een Godswoord op aarde tot het een of ander aards ambt overeenkomstig Gods werk geroepen heeft, maar die met Zijn gehele leven een werk verricht, waartoe Hem de Vader, reeds toen Hij in de wereld kwam, geheiligd heeft. Bij het woord "geheiligd" herinnert men zich, dat die in de Psalm "goden" heten, om de onheiligheid van

hun gedrag berispt worden: de naam komt hun niet oorspronkelijk toe, bovendien tonen zij zich die zedelijk niet waardig; met het "geheiligd en in de wereld gezonden heeft" stelt Jezus tegenover hun zoonschap, dat hier begonnen is het Zijne, dat vóór de tijd was.

De uitdrukking "in de wereld zenden" doelt onmiskenbaar op een gebeurtenis vóór Zijn menswording en duidt Zijn goddelijke roeping tot Verlosser aan. Jezus wordt "door de Vader geheiligd", dat is de Vader wijdt Hem tot Zijn heilige taak, vaardigt Hem af, geeft Hem Zijn volmacht (Hoofdstuk 17: 2). Op zijn manier drukt Petrus ditzelfde denkbeeld uit, als hij Jezus "het vóór de grondlegging van de wereld gekende Lam" (1 Petrus . 1: 20) noemt. De Vader heeft de Zoon geraadpleegd, voordat Jezus op aarde verscheen en de uitslag van dit gemeenschappelijk onderhoud deelt Hij zelf mee in Hoofdstuk 6: 38.

De heiliging betekent de afzondering tot de dienst van God en Zijn rijk; diezelfde uitdrukking staat in Jes. 13: 3 ook van zulke dienaren van de goddelijke raad, die bewusteloos hun zending volbrengen.

Wat God heiligt ontneemt Hij aan de wereld en eigent Hij Zich toe. Als de Vader Hem, die in de wereld zou komen, heiligt, dan is Jezus ook als de Mensenzoon dadelijk door God Zich toegeëigend en tot Zich genomen, als Gods Zoon. Als een zo geheiligde Mensenzoon heeft Hij dan Hem in de wereld gezonden, die van een "zijn bij God" in de wereld kwam, dus Gods Zoon, ook in deze zin.

De Oud-Testamentische spreekwijze voortzettend had Jezus als deze gezant van God volkomen recht, om Zich zelfs Elohiem d. i. God te noemen. Waarom blijft Hij echter daarbij staan, om daaraan de naam van Gods Zoon, die Hij Zich toekent te ontlenen? Zonder twijfel omdat de naam Elohiem ten tijde van Jezus niet meer die uitgestrekte betekenis had als in de Israëlitische oudheid. Omdat de grondbetekenis van Elohiem die van de "sterke" is, kon het Oude Testament naast de Heere, die volheid van alle krachten, ook de engelen (Ps. 97: 7) ja de afgescheiden geest van Samuel (1 Sam. 28: 13) Elohiem noemen. De Heere was dan de Elohiem van de Elohims (de god van de goden), evenals wij Hem nu de Koning der koningen, de Heere der heren noemen. Ten tijde van Jezus werd echter de naam Elohim alleen nog voor de Eeuwige zelf en niet meer voor de bovenaardse machten in het algemeen gebruikt. Wij zien hier op het ogenblik de hoogste opgewondenheid van de hartstocht bij de vijanden, in wier handen de stenen zijn, Jezus bedachtzaamheid en de liefde, die zich ervoor hoedt om de tegenstanders te ergeren. Maar tevens is duidelijk, dat, wanneer de apostelen aan Jezus vervolgens toch de Godsnaam geven, het gewicht daarvan des te zwaarder in de weegschaal valt: het is de werkelijke gelijkheid met de Eeuwige, die zij Hem daarmee toekennen.

Hier vinden nu de bestrijders van de Godheid van Christus, naar zij vermenen, steun voor hun ongeloof, zij zeggen: "Ziet u wel, Jezus zelf noemt Zich de Zoon van God in een natuurlijke en menselijke zin. " Wij ontkennen dit volstrekt en bewijzen het uit de eigen woorden van de Heere. Zelfs schijnt het bij de eersten oogopslag, dat de Heere Zijn Godheid verbergt. Hij haalt een woord van de Schrift aan, waaruit blijkt dat mensen door God goden worden genoemd en wij kunnen bij dit voorbeeld nog dat van Mozes voegen, tot wie God zei: Aäron zal u tot een mond zijn en u zult hem tot een God Zijn (Efod. 4: 16). Ook deed de Heere

opzettelijk deze aanhaling om Zijn vijanden te bezadigen. Hij Heer schroomde niet te doen, waarvoor wij zo bang zijn, namelijk om een ogenblik voor de vijand te wijken en hem ruimte te geven. Maar de Heere deed dit, niet om hem het veld te laten, maar om hem daarna des te krachtiger aan te vallen en volkomen te slaan. De Heere verschilde geheel van die hartstochtelijke lieden, die juist zo'n gelegenheid gretig zouden aangegrepen hebben, om de woede van het volk ten toppunt te voeren en zichzelf tot martelaars te maken. Nee, de Heere zei eenvoudig: Welnu is het om een woord te doen en ergert het u, dat Ik, in wie u alleen een mens ziet, mij Gods Zoon noem, zo toon ik u uit uw Heilige Schrift, dat Ik Mij met deze naam geen te hoge titel aanmatig. Immers als reeds zij, die door het woord van God tot rechters in Israël werden aangesteld, als vertegenwoordigers van God een goddelijke titel hadden en goden (niet in de zin van afgoden, maar in de zin van ondergoden) genoemd worden; hoe zou dan Ik, die onmiddellijk van de Vader ben uitgezonden en met de wondermacht van de Vader ben bekleed, Mij niet Gods Zoon mogen noemen? Uw ergernis is dus onbillijk. Al was het, dat Ik niets meer dan mens was, dan nog zouden de manier en de omstandigheden van mijn zending, Mij recht geven, naar de Schrift, om de titel van Gods Zoon te voeren, want de naam goden betekent niets anders dan zonen van de Allerhoogste. Immers er staat geschreven: u bent goden en u bent allen kinderen van de Allerhoogste. Deed de Heere nu echter hiermee afstand van zijn wezenlijke Godheid? Nee, reeds Zijn woord, dat de Vader Hem geheiligd en in de wereld gezonden had, stelt de Zoon als de van eeuwigheid bij eedzwering geroepene tot hogepriester, naar de ordening van Melchizedek (Hebr. 7: 8). Daarenboven een persoon, die in de wereld gezonden wordt is boven de wereld, is geen schepsel, maar God. Het door de Vader geheiligd worden, is het toegepast en bereid worden door de Vader zelf tot de profetische, hogepriesterlijke en koninklijke bediening.

37. In plaats dat u om zo'n getuigenis van Mijzelf stenen tegen Mij zou opheffen, moest u onderzoeken of met dit getuigenis van Mijn lippen, ook het getuigenis van Mijn werken overeenstemt en het ene door het andere bevestigd werd; voor dit onderzoek stel Ik Mijzelf en alles, wat van Mij uitging, prijs. a) Als Ik niet doe de werken van Mijn Vader, met wie Ik beweerd heb één te zijn, geloof Mij niet, want onmogelijk kan de eenheid van wezen en willen bestaan, waar de eenheid van werken ontbreekt.

a)Joh. 15: 24.

38. Maar als Ik ze doe en dit heeft u Mij reeds toegestaan, toen Ik de vraag in vs. 32 tot u richtte en u van geen van Mijn werken de eigenschap van goedheid en voortreffelijkheid kon tegenspreken en als u Mij niet volgens de stelling in Hoofdstuk 8: 13 gelooft (vgl. Hoofdstuk 5: 31 met 8: 14), geloof dan de werken, het getuigenis, dat daarin vervat is (Hoofdstuk 5: 36), opdat u mag bekennen en geloven, overeenkomstig de verkregen kennis ook erkent, a) dat de Vader in Mij is en Ik in Hem (vs. 30).

a)Joh. 14: 11; 17: 21.

Wanneer zij niet de weg van geloof in Zijn persoonlijkheid tot het erkennen van Zijn werkingen willen gaan, kan Hij hen toch opwekken om de weg van het zien van Zijn werken tot geloof in Zijn persoonlijkheid te gaan. In deze zin roept Hij hen op Zijn werken te

geloven, opdat zij "bekennen en geloven", dat in Hem de Vader is. Leren zij eerst de tegenwoordigheid van de Vader in Zijn werkzaamheid vereren, houden zij eerst op, de daden van de Vaders, die in Zijn werken voor hun ogen staan en in deze de Vader zelf voortdurend te verloochenen, dan zullen zij ook in het middelpunt van deze schitterende werkzaamheid van de Vader Hem, de Zoon, in Zijn persoonlijkheid leren waarderen en geloven, dat Hij in de Vader is, zoals de Vader in Hem en als zij dat eerst bekennen, moeten zij met schrik gewaar worden dat zij in Zijn woord niet een duistere, twijfelachtige stelling van de geleerdheid aangrijpen, maar de rijkste beloning van de tegenwoordigheid en werkzaamheid van de hemelse Vader.

Vroeger riep de Heere hen op Hem een zonde aan te wijzen, als zij het konden en toen zij allen verstomden greep Hij hen in hun geweten en zei Hij: "Als Ik de waarheid spreek, waarom gelooft u Mij niet? (Hoofdstuk 8: 46). Zo wil Hij ook hier dulden, dat zij Hem niet geloven, wanneer zij op Zijn woord "Ik en de Vader zijn één" als tegenspraak konden stellen: "Gij doet wel de werken van Uw Vader; " maar niemand waagde het, niemand wist een werk van Hem te noemen, dat de Vader niet als Zijn werk zou bekennen en vele werken hadden zij van Hem met hun ogen gezien, die geen andere dan de werken van de Vader in Hem konden zijn. Welaan dan, zo gaat de Heere voort, doe Ik de werken van Mijn Vader, geloof dan toch de werken, al is het dat u Mij niet kunt geloven! Als uw ogen te donker zijn om in Mij, in Mijn persoon, het afschijnsel van ‘s Vaders heerlijkheid te zien (Hoofdstuk 14: 9) en uw harten te gevoelig om ‘s Vaders geest en leven in Mijn woorden op te merken, geef dan toch aan de werken, die de Vader, die in Mij woont, doet, de eer, dat u ze houdt voor werken van God (Hoofdstuk 14: 10 v.), dan zullen zij voor u, evenals uw Nicodemus (Hoofdstuk 3: 2) een ladder van de kennis worden, waarlangs u tot het geloof opstijgt, dat de Vader in Mij is en Ik in Hem en het zal u niet meer ergeren, dat Ik zeg: "Ik en de Vader zijn een".

39. Zij erkenden nu, dat Hij van het woord in vs. 30, dat hen ergerde, niets terugnam, maar het integendeel bevestigde met het in vs. 37 v. gezegde. Zij probeerden dan weer Hem te grijpen, om een gewone rechtszaak ervan te maken en Hem naar de Hoge raad te leiden, zoals dat reeds in Hoofdst. 7: 30 vv. hun doel was geweest en Hij ontging uit hun hand, doordat Hij met vaste tred door hun rijen doorging en hen alle moed ontzonk, zij wisten zelf niet hoe.

a) Luk. 4: 29; Joh. 8: 59.

De woorden van Jezus hadden hun bedoeling om Hem te stenigen geheel en al ontzenuwd, toch wilden zij van de waarheid de eer niet geven en hun voornemen om Hem te vernietigen niet laten varen; zij probeerden daarom nog eens Hem te grijpen, om Hem een proces aan te doen, maar Hij ontging uit hun handen. Nog was Zijn werk niet volbracht, nog had de Vader Hem een tijd om te werken bestemd, namelijk in Perea en in dit bewustzijn ging Hij door de aanslagen en vervolgingen van de vijanden heen.

40. En Hij ging weer, nadat het feest van de tempelreiniging ten einde was, langs de weg in Luk. 13: 1-9 beschreven, over de Jordaan. Reeds bij zijn eerste heengaan van Jeruzalem had de Heere in dezelfde richting Zich teruggetrokken (Hoofdstuk 3: 22 vv.). Hij begaf Zich tot de plaats, de landstreek "Joh (11: 6" en 13: 22"), waar Johannes eerst, voordat hij verder op

naar Enon bij Salim ging (Hoofdstuk 3: 23) doopte, de landstreek van Bethabara (Hoofdstuk 1: 28) tot beneden, waar de rivier in de Dode zee uitloopt. En Hij bleef daar, voor enige tijd daar een werkzaamheid beginnend.

41. En velen kwamen tot Hem, zodat wij in Luk. 14: 25 veel volk in Zijn gevolg zien en zeiden, zichzelf onder elkaar rekenschap gevend, waarom zij zich gedwongen voelden Zich aan Hem aan te sluiten: Johannes deed wel geen teken, om voor onze ogen te bewijzen, dat hij een gezondenen van God was, maar wij hebben hem eenvoudig op het getuigenis, dat in Zijn gehele verschijning en in zijn prediking lag, geloofd 1: 17"). Maar nu blijkt het, dat wij niet ten onrechte in hem hebben geloofd, want alles, wat Johannes van deze, die na hem zou komen en groter zou zijn dan hij (Hoofdstuk 1: 26 v.) zei, was waar. Zo hebben wij dubbele reden om ons aan Jezus' kant te stellen, zowel om Johannes, die wij daarmee nog in zijn dood eren, als om die meerdere, die ons nu in zijn plaats is gegeven.

Als wij Christus bij ervaring leren kennen, vinden wij, dat al wat de Schrift van Hem zegt waar is en de werkelijkheid ver te boven gaat.

42. En velen, namelijk tollenaars en zondaars (Luk. 15: 1-16: 13 , geloofden daar in Hem, terwijl aan de andere kant ook hier de Farizeeën zich vijandig jegens Hem stelden (Luk. 13: 31-14: 24 16: 14-18). Zo was het dan toch anders dan te Jeruzalem, waar het ongeloof over Jezus, hoe meer Hij van Zich getuigde, ook des te sterkere vorm aannam.

De Heere gaat niet naar Perea om Zich te vrijwaren voor de vervolgingen van de hierarchen, maar omdat Hij nu niets meer bij de Joden te doen heeft, voordat hij Zich in de dood overgeeft. De openbare werkzaamheid van Jezus is bij haar einde aangekomen, maar dit keert tot het begin terug. Op dezelfde plaats, waar Johannes eerst dopende van Jezus heeft getuigt, getuigt deze nu zelf, zodat Hij diens getuigenis over Hem, door een betuiging van Zichzelf bevestigt. Wat vervolgens van het gevolg Van zijn werkzaamheid wordt bericht, behoort mee tot de grote aanklacht, die het gehele evangelie van Johannes tegen de Joden als de geschiedkundige dragers van het ongeloof vormt.

De mensen in Perea confereerden en collationeerden alles nauwkeurig en zo werden zij overtuigd; was dit nu aan deze mogelijk, waarom ook niet aan de anderen?

Als om Zich te verkwikken trok, na zo veel ellende van het ongeloof ondervonden te hebben, de Heiland Zich naar een plaats terug, waar Hij verwachtte schapen te zullen vinden, die Zijn stem zouden horen; en deze vreugde werd Hem rijk ten deel. In de vlakte van de Jordaan, daar, waar de Doper zijn ambt als heraut begon en de stem liet horen: "Zie het Lam van God, dat de zonden van de wereld draagt", daar, waar de eerste schaapjes hunn Herder vonden (Hoofdstuk 1: 29 vv.) wekte de verschijning van de Heere de sluimerende herinnering aan Zijn bode weer op. Bij velen scheen het werk van de Doper vergeefs geweest te zijn, die nu toch nog ten gevolge van zijn prediking tot Jezus kwamen. Zo bewijst het zaad van het goddelijke woord een onvergankelijke levenskracht te hebben.

Velen geloofden daar in Hem. Zij hadden het getuigenis van de Doper aangaande de Christus, die na hem komen zou, gehoord, vergeleken hiermee wat zij van Jezus zagen en hoorden, aanschouwden in Zijn woorden en daden de bevestiging van hetgeen Johannes van Hem gezegd had en kwamen zo tot de overtuiging, dat Jezus de Christus was. Zo was dan de prediking van de Doper ook voor deze mensen niet tevergeefs geweest en droeg zij nog vrucht ook nadat hij reeds gestorven was. Merken wij het op ter onzer bemoediging en aanvuring! Zo draagt de prediking van de Christus ook nu dikwijls meer vrucht, dan wij vermoeden en deze vrucht openbaart zich wel eens, nadat wij reeds deze aarde verlaten hebben en heengegaan zijn naar het huis van de Vader, waar wij ons met nog reinere vreugde, dan hier beneden, over de zegen op onze arbeid in God zullen verheugen. Maar ook hier verblijdt ons de hemelse Vader meermalen door de vrucht van ons werk, te midden van de miskenning en tegenkanting, die wij ondervonden, zoals Hij Zijn Zoon verblijdde door de zegen op Zijn arbeid. Hoe zal de Heere er door verkwikt en verheugd zijn geworden en hoe zal Hij de Vader er voor gedankt hebben, vooral na de verregaande miskenning en woedende vijandschap, die Hij te Jeruzalem van de Joodse groten ondervonden had! Met kloeke moed was hij weer opgetreden in de tempel, om aan het heil van Zijn volk weer te arbeiden en ondubbelzinnig maar tevens met wijze omzichtigheid had Hij geantwoord op de vraag, of Hij dan waarlijk de Christus was. Hij had Zich beroepen niet alleen op Zijn vroegere verklaringen en op Zijn werken, als die van Hem getuigen, maar ook van Zijn macht, van Zijn betrekking tot de Vader en Zijn eenheid met de Vader gesproken, dat het duidelijk was, voor wie Hij Zichzelf hield en door Zijn volksgenoten wilde gehouden zijn. Maar het had hun haat tegen Hem slechts opnieuw opgewekt, zodat zij weer stenen opnamen om er Hem als een godslasteraar mee te verpletteren. En toen hij hen op de beschamendste manier aantoonde, deels hoe ongerijmd het naar hun eigen wet was Hem van godslastering te beschuldigen, omdat Hij Zichzelf Gods Zoon genoemd had, deels hoe zijn werken van Zijn eenheid met de Vader getuigden, toen werd hun woede wel een beetje bedaard, maar probeerden zij toch hem te grijpen. Vanwaar die hevige vijandschap? Vanwaar die verharding van hun harten? Ach, zij waren niet van Zijn schapen. Zij hadden de aard, het karakter, de zin van Zijn schapen niet. Hun denkwijze en gezindheid was met Zijn denkwijze en gezindheid en met Zijn onderwijs rechtstreeks in strijd. Dat was de oorzaak, waarom zij niet in Hem geloofden, zoals de Heere zelf verklaarde (vs. 26). Zijn schapen hoorden Zijn stem en volgen Hem. Ook wij horen Zijn stem en volgen Hem. En wij bouwen ons geloof in Hem, deels op Zijn eigen verklaringen, want de nederige, heilige Jezus, die nooit Zijn eer, maar altijd de eer van zijn Vader zocht, kon niet zo gesproken hebben, als Hij zich niet ten volle bewust geweest was, dat Hij in waarheid was, die Hij zei te zijn, deels op de werken, die hij deed in de naam van Zijn Vader, als die van Hem getuigen en duidelijk doen zien dat de Vader in Hem is en Hij in de Vader. Zalig, driewerf zalig wij door dat geloof; want Hij geeft Zijn schapen het eeuwige leven: zij zullen niet verloren gaan in eeuwigheid en niemand zal ze uit Zijn hand rukken. Zijn Vader, die ze Hem gegeven heeft, is meer dan allen en niemand kan ze rukken uit de hand van Zijn Vader. Hij en de Vader zijn een. Zo hebben wij dan niet te vrezen. Ons geluk staat vast voor de eeuwigheid. Het is gegrond in de belofte van de Heere: het is gegrond in de macht en de gezindheid van de Zoon en van de Vader, om die belofte te vervullen. Heer! sterk ons in dat geloof en geef, dat wij er door aangevuurd worden, om hoe langs zo meer als Uw schapen te denken, te willen en te handelen, naar Uw stem te horen, U te volgen en bij U te blijven, totdat Gij ons zult ingeleid hebben in het huis van de Vader, waar wij Hem en U door

onze lof en dankzegging, voor onze toebrenging tot Uw kudde niet alleen, maar ook voor onze bewaring en volkomen verlossing eeuwig hopen te verheerlijken.

50. En Ik weet, dat Zijn gebod, dat Ik door middel van dat Mij voorgeschreven woord en die getuigenis aan de wereld moet voorstellen, het eeuwige leven is (Hoofdstuk 3: 14 vv. ; 6: 39 v. ; 10: 11). Hetgeen Ik dan spreek, wanneer Ik met vreugde en bij eigen vrije hartelijke deelname Zijn gebod vervul (Ps. 40: 9. Hebr. 10: 5 vv.), dat spreek Ik, wat het ook zij, zoals Mij de Vader gezegd heeft. Zo ben ik in werkelijkheid degene, van wie de profeet in Jes. 50: 4 vv. getuigt.

De ernstige betekenis van het ongeloof van de Joden, waarvan Johannes tot hiertoe de verborgen oorzaken heeft voorgesteld, blijkt uit de verheven waarde van Hem, tegen wie het gericht is: God zelf verwerpt degene, die Jezus verwerpt.

Ik betuig u op deze dag, dat Ik rein ben van aller bloed. Deze zin heeft deze rede van Jezus, die niet, zoals vele uitleggers aannemen, een Johanneïsche bij elkaar voeging van brokstukken uit vorige reden is, maar een rede, die werkelijk zo is gehouden en tot de discipelen gericht is, om ze in hun geloof te versterken en hen onderricht te geven hoe het Joodse ongeloof niet te verontschuldigen is, maar veroordelingswaardig.

Jezus heeft, toen Hij op aarde wandelde, niet gehaat en vervolgd, geen verterend vuur van de hemel laten vallen over degenen, die Hem verachtten, geen menselijk zwaard tegen Zijn vijanden laten trekken; maar toch heeft Hij Zijn verachters een vuur op het hoofd gelegd, Zijn vijanden een zwaard in het vlees gegeven. Dit brandend vuur en dit snijdend zwaard zijn Zijn woord. Het licht, dat Hij in de wereld heeft gebracht, het licht van Zijn woord en van Zijn waarheid, dat in de duisternis van deze wereld schijnt en de zonde van de wereld ontdekt en de schande van de wereld blootlegt, dat zijn de hel van de wereld reeds lang vóór de jongste dag (Openbaring . 11: 10). Daarom is de zachte mensenvriend Jezus, die toch niets anders wilde dan de wereld zaligmaken, gedurende Zijn omwandelen op aarde reeds de trotse en ongelovige zondaars een doorn in het oog geweest, omdat zij hun duister en boos hart gewaar werden. Zijn woord oordeelt ons. Zijn licht maakt onze duisternis openbaar (Hoofdstuk 3: 19 vv.). Daarom is voor het kind reeds de tiran Herodes verschrikt, daarom hebben aan de man huichelachtige Farizeeën en hoogmoedige schriftgeleerden en gewetenloze priesters de dood gezworen. Zijn woord heeft hen geoordeeld, dat als gloeiende kolen op hun hoofd lag, het sneed als een tweesnijdend zwaard in hun hart. Daarom is ook heden nog voor zovelen het licht van het Christendom een lastig licht, dat zij liever heden dan morgen zonden willen uitblussen en de zaligmakende prediking van het kruis is een ergernis en een dwaasheid, omdat zij voelen: het evangelie oordeelt ons en brengt de armoede van ons hart, ons zondig leven, onze geheime schande aan het licht voor ons en anderen. Wij oordelen u niet, trotse verachters van Gods woord en van Gods waarheid en geen menselijke rechtbank roept u voor zich; maar u ontloopt daarom uw Rechter niet. Menigeen, die zijn gehele leven de Kerk ontwijkt, omdat hij de Rechter op de kansel vreest, heeft hem in zijn huis staan, die Rechter en hij weet het niet. Het is het woord van God, dat nog misschien vergeten van de schooltijd aan in enige kast, in enige hoek ligt, het woord van God, dat uit die hoek uw zondig leven aanziet als een stomme getuige, die eens vreselijk tegen u zal spreken. En als u hem uit de

kast neemt, die stomme rechter en in het vuur werpt, of uw bijbel wegbrengt en verkoopt, evenals Judas Zijn Heiland voor dertig zilverlingen, zie, u bent daarom de rechter niet kwijt; want ook in het hart draagt u hem mee. Het is Gods woord, dat ook daar binnen zijn stem verheft, het woord van God, dat u niet uit uw geweten kunt verwijderen, evenmin als Judas de verrader en dat honderde malen tot u zegt, evenals die onverbiddelijke boetprediker in de woestijn: "het is niet goed wat u gedaan heeft. " En als u ook deze inwendige rechter tot zwijgen brengt evenals Herodes Johannes, toen hij hem het hoofd liet afslaan, als u uw geweten doodt, ook daardoor bent u van de rechter niet verlost; het woord, dat de Heere tot u gesproken heeft en u veracht heeft, in u en dat u heeft verdoofd, tegen u en dat u heeft weg gespot, dat woord zal u op de jongste dag oordelen, dat zal alles aan het licht brengen, aan het heldere licht van de eeuwigheid.

Dat was dan, naar het bericht van Johannes, de laatste rede van Jezus tot het volk en de oversten. Alles, alles wendt Hij nog aan om hen tot het geloof te bewegen en degenen, die bij zichzelf overtuigd waren, maar nog niet voor Hem durfden uitkomen, in hun geloof te versterken. Hij sprak met blijkbare aandoening en hoge ernst. Zijn woorden getuigen van Zijn vurige zucht om zondaren te behouden en zijn de Redder van de mensen waardig. Met de innigste zelfbewustheid en op de plechtigste manier legt Hij voor het laatst getuigenis af van Zijn Goddelijke zending, van de waarheid van Zijn prediking, van Zijn Goddelijke grootheid, van het heil, dat men hier reeds door Hem kon verkrijgen, van de rampzaligheid, die allen, die Zijn woorden verwierpen, zeker stond te wachten en van het geluk, dat tot in eeuwigheid het deel zou zijn van hen, die in Hem geloofden, om Zijn weldadig doel te bereiken. En nu gaat Hij heen om niet meer tot de menigte te spreken. Hij laat hen nu aan hun eigen nadenken en hun eigen keuze over. Hij had gedaan al wat Hij kon. Zij moesten het nu zelf weten, of zij al dan niet in Hem geloven, of zij al dan niet Zijn woorden aannemen wilden. Ach! de geschiedenis leert ons, dat ook dit laatste woord in zo veel liefde en met zo veel ernst gesproken tot de menigte tevergeefs is geweest. Wij twijfelen er echter niet aan, of het zal op sommigen diepe, blijvende indruk gemaakt en hen nu of later tot het geloof in Hem gebracht, of daarin bevestigd hebben. Moge het ook op ons deze gezegende uitwerking hebben. Aarzelen wij niet langer! Hinken wij niet langer op twee gedachten! Verdelen wij niet langer tussen Christus en de wereld. Erkennen wij Hem voor de Gezant van God, het Beeld van de Vader en het licht van de wereld. Nemen wij Zijn woorden aan. Vestigen wij op Hem ons vertrouwen en proberen wij steeds naar Zijn evangelie te leven. Dan zullen wij niet in duisternis wandelen, noch voor veroordeling te vrezen hebben, maar door Hem zalig worden en het eeuwige leven hebben. Ja wij geloven, o onze Heer en Zaligmaker en wij nemen Uw woord aan. Naar dat woord willen wij leven. Op dat woord willen wij sterven. Heere vermeerder ons het geloof.

Met deze woorden, wellicht bij het vallen van de avond gesproken, verlaat de Heere, naar het schijnt, bij het einde van de maandag de tempel. De hele dag had Hij Zich zegevierend tegenover Zijn vijanden gehandhaafd en als Overwinnaar zegt Hij het strijdperk vaarwel, om morgen terug te keren. Drie stemmen hadden zich met de Zijne verenigd om de natie tot geloof in haar Christus te brengen. De stem van de kinderen in Israël, die Hem toejuichten; van de heidenen, die Hem begroetten; de stem van de Vader, die Hem verheerlijkte; allen

hadden zij luid tot Zijn eer gesproken. . . . Helaas - "oren hebbende, hoorden zij niet; ogen hebbende zagen zij niet. "

HOOFDSTUK 14

NOODZAKELIJKHEID VAN JEZUS HEENGAAN. OVER GELOOF EN LIEFDE, GEBED, DE HEILIGE GEEST EN de WARE VREDE

II. Vs. 1-Hoofdst 16: 33 De laatste reden van Jezus, waarin Hij voor de discipelen het inwendige van Zijn hart openlegt en hen de aanwijzingen geeft, die voor hun toekomst nodig zijn.

a. Vs. 1-31. De eerste rede: ontwikkeling van troostgronden voor de discipelen ten opzichte van hetgeen hen in de naastbijzijnde en daarop volgende tijd wacht, als de Heere van hen gaat en zij alleen staan in deze tegenwoordige, boze wereld.

EVANGELIE OP de DAG VAN FILIPPUS EN JAKOBUS. (Vs. 1-11).

Van Filippus wordt uitdrukkelijk in vs. 8 gesproken; in de heilige geschiedenis komt hij vaker voor met Andreas, de broeder van Simon Petrus, als tot een paar verbonden (Hoofdstuk 6: 5 vv. ; 12: 21 v.); de kerk heeft echter voor Andreas een afzonderlijke dag bestemd (30 november). Met Filippus verbond zij daarentegen Jakobus de zoon van Alfeüs, de broeder van de Heere en stelde beider dag op 1 Mei 10: 4). Waarschijnlijk wilde zij op deze manier vermijden naast de dag voor Jakobus I (25 juli) nog een tweede Jakobusdag in haar kalender te hebben; eveneens heeft zij zeker om Judas Iskariot geen bijzonderen dag voor Judas, maar viert de gedachtenis van Judas, de zoon van Jakobus (Lebbeüs of Thaddeüs) gelijktijdig met die van Simon van Kana (28 oktober).

1. Nadat de Heere het bijzonder gesprek met Petrus in Hoofdstuk 13: 36-38 gehouden had, richtte Hij Zich volgens het bericht in Luk. 22: 35-38 weer tot al Zijn discipelen tezamen. Hij wilde hun toespreken met het oog op de scheiding, die hen in Hoofdstuk 13: 33 was aangekondigd en die voor hen een tijd van zware verzoeking en van velerlei moeilijkheden zijn zou. Hij versterkte hen met deze woorden: Uw hart wordt niet ontroerd 1), zodat u zich door hetgeen nog deze nacht zal beginnen te geschieden, tot wanhoop zoudt laten brengen. Jullie geloven in God; en is uw geloof van de juiste aard, dat u op Hem vertrouwt en bij hetgeen Hij doet en laat plaats hebben niet twijfelt aan Zijn wijsheid, goedheid en rechtvaardigheid, geloof ook in Mij2); meen niet dat het geheel en al met Mij gedaan is, wanneer Ik uit het land van de levenden door een smadelijke dood wordt weggenomen.

1) Tot hiertoe waren de discipelen altijd gerust, getroost en zonder vrees geweest, omdat Hij persoonlijk bij hen was en zij zagen hoe machtig Hij Zich betoonde onder het volk in prediking en wonderen, zodat zij Hem groot moesten achten en de hogepriester en oversten zelfs moeten vrezen en bezorgd zijn, dat, zo zij Hem aanvielen, het gehele volk tegen hen zou opstaan. Daarom waren de apostelen, hoewel zij arme geringe mensen waren, toch zonder zorg en vrees; zij gingen daarheen, alsof anderen eerder voor hen moesten vrezen, want zij dachten, omdat Deze leeft is er geen nood; Hij kan ons wel redden en beschermen. Maar nu Christus hun bekend maakt dat Hij van hen moet scheiden, wijst Hij hen aan en voorspelt Hij hen, dat het hen geheel anders dan tot hiertoe zal gaan en het er nu toe zal komen, dat hun hart

met vrees en schrik verzocht zal worden. Zo was het ook toen Hij weg was, toen Hij zo schandelijk, jammerlijk en ergerlijk was gedood, ontzonk hen meteen het hart, zodat zij zich van vrees opsloten en verborgen en zich niet in het openbaar waagden. Het was toch een vreselijk ontzettend geval, dat Christus, tevoren zo gevreesd bij alle raadsheren en priesters te Jeruzalem, plotseling zo zwak was geworden en zo geheel verlaten, dat Hij in de handen kwam van Zijn vijanden, die Hem op het smartelijkt behandelden en de schandelijkste dood deden sterven. Het is niet meer de Christus, die de doden opwekt, de kopers en verkopers uit de tempel stoot en zo veel bewondering opwekt, dat ieder ontzet is. Hij is zo zwak en veracht als de minste, de ellendigste mens op aarde, die ieder met voeten treedt en die de allergeringste bespuwen. Dat was zo verre van de vroegere heerlijke gedaante, dat de liefhebbende discipelen, die nog zo zwak in het geloof waren en dergelijke moeilijkheden nog niet hadden ondervonden, bezorgd en vol vrees moesten zijn en vragen: waar zullen wij nu blijven? - Hij was ons troost en trots; nu is Hij weg en wij hebben niemand meer, die ons zou kunnen beschermen of bijstaan. Nu zijn onze vijanden sterk en machtig, maar wij zwak en verlaten door de gehele wereld. Tegen zo’n angst en schrik in de toekomst komt Jezus vooraf op als een vroom, getrouw Heer met deze vertroosting en vermaning, dat zij niet ontroerd of versaagd moesten zijn; hoewel deze vertroosting op dat uur niet hielp, noch kracht uitoefende voordat de Heilige Geest kwam. Op deze manier verklaart Luther in zijn leerredenen over het 14-16 hoofdstuk van onze evangelist, die hij in het jaar 1537 te Wittenberg hield en die Casp. Creuziger opschreef en in het volgende jaar in druk gaf. Hij zelf zegt dat dit zijn beste boek was, dat hij had gemaakt en naast de Heilige Schrift zijn dierbaarste en liefste boek was.

2) Op verschillende wijzen kan men deze laatste woorden vertalen daar beide woorden "gelooft" als 2e pers. meervoud van de tegenwoordige tijd en van de gebiedende manier kunnen worden vertaald. V. Oosterzee heeft in zijn "Leven van Jezus": "Geloof in God, geloof ook in Mij". Desgelijks wil ook Stier tegenover de Lutherse vertaling: "Geloof u in God, geloof ook in Mij. " die met de onze overeenstemt. Dächsel verdedigt de laatste met deze woorden: woordelijk luidt de tekst: "Geloof in God en in Mij geloof. " Dit moet verstaan worden, volgens de Hebreeuwse manier van construeren, zó dat het tweede "geloof" het gevolg te kennen moet geven van het eerste "geloof", terwijl, als twee bevelen moesten worden opgevolgd, het tweede bevel zich aan het eerste niet in de imperativus maar in het futurum moest aansluiten. In het eerste lid nu staat om goede redenen het werkwoord vooraan, want de bedoeling is, om tegenover de angst, die zich van hen wil meester maken en de velerlei verkeerde gedachten, zoals die bij Luk. 24: 19 vv. voorkomen, het vertrouwen op God te plaatsen; in het tweede lid staat daarentegen de persoon vooraan, om wie het geheel zich beweegt. Onmiddellijk op Hemzelf, zo wil de Heere zeggen, hun vertrouwen te stellen, zou de discipelen zeker moeilijk zijn, als zij Hem aan het kruis zouden zien hangen; maar zij moesten het vertrouwen op God toch niet verliezen, zij moesten aan Zijn goedheid, wijsheid en gerechtigheid vasthouden, dan zou ook hun geloof in Hem, de Heere Christus, weer opleven. Wij mogen niet nalaten er op te wijen hoe Christus Zich hiermee goddelijke waardigheid toekent, dat de discipelen eveneens in Hem moesten geloven, zoals zij in God geloven. Als Hij niet waarachtig God was met de Vader, dan zou het geloof vals zijn en afgoderij: want van het hart van de mensen mag niet vertrouwen noch zich verlaten dan op de enige God.

2. En wanneer het u later gaat als Mij, wanneer men ook u uit de wereld zal uitdrijven, zodat u geen plaats meer heeft op aarde om te blijven, ook dan verschrikt uw harte niet! In het huis van Mijn Vader, in de hemel (Hebr. 9: 24) zijn vele woningen 1), vele verblijfplaatsen, zodat daar ruimte genoeg voor u is; anderszins, als eerst nog voor u ruimte moest worden gemaakt, zou Ik het u gezegd hebben, nu ik daarheen ga als tot Mijn vaderland: Ik ga heen om u plaats te bereiden, hetgeen Ikdan ook als Zoon in van het huis van de Vader zou kunnen doen.

1) Jezus zelf wordt nu uit deze woning verbannen; zoals men echter Hem op aarde plaats heeft geweigerd, zo zal het later ook die mannen gaan, die nu om Hem staan. Daarom zegt Hij hen: "Men kan u daarom toch niet ontnemen waar u eeuwig kunt blijven; er is nog een andere, een onzichtbare wereld, daarheen ga Ik, dat is het huis van Mijn Vader, Mijn thuis.

Wat hebben dan de mensen teweeg gebracht, als zij u alles ontnemen en u geheel van zich stoten, dan dat zij u uit dit jammerdal en ellende brengen naar die blijde eeuwige woningen, waar u niet meer onder het rijk van de duivel, noch van Mij afgezonderd, maar eeuwig bij Mij en de Vader zult blijven, waar zij nooit iets zullen proeven of smaken. En daarvoor, wat zij u nu vervolgen en zij de wereld bezitten, vast en zeker zich stellen, in hun wellust en rijkdom leven, zullen zij noch hier noch daar plaats hebben en zullen zij in eeuwige angst en verschrikking zijn, zodat zij geen ogenblik een hoekje hebben, waar zij kunnen rusten of blijven. Bovendien benadelen zij zichzelf, dat zij u vervolgen en proberen schade aan te doen. Laat hen daarom gaan; en hier voor zichzelf schrapen en vergaderen, evenalsof zij hier eeuwig konden blijven en de wereld alleen bezitten; het kan toch niets baten en u geen schade aandoen.

Toen de Ariaans gezinde keizer Valens Basilius bedreigde, dat hij hem te water en te land zou vervolgen en vroeg waar hij dan zou blijven, antwoordde deze: "Of onder de hemel of in de hemel. "

2. En wanneer het u later gaat als Mij, wanneer men ook u uit de wereld zal uitdrijven, zodat u geen plaats meer heeft op aarde om te blijven, ook dan verschrikt uw harte niet! In het huis van Mijn Vader, in de hemel (Hebr. 9: 24) zijn vele woningen 1), vele verblijfplaatsen, zodat daar ruimte genoeg voor u is; anderszins, als eerst nog voor u ruimte moest worden gemaakt, zou Ik het u gezegd hebben, nu ik daarheen ga als tot Mijn vaderland: Ik ga heen om u plaats te bereiden, hetgeen Ikdan ook als Zoon in van het huis van de Vader zou kunnen doen.

1) Jezus zelf wordt nu uit deze woning verbannen; zoals men echter Hem op aarde plaats heeft geweigerd, zo zal het later ook die mannen gaan, die nu om Hem staan. Daarom zegt Hij hen: "Men kan u daarom toch niet ontnemen waar u eeuwig kunt blijven; er is nog een andere, een onzichtbare wereld, daarheen ga Ik, dat is het huis van Mijn Vader, Mijn thuis.

Wat hebben dan de mensen teweeg gebracht, als zij u alles ontnemen en u geheel van zich stoten, dan dat zij u uit dit jammerdal en ellende brengen naar die blijde eeuwige woningen, waar u niet meer onder het rijk van de duivel, noch van Mij afgezonderd, maar eeuwig bij Mij en de Vader zult blijven, waar zij nooit iets zullen proeven of smaken. En daarvoor, wat zij u nu vervolgen en zij de wereld bezitten, vast en zeker zich stellen, in hun wellust en rijkdom

leven, zullen zij noch hier noch daar plaats hebben en zullen zij in eeuwige angst en verschrikking zijn, zodat zij geen ogenblik een hoekje hebben, waar zij kunnen rusten of blijven. Bovendien benadelen zij zichzelf, dat zij u vervolgen en proberen schade aan te doen. Laat hen daarom gaan; en hier voor zichzelf schrapen en vergaderen, evenalsof zij hier eeuwig konden blijven en de wereld alleen bezitten; het kan toch niets baten en u geen schade aandoen.

Toen de Ariaans gezinde keizer Valens Basilius bedreigde, dat hij hem te water en te land zou vervolgen en vroeg waar hij dan zou blijven, antwoordde deze: "Of onder de hemel of in de hemel. "

3. En wanneer Ik heen gegaan zal zijn en uw plaats bereid zal hebben, want in zekere zin heeft Mijn heengaan dat doel, zo zal Ik het daarbij niet alleen laten blijven, zodat u uw volgen nu zelf zou moeten teweeg brengen; maar als helpende en trekkende vriend, al is het in onzichtbare gedaante, komIk weer en zal u bij uw dood tot Mij nemen a), opdat u ook zijn mag, waar Ik ben (Hoofdstuk 17: 24. Fil. 1: 23).

a)Joh. 12: 26.

Duidelijk wil de Heere het in Hoofdstuk 13: 33 gezegde over de discipelen nader beperken en wat Hij in Hoofdstuk 13: 36 Petrus te kennen heeft gegeven nader bepalen. Niet om reden dat er bij de Vader alleen ruimte zou zijn voor de van de hemel gekomen Zoon, heeft Christus vroeger gezegd: "Waar Ik heenga kunt u niet komen" - o nee, plaats is daar voor velen, zodat niet alleen de discipel, maar ook de Joden in Hoofdstuk 7: 34; 8: 21 ja alle mensenkinderen daar een verblijfplaats konden vinden. Daarom is ook het heengaan van Christus tot plaatsbereiding voor de discipelen niet in die zin nodig, dat objectief of in abstracte een plaats gereed moest worden gemaakt om hen op te nemen; die is van het begin van de wereld reeds aanwezig en door Gods beschikking voor hen bestemd. Maar wel is het nodig dat subjectief of in concreto de plaats voor ieder in het bijzonder tot zijn opname gereed wordt gemaakt, dat hem, om zo te zeggen, in de algemene ruimte zijn bijzondere plaats wordt aangewezen, deze enigszins hun wordt toegekend en hijzelf intussen, totdat hij tot deze gekomen is, op aarde zo wordt voorbereid en bewaard, dat hij die plaats niet weer kan verliezen. In deze zin gaat dan zeker Christus heen, om Zijn discipelen plaats te bereiden; want Hij gaat heen als een Hogepriester om bij de Vader hen te vertegenwoordigen en hun voorspraak te zijn; Hij gaat heen als hun Koning, die over het burgerrecht daarboven beschikt en de namen van de Zijnen in het boek des levens inschrijft; Hij gaat heen om van boven de Heilige Geest te zenden, om door Hem met de krachten van de toekomstige wereld toe te rusten en in de kracht van God hen te bewaren door het geloof voor de boze. Op dezelfde manier heeft ook Luther de schijnbare tegenspraak, dat in vs. 3 als doel van Christus heengaan wordt genoemd, hetgeen in vs. 2 als zodanig wordt ontkend, namelijk het bereiden van de plaatsen, opgelost. Christus wil zeggen: "Ee woning en de plaats is er, maar die is nog niet gereed, is ook nog niet, zoals die moet zijn, maar zal dan bereid worden, als Ik het rijk van de dood door Mijn sterven zal hebben opgeheven en heengegaan zal zijn om te regeren door de Heilige Geest, die u bereid en bekwaam zal maken in het geloof voor die woningen. " Onder dit komen in de Heilige Geest (vs. 18 en 23) moet zeker de terugkomst worden verstaan, waarvan de Heere verder

spreekt, zoals duidelijk blijkt uit vs. 28 Het is een terugkomen om de Zijnen geen wezen te laten, zolang als zij nog in deze wereld zijn, maar dan ook, als hun uur om te scheiden daar is, hen te brengen in de hemelse heerlijkheid, waarmee dan het woord tot Petrus in Hoofdstuk 13: 36 vervuld wordt: "U zult mij namaals volgen. " De uitleggers denken meestal aan de terugkomst van Christus op de jongste dag; maar aan de ene kant spreekt daartegen, dat in de grondtekst de tegenwoordige tijd van de aantonende wijs gebruikt wordt, die zoveel zegt als: "Ik zal Mij haasten om te komen", zodat het toekomstige reeds zo goed als tegenwoordig is; aan de andere kant heeft op de jongste dag niet zozeer een overbrengen van de gelovigen in gindse wereld plaats, maar integendeel een brengen van het rijk van de heerlijkheid naar beneden in deze wereld, die vernieuwd en verheerlijkt zal zijn (Openbaring . 21: 1 vv. 2 Petrus . 3: 10 vv.); hier denkt de Heere echter duidelijk aan de verblijfplaatsen van de Zijnen, gedurende de zogenaamde tussentoestand; tot opheldering van hetgeen Hij bedoelt dient het sterven van Stefanus in Hand. 7: 55 en 58 vv. Het "u tot Mij nemen" is onderscheiden van het "Ik kom terug" door de toekomende tijd als een tweede betere daad, zodat men niet reeds bij het terugkomen mag denken aan de dood van ieder in het bijzonder, maar het terugkomen moet verklaard worden, zoals wij het straks hebben uitgelegd. Dezelfde Heere, die door Zijn Geest in dit leven in ons woont (Rom. 8: 9 vv. Gal. 2: 20), komt bij onze dood, om ons tot Zich te halen, Hij gebruikt hier voor het "tot Mij nemen" dezelfde uitdrukking als in MATTHEUS. 1: 20, 24 van een bruidegom, die zijn bruid afhaalt en in Hand. 16: 33 van een gastheer gebezigd wordt, die gasten bij zich opneemt en ontvangt.

In de gelijkenis Luk. 16: 22 wordt gezegd, dat Lazarus door de engelen gedragen werd in de schoot van Abraham; maar nadat de Heiland door lijden en opstanding in Zijn vaderland is overgegaan, komen niet meer de engelen, maar de Heere zegt: "Ik kom terug" en het gaat niet meer in Abrahams schoot, maar "Ik zal u tot Mij nemen" zegt de Heere verder, "opdat ook u mag zijn waar Ik ben. " De toestand van de ziel na de dood is een onderwerp van veel weetgierig, soms ook nieuwsgierig vragen, vooral als iemand uit ons midden wordt weggenomen. Het is toch natuurlijk dat men graag nadere mededeling zou hebben. Nu zijn ons echter weinige aanwijzingen gegeven; met onze fantasie die leemte aan te vullen is tevergeefs; een mens kan machtig veel fantaseren en gaat daarbij dikwijls op verkeerde wegen voort. Maar dit weten wij en dit kan voldoende voor ons zijn: "Opdat u ook zijn mag, waar Ik ben. " Die deze hoop in zich omdraagt, heeft een schat van het hart. Dan kunnen wij aan Hem ook getroost de onzen overlaten. Waar Hij is, daar is vreugde en zaligheid.

Hoe is het mogelijk, dat zo velen, die zich volstrekt niet om Jezus bekommneren, omdat zij Hem nu niet denken nodig te hebben, toch er niet aan twijfelen dat hen de hemel toekomt, evenalsof zij eens stout en trots zouden kunnen binnengaan en de wachters van de hemelpoorten voor hen respect moesten hebben.

Had Jezus ons alleen gezegd, dat een verblijf van eeuwig geluk ons wacht, wij zouden reeds meer dan reden hebben om ons te verheugen. Maar, merken wij het wel op, de plaats die Hij ons geeft, is die, waarvan Hij voor zichzelf bezit nemen ging, zodat wij aanschouwen zullen hetgeen Hij aanschouwt, zodat Zijn gezelschap het onze, Zijne genietingen onze genietingen, Zijn liefde onze liefde, Zijn leven ons leven wezen zullen. Hetgeen Hij voor Zichzelf heeft uitverkoren, biedt Hij ons aan, of liever deelt Hij met ons, de voorwerpen van Zijn liefde. O,

onuitspeekbare liefde van mijn Heer en mijn God, die mij verheft tot Zijn eigen heerlijkheid en mijn lot met het Zijne doet samensmelten. Die blik op de toekomst brengt ons ganse hart in beweging, verplettert de verbeelding, met al haar ijdele vragen uit zondelust gekweekt en stemt tevens tot dankbare gehoorzaamheid en vurige liefde jegens Hem, die in al ons leed en in al onze strijd ons toeroept: uw hart wordt niet ontroerd. Ja Heer, wij geloven in God, wij geloven ook in U. Hoor daarom onze smekingen: vermeerder door Uw woord en Geest ons Uw vrede en door dien vrede: de heiligheid van ons leven.

4. En waar Ik heenga, namelijk tot de Vader (Hoofdstuk 16: 5 en 28) weet u. Ik heb het u ten minste door het zo-even gezegd duidelijk genoeg verklaard. u hoeft dus niet nogmaals als Petrus (Hoofdstuk 13: 36) te vragen: Waar gaat Gij heen? En de weg, waarlangs Ik tot het huis van de Vader kom, weet u. Het is namelijk een weg van lijden en sterven; daarom moet uw hart niet voor de gedachte sidderen, dat deze ook de weg voor u zal zijn, waarlangs Ik u tot Mij neem (Hoofdstuk 12: 24 vv.).

Dat Hij door lijden tot Zijn heerlijkheid moest ingaan, had Hij hen menigmaal en duidelijk genoeg voorgehouden. Wisten zij het nog niet, hun onverstand en de traagheid van hun hart had schuld. Ook konden zij weten dat de weg tot het huis van Zijn Vader, de plaats waar Hij te voren was, voor Hem om geen andere reden een lijdensweg zijn moest, dan opdat Hij de Zijnen met God verzoend door Zijn dood behouden, door Zijn leven, in dit Vaderhuis plaats bereiden moest. Hadden zij dit nooit te voren begrepen, de instelling van het Heilige Avondmaal, die aan deze zelfde paastafel had plaats gehad, had er hen een denkbeeld van kunnen geven. Maar ook dit had de Heere hen waarlijk niet verborgen, dat de weg om eenmaal in Zijn heerlijkheid te delen, ook voor Hem een weg van tranen en lijden zijn zou en geen andere kracht dan die van het geloof in God, van het geloof ook in Hem, een geloof, waardoor het hart van hoop en van liefde brandt.

5. Thomas bemerkte wat voor weg de Heere bedoelde en was evenals in Hoofdstuk 11: 16 vastbesloten Hem op deze weg te volgen, hoewel hij zich nog naar zijn voorstellingen over het rijk van Christus van zo’n zelfopoffering nog niet het juiste kon voorstellen. Hij zei tot Hem: Heere, wij weten niet waar Gij heengaat, omdat Gij op de vraag van Petrus nog geen kort, bepaald antwoord heeft gegeven. En hoe kunnen wij, zolang ons een verklaring ontbreekt over het doel van Uw heengaan, de weg weten, zodatwij zouden kunnen besluiten onder alle omstandigheden U op deze weg te volgen, zoals wij nochtans in het algemeen daartoe bereid zijn?

Er is bijna geen andere plaats van de Heilige Schrift, als deze, waarbij de meningen van de uitleggers zo uit elkaar lopen, zodat niet alleen de verzen, maar ook de afzonderlijke zinnen in de verzen, zelfs de woorden in de zin, een geheel verschillende verklaring bij de een als bij de andere hebben gevonden. Wij houden het voor verkeerd als men door hetgeen Thomas in vs. 5 zegt en door hetgeen de Heere hem in vs. 6 antwoordt, zich laat verleiden om de bedoeling van Christus met de woorden van het vierde vers te verwringen. Thomas heeft aan de ene kant het doel om Jezus tot een andere, uitvoerige verklaring over het lot, dat Hem wacht, aanleiding te geven; daarom neemt hij de vraag van Petrus in Hoofdstuk 13: 36 weer op, welke vraag hetzelfde bedoelde en nu verkrijgt de rede van de Heere deze wending, dat nu

gesproken wordt bij de weg, die de discipelen bekend is, van de weg van hun navolging van Hem, waarheen Hij zelf hen is voorgegaan. Daaruit volgt echter niet dat de Heere bij Zijn woord eveneens die weg van hun navolgen in de gedachte heeft gehad; Hij wijst integendeel op de weg van Zijn eigen heengaan en alleen de afkeer van de discipelen van Zijn lijden en stervensweg is oorzaak, waarom zij daarover niet spreken, maar voor hun vragen het doel van dat heengaan als onderwerp kiezen. De weg is voor hen een noli me tangere, een zaak die zij niet graag op de lippen wilden nemen, zo verschrikkelijk is voor hen de gedachte, dat het komen zal tot een terdoodbrenging van hun Heer en Meester. Aan de andere kant handelt Christus vaker zo, dat Hij niet onmiddellijk spreekt over hetgeen men tot Hem heeft gezegd, of over hetgeen men Hem heeft gevraagd, maar dat Hij degenen, waarmee Hij spreekt, van een geheel andere kant aanvat, omdat Hij zo’n verhouding tot Zijn persoon door het geloof eist, waaruit de erkentenis van hetgeen men gezegd of gevraagd heeft, dan vanzelf blijkt (vgl. Hoofdstuk 10: 24 vv. ; 11: 24 vv.). Zo staat zonder twijfel ook hier het woord in vs. 6 : "Ik ben de weg" niet in zo onmiddellijke betrekking tot de uitdrukking in vs. 4 : "de weg weet u", dat de laatste, wat de betekenis aangaat, uit dat woord zou moeten worden ontwikkeld. Naar onze mening is de zaak integendeel van die aard, dat de Heere, nadat Hij in vs. 2 en 3 de ogen van de discipelen gericht heeft op het huis van Zijn Vader, waarheen Hij nu gaat, om hun een plaats te bereiden en waarheen Hij ze eens tot Zich wilde nemen, intussen met Zijn Geest bij hen woning zou maken, hen nu ook opwekt om zich met die weg te verzoenen, waarlangs het zowel met hen als met Hem tot dat doel ging. De weg moet dus in vs. 4 de nadruk hebben, het doel treedt daarentegen meer op de achtergrond. Vandaar zou ook de lezing van vele handschriften, die de inhoud van het vers zo verandert: "en waar Ik heenga - u weet de weg - (op welken Ik daarheen kom en heeft, wanneer u bij Mij wilt komen, diezelfde weg voor uzelf te verwachten)", de voorkeur verdienen. Men zou kunnen vragen waarom Jezus de discipelen zo’n weten van de weg toeschrijft, omdat zij toch zelf dadelijk door de mond van Thomas hun niet weten te kennen geven. Daarop dient als antwoord, dat Hij hen in neerbuigende goedheid boven hen zelf en hun tegenwoordig verstaan wil verheffen en met Zijn helderheid en zekerheid, waarmee Hij volgens de uitdrukking van Herder, als het ware hemel en aarde tot één maakt, verlichtend en opwekkend hen wil beschijnen. Uit de manier, waarop Hij met de verschrikte discipelen handelt, merkt Rieger op, zou veel te leren zijn, hoe men het ambt van het Nieuwe Testament als een ambt van de Geest heeft uit te oefenen, waarbij men niet slechts geloof eist, maar ook toekennen moet - elkaar in twijfel te brengen, angst te veroorzaken, is wel gemakkelijk en heeft dikwijls de schijn van grotere ernst, maar elkaar te kunnen sterken, is een grotere dienst, als het in de Geest geschiedt.

Wij, die dit lezen, kunnen geen onwetendheid voorwenden, wanneer wij de Heer horen betuigen: "Waar Ik heenga, weet u en de weg weet u. " Voorwaar! waar Hij heenging, weten wij en hoe zouden wij de weg niet weten? Zijn kruis, Zijn graf, Zijn opstanding, Zijn hemelvaart, de prediking van Zijn beter onderrichte, door de Heilige Geest verlichte apostelen, heeft ons voor misverstand bewaard. Deze wetenschap behelst voor ons de volkomenste troost, eist van ons de vurigste dank, roept ons tot de heiligste zelfbeproeving.

6. Jezus zei tot hem: U denkt, Thomas, dat u alleen het doel heeft te kennen, waarheen het gaat en de weg wel zou vinden om Mij na te volgen, terwijl het u aan kracht niet zou ontbreken. Ik moet u echter zeggen: Ik, die van deVader ben uitgegaan en gekomen ben in de

wereld, die haar nu weer verlaat en naar de Vader heenga (Hoofdstuk 16: 28), Ik ben de weg, die van de hemel tot de mensen zich uitstrekt en meevoert, die hem bewandelen. En Ik ben als degene, die één ben met de Vader, de waarachtige en levende God (Hoofdstuk 10: 30. Jer. 10: 10), de waarheid en het leven, zodat Hij, die de onbedriegelijke waarheid, die het leven en volzaligheid wil vinden, reeds in dit leven, Mij tot Zijn eigendom moet maken. Niemand komt tot de Vader dan door Mij; zonder Mijn bemiddeling kan geen mens noch hier beneden met God gemeenschap hebben, noch daarboven Zijn aangezicht aanschouwen (Hebr. 9: 8; 10: 19 v. 1 Tim. 2: 5 v. 1 Kor. 1: 30).

Het woord, dat Thomas heeft gesproken, is eigenlijk slechts een vertaling van het: "Heere! wees U genadig, dat zal U geenszins overkomen" (MATTHEUS. 16: 22), uit het Petrinische temperament in dat van Thomas. Bij Petrus spreekt de liefde zich daarin uit, dat hij de Heere wil terughouden, Hem daarna met het zwaard wil verdedigen, bij Thomas daarentegen, dat hij met Hem wil sterven, daarna, dat hij Hem op de plaats van Zijn lijden zou willen nagaan, als hij maar de weg wist en nadere bijzonderheden over hetgeen wachtte. In het lijden zelf kon geen van beiden zich vinden. Daarom moeten zij leren zich geheel en onvoorwaardelijk en blindelings aan de persoon van Jezus vast te houden, die hun één en alles is.

Als de Heere zegt: "Ik ben de weg", kunnen de discipelen begrijpen, met welk recht Hij vroeger tot hen gezegd heeft: "de weg weet u; " zij kenden die, in zoverre zij reeds op die liepen, want zij geloofden in Jezus’ naam.

Niemand kan ten hemel komen, die niet in aansluiting aan de persoonlijke waarheid, de verlossing van de ellendige schijn van deze wereld, van de schitterende verkeerdheden, van ondeugden, van de holle frasen van haar waarheden, van de nietigheid van haar bezittingen, van de huichelarij van haar goede bedoelingen verkregen heeft. En zoals Christus de waarheid is, zo is Hij ook het leven. Die buiten Zijn gemeenschap is, heeft slechts de schijn dat hij leeft, maar in waarheid is hij dood, een wandelend lijk. Waarheid en leven gaan hand aan hand; waar waarheid is, waarachtige waarheid, niet met schijn en onwaarheid bevlekt, daar is ook leven, daar verdwijnen de treurige beletselen, die aan alle kanten het bestaan, dat aan leugen en schijn is overgegeven, omlegeren.

Laat Christus Zich tegenover het woord van Thomas er niet mee in, om dadelijk de plaats aan te wijzen, waar Hij heengaat, zo is toch in de laatste woorden: "Niemand komt tot de Vader dan door Mij", duidelijk uitgesproken, waarheen Zijn discipelen Hem zullen volgen en daarmee ook uitgesproken, waar Hij zelf heenging, namelijk tot de Vader.

Niemand kan noch heden reeds de genade van de Vader verkrijgen, noch eens in Zijn hemelse gemeenschap komen zonder Christus; Hij is de Middelaar en Leidsman tot de Vader, die voor allen onvoorwaardelijk nodig is; en waarom is Hij dat? Omdat Hij zelf datgene is, wat men in de gemeenschap met God wil verkrijgen - namelijk de waarheid, d. i. : de hoogste volheid van alle verlichtende en heiligende waarheid en het leven d. i. Bron en Gever van het eeuwige, heilige, zalige leven. De abstracta geven deels de hoogste graad, deels het wezenlijk inwonen te kennen van dat, wat het zich toekent.

Zal men recht kunnen voortgaan en ten hemel komen, dan moet men een vaste weg hebben, waarop men blijft. De Heere Christus is de nauwe straat en de ware weg. Hij geeft ons niet slechts goede lessen en voorbeelden; dat doen Mozes en Johannes de Doper en ieder heilige doet dat en dan zou zijn al Zijn lijden, sterven en opstaan tevergeefs, zodat niet kon worden gezegd: voor ons geleden. Hij is meer dan een kruis op de weg, dat wel wijst waar de weg is, maar niet leidt of draagt. Hij is de weg, de brug zelf, die ons draagt, als wij in het eeuwige leven willen.

Niemand komt tot de Vader dan door Mij, sluit allen van de levende gemeenschap met God, in liefde en kennis uit, die zonder en buiten Christus daarnaar streven, niet zozeer degenen, die nooit in de gelegenheid zijn geweest Hem te leren kennen, want de voorbereidende openbaring, die zij ook hebben ontvangen, ging toch ook van Christus als Gods eeuwig Woord uit; zij zijn dus als in het komen tot de Vader, veel meer dan degenen, die zich tegen het werk van de verlossing in hun binnenste verzetten. Maar ook van deze is het door dit woord bepaald, dat in, of zo het mogelijk is na dit leven geen gemeenschap met God buiten Christus hen verleend zal kunnen worden.

Wij zijn van nature beladen met zonden en God is naar Zijn wezen vlekkeloos heilig, dat is Hij heeft een afkeer van de zonde evenals de plant, die haar naam heeft van haar gevoeligheid, uit haar aard voor de aanraking van een mensenhand ineenkrimpt en haar bladeren sluit, zo schuwt God uit Zijn aard voor de aanraking met de zonde. Hij is van de zondaren gescheiden tot in eeuwigheid. Hij is te rein van ogen om het kwade te aanschouwen. Maar Christus zegt: "Ik ben de weg"; zoals Hij ook in Psalm 16 zegt: "Gij zult mij het pad van het leven bekend maken. " Niemand had dit pad van het leven kunnen uitvinden; maar Jezus zegt: "Gij zult het mij bekend maken, verzadiging van de vreugde is bij Uw aangezicht - liefelijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwig. Jezus had deernis met Adams arme nakomelingen, die zich vruchteloos afmatten om de weg naar het paradijs van God te vinden en Hij verliet de schoot van de Vader om ons de weg tot het hart van de Vader open te stellen. En hoe deed Hij dit? Door aan de waakzaamheid van het vlammend zwaard te ontsnappen? Nee, want het keerde zich naar alle kanten en sneed elke toegang af. Door van Zijn goddelijk gezag gebruik te maken en het glinsterend lemmer door Zijn machtwoord te doen wijken? Nee, want dan zou Hij de wil van Zijn Vader onteerd hebben, in plaats van die te verheerlijken. Daarom werd Hij mens in onze plaats, ja werd tot zonde voor ons gemaakt. God deed ons aller ongerechtigheden op Hem aanlopen. In onze plaats trad Hij om het bliksemend zwaard tegen te gaan en viel onder het dodend lemmer, want hij gedacht het woord van de profeet, waar geschreven staat: "zwaard ontwaak tegen mijn herder en tegen de man, die Mijn metgezel is, spreekt de Heere van de almacht. " En nu ginds het blinkend lemmet de kant van de Verlossers heeft doorboord, mag de voornaamste van de zondaren, wie of wat u ook zijn mag, ingaan over Zijn bloedig lichaam en u zult toegang vinden tot het paradijs van God, om te eten van de boom des levens en te leven in eeuwigheid. Kom dan haastig - aarzel niet; want Hij zegt: "Ik ben de weg. " - Het is volbracht - de vloek van de wet is gedragen - aan de eis van de wet is voldaan - de toegang is geopend, het voorhangsel gescheurd van boven tot beneden. Geen draad van dat vreselijke gordijn is overgebleven om ons de toegang te beletten. De schuldigste, de snoodste zondaar onder u, ieder mag nu vrij ingaan door het vaneen gescheurde voorhangsel, in het licht van het aangezicht van de Heere,

om te wonen in Zijn huis, om de liefelijkheid van de Heere te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel. Christus is de waarheid. De gehele Bijbel en de menselijke ondervinding van alle tijden geven getuigenis, dat wij van nature de waarheid niet kennen. Ongetwijfeld zijn er vele waarheden, die ook de onbekeerde kent. Hij kan de waarheden van de wiskunst en van de cijferkunst bevatten. Hij kan vele algemenen alledaagse waarheden begrijpen; maar daarom kan van een onbekeerd mens nog niet gezegd worden dat hij de waarheid kent, want Christus is de waarheid, Christus kan de sluitsteen van de boog van de waarheid genoemd worden. Neem de sluitsteen van een boog weg en het geheel verandert in een puinhoop. Dezelfde stenen zijn er wel, maar zij zijn allen ingestort en liggen verward door elkaar - zonder orde, zonder doel. Zo ook, neem Christus weg en de gehele boog wordt een puinhoop. Dezelfde waarheden mogen daar gevonden worden, maar zij zijn allen uit haar verband gerukt, zonder samenhang, zonder orde, zonder nuttigheid; Christus kan de zon van het waarheidstelsel genoemd worden. Neem de zon uit ons planeetstelsel weg en al de sterren komen in verwarring. Wel zouden het dezelfde planeten zijn; maar haar met elkaar in strijd zijnde krachten, zouden haar her en derwaarts heenvoeren en het een hemellichaam in eindeloze verwarring tegen het andere doen botsen. Zo ook, neem Christus weg en het gehele waarheidstelsel komt in verwarring. Dezelfde waarheden mogen in het gemoed gezonden worden, maar allen in onoplosbare verwarring dooreen gemengd en met elkaar in strijd; want de weg van de goddelozen is als donkerheid, zij weten niet waarover zij struikelen zullen. Maar laat Christus aan een onbekend gemoed geopenbaard worden, niet slechts door een mens, die hem van Christus spreekt, maar laat de Geest van God Hem openbaren en daar zal niet een waarheid, maar de waarheid ontdekt zijn. U plaatst de sluitsteen in de boog van de waarheid, u herstelt de zon in het middelpunt van het planeetstelsel. Iedere waarheid wordt in haar verband hersteld en dienstbaar gemaakt aan dat hart. Nu kent hij de waarheid met betrekking tot zichzelf. Verliet de Zoon van God werkelijk de schoot van de Vader om de toorn van God in onze plaats te dragen, dan moet ik een kind van de toorn zijn; werd de Heere Jezus een dienstknecht, opdat Hij in de plaats van de zondaren de wil van God vervullen zou - dan ben ik ontbloot van alle gerechtigheid, een kind van de ongehoorzaamheid. Weer, als hij Christus kent, kent hij de waarheid met betrekking tot God. Gaf God uit vrije genade Zijn Zoon voor ons allen over in de dood? - Dan is er, als ik in Jezus geloof, voor mij geen verdoemenis meer. God is mijn Vader en God is liefde. - Christus is het leven. De gehele Bijbel geeft getuigenis, dat wij van nature dood zijn door de misdaden en zonden - dat het ons even onmogelijk is om heilig in deze wereld te leven, als het een dode zou zijn, op te staan en te wandelen. Schrift en ervaring beiden getuigen eenparig, dat wij dood zijn door de misdaden en zonden en toch is het geen dood, waarin wij geheel werkeloos zijn, want wij worden gezegd, te wandelen naar de eeuw van deze wereld - naar de overste van de macht van de lucht. Deze waarheid wordt ons nadrukkelijk geleerd in dat gezicht van de profeet Ezechiël, waar hij door de Geest werd weggevoerd en gezet in het midden van een vallei vol doodsbeenderen en toen hij geheel rondom langs deze voorbij ging, zie, zo waren er zeer velen op de grond van de vallei en zie zij waren zeer dor. Dit is juist de toestand, waarin de wereld zich aan het oog van ieder kind van God vertoont. De doodsbeenderen zijn zeer vele en zij zijn zeer dor; en de Christen doet dezelfde vraag, die de Heer tot Ezechiël richtte: "Zullen deze beenderen levend worden?" O ja, mijn vrienden, leert de ervaring u het niet? Het is waar, de doden kunnen niet weten, dat zij dood zijn en toch, als de Heer uw hart aanroert, zult u dit ontdekken. Wij profeteren over deze doodsbeenderen, worden zij door de adem van

het leven bezield, zie dan op uw leven terug. Ziet, hoe u naar de eeuw van deze wereld gewandeld heeft. U bent altijd gelijk geweest aan een man die met de stroom afdrijft, niet aan een die tegen de stroom worstelt. Onderzoek uw hart en hoe het tegen al de geboden gekeerd is; de Sabbat is voor u een kwelling, in plaats dat u daarin uw verlustiging en een eer zou vinden. Als u ooit probeerde om Gods geboden te onderhouden - als u ooit probeerde om uw ogen te bewaren voor zondige begeerlijkheid, uw tong voor boze woorden of achterklap, of bitterheid - uw hart voor haat, of nijd of gierigheid - als u dit ooit deedt - en ik veronderstel dat de meeste onbekeerden dit gedaan hebben; als u het ooit probeerde - ondervond u dan niet dat het u onmogelijk was? Het was u even onmogelijk als de doden het leven te geven. Ontdekte u niet een strijd tegen uzelf? O, hoe duidelijk werd het u toen, dat u dood - niet wedergeboren bent. Verwonder u niet, dat wij het u gezegd hebben: u moet wedergeboren, u moet met Christus verenigd worden, want Christus is het leven. Veronderstel eens dat het voor een dood lid mogelijk was om met een levend lichaam zo nauw verenigd te worden, dat al zijn aderen weer door het frisse bloed werden doorstroomd, dat been aan been, zenuw aan zenuw, vlees aan vlees werd gevoegd, ziet u dan niet dat dit lid, hoewel het te voren dood was, nu een levend lid zou worden? Te voren was het stijf en koud en onbewegelijk, aan het verderf ten prooi; nu is het warm en buigzaam, vol leven en beweging. Het is een levend lid, omdat het met het levende lichaam verenigd is. Of veronderstel dat het voor een afgehouwen tak mogelijk was, om in een levende wijnstok zo volkomen ingeënt te worden, dat al zijn vezels door het milde sap gevoed worden, ziet u niet dat die tak, hoewel hij te voren dood was, een levende tak zou worden? Te voren was hij dor en onvruchtbaar, nu is hij vol levenssap en kracht. Hij is een levende tak geworden, omdat hij verenigd is met de wijnstok, die zijn leven is. Welnu, juist op diezelfde manier is Christus het leven van iedere ziel, die Hem aanhangt. Die de Heere aanhangt, is één geest met Hem. Is uw ziel gelijk aan een dood lid - koud, stijf, onbewegelijk en aan het verderf ten prooi? Geef u aan Christus over, word door het geloof met Hem verenigd en u zult van een geest met Hem worden; u zult warm worden en krachtig en vervuld van leven en werkzaamheid in de dienst van God.

De aarde was van de hemel gescheiden door de zonde, als een eiland, dat van een groot vastland is afgescheurd en een sombere, diepe, niet te overschrijden zee van toorn rolt tussen beiden in. Jezus Christus is de weg, die deze diepe zee overbrugt, die het afgesneden eiland weer met het oude vasteland verenigt en twee strijdige gebieden tot één heilig verenigt, gelukkig, rijk maakt. Ik bekommer er mij niet om, of u tot de Engelse dan wel tot de Schotse kerk, of tot enig ander kerkgenootschap behoort; ik kan over het verschil van onze zienswijze, in dat opzicht, best heenstappen; maar als u niet tot de kerk van Christus behoort, dan moet ik u zeggen en u mag het bijgeloof, dogmatisme of iets anders noemen, dat u niet op de weg bent die ten hemel voert. Ik kan daarom niet zwijgen, als ieder zijn eigen weg bewandelt, omdat het niet anders kan of die eigendunkelijk zelf gekozen weg is de verkeerde. Waren er vele wegen ten hemel, dan zou ik tot een ieder zeggen: Sla de weg in, die u het beste aanstaat! Maar er is slechts één weg. Op aarde zijn van de een plaats tot de andere, altijd verschillende wegen. Als ik naar Edinburg wilde reizen per spoor en iemand zei: u moest per stoomboot gaan, zou een derde enigszins driftig kunnen zeggen: Wat dringt u hem per stoomboot te reizen, terwijl hij liever per spoor gaat. Laat hem doen wat hij verkiest. Als hij van Londen liever over Vork, dan over Carlisle gaat, laat hem begaan; laat hem zijn eigen weg naar Edinburg kiezen, hij zal er in elk geval wel komen. Maar de reis naar de hemel is niet in ieder

opzicht gelijk aan een tocht op aarde. Waren er honderd wegen ten hemel, dan kon ieder mens zijn eigen weg kiezen, maar als Christus verklaart: "Ik ben de weg, niemand komt tot de Vader dan door Mij", is het geen bijgeloof, geen uitsluiting, maar liefde en Christendom, elkaar te herinneren, daar is slechts één weg ten hemel en tenzij u op die weg bent, kunt u nooit de eeuwige vreugde zien, of anders is Gods woord een leugen. Christus is niet alleen de waarheid, in onderscheiding van alle dwaling; de waarheid van de oude zinnebeelden, de waarheid, als zijnde de vervulling van de oude profetieën, de waarheid als zijnde de ontdekking en openbaring van God. - Maar Hij is ook, in onderscheiding van alle andere waarheden, de waarheid. Er zijn vele waarheden en toch is Hij de waarheid. Wij moeten niet alleen leren waarheid van dwaling, maar waarheid van waarheid te onderscheiden. Er zijn enige waarheden, die wij uit onkunde kunnen loochenen, zonder nog die ten gevolge voor eeuwig verloren te gaan; er zijn andere waarheden, die het uitwendige van de godsdienst betreffen en aangaande die de beste en meest begaafde mensen dikwijls in dwaling en onenigheid verkeren. Het is een waarheid, dat tweemaal twee vier is, dat de zon op- en ondergaat, maar het zij wij deze waarheden erkennen of niet, wij blijven dezelfden. Maar deze waarheden kunnen ook niet in dezelfde categorie gerangschikt worden met Christus de Waarheid. Wij kunnen al de waarheden kennen en erkennen, die niet met het wezen van het Christendom in verband staan en toch vergaan; maar als wij Christus, de Waarheid kennen in al de volheid van Zijn persoon, maar dwalen en mistasten in de bijzaken en ondergeschikte waarheden, zijn wij desalniettemin behouden en zalig. Wij kunnen bekend zijn met al de werelden, die de teleskoop binnen onze gezichtseinder brengt en toch niet in Christus zijn. Wij kunnen doorkneed zijn in de godgeleerdheid, in de kennis van de vorming van de metalen, van de geur, de kleurschakeringen, de eigenschappen van de bloemen, van de uitgebreidste encyclopedieën en toch Hem niet kennen, wie de laagste klasse in onze Zondagsschool kent Christus de weg, Christus de waarheid, Christus het leven. Alle wereldse kennis is macht, geheiligde kennis is leven en vrede en blijdschap tot in eeuwigheid. Christus is het leven. Dit laatste epitheel bekroont de twee eerste en maakt ze tot een geheel. Elk van die zou zonder het laatste onvolledig en onvolkomen zijn. Deze drie bijeen nemende, hebben we alles wat nodig is tot redding van de allerslechtste, tot verheerlijking van de allerschuldigste, die in Jezus gelooft, als de weg, waarlangs wij ten hemel gaan, als de waarheid, die ons op onze weg verlicht en als het leven, dat ons bezielt, terwijl wij langzaam maar zeker de weg naar het huis van de Vader en tot het aangezicht van onze Verlosser betreden. Gezien hebbende, in welke zin Christus de weg en de waarheid is, zo laat ons nu nagaan, in welk opzicht Hij het leven is. Hij is de fontein van alle geestelijk leven, in wie wij ons bewegen en van nature zijn, zo leven wij en bewegen wij ons in Christus en ontlenen aan Hem ons geestelijk bestaan. Iedere klopping van het hart, iedere ademtocht, alle levenskracht hebben hun oorsprong in God. Alle geestelijke blijdschap, alle heilige hoop, iedere begeerte, die het aardse niet bevredigen kan, de trek naar God, naar heiligheid, naar zaligheid, naar vrede, zijn bewijzen van een leven, welks bron, evenals die van iedere stroom, van iedere beek gemakkelijk op te sporen - de Heere Christus Jezus is. Hij is evenwel in nog hogere zin het leven. Hij is niet alleen de fontein van het leven, maar Hij is metterdaad ons leven zelf. Wanneer Christus geopenbaard zal zijn, die ons leven is, dan zult ook u met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid (Kol. 3: 4). En op een andere plaats wordt nog veel sterker getuigd: "Ik leef!" Uit vrees voor de schijn van zelfverheffing laat de apostel meteen volgen: "Maar niet meer ik, maar Christus leeft in mij en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat

leef ik door het geloof van de Zoon van God, die mij lief gehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft (Gal. 2: 20). Een Christen is hij, die ten nauwste met Christus verbonden is. Christen te zijn is niet enige geloofsbelijdenis onderschrijven een naam belijden, zich aan de ene of andere kerk aansluiten, maar waarachtig verbonden zijn met Christus, het leven. Hoe volmaakt is het karakter van onze Heer en Zaligmaker Jezus Christus. Hij is evenzeer berekend voor de behoeften van de mensheid, als Hij bij machte is om haar vrees, haar schroom, haar wanhoop uit de weg te ruimen. Hij is de heilige en zalige weg, waarlangs en waardoor de mensen de eeuwige vreugde deelachtig kunnen worden. Hij is de waarheid, die die weg in het helderste licht stelt en hem ten einde toe uit de hemel beschijnt en aldus de reizigers, wier aangezicht is als trekkende naar Zion, in staat stelt om hun weg zonder vrees of gevaar van oponthoud te vervolgen. Hij is het leven. Hij geeft een nieuw leven aan iedere reiziger naar de eeuwigheid en verstrekt hem dagelijks nieuwe levenskracht. U bent in Hem volmaakt (Kol. 2: 10).

Ik ben de weg, niet de wegwijzer. De ongelovigen stellen altijd andere woorden in de plaats van die van de Schrift. Zij noemen Jezus een goede wegwijzer naar het goede. Maar Jezus verklaart de weg zelf te zijn. De weg nu verbindt de ene plaats aan de andere en behoort tot beide. De weg is niet iets afzonderlijks, maar onafscheidelijk met de beide plaatsen zelf verenigd. Christus is niet zoals sommigen de naam Middelaar verklaren, een middenwezen tussen God en de mens: nee, Hij is zo waarachtig God als Hij mens is. Hij is de weg, die met het ene einde uit God oorspronkelijk is en in God ligt en met het andere einde uit de mens oorspronkelijk is en in de mens ligt en beide God en mens verenigt en voor elkaar toegankelijk maakt. Ik leer de waarheid, maar Ik ben ook de waarheid. Het laatste willen de ongelovigen ook niet toestaan. Maar hun ontkenning is zoveel als te ontkennen, dat de zon het licht van deze aarde is. En moge men ook al van haar beweren, dat zij in zichzelf een donkere bol is, niet een licht, maar een lichtdraagster, Christus heeft niet enkel waarheid, maar Hij is de waarheid; dus de persoonlijke waarheid, de waarheid in persoon, de waarachtige. En wie is de waarachtige? Kan Hij een mindere zijn dan God? - Ik ben het leven, het oorspronkelijk, eeuwig, zelfstandig, zalig leven, dat de grond is van alle leven, waardoor alles leeft in de tijd en leven zal, wat in eeuwigheid zal leven. Wij vragen ieder, die nog denken en gevolgtrekkingen maken kan, zijn deze beweringen niet zo vele bewijzen, dat de Heer Zichzelf openbaarde als God geopenbaard in het vlees?

7. Als jullie Mij gekend hadden, door juist acht te geven op Mijn gehele zijn, Mijn wezen voldoende had begrepen, dan zou u ook Mijn Vader gekend hebben en genoeg begrepen hebben, dat Ik zo nauw met Hem verbonden ben, dat de vraag niet meergesteld hoeft te worden, waar Ik heenga (vs. 5). En van nu, van dit ogenblik, waarop Ik u met Mijn openbaring van Mijzelf (vs. 6) zo bepaald en volkomen heb aangewezen wie en wat Ik ben en u dat heeft aangenomen en begrepen, kent u Hem, de Vader en heeft Hem gezien.

"Gekend had" heeft in de eerste zin de nadruk; "Mijn Vader" in de tweede. In zoverre hebben zij Jezus niet gekend, als het hen niet duidelijk genoeg is geworden wie en wat Hij is, als zij wel door de indruk van Zijn persoon aan Hem zijn gebonden en in Hem waarachtig, oprecht vertrouwen hebben gekregen, maar niet doorgedrongen zijn tot het verstaan, dat Hij de persoonlijke openbaring van de Vader, het evenbeeld van de onzichtbaren van God zelf is, in

wie de volheid van de Godheid lichamelijk woont, dat daarom de vervulling van alle beloften in Hem gegeven is, waarin God heeft beloofd Zijn volk te bezoeken en bij hen te wonen (Jes. 40: 5, 9 vv. Ezechiël. 34: 11 vv. ; 37: 27). Hadden zij Hem daarvoor erkend, dan zouden zij noodzakelijk de Vader erkend hebben in het aangezicht van de Zoon. Terwijl Jezus dit aan Zijn discipelen voorhoudt, stelt Hij ze toch geenszins aan de Joden gelijk, tot welke Hij in Hoofdstuk 8: 19 hetzelfde heeft gezegd. Het onderscheid was dat in het geloof van Zijn discipelen aan Hem reeds de erkentenis lag opgesloten, die zij alleen moesten begrijpen en die voor hen tot duidelijkheid moest komen, terwijl het ongeloof van de Joden, zolang zij daarin volhardden, hen van die erkentenis uitsloot. Daarom gaat de Heere in overeenstemming met het in vs. 4 gezegde voort: "Van nu kent u Hem en heeft Hem gezien. " Het "van nu" doelt op de zo-even hen gegeven mededeling over Jezus' persoon, die zij niet hebben afgewezen maar in het geloof, dat zij reeds hadden verkregen, ook hebben opgenomen. Hebben zij begrepen wat Jezus is volgens Zijn uitspraak over Zichzelf, dan moeten zij weten, dat de Vader Zich persoonlijk in Hem heeft geopenbaard en terwijl zij Hem zelf gezien hebben zij de Vader hebben gezien, want Hij is het aangezicht van de Vader, dat in genade tot de wereld is gekeerd.

De eerste helft van ons vers bevat een berisping. Jezus zegt aan Thomas, dat hetgeen Hij spreekt een bewijs is hoe zijn oog voor Jezus tot hiertoe niet zo opmerkzaam en helder geweest is, als het had moeten zijn. Anders kon voor hem niet twijfelachtig zijn, waar Jezus heenging en hoe de discipelen Hem konden volgen. Thomas had van Zijn omgang met Jezus, uit het aanschouwen van Jezus' gebedsleven, uit het horen van Jezus' woorden zo'n sterke indruk moeten hebben van de gemeenschap van de Heere met de Vader, dat hij bij Jezus' woord in vs. 4 meteen zelf bedacht had: "Jezus gaat tot Zijn Vader en als wij Hem liefhebben en Zijn woord bewaren, mogen wij Hem navolgen naar de Vader. " Hoe vele vragen, zorgen, angsten, hoevele omwegen zouden zich ook de hedendaagse discipelen van Jezus kunnen besparen, als oor en oog meer nauwlettend voor de Heere waren. Maar hoe vriendelijk is de wending, die Jezus in de tweede helft van ons vers neemt, als Hij zegt: "Van nu kent u Hem. " "Van nu", - hoe dan? Kan er een zo snele verandering zijn? De Heere wil zeggen: "Bij u is meer dan u weet; u heeft Mij toch lief; u weet dat Ik de Zoon van de Vader ben; u gelooft dat, u heeft uw hart met Mij verbonden - doe dan nu eens uw ogen open, opdat u in het bewuste bezit treedt van hetgeen u werkelijk begonnen bent te bezitten; vraagt uzelf of u Mij dan niet liefheeft, of Ik niet uw weg ben geworden!" Dat is schoon, dat de Heere Zijn discipelen meer kan toekennen dan zij zelf weten en dat is nog dikwijls het geval bij verstandige mensen. Menigen Christen mag men wel zeggen: "Geloof, dat u een Christen bent en kind van God. " Er zijn toch vele mensen die in de omgang met de mensen zeer vreesachtig zijn; dezen hebben wel lust om in een huis te gaan; zij komen aan de deur van het huis, maar wagen het niet geheel binnen te gaan. Waarom niet? Zij weten het vaak zelf niet, uit vreesachtigheid gaan zij weer heen; maar hun hart is toch in het huis en als de huisheer dat wist, hij zou graag uitgaan en hen nodigen binnen te komen. Zo doen vele Christenen in betrekking tot de Heere; zij hebben de Heere lief en Zijn gemeenschap, maar zij blijven op een zekere afstand staan. Maar waag het eens, geniet uw Vaderhuis en de zegen van Christelijke gemeenschap! Van nu bent u een gelukkig kind van God, zodra u over de drempel treedt; grijp dan toch moed.

8. Toen Filippus hoorde van het zien van de Vader, rees bij hem het verlangen op, om met zijn mededisciplen zo’n genade te ondervinden, als Mozes en Aäron en de zeventig oudsten van Israël ten deel viel (Ex. 24: 9 vv.). Hij zei daarom tot Hem: Heere! toon ons de Vader, laat ons eenopenbaring, een verschijning van God zien en het is ons genoeg, dan is al onze begeerte vervuld; wij zijn in alles voldaan.

De discipelen verstonden wel reeds, dat Jezus van God was uitgegaan en dergelijke zaken. Zij stelden daarom Jezus en God onmiddellijk bij elkaar en begrepen het als Hij Zich met de Vader tezamen noemde. Het was echter iets meer, dat zij in Hem de Vader zelf moesten hebben en zien; wat zij tezamen moesten zien: de verschijning van Jezus en de openbaring van God, dat plaatsten zij nog uit elkaar en zo kan Filippus begeren God zelf te zien.

De discipelen hadden tot die tijd Jezus slechts in knechtsgestalte gezien, waarin de heerlijkheid van de Vader diep verborgen was; bij Zijn verheerlijking was zij slechts voor een ogenblik doorgebroken en niet alle discipelen, alleen de drie uitverkorenen waren getuigen van dat schouwspel geweest. Onder deze omstandigheden lag het voor de hand dat de discipelen met het oog op de voorspelling van het Oude Testament, die voor de Messiaanse tijd een heerlijke openbaring van de heerlijkheid van de Heere bad beloofd (vgl. Jes. 40: 5), met het oog op de nabijzijnde grote noden en gevaren, die een krachtig tegenmiddel noodzakelijk maakten, er zich niet dadelijk in vinden konden dat zij ten opzichte van de verhouding tot de Vader zo geheel op Christus werden gewezen. Het is niet te verwonderen dat in hen het verlangen ontstond, om nog naast Christus een openbaring van de Vader te zien tot versterking voor hun moeilijke weg, temeer omdat hun geestelijk oog nog niet genoeg gescherpt was om door het dichte kleed van de knechtsgestalte de verborgen heerlijkheid te zien. Tot de bede, dat Jezus hun een verschijning van de Vader mocht schenken, meenden zij ook daarom recht hebben, omdat eens in vroegere tijd hun voorgangers en voorbeelden, de oudsten van Israël, zo’n verschijning van de heerlijkheid van de Heere tot versterking van hun geloof ten deel was geworden; zij bedachten echter niet dat de Middelaar van het Oude Verbond, anders dan die van het Nieuwe Verbond, een zwak mens was, die een getuigenis nodig had bij de vertegenwoordigers van het volk door een onmiddellijke bekendmaking van God. Zo’n bekendmaking onder het Nieuwe Verbond te verlangen was een feitelijke verloochening van de Godheid van Christus, die als zodanig een ernstige afwijzing moest ondervinden. Wel kon die afwijzing niet een gestrenge, maar alleen een in liefde zijn, omdat de openbaring van de Vader in Christus haar loop nog niet had volbracht.

In deze tegenwoordige tijd zal de bede van Filippus bezwaarlijk bij een discipel woordelijk worden herhaald, omdat ons van kindsaf is voorgehouden de onzichtbaarheid van God en dat het zien daarvan eerst aan de andere kant van het graf mogelijk is; maar wensen, daarmee overeenstemmende, komen ook bij ons voor; Evenals Filippus graag opeens gereed wilde zijn, zo kan het dikwijls bij iemand van ons zijn; als het God toch maar mocht behagen mijn geloof door een teken duidelijk te bevestigen, als Hij mij maar een ondubbelzinnig onderpand gaf, dat Hij leeft, aan mij denkt, voor mij zorgt, mij bemint! Waarom doet Hij het niet? Waarom wil God Zich niet aan mij openbaren, de angst en de nevelen niet door een zichtbaar onderpand uit elkaar rukken? Dan is het wel niet: "toon ons de Vader", maar wel: toon ons een teken en het is ons genoeg.

Filippus denkt dat een zichtbaar verschijnen van de Heere evenals in het Oude Verbond, hem tot rust zou brengen (desgelijks twijfelden ook later die de brief aan de Hebreeën ontvingen, er niet aan, dat Jezus de Messias was, maar zij hielden toch de openbaringen van God aan Mozes door de engelen voor hoger dan de openbaringen van de Vader in de Zoon); hij zou dan vertrouwen dat de geheimvolle tijd, die nabij was, een zegerijk einde hebben zou. Eveneens wenst de Christen in moeilijke omstandigheden dikwijls, dat God zichtbaar tussen beide trad, in plaats van in Christus en in Christus verdragende liefde de hoogste verschijning van de Vader te zien en daardoor tot gelatenheid te komen.

Uit dit woord spreekt ongetwijfeld het verlangen van de vrome Israëliet om God te mogen aanschouwen (Efod. 23: 18), maar tegelijk de zinnelijkheid, die de openbaring van God verlangde in een oogverblindend schouwspel, bijvoorbeeld zoals aan de Middelaar van het Oude Verbond Gods wet bekend gemaakt was. Drie jaren lang had Jezus haar bestreden, geen zinnelijke, maar een zedelijke Godsverschijning was Hij: geen wonder, dat Hij Zijn lijdenssmarten door zoveel onleerzaamheid van Zijn oudste en trouwste leerlingen voelt stijgen.

9. Jezus zei de tot hem: Ben Ik zo’n lange tijd met jullie, reeds meer dan drie jaren, omdat u toch tot Mijn eerste discipelen behoort (Hoofdstuk 1: 43 v.) en heeft u Mij niet gekend, Filippus? Bent u in die lange tijd nog niet tot de erkentenis gekomen wie Ik eigenlijk ben? Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien (Hoofdstuk 12: 45), zo niet de Vader zelf, dan toch Zijn evenbeeld (Hebr. 1: 3. Kol. 1: 15) en daarin Zijn hoogste en volkomenste openbaring, die Hij aan mensen geven kan. En hoe zegt u, als zou zo’n openbaring u nog niet voldoende zijn: Toon ons de Vader. Zo spreekt u op ongeveer gelijke manier als de Farizeeën in Hoofdstuk 8: 19.

Had Christus een ander wezen dan de Vader, dan had Hij dit niet kunnen zeggen. Om mij van een grover voorbeeld te bedienen: niemand, die het goud niet kent, kan toch in het zilver het wezen van het goud opmerken; want in de ene natuur openbaart zich toch de andere niet.

Christus is, als eengeborene, het voorbeeld van de onzichtbaren van God, het afschijnsel van Zijn heerlijkheid, als mens geworden is Hij waarlijk het zichtbare van de onzichtbare, voor zover en zoals Hij kan gezien worden (1 Tim. 6: 16); ook in het hemels aanschouwen zal er geen tonen van de Vader buiten en naast Hem zijn.

De Zoon is het zichtbare van de Vader, zoals de Vader het onzichtbare is van de Zoon - filius visibile patris, pater invisibile filii.

Zo willen wij ons dan Christus voor ogen stellen, als onze ziel Gods aangezicht zoekt; wij willen naar Christus grijpen en aan Hem hangen, als wij in het gebed de levende persoon van God zoeken, die wij met het "Gij" aanspreken.

Dit verlangen naar een zichtbare godsverschijning, een theophanie, lag zonder enige twijfel op de bodem van het hart bij al de apostelen, inzonderheid bij hen die het toneel van de verheerlijking op de berg niet hadden bijgewoond. Filippus spreekt dit verlangen zo

ongekunsteld uit, dat wij onwillekeurig aan Hoofdstuk 6: 5-7 denken. Het is hem gans en al onbekend dat hij, door deze wens te uiten, loochent hetgeen Jezus in vs. 6 aangaande Zichzelf verzekerd had. Een schitterende vertoning, een prachtige verschijning in de wolken, is naar zijn mening het middel om het geloof in Jezus onverbrekelijk te bevestigen. Dit zou waarheid zijn, als het wezen van God in macht bestond en niet in heiligheid. Daarom kan God Zich niet doen kennen, zoals Filippus het wenst; dit kan alleen gebeuren in een menselijk leven, waarin deze trekken van het goddelijk karakter zich in daden en woorden openbaren, in een leven als zoon, waarin de vaderlijke betrekking vol majesteit en tederheid, die tussen God en het wezen bestaat, dat Hem Zijn Vader noemt, aan het licht treedt. Dit geheel enig schouwspel van deze Godsverschijning (en deze alleen heeft op deze naam recht) hebben de leerlingen drie jaren lang voor zich gehad en Jezus verwondert Zich en betreurt het, dat zij het voorrecht, dat hen zó geruime tijd verleend werd, niet beter begrijpen. Zijn menselijk bewustzijn heeft in die mate het gevoel van Zijn Godheid in zich opgenomen, dat de onkunde van Zijn leerlingen ten aanzien van Zijn eigenlijke natuur Hem zeer vreemd voorkomt; zij moesten immers evenzeer als Hij zelf van de grote waarheid doordrongen zijn, die Hij in Hoofdstuk 10: 30 uitgesproken had. Jezus spreekt Filippus met name toe, om hem tot Zich te doen komen. Dit antwoord drukt veel weer uit dan dat Jezus tot God in een zedelijke betrekking zou staan. Zelfs de grootste Christen zou niet kunnen zeggen: "Die mij heeft gezien heeft Christus gezien. " En nog veel minder zou een Jood, hoe volkomen ook, hebben kunnen zeggen: "Die mij gezien heeft, heeft de Vader gezien!" Dit gezegde kunnen wij alleen dan begrijpen als wij aannemen dat de Zoon op aarde ook als mens God openbaart en daarom het werk voortzet dat Hij in de gedaante van de Godheid, als Logos, tot stand brengt.

Met velen is de Heer lang, maar zij hebben Hem tot nog toe niet gekend. Hun hart, dat geen behoefte aan Hem voelt, bleef vreemd aan Zijn rechte kennis. Wie kent Jezus Christus als de Goddelijke Verlosser van zondige mensen, dan die voor zichzelf als zondig mens, een Goddelijke Verlosser voelt nodig te hebben? En dit gevoel van behoefte, ofschoon de behoefte algemeen is, is niet algemeen; zelfs niet onder de belijders van Christus. Want niet algemeen is de zelfkennis, niet algemeen is het schuldgevoel, veel algemener zijn eigenliefde en zelfbehagen. Wij hebben juist niet nodig hier aan hooghartige Farizeeën te denken, die met een blik van minachting, op "de andere mensen" voor God treden en zeggen: "Ik dank U, dat ik niet ben zoals deze!" Ook onder degenen die dit verfoeien, vindt u er, die nochtans en ook daarin, zichzelf behagen en die, zoals de Farizeeër geen genade nodig heeft, omdat hij niet was zoals de tollenaar, vreemd blijven aan de behoefte van een Middelaar, omdat zij niet zijn zoals de Farizeeën. Ach, hoeveel belijders van Christus vindt men niet, aan wier openlijk gedrag niets of weinig te berispen valt, die beminnelijk zijn en achtenswaardig, eerzame huisvaders, nuttige burgers, voortreffelijke mensen, maar wie het goed getuigenis, dat zij bij de mensen hebben, ook verblindt voor hetgeen hun nochtans in de ogen van God ontbreekt. Zij erkennen, zij voelen wel, dat ook zij niet volmaakt zijn, dat ook hun gebreken aankleven, maar zij vergeven ze zichzelf ook gemakkelijk. Heeft niet een ieder mens zijn tekortkomingen? Is dwalen niet menselijk? Zou een God, die liefde is, hen zoveel gestrenger kunnen oordelen, dan hun vrienden dit doen? Weet Hij niet beter dan iemand wat voor maaksel wij zijn? Is Hij niet gedachtig dat wij stof zijn? Zou Hij, waar men levenslang zijn best gedaan heeft om zo goed mogelijk te leven, het weinige kwaad, dat zich naar de wet van de menselijkheid in het goede gemengd heeft, eeuwig aan de ziel bezoeken! Dat zij verre!. . .

Aldus zijn de gedachten van het hart. . . En als men zulke overleggingen nochtans een (volgens deze overleggingen overbodige) Heiland belijdt, het is de belijdenis aan een Onbekende. Want men kent de Heiland niet, waar men de zonde niet kent; men leert geen Behouder kennen, waar men zich niet voelt op de weg van het verderf. . . Men blijft vreemd aan een Christus "in wie God was de wereld met Zichzelf verzoenende, haar zonden haar niet toerekenende", als men ook zichzelf de zonde niet toerekent en de afgrond niet ziet, die de onheilige van de heilige gescheiden houdt. Het is ongelofelijk wat de mens, met wie het zo gesteld is, in het Evangelie lezen kan zonder op te merken, van de Christelijken leerstoel horen zonder het ter harte te nemen; ja, tot aan het avondmaal van de Heere zien kan en tasten, zonder het te begrijpen. . . Zijn broeder mag hem niet oordelen; maar hij, die ook voor hem Zijn bloed gestort heeft en van de troon van Zijn heerlijkheid hem in deze doffe onverschilligheid de weg van het verderf onder de Christelijke naam bewandelen ziet, schudt weemoedig over hem het hoofd en zegt: "Ben Ik zo’n lange tijd met u en heeft u Mij niet gekend?"

10. Gelooft u niet dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is? Uw begeerte loopt er ten minste op uit, alsof u het evenmin wilde geloven, als de Joden Mij het wilden geloven (Hoofdstuk 10: 38). a)De woorden, die Ik tot jullie spreek, spreek Ik van Mijzelf niet, maar uit het wezen van de Vader; zij zijn dus het bewijs dat Ik in de Vader ben; b)maar de Vader, die in Mij blijft, die doet de werken die Ik volbreng en maakt daardoor; van Zijn kant bekend, dat ook Hij in Mij is.

a) Joh. 7: 16; 8: 28; 10: 38; 12: 49; 14: 24; 16: 13; 17: 21. b) Joh. 5: 17

Ik heb de Vader gezien in U, mijn Heere Jezus; want mijn geloof heeft aan U een Christus, geboren uit de Vader liggende in de schoot van de Vader, zittende met de Vader op de troon, gekomen van de Vader, ijverend voor de Vader, gehoorzaam aan de Vader en eens hangend aan het kruis zonder de Vader (MATTHEUS. 27: 46). (St. BERNHARD).

11. Geloof Mij op Mijn verklaring, zoals u betaamt, omdat u Mijne discipelen bent en om de woorden, die Ik als de Zoon uit het hart van de Vader spreek en die u naar uw eigen belijdenis dikwijls genoeg als geest en leven heeft leren kennen (Hoofdstuk 6: 63 en 68). Geloof Mij dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is. En als u Mij op dit getuigenis en op grond van de ervaring van uw hart niet wilt geloven, maar u op het standpunt van de gewone Joden plaatsen wilt, waarvan zo’n geloof niet kan geëist worden, als Ik van u vraag, geloof Mij dan om de werken zelf. In elk geval bent u schuldig dat ten minste te doen, evenals alle Joden zonder uitzondering het Mij verschuldigd waren, hoewel zij het niet willen, omdat zij Mijn schapen niet zijn (Hoofdstuk 5: 36; 10: 25 v.).

In Hoofdstuk 10: 38 is de orde omgekeerd ("de Vader in Mij en Ik in Hem") en niet zonder reden: de Vader is in Christus door Zijn openbaring als Vader in de werken van Christus. Christus is in de Vader door Zijn openbaring als Zoon in Zijn woorden. Nu moesten de Joden van het geloof in Zijn werken en Zijn zending opklimmen tot het geloof in Zijn woorden en aan Zijn persoonlijkheid; maar de discipelen moeten beginnen met het geloof in Zijn woord en zij moeten niet opklimmen tot het geloof in Zijn werken, maar wel voortgaan tot

onderscheiding van de openbaring van de Vader in Hem door Zijn werken van Zijn aanzijn in de Vader met Zijn woord. Hoewel Christus ook Zijn woorden spreekt volgens de opdracht van de Vader (Hoofdstuk 12: 50), zo is er toch dit onderscheid, dat de woorden Zijn eigen persoonlijke levensopenbaring zijn, terwijl in de werken zich de bijzonderste vereniging van de Vader bestuur in de schepping en in de mensen met Zijn bewustzijn openbaart. Christus spreekt weliswaar ook de woorden niet uit Zichzelf, maar als de Zoon uit het hart van de Vader; bij deze ligt echter het initiatief in Hem, terwijl voor de werken het initiatief in de Vader ligt, die blijvend in Hem woont. Woorden en werken zijn van de Vader en van de Zoon; maar de woorden zijn voornamelijk en in de eerste plaats van de Zoon, de werken voornamelijk en in de eerste plaats van de Vader.

Ook in de vriendschap tussen mensen openbaart zich de ware overeenstemming van de gemoederen voornamelijk daarin, als de een niet eerst door bijzondere werken, die de ander doet, maar door diens gehele persoonlijkheid, zoals die zich meteen in gelaat, woord en wandel openbaart, tot hem wordt getrokken en tot vertrouwen jegens hem wordt opgewekt. Wat aan het geloof in Jezus voor Gods ogen een zo grote waarde geeft, is, dat in het geloof de ziel zich met het wezen van God aaneensluit, dat uit Jezus haar toeschittert, of dat het geloof is een verheffing van de door God geschapen aan God gelijkvormige ziel tot haar vader, een verheffen van de uitgangen van de ziel tot de eeuwigheid. Zal dan nu de ziel eerst wachten op de wonderdaden van Jezus? Zal haar niet het uitstralen van God uit Jezus' persoon en woord reeds voldoende zijn, om met blij vertrouwen en met een sterke trek van de liefde vervuld te worden? Wij willen ons ervoor hoeden dat wij niet, zoals velen ten tijde van Jezus hebben gedaan, het eerst naar wonderen vragen; ook willen wij niet op buitengewone ervaringen in ons uitwendig leven wachten om tot geloof te komen. De levensloop van menigeen gaat op zeer gewone wijze voorbij; men maakt geen buitengewone ondervindingen, terwijl er aan de andere kant ook mensen zijn, bij wie het de Heere behaagt hun als het ware handtastelijke bewijzen van Zijn tegenwoordigheid in zeer bijzondere reddingen te schenken. Dat zijn wel gelukkige mensen, maar noodzakelijk is het niet, om dergelijke uitwendige levenservaringen te hebben; een leven kan zeer eenvoudig voorbijgaan en ten slotte kan men toch zeggen: "ik ben zo zeker van de Heer als iemand zeker kan zijn, die de zeldzaamste dingen beleefd heeft. " Het woord, ja het woord is het, waarin de Heere Zich dagelijks, ja ieder uur wil openbaren; u kunt dagelijks in gemeenschap met de eeuwigheid komen, ieder uur omgeven u de krachten van de toekomstige wereld.

12. a)Voorwaar, voorwaar zeg Ik jullie: die in Mij gelooft op die manier als Ik van u, Mijn discipelen, zo-even eiste, dat hij zich aan Mij als de Zoon overgeeft en geheel in Mijn woord leeft, de werken, die Ik doe, zal hij ook doen en zal meer doen dan deze (vgl. Hoofdstuk 5: 20). Immers dezelfde betrekking als tussen Mij en de Vader volgens vs. 10 en 11 bestaat, is er dan ook tussen hem en Mij. Ik zal toch volgens de macht, die Mij in Mijn heerlijkheid gegeven wordt (MATTHEUS. 28: 18) van de hemel werken op aarde en die macht zal groot zijn; want Ik ga heen tot Mijn Vader. Dit zal Ik doen bij hen, waarin Ik tengevolge van hun volkomen geloof eveneens kan zijn, als de Vader in Mij is 1: 1").

a)MATTHEUS. 21: 21. Luk. 17: 6. Hand. 5: 12; 19: 11.

De plechtige verzekering, waarmee de Heere begint: "voorwaar, voorwaar zeg Ik u" geeft te kennen hoeveel de belofte, die Hij wilde geven, boven de gezichtskring van de discipelen verheven was.

Christus heeft vroeger nauwkeurig onderscheid gemaakt tussen het standpunt van het geloof in Hem om de werken als zodanig en het standpunt van het geloof in Hem om Zijn woorden als goddelijke woorden, voortkomend uit de geest van de Vader. Hij heeft het eerste als een lager standpunt voorgesteld. Als een voorlopig standpunt heeft Hij het erkend, ja in geval van nood het geëist, maar toch de discipelen voorgehouden om naar het hogere standpunt te streven, daartoe te komen. Nu voegt Hij hier de verzekering bij dat in hem, die op dat hogere standpunt staat, dus aan de goddelijke persoonlijkheid van Christus zelf gelooft, zich door dit geloof een zo krachtig persoonlijk geestelijk leven zal ontwikkelen, dat voor hem de werken het secundaire worden ten opzichte van de primaire, de levensbron van de persoonlijkheid. .

De werken, die Jezus' discipelen zullen doen zoals Hij, moeten niet verstaan worden van de wonderdaden, die van de apostelen worden meegedeeld; door het "grotere dan deze" wordt het begrip uitgebreid, zodat het niet alleen wonderdaden in de engere zin te kennen geeft, maar in een uitgebreidere zin het apostolische werken in het algemeen, dat door de Heilige Geest wordt gedragen en de wereld beweegt, dat zich openbaart in de uitbreiding van het evangelie met zijn licht en leven onder alle volken, in de overwinning van Joden en heidendom door het woord van het kruis enz.

Zoals Hij vroeger heeft gezegd dat Hij zodanige werken deed, waardoor zij moesten geloven dat de Vader in Hem was en Hij in de Vader, zo daalt Hij hier af en zegt, dat zij ook zodanige werken zullen doen, waarbij men zal opmerken, dat zij in Christus zijn en Christus in hen is. Maar wat zullen dat voor werken zijn, die groter zullen zijn dan van de Heere Christus? Ik leg mij neer bij de gewone opvatting van dit woord, dat zij daarom grotere werken heten, omdat de apostelen en Christenen met hun werken verder komen dan Hij gekomen is en er meerdere tot Christus brengen, dan Hij lichamelijk op aarde heeft gedaan. Hij toch heeft slechts een klein plaatsje voor Zich genomen, waar Hij gepredikt en wonderen verricht heeft, bovendien een kleine tijd, maar de apostelen en hun navolgers zijn door de gehele wereld gekomen en het heeft geduurd zolang het Christendom bestond, zodat Christus persoonlijk slechts een begin heeft gemaakt van hetgeen door de apostelen en volgende predikers moet worden uitgebreid tot de jongste dag.

Wat Petrus op het Pinksterfeest en Paulus in de gehele wereld gedaan hebben, wat een gewoon prediker, een gewoon gelovige doet als hij de Geest in een hart doet neerdalen ter verheerlijking van Jezus, heeft Jezus zelf gedurende Zijn openbare werkzaamheid niet kunnen doen. Zo'n werk veronderstelde Zijn verheerlijking, hetgeen uit het slot van het vers blijkt: omdat Ik tot Mijn Vader heenga. En de rank draagt zo vruchten, die de wijnstok zelf niet heeft kunnen dragen.

De discipelen zouden meer doen dan de Meester. Ja, u hoort het. De nederigheid van de Heer is Zijn heerlijkheid in Zijn menselijke knechtelijke gestalte. Hij geeft Zijn discipelen in de werken de meerderheid, Hij nam voor Zich de eerstelingen, de kiemen van de vuurproef; Hij

zaaide, Zijn apostelen zouden maaien. Filippus, Petrus en Johannes bekeerden Samaria, de Heer slechts een Samaritaanse vrouw uit Sichar en enkelen van haar stadgenoten. De Heer sprak niet in vreemde talen, zoals de apostelen op de Pinksterdag en reisde niet door geheel de wereld, zoals Paulus. Hij kon Zijn oprechte gelovigen tellen en het hoogste getal ervan wordt ons vermeld als te zijn meer dan vijfhonderd en op de prediking van Petrus werden op eenmaal toegedaan drieduizend zielen. Maar deden de apostelen dat meerdere uit zichzelf? Nee, uit Zijn hoedanigheid trokken zij hun hoeveelheid. De wonderen, die de apostelen volbrachten, gebeurden in de naam van de Heere Jezus Christus en er wordt eens voor altijd aan de apostelen gezegd: "Zij uitgegaan zijnde, predikten overal en de Heere werkte mee en bevestigde het woord door tekenen en wonderen, die daarop volgden. De bedeling bracht die meerdere werken van de apostelen mee.

13. a) En als u - die het toch bent, in wie Ik zo wil zijn en door wie Ik Mijn werk zal voortzetten - dan ook in Mij bent, zoals Ik in de Vader ben, begeren zult in Mijn naam dat het gebeurt, dat zal Ik doen. Ik zal uw zaak als de Mijne erkennen, omdat u toch gebeden heeft als degenen die zich geheel in Mijn plaats op aarde voelen en volgens Mijn gezindheid denken en willen. Ik zal u zo verhoren, opdat ook verder, zoals dat bij Mijn eigen werken hier beneden het geval was (Hoofdstuk 11: 4; 17: 4), de Vader in de Zoon verheerlijkt wordt.

a)Jer. 29: 12. MATTHEUS. 7: 7; 21: 22. Mark. 11: 24. Luk. 11: 9. Joh. 15: 7; 16: 24. Jak. 1: 5. 1 Joh. 3: 22.

Wie is dan toch deze: Ik? Ik dacht hij moest aldus spreken; wat u de Vader bidden zult in Mijn naam dat zal Hij doen; zo brengt Hij het terug tot Zichzelf. Dat zijn zonderlinge redenen van de man, die met eenvoudige woorden zo hoge dingen kan uitspreken. Immers met deze woorden geeft Hij duidelijk te verstaan dat Hij zelf waarachtig en almachtig God is met de Vader, want het is toch evenveel gezegd als: "Ik ben God, die alles weet en geven kan. Hij schrijft Zichzelf alle macht en kracht van de Goddelijke majesteit toe en stapelt alles tot een geheel tezamen, wat men van God bidden zal: Hij spreekt niet: wanneer, u bidt om goud of zilver, of iets dat ook mensen kunnen geven, maar alles wat u bidt, niets uitgezonderd. "

"Dat zal Ik doen. " Christus toont hiermee hoe die grote werken door hen gedaan zouden worden, namelijk niet door hun eigen vermogen, of eeuwige goddelijke kracht, in hen plaatshebbend, zoals onze Heere de Zijn gedaan had; maar in de naam en door de kracht van Christus (Hand. 3: 12, 16); door het geloof in Hem en gebeden tot God in Zijn naam (Hand. 4: 24, 30). Men merkt ook hier aan dat Christus zegt: "Al wat u begeren zult zal Ik doen"; dat, zoals het in Hem veronderstelt alwetenheid, zodat Hij kennis heeft van de begeerten van de Christenen op de aarde en almacht om hen te ondersteunen in het doen van grote werken, volgt daaruit tegelijk noodzakelijk een éénheid van wezen tussen de Vader en de Zoon. Hetgeen dan hier is: "Ik zal het doen", is Hoofdstuk 16: 23; de Vader zal u geven.

14. Ik herhaal nog eens wat Ik u zo-even beloofde, opdat u u tot dat: u in Mij als Ik in de Vader laat bewegen en trekken, omdat daarop alles aankomt, omdat aan het: Ik in u, zoals de Vader in Mij niet de minste twijfel is. Als u iets begeren zult in Mijn naam, wat het ook zij, Ik

zal het doen; Ik zal u altijd eveneens horen, zoals de Vader Mij altijd gehoord heeft, toen Ik tot Hem bad (Hoofdstuk 11: 41 v.).

De Heere wil duidelijk die betrekking, waarin Hij bij Zijn werken op aarde tot de Vader stond en die Hij in Hoofdst. 5: 19 vv. en Hoofdstuk 11: 41 vv. duidelijk heeft uitgesproken, op de discipelen zo overdragen, dat zij, na Zijn heengaan tot de Vader geheel in dezelfde verhouding tot Hem, de verheerlijkte Mensenzoon, zullen staan. De eerste kant, in Hoofdst. 5: 19 vv. op de voorgrond gesteld, dat de Zoon slechts doet wat Hij de Vader ziet doen, maar de Vader de Zoon alles toont wat Hij doet, keert ten opzichte van de verhouding van de discipelen tot de verhoogde Christus duidelijk terug in hetgeen in vs. 12 gezegd is. Diensvolgens zal dan ook de inhoud van vs. 13 en 14 overeenkomen met de inhoud van Hoofdst. 11: 41 vv. en de andere kant voorstellen. Aan de andere kant van de wederkerige betrekking tussen Christus en de Vader ging het initiatief, of de aandrang tot een werk van de Vader uit: de Vader toonde een werk, dat de Zoon moest doen en de Zoon nam het dadelijk in het besluit van Zijn wil op; Hij nam het ter hand tot nauwkeurige uitvoering. Zo ook zal nu Christus van de hemel Zijn werk door de discipelen, die Hij gezonden heeft, daardoor voortzetten, dat Hij ze door Zijn Geest (op deze gaat in vs. 16 vv Zijn reden over) tot die werken aanvuurt, die Hij zelf volbrengen zou, als Hij nog zelf op aarde was, maar die nu de discipelen in Zijn plaats zullen volbrengen; en zo zien wij werkelijk, hoe Hij de discipelen toont wat Hij doet, in gebeurtenissen, zoals wij die vinden in Hand. 1: 15 vv. ; 2: 14 vv. ; 5: 3; 6: 1 vv. ; 8: 5 vv. ; 26 vv. ; 10: 9 vv. ; 16: 6 vv. Aan deze kant van de wederkerige betrekking tussen Christus en de Vader ging het initiatief van de Zoon uit; en dan is het duidelijkst voorbeeld daarvan de opwekking van Lazarus, waarbij het meest het woord van de Heere in Hoofdstuk 5: 21 werd bewaarheid: zoals de Vader de doden opwekt en levend maakt, zo maakt ook de Zoon levend wie Hij wil 11: 6). Evenzo zullen dan ook de discipelen bij het werk, dat zij verrichten, niet maar knechten van Jezus zijn, die slechts doen wat hun bevolen is, maar Zijn vrienden, die ook zelfstandig werkend Zijn rijk op aarde uitbreiden (Hoofdstuk 15: 15), maar natuurlijk een werk noch eigenmachtig kunnen besluiten noch eigenmachtig uitvoeren. Zij zijn geheel en al aan Jezus naam verbonden, zoals de gezant of boodschapper van een aardse koning alleen in diens naam iets kan zeggen en verrichten en daarentegen voor zijn eigen persoon geheel op de achtergrond treedt. Op zo’n zelfstandig ingrijpende manier handelden zeker bijvoorbeeld Petrus en Johannes bij de genezing van de lamme aan de poort van de tempel en Paulus bij de genezing van de bezetene te Filippi, alsook bij de opwekking van Eutychus te Troas - de gemeente te Jeruzalem, toen zij om de bevrijding van Petrus uit Herodes’ kerker bad en die profeten en leraars van de gemeente te Antiochië, toen zij tot het zendingswerk onder de heidenen van Klein-Azië besloten (Hand. 3: 4 vv. ; 16: 18; 20: 7 vv. ; 12: 5 en 13: 1 v.). De grenzen zijn in zo verre niet te trekken, omdat wat van het menselijk initiatief uitgaat, naar zijn eerste oorsprong toch een gedachte of een aandrang is, door Gods Geest in het hart gewerkt. Toch blijft altijd een onderscheid tussen hetgeen als bepaalde opdracht van de Heere tot de gelovigen komt en hetgeen hij als wens en begeerte, als inzicht en besluit van zijn kant voor de Heere brengt. Nu geeft het woord van Christus in de voor ons liggende plaats aan de bepaling van de Zijnen een speelruimte. Het "in Zijn naam bidden" zal ons later nog vaker voorkomen (Hoofdstuk 15: 16; 16: 23 v.) en wij wachten met een nadere verklaring tot later; voor heden zal het hier aangegevene, waarbij het woord van de Heere in Hoofdstuk 15: 7 (vgl. 1 Joh 3: 21 vv. ; 5: 14 v.) ons leidde, voldoende zijn, dat namelijk hij in

de naam van Jezus bidt, die als hij bidt, in Christus Jezus is, in levende betrekking tot Hem staat, in deze toestand een begeerte voor God brengt. Men moet bij de beide overigens zo gelijkluidende zinnen in vs. 13 en 14 opmerken, dat in vs. 13 de nadruk ligt op "dat" (het zo afgebedene wil Ik doen, juist dat en niet anders) en daarentegen in vs. 13 op "Ik" (Ik zelf, in wiens naam u gebeden heeft). Met opzet is bij het bidden in Jezus' naam (anders dan in Hoofdst. 15: 16; 16: 23 v.) niet gevoegd, tot wie de bede gericht is, omdat het, nadat Christus tot de Vader gegaan is, hetzelfde is, of de bede tot de Vader, of tot Hemzelf gericht wordt; nu schijnt wel het "bidden zult in Mijn naam" te eisen, dat ook hier de Vader gedacht wordt als degene, tot wie het gebed gericht is, maar het "zal Ik doen" neemt dit dadelijk weer weg, opdat het niet als een beperking wordt opgevat.

15. a)Als u Mij liefheeft, zoals Ik dan ook van u weet, dat u met een zekere liefde Mij bent toegedaan, alhoewel die nog bevestiging en hogere verlichting nodig heeft (Hoofdstuk . 16: 27; 21: 15 vv. ; 14: 28), wees dan niet zozeer bezorgd voor Mij om het lot, dat Mij te wachten staat (vs. 5 en Hoofdstuk 13: 36), maar legt er u integendeel op toe om te doen wat Ik u zeg: Bewaar Mijn geboden, want daardoor betoont u het best uw liefde (Hoofdstuk 15: 14. 1 Joh. 3: 18).

a) 1 Joh. 5: 3.

16. En Ik zal, om u van Mijn kant te bekwamen, dat u de macht en de gezindheid mag hebben om Mijn geboden te houden, de Vader bidden, als Ik tot Hem zal heengegaan zijn. En Hij zal tot vergoeding daarvoor, dat Ik voortaan niet meer doorMijn onmiddellijke zichtbare tegenwoordigheid, door Mijn persoonlijk aanzijn en het uitwendige woord van Mijn mond op uw harten kan werken, om de liefde tot Mij meer in u op te wekken en u met goddelijke kracht tot Mijn navolging te vervullen, u een andere Trooster geven. Hij zal u een toespreker zenden, die u leert, vermaant, bidt, bestraft, opricht en sterkt, naardat u nodig heeft, opdat Hij bij u blijft in de eeuwigheid en nooit van u gaat, zoals dit voor Mij het geval is.

De vertaling van het Griekse woord op deze plaats de Trooster, hoezeer taalkundig draaglijk, komt echter niet overeen met de eigenschappen, in het vervolg van Jezus rede aan deze persoon toegeschreven. Leraar, vermaner, zou misschien ook beter door een ander woord zijn aangeduid. In de meest eigenlijke zin wordt het gebruikt om een zaakwaarnemer te betekenen, die de plaats van een afwezige vervangt en bekleedt. Jezus heeft buiten twijfel willen aanduiden dat Hij in Zijn plaats een andere aan Zijn discipelen zenden zou, die Hem als het ware vervangen en voor Zijn discipelen dat alles wezen zou, wat Hij gedurende Zijn verblijf op de wereld voor hen geweest was.

17. Hij zal namelijk zenden de Geest van de waarheid, waarom Ik zal vragen, die de wereld, de menigte van de goddeloze en Mij vijandige mensen (Hoofdstuk 7: 7; 8: 23. en "Joh 1: 9"), niet kan ontvangen, zodat Hij ook in haar en in het hart van ieder van hen zou komen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet. Al is het dat Hij voor haar ogen Zijn werken doet en ook aan haar inwendige mens Zijn bediening vervult (Hoofdstuk 7: 15, 46; 9: 30 vv. ; 16: 8 vv.) sluit zij toch moedwillig oog en hart, om Zijn werk niet waar te nemen en Zijn bediening vruchteloos te maken en biedt zo geen subjectief aanknopingspunt aan om Hem te ontvangen

(1 Kor. 2: 14). Maar u heeft een vatbaar hart geplaatst voor Zijn doen en werken, zoals dat in Mijn gehele openbaring, in Mijn woorden en werken u is geopenbaard. U kent Hem dan ook, u heeft Zijn invloed bij ervaring aan uzelf waargenomen (Hoofdstuk 6: 68 v. MATTHEUS. 11: 25 v. ; 16: 16 v.), zodat Hij u geen vreemde meer is en nu zal Hij voor u een volkomen bekende en een echt vertrouwde worden; want Hij blijft bij jullie. Hij zal u allen in alle opzichten met Zijn gaven en krachten vervullen, nadat Hij reeds met Zijn eerstelingen bij u is opgenomen, terwijl daarentegen de geest van de dwaling (1 Joh. 4: 6) zich meer en meer van de wereld meester zal maken (Wijsh. 1: 4 v.) en Hij zal van de tijd, dat Hij op u zal zijn neergedaald, in u zijn, zodat u met Hem vervuld wordt (Hand. 2: 4).

Als ergens, het is zeker in deze woorden, dat ons de Heiland het gehele goddelijke wezen, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest in persoonlijke onderscheiding leert kennen, maar ook tevens voorstelt als een God van volkomen zaligheid, als een Drieëenig, volzalig Opperwezen, geheel en al werkzaam aan het heil van de gemeente, die op deze aarde voor de hemel verzameld wordt. Als wij dus in de vervulling zien dat die Trooster (of, zoals er eigenlijk staat, die Leraar, Leidsman of Zaakbehartiger, die voor een andere pleit en werkzaam is) waarlijk gekomen is en door de apostelen sprak en werkzaam was en houden wij ons aan hun woord, als aan de hoogste en de laatste openbaring van de Heere, dan wensen wij ook veel van die Geest te ontvangen om met Hem van de wereld onderscheiden te worden en als discipelen van Jezus te wandelen, opdat wij nooit tot een wereld mogen behoren die de Geest in Zijn getuigenissen en in Zijn verlosten niet ziet en die Zijn werking inderdaad niet kent en door een vijandig, halstarrig ongeloof Hem niet ontvangen kan. Zalig wij, als die Geest bij ons blijft en in ons woont, opdat wij bij Zijn licht wandelen mogen, in Zijn kracht God tot eer leven en onder Zijn leiding de hemel eens mogen binnengaan.

De Heere zegt ons, leert ons, brengt ons tot een werkelijk levend bestaan van de waarheid en wel van de waarheid over onszelf, over Gods wil met ons naar recht en genade, over onze toestand en bestemming, over de weg om tot God terug te keren door de persoon Jezus Christus. De Geest wijst, verklaart, opent ons deze weg als waarheid en leven, opdat wij bekennen "dat Christus in Zijn Vader is en wij in Hem en Hij in ons. " Hij geeft ons als eerste waarheid de kennis van onze zonde; als tweede de kennis van de ons gegeven Heiland en in deze beide tezamen bestaat voor ons de juiste hele waarheid. Hij vleit ons niet, als de valse trooster Absalom aan de poort tot de troon: "Zie uw zaak is goed en recht; " maar tot onze kwade zaak zegt hij op de vaste toon van gezag: "U heeft een verhoorder, een middelaar vanwege de koning (2 Sam. 15: 3). " In onze eigen geest woont deze waarheid, aangaande onze betrekking en weg tot God in geen dele; al in deze naar het natuurlijk verstand optredende bemiddelaars en vrienden zijn dwaalleraars en ijdele vertroosters, - niet slechts als zij de arme Job slechts nog zwaarder beschuldigen, maar ook als zij hem vals vrij spreken. Maar elke op zichzelf staande, toeleidende, dan het geheel ontleende waarheid, die de Geest van God reeds van oudsher in het Oude Verbond geleerd en betuigd had, voltooit en volledigt zich als volle en ganse waarheid, als de waarheid, door de Geest, die de Vader in Christus' naam en Christus van de Vader zendt. "Wat geen oog gezien, wat Christus zelf niet (immers openlijk en nadrukkelijk) zeggen mocht, wat geen Christen van de wereld en de zwakken zeggen mag, dat leert de Geest. "

Wij gaan nog verder en voegen erbij: Wat zich in het geheel niet onder woorden brengen en nimmermeer laat leren. Van de Geest komen ons niet slechts "onuitsprekelijke zuchtingen" van het gebed, ook "onuitsprekelijke woorden" van de kennis en van de openbaring. Zo vervalt voor Christenen, ook in de beste zin de hele Pilatusvraag, omdat Christus niet als bij Pilatus, een persoon buiten en tegenover hem staande, gebleven is en de Geest getuigt dat de Geest de waarheid is (1 Joh. 5: 6).

18. Ik zal u dus, als Ik van u heenga, geen wezen laten, niet in deze wereld achterlaten als kinderen (Hoofdstuk 13: 33) die geen Vader meer hebben. Ik kom weer tot u, als degene, die Vader van de eeuwigheid heet (Jes. 9: 6) en die daarom Zijn kinderen niet werkelijk kunnen verliezen. Ik kom in en met de Geest van de waarheidsnel (vs. 19) terug, opdat Ik voor altijd Mijn woning bij u heb en bij u zij al de dagen tot aan de voleinding van de wereld (vs. 23. MATTHEUS. 28: 20. Rom. 8: 9 v. Efeze. 3: 17).

Hij, die na het heengaan van Jezus zo’n betrekking tussen de discipelen en Hem tot stand brengt, dat zij evenzo in Hem zijn en Hij in hen, als Hij in de Vader en de Vader in Hem is, is de Heilige Geest. Diens mededeling belooft Hij hen dan en noemt Hem hier voor de eerste maal, evenals later vaker (vs. 26. Hoofdstuk 15: 26; 16: 7) met de naam van Parakleet. Dit is een Grieks woord, waaraan de bedoeling in zoverre moeilijkheden baart dat niet bepaald beslist kan worden of het in actieve of in passieve zin moet worden opgevat. Zoveel is wel buiten allen twijfel, dat volgens het echte Grieks, het woord slechts passief kan worden genomen, van gelijke betekenis als het Latijnse advocatus; iemand die is bijgeroepen om rechterlijke bijstand te verlenen. Deze betekenis schijnt het op de plaats 1 vooral te hebben, waar Christus onze voorspraak, onze plaatsbekleder bij de Vader wordt genoemd. Wil men dat nu ook op onze plaats toepassen, dan zou men kunnen zeggen: evenals Christus als zaakwaarnemer van de Zijnen in hun verhouding tot de Vader handelt, zo is de Heilige Geest hun rechterlijke hulp in hun betrekking tot de wereld, die hen bestrijdt en veroordeelt; tegenover haar verleent Hij hun het overwicht, oordeelt de wereld, die hen oordeelt (Hoofdstuk 16: 8 vv.) en verandert hun verdediging, door hen in te geven hoe of wat zij antwoorden of wat zij zeggen moeten (Luk. 12: 11 v.), is een zegerijk aanvallende. Tot nadere bepaling van het "anderen" (een anderen voorspraak in de plaats van Christus, die tot hiertoe de verdediger van de discipelen tegenover de wereld was geweest) kan men het oog vestigen op hetgeen de Heere vooraf tot Zijn discipelen in Luk. 22: 35-38 gezegd heeft, een op de bescherming, die Hij hen nog in Hoofdstuk 18: 8 laat toekomen. Ook Luther neemt deze betekenis aan, hoewel hij vervolgens daaraan een wending geeft, die het hem mogelijk maakt de andere betekenis "Trooster" daarvoor in de plaats te stellen, die toch eigenlijk op een andere verklaring van het woord rust. Hij zegt in de aantekening op onze plaats: "parakletus heet een advokaat, voorspreker, helper voor de rechtbank, die de schuldige troost, sterkt en helpt. Zo doet de Heilige Geest ook in ons geweten voor Gods gericht tegen de zonde en de aanklacht van God. " Zo verkrijgen wij echter bij deze opvatting van het woord een begrip, dat op zichzelf te nauw is voor de werkzaamheid van de Heilige Geest, maar voornamelijk op onze plaats, waar de Heere het woord voor de eerste maal gebruikt en waar Hij spreekt van de toekomstige verhouding van de discipelen tot Christus en van Christus tot de discipelen, maar niet van hun toekomstige verhouding tegenover de wereld, niet goed in de samenhang past. Zien wij daarentegen van het eigenlijke Griekse spraakgebruik af en zien wij

in het bijbelse Grieks, dan komt het werkwoord, waarvan het zelfstandig naamwoord "parakleet" is afgeleid, in het Nieuwe Testament zeer dikwijls in geheel verschillende betekenis voor. De hoofdbetekenis daarvan is: "toespreken" (Hand. 13: 15); aanspreken; een aanspraak houden) en wel is altijd een toespreken bedoeld, waarbij op een bepaalde inwerking gedoeld is - naar het doel van de inwerking is dan de bijzondere betekenis bepaald (vermanen Luk. 3: 18. Tit. 2: 15. 1 Tim. 6: 2; bidden MATTHEUS. 8: 5; 26: 53. Mark. 5: 23; uitnodigen Hand. 16: 9, 15; 28: 20; vertroosten 2 Kor. 2: 7; 7: 13; 13: 11. 1 Thessalonicenzen. 4: 18; 2. 7 7. 13 versterken Kol. 2: 2; 4: 8. 2 Thessalonicenzen. 2: 17; vermanen of onderwijzen Tit. 1: 9 en 1 Thessalonicenzen. 2: 3). Een die toespreekt vertroost, opwekt, of om alles in één begrip samen te vatten, het ambt van vermanen (Rom. 12: 8) moet volvoeren, zou volgens de grammatikale woordvorming moeten heten paraclhtwr of adjective uitgedrukt paraclhticov. Het schijnt echter dat in het Hellenistisch Grieks of dit woord door verzwakking of dit adjectivum door contractie met het bovengenoemde paraclhtov tot één geworden is. Het laatste gebruiken de Griekse vertalingen van het Oude Testament voor "Trooster" Job 16: 2 en evenzo wordt de engel, die middelaar of voorspreker is in Job 33: 23 genoemd. Op dit spraakgebruik rust zeker het gebruik van het woord bij Johannes, deels in het evangelie (Trooster) deels in zijn eerste brief Beide betekenissen verenigen zich in het woord: "toespreker" (Deens Talsmand d. i. spreekman). Heeft dat toespreken plaats tot God, die tegenover de zondaar vertoornd is, dan is het een voorspreken; geschiedt het tot de bedroefde, beangstigde, rade- en hulpeloze mens, dan is het een troosten. Voor deze opvatting spreekt vooral de plaats Hand. 9: 31 waar van troost (in de zin van toespraak, opwekken, onderwijzing) Hand. 4: 16. Hebr. 13: 22. 1 Thessalonicenzen. 2: 3) van de Heilige Geest sprake is. Omdat nu ook het "troost, troost" in Jes. 40: 1 door de Septuaginta met hetzelfde woord is vertaald, hebben wij door de laatste plaats tevens een bijzondere opheldering, waarin de Heilige Geest als de "andere" Trooster wordt voorgesteld. Dat: "troost, troost Mijn volk; spreekt naar het hart van Jeruzalem", had Christus tot hiertoe door Zijn gehele openbaring en Zijn werken volbracht. Nu Hij heengaat uit de wereld zal de Heilige Geest in Zijn plaats treden en inwendig in het hart het troosten en naar het hart spreken voortzetten bij degenen, die het ware volk van God, de echte dochter van Zion waren (Hoofdstuk 12: 15). Overigens moet worden opgemerkt dat de Heere, als Hij de Heilige Geest in deze spreekwijze invoert, Hem uitdrukkelijk voorstelt niet als een zuivere gave of kracht, maar als een werkelijk persoon, zoals in vs 26 en Hoofdstuk 16: 8, 13 v. van Hem niet wordt gesproken als van een zaak, maar als van een zelfhandelende, met zelfbewustzijn werkende persoonlijkheid. Hij stelt Hem voor als Geest van de waarheid, omdat hetgeen Hij tot de zielen spreekt, de waarheid is; Hij zelf is het volle bezit daarvan en doorzoekt ook de diepten van God (1 Kor. 2: 10). Wat Hij uit de rijkdom van Zijn volheid de gelovigen in Christus schenkt, is niet een nieuwe openbaring, die hoger is dan die van Christus, maar de door God in Christus reeds geopenbaarde waarheid brengt Hij tot een levendige toe-eigening en zedelijke openbaring van kracht en slechts in zoverre hij het voortgaan van de tijd menig bedeksel wegneemt, waarmee door het duister van de toekomst nog het een en ander van het reeds geopenbaarde bedekt is, zodat het niet tot juist verstaan en helder bewustzijn kan komen, verklaart Hij zeker verder (Hoofdstuk 16: 13). Evenals Hij dan als de Geest van de liefde van Vader en Zoon, van eeuwigheid de persoonlijke levende band van wezenseenheid tussen de liefhebbende Vader en de geliefde Zoon is, zo wordt Hij als de Geest van de waarheid tot de persoonlijke levendige band tussen de mensenzielen, die in haar natuurstaat in allerlei leugen en bedrog

van de zonde verstrikt zijn en haar Verlosser. Door Hem en in Zijn gemeenschap en door de werking van Zijn woord worden zij meer en meer vrij van alle leugen, die hun inzichten en wensen, hun zoeken en voornemen aankleeft en ten slotte worden zij geheel in gedachten, woorden en werken uit de waarheid.

19. Nog een kleine tijd, geen volle dag meer (Hoofdstuk 13: 33) en de wereld, dit ongelovige volk van de Joden, dat Ik reeds in Hoofdstuk 7: 33 v. 8: 21 Mijn heengaan aankondigde, zal Mij niet meer zien; maar u zult, hoewel Ik u ook op een lichamelijke scheiding moet voorbereiden (Hoofdstuk 13: 33) Mij zien en wel niet lang na deze dagen, als u met de Heilige Geest gedoopt zult zijn en door Hem in het hemelse verplaatst zult zijn (Hand. 1: 5. Efeze. 2: 6). U zult Mij dan zien met een geestelijk oog (2 Kor. 3: 17 v.), want Ik van Mijn kant leef, omdat de dood, die Mijn uitgaan uit deze wereld en Mijn heengaan tot de Vader bewerkt, geen werkelijk afbreken is van het in Mij aanwezige eindeloze leven (vs. 6. Hebr. 7: 16), maar alleen de doorgang tot de verhoging daarvan en u van uw kant zult daar de Geest, die levend maakt (Hoofdstuk 6: 63), u onder Zijn herscheppende, opbouwende en bevestigende invloed neemt, hier tijdelijk en daar eeuwig leven.

Met Jezus’ dood en begrafenis houdt voor de wereld het zien van en het verkeer met Jezus op, zoals zij het tot hiertoe nog kon hebben. Hij is dan van haar gescheiden, zolang en voor zoverre zij wereld blijft. "Maar u zult Mij zien", gaat de Heere tot Zijn discipelen voort. Het meest voor de hand ligt het hier te denken aan de verschijningen van Jezus tussen Zijn opstanding en hemelvaart (Hand. 10: 40). Het is ook niet nodig deze juist uit te sluiten, maar daardoor werd nog geenszins dit woord van Jezus vervuld. Reeds het grondwoord, dat in de grondtekst in de tegenwoordige tijd staat, wijst op iets blijvends, dat door die korte aanrakingen nog niet gegeven is.

Dat de discipelen na Jezus’ opstanding de Levensvorst met lichamelijk oog zouden zien, was alleen de buitenkant, de belichaming van de inwendige betrekking, volgens welke alleen zij (niet de wereld) in staat waren Hem inwendig te zien.

Onder deze tijd van het wederziens (vs. 20) is niet slechts de dag van de opstanding en het veertigtal dagen vóór Zijn hemelvaart te verstaan. Deze zijn daarvan slechts een onvolkomen begin, maar vooral wordt daarmee bedoeld de inwendige, geestelijke, oneindig inniger gemeenschap, waarin Jezus met de Zijnen trad, door Zijn verrijzenis en de uitstorting van de Heilige Geest. Toen werden zij zelf opgewekt tot een nieuw leven en verwierven daardoor pas echt het heilig en volzalig genot van Zijn opstanding (Hoofdstuk 16: 20-23), naardien zij toen niet slechts van de waarheid van Zijn zichtbaar herleven door herhaalde verschijningen zich met moeite lieten overtuigen, maar met goddelijke zekerheid inzagen, waarom de Zoon van God dit lijden moest en in Zijn heerlijkheid ingaan (Luk. 24: 26); toen ging Hij door de lichamelijke opstanding niet alleen in tot een nieuw, eeuwig, goddelijk leven, maar door de Geest werden ook zij tot hetzelfde nieuwe leven wedergeboren; toen verscheen God verheerlijkt in Zijn Zoon en ook hun was met rotsvaste zekerheid hun eigen deel aan een eeuwige verlossing geworden. Toen waren zij in Hem gegrondvest en Hij woonde in hen; een verbond van wederkerige liefde bestond tussen hen (vs. 10. Vgl. 3: 20).

Die Jezus alleen naar het vlees kent, kent Hem niet meer. Zie, zodra Hij lichamelijk verdwenen is, wordt Hij voor de Zijnen in een geestelijke en goddelijke kring zichtbaar, waarheen zij door de Heilige Geest worden overgebracht en waar zij Hem weer aantreffen. Deze vertrouwde omgang is de bron van al de kracht van de Christen in zijn strijd met zichzelf en met de wereld. De tegenstelling, van de tegenwoordige tijd Ik leef en de toekomende u zult leven, kan men niet natuurlijk verklaren, als men van oordeel is, dat de woorden: "omdat" van de vorige zinsnede: "u zult Mij zien" afhangen. Het ligt meer voor de hand aan te nemen dat dit een nieuw verslid is. Zowel door deze tegenwoordige tijd Ik leef, als door die van vs. 3 en 18 Ik kom, verplaatst Jezus Zich in de geest naar dit zalig en naderend ogenblik. Na de dood ondergaan te hebben leeft Hij voortaan een volmaakt, onvernietigbaar leven. (Vgl. Openbaring . 1: 18): "Ik ben dood geweest en zie Ik ben levend tot in alle eeuwigheid. " Uit dit onvernietigbaar leven zal vervolgens het zijn oorsprong nemen. De betrekking van de tegenwoordige tijd Ik leef tot de toekomende u zult leven is geheel en al dezelfde als die van de tegenwoordige tijd Ik kom tot de toekomende zal u nemen in vs. 3 De tegenwoordige tijd duidt een blijvende toestand aan, de toekomende de gevolgen, die zich niet zullen laten wachten.

Bij beiden is het leven, dat hier bedoeld is, namelijk het hogere, hemelse, dat aan geen dood onderworpen is, hetzelfde, alleen met dit onderscheid, dat het bij Jezus, oorspronkelijk en met Zijn nabijzijnd heengaan reeds in zijn heerlijke voltooiing is, maar bij de discipelen door Christus en de Heilige Geest, die de Geest van het leven is (Rom. 8: 2), meegedeeld, zich eerst inwendig zal ontwikkelen. Vóór de terugkomst bestaat het in de levensgemeenschap met de verhoogden Christus, om bij de terugkomst door de opwekking en verandering (1 Kor. 15: 51 v,) het deelgenootschap van Zijn heerlijkheid te worden.

20. In die dag, als dat zien en dat leven bij u een aanvang neemt (Hand. 2: 1 vv.), zult u bekennen wat u tot hiertoe nog zo weinig duidelijk kon worden (vs. 9 vv.), dat Ik in Mijn Vader ben en op die weg van ervaring zult u u bewust worden, dat u in Mij bent en Ik in u ben (vs. 12 vv.).

Sinds de uitstorting van de Geest, waarin Christus aan de Zijnen het leven meedeelt, viel het deksel van hun ogen, dat deze nog gesloten hield. Voorwerp van hun erkentenis is echter daar niet alleen de betrekking van Christus tot de Vader, maar ook de verhouding van Christus tot de discipelen. Als nu van deze laatsten eveneens wordt gezegd: "u in Mij en ik in u", dan is daaruit niet het besluit te trekken, dat deze uitdrukkingen ook vroeger (vs. 10), waar zij van de verhouding van Christus tot de Vader gebruikt werden, geen wezenseenheid betekenen. Daarin ligt integendeel de diepe gedachte, dat de Verlosser Zijn meest waarachtig wezen (dat van Mensenzoon) aan de mensen, Zijn broeders meedeelt.

Door het woord: "u in Mij en Ik in u" stelt de Heere Zijn betrekking tot Zijn gelovigen op gelijke trap met die tot Zijn Vader, als een betrekking van eenheid en wederkerig doordringen (Hoofdstuk 17: 21 vv.). "U in Mij" als leden van Mijn lichaam. "Ik in u", omdat uw leven het uitvloeisel van het Mijne in u is.

O hoeveel is er uit die drie uitspraken te leren: God in Christus, - ik voor God in Zijn Zoon gevonden, - Christus in Mij, omdat Hij mij van Zijn Geest gegeven heeft.

21. Verder wil ik U onderrichten over de voorwaarde, reeds in vs. 15 aangeduid, tot verwezenlijking van de beloften, die reeds in vs. 16-20 zijn uitgesproken en u en anderen gelden, die door uw woord in Mij zullen geloven. Die Mijn geboden heeft, die ze in geloof op- en aanneemt, zodat hij ze voor een dierbare schat erkent, die hij niet meer kan loslaten en ze bewaart, zich in gehoorzaamheid daaraan onderwerpt en ze, al is het in zwakheid, toch getrouw beoefent, die is het, die Mij liefheeft, niet met het woord, dat toch niets kan baten, maar inderdaad en in waarheid. En die Mij op die waarachtigemanier liefheeft, zal door Mijn Vader geliefd worden. Deze toch voelt Zich slechts getrokken tot die mens, bij wie Hij een behoefte van het hart aan Zijn Zoon waarneemt. En Ik zal hem liefhebben, omdat Ik Mij weer getrokken voel, waarheen de drang van de Vader is en Ik zal Mijzelf aan hem openbaren, zoals iemand zich geheel opent voor degene, aan wie hij met zijn hele hart is toegedaan (Ex. 33: 13).

Evenals de toedeling van de Heilige Geest, zo heeft ook de openbaring van Christus, liefde tot Christus als voorwaarde, die zich door opvolging van Zijn geboden moet betonen: aan een nalatige en trage ziel kan Christus Zich niet openbaren.

De Heere telt hier alle schakels op van de keten van de genade: 1) men moet Zijn woord bepaald vasthouden en praktisch in acht nemen - dat doet de wereld niet, die het gehoord maar verworpen heeft, daarom is zij niet geschikt om deze openbaring te ontvangen; 2) zo’n mens krijgt door deze zedelijke trouw het bijzonder karakter van een vriend van Jezus; 3) daardoor wordt hij voorwerp van de liefde van de Vader, die allen bemint, die de Zoon, het hoogste voorwerp van Zijn liefde, liefhebben; 4) wanneer de Zoon de liefdeblik van de Vader op een van Zijn discipelen gericht ziet, voelt Hij Zich tot hem met nieuwe liefde getrokken en schenkt Hij hem door de Heilige Geest de volle openbaring van Zichzelf.

De liefde tot Jezus, die zich in de inwendige toeëigening en in het bewaren van Zijn geboden bevestigt, is de voornaamste van de ervaring van de liefde van de Vader; deze bevestigt zich weer in de zending van de Heilige Geest; de zending van de Heilige Geest is echter tevens een richting van de liefde van Christus tot de gelovige, waarin Hij Zich aan deze openbaart.

In de grondtekst staat: "Mijzelf zal ik aan hem openbaren. " Dat kan alleen de Zoon zeggen, de verborgen Vader openbaart Zich niet persoonlijk (vgl. Hoofdstuk 1: 18).

Het is een eigenschap van de liefde, dat zij de geliefde al het hare mededeelt en niets aan hem onthoudt, zoals een Talmudische spreuk zegt: "de zelfzucht kent zich toe wat van de anderen is, maar de liefde kent alles de geliefde toe. " Zo wil Christus Zich openbaren aan de Zijnen, opdat Zijn leven hun leven en Zijn heerlijkheid hun heerlijkheid wordt; alles wil Hij aan hen, Zijn vrienden, vertrouwen.

De Heere Jezus openbaart Zich op een bijzondere manier aan Zijn volk. Zelfs al verklaarde de Schrift het niet, dan zouden velen van Gods kinderen die waarheid uit hun eigen ervaring

kunnen betuigen. Zij hebben op een bijzondere manier openbaringen van hun Heer en Zaligmaker Jezus Christus gehad, zoals geen louter leren of horen kon schenken. In de levensbeschouwingen van uitstekende gelovigen zult u vele voorbeelden vermeld vinden, waarin het Jezus behaagd heeft op een zeer bijzondere manier tot hun zielen te spreken en de wonderen van Zijn persoon te ontvouwen; ja, hun zielen zijn dermate door zaligheid vervuld geweest, dat zij zich in de hemel dachten, terwijl zij daar niet waren, ofschoon zij zich wel dicht bij de drempel bevonden; want als Jezus Zich aan Zijn volk openbaart is het de hemel op aarde, het is het paradijs in aanvang, het is de voorsmaak van de zaligheid. Christus' bijzondere openbaringen oefenen een heiligende invloed op het hart van de gelovigen. Een uitvloeisel daarvan zal ootmoed zijn. Zegt u iemand: ik heb deze of die geestelijke ervaringen gehad, ik ben een groot man, die mens heeft nooit enige gemeenschap met Jezus gehad, want God ziet de nederige aan en de verhevene kent Hij van verre. Hij hoeft niet bij hen te komen om hen te kennen en zal hen nooit met Zijn liefde bezoeken. Geluk zal een ander uitwerksel zijn, want in Gods aangezicht Zijn liefelijkheden eeuwig. Heiligheid zal ook zeker volgen. Een onheilig mens heeft deze openbaring nooit gehad. Sommige mensen belijden zeer veel, maar wij moeten niemand geloven, tenzij zijn daden aan zijn woorden beantwoorden. Dwaal niet, God laat Zich niet bespotten. Hij stort Zijn gunsten niet uit over de bozen, want zo min Hij een rechtvaardige uitwerpt, evenmin ziet Hij de boosdoeners aan. Aldus zijn er drie uitwerksels van de gemeenschapsoefeningen met de Heere Jezus: ootmoed, geluk en heiligheid. God schenke ze u allen, Christenen!

22. Judas (natuurlijk niet de Iskariot, want deze was reeds volgens Hoofdstuk 13: 30 uitgegaan, maar de andere Judas, de broeder van Jakobus, de jongeren Judas, vs. 1 vgl. en "Uit 10: 4"), zei tot Hem, terwijl bij het begin van Zijn rede in vs. 19 en het einde daarvan in vs. 21 tot een nieuwe maar zeer juist daaruit afgeleide gedachte verbond: Heere! wat is het (liever: en wat is geschied zo veel als ons: hoe komt het, hoe zal het geschieden), dat Gij Uzelf aan ons zult openbaren en niet aan de wereld?

De discipelen deden recht, dat zij hun onwetendheid bekenden en door vragen om verder onderricht verzochten; hun vragen geven ons voortreffelijke vruchten, omdat zij Christus aanleiding gaven tot nadere verklaring en bevestiging.

De bijvoeging: "niet de Iskariot" zegt wat eigenlijk vanzelf spreekt; maar de zorg voor de eer van de ware discipel Judas, voor wie de gelijkheid van naam met de verrader zeker ten hoogste smartelijk was, eiste dat ook een voorbijgaande gedachte, waarin een verwisseling van beiden plaats had, werd voorkomen en hun gebied geheel afgezonderd werd gehouden. Mattheüs vermijdt in Hoofdstuk 10: 3 geheel om deze discipel met die naam te noemen. Hij leidt de apostel in onder een dubbelen bijnaam, Lebbeüs of Thadeüs en laat de eerste komen in de plaats van de eigennaam. Thaddeüs, zo noemt hem ook Markus (3: 18), maar Lukas noemt hem in Hand. 1: 13 Judas Jakobi in een tijd dat Judas Iskariot reeds dood was en een verwarring geen plaats meer kon hebben.

"De wereld niet, maar u" zó had Jezus hen nog nooit afgescheiden, zó duidelijk nog nooit het aannemen van Zijn openbaring door de wereld ontkend; dat druist werkelijk in tegen de Joodse Messiasbegrippen en die van Zijn rijk, zoals alle apostelen dit tot hiertoe verwachtten.

Zij begrijpen nog niet genoeg hoe daaruit volgt, dat Gods waarheid tussen hen, die haar aannemen en hen die ze verwerpen, scheiding moet maken.

Judas vraagt welke bijzondere gebeurtenis dan heeft plaats gehad, die Jezus afhield van de openbaring van Zijn heerlijkheid aan de wereld, alsof daartoe een bijzondere gebeurtenis nodig zou zijn geweest! Men ziet dat de sterke tegenstelling van wereldzin en Jezus hen ondanks alle vijandelijkheden, die Jezus reeds lang had moeten ondervinden, nog niet duidelijk was geworden. Er zijn ook nu nog mensen van zo'n, bijna zou men zeggen, "onverbeterlijke" onozelheid; zij kunnen van niemand iets kwaads denken, zij beschouwen alle mensen door een gekleurd glas, in een rozenkleurig licht; het is hun eigen onnozelheid, die het glas zo roodachtig verft. Zulke mensen zijn zeker beminnenswaardiger dan die door de geest van veroordelen worden gedreven, maar daarom is dat standpunt van onnadenkendheid toch het ware niet, het is zeer gevaarlijk. Er zijn vele verleiders in de wereld; die nu alle mensen voor goed houdt, is tegen de verleiders niet op zijn hoede. Een Christen mag de wereld niet anders beschouwen dan zij is; de Christenen moeten de geest van de waarheid hebben, zoals Jezus de mensen beschouwt, zo moeten ook Zijn discipelen ze beschouwen en nu spreekt dezelfde Jezus, die in de bergrede zo ernstig voor de geest van oordelen waarschuwt, toch dadelijk daarop van honden en zwijnen (MATTHEUS. 7: 1-6).

EVANGELIE OP HET PINKSTERFEEST

Op Kerst- en Paasfeest bevatte het evangelie de geschiedenis van de dag, zoals die te Bethlehem; en aan het open graf te Jeruzalem had plaats gehad, het Pinksterfeest laat de geschiedenis van de dag aan dat gedeelte over, omdat de vier evangeliën, binnen wier kring de oude kerk zich streng hield, bij het kiezen van de evangelische perikopen, met de hemelvaart eindigen 2: 4). De eigenlijke inhoud en het wezen van de pinkstergeschiedenis, zoals de Heere die reeds vroeger aan Zijn beminde discipelen had geopenbaard, biedt ons het voor ons liggend evangelie zeer juist aan, want het noemt de twee zaken waarop het aankomt: 1) tot wie de Heilige Geest komt, 2) wat Hij aanbrengt.

Het komen van de Heere in de Heilige Geest: 1) de plaats die Hij bij ons opzoekt; 2) het werk dat Hij aan ons volbrengt; 3) het doel, dat Hij met ons beoogt.

De Heilige Geest maakt alleen levende Christenen: 1) als een Geest van de liefde ontsteekt Hij het hart; 2) als een Geest van de waarheid verlicht Hij het verstand; 3) als een Geest van de vredes leidt Hij door het leven; 4) als een Geest van de hoop troost Hij in het sterven.

Wat voor een Geest de Heilige Geest is: 1) een Geest van de liefde; 2) van de kennis; 3) van de vrede en van de vreugde;
4) van de gehoorzaamheid.

De edele Pinksteren: wij beschouwen 1) Zijn woning; 2) Zijn gaven

Ons hart in het licht van het Pinksterfeest: 1) het hart, dat op de vervulling van de pinksterbelofte mag hopen; 2) het hart, dat de vervulling van deze belofte reeds aan zich heeft ondervonden.

De vrede van Christus: 1) hoe kostelijk deze vrede is; 2) hoe wij tot deze komen.

23. Jezus wilde nader verklaren en duidelijker nog te kennen geven, welk verschil er was (vs. 21) tussen de Zijnen en de wereld, waaruit vanzelf volgde dat Hij Zich alleen aan hen en niet aan haar kon openbaren. Hij antwoordde Judas Lebbeüs op de vraag door hem gedaan en zei tot hem: Als iemand, door de Vader getrokken (Hoofdstuk 6: 44), Mij lief heeft, die zal Mijn woord, als waarin hij Mijzelf heeft, bewaren. Hij zal zich daarvan door niets laten scheiden maar trachten het zich steeds meer eigen te maken. En Mijn Vader zal Zich dan ook van Zijn kant tot die aangetrokken voelen, waar Ik met Mijn aanzijn en werken een begin heb kunnen maken en hem liefhebben, zodat Hij lust heeft in en met Mij Zich geheel aan hem te geven. En wij, Mijn Vader en Ik, die één zijn (Hoofdstuk 17: 22), zullen uit de hoogte van de hemel, waarheen Ik nu tot de Vader ga (vs. 2 v), tot hem, in zijn hart, komen, zodat Wij hem met onze Geest en diens gaven vervullen en Wij zullen de voorafbeelding verwezenlijken, die gezien werd als eens de heerlijkheid van de Heere de tempel met handen gemaakt vervulde (Ex. 40: 34. 1 Kon. 8: 10 v.). Wij zullen woning bij Hem maken, zodat Hij een woning van God in de Geest, een heilige tempel in de Heere is (Efeze 2: 21 v.).

De liefde tot Jezus maakt de discipel van Jezus, maakt de waren belijder, de Christen. Zij zijn het niet, die in hun hart voelen dat zij Hem liefhebben, al zwoeren zij ook bij Zijn woord, al konden zij al Zijn geboden stipt nakomen. Gelooft u dat zij in Hem geloven? Immers nee. Immers niet in de zin, waarin Hij zelf het woord gebruikt heeft, toen Hij tot Zijn discipelen zei: Uw hart wordt niet ontroerd, jullie geloven in God, geloof ook in Mij. Want een, in wie ik geloof zoals ik in God geloof, want een, in wiens woord mij zoveel is, dat het mijn hart voor ontroering bewaart, die moet ik liefhebben, die moet weten dat ik hem lief heb. Maar wat zegt het Jezus lief te hebben, zoals Hij bemind wil wezen? Is het Hem beminnelijk te vinden? Is het van tijd tot tijd met warme verwondering, met zachte vertedering aan Hem en Zijn liefde te denken? Is het Hem lief te hebben, zoals men een mens lief heeft, die men zeer lief heeft zolang men hem hoort en ziet, maar in zijn afzijn gemakkelijk vergeet? Zoals men een vriend lief heeft, die men lief heeft wanneer men hem nodig heeft, maar aan wie men weinig denkt, wanneer men buiten hem kan? Zoals men een weldoener bemint, aan wie men niet dan met een brandend hart en vochtige ogen denken kan? Zo dikwijls men zich niet altijd herinnert, dat er tijden kunnen omgaan zonder dat het aan anderen of onszelf blijkt dat er liefde voor hem in onze harten is? Op deze manier wordt Jezus bemind door degenen die Hem liefhebben, zolang zij de Heilige Schrift lezen, in de kerk zitten, of met zijn betere vrienden het heilige avondmaal vieren; zo hebben zij Hem lief, die Hem slechts liefhebben op het ziekbed, in de treurkamer, bij het bezoeken van de graven van hun "lieve doden", die zij eigenlijk toch nog liever hebben dan Hem; zo hebben zij Hem lief, die het zeer lief van Hem vinden, dat Hij voor hen, dat Hij omwille van hun pijn, omwille van hun zonden daar is, wanneer zij in pijn zijn, of aan hun zonden denken en ze min of meer voelen, maar wier gemoed niet doordrongen is van de gedachte, wier leven niet bezield wordt door het beginsel, dat zij iets voor Hem omwille van Hem moeten zijn. Die Mijn geboden heeft, zegt de Heere

en ze bewaart die is het, die Mij lief heeft. En weer; als iemand Mij lief heeft, die zal Mijn woord bewaren. Van onze liefde tot een, die recht heeft op onze gehoorzaamheid is gehoorzaamheid de proef. Die dienstknecht kan gezegd worden zijn meester, welk kind kan geacht worden zijn ouders, welk Christen zich inbeelden zijn Heiland lief te hebben, zonder een gehoorzaam dienstknecht, een gehoorzaam kind, een gehoorzaam Christen te zijn? Gehoorzaamheid is denkbaar zonder liefde, maar liefde zonder gehoorzaamheid niet. De geboden van de Heiland niet alleen te hebben en te weten, maar te bewaren, Zijn wil in het liefhebbend hart om te dragen, tot richtsnoer van het leven te stellen en zich gelukkig te voelen door deze gehoorzaamheid, dat is Hem lief te hebben zoals Hij recht heeft bemind te worden en niet minder dan dit is wat Hij liefde noemen kan. Als iemand Mij liefheeft die zal Mijn woord bewaren, Hij moet niet slechts, hij zal het doen. Er bestaat geen moeten, er is slechts een willen voor de liefde. Alle geboden zijn voor haar even gewichtig, maar geen enkel gebod valt haar zwaar. O, zeker, op deze weg van de gehoorzaamheid uit dankbare liefde wordt het nadrukkelijk ondervonden wat het zegt door God omwille van Zijn Zoon bemind te worden en de God en Vader van Jezus Christus te hebben tot zijn Vader en zijn God. De Zoon en de Vader zijn één, zozeer één dat de Zoon, ook daar waar Hij voor de mensen staat in de nederigheid van Zijn menselijke natuur, dit groots klinkend meervoud op de lippen kan nemen en zonder aanmatiging zijn. Nooit zal Hij wezen zonder zijn God, die nooit zonder zijn Heiland is en nooit zal Hij zonder zijn Heiland zijn, die Hem lief heeft en Zijn woord bewaart. In Zijn en Zijn Vaders gemeenschap zal bij leven en wandelen en deze zal van hem niet wijken, maar bij toeneming het geluk, de rust en de kracht van zijn ziel zijn.

24. Maar die de trekking van de Vader wederstaat en daarentegen de lust, van zijn eigen goddeloos hart en de lust van deze wereld volgt, die Mij dus niet liefheeft, die bewaart Mijn woorden niet, hij verwerpt integendeel het een na het ander, maakt zich van ieder los, omdat ten slotte niets meer naar zijn zin is. a) En het woord, dat jullie horen, is zoals u, volgens eigen ervaring met eigen mond heeft betuigd (Hoofdstuk 6: 68 v.), het Mijne niet, maar van de Vader, die Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 7: 16 v. 12: 49). Wie zich dus losmaakt van dat woord, die verwerpt daardoor Mij en Mijn Vader. Hoe zouden Wij dan tot hem kunnen komen en woning bij hem kunnenmaken zodat Ik Mij in de Geest aan hem zou openbaren? (1 Kor. 2: 14).

a) Joh. 8: 28; 14: 10; 16: 13.

Jezus herhaalt het vroeger gezegde, maar plaatst nu de liefde als hoofdzaak bovenaan, de voorwaarde, waaraan Zijn zelfopenbaring verbonden was. Hieruit en uit de bijgevoegde tegenstelling kan men zien, dat de wereld, die Hem haat en ongehoorzaam is, in het geheel niet geschikt is om die zelfopenbaring te ontvangen. De nadere verklaring: "Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken" moet de ongeschiktheid nog duidelijker en gevoeliger maken.

Er is niets gebeurd, dat Ik van Mijn kant de wereld zou willen uitsluiten van die openbaring van Mijzelf, zoals u denkt, o Judas - wil Jezus zeggen, maar de wereld doet door Mij niet lief te hebben, juist het tegendeel, zij excommuniceert zichzelf.

Wat een ervaring zou de discipel reeds in de eerstvolgende uren van de boosheid van de wereld hebben: zij neemt de onschuldige, de Messias gevangen, veroordeelt en doodt Hem! Als Judas vervolgens later gewaar moest worden, wat een klein gedeelte van het Israëlietische volk voor de apostolische prediking van Jezus' kruis en opstanding oor en hart opende, zal hij zeker wel menigmaal met smartelijke lach aan zijn vroegere vraag hebben gedacht. Maar reeds nu kan Jezus Zijn discipelen scherp onderscheiden van hen, die Hij de wereld noemt: voor Zijn oog heeft zich tussen beide delen in de weinige jaren sinds Zijn werk is begonnen, van een grote tegenstelling gevormd. Het is daarmee gegaan als met twee wegen, die in het begin schijnbaar parallel lopen en men denkt, dat zij tot hetzelfde doel leiden; zij zijn echter reeds dadelijk niet geheel parallel, maar gaan een beetje uit elkaar. Al is het dat zij ook met een zeer kleine afwijking van elkaar gaan, maar bij beiden zich die verwijdering voortzet, dan leidt de een weg eindelijk tot een geheel andere plaats dan de andere. Nu waren de discipelen eerst ook nog zwak; maar zij waren toch van de anderen, die evenals zij de gelegenheid hadden gehad om Jezus te horen, die onverschillig waren gebleven, of zelfs vijandig waren geworden, reeds ver verwijderd, al wisten zij zelf niet hoe ver. Zo is het nog altijd; twee mensen kunnen in één huis wonen, aan één tafel werken en eten, door de innigste banden aan elkaar gehecht zijn, ook in dezelfde kerk en met elkaar ten avondmaal gaan; maar in de een is een neiging van het hart tot gehoorzaamheid aan Gods woord, in de andere daarentegen een zich overgeven aan eigen gedachten, aan zelfzuchtig streven van het hart. In het begin bemerkt men nauwelijks het onderscheid, maar als in de ene de liefde van de Heere niet slechts begint, maar zich ook bevestigt en verder ontwikkelt en desgelijks in de andere de ontwikkeling van de zelfzucht in het hart voortgaat, wat een onderscheid komt er dan ten laatste en wat een onderscheiden (Luk. 17: 34 vv.) einde wordt ten slotte gezien.

De liefde tot Jezus bestaat in het houden van Zijn woord en daarom is de openbaring van Jezus (vs. 21) daarin gelegen, dat Hij woning maakt in de harten door de Geest, die uit Zijn woord uitvloeit. Daarmee belooft Hij iets groots, zoals God in vroegere tijden Zijn zichtbare woning in Israël had (Lev. 26: 1, 12. Ezechiël. 37: 26) en zoals Hij woonde in het vlees geworden Woord 1: 14) zo wordt van nu af Zijn jonger, Zijn tabernakel, Zijn tempel, Zijn geliefd Israël (vgl. Openbaring . 21: 3). Vroeger vs. 23, heette het "Mijn woord", omdat er sprake was van de gelovigen, die het woord als één woord erkennen, liefhebben en houden; hier heet het: "Mijn woorden tegenover de ongelovigen. "

Vs. 23 was het antwoord op het gezegde: "aan ons" in de vraag van Judas, vs. 24, op de verklaring "en niet aan de wereld. " Die evenals de Joden Jezus in zijn hart niet bemint, zal, na Zijn woorden gehoord te hebben, die niet houden en in acht nemen en daarbij zo aan de in vs. 21 en 23 gestelde eisen niet voldoet, kan hij aan de innerlijke openbaring, waarvan Jezus hier spreekt, geen deel verlangen. De uitspraken in vs. 15 en 17 zijn een voldoende antwoord op de vraag van Judas. Daar de verzen 23 en 24 met elkaar een tegenstelling vormen, zou men het slot van vs. 24 als een bedreiging kunnen opvatten, die tegenover de belofte staat, waarmee vs. 23 een einde neemt.

Evenals de tabernakel in Jezus zich als het ware belichaamd heeft (Hoofdstuk 1: 14), zo moet ieder, die Hem liefheeft, een levende tabernakel worden: hij moet God niet meer buiten en boven zich zoeken, maar Hem in zich hebben en dragen.

Dat is het onderscheid tussen Jezus' komen in het vlees en Zijn komen in de Geest; toen woonde Hij onder het menselijk geslacht, nu wil Hij wonen in het menselijk hart. Als de in het vlees gekomene klopt Hij nu wel met Zijn woord en Zijn Geest bij ieder aan, werkt Hij goddelijke bewegingen en brengt Hij heilzame indrukken teweeg; maar het is toch iets anders, als Hij door Zijn Geest bij ons intrekt, iets anders als Hij zoals een reiziger groetende ons voorbijgaat en iets anders als Hij in ons ingaat, om in het huis van onze inwendige mens blijvende woning te maken. Opdat Hij dit kan, daartoe moeten wij de voorwaarde vervullen, waarvan onze tekst spreekt, namelijk uit liefde Zijn woord bewaren. Deze voorwaarde nu heeft een dubbele kant: òf Zijn woord is heilswaarheid en heilbelofte, daaraan moet u geloven, òf Zijn woord is de eeuwige heilswil, die moet u vervullen.

Die Jezus liefheeft weet voor de erkenning geen sterker bewijsgronden, voor het handelen geen sterker beweegredenen, voor het lijden geen betrouwbaarder troostgronden dan Jezus' woorden: waar dat niet het geval is, is zeker geen liefde tot Jezus; want men leeft ook overigens als men liefheeft volgens woord en wil van hen, die men liefheeft. Heeft u daarom ware liefde tot Jezus, dan zal uw gehele leven een uitspraak en belijdenis van uw liefde zijn; overeenkomstig met de Schrift zal uw levensregel, uw levensdoel zijn.

Met de liefde, waarvan de Heere spreekt, is nog niet die liefde bedoeld, die reeds weet wat zij aan Jezus heeft, die zo vast zich aan Hem aansluit, dat niets meer scheiding kan maken, niets, ook de grootste nood niet, ook niet de zwaarste aanvechting haar in verzoeking zou kunnen brengen Hem te laten varen. Maar als wij ooit een pinksterfeest in ons hart hopen te vieren, moeten wij een welgevallen in Jezus hebben verkregen. Er moet in ons een verlangen zijn om te weten dat Hij ons nabij is en wij bij Hem zijn; wij moeten een liefelijk beeld van Hem in het hart dragen en moeten met vreugde degene horen en alles overdenken, wat ons het beeld nog meer kan verklaren. Elke gelegenheid om een nieuwe ervaring over Hem te maken, moet ons welkom zijn. De mensen, die meer van Hem weten dan wij, moeten ons als gelukkige mensen voorkomen; wij moeten ons tot hen getrokken voelen; hun omgang moet ons lief zijn, hun raden, hun vermanen, zelfs hun berispen en hun bestraffen moeten wij ons graag laten welgevallen. En dit alles omdat de begeerte tot Hem zo sterk is, dat wij met vreugde elk spoor nagaan, dat ons nader aan Hem kan brengen, omdat wij Hem zozeer in het hart dragen, dat wij ons arm, ellendig, verlaten en als die het levensdoel verloren hebben zouden voorkomen, als wij niet het bepaald uitzicht hadden om nog met Hem in de gemeenschap te treden, die wij heden verlangen. Zo'n zoeken, zo'n verlangen naar Hem moeten wij in ons opmerken, zodat wij niet tevreden zijn, voordat wij Hem hebben gevonden; dan hebben wij de liefde tot Hem, die van de pinksterbelofte verzekerd mag zijn.

Ook op de belofte van de allerhoogste zaligheid, die God bereid heeft voor degenen, die Hem liefhebben, volgt de klacht van de versmade genade: "die Mij niet liefheeft" - en men gaat bijna onwillekeurig voort, de apostel (1 Kor. 16: 22) nasprekend, te zeggen: "die is vervloekt", want in plaats van zich door liefde te laten trekken uit de dood in het leven, uit de duisternis in het licht, uit de wereld in het hemelrijk, stoot hij, die Jezus niet liefheeft, licht en leven van zich en de toorn van God blijft op hem (Hoofdstuk 3: 36).

25. Zo heb Ik u in het kort mededeling gedaan over Mijn betrekking tot de Vader en uw verhouding tot Mij, over Mijn tegenwoordig heengaan en uw later volgen, uw tijdelijk achterblijven in de wereld en de heerlijke openbaring, die u nog deelachtig zult worden, deze dingen heb Ik tot u gesproken, bij u blijvende, nog gedurende Mijn persoonlijk vertoeven onder u en zo moest zeker nog veel voor u geheel duister en raadselachtig zijn. Mijn woorden kunnen echter nog geen echte vruchten bij u dragen; zij zijn als een zaad, dat in de akker gestrooid wordt en ten eerste daarin verborgen ligt.

26. a)Maar de Trooster, waarvan Ik reeds vroeger sprak (vs. 16 v.), de Heilige Geest, die de Vader zenden zal in Mijn naam, als de door Mij voor u afgebeden gave en als die Mijn plaats bij u zal vervullen, de andere Trooster, Mijn Plaatsbekleder, b) die zal ualles leren wat u nu nog niet weet of begrijpt en zal u indachtig maken alles, wat Ik niet alleen deze avond, maar in het algemeen gedurende Mijn aanzijn op aarde u gezegd heb. Veel heeft u niet opgemerkt of weer vergeten, veel verkeerd opgevat (Hoofdstuk 2: 22; 12: 16. Luk. 24: 6 vv. 22 vv.), maar later zal alles in het juiste licht aan u worden voorgesteld.

a)Luk. 24: 49. Joh. 15: 26; 16: 7. Hand. 2: 4. b) Joh. 16: 13.

De woorden: "deze dingen heb Ik tot u gesproken bij u blijvend", wijzen daarop, dat het onderwijs, dat de discipelen van de Heere zelf onmiddellijk ontvangen, het einde nadert en Hij nu snel niet meer onder hen zal vertoeven. Het "deze dingen" heeft wel geen betrekking op alle reden van Christus gedurende Zijn leraarsambt, maar op de rede, die voor ons ligt; toch vertegenwoordigt dit gedeelte het geheel. In deze laatste rede van Christus was evenals in alle vorige, voor de discipelen veel duister gebleven; de discipelen voelen zich nog niet bevredigd, overal gapingen in de kennis en raadsels. Met het oog op bedenkingen, die daaruit voortvloeien, spreekt de Heere Zijn vertroostingen uit.

Hij haast Zich tot het slot, dat Hij zal opstaan en gaan lijden (vs. 30 v.); want dit alles heeft Hij nog aan tafel gesproken: Ik heb u veel goeds gedaan, zegt Hij, om u te troosten en te sterken, opdat u onversaagd zou zijn en niet bedroefd over Mijn scheiden. Nu, dat zijn reden en woorden, die u wel met de oren hoort, terwijl Ik aanwezig ben, maar die zijn u nog te hoog; u zult het toch niet begrijpen en als u ziet dat Ik van u ben weggenomen, dan zal het snel uit en vergeten zijn. Maar later, als de Trooster zal komen, die Ik u beloofd heb, die zal het u goed leren, zodat u het juist begrijpt en Hij zal u alles herinneren, wat Ik u gezegd heb.

Jezus noemt hier de Heilige Geest de beloofde Toespreker en Raadgever (vgl. Hoofdstuk 7: 39); want zoals Hij als de Heilige Geest tegenover de onheilige geest van deze wereld staat (1 Kor. 2: 12. 1 Joh. 4: 3), zo moet Hij ook de discipelen ontrukken aan de verontreinigende vermenging met het wezen van de wereld, en ze afzonderen als gemeente van de Heere (Efeze. 5: 27). In naam van de Zoon zal de Vader Hem zenden, want zoals de Zoon gekomen is in de naam van Zijn Vader (Hoofdstuk 5: 43) en de verheerlijking van de Vader het doel was van Zijn handelen, zo heeft de Geest hetzelfde doel met Zijn werkzaamheid ten opzichte van de Zoon (Hoofdstuk 16: 14) en het is de Vader, die Hem dat doel stelt, zodat in de naam van de Zoon ligt opgesloten wat de Vader tot deze zending beweegt en wat door haar bereikt wordt.

Zoals de Zoon, die in de naam van de Vader gekomen is, het woord van de Vader spreekt, die Hem gezonden heeft, zo leidt de Heilige Geest, die in de naam van de Zoon door de Vader gezonden is, verklarend en herinnerend in alles in, wat de Zoon in de naam van de Vader de Zijnen gezegd heeft. De Heilige Geest zou hen alles juist daardoor leren, dat Hij hen alles herinnerde, wat zij uit de mond van de Heere gehoord hadden. Nu begrijpen wij volkomen waarom de Heilige Geest alleen kan neerdalen in hen, die Jezus liefhebben en Zijn woord bewaren (vs. 15 v. 23 v.). Alleen deze kan Hij toch herinneren aan hetgeen hen liefde in de herinnering van het hart heeft opgezameld. Het gemoed van de Jezus liefhebbende discipelen leek op vruchtbare en ontvankelijke tuingrond, waarin het edele zaad van het goddelijke woord gestrooid was. Nog was er maar weinig opgekomen, maar duizenden levende korrels kiemden verborgen in het goede land. Toen dus de pinksterregen van de hemel viel, sproot het krachtig op in Jezus' tuin en er was geen bloesem en geen vrucht van het leven, die niet uit het zaadkoren van Zijn rijk was opgegroeid.

Heeft de Heilige Geest Zijn pinksterwoning bij ons opgeslagen, dan geeft Hij ook ons onderricht en Zijn eerste werk is het leren en herinneren; nu verheldert Hij ons een plaats van de Heilige Schrift, die tot hiertoe duister was, dan maakt Hij een tot hiertoe onbekende waarheid door eigen onmiddellijke ervaring levend: heden eigent Hij ons de vruchten van het verlossingswerk onmiddellijk toe, morgen leidt Hij ons in nieuwe geheimen van Zijn rijk en in diepten van gedachten. En bij al deze mededelingen is het ons te moede, alsof wij ze reeds eens gehoord hadden, alsof het welbekende opnieuw herleefde stemmen uit het vaderland waren, alle kostbare schatten, die wij weer hebben en ons toe-eigenen.

Wat u als nog onbekeerde mensen leert van het woord van de Heere, is als een schat, die een blind mens ten dele wordt: een blinde weet wel dat hij iets heeft wat anderen prijzen; maar hij ziet niet hoe heerlijk dat is, hij heeft geen overzicht over zijn gehele rijkdom, weet niet te vinden wat hij nodig heeft en kan zich nauwelijks herinneren of het in zijn bezit is. Maar leert nu de Heilige Geest u datgene kennen, wat u heeft, dan bent u ziende geworden; dan ziet u hoe het woord van de Heere uw ziel zalig kan maken; dan vindt u voor elke behoefte van uw ziel steeds het daarvoor passende woord van God en bemerkt de diepte van de rijkdom, beide van de wijsheid en van de kennis van God, die daarin besloten ligt. Wat Gods Woord u over uw zonden zegt, wat het u zegt over de verlossing, die de Heere voor u heeft verworven, dat heeft nu alles een helderheid, een samenhang, een waarheid en een kracht, zoals u die vroeger daarin niet heeft gezocht. Niet uw verstand zegt u dat het misschien waar zou kunnen zijn, uw hart voelt dat het waar is; u staat verwonderd hoe er ooit een twijfeling bij u kon opkomen, woorden, die u reeds lang dacht vergeten te zijn, treden u weer voor de aandacht, wat u dood was, wordt levend, de woorden worden allen helder als de dag.

Jezus schenkt ons niet Zijn persoonlijke tegenwoordigheid, zoals Hij in het vervolg doen zal, maar de inwoning en blijvende nabijheid van de Heilige Geest, die nog steeds de Trooster van de gemeente is. Zijn werk is het om de harten van Gods kinderen te vertroosten. Hij overtuigt van zonde. Hij verlicht en onderwijst, maar het voornaamste gedeelte van Zijn werk bestaat hierin, dat Hij het hart van de vernieuwde verblijdt, de zwakken versterkt en de neergebogenen opricht. Hij doet dit door hen met Jezus bekend te maken. De Heilige Geest vertroost, maar Jezus is de troost. Als wij dit beeld mogen gebruiken, de Heilige Geest is de

arts, maar Jezus is het geneesmiddel. Hij heelt de wonden, maar door ze te bedekken met de zalving van Christus naam en genade. Hij neemt niet van zichzelf, maar van Christus. Geven wij soms de naam Trooster aan de Heilige Geest, dan past ons hart die nog meer toe op onze gezegende Heer Jezus. Als de een de Trooster is, is de andere de Troost. Waarom zou de Christen bij zo'n rijke voorraad voor al zijn behoeften droevig en twijfelmoedig zijn? De Heilige Geest heeft Zich genadig verbonden uw Trooster te zijn; gelooft u, o zwakke en bevende gelovige, dat Hij deze heilige taak zal verzuimen? Kunt u veronderstellen dat Hij iets heeft ondernomen, wat Hij niet kan en wil volbrengen? Als het bepaald Zijn werk is om u te sterken en te troosten, veronderstelt u dat Hij dit zal vergeten of te kort komen in de bediening van de liefde, die Hij jegens u te vervullen heeft? Nee, koester niet zulke gedachten van de goede en gezegende Geest, wiens naam is Trooster. Het is Zijn lust vreugdeolie voor rouw en het gewaad van de lof te geven voor een vermoeide geest. Vertrouw op Hem en Hij zal u zeker vertroosten, totdat het klaaghuis voor eeuwig gesloten is en het bruiloftsfeest is begonnen.

Met hetgeen nu verder volgt wil de Heere niet alleen deze rede, maar de gesprekken aan de tafel in het algemeen besluiten, de tafel, naar onze manier van spreken eindigen en ook Zijn heengaan uit de eetzaal zelf voorbereiden; dit blijkt duidelijk uit de woorden van vs. 30 Wij moeten ook aannemen dat tussen dit en het volgende hoofdstuk het uitspreken van de lofzang heeft plaats gehad, waarvan in MATTHEUS. 26: 30 en Mark. 14: 26 sprake is, waarom de woorden: "Hij zei tot Zijn discipelen" die men aan het begin van Hoofdstuk 14 heeft geplaatst, beter aan het begin van het volgende Hoofdstuk zouden staan. Bedenken wij nu dat in het Oosten de gewone groet, zowel bij het afscheid als bij het ontmoeten deze was: "Ga heen in vrede" of "vrede zij met u, met dit huis" (vgl. voor het afscheid 1 Sam. 1: 17; 20: 42; 29: 7. Luk. 7: 50; 8: 48. Hand. 16: 36. Jak. 2: 16 voor de begroeting 1 Sam. 25: 6. 2 Sam. 20: 9. 1 Kron. 3: 18 Luk. 10: 5), zo merken wij op, dat in de twee delen van het vers, als de Heere tweemaal vrede zegt, Hij die de eerste keer onbepaald, zonder artikel, als vrede, in het algemeen voorstelt, de tweede maal hen Zijn vrede noemt en de eerste keer van "laten", de tweede keer van "geven" spreekt. Zo ligt de gedachte voor de hand dat ook hier het eerste gedeelte van Zijn woord Zijn afscheid aan de discipelen bevat, waarmee Hij hen voor de tijd van de scheiding van hen, die nu aanstaande, uit de vereniging, die tot nu bestond, overlaat, terwijl het tweede deel over de wederontmoeting na de opstanding de gave aankondigt, die Hij hen dan niet alleen groetend wil toewensen, maar ook werkelijk door mededeling wil deelachtig maken (vgl. Hoofdstuk 20: 19 vv. , 26. Luk. 24: 36). Deze gedachte wordt ons nog zekerder door de volgende overweging: heeft Jezus sinds Hoofdstuk 13: 33 gesproken van Zijn heengaan uit de wereld in het algemeen en van Zijn heengaan tot de Vader, waarheen de discipelen Hem nu nog niet kunnen volgen, maar Hem later zullen volgen; heeft Hij hun een wederkomen en bestendig bij hen blijven door middel van de andere Trooster voor de tijd van hun pelgrimstocht op aarde beloofd, zo heeft Hij nog niets gezegd van de tussentijd, namelijk van de tijd tussen Zijn gevangenneming tot aan Zijn kruisiging en Zijn weder verschijnen na de opwekking uit de dood. En dat was toch juist een tussenperiode van de allerzwaarste aard; daarom zal Hij deze zeker niet buiten aanmerking hebben gelaten, als moesten de discipelen zelf toezien hoe zij die tijd doorkwamen. Wij menen daarom het volgende vers te moeten uitleggen evenals P. Lange in zijn "Bibelwerk". Wij houden de gewoonlijk onderstelde identiteit van de tweede zin met de eerste voor onjuist; integendeel wil het "Mijn vrede"

tegenover het "vrede" een tegenstelling te kennen geven. Jezus wil het zo sterk mogelijk uitdrukken, dat Zijn groet van weerzien zeer snel op de afscheidsgroet zal volgen en dat Hij eerst met deze groet van weerzien, de volle in het bijzonder Hem eigen vredegroet met Zijn gehele volle vrede zal brengen; met een "vrede" (in het algemeen, in onbepaalde zin) verlaat Ik u, met Mijn vrede ben Ik snel weer bij u; die vrede laat Ik u tot bescherming, die genoeg is om u staande te houden, deze vrede zal Ik u na een kleine tijd brengen. "

27. a)Vrede laat Ik u, als een macht om u voor het kwaad te bewaren (Hoofdstuk 17: 15) als Ik nu van u ga, opdat u ongedeerd en zonder te vallen de moeilijke dagen doorworstelt, die u wachten. Mijn vrede, zoals Ik die in Mij draag en ook voor de Mijnen door lijden en sterven met overwinning van de dood en bemachtiging van een eeuwige kroon, zal verwerven (Jes. 53: 5) geef Ik u, als Ik nu uit het graf terugkeer en als opgestane Levensvorst weer in uw kring intreed. Niet zoals de wereld, de machteloze mens, die in zichzelf geen vrede heeft, hem geeft als zij die slechts toewenst, maar in geen deel teweeg kan brengen, geef Ik hem u. Ik geef die als de Vredevorst en Heer van de vrede (Jes. 9: 6. 2 Thessalonicenzen. 3: 16), bij wie als Hij spreekt, het zo geschiedt, zoals ook nu reeds de vrede, die Ik u laat een wezenlijke macht van bewaring voor u zal zijn (Hoofdstuk 17: 11 v. Luk. 22: 31 v. MATTHEUS. 26: 31 v. Jes. 43: 2). Uw hart moet niet ontroerd worden en u moet niet bang zijn in de moeilijke tijd, die u nu intreedt. Het is toch die tijd, waarin ten volle aan u zal vervuld worden wat de koninklijke zanger in Ps. 29: 11 voorspeld heeft: de Heere zal Zijn volk sterkte brengen; de Heere zal zijn volk zegenen met vrede.

a)Filippenzen . 4: 7.

Het woord vrede heeft in het bijbels spraakgebruik tweeërlei betekenis: 1) geeft het zowel een objectieve toestand te kennen, als ook het daarmee overeenstemmend subjectief geheel en 2) kan de toestand of de gewaarwording of van negatieve of van positieve aard zijn; in het eerste opzicht geeft het woord de toestand te kennen van ongedeerd en ongestoord te zijn, het vrij zijn van ongeluk en nood, van gebrek en ziekte wat de persoon zelf aangaat en van tweedracht en verdeeldheid, van krijg en van vijandschap in verhouding tot anderen; in het laatste opzicht daarentegen de toestand van gezondheid en welvarendheid, van gerustheid en overeenstemming, van geluk en heil, van volheid en voltooiing. Daaruit ontstaan wat de gewaarwording aangaat verschillende begrippen, die nu meer een negatieve, dan meer een positieve kleur hebben, evenals onze woorden tevredenheid en bevrediging, waarvan het eerste meer het geval van het niet voorhanden zijn van een gebrek, het tweede meer het aanwezig zijn van volkomen voldaanheid wil uitdrukken. Passen wij nu het gezegde toe op de vroeger vermelde begroetingen, dan treedt in de regel bij die afscheidsgroet de negatieve, bij de groet van de ontmoeting de positieve kant van het begrip "vrede" op de voorgrond. Het duidelijkst kan men dat opmerken in de groeten in de apostolische brieven, omdat een vredegroet bij de aanvang het bezit van alle zaligheid toewenst, zulk een aan het slot echter, bewaring bij de zaligheid tegenover de dreigende gevaren toebidt. Daarom zal nu ook op de voor ons liggende plaats de eerste zin "vrede laat Ik u" zo moeten worden verstaan, als wij die boven hebben verklaard; de Heere laat daar de discipelen gaan over de tijd van Zijn lijden en sterven en liggen in het graf met de zegen: God behoede u, dat u geen kwaad overkomt, uw hart niet bij de aanvechting bezwijkt en uw geloof niet ophoudt. Zo’n afscheid is voor hen

later ook werkelijk de kracht van de bewaring geworden. Zij was echter nog niet eigenlijk Zijn vrede in zo verre Hij van Zijn kant eerst nog als Voorbidder bij de Vader moest optreden, nog niet onmiddellijk zelf hun iets kon meedelen en in zo verre zij van hun kant ook nog niet tevreden met Gods raad en bevredigd door de troost van het naderend heil in de nacht van smart kunnen ingaan, maar geheel in verwarring door hetgeen geschiedde en bezorgd voor hetgeen komen zou (Luk. 24: 17 vv). Daarentegen brengt de tweede zin: "Mijn vrede geef Ik u" het positieve heil van de kant van de Heere en de positieve bevrediging van de kant van de Heere aan; de werking daarvan is geweest dat de discipelen na de opstanding verheugd werden toen zij de Heere zagen en dat zij met grote vreugde na de hemelvaart weer naar Jeruzalem keerden en daar steeds in de tempel waren en God prezen en loofden (Hoofdstuk 20: 20, 28. Luk. 24: 52 v.). Het komt ons verkeerd voor, als de uitleggers bij de woorden: "niet zoals de wereld hem geeft, geef Ik hem jullie" menen dat de Heere doelde op de goddeloze, bedrieglijke wereld, die een steen in plaats van het verlangde brood, een slang in plaats van een vis, een schorpioen in plaats van een ei geeft. De verzekering dat Hij hem op deze manier niet gaf, hoefde Christus er niet bij te voegen, de discipelen wisten dat wel vanzelf. Maar wel moesten zij Zijn belofte van vrede niet verwarren met een gewone menselijke groet, waarbij men het wel hartelijk goed kan menen, maar toch niets meer kan doen dan wensen: het woord "wereld" staat dus in meer algemene zin, omdat het de mensen in het algemeen in zich sluit, ook de goedgezinden, ja op deze juist in de eerste plaats betrekking heeft (vgl. 16: 31). Evenwel kan men voor het praktische gebruik aan die woorden een wending geven, zoals Gesz dat bijvoorbeeld heeft gedaan: "Als men aan oude mensen, die hun vrede altijd bij de wereld in plaats van bij God gezocht hebben, vroeg wat de wereld hen nu had gegeven, zouden zij als zij oprecht waren, moeten antwoorden: ach, wat heeft zij mij gegeven? Veel afleiding, waarbij altijd nog meer verveling in het hart drong, veel genot, maar waarbij toch geen waar genoegen was, vele verwachtingen, die echter voor het grootste gedeelte niet vervuld werden en wier mogelijke vervulling toch eigenlijk mijn hart niet geheel met vreugde vervulde. Het is vreemd dat men het de wereld zo weinig kwalijk neemt als zij iemand behandelt zoals slechte schuldenaars hun schuldeisers doen, die altijd zeggen dat zij snel zullen betalen en dan toch niet betalen. Als werelds genot heden het hart van de mensen leeg laat, dan denken zij, morgen zal het beter zijn en is het dan weer niets, zo hopen zij op overmorgen. Zolang men jong is hoopt men op volkomen bevrediging van het hart door de toekomst. Is men oud geworden dan beeldt men zich in dat de vreugde in volle mate in de jeugd aanwezig was. De grond van het hart blijft even leeg; en dat is nog het beste geval, als de wereld het hart slechts leeg laat, in duizenden gevallen maakt zij het mismoedig, bitter, morrend tegen God en de mensen, daarenboven vol pijnlijke herinneringen, gekweld door het bewustzijn van zware schuld en door de vraag, die toekomst na het sterven wacht (vgl. het bij Num. 31: 12 medegedeelde uit Goethes leven Nu 31: 12).

Nu is Jezus heengegaan, heeft de gelovige vergeving van zijn zonden, woont de vrede in zijn hart, vrede met de mensen; want, zelfs al haten zij Hem, nog heeft Hij hen lief, daarom kan Hij dan ook geen strijd tegen hen voeren. Vrede met zijn hartstochten; nog zijn zij wel aanwezig maar de liefde van God houdt ze in toom, totdat zij eens geheel onderdanig en geheiligd zullen wezen. Vrede met het geweten, dat wel het aandenken aan zonden vernieuwen kan, maar aan zonden, die nu vergeven zijn. Vrede met de tegenspoed, die, bij vertrouwen op God, medewerkt ten goede voor degenen, die Hem liefhebben. Vrede met de

dood, voor wie de prikkel van de verschrikking, van het graf, van de vernietiging, van de hel ontnomen is en voor ons een dadelijk doorgaan tot een eeuwige gelukzaligheid is geworden. Vrede met allen, met alles, voor altijd vrede in het hart, zelfs al waren alle mensen rondom ons ontroerd; vrede te midden van wereld, worsteling en strijd; vrede, al stortte de aarde op haar grondzuilen ineen, want die vrede berust niet op de mensen, noch op de wereld, maar op God, de onwankelbare Rotssteen van ons hart! Eenmaal zei Jezus tot Jeruzalem: "Och of u ook bekende, ook nog in deze dag, hetgeen tot uw vrede dient. " Och, of wij ook in deze dag bekenden de dingen, die tot de christelijke vrede behoren, de onrust waarvan hij verlost, de onverstoorbare zielenvreugde, die hij aanbrengt. Zeker, dan zouden wij niet, zoals Jeruzalem, die korte dag laten voorbijgaan, waarin hij nog voor ons verkrijgbaar is, dan zouden wij ons neerwerpen voor de genadetroon van onze Zaligmaker en niet oprijzen van onze knieën, dan nadat die hemelse vrede in onze harten zou zijn neergedaald.

De Heere doelt hier kennelijk op de gewone groet van de Joden onderling, die nog heden bij hen in zwang is en waardoor zij elkaar vrede toewensen, maar niet kunnen geven. Bij de Heere is het geen zuivere wens als bij de mens, maar een zegen. Ook wij zeggen tot elkaar goeden dag, maar daarom hebben wij nog geen goede dag. Waar echter de Heere tot ons goeden dag zeggen zou, daar zouden wij werkelijk een goede dag hebben. Voorts de vrede, die de wereld geven kan en geeft is stoffelijk, uitwendig en onbestendig. Zie daarom nooit bij de Christen op de deining van de golven en op de stormen, die langs de oppervlakte van zijn levenszee gieren en die deze oppervlakte in beroering brengen, maar zie op de kalmte, die op de bodem van de zee heerst. Dat is de vrede van Christus.

28. U heeft, toen Ik U vroeger toeriep: Uw hart wordt niet ontroerd, gehoord, dat Ik tot u gezegd heb in de verklaringen, die Ik aan deze vermaningen toevoegde: Ik ga heen om tot de Vader te komen en kom weer tot u, opdat Ik ugeen wezen laat vs. 4 en 18 Toch wil Mijn herhaald toespreken (vs. 27) bij u nog niet juist vruchten dragen; Ik zie het toch aan u, hoezeer uw hart verschrikt is en vreest, terwijl u bemerkt dat Ik spreek van Mijn dood, die nu voor de deur staat en u overeenkomstig de nog geringe, aardse liefde, die u voor Mij voelt, Mij niet kunt laten gaan, maar Mij liever in de tegenwoordige toestand bij u wilt houden. Als U Mij daarentegen op hogere, geestelijke manier met verlicht oog en van harte lief had, zodat u niet op eigen voordeel en vleselijk gemak zaagt, maar op hetgeen van de anderen is, dan zoudt u Mij niet bij u willen houden, maar u verblijden, omdat Ik gezegd heb: Ik ga heen tot de Vader 1) (volgens betere lezing van de grondtekst moet de herhaling: Ik gezegd heb worden weggelaten en eenvoudig gelezen worden: Maar u verblijden, omdat Ik heenga tot de Vader). Mijn heengaan is toch een overgaan in de staat van de heerlijkheid (Hoofdstuk 17: 5); want Mijn vader is meer dan Ik 2) in Mijn tegenwoordige toestand van vernedering ben (Mark. 13: 32). Die verheerlijking is tot uw voordeel, omdat Ik voortaan niet meer bij u ben in geringheid, maar weer tot u kom en bij u blijf in heerlijkheid (vgl. 1 Joh. 4: 18).

1) Is dat niet de juiste liefde, die zich verblijdt over de vreugde van een ander, al is het ook ten koste van ons eigen geluk? Zeker en mochten wij bij het ontslapen van onze dierbaren dit verwijt van de Heere ter harte nemen en ons in deze ware liefde meer oefenen. Weten wij dat onze doden in de Heere geloofd hebben, zo moeten wij hen met de Schrift, met de Heilige Geest, zalig prijzen en ons verblijden, dat zij boven ons zijn bevoorrecht, om reeds nu

gekroond te zijn, terwijl wij nog in het strijdperk zijn; om reeds nu thuis te zijn, terwijl wij nog in de vreemde zijn; om reeds nu zalig te zijn, terwijl wij nog in de droefheid zijn. Vergeten wij echter niet dat in de gelovige tweeërlei mens is: de mens van de natuur en de mens van God, die samen gaan tot in de dood. De eerste kan niet anders dan blijven wenen over verliezen; de andere kan niet anders dan zich verheugen in Gods daden, zodat de Christen tegelijk bedroefd kan zijn in zichzelf en getroost in God. Konden de discipelen ophouden bedroefd te zijn, omdat hun Heere van hen weggenomen werd? Nee, maar nu de Heere hun gezegd had, dat Hij tot de Vader ging, nu moesten zij zich ook verblijden uit liefde tot de Heere, van wie zij immers niet begeerden, dat Hij op aarde in het lijden en buiten de heerlijkheid blijven zou.

2)"Want Mijn Vader is meer dan Ik. " Hoe nu? Wordt hier de Godheid van de Heere niet door Hemzelf ontkend? Integendeel, zij wordt hier bevestigd. Ten eerste wordt hier de eenswezenheid met de Vader verondersteld. Zonder de veronderstelling van gelijkheid, zou de vergelijking ondenkbaar zijn; of kan een gewoon burger zeggen: "De koning is meer dan ik?" Zeker zou men hem antwoorden: "Dat hoeft u ons niet te zeggen; " en die voegt het te zeggen: "Mijn vader is meer dan ik. " Hier wordt gesproken van een meerderheid van betrekking, niet van wezen. Immers de Heere had vroeger gezegd: "Ik en de Vader zijn één. " Vader en Zoon hebben enerlei natuur, maar de Zoon is uit de Vader en dus in orde is de Vader de meerdere. Bovendien spreekt hier de Zoon als mens. Zijn menswording was een ontlediging van Zichzelf, wat de uitoefening van Zijn Godheid betreft. Door mens te worden stelde Hij Zich in dezelfde betrekking tot God Zijn Vader als ieder mens staat tot God, in de knechtelijke gestalte en stelde Hij Zijn menselijke natuur gedurig op de voorgrond, sprekend en handelend als ieder mens, die niets in en uit zichzelf heeft, maar alles uit God moet ontvangen. Was in deze de Vader niet meer dan de Zoon? Was dan de Vader niet volstrekt onafhankelijk en de Zoon nu niet volstrekt afhankelijk van de Vader? Was de Vader niet enkel boven de geschapen natuur en was de Zoon nu niet God geopenbaard in het vlees, in de begrensde en begrenzende menselijke natuur? Was de Vader niet in volstrekte en onveranderlijke heerlijkheid en zaligheid en was de Zoon nu niet in lijden, om in altijd groter lijden te komen en ten slotte te sterven aan het kruis? Kon, moest dus niet de Zoon zeggen, zonder dat daarmee Zijn eeuwige geboorte uit de Vader, Zijn eeuwig Zoonschap, Zijn eeuwige eenswezenheid met de Vader en de Heilige Geest in het minst tekort werd gedaan: "Als u Mij liefhad, dan zou u zich verblijden, omdat Ik u gezegd heb: Ik ga heen tot de Vader, want mijn Vader is meer dan Ik. "

29. En nu heb Ik hiermee Mijn heengaan nogmaals zo bepaald mogelijk als weg van de dood voorgesteld, zodat u er niet meer over in twijfel kunt zijn wat Mij wacht. Ik heb het u gezegd, dat het ten dode gaat, voordat het gebeurd is, opdat, wanneer het binnen achttien uurn gebeurd zal zijn, u geloven mag, dat alles naar Gods voorbedachte raad en wil en tot bereiking van een verheven doel gebeurt (Hoofdstuk 13: 19. Hand. 2: 23; 4: 28. Luk. 24: 26). Ik wil niet dat het u geheel terneer zal drukken, alhoewel het tot die vreugde, waarvan Ik vroeger (vs. 28) sprak, nog niet bij u zal komen.

30. Ik zal, omdat ons nog slechts een korte tijd voor ons lichamelijk tezamen zijn is toegedeeld, niet meer veel met u spreken. Daarom moet u alles nauwkeurig opmerken en u

vast inprenten wat Ik u nog verder zal zeggen. De tijd is kort: a) want de overste van deze wereld komt in degenen, die Mij zullen overvallen, voor hun gericht zullen trekken en aan het kruis hangen; hij is al op zijn weg, of hij Mij vernietigen kan (Openbaring . 12: 4) en heeft aan Mij niets, omdat Ik toch van deze wereld niet ben (Hoofdstuk 17: 14 en 16). Hij kan Mij dus niet door eigen kracht overmeesteren, integendeel zou Ik, als Ik wilde, Mij zeer gemakkelijk aan hem kunnen onttrekken (Hoofdstuk 19: 11. MATTHEUS. 26: 53. Luk. 22: 52 v.).

a)Joh. 12: 31; 16: 11. Efez. 2: 2.

"En heeft aan Mij niets. " Wat een heerlijk woord. Het is de aankondiging van de overwinning van de Heere en van de nederlaag van de Satan. Ja, de Satan zou het heilig zaad van de vrouw, de hiel, het op de aarde rustende geringste en laagste deel van het lichaam, vermorzelen. Innerlijk had de Satan geen vat op Christus, want Christus was de heilige. Hij kon Christus niet meer verzoeken ten kwade, want in dit opzicht had hij reeds de veldslag verloren, zo dat al zijn vazallen Christus moesten uitroepen als de Heilige van Israël; maar Hij kon, als God het hem toeliet en God liet het hem om heerlijke redenen toe, de menselijke natuur van de Heere doen lijden, evenals hij Job deed. Hij kon de Heere omringen niet alleen, maar doordringen met al de angsten en verschrikkingen van de hel. Ja, hij kon de Heere, de Vorst van het leven, doden. Dit alles werd hem door God toegelaten, evenals het hem bij Job werd toegelaten, wiens leven echter gespaard bleef. Nochtans zou de Satan niets aan Hem, de Heere, hebben. Hij zou de Christus niet in de dood kunnen houden; nee, deze zou stervende de sleutels van de hel en van de dood nemen en het paradijs openen en op de derde dag lichamelijk, zoals Hij gestorven was, opstaan uit het graf en zeggen: "Ik ben dood geweest en zie Ik ben levend in alle eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels van de hel en van de dood.

De Satan heeft onder al zijn streken niets in mij gevonden, waarop hij met zijn verzoekingen kan werken, of macht over Mij krijgen. En schoon hij nu door middel van de Joodse Oversten Mijn leven zal wegnemen, hij kan daarmee niets tegen Mij gewinnen, want door Mijn dood zal Ik zijn koninkrijk vernietigen, Mijn Vader verheerlijken en Mijn volk verlossen; ja, hij kan Mijn dood niet veroorzaken zonder Mijn eigen verkiezing en toestemming.

31. Maar opdat de wereld, het mensdom, waarvoor Mijn dood in ’ s Vaders raad besloten is (Hoofdstuk 3: 14 vv.) en waaraan later Mijn naam door u zal worden gepredikt (MATTHEUS. 26: 13), weet dat ik de Vader liefheb en zo doe, zoals de Vader geboden Mij heeft, namelijk Mij over te geven aan de macht van de duisternis en Mijn leven te laten (Hoofdstuk 10: 18; Filip. 2: 8), sta op van deze tafel, nadat wij eerst nog het einde van het loflied (Ps. 115-118) gezongen zullen hebben en laat ons van hier gaan de vijand tegemoet (vgl. MATTHEUS. 26: 46).

Wij moeten ons voorstellen dat na deze woorden het gezelschap is opgestaan. Jezus, zo vol van hetgeen Hij voor de steeds nader komende scheiding de discipelen nog aan het hart zou willen leggen en door Zijn liefde tot hen gedrongen, neemt opnieuw het woord en spreekt nog staande wat Hij in Hoofdstuk 15 en 16 zegt tot de discipelen, die eveneens zijn opgestaan en daarna het gebed in Hoofdstuk 17 waarop het werkelijk heengaan in Hoofdstuk 18 volgt.

Deze mening, die bij vele uitleggers wordt gevonden is de juiste, zoals daaruit blijkt, dat Johannes zonder verandering van plaats aan te duiden, de woorden in onmiddellijk aan ons Hoofdstuk vastknoopt. Het houden van de volgende reden en vooral het uitspreken van het gebed onderweg, waarvoor andere Schriftuitleggers beslissen, is nergens aangeduid, noch met Hoofdstuk 18: 1 verenigbaar, noch ook psychologisch waarschijnlijk.

Hiermee zei de Heere dat, ofschoon Zijn lijden Hem aangedaan werd door de macht van de duisternis, deze macht geheel en alleen afhankelijk was van Zijn Vader en alleen door diens toelating over Hem kon komen; dat het aan de kant van de Heere enkel liefde tot de Vader was, waardoor Hij het lijden vrijwillig op Zich had genomen en dat Hij hiermee enkel gehoorzaamheid betoonde aan de Vader, die Hem geboden had de verzoening van de zonde en daarmee de behoudenis van de zondaar teweeg te brengen. Dat moest de wereld weten, want het was uit liefde haar overkomen (Joh. 3: 16) en het zou aan haar verkondigd worden. De Heilige Geest zou de wereld overtuigen, dat haar zonde is: niet in Jezus te geloven, dat zij voortaan met Gods gerechtigheid te doen heeft en dat de overste van de wereld geoordeeld is en met hem de wereld, voor zover zij in het boze blijft liggen; met één woord, dat de macht van de van de Satan verbroken is en geheel zijn rijk met de wereld zal ineenstorten, op dezelfde dag, wanneer God Zijn eeuwig koninkrijk voltooien en Zijn nieuwe hemel en aarde scheppen zal.

HOOFDSTUK 15

VERMANING OM TE VOLHARDEN IN GELOOF, LIEFDE EN GEDULD

B. Vs. 1-Hoofdst 16: 12. De tweede rede: Vermaning aan de discipelen, om aan de een kant de eenheid van het geloof met Hem, die de wijnstok is en wiens ranken zij zijn, vast te houden en te bewaren, maar aan de andere kant ook de gemeenschap van de liefde onder elkaar te beoefenen. Het laatste zal dan voor hen een vergoeding zijn voor de haat van de wereld, waarin zij zullen worden ingewikkeld, maar tegenover welke de beloofde Trooster hen de macht van de overwinning geeft.

1. Nadat Jezus met de discipelen de lofzang had uitgesproken en van de tafel was opgestaan, deden zij, zoals zij rondom Hem stonden, Hem denken aan een beeld, dat in het Oude Testament vaak voor de gemeente van God was gebruikt (Jes. 5: 7. Jer. 2: 21. Ps. 80: 9 vv.). Daarom ging Hij voort tot hen te spreken en zei: Ik ben de ware wijnstok, omdat Ik degene ben, in wie de verbondsgemeente van God het doel van haar roeping bereikt heeft (Jes. 49: 3) en Mijn Vader is de landman. Deze zal er voor zorgen dat deze ware wijnstok, die met de bedoelingen van Zijn genade overeenstemt, in zijn ranken (vs. 5) zich naar alle kanten heen uitbreidt, terwijl de oude ontaarde wijnstok aan de verwoesting ten prooi wordt (Ezechiël. 17: 6; 19: 12).

Tussen het vorige hoofdstuk en dit kan men onmogelijk iets anders inlassen dan misschien: "Toen stonden zij op, maar gingen niet meteen van daar, omdat de Heere voortging te spreken. " Wij kunnen het ons niet voorstellen dat de Heere naar buiten gaande, vooral niet bij de bevolking, die om het feest overal zal zijn geweest, deze vertrouwelijke slotwoorden zal hebben gesproken. Het hogepriesterlijk gebed vordert zeker een gesloten, vrije plaats. Terwijl de Heere dus nog in de zaal van de paasmaaltijd bleef, gereed om heen te gaan en door de discipelen omringd was, begon Hij opnieuw te spreken en wel dringender, van de blijvende liefdeband tussen Hem en de Zijnen.

Het uur van afscheid was gekomen, maar scheidend van de Zijnen blijft de Heere toch bij hen en zij bij Hem.

Zoals de discipelen in de zaal nog rondom Hem staan, gereed om de plaats te verlaten, ziet Hij in hen de ranken van een wijnstok, die Hij zelf is (vgl. Ps. 128: 3). Zoals die zich uitbreidt in zijn takken, zo zal Hij Zich in hen, die rondom Hem staan, uitbreiden in de wereld.

De Vader heeft Hem in aardse grond geplant; in deze wortels schietend heeft de wijnstok ranken doen uitspruiten. Omdat God Zijnen wijnberg aan het gericht moest overgeven (Jes. 5: 1 vv.) heeft Hij Zich deze wijnstok afgezonderd en toebereid, om Zich in deze een nieuw begin te scheppen, dat een sterke uitbreiding zou verkrijgen.

Als Christus Zich de waren wijnstok noemt, wijst Hij daarmee op het bestaan van valse wijnstokken. zoals Hij in Hoofdst. 10: 12 v. , door Zich de goede Herder te noemen stelde tegenover de slechte oversten en leidslieden van het volk, stelt Hij Zich hier tegenover het

verbasterde, vleselijke Israël (Deut. 32: 22) en noemt Hij Zijn Vader de wijngaardenier of landman, door wie de wijnstok geplant is (Gen. 9: 20).

Bij de geestelijke wijnstok komt daarmee overeen, dat de Vader de Zoon in de wereld zond en Hem vlees van ons vlees liet aannemen. In het volgende wordt alleen gewezen op een andere dubbele daad van de landman, die van het afsnijden van de onvruchtbare ranken en van het reinigen van de vruchtdragende.

In de grondtekst wordt deze dubbele werkzaamheid door twee woorden aangeduid, die overeenkomen in klank: airei (neemt weg), cayairei (reinigt); dit is niet zonder betekenis, omdat het reinigen geschiedt op een manier, die allen schijn heeft alsof ook hier met het mes het leven werd aangetast.

De bestemming van de rank is vrucht te dragen, de bestemming van de mensen het goede te doen. Maar hoe bereikt de rank dit einddoel? Alleen door haar kracht, haar leven, haar voedende sappen uit de wijnstok te putten. Zo zal de mens het goede doen; wanneer er dus sprake is van heiligheid van gemoed en leven heeft de mens geen macht, dan die, die hij aan Jezus Christus ontleent. Eindelijk, wanneer zal de rank, ook de schoonste en meest ontwikkelde, ophouden vrucht te dragen, als hij, losgemaakt van de stam, van deze geen steun of voedsel meer verlangt? Zo ook wordt de mens ongeschikt om iets goeds te doen zodra hij, overgelaten aan eigen zwakheid, in zichzelf krachten vinden wil. Onderzoek van nabij alle werk van een mens, die niet met Christus verenigd is en u zult zien dat het tot onvruchtbaarheid gedoemd, ja als dood geboren is. Het is als de vrucht, die door gebrek aan voedsel loslaat van de boom, zij is noch goed om gegeten, noch om bewaard te worden en tot niets geschikt dan om met het dorre gebladerte op de mesthoop geworpen te worden.

2. Elke rank, die in Mij geen vrucht draagt, die neemt Hij weg, zoals dat reeds in de kring van u, Mijn twaalf, bewezen is, omdat een van u reeds is afgesneden (Hoofdstuk 13: 30) en al wie vrucht draagt, die reinigt Hij door het werk van Zijn goddelijke genade (Hoofdstuk 13: 10), opdat zij meer vrucht draagt, zoals bij een natuurlijke wijnstok, na verwijdering van de wilde schoten van de vruchtbare rank, het sap zich des te meer naar de druif samendringt.

De vrucht van de wijnstok is de uitwerking van het Christelijk leven op de hele wandel van een Christen, die evenzeer het werk is van de Geest van Christus, die in hem is, als de druif het product is van het sap, dat in de wijnstok werkt.

Het zou vreemd kunnen voorkomen, dat Jezus spreekt van ranken aan Hem, die geen vrucht dragen en duidelijk degenen bedoelt, die ook nooit vrucht hebben gedragen. Deze kunnen, zo schijnt het, te minder beschouwd worden als ranken aan Hem, omdat volgens vers. 29 het geloof in Christus moet worden beschouwd als het begin van vrucht dragen. Met alle recht merkt echter Quesnel op: "de goede en de kwade ranken behoren tot de wijnstok"; het komt op de werkelijke aanbieding van de genade van Christus en de vrijwillige deelname aan deze aan. Zolang deze nog wordt aangeboden en totdat Christus het versmaden van Zijn gave met uitsluiting uit Zijn rijk straft, zijn ook de ongelovigen en bozen ranken aan Hem, de wijnstok. "

Wij moeten ook acht geven op een onderscheid, dat bestaat tussen de verhouding van de natuurlijke ranken tot de geestelijke wijnstok. Terwijl de natuurlijke ranken onmiddellijk uit de wijnstok groeien, berust het in elkaar zijn van de geestelijke wijnstok en de geestelijke ranken op een inenting. Wij mensen hebben ten eerste ons natuurlijk leven, dat komt van onze ouders, wij zijn vlees uit vlees geboren, dan heeft de inenting in Christus in de doop plaats, dan groeien wij samen met Christus, zoals Paulus hiervan spreekt en wel is het het inwendige, geestelijke leven, dat uit Hem groeien moet. Als wij echter in plaats van Christus' leven in het hart te laten dringen, ons open en bereid houden, om integendeel onze natuur te volgen, die op te kweken en haar vruchten te laten dragen, zo worden wij tot zieke en afgestorven ranken aan de wijnstok van Christus, die dan de wijngaardenier niet zelden door een plotselinge val, maar veel meer ook daardoor wegneemt, dat Hij op onmerkbare manier het met ons gaandeweg al dieper en dieper laat zinken.

Wegnemen of reinigen, afsnijden of besnijden - een van beide laat de wijngaardenier aan iedere rank van de wijnstok toekomen.

Wilt u niet toelaten, dat van u wordt weggenomen wat slecht is, dan moet u toelaten, dat u zelf wordt weggenomen.

De eer en heerlijkheid van de wijnstok is zijn vrucht, vol zoetheid en zachtheid, gepaard met vuur en kracht: levende en versterkende en tot feestelijke vreugde opwekkende, een beeld van Christus' leven in de gelovigen tot kostelijke vruchten van de Geest in liefde, vreugde, vrede geduld, vriendelijkheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, kuisheid, gerijpt door de zon van de genade. Deze zoekt de hemelse wijngaardenier als loon voor Zijn moeite en Hij wil ze bevorderen; daarom handelt Hij op de manier van de snoeier. Op natuurlijk gebied schijnt de snoeier niet als vriend, maar als verwoester tot de wijnberg te komen, als hij op het goede uur met het scherpe snoeimes nadert. Hoe wordt dan de wijngaard gesneden, alsof hij aan duizend wonden moest doodbloeden. Wat ligt de aarde met afgesneden takken en schoten bedekt en als treurend over de verwoesting strekt de stam de takken, die hem gebleven en toch ook afgesneden zijn, uit. Toch is het slechts bedoeld om zijn welzijn en groei tot rijke vrucht te bevorderen. Maar kon bij het aardse snoeien nog van misslagen sprake zijn, bij het hemelse nooit. De Vader, die de wijnstok geplant heeft, zal niets verderven waarin nog een zegen is (Jes. 65: 8). Wat nog vrucht dragen kan, blijft en wordt slechts van het dorre hout en de wilde uitwassen, waardoor de kracht zou worden weggenomen, in uitwendig en inwendig gericht, gereinigd. Wat zich daarentegen vertoont als waterloot, als verkeerde schoot slechts krullen belooft, wat zonder ogen, zonder aanleg tot bloesem het sap van de wijnstok tot enkel bladerentooi dreigt weg te nemen, dat neemt het mes onverbiddelijk weg. Een naam-Christen, die alle levensvolheid van Christus niet opwekt tot het leven uit God, een hart dat de waarheid in ongerechtigheid te onder houdt, de hele rijkdom van de liefde van God in de Zoon van Zijn liefde tevergeefs laat zijn, hoopt slechts tevergeefs met de vorm van godzaligheid dat oog te misleiden, waarvoor voorhuid noch besnijdenis, wetenschap noch wondergave, kerkelijkheid noch orthodoxie, maar alleen het nieuwe schepsel in Christus betekenis heeft.

Dat niet de vruchtdragende ranken voorop geplaatst zijn, maar eerst sprake is van een rank, die weggenomen wordt, moet daaruit verklaard worden, dat de Heere niet meer Zijn twaalf

discipelen voor Zich zag (Hoofdstuk 6: 70 v.), maar alleen nog maar de elf (Mark. 16: 14. MATTHEUS. 28: 16. Hand. 1: 26).

Ranken, die in de wijnstok zijn, maar geen vruchten dragen, betekenen naam-Christenen, die door een uitwendige mondbelijdenis de vertoning maken, dat zij op de Heiland enige betrekking hebben, maar die geen vruchten van ware godzaligheid voortbrengen en daardoor openbaar maken, dat zij niet door een waarachtig geloof met Hem verenigd zijn; deze ranken neemt de goddelijke landman weg, wanneer Hij hen door zijn rechtvaardig oordeel afsnijdt, of hen als valse Christenen openbaar maakt. Ranken, die vruchten dragen, zijn mensen, die zich in de godzaligheid oefenen en daardoor blijken geven dat zij door een waarachtig geloof met Christus verenigd zijn. Deze reinigt en besnoeit de landman, door alles weg te nemen, door hun ongeregelde neigingen te verbeteren en zelfs door hen met tegenheden te tuchtigen. Dit alles geschiedt met een weldadig oogmerk, opdat zij meer vruchten dragen en in kracht van godzaligheid toenemen.

Door het wegnemen schijnt Christus bijzonder te doelen op Judas, die zich van de wijnstok had afgezonderd en een voorbeeld was voor alle volgende geveinsden en afvalligen. God neemt zulke onvruchtbare ranken weg, òf door ze af te snijden door Zijn rechtvaardige oordelen, òf door hen bekend te doen worden als onchristenen en vervolgens uit te werpen.

Merk op dat de Heer nu en altijd de Vader niet voorstelt als in onmiddellijke betrekking tot de zondaar, maar indirect door Hem, de Zoon. De uitverkiezing is van de Vader, maar de uitvoerder van Gods verborgen raad in het openbaar is de Zoon en de Heilige Geest deelt de vrucht van Gods raad en van de uitvoering van die raad aan de zondaar mee. Ja, God heeft zondaren uitverkoren vóór de grondlegging van de wereld. Maar in wie? Alleen in Christus. En waarom? Alleen om het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te worden, Rom. 8: 29 God heeft, in beelden gesproken, een wijnstok in Zijn hof geplant, welks edele vruchten Hem alleen aangenaam zijn en daarom besteedt Hij aan die wijnstok Zijn hoogste zorgen en wil er zelf, zoals de planter, ook de kweker van zijn. Alle onvruchtbare rank aan die wijnstok mag er niet aan blijven. U weet, er schieten hier en daar uit de wijnstok loze ranken, die geen levensvatbaarheid hebben; men noemt ze waterranken en de landman breekt ze af als hij ze ziet, werpt ze weg met de hand, want het zijn zachte stengels. Zij ontstaan aan de wijnstok toevallig door sappen in de schors, die in geen verband staan met de wortel en de innerlijke levenskrachten en sappen van de wijnstok wegnemen. En al die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht draagt. Het is hier weer een van die eenvoudige, voor allen even kenbare onderscheidingen, die de Heer maakt tussen zondaren en zondaren. Er zijn, die tot Hem en er zijn, die niet tot Hem in betrekking staan. En onder zulke mensen, die tot Hem in betrekking staan, zijn er die in een werkelijke en die in een schijnbare betrekking tot Hem staan. De eersten dragen vruchten uit Hem; de anderen niet. Die geen vruchten dragen hebben geen deel aan Hem en de schijnbare betrekking tussen beiden wordt weer verbroken; maar die vrucht dragen worden met zorgvuldigheid gekweekt, opdat ze de meest mogelijke vrucht dragen. Daartoe dient de reiniging, waarbij het snoeimes een eerste plaats beslaat. U weet dat alle vrucht, zal zij de hoogst mogelijke volkomenheid bereiken, de zorg van de kundigen hovenier behoeft. De edelste plant, aan zichzelf overgelaten, ontaardt, verwildert en gaat ten slotte teniet, terwijl de minder edele plant door zorgvuldige kweking altijd edeler wordt. .

3. Jullie, die rondom Mij staan, bent nu rein om het woord, dat Ik tot u gesproken heb, niet om een enkel woord, maar de gehele leer, die u geduurnde al de drie jaren van ons samenzijn ten deel is geworden en dat u in geloof heeft aangenomen en tot hiertoe bewaard (Hoofdstuk 13: 10; 17: 8, 14).

Hoe kan de Heere in waarheid zo tot Zijn apostelen spreken? Zij zouden rein zijn, rein in de grond van hun hart, hoewel zij tot hiertoe nog zovele gebreken en verkeerdheden aan de dag hebben gelegd en allen zich nog deze nacht aan Jezus zullen ergeren? Zouden zij rein zijn, voordat de Opgestane tot hen had gezegd: Ontvangt de Heilige Geest" en nog voordat de Heilige Geest, dit nieuwe levensprincipe, over hen uitgestort was? Wij moeten hier bedenken dat de wedergeboorte niet op één ogenblik tot stand komt. Evenals het mensenkind, dat lichamelijk geboren wordt, ouder is dan zijn geboortedag, omdat het reeds te voren in moeders lichaam heeft geleefd, zoals aan de geboorte van de mens de ontvangenis voorafgaat, zo is het ook met de mens, die uit God geboren wordt. De dag waarop wij kunnen zeggen dat de levende God weer een kind geboren is, dat een nieuwe burger in het boek van burgers van Zion is ingeschreven, is meestal de dag niet, waarop dit kind van God begon te leven. Aan het leven voor de wereld gaat een leven en bewegen in het verborgene vooraf. De heilige apostelen hebben de Heilige Geest niet voor de eerste maal ontvangen op Pasen of Pinksteren, de Heere heeft ze met Zijn Heilige Geest reeds vaak aangeblazen. Van de eerste dag, dat zij Hem vonden, heeft Hij met Zijn heilige levensgeest hen aangeblazen en omwaaid. Elk woord van Zijn mond was een krachtige aanblazing van Zijn Heilige Geest; ieder werk van Zijn hand was een krachtig aangrijpen met de vinger van de Heilige Geest. De Heere erkent dat de arbeid van Zijn Geest aan het hart en de geest van Zijn discipelen niet verloren gegaan is. Hij heeft het zaad, dat Hij in hun akker gestrooid heeft, doen groeien; Hij heeft het begoten. Hij heeft het beschermd - het nieuwe leven is werkelijk begonnen, zij zijn in de wereld, maar niet meer van de wereld; zij zijn de Zijnen, zij zijn rein.

4. Blijft dan in Mij en Ik blijf, als u het op die manier mogelijk maakt, natuurlijk ook van Mijn kant in u. Zoals de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, als zij niet in de wijnstok blijft, die hem eerst kracht en sap daartoe moetaanvoeren, zo kunt ook u niet op geestelijk gebied vruchten dragen, als u in Mij niet blijft; want wat een mens uit zijn eigen natuur en door eigen kracht voortbrengt zijn slechts zonden, of op zijn hoogst schijndeugden.

Een rank kan niet leven, tenzij aan de wijnstok verbonden. Anders kan er van groei en vruchtbaarheid geen sprake zijn. De gebiedende wijs toont aan dat men steeds vrij is; men wordt niet genoodzaakt tot Jezus te komen en ook niet gedwongen in Hem te blijven. Uit vers 7 zal blijken dat men deze plicht vervult door van het woord van Jezus een getrouw gebruik te maken. Het: "in mij" stelt in het licht, dat de Christen van alle eigenwijsheid kracht, verdienste afstand doet, om die door de innerlijke werking van het geloof alleen in Christus te vinden. Heeft dit niet plaats, dan kan Christus op ons geen invloed uitoefenen. Dit doet Jezus voelen door het werkwoord in het volgend vers opzettelijk weg te laten "en Ik in u. " Het duidt aan dat het blijven van de gelovige in Christus en dat van Christus in de gelovige, zou nauw met elkaar zijn verbonden, dat waar het tweede plaats vindt ook het eerste niet gemist zal worden.

Hoe heeft u begonnen vrucht te dragen? Was het niet, toen u tot Jezus kwam om u aan Zijn grote verzoening over te geven en op Zijn volbrachte gerechtigheid te rusten. Herinnert u zich die dagen? Voorwaar, toen bloeide die wijnstok, de tedere druiven werden gezien, de granaatappelen schoten knoppen en de kruiden gaven hun liefelijke geur. Bent u sinds die tijd achteruit gegaan, zo ja, dan bidden wij u om aan deze tijd van de eerste liefde te denken, u te bekeren en de eerste werken te doen. Keer bij voorkeur in bij die, waarvan u bij ondervinding weet dat zij u het dichtst bij Jezus brengen, want Hij alleen kan u vruchten doen dragen. Elke heilige oefening, die u tot brengt, zal u behulpzaam zijn om vrucht te dragen. De zon is ongetwijfeld een grote arbeider, die vruchten schept op de bomen van de boomgaard en Jezus is dit nog meer voor de bomen van den hof van Zijn genade. Wanneer bent u het onvruchtbaarst geweest? Was het niet toen u het verst van de Heere Jezus was afgedwaald, toen u traag in het gebed bent geworden, de eenvoudigheid van uw geloof heeft vergeten, toen u meer om de genadegaven gedacht heeft dan om de Heer zelf; toen u gezegd heeft: "Mijn berg staat vast, ik zal niet wankelen" en toen u vergeten heeft waar uw kracht berust. - Is het toen niet geweest, dat u onvruchtbaar bent geworden? Sommigen van ons hebben door schrikkelijke vernederingen moeten leren dat wij niets buiten Christus hebben en toen wij de volkomen dorheid en dood van alle schepselen hebben gezien, hebben wij in angst uitgeroepen: "Van Hem alleen moet mijn vrucht gevonden worden, want uit mijzelf kan nooit enige vrucht komen!" Door ondervinding hebben wij geleerd dat, hoe eenvoudiger wij op de genade in Christus hopen en op de bijstand van de Heilige Geest vertrouwen, hoe meer vruchten wij tot eer van God voortbrengen. Van Jezus moet onze verwachting zowel voor de vruchten als voor het leven zelf zijn.

In het aardse hoeft men een rank niet toe te roepen: "Blijf toch in de wijnstok!" Alleen de hand van een vreemde kan die losmaken; zij hangt aan de wijnstok, die haar heeft voortgebracht, bij dag en nacht en zuigt uit de binnenste poriën hiervan, wat zij tot voeding en groei nodig heeft. Wordt het bij die allen niet tot vrucht, dan kan daarvan aan de rank geen verwijt worden gedaan; de wijnstok kan niet alle scheuten vruchtdragend maken. Anders is het met de hemelse wijnstok: Zijn volheid is een goddelijke. Zijn steeds werkzame en alles vernieuwende kracht is voor het armste, zwakste takje genoeg om het tot een vruchttak te maken. Maar bij uitwendige gemeenschap met de Heiland kan men zich inwendig van Hem vervreemden tot verstokking toe en daarom ligt het éne nodige tot zaligheid besloten in het woord: "Blijf in Mij en Ik in u. " Heeft nu echter Zijn blijven in ons ten voorwaarde dat wij blijven in Hem, dan is de vraag te gewichtiger wat het betekent in Hem te blijven? Dit blijven heeft plaats door een gedurig opnieuw komen tot Hem. De dagelijkse vernieuwing van het komen is reeds daarom noodzakelijk, omdat op de uren, waarin wij uitdrukkelijk de gedachten op Jezus vestigen, de uren van aardse bezigheid volgen en hoe goed is deze orde. Een juist arbeiden in ons beroep is ook voor het geestelijk leven van grote betekenis, het arbeiden naast het bidden behoort tot de geestelijke gezondheid. Maar zeker van de arbeid moet men dan ook weer terugkeren tot het gebed en tot beschouwing van het woord. Men wordt zo suffig, zo dor, als men niets doet dan werken en zorgen! In Jezus blijven is dus na volbrachte arbeid zich iedere dag weer bepalen bij Hem en Zijn woord, geestelijke lucht inademen, geestelijk brood eten. De inwendige mens heeft inderdaad dezelfde behoeften als de uitwendige, lucht en brood, met dit onderscheid dat de uitwendige mens moet nemen uit de aarde en de inwendige uit hetgeen boven is (vgl. Hoofdstuk 6: 56). Maar nog om een andere

reden is in Jezus blijven zoveel als steeds opnieuw tot Jezus komen. Het is niet slechts de arbeid, die ons van de omgang met de Heere verwijdert, er zijn ergere ondervindingen. Dat zijn ten eerste de misstappen, die wij doen, verkeerde gedachten en gezindheden, aan die wij ons overgeven, ook het schuldgevoel, dat ons dan drukt. Men kan gedurende de vlijtigste arbeid in stilte met de Heere omgaan, maar de misstappen, bijvoorbeeld de onbedachte, liefdeloze woorden zijn werkelijk scheidsmuurn, waarbij niets overblijft dan snel omkeren. Daarbij komt nog dat wij dagelijks velerlei invloed van de geest van de wereld ondervinden. Het is niet mogelijk die invloeden af te houden en als vrome Katholieken in het klooster gaan, dan gaat de geest van de wereld met hen in het klooster. Het is echter ook niet eens goed, als men zo angstig alle aanraking wil vermijden: als iemand, om niet verkouden te worden bij iederen ruwe dag thuis blijft, wordt hij nooit sterk. Aan de andere kant moet men de schade, die de invloed van de geest van de wereld in de ziel kan teweegbrengen niet te gering achten. Deze is vaak onopgemerkt, werkt menigmaal niet dan langzaam, maar dan ook des te zekerder. Deze moet men onschadelijk maken, men moet uit de moeraslucht opstijgen in de zuivere lucht van de bergen; men moet altijd opnieuw tot Jezus komen, anders blijft men niet in Hem. Maar die daarin getrouw is, op die is Zijn woord van toepassing: "en Ik in Hem" als een zekere belofte. Jezus is steeds gereed, altijd tegenwoordig, altijd voor de deur van het hart: doet u de deur open dan treedt Hij binnen, dan voedt Hij u met Zijn leven, ook wanneer u het niet voelt. In het warme oosten ontvangen de gewassen hun verkwikking vooral door de dauw. Deze lafenis wordt de planten ten deel, hoewel er geen wolk aan de hemel te zien is. Daaruit hebben de profeten van het Oude Testament een schoon beeld ontleend voor de verborgen levendmaking van de gestorven mensheid door Gods Geest (Ps. 110: 3. Jes. 26: 19. Micha 5: 6). Die in Jezus blijft ondervindt de werkelijkheid hiervan; hoe warm zijn dagen mogen zijn, hij heeft toch een verborgen levendmaking te genieten, de dauw van God valt op zijn ziel.

5. Ik ben, om door middel van de zo-even gebruikte gelijkenis in een korte uitdrukking samen te vatten, waarin verhouding wij tot elkaar staan, de wijnstok en u bent de ranken (vgl. Hos. 14: 9). Die in Mij blijft en Ik in hem die draagt veel vrucht, omdat hij blijvend sap enkracht uit Mij trekt en Ik hem die rijkelijk schenk. Wilt u echter veel vrucht dragen, doe dan zoals Ik u zeg: Blijf in Mij en Ik in u, want zonder Mij kunt u niets doen wat geestelijke zaken aangaat en tot bevordering van het rijk van God kan dienen.

Dat maakt u niet tot een Christen, dat u zo wordt genoemd en dat u onder de Christenen woont. Die een Christen zal zijn, moet natuurlijk geboren en gegroeid zijn uit de wijnstok Christus; een Christen, een waar heilige moet een goddelijk werk en schepsel zijn. Mijn heiligheid, gerechtigheid en reinheid komt niet uit mij en blijft ook niet op mij, maar is alleen uit en in Christus, die ik ben ingeworteld door het geloof, evenals het sap uit de wijnstok in de ranken gaat en nu ben ik Hem gelijk, zodat beide, Hij en ik, van één natuur en wezen zijn en ik in Hem en door Hem vruchten draag, die niet de mijne zijn, maar van de wijnstok.

De mens is geen horloge, dat als men het eens heeft opgewonden, 24 uur gaat, als hij tot het leren in Christus wordt vernieuwd, maar als een springader, die ophoudt te springen zodra de onderaardse bron wordt gestopt, of zoals de rank, die dadelijk begint te verdorren, zodra haar vezels ophouden aan de stam te zuigen. Zodra het verkeer tussen onze armoede en de rijkdom

van Christus wordt gestremd, is het met ons werken gedaan en wat toch wordt gedaan en als vrucht van de ranken uitziet is voortbrengsel van wilde ranken, slavenwerk, maar geen kinder-arbeid. Omdat het dan zo geheel afhankelijk is van het blijven in Christus, laat ons dan nooit ons voornemen heden iets te doen, waartoe wij de nodige kracht aan de vorige dag zouden willen ontlenen. Er is niets beklagenswaardiger dan een Christendom waarbij men, in plaats van het aanwezige leven, herinneringen uit het geweken leven voor God brengt.

Hier ziet u de leer van de geestelijke onmacht. Niets te kunnen doen zonder, buiten Christus, is de uitsluiting van al het goede werk uit onszelf, uit eigen kracht. Christus verklaart ons volstrekt onmachtig om God door iets, wat het zij, te behagen, tenzij wij in gemeenschap staan met Hem, de wijnstok als van de ranken van de wijnstok. Daarentegen zijn wij, als ranken aan Hem, machtig om alles te doen wat Hij zelf ons geeft te doen en daaraan is geen einde te denken, geen grens te zetten. Wel verre dus dat de erkentenis van onze onmacht ons tot traagheid zou verleiden, is zij juist de grond van onze grotere werkzaamheid. Wat werkelijk waar is kan nooit een schadelijke invloed op ons eeuwig leven uitoefenen. Als ik overtuigd ben dat ik in Mijzelf volstrekt onmachtig ben om voor God iets welbehagelijks voort te brengen, dan kan ik onmogelijk Rooms zijn, of mijn zaligheid zoeken in goede werken of zelfkastijdingen en ook niet eigengerechtig en ook niet geveinsd godsdienstig, want dan baat mij dit alles niets. Ik moet Jezus hebben, of ik kan niets doen wat God behaagt en wat God niet behaagt, baat mij niets voor de eeuwigheid. En zo ontstaat de wanhoopskreet van de ziel, die behouden wil worden: "Geef mij Jezus, of ik sterf. " En die zo bidden worden verhoord. Die zó tot Jezus roepen, die verenigt Hij met Zich en dan wordt er vrucht gezien, veel vrucht, van wederliefde en dankbaarheid. De ondervinding leert dat juist die mensen, die hun geestelijke onmacht het meest voelen, de werkzaamste zijn op geestelijk gebied. Calvijn, die de leer van de onmacht van harte beleed, regeerde kerkelijk geheel Europa. Mochten toch allen tot de overtuiging komen dat de mens uit zichzelf veel, zeer veel doen kan tot zijn eigen welzijn en tot welzijn van anderen, maar dat hij tot zijn zaligheid en die van anderen niets kan doen uit zichzelf, dat bij daartoe een rank moet zijn aan de wijnstok Jezus Christus. Hoeveel minder vruchteloze arbeid zou er gedaan en hoeveel meer waar zielegeluk zou er in dit geval gesmaakt worden.

De liefde is het leven van de Christelijke gemeenschap bij uitnemendheid; onzerzijds is het geloof in Christus, die zondaars liefheeft, de wortel de hoop op Christus, de halm voor deze tijd, de liefde tot Christus, de eeuwige vrucht. Zijn liefde tot ons en in Hem Gods liefde is Zijnerzijds de drijfveer, de bron, het leven van Zijn verlossersleven. Maar Zijn liefde stelt Hij ook tot maatstaf voor de liefde jegens elkaar (Joh. 12: 25, 26) en Hij heeft ons in die mate lief als de Vader Hem liefgehad heeft, zodat onze harten in Hem gerust mogen zijn (Joh. 15: 9; 16: 33) en als wij Hem liefhebben maakt de Vader en de Zoon woning bij ons. Welnu, in deze liefde te blijven, dat is in Hem te blijven. De liefelijke allegorie van de wijnstok en de ranken verklaart ons dat zo’n gemeenschapsoefening de hoogste voorwaarde is voor de gemeente om de zielevijand te overwinnen.

6. Als iemand, nadat hij in Mijn gemeenschap was geroepen en Mij als lid was ingeplant, a)in Mij niet blijft, die is, zoals u in Judas Iskariot heeft gezien, buitengeworpen, zoals de afgestorven, nutteloze rank en is verdord, zoals u nader aan deze verloren zoon (Hoofdstuk

17: 2)zult zien (MATTHEUS. 27: 3 vv.) en men (vgl. MATTHEUS. 13: 41) vergadert die weggeworpen en verdorde ranken en men werpt ze in het vuur en zij, allen die tot deze moeten gerekend worden, worden in het vuur van het eeuwige oordeel verbrand. (Ezechiël. 15: 2 vv. Mark. 9: 43 vv. MATTHEUS. 25: 41).

a)MATTHEUS. 3: 10; 7: 19. Kol. 1: 23.

7. Als u daarentegen in Mij blijft, zoals Ik u, de in Mij getrouw gebleven elf (Luk. 22: 28) steeds weer daartoe moet vermanen, omdat ook u grote gevaren van afval bedreigen (Luk. 22: 31 vv. MATTHEUS. 26: 31 vv.) en als Mijn woorden, waarin Ik met Mijn Geest bij u ben en met Mijn levenskracht in u werk, in u blijven, zo wat u wilt, als degenen, die in Mijn naam Mijn werk op aarde voortzet, zult u vereren, biddende vragen en het zal u gebeuren zoals Ik u vroeger beloofd heb (Mark. 11: 23 v. Luk. 17: 6).

a) Jer. 29: 12. MATTHEUS. 7: 7; 21: 22. Luk. 11: 9. Joh. 14: 13; 16: 24. Jak. 1: 5. 1 Joh. 3: 22; 5: 14. 1. 5

Hier stelt de Heere al de schatkamers van God voor de Zijnen open. Die de Heere liefheeft en in die liefde Hem gehoorzaamt, kan alles verkrijgen wat hij wil. Maar wat wil een kind van God? Rijkdom, eer, grootheid en macht, vermaak en genot? Natuurlijk niet; hij begeert alleen de dingen van God en wat verder voor de aarde nodig is, stelt hij eerbiedig in de handen van de Heere. Maar waarom herhaalt de Heere deze belofte van gebedsverhoring zo vaak aan Zijn discipelen? Omdat zij in menigvuldige moeilijkheden zouden komen, waarin hun geen ander redmiddel zou overblijven dan het gebed. Als zij geen zekerheid van verhoring hadden, zouden zij hulpeloos zijn en moedeloos moeten worden. Maar nu waren zij gerust. Zij wisten tot wie zich in de nood te wenden, om uitkomst te vinden.

Maar Hij blijft niet in ons, tenzij Zijn woorden in ons blijven. Zijn woord reinigt van verkeerde denkbeelden en vleselijke begeerlijkheden. Zijn woord is het voertuig van het ware leven. Zijn woorden zijn geboden en beloften; de geboden van de liefde, van de zelfverloochening, van de kinderlijke gezindheid, van het vaste vertrouwen, de beloften van de ondersteuning, van de voorlichting, van de vertroosting, van de uitredding, van de volkomene overwinning. Daarom moeten de woorden van Jezus in de belijdende gemeente steeds onderzocht en gepredikt worden. De Evangeliebediening mag nooit afgeschaft worden; als zij ophield zou er een einde komen aan de gemeenschap met de Heiland en zo aan Zijn gemeenschap met ons, waarin het ontkiemt en bloeit en vrucht draagt voor de hemel. Geen zaligheid toch zonder kennis van God, zoals Hij jegens zondaars gezind is. Wat de zieners van het Oude Verbond aanschouwden, het waren slechts de uiterste einden van de lichtstralen, die uit het goddelijk wezen voortkwamen en wat zij zochten, het was om te mogen verstaan het lijden, dat op Christus komen zou en de heerlijkheid daarvan. Die het woord van Jezus begrijpen, zien in Hem dus wat vele profeten en koningen begeerden te zien, maar zij zien ook door Hem wat de onzienlijke God, die een ontoegankelijk licht bewoont, in tijd en eeuwigheid is voor het onreine, schuldige, van smart en vrees doorstoken hart van de mensen. Hen, de kinderen, openbaart de Heer van hemel en van aarde die dingen, Hij doet het in de Zoon, die het hen openbaren wil; en de Zoon alleen kent de Vader in de ware zin van het

woord, zoals de Vader de Zoon begrijpt (Luk. 10: 21-24). Wij zouden dan ook het Evangelie slechts oppervlakkig kennen, als wij het onderzoek van Jezus woorden gelijk stelden met de vereiste gemeenschap met Zijn persoon. Die gemeenschap is een geestelijk aanschouwen van Zijn gestalte, een gemoedelijk verkeer met Zijn persoon. Het vurig zielsbegeren om werkelijk bij Hem te zijn, Hem steeds welgevallig te zijn en Hem in alles te huldigen met een hart, dat Hem nooit genoeg danken kan voor Zijn onuitsprekelijke liefde.

8. Hierin is ontwijfelbaar Mijn Vader verheerlijkt, die tot dat doel Mij als wijnstok in deze wereld heeft ingeplant, dat u veel vrucht draagt en u zult op volkomen manier Mijn discipelen zijn, als die naar uw wezen van geheel gelijkeaard en in kracht van werken geheel gelijkvormig bent (1 Joh. 4: 17), omdat Hij dan aan u de bedoeling van Zijn genade heeft bereikt.

Wat is het jammer van een edele rank, als deze haar bestemming niet bereikt en als verachtelijke brandstof als in een strovuur verdwijnt! Zo is het zeer te betreuren, wanneer ook een discipel niet tot zijn bestemming komt; hoe duidelijk staat zonder twijfel het ontzettend lot van Judas de Heere bij deze woorden voor de aandacht. Maar hoe geheel anders is het lot van de discipelen als zij hun roeping vervullen, d. i. als zij in Christus blijven, zó dat Zijn woorden werkelijk als Zijn woorden, namelijk als duidelijke levensbepalingen en levensprincipes, in hen blijven. Dan zal, zegt de Heere, hen ten deel worden wat zij ook maar voor zich willen vragen; hun gehele wens voor God zal hun worden gegeven. Zij zullen in drievoudig opzicht hun ware bestemming bereiken: zij zullen 1) veel vrucht dragen, de nieuwe wijn van de vrede en van de vreugde, van de eeuwige zaligheid van het rijk der hemelen zal door hen in rijke mate de mensheid deelachtig worden. Daardoor zullen zij 2) pas werkelijk in de hoogste zin discipelen van Jezus worden - organen, afbeeldsels, vertegenwoordigers van Zijn leven in de wereld; opdat zij dan 3) tot verheerlijking van de Vader zijn, zal door hen eerst juist openbaar en wereldkundig worden, dat de levende God, die Zich geopenbaard en de wereld verzoend heeft, de Heer van de wereld is.

Het is zeer schoon, dat de Heere aan het slot van de gelijkenis van de wijnstok en de ranken terugkeert tot het begin, namelijk tot Hem, die volgens vs. 1 de wijngaardenier is. Hij heeft de wijnstok, dus ook de ranken geplant; zo moet Hij er dan ook de eer van hebben, dat de ranken veel vrucht dragen. Eindelijk zegt Hij nog: "En u zult Mijn discipelen zijn" - waarom: "zult zijn?" Zij zijn immers reeds Zijn discipelen geweest. Hier kunnen wij zien, dat het discipelschap beide tegelijk is, een zijn en een worden.

Dit leven is niet een vroom zijn, maar een vroom worden, niet een gezond zijn, maar een gezond worden, niet een zijn, maar een worden, niet een rust, maar een oefening; het is niet het einde, maar het is de weg; nog gloeit en glinstert niet alles, maar alles wordt gereinigd.

9. Zoals de Vader Mij liefgehad heeft, namelijk eer de wereld was (Hoofdstuk 17: 24) en Mij in Zijn liefde gegeven heeft het leven in Mijzelf te hebben (Hoofdstuk 5: 26), heb Ik van Mijn kant met gelijke liefde (vs. 16) ook u liefgehad entot Mijn discipelen verkozen, om u met mijn goddelijk leven te vervullen; blijf in Mijn liefde, zoals Ik als Mensenzoon in de liefde

van de Vader blijf en daardoor geheel - zowel in wezen als in wil - met Hem één ben (Hoofdstuk 10: 30).

10. a)Als u Mijn geboden bewaart, waartoe Ik u reeds in Hoofdstuk 14: 15 en 21 vermaande, zult u in Mijn liefde blijven. Ook in die zin, dat Mijn liefde voortdurend u omvat en zich aan u bevestigt, zoals Ik de geboden van Mijn Vader bewaard heb, zelfs zo, dat Ik Mijn leven voor Mijn schapen geef en daardoor blijf in Zijn liefde, zodat Hij Mij bemint (Hoofdstuk 10: 17).

a) 1 Joh. 5: 3.

11. Deze dingen, die Ik u zeg over Mijn liefde tot u, waarin u moet blijven en waarin Ik u de weg tot dat blijven voorstel, het bewaren van Mijn geboden (vs. 9 en 10), heb Ik tot u gesproken niet omwille vanMij, zoals het zou kunnen schijnen, maar integendeel in uw belang. Ik heb u dit gezegd, opdat Mijn blijdschap, de vreugde, die Ik in Mij voel en die Ik ook voor u wil verwerven, omdat u ze nog niet bezit (Hoofdstuk 14: 28), in u blijf (liever zijn zal) en uw blijdschap, die u in u voelt, als die naar uw geboorte, evenals de andere mensenkinderen, van deze wereld bent (Hoofdstuk 8: 23 en daarom steeds in het aardse uw welzijn zoekt, vervuld, volkomen wordt (vgl. Hoofdstuk 17: 13).

Terwijl in vs. 11 in plaats van "blijft", moet gelezen worden "zij" wordt in vs. 4-10 tien malen gesproken van "blijven. " Het is het gedurig terugkerende woord in deze eerste afdeling van ons hoofdstuk, evenals liefde en liefhebben (vier maal) en het daarmee verbondene "vrienden" (drie maal), de hoofdwoorden voor de tweede afdeling (vs. 12-17) zijn, terwijl de derde afdeling beheerst wordt door het woord "wereld" (zes maal Re 13: 18). Wij kunnen nu niet verklaren in overeenstemming met die uitleggers, die het "Mijn blijdschap in u zij" opvatten als van gelijke betekenis met "aan" en "over" u, als wilde de Heere zeggen: "opdat Ik Mij in u zal kunnen verblijden. " Dienovereenkomstig zou dan de vreugde van de discipelen die zijn, die zij in Christus hebben, of waarmee zij zich over Hem verheugen. Wij menen integendeel dat Jezus bij de vrede in Hoofdstuk 14: 27 nu ook de vreugde belooft (Rom. 14: 17), dus Zijn vrede daar en hier Zijn vreugde en de vreugde van de discipelen hier overeenkomt met de vrede daar aangewezen. Gaan wij nu van het laatste punt uit, dan heeft zich in de discipelen de natuurlijke levenslust van de mensen reeds tot beginselen van een heilige vreugde ontwikkeld, maar deze Zijn nog onvolmaakt, hun vreugde heeft daarom behoefte aan verhoging en volmaking. Zo’n verhoging heeft plaats door de inplanting van de vreugde van Christus, d. i. van die vreugde, in die Hij zelf deelt, die Zijn eigen hart vervult in het volle bezit en volle genot van de liefde van de Vader. De heerschappij van Zijn persoonlijkheid in de harten van de Zijnen is echter niet een opheffing van hun eigen persoonlijkheid, een vernietiging van hun individuele toestanden en behoeften, maar slechts een opwekking, ontwikkeling en volmaking, waarvan Besser zegt: "Het hart van Christus is een hart vol vreugde, ook in het diepste lijden, want Hij staat in de liefde van Zijn Vaders, de bron en de volheid van alle vreugde. Deze vaderlijke liefde bleef Zijn vreugde, ook toen Hij het Zich van de ervaring daarvan omwille van ons ontledigde. "Mijn God", riep Hij en in dit woord van het geloof had Hij blijdschap te midden van de ervaring van de voor ons op Zich geladen toorn van God, die Hem liefheeft. Deze vreugde van Jezus Christus moet onze

vreugde worden. Wat de heidenen zochten als zij elkaar: "wees verheugd" groetten (Hand. 23: 26), dat hebben de Christenen gevonden (Hand. 15: 23. Jak. 1: 1 vv.); het oog van hun vreugde wordt ook in lijden niet verblind - "alles is mij ten voordele, wat mij maar meer gelijkvormig aan U maakt. " Zo spreekt ook Gesz, die dan verder opmerkt: "De discipelen van de Heere Jezus kunnen ook natuurlijke vreugde hebben evenals andere mensen: familievreugde, vreugde van de vriendschap, in de natuur, de wetenschap, de kunst. "Alles is het uwe", zegt Paulus 1 Kor. 3: 21 Niets is dwazer dan als men meent dat deze vreugde voor de Christenen zou ophouden; integendeel! De Christenen kennen de Heere van de hele schepping als hun Vader, daarom verheugen zij zich in de heerlijkheden van de Schepper temeer. Heb ik toch in de koning mijn vader gevonden, dan wandel ik met dubbele vreugde in de koninklijke schatkamers rond; wat hem toebehoort, behoort ook mij toe. Maar behalve de natuurlijke vreugde hebben de discipelen van Christus nog een tweede, waarvan zij, die geen discipelen zijn, niets weten: want in hen is nog het afbeeldsel van die vreugde, die in Jezus was, dus steeds een vreugde met smart, want naast Zijn vreugde was toch smart, maar de smart in de omtrek van het hart en de vreugde in het middelpunt van het hart. Hoe vaak hebben mensen, die Christus niet nader hadden leren kennen, zich reeds verwonderd als zij een Christen, aan wie alle reden tot natuurlijke vreugde ontnomen was, midden in langdurige ziekte en grote armoede toch vol vreugde zagen. De natuurlijke liefde kan verdwijnen als een schaduw, de vreugde van Jezus blijft; want die rust op de ervaring van het woord: "Zoals Mijn Vader Mij heeft liefgehad, zo heb Ik ook u liefgehad" en deze liefde vergaat niet. De natuurlijke vreugde wordt gewoonlijk minder, naardat zij ouder wordt; want met de jaren neemt gewoonlijk de last toe en vermindert de geschiktheid om het schone te genieten en wat moeilijk is uit de gedachten te zetten. De blijdschap over de liefde van Christus wordt daarentegen met de jaren steeds inniger (hoewel misschien ook stiller), omdat het verbond van de liefde vaster en de ervaring van de liefde rijker wordt. " "Blijf in Mijn liefde", wij nemen ter harte 1) oorzaak en aard, 2) weg en voorbeeld, 3) vrucht en waarteken van dit blijven.

Zo had dan de Heere blijdschap. Wij merkten het reeds vroeger op, de Heere was wel altijd ernstig, maar nooit somber. Men zag bij al het lijden, dat Hij innerlijk droeg, in Zijn gemoedsstemming altijd de schoonheid en helderheid en effenheid van de wolkenloze hemel bij dag en het was maar zelden dat er wolken zichtbaar werden; nochtans, zij werden ook soms zichtbaar aan die hemel. Nu echter spreekt de Heere van Zijn blijdschap en wil dat deze ook in de discipelen is, als de vrucht van het tot hen gesprokene. En waarin bestond nu de blijdschap van de Heere? Wij hebben er een voorbeeld van bij het terugkeren van de zeventig uitgezondenen (Luk. 10: 21). Het was bij Hem een verheuging in de geest over het welbehagen van de Vader. Op dezelfde manier moeten wij ons in de geest verheugen over het welbehagen van de Zoon en daarmee van de Vader en van de Heilige Geest jegens ons en jegens onze medezondaren. God, de Drieëenige God, moet onze blijdschap zijn. Is de beschouwing van Zijn heilige woorden, werken en daden moeten wij ons heilig, in Zijn zaligheid ons zalig voelen. Wij moeten, als de vis in het water, in God ons bewegen, leven en zijn, met bewustheid, met liefde, met lust. Hieruit wordt een blijdschap geboren als die van de Zoon over de Vader in de Heilige Geest. Maar de blijdschap van de Heere over het welbehagen van de Vader staat niet op zichzelf, maar in betrekking tot ons. De Heere verheugt Zich dat de Vader het nederige verhoogt, het arme rijk maakt, het verachte met eer

kroont, het verlorene zoekt en redt en dat alles door Hem, de Heer, de Zoon. Ja, de Heere verblijdt Zich, dat Hij voor ons de Satan de kop vermorzelde en de wereld overwon en daarmee ons eeuwig zalig en heerlijk gemaakt heeft. Deze zaligmakende blijdschap moet ook in ons zijn en blijven. Het is de blijdschap van Zijn liefde, want die men liefheeft over die verblijdt men zich, ja, die is zelf persoonlijk onze vreugde.

12. a)Dit is, wanneer Ik de geboden, wier opvolging Ik vroeger in vs. 10 van u eiste in een kort begrip zal samenvatten, Mijn gebod, het gebod, dat Mij in het bijzonder eigen is en Ik reeds in Hoofdstuk 3: 34 genoemd heb, dat u elkaar liefheeft, zoalsIk u liefgehad heb (vs. 9).

a) Lev. 19: 18. MATTHEUS. 22: 39. Efez. 5: 2. 1 Thessalonicenzen. 4: 9. 1 Petr. 4: 8. 1 Joh. 3: 23;

14. a) U bent, nu werkelijk, zoals Ik u aanwees, Mijn vrienden, als U doet wat Ik u gebied, namelijk liefde onder elkaar beoefent, zoals Ik u heb liefgehad en u dus eveneens bereid bent om het leven te stellen voor de broeders (1 Joh. 3: 16).

a)Matth. 12: 50. 2 Kor. 5: 16. Gal. 5: 6; 6: 15 Kol. 3: 11.

Christus weet op Zijn standpunt, dat Hij slechts voor Zijn vrienden sterft, wanneer Hij voor de mensen sterft, ook als zij nog vijanden zijn (Rom. 5: 6 vv.): want zij worden Zijn vrienden in de kracht van Zijn dood en de kracht van Zijn dood ondervinden zij slechts in die mate als zij Zijn vrienden worden. Deze waarheid verplicht de gelovigen te meer om te erkennen, dat zij Zijn vrienden nog niet waren, toen Hij Zijn leven voor hen gaf, ja in zo verre allen nog Zijn vijanden waren, als Zijn besluit om voor de mensen te sterven, aan alle daden van overgave van de mensen voorafgaat. zoals nu Christus alleen voor Christenen gestorven is, die eens nog volstrekt Zijn vrienden niet waren en Wier vriendschap nog in geen enkele bewezen was, zo moet ook het wederkerige van de liefde van Zijn discipelen niet alleen daarin liggen, dat de beslist gelovigen degenen liefhebben, die met hen op gelijke trap staan, maar ook degenen, in die zij eerst de trekken van verwantschap moeten opzoeken en opwekken, zoals Christus hen in de Zijnen opgewekt en levend gemaakt heeft.

Daardoor, zegt Hij, bent u vrienden, dat Ik u voor vrienden houd, niet daardoor dat u Mij veel goeds doet, zoals de wereld vrienden noemt, maar aan wie Ik niet dan goed doe. Voor zodanige vrienden sterf Ik, die nog nooit enig goed hebben gedaan, maar die Ik bemin en tot vrienden gemaakt heb. Nu zult u Mijn vrienden zijn en blijven, als u allen Mijn enig gebod uit liefde tot Mij en tot uw eigen welzijn houdt. Mijn lichaam en leven heb Ik u gegeven, u bent Mijn dierbare vrienden, door Mijn bloed ingeoogst en gekocht en u zult alles door Mij hebben, rijke en vrije jongeren zijn; maar maak het dan zo, dat u in de vriendschap blijft en niet weer vijanden wordt, noch zo leert, dat niemand zou kunnen zeggen, dat u vrienden bent.

Vrienden, in de zin niet van volkomen gelijken, maar van beminden, geliefden, nauw met ons verbondenen. Immers, wij kunnen niet zeggen tot onze vrienden: U bent mijn vriend als u doet wat ik u gebied. Dat zou de vriendschap bij ons te na komen. Wij kunnen enkel achting, maar geen gehoorzaamheid van onze vrienden eisen. Daarom is het verkeerd om de Heere

wederkerig Vriend te noemen. Wij zeiden het reeds, maar herhalen het hier: dat de Heere Zich tot ons in de innigste gemeenschap van het hart stelt, geeft ons wel het juist om ons wederkerig in dezelfde innige gemeenschap van het hart met Hem te stellen, maar niet om deze gemeenschap in dezelfde vorm uit te drukken, als waarin Hij haar uitdrukte. Wij zouden hierdoor misbruik maken van Zijn tegemoetkoming jegens ons. Nooit hebben dan ook de apostelen mondeling of schriftelijk van de naam vriend jegens de Heere gebruik gemaakt. Ook Abraham wordt door de Schrift een vriend van God genoemd, vanwege de innige gemeenschap, waarmee God met hem omging en met hem sprak, van mond tot mond, als een man met zijn vriend; maar nooit noemde hij God zijn vriend. De welvoeglijkheid moet ook op geestelijk gebied en wel daar het allermeest worden in acht genomen.

Geen groter voorrecht dan te kunnen zeggen: Ik behoor tot de vrienden van Jezus; ik ben Zijn vriend. Wie heeft niet behoefte aan vriendschap? Wie verlangt zich niet in bezit van een vriend onder de mensen; aan een vriend, die vaak meer aanhangt dan een broeder? Niet allen zijn zo gelukkig vrienden te hebben. Het goed brengt vele vrienden toe, maar de armoede scheidt ook van de boezemvriend. Ware vrienden zijn zeldzaam. Duurzame vriendschap, ook tussen de uitnemendste mensen, is niet altijd mogelijk. Want ook de uitnemendste mensen hebben hun menselijke zwakheid en deze zijn voor menselijke vriendschap niet zelden ten langen laatste dodelijk. En ook de beste, de trouwste vriend - er zijn ogenblikken dat zijn vriendschap tekort schiet; niet alle dingen staan in de macht van een menselijke liefde. Hoe menigeen heeft al zijn vrienden overleefd. Ach, wat een eenzaamheid op die weg, vroeger zo bevolkt, wat een leegte aan die zijden in het hart! Wie zal hem troosten, raden, helpen, of in de bitterste en moeilijkste ogenblikken, waar geen troost of raad te geven en geen hulp mogelijk is, ten minste nabij zijn en blijven en het bange uur met de geliefde doorwaken? Hij hoeft het niet te vragen, die de Heiland tot zijn Vriend heeft, de ware, de volmaakte, de eeuwig levende, de altijd troostende, radende en helpende Vriend, die ook de Vriend van de armste wil zijn en hem rijk maakt door Zijn vriendschap; die ook met de gebreken van de onvolmaaktste geduld heeft. Ach, wat een voorrecht Zijn vriend te zijn. Maar hoe wordt men het? Hoe wordt men vrienden onder mensen? Soms kan men er zich nauwelijks rekenschap van geven. Men ontmoet elkaar; men leert elkaar kennen; maar reeds voordat men elkaar zelfs kende, voelde men zich tot elkaar getrokken. Het scheen dat deze harten zo eenstemmig in neigingen voor elkaar gevormd, voor elkaar geschikt waren; zeker, men was voor elkaar geboren. Soms zocht men een vriend en zocht hem lang, totdat men hem vond, de man, wie men zijn achting, zijn vertrouwen waardig keurde. Anderen hebben zich vrienden verworven door daden van liefde, van barmhartigheid, van goedheid, die voor immer harten aan hen verbonden, vroeger voor hen onverschillig. Maar wie Jezus tot Vriend heeft, die een vriend van Jezus geworden is, was het omdat eenstemmigheid van neigingen, overeenkomst van karakter daar was? Was men gevormd en geschikt om Zijn vriend te zijn? Was men Zijn vriend geboren? Dwaze vraag! De mens in zonde ontvangen en geboren, de vriend van de Heilige? Zocht die mens Hem? Nee, maar hij werd door Hem gezocht en nam Hem aan - ten langen laatste misschien, nadat menig vriend gewogen en te licht bevonden was en in vertwijfeling aan alle menselijke genegenheid en trouw. "U heeft Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren", zo sprak de Heere tot Zijn eerste vriendenkring en het is een woord op al Zijn vrienden toepasselijk. Van zich Zijn vriendschap te verwerven door enige deugd of daad, kan geen gedachte zijn en het was ook geen gedachte; maar Hij won Zich hun hart en de

genegenheid van hun hart door de onvergelijkelijke daad van Zijn liefde. Niemand heeft meerd liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijn vrienden. Nee, geen van de vrienden van de beste vriend, heeft iets gedaan of kunnen doen om zich Zijn vriendschap te verwerven; geen Petrus, geen Jakobus, geen Johannes, u noch ik, als wij onder het getal van Zijn vrienden behoren. Maar als Hij ons nochtans Zijn vrienden noemt, als wij het ons voelen door de liefde, waarmee wij Zijn liefde beantwoorden, wij zijn geroepen om alles te doen, waardoor het blijken kan dat wij Zijn vrienden zijn.

14. a) U bent, nu werkelijk, zoals Ik u aanwees, Mijn vrienden, als U doet wat Ik u gebied, namelijk liefde onder elkaar beoefent, zoals Ik u heb liefgehad en u dus eveneens bereid bent om het leven te stellen voor de broeders (1 Joh. 3: 16).

a)Matth. 12: 50. 2 Kor. 5: 16. Gal. 5: 6; 6: 15 Kol. 3: 11.

Christus weet op Zijn standpunt, dat Hij slechts voor Zijn vrienden sterft, wanneer Hij voor de mensen sterft, ook als zij nog vijanden zijn (Rom. 5: 6 vv.): want zij worden Zijn vrienden in de kracht van Zijn dood en de kracht van Zijn dood ondervinden zij slechts in die mate als zij Zijn vrienden worden. Deze waarheid verplicht de gelovigen te meer om te erkennen, dat zij Zijn vrienden nog niet waren, toen Hij Zijn leven voor hen gaf, ja in zo verre allen nog Zijn vijanden waren, als Zijn besluit om voor de mensen te sterven, aan alle daden van overgave van de mensen voorafgaat. zoals nu Christus alleen voor Christenen gestorven is, die eens nog volstrekt Zijn vrienden niet waren en Wier vriendschap nog in geen enkele bewezen was, zo moet ook het wederkerige van de liefde van Zijn discipelen niet alleen daarin liggen, dat de beslist gelovigen degenen liefhebben, die met hen op gelijke trap staan, maar ook degenen, in die zij eerst de trekken van verwantschap moeten opzoeken en opwekken, zoals Christus hen in de Zijnen opgewekt en levend gemaakt heeft.

Daardoor, zegt Hij, bent u vrienden, dat Ik u voor vrienden houd, niet daardoor dat u Mij veel goeds doet, zoals de wereld vrienden noemt, maar aan wie Ik niet dan goed doe. Voor zodanige vrienden sterf Ik, die nog nooit enig goed hebben gedaan, maar die Ik bemin en tot vrienden gemaakt heb. Nu zult u Mijn vrienden zijn en blijven, als u allen Mijn enig gebod uit liefde tot Mij en tot uw eigen welzijn houdt. Mijn lichaam en leven heb Ik u gegeven, u bent Mijn dierbare vrienden, door Mijn bloed ingeoogst en gekocht en u zult alles door Mij hebben, rijke en vrije jongeren zijn; maar maak het dan zo, dat u in de vriendschap blijft en niet weer vijanden wordt, noch zo leert, dat niemand zou kunnen zeggen, dat u vrienden bent.

Vrienden, in de zin niet van volkomen gelijken, maar van beminden, geliefden, nauw met ons verbondenen. Immers, wij kunnen niet zeggen tot onze vrienden: U bent mijn vriend als u doet wat ik u gebied. Dat zou de vriendschap bij ons te na komen. Wij kunnen enkel achting, maar geen gehoorzaamheid van onze vrienden eisen. Daarom is het verkeerd om de Heere wederkerig Vriend te noemen. Wij zeiden het reeds, maar herhalen het hier: dat de Heere Zich tot ons in de innigste gemeenschap van het hart stelt, geeft ons wel het juist om ons wederkerig in dezelfde innige gemeenschap van het hart met Hem te stellen, maar niet om deze gemeenschap in dezelfde vorm uit te drukken, als waarin Hij haar uitdrukte. Wij zouden hierdoor misbruik maken van Zijn tegemoetkoming jegens ons. Nooit hebben dan ook de

apostelen mondeling of schriftelijk van de naam vriend jegens de Heere gebruik gemaakt. Ook Abraham wordt door de Schrift een vriend van God genoemd, vanwege de innige gemeenschap, waarmee God met hem omging en met hem sprak, van mond tot mond, als een man met zijn vriend; maar nooit noemde hij God zijn vriend. De welvoeglijkheid moet ook op geestelijk gebied en wel daar het allermeest worden in acht genomen.

Geen groter voorrecht dan te kunnen zeggen: Ik behoor tot de vrienden van Jezus; ik ben Zijn vriend. Wie heeft niet behoefte aan vriendschap? Wie verlangt zich niet in bezit van een vriend onder de mensen; aan een vriend, die vaak meer aanhangt dan een broeder? Niet allen zijn zo gelukkig vrienden te hebben. Het goed brengt vele vrienden toe, maar de armoede scheidt ook van de boezemvriend. Ware vrienden zijn zeldzaam. Duurzame vriendschap, ook tussen de uitnemendste mensen, is niet altijd mogelijk. Want ook de uitnemendste mensen hebben hun menselijke zwakheid en deze zijn voor menselijke vriendschap niet zelden ten langen laatste dodelijk. En ook de beste, de trouwste vriend - er zijn ogenblikken dat zijn vriendschap tekort schiet; niet alle dingen staan in de macht van een menselijke liefde. Hoe menigeen heeft al zijn vrienden overleefd. Ach, wat een eenzaamheid op die weg, vroeger zo bevolkt, wat een leegte aan die zijden in het hart! Wie zal hem troosten, raden, helpen, of in de bitterste en moeilijkste ogenblikken, waar geen troost of raad te geven en geen hulp mogelijk is, ten minste nabij zijn en blijven en het bange uur met de geliefde doorwaken? Hij hoeft het niet te vragen, die de Heiland tot zijn Vriend heeft, de ware, de volmaakte, de eeuwig levende, de altijd troostende, radende en helpende Vriend, die ook de Vriend van de armste wil zijn en hem rijk maakt door Zijn vriendschap; die ook met de gebreken van de onvolmaaktste geduld heeft. Ach, wat een voorrecht Zijn vriend te zijn. Maar hoe wordt men het? Hoe wordt men vrienden onder mensen? Soms kan men er zich nauwelijks rekenschap van geven. Men ontmoet elkaar; men leert elkaar kennen; maar reeds voordat men elkaar zelfs kende, voelde men zich tot elkaar getrokken. Het scheen dat deze harten zo eenstemmig in neigingen voor elkaar gevormd, voor elkaar geschikt waren; zeker, men was voor elkaar geboren. Soms zocht men een vriend en zocht hem lang, totdat men hem vond, de man, wie men zijn achting, zijn vertrouwen waardig keurde. Anderen hebben zich vrienden verworven door daden van liefde, van barmhartigheid, van goedheid, die voor immer harten aan hen verbonden, vroeger voor hen onverschillig. Maar wie Jezus tot Vriend heeft, die een vriend van Jezus geworden is, was het omdat eenstemmigheid van neigingen, overeenkomst van karakter daar was? Was men gevormd en geschikt om Zijn vriend te zijn? Was men Zijn vriend geboren? Dwaze vraag! De mens in zonde ontvangen en geboren, de vriend van de Heilige? Zocht die mens Hem? Nee, maar hij werd door Hem gezocht en nam Hem aan - ten langen laatste misschien, nadat menig vriend gewogen en te licht bevonden was en in vertwijfeling aan alle menselijke genegenheid en trouw. "U heeft Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren", zo sprak de Heere tot Zijn eerste vriendenkring en het is een woord op al Zijn vrienden toepasselijk. Van zich Zijn vriendschap te verwerven door enige deugd of daad, kan geen gedachte zijn en het was ook geen gedachte; maar Hij won Zich hun hart en de genegenheid van hun hart door de onvergelijkelijke daad van Zijn liefde. Niemand heeft meerd liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijn vrienden. Nee, geen van de vrienden van de beste vriend, heeft iets gedaan of kunnen doen om zich Zijn vriendschap te verwerven; geen Petrus, geen Jakobus, geen Johannes, u noch ik, als wij onder het getal van Zijn vrienden behoren. Maar als Hij ons nochtans Zijn vrienden noemt, als wij het ons voelen

door de liefde, waarmee wij Zijn liefde beantwoorden, wij zijn geroepen om alles te doen, waardoor het blijken kan dat wij Zijn vrienden zijn.

15. Ik noem u, met het oog op de tijd, die u na Mijn dood, Mijn opstanding en hemelvaart (Hoofdstuk 16: 7 vv.) wacht, voortaan niet meer dienstknechten, zoals Ik tot hiertoe veel reden had u zo te noemen, want de dienstknecht weet niet wat zijn Heer doet. Hoewel hij ook het uitwendig handelen van dezen voor ogen ziet, of dat hem iets ter uitvoering is opgedragen, kent hij toch de eigenlijke redenen en de eindbedoelingen daarmee niet. Maar Ik heb u vrienden genoemd en met die naam bestempeld; want al wat Ik over het heil van de wereld, de stichting en voltooiing van het Koninkrijk van de hemelen van Mijn Vaderin de openbaring van Zijn geheim (Amos 3: 7. Joh. 5: 19 v. ; 8: 26 en 28) gehoord heb, dat heb Ik u in bijzonder spreken met u als Mijn vertrouwden bekend gemaakt (vgl. Jes. 21: 10).

Dat de Heere zegt: "Voortaan noem Ik u niet meer knechten" herinnert aan het "van nu aan" in Hoofdstuk 14: 7 waarmee Hij hun het nabij zijnde komen van de Geest van de waarheid in hun hart vriendelijk voorstelde. Tot hiertoe hadden de discipelen tot de Heere in de verhouding van knecht gestaan, die niet weet wat zijn Heere doet; als knecht in zuivere gehoorzaamheid had Petrus zijn voeten de Heere ter wassing moeten aanbieden (Hoofdstuk 13: 7). Als knechten volgden al Zijn discipelen Hem op Zijn hele weg van de Jordaan tot aan de plaats van Zijn lijden, want zij wisten niet, wat Hij deed in Gethsémané en op Golgotha. Maar later, als de herinnerende Trooster alles in hen tot licht en leven zal hebben verheerlijkt, wat de eengeboren Zoon voor hen van de Vader gehoord en hun in het Evangelie bekend gemaakt had (Hoofdstuk 14: 26), zouden zij ondervinden dat zij vrienden van Jezus Christus waren, ware kinderen van Abraham, de vriend van God, voor wie de Heere niet kon verbergen wat Hij deed (Gen. 18: 17). Wel blijven de discipelen, evenals alle Christenen, knechten van Christus (Rom. 1: 1. Jak. 1: 1 Judas 1: 1), maar niet in die zin, waarin de knecht de vriend buitensluit, maar in die zin, waarin de knecht tevens uitverkoren vriend is (vgl. Gen. 24).

Juist nu, in deze laatste uren van Zijn samenzijn met hen, openbaart de Heere aan de discipelen de liefdevolle wil van God het rijkst en stort Hij Zijn gehele hart voor hen uit. Waarom zou Hij ze dan niet juist van nu aan vrienden noemen? Heeft Hij het reeds vroeger gedaan (Luk. 12: 4), toch heeft Hij er niet zo op gedrukt. En kunnen zij ook nu nog veel niet dragen, dat Hij hun nog had te zeggen (Hoofdstuk 16: 12), zo hebben zij toch de gehele uitwendige omvang van de kennis, die hun ontdekt zal worden en alleen is ontwikkeling van deze nodig in de gevolgtrekkingen en toepassingen.

Genadige, nederbuigende God, wie is U gelijk! En noemt Gij inderdaad zulke onwaardige schepselen als wij zijn Uw vrienden! Heere, help ons enigermate te beantwoorden aan die hoge betrekking. Wij weten aan wie wij ons mogen toevertrouwen; zeker geen aardse vriendschap is zo vertrouwelijk, zo oprecht, zo hartelijk als de Uwe. En zullen wij ontrouw zijn aan zo’n Vriend? Verhinder het, Heere, laat ons geen wil, geen belang, geen genegenheid hebben, die van U afleidt.

16. U heeft, toen u tot Mijn vertrouwde vrienden, tot Mijn discipelen en apostelen werdt geroepen, Mij niet van uw kant uitverkoren, als zou de grondlegging en ontwikkeling van die verhouding door u bewerkt zijn, maar Ik heb u in voorkomende vrije genade uitverkoren (Hoofdstuk 6: 70; 13: 18). En Ik heb u door die betrekking daartoe gesteld, b)- dat u in voortgaand zelfstandig werken overeenkomstig uw apostolische zending (Mark. 3: 14 v. ; 16: 15 v.) zou heengaan en vrucht dragen en dat u met Mij op het nauwst verbonden en alleen door Mij vruchtbaar gemaakt (vs. 5) zou worden, zodat uw vrucht blijft, opdat, zo wat u van de Vader begeren zult in Mijn naam Hij u dat geeft (vs. 7; Hoofdstuk 14: 13 v.).

a) Efeze 1: 4. b) MATTHEUS. 28: 19. Kol. 1: 6.

Vroeger had Jezus de discipelen zeer geëerd door de opmerking dat Hij ze wilde beschouwen, niet als Zijn knechten, maar als Zijn vrienden; nu plaatst Hij daarop een domper, opdat zij zich niet verheffen. Dat is over het algemeen de manier van Jezus en Zijn geestelijke opvoeding, ook nu nog: nu een opwekking dan een verootmoediging. Deze afwisseling is gezond voor ons, omdat de erkentenis van onze zwakheid anders al te snel tot versagen en onze moed tot hoogmoed wordt. De discipelen moeten dus erkennen dat als Jezus hen niet tot Zich had getrokken, van hun discipelschap niets zou zijn gekomen. Gedeeltelijk zou het gevoel van zwakheid, deels het vervuld zijn met de belangen van het aardse beroep een ontwakende begeerte naar een nabijzijnde verbintenis met Jezus in de verwezenlijking hebben gehinderd, als niet Jezus’ vriendelijk neerbuigen (vgl. Hoofdstuk 1: 38 v. 43 en 48) en later Zijn bepaalde roeping (MATTHEUS. 4: 19; 9: 9), deze hinderpalen had overwonnen. Vooral behoorde wel Jezus’ geduld en steeds nieuwe liefde ertoe, om aan hun opvoeding voort te werken en bij hen ook steeds weer de moed te verlevendigen, daarenboven Jezus’ voorbede om de Geest van God, zoals Luk. 6: 12 vv. verhaalt, dat Hij de tijd voor de roeping van de twaalf tot apostelen geheel in gebed heeft doorgebracht en Jezus zelf in Luk. 22: 31 vv. van een gebed melding maakt, dat Hij tegenover de gevaarlijke verzoeking van de discipelen door de duivel stelde. Welke uitwendige en inwendige leidingen, misschien kastijdingen en verootmoedigingen bij ieder van ons nodig waren, om ons discipelen te maken, moge ieder zelf zeggen; want deze zijn bij ieder in het bijzonder weer van bijzondere aard. Is nu echter onze toebrenging een werk van de neerbuigende trouw van de Heere, dan moeten wij ons daardoor des te meer tot strikte gehoorzaamheid laten bewegen. Hebben wij onze rijkdom zo geheel zonder ons toedoen verkregen, zo moeten wij ten minste getrouw daarmee woekeren.

Het "Ik heb u gesteld" geeft de heerlijke aanwijzing van de bestemming te kennen.

De uitdrukking "dat u zou heengaan" drukt de zelfstandigheid uit, waartoe de Heere Zijn discipelen in zekere graad heeft verheven. Ik heb u in staat gesteld alleen te gaan. Het "vrucht dragen" geeft te kennen, evenals in het gehele Hoofdstuk, de mededeling van geestelijk leven aan de mensheid. Deze vrucht gaat niet te gronde, zoals die van de aardse arbeid (Luk. 5: 5, 10), zij blijft.

In vs. 7 en 8 heeft de Heere het vrucht dragen in het werk van het gebed afhankelijk gesteld, nu wordt daarentegen de gebedsverhoring als vrucht van getrouwe werkzaamheid voorgesteld. Deze verwisseling heeft een goede reden. Evenals het gebed aan het werk moet

voorafgaan, zo moet ook weer het werk grond worden voor het verdere, stoutere bidden en op een zodanig doelt Christus, als Hij op het punt is, om de discipelen met hun liefdewerk en de stichting van de gemeenschap van de liefde tegenover de gehele wereld te stellen.

De apostelen hadden nog menigvuldige zwakheden en vooroordelen; zij waren niet sterk in het geloven en begrepen nog zeer weinig van Christus' zaligmakend lijden en de opofferingen van Zichzelf, als een slachtoffer voor hun zonden (Luk. 18: 34). Zij meenden dit onbestaanbaar te wezen met dat aards koninkrijk, waarvan hun harten vol waren. Zij begrepen niets van de roeping van de heidenen of van Gods liefhebbende voornemens over hen en wilden daarom het Evangelie hun niet verkondigen, zonder een uitdrukkelijke vermaning van de hemel daartoe (Hand. 11: 19). Van zulke en dergelijke zwakheden reinigde de Landman hen, toen Hij de Heilige Geest op hen neerstortte en hen uitzond om te prediken alle volkeren.

EVANGELIE OP DE DAG VAN SIMON EN JUDAS. (Vs. 17-21).

(Vgl. de Opmerkingen voor Hoofdst. 14: 1 vv. Joh 14: 1)

17. Dit gebied Ik u, om hier tot slot van deze afdeling nog eens terug te komen op hetgeen, waarvan Ik ben uitgegaan, opdat u elkaar liefheeft (vs. 12).

Hier herhaalt en besluit Hij het woord en gebod, dat Hij hen heeft voorgehouden; want Hij heeft gezien hoeveel valse Christenen er zouden zijn, die met voortreffelijke woorden en schone schijn zouden roemen op hun geloof, terwijl er toch niets zou aanwezig zijn. Tot zo een moet men zeggen: "de schone, heerlijke naam hoor ik wel, die wel edel is en alle eer waard, maar wie bent u (vgl. Hand. 19: 15)?"

18. Dadelijk na Mijn heengaan en meteen met het begin van uw apostolische werkzaamheid zullen de Joden, die zich in het ongeloof verharden en tot een synagoge van de Satan verharden (vs. 20 vv. Openbaring . 2: 9) en vervolgens de heidenen, die het hart voor de prediking van het Evangelies sluiten, tegen u opstaan (Hand. 2: 13; 4: 1 vv. ; 5: 17 vv. enz.). Als de wereld u dan haat, weet dan dat zij Mij eerder dan u gehaat heeft; wanneer u daaraan denkt, zult u meteen inzien dat het met u niet anders kan gaan (1 Joh. 3: 13 vv.).

19. a)Als u van de wereld was, nog als vroeger tot haar behoorde, dan zou de wereld het hare liefhebben en u met rust laten (Hoofdstuk 7: 7. 1 Joh. 4: 5 v). Maar omdat u van de wereld niet meer bent, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, u ontrukt heb aan de natuurlijke gemeenschap met haar en in Mijn gemeenschap heb overgeplant en tot Mijn discipelen heb geroepen, daaromhaat de wereld u als degenen, in wie zij Mij terugvindt.

a)Joh. 17: 14. Gal. 1: 10.

Deze tekst is honderdduizend gulden waard, ja, met geen geld te betalen, deze, waarin de Heere Zelf het oordeel uitspreekt, dat wij van de wereld niet zijn en dit het waarteken is, dat zij ons haat. Het is een grote eer en bijzondere vertroosting, als wij omwille van Hem worden

gehaat, dat wij reeds als door Hem verkorenen en als van de wereld afgezonderden geoordeeld en verklaard zijn.

Ten eerste bestond de wereld, waarvan de Heere spreekt, in de vijandige Joden: maar in dezelfde mate als de gemeente van Christus zich onder alle volken uitbreidde, zag zij zich ook door de wereld in deze zin overal omgeven, ja ten slotte in eigen kamp bestookt. Zij vormt, als er geteld wordt, altijd de meerderheid, zodat zij met de uitdrukking, die onder het geheel van de geschapen dingen in het bijzonder de gehele mensheid betekent (vgl. Hoofdstuk 1: 9), tegenover het kleine hoopje kan worden overgesteld, dat zich van ganser harte aan Christus en Zijn woord houdt.

De haat van de wereld treft bij de discipelen niet de menselijke zwakheid, deze wordt integendeel door de goede kant, het specifiek Christelijke, het op hen gedrukte beeld van Christus tevoorschijn geroepen. In hen ziet de wereld iets vreemds en dat is voor haar onaangenaam en ondraaglijk, omdat het als faktische aanklacht tegen hen optreedt.

Hier is onderscheidende en uitverkiezende genade, sommigen zijn tot bijzondere voorwerpen van de goddelijke liefde gemaakt. Vrees niet bij deze leer van de uitverkiezing stil te staan. Wanneer uw gemoed het meest bezwaard en neergedrukt is, zult u in haar een rijke versterking vinden. Zij, die aan de leer van de genade twijfelen of ze in de schaduw stellen, missen de schoonste druiven van Eskol, hen ontbreekt het keurigste van de wijnstok, de merg, de vettigheid. Er is in Gilead geen balsem, die hiermee vergeleken kan worden. Als de honing in Jonathan’s mond de ogen bij de eerste aanraking reeds verlichtte, dat is de honing, die het hart verlicht om de verborgenheden van Gods koninkrijk te kennen en lief te hebben. Eet daarvan en vrees geen oververzadiging; voed u met deze lekkernij en wees niet bevreesd dat het voedsel te fijn zal zijn. Voedsel van de tafel van de koning is nooit schadelijk voor zijn hovelingen. Laat uw verlangen uitgaan naar een verruimd gemoed, dat dagelijks meer begrijpt van de eeuwige, oneindige, uitverkiezende liefde van God. Wanneer u de berg van de uitverkiezing beklommen heeft, toef dan ook een tijdje op de zusterspits, het verbond van de genade. De verbondsbeloften met de Borg, Christus Jezus, zijn de stille rustplaatsen van bekommerde zielen.

Zijn eed, Zijn trouwverbond, Zijn bloed, Behouden me in de wilde vloed: Als alle steun me op aarde ontgaat Is dit mijn sterkte en toeverlaat.

20. Gedenk van het woord, dat Ik bij gelegenheid van uw vroegere uitzending in MATTHEUS. 10: 24 vv), minder met het oog op uw toenmalige ervaringen als wel op uw lotgevallen, die nu pas beginnen (vgl. Luk. 22: 35-38) u gezegd heb: a): Een dienstknecht is niet meer dan zijn Heer, zodat hij het beter zou moeten hebben dan deze. b) Als zij Mij vervolgd hebben, zoverklaarde Ik toen reeds en ook nog vaak later, zij zullen ook u vervolgen. Als zij daarentegen, tenminste bij enige weinigen, Mijn woord bewaard hebben, zij zullen ook het uwe bewaren. Weest dan tevreden met die weinigen, zoals Ik u heb gezegd: het is de discipel genoeg dat hij is als zijn Meester en de dienstknecht als zijn Heer.

a) Luk. 6: 40. Joh. 18: 16. b) MATTHEUS. 24: 9. Joh. 16: 2.

Christus doelt hier niet op Zijn woord in Hoofdstuk 13: 16, want daar wilde Hij geheel iets anders dan hier; maar Hij komt terug op de instructie tot het apostelambt en dan is wat in de eerste helft van vs. 25 bij Mattheus in Hoofdstuk 10 aan het woord in vs. 24 wordt toegevoegd, op onze plaats indirect vervat in de woorden: "hebben zij Mijn woord bewaard, zij zullen ook het uwe bewaren. " Deze woorden mag men niet ironisch opvatten, zoals vele uitleggers hebben gedaan, want ironie is hier zeker niet op haar plaats. Men mag ook de rede van Christus niet zo willen begrijpen, alsof Hij met het vervolgen van Zijn persoon en het houden van Zijn woord de beide manieren noemde, waarop de wereld zich ten opzichte van Hem zou plaatsen en nu aan het eigen oordeel van de discipelen overliet, om op te merken welke van beide de wereld had gekozen. Dan toch verkreeg deze rede, zoals aan ieder zijn natuurlijk gevoel moest zeggen, een zeer zonderlinge vorm. De Heere lost integendeel juist nu het begrip van de wereld op in dat van de mensen in het bijzonder en dat deze niet van enerlei aard zijn, heeft Hij reeds in vs. 9 daardoor aangewezen, dat Hij de discipelen heeft voorgesteld als uit de wereld zelf uitverkoren, die hen nu haat. Er kunnen dus gevoegelijk twee subjecten worden verstaan onder het "zij" bij de eerste zin: "hebben Mij vervolgd" en bij de tweede: "hebben zij Mijn woord bewaard". De juiste logica noodzaakt zelfs daartoe, omdat de beide uitgedrukte handelingen juist geheel en al aan elkaar zijn overgesteld. Maar juist omdat de subjecten van de tweede zin d. i. die welke Christus’ woord houden, in zo sterke minderheid Zijn tegenover die van de eerste zin, verkrijgt het woord "wereld" zijn bijzondere betekenis daardoor, dat het het geheel aanwijst van hen, die zich tegen Christus verharden en Hem haten. De tweede zin vormt duidelijk een tegenwicht tegen de eerste. De Heere erkent dat het ook aan zulke mensen niet heeft ontbroken, die Zijn woord aannamen en dezelfde ervaring moesten nu ook Zijn discipelen maken, anders zou Hij in vs. 16 niet kunnen zeggen dat Hij ze gesteld had, om heen te gaan en vrucht te brengen en dat hun vrucht zou blijven. Het behoort onvoorwaardelijk ertoe om de taal van de wereld getroost te verdragen, dat men weet hoe dezelfde wereld, die de ene haat en vervolgt, nu eenmaal de zee is, waarin het net van het Evangelie moet worden uitgeworpen om mensen te vangen. Van de haters en vervolgers kunnen zelfs enigen nog tot belijders en werktuigen van Christus worden en als dat ook niet zou zijn, dan bevinden zich toch midden onder de vijanden en vervolgers diegenen, waarbij tot nog toe geen beslissing is gekomen en van die zo velen kunnen worden gewonnen. Alleen hiermee moet een discipel en apostel van de Heere tevreden zijn, dat Hij met al zijn werkzaamheid niet komt boven het woord: "weinigen zijn er, die de weg ten leven vinden. " Zij die een begin maken op het gebied van geestelijke werkzaamheid, moeten zich evenzeer wachten voor dweepachtig hopen als voor kleingelovig vrezen.

21. Maar al deze dingen, die Ik u gezegd heb over de haat, die u van de wereld zult ondervinden en over de vervolging van uw persoon bij betrekkelijk slechts geringe aanneming van uw woord, zullen zij u doen, omwille van Mijn naam, omdat Mijn naam u uit de prediking van uw mond en in de vorm van uw leven tegentreedt, terwijl die zozeer een voorwerp van hun afkerigheid is (MATTHEUS. 10: 22; 24: 9. Hand. 5: 41). Zij hebben die afkeer, omdat zij Hem niet kennen, die Mij gezonden heeft. Wel noemen zij Hem hun God, maar zij staan zo weinig met Hem in gemeenschap, dat wat van Hem komt en tot Hem leidt, in het binnenste van hun ziel hen tegenstaat (Hoofdstuk 8: 54 v.).

Hoe zaliger zij zijn, die om de naam van Jezus dat alles lijden, des te rampzaliger zijn zij, die om deze naam dat alles doen.

Hun haat en vervolging tegen u zal spruiten uit uw gemeenschap met Mij, omdat u naar Mij genoemd wordt, Mijn eer verdedigt, Mijn Evangelie belijdt en verkondigt en de reden van die partijschap is, omdat zij God niet juist kennen en niet begrijpen, dat Hij Mij gezonden heeft, om Israël te verlossen van hun ongerechtigheden.

21. Maar al deze dingen, die Ik u gezegd heb over de haat, die u van de wereld zult ondervinden en over de vervolging van uw persoon bij betrekkelijk slechts geringe aanneming van uw woord, zullen zij u doen, omwille van Mijn naam, omdat Mijn naam u uit de prediking van uw mond en in de vorm van uw leven tegentreedt, terwijl die zozeer een voorwerp van hun afkerigheid is (MATTHEUS. 10: 22; 24: 9. Hand. 5: 41). Zij hebben die afkeer, omdat zij Hem niet kennen, die Mij gezonden heeft. Wel noemen zij Hem hun God, maar zij staan zo weinig met Hem in gemeenschap, dat wat van Hem komt en tot Hem leidt, in het binnenste van hun ziel hen tegenstaat (Hoofdstuk 8: 54 v.).

Hoe zaliger zij zijn, die om de naam van Jezus dat alles lijden, des te rampzaliger zijn zij, die om deze naam dat alles doen.

Hun haat en vervolging tegen u zal spruiten uit uw gemeenschap met Mij, omdat u naar Mij genoemd wordt, Mijn eer verdedigt, Mijn Evangelie belijdt en verkondigt en de reden van die partijschap is, omdat zij God niet juist kennen en niet begrijpen, dat Hij Mij gezonden heeft, om Israël te verlossen van hun ongerechtigheden.

23. Die Mij haat, die haat ook Mijn Vader; dat is het oordeel, dat over hen moet worden geveld en dat Ik hen ook niet heb verzwegen (Hoofdstuk 8: 42 vv.).

Deze zin spreekt een gevolgtrekking uit een vroegere uit (Hoofdstuk 14: 9): "die Mij ziet, heeft de Vader gezien. "

24. En om nu ook het laatste schijnbare voorwendsel, waarmee zij zich over Mijn getuigenissen door het woord in Hoofdstuk 8: 13 hebben heen gezet, hun te ontnemen, neem Ik de uitspraak, zo-even gedaan, weer op in deze vorm: Als Ik de werken onder hen niet had gedaan, die niemand andersgedaan heeft (MATTHEUS. 9: 33) en die er zo duidelijk voor getuigden, dat de Vader in Mij is en Ik in Hem (Hoofdstuk 10: 25, 38), zij hadden geen zodanige zonde, als zij werkelijk hebben, namelijk een boven elke maat en die volslagen ongeloof in zich sluit. Maar nu hebben zij ze gezien, Mijn grote en heerlijke werken en ten slotte ook nog wat Ik aan Lazarus heb gedaan en zij hebben beiden Mij en Mijn Vader gehaat.

De wereld, die tegen God vijandig is, brengt bij elkaar wat voor ontvankelijke zielen hemelsbreed verschillend is; de heerlijkheid van Christus zien, een heerlijkheid als van de Eengeboren Zoon van de Vader en toch Hem haten.

25. Maar dit gebeurt, evenals alles wat met Mij voorvalt een vervulling is van de Schrift, die van Mij getuigt, opdat het woord vervuld wordt, dat in hun wet geschreven is ("Joh 10: 34") en wel nader in Ps. 35: 19; 69: 5). Mij treft onschuldig die haat van de Joden, naar het woord: Zij hebben Mij zonder oorzaak gehaat.

De wereld is tegen geen zonde, tegen geen boosheid zo vijandig als tegen de naam van Christus en Zijn Evangelie. Om dat woord gebeurt alles, dat verwekt de haat en de toorn, anders zouden zij beiden Hem en ons niet zo vijandig en gevaarlijk zijn. Maar nu wij Zijn woord prediken, moeten wij niet alleen veracht worden, maar ook worden gegrepen en toch zo, dat zij er geen reden toe hebben, maar daarentegen grote en veel ja enkel reden om ons lief te hebben, te dienen en te danken. Schik er u daarom in, als u dat voelt en ondervindt.

EVANGELIE OP ZONDAG NA CHRISTUS' HEMELVAART, EXAUDI

Over de betekenis van de naam van deze zondag zie men bij Ps. 27: 9 De dag ziet naar twee kanten; hij ziet terug naar de hemelvaartsdag en herinnert aan het gebod, dat de Heere bij Zijn hemelvaart heeft gegeven, dat zij Zijn getuigen zouden zijn tot aan het einde van de wereld en hij ziet voorwaarts op het Pinksterfeest, waaraan hij als rustdag voorafgaat. De perikoop komt bijzonder overeen met deze uitwendige plaatsing van de zondag, omdat zij nogmaals dat gebod in herinnering brengt en nu aanwijst, dat de apostelen van Christus kunnen en moeten getuigen. Tegenover de getuigen staat een vijandige wereld, maar de vijandschap van de wereld kan hen de blijdschap in het getuigen niet ontroven, ja, de wereld kan hun geloofsgetuigenis op den duur niet weerstaan. Er is een Heilige Geest, die getuigt; deze ontbreekt nog, maar Hij zal komen, de Heere belooft Hem. De Heilige Geest een Geest van de getuigenis: 1) Hij getuigt in ons van de Heere 2) en door ons in de wereld.

De getuigenis van Christus: 1) wie legt haar af? 2) hoe neemt de wereld haar op?

De getuigenis van Christus 1) een werking van de Heilige Geest. 2) een oorzaak van lijden.

De zondag van wachten: hij zegt ons 1) wat wij van de Heere hebben te wachten, 2) wat de Heere ook van ons verwacht.

26. Met Mijn heengaan tot de Vader eindigt ook Mijn eig onmiddellijk getuigen, waarvan Ik zo-even (vs. 22 vv.) gesproken heb. Maar wanneer, zoals Ik in Hoofdst. 14: 16 vv. en 26 beloofd heb; de Trooster gekomen zal zijn, die Ik u (Hand. 2: 23) zenden zal van de Vader, namelijk de Geest van de waarheid, die van de Vader, die groter is dan alles en ook groter dan Ik in Mijn aardse geringheid ben geweest (Hoofdstuk 10: 29; 14: 28), uitgaat, die zal deels in de tekenen en wonderen, die Hij van de hemel werkt (Hand. 2: 2 v.), deels in dewerkingen en gaven, die zich openbaren aan hen, op wie Hij neerdaalt (Hand. 2: 4; 5: 32) van Mij getuigen, wie Ik ben en wat Mijn woord en werk betekenen.

De Joden haten en verwerpen Hem; zo gaat Hij uit de wereld, maar de Geest komt in plaats van Hem. Deze zendt Hij in de wereld, zo zal Zijn naam niet zonder goddelijk getuigenis in de wereld blijven, want de Geest gaat van de Vader uit. Hij is een Geest in de dienst van

Christus, daarom word toezegd: "Ik zal Hem zenden. " Hij is een Geest van de getuigenis van Christus, daarom wordt Hij "de Geest van de waarheid" genoemd. Hij is de Geest van God, daarom wordt van Hem gezegd, dat Hij van de Vader uitgaat. Deze laatste uitspraak is in geschiedkundige zin bedoeld en niet, zoals de oude kerk haar opvatte, metafysisch, van de immanente bestaanswijze; want deze staat parallel met de andere: Ik zal Hem zenden van de Vader - bij (Grieks "para") de Vader is Hij reeds; het uitgegaan zijn in metafysische zin is dus iets, dat reeds heeft plaats gehad en van Hem komt Hij, als Jezus Hem van de Vader zendt. Ook van de Zoon leert de Schrift alleen het uitgaan uit de Vader ten behoeve van de volvoering van de wil van de goddelijke liefde en gaat, wat Zijn voorwereldlijk bestaan aangaat niet terug over de uitspraak (Hoofdstuk 1: 1 v.): "Hij was bij God. " Zo zegt zij ook van de Geest alleen (1 Kor. 2: 10 v. Openbaring . 1: 4. Rom. 8: 26): Hij is in God, bij God, maar op welke manier Hij wat Zijn bestaan aangaat gesteld is, zegt Hij niet. Wij zullen intussen, evenals bij de Zoon, zo ook hier juist hebben, om tot de eeuwige betrekkingen uit de geschiedkundige te besluiten; voor deze nu is geschreven dat de Zoon zowel als de Vader de Geest zendt, maar de Zoon van de Vader uit.

Dat de Heilige Geest van de Vader uitgaat, is van zo’n grote betekenis, dat het "Ik zal Hem zenden van de Vader" nog een nadere verklaring ontvangt door het: "die van de Vader uitgaat. " Beide was gewichtig: het uitgaan van de Zoon (die nu nog als mens voor Zijn discipelen staat en nu de dood van een misdadigers tegengaat, staat in zo’n verhouding tot de Geest, dat Hij Hem niet alleen van de Vader bidt en de Vader Hem zendt in Zijn naam (Hoofdstuk 14: 16, 26), maar dat Hij Zelf Hem zendt van de Vader en het uitgaan van de Vader, het laatste naar de maatstaf van samenhang (daar bij de getuigenis van de Vader voor Jezus in de getuigenis van Zijn mond (Hoofdstuk 8: 17 v. en bij die nog hogere in het getuigenis van Zijn werken 5: 36; 10: 25), waarvan beide in vs. 22 en 24 sprake was, nu nog de hoogste in de zending van de Heilige Geest en in diens getuigenis zou komen, om niets aan deze ongelovige menigte van de Joden onbeproefd te laten) is van zoveel gewicht dat niet genoeg is, dat "van de Vader", dat bij, "Ik zal zenden" staat, maar nog een tweede "van de Vader" daarbij komt in de woorden: "die van de Vader uitgaat. " Dat de Geest aan de ene kant door Christus wordt gezonden, aan de andere van de Vader uitgaat, wordt daardoor bewerkt, dat Hij gezonden wordt door Christus, die in de heerlijkheid van de Vader is opgenomen.

27. En u, als u door Hem vervuld en met Zijn krachten aangedaan bent, zult ook getuigen. De Heilige Geest zal u van Mij en Mijn heerlijkheid getuigen; en met die aangedaan zult u aan het volk alles herinneren, wat Ik te voren onderhen heb gesproken en gedaan, maar ook wat Ik van hen verdragen en ondervonden heb (Hand. 2: 22 vv. ; 3: 12 vv. ; 4: 8 vv. ; 5: 30 vv.), want u bent van het begin met Mij geweest en kunt dus aan dit volk van de Joden dat voorhouden, als degenen die hetzelf hebben aanschouwd en reeds hebben beleefd (Hand. 1: 21. 1 Joh. 1: 1). Zo zal hen nog eenmaal gelegenheid worden gegeven om te beslissen ten opzichte van Mij en van de door Mij gezonden zaligheid. Maar ook bij dat getuigen van u zal opnieuw worden vervuld, wat Ik te voren (vs. 18-21) zei, dat de wereld u zal haten en vervolgen omwille van Mijn naam (MATTHEUS. 23: 34).

Het getuigenis van Jezus is een dubbele, het getuigenis van de Heilige Geest en het getuigenis van de apostelen. Wat onder het getuigenis van de Heilige Geest moet worden gerekend is

duidelijk. Herinnert u het geweldig geluid, dat op Pinksteren van de hemel kwam, de vuurvlammen, het spreken in talen, de gaven van de voorspelling, de wonderen van de apostelen, de ingeving van de goddelijke waarheden. Even duidelijk is ook wat tot het menselijk getuigenis van de apostelen behoort, namelijk wat zij gehoord hebben, wat zij gezien hebben met hun ogen, wat zij aanschouwd hebben, wat hun handen getast hebben van het Woord van het leven, in het kort: het getuigenis van hun zintuigen van de Herrezene. Toch is het goddelijk en menselijk getuigenis uit altijd zo in het ooglopend onderscheiden; zij komen in hun diepste aard weer overeen. Want als de apostelen van Jezus getuigen, op menselijke manier getuigen, dan waakt de Heilige Geest over hun reden, bewaart hen voor dwaling, reinigt, loutert die, geeft versterking aan het geheugen en verleent heilzame woorden. En terwijl ieder apostel geheel naar zijn eigenaardigheid spreekt, is hij toch geheel van de Geest doordrongen: zo wordt een en hetzelfde woord tegelijk als goddelijk en menselijk erkend; hoewel het één is kan men toch zien dat het uit twee is samengevoegd en de dubbele, onderscheidene natuur van de Godmens spiegelt zich in één persoon als een dubbel, tegelijk goddelijk en menselijk getuigenis af in een en hetzelfde woord. Alles is goddelijk en menselijk tevens wat de apostelen spreken; soms is het de mens, naar dat zijn ziel opgewekt en vatbaar is, alsof men in het heilig woord enkel en alleen de Geest van de waarheid hoorde, die van de Vader uitgaat, maar soms is het weer, alsof men de getrouwe en waarachtige mensen, de apostelen van Jezus hoorde, zoals zij geheel in menselijke eenvoud en oprechtheid de mond opendoen en getuigen.

Zeker mogen en moeten alle Christenen zich het gebod laten welgevallen: "u zult ook getuigen"; maar hetgeen daarnaast staat, het woord, dat alleen op de apostelen zag: "Want u bent van het begin met Mij geweest", wijst allen, die door het woord van de apostelen in Christus geloven, tot dit apostolisch woord, als tot de bron van alle waarheid, waaruit zij moeten putten wat zij weer moeten laten uitstromen. De heilige Paulus werd door de buitengewone manier van zijn bekering en gedurende zijn driejarig oponthoud in woest Arabië en te Damascus (Gal. 1: 17) door onmiddellijke onderwijzingen de Heere het gemis vergoed, dat hij gedurende de drie jaren van de apostelen niet, zoals deze, van het begin bij Hem was geweest, zodat hij ook verordend werd tot een getuige van hetgeen hij gezien en gehoord had (Hand. 22: 15; 26: 16) en hij beweert met nadruk de opgestanen Heere evenals de andere apostelen te hebben gezien (1 Kor. 15: 8). Ja, zozeer strekt zich het onderwijs tot in bijzonderheden uit, dat hij zelfs de geschiedenis van de instelling van het heilige Avondmaal met de woorden van het testament niet van mensen, maar van de Heere ontvangen heeft (1 Kor. 11: 23). Verre er van dat het voorbeeld van de apostel Paulus enigszins de apostolische eis van oor en ooggetuige geweest te zijn, zou doen wankelen, bevestigt het deze des te meer.

HOOFDSTUK 16

VERVOLGING VAN DE APOSTELEN. CHRISTUS' HEENGAAN TOT DE VADER. HET WERK VAN DE HEILIGE GEEST. GELUKKIG EINDE VAN DE DROEFHEID. VERHORING VAN HET GEBED. VLUCHT VAN DE DISCIPELEN

1. Deze dingen, namelijk dat u haat en vervolging van de kant van de wereld zult ondervinden, bij betrekkelijk weinig aannemen van uw woord en getuigen, heb Ik tot u gesproken voordat het gebeurd is, opdat u, als het zal gebeuren, nietgeërgerd wordt, niet van Mij afvalt, of aan Mij wanhoopt (MATTHEUS. 13: 21; 24: 9 v.).

Als u zult zien en ervaren, dat de gehele wereld u haat en vervolgt en het meeste zij, die Gods volk en de ware kerk heten, dan zult u in verzoeking komen om te twijfelen of uw geloof en uw leer wel de ware zijn, of om ongeduldig en verdrietig te worden en te denken: Ik zal geloven en leven als de anderen, dan heb ik vrede.

Vergelijk de brief aan de Hebreeën, waarvan de laatste hoofdstukken geheel op Joh. 15: 18-27 gebouwd zijn.

2. a)Zij, die ongelovige Joden, zullen u, zoals reeds in Jes. 66: 5 is voorspeld, uit de synagogen werpen. Ja, nog ergere dingen dan een uitsluiting uit de gemeenschap van volk en godsdienst zullen plaats hebben, het uur komt dat een ieder, die u zal doden, zal menen God een dienst te doen, evenals men Hem het beste onder alle bloedige offers had gebracht (Hand. 2: 54; 26: 9 v. 1 Kor. 4: 13.

a)Joh. 9: 22, 34; 12: 42.

De discipelen moeten niet op eigen hand uit de Joodse Synagoge gaan, maar afwachten wat hun bij volkomen besliste verkondiging van het evangelie zal overkomen. Dat is voor de gelovigen in de tijden van kerkverval een belangrijke aanwijzing, een vermaning om verre te zijn van de gedachte aan eigenwillig wijken; de oprichting van een nieuwe kerkgemeenschap is alleen dan gerechtvaardigd, wanneer men begonnen is uit te sluiten.

Naast de uitsluiting, die de discipelen wacht, de uitsluiting uit het kerkelijk verband van Israël, noemt Jezus (met een "Ja" om het sterkere aan te duiden) de bloedige vervolgingen. Het is de sterkste verblinding van de haat tegen de Vader, dat men waant Hem te dienen, terwijl men de boden van Zijn Zoon doodt. In waarheid is het echter de Moloch van deze wereld, die zo gediend wordt.

Dat zal het ergste zijn, zegt de Heere, dat het zal schijnen alsof u God tegenover u had staan. Zij zullen "Te Deum laudamus" zingen bij hun doden, alsof zij Gods wil en welbehagen volbracht hadden.

Zo hebben de paus en zijn aanhang letterlijk gedaan na de Bartholomeüsnacht (24 augustus 1572), toen men de Protestanten in Frankrijk vermoord had.

Wat de Heere hier zegt was reeds begonnen toen Johannes zijn evangelie schreef: Ja het nadruk leggen op deze woorden van Christus, waarmee de Evangelist zijn lezers wil zeggen: "erger u niet aan hetgeen in deze tijd gebeurt - de Heere heeft het alles voorspeld", is wel ook (vgl. bij Hoofdstuk 12: 16) een teken, waarin tijd het Johannes-evangelie vervaardigd is.

3. a) En deze dingen, dat zij u, die Ik heb gesteld, opdat u heengaat en vrucht draagt en door uw vrucht dragen Mijn Vader verheerlijkt (Hoofdstuk 15: 16, 8), doden in de mening God een dienst te doen, deze dingen zullen zij u doen, omdat zij de Vader niet gekend hebben, noch Mij; zij bewijzen daardoor alleen, hoever het bedrog van de zonde (Hebr. 3: 13) gaan kan (1 Tim. 1: 13).

a) 1 Kor. 2: 8.

Temidden van de scherpe tegenstelling van tweeërlei gebied, tussen welke de strijd nooit zal ophouden, heeft dit woord iets eigenaardig zachts. De vijandschap is het gevolg van onwetenheid, van het niet kennen van de Vader en de Zoon - niet als moest daardoor schuldeloosheid te kennen worden gegeven, maar toch wordt de zachtste kant van de schuld genoemd.

4. a)Maar deze woorden over de dingen, die men u zal aandoen, heb Ik in dit laatste uur van ons samenzijn tot u gesproken, hoewel Ik u liever troostvoller zaken zou hebben toegezegd. Ik heb het echter moeten zeggen, opdat, wanneer het uur van de verwezenlijking van Mijn profetie gekomen zal zijn, u ze mag gedenken, dat Ik ze u gezegd heb en u het dangelaten draagt als iets, dat tot uw bestemming behoort. Maar deze dingen heb Ik u van het begin niet gezegd, om u zolang mogelijk te sparen en Ik kon ze ook terughouden, omdat Ik bij jullie was.

a)Joh. 13: 19; 14: 29.

Alhoewel bij de overige evangelisten reeds dergelijke aankondigingen aan de discipelen uit vroegere tijd worden gevonden (MATTHEUS. 5: 10 vv. ; 10: 16 vv.), staan toch ook daar de meest betekenende en uitdrukkelijke in de laatste tijd van Jezus’ leven (MATTHEUS. 24: 9. Luk. 21: 12, 16); en zeker is ook bij Johannes slechts bedoeld, dat de sterke, uitdrukkelijke aankondigingen vroeger niet waren gebeurd.

Tot hiertoe is het niet nodig geweest het u te zeggen, omdat Ik bij u leefde; want omdat u Mij bij u heeft, moeten zij u wel met vrede laten en kunnen zij u niets doen, of zij moeten het Mij te voren hebben gedaan. Nu zal het echter moeten gebeuren dat Ik Mij laat kruisigen en niet meer zichtbaar bij u zal zijn, zo zal het dan ook uw lot zijn, dat u omwille van Mij moet lijden. Daarom moet Ik het u zeggen. opdat u daaraan denkt en daartegen gewapend bent.

EVANGELIE OP DE VIERDE ZONDAG NA PASEN, CANTATE

"Cantate d. i. zingt de Heere een nieuw lied, want Hij doet wonderen" zo heet deze Zondag volgens zijn introitus (Ps. 98: 1 v.). Ja, de Christenheid mag nu en moet nu zingen, hoewel zij

vol droefheid is, dat de Heere heengaat; een nieuw lied betaamt thans, want er zal een nieuw wonder gebeuren, de Heere gaat heen om Zijn Heilige Geest te zenden.

Evenals het voorgaande evangelie (vs. 16-23) handelt ook het evangelie, dat voor deze vierde zondag na Pasen bepaald is, over Christus' heengaan tot de Vader en de droefheid van de discipelen daardoor opgewekt. Maar terwijl daartegenover de droefheid de vreugde van het terugzien na een korte scheiding geplaatst wordt, is het hier de Heilige Geest met Zijn vertroosting bij de godzaligen en Zijn straffen van de ongelovigen, waarop de Heere wijst, zodat inderdaad met deze Zondag reeds de voorbereiding tot het Pinksterfeest begint.

Het ambt van de Heilige Geest: 1) Hij getuigt van Jezus, dat is het begin van Zijn werk aan de wereld; 2) Hij verheerlijkt Jezus, dat is het doel en het einde van Zijn werk aan de gelovigen - of 1) een ambt van bestraffing aan de ongelovige wereld en 2) een ambt van vertroosting voor de gelovige wereld.

De Heilige Geest wordt met recht de Trooster genoemd: Hij troost 1) de discipelen, die over het heengaan van hun Heer treuren, door Zijn komst, 2) de beangstigde discipelen door de straf van de wereld, 3) de onverstandige discipelen door het leiden in alle waarheid.

Jezus' kort maar gewichtig onderricht over een drievoudig werk van de Heilige Geest: 1) om een zonde te ontdekken, waarom de mens verloren gaat, 2) een gerechtigheid te openbaren, waardoor de zondaar alleen voor God kan bestaan, 3) een oordeel aan te kondigen, waardoor deze zaligheid beslist wordt, zodra wij zelf willen.

"Het is u nut" - een troostwoord voor alle aardse leed: 1) opdat alle valse troost teniet gedaan wordt, hetzij u die in u, boven u of om u zoekt; en 2) opdat de ware Trooster komt met Zijn goddelijk leren, Zijn heilige kastijding, Zijn hemels vertroosten, daartoe is het u nut.

5. En nu Ik tot hiertoe bij u ben geweest, zoals Ik in vs. 4 heb gezegd, ga Ik heen tot Degene, die Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 7: 33) en niemand van u vraagt Mij, hoewel Ik toch door dat heengaan u zozeer tot vragen uitlok met belangstelling in hetgeen de vrucht en de zegen daarvan zijn zal: Waar gaat U heen?

Lang sprak Hij alleen, bijna te lang voor Zijn bewogen voel. Hij heeft nu behoefte de stemmen van de liefde te horen. Hij kan het niet aanzien, dat zij zo beneveld van geest en zo verbijsterd van smart daar sprakeloos staan in het ronde.

6. Maar omdat Ik deze dingen, namelijk dat Ik heenga en u de haat en de vervolging van de wereld zult moeten verduren, tot u gesproken heb, zo heeft de droefheid uw hart vervuld en uw mond gestoten.

Vroeger had Thomas reeds gevraagd (Hoofdstuk 14: 5), ook Petrus nog vroeger (Hoofdstuk 13: 36); maar dat was geen vragen geweest, dat de Heere behaagde. Nu, nadat Hij over Zijn heengaan zo vertroostend tot hen had gesproken en Hij de weg tot de Vader, om diens werk op aarde ten einde te brengen, wil inslaan, nu blijven zij stom! Wat Hij tot hen gesproken

heeft, heeft hun de mond niet geopend, maar gesloten; want geen ernstige begeerte om de zegen van Zijn heengaan te weten te komen, integendeel alleen droefheid over Zijn heengaan vervulde hun verschrikt hart - dat smartte de Heere.

Omdat Jezus zelf zo-even gezegd heeft, dat Hij heenging tot die, die Hem gezonden had en nu toch wilde, dat men Hem vroeg: "Waar gaat Gij heen?" kan daarmee niet bedoeld zijn de vraag alleen volgens de klank van de woorden, waarop zou kunnen geantwoord worden: "door de dood tot de Vader", maar integendeel het doel, dat Hij najaagt met tot de Vader te gaan. Daarom moet bedoeld zijn de betekenis van Zijn heengaan tot de Vader, zoals Hij ook in vs. 7 dit "waarheen" zo beantwoordt. Hij gaat een zijn, een toestand tegemoet, waarin Hij machtig is de Geest te zenden.

Het gaan zelf opende voor de ogen van de discipelen zo’n donkere afgrond van radeloosheid, dat de vraag naar het "waarheen" bijna een onverschillige daarbij werd. Reeds had een voorgevoel gesproken, dat er in verhouding tot hen een gaan en terugkomen was, als zij hadden willen vragen: "Waar gaat Gij heen".

Na de grote strijd aangekondigd te hebben gaat Jezus tot de grote belofte over. Het treft Hem pijnlijk, dat Zijn leerlingen zich uitsluitend met de naderende scheiding bezighouden en geenszins met de heerlijke gevolgen, die dit vertrek voor Hem en zo ook voor henzelf zal hebben. Om deze reden herinnert Hij hen, dat Hij weliswaar weggaat, maar tot Zijn Zender en zijn zij door hetgeen Hij gezegd heeft zeer somber gestemd, ja heeft diepe moedeloosheid hen bevangen. Hij nodigt hen uit Hem de inlichtingen te vragen, die Hij zelf hen nog over de heerlijkheid geven wil, die Hem wacht en de nieuwe werkzaamheid, die Hem wordt opgedragen. Op vriendelijke toon richt Jezus het verwijt tot hen: "Niemand van u vraagt Mij: waar gaat Gij heen?" Jezus zou het nu graag gezien hebben, dat zij de vooruitzichten, die een nieuw tijdperk voor hen opende, met vreugde begroet en deze blijdschap onwillekeurig en ongedwongen aan de dag gelegd hadden, zonder onophoudelijk laatdunkende vragen te doen over hetgeen Hij hen belooft.

Omdat de Heere vroeger Zijn discipelen op hun vragen een enigermate afwijzend antwoord had gegeven, kan men denken dat het onder zodanige omstandigheden niet natuurlijk zou zijn geweest, als zij het waagden voor de derde maal de vraag waar Hij wilde heengaan voor te stellen, waarop Hij twee maal niet heeft gelet, ja dat Hij het onder bijzondere omstandigheden zelfs verlangt. Dat is voor ons ook heden nog van belang, namelijk voor het gebed. Schijnt het ons dat een bede enige malen de Heere voorgelegd, onopgemerkt is gebleven, dan zijn wij geneigd om deze bede, als niet het bidden in het algemeen, moe te worden, in de mening dat het toch niet baat. Die het zo gaat die denkt aan het verwijt, dat de Heer met grote vriendelijkheid de discipelen deed: "Niemand onder u vraagt Mij: waar gaat Gij heen?" Bij de Heere heeft alles zijn tijd, ook het antwoorden en verhoren; Hij wacht er namelijk op totdat het vragen in een juiste stemming van het hart plaats heeft. Toen Petrus in Hoofdstuk 13 de vraag deed: waar gaat Gij heen, was de juiste stemming van het hart bij hem niet aanwezig; want de bedoeling van zijn vragen was, dat hij het woord van Jezus: "Waar Ik heenga kunt u niet komen", niet wilde toestemmen, zijn gedachte was bij de vraag, dat de Heere de discipelen te gering achtte, te weinig vertrouwde - het was bij Petrus alsof hij wel zou kunnen

volgen, als hij maar wist waar Jezus heenging. Ook in het woord van Thomas in Hoofdstuk 14: 5 "Wij weten niet waar Gij heengaat" lag iets verkeerds; want Jezus had toch juist te voren gezegd: "Waar ik heenga weet u" en in het huis van Mijn Vader zijn vele woningen enz. Dit woord van de discipel paste niet, want het was tegenspreken van de Heere: hij had op die woorden niet goed gelet. Gesteld nu dat ons vragen en bidden tot de Heere eveneens gebeurt in een geest van zelfvertrouwen en onachtzaamheid over Zijn woord, dan geschiedt ons recht, als wij het gebeden antwoord niet verkrijgen; maar wij moeten daaruit niet het besluit trekken, dat Hij ons geen antwoord wil geven, maar dit, dat wij op ootmoediger manier en met meer opmerkzaamheid op Zijn woord moeten bidden. - Ook de manier, waarop de Heere voortgaat, is zeer vriendelijk: "Maar omdat Ik deze dingen tot u gesproken heb, heeft de droefheid uw hart vervuld". Hij zegt daarmee dat Hij uit hun treurigheid hun zwijgen kon begrijpen en dat die ook Hem vervulde; het is natuurlijk, dat de discipelen bedroefd werden, omdat de Heere steeds sprak van heengaan en nu ook van de haat, die hen wachtte; maar zij moesten niet door hun treurigheid de zegen van het vragen laten varen. Hoe gepast is die vermaning van de Heere aan de elf vaak ook bij ons! Menig Christen verzinkt, als een ongeluk hem overkomt, in zo’n treurigheid, dat hij nauwelijks meer met de Heere in het gebed kan spreken; het is bijna alsof de lieve God hem groot onrecht had gedaan, zo moe en slap wordt zijn ziel door de droefheid, dat hij ook geen goddelijk woord meer in zich opneemt. Dat is een verkeerde werkelijkheid! Wel kan het gebeuren dat men, na zo en zovele maanden rustiger wordt, zelfs weer over het leven zich verheugt; maar een geestelijke zegen ontvangt men op deze manier uit de dagen van droefheid niet en deze was toch door God aan de mens bij de smart toegedacht. God toch bedroeft niemand van harte, om hem te bedroeven; het ontvangen heeft echter tot voorwaarde dat men zich door het ongeluk laat drijven, des te meer met de Heere te spreken, Hem te vragen, de leringen van Zijn Gerst te vernemen - de droefheid van de wereld draagt geen vrucht.

Evenals het met de prediking van de Heere van Zijn heengaan bij de discipelen ging, zo gaat het vaak bij velen met de prediking van het kruis. Zij wenen omdat het kruis hn pijn doet; maar zij luisteren niet naar de goddelijke vertroostingen en laten zich niet dringen tot de vraag: waarvoor dat kruis hen nuttig is. (J. GERHARD).

7. Maar ik zeg u tegenover die valse gedachten en voorstellingen, waarmee uw verschrikt hart vervuld is, de waarheid: het is voor u nuttig dat Ik van hier wegga. Want als Ik niet wegga, maar, zoals u in uw kortzichtigheid enzwakheid begeert, hier bij u blijf, dan zal de Trooster, van wie Ik reeds vaker heb gesproken (Hoofdstuk 14: 16, 26; 15: 26), tot u niet komen a); maar als Ik van hier tot de Vader heenga, dan zal Ik Hem tot u zenden en dat deze tot u komt en bij u blijft, daaraan is voor uw waarachtig heil alles gelegen.

a)Luk. 24: 49.

O nee, niet zo, lieve discipelen. Bedenk niet, hoezeer het u natuurlijk pijn doet dat Ik van u scheid, maar bedenkt hoe nuttig het voor u is! Laat ons toch een beetje over de zaak spreken, wat Ik ermee bedoel.

De waarheid, zo wil de Heere hen zeggen, de waarheid bleef voor hen door hun treurige gedachten bedekt, het woord van Jezus moest ze dus tevoorschijn halen. Laat dus het dierbare woord van God een bondige weerlegging geven aan alles wat onze versaagdheid of onze trotsheid ten onrechte spreekt; het gaat ons goed als wij niet vertrouwen op onze bedrieglijke gedachten, maar op Gods onbedrieglijk woord.

Als Jezus zegt, dat het komen van de Trooster afhankelijk is van Zijn heengaan tot de Vader, dan wordt hier niet slechts gesproken van de subjectieve geschiktheid van de discipelen om op te nemen, die de loslating van hetgeen zichtbaar aanwezig is ten voorwaarde heeft, maar over het objectieve vermogen van Christus zelf, om de Geest als Zijn Geest te zenden (vgl. bij Hoofdstuk 7: 39). Daartoe moest de Geest eerst in de volste zin van het woord Zijn Geest worden, opdat Zijn menselijke natuur, in plaats van beperking van de Geest te zijn, geheel en al van de Geest werd. Verder moest Hij in die plaats ingaan, waardoor Hij, vrij van de beperktheid van het leven op de wereld, Zijn Geest met goddelijke rijkdom overal kon meedelen en dat kon Hij alleen uit de hemel; want pas als Hij in de hemel was, is Hij boven de wereld en Machthebbende van de wereld geworden.

In het Oude Verbond hadden de profeten en overige werktuigen van de theocratie de Heilige Geest als Ambtsgeest ontvangen en de gelovigen hadden de Heilige Geest ontvangen als de Geest van de vrede, van de vertroosting enz. ; maar als de Trooster, in de zin van Hoofdst. 14-16 bij Johannes, was Hij in het Oude Verbond nog niet uitgestort.

Als Trooster zou Hij de plaats van Christus innemen, omdat Hij Christus zelf in de gelovigen inplant, de levensgemeenschap tussen Christus en hen teweegbrengt. Dat is het nieuwe, dat de Heilige Geest sinds Christus' verhoging specifiek gegeven wordt als de Geest van Christus, als uitstromend uit de verheerlijkte persoon en de mensheid van de Heere en dat Hij daarom niet slechts de bekerende werkzaamheid volbrengt, die tot de Zoon trekt, zoals aan de gelovigen van het Oude Verbond en ook niet alleen met de bekwaamheid tot enig theocratisch ambt toerust, waardoor Hij de mensen, die Hij vervulde aangreep (zelfs een Bileam), tot inwerking op anderen geschikt maakte en als werktuig gebruikte, maar de wederbarende werkzaamheid, waardoor Hij het meest inwendige, substantiële centrum van de ziel herbaart en herschept, daardoor, dat Hij de hemelse levenskrachten van de verhoogde Heer in dit centrum laat instromen en zo de mens heiligt van diens middelpunt uit naar beide kanten, die van het intellectueel bewuste zowel als van het psychisch-somatische leven. Deze Geest van Christus, deze levende Middelaar tussen de wijnstok en de ranken, kon de Heere pas uitstorten, nadat Hij Zijn leven in de dood had gegeven en het uit de dood als verheerlijkt weer had genomen.

Ook de discipelen werden van hun kant, zolang de Heere met hen omging, te zeer gehouden door het overwicht van Zijn persoonlijke verschijning; zij zouden, had de zichtbare tegenwoordigheid van de Heere voortgeduurd, voortduurend slechts ontvankelijk tegenover Hem zijn geweest. Zouden zij dus tot zelfstandigheid komen, die ook het doel van de mededeling van de Geest was, dan moest vooraf het onthouden van die tegenwoordigheid plaats hebben.

Het is u heilzaam dat deze knechtsgestalte van u wordt weggenomen; welnu dan Ik zal ook nog verder als het vleesgeworden woord onder u wonen, maar Ik verlang niet dat u Mij op vleselijke manier zult liefhebben en u met deze melk tevreden, altijd kinderen zult blijven. Onthoud Ik u nu dit lichte voedsel niet, dan zult u nooit naar stevig voedsel hongeren, blijft u slechts vleselijk aan het vleselijke hechten, zo kunt u niet geschikt worden om de Geest in u op te nemen.

Hier ontsluiert de Heere geheel het geheim van de verlossing tot zaligheid. De komst van de Heilige Geest zou de vrucht zijn van de offerande van Christus. Had deze offerande niet plaats, de komst van de Heilige Geest zou onmogelijk zijn. God kan niet voor eeuwig wonen in het hart van die zondaar, zonder dat de zonde van hem weggenomen, verzoend, vergeven is. De Zoon van God moest voor ons, onheilige, de Heilige Geest verwerven om ons te heiligen tot dezelfde zaligheid, waartoe Christus als het hoofd van Zijn lichaam, van de gemeente, door Zijn kruislijden en dood zou ingaan. Zeker was en werkte de Heilige Geest reeds op aarde in de harten van de gelovigen onder het Oude Testament tot en bij de geboorte van Johannes de Doper en die van de Heere; maar dit waren slechts voorbereidende werkzaamheden van de Heilige Geest tot Zijn persoonlijke openbaring en komst als de Gezondene van de Vader en van de Zoon. Om in deze hoedanigheid te kunnen komen moet de Heilige Geest door de menselijke natuur van de Zoon en diens leven, lijden, sterven, opstanding en hemelvaart heengaan. Ook hier moeten wij het gewichtige woord herhalen: "De Heilige Geest was nog niet, omdat Hij nog niet verheerlijkt was (Joh. 7: 39). De Heilige Geest was er nog niet voor de in Christus gelovigen, maar in Christus alleen en wel in al Zijn volheid, zonder mate, zodat buiten Christus de Heilige Geest niet kon zijn dan in Zijn eeuwig zelfbestaan. Pas nadat Christus tot de Vader in heerlijkheid zou zijn heengegaan, pas na de hemelvaart, ontving de Zoon van de Vader en zond de Vader de Heilige Geest door de Zoon tot Diens discipelen ook in wondergaven en tot Diens discipelen niet alleen in genadegaven, want van de discipelen lezen wij niet dat zij in vreemde talen spraken of wonderen deden; de dochters van Filippus waren als profetessen enkel uitzonderingen op deze regel. Zo vervangt de ene persoon in de Godheid de andere in het werk van onze behoudenis en toch doet de ene niets zonder de andere. Zij zijn altijd een eenheid in de drieheid, zoals zij een drieheid zijn in de eenheid. Bewonderen wij dan ook nu de hoge Eenheid in de onderscheiden bedelingen van God. In het Oude Testament kondigt de Heilige God de heilige wet af en doet hiermee bij de zondaar de volstrekte behoefte en begeerte ontstaan naar genade, naar de komst van de Zoon van God, als de persoonlijke genade. De Zoon, gekomen zijnde, eist van de Zijnen niet minder dan de volmaaktheid van de Vader de volmaaktheid van de liefde en doet hiermee bij hen de volstrekte behoefte en begeerte ontstaan naar de Heilige Geest, als inwonend in hun harten en Gods geboden daarin schrijvend met machtgeving om ze te volbrengen. Zo was dan de bedeling van het Oude Testament, de bedeling van de voorbereidende genade door God, in Christus, met de Heilige Geest; die van het Nieuwe Testament eerst de bedeling van de Heere zonder de Heilige Geest, toen die van de Heilige Geest zonder zichtbare tegenwoordigheid van de Heere en ten slotte zal het de bedeling zijn van de zich in Zijn volheid openbarende eeuwige, drieëenigen God, de God van het eeuwig verbond van de genade en van de vrede, van God, die alles zijn zal in allen.

Zij kenden vóór het heengaan van Jezus Hem meer naar het vlees dan naar de Geest, zij bouwden daarom op Hem ook vleselijke verwachtingen. Deze bedrieglijke inbeeldingen en verkeerde gedachten moesten verwijderd zijn, als de Geest van de waarheid tot hen zou komen. De dood van de Heere verstoorde echter, zoals wij uit de klacht van de beide Emmaüsgangers vernemen (Luk. 24: 21), opeens al die beelden.

8. En als die, de Trooster, gekomen is, zal Hij Zich als Geest van de waarheid ook betonen aan hen, voor wie u Mijn getuigen moet zijn (Hoofdstuk 15: 27), Hij zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel.

Men heeft wel in het oog te houden dat Christus hier niet spreekt van geheime inlichtingen, maar van de kracht van de Heilige Geest, die zich in de prediking van het Evangelie door mensen openbaart. Want waarvan komt het anders, dat de mensenstem in de harten dringt, daarin wortel schiet en vruchten draagt, uit stenen vlees en harten vormt en de mensen geheel en al vernieuwt, dan doordat de Geest van Christus hen levend maakt.

11. En van oordeel, dat daarom als reeds volkomen kan worden aangemerkt, omdat de overste van deze wereld geoordeeld is (Hoofdstuk 12: 31) en waaraan alleen zij kunnen ontkomen, die zich onttrekken aan die vorst.

Het woord overtuigen (vs. 8) geeft een terechtwijzing te kennen (Hebr. 12: 5. Openbaring . 3: 9), een tot nadenken brengen en dringen tot het doen van rekenschap (MATTHEUS. 18: 15. Luk. 3: 19), een overtuigen van onrecht en zo met woorden in de engte dringen, dat hij, met wie men te doen heeft, zich niet onttrekken kan aan hetgeen men hem voorhoudt, maar zich schuldig moet verklaren (Hoofdstuk 8: 9, 46. 1 Kor. 14: 24. Efeze. 5: 11. 1 Tim. 5: 20. 2 Tim. 4: 2 Jak. 2: 9). Het doel is daarbij niet van rechten en veroordelen, maar van terugbrengen en bekeren. Of het gevolg daarvan werkelijke bekering is, hangt af van degene die onderhouden wordt, maar die dan ook, als hij zich niet laat terechtwijzen en bekeren, in het oordeel van de verharding en eindelijk in dat van de verdoemenis valt (Hand. 24: 25. Rom. 11: 7 vv.). Dit onder het oog brengen nu is die werkzaamheid, die de Heilige Geest aan de wereld moet verrichten. Hemzelf kan volgens Hoofdst. 14: 47 de wereld niet ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet. Maar al is het, dat Hij niet door lering en vermaning en vertroosting Zich, evenals aan de gelovigen kan verheerlijken, moet zij toch niet, zoals zij zelf graag zou willen, van Zijn inwerking verschoond blijven: Hij begint haar tegen haar wil te overtuigen en te bestraffen en dwingt haar een erkentenis op, waartegen zij niets kan inbrengen. De werktuigen, waarvan Hij Zich daarbij bedient, zijn die, waartoe de Heere Hem zendt, waartoe Hij komt en waarin Hij nu Zijn verlichtende, heiligede en Christus verheerlijkende werkzaamheid verricht. Door het getuigenis van hun mond en wandel, door hun gehele zijn en bestaan bestraft Hij de wereld, dringt haar tot verklaring, eist van haar rekenschap, houdt haar het onrecht voor en overtuigt haar daarvan, zodat zij zich in haar geweten beschaamd voelt, over handelen en zoeken verschrikt wordt en naar de ene of andere kant beslissen moet of zij de levenskring, waartoe zij tot hiertoe behoorde, wil verlaten en in de levensfeer van de gemeente van God wil overgaan, dan of zij in haar toestand wil volharden. In het laatste geval blijft het echter toch niet met haar als vroeger, maar het wordt voortaan erger dan vroeger, zij wordt tot een verklaarde vijandin van God en van Zijn Christus en vindt door haar

vijandschap een smartelijk einde. Het is duidelijk, dat hier bij de wereld in de eerste plaats, evenals reeds in Hoofdst. 15: 18 vv. aan de Jodenwereld moet worden gedacht; bij deze was Christus verschenen en in haar midden had Hij Zijn Messiasambt volbracht, maar zij had zich in ongeloof toegesloten en was nu op het punt Hem buiten het kamp te leiden en uit haar midden uit te roeien, zodat Hij niet meer was (Hebr. 13: 13. Dan. 9: 26). Met het oog hierop verkrijgt dan het woord van de Heere over de straffende werkzaamheid van de Heilige Geest haar verdere bestemming, zoals wij verder nader moeten aanwijzen. Anders is het gesteld met de heidenwereld, in zoverre deze ten eerste niet uit ongelovigen bestaat, maar uit degenen, die nog niet geloven; uit zulke mensen, die tot hiertoe zonder Christus zijn geweest; vreemdelingen van het burgerschap van Israël en vreemdelingen van het verbond van de belofte (Efez. 2: 12). Hier treedt natuurlijk het bestraffen in zijn bijzondere bedoeling, die het ten opzichte van de Joden heeft, op de achtergrond en wordt tot een vermanen of terechtwijzen. Terwijl de Joden reeds tot de hun bekende Christus een valse betrekking hadden ingenomen, waarvan zij als van een strafbaar onrecht overtuigd moeten worden, worden daarentegen de heidenen eerst met Christus bekend gemaakt, tegen een valse verhouding over Hem gewaarschuwd en tot een ware verhouding genodigd. Als nu gezegd wordt: "De Heilige Geest zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel", dan worden hier drie punten aangegeven, waarom de werkzaamheid van de Heilige Geest Zich beweegt, als bestraffende werkzaamheid; zij overtuigt namelijk de Joden-wereld en wijst de heidenwereld terecht. In de grondtekst zijn de drie woorden: Zonde, gerechtigheid, oordeel, zonder artikel, om ze onbepaald en algemeen te laten, terwijl pas de volgende drie verzen nadere verklaring daaromtrent geven. Bij deze nadere verklaring: 1) van zonde, omdat zij in Mij niet geloven; 2) van gerechtigheid, omdat Ik tot Mijn Vader heenga en u zult Mij niet meer zien; 3) van oordeel, omdat de overste van deze wereld geoordeeld is" ontstaat de moeilijke vraag: moeten wij de drie stukken, zonde, gerechtigheid en oordeel op een en hetzelfde gebied, namelijk op dat van de wereld zoeken, zodat, evenals van een zonde van de wereld, ook van een gerechtigheid en een oordeel van de wereld sprake is? Of wordt hier evenals van een drievoudige zaak, ook van een drievoudig gebied gesproken? De zonde behoort tot de wereld, de gerechtigheid tot de Heere Christus, maar het oordeel de vorst van de wereld, de satan? Voor het eerste spreekt dat alle drie begrippen in vs. 8 in gelijke betrekking tot de wereld geplaatst zijn. "De Heilige Geest zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel; " voor het laatste spreekt daarentegen dit, dat in vs. 9 aan de zonde door het "zij" (die tot de wereld behoren) in de zin: "omdat zij in Mij niet geloven", haar gebied, waartoe zij behoort, wordt aangewezen; zo ook in vs, de gerechtigheid door het Ik in de zin: "Omdat Ik tot de Vader heenga; " in vs. 11 het oordeel, in de zin: "omdat de overste van deze wereld geoordeeld is", uitdrukkelijk als het deel van de satan wordt genoemd. De uitleggers, naardat zij voor het een of het ander alternatief beslissen, gaan in twee verschillende klassen van elkaar en bestrijden nu elkaar wederkerig. Hier is echter ook wel het woord van toepassing: "wat God samengevoegd heeft, scheidt de mens niet" en zo geven wij er de voorkeur aan om eensdeels vs. 8 gelijkelijk in de drie stukken op de wereld te laten doelen; aan de andere kant bij vs. 9-11 de veranderde verhouding te erkennen en diensvolgens de zonde bij de wereld, de gerechtigheid bij Christus en het oordeel bij de vorst van deze wereld te zoeken. Het zal ook snel blijken, om welke reden de bedoeling van de drie begrippen in vs. 9-11 een andere moet worden dan zij in vs. 8 geweest is. Bij het eerste begrip, zonde, blijft de bedoeling zeker dezelfde; zowel in vs. 9 als in vs. 8 is de wereld het

gebied, waartoe zij behoort, maar wel treedt in vs. 9 voor het algemene woord "wereld" in vs 8 het "zij" in de plaats, dat iets bepaalds van de wereld daaruit neemt en in het bijzonder op de Joden doelt. Want terwijl bij de heidenen de bestraffende werkzaamheid van de Heilige Geest, die op de zonde doelt, de zonde in algemene zin opvat en van de schandelijkheid van zulke werken van het vleses overtuigt, zoals de apostel die bijvoorbeeld Gal. 5: 19 vv, 1 Kor. 6: 9 vv. optelt (vgl. Hand. 14: 15 vv. ; 17: 22 vv. ; 24: 25), ziet deze straffende werkzaamheid bij de Joden zo goed als geheel af van de algemeen werkelijke zonden, die Johannes de Doper vroeger moest bestraffen. Zij bedoelt integendeel die zonde, die sinds Christus gekomen is en Zijn werk volbracht heeft, volgens Hoofdstuk 15: 22 de hoofdzonde van de Joden is; het ongeloof in deze Jezus van Nazareth, die God tot een Heer en Christus heeft gemaakt, maar die Zijn volk verworpen heeft (vgl. Hand. 2: 22 vv. ; 3: 13 vv. ; 4: 8 vv. ; 5: 30: vv.). Bij het tweede begrip: "gerechtigheid" is duidelijk, dat deze slechts in zoverre op de wereld kan doelen, als zij die niet heeft en zij die daarom moet zoeken. Daarin ligt reeds vanzelf dat de gerechtigheid op een ander gebied gevestigd is dan dat van de wereld en zo wordt in vs. 10 dan haar gebied genoemd. Deze bezit voor Zijn deel de gerechtigheid en nodigt de wereld, die om haar zonden gestraft wordt, tot deelname aan deze Zijn gerechtigheid, terwijl Hij tot de Vader is gegaan en Zijn discipelen Hem voortaan niet meer zien. Door de laatste uitdrukking: "u zult Mij voortaan niet meer zien" omschrijft de Heere het gebied van het geloof, zoals uit de plaatsen Hoofdst 20: 29 1 Petr. 1: 8. 2 Kor. 5: 7 blijkt. Hij noemt de discipelen als degenen, die Hem voortaan niet meer zien, omdat deze, door wier woord de heilige Geest de wereld overtuigt van gerechtigheid, voor hun persoon ook geen andere gerechtigheid hebben dan die van het geloof in de Christus, die ter rechterhand van God verhoogd is, maar zij tevens een vertegenwoordiging van hun volk Israël zijn, dat de vervulling van de in Jer. 23: 6. Dan. 9: 24. Jes. 45: 8 en 25 geschonken beloften niet van een gedroomde toekomst moet verwachten, maar ze moet erkennen als reeds in Hem aanwezig, die weer tot de Vader is gegaan, nadat Hij de goddelijke raad en wil volkomen heeft volbracht. De Heiland doelt hier niet op Zijn lijden en sterven als het middel, waardoor de misdaad verzoend en de eeuwige gerechtigheid aangebracht is, maar integendeel op Zijn heengaan tot de Vader, omdat Hij weer bij de wereld, die de Heilige Geest van gerechtigheid overtuigt, in de eerste plaats de Joden bedoelt. Deze leiden Hem in Zijn kruisiging uit buiten het kamp en roeien Hem uit de theocratische gemeenschap van het volk uit, opdat Hij niet meer bestaan zal (Hebr. 13: 13. Dan. 9: 26), maar juist daardoor maken zij dat kamp tot een, dat door God verlaten is en hun volksgemeenschap tot een rot van Korach, van wier tent moet wijken en buiten het kamp moet gaan, die gered wil zijn (vgl. Hand. 2: 40). Bij het derde begrip: "oordeel" wordt in vs. 8 voor de wereld bedoeld, dat zij, zoals het nu met haar gesteld is, het oordeel verdiend en zich waardig gemaakt heeft, dat echter voor haarzelf en voor haar alleen niet tot uitvoering moet komen; in vs. 11 wordt haar daarentegen diegene voorgesteld, die het oordeel reeds heeft ondervonden en daaraan onherroepelijk is overgegeven. Dat is de overste van de wereld, die zij tot hiertoe heeft gediend. Zij zal nu voortgaan hem te dienen en moedwillig blijven onder de vorst van de duisternis; zo wikkelt zij zich in het oordeel van deze vorst en maakt het oordeel, dat door haarzelf teweeg is gebracht, maar tot hiertoe is teruggehouden, nog veel zwaarder. Onttrekt zij zich echter aan de overste van de wereld en neemt zij in geloof Hem, die tot de Vader is gegaan en de gerechtigheid door Hem verworven, aan, dan wordt zij vervolgens onderdaan van de onzichtbare Koning en komt niet in het oordeel maar is van de dood in het leven overgegaan. Met de wereld, in zoverre daaronder het rijk van de satan, of de

gemeenschap van de onderdanen ervan moet worden verstaan, moet het onvoorwaardelijk dadelijk eindigen; daarop ziet de overtuigende werkzaamheid van de Heilige Geest. Zij, die door Hem op overtuigende manier geleerd, erkennen dat de vorst van deze wereld geoordeeld is en uit de gemeenschap van zijn onderdanen treden, om deelgenoten van Christus' rijk te worden, ontrukken de vorst van deze wereld zijn rijksgebied en wanneer allen dat deden, dan zou die vorst op aarde niemand meer hebben te beheersen en er zou over de mensenwereld in het geheel geen oordeel zijn. Omdat echter zovelen dat niet doen, valt het laatste oordeel over de mensenwereld samen met de volvoering van het oordeel over de vorst van de wereld, dat reeds in beginsel aanwezig is (Openbaring . 20: 9 vv.). De tijd komt dat er nog alleen een poel van het vuur is, die brandt van zwavel en die de satan met allen, die tot hem behoren, in zich sluit, maar is geen wereld meer met een overste daarvan. Tot die tijd zal zeker, volgens Hoofdst. 15: 18 vv. de wereld haar haat betonen aan hen, waardoor de Heilige Geest hen overtuigt van zonde en van gerechtigheid en van oordeel. Hoe onweersprekelijker zij toch van haar zonde overtuigd wordt, des te erger is haar verdriet, hoe beschamender voor haar de gerechtigheid is van hen, die de aan Gods rechterhand verhoogde Mensenzoon rechtvaardig heeft gemaakt, des te meer zijn dezen natuurlijk voor haar een doorn in het oog en hoe pijnlijker het bewustzijn van het oordeel over haar vorst, aan wie ook zij ten deel vallen, hen wordt, des te woedender proberen zij daartegen op te staan. Maar nu is eenmaal de slang de kop vertreden en de ontzaglijke kronkelingen, die zij nog met haar lichaam maakt, zijn geen bewegingen van een krachtig leven, maar stuiptrekkingen van de dood. Zo sluit zich de afdeling, die voor ons ligt, aan het in Hoofdst. 15: 18 vv. gezegde aan en is inleiding tot het slotwoord van de derde rede in Hoofdst. 16: 33 Daaruit kunnen wij opmerken dat ook deze tweede rede nu aan haar einde is gekomen.

c. Vs. 12-33. De derde rede. De discipelen worden eensdeels gewezen op de Pinkstergave van de Heilige Geest, die hen in alle waarheid zal leiden en aan de andere kant op het terugzien als het Pascha zal zijn, dat hen in vergelijking van hun tegenwoordige kennis en kracht een aanzienlijke stap voorwaarts zal brengen. Voelen zij zich nu reeds meteen door hetgeen Hij hen zegt in hun geloof zo gesterkt, dat het hen voorkomt als waren zij daarin ook diep geworteld, zo is daarin toch veel zelfbedrog en reeds de eerstvolgende uren zullen dat duidelijk maken. Maar de vrede van de Heere vergezelt hen in alle angsten van deze wereld en zo zullen zij niet bezwijken, maar meer en meer de overwinning mogen genieten, waarmee Hij de wereld voor hen heeft overwonnnen.

12. Vervolgens sprak Hij tot Zijn discipelen 1) (Hoofdstuk 14: 1): Nog vele dingen, die tot Mijn onderwijzing behoren, heb Ik u te zeggen 2), wanneer Ik nu het mondeling onderricht, dat Ik u hebgegeven, besluit, maar u kunt met uw beperkt begrip (1 Kor. 3: 1) die nu niet dragen 3), daarom houd Ik dit voor het ogenblik terug en breek nu af.

1) De opmerking, dat in vs. 12-15 evenals in vs. 7-11 van de Heilige Geest sprake is, heeft vele uitleggers misleid om te miskennen dat met vs. 11 de afdeling, die met Hoofdst. 15: 18 begon, maar ook de gehele rede van Hoofdstuk 15: 1 afgesloten wordt. Zeker is de laatste van de drie reden van Christus, die met vs. 12 begint, in zoverre met de vorige rede verbonden, dat de werkzaamheid van de Heilige Geest met betrekking tot de wereld hier de inwendig opbouwende werkzaamheid daarvan volgt; dit is echter slechts overbrenging van de een

afdeling tot de andere. Hoezeer daarentegen de werkzaamheid van de Heilige Geest, die in vs. 12-15 geschilderd is, verschilt van die in vs. 7-11, blijkt reeds daaruit dat in Hoofdst. 14 deze beide werkzaamheden van de Heilige Geest voorkomen als lokaal gescheiden, terwijl vs. 7-11 op 14: 15-17 en vs. 12 vv. op 14: 25 vv. terugwijst. Evenals Mozes bij zijn afscheid op Jozua wijst (Deut. 31: 23), zo wijst Jezus hier op de Heilige Geest, die de Zijnen in alle waarheid zal leiden.

2) Er staat niet: "Ik zou hebben", maar: "Ik heb. " Dit geeft te kennen dat Christus het hen om hun zwakheid niet kan zeggen, wat Hij hun later zal zeggen. De Geest van de waarheid, die het hun zal meedelen, zal geven wat Hij van Christus ontvangt (vs. 14) en door hen zal Christus tot de Zijnen spreken. Van welke aard nu is het vele, dat Christus de apostelen nog heeft te zeggen? Uit het woord in Hoofdstuk 15: 15 blijkt, dat in de grote hoofdzaken de openbaring door Christus reeds gegeven, een zekere volledigheid heeft en dat de aanvulling, die de Heilige Geest zal geven, slechts op bijzonderheden betrekking kan hebben. Dat onder het vele de profetie van het lot van de kerk de hoofdplaats inneemt, zegt de uitdrukking: "de toekomende dingen zal Hij u verkondigen" en inderdaad wordt de Openbaring van Johannes, die daarover vooral handelt, (vgl. ook Rom. 11: 11 vv. 1 Kor. 15: 20 vv. 1 Thess. 4: 13-18; 2 Thess. 2: 11-12. 2 Petrus . 2) in Openbaring . 1: 1 aan Christus als haar Schenken toegeschreven, terwijl de Geest, waarin Johannes zich bevond, toen Hij de openbaring ontving, tot dat ontvangen het middel was. Vervolgens is ook bedoeld bijvoorbeeld die openbaring, die Petrus in Hand. 10 over het deelnemen van de heidenen aan het rijk van Christus, ontvangt; vervolgens behoren hiertoe mededelingen over de grote feiten van Christus’ lijden, over Zijn opstanding, Zijn verhoging, die het aanwezig zijn van deze feiten ten grondslag hebben.

3) De Heere verzwijgt voor Zijn discipelen dit vele, omdat zij het nog niet kunnen dragen; de waarheid is een last, zij heeft iets overweldigends. Zij kan niet opeens de zwakke mens worden opgelegd; men moet behoedzaam met haar omgaan; het is, als met de artsenij die, al is zij nog zo heilzaam, doden kan, wanneer zij in massa wordt ingenomen. Er is ook een noodzakelijke economie in de leer van de zaligheid, de pedagogische wijsheid moet werkzaam zijn; eerst moeten de elementen van het geloof begrepen zijn, voordat men tot de hoge artikelen kan opstijgen. De apostelen gaven later ook eerst melk en dan het vaste voedsel.

13. Maar wanneer die andere Trooster gekomen zal zijn, namelijk de Geest van de waarheid, Hij zal u alles leren en u herinneren wat Ik u gezegd heb (Hoofdstuk 14: 26) en u zo in al de waarheid leiden 1), zodat u nog in het volledigbezit komt van hetgeen Ik u vroeger gezegd heb en nu nog te zeggen heb, zowel wat de uitwendige omvang als het inwendig verstaan aangaat a). Want Hij zal van Zichzelf niet spreken zonder Zich gestreng te houden aan hetgeen Hem eenmaal is gegeven, maar wat Hij gehoord zal hebben van de Vader, wiens woord ook Mij reeds was toevertrouwd, opdat Ik het u zou verkondigen (Hoofdstuk 14: 24; 5: 15), dat zal Hij spreken 2), dat zal Hij volledig doen begrijpen en de toekomende dingen, al wat Mij in de staat van de heerlijkheid nog verder tot mededeling aan u zal worden gegeven (Openbaring . 1: 1), zal Hij u verkondigen 3) als degene, door wie Ik met u in bestendige verbintenis blijf (1 Joh. 2: 27).

a)Joh. 12: 49.

Deze woorden hebben de pauselijke doctoren zo verminkt, dat zij zeggen: men moet iets meer hebben dan het Evangelie en de Schrift; daarom moet men ook horen wat de conciliën en de paus zeggen. Hier vragen wij: zou het dan voor de apostelen te zwaar zijn geweest, om te verstaan of te dragen, dat men geen vlees mocht eten en dergelijke wetten? Zij waren er toch volgens Mozes' wet wel aan gewoon om vele dergelijke uitwendige wetten te houden en waren er zo in opgevoed, dat het voor hen wel kinderspel zou zijn geweest. Daarom besluiten wij, als het waar was wat de conciliën leren, dat men kappen moet dragen en maagden blijven, dan zijn de apostelen nooit in de waarheid gekomen, omdat niemand van hen ooit in een klooster is gekomen, noch een van die dwaze wetten gehouden heeft.

De Heere heeft dit woord niet zo bedoeld, alsof Hij niet de gehele waarheid had meegedeeld en de Heilige Geest nieuwe stukken zou leren. Noch dweperij, noch Roomse traditie kan zich op dit woord beroepen, van die laatste Bengel met recht zegt, dat zij het allerminst kan worden gedragen door hen, die de Geest bezitten.

De uitdrukking "al de waarheid" doet zien, dat tijdens de tegenwoordige bedeling geen enkele nieuwe waarheid, tenzij in het woord van de apostelen vervat, aan de kerk geopenbaard zal worden.

2) Er is een geest van de leugen, die de wereld tot ongeloof verblindt en als haar vorst haar beheerst. Van deze heeft de Heere in Hoofdstuk 8: 44 gezegd: "Als hij de leugen spreekt, spreekt hij uit zichzelf. " Hier plaatst Hij nu tegenover deze de Geest van de waarheid, die niets dan waarheid spreken en leren kan en Hij getuigt daarvan: Hij zal niet van Zichzelf spreken.

In dezelfde afhankelijkheid en gebondenheid, die Jezus in Hoofdst. 5: 19; 7: 16 vv. ; 8: 26, 28; 12: 49 vv. van Zichzelf betuigt, beweegt Zich ook de Heilige Geest; want die is niet een Geest van willekeur, maar de Geest van God en kan daarom evenmin de eenheid en het bij elkaar behoren van Vader en Zoon ooit verloochenen, als de Zoon Zijn eenheid met de Vader. Zijn gebondenheid is echter tegelijk vrijheid, omdat de werkzaamheid van de Heilige Geest niet aan een Hem vreemde wet is verbonden, maar alleen aan die, die met Zijn eigen persoon verbonden is en Hij alleen naar Zijn degene natuur handelt, als Hij werkzaam is in volle overeenstemming met de Vader en de Zoon.

Is de Heilige Geest als waarachtig God met de Vader en de Zoon van het begin de Bezitter van alle waarheid en de eeuwig vertrouwde van de goddelijke raadsbesluiten, zo kan Hij ook het toekomstige verkondigen. Reeds in de rede van de apostelen en de Handelingen en hier en daar in de apostolische brieven betoont Hij Zich werkzaam als de Geest van de profetie, maar in de Openbaring, die Johannes ontving, toen Hij in de Geest was, moet Hij Zijn ambt om de gehele toekomst van het rijk van Christus tot aan het einde te verkondigen, volkomen volbrengen.

De uitspraak in Hoofdstuk 14: 26 beschreef de manier, waarop onze evangeliën onder de goddelijke invloed tot stand zijn gekomen; ons vers doet dit ten aanzien van de brieven en de Openbaring. Hier zien wij hoe wij ons de ingeving van de Schrift moeten voorstellen.

Is het zo, dat de Heilige Geest eerst de discipelen in alle waarheid heeft geleid, terwijl zij in die tijd, dat Jezus bij hen was, nog niet alles konden dagen wat Hij hen te zeggen had, dan moest men eindelijk ophouden om bij de berekeningen, bij de uitlegging van de Openbaring van Johannes, over de tijd, waarin de laatste dingen zullen plaatsen, daarom te willen verwerpen, omdat Jezus in Mark. 13: 32 zegt: "Van die dag en dat uur weet niemand, ook niet de Zoon" en in Hand. 1: 7 zegt: "Het komt u niet toe te weten de tijden en gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen hand gesteld heeft. " De tijdsopgaven, die in dat boek worden gevonden, terwijl zij in de evangeliën en brieven geheel ontbreken, behoren duidelijk ook tot de voortgang in de openbaring van hetgeen toekomstig is en niemand heeft recht ze voor overbodig of vóór mystisch en fantastisch te verklaren, integendeel zullen wij in de leer over de laatste dagen en de kerk zolang nog tot geen volkomen juist begrip van het goddelijk raadsbesluit komen als wij nog niet tot een juiste kennis van die opgave zijn gekomen. Het jaar 1882 (= 622 + 1260) zal het uitwijzen.

Als de ongelovigen nog voelen konden, dan moesten zij voelen, dat alleen deze belofte is, haar vervulling het volledigste bewijs is voor de volstrekte waarheid van het Evangelie. Hoe kan het ooit enig mens in de gedachte komen, om na te zijn heengegaan van de aarde, de Geest van God zelfs aan te wijzen, als de voortzetter van zijn arbeid? De beschikking die de Heer hier maakt is een volstrekt Goddelijke beschikking. God alleen beschikt over eeuwen, om ze te doen uitvloeien in de eeuwigheid.

14. Die zal de omhulsels wegnemen, waarmee u nu nog bedekt bent (Jes. 25: 7, vgl. bijv. Hoofdstuk 14: 8 vv.) en Mij in uw ogen verheerlijken. Dan zult u met ontbloot aangezicht (2 Kor. 3: 18) Mijn heerlijkheid aanschouwen en al Mijn woorden en werkenvoortaan in een geheel nieuw licht beschouwen en zo zal Hij, zoals Ik u in Hoofdstuk 14: 26 zei, alles leren en u alles herinneren wat Ik u gezegd heb; want Hij zal het uit het Mijne nemen en zal het u verkondigen door u inwendig daaraan te herinneren en het u te doen verstaan (Hoofdstuk 2: 22; 12: 16).

15. Al wat de Vader heeft is het Mijne en Mij reeds overgegeven, om het u mee te delen (Hoofdstuk 17: 10). Daarom heb Ik in de uitspraak, zo-even door u gehoord (vs. 14), gezegd, dat Hij, de Geest van de waarheid, die u in alle waarheid leidt, het uit het Mijne zal nemen en u verkondigen, zodat u geen geheel nieuwe ontdekkingen van Hem heeft te wachten. Daarin toch bestaat Zijn leren, dat Hij Mijn woord in u levend maakt, het voor u in het juiste licht laat voorkomen, de krachten van de toekomende wereld, die daarin liggen, voor u ontsluit en nog onontwikkelde kiemen ontvouwt.

Hier is een geheimnisvolle verwisseling, als het ware een wedijver van goddelijke ootmoed: de Zoon zoekt niets dan de Vader te verheerlijken (Hoofdstuk 12: 28; 17: 4) en de Geest daarentegen slechts de Zoon te verheerlijken.

De Vader verheerlijkt de Zoon in de hemel, doordat Hij Hem aan de rechterhand van Zijn majesteit verhoogt: de Heilige Geest verheerlijkt Hem op aarde, doordat Hij door het heilig evangelie Hem de troon bereidt in de harten van verloste en bekeerde zondaars. Van Christus, de Gezalfde van God, neemt Hij wat Hij hen moet meedelen, die door Hem Christenen d. i. gezalfden worden. Evenals de Heere in het midden van Zijn gehele prediking het majestueuze: "Ik ben het. " stelt (Hoofdstuk 8: 24), neemt de Heilige Geest Jezus Christus tot het onuitsprekelijk thema van Zijn gehele verkondiging van de zaligheid en terwijl Hij dat doet, verheerlijkt Hij de naam van Jezus als de Heere tot eer van God de Vader en leidt allen, die Zijn verkondiging geloven, in de zalige gemeenschap met de waarachtige God.

Het is de volkomen Heiland, die door de Trooster in de Zijnen woont, de Zoon, die een met de Vader is; daarom kan er geen twijfel zijn of God geeft in de Zoon Zichzelf en niet slechts een gave van God, of uit God, maar alle goddelijk leven, alle krachten en goederen van de eeuwigheid. De gehele volheid van de Godheid heeft zich nu de weg geopend om neer te stromen in menselijke harten en geesten en deze zelfs te vereeuwigen.

Er zijn tijden, waarin al de beloften en leringen van de Bijbel niets baten, tenzij een genadige hand ze ons toedient. Wij zijn dorstig, maar te uitgeput om naar de waterbeek te kruipen. Als een soldaat in de strijd gewond wordt, geeft het hem weinig nut te weten dat er in de hospitalen lieden zijn, die zijn wonden kunnen verbinden en de medicijnen om de smarten, die hij nu lijdt, te verzachten; hij heeft behoefte dat men hem daarheen voert en de hulpmiddelen aanwendt. Zo is het gesteld met onze zielen en om deze behoefte te voorkomen, is er een, namelijk de Geest van de waarheid, die de dingen uit Jezus neemt en ze ons toedient. Denk niet dat Christus zijn genietingen op hemelse plaatsen geplaatst heeft, opdat wij er zelf naar zouden opstijgen; maar hij nadert ons en stort Zijn vrede in onze harten uit. O Christen, als u deze avond onder diepe pijnen gedrukt gaat, uw Vader geeft u geen beloften en laat ze u dan zelf uit het woord halen, als emmers uit een put; maar de belofte, die Hij in het Woord geschreven heeft, zal Hij opnieuw in uw hart schrijven. Hij zal het in Zijn liefde betonen en door Zijn gezegende Geest uw zorgen en moeiten doen verdwijnen. Weet, u treurenden, dat het Gods voorrecht is om elke traan uit het oog van Zijn volk te wissen. De barmhartige Samaritaan zei niet: Hier is wijn en daar is olie voor u; hij schonk werkelijk de olie en de wijn in. Zo geeft Jezus u niet alleen den liefelijken wijn van de belofte, maar Hij houdt de gouden kelk aan uw lippen en stort het levensbloed in uw mond. De arme, zieke, uitgeputte pelgrim krijgt niet slechts kracht om te lopen, maar hij wordt op arendsvleugels gedragen. Heerlijk Evangelie, dat de hulpelozen van alles voorziet, dat tot ons komt, als wij het niet kunnen bereiken, ons genade brengt, voordat wij naar genade zoeken. Hier is evenveel eer in het geven als in de gift. Gelukkige mensen, die de Heilige Geest hebben om Jezus tot hen te brengen.

EVANGELIE OP DE DERDE ZONDAG NA PASEN: JUBlLATE

Vergelijk over de naam van de Zondag de Aanmerkingen bij Ps. 66: 1). Evenals het evangelie van de voorgaande Zondag (Hoofdstuk 10: 12 vv.) gekozen is om aan het paasgejubel een naklank te geven in de herderlijke trouw van de Heere, zo is dit ook aldus met het evangelie, dat voor deze Zondag is gekozen en waarin de Heer de discipelen verkondigt, dat zij Hem

over een kleine tijd zullen terugzien, wel een tijd lang zullen treuren, maar des te grotere vreugde zullen hebben.

Een kleine tijd - dit woord, dat door het gehele evangelie klinkt, 1) stemt tot ernstige weemoed, 2) vermaant tot Christelijke moed, 3) vervult met zalige hoop.

Een kleine tijd: 1) als waarschuwing bij aardse vreugde, 2) als vertroosting bij aards leed, 3) als vermaning bij het aardse beroep.

Van de vreugde en het leed van de Christen: 1) de vreugde van de Christen ontstaat uit het leed, 2) haar vergezelt altijd het leed, 3) maar ten slotte verdwijnt toch alle lijden.

De vreugde, die de Heere aan de Zijnen belooft: 1) een zekere,
2) een grote, 3) een eeuwige vreugde.

De kinderen van God hebben drieërlei geboortedag, waarop leed en vreugde verenigd zijn, 1) de natuurlijke geboortedag; dan wenen zij, maar de betrekkingen verheugen zich, 2) de geestelijke geboortedag, dan wenen zij weer, maar de engelen in de hemel verheugen zich; 3) de hemelse geboortedag, dan gaat het evenmin zonder tranen en wee, maar zeer snel begint het eeuwig gejubel.

16. Een kleine tijd, nog maar weinige uren en u zult Mij niet meer zien en weer een kleine tijd, slechts weinige dagen nadat Ik u verlaten heb en u zult Mij zien, wanneer Ik als de Opgestane u verschijn (Hoofdstuk 20: 20; 14: 19); want Ik ga heen tot de Vader en de weg, waarop dat plaats heeft, gaat door sterven en opstaan, wanneer Ik Mij eerst aan u moet onttrekken, maar Mij daarna ook aan u kan geven.

De Heere spreekt hier het eigenlijke afscheidswoord. Dit is echter met opzet raadselachtig ingekleed, om door het moeilijke van het verstaan, dat het voor de discipelen had door de bijvoeging: "Want Ik ga heen tot de Vader" aanleiding te hebben tot nadere verklaring. Wat nu de zaak aangaat, die Jezus bedoelt, toont het dubbele: "een kleine tijd" (vgl. Jes. 10: 25. Hagg. 2: 7), dat wij moeten denken aan feiten, die tot de naast bijzijnde toekomst behoren. Omdat het eerste niet zien duidelijk betrekking heeft op de dood van Christus, die onmiddellijk nabij was, zal men ook ten opzichte van het tweede moeten blijven bij de gebeurtenis, die onder de gaven, die het meest in aanmerking komen, de naaste was; reeds daarom is de voorkeur te geven aan die opvatting, die aan de opstanding denkt boven die, die van de uitstorting van de Heilige Geest spreekt. Aan de laatste te denken is ook daarom onnatuurlijk, omdat Jezus onmogelijk een gebeurtenis kan bedoelen, waarin de discipelen Hem slechts oneigenlijk zagen, met voorbijgaan van een zodanige, waarin zij Hem in eigenlijke zin zagen en die aan die andere voorafging. Daarbij komt dat met het: "u zult Mij zien", het: "Ik zal u terugzien" in vs. 22 overeenkomt, dat niet kan worden gezegd over de uitstorting van de Heilige Geest. De gedachte is dus deze: neemt het ene "een kleine tijd" het lichamelijk zichtbare weg, dan zal het andere die teruggeven.

17. Sommigen dan uit Zijn discipelen zeiden tot elkaar, toen de Heere een ogenblik bij het zo-even gemelde woord stil hield: Wat is dit, dat Hij tot ons zegt? Wat moet dat woord betekenen: een kleine tijd en u zult Mij niet zien en weer een kleine tijd en u zult Mij zien! en wat is dat anderewoord, dat Hij daarbij voegt: want Ik ga heen tot de Vader? Duidelijk geeft Hij daardoor te kennen, dat Hij van ons heengaat en ons alleen in deze wereld achterlaat.

18. In deze drie zinnen was hen het allerdonkerste wat zij het eerst hadden genoemd. Dat hinderde hen het meest, waarom zij het nogmaals herhaalden. Zij zeiden dan: Wat is dit, dat Hij zegt: Een kleine tijd? Wij weten niet wat Hij zegt.

De discipelen hebben de woorden van de Heere niet misverstaan, zij hebben ze getrouw opgevangen en kunnen ze woordelijk herhalen, maar zij kunnen ze niet begrijpen. Nu overleggen zij met elkaar of niet één de sleutel tot juist verstaan bezit, of zij niet door gemeenschappelijk overleg de oplossing van het raadsel kunnen vinden; zij lossen wat de Heere gezegd heeft in zijn elementaire bestanddelen op en denken gemeenschappelijk na over die raadselachtige rede.

Eerst vraagt de een de ander wat Jezus wel bedoelde, terwijl zij denken dat de oorzaak van het niet verstaan wel een individuele zal zijn. Omdat zij echter op deze weg geen bevredigend antwoord verkrijgen, komen zij tot de slotsom, dat hier een raadsel is, voor de kring van de discipelen volstrekt onoplosbaar. Toch durven zij Christus niet om verklaring vragen, zij schamen zich over hun onwetendheid en vrezen hun Meester pijn te doen als het openbaar wordt, hoe weinig zij nog in Zijn school geleerd hebben.

Zoveel begrijpen zij wel, dat Hij spreekt van een weggaan en van een terugkomen en dat het terugzien dadelijk op het verdwijnen moest volgen; maar hoe is dan daarmee te rijmen, dat Hij tot de Vader gaat, want dan zien zij Hem toch niet? Als Hij gezegd had, dat zij Hem later zouden weerzien, dan zouden zij dat, zo denken zij, beter hebben kunnen verstaan; maar zo is voor hen die onmiddellijk naast elkaar plaatsing van niet zien en terugzien met het "een kleine tijd" volstrekt raadselachtig.

Eerst was het de dood van Jezus, aan welker nabijheid de discipelen niet konden geloven; maar nu die treurige zekerheid hen duidelijker voor ogen staat (vgl. vs. 5), valt het hun nog zwaarder dan vroeger om de gedachte aan een terugkomen van Jezus uit de dood in hun ziel op te nemen. Doden hadden zij zien opstaan door Zijn kracht en op Zijn woord, maar wie zou Hem opwekken, als Hij zelf dood was? Dan bleef hem niets over dan op die dag te wachten, waarop God alle doden zal opwekken (Hoofdstuk 11: 24), daarmee kunnen zij het "een kleine tijd" niet rijmen.

Wanneer voor de verblijden de langste tijd te kort is, wordt voor de lijdenden de kortste tijd te lang; uren breiden zich uit en verlengen zich als dagen, als jaren. "Ach Heere! hoe lang!" roept de bedroefde ziel van de morgen tot de avond; dan kan zij geen woord minder begrijpen, dan het woord: "Een kleine tijd en u zult Mij zien. " Dat verandert echter zodra de ziel Gods bedoeling begrijpt, de welwillende bedoelingen van God bemerkt en meer begint te

denken orver haar eeuwig heil dan over de afwending van tijdelijke droefheid: het is een zalig uur als de mens Gods raad tot zijn zaligheid leert begrijpen.

19. Jezus dan, die hen met opzet een korte tijd aan zichzelf had overgelaten, bekende dat zij Hem wilden vragen en dit alleen uit een zekere vrees niet waagden. Hij kwam hun nog onuitgesproken verlangen naar nadere opheldering jegens het raadselachtig woord vriendelijk tegen en zei tot hen: Vraagt u daarvan onder elkaar, dat Ik te voren gezegd heb: Een kleine tijd en u zult Mij niet zien en weer een kleine tijd en u zult Mij zien? Kunt u vooral dat een kleine tijd niet begrijpen?

Dat het "bekennen" van Jezus hier een erkennen is van Hem, die wist wat in de mens was (Hoofdstuk 2: 25; 6: 61), omdat de discipelen hun mening om Hem te ondervragen op generlei manier uitwendig hadden doen kennen, blijkt uit vs. 30 , waar de discipelen uit het antwoord van Christus op de vraag, die hun was voorgekomen, besluiten dat Hij alles weet.

Hij wil hen juist niet Zijn goddelijke alwetendheid opnieuw bewijzen, maar zij moeten de oude voorkomende liefde en vriendelijkheid nog eens smaken.

De Heere herhaalt de woorden, die hen bevreemden en Johannes schrijft ze hier nog eens: hoe lang moeten wij daarover leren! Wij weten nu wel wat Christus bedoeld heeft met het "een kleine tijd", dat hier zeven keer staat, maar zo vaak de droefheid van de discipelen over het niet zien, zo vaak zich het wenen en treuren in het leven van ons Zijn discipelen, herhaalt, wanneer de Heere Zijn aangezicht voor ons verbergt en ons onze ellende laat voelen, ligt de zucht van de heilige Bernhard in ons hart: "O u kleine, kleine tijd, wat bent u toch lang!

20. Voorwaar, voorwaar Ik zeg u, dat u zult huilen en klagelijk wenen, evenals men om een dode weent (MATTHEUS. 2: 18; 11: 17). Nog heeft u geen begrip van de geweldige afwisseling van smart en vreugde, die u in de eerstvolgende drie dagen zult ondervinden, maar niet af te wenden is de smart en de vreugde zal evenmin uitblijven. U zult grote droefheid hebben, maar de wereld van de vijandige Joden zal zich over het eindelijk gelukte werk, dat zij reeds lang hebben willen volbrengen, verblijden; en u zult, terwijl de wereld zo een tijd lang jubelt en juicht, bedroefd zijn als degenen, aan wie een en alles is ontnomenen wier gehele hoop is vernietigd (MATTHEUS. 9: 15), maar uw droefheid zal slechts een kleine tijd duren en dan tot blijdschap worden (Ps. 30: 6 en 12).

Omdat Hij de gebeurtenissen, die elkaar snel zullen volgen, niet zo duidelijk voor hen schetsen kan, dat zij alles volkomen begrijpen, verplaatst Hij zich in hun gemoedstoestand en begrijpt de tegenovergestelde en plotselinge indrukken, die deze gebeurtenissen bij hen zullen doen ontstaan. De grootste vreugde zal op de grootste smart volgen en deze zal kort zijn, kort als het lijden van de vrouw, die een kind ter wereld brengt. Hij heeft slechts één enkel ogenblik nodig, om tot de Vader te gaan en terug te keren. Dit ogenblik echter is voor hen verschrikkelijk en het is volstrekt nodig dat zij het ondervinden, Hij kan hen ook met de beste wil van deze pijn niet ontslaan; daarna zal hun vreugde onvermengd en hun macht onbeperkt zijn.

De eerste helft van het vers schildert het grote leed, dat hun wacht, in zijn eerste ontzaggelijke vorm, zoals daar tegenover het gejubel van de wereld staat; de tweede helft stelt hetzelfde grote leed voor in zijn diepte, zoals het verandert in gejubel voor henzelf. Het tweede woord: "U zult bedroefd zijn", dient er deels toe om de diepte van hun troosteloosheid te kenschetsen (ziet "het huilen en klagelijk wenen" op de dood van de Heere, het "bedroefd zijn" op het schijnbaar teniet gaan van hun hoop op het te verwachten Godsrijk en Israëls verlossing): maar ook gedeeltelijk om de tweede tegenstelling in te leiden en de mate van hun vreugde aan te geven. Niet alleen zal voor hen de vreugde op de droefheid volgen, maar integendeel daaruit opgroeien; zal de droefheid in vreugde veranderen, dan zal de grondeloze diepte van hun treurigheid de hemelse maat van hun vreugde zijn.

In Esther 9: 22 staat geschreven van de goddeloze, wraakzuchtige vreugde van het geredde Israël, die een zwak voorbeeld voor de betere blijft. Evenzo spreekt de Heere hier van smart, die zal worden verwisseld in vreugde en van leed, dat blijde dagen zal aanbrengen. Hij doet dat misschien niet zonder er op te zinspelen dat voor het valse Israël zijn Purim zal worden omgekeerd, dat het vierde, als het zich verheugde en feestdagen hield, toen het meende van Hem bevrijd te zijn, evenalsof Hij een tweede Haman, een vijand van de Joden geweest zou zijn, die van rechtswege aan het kruis hing. Dat leedvermaak van de aan Christus vijandige Jodenwereld, was de scherpste prikkel bij de droefheid van de discipelen (Ps. 42: 11); niemand zal ze troosten of medelijden hebben met hun leed, maar ieder zal met hen lachen en hen bespotten.

Het behoort tot het kenteken van een goddelijke zin, als u bedroefd maakt wat de wereld verheugt; in uw hart moet het tegendeel zijn van wereldsgezindheid en deze soort van droefheid moet uw diepste droefheid zijn. Hij, wiens droefheid altijd alleen voortkomt uit schade aan zijn persoonlijk of familiebelang, heeft nog geen waar Christelijk hart; de zaak van onze Koning Jezus is van meer gewicht dan onze zaken. Bent u vaak bedroefd, vraag uzelf dan af waaruit uw bekommernissen plegen voort te komen en wanneer altijd uw bijzondere belangen alleen de oorzaak daarvan zijn, schaam u dan, dat uw hart nog zo eng, zo zelfzuchtig is.

21. a)Een vrouw, wanneer zij baart, heeft droefheid; zij moet vele pijnen en angsten doorstaan (Gen. 3: 16), omdat haar uur, waardoor zij volgens Gods beschikking heen moet, gekomen is; maar wanneer zij het kind gebaard heeft, gedenkt zij de benauwdheid niet meer en vergeet de pijn, waarin zij was, om de blijdschap, dat een mens ter wereld geboren is (Gen. 4: 1).

a)Jes. 26: 17.

22. En u dan heeft, zoals een vrouw, die tot de geboorteweeën komt (vgl. Openbaring . 12: 2, 5) nu Mijn uur van sterven aanvangt, wel droefheid, die een bepaalde tijd zal aanhouden; maar Ik zal, wanneer Ik op de derde dag weer ben opgestaan van de dood, u weer zien a) en uw hart zal zich verblijden, omdat u Mij dan voor altijd en in heerlijkheid weer heeft en niemand zal uw blijdschap van u wegnemen, omdat niemand Mij voortaan aan u zal kunnen ontroven (Rom. 6: 9 v.).

a) Joh. 20: 20.

Met een hartelijk welgevallen staat de Heere stil bij de afwisseling van droefheid en vreugde van de Zijnen. Als was het Hemzelf in de nabijheid van Zijn zwaar lijden een troost, spreekt Hij er meer van dan eigenlijk de vraag van de discipelen noodzakelijk schijnt te hebben gemaakt. Hij vergelijkt het kerkje, de kleine vergadering van de Zijnen, met een vrouw; Zichzelf met een kindje, dat door de opstanding in zekere zin wordt geboren en de veertig uren, waarin de Zijnen Hem niet zien, met de droefheid, die gedurende de veertig uren op de Zijnen drukte, met het geboorteuur van een vrouw. Evenals een vrouw, die een zoon baart, smart en droevige angsten ervaart totdat zij haar zoontje heeft, zo voelen de discipelen en de heilige vrouwen smart en angst, totdat hen in de opstanding de Zoon opnieuw geboren, het Kind opnieuw gegeven is, dat de vreugde is van hemel en van aarde (Jes. 9: 6 v.). Evenals de smart van een, die baart, niet een is die in de dood doet wegzinken, maar een die leven geeft en gewoonlijk met angstige haast tot een heerlijk doel voortgaat, zo was de droefheid van de discipelen, hoe zwaar die door hen werd voeld, toch in van de waarheid en volgens het woord van de Heere een, die niet bij de dood zou eindigen - een voorgevoel, een verwachting moest door het woord van de Heere, dat Hij van de barende vrouw sprak, in hen worden opgewekt. En evenals de smart, van een, die baart in vreugde wordt veranderd, zodra zij de blijde aanblik van haar kind heeft, evenals daar plotseling, bijna zonder overgang, smart en vreugde afwisselen, zo zou de angst en vreugde van de discipelen snel, plotseling, op heerlijke manier in vreugde veranderen, zodra zij de Christus, uit de dood opnieuw geboren, weer hadden. De paasvreugde stond met onverwachte kracht uit het graf van de Herrezene op en verzadigde de treurende gemeente van Christus met wellust als met een stroom. Deze blijdschap en paasvreugde heeft van de Heere een belofte, dat zij onvergankelijk en onsterfelijk zou zijn: "Niemand zal uw blijdschap van u wegnemen" zegt Hij. Van de vreugde van de wereld zegt een heilige van God, dat zij lijkt op een licht van was of vet, dat slechts leeft door zichzelf te verteren en eindelijk in damp is opgelost. Hoe waar is dat! Maar zo is de paasvreugde niet; zij verbruikt zichzelf niet en verdampt niet, zij is een blijvende, een voortdurende. De paasvreugde kwam door het weerzien van Jezus en men kon daarom denken, dat zij ook alleen door het zien van Jezus werd onderhouden, dat zij moest ophouden wanneer Christus door Zijn heengaan tot de Vader, d. i. door Zijn hemelvaart, aan de ogen van de Zijnen werd onttrokken. Maar dergelijke gedachte is ten onrechte; de paasvreugde was wel verbonden met het zien van Jezus, omdat in het zien het bewijs lag dat Hij liefde was, maar zij was geen vreugde, die in zien bestond; zij bestond integendeel in de zekerheid van het leven van Christus. Toen de Heere niet meer gezien kon worden, omdat Hij in het graf lag, waren de discipelen bedroefd, want de Heere was dood; maar toen Hij voor hun ogen ten hemel opvoer en een wolk Hem voor hun ogen wegnam, was Hij niet dood, integendeel Hij besteeg de troon van het eeuwige leven. En hoe volkomen Hij leefde, hoe de Vader Hem alle macht had gegeven in hemel en op aarde, hoe Hij, ofschoon onzichtbaar, midden onder hen bleef en werkte, hoe Hij hemel en aarde met Zijn heilige en machtige tegenwoordigheid vervulde, dat ondervonden zij hoe langer hoe meer; Hij leefde - en wat hun werd ontnomen was slechts het zien en dat niet voor altijd, omdat toch heilige engelen dadelijk na Zijn hemelvaart Zijn zichtbare terugkomst predikten. Daarom neemt de hemelvaart van de Heere de paasvreugde volstrekt niet weg; de vreugde bleef en wel te sterker, levendiger en ijveriger, omdat men de zichtbare tegenwoordigheid van de Heere te wachten had en nu het gehele leven van de

discipelen en van alle Zijn heilige een feestelijke voorbereiding was voor de dag van Zijn zichtbare terugkomst. Vol van de zekerheid van Zijn leven, vol verlangen om Hem weer te zien, vol van zalige verwachting zijn de discipelen geworden door de hemelvaart en het heengaan van de Heere.

23. En in die dag, waarmee een geheel nieuwe tijd voor u begint, waarin u boven het nederige standpunt, tot hiertoe door u ingenomen, verheven zult zijn, zult u Mij niets vragen op de manier van nog onmondigen en onverstandigen, zoals u dat vroeger vaker heeft gedaan (vs. 17 vv. Hoofdstuk 14: 5, 8, 22). Evenals Mijn wezen en leven, zo zal ook het uwe in zijn doel en streven, u in een nieuw, helder licht voorkomen.

De toestand waarin u dan, nadat de Heilige Geest u in de gehele waarheid zal hebben in geleid, gekomen zult zijn staat in verhouding tot de tegenwoordige, als die van de rijpe, bedachtzame, mannelijke leeftijd tot die van de kindsheid, waarin naar alles wordt gevraagd, omdat het middenpunt en de samenhang van het geheel door het kind niet gekend wordt.

De opstanding van Christus is in zo sterke zin de oplossing van alle raadsels en duisterheden, waarvoor nu nog en in de eerstvolgende tijd de discipelen gedrukt worden, dat van die dag, waarop zij die leerden begrijpen, wel kan worden gezegd, dat die aan hun vragen een einde heeft gemaakt: er zal ook bezwaarlijk een vraag zijn, waarop de opstanding van Jezus, juist begrepen, ook in al haar gevolgtrekkingen, niet reeds het antwoord zou zijn; zij is toch niet alleen de eerste openbaring en verschijning, maar ook het onderpand van elke overwinning van Jezus; ook is in haar reeds de sleutel van alle kennis van Zijn persoon en van Zijn werk gegeven.

EVANGELIE OP DE VIJFDE ZONDAG NA PASEN, ROGATE OF VOCEM JUCUNDITATIS

De tweede van de beide namen, die de zondag draagt, heeft zijn grond in de introitus, die uit Jer. 48: 20 genomen is), de eerste in de inhoud van het Evangelie, dat nu volgt en wel in het bijzonder in de vermaning: Rogate: d. i. bidt. In oude tijden begonnen op deze zondag de plechtige optochten op de akkers en velden, waarbij men God om goed weer en een gezegende oogst bad; dergelijke optochten worden nog heden in de Katholieke kerk gehouden. In de Evangelische kerk is in de plaats van deze een voorbede bij de godsdienst gekomen, die iedere zondag wordt herhaald tot het algemene dankfeest voor de oogst. De bede om goed weer en voorspoedige groei op het veld staat echter slechts op de tweede plaats, de gemeente van Christus heeft meer belang bij een ander akkerwerk (1 Kor. 3: 9), maar aan dit stromen de krachten van de toekomende wereld slechts dan toe, als de sluizen door onafgebroken bidden worden opengehouden.

De aard en zegen van het ware Evangelische gebed: 1) het stijgt op in Jezus naam, dat is zijn aard; 2) en komt terug in de naam van God, dat is zijn zegen.

Juist bidden is een kunst: 1) een grote, 2) een moeilijke, 3) een zegenrijke, 4) een eervolle kunst.

Bidt: 1) de Vader; 2) om alles; 3) in de naam van Jezus; 4) zo zal het u gegeven, 5) en uw vreugde zal volkomen worden.

Wat betekent het: in Jezus naam bidden? bidden 1) volgens Zijn opdracht; 2) in Zijn plaats, 3) volgens Zijn wil.

Hoe door het gebed in Jezus' naam onze vreugde volkomen wordt: zij wordt 1) een vast gegrondveste, 2) een juist gelouterde,
3) een steeds aangroeiende vreugde.

Als Rogate-Zondag is deze vijfde zondag na Pasen reeds een rustdag voor Pinksteren; volgens de tweede naam, terwijl de vox jucunditatis, die moet worden uitgesproken, tot haar inhoud heeft: "de Heere heeft Zijn knecht Jakob verlost", is het de dag van de voorbereiding tot hemelvaart en komt nu daarvoor voornamelijk het woord in vs. 28 in aanmerking. Die betekenis heeft dit woord volgens beide delen van Zijn inhoud a) met betrekking tot Jezus zelf b) met betrekking tot ons?

23. a)Voorwaar, voorwaar Ik zeg u: b) niet alleen uw kenvermogen zal van die dag (vs. 22 v.) geheel anders zijn dan vroeger, maar ook uw macht zal door de nieuwe betrekking, waarin u tot de Vader treedt, een zodanige worden, zoals Ik reeds in Hoofdst. 14: 12 v. zei en daar ook reeds te kennen gaf, opwelke manier een onbeperkte macht in uw ambt en beroep u terzijde zou staan. Al wat u namelijk de Vader zult bidden in Mijn naam, wat het ook is, dat zal Hij u geven. (Hoofdstuk 15: 7 en 16).

a)Jer. 29: 12. MATTHEUS. 7: 7; 21: 22. Mark. 11: 24. Luk. 11: 9. Jak. 1: 5. 1 Joh. 3: 22; 5: 14.

Met een dubbel "voorwaar" bekrachtigt en verzegelt de Heere Zijn belofte; Hij stelt er Zijn gehele Ik, Zijn gehele persoon voor, dat Hij de waarheid spreekt. Tweeërlei volgt uit dit dubbele "voorwaar": dat, Wat de Heere zegt en belooft, moet iets zeer groots en rijk in betekenis zijn en aan de andere kant moet het de mens zwaar vallen, met het gehele hart te geloven dat het is, zoals het geschreven staat. Het gebod is een ladder naar de hemel. Schoon zegt daarom Augustinus: ascendit precatio, descendit der miseratio (de bede stijgt op, Gods ontferming of verhoring daalt neer) - het ene "voorwaar" moet deze ladder boven in de hemel en het andere "voorwaar" hier beneden op aarde vestigen.

De bedoeling van de Heere met de woorden: "Al wat u de Vader zult bidden in Mijn naam, zal Hij U geven", kan door een gelijkenis worden duidelijk gemaakt. Een rijk erfgenaam geeft u een schuldbekentenis met zijn naam onderschreven, die u van zijn vader kunt afhalen; zonder de bekentenis zou u niets ontvangen, want de vader van de erfgenaam kent uw naam niet; maar omdat Hij de naam van zijn zoon daar geschreven ziet staan, geeft hij u, wat deze u heeft gezegd, dat u zou moeten worden gegeven. Zo heeft de Heere Jezus aan de Zijnen een gebedswissel op de liefde van de Vader ter hand gesteld, die zij Hem moeten aanbieden - een wit blad (charta blanca), zegt Spener, met Zijn naam ondertekend, terwijl wij de bovenste ruimte met onze beden mogen aanvullen. De Vader zal om de naam van Zijn lieve Zoon de

gehele som van ons gebed honoreren, want al wat wij bidden in Jezus' naam zal de Vader ons geven.

Niemand moet denken dat, als men maar bij zijn bidden voegt: ik bid dat in Jezus' naam, het dan in orde is, dat zou slechts een woord, een werk van de lippen zijn; hoe zou daaraan gevolg kunnen worden gegeven? Als een bekende van uw zoon die zich in de vreemde bevindt, tot u kwam en u vroeg om hem iets te lenen als in de naam van uw zoon, maar u wordt later gewaar dat uw zoon hem niet had gezonden, dat het jongste mens slechts op eigen hand de naam van uw zoons in die zaak had ingetrokken, opdat u te gewilliger zou zijn, dan zou u dat zeker niet welgevallig zijn. Als daarentegen de biddende u een zegel en handschrift van uw enige lieve zoon kon tonen en uw zoon schreef u, dat deze mens hem dierbaar was geworden als een broeder en dat, als u hem honderd guldens leende, het uw zoon even veel blijdschap zou geven, alsof u ze hem had gezonden, dan zoudt u zeker, als het u mogelijk was, hem de honderd gulden ter hand stellen. Door dat voorbeeld kunnen wij ons op de eenvoudigste manier duidelijk maken wat het zegt om de Vader in Jezus' naam te bidden. Die beden kunnen wij in Jezus' naam voor God brengen, waartoe wij brief en zegel van de Heere Jezus hebben ontvangen; daarom die, die niet op onze eigen wensen rusten, maar door de Geest van de Heere Jezus ons in hart en mond zijn gegeven. Die dus het geluk wil verkrijgen, dat al zijn beden nauwkeurig worden vervuld, die moet vlijtig en innig met de Geest van Jezus omgaan, zodat deze hem heden en morgen en alle dagen kan leren, waarom hij nu moet bidden. In Hoofdstuk 15: 7 zegt de Heere: "Als u in Mij blijft en Mijn woorden in u blijven, zo wat u wilt, zult u begeren en het zal u geschieden. " Daar horen wij ook dat Jezus' woord en Geest hem, die een rank aan Hem geworden is, onder hun tucht houden, zodat hij geen inwendige vrijheid meer heeft om onnadenkend om alles te bidden, maar er een gevoel van krijgt, wat met Jezus' wil overeenkomt en wat niet. Men kan van bevestigde Christenen horen, dat zij soms, bij hetgeen hun natuurlijke mens begeerlijk voorkomt, toch geen inwendige vrijheid kunnen verkrijgen om het te vragen, of bij iets, dat hen zeer zwaar is om te dragen, geen vrijmoedigheid om het af te bidden; dat is een bewijs dat hun bidden onder de leidingen van de Geest van Jezus staat. Als u dan de inwendige zekerheid ontbreekt, dat uw wens uit de Geest van Jezus komt, dan mag u die wel steeds voor uw Vader brengen, maar niet zo, alsof die moest worden vervuld; alleen zo, dat uw Vader doen mag, wat Hem, de alleen wijze God, welgevallig is. En wat Hij vervolgens doet, dat zij u goed, al was het ook voor uw natuurlijke mens nog zo smartelijk. Ook de apostelen zijn niet al hun beden nauwkeurig vervuld; het drie malen bidden, waarvan Paulus in 2 Kor. 12: 7 vv. spreekt, bleef onvervuld; daarentegen werd hem iets beters gegeven, iets, dat met hem tegelijk voor alle lezers van zijn brieven een zegen is, namelijk de les: "Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. " Ook de bede, die hem volgens Rom. 15: 30 vv. zozeer ter harte ging, werd niet vervuld, zoals hij het gewild had; want twee jaren moest hij in Judea gevangen zijn en slechts als gevangene mocht hij naar Rome komen; toch had zijn prediking te Rome een rijke zegen (vgl. Filippenzen . 1: 12).

24. Tot nog toe hing zo menig deksel over uw oog, zodat u Mijn heerlijkheid niet van alle kanten en duidelijk opmerkte. Nog hield menige band uw hart gevangen, zodat uzich aan Mij en Mijn zaak niet onverdeeld kon overgeven. Hoewel u vaak gebeden heeft (Luk. 11: 1), heeft u toch nog niet gebeden in Mijn naam. U heeft u meer gewend tot de God van Abraham,

Izaak en Jakob, dan tot de Vader van uw Heer en Heiland Jezus Christus. U heeft bij uw bidden meer uw eigen gedachten en bedoelingen gevolgd, dan dat u een van zin en hart met Mij de goddelijke genadetroon zou zijn genaderd; u ontbreekt nog de juiste ervaring van de gehele omvang van de kracht en van de bijzondere zegen van zulk bidden als Ik het bedoel, hoewel iets van de kracht van Mijn naam u zeker reeds bekend is geworden (vgl. MATTHEUS. 17: 4 vv. Luk. 10: 17 vv). Bidt dan van de tijd aan, dat u het begrijpt wie uw Heer en Meester is en hoe nabij u door Hem tot God bent gebracht, op de manier, die Ik u zo-even te kennen gaf en u zult ontvangen wat u bidt (MATTHEUS. 7: 7 v.), opdat uw blijdschap vervuld, volkomen is (Hoofdstuk 15: 11. Hand. 1: 24 vv. ; 2: 1 vv. ; 4: 24).

Om te verstaan wat bidden in Jezus' naam zeggen wil, willen wij de uitdrukking: "in de naam van een ander iets dan" duidelijk proberen te maken. Die iets doet in de naam van een tweede, doet het niet alleen volgens diens opdracht, : hoewel ook dat zonder twijfel zo moet zijn, maar hij doet het ook voor hem, in zijn plaats, als zijn plaatsbekleder. De gezanten van de Koning bevelen ons iets in de naam van de Koning, dat wil zeggen, zij bevelen ons zo, dat wij hun bevelen als van de bevelen van de Koning moeten aannemen, dat wij niet hen, maar de Koning eren of beledigen, naardat wij gehoorzamen of tegenstreven. Juist zo is het nu met de uitdrukking: "In de naam van een andere bidden. " Wij willen ons eens voorstellen, dat een Israëliet het recht had om in de naam van de Hogepriester in het allerheilige te gaan en voor zijn broeders te bidden - hoe zou dat anders hebben geheten dan: de Israëliet, die in de naam van de Hogepriester mag binnentreden, is tijdens zijn intreden door Hem, die in het allerheilige woonde, de hogepriester gelijk geacht? Als hij bidt, dan is zijn gebed een hogepriesterlijk gebed. Hieruit besluit nu ieder jegens het gebed in Jezus naam. Als de Heere Zijn discipelen toelaat om in Zijn naam te bidden, legt Hij op hen al Zijn waardigheid, Zijn verdienste, Zijn heerlijkheid; Hij bekleedt ze met Zijn hogepriesterlijk sieraad en geeft hen de verzekering, dat de Vader in de hemel ze zal aanzien, alsof Hij zelf, de ware, eeuwige Hogepriester, de Zoon van God en van de mensen kwam en ook hun gebeden zal aanmerken als enkel gebeden van Zijn eigen mond, als van de hogepriester. In Jezus' waardigheid voor God te mogen treden, door Hem als Jezus te worden ontvangen, het opmerken van Zijn oren, de neiging van Zijn hart, de kracht van Zijn handen te bezitten, evenals de biddende Jezus, wat een waardigheid, wat een heerlijkheid is dat! Zal nu deze grote eer en waardigheid, om in Jezus naam te mogen bidden, iedere mens zonder onderscheid toekomen? Zeker niet! Iedereen zal het zich ook niet mogen aanmatigen, of hij zal door God worden gestraft. Men kan nu in Jezus' naam voor God verschijnen; het kleed, waarin men voor God moet verschijnen, is geweven; maar weinigen verschijnen daarin, weinigen kunnen het ook, weinigen mogen het. Het is daarom van de moeite waard om te vragen: wie kan in Jezus' naam bidden? Zoeken wij op deze vraag het antwoord in onze tekst, dan vinden wij, dat de Heere van het gebed in Zijn naam niet tot alle mensen spreekt. Het is geen rede, onder de menigte van het volks gehouden en tot het volk gericht, maar het woord, dat wij lezen, wordt gesproken tot de discipelen, die Hij ook elders door vele zaken van het volk onderscheidt. Zijn discipelen hebben dus alleen van Hem het recht ontvangen, om in Zijn naam te bidden en hij, die geen discipel is, mag het niet wagen, zo min als iemand, wie ook, behalve hij alleen, aan wie het is opgedragen en toegestaan, in de naam van zijn naaste te handelen. De discipelen van Jezus bidden in Jezus' naam en ook deze niet eerder dan na Zijn heengaan, nadat zij Zijn dood, Zijn opstanding, Zijn hemelvaart hebben leren kennen. Eerst dan is het

onderwijs van Jezus tot het hoofdstuk van het volle geloof voortgegaan, dat de discipelen van Jezus bekwaam maakt om het geweven priesterlijk gewaad van Christus' verdiensten aan te grijpen en aan te trekken, waarin men alleen voor God mag verschijnen, om in Jezus' naam te bidden. Alleen hij, die kerkelijk met een levend geloof rust op de verdiensten van Christus, voor wie het tot onomstotelijke zekerheid en tot vertrouwen is geworden, dat Christus in Zijn plaats zonde, dood en duivel heeft overwonnen, leven en genade aan het licht heeft gebracht; alleen hij, die in heilige geest voor de gehele wereld kan betuigen, dat hij door Christus met God verzoend is, dat Christus eeuwig heerst en leeft en hij met Christus, een medeërfgenaam is van de eeuwige goederen en een geopende toegang tot de Vader heeft, alleen hij is in staat in Jezus' naam te bidden. De valse, de ingebeelde discipel moet daarentegen van de dienst aan het eeuwige altaar van Jezus worden afgewezen. Hij, die zonder redelijk, waarachtig geloof in Jezus' naam zou wagen te bidden, zou tot antwoord een stem uit het allerheilige kunnen vernemen als deze: "Ga weg van Mij, vervloekten! Ik heb u nooit gekend. " De Vader zou Zijn Zoon door vals beroepen op Zijn Zoon gelasterd, de Zoon de Vader gehoond en Zijn bloed misbruikt kunnen achten, de Geest van de genade over die ontzaglijke leugen kunnen bedroefd en ontzet worden. Vermeet u daarom niet zonder geloof in Jezus' naam te bidden. Gelooft u echter, bid en u zult daarvan zalige ervaringen verkrijgen. De vreugde van zo'n bidder zal hier beneden reeds zo volkomen worden, als het in dit armzalige leven mogelijk is; zij zal volkomen worden door verhoring. Heeft u nooit gebeden en de verhoring gezien? Ware deze uren niet uw zaligste op aarde? Vanwaar komt het toch, dat deze uren zo zalig zijn? Er ligt een geheim daarachter en Ik zou ook niet voor de gehele wereld het hemelse tot het stof kunnen of willen neertrekken; maar iets waars kan er toch van worden gezegd. De mens wandelt op aarde als in een donker dal en onder al zijn bestrijdingen is er geen, die dieper in de ziel zou grijpen en pijnlijker zijn dan de twijfel aan een onzichtbare wereld, aan een rijk van de geesten en van God, aan een toekomst. De edele ziel wenst niets vuriger dan zeer krachtig overtuigd te worden, dat het toekomstige, dat het onzichtbare rijk van God meer dan een naam is. Zelfs met beschaming deze overtuiging te verkrijgen, is zalige vreugde (Hoofdstuk 20: 28). Nu wordt de overtuiging van een onzichtbare God en van Zijn rijk door niets meer bevestigd dan door gebedsverhoring. Wanneer ik toch bid en mijn bede vindt verhoring; wanneer mij openlijk en zichtbaar wordt vergolden, wat ik in het verborgen spreek tot de onzichtbaar Alomtegenwoordige en wanneer mijn wensen zich uitstrekken tot zaken en omstandigheden, over welke en jegens welke noch ik noch enig mens macht kan uitoefenen, is het daar niet, alsof daar werd gezegd, alsof de juichtoon uit het diepst van de ziel werd gehoord: "Ja, er is een oor, een oog, een hart, een God in de hemel en deze God let op mij. Ik ben door Hem verstaan en met Hem in verbintenis. Ik heb met mijn God een geheime omgang, die niemand weet: het is mijn gebed en Zijn verhoring. In deze gedachten ligt een vrede, een vreugde, die men voor alle schatten van de wereld niet overgeeft; het is de vreugde, dat men een vaderland en een eeuwig leven heeft gevonden.

25. Op uw vraag (vs. 17 v.) over hetgeen onmiddellijk voor de deur stond, heb Ik (vs. 20) gesproken over een snelle afwisseling van droefheid en vreugde, van niet begrijpen en begrijpen, van niet bidden in Mijn naam en van bidden, terwijl een toekomst van volkomen vreugde daaruit zou worden geboren. Deze dingenheb Ik door gelijkenissen tot u gesproken 1). Hoe duidelijk Ik u ook de zaak heb voorgesteld en hoe nauwkeurig Ik die toekomst heb aangeduid, zijn toch al Mijn woorden voor u als raadsels geweest en hebben slechts tot

nieuwe vragen aanleiding gegeven, omdat u Mij niet begrijpt. Wilde Ik nogmaals uw vragen beantwoorden, dan zouden Mijn woorden weer slechts spreekwoorden of onbegrijpelijke reden voor u zijn, omdat het nu nog voor u een tijd is, waarin u alles slechts door een spiegel ziet en als duistere woorden verneemt, waarbij nog veel moet worden geraden (1 Kor. 13: 12). Maar het uur komt, als het eerste een kleine tijd in vs. 16 door het tweede een kleine tijd zal zijn afgelost, het uur dat Ik niet meer door gelijkenissen tot u spreken zal, maar u vrij uit van de Vader zal verkondigen, 2) welke Zijn gedachten en raadsbesluiten zijn. Die tijd is nu nabij, waarop Ik nu nogslechts in beeldspraak u kan wijzen (vs. 21 v. vgl. Hoofdstuk 11: 11-15), terwijl u daarna als van aangezicht tot aangezicht zult zien (Luk. 24: 25 vv. , 45 vv.).

1) Waarom begrijpen wij nu zo gemakkelijk, wat de discipelen toen zo weinig begrepen? Omdat intussen de feiten hebben plaats gehad, die op Jezus' woorden de commentaar vormen, de feiten van opstanding, hemelvaart en uitstorting van de Geest.

2) De tegenstelling is hier overal die tussen de periode voor en na de opstanding; tot de laatste behoort zeker de uitstorting van de Heilige Geest (Hoofdstuk 20: 22. Hand. 1: 5 en 8), die aan de laatste verschijning van de Opgestanen nauw verbonden is en onmiddellijk gevolg is van Christus' verhoging. De grens tussen de twee perioden ligt dus niet, zoals vele uitleggers aannemen, op het Pinkster-, maar op het Paasfeest.

26. Op die dag zult u, zoals Ik u reeds (vs. 23) zei, Mij niets vragen; u zult Mij vanzelf begrijpen. U zult dan, zonder dat Ik het u eerst moet leren, in Mijn naam bidden, als één met Mijn persoon, u dan volkomen duidelijk en vertrouwd. U zult dan de juiste gebeden de Vader voorleggen, terwijl u tot hiertoe vaak genoeg verkeerde gebeden op het hart heeft gehad en daarentegen de heilzame heeft verzuimd, zodat Ik bestendig weer in uw betrekking tot God moest ingrijpen, om de juisteverhouding te herstellen (MATTHEUS. 20: 20 vv. Luk. 22: 31 vv.). En, Ik zeg u niet, wanneer u dan op deze manier met bidden, door Mijn Geest u geleerd, voor Gods aangezicht treedt, dat Ik de Vader voor u bidden zal, opdat Hij Mij uw bede geeft, zodat zij pas door Mij u ten deel werd, alsof Hij met u onmiddellijk niets te doen had.

27. Want de Vader zelf heeft u lief, niet minder dan Ik, omdat u Mij liefgehad heeft en heeft ten minste dat geloofd, dat Ik van God, van het zijn bij Hem ben uitgegaan en zo Zijn eengeboren Zoon ben (Hoofdstuk 1: 1 vv.) waaruit zich dan ook snel de nadere kennis zal ontwikkelen, dat, als Ik heenga, Ik tot de Vader heenga.

Dat zij Hem tot hiertoe liefde en trouw betoond hebben (Luk. 22: 28 vv.) maakt hen bekwaam om nu na Zijn heengaan de Heilige Geest te ontvangen en schenkt hen de liefde van de Vader. De liefde wordt eerst genoemd, het geloof vervolgens in de tweede plaats; want met de trek van de liefde tot de Heere begon hun aansluiting aan Hem, die door het geloof steeds inniger en vaster werd.

Wanneer nu de Heere tot de discipelen zegt: "Ik zeg u niet, dat Ik de Vader voor u zal bidden", dan is daarin geen tegenspraak met het woord in Hoofdstuk 14: 16 en ander getuigenissen van het Nieuwe Testament (1 Joh. 2: 1. Rom. 8: 34. Vóór Pinksteren bidt Jezus voor de discipelen, om hun de Heilige Geest te kunnen zenden; na Pinksteren bidden zij zelf

in Zijn naam en wel in die mate, als de Pinkstergenade in hen werkzaam geworden is; en daar Hij van die tijd af in hen bidt, heeft Hij niet meer nodig voor hen te bidden. De onvoorwaardelijke noodzakelijkheid van Zijn voorspraak zou toch bewijzen dat er nog een scheidsmuur tussen hen en de Vader stond, terwijl toch hun kindschap tot stand is gebracht. Is deze aanwezig, dan is het niet aldus, dat slechts de Vader Hem lief zou hebben en Hij ons, terwijl de Vader ons niet direct zou liefhebben, maar zo, dat, terwijl wij de Zoon liefhebben en in Hem geloven, wij nu ook zo in de Zoon zijn opgenomen, dat de stralen van de liefde van de Vader tot de Zoon in de Zoon ook op ons neerdalen. Maar slechts in zoverre zij in deze staat van gemeenschap met Christus blijven, hebben de gelovigen Zijn onmiddellijke voorspraak niet nodig en ondervinden zij, dat de Vader zelf hen liefheeft en Zich aan hen meedeelt. Zij zijn echter niet altijd daarin, zij verliezen zelfs vaker de troost van het ware geloof, want ook de Christen heeft nog zowel als zijn betere, zo ook zijn slechtere uren. Dan moet weer de voorspraak van Christus, waarover Johannes in 1 Joh. 2: 1 vv. schrijft, tussenbeide treden. Door de steeds weer vernieuwde werkzaamheid van Zijn verzoening moet de Heere de verstoringen in onze betrekking tot God, die onze schuld teweeg heeft gebracht, wegnemen en die bemiddeling plaats laten hebben, die de herstelling van het onmiddellijk verkeer ten doel heeft; pas wanneer de verzoening zich ontwikkelt in de heiligmaking, wordt dat onmiddellijke vast en volmaakt. "Telkens als wij door te zondigen aan de armen van de liefde van de Vader ontvallen, grijpt de voorbede van Christus naar ons, om ons weer op de schoot van de Vader te heffen en evenals wij de dagelijkse vrijspraak nodig hebben, zo ook de dagelijkse voorbede van Christus tot herstelling van ons kindschap. "

28. In Hoofdstuk 5-12 heb Ik de Joden de leer jegens Mijn persoon in haar eerste deel voorgedragen zonder bij hen geloof te vinden, het tweede deel heb Ik van Hoofdstuk 13 aan u, die dit eerste getuigenis gelovig heeft aangenomen, in engere kring meegedeeld. Die leer wil Ik u in het kort herhalen: Ik ben van de Vader, bij wie Ik van eeuwigheid was, uitgegaan en ben in de wereld gekomen; weer verlaat Ik nu door dood, opstanding en hemelvaart de wereld en ga heen tot de Vader, om weer in heerlijkheid bij Hem te zijn (Hoofdstuk 13: 3; 17: 4 v.). Nu zult u ook nog dit tweede ervaren en met een gelovig hart aannemen en daarmee zal alles, wat u tot hiertoe nog een raadsel is, helder en duidelijk door u worden begrepen.

De leerlingen konden niet begrijpen dat Jezus de wereld zou verlaten, waar Hij naar hun mening Zijn rijk moest stichten. Evenmin konden zij zich een heldere voorstelling van de plaats vormen, waarheen Hij Zich begaf. Jezus begint met hetgeen hen enigszins duidelijk is en verklaart hun daarna hetgeen zij nog in het geheel niet begrijpen. Zij hebben geloofd en begrepen dat Zijn oorsprong Goddelijk is, dat Hij vóór Zijn menswording in de schoot van de Vader was en dus werkelijk bestond, dat de wereld daarom niet Zijn blijvende woonplaats is, dat Hij haar slechts doortrekt; want Zijn komst heeft geen ander doel dan er een werk te verrichten. Wat is nu natuurlijker dan dat Hij na het volbrengen van dit werk de wereld verlaat, waarin Hij niet dan tijdelijk vertoeft en tot God, Zijn eigenlijke geboorteplaats, terugkeert? De hemelvaart wordt door de menswording verklaard en Zijn goddelijke toekomst berust op Zijn goddelijk verleden. De vier leden van dit vers zijn onderling evenredig en werpen een onverwacht licht op de geschiedenis van Jezus en Zijn voornaamste lotgevallen: ontbloting, menswording, dood, hemelvaart. De apostelen begrijpen nu waarom Hij heengaat,

Hij vertrekt, omdat Hij gekomen is en waar Hij heengaat: tot God, want van God is Hij gekomen.

De Heere geeft tot besluit van Zijn rede een overzicht over de gehele loop en verdeelt die in vier stappen: twee zijn voorbij: Ik ben uitgegaan van de Vader en in de wereld gekomen; met de eerste bedoelt Hij Zijn scheiden van de hemel, met de tweede Zijn geboorte en het gehele werk, dat Hij daarna op aarde heeft gedaan (Gal. 4: 4); twee stappen wachten Hem nu - het verlaten van de wereld en de dood en het heengaan tot de Vader in opstanding en hemelvaart.

Jezus verliet de wereld op het ogenblik van Zijn dood, door de opstanding keerde Hij niet in deze terug; het aanzijn van de Opgestane behoorde tot een andere wereld en Zijn verschijningen breken slechts voor een ogenblik de grenzen door, die gewoonlijk de beide levenssferen van elkaar scheiden.

29. Zijn discipelen waren aan de ene kant verwonderd over de blik in het hart, waarmee Jezus, zowel in vs. 19 hun wens had opgemerkt, om Hem te vragen, alsook bij het woord aan het begin van vs. 25 in het boek van hun binnenste las, hoe Zijn woorden henvoorkwamen; aan de andere kant waren zij overmeesterd door de verheven majesteit, die uit het slotwoord vs. 28 hun tegenstraalde, zij zeiden dan tot Hem: Zie, nu Gij zo eenvoudig en duidelijk heeft uitgesproken hoe uw weg loopt van de Vader, door de wereld heen, tot de Vader terug, spreekt Gij vrij uit en vertelt geen gelijkenis, zodat de tijd, door U, in vs. 25 geprofeteerd, in de grond reeds nu voor ons aanwezig is.

30. Maar ook de dag, waarvann Gij in vs. 23 sprak, is zeker reeds nabij. Nu Gij op hetgeen wij in het hart begeerden te weten, op ons voorkomende manier heeft geantwoord, zonder dat wij daarover een bede hebben laten horen, weten wij wat wij vroeger ook reeds vaak hebben ervaren (Hoofdstuk 1: 48 v.), maar niet op zo’n treffende en duidelijke manier als nu a) n. l. dat Gij alle dingen weet en Gij heeft het niet nodig dat iemand het U vraagt (vgl. Hoofdstuk 2: 25). Hierom, door dit feit volkomen overtuigd, geloven wij, als wij het niet reeds vroeger, zoals Gij zelf van ons erkend heeft (vs. 27) geloofd hadden, dat Gij van God uitgegaan bent.

a)Joh. 21: 17.

De goede discipelen menen, dat zij het al zeer goed begrepen wat het was, dat Christus van de Vader was gekomen en tot de Vader ging; maar dat doen zij als goede, vrome kinderen van Christus, zij zeggen het uit liefde tot Hem, dat zij het wel begrepen. Zo spreken eenvoudige mensen soms onder elkaar. Ja of nee en de een valt de anderen bij en zegt, dat het zo is en dat hij het begrijpt, terwijl het er nog ver af is; toch heeft dat in eenvoudigheid zonder huichelarij plaats.

Dat zij zeggen dat de meester nu vrij uit en niet in gelijkenissen spreekt, daarin gaan zij zeker te ver, maar zij getuigen niettemin uit grond van het hart hoe het hen te moede is en wat wij als het ware ook nu nog ondervinden. Immers wie slechts een beetje van het Evangelie heeft gesmaakt, in hem wordt sterker begeerte opgewekt en ook bij een geringe mate van geloof ondervindt hij meer kracht dan hij zelfs bij de hoogste mate van de wijsheid van deze wereld

zou hebben ontwaard; Ja de zuchten, die de Heilige Geest in de harten van de gelovigen wekt, zijn de sprekende getuigen dat God op een verborgen manier, zelfs boven hun bevatting, in hen werkt, want anders zou Paulus haar niet onuitsprekelijk noemen (Rom. 8: 26).

De rede van de discipelen is nog geen zonneschijn, maar een weerlicht in de nacht, een mengsel van duisternis en licht, van eenvoudigheid en zekerheid. De discipelen voelen dat zij een geloofsversterking ontvangen hebben, een stap voorwaarts op de geloofsweg hebben gemaakt, maar wat zij zich zo toeschrijven, wordt enige uren later niet bevestigd. Evenzo gaat het ook ons: wij verbeelden ons gemakkelijk, als wij inwendig toenemen, dat wij reeds aan het doel zijn; als wij nog slechts kinderen in Christus zijn denken wij dat wij reeds mannen zijn. Maar dat is juist het heerlijke van de goddelijke leiding, dat wij ons op dat standpunt van het geloof reeds zalig voelen en het ontbrekende nog niet missen; die in het geloof begint, is daarom even zalig als de bevestigde in het zijne.

Denken wij ons het woord van Jezus in vs. 28 als het laatste van Zijn afscheidsrede, dan ziet ieder wat een verheven slot het is; maar de discipelen noodzaken Jezus door hun opmerking, nog iets bij te voegen. Dan kan men weer zien wat een onuitputtelijke fontein de Geest van Jezus is geweest; want behoort het woord in vs. 28 , waarmee Hij wilde besluiten, tot de verhevenste, die Hij heeft gesproken, dan behoort het woord in vs. 33, waarmee Hij dan werkelijk besluit, tot het meest vertroostende voor het hart van de discipelen.

31. Jezus antwoordde hen op hun al te vroegtijdig juichen, omdt zij enigermate lijken op een, die zich voor een rijke houdt, als hij in het bezit van een goudstuk is gekomen: Gelooft u nu? Houdt zo’n staat van het geloof, nu u door de indruk die Mijn laatste woorden op u hebben gemaakt, verrast en overweldigd bent, nog niet voor voldoende en volkomen; daartoe zult u eerst komen van de dag aan, waarvan Ik vroeger in vs. 23 en 26 heb gesproken.

De Heere wil hen niet berispen noch voor het hoofd stoten, omdat zij nog zo zwak en onbegrijpelijk zijn; Hij antwoordt integendeel allervriendelijkst, als wilde Hij zeggen: u bent goede, vrome kinderen; u denkt dat u het begrijpt en gelooft en ja, het is waar dat u gelooft, maar u weet niet hoe het zal gaan en hoe zwak uw geloof nog is. Nu denkt Hij er tevens bij, wat zij nog zullen worden en wat Hij van hen wil maken.

Men kan zien dat Jezus de grond van het hart aanziet; als deze oprecht en voor de naderende invloeden van de Heilige Geest geopend is, ziet Hij op hetgeen worden zal en heeft Hij geduld. Niemand moet dit echter tot een kussen van luiheid maken! Wij mensen geven ons zelf soms al te snel een getuigenis van oprechtheid; als wij niet met leugens omgaan, denken wij reeds oprecht te zijn; maar werkelijke oprechtheid voor het leven uit God is alleen daar, waar ijver is; traag zijn is een grendel voor het hart te schuiven.

32. a)Zie, het uur komt en is, nu Ik Mij snel op Mijn lijdensweg zal begeven, (Hoofdstuk 18: 1 vv.) gekomen, het uur, dat u, overmand door de indrukken, die het aanlopen van de wereld en haar vorst op Mij (Hoofdstuk 14: 30) bij u zal teweegbrengen, verstrooid zult worden naar alle kanten, een ieder naar het zijne. Het zal u zijn als moest u nu uw vroeger beroep weer opnemen, waarin Ik u vond, voordat Ik u tot Mijn navolging riep, als moest u nu weer uw

eigen wegen gaan (Hoofdstuk 21: 2 vv. Jes. 53: 6). En dan zal het zijn dat u Mij alleen zult laten. En nochtans ben Ik, al heeft u allen tezamen Mij verlaten, niet alleen, want de Vader is met Mij (Hoofdstuk 8: 29) en houdt Mij met Zijn goddelijke kracht staande, totdat Ik de zaak van uw zaligheid tot de overwinning breng (Jes. 42: 1-4).

a)Zach. 13: 7. MATTHEUS. 26: 31. Mark. 14: 27.

De wolf verstrooit de schapen, maar als de discipelen dat geloof hadden gehad, dat zij van Hand. 2 af hadden, zouden zij zich niet hebben laten verstrooien, maar, hun Heer belijdend, met Hem zijn gestorven. Intussen was het evenmin Gods raad dat zij dit zouden doen, als het Gods raad was dat zij nu reeds dat geloof zouden hebben.

In Jezus' aankondiging van de zwakheid, die zo snel zou blijken, moest geen eigenlijk verwijt gelegen zijn; volgens het eigen woord van de Heere in Hoofdst. 18: 8 , dat voor de discipelen de weg tot de vlucht baande, was het als het ware in de orde dat zij zich verstrooiden, Christus moest eerst voor hen sterven en opstaan, voordat zij met onbedwingbare moed konden worden toegerust. Te verlangen dat de apostelen zich voor Christus zouden opofferen vóórdat Hij Zich voor hen had opgeofferd, zou zijn het werk van een man van het kind te eisen.

Zij laten Hem alleen; Hij laat hen Zijn vrede; zij wijken van Hem als de angst, die Hij in deze wereld heeft te lijden, zijn toppunt bereikt; Hij vergeldt hen deze ontrouw daardoor, dat Hij hun Zijn overwinnen van de wereld voorhoudt als de troost, waardoor zij moed kunnen vatten in al de golven van angst, die hun voortaan, zolang zij nog in de wereld zijn, zullen overstromen.

En wat eindige geest heeft ooit de diepte van de gedachte geweten: alleen en - toch niet alleen; van allen verlaten en - toch nabij de Vader te zijn? Bijna zou die Goddelijke grootheid van geest ons bedwelmen, als hier niet tevens een menselijke gevoeligheid ten toon was gespreid, die ons het hart vertedert. Maar welke pen beschrijft ons die weemoed, waarmee Hij de werkelijke grond van het geloof van de elf aanschouwt, die zorg, waarmee Hij, die anders betrekkelijk zo weinige bijzonderheden van Zijn lijden voorspelt, hier Zijn jongeren waarschuwt tegen het gevaar van een dicht genaderd uur; die vereniging van wijsheid en liefde, die Hem aan het slot evenmin van verdrukking kan doen zwijgen, als van rijke vertroosting?

33. Deze dingen, die Ik u in Mijn rede sinds Hoofdstuk 15: 1 heb voorgehouden, heb Ik tot u, die nu voor het laatst in gesloten kring voor Mij staat, gesproken a) zodat u, zoals Ik u reeds zei, voordat wij van tafel waren opgestaan (Hoofdstuk 14: 27), in Mij vrede heeft en zo uw geloof, hoewel het ook een zware proef moet doorstaan, toch niet ophoudt (Luk. 22: 32). In de wereld zult u, als Mij toebehorend, verdrukking hebben tengevolge van tegenstand van alle kanten, zoals u snel in sterke mate zult ondervinden (Hoofdstuk 16: 21 15: 18 vv); maar heb tengevolge van de vrede, die Ik u laat, goede moed; Ik, het hoofd van het lichaam, waarvan u leden bent, heeft de wereld met haar vorst nu het tot de laatste beslissende strijd gaat, overwonnen. Uw weg door die wereld zal voortaan ook zo'n overwinningstocht zijn, omdat u

ten gevolge van Mijn zege eveneens de wereld overwint (Hoofdstuk 12: 31 v. 1 Joh. 4: 4; 5: 4).

a) Jes. 9: 5. Rom. 5: 1. Efeze. 2: 13. Kol. 1: 20.

Tussen de beide gezegden "in Mij" en "in de wereld" is een tegenstelling; de ene geeft het inwendige aan, waar vrede, de andere het uitwendige, waar de angst heerst.

In Christus vrede, in de wereld angst en verdrukking, dat is de dubbele kant van het leven van de gemeente zoals van iedere Christen. In Christus vrede, want Hij heeft ons met God verzoend en de grond van tweespalt in het hart teniet gedaan. In Hem verheugt de Christen zich over de gemeenschap met God en in het leven, waarover de dood geen macht heeft. In de wereld angst en verdrukking, want de gedaante van de wereld staat tegenover het rijk van God, de verbintenis met haar kan slechts pijnlijk zijn; zolang de wereld wereld is zal zij Christus tegenstaan; die tot Christus behoren, maar toch nog in haar leven, zullen in strijd en moeite zich moeten doorworstelen. Maar zij hoeven niet te vrezen. Christus heeft de wereld overwonnen; zij is reeds met haar vorst overwonnen en de gemeente van Christus verwacht alleen de vruchten van Zijn overwinning zich te verzekeren.

Dat is het doel van geheel ons Christelijk leven. Deze vrede zal niet met de tijd eindigen, maar hij is het einddoel van alle heilig streven en handelen. Om daartoe te raken ontvangen wij Zijn sacramenten en worden nog, ten aanzien van Zijn wonderbare woorden en daden, onderwezen, ontvangen wij het onderpand van de Geest en geloven en hopen wij op Hem en ontgloeien wij in liefde voor Hem, zoveel Hij het ons geeft. Door deze vrede worden wij in onze druk vertroost en van alle druk verlost; door deze vrede houden wij aan in geduld onder alle droefenissen, opdat wij eenmaal, boven alle droefenissen verheven, mee zouden heersen. Terecht besloot de Heere Zijn rede met deze vrede, die tot een leuze was voor Zijn nog onverstandige jongeren, die zij pas dan juist zouden verstaan, als de Heilige Geest hen die vrede had gegeven.

Zo kunnen wij nu overwinnen, wanneer wij zien op de Voorganger van ons geloof en de weg gaan, die Hij ons gebaand heeft; dan zal ons de wereld, ja, de dood niet overwinnen. Want de strijder wordt niet geprezen, die nooit worstelt met de vijand, maar die met hem worstelt en niet overwonnen wordt. Wij zijn dus geen stervelingen wegens ons worstelen met de dood, maar onsterfelijken wegens de overwinning op de dood.

Zo spreekt Christus nog voordat het offerlijden is geleden. Hij is de overwinnaar reeds vóór de overwinning. Kan Hij alleen mens, moet Hij niet ook God zijn, voor wie alleen alle dingen volstrekt zeker zijn. Ja, Hij, die zo volkomen zeker is van de toekomst als de Heere, toont en bewijst dat Hij God is. En waarvan was Hij volkomen zeker? Van de grootste overwinning, die er behaald kon worden: van de overwinning van de wereld, van de overste van de wereld, van de zonde, van de dood, van het eeuwig verderf. Hij is dood geweest en zie, Hij is opgestaan uit de dood en leeft in eeuwigheid en heeft de sleutels van (de macht over) hel en dood. Maar is die overwinning behaald door Christus buiten ons, zij moet ook behaald worden in ons en daartoe heeft Christus voor ons de Heilige Geest verworven, om de

overwinning van Christus op ons toe te passen, in ons te verwezenlijken. Het is hiermee als met de vestingen. Als de vijand op het open veld verslagen is, dan trekt de overwinnaar van de vijand het land in en overwint de ene vesting na de andere. Wij zondaren zijn als zodanig zovele vestingen van de vijand en wij worden door de grote overwinnaar Jezus opgeëist, om ons aan Hem over te geven, met Hem gemene zaak tegen de algemene vijand te maken en zo in de eeuwige heerlijke overwinning van God te delen, vrij van zonden, vrij van plagen, als kinderen van Zijn welbehagen. En zouden wij dan geen goede moed hebben bij die heilige strijd, waarin wij gewikkeld zijn, ja, zouden wij dan temidden van die strijd geen vrede hebben in Christus?

HOOFDSTUK 17

CHRISTUS' GEBED VOOR ZICH - ZIJN DISCIPELEN - ZIJN KERK EN GEMEENTE

III. Vs. 1-26. Het hogepriesterlijk gebed, waarin de grote Hogepriester van de mensheid Zichzelf en geheel Zijn tegenwoordig en toekomstig volk God voorstelt, opdat Hij Hem zou verheerlijken, dit volk voor het Zijn verklaren, behouden, bewaren, heiligen, vermeerderen en volmaken mocht.

a. Vs. 1-8. Jezus' bede voor Hemzelf. Hij bidt om Zijn verheerlijking, om weer in Zijn goddelijke heerlijkheid gesteld te worden; want Hij is de hoeksteen van de Kerk en de volmaking van deze, die Hij in Zijn gebed bedoelt, heeft Zijn eigen verheerlijking tot voorwaarde.

1. Dit, wat in Hoofdst. 15 en 16 is meegedeeld, heeft Jezus tot Zijn discipelen gesproken, nadat Hij van de avondmaalstafel was opgestaan. En Hij hier na het woord: In de wereld zult u verdrukking hebben, maar heb goede moed: Ik heb de wereld overwonnen, nog in de zaal Zijn ogen op naar de hemel (Hoofdstuk 11: 41. Mark. 7: 34. MATTHEUS. 14: 19) en zei: Vader het uur is gekomen, verheerlijk Uw Zoon (Hoofdstuk 12: 23; 13: 31 v.). Verheerlijk Hem door Hem in te leiden in de staat van de heerlijkheid, die Hem is toegekend (vs. 5), opdat ook Uw Zoon U verheerlijkt door hetgeen Hij in die staat van de heerlijkheid verder tot zaligheid van de wereld zal volbrengen.

De afscheidsreden tot de discipelen zijn geëindigd en wel met de zegevierende woorden: Ik heb de wereld overwonnen. Voordat Jezus nu die noodlottige nacht ingaat, dringt Hem Zijn gemeenschap met de Vader, als Hij Zijn oog ten afscheid vestigt op de discipelen, die gereed zijn tot heengaan (Hoofdstuk 14: 31) en op de gehele toekomst van Zijn werk, dat Hij nu voor de aarde volbracht heeft, tot gebed. Hij bidt luid en lang voor Zich, Zijn discipelen en voor Zijn latere gelovigen, met al de diepte, innigheid, helderheid en rust van zedelijke behoefte en van kinderlijke overgave aan de Voleinder. Omdat Hij Zich door dat gebed bereidt tot de hogepriesterlijke daad van Zijn zelfopoffering (vgl. vs. 19) wordt het met recht (sinds David Chytraeus, een leerling van Melanchton, een van de zes theologen, die in 1576 de formule concordiae tot stand bracht) het hogepriesterlijk gebed. Het "Jezus hief Zijn ogen op naar de hemel" dient niet om te kennen te geven, dat Jezus in de open lucht zou hebben gebeden, zoals velen aannemen; deze uitdrukking wil evenmin te kennen geven dat door de vensters van de kamer de hemel voor het oog is zichtbaar geweest; het oog van de bidder verheft zich overal naar de hemel, zie Hand. 7: 55.

Op een goede prediking past een goed gebed, dat is, als men het woord heeft laten horen, moet men beginnen te zuchten en te begeren, dat het ook kracht uitoefent en vruchten draag. Omdat nu de Heere Christus Zijn gehele leraarsambt volbracht heeft en Zijn discipelen gezegend heeft met de lange schone troostpredikatie, moest Hij ten slotte ook een bede uitspreken, beide voor hen en voor alle Christenen, opdat Hij Zijn ambt als onze enige Hogepriester ten einde toe volbracht en niets naliet, dat diende om hen te versterken en te bewaren, omdat Hij ze alleen in de wereld wilde achterlaten.

Jezus geeft Zich in dit gebed de Vader als offer over en legt op grond daarvan Zijn voorbede voor de Vader neer. Hij heeft luide gebeden, omdat Hij de inwendige overgave evenzo in het heiligdom van Zijn gemeente moest volbrengen, als de uitwendige aan het kruis openlijk voor de wereld.

De hogepriester van het Oude Verbond droeg de namen van de twaalf stammen op Zijn borst, ten teken dat Hij alles, wat het volk van God aanging, in Zijn hart bewoog en voor de Heere bracht (Efod. 28: 15 vv.). Dit teken wordt voor de eerste maal bewaarheid en vervuld in deze voorbede van Jezus. De innigheid van Zijn gebed voor de twaalf is de betoning van die onvergelijkelijke liefde, die Hij van het begin aan voor hen heeft gevolgd (Hoofdstuk 13: 1). Zo diep staan de twaalf namen geschreven in de tafel van Zijn hart, dat Hij zelfs op dit tijdstip van de reinste en hoogste zielsverheffing die éne niet ongenoemd kan laten, die zich met duivelse roekeloosheid van Hem heeft losgescheurd en zo diep is de smart van Zijn ziel, als Hij van hem spreekt en hem als het verloren kind aanwijst (vs. 12), dat Hij zelfs door een beroep op de Schrift Zijn smart over het verlies zoekt te stillen. En alle tijden en alle ruimten van de gemeenschap, die Zijn discipelen zouden stichten, omvat Hij met Zijn gebed en wat Hij voor Zijn gemeente bidt, is met een kort woord uitgesproken. Dit korte woord is echter zo uit de diepte en omvat zozeer de hele inhoud van de zaak, dat de gelovigen van alle tijden en plaatsen, hoe doffer het geestelijk leven is, des te meer steeds nieuwe troost, nieuwe ijver en nieuwe kracht putten uit dit dierbaar woord van Jezus.

Als alle woorden, die de Zoon van God tot de mensen gesproken heeft, een heiligdom zijn, waarin Gods tegenwoordigheid is, omdat de heilige Zoon ze uit Zijn voortdurende gemeenschap met de heilige God heeft gesproken, zo moet dit gebed het allerheiligste worden genoemd, omdat wij hier de Zoon met de Vader zelf horen spreken. De evangelisten vermelden menigmaal, dat Jezus gebeden heeft; maar de discipelen mochten daarbij niet verscheidene malen tegenwoordig zijn (Mark. 1: 35 vv. ; 6: 46. Luk. 6: 12 vv.); de andere keren waren de discipelen er wel bij, maar het schijnt dat Hij niet hoorbaar heeft gebeden, de evangelisten delen ten minste de inhoud niet mee (Luk. 9: 29; 11: 1 vv.). Weer in andere gevallen bad Hij wel luid en de inhoud wordt ons wel meegedeeld, maar het waren dan slechts weinige woorden (Hoofdstuk 11: 41 vv. ; 12: 27 vv. Luk. 22: 41 vv. ; vgl. ook van de zeven kruiswoorden die welke hiertoe behoren). Ditmaal mogen wij echter een uitvoerig spreken van de Zoon met de Vader horen. Men vertelt van Ph. J. Spener (overl. 1705), dat hij gedurende zijn meer dan veertigjarige arbeid, die voor de hele evangelische kerk zulke rijke vruchten heeft gedragen, het nooit gewaagd heeft om over dit gebed te prediken, omdat het juiste verstaan daarvan de gewone mate van het geloof te boven ging; hij liet het zich echter op zijn sterfbed driemaal voorlezen.

In de gehele Schrift is dit hoofdstuk, wat de klank van de woorden aangaat, het gemakkelijkste, wat de zin aangaat, het diepste.

Er is geen geschrift in de literatuur van enig volk, dat hiermee zou kunnen worden vergeleken in diepte van inhoud, in majesteit, in onopgesmukte eenvoud van taal. De moderne gissing, dat dit gebed zowel als het gehele Evangelie van Johannes een litterarisch voortbrengsel zou zijn van een overigens onbekend lid van de gemeente, dat in de tweede eeuw van onze

tijdrekening zou hebben geleefd, vertoont zich tegenover dit gebed in haar gehele smakeloosheid en onhoudbaarheid. Deze woorden zijn door geen mens uitgevonden, om daarmee de wereld te misleiden en te bedriegen; die ze eens heeft doorlezen en daarna tot zo'n redmiddel kan overgaan, om het ontstaan daarvan te verklaren, met die is met verder te handelen.

Dit gebed kon niet worden uitgevonden, maar alleen uit zo'n bewustzijn voortkomen, als zich daarin uitspreekt; maar wel kon het worden bewaard en teruggegeven, vooral door een persoonlijkheid, die zich zo geheel aan Jezus' persoon had overgegeven, als dat met Johannes het geval was. De gedachten, hier uitgesproken, zijn aan de ene kant zozeer door het voorgaande gemotiveerd, als door de toestand geëist, aan de andere kant ondanks hun veel omvattende aard in zulke eenvoudige uitdrukkingen vervat, dat zij, wat de wezenlijke inhoud aangaat, door iedere discipel bewaard konden worden en wat de eigenaardigheid van vorm en uitdrukking aangaat, te meer, naarmate een persoonlijkheid innerlijke levensgemeenschap met de Heere Jezus had. Het zal ons daarom niet verwonderen dat juist Johannes dit gebed voor ons bewaard heeft, waarin aller gevoel is en diepe gedachte en ook de taal de innigste mystiek en het helderste denken verenigt.

Het uur is gekomen. Het uur, dat de Vader bepaald, die Hij zelf gewild heeft. De ontzaggelijkste uur van de wereld. Zijn lijdensuur. Het uur is gekomen. Ja, waarlijk, zij is gekomen. Reeds is de trouweloze uit het midden van de getrouwen weggegaan, om in helse overmoed haastelijk te doen wat hij doet. Reeds worden de zwaarden en stokken bijeengezocht, die de boosaardigen tegen een vreedzame, het geweld tegen een biddende moeten wapenen? Het uur is gekomen. En wat voor uur? Onze verbeelding huivert ze zich voor te stellen in al haar schrikkelijkheid; en hier is hij, die al haar smarten zeven dubbel zal smaken in Zijn heilige ziel; hier is Hij, die weet, al wat over Hem komen zal.

De Heiland heeft hier het oog niet alleen op die onnadenkelijke heerlijkheid, waarmee Hij, na het volbrengen van het grote werk van de verzoening, in de hemel bekroond zou worden, maar ook op die blijken van Zijn goddelijke waardigheid, die onder en na Zijn lijden zouden gegeven worden, ten vertoge dat Hij "in nadruk en in de eigenlijke zin", Gods Zoon was. - De Heiland zou eerlang velerlei lijden en de vervloekte dood ondergaan. Daaruit zou de ongelovige wereld besluiten dat Jezus, die zich voor Gods Zoon en de Messias had uitgegeven, een godslasteraar en bedrieger was. Hij bad daarom dat de Vader Hem onder al dat lijden verheerlijken wilde, door duidelijke blijken te geven, dat Hij waarlijk Gods Zoon en de Messias was! Dit gebed is kennelijk vervuld, deels onder het lijden van de Heiland, deels door Zijn opstanding en hemelvaart, deels na Zijn verhoging. Onder het lijden is de Heiland als Gods Zoon verheerlijkt. Hiertoe kan men brengen de verschijning van de engel, die Hem in de hof van Gethsemane versterkte, het doen neervallen van de gewapende manschappen, die gezonden waren om Hem te vangen, het genezen van Malchus oor, al de openlijke blijken van 's Heilands onschuld in de plechtige verklaring van de stadhouder Pilatus en in die droom van zijn huisvrouw, de bovennatuurlijke duisternis, terwijl Hij aan het kruis hing en de wonderen, die Zijn dood vergezelden. Door Zijn opstanding, hemelvaart en zitten aan Gods rechterhand, is de Heiland als Gods Zoon en de Messias verheerlijkt, naardien daardoor allerkennelijkst gebleken is, dat God Zijn leer en daden bevestigd en goedgekeurd heeft. Na

Zijn verhoging heeft Hij Zijn beloften vervuld en bewezen Gods Zoon te zijn in de uitzending van Zijn Heilige Geest; de kracht, die de prediking van de apostelen had op de harten van Joden en heidenen, was een duidelijk bewijs dat Hij de ware godsdienst in de wereld had opgericht; en in de verwoesting van Jeruzalem zag men, dat Hij zat aan Gods rechterhand en kwam op de wolken van de hemel.

2. a)Zoals, naar die mate dat u Hem macht gegeven heeft over alle vlees, over de gehele mensheid, (Jes. 40: 5 v. Zach. 2: 13), opdat al wat Gij Hem naar de keuze van de genade door een bijzondere verkiezing en verordening (Hand. 13: 48) tot Zijn werkelijk eigendom gegeven heeft, Hij hen het eeuwige leven geven zal.

a) Ps. 8: 7. MATTHEUS. 11: 27; 28: 18. Luk. 10: 22. Joh. 3: 35; 5: 27. 1 Kor. 15: 25. Filippenzen . 2: 10. Hebr. 2: 8.

"Vader" noemt Jezus in dit heerlijke gebed, zonder bijvoeging, God vier keer (vs 1, 5, 21, 24) en twee keer met een bijvoeging (vs. 11 en 25): dat doet Hij bijna altijd aan het begin van een nieuw deel van Zijn rede; die eenvoudige aanspraak betaamde bovenal de Zoon in de eigenlijke zin.

Waar Jezus als de Zoon voor Zichzelf tot de Vader spreekt, is de naam "Vader" genoeg voor Hem en het zou niet alleen overbodig zijn, maar ook ongepast en storend om de heiligheid en gerechtigheid als eigenschap van de Vader bepaald te noemen, omdat die herinnering aan Gods afkeer van het goddeloze hier zonder betekenis zou zijn.

Wie kan bedenken en voelen, hoe Jezus dit woord "Vader" uitsprak? Daarin ligt het gehele bewustzijn en het gevoel van Zijn volkomene eenheid met God en van de wederkerige liefde van Vader en Zoon.

Dezelfde aanspraak heeft Jezus ook de discipelen bij de mededeling van het "Onze Vader" voorgeschreven; maar hier zegt Hij niet "onze Vader", hoewel Hij in tegenwoordigheid van de discipelen bidt. Daarmee wijst Hij aan dat, hoewel Hij hen al het recht van kinderen van God heeft gegeven, Hem dat recht toch op een veel heerlijker manier toekomt.

"Het uur is gekomen. " Het in zeer opmerkelijk hoe Jezus voor alles, wat gebeuren moet, tijd en uur weet, ja, het ogenblik, waarop het wezen moet, bepaalt en kiest (Hoofdstuk 2: 4). Zoals Hij hier met de zekerheid van verhoring bidt om hetgeen Hij te voren geduldig verwachtte, zo doet en verdraagt Hij altijd wat met dat uur overeenkomstig is; en Hij laat Zich door niets tot uitstellen of tot besnelen verleiden, waardoor woord of daad uit de juiste plaats, die het geheel Zijn leven heeft, zou worden gerukt. Alles, wat Hij moet doen en lijden, vindt Hij in de Heilige Schrift door de Heilige Geest vooraf aangewezen, maar veel nog volstrekt niet op Zijn persoon toegepast en zo verborgen, dat Hij alleen het kon uitvinden en alles zonder de rangschikking van tijd en uur, waarin het aan Hem of door Hem moest geschieden. Zijn volkomen oorspronkelijk bewustzijn jegens Zijn persoon en Zijn roeping is als het ware de kiezende hand, die op de bonte weide van de Schrift de bloemen van de profetie kiest, plukt en rangschikt, om uit deze de kroon van Zijn leven te vlechten. Zo begrijpt Hij, wat Mozes, de

psalmisten en de profeten hebben geschreven, beter en grondiger, dan zij het zelf hebben begrepen. Hij leest, wat de Heilige Geest, die hen leidde, door hen jegens Hem heeft geschreven en omdat Zijn Geest met deze Heilige Geest volkomen een was, ja, één Geest en één leven is, wordt de Geest van God in de profeten ook de Geest van Christus genoemd (1 Petrus . 1: 11). De voorbestemming van de Schrift neemt dan ook de vrijheid van Christus niet weg, omdat de erkenning en verklaring van de schriftuurplaatsen, die op Hem zagen, slechts aan Zijn oog, oordeel en wil overgelaten was en Hij ze niet had kunnen uitleggen, zoals Hij deed, als Hij niet veel helderder en meer in samenhang, veel nauwkeuriger en scherper uit Zichzelf Zijn doel had gekend dan de Schrift daarvan in aanwijzingen spreekt. Vooral was het Zijn werk om wat op de voorspellingen betrekking had, op bepaalde tijdpunten van Zijn voortgaand werk te rangschikken; alleen daardoor dat Hij Zichzelf in Zijn werk, alsmede de hele weg, die Hij moest bewandelen, te voren in de Geest erkende, kon Hij het vooraf bepaalde van de Schrift op Zich toepassen en in het bijzonder voor elke voorspelling het uur aanwijzen, waarop het moest worden vervuld. Evenals Hij nu elke ontijdige verhoging versmaad had, als een aanmatiging, als een roof, zo bidt Hij ook nu niet vroeger om Zijn verheerlijking, dan dat Zijn uur daartoe is gekomen.

De Zoon bidt dat Hem de heerlijkheid wordt gegeven van het aan God gelijk zijn, zoals Hij deze vóór Zijn menswording bezat, toen Hij in de gestalte van God God bij God was. Het is dezelfde persoon, die heerlijkheid bij de Vader heeft gehad en deze weer afbidt. Hij bidt die echter, zoals vanzelf spreekt, nu als de Mensenzoon, zodat om de eenheid van Zijn persoon, de menselijke natuur, die Hij heeft aangenomen, ook deel moet hebben aan de afgebeden heerlijkheid van de Zoon. Hij bidt ook niet alleen om heerlijkheid wegens Zijn persoon, maar om het werk, dat Hem is opgedragen, dit zegt de zin: "Opdat ook Uw Zoon U verheerlijkt", omdat toch de eer van God het einddoel van dit werk is. Op aarde is Hij Zijn werk begonnen en voleindigd voor zoverre het in de staat van de vernedering moet worden gedaan (vs. 4); nu bidt Hij om de heerlijkheid bij Zijn Vader, om in deze het begonnen werk voort te zetten en ten uitvoer te brengen, maar het voorwerp, waaraan de Vader moet worden verheerlijkt, is het menselijk geslacht. De Vader heeft Hem macht gegeven over alle vlees in zoverre Hij Hem heeft opgedragen en door Hem wil volbrengen al wat vlees is aan de staat van het vleses te ontrukken en door de kracht van de Geest in een leven van de Geest over te zetten. Deze macht omvat al wat vlees is. Zij is niet beperkt tot een gedeelte daarvan; en voor zoverre toch een deel zich aan haar werking onttrekt, ligt de schuld niet in een begrenzing van Jezus' macht, maar in de tegenstand van de mensen, die haar niet hebben laten werken.

Niet allen kunnen zonder onderscheid door Christus het eeuwige leven ontvangen, maar die de Vader aan de Zoon door de trekkingen van de genade (Hoofdstuk 6: 37, 39, 44 en 65) heeft gegeven, deze zijn, van de kant van de goddelijke werkzaamheid aangewezen, dezelfde, die van hun kant de gelovigen zijn.

Jezus wilde bij God verheerlijkt zijn, om van God uit de Vader te kunnen verheerlijken, nadat Hij Hem op aarde verheerlijkt heeft op grond van de heerlijkheid, die Hij op aarde had. Deze had Hij als de door God gezondene (vs. 3, vgl. 1: 14), toen die van de hemel in de wereld gekomen was; de eerste verkrijgt Hij, als Hij van de wereld in de hemel terugkeert.

Jezus’ bede heeft deze inhoud: Laat Mij ten hemel varen, opdat Ik de uitstorting van de Geest kan bewerken (vgl. Hoofdstuk 7: 39).

Niet alle mensen zouden als zodanig het eeuwige leven van Christus deelachtig worden, maar enkel zovelen als de Vader de Zoon gegeven had. Dat er een uitverkiezing is, is zo klaar in de Schrift geopenbaard, dat ze alleen door het ongeloof kan worden tegengesproken. De uitverkiezing wortelt volgens de Schrift in de Vader, in de diepten van de eeuwigheid en van de oneindigheid, de verlossing van zonde openbaart zich in de Zoon, de heiligmaking en het eeuwige leven in de Heilige Geest, niet bij uitsluiting, want deze bestaat niet in het Goddelijke wezen, dat één is, maar bij uitnemendheid. U vraagt: zijn niet alle mensen gelijk? Gelijke zondaars hebben gelijke aanspraak op de genade. De Schrift antwoordt: Nee, niet alle mensen zijn gelijk. Er is in de mensheid een zaad van de vrouw en een zaad van de slang en Kaïn wordt gezegd uit de boze te zijn en Abel wordt een rechtvaardige genoemd (1 Joh. 3: 12) en Christus zegt tot de vijanden, die Hem zo lang proberen te doden, totdat zij Hem werkelijk gedood hebben: "U bent uit de vader de duivel. Deze was een leugenaar en mensenmoorder van het begin. " Voorts weten wij bij ondervinding dat er mensen zijn, die al het menselijke hebben uitgeschud en tot gruwelen vervallen, waarvan de menselijke natuur met afkeer en afgrijzen de ogen afwendt. Dat ook deze zaak zoals het kaarslicht bij nacht, omringd is van een wereld vol duisternis, hoeft wel niet gezegd te worden. Er zijn nog vele geheimen, die, omdat zij uit de onzichtbare geestelijke wereld hun oorsprong hebben, ook alleen in die wereld voor ons eenmaal begrijpelijk zullen worden. Maar niets is ons openbaar dan onze zaligheid. Ook de uitverkiezing is enkel tot onze zaligheid geopenbaard en daarom heeft geen kind van God zich over de uitverkiezing te verontrusten. Wie in de Heere Jezus Christus waarlijk gelooft is uitverkoren. Het geloof is het bewijs van de uitverkiezing. Want het geloof is het werk van de Heilige Geest in de mens en de Heer heeft gezegd: "Wie uit de waarheid is, hoort Mijn stem. " Keer deze volzin om, mijn broeder, mijn zuster en zeg: Wie Jezus’ stem hoort, onderkent, gehoorzaamt, die is uit de waarheid en uit de waarheid te zijn, is uit God te zijn. Wedergeboren en uitverkoren te zijn is eenzelfde zaak.

3. En a)dit is, om het naar zijn aard en wezen nader te bepalen, het eeuwige leven, dat zij, die nu nog in twee delen verdeeld zijn, de polytheïstische heiden en de monotheïstische Jodenwereld, één kudde worden onder één Herder, zodat zij, die nu niets anders dan vlees zijn, U kennen, de enige waarachtige God en de afgoden van de heidenen als ijdelheid verachten; en dat zij bovendien Jezus Christus van Nazareth, die de Messias van de Joden is (1 Joh. 2: 22 v. en die Gij gezonden heeft als de door U gezonden eeuwige Heiland en Verlosser (Hand. 4: 10 vv. 10: 36 vv. 1 Kor. 1: 30) erkennen en zo ons beiden aannemen voor hetgeen wij ieder voor ons zijn.

a)Jes. 58: 11. Jer. 9: 23.

Is dan werkelijk die kennis iets zo belangrijks, dat daarin zelfs het eeuwige leven kan bestaan? Leert niet de ervaring, dat velen een goede kennis hebben van God en toch zonder liefde en gebed zijn (1 Kor. 13: 2; 8: 1)? Hierop moet worden geantwoord, dat de Heere hier zeker geen kennis zonder liefde bedoelt. Als een kind onverwacht op straat zijn moeder ontmoet, wat ijlt het dan vol vreugde naar de moeder heen, zodra het haar erkend heeft en wat

zal de verloren zoon het hart hebben geklopt, toen zijn vader hem uit de verte tegenkwam en de zoon de vader herkende! Of als men iemand, die men liefheeft, met verlangen verwacht en altijd in de richting ziet, vanwaar hij moet komen en men ziet eindelijk iemand komen en herkent hem als de geliefde, de begeerde, wat valt daarbij niet in het hart voor! Dit mag dienen om te doen begrijpen welke kennis de Heere hier bedoelt.

Evenals in het "alleen waarachtige God" een tegenstelling ligt tegenover het heidendom, zo in het "Jezus Christus, die Gij gezonden heeft", de tegenstelling tegenover het Christus vijandige Jodendom.

Hoewel Hij God in hun tegenwoordigheid als de bron van het eeuwige leven hulde betoont, is Hij Zich bewust het enige middel te zijn, waardoor zij tot deze bron toegang kunnen verkrijgen (vgl. vs. 26). Het genot van het eeuwige leven voor al wat mens heet valt in Zijn ogen zo met de tweevoudige kennis tezamen: die van God, de bron van het leven die van Jezus, de middelaar tussen God en de mens en terwijl een diep gevoel van erkentelijkheid Hem jegens de Gever van een dergelijke genade aan de mensen bezielt, roemt hij de nieuwe levensweg, die Zijn komst voor hen opent, door Zichzelf met het oog op hetgeen Hij voor hen is als Jezus Christus (Jezus Messias) aan te duiden, zoals Hij Zich in vs. 1 met het oog op hetgeen Hij voor God is "Uw Zoon" had genoemd. Deze uitdrukking, die sinds Bretschneider aan zovele verschillende oordeelvellingen blootstond, kan voldoende uit de toestand van het ogenblik verklaard worden. Steeds had Jezus het vermeden, Zich in tegenwoordigheid van het volk de Christustitel te geven. Als de benaming Mensenzoon, waarvan Hij Zich anders gewoonlijk bediende, niet langer voldoende was, nam Hij nog liever tot de vreemdste omschrijvingen (8: 24; 10: 24-30) de toevlucht, dan dat Hij van deze onbepaalde uitdrukking gebruik wilden maken. Niet anders handelde Hij in de apostelkring (13: 18, 19). Slechts een enkele maal wijkt Hij van deze, Zijn doorgaande gewoonte af, in Samaria in een landstreek, die niet Joods was en verklaart Zich uitdrukkelijk voor de Christus (4: 26). In de synoptici gedraagt Hij Zich eveneens, bijvoorbeeld Matth. 16: 20 Weliswaar prijst Hij Petrus wegens Zijn geloof, maar neemt uit zijn belijdenis aanleiding de leerlingen te verbieden Hem openlijk voor de Christus te verklaren. Maar de apostelen zouden het nieuwe wachtwoord van de mensheid, de heerlijke naam, die door de vereniging van de beide woorden Jezus en Christus gevormd wordt, niet hebben kunnen kennen en hun Meester op deze manier aanduiden, zo zij Hem die althans niet een enkele maal hadden horen uitspreken. Zouden zij dit zinnebeeld van het nieuw geloof zo nadrukkelijk en ondanks alle bezwaren overal in de gehele wereld voortdurend herhaald hebben, als hun Meester de beide bestanddelen van deze naam ten einde toe van elkaar gescheiden had? En wanneer zou de genegenheid gunstiger geweest zijn dan nu? Hoe kon het gepaster en plechtiger gebeuren dan op deze manier? Voor het laatst spreekt Hij in hun tegenwoordigheid met de Vader en dankt Hem voor hetgeen Hij in de toekomst onder de naam van Jezus Christus voor hen en de wereld worden zal. Johannes heeft dus geen onachtzaamheid begaan. Het was een uiterst gewichtig en treffend ogenblik dat Hij nu beleefde en hij gaf het getrouw weer, want het was hem onvergetelijk; door deze duidelijke verklaring drukte Jezus als het ware het zegel van Zijn goedkeuring op de overtuiging, die sinds de dag, toen de apostel het eerst bekend werd (1: 42) gaandeweg bij hem ontstaan en na die tijd steeds krachtiger geworden was.

Dat Jezus Zich hier Christus noemt, dus voor de eerste maal deze naam, die tot hiertoe slechts als predikaat voorkwam (Hoofdstuk 1: 20, 25; 4: 25 vv. , 29; 7: 26, 41; 10: 24) als naam van Zich gebruikt, heeft bijzondere betekenis. Hij noemt Zich in dit eindgebed juist wat Hij is en dat de discipelen het gehoord en begrepen hebben, blijkt daaruit, dat reeds in de eerste prediking op het Pinksterfeest volgens Hand. 2: 36, waar "Christus" nog predikaat is, hetzelfde woord in vs. 38 als naam door Petrus wordt uitgesproken en zo voortaan (Hand. 3: 6; 4: 10; 8: 12; 10: 36 enz.). In dit gebed van hun Heer hadden zij het zo gehoord en voortaan gebruiken zij het zo.

5. En nu, als zo voor alle vlees (vs. 2), voor de uitgebreider kring van Mijn werken zal hebben plaats gehad wat tot verlossing en zaligmaking nodig was, verheerlijk Mij, Gij Vader, naar Uw vergeldende gerechtigheid (vgl. het daarom in Fil. 2: 9) bij Uzelf, door Mij weer te nemen in de hemel en Mij weer in de vroegere toestand te plaatsen, met de heerlijkheid a)die Ik bij U had, eer de wereld was (Hoofdstuk 1: 1 v. ; 8: 58); want de voorwaarde daartoe is vervuld en het uur nabij gekomen (vs. 1).

a)Joh. 10: 30; 14: 9.

Nadat Jezus het laatste doel van de verheerlijking, waarom Hij voor Zich bidt, heeft uitgesproken, die de verheerlijking van de Vader is in de mensen door mededeling van het eeuwige leven aan de mensen, neemt Hij de bede om verheerlijking nog eens op, terwijl Hij de grond van Zijn recht, om nu die bede te doen, voorop stelt en uitspreekt, waarom nu werkelijk het uur tot verheerlijking is gekomen.

Vroeger had de Heere de volgorde zo gesteld: "Verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijken zal; " nu zegt Hij: "Ik heb U verheerlijkt, verheerlijk nu Mij bij Uzelf. " Wil men de begrippen niet verwarren, dan moet hier sprake zijn van een voorlopige verheerlijking van de Vader door de Zoon, zo bedoelt Christus het; Hij zegt: "Ik heb U verheerlijkt op aarde" en ter verklaring van dit woord voegt Hij er bij: "Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven heeft om te doen. " Hij had de Vader naar Zijn genade en waarheid in leer en leven geopenbaard (Hoofdstuk 1: 17). Dit werk kon Hij gesloten en voleindigd de Vader voorleggen; dit eindigt namelijk nu met Zijn hogepriesterlijke opoffering, die Hij met Zijn lijden bezegelt.

"Ik heb verheerlijkt en voleindigd", zegt de Heere, evenals Hij in Hoofdstuk 16: 33 gezegd heeft: "Ik heb de wereld overwonnen. " Hij ziet Zijn werk reeds volbracht; wat Hem nog overblijft om te doen, is een gewichtig, maar kort overblijfsel, dat Hij in de Geest als reeds volbracht mee insluit. Op grond van hetgeen Hij gedaan heeft, bidt Hij nu om weer opgenomen te worden in de staat van de heerlijkheid, waaruit Hij in de wereld is gekomen. En dat dit een Hem van eeuwigheid toekomende staat van heerlijkheid is, die Hij slechts in de dienst van de Vader vrijwillig voor een bepaald doel heeft verlaten, dient tot versterking van het gewicht van de bede.

De inhoud van het goddelijk wezen was Hem eigen ook op aarde als een Hem inwonende heerlijkheid (Hoofdstuk 1: 14; 2: 11), maar niet het pneumatische zijn (goddelijke gestaltenis

Fil. 2: 6 vv.) en de toestand van God (aan God gelijk zijn); de heerlijkheid, waarom Hij dus bidt, is Zijn voormenselijke en voorwereldse gestaltenis van God; deze wil Hij weer, zoals Hij ze had, maar als het intussen mens geworden Ik.

6. Ik heb, wat de voltooiing van Mijn werk, in subjectief opzicht, aangaat, namelijk het gevolg, dat Mijn werk, in engere kring, waarvan in de tweede helft van het tweede vers gesproken is, gehad heeft, Uw naam geopenbaard. Ik heb diebekend gemaakt aan de mensen, die Gij Mij als uitverkorenen of uitgelezenen uit de wereld, uit de grote menigte gegeven heeft. Zij waren van U als ware Israëlieten, in wie geen bedrog is, als zielen, die van U en uit de waarheid waren (Hoofdstuk 1: 47; 8: 47; 3: 21; 18: 37) en Gij heeft Mij ze daardoor gegeven, dat Gij ze inwendig tot Mij getrokken en uitwendig tot Mij geleid heeft (Hoofdstuk 1: 35 vv. 6: 37, 44). En zij hebben naar de verklaring, die zij zelf in Hoofdst. 6: 68; 16: 29 v. bij twee belangrijke keerpunten hebben afgelegd, Uw woord, dat Ik hun heb toevertrouwd (Hoofdstuk 15: 15) bewaard, uitgezonderd die ene, die echter nu niet meer tot hen behoort (Hoofdstuk 13: 30; 6: 70 v.).

De Heere voegt deze afdeling vs. 6-8 er niet bij, zoals de uitleggers meestal opgeven, om over te leiden tot de voorbede voor de discipelen, hoewel die zeker de grond vormt voor de bede, die in vs. 9 volgt en in vs. 8 een overgang tot deze niet te miskennen is. De afdeling dient integendeel, om de eerste bede: "verheerlijk Uw Zoon" nog te versterken. Deze bevat ten eerste een nadere ontwikkeling van de inhoud van het in vs. 4 gezegde; de ontplooiing heeft nu echter zo plaats, dat daarbij tevens het nadere motief op de voorgrond treedt, namelijk dat het (ten opzichte van het "opdat Uw Zoon ook U verheerlijkt: in vs. 1) eigen zaak van de Vader was, waarom het te doen was. Als Christus hier van Zijn discipelen getuigt: "Zij waren van U en Gij heeft ze Mij gegeven", dan herinnert Hij de Vader daaraan, dat Hij Zich Zijn aanhangers niet heeft gestolen op wegen, die met de wil van de Vader in strijd waren, als namelijk door toegeven aan de vleselijke Messias-verwachting, zodat zij de Zijne, maar niet van de Vader waren geweest. Hij heeft daarentegen, afziende van alle overige aanhang, slechts hen tot Zijn discipelen aangenomen, wier hart de Vader getrokken en bereid had. Dat echter dat "Mij gegeven", de vrijwillige keuze niet uitsluit en niet van een onweerstaanbare genade (gratia irresistibilis) gezegd is, blijkt uit vs. 42, waar Jezus ook de verlorene, Judas Iskariot medetelt onder degenen, die Hem door de Vader waren gegeven.

Wat de naam van God in zich bevat en zeggen wil, was vroeger de discipelen slechts in zoverre bekend, als hun Oud-Testamentische ontwikkeling dat meebracht; maar de bijzondere openbaringen omtrent God en Zijn raad ter zaligheid, die in Christus berustte en Zijn gehele verlossende betrekking tot de mensen, die Christus hen door Zijn profetisch ambt had gegeven, gaven Hem juist om te bidden: "Ik heb Uw naam (namelijk de Christelijke inhoud daarvan) geopenbaard aan de mensen (vgl. Kol. 1: 26 vv.).

Hoe groot is de zachtheid en toegevendheid van Jezus, die in die getuigenis wordt uitgesproken: "Zij hebben Uw woord bewaard!" Wat waren de discipelen nog zwak en hoeveel kent Hij hun evenwel reeds in Zijn woord niet toe! (Vgl. Luk. 22: 28).

Uit deze woorden spreekt wel het gevoel van innige blijdschap en levendige dankbaarheid, dat Jezus slechts sinds enkele ogenblikken ondervindt; want eerst kort tevoren was het Hem gebleken, dat zij nu eindelijk geloofden; en voor dit welslagen dankt Hij Zijn Vader (Hoofdstuk 16: 29-31). De oogst is wel zeer gering: elf Galilese arbeiders, na een driejarige werkzaamheid. Maar dit is voor Jezus genoeg; want deze elf beschouwt Hij als de waarborg voor het heil van de mensheid en de grondslag van het goddelijk werk op aarde.

Tot een bijzonder eigendom, opdat Ik er het Hoofd van zou zijn, tot een kudde, waarvan Ik de Herder zou zijn. Immers de uitverkiezing is niet genoeg, de verlossing moet erbij komen, want de uitverkorenen zijn zondaren, verlorenen. Die echter uitverkoren zijn, worden ook volstrekt noodwendig verlost, geheiligd, verheerlijkt: de Vader geeft ze aan de Zoon om ze te verlossen en de Zoon geeft ze aan de Heilige Geest, om ze te heiligen, waarvan de enige vrucht hun eeuwige zaligheid is.

7. Nu hebben zij, die als leden van het uitverkoren volk U reeds kenden als de eeuwige waarachtige God, bij wie het er dus vooral op aankwam, dat zij Jezus Christus kenden, die Gij gezonden heeft (vs. 3), bekend, dat alles, wat Gij Mij gegeven heeft van woorden, die Ik sprekenen van werken, die Ik volbrengen moest (Hoofdstuk 3: 32; 5: 19 vv. 12: 49 v), van U is. Zij hebben dus reeds een beginsel van het eeuwige leven in zich en Ik bid U om Mijn verheerlijking bij U (vgl. vs. 3 met vs. 1), om hen verder te kunnen opleiden.

8. Door een werkzaamheid van Mijn kant en een werkzaamheid van hun kant is het zo ver gekomen; want, wat Mij aangaat, de woorden, die Gij Mij gegeven heeft en die vooral het middel zijn, om tot kennis van de waarheid te leiden 14: 11"), heb Ik hen gegeven (Hoofdstuk 15: 15) en, wat hen aangaat, zij hebben ze ontvangen en zij hebben reeds volgens hun woorden in Hoofdstuk 16: 30 waarlijk bekend, dat Ik van U uitgegaan ben en hebben geloofd, dat Gij Mij gezonden heeft (Hoofdstuk 16: 27).

Die Jezus Christus met het oog van de Geestes ziet, die ziet Gods wonderbare openbaring, Zijn allerheiligste naam. Van de kribbe tot aan het graf, van de Jordaan tot aan de beek Kedron, van de berg der verheerlijking tot aan de berg van de dood, Golgotha, is al het leven, lijden, sterven en daarna het opstaan van Christus niets dan de reinste, zaligste openbaring van de naam van God, waarmee Hij door ons genoemd wil worden; wij zien en horen niets andere dan Zijn goedheid en heerlijkheid, waarin Hij ons voorbijgaat (Ex. 33: 12 vv.) en in eigen persoon als met handen opgeheven om te zegenen, Zijn naam uitroept, dat Hij is barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van goedertierenheid en waarheid.

De elf wisten, dat alles bij Jezus van de Vader was, aan hetgeen daaruit volgde ontbrak zeker ook bij hen nog veel; maar evenals bij kinderen reeds iets goeds is gewonnen, als zij maar eenmaal ertoe gekomen zijn om hun verplichting tot strikte gehoorzaamheid aan de ouderlijke bevelen te voelen (want van hier kan men verder met hen komen), zo had ook Jezus iets groots bewerkt, toen de elf eenmaal wisten dat alles, wat Jezus sprak en deed, van de Vader was, dus een heilige autoriteit.

10. En wat van hen waar is, die u Mij gegeven heeft, zijn nu nog veel meer de Uwe geworden en die de Uwen waren heeft Gij allen Mij gegeven zal ook als regel blijven voor alle volgende tijden en geslachten. Er is tussen U en Mij een wederkerig toedelen en toeleiden. Al het Mijne is het Uwe en het Uwe is het Mijne; en opdat Ik het ook uitspreek, waarom Ik van Mijn discipelen betuig, dat zij nu in een nog veel diepere zin de Uwe zijn dan vroeger: Ik ben in hen verheerlijkt. Mijn beeld is aanvankelijk in hen afgedrukt; Ik heb een gestalte in hen verkregen, die zich nog verder zal ontwikkelen (Gal. 2: 20; 4: 19. 2 Kor. 3: 18).

In deze beide verzen zegt de Heere in de eerste plaats, voor wie Hij de Vader bidt en waarom alleen voor deze. Van vs. 11 af biedt Hij vervolgens bepaalde zegeningen voor hen en dringt Hij op de verhoring van de bede aan.

Jezus bidt voor de discipelen in tegenstelling met de wereld. In de voorafgaande afscheidsrede had Hij deze tegenstelling zo sterk uitgesproken, dat die ook moest uitkomen in dat gebed, dat alles samenvatte.

Hoe laat het zich verklaren, dat Hij niet voor de gehele wereld bidden wil, naardien Hij ons toch (MATTHEUS. 5: 44) heeft geleerd ook te bidden voor onze vijanden, die ons vervolgen en ons lasteren? Daarop is het antwoord, om kort te gaan als volgt: voor de wereld bidden en niet voor de wereld bidden, het moet beide goed en juist zijn, want snel daarop zegt Hij: "Ik bid voor degenen, die door hun woord in Mij zullen geloven. " Deze moesten toch nog worden gewonnen. En Paulus was ook nog van de wereld, toen hij de Christenen vervolgde en doodde en toen bad Stefanus voor hem, dat hij bekeerd werd. Zo bidt ook Christus zelf aan het kruis (Luk. 23: 34). Zo is het waar, dat Hij voor de wereld bidt en niet bidt. Maar dit is het verschil: voor de wereld bidt Hij niet op die manier en niet in die mate, waarin Hij bidt voor Zijn Christenen. Voor de Christenen en allen, die bekeerd zullen geworden zijn, bidt Hij aldus; dat zij bij het juiste geloof blijven volharden, daarin toegeven, daarvan niet afvallen en die nog niet daarin staan, dat zij veranderen en ertoe komen; dat heet juist en goed voor de wereld bidden. Maar voor haar, zoals zij nu is en bestaat, omdat zij raast en woedt tegen het Evangelie, wil Hij helemaal niet hebben gebeden, maar het tegendeel; van die moet men bidden, dat God haar weerhoudt, haar voornemen verijdelt en teniet doet. Zo deed Mozes (Num. 16: 15) tegen Korach en zijn vergadering, toen hij tot de Heere riep: zie hun offer niet aan. Zo ook de koning David (2 Sam. 15: 31), toen hij bad dat God Achitofels raad niet zou laten voortgaan, maar tot zotheid maken; zo ook bidt hij ook vaak met psalmen tegen zijn vervolgers en vijanden. Maar zo’n gebed is eigenlijk niet gericht tegen de persoon, maar tegen zijn aard, die de wereld vervult en zich tegen Gods Woord verzet en de mens verhindert genade te leren kennen.

De wereld kan op dubbele wijze worden beschouwd, ten eerste naar de geschiktheid van genade, die ondanks het verderf van de zonde in de Adamskinderen nog is overgebleven; van de wereld in deze zin, zegt Jezus; "Ik ben niet in de wereld gekomen, opdat Ik de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Mij zou behouden worden (Hoofdstuk 3: 17) en op deze manier is de wereld zeker voorwerp van de voorbede van Christus, zoals toch ook de discipelen uit de wereld worden verkregen. De wereld kan echter ook beschouwd worden volgens het aan God vijandige principe, dat haar beheerst. Van de wereld in deze zin wordt in

Hoofdstuk 14: 17 gezegd, dat zij de Geest van de waarheid niet kan ontvangen; voor haar te bidden zou dus even vergeefs zijn, als te bidden voor de overste van de wereld - er is niet voor haar maar alleen tegenover haar te bidden.

Dat Jezus bij de woorden: "maar voor degenen, die Gij Mij gegeven heeft", nog voegt: "want zij zijn de Uwe" is niet slechts een teruggaan tot vs. 6, waar staat: "zij waren de Uwe. " Het onderscheid van de tijdvorm wijst op onderscheid in de zin. De elf zijn, nadat zij Jezus' woord hebben aangenomen en bewaard, op hogere manier van de Vader, dan zolang zij nog bij de Doper waren en voor zij tot de Doper kwamen; het zaad van het evangelie, de getuigenis van de Heere van de Vader is sinds in hun harten uitgestrooid en ontkiemd. De Vader heeft hen aan Jezus gegeven, maar Jezus kan reeds beginnen ze aan de Vader terug te geven, zoals Hij ook met Zijn voorbede (vs. 11: 19) doet; want reeds schittert Zijn beeld uit de discipelen ("Ik ben in hen verheerlijkt") en Jezus' beeld is het beeld, dat de Vader welgevallig is en voor hen een krachtige beweegreden, om overeenkomstig Jezus' voorbede aan de discipelen te doen. Maar waarom voegt de Heere bij de beide uitdrukkingen: "Zij Zijn de Uwe" en: "Ik ben in hen verheerlijkt" nog: "al is het Mijne is het Uwe en het Uwe is het Mijne?" Hij ziet hierbij over de kring van de elf heen op de enkele honderden, die nog Zijn discipelen waren geworden, verder op de toekomstige discipelen, waartoe ook wij moeten behoren (vs. 20 v.); deze allen sluit Hij door dit woord in Zijn nu volgende voorbede in. Heeft Hij door de woorden: "Ik bid niet voor de wereld" in diepe ernst een scherpe grens getrokken, dan is het: "al het Mijne is het Uwe" een woord van blijdschap, dat de kring van degenen, die Hij zo tot de Vader zal mogen terugleiden, steeds wijder en wijder zal worden; en het andere: "al het Uwe is het Mijne" is een woord van dankbare aanneming; want Hij neemt reeds hier al de zielen met een lovend hart en ontvangt al de zielen, die de Vader Hem in de volgende eeuwen zal geven en Hij weet, dat onder allen, die van de Vader zijn, geen zal ontbreken.

10. En wat van hen waar is, die u Mij gegeven heeft, zijn nu nog veel meer de Uwe geworden en die de Uwen waren heeft Gij allen Mij gegeven zal ook als regel blijven voor alle volgende tijden en geslachten. Er is tussen U en Mij een wederkerig toedelen en toeleiden. Al het Mijne is het Uwe en het Uwe is het Mijne; en opdat Ik het ook uitspreek, waarom Ik van Mijn discipelen betuig, dat zij nu in een nog veel diepere zin de Uwe zijn dan vroeger: Ik ben in hen verheerlijkt. Mijn beeld is aanvankelijk in hen afgedrukt; Ik heb een gestalte in hen verkregen, die zich nog verder zal ontwikkelen (Gal. 2: 20; 4: 19. 2 Kor. 3: 18).

In deze beide verzen zegt de Heere in de eerste plaats, voor wie Hij de Vader bidt en waarom alleen voor deze. Van vs. 11 af biedt Hij vervolgens bepaalde zegeningen voor hen en dringt Hij op de verhoring van de bede aan.

Jezus bidt voor de discipelen in tegenstelling met de wereld. In de voorafgaande afscheidsrede had Hij deze tegenstelling zo sterk uitgesproken, dat die ook moest uitkomen in dat gebed, dat alles samenvatte.

Hoe laat het zich verklaren, dat Hij niet voor de gehele wereld bidden wil, naardien Hij ons toch (MATTHEUS. 5: 44) heeft geleerd ook te bidden voor onze vijanden, die ons vervolgen

en ons lasteren? Daarop is het antwoord, om kort te gaan als volgt: voor de wereld bidden en niet voor de wereld bidden, het moet beide goed en juist zijn, want snel daarop zegt Hij: "Ik bid voor degenen, die door hun woord in Mij zullen geloven. " Deze moesten toch nog worden gewonnen. En Paulus was ook nog van de wereld, toen hij de Christenen vervolgde en doodde en toen bad Stefanus voor hem, dat hij bekeerd werd. Zo bidt ook Christus zelf aan het kruis (Luk. 23: 34). Zo is het waar, dat Hij voor de wereld bidt en niet bidt. Maar dit is het verschil: voor de wereld bidt Hij niet op die manier en niet in die mate, waarin Hij bidt voor Zijn Christenen. Voor de Christenen en allen, die bekeerd zullen geworden zijn, bidt Hij aldus; dat zij bij het juiste geloof blijven volharden, daarin toegeven, daarvan niet afvallen en die nog niet daarin staan, dat zij veranderen en ertoe komen; dat heet juist en goed voor de wereld bidden. Maar voor haar, zoals zij nu is en bestaat, omdat zij raast en woedt tegen het Evangelie, wil Hij helemaal niet hebben gebeden, maar het tegendeel; van die moet men bidden, dat God haar weerhoudt, haar voornemen verijdelt en teniet doet. Zo deed Mozes (Num. 16: 15) tegen Korach en zijn vergadering, toen hij tot de Heere riep: zie hun offer niet aan. Zo ook de koning David (2 Sam. 15: 31), toen hij bad dat God Achitofels raad niet zou laten voortgaan, maar tot zotheid maken; zo ook bidt hij ook vaak met psalmen tegen zijn vervolgers en vijanden. Maar zo’n gebed is eigenlijk niet gericht tegen de persoon, maar tegen zijn aard, die de wereld vervult en zich tegen Gods Woord verzet en de mens verhindert genade te leren kennen.

De wereld kan op dubbele wijze worden beschouwd, ten eerste naar de geschiktheid van genade, die ondanks het verderf van de zonde in de Adamskinderen nog is overgebleven; van de wereld in deze zin, zegt Jezus; "Ik ben niet in de wereld gekomen, opdat Ik de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Mij zou behouden worden (Hoofdstuk 3: 17) en op deze manier is de wereld zeker voorwerp van de voorbede van Christus, zoals toch ook de discipelen uit de wereld worden verkregen. De wereld kan echter ook beschouwd worden volgens het aan God vijandige principe, dat haar beheerst. Van de wereld in deze zin wordt in Hoofdstuk 14: 17 gezegd, dat zij de Geest van de waarheid niet kan ontvangen; voor haar te bidden zou dus even vergeefs zijn, als te bidden voor de overste van de wereld - er is niet voor haar maar alleen tegenover haar te bidden.

Dat Jezus bij de woorden: "maar voor degenen, die Gij Mij gegeven heeft", nog voegt: "want zij zijn de Uwe" is niet slechts een teruggaan tot vs. 6, waar staat: "zij waren de Uwe. " Het onderscheid van de tijdvorm wijst op onderscheid in de zin. De elf zijn, nadat zij Jezus’ woord hebben aangenomen en bewaard, op hogere manier van de Vader, dan zolang zij nog bij de Doper waren en voor zij tot de Doper kwamen; het zaad van het evangelie, de getuigenis van de Heere van de Vader is sinds in hun harten uitgestrooid en ontkiemd. De Vader heeft hen aan Jezus gegeven, maar Jezus kan reeds beginnen ze aan de Vader terug te geven, zoals Hij ook met Zijn voorbede (vs. 11: 19) doet; want reeds schittert Zijn beeld uit de discipelen ("Ik ben in hen verheerlijkt") en Jezus’ beeld is het beeld, dat de Vader welgevallig is en voor hen een krachtige beweegreden, om overeenkomstig Jezus’ voorbede aan de discipelen te doen. Maar waarom voegt de Heere bij de beide uitdrukkingen: "Zij Zijn de Uwe" en: "Ik ben in hen verheerlijkt" nog: "al is het Mijne is het Uwe en het Uwe is het Mijne?" Hij ziet hierbij over de kring van de elf heen op de enkele honderden, die nog Zijn discipelen waren geworden, verder op de toekomstige discipelen, waartoe ook wij moeten

behoren (vs. 20 v.); deze allen sluit Hij door dit woord in Zijn nu volgende voorbede in. Heeft Hij door de woorden: "Ik bid niet voor de wereld" in diepe ernst een scherpe grens getrokken, dan is het: "al het Mijne is het Uwe" een woord van blijdschap, dat de kring van degenen, die Hij zo tot de Vader zal mogen terugleiden, steeds wijder en wijder zal worden; en het andere: "al het Uwe is het Mijne" is een woord van dankbare aanneming; want Hij neemt reeds hier al de zielen met een lovend hart en ontvangt al de zielen, die de Vader Hem in de volgende eeuwen zal geven en Hij weet, dat onder allen, die van de Vader zijn, geen zal ontbreken.

11. En nu zijn deze de drie gedachten, die Mij omtrent hen en Mijn betrekking tot hen bewegen en Mij een drievoudige bede voor hen ingeven: Ik ben voortaan niet meer zoals vroeger bij hen in de wereld, zodat Ik zelf onmiddellijk Mijn werk aan hen zou kunnen volbrengen, maar deze zijn in de wereld, wel inwendig van haar afgescheiden (vs. 6), maar uitwendig toch geheel in haar midden en aan haar prijs gegeven en Ik kom, als Ik uit de wereld wegga, tot U, zodat zij Mijn werk in de wereld in Mijn plaats zullen voortzetten. Heilige Vader, zo is dan Mijn eerste bede, door die eerste gedachte bij Mij opgewekt, bewaar ze, omdat Gij als de Heilige het eenmaal aangevangen goede werk niet kunt laten varen, of teniet doen gaan 36: 28"), bewaar ze in Uw naam, die (volgens betere lezing in de grondtekst: die, namelijk de naam tot openbaring aan hen (vs. 6) Gij Mij gegeven heeft. Bewaar ze met dat doel en dat gevolg, opdat zij één zijn, een gemeente, door eenheid van zin en wilonder elkaar verbonden en door het bezitten en bewaren van Uw naam onderscheiden van de wereld, die U niet kent (vs. 25), één zoals als wij, zoals Vader en Zoon een enig bij elkaar behorend geheel tezamen uitmaken.

De drie uitspraken aan het begin van dit vers vormen de aanknopingspunten voor een reeks van uitleggende gedachten, die vervolgens met andere nieuw opgewekte gedachten samengevlochten volgen. "Heilige Vader", zo spreekt Jezus in de eerste plaats voor de discipelen de Vader aan: wij moeten nu over de heiligheid van God nader spreken. Deze is Gods zelfbewaring, krachtens welke Hij bij alle aanrakingen Zichzelf gelijk blijft en niets ongoddelijks in Zich opneemt. Deze is echter slechts de ene kant: de heiligheid zou geen heiligheid zijn, maar afgeslotenheid, als zij niet Gods bemoeien in velerlei opzichten en daardoor openbaring en mededeling van Hemzelf veronderstelde; daarom is de heiligheid van God, nauwkeuriger opgevat, de vereniging, of nog beter het één zijn van bewaring en afsluiting van Zichzelf, van overgave en afweren; van doordringbaarheid en ondoordringbaarheid. In zo verre God in de onheilige, goddeloze wereld woont als de Heilige, heerst gewoonlijk in het begrip van Zijn heiligheid de gedachte aan Zijn zelfbewaring en de naam van de Heilige wordt vaak genoemd om tot vrees, tot eerbiedig terugtreden aan te manen (Ex. 8: 5). Toch vinden wij ook vaak genoeg Gods heiligheid vermeld, juist in zulke verhoudingen, dat Zijn naderen tot de mensen wordt op de voorgrond gesteld en dat is ook hier het geval, waar Jezus de mensen tot de Vader als tot de Heilige brengt, de mensen, die God Hem heeft gegeven. Door Zijn Heiligheid nadert God Zijn uitverkorenen in genade, omdat Hij in dit naderen toch Zichzelf en Zijn naam kan bewaren. Door middel van Zijn rechtvaardigheid sluit Hij Zich voor de wereld in ontoegankelijke hoogte, omdat Hij door tot haar te naderen Zichzelf en Zijn naam zou bevlekken (vs. 25). Jezus bidt nu voor Zijn discipelen: "Bewaar ze in Uw naam!" Hij heeft hen de naam van de Vader geopenbaard, heeft

hun deze naam bekend gemaakt (vs. 26) en hen tot hiertoe in deze bewaard (vs. 12); nu Hij dit niet meer kan laat Hij het aan de Vader over. Het uur was daar, dat Zijn eigen naam voor hen zou worden verduisterd door Zijn smaad en Zijn dood. Zij konden in hun geloof aan Jezus geschokt worden en zij werden een poos geslingerd. Maar de Zoon had hen de Vader reeds nu zo doen kennen, dat hun geloof een tijdlang alleen in de naam van de Vader, zelfs bij verduistering van de Zoon vastheid kon hebben, totdat voor hen de naam van de Zoon ook weer verheerlijkt verscheen, zodat geen macht van de wereld ze meer aan de Vader en de Zoon kon ontrukken (Hoofdstuk 14: 1). De Heere zegt niet: "bewaar Uw naam in hen", want daarmee zou Hij slechts hebben gebeden, dat ieder in het bijzonder de kennis en het afdruksel van God in Zijn geest niet mocht verliezen; daarbij hadden de discipelen nog afgezonderd van elkaar kunnen blijven, terwijl ieder in het bijzonder Zijn kennis van God en Zichzelf zou hebben behouden. Dit wil Jezus niet, de naam van God moet hun verenigingspunt zijn, waarin zij elkaar als geestelijke broeders aanzien en zich van de wereld onderscheiden weten als een gemeenschap, die door God geheiligd is. Daarom zegt Hij: "Bewaar ze in Uw naam, opdat zij (door deze levenden band) één zijn, zoals wij". Met deze woorden spreekt Jezus van een tijd, die na de tegenwoordige verzoeking komt, van de zending van de Heilige Geest, waardoor de gelovigen daarna in de naam van Vader en van Zoon zijn bewaard en waardoorn zij één hart en één ziel werden.

12. a)Toen Ik met hen in de wereld was, want nog nauwelijks een uur en Ik zal, zoals ik zei (vs. 11) met hen niet meer zijn, bewaarde Ik ze in Uw naam door voortgezet onderricht en getrouwe zielverzorging. b) Die Gij Mij gegeven heeft heb Ik bewaard, om volgens Uw wil daarvan niet te verliezen (Hoofdstuk 6: 39) en niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon van de verderfenis dan hij, die onherroepelijk een prooi van het eeuwig verderf is geworden (2 Thessalonicenzen. 2: 3. MATTHEUS. 26: 24). Ook dit verlies is niet ten gevolge van verwaarlozing aan Mijn kant, maar een noodlot, dat een Judas door zijn moedwillig storten in het verderf teweeg heeft gebracht, opdat door hetgeen Hij nu is gaan verrichten c) de Schrift vervuld wordt (Hoofdstuk 13: 18).

a)Joh. 10: 28; 18: 9. b) Jes. 8: 18. Hebr. 2: 13. c) Ps. 109: 8.

Zoals de schuld van het verloren gaan niet van Christus is, maar van de verrader zelf, zo is ook het gevolg van zijn afval geen verwoesting van Christus’ werk, maar behoort deze volgens Gods raadsbesluit in het verlossingsplan. Het was voorspeld, dat het verraad zelf een middel zou zijn om dit verlossingsplan te volvoeren, de Verlosser zou niet slechts lijden door de haat van de vijanden, maar ook door het verraad van een van degenen, die zijn brood hadden gegeten.

Petrus’ verloochening en de ergernis en vlucht van de anderen zal tot geen eigenlijke afval leiden, dat voorziet de Heere reeds, daarom zijn de elf voor Hem bewaarden en behoudenen.

Verscheidene uitleggers leiden uit de woorden van de Heere: "opdat de Schrift vervuld wordt" af, dat het Jezus’ doel niet was geweest Judas te redden, maar hem te dragen en hoewel Hij vooruit wist, dat hij niet te redden was, niets aan hem te verzuimen, wat de door de Vader beschikte verhouding van de "Meester tot de discipel eiste". Zeker een belangrijke stelling, in

zo verre als een vader, opvoeder en zielsverzorger niet ten doel kan worden gesteld, om onder elke voorwaarde allen, die hem zijn toevertrouwd, te bewaren, te ontwikkelen en zalig te maken, zodat het hem tot een verwijt zou moeten zijn, als hij er één verloren kind onder had; toch blijft in vergelijking met Jezus dit altijd het onderscheid, dat wij van onze kant bijna nooit met zekerheid vooruit kunnen weten of een van de ons toevertrouwden werkelijk een verloren kind zal zijn en welk het is. In zeer bijzondere gevallen kan iemand van ons alle trouw bewijzen en al zijn krachten inspannen, ook als men bepaald weet dat de arbeid toch tevergeefs is, zoals bijvoorbeeld Mozes zich tegenover Fara" en Jeremia zich tegenover het rijk van Juda in zo’n omstandigheid bevonden en toch niets verzuimden; daarom moet het ons in de regel verborgen blijven, als volgens Gods raad een bijzonder persoon of een gehele leeftijd reddeloos verloren is, waarop het dan ten slotte ook berust, dat de profetische voorspellingen, vooral daar, waar zij in het bijzonder op oude tijden betrekking hebben, meestal een verzegeld boek blijven.

13. Maar nu kom Ik tot U, zodat Ik het bewaren van hen in Uw naam voor de toekomst aan U moet toevertrouwen en Ik spreek dit in de wereld, Ik spreek deze tot U gerichte bede (vs. 11) duidelijk voor hun oren uit, terwijl Ik nog bij hen ben, opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogenhebben in zichzelf. Als zij deze bede horen en zich herinneren, zal het hen in het nabij zijnde uur van angst en druk (Hoofdstuk 16: 33) vertroosten, te weten aan wie en door wie en waartoe zij zijn overgegeven. Zij zullen zich dan herinneren dat Ik met blijdschap in lijden en sterven ben gegaan, omdat dit de weg was om tot U te komen (vs. 1 en 5) en Gij bent meer dan Ik en meer dan alles (Hoofdstuk 14: 28; 10: 29). Weten zij dan, dat zij aan Uw handen zijn overgegeven, dan weten zij ook dat zij wel bewaard zijn en dat bewustzijn zal hun hart eveneens met grote vreugde vervullen (vgl. 1 Joh. 1: 4).

"Ik spreek dit", zegt de Heere, "in de wereld", d. i. : Ik laat hen dit woord achter, opdat zij weten hoe Ik voor hen bid, dat zij onder Uw bescherming en hoede mogen zijn en zich daarmee troosten en er zich zeker op kunnen verlaten, dat Gij ze niet aan hun lot zult overlaten, alhoewel de duivel en de gehele wereld op het vreselijkst tegen hen woeden.

Jezus’ vreugde is die, die Hij heeft als degene, die nu tot de Vader gaat; deze vreugde nu, die Hem vervult en in Hem leeft, moet ook in de discipelen leven, zij moeten de deelgenoten van Zijn vreugde Zijn in volle mate. Daartoe stelt Hij hen in staat en brengt Hij hen, terwijl Hij ze door dit gebed, dat Hij voor hun oren uitspreekt, in het zalige geheim van Zijn verkeer met de Vader een blik laat slaan en daaruit het vertrouwen laat verkrijgen, dat ook zij door de Zoon op de Vader kunnen hebben.

Daarboven zal de Zoon ook spreken tot de Vader en voor de Vader anders dan hier beneden in het vlees. Dat is de tegenstelling, die aan de woorden: "Ik spreek dit in de wereld" ten grondslag ligt een tegenstelling, die ook weer op eenheid rust, want dat is het, wat de Heere, daar aangekomen, verder wil spreken, dit, wat Hij hier reeds is begonnen en ook heeft uitgesproken.

Bij herhaling noemt de Heere Zijn heengaan van de discipelen een komen tot de Vader. Het is een liefelijke verwisseling: een verlies van aardse gemeenschap, een winst van Goddelijke

gemeenschap. Ook wij mogen door genade aldus over onze dood spreken en tot de onzen zeggen: "Ik ga van u, mijn lieven, maar nu kom ik bij Die, die mij heeft liefgehad met een alle aardse liefde eindeloos te bovengaande liefde en die ik ook met gelijke liefde zou wensen te beminnen. Wij scheiden dus, maar om elkaar weer te zien in het huis van de Vader, waar al Gods kinderen tezamen komen.

15. Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, zoals Ik reeds in Hoofdst 13: 33 vv. hen heb gezegd: Waar Ik heenga kunt gij nu niet komen, maar Ik bid, dat Gij hen bewaart van de boze, opdat deze, die ook de uitverkorenen probeert te verleiden, tevergeefs hen probeertweg te voeren als een roof of: van het kwaad dat de haat van de wereld op hen wil laden, opdat dit hen niet onderdrukt, maar zij daaruit steeds ongedeerd zich verheffen (Hoofdstuk 16: 2 v. Openbaring . 3: 10).

Het is een liefderijke en zalige gebeurtenis, die alle gelovigen op Gods tijd allen overkomen, het naar huis gaan om met de Heer Jezus te zijn. Nog enige weinige jaren en de krijgsknechten van de Heere, die nu de goede strijd van het geloof strijden, zullen hun strijd ten einde hebben gebracht en in de vreugde van hun Heere zijn ingegaan. Maar, hoewel Christus bidt dat Zijn volk ook moge komen, waar Hij is, zo vraagt Hij niet: "Dat zij op eenmaal uit deze wereld ten hemel zullen worden genomen. " Hij wil dat zij hier blijven en toch, hoe vaak zendt de vermoeide pelgrim de bede op: "Och, dat mij iemand vleugels als van een duif gaf, ik zou heen vliegen waar ik blijven mocht. Maar Christus bidt niet aldus, Hij geeft ons over in de handen van Zijn Vader, totdat zij als Zijn korenschoven allen vergaderd zullen worden in de schuren van onze Meester. Jezus bidt niet om onze onmiddellijke wegneming door de dood, want in het vlees te blijven is nodig voor anderen, zo al niet nuttig voor ons zelf. Hij vraagt, dat wij van de boze bewaard mogen blijven, maar Hij vraagt nooit voor ons, dat wij in de erfenis van de heerlijkheid opgenomen zullen worden, voordat de volle leeftijd bereikt is. Christenen wensen vaak te sterven, wanneer zij in moeite zijn. Vraag hen: waarom? Zij zullen u antwoorden: omdat wij met de Heere wensen te zijn. Wij vrezen echter dat het niet zozeer is omdat zij verlangen met de Heere te zijn, als wel om van hun beproevingen ontheven te worden, anders zouden zij dezelfde wens om te sterven op andere tijden even zowel voelen, wanneer zij niet onder de druk van de beproeving in zijn. Zij verlangen in waarheid niet zozeer om de zaligheid van de Zaligmaker, als wel om tot rust te komen. Het is wel geheel juist om te wensen te vertrekken, als wij het kunnen doen in de geest van Paulus, omdat het verreweg beter is met Christus te Zijn, maar de wens om aan de beproeving te ontkomen is een zeer zelfzuchtige. Laat het uw streven en uw begeerte liever zijn om God door uw leven te verheerlijken zolang het Hem behaagt, al moet het zelfs zijn temidden van zorg, strijd en lijden en laat het aan Hem over te zeggen: "Het is genoeg. "

16. Zij zijn niet van de wereld. zoals zij het niet waren (vs. 14) naar Uw eeuwige beschikking, zo ook nu niet, nadat Ik Uw woord in hen heb gelegd en zij daardoor als uit een onvergankelijk zaad zijn wedergeboren (1 Petrus . 1: 23. 1 Joh. 5: 1, 4). Gaat de wereld teniet en wordt zij de dood ten prooi, zij mogen niet ten gronde gaan, maar moeten bewaard blijven tot de onverwelkelijke en onbevlekte en onverderfelijke erfenis, die in de hemelen voor hen bewaard wordt (1 Petrus . 1: 4), zoals Ik van de wereld niet ben en zoals Mijn sterven niet is

als van de kinderen van deze wereld. Voor Mij is het daarentegen de weg tot het ingaan in de heerlijkheid.

De Schriftverklaarders spreken van het woord in vs. 16 bijna zonder uitzondering, alsof het niets was dan een herhaling van het woord in de tweede helft van vs. 14 Dat is het niet. Dit blijkt reeds daaruit, dat hier staat: "van de wereld zijn" zij niet, "gelijk ook Ik van de wereld niet ben", terwijl er vroeger stond: "zij zijn niet van de wereld, zoals ook Ik niet ben van de wereld". Door veranderde woordvoeging moet dus zonder twijfel een voortgang van gedachten te kennen worden gegeven, evenals in vs. 6 nog door de verandering in de tijden van de werkwoorden een voortgang wordt aangewezen tussen het "zij waren van U" en "zij zijn van U". Het "zij zijn niet van de wereld" geeft de reden aan, waarom zij uit de wereld zijn uitgegaan en een voorwerp van haar haat zijn geworden; het: "van de wereld zijn zij niet" geeft daarentegen de aanspraak te kennen, die Jezus voor hen neemt, opdat zij voor het kwaad, dat de wereld hun zal aandoen, bewaard en voor het eeuwige leven gered worden, d. i. met hun marteldood niet vergaan, maar daarin slechts hun Heer volgen, waarheen Hij is voorgegaan (Hoofdstuk 13: 36). Met die laatste aanwijzing is nu de overgang gemaakt tot de volgende bede in vs. 17 vv. , waarbij de ziel van de Heere bewogen wordt door de derde van de drie gedachten, die bij het begin van vs. 11 voorop zijn geplaatst, de gedachte: "Ik kom tot U. " De discipelen moeten reeds nu van Zijn komen tot de Vader een zegen hebben, reeds terwijl zij nog in de wereld zijn. Hij wil hen de Trooster, de Heilige Geest in de harten zenden, waardoor de Vader hen zal heiligen in de waarheid; en zoals Hij bij Zijn hemelvaart hen naar de inwendige mens mee verplaatst in het hemelse (Hand. 1: 9 vv. Efeze. 2: 6), hen dus in een bijzondere levenskring buiten en boven de wereld verheft, zo zijn zij nu ook in staat om door Hem te worden gezonden in de wereld.

17. Ja, Ik kom op de weg van de dood tot U; deze is de derde bede, die Mij vervult (vs. 11). En omdat Ik nu van de troon van Uw goddelijke heerlijkheid de Trooster, de Geest van de waarheid hen zal kunnen zenden (Hoofdstuk 7: 39; 14: 16 v. ; 15: 26 v. ; 16: 7 vv.), bid Ik: Heilig ze door een rijke toedeling in Uw waarheid, die Ik hen gegeven heb in het hun verkondigde woord, opdat zij, zich geheel daarin bewegende als in hun levensfeer en onbewogen door invloeden van buiten, juiste dragers en waardige vertegenwoordigers daarvan zijn. Uw woord, dat Ik tot de grond van hun leven en tot een bezitting van hun Geest heb gemaakt, is de waarheid. Nieuwe openbaringen zijn voor hen niet meer nodig (Hoofdstuk . 16: 13 vv.), maar wel, dat hen al het toevertrouwde tot volle helderheid komt en zich in al hun gedachten, woorden en werken tot een vol leven ontwikkelt.

De heiligmaking begint met de wedergeboorte. De Geest van God stort in de mens dat nieuwe levensbeginsel, waardoor hij een nieuw schepsel in Christus Jezus wordt. Dit werk, dat met de nieuwe geboorte aanvangt, wordt op twee manieren voortgezet: door doding, waardoor de lusten van het vlees worden ondergebracht en ondergehouden en levendmaking, waardoor het leven, dat God in ons heeft gelegd, een fontein van water wordt, springend tot in het eeuwige leven. Dit wordt dagelijks voortgezet in hetgeen men volharding noemt, waardoor de Christen in de genadestaat bewaard wordt en blijft en overvloedig gemaakt wordt in goede werken tot eer en heerlijkheid van God; en het bereikt zijn toppunt of komt tot volmaaktheid en heerlijkheid, wanneer de ziel geheel gereinigd opgenomen wordt om met de heiligen gezeten

aan de rechterhand van de Majesteit in de hemelen te leven. Maar hoewel de Geest van God aldus de bewerker van de heiligmaking zij, wordt er een bron, een zichtbaar middel aangewend, dat niet voorbijgezien moet worden. Heilig ze, zei Jezus, in Uw waarheid, Uw woord is de waarheid. De plaatsen in de Heilige Schrift, die bewijzen dat het werktuig tot onze heiligmaking Gods Woord is, zijn talrijk. De Geest van God brengt de voorschriften en de leer van de waarheid tot onze zielen en past deze krachtig toe. Zij worden met het oor gehoord en als zij in het hart opgenomen zijn, werken zij in ons het willen en werken naar Gods welbehagen. De waarheid is de heiligmaakster en als wij de waarheid niet horen of lezen, zullen wij niet vorderen in heiligmaking. Wij nemen in gezond leven toe, naarmate wij toenemen in gezonde kennis. Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad. Zeg niet van enige dwaling: het is slechts een verschil van mening. Niemand geeft toe aan een dwaling en vordert daarin, die niet vroeger of later die dwaling in praktijk zal dulden. Houdt de waarheid vast, want zodoende zult u door de Geest van God geheiligd worden.

Ofschoon wij door God Zijn uitverkoren en niet meer tot de wereld behoren, zijn wij daarmee niet toebereid om in de heerlijkheid in te treden; nee, wij moeten ook geheiligd worden. Wij zijn nog in de wereld, al zijn wij niet meer van de wereld en zolang wij in de wereld zijn, kleeft ons de zonde aan. Deze moeten wij afsterven, opdat zich de nieuwe mens in ons kan ontwikkelen.

18. En juist bij hen is zo’n ontwikkeling, die tot volkomen kennis wordt, in bijzondere zin noodzakelijk. a) Zoals Gij Mij gezonden heeft in de wereld en tot die zending heeft geheiligd (Hoofdstuk 10: 36), zo heb Ik hen, als Mijn van het begin daartoe verkoren apostelen (Hand. 1: 2), ook in de wereld gezonden en vraag Ik voor dit hun ambt Uw heiliging.

a)Joh. 20: 21.

Welgelukzalig is de man, die niet wandelt in de raad van de goddelozen, noch staat op de weg van de zondaren, noch zit in het gestoelte van de spotters. Het is duidelijk, dat hier een zekere afzondering, een zich onttrekken aan de wereld bedoeld wordt en geenszins elke gemeenschap en alle vertrouwelijke omgang van degenen die God vrezen, met die Hem niet vrezen wordt goedgekeurd. Toch zijn er zeer uiteenlopende denkbeelden over de verhouding van de gelovigen tot de wereld, terwijl onder de gelovigen de praktijk werkelijk uiteenlopend, ja, bij dezelfde gelovigen niet onbelangrijk afwisselend is. De Sadduceeër met zijn vrolijke weg, de Farizeeër met zijn hoge waan en de Esseeër met zijn harde onthouding heeft nog altijd zijn eigen stelsel en kiest nog altijd zijn eigen weg. Bij de gelovigen vinden wij vaak overhelling tot het ene en bij anderen een neiging tot een ander van de drie genoemde inzichten. En bij dezelfde gelovigen verschillende kanten. Al naarmate de inzichten en innerlijke gestalten meer vrij, meer gebonden of meer verflauwd zijn, ziet men vaak hen òf teruggetrokken òf toegeeflijk in de wereld verkeren. Wat de apostelen aangaat weten wij, dat zij bepaald uitgezonden werden midden onder allerlei mensen en met opzicht tot de gelovigen in het algemeen is het duidelijk, dat geheel de bijbelse beschouwing ons hen naar roeping voorstelt, in aanraking met allerlei mensen. Er kan dan ook naar de Schrift een geoorloofde plaats zijn aan de bruiloftstafel, in het huis van de Farizeeër, aan de maaltijd van degene, die anders af te keuren dingen doet. De Christelijke roeping wijst dan ook niet naar eenzame

valleien, of verwijderde woestijnen, of afgesloten gebouwen, of opgerichte staten om daar, in zeldzame afzondering de dagen te slijten. En op een veelbetekenende manier zien wij overal de ondereenmenging van vroom en onvroom zich onvermijdbaar openbaren. Een kind, dat naar God leerde vragen, zien wij soms in het huis, waar de ouders goddeloos zijn en integendeel ouders die God vrezen, zien zich omringd van een of meer omtrent de waarheid en godzaligheid onverschillige kinderen. Deze omstandigheid is door geen afzondering en afsluiting te veranderen. Maar ook deze omstandigheid is een werk ten goede voor de akker, waar ook ondereenmenging van mensen is, voor de markt, waar de man van het gebed de man van de ijdelheid heeft te ontmoeten. - Maar vergeten wij toch ook niet, dat aan deze ondereenmenging zeer grote gevaren voor de gelovigen verbonden zijn. Is het voor de wereld een voorrecht, een zegen en zo vaak een middel, om uit de wereld nog uitgerukt en overgebracht te worden onder de gelovige en de oprechte belijders van de Heer, voor de gelovigen is er overal schier schade te duchten. Dit heeft de Heere ook doen uitkomen door te zeggen, dat Hij wel bad, dat de Zijn bewaard zouden worden van de boze. Van de boze, d. i. : van de overste van de wereld, van de vorst van de duisternis, die heerst in en door de kinderen van de ongehoorzaamheid. Van deze kant gevaar, ja zo groot, dat geen menselijke krachten hier bewaren kunnen, maar goddelijke bewaring onmisbare behoefte is. De wereld maakt gedurig de meerderheid uit. Zij, die op de brede weg van het verderf wandelen, zijn vele. En die velen hebben meningen of hoofdgedachten, die hun denken en handelen beheersen. Het is van deze kant de strijd, die reeds in de belofte van Eden getekend is. Hoe de gelovigen tegenover deze macht zich te gedragen, de ware vrede te verkondigen en te zoeken, maar toch ook de strijd te strijden hebben, ook hierop laat de Schrift ons niet zonder antwoord.

19. a) En Ik heilig Mijzelf, nu Ik in de dood van het kruis ga, voor hen tot een offer en losprijs ten behoeve van hun reiniging van alle zonde, maar tevens tot een kracht van de vernieuwing en verheerlijking in Mijn beeld (1 Petrus . 2: 24. 1 Joh. 3: 5 v. Gal. 2: 19 v.), opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid, zich met alles wat zij zijn en hebben vol vreugde aan haar toewijden (Efeze. 5: 2).

a) 1 Kor. 1: 2, 30. 1 Thessalonicenzen. 4: 7.

De discipelen mogen in geen enkel opzicht, niet in het minst tot de wereld behoren, maar moeten geheel en al als levende offers voor God geheiligd zijn. Dit bidt de Heere hen toe met de woorden: "heilig ze in Uw waarheid. " De waarheid is hier, evenals overal in de reden van Christus bij Johannes, de substantiële waarheid, de macht van heiligheid en genade, die kracht geeft om haar te overwinnen. Deze substantiële waarheid werkt in de discipelen subjectief als de Geest van de waarheid; in haar objectiviteit beschouwd, is zij het woord van de waarheid, het woord van Christus. In deze waarheid - in haar gedoopt, in haar als in een levenssfeer opgenomen - moeten zij geheiligd, met hun gehele persoonlijkheid aan God ten eigendom worden gewijd. Zij hebben het woord van Christus als woord van de Vader reeds aangenomen en staan daarin en daar dit woord een macht van de waarheid is, staan zij in de waarheid; zo moet dan de Vader geven, dat zij in deze waarheid, waarin zij staan, geheel en al Hem ten eigendom geheiligd worden.

Wanneer heiligheid het verheven zijn van God boven de wereld is, in Zijn werken aan de wereld, dan is heiligen die daad van God, waardoor Hij aan de gemeenschap van de wereld ontneemt en Zich toe-eigent. Aan zedelijke heiliging is daarbij niet meer en niet minder te denken dan aan verlichting, levendmaking en dergelijke, omdat Jezus de gehele mens op het oog heeft, als Hij voor de discipelen bidt, dat zij God geheel mogen worden toegewijd. De waarheid nu is het element, waarin de discipelen moeten worden geheiligd; deze waarheid is hen echter in het woord gegeven, terwijl dat het element en de bepalende macht van het leven voor hen wordt, zijn zij in de waarheid overgezet en worden zij in de waarheid geheiligd. Heeft nu Jezus dit woord de discipelen gegeven, niet slechts omwille van hen, maar tevens als een woord van de verkondiging aan de wereld, zo is niet alleen voor hun persoon, maar ook voor hun roeping de bede noodzakelijk, dat zij geheiligd mogen zijn in de waarheid, waarvan het woord de uitdrukking is.

Zij hebben temeer waarachtige heiliging nodig, omdat zij bestemd zijn tot het zendingswerk in de wereld. Zelf nog door wereldzin doortrokken, kunnen zij die zending niet met zegen volbrengen. Als Christus zegt: "Ik heilig Mijzelf voor hen", dan heeft Hij Zich zeker voor de gehele wereld geheiligd, de verzoeningsdood voor hen op Zich genomen, maar hier komen ten eerste de apostelen in aanmerking, omdat de Heere voor hen bidt (Hoofdstuk 15: 13), maar bovendien naar vs. 20 hun verhouding een centrale is.

Als wij dit laatste verklaren in de zin: "Ik wijd Mijzelf hen ten nutte tot een offer van de dood, opdat zij op het grondgebied van de waarheid God geheiligd zijn mogen, waarvoor velerlei redenen pleiten, dan hebben wij de juiste uitdrukking van de bedoeling van de Heere. Maar nauwelijks kunnen wij deze begrijpen, of wij zoeken weer vruchteloos naar woorden om de tederheid te roemen, die Hij hier jegens de Zijnen betoonde. Zelfs nabij de haven van de rust kan Hij niet vergeten, dat Hij hen achterlaat in een open zee, ten spel van buien en stormen. Daarom wil Hij in de voorbede, die zij voortdurend gedenken zullen, hen de vaste noordster doen vinden, waarop hun oog telkens zal staren, als het daar buiten bang is en donker. Men heeft slechts zijn taal met luide stem te lezen en zich zoveel mogelijk te verplaatsen in de toestand en de behoefte van de elf om te beseffen, hoe hier alles tot hun vertroosting en heiliging, op het heerlijkst ingericht was. En bedenken wij dan, hoe de Heer zo bad niet slechts, omdat zij het nodig hadden, maar ook omdat Hij zelf Zich daartoe gedrongen voelde, dan worden wij niet moe om naar woorden te luisteren, die niet slechts de tolken van Zijn liefde zijn, maar de openbaring van geheel Zijn Godmenselijk wezen.

Het woord: "Ik heilig Mij", doelt op Zijn sterven; men ziet daaruit, dat Hij in vs. 6, 8 en 14 in de verleden tijd spreekt, maar nu in de tegenwoordige. Het openbaren van de naam van de Vader en het geven van Gods woord heeft tot hiertoe plaats gehad, maar dit heiligen gebeurt nu. Hij wijdt nu Zichzelf aan God. Wel heeft Hij dat ook reeds tot op dit ogenblik gedaan; Hij heeft van kinds aan en bij voortduring gedurende Zijn openbare arbeid al Zijn krachten enkel en alleen in de dienst van Zijn Vader gesteld (Hoofdstuk 4: 34), maar nu wijdt Hij Zich nog op andere manier aan God. Nu moet Hij of van Zijn getuigen van de waarheid terugtreden of de dood van een misdadiger daarvoor lijden en Hij kiest de dood. Nu moet Hij Zijn rein leven als losgeld in plaats van Zijn broeders geven, opdat zij bevrijd mogen worden van de schuld,

waarin zij zich bevinden; Hij moet Zijn bloed vergieten tot vergeving van de zonden en tot stichting van het Nieuwe Verbond.

Christus heiligt Zich door Zijn sterven eensdeels in negatieve, anderdeels in positieve zin: 1) negatief heiligt Hij Zich voor de wereld, terwijl Hij Zich door Zijn offerdood geheel van de wereld afscheidt, van de wereld gekruisigd wordt en tot God gaat, positief, doordat Hij daardoor de macht krijgt, om in de kracht van de Heilige Geest weer in de wereld te komen; 2) negatief heiligt Hij Zich voor de Zijnen, doordat Hij Zijn leven voor hen tot verzoening van hun schuld overgeeft, positief, doordat Hij met dit hoogste offer de liefde levenwekkend op hen terugwerkt en voorin ook een principe van de lijdensgrond, waaruit zich hun martelaarslijden zal ontwikkelen, evenals hun werk in uit Zijn werken (Kol. 1: 24). Daardoor moeten nu ook de discipelen negatief en positief geheiligd zijn; negatief, doordat zij weten door de wereld gekruisigd te zijn en God hun leven ten dankoffer stellen; positief, doordat zij als boden van de vrede van de wereld in zelfopofferende liefde tot de marteldood het Evangelie verkondigen.

c. Vs. 20-26. Jezus' bede voor Zijn gelovigen; deze zijn de levende stenen (1 Petrus . 2: 4 vv.), die tot een woning van God in de Geest gebouwd worden op het fundament van de apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus de hoeksteen is. Opdat echter het gehele gebouw, bekwaam samengevoegd, opgroeit tot een heilige tempel in de Heere, moeten de stenen tezamen van gelijke aard zijn en tot elkaar in de juiste verhouding staan. Zo is het het een zijn met elkaar in Hem en de Vader, wat de Heere voor Zijn gelovigen bidt, terwijl Hij tevens de beide hoofdgebeurtenissen aan het begin en het einde van de geschiedenis van Zijn Kerk voorstelt, de verhoring, vanwaar het gebed op het zichtbaarst zal worden getoond en tevens wijst Hij in de eeuwigheid, die het hier in deze tijd begonnen werk tot voltooiing zal voeren.

20. En Ik bid niet alleen voor deze Mijn discipelen, die hier rondom Mij staan (vs. 9v.), maar ook voor degenen, die door hun woord, dat door hen ter harte is genomen, henzelf in vlees en bloed is ingedrongen en vervolgens door hen mondeling is gesproken en in Schrift is gesteld, in Mij geloven zullen en zich reeds nu uit alle geslachten van de mensen en uit alle tijden van de kerk aan het oog van Mijn Geest vertonen,

21. Opdat het doel, waartoe Ik voor hen bid, het doel, waarnaar het verlangen van Mijn hart zich uitstrekt, bereikt wordt en zij allen, de tegenwoordige en latere gelovigen, één zijn, een gelijke aard met elkaar in zich omdragend endoor liefde allernauwst aan elkaar verbonden, zoals Gij, Vader, in Mij bent en Ik in U ben (vs. 11), dat ook zij, doordat ieder van hen in ons is en Wij in hen zijn (Hoofdstuk 14: 28), in ons één zijn, één lichaam met ons uitmaken (Rom. 12: 5 v. 1 Kor. 12: 12 vv. Efeze. 4: 3 v. Fil. 2: 1 vv. 1 Joh. 1: 3; 4: 12 v.); opdat die eenheid ook naar buiten zich openbaart en de wereld, die van haar kant niets zo heerlijks heeft aan te wijzen, voor zo verre zij gevoel en vatbaarheid daarvoor heeft (Hand. 2: 46 vv. ; 4: 32 vv. ; 5: 11 vv.), gelooft, dat Gij Mij gezonden heeft, omdat Hij, die dat bij hen heeft teweeggebracht (Gal. 3: 28), niet van de wereld kan zijn, maar noodzakelijk van God moet zijn (1 Joh. 4: 7).

De Heere Jezus breidt hier als het ware over de gehele wereld Zijn zegenende handen uit; allen, die in de toekomst zullen geloven, staan in de Geest reeds voor Hem. Het doel van Zijn bede voor deze is de eenheid van allen en is deze het doel, zij is tevens de inhoud van Zijn bede. Wanneer Hij bij de vorige bede (vs. 9 vv.) nog uitging van de scheiding van de wereld en van de Zijnen, komt, nu Zich het oog over het geheel heeft uitgebreid, de wereld nog in aanmerking, als die moet worden gewonnen; de gemeente, die zich van haar afzondert, is aan de ene kant de vergadering van alle gelovigen, aan de andere kant, wat de ongelovige wereld aangaat, de vergaderende gemeente.

De Heere bidt voor hen, die door het woord van de discipelen in Hem geloven (niet "geloven zullen", zoals onze Statenvertalers hebben vertaald). Hij spreekt in de tegenwoordige tijd, die juist, omdat die op geen bepaalde tijd betrekking heeft, door zijn onbepaaldheid alle tijden omvat. De voorbede strekt zich steeds verder uit. Eerst bidt Jezus voor de discipelen, die geloofd hebben dat de Vader Hem gezonden heeft (vs. 8); nu bidt Hij voor allen, die te eniger tijd door van de discipelen woord mogen geloven, maar dit is voor Hem nog het laatste niet; maar dat door de gemeenschap van God met deze gelovigen ook de wereld overtuigd wordt en gelooft, dat de Vader Hem gezonden heeft. Zo bidt Hij toch ook voor de wereld, waarvan Hij vroeger (vs. 9) had gezegd, dat Hij niet voor haar bad.

Alle geloof in de kerk staat met het woord van de apostelen in verband, met het mondelinge zowel als met het schriftelijke. De betekenis van het laatste moest na de dood van de apostelen, die van het mondelinge verre overtreffen. Volgens de analogie van het veelal op schriftelijke oorkonden gevestigde Oude Verbond heeft de Heere hier zonder twijfel de Schriften van de apostelen ook reeds voor ogen gehad. De ongelukkige, zogenaamde mondelinge traditie verhief zich toen reeds boven alles. Christus bestrijdt die beslist (MATTHEUS. 5: 21 vv.) en wijst overal van menselijke instellingen op de Schrift, hoe zou Hij dan voor de voortplanting van de waarheid in Zijn Kerk alleen, op de mondelinge overlevering hebben kunnen rekenen?

Zoals Hij in vs. 17 betuigt, dat het woord de waarheid is en in vs. 6-8, dat door het Woord de elf geworden zijn, wat zij geworden zijn, maakt Hij in vs. 20 het woord, namelijk het apostolische teruggeven en uitleggen van het over de Vader door Christus gesproken woord (vs. 8) tot een zaad, waaruit het geloof moet voortspruiten. Een gelovige van het Nieuwe Verbond is dus een mens, die van het apostolische geloof leeft; de tijdgenoten van de apostelen hadden het mondelinge woord; voor alle latere eeuwen spreken echter de apostelen door hun schriftelijk woord; daaruit volgt voor ons de vermaning, dat wij ons toch zeer ijverig aan het woord van het Nieuwe Testament houden. Leer niet van het Christelijk gevoel van u en van andere Christenen; deze beek is niet diep en Zijn water is niet helder, maar met veel leem van de bodem van het natuurlijk hart vermengd! Stelt u ook niet tevreden met het horen van preken en het bijwonen van vergaderingen, noch met het lezen van stichtelijke boeken en liederen; zij mogen u alleen wegwijzers zijn tot de bron, de bron zelf geeft de beste drank! Men kan het wel aan de mensen zien, of zij uit de bron dan of zij uit afgeleide beekjes putten; wij moeten geen - anen en geen - isten, maar Christenen, apostelische evangelische Christenen zijn.

Jezus bidt ook voor hen, die in het toekomende zullen geloven, ook dat deze met Zijn toenmalige jongeren één gemeente zouden uitmaken, die verenigd zijn zou in heilige liefde. In deze woorden doet de Heere geheel het wezen van Zijn gemeente op aarde kennen. Hij was gekomen om door de verzoening met God de eenheid onder het verdeeld mensengeslacht te herstellen. De grond, waarop deze eenheid berust, is geen andere dan die van de Zoon en de Vader verenigd, de Heilige Geest, de Geest van de liefde (vers 11). Maar deze onzichtbare eenheid van de liefde moet zich ook als zodanig in het leven openbaren. De Kerk moet een zichtbare kerk worden en juist deze openbaring, hoezeer zij een is in de liefde, die in het leven blijkt, moet het sterkst getuigenis zijn voor de wereld, dat Christus de Zoon van God is.

De Vader is de wortel, Christus de stam, de Heilige Geest het sap, de gelovigen zijn de takken, die het sap tot zich trekken; het Christelijk leven is de vrucht van een boom, van de heilige Kerk. (J. GERHARD).

Dat is de vrucht, die door en uit zo'n eenheid moet ontslaan, namelijk dat Christus' woord verder voortgaat en in de wereld wordt opgenomen als Gods woord, terwijl daarin een almachtige, goddelijke, onoverwinnelijke kracht en een eeuwige schat van alle genade en zaligheid ligt.

22. En als Ik van de tijd van het begin van Mijn gemeente, waaraan Ik in vs. 21 dacht en die zeker een zeer heerlijke zal zijn, ten slotte het oog heb gevestigd op haar nog veel heerlijker einde (Openbaring . 14: 1 vv. 20: 4 vv.), mag Ik verklaren dat Ik hen, dat Ik aan die allen, die tot deze gemeente behoren, in vol en zelfstandig bezit de heerlijkheid heb gegeven, die Gij Mij gegeven heeft en die bestaat in de profetische, priesterlijke en koninklijke waardigheid (Openbaring . 1: 6; 14: 5, 4; 20: 6). Deze gaf Ik hen, opdat zij één zijn, de een met de anderen tot dezelfde heerlijkheid zou worden verheven en de een met de ander tot een zoalszoeken en werken zou worden verbonden, zoals Wij, Gij, de Vader en Ik de Zoon, één zijn en zij zo niet alleen wat gezindheid aangaat, maar ook wat hun gehele toestand aangaat, met ons in onmiddellijke aanraking komen.

Zie hier de grootste mildheid van de Heere Jezus, want Hij heeft ons Zijn alles gegeven. Ofschoon een tiende van Zijn bezittingen een heelal van engelen boven alle gedachten rijk zou gemaakt hebben, toch was Hij niet voldaan, totdat Hij ons alles wat Hij bezat, gegeven had. Het was een verrassende genade geweest, als Hij ons vergund had om de kruimels van Zijn goedheid onder de tafel van Zijn barmhartigheid te eten, maar Hij doet niets ten halve. Hij doet ons met Hem aanzitten en aan de maaltijd deelnemen. Had Hij ons een kleine toelage uit Zijn koninklijke schatkist geschonken, wij zouden vrede gehad hebben, Hem eeuwig lief te hebben, maar nee, Hij wil dat Zijn bruid even rijk is als Hijzelf en Hij wil geen heerlijkheid noch gave, waaraan zij geen deel kan hebben. Hij is met niets minder voldaan geweest, dan om ons met Zich mede-erfgenamen te maken, zodat wij met Hem gelijke bezittingen kunnen hebben. Hij heeft Zijn hele vermogen in de schatkist van de Kerk gestort en heeft alle dingen met Zijn verlosten gemeen. Geen enkele kamer is er in Zijn huis, waarvan Hij de sleutel aan Zijn volk wil onthouden. Hij schenkt hen volle vrijheid, om al het Zijn tot hun eigendom te nemen. Hij verlangt dat zij met vrijmoedigheid uit Zijn schatten nemen en zich, zoveel zij met

mogelijkheid dragen kunnen, toeëigenen zullen. De eindeloze volheid van Zijn algenoegzaamheid staat evenzeer ten dienste van de gelovige, als de lucht, die hij inademt.

23. Ik in hen werkend en levend en Gij in Mij, opdat zij, nadat het genadewerk hun in alle opzichten is toegeëigend en zij in het volle bezit van de zaligheid zijn gekomen, volmaakt zijn in één, hun eenheid zich volkomen openbaart enopdat de wereld, de heidenen, die buiten de gemeente nog op aarde aanwezig zijn en dan niet meer door Satan verleid worden (Openbaring . 20: 3), bekennen, dat Gij Mij gezonden heeft en hen liefgehad heeft, zoals Gij Mij liefgehad heeft, waardoor dan het zendingswerk met een geheel buitengewone uitkomst gekroond zal zijn.

In het bijzonder bij deze plaats merkt Spener aan: "Ik belijd graag, dat de beschouwing van dergelijke woorden mij te hoog is, dat ik ze niet kan volgen en zo wordt ook heden bij de uitleggers meestal veel ompraten om de woorden heen gevonden, maar weinig inleiden in de eigenlijke mening en betekenis. Wij moeten voor alle dingen acht geven op datgene, waarop ook Luthardt op treffende manier opmerkzaam maakt, dat in vs. 22 en 23 dezelfde verhouding van de zinnen tot elkaar gevonden wordt, als in vs. 21 , in zoverre als zij door een driemaal voorkomend "dat" of "opdat" in wederkerige betrekking zijn gesteld, waarbij het tweede een nadere verklaring tot het eerste is, maar het derde een voor de wereld bedoeld gevolg aanwijst van hetgeen eerst is aangegeven en daarna ontwikkeld was. Dit blijkt, wanneer wij de zinnen naast elkaar plaatsen: Vs. 21. Opdat zij allen één zijn, zoals Gij, Vader, in Mij en Ik in U; dat ook zij in ons één zijn; opdat de wereld gelooft, dat Gij Mij gezonden heeft. Vs. 22 en 23. Opdat zij één zijn, zoals als wij één zijn, Ik in hen en Gij in Mij; opdat zij volmaakt zijn in één; opdat de wereld bekent, dat Gij Mij gezonden heeft en hen liefgehad heeft, zoals Gij Mij liefgehad heeft. Verder moeten wij er op letten, dat in alle drie de zinnen de gedachte in vs. 22 vv. tegenover die in vs. 21 uitgewerkt, voorkomt: a) ten eerste is het: "Gij Vader in Mij en Ik in U", terwijl het door "wij één zijn" weer wordt opgevat en door het: "Ik in hen en Gij in Mij" wordt uitgebreid; b) vervolgens wordt het: "in ons één zijn" versterkt tot een: "volmaakt zijn in één"; c) eindelijk komt bij het: "opdat de wereld gelooft, dat Gij Mij gezonden heeft", nog: "en hen liefgehad heeft, zoals Gij Mij liefgehad heeft. " Hieruit blijkt duidelijk, dat de Heere, nadat Hij in vs. 21 het begin van de ontwikkeling van Zijn gemeente voor ogen heeft gehad, zoals deze in de boven aangehaalde plaatsen van de Handelingen der Apostelen gevonden wordt, nu het einde van deze ontwikkeling aanschouwt. Wij voor ons hebben het laatste zeker niet voor ons; wij hebben echter voor vs. 22 vv. uitsluitend gewezen op het profetische woord, zoals dat later aan Johannes in zijn Openbaring is toevertrouwd; nu is dat boek nog zozeer voor velen gesloten, dat wij ons niet behoeven te verwonderen als de uitleggers ook hier aan het einde zijn van hun begrijpen van het gebed van Christus. De lezer zal zich echter zoveel licht kunnen verschaffen, als omtrent toekomstige dingen mogelijk is, als hij de plaatsen, hierboven aangehaald, volgens de verklaring, die dit bijbelwerk hem geeft, vergelijkt. Hij zal met zijn gedachte niet blijven staan bij de verscheuring en verdeeldheid van de tegenwoordige kerk, die zeker nog geen vervulling van Christus’ gebed is, maar slechts de zegen daarvan geniet, dat zij met haar voortdurende twisten en splitsingen niet ineen stort, maar ondanks deze een hoger doel tegemoet gaat. Integendeel zal hij zijn verwachtingen stellen op de Zionsgemeente in Openbaring . 14 en het zogenoemde duizendjarige rijk in Openb. 20 , hoewel hij voor zijn eigen persoon noch een lid van die gemeente kan zijn, noch

een deelgenoot van Zijn rijk - voor ons ligt de troost, alsook de toekomst in het volgende 24ste vers.

24. Vader, Ik wil, volgens het recht dat Ik heb in Mijn betrekking tot U, Mijn bidden nu tot eisen versterkend, dat waar Ik ben, van het ogenblik dat Ik tot U zal gegaan zijn (vs. 5), ook diegenen, die Mijntegenwoordige en toekomstige gelovigen zijn, bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven heeft, doordat Gij ze daarheen tot Mij verplaatst, opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die deelachtig worden (1 Joh. 3: 2. Rom. 8: 29 v.), die Gij Mij gegeven heeft, want Gij heeft Mij liefgehad voor de grondlegging van de wereld en Mij daar een heerlijkheid gegeven, waartoe Ik nu weer terugkeer, om al de Mijnen tot Mij te trekken (vs. 5; 12: 26).

De bede verheft zich in klimmend vertrouwen tot het uitdrukken van de wil van de Zoon. "Ik wil" is sterker dan "Ik bid". De opklimming is daarom gerechtigd, omdat, wat de Zoon hier uitspreekt, slechts de voltooiing is en het noodzakelijk besluit van hetgeen door de voorgaande verzen werd gesteld.

Hoe verheven reeds in het begin van het gebed deze woorden luiden, die Jezus zelf aangaan, zo treedt toch vooral Zijn ootmoed en eerbied op de voorgrond. Daarentegen ademt ons wat Hij in vs. 20 omtrent Zijn persoon zegt, een wonderbare majesteit en dan bereikt in vs. 24 de majesteit van Zijn spreken haar toppunt.

Het keerpunt tot deze majestueuze manier van spreken vormt het woord in vs. 19 : "Ik heilig Mij voor hen. " Zijn overgave in de dood is Zijn diepste vernedering; maar Jezus weet dat juist om deze priesterlijke opoffering de rechten van goddelijke majesteit door de Vader aan de Zoon worden teruggegeven en wel zo, dat Hij ze nu bezit als de Zoon des mensen zowel als de Zoon van God. Met het oog op Zijn volkomen overgave van Zichzelf aan de Vader en op de wil van Zijn Vader om Hem omwille van hen in de heerlijkheid te leiden, die Hij voor de wereld had, mag Hij voor Zijn hemelse Vader uitspreken: "Ik wil dat Mijn discipelen ten deel wordt bij Mij te zijn en Mijn heerlijkheid te aanschouwen, evenals bij ons, als men vóór zijn dood zijn testament maakt, omtrent zijn eigendom tot de aardse rechter kan zeggen: "ik wil enz. "

Jezus heeft hier dus niet van de Vader iets voor de Zijnen te vragen, maar integendeel ten voordele van hen een legaat te vermaken van hetgeen Hij bezit; want van hen, die de Vader Hem gegeven heeft, spreekt Hij als van een volk van Zijn eigendom; Hij spreekt over hetgeen Hij heeft uit te delen, over de heerlijkheid, die de Vader Hem heeft gegeven, dus weer van iets, dat Zijn eigendom is en dan kan Hij in de toon van een testator (erflater) spreken.

Het gezegde "Ik wil", dat in de mond van Jezus nergens elders voorkomt, verklaart men gewoonlijk door de opmerking, dat de Zoon Zich op deze manier uitdrukt, omdat Hij weet, dat Hij ten dezen aanzien geheel en al met de Vader overeenkomt. Maar dit weet Hij in al Zijn gebeden. Men moet deze geheel enige uitdrukking in verband brengen met het geheel enige van het tegenwoordig ogenblik. Het is de verklaring van een stervende Vader: "Mijn laatste wil is. " Jezus geeft Zijn testament Zijn Vader in handen. Na hun dood ontvangt Jezus de gelovigen in Zijn hemelse woning (14: 2-4. 2 Kor. 5: 6-8). Maar zal hun hereniging later in de

werkelijkheid plaats hebben, nu gebeurt zij aanvankelijk op zuiver geestelijke manier. Door zich zo met hen in betrekking te stellen, wil Jezus hen de onmiddellijke aanschouwing van Zijn heerlijkheid geven; deze heerlijkheid is de liefde, die de Vader Hem betoont. De eeuwigheid van deze liefde wordt door de woorden: "vóór de grondlegging van de wereld" aangeduid. Dit gezegde doet ons in de diepten van de godheid afdalen. Het toont aan de Christelijke beschouwing de weg, waarop men de betrekking tussen de Vader, de Zoon en de Heilige Geest moet leren kennen: de liefde is de sleutel op deze verborgenheid. En omdat deze liefde eeuwig is, daarom evenmin ophoudt als zij een aanvang heeft genomen, kan zij bestendig het voorwerp zijn van de beschouwing van de gelovigen, die het geheim van het wezen van de Zoons en van Zijn eeuwige geboorte op deze manier hebben leren kennen. Bovendien zijn zij door de volkomen gemeenschap, die de Zoon tussen hen en Zich in het leven geroepen heeft, zelf het voorwerp van een liefde, alsook de Zoon geniet en worden zij in de eeuwige stroom van het goddelijk leven opgenomen. Dit volgt reeds uit het woord aanschouwen. Iets van deze aard kan men niet aanschouwen, zolang het ons vreemd blijft en ontzegd wordt; deze en andere goddelijke zaken kunnen wij niet leren kennen, tenzij wij tot haar in betrekking komen. Dit is de hoogte, die Jezus de Kerk wil doen bereiken, eer Hij Zijn bruid van het kleed ontdaan wil hebben, dat haar temidden van een wereld omgaf, die in het boze was verzonken, leidt Hij haar tot de kring van het goddelijk leven in.

Dit is het laatste en troostrijkste punt in dit gebed voor allen, die Christus aanhangen, dat wij vast en zeker weten, dat wij ten slotte hebben te hopen waar wij rust vinden en blijven zullen, omdat wij hier in de wereld geen blijvende en veilige plaats bezitten. Daarom moesten wij deze spreuk tot hoofdpeluw en rustbed van onze ziel laten zijn en met blijde moed daarop heengaan en scheiden als het gezegend uurtje daar is, waarop wij, van zonde en alle onheil vrij en ontslagen van alle macht van de wereld en van de duivel tot de eeuwige rust en vreugde gebracht zullen worden.

Dit hogepriesterlijk gebed is het verbazendste, dat ooit van deze aarde tot de troon van God werd opgezonden en deze bede is de verbazendste in het gehele gebed. Geen mensenlippen hadden ooit zo gebeden: "Vader ik wil. " Abraham was de vriend van God en verkeerde in vrije gemeenschap met God in het gebed, toch bad hij als stof en as: "Ik heb mij onderwonden te spreken tot de Heere, hoewel ik stof en as ben. " Jakob gedroeg zich vorstelijk met God en overmocht en toch was het stoutste dat hij waagde uit te spreken: "Ik zal U niet laten gaan tenzij Gij mij zegent. " Daniël was een zeer gewenst man, die vaak met onmiddellijke gebedsverhoringen verwaardigd werd en toch riep hij God in al de ootmoed van een zondaars aan: "O Heere hoor! O Heere vergeef, merk op en doe het. " Paulus was een man, die in nauwe gemeenschap met God leefde en in weerwil daarvan zegt hij: Ik buig mijn knieën tot de God en Vader van onze Heere Jezus Christus. Maar als Christus bidt roept Hij uit: "Vader Ik wil. " Waarom bad Hij zo? Omdat Hij Gods metgezel was. Zwaard, ontwaak tegen mijn Herder en tegen de man, die mijn metgezel is. Hij achtte het geen roof God even gelijk te zijn. Hij was het, die eenmaal gesproken had: "Daar zij licht" en daar was licht, zo zegt Hij ook nu: "Vader ik wil. "

25. Rechtvaardige Vader! (1 Joh. 1: 9) Ik heb, wanneer Ik dit woord in vs. 24 uitsprak, niet begeerd wat tegen Uw gerechtigheid streed. De wereld heeft U niet gekend; haar heb Ik in

haar toestand, waarin zij zichzelf toebehoorde, uitdrukkelijk van mijn voorbede uitgesloten (vs. 9) en Ik sluit haar nu ook, in zoverre zij in haar aard verhardt en zich niet op de in vs. 21 en 23 vermelde manier laatwinnen, van het deelgenootschap aan de toekomstige heerlijkheid uit. Maar Ik heb U naar Mijn gehele verhouding tot U (Hoofdstuk 8: 54 v.), gekend en deze, die hier rondom Mij staan en door wier woord ook nog vele anderen in Mij gelovig zullen worden (vs. 19), hebben bekend, dat Gij Mij gezonden heeft, waarmee dan reeds bij hen de weg gebaand is, om hen in Uw volle kennis in te leiden (Hoofdstuk 16: 29 v.).

Straks zei de Heer: "Heilige Vader!" nu "rechtvaardige Vader. " De rechtvaardigheid is de heiligheid in toepassing gebracht op de zonde. Waar geen onrecht is heeft de rechtvaardigheid geen bediening. De rechtvaardigheid beloont en straft. In de hemel voor de heilige Engelen en gezaligde mensen is God geen rechter, maar enkel Vader. De Zoon, die nu Zijn lijden voor de zonde tegemoet gaat, erkent nu ook de Vader in Zijn recht tegen de zonde en onderwerpt Zich hiermee aan dat recht. .

In dit slot treedt Hij als tot een rechtvaardige Vader, aan wie Hij Zich nu als Borg voorstelt en overgeeft, opdat de eisen van de hoogste gerechtigheid door Hem zouden gebillijkt en in Hem verheerlijkt en volkomen voldaan worden. Daarvan kende de wereld niets, maar dit was nu de zaak, die Hij als Middelaar behartigde en die alleen door de Zijnen werd gekend. In deze wenste Hij verheerlijkt te worden, opdat het eindelijk volkomen blijken mocht dat God in en door Zijn Zoon alles en in allen zij. Is het dus uit al het overdachte in dit laatste deel van het gebed van de Heiland duidelijk, dat éénheid uitlopende op de hoogste gelukzaligheid het kenmerkende is van de ware Kerk, overeenkomstig het ontwerp en het werk van onze Zaligmaker en Zijn hemelse Vader, dan ga het nooit uit onze gedachten, dat onze Heer dat alles niet voor de wereld, maar voor Zijn volk gebeden heeft op het ogenblik toen Hij ging lijden en sterven om ons van de zonden en de dood te verlossen, omdat Hij onze enige Redder is en dat de Vader Hem zeker altijd hoort; dan peinst onze ziel daarop dagelijks, opdat wij geheel en al in de zin en geest van onze Heer mogen komen en dan rijst ons gebed geduriglijk ten hemel, dat de Heilige Geest in ons woont en werkt al wat Hem welbehagelijk is, God tot eer en ons tot zaligheid.

26. En Ik heb hen ook reeds, voor zo verre dit tot hiertoe mogelijk was, Uw naam bekend gemaakt (vs. 6 vv.) en zal hem door de zending van de Heilige Geest, die hen in alle waarheid zal leiden (Hoofdstuk 14: 26; 16: 13 vv.), nog verder tot volkomen openbaring bekend maken. Dat werk ter zaligheid zal hen en alle latere gelovigen tot volmaking leiden, opdat de liefde, waarmee Gij Mij liefgehad heeft in dezelfde mate in hen zij en wel daarom in dezelfde mate, omdat Ik in hen leef en een gestalte bekomen heb.

Terwijl Hij een kerk vol zondaars met Zich op de troon doet plaats nemen, ontmoet Hij op Zijn weg de Goddelijke gerechtigheid en Hij voelt behoefte haar te verklaren op welke gronden Hij dit ongehoord voorrecht ten gunste van de Zijnen vraagt. Want als zij nog van deze wereld waren, die God niet gekend heeft, zou deze gerechtigheid tegen Zijn bede in verzet kunnen komen. Maar die zich aan hun hoofd bevinden, heeft God gekend en omdat zij in Hem als de gezondene van de Vader geloven, hebben ook zij als Zijn gevolg het licht van de kennis van God verkregen. Dit licht is wel is waar ternauwernood in hun gemoed

ontstoken, maar Jezus, die bewerkte dat de eerste stralen hen beschijnen, verbindt Zich ook Zijn eigen kennis van de Vader hun geheel mee te delen, ten einde zij op dezelfde grond als Hij de voorwerpen van de goddelijke liefde kunnen worden. Na Zijn werk in hen volbracht te hebben zal Jezus zo krachtig in hen leven, dat als de Vader hen bemint, het eigenlijk de Zoon is, die Hij liefheeft.

Christus plaatst aan de ene kant de wereld, aan de andere Zich en Zijn discipelen; van de wereld zegt Hij: "zij heeft U niet gekend", van Zichzelf: "maar Ik ken U; " van de discipelen: "zij hebben bekend, dat Gij Mij gezonden heeft. " Als Hij er nu bijvoegt: "Ik heb hen Uw naam bekend gemaakt", wil Hij zeggen: dat kan toch niet zonder gevolgen zijn; uit deze bekendmaking, die in hun hart is gevallen, komt een gewas van de gerechtigheid voort. Hij geeft ook te kennen hoe dat zal plaats hebben; na Zijn verheerlijking zal Hij namelijk van de hemel de Heilige Geest zenden, daar zal het gewas van de gerechtigheid, dat nu nog jong en zwak, zelfs niet volkomen gezond is, opgroeien tot een gezonde, schone boom.

Het eindgevolg geeft de Heere met deze woorden te kennen: "Opdat de liefde, waarmee Gij Mij lief gehad heeft in hen zij en Ik in hen; " want in de liefde, waarmee God Zijn Zoon liefheeft, neemt Hij ook hen op, die door het geloof in Christus Zijn kinderen zijn geworden (Hoofdstuk 1: 12. Rom. 8: 15 vv.). Is echter de liefde van God in hen, zo is Christus in hen. Hij in hen en zij in Hem, zo als Hij in Hoofdst. 14: 20; 15: 4 v. tot hen had gezegd.

Nog eenmaal luisteren we naar de biddenden hogepriester, maar ditmaal het wagende, om een blik in Zijn onfeilbaar hart te slaan. Hij staat dan in de geest op de oever van de eeuwigheid, maar ogenblikkelijk liggen dood en graf ver achter Hem en staat Hij voor de troon van de Vader, met de bede om, als de getrouwe dienstknecht, met Zijn eeuwige Zoonsheerlijkheid bekleed te worden. Ofschoon het goddelijk licht Hem omringt, weet Hij toch dat het oog van de alwetendheid geen enkele vlek op de spiegel van Zijn ziel en in de arbeid van Zijn leven ontdekt. Hij verliest geen enkele maal uit het oog, dat alle dingen van de Vader zijn, maar evenmin, dat Hij een waardigheid bezit, die geen aartsengel begeren mag, zonder zich schuldig te maken aan opstand. De kalmste zielerust ademt uit elk woord en Hij smeekt als op de melodie van de zegezang; maar Zijn gevoel is diep bewogen en uit elke bede voor Zijn vrienden spreekt een schier moederlijke bezorgdheid. Hij weet als het ware de fijnste snaren van de vaderlijke liefde te doen trillen ter verhoring van Zijn gebed en pleitende op de eer van de naam van Zijn Vader, maar Hij verbergt evenmin wat Hij geleden heeft in tegenwoordigheid van de zoon van de verderfenis, die Hij bij Zich duldde uit gehoorzaamheid aan van de Vader wil. De haat van de wereld is groot en gruwelijk, niettemin hoopt Zijn liefde, dat zij komt tot het geloof, want het grieft Hem onuitsprekelijk dat ze Hem houdt voor leugenaar, omdat ze Hem voor godlasteraar scheldt en als zij nog eens tot de ware kennis van Zijn naam komen mocht. . . . Weet Hij zo stellig dat Hij is wat Hij zegt te zijn en gaat Zijn verwerping Hem zo diep ter harte, wie hoort hier dan ook bij alle goddelijke grootheid niet de broeder, de vriend, de mens spreken? Wat een liefde, die eindigt met hun vereniging boven alles te begeren, ja te eisen?

Zo voelde, zo sprak, zo bad de Heer aan de laatste avond van Zijn levens; en ons, die Hem andermaal hoorden, kost het moeite uit de Paaszaal te scheiden. Maar wij moeten met Zijn

eerste discipelen heengaan. Wij doen het in stille aanbidding, die geen lofrede waagt. De fabelleer van de oudheid spreekt van een zanger, wiens zang dieren kon temmen, stromen kon stuiten, wouden kon doen luisteren en stenen bezielen. Moest in de zedelijke wereld de indruk minder machtig en zichtbaar zijn, die het beluisteren van zo’n afscheid op vrienden en vijanden maakt?

HOOFDSTUK 18

HET LIJDEN VAN CHRISTUS VOOR KAJAFAS EN PILATUS

H. In drie hoofdstukken volgt de geschiedenis van het lijden, het sterven en de opstanding van Jezus Christus. Het is echter geen volledig op zichzelf alleen reeds voldoende bericht. De stof is gekozen, om aan de ene kant de berichten, die reeds in omloop waren, aan te vullen en de afzonderlijke stukken daarin vervat, te verenigen tot een afgesloten geheel. Daarom moet ook het bericht, dat hier voor ons ligt, worden aangevuld met hetgeen de vorige evangeliën aanbieden. Aan de andere kant zijn hier alleen die punten bijgebracht waarin duidelijk op de voorgrond treedt hoe in de geschiedenis van Jezus' lijden en sterven het ongeloof van de Joden ten toppunt steeg, daarentegen in de verschijningen van de Herrezene het geloof van de Zijnen tot rijpheid kwam, zodat de tegenstelling, in de vorige delen van ons Evangelie ontwikkeld, tussen Jezus' discipelen en de wereld nu tot een doorgezette scheiding van beide partijen werd.

I. Hoofdst. 18: 1-19: 12. DE GEVANGENNEMING, VEROORDELING EN TER DOOD BRENGING VAN JEZUS.

a. Hoofdst. 18: 1-11 De geschiedenis van Jezus' gevangenneming. Johannes gaat niet alleen de gesprekken voorbij, met de discipelen op de weg naar Gethsemane gehouden en Jezus' zielestrijd in de hof, maar ook de kus van het verraad, de aanspraak aan de overpriesters en de oudsten en het voorgevallene met de jongeling, van wie Markus spreekt. Daarentegen verklaart hij ter aanvulling van de overige evangelisten hoe Judas er toe kwam om de Meester juist in Gethsemane op te zoeken. Hij beschrijft nader de ontmoeting van Jezus met de bende en geeft ook bijzonderheden over de poging van Petrus, om met het zwaard daarin te slaan. Jezus en Judas; Jezus met de discipelen en Judas met de bende: dat is de tegenstelling, die in de voorstelling, die voor ons ligt, hoofdgedachte is (vgl. MATTHEUS. 26: 30-56. Mark. 14: 26-52. Luk. 22: 39-53).

1. Toen Jezus dit gezegd had na het opstaan van de tafel, eerst in Zijn aanspraak aan de discipelen (Hoofdstuk 15: 1-16: 33 en vervolgens in het gebed tot Zijn Vader in de hemel (Hoofdstuk 17) ging uit de zaal en verder uit de stad. Hij begaf Zich met Zijn discipelen, toen Hij de muren achter Zich had, evenals eens David in 2 Sam. 15: 23, over de beek Kedron, op welke weg Hij Zijn discipelen de nabijzijnde vlucht en verstrooiing, aan Petrus, die zozeer op zichzelf vertrouwde, zijn driemaal verloochenen aankondigde. Hij kwam toen aan de andere kant, waar een hof was, waarin Hij en Zijn discipelen gingen. Was Hij op de drie eerste avonden van de lijdensweek over de Olijfberg naar Bethanië gegaan, waar Hij ook totdonderdag namiddag was gebleven 19: 48"), Hij kon dat nu niet doen, omdat volgens Deut. 16: 5 vv. de paasnacht binnen het gebied van de heilige stad moest worden doorgebracht 21: 30").

Op wat voor stellige toon Jezus ook de Paastafel gesloten had met een: Ik heb de wereld overwonnen, toch had het scherp luisterend oor een diep bewogen smartgevoel horen spreken, als het klagend murmelen van de beek onder palmboomtakken. Nu zou het al zijn rechten

doen gelden. De Boze had de cirkel rondom Jezus overschreden, het hart van Judas had hij vermeesterd en de andere discipelen zou hij schudden als tarwe in de wan; alle vrienden zouden vluchten en de rotsvaste belijder zou Hem verloochenen op de schuldigste manier. Gruwend van het snoodst verraad en beducht voor Zijn getrouwen, wier verzoekingen met Zijn lijden aanvingen, aanschouwt Hij bovendien in de geest het afschuwelijk gelaat van de wreedste en schandelijkste dood en ook in al hetgeen daarmee samenhing, de vreselijkste zonde van deze wereld zelf. Gevoelloos te staan bij eigen graf is een kenmerk van verstokte zielen; zou Zijn onbedorven mensheid daarvan niet sidderen? Gevoelloos te blijven onder onrecht en smaad, het is een teken van zedelijke verstomping; zou Zijn heilige natuur niet voor al de bitterheden terugdeinzen, van wat barbaarse ruwheid, beschaafde spot en schijnheilige vroomheid Hem volstrekt onverdiend zouden aandoen? Gevoelloos de ondank van beweldadigden te ervaren, wordt zelfs door de wereld verfoeid, zou Zijn teder hart niet geperst worden onder de verwerping van Zijn genade, een verwerping, die gelijk stond met de zedelijke zelfmoord van Zijn volk? En hoe, als Hij in dit alles de onmetelijke last van de zonde van de wereld en van de toorn van God droeg?

"Ontbind uw voetzolen, want de plaats waarop u staat is heilig land", zo sprak eenmaal de Heere tot Mozes toen hij tot de brandende braambos was genaderd; zo klinkt ook ons een stem tegen, nu wij de voet zetten op de plek, waar onze Heiland de zwaarste strijd gestreden heeft. Gethsémané. Ja, wel bent u ons een heilig oord, waar het ons goed is in de geest te vertoeven. O, wordt het ons slechts gegeven iets te begrijpen van de heilige dingen, die in deze hof zijn gebeurd! Menselijke wijsheid is niet in staat ons in te leiden in de ware en diepe betekenis van de zielenstrijd van de Heere. Maar ook voor het gelovig gemoed zijn daarin raadselachtige diepten, onmogelijk te peilen. Voor het geloof zijn echter de raadsels, waarvoor wij hier staan, geen ergernis en aanstoot. Zij spiegelen zich voortdurend af in het leven van de Christen, die de voetstappen van zijn Heere drukt en Hem op de weg van lijden en smart volgt. Zowel voor het leven van de Heere als voor dat van de Zijnen hebben wij ons te houden aan Zijn eigen woord, eenmaal tot Petrus gesproken: "Wat Ik doe, weet u nu niet, maar u zult het na hierna begrijpen". Door de hof van Gethsémané loopt de reisweg naar de berg van de olijven. Door de donkere nacht tot het volle licht! Door de diepte naar boven! Jezus verlaat in het gezelschap van Zijn getrouwen de paaszaal. De weg door het dal Josafat spoedt onder waarschuwing en vermaning ten einde. Daar blinkt voor de voeten van de Heiland de donkere Kedron in het volle licht van de maan. De beek wordt overstappen. Hij nadert de hof Gethsémané, aan de westelijke voet van de Olijfberg gelegen, naar alle waarschijnlijkheid aan een van zijn verborgen vrienden behorend. Menigmaal is deze rustige plek door Hem en Zijn discipelen bezocht. Het landgoed had een hof, met olijfbomen beplant. Daarin bevond zich een olijfpers. Vandaar de naam Gethsémané. Hoe zou dit oord voor Jezus een plaats worden, waar zijn ziel ten dode werd geperst. Ja, wel was de naam een voorbeduiding van hetgeen Hem daar zou overkomen. En heeft de Heere - naar Jesaja’s profetie - de wijnpers alleen moeten treden, kan het ons, leden van Zijn lichaams, dan verwonderen dat ook wij de bitterheid van het lijden moeten proeven? "De discipel is niet boven de Meester. " Ieder waar Christen ontvangt zijn deel aan de droefenis van de Heere. Hij moet uit Zijn lijdenskelk een teug drinken. "Met de doop", - zegt Jezus tot de Zijnen - waarmee Ik gedoopt word, zult ook u gedoopt worden. " zoals Hij echter in de grootste nood niet bezweek maar zegepraalde, zo zullen ook de Zijnen niet ondergaan in deze baren van

smart, als zij zich slechts aan Hem houden en in Zijn kracht de strijd voeren. Voor Jezus kwam hij niet onverwacht. In het volle bewustzijn trekt Hij Zijn vijand tegemoet, vrijwillig gehoorzaam aan Zijn Vader. - Men wijst ons op deze aarde vele slagvelden, waar een bloedige strijd gestreden is, maar waar vinden wij een heiliger strijdperk dan Gethsémané? De bodem, die het bloed van de strijdende heirlegers ingedronken heeft, levert nog na jaren een dubbele oogst op. Maar wat betekent die oogst, vergeleken bij de menigte van verlosten, die als de oogst van het bloed van de Heiland en tranen in Gethsémané geplengd, mogen ingaan in de eeuwige tabernakels? Daarom is Gethsémané onuitwisbaar geschreven in het hart van de Christenheid. Voor eeuwig blijft Gethsémané van de Christenheid - zoals Gerok zegt - een gerichtsplaats vol ontzetting, een schouwplaats van Gods liefde, een wijkplaats van vermoeiden, een school voor biddenden en de voorhof van het Eden van God. En zeker, Gethsémané, dat ons dit alles verkondigt, doet ons instemmen met de bede van de zanger:
Gethsémané! laat in uw stille dreven, Mijn voet gestaag het aards gewoel ontvlien; Geef in uw schaduw aan mijn ziel de vrede, Gethsémané en laat me er Jezus zien! En komt dan eens voor mij de bangste van mijn stonden, Dan heb ik in uw hof mijn peluw ook gevonden en wacht getroost de dood, het eind van smart en wee, Gethsémané.

2. En Judas, die Hem verraadde en volgens Hoofdst. 13: 30 ongeveer drie uur daarvoor was gegaan tot de overpriesters en oudsten, om tezamen maatregelen te nemen tot Zijn gevangenneming 26: 47"), wist ook die plaats, zodat hij later (vs. 3) juist hier en nergens anders heen de bende van vangers leidde. Hij wist die plaats, omdat Jezus, sinds Hij Jeruzalem weer had bezocht (Hoofdstuk 7: 10 vv.), daar vaak vergaderd was geweest met Zijn discipelen, zo vaak als Hij in de onmiddellijke omgeving van de stad moest overnachten 11: 1").

Met het overgaan van Christus over de Kedron, dat van oneindig meer gewicht is dan het overgaan van Caesar over de Rubikon, was principieel met de verlossing ook het laatste oordeel beslist.

Johannes bericht niets van Jezus' zielenstrijd in de hof. Dit staat in verband met zijn eigenaardigheid in het uitkiezen van de evangelische stof. Hier kon in het bijzonder het reeds gegeven bericht over een dergelijke gebeurtenis in Hoofdstuk 12: 23 vv. invloed hebben gehad, die hij alleen meedeelt. die zielenstrijd, die reeds een algemeen goed van de schriftelijke overlevering was (Hebr. 5: 7), hoefde hij evenmin als de inzetting van het avondmaal te herhalen.

3. Judas, die tegen het einde van het morgenuur van de Goede Vrijdag de bende krijgsknechten genomen had (een afdeling van ongeveer 200 man uit het op de burg Antonia gestationeerd Romeins legioen was door de stadhouder ter beschikking van de Hoge Raad gesteld) en enige dienaars van de overpriesters en farizeeën, deels Levitische tempeldienaars, deels bijzondere knechten, kwam daar met lantaars en fakkels en wapens, die bij sommigen uit stokken bestonden.

4. Jezus dan, die alles wist wat over Hem komen zou, wilde niet zozeer door de vijanden gevangen worden genomen, maar Zich vrijwillig hun overgeven (Hoofdstuk 10: 18). Hij ging

uit het binnenste gedeelte van de hof, waarheen Hij vroeger was gegaan om te bidden, naar de ingang, om alle zoeken naar Hem te voorkomen en zei tot hen, nadat Hij de kus van Judas had ontvangen en Hij deze met het woord in MATTHEUS. 26: 50. Luk. 22: 48 naar zijn plaats had teruggedreven (vs. 5): Wie zoekt u?

Ten eerste stelt Johannes tegenover het ellendige weten van de verrader omtrent de plaats van Jezus verblijf het weten van de Heere van alles wat over Hem zou komen. Vervolgens voegt hij bij het in vs. 1 vermelde uitgaan een ander uitgaan.

Hiermee is niet bedoeld een uitgaan uit de hof, want volgens vs. 26 heeft de gevangenneming binnen de hof plaats gehad; ook niet een uittreden uit de kring van de discipelen, waarvan het grootste getal voor aan de ingang van de hof was neergelegen (MATTHEUS. 26: 36 v.), maar er is (vgl. MATTHEUS. 14: 14) een komen bedoeld van de dieper gelegen plaats, waar Hij Zich bevond. De menigte dacht zeker Hem slapende te vinden, Judas was voorgegaan, om Hem door een kus' uit de anderen aan te wijzen; nu treedt Jezus hem tegemoet en maakt de bedoeling om Hem bij verrassing te overvallen teniet.

Als een volleerde in de boosheid had Judas het teken van de hartelijke liefde gestempeld tot een middel van het verraad. Zullen wij er ons over verwonderen, wanneer deze zaak voor Johannes zo vreselijk is, dat bij liever niet vertelt wat anderen daarvan reeds hadden bericht? Terwijl hij van de Judas-kus zwijgt, bericht hij ons de vraag aan de vangers, die op dat toneel volgde: "Wie zoekt u?" Had Judas pas later, nadat het meegedeelde in vs. 4-9 was voorgevallen, de Heer gekust, zoals vele uitleggers aannemen, dan zou het niet meer een teken van verraad geweest zijn. Judas zou dan de eerste zijn geweest, die zijn stoutmoedigheid herwon om het gegeven woord te volbrengen en nadertrad, opdat zij moed zouden vatten tot het aangrijpen van Jezus. Deze opvatting is echter te ver van het woord van de tekst verwijderd.

Wat moest die vraag: "Wie zoekt u?" niet voor de discipelen Johannes en Andreas (Hoofdstuk 1: 37 vv.) zijn! Eens hadden zij begeerd in Jezus van Nazareth het Lam van God te vinden, toen het eerste woord van Jezus hun in de oren klonk: "Wat zoekt u?" Nu wordt Jezus van Nazareth gezocht door hen, die het Lam van God ter slachting moeten leiden.

5. Zij antwoordden Hem, reeds nu door Zijn majestueuze verschijning overweldigd: Jezus de Nazarener. Jezus zei tot hen: Ik ben het, Ik ben die Jezus van Nazareth, van wie u spreekt En Judas, die Hem verraadde en na de kus zich weer had moeten terugtrekken, stond ook bij hen, zodat hij ook bij hetgeen nu zal worden meegedeeld mee moet worden ingesloten.

Over hetgeen wij hier voor ons hebben ligt een geheimzinnige sluier. Het was immers voorspeld dat de Heer door een van de Zijnen zou worden verraden. Geen toeval, maar ook geen vrije daad van Judas was het wat hier door hem is verricht. Dit spreken wij echter niet uit. Wel is het ons onmogelijk de sluier weg te nemen, die het geheim daarvan aan ons oog onttrekt, maar daarom mogen wij niet tot het besluit komen, al schijnt alles ertoe te leiden, dat God aan Judas iets zou ontnomen hebben van de vrijheid, die hij bezitten moest om voor hetgeen hij deed aansprakelijk te zijn. Veeleer wordt dan erkend ten aanzien van Gods doen

en laten in deze: God is groot en wij doorgronden Hem niet. - Daarenboven, hoe zou het de Heere mogelijk zijn geweest om mee te werken aan de verharding van zo'n begaafde persoonlijkheid als Judas, als deze daartegen niets had vermocht en dat wel omdat het besloten was dat Jezus door een van de Zijnen zou worden overgeleverd. Wat de Heer met de liefde, die in Hem leefde, deed, staat er ons borg voor dat Judas niet het slachtoffer van een voorspelling was van een noodzakelijkheid buiten hem om, maar van zijn eigen hart, van eigen zonde, al heeft dit dan ook moeten dienen om te vervullen hetgeen aangaande de Heere was voorspeld. En dat getuigt ook Judas' rampzalig einde. Zoals de Schrift ons zegt, heeft hij in wanhoop aan zichzelf de handen geslagen en daarmee bewezen, dat hij ten einde toe in zijn treurige verharding heeft volhard, ook toen die in verband tot verlossing overbodig geworden was. Zou God de Heere in Zijn wijsheid en liefde dat hebben kunnen toestaan, als het verraad van Judas zijn grond gehad had in een beschikking ten aanzien van hem, ten gevolge waarvan hij alle vrijheid, alle zelfstandigheid verloren had en niets anders doen kon dan hetgeen waartoe hij was voorbeschikt? Was het zo, dan houden wij ons overtuigd dat God in werkelijkheid niet zou hebben toegestaan dat Judas een slachtoffer van zijn wanhoop werd. Met dat toe te laten betuigt God zelf dat, wat er ook geheimzinnigs in dat alles mag overblijven, wij er niet toe besluiten mogen om het toneel, dat wij hier voor onze ogen hebben, aan een noodzakelijkheid toe te schrijven, waardoor Judas zijn vrijheid zou hebben verloren, waardoor zijn verraad op kon houden zijn daad te zijn. Niet tevergeefs zij ons zo voorgehouden, wat deze daad ons op zo treffende, op zo aandoenlijke manier herinnert, opdat wij er voor bewaard worden, van na eenmaal onder de eersten te zijn geweest, in de dag van het oordeel onder de laatsten te moeten behoren, omdat hetgeen ons ten leven had moeten dienen, door onze schuld ons naar het verderf heeft geleid.

6. Toen Hij dan tot hen zei: Ik ben het en bij dat woord Zijn majesteit, als de schitterende heerlijkheid van de Heere in Efod. 16: 10 vv. hen nog krachtiger in het oog lichtte, gingen zij achterwaarts en vielen ter aarde (Jes. 11: 4. Ps. 2: 4 v. ; 40: 15 v.).

Jezus verrast zijn vangers door de vrijmoedigheid, waarmee Hij hen tegemoet treedt en hoewel door Judas met de kus hen reeds aangewezen, dwingt Hij hen, alsof er niets gebeurt was, het doel van hun komst te noemen. Daardoor wil Hij de onwaardige manier van Zijn overlevering, waarover Judas zich met hen verenigd had, verbeteren.

Het teken van de kus was afgesproken in de veronderstelling dat Jezus Zich zou weten te verbergen; door Zijn openlijk te voorschijn treden wordt deze veronderstelling te niet gedaan en het teken doelloos gemaakt.

De bedeling van de vraag, die Jezus tweemaal uitsprak: "Wie zoekt u?" blijkt duidelijk uit het volgende: zij moeten 1) bij het bepaald bewustzijn, dat zij Jezus van Nazareth wilden grijpen, verschrikken; en moeten 2) door de nauwkeurige uitdrukking van het opgedragene worden genoodzaakt de discipelen vrij te laten uitgaan. De tweede vraag werkt op de menigte tot oprichting, als de eerste verpletterend was geweest (Dan. 10: 9 vv. , Openbaring . 1: 17 v.). Nadat de verrader, wiens kus Jezus tot een mislukt teken maakte, dat nauwelijks tot stand kwam, in de rij van de vijanden was teruggeworpen, werd hij tegelijk met deze door het woord van Christus ter aarde geworpen.

Reeds het ter aarde vallen op zichzelf en de omstandigheid, dat de tekst spreekt van het neervallen van allen zonder uitzondering, zodat ook de Romeinse soldaten mee moeten worden gerekend, rechtvaardigt de mening van de ouden, dat hier gesproken wordt van een wonderbare werking van Christus' macht. Deze wilde vóór Zijn overgave Zijn macht over Zijn vijanden en zo het vrijwillige van Zijn overgave doen kennen.

Jezus wilde Zich wel in de handen van Zijn vijanden overgeven, maar zo, dat tevens zichtbaar werd hoe machteloos zij waren, die zich van Hem meester maakten, als Hij Zichzelf niet overgaf; het moest duidelijk worden wie Hij was, die men was gaan vangen. Hetzelfde woord, dat in de nacht op de stormachtige zee en in de nacht na de dag van de opstanding de verschrikte discipelen troostte en tot rust bracht (Mark. 6: 50. Luk. 24: 39), moest hier voor de vijanden worden tot een macht van verschrikking, die hen ter aarde wierp.

Wat zal Hij doen, als Hij komt om te oordelen, wanneer Hij dit deed, toen Hij geoordeeld werd! Welke macht zal Hij hebben als Hij zal komen om te heersen, wanneer Hij een zo grote macht had, toen Hij kwam om te sterven

7. Hij vroeg hen dan weer, om hen door Zijn herhaald aanspreken weer op te richten, evenals vroeger (vs. 4): Wie zoekt u? En zij zeiden, op dezelfde manier als vroeger antwoordend (vs. 5): Jezus de Nazarener.

8. Jezus antwoordde: Ik heb het u reeds eenmaal (vs. 5) gezegd, dat Ik het ben. Als u dan volgens de gegeven opdracht Mij zoekt, laat Mijn discipelen, omtrent welke u geen bevel tot gevangenneming heeft, dan heengaan (Jes. 63: 3. 1 Kron. 22: 17).

Merk op, mijn ziel, de zorg die Jezus zelf in het uur van Zijn lijden betoonde voor de schapen van Zijn hand! De liefde is sterker dan de dood. Hij geeft Zichzelf aan de vijand over, maar Hij brengt een machtwoord in het midden om Zijn discipelen te bevrijden. Wat Hemzelf betreft is Hij stom als een schaap voor het aangezicht van Zijn scheerders en doet Hij Zijn mond niet open, maar voor Zijn discipelen spreekt Hij met almachtige kracht. Daarin is liefde, standvastige, zichzelf vergetende, trouwe liefde. Maar vinden wij hier niet oneindig meer dan men op de oppervlakte ziet? Hebben wij hier niet de hele ziel en geest van de verzoening in deze woorden? De goede Herder stelt Zijn leven voor de schapen en wil dat zij daarom vrij zullen zijn. De Borg wordt gebonden en de rechtvaardigheid eist, dat zij, voor wie Hij Zich als een plaatsbekleder overgeeft, zouden heengaan. Temidden van de Egyptische slavernij klinkt de stem: "Laat deze heengaan" als een machtwoord. De verlosten moeten uit de slavernij van de zonde en van de satan gaan. In iedere cel van de kerkers van wanhoop weerklinkt de stem: "Laat deze heengaan" en "Moedeloos" en "Vreesachtig" komen tevoorschijn. Satan hoort de welbekende stem en neemt zijn voet van de hals van de gevallene en de dood hoort haar en het graf opent zijn poorten om de doden te laten opstaan. Hun weg is een weg van vooruitgang, heiligheid, overwinning en heerlijkheid en niemand zal het wagen hen daarop tegen te houden. Geen leeuw zal er op hun weg zijn en geen verscheurend gedierte zal daarop komen. De hinde van de dag heeft de wrede jagers op zichzelf laten aanleggen en nu kunnen de vreesachtige reeën en hinden van het veld in volkomen vrede weiden temidden van de lelies van Zijn liefde. De donderstorm is losgebarsten op het kruis van Calvarie en de

pelgrims van Zion zullen in eeuwigheid niet getroffen worden door de pijlen van de wraak. Welnu mijn hart, verheug u in de vrijstelling, die uw Verlosser u verzekerd heeft en prijs Zijn naam de hele dag en elke dag.

Hadden ook de vijanden tot nog toe geen zichtbare poging gewaagd om zich van de elf meester te maken, hield hun lastbrief zelfs niet anders in dan de gevangenneming van de Meester alleen, het lag toch in de aard van de zaak dat de overwinning, eenmaal over het hoofd van het gezelschap behaald, vanzelf tot vijandelijkheden tegen de leden moest voeren. Hetgeen later bij het vertrek uit de hof met de jongeling plaats had, kan bovendien ten bewijze verstrekken, dat de zorg van de Heere voor de Zijnen hier niet slechts trouw, maar tijdig is geweest. Zo vertoonde zij zich dan ook bij later nadenken aan de peinzende geest van Johannes. Hij dacht er bij aan het woord, door de Meester in Zijn afscheidsbede aangaande de geestelijke "bewaring" van Zijn vrienden in de naam van de Vader gesproken. Hij doorzag hoe zij heden voor die naam en die zaak verloren zouden zijn gegaan, als zij, in de handen van de vijanden gekomen, misschien tot ontrouw verleid, zeker althans met vertwijfeling vervuld waren geworden aan Zijn liefde en macht. In deze uitwendige bewaring ziet hij zo beeld, voorwaarde en onderpand van de geestelijke, door de Heiland bedoeld en tekent met vrijmoedigheid aan: zo werd het woord vervuld: "Uit degenen, die Gij Mij gegeven heeft, heb Ik niemand verloren. "

9. Met zo’n zorg voor Zijn discipelen, voor wie een ook gevangen genomen worden naar hun toenmalige zwakheid makkelijk een verzoeking had kunnen worden, die hun vermogen te boven ging, trad de Heere dat uur in, opdat het woord vervuld zou worden, dat Hij in Hoofdst: 17: 12 met het oog op de voorbijgeganen tijd gezegd had: Uit degenen, die Gij Mij gegeven heeft, heb Ik niemand verloren.

De tweede vraag van Jezus en Zijn herhaald antwoord werden zo gesproken, dat de schrik van de menigte week en zij nu konden beginnen het hun opgedragen werk aan te vatten; toch was de ondervonden indruk genoeg om het woord: "Laat dezen heengaan", te doen opvolgen, waarop anders moeilijk kon worden gerekend. Want was ook de opdracht van de Hoge Raad alleen dat men Jezus zou gevangen nemen, zo toont toch wat volgens Mark. 14: 51 v. gebeurde, hoe gemakkelijk de discipelen ook gegrepen zouden hebben kunnen gegrepen, als Jezus’ woord hen niet beschermd had. Daarom ziet ook Johannes in die bescherming een vervulling van dat woord van de Heere, dat de hele tijd omvat, waarin Hij nog met Zijn discipelen samen was, tot aan het einde; en doelt dat woord in de eerste plaats op de geestelijke bewaring van de discipelen, zo mag toch niet worden vergeten, dat de bescherming tegen een gevangen zetten, die Jezus hun hier verleent, tevens een bescherming was voor geestelijk gevaar, zelfs dit het voornaamste was.

In het woord: "Als u dan Mij zoekt, laat dezen dan heengaan", wordt de vrucht van Jezus’ lijden verheerlijkt. Nu heb ik een eeuwige vertroosting: "Laat deze heengaan!" zo luidt mijn vrijheidsbrief, - laat mij gaan, dood en hel! want u heeft Christus gezocht en Hij heeft Zich voor mij ter verlossing gegeven.

10. Nu traden de vangers toe en legden de handen aan Jezus. Simon Petrus dan had, evenals nog een ander discipel (Luk. 22: 38), een zwaard, zoals zij, die zich op reis bevonden, tot hun bescherming veel bij zich moesten dragen, trok het uit en sloeg van de hogepriesters dienstknecht, die bij de gevangenneming van Jezus geheel naar de manier van zijn meester, wiens woord Jezus' dood beslist had (Hoofdstuk 11: 49 v.), zich bijzonder ijverig toonde en hieuw zijn rechteroor af. En de naam van de dienstknecht (hetgeen de overige evangelisten nog niet hadden meegedeeld, zoals zij ook de naam van Petrus niet vermeld hadden) was Malchus.

11. Jezus dan zei tot Petrus (om Zijn woord in MATTHEUS. 26: 52 v. uitvoerig meegedeeld, hier slechts kort terug te geven): Steek uw zwaard in de schede. De drinkbeker, die de Vader Mij gegeven heeft, zal Ik die niet drinken? Zie, Ik heb die tevoren uit de hand van de Vader genomen, toen Ik bad (MATTHEUS. 26: 39 vv. Mark. 14: 35 vv. Luk. 22: 41 vv.); laat dan ook u zich niet door de kracht van een natuurlijken mens verleiden, maar wees gelaten als uw Meester, wiens voedsel is de wil van de Vader te doen en Wiens drank het is naar de wil van de Vader te lijden.

Petrus heeft in hetgeen zo-even is voorgevallen de macht van zijn Meester gezien; hij kan het niet goed achten, dat Hij Zich zo aan hun handen wil overgeven. Hij denkt, dat, als Hij maar snel de strijd begint, de Heere daardoor zal worden bewogen om hem roemvol ten einde te brengen. Deze bestuurt echter zijn hand aldus, dat hij geen doodslager was en laat hem de knecht slechts zoveel kwaad aandoen als nodig was, om gelegenheid te hebben zijn vijanden wel te doen, Zijn discipelen te leren en de gehele wereld op te bouwen.

Het komt geheel overeen met het driftig, hevig karakter van Petrus, dat zo ook eigenwaarde voelde, dat hij zich niet makkelijk iets liet welgevallen (vgl. MATTHEUS. 18: 21), hoeveel minder zijn Meester, die hij zo oneindig hoog boven zich stelde en voor wie en voor wiens zaak hij zo levendig en sterk gevoel had. Daarom heeft het antwoord van de Heere ten inhoud, dat geen gewelddadige eigenzin, maar geduldige overgave, zowel Hem, de Meester, als ook de discipel past. Daarop doelt Zijn terechtwijzing van Petrus en dat stelt Hij hem als het doel van Zijn levens voor, dat hij leert zich in geduldig overgeven te laten welgevallen, zoals God het hem schikt (Hoofdstuk 21: 18). Was het echter bij Petrus de levendige opgewektheid van zijn gevoel, die hem voor Jezus diep voelen deed en die hem tot die ondoordachte handeling heenvoerde, zo was het later ook deze, die hem geschikt maakte om de eerste getuige van de verhoogde Jezus te zijn.

Alleen Johannes noemt de namen van de discipel, die met het zwaard sloeg en van de gewonden knecht. Omtrent de eersten zullen bedenkingen zijn weggevallen, die vroegere evangelisten afhielden om die te noemen; dat echter Johannes ook de naam van de knecht kent en zelfs van zijn familie weet (vgl. vs 26), is een teken van zijn bekendheid in het huis van de hogepriester (vs. 15).

b. Vs. 12-Hoofdstuk 19: 16: de geschiedenis van Jezus' veroordeling. Ook hier gaat onze evangelist zeer veel voorbij wat de andere evangelisten reeds hebben verteld, zodat zijn bericht alleen door vergelijking met de overige berichten de vereiste helderheid ontvangt.

Omgekeerd deelt echter Johannes ook veel mee, dat bij Mattheüs, Markus en Lukas niet wordt gevonden, zodat door zijn mededeling de voorstelling van de laatsten pas juist duidelijk wordt. Jezus en Zijn rechters, deze is de hoofdgedachte, volgens welke de keus van de stof heeft plaats gehad. Jezus alleen, zelfs door een van Zijn voornaamste discipelen verloochend en door de wereldlijke rechter, die Zijn onschuld erkent en niets van Zijn goddelijke heerlijkheid voelt, prijsgegeven en toch in alle nederigheid hoog verheven boven hen, die Zijn zaak behandelen. Daarentegen richten de rechters met al hun middelen, die zij tegen Hem aanwenden, slechts zich zelf zedelijk te gronde (vgl. MATTHEUS. 26: 57-27: 31 Mark. 14: 53-15: 20 Luk. 22: 54-23: 25).

12. De bende dan, of de afdeling van de Romeinse cohorte en de overste over duizend (Hand. 21: 3), die ze aanvoerde en de dienaars van de Joden, van de overpriesters en Farizeeën (vs. 3) namen, nu Hij Zich zo geheel aan hen overgaf, Jezus gezamenlijk en bonden Hem, zoals dat gewoonlijk gebeurde met gevangenen, die tot deHoge Raad moesten worden gevoerd (Hand. 9: 2).

Dezelfde, voor wiens tegemoettreden en belijden: "Ik ben het" de gehele bende eerst verschrikt teruggeweken en ter aarde gestort was, liet zich nu grijpen, binden en wegleiden. Allen tezamen helpen, om die ééne te grijpen en te binden, de bende, de overste en de dienaars. Dat stelt de evangelist met opzet op de voorgrond, om te kennen te geven, hoezeer de indruk van dat voorval nog heeft nagewerkt; alleen als allen hielpen dacht men zeker van Hem te kunnen zijn; zo moest het echter zijn, opdat de discipelen des te geruster konden vluchten en Jezus moest gebonden worden, om ook in deze vorm van lijden de voorafbeelding van het lijden (Gen. 22: 9. Ps. 105: 18. Richt. 15: 13) te vervullen.

13. En zij leidden Hem van Gethsémané terug, in de stad naar het Hogepriesterlijk paleis, aan de zuidwestkant van de tempelruimte 26: 58") en wel eerst tot Annas, de Nasi of leidsman van de Hoge Raad (Luk. 3: 2 en "Uit 2: 4"), want hij was de schoonvader van Kajafas (Slotwoord op 1 Makk. No. 11. c.), die, zoals reeds in Hoofdstuk 11: 49 en 51 is opgemerkt, dat jaar 30 na Christus hogepriester was.

Voor Johannes lag het voornaamste gewicht in het voorafgaand verhoor bij Annas, voor Mattheus en Markus in het hoofdverhoor bij Kajafas, voor Lukas in het eindverhoor van de morgen, dat plaats had om naar de vorm van de wet Hem te veroordelen. De eerste stelt de Christusverwerping van de Joden voor in haar beslissend uitgangspunt, de laatste in haar wereld-staatkundig einde, Mattheus en Markus in het hiërarchisch zich ontwikkelend middelpunt.

Het verhoor bij Annas heeft een voorbereidend karakter en leidt, omdat Jezus weigert te antwoorden op de vraag van de hogepriester (vs. 19 vv.), tot geen resultaat. Dit verhoor zonder resultaat wordt in de drie eerste evangeliën geheel voorbijgegaan en daarentegen wordt omtrent dat voor Kajafas en het Sanhedrin bericht gegeven met een volledigheid, die niets laat achterblijven.

De uitdrukking "eerst" geeft een aanvulling te kennen van de Synoptici, volgens welke het de schijn zou kunnen hebben, alsof Jezus dadelijk naar Kajafas was heengeleid.

Deze was tot Hogepriester benoemd geworden door de legaat Quirinius, maar na zijn ambt zeven jaar bekleed te hebben, werd hij door Tiberius bij zijn troonsbeklimming afgezet. De tempel-aristocratie hield dit voor onrechtvaardig en het volk bleef hem hogepriester noemen, zoals ook onze Evangelist dat doet en Lukas reeds deed (Hoofdstuk 3: 2). Daarenboven hij was het hoofd van de familie, die gedurende een halve eeuw die waardigheid door haar leden bekleed zag (Hand. 4: 6) en het is gemakkelijk te begrijpen dat, bij de gedurige verwisseling van titularissen, een oud en geslepen hogepriester, die zijn familie regeerde, ook haar ambtelijke functies bestuurde. Naar de zinrijke aanduiding dan van de getuige (Joh. 18: 13, 14), was Annas het hoofd van de partij, die de Nazarener wilde doden, hij de ziel, Kajafas de arm.

Wij kunnen ons voorstellen in welke spanning en onrust Kajafas met zijn tegenstanders de terugkomst van de bende uit Gethsémané tegemoet gezien hebben. Zullen de dienaars andermaal, zoals vroeger (Joh. 7: 46), met lege handen tot hun zenders terugkeren? Zal de verrader moed genoeg hebben gehad om tot het einde toe zijn woord te volbrengen? Zal de Nazarener ook de zwaarden ontkomen zijn, zoals aan de stenen van de Joden? En als Hij werkelijk in hun handen gebracht wordt, hoe zal men de zeldzame zaak behandelen, hoe - maar de stroom van de overdenkingen van de hogepriester wordt op eenmaal gestuit. De gloed van de flambouwen, het gekletter van de wapenen, het gedruis van vrolijke stemmen verkondigen hem, dat hij niet langer vruchteloos heeft te wachten.

14. Kajafas nu was degene van de leden van de Hoge Raad, die, toen men na de opwekking van Lazarus zitting hield, om te besluiten hoe men handelen moest tegenover de wonderdoender, die steeds grotere aanhang kreeg (Hoofdstuk 11: 47 vv.), de Joden geraden had dat het nuttig was, dat één mens voor het volk stierf. Daaruit kan men afleiden, welke weg het zou gaan met het verhoor bij Annas, dat nu begon, namelijk om de Hoge Raad stof te leveren tot een aanklacht van Jezus omtrent een misdaad, die de dood had verdiend en verder dat Hij een staatkundig oproermaker was, die tot dergelijke doeleinden zich onder het volk aanhangers probeerde te verschaffen (vs. 19. Luk. 23: 2 vv. ; 20: 20 vv.).

Het "want" in vs. 13 kan de reden niet te kennen geven, waarom men Jezus tot Annas heeft geleid (het was geheel naar de orde, omdat deze president was van de Hoge raad, waarvoor Jezus moest worden geoordeeld); meer wordt door dit woord een nadere karaktertrek van die president voorgesteld. De lezer moet uit de gezindheid van de schoonzoon Kajafas, die reeds tegen Jezus werkte, besluiten tot de gezindheid van de schoonvader Annas, die tot hiertoe in het evangelie nog niet genoemd was. Was dit niet de bedoeling van de bijvoeging, dan zou de opmerking in vs. 14, die aan iets vroegers herinnert, hier ook zo goed als overbodig zijn.

Evenals de hogepriesterlijke schoonvader en de hogepriesterlijke schoonzoon onder één dak woonden, zo waren zij ook van één gezindheid.

Beide personen maakten in zekere zin slechts een uit 3: 2). Johannes wil met zijn mededeling te kennen geven, welke gerechtigheid Jezus van zulke mensen had te wachten.

15. En Simon Petrus, die in het begin bij de gevangenneming met de overige discipelen gevlucht was, maar snel zich over dat vluchten schaamde, zijn moed hernam en nu gelegenheid zocht om te zien, hoe het met de zaak zou aflopen, volgde jezus van ver tot in het huis van de hogepriester en eveneens deed een ander discipel, Johannes (Hoofdstuk 1: 35 vv. ; 20: 2 vv.). Deze discipel nu, die ook te Jeruzalem een huis bezat (Hoofdstuk 19: 27) en zo in verschillende betrekkingen tot de inwoners aldaar stond, was de hogepriester bekend en ging, zonder dat men hem aan de deur enige hindernis in de weg had gelegd, met Jezus in de zaal van de hogepriester, toen deze daarheen werd weggeleid.

Ach, Petrus wilde zijn vluchten, de lafhartigheid en ontrouw, die hij daarin zag, weer goed maken en die schande weer uitwissen, door het bestaan van een proef, waardoor hij zichzelf leidde en viel in de Verzoeking en met diepe schaamte en pijn leerde zien wie Hij was.

16. En Petrus, die op enige afstand na kwam en niet meer werd binnengelaten, stond buiten aan de deur en wist niet hoe hij zijn doel zou kunnen bereiken; omdat hij toch zozeer verlangde erbij te zijn keerde hij niet terug. De anderediscipel dan, die de hogepriester bekend was en die snel wist waarom Petrus niet volgde, ging uit tot de ingang en sprak met de deurwaarster om ook voor zijn metgezel toelating te vragen. Die vergunning werd hem gegeven en zo bracht hij Petrus in.

16. En Petrus, die op enige afstand na kwam en niet meer werd binnengelaten, stond buiten aan de deur en wist niet hoe hij zijn doel zou kunnen bereiken; omdat hij toch zozeer verlangde erbij te zijn keerde hij niet terug. De anderediscipel dan, die de hogepriester bekend was en die snel wist waarom Petrus niet volgde, ging uit tot de ingang en sprak met de deurwaarster om ook voor zijn metgezel toelating te vragen. Die vergunning werd hem gegeven en zo bracht hij Petrus in.

17. De dienstmaagd dan, die de deurwaarster was, begreep dat hij, die zij had binnengelaten, evenals de vroeger binnengekomene een discipel van Jezus was; zij zei tot Petrus op een plaats en onder omstandigheden, die nader zullen worden meegedeeld ("Uit 26: 70"): Bent ook u niet uit de discipelen van deze mens, van die Jezus, die men daarbinnen verhoort? Hij zei, voor de eerste maal hier de Heere verloochenend: Ik ben niet een van Zijn discipelen, zoals u zegt (MATTHEUS. 26: 69 v. Mark. 14: 66-68. Luk. 22: 56 v.).

18. En de dienstknechten van de hogepriester en de dienaars van de Hoge Raad, die in gemeenschap met de Romeinse soldaten de gevangenneming hadden volvoerd en vervolgensdoor deze waren alleen gelaten, toen zij naar hun verblijfplaatsen terugkeerden, stonden, toen dat voorval plaats had, in de hof van het paleis en hadden een kolenvuur gemaakt, omdat het in dit jaargetijde gedurende de nacht en vooral tegen de morgen koud was en warmden zich. Petrus stond ook bij hen en warmde zich. Zijn verloochening gebeurde dus niet tegenover de dienstmaagd in het bijzonder, maar openlijk in de kring van het gehele gezelschap.

Terwijl de Synoptici de drie verloocheningen van Petrus die in de mondelinge overlevering waarschijnlijk slechts een enkel verhaal vormden, allen tegelijk verhalen, komen zij in het verhaal van Johannes van elkaar gescheiden voor, omdat deze zich nu eens met Jezus dan weer met Petrus bezig houdt. Zijn verhaal is zo nauwkeuriger dan dat van de Synoptici en legt tevens in het algemeen voor de historische waarheid van zijn berichten gunstig getuigenis af. Ofschoon de verloochening van Petrus reeds door zijn voorgangers was meegedeeld, heeft Johannes haar toch vermeld, vermoedelijk omdat hij wilde scheiden wat door de overlevering ten onrechte verenigd was; hoewel het voorgevallene niet één doorlopende gebeurtenis uitmaakte, had zij het toch als zodanig voorgesteld. Dit wilde de vierde evangelist verbeteren. De splitsing van hetgeen plaats had in het volgend stuk verraadt de ooggetuige.

Hij waagde het om zich te mengen onder de mannen bij dat vuur, uit wier gesprekken hij wilde opmaken hoe het zou aflopen met Jezus - alsof hij dat niet kon geweten hebben als hij maar niet onverstandig en traag van hart geweest was, om te geloven al hetgeen door de profeten, vooral ook door de Heere zelf gesproken was. Het was hem te doen niet zozeer om zich te warmen, want als visser was hij zeker aan koude nachten gewend. Maar zoals een oud kerkvader zegt, hij warmde zich bij het vuur, omdat het geloof en de liefde begonnen waren in hem te verkoelen. Ja, de juiste warmte van binnen ontbrak; en nu koos hij een ongelukkig middel om in dat gebrek te voorzien. O, het is zo gevaarlijk voor de discipelen van de Heere, als zij met de wereld, met de ongelovige wereld, zich warmen willen aan hetzelfde vuur en dan nog wel zich inbeelden dat ze een juist heldenstuk bestaan met zich zo dicht te wagen bij de roden gloed van de kwade samensprekingen van lichtzinnigen en spotters, die bedervend zijn voor de goede zeden. Laat ons gewaarschuwd willen zijn! Zo vaak wij ons inbeelden, dat wij echte discipelen van de Heere kunnen zijn door eenvoudig te steunen op de vastheid van ons karakter en de macht van onze wil, zo vaak wij ons inbeelden, dat wij het met deze eigenschappen reeds wagen kunnen plaats te nemen aan het kolenvuur van de wereld en dan ons zwak geloof versterken en onze flauwe liefde verwarmen kunnen anders dan aan de liefde Christus, die zich voor ons overgaf in de dood, dan zullen wij bedrogen uitkomen en onophoudelijk reden vinden om naar buiten te gaan en bitter te wenen over onze dwaze inbeelding, over onze schande en schuld.

Ook Petrus was met de overige discipelen in de hof gevlucht; daarover schaamde hij zich nu en wilde hij het lemmet van zijn moed weer scherpen; hij wilde bewijzen dat hij toch zo zwak niet was, als de Heere hem voor had gehouden, dat hij mogelijk kon maken wat de Heere voor onmogelijk had verklaard. Hij had liever in het verborgen moeten gaan en op zijn knieën moeten bidden, dat hij niet in verzoeking mocht komen; hij had moeten denken: "Zie, het eerste is nu vervuld, ik heb de Heere verlaten, zoals Hij het voorspeld heeft; het tweede, de verloochening ligt voor de deur. " Maar hij vertrouwde teveel op zichzelf en hield voor enkel liefde en geloof wat vermetelheid was. De liefde tot Christus was in hem met de zondige begeerte bevlekt: Ik wil Hem toch tonen wat Hij aan Zijn Petrus heeft, niet om niet zal Hij mij rots hebben genoemd! Hij had begeerte naar een heldendaad, waartoe hij nu niet was geroepen. Zo zijn wij op een dwaalweg, als wij ons door onze goede meningen laten leiden en Gods duidelijk bevel uit het oog verliezen (Hoofdstuk 11: 10). Een ander discipel vergezelt hem op de weg; deze is Johannes; hij is bekend met de hogepriester en verschaft hem bij de deurwachtster ingang. Men heeft gemeend dat deze bekendheid met de hogepriester Johannes

niet tot eer was; het zal echter de bekendheid van een visser geweest zijn en meer niet. De deurwachtster zal hem beter hebben gekend dan haar heer. Johannes beroemt zich ook volstrekt niet op die bekendheid met deze voorname man; hij vermeldt die om geen schijn te geven alsof een bijzondere moed van de liefde hem de deur had geopend. Johannes is met een andere gezindheid dan Petrus het paleis binnengetreden, namelijk in eenvoudigheid en zonder daarmee te willen pronken. Zonder argwaan heeft hij ook Petrus toegang verschaft en was zich niet bewust, dat hij daardoor de duivel een dienst deed. Als onze weg niet naar Gods woord is, dan moeten ook onze beste vrienden ons tot een valstrik worden.

Bij beide discipelen is dezelfde zedelijke grond, dezelfde liefde tot de Heere; maar Jezus' waarschuwing (Hoofdstuk 13: 36 vv.) had Petrus voorzichtig moeten maken, de zo-even nog ontvangen terechtwijzing (vs. 10 vv.) had hem tot nadenken moeten brengen. Dat Johannes, die in het hogepriesterlijk huis bekend was zonder bedenking werd toegelaten, maar Petrus niet en hij daarom voor de deur moest blijven staan, kon dienen tot een aanwijzing, wie van beiden het was gegeven om hier zonder gevaar te mogen vertoeven. De apostel heeft ons zijn bekendheid met het hogepriesterlijk huis niet verklaard, maar hij heeft ze aangemerkt als door God beschikt. Zij moest er niet alleen toe dienen, dat hij, die een getuige van Jezus' sterven aan het kruis was, ook getuige van dit begin van Zijn laatste lijden door de Joden werd, zij moest ook, omdat zij Petrus de toegang tot de hof verschafte, de verloochening zelf mogelijk maken, waarin het voorspellende woord van Jezus vervuld zou worden en die voor de inwendige ontwikkeling van de apostel van zo'n beslissende betekenis zou worden.

De vrees, waaruit Petrus' verloochening voortkomt, is niet in tegenspraak met de moed, waarmee hij in vs. 10 het oor van de knecht van de hogepriester afhouwt. Het is ook daar niet de kalme geloofsmoed, het is de moed van een van nature krachtig gemoed, dat door de omstandigheden wordt opgewekt en zoals al het natuurlijke zijn rijzen en dalen heeft, zo ook deze natuurlijke moed. Omstandigheden veranderen de zaak; toen werd Petrus verheven door de blik op zijn Heer, die onmiddellijk tevoren Zijn goddelijke macht metterdaad had getoond; nu hij Hem zo geheel machteloos zag, ontzonk hem het hart.

18. En de dienstknechten van de hogepriester en de dienaars van de Hoge Raad, die in gemeenschap met de Romeinse soldaten de gevangenneming hadden volvoerd en vervolgensdoor deze waren alleen gelaten, toen zij naar hun verblijfplaatsen terugkeerden, stonden, toen dat voorval plaats had, in de hof van het paleis en hadden een kolenvuur gemaakt, omdat het in dit jaargetijde gedurende de nacht en vooral tegen de morgen koud was en warmden zich. Petrus stond ook bij hen en warmde zich. Zijn verloochening gebeurde dus niet tegenover de dienstmaagd in het bijzonder, maar openlijk in de kring van het gehele gezelschap.

Terwijl de Synoptici de drie verloocheningen van Petrus die in de mondelinge overlevering waarschijnlijk slechts een enkel verhaal vormden, allen tegelijk verhalen, komen zij in het verhaal van Johannes van elkaar gescheiden voor, omdat deze zich nu eens met Jezus dan weer met Petrus bezig houdt. Zijn verhaal is zo nauwkeuriger dan dat van de Synoptici en legt tevens in het algemeen voor de historische waarheid van zijn berichten gunstig getuigenis af. Ofschoon de verloochening van Petrus reeds door zijn voorgangers was meegedeeld, heeft

Johannes haar toch vermeld, vermoedelijk omdat hij wilde scheiden wat door de overlevering ten onrechte verenigd was; hoewel het voorgevallene niet één doorlopende gebeurtenis uitmaakte, had zij het toch als zodanig voorgesteld. Dit wilde de vierde evangelist verbeteren. De splitsing van hetgeen plaats had in het volgend stuk verraadt de ooggetuige.

Hij waagde het om zich te mengen onder de mannen bij dat vuur, uit wier gesprekken hij wilde opmaken hoe het zou aflopen met Jezus - alsof hij dat niet kon geweten hebben als hij maar niet onverstandig en traag van hart geweest was, om te geloven al hetgeen door de profeten, vooral ook door de Heere zelf gesproken was. Het was hem te doen niet zozeer om zich te warmen, want als visser was hij zeker aan koude nachten gewend. Maar zoals een oud kerkvader zegt, hij warmde zich bij het vuur, omdat het geloof en de liefde begonnen waren in hem te verkoelen. Ja, de juiste warmte van binnen ontbrak; en nu koos hij een ongelukkig middel om in dat gebrek te voorzien. O, het is zo gevaarlijk voor de discipelen van de Heere, als zij met de wereld, met de ongelovige wereld, zich warmen willen aan hetzelfde vuur en dan nog wel zich inbeelden dat ze een juist heldenstuk bestaan met zich zo dicht te wagen bij de roden gloed van de kwade samensprekingen van lichtzinnigen en spotters, die bedervend zijn voor de goede zeden. Laat ons gewaarschuwd willen zijn! Zo vaak wij ons inbeelden, dat wij echte discipelen van de Heere kunnen zijn door eenvoudig te steunen op de vastheid van ons karakter en de macht van onze wil, zo vaak wij ons inbeelden, dat wij het met deze eigenschappen reeds wagen kunnen plaats te nemen aan het kolenvuur van de wereld en dan ons zwak geloof versterken en onze flauwe liefde verwarmen kunnen anders dan aan de liefde Christus, die zich voor ons overgaf in de dood, dan zullen wij bedrogen uitkomen en onophoudelijk reden vinden om naar buiten te gaan en bitter te wenen over onze dwaze inbeelding, over onze schande en schuld.

Ook Petrus was met de overige discipelen in de hof gevlucht; daarover schaamde hij zich nu en wilde hij het lemmet van zijn moed weer scherpen; hij wilde bewijzen dat hij toch zo zwak niet was, als de Heere hem voor had gehouden, dat hij mogelijk kon maken wat de Heere voor onmogelijk had verklaard. Hij had liever in het verborgen moeten gaan en op zijn knieën moeten bidden, dat hij niet in verzoeking mocht komen; hij had moeten denken: "Zie, het eerste is nu vervuld, ik heb de Heere verlaten, zoals Hij het voorspeld heeft; het tweede, de verloochening ligt voor de deur. " Maar hij vertrouwde teveel op zichzelf en hield voor enkel liefde en geloof wat vermetelheid was. De liefde tot Christus was in hem met de zondige begeerte bevlekt: Ik wil Hem toch tonen wat Hij aan Zijn Petrus heeft, niet om niet zal Hij mij rots hebben genoemd! Hij had begeerte naar een heldendaad, waartoe hij nu niet was geroepen. Zo zijn wij op een dwaalweg, als wij ons door onze goede meningen laten leiden en Gods duidelijk bevel uit het oog verliezen (Hoofdstuk 11: 10). Een ander discipel vergezelt hem op de weg; deze is Johannes; hij is bekend met de hogepriester en verschaft hem bij de deurwachtster ingang. Men heeft gemeend dat deze bekendheid met de hogepriester Johannes niet tot eer was; het zal echter de bekendheid van een visser geweest zijn en meer niet. De deurwachtster zal hem beter hebben gekend dan haar heer. Johannes beroemt zich ook volstrekt niet op die bekendheid met deze voorname man; hij vermeldt die om geen schijn te geven alsof een bijzondere moed van de liefde hem de deur had geopend. Johannes is met een andere gezindheid dan Petrus het paleis binnengetreden, namelijk in eenvoudigheid en zonder daarmee te willen pronken. Zonder argwaan heeft hij ook Petrus toegang verschaft en was

zich niet bewust, dat hij daardoor de duivel een dienst deed. Als onze weg niet naar Gods woord is, dan moeten ook onze beste vrienden ons tot een valstrik worden.

Bij beide discipelen is dezelfde zedelijke grond, dezelfde liefde tot de Heere; maar Jezus' waarschuwing (Hoofdstuk 13: 36 vv.) had Petrus voorzichtig moeten maken, de zo-even nog ontvangen terechtwijzing (vs. 10 vv.) had hem tot nadenken moeten brengen. Dat Johannes, die in het hogepriesterlijk huis bekend was zonder bedenking werd toegelaten, maar Petrus niet en hij daarom voor de deur moest blijven staan, kon dienen tot een aanwijzing, wie van beiden het was gegeven om hier zonder gevaar te mogen vertoeven. De apostel heeft ons zijn bekendheid met het hogepriesterlijk huis niet verklaard, maar hij heeft ze aangemerkt als door God beschikt. Zij moest er niet alleen toe dienen, dat hij, die een getuige van Jezus' sterven aan het kruis was, ook getuige van dit begin van Zijn laatste lijden door de Joden werd, zij moest ook, omdat zij Petrus de toegang tot de hof verschafte, de verloochening zelf mogelijk maken, waarin het voorspellende woord van Jezus vervuld zou worden en die voor de inwendige ontwikkeling van de apostel van zo'n beslissende betekenis zou worden.

De vrees, waaruit Petrus' verloochening voortkomt, is niet in tegenspraak met de moed, waarmee hij in vs. 10 het oor van de knecht van de hogepriester afhouwt. Het is ook daar niet de kalme geloofsmoed, het is de moed van een van nature krachtig gemoed, dat door de omstandigheden wordt opgewekt en zoals al het natuurlijke zijn rijzen en dalen heeft, zo ook deze natuurlijke moed. Omstandigheden veranderen de zaak; toen werd Petrus verheven door de blik op zijn Heer, die onmiddellijk tevoren Zijn goddelijke macht metterdaad had getoond; nu hij Hem zo geheel machteloos zag, ontzonk hem het hart.

19. De hogepriester Kajafas (vs. 13 en 24) leidde dadelijk dit voorafgaand verhoor bij Annas (anderen willen hier aan Annas denken, die in Luk. 3: 2. Hand. 4: 6 als hogepriester wordt voorgesteld, maar het spraakgebruik van Lukas, die daarentegen Kajafas als eigenlijke hogepriester alleen priester noemt (Hand. 5: 34, vgl. Hebr. 5: 6. Ex. 35: 19), is niet van toepassing op Johannes). Deze dan vroeg Jezus van Zijn discipelen en van Zijn leer met het doel om enig vast punt te verkrijgen voor de aanklacht, die men op het oog had, namelijk dat Hij oproer tegen de Romeinse opperheerschappij in de zin had, nadat men Hem bij Pilatus reeds als een opruier had voorgesteld 26: 58").

Het verhoor van de hogepriester gaat in sluwe berekening uit van het meest algemene: eerst wordt over de discipelen of de aanhangers gevraagd, vervolgens over de leer, waardoor zij gewonnen zijn. Hij wil weten wat men van Jezus' aanhang te denken heeft, wat men ervan moet vrezen; hij wil vaste punten winnen. Zoals uit Jezus antwoord blijkt gaat hij duidelijk uit van de kwaadwillige veronderstelling, dat Jezus een geheime verbintenis gesticht heeft en een geheime leer bij deze verbreid heeft. Het onderscheid van dit verhoor met dat voor de Hoge Raad ligt voor de hand; daar moest geconstateerd worden, dat Hij een openlijk lasteraar was tegen het heiligdom.

De vragen van de hogepriester naar de discipelen en naar de leer van de Heere hebben ten doel Hem als een oproermaker voor te stellen, die door een geheime en valse leer het volk

verleid had; men wil dus een Theudas en een Galileër Judas (Hand. 5: 36 vv.) van Hem maken.

20. Jezus antwoordde hem: a) Ik heb vrijuit gesproken tot de wereld gedurende de gehele tijd van Mijn leraarsambt zonder voor iemand iets achter te houden. Ik heb alle tijd op openbare plaatsen, waar ieder vrije toegang had, geleerd en niet alleen in de open lucht voor grote menigten, maar ook in het bijzonder in de synagoge van elke plaats, waarheen Ik kwam en in de tempel te Jeruzalem, waar de Joden van alle plaatsen uit het gehele land ter feestviering samen komen. Ik heb het dus steeds op openbaarheid toegelegd en in het verborgen heb Ik niets gesproken.

a) Joh. 7: 26.

22. En toen Hij dit zei, a) gaf een van de dienaars van de raad, die daarbij stond, Jezus een kinnebakslag en zei, met verkeerde toepassing van het woord in Ex. 22: 28: Antwoordt Gij zo de hogepriester, de overste van uw volk (Hand. 23: 5), mag u op zo’n lasterlijke manier tot hem spreken?

a) Jer. 20: 2.

21. Wat ondervraagt u Mij dan over hetgeen Ik geleerd heb, terwijl u, oversten, Mij vroeger het woord heeft toegevoegd: Gij getuigt van uzelf. Uw getuigenis is niet waarachtig (Hoofdstuk 8: 13)? Ondervraag dan overeenkomstig deze grondstelling, die u hier naar recht zou toepassen, degenen, die het gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb. Aan dergelijke getuigen kan het u niet ontbreken; zie deze, die u als dienaren van de Hoge Raad hier bij u heeft, weten, wat Ik gezegd heb.

Jezus ontwijkt het antwoord op de eerste vraag naar Zijn discipelen niet; deze is, voor zoverre het hier nodig was, weer vervat in het antwoord over Zijn leer. Is Hij steeds vrij en openlijk opgetreden, dan heeft Hij Zich geen aanhang vergaderd in de zin van de vraag, noch Zich ingelaten met samenzweringen, waarvan de hogepriester Hem graag zou beschuldigen. Deze toch moeten in het geheim plaats hebben, maar Hij heeft in de synagogen op de verschillende plaatsen van Zijn verblijf op het land en in de tempel, de vergaderplaats van alle Joden op de hoge feesten geleerd. Hij heeft bovendien in de vrije lucht voor grote hopen volk gesproken, zodat hier voor Zijn werkzaamheid geheel de verdenking wegvalt van een heimelijke bijeenkomst, van hetgeen het licht van de openbaarheid schuwt. Het slot van het antwoord: "Zie, deze weten wat Ik gezegd heb", schijnt niet alleen geheel algemeen te doelen op hetgeen voorafging, "ondervraag degenen, die het gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb", maar in het bijzonder op de dienaren van de Hoge raad, die rondom stonden. Hun eigen dienaren waren toch eens uitgezonden om Hem te bespieden, met de opdracht Hem te grijpen en hadden vervolgens getuigenis afgelegd van de indruk van Zijn rede (Hoofdstuk 7: 32, 45 vv.). Maar hoe juister dit antwoord was, des te meer mishaagde het de hoorders.

22. En toen Hij dit zei, a) gaf een van de dienaars van de raad, die daarbij stond, Jezus een kinnebakslag en zei, met verkeerde toepassing van het woord in Ex. 22: 28: Antwoordt Gij zo

de hogepriester, de overste van uw volk (Hand. 23: 5), mag u op zo’n lasterlijke manier tot hem spreken?

a) Jer. 20: 2.

23. Jezus antwoordde hem: Als Ik kwalijk gesproken heb in het antwoord, zo-even de hogepriester op zijn vraag gegeven, treed dan als aanklager voor de gestelden rechter, voor de hogepriester tegen Mij op en betuig van het kwade, opdat deze zelf tegen Mij handelt; maar u heeft daartoe geen reden en als Ik goed gesproken heb, zoals dan ook hij, tot wie Mijn woord gericht was, niets daartegen heeft in te brengen, waarom slaat u Mij?

De dienaar ziet dat zijn meester, de hogepriester, getroffen door het vrijmoedige en gepaste antwoord, in verlegenheid is; nu wil hij het ogenblik aanvullen, zich bemind maken, lof en loon verwerven, want hij weet wel, wat hij zich mag veroorloven.

Dat de dienaar het gedaan heeft om de hogepriester te believen, waarom hij ook de nadruk legt op het woord "hogepriester", is wel zeker. In de inhoud van Jezus’ woord weet hij niets te berispen, maar de vorm moet onbetamelijk zijn; daarop zal dan ook het "kwalijk" en "wel" in het antwoord van de Heere moeten doelen.

Een ernstige voorstelling is de mensen een doorn in het oog, daaruit maken zij een onbescheidenheid, een gebrek van verschuldigde eerbied enz.

De zachtmoedigheid in Jezus’ woord levert de verklaring van hetgeen Hij heeft geleerd in MATTHEUS. 5: 39; (vgl. 1 Petrus . 3: 15, 16). Met waarheid, zachtmoedigheid en rechtvaardigheid te antwoorden op zodanige bejegening, zoals Christus het hier doet, is menigmaal veel moeilijker, het eist vaak een ruimer deel van de geest van de liefde, dan in de letterlijke zin de andere wang aan te bieden.

Christus zegt niet: "Ik wil de andere wang niet aanbieden", want omdat Hij het hele lichaam geeft, is gemakkelijk te denken dat Hij niet weigert om de wang voor te houden. Maar dat Hij tot de knecht spreekt: "Heb Ik kwalijk gesproken, betuig van het kwade enz. " moet men zo verstaan, dat er een groot onderscheid is tussen die twee, de andere wang voorhouden en met woorden hem bestraffen, die ons slaat. Christus moet lijden; maar tevens is Hem opgedragen om te spreken ter bestraffing van hetgeen onrecht is. Daarom moet ik de mond en de hand van elkaar scheiden; de mond moet ik niet sluiten om het onrecht te billijken, maar de hand moet zich stilhouden en zichzelf niet wreken.

24. Annas dan, die bij dat alles zweeg, omdat hij wel wist dat gerechtsdienaars zich niet in een rechtshandeling mochten mengen, had Hem, aan wie men bij dit voorafgaandverhoor Zijn banden (vs. 12) had ontnomen, opnieuw gebonden, als was Hij in elk geval een misdadiger, al wist men ook niets tegen Hem voor te brengen en had Hem gezonden tot Kajafas, de hogepriester. In diens huis waren intussen de Schriftgeleerden en oudsten vergaderd, om daar een gerechtshandeling in wettige vorm te doen plaats hebben (MATTHEUS. 26: 57, 59 vv.).

Onze evangelist meldt niets over hetgeen bij Kajafas heeft plaats gehad. In vs. 25- 27 vertelt hij nog de verdere verloocheningen van Petrus; in vs. 28 komt Jezus reeds voor als een, die bij Kajafas veroordeeld is en nu vinden wij in de woorden: "Zij leidden Jezus van Kajafas in het rechthuis", een meervoudige vorm "zij", waardoor niets anders dan de Hoge Raad bedoeld kan zijn. Johannes veronderstelt duidelijk, dat hetgeen de andere evangelisten bericht hebben, bekend is. Om dus een juist begrip te verkrijgen van hetgeen in de volgende verzen is meegedeeld, moeten wij ons de afdelingen MATTHEUS. 26: 59-68 en Mark. 14: 55-65 voor de aandacht plaatsen, volgens welke daar eveneens van Petrus' verloochening verder wordt verhaald. Deze voorvallen, die in die afdelingen zijn vervat, behoren volgens onze berekening, tot de tijd van 2-3 uur; dat is ook de eigenlijke tijd van het hanegekraai en alles stemt dus goed overeen met de inhoud van de volgende verzen, van welke vs. 25 het begin van de zo-even geuoemde tijdruimte aanwijst, maar vs. 26 en 27 op het einde daarvan zien.

Johannes vermeldt ons hier in een tussenrede deze bijzonderheid, om ons de onwaardige handelwijze van de knecht en van diens heer, die deze daad niet tegensprak, aan te wijzen. De Heere was geboeid. Hij was weerloos. Nu is een weerloze te slaan meer dan laag. Dit voorval stelt ook de rechters in een beschamend licht. Het strijdt tegen alle oude en nieuwe wetten, om een gevangene en geboeide smadelijk te behandelen. Ook mag een gevangene, wanneer hij voor zijn rechter treedt, wel bewaakt worden, maar niet geboeid zijn. Wanneer een geboeide voor hem gebracht mocht worden, dan moet het zijn eerste bevel zijn om hem de boeien af te nemen. Maar nu laten de rechters van Jezus, hun gevangene, niettegenstaande het sterk geleide, dat Hem omgeeft, niet alleen geboeid, maar laten ook ongestraft toe dat Hem in Zijn banden nog daarenboven smadelijk in het aangezicht wordt geslagen. Dat kwade moest vanzelf tot erger komen. Later zien wij al de knechten het voorbeeld van de ene knecht volgen. Want waar het recht in het minst wordt losgelaten, daar valt weldra het gehele recht uit elkaar.

25. En Simon Petrus stond, zoals in vs. 18 werd meegedeeld, beneden in het paleis bij de knechten en dienaars en warmde zich. Beproefde hij bij gelegenheid van Jezus' wegvoering naar Kajafas (vs. 24) de plaats te verlaten en zich in de open lucht te begeven, zo werd dit toch door een andere dienstmaagd verijdeld (MATTHEUS. 26: 71 v. Mark. 14: 68-70), zodat hij weer naar zijn vroegere standplaats terug ging. Zij zeiden dan tot hem, juist door die poging op hem opmerkzaam geworden: Bent ook u niet, zoals de deurwachtster zo bepaald beweerde (vs. 17), uit Zijn discipelen? In het bijzonder drong een van de aanwezigen hard op hem aan, omdat hij hem bepaald beschuldigde: Ook u bent van die (Luk. 22: 58). Hij loochende het voor de tweede keer en zei: Ik ben niet.

26. Er verliep toen ongeveer een uur. Toen daarin de veroordeling van Jezus bij Kajafas had plaats gehad en de veroordeelde naar het binnenhof zou worden geleid, voegden de mannen bij het kolenvuur Petrus toe, dat zijn spraak hem als Galileër verraadde. Hij wilde echter ook dat niet voor een getuigenis laten houden, dat hij een discipel van Jezus was (MATTHEUS. 26: 73. Mark. 14: 70. Luk. 22: 59). Een van de dienstknechten van de hogepriester, die familie was van degene, die Petrus het oor afgehouwen had (vs. 10), zei vervolgens tot hem: Heb ik u niet gezien in de hof met Hem?

Onwillekeurig gedreven door de liefde van het hart, begeeft hij zich naar het huis van Kajafas, terwijl hij aan de andere kant in grote vrees en spanning de menigte volgt. Vanwaar mag dat zijn? Vanwaar vrees en begeerte om bedekt te blijven? Is het liefdeloosheid? O nee, Petrus heeft de Heere vurig lief. Is het dan lauwheid? Dit nog veel minder! De vurige Petrus kan niet lauw zijn. Wat mag het dan zijn? Niet onwaarschijnlijk kwam het een bij het ander. Zo meteen had hij Malchus het oor afgeslagen en dit was niet in het verborgen gebeurd, hij was dus een eerste voorstander van de sekte van de Nazareners, dit was gebleken. En nu wat mocht hem mogelijk wel te beurt vallen, omdat hij toch zag dat Jezus gebonden was? Wat kon hem wellicht overkomen, omdat hij toch eigenlijk door het afslaan van het oor van Malchus verzet tegen de overheid had gepleegd. Neem dus in aanmerking, dat deze zaak ongunstig werkte op het gemoed van de bende, hetgeen Petrus niet ontgaan kon. De gepleegde daad kwam nu voor zijn rekening en al had hij het ook gedaan, zoals wij graag aannemen, in de bedoeling om zijn Meester te redden, zijn doel was mislukt, omdat de Heere zelf Hem openlijk bestraft en hij dus van die kant geen goedkeuring ondervonden had. Die daad vervulde hem dus naar alle waarschijnlijkheid met vrees en benam hem alle vrijmoedigheid om de vijanden met heldere blik, vrij en onbelemmerd onder de ogen te zien. Het is opmerkelijk dat één misgreep slechts in een anders duidelijke zaak, oorzaak kan zijn dat wij onze vrijmoedigheid tegenover de vijanden verliezen. Het hart, dat ons beschuldigt en veroordeelt, belet ons openlijk voor den dag te komen, zowel vanwege het beschuldigend geweten als vanwege de vrees, om over die zaak door de vijanden te worden ondervraagd en lastig gevallen. Men wil dan maar liefst over de zaak zwijgen. Men wil liefst de vijanden ontwijken en met hen niet in aanraking komen, omdat een enkel woord of een vraag meteen het hart met vrees vervult. Men loopt weg als een dief en neemt daarom tegenover de vijand een lafhartige en kinderachtige houding aan. Is dat evenwel juist? Geenszins! Hoewel het billijk is en het soms zeer goed kan zijn, dat men door de gepleegde verkeerde handeling zich vernederd voelt en gekrenkt wordt, vooral als wij gekweld worden door hoogmoed, evenwel is het een zeer kwade zaak en een bepaalde list van de duivel, om ons daarom juist de mond te snoeren en ons tegenover de vijanden met vrees te vervullen. Dan vallen wij van het ene euvel in het andere. Is het kwaad eenmaal gepleegd, dan kan dat niet worden teruggetrokken. De veiligste, gemakkelijkste en God welbehagelijkste weg, waardoor onze zaak vereffend, de eer van God hersteld en de vijanden de mond gestopt wordt, is om eerlijk schuld te belijden en al was het voor een menigte van tegenstanders ronduit te bekennen: "Ik heb gezondigd, ik moet het belijden, de Heere vergeve het mij. " Op deze manier wordt de verloren vrijheid weer herwonnen, wordt onze weg weer recht gemaakt en wordt ons de gelegenheid benomen om in die verdraaide wegen voort te wandelen en daardoor ons in steeds dieper ellende te wikkelen. (PLOOS VAN AMSTEL).

27. Petrus dan loochende het weer, dus voor de derde keer en ging zelfs in zijn verlegenheid en wanhoop over om te zweren en zich te vervloeken. En meteen, want het was nu ‘s morgens drie uur, kraaide de haan, zodat het woord van de Heere in Hoofdstuk 13: 38 nu geheel vervuld werd (MATTHEUS. 26: 74 v. Mark. 14: 71 v. Luk. 22: 60-62).

Het was duidelijk ten verderve van Petrus, dat hij niet bij Johannes gebleven was, die hem ingang in het paleis van de hogepriester had verschaft, maar zich veiliger achtte, als hij onder de dienaars en knechts bij het kolenvuur zich begaf en zich hield als diens gelijke. Deze stap,

die hij in zijn dwaasheid deed, was reeds een inwendig verloochenen van het discipelschap van Jezus en snel openbaarde zich dan ook de inwendige verloochening naar buiten. Hierdoor schijnt onze evangelist er op te willen wijzen, dat hij evenals Lukas ook de tweede verloochening bij het kolenvuur in de hof plaatst, terwijl Mattheüs en Markus het voorafgaande toneel, dat bij de binnenkant van de deur plaats had, beschouwen. Johannes vertelt hier in zijn kort bericht het berouw van Petrus niet, des te roerender en sprekender wordt dit bekende psychologische feit uitgedrukt door het gebeurde, dat in Hoofdst. 21: 15 vv. wordt meegedeeld.

Arme Petrus! Maar wie werpt de eerste steen op hem? Wie acht zich meer of beter dan Petrus en heeft geen deel aan de vloek, die men inroept en inhaalt over zijn eigen hoofd, door hoe dan ook deze mens niet te willen kennen? En wie die altijd heeft leren zien, wie hij is en heeft leren roepen uit de diepte, heeft het altijd kunnen lezen: "En de Heere keerde Zich om en keek Petrus aan", zonder het te voelen, dat daarin en daarin alleen de redding gesteld is èn voor Petrus èn voor ieder, die begenadigd wordt zoals hij? De Heere zag Petrus aan. O wie zal het beschrijven met welke blik Hij hem heeft aangezien. Was het niet een blik van treurende, maar ook van reddende liefde, vol van zacht verwijt en ontfermend mededogen? Ja, die blik doorboorde hem de ziel en wierp tegelijk nog een lichtstraal in de donkerheid van zijn hart. Hij ging naar en weende bitter. O, nu probeert hij zijn zonde niet meer goed te maken, want hij weet en begrijpt het nu, dat hij niets goed kan maken, ook niet met zijn tranen, die bittere tranen, die daar opwellen en vloeien uit een gebroken hart! "Gij God van aanzien!" zo riep de van vertwijfeling geredde Hagar aanbiddend uit in de woestijn van Kades, "heb ik ook hier gezien naar die, die mij aanziet. " Maar nu dan onder het Nieuwe Verbond bij het aanzien van de ogen van dit "Hoofd vol bloed en wonden?". . . Is het hanengeschrei van de wet en het hanengeschrei van uw geweten, die u verklagen en oordelen, onvermogend om uw hart te breken, o let dan op die blik van de Heere, die opzoekende blik van de lijdende en versmade liefde! Dan pas zult u wenen, ja kunnen wenen oprechte boetetranen en als u het weet en gezien heeft, dat de genadeblik van de Heere u aanziet, zult u lezen in Zijn wonden uw zonden, in Zijn striemen uw genezing, uw leven in Zijn dood, uw vrede in Zijn bloed.

Komt! wast u in het zuivringsbad van de hemelse genade, Verlaat het bochtig zondenpad, Laat huivrend af van het kwade!

‘k Zal dan - spreekt God - uw Rechter zijn Uw bloedschuld van scharlaken,
Uw euveldaan van karmozijn, Als sneeuw en wolle maken. (VAN LEEUWEN).

Evenals Petrus zijn wij ook tot de gemeenschap van de Heere geroepen en in deze ingetreden. Evenals hij hebben wij ook Jezus leren kennen als onze Heere en Christus, als de Zoon van de levende God, als de Zaligmaker van de zondige wereld en wij hebben niet alleen Zijn naam plechtig beleden, maar ook bij meer dan één gelegenheid de plechtige gelofte afgelegd om Hem niet te zullen verloochenen, Hem trouw te zullen blijven tot in de dood. Hebben wij nu onze gelofte volbracht? Hebben wij de Heere nooit, noch in de vreugde, noch in de druk van het leven, verloochend en in geen verzoeking, in geen strijd, evenals de discipel verklaard: Ik ken de mens niet? Met andere woorden, hebben wij nooit in een zonde bewilligd? Hebben wij al haar verlokkingen met onwrikbare standvastigheid weerstaan? Is ons gelaat steeds een

zegepraal geweest, die de wereld in ons en buiten ons overwonnen heeft? En hebben wij liever geld en eer en goedkeuringen van mensen, vergenoegen en lust van de zinnen laten varen en opgeofferd, dan dat wij Jezus verlaten en verloochend zouden hebben, om de tijdelijke genietingen van de zonde te hebben, de gunst van de wereld te verwerven, de lusten van het vlees te voldoen? Elke zonde toch is in de grond niets anders dan een verloochening van de Heere, dan de verklaring: Ik ken de mens niet. En wie moet bij die vragen niet over zichzelf blozen en zichzelf beschuldigen? Ach, hoe vaak hebben wij onze belofte vergeten, hoe vaak zijn onze heiligste voornemens en besluiten onvervuld gebleven, hoe vaak hebben wij Christus aan het ellendig gewin van de wereld, aan de snode lust van de zonde opgeofferd en ons in de verzoekingen en de strijd van het leven trouweloos van Hem afgewend! En dat alles, omdat wij in het vermetele vertrouwen op onze eigen wijsheid en kracht nalieten ons hart biddend te bewaken.

28. Zij, de overpriesters en oudste en Schriftgeleerden, leidden, toen als niet alleen de eerste, maar ook de tweede veroordeling door de Hoge Raad was geschied26: 70") Jezus van Kajafas, de vertegenwoordiger van de Hoge Raad (vs. 24), die ook het oordeel leidde en de stappen bepaalde (vs. 13 v.), in het rechthuis van de Romeinse landvoogd (Slotwoord op 1 Makk. No. 11 d.). Zij wilden door deze het doodvonnis laten bevestigen, omdat het anders niet ten uitvoer kon worden gebracht (vs. 31). En het was ‘s morgens vroeg, nog slechts even vier uur 26: 58"). En zij gingen niet, zoals zij anders als aanklagers eigenlijk hadden moeten doen, zelf ook in het rechthuis 1). Zij zonden alleen de gevangene onder een bedekking daarheen, opdat zij niet door het betreden van een heidens huis, waaruit het gezuurde brood niet verwijderd was, zoals de wet voor hun huizen tegen de dagen van de ongezuurde broden voorschreef (Hand. 10: 28. Ex. 12: 15 vv.), levitisch verontreinigd zouden worden, maar opdat zij het Pascha eten mochten 2) (MATTHEUS. 23: 24), aan de maaltijd van de dankoffers van deze eerste heilige paasdag mochten deelnemen "1Sa (1: 4" en "Le 23: 28").

1) Het Godsbestuur is daarin duidelijk op te merken, dat juist op het ogenblik, waarop Jezus naar Pilatus wordt geleid, Judas door de wrekende macht van het geweten aangegrepen de menigte in de weg treedt en de belijdenis doet: "Ik heb onschuldig bloed verraden", zoals Mattheüs ons dat in MATTHEUS. 27: 3 vv. vertelt. Jezus moest sterven voor de zonde van de wereld, maar vóór Zijn dood moest Zijn onschuld nog op de menigvuldigste manieren en van alle kanten worden betuigd. Men heeft vaak het berouw van Judas als bewijs voorgesteld, dat hij er vroeger niet aan dacht dat zijn daad dergelijke gevolgen zou hebben; of men beweerde dat, omdat hij na het komen van deze gevolgen door berouw aangegrepen werd, er toch ten minste nog een beter element in hem geweest is. Uit het berouw volgt echter geen van beide; het is geen bewijs voor het goede van zijn natuur, maar alleen voor Gods almacht en gerechtigheid. Dat het slechts een straf was, een werking van het oordeel, dat God in zijn binnenste volvoerde, toont overvloedig het gevolg, de zelfmoord aan: berouw zonder geloof is geen bekering en alleen de bekering kan het feitelijk bewijs leveren, dat nog geen gehele verstokking is gekomen, dat er nog hoop op zaligheid over is. Een zachter oordeel wordt daardoor afgesneden, dat Jezus Judas voorstelt als het kind van het verderf, als een, die het eeuwig verderf, de hel onveranderlijk toebehoorde en tot wie onherroepelijk was gezegd, dat hij buitengesloten was door het: "toen voer de Satan in hem. " Daardoor toch wordt het ogenblik genoemd, waarin de laatste graad bereikt, het goede verstoord is en de hele mens

door het kwaad was doortrokken als door een vergif, dat zich door alle levensorganen had verbreid. Eindelijk was hij ook uitgesloten door de manier, waarop Petrus in Hand. 1: 25 van de catastrofe spreekt: "Hij is heengegaan in zijn eigen plaats. " Het berouw van Judas kan tegen dit feit niet opwegen. De hartstocht verheft zich en zinkt neer; het verheffen gaat zo langzaam voort, totdat het doel bereikt is; dan verflauwt zij en er komt weer ruimte voor de stem van God.

Eigenlijk heeft de mens het geweten niet, maar het geweten heeft de mens; het is niet in de macht van de mensen, maar het is een macht over hem; het drukt niet mijn persoonlijke eigenaardigheid uit, maar de persoonlijke wil van God aan mij.

2) Vele uitleggers menen dat zij de uitdrukking: "Pascha eten" streng moeten nemen in dezelfde zin, die het in Matth. 26: 17. Mark. 14: 12 en 14 Luk. 22: 11 en 15 heeft en het dus te moeten verklaren van het genieten van het paaslam. Zij verklaren nu, dat volgens Johannes de viering van het Pascha eerst wachtte op de avond, waarop Jezus gekruisigd is, terwijl volgens de drie eerste evangelisten deze viering integendeel aan de dag van de kruisiging was voorafgegaan. Het is echter niets dan een woordenzifterij, omdat in Deut. 16: 2 de uitdrukking Pascha ongetwijfeld (terwijl toch van schapen en runderen sprake is) staat van de vrijwillige offers, die men op het Paasfeest bracht, volgens het gebod in Ex. 23: 15 ; "Men zal niet leeg voor Mijn aangezicht verschijnen" en waarvan men dan offermaaltijden aanrichtte (vgl. 2 Kron. 30: 22; 35: 7 vv.); er is dus volstrekt geen noodzaak, de uitdrukking Pascha tot het Paaslam te beperken. De uitleggers wikkelen liever Johannes, wat de inhoud van zijn voorstelling aangaat, in onoplosbare tegenspraak met de synoptici, dan dat zij een verschil in het gebruik van een enkel woord willen toegeven. De gehele voorstelling van de zaak getuigt echter ook zeer bepaald tegen hun opvatting. Want was werkelijk de dag, waarvan hier sprake is, de 14e Nisan of de dag van het Paaslam geweest, dan hadden de Joden geen reden om het betreden van een heidens huis reeds nu te houden voor een verontreiniging, omdat het pas ‘s morgens 4 uur was, wanneer het gebod van het wegdoen van al het gezuurde, zelfs in Joodse huizen nog niet werd opgevolgd 26: 17). Zij hadden bovendien geen reden, om ten gevolge van een zo geringe verontreiniging, waarvan men door eenvoudig zich te wassen, reeds weer met zonsondergang vrij werd (Num. 19: 22), zich voor uitgesloten van het genot van het Pascha te houden, dat toch pas na zonsondergang werd gegeten. Daarentegen werd juist op de eerste Paasfeestdag, de 15e Nisan het middagmaal voor hoog feestelijk in de Joodse families gehouden. Om dit niet te verliezen, vermijden de overpriesters en oudsten hier het heidense huis binnen te gaan, want die maaltijd had het karakter van een maaltijd van de dankoffers en daarop was de wet in Lev. 7: 20 vv. van toepassing; zij zouden zich echter op 15 Nisan werkelijk reeds vroeg om 4 uur verontreinigd hebben, omdat de dagen van de ongezuurde broden reeds waren begonnen en omdat zij vóór de avond niet rein werden, hadden zij van het deelnemen aan het feestelijk middagmaal moeten afzien (vgl. MATTHEUS. 26: 2).

29. Het was de mening van de Romeinen, dat men de godsdienstige meningen en gewoonten van de Joden zoveel mogelijk moest verschonen en het was ook deze landvoogd dadelijk bij het aanvaarden van zijn ambt duidelijk geworden, dat hij die regel moest volgen (Jos. de bello Jud. II 9, 2 v.). Pilatus dan ging tot hen uit op het voorplein van het rechthuis 26: 10") om hun rechtszaak te vernemen en zei: Welke beschuldiging brengt u tegen deze mens, omdat het

de gewoonte van de Romeinen niet is een mens zonder meer te laten doden, zoals u van mij begeert (Hand. 25: 15).

30. Zij gaven nu voor, dat het alleen te doen was om een formeel gebruik van zijn waardigheid als rechter, maar dat hij in de zaak zelf op hun gerechtigheid kon vertrouwen, dat zij niet zonder reden het vonnis van de dood over Jezuszouden spreken. Zo antwoordden en zeiden zij; tot hem: Als deze geen kwaaddoener was, dan zouden wij Hem u niet overgeleverd hebben ter bevestiging van het door ons gevelde vonnis (vgl. bij MATTHEUS. 27: 11).

31. Pilatus dan zei tot hen: Neemt u Hem en oordeelt Hem naar uw wet, omdat ik toch, zoals u beweert, geen onderzoek hoef te doen en u de verantwoording voor Zijn straf op u kunt nemen (Hoofdstuk 19: 6). De Joden dan zeiden tot hem: Het is ons niet geoorloofd, sinds deRomeinen het recht van een doodstraf ten uitvoer te brengen, aan zich hebben getrokken 27: 2"), iemand te doden; wij hebben daarom uw bevestiging nodig van ons vonnis, dat de dood eist.

Hier komt nu te voorschijn wat in hun hart was en wat zij meenden dat Pilatus stilzwijgend begrijpen en ten uitvoer brengen zou. Zij hadden wel macht om kerkelijke straffen uit te oefenen, om uit de synagoge te werpen, in de kerkelijke ban te doen, ja om in de synagoge de hen ongehoorzamen te laten geselen (zoals zij later de apostelen deden), maar het halsrecht hadden zij niet. Zij konden wel een doodvonnis uitspreken, maar het niet ten uitvoer leggen. Het zwaardrecht was hun in dit ogenblik ontnomen. Uit de latere nauwkeurige onderzoekingen van bevoegde mannen weten wij, dat zij dit recht nog tien jaren vroeger en ook weer twee jaren later (zodat Herodes Jakobus met het zwaard kon laten doden) bezaten, maar in die tussentijd werd het hen ontnomen en dus bezaten zij het op dat ogenblik niet. U ziet hieruit Gods voorzienigheid, die altijd voor haar raadslagen de juiste tijden en gelegenheden kiest. Als de bedding gereed is dan laat God de stromen van de bergen vloeien. Hadden de Joodse overheden op dat ogenblik het halsrecht gehad, zij zouden wellicht niet aan het kruishout gedacht hebben en de terdoodbrenging van Jezus niet hebben laten afhangen van de luimen van Pilatus, of van die van het volk, want zij zouden het zekere voor het onzekere hebben genomen en Jezus hebben laten stenigen of dood en met het zwaard. Maar nu moest de Heere staan zoals Hij stond, niet alleen voor het kerkelijke, maar ook voor het wereldlijke gerecht; niet alleen voor de oversten van Zijn volk, maar ook voor de heidense rechter en werd hij op heidense manier gedood.

32. Het was zeker een bijzondere bestiering van God, waarop de Joden hiermee wezen, dat de toenmalige omstandigheden zo waren, dat de Hoge raad zelf geen vonnis van de dood mocht volvoeren, opdat het woord van Jezus vervuld werd, dat Hij in Hoofdstuk 12: 32 (vgl. 8: 28; 3: 14) gezegd had, dat betekende welke dood Hij sterven zou, namelijk de dood aan het kruis (Hoofdstuk 12: 33). Dat toch zou alleen door een veroordeling van de kant van de Romeinse landvoogd plaats hebben, terwijl de Joodse veroordeling tot de dood van de steniging zou hebben veroordeeld (Hand. 7: 56 vv. MATTHEUS. 26: 65 v. Lev. 24: 13 vv.).

33. De Joden brachten vervolgens de aanklacht in: Wij hebben bevonden dat deze het volk misleidt en verbiedt de keizer schattingen te geven, omdat Hij zegt dat Hij zelf Christus, de

Koning, is (Luk. 23: 2). Pilatus dan ging, geleid door enige afgevaardigden, die hij van de kant van de aanklagers liet stellen 27: 11") weer in het rechthuis en riep Jezus, dat Hij tot zijn rechterstoel naderen zou en zei tot Hem, toen Hij nu tegenover hem stond: Bent Gij de Koning van de Joden? (MATTHEUS. 27: 11. Mark. 15: 2. Luk. 23: 3).

Nadat Johannes in de vorige verzen de zaak heeft geleid tot het punt, dat de aanklacht moest worden uitgesproken, deelt hij ze toch niet mee; daarmee wijst hij zo goed als uitdrukkelijk naar de andere evangelisten; het is Lukas, die de woorden van aanklacht meedeelt.

Lukas heeft het eerste gedeelte van de beschuldiging, die bij Johannes voorkomt, weggelaten en hij vangt zijn verhaal op het ogenblik aan, dat de Joden, niet langer rechters zoals zij meenden te zijn, maar gewone aanklagers geworden, Pilatus in zijn waardigheid als rechter erkennen.

Pilatus ziet snel, toen de Joden de aanklacht laten horen, dat deze een zaak van het geloof, of, zoals hij zou kunnen menen, van het bijgeloof was: op dat gebied had hij zich nooit gewaagd. Gevormd, zoals de aanzienlijke Romeinen van die tijd daar waren, was hij in staatsdienst getreden en had dat voor een middel gehouden om tot eer en rijkdom te komen; ook als landvoogd van Judea had hij die bedoelingen nagejaagd. Nu komt hij opeens met de zaak van Jezus in aanraking, zijn ambt is het, dat hem daarmee samenbrengt. Hij wil die eerst als een wereldlijke zaak ten einde brengen, maar het lukt hem niet, zoals wij zullen zien. Hij wordt steeds meer en meer in de zaak ingewikkeld en moet een bepaalde verhouding tot deze innemen. Velen onder ons zijn aan Pilatus gelijk. Zij zijn wel Christenen door doop, onderwijs, belijdenis en avondmaal, maar het is hun vrij wel gelukt de Christen uit te trekken en de heiden in zich te herstellen. Dat onzichtbaar gebied van de betrekking van de mensen tot God ligt voor hen op een onmetelijke afstand; om de kerk en om de leer, die deze predikt, bekommeren zij zich niet. Er mogen dwaze mensen zijn, die deze leer aangrijpen, er mogen nog grotere dwazen zijn, die haar verdedigen - zij hopen noch met deze, noch met de andere in aanraking te komen. Hun wens en hun doel hebben zij in de zichtbare wereld: de aangelegenheden van het recht en van de staat, van kunst en van wetenschap, van geldelijke zaken en van arbeid, dat is het gebied, waarop zij zich bewegen en verder dan dit willen zij niet komen. Maar zoals Pilatus in die tijd Christus niet kon ontwijken, hoeveel minder zal dit aan een mens van die aard gelukken in de tegenwoordige Christelijke wereld! De tijd van de feesten is gekomen, de Christenen vieren heden het heilig avondmaal; en het afwijken van deze gewoonte is dat niet reeds een belijdenis, die hij tegen Christus aflegt? Hij treedt in het huwelijk; zij, waarmee hij zich verbindt, is een gelovige Christin. Hoe kan het anders of zij vraagt van hem een verklaring, of hij met haar overeenstemt of niet? Zijn kinderen worden ingezegend; zij vieren hun eerste avondmaal: wat zal de vader doen? Zal hij ze ook vermanen tot geloof in Christus of zal hij zwijgen? Zal hij ze geleiden naar de tafel van de Heere, of zal hij ze terughouden? Zijn gade, zijn kinderen sterven, hijzelf is de dood nabij; zal hij de vertroostingen van het geloof vragen of afwijzen? Hier kan hij niet meer als Pilatus zeggen: "Ben ik een Jood? ben ik een godgeleerde? Ik laat de beslissing over aan hen, die ertoe geroepen zijn" - nee! hij moet zelf beslissen, ieder Christen wordt geroepen over Jezus een oordeel te vellen. Christus en Pilatus, "die niet voor Mij is, die is tegen Mij" (MATTHEUS. 12: 30). - Wij zien, 1) hoe Pilatus onbeslist bleef, hoewel hij toch redenen genoeg moest

hebben, om voor Christus te beslissen; 2) hoe hij begint zich tegen Christus te verklaren; 3) hoe hij besluit Christus te veroordelen.

De Messias zou de Zoon van David zijn en daarmee de wettige erfgenaam van Davids troon. De overpriesters hadden gezegd, dat Jezus Zich die rang en titel aanmatigde en als een valse Messias zich een aanhang had proberen te verkrijgen door het oproer aan te zetten. Dat de stadhouder van de machtige Romeinse keizer de vraag: Bent Gij de koning van de Joden? enigszins schertsend, althans met een glimlach, aan de Heere gedaan zal hebben, is meer dan waarschijnlijk, ook door de minachting, waarmee het grote volk (het Romeinse) op de volken en vooral op de Joden neerzag. De toestand van gevangen man, waarin de Heere verkeerde en vooral Zijn eenvoudige kleding en voorkomen waren daarbij in zo grote tegenspraak met de denkbeelden, die Pilatus zich van het koningschap vormde, dat hij zo'n aanmatiging, als zij bij Jezus bestond, niet genoeg met kortswijl meende te kunnen behandelen.

34. Jezus was, toen de Joden daar buiten voor het rechthuis hun beschuldigingen uitspraken, niet mee daar buiten, maar reeds binnen in het rechthuis en moest dus voor alle dingen weten, in welke samenhang en in welke zin de landvoogd devraag tot Hem richtte. Hij antwoordde hem daarom met de vraag: Zegt gij dit van uzelf, uit eigen opvatting en uit belang van de Romeinse opperheerschappij over het land? Heeft Mijn handelen en leven u wellicht reden gegeven, om mij te verdenken als was Ik een staatkundig oproermaker? Of hebben het u anderen van Mij gezegd, dat Ik naar koninklijke heerschappij zoek en tot zo'n doel het volk oprui? In datgeval zou de aanklacht zelf iets zijn, dat u verdacht moet voorkomen.

35. Pilatus voelde wel de juistheid van hetgeen Jezus antwoordde, maar was enigszins ontstemd over de vrijmoedigheid van Zijn woord. Hij antwoordde: Ben ik een Jood, dat ik mij tot hiertoe om U zou hebben bekommerd, om nu aanleiding te hebben in eigenbelang die vraag tot U te richten? Uw volk en de overpriesters hebben U aan mij overgeleverd als een misdadiger, die de doodstraf heeft verdiend en ik doe slechts wat mijn ambt van mij eist, als ik Uw zaak onderzoek. Wat heeft Gij gedaan; want er moet toch iets zijn, waarom men zo het Romeinse gericht tegen U inroept?

Zoals Jezus reeds door de Joodse Hoge raad veroordeeld was, zo moest Hij, volgens het raadsbesluit van God, nu ook door de heidense overheid worden veroordeeld, maar niet ten gevolge van een aanklacht, die aan de veroordeling enige schijn van recht zou hebben kunnen geven. Jezus maakt daarom door Zijn wedervraag Pilatus er opmerkzaam op, vanwaar hij deze beschuldiging had, dat hij namelijk niet van zichzelf eraan zou gedacht hebben, die tegen Jezus uit te spreken, maar dat hij die van de Joden had en die hem dus om deze reden al meteen verdacht moest zijn.

De misdaad, waarvan Jezus beschuldigd werd, was van zo'n aard, dat, als Hij in die zin d. i. op oproerige manier, Zich tot een koning der Joden zou hebben opgeworpen, Pilatus noodzakelijk zelf daarvan zou hebben moeten bemerken en kennis moeten nemen en niet eerst op een aanklacht van de Joden had hoeven te wachten. Dat hij dit verwijt eerst van de Joden hoort, heeft dezelfde betekenis, als dat het zonder grond en gelogen is. Jezus vraagt dus met Zijn woord in vs. 34 de landvoogd, of hij als overheid van het land zelf geen gelegenheid

had gehad om Hem als werelds pretendent naar de kroon te leren kennen, of dat bij slechts van anderen, de synedristen, die Hem aanklaagden, daarvan had gehoord.

Was Jezus de koning van de Joden in die zin, als de aanklacht dat had beweerd, dan moest Pilatus zelf Hem als zodanig hebben leren kennen; oproerige pogingen konden hem niet onbekend blijven. Zo hij echter moest toegeven, dat van zodanig iets niets ter zijner kennis was gekomen, kon hij, die de aanklagers kende, geen beslissende betekenis aan hun bewering toekennen, maar moest hij de zaak onafhankelijk van hen onderzoeken en vooral aan Jezus' eigen verklaring een toegenegen oor lenen, Pilatus bekent dan ook met hetgeen hij antwoordt, dat hij van Jezus niets wist, dat de zaak zich tot hiertoe speciaal op Joods gebied had bewogen, dat niets tegen Hem was in te brengen dan de aanklacht van de Joden; daar hij er verre van was aan deze zonder meer een beslissende betekenis toe te kennen, vroeg hij aan Hemzelf wat Hij gedaan had. Het antwoord van Jezus heeft dus zijn doel getroffen; het moest alleen dienen om Pilatus' geweten wakker te maken, het moest in hem wantrouwen opwekken tegen de aanklacht van de Joden.

Uit dit woord moet men afleiden, dat Jezus de beschuldiging van de volkshoofden niet zelf gehoord had en Zich daarom reeds in het rechthuis bevond, toen zij in het midden gebracht werd.

36. Nu Pilatus duidelijk te kennen had gegeven dat hij de stand van zaken juist beoordeelde en bij hem geen misverstand te vrezen was, gaf Jezus een toestemmende verklaring ten opzichte van de tot Hem gerichte vraag, zoals die in MATTHEUS. 27: 11. Mark. 15: 2. Luk. 23: 3 gevonden wordt. Hij antwoordde: a)Mijn koninkrijk is naar oorsprong en aard niet van deze wereld; zodat Ik iets zou hebben gedaan wat de Joden tot hun beschuldiging recht zou geven; de toedracht van de zaken geeft daarvan ook duidelijke bewijzen. Als Mijn koninkrijk van deze wereld was, dan zouden Mijn dienaren, die Ik in Mijn discipelen en aanhangers bezit (Hoofdstuk 12: 26) gestreden hebben, opdat Ik niet aan de Joden was overgeleverd, zoals door u zal plaats hebben (Hoofdstuk 19: 16). Maar nu is Mijn koninkrijk niet van hier en daarom heb Ikdadelijk de eerste poging van die aard teruggehouden 22: 51") en zo sta Ik hier voor u als een, voor wie geen zwaard wordt gewet en geen arm ter bevrijding zich beweegt.

a) Joh. 6: 15. 1 Tim. 6: 18.

Het koningschap van de Heere was een Goddelijk Koningschap, waarin van geen aardse middelen gebruik kon worden gemaakt. Daarvoor waren geen gewapende lieden nodig, maar eenvoudig een twaalftal discipelen. Niet door kracht en geweld moest het Koninkrijk van de Heere tot stand komen, maar enkel door de Heilige Geest. Daarom had de Heere Zichzelf ook nooit voor het volk zo open verklaard een koning te zijn, als Hij het nu voor Pilatus doet. Hij wilde geen voet geven aan het misverstand van het volk, dat Hem, reeds zonder dat, tot een aards koning wilde maken. Bij de Zoon van God moest alles alleen en uitsluitend langs Goddelijke wegen gaan en zo moet het ook bij ons gaan, als wij kinderen van God zijn, alleen langs de wegen van God komt men tot het doel van God.

37. Pilatus dan zei tot Hem met bevreemding aan de ene en inspanning aan de andere kant: Bent Gij dan een Koning? Hoe kunt Gij van een rijk spreken, dat het Uwe is en van dienaars, die U aanhangen, wanneer Gij er geen op aarde zoekt en Gij geen strijders in de krijg voert, die het voor U kunnen veroveren? Jezus antwoordde: Gij heeft Mijn mening juist begrepen en het doel waarop Mijn gezegde ziet, juist begrepen (MATTHEUS. 26: 25, 64) wanneer gij zegt dat Ik een koning ben. Om het u nader aan te wijzen op welk gebied Mijn rijk gelegen is: hiertoe ben Ik als een mens geboren en hiertoe ben Ik van boven in de wereld gekomen (Hoofdstuk 16: 28), opdat Ik van de waarheid, die Ik bij God gehoord en gezien heb (Joh. 3: 32) getuigenis geven zou (Hoofdstuk 1: 17 v.). Een ieder, die uit de waarheid is, die verlangen naar haar in het hart draagt en daarom ook vatbaarheid voor haar heeft (Hoofdstuk 8: 47), hoort Mijn stem, neemt Mijn getuigenis in geloof aan en wordt zo ook een van Mijn dienaren (Hoofdstuk 10: 27 v.).

"Uw volk en de overpriesters hebben U aan mij overgeleverd", deze moeten dus weten, hoe het met U gesteld is, terwijl ik van mijn kant geen reden had om mij om uw handelwijze tot heden te bekommeren; zij zullen echter wel reden hebben tot hun stap, "Zeg dus, wat heeft Gij gedaan?" Zo gedrongen kon en wilde Jezus het antwoord niet weigeren, dat door de landvoogd niet zonder voldoende aanleiding werd geëist, (anders was de zaak in Hoofdstuk 19: 9): Hij betuigde nu onder Pontius Pilatus de goede belijdenis, waarvan Paulus (1 Tim. 6: 13) schrijft.

Drie keer zegt de Heere: "Mijn Koninkrijk" en drie keer ontkent Hij het "van deze wereld". Dat zijn dus de twee punten, waarop Hij Pilatus wil opmerkzaam maken, een positieve en een negatieve uitspraak. Hij heeft een rijk, dat is het eerste; maar Zijn rijk is volgens oorsprong en aard geheel anders dan de overige rijken, dat is het tweede.

De Heere belijdt ten eerste, dat Hij een rijk heeft, maar gaat tot geruststelling van Pilatus er dadelijk toe over, om de negatieve bepaling van Zijn rijk aan te wijzen. Het is niet van deze wereld wat het principe aangaat, het maakt daarom ook geen aanspraken op deze wereld in zijn streven en komt met het bestaande wereldrijk van de Romeinen volgens zijn karakter in geen strijd. Als het van deze wereld was, zou Ik ook naar de wijze van de wereldrijken krijgslieden hebben; nu heb ik wel dienaren, maar zij zijn ook niet van deze wereld (Hoofdstuk 17: 16) en daarom doet geen van hen de minste poging tot Mijn bevrijding. Daarin ligt voor Pilatus, die de aard van het oproer wel kende, het duidelijkste bewijs voor Jezus’ onschuld. .

Van de waarheid getuigenis geven, is niet de waarheid onderzoeken, bewijzen, maar met volkomen en onbetwistbaar gezag te kennen geven wat waarheid is.

Wat bedoelt de Heere met deze woorden? Ik ben de Koning van de waarheid, zoals velen de Heere noemen? Zeker niet; want de waarheid heeft geen koning boven zich. Wij kunnen wel in oneigenlijke zin spreken van een rijk van de waarheid en van de schoonheid en van een koning en koningin in deze rijken, maar de Schrift moet op deze manier niet uitgelegd worden. God is de waarheid en Christus is ook de waarheid, omdat Hij God is. De Heere zegt ermee: Ik ben de ware Koning, een Goddelijk koning. Hij spreekt van de aard van zijn

Koningschap, in deze wereld. Hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik van de Waarheid getuigenis geven zou. Welke waarheid? Gods raad, Gods wil, God zelf in Zijn heiligheid en in Zijn liefde: God, zoals Hij waarlijk, eeuwig en onveranderlijk is, God als Vader in de Zoon door de Heilige Geest. Op welke manier geschiedde dit getuigenis door Jezus? Door de waarheid te prediken, door alles te spreken wat de Vader Hem in het hart gegeven had en - alles te lijden wat de Vader Hem had opgelegd.

38. Pilatus zei tot Hem, zeker met de weemoedige uitdrukking van inwendige troosteloosheid, die evenwel weer snel door een zekere hoon werd bedekt: Wat is waarheid! Immers niets dan een fantoom, niets dan een hersenschim! En toen hij dat gezegd had, ging hij, van Jezus zich zo snel mogelijkafkerende, weer uit tot de Joden voor het rechthuis en zei tot hen: Ik vind geen schuld in Hem, zodat ik reden zou hebben in uw veroordelend vonnis (vs. 30 v.) in te stemmen.

Uit het antwoord van de Heere blijkt, dat deze vraag enigszins uit spotternij werd gedaan. Pilatus voelde iets van de indruk, door de goddelijke hoogheid en waardigheid van Jezus teweeg gebracht en dit te meer, naarmate hij de Joden, die Hem beschuldigden, dieper verachtte en op allerlei manier zijn versmading betoonde. Maar het ongeloof had te diepe wortel in Zijn hart geschoten en zijn goede wil was tezeer weifelend, dan dat hij de stem van de waarheid, die ook hem nu riep, gevolgd zou zijn.

Hij bemerkt wel bij het woord van Christus: "die uit de waarheid is, hoort Mijn stem. " een als Felix in Hand. 24: 25, dat hier zijn hart wordt bestormd; maar hij wil niet volgen, waar hij licht op een punt zou kunnen worden gebracht, waar hij met zijn lievelingswensen zou moeten breken. Daarom breekt hij liever het gesprek met Jezus af door de daarheen geworpen vraag: "Wat is waarheid", als wilde Hij zeggen: "Bij het spreken over de waarheid komt men niet verder; men kan daarover veel denken, maar men kan niet tot zekerheid komen - zoveel hoofden, zoveel zinnen. " Zonder twijfel heeft Hij die drie woorden gesproken met een zekere weemoed, die getuigde van een bewustzijn, dat hij vragen moest als een, die onder de zonde verkocht was, dat het anders met hem moest zijn. Die drie woorden waren echter ook voor hem noodlottig; met deze stootte hij de waarheid van zich, die zo vriendelijk nodigend tot hem kwam, maar hij gedroeg zich afstotend jegens haar. Kan hij nu evenwel zich niet onttrekken aan een diepe inwendige hoogachting voor haar bezitter en deed hij, die overigens een ongerechtigheid meer of minder niet telde, verder alle moeite om Jezus te redden, zo bleek daaruit, dat het "uit de waarheid zijn", waarvan de Heere sprak, zo heel ver niet van hem af, dat Hij hoger stond dan Herodes en Kajafas. Dat hij in enige betrekking tot de waarheid moest staan blijkt daaruit, dat Jezus Zich zozeer met hem inliet. Herodes beantwoordde de Heere in het geheel niet, Kajafas antwoordde Hij bij het eerste verhoor in de zalen van Annas afwijzend en ook voor de Hoge raad zwijgt Hij in het begin, terwijl het antwoord, dat Hij ten slotte op de bezwering van de hogepriester geeft, duidelijk bestemd is voor allen - Pilatus is de enige, die Hij eigenlijk te woord staat.

Pilatus vraagt: quid est veritas? Wat is waarheid? in dezelfde letters ligt ook het antwoord - (Hoofdstuk 14: 6): est vir qui adest - het is de man, die voor u staat.

Moest Pilatus niet een Koning van de waarheid, een getuige, wiens bezitting de waarheid is, begeren te zien te midden van het vergeefse zoeken van het heidendom naar het ware goed? Christus grijpt hem, waar hij te grijpen is, omdat hij aan zijn erkenning aanbiedt, wat vele heidenen verlangden te leren kennen: de waarheid. Tot een Jood had Hij misschien gezegd: "de zaligheid. " Voor Pilatus maakt Hij de zaligheid begeerlijk als de waarheid. Zo staat dan voor Pilatus Hij, wiens koninklijk ambt het is het verlangen van van het mensenhart naar waarheid te bevredigen. Maar had Pilatus zo’n verlangen? Droeg hij het verlangen in zich om, om een duidelijke kennis te verkrijgen omtrent het eeuwig lot van zijn onsterfelijke ziel? Ontwaarde hij een drang tot de vraag aan de Koning van de waarheid: "Wat moet ik doen om zalig te worden?" De Heere ziet hem aan, als vroeg Hij hem: "Pilatus, verlangt u naar de waarheid?" en Hij zegt: "Die uit de waarheid is, hoort Mijn stem; " maar wat doet hij? Hij antwoordt: "Wat is waarheid?" Vraagt hij zo, vraagt hij Christus en begeert hij een antwoord van Hem? Nee, hij verwacht geen antwoord; zijn woord is geen vraag, maar een uitroep; het komt niet voort uit de begeerte om de waarheid te kennen, maar uit de twijfel of er wel waarheid is. Het geheime zuchten in de diepte van zijn ziel naar een zeker steunpunt en een eeuwige troost had hij tot zwijgen gebracht, doordat hij de belijdenis van een van zijn heidense tijdgenoten tot de zijne had gemaakt: "Alleen dit is zeker, dat er niets zeker is. "

Het was een ontkenning, die het diepste en donkerste van zijn wezen uitsprak, die nog zo veel en sterker ontkende, naarmate zij met dieper en sterker gevoel bij wijze van een uitroep werd uitgesproken. Omdat echter het besliste verwerpen van alle waarheid zo verschrikkelijk is, omdat het als het ware even zoveel is, alsof een mens, als het mogelijk was, zichzelf geestelijk vernietigde, zo kan geen mens deze vreselijkste aller ontkenningen openlijk uitspreken. Het is, alsof de natuur hem dwong die zoveel mogelijk door een euphemie te verbergen, de verschrikkelijke klank door iets welluidends te verzachten en het zo ten minste vragenderwijze uit te spreken, d. i. zo, dat die het hoort in twijfel is, of die vraag moet betekenen: "Nee, er is geen waarheid!" of "O, dat er een waarheid zou zijn!"

Jezus verovert de wereld door Zijn getuigenis aangaande de wereld en Zijn volk bestaat uit alle mensen, die zin voor waarheid hebben. Deze manier van verovering, die Hij hier voor Pilatus schildert, was tegenovergesteld aan die, waardoor de Romeinse macht was ontstaan. Zoals Hoofdstuk 12: 25 de Griekse beschaving veroordeelde, zo is deze verklaring van Jezus aan Pilatus het vonnis, dat het evangelie over de Romeinse geest uitspreekt.

39. Maar ik wil u gelegenheid geven om met eer van de zaak af te komen, waarbij mijn beslissing zo geheel anders luidt dan de mening van de Hoge raad. U heeft een gewoonte, dat ik u op het Pascha een gevangene loslaat. Wilt u dan dat ik u de koning van de Joden, aan wie u toch zoveel moet gelegen zijn, loslaat? Ik verklaar mij graag daartoe bereid.

De voorslag geschiedde met slim overleg en getuigt van de staatkundige schranderheid van Pilatus; want hij ontnam op deze manier de zaak van Jezus aan de Joodse raad en bracht ze voor de rechtbank van het volk, wetend dat de oversten Jezus uit nijd hadden overgeleverd en vast vertrouwende, dat de menigte Zijn loslating zou begeren, in welk geval de Joodse raad noch op hem vertoornd zou kunnen zijn, noch tegen de keus van het volk zich zou kunnen verzetten. Hij hoopte zo Jezus en zichzelf te redden. En opdat zijn plan te zekerder mocht

lukken, stelde hij Jezus als de koning van de Joden aan de menigte voor en plaatste hij tegenover Hem een befaamde booswicht, Barrabas genaamd, zoals wij uit het verhaal van de andere Evangelisten en uit vs. 40 bij Johannes vernemen. En toch handelde hij verkeerd en onvoorzichtig: verkeerd, omdat hij Hem, Wie hij zelf onschuldig had verklaard, niet met de schuldige gelijk mocht stellen, noch zijn lot in de handen van het volk overgeven en onvoorzichtig, omdat het mogelijk was, hoe onwaarschijnlijk het ook wezen mocht, dat de menigte Barrabas boven Jezus verkoos. Het laatste gebeurde.

40. Zij dan riepen allen weer, zowel de oversten als de grote volkshoop, die zich nu voor het rechthuis had vergaderd, zeggende: Niet dezen willen wij vrij hebben, maar Barabbas, de andere gevangene, die u ons tegelijk in dekeuze geeft (vgl. MATTHEUS. 27: 15-21). En Barabbas was een moordenaar.

In dit bericht van Johannes worden vele duidelijke tekenen gevonden, dat de evangelist de kennis van het verloop in de bijzonderheden en in de omstandigheden, die hij voorbijgaat, veronderstelt en slechts kort wil samenvatten wat in de overige evangeliën reeds is meegedeeld, om bepaalde punten voor ogen te stellen. Ten eerste kon Pilatus zelf niet tot de overpriesters en oudsten zeggen: "Wilt u, dat ik u de Koning van de Joden loslaat?" Deze toch hadden Hem juist, omdat Hij Zich voor de Christus, de Koning van de Joden verklaarde, als de dood schuldig aangeklaagd. Hij zou ze dus met zo’n vraag slechts bespot hebben en zichzelf de weg hebben versperd voor een werkelijke loslating, die toch in zijn bedoeling lag. Hij heeft echter bij die aanbieding veel meer het volk op het oog, dat van een andere mening dan zijn oversten zijn zou, zoals hij veronderstelde, dat zich zijn Messias wel niet zou laten ontnemen (vgl. de uitlegging bij MATTHEUS. 27: 18) en - dit blijkt duidelijk uit zijn gehele houding in deze zaak - hij is overtuigd, dat Jezus werkelijk de Koning van de Joden is, de Messias, waarop zij hopen, ja waarom hij ze bijna zou benijden. Daarom wil hij, zoveel in Hem is, aan de stem van het volk het overwicht verschaffen boven de wil van de oversten en het bewaren, dat het zich niet misschien vergrijpt aan zijn edelste kleinood. Ten tweede is noch voor het "riepen" noch voor "allen" in het begin van het 40e vers: "Zij dan riepen allen weer, zeggende enz. " bij Johannes zelf in het voorgaande enige aansluiting, omdat toch onmogelijk de overpriesters en oudsten hun woorden in vs. 30 en 31 in een wild geschreeuw (dit toch wil het woord naar de grondtekst te kennen geven) aan de stadhouder zullen hebben voorgedragen en omdat, zoals vanzelf sprak, zij onder elkaar het erover eens waren, dat Jezus ter dood moest worden gebracht. Beide woorden wijzen dus beslist op een volkshoop, die intussen er bij gekomen is, die zijn stem met die van de oversten verenigt. Deze voelen, dat wat zij willen nu ook van invloed is en zelfs de landvoogd hen dat niet kan weigeren, waarom zij hun keus op brullende manier uitdrukken. En eindelijk heeft ten derde de beslissing: "Niet deze, maar Barabbas", die onvoorwaardelijk veronderstelt dat twee van hen aan het volk ter keuze zijn voorgesteld, bij Johannes in het tot hiertoe verhaalde geen aanleiding; het kan alleen verklaard worden uit hetgeen de drie evangelisten op de boven aangehaalde plaatsen voorstellen. Duidelijk is op te merken, dat de aanleiding duidelijk die is, die in MATTHEUS. 27: 21 en Luk. 23: 18 vv. gevonden wordt. Terwijl Johannes aan het begin van vs. 39 evenals de Synoptici, de gewoonte om een gevangene los te laten, aan het Paasfeest verbindt, weerlegt hij zeer bepaald de mening van vele uitleggers, in vs. 28 meegedeeld, als viel bij hem de dag van Jezus veroordeling en ter doodbrenging op de dag van het paaslam of de 14 Nisan. Was

dat werkelijk het geval, dan zou de landvoogd niet kunnen spreken van de gewoonte "op het Pascha" een gevangene los te laten, want Pascha begon pas met de avond van 14 Nisan (Lev. 23: 5). Nu waren het echter nog de morgenuren van deze dag. Wanneer men daartegen wil zeggen, dat het toch zeer goed mogelijk was dat Pilatus de zaak geanticipeerd zou hebben, of dat de loslating volgens gewoonte op de morgen van 14 Nisan zou hebben plaats gehad, om deze dag als gedenkdag van Israëls verlossing uit Egypte op karakteristieke manier voor te stellen 27: 18) dan komt dat laatste niet uit, want het tijdstip voor Israël's verlossing is de morgen van de 15de Nisan, zoals uit Ex. 15: 1 vv. blijkt, zodat de loslating van een gevangene dus in elk geval op deze morgen moest plaats hebben. Het eerste is zeker een gewaagde gissing, die reeds daartegen schipbreuk lijdt, dat voor zo'n anticitapie van de landvoogd toch eerst de volksmenigte bij elkaar had moeten worden geroepen, waartoe hij volstrekt geen tijd had; hij zou bovendien daardoor de gehele zaak van het begin aan door schending van de vorm van kracht hebben beroofd. Evenals Johannes in Hoofdstuk 11: 35 en 18: 30 door een korte zin een bijzonder plechtig ogenblik in het licht stelde, zo doet hij het ook met de slotwoorden van het 40e vers: "Barabbas was een moordenaar", alsof hij wilde zeggen: dat was dan de keuze van het volk!

Ziedaar de volle gelijkstelling van Jezus met Barrabas, nee, de in de plaats stelling van Jezus voor Barrabas door het volk. Barrabas was een moordenaar en ter kruisdood gedoemd. Jezus was onschuldig en had vrij moeten uitgaan; maar het volk eiste een ruiling, die het toppunt van ongerechtigheid was bij het volk en - het geheim van de verlossing. Niet altijd kennen wij de algenoegzame reden van Gods bestuur en toelating; maar van het lijden en sterven van de Heere kennen wij die volkomen, God heeft ze ons geopenbaard in Zijn woord. In Christus moest de onschuldige lijden en sterven en wel de dood van het kruis, de vloek van de zondaar, om de schuldige van die vloekdood te ontheffen en hem vrij te laten uitgaan. De afspiegeling van deze boven alles heerlijke, maar daarom ook zaligmakende waarheid wordt gezien in de in de plaatsstelling van Jezus voor Barrabas en dus ook wederkerig van Barrabas voor Jezus, want God laat al Zijn eeuwige gedachten zich belichamen in de tijd en bovenal Zijn gedachten van de vrede, in het lijden en sterven van Zijn Zoon. En juist dit is de heerlijkheid van deze zaak, dat hetgeen de hoogste willekeur en de ergste gruwel is bij de mens, door Gods oneindige raad gesteld werd tot het hoogste blijk van Zijn liefde, Zijn genade jegens zondaren. Er was geen redding voor de mens mogelijk door de mens zelf. Geen zondaar kan zichzelf weer heilig maken; geen gestorvene door zijn zonde kan zichzelf weer uit de dood opwekken om voor God te leven. Zal de zondaar dus gered worden, dan moet hij door God gered worden. Hoe? Ja, wie zou het hebben kunnen zeggen als God zelf het ons niet gezegd had. Wie kon weten wat God doen kon? Daarom is het een goddeloze vermetelheid te beweren, dat wonderen onmogelijk zijn. Maar nu heeft God het ons gezegd. Hij heeft Zijn eigen Zoon, het hoogste dat de Allerhoogste te geven had, niet gespaard, maar Hem, de Geliefde, overgegeven voor ons schuldigen en veroordeelden, opdat Hij sterven zou met en voor ons en wij leven zouden met en voor Hem. Hij stierf met ons in onze zonden, opdat wij met Hem zouden leven in Zijn gerechtigheid. Hij, de Heilige, werd tot zonde gemaakt, Hij, de Gezegende, werd tot een vloek gesteld. Toen de schuld van ons werd geëist, kwam de straf op Hem. En Hij liet dat alles gewillig en vrijwillig aan Zich gebeuren in Zijn volmaakte gehoorzaamheid aan de Vader en Zijn volmaakte liefde jegens de gevallen mens en zo heeft Hij Zich zelf aan God onstraffelijk geofferd door de eeuwige Geest, zodat het bloed van

Christus ons geweten volkomen reinigt van dode werken, om de levende God te dienen (Hebr. 9: 14). Heerlijke in de plaats stelling! Als wij geloven, als wij het getuigenis van God, dat Hij van Zijn Zoon getuigt, aannemen, dan hangt Christus aan het kruis in onze plaats en wij gaan vrij uit. Heerlijke goddelijke ruiling! Enig denkbare weg van behoudenis voor verlorene zondaren; want als wijzelf onze schuld moeten betalen, blijven wij eeuwig schuldenaar, eeuwig de dood onderworpen. Maar als de allerhoogste Rechter zelf onze schuld tot de allerlaatste kwadrantpenning toe betaalt aan Zichzelf in Zijn Zoon, door Diens menswording, leven, lijden en sterven als mens - dan is de mens ontslagen van de vloek van de wet, bevrijd van de verdoemende kracht van de zonde, verlost van de dodende kracht van de dood en Zijn sterven is enkel het sterven van de zonde, waarin hij is en die in hem is om in God, met God en voor God te leven in eeuwigheid.

HOOFDSTUK 19

CHRISTUS' GESELING, KRUISIGING, DOOD EN BEGRAFENIS

1. Toen nu verder had plaats gehad wat in MATTHEUS. 27: 22-26. Mark. 15: 12-15. Luk. 23: 20-25 is meegedeeld en Barabbas volgens de wil van het volk was losgelaten, nam Pilatus dan Jezus, die in de plaats van de moordenaar de kruisdood zou lijden en geselde Hem. Hij liet Hem door zijn krijgsknechten dadelijk voor het rechthuis voor het aangezicht van de overpriesters en van het volk met geselen kastijden en wijdde Hem zo meteen tot de kruisiging in. Hierbij dacht hij voor zich echter nog, dat hij de kruisiging zelf zou kunnen afwenden 27: 26").

Ter geseling, het eerste bedrijf, naar het schijnt, van de straf, die voor Jezus geen straf maar een wrede moord was, overgegeven aan de soldeniers van Rome zou Hij eerst hun hardvochtigheid, daarna hun terging ondervinden. De Romeinse geseling verschilde van de Joodse, zoveel als gevoelloosheid verschilt van mededogen in het hanteren van het zwaard van de gerechtigheid. Het hoogste aantal slagen was bij de Joden "veertig min één" en de toediening vernietigde de burgerlijke eer niet. Bij de Romeinen echter werden zij gegeven met roeden of met striemen, aan wier top men tot vermeerdering van de pijnen, kleine stukjes ijzer of lood vastgemaakt had terwijl willekeur het aantal bepaalde en de gevolgen niet zelden al dodelijk waren. Met welk hels vermaak de beulen hun plicht volvoerden, kunnen wij ons enigermate voorstellen, maar wij trachten tevergeefs de diepte van versmading en de graden van de pijnen te bepalen door onze Heiland in dat uur geleden. Wij volgen de spaarzaamheid van de gewijde berichten na, die het schandaal niet schilderden, slechts met een enkel woord tekenden en wenden liefst onze ogen van de voorstelling af. Wij peinzen liever over de aldus ook voor zulke boze harten vervulde Godsspraak: door Zijn striemen is ons genezing geworden.

3. En zeiden, terwijl zij hun knieën voor Hem bogen: Wees gegroet gij Koning van de Joden. En zij gaven Hem, om Zijn toorn op te wekken, kinnebakslagen, zoals dat alles in MATTHEUS. 27: 27-30. Mark. 15: 16-19 reeds nauwkeuriger bericht is.

Het is een slechte staatkunde, wanneer men beproeft de wereld te winnen, door haar een gedeelte toe te staan van hetgeen zij verlangt en als men meent zijn plicht te doen, wanneer men haar het overige weigert: getrouwheid verdeelt zich niet in betrekking tot God.

4. Na die bespotting meldden de krijgsknechten aan de landvoogd, dat de wegvoering ter kruisiging nu kon plaats hebben en vroegen zij of zij de veroordeelde in de trein moesten wegvoeren, die zij reeds in orde hadden gesteld. Pilatus liet Jezus aan zich vertonen en werd bij het zien van Hem met medelijden vervuld. Hij kwam nu tot de gedachte dat het hem wel zou lukken de harten van het volk en van de oversten tot medelijden te bewegen, als hij hun dat beeld van jammer voor ogen stelde. Hij dan kwam weer uit het rechthuis, terwijl men Jezus achter hem heenleidde en zei tot hen, tot de Joden: Zie, ik breng Hem tot jullie uit, in plaats van het proces als reeds geëindigd te beschouwen en Hem, die mij ten kruisstraf is overgegeven tot voltrekking daarvan te laten wegleiden. Ik doe dit, opdat u uit dit afbreken

van het verloop van de executie weet, dat ik in Hem geen schuld vind. Ik oordeel dat Hij de dood niet verdiend heeft en ben bereid naast Barabbas, wiens vrijlating u gevraagd heeft, eveneens deze los te laten.

5. Jezus dan, voortgebracht door de krijgsknechten, kwam uit, zodat Hij naast de landvoogd stond, en droeg, zoals men Hem in de binnenhof had bespot (vs. 2), de doornenkroon of het hoofd en het purperen kleed op deschouders. En Pilatus zei tot hen, tot de Joden, wijzend op Degene, die naast hem stond: Zie de mens! (ecce homo. Jes. 53: 2 v. Ps. 22: 7).

De enig juiste opvatting van Pilatus' uitroep is deze, dat die uitvloeisel is van de innigste deelneming van de Romein in het lot van die, die hem zo sterk heeft getroffen; de bedoelingen, dat de woorden uit spot en hoon, of om de Joden hun Koning als onbeduidend, als niet gevaarlijk voor te stellen, geuit zouden zijn, kunnen volstrekt niet bevredigen. De voorstelling van Pilatus als een zeer oppervlakkig wereldling doet schade aan de diepte van de tonelen tussen hem en Christus. Hij schijnt te veel gevoeld te hebben van de grootheid van de Heere, maar juist daardoor ook zijn schuld oneindig groot te hebben gemaakt, dan anders het geval zou geweest zijn.

De moedwil en hoon van de soldaten maakten op het gemoed van de landvoogd een geheel andere indruk, dan zij er van hadden verwacht. In plaats van hem tot lachen te brengen, stemde het hem tot diepe ernst en wekte het snel dat gevoel van medelijden in hem op. Overtuigd van de onschuld van deze bespotte, geroerd door Zijn wonden en striemen, beschaamd, verschrikt, veroordeeld door Zijn onbewegelijke deugd, met het waarschuwend woord van zijn diep gevoelende vrouw (MATTHEUS. 27: 19) nog in de gedachte, voelde hij zich gedrongen tot medelijden en bewondering en riep hij met het woord en de gebaren van een diep opgewekt gevoel uit: "Zie, wat een mens!" ontferming, medelijden en hulp eisend voor de aangeklaagde.

De Joden kunnen, zo denkt Pilatus, van zichzelf tot anderen besluitende om Jezus slechts aanschouwen als de onschuldig lijdende en zij zullen tot nadenken komen en de haat laten varen; maar daarbij heeft hij twee zaken vergeten: ten eerste de afgronden van de boosheid, die zich openen bij hen, die in nadere aanraking met de godsdienst zijn gekomen, zonder aan haar bekerende invloed ingang in het hart te verlenen en vervolgens de grote invloed, die de dienaars van de godsdienst op de leken uitoefenen, zo nog de laatsten niet in een onmiddellijke betrekking tot God zijn getreden.

Als er één Bijbelplaats is, waar onze Heer Jezus volkomen de vreugde en de trooster van de Zijnen wordt, dan is het daar, waar Hij het allerdiepst neerdaalt in de afgrond van ellende. Treed toe, begenadigden en aanschouw de mens in de hof Gethsemane; aanschouw Zijn hart, dat overvloeit van een liefde, die het niet bevatten kan, dat beklemd is van een droefheid, die naar een uitweg zoekt. Aanschouw het bloedzweet, dat door Zijn poriën heendringt en op de grond afdruipt. Aanschouw de Mens, wiens handen en voeten doorgraven worden. Hef het hoofd op, berouwhebbend zondaar, een zie het pijnvolle beeld van uw lijdende Heer; sla Hem gade, de Man van pijn; Zijn bloeddruppels versieren Zijn doornenkroon met robijnen van onschatbare waarde. Zie de mens, nu al Zijn beenderen zich vanéén gescheiden hebben, nu

Hij uitgestort is als water, nu Hij in het stof van de dood gelegd is, God heeft Hem verlaten, de hel gaapt Hem aan. Aanschouw en zie of er ooit een leed was, dat gelijk staat aan het Hem aangedane? Al u voorbijgangers treed toe en aanschouw dit toneel van pijn, zó enig, zó onvergelijkelijk groot, de mensen en engelen een wonder, nooit aanschouwd. Zie de Man van pijn, wiens zielsangst zijn gelijken niet heeft, staar Hem aan, rouwdragers, want op de aarde noch in de hemel is er vreugde, als er bij de gekruisigde Christus geen troost is. Als er in de losprijs van Zijn bloed geen grond van hoop is, dan zijn de harptonen van de hemels vreugdeloos en dan zullen er geen genietingen gesmaakt worden aan de rechterhand van God. Wensen wij minder ter neergedrukt te worden door onze twijfelingen en door ons leed, dan hebben wij ons slechts meer gedurig neer te zetten aan de voet van het kruis. Ziende op Zijn pijn, zullen wij over de onze zwijgen; starend op Zijn wonden zullen de onze worden geheeld. Willen wij werkelijk leven, dan moet dit in het beschouwen van Zijn dood geschieden; zullen wij in waarde rijzen, dan kan dit slechts plaats vinden bij het beschouwen van Zijn vernedering en van Zijn pijn.

En Pilatus zei tot hen: Zie de mens! Ja, zie, zie hier de mens in al zijn ellende. Zie de mens, zoals hij voor God staat in zijn zonden. Maar ook, zie de Mens, die Zich voor de mens heeft borg gesteld en nu voor hem betaalt. Hier verstaan wij het woord van Jesaja (53: 2, 3): Hij had geen gedaante noch heerlijkheid; toen wij Hem aanzagen, was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben. Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen, een man van pijn en een ieder was als verbergende het aangezicht voor Hem; Hij was veracht en wij hebben Hem niet geacht. En toch is de maat van vernedering nog niet vol voor de Heer, nog wacht Hem op het kruis de allerdiepste vernedering en door Gods eeuwige raad de allerhoogste verhoging, want het is juist Zijn kruislijden, dat Hem, die als de Zoon Gods van eeuwigheid boven alle schepselen te prijzen was, ook de mens als tot diezelfde hoogte ophief, zodat Hij ook als mens een naam heeft ontvangen, die boven alle naam is en zich in de naam van Jezus buigen zullen elke knie van degenen, die in de hemel, op de aarde en onder de aarde zijn en elke tong zal belijden, dat Jezus Christus de Heer is, tot heerlijkheid van God van de Vader.

Zie de mens! Zie Jezus, met doornen gekroond! Zie eerst op de doornen. Vanwaar komen zij? Aandoenlijke gedachte. Nee, die doornen, op dat hoofd - zoals iemand het noemde, de scherpste doornen op het edelste hoofd, dat had niet zo moeten zijn! Het lag dan ook niet in het oorspronkelijk voornemen van de Scheppers van mensen en doornen beiden, dat het ooit zo zijn zou. Integendeel, God had voor het hoofd van Zijn mensenkind, van Zijn mensenbeeld, een andere kroon bestemd. De mens was verordend om een stalen kroon van de heerlijkheid, een koningskroon van heerschappij te dragen. Maar de zonde is tussenbeide gekomen. En Eden, eens de hof van de onschuld, van het geluk, heeft het woord van de vervloeking gehoord: "Het aardrijk zij om uwentwil vervloekt: doornen en distelen zal het u voortbrengen. " Van nu aan is de aarde in menig opzicht een doornenakker. De zonde geeft de mens doornen in het vlees: ziekten en benauwdheden, weeën en pijnen, doodsangst en doodstrijd en dood. Zij geeft hem doornen in het hart: bekommeringen en zorgen, verdriet en droefenis, lijden en rouw. Zij geeft hem vooral een scherpe en snerpende doorn in het geweten, de pijnlijke en stekende bewustheid van de zonde als schuldig, strafwaardig verzuim tegenover God. O scherpe prikkelen van God! Wie zal u van ons verlossen? Wie de wonden

helen, die uw vergiftigde spits ons sloeg?. . . Voorwaar, dat alles zijn pijnelijke gedachten, die voor ons de aanblik van de Ecce Homo dubbel roerend en ontroerend maken en wie toch het zwijgen niet kan worden opgelegd. Hoe luidt het in ons schoon evangelisch lied?
Ik sloeg Hem al die wonden, Voor mij moet Hij daar staan; Ik deed door mijn zonden Hem al die jammren aan.
Nee, het gaat niet aan om bij het gezicht van de Ecce Homo alle schuld van deze mishandeling van de Rechtvaardige en Heilige op de Romeinse soldaten, als feitelijke uitvoerders, op de Romeinsen veldheer en landvoogd, als opperste gebieder, op de Joden en Joodse groten als eerste aanleggers en aanstokers van dit misdrijf te leggen. Zeker, zij hebben schuld, grote schuld, al was het alleen deze: Wie had hen tegenover deze Mens als onmensen gemaakt, want immers, wat hier gebeurt, is allereerst ten enenmale onmenselijk! Maar verre zij het desniettemin van ons om alle schuld op hen alleen te laten rusten; een deel er van komt ook op onze schouders, ook op ons hart. Wie Deze aan u heeft overgeleverd, o Pilatus, heeft meer zonde en dat - heeft onze zonde gedaan! Zie de mens! Maar eer u Hem zo ziet, mens, zie eerst uzelf. Ach, dat is een gezicht, dat nog droeviger, nog bedroevender is. De Ecce Homo, zoals Hij daar voor ons staat, is ook droevig om aan te zien, maar droevig schoon. Het oog weent er een traan bij; de ouden zouden gezegd hebben van tragische wellust; wij zeggen liever, van weemoedige bewondering en dankbare liefde. Maar het gezicht, dat die blik naar binnen, die mens in het binnenste ons te zien geeft, is droevig lelijk. Een zondaar is overal en altijd afschuwelijk, maar nergens meer, dan als hij gezien wordt in de spiegel van de lijdende Zondaarsvriend en Verlosser. Dan heeft men de grootste tegenstelling, die onder de hemel denkbaar is: het lelijkste en het schoonste, het zwartste en het blankste, het hoogste en laagste, een weerglans van het vuur van de afgrond en een weerschijn van de heerlijkheid van de hemel, alles wat hatelijk is en alles wat beminnelijk is, in één greep bijeen. . . Zie de mens! Wij zagen de doornen. Zien wij nu ook op Hem, die met de doornen gekroond wordt, op Jezus. Wat een schouwspel! Ik heb het reeds het schoonste onder de hemel genoemd. En inderdaad, ik ken geen schoner dan dit; ik kan mij zelfs niets schoners verbeelden. Anders, het is zo, heeft het van het begin van de wereld af, niet ontbroken aan gestalten en beelden, die naar dit beeld enigermate zweemden. Helaas, een lijdende, een vervolgde, een vermoorde onnozelheid is op aarde nooit een vreemd of zeldzaam verschijnsel geweest. Socrates met de gifbeker - om een enkele naam te noemen - is vaker naast Jezus met de doornen geplaatst. Maar al was er dan ook soms enige verwijderde gelijkenis, van gelijkheid kon wel nooit, zelfs in de verte, de minste sprake zijn. Op ieder punt van vergelijking was het onderscheid al te groot! Wilt u zich ervan overtuigen?. . . . Zie de mens, de mens. Immers een mens ziet u in Hem. Een mens als één van de mensen. Een mens, de anderen mensen in alles gelijk. Een mens geworden uit een vrouw. Een mens, aan al wat menselijk is, onderworpen en aan niets menselijks vreemds. Een mens, die met de heidense dichter kon zeggen: "Ik ben een mens en deel in alles, dat van een mens is, als het mijne. " Een mens zo; ook met van een mensen gevoeligheid voor de pijn van de doornen in het hoofd en de pijn van de doornen in de ziel. Een mens, tegelijk de Zoon en de Koning van de mensen, tegelijk de wellust van het menselijke geslachts en het toonbeeld van de diepste menselijke jammer, tegelijk het schoonste en de in zijn gelaat verdorvenste van alle mensenkinderen. En dit is niet alles. Een mens ziet u in Hem, maar tegelijk meer dan een mens. Hij is niet alleen een mens van God, Hij is ook de Godmens. De Zoon van Maria, maar ook van de Heere! Om Hem dus in Zijn volkomen gestalte te zien, denk u eerst een ogenblik die doornen weg, stel daarvoor in de

plaats een kroon van sterren, de kroon van de schepping. Vertegenwoordig u de Zoon van God in de hemel van licht, in de schoot van de Vader, op de troon van het heelal, met de koningsmantel van de eer om de schouder en de scepter van de heerschappij in de handen en dan - zie de mens. Zie, wat Hij was, wat Hij werd. En waarom dat? Wie heeft Hem daartoe gebracht? Wie heeft Hem gedwongen, het heerlijk hoofd onder die schandelijke en pijnlijke kroon te buigen? Dat heeft niemand kunnen doen dan Hij Zichzelf. Hoor Hemzelf: "Niemand neemt Mijn leven van Mij, maar Ik leg het van Mijzelf af. Daarom heeft de Vader Mij lief, omdat Ik Mijn leven afleg, opdat Ik het weer neem. " Hoort u het? Hier is dus geen ander geweld of dwang in het spel, dan het vrijwillig zelfbedwang en de zelfopofferende macht van de liefde. Jezus zag de weg van de mensen met doornen begroeid en overgroeid en Hij zamelde die doornen bijeen en vlocht er een krans van en zette die vrijwillig op Zijn eigen heerlijk hoofd als toonbeeld van de hoogste liefde. Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt! Inderdaad, wat een liefde! Ook is zij zonder voorbeeld, zonder wedergade in het heelal. Ook tegenover die liefde nemen alle kinderen van de mensen, die ooit omwille van de broeders wil een doornenkroon gedragen hebben - en ook zijn ze legio - die kroon van hun hoofd, om haar neer te werpen voor Jezus' voeten. Niemand heeft ooit zo liefgehad! Wat toch die doornen zijn - niemand die het weet, want ze zijn enig. Wat een pijn die doornen doen, niemand heeft het ooit gevoeld; want slechts Eén heeft ze gedragen. Wat een afstand die doornen scheidt van de zaligheden, die ze vervangen - niemand, die het zeggen kan; want die kloof is slechts eenmaal overstappen. Maar dit weten wij, waar Jezus ons met de doornenkroon verschijnt, daar vieren in één gestaltenis beiden, de menselijke en de goddelijke liefde, haar hoogste triomf. Hier zien wij: "Zo heeft God de wereld liefgehad. " En weer hier zien wij: "Niemand heeft meer liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijn vrienden. "

Hier, hier voltooit uw offerande, Uw eerste grootheid op Gods troon; Hier is, o Mensenzoon, uw schande, De hoogte roem van 's Vaders Zoon. De heem'len juichen: God is liefde! En ziet! Gods evenbeeld verklaart: "Ik ben Gods Zoon, ik zelf de Liefde, De Liefde in het vlees; de Liefde op aard!"

En daarom is dan ook het tafereel van de Ecce Homo het schilderij der schilderijen. Het is meer dan een van de beelden uit Jezus' leven; het is het Jezusbeeld bij uitnemendheid. Het is het sprekend symbool van het Christendom. Als u het ziet, zegt een stem in u niet: Ziedaar de Hoofdpersoon van de Evangeliën! Maar, ziedaar het Evangelie zelf! Jezus in de kribbe is het vleesgeworden Woord, Jezus met de doornenkroon is het vleesgeworden Evangelie, is "Ecce Homo", zie de mens!

"Zie de mens" zij niet slechts op papier of paneel voor ons geschilderd, maar gegrift in onze harten en het aandoenlijke tafereel, dat het ons voorstelt, worde veel met het oog van het geloof door ons beschouwd! Zie, mijn ziel en merk op, tot welk een laagte de mens door de zonde gezonken is! Zie de mens en voel, wat de redding van de mensen, wat uw redding Jezus gekost heeft en bewonder de rijkdom van Gods liefde en van de genade van de Heere en dank en aanbid! - Zie de mens en aanschouw in Hem, tot welk een hoogte van zedelijke grootheid de mens kan opklimmen! Zie de mens en zeg bij uzelf: Ik wil U, o Heer, die mij zo uitnemend heeft liefgehad, met mijn hele hart liefhebben en leven voor U, die voor mij zoveel

verduurde! - Zie de mens en wees stil onder uw lichte verdrukking en drink als Hij de beker, die de Vader u te drinken geeft! Zie de mens en hef het oog van het geloof op naar de hemel, waar Hij nu in heerlijkheid leeft en verlang naar het uur, dat u met al de verlosten door Zijn bloed het nieuwe lied zult aanheffen: "Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, de rijkdom en wijsheid en eer en heerlijkheid, en dankzegging. Hem, die op de troon zit en het Lam, zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht, in alle eeuwigheid.

Zie de Mens! des mensen zonden Vlochten dezen Mensenzoon, Onder pijnen, slagen, wonden. Een nooit meer aanschouwde kroon. Doornen, uit de vloek geboren, Prangen dat gezegend Hoofd. Glorie, stralende, uit wiens poren, Al wat zon heet, haast verdooft.

Zie die ogen, neêrgeslagen, Onder ‘s werelds hoongericht! Smaadheên, koninklijk gedragen, Oversluieren hun licht, Oversluieren die blikken, Die door hart en nieren gaan. Al wat schuld belijdt, verkwikken, Al wat hoog staat, neerslaan.

Zie, de schouders - hier omhangen, Met de purpren spotkleedij, Door het triumfkleed eens vervangen Van de Christus’ heerschappij; Als de rietstaf zal verandren In een scepter, nooit veroud! IJzer voor Zijn tegenstandren, Voor Zijn lijdend volk van goud!

Toen de hoonkreet zich ontlaadde Uit des moordenaren mond, Zie die lippen vol genade, O! zij zwegen op dien stond! Straks ontspanden zij zich weer In een gadeloos: "Vergeef!" Aarde, hoor het en zink neer! Luister Sion! en herleef!

Zie die handen! haast doorgraven Haar de naglen aan het kruis! Eerlang regenen zij gaven Uit het hemels Vaderhuis! Eens van op de hemelwolken Bij bazuin en stemgeluid, Breiden ze over alle volken Vrede- en zegevol zich uit!

Zie de mens, de Afgedaalde Van de Vader, die Hem gaf! Wien onzondigheid omstraalde Van de kribbe tot het graf. Englenmachten, hemelkoren! Geef de Mens, Gods eengeboren Onbeperkten lof en eer. En u mens, door schuld verslagen, Zie het Lam, dat haar kwam dragen, Zie de Mens, uw God en Heer!
.

6. toen de overpriesters en de dienaars Hem zagen, die door hen reeds in Hoofdstuk 18: 28 waren medegebracht en die nu meenden hen te hulp te moeten komen (vgl. Hoofdstuk 18: 22), riepen zij: kruisig Hem, kruisig Hem! Dat is het enige vonnis, dat aan Hem moet worden volbracht; met iets anders laten wij ons niet tevreden stellen. Pilatus zei tot hen: Nemen jullie Hem en kruisig Hem, wanneer u Zijn kruisiging wilt. Ik mag mij niet lenen tot volvoering van zo’n onwettige moord; want ik vind in Hem geen schuld en kan dus in de door u geëiste kruisiging niet dan een moord zien.

Het is zeker niet zonder doel dat de evangelist, niet de Joden, maar de overpriesters en dienaars noemt; in geval misschien bij de overigen het hosanna van voor weinige dagen in herinnering kwam en een medelijdend gevoel werd opgewekt, probeert men de uiting daarvan

dadelijk te voorkomen. De overheid van Israël heeft het gedrag en het lot van het volk bepaald. Zij wijzen de tweede poging van Pilatus beslist af; omdat zij de kruisiging zelf en wel zeer sterk verlangen, dringen zij Pilatus van de eerste stap tot de tweede, zodat hij verstoord wordt en met een zekere hoon antwoordt, dat zij dan zelf Hem moeten kruisigen, als zij Hem gekruisigd willen hebben.

Het woord: "neemt u Hem en kruisig Hem. " is een afwijzend paradox, in tegenzin en verstoordheid gesproken, omdat de Joden het recht niet hadden om iemand te laten doden (Hoofdstuk 18: 31) en bovendien de kruisiging geen Joodse doodstraf was.

7. De Joden wilden niet toegeven, dat het eigenlijk een moord door de justitie was, die zij eisten, kwamen terug op de eigenlijke reden, waarom zij Jezus veroordeeld hadden (MATTHEUS. 26: 63 v. Luk. 22: 70 v.) en antwoordden hem: Wij hebben in de godsspraak (Lev. 24: 15 v.) een wet en naar onze wet moet Hij sterven, want Hij heeft Zichzelf Gods Zoon gemaakt. U kuntdaarom de door ons bepaalde doodstraf ten uitvoer laten brengen, al komt Hij u ook naar de Romeinse wetten voor zonder schuld te zijn.

Omdat de staatkundige aanklacht niet gebaat had, stellen zij nu de godsdienstige voor, naar welke Jezus ten minste volgens hun wet moest sterven en zij dringen er bij Pilatus op aan, dat hij hun wet eert.

De plaats bewijst duidelijk, dat de Joden het "Zoon van God" niet als van gelijke betekenis met "Christus" of "Koning van de Joden" gebruikten; als de laatsten hadden zij Jezus dadelijk aangeklaagd, maar de aanklacht wegens het aangematigde zoonschap van God was een geheel nieuwe.

Alleen het Zoonschap van God in de gehele zin van het woord viel, zo het aangematigd was, onder het begrip van godslastering; in deze zin nam ook Pilatus de woorden van de overpriesters op en was die zin verkeerd geweest, dan zou Jezus die door Zijn zwijgen niet als juist hebben bevestigd.

8. Toen Pilatus dan dit woord hoorde, dat Jezus Zich voor Gods Zoon had verklaard en aan Zijn woord in Hoofdstuk 18: 37 dacht: Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, waarin die verklaring over Zichzelf duidelijk genoeg lag opgesloten, werd hij meerbevreesd dan dit tot hiertoe bij hem het geval was geweest, dat hij Zich door de overgave van deze rechtvaardige de wraak van God op de hals zou halen.

Het woord van de Joden miste eerst de uitwerking, die men bedoeld had; het werkte tegenovergesteld. Tot hiertoe hield alleen de stem van het gewetens, de rechtspraak Pilatus terug; nu kwam de vrees tegen de godsdienst te handelen, nog daarbij, verbonden met de vrees voor de persoonlijkheid van Jezus zelf, waarvan hij zich nu wel bewust werd; de boodschap van zijn vrouw is zeker daarbij eveneens werkzaam.

Het systeem van zijn ongeloof wordt opeens wankelend in hem; hij kon niet meer zo gemakkelijk als vroeger alle ernstig nadenken, elke gedachte aan iets hogers en eeuwigs

ontgaan, met de ontkennende vraag: "Wat is waarheid?" Want vanwaar en waartoe deze deugd in lijden en dood, die hij in Jezus zag, wanneer er geen waarheid was?

Was de treurigste van alle vragen: "Wat is waarheid?" de gehele Pilatus, dan kon zo'n dweepachtige overspanning, die hij van dit standpunt in Jezus zou hebben moeten zien, voor hem van geen belang zijn; maar eensdeels de onmiddellijke indruk, die Jezus op hem maakt, aan de andere kant de wenk van zijn vrouw, die kennelijk invloed op hem heeft, drijven hem met elkaar uit zijn septische onverschilligheid en afgeslotenheid. Was bij hem de vrees om Jezus te naderen dadelijk van het begin van het geding de hoofdstemming, zo neemt deze vrees nog toe, als hij verneemt wat de Joden Hem als de zwaarste misdaad toerekenen.

9. En hij ging weer in het rechthuis, om met Hem afzonderlijk te spreken en zei tot Jezus, die hij tot zich had laten brengen: Vanwaar bent Gij? Maar Jezus gaf hem geen antwoord.

Pilatus gaat in het rechthuis en laat Jezus ook daarheen leiden: het auditorium voor het rechthuis is hem te profaan, om daarvoor de zaak te onderzoeken. Duidelijk heeft de vraag: "Vanwaar bent Gij?" de zin: "Behoort Gij tot de hemel, of tot de aarde; bent Gij God of slechts mens?" (Hoofdstuk 7: 28; 18: 36 vv.) Opzettelijk doet Pilatus de vraag algemeen; direkter te vragen, daarvan heeft hij een heilige afkeer - hij voelt dat hij op het gebied, dat hij betreedt, weinig georiënteerd is en hij wil geen dwaasheid begaan. Hoezeer nu het stilzwijgen van Jezus op zijn plaats was, zien wij uit de krachtige uitwerking, die het op de landvoogd uitoefent.

Jezus zwijgt, want wat Hij zou hebben moeten zeggen, zou door Pilatus slechts verkeerd of in het geheel niet begrepen zijn (Hoofdstuk 17: 25. MATTHEUS. 7: 6). Bovendien had hij ook reeds in Hoofdst. 18: 36 vv. Zijn hemelse afkomst voldoende te kennen gegeven, als Pilatus daarvoor maar vatbaarheid had gehad. Nu was hij echter voor verdere mededeling ongeschikt en in Jezus' zwijgen ligt juist de vaste zelfbewustheid van het verheven Zoonschap van God.

Hij toonde door dit stilzwijgen de verhevenheid van Zijn persoon en dat het aan Hem stond of Hij wilde antwoorden of niet, omdat Hij Pilatus geenszins voor Zijn rechter erkende.

Pilatus moest Jezus niet vrijspreken om Zijn Godheid, die hem bedreigde, maar om Zijn menselijke onschuld, die moest worden beschermd.

Er was bij de stemming, waarin Pilatus zich bevond, niet veel voor nodig geweest voor Jezus, om Zijn loslating te bewerken; Hij wilde echter niet spreken om bevrijd te worden, maar sterven als onze Borg.

10. Pilatus werd het door het zwijgen van Jezus nog banger en angstiger om het hart, omdat hij wel voelde wat dat betekenen moest. Hij dan zei tot Hem: Spreekt Gij tot mij niet en behandelt Gij mij evenals de overpriesters en ouderlingen (MATTHEUS. 27: 12 vv.)? Weet Gij niet, dat ik macht heb U te kruisigen en macht heb U los te laten! Zult Gij niet, in plaats van mijn grootheid door antwoord te weigeren, te beledigen, liever proberen door vriendelijkheid mijn gunst te verwerven?

Wij vinden ook hier weer het woord bewaarheid: Spreek en ik zal u zeggen wie u bent. We zien hier het karakter van Pilatus door hem zelf blootgelegd. Hij spreekt niet van recht, maar van macht en zodra men van macht spreekt, terwijl er alleen sprake is van recht, staat de willekeur aan de deur - om u, die recht vraagt, er uit te werpen. Macht en recht, maar ook recht en macht moeten gepaard en onafscheidelijk gepaard gaan. Zonder macht kan het recht zijn loop niet hebben en zonder recht is de macht geweld, verdrukking, dwingelandij. Pilatus was dubbelhartig en een dubbelhartig mens is altijd oneerlijk in doel en middelen. Hij wil tweeërlei doel, gebruikt tweeërlei middelen en valt halverwege zonder weer te kunnen opstaan. Wees eerlijk in alles en u bewandel een effen en rechte weg met een goed geweten en met een goede moed, ook bij tegenspoed; want niet altijd wint de eerlijkheid haar zaak bij de mens, wel bij God. Pilatus had een gebrek, dat doorgaans bij mensen bestaat, die in eer, aanzien of waardigheid zijn, of enig ambt bekleden. Zij vereenzelvigen hun personen met hun bediening en begrijpen niet dat deze slechts het voetstuk is, waarop zij tijdelijk staan en waarvan zij eenmaal zeker moeten aftreden. Vandaar dat een minzaam vorst zo’n liefde en een trotse rijke zoveel afkeer inboezemt. Hoe edel en onvergetelijk is dan ook het gezegde van een Duits keizer, die in het midden van zijn grootheid en van zijn groten, tot één van hen, bij zekere gelegenheid in zijn oud Duits zei: "Ik ben ein Mann wie ein andrer Mann, nur das mir Gott die ehre gann. " (Ik ben een mens, een man als gij, Gods gunst slechts onderscheidde mij).

11. Jezus antwoordde: Gij zou geen macht hebben tegen Mij, om Mijn kruisiging, die door u reeds zo goed als toegestaan is, ten uitvoer te brengen, als het macht daartoe hebben u niet van boven, van God, Mijn hemelse Vader, gegeven was. Daarom, omdat hier alleen iets is, dat u gegeven is en van mensenkant zelfs u opgedrongen wordt, verklaar Ik: die Mij aan u heeft overgeleverd, namelijk Kajafas met zijn Hoge Raad (Hoofdstuk 18: 28), heeft grotere zonde, heeft meer deel in de schuld van hetgeen door Mijnkruisiging misdadigs wordt misdreven.

Het zwijgen van Jezus brengt de Romein tegelijk in verwondering en in angst. Hij probeert daarom Christus door herinnering aan zijn macht tot antwoorden te bewegen.

Zelf vol vrees dicht Pilatus Jezus bedoelingen van vrees toe; hij pocht op zijn macht, in plaats van te denken aan zijn plicht en op zijn vrijheid, om Jezus los te laten, terwijl de macht van de verzoeking hem in zijn machteloosheid onophoudelijk voorwaarts drijft.

Aardse macht is gevaarlijk, die deze heeft zij daarop niet trots en die ze niet heeft verlangt er niet naar.

Op de vraag: "Vanwaar bent Gij" kon Jezus niet antwoorden, omdat Pilatus niets zou hebben begrepen van alles wat Jezus erop zou hebben kunnen antwoorden. Op het woord, waarmee de landvoogd op zijn rang en zijn macht zich verheft, antwoordt Hij en de zin van dat woord is: "In de betrekking, waarin Ik als aangeklaagde tot u als Mijn rechter sta en dat u met Mij kunt handelen zoals u wilt, vereer Ik een goddelijke beschikking. Dat is niet maar door menselijke willekeur, het is van boven! Van boven? vraagt u - Ja daar boven, Pilatus, daar boven in de hoogte van het eeuwig licht, daar is een oog, dat alles ziet, daar regeert een

wijsheid, die alles beschikt en een gerechtigheid, die alles richt en vergeldt; die erken Ik, die eer Ik, aan die wil overgegeven lijd Ik. Maar wat de vraag aangaat, vanwaar Ik ben en de aanklacht, dat Ik Mijzelf tot Gods Zoon heb gemaakt, zo heeft hij grotere zonde, die Mij daarom aan u heeft overgegeven. In de woorden van Jezus ligt dus een wenk zowel wat de vraag van Pilatus als wat de aanklacht van de Hoge Raad aangaat. Wanneer toch Pilatus zich verzondigde, dat hij Jezus om Zijn bewering, dat Hij Gods Zoon was, wilde laten kruisigen en Kajafas zich nog meer verzondigde, dat hij daarom de kruisiging verlangde, zo bevestigt Jezus juist daardoor die bewering als waarheid. Als zij geen waarheid was geweest, dan had Pilatus goed gehandeld en Pilatus had nog beter gehandeld in alles wat men nu ondernam.

Op het: "Vanwaar bent gij?" heeft Jezus niet geantwoord: "Van de hemel", maar Hij laat Pilatus dat woord vernemen in de samenhang, die hem gemakkelijk kan doen voelen, dat dit ook voor die vraag geldend was.

Jezus spreekt Zijn laatste woord tot Pilatus met een heilig en waardig trotseren, om tegenover de uiting van eigen macht door de landvoogd ten minste nog de opperheerschappij van Zijn Vader te verdedigen. Hij verwijst hem met zijn macht, die hij door het "u te kruisigen" had uitgesproken, op de hoogste macht, die hem daartoe had geroepen, maar ontkent daarna met verzachtende woorden, dat het een maatstaf zou zijn voor de schuld van de rechter. Zijn woord ademt waarheid en genade (Hoofdstuk 1: 14 en 17). Pilatus staat voor Jezus met de macht om Hem te verderven; hij heeft echter die macht van God; hij zou die niet hebben, als God hen niet bestemd had om dit vonnis over Jezus te volvoeren. Maar daarom, omdat hij namelijk hier niet in onafhankelijkheid, maar als het door God beschikte orgaan van hetgeen aan Hem gebeuren zal, handelt, is hij wel niet vrij van schuld, omdat hij Jezus tegen zijn overtuiging omtrent diens onschuld veroordeelt, maar groter schuld is de zonde van die Hem overleverde, daar deze die van God verleende macht niet bezat.

Door Zijn volk aan de Romeinen te onderwerpen, had God de Koning der Joden in staatkundige zin onder de rechtsmacht van de keizer geplaatst. Maar het Sanhedrin matigde zich integendeel een recht aan, dat God het niet gegeven had en maakte zich aan theocratische eedbreuk schuldig door zijn Koning gevangen te nemen en aan de vreemdeling over te leveren.

Het feit, dat Pilatus slechts geleende macht over Jezus bezit, wijst aan de ene kant de gevolgtrekkingen af, die hij uit zijn macht ten gunste van zijn meerderheid trok, aan de andere kant dient die ook tot zijn verontschuldiging. Hij heeft de zaak niet, zoals de Joden, opgezocht; hij is daartoe gekomen door een goddelijke beschikking, hij wist zelf niet hoe; hij wenste van ganser harte ervan af te zijn. Alle vijanden van Jezus, Herodes en de Joden doen niet minder dan Pilatus en de Heidenen tegen Jezus wat Gods hand en raad te voren bepaald heeft dat gebeuren zou (Hand. 4: 27 vv.); ook wat de verrader Judas tegen Jezus doet, rust op een beschikking (Luk. 22: 22); maar als iemand tegen zijn wil in een zaak komt, staat de goddelijke causaliteit op de voorgrond (Ex. 21: 12 vv.) als iemand ze opzoekt, de menselijke.

12. Van toen af, dat het hem bijna tot zekerheid was geworden, dat Jezus niet alleen een Koning van de Joden, maar ook Gods Zoon was, zocht Pilatus met al zijn macht, zoveel hij

nog beproeven kon, Hem los te laten. Hij ging weer uit voor het rechthuis, maar zonder Jezus mee te nemen, opdat zich bij het zien van Hem niet weer een geschreeuw tegen Hem zou verheffen. Hij probeerde nu de aanklagers te overreden de eis van de kruisiging te laten varen, of zelfs, hij drong hen naar huis te gaan en kondigde hen de invrijheidstelling van Jezus aan; maar de Joden stelden daartegen het uiterste. Zij riepen, zeggende: Als u Deze loslaat, dan bent u geen vriend van de keizer. Dan verraadt u zijn zaak en wij zullen met een aanklacht tegen u, wanneer u zo handelt, bij Tiberius (Luk. 3: 1) gemakkelijk geloof vinden; want a) een ieder, die, zoals deze Jezus heeft gedaan (Luk. 23: 2), zichzelf koning maakt, weerspreekt de keizer en probeert het Joodse land aan zijn opperheerschappij te ontrukken.

a)Hand. 17: 7.

Bij het "probeerde" kon evenals in vs. 8 een: "nog meer" staan. Dit is weggelaten, omdat bij het streven van Pilatus, dat nu begon, het vroegere niet in aanmerking kwam. Dat kon Johannes alleen dan weten, als Pilatus zijn tegenwoordig ernstig streven, toen hij uit het rechthuis tot de Joden ging, op zeer duidelijke manier te kennen had gegeven; op welke manier dat plaats had wordt niet gezegd. De Joden bemerkten ook, dat met Pilatus een verandering was voorgevallen, dat zij met de middelen, tot hiertoe aangewend, verder niets zouden kunnen uitrichten; zij grepen dus nu naar hun gevaarlijkste wapenen; zij stelden de landvoogd het alternatief Jezus of zichzelf prijsgeven en bedreigden hem op niet onduidelijke manier met een aanklacht bij de keizer.

Pilatus voelt vanwaar Jezus is, het geloof dringt zich bijna op aan hem, de ontaarde, die door Christus vriendelijk en genadig verschoond is; hij probeert Hem los te laten; de goddelijke nabijheid van de Heere versterkt het gevoel van zijn gerechtigheid; de hemel wenkt hem toe. Maar als hij zijn besluit aan de menigte aankondigt, strekt de Satan zijn hand met kracht naar hem uit: "Als u deze loslaat, bent u geen vriend van de keizer; " hiermee is hij gevangen, op zijn levensweg terug verplaatst; hij ziet de aanklacht, die tegen Jezus is aangeheven, tegen hemzelf zich verheffen, nu kan hij niet meer.

Het is niet denkbaar dat Pilatus door de Joodse insinuaties alleen reeds zou zijn bevreesd gemaakt. Omdat op allerlei manier bleek, dat het koningschap van Jezus bij Zijn eigen volk geen uitwendige en dreigende gedaante en werking had, had de landvoogd zich van die verdenking gemakkelijk kunnen zuiveren. Hij had echter wegens andere willekeurige en geweldadige daden geen goed geweten en moest daarom de aanklacht van de Joden vrezen, die later ook werkelijk voor hem gevaarlijk is geworden. In zijn kwaad geweten, waarmee zijn scepticisme in verband staat, ligt de geheime strik, die hem met zijn gehele macht tegen beter willen en weten in, aan de boosaardigheid en de raadslag van de Joden overlevert. Om zijn kwaad geweten, dat hem voor den rechterstoel van de keizerlijke macht bevreesd doet zijn, is hij, als Achab (1 Kon. 21: 20 en 25) verkocht, om kwaad te doen. Zo klaagde Mirabeau, toen hij ertoe geroepen werd om tegen de revolutie een dam op te werpen, over de zonden van zijn jeugd en moest hij ten onder gaan.

13. Toen Pilatus dan dit woord hoorde, dat hem nog meer verschrikte dan dat in vs. 7 (vgl. vs. 8 en "Uit 27: 30"), bracht hij Jezus uit, die hij vroeger onder zijn bewaring in het rechthuis

had gehouden, ten einde Zijn vrijlating te bewerken en zat om het beslissende vonnis uit te spreken, neer op de rechterstoel, in de plaats, genaamd Lithostrotos en in het Hebreeuws Gabbatha, want juist op deze plaats, een platte grond van stenen, was de stoel opgericht 27: 11").

Beide namen betekenen het plaveisel, het vooruitstekende gedeelte van het rechthuis, dat wij balkon zouden noemen. Pilatus wilde nu niet langer onderhandelen, hij zag nu de nutteloosheid hiervan volkomen in. Hij moest een beslissende stap doen en zich nu alleen tot zijn rechterambt bepalen. Er moest een vonnis worden uitgesproken. Welk vonnis? Hij vreesde dat het een vonnis van de dood voor Jezus moest zijn, ofschoon hij nog niet alle hoop verloren had voor het tegendeel.

14. En het was, om de dag en de tijd van de dag, wanneer dat veelbetekenend ogenblik was, nader mee te delen, de voorbereiding van het Pascha, de rustdag tot de Sabbat enhet Paasfeest, of de Vrijdag van de paasweek 27: 64") en omtrent de zesde uur volgens de Romeinse manier van rekening 27: 30"). En hij, de landvoogd, die het woord van het veroordelend vonnis ook nu nog niet over de lippen kon laten gaan, zei tot de Joden: Zie Uw Koning. Bedenk toch nog op dit laatste ogenblik. Het is uw Koning, die ter dood veroordeeld wordt, als u mij dwingt, het oordeel van de dood over deze Jezus uit te spreken!

Ook hier moeten wij elke gedachte aan spot ver van ons houden, die met de bedoelingen van Pilatus zo slecht zou zijn overeengekomen en ook zo weinig past bij de stemming van de arme man, die heen en weer geslingerd, naar de ene kant door zijn geweten, naar de andere door zijn belang, zeker niet gestemd was om met de Koning van de Joden te schertsen. Jezus was in elk geval een vertegenwoordiger van de Messiaanse verwachting van de Joden, volgens het gevoel van Pilatus nog meer en hij kon hen, omdat hij op het punt was het vonnis uit te spreken, geen krachtiger drangreden voorhouden, om hen nog tot nadenken te brengen, dan juist dat: "Zie! uw Koning!"

Pilatus had ingezien, dat de Joden een afzonderlijk volk vormden en dat, als er iemand was, door wie zij een grootse roeping in de wereld zonden vervullen, dat ongetwijfeld niemand anders dan Jezus kon zijn.

15. Maar zij riepen: Neem weg, neem weg, kruisig Hem. Bij die twee maal reeds uitgesproken eis (Luk. 23: 18 Mark. 15: 13) moet het blijven en het wordt nu tijd, dat de zaak eindelijk tot beslissing komt. Pilatus zei tot hen, om nog een allerlaatste tegenspraak te beproeven: Zal ik uw Koning kruisigen? De overpriesters antwoordden: a) Wij hebben geen koning dan de keizer; wees dus niet langer bezorgd omtrent de ter dood brenging van deze mens, die wij nu eenmaal aan het kruis willen zien.

a) Gen. 49: 10.

Nog eens roept Pilatus, als in hem voor het laatst een beter gevoel sprak; "Zie, uw Koning!" In grote opgewondenheid verheft zich de menigte in haar woede als ter overwinning en roept dat duivelse en in de hel ontstokene: "Weg, weg met deze, kruisig Hem!" - "Zal ik uw Koning

kruisigen?" - "Wij hebben geen koning dan de keizer. " Zij willen de keizer niet, maar ook geen koning, ten minste dezen niet, maar alleen zichzelf in hun aardse macht en grootheid, die sterfelijk is, wegsterft en veroordeeld is!

Zij misvormen het woord, dat in de Talmud nog machteloos en trots klinkt, maar volgens hun roeping wel gegrondvest is, het woord: "Israël heeft geen koning dan God", of lasterlijke en huichelachtige manier. Daarmee verloochenen zij ten slotte, terwijl zij de werkelijke Messias verwerpen, openlijk en plechtig al hun Messias-verwachting; zij hebben tegen zichzelf getuigd, over zichzelf het oordeel uitgesproken en weer (vgl. MATTHEUS. 27: 25), het oordeel door deze Romeinen zich op de hals gehaald. Het was evenals in Richt. 9: 14 de bomen de doornbos riepen om koning te zijn en uit de schaduw van de doornbos het vuur kwam, dat de cederen van de Libanon verteerde.

Zij verkozen zich de keizer tot koning: door de keizer zijn zij vernietigd geworden en wel eveneens op het Paasfeest.

16. a)Toen gaf hij Hem dan aan hen over, terwijl hij over Jezus het gewone woord sprak: ibis ad crucem, d. i. : Naar het kruis met u, opdat Hij onder geleide van een commando van zijn krijgsknechten gekruisigd zou worden (Hand. 2: 23).

Het "toen" aan het begin van het vers moet niet te kennen geven, dat nu het besluit van Pilatus tot volle rijpheid was gekomen, maar moet de tragische betekenis van dit moment op de voorgrond stellen; niet voordat het woord, zo beslissend voor Israëls geschiedenis, aan het slot van het vorige vers was gesproken, gaf Pilatus Jezus aan de Joden over. Opmerkelijk is ook, dat "hen" d. i. de oversten van de Joden daarbij wordt geplaatst; want hoewel de ter dood brenging zelf door de Romeinse soldaten ten uitvoer werd gebracht, zo waren toch de Joden degenen, die aanleiding gaven en omwille van wie het plaats had. Verder dan het vonnis gaat Pilatus niet; het overige schuift hij op de Joden; en zo wordt de voorspelling van Christus in Hoofdstuk 8: 28 vervuld, dat deze Hem aan het kruis zouden verheffen.

Maar hoe velen, die zich de Christennaam toeëigenen, doen nog heden hetzelfde en geven de Christen over aan dat volk, dat altijd tegenover het volk van de Heere staat om Christus van Zijn eer en waardigheden te beroven en Hem met de spotmantel om de schouders en met de spotkroon of het hoofd, eerst te geselen en daarna te kruisigen? Men kan het in onze tijd stilzwijgend aanhoren, dat de Heer van de heerlijkheid tot zelfs op de hoge plaatsen van de steden en dorpen, op de aan Hem gewijde leergestoelten onteerd, gesmaad, gelasterd wordt. Heeft men dan geen vrees meer voor het woord van Hem, die eenmaal het oordeel houden zal over alle vlees: omdat u noch koud noch heet bent, zal Ik u uit Mijn mond spuwen? O, dat wij met Jakob zeggen: Mijn ziel komt niet in hun verborgen raad en mijn eer wordt niet verenigd met hun vergadering. " Dat wij en de ongelovige lasteraars zelf en hen, die ze zo zoetsappig kunnen dulden, weerstaan met al de macht van het woord, die ons gegeven is, zonder op te houden en zonder moe te worden.

c. Vs. 16b-42. Jezus’ kruisiging, dood en begrafenis. Wat de kruisiging aangaat vertelt de evangelist vier feiten, die òf door de voorgangers in het geheel niet zijn gemeld, òf waarbij

toch belangrijke zaken moesten worden gevoegd; tot de eerste behoort de opdracht van Jezus' moeder aan Johannes, tot de tweede het opschrift boven het kruis, de verdeling van de kleren, de lafenis met edik. Omtrent het voorgevallene na Jezus' dood worden drie omstandigheden gemeld, die door de overige evangelisten waren voorbijgegaan: dat bij Jezus niet, zoals bij de beide medegekruisigde misdadigers, de benen werden gebroken, dat een van de krijgsknechten Hem met de lans de zijde doorboorde en dat er meteen bloed en water uit kwam. Over de begrafenis ten slotte wordt vooral van Jozef van Arimathea en Nikodemus gewag gemaakt en gewezen op de nabijheid van het graf bij de gerechtsplaats als een reden, waarom Jezus daar werd begraven. Jezus aan de ene en de Zijnen aan de andere kant, dat zijn zeker de gezichtspunten, die de evangelist beschouwt. Hij, de Heere, laat nu hier Zijn heerlijkheid heenschitteren door de smaad, die de Joden Hem hadden aangedaan. De Zijnen vangen deze lichtstralen op en worden in de stilte van hun pijn krachtig in hun geloof gesterkt (vgl. MATTHEUS. 27: 31-61. Mark. 15: 20-47. Luk. 23: 26-56).

16. b). En zij, de Joden, namen Jezus, nadat Hij aan hen door de landvoogd was overgeleverd (vs. 36) en leidden Hem onder de door Pilatus gestelde militaire escorte weg naar de gerechtsplaats, dat tegen 9 uur voor de middag plaats had (Mark. 15: 25), zonder dit voor een verontreiniging te houden (Hoofdstuk 18: 28) en zich aan het uur van de godsdienst te storen (Hoofdstuk 16: 2).

17. En Hij droeg Zijn kruis, ten minste bij het begin van de wegvoering, totdat de krijgsknechten het vervolgens Simon van Cyrene oplegden en ging uit de stad (Num. 15: 35. 1 Kon. 21: 13. Hand. 7: 38. Hebr. 3: 12 v.) naar de plaats, genaamd Hoofdschedelplaats 21: 11"), die in het Hebreeuws Golgotha genoemd wordt (over het woord tot de vrouwen, die Hem onderweg navolgden en Hem beklaagden, zie Luk. 23: 27 vv.).

18. Alwaar zij Hem op de manier bij MATTHEUS. 27: 34 nader beschreven kruisigden, terwijl Hij daarbij Zijn eerste woord sprak (Luk. 23: 34) en met Hem twee anderen, wier ter dood brenging reeds voor die dag bepaald was 27: 18"), aan elke kant een (Mark. 15: 28. Jes. 53: 12) en Jezus, die in de plaats van Barabbas was gekozen en nu voor de voornaamste misdadiger werd aangezien, in het midden (vgl. 1 Kon. 22: 19).

Alle vier de evangelisten verzwijgen de bijzonderheden van het volvoeren van de kruisiging; het schilderen van de martelingen in haar bijzonderheden heeft een kant, volgens welke zij meer geschikt is, om de fantasie op te wekken, dan om de zedelijke ernst van de beschouwing te verhogen.

"De onnatuurlijke, gedwongen houding van het lichaam met buitenwaarts gestrekte armen gedurende zo'n lange tijd moest een foltering zijn, die met geen woorden beschreven kan worden, in het bijzonder omdat niet de geringste beweging gebeuren kon, zonder door het gehele lichaam, voornamelijk echter aan de doorboorde ledematen en de door de geseling ontvleeste rug, ondragelijke pijn te veroorzaken. De nagelen waren juist op die plaatsen door het lichaam gedreven, waar vele gevoelige zenuwen en spieren tezamen lopen, die deels gekwetst, deels geweldig gedrukt werden, waardoor de hevigste pijn veroorzaakt en steeds vermeerderd moest worden. Deze gekwetste delen, bestendig blootgesteld aan de invloed van

de vrije lucht, werden gaandeweg ontstoken en blauw. Ditzelfde gebeurde ook wel hier en daar aan andere delen; waar de sappen, door de geweldige spanning van het lichaam tegengehouden, in stremming raakten. De ontsteking van deze delen en de daardoor veroorzaakte pijn moest ieder ogenblik toenemen. Omdat het bloed, dat uit de linker hartkamer door de slagaderen in alle delen van het lichaam gevoerd werd, in de uiterst gekwetste en geweldig uitgezette delen geen plaats genoeg vond, moest het in grotere mate naar het hoofd, dat vrij was, heen vloeien, de slagaderen onnatuurlijk uitzetten, drukken en aldus steeds toenemende hoofdpijn veroorzaken. Door deze belemmering van de omloop van het bloed in de uiterste delen kan echter de linker hartbuis niet al het bloed ontlasten en bijgevolg ook niet al het bloed, dat uit de rechter hartbuis komt, opnemen; vandaar dus, dat het bloed in de long geen vrije afloop had. Hierdoor moest het hart zelf beklemd worden en alle aderen moesten geweld voelen, waaruit een grote benauwdheid ontstaan moest. " Zo verre onze bevoegde beoordelaar. En wanneer wij nu daar bijvoegen de zonnehitte en de nachtelijke kou, de ondragelijke dorst en de steeds klimmende honger, de spot en de hoon, waaraan de kruiseling blootgesteld was; als wij bovenal de schandelijkheid van een straf bedenken, door de oudheid met namen uitgedrukt, die aantonen, dat zij geen afschuwelijker foltering kenden, dan hebben wij althans énige voorstelling van het lot, waartoe de Heere was veroordeeld. Weinig vermoedde de onbekende uitvinder van dit vreselijk foltertuig, dat hij de vorm voor de altaar had uitgedacht, waarop het lam van de verzoening zou bloeden.

19. En Pilatus schreef ook, behalve dat hij deel had aan de kruisiging, doordat hij het militair escorte meegaf, dat de wegvoering en de ter doodbrenging moest volbrengen, een opschrift en zette dat door zijn krijgsknechten op het kruis en er was op de tafel, die dat opschrift bevatte 27: 37") geschreven: JEZUS DE NAZARENER DE KONING VAN DE JODEN.

20. Dit opschrift dan lazen, toen men bij en onder het kruis veel met zien en spotten bezig was velen van de Joden, want de plaats, waar Jezus gekruist werd, Golgotha, was nabij de stad (Openbaring . 11: 8), waarom men gemakkelijk daarheen wandelde en om het paasfeest was toch het volk uitalle delen van het land en van ver weg juist nu te Jeruzalem bij elkaar. En het zo-even genoemde opschrift was geschreven in het Hebreeuws, in het Grieks en in het Latijn.

Johannes geeft de orde op naar de aloudheid van de talen: Hebreeuws, Grieks en Latijn. Zo werd dan de Christus in de drie hoofdtalen van de wereld, die al de andere talen van de wereld vertegenwoordigen, uitgeroepen als de Koning van de Joden. Is het niet opmerkelijk dat Jezus in Zijn kribbe door de Wijzen uit het Oosten en op het kruis door de Heidense landvoogd wordt gepredikt als de Koning van de Joden? En zouden wij Hem dan niet als zodanig prediken aan de gemeente en door onze zendelingen aan al de volken? Of is Hij niet werkelijk de Koning van de Joden en is het opschrift boven Zijn hoofd een leugen?

21. De overpriesters dan van de Joden, toen zij de inhoud opmerkten en zich ergerden zowel aan de drievoudige taal als over het vele lezen van de weggaande en toestromende menigte, zeiden door een deputatie, die zij tot Pilatushadden laten gaan, Schrijf niet, zoals er staat: De Koning van de Joden, hetgeen is, alsof Hij het werkelijk was, maar verander het zo, dat Hij gezegd heeft: Ik ben de Koning van de Joden en het zo blijkt, dat Hij om een bewering van hoogverraad aan het kruis is gehecht.

22. Pilatus wees hen kort en beslist met hun eis af en antwoordde: Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven; er zal zelfs geen jota aan veranderd worden.

"De Koning van de Joden", een stem in zijn hart sprak er voor, dat Jezus dit werkelijk was; de Joden had hij nu reeds genoeg toegegeven, maar hoewel overtuigd, dat hij onrecht aan Jezus pleegde, wilde hij Hem niet nog daarenboven krenken, dat hij Hem in Zijn sterven beschuldigde Zich dat te hebben aangematigd. In Zijn vastheid, die hij tegenover de overpriesters behoudt, moeten wij het verborgen bestuur van God zien, die aan het kruis, waardoor Jezus Zich het recht op het koningschap verwierf, Hem ook als Koning proclameerde en wel in de drie talen van die volken, die toch tezamen een geschiedkundige roeping voor het intreden van het Christendom in de wereld hadden. Waarschijnlijk stond het Latijnse opschrift bovenaan, omdat die taal de taal was van de toenmalige beheersers van de wereld, dan volgde het Griekse en eindelijk het Hebreeuwse. Lukas heeft het Griekse bovenaan geplaatst, omdat hij in de eerste plaats voor Grieken (Theophilus) schreef; ook Johannes noemt het voor het Romeinse, omdat het Grieks meer dan het Latijn de taal van de wereld was, maar plaatst het Hebreeuwse (zeker met het oog op de waarheid, die in hoofdstuk 4: 22 is aangegeven) bovenaan.

Evenals de hogepriester Jezus als het zoenoffer voor het volk moest doen kennen (Hoofdstuk 11: 50), zo de Romeinse landvoogd als de Koning van Israël.

Jezus de Koning op het gebied van godsdienst (Hebreeuws), van beschaving (Grieks) en van staatkunde

25. En bij het kruis van Jezus stonden, behalve Salóme, de moeder van Zebedeus ("Uit 10: 4"), nog toen het zwaarste lijden op het middaguur begon 27: 44"), Zijn moeder Maria en Zijnmoeders zuster, de andere Maria (MATTHEUS. 27: 61; 28: 1) de vrouw van Klópas, d. i. Alfeüs 2: 23") en Maria Magdalena "Uit (26: 7"en "Lu 7: 36").

1) De Heilige Geest drukte haar lijden op de volmaakste manier uit door de oude Simeon tot haar, toen de gelukkigste moeder op aarde, te laten zeggen: een zwaard zal door uw ziel gaan. Nu ging het door haar ziel. En wij vragen hier; wat is toch dat diepe geheim van het lijden, dat het de meest bevoorrechte en begenadigde ook het allermeest treffen moet? Was Maria vóór Jezus gestorven, zij was al die smart ontgaan, maar nee, zij moest getuige zijn, zowel van de heerlijkheid van de geboorte van haar Zoon, als ook van Zijn offerlijden. Dat zwaard moest door haar ziel gaan. Deze hoog begenadigde vrouw moest ook de diepst bedroefde, de zwaarst beproefde vrouw zijn. Van de Heere weten wij de reden, waarom Hij alleen door lijden tot Zijn heerlijkheid kon ingaan. Het was omdat Hij het lijden en de dood niet kon wegnemen, dan door beide in al hun kracht te ondergaan. Maar waarom moest de lieve Maria, wier leven enkel een geloofsleven was en waarom moeten allen, die godzalig leven, zoveel lijden? Wij vragen: Toen God tot Job sprak, verklaarde Hij hem toen de raadsels van Zijn voorzienigheid? Nee. En zou het gevoegd hebben? Voegde het niet veeleer de Allerhoogste, de oneindige Schepper en Bestuurder van het heelal, om de klagende en vragende mens op diens plaats te stellen, in de diepte van de verootmoediging en van de aanbidding, door hem eenvoudig en alleen te wijzen op de geheimen en raadsels van de hem omgevende zichtbare

schepping? Kan de mens niet eens ontraadselen wat zijn ogen zien in deze vergankelijke wereld, hoe zal hij dan de gedachten van God ontraadselen en de dingen van de onzichtbare eeuwige wereld. Het geloof in Gods volstrekte volmaaktheid in alles moet hier bij Gods kind de plaats vervullen van het weten van Gods raad, van het kennen van Gods weg. Nochtans geeft de Heere ons nu en dan ophelderingen, die als zovele stralen van het eeuwige licht in de duisternis, als zovele hemelse sterren in de aardse nacht ons tegenblinken. Maria leed haar grote smart, omdat Jezus Zijn grote smart leed; zij leed in gemeenschap met haar Zoon en Heer. En hier opent zich één van de geheimen van het lijden. Al Gods kinderen lijden in gemeenschap met de lijdende Christus. Wij, die Christus willen toebehoren, moeten hij ondervinding iets kennen van het lijden, dat Christus in al Zijn omvang leed voor de zonde. Hij stierf voor de zonde; in ons moet de zonde sterven; met andere woorden: wij moeten van de zonde afsterven. Het sterven voor de zonde is het lijden van Christus, het afsterven van de zonde is tegelijk het altijd meer deelachtig worden van de goddelijke natuur, zodat het lijden in de hand van de Heilige Geest het grote opvoedingsmiddel is van het kind van God. Daarenboven is het lijden van Gods kinderen doorgaans de herstelling van het evenwicht tussen Gods recht en genade. Het is enkel goddelijke genade, die Maria en andere zondaressen en zondaren uitverkiest tot toonbeelden van heerlijkheid. Zijn zij daardoor echter bevrijd van lijden? Integendeel; zij zijn meestal de grootste lijders en lijderessen. God geeft genade en lijden gepaard. De weg van de uitverkorenen gaat over vele doornen. En wat zegt God hiermee anders dan: opdat u Mijn genade, door er u op te verheffen, niet zou vernietigen; want het lijden dient om ootmoedig te blijven. Het is altijd weer de ontwrichting van de heup van Jakob (waardoor hij altijd hinkend bleef) juist in hetzelfde ogenblik, dat Hij Israël genoemd en geprezen werd, als zich vorstelijk te hebben gedragen met God en mensen. De Heilige Geest zorgt, dat bij Gods kinderen het evenwicht tussen nederigheid en genade aanwezig blijft en wel door het lijden te vermenigvuldigen. Daarom, hoe meer genade, hoe meer lijden. Hoe geestelijk rijker God ons maakt, hoe meer diensten en lasten Hij ons oplegt, opdat wij met roemen in de rijkdom, maar enkel en alleen in de genade van God, die ze gaf.

2) Hier aanschouwen we misschien een van de gedenkwaardigste groepen, waarvan in de geschiedenis van Christus' kerk melding wordt gemaakt; een groep, zoals nooit tevoren zich een had gevormd, zoals sinds geen menselijk oog meer heeft aanschouwd. Daar hing aan het kruis, in een doodstrijd, die Hij getart noch verdiend had, de Zoon van God, de Zaligmaker van zondaren. Aan het schandhout werden onze zonden door Hem gedragen; haar last was vreselijk zwaar en de ondankbaarheid, de ervaring van de ondankbaarheid van hen, voor wie Hij bereid was geweest, Zijn leven te geven, deed Zijn ziel evenzeer lijden, als Zijn lichaam leed. Deze groep bestond grotendeels uit vrouwen - de maagd Maria, Maria Magdalena en anderen, die zich rondom het kruis verzameld hadden. Hoe merkwaardig was de loopbaan van deze vrouwen geweest! Zij waren de Heere naar Golgotha gevolgd; op de morgen van de opstanding gingen zij de apostelen en evangelisten voor naar het graf. In deze ijzingwekkende omstandigheden werden de mannen, die zich toen volgelingen van Jezus noemden, door vrouwen beschaamd. Vreemd is het, dat de gevoeligste naturen, als zij gesterkt worden door een machtig, alles overheersend plichtbesef, de grootste moed en de meeste volharding aan de dag leggen. Uit de jaarboeken van de wereld blijkt ons hoe de vrouw bedacht heeft, wat de man nauwelijks droomde en gedaan, wat de man ternauwernood in gedachten had genomen en overwonnen, waar de man een volkomen nederlaag heeft geleden. Was de vrouw de eerste,

die zondigde en was zij daarom zeer te laken, zij gaf toch ook het goede voorbeeld, toen de tijd van de verlossing aanbrak. En sinds zijn de huizen van de wenenden, de slapeloze nachten van de zieken, de bedden van de stervenden, altijd getuigen geweest van haar liefderijke zorgen en niet gering was de verlichting en de verkwikking, die de vrouw kon brengen. Op de roepstem van plicht of liefde kan zij en niet alleen de Schrift, maar ook de ongewijde geschiedenis bevat daarvan tal van voorbeelden, tonelen bijwonen en toestanden doorleven, bij en waarin de man moedeloos, wanhopend en hulpeloos neerzinkt. Haar liefde aarzelt niet in de slechtste, wordt niet moe in de beste tijden; zij is onuitputtelijk daar, waar geen einde aan het lijden en de smart is. Hiervan levert Calvarië een heerlijk voorbeeld en sinds is deze waarheid gedurig en gedurig weer gestaafd. Maria, de vrouw van Klópas, Maria Magdalena en de Maagd Maria vormden de groep, die vast stond in dat uur van doodstrijd, waarvan de geschiedenis geen tweede voorbeeld kan aanwijzen, die door geen mens ooit is gestreden.

27. Daarna wendde Hij Zich tot deze en wees ook hem voor hetgeen hij in zijn persoonlijke vriendschap had bezeten, een bijzondere persoonlijke roeping aan, waarin hij zich schadeloos gesteld zou vinden. Zo zei Hij tot de discipel: Zie, uw moeder; beschouw haar als de uwe, naast haar, die uw lichamelijke is (MATTHEUS. 10: 2 en 27: 56, vgl. met Mark. 15: 40). Johannes begreep hetwoord van de Heere en van dat uur af nam de discipel haar in zijn huis; hij voerde haar weg naar zijn woning en keerde zelf snel daarop weer naar Golgotha terug (vgl. vs. 35).

Deden de krijgsknechten met Jezus' kleren als met die van een, die geen aanspraak meer op het leven had, zo gaf ook Jezus te kennen, dat Hij uit het aardse leven scheidde, om daarin niet meer terug te keren, terwijl Hij Zijn moeder niet slechts aan de zorg van Johannes opdroeg, maar haar in deze, de discipel, die Hij liefhad een andere zoon in Zijn plaats gaf. Zijn weg leidde Hem daarheen, waar Hij een Vader had, maar geen moeder; uit het leven, waartoe Maria Hem gebaard had, in een ander, waartoe God, de Vader, Hem opwekte.

Het kan onmogelijk de bedoeling van de Heere geweest zijn bij dit testamentum domesticum, zoals Hieronymus het hier medegedeelde noemt, de aardse toekomst van Zijn moeder te verzekeren. Welke gedachten men toch heeft van Maria's familieomstandigheden, in het ene zowel als in het andere van de beide mogelijke gevallen was zij in het uitwendige leven niets minder dan eenzaam en verlaten. De band, die Jezus tussen haar en de discipel legt, moet dus uit een ander gezichtspunt worden beschouwd. Die nieuwe band kon alleen worden gelegd, in zoverre een, die tot hiertoe aanwezig was, wegviel en dan is het Zijn eigen betrekking als kind tot Maria, die de Heere hier oplost. Deze lost zich niet vanzelf op, door Zijn uittreden uit de wereld. Wel heeft Hij gedurende de tijd van Zijn werken Maria herhaaldelijk binnen haar grenzen teruggewezen (Luk. 2: 49. Joh. 2: 4. MATTHEUS. 12: 48 vv.), desalniettemin bleef de betrekking van de Zoon tot de moeder voortduren; ook het sterven zou niet hebben verhinderd dat die verder bleef bestaan, want ook van het gestorven kind kan de moeder, die het overleeft, nog altijd spreken als van haar zoon. Maar wel sneed de dood van Christus als van de Verzoener (en deze trad juist nu in zijn eigenlijk centraalpunt (MATTHEUS. 27: 45 vv.), de vorige band door en geheel in tweeën. Die voor allen stierf, ging door deze dood uit elke gemeenschap en uit elk verband tot bijzondere personen, die de natuur had gelegd. Opstijgend tot het hogepriesterschap naar de manier van Melchizedek, moest Hij als deze ook

"zonder moeder" voorkomen (Hebr. 6: 20-7: 3 en die na deze dood Zijn leven heeft teruggenomen, heeft Zich met opzet door haar niet weer laten zien, waartoe Hij in die bijzondere betrekking had gestaan.

Maria had behoefte aan een zoon in de zin van het hogere gemoedsleven, evenals Jezus zelf door een vriend verkwikt was; de vriend van Jezus (die de diepste blikken in Zijn betrekking tot de Vader had geslagen en Zijn laatste reden het best had opgevat) was geheel geschikt om de zoon van Maria te zijn.

Petrus had in Jezus bovenal de Koning van Israël; van de nieuwe gemeente, het heilig en onbevlekt Lam, dat voor onze zonden werd geofferd, de Rechter van de wereld gezien, geëerd en liefgehad. Johannes had zich meer gehecht aan Zijn persoon en in Hem daarenboven degene gezien en bemind, die daar was in de schoot van de Vader en ons is verschenen; hij had bovenal de blik geslagen in de eeuwige geheimenissen van de Godheid, die in Zijn verlossingen, in Zijn gemeenschap met de Zijnen worden afgespiegeld. Daarom riep hij Petrus niet slechts gelijk allen tot het apostelambt, maar droeg Hij het hem op de poorten van de hemelen te sluiten en te ontsluiten (MATTHEUS. 16: 13, 19) en Zijn schapen en lammeren te weiden (Joh. 21: 18). Hij werd de eerste grondsteen van de kerk onder Joden en Heidenen, die vele duizenden tot Christus bekeerde. Johannes daarentegen verving hem in een betrekking, die hem op aarde persoonlijk het naaste was. Daarin bevestigde hij nog bij Zijn sterven het innigst verbond van het hart; daarmee boezemde Hij hem opnieuw de geest van de liefde in en opende Hij Hem het oog van de ziel, opdat hij de gemeenten, die merendeels door anderen waren gesticht, mocht bezielen met diezelfde gloed van de liefde, die uit het hart van de Heiland stroomde en hun oog vestigen op de diepten van de Godheid en de voltooiing van het Godsrijk.

Het "Vanaf dat uur nam de discipel haar in zijn huis" moet streng woordelijk worden opgevat, dat Johannes dadelijk de erfenis aanvaardde; hij nam Maria in zijn woning op, in de familiekring, waartoe behalve Salóme, waarschijnlijk ook zijn broeder Jakobus behoorde.

Wij vinden door de hele samenhang aangeduid, dat Maria dadelijk en niet pas na de dood van Jezus, de plaats verliet (daarom ontbreekt zij onder de vrouwen, bij Matth. 27: 55 vv. en Mark. 15: 40 vv. genoemd). Johannes begreep de Heere meteen en leidde met de tedere liefde als van een zoon haar weg, die door het afscheidswoord weer diep getroffen was, zodat zij de verhoogde angst en pijn van de Zoon niet meer aanschouwde. Ook zij heeft de smartelijke aanwijzing verstaan uit de mond van de Zoon, die reeds vaak de moeder gebood wat haar goed was en zij volgt gehoorzaam de nieuwen leidsman, aan wie zij is toevertrouwd; de Heere ziet dus de opvolging van Zijn testament, nog vóórdat de laatste aanvallen van angst over Hem komen.

De Heere wilde, dat Johannes zich met zijn moeder van het kruis zou verwijderen. Zijn moeder had onder Zijn kruis gestaan en Zijn pijn aanschouwd en dit was genoeg; zij moest geen hoger gaand lijden aanschouwen; zij moest Hem niet in de verlating zien. Hij nam dus afscheid van haar vóór Zijn sterven, want er komt een tijd, dat wij ook van onze meest beminde betrekkingen afscheid moeten nemen, om geheel alleen te zijn met God en dat

kunnen wij niet tot het allerlaatste ogenblik uitstellen. Zeker zijn die ogenblikken aandoenlijk als wij onze geliefden met ons laatst vaarwel ook het laatste bewijs van onze zorgende liefde in onze laatste bede voor hun heil doen horen; maar zij moeten daarom ook kort zijn. Johannes ging dan ook meteen na dit woord van de Heere met Maria naar zijn huis en keerde alléén terug.

Die banden ja zijn zacht, zij zijn sterk. Zij knellen niet maar steunen; zij zijn onverbreekbaar. Een woord tot Maria, een woord tot Johannes: zij hebben de wil van de Heere verstaan; zij weten wat zij voor elkaar zijn en doen moeten. Vanaf dat uur neemt de discipel haar in zijn huis; vanaf dat uur neemt hij op zich voor deze weduwe te zorgen; en nooit zal het hem verdrieten. Vanaf dat uur steunt, rekent deze weduwe op de discipel en het zal haar nooit berouwen. Er zijn geen heilige beloften gehoord op Golgotha, geen plechtige overeenkomsten getekend tussen Maria en Johannes, het is overbodig. Hij die hen als met stervende lippen elkaar heeft aanbevolen, is machtig over hun harten te beschikken, hun verbond is heilig, onschendbaar en voor het leven in Hem. Zo kan alleen Jezus verbinden. Zo de liefde, die in Hem het hart verenigt, die van Zijn liefde uitgaat. Zo verenigt het bloed, zo de huwelijksliefde niet. Deze band in Christus is nodig, zal de bloeds-, zal de echtsbetrekking innig en onverbreekbaar zijn. Stervende vaders hebben wenende moeders aan ontroerde kinderen aanbevolen. Zie uw moeder! Maar als de indruk van dat plechtig ogenblik voorbij was, is vaak de liefde verflauwd, naarmate de behoefte aan steun groter werd. Het is gebeurd dat weduwen de belangen van een dierbaar kroost onder de verbijsteringen van een nieuwe liefde vergeten konden. Wat nam zich menig vriend niet voor bij menig dierbaar en aandoenlijk sterfbed, maar vanaf dat uur aan kwam hij terug van wat hij zijn opgewondenheid achtte en zijn ganse plicht scheen een waken te zijn tegen het gevaar van overdrijving! Maar zij, die Jezus op elkaar gewezen heeft, zijn waarachtig verenigd; zij die uit liefde voor Jezus elkaar aannemen, elkaar steunen, elkaar helpen, worden het hulpverlenen nooit moe. Het is al ijdelheid wat van blikken, die voor de eeuwigheid beslissen, van onvergetelijke woorden, van "banden die sterker zijn dan de dood" geroemd wordt, tenzij door hen, die elkaar gevonden hebben onder het kruis van Christus, door eenzelfde liefde, in eenzelfde geloof daarbij staand, tenzij door hen, die van de lippen van de machthebbenden dat woord gehoord hebben: "Zie uw zoon, uw moeder, uw broeder, uw vriend. " Tenzij door hen, die door de roepstem en de kracht van Zijn liefde, tot kinderen van eenzelfde huis gemaakt zijn, die van bij het kruis van Jezus zijn weggeleid naar het huis van Johannes.

Daar is geen smart als de uwe, o zielsbedroefde! Geen lijden kwam uw boezemleed nabij! Geen moeder, die, o zwaar van God beproefde! Zó heeft geklaagd, zó heeft geweend als gij! Nu u die Zoon, die de Engel kwam verkonden, Als d’Erfgenaam van het hoogste rijksgebied Niet op Zijn troon, maar stervende aan Zijn wonden, Aan het kruis verhogen ziet.

Daar staat ge en peinst, de kruisberg opgestegen, op Simeon en "het ziel doorvlijmend zwaard", Dat zwaard - hoe scherp! - heeft u de borst doorregen, Het wringt zich om, als ge op uw Liev’ling staart. Toch wijkt u niet, schoon u Zijn bloed ziet vloeien. Toch wilt u hier, schoon vlees en hart bezwijk; Zijn doodbed met uw tranen oversproeien. En wenen bij Zijn lijk.

Doodsbleek, gelijk de Lijder zelf, of bleker Nog dan Zijn kalm maar afgepijnd gelaat, Drinkt ge elke teug meê uit Zijn lijdensbeker; Vangt ge elken zucht, die van Zijn lippen gaat; u voelt Zijn pijn bij het schokkend ledewringen; Gij hijgt naar lucht, als kort zijn adem jaagt, En het barstend hart dreigt uit uw borst te springen, Wanneer Gij bidt of klaagt.

Daar hangt gij, in Johannes arm gezonken, Als had de smart tot marmer u versteend! Nog blijft uw blik aan het vreeslijk kruis geklonken, Maar het brandend oog is moede en uitgeweend. Maar Jezus heeft de lippen weêr bewogen; Hij ziet u aan: hij spreekt op teedren toon; En weêr ontspringt een tranenvloed uw ogen, Bij het "Vrouwe, zie uw Zoon!"

Van waar die kracht in het leed u toegezonden? Heeft aan uw geest, slechts half geboeid aan de aard, het Geheim Zijns doods, dat de englen nauw doorgronden, Zich in een straal van hemels licht verklaard? Was dit geloof de balsem uwer smarte? Of schoorde uw knie, bij het wagglend nader treên, Terwijl uw bloed verdruppelde uit uw harte, De kracht der liefde alleen?

O moedertrouw! waar de aard van zal gewagen! De kruisberg, die uw worstling zag en strijd, Heeft u niet slechts een doornenkroon doen dragen, Maar tot heldin en martlares gewijd! Gij maalt ons oog, toen het zwaard uw borst doorkliefde. Als gij bij het kruis èn hoon èn foltring tart, De zegepraal van de moederlijke liefde Op moederlijke smart!

28. Hierna, ongeveer drie uur later (vgl. (Hoofdstuk 5: 14) d. i. omstreeks drie uur in de namiddag, wist Jezus dat nu alles volbracht was wat tot Zijn lijden behoorde en dat Hij Zijn leven kon overgeven, a)opdat de Schrift ook nog op dat punt, waar in Ps. 22: 16 van de grote dorst van de lijdende Messias sprake is, vervuld zou worden en geheel ten einde zou komen, zei: Mij dorst.

a) Ps. 69: 22.

Toen de Heere het lijden van Zijn verlatenheid had geopenbaard, was het ook geëindigd. De verlating en de duisternis hielden gelijktijdig op. De eigenlijke crisis was voorbij en de Heere kwam weer tot het lichamelijk gevoel van Zichzelf. In Zijn allerhoogst zielelijden voelde Hij Zijn lichaamslijden niet meer, want het hogere lijden heft het mindere op. Nu voelde Hij weer Zijn lichaam lijden en wel al Zijn lichaamslijden, Zijn lichaamslijden in de uiterste hevigheid, in zijn toppunt en daarmee in zijn voleinding. Daarom sprak de Heere ook dit Zijn lijden uit en openbaarde Hij het alvorens Zijn lijden voor volbracht te verklaren, in het woord: "Mij dorst!" Men zou kunnen zeggen, dat zoals in de natuur, zo hier het allergrootste en het allerkleinste wordt samengevat. Immers, wat is de lichamelijke dorst in vergelijking van de verlating van de ziel door God? Maar men moet niet vergeten dat de dorst, waarover Christus klaagt, de uitdrukking is van het hoogst denkbare lichaamslijden en het teken is van de nabijzijnde vreselijke dood. Hoor het uit de woorden van de 22sten Psalm: "Mijn hart is als was, het is gesmolten in het midden van Mijn ingewanden. Mijn hart is verdroogd als een potscherf en Mijn tong kleeft aan Mijn gehemelte en Gij legt Mij in het stof van de dood. " U ziet, het "Mij dorst!" van de Heere geeft hier de uiterste graad van uitputting van alle lichaamskrachten te kennen. Herinner u daarbij hoe in de gelijkenis van de rijke man zijn

dorst wordt voorgesteld als vertegenwoordigende al de pijnen van de hel en het zal u duidelijk zijn dat van de Heere dorst al Zijn lichaamslijden vertegenwoordigt.

29. Daar stond dan een vat vol zure wijn, als drank voor de krijgsknechten "Ru (2: 9" en "Uit 27: 44") en zij vulden een spons met zure wijn en omlegden ze met hysop (liever: en deden die om een hysopstengel vgl. MATTHEUS. 27: 48) en brachten ze aan Zijn mond, terwijl een van hen die dienst verrichtte onder het spotten van de anderen (MATTHEUS. 27: 48 v. Mark. 15: 36).

Bijna onmiddellijk na het: "Mijn God! Mijn God! waarom heeft Gij Mij verlaten?" moeten wij ons het: "Mij dorst" denken, reeds omdat de behaalde overwinning de Heere snel tot het einde voert, alsmede om de spot, door Mattheüs en Markus meegedeeld, die nog tevens verbonden is aan het zo-even gehoorde "Eli. " In de woorden, waarmee Johannes het bericht van Jezus' vijfde kruiswoord mededeelt moet het: "opdat de Schrift vervuld wordt" niet gebracht worden tot het voorgaande: "Jezus wist dat nu alles volbracht was", zoals dit door verscheidene uitleggers geschiedt. Dan toch zou de zin vrij overbodig zijn en zou slechts het begrip van volbracht zijn, dat sterk op de voorgrond geplaatst is, hinderlijk zijn. Die zin behoort meer tot het volgende, evenals het "opdat de wereld weet enz. " in Hoofdstuk 14: 31. het moet te kennen geven, dat ook dergelijke bijzondere omstandigheden tot vervulling van de Schrift behoorden (vgl. vs. 24). Jezus wist: nu is alles volbracht op dit ene na; Hij voelde volgens dat woord van de Schrift Zich niet meer verplicht, om zwijgend en zonder verkwikking te lijden, maar vond in herinnering daaraan een laatste dronk ter lafenis voor Zich bestemd en achtte het dan ook des te meer betamend om Zijn dorst ook uit te spreken, als tot het luide roepen van het: "het is volbracht" een versterking nodig was van de zwakke en bijna uitgebluste adem door bevochtiging van de mond. Evenals in Gethsemane een engel Hem versterkte en het daar slechts een engel kon zijn, zo kunnen hier mensen de laatste lafenis reiken, al doen zij het ook slechts met half medelijden, die nog verbitterd wordt door spot; en zo draagt Hij tevens het bewustzijn in Zich, dat de drank Hem zal toekomen, omdat die Hem geworden moet. Evenals nu bij de verzoeking in de woestijn eerst aan het einde van de geestelijke inspanning van het gebed in het vasten de lichamelijke behoefte zich deed voelen en Hem ten slotte hongerde, zo is het ook hier met het dorsten. Dit kleinste woord, het kleinste en minst schitterende onder de zeven, is als het woord van een held, die eerst opmerkt, dat zijn wonden bloeden en dat hij een versterking nodig heeft, nadat het vuur van de strijd is doorstaan (vgl. Richt. 15: 18).

De dorstende Heiland klaagt "Mij dorst. " Dus klagend heeft Hij het recht van de lijdende, ook in het lichaam van de lijdende, bevestigd. De Heiland heeft geweend, daar is een recht van de tranen. Hij heeft zwaarlijk gezucht, er is een recht van de zuchtenden; Hij heeft geklaagd, er is een recht van klagen; klaagt u versmachtenden, u ontberenden; klaag, u, die een ziekelijk, die een pijnlijk lichaam omdraagt! Klaag vrij, het is u geen zonde; Jezus heeft geklaagd, ons mag het geen last zijn klachten aan te horen, die onze Heiland telt. Maar weet in uw klachten u te matigen. Jezus heeft niet vroeg, niet veel, niet lang geklaagd. Reeds zes uur hangt Hij op dit kruis; nu roept Hij: "Mijn God, mijn God, waarom heeft Gij Mij verlaten?" en nu zegt Hij: "Mij dorst!" Voor Zijn vijanden te bidden, dat was het eerste geweest; een boetvaardige zalig te spreken, het tweede; een moeder en een vriend te sterken,

het derde; Zijn zielestrijd door te strijden, uit te spreken, is het vierde. De nood van Zijn lichaam te kennen te geven, volgt als Hij weet dat alles volbracht is. Slechts met een enkel woord duidt Hij al Zijn lichaamslijden aan. "Mij dorst!" Ziedaar al wat Hij zegt. Wat een uitvoerigheid, niet zelden in uw klachten. Ik wil toch hopen dat u slechts klaagt omdat u lijdt en niet om te klagen, niet om beklaagd te worden, niet om belangwekkend te zijn in uw leed? Ach leert dit af, u heeft het van Jezus niet geleerd.

30. Toen Jezus dan de zure wijn genomen had en daarmee de gehele Schrift tot op het laatste vervuld was, zei Hij met duidelijke stem het woord, dat Hem reeds vroeger op het hart lag, maar dat Hij eerst nu op de juiste manier kon uitspreken: Het is volbracht! 1) En het hoofd buigendmet de uitroep: Vader in Uw handen beveel Ik Mijn Geest 2) (Luk. 23: 46) ziende op de ziel, die in het bloed is (Lev. 17: 11. Deut. 12: 23, vgl. vs. 34) gaf Hij de Geest 3).

1) Klein is het zesde woord van Christus aan het kruis gesproken, in de oorspronkelijke tekst (tetelestai), nog kleiner dan in de vertaling en toch is er in de taal van de mensen nog nooit iets groters, sterkers, onmetelijkers gezegd. Het is met dit woord als met het oog van de mensen, dat is ook maar klein en toch weerspiegelt zich de gehele schepping in het oog van een mens; als met het menselijk hart, dat is ook slechts klein en toch als dat kleine hart een gelovig hart is, vindt de gehele heilige Drieëenheid daarin plaats. Klein is het zesde woord en toch van alle kruiswoorden het grootste. Evenals Bethlehem Efratha klein was onder de duizenden in Juda en toch grotere eer ontving dan haar grotere zusters; evenals Palestina eer het kleinste en onbeduidendste onder de landen van de aarde was en toch het heilige land en het land van Jezus is geworden; evenals onze aarde de nietigste ster van het heelal is en toch de ster, waarom engelen en duivels strijden en waar ten slotte de Godheid zelf haar troon zal opslaan. Groot is dat kleine woord: "Het is volbracht", zoals de kleine eikel groot is, omdat in haar de majestueuze eik vervat is, evenals de kleine Alpenbron groot is, omdat zij de hele gouden stroom in zich verbergt, zoals de kleine vlam groot is, omdat het geweldige vuur erin besloten ligt.

"Het is volbracht. " Ik zeg, als ik de betekenis van dit woord verklaar: 1) de strijd is volstreden, 2) het offer gebracht,
3) het heiligdom geopend, 4) de Satan overwonnen, 5) de dood de macht ontnomen en leven en onvergankelijkheid aan het licht gebracht.

"Het is volbracht" dat is een overwinningskreet, waarin wij alles mogen leggen, wat wij van Zijn overwinning weten te zeggen en te denken; niet alleen is geëindigd Zijn plaatsbekledend lijden en de gehoorzaamheid tot de dood, nee volbracht, in de eigenlijke zin van het woord volbracht, volkomen gedaan is alles. "Het is volbracht", dat is een geroep, waarvoor de duivel verschrikt, waarbij de hemel naar zijn harpen grijpt en het "gloria" zich bereidt.

2) Jezus riep met grote stem, zo zegt de evangelist, die ons dit laatste woord meedeelt. Zo is het gewoonlijk niet, als mensen op sterven liggen. Dan zijn alle krachten uitgeput, het lichaam is gebonden en onbekwaam tot elke inspanning en de ziel verraadt in steeds zachtere, meer afgebrokene, minder verstaanbare tonen het naderen van het einde; daarop volgen stille, doffe zuchten, eindelijk bewegingen van de mond zonder geluid en de stervende is niet meer. Hier

is het anders: de Heere spreekt nog in het laatste ogenblik met alle levenskracht, als had Hij volstrekt niets geleden, of als had het lijden Zijn krachten in het minst niet uitgeput. Zijn geest is niet alleen nog zo fris als bij het begin van de pijn; ook Zijn lichaamskracht is nog niet vergaan. Hoewel Hij nameloos heeft geleden, hoewel Hij onmiddellijk daarop sterft en de dood ook bij Hem over het leven zegepraalt, hoewel dit het laatste woord is, dat Hij spreekt - nog eens openbaart Hij Zijn volle levenskracht. Zacht smachtend had Hij het "Mij dorst" gezucht; reeds klonk na de versterking het verheven woord van de overwinning: "Het is volbracht" luider; maar het luidste, met wonderbaar krachtige stem, roept Hij onverwacht snel daarop Zijn laatste woord. Opzettelijk riep Hij zo luide: de gehele wereld moet horen wat Hij zegt, moet weten, dat Hij nu sterft en wil sterven, dat Zijn dood geen onmacht, geen wegzinken en uitblussen van het natuurlijk leven is en dat Hij nu sterft, niet omdat Hij niet langer kan leven, maar omdat Zijn dood de vrije daad is van een, die in Zijn kracht sterft, het vrijwillige neerleggen van de veldheersstaf na een juist gevoerde strijd is (Hoofdstuk 10: 18). Van twee van Zijn laatste woorden zeggen de evangelisten, dat Jezus ze luid heeft uitgeroepen; het was het vierde woord: "Mijn God, Mijn God, waarom heeft Gij Mij verlaten?" en het is het zevende: "Vader in Uw handen beveel ik Mijn Geest. " Duidelijk ligt daarin een samenhang en een betrekking van het ene woord op het andere opgesloten. Uit de sterkste, meest troosteloze verlatenheid van God is Hij in de zaligste kalmte in- en overgegaan. Het is alsof Hij wil zeggen: "Ik heb God niet alleen als Mijn God weer gevonden; Ik heb Hem ook weer als Vader en wil nu aan Zijn handen Mijn Geest gewillig en met vreugde toevertrouwen. Zo is het zevende woord als het ware het antwoord op de vraag in het vierde woord vervat. Hebben allen Zijn aanvechting gehoord, zo moeten allen ook Zijn overwinning vernemen.

Is de Zoon van God waarachtig mens geworden, dan zullen wij eveneens een Geest in Hem moeten onderscheiden, een Geest, die in van de tijd is begonnen, als een ziel, die in van de tijd begonnen is. Nu kent Hij Zich ook beide werkelijk toe, de ziel en het woord, MATTHEUS. 26: 38, de Geest en het woord, Luk. 23: 46. naar echter in de Godmens de logos (Hoofdstuk 1: 1 vv.) is, die de persoon vormt, evenals in de mens het zijn geest is, zo moeten wij aannemen dat op het ogenblik van de menswording de eeuwige wil van de logos zich begaf in de wil van de menselijke geest, die indertijd aanving, zodat Hij van toen aan Zijn menselijke geest in onderwerping onder de wet van menselijke ontwikkeling tot spiegel van Zijn inhoud en tot zetel van Zijn bewustzijn had.

De Heere geeft nu Zijn Geest in de machtige hand van de Vader over, die op het punt is van het lichaam te scheiden als een kostbaar depositum. Hij gaat dus de toestand van de dood, het paradijs, met rust en hoop nog vóór de boetvaardige kwaaddoener en al Zijn medeverlosten tegemoet.

Op het ogenblik, dat Hij op het punt is Zijn bewustzijn te verliezen en geen Meester meer te zijn over Zijn Geest, geeft Hij die de Vader over als een Hem vertrouwd goed.

Het zevende kruiswoord toont ons de Heiland, hoe Hij na al dat leed en na al die last, na al die strijd en na al die overwinning de grenzen overgaat, die het land van de levenden van het land van de doden afscheidt.

De geest verliet niet tegen de wil het vlees van de Heiland, maar omdat Hij wilde en als Hij wilde en zoals Hij wilde. Wie slaapt zo in, als Hij wil, zoals Jezus stierf toen Hij wilde? Wie legt zo zijn kleed af als hij wil, zoals Jezus Zich van het vlees ontdeed, toen Hij wilde? Wie gaat zo zijn poort uit, als hij wil, zoals Jezus uit de wereld ging toen Hij wilde.

Het roepen van de Stervende is het woord van de Verzoener, die na volbrenging van het offer tot Zijn Zender gaat. Zoals van Lazarus (Luk. 16: 22) gezegd wordt, dat hij door de engelen in Abrahams schoot gedragen werd, gaat de Zoon bij Zijn sterven in de schoot van de Vader (Hoofdstuk 1: 18) en vervult ook zo gedurende de tussentijd tot aan de afscheiding Zijn woord in Hoofdstuk 14 vv. , waardoor Hij Zijn dood bijna uitsluitend onder het gezichtspunt van een heengaan tot de Vader plaatste.

Jezus besluit met een gebed tot de Vader Zijn kruiswoorden, zoals Hij ze daarmee had geopend. Het midden van die woorden is eveneens een gebed, maar in dat gebed kan de Vadernaam niet voorkomen, omdat Jezus in de diepte van de dood en van verwijdering van God met lichaam en ziel is verzonken. De vier andere woorden zijn tot de wereld gericht - en wel twee tot bepaalde personen, die deels het geloof, deels de vatbaarheid voor het geloof vertegenwoordigen -; de beide anderen zijn gericht tot de wereld in haar geheel; het ene heeft de wereld naar haar natuurlijke kant, het andere de wereld naar haar geestelijke kant op het oog.

Er zijn zeven woorden bij de vier evangelisten, waarvan echter geen ze allen tezamen heeft opgeschreven; daaruit blijkt, dat hun vier boeken als het ware vier stemmen zijn, die met elkaar verbonden een symphonie vormen, of een muziekstuk van overeenstemmende toon.

3) Jezus boog het hoofd - het was of hij de dood toewenkte: Kom nu, grijp Mij aan; nu wil Ik sterven; want Christus heeft Zichzelf in de dood gegeven, zoals P. Gerhardt’s lied luidt; "Gij springt in de armen van de dood. " Een mens heeft over zijn geest geen macht, om die vast te houden of los te laten in de tijd van sterven (Pred. 8: 8); maar de Heere der heerlijkheid, de Vorst van het leven, had macht over Zijn leven; hij kon het loslaten en overgeven - het van Hem nemen kon niemand. Zo onmogelijk als het later was, dat Hij van de dood gehouden werd (Hand. 2: 24), zou onmogelijk zou het ook geweest zijn, dat Hij door de dood was aangegrepen, had Hij niet uit vrije drang Zijn leven willen overgeven; Hij kwam, zeiden de vaderen, tot de dood, de dood kwam niet tot Hem.

Ja, de zure wijn heeft hij genomen, Hij, die de gemirrede wijn had afgewezen. De lafenis was Hem welkom, die gewillig leed, maar niet het minste of geringste willekeurig tot Zijn lijden toedeed. Maar het heulsap geproefd hebbend, wilde Hij dat niet drinken. Zijn lijden had als lijden doel en betekenis. Bedwelming aan te nemen was geweest zich aan de verlossing van zondaren te onttrekken. En zie hier nog een grote en behartigenswaardige les voor het leven: de verkwikkende teug is goed, de verdovende is verwerpelijk. De eerste komt van God, neem ze met dankbaarheid aan; de andere van de wereld, wijs ze af als een verzoeking. Een mensdom door zonde tot ellende gebracht, een geslacht met een gapende hartkwetsuur en nog daarboven de voeten van dag tot dag verwondende aan de doornen en distelen van de weg, een geslacht altijd ziek, altijd veeg; en dat ook daar, waar het zingend zijn weg gaat, waar het

zwijgende neerzit, ons op allerlei manier toeroept: Mij dorst. . . Zo'n geslacht behoeft lafenis. En zij is er. Versmachtend mensdom, als u de gave van God leert kennen en wie Hij is, die op Golgotha heeft uitgeroepen: Mij dorst, u zult van Hem begeren en Hij zal u levend water geven. Dat levend water, het is de troost van het evangelie van de verzoening en genade; de troost uit God door Hem, de troost van het eeuwige leven door het geloof, het reinigend, heiligend hartvernieuwend geloof.

Volbracht was nu al het werk, dat de Vader de Zoon te doen gegeven had, om de zaligheid van de zondaar aan te brengen; volbracht al de raad van God. De goddelijke rechtvaardigheid en de goddelijke barmhartigheid omarmden nu de zondaar, die tussen haar beiden stond, met eeuwige armen van liefde en op de troon van God, waarvan gerechtigheid en gericht de grondslagen zijn, waait nu voor eeuwig de witte vlag, de vredevlag door de hand van Christus daarop geplant en is er een eeuwige troost voor de zondaar, hoe groot zijn schuld ook zij, tot heerlijkheid van God van de Vader, in de gemeenschap van de Heilige Geest. Volbracht is nu het woord van de engel aan Maria: Hij zal Zijn volk zaligmaken van hun zonde. Nu is de reinigmaking van onze zonde door Hem teweeggebracht (Hebr. 1: 3), de offerande voor de zonde door Hem aangebracht. De gerechtigheid van God is volkomen geopenbaard, de vloek over de zonde volkomen ten uitvoer gebracht, de wet van God volkomen vervuld in haar straf en eis. Christus heeft in Zijn offerande voor de zonde tegelijk de hoogste gehoorzaamheid aan de Vader en de hoogste heiligheid als mens betoond. En wie de wet volbrengen zou, zou leven. Christus zal dus leven, leven in eeuwigheid, leven met al de zondaren voor wie Hij zijn leven verworven heeft, want Hij zal Zijn leven aan hen meedelen in de Heilige Geest. De nieuwe schepping is volbracht. Op het kruis heeft Christus in Zichzelf haar grondslagen gelegd en haar voltooid. Zijn volbracht is het tweede, na het eerste: Zo zijn volbracht de hemel en de aarde en al hun heir (Gen. 2: 1). Zoals het werk van de eerste schepping in zes dagen in heerlijkheid volbracht werd, zo volbracht Christus de tweede schepping in zes uren van lijden, want al wat van dat ogenblik af volgde en volgen zal, tot in eeuwigheid, is enkel de voortzetting van die tweede nieuwe schepping, zoals de onderhouding de voortzetting is van de eerste schepping. De drie woorden bij ons: Het is volbracht, zijn in het oorspronkelijke slechts één woord en daardoor te treffender, evenals wij zeggen kunnen: volbracht! En het is een enig woord van de Schrift, een goddelijk woord, dat ook weer behoort tot de alleen aan Christus toebehorende woorden. Het zal voor de derde keer gezegd worden aan het einde van de tijd, wanneer Hij, die op de troon zit, zeggen zal: Het is geschied. Zie, Ik maak alle dingen nieuw. Aan het einde van de profetische bediening van de Heere zei Jezus tot Zijn Vader: Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven heeft om te doen. En nu, aan het einde van Zijn hogepriesterlijke offerande zegt Hij tot Zijn kerk, tot Zijn volk: Voor uw zaligheid is nu alles volbracht.

Voorwaar uw zonden hebben Christus vermoord, zij hebben Hem gedood, die beter is dan alle vrienden, die duizend en duizendmaal dierbaarder is dan uw vader, moeder, vrouw, kind en wie zij zouden zijn; mij dunkt dat een enige gedachte hiervan genoeg behoorde te zijn, om u te doen zeggen met Job: "Ik verfoei mij en ik heb berouw in stof en as (Job 22: 6). O, wat is het kruis op Christus rug, mijn zonden, O wat is de kroon op Christus hoofd? Mijn zonden. O, wat is de nagel in de rechterhand van Christus en die andere in Zijn linkerhand? Mijn zonden. O, wat is de speer in Christus' zijde? Mijn zonden. O! wat zijn de nagels en wonden in

Christus voeten? Mijn zonden. Met het geestelijk oog zie ik geen ander werktuig, dat Christus pijnigt; geen anderen Pilatus, Herodes, Annas, Kajafas, die Christus veroordelen; geen andere krijgsknechten, dienaars, Joden of Heidenen, die Christus ter dood brengen dan de zonden alleen. O, mijn zonden, mijn zonden, mijn zonden!

O hoofd vol bloed en wonden. Bedekt met smart en hoon! O hoofd ten spot omwonden Met ene doornenkroon! Eertijds gekroond met stralen Van meer dan aardsen gloed, Waar langs nu drupp'len dalen, 'k Breng zeeg'nend u mijn groet.

Gij edel aangezichte, Waarlangs iets godd'lijks zweeft, Waarvoor in het jongst gerichte Geheel de wereld beeft. Wat deed U zo verbleken? Wat heeft dat vriend'lijk licht van de ogen U doen breken, Waar elke glans voor zwicht!

De levensblos van de wangen, van de lippen lief'rijk rood, Is nu door het blauw vervangen van de lijkkleur van de dood, het Is alles U ontnomen. Wat sieraad gaf voorheen; Uw doodsuur is gekomen; Uw laatste kracht verdween.

Van al de last dier plagen, Met goddelijk geduld, O Heer! door U gedragen, Heb ik, heb ik de schuld! Ai zie, hoe 'k voor Uw ogen, Hier als een zondaar sta en schenk vol mededogen, Me een blik van Uw gena!

Wat stof tot zielsverblijden! Hoe zalig is het en goed, Dat 'k in Uw bitter lijden, Mijn redding vinden moet! Ach, mocht ik, o mijn leven, Daar 'k voor Uw kruishout kniel Mijzelf ten offer geven! Wat, winste deed mijn ziel!

U zij de dank des harten, U Jezus, dierbre vriend! Voor het doorstaan van die smarten, Alleen door mij verdiend! Ach blijf - wat troost ik derve, De hope op U mij bij, Opdat wanneer ik sterve, In U mijn einde zij!

Als 'k eens van de aarde scheide, Ach! wijk dan niet van mij! Als ik de doodsnik beide, Ach! sta dan aan mijn zij! En wordt mijn strijd het bangste, Laat dan uw angst en pijn, Bij hoog geklommen angsten, Mij tot vertroosting zijn!

Verschijn dan aan mijn sponde, Stort laafnis in mijn nood! Wijs me in mijn laatste stonde, Op Uw verzoeningsdood! 'k Houd dan in stervenssmarten, de blik naar het kruis gericht en klem dat vast aan het harte: Zó valt het sterven licht!

32. De krijgsknechten dan, aan wie de landvoogd bevelen toezond overeenkomstig de wens van de Joden, kwamen en braken wel de benen van de eerste, die aan de ene kant hing en tevens van de andere, die aan de andere kant met Hem gekruisigd was, omdat bij deze nog tekenen van leven waren.

Het was een gewoonte van de Romeinen om de lijken aan het kruis te laten hangen, waar zij moesten verrotten en de roofvogels ten buit worden. Zo zullen zij ook in Palestina hebben gedaan, maar ditmaal werd een uitzondering gemaakt, omdat de volgende dag een sabbat was

en de wet omtrent het lijk van een vloekoffer in toepassing gebracht werd, dat geen nacht aan het hout mocht overhangen, maar nog dezelfde dag moest worden begraven. Omdat Jezus het vloekoffer moest zijn (Gal. 3: 13) moest ook dit aan Hem worden vervuld en opdat dit gebeuren zou, moest Hij op een vrijdag worden gekruisigd, die bovendien rustdag op een grote sabbat was. Het is opmerkelijk dat gezegd wordt: "op de sabbat" en niet "op het feest. " Het is in de eerste plaats de sabbat, die de Joden tot hun bede dringt, zijn feestelijk karakter komt slechts als een versterkend punt daarbij.

Omdat de sabbat de hoofdfeestdag van de Joden was, werd die door elke andere feestelijkheid verheven, hier vooral door de tweede plechtige feestdag.

31. De Joden dan, of de overpriesters en oudsten, aan hun reeds in Hoofdstuk 18: 28 aan de dag gelegde huichelarij ook hier zichzelf gelijk blijvend, opdat de lichamen van de drie gedoden niet aan het kruis zouden blijven op de Sabbat, dachten over middelen na om dat te voorkomen. Men wilde dat, omdat het de voorbereiding was, dus een vrijdag, waaropn men niet alleen gewoon was alles voor te bereiden wat noodzakelijk was om de rust door de Sabbat geboden te bewaren (vs. 42), maar ook alles verwijderde wat op de heiligheid van de Sabbat inbreuk kon maken. De Sabbat nu begon ‘s avonds om zes uur en als de lijken aan het kruis bleven hangen, zou dat naar de wet (Deut. 21: 22 v.) reeds een gewone Sabbat hebben verontreinigd (Joz. 8: 29; 10: 26 v.). Nu was dat nog meer te vrezen, want die dag van de Sabbat, die nu zou aanbreken, was groot, omdat die op het paasfeest viel, die was van bijzondere heiligheid, vooral omdat met deze dag het vieren van het oogstfeest verbonden was (Lev. 23: 10 vv.). Daarom vroegen zij Pilatus door een tot hem gezondene deputatie, evenals in vs. 21, dat hun benen, de benen van de gekruisigden, gebroken zouden worden, om zo de dood te versnellen en dat zij zouden weggenomen worden 27: 58").

32. De krijgsknechten dan, aan wie de landvoogd bevelen toezond overeenkomstig de wens van de Joden, kwamen en braken wel de benen van de eerste, die aan de ene kant hing en tevens van de andere, die aan de andere kant met Hem gekruisigd was, omdat bij deze nog tekenen van leven waren.

Het was een gewoonte van de Romeinen om de lijken aan het kruis te laten hangen, waar zij moesten verrotten en de roofvogels ten buit worden. Zo zullen zij ook in Palestina hebben gedaan, maar ditmaal werd een uitzondering gemaakt, omdat de volgende dag een sabbat was en de wet omtrent het lijk van een vloekoffer in toepassing gebracht werd, dat geen nacht aan het hout mocht overhangen, maar nog dezelfde dag moest worden begraven. Omdat Jezus het vloekoffer moest zijn (Gal. 3: 13) moest ook dit aan Hem worden vervuld en opdat dit gebeuren zou, moest Hij op een vrijdag worden gekruisigd, die bovendien rustdag op een grote sabbat was. Het is opmerkelijk dat gezegd wordt: "op de sabbat" en niet "op het feest. " Het is in de eerste plaats de sabbat, die de Joden tot hun bede dringt, zijn feestelijk karakter komt slechts als een versterkend punt daarbij.

Omdat de sabbat de hoofdfeestdag van de Joden was, werd die door elke andere feestelijkheid verheven, hier vooral door de tweede plechtige feestdag.

33. Maar toen zij ten slotte ook tot Jezus kwamen en toen zij zagen, dat Hij nu gestorven was, zoals zij reeds Zijn sterven hadden gezien en uit de gehele manier daarvan een diepe indruk van Zijn heiligheid en heerlijkheid hadden ontvangen (MATTHEUS. 27: 54. Mark. 15: 39. Luk. 23: 47), braken zij, ten gevolge van goddelijke leiding, waardoor zij een zekere eerbied voor Hem voelden, Zijn benen niet, hoewel duidelijk de ontvangen last het benen breken van de drie gekruisigden beval.

34. Maar een van de krijgsknechten wilde de dood bepaald bezegelen en doorstak Zijn linker kant, daar, waar het hart ligt, met een speer door een krachtige steek, omdat de Romeinse wet ook degenen, die zo doorboord waren, zonder bedenking ter begraving overgaf en meteen kwam er bloed en water uit, hetgeen een eigenaardige ongewone zaak was.

Het staat duidelijk geschreven, dat de stoot met de lans niet tegen Jezus plaats had, om Hem te doden. Hij was reeds gestorven, waarom de krijgsknechten ook niet meteen begonnen Hem de benen te breken, maar dat eerst bij beide kwaaddoeners deden, voor zij zich bezig hielden met Hem, die reeds gestorven was. De stoot met de lans had plaats om zeker te zijn van de opvolging van het voorschrift, dat geen gekruisigde anders dan dood mocht worden afgenomen. Alhoewel het uiterlijke bij Jezus duidelijk maakte, dat de dood reeds was gevolgd, zo moest toch die stoot dienen om elke twijfel daarover weg te nemen. Het is niet gezegd of de wond in de linker of de rechterkant werd aangebracht, als echter de krijgsknecht tegenover Jezus stond en met de rechterhand stootte, hetgeen met de aard van de zaak overeenstemt, dan moest het de linkerkant, die van het hart treffen en dat hij Jezus niet slechts een kleine wond toebracht (zoals de Griekse uitdrukking "prikje" ook wel zou kunnen betekenen) kan worden afgeleid, zowel uit de bedoeling van de gedane stoot, als uit Hoofdst. 20: 25 en 27. volgens welke de wond groot genoeg was, om ruimte te geven dat men er de hand in kon leggen (vgl. voor de betekenis van de Griekse uitdrukking Hom. Ilias. E. vs. 45 v.). Als iets gewichtigs stelt nu de evangelist op de voorgrond, dat uit de geopende wonde in de zijde van Jezus, bloed en water vloeide. Een natuurlijke verklaring hiervan is niet aan te nemen. Het bloed in een lijk is niet meer vloeibaar; de afscheiding van het bloed in het dikke bloed, dat uit bloedkogeltjes bestaat en in het waterachtige sap, dat die kogeltjes omgeeft, bewerkt juist dat het bloed niet meer vloeit. Het is integendeel een teken, dat Johannes hier meedeelt en dat hij op de voorgrond plaatst zonder daarvan een verklaring te geven. Dat bij de plaats 1 Joh. 5: 6 vv. de herinnering aan hetgeen hij gezien heeft hem voor de aandacht zweeft, zal wegens de eigenaardigheid van de door hem gekozen uitdrukking niet ontkend kunnen worden. Wat dat teken dan wel moet betekenen? Omtrent het bloed ligt zeker de herinnering voor de hand aan Lev. 17: 11 en het voorschrift, dat in Ex. 29: 12 gegeven is en vaak herhaald is, om alle bloed van het offer bij het altaar uit te gieten. Zo stroomde ook het bloed van Christus uit als het bloed van de verzoening voor ons, dat onze schuld uitwist en uitdelgt (Openbaring . 1: 5; 7: 14). Het water doelt op de voorafbeeldende reinigingen van het Oude Verbond, die de toeëigening betekenen van de door God bereide verzoening en in de doop haar tegenbeeld hebben en de werkzame kracht van de Christelijke doop is de Heilige Geest (Hoofdstuk 1: 33; 3: 5. Tit. 3: 5). Zo zien wij dus in de wond van Jezus’ zijde de bron geopend, waaruit de stroom vloeit, die hij in Hoofdstuk 7: 38 genoemd heeft, waarop hij ook Hoofdst. 7: 37; 4: 10, 14 wijst; de verzoening in Zijn bloed en de gave van de Geest, door middel waarvan ons wordt toegeëigend wat Christus ons heeft verworven en wij vernieuwd

worden. Deze zijn de goederen, die Johannes zag afgebeeld in het bloed en het water uit de zijde van Jezus; in 1 Joh. 5 past hij dan vrij toe wat hij gezien heeft, om aan te wijzen wat hij op die plaats uiteenzet.

Het bloed is het bloed van de verzoening, dat reeds in Jes. 53 als het middelpunt van het verlossingswerk is voorgesteld; het water betekent in de symboliek van het Oude Testament de vergeving van de zonden, die door het voorafgaan van het bloed hier wordt voorgesteld als wortelend in de verzoening, zodat het beide de verzoening en de rechtvaardiging betekent, die ons door Jezus' dood zijn verworven. In 1 Joh. 5: 6 wordt het water vooraan geplaatst en dan gezegd: "niet met water alleen; " water zonder bloed, dat zou vergeving zijn zonder verzoening, zonder voldoening.

Het voorgevallene heeft ook voor Jezus zelf zijn betekenis. De dood is bij Hem ingetreden, maar zijn eerste en onmiddellijke werking op het bloed van het gestorven lichaam, dat dus zich ontbindt, blijft achter. Dat kan niets anders zeggen dan dat Zijn dood het einde van de dood is, bij Hem kan de verdere werking van de dood, waarin hij juist Zijn macht en Zijn overwinning betoont, geen plaats hebben, omdat die nu overwonnen is.

De gebeurtenis, die buiten de gewone fysiologische wetten staat, behoort tot de buitengewone natuur van Jezus' lichaam, dat nooit door zonde bevlekt was en was het niet bestemd om het proces van verrotting door te maken, maar had het van het ogenblik van de dood een weg ingeslagen, waarvan de opstanding het einde was.

35. En die het meegedeelde in vs. 33 en 34 als de van God geroepene oog- en oorgetuige (Luk. 1: 1), gezien heeft, namelijk Johannes, die heeft het getuigd (1 Joh. 1: 1 en 3) door het schriftelijk in zijn evangelie mee te delen. En zijn getuigenis is waarachtig; het is niet gegrond op enig gerucht, maar op dadelijk aanschouwen en hij weet zo, dat hij zegt wat waar is. Hij bericht over het uitvloeien van het bloed en het water uit de doorstoken zijde niet iets, waarbij zijn ogen hem hebben misleid, maar hij verzekert het uitdrukkelijk, opdat ook u, evenals anderen doen, geloven mag (Hoofdstuk 20: 31), omdat hier alleen zodanige dingen u worden voorgelegd, die als een vinger van God er op wijzen, wie Jezus was en wat Zijn sterven betekende.

36. Want deze dingen, die in vs. 33 worden meegedeeld, zijn gebeurd, opdat de Schrift in Ex. 12: 46. Num. 9: 12 vervuld werd, die ten opzichte van het paaslam zegt: Geen been van Hem zal verbroken worden. (vgl. bij Ps. 34: 21).

38. En daarna, toen het medegedeelde in vs. 32-34 was gebeurd en het nu op het punt was, dat de krijgsknechten het lijk van Jezus evenzo van het kruis namen en ter aarde bestelden, zoals zij dat met de lijken van de beide medegekruisigden deden, kwam er een gehele verandering. Jozef van Arimathea, een goed en vroom en bovendien rijk man, een lid van de Hoge Raad (Luk. 23: 50. MATTHEUS. 27: 57), die als een wachtende op het rijk van God (Mark. 15: 43) een discipel van Jezus was, maar bedekt om de vrees voor de Joden, van de heersende partij, de Farizeeën (Hoofdstuk 12: 42 v.), vroeg Pilatus in dat bij MATTHEUS. 27: 58 nader uiteengezette verband, dat hij het lichaam van Jezus mocht wegnemen. En Pilatus, die graag

met Jezus een uitzondering maakte van hen, die de krijgsknechtenhadden moeten afnemen en begraven (vs. 31 v.), liet het toe. Hij dan ging naar Golgotha en nam het lichaam van Jezus weg.

40. Zij namen dan het lichaam van Jezus, nadat zij het van het kruis hadden afgenomen en bonden dat in linnen doeken, omdat men een eigenlijk doodshemd (Hoofdstuk 11: 14) niet bij de hand had, met de specerijen, het vroeger genoemde mengsel erbij, zoals de Joden in onderscheiding van de Egyptenaren, die bij hun inbalsemen van lijken ("Ge 50: 2") eensdeels het lichaam niet ongedeerd laten, aan de andere kant dat in deze wereld proberen terug te houden, de gewoonte hebben van begraven; met het overige gedeelte van het mengsel werd eerst het bed bestrooid (2 Kron. 16: 14).

41. En er was in de plaats, waar Hij gekruisigd was, in het bereik daarvan, een hof, die aan Jozef van Arimathea behoorde en in de hof een nieuw in de rots uitgehouwen graf, waarin nog nooit iemand gelegd was geweest.

42. Daar dan legden zij Jezus, die op deze manier, evenals Hij in een tuin Zijn zware strijd had gehad (Jes. 43: 24. MATTHEUS. 26: 36 vv. Joh. 18: 1), door Gods leiding ook in een tuin Zijn rustplaats vond, om de voorbereiding van de Joden, die nu reeds zo ver ten einde was, dat de grootste haast nodig was, om vóór de Sabbat, die om zes uur aanbrak, met het werk gereed te komen. Zij begroeven Hem daar, omdat het graf nabij was; terwijl men bij meer tijd het lichaam liever naar een meer afgelegen plaats zou hebben vervoerd.

Nemen wij bij dit geschiedverhaal wat in MATTHEUS. 27: 62 vv. van de maatregelen van de Joodse oversten op de Sabbat wordt meegedeeld, dan hebben liefde en haat van mensen zich verenigd, om de begraving en het graf van Jezus te onderscheiden. Beiden handelen in blindheid, maar als werktuigen in Gods hand, om deze grafplaats tot het teken te wijden van de hoogste betoning van goddelijke kracht en goddelijk onvernietigbaar leven. De liefde, geheel verdiept in de ontroering van het tegenwoordig ogenblik, behandelt het lichaam van Jezus, alsof het voor de macht van verrotting moest worden beschermd en weet niet dat, als Jezus Zijn Sabbat houdt en voor de eerste maal de Sabbat voor de mensheid volmaakt, geen macht van dood en graf over Zijn lichaam macht heeft. De haat herinnert in haar berekenende koudheid vol argwaan zich het grote woord van de Heere over Zijn opstanding meer dan de liefde, maar daarvoor vervalt zij in de waan, dat zij met het zwaard van Romeinse soldaten en de zekerheid van een Joods zegel de goddelijke macht van Jezus’ werk kan verhinderen en tegenhouden. Beide, de liefde en de haat, moeten ondervinden dat Jezus een ander en hoger Wezen is dan zij denken; de liefde ervaart het tot volmaking van haar vreugde en tot haar zelfvolmaking, de haat tot haar verschrikking en tot vernietiging van zichzelf.

Dat de Heere juist in dit graf begraven werd, was schijnbaar een toevalligheid aan de kant van de mensen. Niemand had opzettelijk aan de manier en plaats van de begraving van de Heere gedacht. De kruisigers van Jezus hadden er niet aan gedacht, want zij konden niet anders denken dan dat Jezus, bij gelijke straf met de misdadigers, ook gelijke begrafenis met hen hebben zou. Ook Zijn discipelen dachten er niet aan, want het lichaam van de Heere was buiten hun bezit en buiten hun bereik. Toch moest er in voorzien en het woord van God

vervuld worden, dat de Heere in Zijn dood bij de rijken zijn zou. En daar komt nu Jozef, hij weet waar Jezus zal begraven worden. In de nabijheid van Golgotha had hij een hof in eigendom en omdat er een rots in die hof was, had hij zich in deze rots een graf laten uithouwen voor zich en zijn familie, omdat hij, ofschoon van Arimathea afkomstig, als lid van de raad te Jeruzalem zijn blijvende woonplaats had. Toen hij de toestemming tot de afneming en begraving van het lichaam van de Heere verkregen had, was zijn tweede gedachte de Heere in dat graf voorlopig te begraven. Ik zeg voorlopig, want het was een begrafenis in grote haast. De tijd drong, de zon was aan het ondergaan en de Sabbat begon aan te breken en vóórdat de Sabbat aanbrak, moest het dode lichaam geborgen zijn. Na de Sabbat en het feest zou men de Heere op een andere plaats, men wist nog niet waar, begraven, of misschien wel in hetzelfde graf laten, maar Hem met meer behoorlijke orde, met zalven en specerijen, de hoogste eer bewijzen, die men kon, zoals dit uit de latere toebereidsels van de vrouwen blijkt. Maar de toevalligheid aan de kant van de mensen is de voorzienigheid aan de kant van God. Het graf van de Christus mocht geen blijvende plaats zijn, slechts een nachtverblijf, geen woning, slechts een herberg. Een voorlopige begraving was voldoende, want er was geen andere begraving nodig. De Heere zou opstaan uit Zijn graf en al de toestel voor de dode zou voor Hem overbodig zijn. Het graf van de Heere was een nieuw graf. Ook dit scheen toevallig, maar was het niet. De waardigheid van de persoon bracht dit volstrekt mee. Hoe zou hetgeen reeds voor een ander gebruikt was, voegen voor de Heere, de Zoon van God! Wij merkten dit reeds op bij gelegenheid van het intreden van de Heere te Jeruzalem, omdat ook het veulen, waarop de Heere reed, door geen ander ooit bereden was. Wat voor de Heere is, is voor Hem alleen. En dat was niet iets zuiver uitwendigs, eigenaardig bij de Heer; maar al het uiterlijke had bij Hem een innerlijke, diepe, Goddelijke grond en reden. De grote waarheid in Christus is, dat alles in Hem nieuw is en eeuwig nieuw blijft. Christus is de nieuwe mens, het Hoofd van de nieuwe mensheid. In Hem ontvangen wij het Nieuwe Testament, de nieuwe wijn, het nieuwe hart, de nieuwe geboorte, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. In Christus moet al het oude sterven en moet alles onvergankelijk nieuw worden. Hoe zou Hij gemeenschap kunnen hebben met het oude, Hij, die alle dingen nieuw maakt? Onze oude mens, onze zondige natuur uit Adam moet dan ook sterven in Hem, zal onze nieuwe mens opstaan in Hem voor het eeuwige leven. Dit gebeurt door het geloof in een dagelijkse afsterving en zal voltooid worden door God in de dood van ons lichaam, dat juist hiermee een heerlijke opstanding wacht. Immers werd Jezus niet in een nieuw graf gelegd voor Zichzelf alleen, nee, Zijn nieuw graf maakt al de graven van de Zijnen tot nieuwe graven, tot graven van de opstanding in heerlijkheid, zoals Zijn eigen nieuw graf geweest is. Het graf van de Heere was in een hof. Wat een treffende overeenkomst, waardoor het ontstaan en de wegneming van de zonde als op één plaats, althans of elkaar gelijkende plaatsen gebeurde. Vreemd, niet waar, dat Jozef in een hof, in een lusthof zich een graf liet vervaardigen; maar ook Abraham kocht zich een graf, die een spelonk was op de akker van een van de zoons van Heth en onze kerkhoven zijn nog overblijfsels van de treffende waarheid, dat de zonde het paradijs in een begraafplaats, in onze begraafplaats veranderd heeft. Zal dit eeuwig zo blijven? Nee, de dode, die in de hof van Jozef wordt begraven, zal in die hof weer opstaan en daarmee de graven van al de Zijnen heiligen tot de tijdelijke verblijven van hun lichamen, waaruit zij eenmaal in heerlijkheid zullen opstaan, om die nieuwe aarde te betreden, die een lusthof van God zijn zal. Ja, Jezus heiligde ons graf tot een plaats van wederopstanding in heerlijkheid. En vrees nu niet, Christen, dat uw graf de Heere onbekend zou zijn. Al lag u aan

het uiterste van de zee, ook daar rust Zijn oog op uw graf. Is niet geheel de aarde, de aardbol, als een lijkbus in Zijn hand en kan Hij die wereld van de doden niet toen beven. Zeker kan Hij dit en zal Hij dit, want Hij heeft beloofd het te doen - aan het einde van de dagen.

HOOFDSTUK 20

II. Vs 1-29. Jezus' opstanding, door uitwendige tekenen bewezen en twee verschijningen van de Opgestane nog op de dag van de opstanding zelf aan de Zijnen bekend gemaakt en acht dagen later ook duidelijk geworden aan die discipel, die zich van de overigen had afgezonderd.

a. Vs. 1-18. Petrus en Johannes aan het graf en de openbaring van Jezus aan Maria Magdalena. De evangelist deelt van hetgeen bij het graf op de vroege paasmorgen voorviel zeer uitvoerig een gebeurtenis mee, die de overige evangelisten slechts even hebben aangeroerd (vs. 1-10), namelijk waarop manier in henzelf het geloof aan Jezus' opstanding is voorbereid. Vervolgens (vs. 11-18) bericht hij de eerste verschijning van den Opgestane; deze viel aan Maria Magdalena ten deel, die nu de boodschapster van de paastijding voor de discipelen werd (vgl MATTHEUS. 28: 1-15. Mark. 16: 1-11. Luk. 24: 1-12).

1. En op de eerste dag van de week, de eerste na de Sabbat, op Zondag, ging Maria Magdalena vroeg, toen het nog duister was, omstreeks vijf uur, naar het graf. Zij vertrokovereenkomstig haar karakter nog eerder van Jeruzalem dan de andere vrouwen, waarmee zij daags te voren had afgesproken om naar het graf te gaan ("Uit 28: 1"). En zij zag de steen van het graf weggenomen, die Jozef van Arimathea en Nikodemus na de begraving daarvoor hadden gewenteld (MATTHEUS. 27: 60).

In de grondtekst staat: "op een van de sabbatten. " Dit kan worden verklaard òf van de sabbat van het paasfeest, die in Hoofdstuk 19: 31 als "groot" werd voorgesteld en waarvan daarom hier in de vorm van het meervoud zou worden gesproken, zodat het zou moeten worden verklaard van de eerste dag na deze sabbat, de zondag in de paastijd; òf men neemt de uitdrukking als van gelijke betekenis met week, zodat eigenlijk de tijd zou zijn aangegeven, die tussen de twee sabbatten gelegen is, waarvoor betekenis de plaats in Luk. 18: 12 schijnt te spreken en wij dus eenvoudig "op de eerste week-dag" zouden hebben te vertalen. In elk geval wordt die dag als opstandingsdag genoemd, waar opeens de eigenlijke schepping van de aarde begon en op Gods bevel het licht uit de duisternis voortkwam. Met de opstanding begon toch een nieuwe schepping en een nieuw licht ging op in de duisternis; daarvoor was de Zondag zonder twijfel de meest geschikte dag.

De Heere neemt eerst de natuurlijke beletsels weg, eer Hij Zichzelf openbaart. Dit is weer een van die lijnen, die God door al Zijn werken heentrekt, ook door onze bekering. Hoe vele natuurlijke beletselen moeten eerst bij ons weggenomen worden, alvorens wij de Heere kunnen aanschouwen en Hij Zich aan ons openbaart. De wegneming van de steen moest ook aan Maria Magdalena tot een voorbereiding dienen tot het geloof in de opstanding van de Heere en het aanschouwen van de opgestane Heer zelf. Maar wij verstaan de voorbereidende genade niet, alvorens wij de genade zelf ontvangen hebben en miskennen de voorbereidingen tot het doel, totdat het doel zelf bereikt is. Hoe vaak toch blijven wij treuren over droefheden, die ons overkomen zijn, niet bevroedende dat zij, als van God gezonden, niet anders dan het zaad van de hoogste vreugde in zich dragen, totdat de tijd gekomen zal zijn, dat God zelf ons de tranen van de ogen wist. Dan pas zien wij dat de droefheid niets anders was dan de

voorbereiding tot de vreugde van God. Tot zolang gaan de werken van God meestal voor ons verloren. Zo gaat het ons, zo ging het Maria Magdalena. Haar gedachteloosheid gaf een geheel andere uitlegging aan het weggenomen zijn van de steen vóór het graf, dan ermee bedoeld en gezegd werd.

2. Zij liep dan verschrikt, omdat zij meende dat de vijandige Joden zich aan Jezus' lichaam nog in het graf hadden vergrepen (Luk. 24: 4), om nu de raad en de hulp van mannen te zoeken. En zij kwam op de weg eerst langs de noord- en vervolgens langs de oostkant van de stad tot Simon Petrus, die zich bij Gethsemane in het huis van de moeder van Johannes Markus ophield (Mark. 14: 51 vv. Hand. 12: 12 vv.) en van daar de stad zelf ingaande tot de andere discipel, die Jezus liefhad en die na het medegedeelde in Hoofdst. 19: 25 vv. ook Maria, de moeder van Jezus in zijn woning had opgenomen ("Mr 16: 1") en zei tot hen: Zij, de Joden, hebben de Heere weggenomen uit het graf en wij vrouwen, die de afspraak hebben gemaakt Zijn lijk ook nog te zalven, weten niet, waar zij Hem gelegd hebben; komdan u mannen en wees ons behulpzaam tot onderzoek van de zaak.

De vrouwen waren, zoals Lukas zich uitdrukt, opgestaan toen het nog schemerde; maar Maria Magdalena, die vroeger bezeten was geweest (Mark. 16: 9), was in haast vooruitgesneld. Toen zij nu, daar het nog duister was, niets anders zag dan het geopende, lege graf, liep zij, in haar schrik het ergste denkend, namelijk dat zij ook nog het graf hadden geschonden - tot de discipelen met die ontzettende tijding. Intussen komen de andere vrouwen tot het open graf, juist als de zon achter de Olijfberg was opgegaan (Mark. 16: 2) en zien in het graf het gezicht van de engelen. De aardbeving en het wegwentelen van de steen, waardoor de wachters de eer van de Heere werd verkondigd (MATTHEUS. 28: 2 vv.), was reeds geschied voordat de vrouwen, ook Maria Magdalena, bij het graf kwamen.

Langs een weg, waarop zij Petrus en Johannes niet ontmoetten, zijn de andere vrouwen naar de stad teruggeijld. Hier delen zij eerst, omdat de vrees voor de bovenaardse verschijning weer boven haar vreugde de bovenhand kreeg, aan niemand, ook niet aan de discipelen, iets mee van hetgeen zij ondervonden, maar zij spreken in haar woningen onder elkaar daarover. Maria Magdalena volgt echter die beide discipelen weer op de voet en is in vs. 11 vv. weer bij het graf.

4. En deze twee liepen, omdat Johannes Petrus snel inhaalde, een eind tegelijk, met elkaar sprekend over het ontvangen bericht; en de andere discipel liep als zij, zoals aan het slot van vs. 3 werd aangeduid, vooruit, sneller dan Petrus en kwam eerst tot het graf.

5. En toen hij van buiten neerbukte, zag hij de doeken liggen, waarin men het lijk gewikkeld had (Hoofdstuk 19: 40), waaruit hij kon besluiten, dat hier een hand, die kalm handelde en niet die van een rover werkzaamwas geweest; nochtans ging hij er niet in, niet in het graf 11: 38").

6. Simon Petrus dan kwam en volgde hem en ging overeenkomstig zijn praktische zin en vastbesloten karakter in het graf, om alles wat daar mocht zijn nauwkeurig te onderzoeken en zag eveneens de linnen doeken liggen, maar in meer nauwkeurig beschouwen.

7. En wat de eerste niet kon opmerken bemerkte hij dadelijk, namelijk de zweetdoek, die op zijn hoofd geweest was (Hoofdstuk 11: 44). Deze zag hij niet bij de doeken liggen, maar in het bijzonder in een andere plaats samengerold en hij verwonderde zich over hetgeen gebeurd was (Luk. 24: 12).

8. Toen ging dan ook de andere discipel, aan wie hij mededeelde wat hij had opgemerkt, erin, namelijk de discipel, die eerst tot het graf gekomen was en er slechts ingebukt had en deze zag hetgeen Petrus had opgemerkt en geloofde dat hier niet, zoals Maria Magdalena gevreesd had, een roof had plaats gehad (vs. 2), maar dat hier een opstanding gebeurd moest zijn.

Waarom liep Johannes sneller? Wij kunnen niet delen in de verklaring, die uitwendige redenen noemt, als Petrus' hogere ouderdom; de reden ligt op het gebied van de geest. Die reden was, dat Johannes de discipel was die Jezus liefhad - de persoonlijke liefde tot Jezus, die met de liefde van Jezus tot hem hand aan hand ging, was het, wat zijn stappen bevleugelde. Als het hier om enig werk, waartoe de Heere geroepen had, te doen was geweest, was er iets voor Jezus en Zijn Kerk te doen of te lijden geweest, dan was Petrus zeker niet achter hem gebleven. De reden is dus dezelfde, waarom Jezus Zijn moeder niet aan Petrus, maar aan Johannes overgaf. Maar waarom gaat Johannes niet dadelijk in het graf? Zijn zacht gevoel, de tederheid van zijn liefde tot Christus vreest voor een nieuwe wond; hij laat het eerste onderzoek aan de krachtige en moedige Petrus over en zodra dit een bevredigend resultaat heeft opgeleverd, volgt hij na.

Dat Petrus langzaam naar het graf gaat, kan men na de verloochening in Hoofdst. 18: 15 vv. gemakkelijk begrijpen (ach, de herinnering aan zijn vermetel vooruitlopen in de nacht van de tuin van de Olijven en de daarop gevolgde diepe val zal zijn haast beteugeld hebben; de gedachte aan de mogelijkheid het uitgebloede lijk te zien van Hem, van wie hij gezegd heeft: "Ik ken die Mens niet", zal hem hart en voeten zwaar gemaakt hebben). Dat hij snel en nauwkeurig overziet, nadat hij ervaren heeft dat Jezus niet meer in het graf was, die punten er waren om te kunnen nagaan, wat er met Hem was voorgevallen, is overeenkomstig zijn aard. Stil nadenken daarentegen, kalm gevoel onderscheidt vooral Johannes. Slechts hier en daar is hij haastig geworden, bij het graf is hij de eerste en het woord in Hoofdst. 21: 7 : "Het is de Heere", heeft iets van met hevigheid te zijn uitgesproken; maar overigens komt hij ons voor als rustig, nadenkend, stil gevoelende, inwendig nadenkend. De haastige Petrus kon gemakkelijk voelen welke wezenlijke aanvulling van zijn wezen in de aard van Johannes lag en deze zal diens kracht om snel te handelen hebben hooggeschat. Als dus beide discipelen bijna altijd in vereniging met elkaar worden vermeld, zo kan men er uit besluiten, dat het tegenovergestelde van de karakters ze met elkaar verbonden heeft.

Petrus beschouwt in veronderscheiding van het eenvoudig zien van Johannes, de drie tekens in het graf, die een kalme daad doen vermoeden, in tegenoverstelling van een geweldig roven: 1) de lijkdoeken zien niet weggedragen, zoals dat bij het roven van een lijk natuurlijk zou geweest zijn; 2) het linnen en de zweetdoek, welke laatste het hoofd omsloot, zijn in orde afzonderlijk weggelegd; 3) de zweetdoek is zelfs ineengewikkeld op een afzonderlijke plaats neergelegd.

Petrus ziet verwonderd op dat alles, "hij verwonderde zich bij zichzelf van hetgeen gebeurd was"; maar Johannes, die nu ook in het graf was gegaan, zag het en geloofde. Wat geloofde hij? Natuurlijk dat de Heere niet uit het graf was weggenomen, maar dat Hij daaruit was gegaan en in een onsterfelijkheid leefde, waarin Hij geen kleren meer nodig had.

Toen Lazarus van de dood werd opgewekt, kwam hij tevoorschijn, gebonden aan handen en voeten met grafdoeken en zijn aangezicht verborgen met een zweetdoek, want hij werd opgewekt tot een sterfelijk leven, hij moest opnieuw sterven. Maar Christus laat de grafdoeken in het graf achter, nadat Hij Zijn kleren aan het kruis aan de krijgsknechten had overgelaten, omdat Hij was opgestaan tot een onsterfelijk leven, waarin men noch voedsel, noch kleding nodig heeft. Willen wij met Christus geestelijk opstaan en met Hem in een nieuw leven wandelen, laat ons dan de dracht van de ouden Adam, die door ware bekering gekruisigd werd, in het graf van onze doop achterlaten. (J. GERHARD).

De eerbiedige toegenegenheid, waarmee Johannes vroeger opzag naar zijn boezemvriend, vleugelde zijn voet, om te zien wat er gebeurd was. Maar dezelfde vurige begeerte, werd in Petrus getemperd door een treurige herinnering; zodat hij, vroeger altijd de eerste, nu het laatst kwam en zijn vooruitgesnelde metgezel, anders altijd op een bescheiden afstand, van alle mannen de eerste aanschouwer van het lege graf werd. Maar wat weerhoudt u, Johannes, om binnen te gaan? Het fijne gevoel en het diepe ontzag, dat deze discipel beheerste, ontbrak steeds aan Petrus. Zodra heeft deze dan ook zijn gewoon zelfvertrouwen niet herwonnen, of hij treedt met de oude stoutmoedigheid de spelonk binnen. Wat ziet hij? Geen engelen, voorwaar! De geroepen apostelen moeten om hun aanstaande werkzaamheid allereerst door nadenken tot het geloof komen. Hetgeen de vrouwen zagen en hoorden was noch voor hen, noch voor de stichting van de gemeente grondslag van het geloof, maar hetgeen de voornaamste verkondigers zelf gezien hebben met hun ogen en getast met hun handen (Joh. 1: 1-3). Maar om te aanschouwen wat God van Jezus gewrocht had in deze vroege morgen, moesten zij opzettelijk voorbereid worden, zoals toen zij (Joh. 1) voor de eerste openbaring van de Zoon van God in staat gesteld werden. Immers zij geloofden de Schrift niet, dat Hij van de dood moest opstaan; in de hele kring van de discipelen wekte de boodschap van de opstanding slechts minachting op, als was zij ijdel geklap; en wie van de discipelen had begrepen wat Jezus zelf van Zijn zegeweg voorspeld had? Hadden zij dat gedaan, zij hadden zichzelf in deze dagen veel smart en veel strijd bespaard, ja ook het wel gegronde verwijt over hun onleerzaamheid. Johannes erkende dat met diep schuldgevoel, maar die ten gevolge is het te minder denkbaar, dat hij, of Petrus zich zou verbeeld hebben, dat de Heere opgestaan was. Moesten zij door eigen opmerking en geenszins door de verschijning van engelen tot het geloof gebracht worden, - het oog van Petrus valt dan ook op iets, wat Johannes nog niet had kunnen zien, omdat hij niet bij de rustplaats van Jezus in het graf gekomen was. De zweetdoek ligt wel bij de linnen doeken, maar daarvan toch onderscheiden, op een afzonderlijke plaats en met zorg ineengerold. Nu ook zelf vrijmoedigheid bekomen hebbend, gaat Johannes zijn vriend achterna en ziet het en - gelooft. Hier heerste geen schennende hand, hier kwam geen roofzuchtige klauw; hier was geen list of bedrog of geweld te bekennen! Het lijk kon niet weggenomen zijn en daarom moest het opgewekt zijn door de almacht van de Vader. - ziedaar de sluitrede, die Johannes maakte; Zijn diepdenkende ziel zag

bij het licht van die geschiedkundige waarneming opeens de bergtop van de heerlijkheid van zijn vriend.

Wat zielsontroering, vreugde en schrik Spreekt uit die strak gespannen blik! Wat veel en diep gepeins geeft Petrus' oog te lezen, Nu hij, waar vroeger het lijk van de dierbren Meesters lag, De zaâmgerolde windslen zag: "Hoe", vraagt hij, twijflend nog, "zou het waar, zou het mooglijk wezen? Is hier een wonder van God geschied? Of gunde men de rust zelfs aan den dode niet? Zegt mij dit lijkkleed, dat ik hopen moet of vrezen?"

Wat zalig voorgevoel, als reine dageraad Van hemelblijdschap, straalt Johannes van het gelaat En schittert uit dat oog, zó dankbaar opgeheven; Hij zoekt de Heer; hij breidt zijn armen uit naar Hem, Als klonk weêr door dit graf Zijn stem: "Ik leef en u zult leven!"

Nog bleef een duistre wolk voor Petrus' zielsoog zweven - Maar nu de jonger, die de Heer heeft liefgehad, Na hem de grafspelonk vol huivring binnentrad en zwijgend aan zijn zij, op de eigen windslen staarde, Nu was het alsof een straal van de nieuw verrezen zon, Wier glans zijn adlaarsblik het eerst verdragen kon, Johannes het heilgeheim van het ledig graf verklaarde. Geen twijfling kampt meer in zijn ziel; Hij vraagt niet, - nu zijn oog ook op die grafdoek viel, - Of licht een vreemde hand het dierbaar lichaam roofde, De blinddoek valt hem van het gezicht-

het Wordt in de grafspelonk, als in zijn boezem licht, "Hij leeft!" zo juicht het oog, dat hij ten hemel richt - "Hij zag het - en geloofde!"

9. Hun geloof had eerst nog dergelijke uitwendige tekenen nodig; vanzelf kwam het in hun hart niet op; want zij kenden, hoewel zij er door de Heere vaak op waren gewezen, nog de a) Schrift niet, dat Hij van de doden moest opstaan (Luk. 24: 25 vv.), anders zouden zij van het begin af de zaak geheel anders hebben beschouwd.

a) Ps. 16: 10. Hand. 2: 25, 31; 13: 35.

Johannes, die, toen hij zijn evangelie schreef, duidelijk inzag dat het Oude Testament de opstanding van de Messias aankondigt, verwondert zich over de onvatbaarheid, waarin hij voortdurend te deze aanzien verkeerd had, totdat de gebeurtenis zelf de voorspelling voor hem verklaarde.

Hadden de discipelen maar kunnen begrijpen dat en waarom de Heere sterven moest, dat Hij opstaan moest zouden zij dan snel hebben begrepen.

11. En Maria, zonder met Petrus en Johannes weer naar huis te gaan, stond buiten bij het graf als aan de grond genageld, wenend. Toen zij dan een tijdlang zo weende enhevig snikte bukte zij in het graf, omdat het haar ten slotte te moede werd als kon het graf niet leeg zijn, als moest het heilige lijk nog daarin liggen.

De kracht van de opgestane Christus werkte kennelijk in Maria en bereidde haar voor op de ontmoeting van de Heere zelf. Vandaar dat het graf van de Heere zo'n grote aantrekkingskracht voor haar had. Zij kon er niet vandaan. Trouwens de liefde is als de magneet: zij trekt aan en wordt aangetrokken. In het Frans zijn deze denkbeelden uitnemend verenigd: het woord Paimant betekent zowel de beminnende als de magneet. Christus was haar aantrekkingspunt, haar zoon. Zij was als een planeet en elke planeet beschrijft een eigen baan rondom de zon. Maria liet zich dan ook door geen andere planeten van haar baan aftrekken. Zij bewaarde haar eigenaardige persoonlijke betrekking tot de Heere. Zij had, zoals wij gezien hebben, een betrekking van dankbare wederliefde tot de Heere, zoals maar weinigen hadden. Zij was de ellendigste onder de ellendigen geweest en nu de meest verloste van de Heere en daarom evenaarde zij in de betoning van haar liefde de boetvaardige zondares. Misschien is uit deze eenheid van haar liefde, de vereenzelving van haar personen ontstaan. Zij hadden beiden de Heere lief met een liefde, die door de wereld een dwepende liefde wordt genoemd; maar zalig de mens, die de Heere zo lief heeft als deze beide vrouwen de Heere liefhadden. Of kan men de Heere, of hetgeen hetzelfde is, kan men God te veel liefhebben? Nee, zij dweepten niet, maar zij hadden lief met geheel haar ziel en met al haar krachten en gedachten. Maria bleef staan bij het graf van Jezus en hoe stond zij daar? Alleen in gedachten verdiept of verstrooid? Nee, zij stond er ook wenend. O, dat wenen heeft zo'n grote betekenis in het menselijk leven. Zoals de regendruppels de aarde week en vruchtbaar maken, zo doen dat ook de tranen het hart. Wat zien wij vaak op tegen het storten van tranen en hoe weldadig zijn zij meestal. Zeker zijn er velerlei tranen van aards verdriet over wereldse dingen en van droefheid over treffende verliezen, tranen die wij om anderen en die wij om onszelf vergieten. Maar al deze tranen moeten wij ten slotte verwisselen voor tranen om Jezus, want wie weent om Jezus te hebben, wie naar Jezus weent, die zal zeker vertroost worden.

12. En zij zag nu, evenals vroeger de beide discipelen zo'n gezicht hadden (Luk. 24: 23), twee engelen in witte kleren zitten, een aan het hoofd en een aan de voeten, ter plaatse, waar het lichaam van Jezus gelegen had).

13. En die engelen zeiden tot haar, om haar van haar verkeerde en nutteloze gedachten tot een hoger gebied over te leiden: Vrouw! wat weent u? Ziet u niet uit alle omstandigheden hier voor u, dat iets geheel anders moet zijn voorgevallen dan wat u inbeeldt? Zij zei tot hen, onverzettelijk zich vasthoudende aan haar eenmaal opgevatte voorstelling: Omdat zij mijn Heere weggenomen hebben en ik weet niet, waar zij, die Hem hebben weggenomen, Hem gelegd hebben en ik kan niet tot rust komen voordat ik Hem weer hier zie.

16. Jezus zei tot haar, die, evenals zij vroeger niet opmerkzaam was bij het zien van de engel, evenmin verder lette op de gewaande hovenier en zich meteen weer naar het graf wendde: Maria! 1) Dadelijk herkende zij die stem en zij keerde zich om en zei tot Hem: Rabbouni! 2)"Mr (10: 51" en "Uit 23: 7"), dat vertaald Meester betekent. In dat éne woord drukte zij al de kracht uit van de gevoelens, die nu haar hart bestormden, zodat het een uitroep van blijde ontzetting was en toen zij dat zei viel zij aan Zijn voeten en wilde Hem omvatten (MATTHEUS. 28: 9).

Omdat de stem van ieder mens in gezonde toestand een uitdrukking is van zijn gemoed, kunnen wij denken, dat die stem van Jezus diep aangrijpend was, zonder dat een nadere voorstelling van deze ons is gegeven. De herinneringen van het gehoor zijn de onvergetelijkste; de openbaring van God begint eerst met het wonder van het gehoor. De uitdrukking van de stem concentreert zich in het noemen van een geliefde naam. Met de diepe uitdrukking van het woord "Maria", waardoor Christus Zichzelf openbaart, komt dan overeen het woord van herkenning: "Rabbouni, Meester. " De evangelist kan niet nalaten het oorspronkelijke Hebreeuwse woord in zijn volle klank aan te halen, maar geeft vervolgens de verklaring daarbij.

In dit "Rabbouni" is haar gehele ziel, het onuitsprekelijk zalig terugkeren in de vroegere gemeenschap met de Heer en Meester, aan wiens lippen haar oor en haar hart hebben gehangen.

Evenals de Heere Zich aan Maria heeft geopenbaard op de manier, die zij nodig had, zo openbaart Hij Zich ook aan ons, zoals ieder van ons behoeft. En hoe vaak zijn het eveneens als in de tekst tonen dit vroegere dagen, die deze indruk op de zielen maken! Daar wandelt iemand zijn weg; sinds lange tijd heeft hij aan Christus niet meer gedacht, zijn hart is versteend onder alle wereldse bezigheden. Spreek tot hem van alle verschrikkingen van het oordeel, zij ontroeren hem wellicht niet; spreek tot hem van de blijdschap van de zaligen, van het vooruitzicht, zij laten hem koud. Maar herinner hem aan een gebed, dat hij in de schone jaren van de ontwakende jeugd heeft gebeden en hij wordt vertederd. Reeds heeft menigeen, die sinds lange tijd het wenen verleerde, op deze weg weer tranen van weemoed, van berouw gevonden; dat hebben geen mensen gedaan, het is de Heere geweest, die hem treft, waar hij te treffen is. Menig misdadiger, die in de hardheid van het hart elke prediking van het evangelie met onverschilligheid aanhoorde, werd verbroken, toen diezelfde prediker hen zonder opzet aan een eenvoudig woord herinnerde; maar dat woord was voor hem niet zo eenvoudig; misschien voor jaren heeft zijn moeder het hem op haar sterfbed mee gegeven - nu klaagt hij: o had ik het toch nooit vergeten! Of het was de gelofte, die hij in vroegere betere dagen in de tempel deed; nu denkt hij: Ach had ik dit toch gehouden. De Heere heeft deze getroffen juist op een manier als waarop Hij hem treffen moest. Dergelijke klanken uit vroegere dagen, misschien van meer verborgen aard kan ieder in zijn leven aanwijzen en als u oren heeft om te horen, dan ligt steeds daarin de toon van de Heiland, die u reeds lang heeft vernomen, altijd de vraag van de Heiland: "Kent u Mij niet?" altijd de stem van de Heiland, waarmee Hij in het verborgen tot de ziel zegt: Ik ben het, dezelfde, die u eens bemind en nu verloren heeft, dezelfde, met wie u eens verkeerd en die u nu verlaten heeft; Ik ben het, uw Heiland, uw vriend; kent u Mij niet!

1) Nu openbaart de Heere Zich aan Maria. Waardoor? Door een woord en wel door een enkel woord. Hij noemt haar naam. Weer, zoals wij reeds opmerkten, tot belichaming van de grote waarheid, waarin onze zaligheid ligt, dat God ons roepend, ons bij onze naam, ons zelf persoonlijk roept. Zo riep Hij Abraham, Mozes, Samuël en nu Maria en later Saulus bij hun namen. En wat is nu de naam, waarmee de Heere ons allen roept? Die van zondaar, God roept de zondaar tot bekering. Zalig wie deze naam voor de zijne erkent, hij hoort zich door God zelf roepen tot de zaligheid en wordt zalig. En hier heeft u nu de eenvoudige oplossing van

het groot geheim van het geloof en van het ongeloof. Wie zich niet voor verloren houdt, vraagt niet, hoort naar geen Jezus, die alleen het verlorene zoekt en laat Hem voorbij gaan. Dat wij allen in de volstrekte zin van het woord zondaren en zondaressen voor God en dus verlorenen zijn is een waarheid, die alleen door het geloof wordt erkend.

2) Uit haar naam kent zij de Zijnen. Niemand kon haar naam zó noemen, als Jezus die noemde. Wordt niet de slapende wakker door het noemen van Zijn naam. Welnu, Maria, hoe diep in gedachten verzonken, komt nu meteen tot haar volle bewustheid. Zij keert zich om en antwoordt op haar naam met de Zijne. Haar ogen zijn geopend, nu kent zij Hem, nu ziet zij Hem. O, die opening van de ogen, wat een heerlijk wonder is het van God. Als onze ogen geopend worden, dan zien wij God; en anders zien wij enkel de dingen van de aarde. En zo'n opening van de ogen gebeurt bij ons niet enkel in onze bekering eenmaal voor altijd, maar er heeft ook bij ons een voortdurende opening van de ogen plaats. Eerst zien wij de Heere zelf in Zijn aanbiddelijke heerlijkheid, maar daarna zien wij altijd meer wie de Heere in Zichzelf en wie Hij voor ons is, of liever, wij zien dan de een heerlijkheid na de andere uit Hem tevoorschijn treden, door de opening van Schriftuurplaatsen, door onze geestelijke ondervindingen, in één woord: door de onderwijzingen van de Heilige Geest in Zijn leidingen en wegen. Immers, hoeveel zien wij nu met duidelijke ogen, waarvoor wij, toen wij pas bekeerd werden, nog blind waren.

Nog weet zij het niet in welke boezem zij haar tranen gestort heeft, maar Hij kan geen ogenblik meer wachten om deze tranen te drogen. Hier is één woord, één blik, één toon van de liefde genoeg. "Maria!" zegt Hij - geen sterveling beschreef ons nog, hoe. Maar nauwelijks is die naam genoemd, of de nevel zinkt weg van haar oog, het pak valt af van het hart en terwijl een verrukt: "Rabbouni" het enige is, dat de zalige kan doen horen, is zij bedwelmd van vreugde aan Zijn voeten gezonken. Beschrijf wie het wil de vreugd van Maria, wij achten de poging daartoe even hopeloos, als het streven om met waterverf de gloed van het zonlicht te malen, of in aardse taal van de heerlijkheid van de hemel te spreken. Eerst moet men Jezus zó liefgehad, eerst Zijn gemis zó diep en zonder hoop betreurd, eerst Zijn toon zó vriendelijk en verkwikkend als Magdalena gehoord hebben, om zich enigszins in haar plaats te stellen. Nee, zo was het haar zelfs niet in dat uur geweest, toen de Heere haar de grootste weldaad naar lichaam en ziel had bereid. Had Hij haar toen aan duivelwoede ontrukt, nu heeft Hij haar Engelenvreugde bereid. Is Hij voor een tijdje haar ontnomen geweest, nu meent zij Hem terug gevonden te hebben, om nooit meer te scheiden. En waar zij in al de vervoering van het ogenblik Zijn voeten omklemt, als de zinkende schipbreukeling de plank, die hij op eenmaal zag drijven, waant zij deze ontmoeting de voorbode van bestendige hereniging met Hem.

18. Maria Magdalena ging, toen Jezus na deze woorden weer voor haar verdween (Luk. 24: 31) naar de stad en boodschapte de discipelen en wel in de eerste plaats de beiden, die in vs. 2 vv. zijn genoemd, dat zij de Heere gezien had en dat Hij haar dit, wat in vs. 17 is meegedeeld, gezegd had. Johannes en Petrus gingen echter voorzichtig te werk bij de mededeling aan de overige discipelen en uit de mond van de andere vrouwen vernam men vervolgens alleen, dat zich engelen bij het graf hadden vertoond, die gezegd hadden dat Jezus leefde. Vandaar hield men Maria 's woord voor geklets en dat had weer ten gevolge, dat men ook de andere vrouwen niet juist vertrouwde (Luk. 24: 11, 22 vv.).

De vreugde, die al het volk wezen zal, wordt in de geschiedenis van het Nieuwe Testament reeds door de verkondigers uit de mond van de mensen bekend gemaakt. Deze is de weg, die God beschikt heeft en ook zij zijn op deze weg moeten komen tot de paastijding, door wier prediking de gehele wereld de boodschap van de zaligheid zou ontvangen.

In 1 Kor. 15: 5 vv. zwijgt de apostel geheel van de vrouwen, alsook van de Emmaüsgangers, die niet tot het getal van de apostelen behoorden, van Thomas en van de Openbaring aan de zee. Dat hij niet spreekt van de vrouwen, daarin blijft Hij getrouw aan zijn stelling (1 Kor. 14: 34): dat uw vrouwen zwijgen in de gemeente. De vrouwen hebben haar belangrijk ambt in de familiekring van de discipelen van Christus, maar onder het volk en de volken treden slechts die als getuigen op.

b. Vs. 19-28. Omtrent de verschijning van de Opgestane nog aan de avond van de Paasdag zelf in de kring van Zijn discipelen heeft ook Lukas bericht. Johannes vult het hier slechts in zoverre aan, als hij hoofdzakelijk beschouwt de volmacht en bekwaammaking, die de discipelen tot hun beroep is gegeven 24: 48). Hij voegt er echter ook in de eerste plaats die omstandigheid bij, die ons de daar medegedeelde verschrikking van de discipelen en hun mening, dat zij een geest zagen, verklaart, namelijk, dat de Heere in hun midden kwam, terwijl de deuren gesloten waren. Vervolgens stelt hij op de voorgrond, hoe Jezus de discipelen kort en bondig overtuigde; dat het aan het kruis gedode en nu uit het graf herrezene lichaam een en hetzelfde was, terwijl Lukas meer op de voorgrond heeft geplaatst, waardoor de Heere hen de realiteit van Zijn lichamelijk aanzijn verzekerde (vgl. Luk. 24: 36-43).

EVANGELIE OP DE EERSTE ZONDAG NA PASEN: QUASIMODO GENITI

De zondag is genoemd naar de Introïtus, die nog in de Katholieke kerk gebruikelijk is (1 Petrus . 2: 2): "Wees als nieuw geboren kinderen zeer begerig naar de zuivere onvervalste melk. " Die vermaning is vooral gericht aan de katechumenen, die in de paasvigilie, (bij de avondgodsdienst van de Palmdag van Pasen) gedoopt zijn Lu (11: 14 en Joh 6: 1), die bij hun doop als symbool van de daardoor verkregen reinheid een wit doopkleed hadden verkregen, dat zij de gehele week door droegen en waarin zij op deze zondag (ook dominica in albis of "zondag in witte klederen" genoemd is) zich in de kerk bevonden. Zij waren daar, opdat hun door de bisschop hun plichten als gelovigen op het hart werden gedrukt en voor de eerste keer het sacrament van het altaar als laatste wijding, die hen tot mondig geworden Christenen maakte en de gemeenschap van de gelovigen inlijfde, zouden ontvangen.

Zeer gepast volgt op de beide Paas-evangeliën, waarvan het eerste eenvoudig het grote feit van de opstanding van Jezus Christus, het tweede de openbaring van de Opgestane aan twee van Zijn discipelen tot versterking van hun geloof berichtte, de verschijning van de verrezen Heere in de kring van de apostelen. Er is een voortgang ten opzichte van de personen, aan die de Heere Zijn opstanding uit de doden bekend maakt (vrouwen, twee discipelen, de uitverkoren getuigen); men ziet echter ook een opklimming ten opzichte van de aard van de openbaring. Het evangelie aan de vrouwen spreekt de heerlijkheid van de Heere daarin uit, dat wezens van een hogere wereld aan Hem dienstbaar zijn; dat van de beide Emmaüsgangers stelt ons de Heere voor ogen in de heerlijkheid, in die Hij in Galilea al de Zijnen Zich wilde

openbaren en de heerlijkheid van Zijn opzoekende Herdersliefde en trouw. Onze tekst laat ons de Opgestane zien als de Heere, die gaven voor de Zijnen en voor alle mensen ontvangen heeft - de Opgestane deelt Zijn Paasbuit uit. Maar tevens tonen deze perikopen in opklimmende lijn de overwinningskracht van de opgestanen Held. Hij brengt door Zijn dienaren de vrouwen tot geloof; Hij neemt door Zijn woord alle bedenkingen van de beide wandelaars weg, Hij overwint door Zijn persoonlijke verschijning het beslist uitgesproken ongeloof van Thomas.

De drievoudige vredegroet van de Opgestane 1) met de eerste betuigt en verzekert Hij de Zijnen, dat Hij hen nu volkomen Heer en Heiland is; 2) met de tweeden bekwaamt Hij hen en geeft Hij hun volmacht tot het ambt van die prediking aan de wereld; 3) met de derde leidt Hij een enkele nog achtergeblevene ziel tot geloof en tot de belijdenis: "Mijn Heere en mijn God".

Hoe het voor Thomas Pasen werd: 1) de zielstoestand van de discipel, die tegenhoudt, dat het voor hem Pasen wordt; 2) de manier, waarop de Heere handelt, zodat het paasfeest bij hem doorbreekt.

De opgestane Koning en Zijn rijk: 1) de gaven, 2) de dienaren en 3) de grondwet van Zijn rijk.

Hoe Christus, de Opgestane, ook Zijn discipelen tot een nieuw leven opwekt. 1) Door de vredegroet, die Hij hen meebrengt; 2) door de levensroeping, die Hij hen aanwijst; 3) door de Geest van God, die Hij hen inademt.

Het zien leidt niet tot geloof, maar het geloof tot aanschouwen 1) hoe het geloof tot het aanschouwen in betrekking staat; 2) wat het geloof en wat het zien teweeg brengt; 3) hoe het geloof tot aanschouwen wordt.

19. a) Toen het dan avond was, op de eerste dag van de week, de zondag en wel reeds laat op de avond en toen, nadat ook de Emmaüsgangers tot hen waren gekomen om hun ervaringen mee te delen (Luk. 22: 33 vv.) de deuren gesloten waren, misschien van een zaal, toebehorend aan Nicodemus 16: 14"), waar de discipelen met uitzondering van Thomas vergaderd waren, in het geheim om de vrees voor de Joden, kwam Jezus en stond in het midden. De vijandige oversten van het volk waren reeds begonnen de berichten om van de wachters de discipelen verdacht te maken (MATTHEUS. 28: 11 vv.) en konden nu gemakkelijk nog verdere stappen tegenover hen doen; daarom hadden zij de deuren zo goed verzekerd, toen Jezus opeens voor hen stond (MATTHEUS. 28: 15). Hij zei tot hen (vgl. Hoofdstuk 14: 27): Vrede zij u!

a) 1 Kor. 15: 5.

Dat de deuren gesloten waren, wordt alleen door Johannes meegedeeld, niet omdat hij de vreesachtigheid van de discipelen wil aanwijzen, die niet hoeft te bevreemden, maar omdat hij de verschijning van Jezus in haar eigenaardigheid wil voorstellen. Er staat niet: "Hij trad

binnen", noch: "de deuren openden zich voor Hem. " Hij had dit niet nodig, maar Hij stond in het midden van hen, onverwacht, plotseling, evenals Hij naar Luk. 24: 31 in een ogenblik verdwenen was, toen Hij het wilde. Dat is de kracht van het verheerlijkte lichaam, zoals de Heere dat reeds met Zich uit het graf had genomen, dat het aan de Geest onvoorwaardelijk ter beschikking staat, niet gehinderd door de grenzen van ruimte of van tijd, waarvan het aardse, sterfelijke lichaam afhankelijk is. Wat de Heere in Hoofdstuk 6: 19 Zijn discipelen in een voorbeeld had laten zien, was voortdurend de blijvende werkelijkheid en waarheid van Zijn lichamelijke natuur.

De Heere geeft ons over de aard van een verheerlijkt lichaam een veelbetekenende vingerwijzing, wanneer Hij zegt (MATTHEUS. 22: 30), dat de kinderen van de opstanding de engelen gelijk zullen zijn. Evenals de engel van de Heere voor de ogen van Zacharias in de tempel stond, zichtbaar, lichamelijk, zonder dat het volk het afdalen van de engel en Zijn ingaan in het heiligdom had opgemerkt (Luk. 1: 11 vv.), evenals de engel, die de apostel Petrus bij de hand uit de gevangenis leidde bij gesloten deuren tot de slapende was gekomen (Hand. 12: 7), zo zal het ook hier zijn geweest. Het verheerlijkte lichaam is even zozeer een gewillig als ontvankelijk orgaan van de verheerlijkte Geest, naar de wil van de Geest maakt het zich zichtbaar of onzichtbaar, laat het zich betasten en omgekeerd weer niet zien noch vinden.

De groet van Jezus is bij Lukas en Johannes dezelfde: "Vrede zij met u. " Van deze uitdrukking bedienden de Joden zich gewoonlijk, als zij elkaar ontmoetten; maar in de mond van Jezus betekent zij veel meer. Een geheel nieuw denkbeeld spreekt Hij hier uit. Hij spoort Zijn leerlingen aan om hun hart voor de vrede te openen, de vrucht van Zijn verlossingswerk, die Hij hun door Zijn opstanding meedeelt. De smart, die zij kort te voren moesten doorstaan, de schrik, die zij nu nog ondervinden, al hun vroeger en tegenwoordig leed moet voor de meest volledige zekerheid plaats maken, overtuigd als zij zijn, dat God met hen is. Efeze. 2: 17 : "gekomen zijnde, heeft Hij vrede verkondigd. "

20. En dit gezegd hebbende wilde Hij hen overtuigen, dat Hij zelf, die aan het kruis had gehangen, ook lichamelijk bij hen was en niet, zoals zij, overweldigd door de ogenblikkelijke schrik, meenden een spooksel was. Daarom toonde Hij hen Zijn doorboorde handen en Zijn doorstoken zijde, ja at zelfs voor hun ogen, opdat alle twijfeling en verwondering, die hun zielen gevangen hield, geheel mochtwijken. De discipelen dan werden verblijd toen zij de Heere zagen (Hoofdstuk 16: 16), zodat aan hen vervuld werd wat hun in Hoofdst. 16: 20 vv. was toegezegd.

Lukas (24: 40) noemt de handen en de voeten, Johannes de handen en de zijde. Naardien de zijde alleen met betrekking tot de wond (Hoofdstuk 19: 34) in aanmerking kan komen, moet het ook bij de handen en voeten op de tekenen van de wonden aankomen; de wonden aan het kruis ontvangen, leverden de discipelen het bewijs, dat zij niet met een schim, een spooksel of een geest te doen hadden, maar met diezelfde Jezus, die aan het kruis voor hen geleden had.

De discipelen zagen de Heere; als er nog enige twijfel bij hen was aan de werkelijkheid van deze verschijning, dan werd die weggenomen door het zien van de wonden; maar zij

herkenden in de Opgestane niet alleen Jezus weer, zij herkenden hun Jezus als de Heere; Hij stond nu voor hun ogen in Zijn majesteit, in Zijn heerlijkheid.

De vreugde van de discipelen, toen zij de Heere zagen, is vervulling van het woord in Hoofdstuk 16: 22, die een latere nog rijkere ondervinding niet uitsluit.

Nu waren de discipelen niet meer terneer gedrukt, zoals die twee op de weg naar Emmaüs, zodat zij Hem slechts roemden als de profeet, groot in woorden en werken. Uit Zijn dood en het wonderbaar verband van deze met de opstanding, ontkiemde voor hen niet alleen de hoop op een toekomstige, maar ook de zekerheid van een reeds verkregen verlossing van Israël en van de gehele wereld. Nu pas begrepen zij het kruiswoord: "Het is volbracht", nu zij zagen, dat Hij Zich niet alleen aan de dood had ontworsteld, maar in een glorie en majesteit was teruggekomen, die daarvan luide getuigenis aflegde, dat de Heere met lof en eer was gekroond, nadat Hij een kleine tijd in smaad en geringheid had gewandeld.

21. Jezus dan herhaalde Zijn groet van vs. 19 , die nu een betere plaats dan vroeger in hun hart vond en zei weer tot hen: Vrede zij u! Daarop droeg Hij hen het apostelambt op, waarvan het hoofddoel was van Zijn opstanding te getuigen (Hand. 1: 22; 2: 32) en Hij ging voort: Zoals Mij de Vader gezonden heeft in de wereld, zend Ik ook jullie, nu Ik de wereld verlaat (Hoofdstuk 17: 18. Jes. 61: 1 vv.).

Tegenover de vreugde van de discipelen over de hereniging, stelt Jezus hun zending; Hij doet het echter niet, zonder door herhaling van de groet de zegen te noemen, die zij door Zijn opstanding deelachtig zijn geworden. Deze nadrukkelijke herhaling van de groet legt het fundament voor de zending. Vrede brengt Hij hen, als Hij nu weer tot hen komt en wel brengt Hij hun vrede voor de opdracht, waarmee Hij ze van Zich wegzendt.

Dat, zich dadelijk aan de overtuiging van de zekerheid van de opstanding de zending verbindt, daardoor worden de discipelen daaraan herinnerd, dat de betekenis van de opstanding veel verder reikt dan de kleine kring, waaraan Jezus Zich als de Opgestane bekend maakte, dat zij een oecumenische is, dat het grote werk van de uitbreiding van de zaligheid, zo vaak door de profeten aangekondigd, tot aan de einden van de aarde reikt. Jezus’ zending heeft nu een einde en dat einde is het begin van de zending van de apostelen.

Met deze zending staat de groet van de vrede in het nauwste verband, waarom die ook door herhaling dadelijk daarnaast wordt gesteld; niemand is geschikt om het werk van de Heere te verrichten bij de vijandschap van deze wereld, die niet Zijn vrede in het hart draagt, want alleen deze vrede doet alles overwinnen. En nu zal, wat de gezanten van de Heere brengen, Zijn vrede zijn - het: "vrede zij jullie" zal van de discipelen afvloeien als een kostelijke zalf op degenen, die nog van ver staan (MATTHEUS. 10: 13 vv.).

22. En als Hij dit gezegd had, blies Hij met de adem van Zijn mond op hen, om op zinnebeeldige manier voor te stellen, welke gave Hij uit Zijn schat hun mededeelde. Tevens maakte Hij de zinnebeeldige handeling tot een middel van werkelijke mededeling en liet Hij

de stroom van Zijn Geest uit Zijn verheerlijkt lichaam vloeien (Hoofdstuk 7: 38. Gen. 2: 7. Ezechiël. 37: 5 vv.) en zei tot hen: Ontvangt de Heilige Geest.

De woorden: "en toen Hij dit gezegd had", brengen de opdracht van de evangelieverkondiging rechtstreeks met de mededeling van de gave in verband, die zij nodig hebben om haar waardig te vervullen. Deze mededeling is een waarborg voor de toekomstige uitstorting van de Geest. Het blazen op hen, waardoor zij plaats heeft, is tevens een voorspelling van de manier, waarop de uitstorting van de Geest ten dage van het Pinksterfeest zal plaats hebben, een profetie van dat geheimzinnig geluid van de hemel, als van een geweldig gedreven wind. Deze mededeling staat tot de opstanding in hetzelfde verband als het Pinksterfeest tot de hemelvaart.

Zoals de Heilige Geest een oecumenische geschiedenis heeft, zo heeft Hij ook een geschiedenis in het individu; de mededeling van de Geest is niet een ogenblikkelijke, maar heeft een begin en een voortgang.

Evenals de discipelen reeds bij hun eerste uitzending in MATTHEUS. 10 hogere geestkrachten hadden ontvangen, zo verhoogde de Heere ze hier, totdat bij het Pinksterfeest de volheid van de Geest over hen werd uitgegoten.

Van de verheerlijkte Heer begint de Geest op hen te komen maar eerst op de Pinksterdag breekt bij hen het leven van de Geest in volle kracht uit. Tot die tijd is hun zending en het geven en ontvangen van de Heilige Geest evenals het opvaren de Heere nog in het begin.

23. Als u in Uw toekomstig ambt iemands zonden vergeeft, die worden zij ook door God vergeven; als u iemands zonden houdt, die zijn zij eveneens bij God gehouden (vgl. Matth. 16: 19; 18: 18). Nadat de Heere dit gezegd had, verdween Hij weer van Zijn discipelen.

Jezus wil Zijn discipelen vervullen met het bewustzijn van de verhevenheid van hun roeping, opdat zij alles in het werk stellen ten einde die waardig te vervullen. Zij moeten in de plaats van Christus macht hebben om de zonden te vergeven en te houden. Het eerste is de hoofdzaak, het eigenlijk deel van het geestelijk ambt; wanneer echter, zegt Anton, een dienaar van het evangelie in dit werk van de genade verwerpelijk wordt bevonden, dan wordt het van vergeven een houden. Het vergeven heeft plaats bij hen, die geloven en gedoopt worden, het houden bij hen, die ongelovig zijn en die ten gevolge de doop versmaden, maar dan worden beide werkzaamheden ook onder de Christenen uitgeoefend (een voorbeeld van vergeven is Cornelius en zijn huis, Hand. 10: 47 vv. , de man te Lystra Hand. 14: 8 vv. ; een voorbeeld van houden Simon in Hand. 8: 20 en Elymas in Hand. 13: 10 vv.). Die hier te doen heeft met het ambt, dat in de Heilige Geest wordt uitgeoefend, die wordt hier door Christus elke appellatie afgesneden; eigenlijk is het Christus zelf, die de sleutel van David heeft, die open doet en niemand sluit, die sluit en niemand opent (Openbaring . 3: 7), maar Hij heeft deze sleutel aan het ambt in de kerk overgegeven, heeft de beslissing over zaligheid en verdoemenis in die hand gelegd. Maar de grond van die hoge volmacht is de Heilige Geest, zodat het ambt haar slechts in zoverre heeft, als het de Heilige Geest heeft, als het niet door dezen wordt geleid, heeft zijn vergeven en zijn houden geen betekenis.

c. Vs. 24-29. De volgende verschijning van de Opgestane in de kring van de discipelen, waarbij ook Thomas, die vroeger afwezig was, nu tegenwoordig is en door de Heere van zijn ongeloof overtuigd wordt. Deze is, omdat zij in bijzondere betrekking staat tot Hem, die vroeger twijfelde, slechts een vervulling van de vorige verschijning onder b. Volgens de hier gegevene voorstelling is dus haar doel de beschaming van de discipel en zijn belijdenis, die nu des te openlijker wordt uitgesproken. Maar juist deze belijdenis, zoals die voor de discipelen de tijd van hun samenzijn met de Heere sluit, omdat het zien van Zijn heerlijkheid, een heerlijkheid als van de eengeboren Zoon van de Vader, nu hier Zijn toppunt heeft bereikt, moet naar de bedoeling van de evangelist (Hoofdst. 1: 14) ook het slot vormen voor zijn geschrift. De ontwikkeling van het geloof is bij de getuigen van Christus na uitroeiing ook van het laatste bewijs van ongeloof nu toch ten einde en zij zijn van hun zaak nu zo zeker geworden, dat door hun woord ook anderen in Christus gelovig zullen worden, als zij slechts willen.

EVANGELIE OP DE St. THOMAS-DAG: Vs. 24-31

Zoals bij Matth. 10: 4 onder No. 7 10: 4) is opgemerkt, valt deze dag op de 21ste december. Deze is de kortste en donkerste dag van het jaar, die op treffende manier de nacht van twijfeling bij de apostel scheen voor te stellen, maar waarop bij hem de overwinning van het licht op de duisternis volgde, zoals dat van deze dag af in de natuur het geval is. "Evenals Paulus in 1 Tim. 1: 16 van zichzelf schrijft, dat hem barmhartigheid is overkomen, opdat Jezus Christus aan hem al Zijn lankmoedigheid zou betonen tot een voorbeeld voor degenen, die in Hem zouden geloven ten eeuwigen leven, zo kan men hier van Thomas zeggen, dat hem deze lankmoedigheid is overkomen, opdat Jezus Christus aan hem alle vriendelijkheid en zachtheid zou betonen tot een voorbeeld voor alle zwakken en eenvoudigen. "

24. En Thomas, een van de twaalf, aan welk getal door Judas de verrader echter reeds een ontbrak (Mark. 16: 14), Didymus (Hoofdstuk 11: 16), was, om dit hier tenslotte op te merken, met hen niet, toen Jezus in de geschiedenis, die vs. 19 vv. wordt meegedeeld, daar kwam en Zich aan hen openbaarde.

25. De andere discipelen dan zeiden de volgende dag, nadat zij hem gevonden hadden, tot hem: Wij hebben gisterenavond de Heere gezien, terwijl zij verder hem mededeelden, hoe Hij met hen had gesproken. Maar hij wees al hunverzekeringen af, vastbesloten zich niet te laten overtuigen en zei tot hen, om een einde te maken aan al hun pogen: Als ik met mijn eigen ogen in Zijn handen niet zie het teken van de nagels en om zelfs tegen het bedrog van mijn eigen gezicht verzekerd te zijn, mijn vinger steek in het teken van de nagels en steek mijn hand in Zijn zijde, ik zal geenszins geloven, dat Hij, die u mij als de Opgestane verkondigt, dezelfde is, die aan het kruishout heeft gehangen; en moeilijk zult u het daartoe kunnen brengen, dat dit plaats heeft!

Bij het beschouwen van de gebreken en misslagen van Jezus’ discipelen moeten wij ons voor twee verkeerde wegen wachten. Voor de ene, waarin de wereld een welgevallen heeft, om ze in een vergrotend licht te zien, maar niet minder voor de andere, om ze te bemantelen, te verschonen, te verkleinen. De wereld beroept zich op de "ongelovige Thomas", alsof hij aan

hun geest verwant was. Van alle apostelen is Thomas haar man en zij hoopt van hem bescherming voor haar grondstelling: "eerst zien en dan geloven. " Maar wat zal Thomas daarop zeggen? O zeker, de nood van de bestrijding, waarin hij geweest is, de twijfelmoedigheid, waaraan hij zelf ziek geweest is, maakt hem zacht en verschonend in het beoordelen van dergelijke ziekteverschijnselen bij anderen; maakt hem geschikt ook de hardnekkigste twijfelaars te dragen en met hen geduld te hebben en op hun genezing te hopen. Als hun geest slechts werkelijk naar waarheid worstelt, zullen zij de verlangde zekerheid over goddelijke zaken een tijd lang nog zoeken op een weg, die hen slechts in steeds meerdere onzekerheid kan wikkelen. Die daarentegen zich met zijn ongeloof tevreden voelt, die daarin lachend de weg van ijdelheid en zonde opgaat, die met de spreuk: "eerst zien en dan geloven" de waarheid probeert af te wijzen, die tegen zijn lust en zijn wens is, of die zelfs zijn triomf erin stelt door de keten van "consequent denken en correcte wetenschap" aan de Christenheid het vermeende bewijs te leveren, dat zij in plaats van een levende een dode Christus heeft en zich dan nog op Thomas durft beroepen, van die zou Thomas zich reeds in de nacht van zijn twijfeling met afkeer hebben afgewend en tot hem hebben gezegd: wat heb ik met u te doen? Ik die naar waarheid dorstte en niet kon geloven met een smartelijk, gewond, tot de dood toe bedroefd hart en u - een verachter en spotter!" Als wij echter Thomas niet onder de ongelovigen van deze wereld rekenen, dan mogen wij de ziekte van zijn hart aan de andere kant toch niet gering achten, te minder, omdat hij tot het twaalftal van de uitverkoren getuigen van de Heere behoort. Zij is toch in haar diepste grond niet anders te noemen dan ongeloof en de discipel, de apostel zweeft daarbij in een nog groter gevaar, dan hij zelf het in die tijd nog kan begrijpen.

De apostelen waren mannen van een rechte, gezonde zin, vrij van alle fantasterij en dweperij. Jezus leidde henzelf van het eerste begin van Zijn verhouding tot Zijn uitverkorenen op om zelf te denken; Hij wilde en verlangde geen ander geloof, dan waarbij alle krachten, door God in de mens gelegd, in volle integriteit en werking bewaard blijven. Dit bevestigt zich in de discipelenkring na de opstanding op zo’n manier, dat de mening van het mythisch standpunt, dat tot ontstaan van onze evangelische oorkonden in de apostolische gemeente een meer dan vrouwelijke lichtgelovigheid, een meer dan kinderachtige gedachtenloosheid onderstelt, juist hier in zijn gehele nietigheid wordt blootgelegd. Hoe verwonderlijk moeilijk wordt het allen discipelen het feit van de opstanding van de Heere, dat toch zo vaak door Hem is voorspeld, dat haar door het Oude Testament was voorspeld, als een werkelijk feit aan te nemen en te geloven. In Thomas nu is dit scepticisme in zijn hoogste geestkracht; wel is waar hangt bij allen en niet het minst bij Thomas, de twijfel samen met de hardheid van het hart, maar zo veel is duidelijk, dat onze moderne critici en twijfelaars geen recht hebben om zich in te beelden, dat zij de zin van navorsen in pacht hebben en op het apostolisch standpunt met minachting zouden kunnen neerzien, als op een, waar werkelijkheid en fabelen bont door elkaar zijn gemengd. Ik stel mij voor, dat Thomas Didymus tegenover de werkelijkheden van het leven zich wel vaster en standvastiger zal hebben betoond dan David Strausz. Maar aan de ander kant hadden alle apostelen en ook Thomas niet alleen hun goed en gezond mensenverstand, maar ook een geweten en hoewel nu hun hart verhard is, weet Jezus de Opgestane toch toegang tot hun geslotene harten te verkrijgen en juist daardoor brengt Hij teweeg, dat hun twijfel voor altijd wordt vernietigd, zonder dat hun verstand schade lijdt.

"Thomas was met hen niet, toen Jezus kwam", zo verhaalt Johannes zeer eenvoudig en laat aan onze gedachten over wat de oorzaak daarvan is. Maar was hij misschien toevallig, zoals men zegt, afwezig, of ongelukkig door enige bezigheid verhinderd? Het is zeker niet te geloven, dat op deze dag, bij die spanning en die stemming van de discipelen, die door alles genoopt werden om bij elkaar te blijven, bij een zo hoog gewichtige vergadering in een zo laat avonduur enig werk een van de twaalf daarvan zou hebben teruggehouden, of als dit voor een paar ogenblikken het geval was, dat dan de Heere zeer bijzonder juist op die tijd zou zijn gekomen, toen Thomas ontbrak. Daarentegen is het, zoals Johannes voor denkende lezers als het ware uitdrukkelijk zegt, volkomen verklaarbaar, dat de oorzaak van zo'n afwezigheid, die zo'n uitsluiting verdiende, in de persoonlijke stemming en gezindheid van Thomas moet worden gevonden. De drie plaatsen, waarop hij voorkomt (Hoofdstuk 11: 16, 14: 5 en hier) tonen ons bij de innigste liefde tot Jezus toch deels een bijzondere neiging tot zwaarmoedigheid, die zich het ergste voorstelt, deels, als gevolg daarvan of ermee gepaard gaande, een ijver van onderzoek en twijfelen, een geneigdheid tot het maken van bedenkingen, waar het de zaken van het gemoed aangaat. Zijn innig gemoed was om zo te zeggen niet kinderachtig, zijn lust tot kennis te verstandig, zijn diep gevoel van liefde was met zwaarmoedige bedenkingen gepaard en in dat verband was Thomas een zeer energiek karakter, dat zijn eigenaardigheid vasthield, een karakter, dat in alles vóór anderen de zware, donkere wegen ging. Dienvolgens is het waarschijnlijk en zo goed als zeker, dat hij reeds op de dag van de opstanding de boodschap het minst geloofde, bedroefd zich afzonderde in het sterkste, moedwillig vastgehouden lijden en hij zo door eigen schuld de eerste vredegroet en het blazen van de Geest van de Heere op de Zijnen verloor. Zo komt het, dat dezelfde, die eens met Jezus wilde sterven, er nu vast bij blijft en zoveel in hem is, ook niet met Jezus wil opstaan. De geest van twijfel, van mismoedigheid en verlangen had deze ziel afgezonderd en verstrooid. Thomas ging troosteloos zijn bijzondere weg en de afscheiding en eigenzinnige afzondering kan echter nog weinig zegen aanwijzen. Intussen stond deze eigenzinnigheid van de discipel toch onder die hogere leiding, die alles besturend, tot een zegen voor elk in het bijzonder en voor het geheel, het beheerst. Zo zegt Gregorius de Grote: "De hoogste ontferming heeft het wonderbaar zo geleid, dat die twijfelende discipel, terwijl hij bij zijn Meester de wond van het lichaam aanraakte, in ons de wonden van ongeloof genas; want het ongeloof van Thomas heeft ons meer tot geloven gebaat, dan het geloof van de gelovige discipelen.

Een gemoed, dat zich tot het droevige weidt, waarvoor de dood van de vriend Jezus, aan wie het zich met alle innigheid van het gevoel als aan de hoop van Israël had aangesloten, deze hoop vernietigd scheen, openbaart zich bij Thomas in Hoofdstuk 11: 16; want sterven nu die Jezus' vrienden zijn, waar blijft dan het rijk van David? Maar is het met onze verwachting gedaan, gedaan met de hoop van Israël, dan is het voor ons het beste, dat wij ook sterven, zo denkt Thomas overeenkomstig zijn melancholisch gemoed, dat het meest toegankelijk is voor droevige gedachten. Van die tijd af kan het zich moeilijk vinden in de wegen van Jezus; deze schijnen hem toe, zich te verliezen in de nacht en niet te leiden tot het licht van de nieuwe dag. Melancholiek als hij was, begroef hij zich sinds die tijd steeds dieper in de sombere gedachten; en hoewel die hem het leven van zijn ziel benamen, wilde hij met alle onwrikbaarheid zich aan dat smartelijk gevoel vastklemmende, het voedende en opwekkende, zoals bij dergelijke karakters het geval is, het niet laten varen. De hopeloosheid, die de ogen

hoe langer hoe meer gewillig voor de weg van het licht toesloot, zoals dat ook uit Hoofdstuk 14: 5 blijkt, werd hem aangenaam, ja lief, zodat hij het niet zou willen missen. Welke indruk Jezus' dood op zo iemand moet hebben gemaakt, hoe zijn stemming op de daarop volgende dagen moet geweest zijn, kunnen wij ons gemakkelijk voorstellen. Is het wonder, dat hem de boodschap van de opstanding een zelfmisleiding van al te sanguinisch wensend en hopend scheen te zijn? Hij gelooft in zijn droefzinnigheid de waarheid veel nader te zijn, dan die sanguinische mensen; het heeft hem droefheid genoeg gekost om de hoop van Israël op te geven - zou hij nu zijn hopeloosheid zo gemakkelijk laten varen? Daartoe is die hem te lief geworden. Het zwaarste, het ongelooflijke zal voor hem moeten plaats hebben, als hij zal geloven; het komt hem onmogelijk voor, dat de voorwaarde vervuld wordt, nog onmogelijker, dat hij gelovig word.

De overige discipelen hebben bij de verschijning van de Heere van Hem een bepaalde opdracht verkregen, om met Zijn vredegroet heen te gaan; zij doen het, zodra het hen mogelijk is; zij gaan naar Thomas heen, voor wie die vrede nog ontbreekt. Deze is door zijn droefheid en smart in het ongeloof verzonken en niet ten onrechte laat Luther hem zeggen: "Men denkt over Jezus, mijn Meester, wat men wil, dat Hij zulke grote wonderen heeft gedaan; het is toch met Hem als met andere mensen, gedaan - wat eens onder de aarde komt, dat komt niet terug; daarom zijn mijn medediscipelen niet dan grote dwazen, dat zij zich door vrouwen zo laten bepraten en door een spooksel hun ogen zo laten misleiden. " Als zij nu tot hem zeggen: "Wij hebben de Heere gezien, als Hij in hun gehele wezen een hoogst in het oog lopende verandering waarneemt, laat hij zich volstrekt niet overtuigen. Hun vrolijke getuigenis werkt slechts uit, dat hij te beslister zijn tegenstelling uitspreekt een bijna misdadige vastheid van zijn ongeloof drukt zich uit in het omstandige van zijn woorden. Wel geeft hij zich open en eerlijk zoals hij is en dat is een vereringswaardige trek in hem; maar zijn ongeloof heeft toch ook zeer bedenkelijke kanten. Hij verwerpt zonder alle recht de geloofsgetuigenis van de anderen. Omdat hij niets ziet, moet er niets te zien zijn; omdat hij de Opgestane niet heeft gezien, moeten de anderen, die Hem zagen, bedrogen geworden zijn. Hij stelt de Heere bepaalde voorwaarden. Hij verlangt, voordat Hij zich overgeeft aan de gehoorzaamheid van het geloof, dat de Heere van het geloof hem gehoorzaam is, Zich naar zijn mening richt, naar zijn luimen handelt. "Hij is wel een stijfhoofd", schrijft Luther, "die meent, dat Christus moet doen, zoals hij het meent, of hij wil niet geloven, juist als er zoveel aan gelegen is wat hij gelooft of niet gelooft. Wat dunkt u toch, dat Christus met hem zal beginnen en wat het billijke loon van zo'n ongeloof is?"

O, aan wat een dunne draad hangt nu voor Thomas al de hoop op zijn leven en zijn terechtbrenging? Zal hij niet breken, die draad, om hem in het gericht te laten neerstorten, dat reeds lang te voren in het profetische woord (Habakuk. 2: 4) is uitgesproken over de halstarrigheid van het ongeloof? Waarlijk die moest breken, als Jezus niet een hart had, oneindig in ontferming (vgl. Jes. 42: 3. Zach. 13: 7).

De Heere mocht en kon de discipel niet loslaten; geen ander dan die éne verloren zoon zou dat gericht van de profetie ten prooi worden (Hand. 1: 20): "een ander neme zijn opzieners ambt; " daarvoor zorgde het hogepriesterlijk gebed (Hoofdstuk 17: 2). Wij zullen daarom een zoeken van de vermiste door de Aartsherder vernemen.

Als iemand de opstanding van de Heere onwaarschijnlijk achtte, dan was hij het. Hij kan en mag en zal zijn vrienden niet geloven op hun woord; als hij ooit hun geloof zal delen, het moet op grond van zijn eigen zintuigelijke proefneming zijn. Hadden zij de lidtekens van het kruis gezien, ook hij moet ze zien; en dat niet alleen, hij moest bovendien zijn vinger leggen op het teken van de nagels en zijn handen in de doorstokene zijde van de Meester - zo niet - hij zal geenszins geloven. Zij hadden Hem niet betast, het gezicht kon bedriegen, maar het gevoel van hand en vinger nooit; of het een werkelijke verschijning was, kon alleen door het gebruik van de tastzin uitgemaakt worden. Moedwillig ongeloof deed Thomas niet zo spreken, maar de vrees voor zelfbedrog, gepaard met de vrees, dat, als hij het bericht geloofde en het later blijken mocht onjuist te zijn, de laatste teleurstelling nog erger zou zijn dan de eerste. Had hij vroeger een hoop gekoesterd, die op Golgotha beschaamd geworden was, nu zou hij zich niet meer overgeven aan een ijdele droom, hoe schoon die ook was en geen vreugde zich vergunnen, dan die ontwijfelbaar zeker gegrond was.

Men heeft beurtelings Thomas als type van een hardnekkig ongeloof voorgesteld en beurtelings zijn verkeerdheid zo vergoeilijkt, dat zij weinig meer werd dan lakenswaardige zwakheid. Beide opvattingen, tot het uiterste volgehouden, lopen gevaar om uiterst eenzijdig te worden. Ongetwijfeld was het in Thomas ten enenmale verkeerd, dat hij door zijn moedeloos omzwerven zich van de mogelijkheid had beroofd om te delen in de zegen van de avondverschijning. Erger nog, dat hij zijn tiental vingers meer toonde te vertrouwen, dan een tiental geloofwaardige stemmen. Het ergste van allen, dat hij de Heere voorwaarden stelde, zonder welke het hem, Thomas, niet behagen zou om zich volkomen gewonnen te geven. Maar van de andere kant hebben wij toe te zien, dat wij de man niet onbillijk beoordelen, die de Heere zelf, met ernst wel, maar toch ook met blijkbare zachtheid behandeld heeft. Zijn ongeloof was een vrucht van zijn neergedrukt, zwaarmoedig karakter, dat hem terughield om zich vrij en fris over te geven aan een grote, hartverheffende indruk. Het was bovendien innig samen geweven met een liefde, die het heerlijk denkbeeld te schoon achtte om de gestorvene terug te zien; het ging gepaard met de wel niet uitgedrukte, maar toch kwalijk verborgen wens om te kunnen en te durven geloven. Het deed hem dan ook de apostelkring niet verlaten, maar nog met de broeders verenigd blijven, ofschoon hij voor zijn gevoel nu het middelpunt van de vereniging miste, zo stelde Thomas, juist omdat hij een eerlijk ongelovige was, zich bij voortduring de mogelijkheid open om tot vaste overtuiging te komen; minder in soort dan in graad is zijn stemming van die van de andere vrienden verwijderd, voordat zij door een persoonlijke verschijning van de Heere verblijd waren. En waar wij aan zijn twijfelzucht een van de hechtste gronden van ons eigen geloof mogen denken, daar worden wij het woord van de Christelijke oudheid indachtig: "Hij heeft getwijfeld, opdat wij niet twijfelen zouden. "

26. En na acht dagen, toen intussen geen verschijning van de Herrezene meer had plaats gehad 28: 15"), waren Zijn discipelen weer binnen in hun vergaderplaats te Jeruzalem (vs. 19) en ditmaal was Thomas met hen; en Jezus kwam, toen de deuren gesloten waren en stond in het midden en zei: Vrede zij jullie.

Naar onze manier, om liefde te begrijpen en te waarderen, zouden wij verwachten dat de ontferming van de Heiland het arme zieke discipelental geen vierentwintig uur zijn leed zou hebben laten dragen, maar door een snele openbaring van Zijn paasleven dit leed in

onuitsprekelijke vreugde zou verwisselen; maar de liefde van de Heere is een heilige liefde, die voor de hemel opvoedt. Wat zou ervan worden, als het werd toegestaan aan het verdorven menselijk hart, om aan deze liefde door wenen en treuren iets af te dwingen? Als de zieke de geneesheer de voorwaarde van de genezing kon voorschrijven en noodzaken juist deze en die wegen met hem in te slaan, zoals hij zich nu eenmaal in het hoofd heeft gezet? Dat zou de zieke in zijn koortsachtige fantasieën boven de geneesheer, het leem boven de pottebakker, het kinderlijk onverstand boven de hemelse, wijsheid als meester stellen! Met zulke dwaasheden laat de Heiland Zich niet in; Hij zou dan lust in ons verderf hebben. Daarom is er voor Thomas een tijd om te wachten en te denken. Acht dagen lang, die voor hem jaren worden, brengt hij door de schuld van zijn ongeloof in droefheid en in somberheid door en hij martelt zich af met gedachten van niet op te lossen twijfelingen, terwijl alles rondom hem vol paasvreugde is. Maar - liefelijk teken voor hem, dat hij in zijn afscheiding niet volhardt, maar zich weer geheel aan de discipelen houdt! Na acht dagen zien wij Hem in hun vergadering: dat wijst op een geheime band, waarmee zijn hart nog aan de waarheid gebonden is, ondanks de ontkenningen en de tegenspraak in zijn hoofd.

De Heere verscheen wel alleen aan Maria Magdalena, alleen aan Petrus, waarschijnlijk ook alleen aan Jakobus, maar aan Thomas wilde Hij Zich niet openbaren in de acht dagen van de eenzaamheid door hemzelf gekozen, ten teken dat wie de gemeenschap van de leden ontvlucht, zich ook van het hoofd van de leden afzondert; maar tevens om de overige discipelen heeft de Heere in hun midden Thomas op Zijn herderschouders willen leggen. Het antwoord van de twijfelaar had hen bedroefd, zo moet nu ook de vreugde van de belijder hen verkwikken en in het zien van de barmhartigheid, die de ene overkwam, moeten allen zich verheugen in een Heere en God, als hun Heere en God is.

Thomas! Thomas! is het in deze duisternis van de ziel, dat voor u een hele week moet omgaan, waarvan elke nacht en elke dag u aan de nachten en dagen van de vorige week denken doet! Aan de nacht, waarin Hij verraden werd, aan de dag, waarop Hij gekruisigd werd, aan de sabbath, waarop u Hem wist in de grafspelonk. . . Daar is Hij weer, de eerste dag van de week!. . . . Zal het nu beginnen te lichten, ook voor u?. . . Ja! acht dagen lang heeft de wijsheid van de Heere de ongelovige Thomas de straf van zijn ongelovigheid doen dragen. Het is genoeg, nu gaat de liefde van de Verrezene ook hem opwekken uit het graf, dat hij voor zichzelf gegraven heeft.

Thomas was en bleef zijn medeleerlingen dierbaar, zoals hij hen hartelijk liefhad; want hoe verschillend in geloof, zij waren één in liefde tot Jezus, hun Heer; zij verstootten Thomas niet, hoezeer zijn ongeloof hen hinderde; hij verliet zijn medeleerlingen niet, hoezeer hun blijdschap zijn smart verhoogde. Zij bleven één hart en één ziel, de een veroordeelde de andere niet.

27. Daarna wendde de Heere Zich tot hem, die Hij in het bijzonder met deze Zijn verschijning op het oog had en zei Hij tot Thomas: Doe nu wat u als voorwaarde heeft gesteld (vs. 23); breng uw vinger hier en voeg bij uw voorwaarde van tasten ook die van zien, omdat in de mondvan twee of drie getuigen alle woord bestaat (MATTHEUS. 18: 16), zie Mijn handen en breng uw hand en steek ze in Mijn zijde en wees voortaan niet ongelovig, zoals u tot hiertoe

bent geweest, maar gelovig, zoals uw mededisciplen, opdat uw twijfelen niet tot werkelijk ongeloof worden zal.

De overeenkomst van de woorden in de tweede helft van vs. 29 met die in vs. 19 moet opmerkzaam maken op de overeenkomst van de verschijning van Jezus. Dit is nu het derde "vrede zij u", waarmee de Heere onder de discipelen treedt; deze keer in het bijzonder om Thomas. Hier hebben wij dus een besluit van de verschijningen te Jeruzalem; als de Opgestane weer verschijnt, zal het een andere betekenis hebben. Jezus' woorden, die Hij daarop tot Thomas richt, hebben iets ritmisch; het zijn twee paralelle leden met een besliste zin. - Opzettelijk spreekt de Heere met de woorden van Thomas: het woord van de bestraffing moet met dat van de zonde overeenkomst hebben.

Thomas heeft drie zaken verlangd: het eerste en het tweede wordt hier opgenoemd, omdat bij Thomas in het bevatten de hoofdzaak lag en hij op het oog alleen zich niet mocht verlaten, omdat dit ook kan worden misleid; maar het bezien van de handen mocht niet ontbreken, omdat de gehele rede van Thomas volledig moest worden teruggegeven. Dat de Heere deze kende, was een overtuigende bewijs voor de realiteit van de opstanding dan alle zien en voelen, waarom Thomas ook elke verdere gedachte daaraan laat varen en hij zelfs tot de uitroep van vs. 28 komt.

De woorden, waarin hij zijn gevoel uitstort, herinneren ons levendig aan zijn vroegere val; eveneens heeft Nathanaël eens beleden (Hoofdstuk 1: 49): "Rabbi, Gij bent de Zoon van God, Gij bent de Koning van Israël!" En wanneer heeft deze dat beleden? Toen hij de blik van de Kennen van de harten had opgemerkt. Zo voelt zich ook Thomas getroffen door het oog van Hem, die in het verborgen ziet en de raad van zijn hart heeft ervaren. Wij moeten de woorden van de Heere vergelijken met de eis, die de discipel heeft geuit. Juist hetgeen hij als voorwaarde van zijn geloof had genoemd, geeft hem de genade van Christus bijna met dezelfde klanken; en op Zijn verzekering: "dan zal ik niet geloven" is het tegenwoord: "wees niet ongelovig maar gelovig!" Juist dit heeft hem overwonnen en hem ver gebracht over het louter negatieve gevolg van de uitroeping van zijn twijfel. Hij heeft de Heere gezien, hij houdt zich van Zijn opstanding overtuigd, maar wij zien dat hij hierop niet blijft staan, maar hierdoor is hij bovendien verheven tot een hoogte van het geloof en evenals de anderen zien wij hem als een waar apostel van de Heere.

Dit toneel is de tegenhanger van hetgeen met Nathanaël hoofdstuk 1 gebeurde. Evenals bij deze leerling schittert ook bij Thomas het licht met plotselinge glans, tot in het diepst van zijn gemoed en doet alle duisternis ophouden. Zoals in het zedelijk leven vaak voorkomt, heeft ook bij hem een grote terugwerking plaats; van de laagste trap in het geloofsleven bereikt bij met een enkele sprong het toppunt en spreekt hij de Godheid van zijn Meester veel stelliger en nadrukkelijker uit dan ooit te voren door Petrus zelf is gebeurd. De laatste is de eerste geworden en het geloof van de leerlingen, waarvan Thomas belijdenis doet, heeft nu de hoogte ingenomen, die in de proloog bij voorraad was aangewezen.

Bij de beschouwing van het ongeloof van Thomas moeten wij wel opmerken, dat deze apostel en vriend van onze Heer, in de eigenlijk gezegden zin, de schandnaam van ongelovige

Thomas niet heeft verdiend. Thomas was waarlijk een gelovige, die met alle anderen de Heere met zijn hele hart beleden had (Joh. 6: 68, 69). Vaker had Hij zijn liefde voor en verkleefdheid aan de Verlosser juist hartelijk betoond (Joh. 11: 16) en het denkbeeld zelf van het gemis van zijn Meester was hem onverdraaglijk en onbestaanbaar (Joh. 14: 5). Nu weigert hij geenszins de Heere in Zijn verrijzenis te geloven, maar vreest, dat anderen zich hebben laten misleiden en wil in een zaak van zoveel gewicht, niet zijn erkentenis geven, vóórdat hij met eigen ogen heeft gezien en met eigen handen heeft getast. Zo'n ongeloof was bij Thomas geheel en al karaktermatig. Wanneer wij toch de reeds aangevoerde plaatsen uit Joh. 11 en 14 inzien, dan leren wij deze apostel kennen als een man van een meer zwaarmoedig gestel, die geredelijk het kwade gelooft en het goede niet zo gemakkelijk aanneemt. Voegen wij nu hierbij de vooroordelen van zijn tijd aangaande de Messias en het Messiasrijk en dat Thomas met vele anderen geenszins de dood van zijn Heere, ten minste niet op zulke een manier verwacht had, dan was hij bezwaard om andermaal en nog grievender teleurgesteld te worden en daarom weigerde hij alle geloof; hoewel hij zijn medeapostelen, geenszins voor bedriegers hield, noch ook hun verhaal voor onmogelijk achtte. Evenwel kennen en mogen wij Thomas niet in alles verschonen, want hij weigerde geloof aan oog- en oorgetuigen, op wier trouw in hun verhalen en getuigenissen hij zeker kon afgaan; hij maakte zich schuldig aan onbedachtzaamheid en al te strenge vorderingen, omdat hij iets bepaalde, dat geenszins in zijn macht stond en hij niet wist of de Heere hem het geven wilde, terwijl hij zich daardoor eindelijk ook groot onheil veroorzaakte, omdat hij nu reeds acht dagen in deze staat van onzekerheid en bezwaar doorbracht, zonder enig licht of enige troost te smaken, waarin anderen zich verheugen mochten, zoals dit zo vaak het geval is met mensen, die door eigen schuld in donkerheid en bezwaar voort wandelen en geen licht zien, dat anders toch in een zekere mate te aanschouwen was. Wat voorts onze Heiland deed, was inderdaad een krachtige genezing van Thomas ongeloof; bij het minste nadenken zeggen wij het toch, dat Jezus hem nu verscheen op de meest gepaste tijd, nadat er een gehele week verlopen was en wel op de eerste dag van de week, die meteen een blijde gedenkdag voor de gelovigen werd. Ook verscheen Hij hem op een verrassende, indruk makende en liefderijke manier zonder hem iets te verwijten, terwijl Zijn woorden rechtstreeks tot Thomas gericht waren en aan zijn eigen vaak herhaald gezegde beantwoordden, zodat deze toespraak hem overtuigen moest van het leven en de alwetendheid van den Heere en dus geheel treffend, ontwapenend en overredend was.

Hij dacht er niet aan. Nu hij de Heere zelf zag en zijn eigen woorden van diens lippen hoorde, had hij geen verdere bewijzen nodig. En is het ook niet zo met vele en grote bezwaren, allerlei bedenkingen en tegenwerpingen om in Christus te geloven, zoals Hij is; en wij namen ons voor om niet te geloven, alvorens al deze bezwaren volkomen ons opgelost werden. Maar daar viel een lichtstraal van boven in onze ziel en wij zagen Jezus in Zijn schuldvoldoenend lijden en sterven, in Zijn rechtvaardigmakende opstanding en wij hadden geen bezwaren meer, alles was ons nu ineens opgelost. Wij waren volkomen zondaren. Hij was onze volkomen Verlosser, onze Heere en onze God geworden. Het komt er slechts op aan of er bij ons behoefte, grote, dringende behoefte bestaat aan een Zaligmaker van zonden, om die, bij zijn openbaring aan ons, met al de krachten van onze ziel en met al de liefde van ons hart aan te nemen, te omhelzen en vast te houden tot de einde toe. Maar bij de meeste mensen bestaat geen behoefte aan een Zaligmaker van zonden en daarom zijn er zo weinig discipelen en

discipelinnen van Jezus. En vanwaar die vervreemdheid van zo vele zondaren en zondaressen ten opzichte van die eeuwige Redder van zonden? Zij kennen noch hun zonden, noch de heiligheid van God, zoals beide gekend moeten worden en gekend worden door de zielen, die zich bekeren van de duisternis tot het licht en van de macht van de satan tot God, door het geloof in Jezus. Deze voelen de toorn van God tegen de zonde in hun hart en zij hebben die in hun ontwaakt geweten en tegenover dat heilig ijvervuur van God tegen de zonde hebben zij het heilig liefdesvuur van God jegens de zondaar nodig, volstrekt nodig, zullen zij niet tot een eeuwige wanhoop vervallen. En dat heilig liefdesvuur van God ontvangen zij door de Heilige Geest uit Jezus, tot heerlijkheid van de Vader en zij zijn behouden voor eeuwig.

28. En Thomas, door zo’n neerbuigende genade tot diep in zijn ziel getroffen, werd tevens overtuigd van Christus goddelijke heerlijkheid die in Zijn alwetendheid hem zo duidelijk onder het oog werd gebracht. Hij antwoordde en zei tot Hem, op Zijn knieën neervallend en Hem aanbiddend (Openbaring . 19: 10): Mijn Heer en mijn God! (Ps. 35: 23).

Er is niet gezegd of Thomas bij deze woorden voor Jezus op de knieën zonk; het vermoeden ligt echter voor de hand. Zijn woorden zijn geen uitroep van verrassing, maar een belijdenis van Jezus. "Hij zei tot hem", wordt gezegd. Jezus bevestigt nu in vs. 29 de belijdenis van Thomas door Zijn antwoord en erkent het daardoor uitdrukkelijk als waar en juist, zodat hij, die de belijdenis van Thomas niet wil erkennen en daaraan geen andere waarde toekent dan die van een uitroep van verrassing, waaruit geen besluit kan worden getrokken, niet alleen de werkelijke overtuiging van de apostel aanvalt, maar tevens de getuigenis van Jezus zelf, die deze uitroep als uitdrukking van de waarheid opneemt.

Nee, dit is geen kreet van grote verbazing, in de vorm, waarin hij alleen maar zou kunnen ontsnappen aan de lippen, niet ongewoon de naam van de Heere hun God ijdel te gebruiken: want zulke lippen, bij wie wij ze ook mogen aantreffen, verwachten wij bij Thomas, een van de twaalf, niet. En evenmin is het een uitroep, waardoor in een ogenblik van heilige ontroering, de opgetogenheid van een discipels teveel zegt en meer dan hij kan verantwoorden; want de Heilige, wie zij geldt, wijst de hulde niet af, die met deze namen bewezen wordt, noch beperkt haar tot een juister maat, maar hecht er Zijn zegel aan door de verklaring: Gij heeft geloofd. Wat vernemen wij dan in deze woorden van Thomas? Wat anders dan een geloofsbelijdenis; dan de belijdenis van een geloof, dat hem in aanbidding doet neerzinken, omdat hij nu pas, nu opeens weet in wie hij gelooft en wat hij van Hem gelooft, die gezegd heeft: Uw hart worde niet ontroerd: u gelooft in God, geloof ook in Mij. De apostel Johannes heeft deze belijdenis geboekt als de vrucht van alle woorden en werken en verklaringen en openbaringen van het vleesgeworden Woord in de kring van hen, die Hem gezien en gehoord en met hun handen getast hebben; als de slotsom bij monde van Thomas, van alle overtuigingen en al de ondervindingen van hen, die Zijn heerlijkheid, een heerlijkheid als van de Eniggeborenen van de Vader, hebben aanschouwd. Wat hij en al de apostelen sinds gepredikt hebben en de gemeente van alle eeuwen beleden heeft, dat heeft Thomas het eerst van allen uitgesproken: "De Heere is God. " De gemeente bezit deze waarheid als de rijpe vrucht van een langzaam ontwikkeld, lang geoefend, fel bestreden, op een hardnekkig ongeloof veroverd geloof! Dat niemand haar te na komt! Maar men merkt het op! Thomas antwoordt niet maar zegt: "De Heere is God!" Of tot de Verrezene: "Gij Heere!

bent God!" maar hij antwoordt en zegt: "Mijn Heer en mijn God!" In dit Mijn is de kracht en de waarde van Zijn woord in het oog van de Heere. Dit is meer dan belijdenis, dit is meer dan aanbidding. In dit Mijn is de overgave van het hart, in dit Mijn is het vertrouwen, in dit Mijn is de liefde van het geloof, dit Mijn is het Mijn van het verbond, waarin twee delen begrepen zijn. Weinig zegt het de Godheid van Christus te erkennen, weinig haar tegen andersdenkenden te handhaven, als het hart in ons binnenste niet diep en heilig voelt: Hij is mijn Heer en mijn God! Als het niet in alles blijkt dat dat hart door goddelijk recht het Zijn is. Want wat zegt hem de hoogste eernaam uit de mond van een zondig schepsel? Ons hart, ons hart verlangt Hij. Slechts het geloof, waarbij men het hart Hem overgeeft, is Hem welgevallig en maakt gelukzalig in waarlijk geloof.

Wij lezen niet dat Thomas de verlangde proefnemingen deed. Hij had Jezus gezien en hij was overwonnen. Jezus' woord had zijn hart getroffen en nu had het zien van de Heere hem overtuigd. Dat niet alleen, maar hij, die het langst had getwijfeld, werd opeens de stoutste belijder: het is een zielkundig verschijnsel, dat gemakkelijk verklaard kan worden. Jezus is nu zijn onbeperkte Gebieder, nu zijn God. Deze uitspraak van de geestdrift van het geloof, dat de hoogste naam gebruikt voor de onbeschrijfelijke majesteit, die het aanschouwt, is de Heere welgevallig, de waarachtige Getuige, die nooit een valse schijn gedoogde, omdat Hij weet één te zijn in wezen met de Vader en goddelijke eer te mogen ontvangen. Maar boven allesdenkende aan het welzijn van de onsterfelijke zielen, die door het woord van de apostelen in Hem geloven zullen: laat Hij de zaligspreking van Zijn opstanding horen: "Zalig die geloven zonder te zien!" Hij zou heengaan naar de onzichtbare gewesten van de hemel. Wie zalig wilde worden, hem stond geen andere weg open dan die Thomas versmaad had: het getuigenis van hen, die Hem gezien hadden; niet op eigen zintuigelijke waarneming, maar alleen op het besef dat hun getuigenis waarachtig was, zou voortaan het geloof in Jezus Christus kunnen rusten. Ook zij zouden mogen verzekeren: "Wij spreken wat wij weten en getuigen wat wij gezien hebben. "

De woorden van Thomas waren een ondubbelzinnige volledige, uit het hart opwellende erkenning van de Godheid van de Zoon des mensen. Was Jezus niet God geweest, dan zou Hij de godslastering, die in dat geval in de woorden opgesloten zou zijn geweest, gestraft hebben. Hij zou de door zijn ingenomenheid met Jezus weggesleepte apostel gewaarschuwd hebben, dat Hij slechts de boodschapper van God, niet de hoge en oppermachtige God zelf was. Maar in plaats hiervan liet Hij Zich de Hem toekomende schatting welgevallen. Maar de evangeliën en brieven bevatten zoveel directe en indirecte bewijzen van de waarachtige Godheid van de Zoon van God; inderdaad het gehele samenstel en wezen van het Christendom maakt een goddelijke Zaligmaker noodzakelijk, stelt Zijn Godheid in het helderste licht. Was Jezus niet God, dan zou Hij zuiver een meer ontwikkelde Socrates, een meer verlichte Plato zijn geweest en de godsdienst van de berg van zaligsprekingen zou zuiver een nieuwe lezing van de wet van Sinaï zijn geweest. Maar hij kwam om zalig te maken niet alleen om ten voorbeeld te strekken; om te verlossen met Zijn bloed, niet slechts om door Zijn voorschriften weer op te richten; om de zonden te vergeven, niet zuiver om een voorbeeld van heiligheid te geven.

29. Jezus nam Zijn belijdenis zonder tegenspraak aan en bevestigde nu de gelukkig verkregen toestand van het geloof, tot welks verkrijging deze gehele openbaring had plaats gehad. Hij

zei tot hem: Omdat u Mij gezien heeft, Thomas, heeft u geloofd. U hadt echter beter gedaan, wanneer u ook zonder deze Mijn buitengewone verschijning u vroeger door het woord van uw mededisciepelen tot geloof had laten brengen. Zalig zijn zij, die niet gezien zullen hebben en nochtans geloofd zullen hebben, zoals dat voor de volgende tijden de enige weg zal zijn, om tot zaligheid te komen).

Het antwoord van Jezus bevestigt niet alleen wat Thomas van Hem gezegd heeft, maar ook dat de inhoud van het geloof slechts deze is, dat men Hem, de Zoon van God, als zijn Heere en God gelooft. Thomas heeft nog een zien nodig gehad, om gelovig te worden; nu begint echter een nieuwe tijd, waarin zo'n zien ten behoeve van het geloof niet meer wordt gegund en zo is het hem tot beschaming, dat hij met deze tijd niet reeds zelf een begin heeft gemaakt, maar bij de manier van het vorige, nu gesloten tijdvak, is willen blijven staan, waarin aan alle geloof tekenen, zichtbaar vertoonde openbaringen van Jezus zelf ten grondslag lagen. Zij, die willen zien, zullen voortaan niet komen tot geloof; en daarin zich te begeven was een gevaar, dat bij Thomas voor de hand lag.

Een geloof, dat voortvloeit uit gezichten, mag met een overstromende mate van bevindingen en zalige gevoelens verbonden zijn, maar veiliger en zekerder leidende tot het doel is het niet dan dat geloof, dat in duisternis vertrouwt, dat, van bevinding ontbloot, zich eenvoudig aan het woord vasthoudt en op dat woord zich grondt. Die op dat laatste gewezen zijn, zijn in vergelijking tot de discipelen en hun paasgezichten niet achtergesteld - integendeel! Het geloof, dat op gezichten steunt, schijnt te vliegen en wankelt toch onzeker als een lamme op krukken; het geloof zonder zien maakt de gang in het woord vast. Gezichten kunnen makkelijk verheffen, zodat men als tegenwicht een engel van de satan met zijn vuistslagen nodig heeft (2 Kor. 12: 7); het eenvoudig geloof aan het woord houdt het hart arm en klein en de kleinen is het koninkrijk van de hemelen bereid. Gezichten zijn voorbijgaande en de daardoor opgewekte gevoelens snel voorbij; het woord, waaraan het geloof zich vasthoudt en waaruit het leven van de hele geest zich voedt, blijft eeuwig vast. Gezichten geven slechts een beeld van de waarheid, dat de zinnen beweegt; het geloof in het woord, dat veel dieper en verder dan ons blote oog reikt, geniet de inwendige kern.

De tegenstelling, die Jezus op het oog heeft, is die van het geloof, dat om het wonder aan te nemen het wil zien en het geloof, dat zich met het getuigenis alleen tevreden stelt, het daarom op gezag aanneemt. Als de wereld niet wil geloven zonder te zien, is er geen geloof denkbaar, tenzij Jezus onophoudelijk en voor ieder in het bijzonder wonderen verrichte en Zich vertoont. Dit is niet de loop van het werk van God op aarde en om deze reden noemt Jezus gelukkig, die ook zonder het middel kunnen geloven, dat Hij bij Thomas heeft moeten aanwenden. Want als allen dezelfde eisen deden als deze apostel, zou er in de tegenwoordigen toestand van de kerk van geen geloof sprake kunnen zijn.

Het is, naar wij menen, voor ieder die onbevooroordeeld leest, onbetwistbaar dat de toespraak van Thomas tot niemand anders dan tot de Verrezene zelf gericht is, dat zij hem ontlokt wordt door de verrassende opmerking, hetzij van de hogere kennis, hetzij van de ontfermende liefde van de Heere; dat zij de strekking had, om een niet minder dan Goddelijke eer aan de Christus te wijden. Van de andere kant moet men echter toestemmen dat wij hier niet de taal vinden

van het koele verstand, dat voor een leerstellig begrip de juiste uitdrukking kiest, maar van het ontvlamde gevoel, dat in de geestdrift van het ogenblik in de herleefde Meester De Heere zelf gelooft te aanschouwen, geopenbaard in menselijk vlees. De betekenis van deze uitspraak ligt dan ook niet zozeer daarin, dat Thomas haar gewaagd, als daarin vooral dat de Heere haar aangenomen en door die aanneming goedgekeurd heeft, wat Hij niet had kunnen of mogen doen, als Thomas hier te sterk had gesproken. Met deze geloofstaal, krachtiger nog dan die van enig ander apostel, zoals hij de krachtigste taal van het ongeloofs had doen horen, maakt Thomas zijn schuld weer goed, in de Levensvorst herkent hij de eindeloos levende en te midden van de tekens van menselijke wonden ziet hij de sporen van Goddelijke glans niet voorbij. De hulde van de aanbidding die hij de Verrezene wijdt, is voor hem de voldoening van een diepgevoelde behoeften de Heere ongetwijfeld hoogst welgevallig geweest. Met innerlijke blijdschap moet Hij de discipel aangestaard hebben, in wiens gemoed de nevel van de twijfel door de zon van de waarheid verdreven was en dubbel heeft Hij zeker de zaligheid van zijn nieuwe leven gevoeld. Maar juist omdat Hij Thomas liefheeft, wil Hij hem tot het genot van een zaligheid opleiden, die niet van een uitwendige omstandigheid afhankelijk, niet aan een enkele uur gebonden is. Hij denkt tevens aan zovelen, die zoals Thomas twijfelen zullen, zonder dat het hen zoals deze, mogelijk zal zijn om door zinnelijke aanschouwing tot het geloof in Jezus als de Opgestane te komen en met een oog op hem en op hen doet Hij de verzekering horen - de énige zaligspreking uit Zijn tweede leven - "omdat u Mij gezien heeft, heeft u geloofd: zalig zijn ze, die niet gezien en nochtans geloofd zullen hebben. " Thomas was door aanschouwen tot geloven gevoerd. Maar de Heere wil hem aanduiden, dat dit een uitzondering en integendeel het omgekeerde: "eerst geloven en dan aanschouwen", de regel in Zijn koninkrijk is. Trouwens, het eerste was slechts voor weinigen, het laatste voor allen zonder onderscheid mogelijk en groter zaligheid was juist aan het laatste verbonden, omdat het met groter strijd gepaard, aan hoger ontwikkeling dienstbaar en tot schoner verrassing leidende zou zijn. Met deze wenk wordt de lichamelijke openbaring van de Verrezene voor Thomas geëindigd en Zijn geestelijke aanschouwing mogelijk voor alle eeuwen gemaakt.

I. Vs. 30 en 31. Johannes begon zijn evangelie met een proloog of voorwoord, hij sluit het nu met een epiloog of nawoord. De openbaringen van Jezus de Opgestane, die nog te Jeruzalem hebben plaats gehad, zijn toch nu ten einde, de uitroep van Thomas, "mijn Heer en mijn God", komt geheel overeen met hetgeen in Hoofdstuk 1: 14 is gezegd en de aanbidding, waartoe een discipel, die zo beslist twijfelde, zich gedrongen voelde, wijst het toppunt aan in de ervaringen van de apostelen. Maar tevens sluit de Heere zelf met Zijn antwoord daarop de tijd van het geloof, dat door zien werd verkregen en opent Hij de tijd van het geloof, dat steunde op het woord van de ooggetuigen. Daarmee is de overgang gemaakt van de evangelische geschiedenis tot het werk van de apostelen, zoals dat in de Handelingen van de apostelen wordt gevonden. Daarom kan de evangelist nu ook besluiten en hij doet het, terwijl hij de lezer opmerkzaam maakt hoe hetgeen diende om in de kring van de discipelen geloof te wekken door zijn mededeling in een bijzonder boek ertoe moest meewerken, om het geloof over de wereld uit te breiden.

30. Jezus dan heeft nog wel vele andere tekenen, waardoor Zijn heerlijkheid openbaar werd (Hoofdstuk 2: 11; 5: 54) in de tegenwoordigheid van Zijn discipelen gedaan. Deze toch had

Hij tot Zijn ooggetuigen geroepen, opdat zij Zijn getuigen voor de wereld zouden kunnen zijn (Hoofdstuk 15: 27). Nog vele anderen zagen zij, die niet zijn geschreven in dit boek;

31. Maar deze, die in Hoofdstuk 1-19 en Hoofdstuk 20: 29 zijn meegedeeld, zijn geschreven volgens het plan, dat de schrijver van het boek voor ogen had met dat doel, opdat u, die dit boek leest, hetzij u reeds tot de Christelijke gemeente behoort, of nog tot haar moet komen, gelooft, dat Jezus naar Zijn ambt is de Christus, de beloofde Messias (Hoofdstuk 1: 41, 45) en naar Zijn wezen de Zoon van God in de wezenlijke zin van het woord en opdat u gelovende in deze Jezus Christus, die door de Vader in de wereld is gezonden en de zaligheid van de wereld heeft teweeggebracht, het leven heeft in Zijn naam (Hoofdstuk 17: 3. 1 Joh. 5: 13).

Tenslotte ziet Johannes op het geheel van het door hem vervaardigde boek terug; hij heeft slechts weinig geschreven van het vele, dat hij had kunnen schrijven, maar het weinige is genoeg om zekerheid te geven omtrent Jezus' persoon en werk. Tekenen, niet werken, zoals in Hoofdstuk 10: 24, 37; 14: 11, noemt Johannes wat de Heere heeft gedaan. Zijn daden moeten beschouwd worden als tekenen en Hij zelf had de discipelen er op gewezen (6: 14, 26; 12: 37 MATTHEUS. 11: 4 vv.) om ze te beschouwen als tekenen van hetgeen Jezus is en van hetgeen, waarom Hij was gekomen. Men heeft geen recht om de bijvoeging "in de tegenwoordigheid van Zijn discipelen", onder deze tekenen alleen te verstaan de drie verschijningen van de Opgestane, die Johannes bericht; want hoewel alle andere wonderen van Jezus meer of minder openlijk voor geheel Israël plaats hadden, waren zij tevens voor de discipelen gebeurd en wel in de eerste plaats voor hen, omdat zij het waren, die het geloof, door Jezus' tekenen verkregen, moesten uitbreiden over de gehele wereld en als de oor- en ooggetuigen, wat gezien en gehoord was bekend moesten maken, opdat ook hun hoorders mochten geloven.

Maar waarom spreekt Johannes alleen van de wonderen en niet van de redevoeringen van de Heere? Zonder enige twijfel, omdat hij de grondslag wilde aanwijzen, niet slechts voor het geloof van de leerlingen, maar ook voor dat van de wereld. Allen, die Jezus gezien en gehoord hadden, bezaten in Zijn persoon de waarborg, dat zij zich op het getuigenis zouden verlaten, dat Hij aangaande Zichzelf had afgelegd. In deze zin zei Jezus: "Geloof Mij, met het oog op hetgeen Ik heb. " (Hoofdstuk 14: 10, 11). Maar voor allen, die geloven moeten zonder gezien en gehoord te hebben en voor wie dit geloof de grondslag behoort te zijn van hun gehele leven en al hun verwachtingen, zijn de wondertekenen, die door de verklaringen van de getuigenissen vaststaan, de noodzakelijke waarborg voor de goddelijkheid van Jezus' persoon en werk. Jezus had de meeste van Zijn gesprekken met wonderen in verband gebracht, die aan Zijn beweringen als het ware tot bewijs verstrekken; en deze enge betrekking tussen tekenen en redevoeringen treedt inzonderheid in ons evangelie aan het licht.

Johannes heeft slechts een bloemlezing uit de rijke voorraad gegeven en daarbij had hij twee bedoelingen, die echter eigenlijk tot één worden. Jezus moest voor Zijn lezers worden geplaatst als de Christus en als de Zoon van God, d. i. zij moesten de Heere leren kennen zowel in Zijn verhouding tot de mensen als in Zijn ontologische staat, als de Heiland van de wereld, die waarlijk Gods Zoon is en deze erkentenis moest niet als een dood kapitaal

neerliggen, maar leven scheppen; het waarachtige leven vloeit echter uit de naam, d. i. uit het geopenbaarde wezen van de Zoon van God voort.

In de uitgebreidste zin karakteriseert het woord van Johannes in het algemeen de Heilige Schrift. Zij heeft een godsdienstig doel en is daarom geschreven uit godsdienstige drang en godsdienstige geest, onder de leiding van Gods Geest; alle godsdienstige waarheid van de Heilige Schrift nu doelt op de waarheid van God in Christus - Christus de kern en het hoofdpunt van de Heilige Schrift.

HOOFDSTUK 21

DE OPSTANDING VAN CHRISTUS GEOPENBAARD IN GALILEA

II. Bij het reeds afgesloten Evangelie komt hier nog een aanhangsel, dat alleszins in zeker opzicht het bericht over de verschijningen van de Opgestane in de kring van de apostelen in Hoofdstuk 20 voortzet, zoals de inhoud van het eerste vers aantoont. Bij het ambt en de uitrusting daartoe, over welke zaken bij die beide verschijningen sprake was, komen hier nog zinnebeeldige voorvallen, die het gevolg van het ambt en zijn bijzondere roeping voor twee van de drie voornaamste apostelen bekend maken. Aan de andere kant staat dit hoofdstuk toch buiten het Evangelie en is het op zichzelf een geheel met een bijzonder doel, omdat het wijst op de toekomst van de kerk en enigszins een geschiedenis van de apostelen in het klein voorstelt. "Gegrondvest door de getuigenis en de werkzaamheid van Petrus is de weg van de Kerk volgens zijn voorbeeld in het navolgen van Jezus en van Zijn lijden (zelfs tot de kruisiging: Openb. 11: 7-10; 13: 7). Haar einde brengt zij niet zelf aan en moet zij niet te vroeg denken; zij moet naar het voorgaan van Johannes op de Heere wachten, totdat Hij komt om ze in huis te halen. " Het is aan geen twijfel onderhevig, of de apostel heeft het hoofdstuk nog zelf geschreven, ten minste tot aan vs. 23; hij heeft het echter niet zelf bij zijn Evangelie gevoegd, maar de oudsten van de klein-Aziatische gemeenten hebben dat gedaan na zijn dood, met bijvoeging van een slotwoord in vs. 24 en 25

Vs. 1-14. Het voorval op de zee

1. Hierna, toen de discipelen zich nu weer van Jeruzalem naar Galilea hadden gewend, openbaarde Jezus Zichzelf, waarschijnlijk acht dagen na de verschijning, die inHoofdst. 20: 26 vv. is meegedeeld 28: 15") weer de discipelen en wel ditmaal aan de zee van Tiberias, het meer van Gennesareth (Hoofdstuk 6: 1). En Hij openbaarde Zich aldus, want wij zullen de geheel eigenaardige omstandigheden, onder welke dat gebeurde, omdat die rijk van betekenis zijn, nader meedelen:

3. Simon Petrus zei tot hen, toen opeens onwillekeurig een bijzondere gedachte bij hem oprees: Ik ga vissen op het meer. Zij zeiden tot hem: Wij gaan ook met u. Zij gingen dan uit die plaats naar de oever van het meer en traden meteen in het schip, dat hen ter beschikking stond en in die nacht vingen zij niets, zoals hun dat ook reeds bijna twee jaar daarvoor overkomen was (Luk. 5: 5).

Onder de tien verschijningen van de Opgestane, waarvan wij volgens de Schrift zeker weten (Uit 28: 15 en Uit 28: 20), wordt ons nu de derde voor de vergaderde discipelen (vs. 14) bericht door dezelfde evangelist, die drie wonderen van de Heere in Galilea en drie in Judea heeft meegedeeld. Deze verschijning was echter niet meer, zoals de beide vorige, in het bijzonder bestemd om het geloof te wekken, zoals de verschijningen voor Maria Magdalena, voor Petrus en de Emmaüsgangers, dat wilden teweeg brengen, het geloof aan: "Ik was dood en zie Ik leef - moest de Christus niet al deze dingen lijden en zo in Zijn heerlijkheid ingaan?" nu treedt daarentegen voornamelijk de bedoeling op de voorgrond, om in de toekomst te wijzen en de geestelijke tegenwoordigheid en werkzaamheid van de Heere, die van de

hemelvaart af zou plaats hebben, te waarborgen en af te beelden, alsook om aanwijzing en belofte voor de prediking te geven. Jezus wil Zijn discipelen zeggen: "Ik zend u, gaat uit, als de Geest gekomen zal zijn; Ik ben bij u, werk met u mee. "

Aan de zee van Galilea vertoonde Jezus Zich aan de discipelen, die voorlopig tot hun vroegere bezigheden waren teruggekeerd. Vroeger had Hij ze van hun werk geroepen tot voortdurende gemeenschap aan Zijn reizend leven en tot voorbereiding voor hun apostolisch werk, nadat zij van de eerste navolging van Jezus weer waren teruggekeerd tot hun arbeid, toen de Heere Zich voor enige tijd had teruggetrokken. Op dezelfde manier handelde de Heere hier. Aan die gebeurtenis worden wij dadelijk herinnerd en gedrongen het volgende zó te beschouwen, dat wij het naast het vorige leggen.

Moeten wij bij de beide vorige verschijningen onder de uitdrukking "discipelen" de apostelen verstaan, dan moeten zij ook hier bedoeld zijn; diensvolgens moeten de twee ongenoemden aan het slot eveneens behoren tot de kring van de apostelen, waarop de verschijning in vs. 14 bepaald doelt. Zij werden alleen daarom niet genoemd, omdat er geen bijzondere reden was om hen te noemen, maar zij zijn in het volgende zo goed als genoemd; waar Petrus gaat vissen, daar zal ook zijn broeder Andreas niet gemist worden (MATTHEUS. 4: 18) en waar Andreas is, daar moeten wij ook Filippus (Hoofdstuk 1: 45; 6: 5 vv. ; 12: 22. Mark. 3: 18) verwachten, daarenboven was deze door een nadere band (Hoofdstuk 1: 46) ook met Nathanaël of Bartholomeüs verbonden.

Johannes gebruikt de uitdrukking "de zonen van Zebedeus", omdat hij met oog op vs. 20-23 verplicht is om te kennen te geven, dat hij bij het volgend toneel tegenwoordig was en toch niet besluiten kan om zichzelf te noemen. Eveneens had hij het steeds in de loop van zijn evangelie vermeden om zijn broeder, ja zijn moeder te noemen. Als hij opmerkt, dat het plan om te vissen van Petrus uitging, denkt hij er duidelijk aan hoe deze apostel in de evangelieprediking en de stichting van de kerk steeds de eerste plaats innam. De haastige en driftige toon, waarop Petrus spreekt, schijnt een innerlijke aandrang, een voorgevoel aan te duiden.

In verband met het volgende, zien wij een onderscheid in de werkzaamheid op menselijk gezag, zoals Petrus deed en de werkzaamheid op het woord van Christus.

De voorslag van Petrus werd met gretigheid door de andere aanwezigen aangenomen. Ieder weet, dat het wachten op een geliefde, van wie het niet zeker is, wanneer hij komt, ten slotte een ledigheid en verlatenheid veroorzaakt, die afleiding moet hebben in een of andere bezigheid.

4. En toen het morgen geworden was, toen de nachtwake, die van drie tot zes uur duurde, gekomen was (MATTHEUS. 27: 1) en zij onverrichter zake met het schip weer naar het land wilden terugkeren, stond Jezus op de oever, als om op hen te wachten; maar de discipelen wisten niet, dit het Jezus was (Hoofdstuk 20: 14. Luk. 24: 15 v.).

Jezus stond aan de oever, zoals Hij in Hoofdstuk 20: 18 en 26 in het midden van de discipelen stond. Zijn verschijning wordt niet genoemd als teweeggebracht door een naderbij komen of iets dergelijks; Hij is daar, waar Hij gezien wil zijn.

Dit staan aan de oever, terwijl Hij in Luk. 5: 4 het schip betreedt, wijst daarop, dat Hij nu, aan de zee van de wereld ontrukt, tot een andere manier van bestaan behoort (Hoofdstuk 17: 11); ook in MATTHEUS. 13: 48 vv. geeft de oever het aanzijn na de dood te kennen.

De ogen van de discipelen werden gehouden, dat zij Hem niet herkenden in Zijn schoonheid, die schoner is dan het morgenrood; zij moesten Hem nu herkennen niet aan Zijn gedaante, maar aan Zijn werk.

5. Jezus dan zei tot hen, terwijl Hij ze aansprak met een uitdrukking geheel overeenkomende met die in Hoofdst. 13: 33 : Kinderen (dit moet hier worden verstaan met het oog op hun werk: Jongens, mannen)! heeft u niet enige vissen, opdat wij hier ons ontbijt nemen? Zij antwoordden Hem: Nee, wij hebben niets gevangen.

6. En Hij zei tot hen: Werpt dadelijk op de plaats, waar u zich nu bevindt, het net aan de rechterkant van het schip en u zult vinden. Zij volgden de raad van de onbekende, die door geheel Zijn wezen reeds een eigenaardige diepe indruk op hen had gemaakt en wierpen het net dan uit en konden hetniet meer trekken vanwege de menigte van de vissen die zij besloten.

De Heere vraagt hen of zij iets te eten hebben, op een manier, die een ontkennend antwoord verwacht. De aanspraak moet hen, evenals de vraag, vreemd voorkomen. Hij houdt Zich daarbij als een, die een vis voor Zich als ontbijt begeert, of met hen wil eten; dit moest echter alleen dienen tot inleiding voor de daarop volgenden eis. De discipelen volgen Hem zonder bedenking, zij hebben Hem misschien wel gehouden voor een, die met het vissen en de zee bekend was, die aan de andere kant iets bemerkt, waaruit Hij het besluit trekt van een gunstige vangst.

In de aanwijzing en belofte van de nog onbekende ligt een zeker vertrouwen, zodat de vissers het laatste verzoek niet kunnen weigeren. Zeer opmerkelijk is de manier, waarop de Heere dat bekend maakt. Hij zegt niet: "Zie toch hier; Ik ben het. " Hij werpt de mantel niet af, opdat zij Hem zien in Zijn eigen gedaante als de Eerste en Laatste, als de Levende - nee, Hij laat hen eerst alleen zien, dat Hij het is, aan een uitwendig teken, dat het geloof eerst moet verklaren. Zij moeten met al de discipelen tot aan het einde van de wereld ontwend worden aan het lichamelijk zien en daarentegen gewend worden aan en opgeleid worden tot het leven van het geloof, dat onder het kleed van middenoorzaken achter het voorhangsel van dagelijkse gebeurtenissen, door het traliewerk van uitwendige raadsels en bedeksels en daarin doorschemerende blikken van zegen de nabijheid van de Heere, het ruisen van Zijn voeten, het werken van Zijn hand en de ontfermingen van Zijn Middelaarshart kan opmerken.

De Heere moet ons tonen aan welke kant van het schip wij het net moeten uitwerpen en dat toont Hij ons in Zijn woord. De door de Heere aangewezen kant is altijd de juiste kant en daar is ook altijd de zegen. Velen hebben het ondervonden en ondervinden het nog, dat men daar,

waar men in gehoorzaamheid aan God en in afhankelijkheid aan Hem werkzaam is in de door Hem verordende weg, ook Zijn zegen ontvangt. Dat wij dan geen andere dingen begeren dan die God van ons begeert. Wie doet graag vruchteloze arbeid? Wij kunnen zo'n arbeid vermijden, door gedurig de Heere te vragen: Wat wilt Gij, Heere! dat Ik doen zal? En Zijn woord, Zijn Schrift is daar, om ons het antwoord te geven. Of zouden wij minder bevoorrecht zijn dan oud Israël, dat zijn priester en zijn Efod had om God te vragen en Gods antwoord te ontvangen? Nee, wie bidt, zal ontvangen, wie zoekt, zal vinden, wie klopt, die zal opengedaan worden; want de Heilige Geest is tegenwoordig in de gemeente van Christus en Hij geeft Zijn antwoorden uit de Schrift in het hart van ieder gelovige.

7. De discipel dan, die Jezus liefhad, Johannes, wiens geestelijk leven het rijpste en wiens betrekking tot Christus het reinste was, (Hoofdstuk 13: 23; 18: 15; 19: 26 vv. en 35) zei, omdat hem heteerst het inwendige en daarbij tevens het lichamelijk oog openging, tot Petrus, tot wie hij sinds de tijd van het lijden in nadere betrekking stond (Luk. 22: 8. Joh. 13: 23 v. ; 18: 15 vv. ; 20: 2 vv.): Het is de Heere (Hoofdstuk 20: 18 vv.). Simon Petrus dan, horende dat het de Heere was, was snel gereed om, zoals zijn aard was, iets te wagen en vol blijdschap (MATTHEUS. 14: 28 vv.), omgordde het opperkleed, de visserskiel; want hij was naakt. Hij had de kiel gedurende de arbeid afgelegd en had alleen nog het eigenlijke hemd aan, zodat hij naar het gewone gebruik van het woord 12: 34") naakt werd genoemd (1 Sam. 19: 24. 2 Sam. 6: 20. Jes. 20: 2 v.) en zo wilde hij niet voor de Heere verschijnen. Hij bracht zijn gewaad dus in orde en wierp zichzelf in de zee, om naar de oever te zwemmen.

Het is de Heere! Johannes voelt het het eerst, want bij de tederste liefde is de schielijkste opmerking. Johannes haast zich het te zeggen tot Simon Petrus, want wat de liefde geniet, kan zij nooit alleen genieten; zij is mededeelzaam met haar geluk. En hij heeft het tot de juiste man gezegd; want nauwelijks heeft Simon Petrus uit Johannes' mond het: "Het is de Heere" verstaan, dat een weerklank vindt ook in het vermoeden van zijn hart, of hij omgordt, omdat hij naakt is, het opperkleed en werpt zich in de zee. Nee, nu is het niet meer als voor drie jaren bij hetzelfde wonder! "Heere! ga uit van mij, want ik ben een zondig mens!" Nog is hij een zondig mens en hij weet het nog beter dan toen; maar ook weet hij beter dan toen, hoe groot de genade van de Heilige is en dat zijn plaats ten allen tijde wezen mag aan diens gezegende voeten.

8. En de andere discipelen, de gewone weg volgend, kwamen met het scheepje, waarmee zij de oever snel genoeg konden bereiken; want zij waren niet ver van het land, maar omtrent twee honderd ellen, ongeveer drie honderd voet 19: 37") en sleepten het net met de vissen, welk werk toch ook moest worden verricht.

De tederste liefde heeft het eerste en zekerste vermogen om de geliefde te herkennen. Johannes heeft het misschien reeds bij Jezus' woord in vs. 6 vermoed, dat het de Heere is; nu wordt hij er door de wonderbare zegen nog zekerder van en hij zwijgt nu niet meer. Die zo de nabijheid van de Heere eerst opmerkt, zegt het de anderen om Hem waarlijk te dienen, maar ook in wijsheid en met tederheid van de liefde aan degene, die het naaste is. Dat was hier Petrus, wie de discipel van de schoot zijn plaats laat behouden ook na de verloochening, die door Jezus' genade verzoend is. Als eerste van de apostelen en leider van de scheepvaart had

hij het eerst moeten opmerken; toch is hij weer de eerste en de snelle tot handelen, zoals Johannes eerst heeft opgemerkt en gezien. Hij kan niet wachten, totdat zij met het schip tot de Heere komen en daarbij merken wij in hem een eerbied op, die ook bij zo'n overweldigend gevoel aan de kleine nevenzaken, zoals hier aan de kleding, denkt, zodra de tederheid dat eist. Ook van de andere discipelen twijfelt nu niemand meer, wie de gever is van de visvangst; maar zij kunnen wachten met Johannes, zij zijn toch niet allen zoals Petrus. Het gezegende net, dat Petrus vanwege de Gever geheel vergeten was, moest toch worden vastgehouden en aan het land gebracht; daarenboven was het niet ver van de oever en zij volgden snel.

Johannes blijft met de andere discipelen in het schip en wij zullen zien, dat dit voor hen van evenveel betekenis is als voor Petrus, dat hij in het water springt en de Heere tegensnelt.

Evenals Petrus midden door het water van de zee en Johannes van het schip gedragen aan de oever en tot Christus komt, zo zullen enige vromen door de geweldige, bloedige marteldood en anderen door een stil en zacht sterfuurtje uit de zee van dit leven tot de haven van de zaligheid en tot het zien van Christus worden gebracht.

9. Toen zij, de andere discipelen, dan aan het land gegaan waren en zo weer met Petrus verenigd, zagen zij een kolenvuur (Hoofdstuk 18: 18) liggen en vis, die de Heere vooraf had aangebracht, daarop liggen, om die te braden en daarnaast brood, opdat een gewone maaltijd bereid zou kunnen worden.

De Heere vraagt hen om voedsel en stelt hen daartoe overvloedig in staat en nu zij met die voorraad aan land komen, vinden zij daar reeds voedsel gereed, zodat zij meteen aan de maaltijd zouden hebben kunnen gaan. Het was een tweede verrassing van de discipelen en een tweede kenteken, dat zij met de Heere der heerlijkheid te doen hadden. Of zou het gevoegelijk zijn geweest dat de Heere geheel alleen en ontbloot van alles, aan de oever had gewacht op hetgeen Zijn discipelen van het schip meebrachten; en al was er op deze manier voldoende voedsel gekomen, vanwaar zou dan nog het nodige brood gekomen zijn? Nee, de Heere heeft niet te wachten op hetgeen men Hem brengen zal; Hij is niet te voorkomen, maar Hij voorkomt altijd de Zijnen. De Heere voorziet in alles buiten ons en toch wil Hij, dat wij werkzaam zijn, alsof Hij niets zal doen zonder ons.

11. Simon Petrus ging ook nu weer de anderen voor, die bereidwillig hem volgden (vs. 3). Hij ging op het schip en trok het net op het land; zoals men het nu nader kon opmerken, was het net vol grote vissen en wel zoals men bij een nauwkeurige telling opmaakte, tot honderddrieëenvijftig; en hoewel er zoveel waren, scheurde het net niet.

Petrus moest eerst in het schip gaan, om het net los te maken, dat daaraan was bevestigd. Hij verrichtte vervolgens het werk van het aan land trekken van het net en het tellen van de vissen zeker niet alleen, maar hij was de hoofdpersoon en van zijn werkzaamheid wordt alleen melding gemaakt, omdat hij het middelpunt was bij de geestelijke visserij, die hier wordt afgebeeld.

Petrus was de oorzaak van het vissen. Hij kent hetgeen door Jezus tussenkomst de discipelen bejegent voornamelijk zichzelf toe en nu ziet hij hier, terwijl alles hem herinnert aan de vorige wonderbare visvangst en de betekenis daarvan, wat hij weer in zijn vorige staat is geplaatst. Daarom neemt hij, nadat hij eerst om de Gever de gave heeft verlaten, bij het ontvangen daarvan, het grootste deel van de arbeid op zich.

De nauwkeurige opgaaf van het getal van de vissen heeft iets opmerkelijks; men heeft daarom velerlei willekeurige verklaringen beproefd. De nadruk ligt echter niet op het getal, maar daarop, dat ondanks zoveel grote vissen (en men had er vermaak in ze te tellen) het net toch niet scheurde. Ook hierin ziet de evangelist een wonderbare werking van Jezus. In Luk. 5: 6 begon het net reeds te scheuren; daar moest het grote van de vangst op de voorgrond worden geplaatst. Op onze plaats moet daarentegen niet zozeer de grote omvang en het gevolg van het apostolische werk, als wel de wonderbare nabijheid en hulp van de Opgestane bij zodanig beroepswerk worden op de voorgrond gesteld - wat de Heere aan Zijn dienaren schenkt, moet voor hen niet verloren gaan.

In het getal vissen, zo nauwkeurig berekend, vinden wij aangewezen het getal van degenen, die door de prediking voor het rijk van God zijn gewonnen en dat eerst aan het einde zal worden geteld (Rom. 11: 25. Openbaring . 7: 4 vv. ; 9 vv.); het net dat niet scheurt en zich hierdoor op in het ooglopende manier van de vorige visvangst onderscheidt, is minder een voorbeeld van blijvende eenheid voor de gehele tijd van de kerk, (voor deze is meer een werkelijk scheuren in het uitwendige door Luk. 5: 6 voor afgebeeld en het heeft reeds onder apostolische handen plaats gehad 1 Kor. 1: 11; 11: 19) dan een voorspelling, die op de toekomst ziet, voor de beste, heerlijke openbaring van het nog niet gescheurde net.

Met de vermelding van de bijzonderheid, dat het net, ofschoon zo overmatig beladen, nochtans niet scheurde, wijst hij ons terug naar de wonderbare visvangst bij gelegenheid van de eerste roeping van Petrus door de Heere tot het apostelschap. (Luk. 5). Toen was de Heere op het schip en nochtans scheurde het net. Vanwaar dit verschil? Had het geen reden? U voelt, dat is onmogelijk. Wij hebben hier met goddelijke dingen te doen en deze hebben geen andere dan de hoogste redenen. De opstanding van de Heere had geen grote verandering in de manier van de openbaring van geheel het Koninkrijk van God teweeg gebracht; wat vroeger nog onbeslist was, was nu beslist; wat vroeger onvolmaakt was, was nu volmaakt; wat vroeger beweeglijk was als de zee, was nu vast geworden als de oever. U herinnert u, dat de Heere verbood niet alleen Zijn heerlijkheid op de Thabor, maar ook de belijdenis dat Hij de Christus was, bekend te maken, alvorens Hij van de dood was opgestaan. De Heere wilde Zich niet ten volle kenbaar gemaakt hebben, vóór Hij Zich ten volle geopenbaard had. Zolang de apostelen zich niet op de opstanding van de Heere konden beroepen was hun getuigenis onvolledig en onvoldoende. Het lijden en sterven en de opstanding van de Heere waren volstrekt nodig, om aan alle volken te kunnen prediken: bekering en vergeving van de zonden (Luk. 24: 46 v.). De opstanding van de Heere was gebeurd, zo is nu alles volledig, volstrekt volmaakt en onbewegelijk vast geworden. De opgestane Christus sterft niet meer, maar leeft nu voor God voor eeuwig. En zoals Hij zelf was, zo is ook geheel Zijn Koninkrijk.

12. Jezus zei tot hen, toen zij nu van hun vangst hadden gebracht bij hetgeen Hij reeds bereid had (vs. 9) en alles gereed was: Komt hierheen, houdt het vroege middagmaal, het ontbijt 26: 20"). En niemand van de discipelen, die op dit woord zich rondom het vuur plaatsten, durfde Hem vragen: Wie bent Gij. Niemand waagde het ("Ro 5: 7") om onderzoekende vragen tot Hem te richten vanwege het bijzondere van Zijnuitwendige openbaring, waarin Hij nu tegenover hen stond en waarin zij Hem vroeger ook niet dadelijk hadden herkend (vs. 4. Mark. 16: 12). Zij durfden dat niet, wetend dat het de Heere was; daarom wachtten zij zich om Hem met dergelijke onbescheiden vragen lastig te vallen (MATTHEUS. 28: 17).

Met deze woorden wordt de gelovige uitgenodigd om een heilige gemeenschap met Jezus te oefenen. "Houdt het middagmaal" veronderstelt dezelfde tafel en dezelfde voedsel: ja soms wordt daarmee gemeend aan de kant van de Heiland neer te zitten en het hoofd op Zijn boezem te laten rusten. Deze woorden brengen ons in het huis van de vreugde, waar de banier van de verlossende liefde wappert. Zij geven ons een voorsmaak van de vereniging met Jezus, omdat het enige voedsel, dat wij kunnen genieten, wanneer wij het middagmaal met Jezus houden, is: Jezus zelf. O wat een vereniging is deze! Ons zo met Jezus te voeden is een verborgenheid, die door het verstand niet gepeild kan worden. "Die Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem. " Het is ook een uitnodiging om de gemeenschap van de heiligen te genieten. Christenen mogen op allerlei punten verschillen, maar zij hebben allen dezelfde geestelijke honger: en als wij niet allen hetzelfde voelen, dan kunnen wij ons allen voeden met hetzelfde brood van het leven, dat uit de hemel neergedaald is. Aan de tafel van de gemeenschapsoefening met Jezus is het één brood en één drinkbeker. Wanneer de drinkbeker van de liefde rondgaat, verenigen wij ons daarbij onderling van hart. Kom nader tot Jezus en u zult bevinden, dat u U meer en meer verenigt met hen, die, zoals u, aan het hemelse manna deel hebben. Als wij nader bij Jezus stonden, zouden wij nader bij elkaar zijn. Wij zien ook in deze woorden de bron van kracht voor elke Christen. Op Christus te zien is het leven, maar de kracht om Hem te dienen ontvangt u eerst, wanneer u "komt en het middagmaal houdt. " Wij gaan gebukt onder veel onnodige zwakheid, omdat wij dit gebod van de Meester veronachtzamen. Wij moeten ons voeden met het merg en de vettigheid van het evangelie, opdat we daardoor kracht verzamelen en elke kracht ten volle in de dienst van onze Meester bestreden. Als u zo de werkelijkheid wilt kennen van de nabijheid van Jezus, van de vereniging met Jezus, van de liefde tot Zijn volk en van de kracht, die van Hem afdaalt, kom en houd dan door het geloof het middagmaal met Jezus.

13. Jezus dan, die tot hiertoe op enige afstand had gestaan, kwam nader en nam het brood en gaf het hen en de vis zo ook, zonder toch zelf ook van de maaltijd te genieten. Daarbij bescheidde Hij hen en de vijfhonderd acht dagen later op de berg in MATTHEUS. 28: 16.

Het woord, waarmee Jezus tot het ontbijt nodigt (vgl. MATTHEUS. 22: 4) is slechts kort; Hij spreekt slechts het nodigste; de discipelen spreken volstrekt niets. Wanneer uitdrukkelijk wordt opgemerkt, dat niemand het waagde Hem de vraag te doen: "Bent Gij het?" zo zien wij hieruit, dat de discipelen wel redenen tot vragen hadden; er moet dus in het uitwendig voorkomen van de Heere iets vreemds geweest zijn. Men wist door het geloof, dat Hij het was, maar Hij was niet meer als vroeger, ook niet als bij de eerste verschijningen (Hoofdstuk 20: 19 vv. en 26 vv.). Hij was vreemd, zodat hij, die niet wilde geloven, Hem had kunnen

loochenen; het verkeer was niet meer het oude onderlinge spreken, met vragen en antwoorden. Deze wonderbare gemeenschap was evenzeer voorbereiding op de tijd van gemeenschap in geloof, die nu nabij was, alsook voorafbeelding van: die gelooft, die zal weten dat de Heere nabij is; die niet gelooft, zal Zijn tegenwoordigheid kunnen loochenen, Zijn nabijheid zal zich openbaren in de vreugde, waarmee men Zijn roeping volbrengt en die door Hem wordt teweeggebracht en in het wonderbare genot, dat Hij aan de Zijnen bereidt.

Het maal wordt zwijgend genoten, niet in vertrouwelijk verkeer met de Heere, die zelf niet mee eet zoals Hij ook de dankzegging in Luk. 24: 30 had nagelaten, maar toch met het versterkend bewustzijn van Zijn nabijheid. Dit is een beeld hoe het voortaan met de gemeenschap van de Heere zal zijn. Zij zullen weten, dat Hij nabij is. Zijn zegen zal hun arbeid kronen, Zijn vriendelijkheid hen verkwikken en na de arbeid verzadigen. Zij zullen echter moeten missen dat vertrouwelijke van de omgang, dat zij vroeger hebben genoten. Vandaar ook de eigenaardige sluier van het geheim, die Johannes over dit gehele voorval uitbreidt. Hij is door Zichzelf vol betekenis, daarom worden geen woorden gewisseld, omdat de Heere tot hen wilde spreken juist door hetgeen gebeurde.

14. Dit was nu, als men zich beperkt tot de verschijningen, die aan de kring van de apostelen ten deel zijn geworden en afziet van de openbaringen aan bijzondere personen, als in Hoofdst. 20: 14 vv. , de derde maal (vgl. Hoofdstuk 20: 19 vv. en 26 vv.), dat Jezus aan Zijn discipelen geopenbaard is, want die zeven in vs. 2 staan hier voor de gehele discipelenkring, nadat Hij van de dood opgewekt was.

De manier, waarop Johannes zich uitdrukt, wijst aan, dat op dergelijke verschijningen, die aan het college van de apostelen ten deel werden, later nog meerdere volgden, waarover echter onze evangelist niet spreken zal. Tevens geeft die te kennen, dat vroeger geen andere hebben plaats gehad dan die in dit evangelie worden verteld. De hier nu meegedeelde openbaring is evenmin verteld om hetgeen volgt, als daarom geschied; integendeel is deze op zichzelf reeds te rijk van betekenis, om beschouwd te worden als zuivere inleiding tot het voorgevallene, dat met vs. 15 begint. Evenals onze geschiedenis een voortzetting is van hetgeen de Heere bij de beide eerste verschijningen in vs. 19 vv. en 26 vv. deed, terwijl bij de vernieuwde roeping tot het apostelambt en tot de mededeling van de apostolische kracht nu ook de belofte komt van de uitkomst, zo is de gebeurtenis, in het volgende voorgesteld, eveneens een voortzetting van die daden van de Heere, maar naar een andere kant. De wederinzetting van de elf in het apostel-ambt sluit zich namelijk in hetgeen volgt aan die van Simon Petrus tot leider aan en daarmee verbindt zich een profetie over bestemming en lot van die beide apostelen, die vroeger (vs. 7) boven de overigen uitstaken: van Petrus, die door zijn vurige moed en van Johannes, die door zijn adelaarsblik zich hebben onderscheiden.

De openbaring van de opgewekte Heer op dit strand is niet slechts een van de bekoorlijkste, maar ook een van de belangrijkste bladzijden uit de geschiedenis van Zijn opstanding te noemen. Zij staat toch - niet minder dan een soortgelijk voorval uit Jezus openbaar leven - in het nauwst verband met de opvoeding van Zijn eerste discipelen; en vragen wij wat de bijzondere les was, die Hij hun wilde leren door de inrichting van deze verschijning, wij durven dan reeds meteen vermelden, dat de Heere hen als in een zinnebeeld wilde tonen, hoe

het hen in Zijn dienst ook voor het aardse aan niets zou ontbreken. Men moet die les niet onbeduidend en klein noemen, maar moet zich verplaatsen in de toestand van de jongeren! Geroepen om alles te verlaten, dat tot nog toe voorzag in hun onderhoud, hadden zij hun leven aan een Meester te wijden, die hen veel voor de hemel, maar minder voor de aarde beloofd had; en waar zij allereerst voor Gods Koninkrijk leefden, moesten zij ook onbepaald vertrouwen, dat Hij hun alle tijdelijke dingen zou toewerpen. Maar hoe moeilijk zou dit hun vallen, tenzij het hen nogmaals verzekerd werd, dat het in de dienst van deze Heere onmogelijk was om van gebrek en nood te vergaan! Dit wilde Hij dan heden hen tonen en het staven, dat Hij gekomen was, opdat de Zijnen ook voor het tijdelijke niet slechts "het leven, maar ook overvloed hebben zouden. " Na de arbeid zou Hij voor hen de verkwikking bereiden en ook hun eenvoudigste maaltijd zou voortaan een maaltijd houden met Hem zijn! Maar veel hoger onderwijs nog bood deze verschijning hen aan. Ook dit wonder moest ten teken verstrekken van hetgeen hen te wachten stond, wanneer zij weldra zouden uitgaan om vissers van de mensen te worden. Zie, zij zouden zich dan bevinden op een onstuimige zee, terwijl de Heere, ingegaan in de vreugde van de Vader, als op een veilig strand scheen te toeven. Zeker zouden hen uren te wachten staan, waarin zij zouden arbeiden zonder te slagen, maar uren van verrassing zouden op de dagen van de teleurstelling volgen. Grote, talrijke vissen zouden op de wenk van hun Zender toestromen en hoe overvloediger de vangst ook was, het net van het woord zou niet scheuren. Onbeschadigd en bestendig zou het blijven en als de tijd van de arbeid voorbij was, de Heere zou hen wachten in Zijn onvergankelijk leven aan de maaltijd voor Zijn vrienden bereid. Het net zou worden opgetrokken aan de oever, als het uur van Zijn toekomst verscheen en verlangend zou Hij hen verbeiden, die hun geboden had het in handen te nemen.

II. Vs. 15-23. Het voorgevallene na de maaltijd.

15. Toen zij dan het eenvoudige middagmaal, dat uit brood en voedsel van vissen bestond, gehouden hadden en daardoor hadden vervuld wat aan de gehele kring van apostelen als zinnebeeld moest worden voorgesteld, zei Jezus tot Simon Petrus: Simon, zoon van Jona, (Hoofdstuk 1: 42. MATTHEUS. 16: 17) heeft u Mij liever dan deze, beter: Bemint u Mij meer dan uw mededisciplen, zoals u vroeger wilde beweren (MATTHEUS. 26: 33)? 1) Hij, Petrus, liet het liever dan deze in de vraag van Jezus rusten en beperkte zich eenvoudig tot het: heeft u Mij lief? veranderde ook dit in een meer ootmoedige uitdrukking en zei tot Hem: Ja Heere, Gij weet dat Ik U liefheb. Hij, Jezus zei tot hem: Weid Mijn lammeren; voorzie ze van goed voedsel.

Alle schriftverklaringen, die voor mij liggen (de Wette, Meijer, Lange, v. Oosterzee en vele anderen) verklaren, evenals Dächsel, het "dan deze" als doelend op de discipelen. Tegen die verklaring heb ik ernstige bezwaren en meen nog altijd een andere te moeten volgen. Ten eerste om grammatikale redenen. Bij de boven gegevene verklaring moet de nadruk vallen op "u" tegenover "deze". Dit woord nu is in het Grieks niet bepaald uitgedrukt. Er staat agapav mezonder su, dat steeds bij antwoorden van Petrus gevonden wordt su oidav, Gij weet. De nadruk valt dus op su, Mij en wij zullen dus toutwn moeten nemen niet in de zin van h outoi maar van h tauta, waarbij wij denken aan hetgeen bij zijn handwerk als visser behoorde. Ons komt verder de vraag, zoals die gewoonlijk wordt beschouwd, voor in strijd te zijn met het

karakter van de Heere. Reeds was de Heere door Simon gezien. Toen zal beleden en vergeven zijn en Christus de Zoon van God vergeeft en verwijt niet (Jak. 1: 5). De verloochening was tussen de Heere en Petrus uitgewist, alleen moest Petrus voor de andere discipelen worden hersteld in zijn apostolaat en daartoe moest de Heere voor aller oor tegenover de drievoudige verloochening, die allen bekend moest zijn, een drievoudige verklaring van liefde uitlokken. De Heere had bovendien elke rangstrijd tussen de discipelen steeds afgekeurd. Wij kunnen verder een scherpheid als men in Jezus woorden leggen wil, niet aannemen. Eindelijk past die verklaring niet in het verband. Wij stellen het ons aldus voor: Simon is vroeger van de visnetten afgeroepen. Na de eerste wonderbare visvangst heeft de Heere tot hem gezegd: "Van nu aan zult u mensen vangen. " Als de Heere na Zijn opstanding te lang toefde voor de voortvarende Petrus en het wachten, de onzekerheid te lang duurde voor de man, aan geen stilzwijgen of stilzitten gewoon, vergeet hij zijn roeping en wil hij tot zijn oud bedrijf voor kortere of langere tijd terugkeren. Door hetzelfde wonder als het eerste roept de Heere hem voor de tweede keer van de visnetten af. Hij vraagt hem: Simon, wat wilt u? Mij of de visnetten? voor Mijn rijk arbeiden, of voor het voedsel zorgen? Het antwoord is: "U heb ik lief" en nu beveelt de Heere: dan ook geen vissen meer vangen, maar Mijn lammeren weiden, Mijn schapen hoeden. Naardien op het "dan deze" door Petrus is geantwoord, hoeft het niet voor de tweede keer te worden gevraagd; wel moet de Heere nog verder vragen over het "liefhebben", omdat Petrus met een ander woord het antwoord geeft, dan in de vraag van de Heere voorkomt, zoals wij verder zullen zien. Ondanks ons verschil in mening willen wij Dächsel verder laten spreken en de door hem medegedeelde aanhalingen uit andere schrijvers, met enkelen vermeerderd, laten volgen.

16. Hij, Jezus, zei weer tot hem voor de tweede keer, niet meer het liever dan deze herhalend, al gebruikte de Heere ook dezelfde uitdrukking als vroeger: Simon, zoon van Jona, heeft U Mij lief? (liever: bemint u Mij?). Hij, Petrus, zei tot Hem: Ja Heere! Gij weet, dat Ik U liefheb. Hij, Jezus, zei tot hem: Hoed Mijn schapen door ze een goede leiding te geven.

17. Hij, Jezus, zei tot hem voor de derde keer, nu de uitdrukking van Petrus overnemende, Simon, zoon van Jona! heeft u Mij lief? Petrus zag het nu wel graag aan de ene kant, dat de Heere tot zijn standpunt afdaalde, maar aan de andere kant werd hij toch tevens bedroefd, omdat Hij voor dederde keer tot hem zei: Heeft u Mij lief? De Heere scheen dus ook het mindere bij hem nog te betwijfelen en daarom zei Petrus tot Hem, zich onthoudend van alle bevestiging door een eed, dat hem sinds MATTHEUS. 26: 72 vv. zozeer tegen was, maar zich beroepend op de eigen wetenschap van de Heere: Heere! Gij weet alle dingen, die in het mensenhart verborgen liggen (Hoofdstuk 16: 30), Gij weet dus ook, dat ik U liefheb en heeft niet eens de verzekering van mijn kant nodig (Hoofdstuk 2: 25). Jezus zei tot hem: Weid Mijn schapen.

Aan Petrus was op grond van zijn belijdenis een zekere voorrang bij het bouwen van de gemeente toegezegd (MATTHEUS. 16: 18 v.). Die voorrang was hem ook daar gelaten, toen hem het uitzicht werd geopend op zijn nabijzijnde val, terwijl tevens zijn bekering werd voorspeld (Luk. 22: 31 v.). Deze afdeling nu vertelt uitvoerig hoe Jezus Petrus, door drie keer naar zijn liefde te vragen, op zijn driemaal verloochenen wijst en nadat Hij door deze herinnering hem verootmoedigd en tot belijdenis van zijn liefde gedwongen heeft, nadat dus

de donkere schaduw weer in licht is opgelost, draagt Hij hem weer het grote herdersambt op en individualiseert overeenkomstig zijn bijzondere roeping, wat Hij in Hoofdst. 20: 21 vv. aan al de apostelen heeft bevolen.

Als niet weinige uitleggers spreken van een herstelling van de discipels in het apostelambt door de Heere hier gegeven, dan is dat niet juist; tot Petrus is evenzeer het woord gericht als tot de anderen: zoals de Vader Mij gezonden heeft, zend Ik ook u. Ontvang de Heilige Geest enz. Juister zeggen anderen, dat juist Petrus weer verheven is tot die hoogte, die de Heere hem van het begin in Zijn raad heeft toegedacht; het primaat onder de apostelen, de hoofdleiding van de Kerk heeft de Herder van de schapen hem in dit uur teruggegeven.

De Heere was aan Simon Petrus reeds op de dag van de opstanding verschenen, aan Hem het eerst onder de discipelen, aan hem in het bijzonder (Luk. 24: 34. 1 Kor. 15: 5). Wat Jezus aanzien in Luk. 22: 61 had teweeggebracht, de belijdenis van Petrus en zijn bitter berouw, dat werd door die verschijning zonder twijfel in zoverre voltooid, dat aan Petrus werd verzekerd, dat de Heere hem niet uit Zijn gemeenschap verstoten wilde zien. Daaruit is ook het gedrag van de discipel in vs. 7 te verklaren en de grote blijdschap en frisheid van Zijn gedrag bij deze gehele aanleiding. De overige discipelen konden er niet aan denken in hun omgang met hem iets te laten voelen van een verwijt vanwege zijn val en zo heeft het niets bevreemdends, dat hij in vs. 3 weer aan hun hoofd staat. Men zou echter Gods heiligheid en opvoedende wijsheid miskennen, als men wilde menen dat een ergernis, zoals de verloochening van Petrus was, in de kerk kon en mocht blijven, zonder die overeenkomstige verzoening en herstel voor degenen, die er door geërgerd waren. Zo is dan zijn verloochening wel vergeven, maar Petrus moest een verootmoediging en beschaming ondervinden, hoewel deze door de liefde werd bevolen, een verootmoediging, die ten doel had ook het laatste overblijfsel weg te nemen en te genezen van het valse vertrouwen, dat de weg tot zijn val was geweest. Hierop wordt gedoeld bij het gesprek, waarvan de andere zes discipelen de getuigen moesten zijn, om zowel Jezus' ernst en heiligheid, als de reinheid van Petrus en de oprechtheid van zijn ootmoed en liefde daaruit te zien. Ja, zo'n herstelling van de gevallen Petrus is juist een zedelijke en geestelijke behoefte; want altijd is de herstelling van hem, in de hem vroeger toegekende plaats, aan het hoofd van de apostelen nog iets anders dan de verzekering van genade en vergeving, die hij reeds had ontvangen en de wederopname in het apostelambt, die reeds had plaats gehad. Wanneer ook, zoals vanzelf spreekt, hem het weiden van Christus' kudde niet met uitsluiting van de overige apostelen, noch van hen, aan wie na hem het herdersambt is toevertrouwd (1 Petrus . 5: 1 vv.) wordt opgedragen, dan mag geen polemisch belang tegen het pausdom van Rome terughouden van de erkenning, dat hem een voorrang, een eerste plaats bij de leiding van de gemeente wordt beloofd, al is dat ook geen heerschappij over de kerk, zoals hij zelf het best heeft geweten en diensvolgens ook zijn ambt in de gemeente heeft waargenomen.

Jezus begint met een herinnering aan de verloochening van Petrus en wel met een, die opzettelijk beschaamt, om aan de discipel gewenste gelegenheid te geven om zijn ootmoedige liefde te kunnen uitspreken. Met agapav me (bemint u Mij?) vraagt Hij tweemalen, terwijl Petrus dadelijk antwoordt met ik heb U lief, zeker niet zonder doel en ongeveer met gelijke betekenis, maar afdalend. In plaats van die liefde, die meer de richting van de wil is, stelt Hij

de liefde van affect. Daarin ligt stilzwijgend de bede, dat ook Jezus niet naar het hogere, maar naar het menselijk mindere zou vragen; (alsof Hij wilde zeggen: als mij ook de goddelijke maat van liefde, die U toekomt, ontbreken mag, dan ben ik toch persoonlijk van ganser harte U in vriendschap toegedaan. Ook de tweede keer herhaalt Petrus deze bede, pas de derde maal doet de Heere het en Hij gebruikt dan werkelijk de uitdrukking, waarvan de discipel zich heeft bediend. Reeds in dit afdalen tot het standpunt van Petrus ligt voor deze een verootmoediging. Nog duidelijker springt die laatste in het oog bij het "meer dan deze" in het begin, dat duidelijk een herinnering is aan zijn vroegere belofte boven alle anderen. Zeker had Petrus juist nu de ijver van de liefde boven de anderen getoond; maar toch ontkent hij stilzwijgend dit "meer", omdat hij in zijn antwoord van alle vergelijking met de anderen afziet en daarmee de Heere vraagt of Hij niet zo wil spreken, maar van alle vergelijking afziet. Jezus vervult die bede dadelijk en richt diens volgens de tweede vraag enigszins anders in. Als nu Petrus dadelijk bij de eerste met ja antwoordt, mag hij dat gerust doen hij mag zich beroepen op het weten van de Heere; zo’n beroep verzacht de beslistheid, die het enkele: "Ja Heere, ik heb U lief" zou hebben. - Jezus weet het beter dan hijzelf het weet. Bij de derde keer versterkt zich zelfs het: "u weet" tot een: "u weet alle dingen", waarmee de discipel (voor wie de vraag in die vorm, omdat zij van het hogere tot het mindere afdaalde, om het ook daaraan nog uitgesproken twijfelen, juist pijnigend en terneerslaande wordt) zijn Meester een absoluut weten ten opzichte van het inwendige van de mens toeschrijft.

Door zijn val had Petrus ootmoed geleerd. Ofschoon hij zijn liefde voor Jezus belijdt, doet hij het uiterst nederig. Hij vergelijkt zich niet meer zoals te voren met zijn broeders en stelt voor de uitdrukking, die een volledige, diep gevoelde, eeuwige liefde aanduidt, het woord, dat persoonlijke gehechtheid zonder meer, hartelijke genegenheid te kennen geeft. Dit laatste gevoel kent hij zichzelf zonder aarzelen toe, terwijl hij zich op Jezus, de Kenner van de harten beroept. Dit is voor Jezus voldoende. Op deze voorwaarde kan Jezus hem de Zijnen gerust toevertrouwen, hoe dierbaar zij Hem ook zijn. "Lammeren" betekent de kudde van Jezus met het oog op haar zwakheid en behoefte aan een herder, die voor elk schaap in het bijzonder de tederste zorg draagt (Gen. 33: 13). Bij de tweede opdracht gebruikt de Heere in plaats van die uitdrukking het woord "schapen", hetgeen de kudde in haar geheel zonder het begrip van zwakheid voorstelt; bij de derde opdracht is een woord gebruikt, dat een verkleinwoord is: "Mijn schaapjes", dit verbindt die beide vorige begrippen met elkaar, het eerste door het verkleinwoord het tweede door hetzelfde grondwoord; het geeft evenals "kinderen" in Hoofdstuk 13: 33 een teder gevoel te kennen.

Naast het onderscheid in de drievoudige benaming; lammeren, volwassen schapen en schapen, die even als lammeren moeten behandeld worden, komt nog een ander onderscheid, dat tussen "weiden" d. i. op de weide brengen, van voedsel verzorgen en "hoeden" d. i. weiden en regeren als herder (vs. 16). De Roomse Petrus heeft van dat weiden in tweeërlei zin een heersen gemaakt. De schaapjes heeft hij als lammeren behandeld en zo geheel heeft hij het verleerd, als herder aan de schapen het juiste geestesvoedsel aan te wijzen, dat hij dat integendeel steeds onthouden heeft en ten slotte zelfs verboden.

De vraag naar onze liefde tot de Heere: 1) wie ze tot ons richt; 2) wat die van ons eist; 3) waarheen zij ons wijst.

1) Hier ziet u de bedoeling van de Heere bij deze ondervraging. De Heere vraagt zolang naar onze liefde, totdat wij bedroefd worden over de bewustheid van onze liefdeloosheid jegens Hem. een zuivere toestemming of bevestiging van de vraag van de Heere is de Heere niet genoeg. De mond zegt zo makkelijk en zo haastig wat alleen op de oppervlakte van het hart ligt. De Heere vraagt meer; Hij vraagt het hart zelf, het verbroken, verslagen hart, de verbrijzelde ziel, opdat Hij er de balsem van Zijn vertroostingen in kan laten afvloeien en daarvan doen overvloeien. O, er is een tijd, dat de Heere ons het liefst verblijd ziet, maar ook een tijd waarin Hij ons het liefst bedroefd ziet, om ons temeer te kunnen verblijden.

Was het daarom ook, dat de gezegende Verlosser tot drie keer vroeg: "Heeft u Mij lief?" opdat de discipel zijn liefde mocht openbaren op zo'n een manier, zo volkomen beleden als heerlijk bekend. O, als dat zo was en wie zou er aan twijfelen, of dit was het doel van Jezus, want Hij zegt immers telkens: "Weid Mijn lammeren, hoed Mijn schapen", - wat hebben wij dan meer te bewonderen: de wijsheid, waarmee Jezus Zijn discipel verhief, of de heerlijkheid, waarmee Hij ook de laatste schijn van grootheid of eigen leven uit zijn ziel wilde uitbannen! - Beiden tegelijk, want wij aanschouwen in Hem de volkomenste Leidsman en Voleinder van het geloof. Alles is tot het uiterste met ondoorgrondelijke, eeuwige wijsheid, met onbevlekte en onbegrijpelijke heiligheid, met weergaloze en alles overtreffende liefde doordrongen en vervuld; alles wat de Heere doet en spreekt, om de ziel op de baan van het leven te voeren, om haar van trap tot trap te versterken, om het hoge hart tegelijk te vernederen, om de verstorven levenskrachten op te wekken en die tot de heerlijkste einden te leiden, om een ziel met geloof, liefde en ootmoed evenzeer te vervullen, om de strijd te leiden tot de overwinning, de nieuwe mens oprichtend en de oude vernietigend. Zo zien wij Jezus hier, zo was de Heere steeds. Dat beeld hebben ons de heilige schriften volkomen bewaard, met de onbegrijpelijkste reinheid hebben zij het getekend, met de oneindigste diepte is het daarin neergelegd. Het is een zee, welker klaarheid zo groot, als haar diepte voor het oog onafzienbaar is. Die zee van liefde, heiligheid en wijsheid was die volle liefde van Petrus waard. Door deze liefde tot Christus werd hij zelf gelouterd en geheiligd, tegelijk tot het heerlijkste ontvlamd, waartoe hij uit zijn aard zozeer geschikt en genegen was en tevens met een ootmoed bezield, die hem niet van nature eigen was, maar die hem door de overste Leidsman en Voleinder van zijn geloof werd meegedeeld, wiens Geest zijn geest werd. Zo is Petrus bekeerd en wedergeboren, zo werd hij een man van het geloof, van de liefde en van de ootmoed, alle drie de eigenschappen, die voor zijn vurige geest behoefte waren, om zo'n gezant van Christus te worden, op wie Christus als op een rotssteen Zijn kerk kon bouwen.

Zo heeft dan Petrus de proef doorgestaan, die hem voor het oog van zijn mededisciepelen een ogenblik verootmoedigen, maar dan ook tot de hoogste rang moest verheffen. Waren de vragen beschamend, de roepstemmen na ieder antwoord waren steeds klimmend in omvang. Eerst ontvangt Petrus de last, om de lammeren, het zwakste en teerste van Christus' kudde te weiden; kennelijk slechts een deel van de herderlijke roeping bij het minst aanzienlijke deel van de schaapskooi. Bij de tweede vraag echter wordt hem tevens opgedragen de schapen, het edelste en krachtigste onder het eigendom van de grote Herders te hoeden en dus ook het moeilijkste deel van de taak in hun kring te vervullen. Bij de derde wordt hem de taak vertrouwd, om ook het grootste en belangrijkste deel van de gemeente niet enkel tegen gevaar te behoeden, maar verder te doen groeien, door hen in grazige weide geestelijk voedsel te

reiken. Nu Petrus zich op het diepst verootmoedigd heeft, verheft de Heere hem het hoogst. Wat zoeken wij met vele woorden de wijsheid en liefde van Jezus in alle haar trekken te schetsen? De apostelkring heeft die opgemerkt, de uitkomst die gestaafd, het christelijk hart die reeds in diepe eerbied gehuldigd.

18. Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo ging de Heere daarop voort, om hem bij zijn herstelling op de eerste plaats bij de stichting van de kerk ook zijn levenseinde voor te stellen: Toen u jonger wast, nog in de jaren van de krachtige mannelijke leeftijd, gordde u uzelf om uw werk te volbrengen (13: 11") en wandelde u uw wegen, die u zich voornam, toen u zich had omgord, waar u volgens uw eigen besluit wilde. Maar wanneer u oud geworden zult zijn, tot de ouderdom van een zwakke grijsaard zult zijn gekomen, die niet in staat is zichzelf te helpen, zult u als een, die de hulp van anderen zoekt en inroept, uw handen uitstrekken en een ander zal ook werkelijk u ter hulpe komen en u gorden en zelfs als degene, die u bij de hand leidt, brengen, waar u niet wilt, waarheen u niet zou zijn gegaan, als het op uw eigen keuze was aangekomen.

a)Joh. 13: 36. Hand. 12: 3. 2 Petrus . 1: 14.

Wij achten het goed de uitlegging, die de evangelist in het volgende vers van deze uitspraak geeft, ten eerste nog terzijde te laten. Deze uitlegging vestigt alleen het oog op de laatste, de eind-vervulling van de voorspelling van de Heere, waardoor de uitdrukking: "zult u uw handen uitstrekken" nog een geheel bijzondere betekenis heeft verkregen en tot een karakteristiek hoofdpunt is geworden. Laat men zich nu echter daardoor bewegen, om het geheel te verklaren, dan komt men in een menigte van moeilijkheden, die niet op te lossen zijn, waarom er ook onder de uitleggers zoveel strijd is en men door hetgeen zij voortbrengen, meer wordt in de war gebracht dan op het rechte spoor geleid. Duidelijk - en dit is het punt, waarvan we moeten uitgaan - heeft Christus bij de eerste helft van Zijn woord: "Toen u jonger was gordde u uzelf en wandelde waar u wilde" het gedrag van Petrus in vs. 7 op het oog. Hij maakt, door het nog toekomende als een ideaal verleden voor te stellen en het "als u oud zult geworden zijn" als tegenwoordig, dat tot een beeld en een gelijkenis van die apostolische werkzaamheid van hem, die hij in zijn eigenlijke mannelijke jaren zal ontwikkelen en waarvan het karakter zelfstandigheid en oorspronkelijkheid is. Tot aan Hoofdstuk 15 van de Handelingen treedt hij overal op als de eigenlijke woordvoerder en leidsman van het college van de apostelen, of ten minste als de voornaamste vertegenwoordiger daarvan. Met zelfstandige beslistheid gaat hij voor en met bepaalde invloed houdt hij een meerderheid staande, die hem door de anderen gewillig wordt overgelaten (vgl. Hand. 1: 15 vv. ; 2: 14 vv. ; 3: 4 vv. ; 12 vv. ; 4: 8 vv. ; 5: 3 vv. ; 29 vv. ; 3: 20 vv. ; 9: 32 vv. ; 10: 5 vv. ; 11: 2 vv. ; 15: 7 vv). Maar reeds sinds de tijd van het apostolisch concilie in het jaar 50 na Christus wordt het anders. Dan komt aan het hoofd van de gemeente te Jeruzalem Jakobus II, de broeder van de Heere voor; op het veld van de zending onder de heidenen overvleugelt Paulus Petrus, die van nu aan meer en meer met de Joden in de verstrooiing en wel van Babel uit werkzaam is. De tijd van zijn ouderdom begint dan met het jaar 62, als de zo-even genoemde Jakobus op de manier, in het Aanh. II b. Nr. 3 aangegeven, om het leven kwam. Was volgens Gal. 2: 7 aan Petrus (afgezien van de uitzondering in Hand. 9: 32 vv. 10: 5 vv. ; waarbij het een bijzondere omstandigheid was) het evangelie van de besnijdenis toevertrouwd, dan was zijn apostolisch

werken, nu het woord van Christus in MATTHEUS. 23: 35 vervuld en daarmee het oordeel van de verwerping van Israël begonnen was, zonder voorwerp geworden; hij had geen eigenlijke grond meer onder de voeten. Nu is het een eigenaardige beschikking van de Heere, dat er iemand was, die hem kon gorden; dat is Paulus, wie het evangelie van de voorhuid was toevertrouwd en die sinds 58 na Christus gevangen lag, eerst te Caesarea en vervolgens te Rome. Inderdaad heeft ook Petrus zijn handen uitgestrekt en zich door deze laten gorden. In Aanm II a, Nr. 4, 5 en b. Nr. 4 hebben wij uiteengezet, hoe Petrus niet alleen de vroegere helpers van Paulus in zijn dienst nam (1 Petrus . 5: 12 v.) en diens gemeenten in Pontus, Galatië, Capadocië onder zijn bescherming nam (1 Petrus . 1: 1), maar ook de werkzaamheid door brieven van hem voortzette (2 Petrus . 1: 12; 3: 15 v.), zodat hij nu slechts de gestalte heeft van een medearbeider en navolger van de heidenapostel. Zo vinden wij in de woorden: "Wanneer u oud geworden zult zijn, zult u uw handen uitstrekken en een ander zal u gorden", ten eerste een voorspelling omtrent Paulus. Dezelfde Heer, die aan Petrus in vs. onmiskenbaar een zekere meerderheid in de kring van de twaalf verleende, wijst hem nu op een, die na hem zal komen en wat het arbeidsveld en de vrucht van de werkzaamheid aangaat, groter zal zijn dan hij (1 Kor. 15: 10). Dan zal hij zich daarin moeten schikken, dat hij tot die zal staan als de ondergaande maan tot de opgaande zon. Voor de juistheid van onze opvatting spreekt reeds de grote waarschijnlijkheid, dat, als de Opgestane hier en bij de verschijning in 1 Kor. 15: 7 aan Zijn drie hoofd-apostelen onder de twaalf (Mark. 5: 37; 9: 2; 14: 33) hun toekomstige levensloop en hun verlaten van de wereld heeft meegedeeld, Hij zeker ook niet zal hebben nagelaten, op enige manier op het uitverkoren vat (Hand. 9: 15) te wijzen, dat Hij behalve hen nog eens zal hebben. Wij behoeven bij onze opvatting ook aan het woord: "U zult uw handen uitstrekken" geen andere betekenis te geven dan die uit verbintenis met het voorafgaande: "als u oud geworden zult zijn" vanzelf volgt. Maar hoe is het met de slotzin: "En zal u brengen, waar u niet wilt?" Dit is duidelijk, als wij er aan denken dat Petrus, wanneer hij de voetstappen van Paulus naging, eindelijk ook naar Rome kwam. Voor Paulus was wel het komen naar Rome een inwendige noodzakelijkheid (Hand. 19: 21. Rom. 1: 10 vv. ; 15: 23 vv.), het einde, waarop Zijn apostolische werkzaamheid moest uitlopen, maar niet voor Petrus, die naar alle waarschijnlijkheid zijn loopbaan te Babylon (1 Petrus . 5: 13) zou hebben besloten, had niet zijn verhouding tot Paulus als van een helper en navolger van deze hem naar Rome getrokken. Juist daardoor was hem nu ook de mogelijkheid bereid, om bij zijn martelaarschap dezelfde manier van sterven te verdragen, die aan Christus de Heere was bescheiden, namelijk de kruisdood (zie Aanh. II. c. onder Nr. 4.). Met het oog op dit einde verkrijgt vervolgens de uitdrukking: "U zult uw handen uitstrekken", naast de tot hiertoe uit elkaar gezette geestelijke betekenis nog een tweede natuurlijke betekenis en wijst er op karakteristieke manier op, dat Petrus met uitgestrekte handen aan een hout zou worden gehangen (zo bij Plantus: dispessis manibus patibulum habebis). Zoals deze dood voor Jezus de meest geschikte was, omdat (om hier van andere punten af te zien) Hij zo het meest voorkwam als een overgegevene door de Vader in de dood en als een, die Zichzelf als een offer voor de zonde van de wereld had overgegeven, zo ook voor Petrus. Was deze, omdat hij jonger was d. i. vóór zijn bekering, een, die zichzelf graag zelf gordde en wandelde waarheen bij wilde, d. i. liet hij zich maar al te zeer door eigen gedachten en eigen wil beheersen, kon hij zelfs de Heere zo stout tegenspreken en toespreken, dan moest hij nu ook bij zijn levenseinde zo concreet en juist als mogelijk was, in zijn lichaam voorstellen, hoezeer na zijn bekering de genade hem veranderd had tot een, die geen wil had, die geheel aan zijn Heere

was overgegeven en in diens navolging ingeleid. Evenals het nu bij Jezus alleen daardoor tot de kruisdood kon komen, dat Hij aan een Romein, aan de landvoogd Pontius Pilatus werd overgeleverd, zo kon Petrus alleen daardoor tot diezelfde manier van sterven komen, dat hij door zijn komen naar Rome in de handen van keizer Nero viel. Nadat Christus eens dit Zijn woord tot hem gesproken had, kon Herodes Agrippa I, die reeds in Hand. 12 het voornemen had om hem uit de weg te ruimen, zijn moordenaar niet zijn; ook kon het het zwaard niet zijn, dat hem ter dood bracht, zoals dat met Jakobus I. de broeder van Johannes, het geval is geweest. Het kruis was voor hem, die boven de andere apostelen was onderscheiden, als een tweede onderscheiding bewaard, die tegenover die eerste het evenwicht moest bewaren, opdat hij zich niet op zijn voorrang zou verheffen (2 Kor. 12: 7), maar tevens ook zijn belofte vervullen, waartoe hij in Hoofdst. 13: 36 vv. was gekomen. In 2 Petrus . 1: 14 beroept hij zich duidelijk op de mededeling, die de Heere hem had gegeven. In die tijd was hij reeds te Rome en toen is hem zeker de voorspelling met nieuwe kracht op het hart gekomen. Dat hij echter ook dadelijk in het begin die tot op een zekere hoogte heeft begrepen, blijkt wel uit zijn vraag in vs. 21 Bovendien behoorde de voorspelling van zijn einde ook tot de toerusting voor zijn ambt als discipel. Eveneens heeft de Heere onmiddellijk na zijn roeping het aan Paulus getoond, hoeveel hij omwille van Zijn naam zou moeten lijden (Hand. 9: 16). "Het moge de kinderen van deze wereld als een weldaad voorkomen, dat voor hen de treurige toekomst verborgen is, met de apostelen van de Herrezene is het anders gesteld. Hij twijfelt er niet aan, dat hij de overste Leidsman ter zaligheid door lijden en dood in Zijn heerlijkheid zal volgen, (1) en de Heere kent de Zijnen, Hij weet wat zij kunnen dragen. Juist dit, dat zij het kleed van hun uiteinde van ver hebben gezien, heeft hen krachtig gemaakt, heeft hun tred op de loopbaan elastisch doen zijn. "

De Heiland drukt Petrus de voorspelling van zijn einde als een zegel van de wijding op zijn voorhoofd, opdat, als ooit weer de herinnering aan zijn verloochening de verhevenheid van zijn ambt bij anderen zou verduisteren, de eigenaardige manier van zijn martelaarskroon meteen alle verduistering door haar glans zou verdrijven.

Het lijden moet iets zijn, dat men niet wil. De Heere zelf zag op heilige wijze tegen Zijn lijden op, omdat Zijn heilige natuur het lijden en de dood niet kon willen. Bij ons komt de onwilligheid om te lijden en te sterven meestal uit een andere bron; onze zonden maken ons onwillig. Naar het vlees lijdt niemand gewillig, maar hoevelen lijden nochtans naar het vlees eigenwillig? Vraag dit aan de flagellanten (zelfgeselaars) bij de Roomsen. Maar bij de Christen mag dit niet zijn. Hij moet niet vleselijk, maar geestelijk gewillig lijden en sterven, naar de genade en tegen de natuur.

19. a) En dit, wat de Heere hier aan Petrus meedeelde, zei Hij (als men het woord: zult u uw handen uitstrekken in zijn uitwendige, natuurlijke betekenis neemt en het gorden en brengen van het gorden met de doek om de lenden en het brengen naar de gerichtsplaats verstaat (Hand. 21: 11. Mark. 15: 22) en bij het een ander denkt aan de hoofdman voor de kruisiging) om te wijzen op de kruisdood (Hoofdstuk 12: 33; 18: 32), waarin Petrus God verheerlijken zou. En toen Hij dit gesproken had, om hem mee te delen dat hij eenzelfde dood zou ondergaan als Hij zelf ondergaan had (Hoofdstuk 13: 36), zei Hij tot hem: Toon uw

bereidwilligheid hiertoe en spreek die door een teken nu reeds voor de overigen uit: Volg Mij. Hierop verliet de Heere de kring van de discipelen en Petrus sloot zich aan Hem aan.

a) 2 Petrus . 1: 14.

EVANGELIE OP DE DAG VAN JOHANNES, DE EVANGELIST Vs. 20-24

Evenals de tweede Kerstdag ook dient ter gedachtenis van de eerste martelaar, van Stefanus, zo is nu de derde feestdag van hetzelfde feest (27 december) de dag van de gedachtenis aan de apostel Johannes. De reden voor de keuze van deze dag is zeker wel, dat de Kerk te Rome ter ere van die apostel gewijd, op die dag is ingewijd. In de Roomse Kerk dient tot epistel de afdeling: Sirach 15: 1-8 ; bij de evangelisten richt men zich, als die dag nog gevierd wordt, liever naar het gebruik van de Anglikaanse kerk, die 1 Joh. 1 tot epistel heeft.

20. En Petrus werd, toen hij zo heenging, door een ruisen van de voeten, dat hij achter zijn rug vernam, er opmerkzaam op gemaakt, dat er nog iemand achter hem kwam (Hoofdstuk 20: 14); en zich omkerend zag hij a)de discipel volgen, die Jezus lief had (vs. 7), die ook in het avondmaal bij het paasmaal op Zijn borst gevallen was en op de wenk van Petrus gezegd had: Heere! wie is het, die U verraden zal (Hoofdstuk 13: 23 vv.).

21. Toen Petrus deze zag, hoe ook hij volgde, zonder toch een roepstem daartoe ontvangen te hebben, zei hij tot Jezus: Heere! maar wat zal deze? Zal ook voor hem het volgen, waartoe hij zich gewillig aanbiedt, voorbeduidend voor zijn levenseinde zijn, zodat Gij voor hem hetzelfde lot als voor mij bestemt; zeg het dan hem en mij.

De oude mens is in Petrus nog niet dood, hij wordt tot nodeloos, nieuwsgierig vragen verleid, omziende naar hetgeen achter is. Zo moest Petrus nog de onmisbare betrekking tot de overste Leidsman herinnerd worden en de Heere doet dit met een woord, dat voorgoed alle onbetamelijk indringen in de toekomst van anderen en het staken van eigen arbeid veroordeelt: "Als Ik wil, dat hij blijft totdat Ik terugkom, wat gaat het u aan: volg u Mij!" En sinds kende hij bij ervaring de noodzakelijkheid van de verhoring van de bede: "De God aller genade, die ons geroepen heeft tot Zijn eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, nadat wij een tijdje geleden zullen hebben, die volmaakt, bevestigt, versterkt en fundeert jullie (1 Petrus . 5: 10)

Is er niet een zekere weetgierigheid in de dingen van God en de wegen van de Heere, die een struikelblok zijn of worden kan op de weg, waarop men Hem volgt. Een willen weten, dat van handelen afleidt? Een vragen, een veelvuldig vragen, waardoor de grote levensvraag, die ons allereerst behoort bezig te hemden, tot onze onberekenbare schade op de achtergrond raakt. Menig ongelukkige heeft in deze heilloze weetgierigheid, of wat die naam moest dragen, niet slechts een struikelblok maar een hinderpaal gevonden (of gezocht!) voor het volgen van de Heere; menig weerspannige in dit onbevredigbaar "willen weten" een voorwendsel voor zijn hardnekkig "niet willen doen; " menig lichtzinnige heeft door ijdele vragen de heilzame levensvraag opzettelijk gesmoord en eindelijk doen verstommen. Maar ook de zodanigen, wie het te doen is om de Heere, die hen gekocht heeft met Zijn bloed om als Petrus te volgen, om

Hem, die hun leven is, zowel in hun levenals in hun dood, zowel door doen als dragen te verheerlijken en die geen vraag belangrijker achten en temidden van het gewoel van het leven en de vermenigvuldiging van de gedachten zich geen vraag geduriger herhalen dan deze: of zij Jezus liefhebben? zullen schroomvallig zijn te verklaren, dat zij nooit, dat zij niet vaak van deze grote levensvraag door andere vragen, die een schijn van godsdienstig gewicht hebben, worden afgebracht? Of wie van ons heeft nooit in een toenemend "willen weten" van goddelijke dingen afleiding gevonden van een toenemend "willen doen?" Wie van ons is nooit als Petrus over het struikelblok van deze schijnbaar godvruchtige weetgierigheid gevallen? Nee, u berisp ik niet, tedere moeder, die over de wieg van uw zuigeling heengebogen, de wieg, rond waarom een zondige wereld met al haar begoochelingen, al haar verleidingen en al haar zorgvuldigheden woelt en spookt, de blik van dit van alles onwetend kind, dat u met nameloze liefde heeft aangestaard, nu ten hemel keert, om met onuitsprekelijke bezorgdheid te verzuchten: "Wat zal deze?" Want geen antwoord vraagt u, u verwacht, u begeert het niet. U durft het niet begeren. Uw vraag is niet zozeer een vraag als een gebed; een biddend opdragen van uw kroost aan de Almachtige, aan de liefderijke, die alle dingen weet. Nee, u beschuldig ik niet, trouwhartig broederhart! Waaraan niets zozeer een gruwel is als het Kaïnswoord: "Ben ik mijn broeders hoeder!" wanneer u zich over de broeder bekommert, over zijn aardse wegen, over zijn uitzichten in de eeuwigheid verontrust, die vraag: "Wat zal deze?" wel duizendmaal herhaalt! Want zo het waarlijk liefde is, die bezielt en niet slechts een meewaardig gevoel, dat u voor een ogenblik week maakt, het zal bij die vraag niet blijven; maar u zult alles ook doen wat uw hand vindt om te doen om die broeder, die u zozeer op het hart ligt, voor zoveel in u is op de goede weg te bevorderen en voor de eeuwigheid gelukkig te maken. Ik zou ook u nochtans moeten beschuldigen, als deze liefderijke belangstelling in het lot van de broeder, dat in de hand van de Heere is, u deed omkeren op de weg, waarop u zelf geroepen bent Jezus te volgen. Als zij u op die weg deed stilstaan en vertragen, als de vraag: "Wat zal deze?" met een bedenkelijk "maar" ter sprake gebracht, al te vaak een afleiding was van ernstige vragen, onderzoekingen, overwegingen, die uzelf, die eigen hart en leven tot voorwerp hebben. Helaas, er zijn er niet dan al te veel onder de belijders van de naam van de Heere, die, waar het op eeuwig behoud en toenemende heiliging aankomt, met anderen meer dan met Zichzelf begaan schijnen te zijn, die in dit opzicht altijd voor anderen vragen, voor anderen onderzoeken en ook wel voor anderen antwoorden en beschikken, alsof zij in staat waren het gebod van de Heere nog te overtreffen en de naaste meer konden liefhebben dan zichzelf.

22. Jezus zei tot hem: Als Ik wil, zoals Ik dat reeds daardoor heb te kennen gegeven, dat Ik hem niet tot hetzelfde volgen als u riep, maar liet achterblijven, als Ik wil, dat hij, wat zijn uiteinde hier beneden aangaat (Hoofdstuk 12: 34. Fil. 1: 24 v.), blijft totdat Ik kom, om Hem dan pas in Mijn heerlijkheid op te nemen, wat gaat het u aan, dat u Mij tot een andere bepaling over hem probeert te brengen! Volg u Mij, laat het u genoeg zijn, dat u voor uw deel tot zo’n levenseinde bent geroepen als dat volgen van Mij vooraf aantoont; laat het voor de anderen daarbij, dat zijn volgen van andere aard is en daarom ook een andere betekenis heeft. Hierop ging de Heere van hen weg; evenals in Luk. 24: 31.

Er moet een reden voor zijn, dat de evangelist in vs. 20 bij het aanwijzen van Zijn persoon niet de gewone uitdrukking gebruikt: "De discipel, die Jezus liefhad", maar zo nauwkeurig en

bepaald wijst op het gebeurde bij het paasmaal, zoals op de bovengenoemde plaats wordt meegedeeld. Het is hem niet genoeg alleen de persoon aan te wijzen, maar hij moet tevens een wenk willen geven tot het juist begrip en dan Zijn er twee punten, waar voor het begrijpen een aanwijzing nodig is, aan de ene kant het vrijwillige volgen van Johannes, aan de andere de ingrijpende vraag van Petrus. Johannes heeft wel begrepen wat de eis van de Heere aan Petrus in vs. 19 : "volg Mij" nu de aankondiging in vs. 18 : met welke dood hij God zou verheerlijken, moest betekenen, namelijk of hij bereid en gewillig was om deze dood op zich te nemen en zich voor de mededisciepelen te plaatsen door het uitwendig navolgen als een, die bestemd was om de kruisdood te ondergaan. Nu meent Johannes, als de discipel, die Jezus lief had, een gelijke verklaring van bereidwilligheid niet te mogen achterhouden en biedt hij zich de Heere aan tot dezelfde bestemming of voorlopige bepaling, waarbij het Hem mocht behagen, hem die ten deel te doen worden. Omdat toch het begin van de aankondiging in vs. 18 : "Toen u jonger was gordde u uzelf" te duidelijk doelde op Petrus gedrag in vs. 7 en Johannes met de overige discipelen pas daarna op het schip was gekomen (vs. 8), zo moest van dit achterblijven op deze plaats, terwijl Jezus met Petrus heenging, de betekenis worden weggenomen, alsof niemand van de andere discipelen bereid was de Meester in Zijn dood te volgen. In zo’n zin heeft ook Jezus werkelijk het vrijwillig nagaan van Johannes opgenomen en daarom nagelaten in vs. 22 aan het woord tot Petrus: "Volg u Mij" toe te voegen: "maar u, Johannes, blijf achter", hoewel zo’n wijziging van het woord: "Als Ik wil dat hij blijft totdat Ik kom", wel conform zou zijn geweest. Nu heeft echter Petrus het volgen van Johannes tot een aanleiding genomen, om Jezus een verklaring over het levenseinde ook van deze discipel te ontlokken. Het is geheel dezelfde manier van Hem, als toen hij aan de paastafel niet tevreden was met de nog onbepaalde mededeling: "Een van u zal Mij verraden" en er zich niet mee tevreden stelde, als hij maar de zekerheid verkreeg, dat hij het niet zelf was, van wie de Heere sprak, maar de nabijheid van Johannes bij Jezus zich ten nutte maakte, om de vraag te uiten: "Heere, wie is het, die U verraden zal?" zoals Johannes toen de vraag niet uit zichzelf zou hebben gedaan, hoewel hij de eerste en de beste gelegenheid ertoe had, zo heeft hij ook hier niet van zichzelf een woord van de Heere over zijn toekomst verkregen, maar Petrus heeft uit andere drang dan om te willen onderzoeken, het navolgen, dat plaats had, aangewend om te vragen: "Heere! maar wat zal deze?" En zoals Jezus evenals toen de haastige vrager Petrus het antwoord niet geeft, maar aan de vertrouwde Johannes, zo heeft hij ook hier niet zozeer om Petrus als om Johannes antwoord gegeven. Het kan de vraag zijn, die plaats Petrus bij zijn vraag inneemt: wil hij van zijn kant het volgen van Johannes teruggewezen zien en met een zekere ijverzucht de voorrang, die er in ligt, om met een gelijke dood als Christus de gekruisigde verwaardigd te worden, voor Zich alleen houden? Of wil hij, zoals andere uitleggers aannemen, meer een deelgenoot in zijn lot hebben en de Heere vragen ook Johannes bij zijn woord te vatten, evenals Hij nu hemzelf gedrongen heeft zijn woord gestand te doen: "Ik ben bereid U te volgen, waar Gij ook heengaat?" Wij hebben boven voor deze tweede opvatting beslist; want hoezeer ook de klank van de vraag van het verbindingswoord "maar" voor die eerste opvatting schijnt te pleiten, is toch het antwoord van de Heere van die aard, dat het een afwijzen van Petrus’ wens in zich sluit en omdat nu het gelijke lot met Petrus wordt afgewezen en voor Johannes een ander lot bestemd wordt, moet het deelgenootschap aan een gelijk lot met hem dat geweest zijn, wat Petrus ten opzichte van Johannes wilde. Verder kan het bij het antwoord van de Heere twijfelachtig voorkomen, hoe het: "totdat ik kom" moet worden opgevat, of dit doelt op de feitelijke terugkomst van Christus aan het

einde van de eeuwen, of op een ideale terugkomst, zoals de Heere ook in Matth. 10: 23; 16: 28; 24: 34; 26: 64 op het oog heeft. Omdat nu de eerste opvatting op zichzelf alleen tot de verkeerde verklaring leidt, die in vs. 23 weerlegd is, moeten wij ten eerste aan het laatste denken. Daaruit blijkt tevens, dat de gewone opvatting, alsof Petrus eerst in het jaar 67 na Christus de marteldood zou hebben geleden (Aanh. II e No. 2) op een dwaling berust, want toen was de laatste Joodse oorlog reeds sinds een jaar aan de gang en de ruiter in Openbaring . 6: 2 bedoeld, de ruiter op het witte paard reeds aan het uittrekken, Petrus was dan evengoed als Johannes gebleven totdat de Heere kwam, al beleefde hij ook niet eveneens het jaar van Jeruzalems verwoesting. Aan de andere kant moeten wij echter toch de ideale terugkomst van Christus, zoals die zich openbaarde in de verwoesting van Jeruzalem en het gericht over het ongelovige volk van de Joden, tevens in samenhang beschouwen met Zijn laatste verschijning tot het wereldgericht. Zou ook Johannes die niet persoonlijk beleven, dan zou hij toch, dit ligt in de aankondiging van Jezus, iets ten opzichte daarvan geven. Heeft hij dat nu gedaan in de gezichten, die Hij in de openbaring op Patmos ontving en heeft hij daar de Heere zien komen en Hem Zijn rijk van de heerlijkheid na de velerlei oordelen over de wereld zien oprichten, dan volgt, wanneer de samenhang van dit zien met die ervaring moet worden vastgehouden, verder, dat de gezichten van de Openbaring niet pas beginnen met de laatste toekomst, zoals men meestal denkt te moeten aannemen, maar integendeel met de ideale terugkomst ten gerichte over Jeruzalem aanvangen en dat dus een juiste verklaring van dit geheimzinnige boek eveneens met die ideale terugkomst moet beginnen. Verder zijn de beide discipelen, Petrus en Johannes tezamen, in de Openbaringen van hun toekomst, die zij ontvangen, een type van algemene betekenis voor de kerk: Petrus, de discipel, die handelt, die krachtig naar buiten werkt, heeft, hoe langer hij leeft en werkt, des te meer strijd en nood en eindelijk het kruis en zo ook de kerk, wier aanvang en voortgang hij voorstelt; Johannes, de ziener, de discipel die ernstig nadenkt, wandelt, minder door de strijd en de ellende van de tijd bewogen, in stilte de eeuwigheid tegemoet en zo ook de kerk, die aan de borst van de Heere is geborgen, wier laatste leden het werkelijk ervaren, dat zij leven en overblijven en nu in de wolken, de Heere tegemoet, in de lucht worden binnengeleid. In de beide discipelen, zo kan men verder met het oog op de bestemming van de Christenen in het bijzonder zeggen, spiegelt zich de dubbele manier af van Jezus' dienst en navolging, waarvan de een bestaat in het lijden omwille van Zijn naam tot de dood, de andere in geduldig wachten en getuigenis van Hem geven tot aan het einde. Beide worden door de Heere beschikt en wie het een of ander beschikt is, heeft zijn lot niet te vergelijken met dat van de anderen en het beneden dat te stellen, maar de Heere zo te dienen als Hij het eist.

In het antwoord van onze Heere erkennen wij Zijn oppermacht. Als Ik wil dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat het u aan. Dit antwoord heft als toevallig ten gevolge van de door Petrus gedane vraag, de sluier op van de schone en gezegende waarheid, dat ons leven niet afhankelijk is van enige kans of van enig gebeuren, maar alleen van de oppermachtige wil van Christus de Heere. Hij zegt: "Als Ik wil dat hij blijft totdat Ik kom. " Zijn wil is de wet en de grens van mijn leven. Deze wil laat zich gelden door de gehele reeks van tweede oorzaken, zoals het weerlicht langs een keten glijdt, niets verstorend of vernietigend en toch overal zijn kracht en werking tonend. De wil van Christus is de bewerker van alles. "Als Ik wil, dat hij gespaard blijft", is van toepassing op een mens in ieder gevaar en iedere besmetting - thuis, op het land, op de oceaan, overal en altijd. Het hart kan geen enkele klopping missen, de polsslag

kan niet vertragen, of het is met het leven gedaan; maar nog veel minder kunnen hart en pols stilstaan, zonder een bevel van boven. Maar wat beduidt het: "Als Ik wil dat hij blijft, totdat Ik kom?" De terugkomst van Christus is een toekomstig feit. Hier wordt daarop gedoeld, op verschillende plaatsen in de Schrift wordt zij bepaald voorspeld. "Totdat ik terugkom. " De eerste maal is Hij gekomen onmerkbaar en stil, als de dageraad; maar als Hij terugkomt, dan zal Hij verschijnen zoals het weerlicht, dat plotseling in al zijn helle glans zich vertoont, schijnend van het Oosten tot het verre Westen. En als Hij terugkomt, zullen enigen gevonden worden, die Zijn komst verwachten. Maar letten we op een andere les. "Wat gaat het u aan? volg u Mij. " De godsdienst is iets persoonlijks. Wat gaat het u aan? Volg u Mij. Wat moet ik doen, opdat ik zalig wordt (Hand. 16: 30). De grote en voornaamste vraag, die ieder mens op de voorgrond behoort te zetten, is zijn eigen persoonlijke zaligheid, met het oog op God en in het vooruitzicht van de dag van het oordeel. En daarna kan hij menige belangrijke vraag proberen te beantwoorden, niet voor immer ter zij gesteld en gans overbodig geacht, maar alleen verschoven tot een beter en gelegener tijdstip. Een man, die op een brandend schip staat en uitrekent hoe velen van de bemanning zich kunnen redden; of die op een zinkend schip staat en hen telt, die zich in de boten bergen, maar niet op de berging van zijn eigen lijf bedacht is, is slechts een duistere, onvolkomen voorstelling van de mens, die duizend nieuwsgierige - mogelijk in zijn oog zeer gewichtige - vragen doet, maar nooit biddend, nooit met zijn hele hart heeft gevraagd: Wat moet ik doen opdat ik zalig wordt?

De gelovigen moeten niet elkaar volgen, maar de Heere en niet op elkaar zien, maar op de Heere. Zij moeten vrij van elkaar, maar van de Heere afhankelijk zijn. Allen moeten de Heere vrijwillig dienen.

23. Dit woord dan ging uit onder de broeders, de leden van de Christelijke gemeente (Hand. 21: 17; 28: 14 v.), dat deze discipel niet zou sterven en vooral toen Johannes na de verwoesting van Jeruzalem leefde. Men meende, dat met het woord blijven totdat Ik kom verklaard moest worden met de terugkomst van Christus tot het laatste oordeel, met het oog op hetgeen Paulus in 1 Kor. 15: 51 v. 1 Thessalonicenzen. 4: 17 had geschreven van degenen, die niet zouden ontslapen, maar leven en overblijven. Men dacht dus, dat hij behoorde tot de overblijvenden, die veranderd zouden worden en met verheerlijkt lichaam bij Zijn terugkomst zouden worden opgenomen de Heere tegemoet in de lucht. En toch is het noodzakelijk het woord juist op te vatten, opdat men als discipel niet sterft, geen gevaar loopt aan het woord van Christus te gaan twijfelen. Jezus had tot hem, tot Petrus omtrent die discipel niet gezegd, dat hij niet sterven zou, maar, om het woord hier met juistheid en nauwkeurigheid neer te schrijven: Als Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat het u aan? Als men dat juist begrijpt, dan is dat reeds vervuld, zodat voor de discipel alleen nog maar de vervulling te wachten is van die belofte, die de Heere in Hoofdstuk 14: 3 aan de Zijnen heeft gegeven.

De Openbaring, door Johannes pas na de vervaardiging van het evangelie ontvangen, heeft hem de betekenis van de uitspraak over hem gedaan, zeker eerst geheel ontdekt en zeker heeft hij zich eerst toen wel gedrongen gevoeld om die geschiedenissen en reden in vs. 1-22 meegedeeld, mondeling in de rij van de overige verschijningen van de Opgestane openbaar te maken, als meer persoonlijk Hem aangaande. Wij mogen wel aannemen, dat dit pas na de verwoesting in het jaar 70 na Christus is gebeurd, nadat zijn "blijven tot de Heere komt" zich

ook in een uitwendig feit had belichaamd en dus Christus' woord zich op duidelijke manier had bewaarheid. Toen nu Johannes na dat tijdpunt een tiental jaren en vervolgens nog een tweede tiental langer leefde, terwijl van de overige apostelen zelfs diegene uit de wereld ging, wiens leven eveneens verder dan de catastrophe in het jaar 70 reikte (Aanh. II f), ontstond in de Christelijke gemeenten, met name in die, die onder zijn opzicht waren geplaatst, het bovengenoemde woord: "de discipel sterft niet. " Dit gaf de apostel aanleiding het mondeling gegeven bericht ook ter schrift te stellen en daarbij het 23e vers te voegen, om het gerucht over zijn persoon, dat uit misverstand was voortgekomen, af te snijden en des te beslister de symbolisch-profetische betekenis van het gehele voorval op de voorgrond te stellen. Terwijl hij echter het stuk zowel door de inleiding in vs. 1, als door de telling in vs. 14 zelf aan zijn evangelie als een aanhangsel voegde, gaf hij van zijn kant aanleiding, dat in vs. 24 en 25 nog een opmerking van vreemde hand tenslotte bijkwam, waarover wij nu nog het nodige zullen laten volgen. Zie daar, roept Bengel uit bij dit 23e vers, hoeveel zekerder het geschreven woord dan het mondelinge is! Zelfs onder de broeders, bij wie toch geen bedrog heerste, werd het mondelinge woord van Christus uit dwaling vervalst; de hand van de apostel vergoedt echter de schade en brengt ons nog heden terecht.

In zekere zin is de veronderstelling, hier uitgesproken, tot waarheid geworden, waar door Johannes op Patmos in hemelse gezichten de volle zegepraal van het Godsrijk op aarde gezien werd. In hogere zin wordt zij ten allen tijde vervuld en zal tot het einde vervuld worden, in zover namelijk Johannes de discipel is, die de reinste, diepste afdruk van Christus' geest ons vertoont en tevens het hoogste standpunt van de ontwikkeling van elke gelovige en van geheel de gemeente van de Heere. Terecht heeft men vaker de verwachting uitgedrukt, dat de Roomse Petrus en de protestantse Pauluskerk zich in de Johanneskerk van de toekomst als in een hogere eenheid oplossen zullen. In dat opzicht kan men zeggen: deze discipel sterft niet en dichterlijk waar is de oude legende, die Johannes nog lange tijd na zijn begraven is op bloemen sluimeren liet. Maar voor zover Jezus' woord, letterlijk opgevat, misverstand en twijfel kan voeden, achtte de grijsaard zich nog vóór zijn sterven verplicht, het gebeurde in het juiste daglicht te plaatsen. En wie vergeeft niet graag een onschuldige dwaling van de broeders, die bedenkt, welk heerlijk tafereel hij aan die dwaling te danken heeft?

III. Vs. 24 en 25. Herhaald besluit van het evangelie, ook met betrekking tot het bijvoegsel, door een Presbyter in gemeenschap met zijn ambtgenoten daaraan toegevoegd.

24. Deze, van wie in het vs. 23 medegedeelde gerucht sprake is, is de discipel, die door zijn eigenhandig bericht in vs. 1 vv. van deze dingen getuigt, zodat wel op de oorspronkelijke woorden van Christus, zoals die herhaald zijn mag worden gelet, opdat niemand zich over zijn sterven bevreemt en hij is het, die deze dingen, die in het Evangelie van Hoofdstuk 1 aan zijn vervat, geschreven heeft en wij, die zijn evangelie uit zijn handen hebben ontvangen, weten door een levendige, door de Heilige Geest gewerkte overtuiging, dat zijn getuigenis, die hij zowel in de jaren van zijn werkzaamheid mondeling, als ook hier schriftelijk over Jezus Christus heeft afgelegd (Openbaring . 1: 2), waarachtig is, door geen onwaarheid of misleiding verkeerd, zodat ook de broeders zich daarop geheel kunnen verlaten.

Dit is het zegel van de gemeente op het getuigenis van Johannes. En hoe weet de gemeente, dat het getuigenis van Johannes waarachtig was? Door de Heilige Geest.

25. En er zijn nu zeker behalve hetgeen in dit evangelie van Johannes bericht wordt, nog vele andere dingen, die Jezus gedaan en woorden, die Hij gesproken heeft, zoals de evangelist zelf daarop in Hoofdst. 20: 30 wijst. Veel kan daarom nog waar en betrouwbaar zijn wat niet in dit boek is geschreven. Maar men mag dit boek daarom niet verwijten, dat het niet alles in zich heeft opgenomen, omdat dit volstrekt onmogelijk zou geweest zijn. Want de dingen, die Jezus nog gedaan heeft en de woorden, die Hij gesproken heeft, zijn naar hun omvang zo, dat als zij elk bijzonder geschreven werden, ik acht, dat ook de wereld zelf de geschreven boeken niet zou bevatten, te eng zou zijn, om alle boeken in zich op te nemen. Amen.

Vele schriftverklaarders willen ook deze beide verzen en in het bijzonder vs. 24 aan Johannes als schrijver toekennen; maar wat in de eerste plaats het laatste (25e) vers aangaat, kleurt de schrijver van deze woorden ze wat al te sterk en is de gedachte, dat in de mens Jezus de absolute volheid van het goddelijke werkelijk aards is geworden en bij de absolute inhoud van Zijn godmenselijke persoon alleen een absolute uitwendige omvang zou passen, om die geheel uit te drukken, op zichzelf niet onjuist is (vgl. Schiller’s woord: maar, vrienden, in de ruimte woont het verhevene niet), zo kunnen wij dat woord in deze vorm, zoals het is uitgesproken, moeilijk aan de apostel toeschrijven, omdat hier op boeken wordt overgedragen, wat toch eigenlijk alleen van Christus’ eigen persoon en leven waar is. Wij moeten, om de gedachte praktisch vruchtbaar te maken, die niet geometrisch maar moreel opvatten: "De wereld zou het niet hebben kunnen bevatten, het niet kunnen dragen (Hoofdstuk 16: 12); de menigte van zaken, van woorden en daden van Jezus zou voor de wereld het geloof en de belijdenis van de waarheid niet verlicht, maar verzwaard hebben, als zij allen hadden moeten worden geschreven, maar met hetgeen geschreven is, verzekert zelfs Goethe, kunnen de discipelen tot de jongsten dag tevreden zijn. Geeft nu dit reeds recht tot het vermoeden, dat de bijvoeging pas na het heengaan van de apostel heeft plaats gehad, dan verkrijgt dit vermoeden nog een andere steun door de inhoud van vs. 24 Reeds de eerste helft: "Deze is de discipel, die van deze dingen getuigt en deze dingen geschreven heeft", is moeilijk aan Johannes toe te schrijven, nog minder de tweede: "Wij weten, dat zijn getuigenis waarachtig is", zelfs in de pen van een andere voegt dat laatste niet, als het nog bij het leven van Johannes ware geschreven. Maar in elk geval heeft de toevoeging plaats gehad onmiddellijk na het heengaan van de apostel (de vorm van de tegenwoordige tijd in vs. 24 : "Die van deze dingen getuigt", is er geen bewijs voor, dat Johannes toen nog geleefd heeft, omdat door het geschreven woord het getuigenis bestendig voortgaat en steeds tegenwoordig is) en bij het schrijven daarvan is op Johannes eigen woorden in Hoofdst. 19: 35 en 20: 30 v. zoveel mogelijk gelet. Die het geschreven heeft is zonder twijfel die presbyter, die in de plaats van Johannes leidsman van de gemeente te Efezus werd; hij heeft dat echter niet eigenmachtig, maar in overeenstemming met de andere oudsten aan het evangelie toegevoegd, toen men dit nu met aansluiting van het Johanneïsche aanhangsel in vs. 1-23 in de gemeente van Klein-Azië liet uitgaan.

Plotsling staat ten tweeden male ‘s Mensen Zoon Voor de aard ten toon, Valle nu wat adem hale Bevend neer voor Zijn troon! Ziet, de teeknen van Zijn wonden! Ja, Hij is dezelfde wel,

Die gebonden, Voor de zonden, De overwinning van de hel In Zijn sterven heeft verslonden, God met ons, Immanuël! Maar om de eens bebloede slapen Speelt een goddelijke glans en de doornen zijn herschapen In de paarlen van Zijn krans! Heerlijke omkeer. - Toen en thans! Bethlehems Zuigling, zwak en teder, En die Hemeltroonbekleder, De aardworm in Gethsémané en de Rechter op de wolken. . . Eeuwig wel of eeuwig wee Brengt Hij op Zijn weegschaal mee. .

SLOTWOORD OP HET EVANGELIE VAN JOHANNES

Over de persoonlijke levensomstandigheden van de apostel, zijn karakter en zijn betekenis voor de kerk behoeven wij hier niet nader te spreken. Wij hebben daarover reeds bij MATTHEUS. 10: 4 onder Nr. 3 en 4 het belangrijkste opgemerkt en zullen bij de brieven van Johannes weer gelegenheid hebben deze zaken te behandelen. Wij zullen daarom hier alleen spreken van de tijd, waarinn het evangelie is ontstaan en het doel en de eigenaardigheid ervan beschouwen, waarbij ook de verhouding tot het boek van de Openbaring in aanmerking komt.

Beginnen wij onze opmerkingen dadelijk met de verhouding van deze beide boeken tot elkaar, dan moeten wij het voor een verkeerde mening verklaren, als een niet gering aantal geleerden meent te moeten aannemen, dat het evangelie eerst een geruimen tijd na de Openbaring zou zijn geschreven, in de ouderdom van Johannes, toen de verwoesting van Jeruzalem reeds had plaats gehad en wel om de strijd te openen tegen de ketterijen van de Ebionieten en Gnostieken en in het bijzonder tegen Cerinthus, die tussen deze beiden stond. Integendeel kan een beslissende grond daarvoor worden aangevoerd, dat, wat de tijd der vervaardiging aangaat, het evangelie de eerste en de Openbaring de tweede plaats inneemt. Het zal ons verder blijken, dat beide boeken in dit opzicht niet zo ver van elkaar verwijderd zijn en dat zij beide nog vóór de verwoesting van Jeruzalem zijn ontstaan. De grond, die wij bedoelen, is de plaats, die beide boeken in onderscheiding van elkaar tegenover het volk van de Joden innemen. Het evangelie beschouwt ze als besliste en verharde tegenstanders van Christus, als overgegeven aan de invloed van zijn oversten, die door de partij van de Farizeeën werden beheerst en diegenen die voor het Nieuw-Testamentische Godsrijk konden worden gewonnen, als reeds afgezonderd van de grote menigte en verbonden tot een Nieuw-Testamentische gemeente (vgl. Hoofdstuk 1: 11-18). Vandaar vinden wij dadelijk bij de eerste gebeurtenis, die hij vertelt (1: 19 vv.) het eigenaardig woord "Joden" gebruikt. De Openbaring is daarentegen in de zeven zendbrieven gericht aan de Klein Aziatische gemeenten, die tot de tijd, waarin zij geschreven werd, behoorden; zij gaat eveneens uit van de tegenstelling tegenover de Joodse synagoge als een synagoge van de satan (Openbaring . 2: 9; 3: 9); en dadelijk stelt het eerste van haar gezichten (Hoofdstuk 6) ons het oordeel van de Zoon van God over het volk van Zijn eigendom, dat Hem verworpen heeft, in beelden vol betekenis voor ogen. Snel echter houdt om de verkiezing van de genade, die nog bij dat volk voorhanden is en door alle stormen van de tijd tot aan het einde moet worden bewaard (Hoofdstuk 7: 1-8), alle strijd en tegenstelling tegenover Israël op. De strijd keert zich nu weer tegen het anti-christelijke, dat uit de heidenwereld zich verheft en vervolgt het door zijn verschillende ontwikkelingsstadiën tot aan het laatste einde, terwijl het daarentegen de verzegelden uit de twaalf geslachten de kinderen van Israël zijn, waaraan de toekomst toebehoort (Hoofdstuk 12: 7 vv. ; 14: 1 vv. ; 16: 12 vv. ; 19: 6 vv. ; 20: 1 vv.) en weer is het

een Jeruzalem, dat als heilige stad het middelpunt van de nieuwe aarde onder een nieuwe hemel vormt (Hoofdstuk 21: 1 vv. , 9 vv.). Het is daarom juist de Apokalyps, die de strijd aanvangt tegen het Gnosticisme en andere ketterse richtingen, die in de christelijke kerk uit de heidenen, wat beginsel aangaat, reeds aanwezig zijn en zich voortaan nog verder zullen ontwikkelen; het evangelie wendt zich daarentegen achterwaarts en handelt over de dodelijke vijandschap van de ongelovige Joden tegen Hem, die als Gods Zoon tot de waarachtige Messias is verordend, niet meer om deze te overwinnen, want zij is reeds gebleken verlamd te zijn, maar om ze over te geven aan het welverdiende gericht, dat zich in de verwerping van hen, die deze vijandschap koesteren, zal openbaren. Het is volkomen duidelijk dat Johannes niet eerst een boek kon schrijven en openbaar maken, waarin zijn belangstelling duidelijk openbaar wordt in het volk, waarvan hij afkomstig is, zoals hij in de Openbaring doet en daarna nog een boek zal hebben gegeven vol van snijdende scherpte tegen dit volk, zoals dit aan het evangelie eigenaardig is. Omgekeerd alleen is de orde denkbaar: eerst het evangelie en vervolgens de Apokalyps; eerst de vijandschap en vervolgens de verzoening, eerst het verleden en dan de toekomst.

Is onze opvatting van de gezichten van de Openbaring juist, zodat meteen het eerste gezicht in Hoofdstuk 6 spreekt van het gericht over Jeruzalem en de verwoesting van de stad (en wij hebben reeds vaker in dit bijbelwerk de gelegenheid aangegrepen om de juistheid van die opvatting aan te wijzen), dan moet dit profetische boek nog in het jaar 66 na Christus, voordat de catastrofe werkelijk begon, zijn ontstaan, want anders zou het zijn profetisch karakter verliezen. Nu hebben wij gewaagd in Aanh. II. d. onder Nr. 4-6 zelfs de datum te bepalen van die Zondag, waarop de apostel die gezichten had - het was de 19de oktober van het genoemde jaar. Valt nu volgens het vroeger gezegde de vervaardiging van het evangelie vóór deze termijn, dan is toch de uiterste grens, waartoe wij mogen komen, het paasfeest van het jaar 62 na Christus, waarop Jakobus II de marteldood onderging, die in Aanh. II b. onder Nr. 3 is meegedeeld. Pas toen kwam het ongeloof van de Joden tot zijn eigenlijke rijpheid ten gerichte, zoals wij met het oog op MATTHEUS. 23: 35 op de aangehaalde plaats hebben aangewezen. Pas van die tijd kon dus ook Johannes het woord "Joden" in die zin gebruiken, waarin het in zijn evangelie ons voorkomt. Natuurlijk zal echter tussen de dood van Jakobus en de vervaardiging van het evangelie nog enige tijd zijn, maar zeker niet meer dan een tijd van 2-3 jaar. Nu zijn omstreeks de tijd van 64-65 na Christus de omstandigheden van de Apostolische kerk werkelijk zo, dat wij ons uit deze wel kunnen verklaren, waarom Johannes in Hoofdstuk 12: 15 in plaats van het profetische "verheug u" een: "vrees niet, dochter van Zion" heeft geplaatst en ook de uitspraak van Christus in Hand. 16: 2 was nu geheel vervuld. Erkende de apostel toen in de geest, ook zonder dat hij reeds de Openbaring had ontvangen, dat nu de tijd aanwezig was, dat Israël onherroepelijk aan het oordeel van de verwerping was overgegeven en de heilige stad met de tempel dus in een steenhoop zou worden veranderd, dan moest hij het nu ook als het geschikte tijdperk aanzien om een bijzonder evangelie te schrijven, ten einde de leemten aan te vullen, die vooral bij de beide eerste evangelisten over het leven van Jezus gebleven waren. Deze evangeliën en in hoofdzaak ook Lukas, hebben het om goede redenen vermeden om nader te handelen over de feestreizen van Jezus, die Hij reeds vroeger vóór Zijn lijdensweg had ondernomen. Zij geven wel duidelijk te kennen, dat zij zeer goed bekend zijn met de reizen omstreeks het Paasfeest van het jaar 27, het Pinksterfeest van het jaar 28 en het Loofhuttenfeest van 29; vele van de door hen gebruikte

uitdrukkingen en uitspraken, die zij uit Jezus' mond meedelen, veronderstellen die zeer bepaald en zouden, als wij daarvan niet van elders wisten, volstrekt onverstaanbaar zijn; maar zij houden zich even gestreng aan de omvang van de oorspronkelijke mondelinge overlevering, zoals die aan de apostolische prediking te Jeruzalem ten grondslag lag. Deze nu vermeed het, zolang de zending onder de Joden nog haar uitgangspunt te Jeruzalem had, de bodem voor haar werkzaamheid daardoor zelf te verharden, dat zij in het bijzonder over de feiten zou hebben gesproken, die nog het woord van de Heere in MATTHEUS. 23: 37 ten grondslag liggen. Zij liet het blijven bij de verkondiging van Jezus' laatste lijden, waarbij de roem van Gods genade meer op de voorgrond trad tegenover de schuld van het volk en van zijn oversten en naast het: "Zij zullen zien in wie zij gestoken hebben" (Hoofdstuk 19: 37), tevens het andere woord geplaatst werd: "Op die dag zal er een fontein geopend zijn voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem tegen de zonde en tegen de onreinigheid (Zach. 13: 1). In de omvang van de stof, waartoe zij zich beperkte, was het haar proberen de gemoederen niet te verbitteren, zoals dat gemakkelijk zou hebben plaats gehad, als het woord van Christus in Joh. 8: 44 gedurig was voorgedragen, om des te meer het: "Laat u met God te verzoenen" overal te laten doordringen. Anders is het gesteld met de zaken in de tijd van 64-65 na Christus. Toen was het doel het evangelie van Jezus Christus te vormen tot een theodicee, tot een rechtvaardiging van God wegens het vele kwaad, dat nu over Jeruzalem en het uitverkoren volk gedurende een lange reeks van eeuwen komen zou en de geest te doen kennen, die voortaan het Jodendom als synagoge van de satan zou karakteriseren. Dit kon echter niet beter plaats hebben, dan op de manier, zoals Johannes de stof gekozen en gerangschikt heeft. De kritische geest van onze tijd heeft de eigenaardigheid van het Johannes-evangelie en de eigenaardigheid van de synoptische evangeliën, waarvoor wij hier enige aanwijzingen ter verklaring hebben gegeven, tot een diep ingrijpende tegenspraak gemaakt, waarin beide delen tot elkaar zouden staan. Het is echter "de eigen Geest van de Heere" die zo'n tegenspraak heeft teweeggebracht, maar in werkelijkheid bestaat die niet. Wij hebben door onze evangeliën-harmonie in het eerste Aanh. een bewijs proberen te leveren, dat integendeel de Johanneïsche berichten in de synoptische ingrijpen en deze in de andere op een manier, dat alles tot een welgeordend geheel wordt. Wij moeten ons zelf afvragen, zegt Weiszäcker, wat wij zouden hebben, als het vierde evangelie onze enige bron voor het leven van Jezus was? Zeker zouden wij daarin hebben een geestvolle tekening, een verheven schets, maar het duidelijk en bepaald overzicht zou ons ontbreken. Wij zouden berichten hebben van grote daden van Jezus, maar geen regelmatige voorstelling van Zijn leven en handelen. Wij zouden de diepzinnigste verklaringen hebben over Zijn werken en Zijn roeping, maar er eigenlijk geen voorbeelden van hebben, hoe Hij deze roeping in Zijn leraarsambt heeft bevestigd. De velerlei merkwaardige mededelingen konden niet verhoeden, dat het geheel in de lucht zweefde; Jezus' optreden zou niet het karakter van natuurlijkheid hebben. Omgekeerd zouden wij ook veel missen, als wij alleen de synoptische evangeliën hadden zonder de aanvulling, die Johannes geeft. Zolang de apostelen nog persoonlijk aanvullend optraden, waren Jezus' woorden en werken, zoals de mondelinge traditie ze vertelde, te verstaan en dwalingen, die voorkwamen en valse meningen konden dadelijk verhoed of weggenomen worden; maar het geheel van het leven van Christus zou snel na het heengaan van de apostelen en van de overige oog- en oorgetuigen meer en meer tot een hiëroglyfe, tot een onoplosbaar raadsel zijn geworden, als niet op de juiste tijd Johannes was gekomen, om met zijn werk de sleutel voor de oplossing te geven.

DE HANDELINGEN VAN DE HEILIGE APOSTELEN, BESCHREVEN DOOR LUKAS

Lukas had in zijn evangelie Theophilus van het stille heiligdom van de tempel te Jeruzalem en van het verborgen Nazareth in Judea tot aan de Olijfberg bij Bethanië geleid; nu leidt hij hem en ons met hem in de Handelingen van de apostelen van de Olijfberg naar Rome. Hoe het heeft plaatsgehad, dat de leer, waarin Theophilus onderwezen was, van Jeruzalem naar Rome, van de Joden tot de heidenen gekomen is, vertelt Lukas in de Handelingen. "Handelingen van de Apostelen", zo heet van oude tijden aan deze tweede helft van het door Lukas beschreven heilige geschiedboek; niet als had Lukas een levensgeschiedenis van alle apostelen of ook van Petrus of Paulus willen schrijven; wij hebben veel meer hier voor ons een levensgeschiedenis van de apostolische kerk, hoe zij door de Heilige Geest geworden en ontstaan is, hoe de apostelen, door deze vervuld en gedreven, hun roeping, om een levende grond van de kerk te worden, hebben vervuld. Het boek "de Handelingen van de Apostelen" begint met de woorden van de ten hemel varende Christus over het rijk Gods; het eindigt met de openlijke prediking van het rijk Gods door Paulus te Rome, de hoofdstad van de wereld. Duidelijk merkt men aan het slot van dit boek op dat Lukas gekomen is aan het voorgestelde doel van zijn bericht, zodra de apostel van de heidenen Rome bereikt heeft - het getuigenis van Christus Jezus is gekomen tot aan het einde van de aarde als het te Rome, de hoofdstad van de wereld, wordt gehoord. Dadelijk aan het begin van het boek wordt de gehele werkzaamheid van de Heere tot aan de hemelvaart als een begin van Zijn werk voorgesteld, dat daarin nu verder zal worden beschreven. Daar en hier werkt Jezus door woord en werk - daar in eigen persoon, hier door degenen, die volmacht van Hem ontvangen; daar als een, die op de aarde vertoefde, maar als die aan Gods rechterhand is verhoogd; daar het rijk stichtende, hier het gestichte rijk verder ontwikkelende. Op de meer gewichtige punten in het werk van de apostelen grijpt ook steeds mede een werken van de Heere in: Hij doopt ze met de Heilige Geest, Hij geeft Petrus licht over de opname van de heidenen, Hij bekeert Paulus, Hij roept hem naar Europa, Hij beveelt hem in gevangenschap te gaan.

HOOFDSTUK 1

CHRISTUS' HEMELVAART. MATTHIAS WORDT TOT APOSTEL GEKOZEN.

A. Het voorwoord en de voorbereiding. De kerk van Christus in haar stichting, leiding en uitbreiding in Israël en onder de heidenen, van Jeruzalem tot Rome is het onderwerp dat de "Handelingen van de apostelen" behandelt. Voorwaarde voor het bestaan van de kerk nu is de verhoging van haar Hoofd, de hemelvaart van Jezus Christus. Terwijl zo Lukas zo dit feit, waarvan hij reeds aan het einde van zijn evangelie een kort bericht heeft gegeven, hier nog eens op uitvoerige wijze herhaalt, krijgt hij gelegenheid de geschiedenis van de apostelen als een tweede deel van zijn gehele werk aan het evangelie, het eerste deel, vast te knopen. Omdat nu de dag van Pinksteren als de dag van de stichting van de kerk niet onmiddellijk volgt op de dag van de hemelvaart, maar pas na verscheidene dagen wachten voor de discipelen volgt, deelt hij tevens mee, op welke wijze de discipelen deze tijd hebben doorgebracht en wat zij gedurende die tijd hebben ondernomen, om het twaalftal weer vol te maken, nadat sinds de verwijdering van de verrader uit hun kring de elven konden worden genoemd.

I. Vs. 1-14. De schrijver voegt bij het eerste deel van zijn werk, dat hij vooral tot Theophilus had gericht, bij het door hem geschreven evangelie, nog het tweede gedeelte, de geschiedenis van de apostelen. Hij laat dat nu volgen en begint zijn rede waar hij eerder is gebleven. Hij stelt de hemelvaart van Christus als keerpunt voor tussen Zijn zichtbare en onzichtbare werkzaamheid. Door een kort woord vooraf over de verschillende verschijningen van de Heere in de veertig dagen na Zijn opstanding, baant hij zich de weg tot een uitvoerige mededeling over Zijn laatste onderhoud met de discipelen. Hij schildert hierop de hemelvaart zelf op aanschouwelijke wijze, en voegt er dan nog bij, waarheen de elven van de Olijfberg zich hebben begeven, wat voor de eerstvolgende tijd tot aan de vervulling van de ontvangen belofte hun werk geweest is, en wie zich bij hen hebben gevoegd (vgl. Mark. 16: 14-20 Luk. 24: 50-53).

EPISTEL OP DE DAG VAN CHRISTUS' HEMELVAART

Vgl. "Mr 16: 14". De hemelvaart van Jezus Christus behoort tot Zijn eigen leven; zij vormt het noodzakelijk, wel verdiend en waardig slot daarvan en wederom behoort zij tot de geschiedenis van de gemeente van Christus, die van nu af zonder de Heere op aarde voortleeft; maar in Zijn verlossing de kracht en de moed heeft tot zo'n voortleven. Het hemelvaartsfeest als de liefelijke hoogte tussen de geschiedenis van de Heere en de geschiedenis van Zijn kerk; het is 1) een erefeest voor de Heer, 2) een feest van vertroosting voor Zijn kerk.

De geschiedenis van Christus' hemelvaart: 1) het gesprek, dat deze inleidt; 2) de nadere omstandigheden, die haar vergezellen; 3) de prediking, die daarover tot de discipelen wordt gehouden.

De hemelvaart van onze Heere Jezus Christus: 1) de laatste woorden vóór de hemelvaart, 2) het weggaan van Jezus bij de hemelvaart, 3) de terugkeer van de Heere na de hemelvaart.

Waarheen leidt de hemelvaart van de Heere ons oog? 1) op het door Hem volbrachte werk, waarvan wij de zegen moeten uitbreiden en voort leiden; 2) op de hemel, waarin Hij werd

opgenomen, en ons een plaats heeft bereid; 3) op Zijn toekomst ten oordeel, die wij met ernst en stilte moeten verwachten.

De hemelvaart van de christen: 1) teweeggebracht door Christus' werk op aarde; 2) gewaarborgd door Christus' verhoging in de hemel; 3) heeft tot voorwaarde een gelovige werkzaamheid in Christus' rijk.

De spreuk van de vaderen: Jezus in de hemel, Jezus in het hart - het hart in de hemel, de hemel in het hart. 1) Woont Jezus in de hemel, dan zij ook onze wandel in de hemel; 2) leeft Jezus in ons hart, zo hebben wij altijd en overal de hemel bij ons op aarde.

1. Het eerste boek van de twee, waarin ik u wilde meedelen wat onder ons is voorgevallen (Luk. 1: 1), heb ik Lukas, de schrijver van het derde evangelie, gemaakt, o Theophilus! van al hetgeen Jezus begonnen heeft1) beide te doen in leven, lijden, sterven en opstaan, en te leren in spreuken, gelijkenissen en voorzeggingen (Luk. 24: 19v.).

1) Dit "begonnen heeft" stelt de aardse werkzaamheid van de Heere tegenover de tegenwoordige, die onzichtbaar is. De grote geschiedenis van Jezus' doen en leren houdt niet op met Zijn heengaan tot de Vader, zodat Lukas haar nu pas in hoger koor begint. Alle latere werkzaamheid toch van de apostelen is slechts de uitdrukking van de werkzaamheid van de verheerlijkte Verlosser zelf, die in hen allen het werkende principe was.

Jezus, die als Heer en Koning bewezen en gezalfd was, komt op alle grote punten van de apostolische geschiedenis van het rijk voor als die in de laatste en hoogste plaats werkt en beslist. Hij is het, die de twaalfde getuige weer aanstelt, die de Geest, nadat Hij die zelf had ontvangen, van Zijn hoogte laat afstromen op Zijn gemeente, en die de gemeente te Jeruzalem uitbreidt. Hij is in de dagen van de eerste kerk het volk Israël in Zijn onzichtbare tegenwoordigheid met Zijn zegen nabij tot bekering van de zonden. Hij werkt wonderen als getuigenissen van de apostolische verkondiging tot zaligheid en tot verderf; Hij vertoont zich als staande ter rechterhand Gods aan de stervende getuige Stefanus; Zijn engel geeft aan Filippus bevel; Zijn Geest leidt hem verder; Hij verschijnt aan Saulus van Tarsen; Zijn hand sticht de eerste gemeente uit de heidenen; Zijn engel redt Petrus en slaat de vijand Herodes; Hij is het, die aan Paulus in de tempel verschijnt, en hem de bekering van de heidenen opdraagt; tot Hem wendt men zich bij de eerste zending; aan Hem worden de jonge gemeenten uit de heidenen aanbevolen; Zijn Geest verhindert de apostolische zendelingen in Bithynië te prediken; Hij roept ze door de stem van de Macedonische man naar Europa; Hij opent Lydia het hart en bewerkt de eerste bekering in Europa; Hij troost en wekt Paulus in Corinthiërs op; Hij sterkt hem in de gevangenis en wijst hem op Rome.

2. a) Tot op de dag, waarop Hij opgenomen is 1) in de hemel (Luk. 24: 50vv.) nadat Hij door de Heilige Geest, 2) die Hij zelf bezat (Luk. 3: 22; 4: 1, 14, 18), en die Hij nu ook de Zijnen deelachtig wilde maken (Luk. 24: 49), aan de apostelen, die Hij tot getuigen en verkondigers van hetgeen Hij gedaan en geleerd had (Luk. 24: 48 Joz. 15: 27) uitverkoren had (Joh. 15: 16 Luk. 6: 13vv.), bevelen had gegeven hoe zij het door Hem aangevangen werk na Zijn heengaan en in Zijn naam verder moesten verrichten (Mark. 16: 15vv. Joh. 20: 21vv.).

a) 1 Tim. 3: 16

1) Na vs. 1 zou men hier verwachten: "nu ik het tweede boek begin, ga ik niet dadelijk met verhalen voort, welke gebeurtenissen sedert de hemelvaart hebben plaatsgehad, maar ik wil

nog eens over die laatste gebeurtenis spreken. " De heilige schrijver wil echter de tijd tussen de opstanding en de hemelvaart eerst nog nader karakteriseren, omdat het volgens het weinige in Luk. 24, waar de tijdpunten niet bepaald uit elkaar worden gehouden, zou kunnen voorkomen als ware de hemelvaart op dezelfde dag geschied als de opstanding. Die tussentijd van veertig dagen tussen Pasen en Hemelvaart is van grote betekenis: 1) voor de Heere, als een tijd a) van heilige sabbatsrust na het volbrachte verlossingswerk; b) van de laatste herderzorg voor Zijn discipelen; c) van feestelijk voorgevoel van Zijn nabij zijnde verhoging; 2) voor de discipelen als een tijd a) van de laatste gezegende omgang met hun verheerlijkte Meester; b) van stil inkeren in hun eigen hart, en c) van ernstige voorbereiding tot hun apostolische roeping voor de wereld; 3) voor ons als een voorbeeld a) van zalig geloofsleven met Christus in God, verborgen voor de wereld (Kol. 3: 3); b) van de gezegende liefdearbeid aan de harten van de onzen, met het oog op het nabijzijnd afscheid; c) van hoopvol wachten op onze hemelse volmaking. Zo is het echter ook een opmerkelijke zaak, waarop men moet acht geven, dat hetzelfde boek, waarin ons omtrent de daden van de apostelen en het leven van de christelijke kerk bericht wordt gegeven, begint met het bericht, waarmee het evangelie eindigt, met het bericht van Jezus' hemelvaart; het aardse leven van Jezus bevat alles, wat Hij begonnen is beide te doen en te leren; Zijn hemels leven omvat alles wat Hij voortgaat te doen en te leren. De grote en wonderbare daad van God, waardoor deze beginnende en voortgaande werkzaamheid van Christus wordt veroorzaakt, is juist de hemelvaart. Zonder deze heeft het leven van Christus op aarde geen uitgang, zonder deze hebben Zijn werken van de hemel geen begin.

Met een nederdalen van het Woord uit de hemel naar de aarde begon het eerste, met een opvaren van de aarde naar de hemel begint het tweede boek.

2) Anderen voegen de woorden "door de Heilige Geest" bij "die Hij uitverkoren had. " Daarin lag een aanwijzing, in hoeverre het werk van de apostelen niets was dan een voortzetting van het werk van Jezus zelf, in zoverre zij namelijk niet toevallige menselijke bekenden van Jezus waren, maar door Hem in de kracht van de Heilige Geest naar het raadsbesluit van God tot hun werk uitverkoren. Intussen is het meer naar de woorden van de grondtekst, het te brengen bij "bevelen had gegeven. " Ook op deze wijze verkrijgen wij dezelfde gedachte die Luther heeft aangewezen, daar hij aan ons boek het opschrift heeft gegeven: "het tweede deel van het evangelie van Lukas: de Handelingen van de Apostelen. "

3. De Heere had dan Zijn tevoren uitverkoren oog- en oorgetuigen. Deze moesten eerst de kracht van Zijn opstanding aan zichzelf ervaren, voordat zij anderen tot de kennis daarvan konden brengen (hoofdstuk 10: 41 Filippenzen 3: 10) a) Aan wie Hij ook, nadat Hij geleden had, gestorven en begraven was, Zichzelf levend vertoond heeft, als de Mensenzoon die van de doden weer was opgestaan en voortaan eeuwig leefde (Rom. 6: 9 Openbaring 1: 18). Hij heeft dat gedaan met vele gewisse kentekenen en onfeilbare bewijzen veertig dagen lang
1) van de 9de April tot de 18de Mei van het jaar 30 n. Chr. Uit 28: 10, zijnde van hen gezien, wel niet bestendig, maar toch steeds weer, zodat hun harten gedurig meer werden bevestigd, en sprekende van de dingen die het koninkrijk Gods aangaan 2) (Luk. 24: 46v.).

a) Mark. 16: 14 Joh. 20: 19, 21 1 Kor. 15: 5

1) De tijd van veertig dagen laat als een tijd van overgang twee verschillende opvattingen toe; hij sluit namelijk aan de ene zijde de beginnende werkzaamheid van Jezus af en voltooit ze, maar van de andere zijde bereidt hij de toekomstige werkzaamheid voor en leidt hij die in. Van de andere zijde vat het evangelie die tijd op als die van de Handelingen van de apostelen.

Deze opvatting van de geschiedenis van de apostelen omtrent de tussentijd tussen de eerste en tweede werkzaamheid van Jezus blijkt aanstonds uit meerdere tekenen. Van deze tijd wordt namelijk opgemerkt, dat Jezus Zich aan de discipelen heeft vertoond. Deze uitdrukking geeft duidelijk een verschil te kennen van het vroegere voortdurende verkeer van Jezus met Zijn discipelen, dat Hij zelf te kennen geeft in Luk. 24: 44, met de woorden "toen ik nog bij u was"; het sluit tevens een zo duidelijke toenadering in tot de latere, hogere bestaansvorm, waarin hij Zich aan de Zijnen van boven af heeft vertoond. Op die latere vorm van bestaan, die tot de tweede afdeling behoort waarover de geschiedenis van de apostelen handelt, wijzen nog beslister de uitdrukkingen: "levend vertoond heeft nadat Hij geleden heeft" en "zijnde van hen gezien. " Het leven na het lijden wijst verder dan de tegenwoordige aardse werkelijkheid in een hogere sfeer; het Zich laten zien zegt dat Jezus, om met Zijn discipelen gedurende de veertig dagen te verkeren, telkens de sfeer van het onzichtbaar zijn verlaten heeft (vgl. hoofdstuk 26: 16).

2) De Roomse kerk beweert, dat de Heere Jezus in de tijd van de veertig dagen aan Zijn discipelen onderricht zou hebben gegeven omtrent vele bijzondere leerstellingen en inrichtingen, waarop zij als ter zaligheid noodzakelijk, een groot gewicht legt, zodat daardoor reeds door de Heere van de kerk zelf de grond zou zijn gelegd tot een heilige traditie. Dat is zonder twijfel een vals voorgeven, want een traditie buiten de Schrift of boven de Schrift wordt uiteindelijk een opheffing van de Schrift. Wel vallen in de tijd van de veertig dagen mededelingen van de Heere over zodanige, later in de Schrift zelf meegedeelde feiten van de heilige geschiedenis, waarvan noch de discipelen zelf, noch andere heilige en geloofwaardige personen (Luk. 1: 2) de oog- en oorgetuigen waren geweest, en die hun daarom door hun Meester onmiddellijk moesten worden meegedeeld, zodat zij in het bezit van de volle waarheid zouden komen. Daartoe behoort bijv. de geschiedenis van Jezus’ verzoeking door de duivel, van Zijn zielenstrijd in Gethsémané enz.

4. Op de morgen van de hemelvaartsdag waren de discipelen te Jeruzalem bijeen, en Jezus voegde Zich bij hen, om volgens Zijn belofte in Mark. 16: 14-18 hen naar de hoogte van de Olijfberg (Luk. 24: 50) te leiden. En toen Hij met hen vergaderd was, beval Hij hun, dat zij, als Hij van hen weggenomen zou zijn, van Jeruzalem niet scheiden zouden om naar Galilea te gaan, maar in de heilige stad, waaruit dit schone Licht Gods zou aanbreken (Ps. 50: 2 Jes. 2: 3) verwachten de belofte van de Vader. Zij moesten in de hoofdstad blijven totdat aan hen vervuld zou zijn wat in Joël 3: 1-5 was voorzegd, en op hen in de eerste plaats betrekking had, de belofte, "die gij" zei Hij, "van Mij gehoord hebt" reeds in de dagen van Mijn vlees (Luk. 11: 13; 12: 12 Joh. 14: 16 vv, 26; 15: 26v.), vooral ook, als Ik na Mijn opstanding nog met u sprak van het koninkrijk Gods (vs. 3).

Hoe vreemd! Was het niet buiten de poorten van Jeruzalem, dat Christus gekruisigd was, en was daarbinnen niet het volksgeschreeuw gehoord: "Kruist Hem! Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen! " En in de moordstad moesten de discipelen blijven. Zij zelf hadden liever naar Galilea gewild; immers daar hadden zij minder vijanden en meer vrienden; daar waren zij ook meer thuis, daar konden zij Christus ook meer vrij belijden. Te Jeruzalem moesten zij aanvankelijk met gesloten deuren vergaderen, en altijd stonden zij bloot om door de vijanden van de Heere ontdekt en overvallen te worden en toch moesten zij daar blijven. Zo lopen Gods wegen altijd tegen de onze in. En daarom is het God gehoorzamen zo moeilijk, omdat het is tegen onze zin en wil in. En toch moet God gehoorzaamd worden, anders handelen wij tegen ons eigen geluk.

5. a) Want Johannes de Doper doopte wel met water, zo als hij van zichzelf heeft gezegd (Luk. 3: 16. Joh. 1: 33), b) maar gij zult met de heilige Geest gedoopt worden, niet lang na deze dagen. Dit zal in de rijkste mate plaatshebben, zodat gij er geheel van doordrongen wordt, terwijl gij vroeger slechts iets daarvan hebt verkregen (Luk. 9: 55. Joh. 20: 22).

a) MATTHEUS. 3: 11 Mark. 1: 8 Hand. 11: 16; 19: 4 b) Jes. 44: 3 Joël 2: 28 Hand. 11: 15

Er was veel, dat de apostelen kon dringen, na de hemelvaart van hun Heer zo spoedig mogelijk uit Jeruzalem te gaan. Hun Heer had zelfs, zo scheen het, Jeruzalem niet beschouwd als het middelpunt van Zijn werk. De langste tijd waarin Hij het Koninkrijk Gods predikte, was hij in Galilea heen en weer getrokken. Hoe konden zij uit zichzelf op de gedachte komen Jeruzalem aan te zien voor het punt, waar zij de hefbomen moesten plaatsen, die de hele wereld uit haar verroeste hengsels moesten heffen? Wat was er van Jeruzalem te verwachten? Zoals een hen haar kuikens verzamelt onder haar vleugels, zo had de Heere Jeruzalems kinderen onder de vleugels van Zijn genade willen vergaderen, maar zij hadden niet gewild; mochten zij hopen, dat hun lokstem na dergelijke mislukte pogingen in de harten zou indringen? De stad was een moordenaarskuil, de mannen van Jeruzalem hadden de Zoon van God gedood. De overpriesters en oversten van het volk, die aan elke aanhanger van de Heere de dood hadden gezworen, hadden daar alle macht in handen. In Galilea waren de apostelen veiliger; daar hadden zij veel meer aanhangers en vrienden; van daar kon het Evangelie veel gemakkelijker in den vreemde worden overgebracht. Maar Jezus, aan wie door Zijn God en Vader een bijzondere zending aan de kinderen van het huis Israël's was opgedragen, droeg ook Zijn plaatsvervangers op hun werk onder Israël te beginnen, en Jeruzalem, de heilige stad te beschouwen als de plaats, vanwaar, als het geestelijk middelpunt, alle krachten zich in beweging zouden stellen. Van Zion zou God blinkende verschijnen; van Jeruzalem zouden de boden van de vrede uittrekken, om daardoor aan de gehele wereld te betuigen, dat de zaligheid uit de Joden is, dat het Oude Testament de voorbereiding van het Nieuwe is.

De heiligheid van deze plaats wordt voorgesteld als zo sterk, dat alles wat van David's tijd af ontheiligend over haar is gekomen, en in het bijzonder ook het vergieten van het heilig bloed, die heiligheid niet heeft kunnen opheffen (MATTHEUS. 27: 53).

Aan het bevel om in Jeruzalem te blijven, dat voor het menselijk gevoel zwaar en hard was, verbindt de Heere een belofte, en wel in het bijzonder de belofte. Nadat de aan de vaderen beloofde Verlosser gekomen is, blijft nog de uitstorting van de Geest over als de grootste en zaligste belofte, die spoedig zal worden vervuld. Jezus noemt haar de belofte van de Vader, omdat God de Vader in het Oude Testament door de profeten de gave van de Geest beloofd heeft; en Hij herinnert de discipelen omtrent deze belofte aan Zijn eigen woorden, hetgeen hoofdzakelijk verwijst naar die rede, zoals wij ze bij Johannes lezen.

De Handelingen van de apostelen is het boek van de Heilige Geest, die na Christus' lichamelijke verwijdering Zijn plaatsbekleder op aarde is, die de kracht is, waardoor Christus zelf doorgaat van de hemel te werken en te regeren. Reeds het derde evangelie heeft duidelijk het karakter van een bijzondere verheerlijking van de zelfstandige en persoonlijke kracht in het goddelijke wezen, dat in het Oude zowel als in het Nieuwe Testament de Heilige Geest wordt genoemd; zo mogelijk is dit in een nog sterkere graad bij de Handelingen van de apostelen het geval. Dadelijk in het begin van dit boek treedt de Heilige Geest op de voorgrond. Als bewerker van de gemeenschap tussen de Heiland en de Zijnen, (vs. 2) als men het "door de Heilige Geest" met "uitverkoren" verbindt, wordt Hij als de belofte van de Vader opnieuw door de Zoon beloofd (vs. 4), en voorgesteld als het voornaamste dat door de doop

van Johannes werd afgebeeld. Herhaalde malen werd Hij aangekondigd als de bron van die kracht, waarin enige vroeger zo zwak gebleken Galileërs het Evangelie tot de einden van de aarde zouden brengen (vs. 8). Onder gebed wordt daarop de komst van de onzichtbare Plaatsbekleder verwacht, die de zichtbare Meester zou zenden (vs. 14). Spoedig daalt Hij neer, brengt Hij kracht uit de hoogte aan en de gave van vreemde talen aan de kleine gemeente, die door de prediking van door Hem vervulde mannen met duizenden wordt vermeerderd (hoofdstuk 2). Een leugen tegen Hem, de Heilige Geest, misdreven, wordt aan het echtpaar, dat zich daaraan schuldig heeft gemaakt, met een plotselinge dood gestraft (hoofdstuk 5). Apostelen, evangelisten en armenverzorgers worden niet alleen met de Heilige Geest vervuld, maar deze spreken zelfs door Hem en uit de profeten van het Oude en Nieuwe Verbond (hoofdstuk 6: 3; 7: 55; 10: 19; 13: 2; 20: 28; 21: 11; 28: 25). Uit hetgeen dit geschrift van Lukas ons omtrent de werkingen van de Geest en Zijn persoonlijke werkzaamheid in het rijk Gods openbaart, leert zij ons kennen, wat de Geest zowel in onderscheiding van, als in de gemeenschap met de Vader en de Zoon in het goddelijk Wezen zelf is, namelijk de liefde - hier niet slechts als een eigenschap, maar als goddelijke levenskracht gedacht, die, van de Vader uitgaande, weer van de Zoon tot de Vader terugkeert, zoals zij tevens van de Vader en de Zoon uitgaat en aan het schepsel wordt ingeblazen. Beeldt de Vader Zich in de Zoon af, in de Heilige Geest stort Hij Zichzelf uit. Medeschepper met de Vader en de Zoon, zowel bij de schepping van de wereld als bij haar wedergeboorte is de Geest met de Vader en de Zoon, die God, aan wie om Zijn ondoorgrondelijke drievoudigheid, in het ondoorgrondelijke van de eenheid het "heilig, heilig, heilig" van de engelen en zaligen daar boven wordt toegezongen, in Wiens drievoudige naam het volk van de enige waarachtige God onder het Oude Verbond werd geheiligd (Num. 6: 9, 23vv.), en in Wiens drievoudige naam gedoopt en gezegend wordt (MATTHEUS. 28: 19, 2 Kor. 13: 13) de gemeente uit alle volken op aarde onder het Nieuwe Verbond.

De doop van Johannes gaf aan hen die zich lieten dopen recht op de Geest, die lichamelijk woonde in Jezus, die reeds midden onder hen was opgetreden; maar voordat Jezus werd verheerlijkt was als het ware de woonplaats van de Heilige Geest besloten in de godmenselijke persoon van de Gezalfde; van Hem ademde Hij de discipelen tegen, omstroomde hen en verlichte hun zielen. Nadat Jezus in Zijn heerlijkheid was ingegaan, heeft Hij Zijn gelovigen tot woonplaatsen van de Heilige Geest gemaakt, opdat nu de stromen van de Geest uitvloeien in de wereld; deze is de kracht, de pinksterkracht, die de Heere aan de discipelen belooft.

"Niet lang na deze dagen" zal de belofte van de Geest worden vervuld. De tijdbepaling is zo gesteld, dat een blij haasten en een gelovig wachten (2 Petrus 3: 12) tegelijk moest worden opgewekt en het geloof moest worden geoefend.

Het is opmerkelijk dat de Heere hier wel de tijd begrenst, maar niet bepaalt, zo als Hij van Zijn opstanding bepaald zei, dat deze op de derde dag zou plaatshebben. De reden hiervan valt echter in het oog. De voorspelling van de dag van de opstanding betrof de Heere zelf, en was van het uiterste gewicht om met volkomen zekerheid aangewezen te worden. De uitstorting van de Heilige Geest betrof de discipelen, en het was nodig voor hen, dat zij de juiste tijd van deze uitstorting niet zagen aangewezen. Immers wij weten dat men om wakende, wachtende en biddende te blijven, een prikkel nodig heeft. Hadden de discipelen geweten, dat zij reeds over tien dagen de beloofde komst van de Heilige Geest te verwachten hadden, hoe gemakkelijk waren zij van elkaar afgezonderd gebleven tot die tijd toe; nu waren zij echter allen eendrachtig bijeen. Een bepaalde tijd wacht men kalm af en intussen doet men iets anders. Het is evenzo met de verwachte wederkomst van de Heere.

6. Zij dan, die samengekomen waren (vs. 4) en met Hem de weg naar de Olijfberg (vs. 12) hadden gewandeld, vroegen Hem naar aanleiding van hetgeen Hij hun zo-even had gezegd (vs. 4), zeggende:
a) Heere! zult Gij in deze tijd, waarvan Gij spreekt, als Gij ons aankondigt, dat de uitstorting van de Geest, in Joël 3: 1v. beloofd, niet lang na deze dagen in Jeruzalem zal plaatshebben, aan het volk van Israël, het vervallen koninkrijk weer oprichten?

a) MATTHEUS. 24: 3

7. En Hij zei tot hen, een nadere verklaring omtrent de tijd van een wederoprichting van het rijk van Israël afwijzende: Het komt u niet toe, het behoort niet tot de toerusting tot uw ambt, waarover Ik hier alleen spreek, te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader tot verwezenlijking van die wederoprichting, in Zijn eigen macht gesteld heeft, zodat niet eens de engelen daarvan weten (MATTHEUS. 24: 36).

8. Maar daarin bestaat de toerusting tot uw ambt (terwijl Ik nog aan één van u in het bijzonder zal verschijnen, om hem te openbaren wat in de kerk zal geschieden (Openbaring 1: 1v. Joh. 16: 12v. ; 21: 22), gij zult ontvangen de kracht van de Heilige Geest, die over u komen zal. Gij zult tot hetgeen gij volgens Joh. 15: 27 moet verrichten, kracht van boven ontvangen, als de Heilige Geest over u komt; en gij zult door die u ten deel geworden kracht Mijn getuigen zijn, zowel in Jeruzalem als in heel Judea, het uitgangspunt van uw werkzaamheid, en vandaar verder in Samaria (hoofdstuk 8: 4) en uiteindelijk tot aan het uiterste der aarde (Ps. 19: 5. Rom. 10: 18); gij zult op de weg van de heidenen gaan (MATTHEUS. 10: 5), en zelfs tot Rome doordringen (hoofdstuk 22: 21; 23: 11).

Niet van deze of gene in ‘t bijzonder onder de elven, maar van allen samen, zoals Lukas uitdrukkelijk opmerkt, ging de vraag in vs. 6 uit. Het was het plechtigste ogenblik, waarin zij werd gesteld, het laatste, beslissende ogenblik voordat de wolk kwam, die Jezus voor hun ogen opnam (vs. 9). Nu hebben wij volstrekt geen recht de vraag als een vraag van kinderlijke of vrouwelijke nieuwsgierigheid, als een vraag van dwaasheid of onrijpheid aan de kant van de discipelen te behandelen, zoals meestal door de schriftverklaarders geschiedt. Zij is integendeel een vraag van de diepste en heiligste belangstelling, en hadden de discipelen die niet op dat moment op het hart gehad, dan zouden zij er niet toe gedeugd hebben om zich met de prediking van het evangelie eerst naar Jeruzalem en Judea te wenden, zoals de Heere hen toch zelf opdraagt en zoals later Paulus, de geroepen heidenapostel, steeds op zijn zendingsreizen eerst voor de Joden in hun synagogen optreedt. Het is echter geen woord zonder daad geweest, wanneer er in Joh. 20: 22 staat: "Jezus blies op hen en zei: Ontvang de Heilige Geest"; ook is het niet tevergeefs geweest, dat volgens vs. 3 de Heere gedurende de veertig dagen met de discipelen sprak over het rijk Gods. Wanneer zij dan hier naar een wederoprichting van het rijk voor hun volk Israël vragen, hoeven het geen vleselijke gedachten, aardse wensen, wereldse begeerten te zijn, die hun harten bewegen, zoals zij beschuldigd worden door die schriftverklaarders, die omtrent de voorzeggingen in Jer. 31: 31vv. ; 33: 7vv., 14vv. Ezechiël. 11: 19vv. ; 36: 26vv. Joël 3: 1vv. Zach. 12: 10-13: 1 en andere dikwijls genoeg het goede begrip missen, en de daarin aanwezige moeilijke vragen menen te kunnen oplossen door de belofte van een rijk van David en van een nieuw Israël te veranderen in de belofte van een geestelijk rijk en van een kerk verzameld uit alle volken op aarde. De toekomst van Israël en de daaraan gegeven toezegging van een rijk der heerlijkheid treft toch de apostel Paulus op het hoofdpunt van zijn brief aan de Romeinen op de sterkste wijze het hart en pas als hij door het duistere van de tegenwoordige tijd is heengedrongen, zodat hij weet dat deze toezegging nog vaststaat, in de toekomst boven bidden en denken

verwezenlijkt zal worden, stort hij zijn hart uit in die lof voor God in Rom. 11: 33vv. Wanneer Jezus tot de elven spreekt van de belofte van de Vader, waarop zij in Jeruzalem moeten wachten, en hun nader verklaart, dat zij met de Heilige Geest zouden gedoopt worden na niet lange tijd, dan voelen zij wel dat dit nog geenszins een volledige vervulling is van de profetie. Volgens deze toch zou over het hele volk de Geest van de genade en de gebeden worden uitgegoten, alle ongerechtigheid verzoend en de misdaad verzegeld worden en dan zou de tijd van de verkwikking voor het aangezicht van de Heere komen. Hoe is het nu met de vervulling van deze belofte? Zal zij, wanneer Jezus spreekt van een "niet lang na deze dagen" ook niet op hetzelfde moment geschieden? Het is aan de ene kant de liefde tot hun volk, die zo'n vraag bij hen te voorschijn roept, die liefde waardoor eens Mozes (Num. 11: 29) zei: "Och of al het volk van de Heere profeten ware, dat de Heere Zijn Geest over hen gave! " en aan de andere kant de liefde tot Christus zelf. De wederoprichting toch van het rijk voor Israël sluit de wederkomst van deze Zoon van David in zich, en slecht enige weken hiervoor heeft de Heere uitdrukkelijk aan één onder hen toegezegd, dat die zou blijven totdat Hij kwam (Joh. 21: 22). Dat wij de discipelen met hun vraag juist beoordelen, als wij haar op de zo-even medegedeelde wijze verklaren, bewijst de wijze waarop Jezus ze behandelt. Hij noemt de discipelen geen dwazen en bestraft niet de hardheid van hun hart, zoals Hij toch zou hebben moeten doen, indien zij zodanige mensen waren als waartoe de uitleggers hun maken. Hij wijst ook de zaak, die hun harten bezighoudt, de wederoprichting van het rijk in Israël, niet af als een fantasie of een inbeelding, maar geeft bepaald te kennen dat Vaders macht nog zal volvoeren wat Hij beloofd heeft en verwezenlijken waarop de hoop en wens van de discipelen gericht is. Ja zeker - het is in Jezus' ogen zeer te waarderen, dat de discipelen zo goed Zijn mening verstaan, en ondanks al het verschrikkelijke dat nu ongeveer zes weken geleden in Jeruzalem heeft plaatsgehad, ondanks het moordgeschrei en de handen van de kinderen van Zion die van Christus bloed dropen, toch de liefde voor Zion omwille van de belofte niet kunnen laten varen, en in plaats van vol wraakgedachten over de stad, alleen aan zichzelf en hun zaligheid in Christus te denken, Jeruzalem geluk en duizendvoudige zegen van het aangezicht van de Ontfermer toewensen. Maar wanneer, wanneer de tijd van de verkwikking van het aangezicht van de Heere zal komen, daarover moeten zij niet bezorgd zijn, maar tevreden, als Hij hen zonder nadere verklaring daaromtrent moet laten. Wij moeten ons ook hier verzetten tegen een verkeerde verklaring en een daaruit voortvloeiend misbruik van de woorden van Christus: "het komt u niet toe te weten de tijden en gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft. " Men vat niet alleen in populaire uitleggingen, maar ook bij wetenschappelijke verklaringen het: "het komt u niet toe" in de regel op in de zin van: "het is onbetamelijk van u, dat u tijd en uur verlangt te weten, waarop de wederoprichting van het rijk in Israël zal plaatshebben. Dat is een zaak, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft, die geheel in Zijn raadsbesluit verborgen ligt en daarom voor altijd moet verborgen blijven, zodat alle begeerte om die tijd te weten en alle pretentie dat men die weet, niets is dan goddeloze waanwijsheid en zelfmisleiding, die voor de zielen gevaarlijk is. " De Heere zelf heeft in Zijn grote eschatologische rede in het algemeen de gang van dat goddelijk raadsbesluit aangegeven met de woorden (Luk. 21: 24): "Jeruzalem zal door de heidenen vertreden worden, totdat de tijden van de heidenen vervuld zijn. " Later heeft de Heere hieraan een opgave van tijd toegevoegd, zoals Hij dat duidelijk doet in Openbaring 11: 2 en 3: "zij (de heidenen) zullen de heilige stad vertreden tweeënveertig maanden. En Ik zal Mijn twee getuigen (bevoegdheid en macht) geven, en zij zullen profeteren duizend tweehonderdzestig dagen (42 maanden), met zakken bekleed. " Wat moet dit nu betekenen? Is dat geen aanwijzing van een tijdsverloop dat moet plaatshebben en van tijdpunten waarop Jeruzalems vertreding en de macht van de twee getuigen, en daarmee de genadetijd, de heidenen toegestaan, ophoudt? En indien het werkelijk zo'n aanwijzing is, moet het dan misdadige waanwijsheid zijn als een uitlegger ook in dit opzicht de bedoeling van de Heere

zoekt te kennen? Men leze toch wat Petrus (1 Petrus 1: 10v.) zegt van de oudtestamentische profeten. Begeerden zij naar de verschijning van Christus in het vlees, evenzo is alle profetisch verlangen van de nieuwtestamentische gemeente naar Christus' komst in heerlijkheid. En hebben nu zij tot eer van de Heere, tot hun eigen vrede en tot zegen voor alle gelovigen onderzocht op welke of hoedanige tijd de Geest van Christus, die in hen was, duidde, dan is een dergelijk naspeuren van de nieuwtestamentische profetie voor een uitlegger nooit en te nimmer zonde. De Heere heeft ook niet gesproken van een onbetamelijkheid wat betreft het weten van tijd en uur, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld had. Hij zegt alleen dat dit geen zaak was van de elven, die rondom Hem stonden, dat dit niet behoorde tot de toerusting tot hun ambt. Hij legt verder op het "u" de nadruk, door het voor aan de zin te plaatsen. "Niet u komt het toe, het is uw zaak niet" (vgl. de Gr. tekst), waarmee Hij te kennen geeft, dat Hij één onder hen reeds had bepaald, om voortaan nadere openbaringen te ontvangen (Joh. 21: 22), maar die aan de anderen in verband met de tijd waarin hun werkzaamheid viel, en de roeping die zij hadden te vervullen, moest weigeren. Evenals het de Heere Christus zelf niet toekwam, zolang de dagen van Zijn vlees duurden, dag en uur van Zijn eigen toekomst te weten (Mark. 13: 32), hetgeen echter niet uitsluit dat onmiddellijk vanaf Zijn staat van verhoging voor Hem alles duidelijk en helder was, zo kwam het ook aan de apostelen van Hem niet toe tijd of uur te kennen, die de Vader in Zijn macht had gesteld, wat betreft de wederoprichting van het rijk in Israël, zolang nog de tijd van de genade voor Israël duurde, en voordat het evangelie met alle macht aan de besnijdenis moest worden gebracht (MATTHEUS. 23: 34); een dergelijk weten hadden de apostelen nu nog niet kunnen dragen. Geheel anders stonden echter de zaken, toen de heerlijkheid van de Heere van de tempel en van de stad geweken was (Ezechiël. 10: 18v. ; 11: 22) en de christelijke gemeente uit Jeruzalem was gegaan (Zach. 14: 3vv.) en verder nog alleen een evangelie aan de voorhuid kon worden verkondigd. Toen moest aan die apostel, die de Heere zich had verkoren tot profeet van Zijn toekomst, niet alleen in een gezicht worden getoond dat de belofte voor Israël nog niet ten einde was en uiteindeljk toch nog zou worden vervuld, maar hem moesten ook de tijdruimten en tijdstippen worden meegedeeld tot aan de wederoprichting van het rijk van Israël, zoals eens aan Jeremia de jaren van de Babylonische ballingschap, en aan Daniël de tijd tot op Christus nauwkeurig was aangewezen (Jer. 25: 11 Dan. 9: 24vv.). Met het verstaan van deze profetie, die in de Openbaring van Johannes wordt gevonden, is het desgelijks gesteld. Er kunnen tijden zijn, waarin het aan de gemeente van Christus niet toekomt deze te verstaan en de Heere het haar daarom onthoudt; maar er kunnen ook tijden komen, waarin zo'n verstaan behoefte wordt, en dan wordt het ook gegeven. Voor de laatste tijden nu zijn de getallen juist de cijfers aan het uurwerk in het huis van God: de wijzer geeft de uitlegging en slaat nu het uur zó dat werkelijk wordt vervuld waarop de wijzer heeft gewezen, dan is gebleken dat de uitlegging juist was. "Tekenen der tijden" te willen opstellen is meestal een zeer bezwaarlijke zaak, want deze herhalen zich. Zo bijv. gebeuren heden in het Oosten zaken, die in het derde tiental jaren van onze eeuw reeds eens hebben plaatsgehad en een geheel gelijke gang als de vroegere gehad hebben - of zij uiteindelijk op hetzelfde punt zullen uitlopen? Wij hebben in ("Joh 16: 13", 3e opm.), waar wij reeds eenmaal op de plaats die voor ons ligt, hebben acht gegeven, een berekening voorgesteld die op die vraag antwoord geeft. De lezer zal het weten te verklaren, als hij zich herinnert dat het jaar 622 na Chr. het begin van de Mohammedaanse tijdrekening is: bij dat begin hoeft hij slechts de 42 maanden - 1260 jaren, die in Gods raad volgens Openbaring 11: 2 voor de duur van de Mohammedaanse vertreding gesteld zijn, te rekenen, dan kent hij ook het einde daarvan.

Om te leren hoe u uw plicht moet vervullen als een getuige van Christus, moet u op Zijn voorbeeld zien. Hij getuigt altijd, bij de put van Samaria of in de tempel te Jeruzalem, bij het meer van Genesaret of op de top van de berg. Hij getuigt nacht en dag; Zijne machtige

gebeden zijn als muziek voor God in Zijne dagelijkse erediensten. Hij getuigt onder alle omstandigheden. Schriftgeleerden en Farizeeërs kunnen Zijn mond niet sluiten; zelfs voor Pilatus legt Hij een goed getuigenis af. Hij getuigt zo duidelijk en helder, dat er geen gebrek in Zijn getuigenis is. Christen, maak uw leven tot een helder getuigenis. Wees als de beek, waarin u elke steen op de bodem zien kunt; niet als de moddersloot, waarvan u alleen de oppervlakte zien kunt, maar helder en doorschijnend, zodat de liefde van uw hart voor God en mensen zichtbaar wezen kan. U hoeft niet te zeggen: "Ik ben waar", maar wees waar. Roem niet op uw oprechtheid, maar wees oprecht. Dan zal uw getuigenis zodanig zijn dat de mensen het moeten zien. Trek nooit uit vrees voor zwakke mensen uw getuigenis in. Uw lippen zijn door een kool van het altaar aangeraakt. "Zaai uw zaad in de morgenstond en trek uw hand ‘s avonds niet af. " Sla geen acht op de wolken, raadpleeg de wind niet, getuig voor de Heere in alle jaargetijden, en als het gebeuren mag, dat u, in welke gedaante ook, om de wil van Christus en het evangelie lijden zult, omtrek u dan niet, maar verheug u over de eer die u opgedragen wordt, dat u waardig geacht wordt met uw Heer te lijden, en verheug u ook hierin, dat uw smarten, uw verliezen, uw vervolgingen, u een bolwerk zullen maken, waaruit gij vrijmoediger en met groter kracht voor Jezus Christus zult kunnen getuigen. Sla uw groot Voorbeeld gade, en wees van Zijn Geest vervuld. Bedenk dat u veel onderwijzing nodig heeft, veel ondersteuning, veel genade en veel nederigheid, opdat uw getuigenis ter verheerlijking van uw Meester zal zijn.

9. En toen Hij dit gezegd had, en ten afscheid ook zegenend de hand had opgeheven (Luk. 24: 50) werd Hij opgenomen, als door een onzichtbare hand (Fil. 2: 9) langzaam in de hoogte geheven, daar zij het zagen, zichtbaar van de aarde ten hemel stijgende, zodat Hij nu niet, zoals eerder, plotseling voor hen verdween. En een wolk nam Hem vervolgens, als Hij nu aan hun gezicht moest worden onttrokken, weg van hun ogen (vgl. 2 Kon. 2: 12).

Het gebeurde bestond dus uit twee delen. Eerst verhief zich de Heere zichtbaar. De ogen van de apostelen konden Hem een tijd lang volgen, zoals Hij in de hoogte zweefde. Vervolgens nam een wolk, onder Hem komende, Hem voor de ogen van de discipelen weg.

De wolk die Hem in zich opnam voor hun ogen, is de zichtbare openbaring van de tegenwoordigheid van God, die de Zoon tot zich neemt in de heerlijkheid van de hemel.

Het is juist niet gezegd, dat de Heere krachtens Zijn eigen wil de wolk tegemoet ging. Ik zou echter het "werd Hij opgenomen" zo opvatten, dat het door de eigen beweging van Christus plaatshad, waartoe Joh. 3: 13 en 20: 17 volledig recht geven. Jezus wilde nu ten hemel varen, en verhief Zich boven de aarde. Zijn wil was ook de wil van Zijn Vader. Hij wist tijd en uur. De Heere, die tot God wilde opvaren, kwam de wolk die Hem wilde opnemen, volgens Gods bestuur tegemoet.

Daar door de wijze, waarop hier de hemelvaart van Christus wordt voorgesteld, de kloof tussen hemel en aarde niet door een plotselinge daad wordt overgesprongen, maar in rustige aanschouwelijke continuïteit wordt doorgegaan, zo wordt het aardse verleden van Jezus geenszins weggeworpen, of ook maar achterwaarts geschoven; het wordt als een blijvende, eeuwige grond vastgehouden, en met hemels licht verhelderd. Wat dus door dit aardse verleden was begonnen en gesticht, wordt door de hemelvaart niet achtergelaten of verlaten, maar zal, even zeker als het lichamelijk bestaan van Jezus waardig wordt geacht een vrije en hemelse bestaansvorm te verkrijgen, een verhoogde kracht en een verheerlijkt leven deelachtig moeten worden. Terwijl het opvaren van Elia te vergelijken is met de vlucht van

een vogel, die niemand kan volgen, is de hemelvaart van Jezus als een brug die tussen hemel en aarde gelegd is voor allen, die door zijn aards leven tot Hem zijn getrokken.

10. En alzo zij, in aanbiddend zwijgen verzonken, ook toen nog onafgewend hun ogen naar de hemel hielden, terwijl Hij heenvoer, zie twee mannen stonden bij hen in witte kleding, namelijk engelen, zonder dat zij een nederdalen van deze hadden opgemerkt (Luk. 24: 4. Joh. 20: 12).

11. Die verschijning zelf was reeds vertroostend en opwekkend, maar bovendien werd die troost en opwekking, die zij hadden te brengen ook nog in woorden gekleed. Zij zeiden: Gij Galileese mannen! Gij zijt in de ogen van de wereld wel veracht, maar als discipelen van Jezus door God rijkelijk begenadigd. Wat staat gij en ziet op naar de hemel, als ware er op het toneel van de wereld niets voor u te doen? Deze Jezus, die van u opgenomen is in de hemel,
a) zal alzo komen, op dezelfde wijze van de hemel in een wolk neergedragen, zoals gij Hem, door een wolk gedragen, naar de hemel hebt zien heenvaren, en waarvan gij Zijn getuigen zult zijn (hoofdstuk 2: 33vv. en 3: 21).

a) Dan. 7: 13 MATTHEUS. 24: 30 Mark. 13: 26 Luk. 21: 27 1 Thessalonicenzen. 1: 10 2 Thessalonicenzen. 1: 10, Openbaring 1: 7

Wat is de Heiland getrouw. Hij was nauwelijks verdwenen uit de ogen van Zijn discipelen, of Hij zendt twee van Zijn hemelse boden om hen te versterken. Dat was als het ware een handgeld tot de vervulling van Zijn grote toezegging van de zending van de Geest.

"Gij Galileese mannen, " zo worden de discipelen aangesproken; een hogere erenaam konden thans de engelen voor hen niet vinden. Sinds de Galileër Jezus de hemel had ingenomen, was het woord vervuld, dat Jesaja (6: 1vv.) van het Galilea der heidenen had voorzegd; de Heere heeft het dwaze van de wereld uitverkoren. Daarom was het voor hen geen tijd om moedeloos naar de hemel te staren, alsof nu de hemel en de Heer van de hemel hun was ontnomen, als ware er nu voor hen geen andere raad, dan om eenzaam in troosteloze weemoed hun leven op aarde te verdromen. Zij moesten nu geheel in hun waardigheid als Galileërs optreden (hoofdstuk 2: 7; 4: 13); zij moesten door woord en daad bewijzen, dat, als werkelijk uit Galilea geen profeet opstond (Joh. 7: 52), God voor dit verachte land nog iets beters had voorzien - Galileërs zouden geen profeten, zij zouden meer zijn, namelijk apostelen van de grote God, Die moet heersen, totdat alle vijanden tot een voetbank aan Zijn voeten zijn gelegd, en Wiens hemelvaart niets minder is dan Zijn eerste opstaan tot Zijn wederkomst.

12. Toen herinnerden zij zich het bevel van Christus in vs. 4 en keerden zij terug naar Jeruzalem, van de berg, die genaamd wordt de Olijfberg, die is nabij Jeruzalem, liggende van daar niet verder dan een sabbatsreis, omstreeks 2000 ellen Le 19: 37.

13. En toen zij ingekomen waren in de stad, gingen zij, daar zij behoefte hadden om zich in stilte af te zonderen, op in de opperzaal van dat huis, dat zij reeds vroeger (Joh. 20: 19, 26) voor vergaderingen hadden gebruikt De 22: 8, waar zij tot aan Pinksteren bleven, namelijk als plaats van gemeenschappelijk samenzijn. De elven, die daar vergaderd waren Uit 5: 1, Petrus en Jakobus, de oudere, en Johannes en Andreas, Filippus en Thomas, Bartholomeüs of Nathanaël en Mattheus, Jakobus de jongere, de zoon van Alfeüs, en Simon Zelotes, of van Kana, en Judas de broeder van Jakobus de jongere.

14. Deze allen waren eendrachtig volhardende in het bidden en smeken, zoals zij ook aan de godsdienstige verrichtingen in de tempel gezet deelnamen, met de vrouwen (Luk. 23: 55; 24: 10) en Maria, de moeder van Jezus en met a) Zijn broeders, voor zover deze tot de apostelkring behoorden, en de overige bloedverwanten (Luk. 23: 49).

a) MATTHEUS. 13: 55

Toen de apostelen de stad weer waren ingetreden, verstrooiden zij zich niet, maar bleven eendrachtig bij elkaar, en bereidden zich ernstig met gebed voor op de beloofde uitstorting van de Geest. Als in Luk. 24: 53 wordt gezegd, dat zij steeds in de tempel waren, kan dat slechts zo bedoeld zijn, dat zij gedurende de gewone uren van gebed, als al het volk gewoon was de tempel te bezoeken, ook daar waren. De overige tijd daarentegen wijdden zij zich in de opperzaal van een huis, afgezonderd van het gedruis van de wereld, aan heilige bezigheden. Dat bijzondere huis was zeker hetzelfde als waarin wij op de bovengenoemde plaatsen de discipelen gedurende de verschijningen van de Herrezene bij elkaar vinden; en dit was misschien wel hetzelfde waarin Johannes de moeder van de Heere bij zich opnam (Joh. 19: 27), omdat wij ook onder degenen, die mede tot de heilige vergadering behoorden, Maria, evenals de broeders van Jezus aantreffen. Van de broeders van Jezus zelf (Mark. 6: 3) bevond zich slechts een Jozes niet onder het getal van de apostelen. Hij was zonder twijfel nog in de dagen van Jezus' aardse leven door de nauwe verbintenis met de beide Maria's (vgl. MATTHEUS. 27: 56 en 61) reeds tot het geloof gekomen. Op de zwagers, die ook onder de uitdrukking "broeders" begrepen zijn (Joh. 7: 3vv.), zal ook het kruislijden wel een diepe indruk hebben gemaakt (Luk. 23: 49); zij kwamen echter pas tot het geloof bij de verschijning van de Opgestane op de berg in Galilea (MATTHEUS. 28: 16vv.), die wij onder de 500 in 1 Kor. 15: 6 mede aanschouwden. Dat Lukas de elf apostelen nog eens met name voorstelt, heeft ten doel dadelijk aan het begin van Zijn boek de personen op de voorgrond te plaatsen, die het middelpunt van de gemeente van Christus vormden, en aan wie in de eerste plaats de belofte van de Geest was gegeven. Het apostolaat is iets eenmaligs, daar dit voor eens de grond van de kerk moest leggen, en mag niet worden verwisseld met het presbyteriaat of episcopaat, dat later in de plaats is gekomen. Ook Petrus, hoewel hij tegenover elke gemeente als apostel staat, schikt zich evenwel in de reeds door andere apostelen gestichte gemeenten en de aanwezige oudsten eenvoudig als een medeouderling (1 Petrus 5: 1, vgl. 1: 1).

II. Vs. 15-26. Volgens hetgeen de Heere nog bij Zijn hemelvaart aan de discipelen had betuigd, moest Jeruzalem het uitgangspunt van hun getuigen voor de wereld zijn. Alzo moest aan het volk van Israël het allereerst de zaligheid worden verkondigd in naam van Jezus de gekruisigde en verhoogde; derhalve stond de betekenis van het twaalftal voor de kring van de apostelen nog vast. Omdat dit nu niet meer vol was, maar ten gevolge van Judas dood was verminderd, is het een zeer juiste gedachte van Petrus, die hier openbaar wordt, dat nog in deze dagen van voorbereiding het getal moest worden aangevuld. Deze zaak wordt tot stand gebracht op een zodanige wijze, dat de Heere van de hemel wel onzichtbaar, maar werkelijk ingrijpen moet en van degenen die gedurende Zijn leven op aarde bij Hem geweest zijn, kan aanwijzen wie volgens Zijn wil in de leeg geworden plaats kan intreden.

EPISTEL OP DE St. MATTHIAS-DAG

Vgl. ("Uit Wat betreft zijn einde twijfelt de traditie of zij hem, evenals Petrus, de kruisdood zal doen lijden, of als Johannes (Joh. 21: 18vv.) zacht en stil zal laten inslapen. Wil men in zodanige jaren, wanneer over vrije teksten wordt gepredikt en 24 februari op een zondag valt, deze afdeling tot tekst nemen, dan kan (volgens Langbein) het thema luiden: dat bij de

oplossing van elke moeilijke levenstaak het woord van God alleen zeker luidt: 1) het doet ons ook de meest ingewikkelde omstandigheden, waarin wij zijn, als goddelijke beschikkingen beschouwen, 2) het geeft ons de rechte aanleiding, de gewichtige omstandigheden, die ons op de rechte weg kunnen leiden, duidelijk te overzien en 3) leert ons in gelovig gebed aan de Heere zelf de eindbeslissing over te geven.

15. En in die dagen, waarvan vs. 14 spreekt, stond Petrus op in het midden van de discipelen, daar hij volgens het primaat door de Heere uitdrukkelijk vernieuwd, nu handelde als dienaar van de apostelen en het hoofd van hun gemeenschap, en hij sprak: (er was nu ten dage dat dit plaatshad, een schare bijeen (Openbaring 3: 4; 11: 13) van omtrent honderdtwintig personen), een geheel dus = 12x10, dat het geheel van het huis Israël's voorstelde (hoofdstuk 26: 7).

In vs. 3vv. was sprake van de elf apostelen, godvrezende vrouwen, van Jezus' moeder en Zijn broeders, die te zamen slechts ongeveer 20 personen uitmaakten; nu vinden wij hier opeens een schare van omtrent honderdtwintig personen. Waarschijnlijk zullen de honderd, die erbij gekomen zijn, wel geen gelovigen uit Jeruzalem zijn geweest, zoals men in de regel zonder verdere grond veronderstelt. Dezen toch zouden zich wel dadelijk bij de overigen hebben aangesloten, en zouden dan zonder twijfel reeds in vs. 12vv. door Lukas zijn vermeld; ook vindt men behalve van Nicodemus en Jozef van Arimathea in de evangeliën geen spoor van zodanige gelovigen. Wij moeten dus aannemen, dat hier één van de laatste van de tien dagen tussen Hemelvaart en Pinksteren, en wel op z'n vroegst de 21e mei of ook de dag voorafgaande aan het feest is bedoeld en dat op deze dag van de vijfhonderd gelovigen in Galilea (1 Kor. 15: 6) zich dat getal in Jeruzalem op het feest heeft bevonden, en zich daar spoedig zal hebben aangesloten. Deze waren dan de mensen die volgens MATTHEUS. 28: 16vv. getuigen konden zijn van Jezus' opstanding (vgl. vs. 22), waarvan zij zich bepaald hadden overtuigd. In Jeruzalem is daarentegen behalve aan Maria Magdalena, aan Simon Petrus, de beide Emmaüsgangers en de elf discipelen, aan niemand een verschijning van de Opgestane ten deel geworden, zodat ook van deze zijde de bovengenoemde veronderstelling van de uitleggers ondoordacht en onjuist blijkt te zijn. Dergelijke veronderstellingen en aangenomen meningen zijn er nog vele in de theologische wetenschap, zoals bijv. ook deze dat Lukas van geboorte een heiden zou zijn geweest, waarbij men zich beroept op de plaats Kol. 4: 10-14 (vgl. het slotwoord op het evangelie van Lukas), maar hier openbaart hij zich door twee sterke Hebraïsmen in zijn schrijven, duidelijk genoeg als een geboren Jood. Dergelijke hebraïsmen kunnen er nog vele worden aangewezen en het is volstrekt ondenkbaar dat een oorspronkelijke Griek, die weer voor Grieken en niet voor Hebreeën schreef, zich op deze zou hebben toegelegd.

16. Mannen broeders! (hoofdstuk 2: 29, 37) deze schrift, die in de later (vs. 20) aan te halen twee plaatsen vervat is, moest vervuld worden, a) die de Heilige Geest door de mond van David, gezien het feit dat beide psalmen door hem gemaakt zijn, voorzegd heeft over Judas, die in de geschiedenis (MATTHEUS. 26: 47vv.) Mark. 14: 43vv. Luk. 22: 47vv. Joh. 18: 3vv.) de leidsman geweest van degenen, die Jezus vingen.

a) Ps. 41: 10 MATTHEUS. 26: 23 Joh. 13: 18

Herstelde eenmaal de profeet Elia het altaar van de Heere door de opbouw van twaalf stenen, naar het getal van de kinderen van Israël (1 Kon. 18: 30-32), voordat hij het vuur uit de hemel over zijn brandoffer afriep tegenover de Baäl, het bevreemde niet dat ook hier het door Judas' afval verbroken twaalftal van Jezus getuigen geheeld wordt voordat op de gemeenten het vuur van de Heilige Geest zal neerdalen. Tot de toevoeging van een twaalfde apostel bij de

overgebleven elf doet Petrus naar zijn aard en rang onder hen het voorstel, straks hoogstwaarschijnlijk het gebed. Het voorstel draagt de kenmerken van een aanvankelijke leiding en drijving door de Heilige Geest, zoals die nog nooit tevoren door de apostelen ondervonden was, noch door hen gedurende het verblijf van de Meester op aarde had kunnen ondervonden worden. Men bemerkt het aan de toon van verzekerdheid als op hoger gezag, waarop de woorden van de apostel gestemd zijn, aan die opvatting vooral van de profetieën van het Oude Testament, zo geheel gelijkwaardig met de wijze, waarop in de Evangeliën de Meester zelf voor het nog ongeopende verstand van de discipelen de Schrift uitlegt. Deze schrift moest vervuld worden. Straks (vs. 20) volgen de bedoelde plaatsen, beiden uit het boek van de psalmen, beiden uit psalmen die de naam van David als hun dichter in het opschrift voeren. Treffend slaan zij op elkaar en drukken zij verenigd het aanvankelijk oordeel over de verrader onder de apostelen uit. In psalm 69 (vs. 26) was door David over zijn goddeloze vijanden de vloek uitgesproken: "Hun paleis (of woonstede) zij verwoest, in hun tent zij geen inwoner; " in psalm 109 (vs. 8) was door dezelfde voorvader een voorbeeld van de Christus op gelijke wijze van dergelijke haters gezegd: "Een ander neme zijn ambt. " In beide uitspraken ziet Petrus door de Heilige Geest een voorzegging van het lot van Judas, een aanwijzing hoe er over zijn ambt beschikt worden moet.

Wat Petrus voorstelt omvat twee nauw verbonden zaken: 1) het heengaan van een apostel, 2) de vereiste aanstelling van een andere in zijn plaats; beide plaatst hij echter in het licht van Gods Woord. Dat een apostel van de Heere zo diep kon zinken om aan hen, die Jezus wilden gevangennemen, de weg te wijzen en dat deze een zo vreselijke dood was gestorven, moest ernstige bedenkingen opwekken en kon zo gemakkelijk ergernis verwekken dat het van groot belang was de zaken in het rechte licht te stellen. Dit doet Petrus, terwijl hij laat voorafgaan, dat het zo moest plaatshebben, dat het niet bij toeval was geschied, maar de vervulling was van profetieën, die de Schrift bevat. David heeft door ingeving van de Heilige Geest van Judas, van zijn daad en haar straf, namelijk van de bestemming van zijn eigendom en het bezetten van zijn plaats door een ander geprofeteerd. Daarbij wil echter Petrus niet beweren dat David persoonlijk, met helder bewustzijn, bij hetgeen hij op die plaatsen in de psalmen zegt, aan niemand anders gedacht heeft dan aan Judas en diens apostelschap; want hij zegt niet dat David van Judas gesproken heeft, maar dat de Heilige Geest door David’s mond van Judas had geprofeteerd. Dit komt geheel overeen met de opvatting, dat David in die liederen zijn eigen smart heeft uitgedrukt en zijn vijanden bedoeld heeft die hij wel kende, maar, door de Geest van God bezield, gedachten en woorden heeft uitgesproken, die in de lotgevallen van de Verlosser hun volkomenste vervulling moesten vinden in de werkelijkheid, in het bijzonder in de tegenwoordige verrader, tegen wiens ontzettend einde en uitwerping uit het ambt elke vroegere ontzetting van het ambt slechts een zwak schaduwbeeld was.

17. a) Want hij was, wat vooreerst de vervulling aangaat van de tweede verwijzing, die over zijn ambt handelt, met ons, met de elven gerekend, daar hij ter aanvulling van onze kring de twaalfde was en had het lot van deze bediening, van dit discipelschap, verkregen evenals wij die het nu nog bezitten (Luk. 6: 12-16).

a) MATTHEUS. 10: 4 Mark. 3: 19

18. Deze dan heeft, wat verder de eerste verwijzing aangaat, die de vloek van God uitspreekt over de woning en de tenten van degenen op Wie zij ziet, verworven een akker door de koop die zij gesloten hebben, die mede aan zijn daad schuldig waren (MATTHEUS. 27: 6vv.). Hij heeft die verkregen door het loon van de ongerechtigheid, voor de dertig zilverlingen, die hij als verrader ontving. a) En hoe vreselijk is zijn einde geweest; nadat hij zichzelf gewurgd had

en naar voren gevallen was van een rots naar beneden, is hij midden opgebarsten, en al zijn ingewanden zijn uitgestort, terwijl hij de aarde met zijn bloed verontreinigde.

a) 2 Sam. 17: 23

Er zijn er die menen, dat Judas de akker van de pottenbakker zou verkregen hebben, voor zover hij aldaar begraven is. Maar het is in de Heilige Schrift een zeer gewone uitdrukking, dat iemand gezegd wordt iets te doen, wanneer hij daartoe gelegenheid geeft. In deze zin zouden wij het liever opvatten, zodat Judas door zijn gruwzaam verraad gelegenheid gegeven heeft, dat de akker van de pottenbakker tot een begraafplaats voor de vreemdelingen gekocht en de akker van het bloed genoemd zou worden. Het schromelijk einde van de verrader beschrijft Lukas op deze wijze: naar voren gevallen zijnde, is hij midden opgebarsten, en al zijn ingewanden zijn uitgestort. Mattheus zegt, dat hij zich zelf gewurgd zou hebben. Het een en ander laat zich zeer goed combineren, wanneer men de zaak zo begrijpt dat Judas zich verhangen heeft en vervolgens de strop gebroken is, zodat hij daardoor voorover gestort is, met het gevolg dat hij barstte en al zijn ingewanden uitgestort werden. Het Griekse woord, bij Mattheus door gewurgd vertaald, wordt soms in het algemeen voor een gewelddadige dood gebruikt. Mattheus zal dan in het algemeen verhalen dat Judas in een woedende wanhoop zijn gewelddadige handen aan zichzelf geslagen heeft, terwijl Lukas de nadere omstandigheden van dit akelig voorval meer bijzonder weergeeft.

19. En het voorgevallene, zo-even herinnerd, is bekend geworden aan allen, die in Jeruzalem wonen, alzo dat die akker, die in Tofeth of het dal Ben-Hinnon (Jer. 19: 6) gelegen is, omdat hij voor het bloedgeld van de dertig zilverlingen is gekocht (MATTHEUS. 27: 8) en verder om de verontreiniging met het bloed van de verrader zelf, in hun eigen taal door de bewoners van Jeruzalem genoemd wordt Akeldama, dat is een akker van het bloed.

De woorden: "in hun eigen taal" en "dat is een akker van het bloed" zijn twee ophelderingen van Lukas, door hem in de rede van Petrus ingevoegd, en berekend naar het standpunt van de lezer; het onderscheiden van deze van Petrus eigen woorden kon hij aan de lezer zelf toevertrouwen. Er is zeker niets onwaarschijnlijks in dat de naam spoedig na het einde van Judas in de mond van het volk gegeven werd aan het aangekochte stuk grond, dat de openbare bestemming verkreeg een begraafplaats te zijn. Zo kon Petrus reeds nu (zeven weken na de gebeurtenis) deze naam naar de bedoeling van zijn rede aanhalen.

De akker van de pottenbakker in het dal Ben-Hinnon, dat Jeremia eens tot een plaats en tot een symbool van zijn vlek over Jeruzalem had gemaakt, hebben de oversten van het volk voor dertig zilverlingen gekocht, zodat Zacharias' profetie Uit 27: 10 vervuld werd en de zonde van het volk, dat zijn Messias vermoord had, van deze vervloekte plaats ten hemel schreide. Judas nu heeft zijn eigendomsrecht op deze akker doen gelden, terwijl hij heenging, evenals Achitofel naar zijn huis (2 Sam. 17: 23), naar zijn eigen plaats (vs. 25) en zichzelf daar om het leven bracht. Ontzettend in bezit nemen! Naar beneden stortende is hij opengebarsten, en al zijn ingewanden zijn uitgestort; het touw, waarmee hij zich vermoordde, scheurde in tweeën en zijn lijk stortte openbarstende ter aarde, zo werd deze begrafenisakker ingewijd (Jer. 19: 11) tot voorspelling aan de goddeloze Joden, de navolgers van Judas als voorganger, die in de Heiland de beloofde erfenis van zich hadden gestoten en daartegen de vloek van smaad en dood hadden geruild.

Bij de verscheidenheid (geenszins strijdigheid) van de verhalen over Judas' dood bij Mattheus en hier bij Lukas, hebben wij in het Evangelie van de eerstgenoemde de voorstelling van het

oordeel, dat de ongelukkige over zichzelf in zijn onboetvaardig berouw voltrok, en voorts (dubbel indrukmakend) pas later in de Handelingen, de ontzettende vermelding van het oordeel dat van hoger hand aan het reeds gestorven lichaam werd opgelegd. Evenmin is er strijd tussen de melding bij Mattheus van een akker door de overpriesters voor het bloedgeld gekocht en die bij Lukas hier ter plaatse van een akker die Judas verwierf door het loon van de ongerechtigheid. Bij de beknoptheid toch van de stijl van onze gewijde schrijver was het eerder eigenaardig en zonder gevaar van misverstaan te worden, voor hen die de gebeurtenis van elders kenden, het verwerven van het veld, tengevolge van het verraad, door medeplichtigen, aan de verrader toe te schrijven.

Eveneens kan men voor hen die de geschiedenis kennen, van Napoleon I zeggen: hij heeft oorlog met de hele wereld gevoerd en hij heeft zich een graf veroverd op St. Helena.

20. In deze laatste geschiedenis van Judas is vervuld wat in de Schrift is voorzegd, zoals reeds in vs. 16 daarop is gewezen. Want er staat geschreven in het boek van de Psalmen in Ps. 69: 26 en Ps. 109: 8 : Zijn woonstede worde woest, en er zijniemand, die daarin wone. Nu is een akker van het bloed, een begraafplaats, duidelijk zo’n verwoeste, onbewoonde plaats. En verder lezen wij: Een ander neme zijn opzienersambt, zijn geestelijk ambt (1 Tim. 3: 1), dat hij zo schandelijk verbeurd heeft.

De "woeste woonstede" kan niet gepast het apostelambt van Judas betekenen, want in dit huis zou niemand in zijn plaats wonen. De akker daarentegen, die Judas heeft verkregen tot woonstede voor het loon van de ongerechtigheid, deze is een woeste, vervloekte plaats geworden, een voorbeeld van de verwoesting die met de verwoesting van Jeruzalem over het Joodse land zou komen (vgl. Rom. 11: 9). Ziende op het apostelambt dat Judas met een woeste woonstede heeft geruild, ziet Petrus een ander psalmwoord vervuld.

Het was Petrus en alle anderen duidelijk, dat in het einde van Judas een oordeel lag, dat men moet beschouwen als de bevestiging en vervulling van de vreselijke vervloekingen, die David als de oudtestamentische Christus

Ps 109: 8, tegenover zijn vijanden had uitgesproken. Zo wordt dan de goddelijke noodzakelijkheid in het eerste psalmwoord met volkomen zekerheid erkend. Dat men echter ook nog op een tweede lied van David moest worden gewezen, ligt voor de hand; want het is juist die andere psalm, die in woorden de vloek juist naar zijn breedte en diepte zo beschrijft als wij die in werkelijkheid in het einde van Judas volvoerd vinden. In deze psalm wordt echter ook een uitdrukking gevonden, waardoor wordt aangewezen, hoe men zich te gedragen heeft ten opzichte van hetgeen de vervloekte in zijn ambt is toevertrouwd.

21. Het is dan nodig, opdat ook dit laatste woord tot vervulling komt in dit opzicht, dat van een ander sprake is die het opengevallen apostelambt zal ontvangen, dat van de mannen, die in onze vergadering zijn gekomen en die met ons, de elven, omgegaan zijn, met ons omwandelden en rondreisden, al de tijd, dat de Heere Jezus onder ons in en uitgegaan is, met ons voortdurend in contact zijn geweest (hoofdstuk 9: 28).

22. Beginnende van de doop van Johannes (vgl. Mark. 1: 1vv.) tot de dag toe waarop Hij, de Heere Jezus, van ons naar de hemel opgenomen is (Joh. 15: 27), een van deze met ons getuige worde van Zijn opstanding (hoofdstuk 2: 32).

"Een van degenen, die met ons omgegaan zijn al de tijd. " Daarin liggen twee zaken opgesloten: ten eerste de mate van kennis: het moest iemand zijn, die met Christus, met Zijn persoon, Zijn woord en Zijn daden bekend was door eigen aanschouwen; en vervolgens een mate van trouw: het moest iemand zijn, die het de hele tijd bij Jezus had uitgehouden, zonder heen te gaan als zo velen, zonder zich aan Hem te ergeren als zo menigeen.

Dat het Petrus was, die met het voorstel optrad en in het gebed, waarmee tot de uitvoering werd overgegaan, voorging, lag niet alleen in het voortvarende van zijn karakter, maar ook en vooral in zijn hoedanigheden van eerste onder het twaalftal (MATTHEUS. 10: 2), die men hem tegenover Rome wel niet behoeft te betwisten, alsof met die persoonlijke voorrang van Petrus iets voor Rome gewonnen was. Buiten alle reden in elk geval is door sommigen deze aanvulling van het twaalftal toegeschreven aan voorbarigheid met voortvarendheid bij Petrus (een voorbarigheid die dan de gehele gemeente zou weggesleept hebben tot een gebed, waarvan de kennelijke verhoring in de aanwijzing van Matthias (vs. 26) niet kon miskend worden). Geen wonder dat waar de aard van de oudtestamentische profetie zozeer miskend wordt, ook de rede en het gedrag van Petrus in die miskenning gedeeld heeft. De eenvoudige en geestelijke opvatting van het hier geschreven woord leidt tot een geheel andere uitkomst. Dat in de roeping van Paulus later een bestraffing van de verkiezing van Matthias zou gelegen zijn geweest (alsof in elk geval Paulus niet een van de twaalven geheel afzonderlijke roeping, t. w. tot de heidenen, ontvangen heeft!) is één van de (men mag zeggen) onzinnige bedenksels, waarin zich bij gebrek aan eerbied en eenvoud van opvatting van het geschreven woord in onze overkritische eeuw ook andere nuchtere geesten schuldig maken.

De apostelen moesten voornamelijk getuigen van Jezus’ opstanding, aangezien Zijn leer en Zijn daden, evenals Zijn leven en sterven, temidden van de Joden was geschied en algemeen was bekend geworden, terwijl daarentegen de verrezen Heiland niet aan het hele volk verschenen was, maar zich slechts aan de gelovigen had vertoond en toch Zijn opstanding de grondslag is van het geloof (1 Kor. 15: 14). Immers door de opstanding rechtvaardigde God die in de geest, die geopenbaard was in het vlees (Rom. 1: 4, 1 Tim. 3: 16). Daardoor verheerlijkte Hij de Zoon en in de Zoon Zichzelf.

Duidelijk zag het twaalftal van de apostelen van het begin op Israël. Zij zijn bestemd Israël te vernieuwen en op dezelfde wijze aan het hoofd van het nieuwe Israël te staan, als de twaalf zonen van Jakob aan het hoofd van het oude Israël stonden. (MATTHEUS. 10: 5v. Luk. 22: 30

). Dat deze oorspronkelijke bestemming van de apostelen heden nog dezelfde is, blijkt daaruit dat Jeruzalem en Judea zo nadrukkelijk op de voorgrond worden geplaatst met betrekking tot hun werk van getuigen. Is nu dit het geval, dan moet het onvoltallige, ten gevolge van Judas uittreden, als een gebrek voorkomen en de zaak stond zo, dat of de verkiezing van het apostolisch twaalftal door de Heer in een wezenlijk stuk voor altijd was verijdeld en vernietigd, of dat de ontstane leemte moest worden aangevuld nog voor de uitstorting van de Geest, waarbij de apostelen reeds onmiddellijk als getuigen voor Israël moesten optreden.

23. a) En zij, die op deze dag vergaderd waren (vs. 15), erkenden de juistheid van hetgeen Petrus zowel over de noodzaak van een aanvulling van het twaalftal als ook over de eisen voor dat ambt had gezegd. Zij onderzochten nu bij welke mannen die vereisten aanwezig waren (vs. 21v.) en stelden er twee, die in het midden moesten treden, Jozef genaamd Barsabas (d. i. "zoon van Saba" of volgens andere verklaring: "zoon van de eed, die toegenaamd was met de Latijnse naam Justus, de rechtvaardige en Matthias "Uit 9: 9.

a) Hand. 6: 6

24. En zij baden bij monde van Petrus, die ook verder de handeling bestuurde en zeiden: Gij Heere Jezus, die toch degene zijt in wie het door U vastgestelde getal van de apostelen weer noodzakelijk moet worden aangevuld (Luk. 6: 13), a), Gij, kennen der harten (Joh. 21: 17; 2: 24v.) van allen, wijs door middel van het lot dat wij nu zullen werpen, van deze twee die wij hier afgezonderd hebben geplaatst, één aan die Gij uitverkoren hebt.

a) 1 Sam. 16: 17 1 Kron. 28: 9; 29: 17, Jer. 11: 20; 17: 10; 20: 12 Hand. 15: 8 Openbaring 2: 23

25. Om te ontvangen het lot van deze bediening en van het apostelschap (vs. 17), waarvan Judas afgeweken is, dat hij heenging in zijn eigen plaats, wat het lichaam aangaat naar de door hem verworvene en ingewijde plaats van de wraak, de akker van het bloed in het Gehennendal (vs. 18 vv.) en wat zijn ziel aangaat naar de plaats van het helse vuur, waarvan dat dal een voorafbeelding is 1Ki 1: 35".

Wat in vs. 23 is meegedeeld wordt veelal zo opgevat, alsof de vergadering uit verscheidenen zou gekozen hebben, bij wie het gestelde vereiste aanwezig was en dat zij dezen aan Petrus zou hebben voorgesteld. Een dergelijk uitkiezen zou duidelijk voor de beslissing van de Heere, die men vervolgens in het gebed zocht en door het lot liet plaatshebben, een onwaardige beperking, een eigenmachtig ingrijpen geweest zijn. Nee! allen, die aan de eis voldeden, werden uitgezocht en deze waren niet meer dan twee mannen, hetgeen ook bij de zwaarte van de eisen, die men stelde, van zelf duidelijk is. Ware het niet aangekomen op het beginnende van Johannes de Doper, tot de dag toe enz, " waarop Petrus in hoofdstuk 10: 36vv. zo groot gewicht legt, dan ware bijv. onze Lukas, die zeker mede in de vergadering tegenwoordig was, een zeer geschikt man geweest (vgl. Luk. 9: 61v. 24: 13vv.). Bovendien hadden dan de zeventig discipelen, vroeger door de Heere zelf uitgezonden, (Luk. 10: 1 vv,), dadelijk de kring moeten vormen waarover het lot moest worden geworpen. De vergadering heeft hier dus niet gekozen, maar slechts afgezonderd; zij heeft niet een gedeeltelijke beschikking vooraf gemaakt, maar alleen het gebied voor de beschikking van de Heere begrensd, voor zover daarbinnen alleen een beslissing kan wezen. Bij de oorspronkelijke apostelkeus (Mark. 3: 13 Luk. 6: 13), riep Jezus uit de menigte van hen die rondom Hem verzameld waren, diegenen tot Zich, die Hij wilde. Welke mensen Hij nu alleen kon willen, wist men wel en Petrus had het uitdrukkelijk uitgesproken. Men deed een onderzoek en als zij beiden gevolg gaven aan de oproeping om in het midden te treden, volbrachten zij wat bij de oorspronkelijke keuze van de apostelen de geroepenen deden: "zij kwamen tot Hem, " waardoor zij hun bereidwilligheid tot deze dienst te kennen gaven. De Heere had echter geen twee, maar slechts een nodig, zodat de andere weer moest terugtreden. Dat was toch een zaak, die noch de vergaderden, ook niet de elven die aan hun hoofd stonden, noch zij zelf onder elkaar konden beslissen, maar alleen Hij die zendt die Hij wil. Het zou geheel het karakter van een apostel, d. i. van een door de Heere gezondene hebben opgeheven, als hier andere mensen of wederkerige overeenstemming de zaak hadden beslist; dat kon alleen na voorafgegaan gebed het lot beslissen. Een dergelijk geval kan eigenlijk niet meer voorkomen, dat is enig in zijn soort en heeft uitsluitend in het Oude Testament zijn analogieën (Num. 21: 52vv.); daarom heeft de nieuwtestamentische kerk zich er voor gewacht om het loten verder toe te passen Jos 7: 18.

De Nederlands Hervormde Kerk maakt een uitzondering. Deze heeft in Art. 8 van het Algem. Regl. : "Wanneer na twee vrije stemmingen de meerderheid blijkt niet verkregen te kunnen worden, zal het lot beslissen. "

26. En zij wierpen hun loten 1) waarschijnlijk op de wijze bij Joz. 7: 16 meegedeeld. En het lot viel (Spr. 16: 33) op Matthias en hij werd, zonder dat de handeling van handoplegging (hoofdstuk 8: 17; 13: 3) met hem plaatshad, maar onder een eenvoudig gebed van dankzegging en voorbede met algemene toestemming tot de elf apostelen gekozen, om voortaan de twaalfde bij hen te zijn. 2)

1) Zij verwachtten geen onmiddellijk antwoord uit de hemel, maar namen het oudtestamentisch gebruik van het heilig (door voorafgaand gebed geheiligd) lot te baat om de wil van de Heere te verstaan. Het loten werpen was een goddelijke instelling, (Lev. 16: 8). "Daarop zei Saul, (1 Sam. 14: 42): Werp het lot tussen mij en mijn zoon. " Zo werd ook het te veroveren Kanaän reeds in de woestijn onder de twaalf stammen verdeeld door het lot. Wij kunnen en moeten dus zeggen; Het lot vertegenwoordigt God. Of is er toeval? Is er een macht buiten God die beslist? Nee, zo moest dan het lot heilig gehouden worden. Maar ook deze heilige zaak wordt door de kinderen van de wereld schromelijk misbruikt in de Staatsloterij en de vele andere kleinere loterijen. Met deze wordt het toeval, het geluk, de fortuin als beslissend gedacht en men erkent hiermee stilzwijgend dat men in deze niet te doen heeft met God, die toch anders de Beschikker is van het lot en in Wiens woord gezegd wordt: (Spr. 16: 13;) Het lot wordt in de schoot geworpen, maar het gehele beleid daaraan is van de Heere. Zal dus een lot werpen onschuldig, geoorloofd zijn, dan moet het gebed tot God, het beroep op Gods beslissing kunnen voorafgaan. Vergeten wij niet dat God in dezelfde zaak vóór en ook tegen ons kan zijn, al naarmate wij die zaak gebruiken.

2) Zo vast staat het twaalftal, dat dit ook nog voor het nieuwe Jeruzalem in Openbaring 21: 14 is behouden. De apostel Paulus staat buiten de daar vermelde twaalf fundamentstenen; hij is de apostel van de heidenen. De heidenen wandelen echter slechts in het licht van de stad die de Heere uit Israël heeft opgebouwd en terwijl de boom van het leven aan beide zijden van de rivier twaalf maal vruchten draagt voor de twaalf geslachten van het huis Israël, dienen de bladeren van de boom tot genezing van de heidenen (Openbaring 21: 24; 22: 2). Het is dus onjuist, wanneer men de twaalven heeft willen voorstellen als de apostelen van de grondlegging en Paulus als de apostel van de voortzetting; de twaalven zijn de apostelen van de natuurlijke olijfboom; Paulus is de apostel van de daarop geënte takken.

HOOFDSTUK 2

DE UITSTORTING VAN DE HEILIGE GEEST, DOOR PETRUS IN EEN GEZEGENDE REDE VERDEDIGD

B. Eerste Hoofddeel (hoofdstuk 2-12): Geschiedenis van de kerk vanaf haar stichting tot waar zij, losgemaakt van de moedergemeente in Jeruzalem, onder de heidenen door de voor deze verordende apostel wordt opgebouwd (van 30-46 n. Chr.).

I. De eerste afdeling omvat hoofdstuk 2-7 en stelt de gemeente van Jeruzalem voor, haar wonderbare stichting of Pinksteren en haar heilige Pinkstervorm, het wonder in Jezus' naam dat de apostelen het eerste verhoor voor de Joodse overheden oplevert, de eerste tucht in de gemeente en het eerste lijden van de apostelen, de eerste splitsing onder de heiligen en de eerste splitsing van het heilige ambt, de eerste martelaar en de eerste vervolging van de kerk.

a. Vs. 1-41 De wonderbare stichting of de uitstorting van de Heilige Geest op de apostelen en de uitwerking van de Pinksterrede van Petrus.

EPISTEL OP HET HEILIGE PINKSTERFEEST

Waarom de eigenlijke geschiedenis van de dag niet is bepaald voor het Pinksterevangelie, zo als men zou verwachten, is reeds opgemerkt in ("Joh 14: 23" en "Ru 2: 4. Terwijl nu echter de rede van Christus, die tot evangelie is bestemd, van een altijddurend Pinksteren handelt, dat de Heere bij de gelovigen van alle geslachten en in hun harten wil vieren, komt het feit van dat eerste Pinksterwonder, zoals het volgens de belofte aan de apostelen geschiedde, in de voor ons liggende brief ter sprake. Zij moet als een begin en als een grondsteen van elk Pinksteren, dat tot de wederkomst van Christus op aarde zal worden gevierd, worden aangezien. De oude kerk heeft de perikoop met vs. 11 gesloten. Zij wilde zich, zoals het schijnt, in haar feestvreugde niet laten storen door de herinnering dat de grote feestelijke gebeurtenis zo geheel verschillend werd opgevat. Zij wilde zich zonder stoornis op deze dag, die de Heere gemaakt heeft, verheugen. De Evangelische Kerk heeft daarentegen de beide slotverzen daarbij genomen, omdat zij er zich niet in misleidt dat de kerk op aarde nooit een triomferende is, maar steeds een strijdende en zich gewillig onderwerpt aan het: "hier door spot en hoon, daar een erekroon. "

Wat gebeurde toen de dag van het Pinksterfeest vervuld was?
1) er geschiedde een nieuwe openbaring, 2) een nieuwe schepping had haar begin, 3) een nieuwe eis aan de mensheid deed zich horen.

De uitstorting van de Heiligen Geest; 1) de noodzakelijke voorwaarden daartoe, 2) de uitwendige tekenen waaronder Hij komt, 3) de kracht die Hij onmiddellijk aan de discipelen betoont, 4) de werking die Hij op de toegestroomde menigte teweegbrengt.

Het genadige komen van de Heilige Geest: 1) hoe Hij komt,
2) wat Hij brengt, 3) welke indruk Zijn werk teweegbrengt,
4) hoe Zijn werkingen beoordeeld worden.

De Geest van het Pinksterfeest: 1) Hij komt tot degene die bidt, 2) Hij werkt reinigend en aanstekend, 3) Hij maakt bekwaam tot getuigen, 4) Hij dringt tot beslissing.

De wegen die de Heilige Geest inslaat: 1) Hij komt van de hemel, 2) Hij trekt de harten binnen, 3) Hij dringt de wereld door.

Hoe God reeds in de stichting van de kerk haar aard en haar gang heeft geopenbaard: 1) Hij liet in beeld en gelijkenis de macht zien waardoor zij in het leven treedt en zich betoont,
2) Hij ontvouwde haar bestemming om uit de verscheurde en verdeelde mensheid weer een geheel te maken, 3) Hij liet ook de tegenspraak aan het daglicht komen die haar ten deel zou vallen, maar die zij zou overwinnen.

De betekenis van het Pinksterwonder: 1) vervulling van goddelijke beloften, 2) voorzegging van volkomen vervulling.

1. En toen de dag van het Pinksterfeest vervuld werd met het begin van de 50ste dag na de tweede paasdag, het tiendaagse feest der weken ("De 16: 10, 16" en "Le 23: 22 was aangebroken, dat naar die termijn ook Pinksteren, dat is de vijftigste dag heet (2Makk. 12: 32) waren zij allen, van wie in hoofdstuk 1: 14-15 sprake was, eveneens in het gewone lokaal van hun vergaderingen eendrachtig bijeen.

Dadelijk in dit eerste vers van het hoofdstuk komen drie gewichtige vragen in behandeling, die de uitwendige toestanden en omstandigheden aangaan: 1) de datum van de gebeurtenis of de dag van het feest, 2) de omvang van de vergadering en 3) de plaats van hun samenkomst. Wat het eerste punt aangaat, reeds bij Ex. 19: 15 Ex 19: 15 en Lev. 23: 11 Le 23: 11 werd gezegd, dat de Joodse wijze om de Pinksterdag te berekenen met de 16e Nisan begon en zo’n dag der weken als in ieder jaar geweest was, zo’n dag was ook de Pinksterdag. Daar Christus volgens het bericht van de evangelisten op 15 Nisan, een vrijdag, stierf, was 16 Nisan een zaterdag en bijgevolg ook de 50ste dag daarna, de Pinksterdag, evenzo. Deze uitkomst van schriftonderzoek heeft men op de een of andere manier zoeken te ontgaan; men heeft gemeend dat de wijze van berekening van de Baithusaeërs, die onder de in Lev. 23: 11 bedoelde sabbat niet de eerste dag van het Paasfeest (15e Nisan), maar de wekensabbat, die in de Paastijd viel, verstonden, op de tijd van Jezus en de apostelen te mogen toepassen. Dientengevolge moest het Pinksterfeest in elk jaar zonder uitzondering op een zondag vallen. Met dergelijke willekeurige meningen is men niet geholpen. Wij hebben eenvoudig te erkennen, dat de dag van het eerste Christelijke Pinksterfeest een zaterdag is geweest en dat de latere wijze van de kerk, om haar geboortedag niet op die dag der weken, maar liever op een zondag, de gedenkdag van Christus’ opstanding, te vieren, haar ontstaan te danken heeft aan het verschuiven van de termijn. Men berekende dus de 50ste dag niet na de Joodse 16e Nisan, maar na de Christelijke Paasdag. Wij moeten derhalve de dikwijls uitgesproken mening dat daarom de zondag in plaats van de zaterdag tot rustdag voor de Christenen was gekozen, omdat Christus van de doden op een zondag was opgewekt en ook omdat de Heilige Geest over de apostelen was uitgestort en de Christelijke kerk was ontstaan, in dit tweede punt onjuist noemen; de zaak is anders. De Heere heeft Zijn kerk niet gesticht als een heidense, maar als een Joods-Christelijke nieuwtestamentische gemeente; want Hij was, zo als Paulus schrijft (Rom. 15: 8v.), een dienaar van de besnijdenis geworden omwille van de waarheid van God, opdat Hij bevestigen zou de beloften van de vaderen. Alzo moest Hij haar stichten op dezelfde dag, als waarop eens door de wetgeving van Sinaï de oudtestamentische verbondsgemeente is gevestigd, (vgl. Jer. 31: 31vv.). Wanneer nu evenzeer de oud- als de nieuwtestamentische verbondsluiting onder wonderbare voorvallen van de hemel op een zaterdag plaatsvond, zo komt dat bijzonder overeen met het doel waarom God reeds bij de schepping van de wereld de zevende dag tot rustdag heeft geheiligd. De stichting van de kerk door de uitstorting van de Heilige Geest, zoals zij aan de ene zijde een vergeestelijking is van

het Joodse oogstfeest, dat men op Pinksteren vierde, van het feest van de eerste oogst (Ex. 23: 16 Num. 28: 26), terwijl nu de Christus, aan de rechterhand van God verhoogd, werkelijk de eerstelingen van Zijn oogst uit het volk van Zijn eigendom inoogste, zo is zij aan de andere zijde ook een nieuwe sabbatswijding voor Israël, aan wie de sabbat tot een eeuwig verbondsteken was gedreven, (Ex. 31: 15vv. Zozeer heeft Jezus dit verbondsteken voor Zijn uit Israël vergaderde gemeente vastgehouden, dat Hij in MATTHEUS. 24: 20 nog voor die tijd waarin Hij deze gemeente uit de massa van het verstokte volk, dat voor het gericht was rijp geworden, moest uittrekken, gebiedt: "bidt dat uw vlucht niet geschiede op een sabbat". Nu had echter de vlucht naar Pella, zo als wij in Aant. II d. hebben aangewezen, op een zondag plaats en op diezelfde dag ontving Johannes op Patmos de Openbaring. Dat was als een tweede Pinksterdag, als een tweede dag van de stichting van de kerk, die voortaan, geheel van Israël losgemaakt, zich alleen als een heiden-christelijke zou vormen, totdat met Israël's wederopneming de Heere als het ware Zijn loofhuttenfeest, het feest van de volle oogst (Ex. 23: 16 Lev. 23: 39vv. zou houden (Zach. 14: 16vv.). Van dit gezichtspunt is het zeer juist en door Christus zelf door Zijn leiding en de inwerking van Zijn Geest teweeggebracht, dat de kerk gedurende de ganse tijd, waarvoor het woord in MATTHEUS. 21: 43 geldt, haar Pinksterdag op een zondag viert, (vgl. hetgeen bij MATTHEUS. 28: 15 Uit 28: 15 gezegd is over de heiliging van de zondag in plaats van de zaterdag).

Wat verder de omvang van de vergadering aangaat, of het getal van hen die op de dag van het Pinksterfeest samen waren, is het geheel ten onrechte dat men het "zij allen" heeft willen beperken tot de apostelen, van wie getal nu weer twaalf bedroeg. Daarvan had reeds vs. 14 in verband met vs. 15 moeten terughouden, waar Petrus met de elven zich duidelijk genoeg onderscheidt van de anderen, die eveneens aanwezig waren en met andere talen spraken. Ook heeft Lukas reeds in hoofdstuk 1: 14 en 15 ons een grotere vergadering voorgesteld dan die van de discipelen in engere zin en van een eendrachtig samen zijn van deze in hetzelfde lokaal gesproken. Hij zou dan hier niet weer van zulk een samenzijn van allen hebben kunnen spreken, als hij alleen de twaalven had bedoeld, zonder dat hij het uitdrukkelijk zei. Tevens eist het woord van de profetie in Joël 3: 1v., die nu zou worden vervuld (vs. 16vv.), dat de vergadering een gemengde was en niet alleen uit de twaalven bestond. Wij moeten dus zonder twijfel denken aan de schare van de honderdtwintig, in hoofdstuk 1: 15 ; intussen kunnen er nog anderen van de aanhangers van Jezus in Galilea zijn bijgekomen. Het lokaal waar zij vergaderd waren nu is zonder twijfel hetzelfde, als op de zo-even aangevoerde plaats, zodat wij in vs. 2 bij de uitdrukking: "het gehele huis" aan dat particuliere huis moeten denken. Wel heeft men gedacht dat het de gedachten beter zou uitdrukken, dat de nieuwe geestelijke tempel van de kerk van Christus uit het omhulsel van de oude tempel was voortgekomen en dat de plechtige inwijding van deze kerk treffender op de voorgrond trad, als zij in het heiligdom van het Oude Verbond was te voorschijn getreden. Men heeft daarom liever willen denken aan een van de dertig zalen, die zich volgens Josefus in de nevengebouwen van de tempel bevonden Uit 4: 7. Daar het nu volgens vs. 15 een uur van gebed was, toen de Pinkstergeschiedenis plaats had, kon men toch wel denken dat de discipelen toen niet in een particulier huis, maar in de tempel samen waren, omdat in Luk. 24: 53 uitdrukkelijk omtrent hen wordt bericht dat zij gedurig in de tempel waren. Het laatste nu is zeker de meest betekenende grond voor die mening; intussen is het toch aan de andere kant zeer onwaarschijnlijk dat door de Joodse oversten, die Jezus zo vijandig gezind waren, aan diens aanhangers een bijzondere zaal in de tempelruimten voor hun vergadering zou zijn gelaten. Men verhinderde ze zeker niet om onder de menigte van het volk aan de godsdienst in de tempel deel te nemen; wilden zij echter een afgezonderde vergadering houden, dan moest dat plaatshebben in een huis en van zo'n afzonderlijke vergadering is hier sprake, zoals wij later zullen zien. Wat nu de omstandigheid aangaat dat het nu juist een uur van gebed was en zij

volgens de tot hiertoe gevolgde gewoonte zich uit het bijzondere lokaal naar het heiligdom van het volk hadden moeten begeven om zich onder de overige volksmenigte te vermengen, is het zeker ten gevolge van een inwendige drang van hun hemelse Heer geschied, dat zij juist heden achterbleven en in het bijzonder hun godsverering voortzetten. De twaalven zullen er wel aan hebben gedacht dat nu het "niet lang na deze dagen" in hoofdstuk 1: 15 vervuld was en dat zij daarom voor ditmaal van het overige volk moesten afgezonderd blijven, opdat de Heere iets bijzonders aan hen zou kunnen doen; want inderdaad moest de nieuwtestamentische gemeente, volgens hetgeen Christus in MATTHEUS. 23: 38 de Joden had gezegd, meer voorkomen als een van de tempel afgezonderde dan als één waaruit deze was voortgekomen en Petrus horen wij dan ook later (vs. 40) uitdrukkelijk zeggen: "wordt behouden van dit verkeerd geslacht. " Reeds had de Heere in Joh. 12: 37vv. Zijn heerlijkheid van de tempel teruggetrokken; het was reeds zo ver met deze tempel, als Ezechiël's gezicht in hoofdstuk 10: 18 voorstelt. Daarom kon ook de nieuwtestamentische kerk hierin worden gesticht. Volgens de traditie zou het lokaal waar men vergaderd was, hetzelfde zijn geweest, als waar de Heere het heilig avondmaal had ingesteld en dat was naar onze gedachte de zaal van Nicodemus Uit 26: 18. Dit heeft nu wel geen bepaalde gronden tegen zich, maar waarschijnlijk is het toch dat wij moeten denken aan het huis van Johannes, dat hij volgens de overlevering op de Zionsberg bezat. (Joh. 19: 27). Zo verkrijgt de wijze waarop de belofte in Zach. 12: 10vv. tot vervulling kwam: "over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten de Geest van de genade en de gebeden enz", nog een bijzondere illustratie, daar Maria, de erfdochter uit David's huis, nu mede tot de bewoners van dit huis aan de Zionberg behoorde en Johannes volgens MATTHEUS. 20: 21 wellicht uit datzelfde geslacht afstamde. Maar ook afgezien van deze bijzondere illustratie verliezen wij niets in de betekenis, als wij het voorgevallene stellen in een particulier huis. Het past goed bij het eigenaardige karakter van de christelijke godsdienst, die niet aan een bijzondere tijd en bepaalde plaats gebonden was en het onderscheid tussen het profane en heilige in het leven ophief, dat de eerste uitstorting van de Heilige Geest op een gewone plaats geschiedde (Joh. 4: 21 Zach. 14: 20v.) en als nu de discipelen van het platte dak van het huis tot de menigte spraken die op de straat en in de tuin vergaderd was (vs. 14vv.), zo werd daarmee ook in letterlijke zin vervuld wat de Heere hun in MATTHEUS. 10: 27 had gezegd.

Met deze mening kunnen wij moeilijk instemmen. Alleen wanneer men aanneemt dat de jongeren zich in een van de nevenzalen van de tempel hebben bevonden, is het groot getal bekeerlingen, drieduizend, op die ene dag te verklaren. (v. L.).

2. En er geschiedde, toen het derde uur van de dag, naar onze wijze van spreken 9 uur, naderde, dezelfde tijd als waarop men Jezus ruim zeven weken geleden had weggevoerd om gekruisigd te worden (Mark. 15: 25), haastelijk uit de hemel een geluid als van een geweldige gedreven wind, hoewel van een werkelijke wind niets was te bemerken en het vervulde het gehele huis, waar zij, de schare van honderdtwintig, zaten (vgl. 2 Kron. 5: 12vv.).

Terwijl de mededeling van de Heilige Geest gewoonlijk in diepe stilte en in het verborgen plaatsheeft, langs wegen die geen verstand van een verstandige kan doorzien, behaagt het de Heere bij deze eerste vervulling van Zijn belofte het meest inwendige te verbinden aan een uitwendig teken dat met de zintuigen kan worden waargenomen. Blies de Heiland op de Paasdag op de discipelen met de woorden: "Ontvangt de Heilige Geest" (Joh. 20: 22, nu komt de Geest in dezelfde vorm van de hemel, maar niet als een zachte inblazing, slechts waar te nemen door hem die er door wordt aangeraakt, maar met het geweld van de storm en met een sterk gedruis, in heel Jeruzalem hoorbaar, als een orkaan die alle hindernissen voor zich heen in het stof werpt, als hij op zijn gevleugelde zegetocht voortgaat.

Het is alsof van de bovenste streek van de wereld een wind, een adem van de goddelijke mond neerdaalde; er is iets krachtigs en onweerstaanbaars in het waaien en in het geluid, en het geweldig waaien gaat zijn weg, evenals de stroom van de wind - evenals de wind daarheen gaat, zo gaat dit goddelijk ademen en waaien voort, het houdt zijn baan en streeft naar een bepaald doel, naar de vergaderplaats van de gelovigen. Het geweldige waaien stort zich in een huis en vervult het hele huis. In huis dus waait het en klinkt het en de vergaderden weten dat zij uit de hemel zijn beademd en dat in het geluid een stem is uit de hoogste hoogte. Overigens blijft geen wind op zo'n smalle weg, dat hij alleen op een enkel huis kan neerkomen, de winden breiden zich breder uit; anders heeft geen wind één huis als mikpunt om daarin zich te laten horen en uit te doven. Dat is nu juist het waaien van God, een geluid van God, en dit geluid zoekt de wereld niet op, maar de discipelen die de Heere liefhebben en Zijn woord bewaren (Joh. 14: 23): tot deze komt de Onbegrijpelijke en Allerhoogste in een frisse en tevens gloeiende wind om woning in hen te maken.

De Heilige Geest komt over de discipelen van de Heere uit de hoogte, want het gedruis geschiedde van de hemel. Het wordt hun voel- en tastbaar gemaakt, dat deze wonderstroom zijn oorsprong heeft in de troon van God, dat deze Geest de Trooster is die van de Vader uitgaat, die de Heere hun van de Vader zendt. Langs dezelfde weg als waarlangs de Zoon van God is opgevaren naar de rechterhand der majesteit, daalt de Heilige Geest neer en komt daarom als de Beloofde, die zij verwacht hebben, als de vertrouwde die zij in het aangezicht van de Heere zagen lichten, als de Verlangde die zij dikwijls en ook nu weer ernstig hebben afgebeden. Als getuige van de hemelse heerlijkheid van hun Heer, als de Toedeler van hemels licht en leven daalt Hij neer. Hij komt wel onzichtbaar, zoals het aan zijn wezen eigen is, maar toch ook met waarneembare tekenen van Zijn wezen, zoals dat met Zijn verheven openbaring overeenkomt. Dat is Zijn teken dat Hij zo plotseling neerkomt; want Hij is de vrije, ongebonden Geest, die blaast wanneer en waar Hij wil. Het gedruis van de hemel, de wonderbare, anders nooit gehoorde en nu toch gehoorde klank als van een geweldige wind wijst Zijn weg, Zijn komen, Zijn kracht aan. Hij is toch de goddelijke levensadem voor alle goede, zalige geesten, evenals de aardse lucht aan alle lichamelijke schepselen de adem verleent. Hij is de waaiende adem van de Heere, die de doodsbeenderen van het verstorven mensdom op aarde weer levend maakt. Hij vervult het hele huis waar de discipelen zaten, voelbaar, zoals Hij eens broedende op de wateren zweefde en openbaart zich in deze volheid als de Algenoegzame, die alle inwendige behoeften van alle discipelen en discipellinnen kan bevredigen, alle diepten van hun hart overvloedig kan vervullen, die boven bidden en denken gegeven wordt en rijk genoeg is om alle mensen tot zelfs het meest verloren hart in de uiterste schaduwen van de dood op hemelse wijze te begiftigen en te herscheppen tot een nieuw zalig leven. Hij zweeft in vurige tongen door het huis en rust boven de hoofden van de gezegende schare en heiligt de lippen van ieder, zodat nu de vuurdoop heeft plaatsgehad, waarvan Johannes de Doper profeteerde, zodat nu het vuur brandt dat Jezus was komen werpen op de aarde, het vuur van Zijn liefde dat hun harten overwint, dat de wereld zal overwinnen en het boze in alle gelovige zielen zal vernietigen en eens een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zal bereiden. Deze vurige tongen wijzen het werktuig aan van de Heere en van Zijn Geest; Hij wil namelijk door de mond van Zijn vredeboden, door het zwaard van Zijn Woord in de getuigenis van geheiligde lippen Zijn genade en Zijn rijk uitbreiden tot aan het einde van de aarde. De Heilige Geest is met dit teken gekomen en als Trooster in het midden van de discipelen verschenen; niemand is buitengesloten, niemand wordt half of gedeeltelijk begiftigd: zij worden allen met Hem vervuld, zodat de oude, half vergeten woorden en daden van de Heere als lichten in hun geheugen opflikkeren en de zon van waarheid en genade hun verstand verlicht, hun borst verwarmt, zodat zich de vleugelslagen van het geloof in hun ziel verheffen en hun blijmoedigheid geven om de hele wereld te overwinnen, dat zij nu de Heere

zelf erkennen in Zijn verzoenende knechtsgestalte en verlossende godheid, als nooit tevoren, en onuitsprekelijk rijk zijn als kinderen van God en apostelen van Jezus Christus.

3. En van hen, van de velen die samen waren gekomen, werden gezien verdeelde tongen als van vuur, als vlammende zwaarden die bovenaan in twee delen uitliepen als een zinnebeeldig teken van de werktuigen van de Heere die deze tongen van nu aan zouden zijn (Jes. 30: 27 Jer. 23: 29 Hebr. 4: 12 Openbaring 1: 16). En het teken van de Heilige Geest zat op een ieder van hen, op ieder zette zich een tong of vlam boven het hoofd neer (Num. 11: 25) om zich vandaar als boven hen uit te storten (Lev. 8: 12 Ps. 133: 2).

De Heilige Geest moest niet slechts komen met één teken, maar met twee, met het hoorbaar gedruis van de hemel van een geweldig gedreven wind en met het zichtbare van verdeelde tongen als van vuur. De beide eerste en beste zintuigen van de mens moesten worden aangedaan en de uitwendige, de zinnelijke, de waarnemende mens moest aan de inwendige, de verborgene, de geestelijke mens betuigen dat het grote uur van de genade geslagen was.

De uitdrukking "tong" is zeker beter, dan dat men het daarvoor gewoonlijk gebezigde woord in Jes. 5: 24 in de betekenis van "vlam" opvat. Het "als" is er bijgevoegd, omdat wat men zag wel als vuur was, maar toch in de uitwerking niet als een werkelijk aards vuur voorkwam (Ex. 3: 2). Ook kwamen de vlammen van de discipelen niet voor als reeds verdeeld (vgl. de woordvorm in de Griekse tekst) maar met de bestemming om zich te verdelen. Eerst speelden deze voor hem als een meer algemeen geheel, vervolgens werden zij steeds meer afgescheiden van elkaar voor de ogen en plaatsten zich uiteindelijk zo dat zij zich op de hoofden van elk in het bijzonder vestigden.

Het lichtte boven hen als een vuur dat met verschillende tongen vlamt en terwijl dit wondervuur zich in zoveel vlammende tongen verdeelde als er discipelen zaten, zette het zich op een ieder onder hen. Een vuur, vele tongen. Met en onder het hemelvuur de hoofden van de discipelen aanrakende, zette zich op hen allen de Geest en zo werden zij gedoopt met de Heilige Geest en met vuur (vgl. hoofdstuk 1: 5. Luk. 3: 16).

Die verschijning van vuur op een ieder van hen, die in de naam van Jezus in Jeruzalem samen waren, wat duidde zij anders aan dan werkingen van de Heilige Geest, als daar zijn: vurige liefde, verterende ijver, alles doorlouterende heiligheid. Dat dit heilige vuur zich uit de hemel toonde in de gedaante van verdeelde tongen, ook dit had zijn grote en diepe en toch zeer eenvoudige betekenis. Het ontvlammende element beeldde tongen af, het zinnebeeld van talen; en talen zouden het binnenkort zijn, waarvan de geheel voorbeeldloze en bovenmenselijke gave het sein stond te geven voor de prediking van het evangelie voortaan in allerlei talen en tongen en aan allerlei volken.

4. a) En zij werden, niet alleen de apostelen, maar allen die bij elkaar waren, vervuld met de Heilige Geest en begonnen te spreken, Gods lof en heerlijkheid te verkondigen (vs. 11) b) met andere talen, die zij daarvoor niet gekend hadden, nieuwe en vreemde talen (Mark. 16: 17), zoals de Geest, die hun hart vervulde, hen gaf uit te spreken (Luk. 6: 45).

a) MATTHEUS. 3: 11 Mark. 16: 8 Luk. 3: 16 Joh. 14: 26; 15: 26; 16: 13 Hand. 11: 15; 19: 6
b) Hand. 10: 46

Het tijdpunt van de vroeger beschreven inwendige doop met vuur is voor de discipelen het tijdpunt van de wonderbaarste inwendige vernieuwing en verandering. "Zij werden allen

vervuld met de Heilige Geest en begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken. " Hun is niet alleen een bijzondere wondergave van de Geest ten deel gevallen, zoals ook Judas die zou ontvangen; zij worden niet meer bewogen in een voorbijgaande verrukking, zoals Bileam en Saul, de zoon van Kis, door de Geest werden bewogen - nee! de Geest zelf, Zijn stem, trekking, licht, bescherming, kracht, tucht en verpleging, hun in de school van Christus niet onbekend gebleven, neemt nu definitief Zijn plaats in hun hart in en vervult alle diepten van hun ziel. Zij zijn niet meer dezelfde die zij waren, niet meer de onverstandige kindertjes, die altijd moeten vragen, niet meer de wankelende rieten, door vrees en twijfel geslingerd, niet meer de mensen vol gebreken, die Jezus moet verdragen en waarom Hij hen dwazen en tragen van hart moest noemen. Zij zijn verheven boven zichzelf en het beperkte standpunt van de menselijke natuur tot een wonderbaar leven door de Geest, omdat het geheim van God en Jezus Christus voor hen ligt ontsloten, omdat zij als koperen pilaren, als rotsen te midden van de storm kunnen staan, terwijl wereld en hel woeden, omdat hun mond met de Geest woorden als van vuur spreekt en hun tong, voordat de Geest dat geeft, van vreemde nooit geleerde taal overvloeiende, evenals in de moedertaal van hun Galilees dialect de grote daden van God vermeldt. En toch moeten wij ook weer zeggen: het zijn nog dezelfde, hun persoonlijk leven en bewustzijn is door de Geest doordrongen, maar niet opgeheven, hun eigenaardige zielstoestand volgens afkomst, temperament, karakter en natuurlijke aanleg zo verschillend, zowel naar geestelijke als lichamelijke ouderdom, is door de Geest geheiligd, maar niet teniet gedaan. Zij spreken met vreemde talen, zoals de Geest hun geeft uit te spreken, maar niet in wilde vervoering, zoals de priesteres van een Pythische godin op de drievoet, bedwelmd door de walmen die uit een diepte opstijgen, maar in wakende toestand en volkomen helderheid en waarheid. Wel zijn zij dronken, maar niet van zoete wijn, zoals enige spotters zeggen, maar van de rijke goederen van het huis van God, van de krachtige most van de hemel, die met de alles beheersende macht van geestelijke vreugde de nieuwe zangen tot lof van God verwekt.

"Zij begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken. " Dat was een grote wondergave, zo groot dat wij het ons ternauwernood kunnen indenken, waarin die bestond. Evenals onze voorstellingen van de hemel en van het wezen van de hemelse dingen bijna alleen brokstukken en schaduwbeelden zijn, zo ligt ook deze pinksterklank voor ons op een hoge berg als een hemelse zaal en wij begrijpen het niet geheel, wat ons van deze gaven van de talen wordt verhaald. Twee zaken zijn zeker: Ten eerste dat de discipelen nu met verschillende talen predikten die hun vroeger vreemd waren, daar zij zich voor Joods-Grieks ontwikkelde Parthiërs, Meden, Elamieten en voor alle Hebreeën uit vele andere landstreken van hun verstrooiing verstaanbaar uitdrukten; maar vervolgens ook het tweede, dat niet alleen het spreken in vreemde talen dit levende wonder van gave van talen uitmaakte, maar dat nu pas de band van hun tong was losgemaakt en de volheid van hun door de Geest bewogen hart als een stroom, als een storm over hun lippen bruiste. Zij waren nu met Christus in het hemelse overgeplaatst boven de oude spraakverwarring verheven, apostelen voor alle volken, die het zuchten van de harten van alle volken verstonden en door de Geest bijna zonder middelen de weg tot de harten vonden - voorwaar een groot geschenk, waarvan het bezit hen tot overwinnaars van de wereld maakte en waarvan de inhoud voor ons niet is uit te spreken.

Het verband eist niet dat wij bij het spreken van de discipelen met vreemde talen denken aan een prediking van het evangelie. De discipelen spraken niet voor mensen, maar voor God (1 Kor. 14: 2), daar er eerst nog niemand aanwezig was tot wie zij hadden kunnen prediken; dit loven van God in vreemde talen op het Pinksterfeest was dus een profetie met de daad, een teken van de Geest, dat de kerk in haar begin zekerheid geeft omtrent haar einde. Zoals Israël aan de Sinaï stond als drager van het verbond voor alle volgende geslachten (Deut. 29: 14vv.),

zo staat hier de Pinkstervergadering voor God, vertegenwoordigende de hele gemeente van het nieuwe verbond, dat uit alle volken van de hele wereld en tot aan het einde van de wereld door de Heilige Geest zal vergaderd en bewaard worden in één en dezelfde geest, in loven en belijden van de naam van de Heere Jezus Christus.

Bij het spreken op Pinksteren in vreemde talen hoeven wij niet te denken aan een blijvende gave, want wij vinden er in de geschiedenis van de apostelen geen spoor van, dat deze gave zou hebben voortgeduurd en dat deze discipelen, als zij in vreemde landen kwamen, in staat zouden zijn geweest de vreemde taal te gebruiken. Dergelijke wonderlijke gaven als de Pinkstergave zijn bewaard voor de uren, waarin God bijzondere openbaringen geeft, voor bijzondere kardinaalpunten in de geschiedenis van de ontwikkeling van het Godsrijk en treden terug, zodra het doel bereikt is en een aanvang vol levenskracht is tot stand gebracht.

De straf van de talen (Gen. 11: 7vv.) heeft de mensen verstrooid, de gave van de talen heeft de verstrooiden weer tot één volk vergaderd.

Indien wij allen met de Heilige Geest vervuld werden, zou het heden een dag van rijke zegeningen zijn. Het zou onmogelijk te overschatten zijn, welke gevolgen dat zalige vervuld worden van de ziel zou hebben. Leven, vertroosting, licht, reinheid, kracht, vrede en vele andere kostbare zegeningen zijn onafscheidelijk van de liefelijke inwoning van de Geest. Als heilige olie zalft Hij het hoofd van de gelovige, zondert hem af tot het priesterschap van de heiligen en schenkt hem genade om zijn bediening op de rechte wijze waar te nemen. Als het enige ware, reinigende water reinigt Hij ons van de kracht van de zonde en brengt ons tot heiligheid, werkende in ons het willen en het volbrengen naar het welbehagen van de Heere. Als het licht deed Hij ons het eerst onze verloren staat zien en nu openbaart Hij ons de Heere Jezus voor ons en in ons en leidt ons op de weg van de gerechtigheid. Verlicht door Zijn reine hemelse glans zien wij niet langer duisternis, maar licht in de Heer. Als het vuur reinigt Hij ons van het schuim en zet Hij onze geheiligde natuur in vlam. Hij is de offervlam, waardoor wij in staat worden gesteld onze ganse ziel als een levende offerande aan God te offeren. Als de hemelse dauw neemt Hij onze dorheid weg en maakt ons vruchtbaar. Ach, dat Hij in dit vroege morgenuur van boven op ons neerdaalde? Zo’n morgendauw zou een heerlijk begin van de dag zijn. Als de duif breidt Hij de vleugels van Zijn tedere liefde over Zijn Kerk en over de zielen van de gelovigen uit en als een Trooster doet Hij de zorgen en twijfelingen verdwijnen, die de vreugde van Zijn beminden storen. Hij daalt op de uitverkorenen neer, evenals op de Heer in de Jordaan en getuigt van hun kindschap door in hen een kinderlijke geest te werken, waardoor zij roepen: "Abba, Vader! " Als de wind brengt Hij de mensen de levensadem, blazende waarheen Hij wil, volvoert Hij de levenwekkende werkingen, waardoor de geestelijk schepping wordt bezield en onderhouden. Mocht het Gode behagen ons heden en elke dag Zijn nabijheid te doen ondervinden.

5. En er waren, om vooral te wijzen op hen die zich onderscheiden van de geboren Joden en Jeruzalemmers, die natuurlijk ook niet ontbraken, (vs. 9), Joden te Jeruzalem wonende. Deze hadden zich daar neergezet gedeeltelijk om dicht bij het heiligdom te zijn, gedeeltelijk ook voor een tijd om het feest mee te vieren (Deut. 16: 13). Zij waren godvruchtige mannen, zoals reeds uit hun komen tot de heilige stad is op te maken die naar een nauwere gemeenschap met God verlangden en vatbaar waren voor alles wat hen daartoe kon leiden (hoofdstuk 8: 2); wat hun geboorte en vroegere woonplaats, dus hun eigenlijk vaderland aangaat, waren zij van alle volken van die, die onder de hemel zijn. Zij behoorden tot de Joodse Diaspora die in alle landen aanwezig was (Joh. 7: 15, 1Ma 1. 11).

Deze opmerking geeft, als inleiding tot het volgende, een voorbereidende oplossing hoe het kwam dat Joden van zo verschillende nationaliteit getuigen werden van die gebeurtenis en hun moedertalen vernamen van hen die met de Geest waren vervuld. Het "te Jeruzalem wonende" is niet op te vatten als een tijdelijk verblijf, maar als hun woonplaats, die zij in de hoofdstad van de theocratie hadden genomen, en wel uit Israëlitische nauwgezette godsdienst, waarom zij "godvruchtige mannen" (vgl. Luk. 2: 25) worden genoemd. Dezen, die uit godsdienstige ijver op de plaats van het heiligdom vertoefden, behoorden wat hun afkomst aangaat tot alle volken van die, die onder de hemel zijn. " De gehele uitdrukking heeft iets plechtigs en moet worden opgevat als een populair hyperbolische (Deut. 2: 25 Kol. 1: 23) in haar gehele algemeenheid.

Naar Jeruzalem ging het hart van alle godvrezende Joden uit, al waren zij ook nog zo ver daarvan verwijderd; het was hun een bijzonder genot in de diaspora nu en dan naar de feesten op te trekken. Ook het Pinksterfeest zag vele vreemdelingen in de heilige stad. Wie maar enigszins kon, zorgde dat het mogelijk was dat hij op hoge leeftijd in het heilige land terugkeerde en te Jeruzalem woonde. Zij wilden in het land van de vaderen tot hun vaderen verzameld worden; zij wilden in de nabijheid van de heilige stad slapen tot de grote dag van de toekomst, die immers van Jeruzalem zou opgaan.

Het klassieke spraakgebruik van het woord, dat in de grondtekst

voor "wonende" staat, heeft zeker het begrip van een vaste verblijfplaats en niet van een voorbijgaand oponthoud, vooral van een nieuwe woonplaats, die men in plaats van een vroegere gekozen heeft; de samenhang in dit gehele bericht verbiedt echter de uitdrukking sterk te benadrukken, omdat bijv. uit vs. 9 en 10 duidelijk blijkt dat de mensen grotendeels nog in het buitenland woonachtig waren en slechts te Jeruzalem aanwezig als feestgangers, terwijl een groot gedeelte zich bepaald in de stad had neergezet en deze hoofdzakelijk de gemeente deed bestaan.

Na Deut. 30: 1-6 wordt in de profetie de belofte gedurig herhaald, dat de Heere de kinderen van Israël, die onder alle volken van de aarde verstrooid zijn, zal terughalen en samenbrengen in het land dat zij zullen erven; deze belofte zien wij hier in een krachtige aanvang vervuld.

6. En toen deze stem, het geluid van de hemel, waarvan in vs. 2 werd gesproken, geschied was, kwam de menigte samen van degenen die voor het morgengebed (vs. 15) op de weg naar de tempel waren, die aan de westzijde opwaarts leidde en zo nabij de plaats in vs. 1 bedoeld voorbijging. Men kwam bij dat huis en toen men de schreden daarheen had gericht, werd men beroerd over hetgeen zij daar verder vernamen; want een ieder van hen hoorde hen, de discipelen, die boven op het huis samen waren, in zijn eigen taal spreken, in de taal van het land waaruit hij afstamde.

De Heere had de eerste godsdienst van het Nieuwe Testament met een hemelse klokkentoon ingeluid en al wie te Jeruzalem van goede gezindheid was, volgde Zijn roeping en trekking. Alles begeeft zich tot de apostelen, wat zich geestelijk met hen moet verenigen en als op het roepen van het hemels geluid lichamelijk meerderen samenstromen dan geestelijk vergaderd worden, zo is er toch geen gemeente van Christus en geen uitbreiding voor haar, die niet voortkomt uit de schare van de geroepenen. Wat stroomt het naar de plaats, waar de discipelen vergaderd zijn - enkel geroepenen, allen aan de hand van God en van Jezus en van Zijn Geest! Zijn er misschien onder deze allen vele nieuwsgierigen geweest? Het is mogelijk! Maar van de nieuwsgierige is meer verwachting dan van de trage. Uit nieuwsgierigheid komt

dikwijls heilige weetgierigheid voort en uit het onzuiver beginnen van het mensenkind wordt dikwijls door de hand van de levende God iets zuivers en reins gemaakt. De samengestroomde menigte nu drong zich in de verzamelplaats van de gezegende gemeente van Christus, zonder geluid, zoals het schijnt en in diepe stilte, want zij vernamen toch de woorden van de heiligen en wel - wat een groot wonder - hoorde ieder hen in zijn eigen taal spreken! Wij zullen ons het voorgevallene niet moeten indenken, alsof de vergaderde discipelen allen tegelijkertijd en tegelijk in verschillende talen gesproken hebben; als dat zo was geweest, dan hadden wij daarin een beeld van wanorde en verwarring gekregen, in plaats van dat met deze gebeurtenis alle verwarring van de toestanden van deze wereld in een heilige eenheid toch zou beginnen op te lossen. Er werd door de discipelen in velerlei talen gesproken, zodat zonder twijfel geen van de sprekers lang kon spreken, als ieder van de toehoorders zijn taal zou horen; derhalve moesten de sprekers na korte tijd en in geregelde orde elkaar aflossen; zonder dat en bij gelijktijdig spreken zou niemand iets helders en duidelijks, niemand zijn eigen dialect hebben vernomen. Iedere spreker sprak in zijn eigen taal zoals de Geest hem gaf uit te spreken; de een sprak na de ander, een grote menigvuldigheid van reden ontwikkelde zich, maar allen stemden, wat inhoud aangaat, harmonisch met elkaar overeen en bespraken een enkel thema, de grote daden van God die de laatste tijd waren geschied. Toen steeg de verwondering van de toehoorders, als de ene heilige redenaar na de andere sprak en de ene hoorder na de ander de spraak van zijn vaderland vernam. Om door deze Joden uit de hele wereld te worden verstaan hadden de heilige redenaars slechts het Joods hoeven te spreken; maar de verzamelde Joden moesten er niet van overtuigd worden dat de Geest hun taal wilde voeren, maar er moest een openbaring worden gegeven dat de grote daden van God onder alle volken, in alle talen moesten verkondigd worden. Daarom moesten de Joodse mannen, die uit alle oorden waren samengekomen, niet de taal van hun Palestijns vaderland, maar de talen van de hele wereld horen en de eenheid van de Geest moest in het menigvuldige van de tongen des te schitterender uitkomen.

In de grondtekst is hier niet zozeer van talen, maar opzettelijk van tongvallen sprake; want de samengekomen Joden spraken niet verschillende hoofdtalen, maar gedeeltelijk slechts verschillende dialecten van dezelfde talen. Zo spraken bijv. de Aziaten, Phrygiërs, Pamphyliërs, Grieks, maar in van elkaar afwijkende eigenaardigheden, de Parthen, Meden, Elamieten spraken Perzisch, maar ook in verschillende dialecten. En zo waren het deels verschillende talen, deels slechts verschillende dialecten in de talen, waarin het spreken met tongen van de discipelen plaatshad.

7. En als zij van hun eerste beroering enigszins waren bekomen, ontzetten zij zich allen, wel bemerkende dat hier een buitengewoon werk van God plaatshad (Mark. 6: 51. En zij verwonderden zich over hetgeen geschiedde, zeggende tot elkaar, als wilde de een van de ander verklaring, hoewel zij wel wisten dat de een zo min als de ander hier antwoord kon geven: Ziet, zijn niet alle deze, die daar spreken, en die wij als aanhangers kennen van Jezus van Nazareth (MATTHEUS. 26: 71), Galileërs? Deze toch zijn alleen het Joods in de eigenaardige tongval van hun provincie machtig Uit 4: 25, daar zij slechts ongeleerde mannen en leken zijn (hoofdstuk 4: 13).

8. En hoe horen wij hen in bezielde reden van hun mond, een ieder in onze eigen taal en tongval, waarin wij, die uit vreemde landen hierheen zijn gekomen, geboren zijn?

9. Parthers en Meders en Elamieten in het verre Oosten van Azië, en zij die inwoners zijn van Mesopotamië tussen Eufraat en Tiger en Judea ten westen vandaar en vandaar hoog naar het

noorden in Cappadocië, Pontus en de streek die in het bijzonder Azië genoemd wordt, namelijk Myzië, Lydië, Carië (hoofdstuk 16: 6).

10. En oostelijk vandaar Frygië en Pamfilië, vervolgens de zee over naar het andere werelddeel Afrika, Egypte en de delen van Libië, dat bij Cyrene in het gebied van het Cyreense Libië ligt, en verder zij die tot het derde deel van de aarde, namelijk Europa behoren, uitlandse Romeinen, zowel geboren Joden als Jodengenoten of proselieten van de gerechtigheid Le 17: 9, mensen die uit het heidendom tot het Jodendom zijn overgegaan.

11. Bovendien bewoners van de eilanden en schiereilanden, Kretenzen ver in het westen en Arabieren diep in het zuiden, wij horen hen in onze talen over de grote werken van God spreken.

In de plaats van beroering kwam spoedig verwondering en ontzetting; maar terwijl de beroering woorden vindt, hoewel slechts verwarde, heeft de ontzetting geen woord, zij is sprakeloos. Pas als de ontzetting overgaat in een zich verwonderen, spreken de mensen onder elkaar en wisselen zij van gedachten. Hun verwondering heeft natuurlijk eerst betrekking op de vorm van de woorden die zij horen. Zij kunnen niet begrijpen hoe deze mannen uit Galilea in het bezit zijn gekomen van zo verschillende vreemde tongen. Toch blijven zij niet hangen aan het wonderbaar glinsterende uitwendige, zij hebben ook gevoel voor hetgeen dat deze Galileërs zo doet juichen; zij horen de inhoud van hun reden met even grote verwondering; zij herkennen dat zij "de grote daden van God" horen prediken in hun talen. Zoiets als hier hebben zij nog nooit uit mensenmond vernomen, iets dergelijks is nog nooit in hun gedachten gekomen. Deze mannen verkondigen hun geen gewone daden van God, maar daden van God geheel enig in hun soort, groots en wonderbaar, die niet alleen naast Gods grote daden uit de tijden van de Vaderen kunnen worden gesteld, maar die ver, ver overtreffen.

"Galileërs": de naam van Jezus, waarin alle lof van de met de Geest vervulde gemeente gezamenlijk klonk, maakte hen aan de menigte als Galileërs bekend. De zegen van Jakob over de stam, die in Galilea woont (Gen. 42: 21) "Nafthali geeft schone reden" is in zeer heerlijke zin waar geworden. De hoorders van een zo wonderbare rede uit de mond van deze Galileërs vertrouwden hun oren niet; de een zei tot de ander: "Ik hoor Parthisch spreken, mijn taal; en u, waar bent u geboren? "In Medië en waarlijk ik hoor Medisch! " - "En ik Elamietisch" riep een derde; en zo ging het in de rondte onder de zeer verwonderde menigte. Lukas neemt de uitroepen van verwondering van ieder afzonderlijk bij elkaar en tekent een soort van volkenlijst, van het oosten naar het westen voortgaande en in het midden de volken van noord en zuid plaatsende.

De rede, die uit de mond van de mensen is opgetekend, geeft een aanwijzing van al die landen en volken, van wie de spraak door een heilige spreker was gesproken. Die optelling houdt een bepaalde gang in en hij die zich de moeite wilde geven na te gaan welke talen in deze genoemde landen en onder deze volken in die tijd gesproken zijn, zou de grootste menigvuldigheid en verscheidenheid vinden. Het zou wel mogelijk zijn dat juist in deze krans van landen en volken en talen, die worden aangevoerd, een bijzondere bedoeling van God lag en dat zo aan land en land, aan taal en taal een bijzondere betekenis verbonden was.

De optelling van vijftien landen, waaruit mensen tegenwoordig waren, is naar een zeker plan gerangschikt; het is echter niet in alles met schoolmeesterachtige strengheid en vastheid doorgezet. De vier eerste namen omvatten het oosten, landen aan gene zijde van de Eufraat, waarin het volk Israël door de Assyrische en Babylonische ballingschap was verspreid. Nu

wordt eensklaps Judea genoemd, dat men hier het minst verwacht, omdat het staat bij de overgang tot de landstreken van Klein-Azië. Het kon ook wel in spraakkunstig opzicht mede worden vermeld, omdat het Joodse dialect zich eveneens onderscheidde van het Galilese van de discipelen (MATTHEUS. 26: 73), maar toch ligt er iets duisters over, als men er geen vrede mede heeft dat hier de gedachte is uitgedrukt: het trotse Judea (Joh. 7: 52) moet eveneens zich neerleggen aan de voeten van Jezus de Nazarener, het heeft geen andere Heiland dan deze Ene (hoofdstuk 4: 11v.). De volgende vijf namen bevatten enige streken van Klein-Azië, en wel eerst van het oosten naar het westen voortgaande (Cappadócië, Pontus en Azië), vervolgens zich naar het oosten wendende (Frygië) en een zuidelijke provincie aan de kust noemende Hierop is een overgang naar het verre zuiden, vanwaar dan uit Afrika, Egypte en Libië Cyrenaica wordt gemeld. Uiteindelijk worden uit het afgelegen westen Romeinen genoemd, d. i. Joden, die te Rome zelf en in het Romeinse westen woonden en nu te Jeruzalem aanwezig waren. Later worden er bijgevoegd Kretenzen en Arabieren. Tussen de vermelding van de Romeinen en die van deze beide volken maakt Lukas omtrent alle genoemde landstreken het onderscheid tussen geboren Joden en Jodengenoten, d. i. tot het Jodendom overgegane heidenen.

De kaart moet zeker te kennen geven dat geen volk op aarde zonder het evangelie zal blijven; nu konden hier zeker geen leden van alle volken op aarde in letterlijke zin samen zijn, maar het was toch zo gerangschikt dat ieder volk op aarde door plaatsbeklerders op enige wijze was vertegenwoordigd. De Kretenzen dienen om alle eilanden voor te stellen, waaraan ook in het bijzonder de kennis van de zaligheid is beloofd (Zef. 2: 11. Jes. 51: 5) en de Arabieren vertegenwoordigen de zonen van Israël; opmerkelijk is, dat zij het laatst staan.

Zijn er 17 namen die hier voorkomen, wij kunnen zeggen: nu zijn het wel 170 talen, waarin het evangelie aan de hele wereld wordt verkondigd; de Hottentot zowel als de Groenlander, de Hindoe en de Chinees zo goed als wij, een ieder kan zeggen: wij horen ze in onze talen de grote werken van God spreken.

Wij horen een ieder zijn taal, waarin wij geboren zijn; ook dat herhaalt zich nog op gelijke wijze, maar stiller. Als de Geest van God spreekt door de mond van enige getuigen van Zijn waarheid, moet ieder mens rondom tenminste een duister gevoel ervan hebben, dat dit zijn eigenlijke, verloren taal, zijn moedertaal uit het paradijs is. Zijn geest is geschapen om ze te verstaan, zijn tong is gevormd om ze te spreken en alleen daarom is zij hem onbekend en vreemd, omdat hij, in den vreemde geboren, de taal van de zonde en het verderf heeft geleerd. Bedenkt u slechts, als de Geest van de Heere u bestraft over uw zonden en overtredingen, is dat niet dezelfde taal, die u reeds duisterder gehoord hebt in uw geweten? Als dezelfde Geest u uitnodigt tot de vrede van de verzoening met God door Jezus Christus, is dat niet een verstaanbaar antwoord op de stem van de geheimste zucht in uw borst? Als u wordt opgeroepen tot een nieuw leven, tot wandelen in de geest, tot zaligheid, heeft niet uw verlangen, die oude vraag en klacht in uw ziel dezelfde weg, hetzelfde doel, dezelfde goederen gezocht? O, als wij ons oor maar niet geheel hebben gesloten en ons hart niet naar het verderf hebben gekeerd, dan moet het ons bij het getuigenis van de Heilige Geest zijn, als hadden wij deze stem reeds gehoord; wij moeten uitroepen bij de verkondiging van het Evangelie: Ja, dat is de stem van de trouwe Herder, die Zijn leven voor mij heeft gegeven; dat is de stem van mijn Vader, die mij tot Zich roept, want ik was een verloren zoon; dat is de klok uit mijn eeuwige vaderstad, de orgeltoon uit de hemelse tempel van God, waarvan ik was afgevallen en overgegaan tot de grote gemeente van de ongelovigen mij ten vloek. Gezegend zijn wij als wij de apostelen horen spreken in onze taal en het woord wel ter harte nemen. (P. LANGE).

13. En anderen dan die godvruchtige mannen (vs. 5) die daar waren en zich lichtzinnig over het gebeurde heen zetten, zochten spottend een natuurlijke verklaring voor de verheven geestdrift van de discipelen (1 Kor. 14: 23), zoals hun eigen verkeerdheid hun die aan de hand gaf. Zij zeiden: zij zijn vol van zoete wijn. Zo spraken zij zonder er zich aan te storen dat dit in domheid was gesproken, want een dronken mens kan zijn tong niet meer regeren, laat staan dan dat hij in vreemde talen zou kunnen spreken.

Het voorgevallene was te buitengewoon, dan dat niet bij alle aanwezigen beweging had moeten ontstaan; de indruk van het pinksterwonder is echter verschillend naar de onderscheiden gezindheid van de personen. Een gedeelte, dat van de godvruchtigen, staat eerbiedig tegenover het wondervolle feit; de mannen die tot deze behoren, denken na en vragen wat wel de eigenlijke aard van de gebeurtenis was, wat die moest betekenen en welke de gevolgen hiervan konden zijn. Andere lichtvaardige, koude gemoederen, ook zij inbegrepen die Jezus vijandig gezind waren (Joh. 7: 12, 20, 27, 35vv. ; 8: 22 Joh 7. 12, 20, 27, 35), verharden zich tegen de indruk van de heilige daad van God; ja, zij verlagen die overeenkomstig hun eigen lage gezindheid, daar zij die spottend tegen treden en hen die de uitstorting van de Geest ontvingen van dronkenschap beschuldigen; de wereld heeft er toch een behagen in wat schittert zwart te maken en het verhevenste te verguizen.

Hier openbaart zich de eerste spleet tot de grote splitsing tussen het rijk van het licht en dat van het duisternis in de tijden van het Nieuwe Testament. "Wat wil toch dit zijn? " dat is een goede uitroep. Deze getuigt van verwondering, van diepe ontroering van deze zielen. Zij zijn reeds door de werkingen van de Geest aangegrepen; zij vermoeden dat er iets nieuws, iets groots te Jeruzalem zal ontstaan, in Judea en in de wereld, dat het hemelrijk begint en in hun harten zelf zich iets nieuws verheft, dat uit hen zelf iets zal worden tot lof van God voor de zalige eeuwigheid. "Zij zijn vol van zoete wijn, " zo spotten anderen; zij hebben dierlijke gedachten in hun zondenlust, zij zien met verduisterde ogen als van misdadigers, zij horen met verstompte, verdwaasde oren, zij oordelen met een bitter hart dat door de laagheid van de zonde verwoest is. Daarom is het heiligste voor hen een voorwerp van spot; daarom noemen zij de ruimste, verhevenste zieleblijdschap een woest drinkgelag. Hoe moet deze lage aanval van die spotters op de openbaring van de Heilige Geest alle lichtzinnige tongen onder ons waarschuwen en afschrikken, die het wagen het heiligdom van de Heere, Zijn woord, Zijn belijdenis aan te tasten. Dwaalt niet, God laat Zich niet bespotten, ongelukkige mensen, die met bittere smaadreden u aan de heiligdommen van Christus’ kerk kunt verzondigen.

Nieuwe en vreemde talen! Wat een moeite heeft zich een ongelovige of halfgelovige en jegens het ongeloof steeds toegefelijke wetenschap gegeven, om het wonder van het feest van de eerstelingen ter vervulling van de heerlijke belofte van de heengegane Verlosser weg te redeneren, of door zogenaamde natuurlijke verklaringen te ontzenuwen.

Er is dikwijls achter het spotten een ware wanhoop verborgen! Bij zo’n mens is dikwijls de helderste overtuiging van de waarheid in het binnenste geschreven. Hij is reeds overtuigd van de goddelijkheid van het Evangelie, maar hij wil het niet laten voortwerken, hij wil niet tot het licht komen, want hij heeft de duisternis liever dan het licht; daarom probeert hij zijn betere overtuiging weg te lachen en weg te spotten.

Zo laat zich dan ook de duivel in zijn eigen taal horen, waar de Geest naar het hart van de heilbegerigen te spreken geeft. Zo bespot hij en hier en aan alle plaatsen Gods werk, Gods werktuigen en hen die zich aan de werkingen van God met een ontroerd gemoed overgeven. Gods werk kan hij niet weerstaan, maar Gods werktuigen kan hij afschrikken, en het

ontroerde gemoed plotseling in een andere stemming overbrengen, waarin het zich van Gods werkingen afkeert, tenzij God het verhoede. Mijne lezers! onderkent dat wapen van de spotternij, waar u het ontmoet, in al zijn verachtelijkheid, al zijne grofheid; het komt uit het tuighuis van de satan. Het is het eerste stuk in de wapenrusting van de Boze. Maar kent het ook in zijn gevaarlijkheid. Het is ras bij de hand, gemakkelijk te hanteren, maakt diepe wonden en door de vele en langdurige diensten die het gedaan heeft, geeft het hem die het gebruikt, een grote dapperheid in de aanval, een ontzettend vertrouwen op zijn kracht. Waarlijk, het heeft zijn tienduizenden verslagen en zijn honderdduizenden vooralsnog buiten gevecht gesteld. Voor even zo velen was het genoeg, het te zien glinsteren om terug te treden, waar zij reeds bijna bewogen waren met diepe belangstelling van de grote werken van God te vragen: Wat wil toch dit zijn? Vreest echter ook dit wapen niet te zeer! Bij God is een schild, waarmee gij al de vurige pijlen van de bozen kunt uitblussen! Met de kerk van Christus, met de waarachtige discipelen van de Heere, met de grote werken van God, met de werkingen van de Heilige Geest in het bijzonder is achttien eeuwen lang door spotters gespot. Zij, die van Petrus en de elven gezegd hebben: "zij zijn vol van zoete wijn, " en van Paulus: "de grote geleerdheid brengt u tot razernij, " herlevende tot op deze dag in hen die christenen heten of niet, pinksterfeest vieren of niet, van alle wezenlijke werking van de Geest, waar zij zich krachtig voordoet, verklaren: het is dronkenschap, het is razernij, het is een lichaamskwaal, het zijn ontstelde hersenen, men is niet wijzer. Evenwel, het vaste fundament van God staat. Tot op deze dag is de Heilige Geest van de gemeente niet geweken; tot op deze dag schenkt Hij licht en kracht aan alle oprechte belijders van de Heere; tot op deze dag wordt Hij uitgestort op alle vlees; tot op deze dag is Hij het die twijfelende en oprechte zielen vragen doet: wat mag dit zijn? en ook wederhorige harten aan de Heer weet te onderwerpen. Eenmaal dus juicht de gemeente, eenmaal is ons pascha voor ons geslacht, maar het blijft pinksteren totdat de dag komt, waarop de hele tarweoogst van de Heere rijp zal zijn om vergaderd te worden in Zijn schuren. De laatste pinksterdag zal de dag van de wederkomst van de Heere zijn. Poorten van de hel, verzamelt al uw kracht, al uwe wijsheid! Ongoddelijke wereld, verzamel uw spotternijen; beraadslaag een raad, doch hij zal vernietigd worden; spreek een woord, doch het zal niet bestaan. De dochter van Zion lacht u uit, want God is met ons.

14. Maar die vraag van de verwondering bij de vromen: "wat mag toch dit zijn? " en de spot van de lasteraars: "zij zijn vol van zoete wijn, " trof het oor van de lofzingende vergadering. Zij liet zich uit liefde tot de zielen, beiden van die verwonderden en van die spottenden, gewillig storen in haar overdenkingen. En Petrus, staande met de elven, plaatste zich aan de borstwering van het dak (Deut. 22: 8) (?) om van daar zich aan de menigte te tonen en met haar te spreken. Hij verhief zijn stem op plechtige wijze en sprak in de waardigheid van een apostel van Jezus Christus tot hen: Gij Joodse mannen, (vs. 9) en gij allen, die te Jeruzalem woont (vs. 5), dit zij u bekend wat ik tot verduidelijking te zeggen heb en laat mijn woorden tot uw oren ingaan, opdat zij hun doel bij u bereiken.

Eerst spreken allen met vreemde talen, vervolgens zwijgen zij en in de plaats van allen treedt de apostel Petrus op om in Christus’ naam voor het hele volk te prediken en te getuigen. Evenals wij in de kerk ter ere van God lof en dankliederen zingen en Gods grote daden verkondigen en daarna één het woord neemt om de boodschap van Christus te brengen. Toen de godvruchtigen de vele talen hoorden, begonnen zij te twijfelen, maar toen Petrus in de gewone taal sprak en de tongen verstomden, werden de twijfelmoedig gewordenen overtuigd en er werden tot de gemeente toegevoegd ongeveer drieduizend zielen.

Opnieuw is Petrus de mond van de apostelen. Evenals wij hem in hoofdstuk 1: 15vv. zien optreden in de broederkring van de gemeente zelf bij de keuze van Matthias, zo treedt hij ook

nu op in naam van de gemeente voor al het volk en plaatst zich moedig met de kruisvaan aan het hoofd van het kleine hoopje tegenover de vijandige wereld.

Petrus had zittende de gave van de Heilige Geest ontvangen; daar was hij temidden van de overige apostelen als aan de tafel van God heerlijk onthaald en voldaan. Nu trad hij op, want de strijdplaats opende zich, waarop hij de verkregen krachten van de genade moest gebruiken. Maar zichtbaar was het de lieve apostel bij deze verantwoording niet hoofdzakelijk om de eer en de naam van hem en van zijn medeapostelen te doen, maar om de eer van zijn gekruisigde Heiland en het heil van zijn toehoorders, ja zelfs van die hen beledigden. Was hij nog de oude Petrus geweest, die bij het lijden van de Heiland met het zwaard er in sloeg, dan had zijn woord geheel anders geluid; maar het wilde, natuurlijke vuur was gedoofd door het hemelse vuur van boven, de snelle tong was bedwongen door de zalving van de Heilige Geest, zodat zich met de moed de zachtmoedigheid, met de ijver de wijsheid verbond.

15. Want dit is het eerste dat ik wil zeggen, waarop in vs. 22vv. nog een tweede zal volgen, deze, die hier eendrachtig bij elkaar zijn en met andere talen God oven, zijn niet dronken van zoete wijn, zoals gij vermoedt, hoewel het woord ook in een andere zin zou kunnen worden genomen (Ps. 36: 9); want het is pas het derde uur van de dag, ‘s morgens 9 uur Joh 1: 38 en bovendien een heilig uur van gebed en wel op een hoog feest. Dan is ieder maar half beschaafd Israëliet nog nuchter tot het gebed (1 Petrus 4: 8) en voor zulke mensen, als waarvan in Jes. 5: 11 sprake is, zult gij ons toch niet willen uitgeven.

Dit voorstel was in het bijzonder gericht tegen de spotters, om hen, zowel als de overige toehoorders, te doen opmerken dat het spreken in vreemde talen een goddelijk wonderwerk was. Trouwens, zij die dronken zijn, zijn ‘s nachts dronken (1 Thessalonicenzen. 5: 7) en daarom zou niemand die niet onder de eerloze lieden wilde geteld worden, reeds zo vroeg in de morgenstond dronken zijn, vooral niet op een hoge feestdag, wanneer de Joden gewoon waren zich tot het derde uur, of zoals wij zeggen, tot ‘s morgens negen uur, van spijs en drank te onthouden.

16. Maar dit, wat heden is gebeurd en u in zo’n verwondering heeft gebracht is het, wat tot vervulling moet zijn van wat gesproken is door de profeet Joël reeds 890 jaren geleden in Joël. 3: 1-5 van het boek van zijn profetieën.

Petrus weet, dat hij op dit ogenblik voor het hele huis van Israël geplaatst is (vs. 36 Hij ziet in de vergaderden niet een massa die toevallig is bijeen gelopen, maar de vertegenwoordigers van het hele vroeger uitverkoren volk, in het bijzonder van de hele bevolking van Jeruzalem, waarvoor de apostelen in de eerste plaats als getuigen van Christus waren geroepen (hoofdstuk 1: 8). Als zodanige spreekt hij ze dan ook op eervolle wijze: "gij Joodse mannen" aan en roept hen uitdrukkelijk om te horen en ter harte te nemen. Daarbij onderscheidt hij twee groepen onder zijn toehoorders: in de eerste plaats wendt hij zich tot de Joden, waaronder hoofdzakelijk de eigenlijke inwoners van de hoofdstad en van Judea moeten verstaan worden, als die door het gewoon zijn aan het heilige reeds enigszins waren verstompt en daarom waarschijnlijk ook degenen waren, die spotten. Tegenover hun boosaardige laster verdedigt hij de heilige Pinkstervergadering door hen eenvoudig te wijzen op het uur van de dag dat vanzelf reeds de beschuldiging in haar ongerijmdheid doet kennen. Vervolgens heeft hij diegenen op het oog, die Lukas ons reeds boven heeft aangewezen als het gedeelte van de menigte dat voornamelijk in aanmerking komt, de godvruchtige mannen uit alle volken die onder de hemel zijn en hij stelt zich voor hun verwondering en hun zoeken en vragen te

brengen op een weg die tot het goede doel leidt, doordat hij hun het wonder waardoor zij zo krachtig waren getroffen als de vervulling van een profetie verklaart.

De eerste apostolische prediking begint met de bede haar een luisterend oor te schenken; ziet, dat is de ootmoed van de Heilige Geest en de innige liefde van Jezus' getuigen voor de zielen die voor Hem moeten worden gewonnen. Waar zou ooit de spreuk (1 Kor. 14: 32 "de geesten van de profeten zijn de profeten onderworpen" op sterkere wijze waarheid zijn geworden dan hier, waar de grote apostel en profeet Petrus zijn zo-even door de Geest ontvlamde Pinkstertong verandert tot de nuchtere en voor ieder verstandig mens verstaanbare rede?

"Gij Joodse mannen, " zo begint hij; niet door een strafprediking wil hij de lasteraars verpletteren, nee, hij wil ze winnen, redden uit hun treurige verblinding, winnen voor de eeuwige Waarheid. Die liefde, die alles draagt, duldt en hoopt, laat hem het lasterend woord niet voorkomen als een uitbarsting van grote boosheid van het hart, maar alleen als van een tijdelijke dwaling: "deze zijn niet dronken, zoals u vermoedt. " Het zou wellicht niet te hard zijn geweest, als hij hun in heilige ijver had toegeroepen dat hun tongen door de hel waren aangestoken, dat uit hen de duivel sprak, die een vader van alle leugen en een moordenaar van den beginne is. Maar daardoor had hij zich de toegang afgesloten tot hetgeen bij nu wilde verkondigen; daarom handelt hij over de nu uitgesproken beschuldiging slechts voor zover het nu nodig is, om voor iedere onbevooroordeelde haar onwaarheid te openbaren.

Door de verklaring van het wonder uit het profetische woord probeert de apostel in het bijzonder het gehoor te winnen van de godvruchtige Joden, die toch op de belofte van de profeten wachtten en zegt hun dat het derde uur van deze dag de verhoring van alle gebeden heeft aangebracht, die hun vaderen hebben geofferd, sinds het derde uur in Israël tot uur van het morgenoffer was geheiligd.

Slechts die leraar is in staat het Woord van de Heere juist te verklaren, die zelf de Heilige Geest in zich heeft. Als men zelf in het bezit is van de zaak, waarvan in de Schriften van de profeten zoveel wordt gesproken, dan vloeien verklaringen vol merg van de lippen.

17. a) En het zal zijn in de laatste dagen Isa 2: 2 zegt God: Ik zal b) uitstorten een bepaalde hoewel rijke mate van zijn Geest op alle vlees: en uw zonen en c) uw dochters zullen profeteren (hoofdstuk 21: 9) en uw jongelingen zullen gezichten zien en uw ouden zullen dromen, waarin dan velerlei wondergaven door de profetische geest, die in hun woord is, zullen geopenbaard worden.

a) Jer. 44: 3 Ezechiël. 11: 19; 36: 27 Joël 2: 28 Zach. 12: 10 Joh. 7: 38 Hand. 10: 45 c) Luk. 2: 36 Hand. 21: 9

18. En ook op Mijn dienstknechten en op Mijn dienstmaagden zal Ik in die dagen van Mijn Geest uitstorten en zij zullen profeteren.

19. En Ik zal wonderen geven in de hemel boven en tekenen op de aarde beneden, bloed en vuur en rookdamp zullen er zijn.

20. De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voordat de grote en doorluchtige dag van de Heere komt.

21. En het zal zijn dat een ieder, die de naam van de Heere zal aanroepen, zalig (woordelijk "gered zal worden (Rom. 10: 13).

Om de vergaderde Joden op de betekenis van het ogenblik te wijzen, haalt Petrus uitvoerig een profetie aan van het Oude Testament, waarin de uitstorting van de Geest beloofd was. Het specifiek nieuwtestamentische in deze voorspelling ligt daarin, dat niet meer alleen enkele theocratische ambtbekleders de Geest als Ambtsgeest, maar alle leden van het volk van God de Geest als Geest van het nieuwe leven zullen ontvangen (Num. 11: 29). In het "spreken met andere talen, zo als de Geest hun gaf uit te spreken, " en het geheel vervuld zijn met de Geest, dat zich niet alleen bij de mannen, maar ook bij de vrouwen (hoofdstuk 1: 14) openbaarde, ziet Petrus de belofte van profeteren, waarvan de profeet spreekt, vervuld, als wilde hij zeggen: "ziet, zij allen profeteren; " in plaats van de weinige profeten van het Oude Testament is nu heel het volk met de profetische Geest vervuld. Wat de verhouding van de hier aangehaalde plaats tot de woorden van de grondtekst en de Griekse vertaling (Septuagint a) aangaat, stemt zij, wat de inhoud betreft, overeen. De tekst is echter vrij uit het geheugen aangehaald en dan hoeft men zich over verplaatsingen en veranderingen niet te verwonderen. Twee afwijkingen mogen echter niet over het hoofd worden gezien: 1) dadelijk aan het begin lezen wij: "in de laatste dagen", terwijl bij de profeet staat: "daarna". Dit is te verklaren uit de gedachte van de apostelen, die in het hele Nieuwe Testament gevonden wordt, dat met de toekomst van Christus in het vlees ook werkelijk het einde van alle dingen aanwezig was en inderdaad is ook de tijd waarin de Messias verschijnt in vergelijking met de menigmaal en op velerlei wijze voorafgegane voorbereidende openbaringen van God de laatste (Hebr. 1: 1 v). De laatste daad van God ter zaligheid is geschied. Voor hem die deze veracht, is geen ander offer voor de zonde meer te verwachten, maar alleen het oordeel (Hebr. 10: 26); wie echter deze gelovig aanneemt, zal gered worden; daarom voert de apostel ook nog mede de verzen aan, waarin sprake is van de vreselijke tekenen van de toekomst, om de harten te bewegen tot bekering. Bovendien zegt Petrus: 2) "Ik zal van Mijn Geest uitstorten" terwijl bij Joël algemeen wordt gezegd: "Ik zal Mijn Geest uitgieten. " Door de wijze, waarop de apostel zich uitdrukt, wordt de uitstorting van de Heilige Geest, hoe krachtig die ook was, toch nog voorgesteld als een gedeeltelijke, zodat de voorzegging van de profeet, in zoverre zij de gehele volheid van de goddelijke Geest aan het volk belooft, in haar oorspronkelijke vorm nog voor een verdere toekomst blijft.

De zo-even medegedeelde mening van de apostelen dat met Christus' verschijning in het vlees het einde van de wereld was gekomen (1 Kor. 10: 11), is zeer juist. Door alle vorige tijden wordt een worstelen gezien, een streven naar een begeerd doel, maar dit doel wordt, hoe dikwijls het ook geheel of bijna bereikt scheen, telkens weer in de verte geplaatst; hier is het worstelen en lopen voor de eerste maal tot het doel en tot de rust, hier is de beweging van de eeuwen voor de eerste maal tot stilstand gekomen; de tijd is voor de eerste maal verzadigd, bevredigd door de eeuwigheid. Hier is dus het werkelijke einde; nu is niets meer over dan dat dit einde, dat hier nog voorkomt als tot een klein punt beperkt, zich beweegt door de gehele kring van het menselijk geslacht. Indien nu deze beweging niet anders kan plaatshebben dan in de vorm van de tijd, waaronder de ontwikkeling van alle menselijke zaken is geplaatst, zo is dat toch altijd de beweging van het einde en maakt deze tijd tot de tijd van het einde en deze dagen tot de laatsten. Evenals echter het begin van het einde volgens Joël de uitstorting is van de Geest over alle vlees, zo is de voltooiing van het einde de ondergang van hemel en aarde. Wie dan de laatste tijd is ingetreden, is zo'n tijd ingetreden die hem onophoudelijk tot de ondergang van hemel en aarde voortleidt. Het is dus zijn zaak er acht op te geven dat hij van eigen ondergang gered en tot de zaligheid geleid wordt, die tot deze laatste tijd direct van het begin aanwezig is en met dit einde eveneens zal worden voltooid. De weg tot redden is

reeds bij de profeet aangewezen met het aanroepen van de naam van de Heere; bij hem toch is de redding slechts van verre aangetoond; daarentegen kon de apostel haar voor zijn hoorders als zeer nabij voorstellen. Opmerkelijk is ook het woord bij Joël: "op de berg Zion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn. " Petrus laat dat weg, omdat de plaats waar hij sprak en waar de toehoorders zich bevonden, als wij de vergaderplaats van de discipelen in het huis van Johannes op de berg Zion stellen, vanzelf reeds aan dat woord herinnerde. En zo predikt hij hun in het volgende, het tweede deel van zijn rede Hem, die God tot een Heere en Christus heeft gemaakt en in wiens naam Hij wil worden aangeroepen in de laatste tijd.

Waartoe moet ons de overtuiging opwekken dat wij in de laatste dagen zijn? Zij moet ons opwekken: 1) op te letten op het woord van Gods genade; 2) onafgebroken te bidden om de gave van de Heilige Geest; 3) ijverig er naar te streven dat wij bevonden worden in de dienst van God.

22. Gij Israëlitische mannen! (hoofdstuk 3: 25) hoort, nadat ik uw beschuldiging heb weerlegd en op uw vraag het nodige antwoord heb gegeven, deze woorden waarmee ik u nog meer wil bekend maken (vs. 14): Jezus, de Nazarener, een man van God gekomen als Profeet en Verlosser van Zijn volk, onder ulieden (liever "in betrekking tot u, zodat gij wel moet weten met wie gij te doen hebt, betoond door krachten en wonderen en tekenen als de Messias, en wel door tekenen die God door Hem gedaan heeft in het midden van u, zoals ook gij zelf weet, zodat gij uitdrukkelijk hebt uitgeroepen: "een groot profeet is onder ons opgestaan en God heeft Zijn volk bezocht" (hoofdstuk 10: 38 Luk. 7: 16; 24: 19

Dit is de pinksterprediking van Petrus: zo’n prediking heeft nog niemand gehouden en ook later zijn de grote daden van God nooit met zo’n gevolg verkondigd als hier, waar opeens drieduizend zielen het woord aannamen en als een rijpe vrucht in de schuren van God werden ingeleid (vs. 37-41). Hoe lang moeten wij, dienaars van het woord, prediken, voordat wij enkele zielen voor het rijk der hemelen hebben gewonnen, ja, hoe dikwijls moeten wij jaren lang arbeiden, zonder één vrucht van onze arbeid te zien, terwijl daar door één prediking een hele gemeente werd vergaderd en gesticht! Nu zou men misschien kunnen denken dat de apostel met verheven woorden van menselijke wijsheid, met grote kunst en welsprekendheid zal hebben gesproken, zoals dat gewoonte is in de wereld; maar van dat alles vinden wij hier niets. Zijn woorden zijn eenvoudig, er is geen wereldse kunst, geen opsiering, niets schitterends in; maar er is kracht van boven in en daarom gaan zij ook voort als een sterk gewapend man, die een zwaard in de hand draagt en alles wat hem wil tegenstaan met overwinnend geweld op de grond werpt. Wat deze overwinning heeft bewerkt is niets anders dan de verkondiging van Gods grote daden tot zaligheid van de wereld, het woord van het kruis, het evangelie van Christus, die voor ons is gestorven en opgewekt.

Tot hiertoe had Petrus de gebeurtenis van de dag in het licht van het profetisch woord geplaatst en als vervulling voorgesteld van de grote beloften van God, die ook hun zeer ernstige en indrukwekkende kant hebben. Nadat zo de gemoederen tot ernst en aandacht gestemd zijn, komt hij pas tot de kern van de zaak en legt hij nu een open en duidelijk getuigenis daarvan af, hetgeen tevens in het geweten grijpt, dat Jezus van Nazareth, die door Zijn volk is gekruisigd, door God volgens de belofte is opgewekt, is verhoogd, de Geest heeft uitgestort en de Heere en Messias is. De apostel houdt alzo de gebeurtenis van de dag vast in het oog; de uitstorting van de Heilige Geest gaat als de gouden draad door zijn hele rede heen; maar zijn rede wordt toch, daar zij een zendingstoespraak moet worden, tot een getuigenis van Jezus, die gekruisigd, opgestaan en verhoogd, die Heere en Verlosser is. Petrus wendt

zich, als hij op het punt staat tot dit hoofdpunt van zijn rede over te gaan, tot zijn toehoorders met een herhaald aanspreken en de bede om hun opmerkzaamheid.

Met de erenaam van het verbond "Israëlitische mannen" spreekt hij hen aan; hij wil ze daarmee lokken tot zachtmoedig aanhoren van de woorden, die Israël's hoop, als in Jezus van Nazareth vervuld, voorstellen.

23. God had besloten om Zijn heilsplan door Hem te volvoeren (Jes. 53: 10) en heeft in de hele zaak niet toegelaten dat iets zou geschieden wat niet te voren was geweten en berekend. Deze dan, door de bepaalde raad en voorkennis van God overgegeven zijnde aan degenen die Hem ter dood veroordeelden, hebt gij genomen en door de handen van de onrechtvaardigen, de heidenen (Wijsh. 17: 2, Rom. 2: 14), de Romeinen, die zonder de heilige wet leven, aan het kruis gehecht (Joh. 19: 16) en gedood, wat toch uw oversten hebben gedaan is een daad van het hele volk en dus ook uw daad.

Boven alles wil de apostel Jezus van Nazareth, de zozeer verachte onder zijn toehoorders verheerlijken. Met dat doel in gedachten spreekt hij zowel van de staat van vernedering als ook van de verhoging van onze Heiland en reeds waar hij Jezus in Zijn diepste vernedering voorstelt, doet hij Hem kennen als degene die God hun heeft voorgesteld door bijzondere tekenen, die Hij vóór Zijn lijden heeft verricht, om hen te overtuigen dat Hij de ware Messias en Heiland van de wereld was.

De Heilige Geest, dat wist en geloofde hij, zou bij de korte herinnering aan de profeet van Nazareth met Zijn daden, zoals die nooit een mens gedaan had (Joh. 5: 24) in hun hart een zo krachtig getuigenis van deze man afleggen, dat zij met angst en vreze werden vervuld over hun onrechtvaardig gedrag (Job. 16: 8vv.). In datzelfde vertrouwen werpt hij ook de schuld van Christus' dood op allen, zowel die te Jeruzalem woonden als die er niet woonden en is hij zeker, dat de Heilige Geest er hen krachtig genoeg aan zal herinneren hoe hun vijandschap in het hart tegen de verachte Nazarener hen tot Zijn moordenaars maakt.

Hoe gerust, hoe ernstig, hoe plechtig en majestueus zegt Petrus dat zijn volk in het aangezicht. Zonder vrees en onverschrokken stelt hij hun hun zware bloedschuld voor ogen en slaat hij hun als 't ware een nagel in het hart met de woorden: "gij hebt Hem aan het kruis gehecht en gedood. " Zo moest de prediking van Christus beginnen met een herinnering aan Zijn kruis en aan de schuld van Zijn volk. En zo moet zij nog altijd daarmee beginnen dat men Christus aan de wereld voorstelt als de Gekruisigde en juist daardoor het gevoel van schuld omtrent Hem opwekt, opdat in zondige mensenharten de belijdenis zij: "Mijn zaligheid! wat Gij draagt, is de last van mijn zonden.

De dood van Jezus was van Gods zijde de vervulling van het eeuwige raadsbesluit van de verlossing, van de zijde van Jezus een vrijwillige liefdedaad, van de zijde van de Joden een toerekenbare schuld, het toppunt van hun misdaden tegen de HEERE; hier wordt nu alleen aan het eerste en laatste opzicht gedacht. Petrus beschuldigt alle aanwezigen van de moord aan Jezus gepleegd, omdat de daad van de overheid een daad is van het door haar vertegenwoordigde volk, dat overigens ook direct daarbij heeft medegewerkt en heeft geroepen: "Kruisigt Hem, kruisigt Hem! " Vervolgens omdat de dood van de Heere ten gevolge van de algemene zondigheid een gezamenlijke daad en gezamenlijke schuld van het menselijk geslacht is.

24. a) Welke door u gevangen en gedode Jezus God opgewekt heeft op de derde dag, zoals Hij u tevoren heeft verkondigd (Joh. 2: 19 MATTHEUS. 12: 39v.). God heeft dat gedaan, de smarten, de banden (Ps. 18: 6; 116: 3 van de dood ontbonden hebbende, alzo het niet mogelijk was dat Hij door die dood kon gehouden worden (Joh. 10: 17v.).

a) Hand. 10: 40

25. Want David zegt in Ps. 16: 8-11 van Hem, op Hem heen wijzende, zodat de woorden naar de vervulling op Hem zien (vgl. hoofdstuk 13: 35vv.): Ik zag de Heere voortdurend voor mij, zodat Hij mijn bestendig doel is en ik Hem ook voor zo’n verhouding van de nauwste levensgemeenschap mij als nabij ken, want Hij is als een helpende Vriend en machtige Helper aan mijn rechterhand, opdat ik niet bewogen worde van de plaats waarop ik eenmaal sta.

26. Daarom, om deze onwrikbare vastheid, is mijn hart verblijd ook in het aangezicht van de dood die ik tegemoet ga en mijn tong verheugt zich (aldus luidt de Griekse vertaling van het Oude Testament, in Ps. 16: 9 staat daarentegen: "mijn eer of ziel verheugt zich Ja, ook mijn vlees zal rusten in de hoop van de opstanding? : (in de Psalm staat: "zeker wonen, " zonder leed onder Gods bescherming blijven).

27. Want Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten, noch aan het dodenrijk, de Hades "Job 7: 9, overlaten, dat zij daarin moet blijven, noch zult Gij Uw heilige overgeven om verderving te zien Ps 16: 10.

28. Gij hebt mij de wegen van het leven bekend gemaakt (in Ps. 16: 11 staat: Gij zult mij het pad van het leven bekend maken); Gij zult mij vervullen met verheuging voor Uw aangezicht (bij de psalmist staat: "verzadiging van de vreugde is bij Uw aangezicht, liefelijkheden zijn in Uw rechterhand voor eeuwig).

29. Gij mannen broeders (hoofdstuk 1: 16) het is mij geoorloofd vrij uit tot u te spreken van de aartsvader David, de vader van de koninklijke familie van ons volk, aan wie van onze zijde alle eerbied toekomt. Doch wij zien er niet aan voorbij dat aan hem nog veel menselijks en gebrekkigs was, veel dat nog verre was van het volmaakte; wij weten, a) dat hij beide gestorven en begraven is, zonder dat in de Schrift van hem iets verder wordt bericht en zijn graf is onder ons, hier op de Zionsberg, in de onmiddellijke nabijheid, tot op deze dag. Dat is een luid sprekend getuigenis dat hij wel de verderving heeft gezien en in de dood is gebleven. Hij kan dus niet zulke grote dingen van zichzelf hebben bedoeld als hij in de aangehaalde psalmwoorden uitspreekt.

a) 1 Kon. 2: 10 Hand. 13: 36

30. Daar hij dan een profeet was, die in de Geest van God de toekomst mocht aanschouwen en wist a) dat God in het woord dat door Nathan tot hem kwam (2 Sam. 7: 4vv.), hem met ede gezworen had dat Hij uit de vrucht van zijn lendenen, wat betreft het vlees, de Christus verwekken zou om Hem op zijn troon te zetten (Ps. 132: 11 Luk. 1: 32v.).

a) Hand. 13: 23 Rom. 1: 3 2 Tim. 2: 8

31. Zo heeft hij dit, wat hij in de Psalm zegt, voorziende, gesproken van de opstanding van Christus, van de Christus die als de vrucht van zijn lendenen hem was aangekondigd,

a) dat Zijn, namelijk Christus', ziel niet is verlaten in de hel, noch Zijn vlees verderving heeft gezien 1Ki 2: 9.

a) Ps. 16: 10 Hand. 13: 35

32. Deze Jezus, op wie ik van vs. 22 af gewezen heb, heeft God opgewekt, zoals reeds in vs. 24 is gezegd, waarvan wij allen, wij twaalven die hier voor u staan (vs. 14) getuigen zijn (hoofdstuk 1: 22) en welke overeenkomst er nu bestaat tussen hem en de Christus, over wie David heeft geprofeteerd, zal ik vervolgens in vs. 36 nog in het bijzonder aanwijzen.

Petrus stelt uit Ps. 16 voor, dat de bewaring voor de macht van dood en graf een noodzakelijk teken is aan Hem, de aan David beloofde Koning van Israël. Hij beweert dat nu dit teken juist paste op Jezus van Nazareth, terwijl hij zich daarvoor beroept op de gebeurtenis van de apostelen die naast hem staan. Hier kan hij niet meer tot zijn toehoorders afdalen, want alleen aan de gelovigen had Jezus Zich na Zijn opstanding geopenbaard (hoofdstuk 1: 3; 10: 41); de overigen wisten alleen dat Hij niet gebleven was in het graf, waarin Hij gelegd was (MATTHEUS. 28: 13vv.). De eis, die hij aan zijn hoorders doet, om hem en zijn medegetuigen in deze mededeling van hun eigen ervaring geloof te schenken, is geenszins te zwaar, maar volkomen gerechtvaardigd. Wie in staat was Petrus met de elf overige apostelen, die uit de schare op de voorgrond getreden waren, die met de Geest vervuld was en op wonderbare wijze God loofde, in deze hun ernstig en gewichtig getuigenis te wantrouwen, moest zich opzettelijk hebben gesloten voor de inwendige macht van dit getuigenis. Wie daarentegen met enige vatbaarheid dit getuigenis van Jezus' opstanding opnam, wat een indruk moest het bij die veroorzaken, vooral daar wat hiermede werd uitgesproken in de schoonste harmonie stond met de openbaring van Jezus gedurende Zijn leven. In zo verre moest het ook een aanknopingspunt vinden in het medeweten van de toehoorders. "Opgewekt uit de doden, " in wat een verwondering moest dit woord de vreemdelingen brengen, die nog nooit van een opstanding hadden gehoord! Hoe moest het zelfs de kinderen van Jeruzalem door de ziel dringen, die het wel meestal weer vergeten waren wat op het laatste Paasfeest in hun stad was geschied! Want het was sedert die tijd stil geworden omtrent deze gekruisigde Jezus; men had er niet meer van gesproken, men had niets meer van Hem gezien en de weinigen die er van wisten, hadden zich verborgen gehouden: men hield het voor een sprookje, dat niet waard was om er over te spreken. Nu treedt er op eens één op, die predikt: Hij is opgestaan van de doden. Door dat wonder heeft de Vader krachtig bewezen, dat deze Zijn lieve Zoon was en het zegel van de waarheid op Zijn woorden en daden gedrukt. Daarmee heeft Hij voor de hele wereld betuigd dat deze, die onder de misdadigers was gerekend, toch de Heilige en Rechtvaardige is, dat deze vernederde en verachte toch de Koning der ere, deze gekruisigde, gestorvene en begravene de Vorst van het leven, de Heere en Christus, de Heiland van zondaren is. Omdat nu de opstanding zo gewichtig is, moet zij ook zeker en onweerspreekbaar zijn; daarvan gaat de apostel direct aan het bewijzen en wel uit het Oude Testament, zoals dat voor Israëlieten het meest passende en overtuigende was.

Om het te vatten, dat juist dat woord uit de zestiende Psalm, hier aangehaald van vs. 25-28, op de Messias en Zijn opstanding zag, is het nodig zich door Hem te laten onderwijzen, die niet leert zoals de Schriftgeleerden, maar met gezag. Voordat de discipelen zijn Geest ontvangen hadden, konden ook zij dergelijke schriftverklaring van het Oude Testament niet vatten. Is het te verwonderen dat de godgeleerdheid van deze eeuw, die niet uitgaat van het gezag van de Heere, maar van het gezag van haar eigen rede, haar eigen begrippen, van diezelfde schriftverklaring geen denkbeeld, maar enkel afkeer heeft? Het is immers zo: de Psalm lezende, zoals hij daar in de bundel voor ons ligt, is het immers de schrijver, David, die daarin

spreekt, die daarin van zich zelf, van zijn levensweg, van zijn hoop spreekt. En toch! daar is in de plaats door Petrus aangehaald een toon, die geheimen aankondigt, vooral voor wie haar leest in het oorspronkelijke. Het is dat de David, die in delen en in zo vele andere psalmzangen preekt, in dat profetisch en profetisch-typisch plan, dat het wezen van het Oude Testament uitmaakt, het omhulsel, om zo te zeggen, is van een meerdere dan hij zelf, van een later en verhevener Koning, gezalfde en geliefde van God - van een tweede, een wezenlijke David dan die duizend jaren vóór de komst van zijn goddelijke Nazaat Hem als hoofd en middelpunt van het Godsrijk vertegenwoordigde. Wat die eerste David alzo van zichzelf zong, was deels en in een eerste plaats historisch waarachtig van hem persoonlijk, maar dan ook in een tweede plaats profetisch waarachtig van de hem Beloofde uit zijn eigen lendenen. Het zijn verborgenheden voor het vleselijk oog, voor de zelfgenoegzame rede, maar tevens diepten en heerlijkheden van Gods Heilige Geest. Aldus behaagde het Hem: in het woord door David uitgesproken legde Hij een kracht als van groei en uitzettingsvermogen, waardoor het reiken zou tot in verte van dagen, - een diepe zin, waardoor het dan eens toestanden uitdrukken kon ver boven die van David verheven, ja waarvan in David's eigen leven nauwelijks een schaduw te vinden is (denk aan Psalm 22), dan waarom, tegelijk historisch en typisch, levenstoestanden èn van David èn van de Meerdere dan David omvat.

In de Psalm wordt de dood opgevat naar zijn dubbele werking, ten eerste in betrekking tot het lichaam en vervolgens op de ziel. De eerste wordt voorgesteld als beschermd voor de laatste werking van de dood, de verderving: de laatste wordt beschreven als wel het duister oord van de schimmen ziende, maar zeer spoedig daaraan ontnomen en aan het rijk van het licht weergegeven. De nauwkeurigheid, waarmee deze trekken in de ontwikkeling van Jezus' leven zich verwezenlijken, maakt deze voorspelling tot een van de merkwaardigste van de Heilige Schrift. Terwijl namelijk Zijn heilig lichaam onaangeroerd bleef van de verderving, ging Zijn ziel tot de doden, maar keerde spoedig weer en verhief Zich met het verheerlijkt lichaam bij de opstanding.

Terwijl Petrus aanwijst dat de profetie in Jezus vervuld is, beweert hij, dat Jezus wel in de hades geweest, maar niet daarin gebleven is. In 1 Petrus 3: 18vv. komt hij op leerzame wijze op dit feit terug. In onze tekst is het oog daarop gevestigd dat Jezus Zich aan het noodlot en de wet van de dood geheel en waarachtig, maar niet blijvend onderworpen heeft. Hij had de toestand van overgang uit het aardse leven tot het leven van de opstanding en de eeuwigheid mede doorstaan en alzo is niets menselijks Hem vreemd gebleven. Aan de andere kant is de opstanding van Jezus een des te beslissender overwinning hoe voller Hij de toestand van de dood zelf ervaren heeft. Het bijzonder doel waartoe het neerdalen in het dodenrijk moest dienen, is pas later door de apostel in het licht gesteld.

33. Hij dan veertig dagen na Zijn opstanding a) door de rechterhand van God verhoogd zijnde, die Hem in de hemel heeft gezet op de troon daarboven (Openbaring 12: 5) en als Koning van het hemelrijk b) de beloften van de Heilige Geest ontvangen hebbende van de Vader, om ze zo te verwezenlijken als in Joël 3: 1vv. is voorzegd (Ps. 68: 19), heeft dit c) uitgestort, dat gij nu ziet en hoort. Hij heeft de Heilige Geest onder zulke buitengewone tekenen en werkingen geschonken, zodat gij nu eveneens de oog- en oorgetuigen van Zijn verhoging zijt, als wij het zijn geweest bij Zijn opstanding.

a) Hand. 5: 31 Filippenzen 2: 9 b) Hand. 1: 4 c) Hand. 10: 45

34. Daarin is Hij nu bewezen zo veel hoger en groter te zijn dan David, als Gods troon in de hemel hoger is dan David's troon op aarde was. Want David is niet opgevaren in de hemelen,

dat zijn eigen koningschap reeds een zo bestendig en eeuwigdurend koninkrijk zou zijn, als hem toegezegd werd (2 Sam. 7: 16 Ps. 89: 4v.). Maar hij zegt in Ps. 110: 1, voorziende in wie die toezegging haar vervulling zou vinden: a) De Heere HEERE, heeft gesproken tot mijn Heere, tot Hem, die mijn Zoon en tevens ook mijn Heer is, tot de Messias (MATTHEUS. 22: 41vv.): "Zit aan Mijn rechterhand. "

a) 1 Kor. 15: 25 Efeze. 1: 20

35. Totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank aan Uw voeten" (Hebr. 1: 13).

Evenals Hij heeft uitgestort wat op het pinksterfeest neerruiste als een vruchtbaarmakend onweer, zo stort Hij nog steeds Zijn hemelse zegen neer op de gemeente. De zonnestralen van Zijn liefde die op onze levensweg vallen, de regens van Zijn woord die de aarde vruchtbaar maken, de dauwdroppels van Zijn genade die ons hart verkwikken, de stormen van Zijn oordelen die ons geweten wakker maken, de hemelse geuren van Zijn vrede die om ons in onze ellende ademen, dat alles heeft Hij uitgestort en stort Hij uit, dat zijn alle getuigenissen dat Hij nog leeft, dat hij ook daarboven nog op de troon van de heerlijkheid aan de Zijn denkt, vervullingen van de belofte: Ziet Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding van de wereld.

Het "totdat" begrenst de tijd van de genade van het rijk van Christus. Zijn heerschappij aan de rechterhand van God, die Hij door de grote pinksterdaad heeft geopenbaard, duurt in de genadige kracht van het pinksterfeest voort, totdat door vuur, bloed en rookdamp Zijn vijanden tot een voetbank aan Zijn voeten worden gelegd. Tot zolang laat Hij toe dat Hij in Zijn rijk wordt bestreden en de kunst van het geloof is er voor nodig dat men zich aan Hem vasthoude als de Heere, aan wie alle macht gegeven is in de hemel en op aarde.

Naar ons zien en voelen is het niet overal zichtbaar dat Christus bij ons zo met macht regeert, maar integendeel zien en voelen wij het tegenovergestelde en is er voor de ogen van de christenen niets dan zwakheid en machteloosheid, alsof zij ellendig en verlaten zijn, zonder hulp en redding, door de wereld onderdrukt en met voeten getreden, daarenboven door de duivel met de zonde, de verschrikkingen en angsten van dood en hel overvallen en gedrukt. Bovendien zijn er allerlei ongevallen, gevaren en noden over hen, meer dan over alle andere mensen. Daarom moet er zo’n grote geloofskunst en een meesterstuk bestaan om tegen zodanig gevoelen en gewaarworden te strijden en te vechten en zich aan het woord alleen te houden, hetgeen hij hier hoort, dat deze Christus, hoewel onzichtbaar, daarboven door God geplaatst is aan Gods rechterhand, nu daar zal en wil blijven om ons vandaar met macht te regeren, maar voor de wereld heimelijk en verborgen. Want dit Scheb-lemini (zit aan Mijn rechterhand) moet waar zijn; daar God zelf het zegt, zal geen schepsel het omverstoten of vals maken, dan zal hij het ook niet mogen loochenen, hoe het ook schijnen en zich vertonen moge.

Moet Christus wachten totdat al Zijn vijanden gesteld worden tot een voetbank van Zijn voeten, waarom zouden wij dan ook niet wachten?

36. Zo weet dan zeker met goddelijke, op Gods grote daden gebaseerde gewisheid, het hele huis van Israël, de hele gezegende familie van de aartsvader Jakob, die met zo groot verlangen op de zaligheid van de Heere wachtte (Gen. 49: 18), dat God Hem tot een Heere en Christus gemaakt heeft, Hem boven alles heeft verhoogd, die David reeds hier heeft geëerd en voor Wie de troon in de hemel bereid is (Ps. 103: 19 Rom. 9: 5 Efez. 1: 22), en aan de andere

zijde gesteld heeft tot Een, die Zijn volk zalig zalmaken, namelijk deze Jezus, die gij gekruisigd hebt.

Het was hier niet de plaats om de logosleer, wie Christus was (Joh. 1: 8vv.), te ontwikkelen, maar eenvoudig moest worden bewezen dat die Jezus, die de Joden tot hiertoe alleen als Gekruisigde bekend was, voor hen bewezen werd de hun beloofde Heere en Messias te zijn. Uit de Verachte heeft God zo iemand gemaakt. Dat Jezus voor de ogen van de Joden nu een ander geworden was, dit alleen behoorde tot dit tijdpunt.

Met dit krachtig slotwoord wendt Petrus zich nog eens tot het verstand van zijn hoorders, aan wie hij uit Gods woord, evenals uit hun ervaring en hetgeen zij zo-even zagen en hoorden, Jezus als de Messias had bewezen. Vervolgens wendt hij zich tot hun hart en geweten, waarin hij voor het laatst een scherpe prikkel boort en hun hun zonde zowel als de weg naar de zaligheid voorhoudt met de woorden: "Gij hebt Hem gekruisigd, maar God heeft Hem tot een Heere en Christus gemaakt. "

Kent u een ontzettender tegenstelling dan: "Gij hebt uw Messias gekruist. De Gezegende boven alle gezegenden, in wie Israël en al de volken gezegend zouden worden, de Engel van het Verbond, Gods Zoon, de verlosser van Israël, de God van de vaderen, hebt gij, toen Hij tot u kwam als een mens om u al het beloofde heil en nog zoveel meer aan te brengen, als een onwaardige verworpen en als de ergste van de misdadigers aan het kruis gehecht. " Voorzeker, dat was een slag waarmee deze zondaren werden doodgeslagen. En toch, zo ver moet het komen bij iedere Israëliet, die zich bekeert. Hij moet zich bewust worden dat hij in het ongeloof zijn gezegende Messias aan het kruis heeft gebracht en gedood. En tot die bewustheid moeten ook zij komen die niet uit Israël, maar uit de volken zijn. Of meent gij dat de heidenen in hun ongeloof beter waren dan Israël in zijn ongeloof. Nee, Joden en heidenen hebben Jezus aan het kruis gehecht en gedood, want de menselijke natuur is in haar ongeloof vijandschap tegen God en kan geen Jezus dulden, die niet anders spreekt dan goddelijke woorden en niet anders doet dan goddelijke daden en niets anders eist dan gehoorzaamheid aan God.

37. a) En toen zij dit hoorden, wat hun Petrus van vs. 22 had voorgehouden, werden zij verslagen in het hart over de zware zonde die op hen lag en zeiden tot Petrus en de andere apostelen om te antwoorden op de harten winnende rede (vs. 29) met een gewonnen hart:
b) Wat zullen wij doen, mannen broeders? Hoe zullen wij Gods toorn die wij verdiend hebben, ontgaan, hoe het kwade dat wij gedaan hebben, weer goed maken?

a) Zach. 12: 10 Luk. 3: 10 Hand. 9: 6 b) Hand. 16: 30

Petrus heeft een grote eis aan hen gedaan. Dezelfde die zij nog weinige weken geleden in de gedaante van een dienstknecht zagen wandelen, die zij aangeklaagd, gehoond, mishandeld, de heidenen tot de smadelijkste dood hadden overgeleverd, die moeten zij nu als hun Heere erkennen, die moeten zij tot hun Heiland of tot hun Rechter kiezen - deze keus stelt Petrus hun voor; en er moet in zijn wezen een ernst en majesteit zijn geweest, die ieder gemoed trof, er moet uit zijn ogen iets hebben geschitterd als een vuur van de levende God, want nauwelijks heeft hij geëindigd, of opeens zijn de harten van de hoorders getroffen en heel het volk breekt los in een luid klagen en zegt als met één stem tot Petrus en de andere apostelen: "wat zullen wij doen, mannen broeders? " Er wordt geen tegenspraak vernomen, geen verontschuldiging wordt gehoord, geen mens treedt uit de menigte te voorschijn om de bloedschuld te ontkennen die zij op zich hebben geladen; maar heel het volk buigt zich

verschrikt onder de treffende woorden van de apostel. Het zwaard van de Geest is hun door het hart gegaan en heeft, merg en been doorsnijdend, zich betoond als een Rechter van de overleggingen en gedachten. Nu zien zij in wie zij gestoken hebben, nu voelen zij wie zij hebben verworpen en het grote oordeel van God treedt voor hun geest. Waar zullen zij heenvluchten voor Zijn toorn? Hoe zullen zij het dreigend verderf ontkomen? Wie zal hen redden van de dreigende afgrond die zich voor hun voeten opent? De angst van hun hart is groot! Zo heeft dan hier de Geest van de Heere Zijn verslaande macht uitgeoefend en dadelijk bij Zijn eerste getuigenis gedaan wat Jezus in Joh. 16: 8vv. had voorzegd, namelijk, dat Hij de wereld zou overtuigen van zonde en gerechtigheid en van oordeel.

De spotters zijn volkomen tot zwijgen gebracht, of zij hebben zich van hun waan bekeerd, of zij durfden om de menigte de gedachten van hun harten niet te openbaren. Het grootste getal van de toehoorders is namelijk in het hart getroffen door een grote smart. Dat inwendig getroffen zijn heeft een dubbele reden; ten eerste zijn de aanwezigen geroerd door het woord van Petrus dat de laatste tijd, waarvan het einde de ondergang van alle dingen brengt, gekomen is, waarvan de aankondiging hen uit al hun rust en veiligheid wakker heeft geschrikt. Vervolgens werden zij gewaar dat zij zich in verschrikkelijke verblinding als tegenstanders en vijandig gesteld hadden tegen de enige toevlucht en hulp, die voor deze laatste tijd was gegeven. In dezelfde mate als de schrik van de laatste tijd hen drijft tot de naam van Jezus, die hun als banier van de redding is opgericht, in diezelfde mate drijft de herinnering aan hun dodelijke, ontzettende vijandschap tegen Jezus, die hun eveneens is voorgehouden, daarvan terug. De smart van het hart dat geheel tot radeloosheid wordt voort gedrongen, is echter zo sterk dat zij zich wenden moest tot de spreker van de met de Geest vervulde pinkstervergadering met de vraag: "wat zullen wij doen? " Had Petrus op de vraag niets meer kunnen antwoorden dan wat hij reeds uit de profeet had aangehaald (vs. 21), dat zij de naam van de Heere moesten aanroepen, zo zou hij aan de diep gevoelde behoefte van de harten, die zij met open woorden uitspraken, niet hebben voldaan. Indien zij toch ook al wisten dat deze Heere niet meer degene was die in de hemel was besloten en van de aarde gescheiden, niet meer die in vlammende heiligheid op Zijn troon is en de ongenaakbare voor menselijke zintuigen en ogen is, maar (volgens vs. 36) Jezus, die in menselijke gedaante en zwakheid onder hen had gewandeld, hoe zouden zij er toe komen Hem, die zij verworpen en gedood hadden als Deze aan te roepen? Het aanroepen van Jezus’ naam was voor hen die geloofden wel het middel tot hun redding, maar zoals voor deze het aanroepen van Jezus’ naam een natuurlijke uitdrukking is van hun gehele toestand, zo is dit aanroepen met de gehele toestand van de vragers in lijnrechte tegenspraak. In dezelfde periode dat de discipelen de lichamelijke gemeenschap van Jezus begeerden en in het geloof genoten en zich daarin verdiepten, hebben de Joden deze gemeenschap met harde woorden en lasteringen, met vervolgen en verraad tegengestreefd. Ten gevolge van die gemeenschap met Jezus heeft de verhoogde Heere de discipelen met Zijn Geest vervuld, hen als de heilige eerstelingen tot Zijn en hun Vader teruggebracht en hen als het waarlijk verloste volk met Zijn God in heilige gemeenschap samengebracht, terwijl de Joden niets hebben dan hun pinksterbroden en brandoffers en nog met dezelfde bevende harten voor God staan als hun vaderen aan de Sinaï. Petrus weet het dus zeer goed dat het doorboorde hart en getroffen geweten van de Joden op zijn eerste aankondiging antwoordt: het aanroepen van Jezus’ naam moge voor uw toestand een redmiddel zijn, ons is in onze staat dat redmiddel afgesloten. Is er dus niets anders dat wij moeten doen, opdat wij in uw toestand worden verplaatst? Op deze vraag antwoordt nu Petrus volkomen, voldoende; zij moeten eerst door boete hun gezindheid veranderen, want hun vroegere gezindheid was tegen de Redder en Heiland vijandig geweest. Vervolgens moeten zij zich tegenover Jezus in een gelijke verhouding plaatsen, als waarin Zijn discipelen tot

Hem staan, hetgeen daardoor geschiedt dat zij zich in Zijn naam laten dopen, dan zullen zij ook dezelfde Geest als de discipelen deelachtig worden.

38. En Petrus zei tot hen: Bekeert u, na een blik in uw hart te hebben geslagen, tot de Heere, uw God, dat gij Zijn stem gehoorzaamt zoals u reeds in Deut. 30: 1v. deze weg is gewezen en een ieder van u worde gedoopt in de naam van Jezus Christus. Ieder van u moet persoonlijk Hem tot zijn Heere en Christus aannemen, die God daartoe heeft gemaakt, maar ook diens genade en hulp deelachtig worden tot vergeving van de zonden (Luk. 24: 47). En gij zult, als gij dit doet, de gave van de Heilige Geest ontvangen, evenals wij op wie deze reeds is uitgestort, zoals gij ziet en hoort.

Petrus begeert twee zaken en belooft twee zaken; hij begeert dat de zielen 1) hun gezindheid, hun zedelijke richting, veranderen, 2) dat zij zich in de naam van Jezus laten dopen, dat is op grond van het geloof in Jezus en van erkenning van en onderwerping aan Hem als de Heere en Christus. Hij belooft hun, die zich laten dopen, 1) vergeving van hun zonden, 2) de gave van de Heilige Geest. De handeling van de doop is hierbij aan de ene zijde als zedelijke daad van de dopeling opgevat, maar komt aan de andere zijde ook, ten gevolge van de belofte die zich aanstonds daaraan aansluit, voor als genademiddel van de zijde van God.

Wat zouden deze mensen er niet voor hebben gehad om Jezus van Nazareth midden onder hen te doen treden, opdat zij de knieën van de Gekruisigde konden omvatten en door Hem worden opgericht met de persoonlijke toespraak: "uw zonden Zijn u vergeven! " Ziet nu, hun verlangen zal worden gestild, aan het doopwater heeft de drie-enig God Zijn nieuwtestamentische genadige tegenwoordigheid toegevoegd; een ieder, die zich laat dopen, geeft de Vader aan de Zoon door de Heilige Geest, die de Geest is van die Jezus, die tot Heer en Christus verhoogd is.

Hier wordt duidelijk de verhouding aangewezen van de doop van Johannes tot de christelijke: de eerste bedoelt de boete als uitwerking, de tweede begint waar de eerste ophoudt; zij veronderstelt de boete tegelijk met het geloof, dat zij bevestigt en bezegelt en deelt werkelijke hemelse kracht mede in de gave van de Heilige Geest.

39. Want u komt de belofte toe en uw kinderen, namelijk de belofte die een uitstorting van de Heilige Geest over alle vlees toezegt (vs. 16vv.) en eveneens is zij door het verbond dat God met onze vaderen heeft gemaakt allen toegezegd a) die kinderen van dit verbond zijn (hoofdstuk 3: 25), maar heden nog daar verre zijn, zo velen als, zoals in Joël 3: 5 uitdrukkelijk beloofd is, er de Heere, onze God, toe roepen zal, tot deze redding op de berg Zion en te Jeruzalem zal nodigen.

a) Efeze. 2: 13

Wie onder degenen die verre zijn, hier te verstaan zijn, wordt getwijfeld. Van verafgelegen Joden of Jodengenoten kan hier geen sprake zijn. Deze toch waren van zelf in het verbond begrepen en behoorden tot degenen die nabij, niet die verre zijn. Maar de heidenen zal Petrus toch niet kunnen bedoeld hebben, hij, die pas zoveel later en niet zonder de onmiddellijke openbaring van God ingeleid werd in hetgeen door Paulus (Efeze. 3: 1 en 6) de verborgenheid genoemd wordt van het mededelen van de heidenen in de beloften in Christus door het evangelie (Hand. 10). Zou het niet zijn omdat, zoals ook de profeten door de Geest meer gegeven werd in hun woorden te omvatten dan zij zelf nog destijds konden inzien of gissen, alzo ook hier de apostel een uitdrukking aan de profeten van het Oude Testament ontleende,

waarvan de volle omvang en het verre bereik op dat ogenblik nog voor hem zelf verborgen waren? Ziedaar juist hetgeen de geïnspireerde van de gewone beredeneerde taal, hetzij geschreven of gesproken, onderscheidt. De mening van de Geest gaat die van de spreker of schrijver ver te boven en wordt pas later door deze, naar de mate die hem toebedeeld wordt door de Heere, als het ware achterhaald.

Hoe zou Petrus aan de verre heidenen komen, aan wie men meestal hier denkt, als noch de behoefte van zijn hoorders hem daartoe leidt, noch de profeet Joël die hij hier weer, zoals duidelijk is, voor ogen heeft? Maar wel voert de behoefte van de verschrikte Joden hem hier tot de leden van zijn volk, die in al de vier windstreken verstrooid zijn. Wat er van deze zou worden in de laatste tijd, die nu was aangebroken, was voor de vragers te meer een zaak van gewicht, daar een groot gedeelte van hen zelf tot die verte had behoord. Als Petrus zegt dat God ze zal roepen en daarmee het aanwezig zijn als voorwaarde voorstelt, dan doet hij dat noch op eigen hand, noch in Joodse beperktheid. Hij denkt duidelijk aan de uitspraak van de profeet, maar noemt als de enige plaats ter verberging bij de dreigende tekenen aan de hemel en op aarde de berg Zion. Zullen dus die verre zijn, gered worden, dan moeten zij eerst dichterbij komen. En nu weet de apostel zeer goed dat zo min als Israël zonder God onder de heidenen verstrooid is, het evenmin zonder God weer kan worden verzameld. (vgl. Jes. 11: 11).

40. En met veel meer andere woorden dan die hier als door Petrus gesproken worden meegedeeld, betuigde hij aan de ene kant van Jezus, dat Hij de Heere en Christus is en alzo de enige Redder (hoofdstuk 4: 12) en vermaande hen aan de andere zijde in een dringende toespraak Joh 14: 18 zeggende: Wordt behouden van dit verkeerd geslacht; laat u redden uit dit krom en verdraaid geslacht (Deut. 32: 5 Fil. 2: 15), waartoe gij tot heden hebt behoord, opdat gij niet in hetzelfde verderf als dit wordt ingetrokken (Openbaring 18: 4v.).

Er komt uit de bewegingen van de Heilige Geest niets heerlijks voort, als de zielen blijven hangen in de strikken van de verleiding. Christenen zullen als lichten schitteren te midden van het verkeerde en zondige geslacht, maar de connectie met de wereld moet ophouden (Jes. 19: 19).

De verkeerdheid van dat geslacht bestond daarin, dat het zich niet wilde laten redden door Degene die God gezonden had tot enige Helper en Redder. Dat is ook de hoofdzonde van het tegenwoordige geslacht; het wil zich niet laten helpen, maar wil zich zelf helpen en daar het dit toch niet kan, heeft het geen rust en geen vrede. Hele scharen van naam-christenen is het woord van het kruis een ergernis of een dwaasheid geworden. Zij willen nog alleen datgene horen, waarnaar de oren verlangen, maar zich niet door de Geest van God laten overtuigen en bestraffen. Zij willen een zogenaamd christendom dat alleen beloften heeft, maar geen dat hun ook eisen stelt en voor de hele wereld geen dat zo groot gewicht hecht aan boete, bekering en wedergeboorte. Zo zijn zij dan niet te helpen, want wat zij zich als christendom denken, is slechts een uitvinding van hun weerspannig hart, het waar en werkelijke christendom is heel iets anders. Deze Geest van tegenzin tegen het woord van de waarheid ligt als een ban op hen, die dikwijls van nature een zeer goede wil hebben en menen aan de zijde van Christus te staan. Het is echter enkel misleiding een discipel van Jezus te willen zijn en niet alles te hebben verloochend, wat ook maar met de verkeerdheid van dit geslacht in betrekking staat.

Gij ziet, er is een verkeerd geslacht in deze wereld, waaruit men afgezonderd en alzo behouden worden moet. Dit te miskennen, is de dwaling van velen die alle mensen voor even

goed en slecht houden en van geen onderscheid willen weten tussen goddelozen en godvruchtigen, tussen hen die God dienen en die Hem niet dienen. Petrus, door de Heilige Geest geleid, wist het beter, wist het zoals het werkelijk is en drong daarom steeds moediger en vuriger aan bij zijn hoorders, die zich betoonden mannen van goede wil te zijn om uit die mensenzee, waarin allen die er in blijven ook vergaan, zich te laten redden in het schip van Christus. Ja, de gemeente van Christus is de tweede ark, waarin men alleen aan de algemene zondvloed ontkomt.

41. Wie dan uit de menigte, in vs. 6-13 genoemd, zijn woord gaarne aannamen, omdat het geheel overeenkwam met de behoeften van de harten in vs. 37 uitgesproken, werden overeenkomstig de in vs. 38 ontvangen aanwijzing gedoopt; en er werden door de apostelen door middel van de doop, waaraan voor de gedoopten het ontvangen van de Heilige Geest was verbonden, op die dag tot hen in de kerk, die reeds tevoren door de pinkstergebeurtenis (vs. 2-4) in het leven was geroepen, toegevoegd omtrent drieduizend zielen of personen (vs. 43); 7: 14; 27: 37 Gen. 46: 27

Vóór het Pinksterfeest leek de gemeente van Jezus, sinds haar Hoofd onzichtbaar in de hemel op Zijn troon was gezeten, op het menselijk lichaam, door God uit aarde gevormd, voordat nog de Geest uit God daarin was geblazen. De gemeente was als een nieuw lichaam gevormd en in de wereld geplaatst. Maar nu pas, op het pinksterfeest, werd haar opeens de Geest ingeblazen; zij werd een levende ziel (Gen. 2: 7); en van dat ogenblik af kon de kerk van Christus ook groeien door toevoeging en inlijving van andere zielen.

De tekst zegt niet dat de doop van de drieduizend daar en dadelijk volgde, maar alleen dat die gedurende die dag heeft plaatsgehad. Merk verder op dat de doop alleen tot voorwaarde had de bekering en het geloof aan Jezus als Messias, dat geen nader christelijk onderricht was voorafgegaan, maar de voorwaarde was dat dit zou volgen.

Wie denkt bij deze rijke vangst van zielen door Petrus niet aan zijn vroegere visvangst, toen hij zijn net uitwierp in het meer van Gennesareth op het woord van de Heere en zoveel vis ving, dat het net scheurde, toen de Heere tot hem zei (Luk. 5: 10): "Vrees niet, van nu aan zult gij mensen vangen? " Ja, nu was hij een visser van mensen geworden. Nu was hij afgestoken in de diepte van de wereld, nu had hij voor de eerste maal stoutmoedig het net van het Evangelie uitgeworpen naar het gebod van zijn Meester en zie, hij ving mensen in grote getale.

En het woord werd vervuld, dat de Heere tot hen gesproken had (Joh. 14: 12): Voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden: die in Mij gelooft, de werken die Ik doe, zal hij ook doen en hij zal meer doen dan deze (die namelijk Jezus persoonlijk hier op aarde zijnde, gedaan heeft); want ik ga heen tot de Vader, " zodat nu door Zijn Geest, die Hij voor Zijn discipelen verworven en over hen uitgestort had, de rijke oogst stond ingezameld te worden van hetgeen waar Hij zelf alleen de eerstelingen van ingebracht had.

Wanneer de sikkel in het koren geslagen werd, wanneer de rijpe vrucht werd ingeoogst. Ziet gij het schaduwbeeld wel? Let dan nu ook op de vervulling, wanneer de sikkel van het woord gebruikt, de oogst ingezameld moet worden, zo daalt de Geest als een scherpe sikkel neer. Want hoor wat Christus zegt: Heft de ogen op en ziet de velden, want zij zijn reeds wit om te oogsten (Joh. 4: 35); de oogst is groot, maar de arbeiders zijn weinig (MATTHEUS. 9: 37). "Hij zelf had de eerstelingsschoof in de hemel gebracht, doordat Hij onze natuur aannam, daarom noemt Hij dit de oogst. " Een lam wordt geslacht. Het pascha wordt gevierd en na

vijftig dagen de wet gegeven die de vreze verwekt, geschreven met de vinger van God. Christus wordt geslacht, als een lam is Hij ter slachtbank geleid en na vijftig dagen wordt om de liefde te verhogen, de Heilige Geest geschonken, die Gods vinger zelf is.

Die pinksterdag was groot. Groot te Jeruzalem, groot in de hemel. O, wat een vreugde voor de engelen van God, bij wie blijdschap is over een zondaar die zich bekeert. Mij dunkt, aan de avond van die grote dag, toen hij neerzat en uitrustte, moet aan Simon Petrus een andere dag voor de geest gekomen zijn. Immers die dag, waarop Christus aan de oever van zijn geliefd meer van Kapernaüm tot hem zei: Steek af naar de diepte en werp uw netten uit om te vangen. Nog ziet hij de menigte vissen die het net scheuren deed. Het andere scheepje moest bijleggen en de medegenoten kwamen en vulden de beide schepen, zodat zij bijna zonken. Nog hoort hij dat wonderwoord: Vrees niet, van nu aan zult gij mensen vangen. Thans verstaat hij het. Doch ook nu zou hij lust hebben als toen om uit te roepen: Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mens. Maar een stem antwoordt in zijn hart: Ik ben met u tot aan de voleinding van de wereld. Zo was het, zo is het, zo zal het zijn. De wondervangst houdt niet op, Jezus staat op de oever. En zo menigmaal als een menigte besloten wordt, zegt de gemeente eerbiedig en aanbiddend: Het is de Heer.

b. Vs. 42-47 De eerste christelijke gemeente als één huisgezin, dat nauw samengebonden is en voortdurend aan elkaar vasthoudt.

42. En zij, die 3000 pas bekeerden (vs. 41) waren van die pinksterdag af volhardende in de leer van de apostelen om op te groeien in de genade en kennis van Jezus Christus, in wiens woord zij nog zo weinig waren ingeleid en in de gemeenschap met de reeds vroeger aanwezige leden van de gemeente, waartot zij waren toegedaan en in de breking van het broods en in de gebeden; zij namen aan de gemeenschappelijke liefdemaaltijden en aan de gewone bijeenkomsten tot gebed onophoudelijk deel.

43. En wat de Joden te Jeruzalem aangaat, die nog buiten de gemeente waren, een vrees kwam over alle ziel ten gevolge van de wonderbare pinkstergebeurtenis. Een diepe indruk bleef daarvan in hun harten achter, die zich in een zekere eerbied voor de "sekte van de Nazareners", zoals men de christenen gewoonlijk noemde (hoofdstuk 24: 5, 14; 28: 22, openbaarde en vele wonderen en tekenen, die hier niet elk in het bijzonder kunnen worden meegedeeld, geschiedden door de apostelen, hetgeen er werkelijk aan bijdroeg om die zielen ook in vervolg van tijd in zo’n vrees en in eerbied te houden (Luk. 1: 65; 7: 16. Mark. 4: 41).

Was met Jezus’ dood, opstanding en hemelvaart de profetie in Dan. 9: 24 in zo verre vervuld dat nu de overtredingen gesloten en de zonden verzegeld en de misdaden verzoend en de eeuwige gerechtigheden aangebracht en het gezicht en de profeet verzegeld waren, zo was met de stichting van de kerk ook het overige geschied en de heiligheid der heiligheden gezalfd, d. i. een nieuw heiligdom was ingewijd, waarin de Heere waarlijk onder Zijn volk woonde. Met deze gebeurtenis eindigt de eerste helft van de door Daniël voorzegde 70 jaarweken (9: 27 "in de helft van de week zal Hij het slachtoffer en spijsoffer doen ophouden. Nu begint de tweede helft, die een tijdruimte van 3 ½ jaar omvat, waarmee wij komen tot in de tijd van het loofhuttenfeest, of ook wel tot dat van de inwijding van de tempel in het jaar 33 na Chr. In deze tijd volgt de steniging van Stefanus in hoofdstuk 7; daarmee eindigt dan de 70e jaarweek. Zo zijn wij in het algemeen bekend met de chronologie voor het gedeelte dat van hoofdstuk 2 tot 7 gaat. Men kan echter aannemen dat de onderafdeling, die hier voor ons ligt ongeveer het eerste en tweede jaar van de apostolische kerk aangaat; hoofdstuk 3-5 omvatten vervolgens het derde jaar, terwijl hoofdstuk 6 en 7 tot het eindsemester behoren van

de tijdruimte van vier en een half jaar. Wat nu in het bijzonder onze onderafdeling aangaat, ziet Lukas duidelijk in de eerste plaats op de pas bekeerden, die tot de oorspronkelijke gemeente waren toegevoegd, nadat deze door de Pinkstergeest tot een heiligheid der heiligheden gezalfd was. Daar was voor haar een tweevoudig genademiddel tot geestelijke groei bereid: ten eerste het onderwijs van de apostelen, waardoor zij in de kennis toenamen en vervolgens de broederlijke gemeenschap met de vorige gelovigen, waarin weer twee zaken tot hun opbouwing in het onderlinge geloofsleven hun werden aangeboden, want enerzijds hielden deze dagelijks hun heilige maaltijden, de zogenaamde agapen of liefdemaaltijden, waarmee zeker steeds de viering van het heilig avondmaal was verbonden en aan de andere zijde hadden zij dagelijks hun gemeenschappelijke gebeden, waarbij het spreken met talen en het profeteren (vgl. hoofdstuk 10: 46) krachtig op de harten werkte.

Hoewel in de tekst vier punten zijn genoemd: de leer van de apostelen, de gemeenschap, de breking van het brood en de gebeden hebben wij eigenlijk slechts met drie zaken te doen. Men moet wel de "gemeenschap" opvatten in dezelfde zin als waarin het woord in Rom. 15: 26 en Hebr. 13: 16 voorkomt van weldadigheid bewijzen aan behoeftigen, maar aan de ene zijde is dat een bijzondere betekenis, die zich pas later heeft ontwikkeld, aan de andere zijde moet het voegwoord "en" tussen "gemeenschap" en "breking van het brood" wegvallen, zodat twee paren naast elkaar zijn gesteld: ten eerste de leer van de apostelen en de gemeenschap, vervolgens breking van het brood en gebeden, dat tot de vroeger gegeven uitlegging leidt. Wij vatten het woord, zegt Neander, het natuurlijks op als aanwijzing van het gemeenschappelijk christelijk verkeer, waarvan twee stukken, de gemeenschap aan de maaltijd en de gemeenschap van de gebeden, in het bijzonder worden genoemd. Handelen wij dan eerst over deze twee stukken: over het breken van het brood en het gebed, waarin zich de gemeenschap van de gelovigen in Christus concentreerde. Zo was bij de Heere, zo lang Hij nog op aarde wandelde, de wijze van Zijn brood breken zo eigenaardig en karakteristiek geweest, dat die beide discipelen in Luk. 24: 13vv., die Hem na Zijn opstanding noch aan Zijn gedaante noch aan Zijn woorden herkend hadden, Hem op deze wijze herkenden. Hebben nu in het algemeen de eerste twee jaren van de apostolische tijd veel gelijkenis met dat jaar dat de kinderen van Israël eens aan de berg Sinaï hadden doorgebracht (Num. 10: 11v.), dan is het brood breken van de eerste christelijke gemeente, dat men op de wijze van Christus deed plaatshebben, de tegenhanger van de wijze, die aan de kinderen van Israël in Lev. 17: 1vv. voor de tijd van hun legering om de ark van het verbond was voorgeschreven, om het slachten van hetgeen voor het gewone eten bestemd was te doen plaatshebben in de vorm van aan God geheiligde slachtoffers. Nog beschouwde de gemeente zich als niets meer dan als een meer uitgebreide kring van de twaalven, met wie Jezus, als een huisvader met zijn familieleden had verkeerd. Omdat nu dit verkeer het zichtbaarst hij de gemeenschappelijke maaltijden openbaar was geworden en wel zozeer dat Hij de gemeenschap aan Zijn dis juist tot een beeld en een gelijkenis kon maken voor het deelgenootschap aan Zijn toekomstig rijk (Luk. 22: 30), zo was het reeds na zijn heengaan in de dood voor de discipelen behoefte de gemeenschappelijke maaltijden voort te zetten, al was het achter gesloten deuren. En daar Hij na Zijn opstanding juist bij deze gelegenheid Zich meermalen aan hen gezamenlijk had geopenbaard (Joh. 20: 19vv. Mark. 16: 14vv.) bleef ook na zijn heengaan bij de hemelvaart deze gewoonte om met elkaar de maaltijd te houden en op Zijn wijze het brood te breken en aan de discipelen voor te stellen dat zij leden waren van een van de wereld afgezonderde familie. Het ging als zodanig ook over op de eerste christelijke gemeente, zodat de nieuw bekeerden hun blijven in de gemeenschap bovenal daardoor hadden te betonen, dat zij zich reeds in deze zin mede aan het brood breken aansloten. Natuurlijk kon het houden van gemeenschappelijke maaltijden, ten minste ‘s avonds, wanneer bij de Joden de hoofdmaaltijd gehouden werd Uit 26: 20, niet meer plaatshebben sedert de gemeente, eerst zo klein, met honderden en duizenden vermeerderd

was. Van deze tijd wordt ook in vs. 46 uitdrukkelijk gezegd: "van huis tot huis brood brekende. " Er vormden zich dus gezelschappen van enige families, die hun vereniging onder één hoofd daardoor teweegbrachten, dat de apostelen en, als het getal van deze niet meer toereikende was, nog anderen uit de wijdere kring van hen, die reeds bij Jezus' leven Zijn discipelen en navolgers waren geweest, zich in de verschillende huizen verdeelden en aan het hoofd van enkele huiselijke verenigingen stelden. Het had enige overeenkomst met de wijze waarop het Joodse pascha werd gegeven, waarvoor in Ex. 12: 3v. wordt voorgeschreven dat het steeds in families of verenigingen, niet door enkele of slechts weinige personen moest geschieden. Aan het laatste paasmaal van Jezus met de twaalven sloot zich het brood breken van de christelijke gemeente in nog veel engere zin aan, daar men zich herinnerde wat de Heere na dit laatste gemeenschappelijk maal nog in het bijzonder had gedaan, toen Hij het brood en de drinkbeker nam en zegende, het eerste zijn lichaam, het tweede de drinkbeker van het Nieuwe Testament in Zijn bloed noemde en de discipelen beval: "doet dat tot Mijn gedachtenis. " Men verbond dus met die gemeenschappelijke maaltijden of liefdemalen ook altijd de viering van het zogenoemde heilig Avondmaal. Wanneer de discipelen tezamen zaten aan één dis, schrijft Baumgarten en van één brood aten en zich zo verheugden over hun gemeenschap en de onzichtbare tegenwoordigheid van de Heere in hun midden, ontbrak er met het oog op dat zalige verleden, nog slechts één zaak, namelijk de lichamelijke tegenwoordigheid en gemeenschap van hun Heer. Deze heilige behoefte van de liefde sluit nu aan bij de bevoegdheid en belofte, bij dat afscheidsmaal gegeven, om brood en wijn ten zegen en lichaam en bloed van Christus in het brood en de wijn te genieten. Daaruit is de oude verbinding te verklaren van liefdemaaltijden en het avondmaal en daaruit weer de opmerking in vs. 47, dat het eten van de spijze verbonden was met grote vreugde, kinderlijke eenvoudigheid van het hart en lof van God. Zo hadden de leden van de christelijke gemeente een rijke vergoeding voor de maaltijden bij de dankoffers, die in hun leven nog onder de wet bij de tempel werden gehouden ("Ex 29: 34" en "Le 3: 17. Daardoor waren zij eigenlijk van de oudtestamentische tempel en zijn dienst, tenminste wat de bloedige offers betreft, reeds losgemaakt, alhoewel zij ook als vrome Israëlieten nog daar waren voor het gebed (vs. 46). Wij begrijpen daaruit hoe gewichtig het zich houden aan de gemeenschap omtrent het breken van het brood voor alle pas bekeerden was. Maar ook wat het gebed aangaat, was dit zich houden aan de gemeenschap van grote betekenis. Hier komen de beide soorten van gebed in aanmerking: zowel dat gebed, dat de christenen door deel te nemen aan de tempelgodsdienst volgens vs. 46 als leden van het Israëlitische volk, waartoe zij nog behoorden, dagelijks deden, alsook dat, dat in hun godsdienstige verenigingen werd gehouden; daarom is hier niet de enkelvoudige, maar de meervoudige vorm "gebeden" gebruikt. Bevatten de psalmen en de gebruikelijke Joodse gebeden, voor zoverre zij op de Messias en Zijn rijk zagen, nog slechts de hoop op de komst daarvan, en het innig verlangen ernaar, dan konden de nieuwbekeerden, als zij in gemeenschap met de gelovigen in Christus aan dit gebed in de tempel deel namen, evenals die anderen zeggen (Joh. 1: 45): "Wij hebben die gevonden, van Wie Mozes in de wet en de profeten hebben gesproken, namelijk Jezus van Nazareth. " Dit gevoel liet hen ervaren als een geluk, dat zij nu tot de sekte van de Nazarener behoorden, zodat hun de nog bestaande band aan de oudtestamentische eredienst niet tot een valstrik werd, die hen weer in het Jodendom zou hebben ingetrokken. Aan de andere zijde hadden de nieuwe eigenaardig christelijke gebeden, die zij in de gemeenten uit de mond van de apostelen en van andere met Gods Geest bezielde sprekers hoorden, zonder twijfel hoofdzakelijk het oog op de bekering van het gehele volk, dat nog buiten de kerk stond. Zij baden dat de tijd, door de profeten aangekondigd, de tijd van de verkwikking voor het aangezicht van de Heere en de wederoprichting van het rijk Israël mocht nabij komen, zoals men dit uit het woord van Petrus in hoofdstuk 3: 19vv. en uit het gedrag van de apostel Jakobus II, in Aanm. II b. onder No. 2 voorgesteld, kan afleiden. Dan werden zij met christelijke zendingsijver vervuld en leerden zij

hun geestelijke roeping verstaan om het licht van de wereld te zijn en een zout voor de aarde te worden.

Denken wij nu ook na over de eerste van de drie hierboven genoemde stukken, over de leer van de apostelen. Het volharden in de leer van de apostelen kan natuurlijk slechts in zoverre worden beschouwd als een vasthouden aan de reeds aangenomen leer, indien die aanwezig was en deze kan, wat de inhoud aangaat, in één woord worden gezegd: "God heeft Jezus tot een Heere en Christus gemaakt. " Wij moeten echter bij de "leer" veel meer denken aan de werkzaamheid van de apostelen in de leer, aan het onderricht, dat deze gaven en dat hoofdzakelijk bestond uit voordrachten uit het leven van Jezus Christus, uit geschiedkundige mededelingen van Zijn woorden en werken. De apostelen trokken dus nu nog niet als zendelingen het land rond, of traden op openbare plaatsen te Jeruzalem op, maar nadat door de pinksterprediking van Petrus tot de aanwezige gemeente, die Christus zelf had gewonnen, de aanwinst van die drieduizend gekomen was, zagen zij daarin hun roeping om binnen deze kring van gelovigen, wat Jezus in de dagen van Zijn vlees geleerd, gedaan en geleden had, als Zijn oog- en oorgetuigen in bijzondere voorstellingen of afdelingen mede te delen. Daaraan verbonden zij hun uitleggen en vermanen, zeker ook hun loven van God en hun gebeden (hoofdstuk 6: 4). Dat geschiedde zeker iedere dag, gedeeltelijk misschien in verband met het vroeger besproken brood breken, tenminste schijnt daarvoor te spreken de wijze waarop Paulus in hoofdstuk 20: 7 predikt. Gewoonlijk zullen het wel vergaderingen zijn geweest, die naar het voorbeeld van de Joodse synagogen ("Ne 10: 39" en "Lu 4: 15 werden gehouden op de sabbatten en andere dagen, om zich met het woord van de Heere bezig te houden. Voor zoveel men uit verschillende omstandigheden kan besluiten, onthield men zich van het bezoek van de menigvuldige synagogen, die te Jeruzalem waren waartoe de reden voor de hand lag, terwijl ook Christus' voorbeeld hun voorstond, die te Jeruzalem ook nooit een voordracht in de synagoge had gehouden, zoals Hij dat dikwijls genoeg in Galilea had gedaan. Deze voordrachten van de apostelen, waarin zij afzonderlijke afdelingen, geschiedenissen en redevoeringen uit Christus' leven mededeelden, namen met de tijd een vaste, bepaalde vorm aan en werden tot een apostolische overlevering, die men zich woordelijk kon eigen maken, totdat die vervolgens ook werd op schrift gesteld. Dat laatste is door de drie eerste evangelisten geschied in een tijd, toen de verdere verbreiding van mond tot mond reeds in gevaar was van verzwakt of vervalst te worden (Luk. 1: 1vv.). Afgezien van hetgeen bij Jezus' laatste reis naar Jeruzalem had plaatsgehad en volgens vs. 22 vv; 3: 13vv. ; 4: 10vv. ; 5: 30vv. ; 7: 52; 8: 35 dadelijk in het begin een hoofdonderwerp vormde van de verkondiging, liet men het optreden en de werken van de Heere in de heilige stad en in de streek Judea, zoals dat ons in Joh. 1: 19-5: 47 en 7: 1-11: 57 wordt verhaald, buiten beschouwing en begon het Evangelie met Zijn werkzaamheid in Galilea na de gevangenneming van Johannes de Doper (hoofdstuk 10: 36vv. Mark. 1: 14vv.), terwijl men alleen maar het noodzakelijkste omtrent de doop van Johannes en de voorbereiding van Jezus tot Zijn Messiaans ambt er bij nam (MATTHEUS. 3: 1-4: 11). Dit is eenvoudig daaruit te verklaren, dat juist van Jeruzalem de wording van het Evangelie uitging, terwijl bij hetgeen in de laatste dagen daar was geschied (Luk. 24: 18), al het vroegere op de achtergrond trad, terwijl dat vroegere meestal op de kring van de oversten van het volk zag, maar in de beide eerste jaren van de kerk, zoals wij later zullen zien, de oversten zich nog op een afstand van deze hielden en dus dat wat vooral hen aanging, nog gevoeglijk ter zijde kon blijven. Van des te meer gewicht was voor dergelijke zielen, als die in vs. 5 ons zijn voorgesteld, een nadere bekendheid met hetgeen Jezus begon te doen en te leren in Galilea. Dat was hun aan de ene zijde, wat de bijzonderheden aangaat, nog vreemd maar aan de andere zei karakteriseerde het Hem op de meest in het oog vallende wijze als Degene, door Wie wet en profeten tot vervulling kwamen. Alzo is de aard en vorm, waarin Mattheus en Markus en in hoofdzaak ook Lukas ons het

Evangelie van Jezus Christus aanbieden niets anders dan de oorspronkelijke vorm daarvan, totdat vervolgens gedeeltelijk reeds Lukas, naar meer bepaald nog Johannes de aanvulling naar die zijde ondernam, waar deze oorspronkelijke vorm van de traditie in vergelijking met het gehele leven van Jezus nog haar leemten toonde.

44. a) En allen die geloofden, zowel de vroeger als de pas bekeerden in vs. 41 en 42, waren bijeen als een schare nauw aaneengesloten, zowel door eenheid van gezindheid als ook door uitwendig plaatselijk bijeenkomen, hoewel natuurlijk niet in een en hetzelfde lokaal, maar verdeeld in verschillende familiegroepen en zij hadden alle dingen die tot hiertoe ieder voor zich had bezeten, gemeen, als behoorden die tevens de anderen toe (Deut. 15: 11).

a) Deut. 15: 4 Hand. 4: 32

45. En zij verkochten hun vaste goederen en de draagbare have, waar men die bezat, zo dikwijls de armen in de schoot van de gemeente en deze waren er niet weinigen, moesten worden geholpen, a) en zij verdeelden die gelden die de verkoop opbracht aan allen, die in behoefte waren, naar dat elk van node had. En zij die hun huis behielden, zoals bijv. Maria, de moeder van Markus bij Gethsemané, stelden het toch voor de dienst van de gemeente open (Hand. 12: 12).

a) Jes. 58: 7 Hand. 4: 35

46. En dagelijks waren zij eendrachtig in de tempel volhardende, zij woonden geregeld de Joodse godsdienst bij op de gewone tijden van het gebed ‘s morgens en ‘s avonds (vs. 15 hoofdstuk 3: 1) en deden dus geheel anders dan de Essenen, met wie zo’n vorming van de gemeente veel overeenkomst scheen te hebben ("Uit 3: 12" en slotwoord op 1 Makk. No. 4 c.); deze toch leefden in een vrijwillige excommunicatie en bleven verre van het heiligdom van het volk. En van huis tot huis brood brekende, vergaderende in de woningen tot de gemeenschappelijke liefdemaaltijden, aten zij tezamen met verheuging en eenvoudigheid van hart, terwijl het ook de armen, tengevolge van de gemeenschap van goederen (vs. 41), niet aan het nodig levensonderhoud ontbrak. Zo openbaarde zij zich als een gemeente zonder vlek en als onstraffelijk, in vreugde (Jud. 24 Openbaring 14: 1-5).

HOOFDSTUK 3

PETRUS VERRICHT EEN WONDER AAN EEN LAMME EN DRINGT AAN DAT MEN ZICH TOT CHRISTUS BEKERE

c. Hand. 3: 1-4: 4 Het wonder van Petrus en zijn prediking in de tempel.

1. De gemeente had nu haar vaste bestaan gekregen en was op de wijze, in de vorige afdeling meegedeeld tot een nieuwtestamentische theocratie ontwikkeld omtrent het jaar 32 na Chr. Petrus nu en Johannes gingen op een dag waarop de Heere hun tot een nieuw werk wilde gebruiken, samen op naar de tempel, zoals de Heere in de dagen van Zijn vlees hen twee aan twee heen zond (Mark. 6: 7). Het was omtrent het uur van het gebed bij gelegenheid van het avondoffer Nu 28: 8, zijnde het negende uur, ‘s middags drie uur, de tijd waarop 2-3 jaar geleden Jezus aan het kruis was gestorven (MATTHEUS. 27: 46vv.).

Petrus en Johannes kenden elkaar sinds lang, hun vissersvaartuigen hadden meermalen naast elkaar gelegen aan de oever van de zee en op die zee hadden zij menige visvangst met elkaar gedaan. En nu was het voorzeker een liefelijke vereniging en getuigde het van de wijsheid van de Heere om hen ook in het koninkrijk van God te paren en niet Johannes met zijn broeder Jakobus, of Petrus met Filippus, die beiden uit Bethsaïda waren. Petrus de oudste met Johannes de jongste. Hoe verschillend van karakter ook, zij waren één van ziel, één in de liefde tot Jezus. Beiden bereidden op het woord van de Heere het Pascha, beiden zaten tegenover elkaar aan de paasmaaltijd en spraken met elkaar door wenken en aan het meer van Tiberias volgt Johannes, waar Petrus vooraf gaat. Het is alsof Johannes zich juist als de jongste apostel stelde onder het opzicht, het toezicht en de bescherming van de oudste van de apostelen, alsof de zwakste en teerste zich hechtte aan de sterkere, zoals de klimop zich hecht aan de eik, de pareloester aan de rots en de wijnstok aan de muur. Het verschil van karakter lag geen van beiden in de weg, want de liefde verbond de één aan de ander, aan die zijde waarin ze aan elkaar sloten, evenals men bij een vuur niet de aangeglommen turven ruggelings tegen elkaar stelt, maar met de zijde waar het vuur hen gevat heeft; alleen dan komt er een krachtig vuur en volgt een vlam.

2. En een zeker man van meer dan 40 jaar oud (hoofdstuk 4: 22) te Jeruzalem, die kreupel, lam, was van zijn moeders lijf, werd gedragen als één die de openbare liefdadigheid nodig had, op een openbare plaats. Zij deden dit, opdat hem door de toevloeiende gaven het nodige onderhoud zou ten deel worden, zoals dat in die tijd een zeer gewone wijze van verzorging van de ongelukkigen was (vgl. Luk. 16: 20). Men droeg dan weer deze man, die zij dagelijks, als de tijd van het morgen- en van het avondoffer naderde, zetten aan de deur van de tempel, genaamd de Schone, om zijn dagelijks werk weer te doen, en een aalmoes te begeren van degenen die in de tempel gingen.

Men denkt gewoonlijk dat van de vele tekenen en wonderen die de apostelen volgens hoofdstuk 2: 43 verrichtten, hier één in het bijzonder wordt uitgenomen en uitvoerig voorgesteld en noemt daarom dit wonder de eerste wonderdaad van de apostelen. Hoezeer deze mening zich bij de eerste blik aanbeveelt, vooral daar later van het eerste uitwendige en eerste inwendige gevaar van de gemeente, van het eerste lijden en de eerste martelaar van de kerk sprake zal zijn, zo hebben wij toch bij nadere overweging zekerheid verkregen, dat zij verkeerd is. De juiste verklaring omtrent de loop van de gebeurtenissen in de geschiedenis van de apostelen alhier, geeft ons het evangelie van Johannes, dat in hoofdstuk 5 bericht van het wonder van de Heere aan de 38-jarigen zieke te Bethesda en in hoofdstuk 9 van Zijn

genezing aan de blindgeborene verricht. Zoals nu het pinksterwonder in hoofdstuk 2 van de Handelingen parallel loopt met dat wonder aan de 38-jarige zieke, zo komt de genezing van de lamme hier door Petrus en Johannes met de genezing van de blindgeborene door Christus' onmiddellijke daad overeen. Het wonder komt dus niet voor als een van de velerlei wonderen en tekenen, die de apostelen ook overigens nog deden, het heeft ook niet zijn betekenis in de weldaad die aan de ongelukkige geschiedde en in de gevolgen die vanzelf daaraan verbonden waren, maar nu is, evenals toen de Heere op het Loofhuttenfeest te Jeruzalem kwam en Zich ook later op het feest van de vernieuwing van de tempel Zich daar bevond (Joh. 7-10 Joh 7$, 8$, 9$,), voor het volk te Jeruzalem en de oversten, die de macht over de gemoederen in handen hadden, een uur van beslissing gekomen. Jezus zette hetgeen Hij gedurende de tijd van Zijn omwandelen op aarde begon beide te doen en te leren (hoofdstuk 1: 1) nu niet slechts in het algemeen voort, maar richtte alles in het bijzonder zo in, dat het, om ons van deze gewone uitdrukking te bedienen, als een tweede en vermeerderde uitgaaf moest voorkomen. Op het pinksterfeest van het jaar 30 n. Chr, had Hij de 38-jarige zieke, het Israël dat niet in staat was zichzelf te helpen Joh 5: 7, reeds zo ver geholpen dat het niet meer hoefde te liggen in de zalen die door de Farizese stellingen rondom het badwater van de wet waren gebouwd en waar het tevergeefs op genezing van zijn lijden moest wachten. Daar had het in de kerk door Hem gesticht en de middelen ter zaligheid een vrije, open fontein tegen de zonde en de ongerechtigheid (Zach. 13: 1) voor zijn ogen. Nu had Hij reeds drie en een half jaar in de wonderen en tekenen, die Hij door de apostelen deed, in de heerlijke vorming van Zijn gemeente en in de dagelijkse groei die deze in de vele zielen had, die tot haar toetraden, bestendig de vraag tot het hele volk laten uitgaan: "wilt ook gij niet gezond worden? wilt gij niet behouden worden van dit verkeerd geslacht? " Nu bleek dat Israël als volk voor de dubbele indruk van Zijn daden, waarvan aan het einde van de opmerkingen bij het vorige hoofdstuk gesproken werd, wel niet ongevoelig bleef, maar toch geen werk maakte om tot Hem te komen. Het leek op een lamme, die zelf niet kon gaan. Nu wilde de Heere de lamme op de benen helpen. Hij zelf had die blindgeborene in Joh. 9 reeds menigmaal aan de buitenste ingang van de tempel zien staan, zonder Zich over hem te ontfermen; op een bepaalde dag vestigde Hij echter het oog op hem, omdat nu Zijn uur gekomen was ten opzichte van hetgeen Hij het hele volk wilde doen verstaan. Op dezelfde wijze hebben ook de beide discipelen de lamme in de tekst hier reeds dikwijls genoeg zien zitten aan de deur van de tempel, die de Schone genaamd wordt, daar zij toch met de gemeente dagelijks in de tempel samenkwamen. Nu is het hun, als was de ellendige alleen daarom op hun weg geplaatst, opdat zij hem voor altijd zouden hebben. Goud en zilver hadden zij wel niet, zoals nodig was als hij voor zijn hele leven van het bedelen om aalmoezen zou bevrijd zijn, maar wel hadden zij iets anders, iets beters. Bij deze opvatting van onze geschiedenis durven wij de maand december te stellen als de tijd, waarin de geschiedenis van het jaar 32 n. Chr. voorviel. Dat is die maand waarin het feest van de tempelinwijding gevierd werd en in de tijd van dit feest had de Heere Jezus drie jaar geleden aan de blindgeborene het gezicht weergegeven, die ook een beeld van het volk Israël in geestelijk opzicht was. Bij deze opvatting kunnen wij ook begrijpen waarom zo nadrukkelijk gezegd wordt, dat Petrus en Johannes samen (in de grondtekst staat dit om de bijzondere nadruk dadelijk aan het begin van de tekst) tot de tempel opgingen. Petrus is degene die de kerk door zijn prediking op het pinksterfeest heeft gesticht en dus reeds door zijn hele optreden een levendige prediking is van het woord: "Ziet, Ik heb Mijn maaltijd bereid, Mijn ossen en Mijn slachtvee zijn geslacht en alle dingen zijn gereed, komt tot de bruiloft! " Johannes is, als de discipel die zal blijven totdat de Heere komt (Joh. 21: 22), in zijn meer zwijgend, alleen toehorend en aanschouwend gedrag een dicht daarnaast gestelde waarschuwing (1 Joh. 2: 18): "Kinderkens, het is het laatste uur. " Tot hetgeen in hoofdstuk 7: 54vv. plaatshad en dat de uiteindelijke beslissing om Israël te verwerpen, teweegbracht, is naar onze berekening nog een jaar. De Heere was in het jaar 29 van het feest

van de tempelvernieuwing te Jeruzalem naar het land aan gene zijde van de Jordaan heengegaan met de gelijkenis van de onvruchtbare vijgenboom (Joh. 10: 39vv. Luk. 13: 1vv.) op de lippen en bedoelde toen met dat jaar waarin de boom zou worden omgraven en met mest omlegd, of hij nog vrucht zou dragen, de gehele tweede helft van Daniël's 70e jaarweek, die met de tijd van het Nieuwen Testament was begonnen. Van de geschiedenis in onze tekst in december van het jaar 32 is nu Israël's genadetijd tot de tijdruimte van werkelijk een enkel jaar geworden. Van Handelingen 8 zien wij reeds de heerlijkheid van de Heere Zich verwijderen van Jeruzalem, alhoewel dat met zo'n langzame tred plaatsheeft, dat tot aan hun staan op de Olijfberg (Ezechiël. 11: 22vv. Zach. 14: 4vv.) nog eens 33 jaren verlopen, zoals de tijd van Christus' geboorte tot aan de dood van Jezus 33 jaren bedraagt. Dat wij juist oordelen, als wij het wonder van Petrus aan de lamme bij de tempel, dat wij beschouwen, parallel plaatsen met Christus' eigenhandig wonder aan de blindgeborene, blijkt daaruit dat Petrus later eveneens in de voorhof van Salomo zijn prediking tot het volk houdt (vs. 11), als eens Christus in Joh. 10: 23vv. Dat wij echter ook daarin volgens de Schrift verklaren, als wij het tegenwoordig tijdstip voor een tijd van beslissing aanzien of Israël de heerlijkheid van de Heere, die van de eigenlijke tempel Zich reeds heeft verwijderd en op het punt staat verder naar het Oosten te gaan, nog bij Zich wil behouden of niet, dat is duidelijk uit de uitdrukkelijke bijvoeging, dat de lamme aan de deur van de tempel is geplaatst, die de Schone heet. De heilige schrijvers zijn bij het voorstellen van de gebeurtenissen zeer spaarzaam in hun opgaven van tijd en plaats, zelfs zo spaarzaam dat zij het verstaan dikwijls zeer bemoeielijken, namelijk wat het uitwendige aangaat, alsof kwam er dit niet veel op aan. Doch geven zij nu dergelijke aanwijzingen en dikwijls juist daar, waar wij ze nog het beste zouden kunnen missen, dan moet het dus voor het inwendig verstaan belangrijk zijn. Zo zal dan hier door de vermelding juist van deze tempelpoort zonder twijfel daarop moeten worden gewezen dat het nu een tijd was, zoals de profeet in Ezechiël. 10: 19 die ziet; want de "poort aan het huis van de Heere tegen het Oosten" in de genoemde tekst komt juist overeen met de Schone poort van de tempel in onze tekst, als wij het ook hier niet meer met de Salomonische maar met de Herodiaanse tempel te doen hebben. Israël's geschiedenis kan alleen geheel en grondig worden verstaan uit de vervulling van het profetische woord van het Oude Testament. Deze stelling, die wij bij onze uitlegging volgen, zal wel niemand bestrijden, die aan de Schrift vasthoudt als Gods onmiddellijke openbaring. Wanneer desniettemin ook zij, die onder de gelovigen willen gerangschikt worden, de gedachten die van zelf daaruit volgen voor bloot menselijke gedachten verklaren, die een toedoen aan Gods woord zouden zijn en waarom wij ons het oordeel van het woord in Openbaring 22: 18 op de hals zouden halen, dat zij dan eerst zeggen hoe het profetische woord van het Oude Testament anders en juist zou moeten worden verstaan. Zolang zij dit niet hebben gedaan en zij het bijbelwerk evenwel bestrijden, beantwoorden wij hun waarschuwing voor het oordeel van dat woord met de waarschuwing voor het andere oordeel, dat dadelijk daarop wordt genoemd in Openbaring 22: 19

Had deze kreupele man de Heere aangeroepen, dan was hij zeker genezen geworden, want de Heere wees nooit iemand af. Hij was de volmaakte geneesmeester, die allen genas die tot Hem kwamen; doch deze man schijnt geen begeerte gehad te hebben om van zijn lamheid genezen te worden, of achtte dit onmogelijk; althans ook van de apostelen Petrus en Johannes vroeg hij niet meer dan een aalmoes. Doch dit kleine aan zijn zijde moest thans de aanleiding zijn tot iets groots aan de zijde van God. De Heere geeft dikwijls de schoonste gelegenheden tot grootmaking van Zijn naam in het voorbijgaan, zonder dat wij er ons toe gezet of op voorbereid hebben. Hoe dikwijls voeren wij weinig uit, als wij ons opzettelijk tot de arbeid gezet hebben en komen wij ongezocht in een gelegenheid, waarin wij veel nut kunnen stichten en werkelijk stichten. Zo was het hier ook met onze twee apostelen. Weinig dachten

zij dat zij op dit ogenblik de heerlijkheid van God zouden openbaren en wel op zo'n luisterrijke wijze. Want wij moeten ons niet voorstellen dat de wonderkracht van de apostelen als een eigendom was gegeven, waarmee zij ieder ogenblik konden handelen zoals zij wilden. Nee, zij waren de dienaren van de Heere en deze werkte door de Heilige Geest de wonderen. Paulus kon Timotheus niet van zijn zwakheid genezen, maar raadde hem aan een weinig wijn in plaats van enkel water te gebruiken. Ook kon hij Epaphroditus en Trofimus niet wonderdadig genezen, hoe ziek zij ook waren en van hoe veel nut zij hem in de dienst mochten zijn. Maar als de Heere door de dienst van de apostelen wonderen gedaan wilde hebben, dan voelden zij daartoe een ingeving of opwekking van de Heilige Geest, die hen daartoe drong, of die geheel buiten hun bewustheid om en toch door hun persoonlijkheid wonderen deed, zoals door de schaduw van Petrus en de zweet- en gordeldoeken van Paulus (Hand. 5: 15, 19: 12).

3. Weer zat daar die man die, Petrus en Johannes ziende als zij uit de voorhof van de heidenen daarheen kwamen Uit 4: 7 en in de tempel zouden ingaan tot de voorhof van de vrouwen, (waar ook de mannen dikwijls de godsdienst bijwoonden, als zij hun godsdienstplichten hadden volbracht) overeenkomstig het doel, waarmee men hem naar deze plaats had gebracht, smeekte dat hij een aalmoes mocht ontvangen.

De arme gebonden ziel van de ongelukkige neemt geen hoge vlucht. Hij denkt aan niets meer dan aan een aalmoes, zoals er zulke armen genoeg zijn, bij wie onder de druk van de ellende elke vrije vleugelslag verlamd is, die aan niets hogers denken, dan hoe zij van dag tot dag hun ellendig bestaan zullen rekken. Hij verlangt ook van de apostelen niets dan een aalmoes, want hij kent hen in het geheel niet. Zo zijn er ook ongelukkigen genoeg onder de christenen, die niets weten en niets willen weten van een predikambt dat de opdracht heeft: "troost, troost Mijn volk! " of die ook tot de prediker of het predikambt op zijn hoogst komen om een lichamelijke aalmoes, om een geldelijke ondersteuning.

4. En Petrus, sterk op hem ziende met Johannes, daar beiden door ingeving van de Heilige Geest erkenden dat de Heere heden door hen een bijzonder werk wilde verrichten (hoofdst. 14: 9 Joh. 9: 1), zei: Zie op ons, zoals ook wij onze blikken op u gevestigd houden.

Petrus wil dat de man die de bede had geuit zonder op te zien, zoals dat zijn gewone wijze van handelen was, hem zou aanzien om hem uit deze stemming van werktuigelijk bedelen uit te leiden en zijn opmerkzaamheid op te wekken.

Het is reeds een grote zegen als een leraar door de kracht van de Geest het bij zijn toehoorders daartoe brengt, dat zij in de verwachting zijn iets te ontvangen. Zij zijn dan niet meer dood, maar hebben een bewogen en hongerig gemoed. Zij moeten echter niet tevergeefs wachten: ach, hoe dikwijls zullen wel arme, ontwaakte en hongerige zielen haar leraren aanzien om iets te ontvangen en zij blijven toch leeg!

5. En hij hield, met gespannen opmerkzaamheid zich tot hen wendende, de ogen op hen, verwachtende dat hij iets en wel iets groots, iets buitengewoons van hen zou ontvangen, zoals ook de aanmaning van de apostel inderdaad deed verwachten. Hij dacht daarbij echter natuurlijk aan niets anders dan aan een rijke aalmoes die hem misschien voor altijd uit zijn behoeftige toestand zou redden, zodat hij niet meer hoefde te bedelen (Luk. 16: 3 Sir. 40: 29vv.).

6. En Petrus zei: Zilver en goud heb ik niet om u te bevrijden van het lot van een bedelaar, zoals gij denkt, maar wat ik heb (Luk. 9: 1 Mark. 16: 17v.) dat geef ik u: in de naam van Jezus Christus, de Nazarener, sta op en wandel (MATTHEUS. 9: 5

Petrus kon meer geven dan zilver of goud en bewees de ongelukkige inderdaad een grotere weldaad dan hij nog ooit ontvangen had, zolang hij aan de ingang van het heiligdom de weldadigheid van zijn medemensen had ingeroepen; doch ook mensen die niet kunnen wat Petrus kon, maar evenals hij zeggen kunnen: zilver en goud heb ik niet, zijn daarom van de uitoefening van de weldadigheid niet uitgesloten: want deze bestaat niet in het geven, maar in het helpen en hulp kan ook de arme aan de arme bieden, waar zijn hart voor weldadigheid klopt. Medelijden dat helpen wil, is vindingrijk in de middelen om te kunnen helpen. De arme hoeft in deze de rijke niet te benijden; maar de rijke veeleer de arme, omdat deze doorgaans meer weldadigheid bewijst dan hij, die niets doet dan van zijn overvloed af te staan, wat hij toch zelf niet gebruiken kan.

Deze geschiedenis van de veertigjarige bedelaar is in ieder opzicht een beeld van het Joodse volk, dat nu op het uur van het gebed op de tempelberg samenstroomt. De lamme begeert een aalmoes van Petrus en Johannes; de mindere behoefte ligt alleen in zijn gedachte. Ook als Petrus hem veelbetekenend in het oog ziet, denkt hij aan niets anders dan aan een aalmoes, de veel grotere behoefte, het gebruik van zijn voeten te verkrijgen is zo ver uit zijn gedachten, dat ook de nabijheid van het gezicht van de heilige, met wondergaven bedeelde mannen hem daaraan niet doet denken. Net zo begeert Israël het mindere goed van de bevrijding van het juk van de Romeinen en spreekt die begeerte aan zijn Heiland en diens boden uit, zonder tot hiertoe door hun vermanende stemmen aan zijn inwendige ziekte en gebondenheid van de geboorte aan ernstig herinnerd te zijn. Evenals nu de bedelaar de aalmoes wordt voorgehouden, zo ook aan Israël de verandering van zijn uitwendige toestand; maar de verlossing van de ziel, die van de geboorte aan gebonden was, wordt aan het volk voorgehouden en aangeboden, wanneer het zich wil verlaten op de naam van Jezus Christus evenals de bedelaar.

Als God ons iets schijnt te weigeren, geeft Hij ons iets beters.

Indien God ons niets beters wilde geven tot heil van onze zielen dan wij gewoonlijk begeren, dan kwamen wij nooit tot betere goederen.

De vrome kerkleraar Thomas van Aquino zag eens hoe een hoog kerkelijk persoon zich in een gouden waterbekken de handen waste, die rijk met ringen waren opgepronkt. Schertsend zei die: "nu kan de kerk niet meer zeggen: "zilver en goud heb ik niet. " "Het is zo, eerwaardige vader", hernam Thomas, "maar daarentegen kan zij ook niet meer zeggen: "in de naam van Jezus Christus sta op en wandel. " "Goud en zilver heb ik niet, maar wat ik heb, dat geef ik u. " Zo kan God dank! ook heden nog de evangelische kerk zeggen. Zij is wel arm in wereldse macht en tijdelijk goed, maar wat zij heeft en wat zij aan alle gelovigen en aan alle heilbegerige zielen geeft, is Jezus’ hoog geprezen naam, Jezus’ zuiver, krachtig woord, Jezus’ onvergankelijk heil en alzo is het heden nog: "sta op en wandel, sta op uit het stof en wandel in een nieuw leven.

Waar alles van goud en zilver schittert, daar kan zeker het ware erfgoed van Petrus en de ware apostolische zetel niet zijn.

7. En hem grijpende bij de rechterhand, terwijl hij dat zei, richtte hij hem op als een, die nu ook de kracht had om te doen wat hem zo-even was gezegd (Mark. 9: 27) en terstond, toen de apostel hem in de hoogte trok, werden zijn voeten en enkels vast, zodat zij het lichaam konden dragen, waartoe zij tot hiertoe onvermogend waren geweest.

8. En hij, opspringende, daar hij het wonderwerk aan zijn lichaam voelde, stond nu geheel gezond en wandelde en ging met hen, met de beide apostelen in de tempel (vs. 3), wandelende en springende over de weg tot aan de plaats, waar deze zich nederzetten en lovende God, als hij zich naast hen had geplaatst. (Jes. 35: 6).

Men moet de zielen niet slechts met woorden dienen, maar ook met de daad; dat men ze als bij de hand neemt om ze te doen gaan.

Zoals Petrus zelf leeft en zich beweegt in de naam van Jezus van Nazareth, die wel van de mensen was verworpen, maar door God tot een Heer en Christus was gemaakt, zo leidt hij door zijn aanspraak en door het aangrijpen van de hand van de kreupele deze in de naam van Jezus in. Nu vat hij ook deze aan; hij grijpt door het geloof in de uitgestrekte hand van Petrus de hand van de Heere Jezus aan en aanstonds, op het ogenblik van de overgave van zijn ziel aan het gehoorde woord en van zijn lichaam aan de gevoelde hand van de apostel, worden zijn voeten en enkels vast. In het gelukkige gevoel van de kracht die in zijn voeten tot gaan en dragen gestroomd was, sprong hij op en ziedaar, hij kon gaan en staan.

9. En al het volk, zoveel als er zich op dat ogenblik in de tempel bevonden, zag hem wandelen en God loven.

10. En zij herkenden hem, toen zij hem zagen, dat hij diezelfde was, die vroeger om een aalmoes gezeten had aan de Schone poort van de tempel, zonder dat zij twijfelden, zoals die in Joh. 9: 8v. moedwillig deden; en zij werden vervuld met verbaasdheid en ontzetting over hetgeen hem geschied was, omdat onloochenbaar hier Gods hand onmiddellijk had ingegrepen.

Een dienstknecht van Christus geeft aan de wereld niet alleen iets te horen, maar ook te zien. Wat zij uit de prediking horen, moeten zij ook in de voorbeelden van bekeerde zielen voor ogen zien. De voorbeelden van nieuwe bekeerlingen maken des te grotere indruk naarmate hun zalige verandering duidelijker zichtbaar is. Daarom koos God hier een lamme, die overal bekend was en kiest Hij dikwijls nog heden een bekende booswicht, om de wondermacht van zijn genade in Jezus Christus aan die duidelijk te betonen.

De genezing van de kreupele een beeld van onze bekering: 1) zoals hij lam was van de moederschoot, zo zijn wij van geboorte dienstknechten van de zonde; 2) zoals zij hem droegen voor de poort van de tempel om aalmoezen te ontvangen, zo heeft men ons tot de doop gedragen om hemelse gaven te ontvangen; 3) zoals hij op het woord van Petrus door Christus werd genezen, zo is ook onze bekering een werk van God, door het woord van de apostelen teweeggebracht; 4) gelijk hij na de genezing wandelde en God loofde, zo volgt pas na de bekering een echt christelijke wandel en een blij loven van God.

11. En toen de kreupele die gezond gemaakt was, ook na het eindigen van de godsdienst aan Petrus en Johannes vasthield op hun verdere weg, die zij uit het binnenste van de tempel (vs. 8) gingen, liep heel het volk gezamenlijk tot hen in het voorhof Uit 4: 7, dat Salomo’s voorhof

genoemd wordt, waarheen de apostelen zich hadden begeven en heel het volk verbaasd zijnde sprak met verwondering over de genezing, die hier had plaatsgehad.

Veelal houden de uitleggers het niet genoeg uit elkaar dat wat hier begint op een andere plaats geschiedt dan dat in vs. 8-10 Op de laatste plaats hebben wij het voorhof van de vrouwen voor ons en de tijd is die, die aan het godsdienstig gebed onmiddellijk voorafgaat; nu wordt gesproken van de tijd nadat de godsdienst geëindigd was en de plaats wordt ons uitdrukkelijk als Salomo's voorhof voorgesteld, dat aan de oostzijde van het voorhof van de heidenen lag. Het is de vraag wat de beide apostelen beweegt zich nu hierheen te begeven. Door hetgeen in hoofdstuk 5: 12 wordt opgemerkt, mogen wij ons niet laten verleiden aan te nemen, dat dit voorhof reeds een gewone vergaderplaats van de christelijke gemeente zou geweest zijn. Zij is dat integendeel pas later geworden door hetgeen hier bericht is. De apostelen, verlicht en geleid door de Heilige Geest, hebben het wel erkend waarom de Heere, die ten hemel was verhoogd, hen tot het wonderwerk aan de kreupele had gedrongen. Zij hebben wel begrepen dat dit wonderwerk een weer opvatten was van hetgeen vroeger door de Heere zelf aan de blindgeborene (Joh. 9

) was verricht. Zoals nu de Heere Zich in die tijd gedurende enige dagen in Salomo's voorhof bevond, om wat door het wonder was teweeggebracht verder te leiden, zo begeven zij zich naar diezelfde plaats met het doel dat de zaak, die door hen door middel van de genezing van de kreupele begonnen was, niet in het zand zou verlopen, maar tot een bepaald gevolg naar de een of andere zijde mocht komen. Reeds van zelf toch herinnerde dit daaraan, dat hier eens Eén had gewandeld en geleerd, die de Joden hadden gevraagd: "hoe lang houdt Gij onze zielen op? zijt Gij de Christus, zo zeg het ons vrij uit! " en die hen gewezen had op de werken, die Hij deed in de naam van Zijn Vader, als die van Hem getuigden; zij hadden toen echter stenen opgenomen, zodat Hij Zich moest verbergen. Dat was nu drie jaar geleden en hoeveel groots was intussen door de ten hemel verhoogde Jezus voor de ogen van deze Joden geschied; - waarom houden zij dan zelf nog altijd hun zielen op, dat zij niet in het geloof tot Hem willen komen om van Hem het leven te ontvangen? Nu was er een nieuw werk voor hen, in zijn naam volbracht, dat zij aanstaarden en waarover zij zich verwonderden: het is als trok deze Jezus door zijn apostelen hen over naar dat voorhof, om nogmaals met hen te spreken en hun gelegenheid te geven zich op iets beters te bedenken.

12. En Petrus, dat ziende dat zij niets van de hele zaak begrepen, maar er veel vragen onder hen waren, evenals in hoofdstuk 2: 12, antwoordde tot het volk, hun evenals in hoofdstuk 2: 14vv. bescheid gevende: "Gij Israëlitische mannen! wat verwondert gij u over dit? Gij merkt te veel alleen de buitenzijde van het wonder op. Of wat ziet gij zo sterk op ons? Waarom rust uw oog alleen op de werktuigen, in plaats van te denken aan Hem, in wiens hand zij zijn? Hoe vestigt gij uw aandacht op ons, alsof wij door onze eigen kracht of godzaligheid, door onze bijzondere vroomheid deze, die nu gezond voor u staat, hadden doen wandelen.

Zojuist hadden de apostelen tot de kreupele gezegd: "zie op ons, " thans zeggen zij tot het volk: "wat ziet gij zo sterk op ons? " Het eerste moest er zijn, om de kreupele oplettend te maken op de dienaren van de Heere. Het tweede mocht er niet zijn. Het niet tegengaan ervan zou zondig geweest zijn. Het volk moest afgeleid worden van hun ingenomenheid met de apostelen. Het volk kon denken dat de apostelen dit wonder doen konden, omdat zij vrome lieden waren; doch niet de vroomheid van de gelovigen, maar de vrije genade van God doet het wonder en deze moet altijd de eer hebben. Dat is ook waar van het gebed. Men meent dat, als vrome lieden bidden, zij zeker zullen verhoord worden; doch de Heere handhaaft zijn vrije genade altijd. Er is nooit verplichting aan de zijde van God. Wij moeten de middelen

gebruiken, maar God verhoort ons niet om dat gebruik, maar uit vrije gunst. Het volk moest dus ook hier niet zien op de apostelen als de geneesmeesters van deze kreupele, maar als de dienaren van de Geneesmeester Christus. Hier begint dus weer de prediking van het evangelie, de prediking, dat Jezus Christus de Heere is tot behoudenis van zondaren en tot verheerlijking van de Vader door de Heilige Geest. Want iedere prediking moet zijn een aanbieding en aanprijzing van de gezegende Persoon, met wie wij alles hebben wat wij voor tijd en eeuwigheid nodig hebben en zonder wie wij niets hebben, Evangelieprediking is Christusprediking. Wie het anders begrijpt, die predikt zich zelf.

13. Ik zal u heden leren hoe het met dit wonder gesteld is. De God van Abraham en Izaak en Jakob, de God van onze twaalf stamvaderen, die uit de drie patriarchen zijn voortgekomen, heeft Zijn kind (beter: "Zijn knecht" "Isa 42: 1 Jezus verheerlijkt. Dit wonder toch, dat in Zijn naam is geschied (vs. 6), wijst bepaald op Zijn persoon. Deze is dezelfde Jezus van Nazareth (hoofdstuk 2: 22vv.), die gij aan het gericht van de heidenen, aan de Romeinse overheid overgeleverd hebt tot voltrekking van de doodstraf en hebt Hem als uw Messias en Koning verloochend voor het aangezicht van Pilatus, toen hij oordeelde dat men Hem zou loslaten (Luk. 23: 2vv. Joh. 18-28; 19: 16).

Hoe houdt zich Israël tot het troostvol en vermanend teken op de heilige berg? Zeker wordt de opmerkzaamheid op een zeer ongewone wijze opgewekt; maar het is toch nodig, dat Petrus de aanwezigen aanspreekt en door zijn woord hun opmerkzaamheid op de rechte weg probeert te leiden. Ten eerste berispt hij in hen dat zij zich met een verwondering zonder kracht of betekenis verwonderen over het teken. Daarmee wil hij zeggen dat wie op het rechte standpunt van beschouwing staat, niet meer nodig heeft zich over het wonder te verwonderen, omdat het hem zal voorkomen als iets dat geheel in de orde is. Zijn vraag spreekt dus het verwijt uit dat de toehoorders zich tot hiertoe nog geenszins op het rechte standpunt hebben laten plaatsen om deze dingen te beoordelen. Vervolgens tracht hij hun opmerkzaamheid af te leiden van de menselijke organen, waardoor het wonder is verricht, wijst hij hen op die orde, waarin deze daad eenvoudig is ingevoegd en wil hij hun dus behulpzaam zijn om het ware standpunt te verkrijgen. Hij gaat terug tot het heilige begin van Israël’s geschiedenis, tot de tijd van Abraham, Izaak en Jakob, stelt het wonder voor als het werk van de God van de patriarchen en vaderen van Israël.

"Israëlitische mannen" moesten zich niet verwonderen, als over iets zeldzaams, dat de God van Israël wonderen deed, evenmin als heden christenen bedenkelijk het hoofd erover zouden moeten schudden, als zij zien dat een kreupele zondaar in de kracht van Christus opstaat en in een nieuw leven wandelt.

Petrus berispt in die mensen aan de ene zijde het onafgebroken verwonderd aanzien en aan de andere zijde hun veronderstelling dat de genezing een zelfstandige daad van de apostelen was, zoals het in het algemeen in de verdorven natuur van de mensen ligt altijd het schepsel meer te eren dan de Schepper (Rom. 1: 25). Wat hebben deze mannen toch voor een magische kracht, zo dachten zij, of wat moeten dat voor vrome lieden zijn, dat God hun zodanige wondergaven verleent! In zijn beantwoording wijst Petrus niet alleen zodanige dwaling af, als hij zegt: wij hebben die wonderdaad niet teweeggebracht, maar de Verbondsgod van onze vaderen. Hij gaat nu ook van de eigenlijke Bewerker van de genezing over tot het doel en de betekenis daarvan: Jezus moest daardoor worden verheerlijkt, in zijn heerlijkheid worden voorgesteld, in zijn waarde en kracht gekend en erkend worden. Wanneer nu daarbij de apostel Jezus voorstelt als het kind van God, dan verstonden de oudere uitleggers de Griekse uitdrukking alleen in de betekenis van Zoon. Het woord moet echter evenals in MATTHEUS.

12: 18 in de betekenis van knecht van God worden opgevat, waarvan de naam een begrip in zich sluit dat onmiddellijk betrekking heeft op het werk en niet op de persoon van Christus. Jezus is degene, door wie God verricht en teweegbrengt wat Hij in zijn raad besloten en in Zijn woord beloofd heeft. Hieruit volgt ook voor de persoon van Christus iets groots, indien niet dadelijk zijn godheid, dan toch zijn innige en enige verbintenis met God.

God heeft Jezus in zoverre door het wonder van zijn apostelen verheerlijkt, als deze daardoor is bewezen als degene die het leven en dus de kracht in Zichzelf heeft (Joh. 5: 26) en die door zijn gemeenschap met God, door zijn onwrikbare gehoorzaamheid Zich als mens de eer heeft verworven een olie te zijn die uitgestort wordt (Hoogl. 1: 3).

14. Maar gij hebt, toen hij u de keuze liet tussen Jezus van Nazareth en Barabbas, de Heilige, de door God gewijde (Luk. 4: 34) en de Rechtvaardige, die niemand van zonde kon overtuigen (Jes. 53: 11), verloochend en hebt begeerd dat u een man, die een moordenaar was, zou geschonken worden, als een geschenk aan u zou worden vrijgelaten (hoofdstuk 27: 24).

15. En de Vorst van het leven, Hem, die u was gegeven om als uw Leidsman en Herder u het leven te geven en alle in God rijk beloofde zaligheid te schenken (Hebr. 2: 10; 12: 2), hebt gij, in plaats van die moordenaar, die slechts ellende onder u heeft gesticht, gedood 1) (hoofdstuk 2: 23; 5: 30); die God opgewekt heeft uit de doden, waartoe gij Hem had gebracht, waarvan wij, zijn apostelen (hoofdstuk 2: 32), getuigen zijn. 2)

1) Petrus verwijt hun hun misdaad tegen Jezus daarom niet met zo scherpe woorden, opdat zij zouden sidderen, maar opdat zij hun gezindheid zouden veranderen. Hij weet toch dat de Heere voor zijn vijanden heeft gebeden met de woorden: "zij weten niet wat zij doen. " Hij weet dat Jezus voor alle lastering tegen Hem als de Mensenzoon de mogelijkheid van vergeving heeft uitgesproken. Deze hoop op vergeven houdt hij later de aangesprokenen openlijk voor en vermaant hen tot aflegging van hun vijandschap en tot aannemen van een gezindheid voor Christus. Daar hij echter nu niet als op de pinksterdag te doen heeft met getroffen gewetens en bewogen harten, kan hij zijn vermaning niet zo kort en bondig samenvatten als toen, maar zal hij hen die over een veelbetekenend wonderwerk gedachteloos verwonderd zijn, nog van een andere zijde moeten aangrijpen, om hen op het rechte punt te brengen.

Wat de profeten voorzegd hebben van het lijden van de rechtvaardige Knecht van God, is letterlijk vervuld; niet het heidendom, maar zijn eigen volk, door de Satan verblind, heeft zich gesteld tot volvoerder van de voorbedachte raad van God. Deze misdaad van het volk tegen zijn Koning en Heiland houdt Petrus de Israëlitische mannen voor en toont hun de grootheid van hun zonden aan in het licht van de grote liefde van God - dat is bekering prediken. Reeds moest Israël in de pinksterprediking horen: "Gij hebt Hem genomen en door de handen van de onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood; " hier wijst de getuige, sprekende van Christus’ lijden, op de goddeloze daad van Gods volk, dat zich liet beschamen door de heiden Pilatus. Zo onherkenbaar was hun Christus in zijn gedaante als dienstknecht, dat zij Hem overleverden en Hem verloochenden voor Pilatus, toen deze oordeelde dat Hij zou worden losgelaten. De Romeinse landvoogd heeft de Koning van de Joden niet weg geroofd, maar Zijn eigen volk heeft Hem overgeleverd. Ja, omdat Pilatus geen schuld in deze Rechtvaardige vond, hebben zij die Hem beter dan Pilatus hadden moeten kennen, in het aangezicht van de heidense rechter verloochend en deze snode verloochening van den Heilige en Rechtvaardige hebben zij op het uiterste gedreven toen zij riepen: "laat ons Barabbas los! " Tweemaal zegt Petrus: "gij hebt Hem verloochend. " Dat heeft hij gezegd op de toon van diepe weemoed, en

niet scheldende - waar toch zou hij heden zijn, de verloochenaar van zijn Heere, die hij kende, als hij geen vergeving had verkregen? O dat zijn broeders zich mochten laten treffen door de blik van Jezus, die hen als Heiland aanzag met de weldaad aan de ongelukkige bewezen.

Petrus had vroeger zelf de Heere Jezus verloochend; was hem deze zonde door zijn Heiland vergeven, hij wilde die weer bij anderen bestraffen. Dat moeten getrouwe leraars opmerken.

De apostel plaatst de zonde van het volk door de tegenstelling in des te helderder licht, ten eerste door het tegenover elkaar plaatsen van Israël en de heide Pilatus. De laatste sprak het vonnis uit dat Jezus moest worden losgelaten, het volk heeft Hem, zijn Messias, daarentegen verloochend, niet van Hem willen weten, als ware Hij een uitvaagsel van de maatschappij; aan de andere zijde door Jezus en Barabbas tegenover elkaar te stellen. Deze was een moordenaar, Jezus was niet alleen onschuldig en heilig, maar zelfs degene die het leven aan het licht bracht en gaf; toch hebt gij de loslating van Barabbas gevraagd en Jezus omgebracht.

Gij hebt de Vorst van het leven gedood - Hem, die uw zieken heeft genezen, uw doden opgewekt, uw zondaren bekeerd, uw kinderen gezegend, uw armen het evangelie gepredikt heeft, die u allen wilde opwekken tot een nieuw leven en een nieuwe wandel, Hem hebt gij gedood aan het kruis. Maar Hij is en blijft daarom toch de Vorst van het leven.

2) God zelf heeft Hem aangewezen als de Levensvorst, daar Hij Hem opwekte van de doden, zoals wij apostelen allen betuigen. Hij heeft Zichzelf weer bewezen als Levensvorst, doordat Hij uit de hoogte van de hemelen, waar Hij leeft en regeert in eeuwigheid, deze zieken man gezond heeft gemaakt.

In de zin: "deze heeft God opgewekt uit de doden, waarvan wij getuigen zijn", slaat de rede van Petrus een eenvoudig grootse toon aan, evenals ook vooral zijn eerste brief met Runenschrift (eigenaardige schrifttekens van de oude Germanen) geschreven is. Wat hij aan het einde zegt is het refrein van het apostolisch bewustzijn.

Deze benamingen kunnen van geen ander dan van een goddelijk persoon gebezigd worden. De Vorst van het leven te zijn, is de bron van het leven te zijn. En deze te kunnen doden, is zeker wel een wonder, dat door God alleen mogelijk kan gemaakt worden; maar het zou onnatuurlijk en tegenstrijdig geweest zijn, indien de Vorst van het leven in graf en dood gebleven was. Hij zou daarmee opgehouden hebben de Vorst, de Heer van het leven, de Schepper te zijn en een schepsel zijn geworden.

16. En door het geloof in zijn naam, d. i. op grond van het geloof, dat wij, die gij als wonderdoeners verwonderd aanstaart (vs. 12), in Hem als de Heere en Christus van Israël hebben (hoofdstuk 2: 36), heeft Zijn naam, heeft Hij die ons woord bevestigde (vs. 6) deze die nu genezen voor u staat, gesterkt, deze die gij ziet en kent als die van de moederschoot lam was (vs. 10), zodat Hij bewezen is de Vorst van het leven en de Zaligmaker van Zijn volk te zijn. En het geloof dat door Hem is, het geloof in zijn Naam, dat door de werking van zijn Geest ook in de lamme is opgewekt, heeft hem, de genezene, die gij verwonderd beschouwt, deze volmaakte gezondheid gegeven die zich nu openbaart in tegenwoordigheid van u allen (vs. 9-11).

De naam van Jezus is wel machtig op zichzelf, maar door het geloof wordt hij sterk bij ons, Petrus spreekt in de eerste zin van zijn geloof en dat van Johannes, van het geloof van de genezene in de tweede. Zijn naam, die uitgesproken door mensenmond geen ijdele klank is,

maar insluit en meebrengt de persoon, die die draagt, heeft deze gesterkt. Daaruit kon het volk weten, dat het geloof van de apostelen aan de naam van Jezus geen waan, maar Gods werk in hen was. En het geloof door Hem d. i. het door Jezus door middel van de blik en het woord van de apostelen gewerkte geloof, heeft hem deze gezondheid voor de ogen van u allen gegeven. Daaruit konden zij bemerken, waardoor ook zij van hun dienstbaarheid en behoefte konden worden geholpen. De aalmoes van aardse bevrijding hadden zij graag van hun Messias ontvangen; maar Jezus, de waarachtige Christus van God zegt tot hen: "ziet Mij aan, " en Hij wil hun geven wat Hij heeft: eeuwige vrijheid, leven en zaligheid in Zijn rijk. Ook het vermogen om Hem aan te nemen, het geloof wil Hij zelf hun geven; voor het laatste laat Hij hun nu prediken en vraagt Hij om gehoor.

17. En nu broeders! ik weet dat gij hetgeen gij tegen Jezus van Nazareth hebt gedaan (vs. 13vv.) door onwetendheid gedaan hebt, in zoverre gij Hem niet erkende als degene die Hij eigenlijk was, zoals als ook uw oversten (hoofdstuk 13: 27 Luk. 23: 34 1 Kor. 2: 8.

18. Maar God heeft alzo, door alles wat gij Hem hebt aangedaan, vervuld hetgeen Hij door de mond van al zijn profeten tevoren verkondigd had, dat de Christus lijden zou en door lijden en sterven de verlossing van Zijn volk zou teweegbrengen (Luk. 24: 25vv. Joh. 11: 51v.). Hebt gij u dan zeker tegen Hem zwaar bezondigd, toch is de weg naar de zaligheid voor u niet versperd, integendeel is die nu pas werkelijk geopend en vrij gemaakt (2 Kor. 5: 19vv. ; Jes. 53: 10v. Dan. 9: 24).

Petrus stemt hier zijn rede tot een zachtheid die de harten moet winnen, als hij het doden van Jezus 1) als daad van de onwetendheid aan de zijde van het volk en zelfs van zijn oversten en 2) als noodzakelijke vervulling van het goddelijk raadsbesluit voorstelt.

Tot hiertoe had de apostel Jezus’ Messiasschap aangewezen uit zijn opstanding en het wonder, dat zo-even was geschied en had hij de daaruit volgende beschuldiging: "gij hebt Jezus, uw Messias, verworpen en gedood" uitgesproken. Nu toont hij aan: "nog is er redding voor u mogelijk. " Petrus weet namelijk dat zij die misdaad ten gevolge van onwetendheid hebben bedreven. Wel wisten zij, dat zij een onschuldige doodden, maar zij waren niet doorgedrongen tot de erkentenis dat Hij de Messias was. Was dat nu achtergebleven ten gevolge van eigen inwendige schuld, zo stond toch steeds vast dat hun daad geen bewuste opstand was tegen de erkende Messias en daarom geen zonde tegen de Heilige Geest. Wat nu aan de ene zijde voorkomt als schuld van de Joden, is aan de andere juist het middel tot verlossing; want het lijden van Christus was een lijden ter verzoening van Zijn volk; Hij leed als de knecht van God, van wie in Jes. 53 geschreven staat. En niet alleen door Jesaja, maar door alle profeten heeft God dit verzoenend lijden geprofeteerd, d. i. natuurlijk niet zo dat in ieder profeet deze voorzegging volkomen duidelijk aanwezig was, maar wel zo dat de rij van profeten in haar geheel het orgaan was, waardoor God deze openbaring gaf. Omdat dan Christus’ lijden de vervulling is van de heilsbeloften, is de zaligheid nu objectief verworven en zo komt de eis tot de toehoorders (vs. 19vv.) om zich in boete en geloof van de vroegere gesteldheid van de harten van onboetvaardigheid en ongeloof af te keren en tot de zaligheid, in Christus verschenen, te wenden.

Zij wisten het niet, dat Jezus de Heer van de heerlijkheid was en het was erg genoeg dat zij het niet wisten. Toch keerde God het ten beste, de goede uitwerking en eindoorzaak was deze: Hij zendt de Heilige Geest, opdat gij boete zou doen, opdat gij u laat redden, opdat gij zalig wordt. Het offer is gebracht, de zaligheid is verworven, de duivel is met de zonde en de dood

overwonnen; gij hoeft het slechts in geloof aan te nemen en aan te grijpen, want dat is de wil van de Heere, daarom heeft Hij hen zo willen treffen.

Wat een overgang: gij hebt het gedaan, maar niet buiten de raad van God! Voelt men niet dat zulke overgangen niet door een mens kunnen gemaakt worden, maar alleen uit de Heilige Geest kunnen voortkomen? God doet het kwaad niet, maar zodra het gedaan is, legt Hij er de hand op en gebruikt het tot eer en heerlijkheid van Zijn Naam. De mens kan zondigen en hij zondigt, maar hij kan niet zondigen tegen de raad van God. Deze waarheid moet strekken om de mens in zijn zonde voor wanhoop te bewaren. Wij hebben gezondigd en kunnen wij nu zeggen: "Wij hebben het evenwicht verbroken en wij zullen het herstellen? " Nee, niets is er te hertellen: ook God doet niets weer over, maar Hij bestuurt het kwaad en brengt er heerlijke vruchten uit voort. Daar liggen onze zonden voor onze ogen, ze zijn onherroepelijk en onherstelbaar en de gevolgen ervan zijn onberekenbaar. Wat zullen wij er aan doen? Och dat wij ze ongedaan konden maken, dan zouden wij rust verkrijgen! Doch dit is onmogelijk. Zij zijn en zij blijven gedaan voor eeuwig. Doch treurt daar niet om, o alle gij zondaren en zondaresen, troost u in de goddelijke toelating. Het is niet buiten zijn wetenschap, buiten zijn voorkennis, ja niet buiten Zijn bepaalde raad geschied. Gods woord zegt het tot de overtreders overal, zoals in onze tekst: "Gij hebt met uw zonden Gods oogmerken niet verijdeld, maar bevorderd. Zeker, gij draagt er al de schuld en God heeft er al de eer van, maar als gij u slechts bekeert is alles voor God en voor u, alsof er niet gezondigd was. Dan hebt gij u niet te beangstigen over de onherstelbare gevolgen van uw zonden, want God, die uw zonden toeliet, terwijl Hij ze had kunnen verhinderen, nam door u de zonde te vergeven, haar gevolgen voor zijn rekening.

19. Betert u dan, verandert uw gezindheid (hoofdstuk 2: 38) en bekeert u, wendt u in geloof tot Hem die u als Heiland is gegeven en laat u in zijn naam dopen (metanohtate kai epistreqate), opdat voor alles uw zonden, zowel die in vs. 13vv. u zijn voorgehouden, als ook alle overige die gij misdreven hebt, door uitdelging uit het boek van de zonden bij God (Kol. 2: 14) mogen uitgewist worden (Jes. 43: 25) en zij vernietigd zullen zijn, wanneer de tijden van de verkoeling, van de verkwikking, waarop wij met zoveel verlangen hopen, zullen gekomen zijn van het aangezicht van de Heere (Jer. 35: 10 Dan. 7: 22 en 27 Hebr. 4: 1, 9vv. Openbaring 20: 6). Dit toch zal het nadere heerlijke gevolg zijn, wanneer gij eens allen die tot het door God verkoren volk behoort (vs. 25), doet waartoe ik u zo-even drong.

In de vermaning zelf zijn de uitdrukkingen: betert u en bekeert u, van nadruk. Het eerste woord "beteren" betekent eigenlijk "tot nadenken komen", en het andere "weer te keren van de verkeerden weg". Het laatste is een gevolg van het eerste. Zal iemand van een verkeerde weg weerkeren, dan moet hij eerst tot nadenken komen en opmerken dat hij dwaalt. De samenvoeging van beide woorden is goed geschikt om de ware aard van de bekering uit te drukken. Meer bijzonder werd in ons geval van de Joden gevorderd 1) dat zij de zonde van de Messiasmoord, in haar gruwelijke aard goed kenden; 2) dat zij daarover een smartelijk berouw hadden; 3) dat zij door het geloof de toevlucht namen tot Gods barmhartigheid in Christus;
4) dat zij van gezindheid omtrent de Heere Jezus veranderden en hun gedrag verbeterden, opdat hun zonden uitgewist werden. Het woord uitwissen zegt eigenlijk iets bestrijken, zodat er niets meer van te zien is. De LXX gebruiken het zeer dikwijls voor de vergeving van de zonden, waardoor de schuld zo geheel wordt uitgewist, dat er geen gedachtenis meer van overblijft. (Ps. 51: 11 Jes. 43: 25 enz.). Hetzij er gezinspeeld wordt op uitdoen van een schuld in een rekenboek, hetzij op de wettische wassingen, zoveel is zeker dat de apostel een volledige vergeving bedoelt van al de zonden van de Joden, bijzonder ook van die

hemeltergende misdaad, waaraan zij zich in het vermoorden van de Vorst van het leven hadden schuldig gemaakt. De eerste drangreden vs. 19b heeft vrij wat opheldering nodig: "wanneer de tijden van de verkoeling zullen gekomen zijn, van het aangezicht van de Heere. " Wat bedoelt de apostel, door de tijden van de verkoeling van het aangezicht van de Heere? Tijden van verkoeling zijn dagen van verademing en verfrissing. Men herinnere zich de brandende en afmattende hitte, die er in de Oosterse landen op het midden van de dag plaatsheeft en hoezeer die hitte de profeet Jona benauwde. (Jona 4: 8). Aldaar is niets aangenamer dan een verkoeling, wanneer de lucht door een verfrissende wind bewogen, of wanneer het aardrijk ‘s avonds door de dauw bevochtigd wordt. Daaraan is de spreekwijze ontleend. Zinnebeeldig zijn tijden van de verkoeling zulke dagen, waarop men, na het doorstaan van gevaren en ellenden, tot rust en kalmte komt. In deze zin gebruiken ook de LXX het woord verkoeling. Farao zag dat er verademing of verkoeling was, toen de plaag van de vorsen was weggenomen (Ex. 8: 15). De sabbat moest bij Israël gevierd worden onder anderen: opdat de vreemdeling adem scheppen mocht, dat is, een uitspanning genieten na al zijn afmattende arbeid. (Ex. 23: 12). Met één woord, tijden van verkoeling zijn zulke tijden, waarin zware smarten en ellenden, die de mens als een brandende hitte afmatten, opgeschort of weggenomen worden. Het aangezicht van de Heere is hier een beschrijving van hitte, waartegenover de verkoeling is gesteld. Het aangezicht van de Heere betekent hier, zoals vaker, de hitte van Gods gramschap, vergel. Ps. 34: 17 en Paulus spreekt in dezelfde samenstelling als hier van het eeuwig verderf van het aangezicht van de Heere (2 Thessalonicenzen. 1: 9). Tijden van verkoeling van het aangezicht van de Heere Zijn dus zulke dagen, waarop de Heere, nadat Hij geduchte blijken van zijn ontstoken gramschap gegeven heeft, kalmte en verademing verschaft.

20. De grootste zegen toch zal uw deel zijn, als die tijd zal zijn gekomen en Hij, de Heere, van de hemel in zichtbare wederkomst gezonden zal hebben Jezus Christus, die u tevoren gepredikt is, opdat gij zijn zonden vergevende en heiligende genade u gelovig zou toe-eigenen.

Een andere verklaring als deze is de volgende: Wat voor een zending van Jezus Christus wordt hier bedoeld? Wij voegen ons bij hen, die denken aan een zending van Christus door het Evangelie. Het Evangelie wordt meermalen gezegd tot mensen gezonden te worden (Hand. 10: 36; 18: 26) en Jezus Christus wordt gezonden wanneer Hij met al zijn schatten en gaven in het Evangelie wordt voorgesteld. Dat nu de apostel Petrus hier de uitdrukking gezonden in die zin gebruikt, blijkt duidelijk genoeg uit vs. 26 Nu is de Heere Christus na zijn opwekking uit de doden gezonden, niet in persoon, vermits Hij aan niemand van hun verschenen is, maar in de prediking van het Evangelie. Men zou er nog kunnen bijvoegen dat deze zending van Jezus Christus meer bijzonder plaatsheeft, wanneer de gaven van de Heilige Geest in de wedergeboorte geschonken worden, dan komt Christus zelf woning maken in de harten van zondaren.

21. Die, nadat Hij bij zijn hemelvaart zich heeft gezet aan de rechterhand van de majesteit in de hemelen (hoofdstuk 2: 33 Hebr. 1: 3), de hemel moet ontvangen als de voor Hem bestemde verblijfplaats (Kol. 3: 1en 3) tot de tijden van de wederoprichting van alle dingen, die God gesproken heeft door de mond van al zijn heilige profeten van alle eeuwen. Alzo hebben wij hier te denken aan de belofte, reeds in het Paradijs gegeven (Gen. 3: 15), als die hier in haar volle betekenis, die op het laatste einde ziet, in aanmerking komt. (Rom. 8: 18vv. Openbaring 20: 11-21: 5

Als het eerste gevolg, of, zoals een andere uitlegger zich uitdrukt, als middendoel van de boete en bekering, waartoe Petrus zijn toehoorders wil bewegen, komt in vs. 19 de vergeving van de zonden voor, die natuurlijk moet gedacht worden als mede leven en zaligheid insluitende, zoals Luther in de catechismus zegt: waar vergeving is van zonden, daar is ook leven en zaligheid. Dat werd reeds bewezen in de drieduizend, die op de dag van het pinksterfeest tot de gemeente werden toegevoegd en van wie de gelukkige toestand ons in hoofdstuk 2: 42vv. nader wordt bericht. Wat dit eerste gevolg of dit middendoel aangaat, komt het er niet op aan hoe veel van de toehoorders aan de apostolische eis gehoorzaamden, zelfs indien het maar enkelen waren, dan is voor hen die het doen, vergeving van de zonden, leven en zaligheid in elk geval zeker. Zij zijn voor wat betreft hun persoonlijk deel krijgen aan de zaligheid niet afhankelijk van het besluit van anderen. Maar nu spreekt de apostel nog van een tweede, een nader gevolg van het laatste doel, of eigenlijk einddoel, zoals de vroeger genoemde uitlegger het verklaart; hij noemt in vs. 20v. als dit, het komen van de tijd van de verkoeling, van de verkwikking van het aangezicht van de Heere. De wijze van uitdrukking, waarin dit tweede gevolg aan het eerste wordt aangesloten, is in de grondtekst zo genomen, dat men moet bemerken hoe hier van iets sprake is dat daar alleen onder een bepaalde veronderstelling, onder vervulling van een zekere voorwaarde kan plaatshebben. Hierbij zijn dus de bijzondere personen wel afhankelijk van het geheel, ja zo geheel afhankelijk van de beslissing van deze en van hun handelwijze dat het gevolg geen plaatsheeft, voordat de mannen van Israël in het algemeen, als volk, boete hebben gedaan en zich bekeerd hebben, hun gezindheid hebben veranderd en zich gewend hebben tot Hem die voor het huis van Israël als Heer en Christus is verordend. Bij de tweede rede, die wij uit de mond van Petrus horen, is het zijn bedoeling zo’n beslissing van de zijde van het volks teweeg te brengen. Bij de eerste in hoofdstuk 2: 14vv. had hij daarop zijn oogmerk nog niet zo onmiddellijk gericht, maar daar had hij vooreerst alleen met die mensen te doen, bij wie zijn woord in het hart ging en die hij nu moest behouden van dat verkeerd geslacht. Er moet dus aan de ene zijde sedert die eerste rede reeds een aanzienlijke tijdruimte verlopen zijn, terwijl, wat bijzondere leden aangaat, de gemeente hoe langer hoe meer is toegenomen, wat het geheel van de natie aangaat, dit reeds had getoond dat zij wilde blijven wat zij was en geenszins een nieuwtestamentisch, een christelijk Israël wilde worden. Aan de andere zijde moet het de apostel in de geest zeker zijn geworden (vgl. hoofdstuk 16: 10) dat het wonder aan de lamme, dat de Heere hem had laten verrichten, moest dienen tot invoering van een nieuwe tijd en het begin aanwijzen van die ontwikkelingsperiode, waarin het volk als geheel voor of tegen Christus moest beslissen. Wij zullen er dus recht aan hebben gedaan, dat wij van de gebruikelijke wijze om het wonder aan de lamme als het eerste wonder van Petrus voor te stellen, zijn afgegaan en tussen die eerste rede van de apostel en die, die wij voor ons hebben, de tweede, een tussenruimte van drie en een half jaar veronderstellen. Denken wij verder na over de inhoud van hetgeen Petrus in vs. 20 en 21 in uitzicht stelt, zo vinden wij nog nadere aanleiding van de gewone opvatting af te wijken en onze eigen wegen in te slaan. Meestal toch houdt men de tijd van de "verkoeling van het aangezicht van de Heere" in vs. 20 voor één en hetzelfde, als "de tijden van de wederoprichting van alle dingen die God gesproken heeft door de mond van al zijn heilige profeten van alle eeuwen" in vs. 21 Het is echter moeilijk het woordje "en" juist te plaatsen, als men deze tweede zin als ondergeschikt bij de eerste plaatst. Naar onze mening stelt integendeel het woordje "en" de tweede zin in geheel gelijke verhouding tot de eerste, zodat wij aldus moeten verklaren: "opdat de tijd van de verkwikking van het aangezicht van de Heere kome en (opdat) Hij (de Heere) Hem zende, die u tevoren gepredikt is, Jezus Christus. " Dan valt de tijd van de verkwikking niet samen met de wederkomst van Christus van de hemel, maar deze vormt een tweede trap in de ontwikkeling van de laatste tijd; maar wel is met de wederkomst van Christus de tijd van de wederoprichting verbonden, waarvan vs. 21 spreekt. Wat ons tot deze opvatting dringt, zijn de drie volgende redenen: 1) zonder twijfel

verwacht Petrus dat, als het hele volk van Israël zich nu door boete van zijn tegenwoordige gezindheid laat afbrengen en door bekering zich van ganser harte aan zijn Messias zou overgeven, de tijd van de verkwikking zonder uitstel komen zou; 2) hij weet echter ook, dat zijn Heere nog andere schapen heeft die van deze stal niet zijn; deze moeten ook toegebracht worden, opdat het één kudde en één Herder zij (Joh. 10: 16) en dat moet toch zijn tijd hebben; 3) er moet dus een tussentijd zijn, waarin de hemel Christus in zich behoudt; maar daarna zal God Hem weer zenden, opdat nu alles weer zou worden opgericht wat door de mond van de profeten is gesproken en de laatste voltooiing van de zaligheid zou volgen. Het zou ons te ver afleiden, indien wij in bijzonderheden wilden aanwijzen hoe Petrus in zijn beschouwing over de toekomst omtrent de bekering van de heidenen, die toch een uitdrukkelijke roeping van het apostolisch ambt was (hoofdstuk 1: 8), of in het geheel niet heeft gedacht, of zich geheel aan verwarde voorstellingen zou hebben moeten overgeven, indien de oude opvatting van hetgeen hij in de beide verzen zegt, werkelijk juist was. Wij bepalen ons erbij hierop opmerkzaam te maken, deels op het verschil van de uitdrukkingen voor "tijd" in de grondtekst, zodat onder de tijd van de verkwikking een bepaalde tijd, een begrensde tijdruimte, dus slechts een rust- of pleisterplaats bedoeld wordt. Onder de tijd van de wederoprichting van alle dingen is daarentegen de tijd zonder grenzen te verstaan, die in de eeuwigheid overgaat en dus het einddoel van de hele weg. Verder maken wij opmerkzaam op het onderscheid van de begrippen "verkwikking of verademing" aan de ene en "wederoprichting of terechtbrenging van alles" aan de andere zijde, die de apostel op zo karakteristieke wijze uit elkaar heeft gehouden dat een verklaring van zijn woorden die de begrippen voor één verklaart en, in plaats van ze uit elkaar te houden, ze in elkaar werpt, daardoor bewijst een mislukte te zijn. Het is duidelijk dat onder de tijd van de verkwikking een periode is bedoeld, waarin Gods volk na het doorstaan van de vroegere moeiten en strijden nog eens zich zal herstellen en weer zijn kracht zal herkrijgen, daar het als het ware adem schept (Ex. 8: 15) en nieuw licht kan verkrijgen, nadat het vroeger steeds in de engte en in het gedrang is geweest. Dit sluit niet uit, maar sluit integendeel in, dat wederom angst en nood, wederom worsteling en strijd wachtende is en het einde van alle dingen, de voltooiing van alle raadsbesluiten van God ter zaligheid pas komen met de overwinning ook van deze laatste nood, ook van deze laatste strijd. Alzo wijst het begrip van een periode van verkwikking verder heen op het begrip van een laatste tijd van wederoprichting of vervulling van al wat God door de mond van al zijn profeten heeft gesproken. Wij moeten slechts wat Johannes eerst in Openbaring 20: 1 en 6 ziet, wat hij dan verder in vs. 7-15 voorzegt en wat hij hierop in Openbaring 21: 1, 22: 5 ons voorlegt, opvatten zoals het daar staat en eenvoudig begrijpen, zonder ons met geweld tot antichiliasten of tegenstanders van een duizendjarig rijk te maken, dan zal ons ook de rede van Petrus, die voor ons ligt zeer duidelijk en helder worden. De tijd van de verkwikking is juist de tijd van het duizendjarig rijk: daarop volgt nog de aanval van Gog en Magog op het leger van de heiligen, maar daaraan maakt de zichtbare wederkomst van Christus ten oordeel een einde en nu komt de wederoprichting van alle dingen met de herstelling van een nieuwe hemel en van een nieuwe aarde, waarin, zoals Petrus er in 2 Petrus 3: 1 bijvoegt gerechtigheid woont. Twee zaken blijken ondubbelzinnig uit de woorden van de apostels in onze tekst: 1) dat het duizendjarig rijk, de tijd van de verkwikking, alleen op Israël betrekking heeft en een voorrecht is voor het uitverkoren volk aan wiens heerlijkheid de overige volken toch daardoor deel verkrijgen, dat het heilig volk van de Allerhoogste hen aan zijn heerlijkheid onderwerpt en hoe de zegeningen van zo’n heerschappij laat toevloeien ("Isa 65: 25" en "Jer 3: 25; 2) dat de wederkomst van Christus niet reeds volgt bij de oprichting van dit rijk maar pas bij de daaropvolgende aanval van Gog en Magog op het leger van de heiligen, terwijl Hij juist tot vernietiging van deze vijanden van de hemel verschijnt maar gelijktijdig het bestaan van de wereld opheft, het laatste oordeel houdt en nu alles nieuw maakt Re 20: 6. Intussen bestaat toch in zoverre nog een onderscheid tussen het standpunt dat Petrus hier in gemeenschap met

zijn begeleider en medeapostel Johannes omtrent de toekomst inneemt en het standpunt van Johannes in zijn boek "de Openbaring", waar hij na de kruisdood van Petrus alleen staat. Hier ligt het toch nog in Israël's hand in zijn geheel te beslissen voor zijn Messias en Heiland en zo de tijd van de verkwikking te bespoedigen, terwijl daar in de Openbaring van Johannes Israël reeds beslist heeft dat het absoluut wil volharden in zijn verwerping van Christus en nu de tijd is gekomen dat het ook van zijn zijde moet worden verworpen en voortaan de heidenwereld op de voorgrond van het rijk van God treedt. Dan moet eerst de tijd van deze vervuld zijn (Luk. 21: 24), voordat aan Israël opnieuw genade wordt aangeboden en eerst is de gemeente van de 144000 verzegelden op de berg Zion, zoals wij haar in Openbaring 14: 1vv. voor ons zien, die, waarvoor de tijd van de verkwikking van het aangezicht van de Heere komt, nadat in de christelijke kerk uit de heidenen een rijk van de antichrist is opgestaan, maar voor Jeruzalems muren is vernietigd door Hem die getrouw en waarachtig heet, onder bijstand van zijn hemelse legermacht (Openbaring 19: 11vv.).

22. Verzuimt toch de tijd van uw bezoeking niet en herdenkt toch heden, op de dag van de zaligheid, wat tot Uw vrede dient, opdat het oordeel van God niet over u kome; want Mozes heeft in Deut. 18: 15 en 18 tot de vaderen gezegd: a) De Heere, uw God, zal u een Profeet verwekken uit uw broederen, zoals ik; die zult gij horen in alles wat Hij tot u spreken zal.

a) Joh. 1: 46 Hand. 7: 37

23. En het zal geschieden dat elke ziel die deze profeet niet zal gehoord hebben, uitgeroeid zal worden uit het volk, dat de Heere Zich ten eigendom heeft verkoren (Gen. 17: 14).

24. Dit heeft Mozes gezegd tot de vaderen, maar zij die zijn woord bedoelt, zijn wij, tot wie het einde van de wereld is gekomen (1 Kor. 10: 11). En evenals Mozes als de eerste in de Schrift (Rom. 10: 19), hebben ook al de profeten in engere zin, van Samuel aan, die hun rij opent en die daarna gevolgd zijn, bijv. Nathan in 2 Sam. 7: 12vv., zo velen als er in die tijdruimte van ongeveer 600 jaren hebben gesproken, die hebben ook deze dagen, die wij nu beleven (hoofdstuk 5: 36), de laatste dagen zoals ik ze vroeger noemde (hoofdstuk 2: 17), tevoren verkondigd. Erkent dus in wat voor een gewichtige, aan de ene zijde aangename (2 Kor. 6: 2), maar aan de andere zijde ook beslissende tijd gij leeft.

Het komen van de Heere, waarvan de adventtijd spreekt, is drievoudig. namelijk: 1) de Zoon van God is in de volheid des tijds mens geworden, dus in ons vlees gekomen, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. 2) Hij zal eens wederkomen aan het einde van de dagen in al zijn heerlijkheid om te oordelen de levenden en de doden. 3) Hoewel Hij sedert lang verhoogd is van de aarde, komt Hij toch voortdurend tot ons in het woord en in het sacrament en klopt Hij aan onze harten aan, of wij Hem als onze Heiland willen opnemen, opdat wij eens het gericht mogen ontkomen en in zijn heerlijkheid ingaan. Hieruit kunnen wij tevens zien dat de heilige adventtijd niet uitsluitend kan worden beschouwd als voorbereiding voor het heilige Kerstfeest, maar als voorbereidingstijd voor het hele kerkelijk jaar en voor alles wat dit ons zal verkondigen. Het is de hele toekomst van het Godsrijk die in de advent vooraf wordt voorgesteld. De menswording en de wederkomst van de Heere vormen het begin en het einde van het hele kerkelijke jaar; in het midden ligt het voortdurend komen van de Heere in de Heilige Geest, de vervulling van zijn profetie: "Ik zal u geen wezen laten, Ik kom weer tot u. " Drievoudig is ook het ambt van de Heere, en dat is het tweede punt, dat in de loop van het kerkelijk jaar op de voorgrond wordt gesteld: het profetische, hogepriesterlijke en koninklijke ambt. Aan de heilige Kersttijd, die de menswording van Gods Zoon verheerlijkt, sluit zich de Epifaniëntijd aan, die het profetisch werken van de Godmens op de voorgrond plaatst terwijl

de lijdens- en Paastijd Zijn hogepriesterlijk ambt voorstelt; het koninklijk ambt, waarin de Godmens door zijn hemelvaart intrad, beginnende met de zending van de Heilige Geest op de Pinksterdag, ontwikkelt zich nu meer en meer tot aan de wederkomst van de Heere aan het einde van de dagen, waarmee het kerkelijk jaar eindigt. Als wij deze drie ambten van Christus, om een duidelijk begrip van zijn werkzaamheid te verkrijgen, uit elkaar moesten houden, dan is het toch niet minder noodzakelijk in het oog te houden hoe het ene het andere doordringt, hoe niet het ene van het andere kan worden losgemaakt, maar het ene door het andere wordt gedragen en bepaald. Evenals de twee naturen van Christus, de goddelijke en menselijke, wel niet met elkaar vermengd, maar toch onafscheidelijk verbonden zijn, zo doortrekken en doordringen elkaar ook voortdurend de drie ambten van de Heere. Dit treedt vooral in het profetische ambt zeer duidelijk op de voorgrond, waarop Petrus ons hier op grond van de uit Mozes aangehaalde plaats in de tekst wijst. Wij kunnen het niet in zijn volle betekenis bevatten, als wij niet steeds in het oog houden, dat zijn profetische prediking niets anders is geweest dan een getuigenis omtrent Zichzelf, dat Hij de waarachtige Priester en eeuwige Koning is. Christus, de profeet, die wij moeten horen: 1) Hij heeft de hele raad van God tot onze zaligheid verkondigd, dat is Zijn profetisch ambt in de engere zin; 2) Hij heeft voorzegd, niet omtrent één die na Hem zou komen, maar omtrent zijn eigen toekomst, want Hij was de koninklijke profeet; 3) Hij heeft ook vervuld wat alle profeten vóór Hem hebben verkondigd, want Hij was de hogepriesterlijke profeet.

Christus een profeet en toch meer dan een profeet: 1) Hij leert de weg van God duidelijk en is toch zelf ook de weg tot de Vader; 2) Hij voorspelt en is toch ook doel en einde van alle profetie; 3) Hij is met de Heilige Geest gezalfd en is toch ook de uitdeler van de Geest.

25. Gijlieden, die ik tevoren opzettelijk als Israëlitische mannen aansprak (vs. 12), zijt kinderen van de profeten en van het verbond, gij behoort tot beide, zowel tot de profeten, van wie ik zo-even sprak als ook in het bijzonder tot het verbond dat God met onze vaderen opgericht heeft, zeggende in Gen. 12: 3; 22: 18 tot Abraham: En in uw zaad, namelijk door de Messias die uit u zal voortkomen (Gal. 3: 16), zullen alle geslachten van de aarde gezegend worden.

26. God, opgewekt hebbende, *beter "verwekt hebbende" latende optreden (Luk. 7: 16) als profeet vs. 22 Jer. 30: 9)* Zijn Kind (liever: "zijn Knecht" vs. 13) Jezus, heeft Hem eerst in Zijn persoon en nu in hetgeen Hij door zijn apostelen onder u doet (vs. 16) en u op het hart drukt, tot u gezonden. Gij toch had als de kinderen van de belofte en van het verbond recht op alle gaven en goederen die Hij had toegezegd in het verbond dat Hij met Abraham had opgericht (hoofdstuk 2: 39; 13: 46. Rom. 1: 16; 9: 4; 15: 8). God heeft die belofte vervuld, opdat Hij ulieden zegenen zou daarin dat Hij een ieder van u afkere van uw boosheden. Dit is uw heil, dat gij dievolkszonden loslaat, die in de verwerping van Jezus vol zijn geworden (Jes. 59: 20) en dat gij u tot deze Verlosser van de goddeloosheden in Jakob keert (vs. 19 Rom. 11: 26), terwijl Hij anders zal komen en het aardrijk met zijn ban slaan (Mal. 4: 6).

Men lette op de grote indruk die het woord "gijlieden" in vs. 25 en "ulieden" in vs. 26 heeft. Die voorrang die zij hebben, Gods volk te zijn, moest hen de plicht om de Messias aan te nemen, des te sterker doen gevoelen.

Het begrip "kinderen" zweeft tussen dat van afstamming en toebehoren, terwijl het woord "tevens" op de profeten en het verbond betrekking heeft.

Wanneer de mannen van Israël kinderen van het verbond worden genoemd, zo bevat dit niet iets uitsluitends, een monopolie, een particularisme, maar alleen een prioriteit. Christus is toch niet tot Israël alleen, maar tot Israël het eerst gezonden en daarmee is verondersteld en indirect betuigd dat Christus en de zegen in Hem ook voor de heidenen bestemd is, hoewel pas in de tweede lijn.

"U in de eerste plaats", met dit woord zegt Petrus dat de dagen gekomen zijn, waarin alle geslachten van de aarde in Abrahams zaad zullen gezegend worden en dat de christelijke gemeente te Jeruzalem de moeder van deze zegen, een ware Sara geworden is. Och, dat de mannen van Israël zich in Jezus' naam lieten zegenen, evenals de lamme voor de Schone poort van de tempel, om dan als ware Israëlieten een zegen te worden voor alle volken op aarde!

De apostel sterkt zijn toehoorders als het ware in hun eer, als van het uitverkoren volk van God. Hij herinnert hen aan hun hoge voorrang dat hun in de eerste plaats de zaligheid is verschenen, dat deze hun ook nu het eerst wordt aangeboden, ondanks al hun zonden. Hij herinnert hen echter ook aan hun grote verantwoordelijkheid, wanneer zij de zaligheid van zich wilden stoten en zich niet wilden bekeren van hun boosheid. Maar is het ook niet een woord tot ons: "gij zijt kinderen van de profeten en van het verbond". Wijst het ook ons niet op de grote genade die ons boven vele miljoenen arme heidenen wedervaart, dat ons Christus wordt gepredikt, de Gekruisigde en Opgestane, dat wij in Christus nog altijd gezegend zijn met allerlei geestelijke zegen in hemelse goederen? Herinnert het ook ons niet aan de zware verantwoordelijkheid, als wij de genade tevergeefs ontvangen, als wij ons niet willen bekeren tot de Herder en Opziener van onze zielen, als wij Hem de eer en de dank weigeren die Hem toekomt?

HOOFDSTUK 4

VERVOLGING VAN DE APOSTELEN. GEMEENSCHAPPELIJK GEBED VAN DE GELOVIGEN. HUN WANDEL EN TOESTAND.

1. En terwijl zij na de prediking van Petrus, die in het voorgaande is meegedeeld, nog verder tot het volk spraken, toen Petrus en Johannes evenals in hoofdstuk 2: 40 aan de eigenlijke hoofdrede nog bijzondere vermaningen toevoegden, kwamen daarover tot hen degenen, die de tempelwacht uitmaakten 1CH 24: 5, namelijk de priesters en de hoofdman van de tempel, die over deze schaar het bevel voerde (Luk. 22: 4) en de Sadduceeën, die juist op de plaats van de tempel aanwezig waren geweest en Petrus' rede in hoofdstuk 3 ten minste tot vs. 15 mede hadden aangehoord.

2. Deze kwamen, zeer ontevreden zijnde omdat zij, de apostelen, het volk leerden op een wijze die met de godsdienstige meningen van de Sadduceeën in lijnrechtetegenspraak stond en verkondigden in Jezus de opstanding uit de doden, die toch door hen werd geloochend (hoofdstuk 23: 8 MATTHEUS. 22: 23), waarom zij ook de tempelwacht en haar hoofdman gedwongen hadden tussen te treden.

Het schijnt, dat de farizese partij onder de Joden die in het bijzonder de veroordeling van Christus had bewerkt, zich verder niet bemoeid heeft met het vervolgen van zijn aanhangers. Zij achtte de onwetende Galileërs geen verdere opmerkzaamheid waard, vooral daar zij de oude ceremoniële wet streng waarnamen en zich eerst niet met polemiek tegen de farizese stellingen inlieten en men toch ook vele andere sekten, die met het belang van de farizese partij niet in strijd kwamen, rustig hun gang liet gaan.

Hun aanvankelijk zacht optreden tegen de verkondigers van de opstanding van de Gekruisigde spreekt duidelijk uit hoezeer hun geweten getroffen is dat hun van hun vervreemding van God en van hun strijd tegen de vertegenwoordigers van ware godzaligheid overtuigd.

3. En zij, van wie in vs. 1 gesproken is, sloegen de handen aan hen, aan Petrus en Johannes (vs. 13 en 19), waarschijnlijk ook aan de genezen kreupele, die zich bij hen hield (vs. 10, 14) en zetten ze in bewaring, in een gevangenis die zich in de tempel bevond (Jer. 20: 2; 29: 26), tot de volgende dag wanneer de hoge raad zou zitting houden, om over hen te oordelen, hetgeen nu niet meer kon plaatshebben, want het was nu avond, de zogenaamde tweede avond, die om 6 uur begon (MATTHEUS. 14: 23).

Wat wij aan het einde van ons boek in zijn geheel voor ons zien, neemt nu zijn eerste begin. Het volk van Israël in zijn geheel, zoals het wordt vertegenwoordigd door zijn oversten en oudsten, verwerpt de zegen en wil de vloek hebben. Het was opmerkelijk genoeg en Farizeeën als een Gamaliël (hoofdstuk 5: 34vv) hadden daardoor tot bezinning kunnen komen dat de eerste vijandschap tegen de gemeente van Jezus Christus van de Sadduceeën uitging. Maar door de prediking van de zaligheid van de zondaars alleen in de Naam van een Gekruisigde voelde de farizese trotsheid zich dieper gewond, dan door alle dwaalleringen van de Sadduceeën en zo geschiedde het dat uiteindelijk het hele huis van Israël zijn hart verstokte tegen de stem van de Heere: "zoekt Mij en leeft", wandelende naar de wijze van de vaderen (Amos 5: 10): "zij haten in de poort degene die bestraft en hebben een gruwel van hem, die oprecht spreekt. "

4. En om terug te zien op het innerlijke gevolg van Petrus' prediking in hoofdstuk 3: 12vv., zij hier nog opgemerkt: velen van degenen die het woord gehoord hadden, geloofden. En het getal van de mannen, terwijl reeds volgens hoofdstuk 2: 41 de gemeente tot 3000 zielen was toegenomen, werd in de eerste tijd die op deze dag volgde, omtrent vijfduizend, waarbij dan nog een aanzienlijk aantal vrouwen moet worden gerekend, indien men de gezamenlijke sterkte geheel zou willen aangeven.

Niet de genezing als daad, maar het woord waartoe zij aanleiding geeft, vooral het woord van Jezus als de Opgestane, heeft de tegenstand en de vervolging opgewekt. De wereld kan wel enkel moraal en ook abstracte evangelische waarheid verdragen, maar als Jezus Christus, de Gekruisigde en Opgestane persoonlijk word verkondigd, wordt de tegenspraak van het natuurlijk hart opgewekt. Aan de andere kant heeft ook het gelovige hart aan Christus persoonlijk alles. Terwijl zij Jezus verkondigden, predikten de apostelen de opstanding uit de doden, terwijl Jezus verkondigd werd, wordt ook gerechtigheid en de genade van God, alle wijsheid, gerechtigheid, heiliging en verlossing verkondigd - in Hem en aan Hem heeft het gelovige hart, de denkende geest, het heilbegerig geweten alles, wat de mens nodig heeft.

d. vs. 5-31 Het eerste uitwendige gevaar van de gemeente, afgewend door de machteloosheid van de vijanden.

5. En het geschiedde, op de morgen van de volgende dag, toen een gerechtszitting kon plaatshebben, dat hun, van de Joden, oversten en ouderlingen en schriftgeleerden, de leden van de hoge raad Uit 2: 4, waaronder eerst de oudsten als vertegenwoordigers van het volk en de Schriftgeleerden als die in het bezit waren van de kennis van de Wet in het bijzonder moeten genoemd worden, te Jeruzalem vergaderden, waarheen zij kwamen van hun huizen, die een gedeelte van hen althans buiten de stad had.

6. En bovendien kwamen de leden van de priesterschap, waarvan de voornaamsten hier persoonlijk mogen worden genoemd: Annas de hogepriester in zaken van bestuur en Kajafas de hogepriester in zaken van godsdienst Lu 3: 2 en Johannes en Alexander, en zo velen er van het hogepriesterlijk geslacht waren.

7. En toen zij hen, de beide apostelen en de man die deze van zijn lamheid hadden genezen, in het midden van hen gesteld hadden, zodat zij door allen konden gehoord en gezien worden, vroegen zij (vgl. Joh. 2: 18 MATTHEUS. 21: 23): a) Door welke kracht, die u ten dienste staat of, als gij de kracht niet in uzelf hebt, door welke naam hebt gij dit wonder aan die lamme gedaan? Welke naam hebt gij bij het verrichten van zijn genezing uitgesproken, als naam van hem, wiens kracht u dienen zou, misschien wel van Beëlzebub, de overste van de duivelen (MATTHEUS. 12: 24; 10: 25)?

a) Ex. 2: 14 Hand. 7: 27

Bepaalde geschiedkundige persoonlijkheden, met de namen Johannes en Alexander, kunnen, hoewel men het heeft beproefd, niet worden aangewezen. De uitdrukking: "zo velen er van het hogepriesterlijk geslacht waren, " moet echter nader worden verklaard dan in de regel door de uitleggers geschiedt. Onmiskenbaar geeft Josephus in zijn boek over de Joodse oorlog (IV. 3: 6) met de woorden: "zij (de Zeloten) beroofden de geslachten van hun invloed, waaruit als eerste de hogepriester gewoonlijk wordt genoemd" te kennen dat het hogepriesterschap in die tijd voor een voorrecht van enige weinige geslachten werd gehouden. Inderdaad blijkt uit de lijst van de 28 hogepriesters die dezelfde geschiedschrijver voor de tijd van Herodes de

Grote tot aan de verwoesting van Jeruzalem noemt, (Slotwoord op 1 Makk. Nr. c.), dat het hogepriesterschap tot weinige families en (vooral dit van Phabi, Boëthus, Annas en Kamithus) beperkt bleef. Bij deze beperking gaf reeds alleen het behoren tot een van deze families een bijzonder aanzien, een soort van adel, hetgeen wordt uitgesproken in het "van het hogepriesterlijk geslacht. " Men moet dus daaronder niet in het algemeen verstaan, de hoofden van de 24 priesterorden, daar deze gewoonlijk onder de titel "overpriesters" bij het noemen van de medeleden van de hoge raad, Uit 2: 4 bedoeld zijn, noch in het bijzonder de aanverwanten van het huis van Annas, maar de hogepriesterlijke aristocratie, waartoe ook de in hoofdstuk 19: 14 vermelde Sceva met zijn zeven zonen behoorde; want een hogepriester in de eigenlijke zin, die deze naam draagt, kan nergens worden aangewezen. Het is opmerkelijk hoe omstandig Lukas de samenkomst van de hoge raad hier beschrijft, daar hij ze niet alleen ons voorstelt als een voltallige vergadering in de wettige vorm, waartoe men afwezige leden van het land naar de stad ontbood, maar ook het plaatsen van de beschuldigden in het midden en de woorden van de tot hen gerichte vraag met nadruk noemt. Daaruit moet de lezer weten welke bijzondere betekenis aan deze gehele vergadering moet worden toegeschreven, een betekenis die slechts weinig wordt gewaardeerd en meestal niet verder wordt overdacht, omdat men vanaf het begin de geschiedenis in hoofdstuk 3 verhaald, te oppervlakkig heeft beschouwd. Wij hebben omtrent het wonder van Petrus en zijn rede in het voorhof van Salomo, die zich daaraan verbond, aangewezen hoe de prediking van de zaligheid van Christus, de Gekruisigde, de Opgestane, de ten hemel gevarene nu reeds 2 à 3 jaar te Jeruzalem was gehoord; dat een gemeente was opgetreden, van wie de godzalige wandel ook zonder woorden geloof vroeg van het volk, dat het eerst tot de gemeenschap van de zaligheid was geroepen en het nu te doen was om een beslissing in het leven te roepen bij dat volk, dat het niet meer in enkele individuen, maar in zijn geheel als natie boete wilde doen voor zijn volkszonde. Het moest beslissen of het zich wilde bekeren tot Hem die volgens de belofte hun als Heiland was gegeven, of dat het in de verharding van zijn hart wilde voortgaan en zijn Christus verder verloochenen en diens discipelen vervolgen en van zich stoten. Die beslissing komt nu. Het eigenlijke hoofdpunt van ons hoofdstuk is niet het gelovig worden van de genoemden in vs. 4, noch de gevangenneming van de apostelen door de Sadduceeën bewerkt, die ontevreden waren over de verkondiging van Jezus’ opstanding (vs. 1-3), het eerste is slechts als nevenzaak vermeld en het tweede komt alleen als doorgangspunt voor, maar de heilige geschiedschrijver ziet als voor zijn ogen de hoge raad in zijn afzonderlijke bestanddelen, ja gedeeltelijk zelfs in zijn bijzondere personen, tot een zeer gewichtige zitting in de heilige stad samengekomen en in alle vormen zijn zitting inleiden; wat hijzelf ziet schildert hij ons ook voor onze ogen. Anders dan door zo’n plechtige samenkomst van zijn oversten of hoofden kon het Joodse volk in zijn geheel niet op eens worden samengebracht. Reeds in Joh. 7: 26 werd aangeduid wat een grote uitwerking op het gehele volk van de Joden juist de beslissing van de oversten had en nu spreekt ook Petrus het later in zijn gebed uit, van welke invloed de verhouding was die de hoge raad nu besloot tot de christelijke kerk in te nemen, terwijl het gehele volk in nuce of op samengevatte wijze in zich besloot (vs. 27). Dit veelbetekenende punt heeft dan de Heere willen teweegbrengen, toen Hij de vorige dag Petrus en Johannes op hun weg naar de tempel door zijn Geest tot genezing van de lamme dreef, na de godsdienst hun schreden tot het voorhof van Salomo leidde en de genezene hen liet nagaan. Ja, als Hij het zo beschikte dat juist ditmaal de Sadduceeën zich over het woord van de opstanding van de doden zo ergerden, dat zij een officiële gevangenneming van de apostelen en de genezene, die hen vergezelde, bewerkten en door hun invloed, die zij toen op de hoge raad uitoefenden, daar de in vs. 6 genoemde aristocraten tot hun partij behoorden, het tot zo’n buitengewone volle vergadering van het geestelijk bestuur brachten. Zijn gemeente moest niet meer als tevoren in de ogen van het Jodendom slechts als een sekte of een bijzondere vereniging zijn, waarbij een ieder naar goedvinden zich kon aansluiten of niet,

terwijl de oude theocratie haar loop voortzette en haar heerschappij bleef handhaven. De nieuwe theocratie, in de christelijke gemeente opgericht, moest nu de aanval doen, haar banier onmiddellijk in den tempel zelf planten en tot deze banier ook de wachters van de oude theocratie roepen, doordat in de zaal hun eigen zittingen en voor de oren van allen, Christus de Gekruisigde en van God tot enige Heiland verordende werd gepredikt (vs. 8-12). De stichting van de christelijke kerk moest, zo hebben wij bij hoofdstuk 2: 1 verklaard, buiten de tempel op de berg Sion plaatshebben, maar binnen die, in de gewone raadkamer op Moria, waar 2-3 jaar geleden het doodsvonnis over Jezus was uitgesproken Uit 27: 1, moest het volk in zijn oversten beslissen of het door boete en bekering zijn zondige weg wilde verlaten en de christelijke kerk wilde binnengaan, of deze van zich wilde stoten. Het standpunt toch, tot hiertoe gevolgd, waarbij men zich aan de ene zijde verdraagzaam jegens haar gedroeg, maar aan de andere zijde, wat het eigen persoonlijk heil aangaat, onverschillig, mocht niet langer worden geduld. Wij zullen in vs. 13vv. zien, dat de oversten deze beslissing proberen van de hand te wijzen en wensen ervan bevrijd te blijven. Ook Annas en Kajafas hebben nog te veel te dragen aan de last, die de misdaad van het vermoorden van Christus hun op de hals heeft geladen, dan dat zij het zouden willen beproeven met een tweede aanval, met het doden van zijn kerk. Het zou hun aangenamer zijn dat deze kerk aan uittering stierf, daarom stellen zij zich tevreden met het verbod van alle prediking. De apostelen stellen zich echter daarmee niet tevreden dat zij weer op vrije voeten worden gesteld, zij geven een antwoord op de hun toegevoegde bedreiging, volgens welke de oversten zichzelf moeten bekennen, dat van die dag hun een alternatief is gesteld dat zij niet meer kunnen ontwijken en dat hun spoedig opnieuw en strenger zal voor ogen treden (hoofdstuk 5: 17vv.) en hen zal dwingen steeds beslister plaats in te nemen, totdat de beslissing is gevallen (hoofdstuk 6: 11-7: 50).

Het wonder zelf ontkennen zij niet, trouwens wat men met ogen ziet, is niet te ontkennen, het is alleen op andere wijze weer te vernietigen - zo meent althans het ongeloof - door het gebeurde wonder van zijn goddelijkheid te beroven en er een satanswonder van te maken, zoals de oversten van Israël deden, ten opzichte van de Heere, zeggende: "Hij werpt de duivelen uit door de overste van de duivelen. " Dezelfde poging wordt ook hier gedaan. De Joodse raad vraagt hier aan Petrus en Johannes naar de oorsprong van hun wonderkracht en wiens dienaren zij zijn.

7. En toen zij hen, de beide apostelen en de man die deze van zijn lamheid hadden genezen, in het midden van hen gesteld hadden, zodat zij door allen konden gehoord en gezien worden, vroegen zij (vgl. Joh. 2: 18 MATTHEUS. 21: 23): a) Door welke kracht, die u ten dienste staat of, als gij de kracht niet in uzelf hebt, door welke naam hebt gij dit wonder aan die lamme gedaan? Welke naam hebt gij bij het verrichten van zijn genezing uitgesproken, als naam van hem, wiens kracht u dienen zou, misschien wel van Beëlzebub, de overste van de duivelen (MATTHEUS. 12: 24; 10: 25)?

a) Ex. 2: 14 Hand. 7: 27

Bepaalde geschiedkundige persoonlijkheden, met de namen Johannes en Alexander, kunnen, hoewel men het heeft beproefd, niet worden aangewezen. De uitdrukking: "zo velen er van het hogepriesterlijk geslacht waren, " moet echter nader worden verklaard dan in de regel door de uitleggers geschiedt. Onmiskenbaar geeft Josephus in zijn boek over de Joodse oorlog (IV. 3: 6) met de woorden: "zij (de Zeloten) beroofden de geslachten van hun invloed, waaruit als eerste de hogepriester gewoonlijk wordt genoemd" te kennen dat het hogepriesterschap in die tijd voor een voorrecht van enige weinige geslachten werd gehouden. Inderdaad blijkt uit de lijst van de 28 hogepriesters die dezelfde geschiedschrijver voor de tijd van Herodes de

Grote tot aan de verwoesting van Jeruzalem noemt, (Slotwoord op 1 Makk. Nr. c.), dat het hogepriesterschap tot weinige families en (vooral dit van Phabi, Boëthus, Annas en Kamithus) beperkt bleef. Bij deze beperking gaf reeds alleen het behoren tot een van deze families een bijzonder aanzien, een soort van adel, hetgeen wordt uitgesproken in het "van het hogepriesterlijk geslacht. " Men moet dus daaronder niet in het algemeen verstaan, de hoofden van de 24 priesterorden, daar deze gewoonlijk onder de titel "overpriesters" bij het noemen van de medeleden van de hoge raad, Uit 2: 4 bedoeld zijn, noch in het bijzonder de aanverwanten van het huis van Annas, maar de hogepriesterlijke aristocratie, waartoe ook de in hoofdstuk 19: 14 vermelde Sceva met zijn zeven zonen behoorde; want een hogepriester in de eigenlijke zin, die deze naam draagt, kan nergens worden aangewezen. Het is opmerkelijk hoe omstandig Lukas de samenkomst van de hoge raad hier beschrijft, daar hij ze niet alleen ons voorstelt als een voltallige vergadering in de wettige vorm, waartoe men afwezige leden van het land naar de stad ontbood, maar ook het plaatsen van de beschuldigden in het midden en de woorden van de tot hen gerichte vraag met nadruk noemt. Daaruit moet de lezer weten welke bijzondere betekenis aan deze gehele vergadering moet worden toegeschreven, een betekenis die slechts weinig wordt gewaardeerd en meestal niet verder wordt overdacht, omdat men vanaf het begin de geschiedenis in hoofdstuk 3 verhaald, te oppervlakkig heeft beschouwd. Wij hebben omtrent het wonder van Petrus en zijn rede in het voorhof van Salomo, die zich daaraan verbond, aangewezen hoe de prediking van de zaligheid van Christus, de Gekruisigde, de Opgestane, de ten hemel gevarene nu reeds 2 à 3 jaar te Jeruzalem was gehoord; dat een gemeente was opgetreden, van wie de godzalige wandel ook zonder woorden geloof vroeg van het volk, dat het eerst tot de gemeenschap van de zaligheid was geroepen en het nu te doen was om een beslissing in het leven te roepen bij dat volk, dat het niet meer in enkele individuen, maar in zijn geheel als natie boete wilde doen voor zijn volkszonde. Het moest beslissen of het zich wilde bekeren tot Hem die volgens de belofte hun als Heiland was gegeven, of dat het in de verharding van zijn hart wilde voortgaan en zijn Christus verder verloochenen en diens discipelen vervolgen en van zich stoten. Die beslissing komt nu. Het eigenlijke hoofdpunt van ons hoofdstuk is niet het gelovig worden van de genoemden in vs. 4, noch de gevangenneming van de apostelen door de Sadduceeën bewerkt, die ontevreden waren over de verkondiging van Jezus’ opstanding (vs. 1-3), het eerste is slechts als nevenzaak vermeld en het tweede komt alleen als doorgangspunt voor, maar de heilige geschiedschrijver ziet als voor zijn ogen de hoge raad in zijn afzonderlijke bestanddelen, ja gedeeltelijk zelfs in zijn bijzondere personen, tot een zeer gewichtige zitting in de heilige stad samengekomen en in alle vormen zijn zitting inleiden; wat hijzelf ziet schildert hij ons ook voor onze ogen. Anders dan door zo’n plechtige samenkomst van zijn oversten of hoofden kon het Joodse volk in zijn geheel niet op eens worden samengebracht. Reeds in Joh. 7: 26 werd aangeduid wat een grote uitwerking op het gehele volk van de Joden juist de beslissing van de oversten had en nu spreekt ook Petrus het later in zijn gebed uit, van welke invloed de verhouding was die de hoge raad nu besloot tot de christelijke kerk in te nemen, terwijl het gehele volk in nuce of op samengevatte wijze in zich besloot (vs. 27). Dit veelbetekenende punt heeft dan de Heere willen teweegbrengen, toen Hij de vorige dag Petrus en Johannes op hun weg naar de tempel door zijn Geest tot genezing van de lamme dreef, na de godsdienst hun schreden tot het voorhof van Salomo leidde en de genezene hen liet nagaan. Ja, als Hij het zo beschikte dat juist ditmaal de Sadduceeën zich over het woord van de opstanding van de doden zo ergerden, dat zij een officiële gevangenneming van de apostelen en de genezene, die hen vergezelde, bewerkten en door hun invloed, die zij toen op de hoge raad uitoefenden, daar de in vs. 6 genoemde aristocraten tot hun partij behoorden, het tot zo’n buitengewone volle vergadering van het geestelijk bestuur brachten. Zijn gemeente moest niet meer als tevoren in de ogen van het Jodendom slechts als een sekte of een bijzondere vereniging zijn, waarbij een ieder naar goedvinden zich kon aansluiten of niet,

terwijl de oude theocratie haar loop voortzette en haar heerschappij bleef handhaven. De nieuwe theocratie, in de christelijke gemeente opgericht, moest nu de aanval doen, haar banier onmiddellijk in den tempel zelf planten en tot deze banier ook de wachters van de oude theocratie roepen, doordat in de zaal hun eigen zittingen en voor de oren van allen, Christus de Gekruisigde en van God tot enige Heiland verordende werd gepredikt (vs. 8-12). De stichting van de christelijke kerk moest, zo hebben wij bij hoofdstuk 2: 1 verklaard, buiten de tempel op de berg Sion plaatshebben, maar binnen die, in de gewone raadkamer op Moria, waar 2-3 jaar geleden het doodsvonnis over Jezus was uitgesproken Uit 27: 1, moest het volk in zijn oversten beslissen of het door boete en bekering zijn zondige weg wilde verlaten en de christelijke kerk wilde binnengaan, of deze van zich wilde stoten. Het standpunt toch, tot hiertoe gevolgd, waarbij men zich aan de ene zijde verdraagzaam jegens haar gedroeg, maar aan de andere zijde, wat het eigen persoonlijk heil aangaat, onverschillig, mocht niet langer worden geduld. Wij zullen in vs. 13vv. zien, dat de oversten deze beslissing proberen van de hand te wijzen en wensen ervan bevrijd te blijven. Ook Annas en Kajafas hebben nog te veel te dragen aan de last, die de misdaad van het vermoorden van Christus hun op de hals heeft geladen, dan dat zij het zouden willen beproeven met een tweede aanval, met het doden van zijn kerk. Het zou hun aangenamer zijn dat deze kerk aan uittering stierf, daarom stellen zij zich tevreden met het verbod van alle prediking. De apostelen stellen zich echter daarmee niet tevreden dat zij weer op vrije voeten worden gesteld, zij geven een antwoord op de hun toegevoegde bedreiging, volgens welke de oversten zichzelf moeten bekennen, dat van die dag hun een alternatief is gesteld dat zij niet meer kunnen ontwijken en dat hun spoedig opnieuw en strenger zal voor ogen treden (hoofdstuk 5: 17vv.) en hen zal dwingen steeds beslister plaats in te nemen, totdat de beslissing is gevallen (hoofdstuk 6: 11-7: 50).

Het wonder zelf ontkennen zij niet, trouwens wat men met ogen ziet, is niet te ontkennen, het is alleen op andere wijze weer te vernietigen - zo meent althans het ongeloof - door het gebeurde wonder van zijn goddelijkheid te beroven en er een satanswonder van te maken, zoals de oversten van Israël deden, ten opzichte van de Heere, zeggende: "Hij werpt de duivelen uit door de overste van de duivelen. " Dezelfde poging wordt ook hier gedaan. De Joodse raad vraagt hier aan Petrus en Johannes naar de oorsprong van hun wonderkracht en wiens dienaren zij zijn.

8. Toen zei Petrus, in bijzondere blijdschap en verlichting, vervuld met de Heilige Geest (vgl. hoofdstuk 13: 9 en Luk. 12: 11v.), tot hen: Gij oversten van het volk en gij ouderlingen van Israël!

Petrus, die hier een nieuwe mate van de Heilige Geest ontving en alzo letterlijk de vervulling van de belofte van de Heere in Mark. 13: 11 ondervond, erkende in zijn aanspraak het recht van de hoge raad om hen te vragen of het werkelijk de naam van God was, waarvan de kracht aan de zieke door hun hand was gebleken, omdat toch alle tovenaars en bezweerders onder het volk van God een gruwel moesten zijn (Deut. 18: 9vv.). Door deze erkenning en deze eerbied liet hij zich echter niet afhouden van de onverschrokken verkondiging van de hele waarheid.

De Geest moest als een Geest van kracht, van liefde en van bestraffing, Zijn meesterstuk aan een getuige van de waarheid verrichten, nu deze de oversten tot belijdenis moet dringen, aan wie hij de verschuldigde gehoorzaamheid niet kan ontzeggen en van wie de onbillijke besluiten hij toch ook niet kan aannemen, maar die hij aan het oordeel van God ter herziening wil en moet voorleggen.

Petrus erkent de personen van de rechters als de wettige hoofden en vertegenwoordigers van het volk van Israël op die wijze, dat wat hun wordt gezegd, het gehele volk geldt. Zij Zijn als het ware het oor van het volk, zoals zij ook de mond ervan zijn. Zij zijn de bouwlieden die geroepen en verplicht zijn Gods huis te bouwen. Maar even oprecht en eerbiedig als Petrus de ambtelijke waardigheid van de synedristen erkent, even verheugd en open spreekt hij uit dat zij gedwaald, zeer gedwaald, ja zwaar gezondigd hebben; zij hebben de steen geminacht, ja als onbruikbaar weggeworpen, die toch bestemd was om hoeksteen te zijn en werkelijk hoeksteen geworden is. Zij hebben gekruisigd die God daarna heeft opgewekt en die uitsluitend als middel en Middelaar van de zaligheid is gegeven.

10. Zo bent u allen kennelijk en in u het ganse volk Israël, daar gij de naam wilt weten, waarin deze macht besloten ligt (vs. 7), dat door de naam van Jezus Christus de Nazarener, die gij gekruist hebt, maar die God van de doden heeft opgewekt, door Hem, zeg ik, door deze naam, let wel op, en door geen andere staat deze mens hier voor u gezond.

12. En de zaligheid, de verlossing, is in geen andere dan in deze, in wie de Heere voor deze laatste dagen op de berg Zion en te Jeruzalem redding belooft aan allen die zijn naam aanroepen (Joël 3: 5), want er is ook onder de hemel (Hand. 2: 5) geen andere naam die onder de mensen gegeven is, waardoor wij, de Joden in de eerste plaats, maar ook de heidenen (Rom. 1: 15) door gelovig aannemen van de met deze naam geopenbaarde zegen, moeten zalig worden (MATTHEUS. 1: 21 Fil. 2: 9vv.). Het is een onveranderlijke bepaling van God, waarvan aan de opvolging niemand zich ongestraft kan onttrekken.

Petrus, de aangeklaagde, predikt de weg van de zaligheid aan de dienaren van het heiligdom, die van God zijn vervreemd. "Een naam wordt gegeven waardoor wij zalig worden" heet: een persoon wordt ons van God gegeven, door het geloof aan wiens geopenbaard wezen de verlossing van zonde en van de toorn van God ons geschonken wordt.

Het is een bijzonder bewijs voor de ingeving van de Heilige Geest dat Petrus bij deze verantwoording over een enkel feit de omvattende en grond leggende waarheid van de zaligheid in Christus zo helder en duidelijk, zo rond en vol, zo klassiek en maataangevend voor alle tijden kon uitspreken.

O als iets de oversten kon bewegen en een diepe indruk op hun harten kon maken, dan was het deze waarheid, door de apostel in heilige geestdrift met grote blijdschap van het geloofd gepredikt. Bij dit woord hadden zij hun schuld moeten voelen! Is in Christus Jezus zegen, alleen in Hem zaligheid voor de mensen, wat een schuld hadden zij dan door verwerping van Hem op zich geladen. Is er alleen in Jezus Christus heil, alleen in Hem zaligheid voor de mensen, wat zouden zij dan meer hebben moeten doen dan zich in berouw en geloof aan Hem onderwerpen en zich aan zijn belijdenis aansluiten. Juist daartoe wilde de getrouwe getuige van Jezus hen opwekken, dat was zijn bedoeling. Daarom beleed hij het evangelie voor hen met zo’n ernst, met zo’n vrijmoedigheid.

Belijden wij, waar het nuttig is, met alle blijdschap en zonder mensenvrees dat wij discipelen zijn van onze hooggepreze Heere en Heiland, dan zullen wij menig verbitterde vijand tot zwijgen, menige dwalende tot nadenken, menige onbevooroordeelde tot erkenning van de waarheid brengen en alzo in menig hart een zaadkorrel werpen, die te zijner tijd zal ontkiemen en vrucht geven tot eeuwig leven. Wel zijn er mensen, in wie een onbeweeglijke onverschilligheid huist omtrent alles wat hun lichamelijk welzijn niet hindert of bevordert en tegenover deze schijnt verloochenen en belijden van dezelfde uitwerking te zijn; maar

bedriegen wij onszelf daaromtrent niet! Zijn er misschien voor hen sterker en smartelijker bewegingen nodig om hen uit hun geestelijke slaap op te wekken, zo weten wij immers niet of de Heere zich niet van ons zwakke woord zal willen bedienen om de vast getreden grond om te ploegen of in de reeds omgeploegden het vruchtdragend zaad te strooien. Het allerminst hoeven wij ons in deze dagen te laten afschrikken door de openlijke en blijde belijdenis, door de gedachte dat zij in het geruis van de bewegingen van de volken ongehoord zou wegsterven. Nee! juist nu de volken met inspanning van al hun krachten hun welvaart proberen te verzekeren, laat ons nu des te moediger en blijder belijden dat in niemand anders dan alleen in Christus Jezus zaligheid is, opdat niet ook wij een deel van de schuld dragen, als de bruiloftsvreugd tot hartenleed en de dansreien tot weeklachten worden.

De belijdenis van een gevangene voor zijn rechters: van eerbied jegens zijn Heer en van belangstelling in zondaren de vrucht. Maar ook een verklaring aangaande de Christus, die vragen uitlokt en aanwijzingen bevat tot veel betekende antwoorden. Zoeken wij vragende en antwoordende Hem te kennen, van wie Paulus sprak: "Om de uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus mijn Heer. " De zaligheid: wat bedoelt daarmee de apostel? Het hier gebruikte woord komt dikwijls voor om te kennen te geven enige uitwendige bevrijding of genezing van lichaamskwalen. Meermalen ook om aan te duiden de behoudenis, de redding, het geluk van de ziel. Dat wij hier aan het laatste te denken hebben, is alleszins aannemelijk en wordt algemeen toegestemd. Zo-even had Petrus het uitgesproken, dat de kreupele zijn genezing te danken had aan de Christus, maar met die verklaring kan hij niet eindigen. Met eenvoudige, maar ernstige opklimming betuigt bij dat er bij die Christus nog veel meer dan dit: het hoogste heil, redding van de ziel bij Hem te vinden is, dat Hij is de Zaligmaker van zondaren. De zaligheid is in geen ander. Onder de hemel geen andere naam gegeven. En opnieuw, hoe meent Petrus dat? Denkt hij hier aan zijn tijdgenoten alleen, zowel die de Heere hadden gehoord als zij die door de prediking van de apostelen van Hem hadden vernomen en zouden vernemen? Of heeft hij het oog op zondaren van alle eeuwen, op gelovigen zowel van de oude als van de nieuwe dag? Er zijn er immers zeer velen, die beweren dat de zaligheid onder de dag van het Oude Testament buiten Christus om verkregen werd, maar dat een hogere bedeling van heil het gevolg is van de komst van Christus, dat men vroeger leerde te naderen tot de HEERE, thans door Christus tot de Hemelse Vader. Die onderscheiding heeft Petrus niet geleerd, die in zijn eerste brief schrijft van de Christus: "Opdat Hij ons tot God zou brengen; " die afscheiding van de Zaligmaker van de dagen van vroeger is niet van hem, die elders getuigde van de Heer: "Die u tevoren gepredikt is. " Nee dat is de verklaring niet van die zo onbepaalde voorstelling: "De zaligheid is geen ander. " "Onder de hemel geen andere naam. " En Johannes de Doper zou er zich zeker over verwonderen, hij, die het verband van de vroegere dag en zijn schuldvergeving met de Christus en Zijn heil in die aanwijzende woorden uitsprak. Ziet d. w. z. : dat is nu het Lam van God, dat de zonden van de wereld wegneemt. En Paulus zou tegen haar getuigen, als hij schreef: "Zo vele beloften van God als er zijn, die zijn in Hem ja en amen, " of "wij die eerst in Christus gehoopt hebben, " of "de rechtvaardigheid van God is daarin geopenbaard. hebbende getuigenis van de wet en de profeten; " of waar hij van het zoenmiddel schrijft in betrekking tot de dagen van de verdraagzaamheid en van die een offerande, voor alle eeuwen van omvattende geldigheid: "de Christus had moeten lijden van de grondlegging van de wereld af, " enz. En Johannes, de apostel, zou niet bevredigd zijn, hij die ons leert dat Jesaja reeds zijn heerlijkheid zag; dat Abraham zijn dag heeft begeerd te zien en verblijd is geweest; dat al de vier dieren en de vierentwintig ouderlingen samen zongen: "Gij hebt ons Gode gekocht door Uw bloed, uit alle geslacht en taal en volk en natie. " Nee, toen Petrus die woorden sprak, dacht hij voorzeker aan de Christus als degene, van Wie God daarom door de mond van zijn profeten tevoren verkondigd had, omdat aan die Christus alle eeuwen toebehoorden, op Wie de beloften

vanouds doelden, op Wie het geloof vanouds zag. Maar hoe is Hij de Zaligmaker van alle eeuwen? De leer, door de Meester gepredikt, is door de gelovigen van vroeger niet gehoord. Het voorbeeld dat Hij ons heeft nagelaten, stond voor hun oog niet getekend. Het bewijs van goddelijke liefde jegens zondaren in het feit van de menswording is niet gezien en indien de toezegging van die gave zonder de nog aanwezige werkelijkheid geloofd is, dan zou tot dit einde het feit niet nodig zijn en de verklaring van God dat Hij zondaren vergeving wilde schenken tot vertroosting van het onrustige hart genoeg zijn. In deze dingen bestaat wel mede de meerdere heerlijkheid van de dag van het Nieuwe Testament, waarin het Woord is vlees geworden, gewoond heeft onder de zijnen, in zijn heerlijkheid is aanschouwd en door het Evangelie verder bekend gemaakt; maar wat heeft voor zich de dag van de oude bedeling hiervan gehad? Wat dan? Bij slechts erkenning van Jezus' leer en voorbeeld en persoonlijke waarheid en louter menselijke natuur, moet men met een énige Zaligmaker voor alle eeuwen verlegen zijn. De belijdenis van onze kerk, zo dikwijls miskend, lost hier de zwarigheid op. Zij plaatst, op grond van de Schrift, in het midden van de eeuwen de Zoon van God in het vlees met zijn eenmalige offerande ter verzoening werkzaam in de dingen die bij God te doen waren ten behoeve van zondaren. Die offerande is in Eden beloofd en veelvuldig afgeschaduwd. In de kracht van die belofte is reeds de schuld vergeven, op de Beloofde heeft de gelovige vanouds gehoopt. In de kracht van datzelfde beloofde heil van de verzoening heeft reeds de Zoon vanouds bemoeiing gemaakt met zondaren op aarde, door dromen en gezichten, door verschijningen, door zijn Geest. Is pas bij zijn verheerlijking de meest volle bedeling van zijn genade en geestesgaven geopenbaard, opdat het blijken zou de heerlijkheid te zijn van de Zoon, toch heeft Hij onder minder heerlijke bedeling door diezelfde genade en door diezelfde Geest Zijn volk geleid. "Eén voor allen, " dat is de grote Evangeliewaarheid, die in het midden van tijden en volkeren als een levensboom is geplant, opdat daardoor zondaren leven zouden; "één met zijn vele en velerlei bedelingen en gaven in allen, " dat is de verscheidenheid van één en hetzelfde Evangelie, dat, in Eden verkondigd, duren zal zolang deze huishouding staat. "In geen ander de zaligheid. " "Geen andere naam gegeven. " Dat herinnert ons weer dat buiten die naam de ellende van een verdoemelijke wereld heerst. Elke genezing buiten de énige naam moet verschrikkelijke zelfmisleiding blijken. Dat doet ons denken aan Hem, die van boven kwam. Om Hem te meten is de menselijke maat te kort. Ons voegt een andere werkzaamheid omtrent Hem: Aanbidden en geloven. Dat wijst ons heen naar een Heer van de heerlijkheid, die na de reinigmaking van zijn gemeente die gemeente gedurig vervult. Verblijde zich die gemeente steeds meer over zijn onnaspeurlijke rijkdom.

13. Zij nu, de oversten en oudsten met de schriftgeleerden, ziende de vrijmoedigheid van Petrus en Johannes, bevreemdden zich over hen, daar Petrus met zoveel gerustheid, helderheid en duidelijkheid van voordracht getuigenis aflegde, ja zelfs in plaats van als een verhoorde daar stond als een boeteprediker naar de wijze van de oude profeten, terwijl Johannes door zijn gehele persoonlijkheid het woord ondersteunde en als goddelijke waarheid bekrachtigde en vernemende uit de vorm van de rede en de woorden dat zijongeleerde en slechte mensen waren, mensen die de Rabbijnse vorming misten en uit het gewone volk waren, verwonderden zij zich te meer, hoe deze lieden zo'n wijsheid en kracht van woorden bezaten. (MATTHEUS. 13: 54v. Joh. 7: 15). En bovendien kenden zij hen van vroeger, daar zij dikwijls met de Heere gesproken hadden, terwijl zijn discipelen Hem omgaven, dat zij met Jezus geweest waren. Hun getuigenis omtrent de Gekruisigde en Opgestane (vs. 10), van wie ook zij wel wisten (MATTHEUS. 28: 11vv.), rustte dus op feiten, zij waren ooggetuigen geweest.

Een christen moet een sprekende gelijkenis van Jezus Christus zijn. U hebt levensbeschrijvingen van Christus gelezen, schoon en welsprekend geschreven, maar de beste

levensbeschrijving is die, die van Christus in de woorden en daden van Zijn volk is te boek gesteld. Indien wij waren hetgeen wij belijden te zijn en wat wij moesten wezen, zouden wij beeltenissen van Christus zijn; ja zulke treffende beeltenissen, dat de wereld ons niet een uur lang zou hebben te aanschouwen, om dan te zeggen: er is wel enige gelijkenis in; maar zo duidelijk, dat zij, als zij ons slechts één keer zag, zou uitroepen: hij is met Jezus geweest; hij is door Hem geleerd, hij lijkt op Hem, hij heeft het eigen beeld van de heilige Mens van Nazareth overgenomen en werkt het in Zijn leven en dagelijkse handelingen uit. Een christen hoort moedig te zijn, zoals de Heere Jezus. Wees nooit verlegen in het erkennen van uw godsdienst, uw belijdenis zal u nimmer onteren; neem u in acht dat u die niet onteert. Volg Hem na in uw liefde, denk vriendelijk, spreek vriendelijk en handel vriendelijk, zodat de mensen van u kunnen zeggen: hij is met Jezus geweest. Volg de Heere Jezus in zijn heiligheid. IJverde Hij voor zijn Vader, doe gij net zo; ga overal heen goeddoende. Laat geen tijd verloren gaan; hij is te kostbaar. Hij verloochende zichzelf, of zag Hij ooit naar Zijn eigen voordeel? Volg Hem ook daarin. Was Hij vroom, zijt ook gij vurig in uw gebeden. Eerbiedigde Hij de wil van Zijn Vader, onderwerp gij uzelf ook alzo aan Hem. Was Hij geduldig, leer gij insgelijks verdragen. En het beste van alles, als het beste portret van de Heere Jezus: tracht uw vijanden te vergeven, zoals Hij deed en laat deze heerlijke woorden van uw Meester: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen; " steeds in uw oren weerklinken. Vergeef, zoals u hoopt vergiffenis te ontvangen. Hoop uw vurige kolen op het hoofd van uw vijand door uw vriendelijkheid jegens hem. Bedenk: goed voor kwaad te vergelden is goddelijk. Wees daarom goddelijk en handel in al uw wegen en werkzaamheden alzo, dat een ieder van u moge getuigen: "hij is met Jezus geweest. "

14. En ziende tegelijkertijd de mens bij hen staan die genezen was op hun woord, hadden zij niets daartegen te zeggen (Luk. 21: 15). Het kon niet worden ontkend dat deze dezelfde man was, die vroeger voor de deur van de tempel had gezeten als een lamme van de geboorte aan en dat dus hier zonder twijfel en werkelijk een wonder was geschied.

Evenals de kardinaal Cajetanus zich te Augsburg over Luther verwonderde, zo verwonderden zich hier de hogepriesters Annas en Kajafas en de andere oversten over Petrus en Johannes. Rabbijnse geleerden waren de beide predikers van Jezus niet, dat hadden de "meesten in Israël" spoedig opgemerkt; vanwaar nu hadden deze ongeleerde mensen en leken zo’n macht van het woord? Evenals de stem van de profeet, door wie God sprak (Jes. 45: 22): "Wendt U naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden van de aarde! want Ik ben God en niemand meer! " zo klonk de apostolische stem in de ontstemde oren van de oversten en zij ondervonden iets van de straf en de beschaamdheid, dat de Heere niet uit het hogepriesterlijk geslacht, maar uit een Galilees vissersgeslacht zijn getuigen had genomen, evenals vroeger de profeet Amos (7: 14) van de ossen.

Het waren twee punten die de grote raad in grote radeloosheid brachten, ten eerste het blij vertrouwen, waarmee de ongeleerde visser sprak en dat een indruk van onwillekeurige verwondering teweegbracht, waarbij de onaangename verzekerdheid kwam dat het inderdaad discipelen van die Jezus waren; vervolgens de tegenwoordigheid van de genezene, dit bewijs voor het feit dat niet kon worden ter zijde gesteld. Zo kon men noch het wonder zelf wegredeneren, noch dat het in de naam en de kracht van Jezus was geschied.

Als zij in hun verlegen verwondering de genezen mens aanzien, stelt zich het wonder met zoveel kracht voor hun ogen dat zij het niet over zich kunnen verkrijgen de apostelen als valse profeten te veroordelen. Zullen zij zich dan gelovig tot Hem wenden? Dat willen zij nog veel minder. De indruk die het getuigenis van Petrus en het feit van het wonder op hen maakt, is

wel een onweerstaanbare, de richting van hun wil is echter zo weinig daardoor veranderd dat zij slechts naar een middel zoeken om de verdere verkondiging van Jezus' naam op alle wijzen te verhinderen. Derhalve dient die uitdrukking er slechts toe om de boosheid te doen toenemen in het verharden van de verkeerde wil.

15. En hun en de genezene geboden hebbende uit te gaan buiten de raad, de raadkamer, om over het overige te besluiten, overlegden zij na het heengaan van die drie met elkaar.

16. Om de hoofdinhoud van hun gedachtewisseling met enkele woorden weer te geven, overlegden zij, zeggende: a) Wat zullen wij deze mensen doen? Het is bezwaarlijk hen te kastijden, of enige straf te doen ondergaan, zoals eigenlijk hun wegvoering als gevangenen ten gevolge moest hebben. Want dat er een bekend, een onweerlegbaar teken door hen geschied was, is openbaar aan allen die te Jeruzalem wonen en wij kunnen het niet loochenen, daar het reeds te algemeen bekend is geworden (Joh. 9: 18vv.), hetgeen wij toch zouden moeten doen, als wij hen wilden kastijden.

a) Joh. 11: 47

17. Maar opdat het niet meer en meer onder het volk verspreid zou worden, opdat het christendom zich niet nog verder over het hele land zou verbreiden en hier in de stad vanzelf uitsterven, laat ons hen streng dreigen, dat zij niet meer tot enig mens in deze naam spreken. Wij zullen hen aanzeggen dat zij van die Jezus van Nazareth, in wiens naam het wonder geschied is (vs. 10), niet meer spreken; want deze naam is het bedenkelijke daarbij, daar die aan de ene zijde zoveel opzien wekt en verder aan het wonder een zo grote betekenis geeft. "

Hoe getuigt dit hele gedrag tegen hen en vóór de apostelen! Waarom weerleggen zij hun prediking niet? Waarom overtuigen zij hen niet van leugen en bedrog? Waarom verwijten zij hun nu niet dat zij het lijk van Jezus gestolen hadden, terwijl de wachters sliepen? Omdat zij het niet konden en omdat hun geweten hun zei dat het laatste een verfoeilijk verzinsel was, waarvoor zij de wachters door geld hadden omgekocht, opdat zij het onder volk zouden verspreiden. Zo zegepraalde de prediking van het Evangelie ook voor de hoogste rechtbank van de Joden. Zo strekte de eerste poging van de raad om haar te onderdrukken tot haar bevordering en zo werden de vijanden van Jezus zelf door hun tegenstand getuigen voor de waarheid en goddelijkheid van het christendom dat wij belijden.

18. En toen zij het met elkaar eens waren geworden hoe zij het beste in deze zaak zouden handelen en hen, de beide apostelen geroepen hadden, dat zij weer in de raad zouden komen (vs. 15), zeiden zij hun aan met strenge gebaren dat zij in het geheel niet zouden spreken noch leren in de naam van Jezus, niet eens in bijzondere gesprekken, veel minder mochten zij in het openbaar leren, noch ergens iets van Jezus tot iemand zeggen.

Nadat men de apostelen alsmede de genezene voorlopig uit de vergaderzaal had laten gaan, was de beraadslaging daarom zo moeilijk, omdat hun wil zich niet wilde buigen voor het eerlijk en verstandig inzicht, voor het objectieve feitelijke van het wonder dat niet alleen bekend was in de hele stad, maar ook voor henzelf onloochenbaar was. Zij wilden niet in Jezus geloven, zij wilden de verbreiding van de waarheid van Christus, het aangroeien van de gemeente van Christus met alle mogelijke macht verhinderen; zij wilden de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden (Rom. 1: 18). Zij voelen dat zij de apostelen van Gods- en van rechtswege niets mogen doen, dat zij geen vat aan hen hebben en toch staat hun stelregel vast: wij mogen de zaak niet laten voortgaan. Hiermee was door de hoogste autoriteit van het

volk van Israël een beslissing genomen, rijk in gevolgen. Het was de eerste maal sedert het lijden en de kruisdood van Jezus dat de hoogste overheid was gedrongen om te handelen in de zaak van de discipelen, maar van de tijd dat die baan was betreden, is het steeds verder en verder gegaan.

Hoe langer men zijn zaligheid verzuimt, des te moeilijk wordt de erkentenis.

In plaats van dat zij vroegen (Hand. 2: 37): "Mannen broeders! wat moeten wij doen om zalig te worden? " vragen zij: "Wat zullen wij deze mensen doen om hun de mond te stoppen? " Zo groot is de verblinding van de goddelozen.

Terwijl de vijanden de waarheid van Jezus Christus niet kunnen loochenen noch uitdelgen, gaat hun onzalige arbeid altijd voort slagbomen, ja wallen en muren op te werpen, opdat zij zich niet zou uitbreiden of verder voortgaan.

Gij ziet, het is hun bepaald te doen om die naam van Jezus, die God onder de hemel gegeven heeft, van onder de hemel te verdelgen. Doch let wel op dat niet door hen, maar door Lukas de naam Jezus wordt genoemd en hij die in de mond van de raadslieden legt. Zij zelf hadden zo-even met elkaar overlegd, dat zij de apostelen scherp dreigen zouden niet meer tot enig mens in deze naam te spreken. Deze lieden noemen, als vijanden van de Heere, de naam van Jezus nooit. In heel het Evangelie is er geen voorbeeld van. Zelfs doen de Joden dit nog niet tot op deze dag. Zij willen er de hoogste mate van verachting van de persoon mee uitdrukken. Daarbij betekent de naam Jezus "Zaligmaker, " en de gehate man zouden zij Zaligmaker noemen? Nee, nooit zal men door een Jood de naam van Jezus horen uitspreken. En toch op het geloven in en het belijden van die naam komt het aan tot zaligheid. Dat zij de naam van God belijden en aanroepen baat hun niets, want het is de heerlijkheid van de Vader, dat de Zoon verheerlijkt wordt en dat juist de Jezusnaam uitgeroepen wordt door al zijn herauten voor de oren van al de volken van de aarde.

19. Maar Petrus en Johannes, hoewel zij allen eerbied wilden bewijzen, die zij aan dit geestelijk bestuur van hun volk verschuldigd waren, moesten toch met volle beslistheid weigeren aan een dergelijk gebod gevolg te geven. Antwoordende, zeiden zij tot hen: a) "Oordeelt gij zelf, die de leraars in Israël zijt (Joh. 3: 10), of het recht is voor God, u meer te gehoorzamen dan God. Dat toch zouden wij doen, indien wijdeden wat gij ons zo-even hebt geboden, want God heeft ons in Christus Jezus, onze Heere, een heel ander bevel gegeven, namelijk om te doen juist wat gij ons wilt verbieden. (hoofdstuk 1: 8 Joh. 15: 27).

a) Hand. 5: 29

20. Leidt het dus zelf af, nog voordat het metterdaad wordt bewezen, welke weg wij ten opzichte van uw verbod zullen inslaan, opdat gij niet later zegt dat gij u in het vertrouwen op ons teleurgesteld ziet, of dat wij een gegeven toezegging zouden verbroken hebben. Want wij kunnen volgens de ons gegeven roeping niet laten te spreken hetgeen wij gezien en gehoord hebben en wij zullen het ook niet nalaten om van Hem te getuigen, zolang het ons mogelijk is.

De overheid wilde de apostelen het zwijgen opleggen, terwijl Jezus zelf hen tot zijn getuigen had geroepen (hoofdstuk 1: 8). Er was dus een zogenaamde botsing van plichten aanwezig, d. i. het scheen bij de eerste aanblik dat de ene plicht tegen de andere streed. De overheid laat een verbod uitgaan en aan de overheid te gehoorzamen is gewetensplicht. De goddelijke roeping gebiedt het tegenovergestelde en deze te vervullen is eveneens plicht van het geweten

- hoe moet hier gehandeld worden zonder het geweten geweld aan te doen? De apostelen twijfelen niet; zij geven een duidelijke verklaring en handelen dien overeenkomstig en wel op zedelijk onberispelijke en geheel voorbeeldige wijze. Zij weigeren gehoorzaamheid aan de wettige en door hen geëerbiedigde overheid enkel uit onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan God. Zij voelen zich verplicht een eis, door de overheid gedaan, geheel terzijde te stellen, omdat het nalaten van de belijdenis en het getuigenis van Jezus Christus volstrekt onzedelijk, ja zedelijk onmogelijk was. Zij laten het echter bij het weigeren van gehoorzaamheid en onthouden zich ten strengste van alle positief verzet, d. i. van opstand. Geen woord, geen werk wijst op dit laatste, integendeel moeten wij van de gegeven verklaringen verwachten dat de apostelen zich aan de straffen, als die werden uitgeoefend en aan de maatregelen, waartoe de overheid in geval van ongehoorzaamheid zou kunnen overgaan, zich zonder tegenstand zullen onderwerpen. Eén punt moet echter uitdrukkelijk worden genoemd: de apostelen hebben zich tegenover het Sanhedrin op hun geweten beroepen, dat hun niet toeliet te zwijgen, maar ook op de wil van God, die hun het spreken gebood; en het laatste wijst op het uitdrukkelijk bevel van Christus, op een duidelijk en zeker woord van God. Het is eenzijdig hier alleen te spreken van het "eigen geweten" van de "grond leggende macht van de Geest die op zichzelf berust" en te beweren dat de apostelen "in de plaats van de objectieve autoriteit de subjectieve autoriteit van hun eigen door de Geest gewerkte overtuiging gesteld hebben. " Het geweten kan dwalen en de geest zou een dweepachtige, fanatieke kunnen zijn, maar het duidelijke en vaste woord en gebod van God leidt op de rechte weg en deze volgen de apostelen.

De grondregel, door de apostelen uitgesproken, veronderstelt een dubbele zekerheid; aan de ene zijde dat iets werkelijk door God is geboden en aan de andere zijde dat een eis van de overheid het gebod van God werkelijk opheft, in welk geval de overheid feitelijk en eigenmachtig uit haar stand uittreedt en uit haar roeping om het orgaan van de goddelijke ordening te zijn, terwijl zij zelf een plaats tegenover God inneemt. Alleen bij deze tweevoudige zekerheid kon die grondstelling het christendom zonder de smaad van revolutie tot overwinning over de wereld leiden tegen de wil van de Joodse en heidense beheersers.

Het wederantwoord is niet minder beschamend en door zijn eenvoudigheid en opzettelijkheid zelf des te tergender voor de vergadering van de ongelovigen (vs. 19). Oordeelt gij of het recht is voor God, u meer te gehoorzamen dan God? Een waarheid die sedert achttienhonderd jaar telkens opnieuw door ongelovige machthebbers zowel in de kerk als in de wereld vergeten wordt; verheven wederom door zijn eenvoudigheid is hetgeen onmiddellijk in het antwoord van de twee in bewaring genomen apostelen volgt. (vs. 20

). Wij kunnen niet nalaten te spreken over wat wij gehoord en gezien hebben. Nog op vergevorderde leeftijd grondden beide apostelen de verkondiging van het Evangelie van het in de wereld gekomen woord geheel op hetzelfde fundament (1 Joh. 1: 1-3). "Hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze ogen, hetgeen wij aanschouwd hebben en onze handen getast hebben van het Woord van het leven, - hetgeen wij gezien en gehoord hebben dat verkondigen wij u. " De grote kracht van de christelijke waarheid ligt daarin dat het geen stelsel van bespiegelingen, geen filosofie of zedelijke godsdienstleer in haar grondslag is, maar een feit, berustende op onwankelbare getuigenissen en gebleken en altijd op nieuw blijkende, door onweerlegbare getuigen. Tegen een dergelijke kracht kan op den duur alleen geweld te baat genomen worden; doch een geweld dat wederom niet baat tegen een waarheid die, naarmate zij tegengesproken en verdrukt wordt, des te meer zich uitbreidt en triomfeert.

21. Maar zij letten op die weigering niet en schonken geen aandacht aan hun woorden. Zij schoven alleen hun weigering terzijde en verboden hun des te scherper het verder prediken. Zij dreigden hen nog meer met straf, als zij weer in dat werk werden bevonden en lieten ze gaan. Zij stelden ze weer op vrije voeten, niets vindende hoe zij hen straffen zouden, om de wil van het volk. Zij konden geen straf vinden om die toe te passen, zonder tevens een gevaarlijke beweging onder het volk teweeg te brengen, hetgeen toch tot elke prijs moest worden vermeden: want zij, de mensen van het volk, verheerlijkten allen God over hetgeen er geschied was (Luk. 7: 16 Mark. 7: 36 Joh. 12: 17).

22. Want de mens (hoofdstuk 3: 2) was meer dan veertig jaar oud, aan wie dit teken van de genezing, die plotselinge, volkomen genezing van aangeboren lamheid, geschied was. Des te duidelijker was dus de kracht van de naam van Jezus Christus van Nazareth, waarmee door het uitspreken alleen de genezing bereikt was; die kracht hier bleek de macht te zijn van God, die alle dingen nieuw maakt (Jes. 43: 18vv. ; 35: 1vv. Openbaring 21: 5).

Wat de hoge raad terughield, de apostelen iets meer toe te voegen dan alleen een machteloze bedreiging, was slechts ten dele de vrees voor de zogenoemde volksgeest. Meer nog was het de gedwongen, hoewel ook onbewuste vrees voor de Geest van God, die hier het volk tot een luid prijzen opwekte van het wonder dat aan de meer dan veertigjarige, van de geboorte aan en dus ongeneeslijke lamme had plaatsgehad.

Van de ingenomenheid van de schare met het door de apostelen verrichte wonder wordt tenslotte nog (vs. 22) met een belangrijk woord reden gegeven. De mens was meer dan veertig jaar oud, aan wie dit teken van de genezing geschied was. Ook in deze bijkomstige bijzonderheid wordt wederom het woord van Jezus aan de discipelen bevestigd, dat zij (eenmaal Zijn Geest ontvangen hebbende) grotere dingen doen zouden, dan Hij zelf op aarde gedaan had. De zieke van Bethesda (Joh. 5: 1) had aldaar slechts achtendertig jaren gelegen, toen hij door Jezus genezen werd; de blindgeborene (Joh. 9: 1) was waarschijnlijk veel jonger (vs. 18). Opmerkelijk is het intussen dat er in de verhalen van de Handelingen van de apostelen nergens gemeld wordt van de opening van de ogen van blinden, een wonder zo veelvuldig door de Heer zelf volbracht en dat misschien daarom wel als een bij uitnemendheid persoonlijk koningsrecht van de Messias beschouwd zou mogen worden, omdat de opening van de lichamelijke ogen van de blinden tevens een zo karakteristiek symbool is van de opening van het geloofsoog. Het is de Heere, zingt de Psalmist (Ps. 146: 8), die de ogen van de blinden opent.

Tevens worden wij door de inhoud van de beide verzen daarop opmerkzaam gemaakt dat door deze beslissing van het Sanhedrin voor deze tijd Israël's bestemming voor het rijk van God nog geenszins verijdeld is; want terwijl Israël's overheid door het wonder tot haat en tot vervolging werd ontstoken, prees het hele volk God over hetgeen geschied was; alzo is het nog steeds een mogelijkheid dat de stemming van het volk, die gunstig bleef, de overwinning zou behalen over de vijandschap van de oversten. Het vervolg moet uitwijzen of deze wending zal plaatshebben of dat het vijandelijk initiatief van de overheid tegen de kerk zich eveneens onder het volk zal verbreiden, zoals dat in de geschiedenis van de Heere heeft plaatsgehad.

De standvastigheid van de vijanden en de standvastigheid van de vrienden van de Heere: 1) van de vijanden: a) Zij kunnen Zijn woord niet weerleggen en bestrijden het toch; b) zij kunnen Zijn macht niet verhinderen en weerstreven haar toch;

c) zij kunnen Zijn zegen niet loochenen en ontvluchten die toch; 2) van de vrienden: a) de wereld betwijfelt hun geloof, maar zij bevestigen het op het woord van de Heere; b) de wereld verwerpt hun geloof, maar zij belijden Hem vrijuit in gehoorzaamheid aan de Heere; c) de wereld vervolgt hun geloof, maar zij lijden graag voor Hem uit liefde tot de Heere.

Hoe Jezus, de verhoogde, heerst in het midden van zijn vijanden: 1) Zijn woord kunnen zij niet uitdoven; 2) Zijn werk kunnen zij niet loochenen; 3) Zijn dienstknechten kunnen zij niet verschrikken; 4) Zijn rijk kunnen zij niet terughouden.

24. Waarschijnlijk zochten zij die vrienden op in de opperzaal van het huis van Johannes aan de Zionsberg (hoofdstuk 1: 13, 15; 2: 1) en vonden zij hen daar. En toen deze dat hoorden dat hun het getuigenverboden was van hetgeen zij gezien en gehoord hadden, hieven zij eendrachtig hun stem op tot God. Waarschijnlijk ging Jakobus de oudere voor, de tweede onder de drie voornaamste apostelen van de Heere, van wie wij dus hier ook iets zouden komen te horen na zijn zalving met de Geest tegenover het vroegere woord in Luk. 9: 54 Zij riepen tot God, daar zij eenparig in gebed (vs. 19) besloten dezen meer dan de mensen te gehoorzamen (hoofdstuk 5: 29); zij smeekten Hem om kracht en hulp tot hun apostolisch werk, waarbij nu Petrus en Johannes zich weer aansloten, en zeiden: "Heere! Gij zijt de God die gemaakt hebt de hemel en de aarde en de zee en alle dingen, die in deze zijn (hoofdstuk 14: 15 Neh. 9: 6 Openbaring 14: 7).

Het was zeker een blij, bewogen weerzien! Met een bevreesd hart zal het hoopje van de gelovigen hebben gewacht op de afloop van deze zaak. Met schitterende aangezichten zullen de beide getrouwe getuigen van de waarheid in de broederkring zijn ingetreden als jeugdige krijgslieden, die terugkomen uit hun eerste, zegerijk doorgestreden slag. De ogen van allen zullen op hen zijn gevestigd, de oren naar hen geluisterd hebben, toen zij vertelden: zo is het ons gegaan, dat heeft men ons gezegd en dat hebben wij geantwoord. En nu, wat geschiedt er op dat verhaal? Stort men lofreden uit op de apostelen, die zich zo moedig hebben gedragen, of gaat men zich te buiten met scheldwoorden tegen de hoge raad en diens slechtheid? Zweert men samen tot een oproer tegen een zo tirannieke overheid en beraadslaagt men hoe men een aanhang zal krijgen onder het volk? Of maakt men afspraak om te vluchten uit een voor de christenen zo gevaarlijke stad? Niets van dit alles! Wanneer de vijanden woeden, is het niet de zaak van de christenen weer tegen hen te woeden, maar om blij in het geloof God te loven (hoofdstuk 16: 25). De beste burcht en het beste wapen van de kerk in alle noden en vervolgingen is vanouds het gebed geweest.

Dezelfde Heilige Geest die vroeger in de mond van Petrus en Johannes één en dezelfde belijdenis had gelegd, richtte nu met gelijke wending de blik van alle vergaderden naar de levende almachtige God, die zij aangrijpen. Kent u het geheim van zo’n eendrachtig gezamenlijk gebed? Zijn twee of meerderen één geworden in het geloof omtrent hetgeen, waarom zij willen bidden, dan geeft de Heilige Geest dat allen instemmen, zacht of luid, in de woorden van het gebed, waarmee één aller mening uitspreekt.

In dat dankgebed (dank is de vaste grond, de opwekkende en moedgevende of moedvermeerderende aanleiding van het gebed) wordt allereerst de God van hun verlossing door de apostelen aangeroepen (vs. 24) als die God, die gemaakt heeft de hemel en de aarde en de zee en alle dingen, die in deze zijn. Van al de daden en wegen van God, in het werk van de verlossing, of van de tweede schepping is dat van de schepping de grondslag. Het eerste artikel van het christelijke geloof is, in de historische orde, dat van het geloof in God als de Schepper van hemel en aarde. Van het eerste woord van Genesis tot op de laatste tonelen van

de Openbaring doortrekt de Bijbel één lijn van verheerlijking van Hem, die de hemel en de aarde en de zee en de fonteinen van de wateren gemaakt heeft Hij, die inbeginne alle dingen door Zijn persoonlijk Woord geschapen heeft, maakt, door datzelfde Woord in de volheid van de tijd vlees geworden, alle dingen nieuw (Openbaring 21: 5).

Wij worden bij het rijk van God vanaf onze jeugd gewoon aan de verdeling: rijk van de natuur, van de genade, van de heerlijkheid; maar het ene is in het andere, het ene steunt het andere en zo stijgt ook het geloof en het gebed van het ene tot het andere op.

25. Die door de mond van David, Uw knecht in Ps. 2: 1-2 gezegd heeft; Waarom woeden de heidenen en hebben de volken ijdele dingen bedacht, om tegen U zich te verzetten.

26. De koningen van de aarde zijn tezamen opgestaan om met elkaar te beraadslagen en de oversten zijn bijeen vergaderd tegen de Heere en tegen Zijn Gezalfde, Zijn Christus.

Niet slechts in de prediking tot Israël, maar ook in het gebed tot God zelf behoudt de Schrift een plaats die, als zij het ware, levend en eeuwig blijvend woord van God zelf niet was, onverklaarbaar zou zijn. Ook in het woord, biddende tot God gericht, beroepen zich de mannen van God op de Schrift. Zo deed ook de Heer zelf. Niet slechts tot de menigte, tot de hoofden, tot Zijn vrienden, tegenover de vijanden, is het woord van God, de Heilige Schrift voortdurend in allerhande vorm van aanhaling, herinnering en toespeling op Zijn lippen, maar ook in het gebed zelf tot Zijn Vader. (Joh. 17: 12).

Het is de gemeente, bij hetgeen de beide apostelen berichten, aanstonds duidelijk waarover hier de zaak loopt. Zij ziet in hetgeen de overpriesters en oudsten hebben gezegd, niet een toevallige vijandschap, of een machteloze nietige bedreiging, maar het beginsel van de vijandschap van wereldse macht tegen het rijk van God. De namen Annas en Kajafas stellen hun dadelijk de vijandschap tegen Jezus voor, waartoe de Joodse en heidense overheden zich met elkaar verbonden. Intussen is wel de Geest uitgestort over alle vlees in Israël en de hoop kon in de gemeente ontstaan dat daarmee ook alle vijandschap was gebroken, maar de bedreiging van het Sanhedrin heeft nu bewezen dat deze hoop ijdel is. Wanneer nu in de overheden van Israël nog diezelfde gezindheid tegen het rijk van Christus voortbestaat, hoe zou in de heidense overheden dan een andere gezindheid zijn ontstaan? Zo ziet de gemeente in de bedreiging van het Sanhedrin de oorlogsverklaring van de hele wereldlijke macht tegen de kerk van Christus. Aanstonds herinnert haar de verhouding die de overheid te Jeruzalem dreigt in te nemen, aan het triomflied van David over de vorsten en volken die tegen de Gezalfde van de HEERE opstaan, hetgeen de nietigheid en ijdelheid aanwijst van elke onderneming, hoe sterk ook, tegen de wil van God en het rijk van Christus.

27. Want in de waarheid, zo moeten wij zeggen omtrent hetgeen van de lijdenstijd van onze Heere tot deze tegenwoordige tijd te Jeruzalem geschied is, zijn vergaderd in deze stad (Jes. 26: 10 Openbaring 11: 8) (deze woorden moeten volgens de beste handschriften worden bijgevoegd) tegen Uw heilig Kind, Uw Heilige van al het onreine afgezonderde en U alleen gewijde Knecht (hoofdstuk 3: 13, 26) Jezus, die Gij gezalfd hebt, tot een Heere en Christus gemaakt hebt en op deze heilige berg Zion hebt gesteld (hoofdstuk 2: 36 Ps. 2: 2, 6), beide de heidenen en de volken, de koningen van de aarde en de vorsten; Herodes als vertegenwoordiger van de koningen op aarde (Luk. 23: 11), en Pontius Pilatus als vertegenwoordiger van de oversten, met de heidenen, vertegenwoordigd door de Romeinen en de volken, de twaalf stammen van Israël. a)

a) MATTHEUS. 26: 3 Mark. 14: 1 Joh. 11: 47

28. Zij hebben zich verenigd, hoewel zonder hun wil of hun weten, maar naar de over hen beschikte raad (hoofdstuk 2: 23; 3: 18), om te doen, al wat Uw hand tevoren beschikt had en Uw raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou.

Met fijne tact stellen de biddenden in de plaats van de bedreigde discipelen "Jezus, " en in de plaats van de dreigende oversten "Herodes en Pilatus" met het gevolg van heidenen en Joden. Dit is hun blijdschap in dit uur, dat zij weten, het woord van God door de mond van David moet aan hen waar worden, zoals het aan Jezus waar geworden is, die hun Hoofd is. Herodes en Pontius Pilatus, die vrienden werden tegenover Jezus, met de heidenen en de volken van Israël zagen het niet, dat Jezus de gezalfde Koning van God is; zo zien ook nu de oversten van het volk de verhoogde hand van Jezus Christus niet, die zich krachtig betoont in de christelijke gemeente en zij horen de stem van God niet, die zo-even door de genezing van de lamme het volk heeft toegeroepen: "Kust de Zoon, opdat Hij niet toornig zou worden! " Maar de gemeente is zeker van haar Heer en daarom ook van haar overwinning.

Wat tegen Jezus zelf is geschied, wordt met de vervolging van de apostelen samengevat als lijden van Christus (vgl. 2 Kor. 1: 5 Kol. 1: 24).

Zeker was dat een vreselijk verbond, toen Joden en heidenen samenzwoeren tegen het heilige Kind van God; toen Herodes en Pilatus op die dag vrienden werden om Jezus aan het kruis te hechten, toen in de hoge raad van priesters en Farizeeën hetzelfde vonnis werd geveld als op de rechterstoel van de Romeinsen landvoogd: "Hij moet de dood sterven. " En toch ook deze geweldigen vermochten niets anders te doen dan wat Gods hand en raad tevoren bepaald had dat geschieden zou; wetend of onwetend, gewillig of onwillig moeten zij toch allen, de groten zowel als de kleinen, de bozen zowel als de goeden, de Heer aller heren, de Koning aller koningen dienen. Zo is het bij Jozefs broeders met hun boze raad; zo bij Kajafas en Pilatus met hun onrechtvaardig doodsvonnis; zo bij de hoge raad met zijn rechtsbehandeling tegen de apostelen; zo bij alle tegenstanders van waarheid en gerechtigheid tot op deze dag. Voorwaar, als een dienaar van God dat oprecht gelooft en erkent, dan moet midden onder alle bestrijdingen van rechter- en linkerzijde een hemelse moed, een zalige vrede over hem komen, zodat hij met die geloofsheld zegt: "wees maar toornig en woed, o wereld! Ik sta hier veilig en prijs mijn God. "

Zij bidden niet om de straf van hun vijanden, niet eens om de afwending van de vervolgingen, maar om moed en standvastigheid bij deze, om vrijmoedigheid, om ondanks deze het woord van God te spreken. Hoe schoon is hierin hun gedrag en hoe navolgingswaardig hun voorbeeld! Zeker valt het lijden altijd smartelijk en zouden wij wel wensen altijd daarvan verschoond te blijven; maar dit is toch inderdaad een dwaze wens; want indien het lijden ons niet nuttig was, God zou het ons niet toeschikken, want Hij plaagt of bedroeft de mensenkinderen niet van harte, niet omdat Hij lust heeft in ons leed; Hij is onze Vader, die met vaderlijke wijsheid en met vaderlijke liefde ons lot bestuurt en alleen datgene over ons komen doet, wat waarlijk nuttig en nodig voor ons is. Maar houden wij hiervan ons overtuigd, hoe zouden wij dan wenselijk kunnen achten van het leed verschoond te blijven, dat Zijn liefde ons toeschikt. Nee, dat mogen wij niet wensen, dat mogen wij niet bidden; maar dit mogen wij bidden en wensen, dat het lijden aan ons hart geheiligd zal worden, dat het bij ons het oogmerk zal bereiken, waartoe Gods liefde het ons toeschikt; dat het onze oefening zal zijn in geloof en in godzaligheid, dat het ons wijzer en beter zal maken, meer geschikt voor de zalige hemel, zijn werkzaamheden en genietingen.

29. En nu dan Heere God! zie, daar in hetgeen de oversten van Israël in deze tijd beginnen te doen, de vervulling van de psalmwoorden vernieuwd en voortgezet wordt, op hun dreigingen. Laat Uw voorzorg worden versterkt, opdat niet volvoerd worde wat men bedoelt (vs. 17) en geef, opdat integendeel het koninkrijk van God zich steeds verder uitbreide onder het volk, ons, Uw dienstknechten Tit. 1: 1 Jak. 1: 1) met alle vrijmoedigheid Uw woord te spreken.

30. Ga voort om te zegenen daarin, dat Gij het door ons gepredikte woord volgens de beloften van Christus (Mark. 16: 17v.) ook bekrachtigt (hoofdst. 14: 3) door dat Gij Uw hand met kracht uitstrekt tot genezing van zieken en dat tekenen en wonderen geschieden door de Naam van Uw heilig Kind Jezus.

Wat de discipelen van Christus willen, is niet een ogenblikkelijke vernietiging van de vijanden, die hun toch nog veel te vroeg zal komen, maar een des te sterker getuigenis van de waarheid en een des te grotere bekrachtiging daarvan door tekenen en wonderen waardoor misschien ook de vijanden er toe komen om tot hun zaligheid het woord in Ps. 2: 12 ter harte te nemen.

Er is in dit gebed, het eerste christelijke gebed in de gemeente dat wij kennen, een echte, reine zin van Christus. Wij vinden niets van gevoel van wraak, niets van vleselijke ijver, niets van verdelging van de vijanden; maar bij alle ijver voor de zaak van God toch alleen het smeken dat God ziet op het dreigen van de vijanden en dat Hij genade bewijst tot blijde getuigenis in woord en daad. Zoals Christus niet is gekomen om de wereld te oordelen, maar zalig te maken, zo zijn ook de gelovigen en apostelen niet bezield met de richtende vuurijver van Elias, maar met warme liefde voor de zielen, die door woord en daad moeten worden gered en tot de zaligheid in Christus gebracht. Hoe mag een christen omtrent zijn vijanden bidden? 1) Zonder angst en vrees, want hij bidt tot de Koning van alle koningen - is God voor ons, wie zal tegen ons zijn? Zonder haat en boosheid, want hij bidt tegen het kwaad, maar niet tegen de kwaden; 2) Zonder trotsheid en ergernis, want hij bidt niet voor zijn persoon, maar voor de zaak van de Heere.

De terugkeer van de gevangengenomen apostelen tot de broeders en zusters veroorzaakte bij deze een grote blijdschap. Zij hadden ongetwijfeld reeds Petrus en Johannes voor verloren geacht, wetende wat deze rechters met de Heere zelf hadden gedaan en alzo verkeerden zij in de grootste angst en zielspanning, ongetwijfeld biddende en smekende tot de Heere, die ook uit de muil van de leeuwen kan verlossen. En daar komen nu de beide geliefde gevangenen aan, vrij en ongedeerd, en verhalen wat er tussen hen en de Joodse raad gebeurd is. En nu ontsluit zich het hart van allen in God verheerlijkende dankzegging. O alleen een verlossing uit grote nood leert ons God prijzen op hooggestemde wijze. Doch is die dank uitgestort, dan komt met dubbele kracht het denkbeeld van het gevaar, waarin men geweest is en waarin men ieder ogenblik op nieuw geraken kan, weer. De gemeente van de Heere was nu tot de bewustheid gekomen dat zij een vijand had, een machtige vijand en dat die vijand haar gevonden had.

31. En toen zij gebeden hadden (MATTHEUS. 18: 19v.) werd de plaats waarin zij vergaderd waren (vgl. hoofdstuk 16: 26 Joh. 12: 28) bewogen. En zij werden allen vervuld met de Heilige Geest, die bij vernieuwing hen in het hart grepen spraken aanstonds het woord van God met vrijmoedigheid, wel niet weer zoals in hoofdstuk 2: 4 met andere talen, maar wel in psalmen en lofgezangen en geestelijke liederen (Kol. 3: 16). Zo werd aanstonds het verbod van de hogepriesters en oudsten overtreden in dat opzicht, dat zij ook onder elkaar niet van de Heere Jezus mochten spreken (vs. 18).

Men moet denken aan een aardbeving of opschudding, veroorzaakt door een geweldige wind, net zoals er op het Pinksterfeest vernomen werd. Zulke verschijnselen vallen meermalen voor in de natuur, maar dan verspreiden zij zich op een aanmerkelijke afstand. In ons geval hebben wij derhalve te denken aan een wonderdadige beweging, daar de geschiedschrijver uitdrukkelijk zegt dat bepaaldelijk die plaats waar de apostelen vergaderd waren, bewogen werd. De zaak zal deze geweest zijn: op hetzelfde ogenblik dat de apostelen hun gebed met een eendrachtig amen besloten hadden, voelden zij een zeer aanmerkelijke beweging, het vertrek schudde en al wat er in was stond te trillen. Maar waartoe diende dit wonderwerk? Deze bovennatuurlijke beweging was een teken van Gods bijzondere tegenwoordigheid en een verzekering dat het gebed van de apostelen verhoord was. Dit was zonder twijfel geschikt om hun verslagen harten op te beuren en hen te bemoedigen tegen al die geweldige tegenstand, die zij in de uitbreiding van Christus' koninkrijk ontmoeten zouden. Daarenboven was deze bovennatuurlijke beweging een kennelijk bewijs van het goddelijk alvermogen, waardoor zij over alle vijandelijke pogingen zouden zegepralen.

Ofschoon de biddende gemeente de Heilige Geest ontvangen had en daarmee de geest van de vrijmoedigheid, zo werd haar als antwoord op het gebed een nieuw teken van boven gegeven met een vernieuwd innerlijk vervuld worden met de Heilige Geest en met vrijmoedigheid. Hiermee werd door de Heilige Geest aan de gemeente veel geleerd; ten eerste dat geen gelovige heden leven mag op het ontvangene van gisteren, maar dat hij alle dagen vernieuwing van genade behoeft. Ten tweede, dat ook nieuwe noden nieuwe uitreddingen van God nodig hebben en ten derde, dat het gebed door de Heere gegeven is om in die behoeften te voorzien, om dat benodigde te verkrijgen.

Evenals in vs. 8 is ook hier het vervuld zijn met de Heilige Geest te denken als een tijdstip van verhoogde opwekking van de Geest, die de apostelen bij het pinksterfeest voor altijd hadden ontvangen. De algemene opwekking van alle vergaderden, die hier plaatshad, was nu, evenals de eerste uitstorting van de Geest in hoofdstuk 2, vergezeld van een uitwendig teken, de beweging van de plaats. Aan een gewone aardbeving kan hier evenmin worden gedacht als in hoofdstuk 2: 2 aan een gewonen stormwind, want beiden hadden de stad moeten treffen, niet alleen de plaats van de vergadering.

Het bewegen van de vergaderplaats dat op het gebed volgde, is het teken dat de wil en het woord van God machtig is over de grondvesten van de aarde. De macht van de wereld die zich tegen God verheft, houdt zich aan het bestaan van de zichtbare zaken, die in haar macht zijn gegeven - de gemeente met haar getuigen aan de geopenbaarde wil van God. Zodra nu de gemeente de zichtbare dingen loslatende, in geloof en gebed de wil en het woord van haar God aangrijpt, volgt de beweging van de aarde, als van de grond voor al het zijn van de zichtbare dingen. Het is dus het teken van de goddelijke goedkeuring, het bewijs dat de gemeente recht heeft gehandeld en de goddelijke belofte dat de gemeente de zege zal behalen over de macht van de wereld.

Wat de gelovigen voor de toekomst en voor het optreden van de apostelen voor ongelovigen en vijanden hadden gebeden: "Geef Uw dienstknechten met alle vrijmoedigheid Uw woord te spreken, " dat werd door God, die boven bidden en denken doet, ogenblikkelijk en reeds vóór de wederkerige omgang met elkaar vervuld, als bewijs en onderpand van hetgeen Hij verder zou doen. Het gebed was een gebed in Jezus' naam (Joh. 14: 13v. ; 15: 7; 16: 28v), in Zijn gemeenschap, in Zijn zin en Geest en aan zo'n gebed is onvoorwaardelijk verhoring beloofd. Het gebed werkt wonderen:

1) inwendig - harten worden zalig bewogen, geesten worden krachtig gesterkt, 2) uitwendig - huizen worden bewogen, gemeenten verwekt, vijanden verschrikt, bergen verzet, de wereld bewogen. Vgl. Hagg. 2: 7v.

e. Vs. 32-5: 16 Het eerste inwendige gevaar van de gemeente door uitbanning van valse leden tenietgedaan.

32. Na het bericht over hetgeen in kleinere kring plaats had (vs. 23vv.), willen wij weer overgaan tot de hele gemeente en na mededeling te hebben gedaan omtrent haar uitwendige bloei (vs. 4), willen wij ook op haar inwendig leven en de verdere ontwikkeling van haar inrichting het oog vestigen. En de menigte van degenen die geloofden, was a) één hart en één ziel; allen die gelovig waren geworden, waren in volkomen eendracht van gezindheid en streven (Fil. 2: 2); en niemand zeide, hoewel er toch reeds zo velen waren, dat iets van hetgeen hij aan vast of roerend goed had zijn eigen was, maar alle dingen waren hun gemeen: het was dus nog alles zoals het bij de eerste gemeente was (hoofdstuk 2: 44).

a) 1 Petrus 3: 8

33. En de apostelen gaven met grote kracht getuigenis van de opstanding van de Heere Jezus. Zo werd het verbod van de overpriesters en oudsten (vs. 18) ook naar de andere zijde tenietgedaan (vgl. vs. 31), daar zij aanhielden in de bediening van het woord (hoofdstuk 6: 4) en vlijtig onderwijs (hoofdstuk 2: 42) gaven aan de gedoopten (MATTHEUS. 28: 20). En er was grote genade van God over hen allen die tot de gemeente behoorden (1 Kor. 15: 10 2 Kor. 9: 14).

Genade te hebben is van God gezegend te zijn ook door de gunst van mensen. Het volk was van de gemeente niet vijandig, integendeel, velen uit het volk traden gedurig tot de gemeente toe. En allen die toetraden, waren gelukkig. De Heilige Geest vervulde hen allen met Zijn blijdschap en als men deze in het hart heeft, dan is men zalig reeds hier. Nochtans, het is een tijdelijke zaligheid, die door veel droefheid en lijden kan worden opgevolgd. Het is slechts een voorsmaak van hetgeen eeuwig volgen zal. De bruid van Christus was nog in haar bruidsdagen en deze worden ook niet zonder tranen gevierd.

34. Want er was ook wat de lichamelijke welvaart van ieder aangaat, hoewel niet weinige leden van de gemeente oorspronkelijk tot de armen en geringen onder het volk moesten worden gerekend, niemand onder hen die gebrek had; want zo velen als er bezitters waren van landen of huizen, die verkochten zij, voor zover de behoeften van de armen het eisten en brachten de prijs van de verkochte goederen naar de plaats waar ieder zich ophield en leiden die aan de voeten van de apostelen en wel van die onder hen, die het ambt van onderwijzing op die vergaderplaats waarnam.

35. a) En aan een ieder werd uit die gemeentekas, die uit dergelijke bijdragen werd gevormd, door de dienst van de apostelen die nog de armenverzorging waarnamen (hoofdstuk 6: 2vv.), in voedsel en kleding uitgedeeld, naardat elk nodig had.

a) Jes. 58: 7

36. En Joses, later omdat hij een vroom man was, vol van geloof en van de Heilige Geest en zich bijzonder krachtig betoonde in profetische reden en vermaningen (hoofdstuk 13: 1 1 Kor. 14: 3, door de apostelen Barnabas genoemd (Hebr. : bar-neboeah, wat vertaald in onze taal

betekent: een zoon van de vertroosting, één van hen die geschikt zijn om krachtig tot het hart van anderen te spreken met vermaningen, vertroostingen en opwekkingen) een Leviet en wel van geboorte uit Cyprus, een eiland in de Middellandse zee (1 Makk. 15: 23).

37. Aangezien hij te Jeruzalem, waarheen hij was getrokken, een akker had, verkocht hij die en bracht de hele som van het geld dat hij had ontvangen en legde het zoals gewoonlijk (vs. 35) aan de voeten van de apostelen.

Van de gemeente, zoals zij ons naar haar levensvorm in hoofdstuk 2: 42vv. wordt voor ogen gesteld, is door de groei, in hoofdstuk 2: 47 en 4: 4 vermeld, reeds een bijzonder volk geworden; en hoewel dit volk, wat het getal aangaat, nog altijd als een in het niet wegzinkende minderheid voorkomt tegenover het volk dat de naam van Israël draagt, dat de tempel bezit en zich uitwendig doet gelden, is het toch in Gods ogen het ware, eigenlijke Israël. Daarop wil Lukas ons in dit gedeelte opmerkzaam maken. Hij bewijst door de fijne trekken waarmee hij zijn beeld ontwerpt, evenals door de Hebreeuws gebleven uitdrukkingen en zinnen, waarvan hij zich meermalen bediende ("A c), dat hij wat eigen afkomst aangaat tot de kinderen van Abraham moet worden gerekend en niet, zoals men gewoonlijk beweert, tot de Grieken of heidenen. Zo’n voorstelling was juist op deze plaats van bijzonder gewicht. In hun gebed (vs. 25vv.) hadden de apostelen openlijk voor God uitgesproken dat het Joodse volk, dat de naam van Israël voerde en uitwendig de rechten van Israël vasthield, in zijn overste leidslieden en vertegenwoordigers tot heidenen was geworden, die volgens Ps. 2 opstaan en tot de volken van wie de koningen en vorsten zich vergaderen tegen de Heere en tegen Zijn Gezalfde. God geeft van Zijn zijde bevestiging van dit inzicht, doordat Hij Zijn genade overbrengt tot het kleine Israël, dat uit het grote Israël was ontsproten en in tegenstelling tot de volken van Israël, zoals aan het slot van vs. 27 in de grondtekst staat, zich een volk Israël in de christelijke gemeente zo karakteristiek laat gevormd worden dat hierbij meer dan een bepaling van de oudtestamentische wet tot een nieuwtestamentische verwezenlijking in Geest en in waarheid komt. Daartoe behoort: 1) het: "één hart en één ziel, " waarmee het gebod van de ene plaats van verering in Israël (Deut. 12: 1vv.) en van het tweevoudige heiligdom (Ex. 26: 31vv.) vervalt; want hart en ziel, het allerheilige en het heilige van de inwendige mens is nu tot een tempel van God, waarin Hij Zijn woning heeft, gewijd en alle afscheiding waarbij ieder zijn eigen gedachte op zelf gekozen wegen na wandelt en ieder naar eigen lust God probeert te dienen, opgeheven; 2) het "de apostelen gaven met grote kracht getuigenis van de opstanding van de Heere Jezus, " waarmee het ambt van de priesters, die de tabernakel bedienen (Num. 18: 5), maar ook het karakter van het door de twaalven vertegenwoordigde volk van de twaalf stammen, als van een priesterlijk koninkrijk (Ex. 19: 6) zijn verwezenlijking heeft gevonden; 3) het "zo velen als er bezitters waren van landen of huizen, die verkochten zij en brachten de prijs van de verkochte goederen en legden die aan de voeten van de apostelen, " waardoor het priesterlijk volk zijn tienden en offers en vrijwillige gaven aan de tempel aflevert (vgl. Deut. 14: 22vv.); 4) het "niemand zei, dat iets van hetgeen hij had zijn eigen was, maar alle dingen waren hun gemeen, " waardoor het land van Israël met al wat er op en er in is, aan Hem ten dienst en eigendom is teruggegeven, die zegt (Lev. 25: 23): "het land is het Mijne" en de idee van het sabbatsjaar in zoverre wordt volvoerd, dat ieder van de opbrengst van de grond kan eten, naardat hij nodig had (Lev. 25: 6v. vgl. Deut. 23: 24v.); 5) het "er was ook niemand onder hen, die gebrek had, " waardoor een volk van God was geworden, waarbij het in Deut. 15: 4 gezegde niet meer als een bloot ideaal is. Van dit gezichtspunt, dat hier namelijk gesproken wordt van een omkering van dat Israël dat door de werking van de Geest en de macht van de broederlijke liefde geheel naar het voorbeeld van de Mozaïsche wettelijke bepalingen is ingericht, moet ook worden beoordeeld wat ons van Joses, de Leviet, geboren op Cyprus

wordt verhaald. De naam die de apostelen hem geven: "Zoon van de vertroosting" kenschetst hem als een Leviet, niet alleen naar lichamelijke, maar ook naar geestelijke geboorte. Evenals de Heere eens aan Aäron en zijn zonen of aan de eigenlijke priesterstand de Levieten uit de kinderen van Israël ten geschenke gaf, opdat zij zouden dienen in het ambt van de kinderen van Israël in de tabernakel (Num. 8: 19), zo geeft Hij nu aan de apostelen een geestelijke helper, die het onderpand en de voorganger van nog vele anderen is, die later zullen volgen en door wie de hele gemeente deel neemt aan hun ambt van het woord. De apostelen nemen hem aan en bewegen hem als het ware voor de Heere (Num. 8: 20vv.), door hem die naam vol betekenis toe te kennen. Maar nu ontzondigt zich ook als het ware Joses Barabbas en wast hij zijn kleren, doordat hij zijn akker verkoopt en het geld aan de voeten van de apostelen legt; volgens Num. 18: 20 Deut. 10: 9 moeten namelijk de Levieten in het land van de kinderen van Israël niets bezitten, ook geen deel onder hen hebben, maar de Heere is hun deel en hun erfgoed onder de kinderen van Israël. Zo ontdoet hij zich geheel en volkomen van zijn akker en brengt hij zijn uiterlijke stand in overeenstemming met zijn geestelijk beroep, nadat de apostelen zelf reeds sedert lang alles hebben verlaten (MATTHEUS. 19: 27). Zijn daad is dus niet een enkel voorbeeld van hetgeen ook vele anderen deden, hoewel zeker anderen eveneens handelden als hij; zij heeft een geheel bepaalde op zichzelf staande betekenis. Terwijl anderen, doordat niemand van zijn goederen zei dat zij de zijne waren, maar dat alles gemeen was, zich bereid toonden die gezindheid ook door uitwendige daden te bevestigen en daar waar de gemeenschap van goederen een afstaan van de goederen noodzakelijk maakte om zo te kunnen weldoen, hun goed verkochten, was het verkopen van de akker door Barabbas eigenlijk een overgave of het afstaan van een bezitting die hem niet paste. Zo vinden wij in ieder opzicht dat dit gedeelte in vergelijking met het overeenkomstige in hoofdstuk 2: 42-47, een besliste voortgang is in de ontwikkeling van het nieuwtestamentische volk van God. Daar hadden wij als het ware nog slechts eerst het huis van Israël voor ons, zoals dat vroeger in Jakob en in zijn twaalf zonen met vrouwen en kinderen voorkwam, zodat wij de eerste christengemeente als een nauw verbonden, steeds bij elkaar zijnde vereniging moesten beschouwen; hier hebben wij daarentegen reeds het geestelijk nieuw geschapen Israël voor ons, volgens het voorbeeld van het Mozaïsche Israël, zodat wij ze ook spoedig als de wettige bezitters van alle genadegoederen van het verbond plaats zullen zien nemen in de tempel (hoofdstuk 5: 12) Daaruit blijkt dat hoofdstuk 3-5 niet zo onmiddellijk zich aan hoofdstuk 2 aansluiten, als men gewoonlijk onderstelt, maar door een tijdruimte van 2-3 jaren daarvan zijn gescheiden. Deze voortgang, deze ongestoorde en normale levensontwikkeling van de gemeente is een wonder voor onze ogen; zij komt later niet weer in de christelijke kerk voor; maar na een goed begin komt weer spoedig de zonde boven, die ons altijd aankleeft en traag maakt (Hebr. 12: 1) en zij die met de Geest zijn begonnen, willen het maar al te spoedig in het vlees voleindigen (Gal. 3: 3). Maar juist daarom kan nog worden gezegd: "er was grote genade onder hen allen. " Die genade van God, die over het kindeke Jezus was, zodat Hij opgroeide en toenam in de geest, in genade en in wijsheid (Luk. 2: 40), was ook over de gemeente van Christus, die reeds uit de kinderlijke leeftijd in de jongelingsleeftijd was overgegaan, zodat met het uitwendig toenemen in zielengetal het inwendig toenemen en sterk worden gelijke tred hield. Pas toen het zover met haar was, werd aan de verleider gehoor gegeven, zodat hij in de omkleding van de slang kon indringen in de paradijshof van de kerk, zoals in het volgende hoofdstuk de geschiedenis van Ananias en Saffira toont. Toch weet de Heere nog het ingedrongen slangenzaad weer af te zonderen. Wat Hij ten opzichte van het oudtestamentische Israël zo dikwijls in de wet van Mozes dreigt, dat die onder Gods volk een Belialsstuk in het hart draagt (Deut. 15: 9) uit Gods volk en het heilige land moest worden uitgeroeid, dat verwezenlijkt Hij ook en de gemeente betoont zich ten eerste nog als een zodanige die noch vlek noch rimpel noch iets dergelijks heeft (Efeziers 5: 27). Waarom dat? Van Zijn zijde wil Hij zo lang mogelijk de weg openlaten dat reeds nu de tijd van de

verkoeling van het aangezicht van de Heere komt, waarop ook Petrus in hoofdstuk 3: 20 wijst als de te verwachten toekomst. En zonder twijfel zou ook de gouden Messiaanse tijd, wiens toestanden en ontwikkelingen wij zeker in bijzonderheden niet kunnen voorstellen, maar alleen in het algemeen uit hetgeen in Openbaring 20: 1vv. over het duizendjarige rijk wordt gezegd, kunnen wagen, zijn ingetreden, als het omgekeerde had plaatsgevonden van nu. Dat zou geweest zijn wanneer niet alleen enkelen uit Israël de Christus gelovig waren geworden, terwijl de grote menigte bleef wat zij was, maar als het volk als zodanig zijn Heiland had aangenomen, terwijl alleen enkelen in ongeloof volhardden.

Over de gemeenschap van goederen zouden wij, zoals wij bij "Ac 2: 47" zeiden, hier nader spreken. Wij hebben reeds opgemerkt dat zij in de christelijke gemeente niet was zoals bij de Esseeërs, een die het eigendom ophief, maar een die het slechts gemeen maakte, d. i. tot algemeen gebruik stelde, ook niet met enige dwang voor de leden was verbonden, maar uit de drang van eigen vrijwillige liefde voortkwam. Het was een inrichting die uit het hebben van een gemeenschappelijke kas, zoals die in het gezelschap van Jezus en Zijn discipelen bestond, zich ontwikkelde en daarin haar voorbeeld had. Ook hier hief de gemeenschappelijke kas niet alle bijzonder bezit daarnaast op, zoals bijv. in Joh. 19: 27 omtrent Johannes en de moeder van de Heere wordt gezegd: "en vanaf dat moment nam de discipel haar in zijn huis. " En als in vs. 32 gezegd wordt: "niemand zei dat iets van hetgeen hij had zijn eigen was, " dan veronderstelt dit uitdrukkelijk een bijzonder bezit als voort bestaande. Ieder hield wat hij had, niet in eigenbaat voor zichzelf, waarvan niemand anders iets had te genieten, zij hadden integendeel alles gemeen. Evenals in een familie, als bij het geheel of bij het bijzonder lid zich een behoefte laat gevoelen die bevredigd moet worden, het huis met al wat het in zich heeft ter bevrediging gereed staat, zo stond bij de christelijke gemeente het bezit van huis en akkers, of wat ieder anders had, voor alle voorkomende behoeften van het geheel zowel als van ieder in het bijzonder ter beschikking. Er waren er eerder te veel van hen die gewillig waren het hun over te geven en geldmiddelen te verschaffen dan dat het aan de zodanige zou hebben ontbroken. De gemeente bestond voor een groot deel uit armen die niets hadden om van te leven en die de in hoofdstuk 2: 42vv. genoemde gemeenschap en het gedurig bijwonen van de godsdienst in de tempel zouden hebben moeten nalaten, als zij hun dagelijks brood met arbeiden hadden moeten verdienen. Daarbij kwamen weduwen, wezen, zieken, grijsaards, die niet konden werken en niet bedelend mochten rondgaan. Alzo werd de armenverpleging een hoofdpunt in de inrichting van de gemeente. Daarvoor was een blijvend armenfonds nodig, waarvoor de leden van de gemeente die bezittingen hadden zich verantwoordelijk voelden en opdat er niet karig maar rijkelijk zou worden verzorgd, een gedeelte van hun goed afstonden. Tot bestuurders van het fonds en tot verdeling van de gaven naar de wezenlijke behoeften waren nu nog de apostelen bestemd, aan wier voeten men dan de samengebrachte gelden neerlegde. Deze waren namelijk gewoon in de vergaderingen van de gemeente als de leraars van het woord van Christus een hogere standplaats dan de toehoorders in te nemen ("Ac 22: 3" en "Uit 5: 22. Men zag hen nu als degenen die in het gebed voorgingen en het woord voerden (hoofdstuk 6: 4) voor het altaar van de offeranden van de gemeente aan en bracht daarom tot hen zijn offergaven (Fil. 4: 18 Hebr. 13: 15). Naar alles wat uit de aanwijzingen van de Handelingen van de apostelen blijkt, is de zaak van de overgave van de goederen zo dat alle grondbezitters in de gemeente verkochten, maar niemand alles verkocht. Als een enkele die zich geheel van zijn akker ontdeed, staat Joses met de bijnaam Barnabas; bij hem had dit, zoals boven uit elkaar is gezet, zijn bijzondere reden en zijn bijzonder doel, dat in aanmerking moet worden genomen en later bij Ananias en Saffira nog eens in aanmerking komt. Van de vroegere persoonlijke omstandigheden van de man weten wij, behalve het in vs. 36 opgemerkte, alleen nog dit, dat Johannes Markus zijn neef was (Kol. 4: 10 hoofdstuk 12: 25; 13: 5, 13; 15: 36vv. en hij dus waarschijnlijk door de omgang met deze

en met diens moeder Maria (hoofdstuk 12: 12) tot kennis van de waarheid is gekomen. Omtrent de bijnaam Barnabas, zoon van de vertroosting, kunnen wij de opmerking bij Joh. 14: 18 vergelijken. Nader vernemen wij vervolgens van hem in hoofdstuk 11: 22vv. en in hoofdstuk 13-15.

HOOFDSTUK 5

PLOTSELINGE DOOD VAN ANANIAS EN SAFFIRA. GEVANGENNEMING EN REDDING VAN DE APOSTELEN.

1. En een zeker man, met name Ananias of Hananja (Neh. 3: 23 Dan. 1: 6) (=" de Heere gedenkt" of "de Heere begenadigt, met Saffira (=" de Schone zijn vrouw, verkocht evenals Barnabas (hoofdstuk 4: 36v.) een have, bestaande in een stuk grond (vs. 3). Waar zo allen het deden (hoofdstuk 4: 34) die bezittingen hadden, meenden zij het vanwege hun welstand eveneens te moeten doen, het niet te kunnen laten.

2. Hij verkocht die dan en onttrok, voordat hij de opbrengst wegbracht, van de prijs, ook met medeweten van zijn vrouw en bracht dus slechts een zeker deel en niet het geheel, zoals hij voorwendde, en legde dat aan de voeten van de apostelen, alsof het het hele bedrag van de som was.

3. En Petrus, vervuld van de Heilige Geest, zodat hij de gehele toedracht van de zaak duidelijk doorzag, zei: "Ananias! waarom heeft de satan uw hart vervuld? Waarom hebt gij hem, die vader van de leugen en moordenaar van den beginne (Joh. 8: 44), niet afgeslagen toen hij u verzocht (Joh. 4: 7; 1 Petrus 5: 9), maar hem geheel uw hart laten innemen (Joh. 13: 27 Luk. 22: 3), dat gij de Heilige Geest, die in ons, de apostelen van de Heere en leidslieden van zijn kerk woont (hoofdstuk 13: 2, 4; 15: 28; 20: 23), liegen zou en onttrekken van de prijs, de opbrengst van het land, daar gij toch voorgeeft alles te brengen?

Zoiets kan dan ook maar alleen bij de onoprechte, de ongelovige, de huichelaar gebeuren. De oprecht gelovigen kunnen niet zondigen tegen de Heilige Geest, maar kunnen Hem wel bedroeven door toe te geven aan onheilige gedachten, woorden en werken en Hij kan hen wel bestraffen en bestraft hen ook werkelijk zó, dat Hij hun Zijn heilige, troostvolle en vreugde gevende nabijheid onttrekt, tot zolang zij weer bedroefd worden naar Hem en Zijn nabijheid zoeken met tranen en gebeden.

3. En Petrus, vervuld van de Heilige Geest, zodat hij de gehele toedracht van de zaak duidelijk doorzag, zei: "Ananias! waarom heeft de satan uw hart vervuld? Waarom hebt gij hem, die vader van de leugen en moordenaar van den beginne (Joh. 8: 44), niet afgeslagen toen hij u verzocht (Joh. 4: 7; 1 Petrus 5: 9), maar hem geheel uw hart laten innemen (Joh. 13: 27 Luk. 22: 3), dat gij de Heilige Geest, die in ons, de apostelen van de Heere en leidslieden van zijn kerk woont (hoofdstuk 13: 2, 4; 15: 28; 20: 23), liegen zou en onttrekken van de prijs, de opbrengst van het land, daar gij toch voorgeeft alles te brengen?

Zoiets kan dan ook maar alleen bij de onoprechte, de ongelovige, de huichelaar gebeuren. De oprecht gelovigen kunnen niet zondigen tegen de Heilige Geest, maar kunnen Hem wel bedroeven door toe te geven aan onheilige gedachten, woorden en werken en Hij kan hen wel bestraffen en bestraft hen ook werkelijk zó, dat Hij hun Zijn heilige, troostvolle en vreugde gevende nabijheid onttrekt, tot zolang zij weer bedroefd worden naar Hem en Zijn nabijheid zoeken met tranen en gebeden.

3. En Petrus, vervuld van de Heilige Geest, zodat hij de gehele toedracht van de zaak duidelijk doorzag, zei: "Ananias! waarom heeft de satan uw hart vervuld? Waarom hebt gij hem, die vader van de leugen en moordenaar van den beginne (Joh. 8: 44), niet afgeslagen toen hij u verzocht (Joh. 4: 7; 1 Petrus 5: 9, maar hem geheel uw hart laten innemen (Joh. 13:

27 Luk. 22: 3), dat gij de Heilige Geest, die in ons, de apostelen van de Heere en leidslieden van zijn kerk woont (hoofdstuk 13: 2, 4; 15: 28; 20: 23, liegen zou en onttrekken van de prijs, de opbrengst van het land, daar gij toch voorgeeft alles te brengen?

Zoiets kan dan ook maar alleen bij de onoprechte, de ongelovige, de huichelaar gebeuren. De oprecht gelovigen kunnen niet zondigen tegen de Heilige Geest, maar kunnen Hem wel bedroeven door toe te geven aan onheilige gedachten, woorden en werken en Hij kan hen wel bestraffen en bestraft hen ook werkelijk zó, dat Hij hun Zijn heilige, troostvolle en vreugde gevende nabijheid onttrekt, tot zolang zij weer bedroefd worden naar Hem en Zijn nabijheid zoeken met tranen en gebeden.

4. Als het gebleven was, bleef het niet het uwe? Niemand noodzaakte of dwong u tot verkoop. En verkocht zijnde volgens een vrijwillig besluit van uw zijde was het daarvoor verkregen geld niet in uw macht? Kon u niet daarmee naar uw welbehagen handelen zonder dat de gemeente ook maar op een deel, laat staan op het geheel aanspraak zou hebben mogen maken? Wat is het, dat gij deze daad in uw hart hebt voorgenomen, om de gemeente met valse schijn te bedriegen, haar in de mening te brengen dat gij het geheel overgaf, terwijl het toch slechts een gedeelte is? Gij hebt de mensen niet zozeer (Mark. 9: 37 Joh. 12: 44) voorgelogen, maar God, die in de gemeente aanwezig is en die haar als de Zijne beschouwt.

Was en bleef het voor en na de verkoop niet uw eigendom? Uit deze woorden blijkt duidelijk genoeg dat het niet was, wat het ongeloof in onze dagen ook al uit de Bijbel halen wil - het communisme (de gedwongen gemeenschap van bezit), maar een vrijwillige gemeenschap van goederen; een verschil natuurlijk als dat van aarde en hemel. De liefdadigheid door Barnabas en anderen betoond, was geen verplichting, geen wet door de apostelen van de gemeente opgelegd. Nee, niets was meer verwijderd van de bedoeling van de Heilige Geest. Deze werkt liefde en de liefde als zodanig werkt altijd vrijwillig, doet graag wat zij doet; het is haar een behoefte werkelijk te voorzien in hetgeen waarin zij voorzien kan. En daarom moet ten allen tijde het beginsel van de vrije liefde in de gemeente gehandhaafd worden. Onder het Oude Verbond moest het tiende van de inkomsten aan de Heere en Zijn dienst gegeven worden (Lev. 27: 30), doch onder het Nieuwe Verbond verviel ook deze verplichting, deze wet om er de vrijwillige liefde voor in de plaats te stellen die, als zij oprecht is, nooit minder, maar altijd meer doet.

5. En Ananias, deze woorden horende, viel neer en gaf de geest. Op hetzelfde moment dat de apostel hem met zijn woord in het geweten trof, werd hij door Gods handonmiddellijk getroffen (1 Sam. 6: 19; 2 Sam. 6: 7, zodat hij zijn ziel uitblies als een stervend dier (dit geeft het Griekse woord eigenlijk te kennen); van ontslapen (hoofdstuk 7: 59), of heengaan op de wijze van Christus (MATTHEUS. 27: 50 Mark. 15: 37 Luk. 23: 46 Joh. 19: 30) kon hier geen sprake zijn. Dit eerste sterfgeval maakte een diepe indruk, zoals dat ook de bedoeling van God was (vs. 13) en ook bij het tweede (vs. 11) en er kwam grote vrees over allen die nog buiten de gemeente stonden, over allen die dit hoorden en wel bemerkten dat de Heere Zijn woning in die vergadering had gesteld en nu deze Zijn ware Israël was (1 Sam. 6: 20 Ps. 82: 1). De gemeente zelf was nog niet in een toestand dat zij dergelijke gewelddadige afschrikkende middelen zou hebben nodig gehad.

6. En de jongelingen die in de vergadering waren, erkenden zelf, zonder dat zij daaraan eerst door Petrus moesten worden herinnerd, dat zij verplicht waren de hulp die hier nodig was te verlenen. Opstaande van hun zitplaatsen, schikten zij hem toe, "legden zij hem tezamen",

wikkelden zij hem in zijn klederen, armen en benen die uitgestrekt lagen bij het lichaam leggende en droegen hem uit de stad (Luk. 7: 12) en begroeven hem.

7. En het was omtrent drie uur daarna, gedurende welke tijd de gemeente rustig bij elkaar bleef, zonder zich in haar geestelijke verrichtingen te laten hinderen (Lev. 10: 6v.), dat ook zijn vrouw daar in de vergadering inkwam. Zeker zou de gemeente haar samenzijn niet zolang hebben gerekt, had zij niet de terugkomst van de jongelingen willen afwachten. Saffira kwam, niet wetende wat er geschied was. Wellicht was deze godsdienstoefening tot een bijzonder doel bestemd en niet door vrouwen bezocht geweest; nu wilde zij echter komen zien, wat er van haar man was geworden, die te lang uitbleef.

8. En Petrus, die de vraag op haar gelaat las, antwoordde haar door een onderzoek van zijn zijde in te stellen in hoeverre zij deel had aan het bedrog van haar man: Zeg mij, hebt gij het land voor zoveel verkocht als de geldsom bedraagt die hier voor ons ligt? " En zij zei nog veel verharder dan tevoren Ananias, daar de omstandigheden waaronder zij ondervraagd werd er geheel op waren aangelegd om haar tot nadenken te brengen: Ja voor zoveel.

9. En Petrus zei tot haar: Wat is het dat gij onder u, dat gij en uw man samen hebt overeengestemd te verzoeken de Geest van de Heere, die in de gemeente leeft. Waarom hebt gij willen beproeven of het u lukken zou Hem eveneens door leugen te misleiden, als men mensen bedriegt en daardoor Gods heiligdom, Zijn gemeente aan te tasten, alsof die niets dan een gewone vereniging van mensen was? Zie, opdat gij weet dat werkelijk de Heere bij hen is, zo zeg ik u krachtens de openbaring die ik heb omtrent hetgeen geschieden zal: de voeten van degenen die uw man begraven hebben, zijn voor de deur om dadelijk binnen te treden en zullen ook u uitdragen, die door hetzelfde oordeel als hij zult worden getroffen.

10. En zij viel, toen Petrus dit had gezegd, terstond neer voor zijn voeten, door de hand van de Heere neergeveld en gaf de geest, blies de ziel uit. En de jongelingen op het ogenblik dat dit geschiedde de deur (vs. 6)ingekomen zijnde, vonden haar dood en droegen haar uit. Zij erkenden ook weer hier dat hun leeftijd hun de plicht oplegde dat treurig werk te verrichten en begroeven haar bij haar man (vgl. Openbaring 22: 15).

11. En er kwam grote vrees voor de nabijheid van God (Luk. 7: 16) over de gehele gemeente, die zo voor de tweede maal en op nog indrukwekkender wijze dan tevoren gewaar werd wat een hoge betekenis hun vergadering had (Num. 14: 5), dat juist zij de gemeente van God of de ware kerk was, de woonplaats van zijn heerlijkheid en Zijn levende tempel en eveneens kwam die vrees, zoals reeds boven (vs. 5) is opgemerkt, over allen die behalve de vorige bevestiging van de tegenwoordigheid van God ook dit tweede geval hoorden, want de dubbele begrafenis voor de stad wekte natuurlijk ook een tweevoudig opzien in de stad.

Tot juiste opvatting van deze geschiedenis moet het ons eerst duidelijk worden of de plotselinge dood van dit echtpaar moet worden gehouden voor een oordeel, teweeggebracht door de apostelen ten gevolge van de hun verleende macht, of zij moet worden gehouden voor een handhaven van de kerkelijke tucht met goddelijke wonderkracht volbracht, of dat het een tussenbeide treden is van God zelf en als een gebeurtenis moet worden beschouwd die zonder medewerking van Petrus heeft plaatsgehad. Bij die eerste beschouwing heeft men de apostel van natuurlijke hardheid beschuldigd, die daarom zo afstotend was omdat hij de ter aarde uitgestrekte man dadelijk, zonder zijn vrouw erbij te roepen, liet begraven en verder dat hij deze in een strik liet lopen, om in hetzelfde oordeel te vallen. Men heeft daaruit gevolgtrekkingen gemaakt omtrent de bevoegdheid en macht van de kerk, die naar Katholieke

mening reiken tot aan de twee zwaarden van de paus. Bij de tweede opvatting hebben wij niet, zoals in hoofdstuk 8: 18vv. ; 13: 3v. een daad van kerkelijke tucht, die toch volgens 2 Kor. 13: 10 een macht is om te verbeteren en niet om te verderven, maar een daad van het goddelijk verlossingswerk, waarvan de betekenis alleen volgens de samenhang van de goddelijke raadsbesluiten kon worden vastgesteld. Nu kan het volgens hetgeen in vs. 9 Petrus tot Saffira zegt: "ziet, de voeten van degenen die uw man begraven hebben, zijn voor de deur en zullen u uitdragen, " zo voorkomen alsof hij krachtens zijn apostolische macht voor haar dezelfde straf bepaalt als vroeger voor haar man, zodat dus ook diens bestraffing zou zijn uitgegaan van de bepaling van zijn wil. Bij het gericht over het vergaderen van Korach is echter Mozes, omdat hij dit oordeel duidelijk voorziet en voorzegt (Num. 16: 25vv.) nog niet degene die het besluit en volvoert, maar er is bij hem alleen een ingewijd zijn in het voornemen van God en hij bewijst door de bekendmaking daarvan een gezant en gevolmachtigde van de Heere te zijn. Evenmin heeft in het geval dat wij behandelen de apostel iets besloten en zich voorgenomen te doen, maar hij heeft pas nadat hij voor zijn ogen heeft gezien wat God met Ananias gedaan heeft, in de geest voorzien wat nu ook met Saffira zou plaatshebben. Hij was van hetgeen hij voorzag zo zeker dat het door de Geest van God was gewerkt, dat hij zonder enige vermetelheid tot een plechtig voorzeggen kon voortgaan. Dit moest hij dan ook doen om zijn apostolische waardigheid, voor de tweede maal door de leugen ook van de vrouw tegengestaan, des te beslister in de ogen van de gemeente te herstellen. Juist de omstandigheid, die men volgens het boven gezegde op de voorgrond stelt, om de apostel aan te klagen van hardheid en gevoelloosheid, dat namelijk aanstonds nadat Ananias was neergevallen en de geest had gegeven, jongelingen in de gemeente opstaan en de lijken verwijderen, dient tot een vingerwijzing van welke gezichtspunten wij het vonnis moeten aanzien. In Lev. 10: 4v. vinden wij namelijk eveneens jongelingen die de beide priesterzonen Nadab en Abihu, die gestorven waren omdat zij vreemd vuur voor de Heere hadden gebracht, hetgeen Hij hun niet had geboden (Lev. 10: 1v. Num. 8: 4) uitdragen met hun linnen rokken voor het leger. Als verder van Uza, die bij het vervoeren van de ark van Kirjath Jearim naar Jeruzalem zijn hand had uitgestrekt om deze bij haar wankelen vast te houden en tot straf daarvoor dat hij met voorbijzien van het goddelijk verbod het heiligdom te zeer was genaderd, door een plotselinge slag van God was neergeveld, in 1 Kron. 13: 10 eveneens wordt gezegd: "hij stierf aldaar voor het aangezicht van God, " dan hebben wij hier in de eerste plaats de dood van Ananias en vervolgens van Saffira zonder twijfel op dezelfde wijze te beschouwen - het is een sterven voor het aangezicht van de Heere. De Heere is in de gemeente tegenwoordig; zij is Zijn heiligdom, gebouwd uit levende stenen, een tempel, waarin Hij werkelijk en waarachtig woont. Hun harten zijn de tafelen van zijn getuigenis, waarin Hij ter vervulling van de belofte (Jer. 31: 31vv.) Zijn wet heeft geschreven en de apostelen die daar zitten, zijn Zijn altaar, waarop de gemeente haar gaven brengt. Wie daarom vreemd vuur voor Hem brengt of met verachting van zijn majesteit en heerlijkheid, die in het bijzonder in de apostelen woont, het heiligdom aantast, die moet voor Zijn aangezicht sterven. Dat is het, wat in twee in het oog lopende feiten in de dood van die beiden, die uitdrukkelijk met één woord wordt genoemd, dat ook in hoofdstuk 12: 23 voorkomt en een ingrijpen van God als straffend Rechter tot een doden van de schuldige te kennen geeft, wordt aangetoond. Dat voelen en erkennen dan ook zij, die buiten de gemeente staande, van dat voorval horen, evenals de leden van de gemeente zelf. Daarom komt de grote vrees over allen van wie in vs. 5 en 11 sprake is, een heilige, diepe eerbied voor de onzichtbare God, die toch werkende nabij is en niet met Zich laat spotten. Het bewustzijn hoe onmiddellijk en enigszins "lichamelijk" (Kol. 2: 9) de Heilige Geest en door Hem God zelf in hem woont, vervult ook Petrus, zoals wij uit Zijn bestraffende rede in vs. 3v. en 9 opmerken; maar toch mocht hij het vonnis vanwege lastering (Jud. 9) noch vellen, noch ook zelf bedenken; hij moest eerst in dat ene voorbeeld het zien, voordat hij het omtrent het tweede deel kon aankondigen. Nadat het dan

aan die beiden was volvoerd, is de christelijke gemeente zo zeer gewettigd als de tempel van God, dat deze, zeker volgens een aandrang van de goddelijke Geest, in plaats van de opperzaal van het bijzondere huis (hoofdstuk 1: 13v. ; 2: 1) voortaan de voorhof van Salomo in de tempel tot haar vergaderplaats kon maken (vs. 12). In deze toch zat de heerlijkheid van de Heere op de troon van de Cherubs en daar werd door hun vergadering op deze in het meest oostelijke deel van de tempel gelegen plaats, aan het nog ongelovig gebleven volk als het ware voor de ogen gesteld dat de wijzer op het uurwerk van God reeds nabij het einde van het uur van de genade was gekomen en de raderen aan de wagen steeds verder en verder rolden (Ezechiël. 10: 19); want terwijl in hoofdstuk 3: 1vv. de heerlijkheid van de Heere zich nog tegenwoordig betoonde aan de poort, genaamd de Schone, was zij nu reeds verder gegaan.

Gaan wij nu, nadat wij de betekenis van het lot van die lieden ons hebben duidelijk gemaakt, terug tot hun wijze van handelen, zo is tot rechte beoordeling daarvan de vraag van gewicht of de verkochte akker hun hele bezitting of slechts een gedeelte daarvan was, of zij dus in het eerste geval door het geld te brengen, dat zij voor de hele opbrengst van de akker uitgaven, huichelden hetzelfde te hebben gedaan dat Joses Barnabas volgens hoofdstuk 4: 36v. gedaan heeft, of in het laatste geval slechts in het algemeen het voorbeeld volgden van de overigen in de gemeente, die bezittingen hadden (hoofdstuk 4: 34v.), maar met inwendige tegenzin niet uit vrije liefde, hetgeen hen dan verleidde een deel van het geld achter te houden. Bij onze verklaring van de afdeling hebben wij voor de eerste opvatting beslist. Voor de juistheid daarvan spreekt reeds het nauw verband, waarin het begin van het vijfde hoofdstuk niet met het gehele slot van het vorige hoofdstuk (vs. 32vv.), maar in het bijzonder met hetgeen in de beide laatste verzen van Barnabas wordt meegedeeld, geplaatst is. Het woordje "en" (de= maar) moet tegenover hetgeen door de zo-even genoemde Leviet uit uitwendige drang van de Geest geschiedde en een reine en onbaatzuchtige daad was, nu iets plaatsen, dat uitwendig daaraan parallel is, maar inwendig daar juist tegenover staat. Is het dus, dat Ananias de daad van Barnabas heeft nagebootst en zich van zijn gehele bezitting heeft ontdaan, dan ligt het vermoeden voor de hand dat hij een gelijke plaats in de gemeente zocht, als deze Leviet reeds bezat en later nog meer bepaald innam, de plaats van een profeet (hoofdstuk 13: 1), waarop hij zich aanspraak wilde verwerven door van alle grondbezit afstand te doen. Het is niet zozeer de grootheid van de gave die hij aan de voeten van de apostelen neerlegt waardoor hij wil schitteren, maar de grootheid van de zelfverloochening, waarmee hij van alle vast eigendom afstand heeft gedaan en alzo kon hij nu gemakkelijk op de gedachte komen (en zeker heeft zijn vrouw, met wie hij zijn plan besprak, hem dergelijke gedachten als rechtvaardig weten voor te stellen), dat het terughouden van een deel van de opbrengst voor de zaak van zo groot belang niet was. Dat was echter in werkelijkheid van des te groter gewicht, naar mate er een grotere verblinding toe behoort, aan de ene zijde het ambt van de Geest te willen volvoeren en toch aan de andere zijde de Geest, die in de dragers van dit ambt woont, te willen verzoeken. De vraag door een uitlegger omtrent het oordeel gedaan, dat de leugenaar en zijn vrouw die zo mogelijk nog dieper in de leugen verstrikt was zo plotseling wegnam: "kon de Heilige Geest zondaren midden in hun zonde wegnemen? verraadt bij deze een niet gering gebrek aan ontwikkeld oordeel omtrent het christelijk-zedelijke, evenals zijn opvatting over de moord van de Erlanger student K. L. Sand, die door hem wordt voorgesteld als een schoon teken van die tijd, als een daad door die reine, vrome jongeling met zo’n geloof en zo’n vertrouwen verricht. In Jer. 31: 29v. was voor de tijd van het nieuwe verbond een zo verheven zedelijke Geest aan het hele volk van God beloofd dat het verderf, dat van een enkeling mocht uitgaan, zich niet verder mocht ontwikkelen noch verder verbreiden, maar tot de bewerker moest beperkt blijven en deze aanstonds zijn oordeel in zijn ondergang moest vinden. De vervulling van die toezegging was daar het noodzakelijkst, waar het verderf uitging van iemand, die naar een bediening in de gemeente zocht die juist ten doel heeft op

anderen geestelijke invloed uit te oefenen Deze 40: 37. In Jes. 60: 18 was aan de verbondsgemeente beloofd: "Er zal geen geweld meer gehoord worden in uw land, verstoring noch verbreking in uw landpalen, maar uw muren zult gij Heil noemen en uw poorten Lof. " Alzo is het oordeel, aan Ananias en Saffira overkomen, zoals wij in vs. 13 horen, voor de christelijke gemeente werkelijk tot roem en tot een ongenaakbare bescherming geworden. Deze was van des te meer gewicht, daar de weldaden van de christelijke broederliefde, die armen en behoeftigen bij de gemeente ondervonden (hoofdstuk 4: 34), al te licht een verlokking had kunnen worden voor onreine, zelfzuchtige, luie mensen, om het geloof met de mond te belijden en zich uitwendig door de doop te laten opnemen, opdat zij die goede verzorging mochten verkrijgen.

12. a) En door de handen van de apostelen geschiedden in die tijd, waarvan in hoofdstuk 4: 32-5: 16 Ac 4. 32-37
gesproken wordt, vele tekenen en wonderen onder
het volk (vgl. vs. 15v.), als feitelijk bewijs van de goddelijke verhoring van het gebed in hoofdstuk 4: 30 en zij waren allen die tot de christelijke gemeente behoorden na het voorgevallene in vs. 1-11 eendrachtig in het voorhof van Salomo (hoofdstuk 3: 11), hun toenmalige vergaderplaats, bijeen.

a) Mark. 16: 17 Hand. 2: 43

De eerste gevolgen van de vreselijke uitwerking van het apostolische woord is volgens vs. 11 de vrees en deze vrees komt niet alleen over allen die het horen, maar ook over de hele gemeente. Het was toch de heiligheid van de gemeente geweest die zich werkelijk had geopenbaard in het oordeel over Ananias en Saffira, de gemeente had zich hier geopenbaard als het heilige vuur van het altaar, dat uitging om al wat onrein was te vernietigen (Lev. 10: 1vv.). Zij had zelf niet in die mate haar eigen heiligheid gekend, zoals die nu in deze gebeurtenis aan het licht was gekomen. Daarom kan zelfs zij de vrees niet verbannen, laat staan dat allen die daarbuiten zijn en van die heilige gestrengheid horen, moeten schrikken. Intussen kon deze vrees ook nadelig werken: zij kon de hemelse glans van genade verdonkeren, waarin de gemeente moest schitteren. De oordelende, dodende macht is toch niet het wezenlijke in de gemeente, maar integendeel de gemeente is eigenlijk de schuilplaats, het toevluchtsoord in de dagen van de laatste nood, de heilige berg Zion, waarop alleen beschutting en bewaring te vinden is tegen de stormen, waarin de wereld teniet gaat (Joël 3: 5 Zach. 13: 1). Daarom wordt die indruk van vrees aanstonds weer daardoor overwonnen, dat door de handen van de apostelen vele tekenen en wonderen geschieden tot zegen voor het volk.

De toorn van God had door de mond van de apostelen twee huichelaars verteerd, maar een gehele menigte van ongelukkigen ondervond hulp door de handen van de apostelen. De Heere betoonde hierdoor dat het eerste een Hem onaangenaam werk, maar het tweede Zijn liefste bezigheid is. Te midden van de toorn gedenkt Hij de barmhartigheid en zoals Hij Zijn ijver tegen de bozen betoont, zo keert Hij Zijn hart van de ellendigen niet af.

13. En van de anderen die zich nog niet tot het geloof in Christus hadden bekeerd, maar in het Jodendom verhardden, durfde niemand zich bij hen voegen, niemand waagde het zich in de gemeente in te dringen, waardoor deze tot een mengsel van gelovigen en ongelovigen zou zijn geworden; maar het volk hield hen in grote achting, alsof zij een heilige gemeente vormden, die geen vreemde ongestraft mocht naderen (Num. 17: 13; 1 Tim. 3: 15

Het "eendrachtig in de voorhof van Salomo" moet een bewijs van kracht van de Heere zijn, omdat het staat te midden van betoningen van kracht. En inderdaad, het is er één en niet het minste. Was het ook niet een wonder dat het volk van God zo open en vrij, zonder vrees voor de Joden (Joh. 20: 19

) op een openbare plaats vergaderd kon zijn, nadat reeds de hoge raad had gedreigd? En nog meer, dat de gemeente van de Heere bewaard bleef voor vermenging met de wereld, dat de wereld in louter eerbied voor haar zich niet aan haar durfde toevoegen, omdat zij voelde dat zij zelf wereld wilde blijven en toch in de gemeente van de Heere niet blijven kon?

Het gericht over Ananias en Saffira was een openlijk getuigenis dat het de Heere niet te doen was om een grote gemengde hoop; daarom had het ook in het begin de uitwerking dat niemand waagde zich er aan toe te voegen, maar dat de kracht van de Geest en van de waarheid, die men bij de gelovigen opmerkte, anderen terughield zich niet zonder grond voor iets uit te geven.

Het volk kreeg de indruk dat men zich geheel en al met ziel en geweten aan de besturing van de Heilige Geest moest overgeven, indien men zich aan de gemeente wilde aansluiten; dat derhalve een uitwendige gemeenschap voor de schijn alleen tot niets diende.

Nog tot op de huidige dag merkt men op dat valse zielen, die zich aan het woord niet willen houden, de omgang mijden met een ware dienstknecht van Christus en niet graag in zijn nabijheid komen.

13. En van de anderen die zich nog niet tot het geloof in Christus hadden bekeerd, maar in het Jodendom verhardden, durfde niemand zich bij hen voegen, niemand waagde het zich in de gemeente in te dringen, waardoor deze tot een mengsel van gelovigen en ongelovigen zou zijn geworden; maar het volk hield hen in grote achting, alsof zij een heilige gemeente vormden, die geen vreemde ongestraft mocht naderen (Num. 17: 13; 1 Tim. 3: 15

Het "eendrachtig in de voorhof van Salomo" moet een bewijs van kracht van de Heere zijn, omdat het staat te midden van betoningen van kracht. En inderdaad, het is er één en niet het minste. Was het ook niet een wonder dat het volk van God zo open en vrij, zonder vrees voor de Joden (Joh. 20: 19

) op een openbare plaats vergaderd kon zijn, nadat reeds de hoge raad had gedreigd? En nog meer, dat de gemeente van de Heere bewaard bleef voor vermenging met de wereld, dat de wereld in louter eerbied voor haar zich niet aan haar durfde toevoegen, omdat zij voelde dat zij zelf wereld wilde blijven en toch in de gemeente van de Heere niet blijven kon?

Het gericht over Ananias en Saffira was een openlijk getuigenis dat het de Heere niet te doen was om een grote gemengde hoop; daarom had het ook in het begin de uitwerking dat niemand waagde zich er aan toe te voegen, maar dat de kracht van de Geest en van de waarheid, die men bij de gelovigen opmerkte, anderen terughield zich niet zonder grond voor iets uit te geven.

Het volk kreeg de indruk dat men zich geheel en al met ziel en geweten aan de besturing van de Heilige Geest moest overgeven, indien men zich aan de gemeente wilde aansluiten; dat derhalve een uitwendige gemeenschap voor de schijn alleen tot niets diende.

Nog tot op de huidige dag merkt men op dat valse zielen, die zich aan het woord niet willen houden, de omgang mijden met een ware dienstknecht van Christus en niet graag in zijn nabijheid komen.

14. Die eerbiedige vrees bij de grote menigte was geen hinderpaal voor de voortgaande groei van de gemeente ook in omvang en er werden er meer en meer toegevoegd die de Heere Jezus Christus als de waarachtige en enige Heiland geloofden, vele mannen zowel als vrouwen, waardoor de achting van het volk nog toenam en men vooral de apostelen vertrouwde als profeten van God, die met buitengewone gaven waren toegerust.

15. Alzo dat zij, de mannen onder het volk te Jeruzalem, de zieken uitdroegen op de straten en legden op bedden en beddekens, zodat die niet zelden langs gehele straten waren geplaatst, opdat, als Petrus kwam en de zieken voorbijging, ook maar de schaduw iemand van hen beschaduwen mocht en deze gezond werd (hoofdstuk 19: 11v.).

16. Ook buiten het gebied van de stad verbreidde zich het aanzien van de apostelen bij de Joden. En ook de menigte van de omliggende steden kwam gezamenlijk te Jeruzalem, brengende zieken, mensen die aan natuurlijke ziekten leden en die door onreine geesten gekweld waren, die allen genezen werden als de apostelen de handen op hen legden (vs. 12).

Het uur van de beslissing kwam voor Jeruzalem steeds dichterbij.

Onder het volk was een sterke gisting; juist in deze dagen lieten duizenden zich dopen. Zagen de apostelen terug op die dag, toen de gemeente van de gelovigen 120 namen telde (hoofdstuk 1: 15) en zagen zij nu vele duizenden om zich verzameld (Lukas geeft bij een zo grote menigte geen getal meer op, zoals hij dat nog in hoofdstuk 4: 4 deed, toch zullen wij bij hoofdstuk 6: 6 zien, dat het getal van de christenen tot 7000 zielen was aangegroeid), zo kondigde zich aan hun ogen vol vreugde de in Jes. 60: 21 beloofde aangename tijd aan. Inderdaad nam de kracht en de blijdschap van de apostelen van dag tot dag toe en de vatbaarheid van het volk voor wonderen en tekenen in Jezus’ naam was als de vatbaarheid van de omgeploegde aarde voor de regen van de hemel. Lukas wil hetgeen in vs. 15

verhaald wordt, aangezien hebben als gevolg van die toenemende bereidheid van de harten van het volk: voornamen en geringen dragen hun zieken langs de straten en leggen ze op zachte bedden of harde baren en het vertrouwen van de zieken op de man aan wiens voeten Ananias en Saffira dood waren gevallen, is zo sterk dat zij zeggen: "indien slechts hun schaduw over ons kwam, wij zouden gezond worden. " Toen herinnerde Petrus zich die vrouw (Luk. 8: 43vv.

), die bij zichzelf sprak: "mocht ik maar Zijn kleed aanraken, dan zou ik gezond worden. " Toen Jezus, tot helpen gereed, sprak: "wie heeft Mij aangeraakt? " bevreemdde dat Petrus, heden bevreemdt het hem niet dat de hand van Jezus in de schaduw van zijn knechten de zieken tot hun genezing kan aanraken. "De Heer is uw schaduw" (Ps. 121: 5) antwoordde zijn ziel op het geloof van de zieken. Of hadden deze mensen, die op de schaduw van Petrus wachtten, zich bedrogen in hun geloof? Nee duidelijk wil Lukas ze mede insluiten in het woord aan het slot van vs. 16 : "die allen genezen werden. " Wie zich ergeren aan de genezende schaduw van Petrus en aan de evenzo heilzame zweetdoeken van Paulus in hoofdstuk 19 verstaan de liefelijke en neerbuigende goedheid van God niet, waarmee Hij handelt met allen die hulp bij Hem zoeken, met een ieder naar diens begrip. De schaduw deed het zeker niet en wie zich zou hebben verlaten op de overschaduwing door een mens, zou

door de apostel, die de geesten proefde, bestraft zijn geworden; maar de kracht van God, die de zieken in Petrus zoeken, deed het en hij zag ze aan, evenals eerder (hoofdstuk 3: 4) de lamme en hij gaf hun wat hij had, naar hun geloof.

Een onderwijzer wordt soms, als hij zijn eigen onvermogen erkent en ziet, mismoedig en denkt: wat zal ik uitrichten, daar ik zelf in de schaduw zit en meer op een schaduw dan op een levende lijk? Maar God kan het onaanzienlijkste, dat zich maar aan Hem overgeeft, tot grote dingen gebruiken, evenals de schaduw van Petrus.

Voor de laatste van de 70 jaarweken, in Dan. 9: 27 geprofeteerd: "Hij (de Messias) zal velen het verbond versterken een week, " hebben wij als aanvang gevonden het optreden van Johannes de Doper in de woestijn in de herfst van het jaar 26 n. Chr. Daar nu deze week hier haar toppunt of haar einde bereikt, waarom ook de Heere alles in het werk stelt, opdat Israël de tijd zou bekennen, waarin het bezocht wordt, duurt onze afdeling voort tot aan de herfst van het jaar 33 n. Chr. Tot zolang wordt het de oversten onmogelijk gemaakt, zich te vergrijpen aan de apostelen van Christus en Zijn gemeente. Eerst moest het er toe komen dat zij zich tot een gemeente ook in het openbaar vormden (vs. 12). Daarom komt die naam dan ook in vs. 11 voor de eerste maal voor, terwijl zij vroeger gelovigen (hoofdstuk 2: 44; 4: 32 2. 44) werden genoemd (in hoofdstuk 2: 47 is het slotwoord "tot de gemeente" waarschijnlijk een toevoegsel van andere hand). Des te sneller gaat het nu van die tijd aan met de vijandschap van de Joden (vs. 17vv.) en wel valt de steniging van Stefanus (hoofdstuk 7) reeds in de winter van dit jaar, terwijl wat in vs. 17 tot hoofdstuk 6: 8 verhaald wordt nog tot de herfst behoort.

f. vs. 17-42 Het eerste lijden van de apostelen.

17. En de hogepriester Annas (hoofdstuk 4: 6) meende dat hij het steeds toenemend aanzien en de uitbreiding van de christelijke gemeente niet langer werkeloos mocht aanzien, maar nu besliste stappen daartegen moest doen. Hij stond op en allen die met hem waren, zijn gehele aanhang, de sekte van de Sadduceeën, die er zich reeds lang aan had geërgerd dat de apostelen in Jezus de opstanding van de doden verkondigden (hoofdstuk 4: 2); en zij werden vervuld met nijdigheid, met fanatieke ijver.

8. En sloegen, waarschijnlijk in de tijd tussen de grote verzoendag en het loofhuttenfeest van 10-15 Tisri of oktober van het jaar 33 n. Chr., hun handen aan de apostelen. Zij lieten hen door de dienaars van de hoge raad gevangennemen en zetten hen in het huis van bewaring om hen de volgende dag voor het gericht te brengen.

Er moet wel enige uitwendige aanleiding zijn geweest dat Ananias met zijn aanhang zich juist nu genoopt voelt tegen de apostelen te handelen. Het ligt voor de hand die aanleiding te zien in het nabijzijnd loofhuttenfeest, waartoe het volk uit het gehele land zowel als uit andere landen naar Jeruzalem samenstroomde. Men wilde verhoeden dat de godsdienstige beweging, die te Jeruzalem en in het omliggende Judea was ontstaan, uiteindelijk nog het hele volk onder de ganse hemel aantastte, hetgeen door de buitengewone wonderkracht, die de apostelen volgens vs. 15v. betoonden, zo bepaald kon worden voorzien. De bovendrijvende partij in de hoge raad is, evenals reeds in hoofdstuk 4: 1vv., die van de Sadduceeën. Tot deze behoorde zonder twijfel ook de hogepriester Annas met de leden van zijn familie en men heeft geen recht deze mededeling daarom als dwaling te verdenken, omdat Josefus slechts van één van de zonen van Annas vermeldt, dat hij een Sadduceeër geweest is, als zou daaruit zonder meer volgen dat de vader zelf met zijn overig zonen tot de Farizeeën zou hebben

behoord. Wij hebben daarentegen bij Joh. 11: 49 opgemerkt, hoe daar Kajafas in zijn grove behandeling van zijn collega's zich geheel als een Sadduceeër gedraagt en wanneer nu de gelijkenis van de rijke man in Luk. 16: 19vv. op hem, Kajafas en de vijf zonen van Annas ziet, zoals wij hebben aangenomen, dan ligt daarin aanwijzing genoeg dat zij aan geen opstanding, tenminste niet aan een leven aan gindse zijde van het graf geloofden en dus Sadducees gezind waren. Maar, zo moeten wij hier vragen, hoe komt het toch dat, terwijl de eigenlijke vijanden en vervolgers van de Heere Jezus de Farizeeën waren en daarentegen de Sadduceeën, uitgezonderd de laatste catastrofe door Lazarus' opwekking veroorzaakt en door Kajafas volvoerd, zich meer onverschillig gedroegen en slechts nu en dan een aanval beproefd hadden, tegenover de christelijke kerk de verhouding omgekeerd is? De Sadduceeën toch zijn de eigenlijke tegenstanders geworden, de Farizeeën nemen daarentegen een vriendschappelijke verhouding tot haar in; van verdragen komen zij tot beschermen (vgl. vs. 34vv. ; 23: 6vv.) en uiteindelijk zelfs tot gedeeltelijk toetreden (hoofdstuk 6: 7; 15: 5; 21: 20v Die vraag beantwoordt Baumgarten aldus: "Hij, die door Zijn openbaring in geringheid, ondanks welke Hij beweerde de Messias te Zijn, in Zijn krachtige tegenstand tegen hun trotsheid en huichelarij, de ijveraars voor de wet voornamelijk een aanstoot was geweest, was nu niet meer. Zijn discipelen geloven wel aan Zijn Messianiteit, maar, daar zij volgens de wet handelen, een algemene bekering van Israël hopen en het herstel van het volk verkondigen, is de tegenwoordige gemeente voor het wettisch gevoel op verre na niet zo lastig als dat de tegenwoordigheid van Jezus was geweest. Geheel anders was het met de Sadduceeën, daar hun openlijk ongeloof aan het leven na de dood door elke apostolische prediking van Jezus' opstanding als leugen werd tegengesproken. " P. Lange laat zich op de volgende wijze uit: "Het was even natuurlijk dat de Sadduceeën na de wending die de zaak van Christus in de verkondiging van zijn opstanding door de mond van Zijn apostelen nam, als verbitterde vijanden optraden, als dat nu vele Farizeeën konden beginnen in de vervolging van diezelfde zaak bedachtzaam en behoedzaam te worden. De eersten moesten niet alleen door het stout op de voorgrond treden van het door hen gehate dogma in de geestvolle verkondiging van het grote feit van de opstanding op het hoogst verbitterd worden, maar zij hadden nu ook een voorwendsel in de leer van de aanhangers van de Nazarener, die de Joden zo zeer gehaat was, tevens het lievelingsdogma van de Farizeeën te vervolgen, die zij vanwege hun aanzien overigens niet konden aanvallen. Voor de Farizeeën had daarentegen Jezus nu een andere betekenis dan vroeger. Hij stond niet meer daar als de arme feestreiziger van Nazareth, maar Hij werd verkondigd als de Opgestane met de hoogste glans van het wonder en van een hemelse heerlijkheid getooid. Wanneer zij zich juist niet konden verenigen met het geloof aan de Opgestane, zo konden zij toch (zoals vroeger eens MATTHEUS. 22: 34) er zich in verblijden dat de Sadduceeën nu op zo bijzondere wijze de mond werd gestopt. Dat daarmee echter de sekte van de Farizeeën niet voor Jezus was gewonnen, zien wij spoedig daarop uit het fanatiek vijandig optreden van Saulus. "

19. a) Maar de engel van de Heere, die de apostelen van de hemel ter hulp werd gezonden, opende 's nachts op een niet nader te bepalen tijdstip (hoofdstuk 16: 9; 17: 10; 23: 31 de deuren van de gevangenis en leidde hen uit. De deur werd achter hen weer gesloten zonder dat de wachters iets van al wat er was voorgevallen (vs. 23) vernomen hadden. En de engel zei tot hen, toen hij ze nu in vrijheid had gesteld:

a) Hand. 12: 7; 16: 26

20. Gaat heen, wanneer de dag zal zijn aangebroken en staat met alle vrijmoedigheid op en spreekt in het buitenste voorhof van de tempel tot het volk van Israël al deze woorden van leven. Verkondigt dat in Jezus Christus de Gekruisigde en Opgestane het leven is (hoofdstuk

13: 26), dat de oversten u wilden verhinderen onder het volk op te wekken, daar zij u in de gevangenis hebben geworpen.

21. Toen zij nu dit gehoord hadden en zich tot het aanbreken van de dag naar huis hadden begeven, gingen zij vandaar tegen de morgenstond in de tempel en leerden. Zij predikten Jezus Christus.

Er is een goddelijk "maar", zegt een bekend prediker, (Ahlfeld) bij deze tekst, dat dikwijls een bespotter van alle menselijke plannen is: de mensen zijn gereed met hun boze raad, nu treedt dit "maar" tussenbeide. David zegt in de tweede Psalm : "de koningen van de aarde stellen zich op en de vorsten beraadslagen tezamen tegen de Heere en tegen Zijn Gezalfde, maar die in de hemel woont zal lachen, de Heere zal hen bespotten. " Dit "maar" van de goddelijke almacht tegenover de menselijke onmacht, van de goddelijke trouw tegen de menselijke boosheid, kwam ook ten goede aan de gevangen apostelen en schoof de grendel van hun kerkerdeur. Door de bovenstaande woorden van onze geschiedenis moet, zoals duidelijk is, een buitengewoon goddelijk ingrijpen worden bericht. Hij die aan niets wonderbaars wil geloven, niets bovennatuurlijks wil aannemen, moet de handelingen van de apostelen, of liever de hele bijbel terzijde stellen en zijn nieuwsblad lezen. Hier werd het oude Psalmwoord (Ps. 34: 8) vervuld: "de engel van de Heere legert zich rondom degenen die Hem vrezen en rukt hen uit. " En indien wij in kommervolle nachten en in banden van droefheid op geen lichamelijke engel mogen hopen en wachten, willen wij ons tenminste verheugen in de waarheid dat de Heere nog altijd middelen en wegen genoeg heeft om de Zijnen in lijden te helpen en hen uit hun noden te rukken. Er is geen nacht van droefheid zo donker, waarin Hij niet een hemelse straal van licht en van troost in het duister kamertje van uw zorgen zendt, als gij op Hem hoopt en tot Hem bidt. Geen slot of grendel is zo vast, of Hij kan die openbreken in de nacht en u weer in vrijheid stellen. Hoop daarom, arme ziel! hoop en wees onversaagd. God zal u, als de ellende u drukt, door Zijn grote genade zelfs uit de hel rukken. Wacht slechts op die tijd, dan zult gij de zon van de schoonste vreugde aanschouwen.

De engel van de Heere dient hier niet alleen als orgaan van de wereldregering van God de Vader, maar veel meer als orgaan van de verhoogde Zoon van God. Hij grijpt niet alleen in de gebeurtenissen van het burgerlijke en gewone leven, maar tevens in de gang van het Godsrijk, in de ontwikkeling van de kerk van Christus. De apostelen stonden echter (vs. 26vv.) geheel anders voor de hoge raad, als zij volkomen vrijwillig daar kwamen, dan toen zij als gevangenen uit de kerker waren voorgeleid. Wat vele uitleggers beweren, dat het wonder zonder doel is, is dus slechts een schijn, die ook de omstandigheid dat de apostelen toch gegeseld werden, niet tot werkelijkheid kan maken.

Als de getuigen van Jezus gegeseld werden en wel op bevel van de overpriesters en de oudsten van Israël (vs. 40), ligt daarin geen bewijs dat Jezus niet de HEERE is en Zijn gemeente niet het ware Israël? Deze verkeerde gevolgtrekking kan alleen door een feit, alleen door een goddelijk teken worden weggenomen: juist dit is de betekenis van de wonderbare redding van de apostelen uit de gevangenis door de engel. Zoals Jezus alleen door het noemen van Zijn naam de aangrijpende vijanden eerst terneer slaat, voordat zij de hand aan Hem durven leggen (Joh. 18: 4vv.) en daardoor het feitelijk bewijs geeft dat Hij Zich uit vrije wil aan hen overgeeft, zo laat Hij hier door het zenden van Zijn engel eerst de hoge raad in zijn volslagen radeloosheid ervaren dat zij geen macht heeft over Zijn getuigen; maar dat die macht slechts van boven was gegeven. Men hoeft zich er niet over te verwonderen dat noch de apostelen, noch de rechters bij de samenspraak in vs. 27vv. van de wonderbare bevrijding spreken. De rechters zullen er weinig lust in gehad hebben op de oorzaak van de gehele

moeilijkheid terug te komen; de apostelen wilden ook eens van de gelegenheid gebruik maken om voor de hoge raad hun geloofsbelijdenis uit te spreken, zodat hierbij de wijze van hun bevrijding op de achtergrond kwam. Alleen heeft men zich daarover te verwonderen, dat de rechters ondanks het wonder in hun haat en in hun vervolgen voortgingen, doch de Schrift en de ervaring bewezen dat het macht bezitten op aarde overal waar geen rein geweten leeft, met een geheel eigenaardige verblinding verbonden is.

Het was een opdracht die de engel de apostelen gaf! Niet: "gaat heen en verbergt u, " maar "gaat heen en staat"; niet "spreekt daarvan tot de uwen" (hoofdstuk 4: 23), maar "spreekt in de tempel tot het volk". Tot volvoering van zo’n opdracht zijn mensen nodig, die niet te rade gaan bij vlees en bloed (Gal. 1: 16), maar bij wie het altijd is: "Heere! op Uw woord" (Luk. 5: 5). Met zulke mensen kan hun Heer ook iets beginnen, zij weten de woorden van dat leven te verkondigen, zij kunnen op zichzelf wijzen en zeggen: "Ons hele leven, iedere stap die wij doen, is een getuigenis voor het leven van de Heiland; Hij leeft alleen en wij zijn slechts leem in Zijn hand (Jes. 45: 9).

"Van leven, " zegt de engel, want het leven in Christus, de levende, is ook steeds de vreugde van de engelen en hun hoogste loflied: "van leven", dat ons engelvreugde geeft om te zien (1 Petrus 1: 12), dat het eeuwige element is van u en van allen die zalig worden, dat van u uitgaat tot de kinderen van de dood en waarvan de zichtbare tekenen reeds Jeruzalem vervullen. "Al deze woorden van leven" moeten de apostelen spreken; de Heere heeft ze verordend om Zijn getuigen te zijn te Jeruzalem. Deze roeping moeten zij getrouw waarnemen, totdat zij alles hebben gesproken wat hun bevolen is in het verkondigen van de gehele raad van God ter zaligheid. "In de tempel tot het volk" moeten zij spreken, opdat hij die de naam van de Heere zal aanroepen, gered zal worden uit het ontaarde volk van de tempel, dat in de tempel wegzinkt en toegevoegd zal worden tot het volk van de eeuwig levende tempel. Zij moeten blij heengaan en vrolijk optreden met hun evangelie, zonder vrees voor de hogepriester die tegen hen is opgestaan. De apostelen hebben zeker in deze nacht van hun gevangenschap wel gevraagd: "Heere! is onze zending voor Jeruzalem nu ten einde gebracht? " Toen antwoordde de Heere hun evenals later de apostel Paulus te Corinthe (hoofdstuk 18: 9v.). Nog mochten zij Jeruzalem niet verlaten, de zonde van de oversten was nog niet vol en het geduld van de Heere nog niet uitgeput: "gaat door de wijken van Jeruzalem", dit profetische woord (Jer. 5: 1) had op hen betrekking "en ziet nu toe en verneemt en zoekt op haar straten of gij iemand vindt, of er één is die waarheid zoekt, dan zal Ik haar genadig zijn.

21b. Maar de hogepriester, die nog niets vermoedde van hetgeen volgens vs. 19vv. was geschied en die met hem waren, zij, die zijn partij, zijn bondgenoten waren (vs. 17vv.), gekomen zijnde de dag nadat zij de apostelen in de gevangenis hadden laten werpen (vs. 17v.) om nu hun proces te stellen, was gezeten in de vergaderzaal van de hoge raad, die zich in het hogepriesterlijk paleis bevond (MATTHEUS. 26: 57vv.). Zij riepen de raad tezamen en al de oudsten van de kinderen van Israël, opdat die zitting een voltallige en zeer plechtige zou zijn en zij zonden naar de kerker gerechtsdienaars om hen die geoordeeld zouden worden, te halen.

22. Doch toen de dienaars daar op de bedoelde plaats kwamen, deden zij de deuren open om hun last te volbrengen; zij vonden hen echter tot hun grote verwondering in de gevangenis niet, maar zij keerden terug naar de vergaderzaal van de hoge raad en boodschapten hun meesters dit.

23. Zeggende: Wij vonden wel de kerker met alle verzekerdheid toegesloten en de wachters buiten staande voor de deuren, zodat er niet het minste spoor werd gezien van een wegvoering, die zou zijn geschied of van een ontvluchten van de gevangenen, maar toen wij die geopend hadden, vonden wij niemand daar binnen. Wij kunnen dus volstrekt niet verklaren wat er is voorgevallen.

24. Toen nu de hogepriester Annas en de hoofdman van de tempel, die de vorige dag de gevangenneming van de apostelen had doen plaatshebben en ook in de hoge raad aanwezig was om hen na de veroordeling tot aan de volvoering van het vonnis in verdere bewaring te nemen en de overpriesters die tot de hoge raad behoorden, deze woorden hoorden, werden zij in verlegenheid gebracht over hen. In radeloosheid zagen zij elkaar aan, alsof zij elkaar wilden vragen wat toch dit worden zou, welke verdere voortgang de zaak van de apostelen zou hebben, omdat zichtbaar een hogere macht tot hun bevrijding was werkzaam geweest.

De engel had de deuren van de gevangenis met alle nauwkeurigheid weer achter de apostelen gesloten. Wie ogen had om te zien, moest zien dat andere handen dan mensenhanden hier hadden gearbeid, want ook de wachters hadden niets gehoord en konden geen verklaring geven. Tegelijk klopte bij deze wachters de liefelijkheid van de Heere aan. Daarom moest de engel ervoor zorgen dat niemand hen van nalatigheid zou kunnen beschuldigen. Nu komt te midden van de vleselijke gerustheid van degenen die gericht willen houden, het woord van de dienaars die hun rapport in de juiste vorm overbrengen, als een bliksemslag. Zij worden ontzet over de apostelen, wat dat toch zou worden: een hand uit de hoogte heeft hen aangeraakt en zij zakken ineen, zij worden ontroerd en worden radeloos. Maar dat zij zichzelf schuldig verklaren en God de eer moesten geven, komt hun niet in de gedachte. Zij hebben er geen lust toe om te onderzoeken wat er geschied is, zij vrezen nog sterker te worden aangegrepen. Over één zaak slechts zijn zij bekommerd: wat er zou worden van hun macht en eer, als dat zo voortging.

Zij zullen zo lang voortgaan met hun verzet en tegenstreven totdat zij tot de bergen moeten roepen op hen te vallen (Luk. 23: 30 Openbaring 6: 15vv.) en hen te bedekken voor de troon van de Almachtige.

25. En er kwam iemand die van de gevangenneming van de apostelen op de vorige dag en de terechtzitting van de hoge raad op heden ter beslissing van die zaak op de hoogte was, om de overpriesters en oudsten een voor hen gewichtigbericht over te brengen en deze boodschapte hun, zeggende: Ziet, de mannen, die gij in de gevangenis gezet hebt en door de hoofdman van de tempel daar niet meer zijn gevonden, staan in de tempel en leren met alle vrijmoedigheid het volk, alsof er niet het minste beletsel was.

26. Toen ging de hoofdman heen naar de tempel met de gerechtsdienaren en bracht hen naar de vergaderzaal, doch niet met geweld, maar zich tot een gewone uitnodigingbepalende (want zij vreesden het volk, a) opdat zij niet gestenigd werden, als zij opnieuw de handen aan de apostelen wilden slaan). Een eenvoudige uitnodiging was ook genoeg; de geroepenen volgden zonder tegenspraak de hoofdman en de dienaren.

a) MATTHEUS. 21: 26 Hand. 4: 21

Deze ongeroepen getuige moge voor of tegen de apostelen hebben willen getuigen, zijn mededeling was als de donder bij de bliksem van het eerste bericht. Zie deze beide beelden: de overpriesters en oudsten in radeloosheid en verlegenheid zittende, bleek van vrees en rood

van toorn, daarentegen de apostelen met vast vertrouwen en blij gelaat staande in de tempel en het volk lerende met juichende opening van hun mond. Als vervolgens de hoofdman van de tempel komt om de uitnodiging van de hoge raad over te brengen, gebruikt hij zachte woorden en zij laten zich gewillig wegvoeren. Door de engel van de Heere uit de gevangenis geleid, wisten zij het met nieuwe zekerheid dat de overheid over hen geen macht zou hebben, indien deze hun niet van boven was gegeven en voor deze macht bogen zij zich met moed en gehoorzaamheid. Had het volk werkelijk naar de stenen gegrepen, zoals de hoofdman vreesde, dan zou hij zich achter Petrus hebben kunnen verbergen; deze zou, denkende aan Gethsémané, hem hebben beschermd; maar reeds zou de aanblik van de heilige mannen voldoende geweest zijn om de hartstochten van het volk te bedaren en aan alle vlees stilte te gebieden.

De vrees van God maakt zonder vrees, dat zien wij aan de apostelen; goddeloosheid maakt bevreesd, dat zien wij aan de hogepriester en zijn hoofdman.

Merkwaardig is het zoals hier de stemming van het volk voorkomt. De wacht moet het voor mogelijk houden dat het volk haar kon stenigen, als zij tegen de apostelen geweld wilde gebruiken. Zonder twijfel was dit het toppunt van volksgunst, verklaarbaar uit de talrijke weldaden aan hele families, door genezing van hun zieken, zowel als uit de jongste gebeurtenis, dat de apostelen de vorige dag waren gevangen en zonder menselijk toedoen, door Gods tussenbeide treden waren bevrijd en ten gevolge daarvan, zoals vanzelf spreekt, met bijzondere kracht en blijdschap tot het volk spraken.

27. En toen zij hen naar het hogepriesterlijk paleis gebracht hadden, stelden zij, de hoofdman en de dienaren hen, de apostelen, voor de nog vergaderde raad. En de hogepriester vroeg hen, teneinde hen over hun gedrag rekenschap te doen geven. Hij sprak geen enkel woord over de wijze van hun bevrijding uit de gevangenis, tevreden dat hij ze toch nu weer in handen had en ze ter verantwoording kon roepen. En hij zei:

28. Hebben wij, toen wij u eerder lieten gaan (hoofdstuk 4: 21), u niet ernstig aangezegd, dat gij in deze naam niet zoudt leren, waarin gij voor het volk predikt? En ziet, gij hebt op dat verbod volstrekt geen acht geslagen, maar met deze leer van u Jeruzalem vervuld. Gij hebt de Gekruisigde zo ijverig als de Christus van God en als de door Mozes beloofde Profeet voorgesteld (hoofdstuk 2: 36; 3: 18v.) en gij wilt het bloed van deze Mens, die wij als godslasteraar hebben veroordeeld, over ons brengen, alsof wij door dat vonnis onschuldig bloed hadden vergoten en nu Gods rechtvaardige wraak moesten vrezen.

29. Maar Petrus, als woordvoerder en de andere apostelen, die naast hem stonden en zijn woord toestemden, antwoordden en zeiden: Men moet God meer gehoorzaam zijn dan de mensen. Dat hebben wij u reeds eerder geantwoord (hoofdstuk 4: 19v.) en tevens, daar wij het getuigenis ons door God geboden niet kunnen nalaten, ook vooraf gezegd, dat wij zouden voortgaan met te doen wat gij ons wilde verbieden; wij hebben dus niet beloofd uw gebod te houden en gij hebt dus geen recht ons voor u te stellen als hadden wij ons woord gebroken.

Edele, mannelijke taal! Zij getuigde opnieuw van de vervulling van de belofte, door de Heer aan Zijn dienaren gedaan en was de rotsman waardig. Wij bewonderen zijn kloekmoedige standvastigheid en die van zijn medeapostelen. Al ziet de hogepriester hen met nijdige ogen aan, al ondervraagt hij hen op een wijze en een toon die getuigen van hetgeen er omging in zijn binnenste, al werpt men van alle zijden op hen dreigende blikken, al staat hun strenge straf, ja wellicht de dood zelf te wachten, zij vrezen niet, noch vragen de Raad om

verschoning, maar leggen met onverschrokken vrijmoedigheid het beginsel bloot waaruit zij handelen en geven, aan dat beginsel getrouw, ook nu getuigenis aangaande Jezus, op een wijze die doet zien hoe innig zij overtuigd zijn van hetgeen zij predikten, hoe weinig zij zich om de bedreigingen van de Raad bekommeren en dat zij vast besloten hebben met hun prediking voort te gaan, er moge van komen wat er wil. Zo stond ook Luther eens voor zijn vijanden, toen hij zei: "hier sta ik; ik kan niet anders, God helpe mij! " Zouden wij ook zo'n geloof en zo'n moed openbaren, als wij in dergelijke omstandigheden ons bevonden? Ach! hoe dikwijls zwijgen wij van onze Heer reeds dan, als wij voor niets te vrezen hebben; ja zelfs als men verwacht dat wij van Hem zullen spreken en onze woorden ingang zouden vinden. Wij belijden voor U onze tekortkomingen, verhoogde Heer en Zaligmaker! Vergeef ze ons genadig! Vermeerder in ons het geloof! Schenk ons gepaste vrijmoedigheid, om steeds voor U uit te komen! En geef ons kracht om altijd getrouw te zijn aan dit beginsel: men moet God meer gehoorzaam zijn dan de mensen!

30. Zo weinig kunnen wij ook nu uw gebod aannemen, dat wij integendeel zelfs voor u, die eveneens tot Israël behoort, zullen prediken wat ons door God is bevolen, namelijk: a) de God van onze vaderen heeft Jezus van de doden (hoofdstuk 2: 24; 3: 15; 4: 10) opgewekt die gij met eigen hand omgebracht hebt, Hem hangende aan het hout. En u hebt Hem gedood door Hem aan het kruis te hangen (hoofdstuk 10: 39) alsof Hij een van God vervloekte was (Deut. 21: 22v.).

a) Hand. 13: 29; 1 Petrus 2: 24

31. Deze heeft God opgewekt uit de doden en in Zijn hemel opgenomen en zo door Zijn rechterhand, in tegenstelling tot hetgeen door u werd gedaan, a) verhoogd tot een Vorst in Zijn rijk en een Zaligmaker voor Zijn volk om Israël door het geloof in Zijn naam te geven bekering en vergeving van de zonden (Hand. 2: 32-36).

a) Hand. 3: 15 Filippenzen 2: 9

Onze Heere Jezus, die eens is gekruisigd, gestorven en begraven, is nu gezeten op de troon van de heerlijkheid. De hoogste plaats in de hemel behoort Hem onbetwistbaar toe. Het is een liefelijke gedachte, dat Christus' verhoging in de hemel een vertegenwoordigende verhoging is. Hij is verhoogd aan de rechterhand van de Vader en ofschoon Hij als de HEERE bijzondere heerlijkheid bezit, waaraan geen eindige schepselen deel kunnen hebben, is toch de eer die Jezus in de hemel als Middelaar ontvangt, het erfdeel van alle heiligen. Het is verrukkend om te peinzen over de innige gemeenschap van Christus met Zijn volk. Wij zijn in werkelijkheid één met Hem, wij zijn leden van Zijn lichaam en Zijn verhoging is onze verhoging. Hij zal ons geven met Hem te zitten op Zijn troon, zoals als Hij overwonnen heeft en is gezeten met Zijn Vader op Zijn troon. Hij heeft een kroon en Hij geeft ook ons kronen. Hij heeft een troon, maar het is Hem niet genoeg zelf een troon te hebben, Zijn koningin moet aan Zijn rechterhand staan, bekleed in "goud van Ofir". Hij kan niet verheerlijkt Zijn zonder Zijn bruid. Gelovige, zie nu op Jezus, laat het oog van uw geloof Hem aanschouwen met vele kronen op het hoofd en bedenk dat gij Hem eens gelijk zult zijn, als gij Hem zien zult zoals Hij is. Gij zult niet zo groot, gij zult niet zo goddelijk zijn als Hij, maar toch zult gij in zekere mate dezelfde eer delen, dezelfde zaligheid en dezelfde waardigheid genieten, die Hij bezit. Wees tevreden om een korte tijd hier op aarde onbekend te zijn en uw vermoeiende weg door de velden van de armoede of over de heuvelen van de beproeving heen te wandelen, want weldra zult gij met Christus heersen; immers Hij heeft ons gemaakt tot koningen en priesters van God en wij zullen in alle eeuwigheid heersen. Wat een wondervolle gedachte voor Gods

kinderen! Christus hebben wij als onze heerlijke vertegenwoordiger in de hemel en spoedig zal Hij komen en ons tot Zich opnemen om daar met Hem te zijn, Zijn heerlijkheid te aanschouwen en in Zijn vreugde te delen.

32. En wij zijn Zijn getuigen van deze woorden; wat wij zo-even van Zijn opstanding en verhoging zeiden, kunnen wij bevestigen met alle zekerheid, want wij hebben Hem als de Opgestane met eigen ogen gezien en met onze handen getast; wij hebben Hem ten hemel zien opvaren (hoofdstuk 10: 40v. ; 1: 9v.) en ook de Heilige Geest is een getuige dat Hij tot Vorst en Zaligmaker verhoogd is (Joh. 15: 26), die God gegeven heeft aan degenen die Hem gehoorzaam zijn en, naar Zijn eis, in Jezus gelovig zijn geworden; met die Geest vervuld zijn zij toch geheel anders dan zij die niet geloven (hoofdstuk 2: 33).

De hogepriester zegt geen woord van de gevangenis, die leeg geworden is. Onmogelijk heeft hij geheel de pijnlijke gedachte kunnen terzijde stellen of God niet Zijn hand in deze zaak had; maar God te ontvluchten is Zijn godsdienst. Hij wil de verklaring van het raadsel van die nacht niet weten en de verhoogde hand van de Heere niet zien (Jes. 26: 11). Daarom stelt hij behoedzaam de vraag zo, dat de apostelen zich niet hebben te verantwoorden over hun ontkomen uit de gevangenis. Hij spreekt ze niet aan als rebellen, die het uitdrukkelijk gebod van de overheid hebben verbroken. Of het gebod: "gij zult in deze naam niet leren", voor God rechtvaardig was, willen de oversten niet onderzocht hebben; zij hebben het geboden, daarom moet het recht zijn en het woord van Petrus en Johannes: "wij kunnen het niet nalaten", houden zij voor niets dan een wijze van spreken.

Daardoor, dat de hogepriester dadelijk aan het onlangs de apostelen gegeven bevel bedreigingen verbond en het gehele gedrag van hen aanstonds als ongehoorzaamheid jegens het Sanhedrin voorstelt, geeft hij duidelijk te kennen dat hij over de eigenlijke zaak niet wil handelen, dat hij deze reeds aanziet als ten einde gebracht, dat hij dus, staande op dat zuiver formeel standpunt van behandeling, zich slechts in zijn vijandschap tegen het evangelie heeft verhard. Zo nemen ook de apostelen de zaak op en nemen dientengevolge hun standpunt in. In plaats van zoals vroeger hun eerbiedige erkenning van de overheid uit te spreken, beginnen zij dadelijk met hetgeen, waarheen zij zich bij de eerste verhandeling gedrongen zagen. Alleen spreken zij hun overtuiging beslister uit in dezelfde mate als zij zien dat de raad in de beslistheid van zijn vijandschap is voortgegaan. Zij spreken het dadelijk uit dat zij in degenen die over hen ten gerichte willen zitten, in zoverre zij zich uitspreken tegen de verkondiging van Jezus’ naam, slechts mensen kunnen zien en dat zij tegenover deze mensen God stellen en daarom ook geen ogenblik in twijfel staan wie zij wel en wie zij niet moesten volgen.

De apostelen, opnieuw uit de tempel waarin zij het volk leerden, voor de volle raad gebracht (vs. 20), worden ondervraagd waarom zij zich aan het verbod niet gehouden hebben om te leren in deze naam, de naam van Jezus, die wel de historieschrijver (vs. 40), de zaak verhalende, uitdrukt, maar die de Hogepriester of iemand van de raad zich zorgvuldig wacht uit te spreken. Opmerkelijk is het dat tot op de huidige dag de echte, maar aan Jezus ongelovige Israëliet zich onthoudt van het uitspreken van de naam van de HEERE, uit bijgeloof, ontzag van Jezus, uit ongelovige afkeer. Daar is intussen, zowel in het verzwijgen van de naam Jezus, die zij verachtend "deze mens" noemen, als in dit woord: "Gij wilt Zijn bloed over ons brengen", een soort van geheime angst niet te miskennen, terwijl onwillekeurig daarbij voor de geest komt de kreet, eenmaal op aanstoking van deze oversten door het Jeruzalemse volk geslaakt.

Er lag in de beschuldiging: "Gij wilt het bloed van deze mens over ons brengen", iets waars. Petrus toch zegt vervolgens de leden van het Sanhedrin in het aangezicht: "Gij hebt Hem omgebracht, hangende Hem aan het hout. " Maar deze hatelijke, wraakzuchtige, vijandige gezindheid, die de hogepriester de apostelen toedichtte, was de hunne niet. Integendeel ligt in vs. 31 middellijk ook voor de synedristen een prediking tot bekering en van vergeving voor de zonde.

Ook heden nog zouden wij, predikers van het evangelie, Christus' bloed over u, geliefde toehoorders, over het gehele volk, over de gehele wereld willen brengen, ten eerste opdat gij uw zonde ziet in dit bloed, en boetvaardig erkent: ik, ik en mijn zonden, die zijn als korrels zand aan de zee, hebben U de ellende veroorzaakt, die U trof en al die vreselijke martelingen; maar vervolgens ook dat gij in dit bloed reiniging vindt van uw zonden, gerechtigheid en zaligheid en met vreugde erkent: "Christus' bloed en gerechtigheid is mijn sieraad en het kleed van mijn eer; daardoor zal ik kunnen bestaan voor God, en daardoor de hemel ingaan. "

33. Toen zij nu dit hoorden, barstte hun, de Hogepriester en zij die met hem waren (vs. 17, 21) het hart; op een andere wijze trof het hen dan de mannen in hoofdstuk 2: 37 ; boosheid en ergernis doorsneed hen evenals een zaag het hout doorsnijdt (hoofdstuk 7: 54) en zij hielden raad om hen te doden, zij openbaarden elkaar nu reeds luidop hun gedachten.

Wat de Sadduceeën met elkaar beraadslagen vernamen ook de twaalven. Het moment scheen gekomen te zijn, waarop zij met hun dood de Heere zouden verheerlijken. Hun leven hangt aan een zijden draad. Maar evenals in de verlopen nacht voor de deur van de gevangenis een goddelijk "maar" trad (vs. 19), zo gaat het ook hier verder met zo'n "maar. "

Wie zou van de leermeester van Paulus (hoofdstuk 22: 3), die als Farizeeër de christenen ten bloede vervolgde, wie zou van Gamaliël, die de vervaardiging van de vloek van de synagoge tegen de christenen Jer 29: 14 wordt toegeschreven, zo'n optreden en zo'n woord als later wordt bericht hebben kunnen verwachten?

De gehele loop van de zaak is een feitelijk bewijs ervan dat Jezus Christus, door de Vader verhoogd, heerst ook te midden van Zijn vijanden (Ps. 110: 2). Hij weet, waar het nodig is, uit het leger van de vijanden van Zijn woord een man te nemen, diens geweten zo te bewegen dat Hij uit godsvrucht zich tegen het goddeloze plan verzet: Hij weet de gemoederen te besturen, zodat zij naar de waarschuwing luisteren en afzien van een gewelddadige onderdrukking van de getuigen van Jezus.

34. Maar een zeker Farizeeër stond op in de raad om te verhinderen dat de gedachten om hen te doden tot een werkelijk besluit kwamen, een man, met name Gamaliël, een leraar van de wet Ezr 7: 6, in waarde gehouden, in groot aanzien staande bij al het volk en deze gebood, omdat nu een beraadslaging van het college moest plaatshebben (hoofdstuk 4: 15), dat men de apostelen enige tijd zou doen buiten staan.

35. En hij zei, toen dit geschied was, tot hen, tot de overpriesters en schriftgeleerden en oudsten, die met hem in het college zaten Uit 2: 4: Gij Israëlitische mannen, (van deze eervolle aanspraak (hoofdst. 4: 12) had zich Kajafas in Joh. 11: 49v. niet bediend volgens zijn ruw wijze, maar hier spreekt de Farizeeër!) ziet voor u toe, wat gij doen zult aangaande deze mensen. Zijt omtrent deze mannen op uw hoede, dat gij niet voorbarig en onbedacht beslist, hoe gij omtrent hen wilt handelen.

36. Laat mij, om u te tonen hoe gij zonder enig gevaar voor het openbaar welzijn u stil van alle ingrijpen in deze zaak kunt onthouden en de verdere ontwikkeling van de zaak eerst nog kunt afwachten, enige geschiedkundige feiten herinneren!
a) Want vóór deze dagen, in een tijd die nog vóór deze tegenwoordige periode ligt (Zach. 8: 10v.), stond onder ons volk Theudas op (Slotw. van 1 Makk. No. 11 e), zeggende dat hij wat was, een bijzondere door God verwekte en geroepen persoonlijkheid, die een getal van omtrent vierhonderd mannen aanhing, die is omgebracht en allen die hem gehoor gaven zijn verstrooid en tot niet geworden, zodat de zaak een treurig einde heeft gehad.

a) Hand. 21: 38

37. Na hem, ongeveer twaalf jaren later, stond op Judas, de Galileër in de dagen van de beschrijving Lu 2: 5 en maakte veel volk van de Romeinse opperheerschappij afvallig achter zich, daar hij beweerde dat Gods volk aan geen buitenlandse heersers onderworpen mocht zijn; en deze is ook in zijn zaak beschaamd geworden en vergaan en allen die hem gehoor gaven, zijn verstrooid geworden.

38. Uit de aangevoerde voorbeelden blijkt duidelijk dat een godsdienstige beweging, zonder Gods bevel en bijstand begonnen, vanzelf weer teniet gaat. En nu zeg ik u, u mijn raad omtrent dit geval gevende: houdt af van deze mensen en laat hen gaan, vervolgt ze niet verder; a) want indien deze raad, of dit werk, dit stichten van een sekte, dat door hen is begonnen en tot hiertoe reeds is uitgevoerd, uit mensen is, hetgeen zeer goed zou kunnen zijn, dan zal het gebroken worden, ook zonder uw toedoen na kortere of langere tijd.

a) Spr. 21: 30 Jes. 8: 10 MATTHEUS. 15: 13

39. Maar indien het uit God is, hetgeen mij wel waarschijnlijk voorkomt, dan kunt gij dat met alle aanwending van maatregelen van geweld toch niet breken. Nu waarschuw ik u dan ook voor uw eigen wil tegen dergelijke maatregelen van geweld, opdat gij niet misschien bevonden wordt ook tegen God te strijden en slechts uzelf daardoor de ondergang bereidt.

In het Oude Testament komt de naam Gamaliël (=" God heeft ons welgedaan alleen in Num. 1: 10 en 2: 20 voor van de hoofdman van de strijdbare manschappen van Manasse. In de tijd van het Nieuwe Testament en later vinden wij bij de Joden twee mannen van deze naam. 1) Gamaliël de oudere, over wie hier moet worden gesproken, was een zoon van de Rabbi Simon en kleinzoon van de beroemde Hillel De 24: 1, wiens werkzaamheid tijdens de keizers Tiberias, Caligula en Claudius zo zeer bij het volk in aanzien was, dat men hem de heerlijkheid van de wet noemde, hem voor het eerst de titel van Rabban Uit 23: 7 gaf en de vaststelling van de jaarlijkse kalender, van de nieuwe maanden, schrikkelmaanden enz. overliet. Als jaar van zijn dood wordt het 18de vóór de verwoesting van Jeruzalem genoemd; 2) Gamaliël de jongere, zoon of kleinzoon van de vorige, verenigde te Jamma, waarheen na de verwoesting van Jeruzalem een overblijfsel van de Rabbijnse aristocratie was gevlucht en die plaats tot middelpunt van de gehele Joodse diaspora had verheven, de hoogste autoriteit in zich. Hij nam het eerst de titel Nasi (vorst) aan, totdat hij in de verwarring van de opstand onder Barcochba (132-135 n. Chr.) verdwijnt. De christelijke legende heeft in het optreden van Gamaliël de oudere op onze plaats een werkelijke neiging tot het christelijk geloof gezien en laat hem zelfs later door Petrus en Johannes gedoopt worden, zodat men te Pisa zelfs voorgeeft een grafteken van "St. Gamaliël" te bezitten. Zijn overgang tot het christendom zou echter zeker elke naglans van zijn roem in de Joodse synagoge hebben uitgeblust. Lukas stelt deze Gamaliël zeer juist voor als een schriftgeleerde, die theologisch onderwijs gaf, terwijl

zich anderen meer bezig hielden met rechtskundige raadgevingen. Wat nu Theudas aangaat, die hij het eerst noemt, zo zou hij zeer hebben misgetast in de tijdrekening, wanneer hij die Theudas had bedoeld, van wie Josephus verhaalt, dat die zich onder de landvoogd Cuspius Fadus Uit 2: 20 voor profeet had uitgegeven en vele aanhangers had gewonnen, waarop Fadus de oproermakers door zijn ruiterij liet overvallen. Zij zijn deels neder gehouwen, deels gevangen, Theudas zelf is door de ruiters het hoofd afgeslagen. Dit geschiedde op het vroegst in het jaar 44 na Christus, terwijl de rede van Gamaliël in het jaar 33 valt. Hij zelf zou natuurlijk die misgreep niet gedaan hebben, maar de heilige schrijver zou hem die slechts in de mond leggen. Die uitleggers, die werkelijk menen dat te moeten aannemen, verontschuldigen Lukas enigszins daarmee, dat de Handelingen zo vele jaren na het oproer van Theudas geschreven zijn. Hij, die geen geboren Jood was, zou de Joodse geschiedenis niet zo nauwkeurig gekend hebben en gewichtiger zaken hebben te doen gehad, dan dat hij de chronologische verhouding van die vele voorbijgaande dweepachtige pogingen tot oproer bij de Joden in zijn geheugen zou hebben kunnen houden. Hij wilde bij het geschiedkundig voorbeeld door Gamaliël aangevoerd, dat van Judas uit Galilea, nog een dergelijk bijvoegen, of deze had zelf nog een tweede herinnerd, dat die overlevering zich niet meer zo nauwkeurig herinnerde en nu kwam Lukas juist Theudas voor de geest. Wij van onze zijde zijn verre van al dergelijke voorstellingen omtrent het ontstaan van de bijbelse boeken, die daardoor vernederd worden tot lichtvaardige vruchten van gewone schrijverij; wij verwerpen die meningen dadelijk. Op onze plaats is echter van die Theudas van Josefus volstrekt geen sprake. Lukas, die in Theofilus een Griekse lezer heeft, verandert eenvoudig de Hebreeuwse naam van de man, aan wie Gamaliël denkt, in de daarmee overeenkomende Griekse naam. Dat deed hij misschien temeer, omdat de Hebreeuwse naam "Matthias" door de apostel die in de plaats van Judas Iskariot was gekomen (hoofdstuk 1: 23 vv) reeds een andere klank had. Wij hebben eerder bij de boven aangehaalde plaats van ons slotwoord op 1 Makk. de geschiedenis van de beide leraars Matthias en Judas reeds kort meegedeeld. Wat deze vooral geschikt maakte om door Gamaliël als analoog voorbeeld voor dit geval met Jezus’ discipelen te worden aangehaald, is

1) het woord dat die mannen de koning Herodes tegemoet voerden, toen hij ze ter verantwoording voor zich liet komen. Zij zeiden: "het is niet te verwonderen als wij de wetten, die ons Mozes op ingeving en onderwijzing van God schriftelijk heeft achtergelaten, meer ter betrachting waardig houden dan uw geboden (Joseph. Want. XVII 6, 3); 2) de omstandigheden dat met de terdoodbrenging van die twee mannen en hun veertig aanhangers de zaak nog geenszins geëindigd was, integendeel na de dood van Herodes’ latere aanhangers in veel grotere getale omstreeks Pasen in een oproer die terdoodbrenging aan Archelaüs wreken, die vervolgens een verschrikkelijk bloedbad onder hen aanrichtte (Joseph. d. b. Jud. II 2 en 3). Het woord van de apostelen in vs. 29 kan Gamaliël hebben doen denken aan het daarmee overeenkomende van Matthias of Theudas. Bij alle ijver voor God berokkende die laatste zich de dood en wikkelde hij ook na zijn dood nog zo vele anderen in een gelijk lot, waardoor duidelijk bleek dat zijn zaak toch niet naar Gods wil was. Dit wekte bij Gamaliël de gedachte op dat hier in de discipelen van Jezus, die diens bloed, zoals de hogepriester in vs. 28 zei, over de hoge raad wilden brengen, een zeer overeenstemmend geval was. Zonder twijfel is dan ook beide zowel het analoge woord en dit analoge ondernemen dat wat aan de rede van Gamaliël zo’n kracht van overtuiging verleent. De vermelding van die Theudas van Josephus daarentegen zou weinig hebben betekend. Mensen van zijn soort waren er nog zeer velen, die zonder enige solide godsdienstige grond, als fantasten en gewone oproerlingen een rol zochten te spelen en bij wie het vanzelf sprak, dat zij ten onder moesten gaan. Wat verder Judas de Galileeër in de dagen van de beschrijving aangaat, deze was, daar Josefus hem ook eens de Gauloniet noemt, waarschijnlijk te Gaulonitis aan de oostelijke oever van het meer Genesareth Uit 4: 25 geboren en was in Galilea met zijn pogingen bezig. Daar trad hij reeds

als hoofd van een partij op in de tijd toen na Herodes dood de keizer Augustus te Rome nog omtrent diens opvolger in Judea moest beslissen Uit 2: 20 en daar intussen veel verwarring heerste. Maar vooral plaatste hij zich op de voorgrond, toen na de afzetting van Archelaüs in het jaar 6 n. Chr. gelijktijdig met de naar Judea gezonden landvoogd Coponius als stadhouder van Syrië de in Luk. 2: 2 genoemde Cyrenius zijn ambt aanvaardde en een Romeinse belasting ook bij het Joodse volk wilde invoeren. Wel bracht de Hogepriester Joazar (voor Annas I) teweeg dat het volk zijn aanvankelijke tegenstand opgaf en zich zwijgend in het onvermijdelijke schikte, maar spoedig stelde Judas in gemeenschap met de Farizeeër Sadduk het zich ten taak om een nieuwe tegenstand te veroorzaken en in naam van de godsdienst oproer en afval te prediken, zonder intussen een blijvend gevolg teweeg te brengen. Hoe het door hem genoemde omkomen moet worden verstaan, of hij verslagen is of ter dood gebracht, of welk einde hij verder moge gehad hebben, wordt door Josephus niet bericht; alleen deelt hij van zijn zonen mede, dat twee van deze onder de landvoogd Tiberias Alexander (45-48 n. Chr.) de kruisdood hebben ondergaan en een derde aan het begin van de Joodse oorlog onder vele martelingen is omgebracht. Met het oog hierop hebben wij bij de verklaring van het 37e vers aan de uitdrukking een algemene verklaring gegeven.

Nadat Gamaliël de beide gebeurtenissen, die van Theudas of Matthias en die van Judas uit Galilea heeft aangehaald, maakt hij op het aanwezige geval de toepassing. Het is duidelijk dat hij niet op het standpunt staat van gehele onverschilligheid; integendeel moeten de woorden die in de grondtekst staan voor het alternatief: "indien deze raad of dit werk uit mensen is" en "indien het uit God is" gebruikt zijn, bepaald uitdrukken dat hij het eerste "uit de mensen" alleen onder het gezichtspunt van objectieve mogelijkheid, het laatste daarentegen "uit God" onder dat van eigen subjectieve mening plaats, zoals hij dan ook anders niet zou hebben gewaarschuwd voor een strijden tegen God. Maar terwijl hij voor zijn persoon die mening aanneemt en dus onder de indruk van het wonderbare voorval in vs. 22-25 en van het gedrag van de apostelen in vs. 26-32 staat, wil hij, die de ambtgenoten waarschuwt niet tegen God te strijden, toch ook van zijn zijde niet voor Christus strijden en vleit hij de ambtgenoten op hun standpunt met het uitzicht te openen dat de nieuwe zaak evenals andere dergelijke nieuwigheden weer spoedig zal teniet gaan. Hij is dus één van degenen die Johannes in Joh. 12: 42vv. van zijn evangelie karakteriseert en die ten laatste onder het oordeel van Christus' woord in Luk. 11: 23 zijn gekomen.

De raad van Gamaliël is even zo dikwijls als een echt voorbeeld van de strengste onpartijdigheid, zelfs van christelijke wijsheid tot in de hemel verheven, als ook als verkeerd verworpen; het is daarom nodig de beide meningen tot de rechte plaats terug te leiden. Zeker is het niet te loochenen dat de voorzichtigheid in de eerste plaats Gamaliël deze raad ingaf. Hij zegt: "Gij Israëlitische mannen! ziet voor u toe, wat gij doen zult. " Dit betekent zeker niets anders dan: "ziet voor u toe, denkt aan uw eigen voordeel met betrekking tot deze mensen, opdat gij u niet overijlt en te laat over uw handelwijze berouw hebt. " Dat is juist het onderscheidende kenteken van wereldse berekening, dat zij niet zozeer in de eerste plaats vraagt wat recht is voor God, maar wat ons belang zou kunnen dienen, ons een voordeel zou kunnen aanbrengen. Gamaliël zal zeker zijn mensen wel hebben gekend en de zachte plaats hebben geweten, waar hij ze kon aantasten en welke gronden bij hen beslissend zouden werken. Dat hij op deze mensenkennis zijn gehele plan bouwde, kunnen wij uit de slotzin van zijn rede opmaken: opdat gij niet bevonden wordt tegen God te strijden. " Daardoor had hij wederom bij deze huichelaars de spijker op de kop getroffen; want voor het volk zouden zij om 's hemels wil niet als zodanige mensen willen voorkomen, die tegen God streden. Op zichzelf beschouwd is het nu geenszins te verwerpen zich tot bevordering van het goede te bedienen van zodanige middelen, die geen onzedelijkheid in zich verbergen; maar stellen wij

ons toch aan het gevaar bloot dat ook de verstandigste berekening door een onverwacht gevolg overhoop wordt geworpen. Dan staan wij radeloos en troosteloos bij de puinhopen van onze wijsheid, misschien met de angel in het geweten dat wij ons te veel verlieten op onze wijsheid, in plaats van eenvoudig en recht onze plicht te vervullen in opzien tot Hem, die beide het willen en het volbrengen naar Zijn welbehagen werkt. Wij zouden echter zeker Gamaliël onrecht doen, als wij wilden ontkennen dat hij de aandrang tot deze raadgeving door een dieper getroffen zijn in zijn geweten heeft ontvangen, dat de Heilige Geest herhaaldelijk aan zijn hart had aangeklopt en hij ten minste voor zijn persoon niet alleen voor het volk, maar ook voor de eeuwige Rechter niet als een zodanige mocht worden bevonden, die tegen God had gestreden, alhoewel hij zich nog geenszins geheel aan de genadige trekkingen van de Heilige Geest had overgegeven. Zo vinden wij bij menig mens, die wij geenszins tot de bekeerden kunnen rekenen en wier leven niets minder is dan een ijverig zoeken naar het rijk van God en van zijn gerechtigheid, soms zo goede bewegingen en zo loffelijke handelingen, dat wij de oorsprong daarvan volstrekt niet kunnen verklaren en als wij wat haastig in ons oordeel zijn, die het liefst in onreine beweegredenen zoeken. Maar kunnen wij dan inzien in de diepte van het menselijk hart, waarin de Heilige Geest zijn verborgen werkplaatsen heeft opgeslagen en aan de mens, zodat hij er zich ternauwernood van bewust is, arbeidt en hem dringt en voortdrijft tot werken, wier oorsprong hij zelf verloochent, omdat hij de eer niet wil geven aan wie ze alleen toekomt? Zouden wij daarom ook dwalen als wij meenden dat aan Gamaliëls raad een volle beslistheid voor het evangelie ten grondslag lag, die hij alleen verborg met het oog op zijn ambtgenoten, die nog in donkerheid waren, zo hield hij toch onloochenbaar zich vast aan het geloof dat God Zich aan Zijn volk op den duur niet onbetuigd kon laten. Dit geloof aan een goddelijke leiding spreekt zich toch duidelijk genoeg uit in de woorden: "indien deze raad of dit werk uit mensen is zo zal het gebroken worden, maar indien het uit God is, zo kunt gij dat niet breken. " Was nu de raad van Gamaliël reeds wat de beweegredenen aangaat vrij dubbelzinnig, zo treedt dit nog duidelijker voor de dag in de gevolgen, waardoor deze vergezeld was, waarbij het ons zeer in het oog moet vallen, dat Gamaliël slechts half bereikte wat hij wilde. Het is duidelijk dat hij niet alleen de hoge raad voor overhaaste schreden en verdere moeilijkheden wilde beveiligen, maar ook de apostelen wilde redden en aan hun getuigenis de vrije loop verzekeren, omdat toch anders niet kon worden beproefd of het werk uit God was. Wat deden nu de medeleden van de hoge raad? Dat zegt ons later vs. 40 Was dat de bijval die zij aan zijn woord schonken? Was dat integendeel niet een smaadheid zijn raad aangedaan? En hij zweeg daarbij! Hij waagde het niet tegen dit smadelijk arglistig gedrag zijn mond te openen. Hij had naar zijn mening genoeg gedaan en moest nu voor zichzelf zorgen, opdat hij toch niet geacht werd iemand te zijn die voor Christus streed. Hoe gemakkelijk had hij bij deze gelegenheid al zijn aanzien kunnen verliezen en de honende vraag, evenals eens Nicodemus, moeten horen: "zijt gij ook een Galileeër? " Zeker heeft zich God van Gamaliël bediend om de apostelen van de dood te redden en aan hun openbare werkzaamheid terug te geven. Maar als een verdienste mocht hij het zich waarlijk niet toerekenen, hij moest integendeel met diepe schaamte in het hart heengaan en als hij eerlijk was, zichzelf belijden dat in dit halve gevolg zich zijn eigen halfheid spiegelde. Hoewel nu noch de berispelijke beweegredenen bij de voorstelling van een leidende grondregel, noch de feitelijke gevolgen over de juistheid daarvan in het algemeen kunnen beslissen, moet toch aan de raad van Gamaliël om zeer besliste redenen de juistheid en bepaaldheid worden ontzegd en wel in de eerste plaats, omdat die op een gebrekkige kennis van Gods wegen berustte. Want zo gerechtvaardigd als de aanneming is dat al wat goddeloos en tegen God is op den duur niet kan bestaan, omdat de heilige en alleen machtige God een Hem vijandige, dus onheilige macht niet in eeuwigheid nevens zich kan dulden, zo weten wij toch nooit hoe lang de Heere naar zijn verborgen wijsheid aan de vijandige machten haar heerschappij laat en of wij later ooit in staat zullen zijn over het aan

God welgevallige of verwerpelijke van een gebeurtenis een oordeel te vellen uit haar gevolg. Er zijn krachtige dwalingen die eeuwen lang en naast de christelijke kerk zich hebben staande gehouden en die, als zij eens schenen overwonnen te zijn, toch altijd weer opnieuw opstonden. Nemen wij als voorbeeld de leer van Mohammed. Hadden wij geen andere maatstaf voor de beoordeling van haar inwendige waarheid of verwerpelijkheid dan de duur van haar uitwendig bestaan, dan moesten wij daaruit besluiten dat dit werk uit God was, want het heeft reeds 1200 jaar bestaan. Daaruit zou nu weer een geheel bijzonder besluit omtrent de waarde van het christendom moeten worden gemaakt; want als wij de kruis- en knechtsgestalte van de christelijke kerk aanzien en hoe zij soms geheel scheen ten gronde getreden en ten ondergegaan te zijn, dan moesten wij volgens die grondstelling uiteindelijk tot de gedachte komen dat het met de goddelijkheid van het christendom geenszins zo ontwijfelbaar stond, als de ijverige aanhangers en voorvechters ervan beweren, omdat toch anders God dat openlijk zou tonen. De gevolgen die voor ogen zijn, zijn daarom op zichzelf geen juiste maatstaf voor de waarheid en goddelijkheid van een zaak, maar alleen de overeenstemming ervan met Gods woord, waarom ook de Heiland zelf de Joden de raad gaf: "als iemand wil de wil doen van degene die Mij gezonden heeft, die zal van deze leer bekennen of zij uit God is dan of Ik van Mijzelf spreek. " Zijn wij eerst door het inwendig bewijs van de ervaring tot de zekere overtuiging gekomen dat de leer van de Heilige Schrift Gods woord is, dan hebben wij daarin een zekere, onbedriegelijke maatstaf, die wij kunnen aanwenden bij alle verschijnselen op het gebied van het uitwendig en inwendig leven, zonder in de hoofdzaak een misleiding te moeten vrezen.

Als iemands hart door de Heilige Geest wordt aangeraakt en niet alleen het verstand, dan wacht hij evenmin eerst het gevolg af als de rechte zendingsvriend schitterende zendingsberichten, maar hij wordt aan de gelovigen toegevoegd en belijdt het Evangelie, al zou het ook de ondergang teweeg brengen, zoals in de vervolgingen het bloed van de martelaars nieuwe menigten deed opstaan. Men kan niet tegen God strijden - een halve, matte wijsheid van kouden en gerusten; men moet Gods woord geloven en gehoorzamen, reeds voordat Gods woord in zijn overwinning wordt gezien - de ware wijsheid van de boetvaardigen!

Gamaliëls raad: 1) een goede raad; a) als maatstaf van beoordeling, wanneer wij op het einde zien van Gods wegen, want uiteindelijk blijft het bij hetgeen Christus in MATTHEUS. 15: 30 als richtsnoer van ons handelen en waar vleselijke ijver naar vleselijke wapenen grijpen wil in geestelijke zaken, waar onszelf nog geen licht is opgegaan of het een werk uit God of uit mensen is; 2) een slechte raad; a) als maatstaf van beoordeling, als midden in de onvoltooide wereldloop goed en kwaad naar het uitwendig tijdelijk gevolg moet worden beoordeeld; b) als richtsnoer van de handel, wanneer het tot een oorkussen wordt gemaakt om zich te ontslaan van eigen inwendige beslissing, waar Gods woord toch luid genoeg spreekt en Gods woord krachtig genoeg getuigt om het, waar men inwendig beslist is, aan moedig handelen en krachtig getuigen te onttrekken.

In het woord van Gamaliël uit zich nog een overblijfsel van godsvrucht, maar overigens alleen menselijk verstand dat, waar men Gods hand moest zien en voor Gods zaak partij moest trekken, in plaats van te worstelen om goddelijk licht ten behoeve van de onderscheiding, onder het voorwendsel van onmogelijkheid van onderscheiden tot traag afwachten komt en daardoor het uur van de zaligheid onherroepelijk nutteloos laat voorbijgaan.

Voortgang en blijvend bestaan van een zaak is een bewijs daarvoor, dat het is volgens de goddelijke wil, maar niet een bewijs voor de inwendige goddelijkheid van deze zaak.

40. En zij, de overige leden van de raad, gaven hem in zo verre gehoor dat zij zich lieten terugbrengen van hun gedachten om hen te doden (vs. 33) en toen zij de apostelen tot zich geroepen hadden om nu hun vonnis te ontvangen, geselden zij hen, zij lieten de één na de ander veertig slagen min één (Deut. 25: 2v; 2 Kor. 11: 24 geven, omdat zij het verbod in hoofdstuk 4: 18 hadden overtreden en niet hadden gehoord naar de bedreiging daarmee verbonden. En opnieuw geboden zij hun met bedreiging van verdere straffen, als zij dat gebod wederom niet zouden houden, dat zij niet zouden spreken in de naam van Jezus, Hem verder niet aan het volk zouden prediken; en zij lieten hen gaan; zij stelden hen weer op vrije voeten.

Zo zorgde de verhoogde Heer voor hen en voor zijn gemeente. De Raad scheen tot hun dood te zullen besluiten en de apostelen konden bij hun binnentreden niets anders verwachten, dan het doodvonnis over zich te zullen horen uitspreken. Maar nee! de pas gevestigde gemeente had hun onderwijs en hun leiding nog zo nodig; en zij moesten nog vele zielen voor Hem winnen, ja, de geschiedenis van Zijn leven ook voor de laatste nakomelingschap nog te boek stellen. Daarom waakte Hij over hun leven en verijdelde Hij, door Gamaliëls raad, de raadslagen van zijn vijanden om hen te doden. Merken wij het op met dankbare verheffing van de trouwe liefde en de wijsheid van de Heere; want ook voor ons werden zij gespaard in het leven, opdat wij door hun schriften onze Redder zouden leren kennen en door het geloof in Hem het eeuwige leven zouden verkrijgen. Ja, waarlijk, Zijn machtige arm beschermt de vromen en redt hun zielen van de dood, zolang Hij hier voor hen nog wat te doen heeft en hun leven nog nuttig keurt voor anderen.

41. Zij dan, de apostelen, die gegeseld waren, gingen heen van het aangezicht van de raad, volgens MATTHEUS. 5: 11v. verblijd zijnde, dat zij door hun Heere en Meester waren waardig geacht geweest om Zijns naams wil, ter verheerlijking van Hem (hoofdstuk 9: 16), smaadheid te lijden (1 Petrus 4: 13).

Lijden om Jezus' naam zegt zeker iets meer dan lijden, omdat men naar Zijn naam genoemd wordt. Het is lijden, omdat men naar Zijn naam genoemd wil wezen. Het is lijden, omdat men die naam liefheeft, zozeer liefheeft, dat men hem niet verloochenen kan. Het is lijden, omdat men aan die naam gehoorzaamt. Dit was het geval met de apostelen; zij leden smaadheid, zij werden gegeseld, niet maar omdat zij apostelen, omdat zij discipelen van Jezus de Nazarener genoemd werden, maar omdat zij in het geheel niet wilden nalaten, te spreken en te leren in de naam van Jezus, waartoe hun hart hen drong en zoals hun door Hem bevolen was. Indien de apostelen gegeseld waren geworden, omdat zij zich dingen veroorloofd hadden die Jezus niet geboden had en zou hebben goedgekeurd; of omdat zij een toon gevoerd hadden die hun zelfs als apostelen van Jezus niet toekwam, omdat zij hun als discipelen van Jezus niet voegden; omdat zij in enig opzicht getoond hadden niet te weten van welke geest zij waren; wat mishandeling geweest was, zou altijd mishandeling blijven; de straf zou van de zijde van de mensen altijd nog onrechtvaardig, zou boosaardig kunnen worden geacht; maar het doorgestane leed zou geenszins de naam mogen dragen van lijden om Jezus' naam en de apostelen zouden ongelijk gehad hebben er zich in te verblijden. Dit dient herinnerd te worden tegen het schadelijk zelfbedrog van die belijders, die zich vleien, waardig geacht te zijn, om Jezus' naam smaadheid te lijden, terwijl zij niet anders ondervinden dan de welverdiende, ofschoon misschien wat harde straf van hun eigen hoogmoed, van hun liefdeloosheid, dweepzucht en onverstand. Waar in de grond van de zaak meer in eigen, meer in de naam van andere feilbare mensen dan in die van Jezus gesproken, geleerd, gehandeld en

geijverd wordt, daar kunnen de geselslagen die men beloopt wel een zeker strelend gevoel van martelaarschap opwekken; maar al is het dat een aan Jezus vijandige wereld ze met kennelijke boosaardigheid uitdeelt, wij misleiden ons zelf, indien wij ons daarin verblijden, alsof ze ons om Zijns Naams wil te beurt vielen. Lijden om Jezus' naam heeft niet eerder plaats, dan waar men om zijnentwil in het lichaam lijdt. Wel is het de hoogste proef, ten bloede toe tegen te staan. Wel vallen bij ondervinding de banden toch zwaarder en doen de geselslagen meer pijn dan iemand zich in een vrij land na twee eeuwen godsdienstvrede kan voorstellen; maar ook daar kan voor Hem geleden worden, waar lijf en leven veilig zijn. Ook hij deelt in het voorrecht van om Jezus' naam te lijden, die om zijn belijdenis van Jezus, zijn liefde voor Jezus, zijn gehoorzaamheid aan Jezus, zoals hij die naar geweten verstaat, de spot van de wereld verduren, de tegenspraak van de openbare mening verdragen, de grievendste miskenningen ook van de dierbaarste zijde ondervinden moet. Ach, welke zwaarden gaan er door de ziel van die discipel, die zijn oprechtheid gewantrouwd, zijn liefde misduid ziet, wiens bekering zijn beste vrienden in de wereld, in de bitterste vijanden veranderd heeft. Sommigen hebben om hun liefde voor Jezus de vloek van een vaders en de eindeloze verwijten van een zielsgeliefde moeder moeten trotseren; anderen zich het hart van een dierbare echtgenoot vervreemd. Anderen. maar genoeg. Het groot martelaarsboek heeft vele delen en sommige daarvan zijn de Heere alleen bekend. Het is een voorrecht erin te staan, lijden om Jezus' naam, hoe smartelijk ook op zichzelf is een oorzaak van blijdschap. Waarom? Het is een uitstekende eer ertoe geroepen te worden. Het is een proef waaraan, indien ze goed wordt doorgestaan, grote beloningen verbonden zijn. Het is een taak, die haar onmiddellijk loon in zichzelf heeft.

42. En zij hielden niet op, ondanks het opnieuw hun ingescherpte verbod (vs. 40) elke dag in de tempel en bij de huizen (hoofdstuk 2: 46) te leren en Jezus Christus te verkondigen, de blijde boodschap te brengen dat Hij de Christus, de Messias was, hetgeen juist de hoofdinhoud van hun leer uitmaakte.

Aan de wijze raad van de algemeen vereerde wetgeleerde geeft nu ook de vergadering gehoor. De vervolging wordt voor het ogenblik niet voorgezet. Toch kan de meerderheid in de Raad het van haar trots en bitterheid niet verkrijgen om de apostelen gans ongedeerd te laten gaan, maar onderwerpt hen tevoren nog aan een geseling, waarschijnlijk de bekende riemslagen, (veertig min een), die een deel van de synagogale tuchtplaatsen uitmaken.

Gamaliël kunt gij toezien? Is dat niet tegen uw raad? Of is dat niet tegen God strijden? Maar zeker, indien gij dat verhinderd had, zou het u gegaan zijn als uw ambtgenoot Nicodemus.

Kon de engel van God, die hen uit de gevangenis had verlost, niet maken dat zij niet werden gegeseld? Gamaliël zou het voor hun zaak, als zij bewezen zou worden Gods zaak te zijn, gewenst hebben dat nu door de handen van de apostelen een wonder en teken geschied was. Voor zijn ogen was het wonder verborgen dat in het hart van de gegeselde apostelen plaatshad; de striemen op hun ruggen waren hun tekenen van de Heere Jezus, die voor hen gegeseld was en Hij zag de predikers van Zijn kruis zo vriendelijk aan en sprak het: "Ik vóór u en gij na Mij" door zijn Geest hun zo troostvol toe, dat zij zijn zaligspreking ondervonden en niet alleen geduldig, maar met een blij gezicht van de raad gingen. Gamaliël is niet verblijd naar huis gegaan; o, had hij in de van vreugde schitterende ogen van hen die met Christus leden, gelezen wat later zijn leerling Paulus met Stefanus' brekende ogen het hart wondde! Had hij gelezen dat de Geest van de heerlijkheid, de Geest van God op hen rustte (1 Petrus 4: 14) en dat er een vrede is die op het diepst wordt gevoeld, als al het vleselijk begeren wegsterft.

Christus Jezus heeft Zich in de hemel teruggetrokken om het boze op aarde geheel te laten uitwerken en daartegenover niets dan het rijk van de geest te plaatsen; daarom trekt Hij zijn arm van de zijnen terug en geeft hun in plaats daarvan zijn Geest, opdat de macht van de wereld eerst inwendig wordt overwonnen, voordat zij uitwendig zal worden vernietigd.

HOOFDSTUK 6

AANSTELLING VAN ARMENVERZORGERS. AANKLACHT VAN STEFANUS.

g. Vs. 1-7 De eerste verdeeldheid in de gemeente overwonnen door de instelling van het ambt van armenverzorgers of van bestuurders van de gemeentegoederen.

1. En in die dagen, die volgen op de gebeurtenis in het vorige hoofdstuk verhaald, als ten gevolge van de voortgezette prediking van de apostelen (hoofdstuk 5: 42) de discipelen vermenigvuldigden, doordat velen tot de christelijke gemeente overgingen, werd natuurlijk de regelmatige verzorging op de reeds vroeger medegedeelde wijze (hoofdstuk 2: 45; 4: 35) hoe langer hoe moeilijker. Werkelijk kwamen daar verschillende vergissingen en fouten voor; daardoor ontstond een murmurering van de Grieken, van de buitenlandse Joden tegen de Hebreeën, de binnenlandse Joden, omdat hun weduwen, zoals zij zeiden, in de dagelijkse bediening, de verzorging met voedsel verzuimd werden.

Er is hier niet zozeer sprake van Grieken (Hellenen, Joh. 7: 35; 12: 20, dat zouden geboren heidenen en wel de zodanige die zich als proselieten van de poort Le 17: 9 aan het Jodendom hadden aangesloten, betekenen en zulke mensen waren er toen nog niet in de christelijke gemeente. Er zijn Grieken (Hellenistae hoofdstuk 9: 29) bedoeld, onder wie men Joden moet verstaan, die in andere landen, bijv. Egypte, Syrië, Klein-Azië enz. (hoofdstuk 2: 7vv.) hun vaderland hadden en de Griekse of een andere vreemde taal spraken; van proselieten echter alleen de zodanige die als proselieten van de gerechtigheid geheel en al zich in het Jodendom hadden laten inlijven, zoals ons in vs. 5 een dergelijke persoonlijkheid wordt genoemd. Tegenover hen staan de Hebreeën, d. i. de Joden, die in het Heilige land wonen en Hebreeuws (of liever Aramees) spreken. Alleen uit die Hellenisten en uit deze Hebreeën, zo velen als er van deze aan de naam van Jezus als van de Christus des Heren gelovig werden, was de kerk van Christus tot hiertoe opgebouwd; pas vanaf hoofdstuk 8 wordt het overgaan ook tot andere volken voorbereid en ontwikkelt zich deze overgang dan trapsgewijs. Wat nu de klacht aangaat, die door de Hellenisten, die tot de christelijke gemeente waren overgegaan, tegen de leden, die uit de Palestijnen bestonden, vanwege voorbijzien van hun weduwen bij de dagelijkse bedeling, aangaat, zo schijnt het dat de apostelen, aan wier voeten de gaven voor armen en behoeftigen werden neergelegd (hoofdstuk 4: 35, 37; 5: 2) niet persoonlijk en eigenhandig de tafelen dienden. Het schijnt, dat zij het werk van de uitdeling bij de dagelijkse maaltijden van de behoeftigen niet zelf verrichtten, maar dat lieten doen door jongere mensen, zoals die ook in hoofdstuk 5, 6 en 10 5$ optreden. Toch hadden zij er steeds de verantwoordelijkheid voor dat alles ordelijk en eerlijk toeging en wat door hun helpers verkeerd werd gedaan, kwam toch eigenlijk op hun hoofd neer. Nu is de misslag, waarvan hier wordt gesproken, namelijk het voorbijzien van de Hellenistische weduwen geenszins een opzettelijke, alsof die helpers wetens en willens deze weduwen hadden verzuimd en bij de Palestijnse achtergesteld; de misslag kwam voort uit menselijke kortzichtigheid en beperktheid; men was met de behoefte van de Palestijnen beter vertrouwd dan met die van de Hellenisten en kon zich door de gemeenschappelijke moedertaal beter met deze onderhouden. Vandaar werden ook alleen de weduwen verzuimd die volgens haar gehele positie bij andere behoeftigen op de achtergrond traden en daarom vooral moesten worden opgezocht, in plaats van dat zij reeds vanzelf in het oog zouden zijn gevallen. De zaak kon echter door hen voor wie het verzuim gold, voor opzettelijk worden aangezien, alsof aan dat verzuim die particularistische gezindheid ten grondslag lag, waardoor onder de Joden (Joh. 7: 35) de Palestijnsen met minachting op de Hellenisten pleegden neer te zien, als waren zij zelf het betere en edeler deel van het volk, waarmee de buitenlanders geen gelijke rechten mochten

hebben. Volgens de grondstelling dat Christus' discipelen ook reeds de schijn van kwaad moesten vermijden (1 Thessalonicenzen. 5: 22), beperken zich de apostelen er niet toe om de ontstane argwaan af te wijzen en naar de murmurering eenvoudig niet te luisteren, maar zij zijn dadelijk bereid in plaats van de vroegere inrichting, die wel drie jaar lang als goed en voldoende zich had bewezen, maar door de intussen veranderde toestand van de gemeente zich nu overleefd had, een nieuwe te stellen, die dadelijk het vertrouwen van de personen voor zich won, zonder enige ijverzucht of verdenking aan de andere zijde te verwekken (vs. 5).

2. En de twaalven riepen de menigte van de discipelen tot zich. Zij vergaderden de gehele christelijke gemeente, zo niet het volle getal van alle mannen die tot haar behoorden, dan toch een genoegzaam aantal, dat de Hebreeën zowel als de Hellenisten en misschien ook proselieten kon vertegenwoordigen. En zij zeiden tot hen: a) Het is niet behoorlijk dat wij, die tot hiertoe ons bij de zorg voor de armen van helpers bedienden, die wij naar eigen keuze namen, voortaan het woord van God nalaten, dat ons toch in de eerste plaats bevolen is en de tafelen dienen. Wij kunnenniet in eigen persoon de verzorging van de armen en weduwen, wat hun levensonderhoud aangaat, verrichtten, om daardoor de uitgesproken bezwaren van de Hellenisten weg te nemen.

a) Ex. 18: 17

De apostelen zijn terstond bereid om de klacht van de gemeente tegemoet te komen. Zij zijn geen pausen, die de gemeente hun bevelen doen weten; zij beslissen de zaak niet onder elkaar; nee, zij roepen de gemeente tezamen en behandelen de zaak in haar midden. Zij verantwoorden zich ook niet tegen de bedekte beschuldiging hun gedaan, alsof zij partijdig waren. Een goed geweten kan veel kwade vermoedens verdragen en wie in de wereld geen vreemdeling is, weet niet bij eigen ondervinding dat ons soms wordt verweten en ten laste gelegd, wat niet ten onzen laste komt?

3. De behoefte aan helpers voor deze zaak is dus duidelijk en het best door instelling van een blijvend ambt te bevredigen. Er moeten mannen worden aangesteld, aan wie wij de verdeling van de aalmoezen en de verzorging van de armen als een bijzondere hun opgelegde plicht kunnen opdragen.
a) Ziet dan om, broeders! met onderzoekende blik naar zeven mannen uit u, die goede getuigenis hebben. Er mag niets in hun vroegere wandel zijn voorgekomen dat hun betrouwbaarheid twijfelachtig zou kunnen maken, die wandel moet integendeel van een aard zijn geweest die volkomen vertrouwen op hen inboezemt (1 Tim. 3: 7). Zij moeten zijn vol van de Heilige Geest, vervuld met geloof, bezield door liefde, verwarmd door ijver voor de naaste en vol van de wijsheid, zodat zij de gave hebben hun zaak praktisch te volbrengen en de mensen op de juiste manier te behandelen, daar de goede wil op zichzelf het nog niet alleen doet, mannen die wij met alle vrijmoedigheid mogen stellen over deze nodige zaak.

a) Deut. 1: 13 Hand. 1: 21; 16: 2

3. De behoefte aan helpers voor deze zaak is dus duidelijk en het best door instelling van een blijvend ambt te bevredigen. Er moeten mannen worden aangesteld, aan wie wij de verdeling van de aalmoezen en de verzorging van de armen als een bijzondere hun opgelegde plicht kunnen opdragen.
a) Ziet dan om, broeders! met onderzoekende blik naar zeven mannen uit u, die goede getuigenis hebben. Er mag niets in hun vroegere wandel zijn voorgekomen dat hun

vertrouwbaarheid twijfelachtig zou kunnen maken, die wandel moet integendeel van een aard zijn geweest die volkomen vertrouwen op hen inboezemt (1 Tim. 3: 7). Zij moeten zijn vol van de Heilige Geest, vervuld met geloof, bezield door liefde, verwarmd door ijver voor de naaste en vol van de wijsheid, zodat zij de gave hebben hun zaak praktisch te volbrengen en de mensen op de juiste manier te behandelen, daar de goede wil op zichzelf het nog niet alleen doet, mannen die wij met alle vrijmoedigheid mogen stellen over deze nodige zaak.

a) Deut. 1: 13 Hand. 1: 21; 16: 2

4. Maar wij van onze zijde zullen, nadat wij van de dienst van de liefde ontheven zijn, voortaan met des te volkomener toewijding volharden in het gebed en in de bediening van het woord, waartoe wij eigenlijk door de Heere geroepen zijn (hoofdstuk 2: 42).

5. En dit woord, dit voorstel van de apostelen, behaagde aan heel de menigte van de discipelen (vs. 2) en zij verkozen nu dit zevental: Stefanus, een man vol van het geloof en van de Heilige Geest, op wie dan ook dadelijk de eerste keuze viel en Filippus (hoofdstuk 8: 5vv., 26 vv. ; 21: 8v.) en Prochorus van de Hebreeën, Nicanor en Timon en Parmenas van de Hellenisten en Nikolaüs, een Jodengenoot van Antiochië Re 2: 6.

6. Die zij nog in dezelfde samenkomst a) voor de apostelen stelden en deze laatste, toen zij over hen gebeden hadden (hoofdstuk 13: 3) b) legden hun de handen op ("Ge 48: 14" en "Le 1: 4.

a) Hand. 1: 23

b) Hand. 8: 17; 1 Tim. 4: 14; 5: 22; 2 Tim. 1: 6;

Dit is de stichting van het eerste christelijke ambt in de gemeente; want de jongelingen in hoofdstuk 5: 6 en 10 waren nog geen beambten, maar alleen vrijwillige dienaars en helpers die, wat ouderdom aangaat achter de anderen stonden en uit godsdienstig gevoel diensten op zich namen, die zij aan de onderen niet wilden overlaten. Daarbij moet nu 1. ten opzichte van de apostelen worden opgemerkt, dat zij a) het zijn die besluiten, zowel wat de omvang en de uitgestrektheid aangaat van het in te stellen ambt, als welke de daartoe vereiste eigenschappen moeten zijn; en b) dat zij de aanstelling tot het ambt en de wijding daartoe door gebed en handoplegging toedelen. Daarentegen wordt 2) aan de gemeente a) het besluit van de apostelen meegedeeld, om dit te onderzoeken en aan te nemen en b) de keus van geschikte mannen aan hun voorstel overgelaten. Er zijn zeven mannen gekozen, zoals de apostelen dat bepaald hebben, misschien omdat het zielental van de gemeente in hoofdstuk 4: 4 als 5000 aangegeven, intussen tot 7000 was aangegroeid, en deze duizenden van het nieuwtestamentische Israël (Num. 10: 36) ook uitwendig bepaald moesten worden getekend. Zij die kozen, hadden dan gelegenheid drie uit de Hebreeën, drie uit de Hellenisten te kiezen en de zevende wordt uitdrukkelijk genoemd als één, die te Antiochië geboren is, maar nu als proseliet te Jeruzalem woonde, zodat alle delen van de gemeente naar haar getal genoegzaam waren vertegenwoordigd. Daarbij kwam de Hellenisten, om hun volle vertrouwen te winnen, nog ten goede dat ook zij die uit de Hebreeën gekozen waren, Griekse namen droegen en mannen zonder particularistische neigingen waren. Nog later worden deze armenverzorgers de zeven (hoofdstuk 21: 8) genoemd. De gewone opvatting dat zij hetzelfde zouden geweest zijn als de latere diakenen, (Fil. 1: 1; 1 Tim. 3: 8v. steunt alleen daarop, dat de apostelen de uitdrukking "de tafelen dienen" gebruiken. Zoals het echter schijnt vernietigde zeer spoedig de verspreiding van de gemeente bij Stefanus’ dood (hoofdstuk 8) dit eerste begin van een

geordend ambt in de gemeente, zoals wij dit in de aanstelling van de zeven mannen hebben, terwijl de gemeente, die zich later onder andere omstandigheden weer vergaderde, het nu in andere vorm weer instelde. In hoofdstuk 11: 30 vinden wij oudsten, in wier handen Barnabas en Saulus de door hen van Antiochië overgebrachte collecte stellen. Of nu nevens deze reeds bijzondere dienaars of diakenen ook in de gemeente te Jeruzalem bestonden, zoals die bij de Paulinische gemeenten voorkomen, of dat de oudsten het vroegere ambt van de zeven slechts in een nieuwe vorm voorstelden en dus de plichten daarvan mede waarnamen, daarover kunnen wij pas later handelen. Het zou vreemd kunnen voorkomen dat, hoewel men wist dat de eigenschappen, voor het beroep geëist, bij de zeven aanwezig waren en bij Stefanus nog in het bijzonder wordt gezegd dat hij een man was vol van het geloof en van de Heilige Geest, men toch, nadat het gebed was uitgesproken, de handen op hen legde, alsof hun nu pas de gave van de Geest zou worden meegedeeld (hoofdstuk 8: 15vv.). Maar ook elders volgt bij hen die de gave van de Geest reeds hebben ontvangen nog een vermeerdering van deze gave vooral met betrekking tot het waar te nemen ambt (Num. 27: 18) en bovendien heeft de handoplegging hier tevens de betekenis van een overdragen van het gedeelte van hun ambtsbevoegdheid door de apostelen op de zeven, die daarmee hun recht of hun macht ontvangen.

7. a) En het woord van God groeide vervolgens, nadat die nieuwe instelling had plaatsgehad, tot aan hetgeen in de volgende afdeling wordt verhaald en het getal van de discipelen vermenigvuldigde te Jeruzalem zeer, nog voordat het evangelie tot andere volken kwam, alsof de Heere, daar het reeds het laatste uur van de in Dan. 9: 27 De bedoelde week was, nog voor velen het verbond wilde versterken. En een grote schaar van de priesters werd het geloof in Jezus als de Messias gehoorzaam, hetgeen tot hiertoe niet het geval was geweest.

a) Hand. 19: 20

De herstelde en verhoogde liefde en eendracht, behalve door de apostelen nog door mannen bewaard die vol waren van de Heilige Geest en van wijsheid, moest zij niet van de nieuwe leer en gemeente tot de grootste aanbeveling zijn bij de bewoners van de hoofdstad, die bij hun hiërarchen de vloek van partijzucht en sektenhaat steeds voor ogen zagen? Daarom werd zelfs - en wat een veelbetekenende voortgang geschiedde daarmee - een talrijke menigte van priesters het geloof gehoorzaam d. i. onderwierpen zich aan het geloof in Jezus als de Messias. Het betere deel van de zo talrijke (Ezra 2: 36vv.) priesterstand moest in het licht van de christelijke theocratische gemeenschap, die zich ontwikkelde, des te levendiger erkennen en voelen hoezeer de oude hiërarchie verzonken was.

De uitdrukking "werd het geloof gehoorzaam" wijst de bekering aan als een daad van de gehoorzaamheid aan de wil van God in Christus en dat is hier des temeer gepast, daar juist bij priesters een veelbetekenend besluit een sterke wilskracht nodig was om door de moeilijkheden en hinderpalen, die zich tegenover hen stelden, door te breken en zich aan de voeten te leggen van de enige Middelaar en Priester, de Gekruisigde. Dan kan alleen een sterke indruk van het "God wil het", en een beslist besluit om God te gehoorzamen, de tong in de weegschaal doen neigen.

Zonder juiste ordening van ambten en diensten is de kerk niet verzekerd van een gezegende wasdom: 1) niet zonder ordening voor het ambt van het woord en het zuiver houden daarvan, anders is het geloofsleven in gevaar; 2) niet zonder ordening voor de werkzaamheid van de gemeente ten dienste van de helpende liefde, anders sterft het leven van de liefde weg.

In het woord vs. 4 : "wij zullen volharden in het gebed en in de bediening van het woord" hebben wij het gehele leven van een prediker in twee woorden: gebed en prediking. Door gebed neemt en put hij uit Gods woord, door de prediking geeft hij naar beneden, wat hij van boven heeft ontvangen.

Ook het ambt van de armenbedeling krijgt zijn rechte bedienaars, daar de apostelen niet maar mannen daartoe nemen, die slechts kunnen schrijven en rekenen en een goed verstand hebben, maar die vol zijn van de Heilige Geest en van de wijsheid.

h. Vs. 8-7: 59 De eerste martelaar van de kerk.

EPISTEL OP DE DAG VAN STEFANUS DE MARTELAAR: Vs. 8-7: 2 en 51-59 6. 8-15 ("Uit 23: 34"inleiding).

Het beeld van een mens, in wie Christus is geboren; wij beschouwen 1) het geloof, waaruit hij handelt, 2) de liefde, die hij betoont, 3) de hoop, waarmee hij sterft.

Wat de Geest van God van een christen kan maken, die zich door deze laat leiden: 1) een gezegende arbeider in de dienst van het rijk van God; 2) een onweerstaanbaar getuige voor de waarheid van het evangelie; 3) een heilige martelaar, wiens dood nog een vruchtbaar goddelijk zaad wordt.

De eerste bloedgetuige van de christelijke kerk; wij beschouwen: 1) zijn getuigenis; 2) de wapenen, waarmee de vijanden hem bestrijden; 3) zijn dood.

De engelenglans op Stefanus’ aangezicht: 1) een afschijnsel van het aangezicht van Jezus Christus, die de zijnen toeroept: "in de wereld hebt gij verdrukking, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen"; 2) een uitstraling van inwendig geloofsvertrouwen, dat weet: "als God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? " 3) een weerschijn van de toekomstige heerlijkheid, waarbij het lijden van de tegenwoordige tijd niet is te waarderen.

Weer een verblijdende tijding. Bijzonder het laatste bericht is zeer opmerkelijk en ten hoogste verrassend. De priesters vooral waren de hevige vijanden van de Heer geweest en hadden Hem met al de ijver van hun boosheid aan het kruis gebracht en nu werd een grote schaar voor het evangelie gewonnen. Wel zien wij hier de kracht van de Heilige Geest en zijn onweerstaanbare werking openbaar worden. Door deze lieden kwam de gemeente tot de kennis van een menigte zaken, die onder hen (de priesters) hadden plaatsgegrepen ten tijde van de omwandeling van de Heere en gedurende diens rechtsgeding, iets dat de vreugde van hun toebrenging grotelijks zal verhoogd hebben; want vele bijzonderheden moesten in dit opzicht van de gemeente als toen nog onbekend zijn!

8. En Stefanus vol van geloof (naar betere lezing: "vol van genade (hoofdstuk 4: 33) en kracht, deed bij de waarneming van zijn ambt tot verzorging van zieken en ongelukkigen, wonderen en grote tekenen en opende zich daardoor een werkzaamheid onder het volk van de Joden, zoals dat bij Petrus in hoofdstuk 5: 15v. het geval was.

Deze gave om wonderen te doen hing niet samen met zijn oorspronkelijk christen zijn (vs. 5), maar werd hem pas door handoplegging toegedeeld; maar door zijn sterk geloof wist hij de gave, hem door handoplegging toegedeeld, op te wekken tot bijzonder krachtige openbaringen. (2 Tim. 1: 6).

Reeds vroeger had Stefanus als lid van de gemeente door zijn geloof en de Heilige Geest hem geschonken de opmerkzaamheid tot zich getrokken. Nu heeft hij een kerkelijk ambt ontvangen en aanstonds is zijn kracht verhoogd. Hij, die vol was van geloof, is nu vol van genade; die vol was van de Heilige Geest is nu vol kracht, waarmee moet worden uitgedrukt, dat de gaven die in hem lagen tot activiteit werden gedisponeerd, het geloof ontving de daarmee overeenkomende mate van genade; en de Heilige Geest, die in hem was, wekte het vermogen op om naar buiten te werken.

Stefanus was in de eerste plaats geroepen tot een uitwendig ambt, tot een dienst die in de ogen van de wereld gering was, namelijk aalmoezen en spijzen uit te delen, wezen en weduwen te raden, armen en zieken te bezoeken, dat was zijn gewone roeping, die hij zeker niet heeft verzuimd. En indien hij ook alleen dit getrouw en vlijtig had gedaan, dan had men hem het getuigenis moeten geven dat hij bruikbaar was en had hij aan de letter van zijn instructie voldaan. Maar onze Stefanus was geen letterknecht, hij was een man van de Geest. Zijn uitwendig beroep werd hem het fundament van een gezegende, geestelijke werkzaamheid. Bij zijn ziekenbezoek, bij zijn gaan in de hutten van de armen, bij zijn gesprekken met weduwen en wezen zal menige nood hem in het oog zijn gevallen, menige klacht hem ter ore zijn gekomen, die niet met een stuk geld of met een portie soep was te verhelpen, maar waar geestelijk moest worden ingegrepen, moest worden vermaand, gebeden, hemelse krachten en goddelijke hulp afgesmeekt en gebracht worden, in zo’n kamertje vol zorgen, aan zo’n ziekbed, in zo’n verduisterd hart. Daar vonden nu de geestgaven van de heerlijke man een gezegende werkkring: zijn geloofskracht, zijn liefdesvuur, zijn gebedsgeest, zijn predikgave benevens de lichamelijke geneeskracht, die God in zijn hand had gelegd. Zo werd hij spoedig een schutspatroon van de armen, een man van het volk, die overal begeerd was en overal welkom werd geheten. Als men in het huis van de armen hem van verre zag komen, werden de aangezichten verhelderd, dan was het: kinderen, weest stil; vrouw, droog uw tranen; man, houd op met klagen, onze Stefanus komt!

9. Toen werden velen door nijd en afgunst gedreven, zodat zij zich opmaakten om te verhinderen dat het toenemen van de christelijke gemeente niet nog verder ging dan reeds had plaatsgehad. Er stonden sommigen op, die waren van de synagoge, genaamd van de libertijnen, d. i. van vrijgelatenen en van de Cyreneërs en van de Alexandrijnen, van de Joden uit Cyrene en Alexandrië in Afrika en van degenen die uit Cilicië en Azië waren (hoofdstuk 2: 9v.) en twistten met Stefanus, zij wierpen allerlei twistvragen op over godsdienstzaken, opdat hij zou gevangen worden en alzo zijn invloed op het volk mocht worden teniet gedaan.

10. Het viel echter geheel anders uit dan zij hadden gedacht a) en zij konden bij deze openbare twistgesprekken niet weerstaan de wijsheid en de Geest, door Wie hij sprak. Aan hem toch werd vervuld wat Christus in Luk. 21: 15 aan de zijnen had beloofd.

a) Ex. 4: 12 Jes. 54: 17 Luk. 21: 15

Dat volgens vs. 7 nu ook een groot aantal priesters het geloof aannam, scheen een gunstig teken te zijn dat nu spoedig de bekering van het hele volk zou volgen.

Daar verwekt het werk van de armenverzorger Stefanus, met tekenen en wonderen verbonden, niet alleen opzien, maar ook aanstoot en niet slechts als tot hiertoe in de kring van de hoogste overheid te Jeruzalem, maar in die kringen die tot het volk behoren, dat tot die tijd steeds verbonden was gebleven in liefde en eerbied aan de gemeente en haar leidslieden; vgl. hoofdstuk 2: 43, 47; 3: 10; 4: 21; 5: 11, 13 en 26.

Het krachtig getuigenis dat Stefanus door woord en wonder voor Christus en zijn gemeente aflegde, wekte eerst meerdere woordvoerders uit verschillende synagogen op om met hem te twisten, teneinde hem door spitsvondige vragen en kunstige reden in de engte te drijven, hem openlijk van dwaling te overtuigen en zo zijn verdere werkzaamheid te verhinderen. Sedert de Babylonische ballingschap waren de Joden in alle landen verstrooid en in Noord-Afrika, in de provincies van Voor-Azië leefden zij in talrijke gemeenten; ook te Rome waren velen thuis geraakt, vooral sedert Pompeus (omstreeks 63 v. Chr, zie Slotw. op 1 Makk. Nr. 8) daarheen een groot aantal als krijgsgevangenen had gebracht. Deze Joden hadden te Jeruzalem hun eigen synagogen, die zij bezochten als zij ten tijde van de feesten tegenwoordig waren of als zij in hun ouderdom zich geheel naar Jeruzalem terugtrokken om in het beloofde land hun leven te besluiten. De geleerden van deze synagogen nu waren het die tot Stefanus kwamen en zich met hem inlieten in openbare samensprekingen over de Messias, over het ware geloof, over de ware godsdienst enz., om daarbij door hun wijsheid zijn zaak teniet te doen. Het ging echter geheel anders dan zij dachten; zij konden Stefanus wel tegenspreken, maar niet weerstaan. Zijn wijsheid, die hij uit het woord van God en Christus had geput, ontdekte het valse en nietige in de meningen en woorden van de Joden en wees hun dwaasheid overtuigend aan. De geest, die in Stefanus was, gaf hem de scherpe blik om het verkeerde in hetgeen zijn tegenstanders voorbrachten dadelijk op te merken en verleende hem de krachtige woorden die de waarheid van het christelijk geloof in helder licht stelden en zo daarvoor nieuwe aanhangers moesten winnen.

Aan het woord "Geest" ontbreekt hier de bijvoeging "Heilig. " De tegenstanders voelden dat er een Geest in Stefanus was; dat het de Heilige Geest was, konden zij niet weten.

De Libertijnen vormden met de Cyreneërs en de Alexandrijnse Joden een synagoge. Van hen worden de Cilicische en Klein-Aziatische Joden onderscheiden, die tot een tweede synagoge behoorden, want te Jeruzalem waren 480 (4x10x12) synagogen. Deze Libertijnen zijn Romeinse vrijgelatenen of nakomelingen van deze, d. i. oorspronkelijk krijgsgevangen Joden, die de vrijheid weer hadden verkregen en in hun vaderland waren teruggekeerd. Een gedeelte van deze bleef toch te Rome en zette zich aan gindse zijde van de Tiber neer. (hoofdstuk 28: 17vv.).

Tot de synode van die uit Cilicië en Azië behoorde zonder twijfel ook Paulus. (hoofdstuk 7: 57).

11. a) Toen zij met de wapenen van de geest volstrekt niets tegen hem konden uitrichten, grepen zij naar de vleselijke wapens en maakten zij mannen uit, drongen en onderrichtten zij die heimelijk, die zeiden: Wij hebben hem horen spreken lasterlijke woorden tegen Mozes en God. Dat moesten zij dan overal in de stad verbreiden, opdat niet alleen bij het volk een tegenzin tegen Stefanus zou worden opgewekt, maar ook de opmerkzaamheid van de hoge raad op hem zou worden gevestigd.

a) MATTHEUS. 26: 59

14. Want wij hebben hem herhaalde malen horen zeggen dat deze Jezus, de Nazarener, deze plaats zal verbreken, zodat zij voor altijd teniet zal gaan en dat Hij de zeden en geboden veranderen zal, die ons Mozes overgeleverd heeft, zodat zij zullen wijken en anderen in de plaats zullen komen.

Het blijkt duidelijk uit de gehele voorstelling vanaf vs. 8, waar Lukas in het bijzonder over hem is gaan spreken, dat de Heere in Stefanus iets nieuws met zijn gemeente voor heeft. Zij moest nu een grote schrede voorwaarts doen, doordat zij langzamerhand meer werd losgemaakt van de oudtestamentische tempel en zijn godsdienstplechtigheden, waarmee zij tot hiertoe nog in nauw verband was gebleven. Omdat dat echter volgens de staat van de zaken niet anders kon geschieden dan langs bloedige weg, d. i. zo, dat door haar bloedgetuigen ten offer moesten worden gebracht, zo zou zeker deze of gene van de apostelen het eerst zijn geroepen, om de eerste bloedgetuige te worden. De raad van de Heere was echter om goede redenen een andere, want niet alleen zou, daar dat lot zeker Petrus zou hebben getroffen, het woord in MATTHEUS. 16: 18 en dat in Joh. 21: 18 niet zijn overeengekomen, maar het twaalftal van de apostelen, dat op de twaalf stammen van Israël zag, moest nog onaangeroerd blijven, ten teken dat de tijd van de genade voor heel Israël nog niet geheel ten einde was, alhoewel hij juist nu beslist naar dat einde neigde. Nu was dan Stefanus reeds door zijn naam, (die "krans" of "kroon" betekent (1 Kor. 9: 25) en zeer bepaald herinnert zowel aan Christus' doornenkroon, (MATTHEUS. 27: 29 Mark. 15: 17 Joh. 19: 2), alsook aan de kroon van de gerechtigheid, die daarboven wordt bewaard (Jak. 1: 12; 2 Tim. 4: 8 2: 10), als het ware voorbestemd om de protomartyr, zoals de kerk hem noemt, of de eerste bloedgetuige te worden, ("De 1: 6" Caspari). Nadat nu de Heere hem op de wijze in vs. 1-6 beschreven, een gewoon kerkelijk ambt had opgedragen, verhief Hij hem daardoor, daar Hij hem volgens vs. 8 genade en wonderkrachten verleende, dadelijk boven de kring van dit ambt, waarvoor de in vs. 3 genoemde eigenschappen reeds genoegzaam waren. De Heere plaatste hem zo nabij de kring van de apostelen, dat er niet veel aan ontbrak of hij had eindelijk ook mede tot deze kring behoord. Wat toch hiertoe als teken van de apostolische macht en waardigheid werd gehouden, (hoofdstuk 2: 43; 5: 12), komt hier voor als op hem mede overgedragen, als in vs. 8 van hem wordt gezegd: "Hij deed wonderen en grote tekenen onder het volk. " Het woord "grote" en "onder het volk" moet onzes inziens te kennen geven, dat hij in de tijd van zijn werkzaamheid, die zeker slechts enkele maanden, hoogstens een vierde jaar, heeft geduurd, een substituut of plaatsvervanger van de eerste apostel Petrus is geweest, omdat de uitdrukkingen te duidelijk herinneren aan het meegedeelde in hoofdstuk 5: 15v. Om die reden houden wij ook de mening van de kerkvaders voor zeer juist dat Stefanus één van de zeventig discipelen in Luk. 10: 1vv. zal geweest zijn en rekenen wij hem tegenover nieuwe schriftverklaarders, die hem voor een Hellenist uitgeven, eerder tot de Hebreeën. Want het is een ongerechtvaardigde veronderstelling dat hij slechts een Hellenist van genoegzaam vrije gezindheid zou zijn geweest, om te komen tot het vrijere standpunt tegenover de oudtestamentische tempel en zijn eredienst, zoals Stefanus die openbaart. Integendeel komen juist hier in de aanhangers van de beide in vs. 9 genoemde synagogen de Hellenisten voor als fanatieke voorvechters van het oude Jodendom. Wij mogen wat bij Stefanus wordt opgemerkt van die vrijere geest, die zich boven het standpunt verhief, dat in die tijd nog bij de apostelen bestond, niet beschouwen als een geest van de man die met Hellenistische beschaving samenhing, maar moeten dat zonder twijfel aanmerken voor een door de Heer teweeggebrachte en geleide ontwikkeling van de Heilige Geest, die volgens vs. 5 en 10 in hem was. Uit zichzelf zou hij zich zeker niet gerechtigd hebben geacht zich enigszins van de apostelen en de overige gemeente te emanciperen. Maar hoe is het nu met deze ontwikkeling gesteld? Zeker gaven daartoe de stoot de strijdvragen, die hij met de aanhangers van de beide synagogen moest doorstrijden. Bij deze tegenstanders trad in hun verharding tegen het evangelie van Jezus Christus een dergelijke gezindheid aan het licht, als die, die in het woord van de valse profeten ten tijde van Jeremia (hoofdstuk 7: 4) zich uitspreekt: "des Heren tempel, des Heren tempel, des Heren tempel zijn deze, " en zo werd Stefanus door de Heere en zijn Geest inderdaad tot een tweede Jeremia toebereid, zoals men ook diens terugkomst, behalve die van Elia, voor de Messiaanse tijd verwachtte ("Uit 16: 14"

en "Ps 71: 21. Hij sprak tegenover dat gepraat van de onaantastbaarheid van het heiligdom dergelijke gedachten uit als gevonden worden in Jer. 7: 11-15 en 26: 4-6 ging het hem dan ook evenals Jeremia in hoofdstuk 26: 7vv. Hij werd om voorgewende lastering voor het gerecht gevoerd, met dit onderscheid dat voor hem van de vorsten van Juda, zijn rechters, geen stem zich verhief als voor Jeremia, integendeel de Hoge raad verblijd was dat hij nu het volk achter zich had en dus tegen de christelijke gemeente kon doen wat hij uit vrees voor het volk tot hiertoe niet had gewaagd. Zonder twijfel heeft ook reeds aan deze gebeurtenissen Saulus, de leerling van Gamaliël, mede deel gehad. Uit de ongelukkige vervolger van Stefanus is, zoals wij later zullen lezen, een zalig navolger van hem geworden, daar hij niet alleen wat de kennis van de waarheid aangaat in diens plaats trad, maar eveneens door de dweepzieke Joden werd beschuldigd (hoofdstuk 21: 28): "Deze is de mens, die tegen het volk en de wet en deze plaats alle mensen overal leert. " Hij kon echter met een goed geweten betuigen (hoofdstuk 25: 8 heb noch tegen de wet van de Joden, noch tegen de tempel, noch tegen de keizer iets gezondigd; " en zo staat ook hier Stefanus met een goed geweten tegenover zijn beschuldigers, hetgeen hij echter niet eerst behoeft te betuigen; dit getuigenis staat hem reeds op het aangezicht geschreven, zoals het volgende vers zegt; in plaats daarvan draait hij echter de spies om en legt hij in zijn rede de beschuldiging valselijk tegen hem ingebracht, weer op hen, die zich beroemen op de wet, hoewel zij die niet hadden gehouden (hoofdstuk 7: 53

15. En allen die in de raad zaten, de ogen op hem houdende, waren in gespannen verwachting, wat hij wel zou te antwoorden hebben op zo’n zware aanklacht, waarvan hij reeds zo goed als overtuigd was en zij zagen, terwijl zij zo met een zeker leedvermaak op hem zagen, niets van angst, van sprakeloze schrik en radeloze vrees, integendeel zagen zij zijn aangezicht, dat hun tegenschitterde als het aangezicht van een engel. Daarom werden zij nu zelf getroffen en voelden zij zich als door goddelijke macht gebonden, zodat zij genoodzaakt waren bij zijn volgende, lange rede stil te houden en zonder tegenspraak hem geruime tijd het oor leenden.

De uitdrukking van Lukas wil zeker niet alleen zeggen dat op het aangezicht van Stefanus volkomen zielenrust te lezen stond, zodat het de toeschouwrs onwillekeurig eerbied inboezemde, maar hij wil een objectief en wel buitengewoon verschijnsel schilderen. Was Stefanus reeds vroeger met de Heilige Geest toegerust, in dit beslissend ogenblik werd hem zeker een rijke zalving met de Geest van God ten deel. Dat deze ook uit zijn binnenste zal hebben geschitterd en het aangezicht van de vrome getuige met een hemels licht, dat zelfs voor de vijanden zichtbaar was, verhelderd heeft, kan niet vreemd voorkomen als men bedenkt dat het geestelijke en het lichamelijke elkaar de hand reiken en vooral dat in de heiligste ogenblikken van het leven, evenals in de laatste geschiedenis, het lichamelijke het einde van de wegen van God is.

Viel dan misschien juist een zonnestraal door het venster in de donkere zaal en trof deze zijn gedaante, verhelderde die zijn voorhoofd, omzoomde die met een gouden glans zijn haar, of was er een lichte, gouden kroon wonderbaar om zijn hoofd te zien, zoals schilders de heiligen voorstellen? O nee, maar het was de Geest van de heerlijkheid, (1 Petrus 4: 14), die op hem rustte en als het ware zijn lichaam adelde, de trekken van zijn gelaat verhelderde; het was een afschijnsel van de verheerlijking van Jezus Christus vóór diens lijden en sterven; het was een naar buiten stralen van de inwendige vrede, die zijn hart vervulde; het was een weerschijn van de hemelse heerlijkheid, die hij tegemoet ging. Dit verheerlijkte zijn aangezicht als het aangezicht van een engel.

Hij werd aangeklaagd voor lastering van Mozes en zie, het licht van het aangezicht van Mozes (Ex. 34: 29vv.

), een afschijnsel van Gods heerlijkheid was aan hem te zien en verdedigde hem; een straal van de hemelse glans, waarin de leraars van de gerechtigheid eeuwig zullen lichten (Dan. 12: 3), scheen om hem en evenals de engelen altijd het aangezicht van God zien en zijn heerlijkheid afspiegelen, zo werd het hem tot verkwikking in dit uur gegeven, eerst in de geopende geheimen van de geschiedenis van de heerlijkheid van God op aarde en vervolgens in de geopende hemel te zien en Jezus te zien staan ter rechterhand van God. Hield het aangezicht van Stefanus, dat schitterde als dat van een engel, ook vervolgens de vijanden niet af hem buiten de stad te stoten en te stenigen, zo bewerkte toch de vrolijke aanblik van de getuige dat de raadsheren zijn rede zwijgend en met verwondering een lange tijd aanhoorden, totdat zij getroffen werden door de pijl: "Gij hebt de wet niet gehouden", (Hand. 7: 53).

Dit teken gaf de Heilige Geest aan zijn dienaar als een teken van gemeenschap van de discipelen met zijn Heer ook in diens verheerlijking op de Thabor, als een voorteken van zijn aanstaande eeuwige verheerlijking, want de rechtvaardigen zullen blinken als de zon in het Koninkrijk van hun Vader en als een bewijs dat Stefanus niet tegen Mozes had gesproken. Immers de Heilige Geest, als de Geest van de heerlijkheid, rustte nu op deze getuige evenals Hij eertijds op Mozes gerust had, toen diens aangezicht blonk van heerlijkheid, zodat hij voortaan een bedeksel voor zijn aangezicht moest dragen, wanneer iemand met hem wilde spreken. Doch ook dit teken was tevergeefs voor het ongeloof, dat aan geen tekenen gelooft en door niets kan gebroken worden dan door de onweerstaanbare kracht van de Heilige Geest in het hart en het geweten van de ongelovigen.

HOOFDSTUK 7

STEFANUS' PREDIKING EN MARTELDOOD

1. En de hogepriester, die dat was in naam van de overheid d. i. Annas (hoofdstuk 4: 6; 5: 17), verbrak de stilte die in de raad had geheerst en gaf de aangeklaagde het woord, teneinde zich te verantwoorden en zei: Zijn dan deze dingen alzo, gelijk deze tegen u zeggen (vs. 14)?

2. En hij zei: Gij mannen broeders en vaders! hoort toe, want ik kan op de vraag, mij voorgelegd, niet antwoorden alleen met een ja of nee, maar moet integendeel een langere rede tot u houden (Hand. 22: 1; 1 Petrus 3: 15v.

Het zwijgen van de raadsheren, die allen op Stefanus' verhelderd aangezicht zagen, drukte de hogepriester te zwaar. Hij dacht aan het pijnlijk ogenblik een einde te maken door de vraag: "is het alzo? " en deze vraag is er een die voor een kort ja of nee is ingericht. Stefanus kon echter noch het ene noch het andere zeggen, maar moest beide zeggen en daarom beide rechtvaardigen.

Als een waar geloofsgetuige toont hij zich bereid ter verantwoording! "Mannen broeders en vaders! " zo spreekt hij ze vriendelijk en eerbiedig aan, zonder enige vleselijke ijver of geestelijke trots, hoewel zij een slechte broeder- of vaderliefde jegens hem betonen.

De rede die nu volgt (vs. 2-50) is voor het grootste deel een overzicht van de geschiedenis van Israël, van Abrahams roeping tot de Mozaïsche wetgeving en vandaar tot de opbouwing van de Salomonische tempel, waarop hij nog een woord van Jesaja tegen het vleselijk bijgeloof van de Joden aanhaalt, alsof de Allerhoogste in een gebouw van mensenhanden was ingesloten. Door aldus de heilige geschiedenis te herinneren, wilde Stefanus zijn geloof aan de openbaring van het Oude Testament verzekeren en de beschuldiging dat hij Mozes en de tempel had gelasterd, door ontwikkeling van haar ware betekenis weerleggen. Hij wilde het bewijs geven dat het gedrag van de Joden omtrent Gods genade steeds zeer verkeerd was geweest, daar zij, naarmate zijn weldaden groter waren, zich des te ondankbaarder en weerspanniger jegens Hem en zijn gezanten, vooral ook tegenover Mozes hadden betoond. Hij hield zijn aanklagers het verleden als een getrouwe spiegel voor, waarin zij hun eigen gedrag tegenover de Messias en diens aanhangers moesten zien. Niet zelden is het dan ook alsof hij de geschiedenis van Jezus onder veranderde namen verhaalt (vgl. de jaloersheid van Jozefs broeder, het gedrag tegenover Mozes voor en na zijn vlucht naar Midian, het gedrag tegenover de goddelijke leidingen in de woestijn). Tevens stelt hij de leidingen van God uit een bepaald gezichtspunt als een theocratisch plan voor, dat steeds verder wijst en in de Messias zijn einde vindt. Reeds Mozes voorspelde een profeet die na hem zou komen, derhalve wijst de wet verder dan haarzelf en op iets hogers. De tempel van Salomo was slechts met mensenhanden gemaakt, het voorbeeld van een andere tempel, van de verering van God in geest en in waarheid. Waarschijnlijk wilde hij de derde periode, de Messiaanse voorzeggingen van de profeten en hun strijd tegen vleselijke gezindheid, het vastkleven aan uiterlijkheden, de ondankbaarheid en halsstarrigheid van de Joden nog nader schilderen; maar hij werd door de kwaadaardigsten van de vertoornde toehoorders, die de polemische pijl van de zo-even voorgestelde geschiedenis wel voelden, in de rede gevallen. Daarom ging hij van de bedaarde toon van verhalen in de pathos van een ernstige boetpredikatie over met het ontzettend bestraffend woord in vs. 51-53 Daarin legde hij zijn aanklagers en moordenaars, als de getrouwe zonen van de profeten-moordenaars, het verraad en de moord van de

onschuldige en rechtvaardige Messias als het toppunt van hun ondankbaarheid en van hun wetsovertreding op het hart en wierp het gedane verwijt van goddeloosheid op hen terug.

De rede wordt tot een eigenlijke aanklacht van de hoge raad van medekruisiging van de Messias; zij voert het proces van de door de Joden en hun gehele geschiedenis verworpen Christus, zoals deze verwerping in de kruisiging van de historische Christus vervuld is, voor de hoge raad zelf en wel van hun eigen oudtestamentisch theocratisch standpunt, opdat aan het Sanhedrin geen verontschuldiging zou overblijven en het zou gedrongen worden tot beslissing. Daarom wijst ook Stefanus' verwerping het tijdstip aan waarop de nieuwe en eind-verstoktheid van de Joodse natie als zodanig na de opstanding beslist is.

Wanneer men vraagt wie deze zo wijs ingerichte en gecompliceerde rede zo nauwkeurig heeft kunnen onthouden, dan moeten wij niet zozeer heen wijzen naar die gelovig geworden priesters in hoofdstuk 6: 7, maar meer naar die jongeling Paulus, in wie, hoe krampachtiger hij tegen de inwendige geestelijke macht van het evangelie streed, des te sterker ieder woord van Stefanus als een pijl in de ziel en in het geheugen bleef steken, waarna hij zich moest aftobben, totdat de verschijning van de Opgestane de weerstand verbrak van de wil die een betere erkentenis tegenstreefde. De gehele Paulinische theologie was ook later niets dan een ontwikkeling van de kiemen, die in de rede van Stefanus lag opgesloten. In zo verre vormt deze rede eigenlijk het middelpunt van de Handelingen van de apostelen.

2 b) De God van de heerlijkheid 1) (Ex. 24: 16 Jes. 6: 3) verscheen aan onze vader Abraham nog zijnde te Ur in Mesopotamië, voordat hij woonde in Charran (Gen. 15: 7 Neh. 9: 7).

1) Dat Stefanus zijn rede opent met God zo te noemen, heeft een goede reden. Niet alleen wil hij hiermee tegenover de uitgestrooide laster dat hij God zou hebben gelasterd (hoofdstuk 6: 11) en de waan dat het de christenen aan eerbied jegens God zou ontbreken, zijn diepe eerbied voor God betuigen en God de eer geven, die Hem toekwam, maar hij heeft ook positieve grond om de heerlijkheid van God op de voorgrond te stellen. Hij stelt reeds hier, evenals in het volgende deel van zijn rede, de onbegrensde grootheid, volmacht en alleenheerschappij van God voor ogen, volgens welke God zelf aan niets gebonden is en Zich kan openbaren aan wie en zoals en waar Hij wil. In verband met het woord "verscheen" geplaatst, brengt de uitdrukking de verheven en verheffende lichtglans in herinnering, waarin de openbaringen en verschijningen van God pleegden te geschieden.

Dit is de hoogste benaming die aan God gegeven kan worden. Het denkbeeld van heerlijkheid sluit alles wat goddelijk is in. Daarom wordt ook de Zoon, als één wezen met de Vader "de Heere van de heerlijkheid" en de Heilige Geest eveneens "de Geest van de heerlijkheid" genoemd (1 Kor. 2: 8; 1 Petrus 4: 14

). Eigenaardig is deze benaming van God in de mond van Stefanus, op wiens gelaat de heerlijkheid van God afstraalde. Ook weerlegt hij, door bij het gevoel van de diepste eerbied deze hoogheilige naam te gebruiken, de beschuldiging dat hij woorden gesproken zou hebben tegen God.

3. En zei tot hem: Ga uit uw land en uit uw maagschap en kom in een land dat Ik u wijzen zal (Gen. 12: 1).

4. Toen ging hij onder geleide van zijn vader Therach (Gen. 11: 31) uit het land van de Chaldeeën en woonde in Charran. En vandaar, nadat zijn vader in het jaar 2083 na de

wereldschepping, of 1922 voor Christus gestorven was, bracht hij hem, door zijn bevel daaromtrent te vernieuwen (Gen. 11: 4vv.), over in het land waar gij nu in woont.

5. En hij gaf hem gedurende de tijd van zijn reis tot aan zijn dood geen erfdeel daarin, ook niet een voetstap, zodat hij voor Sara en voor zichzelf een erfbegrafenis moest kopen van de Hethieten (Gen. 23: 13vv.) en beloofde dat Hij hem dit tot een bezitting geven zou en zijn zaad na hem, hoewel hij nog geen kind had (Gen. 12: 7; 13: 14v; 15: 18vv.

6. En God sprak, toen Hij hem voor de derde maal de belofte gaf (Gen. 15: 13v.) en later aan Mozes in de brandende braambos verscheen (Ex. 3: 12), alzo dat zijn zaad vreemdeling zijn zou in een vreemd land en dat zij het zouden dienstbaar maken en kwalijk handelen a) vierhonderd jaar lang ("Ge 15: 13" en "Ex 12: 40.

a) Gal. 3: 17

7. En het volk dat zij dienen zullen, zal Ik, de Almachtige (Rom. 12: 19), oordelen, sprak God; en daarna zullen zij uitgaan en zullen Mij dienen in deze plaats, in het beloofde land.

In Gen. 15: 14 volgen op het woord "uittrekken" de woorden: "met grote have". De reden voor deze uitrusting was, zoals wij bij Ex. 3: 22 gezien hebben, dat de kinderen van Israël voor hun zware dienst, die zij zo vele jaren de Egyptenaars gegeven hadden, ook een loon hadden verdiend; dit geeft God door zijn leiding van de gebeurtenissen hun bij de uittocht (Wijsh. 10: 17), maar het doel van die grote gave was iets anders, namelijk de godsdienst die moest worden ingesteld en die wel bij de Horeb in de daar gebouwde tabernakel begon, doch pas in het land Kanaän in haar geheel kon worden uitgeoefend. Met het oog daarop gaat Stefanus niet voort op die wijze "met grote have, " maar gaat hij dadelijk over tot hetgeen aan Mozes werd gezegd. Hij geeft echter aan het woord een uitgebreidere zin dan het in de eerste plaats had. Hij zegt daardoor niet meer dan de waarheid, zodat hij de eigenlijke zin van de woorden zou hebben vervalst, maar hij ontwikkelt slechts die waarheid, die verborgen lag achter de eerste betekenis. Hij blijft niet staan bij het tussenstation van de Horeb, waarop het Mozes vooral aankwam, maar vat integendeel het einddoel in het oog, waarop God zelf dadelijk van het begin heeft gedoeld.

8. En Hij gaf hem het verbond van de besnijdenis, het verbond waarvan de besnijdenis het teken is (Gen. 17: 1vv.); en alzo verwekte hij later, toen hij dat verbond reeds had ontvangen en dus reeds in de nieuwe betrekking tot God stond (Gen. 21: 1vv.) Izaak en besneed hem op de achtste dag (Gen. 21: 4)en Izaak verwekte en besneed op de achtste dag Jakob en Jakob de twaalf patriarchen of aartsvaders (Gen. 25: 26; 29: 31; 30: 24; 35: 16vv.

Bij Abraham begon Israël’s eigenlijke geschiedenis als uitverkoren volk van God. Doch door Abraham was de wet niet gegeven, maar aan en door Abraham was de belofte, die (zoals Paulus het in later tijd in de brief aan de Galaten deed opmerken), van vierhonderddertig jaar vroeger dateert dan de wet van Mozes (Gal. 3: 15vv.). En wat was nu het Evangelie, dat Stefanus gepredikt had, anders dan de vervulling van die belofte, die bij de Joden met al hun ijveren zonder verstand voor Mozes, ja, met al hun roemen op hun kindschap van Abraham, in geen aanmerking kwam? Het vergrijp van de edele getuige van Jezus lag dan, zo ver de wet betreft, in niets anders dan in hetgeen ook vanouds Israël’s profeten hadden verkondigd van een nieuw verbond, gegrondvest in de aloude belofte aan Abraham. De verandering van zeden, d. i. van bedeling, moest het noodwendig gevolg van dat nieuwe nu in Christus daargestelde verbond zijn. Hier was dus geen lastering, maar bevestiging zowel van Mozes

als van de profeten. Gelijksoortig is de verdediging met betrekking tot de tempel als die in orde van tijd, zowel als van heiligheid beneden de belofte staat. Tegen een overdreven of liever ongeestelijke ingenomenheid met de tempel, als stoffelijk gebouw, had de stichter zelf, koning Salomo en (na hem) de profeet gewaarschuwd (vs. 47-49 1 Kon. 6: 27 Jes. 66: 1 a) Maar opnieuw toont zich hier de prikkelbaarheid van het volk, zoals dikwijls wanneer het dat zichtbare tempelgebouw van Jeruzalem betreft. Het werd reeds opgemerkt dat bij deze laatste woorden van de getuige van Jezus, hoezeer ook ontleend aan de profeet Jesaja, de verontwaardiging van de toehoorders zich niet meer weerhouden kan en de uitwerkselen hiervan de spreker noodzaken, zijn rede met een krachtige samentrekking van al het reeds gezegde en verder bedoelde, ijlings te besluiten. De slotsom is als volgt (vs. 51, 52) : "Gij weerstaat altijd de Heilige Geest! Wat uw vaders aan de profeten deden, dat hebt gij nu gedaan aan de door u overgeleverde en vermoorde Heilige en Rechtvaardige, Wiens komst door hen tevoren verkondigd was. " Tot het einde toe behoudt in deze verdedigingsrede van de aangeklaagde evangelieverkondiger de bestraffing door de nieuwtestamentische profeet de boventoon. Beschuldigd van lastering van de wet, besluit hij zijn afwering van die aantijging met de uitroep (vs. 53): "Gij hebt die wet niet gehouden! " Opmerkelijk beleid, volgens de belofte aan de getrouwe belijder van de Heere in zijn verantwoording hier voor de Joodse Raad en geheel een vijandig gehoor geschonken! In zijn rede wordt de naam van Jezus, de Nazarener nergens genoemd en toch gepredikt. Het is de gehele gewijde geschiedenis van Abraham af, die Hem in deze hoogmerkwaardige apologie van de bloedgetuige verkondigt - het zijn Abraham, Jozef, Mozes, David, Salomo, Jesaja, Amos (vs. 42, 43), die in de rede van Stefanus tegen het volk dat zijn Messias verwierp en ter dood voerde, optreden. Met en tussen deze grote trekken uit de geschiedenis en de profetie van het Oude Testament worden tevens allerlei wenken, op een zelfde hoofdoogmerk uitkomende, als in het voorbijgaan gegeven en niet weinige bijzonderheden uit Gods bedelingen met het volk van Abraham vanouds aan de dag gebracht. Merk op met wat een nadruk aan Abraham herinnerd wordt, hoe God hem overbracht in een land, hem vreemd en onbekend, (vs. 4) "waar gij nu in woont! " Hoe anders dan, uit kracht van een belofte van Gods wege, aanvaard door geloof van de zijde van de begenadigden - alzo niet uit de wet of haar werken? Geen mindere klem heeft (vs. 8) de treffende herinnering hoe aan Abraham en zijn zaad het land gegeven was, toen hij nog geen kind had. Wederom dus van die kant een aanprijzing, tegenover alle wettische verdienste of gerechtigheid van het geloof!

9. En de patriarchen, Ruben, Simeon, Levi, Dan, Juda enz., nijdig zijnde a) verkochten Jozef, om naar Egypte gebracht te worden (Gen. 37: 1vv.); en God was met hem.

a) Ps. 105: 17

10. En verloste hem uit al zijn verdrukkingen en gaf hem genade en wijsheid voor Farao, de koning van Egypte en hij stelde hem tot een overste over Egypte en zijn gehele huis (Gen. 41: 1vv.).

Zeker heeft Stefanus, als hij zegt "nijdig zijnde, " reeds de overeenkomende boosaardige gezindheid van zijn rechters tegenover Jezus op het oog, zodat hij in de mishandelde Jozef, evenals later ook in de verworpen Mozes, die beide toch de redders van het volk waren, geschiedkundige voorbeelden van Christus ziet.

De zeer geprezen stamvaders van het volk waren het, die zich zo zwaar bezondigden; doch God was niet met hen, maar met Jozef, die zij aan de heidenen verkochten.

11. a) En er kwam een hongersnood over het hele land van Egypte en Kanaän en grote benauwdheid; en onze vaders vonden geen spijs voor hun talrijke kinderen.

a) Ps. 105: 16

Hiermede herinnerde Stefanus aan de voor de Joden zo ergerlijke waarheid dat God door Jozef de heidenen zegende, alvorens Israël gezegend werd. Hoe dit kwam, is duidelijk: God is heilig en hadden de broeders van Jozef deze uitgeworpen, God stelde de patriarchen ook nu achter de heidenen. Was het Jozef niet reeds gedurende zeven jaren van overvloed en van zijn regering onder Farao de lichtste zaak ter wereld geweest om zijn vader en broeders een bode toe te zenden met het bericht: uw Jozef leeft en is onderkoning van Egypteland - komt tot mij voordat de jaren van de honger komen? Maar nee, zij die zelf kinderen van de Voorzienigheid zijn, willen niet in haar plaats treden om te voorzien, waar God alleen voorzien wil. De goddelijke wijsheid, die Jozef deelachtig werd, leerde hem ook deze zaak aan God over te laten. En zo had geheel Egypteland brood en bij Jakob was gebrek.

12. Maar toen Jakob hoorde dat in Egypte koren was, zond hij onze vaders de eerste maal uit (Gen. 42: 1vv.).

Wederom een treffende overeenkomst met de zaak van de Heere. De zonen van Jakob zagen Jozef, maar zij herkenden hem niet en Jozef maakte zich ook niet aan hen bekend. Waarom niet? Omdat zij nog dezelfde hooghartige lieden waren als tevoren. De misdaad aan hem, Jozef gepleegd, had geen spoor van berouw en verootmoediging bij hen achtergelaten. Zij kwamen als rijke vreemdelingen, met overvloedig geld in hun handen om koren te kopen. Het gericht van God was nog niet over hen heengegaan: en dat moest over hen heengaan, zou Jozef zich als hun broeder aan hen bekend maken.

13. En bij de tweede reis maakte Jozef zich aan zijn broers bekend; en het geslacht van Jozef werd aan Farao openbaar (Gen. 43: 1-45: 20

14. En Jozef zond heen en ontbood zijn vader Jakob en heel zijn geslacht, bestaande uit vijfenzeventig Ge 46: 27 zielen (Gen. 45: 21-46: 27).

Grote ellende en geestelijke hongersnood, wil Stefanus zeggen, zal ook over hen komen, maar eindelijk zult gij de door u verworpene erkennen, die intussen aan de versmachtende heidenwereld levensspijze geschonken heeft. Hij zal Zich over het volk van Israël vriendelijk ontfermen en daaraan een plaats in Zijn rijk geven. Wij vinden dus hier een opening van de laatste lotgevallen van het Joodse volk, evenals Paulus die in hoofdstuk 11 van zijn brief aan de Romeinen als een mysterie mededeelt.

15. En Jakob kwam naar Egypte en stierf, hijzelf en onze vaders (Gen. 49: 13-50: 26)

16. Jakob zelf werd in de spelonk te Hebron begraven (Gen. 49: 29vv. ; 50: 12vv.) en zij werden overgebracht naar Sichem (Gen. 50: 24vv. Ex. 13: 19 Joz. 24: 32 Joh. 4: 5v.) en gelegd in het graf, dat Abraham (deze naam is waarschijnlijk door een afschrijver in de tekst gebracht, terwijl er oorspronkelijk slechts stond "hij" namelijk Jakob Gen. 33: 18v.) gekocht had voor een som geld van de zonen van Emmor, de vader van Sichem.

Wil men aannemen, dat het woord "Abraham" toch oorspronkelijk in de tekst heeft gestaan, dan moet men het woord voor een samentrekking houden van verschillende zinnen tot één:

"Abraham koopt een graf, waarin Jakob begraven werd, Jakob een akker, waarin Jozef begraven werd. " In plaats van nu te zeggen, zij begroeven hen, Jakob in de spelonk die Abraham had gekocht, Jozef in de akker die Jakob van Emmor had gekocht, voegt de redenaar beide tezamen en zegt hij: zij werden begraven in het graf dat Abram van de zonen van Emmor gekocht had. Zo'n wijze van spreken was geheel naar de smaak van de Rabbijnen en verstaanbaar voor de toehoorders.

Dat van Jozefs broeders wordt gesproken, over wier begrafenis in Kanaän het Oude Testament niet positief afwijkend bericht, maar alleen zwijgt, is waarschijnlijk het gevolg van een overlevering die toen reeds bestond bij Josefus en later bij de kerkvaders wordt gevonden en die Stefanus reeds kende.

17. Maar toen nu de tijd van de belofte die God aan Abraham gezworen had (vs. 6v.), naderde a), groeide het volk en vermenigvuldigde in Egypte.

a) Ex. 1: 7 Ps. 105: 24

18. Totdat een andere koning opstond, die Jozef niet gekend had.

19. Deze gebruikte listigheid tegen ons geslacht en handelde kwalijk met onze vaderen, zodat zij hun jonge kinderen moesten wegwerpen, opdat zij zich niet zouden voortplanten (Ex. 1: 6vv.).

20. a) In deze tijd, toen de goddelijke belofte geheel scheen vergeten te zijn, werd Mozes geboren en deze was uitnemend schoon, zodat hij geheel geschikt was om tot voorbeeld van de toekomstige Heiland te worden gekozen (Ps. 45: 3 Hebr. 7: 26), die drie maanden opgevoed werd in het huis van zijn vader (Hebr. 11: 23).

a) Ex. 6: 19 Num. 26: 59; 1 Kron. 23: 13

20. a) In deze tijd, toen de goddelijke belofte geheel scheen vergeten te zijn, werd Mozes geboren en deze was uitnemend schoon, zodat hij geheel geschikt was om tot voorbeeld van de toekomstige Heiland te worden gekozen (Ps. 45: 3 Hebr. 7: 26), die drie maanden opgevoed werd in het huis van zijn vader (Hebr. 11: 23).

a) Ex. 6: 19 Num. 26: 59; 1 Kron. 23: 13

21. En toen hij weggeworpen was, te vondeling was gelegd, omdat men hem niet langer durfde te verbergen, nam hem de dochter van Farao op en voedde hem voor zichzelf op tot een zoon (Ex. 2: 1-10).

22. En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid van de Egyptenaren, als natuur- en sterrenkunde, wis-, genees- en staatkunde (Jes. 19: 12); en was machtig in woorden en in werken Ex 2: 10.

23. Toen hij nu de leeftijd van veertig jaar bereikt had, kwam hem in zijn hart zijn broeders, de kinderen van Israël, te bezoeken, van wie hij tot hiertoe, levende inde hogere kringen van de Egyptenaren, was gescheiden geweest en van wie hij, daar hij ze liefhad, graag wilde weten hoe het hun ging (Ex. 2: 11).

24. En ziende één die onrecht leed van een Egyptenaar, beschermde hij hem en wreekte degene die overlast geschiedde en versloeg de Egyptenaar.

25. En hij meende dat zijn broeders zouden verstaan dat God door zijn hand hun verlossing geven zou; maar zij hebben het niet verstaan.

26. a) En de volgende dag werd hij door hen gezien, daar zij, de ene Israëliet met de andere vochten; en hij drong ze tot vrede, zeggende: Mannen, gij zijt broeders, waarom doet gij elkaar ongelijk?

a) Ex. 2: 13

27. En hij die zijn naaste ongelijk deed, stootte hem van zich, zeggende: a) Wie heeft u tot een overste en rechter over ons gesteld.

a) Ex. 2: 14 MATTHEUS. 21: 23 Hand. 4: 7; 7: 35

28. Wilt gij mij ook ombrengen, zoals gij gisteren de Egyptenaar omgebracht hebt?

Dit woord van Stefanus was opnieuw een pijl met een scherpe punt, afgeschoten op het hart van zijn rechters. Wat zei hij er mee? dit: Mozes, op wie gij na zijn dood zo hogelijk roemt, hebt gij bij zijn leven even kwalijk gehandeld als gij Jezus gedaan hebt. Altijd hebt gij uw verlossers verworpen, opdat zij u niet zouden verlossen en hebt ze, terwijl zij u toch verlosten, met ondank vergolden. En hiermee is u de profetie gegeven geworden, hoe gij met Jezus, met uw Messias, de grote Verlosser, als Hij kwam, handelen zoudt en gehandeld hebt. De overeenkomst van hun handelwijze met Jezus en die van de goddeloze Israëlitische twister en vechter was dan ook meer dan klaar, was schitterend helder.

29. En Mozes vluchtte op dat woord, dat hem deed vrezen en bezorgd zijn voor zijn leven en werd een vreemdeling in het land Madiam, of Midian in Petraeïsch Arabië, waar hij twee zonen verwekte (Ex. 2: 11-22).

Stefanus vertoeft het langst bij de geschiedenis van Mozes, zonder twijfel omdat zich zijn tegenstanders het meest en het liefst op Mozes beriepen en hem daarentegen van lastering van Mozes beschuldigden. Hij stelt hem echter niet zozeer voor als wetgever, maar meer in zijn werkzaamheid als verlosser en aanvoerder.

Wanneer nu hier in deze eerste afdeling de geboorte van Mozes in de tijd van de zwaarste verdrukking, zijn eerste poging om de onderdrukten ten redder te worden, de snode afwijzing die hij ondervond en zijn vlucht in de veertigjarige afzondering wordt meegedeeld, ligt voor elk van deze feiten het tegenbeeld in de geschiedenis van Christus zo voor de hand, dat aanwijzing verder nauwelijks nodig is. Christus wordt geboren in een tijd, waarin de heidense onderdrukker aan het volk van God door invoering van de volkstelling het teken van gehele onderwerping indrukt en waarin de Idumeeër Herodes het vermoorden van de kinderen beveelt om de hoop van Israël te vernietigen. Tot een man gerijpt biedt hij zich zijn volk ten redder aan, doch wordt versmaad en heeft zich een lange tijd aan de ogen van de Joden onttrokken (hoofdstuk 3: 20v.).

Evenals de Israëliet Mozes de vraag toewerpt: "wie heeft u tot een overste en rechter over ons gesteld is" zo hebben de Synedristen ook dan Jezus gevraagd (MATTHEUS. 21: 23 Luk. 20:

2): "wie heeft u daartoe volmacht gegeven? " De goddelijke volmacht wordt betwijfeld, omdat de menselijke legitimatie niet duidelijk voor ogen ligt; met andere woorden: men stelt zich onwillekeurig God voor als in Zijn bestuur aan menselijke vormen en grenzen gebonden en verloochent daarmee de onvoorwaardelijke volmacht en heerschappij van God.

30. En toen na zijn eerste optreden (vs. 23vv.) veertig jaren vervuld waren, zodat hij nu tachtig jaar oud was (Ex. 7: 7) verscheen hem de Engel van de Heere in de woestijn van de berg Sinaï ineen vlammig vuur van de doornenbos.

31. Mozes nu, dat ziende, verwonderde zich over het gezicht en toen hij daarheen ging om dat te bezien, zo geschiedde een stem van de Heere tot hem,

32. Zeggende: a) Ik ben de God van uw vaderen, de God van Abraham en Izaak en Jakob. En Mozes werd zeer bevende en durfde het niet bezien.

a) Ex. 3: 6 MATTHEUS. 22: 32 Hebr. 11: 16

33. En de Heere zei tot hem: a) Ontbind de schoenen van uw voeten; want de plaats, waarop gij staat, is heilig land.

a) Joz. 5: 15

34. Ik heb de mishandeling van Mijn volk in Egypte zeker wel gezien en Ik heb hun zuchten gehoord en ben van de hemel, waar Ik Mijn troon heb gevestigd (Jes. 66: 1, MATTHEUS. 5: 34) neergedaald om hen daaruit te verlossen en nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden (Ex. 2: 23-4: 17

34. Ik heb de mishandeling van Mijn volk in Egypte zeker wel gezien en Ik heb hun zuchten gehoord en ben van de hemel, waar Ik Mijn troon heb gevestigd (Jes. 66: 1 MATTHEUS. 5: 34) neergedaald om hen daaruit te verlossen en nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden (Ex. 2: 23-4: 17

35. Deze Mozes, die zij als hun heer en redder verloochend hadden, zeggende: Wie heeft u tot een overste en rechter gesteld? (vs. 27) deze, zeg ik, heeft God tot een overste en verlosser gezonden door de hand, doorbemiddeling van de Engel, die hem verschenen was in de doornenbos.

36. a) Deze heeft hen uitgeleid, doende wonderen en tekenen in het land van Egypte en in de Rode zee b) en in de woestijn veertig jaren.

a) Ex. 7-14 b) Ex. 16: 1 Deut. 1: 3

37. Deze is die Mozes, die tot de kinderen van Israël gezegd heeft: a) de Heere uw God, zal u een profeet verwekken uit uw broederen gelijk mij, b) die zult gij horen (hoofdstuk 3: 22 Deut. 18: 15).

a) Joh. 1: 46 Hand. 3: 22 b) MATTHEUS. 17: 5

38. Deze is het, die in de vergadering van het volk, die tot bekendmaking van de wet werd gehouden (Ex. 19: 1vv.) in de woestijn was a) met de Engel, die tot hem sprak op de berg

Sinaï en met onze vaderen, die de levende woorden van de wet (Rom. 7: 12, 14) ontving, om ons die te geven (Ex. 19: 3-31: 18).

a) Gal. 3: 19

39. Onze vaders wilden hem niet gehoorzaam zijn, maar verwierpen hem en keerden met hun harten terug naar Egypte om de afgodendienst daar geleerd weer te beginnen (Ezechiël. 20: 7v., 24).

40. Zeggende tot Aäron: Maak ons goden die voor ons heengaan, als zinnebeelden van de HEERE, om die voor ons uit te dragen op onze tocht; want wat deze Mozes aangaat, die ons uit het land van Egypte geleid heeft, wij weten niet wat met hem geschied is, zodat wij behoefte hebben aan een andere leiding die in de plaats van God treedt.

41. En zij maakten een kalf in die dagen en brachten offerande tot de afgod en verheugden zich in de werken van hun handen (Ex. 32: 1vv.).

42. En God keerde Zich van hen af, Hij onttrok hun zijn genadige tegenwoordigheid en gaf hen over aan hun straf (Rom. 1: 24), dat zij de hemellichamen dienden (Ezechiël. 20: 25v.), zoals geschreven is in het boek van de profeten en wel in Amos 5: 25-27 : Hebt gij ook slachtoffers en offeranden Mij opgeofferd veertig jaren in de woestijn, gij huis van Israël?

43. Ja, gij hebt opgenomen de tabernakel van Moloch en de ster van uw god Remfan, de afbeeldingen die gij gemaakt hebt om die te aanbidden en Ik zal u tot straf daarvoor wegvoeren naar de andere zijde van Babylon (bij Amos staat: ver boven Damascus heen of liever aan gene zijde van Damascus. De bedreiging, die daar op het rijk van de tien stammen ziet, past Stefanus hier toe op Juda, waarom hij de daarmee overeenkomende uitdrukking in de plaats stelt).

De wijze waarop Mozes voor zijn volk moest optreden, is een geheel eigenaardige en vreemde. Hij wordt uit het midden van zijn volk genomen, aan het heidense hof als een zoon van koninklijke stam opgevoed en in de Egyptische wijsheid onderwezen. Als zodanig staat hij voor de eerste keer (vs. 21-29) als redder voor het volk van Israël. De tweede keer wordt hij eveneens in de verte en in den vreemde geroepen. De HEERE verschijnt aan hem in een zichtbaar teken, maar niet te Hebron of Berseba of een andere geheiligde plaats van het land van de belofte, maar in de woestijn (vs. 30vv.). Duidelijk is dus de hand van God zichtbaar in de toerusting en in de voorbereiding van de verlossing van Zijn volk, als noch aan nationaliteit noch aan lokaliteit gebonden, het berust geheel en alleen op Zijn vrijmachtig welbehagen. Daarnaast openbaart zich in diezelfde geschiedenis even zo duidelijk de aard van het volk van Israël. Als Mozes de eerste keer zich voor het volk plaatst in zijn verlossende en bevrijdende werkzaamheid, erkent het volstrekt zijn roeping niet, zodat hij zich aan zijn volk door de vlucht moet onttrekken. De tweede maal, als Mozes komt, toegerust met tekenen en wonderen, vindt hij geloof en leidt hij Israël uit en geeft hij het wetten en instellingen. Toch ontbreekt er nog veel aan dat die goede verhouding van Israël tot zijn Verlosser en Leidsman voortdurend zou zijn gebleven. Er vertoont zich integendeel in de tijd van de heerlijkste openbaringen van de HEERE een zo diep en algemeen verval, dat de HEERE van die tijd Zijn volk loslaat en aan de heidense afgodendienst overgeeft. Met nadruk stelt nu Stefanus op de voorgrond dat Hij, die Mozes riep en begeleidde, de Engel van de Heere geweest is. Wat wil nu deze bepaalde aanwijzing zeggen, als het niet een aanwijzing is dat wij hier slechts een voorlopige openbaring van de HEERE hebben te zien en dat een latere openbaring zou

volgen, waarin de HEERE Zich openbaart niet door een ander, maar door Zichzelf? Inderdaad wordt dan ook op een zodanige herhaling van de roeping en zending van Mozes door een uitdrukkelijk woord van deze (vs. 37) gewezen. Het is derhalve niet twijfelachtig of Stefanus meent dat deze profetie van Mozes in Jezus van Nazareth is vervuld. Werkelijk is ook Israël's tegenwoordige toestand zeer gelijk aan die van zijn vaderen onder Mozes; reeds eenmaal is de nieuwtestamentische profeet door Israël verworpen; Hij staat nu opnieuw met Zijn woord en zijn Geest voor Zijn volk en dit is op het punt Hem nogmaals van zich te wijzen.

44. Wat nu het laatste punt van de goddelijke belofte in vs. 6 aangevoerd, het "Mij dienen in deze plaats" aangaat, dit moest evenzeer vervuld worden als de beide andere in vs. 9-16 en 17-43 De tabernakel van de getuigenis, waarin de ark van het verbond met de cherubs was, waardoor Hij getuigde (Ex. 25: 22; 29: 42; 30: 6 Num. 1: 53), was onder onze vaderen in de woestijn, zoals Hij het geboden had die tot Mozes zei dat hij die maken zou a) naar de afbeelding die hij gezien had (Ex. 25: 8v., 40; 26: 30).

a) Hebr. 8: 5

45. a) Die ook onze vaders ontvangen hebbende, met Jezus of Jozua gebracht hebben in het land dat de heidenen bezaten, die God verdreven heeft van het aangezicht van onze vaderen en zij behielden het, hoewel het heiligdom als op twee plaatsen verdeeld was, tot de dagen van David toe Jos 18: 1.

a) Joz. 3: 14

46. a) Die voor God genade gevonden heeft en in dankbaarheid voor deze genade en in vertrouwen op verdere ervaring daarvan b) begeerd heeft te vinden een vaste en met de nieuwe toestand overeenkomstige woonstede voor de God van Jakob (2 Sam. 7: 1vv. Ps. 132: 1vv.).

a) 1 Sam. 16: 1 Ps. 89: 21 Hand. 13: 22 b) 1 Kron. 17: 1

47. a) En aan Salomo werd vergund wat zijn vader had gebeden (1 Kon. 8: 15v.). Deze bouwde Hem een huis in de tempel te Jeruzalem, die hij op de berg Moria oprichtte.

a) 1 Kon. 6: 1; 1 Kron. 17: 12

48. a) Maar hij bouwde het volgens zijn eigen woord (1 Kon. 8: 27) niet, alsof dat de werkelijke en uitsluitende woonstede van God was, waaraan nu zijn tegenwoordigheid en openbaring bepaald verbonden waren; want de Allerhoogste woont niet in een tempel met handen gemaakt, zoals de profeet (Jes. 66: 1v.) zegt:

a) Hand. 17: 24

49. a) De hemel is Mij een troon en de aarde een voetbank voor Mijn voeten. Wat voor huis zult gij Mij bouwen? zegt de Heere; of wat is de plaats voor Mijn rust?

a) 2 Kron. 6: 33 Jes. 66: 1 MATTHEUS. 5: 34; 23: 22

50. a) Heeft niet Mijn hand al deze dingen die er zijn, gemaakt?

a) Gen. 1: 4

Dat was van het begin het door God gegeven uitzicht voor Israël geweest, in het bezit te komen van het beloofde land en in dat land de HEERE te dienen. Het verkrijgen van het heilige land nu wordt door Jozua begonnen, de heilige dienst komt echter tot vastheid en volkomenheid door de tempelbouw. In deze afdeling wordt hoofdzakelijk het oog op het heiligdom gericht; want de vermelding van de tabernakel in vs. 44 verbindt deze afdeling met de vorige en de tempel, die Salomo bouwt (vs. 47), is de meer waardige, de juistere vorm van de tabernakel. Maar juist in dit bereik van de vorm van het heiligdom, in dit middelpunt van de periode die voltooit en besluit, openbaart zich weer de absolute zelfstandigheid van de HEERE. Het wordt op de voorgrond gezet dat de tabernakel, de grondslag voor de tempel, volgens goddelijke voorschriften en niet naar menselijke gedachten, ja naar een hemels voorbeeld en niet naar een aards voorbeeld gemaakt is. Vervolgens wordt opgemerkt dat David er wel naar trachtte de juiste vorm van het heiligdom te maken, hoewel hem dit niet werd toegestaan, maar voor Salomo bewaard bleef, zo is dit weer een teken dat niet eens de beste gedachten en wensen van de uitverkorenen op dit gebied iets vermogen, maar de HEERE de eerste en de laatste is, die hier bestuurt en regelt. En eindelijk als het hoogste bereikt is, als de tempel voltooid is, moet een profeet als de mond van God uitspreken, dat ook deze meest volkomen vorm van een woning van God op verre na niet geschikt is om Gods oneindigheid te omvatten, evenals vóór deze Salomo zelf, toen hij het heiligdom wilde inwijden, het gevoel van de oneindige hoogheid van de HEERE heeft uitgesproken, die niet eens op aarde, laat staan dan in een door mensen gebouwd huis wonen kon. Hoezeer nu kon het van de idolatrische (afgodische) verering van de tempel, aan de zijde van de ongelovige Joden tot beschaming dienen, nu Stefanus in de gehele oudtestamentische ontwikkeling, die de lokalisering van de goddelijke tegenwoordigheid in Israël van de oprichting van de tabernakel tot aan de tempelbouw, aanwijst, hoe de HEERE op iedere trap zijn absolute Majesteit bevestigt, hoe Hij zijn oneindige tegenwoordigheid voor geen enkele zaak heeft prijsgegeven.

51. a) Gij hardnekkigen en onbesnedenen van hart en oren! zoals de Schrift u van het begin tot het einde noemt, gij weerstaat altijd de Heilige Geest in alles wat Hij te horen en te ondervinden geeft; zoals uw vaders gedaan hebben, alzo doet ook gij, het tegenwoordige boze geslacht.

a) Neh. 9: 16, 17 Jer. 6: 10

52. Wie van de profeten, om de gehele tijd van David en Salomo tot aan het einde van de oudtestamentische openbaring in een beeld samen te vatten, hebben uw vaders niet vervolgd? En zij hebben zelfs in grote getale gedood (Hebr. 11: 36v.) hen die tevoren verkondigd hebben de komst (1 Makk. 11: 44) van de Rechtvaardige, namelijk van de Heere Jezus (hoofdstuk 3: 14; 22: 14; 1 Petrus 3: 18; 1 Joh. 2: 1), van Wie gij nu verraders en moordenaars geworden zijt (2 Kron. 36: 16 MATTHEUS. 23: 29v.).

53. a) Gij, die de wet ontvangen hebt door tussenkomst van engelen, die bij de openbaarmaking daarvan mede werkzaam waren (Gal. 3: 19 Hebr. 2: 2), moest deze als een heilige, maar tastbare levensregel erkennen. Gij hebt ze dan ook aangenomen en toch hebt gij ze niet gehouden.

a) Ex. 19: 3; 24: 3

Volgens dat profetisch woord, waarmee Stefanus in de vorige afdeling eindigde, spreekt de Heere door Jesaja 66: 2): "Op deze zal ik zien, op de arme en verslagene van geest en die voor Mijn woord beeft. " Maar zo zijn de Farizeeën en de overige leden van de hoge raad niet! "Gij hardnekkigen" met die oude naam van de bestraffing (Ex. 32: 9; 33: 3 en 6) spreekt Stefanus de weerspannigen aan, die hun hals niet wilden buigen onder het zachte juk van Christus, omdat zij niet arm, vermoeid en belast waren; en dat waren zij niet, omdat zij het harde juk van Mozes gemaakt hadden tot een poel van vleselijke lusten. "Onbesnedenen" noemt hij Abrahams kinderen, die zo trots waren op de besnijdenis; alzo loochent hij dat zij Abrahams ware kinderen waren. Zij zijn onbesneden van hart, want de snede van het levend woord van God weerden zij van zich af en onbesneden zijn zij "van oren, " want voor de genadige roepstem van God tot de zaligheid in de naam van de Heiland bleven zij doof. "Al de heidenen hebben de voorhuid, maar het ganse huis van Israël heeft de voorhuid van het hart. " Tot wie zal Ik spreken en betuigen dat zij het horen? Zie, hun oor is onbesneden, dat zij niet kunnen toeluisteren; zie, het woord van de Heere is hun tot een smaad, zij hebben geen lust daartoe. " Dit woord van de profeet Jeremia (9: 26; 6: 10) brandde in Stefanus' heilige ziel, daarom is hij ook als deze (Jer. 6: 11) zo vol van de grimmigheid van de Heere, dat hij die niet inhouden kan. De tijd van Jezus' tweede omwandelen te Jeruzalem vol van blijde zegen (hoofdstuk 3: 26) liep ten einde, dat voelde hij. Nu wordt ook de weeklacht van de Heere over Jeruzalem (MATTHEUS. 23: 37) in zijn mond weer nieuw.

Eerst had God door Petrus op goedaardige en zachte wijze tot het volk gesproken en zelfs voor de oversten hadden de apostelen de waarheid alleen nadrukkelijk beleden zonder hen zelf aan te tasten (hoofdstuk 2: 22vv. ; 3: 13vv. ; 4: 8vv. ; 5: 30vv.). Nu kwam echter de tijd dat de zonde die zij niet wilden erkennen, hun duidelijk en krachtig in het aangezicht werd gezegd en het gebouw van hun bijgelovige stellingen moedig moest worden aangetast. Daarbij zien wij echter ook in Stefanus ondanks zijn vurige ijver de gerustheid en de heilige liefde van een echte getuige van Jezus.

Men kan er over in twijfel zijn of de rede van Stefanus, wat de voorzin aangaat, met vs. 53 geëindigd was, of dat zij door de toorn van zijn vijanden was afgebroken. In elk geval was zij naar de wil van God ten einde en aan haar werd door de wonderbare leiding van de Heere, aan Wie ook de vijanden onderworpen zijn een schoner regeling en een dieper ingrijpend slot gegeven, dan Stefanus zich zou hebben kunnen uitdrukken. Als slotwoord van zijn rede, als het amen daarvan mogen wij niet aanmerken het woord: "gij, die de wet ontvangen hebt door tussenkomt van engelen en hebt ze niet gehouden! " maar moeten integendeel dit woord beschouwen als inleiding tot het treffendst gedeelte van de gehele prediking, waarvan het slot in vs. 59 luidt: "Heere! reken hun deze zonde niet toe, " en waarvan het amen was een zacht inslapen in Jezus' arm en schoot - een slot en een amen van zo'n uitwerking, dat het uitspreken daarvan beslissende invloed had op de jongeling die de kleren van de getuigen bewaarde (vs. 57). Tevergeefs probeerde deze de angst, die eens in zijn hart was geworpen, weer kwijt te raken; tevergeefs die te vernietigen door een des te luidruchtiger vreugde over Stefanus' dood en door des te woedender snuiven en moorden tegen de discipelen van de Heere. De angel maakte een wond, die steeds dieper gaapte, tot uit het gewonde Paulus-hart het woord uitbrak: "Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal? " en het gevolg van dit woord de vergadering was van de heidenen tot die God, die Israël niet wilde gehoorzamen.

Tot aan het einde blijft de Heilige Geest voortgaan om hen te onderwijzen uit hun eigen profeten. Doch nu vragen wij: Moest er geen evangelieprediking bij? Moest dan alles aflopen zonder de verkondiging van Jezus als de Zoon van God en de waarachtige Messias? Geduld! straks zal Hij de naam Jezus zelfs noemen als de heerlijkste kroon op zijn rede.

54. Toen zij, de leden van de hoge raad, nu dit hoorden, deze in vs. 51-53 uitgesproken verwijten, barstten hun harten als met vernietigend geweld (hoofdst. 5: 33) en zij knersten van woede en boosheid de tanden tegen hem (Job 16: 9 Ps. 35: 16; 37: 12; 112: 10), alhoewel zij zich ook nog een ogenblik van openlijk geweld terughielden.

55. Maar hij, vol van de Heilige Geest en de ogen op de hemel gericht, zag de heerlijkheid van God en Jezus, staande ter rechterhand van God.

56. En hij zei: Ziet, ik zie de hemelen geopend en de Zoon van de mensen Uit 16: 16, staande ter rechterhand van God, als was Hij reeds gereed om mij bij Hem te ontvangen.

De rede van Stefanus had het binnenste van de Joden getroffen, zij ging hun door het hart, maar niet, zoals de mannen op het Pinksterfeest bij de prediking van Petrus (hoofdstuk 2: 37), als een heilzame slag, die "de harde bast van de harten doorbrak en voor de tranen van berouw de deur opende", die een goddelijke droefheid werkte, een berouw dat niemand berouwt en voor de troost van de genade in hun zielen de weg baande, maar als een doodssteek ging het hun door hun trots en verhard hart, waartegen hun gehele binnenste in opstand kwam waardoor hun aangezicht in toorn en schrik verbleekte en nu in lang teruggehouden boosheid te voorschijn trad. Zij vertoonden zich als een boze hond, die degene bijt, die hem van de ketting wil losmaken. Van woede knersten zij met de tanden over Stefanus, die dit wel opmerkte, maar tegenover de woeste toorn geduldig en gelovig het oog hemelwaarts wendde, waar hij tot zijn versterking Jezus zag staande ter rechterhand van God. Juist nu al de grimmigheid van de Joden op het punt is om los te barsten wordt zijn ziel in een bijzondere mate met de Heilige Geest vervuld en levendiger dan ooit voelt hij diens tegenwoordigheid in zijn hart. Die Heilige Geest richt dan ook, evenals het inwendig oog van zijn geloof, zo ook het oog van zijn lichaam naar boven op Jezus, wiens bijstand hij nu, terwijl vervolging en dood hem wacht, zeer verlangend begeert en wenst; deze geeft aan zijn oog op buitengewone wijze kracht om door de gewone grenzen van de gezichtskring door te breken en te zien wat anders het lichamelijk oog niet kan zien, namelijk de hemelse lichtglans, waarin God zelf verschijnt en Jezus staande ter rechterhand van God.

Hoe hartstochtelijker de zielen van zijn toehoorders gestemd en vervuld werden met een vleselijke ijver, ja met een geest uit de afgrond, des te meer werd door Gods genade de ziel van de getrouwe getuige vervuld met hemels vuur, met de Heilige Geest van boven. In plaats van de mensen voor zich aan te zien, die met hun toenemende vijandschap en woede hem bange vrees of vleselijke ijver hadden kunnen geven, heft hij zijn blikken omhoog en ziet hij naar de hemel met een verlangenden blik vol geloof en hoop. Hij ziet in de geest, in verrukking, wat het lichamelijk oog niet kan zien en ook niemand anders op dat ogenblik en op diezelfde plaats gezien heeft en wat hij ziet, dat spreekt hij dadelijk uit als vrijmoedig belijder.

Eigenaardig is het tweemaal herhaalde "staan ter rechterhand van God, " terwijl gewoonlijk van het zitten ter rechterhand gesproken wordt. De juiste verklaring heeft zonder twijfel reeds Gregorius de Grote gegeven: zitten is de zaak van de Rechter en Heerser, staan van de Strijder en Helper.

Op het ogenblik dat de gemeente van Christus die lijdensstrijd van het martelaarschap begint, haar eerste martelaar door Israël valt, Israël de Opgestane verwerpt, staat deze op tot de strijd voor Zijn vervolgde gemeente, ten strijd tegen het afvallige Israël.

57. Maar zij, roepende met luide stem, om het verder spreken onmogelijk te maken, stopten hun oren toe om tenminste niet te horen als hij nog iets meer zei en vielen eendrachtig op hem aan.

58. a) En wierpen hem door de zogenaamde Stefanuspoort Mt 21: 11 de stad uit en stenigden hem vóór de poort in het dal van Kedron; daar ging men over tot de volvoering van het vonnis en de getuigen die volgens de wet (hoofdst. 6: 13v.) de eerste stenen op hem moesten werpen (Joh. 8: 7 Deut. 17: 7) legden hun mantels af, opdat deze hun bij het werpen niet hinderlijk zouden zijn, aan de voeten van een jongelings, genaamd Saulus, die waarschijnlijk als afgevaardigde van de Joodse raad de voltrekking van het vonnis van een hogere standplaats bijwoonde (hoofdst. 22: 20).

a) 1 Kon. 21: 13 Luk. 4: 29

59. En zij stenigden Stefanus, die de naam van zijn Heiland aanriep, zeggende: Heere Jezus! ontvang mijn geest (Luk. 23: 46 Ps. 31: 6).

De woorden van Stefanus, die de Joden zijn blik in de hemel en zijn zien van de verhoogde Jezus betuigen, doen hun hartstocht klimmen. Dat die Jezus, die hun haat aan het kruis heeft gebracht, ter rechterhand van God zou verhoogd zijn, doet hun woede uitbarsten. Eerst schreeuwen zij luid om zijn getuigenis te verdoven en houden de oren toe, alsof zij dergelijke godslasterlijke taal niet konden aanhoren, maar dan varen zij tegen Stefanus uit; zij wachten dus het einde van de gerechtelijke handeling en het vonnis niet af, maar verwekken een oproer en oploop, waaronder zij met dringen en stoten hem voor de stad brengen (Lev. 24: 14) en ter steniging overgeven.

Daar de Romeinen aan de Joden het recht over leven en dood hadden ontnomen (Joh. 18: 31), moet de terdoodbrenging van Stefanus voor een oproerige worden gehouden; om elke botsing met de Romeinse macht te vermijden, wilde men geen formeel vonnis, maar liet de terdoodbrenging toe, die enige fanatieken volbrachten.

De verblinden menen het recht van de ijvering te volbrengen, waarop eens de roemvolle daad van Pinehas (Num. 25: 7vv.) zich grondde, terwijl zij de gewaande lasteraar door een oproerige handeling ter dood brachten.

Gij ziet hier de volkomen eenswezenheid van de Zoon en de Vader door de Heilige Geest (die door Stefanus sprak) uitgesproken. De Zoon beval zijn Geest de Vader aan, Stefanus beval die Jezus aan. Zo is dan wat de Vader is voor de Zoon, de Zoon voor diens discipel. Hier is één goddelijkheid. Wie toch zal zijn geest stellen in de handen van een mindere dan God. Nu was de Heere Jezus op dit ogenblik voor Stefanus de meest naaste persoon in de Godheid, immers de Heere stond op om Hem te ontvangen. Nog eens, Stefanus zag de heerlijkheid van de Vader, en daarnaast de Zoon, staande aan de rechterhand van de Vader en toch roept hij de naam van de Zoon alleen aan. Waarom? Het is duidelijk waarom de Heilige Geest hem leerde dit te doen, opdat de naam die de Jood zelfs tot op deze dag niet kan verdragen totdat hij bekeerd is en die Stefanus niet genoemd had dan als Jozua, ook nu in dit beslissend ogenblik nog zou worden uitgeroepen, als de enige Naam door de Vader onder de hemel gegeven, waardoor zondaren zalig worden. De Zoon had de Vader verheerlijkt en nu zou de Heilige Geest de Zoon verheerlijken (Joh. 16: 14). Ja, de bij zijn stenigers en rechters zo gehate naam van Jezus moest door de eerste stervende uit de gemeente van Christus worden gebezigd tot bevestiging van het woord van de Schrift, nog onlangs (Hand. 2: 21) door Petrus in

herinnering gebracht (Joël 2: 32): "Een ieder, die de naam van de Heere zal aanroepen, zal zalig worden.

Die Naam, boven alle namen zalig en heilig, van Jezus, wordt nu, in het uur van de dood, nadat hij die in de hele loop van zijn verhoor onophoudelijk gepredikt en beleden, maar nooit letterlijk uitgesproken heeft, met de kracht van een overwinnaar over dood en graf aan- en uitgeroepen (vs. 59): Heere Jezus! ontvang mijn geest. Zo belijdt hij in die stervensuitroep met de naam dan ook de wezenlijke en waarachtige Godheid van de Heere. Aan wie anders toch dan aan God mag of kan de gelovige zijn geest in handen geven, zich voor de eeuwigheid der eeuwigheden overgeven? Het is tevergeefs dat de bestrijders van die hoogheerlijke en zalige waarheid hier een willekeurig onderscheid zoeken tussen de aanroeping van één, die men tegenwoordig voor ogen heeft, of aan wie men ongezien dergelijke hulde betoont. Het onderscheid vindt in elk geval hier ter plaatse geen toepassing in de zin van die bestrijders. Immers op het moment waarop Stefanus onder het vallen de naam van de Heere Jezus aanroept, is het ogenblikkelijk gericht, dat hem, nog voor de raad van de Joden staande, te beurt viel, reeds lang geweken. Men heeft hem sedert gegrepen, de stad uitgesleurd en het ongerechtige volksgericht aan hem begonnen. Hem die hij alzo stervende aanroept is een Ongeziene, die hij wel eertijds zien zal, maar pas na de vallei van de schaduw van de dood in het geloof te zijn ingetreden.

60. Toen werd hij door zoveel stenen getroffen, dat hij het ogenblik van zijn sterven nabij voelde en al zijn kracht tot een laatste daad verzamelde en vallende op de knieën riep hij met luide stem: Heere! reken hun deze zonde niet toe a) (Luk. 23: 34). 1) En toen hij dat gezegd had, ontsliep hij. 2)

a) Matth. 5: 44; 1 Kor. 4: 12

1) Het "riep hij met luide stem" is de gehele, laatste en krachtige openbaring van de liefde, waarvan de drang zich ook in het buigen van de knieën openbaart.

O hoe veel inniger is hem dit gebed geworden door zijn gebed voor zichzelf! Hoe moet zijn hart ontbrand geweest zijn, hoe zullen hem zijn ogen zijn overgelopen en zijn gehele lichaam bewogen zijn geworden over de ellende, die hij bij zijn vijanden had gezien.

Het offer van het gebed van Zijn heilige is dierbaar geworden voor de Heere. Stefanus wist het niet, dat zijn voorbede in de rijkste mate zou worden verhoord omtrent de jongeling Paulus, die hem mede stenigde door de handen van anderen - in de hemel heeft hij het vernomen.

Had de heilige Stefanus niet zo gebeden, dan had de kerk geen Paulus. Daarom werd een Paulus opgericht, omdat de nederknielende Stefanus werd verhoord.

2) Lukas noemt Stefanus’ einde opzettelijk met een woord dat volstrekt niet schijnt te passen bij een gewelddadige, bloedige dood. Duidelijk wil hij daarmee zeggen dat het einde van de edele discipel toch zacht is geweest, namelijk door de godskracht, die ook de bloedige dood overwint en de genade van zijn Verlosser, die ook zijn geest ontvangt. Door het ruw geweld en de beestachtige woede van de vijanden, die door de hel zijn ontstoken, overweldigd en vermoord, heeft Stefanus toch in zijn bezwijken heerlijk gezegevierd door zijn standvastig geloof, zijn vergevende vijandsliefde en zijn geduld.

Wie als Stefanus stervende zijn geest de Heere aanbeveelt, die verzoend met God en de wereld in geloof zijn ogen sluit, om ze daarboven weer te openen tot zalig aanschouwen, die sterft niet, maar hij ontslaapt.

Deze is een niettoerekening van de schuld aan de zondaar, omdat ze toegerekend is aan de Middelaar en Borg Jezus Christus. En nu, waar God niet meer toerekent, moeten wij ook niet meer toerekenen. Ook bad Stefanus niet om vergeving van eigen zonden, want zijn geloof gaf hem de verzekering dat zijn zonden vergeven waren. Hij bad voor anderen. Hier zien wij dan ook zo duidelijk als het te zien is, dat zoals de Zoon het afschijnsel van de heerlijkheid van de Vaders is, de christen het afschijnsel is van de heerlijkheid van Christus. Tot zulke mensen van God maakt de Heilige Geest zondaren, die anders het onrecht indrinken als water. Was de Heere enkel liefde zonder alle toorn (hoe heilig ook) toen Hij aan het kruishout hing, zo ook Stefanus, terwijl hij onder de steniging was. Hij bad voor zijn vijanden, voor zijn moordenaars, hij bad voor hen om vrijspraak van straf en om genade. Hij bad niet bepaald voor iemand, maar omvatte allen, het aan God overlatend wie te kiezen. En wie werd nu door God gekozen? O wonderbare raad van Gods ontferming! De ergste van al de vervolgers van Stefanus. Voorzeker, als wij uit al die vijanden van God één ter keuze van Gods begenadiging hadden mogen aanbieden, we zouden de verbitterde, bloeddorstige Saulus zijn voorbijgegaan. Doch Gods keuze is altijd tegen die van de mens. Hij vraagt niet aan ons en ook niet aan de hoogste van de engelen, wie te zaligen, maar Hij vraagt het alleen aan Zichzelf. En nu werd de grootste van de zondaren, naar diens eigen getuigenis, tot de grootste apostel door God gesteld, opdat God in deze man als in een voorbeeld en toonbeeld al zijn ontferming zou betonen. En zo werd dan Stefanus verhoord. Niet terstond, nee, veel meer vermeerderde de woede van de vervolger tot op Gods tijd. Nochtans, God verhoorde het gebed van Stefanus op goddelijke wijze. Trouwens op zo’n vraag als die van Stefanus, die uit God, uit de Heilige Geest is, kan ook geen ander dan een goddelijk antwoord volgen. Nee de verhoring van het gebed is geen verhoring op slag, maar op tijd.

Daar staat hij te midden van de opgeruide menigte. Daar werpen de valse getuigen de eerste steen op hem. Een hagelbui van stenen volgt, kwetst zijn hoofd, kneust zijn borst, verbrijzelt zijn schouders. maar smoort de geloofskreet niet, die opstijgt uit zijn hart: "Heere Jezus, ontvang mijn geest! " Nu valt hij op de knieën; nu ziet hij nog eenmaal rond in deze woedende kring, op deze misleide menigte. Golgotha komt voor zijn geest; liefde is zijn laatste gedachte: "Heere, reken hun deze zonde niet toe! ". Daar treft de dodelijke worp. De martelaar zinkt ineen; het is gedaan; het is geleden. Wis nu ook het bloed van dit voorhoofd af en aanschouw dit gelaat. Hoe kalm, hoe vreedzaam is het! Stefanus, onze vriend slaapt. - Stefanus, een man vol van het geloof en van de Heilige Geest: deze weinige woorden behelzen het geheim van zijn voortreffelijkheid, wij voegen erbij: en van zijn uitnemende eer en van zijn uitnemend geluk. Voorzeker! want het geloof is een kracht tot liefde, dienende, ijverende, geduldige, vergevende liefde; het geloof is een kracht tot doen en lijden van al wat opgelegd wordt; een kracht tot moedbetoon, een kracht tot volharding, een kracht in de dood. En het is de Heilige Geest, het zijn zijn werkingen, zijn invloeden, zijn krachten, die het geloof opwekken, onderhouden, sterken, van kracht tot kracht, van vrucht tot vrucht doen voortgaan, het pasgeboren kind doen opgroeien tot een man en de geloofsman maken tot een geloofsheld. Stefanus, een man vol van het geloof en van de Heilige Geest, ligt in deze woorden het geheim van de voortreffelijkheid van deze man vol kracht en wijsheid, van deze uitnemende diaken, van deze getrouwe getuige, van deze heilige martelaar? Zo kan ook een ieder belijder tot deze voortreffelijkheid geraken. Want die Jezus, die hij kent, is waardig dat hij in Hem gelooft; en de Heilige Geest zal "God niet weigeren aan degenen die Hem bidden". Doch hierop komt het aan.

HOOFDSTUK 8

VERVOLGING VAN PAULUS. BEKERING VAN DE SAMARITANEN. VERKEERDHEID VAN SIMON DE TOVENAAR. BEKERING VAN DE MOORMAN.

1. En a) Saulus, de jongeling die in hoofdst. 7: 58 genoemd werd, had stemde in met zijn dood (Joh. 16: 2).

a) Hand. 22: 20

Saulus, zo heet het nauwkeuriger volgens de grondtekst, stemde toe, was het er mee eens, namelijk met hen die de bewerkers en eisers waren van Stefanus' dood. Opmerkelijk is de versterking van de drie mededelingen omtrent Paulus in hoofdst. 7: 59; 8: 1 en 3. De overigen hadden zich waarschijnlijk ter ruste begeven, nadat Stefanus weg was, maar Paulus had een welbehagen in de dood van de getuige, dat dieper ging dan de bevrediging van persoonlijke haat. Waren anderen kortzichtig genoeg in Stefanus iets bijzonders te zien, hem van de andere gelovigen te onderscheiden, Paulus begreep het beter; hij erkende dat de terdoodbrenging van deze ene tevergeefs was, wanneer de geest, die hem had gedreven, onverdoofd bleef bij de duizenden broederen; zo'n macht oefende hij uit over de gemoederen dat het volk zich nog dezelfde dag door hem liet meeslepen tot een grote vervolging van de gemeente, die het tot hiertoe zo dikwijls met eerbiedige vrees en lof van God had bejegend.

II. De tweede afdeling, die van hoofdst. 8-12 gaat, schildert de trapsgewijs voortgaande overgang van de kerk van de Joden tot de heidenen: de armenverzorger Filippus als evangelist in Samaria, op de wegen van de moorse kamerling en in de vroegere steden van de Filistijnen van Asdod tot Cesarea; Saulus van Tarsis, de toekomstige heidenapostel, op de weg naar Damascus; Petrus geheel Judea tot aan Joppe in het westen doortrekkende, maar ook de eersteling van de heidenen, Cornelius toebrengende; de verstrooide christenen van Jeruzalem met de prediking van het woord aan de Joden in Fenicië, Cyprus en Antiochië, maar in Antiochië ook Cyprische en Cyreneïsche mannen, die de Grieken het evangelie prediken, zodat hier de eerste dochtergemeente van Jeruzalem uit de heidenen wordt geboren, waarvoor ter verzorging Barnabas van Jeruzalem komt en waartoe hij Paulus van Tarsis leidt. Te Jeruzalem daarentegen wordt Jakobus de oudere door het zwaard van Herodes gedood. Petrus in de gevangenis geworpen en daaruit gered, verlaat de oude moederstad van de Kerk.

a) vs. 1b-25 : de verstrooiing van de gemeente en de bekering van de Samaritanen.

1 b) En er ontstond op die dag, toen de oproerige volksmenigte weer naar de stad was teruggekeerd, een grote vervolging tegen de gemeente, die te Jeruzalem was. Men viel de christenen, als zij in hun vergaderzaal bijeen waren om te bidden aan en dreef ze met geweld uit elkaar.
a) En zij werden ten gevolge van hetgeen de eerstvolgende dagen verder geschiedde (vs. 3) allen, ook de overige armenverzorgers (hoofdst. 6: 5) verstrooid over de landen van Judea en Samaria, overeenkomstig de aanwijzing van Christus in Matth. 10: 23 behalve de apostelen, die het nu nog niet de tijd achtten om eveneens Jeruzalem te verlaten.

a) Hand. 11: 19

2. Onder dergelijke omstandigheden was een begraven van de zijde van de christenen niet mogelijk en liet men zich daarom met het lijk niet in, doch enige godvruchtige mannen uit de Joden (hoofdst. 2: 5), die zich aan de ogenblikkelijke stemming van het volk niet stoorden, deden dat, zodat het hierin ging evenals de Heere Jezus, die door twee raadsleden van de hoge raad een eervolle begravenis ontving (Joh. 19: 38v.). Zij droegen Stefanus samen naar het graf en bedreven grote rouw over hem (Gen. 50: 10), daar zij van zijn onschuld en vroomheid zich overtuigd hielden en zijn dood zeer terharte namen (Jes. 57: 1v.).

Toen eenmaal de woede was losgelaten, viel men aanstonds na de steniging op de gemeente aan, zodat haar leden haastig op de vlucht gingen en zich verstrooiden. Ten gevolge daarvan werd hij door godvruchtige Joden en wel met alle Joodse eer begraven. Er waren dus in Israël altijd nog enigen, bij wie de vroegere gezindheid jegens de christelijke gemeente (hoofdst. 2: 47; 5: 15v.) nog was gebleven.

Wij zien uit deze rouw van godvruchtige Joden duidelijk dat de duistere farizese geest, die in Paulus zijn hoofdman had gevonden, nog in strijd was met de geest van de godsvrucht van ware Israëlieten, die de drang van de wet tot het evangelie voelen. Daarom hielden ook de heilige apostelen het daarvoor, dat zij de verschrikte zielen, aan wie de voorbede van Stefanus ten goede zou kunnen komen, niet mochten alleen laten in deze dagen van de vervolging. Hun blijven is de Heere welgevallig geweest: niemand durfde de hand aan hen leggen, ook Paulus niet.

De uitdrukking: allen, is natuurlijk ook hier niet in de zin van: ieder hoofd voor hoofd, maar van de algemeenheid van het lichaam van de gemeente en in het bijzonder in tegenstelling tot de apostelen te verstaan. Deze bepaaldelijk waren nu geroepen om op hun post te blijven, zij de herders, terwijl de schapen zich voor een tijd verstrooiden, de opperste herder naar zijn belofte, over hen die bleven en over hen die uitweken, een ieder naar zijn bijzondere roeping en de aanwijzing van de Heere, wakende. Dat er toch, behalve de apostelen, ook nog wel andere belijders van de Heere onder de hitte van de vervolging te Jeruzalem waren gebleven, blijkt uit het feit reeds alleen, dat Saulus aldßßr in de eerste plaats de heiligen vervolgde en in de gevangenissen sloot (26: 10).

Zij bleven met de apostelen als het ware als merktekenen dat de Heere Jezus Zich nog niet van deze grond liet verdrijven, maar pas zou heengaan, wanneer het Hem behaagde.

Wat de anderen aangaat, die zich verstrooiden, zo moest onder hen Paulus, zonder het te weten, reeds nu de weg voor de heidenen tot het evangelie toegankelijk maken, dezelfde weg, waarop hij later zulke grote schreden zou doen. In het diepste leed van zijn leven vol genade (Rom. 9: 1vv.) moest later de scherpste doorn, in uren van bestrijding door satan gescherpt (2 Kor. 12: 7), de herinnering zijn, dat hij zelf het was geweest, die te Jeruzalem de verwerping van de zaligheid had tot stand gebracht. Deze herinnering heeft hem bestendig gesmart en ertoe gebracht zich zelfs niet op de hoogste openbaring en de grootste daden te verheffen, maar alleen bij genade te leven.

3. En a) Saulus, zich met al zijn krachten aan zijn fanatiek ijveren overgevende, verwoestte de gemeente. Hij deed al het mogelijke om haar bestaan te Jeruzalem te vernietigen, gaande in de huizen, waar hij vermoedde datleden van haar waren en trekkende met behulp van gerechtsdienaars, die de hoge raad hem had toegevoegd (hoofdst. 26: 10), mannen en vrouwen uit hun woningen, leverde hij hen over in de gevangenis, opdat over hen het oordeel van de dood zou worden uitgesproken.

a) Hand. 9: 1; 22: 4; 1 Kor. 15: 9 Gal. 1: 13; 1 Tim. 1: 13

In hoofdst. 7: 57 is Paulus ons als een jongeling voor de aandacht geplaatst, aan wiens voeten de getuigen hun kleren neerlegden, om zich tot hun bloedig werk aan Stefanus gereed te maken. Hij was dus in de onmiddellijke nabijheid van de biddende en stervende Stefanus, heeft het mede aangehoord, hoe deze getuige van de waarheid niet zijn misdadig volk voor God heeft aangeklaagd maar het met luider stem aan Jezus' vergevende genade heeft aanbevolen. Hij heeft het met zijn ogen gezien, hoe de terdoodgemartelde onder zijn moordenaars en op de harde stenen in vrede is ontslapen. Bij alle vooroordeel, bij alle verharding zullen wij toch wel van dergelijke krachtige feiten enige indruk op een jeugdig gemoed kunnen verwachten? Nu spreekt Lukas in hoofdst. 8: 1 wel van een indruk, maar niet van een indruk van welbehagen, hoewel ook van één die voor een ogenblik verschrikt en het geweten doet kloppen. Het oog van de jongeling Saulus rustte met welbehagen op deze voorvallen, op het krachtig ingrijpen van Israëls oversten en het sterven van Stefanus. De uitdrukking in de grondtekst ("stemde mede in is opzettelijk gekozen, om het blijvende van deze weldadige indruk duidelijk te beschrijven, zoals ook Paulus zelf in later tijd (hoofdst. 22: 20) zijn vroegere toestand met hetzelfde woord en in hetzelfde verband heeft geschilderd. Zo geheel ontoegankelijk en gesloten voor de getuigenis van de waarheid, zo geheel en al verhard is het hart van deze Israëlitische jongeling; nu is het natuurlijk dat de storm, die met de dood van Stefanus tegen de gemeente losbarstte, niet gelijkmatig aanhield, maar hij, in wie de haat jegens de christenen op zelfbewustzijn rustte, Saulus, zet op eigen hand zijn vervolgingen voort, door in de huizen te gaan en mannen en vrouwen meeslepende, in de gevangenis over te leveren. Hij heeft geen rust bij de gedachte dat in deze sekte een onvermoeide oppositie tegen het bestaande Jodendom sluimerde en hij laat nu ook de christenen geen rust. Als hij geen openbare vergaderingen van hen meer kan vinden, gaat hij rond in de huizen, waar hij vermoedt dat belijders van Jezus zijn en wendt om de belijdenis van Jezus onder het bedeksel van het Jodendom te ontdekken, het boosaardige middel aan, waarvan hij in hoofdst. 26: 11 zelf spreekt, dat hij de mensen tot lastering van Jezus noodzaakt.

Dit indringen in de huisgezinnen is het Joodse voorspel van latere Romeinse inquisities.

Als het dier bloed gedronken heeft is het ontembaar. Zo de mens als zijn haat wordt volbracht, zijn wraak bekroond. Men zou zeggen dat de dood van Stefanus een jeugdig man als Saulus althans een ogenblik had moeten doen stilstaan om na te denken over zo'n vreselijke zaak als er gebeurd was; maar nee, juist het welgelukken van zijn eerste aanslag op het leven van Christus' discipelen, moedigde hem aan om voort te gaan en wel tot het allerergste.

4. Zij dan nu, die verstrooid waren, stelden zich er niet mee tevreden hun leven gered te hebben en een toevluchtsoord te hebben gevonden, maar zagen in deze verstrooiing een aanleiding om de boodschap van de zaligheid over de grenzen te verbreiden. Zij gingen het land door, trokken van de ene plaats naar de andere en verkondigden het woord van God (vs. 14; 4: 31).

Terwijl de apostelen te Jeruzalem achterblijven en daar hun goddelijke krachten besteden aan een onvruchtbare rotsgrond, ja ze enigszins daaraan verkwisten, kan het schijnen alsof Israëls tegenstreven niet alleen de raad van God ten opzichte van hen verijdelt, maar ook het ambt van de apostelen, wat voor de toebrenging van alle heidenen in het heilige organisme van Gods volk bestemd en gesticht is. Juist deze beperking van de apostolische werkzaamheden

dient er slechts toe om een andere kracht van Christus' kerk openbaar te laten worden. De verjaagde en verstrooide christenen treden in het ambt en het werk van de apostelen. Niemand heeft ze geroepen, niemand heeft ze aangesteld, niemand heeft hun iets opgedragen; toch verkondigen zij het woord, terwijl de apostelen zwijgen; toch nemen zij het openbaar getuigenis van Jezus in hun mond, hoewel zij het bloedig einde zo-even in de dood van Stefanus hebben gezien. Wat is het nu dat de eenvoudige leden van de gemeente van Jeruzalem tot zo'n verheven werk geschikt maakt? Het is de Geest, waarmee alle christenen gezaligd en vervuld zijn. Deze is het, die hun alles vergoedt wat hun van de zijde van de menselijke aanstelling ontbreekt; deze is het, die hen toerust met kracht die de menselijke zwakheid overwint.

De verstrooiden uit Jeruzalem konden het niet nalaten voor hun deel het woord van de profeet (Jes. 40: 9) te vervullen: "O Zion, gij verkondigster van goede boodschap klim op een hoge berg; o Jeruzalem, gij verkondigster van goede boodschap! hef uw stem op met macht, hef ze op, vrees niet, zeg van de steden van Juda: Ziet hier is uw God. " Zij waren inderdaad evangelisten, hoewel zij het bijzondere ambt van evangelisten niet hadden. De handoplegging van de Geest tot hun christelijke roeping vergoedde in deze door de Heere beschikte nood de handoplegging tot het leraarsambt. Zij waren helpers van de apostelen, door de Heere in de hoogte geroepen en de apostelen bemerkten daarna met vreugde dat hun voet niet meer nodig was, opdat het woord van de Heere werd volbracht (hoofdst. 1: 8): "gij zult Mijn getuigen zijn tot aan het einde van de aarde; " er waren toch zodanigen, door wiens mond zij dat getuigen volbrachten.

5. En Filippus, om hier van Judea (vs. 1) af te zien, daalde bij zijn verwijdering van Jeruzalem, waar hij sedert hoofdst. 6: 5vv. het ambt van armenverzorger had waargenomen en vanwaar hij nu als de eerste onder de ambtgenoten van Stefanus het eerst vervolgd werd, af naar de stad van Samaria, waarschijnlijk te Sichem Joh 4: 38 en predikte hun Christus; hij verkondigde de inwoners van de stad dat in Jezus van Nazareth, die eens twee dagen bij hen was geweest, maar later door de Joden gekruisigd en op de derde dag door God weer opgewekt was, de beloofde Heiland was verschenen, waarop zij hoopten (Joh. 4: 25, 42).

6. En de scharen hielden zich eendrachtig, met gespannen opmerkzaamheid en levendige interesse, aan hetgeen door Filippus gezegd werd en des te meer, omdat zij hoorden en zagen de tekenen die hij deed in de naam van Jezus van Nazareth (hoofdst. 3: 6, 16; 4: 10).

7. Want van velen die onreine geesten hadden, gingen die op zijn woord uit, roepende met grote stem (Luk. 4: 41 Mark. 1: 26; 3: 11; 9: 26; 16: 17v. en velen verlamden en kreupelen Mt 8: 7 werden genezen. In die beide wijzen van genezing, in de redding van deze bezetenen en in de genezing van deze kreupelen en lammen, moest de mensen als in een zinnebeeld onder de ogen treden wat de Heiland, die hun werd verkondigd, in geestelijk opzicht aan hen wilde doen.

Zoals reeds Polykrates in de 2e eeuw en anderen na hem hebben aangenomen, kan Filippus onmogelijk de apostel van die naam zijn ("Mt 10: 4" No. 5); want volgens vs. 1 zijn de apostelen samen te Jeruzalem achtergebleven, daar horen zij dan volgens vs. 14 wat in Samaria is gebeurd. Zonder enige twijfel is daarentegen hij bedoeld, die in hoofdst. 6: 5 als de tweede onder de verkoren zeven wordt genoemd. Daarom is Stefanus daar het eerst genoemd, omdat zijn werken en lijden hem vooral merkwaardig maakte, om dezelfde reden komt Filippus op de tweede plaats, omdat ook van hem moest worden meegedeeld wat hem op de voorgrond plaatste en van veel invloed was op de geschiedenis van de kerk. De mening dat

wij hier aan de apostel zouden moeten denken, rust niet zozeer op de gelijkheid van naam, maar wel op de schijn als was hetgeen Filippus hier heeft gedaan, een wezenlijk en uitsluitend apostolisch werk. Hiertoe kon ook inderdaad de uitdrukking "predikte hun Christus" leiden, want deze (khrussein ton Cristov) geeft oorspronkelijk de herautsroep te kennen en vervolgens een wijze van verkondiging, die berust op een plechtige en bijzondere opdracht en volmacht; van de anderen wordt alleen de uitdrukking: "het evangelie of het woord verkondigen" (euaggeli zesyai of lal ein ton logon vs. 4; 11: 20; 4: 31 gebruikt. In zo verre schijnt zeker aan de evangelische werkzaamheid van Filippus een ander karakter te zijn toegekend, maar daarom nog geen apostolisch karakter, want dit wordt door "leren" en "leer" specifiek uitgedrukt (hoofdst. 2: 42; 4: 2, 18; 5: 25, 28, 42 Het woord "predikte" op onze plaats vormt dus enigermate een middelpunt tussen het specifiek apostolische "leren" en het algemeen christelijk "het evangelie prediken" of "het woord spreken. " Bovendien moet worden opgemerkt dat aan de prediking van Filippus ook wonderen verbonden waren, evenals bij de apostelen en zoals volgens hoofdst. 6: 8 ook Stefanus wonderen had gedaan.

Zonder uitwendige wondertekenen was het de bode van het christendom volstrekt onmogelijk geweest, de mensen van wie het oog op het zichtbare gericht was, opmerkzaam te maken op de leer van een gekruisigde Zoon van God en op de prediking van boete en geloof. Deze grote tekenen leidden echter tot hem alle vatbare harten, zij werden middelen om geloof te wekken.

In de persoon van Stefanus had de gemeente van de Joodse tempel de christelijke gemeente in haar geheel metterdaad geëxcommuniceerd. In de prediking van Filippus in Samaria hieven gelovige christenen uit de Joden de excommunicatie voor hun deel op, waaronder tot hiertoe de Samaritanen bij de Joden hadden gestaan (Joh. 4: 9)

8. En er kwam grote blijdschap in die stad, daar men werkelijk erkende wat een aangename tijd het was, dat het jaar van de zaligheid was gekomen (Luk. 17: 16; 19: 44).

Natuurlijk moet deze blijde boodschap blijdschap teweegbrengen en die blijdschap moet groter zijn naarmate de boodschap heuglijker en belangrijker is; maar welk bericht verdient met meer recht een blijde boodschap geheten te worden dan het evangelie van Christus en waarvan zou men grotere blijdschap verwachten dan van zijn verkondiging? Het bericht door God aan mensen gebracht dat God hun genade wil schenken, vergeving van zonden en het eeuwige leven; dat Hij de wereld zo lief heeft gehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon voor haar in de dood heeft overgegeven; dit bericht aan mensen gebracht, die zondaren zijn, die door hun zonde Gods gunst verbeurd en zichzelf jammerlijk rampzalig gemaakt hebben, zou men niet verwachten dat in alle steden en plaatsen waar dit woord verkondigd werd, grote blijdschap daarover zou wezen, zoals in Samaria, toen Filippus daar voor het eerst Christus predikte.

9. En een zeker man, met name Simon, was tevoren, voordat Filippus daar kwam en het zo-even medegedeelde werk verrichtte, in de stad, plegende op de wijze van eenoosterse geest (hoofdst. 13: 6vv.) toverij en verrukkende met zijn kunsten de zinnen van het volk ook in de rest van het land Samaria, zeggende van zichzelf dat hij iets groots was. Toch liet hij zich niet nader uit waarvoor men hem dan moest houden, daar hij door eengeheimzinnig duister de belangstelling van de mensen in zijn persoon nog meer wilde versterken.

10. Die zij, namelijk de inwoners van Sichem, alsof hij een wonderbare hemelse verschijning was, allen aanhingen, van klein tot groot, zeggende, in de mening dat zij het raadsel omtrent zijn persoon hadden gevonden: Deze is de grote kracht van God.

11. In zij hingen hem aan en hielden hem voor zo groot als straks is meegedeeld, omdat hij, voordat Filippus tot hen kwam, een lange tijd met toverijen hun zinnen verrukt had. Hij had hen in een soort van verrukking gebracht, zodatzij verblind waren omtrent hem en niet meer in staat een juist oordeel te vellen.

Simon behoorde tot die talrijke klasse van Goëten of godsdienstige bedriegers, die ten tijde van de apostelen de landen doortrokken. Deze Simon is zonder twijfel geen ander dan die de kerkgeschiedenis met de bijnaam van Magiër (Simon Magus) genoemd wordt. Hij was volgens het bericht van Justus Martyr uit Gitton in Samaria afkomstig, waarbij de omstandigheid zeer goed past dat hij hier onder de Samaritanen werkzaam is. De berichten die Jozefus geeft omtrent een dergelijke man met dezelfde naam, die Drusilla aan haar man op aandrang van Felix moest onttrekken (hoofdst. 24: 24

) passen niet op Simon Magus, want die was van geboorte een Cypriër, deze een Samaritaan. Het is verkeerd aan de juistheid van het verhaal van Justinus te twijfelen, daar deze het vaderland van Simon juist kon kennen, omdat hij zelf een Samaritaan uit Sichem was en er geen belang bij had de waarheid te verminken. Bovendien leefde Felix (stadhouder van 53-60 n. Chr.) Mt 2: 20 veel te laat, dan dat men toen nog kon denken dat Simon Magus werkzaam was in de omstreken; hij schijnt vroegtijdig het Oosten te hebben verlaten en naar Rome, de vergaderplaats van alle dergelijke bedriegers, getrokken te zijn. De oude kerkvaders beschouwen Simon Magus als de vader van alle gnostieken, ja van alle ketters. Deze mening is wel in zo verre verkeerd dat men de latere dwaalleraars ten opzichte van hun leerstellingen niet dadelijk van Simon kan afleiden, maar deze waarheid ligt toch in die bewering, dat wij in Simon voor het eerst het ketterse element in de kerk zien indringen.

Het is van grote betekenis voor de kerkgeschiedenis dat op het moment dat het evangelie op heidense bodem wordt geplant, reeds een ontaarding ervan wordt gezien. Toen de apostelen later naar Samaria kwamen (vs. 14v.), kwam aanstonds het eigenaardige gevaar hun voor ogen, waaraan het christendom in de heidenwereld, die door geen wet geregeerd en bedwongen werd, was blootgesteld. Petrus ziet het ook vooruit dat de Magiër voor de kerk tot een bittere gal en tot een samenknoping van ongerechtigheid zou worden, dat hij velen onder de gelovigen zou verontreinigen en vergiftigen en voor de wetteloze elementen in haar een gevaarlijk verenigingspunt zou worden.

12. Maar toen zij Filippus geloofden, die zo grote tekenen deed en het evangelie van het koninkrijk van God en van de naam van Jezus Christus verkondigde, waardoor ook zij moesten zalig worden, (hoofdst. 4: 12)herleefde in hen de herinnering aan Zijn persoon, die eens bij hen was en aan Zijn eigen woord (Joh. 4: 40vv.). Dit oefende grote invloed uit op hun harten, zodat zij Jezus als de Messias beleden; daarom werden zij gedoopt, zowel mannen als vrouwen, zonder datdaarbij echter een uitstorting van de Heilige Geest plaatshad (vs. 16).

Door Jezus' verblijf in Samaria (Joh. 4, volgens onze berekening zes jaar geleden) was daar de verwachting van de Messias opgewekt. Nu was het met deze Messias van de Joden op een wijze afgelopen, die niet scheen te bevestigen dat Hij de Messias was en zo konden de Samaritanen des te gemakkelijker iemand in handen vallen die als groot of wonderdoener en Samaritaanse Messias hun nationale ijdelheid vleide. Maar des te eer konden zij weer voor Jezus als de Christus worden gewonnen, wanneer bleek dat het vermogen van die Simon om wonderen te doen, geheel in de schaduw werd gesteld door de daden van Jezus' discipelen en dat deze toch door de opstanding was bewezen de Christus te zijn.

Waarschijnlijk was toen de Oosters-Alexandrijnse idee van de wereldscheppende openbaring van de verborgen God onder de Samaritanen in zwang gekomen en nu zagen zij in Simon dit uitvloeisel van de godheid door menswording vermenselijkt - een geloof, dat zeker Simon in zijn slimheid wist op te wekken en te bevorderen en dat het meer dan waarschijnlijk maakt, dat de Magiër, aan wie het nabij zijnde christendom niet onbekend kon zijn, in de zin had een rol te spelen die met de verschijning van Christus overeenkwam. Het geloof van de Samaritanen in Simon was dus wat zijn inhoud aangaat een analogie van "het Woord is vlees geworden, " en diende zo tot voorbereiding tot het ware christelijke geloof dat hun later door Filippus gepredikt is. (MEIJER)

De prediking van Filippus die, evenals bij de apostelen door tekenen en wonderen vergezeld ging, heeft een buitengewoon gevolg, zodat wij herinnerd worden aan de eerste bekeringen te Jeruzalem. In zeker opzicht overtreffen de werken van de prediking van Filippus nog de werken van de apostolische prediking te Jeruzalem. Er komt namelijk volstrekt geen tegenspraak, de aanvang is een algemeen letten op hetgeen gezegd is en het einde is de doop van mannen en vrouwen. Die eenstemmigheid van alle inwoners van de stad loopt opmerkelijk in het oog, in de overgang van de Magiër Simon. Hij is in de stad de hoogste autoriteit, op hem geven allen van klein tot groot acht. Ook hij wordt gelovig, hij laat zich dopen en houdt zich aan Filippus, duidelijk omdat hij ziet dat alles zich tot deze wendt. Hier is dus een bekering die door alle standen van het volk doorgaat en eindelijk ook de hoogste autoriteit vervult, terwijl de werking van het evangelie te Jeruzalem wel vele duizenden trof, maar in de autoriteiten en overheden voortdurend tegenstand vond; op zijn hoogst won het op een toppunt van zijn invloed een aantal personen van de priesterstand (hoofdst. 6: 7). Wordt in dit feit niet zichtbaar wat Christus zegt (Matth. 21: 43): Daarom zeg Ik u dat het Koninkrijk van God van u zal weggenomen worden en een volk gegeven dat zijn vruchten voortbrengt? " De Samaritanen toch, als zij zich aan het Jodendom aansloten en zelfs de verwachting aannamen van een Hersteller, waren en bleven toch heidenen. De overwinning van het evangelie over het heidendom is daarom gemakkelijker dan over het Jodendom; het blijft echter, als wij ons verhaal in hetgeen het van Simon de Magiër nog verder heeft te berichten, vervolgen, een twijfelachtige overwinning. Het heidendom kan aan het christendom minder vastheid en kracht bijzetten dan het Jodendom. Het kan niets aanwijzen dat niet uit de natuur afstamde, zijn heerlijkste werken en gaven berusten op de krachten van de schepping. Zodra nu tegenover deze werken van de natuur de werken van de genade zich werkzaam betonen, kunnen zij zich niet staande houden, zij verliezen al hun vastheid in het bewustzijn van de mensen en het inwendig tegenstreven, dat nergens meer in het openbaar een steunpunt vindt, neemt de vorm van het evangelie aan. Het heidendom is echter daarom nog niet overwonnen of gedood; na kortere of langere tijd moet het weer te voorschijn komen en zich doen gelden en daarin ligt de kiem tot een diep algemeen bederf van de kerk uit de heidenen. Geheel anders is het in Israël; hier heeft zich in de werken van de natuur overal de Geest van de genade werkzaam betoond; de wet van Israël is een woord van God, zijn Koningschap berust op goddelijke instelling, zijn tempel is ingewijd door de volheid van de heerlijkheid van de HEERE en zijn priesterstand heeft het recht aan de God van de hemel te offeren. De tegenstand tegen het evangelie in Israël steunt op al deze dingen als op vaste, onwrikbare grondvesten. Wel is het zeker dat al deze dingen, zodra zij tegenover het evangelie staan, niets dan schaduwen zijn; maar dit is hier toch ook het enige voorbeeld niet dat de mens de schaduw nagaat en verjaagt om lichaam en wezen te ontwijken.

13. En Simon geloofde ook zelf, tenminste wat de uitwendige belijdenis aangaat. Hij werd door de algemene beweging meegesleept en gedoopt zijnde, bleef hij in schijnbaarbijzonder grote gehechtheid aan het nieuwe geloof, gedurig bij Filippus, alsof hij zijn beste leerling

was. En bij dat bestendig vergezellen ziende de tekenen en grote krachten die er geschiedden, ontzette hij zich en kwam hij meer en meer tot de gedachten, die later in de bede aan de apostelen (vs. 19) werden uitgesproken.

Onder de menigte van mannen en vrouwen die op het woord van Filippus de doop vragen en ontvangen, biedt zich ook deze Simon de tovenaar aan. Want ook hij had geloofd, d. i. met dat bloot uitwendig verstands- of historisch geloof, waarvan de Heer zelf in de gelijkenis van de vierderlei aarde de natuur beschreven heeft (Matth. 13: 46vv.). Evenmin de apostelen als de latere leraars van het evangelie waren hartekenners. Maar ook al waren zij dit, de bediening van beiden brengt de toelating tot de doop mee van een ieder die het geloof in Jezus als de Christus overeenkomstig het woord belijdt, doch legt het onderzoek omtrent de innerlijke aard van dat geloof niet op. Ware het anders, het visnet van de evangelieprediking zou niet, volgens die andere gelijkenis van de Heer (Matth. 13: 47-49), allerlei soorten van mensen, zowel kwaden als goeden, optrekken en het werk van de engelen aan de oever zou in die gelijkenis niet geplaatst zijn aan de voleinding van de eeuwen.

Dat zelfs de Magiër het evangelie aannam, zich liet dopen en zich als leerling aan Filippus aansloot, was duidelijk het grootste bewijs voor de kracht, ja voor de goddelijkheid van het woord van Christus. Wat in de eerste plaats psychologisch bij hem werkte, dat waren de wonderbare genezingen die Filippus verrichtte en waarvan hij ooggetuige, ja opmerkzaam beschouwer was. Deze feiten brachten hem nu zelf evenzeer in verwondering als zijn eigen toverkunsten tot hiertoe het volk in verwondering hadden gebracht. Zijn geloof was, evenals zo vaak bij christenen voorkomt, slechts een verstandelijk geloof, een ogenblikkelijke overtuiging, niet een zaak van het hart met een volkomen, rechtvaardigend, heiligend, zaligmakend geloof; want wat niet in het hart doordringt en van het hart weer uitgaat, dat is oppervlakkig, dat laat de mens zoals hij geweest is en maakt ten hoogste een huichelaar van hem.

Simon werd een ogenblik overweldigd door de hemelse kracht van de waarheid en gaf zich voor een tijdlang en tot op zekere hoogte daaraan over, maar ook slechts tot op zekere hoogte. Hij liet het licht niet indringen in de verborgen diepte van het hart; hij kwam niet tot ware verootmoediging. Het was dus een natuurelijk gevolg dat hij spoedig het christendom zelf dacht te gebruiken als een krachtiger middel tot dezelfde doeleinden, waarvoor hij vroeger zijn Goëten-kunsten had gebruikt.

EPISTEL OP PINKSTERDINSDAG (Vs. 14-17)

14. Toen nu de apostelen, die te Jeruzalem waren gebleven bij de verstrooiing van de gemeente (vs. 1), door tijdingen van Filippus gezonden, hoorden dat Samaria, tenminste in één van haar steden (vs. 5), het woord van God aangenomen had (hoofdst. 11: 1; 17: 11), zonden zij tot hen het tweetal dat tot hiertoe aan het hoofd van hun collegie had gestaan (hoofdst. 3: 1vv.), namelijk Petrus en Johannes. Dezen moesten zich persoonlijk van de staat van zaken overtuigen en naar bevind het evangelisatiewerk, datzonder hun toedoen in dat land was begonnen, goedkeuren en de nieuwe bekeerlingen in de gemeenschap van de kerk, van wie zij de leidslieden toch waren, plechtig opnemen.

15. Die in dat dieper gelegen land en bij de gelovigen van die stad aangekomen zijnde, ook van hun zijde het gemis opmerkten, dat ook door een Filippus reeds was opgemerkt (vs. 16). Zij baden voor hen dat zij deHeilige Geest ontvangen mochten in die buitengewone gaven en tekenen, die de gedoopten steeds hadden verkregen (hoofdst. 2: 4).

17. a) Toen dat gebed door de apostelen voor de nieuwe gemeente was opgezonden, legden zij de handen op hen en wel op ieder in een rij (hoofdst. 6: 6) en zij, de gedoopten, ontvingen nu daarbij de Heilige Geest en de buitengewone gaven, die nog in de doop hun waren onthouden, waarbij zeker Johannes zich zeer verblijdde in het vuur dat op de Samaritanen viel, in plaats van wat hij vroeger had begeerd (Luk. 9: 54).

a) Hand. 13: 3; 19: 6; 1 Tim. 4: 14; 5: 22; 2 Tim. 1: 16.

Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de doop van de Samaritanen en van Simon (vs. 12v.) evenals die van de drieduizend op de Pinksterdag (hoofdst. 2: 38) geschiedde in de naam van Jezus Christus tot vergeving van de zonden. De Heilige Geest is dus als kracht van de wedergeboorte, als Geest van het kindschap en als onderpand van de hemelse erfenis zonder twijfel de Samaritanen ten deel geworden en alzo is hun doop niet op gelijke lijn te plaatsen met die van de discipelen te Efezus. Die waren toch (hoofdst. 19: 1vv.) alleen met de doop van Johannes gedoopt en hadden ook nooit gehoord dat er een Heilige Geest was. Wij hebben die daarentegen weer op gelijke lijn te stellen met die van de Moorse kamerling in vs. 36vv., van wie vervolgens wordt gezegd: "hij reisde zijn weg met blijdschap. " Filippus zou zeker de kamerling zijn wens niet hebben toegestaan en zou hem in plaats daarvan hebben geraden naar Jeruzalem terug te keren, om zich daar door een van de twaalven te laten dopen, indien hij niet hier bij de Samaritanen had ondervonden, dat een doop door hem verricht niets dan een doop met water was en in ieder opzicht machteloos om tot het bezitten van de Heilige Geest te leiden. Uit de uitdrukking: "Hij was nog op niemand van hen gevallen", als ook daaruit dat volgens vs. 18 Simon zag, dat door handoplegging van de apostelen de Heilige Geest gegeven werd, blijkt dat hier bij de Samaritanen sprake is van zichtbaar waar te nemen openbaringen van de gave van de Geest. Deze worden in hoofdst. 2: 4; 10: 46; 19: 6 genoemd en met het oog hierop is ook in hoofdst. 10: 44 sprake van een vallen van de Heilige Geest (vgl. 1 Sam. 19: 23v. Ezech. 11: 5). Dat alle buitengewone werkingen, als spreken met talen en profeteren, zoals dat steeds te Jeruzalem bij de doop van pasbekeerden zich had geopenbaard en ook wel bij bijzondere voorvallen meermalen zal zijn geschied (hoofdst. 4: 31) bij de doop van de Samaritanen geheel waren achtergebleven, is zeker Filippus zelf in het oog gevallen. De door hem gedoopte kinderen van de Geest waren nog geen begaafde werktuigen van de Geest geworden; aan de nieuw gestichte gemeente ontbrak nog het goddelijk zegel van gelijkstelling met de Jeruzalemse moedergemeente. Dit deed hem leed en daarom wendde hij zich tot de twaalven te Jeruzalem. Waarin lag nu de oorzaak van dit gemis? Wij mogen daarvan noch aan Filippus noch aan de Samaritanen de schuld geven. De uitleggers, die dat doen, gaan te haastig voort en gaan oppervlakkig te werk. Zij merken niet op dat van de Samaritanen in vs. 6, 8 en 14 alleen zulke dingen worden gezegd die geen twijfel meer overlaten omtrent hun grondige bekering, noch dat Filippus van vs. 26 af door de Heere verder als een uitverkoren vat wordt gebruikt. Wij moeten echter daaraan denken dat de Heere reeds in de dagen van Zijn vlees voorzegd had (Joh. 4: 36vv.) dat bij de inoogsting van de Samaritanen in de schuur van de kerk de spreuk zou worden bevestigd: "de één zaait, de ander maait, " en dat Hij de apostelen zou zenden om te maaien waar ze niet gearbeid hadden. Volgens zijn wil moesten anderen arbeiden en moesten de apostelen tot hun arbeid ingaan, dan zouden hij die zaait en hij die maait zich met elkaar verblijden. Daarom hield Hij bij de doop van de Samaritaan alle charismatische geestesgaven, het spreken in talen, profeteren enz. terug en liet Filippus de behoefte voelen aan een aanvullen van zijn werk. Maar waarom, zo moeten wij verder vragen, deed Hij aldus? Waarom liet Hij hier de zaaier ook niet oogsten en de stichter van de gemeente ook niet voltooien? Was Hem misschien de armenverzorger Filippus te gering en te weinig betekenend, dan dat Hij hem ook de vrucht van zijn arbeid in de schoot zou hebben willen werpen? In hoofdst. 11: 19vv. zien wij hoe door hen, die

eveneens in de vervolging die zich over Stefanus verhief, waren verstrooid geworden, de gemeente te Antiochië in Syrië werd gesticht, maar tevens ook zo volledig tot stand kwam dat alleen de afvaardiging van een apostolische gezant door de gemeente te Jeruzalem nodig was. Deze heeft niets aan te vullen of de herstellen, maar hij wordt met blijdschap vervuld over de reeds aanwezige genade van God en laat het blijven bij de vermaning. Dientengevolge kan het ook in Samaria niet aan de onvolmaaktheid van het ambt van Filippus als dienaar van de kerk liggen, dat hij op het werk van de stichting van de gemeente niet zelf de kroon mag zetten, maar de reden daarvoor moet in bijzondere omstandigheden, die hier in aanmerking komen, worden gezocht. Nu is Samaria, hoewel de bewoners ongeveer met de heidenen werden gelijk gesteld en zeker in nog veel sterkere mate en ongelijk meerder recht dan de Galileërs (Matth. 4: 14vv.) toch een streek die bij het heilige land behoort. De Heere heeft in de dagen van Zijn vlees Zich van het half heidense vermengde volk in zo verre op zekere afstand gehouden, dat Hij de twaalven bij hun uitzending beveelt (Matth. 10: 5v.): "Gij zult niet heengaan op de weg van de heidenen en gij zult niet ingaan in enige stad van de Samaritanen. Maar gaat veel meer heen tot de verloren schapen van het huis van Israël; " en voor zijn eigen persoon slechts twee dagen bij de Samaritanen blijft (Joh. 4: 40, 43). Toch heeft Hij niet uit het oog verloren dat dit land oorspronkelijk behoorde tot de bodem van het rijk van God en daarom heeft Hij Zich juist daar die twee dagen opgehouden. Ook was Hij op zijn reizen naar Jeruzalem van plan in een Samaritaans dorp Zijn intrek te nemen (Luk. 9: 52), terwijl Hij het gebied van Tyrus en Sidon slechts aanraakte (Matth. 15: 21). Hij heeft Zich ook in dit opzicht getoond overeenkomstig de profetie in Zach. 11: 4vv. als een Herder van de slachtschapen, die naast de staf "liefelijkheid" (genade) ook de staf "samenbinders" (eendracht) voerde. Hier wil Hij na zijn verheerlijking volgens Ezech. 37: 15vv. het ene hout tot het andere brengen, opdat het weer één hout wordt en daarom kan Hij de bouw van de kerk in Samaria niet volvoeren zonder de apostelen, van wie het getal naar dat van de twaalf stammen is genomen. Hij moet dit gebouw duidelijk verenigen met het gebouw dat Hij te Jeruzalem is begonnen, zoals dan ook de beide afgezanten van de twaalven bij hun terugkeren naar Samaria eerst nog aan vele Samaritaanse dorpen het evangelie prediken (vs. 25 van ons stuk mag men ten opzichte van de daarin meegedeelde betekenis op algemeen christelijke waarheden niet te ver gaan, zoals bijv. in de Katholieke en Anglikaanse kerk geschiedt, waar men ook voor de christenheid, die uit de heidenwereld geroepen is, het voortbestaan van het apostolaat door een gesloten reeks van gewijde opvolgers voor onveranderlijk nodig verklaart en de gave van de Heilige Geest voor een apostolisch monopolie houdt. Integendeel wordt later Paulus, die tot apostel van de heidenen geroepen is, door een eenvoudige christen te Damascus, door Ananias gedoopt en onder oplegging van de handen met de Heilige Geest toegerust (hoofdst. 9: 17vv.). Dit heeft plaats zonder medewerking van de apostelen of van een apostolische gezant, die tot dit ambt is gemachtigd (hoofdst. 13: 3). Onze plaats staat in lijnrechte tegenspraak met de Roomse opvatting van het primaat van Petrus. Dat Johannes en Petrus zich door het collegie van de twaalven laten zenden, daaruit is duidelijk te zien dat Petrus slechts een eerste onder gelijken was en een paus zou zich niet hebben laten zenden. Indien dan Petrus, zegt Luther, een onderdanige bode van de anderen is, hoe is de paus dan zijn opvolger, die aan niemand wil onderdanig zijn? "Was Petrus volgens goddelijke ordening de opperste geweest, dan zou hij gezeten hebben en zoals de paus nu doet, gebieden en zenden, maar zich niet laten zenden. " Wel kunnen wij uit de geschiedenis die wij voor ons hebben, toepassingen maken omtrent de bevestiging tot het lidmaatschap. "De heilige handeling van de bevestiging 1) volgens haar oorsprong: wel geen sacramentele instelling van de Heere, maar een oude, eerwaardige instelling van de kerk;
2) volgens haar betekenis: wel geen herhaling, maar een bevestiging van de doop; 3) volgens haar werking: wel geen onfeilbare mededeling van de Heilige Geest zoals de apostolische handoplegging bij de Samaritanen, maar een onberekenbaar grote zegen voor vatbare harten.

" Eveneens met betrekking tot de instelling van de kerkvisitatie. "De eerste kerkvisitatie: 1) de aanleiding: a) er is christelijk leven dat moet worden gevoed; b) er is een gebrek in de gemeente dat moet worden weggenomen; 2) de visatoren: a) Petrus, de apostolische ernst en ijver; b) Johannes, de evangelische zachtmoedigheid en liefelijkheid; 3) de kerkelijke plichten:
a) ootmoedig gebed in de naam van de gemeente; b) priesterlijke handoplegging in de naam van God; 4) de uitwerking: a) versterking; b) zifting van de gemeente (vs. 18vv.).

18. En toen Simon bij gelegenheid van deze heilige handeling, die Petrus en Johannes aan de gelovigen te Samaria verrichtten, de wonderbare werkingen die hier hoor- en zichtbaar plaats hadden, zag (hoofdst. 10: 46; 19: 6) en opmerkte dat door de oplegging van de handen van de apostelen de Heilige Geest in dergelijke buitengewone krachten gegeven werd, zo bood hij, toen nu ook de beurt aan hem kwam om de handoplegging te ontvangen, hun geld aan,

19. Zeggende: Geef ook mij deze macht, zoals gij die bezit, opdat als ik iemand de handen opleg, hij de Heilige Geest zal ontvangen. Hij dacht daarvan later eengeldwinning te maken, zoals hij vroeger zijn natuurlijke gaven en krachten in de dienst van zelfzucht en ijdelheid had besteed (1 Tim. 6: 5).

Wat een lompe openbaring van een lage en verkeerde denkwijze en gezindheid, die van de aard van de Heilige Geest, van de gehele orde van de zaligheid van God niet het minste begrip heeft! Deze Simon was gelovig geworden, had zich laten dopen, had zich aan Filippus gehouden; maar, zoals het helaas menigmaal gaat, zijn bekering was oppervlakkig gebleven; onder de nieuwe geestelijke mantel, die hij omgehangen had, was de gehele oude Adam verborgen gebleven met al zijn verkeerdheden en deze treedt nu opeens in al zijn misvormdheid uit de plooien te voorschijn. Men weet niet of men zich meer over de blindheid en dwaasheid van de man moet verwonderen, die meent dat de Heilige Geest Zich voor geld laat kopen en verkopen, zoals een geneesmiddel of geheim, of dat men meer over zijn laagheid en stoutheid moet verwonderd staan, waarmee hij openlijk bekent dat hij met de gaven van de Heilige Geest zijn oud handwerk als tovenaar en wonderdoener weer zou willen beginnen. Hij houdt zelfs de verheven apostelen, een Petrus en Johannes, in de grond voor zijns gelijken, voor een soort van goochelaars en kwakzalvers, waarvan de tussen ongeloof en bijgeloof heen en weer wankelende heidenwereld vol was. Hij ziet ze aan voor mensen die door hun wonderbare krachten handel willen drijven en geld willen winnen en voor een billijke prijs ook aan hem wat zouden willen afstaan. Vanouds aan is daarom deze Simon Magus voor de vader van alle ketters en van alle sektariërs gehouden, wie het in hun heerszucht en ijdelheid slechts te doen is om het volk te betoveren en zich een aanhang te verschaffen. Met de naam Simonie geeft men in de taal van de kerk de zonde te kennen van hen die met list geestelijke waardigheden zoeken te verkrijgen of het heilig ambt slechts als middel aanzien om daaruit voor zich een tijdelijke winst te trekken, in plaats van met een apostel Paulus zich als dienaren van Christus en huisbezorgers van Gods geheimen te gedragen. Helaas! na 1500 jaren kon het zelfs plaatshebben dat hij die zich opvolger van Petrus noemde, alsof hij zijn rol met Simon had verwisseld, ook een gave van de Heilige Geest, de vergeving van de zonde, voor geld aanbood - men denke aan de aflaathandel in de tijd van Luther.

Door zijn aanbod aan Petrus verraadde Simon de neiging tot dat misdadig misbruik van het christendom, dat het wezen van de oude heidense ketterijen vormt, het christendom als magische kracht te misbruiken en het als zedelijke macht te versmaden, zijn bovennatuurlijke openbaringen en gaven tot zich te nemen en zich aan geen tucht, verootmoediging of heiliging

te onderwerpen, maar alles in de dienst van de hoogmoed, zij het de hoogmoed van een goochelaar of van een filosoof, te ontheiligen.

20. Maar Petrus, in heilige verontwaardiging (Mal. 3: 5) dadelijk het woord nemende, zei tot hem: Uw geld zij met u ten verderve; zowel uzelf als uw geld stoot ik met afkeer van mij (het geld van de zonde is in hethevige van de rede tot iets persoonlijks, tot iets dat van de verdoemenis waardig en daarvoor vatbaar is, gemaakt). En wel daarom wijs ik u op die wijze af als gij u in uw geld aan mij aanbiedt en wijs ik u daarmee ten verderve, omdat gij gemeend hebt dat de gave van God, zoals wij apostelen de macht van mededeling van de Geest door genade van deHeere bezitten, door geld verkregen wordt (Matth. 10: 8).

21. Gij hebt geen deel noch lot in dit woord, noch heden noch later kunt gij ooit een dienaar worden van dat woord, zoals gij begeert (hoofdst. 6: 4 Luk. 1: 2); want uw hart is niet recht voor God. Gij hebt geen enkel deel aan de genade van het leven (1 Petr. 3: 7).

22. Bekeer u dan van deze boosheid, die gij in uw aanbod (vs. 19) aan de dag hebt gelegd en bid God dat Hij Zijn genade op bijzondere wijze zal verheerlijken, of misschien u deze overlegging van uw hart vergeven magworden, waardoor gij een schuld op u hebt geladen, zo groot dat gij voor vergeving inderdaad een bijzondere mate van goddelijke genade nodig hebt.

23. Maar zo’n vermaning zal zeker bij u wel niets baten, want ik zie aan geheel uw uiterlijk dat gij in een zeer bittere gal zijt (Deut. 29: 18) en in een samenknoping van ongerechtigheid (Jes. 58: 6), zodat gij bezwaarlijk uit uw toestand van het verderf zult verlost worden.

De harde uitdrukking, waarmet Petrus Simon bestraft: "uw geld zij met u ten verderve" is niet op te vatten als een werkelijke beschikking van de verdoemenis, want hij roept hem tegelijk op om boete te doen en vergeving van zijn zonde te bidden; hij verwerpt hem dus nog niet geheel en al. De uitdrukking moet daarentegen slechts relatief worden opgevat als een karakteriseren van de weg, waarop Simon wandelt en van het einde, als geen verandering mocht komen.

Met geen mensen moet men scherper omgaan dan met zulke huichelaars, die onder een schoon kleed in de wijnberg van Christus willen insluipen tot schade van de zielen.

Iets anders is het te verdoemen, iets anders iemand zijn doemwaardige toestand onder het oog te brengen.

Simon zou het doel en het lot in dit woord onder zijn landslieden hebben verkregen, voor hij eerst voor zichzelf het zalige erfdeel van de heiligen had begeerd, maar hij had het deel, hem in de doop gegeven, niet aangenomen.

Met heilige verontwaardiging wijst Petrus zijn geld, zijn voorstel, zijn persoon af. Aan boosheid, voortkomende uit het diepste verderf van het hart, wijst hij de stoutmoedigheid van de voormalige wonderdoener toe. Maar terwijl hij noch de daad noch de dader spaart, opent hij hem tevens de deur van het berouw. Nog is redding mogelijk uit deze diepte.

Hier heeft hij de sleutel gebruikt om te binden; hij spreekt wel met uitdrukkelijke woorden het anathema over Simon uit, hij sluit hem niet met een uitdrukkelijke verklaring uit van de gemeenschap van de tafel van de Heere en uit de kerk van Christus, maar Zijn woord bevat toch tenminste een tijdelijke uitsluiting uit de gemeenschap van de kerk en van het sacrament

in zich en terwijl hij boete eist en gebed om vergeving van de zonde aanbeveelt, gelooft hij toch het laatste geenszins, omdat hij van het eerste niets ontdekken kan.

Hij zag dat hij een mens vermaande tot bekering en tot het zoeken van de vergeving van de zonde, die zelfs op dit ogenblik, dat hij de stem van de reddende genade hoorde, zijn hart daarover verbitterde met de gal van bittere verstoordheid, omdat hem mislukt was iets groots te worden door zijn voorgewende bekering tot het christendom; in de banden van de verkeerdheid, een samenknoping van de ongerechtigheid had hij zich verstrikt en hij knoopte nieuwe knopen van verkeerdheid, daar hij niet bekommerd was over zijn verloren ziel, maar over de verloren glans van zijn naam. Dat las Petrus in de trotse ogen van de wel verschrikte, maar niet beschaamde zondaar. Dit is nu de tweede maal dat Petrus een strafrede houden moet tegen de poging om het geld te mengen in de dingen van God. Nochtans de misdaad van Simon was niet gelijk aan die van Ananias en Saffira en daarmee vergeeflijk, zodat Petrus dan ook Simon vermaamt zich te bekeren en God om vergeving te bidden. Er was plaats voor het berouwen het gebed. Simon was één van die mensen, die zich uitwendig wel aan het geloof onderwerpen, maar er innerlijk niets van begrijpen omdat hun hart onveranderd is gebleven. Waarschijnlijk had ook hij door de handoplegging van de apostelen wondergaven van de Heilige Geest ontvangen, want ook ongelovigen kunnen daaraan deel hebben (Matth. 7: 22, 23), doch hij beschouwde die gaven als een hogere soort van toverkunsten, zoals hij die tot nu toe zelf vertoond had; en daar hij blijkbaar een eerzuchtig man was, die van zichzelf gezegd had dat hij wat groots was, zo wilde hij ook als christen op diezelfde hoogte van grootheid blijven en begeerde hij van de apostelen het meesterschap over de gaven van de Heilige Geest in de macht om ook door zijn handoplegging die gaven aan anderen mede te delen.

24. Doch Simon antwoordende, zei: a) Bidt gij, die de apostelen van de Heere zijt, voor mij tot de Heere om vergeving, opdat niets over mij zal komen van hetgeen gij in het woord (vs. 20) gezegd hebt, dat over mij zou komen.

a) Num. 21: 7

Hij denkt: deze mensen zijn wonderdoeners; wie weet wat voor ongeluk zij over mij zullen brengen, ja, wat voor een verderf reeds in de vloek is verborgen die zij hebben uitgesproken. In deze zin van wereldse droefheid, van een ongebroken hart begeerde hij de voorbede van de apostelen, van wie hij in bijgeloof meent dat zij als een toverspreuk de ban van verderf van hem zou kunnen wegnemen.

Zeker was hij het meeste bang voor een aardse ondergang van zijn geld en van zijn persoon.

Deze gehele bede drukte het zegel op het oordeel van Petrus, die Simon reeds zag aangekomen aan het punt van de onboetvaardigheid, dat zelfs door goddelijke almacht en liefde niet meer kan worden overwonnen.

Zie wel toe of gij wel in waarheid bekeerd zijt tot de Heere:
1) Zijt gij gelovig geworden, maar zonder bekering? 2) Wilt gij zalig, maar niet heilig worden? 3) Zijt gij ongerust over uw toekomst, maar niet over uw zieletoestand? 4) Zoekt gij voorbede, maar bidt gij zelf niet? 5) Hebt gij geen hart voor bekering, maar zijt gij de vloek nabij?

Hem sloeg de schrik om het hart door de ernstige woorden van Petrus en de vrees deed hem vergeten dat hij zelf moest bidden, zodat hij de apostelen tot zijn voorbidders vroeg. Nu weet

gij dat men de bede: "Bidt voor ons" in een evangelische en in een Roomse zin kan opvatten. Simon sprak in de laatste zin. Hij kende de apostelen de macht toe om door hun voorbede het gedreigde kwaad van hem te weren en ontsloeg zich daarmee van het zelf bidden en zich bekeren. In het geestelijke kan men zijn zaken door geen ander laten waarnemen en toch is geheel het Roomse kerkstelsel hierop gebouwd. De priester doet alles voor de leek en Maria en de heiligen doen alles voor de priester. Wij weten daarentegen uit de Schrift dat Christus onze enige voorbidder is bij de Vader en dat wanneer broeders aan broeders vragen: "Bidt voor ons! " dit nooit geschiedt in de zin: "bidt in mijn plaats, " maar veel meer in die van: "bidt met ons. " Trouwens dat brengt de gemeenschap van de heiligen mee. Wij moeten als Aäron en Hur de biddende Mozes ondersteunen met onze gebeden. Het gemeenschappelijk gebed kan plaatshebben, ook wanneer wij niet in de kerk zijn. Ja, heeft plaats, zo dikwijls wij het "Onze Vader" bidden; immers dan plaatsen wij ons naast al de gelovigen in geheel de wereld en roepen wij als zij de Vader aan. Er zijn echter ook omstandigheden waarin de christen de broeder vragen kan om voor hem (in zijn plaats) te bidden. Als wij bij voorbeeld in zware ziekte neerliggen, of door diepe droefheid overstelpt, neerzitten, of in hooggaande angsten en aanvechtingen verkeren, zó dat wij zelf niet bidden kunnen, dan is de roeping van de broeders en zusters om voor ons te bidden en voor hoevelen was het in zulke toestanden een verkwikking te horen of te weten dat er voor hen gebeden werd!

25. Zij dan nu, Petrus en Johannes, toen zij nog in de stad (vs. 5) tot degenen die gelovig geworden waren het woord van de Heere betuigd en gesproken hadden om tot bevestiging in de leer van de zaligheid het hun bij te dragen, keerden weer naar Jeruzalem tot de overige apostelen en verkondigden op die terugreis, waarmee zij een vrij lange tijd bezig waren, het evangelie in vele dorpen van de Samaritanen, opdat de goede aanvang die het land had gemaakt door het stichten van een eigen gemeente (vs. 14) tot een gehele bekering ervan mocht leiden.

Om te kennen te geven dat de apostelen in deze werkzaamheid onder de Samaritanen hun roeping niet hebben gezien, wordt dadelijk uitdrukkelijk gezegd dat zij naar Jeruzalem zijn teruggekeerd. Nu wordt ook niet eens opgemerkt welk gevolg deze verkondiging onder de Samaritanen heeft gehad. Maar evenmin wordt in het volgende van het werk van de apostelen in Jeruzalem verder bericht gegeven. Het verdere verhaal zwijgt van de apostelen te Jeruzalem, daarentegen stelt het een verder werk van Filippus voor onze aandacht, tot een duidelijk teken dat de eigenlijke voortgang van de geschiedenis niet meer te Jeruzalem, maar daarbuiten moet worden gezocht en dat het werk van de uitbreiding van het evangelie niet meer door de handen van de apostelen, maar door andere handen werd voortgezet.

b. Vs. 26-40 Filippus doopt de Moorse kamerling en is daarop in Filistea werkzaam, gaande tot Cesarea.

26. En een engel van de Heere sprak, toen Petrus en Johannes omstreeks Pasen van het jaar 34 n. Chr. weer te Jeruzalem waren gekomen, tot Filippus, die in die stad van Samaria (vs. 5) was achtergebleven, waarschijnlijk in een droomgezicht (Matth. 1: 20; 2: 13, 19), zeggende: Sta op, begeef u van hier op reis en ga heen naar het zuiden en wel op de weg die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza, de stad van de Filistijnen Jos 13: 2. Deze weg is woest. Wat gij daar moet verrichten zal u op die plaats wel worden meegedeeld.

27. En hij, dadelijk aan het bevel gevolg gevende, stond op en ging heen langs de weg, die 16-17 mijlen lang is. Hij begaf zich zeker eerst naar Gaza en volgde van daar de weg die naar Jeruzalem leidde in noordoostelijke richting, totdat hem iets zou ontmoeten dat in verband

stond met het ontvangen bevel. En zie, daar zag hij een Moorman, een kamerling, een eunuchus of gesnedeneDa 1: 3 en een machtig heer van Candacé de koningin van de Moren, van Ethiopië of Nubië en Abyssinië (de koninginnen van dit land droegen allen deze naam, zoals de koningen van Egypte allen Farao heetten) die over al haar schatten als bestuurder gesteld was, die als proseliet van de poort ("Le 17: 9 wasgekomen tot het feest om de ware God te aanbidden in Zijn tempel te Jeruzalem (Joh. 12: 20).

28. En hij keerde, nu het feest geëindigd was, weer naar de residentie van zijn koningin, naar Napata in Nubië en zat gedurende de reis op de in vs. 26 aangewezen weg op zijn wagen en las waarschijnlijk in de Griekse vertaling van de Septuaginta hardop voor zich, alsof hij zichzelf het evangelie, waarnaar zijn ziel dorstte, wilde prediken en wel het 53e hoofdstuk van de profeet Jesaja (vs. 32v.).

Filippus was tot de verkondiging van het evangelie in Samaria (vs. 5 vv.) opgewekt door de Geest, die in hem, evenals in de overige verstrooiden werkzaam was. Tot dat bijzondere werk, dat buiten zijn gezichtskring lag, het werk aan de Moorse kamerling, die voor een vertegenwoordiger van het einde van de wereld werd gehouden, wordt hij uitdrukkelijk door de engel van de Heere geroepen. De man wordt ons eerst beschreven als een man uit het Morenland. Met het noemen van zijn volk wordt hij voorgesteld als zeer ver van Israël. Naar zijn natuurlijke gesteldheid is hij zwart. Hij kan deze kleur van zijn huid niet afwassen (Jer. 13: 23). Naar zijn nationale afstamming komt hij van Cham, de vader van de vervloekte Kanaän (Gen. 10: 6), naar zijn vaderland woont hij van Gods volk op de allerverste, onbekendste afstand (Ps. 68: 32 Jes. 11: 11 Ezech. 30: 4vv.) en zo staat hij voor andere heidenen geheel en al als een vreemdeling in het rijk van God (Num. 12: 1 Ps. 7: 1 Amos 9: 7). Verder wordt hij voorgesteld als eunuchus (kamerling), een uitdrukking die gebruikelijk is als oorspronkelijke benaming van gesnedenen, die aan de oosterse hoven in grote getale waren aangesteld; in het bijzonder waren bij koningen reeds de gewone beambten, maar vooral de schatbewaarders zulke besnedenen. Nu heeft de wet (Deut. 23: 1) de uitsluiting van al zulke mensen uit de gemeente van Israël voorgeschreven. Het lichamelijk gebrek aan hem voert dus de natuurlijke tegenstelling, waarin hij dadelijk tot het Jodendom staat, ten toppunt. Terwijl echter alles wat wij van de uitwendige omstandigheden van de man vernemen op de sterkste tegenstelling tegen het rijk van God wijst, terwijl zijn ambt en de rijke schat in zijn handen slechts geschikt zijn om diezelfde voorstelling op te wekken, daar toch macht en rijkdom de steunsels van de aarde zijn, waarop zich het heidendom in zijn trots en tegenstand tegen de God van de hemel verlaat, vindt men toch aan de andere zijde bij hem zo’n aansluiting aan Gods rijk, die ons tot grote verwondering dringt. Deze zwarte Moor heeft in zijn afgelegen vaderland de naam van de HEERE gehoord en zijn hoge stand, zijn macht en zijn rijkdom hebben hem niet verhinderd, zich voor deze naam te buigen. Hij stelt er zich echter niet mee tevreden, de naam van de HEERE in de verte aan te roepen en te eren; hij rust niet, voordat hij naar Jeruzalem, de stad van God, kan gaan om in het heiligdom van de HEERE, onder Zijn volk te aanbidden. Hoe diep en innig deze aanbidding van de HEERE gemeend was, wordt pas op de terugweg duidelijk. Als hij namelijk op de weg naar Gaza terugrijdt, vanwaar de weg door de Arabische woestijn naar Egypte leidt en dat deel ervan heeft bereikt, waar zij begint woest en verlaten te worden, begint de Ethiopiër op zijn wagen zittende, met luide stem de profeet Jesaja te lezen. Wij zien daaruit dat hij zijn aanbidding niet als een wettisch werk heeft verricht en nu tevreden over zichzelf zich weer tot zijn bezigheden en vermaken wendt. Is het hem smartelijk de tempel van de HEERE op de heilige berg en de schone godsdienst te Jeruzalem te ontberen, hij houdt zich des te meer aan een ander heiligdom, dat hij bij zich heeft, om ook thuis op verre afstand en reeds hier in stille eenzaamheid een vergoeding te hebben voor de rijke goederen van het huis van God, namelijk

aan de schriften van Mozes en de profeten. Niet alsof het hem gegeven was, de Heilige Schriften te verstaan en hij daarin volkomen bevrediging zou hebben gevonden; wij vernemen later (vs. 34) het tegendeel uit zijn eigen mond; maar wel had hij een heilig voorgevoel dat hier een zalig geheim verborgen lag; daarom zoekt hij en vorst hij na met sterk verlangen. Wij vinden hem niet lezende en onderzoekende in de wet, want als geboren heiden voelde hij in de wet meer de afstotende dan de aantrekkende kracht. Hij wendt zich tot de profeten en wel tot Jesaja, de evangelist onder de profeten. Hier, waar de zalige toekomst van Israël is ontsloten, die de heidenen van nabij en van ver zal opnemen, toeft zijn zoekend oog het liefst. Juist deze profeet was het dan ook geweest die, toen hij de heidenen de ingang tot de zaligheid ruim wilde openstellen, in Jes. 53: 3-6 die merkwaardige voorzegging deed die nu in deze geschiedenis voor ons ligt, nadat eerst in de komst van de kamerling naar Jeruzalem om daar te aanbidden en in zijn bestuderen van de profeet de vroegere voorzegging in Jes. 45: 14 vervuld was. De Ethiopiër, die in de profeet Jesaja las en onderzocht, is de tegenstelling van de Jood. Al wat voor de laatste een hinderpaal en een struikelblok was, is voor de Ethiopiër vanaf het begin uit de weg geruimd. De Joden houden zich aan beelden en schaduwen om in hun hoogmoed te kunnen volharden (hoofdst. 6: 13vv. ; 7: 56), terwijl de Ethiopiër zich door oudtestamentische voorbereiding het hart slechts ruimer en vatbaarder laat maken. Daarom wordt het dan ook zo beschikt dat, terwijl voor de Joden het woord van het evangelie steeds meer verstomt, dit woord op bijzonder goddelijk bevel tot de Ethiopiër wordt gebracht, juist in dat uur waarin zijn ziel door de hand van het oudtestamentische woord tot aan de drempel van de vervulling van de zaligheid is geleid.

Was er dan niemand te Jeruzalem die de kamerling uit het Morenland de Schrift kon openen en het evangelie van Jezus prediken? Zeker waren er nog de twaalf apostelen, maar in de voorhof van Salomo (hoofdst. 5: 12) was hun prediking verstomd, de gemeente was verwoest, de overgeblevenen vergaderden in het verborgen (vs. 3); Jeruzalem had opgehouden de stad op de berg te zijn en zo laat de Heere voor de man in de eenzaamheid van de woeste weg, die van Jeruzalem naar Gaza leidt, het licht opgaan dat te Jeruzalem voor hem niet heeft geschenen; en niet één van de twaalf apostelen, maar de evangelist van Samaria brengt dit kind van de verte, waarin Morenland zijn handen uitstrekte naar God (Ps. 68: 32) thuis in het rijk van God.

De woorden van de engel in vs. 26 brengen geen geringe moeilijkheden teweeg. Vooreerst kan het reeds twijfelachtig voorkomen of men het "tegen het zuiden" ("tegen de middag als bepaling van plaats of van tijd moet opvatten, zoals wij dat in hoofdst. 26: 6 vinden (het "tegen" op dezelfde wijze opgevat als in hoofdst. 16: 25 "omtrent. Toch ligt het meer voor de hand, het te verklaren van de plaats of het land, het land tegen het zuiden, omdat de bestemming vóór "ga heen" geplaatst zou zijn, als het op de tijd zou slaan. De meeste uitleggers nemen het dan ook werkelijk op in plaatselijke zin; zij hadden echter tevens moeten erkennen dat Filippus niet aan de aanvang van de genoemde weg naar Jeruzalem wordt gewezen, om vandaar de weg naar Gaza verder te vervolgen, dus de wagen van de kamerling na te lopen; maar hij wordt naar Gaza gewezen, dat juist in het zuiden ligt, om van daar de weg terug naar Jeruzalem te gaan, totdat hij de kamerling ontmoet, die vandaar komt. Een tweede, nog grotere moeilijkheid doet zich vervolgens voor bij het slotwoord: "die woest is; " naar het geslacht kan dit zowel zien op "weg" als op "Gaza, " en dus zowel met "die" als met "dat" worden vertaald. De schrijfwijze, door onze Statenvertalers gegeven, is naar onze mening minder juist. Er waren, zo denken zij en andere uitleggers, verscheidene wegen van Jeruzalem naar Gaza; de ene ging eerst in noordwestelijke richting naar Ramleh, vervolgens zuidelijk naar Gaza; de andere leidde over Eleutheropolis tussen de beide anderen, de derde zuidwaarts over Hebron. Opdat nu Filippus de juiste van deze drie wegen mocht kiezen, werd

reeds met het "tegen het zuiden" de weg aangewezen, die zuidwaarts over Hebron voerde, maar bovendien nog gezegd "die woest is, " want deze weg leidt werkelijk door een woestijn, namelijk door die bij Thekoa 2Sa 2: 1. Was echter, zo moeten wij tegenover deze verklaring opmerken, werkelijk de mening deze: "ga op die weg, die van Jeruzalem naar Gaza leidt en die woest is, " dan moest het in de grondtekst, zoals de zin hier luidt, ook zijn uitgedrukt (h), terwijl het slot integendeel een zelfstandig zinsdeel (auth) vormt: "datzelfde is woest. " Bovendien zegt de zin niet, wat men ervan wil maken, dat die weg door een woestijn leidde, maar zij zegt dat hetgeen waarop het terugslaat zelf woest is, eenzaam of verlaten en zou dus van de weg dan alleen kunnen gezegd worden, als die geheel buiten gebruik was geraakt, door niemand meer, behalve in geval van nood, werd gebruikt. Dit nu zal men bezwaarlijk kunnen zeggen van de weg over Hebron, die reeds in de geschiedenis van de patriarchen voorkomt (Gen. 46: 1; 50: 13) en nog door Hiëronymus in de levensgeschiedenis van Paula wordt vermeld. Met een smalle wagen met twee wielen, zoals toen gewoonte was, kon die zeer goed worden gepasseerd; bovendien leidde hij het spoedigst tot het doel, zodat het vanzelf sprak dat Filippus deze weg moest inslaan, die hem zeker niet eerst nader behoefde te worden aangewezen. Daarentegen wordt in Zef. 2: 4 juist omtrent Gaza de voorzegging gevonden dat deze Assah (de sterke) tot een Asoebah (tot een verlaten, verwoeste stad) zou worden, waarmee ook de overeenkomstige profetie in Jer. 47: 5 Amos 1: 6 en Zach. 9: 5 overeenstemt. Overzien wij de geschiedenis van de stad, die één van de oudste steden van Palestina was en in Gen. 10: 19 als de zuidwestelijke grens genoemd wordt van het gebied dat van Sidon door de Kanaänieten in bezit was genomen, dan wijst reeds haar vroeger vermelde Hebr. naam "de sterke" op haar hoge betekenis. Deze naam werd vervolgens, toen Kambyses, de koning van de Perzen bij zijn tocht tegen Egypte Ezr 1: 4 daar krijgsmateriaal en geld neerlegde, veranderd in die van Gaza, die een overeenkomstige klank heeft en "schat" of "schatkamer" betekent. Hoewel dadelijk in het zuiden van de stad de woestijn begon, lag zijzelf toch in een streek die ten gevolge van het water dat de grond opgaf, een buitengewoon rijke vegetatie opleverde. Bovendien was haar ligging op een ronde, ongeveer 60 voet hoge verhevenheid, die gunstig was om versterkingen aan te leggen tot bescherming van haar rijkdommen, terwijl zij aan de andere zijde een hoofdpunt vormde van de Egyptisch-Syrische handelsweg. Wie de woestijn inging, werd voor de reis, die nu te doen was en wie uit de woestijn kwam, werd na lange ontbering in de grensstad van de noodzakelijke levensbehoeften voorzien. De geschiedenis noemt als de oudste bewoners van de streek van Gaza de Avieten en Enakieten, van wie tot in latere tijden overblijfselen waren (Deut. 2: 23 Joz. 11: 22); vervolgens breidden de Kanaänieten of Feniciërs hun gebied daarheen uit (Gen. 10: 19). Jozua kwam met zijn veroveringen slechts tot aan Gaza, zonder het te kunnen onderwerpen en heeft de stam van Juda de hun toegekende stad later in bezit genomen, hij heeft er toch niet lang genoegen van gehad (Joz. 10: 41; 11: 22; 13: 3; 15: 47, integendeel heeft de krachtig aangroeiende macht van de Filistijnen tegen het einde van de periode van de richters zich ook van Gaza meester gemaakt en zelfs over de Israëlieten uitgebreid. (Richt. 1: 18; 3: 3; 13: 1 De schouwplaats van de latere heldendaden, waarmee Simson tegen deze onderdrukking streed, zowel als die van zijn val en zijn dood, is Gaza (Richt. 15 en 16). Het lukte echter pas aan David de Filistijnen te onderwerpen en daarom komt Gaza voor als grensstad van Salomo’s rijk (1 Kon. 4: 21 verhieven zij zich weer en ook nadat koning Hizkia de Filistijnen had verslagen en tot aan de grenzen van Gaza vervolgd (2 Kron. 21: 8; 26: 6; 28: 18; 2 Kon. 18: 8), houden de profetische strafreden tegen deze oude erfvijanden om hun steeds nieuwe misdaden tegen het volk van God niet op. In de oorlogen van Egypte met Assyrië en Babylonië als ook van Alexander de Grote, speelde Gaza als een strategisch gewichtig punt een belangrijke rol. Ten tijde van Jeremia (hoofdst. 47: 1) werd het door Faraö Necho ingenomen, dezelfde profeet kondigt verder (Jer. 47: 2vv. 25: 20 een verovering aan door Nebukadnezar. Na de ondergang van Babylon behoorde Gaza na de beslissende slag bij Pelusium (525 v. Chr.) tot het gebied van

het Perzische rijk, totdat Alexander de Grote de stad na een belegering van twee maanden (tegen het einde van november van het jaar 332) veroverde en verwoestte Zec 9: 5. Toch was zij daarmee nog niet woest gemaakt, want uit de naburige steden en plaatsen die geen weerstand hadden geboden, werden burgers ingevoerd die een nieuwe maatschappij stichtten, waarin een Macedonische bezetting de kern van de bevolking vormde, waarvan vervolgens de gehele latere Hellenisering uitging. Na de dood van Alexander viel bij de eerste verdeling van het rijk Gaza met geheel Syrië Laomedon ten deel, totdat Ptolemeus het hun ontnam en er een bezetting in legde. In vervolg van tijd behoorde het bij afwisseling tot de Ptolemeërs en de Seleuciden, totdat door de belegering en verovering in het jaar 200 door Antiochus III stad en land als blijvende bezitting in de handen van de Syrische koningen kwam en zo later ook in de Makkabese oorlogen werd verwikkeld (Alexander Janneus (Slotwoord bij II Makk. Nr. 6) veroverde de stad na belegering van een jaar in het jaar 96 v. Chr., verbrandde het en verwoestte het geheel, zodat het van die tijd woest (erhmov) te noemen is. Werd het ook 38 jaar later door de Romeinse pro consul Gabinius opnieuw gesticht, zo geschiedde dat toch op een territorium, zuidelijk van de ruïnen van de oude stad gelegen, zodat haar puinhopen meer en meer vervielen en er ten tijde van Hiëronymus nog nauwelijks sporen van de oude grondmuren te vinden waren. Maar, zo vraagt men niet zonder reden, die bedoeling moet het woord van de engel hebben "dat woest is", waarom noemt hij zo uitdrukkelijk oud-Gaza, en onderscheidt hij het zo bepaald van nieuw-Gaza? Voor het werk van Filippus aan de Moorse kamerling, waarvan hier sprake is, is dat toch geheel hetzelfde, of de weg die deze gaat van Jeruzalem naar deze of naar gene stad gaat. Zo schijnt het, maar het is ook inderdaad slechts schijn. Beschouwen wij echter de zaak nader en letten wij op de samenhang met de oudtestamentische profetie, dan is het Gaza van de vroegere tijd, dat in puin ligt, dat, waarop het bij deze gehele geschiedenis aankomt. Want het is dat, waaraan de profetische verkondiging omtrent een woestheid en verlatenheid, zoals die in Zef. 2: 4 en Jer. 47: 5 wordt gevonden, reeds tot waarheid is geworden; en dan kan nu ook de profetische belofte van een inlijving van het land van de Filistijnen in het rijk van God, zoals die in Ps. 87: 4 Zef. 2: 4 Zach. 9: 7 wordt uitgesproken, tot daad en waarheid worden. "De tijd daarvoor is nu gekomen. " Nadat het enkel herderswoningen en schaapskooien geworden zijn (Zef. 2: 6), gedenkt de Heere aan Zijn woord, dat hetgeen nog van Filistea aanwezig is de overigen van het huis van Juda ten deel zal worden, dat zij erop weiden. Nu is Filippus degene, die het aanbreken van deze tijd symbolisch moet voorstellen, het land van de Filistijnen wel nog niet moet evangeliseren, maar het wel op gelijke wijze, als eens Abraham het land Kanaän (Gen. 13: 17), in zijn gehele uitgebreidheid voor het verbondsvolk van het Nieuwe Testament profetisch in bezit moet nemen. Daarom wordt hij in de eerste plaats in zuidelijke richting gezonden naar Gaza en daarna door de doop van de kamerling wonderbaar naar Asdod verplaatst (vs. 39v.). Maar ook hier, waar hij zich reeds onmiddellijk aan de grenzen van Judea bevindt, vinden wij niets omtrent een werkzaamheid van hem bericht; integendeel is zijn rondreizen of doortrekken zonder twijfel te verklaren van de vlakte van Saron, die voor hem lag en reeds met Jabne of Jamnia begint. Het zijn de steden van Judea, die in deze vlakte liggen, waaraan hij het evangelie predikt, hetgeen duidelijk daaruit blijkt dat aan het slot van vs. 40 wordt gezegd: totdat hij te Cesarea kwam. " Met deze zijn prediking wordt de voorzegging omtrent Saron in Jes. 65: 10 en over de steden van de laagte in Jer. 33: 13 vervuld. Filistea in de Sephela blijft daarentegen voor deze tijd nog ongeëvangeliseerd, zoals dan ook Gaza en Asdod zeker pas na de Joodse strijd christelijk zijn geworden en het verhaal dat Filemon, aan wie de apostel Paulus de bekende brief heeft geschreven, de eerste bisschop van Gaza geweest is, niets dan een verdichtsel is. Terwijl Filippus tegen het zuiden naar Gaza wordt geroepen, moet hij als het ware de vertegenwoordiger van Christus zijn, die reeds nu het land van de Filistijnen als door de profetie aan Zijn rijk toegewezen, daarvoor voorlopig in beslag neemt. De Heere is nu van Jeruzalem als weggedreven, sedert men vandaar Zijn

gemeente verjaagd heeft, daarom kan Hij te Jeruzalem de Moorse kamerling de zaligheid niet meer schenken, die deze in de tempel zoekt, maar wel moet hij op zijn reis van Jeruzalem naar Gaza het gebied van deze laatste stad pas uit de verte zien, of de stem zal hem tegenklinken (Jes. 65: 1v.): "hier ben Ik, hier ben Ik. " Waarom wordt vervolgens Filippus naar de stad Asdod, die 7 mijlen daarvan verwijderd is, door de Geest van de Heere weggenomen? Was er geen stad meer nabij gelegen, bijvoorbeeld Askalon aan de zee, die ver genoeg was, dat de kamerling hem niet meer zag? Wij moeten bedenken dat in het opnemen van de kamerling in het rijk van God de belofte die de gesnedenen in Jes. 56: 3vv. wordt gegeven, tot verwezenlijking komt. De Heere begint er werkelijk mee, zoals de aanklagers van Stefanus in hoofdst. 6: 14 hebben gelasterd, maar in de grond toch slechts geprofeteerd hebben (hoofdst. 6: 14 Joh. 11: 50vv.), de zeden, die Mozes heeft gegeven, te veranderen (Deut. 23: 1). Maar hij wil deze zeden later nog meer veranderen. In Deut. 23: 2 wordt de bastaarden, zoals onze Statenvertalers verhalen, de Mamseërs, of zij die door vreemde indringers of krijgslieden in ontucht bij de vrouwen van de ingeborenen zijn verwekt, voor altijd de ingang in de gemeente van de Heere ontzegd. In Zach. 9: 6 nu wordt van Asdod geprofeteerd dat daar nog alleen vreemden d. i. dergelijke bastaarden, zoals zij zojuist vermeld werden, zouden wonen. Waarschijnlijk ziet dit daarop, dat, nadat Asdod in de tijd van de Makkabeeën tweemaal belegerd en gedeeltelijk verwoest is (1 Makk. 5: 68; 10: 84v. in het jaar 55 v. Chr. door de Romeinse proconsul Gabinius weer was hersteld, haar bevolking voor het grootste deel uit dergelijke mensen bestond. Met het oog op hetgeen de profeet verder verkondigt, dat ook deze soort van mensen voor het rijk van God niet verloren waren, maar integendeel leden zouden worden, die er volledig recht op hadden, even goed als de aanzienlijkste afstammelingen van Juda, wordt Filippus juist naar Asdod gevoerd, nadat hij zijn werk aan de Egyptische Eunuchus had verricht, zodat deze heenleiding behalve haar betekenis voor de pas gedoopte ook een zinnebeeldig karakter voor de kerk van Christus heeft - hiermee komt de oudtestamentische profetie in ieder opzicht tot vervulling.

29. En toen de man nog op tamelijke afstand met zijn wagen was, openbaarde de Geest dat deze de ontmoeting was, waarom hij hier door de engel was heengeleid (vs. 26) en gaf hem ook te kennen wat hij nu moest doen (hoofdst. 10: 19v.). Hij zei tot Filippus: Ga toe en voeg u bij deze wagen, gij zult spoedig gewaar worden wat er met deze man aan de hand is.

30. En Filippus liep toe met de haast van een wakkere dienaar van Christus (Efeze. 6: 15) en hoorde, toen hij nabij genoeg was gekomen, hem de profeet Jesaja lezen, want hij deed dit hardop. De omstandigheden in vs. 27 omtrent hem meegedeeld, bleken wel uit de gehele verschijning, evenals uit de richting van de weg en uit de tijd, zonder dat die hem eerst hoefde gevraagd te worden. Filippus, de wil van God nu duidelijk begrijpende, zocht een gesprek met hem aan te knopen enzei: verstaat gij ook wat gij leest? Dit zal wel niet het geval zijn.

Wij zouden bekwame leermeesters van anderen zijn, en minder gevaar lopen om door elke wind van lering te worden weggevoerd, indien wij naar een duidelijker inzicht in Gods woord streefden. Daar de Heilige Geest de ingever van de Schriften is, zo kan Hij alleen ons verstand verlichten om ze te verstaan; daarom moeten wij gedurig Zijn onderwijs inroepen en Zijn leiding in al de waarheid afsmeken. Toen de profeet Daniël de droom van Nebukadnezar wilde uitleggen, wat deed hij? Hij smeekte God vurig hem het gezicht te verklaren. De apostel Johannes zag een boek, verzegeld met zeven zegels, dat niemand waardig werd geacht te openen of zelfs te aanschouwen. Het boek werd later geopend door de leeuw uit Juda’s stam, die overwonnen heeft om het te ontsluiten; maar eerst werd er opgetekend: "Ik weende zeer. " De tranen van Johannes, de aandoenlijke tolken van zijn gebeden waren, wat hem betreft, de heilige sleutels, waardoor het gesloten boek werd geopend. Als gij dus ten nutte van uzelf en

van anderen wenst vervuld te worden met de kennis van Gods wil in alle wijsheid en geestelijk verstand, bedenk dat het gebed het beste middel is van studie en evenals Daniël zult gij de droom en zijn uitlegging verstaan, wanneer gij God daartoe zult hebben aangezocht en evenals Johannes zult gij de zeven zegelen van de kostbare waarheid verbroken zien, nadat gij met tranen zult gebeden hebben. Stenen worden niet verbroken dan door het naarstig gebruik van de hamer. Ook moet de steenhouwer zich voor zijn arbeid op de knieën begeven. Maak gebruik van de hamer van de naarstigheid, buig de knie van het gebed en daar zal geen steen van waarheid in de openbaring zijn, waarvan het verstaan voor u van nut zou kunnen zijn, of hij zal in stukken vermorzeld worden onder de invloed van geloof en van gebed. Met de hefboom van het gebed kunt gij alle moeilijkheden uit de weg ruimen, overdenkingen en redeneringen zijn als de stalen wiggen, die de waarheid binnendringen; maar het gebed is de hefboom, die de ijzeren schatkist van de heilige dingen openwringt, zodat wij de schat daarbinnen geborgen, ons kunnen toeëigenen.

31. En hij zei: Hoe zou ik dat toch kunnen verstaan, hoe graag ik het ook zou willen, als mij niet iemand van het volk van God, dat in de geheimen van de Heere is ingewijd, onderricht? Misschien zijt gij de rechte man om mij in datduistere in te leiden. En hij verzocht Filippus door zijn groot verlangen naar licht te kennen te geven, in te stappen en bij hem op de wagen te komen zitten.

De eerste opdracht om Filippus op de weg te brengen, was door een engel geschied (vs. 26); nu hij op weg was en verder moest worden geleid, was de inwendige drang van de Heilige Geest genoeg.

Zonder bijzondere drang van de Geest zou hij zich niet bij die deftige wagen hebben begeven; doch daar het hem wordt geboden, doet hij moedig zijn werk en zijn hart springt in hem op, als hij hoort dat de man uit Morenland profetische woorden leest, die van het kruis van Jezus Christus af aan alle gelovigen vrede verkondigen.

Vindt een leraar bij zijn bezoek de mensen bij Gods woord, dan moet men niet eerst lang met omhaal van woorden over het weer, over lichamelijke welstand enz. laten verloren gaan, maar Gods woord, zoals het daar ligt opgeslagen, tot tekst en aanleiding nemen.

De Heilige Schrift verblijdt en boeit haar lezers, hoewel zij er nog maar weinig van verstaan. Kruiden geven hun geuren, ook door het omhulsel heen.

Beide zijn waar: het lezen van Gods woord, hoewel het ook niet altijd bij de lezing dadelijk mocht begrepen worden, is altijd op zichzelf reeds goed en wenselijk, al was het ook slechts om vragen op te wekken, om behoeften te doen ontstaan, om aanleiding te geven tot nader onderricht en onmisbare verklaring! En tevens behoort de uitlegging van de Schrift door bevoegden, door van God bekwaam gemaakten en geroepenen tot de middelen, door Hem gewild en ingesteld ter verkrijging en uitbreiding van de kennis van zijn waarheid.

De Heilige Schrift wijst u naar de kerk en de kerk wijst u in de Heilige Schrift.

32. En het gedeelte van de Schrift dat hij las, was uit de profeet Jesaja en wel (vs. 28), om dit hier met het oog op vs. 30 en vs. 34 nader op te merken, was zij deze (Jes. 53: 7, 8): Hij, de knecht van God, is bij de straf en de marteling die hem treft, als een schaap ter slachting geleid en zoals een lam stom is voor hem die het scheert, zo doet Hij, als Hij gedood wordt,

Zijn mond niet open, evenals een schaap zich geduldig en vertrouwend ter slachting overgeeft, als was, wat men het wil aandoen, niets kwaads (Jer. 11: 19).

33. In Zijn vernedering, waarin Hij Zich met gewillige en zwijgende gehoorzaamheid overgeeft tot zelfs in het van God verlaten zijn, is zijn oordeel weggenomen, het over Hem besloten oordeel van Gods toorn en straf is opgeheven en weer van Hem genomen in de opstanding uit de dood, omdat Hij daaraan heeft voldaan en het volkomen heeft doorstaan; en wie zal zijn geslacht, de lengte van Zijn leven dat Hij nu is ingegaan, verhalen? Want Zijn leven wordt van de aarde weggenomen en in de plaats daarvan bij de hemelvaarthet leven aan de rechterhand van God en in de heerlijkheid gegeven (hoofdst. 3: 21), hetgeen een leven in alle eeuwigheid is (Rom. 6: 9v.).

Dit bloed zal mij te allen tijd Mijn steun, mijn leven wezen, Het is mijn sterkte in elke strijd, Het zal mijn smart genezen.

In vreugde zij het mijn snarenspel, In honger is het mijn spijze, In eenzaamheid is het mijn gezel, Die dringt om God te prijzen.

Er zijn duizenden onder ons, die sedert hun schooltijd geen blik meer in de Bijbel, dit boek van het leven, hebben geslagen; ja zelfs onder hen, die tenminste op zondag nog aan de openbare godsdienst deelnemen, zijn er genoeg die alleen hier iets van Gods woord horen. En waarom is het zo? Om in de Bijbel te lezen, zeggen zij, daartoe hebben wij geen tijd; de zorg voor de dagelijkse behoeften bezet al hun tijd en eist al hun kracht, terwijl onder die aanwezige omstandigheden het leven van vele mensen niets is dan een strijd en een aanzijn zonder vreugde. Er ligt iets waars in; maar de grootste helft van de waarheid ligt daarin, dat men geen andere uitspanning van de arbeid dan zingenot kent, zodat door deze beide al de tijd wordt opgeëist. Bleef er echter enige tijd over, wat zal die voor het lezen van de Bijbel geven? Dat is zo langdradig - ach hoe langdradig zal u eens de eeuwigheid zijn? - en zo moeilijk - er is lichter en aangenamer spijs in kranten, romans en andere dwaasheden; en eist de beschaving, die onze tijd meebrengt, dat niet! - dat is veel gewichtiger dan wat God van ons vordert! O hoe zinken al deze verontschuldigingen weg bij het voorbeeld van deze heidense kamerling! Die zal wel genoeg ambtsbezigheden hebben gehad, daarom moest hij de tijd uitkopen en hij las onderweg op zijn wagen.

Waarschijnlijk had hij de kostbare rol van de profeet te Jeruzalem gekocht om die als een dierbaar aandenken aan de reis, voor hem reeds in het tempelbezoek gezegend, mee naar huis te nemen; maar hij moest nog meer mee naar huis brengen dan de profeet, hij moest Jezus in het hart meebrengen.

Heerlijker schriftgedeelte kan er niet zijn om er het evangelie bij te prediken, dan juist deze plaats bij Jesaja. Zij bevat het enig middelpunt van de gehele evangelieprediking: het offer van Christus. Is de Heere Jezus de enige sleutel van de Schrift, Zijn offer is de enige sleutel van Hemzelf, van Zijn wezen en waardigheid, van Zijn komst van de Vader en Zijn weer heengaan tot de Vader, van Zijn woorden en werken, van Zijn lijden en sterven, van Zijn opstanding en hemelvaart, zitten aan de rechterhand van God en dopen met de Heilige Geest; in één woord, van Zijn leraarschap, middelaarschap, koningschap. Neem Zijn offer voor de zonde weg en gij hebt alles weggenomen wat Christus maakt tot een Zaligmaker van Zijn volk en Zijn woord tot een blijde boodschap voor de zondaar, die Zijn zonde kent. Och wat zou het ons baten dat wij in Jezus alles hadden, zonder de zekerheid dat Hij onze zonden op Zich genomen en ze op het kruis bij God voor ons verantwoord heeft? Met onze zonden

bleven onze ellenden, en wij hadden eigenlijk niets gewonnen. Kleed de melaatse in het witst satijn, zal hij er mee gereinigd zijn? Blijven onze zonden onuitgewist voor Gods heilige ogen, dan moeten wij reddeloos wegzinken in de dood, die over ons is uitgesproken en die wij ieder ogenblik kunnen geroepen worden te ondergaan. Wie ziet hier een mogelijkheid van redding, dan in Jezus' genoegdoening van Gods recht, Gods wet, Gods eer, Gods majesteit? Is er verandering in God? Kan Hij Zijn recht laten varen tegen de zondaar? Nee, God is een eeuwig heilig God, maar Hij is ook de eeuwige liefde en deze eeuwige liefde openbaart Hij in Zijn Zoon. Deze is niet alleen de verkondiger, maar ook de vertegenwoordiger van Zijn eeuwige liefde, die deze liefde voor ons ontvankelijk maakt. Waardoor? Door onze zonden van ons weg te nemen, en ze op Zich te nemen, om er de heilige en wettige straf voor te ondergaan, die God er op gesteld heeft. Dat kon Hij doen, want Hij kon die straf ondergaan zonder te vergaan; Hij kon uit de zondaarsdood weer opstaan als de Vorst van de levenden, die Hij eeuwig was met de Vader en de Heilige Geest. Zo zijn wij waarlijk en werkelijk vrij van zonde, van onze schuld. Gods Zoon heeft ze in Zijn lichaam gedragen op het hout. De Vader heeft Hem niet gespaard en de Zoon heeft Zichzelf niet gespaard, opdat wij gespaard zouden Zijn. Doch wij zijn in Jezus niet alleen gespaard voor het verderf, maar ook weer heilig gemaakt en uitverkoren tot het eeuwig zalig leven. Daartoe heeft Hij in Zijn mensheid geheel de wet van God volkomen vervuld en is Hij de gehele mens, die Zijn heiligheid mee kan delen aan de Zijnen en werkelijk meedeelt door hen te dopen met de Heilige Geest en hen daarmee in gemeenschap te stellen met de Vader en Zichzelf. Zo is het dan Christus die ons zalig, heilig en heerlijk maakt door de Heilige Geest tot heerlijkheid van de Vader. Hij is de uitwerkende oorzaak van al deze genade, zoals de Vader de verordenende oorzaak ervan is en wij zijn er de ontvangers van door de Heilige Geest. Hij heeft het verloren paradijs weer voor ons geopend en de boom des levens weer toegankelijk gesteld en wij wandelen door het geloof in dat paradijs en eten van de vrucht van deze boom en leven in eeuwigheid. Voorzeker, de liefde, die ons zo'n verlossing heeft bereid, is een goddelijke, alle menselijke gedachten te boven gaande liefde. Doch kunnen wij met een mindere liefde toe? Ik verklaar het niet te kunnen begrijpen hoe zovelen van geen verzoening door voldoening willen weten en zich tevreden stellen met een verzoening zonder voldoening. Deze mensen stellen eenvoudig de liefde van God in de plaats van Gods gerechtigheid; maar is dat geoorloofd en nog meer, is dat mogelijk? Moeten de grondslagen van Gods troon, waarop Hij als de liefde zetelt, niet onveranderlijke gerechtigheid en rechtspraak zijn? Als de wet het doodvonnis over ons heeft uitgesproken, dan moet dat vonnis ook op een wettige wijze worden opgeheven; zo niet, dan geschiedt die opheffing door willekeur en in God is geen willekeur denkbaar. Al wat Hij doet, ook in Zijn liefde, geschiedt naar het heilig recht. Daarom is het zoenoffer van Christus voor de christenen het enig algenoegzaam rustpunt voor de eeuwigheid. Buiten Christus is de mens een goddeloze, in Christus is hij een rechtvaardige. Christus heeft zijn zonden van hem genomen en hij heeft daarentegen Christus' gerechtigheid ontvangen, door het geloof in Hem en Zijn offer en uit dat geloof leeft hij nu als een rechtvaardige alle dagen in rechtvaardigheid, als een verloste in onophoudelijke dankbaarheid, als een geliefde van God in eeuwige wederliefde. Zeker moet het liggen aan het minder voelen van de zondigheid van de zonde en van het heilige van Gods gerechtigheid dat er nog zo velen zijn, die op Jezus zien zonder te zien op Zijn offer aan het kruis als het middelpunt, waarin al de stralen van de heiligheid en liefde van de Vader, al de waardigheden en heerlijkheden van de Zoon en al de vertroostingen van de Heilige Geest zich verenigen tot een wereld van eeuwig licht, van eeuwig leven, van eeuwige blijdschap voor ons zondaren.

34. En de kamerling antwoordde Filippus, die, nadat hij was ingestapt (vs. 31) hem nog eens gevraagd had naar de tekst, die hij zo-even gelezen had en die hij hem in zijn geheel voorlas en hij zei, zijn verlangen naar verklaring met zeer veel belangstelling uitdrukkende: Ik vraag

u mij mee te delen, van wie zegt de profeet dit? van zichzelf of, daar dit niet te geloven is, van iemand anders? Verklaar, wie is dan die andere?

35. En Filippus, die nu de reiswagen tot een zendingspost en het uur van de reis tot een uur van bijbelverklaring maakte, deed zijn mond open (Matth. 5: 2) en beginnende van diezelfde Schrift en nog andere plaatsen daarbij aanhalende (Luk. 24: 27), verkondigde hij hem Jezus als de knecht van God (hoofdst. 3: 26) en als de Christus, de Heere (hoofdst. 4: 26), in wie moeten zalig worden allen, die in Zijn naam geloven (Joh. 1: 12v.).

Welke woorden van leven uit de mond van de leraar vloeiden, hoe hij steeds meer vol vuur en geestdrift de Gekruisigde predikte en wat er omging in de ziel van de hoorder, hoe hem het hart brandde, hoe hem als schellen van de ogen vielen, hoe hem een licht opging, de ene traan na de andere wellicht over de wangen rolde, wordt ons niet met veel woorden geschilderd; dat kan niet in woorden worden weergegeven - genoeg, er moet nog een derde onzichtbaar mee in de wagen geweest zijn, de Heilige Geest; deze opende Filippus de mond en de Kamerling het hart en het gevolg van het gesprek was dat het bij de leergierige was: "Nu heb ik een grond gevonden, waarin mijn anker voor eeuwig vast ligt. "

36. En terwijl zij over de weg reisden, die hen steeds meer uit de bergachtige streek naar de zeevlakte leidde en dichter hij Gaza bracht, kwamen zij door de leiding van de Heere, juist toen Filippus ook over het bevel van de Heere sprak (Matth. 28: 19v. Mark. 16: 15): "die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, " aan een zeker water. En de kamerling, die dit het eerst opmerkte, zei: Ziedaar water, alsof het bepaald voor mij beschikt was. a) Wat verhindert mij, daar ik gelovig ben geworden, gedoopt te worden?

a) Hand. 10: 47

Toevallig en toch bestuurd door Hem, die de waterbeken leidt, moest er een water in de woeste landstreek vloeien en de kamerling begrijpt deze nieuwe ontmoeting van genade van God, die hem van Meroë (of Seba, Gen. 10: 7 Jes. 45: 14) tot Jeruzalem en van Jeruzalem naar Gaza met tedere handen als van een moeder heeft geleid. "Zie, daar is water, " zegt hij, terwijl hij dit water spoedig overeenbrengt met het bericht van de heilige doop, dat in de prediking van Filippus ligt opgesloten, als van het middel om deel te krijgen aan het rijk van Jezus Christus, de Zoon van God; wat verhindert mij gedoopt te worden? Met geweld neemt hij het koninkrijk van de hemelen tot zich, alsof hij sprak: is er nog iets dat mijn doop in de weg staat, noem het dan; ik ben bereid mij aan alles te onderwerpen, door alles heen te breken, alles te verloochenen, wanneer ik slechts tot Jezus mag komen en zalig worden. Had Filippus van hem geëist, dat hij van zijn post als kamerling zou afstand doen, hij zou niet hebben geweigerd. Voor zielen, die zo handelen zonder te overleggen met vlees en bloed, zijn er geen hindernissen om zalig te worden.

37. En Filippus zei: Indien gij van ganser harte gelooft, zodat geen slechts ogenblikkelijke aandoening u de begeerte naar de doop ingeeft, maar gij vast besloten zijt voor altijd een discipel van Jezus Christus te worden, dan is het geoorloofd dat ik u onmiddellijk doop. En hij antwoorde: ik geloof dat Jezus Christus de Zoon van God is (Matth. 16: 16 Joh. 1: 49; 6: 69).

Aan vs. 36 sluit zich dadelijk vs. 38 aan; in latere tijd ergerde men zich echter aan de spoed, waarmee Filippus de doop scheen te hebben volbracht en voegde daarom met vs. 37 een uitvoerige zin eraan toe, waarin een soort van geloofsbelijdenis van de kamerling vervat is.

Reeds de verschillende vormen van de tekst, waarin deze bijvoeging voorkomt, verwekken bedenkingen tegen de echtheid en nu wordt deze ook werkelijk in de beste handschriften niet gevonden.

38. En hij, nadat hij zo zijn geloof had beleden, gebood de wagen stil te houden; en zij daalden nu beiden af in het water, zowel Filippus als doper, als de kamerling als dopeling en hij, Filippus, doopte hem in de naam van deVader en van de Zoon en van de Heilige Geest, zoals dat in het bijzonder bepaald was voor hen, die als heidenen waren geboren (Matth. 28: 19).

Wie klopt, zal worden opengedaan: 1) de kamerling klopt aan; een zoekende in de stad van God, een arme, ondanks zijn ambt als kamerling, een blinde, hoewel hij het boek van het leven in de hand heeft; 2) hem wordt opengedaan - hij vond het Schriftgedeelte dat hij nodig had, de uitlegger die hem dit verklaarde, het geloof dat het evangelie aangrijpt, de doop die inlijft in het Koninkrijk van God.

De bekering van de Moorse kamerling, een praktische verklaring van het woord van de Heere (Jer. 29: 13v.): "Gij zult Mij zoeken en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw gehele hart en Ik zal door u gevonden worden, spreekt de Heere, " 1) hoe de kamerling de Heere van ganser harte zocht; 2) hoe de Heere Zich daarom door hem liet vinden.

39. En toen zij na het volbrengen van de doop (Matth. 3: 16) uit het water waren gekomen, nam de Geest van de Heere op bovennatuurlijke, geheimvolle wijze Filippus weg, zodat hij opeens geheel onverwacht verdween (1 Kon. 18: 12; 2 Kon. 2: 16 Ezech. 8: 3; 40: 1v.) en de kamerling zag hem niet meer. Hij wist ook niet waarheen hij zich zou hebben moeten wenden, indien hij hem had willen nalopen; maar juist dit bevestigde hem in zijn geloof, want het was alsof in deze Filippus hem een engel van de hemel was gegeven tot bode van het heil en hij reisde alleen juist om die wonderbare wegvoering zijn weg met blijdschap.

Waar de koning is, gaat de heraut weg, want zijn werk is beëindigd. Is de mens bekeerd, dan moet het overige plaatshebben in de gemeenschapsoefening tussen de Heere en de ziel zelf. De kamerling ondervond dat in plaats van de gezant van de Heere, de Heere nu zelf bij hem was en zo had hij Filippus niet meer nodig om zijn weg met blijdschap te reizen. Hij bezat nu in zijn hart die blijdschap, die niemand van ons wegnemen kan: de blijdschap van het geloof in Jezus, de blijdschap van de Heilige Geest. Het is de eeuwige blijdschap van de christen te weten dat zijn Verlosser leeft en dat hij Hem tot Zaligmaker heeft. Jezus is de parel van onschatbare waarde, die ons alleen volkomen rijk maakt, zodat wij daarvoor alle andere schone parels, alle andere schatten kunnen ontberen. Dit te weten is niet minder dan te weten dat men behouden is voor de eeuwigheid, dat onze naam van verlorene veranderd is in die van uitverkorene, dat wij niet meer kinderen zijn van de toorn maar kinderen van het welbehagen, dat wij niet meer de zondaarsdood sterven en in het oordeel komen, maar dat wij uit de dood zijn overgegaan in het eeuwige leven. Zeker is het gevoel van deze blijdschap het sterkst in het begin van onze bekering, omdat de snelle overgang van de duisternis tot het licht dit vanzelf meebrengt; doch nimmer mag, kan deze blijdschap bij de christen geheel ontbreken. Het is hiermee als met de liefde van de bruidegom en de bruid. Wat een frisheid is er in deze liefde! Boven hen hangt een kroon van enkel rozen en terecht draagt de borst van de bruidegom en de bruid de fijnste en schoonste kunstig in elkaar gevlochten bloemen. Doch de staat van verloofden gaat voorbij, hij gaat over in die van echtgenoten. Indien echter de liefde oprecht is, wordt zij nooit minder, maar altijd meer, want zij verliest wel haar lentekleuren en geuren, maar wordt gelijk aan een vruchten rijpende zomer en een vruchten dragende herfst

en - zo God het geeft - ook een prachtige sneeuwwitte winter. Dat dan de eerste liefde en met haar de eerste blijdschap mag blijven, zoals in het huwelijk, zo ook in onze geestelijke betrekking tot de Heere door het geloof.

Zie de Moorman. Hij was eertijds een machtig heer van Candacé, de koningin van de Moren en over al haar schatten, doch een heiden; een heiden en als heiden niet slechts zonder Christus, maar ook vreemd aan het burgerschap van Israël, vreemdeling aan de verbonden van de belofte, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld. Hij heeft - de HEERE zij geloofd! - de dienst van de valse goden verlaten; hij is in Israël ingelijfd, tot Israëls hoge feesten naar Jeruzalem opgaande, mag hij met blijde toepassing op zichzelf aanheffen: Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad van God! Ik zal Rachab en Babel vermelden onder degenen, die mij kennen. Ziet de Filistijn en de Tyriër met de Moor, deze is aldaar geboren! En van Sion zal gezegd worden: die en die is daarin geboren en de Allerhoogste zelf zal hen bevestigen. "Maar hoe wordt hij door de Allerhoogste bevestigd? God zendt een engel tot Filippus; hij zendt Filippus op zijn weg, hij zendt de stem van Zijn Geest in Filippus hart: Ga toe en voeg u bij deze wagen! " Hij doet het oog van de Moorman vallen op het Schriftgedeelte, waarin de Christus wordt voorgesteld als de man van smarten, de Lijder om onze ongerechtigheid, het schuldoffer voor de onrechtvaardigen, als een schaap ter slachting geleid, als een lam in zijn leed geduldig, Hij leert hem in Jezus de Nazarener deze lijdende Christus erkennen; hij doet hem in deze lijdende Christus, de enige Jezus, de enige behouder zien. De godvruchtige Jodengenoot gelooft in Hem tot behoudenis, de godvruchtige Jodengenoot laat zich dopen in Zijn naam; nu en voortaan "reist hij zijn weg met blijdschap, " met een blijdschap voor alle Candacesche schatten niet te koop, maar ook door Jeruzalems hoogste feestvreugde niet voort te brengen; een blijdschap, nieuw, hartdoordringend en groot, een blijdschap, die niets of niemand van hem wegneemt, met de blijdschap van een ziel die het weet dat de ongerechtigheden vergeven, de zonden bedekt zijn, "dat haar Verlosser leeft, " dat niets haar scheiden zal van de liefde van God, die is in Christus Jezus, haar Heer. " Maar nimmer was deze blijdschap het deel van de godvruchtige Jodengenoot geworden, indien hij met de Joden van Jeruzalem een andere Christus had blijven verwachten, dan die Jesaja’s profetie vervuld, die het beeld van de lijdenden Knecht van de Heere verwezenlijkt had; of indien hij, hoogmoedig en ongelovig, had geweigerd het hoofd te buigen in de doop en het hart over te geven aan die Jezus, die zich ook om zijnentwil tot in de dood had moeten vernederen. De zaligheid is in geen andere! Zonder deze Jezus blijft de Jodengenoot (en ook de naam-christen!) als de heiden zonder Christus, zonder hoop, zonder God. " Ook kan slechts deze Jezus de behoeften van het zondig hart bevredigen, let nog eenmaal op de Moorman. Hij is geen heiden meer, hij is een Jodengenoot; een godvruchtig Jodengenoot, weerkerende van Jeruzalem, waar hij gekomen is om te aanbidden. Op zijn reiswagen onderzoekt hij de Schriften, waarin ook hij meent het eeuwige leven te hebben. Hij leest de profeet Jesaja. Wat mag het wel zijn dat hem zo bijzonder treft en aantrekt in het Schriftgedeelte, dat hem spreekt van Iemand die als een schaap ter slachting geleid is en als een lam stom is voor hem, die het scheert en dus zijn mond niet opendoet? Wat, dat hem straks daarna zo dringend en driftig doet vragen: Ik vraag u, van wie zegt de profeet dit? Van zichzelf of van iemand anders? En als Filippus zijn mond heeft opengedaan en vanuit deze tekst hem Jezus verkondigd heeft, waaraan mag het toch zijn toe te schrijven, dat deze verkondiging, zo strijdig met al hetgeen hij ook ditmaal gehoord heeft te Jeruzalem, waar Stefanus de weg van Jezus gegaan en de grote vervolging tegen de gemeente van de Gekruisigde aangevangen is, dat deze verkondiging zich zo spoedig en zo geheel meester maakt van zijn hart, dat het eerste het beste water dat hij ziet hem doet uitroepen: "Ziedaar water! wat verhindert mij gedoopt te worden? " om straks dat hart te openen voor de grote, de blijvende, de hartvervullende blijdschap van het geloof? Zou het niet geweest zijn, omdat het

hart van deze Jodengenoot met een droefheid bekend was, die in het heidendom hem had gekweld en waarvan het Jodendom dat hij kende, hem niet had bevrijd? Zou het niet geweest zijn, omdat op de bodem van dat ernstig gemoed een vraag lag, die dringend om een antwoord bad? Omdat uit de diepte van deze ziel een zucht, een kreet opging, door Israëls Paas- noch Pinkstervreugd te smoren of te sussen? Was het niet, omdat in het Schriftgedeelte, dat hij las en in die aandoenlijke voorstelling van de Man van smarten als een schaap ter slachting geleid, iets was, iets lag, iets tot zijn ziel sprak, dat meer was dan aandoenlijk? iets dat in haar opwekte het vermoeden van een grote vertroosting? iets dat haar wenkte en toelachte en balsem in haar wonden goot? iets dat zich opmaakte en in staat scheen om die vraag te beantwoorden, die verzuchting te smoren, die kreet om verlossing in een psalm van heil te doen veranderen? was het niet, omdat de verkondiging van een Jezus, om zijn overtredingen verwond, om zijn ongerechtigheden verbrijzeld, die zijn, ook zijn zonden gedragen had op het hout en eenmaal aan de diepste en dringendste behoefte van zijn hart voldeed, hem tegelijk verklarende en gevende wat hem tot hiertoe had ontbroken. Het hart van de Moorman was het hart van een mens en de innigste waarheid van het menselijk wezen is een behoefte aan God, aan de liefde van God en daarom aan een gerechtigheid, die voor God geldt en daarom, bij de bewustheid van schuld, aan schulduitdelging en verzoening, een behoefte aan datgene wat door de zondeval is verloren gegaan, wat duizenden zouden pogen te doen vergeten en slechts door God kon worden geschonken. Het is de mens mogelijk ook deze innigste waarheid van zijn menselijk wezen in ongerechtigheid ten onder te houden; het is mogelijk deze behoefte te onderdrukken, van het spoor te leiden, te miskennen; maar al wat mens is kent haar of heeft eenmaal haar gekend en waar zij met Jezus, met de lijdende Jezus, met de ware Jezus in aanraking komt, daar zegt zij tot deze: "Gij kunt mij vervullen! " Waar deze behoefte de prediking verneemt van de gekruisigde Christus, daar wordt de naam uitgesproken, die ook zij maar zonder hem te noemen, maar zonder hem te vermoeden, gepredikt heeft in de diepste geheimenis van het doodschuldig hart.

De kamerling reisde zijn weg met blijdschap. De weg naar Gaza was woest, het vooruitzicht van het heidense hof, waar de roeping lag en gevolgd werd, niet aanlokkelijk. Maar zijn blijdschap was niet afhankelijk van uiterlijke omstandigheden. Kinderen van de wereld, van welke blijdschap kunt gij het zeggen? De hoop van de rechtvaardigen is blijdschap; maar de verwachting van de goddelozen zal vergaan. De wereld roept uit: de gestolen wateren zijn zoet en het verborgen brood is liefelijk! maar verzwijgt dat bij haar doden zijn en haar genoden zijn in de diepte van de hel. De kamerling reisde zijn weg met blijdschap. Hij ging alleen het heidense land in. Filippus, die hem zeer dierbaar geworden was, verliet hem. Maar hij steunde niet op vlees en bloed: hij had Filippus niet nodig. Indien God ons de ware blijdschap, die uit Hem in Jezus Christus is, in het hart gegeven heeft, wij hebben meer dan het schepsel, wij hebben de Schepper, die de Schepper is van hemel en aarde, de Schepper van een hemel in ons hart. Zijn aanbiddelijk raadsbesluit ontneme ons het dierbaarste uit Zijn schepselen, vlees van ons vlees, been van ons been; Hij doe onze leraars, die ons het goede woord geleerd hebben en gezegd: "dit is de weg, wandelt daarop, " als met vleugelen wegvliegen, dat onze ogen ze niet meer zien; - de hemel blijft, de blijdschap blijft, de zaligheid blijft. Blijft, dat is het verschil tussen hetgeen de bedroefde, die een geloof heeft naar de wereld, zich voorstelt en hetgeen de bedroefde voelt, die een geloof heeft naar de Schrift. De eerste zegt: de zaligheid zal komen; de laatste zegt: de zaligheid blijft. De zaligheid blijft, zij blijft, o mijn broeder in Christus. Ja zij blijft, wij weten het, wij voelen het. Bij God is geen verandering, of schaduw van ommekeer. Onze Heiland is God. Onze Heiland blijft - de eerste en de laatste, dezelfde, gisteren en heden en tot in alle eeuwigheid. De zaligheid is ons nu nader dan toen wij voor het eerst geloofd hebben. Zij is meer en meer bevestigd in onze harten; zij rukt nabij in haar hoogste openbaring. De reis loopt ten einde.

Haast zijn wij aangekomen, waar Filippus, waar ook Stefanus ons met blijdschap zijn voorgegaan. Was de reis zo vrolijk, ondanks de moeilijkheden, de duisternissen, de gevaren, de ontberingen op de dikwijls zo woeste weg: wat zal de aankomst zijn dan louter vreugde? Verheugde ons hart, hoewel zij Hem niet zag, zich met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, in Hem die voor ons als een schaap ter slachtbank geleid werd, hoe meer dan onuitsprekelijk zal onze zaligheid zijn, als wij de troon van het Lam omringen en het lied van het Lam mogen aanheffen, heilig en zonder smet! Als dit geen schone dromen zijn, maar gewisse verwachtingen, hoe komt het dat wij nog niet veel levendiger zijn in de blijdschap van het geloof, niet veel getrouwer, om die aan anderen als het hoogste goed voor te stellen! Hoe is het mogelijk dat wij de genade van de Heere zo menigmaal miskennen door kleingelovigheid? Hoe mogelijk dat wij ooit verflauwen in heiligmaking en dankbaarheid? Wat zullen wij zeggen? Dit zullen wij zeggen: Ach Heere Jezus, Gij zijt onze blijdschap en onze zonde is ons kruis. Zij is Uw kruis geweest, zou zij het onze niet blijven? Eenmaal, lang was zij onze blijdschap en wij lieten ons lichtelijk door haar omringen. Wij gedenken die dagen en de dingen, waarover wij ons nu schamen en wij klagen, niet over onze tegenwoordige strijd. Neen, wij klagen niet. Wij roemen uw genade, uw liefde, uw trouw! Hoewel wij ontrouw zijn, Gij blijft getrouw, Gij kunt Uzelf niet verloochenen. Wij weten, in wie wij geloofd hebben en zijn verzekerd dat Gij machtig zijt ons pand te bewaren tot die dag!

40. Maar Filippus werd gevonden te Azote of Asdod, in het noordelijk deel van het Filistijnse land Jos 13: 3. Pas daar had de wegvoering door de Geest haar doel bereikt, zodat hij nu verder op natuurlijke wijze voortging (Ezech. 3: 14) en vandaar het land verder noordelijk doorgaande in het gebied van Judea, verkondigde hij gedurende de volgende tijd, misschien tot aan het einde van het jaar 34 n. Chr. het evangelie in alle steden van de Saronvlakte, totdat hij verder naar het noorden voortgaande, te Cesarea kwam, aan de Middellandse zee (Slotwoord op I Makk. No. 11 a.), waar hij dan zijn blijvende woonplaats opsloeg (hoofdst. 21: 8).

De wonderbare wegvoering drukte juist als wonder op de persoon en de roeping van Filippus het zegel van goddelijke bevestiging en diende dus mede voor de kamerling tot versterking van zijn geloof.

Als Gods werktuigen hebben gedaan, waartoe de Heere ze gezonden heeft, mogen zij steeds worden weggenomen, hetzij naar een ander aards arbeidsveld, hetzij uit de strijdende in de triomferende kerk.

Als het juist was wat de Roomse kerk op grond van het woord in vs. 31 beweert, dat de Bijbel zonder de traditie en de leiding van de kerk niet voldoende was om de weg tot waarheid en zaligheid te vinden, dan had Filippus van deze doopleerling niet moeten worden weg genomen, (maar in plaats van hem zijn boek); hij wordt echter na de doop dadelijk alleen gelaten en moet de verdere persoonlijke mededeling en de overlevering ontberen. Desniettemin mist hij niets, want hij gaat vrolijk zijn weg; hij heeft de Heiland gevonden en met Hem licht voor de Schrift.

In Hem is de Schrift vervuld (Jes. 56: 5): Een eeuwige naam zal Ik een ieder van hen geven, die niet uitgeroeid zal worden. Waar in de wereld de geschiedenis van de apostelen wordt gelezen, daar denkt men ook aan de kamerling uit het Morenland, aan de zoon uit het afgelegen duister, voor wie beschaamd zullen staan de kinderen van Jeruzalem, die van nabij door het licht werden beschenen, maar die de duisternis liever hadden dan het licht.

Als geschiedkundige zaak komt de bekering van de Ethiopiër verder niet in aanmerking, waarom ook van de gevolgen verder niet wordt gesproken; als teken is zij zeer merkwaardig, want zij stelt ons de bekering van de verste heidenen, van de einden van de aarde (hoofdst. 1: 8) voor, niet door het werktuig van het apostolaat, maar door een andere, die de Heere door Zijn engel en door Zijn Geest uit de gemeente tot dit werk roept. Staat aan het einde van onze tekst: "Maar Filippus werd gevonden te Azote en het land doorgaande verkondigde hij het evangelie in alle steden, totdat hij te Cesarea kwam, " dan moeten wij daaruit afleiden dat Filippus, hoewel hij ook later ijverde voor de uitbreiding van het evangelie, toch niet op die wijze is voortgegaan als wij in de voorgaande uitvoerige berichten omtrent hem hebben leren kennen, namelijk dat hij zich tot de heidenen wendde; wij hebben dus in de voorvallen te Samaria en op de weg tussen Jeruzalem en Gaza niet zozeer trappen van de aaneengeschakelde voortgang van de geschiedenis als wel opmerkelijke vingerwijzingen op de toekomst te zien.

HOOFDSTUK 9

PAULUS' BEKERING, PETRUS' WONDER AAN ENEAS EN TABITHA.

c. Vs. 1-22 Bekering van Saulus en zijn driejarig oponthoud in Arabië en te Damascus.

EPISTEL OP DE DAG VAN PAULUS' BEKERING (vs. 1-22)

Het feest door paus Innocentius III omstreeks 1200 n. Chr. ingesteld, schijnt daarom op 25 januari gesteld te zijn ("Mt 19: 27" inleiding), omdat volgens meteorologische opmerkingen deze dag een beslissend keerpunt voor de weersgesteldheid van het gehele jaar zou zijn en men daarmee de bekering van die apostel, die voor de geschiedenis van de kerk van zo grote betekenis is geworden, in verband wilde brengen, zoals zij dan ook voor zijn eigen leven en werken een keerpunt is.

1. En a) Saulus, van wie in hoofdst. 8: 3 werd meegedeeld, hoe bij na Stefanus' dood, omtrent het einde van het jaar 33 n. Chr. de gemeente te Jeruzalem verwoestte en die het nu ook in de daarop volgende tijdhaar onmogelijk maakte zich weer te verzamelen en te organiseren, ging voort in zijn werk. Blazende nog in het begin van het jaar 36, waar de geschiedenis in hoofdst. 8: 4-40 ons heeft gebracht, dreiging en moord tegen de discipelen van de Heere, wildehij ze tot afval van Jezus Christus dwingen door dreiging en waar hem dit niet gelukte hen door moord van de wereld wegdoen (hoofdst. 22: 4; 26: 9vv. 1 Tim. 1: 13 Toen hij echter te Jeruzalem nauwelijks iemand meer vond tegen wie hij woeden kon, hoorde hij dat de sekte van de Nazarener reeds op andere plaatsen zich gevestigd en uitgebreid had en ook op plaatsen waar aan de hoge raad te Jeruzalem de synagogale oppermacht over de Joden was toegekend. Vastbesloten ook daar de christenen te gaan zoeken, ging hij tot de hogepriester Annas, die als priester van het Sanhedrin zich nog altijd aan het roer bevond Mt 2: 4.

a) 1 Kor. 15: 9

2. En hij vroeg hem brieven voor Damascus in Syrië 2Sa 8: 6, waar vele duizende Joden woonden omdat vanwege de uitbreiding van de sekte hem een ingrijpen van zijn zijde noodzakelijk voorkwam. Hij begeerde de hogepriesterlijke brieven voor de synagogen, om zich bij de oversten van deze als gevolmachtigde te legitimeren, opdat hij, als hij enigen die van die weg, van die vermeende sekte (hoofdst. 24: 14) waren, vond, hij deze, zowel mannen als vrouwen, want ookde zwakkere vaten dacht hij niet te sparen, zou gebonden brengen naar Jeruzalem, opdat daar door de hoge raad zelf het oordeel over hen zou worden geveld.

Het begin van ons verhaal wijst ons zeer duidelijk, zowel door de naam "Saulus, " als vooral door het woord "nog" op iets vroegers; wij moeten ons Paulus niet alleen denken in dezelfde toestand van vijandschap tegen en van vervolging van de gemeente, maar ons deze toestand voorstellen als veel erger geworden. Het welgevallen in de moord van Stefanus (hoofdst. 8: 1) is een te gewone stemming geworden, waarin hij tegen alle discipelen van de Heere een dodelijke haat in het hart voedt en van deze dodelijke vijandschap is hij zo vervuld dat hij die in zijn gehele wezen en in al zijn gebaren moet tonen. Vandaar de sterke uitdrukking: "blazende dreiging en moord. " Met deze toeneming van zijn vijandschap komt dan ook overeen zijn handelen; het is hem niet meer genoeg de christenen hier en daar in de huizen van Jeruzalem op te zoeken; hij voelt zich gedrongen zijn vervolgingen zelfs uit te strekken buiten de grenzen van het Joodse land. Hij wendt zijn blik naar Damascus, de oude volkrijke stad aan de weg, die Achter- en Voor-Azië verbindt en waar zeer vele Joden zich hadden

gevestigd. Hij wendt zich tot de hogepriester om brieven van volmacht, opdat hij door middel van de synagogen aldaar de christenen te Damascus, die als christenen uit de Joden nog allen in verbintenis met de synagoge waren gebleven, mannen en vrouwen gevonden en gevangen naar Jeruzalem zou kunnen voeren. Daar het vanzelf sprak dat de hogepriester aan dit verlangen van Paulus voldaan heeft, zien wij dat ook bij de hoogste overheid de ijver tot vervolging van de christenen volstrekt niet door het bloed van de eerste martelaar en de eerste algemene vervolging tegen de gemeente te Jeruzalem bevredigd is. In Paulus van Tarsen leeft echter hij, die de ziel van deze ijver is. Hij is het verpersoonlijkte beginsel van de tegenstelling, waarin zich het Jodendom nu tegen de christelijke gemeente heeft geplaatst. Zoals hij voor ons in hoofdst. 7: 59 en 8: 1 de geschiedenis is ingeleid, zo heeft hij zich ontwikkeld en in deze ontwikkeling wordt hij ons hier aanschouwelijk voorgesteld.

Christus heerst midden onder Zijn vijanden: deze is de waarheid, die aan het licht wordt gesteld door het feit dat Paulus met zijn vijandschap en moordlust die van hels vuur gloeit, de gemeente zo lang kan beangstigen, verstrooien, verwoesten. Dat hij de Verlosser zelfs met smaad en laster aantastte, verhaalt de geschiedschrijver niet, maar hijzelf belijdt het in 1 Tim. 1: 13 Hier komt hij alleen voor als vervolger van Jezus’ discipelen, van Jezus’ gemeente.

Het is een wonderbare bescherming van God dat de twaalf apostelen niet door deze verwoester gevangen en ter dood gebracht zijn, terwijl toch de overige gemeente door Paulus verwoest werd. Hij zal daarvoor later God dikwijls hebben gedankt, zoals één van de overvloedigste bronnen van onze dank zich uitstort in de overdenking dat God ook door de wegen van onze onwetendheid met de allertrouwste vaderliefde gewaakt heeft.

Hij, de strenge Farizeeër, ontziet zichzelf niet zich en gaat naar de Sadducese hogepriester om van deze brieven met macht en last te vragen en te nemen, om het eens opgevatte plan van geweld en moord ten uitvoer te brengen. En de Heere daarboven laat het toe: het is gewoonlijk Zijn weg niet de werkingen van de zonde in haar kiem te smoren, maar ze te laten openbaar worden en voor het oordeel, of, zoals hier, voor het ogenblik van een volheerlijke omkering te laten rijpen. Dan spreekt Hij zelf Zijn almachtig: "tot hiertoe en niet verder! "

Onze Heere God is zo’n werkmeester, die slechts in moeilijke meesterstukken Zijn plezier vindt. Ook werkt Hij vooral graag het geheel alleen; daarom heeft Hij van oude tijden af zeer hard hout en harde steen bijzonder verkozen, om daaraan Zijn vrijmachtige kunst te tonen.

Voegen wij wat wij van de afkomst en jeugd van Saulus weten bij elkaar, dan vinden wij dat hij een Hebreeër was uit de stam van Benjamin (Rom. 11: 1), de zoon van ouders die naar het schijnt in goede omstandigheden leefden en het Romeinse burgerrecht bezatten (hoofdst. 16: 37; 22: 25 en 28); bij hun aanzien, waarin zij in hun woonplaats Tarsus, de hoofdstad van Cilicië, die toen als zetel van Griekse wijsheid met Athene en Alexandrië wedijverde, stonden, bleven zij strenge Joden (hoofdst. 21: 39; 23: 6). Vroegtijdig werd hij door zijn vader, die het Farizeïsme met strengheid aanhing, die misschien de geestdrift van de jongeling voor Griekse wetenschap (hoofdst. 17: 28; 1 Kor. 15: 33 Tit. 1: 12) met vrees opmerkte, tot Farizese rabbi bestemd en naar Jeruzalem, de hoofdzetel van Joodse geleerdheid gezonden. Daar genoot hij het onderricht van de beroemde Gamaliël; daarnaast leerde hij echter volgens de gewoonte van die tijd ook een handwerk en wel dat van tentenmaker (hoofdst. 5: 34vv. ; 22: 3; 18: 3 vond hij daar ook een verblijfplaats bij familiebetrekkingen, tenminste staat later een neef hem daar getrouw terzijde (hoofdst. 23: 16). Valt de dood van Stefanus, zoals wij met het oog op onze berekening van de 70 jaarweken van Daniël en in overeenstemming met anderen, die door een ander standpunt tot hetzelfde resultaat zijn gekomen, hebben

aangenomen, op het einde van het jaar 33 n. Chr. en kwam Saulus reeds daar voor als een zelfstandig volksleider, als een zelfbewust voorvechter van het Farizeïsme, die tenminste reeds meer dan 20 levensjaren telt (in Filemon 1: 9 d. i. in het jaar 63 n. C. noemt de apostel zich reeds "een oude Paulus", hij had dus toen reeds zeker het 50e levensjaar achter zich en ging richting de 60), dan valt zijn leertijd te Jeruzalem nog in de tijd dat Jezus Zijn werk op aarde verrichtte en zich ook in en bij Jeruzalem verschillende malen bevond (Joh. 2: 13-3: 21 11: 17-54; 12: 9-19: 42 geheel ondenkbaar dat hij daar niet reeds van Hem zou hebben gehoord, ja Hem persoonlijk zou hebben gezien, zoals dan ook de woorden in 2 Kor. 5: 16 : "indien wij Christus naar het vlees gekend hebben, " duidelijk te lezen geven "wij hebben Hem werkelijk gekend" (daarop wijst in de grondtekst het woordje kai dat bij ei gevoegd is, wat te kennen geeft dat dit een werkelijk feit is, vgl. 2 Kor. 4: 3 en 16; 7: 8; 1 Kor. 4: 7 Nu hebben wij bij Luk. 14: 11 Lu 14: 11 de waarschijnlijkheid aangetoond dat hij door de Farizeeën in hun bestrijding van de Heere is meegenomen en door hen bij een bepaalde gelegenheid als bode tot hun partijgenoten in Perea en als spion en berichtgever voor hun eigen belangen is gebruikt. Zo kon hij ook in hoofdst. 7: 57 zich gedragen als één, die als gedelegeerde van de hoge raad het volksoordeel aan Stefanus voltrokken als het ware moest bekrachtigen. Alleen wanneer hij Jezus van aangezicht kende, is het te verklaren waarom Paulus later bij de verschijning van de hemel het woord van Hem, die hem verscheen (vs. 5): "Ik ben Jezus" dadelijk erkent. Hij heeft hem dadelijk herkend en de vraag: "Heere! wie zijt Gij? " heeft niet ten doel de naam van een vreemdeling te vernemen, maar een welbekende, wiens bekendheid echter een pijnlijke indruk maakt, van zich af te weren. En verder, alleen wanneer het aardse verleden van de Heere met dat van Paulus bepaald verbonden was, wanneer de Vader in de hemel reeds hier beneden de jongeling ergens tot Hem had geleid en die in nadere aanraking met Hem had gebracht, kon Hij deze man nu ook roepen tot één, die op gelijke lijn met de apostelen stond (Mark. 3: 13vv. Hand. 1: 21v. Gal. 1: 15v.). De verschijning van de Verheerlijkte van de hemel moest, zou die nog vallen in de categorie van de verschijningen van de Opgestane, waarin Paulus ze plaatst (1 Kor. 15: 5v.) en waarop het woord van Petrus in hoofdst. 10: 40v. ziet, een persoonlijke bekendheid met hem, aan wie zij ten deel viel, ten grondslag hebben, anders droeg zij het karakter van een anticipatie van de verschijning van Christus van de hemel aan het einde van de tijden; zo’n anticipatie kan er echter volgens het andere woord van Petrus in hoofdst. 3: 20v. niet zijn. Wilde men als voorwaarde tot het apostolische ambt alleen het zien van Christus door Paulus, zoals het in vs. 3vv. beschreven wordt, ook zonder een voorafgegaan "kennen naar het vlees" voor het woord in 1 Kor. 9: 1 vasthouden, dan kon de Heere ook nu nog te allen tijde Zich de één of andere apostel door een buitengewone verschijning, door een openbaring in een gezicht roepen en wij hadden geen waarborg dat het voorgeven van het herstel van het apostelambt zonder waarde is, zoals dat bij enkele sekten wordt gevonden (op Irvingiaanse wijze beweert bijv. Thiersch, dat Paulus niet de dertiende was van het eerste apostolaat, maar de eerste van een tweede apostolaat dat bestemd was voor de wereld en de kerk, die daaruit zich ontwikkelde, maar toen nog niet volledig zich vertoonde).

Valt nu de dood van Stefanus en het begin van de vervolging van de christenen ten tijde van Paulus op het einde van het jaar 33 n. Chr., zo is het de vraag in welke tijd wij nu zijn, nu Saulus met enige trawanten, die de hoge raad hem als geleide gegeven heeft, zich bevindt op de weg naar Damascus, dat van Jeruzalem 7-8 dagreizen verwijderd is. Om deze vraag te beantwoorden moeten wij voor alles Gal. 2: 1 juist opvatten: "Daarna ben ik na veertien jaar weer naar Jeruzalem opgegaan met Barnabas, ook Titus meegenomen hebbende. " Is men er van overtuigd dat aan de ene kant dit dezelfde reis is, die ons in Hand. 15 uitvoeriger wordt bericht en dat aan de andere zijde de apostel het veertiende jaar rekent van zijn bekering af, die opvatting van de woorden onder alle andere verklaringen de beste is en ook de meest

aangenomene, dan hoeven wij slechts het jaar van het apostolisch concilie in hoofdst. 15 te kennen, om dan door aftrekking van veertien jaar ook het jaar van de bekering van Saulus te vinden. Nu kan men het jaar van het apostolisch concilie alleen vinden op de weg van combinatie en dan vinden wij zeer verschillende meningen. Intussen is het toch zo goed als zeker dat het jaar 50 n. C. het juiste is; dientengevolge zou het jaar 36 het jaar van de bekering van Paulus zijn, zoals ook Neander aanneemt. Tussen hetgeen aan het einde van het vorige hoofdstuk werd verhaald en de inhoud van deze geschiedenis ligt dus een vol jaar, waaronder niets naders zou zijn meegedeeld, maar er was ook enige tijd nodig, zou het christendom zich over de grenzen van het Joodse land tot Syrië en in het bijzonder naar Damascus uitbreiden en daar tot zo'n macht komen dat Saulus zich gedrongen zag daartegen met bijzondere nadruk zich te verzetten. Damascus was een stad die reeds in Abrahams tijd bestond (Gen. 14: 15; 15: 2) en die in het zuidelijke (benedenste) gedeelte van Syrië, dat in ruimere zin bij de oude geografen Coele Syrië heet (eigenlijk geeft deze naam alleen de Bekâah te kennen, het dal tussen Libanon en Anti-libanon), voor zo ver de rivieren, die van de Anti-libanon en de Hermon oostwaarts stromen het bevochtigen. Deze zijn de Barada, bij de ouden gewoonlijk Chrysorrhoas (Goudrivier), in 2 Kon. 5: 12 Amana geheten, die met zeven armen de stad doorstroomt; vervolgens enige uren zuidelijk daarvan de Awadsch (Pharphar), die van de grote Hermon komt. Dit heerlijke water, verbonden met de hoge ligging (meer dan 2000 voet, zo hoog als Jeruzalem), maken het klimaat gematigd, zelfs koel en de grond zo vruchtbaar aan koren, wijn en fruit van allerlei aard, dat Damascus door de oosterlingen voor één van de vier paradijzen wordt gehouden. Nog tegenwoordig is de stad één van de prachtigste en regelmatigste steden van het Oosten en hebben naar haar ook verschillende kunstprodukten (bijvoorbeeld Damast, Damascener zwaard) hun naam, daar zij door haar gehele ligging als verbindingspoot tussen de landen van de Eufraat en de Middellandse zee als een aangewezen plaats was voor nijverheid en handel. De huizen zijn van buiten onaanzienlijk, maar meestal inwendig des te prachtiger; de straten zijn nauw en zeer lang; één, die van het noord-oosten naar het zuid-westen loopt: "darb el mostakim" houdt men voor die, die in vs. 11 als de rechte straat vermeld is. Het stedelijk gebied is niet groot, de gehele aangebouwde vlakte, door de Arabieren Ghuta genoemd, strekt zich naar het zuiden twee, naar het noorden en oosten drie uren en naar het westen nog geen uur uit; toch heeft de stad ongeveer 200. 000 inwoners. Sedert de periode van de Seleuciden (1 Makk. 11: 62; 12: 32 hadden zich daar zeer vele Joden gevestigd en bezaten deze daar verscheidene synagogen; onder hen kreeg het evangelie vanaf Stefanus' dood en vervolgens hoe langer hoe meer ingang (vgl. hoofdst. 8: 4; 11: 19). Sedert 64 v. Chr. stond Damascus onder Romeinse heerschappij en behoorde het tot de provincie Syrië. Nu is het opmerkelijk dat Paulus in 2 Kor. 11: 32vv. zegt dat de Joden de aanslag tegen zijn leven, die in vs. 23vv. hoofdstuk bericht wordt, met hulp van de landvoogd van de koning Aretas van Arabië hebben gedaan. In ieder geval moet onder deze Aretas, die zijn residentie te Petra in het gebergte van Edom had (1 Makk. 5: 27 Aanm.) en de bijnaam Aeneas droeg, dezelfde worden verstaan, wiens dochter de wettige vrouw van Herodes Antipas van Galilea was, maar door hem om Herodes verstoten werd Mt 2: 20. In het jaar 36 n. Chr. kwam het tussen hem en de trouweloze schoonzoon ten gevolge van ontstane moeilijkheden over de grenzen tot een oorlog, maar hoewel hij de laatste versloeg, vond deze in de keizer Tiberius een machtige beschermer. Zonder twijfel zou de Syrische stadhouder Vitellius volgens de wil van de keizer aan de heerschappij en het leven van Aretas een einde gemaakt hebben, had hij niet omstreeks Pasen van 37 n. Chr., toen hij reeds op het punt stond om tegen de Arabische koning op te trekken, de dood van Tiberius vernomen en de hele zaak laten varen. Onder de keizers Caligula (37-41 n. Chr.) en Claudius (41-51 n. Chr.) werden de verhoudingen ten gevolge van de plaats die Herodes Agrippa tot beide partijen innam, voor Aretas en Antipas juist omgekeerd. De laatste geraakte geheel in ongenade en werd in het jaar 39 naar Gallië gebannen, terwijl zijn landen

aan Agrippa werden gegeven. Aretas heeft daarentegen naar alle waarschijnlijkheid het gebied van Damascus ten geschenke gekregen. Dergelijke schenkingen, die dikwijls weer spoedig werden teruggenomen, waren in de toenmalige tijd iets zeer gewoons. Tot bevestiging van deze mening dient dat wij wel Romeinse munten van Damascus hebben uit de tijd van Nero en diens opvolgers, maar niet uit de tijd van Caligula en Claudius. Zoals in het jaar van Saulus' bekering de straf kwam over Herodes Antipas, zo ook over Pontius Pilatus en de hogepriester Kajafas. Pilatus had het oproerig handelen van de Joden tegen Stefanus (hoofdst. 7: 56vv.) wel gezien, maar daarvan opzettelijk geen kennis genomen. Daarentegen klaagde de Samaritaanse senaat hem aan bij de vroeger genoemde Vitellius, omdat hij Samaritanen gedood had bij gelegenheid van een godsdienstige optocht naar de berg Gerizim. Nog vóór Pasen van het jaar 36 werd hij afgezet en naar Rome ter verantwoording gezonden. Nu was wel kort vóór zijn aankomst aldaar keizer Tiberius gestorven, toch bleef hij daarom onder Caligula van de verbanning naar Vienne in Gallië niet verschoond; daar moet hij zich uit wanhoop om het leven hebben gebracht. Bijna in dezelfde tijd als de afzetting van Pilatus, valt die van Kajafas, in wiens plaats Vitellius Jonathan, een zoon van Annas tot hogepriester maakte (Slotwoord bij 1 Makk. No. 11 o.). Was dus het jaar 36 n. Chr. een jaar van de wraak van de Heere over Zijn vijanden, dit wordt nog versterkt in de bekering van Saulus, die wij, vooral als wij aan 1 Kor. 15: 5-8 denken, wel in de Paastijd mogen stellen. In hoofdst. 4: 27 werd toch ook het volk Israël gerekend tot de heidenen en volken die tegen de Heere en Zijn Gezalfde opstonden; als zo'n opstandeling had het zich getoond in het oproerig gedrag tegen Stefanus. De straf, die de Heere aan Israël in Matth. 21: 43 daarvoor aankondigde, was dat het rijk van God van hen zou worden genomen en de heidenen zou worden gegeven. In de bekering van Saulus en zijn verkiezing tot apostel van die heidenen ligt het begin van de uitvoering van deze wraak. Dat bij het vroegere twaalftal apostelen nu de dertiende is gevoegd, is op zichzelf reeds een teken dat het oordeel over Israël begonnen is. Christus wil bij de roeping van de heidenen tot Zijn rijk, waarvoor, zoals in de bekering van de Samaritanen en in de doop van de Ethiopische kamerling, als ook in de aanhaling van Gaza en Asdod in hoofdst. 8 reeds was te kennen gegeven, de tijd gekomen is, aan Israël, dat eigenlijk de zaligheid aan de heidenen had moeten brengen, nadat het eerst zelf dit had aangenomen, die roeping ontnemen. Israël, dit is duidelijk bewezen, neemt als volk de zaligheid toch niet aan; het is integendeel tot een volk geworden, dat tegen de Heere en Zijn Gezalfde opstaat (hoofdst. 4: 27). Het zou met de heidenen slecht staan, wanneer ook verder, als vroeger, als regel moest gelden dat zij alleen door bemiddeling van het Jodendom tot het rijk van God mochten komen. Daar het Jodendom reeds begonnen is een synagoge van de Satan (Openb. 2: 9; 3: 9) te worden, moet het integendeel terzijde worden geschoven en zonder verbintenis met het oude verbondsvolk moet een nieuw volk uit de heidenen zelf worden voortgebracht. Zonder het apostolaat kan de Heere dat niet doen, aan het nieuwe gebouw van een christelijke kerk uit de heidenen zou anders het fundament van apostelen en profeten ontbreken (Ef. 2: 20). Maar had de Heere dan niet van het apostolaat van de twaalven een gedeelte kunnen nemen en deze of gene apostel kunnen verkiezen tot apostel van de heidenen? Wij moeten daarop met een beslist "nee! " antwoorden; want de twaalven waren door Hem reeds bestemd voor de twaalf geslachten van Israël (Matth. 19: 28). Alleen wanneer hem Zijn gaven en roeping hadden berouwd, zou Hij de twaalven gezamenlijk of enigen of één van hen tot directe dienst voor de heidenen hebben kunnen gebruiken; dit was echter niet het geval (Rom. 11: 29). Hoe ongeschonden integendeel voor heel Israël en al zijn stammen (Rom. 11: 26 Openb. 7: 4vv.) diens roeping tot het einde van de tijd bewaard zou blijven, ook wanneer het voor lange tijd van de olijfboom moet worden afgehouwen, dat is daaruit gebleken dat zelfs de eerste voortekenen van een verkiezing van de heidenen, in hetgeen in hoofdst. 8: 5vv., 26vv. ; 11: 20vv. bericht, niet door de hand van één van de twaalven is teweeggebracht, maar op een andere, buitengewone wijze. Het zijn dan ook niet beperkte ideeën en

particularistische vooroordelen, zoals men meestal aanneemt, waarom het de twaalven zo moeilijk wordt, onafhankelijk van het geheiligde organisme van Israël de heidenen het rijk van God te brengen (hoofdst. 10: 9vv.) en waarom zij nog lange tijd willen dat tenminste enige band daaraan wordt vastgehouden (hoofdst. 15: 19vv.), maar het is het bewustzijn dat met loslating van het Jodendom ook tevens van hun zijde de loslating van Israël tot een volbracht feit werd. Het is dan werkelijke leiding van de Heilige Geest en verlichting van boven, wanneer van de twaalven tot aan het jaar 62 n. Chr, waarin Jakobus de jongere gedood wordt en het lot van de Joden beslist wordt (Matth. 23: 35), niet een onmiddellijk en zelfstandig gedeelte aan de eigenlijke zending onder de heidenen deelneemt. En ook na die tijd treden met name Petrus en Johannes slechts in het arbeidsveld van Paulus, doch zetten niet diens loop voort door een nieuw gebied voor de arbeid in te nemen, zodat één van beiden naar Spanje zou zijn gegaan, hetgeen Paulus niet had kunnen bereiken (Rom. 15: 24 en 28). Het feit van de verkiezing van een dertiende apostel tot de twaalven zal tegenover het woord van Jezus in hoofdst. 1: 8 nooit op bevredigende wijze kunnen verklaard worden door hen, die aannemen dat de kerk uit de heidenen vergaderd, Israëls roeping als het ware zou hebben verslonden en voor zich alleen geheel en volledig het nieuwtestamentische Israël zou zijn, waarin de ongelovige Joden nog eens in aanzienlijke getale zouden worden ingelijfd, maar zonder dat deze ooit weer op de voorgrond van het rijk van God op aarde zouden komen te staan en diens volmaking helpen teweegbrengen. Zij zullen ook nooit kunnen verklaren wat het zitten van de twaalven op twaalf tronen en het oordelen van de twaalf geslachten van Israël in Matth. 19: 28, als ook de eerste opstanding in Openb. 20: 5 moet betekenen, maar zich moeten tevreden stellen met een uitlegging die evenzeer op het wegwerpen van die plaatsen uit de Bijbel lijkt, als het ene ei op het andere. Maar moest de Heere, wanneer Hij naar de toestand van de zaak genoodzaakt was bij de roeping van de heidenen tot Zijn rijk af te zien van Israëls bemiddeling, ook afzien van een onmiddellijke zelfstandige werkzaamheid van de twaalven en door de roeping van een dertiende apostel, die bepaald voor de heidenen bestemd was, iets nieuws teweegbrengen, dan was hiertoe geen ander zo bijzonder geschikt als juist Saulus. Deze predikte door zijn vroeger drijven als Farizeeër vanzelf reeds de reden en de oorzaak, waarom Israël moest worden verworpen en waarom een onmiddellijk van het Jodendom onafhankelijke roeping van de heidenen moest plaatsvinden. Bovendien omdat juist hij het was die in hoofdst. 7: 56-8: 1 en 3 beslissing over Israëls lot had teweeggebracht, zo kon alleen dit bewustzijn van zijn vreselijke schuld jegens zijn volk aan zijn werkzaamheid onder de heidenen een zodanige richting geven dat hij aan de ene zijde met bijzondere gewilligheid het kruis op zich nam, dat om de nijd van de Joden een apostel van de heidenen nog in het bijzonder had te dragen en aan de andere zijde Israëls toekomst en bekering in latere tijd nooit uit het oog verloor Wat het laatste aangaat, is dan ook hij inderdaad die apostel geworden, die het duidelijkst en zekerst Israëls toekomstige bekering en wederopname in het verbond verkondigt. Zelfs een Johannes spreekt in zijn evangelie met grote afkeer van de "Joden" en heeft nog in de Openbaring zulke raadselachtige beelden en uitspraken, dat er een zeer scherp oor voor nodig is om daaruit Israëls toekomst te lezen. Tevens heeft hij ook aan de kerk, door hem uit de heidenen gesticht en uitgebreid tot aan de hoofdstad van de wereld, het bewustzijn diep willen inprenten, dat zij in het geheel geen reden had om zich over haar gaven en roeping tegenover Israël te verheffen en op haar plaats, die zij in het rijk van God verkrijgt, te pochen als op een onherroepelijke en onverliesbare. Het einde zal nog zeer wonderbaar zijn (Rom. 11: 11vv.). Maar juist in Rome heeft men in vervolg van tijd zijn leer het minst aangenomen en veel liever heeft men de eerste onder de twaalven aangenomen om zich boven de maat van eigen gaven en roeping te verheffen. Ook in de evangelische kerk wordt van de apostels voorspelling nog weinig verstaan en wordt zijn waarschuwing al te zeer in de wind geslagen. Eindelijk is Saulus met zijn spoedige en grondige bekering juist in een tijd, waarin hij, zoals Baumgarten zich in het boven

aangehaalde woord uitlaat, tot het gepersonificeerd principe is geworden van de tegenstelling waarin het Jodendom tegenover de christelijke gemeente was gekomen, een onderpand en voorbeeld van de latere bekering van de Joden. Hij is een schitterend beeld van zijn volk geworden. Aan het eeuwendurend ongeloof en tegenstreven van dat volk zal ook eens een einde worden gemaakt, zegt da Costa, dat volk, dat zich eens zal overgeven aan Hem, die het heeft verworpen, als ook zij Hem zullen zien (Zach. 12: 10) en van Hem de apostolische roeping zullen ontvangen om alle volken, zodra zij als volk zich zullen bekeerd hebben, te bekeren tot hun Koning, die zij met aanbidding hebben erkend. Zelfs Luther verklaart zo'n bekering voor onmogelijk en wanneer ons Bijbelwerk volgens Openb. 11 vóór het einde van deze eeuw profeteert, dan komt dat bijna ieder als een vermetelheid, zo niet als een dwaasheid voor. Men houdt de vervulling van zodanige voorzegging naar de toestand, waarin nu het volk van de Joden is, voor een zaak van volstrekte onmogelijkheid. Maar toen Paulus dreigend en moord blazend naar Damascus trok om ook daar Zijn verwoestend werk te verrichten, wie zou het dan voor mogelijk hebben gehouden dat het laatste half uur van de weg vóór de stad, van die woedende vervolger de gezegendste arbeider voor Christus' rijk zou maken? Wanneer men het Hooglied van Salomo beter verstond, dan het helaas! tot hiertoe het geval is, zou men ook beter zich kunnen vinden in de wegen die de Heere nog met het verstokte Israël voor heeft. Zo lere men dit tenminste uit Saulus voor mogelijk te houden en vergelijke men wat wij in vs. 3 lezen, met datgene wat in Openb. 11: 11vv. te lezen staat.

3. En toen hij reisde, is het geschied dat hij nabij Damascus kwam, zodat hij reeds de torens van de stad zag, waar hij vele vijandige dingen zou doen tegen de naam van Jezus en misschien God dankte dat hij Hem deze dienst mocht doen. (Joh. 16: 2) a) En hem omscheen plotseling op het midden van de dag b) een licht van de hemel, helderder dan de glans van de zon en ook degenen die met hem reisden, omscheen dit licht; maar terwijl dezen door de majestueuze verschijning onmiddellijk op de grond werden geworpen en voor een ogenblik als doden waren (Joh. 18: 6 Matth. 28: 4), zag Paulus ook Hem, die in de glans verscheen, de verheerlijkte Christus. (hoofdst. 22: 6, 9; 26: 13; 1 Kor. 9: 1; 15: 8, Dan. 10: 7)

a) 2 Kor. 12: 2 b) Hand. 26: 13

4. Hij herkende in deze aanstonds Jezus van Nazareth, die hij persoonlijk wel kende. Hierdoor werd hij nog meer dan door het licht getroffen en ter aarde gevallen zijnde, hoorde hij, terwijl hij daar zo neerlag en de ogen vast gesloten hield, een stem die tot hem in de Hebreeuwse taal zei: Saul! Saul! (Gen. 22: 11; 1 Sam. 3: 10
Luk. 22: 31 Matth. 23: 27
) waarom vervolgt gij Mij? Wat voor kwaad heb Ik gedaan, dat gij zo tegen Mij woedt? (Micha 6: 3).

Even vóór de aankomst te Damascus, even vóór dat de zon haar middaghoogte bereikt heeft, is Saulus tot het uiterste van zijn krachtsinspanning tegen de Heere en Zijn gemeente gekomen. Het licht omschijnt hem, dat hem eerst voor een korte tijd verblinding, straks het eeuwigblijvend licht aanbrengt.

Reeds is hij het doel nabij, reeds triomfeert hij in gedachten, daar - triomfeert de Heere over hem. Als de nood het hoogst is, dan is ook de hulp het meest nabij. Dit is zowel waar wat de christenen te Damascus als wat Paulus zelf aangaat.

Bijna had Paulus zijn reis volbracht, hij bevond zich reeds nabij het doel, nabij Damascus, toen een plotselinge verschijning hem terughield en neerwierp; een licht uit de hemel omgaf

hem plotseling, zo ongedacht, zo geweldig en verblindend als een bliksemstraal. In de grondtekst is voor "omscheen" een woord gebruikt dat aan de bliksem doet denken; daarom is er toch niet van een werkelijke bliksem sprake, maar de verschijning van het licht wordt daar alleen mee vergeleken. Volgens hetgeen volgt (vs. 17 en 27) heeft Saulus Jezus zelf in de hemelse lichtglans gezien; de onmiddellijke indruk daarvan was: "Jezus leeft! " In de waan dat Jezus van Nazareth, nadat Hij als misdadiger en godslasteraar gekruisigd was, in de dood was gebleven, vervolgde Saulus Zijn discipelen. Maar nu verschijnt de Opgestane en aan Gods rechterhand Verheerlijkte persoonlijk aan hem; de lichtglans, die Hem vergezelt, is die van God. Hij heeft dus verder ook de indruk, waar en bij wie Jezus nu leeft en welke heerlijkheid Hij bezit, zodat hij niet weigert te erkennen dat Hij de Heere is en Hem vervolgens ook aldus aanspreekt. Getroffen door de kracht van de verschijning, aangegrepen door een plotselinge schrik stort hij aanstonds ter aarde en ziet verder niets meer, maar hoort een stem die hem toeroept en waarop hij weer antwoord geeft. De vraag: "waarom vervolgt gij Mij" grijpt hem in het geweten en moet in hem het gevoel opwekken van het grote onrecht dat hij deed.

Misschien moet het sterke op de voorgrond plaatsen van zijn naam Saul van Tarsen, die een Benjaminiet was, evenals Saul, de zoon van Kis, zijn wezensgelijkheid met de verworden Koning van Israël doen voelen. Evenals de eerse Saul met zijn mannen uittrok, door een boze geest gedreven, om de gezalfde Koning van Israël te vangen en te doden, zo heeft zich ook deze met zijn gevolg opgemaakt, vol van dodeljke ijver, om Christus, de Gezalfde en Zijn leden te vervolgen en aan de dood over te geven.

Jezus is ver boven alle hemelen, maar Hij heeft de voeten op aarde; het hoofd is in de hemel, het lichaam op de aarde. Daar nu Saul op Zijn voeten sloeg en trad, riep het hoofd: "Saul Saul! waarom vervolgt gij Mij?

Saul vervolgde Jezus en Jezus vervolgde hem. Saul vervolgde Jezus in toorn en probeerde Zijn naam, Zijn woord en Zijn gemeente uit te roeien; maar Jezus vervolgde hem met genade en riep hem toe: wat heb ik u gedaan? waarmee heb ik u beledigd, dat gij Mij in Mijn leden met zoveel haat vervolgt en bedroefd? Zie, hoe gemakkelijk zou het voor Mij zijn u plotseling te verderven en met een donderslag in de hel te werpen; maar Ik wil u niet vergelden naardat gij verdiend hebt, Ik heb ook u van eeuwigheid liefgehad. Ik, die gij tot hiertoe hebt gehaat, heb Mijn bloed ook voor u vergoten, hoewel gij naar Mijn heilig bloed dorst! Hiervan zegt de apostel (Fil. 2: 1v.): Ik ben door Christus gegrepen, toen ik er het minst aan dacht, als een razend mens naar de hel liep, heeft mij mijn allerliefste Verlosser gegrepen en als een brandhout uit het vuur gerukt.

5. Reeds wist hij met wie hij te doen had en ook begreep hij wat dit verwijt moest betekenen, maar nog zocht hij zich te rechtvaardigen. En hij zei: Wie zijt Gij, Heere, dat ik U zou hebben vervolgd (Matth. 25: 44vv.)? " En de Heere zei: Ik ben Jezus van Nazareth, die gij vervolgt in degenen, die in Mij geloven (Jes. 63: 9). a) Het is u hard de hielen tegen de prikkels te slaan ("Isa 35: 6" en "Jud 3: 31. Gij verwondt slechts uzelf daardoor (hoofdst. 22: 7v. ; 26: 14; 5: 39

a) Hand. 5: 39

Het is de laatste tijd gewoon geworden zich Paulus op de weg naar Damascus voor te stellen in velerlei twijfelingen, overdenkingen en strijd. Hij zou vooral door de heldendood van Stefanus een diepe indruk hebben ontvangen van de macht van de christelijke Geest, zodat hij langzaam aan zou begonnen zijn over zijn standpunt te twijfelen. Terwijl hij zich nu in

moeilijke slingeringen bevond over het juiste van zijn streven, zou een verschijnsel aan de hemel hem tot de volle overtuiging gebracht hebben dat Jezus de Christus was. Tegen die mening spreekt in de eerste plaats wat reeds bij hoofdst. 8: 1 is opgemerkt, dat Saulus de terdoodbrenging van Stefanus met welgevallen heeft beschouwd en van die tijd aan zien wij die besliste energie, waarmee hij zich aan het hoofd van de vervolging heeft gesteld. Toch lag daarin een werkelijke voorbereiding tot bekering, dat Saulus een ronde, eerlijke natuur bezat, die in elke richting alleen haar diepste overtuiging met gehele overgave kon volgen; dit was het materiële waarheidselement zelfs in zijn dwalen. De overpriesters, farizeeën en sadduceeën vervolgden de christenen grotendeels uit de onreinste beweeggronden; bij hem was een oprechte overtuiging, in zo verre namelijk de mens op zijn dwaalweg een overtuiging kan hebben; maar nu verklaart het woord: het is u hard de hielen tegen de prikkels te slaan, " dat hij reeds een angel van de macht van de Heere had gevoeld, al was hij dat zich niet bewust. De angel van zijn geweten en zijn gevoel, de geschiktheid voor het Christusrijk in hem (Joh. 8: 47; 18: 37; 1 Joh. 4: 6 hem vanaf het begin tegen de verblinding reageren. En zo mogen wij wel aannemen dat een zo diep gemoed als dat van Saulus onbewust diepe indrukken van het heerlijk leven van de geest bij de christenen, vooral door de dood van Stefanus en het gedrag van zo velen die hij had gebonden, moest hebben ontvangen, zodat zijn fanatisme in elk geval sterk ondermijnd was. Maar hij werd nog vastgehouden door zijn overtuiging omtrent de eeuwige duur van de wet en van de waarheid van het wettische standpunt, terwijl hij aan de andere zijde meende aan de waarheid van de opstanding van Christus en aan het waarachtige van het woord van zijn getuigen te moeten twijfelen. Nu probeerde hij zijn bewustzijn te wapenen tegen de waarschuwende stemmen van de geest, die bij hem opkwamen, door met de sterkste hevigheid te ijveren.

Een oprecht hart dat tot grote afdwalingen kan worden vervoerd, zo’n hart vinden wij bij Saulus; ik zeg bij Saulus de vervolger, verdrukker, lasteraar; bij Saulus, die de kleren bewaarde van de moordenaars van Stefanus en de hand leende tot zijn dood. Gij herinnert u Nathanaël van velerlei vooroordelen tegen Jezus vervuld, maar wiens vooroordelen verdwijnen bij zijn eerste ontmoeting met Hem, omdat zij niet anders zijn dan de onbewuste zwakheid van "een waar Israëliet, in wie geen bedrog is. " Nu dan, Saulus is een Nathanaël, maar een reus, bij wie God de vooroordelen tot een ontzettende grootte laat toenemen, om een des te krachtiger ontwikkeling te schenken aan de waarheid die ze overwinnen moet. Nathanaël zou zich tienmaal hebben gewonnen gegeven bij een schouwspel als dat van de dood van Stefanus; Saulus geeft zich niet gewonnen; hij ontsteekt des te heviger in toorn tegen hem, wie Stefanus met zo veel geloof aanroept en in wie hij met zoveel vrede ontslaapt. En toch, wie weet of die aanblik in het hart van Saulus niet een eerste twijfeling deed geboren worden, een eerste heilzame bekommering? Wie weet of die twijfeling, die kommer, eerst door hem als een lastige verzoeking van zich gestoten, misschien overgegaan in bitterheid en drift, niet de weg heeft gebaand tot het toneel bij Damascus? Saulus een moordenaar van Stefanus, Saulus, een leerling en arbeider in het voetspoor van Stefanus: o diepte! o erbarming! Hoe het zij al wat Paulus van zichzelf zegt, doet ons in hem vóór zijn bekering zien als een hardnekkig, maar met overtuiging handelend Jood, vurig maar oprecht Farizeeër, dienende God van zijn voorouders af in een rein geweten. Wat meer is, onderscheidt gij niet tot op zijn reis naar Damascus door die noodlottige misdadige afdwaling van Saulus heen, die blinde begeerte om God te dienen, waarvan Jezus zo’n waarachtig getuigenis heeft afgelegd? Op hetzelfde ogenblik dat de gehoorzaamheid over de lust en Paulus over Saulus zegeviert worden die woorden een Nathanaël waardig, vernomen; wat wilt Gij, dat ik doen zal en uit wiens mond: nog uit die van Saulus, of reeds uit die van Paulus? Uit de mond van beiden. Meent niet dat er van Saulus tot Paulus een woeste sprong heeft plaatsgehad, zonder zachte overgang; er is iets van Paulus in Saulus en van Saulus in Paulus. Er is een verborgen en

geheim aanknopingspunt, bedekt voor de ogen van ieder mens en verborgen voor de vogels van de hemel, waar de genade zich vasthecht aan de natuur, het werk van God aan het werk van de mensen, het nieuwe aan het oude leven, Paulus de apostel aan Saulus van Tarsus. Dat punt is het gevoel dat doet spreken: wat wilt Gij dat ik doen zal? maar dat hem spreken doet in het licht van het ogenblik gisteren tot de God van Mozes, heden tot de God van Jezus Christus, voor de eerste maal als in een schemerlicht door hem ontdekt.

De gelijkenis is ontleend aan een weerspannig jukdier, dat voor de ploeg gespannen en met scherpe prikkels aangedreven wordt, maar achteruit tegen de prikkels aanslaat. Hier vandaan wordt de spreekwijze overgebracht tot mensen, die tegen bedreigingen en vermaningen moedwillig indruisen en zich daartegen verharden (Deut. 32: 15; 1 Sam. 2: 29 Zo was het ook met Saulus gelegen; hij had zich reeds een geruime tijd tegen de prikkels, die de Heere voor zijn overtuiging en verbetering had aangelegd, in de prediking van het evangelie en vele kenbare wonderen, moedwillig verhard. De Heiland waarschuwt hem daarom dat deze tegenstand tot zijn eigen verderf zou uitlopen en dat hij, wilde hij nu nog langer voortgaan, de meest geduchte straffen te wachten had.

Toen Saulus dat hoorde, was hij ontdekt aan zichzelf; dat woord ontdekte hem de gehele genade van Christus. Dat was geen prikkel die hij kon wegslaan; geen prikkel, waartegen hij de hielen durfde op te heffen. Een pijl van de Heere was het; een pijl van Zijn boog, naar de sterke, de geharnaste man geschoten, op de verwondbare plaats, tussen de gespen en tussen het pantser. Het is u hard de hielen tegen de prikkels te slaan. Zelfs in uw strijd, in uw ijver tegen Mij, zijt gij niet wat gij schijnt, zijt gij niet wat gij waarlijk meent te zijn. Uw hart bloedt en voor genezing scheurt gij het meer open. Mij jammert uw gapende wond. Laat af van Mij naar de kroon te steken, want gij steekt uzelf naar de hartader. Niet om mijn kroon, maar om uws levens wil; wat vervolgt gij Mij, het is u hard de hielen tegen de prikkels te slaan! Die ontferming ontwapent de held zonder genade.

Had Saulus de christenen niet uit onwetendheid (1 Tim. 1: 13), maar uit boosheid en moedwil vervolgd, zoals een Nero, was hij een lichtzinnig wereldburger geweest zoals Kajafas en Herodes, zoals een Judas, dan had ook een verschijning uit de geestenwereld hem niet kunnen veranderen (Luk. 16: 31). Nu bood hem echter zijn geloof aan de oudtestamentische openbaring, de ernst en de energie van zijn wil en zijn hoewel niet recht streven naar Gods eer en naar gerechtigheid een aanknopingspunt voor de genade aan; en nadat hij eens door Christus op bovennatuurlijke wijze was verlicht, moest hem ook de rede van Stefanus in hoofdst. 7 en diens opvatting van het Oude Testament, evenals zijn aanwijzingen omtrent het profetische karakter van het Mozaïsme, dat op iets hogers wees, een aanknopingspunt geven voor de ontwikkeling van zijn eigen leer.

Met de woorden: het is u hard de hielen tegen de prikkels te slaan, wordt bedoeld: 1) dat het vroegere krampachtige strijden van Saulus tegen het evangelie een slaan tegen prikkels geweest is, d. i. een tegenstand, waardoor hij zichzelf leed veroorzaakte (Ps. 32: 3); en 2) dat het hem van nu aan hard zou vallen, die tegenstand nog langer voort te zetten, namelijk na dit nieuwe bewijs voor de waarheid van het evangelie, dat voor hem in de openbaring van de Opgestane lag.

De woorden geven niet alleen de machteloosheid te kennen van alle menselijk verzet tegen de goddelijke prikkels, maar tevens spreken zij de gehele rijkdom van goddelijke barmhartigheid en genade uit. De Heere maakt het Saulus zwaar voort te gaan in zijn vervolgen van Jezus en

zijn vermoorden van zichzelf; want voorwaar, het is zwaar de gloeiende kolen van Gods liefde in vijandschap uit te doven met het besluit: "ik wil mij niet bekeren! "

6. En hij, gebroken van hart en bevende en verbaasd zijnde, zei: "Heere! a) wat wilt Gij dat ik doen zal? " En de Heere zei tot hem: Sta op en ga naar de stad, die voor u ligt en daar zal u gezegd worden wat gij doen moet (hoofdst. 22: 10; 10: 6).

a) Luk. 3: 10 Hand. 2: 37; 16: 30

Ziet, de rechterhand van de Heere behaalt de overwinning, het trotse hart is vermurwd, verslagen, is gebroken in zijn diepste diepte. Het blazen is een sidderen en vrezen, de brullende leeuw is een vreesachtig lam geworden. Saulus wordt nu Paulus d. i. klein en moet belijden (Jer. 20: 7

): Heere! Gij hebt mij overtuigd en ik ben overtuigd, Gij zijt mij te sterk geworden en hebt overwonnen. Zijn vraag: "Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal? " is de tweede stap op de weg van de zaligheid. "Heere! wie zijt Gij? " dat is de eerste levensvraag op deze weg, de vraag voor het geloof en de erkentenis. "Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal? " dat is de tweede levensvraag, de vraag voor de wil en de wandel. En Saulus ontvangt een antwoord, maar één dat verootmoedigt; hij wordt nu aan menselijke lering en onderwijzing overgegeven, nadat de Heere zelf het eerst de baan gebroken heeft. In dezelfde stad, waarin hij als een rechter en verwoester wilde intrekken, moet hij nu intreden als een leerling, als een bidder, als een hulpbehoevende. Dat zijn Gods wegen; Christus' weg gaat naar beneden! Maar de nederigen geeft de Heere genade.

Geen voetstap meer op deze weg. Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? De woedende stier is getemd. Hij neemt een meester aan? Hij buigt de brede hals onder Zijn zacht juk. Hij trekt zijn ploeg, hij trekt zijn dorsslede gewillig, werkzaam, getrouw. Daar staat geschreven: een dorsende os zult gij niet muilbanden. Maar al zou men hem muilbanden, hij zal niet minder de arbeid voortzetten tot het einde toe op de akker, op de dorsvloer van zijn Heer. Och, of voor allen die daar tegen de Heer en tegen zichzelf strijden, dat ogenblik kwam, waarin het hun duidelijk werd dat Hij meer barmhartigheid heeft dan zij over zichzelf, dat hun strijd een strijd was tegen de rust, tegen het geluk van hun ziel en tegen Zijn eer, ja, maar ook tegen Zijn liefde, een liefde die zich niet overwinnen liet door hun haat, diezelfde liefde, waardoor Hij voor de Zijnen gestorven is toen zij nog zondaars waren, diezelfde, waardoor Hij hen, vijanden zijnde, met God verzoend heeft door Zijn dood.

Wat een vraag en bewijs van dadelijke gehoorzaamheid! Het is een uitroep, een kreet, die bewijst dat het kind geboren is en dat het leeft. Hij weet nog niets van het christendom en toch kent Hij de Heere in Christus. Hij voelt dat hij met God zelf te doen heeft en hij valt op zijn knieën en aanbidt en vraagt naar Zijn wil. Nu is te willen wat de Heer wil het teken van de wedergeboorte. De eigen wil van Saulus was gebroken en nu was er plaats voor de wil van God. Onze eigen wil is de spil waar geheel onze persoonlijkheid en al onze krachten zich om bewegen. Eenmaal door de zonde bij God vandaan getrokken, zoeken wij niet meer ons middelpunt in God, maar in onszelf. En hierin bestaat, zoals wij meermalen hebben opgemerkt, die valse goddelijkheid, die de Satan aan onze eerste ouders door de zonde beloofde en ook gaf. "Gij zult uw eigen meester zijn en hebt dan niet naar God te vragen, uw eigen wil zal uw wet zijn. " Zo luidde de belofte van de satan en is die ook niet door hem vervuld? Leeft de natuurlijke mens niet naar zijn eigen wil? Is hij niet zichzelf genoeg? Zegt hij niet in stilte wat Faraö luidop zei: Wie is de Heer, wiens stem ik gehoorzamen zou? Ik ken

Hem niet. Het zijn eigen meester zijn in al zijn doen en laten is een aan God gelijk zijn, maar een vals. Het is enkel schijn, want God blijft de God van de boze, eigenwillige mens en heeft deze zich aan Gods liefde onttrokken, hij kan zich niet onttrekken aan Zijn macht, aan Zijn heiligheid, aan Zijn straf. Daarom is de goddeloze alleen zo lang zijn eigen meester, totdat hij zich bekeert en gered wordt, of sterft en verloren gaat. De ware goddelijkheid is Gods wil te doen; wie Gods wil doet, regeert met Hem de wereld, heeft iemand gezegd en het is mooi gezegd en waar ook. Door Gods wil te doen, zijn wij Zijn medearbeiders in al Zijn heerlijke werken, de medeuitvoerders van al Zijn heerlijke, oneindige, eeuwige ontwerpen. Zie het aan Saulus; zo lang hij zijn eigen wil deed, de inspraak van zijn eigen hart volgde, was hij een verwoester van Gods hemels werk, van de gemeente en van nu af zou hij zichzelf een medearbeider van God noemen en ook Zijn.

Saul zou niet hebben geweten wat hij doen moest; maar hij moet niet wederkeren naar Jeruzalem, hij moet integendeel de stad in en daar verdere aanwijzing afwachten, waarvan hij nog niet weet, door wie zij hem zal toekomen.

De Heere wil hem niet zelf de nadere aanwijzing geven, hij moet die ontvangen van de discipelen die tot hiertoe door zijn hand vervolgd waren en nu niet van de apostelen te Jeruzalem, die voor pilaren werden gehouden, maar van de eenvoudige mensen te Damascus, voor wie de ondergang vaststond. Dat was een vuurproef voor de aanzienlijke Farizeeër, de geleerde leerling van Gamaliël.

Paulus ontving zijn apostolische roeping en de toerusting tot Zijn ambt later van de Heere zelf zonder menselijk onderricht (Gal. 1: 11 vv.); maar een christen moest hij worden langs de gewone weg door de dienst van anderen.

7. a) En de mannen die met hem over weg reisden en bij het schitteren van het licht eveneens (vs. 3) ter aarde waren gevallen, stonden weer op, toen het zo-even meegedeelde plaats had. Zij waren verbaasd, sprakeloos van schrik en overmeesterd door een beangstigend gevoel, omdat zij wel de stem hoorden, hoewel zij de woorden van de Spreker niet konden onderscheiden, noch de inhoud van het woord verstaan (Joh. 12: 28vv.), maar niemand zagen; zij merkten wel het licht op, maar geen bepaald persoon, die de stem liet vernemen (hoofdst. 22: 9).

a) Dan. 10: 7

Deze mannen waren met Paulus uitgetrokken om te helpen vervolgen; nu moeten zij voor hem als getuigen dienen dat hetgeen hij gezien en gehoord had geen fantasie geweest was, want zij stonden daar stom en verstijfd. Zij hadden zich eerder dan Paulus van de grond opgericht, zij hadden de stem van de hemel gehoord, zonder te verstaan wat Hij tot Paulus sprak, zonder Hem op te merken die Zich in zo’n licht aan Paulus vertoonde. Het werd zijn metgezellen niet gegeven te zien en te horen wat Paulus hoorde en zag; zij waren er ook niet toe verkoren om getuigen van de Opgestane te worden. Maar wat zij hoorden en zagen dat hoorden zij toch niet alleen om de wil van Paulus en van anderen, aan wie zij het zouden zeggen: ook hun zielen greep heden de machtige hand van God genadig aan en hebben zij zich niet bekeerd, zijn zij stom gebleven in het schuldbelijden en in het loven van de Heere Jezus, zo zal deze weg naar Damascus ontzaglijk tegen hen getuigen in de dag van het gericht.

De metgezellen van Paulus in zijn zonden moesten ooggetuigen worden van zijn bekering; de bekering van de man, wiens gloeiende vijandschap tegen Christus rondom als een brandfakkel had geschitterd, moest niet plaats hebben in een eenzaam kamertje, maar in het openbaar voor vele getuigen. (LEONH. en SPIEGELH.).

8. En Saulus, gehoorzaam aan dat woord (vs. 6), stond op van de aarde en toen hij zijn ogen opendeed, die hij tot hiertoe had gesloten gehouden, zag hij niemand en niets, want deze open ogen hadden ten gevolge van de ontvangen verschijning (hoofdst. 22: 11) hun kracht tot zien verloren; hij tastte alzo rond en zocht geleiders (Hand. 13: 11). En zij die met hem waren, leidden hem bij de hand en brachten hem te Damascus, waar hem een verblijf werd gegeven, in de straat, in vs. 11 genoemd, in het huis van een zekere Judas ("Mt 10: 4" No. 12).

De verblinding was er geen die fysisch was teweeggebracht, maar, evenals haar opheffing, een wonderbare. Het doel daarvan was aan de ene zijde dat Paulus een blijvende indruk zou behouden en weten dat het geen droom, geen visioen was geweest dat hem was overkomen, aan de andere zijde dat hij, van de buitenwereld afgezonderd, rustig zou nadenken.

De lichamelijke verblinding moest voor hem een gezegend middel Zijn om de Heiland, die Zich aan hem had geopenbaard, in zijn ziel op het nauwkeurigst te beschouwen en Hem in de geest te leren kennen. Jezus verheerlijkte Zich in zijn hart, daarom mocht hij niets van de mensen en de ijdelheden rondom hem zien.

De duisternis die hem uitwendig omgaf, was slechts een beeld daarvan dat het licht, dat tot hiertoe voor hem had geschenen, het natuurlijk licht van zijn geest, van zijn geleerdheid in de Schrift, van zijn gerechtigheid in hem was uitgeblust en hij nu op een ander moest wachten. Weliswaar had hij het nieuwe hogere licht, de zon van de ware wijsheid en gerechtigheid reeds van ver gezien, maar hij moest inzien hoe dit licht met de duisternis, die anders licht wordt genoemd, geen gemeenschap kan hebben, hoe zijn natuurlijk licht niet in staat was om het hemelse naar beneden te brengen, hoe hij door zijn wijsheid Gods wijsheid niet kon leren kennen, door zijn gerechtigheid Gods gerechtigheid niet kon verkrijgen, hoe het eenvoudig weten van wat de Heere wilde, nog niet voldoende was om het tevens te volbrengen. Het scheen een gemakkelijke opdracht te zijn: "sta op en ga naar de stad; " maar zelfs dat kon hij niet.

9. En hij was aldaar drie dagen, dat hij niet zag en hij at niet en dronk niet Mt 4: 2.

De trotse beschermer van de oudtestamentische theocratie, die de wereld als een Elia zuiverend wilde doorstormen, moest zich nu een als arme blinde bedelaar diep geknakt door zijn mannen laten leiden.

Zijn vroeger licht, waarin hij waande alle anderen te kunnen leiden (Rom. 2: 18vv.), was uitgeblust. Als een kind moest hij zich laten leiden en nu te Damascus in blindheid gedurende drie dagen en in even zo langdurig vasten ootmoedig wachten op hoger licht van genade en van geloof; Vgl. 2 Kor. 4: 6

Hij moet zich als een kind laten leiden door de poort, waardoor hij als een held dacht in te gaan. Hij wordt als een gevangene van de Heere gebracht in de stad, waaruit hij de gelovigen gebonden had willen voeren.

Zijn vasten is niet door hemzelf gekomen, maar door de verschrikking van de ziel is hij er toe gedrongen; hij vergat te eten en te drinken; hij kon niets anders doen dan bidden. Vgl. vs. 11

Hoe dikwijls zondert men zich niet tot een genezing, tot een bezoek van zijn bloedverwanten dagen en weken af met terzijde stelling van zijn ambt en zijn huishouden; maar wie heeft wel eens drie dagen besteed tot grondig onderzoek en tot verandering van zijn gezindheid?

De machtige vervolger wordt als een machteloze blinde door enkelen van het reisgezelschap binnen de stad gebracht, waar hij kwam om te woeden en te vervolgen, maar nu gaat hij bidden en aanbidden, gedurende een drietal dagen van lichamelijke blindheid en lichamelijk vasten.

Hoe ver was nu voor hem het wezen van de zonde en de ontoegankelijkheid van het wettische standpunt voor God open gegaan, daar hij in zijn ervaring tot de overtuiging was gekomen dat men op dit standpunt bij het beste bedoelen een lasterend vijand van God en van Zijn Christus kon worden en dat de uitwendige wet en vooral de verklaring van de wet in haar verschillende geboden niet voor een zo diepe val kon bewaren. En hoe hoog mocht hem dadelijk de kracht van de verkiezing van de genade, de genade zelf en de rechtvaardiging voorkomen, daar hij op deze weg van het verderf, midden in zijn woedende loop zo plotseling, zo wonderbaar en onverdiend gered was! Ook de heerlijkheid van de Opgestane en ten hemel gevaren Christus vertoonde zich aan hem in een heerlijk licht, daar hij zag dat de Heere, die sedert lange tijd ten hemel was gevaren, ook nu nog met persoonlijke tegenwoordigheid op aarde kon optreden.

Nu had zeker de Heere zonder het uitwendig middel van de genade Zijn geest in het hart van de verslagene kunnen zenden en van de hemel de hand van de vrede op hem kunnen leggen; maar de toekomstige apostel van de heidenen moest eerst aan zichzelf ervaren wat de Kerk is, namelijk de bezitster en uitdeelster van de genade van het leven.

Deze geschiedenis is bij uitstek een voorbeeld van christelijke boete en oprechte bekering. Dat is het eerste, dat men de zonde inziet, zoals dus Christus Paulus van de hemel af verschrikt, opdat hij niet in de zonde zou voortgaan maar ervan zou afzien. Waar nu zo’n kennis van de zonde is, daar moet ook volgen dat men met sidderen en beven met Paulus spreekt: "Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal" d. i. men moet in het evangelie geloven en in Christus de vergeving van de zonde, die ons in de doop is toegezegd, hopen en daarna de naam van Christus belijden en de genade, die ons is gegeven, voor iedereen prijzen en anderen ook tot die kennis brengen, dat heet en is een christelijk leven.

10. En er was een zeker discipel, een gewoon gemeentelid (hoofdst. 11: 26) te Damascus, die vroeger Jood was en om zijn streng wettische vroomheid nog heden bij de Joden in groot aanzien was (hoofdst. 22: 12), met name Ananias. Deze naam was bij de Joden veel in gebruik (hoofdst. 5: 1vv. ; 23: 2). En de Heere Christus (vs. 13v. en 17) zei tot hem, nadat drie dagen (vs. 9) waren verlopen, in een gezicht dat Hij hem de volgende morgen gaf, terwijl tegelijkertijd Saulus eengezicht overeenkomstig zijn behoefte ontving (vs. 12): Ananias. En hij zei: zie hier ben ik, Heere! gereed om U te dienen (Gen. 22: 1, 7; 37: 13).

11. En de Heere zei tot hem: Sta op en ga in de straat, genaamd de Rechte, omdat deze in onderscheiding van de andere, die hoekig of krom zijn (vgl. vs. 2), recht doorloopt en vraag in het huis van Judas, die daarwoont, naar iemand met de naam Saulus, a) van Tarsen in Cilicië

afkomstig. Gij zult hem brengen wat hij nodig heeft en wat Ik hem wil geven, want zie, hij bidt, opdat hij uit de ellende waarin hij verkeert, wordt geholpen.

a) Hand. 21: 39; 22: 3

Gebeden worden terstond in de hemel opgemerkt. Op het ogenblik dat Saulus begon te bidden, hoorde de Heer hem. Hier is troost voor de beangstigde, maar biddende ziel. Dikwijls buigt een arme gebrokene van hart de knieën, maar hij kan zijn klachten alleen in de taal van zuchten en tranen uiten; toch heeft die zucht al de harpen van de hemel met muziek doen trillen en die traan is door God opgevangen en in de fles van de hemel bewaard. Gij bewaart mijn tranen in uw fles, dit veronderstelt dat zij opgevangen worden naarmate zij vloeien. De bidder, die in zijn angst geen woorden kan vinden, wordt door de Allerhoogste verstaan. Het oog, waarmee hij naar boven ziet, is wellicht beneveld; maar de vallende traan is een gebed. De tranen zijn de diamanten van de hemel; de zuchten maken deel uit van de muziek in de hof van de HEERE en zij worden geteld onder de verhevenste tonen die het oor van de hoogste Majesteit bereiken. Denk niet dat uw gebed onverhoord zal blijven, al is het zwak en aarzelend. Jakobs ladder is hoog, maar ons gebed rust op de Engel van het verbond en zal haar alzo kunnen bestijgen. Onze God hoort niet alleen het gebed, maar Hij hoort het graag. Hij vergeet niet het geroep van de ellendigen. Voorwaar, Hij ziet niet naar hoge blikken en verheven woorden; het is Hem niet te doen om de statie en de glans van de koningen. Hij luistert niet naar de klank van de krijgsmuziek; Hij schenkt geen aandacht aan de triomf en de hoogmoed van de mensen, maar waar een hart is, bezwaard met droefheid of een lip die van angst beeft of een diepe zucht of een traan van berouw, daar is het hart van de HEERE geopend; Hij tekent die op in Zijn gedenkboek; Hij legde onze gebeden als rozenbladeren in Zijn gedenkboek en wanneer het boek uiteindelijk geopend wordt, zal er een liefelijke geur uit oprijzen.

Bij ‘t bidden vraagt het stil geloven Geen hemels teken van de Heer, Maar onze voorspraak zendt van boven Het antwoord aan de bidder neer.

Met woorden, alleen de Heere waardig, zegt Hij tot Ananias wat er met Saulus gebeurd is. De Heere zegt niet, zoals ieder ander zou gezegd hebben: "Saulus is bekeerd en wel door mijn tussenkomst; " nee, niets van dat alles. U voelt ook het onvoegzame hiervan bij de Heere. De Heere toont alleen uit de goede vrucht wat er uit de wilde boom geworden is. Het is hiermee alsof men van een dodelijk zieke, nadat de crisis is doorstaan, zegt: "hij slaapt! " Hiermee is alles gezegd. Hij bidt! Die bidt, verootmoedigt zich. Bidden is spreken met God; en waarover spreekt een ziel met God dan over haar zonde en over Zijn ontferming, dan over haar nood en Zijn redding, dan over haar behoefte en Zijn voorziening er in? Maar had Saulus dan tevoren niet gebeden? Nee, hij had tot hiertoe nog niet gebeden, want hij kende de naam van Jezus nog niet en wie Jezus niet kent en geen aanroeper is van Zijn naam, bidt niet, hij spreekt alleen. God wil aangebeden zijn in geest en waarheid en niemand doet dit, als hij niet de Vader aanbidt in de Zoon door de Heilige Geest. De Vader wil niet geëerd zijn buiten de Zoon en de Zoon niet buiten de Vader en beide niet dan in de Heilige Geest.

12. En hij heeft, opdat hij ook zal weten door wiens bemiddeling hem zowel de geestelijke als de lichamelijke hulp van Mij ten deel zal worden, ook heden in een gezicht gezien dat een man genaamd Ananias, binnenkwam en hem de hand oplegde, opdat hij weer ziende werd, omdat hij nu reeds drie dagen met blindheid is geslagen.

Toen Paulus gebracht werd in de Rechte straat (vs. 8) zou hij toen niet bij zichzelf hebben gedacht: "ach ja, ik ging op kromme, op dwaalwegen, maar nu wilt Gij, Heere! "mij leiden op de rechte weg" (Ps. 23: 3)? Ook de naam van de huisheer "Judas" moest voor hem betekenis hebben. Zijn vals Jodendom moest in Judas' huis worden begraven en als een ware Jood, namelijk als een christen moest hij opstaan. En tegelijk is de naam van hem die tot hem wordt gezonden vol betekenis en spreekt die hem van hulp in zijn nood; want Ananias betekent: "de Heere gedenkt of begenadigt. "

Saulus scheen gedurende de drie dagen van zijn uitwendige blindheid geheel verlaten en zonder vrienden, maar hij is het niet; de trouwe Herder verzuimt het teruggevonden schaap geen ogenblik, maar heeft reeds het werktuig tot zijn oprichting gereed. En wel een weinig schitterend werktuig; wij weten van deze Ananias verder niet veel. Hij was, zo schijnt het, een eenvoudig discipel, één van de stillen in den lande. Men zou hebben kunnen menen dat, als tot de pas bekeerde Samaritanen (hoofdst. 8: 14 vv) de twee voornaamste discipelen werden afgezonden, tot een bekeerde Paulus, tot deze machtige geest, toch minstens ook een Petrus of Johannes had moeten worden gezonden om zijn belijdenis te ontvangen en hem de zegen te geven; maar nee, de Heere gebruikt daartoe een gewoon lid van de gemeente, want het is Hem hetzelfde door veel of door weinig te helpen. (1 Sam. 14: 6).

Tot het gezegende ambt van leraar zijn geen verheven gaven en grote waardigheden nodig, maar alleen getrouwe knechten. Ook in de keuze van Ananias lag een wijze leiding van de Heere. De geleerde Farizeeër moest tot zijn verootmoediging een ongeleerde christen als leraar krijgen; was een Petrus of een ander groot apostel tot hem gezonden, dan had Paulus daardoor aan de ene zijde trots en aan de andere zijde van menselijk aanzien afhankelijk kunnen worden.

Hij moet zijn licht ontvangen van een klein zwavelstokje, van één, die bij Paulus nog geen vinger was, als een kaarsje bij de Zon.

Wij moeten ons de toestand van Paulus gedurende de drie dagen niet zo denken als Bengel die beschrijft: "daar gezicht en smaak verdoofd waren, heeft hij zich inwendig in de eenzaamheid met bidden bezig gehouden. " Het gebed heeft hem zeker niet gedurende zijn worsteling vergezeld, maar het gebed heft de afgematte strijder op; niet het bidden was de inhoud van de drie dagen, maar het gebed maakte een einde aan de jammer die de drie dagen vervulde. Natuurlijk heeft Saul heden niet voor de eerste maal in zijn leven gebeden, hij zal als een onberispelijk Farizeeër geen gebedsuur hebben verzuimd, maar zijn bidden dat hij tot hiertoe deed, verdient die naam niet; hij stond op de hoogte van de eigengerechtigheid, die hij zichzelf had gemaakt en had God vernederd tot de diepte dat Hij Zijn woord en Zijn wet misbruikte tot bevestiging van zijn verkeerde wil. Nu ontdekt hij voor de eerste maal de kloof tussen God en hem. Hij voelt dat hij zelf in de diepte van de afgrond ligt, maar hij ziet de HEERE in de onmetelijke hoogte van zijn heiligheid. Wanneer hij nu bidt, kan het slechts in het geloof geschieden. De naam "Jezus, " die van de hemel klinkt, heeft hem als een bliksemstraal ter aarde geworpen en zijn gehele wezen vernietigd. Maar is deze naam niet een waarborg van de zaligheid en wel van die zaligheid, die voor Paulus de enige redding is? Hij en zijn tochtgenoten zagen in de beide namen Mozes en Jezus twee onverzoenlijke tegenstellingen. Omdat Stefanus Jezus aanriep, meenden zij, had hij Mozes gelasterd, daarom heeft ook Paulus de christenen gedwongen Jezus te lasteren (hoofdst. 26: 11) om Mozes te eren. Maar hoe staat de zaak thans? Mozes, de drager van de wet, is voor Saulus de onverbiddelijke rechter met het doodvonnis geworden, wat blijft hem anders over dan de verachte, gelasterde naam Jezus? Zou die naam, zo vol kracht, die reeds zo velen prijzen, de

kracht niet hebben ook hem, de door Mozes' wet aan de dood overgegeven mens, uit Zijn nood te helpen en tot zaligheid te brengen? Had Stefanus, wiens einde hem in deze dagen natuurlijk onophoudelijk voor de geest stond, niet in zijn doodsnood deze naam aangeroepen en was hij bij dat aanroepen niet aangedaan met een vreugde, zoals hij nooit had gezien? Zo verkrijgt de verschrikking van Jezus' naam voor Saulus langzaam aan een gedaante die hen vertrouwen inboezemt; en hij waagt het deze naam aan te roepen.

In de mededeling: "zie, hij bidt, " vat de Heere de gehele verandering samen die met Saulus intussen heeft plaatsgehad; men kan ook werkelijk de gehele weg van de bekering niet korter en tevens vollediger beschrijven. In het gebed grijpt men de goede wil van God aan, waardoor men eerst is gegrepen en hecht men zich aan de machtige trekkingen van God; in het gebed geeft ook de mens zijn wil over en daarbij heeft niet alleen een afbidden en vragen van de genade en vergeving plaats, maar al de ernst is ontbrand die men voor God en Zijn waarheid voelt en waaronder men stap voor stap alle verdere zekerheid verkrijgt.

Zie, hij bidt - een schoon woord omtrent een bekeerde zondaar 1) om de gesteldheid van zijn eigen hart aan te wijzen: a) hij bidt, dus is hij geen lasteraar meer van Jezus, maar hij ligt smekend voor de Heere, die hij vroeger vervolgde; b) hij bidt, dus is hij geen vervolger meer van de christenen, maar hij heeft het zwaard weggeworpen en de weerloze handen in vrede gevouwen 2), om harten voor Hem te winnen, die Hem liefhebben: a) de Heere zelf ziet van de hoogte en uit Zijn heiligdom met liefde neer op het gebroken hart, dat in gebed voor Hem ligt, b) de gemeente van de Heere moet zich tot Hem keren met hartelijke ontferming en niet meer als een verlorene mijden en niet meer als een gevaarlijke vrezen, van wie eens is gezegd: "zie, hij bidt! "

13. En Ananias wist, naar wat hem was meegedeeld, te veel van Saulus om het woord "hij bidt" te geloven en daaruit de drievoudige vermaning te trekken: vrees niet voor hem, want hij is weerloos; veracht hem niet, want er is een goed werk in hem begonnen; verlaat hem niet, want hij verlangt naar troost en hulp. Hij antwoordde: Heere! ik heb van velen gehoord van deze man, a) hoeveel kwaad hij Uw heiligen, de christenen (vs. 32 Rom. 1: 7) in Jeruzalem gedaan heeft (hoofdst. 8: 3).

a) Hand. 9: 1; 1 Kor. 15: 7 Gal. 1: 18; 1 Tim. 1: 13

14. Nu is hij ook tot ons naar Damascus gekomen en heeft hier macht van de overpriesters om te binden allen, die Uw naam aanroepen en hen aan de hoge raad ter veroordeling uit te leveren.

15. Maar de Heere zei tot hem: Ga heen, zoals Ik u bevolen heb (vs. 11) en laat al uw bedenkingen varen, a) want Ik ben hem op de weg hierheen zichtbaar verschenen (vs. 17) en heb zijn ziel gered uit het verderf (Job 33: 30), zodat gij hem niet eens hoeft te bekeren, maar alleen hebt in te lijvenin de gemeente van hen, die Mijn naam aanroepen. Deze is, wat zijn toekomstige loopbaan aangaat, Mij een uitverkoren vat, om als zodanig (Rom. 9: 23; 2 Kor. 4: 7
hem gelegde naam door openbaring daarvan
in zijn eigen wezen en in zijn wandel, maar ook door verkondiging van deze en de prediking van het evangelie, te dragen voor de heidenen en de koningen, waarmee hij in aanraking zal komen (hoofdst. 13: 7; 24: 24; 25: 23; 23: 11 en 27: 24 en de kinderen van Israël, die hij nooit uit het oog zal verliezen en voor wie hij een bijzonder voorteken is (hoofdst. 22: 19v. 1 Tim. 1: 13-16

a) Rom. 1: 1 Gal. 1: 15; 2: 8 2 Tim. 1: 11

16. Ja deze is Mij een uitverkoren vat, a) want Ik heb nog bijzondere wegen met hem voor (hoofdst. 26: 16) in verheven openbaringen en Ik zal hem, opdat bij zich daarop niet zal beroemen (2 Kor. 12: 1vv.), tonen hoeveel hij lijden moet om Mijn naam.

a) Hand. 26: 11; 2 Kor. 11: 23

Zo is het met de gelovigen gesteld: zij hebben nodig het tweemaal van de Heere horen om het te begrijpen, om het aan te nemen.

De bedenking van Ananias komt deels uit menselijke zwakheid voort, die ook bij de heiligen nog wordt gevonden ("Ge 15: 3"en "Ps 62: 8, deels uit prijzenswaardige voorzichtigheid, want men moet wat zich als buitengewone openbaring voordoet, niet onvoorwaardelijk vertrouwen.

De Heere blijft eenvoudig bij het bevel en stelt de bezorgde ermee gerust dat Saulus niet alleen aan de gemeente geen schade meer zal doen, maar zelfs door Hemzelf is verkoren om Zijn eer te bevorderen, de belijdenis van Zijn zaligmakende naam uit te breiden. De uitdrukking "dragen" schijnt gekozen in overeenstemming met het beeld van een "vat" waarin een schat van grote waarde wordt gedragen. De kring van de mensheid, waarin Saulus de naam van Jezus zal dragen, is drieërlei: 1) heidense volken, 2) regerende mannen of vorstelijke personen, 3) de kinderen van Israël. De heidenen zijn vooropgeplaatst, Israël is het laatst genoemd, om te zeggen dat de roeping van Saulus in de eerste plaats ziet op de heidenwereld, dat hij bij deze zijn werkkring zal vinden. Israël zal echter van zijn werkkring niet zijn uitgesloten, maar pas later in aanmerking komen.

De roeping tot de kinderen van Israël is reeds hier een als het ware bijkomstige, zoals ook de Griekse volzin doet uitkomen.

Terwijl de twaalven in de eerste plaats voor Israël zijn geroepen, is Saulus in de eerste plaats voor de heidenen geroepen; dit verschil van zijn apostolisch ambt is niet willekeurig, maar door de geschiedenis van de roeping zelf aangegeven. Toen de Heere de twaalven riep, wandelde Hij in nederigheid en beperktheid van het vlees, behorende tot het volk waarvan Hij afstamde en tot het land van zijn geboorte (Matth. 15: 24); toen Hij Saulus riep, openbaarde Hij Zich ook wel lichamelijk; maar in het lichamelijke van de Geest en van de hemel, in de staat van Zijn verheerlijking keert Hij Zich tot alle mensen (hoofdst. 22: 15). Wanneer nu de apostel van de heidenen eveneens uit het volk van Israël door Hem wordt verkoren, dan geschiedt dit naar de geschiedenis van de profeet Jona, waarin bewezen is hoe moeilijk, ja hoe onmogelijk het voor een Israëliet is, met de boodschap van de zaligheid het heilige land te verlaten en zich tot de heidenwereld te wenden. Jona kon niet eerder die weg opgaan en zijn boodschap volbrengen, voor hij drie dagen en drie nachten in de diepte was geweest en daar tot de gedachte was gekomen dat hij voor de ogen van God verworpen was, maar daar, toen zijn ziel bang was, dacht hij aan de HEERE en bad hij uit de diepte en Zijn gebed steeg op tot de tempel van Gods heiligheid (Jona 2: 1-8). Uit dit gezichtspunt valt een nieuwe lichtstraal op het geheim van die drie dagen in het leven van Saulus.

De laatste woorden: "Ik zal hem tonen, hoeveel hij lijden moet terwille van Mijn naam" geven te kennen dat Ananias aan Saulus alleen de genade tot de nieuwe christelijke staat moet verkondigen; tot zijn ambt wil de Heere zelf hem bekwaam maken en hem de weg wijzen, die

hij moet bewandelen en dat zal geschieden naar de grondstelling: hoe meer genade, des te meer lijden.

17. En Ananias was nu niet meer bang, maar begaf zich integendeel met vreugde en in haast op weg. Hij ging naar de hem aangewezen straat en kwam in het huis van Judas (vs. 11). Daar vond hij bij het binnentreden Saulus op de knieën liggende nog in gebed (vs. 11); hij trad op hem toe en de handen op hem leggende, zei hij: Saul, broeder! de Heere heeft mij gezonden, namelijk Jezus, die u verschenen is daar buiten op de weg, waarlangs u gekomen bent naar deze stad. Hij heeft mij tot u gezonden, opdat u weer ziende en met de Heilige Geest vervuld zou worden. De Heere gaf hem op dat ogenblik alles in wat hij nu sprak, want bij de openbaring in het gezicht (vs. 10vv.) was nog veel onbepaald gelaten (Matth. 10: 19v.).

18. En terstond, toen hij zo tot Saulus sprak en hem de handen oplegde, vielen af van zijn, van Saulus' ogen, als schellen, niet in werkelijkheid, maar voor zijn gevoel en hij werd terstond weer ziende en aanstonds viel zijn oog opde man die voor hem stond en die hij herkende als de man die hij tevoren in een gezicht had gezien (vs. 12 hoofdst. 22: 13) en stond, zoals Ananias hem gebood, op en werd naar diens nadere verklaring (hoofdst. 22: 14-16) gedoopt in de rivier Amana Ac 9: 2

19. En toen hij het sacrament en daarbij de Heilige Geest had ontvangen en weer in zijn herberg gekomen was en gegeten had, werd hij versterkt en verkwikt na zo driedagen zich geheel van spijs en drank te hebben onthouden (vs. 9). En Saulus, na zijn doop door Ananias in de gemeente ingeleid, verbleef enkele dagen bij de discipelen, die te Damascus waren, om door het contact met hen geestelijk versterkt te worden, zoals hij door spijze lichamelijk gesterkt was.

Het komen van Ananias, die Saulus eerst in een gezicht had gezien, had in de eerste plaats ten doel hem van zijn blindheid te bevrijden. Was deze blindheid oorspronkelijk het onwillekeurig gevolg van de hemelse glans die hij gezien had (hoofdst. 22: 11) en verder uitwerking van de inwendige, dodelijke gevolgen van die openbaring geweest, nu is hem de bevrijding van die plaag het onderpand van de verlossing van de rechtende macht, die door die openbaring over hem is gekomen. Dit is daarom ook het eerste wat Ananias hem geeft, als hij hem de handen oplegt. Wanneer echter Ananias uitdrukkelijk zegt dat de Heere Jezus hem zendt, dan moet Saul opmerken dat dezelfde, die hem geslagen heeft, hem nu ook geneest, dezelfde, die hem gedood heeft, hem nu ook levend maakt, zoals hij het van de HEERE weet (Deut. 32: 39). En terwijl Ananias hem de handen oplegt en hem daarna het gezicht teruggeeft, ervaart Saulus dat de wonderkrachten van de Heere aan Zijn gemeente zijn gegeven, omdat Hij in de gemeente is en werkt, zoals hij vernomen heeft uit het woord: "Ik ben Jezus, die gij vervolgt. " Maar evenals de blindheid slechts een teken en een werking van de dood was, zo is ook het weerzien nog niet het eigenlijke heil en het leven, maar alleen een voorbode daarvan. En zo had Ananias niet alleen aan Saulus het weerzien beloofd, maar ook het vervuld worden met de Heilige Geest. Evenals het weerzien werd verleend door de oplegging van de handen, zo ook de vervulling met de Heilige Geest door de doop, waartoe Ananias Saulus dringt met het woord, dat in hoofdst. 22 is meegedeeld. Met recht houdt hij alle onderwijzing en voorbereiding tot de doop overbodig: hier is een begrijpen van de doop in de naam van Jezus teweeggebracht, zoals dat nog niet heeft bestaan en ook niet kan weerkeren.

Het nemen van de spijs, waardoor de gedoopte gesterkt werd, herinnert aan het dochtertje van Jaïrus, waaraan de Heere beval spijze te geven, nadat Hij het had opgewekt. (Luk. 8: 55).

20. En hij predikte terstond Christus in de synagogen, toen hij van de overste vergunning tot spreken had ontvangen, aan de Joden te Damascus, en legde er vooral grote nadruk op dat Hij de Zoon van God is, zoals hij daarvan uit persoonlijke ervaring getuigenis kon afleggen. De christelijke gemeente toch hield zich nog aan de godsdienstige samenkomsten in de Joodse synagogen en indeze was het aan ieder die zich daartoe geroepen voelde, geoorloofd godsdienstige voordrachten te houden ("Lu 4: 15.

21. En zij, de Joden, stonden allen verbaasd toen zij hoorden wat hij daar met beroep op de hem ten deel gevallen openbaring, evenals in hoofdst. 22: 6vv. ; 26: 13vv., verkondigde, zodat zij van het gevoel van een onloochenbaar goddelijk ingrijpen vervuld werden (hoofdst. 2: 12) en zij zeiden onder elkaar: Is deze, die dat getuigt, niet degene die te Jeruzalem uitroeide wie deze naam aanriepen (vs. 14) en die daarom, met datzelfde doel hier gekomen is, te Damascus, opdat hij hen gebonden zou brengen tot de overpriesters teJeruzalem? Vanwaar zou hij dan zo geheel omgekeerd zijn, indien dat niet een hogere hand had gewerkt, zoals hij zegt?

22. Doch Saulus, die zich hierna drie jaar in de stilte in Arabië terugtrok, werd meer en meer in het geloof (Rom. 4: 20) en de Heere (Ef. 6: 10) bekrachtigd en overtuigde toen hij zo gesterkt naar de stadterugkeerde, de Joden die te Damascus woonden, met onweerstaanbare overredingskracht bewijzende, zoals zij dat in Syrische synagogen gewoonlijk deden, dat deze Jezus van Nazareth, wiens naam zij nauwelijks durfden te noemen, de Christus, de Messias van Israël is.

Nadat Saulus door de doop Jezus is ingelijfd, is hij het ook in de gemeenschap van de leden van de kerk, eerst nog om versterking te ontvangen van het nieuwe leven en vergoeding voor de verloren vriendschap van de wereld, maar vervolgens ook om te geven en zelf te werken tot versterking van de gemeente en tot verbreiding van het evangelie.

In plaats van in de synagoge van de Joden te Damascus van de brieven van volmacht van de overpriesters gebruik te maken, treedt hij dadelijk in deze op en verkondigt hij hun Jezus, de Christus, dat deze de Zoon van God is; het was hem niet genoeg hun te verkondigen dat Hij de Messias was, omdat hij wel wist dat hun voorstelling van de Messias in geestelijk opzicht zo treurig was en aan de andere zijde zo werelds opgetooid.

De Joden, zo was zijn doel, moesten zien in wie zij hadden gestoken, dat zij de Heere van de heerlijkheid hadden gekruisigd (Joh. 19: 37; 1 Kor. 2: 8 Zo veranderde hij de verdediging van zijn overgang tot het christendom voor hen in een aanvallen van hun eigen standplaats, om hen daaruit te verdrijven.

Dit prediken zowel als de bevestiging in vs. 22 moet niet gehouden worden voor een begin van Paulus' eigenlijke apostolische werkzaamheid, maar eenvoudig als getuigenis van de Verlosser, afgelegd uit inwendige drang van een hart dat niet kan nalaten uit te spreken, waarin het gelooft (Ps. 116: 10); want er is geen spoor te ontdekken, dat hij daartoe een eigenlijk bevel en een zending van God heeft ontvangen; integendeel luidt de uitdrukking van Lukas in vs. 20 evenals die, die door Filippus in hoofdst. 8: 5 gebruikt is. Het is het vrijwillig werken van een evangelist dat wij zien, niet de zending van een apostel. Opmerkelijk is hierbij nog het onderscheid tussen vs. 20 en 22 Daar verkondigt Paulus Christus, dat Hij de Zoon van God is, hier voert hij een bewijs voor de Joden, dat Christus de Messias is. Met dit verschil komt de verschillende wijze van voordracht overeen. Dat Jezus de Messias was, daarvan overtuigde Paulus de Joden doordat hij de weg inslaat om uit voorspelling en

vervulling, uit de overeenstemming van Messiaanse profetieën met de geschiedkundige feiten van Jezus' leven het te bewijzen. Daarentegen predikte Paulus dat Christus Gods Zoon was, van goddelijke afkomst, aan de goddelijke heerlijkheid deelachtig en goddelijke eer waardig, door een onmiddellijk, eenvoudig getuigenis uit eigen ervaring af te leggen. De prediking had bij de Joden een zich ontzetten ten gevolg (Mark. 1: 27 Luk. 5: 27); het overtuigen daarentegen bracht de tegenstanders in verwarring en verlegenheid, in zoverre zij de bewijsvoering niet konden weerstaan en toch de slotsom niet wilden toegeven.

Moest zo'n belijdenis uit de mond van Paulus, zoals hij die in de synagoge van de Joden aflegde, geen ontzaglijk opzien teweegbrengen, bij zijn vroegere vrienden de grootste ergernis opwekken, henzelf tot smaad en vernedering brengen? Sloeg hij zichzelf daarmee niet als het ware op de mond, verklaarde hij niet zijn gehele vroegere loopbaan voor een dwaalweg, als hij nu predikte: "die Jezus, die gij Joden gekruisigd hebt, die ook ik, Saulus, gesmaad, gelasterd, vervolg heb, die is de Christus, uw Messias, de Heiland van de gehele wereld, ja deze is de Zoon van de hooggeprezen God? Had hij niet eerst zijn overtuiging voor zich kunnen houden, tenminste een tijdlang zich in de stilte kunnen terugtrekken, tot over zijn vroegere wegen gras gegroeid was en had hij zo langzaam aan zonder opzien, niet zijn nieuwe levensweg kunnen gaan bewandelen? Ja, als Saulus niet Saulus was geweest, als hij geweest was als één van ons, als hij met vlees en bloed was ten rade gegaan, als zijn overgave aan de Heere geen volkomen, gehele, besliste, onvoorwaardelijk geweest was, dan misschien zou hij naar dergelijke overwegingen hebben geluisterd. En zeker zo gaat het: ook waar ons hart overtuigd is, openen wij de mond niet altijd zo gemakkelijk tot een openbaar getuigenis. Ook als wij de Heere gevonden hebben, zouden wij, als het mogelijk was, nog niet zo dadelijk willen breken met de wereld. Ook waar de bekentenis aanwezig is omtrent deze zondige paden en dwaalwegen, zouden wij ons de belijdenis wel willen besparen of het tenminste met God in het stille kamertje willen afmaken en niet voor de ogen van de wereld. En toch, zolang ons hart nog te trots is om zich voor God en mensen te verootmoedigen, zolang is onze bede slechts een halve. Zolang wij nog te vreesachtig zijn om wat wij in het hart hebben erkend, ook te belijden met de mond, zolang is dit geloof nog niet het ware en zolang onze rust nog boven de dienst van de Heere, onze eer ons nog boven de eer van God gaat, zo lang staan wij nog niet in ware, oprechte gehoorzaamheid.

De plotselinge verandering van Paulus veroorzaakte onder de Joden te Damascus een ontzetting. Saulus vond zich, zoals hij ons in Gal. 1: 17 meedeelt, bewogen om eerst Damascus te verlaten en zich naar Arabië te begeven. Lukas verhaalt deze daartussen liggende gebeurtenis niet, maar schijnt die toch voor ogen te hebben, daar hij eerst opmerkt dat Saulus "enige dagen" bij christenen te Damascus is gebleven (vs. 19) en dan weer later (vs. 23) dat de Joden na "vele dagen" tezamen raad hielden om hem te doden. Het verblijf van hem in Arabië, dat tussen die beide valt, duidt hij dan aan met de woorden (vs. 22): "Saulus werd meer en meer bekrachtigd. " Alzo spreekt het bericht van zijn werkzaamheid: "hij overtuigde de Joden, bewijzende dat deze de Christus is, " van de tijd na zijn terugkeren uit Arabië naar Damascus en het eerdere, "hij predikte Christus in de synagoge, dat Hij de Zoon van God is, " van de tijd van enige dagen, voordat hij zich naar Arabië terugtrok. De andere apostelen van de Heere hadden een driejarige oefenschool van het geloof gehad in het uitwendige verkeer met de Heere, ook Saulus schijnt een voorbereidend triennium nodig gehad te hebben en zonder twijfel was dit rijk aan gebedsleven, aan ervaringen, gezichten en verkeer met de Heere; vooral in tastbare openbaringen van de opgestane (Gal. 1: 11v. ; 1 Kor. 11: 23; 15: 1vv. behoefte voelde de grote ervaring die hij had opgedaan, in zich te verwerken, omtrent zijn roeping en zijn te volgen weg in het reine te komen, dan was geen oponthoud voor zo'n nadenken in de diepste stilte meer geschikt dan de woestijn van Arabië, die hij zeer

spoedig kon bereiken als hij zich van Damascus oostwaarts wendde. Men kan aannemen dat hij juist in deze tegengestelde richting werd gedreven, bij de gedachte aan een terugkeren naar Jeruzalem, die in hem oprees. Hoeveel kon voor dit terugkeren spreken! Ten eerste de gedachte om de overpriesters hun snood mandaat voor de voeten te werpen, hun plechtig te verklaren dat hij voortaan niet meer in de dienst van hun ongeloof stond en voor hen een getuigenis van Christus af te leggen, maar meer nog de behoefte, om de gemeente te Jeruzalem met zich te verzoenen, haar gerust te stellen en de vriendschap van de apostelen te winnen. Maar spoedig bleek het hem dat een langere afwezigheid voor hem nodig was; het was bijna zeker te voorzien dat hij zeer spoedig een offer moest worden van de verbittering van de Farizese partij, als hij ogenblikkelijk terugkeerde en openlijk uitsprak dat hij zich van hen had losgescheurd, zonder dat de opoffering van zijn leven de gewenste vruchten kon dragen. Men zou toch zo gemakkelijk die plotselinge omkeer in verdenking kunnen brengen en de indruk daarvan uitspreken. Hij moest weten dat hij tot een andere, langere loopbaan was verkoren, waarop hem aan het einde de martelingen niet zouden ontbreken. Zonder twijfel was het oponthoud van Saulus in Arabië vooral een tijd van eenzaam en stil leven, gewijd aan gebed en overdenking, totdat hij met meer ontwikkeld en bevestigd geloof te voorschijn kon treden, evenals Christus, de Heere, voor Hij Zijn roeping ging vervullen, eerst door de Geest in de woestijn werd geleid. Voor de kerk kwam uit zijn aanhoudend terugtreden van de schouwplaats van de geschiedenis een onmiddellijk groot voordeel; daar hij namelijk de leiding van de vervolging op zich had genomen, werd deze gedurende de tijd van zijn verdwijnen tenminste verlamd, zo niet geheel nagelaten (vgl. vs. 31), zoals wij dan ook uit de latere geschiedenis zien hoezeer zijn overgang tot het christendom een lange tijd de Joodse partij in haar ijver heeft ontmoedigd.

d. Vs. 23-30 Vlucht van Saulus uit Damascus en bezoek aan Jeruzalem; zijn heenzending naar Tarsen.

23. En toen vele dagen verlopen waren, zovele als er zijn voorbijgegaan over hetgeen in vs. 19-22 uit de tijd na de bekering van Saulus is meegedeeld, namelijk na drie jaar (Gal. 1: 18), hielden de Joden tezamen raad om hem met behulp van de landvoogd van koning Aretas, die zij op hun zijde wisten te halen, gevangen te nemen en te doden.

24. Maar hun plan werd Saulus door de Joden, die hem gunstig gestemd waren en die nu zijn leven wilden redden, bekend gemaakt, a) en zij, de Joden die door zijn werkzaamheid (vs. 22) verbitterd waren, bewaakten de poorten in samenwerking met de militaire wacht van de landvoogd, zowel overdag als ‘s nachts, opdat hij niet zou ontsnappen, maar zij hem bij de eerste gelegenheid mochten gevangen nemen en zij hem dan doden mochten, als de landvoogd hem, zoals hij hun beloofd had, aan hen zou hebben prijs gegeven.

a) 2 Kor. 11: 32

25. Maar enige mannen uit de discipelen, uit de christelijke gemeente, namen hem ‘s nachts a) en lieten hem neer door de muur, waartoe zij zich van een in de stadsmuur uitgehouwen venster van een daartegen gebouwd huis bedienden (Joz. 2: 15), hem neerlatende in een mand, zodat hij gelukkig het gevaar ontkwam en zo het betrouwbare van de hem geschonken toezegging (hoofdst. 26: 17) mocht ervaren.

a) 1 Sam. 19: 12

In het begin verwekte Saulus' getuigen van Jezus slechts ontzetting en verwonderd vragen of het mogelijk was dat dezelfde man, die als de hevigste vijand van de christenen bekend was en die zijn ijver tegen hen tot hiertoe had gedreven, nu zo geheel was omgekeerd en nu uit deze toon kon spreken en voor Christus kon winnen (vs. 21). Later ging echter de verwondering over in verbittering en vijandschap, vooral daar men door zijn bewijsvoeringen uit het Oude Testament in het nauw gedreven (vs. 22), zich beschaamd voelde. Kon men hem niet met gronden wederleggen, zo ontbrandde des te onverzoenlijker haat tegen hem en men maakte plannen om hem uit de weg te ruimen, om hem voor altijd de mond te stoppen.

Naar menselijke gedachten was de bekeerde Farizeeër Saulus een zeer geschikt voertuig geweest om de naam van Jezus aan zijn broeders naar het vlees te brengen en hun ergernis tegen de Gekruisigde te overwinnen; maar God ging een andere weg met hem en aanstonds moest het te Damascus blijken dat hij juist in deze broeders naar het vlees zijn ergste tegenstanders had.

De landvoogd van de koning Aretas stelt zijn gerechtsdienaars ter beschikking van de vijanden van Christus; maar de Koning van hemel en aarde heeft Zijn engelen bevel gegeven omtrent Zijn uitverkorene, dat hem geen haar zal worden gekrenkt. (LEONH en SPIEGELH.).

Saulus, aan wie de Heere reeds grote wonderen heeft gedaan, verwerpt toch het eenvoudige middel van een mand niet, dat hem de broeders tot zijn redding aanbieden; men moet niet iets buitengewoons van God verwachten, als men gewone middelen kan hebben.

Zo wordt hem als vanzelf de aanleiding gegeven om zich naar Jeruzalem te begeven. Aldaar wacht hem wel niet onmiddellijk dezelfde vervolging, maar grievende teleurstelling.

26. a) Saulus nu voor de eerste maal na zijn bekering (Gal. 1: 18vv.) te Jeruzalem gekomen zijnde, waar zich opnieuw onder leiding van Petrus en Jakobus I een gemeente had vergaderd, poogde zich bij de discipelente voegen. Hij wenste zich aan de leden van deze gemeente aan te sluiten, daar hij nu christen geworden was en door hun bemiddeling in het bijzonder met Petrus bekend te worden, naar wie hij vooral verlangde; maar zij vreesden hem allen, hoewel zijn omkering hun niet geheel onbekend was. Zij dachten dat achter zijn poging om zich aan degemeente aan te sluiten een list liggen zou en geloofden niet dat hij, de vroeger zo gewelddadige vervolger en verwoester, nu in waarheid en van harte een discipel was. Daarom versperden zij ook de weg tot de beide apostelen uit angstige voorzorg, in plaats van dat zij hem de weg baanden.

a) Hand. 22: 17

Een zwaar en pijnlijk begin voor Paulus dat hij, nauwelijks de vijand ontkomen, door de jongeren niet werd aangenomen. Maar denkend aan zijn vroeger leven verwondert hij zich er niet over dat men hem verafschuwt en hij verdraagt het geduldig dat de broeders zich met billijke schroom van hem verwijderd houden. Daaruit blijkt de waarachtigheid van zijn bekering, dat hij, die eertijds zo heftig woedde, nu rustig verachting en vervolging verdraagt. Maar vanuit deze vernedering is hij tot de hoogste hoogte verheven, zodat hij tot aan het einde van de wereld de grote leraar van de kerk blijven zal.

27. Maar Barnabas, die vroegere Leviet uit Cyprus, van wie wij in hoofdst. 4: 36v. hoorden en die tijdens de verspreiding van de gemeente zich waarschijnlijknaar zijn vaderland had begeven, daar veel onder de Joden had gearbeid (hoofdst. 11: 19) en sedert de herstichting

van een gemeente te Jeruzalem zich aan deze opnieuw had aangesloten, trok zich Saulus aan, hem tot zich nemende. Deze begon hem het eerst vertrouwen te schenken, onderzocht nader omtrent hem en zijn levensloop en werd nu geheel voor hem gewonnen, zodat hij geruime tijd zeer nauwmet hem verbonden bleef (hoofdst. 11: 25v., 30; 12: 25; 13: 1-15, 40 Deze leidde hem tot de apostelen, die eerst nog met groot wantrouwen tegenover hem stonden en verhaalde hun op grond van hetgeen hij van Saulus had vernomen, hoe hij op de weg de Heere gezien had en dat Hij tot hem gesproken had en hoe hij, Saulus, te Damascus vrijmoedig, met alle vertrouwen en openlijk gesproken had in de naam van Jezus (vs. 3-22). Daarop erkenden zij hem dadelijk als discipel en openden hun hart voor hem.

In Damascus was voor Saulus de uitgang versperd geweest, in Jeruzalem vond hij de geestelijke ingang in de gemeente een poos gestremd.

Wij hoeven ons er niet over te verwonderen dat het niet slechts de verkeerdheid van de wereld is een ernstige zinsverandering en waarachtige bekering niet te geloven, alle zonden en vroegere misstappen ook een veranderde en wedergeborene onbarmhartig te verwijten, maar het is ook een bij zoveel huichelarij en leugen zeer juiste maatregel van voorzichtigheid voor de christenen, niet iedereen die veel van bekering en genade spreekt, dadelijk met open armen als een broeder op te nemen. Men moet eerst de geesten beproeven en de vruchten van de bekering afwachten, ja het is een heilzame beproeving van de ootmoed van de bekeerde zondaar, dat hij in zo’n wantrouwen van de goeden de bittere naweeën van zijn oude zonden nog moet smaken en niet als het ware in triomf de poort van de genade ingaat. Maar wanneer een gebroken ziel zich geduldig buigt onder zulke verootmoedigende ervaringen en getrouw betoont door een nieuwe wandel dat het haar ernst is met haar gemoedsverandering, dan zal zij ook als Saulus haar Barnabas vinden.

Het kruis van de verbanning van de zijde van de broeders is nooit geheel van Saulus afgenomen; later moest hij voortdurend zijn apostolische leer tegen de valse leraars, die in de gemeente indrongen, verdedigen (1 Kor. 9). Dat eigenaardige kruis was een bestendig gedenkteken daarvan, dat hij de gemeente van God had vervolgd; maar de Heere wist het voor hem nog op een bijzondere wijze voordelig te maken, want de moeite die hij had om zich zelfs met de andere apostelen nauw te verbinden, gaf hem tevens een onafhankelijkheid van hen en was aldus een bevestiging van zijn apostolisch ambt, dat hij onmiddellijk van de Heere had ontvangen. Barnabas verkrijgt reeds nu een helderder licht over het belang van Saulus’ bekering dan in die tijd nog zelfs de apostelen hadden. En dat was eveneens een bijzondere wijsheid van de Heere in de leiding van zijn kerk, dat Hij aan de apostelen, van wie toch de stichting van de kerk was uitgegaan, ondanks haar verlichting door de Heilige Geest, nog velerlei eenzijdigheden en verkeerde begrippen liet openbaar worden, die pas langzamerhand, dikwijls door onderricht van anderen, konden worden weggenomen. Zo werd verhoed dat zij een te groot overwicht over de gemeente verkregen; zij moesten voortdurend leren dat hun de anderen tot hun eigen ontwikkeling en verdere opbouw even nodig waren, als zij voor hen. Zij, de verheven apostelen, leerden dan ook graag van de geringsten van hun broeders en beroemden zich voor hen niet op hun onfeilbaarheid. Hoe meer iemand vol is van de Heilige Geest, hoe opmerkzamer hij ook is voor ieder bewijsje van de Heilige Geest bij anderen, dat hij niet heeft.

28. En hij, Saulus, was met hen, met de beide apostelen, vooral met Petrus gedurende de volgende vijftien dagen (Gal. 1: 18), ingaande en uitgaande te Jeruzalem; hij hielp de apostelen tevens bij hun werkzaamheid.

29. En vrijmoedig sprekende in de naam van de Heere Jezus, hetgeen hem nu ook spoedig meer vertrouwen bij de leden van de gemeente verwierf (Gal. 1: 22vv.), nam hij vooral het werk van Stefanus weer op Zo sprak hij ook en redetwistte met de Griekse Joden, de Hellenisten (hoofdst. 6: 1). Hij toch voelde zich vooral gedwongen om te werken tot bekering van de Joden, hetgeen hij ook bij gelegenheid van het gezicht dat hij in de tempel had, openlijk voor de Heere uitsprak met de begeerte om juist op dit arbeidsveld werkzaam te mogen blijven (hoofdst. 22: 17vv.). Maar deze Hellenisten met de overige Joden, die hem evenals vroeger Stefanus een hardnekkig tegenstrevende gezindheid toonden, trachtten hem te doden. Zo zag Saulus dadelijk vervuld wat de Heere bij de zo-even medegedeelde openbaring had betuigd: "zij zullen uw getuigenis van Mij niet willen aannemen. "

30. Doch toen de broeders dit te weten kwamen, dat men evenals zes jaar geleden tegen Stefanus, nu tegen Saulus een moordplan had opgevat, voelden zich verplicht de uitvoering daarvan te verhinderen, hetgeen ook geheel overeenstemde met de wil van de Heere en met de aanwijzing die Hij zelf aan Saulus had gegeven (hoofdst. 22: 18). Zij leidden hem dan van Jeruzalem tot Cesarea Palestinae (Slotwoord op 1 Makk. No. 11c.) om hem veilig buiten bereik van hun vervolgingen te brengen en zij zonden hem weg met een schip naar één van de steden op de kust van Fenicië, wellicht Berytus, vanwaar hij vervolgens de landweg door Syrië insloeg (Gal. 1: 21) en zo naar Tarsen in Cilicië, zijn geboortestad ging. Hier bleef hij omstreeks drie jaar, totdat Barnabas hem weer naar Antiochië haalde (hoofdst. 11: 25v.).

Van deze werkzaamheid te Jeruzalem dateert het: "van Jeruzalem af en rondom tot Illyricum toe" in Rom. 15: 19

Ook te Jeruzalem treedt Saulus nog geenszins als apostel op, maar het is hem er om te doen, als discipel van Jezus erkend te worden, als een echt lid van de kerk van Christus door de broeders te Jeruzalem te worden aangenomen. Ook zijn getuigenis van Jezus dat hij te Jeruzalem aflegde, heeft nu het karakter van de uiting van een eenvoudig, maar getrouw gelovig christen, niet van één die een opdracht heeft of een bijzonder beambte is.

Bij de openbaring in de tempel (hoofdst. 22: 17v.)

deelt de Heere aan Saulus reeds de aanwijzing mee: "Ik zal u ver onder de heidenen zenden. " Hij deelt hem dus zijn roeping mee tot apostel van de heidenen. Wanneer hij nu evenwel, ook nu hij van Jeruzalem weggaat, nog niet in dit apostolisch arbeidsveld intreedt, maar zich naar zijn vaderstad Tarsen begeeft, dan ligt daaraan ten grondslag dat dit nieuwe apostolaat eerst inwendig tot stand moet komen, totdat de Heere zelf het tijdpunt aanwijst waarop het aan het licht moet treden, voorzien van het zegel van de goddelijke oorspronkelijkheid.

De ouders van Saulus hadden hem eens van Tarsen naar Jeruzalem gezonden om hem te laten opvoeden als een toonbeeld van farizeese geleerdheid en gerechtigheid; maar als een geheel omgekeerd man keerde hij naar zijn geboortestad terug om daar door de Heere te worden gevormd tot een apostel van de heidenen.

Hij zal ook wel hier onder de mensen van zijn maagschap en onder zijn tijdgenoten (Gal. 1: 14) die enige naam verkondigd hebben, waarin de zaligheid is. Doch hoogstwaarschijnlijk heeft de jongst geroepene van Jezus' apostelen ook hier moeten ondervinden dat de discipel niet beter is dan de Meester, dan Hij die gezegd heeft dat geen profeet aangenaam is in zijn eigen vaderland. Te Tarsen zal Saulus bij zijn overige pijnlijke, maar nodige ondervindingen ook deze verkregen hebben, hoe het evangelie een dubbele ergernis pleegt te zijn uit de mond

van degenen die men of als kind, of onder geheel andere omstandigheden, of in geheel andere gevoelens gekend heeft. En toch mag men erop vertrouwen dat ook daar de prediking niet geheel zonder vrucht zal gebleven zijn, al is het dan ook dat de toebrenging van velen in Tarsen, of het stichten van een christengemeente in die hoofdstad van Cilicië door of onmiddellijk op de prediking van de uitnemende Tarser niet waarschijnlijk is.

C. Vs. 31-43 Toestand van de kerk in het Joodse land sedert Saulus' bekering. Petrus' inspectiereis en wonderen te Lydda en Joppe.

31. Zo was dan in het jaar 36 n. Chr. de grote vijand van de christenen, Saulus, door zijn bekering tot Christus een vriend geworden. Dit had de Joodse partij te Jeruzalem zeer ontmoedigd, zodat zij zich verder van alle vervolgingonthield. De gemeenten dan door geheel Judea en Galilea en Samaria hadden vrede, terwijl daarentegen omgekeerd het volk van de Joden vanaf dit jaar in allerlei onrust en beroering kwam. De christenen leefden rustig en werden in de volgende 5-6 jaren (hoofdst. 20: 32 Efeze. 4: 12; 1 Petr. 2: 5 1: 20) gesticht en wandelende, overeenkomstig hun roeping om het licht van de wereld te zijn (Matth. 5: 14vv.), in de vreze van de Heere en de vertroosting van de Heilige Geest, werden zij vermenigvuldigd. Het christendom breidde zich uit door de prediking van degenen die met de Heilige Geest vervuld waren (hoofdst. 4: 36).

Volgens hoofdst. 8: 1 hadden de christenen van Jeruzalem, daar zij door Paulus verdreven waren, zich allen verstrooid in de landen van Judea en Samaria. Volgens hoofdst. 8: 5vv. was Filippus in Samaria nog in het bijzonder werkzaam en volgens hoofdst. 8: 40 evangeliseerde hij op de kusten van Judea, tot hij zich vervolgens in Cesarea vestigde. Nu is tot hiertoe nog niet gesproken van gelovigen in Galilea; maar dat dezen er niet weinig waren, blijkt reeds uit 1 Kor. 15: 6 In al die streken waren de christenen reeds gedurende de tijd van de vervolging, die te Jeruzalem woedde van 33-36 n. Chr. (hoofdst. 8: 3) geheel of toch gedeeltelijk veilig. Daarna kwam echter een periode, waarin na de bekering van Paulus ook in Jeruzalem zelf zich weer discipelen rondom de apostelen konden vergaderen, zoals wij in vs. 26-38 hebben gezien. Niet alleen omdat de overgang van deze leider van de gehele beweging tot het christendom hen vanzelf reeds verlamde, maar er vallen ook in het jaar van zijn bekering, zoals reeds bij vs. 2 is opgemerkt, nog andere zeer gewichtige gebeurtenissen voor, die ertoe dienden om de christenen verademing te geven. Pilatus en Kajafas werden afgezet en Herodes van Galilea werd in een strijd met Aretas gewikkeld. Dat alles leidde de opmerkzaamheid en het interesse van de Joodse partij in de sekte van de Nazarener af en naar andere punten heen. En toen nu in het jaar 39 n. Chr. ook Herodes Antipas van zijn heerschappij werd ontheven, kwam bijna gelijktijdig over het moederland Judea een zware druk ten gevolge van de dwaasheden en van de overmoedige verachting van alle recht van de zijde van keizer Caligula. Eén van de vele dwaasheden van deze keizer was dat hij op goddelijke verering van zijn onderdanen aanspraak maakte. Terwijl nu zo'n verlangen bij de heidense volken in het algemeen geen tegenstand ondervond, moest het noodzakelijk bij de Joden tot zware conflicten leiden. Deze namen het dan werkelijk zeer kwalijk op, toen te Jamnia de Filistijnse zeestad, de weinige buitenlanders die daar woonden, voor de keizer een altaar oprichtten en zij verwoestten het dadelijk weer. Caligula, die zich aan de weerspannige Joden wilde wreken, beval nu dat zijn beeltenis in de tempel te Jeruzalem zou worden geplaatst en droeg de Syrische stadhouder Petronius op voor de uitvoering van zijn bevel zorg te dragen. Bij Matth. 2: 20 Mt 2: 20 hebben wij reeds de afloop van die zaak meegedeeld. Natuurlijk hadden de christenen aan de verschrikkingen en angsten van die tijd, die van de herfst van het jaar 39 tot het begin van het jaar 41 duurde, niet onmiddellijk deel. De nood, die zo zwaar op het land drukte, waarin zij te doen hadden met een tweede Antiochus Epifanes, maar die veel

machtiger en gewelddadiger was dan die Syrische koning van 200 jaar geleden, was wel geschikt om de Joden te doen voelen wat hun woord, 9 jaar geleden uitgesproken (Joh. 19: 15) "wij hebben geen koning dan de keizer" eigenlijk te betekenen had, toen het aan hen werd bezocht. Dit zal er zeer toe hebben bijgedragen dat de gemeente, die in vrede werd gesticht, zich ook aanmerkelijk uitbreidde door toespraak van de Heilige Geest, hetgeen men zo kan opvatten dat de Heilige Geest door opwekking de gemoederen bereidde om aan de prediking van het geloof gehoor te geven. In die tijd (met inbegrip van de tijd in vs. 32vv. beschreven) of met hoofdst. 12: 24 heeft de Kerk onder de Joden wel het hoogste toppunt in zielenaantal bereikt. Mogen wij een gissing wagen, dan beliep dat getal wel twaalfduizend, maar het was altijd maar een brokstuk van het geheel. Om een volksgetal te zijn zouden uit elke stam twaalfduizend nodig zijn geweest, dus tezamen een honderdvierenveertig duizend; zo'n menigte had voor het gehele volk kunnen gelden, zoals dat bij de latere bekering van het volk inderdaad zal worden verwezenlijkt. (Openb. 7: 4vv. ; 14: 1vv.).

Waar de Geest van de Heere met de verkondiging van het evangelie gepaard gaat, het woord van de prediking bezielt en vruchtbaar maakt, daar woont licht, leven en kracht, daar voert de genade heerschappij door de reine goddelijke waarheid, daar blijkt het dat er een waar geestelijk christendom op aarde is. Elke afwijking van de waarheid die in Christus Jezus is, iedere miskenning en versmading van de Heilige Geest en zijn zaligmakende werking, wordt bron en oorzaak van verdeeldheid en van een kwijnende staat. Zo dikwijls de gemeente van de Heere niet beantwoordt aan de schone tekening die Lukas levert, wordt zij geroepen tot een ernstig onderzoek vanwaar dit zij en tot een biddende toeleg tot het herkrijgen van die vrede en dat heil, waarin de gemeente op deze aarde zou kunnen delen en waardoor zij een kweekschool voor hoger heil en eindeloos genot zeker zou mogen worden. Dat geve de grote en ontfermende God.

32. En het geschiedde, waarschijnlijk in het jaar 41 n. Chr., dus in de periode dat Herodes Agrippa I door de gunst van keizer Caligula weer geheel Palestina onder één scepter verenigde Mt 2: 20, toen Petrus van Jeruzalem een reis maakte om de christenen in het werkelijk deel van de streek Judea tot de vlakte van Saron te bezoeken (vs. 35; hoofdst. 8: 4v.) en rondtrok, op zijn reis allen die tot de gemeente behoorden, bezocht, dat hij ook kwam bij de heiligen (vs. 13) die te Lydda (vroeger Lod (1 Kron. 8: 12 1 Makk. 11: 34 woonden.

35. En zij zagen hem, hoe hij opeens zijn volle gezondheid terug had gekregen en zijn leden nu vrolijk en vrij kon bewegen, allen die te Lydda en Sarona woonden, in devruchtbare vlakte die van deze streken langs de kust van de zee zich naar Cesarea uitstrekt Joh 9: 2. Daar verrichtte Petrus later nog een ander wonder en was een geruime tijd onder die mensen werkzaam, die door deze wonderen voor het geloof in Christus werden gewonnen en zich bekeerden tot de Heere. Evenals zich de heidenen, toen zij christenen werden, daarmee van hun dode afgoden bekeerden tot de levende God (hoofdst. 15: 19; 20: 21, zo ook de Joden, die de ware God reeds kenden, tot Jezus als tot de Heer en Christus (hoofdst. 2: 36).

Na zijn wegleiding naar Asdod zagen wij de vroegere armenverzorger Filippus in hoofdst. 8: 40 waarschijnlijk van Jammia de gehele kust van Sarona tot Cesarea met de boodschap van het evangelie doortrekken. Gevolgen van zijn werkzaamheid worden niet vermeld, toch zijn die niet geheel uitgebleven, want te Lydda zijn heiligen, die Petrus op zijn reis eveneens kwam bezoeken en in vs. 36vv. horen wij behalve van de discipelin Tabitha, die vol goede werken en aalmoezen is, ook van discipelen die de apostel bij haar lijk roepen om woorden van troost over haar heengaan uit zijn mond te vernemen. Maar dat is nog niet al de vrucht die naar de raad van de Heere het door Filippus uitgestrooide zaad zou aanbrengen. Doch zoals

het bij de Samaritanen in hoofdst. 8: 5vv. ging, volgens de in Joh. 4: 35vv. uitgesproken regel: "het is de een die zaait, een ander die maait" zo zou het ook hier gaan. Indien de uitleggers er aan hadden gedacht dat het woord van Christus: "anderen hebben gearbeid en gij zijt tot hun arbeid ingegaan" Petrus op zijn weg naar Lydda begeleidde, zij zouden er voor bewaard zijn gebleven de uitdrukking in vs. 35 dat allen het wonder zagen en zich tot de Heere bekeerden, voor overdreven en voor een legende te verklaren. Dat Lukas niet allen zonder uitzondering als bekeerd wil voorstellen heeft geen bewijs nodig. Het is hier weer als in Sichar, dat het volk bij zijn bekering eendrachtig (hoofdst. 8: 6) wandelt en in zijn voorbeeld toont dat wat van Jeruzalem en het Joodse volk in het algemeen was gevraagd, namelijk een christelijk worden van het gehele Israël (Rom. 11: 26), geenszins teveel was gevraagd Ac 9: 43. Op dit standpunt zullen wij ook aan de verlamde Eneas nog een andere betekenis moeten toekennen dan dat hij toevallig verlamd was, toevallig sedert 8 jaar ziek was, toevallig tot het Jodendom behoorde en toevallig hier met Petrus in aanraking kwam om door hem te worden aangesproken en genezen. Daarbij weten de uitleggers meestal niets meer op te merken dan dat hij, naar zijn Griekse naam te oordelen, waarschijnlijk een Hellenist zal zijn geweest. Deze gevolgtrekking is even voorbarig als wanneer men de apostelen Andreas en Filippus (Joh. 12: 21vv. of de overste van de Joden Nikodemus Joh. 3: 1vv.) voor Hellenisten wil verklaren, omdat zij Griekse namen droegen. Eneas is zonder twijfel een Hebreeër geweest, evenals de evangelist Markus dat was ondanks zijn Latijnse naam. Hij was dan tevens een beeld van zijn volk en wel voornamelijk van zijn volk te Lydda en te Sarona, evenals die veertigjarige lamme, voor de poort van de tempel te Jeruzalem een beeld was van zijn volk Ac 3: 2. Het is nu namelijk ongeveer acht jaar geleden dat Filippus aan alle steden het evangelie predikte; maar afgezien van de betrekkelijk weinigen, die discipelen van Christus werden, zijn de anderen Joden gebleven en zijn zo die gehele tijd in geestelijke zin verlamd geweest, terwijl zij toch gezond en vol levenskracht hadden kunnen worden als zij slechts aan de naam van Jezus Christus zich hadden willen overgeven. Nu leidt de Heere in zijn genade Petrus op zijn inspectiereis en brengt hem ook naar Lydda en Sarona. Hij wil daarmee de belofte in Jes. 65: 8vv. vervullen die uitdrukkelijk Sarona noemt en op de periode die nu begonnen is betrekking heeft, hoewel zij ook met haar eigenlijke bedoeling op de eindgeschiedenis van Israël ziet. Saron is reeds in zoverre tot een woestijn geworden, als bijv. ook van Lydda, dat Josefus als een dorp beschrijft, dat in grootte voor een stad niet onderdeed, waarvan Crassus, de quaestor C. Casaius Longenus, één van de latere moordenaars van Caesar (slotwoord op 1 Makk. Nr. 9, c.) gedurende zijn bestuur over Syrië in de jaren 53-51 v. Chr. de inwoners als slaven verkocht had, omdat zij aan de opstand tegen de Romeinse oppermacht onder de beide laatste Makkabese vorsten hadden deelgenomen. Dat was de tijd waarin de profetie uit Micha 4: 14 begon vervuld te worden, een tijd waarop de oudtestamentische profetie veel meer ziet dan door de schriftverklaarders in de regel wordt erkend. Saron nu, de verwoeste, zal volgens het vroeger aangehaalde woord van Jesaja een schaapskooi worden. Dit geschiedt hier doordat de landstreek voor het christendom wordt gewonnen, hetgeen Petrus door zijn wonder spoedig tot stand brengt, nadat Filippus daartoe acht jaar geleden de basis heeft gelegd. Dit was juist in het bovengenoemde jaar 41 n. Chr. van groot gewicht. In dit jaar, zoals daarop reeds hierboven is gewezen, verkreeg Herodes Agrippa I van de keizer Claudius geheel Palestina ten geschenke. Daar deze vorst in hoofdst. 12 in de geschiedenis van de ontwikkeling van de apostolische kerk zo diep ingrijpt, zal het van belang zijn hem hier reeds nader te leren kennen. Hij was geboren in het jaar 10 v. Chr. als zoon van Aristobulus en van Berenice en als kleinzoon van Herodes de Grote en van Marianne aan de ene en van Salóme en Kostobarus aan de andere zijde (slotw. op 1 Makk. Nr. 11e). Kort voor de dood van de grootvader was hij als nauwelijks zesjarige knaap naar Rome gezonden, waar hij zich bij de jongere Drusus, de Zoon van keizer Tiberius aansloot, maar zich ook gewende aan een overdaad en een verkwisting, die geen maat of perk kende en

hem de ene maal na de andere diep in schulden bracht. Daar hij door de dood van Drusus zijn steun bij het hof had verloren, zag hij zich enige jaren daarna genoodzaakt Rome te verlaten en kwam, nadat zijn stiefoom Herodes Antipas Herodias, zijn zuster, tot vrouw had genomen, naar Palestina terug, waar hij in zijn verlegenheid om geld er reeds aan dacht zich van het leven te beroven. Toen trok zich zijn zwager hem eniger mate aan en gaf hem het nodige levensonderhoud, door hem tot opziener van de markt in de nieuwgebouwde stad Tiberias te benoemen. Toch kwam hij spoedig met hem in strijd. Nu wendde hij zich tot de Syrische stadhouder Pomponius Flaccus in Antiochië; toch duurde ook hier de vriendschap niet lang en zo besloot hij zijn geluk te Rome te beproeven, hetgeen hem op de weg van opnieuw schulden maken bracht en wel op kosten van zijn gemalin Kupros, een nicht van zijn vader. In de lente van het jaar 36 n. Chr. stelde hij zich aan de keizer Tiberias op het eiland Cupreae (Caspari aan de golf van Napels) voor en verkeerde nu aan het keizerlijke hof vooral met Cajus Caligula, de latere keizer. De treurige toestand van zijn geldmiddelen deed hem wensen dat deze, zijn vriend, spoedig in de plaats van de oude Tiberias tot de troon mocht komen. Hij was onvoorzichtig genoeg dat uit te spreken. De keizer vernam het, liet hem boeien en in de gevangenis werpen, waar hij nu tot de dood van Tiberias (16 Maart van het jaar 37) zes maanden lang bleef. Toen Caligula op de troon kwam begon voor hem de tijd van geluk. Deze bevrijdde hem niet alleen uit de gevangenis en gaf hem voor de ijzeren ketenen, die hij gedragen had, een gouden van gelijke zwaarte, maar schonk hem ook de vroegere tetrarchie van Filippus en die van Lysanias. Nadat hij nog anderhalf jaar te Rome was gebleven, keerde hij in de herfst van het jaar 38 naar Palestina terug om de zaken van zijn rijk in orde te brengen. Hier wekte zijn optreden als koning de nijd op van zijn zuster Herodias, die er bij haar man Herodes Antipas op aandrong eveneens op de koningstitel aan te dringen; maar de zaak liep kwalijk af. Agrippa wist zijn zwager bij Caligula in verdenking te brengen. Deze zette Antipas van zijn vroegere heerschappij af en verbande hem naar Lyon in Frankrijk. Later schonk hij diens gebied eveneens aan Agrippa. Deze laatste vinden wij in de herfst van het jaar 40 weer te Rome, of liever te Puteoli (hoofdst. 28: 13). Hij bleef in de omgeving van de keizer, was ook nog te Rome aanwezig toen zijn voorstander op 24 Jan. van het jaar 41 vermoord werd en droeg er niet weinig toe bij dat nu Claudius op de troon kwam (Slotw. op 1 Makk. Nr. 9f). Daarvoor schonk deze hem vervolgens bij zijn vorige bezittingen ook Judea en Samaria en het overig deel van de tetrarchie van Lysanias. Zo scheen de politieke oplossing van de theocratie, zoals die volgens Luk. 3: 1 in die tijd plaats vond, toen met het optreden van Johannes de Doper de nieuwtestamentische vervulling van de oudtestamentische belofte haar aanvang nam, weer te boven gekomen. Het gehele heilige land was opnieuw onder één scepter verenigd, de gunst van twee keizers had de avonturier Agrippa I een rijk doen verkrijgen dat in omvang gelijk was aan hetgeen David en Salomo eens bezaten. En nu was Agrippa ook slim genoeg om zich door uitwendige daden van schijnvroomheid de gunst te verwerven van de Joden en de heersende partij van de Farizeeërs, terwijl de grondstellingen van zijn leven zo waren, dat de Sadduceeërs met hem konden tevreden zijn. Die gouden keten, die Caligula hem bij zijn bevrijding uit de gevangenis had geschonken, hing hij binnen de tempel boven de schatkist op. Deze moest "tot aandenken dienen aan zijn vroeger ongeluk en als getuigenis van de verandering ten goede, " opdat zij "een bewijs zou zijn zowel daarvan, dat het grote kon vallen, als daarvan dat God het gevallene weer zou oprichtten. " Tevens bracht hij dankoffers met de nauwgezetste opvolging van de wettige vormen; hij bestreed voor een groot aantal Nazireeërs de kosten (vgl. hoofdst. 21: 26vv.). Gaarne en voortdurend woonde hij te Jeruzalem en hield nauwkeurig de instellingen van de vaderen, zodat Josefus van hem getuigt: "zijn leven was onberispelijk en geen dag ging voorbij dat hij geen offer bracht. Zeer ijverig trad hij op als voorspraak voor zijn volk en het godsdienstig geloof van hen bij de Romeinse overheden en bewerkte bij deze alle mogelijke vrijstellingen. Toen hij daarop op het loofhuttenfeest van het jaar 41 volgens oude gewoonte

Deuteronomium las en bij het vers (17: 15): "gij zult geen vreemde man, die uw broeder niet is, over u mogen zetten" in tranen uitbarstte, omdat hij naar zijn oorspronkelijke afkomst een Idumeeër was, toen riep het volk hem toe: "Wees niet bezorgd, Agrippa. Gij zijt onze broeder, gij zijt onze broeder! " Is het niet alsof tegenover het volk van de Joden te Jeruzalem, dat in zelfbedrog leeft en door de farizeese gezindheid bezield is, dat Agrippa het begin van een nieuwe tijd van geluk meende te zien aanbreken, de apostel Petrus met een bijzondere bedoeling te Lydda Eneas op de ware Heiland wilde wijzen, toen hij zei: "Eneas! Jezus Christus maakt u gezond? " Zou het wel teveel gewaagd zijn als wij ons vermoeden uitspraken dat juist dat voorval op het loofhuttenfeest de aanleiding is geweest waarbij de apostel zich geroepen voelde tot zijn bezoekreis naar het Westen? De zaak stond hem tegen. Hij moest daardoor tot de overtuiging komen dat voor het volk te Jeruzalem de tijd van de genade reeds zo goed als ten einde was en er op bekering niet meer kon worden gerekend, zodat hij zich gedwongen voelde zich elders een arbeidsveld te zoeken. En nu zou hij hier maaien, nadat vroeger een ander had gezaaid, zoals boven is opgemerkt. Te Jeruzalem werd aldus Gad en Meni, de God van het geluk en van het noodlot vereerd, wiens gunst in de heerschappij van Agrippa hun scheen toe te lachen. Zij schatten die hoger dan de genade van de Koning van de hemel, die deze hun vroeger in de oprichting van Zijn rijk in hun stad aanbood (hoofdst. 2: 1-6: 8). Zo snelden zij hoe langer hoe meer heen naar het gericht dat in Jes. 65: 11v. was aangekondigd. Te Lydda en Sarona werden de mensen die daar (in vs. 13v.) geloofden, met hun werkelijk gelukkig lot tegenover die vereerders van de geluksgod gesteld.

36. En te Joppe, een havenstad, ongeveer een uur van Lydda gelegen 1Ki 5: 9, was nog voordat Petrus zijn bezoekreis (vs. 32vv.) maakte, een zekere discipelin, genaamd Tabitha volgens de Aramese taal, Zebéa volgens de Hebreeuwse (2 Kon. 12: 1), hetgeen vertaald in de Griekse taal is: Dorkas, d. i. ree of gazelle De 14: 5. Deze was in haar christelijke wandel vol van goede werken en aalmoezen (vgl. Aanm. bij het boek Tobias 4: 11), die zij deed aan de armen en de weduwen (vs. 39)

37. En het geschiedde in die dagen, toen Petrus te Lydda verbleef, dat zij ziek werd en aan die ziekte stierf; en toen zij haar gewassen hadden om haar voor de begrafenis gereed te maken 2Sa 3: 31 legden zij haar in de opperzaal De 22: 8.

38. En daar Lydda dichtbij Joppe lag, zonden de discipelen, die hoorden dat Petrus daar was, hetgeen hun nu pas ter ore kwam, of als zij het reeds wisten, toch nu pas hun belangstelling opwekte, twee mannen tot hem om hem te vragen of hij, indien hij niet mocht van plan zijn zijn reis naar Joppe voort te zetten, toch onder die omstandigheden niet zou dralen, zich haasten zou tot hen over te komen.

40. Maar nadat hij hen allen had uitgedreven (Luk. 8: 54) knielde Petrus neer en bad. En nadat hij zich van het gebed weer had opgericht, zich kerende tot het lichaam, zei hij: "Tabitha, sta op! " En zij deed haar ogen open en Petrus gezien hebbende, zat zij overeind; zover was zij weer hersteld in het leven teruggekeerd, dat zij zich weer op haar bed kon oprichten.

41. En hij gaf haar de hand en richtte haar op, als teken dat zij nu geheel in leven en gezondheid en kracht werd hersteld (Luk. 7: 16) en de heiligen en de weduwen geroepen hebbende, opdat zij nu weer in de kamer zouden binnenkomen, stelde hij haar levend voor hen (2 Kon. 4: 36).

42. En dit werd bekend door geheel Joppe. Men verhaalde aan ieder wat er in de christelijke gemeente was voorgevallen en velen van de Joodse bewoners, die zich tothiertoe nog van de gemeente hadden verwijderd gehouden, geloofden in de Heere (Joh. 8: 30; 10: 42
zich bij Zijn volk aan.

HOOFDSTUK 10

BEKERING VAN DE HOOFDMAN CORNELIUS OP DE PREDIKING VAN PETRUS

F. Hand. 10: 1-11: 18 : De inleiding van de eerstelingen van de heidenen in de christelijke kerk door Petrus. " Diens voorbereiding tot dit werk door een gezicht en diens rechtvaardiging van zijn handelwijze voor de gemeente te Jeruzalem.

1. Volgens het bericht in hoofdst. 9: 43 bleef Petrus enige tijd te Joppe en had daar de zegen dat allen die te Sarona woonden, zich bekeerden tot de Heere. En er was een zeker man te Cesarea aan de zee (hoofdst. 8: 40), een stad die 8 mijlen noordelijk van Joppe ligt. Deze man, met name Cornelius, was een hoofdman over honderd Mt 8: 7, uit de afdeling, genaamd de Italiaanse.

2. Godzalig van hart en vrezende God met geheel zijn huis (Joz. 24: 15), zodat hij de God van Israël als zijn God diende en, al sloot hij zich ook niet bepaald bij het Jodendom aan, doende vele aalmoezen aan het volk van Israël, aan de arme Joden die te Cesarea woonden. Zo toonde hij zijn genegenheid voor hen, die hij als leden eerde van het uitverkoren volk van God (Dan. 4: 24 Rom. 3: 1v.). En bovendien bad hij God gedurig dat deze hem vrede en zaligheid mocht geven.

Omtrent Cesarea aan de zee, dat Herodes de Grote in twaalf jaren bouwde en omstreeks het jaar 9 v. Chr. inwijdde, hebben wij reeds in het slotwoord bij 1 Makk. Nr. 11c het voornaamste opgemerkt. Evenals Samaria had ook deze stad een sterk kasteel en was nu in de tijd van de zeven Romeinse landvoogden, onder wie Judea van 6-41 n. Chr. stond, gewoonlijk hun residentie, vanwaar zij soms, maar vooral op de hoge feesten, naar Jeruzalem kwamen. De bevolking was een gemengde, uit heidenen en Joden, toch vormden de eersten het grootste aantal en bestonden meestal uit Grieken en Romeinen. Voor hen had dan ook Herodes de Grote heidense tempels opgericht met schitterend versiersel; vooral onderscheidde zich de grootse Augustustempel, die tegenover de haven op een heuvel lag en reeds van ver de zeevaarders in het oog viel. Wel bleef Jeruzalem de nationale hoofdstad, maar Cesarea werd sedert het de zetel van de landvoogden werd, tot de officiële verheven en verloor ook deze rang niet, toen het land met het jaar 41 n. Chr. onder de heerschappij van Herodes Agrippa I kwam, zoals uit hoofdst. 12: 19vv. blijkt. Met Jeruzalems verwoesting in het jaar 70 verkreeg zij zelfs de waardigheid van de enige hoofdstad en de naam Cesarea Palaestinae Een afbeelding van haar in haar tegenwoordige toestand zou aan ons oog niets dan een puinhoop voorstellen; want in het jaar 1265 heeft Sultan Baibars haar geheel verwoest, zodat niet één steen op de andere is gebleven. Het is nu opmerkelijk dat de Heere juist hier hem verkiest, die de eersteling van de heidenen in de volle zin van het woord was, om hem in Zijn rijk in te lijven, zonder dat hij in enig opzicht vooraf tot het Jodendom behoorde. De kamerling uit het Morenland in hoofdst. 8: 26vv. die Filippus doopte, was ook wel een heiden, maar deze was toch reeds zover bij de Joodse godsdienst ingelijfd als dit voor een onbesnedene mogelijk was. Hij was tenminste een proseliet van de poort en stond ongeveer op gelijke lijn met de Samaritanen, in zoverre deze bij alle minachting, waarmee de strenge Joden hen behandelden, toch niet volstrekte vreemdelingen waren. De hoofdman Cornelius te Cesarea wordt echter door Petrus in vs. 28 werkelijk als vreemdeling behandeld. Hoezeer deze ook een vereerder van de ware God was en als godzalig en godvrezend met zijn gehele huis wordt geroemd en hoewel anders de uitdrukking "godvrezend" een gewone aanwijzing is van de proselieten of Jodengenoten (hoofdst. 16: 26, 34; 16: 14), wil Lukas toch hier, waar hij aan deze uitdrukking de andere "godzalig" laat voorafgaan, iets anders zeggen. Hij wil zonder twijfel alleen de man

als iemand karakteriseren die zich vrijwillig, wat denkwijze en huiselijke godsverering aangaat, aan het Jodendom had aangesloten, zonder zich door enige officiële daad uitwendig aan Israël te hebben verbonden. Wellicht zullen vele zaken en daaronder de erkentenis dat ook het Jodendom nog de volle zaligheid niet deelachtig maakte, hem van zo'n aansluiting hebben teruggehouden. Hij wilde zijn toekomst niet vooruitlopen en in de hoogste aangelegenheid van zijn leven niet vroeger beslissen dan dat hij tot een vaste overtuiging was gekomen en volkomen helderheid had verkregen. Des te meer worstelde hij nu door gebeden en aalmoezen met God, dat deze hem op de rechte weg mocht leiden en tot leven en vol genot mocht brengen (vs. 4). Was hij niet, wat het uitwendige aangaat, tot hiertoe nog van het Jodendom verwijderd gebleven, was hij reeds een proseliet van de poort geweest, zoals de uitleggers veelal aannemen, dan zou het geheel onverklaarbaar zijn waarom door de Heere een zo bijzondere openbaring moest worden gedaan om Petrus te bewegen in het huis van deze man te gaan en hem en de leden van zijn familie te dopen. Juist te Cesarea had immers Filippus sedert hoofdst. 8: 40 zijn woonplaats genomen. Nu zou het toch veel meer voor de hand hebben gelegen Cornelius met zijn behoefte naar die man te verwijzen, die reeds de Joodse kamerling in het rijk van Christus had ingeleid, of, wanneer nu eenmaal Petrus zijn zielverzorger moest zijn, wat een bekrompen en zijn hoge plaats in de kerk onwaardig apostel had hij dan niet moeten zijn, indien voor hem een eenvoudige aanwijzing van boven door een engel, zoals acht jaar geleden bij Filippus, of een ingeving van de Heilige Geest niet voldoende waren geweest om de opname in het nieuwtestamentisch genadeverbond bij zo iemand te doen plaatshebben die niet ver meer was van het Koninkrijk van God. Bovendien was dit geval niet het eerste van die aard en aan dat van de Samaritanen zo geheel gelijk. Tot dergelijke overwegingen en gevolgtrekkingen zijn wij echter niet beperkt. Deze maken een zaak slechts hoogstwaarschijnlijk, maar leiden niet tot de onvoorwaardelijke zekerheid zelf, waarom het ons hier toch te doen moet zijn. Opdat wij echter een vaste grond onder de voeten zouden hebben, spreekt het gezicht dat Petrus in vs. 10vv. in verrukking van zinnen heeft, het ondubbelzinnig uit dat Cornelius, wat het uitwendige aangaat, nog geheel en al een heiden is. De onderscheiding van reine en onreine dieren, zo hebben wij ons bij Lev. 11: 2 overtuigd, had in de wet geen ander doel dan om het onderscheid voor te stellen dat God in de geschiedenis van het heil had gesteld. De Heere had Israël tot een eigen volk verkoren en in een bijzondere verhouding tot Zichzelf geplaatst; alle overige volken had Hij daarentegen hun eigen wegen laten gaan en overgelaten aan de ontwikkeling van de zondige natuur, die in de mens is. Dit wilde Hij ook op het gebied van de natuur op symbolische wijze uitdrukken en daardoor levendig in de gedachten bewaren. Als het nu voor een Joodse man een ongewone zaak is met een vreemdeling in enige aanraking te komen (vs. 28), was dat juist de door God gewilde werking of de praktische toepassing van die Mozaïsche spijswetten. Nu is daarentegen de tijd gekomen dat de Heere de muur die tussen beide was, wilde afbreken (Efeze. 2: 14) en ook aan de heidenen vrije en onbegrensde toegang tot Zijn rijk geven. Waarom zij bij hun intreden het Jodendom geheel mogen voorbijgaan, zodat ook het proseliet zijn van de mindere graad niet meer in aanmerking komt, daarvoor zullen wij later de redenen duidelijk maken, voor het tegenwoordige houdt ons eerst de overweging bezig waarom deze beslissende wending in de geschiedenis van de ontwikkeling van de apostolische kerk juist te Cesarea voorvalt. Cesarea was die stad in het gebied van het heilige land waar het heidendom het erfdeel van de Heere enigermate had verslonden (2 Sam. 20: 19). Niet alleen was zij dadelijk door Herodes geheel en al in heidense stijl aangelegd en tot ontwikkeling van heidense beschaving in godsdienstig en sociaal opzicht bestemd, maar daar had zich ook de Romeinse opperheerschappij, toen het land geheel en al haar was toegevallen, geheel huiselijk neergezet en de afdeling, die de Italiaanse heette, was het sprekendste bewijs voor die huiselijke nederzetting. Nu moest juist in deze stad het christendom veroverend in het heidendom dringen en met zijn eerste overwonnen buit een teken oprichten, dat van nu aan

steeds meer en meer zou worden vervuld wat in Jes. 53: 12 is voorzegd over de lijdende Knecht van God: "Ik zal Hem een deel geven van velen en Hij zal de machtigen als een roof delen. " Wat de bovengenoemde afdeling aangaat, waarvan Cornelius de hoofdman was, moeten wij aanmerken dat zij niet moet verward worden met de "keizerlijke, " die in hoofdst. 27: 1 wordt genoemd. Over de laatste zal daar het nodige worden opgemerkt, voor zover dit mogelijk is; hier wordt gesproken van één van de vijf cohorten (afdeling van 6-700 man) Mt 26: 47, die gewoonlijk te Cesarea gestationeerd waren. De legioenen van de Romeinen, die in de oosterse provincies waren, bestonden meestal uit inheemse soldaten. Afzonderlijke cohorten waren daarentegen uit Italianen gevormd, en heetten dan Italiaanse. Cornelius was dan, zoals zijn Latijnse naam daarop wijst, van Romeinse afkomst. Het zou vreemd kunnen voorkomen dat hij met de cohorten, waartoe de door hem gecommandeerde compagnie behoorde, ook nu nog in Cesarea was, daar toch sedert het jaar 41 n. Chr. zoals wij hebben gezien, Herodes Agrippa I tot heer van het land was verheven. Niemand van de uitleggers denkt aan deze verandering, maar zij behandelen de zaak, als was er nog altijd een Romeins landvoogd geweest. Intussen vinden wij reeds onder Herodes Antipas een Romeinse hoofdman te Kapérnaüm Mt 8: 7 en dus bracht de omstandigheid dat Agrippa koning was geworden, geenszins een dadelijk aftrekken van de cohorte van Cesarea teweeg; het land bleef evengoed Romeins als vroeger en zou ook zeer spoedig weer Romeins worden. Nu is ook de Romeinse nationaliteit niet zonder betekenis. Juist Rome en het westen komen, bij het woord van de Heere dat het rijk van God van de Joden zal worden weggenomen en de heidenen zal worden gegeven en bij hetgeen Paulus van een volheid van de heidenen zegt, die eerst moet zijn ingegaan voordat Israël uiteindelijk nog zal worden gered (Matth. 21: 43 Rom. 11: 25v.), nog in bijzondere mate in aanmerking ("Re 10: 11" en "Re 11: 2. De roeping van de heidenen begint dus met een man uit die heidenen, die kat exochnof in de eerste plaats de heidenen uitmaken aan wie het rijk van God zal worden gegeven, zodat het zijn vrucht zal voortbrengen. Hierdoor wordt dadelijk aangewezen wat de kerkgeschiedenis later heeft bevestigd, dat de oosterse heidenwereld niet die kan zijn, die tijdens de periode van Israëls verwerping de plaats van het uitverkoren volk zal vervullen en om zo te spreken het pleroma daarvan (Matth. 9: 16) zal vormen. De Grieks-Oosterse heidenwereld moet zeker het feitelijke, werkelijke begin maken van een christelijke kerk uit de heidenen en zo zal de volgende stap in de roeping van de heidenen de stichting van de gemeente te Antiochië zijn (hoofdst. 11: 20vv.); en Antiochië zal spoedig in de plaats van Jeruzalem de metropolis of moederstad van de christelijke gemeenten worden (hoofdst. 13: 1vv. ; 14: 26vv. ; 15: 35vv. ; 18: 22vv. Over de Grieks-Oosterse christenheid zal om haar verderf te zijner tijd door het mohammedanisme een ellende komen, waaronder zij 42 maanden in profetische zin (30 jaren), als onder de ban moet liggen, zodat zij geen leven meer in zich heeft. Daarom wordt, ten teken dat Gods rijk op dit gebied geen eigenlijk blijvende woonplaats vindt, Paulus reeds op zijn tweede zendingsreis door de Heilige Geest verhinderd het woord in Azië te spreken. Hij moet naar Europa (hoofdst. 16: 6vv.) en evenals te Efeze, heeft hij zelfs te Korinthe geen rust, hij moet naar Rome (hoofdst. 19: 21 Rom. 1: 9vv.). Dat hij hier nu werkelijk aan het doel van zijn loopbaan gekomen is en deze niet wordt afgebroken, al is het ook dat hij niet tot Spanje voortgaat, zoals hij zich heeft voorgenomen (Rom. 15: 24 en 28), doet de Heere hem kennen door de openbaring in hoofdst. 23: 11 Evenzo hebben ook alle bijzondere omstandigheden en voorvallen in deze geschiedenis, die wij voor ons hebben, profetische betekenis. Zo is, om nog een punt aan te voeren, naast het feit dat te Cesarea het intreden van Petrus uit de Jodenwereld in de heidenwereld plaats vond, tevens de andere op te merken, dat hier later ook de strijd tussen Joden en heidenen ontbrandde, die de Joodse oorlog en de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen ten gevolge had (zie Aanm. II. d. onder No. 3).

3. Deze was eens na voorbereiding door vasten gedurende verscheidene dagen in zijn huis aan het bidden dat God hem tot volle kennis van de waarheid en tot het kiezen van de rechte weg mocht brengen (vs. 30 Dan. 9: 1vv.). Toen zag hij in een gezicht, dat hij in wakende toestand ontving, hoewel hij in hogere verrukking was, duidelijk, zodat hij daarover niet in twijfel hoefte te zijn, omtrent het negende uur van de dag, ‘s middags om 3 uur (hoofdst. 3: 1) een engel van God in de gedaante van een man in blinkend kleed (vs. 31)) tot hem in de kamer waarin hij zich bevond (Luk. 1: 28) binnenkomen en tot hemzeggen: Cornelius! De engel noemde hem bij zijn naam en stelde hem daardoor als het ware aan God en de hemelse wereld voor (Jes. 43: 1; 45: 4; 55: 54, Matth. 10: 1).

Wat baatte hem de goede getuigenis die hij had bij het gehele volk van de Joden? Zijn geweten zei hem dat hij een zondaar was en dat al de weldaden die hij aan heel het volk deed, niet in staat waren de zonden van zijn hart te bedekken of schoon te wassen voor de ogen van een heilig God. Vergeving van de zonden! In zijn gedurig bidden tot God zal hij ook daarom gebeden hebben! Maar wie verzekerde hem dat hij verhoord werd? En als zijn gedurig bidden door een gedurig zondigen werd afgewisseld, moest hij niet vrezen dat dit gedurig zondigen hem de vrucht van zijn gedurig bidden zou doen verliezen? Ach, wel menigmaal zal hij gesidderd hebben bij de gedachte dat niet alleen de deugden, die heel het volk in hem prees, maar ook de gebeden, die hij in de eenzaamheid opzond, verwerpelijk waren voor God. Nee, hij moest een heel ander, een veel beter mens zijn dan hij was, zou God hem of zijn gebeden kunnen aannemen, veel godvruchtiger, veel heiliger. Hoe zou hij het worden? Hoe zou hij de kracht van de wet en de macht van de zonde in zijn hart verbreken? Hoe zou hij beletten dat, "als hij het goede deed, het kwade hem bijlag? ". De besnijdenis, niet van Jood en proseliet van de gerechtigheid, maar de besnijdenis van het hart, deze ontbrak hem; met welke handen zou zij geschieden? En als zij niet geschiedden zou, hoe zou daar, bij al zijn deugd, bij al zijn lof uit mensen, bij al zijn gedurig bidden, ooit ware rust of vrede voor zijn ziel zijn? Ellendig mens, wie zou hem verlossen uit het lichaam van de dood? Wie? God, die het alleen kan doen. God, die reeds op weg was om het te doen. Cornelius zou God leren danken, door Jezus Christus, ook zijn Heer! - God, die reeds op weg was. De geschiedenis van de zegening van Cornelius met al wat hem ontbreekt is reeds aangevangen. Hij staat reeds op de weg, waarop men het heil van de Heere ziet. Niet dat Hij van een heiden een proseliet van de poort geworden is; niet zijn vele weldaden aan het volk van God bewezen, niet deze dingen op zichzelf hebben hem een eind ver gebracht of waardig gemaakt dat God het overige zal doen; maar de inwendige zucht naar waarheid, die hem tot de poort van het heiligdom gedreven, de oprechte lust om God te dienen die hem in waarheid en niet slechts in naam tot een godzalige en godvrezende gemaakt heeft, de honger en de dorst naar de gerechtigheid, die hem gedurig het aangezicht van God doen zoeken en de vurige begeerte om in alle heiligheid, in alle liefde te wandelen, ziedaar wat door Gods genade reeds gegroeid was in dit hart; ziedaar wat door dit hart trouw bewaard en gekoesterd werd om tot het geloof in Christus, om tot het genot van de zaligheid door Hem voor te bereiden. In de vruchtbare grond van zijn hart roeren en ontwikkelen zich reeds de kiemen, die straks aan het licht zullen treden, die door het schoonste zonlicht zullen bestraald worden, om vruchten voor God te dragen. Maar nog is het duister in dat hart, duister en pijnlijk en onstuimig. Gij, die de wegen van de Heere met die oprechte zien wilt, treed binnen in het huis, treed in het eenzaam bidvertrek van de hoofdman over honderd. Zie hem daar in het uur van het gebed staan voor het aangezicht van God, zie hem daar voor Gods aangezicht neergevallen. Hij heeft het krijgsmanszwaard afgegespt van zijn heupen, maar in de geestelijke strijd van vasten en bidden worstelt hij met God. En hij gedraagt zich vorstelijk en hij overwint.

4. Toen hij hem zag, merkte hij onmiddellijk dat hij hier niet met een mens te doen had. En hij, de ogen op hem houdende om zijn wezen goed te onderscheiden en zeer bevreesd geworden zijnde, omdat hij nu overtuigd werd dat hem een bode van God was verschenen die tot de onzichtbare wereld behoorde, zei hij in antwoord op die aanspraak: Wat is het, Heere! dat gij mij hebt bekend te maken of te bevelen? En hij, de engel, zei tot hem: uw gebeden en uwaalmoezen (vs. 2) zijn bij God in gedachtenis gekomen, zodat Hij aan u doen zal naar de begeerte die gij voor Hem hebt uitgesproken. (Ex. 2: 23v. Ps. 141: 2).

5. En nu, zend mannen als boden naar Joppe (hoofdst. 9: 36vv.) en ontbied tot u van daar een zekere Simon, die bijgenaamd wordt Petrus (Matth. 10: 2).

6. Deze is daar te gast Lu 2: 7 bij iemand die eveneens Simon heet, (hoofdst. 9: 43), een lederbereider, die zijn huis heeft bij de zee en dus niet moeilijk zal te vinden zijn. Deze, Simon Petrus (vs. 5) zal u zeggen wat gij doen moet om zalig te worden (hoofdst. 11: 14).

Bekend is de regel: "nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur, " maar de krijgsmansstand en de godsvrucht zijn niet met elkaar in strijd, want de eerste is niet tegen de regels van Christus, hij verzekert de rust binnen het land en beschermt tegen uitwendige gevaren.

Het militaire element is onder de beide bedelingen en op meerdere plaatsen in de Schrift een hoog geschat en bevoorrecht iets. Strijd en krijg zijn in een wereld van zonde onvermijdbaar, onmisbaar, heilzaam en de krijgsmansstand, hiermee in overeenstemming, is voorzeker geen lagere dan de andere in de ogen van Hem, die Zich evenzeer als Krijgsman en als Vredevorst verheerlijkt onder de beide bedelingen.

Romein van het hoofd tot de voeten had Cornelius toch geen hart voor de Romeinse goden; hij was één van de Japhetskinderen, die in de veroverde tenten van Sem zelf veroverd was door de God van Sem (Gen. 9: 27).

Zoals Cesarea het heidense Rome in Palestina vertegenwoordigde, zo vertegenwoordigde de hoofdman Cornelius de vromen, de mensen van het verlangen te Rome en in de heidenwereld in het algemeen. De macht van zijn godsdienstig leven betoont zich daardoor, dat hij zich een gehele gemeente van verwanten, vrienden, knechten en soldaten had gevormd (vs. 7v., 24 en 27) - een soort van kerkje voor zijn intreden in de kerk.

Uit de woorden van Petrus in vs. 36vv. blijkt, dat Cornelius gehoord had van de geschiedkundige feiten van het christendom. Dit kon zeer gemakkelijk plaatsvinden, daar de armenverzorger Filippus reeds geruime tijd te Cesarea predikte (hoofdst. 8: 40). Daardoor nu werd zijn inwendige onrust en zijn verlangen versterkt om licht te krijgen omtrent de gewichtigste aangelegenheden van zijn hart. Hij zal gevoeld hebben dat juist deze nieuwe godsdienst, door de één hevig veroordeeld, door de ander met vreugde aangenomen, de ware was en alleen geschikt om de diepe behoefte van zijn gemoed te bevredigen. Hij zocht daaromtrent licht in het gebed, en om zich des te ongestoorder te kunnen wijden aan de beschouwing van goddelijke zaken, verbond hij daarmee het vasten.

Uit de verhoring merken wij de inhoud van zijn gebed op. Hij wist wel van de prediking van de vrede door Jezus Christus en naar vrede begeerde zijn gehele hart: de Joden hebben Hem aan het kruis gehecht, maar zijn discipelen zeggen dat Hij leeft, als Heiland van de zondaren, zoals ik er één ben - o dat ik Hem mocht kennen! zo stortte hij zijn hart voor God uit. Deze

heiden had geleerd wat de Joden over het algemeen niet wilden verstaan, dat zonder een Heiland die leven en zaligheid geeft in vergeving van de zonden, de godzaligheid een zoeken zonder vinden en de godsvrucht een moeite zonder verkwikking is.

Hij had het geloof dat God een Hoorder van de gebeden is, de Hoorder vooral van een bepaald gebed om licht, om waarheid, om uitkomsten, om openbaring meer en meer in hart, gemoed en in het leven. Dit mogen in onze dagen van de Jood, van de heiden leren die naamchristenen, die de predik- en bidstoel durven te betreden met het verborgen of reeds openbaar te kennen gegeven gevoel, dat het gebed om van God iets te verkrijgen, een dwaasheid is!

De uren van gebed zijn de ware uren van genade, wanneer de engelen van God het liefst komen, wanneer de weg open, het verkeer levendig is tussen hemel en aarde, tussen God en de mens (hoofdst. 9: 11v.).

Bij dag, dus niet in een droom, wel in een gezicht, in extatische toestand, ziet Cornelius een engel van God bij zich binnentreden. De engel was geen product van zijn extase, maar objectief daar aanwezig, doch niet voor ieder zichtbaar, alleen voor zijn door de extatische toestand geopend oog.

Dat hier een engel in de zichtbare wereld treedt, toont dat wij nu weer staan aan een bijzonder punt van de ontwikkeling van het godsrijk; want bijna alle van de vele engelenverschijningen, die ons in het woord van God zijn meegedeeld, hebben een nauwe betrekking op dergelijke keerpunten.

Op andere wijze handelt God met de hoofdman Cornelius dan met de Moorse kamerling. Voor de laatste voert een engel, waarvan hij niets ziet of hoort, de begeerde uitlegger van de profeet Jesaja tot hem; aan de eerste vertoont zich in een gezicht een engel met de aanwijzing dat hij Petrus moet laten halen. Cornelius was een heiden, de kamerling een Jodengenoot. God sprak met de Jodengenoot door de profeet Jesaja ter voorbereiding voor de prediking van Filippus; met de heiden wilde Hij spreken door een boodschap van de engel, opdat Petrus des te zekerder en blijer zijn evangelisch vredewerk mocht volbrengen aan deze onbesnedene, maar toch aan God welbekende vreemdeling. Het gebed noemt de engel het eerst, als hij zegt: "uw gebeden en aalmoezen zijn bij God in gedachtenis gekomen. " De aalmoezen zelf hebben geen vleugels om voor God op te stijgen, maar het gebed neemt ze mee. God heeft de aalmoezen van Cornelius goed begrepen; zij waren een vrucht en een belijdenis van zijn geloof, bezield en gedragen door de zucht: "ach Heere, versmaad niet mijn dienst aan Uw volk! " Vroeg hij zijn eigen hart of God zijn gebed verhoord en zijn aalmoezen aangenomen had, dan verkreeg hij op z’n hoogst een "misschien" ten antwoord, want met smart voelde hij de afstand en het vreemde, waarin hij zich bevond (Efeze. 2: 12) en zijn ziel was als een vogel die rond het verborgen nest vliegt en de opening niet kan vinden die naar binnen leidt. Maar nu zou hij het vinden en ervaren dat hij niet tevergeefs had gezocht. In deze zin waren zijn gebeden en aalmoezen bij God in gedachtenis gekomen.

Dat Cornelius het bevel ontvangt Petrus te laten roepen en dus Petrus tot hem moest komen, wees des te duidelijker aan dat Cornelius zich niet tot het Jodendom, maar dat het rijk van God zich tot de heidenen moest wenden.

7. En toen de engel die zo tot Cornelius sprak, zoals zo-even is meegedeeld, weggegaan was, (want hij was, hoewel alleen in een gezicht te aanschouwen, werkelijk enlichamelijk bij hem

geweest (Luk. 1: 38), riep hij, Cornelius, die in dit ogenblik uit de toestand van geestverrukking weer in de natuurlijke toestand terugkeerde, twee van zijn huisknechten, die tot de burgerlijke stand behoorden en een godzalige krijgsknecht, die één van degenen was die als afdeling militairen onder zijn commando stonden en die gedurig bij hem waren, om de dienst van ordonanzen bij hem waar te nemen (Matth. 8: 9).

8. En toen hij hun alles verteld had, zonder in enig opzicht te verbergen welke openbaring hem ten deel was gevallen en welk bevel God hem had gegeven, zond hij hen naar Joppe met de genoemde opdracht (vs. 5v., 17v., 22).

Dat Cornelius niet gewezen wordt op Filippus, de evangelist, die toch zo nabij was (hoofdst. 8: 40; 21: 8) maar op Petrus, heeft daarin eenvoudig zijn grond, dat de opname van deze eersteling van de heidenen zo plechtig mogelijk moest geschieden en onmiddellijk door het middelpunt van de apostolische gemeente moest plaatshebben. Daarom mag geen mindere dan Petrus de menselijke bemiddeling bij deze bekering doen plaatshebben.

Men merkt het aan Cornelius in hetgeen hij nu doet, hoe blij zijn ziel is dat hij eindelijk iets zekers omtrent de weg van de zaligheid zal vernemen; hij maakt het niet in stilte af als iets, waarover men zich eigenlijk schaamt, als iets, dat men eigenlijk voor de mensen niet wil laten bekend worden.

Het nederige, maar in de geschiedenis zo bijzonder gewichtige gezantschap zal bestaan uit een drietal mannen uit Cornelius' eigen huis en militaire gezantschappen.

Aan zijn godvruchtig en liefderijk bestuur had Cornelius het te danken dat het hem nu niet ontbrak aan mannen, aan wie hij zich bij zo'n gewichtige zaak kon toevertrouwen. Wat een liefelijke vertrouwelijkheid brengt toch de godsvrucht aan in huisgezin en ambt! De grootste heer kan niet zoveel respect en liefde verkrijgen als hij, die de zijnen in zijn huis en de onderdanen in zijn ambt naar Gods wil begeert. Merkt men dat ook niet dagelijks op, zo openbaart het zich toch in bijzondere omstandigheden.

De eersteling van de heidenen leidde zijn gehele huisgezin, dat hij in de vreze van God had bestuurd en zijn gehele commando tot de Heere Jezus, evenals later de purperverkoopster en de gevangenbewaarder te Filippi in hoofdst. 16.

9. En de volgende dag, terwijl deze drie mannen die de vorige avond van Cesarea waren gegaan, reisden en daar zij die nacht waren voortgegaan, 8 mijlen of 13 uren bijna geheel hadden afgelegd en nabij de stad Joppe kwamen, a) klom daar, te Joppe, Petrus op het dak van het huis van zijn gastvriend, dat aan de zee gelegen was (vs. 6), om te bidden omtrent het zesde uur, ' s middags om 12 uur. Het aanhouden in het gebed toch was voor hem een hoofdzaak in zijn apostolisch ambt, evenalshet volharden in de prediking van het woord (hoofdst. 6: 4) en nu was het één van de gewone uren van gebed (Ps. 55: 18 Dan. 6: 10 Joh. 4: 6).

a) 2 Kon. 4: 33 Matth. 6: 6

10. En hij werd onder zijn bidden hongerig en begeerde te eten; hij wenste door enige spijze te nemen (hoofdst. 20: 11) de lichamelijke behoefte te vervullen, om niet gestoord te worden in zijn verdere gemeenschapsoefening met God. Daarom gaf hij beneden aan de bewoners van het huis bevel dat zij hem het nodige zouden gereed maken. En terwijl zij het bereidden en

hijzelf nog op het dak onder de vrije hemel was, viel door het onmiddellijk ingrijpen van God, die hem nu een openbaring wilde schenken, raakte hij in zinsverrukking 1Ki 22: 22.

Dat in vs. 3-6 Cornelius zelf een goddelijke boodschap ontvangt en wel nog vóór Petrus, moet ons een bewijs zijn dat, hoewel God de heidenen in hun wegen heeft laten gaan, Hij ze toch niet heeft verlaten, dat Hij niet slechts is de God van de Joden maar ook de God van de heidenen (Rom. 3: 29), maar dat nu, omdat de bekering van de eerstelingen uit de heidenen, de bekering van Cornelius en van zijn huis, het onmiskenbare zegel van de goddelijke wil moest dragen, de onmiddellijke aanwijzing aan Petrus het allerminst mocht ontbreken, spreekt vanzelf.

Zorgvuldig wordt in de mededeling van Lukas alles afgesneden wat ons aan een natuurlijk voorval zou kunnen doen denken. Petrus had reeds zijn gebed beëindigd; hij voelde weer zijn lichamelijke behoeften en wachtte op het eten; hij was dus in een stemming die wel als minste voor hemelse verschijningen toegankelijk is: daar kwam de zinsverrukking over hem.

Het woord extase betekent ten eerste de toestand dat men buiten zichzelf is en wordt daarom ook dikwijls in de zin van verwondering of ontzetting gebruikt (hoofdst. 3: 10 Mark. 5: 42 Luk. 5: 26). Vooral wordt het echter gebruikt voor een toestand van geestelijke opgewektheid, die ook wordt te kennen gegeven door de uitdrukking "in de Geest zijn" (Openb. 1: 10), dus van een verrukking met het specifieke karakter waartoe een onderdrukt of opgeheven wereldbewustzijn behoort, die echter moet worden gedacht als verbonden met een verhoging van het Godsbewustzijn. Hoewel nu dergelijke voorvallen worden voorgesteld als werkingen van de genade, verklaart toch Paulus, die deze in de brieven aan de Korinthiërs het nauwkeurigst schildert, dat zij geenszins de hoogste graad van ontwikkeling van het inwendige leven zijn. Beter is het onder de volkomen invloed van de Geest het heldere bewustzijn te kunnen hebben. Wij vinden dan ook niet dat de Verlosser zelf Zich in toestanden bevond, die aan de extase ook maar verwant zijn. In Hem is de hoogste werking van de Geest altijd verbonden met het helderste bewustzijn.

11. En hij zag in die verrukking de hemel boven zich geopend en uit die geopende hemel een zeker vat tot hem neerdalen als een groot linnen laken, aan de vier hoeken gebonden met touwen, waardoor het op en neer kon worden getrokken en daardoor nu was neergelaten op de aarde.

12. Waarin waren, zoals Petrus zag, nu hij het voor zich had, al de viervoetige dieren van de aarde, zonder onderscheid tussen reine en onreine, zoals dat in Lev. 11 was bepaald en evenzo zonder onderscheid onder elkaar vermengd, de wilde en de kruipende dieren, en de vogels van de hemel.

13. En er kwam toen een stem van boven tot hem: Sta op, Petrus! slacht van deze dieren wat gij daaruit wilt nemen en eet om uw honger te stillen.

14. Maar Petrus zei: Geenszins, Heere! Ik zal er niet toe komen om hier de hand aan te slaan, onverschillig welk dier ik aangrijp; want a) ik heb in mijn hele leven nooit iets gegeten dat onheilig of onrein was. Ik heb mij streng gehouden aan de wet van Mozes (Ezech. 4: 14), hoe zou ik dan nu, zoals daarop vooral Uw bevel schijnt te doelen, een onrein dier nemen en tot spijs voor mij bereiden!
a) Lev. 11: 4 Deut. 14: 7

15. En de stem kwam voor de tweede maal tot hem, om die afwijzing, hoe juist ook volgens de vroegere stand van zaken, toch voor deze tijd onrechtmatig te verklaren: a) Hetgeen God door Zijn zo-even u gegeven bevel "slacht en eet" gereinigd heeft, zult gij niet door uw weigering "geenszins Heere! " voor onheilig houden, zodat gij u ook zo in uw apostolisch ambt zoudt gedragen.

a) Matth. 15: 11 Rom. 14: 17, 20; 1 Tim. 4: 4

Ziet daar, christenen uit de heidenen! het hemels gezicht. Daardoor, op die dag en op dat uur en die plaats aan de apostel van de besnijdenis is te verstaan gegeven dat ook voor u, reeds nu en onmiddellijk, de weg naar de hemel openstaat door het evangelie, zonder enige tussenkomst van de wet. Ziedaar wat de ziel van Simon Petrus verruimt en de weg ontsluit voor de grote schare, met aan het hoofd een Romeins hoofdman; de schare, die achttien eeuwen lang niet opgehouden heeft aan te groeien, en waarvan de volheid aan het einde van de eeuwen zal worden aanschouwd. Hadt gij dit visioen grootser, verhevener, hemelser en naar uw verstand goddelijker gewild? Bevalt u het vierhoekige laken, het gedierte, het weinig edel denkbeeld van slachten en eten niet? Bewondert liever de kuise eenvoud, de bepaalde duidelijkheid, de rijke zin ervan. Liefelijk buigt zich de hemelse wijsheid in het van de hemel ter aarde dalend laken tot de aarde neer, als zij haar bovennatuurlijk gezicht aan de menselijke toestand van de apostel aanpast en ook op die onvergetelijke dag de hoogste onderwijzing in de eenvoudigste vorm inkleedt, overvloed van aardse spijzen tonende, om op een wijd geopende hemel te wijzen. Ja, de tijd zal komen waarop een apostel in de hoogste geestverrukking als in de hemel zelf verplaatst rondom de troon de schare aanschouwen zal die niemand tellen kan, uit alle volken, talen, natiën, zingende voor God en het Lam het eeuwig lied. Maar om nu terstond de apostel van de besnijdenis te bewegen tot de heidenwereld, die hem wacht, in te gaan, met onbesnedenen te eten en hun te verkondigen de zaligheid in Christus door het geloof zonder enig werk van de wet, daartoe is zeker meer geschikt het gezicht van een laken met rein en onrein gedierte, een prozaïsch: "Sta op, Petrus, slacht en eet, " en het alle terughoudendheid overwinnende: "hetgeen God gereinigd heeft zult gij niet voor onheilig houden. "

16. En dit, namelijk wat die eerste (vs. 13) en die tweede stem (vs. 15) liet horen, geschiedde tot driemaal en het vat, zoals dat in vs. 11v. beschreven is, werd weer opgenomen in de hemel, nadat het doel bereikt was, namelijk om daardoor de apostel een openbaring te geven.

Was de toestand van de gemeenten van het Joodse land, zoals die in eerdere hoofdstukken en als laatste nog in hoofdst. 9: 31vv. ons beschreven werd, de toestand van dit land en volk in het algemeen geweest, of ook maar de hoop aanwezig dat zich deze gezindheid meer en meer door het gehele volk van de Joden zou uitbreiden, dan zou de verdere loop van ontwikkeling en verbreiding van het geloof in Jezus geen andere zijn geweest, dan dat de heidenen met aflegging van hun nationale, van de afgodendienst min of meer doordrongen eigenaardigheden in het organisme van het Joodse volk, dat door het geloof aan Christus vervuld en volmaakt was, waren ingeleid. Wij weten echter reeds dat de opperste leiders van het volk zich tegen het geloof in Christus verklaarden en ook de menigte van het volk tot diezelfde gezindheid omtrent het evangelie hebben verleid, zodat, wanneer er ook door het gehele land christelijke gemeenten verstrooid zijn, deze toch slechts een klein gedeelte van het volk uitmaken en slechts voor een uitlezing kunnen worden aangezien, waartegen de menigte van de ongelovigen en vijandigen des te sterker afsteekt. Wanneer nu, hetgeen de daarop volgende gebeurtenissen (hoofdst. 12) nog meer bepaald en meer zeker aan de dag zal brengen, noch de oversten, noch het volk, noch het hoofd, noch de leden door het geloof in

Jezus de hun gegeven bestemming vervullen, dan kunnen, zoals vanzelf spreekt, de heidenen niet door zich met de Joodse nationaliteit te verenigen in de gemeente worden opgenomen en het rijk van God, waarvoor de plaats in Israël en Jeruzalem sedert duizenden jaren door Gods tekenen en wonderen is voorbereid, moet voortaan een vorm aannemen die aan Israëls volk en land ook volstrekt niet meer herinnert. Reeds zijn aanwijzingen gegeven en voorbereidingen gemaakt die betrekking hebben op de weg die het rijk van Christus nu zal inslaan. Maar nu (ongeveer twee jaar vóór de moord op de eerste apostel, waardoor Herodes Agrippa I het Joodse volk een gunst wil bewijzen en waarbij hij spoedig nog een tweede denkt te voegen) moet deze weg nog op bijzondere wijze bepaald en door goddelijke openbaring vastgesteld worden. Willen de Joden het rijk van God niet aannemen, dan gaat het over tot de heidenen. Hun geheiligde nationaliteit zal de eersten geen nut meer doen en de heidenen zal hun onheilige nationaliteit geen nadeel meer veroorzaken. Nu hebben de ware kinderen van de profeten en van het verbond, dat God met de vaderen heeft gemaakt (hoofdst. 3: 25), zij die de verkiezing van de genade, het overblijfsel in Israël uitmaken (Rom. 11: 7; 9: 27, en geen schuld hebben aan de afval en de verharding van hun volk, een moeilijk standpunt. Zij kunnen noch het verleden noch de toekomst van Israël loslaten, waarvan hun geloof in Christus hen niet heeft losgemaakt, maar waarmee hij hen integendeel des te inniger heeft verbonden. Hun geloof toch zegt dat Jezus de Christus is en wat is dat anders dan de samenvatting en vervulling van de gehele oudtestamentische belofte? Hun hoop voor de toekomst is dat de Heere, in wiens vreze zij wandelen, Zich in de hemel heeft teruggetrokken, om later terug te komen en de tijd van de verkwikking aan te brengen en de wederbrenging van al wat God gesproken heeft door de mond van al zijn heilige profeten van het begin aan (hoofdst. 1: 6; 3: 20v.). Zij kunnen Israël niet loslaten zonder hun eigen inwendig leven en wezen te verbreken en toch zullen zij het niet alleen zien en beleven, maar ook eraan meewerken dat het rijk van de zaligheid een vorm zal krijgen die alle samenhang met Israël verloochent. Er bestaat slechts één middel, waardoor deze tegenspraak weggenomen, deze hardheid verzacht wordt, namelijk dit, dat de apostelen en de leden van de eerste gemeente weten dat het de Heere zelf is die deze ontwikkeling van Zijn rijk heeft besloten en gewild. Daar hun wandelen is in de vreze van de Heere, is in de wil en raad van de Heere alles voor hen opgesloten wat hun lief en dierbaar is en buiten deze wil en raad willen zij niets vasthouden, hoe heilig het hun ook overigens is. Daarom vinden wij nu ook in dit gedeelte een grote uitgebreidheid. Terwijl eerder de bekering van duizenden te Jeruzalem met weinige woorden is verhaald, worden in het voor ons liggend bericht, dat zich toch maar tot een kleine kring beperkt, dat over de bekering van een enkele man en van zijn vrienden gaat, de kleinste details en omstandigheden, tijden en plaatsen nauwkeurig en zorgvuldig meegedeeld en daarbij wordt het reeds eerder verhaalde niet door eenvoudig terug te wijzen verondersteld als reeds bekend te zijn, maar telkens herhaald, zodat het visioen dat Cornelius had (vs. 3-6; 10-32; 11: 13v.) en het gezicht dat Petrus had, beiden driemaal (10-16, 28; 11: 5-10 bericht worden. Deze in het oog vallende uitvoerigheid moet ons metterdaad bewijzen wat een groot gewicht de berichtgever aan de inhoud van dit gedeelte hecht en inderdaad is er nauwelijks een andere gebeurtenis van de Heilige Schrift, waarin op een betrekkelijk klein gebied de wonderen zich zo opeenhopen als hier. Eerst verschijnt aan Cornelius in de toestand van verrukking de engel die hem gebiedt Petrus van Joppe te ontbieden. Op de volgende dag, terwijl de boden op weg naar Joppe zijn, wordt aan Petrus door een symbolisch visioen de gelijkstelling van de heidenen met de Joden ten opzichte van het toetreden tot het rijk van God bekend gemaakt; daarop openbaart bij de aankomst van de boden de Geest hun komst aan Petrus en geeft het bevel dadelijk met hen mee te gaan; met de wonderbare inleiding van het slot van de samenspraak tussen Petrus en Cornelius stemt de wonderbare mededeling van de Geest overeen, die zich door spreken en talen openbaart. Dit alles leidt tot het doel waarop al deze wonderen zien, tot de doop van de heidenen door de apostel. Gewoonlijk geeft men een

voorstelling, alsof de hinderpaal die bij de overgang van het Koninkrijk van God van de Joden tot de heidenen (Matth. 21: 43) moest worden overwonnen en de gemoederen van de personen, die geroepen waren om te handelen, een Joodse bekrompenheid van hart was. Men behoorde echter toch wat meer achting te hebben voor de naam van de eerste onder de apostelen, voor zijn ons authentiek overgeleverde werken en woorden en eindelijk voor de Heilige Geest, zodat men zich van zo'n verwijt onthield en liever de vraag stelde of de hinderpaal niet eerder een objectieve was, die dus ook niet door menselijke gedachten en woorden, maar alleen door goddelijke daden kon worden weggenomen.

De openbaring die aan Petrus in een visioen bij een extatische zielstoestand was gegeven, wijst op de zending tot de heidenen. Niet de ethische opheffing van de levitische wetten van reinheid voor de Jodenchristenen moest daardoor worden bekend gemaakt, maar aan Petrus moesten alle bedenkingen worden ontnomen, die hem verhinderden zich tot prediking van het evangelie direct met heidenen in te laten. Deze moesten van hem weggenomen worden op grond van een goddelijke beslissing en wel eens voor altijd, want de openstelling had in de bekering van Cornelius, die nu zou plaatshebben geenszins haar uitsluitend doel, maar daarmee werd een grondstelling vastgesteld. Dat heidenen in het algemeen bekeerd werden en in het rijk van Christus zouden ingaan, kon voor de apostelen tengevolge van de voorzeggingen van het Oude Testament en de uitdrukkelijke bevelen en beloften van Christus nooit twijfelachtig zijn, zoals dan ook Petrus zelf reeds in zijn rede (hoofdst. 3: 25v.) op de bekering van de heidenen heeft gewezen. Maar dat heidenen onmiddellijk in de gemeente van Christus kunnen opgenomen worden, daarvan hadden de apostelen nog geen begrip, integendeel veronderstelden zij dat deze alleen onder voorwaarde van enige overgang tot het volk van Israël, al was het ook zonder bepaalde inlijving door de besnijdenis, christenen konden worden. Het visioen heeft nu tot zijn hoofdinhoud: "wat God gereinigd heeft zult gij niet voor onheilig houden. " De menigte dieren die Petrus mocht zien, werden toch neergelaten uit de hemel en uit de hemel kan toch niets anders neerdalen dan wat rein en goed is. Dat is een zinnebeeld van die heidenen, zoals Petrus die erkentenis in vs. 34v. uitdrukkelijk uitspreekt, die God zelf door zijn voorkomende genade in staat heeft gesteld te worden aangenomen, dus gereinigd heeft.

Goed beschouwd was het bij de instelling van de mozaïsche spijswet niet zo dat enige dieren uit de anderen, die rein waren, voor onrein, maar zo dat enige uit de onreine voor rein werden verklaard. Evenals God uit de zondige onreine mensheid Abrahams zaad had uitverkoren en het tot Zijn volk door de besnijdenis gereinigd heeft, zo heeft Hij uit de onreine natuur een aantal diersoorten voor zijn volk om te eten en voor Zichzelf als offer geheiligd. Heeft Hij nu, zoals het gezicht in de eerste plaats wil zeggen, de gehele natuur gereinigd, dan houdt dit in dat ook de kroon van deze natuur, de mensheid, in haar geheel gereinigd is en zo het onderscheid niet alleen van reine en onreine aard, maar ook van heidense en uitverkoren mensheid is opgeheven.

Petrus had zeker bij zijn gebed ditmaal bijzonder ernstig gebeden om de uitbreiding van het evangelie, dat was zijn geestelijke honger. Toen werd hem echter een spijze toegereikt, waarvoor hij afschrok, want zich onmiddellijk tot de heidenen te wenden met de boodschap van het evangelie kwam hem nog voor als een misdaad tegen de heilige beschikking van God.

Toen Petrus de hemelse stem hoorde zeggen: "sta op, slacht en eet" hield hij dat voor een verzoeking, ongeveer op de wijze als waarop de Rechabieten verzocht werden tot het drinken van wijn (Jer. 35: 5), of hij zich misschien door zijn honger zou laten verleiden, de waarneming van de Joodse spijswetten uit het oog te verliezen. De Heere toch beproeft soms

de Zijnen, om ze te laten opmerken of zij Hem ook in de aanvechting gehoorzaam Zijn en Hem oprecht liefhebben (Deut. 13: 3). Daarom was hij het zeer spoedig met zichzelf eens hoe hij zich moest gedragen; met woorden, die aan de afkeer van de profeet Ezechiël voor alle gruwelijk vlees herinneren, schrikt hij voor zo'n maaltijd terug; hij begreep nog niet dat onder het laken, dat van de hemel was neergelaten en daarna weer werd opgetrokken, de Kerk van God werd voorgesteld, waarin nu niet alleen Joden maar ook heidenen zouden ingaan en ook moesten vergaderd worden. Het "slacht en eet" moest dan voor hem betekenen: "dood in hen het oude en verenig ze met u tot het nieuwe leven in Christus. " Tot driemaal komt de stem tot hem: "wat God gereinigd heeft, zult gij niet voor onheilig houden" d. i. niet tot iets, waarmee gij in geen aanraking zoudt mogen komen; want tot driemaal was hem vroeger (Joh. 21: 15vv.) door de Heere bevolen: "weid Mijn schapen, " tot driemaal moet hem daarom worden aangewezen dat de Heere niet alleen schapen had in de stal van de levitische gemeente van Israël. En Petrus zei na de derde maal niet meer: "Nee. " Hij heeft zich aan het einde van zijn loopbaan, toen hij oud was geworden (Joh. 21: 18) door de anderen, die hij lief had, laten leiden, waarheen hij niet wilde.

17. En omdat Petrus, uit die toestand van verrukking (vs. 10) weer in de natuurlijke teruggekomen, in zichzelf twijfelde, nadacht, zonder van zichzelf tot de juiste helderheid te kunnen komen wat toch het gezichtmocht zijn, wat het hem wilde mededelen (Luk. 8: 9), het gezicht dat hij zo-even gezien had, maakte Gods leiding het hem duidelijk. Ziet, de mannen, die door Cornelius gezonden waren en die nu hun weg geheel hadden afgelegd, terwijl zij in vs. 9 nog pas nabij de stad waren, gevraagd hebbende naar het huis van Simon, de lederbereider (vs. 6), stonden, nu men hen de weg gewezen had, aan de poort van het door hen gezochte huis.

18. En iemand geroepen hebbende uit het huis, vroegen zij, om ook omtrent het laatste punt dat voor hen van gewicht was zekerheid te verkrijgen en om het verzoek dat hun was opgedragen te kunnen uitspreken, of Simon, bijgenaamd Petrus (vs. 5), daar verblijf hield?

19. En toen Petrus, zoals in vs. 17 van hem verhaald wordt, aan dat gezicht dacht en ten gevolge daarvan van het vragen en roepen van de mannen aan de poort niets merkte en deze ook niet aanstonds werden binnengelaten, omdat daarbinnen in het huis niemand in de nabijheid was die hen had kunnen antwoorden en de deur openen, zei de Geest tot hem door openbaring in zijn binnenste (hoofdst. 8: 29): Zie, drie mannen staan beneden en zoeken u.

20. a) Daarom, laat hen niet langer zoeken, maar sta op, ga naar beneden langs de trap van het huis die naar de straat voert (Matth. 24: 17) om hen te ontvangen en reis morgen zonder te twijfelen, nadat zij voor deze dag in het huis zijn geherbergd, met hen naar de plaats vanwaar zij zijn gekomen. Betwijfel het niet meer of zo'n meegaan wel geoorloofd is: Want Ik, de Heere, die nu door Mijn Geest tot u spreek, heb hen door Mijn leidingen en aanwijzingen (vs. 3vv.) gezonden.

a) Hand. 15: 7

Door het driemaal gehoorde woord in vs. 15 had Petrus tenminste zoveel begrepen dat God hem door het bevel in vs. 13 niet had willen verzoeken, maar dat het daarmee ernstig gemeend was, dat hij dus in een zekere voor hem nog onbekende zaak eenvoudig had te gehoorzamen. Ook dat was hem bewust, dat het een zaak moest zijn waarbij hij in gevaar was om naar zijn eigen denkbeelden voor onheilig en onrein te houden wat God als gereinigd

aanzag. Wellicht dacht hij bij zijn peinzen, als hij toch de zaak niet kon vinden, aan het woord van Christus in Joh. 13: 7

God verbindt het einde van het gezicht en de aankomst van de gezanten van Cornelius zo wonderbaar met elkaar, dat het lijkt alsof hij met de ene hand het gezicht getoond en met de andere de gezanten naar het huis van Simon had geleid.

Petrus was nog boven op het dak, toen de drie mannen aan de deur van zijn huis kwamen; hij hoorde niets van hun roepen en vragen. Eerst moest hij op buitengewone wijze vernemen dat het gezicht, waarover hij nadacht en de drie mannen, die hem zochten, bij elkaar hoorden als boog en pijl van één schot, of als tekst en melodie van één lied.

Zoals aan de ene zijde op te merken is dat de berichtgever de onmiddellijke betrekking van God tot de heidenen bepaald wil doen voelen, daar deze mannen uit eigen beweging komen en woonplaats en naam van de apostel reeds weten, zo blijkt aan de andere zijde dat men wil doen opmerken, hoe Petrus door onmiddellijk goddelijke opdracht omtrent dit geval is ingelicht; want de ontmoeting van de apostel met de boden van Cornelius is niet door het zoeken en vragen van deze, ook niet door eigen nadenken of eigen inwendige stem bewerkt; het is de persoonlijke Geest van God, die tot hem spreekt. Zo staan pas de aanwijzingen aan de zijde van de heidenen en aan de zijde van de gemeente van Israël in juist evenwicht. Cornelius is door de engel op de persoon van Petrus gewezen, die hem bepaald is aangeduid en genoemd en Petrus is geroepen tot de personen, die hem nu zijn voorgesteld, de dienaren door Cornelius afgezonden, om een onderwijzing te geven die voor hem, die tot handelen geroepen was, noodzakelijk was.

21. En Petrus, die de leiding van de Geest onmiddellijk volgde, ging naar beneden naar de mannen die door Cornelius tot hem gezonden waren en nog altijd buiten het huis voor de deur stonden. En toen hij hun nu zelf het antwoord gafop hun roepen en vragen (vs. 18), zei hij, zodat ook uiterlijk verwezenlijkt werd wat de Heere, wiens dienaar hij was, in Jes. 65: 1 voorzegd had: Zie, ik ben het die gij zoekt, namelijk Simon, bijgenaamd Petrus. Wat is de reden van uw komst? Wat wilt gij van mij?

22. En zij zeiden: "Cornelius, een hoofdman over honderd van de afdeling, genaamd de Italiaanse, een rechtvaardig man, (de boden noemen hem naar de eigenschap die zij als zijn onderdanen in de eerste plaats hadden opgemerkt) en godvrezend, zoals zijn aalmoezen bewijzen, en die goedegetuigenis heeft bij het hele volk van de Joden (Luk. 7: 3vv.), alhoewel hij voor zijn persoon nog een vreemdeling is en buiten het burgerschap van Israël staat (Ef. 2: 12), heeft een bijzonder gezicht gezien. Hij is door goddelijke openbaring vermaand door een heilige engel die tot hem gekomen is, dat hij u zouontbieden in zijn huis en dat hij van u woorden van zaligheid zou horen, zoals God u die zou ingeven (hoofdst. 5: 20), opdat hij zou weten wat hij doen moet (vs. 3vv., 33)

24. En de volgende dag, de vierde nadat de engel tot Cornelius was gekomen (vs. 3vv.), kwamen zij tegen 3 uur in de middag (vgl. vs. 30 met vs. 3) te Cesarea. De reis van Petrus ging dus niet zo spoedig als die van de boden van Cornelius, maar duurde 12 uur langer (vgl. vs. 3 met vs. 9). En Cornelius verwachtte hen reeds sedert de morgen van die dag en had, toen hij de komst van Petrus begon te verwachten, zijn familie en zijn bijzonderste, meestvertrouwde vrienden bijeengeroepen.

Cornelius heeft zijn vrienden en bloedverwanten, die van dezelfde gezindheid waren als hij, samengeroepen; ook zij moesten de man van God zien en horen; de dag moest een waar familiefeest worden en wel een edeler dan de zogenaamde familiefeesten, waarop men alleen tot volle schotels en bekers nodigt.

24. En de volgende dag, de vierde nadat de engel tot Cornelius was gekomen (vs. 3vv.), kwamen zij tegen 3 uur in de middag (vgl. vs. 30 met vs. 3) te Cesarea. De reis van Petrus ging dus niet zo spoedig als die van de boden van Cornelius, maar duurde 12 uur langer (vgl. vs. 3 met vs. 9). En Cornelius verwachtte hen reeds sedert de morgen van die dag en had, toen hij de komst van Petrus begon te verwachten, zijn familie en zijn bijzonderste, meestvertrouwde vrienden bijeengeroepen.

Cornelius heeft zijn vrienden en bloedverwanten, die van dezelfde gezindheid waren als hij, samengeroepen; ook zij moesten de man van God zien en horen; de dag moest een waar familiefeest worden en wel een edeler dan de zogenaamde familiefeesten, waarop men alleen tot volle schotels en bekers nodigt.

25. En toen het geschiedde dat Petrus het voorportaal van het huis (Matth. 9: 23) doorkwam, ging Cornelius hem tegemoet en alsof het reeds gekomen was totde kus op de voet, later te Rome gebruikelijk, viel hij aan zijn voeten, aan die van Gods afgezant en plaatsbekleder, en hij aanbad hem (Gal. 4: 14).

26. Maar Petrus duldde zo’n eerbetuiging niet die naar afgoderij rook en wees dadelijk van zijn zijde de heiligendienst af, die later in de kerk zozeer is ingedrongen, evenals hij in hoofdst. 8: 18 het indringen van de simonie probeerde buiten te sluiten. Hij richtte hem op, zeggende: a) Sta op, ik ben ook zelf een mens net als gij (Openb. 19: 10; 22: 8v.).

a) Hand. 14: 14

27. En met hem op vriendschappelijke wijze sprekende, ging hij de vergaderzaal in (vs. 24) en vond er velen van de verwanten en vrienden van Cornelius, die door hem geroepen en samengekomen waren.

Wat Cornelius bij Petrus’ aankomst deed, toont duidelijk hoe onontwikkeld zijn godsdienstig leven nog was. Naar de woorden van de apostel te oordelen was zijn aanbidding niet enkel beleefdheid, maar hij zag in hem een wezen met hogere krachten toegerust. Hij had zich dus waarschijnlijk nog niet van zijn heidense denkbeelden geheel kunnen losmaken en zal in Petrus een zoon van de goden of heros vermoed hebben. Daar nu Cornelius naderhand desniettemin de Heilige Geest, en wel nog vóór de doop ontving, zien wij hier hoe de begeerte en het innig verlangen van het hart in het godsdienstig leven veel meer in aanmerking komt dan de zuiverheid van de voorstellingen: die alleen waren het die de Romeinse hoofdman zo welgevallig bij de Heere maakten.

Petrus houdt de voet niet voor en zegt niet: "Kus de pantoffel! " nee! hij wijst die onbetamelijke en afgodisch verering af. Hij richt Cornelius op en zegt: "sta op, ik ben ook een mens en geen God, die men alleen mag aanbidden en door kniebuiging vereren. " Hij spreekt vervolgens bij het ingaan in de kamer zeer vertrouwelijk met hem om de scheidsmuur omver te trekken, die deze heeft opgericht. Nu ziet de man hoe ernstig hij dergelijke afgodische plichtplegingen, die toch in het Oosten gewoon waren, afweerde; hij zag wel welke kant dat opging en welk einde daaruit zou voortkomen.

De eerbied, waarmee Cornelius de apostel ontving, was een uitdrukking van diepe ootmoed en hoogachting voor Petrus als een ware godsgezant en wel mag men hier denken aan het woord (Jes. 52: 7): "hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten van degene die het goede boodschapt, die de vrede doet horen, degene die goede boodschap brengt enz. " Toch was daarin iets gemengd dat niet echt, niet gezond was, het waanidee dat Petrus meer dan een mens zou zijn. Daarin lag reeds de kern tot verering van heiligen, aan wie de mens een cultus toekent die alleen aan God toekomt, die aan de enige eer van de drie-enige God afbreuk doet en de christenheid omtrent de heilsweg op het dwaalspoor leidt. Opmerkelijk is het dat dit eerste geval van een meer dan menselijke eer een knecht van God toegebracht, juist bij een heiden voorkomt. De hele heiligendienst, zoals die zich langzamerhand in de oude kerk heeft ontwikkeld, is toch in haar wezen van heidense oorsprong en een teruggaan tot het heidendom (Openb. 9: 20 vv.). Maar Petrus laat naar de regel "principiis obsta" dadelijk bij het eerste verschijnen ernstige tegenspraak horen en protesteert tegen een dwaling, die zich later op hoogst bedenkelijke wijze heeft ontwikkeld.

28. Hij wilde hem nu op de betekenis van zijn komst opmerkzaam maken, dat hij namelijk niet naar eigen mening de muur doorbrak die tot hiertoe tussen Joden en heidenen bestond. En hij zei tot hen: a) Gij weet hoe het eenJoodse man, volgens de wetten, hem van God gegeven, niet geoorloofd is zich tot vriendschappelijke aaneensluiting te voegen of te gaan tot een vreemdeling (Joh. 18: 28); b) doch God heeft mij, voordat ik besloot te komen, door een gezicht getoond dat ik van nu aan geen mens onheilig of onrein mag noemen, nadat Hij zelf alle mensen heeft gereinigd (vs. 15)

a) Ex. 23: 32; 34: 15

b) Hand. 15: 8 Ef. 3: 6

29. Daarom ben ik ook zonder tegenspreken naar dit huis gekomen, ontboden zijnde door degenen die gij tot mij hebt gezonden. Zo vraag ik dan, opdat gij zelf gelegenheid hebt uit te spreken wat de boden reeds hebben te kennen gegeven (vs. 22), om welke reden gij mij hebtontboden?

Onze wijzen hebben vastgesteld dat alle heidenen, zowel mannen als vrouwen, ten opzichte van de zaak van reinheid of onreinheid moeten beschouwd worden alsof zij altijd met de vloed zijn aangedaan, zodat de verontreiniging door verkeer met hen, volgens Lev. 15: 5vv. ; 19: 21vv. de avond voortduurt.

Ondanks de vriendelijkheid waarmee de apostel was ontvangen, hield hij het toch voor zijn plicht duidelijk uit te leggen dat niet de vriendelijke uitnodiging van de voorname heiden, maar alleen het bepaalde gebod van de Heere hem aanleiding had gegeven om zijn vroegere gewoonte te verlaten.

Als hij ernaar vraagt waarom men hem heeft laten roepen, moet worden opgemerkt: "De verschuldigde ambtstrouw eist bij geestelijke verrichtingen geen tijd te verliezen met nodeloos gepraat, maar hoe eerder hoe liever tot de zaak zelf over te gaan.

Evenals de geneesheer de zieke vraagt wat hem schort, opdat hij daarnaar zijn poging tot genezing kan richten, zo vraagt de leermeester zijn toehoorders over hun zielstoestand, opdat hij zal weten wat zij nodig hebben: lering, raad, troost of vermaning.

30. En Cornelius, die eigenlijk de handelende persoon was, zei: Vier dagen geleden was ik aan het vasten vóór de verschijning, waarvan mijn boden u hebben gesproken (vs. 22), tot op dit uur toe, dat het nu weer is, op de zevende dag sedert het begin van mijn vasten, op het negende uur (vs. 3) bad ik in mijn huis, waarin ik mij uit het openbaar terugtrok, terwijl het vasten mij niet verhinderde mijn dienst waar te nemen.

31. En zie, een man stond voor mij a) in een blinkend kleed, zodat ik duidelijk zag dat hij een engel van God was (hoofdst. 1: 10), en zei: Cornelius! uw gebed is verhoord en uw aalmoezen waarin zich de liefde van uw hart voor Gods volk uitsprak, zijn bij God in gedachtenis gekomen om uw begeerte te vervullen, zodat de Heere u nu aan die gemeente wil verbinden, die nog alleen Zijn volk uitmaakt Ac 4: 37.

a) Matth. 28: 3 Mark. 16: 5 Luk. 24: 4

32. Zend dan mannen naar Joppe en ontbied Simon, die bijgenaamd wordt Petrus; deze verblijft in het huis van Simon de leerlooier, die aan de zee woont, en wanneer hij hier zal zijn, zal hij tot u spreken over wat tot uw zaligheid nodig is (vs. 4).

33. Zo heb ik dan onmiddellijk, zonder mij enig oponthoud te veroorloven tot u die drie mannen (vs. 7v.) gezonden en gij heb welgedaan, dat gij tot eer van God en tot onze vreugde hier gekomen zijt, want zo is Godstoezegging en onze verwachting nu vervuld. Wij, die hier zijn samengekomen (vs. 27), zijn dan allen nu hier tegenwoordig voor God, die door een heilige roeping ons heeft samengebracht en daardoor als voor Zijn aangezicht heeft gesteld om te horen al hetgeen aan u door God bevolen is en dat aan te nemen als Zijn eigen woord aan ons (1 Thess. 2: 13).

Petrus heeft de verschijning die hem ten deel viel, slechts even aangeroerd (vs. 28). Cornelius verhaalt daarentegen de zijne met de grootste uitvoerigheid en nauwgezetheid. Het eerste was niet te weinig, dit niet te veel. Petrus' uitvoerig verhaal zou onbegrijpelijk zijn geweest voor Cornelius en aan zijn zaligheid niets hebben bijgedragen. Ook moest de voorrang van het volk Israël boven de overige volken niet te sterk op de voorgrond worden geplaatst, daar Petrus niet was gekomen om van zichzelf en van het Jodendom, maar van Christus te prediken. Daarentegen betaamde het Cornelius een uitvoerige voorstelling te geven van zijn ervaring. Het moest zo duidelijk mogelijk op de voorgrond treden dat hij niet in trotse gedachten iets zo ongehoords had gewaagd, om de apostel van het volk van Israël tot zich te laten komen. In zijn verhaal is waarachtige maar geen valse ootmoed, hij slaat niets over van hetgeen hijzelf heeft gedaan. Hij verbergt niet zijn vasten gedurende vier dagen, waarmee hij de Heere zijn ernstig zoeken naar het rijk van God had geopenbaard, en wijst er op hoe hij zijn vasten zeker nog langer zou hebben voortgezet, indien hij nog langer zonder goddelijke aanwijzing was gebleven. Hij verzwijgt ook niet dat de engel, die hij een man in blinkend kleed noemt, niet alleen zijn gebeden maar ook zijn aalmoezen had genoemd als zaken die ter gedachtenis bij God waren opgeklommen; hij spreekt uit dat hij ogenblikkelijk aan de stem van God gehoorzaam is geweest.

Hoe hoog Cornelius de weldaad aanzag dat Petrus was gekomen, zijn dank ging toch hoger dan tot een mens.

Zijn woorden: "nu zijn wij allen hier tegenwoordig voor God enz. " zou men wel aan alle kerkdeuren en kansels mogen hangen, opdat de mensen niet vergeten waarom zij in de kerk zijn. Predikers mogen zich erin verblijden, als zij om de kansel een gemeente vergaderd zien,

zij het een grote, die men bij honderden, of een kleine, die men bij dozijnen telt, indien van deze hetzelfde gezegd kan worden als van de gemeente in het huis van Cornelius.

EPISTEL OP PAASMAANDAG

In ons evangelie (Luk. 24: 13vv.) zien wij de Opgestane zelf, de grootste Prediker van de opstanding, onder zijn discipelen wandelen en wij horen Hem spoedig spreken van de noodzakelijkheid van Zijn lijden en van de heerlijkheid, waarin Hij door lijden is ingegaan. Geheel in overeenstemming met het evangelie treedt nu in de zogenoemde epistolische lectie de aanvoerder en spreker van de apostelen, de heilige Petrus op en predikt van het lijden en van de opstanding van Christus. Zo predikt dus naast de Heere zelf een groot, verheven apostel over één en hetzelfde thema en over hetzelfde onderwerp en wordt ons hiermee aangewezen, welk thema de Heere na zijn opstanding als het noodzakelijkste en zaligste zelf heeft voorgesteld en heeft laten voorstellen. Maar niet alleen daarom passen de beide teksten bij elkaar, maar zij vormen met elkaar twee stations op één en dezelfde weg van de waarheid tot één doel: de weg van de waarheid gaat van Zion tot de wereld, leidt het licht eerst tot de Joden, vervolgens tot de heidenen. Daar predikt nu Christus het evangelie aan de Joden en in de epistel predikt Petrus aan de heidenen het kruis en de opstanding van de Verlosser, bekering en vergeving van de zonden. Er is dus van het evangelie tot de epistel als het ware een perspectief uitzicht van Zion door Judea en Samaria tot de verre heidenen. Daarmee wordt ons aangewezen hoe de paastijding en de eer van God alle landen moet vervullen en hoe het licht van het paaslam geen grenzen zal kennen zover de wolken gaan.

De paasprediking van Petrus: 1) haar omvang, 2) haar inhoud,
3) haar waarheid.

Of 1) de toehoorders, 2) de prediking zelf.

Deze heeft God opgewekt, namelijk: 1) Hem, die dood was, daardoor heeft Hij leven en onvergankelijkheid aan het licht gebracht; 2) Hem, die aan een hout was gehangen, daardoor heeft Hij de vloek van de wet van ons genomen; 3) Hem, die met de Heilige Geest en met kracht was gezalfd, daardoor heeft Hij ons de gezegende bron van de krachten van de toekomstige wereld geopend; 4) Hem, die een Heer is over alles, daarmee heeft Hij Hem nu het rijk gegeven, waaraan alle mensen aan alle einden van de aarde zich moeten onderwerpen.

Aan wie openbaart zich de Gekruisigde als de Opgestane? 1) aan hen die zich door de Vader tot Zijn Zoon laten trekken, maar niet op hun eigen gerechtigheid steunen; 2) aan hen die de ware vrede zoeken, die zij in de wereld en in zichzelf niet vinden: 3) aan hen die Zijn getuigenis in Zijn woord en sacrament met een gelovig hart aannemen.

Hoe openbaart zich ons geloof aan de Opgestane? Daardoor, dat wij 1) Christus horen als onze onbedriegelijke profeet, 2) onze troost zoeken in Hem als in onze volmaakte Hogepriester,
3) Hem vereren als onze levende Heer en Koning.

34. En nu opende zich het hart van Petrus, zodat hij daar stond, niet meer alleen in gehoorzaamheid aan een gebod van de Heere, maar ook in liefde tot deze zielen die tot hem waren geleid, als een prediker op een plaats, waardrie dagen geleden een engel van God stond (vs. 3vv.). Nu werd hem duidelijk wat van nu aan naar de uitdrukkelijke wil van de Heere regel zou zijn bij de uitbreiding van het rijk van de Heere door de prediking van het evangelie

in onderscheiding van de in hoofdst. 3: 25v. door hem uitgesproken regel. En Petrus opende zijn mond (hoofdst. 8: 35) en zei: Ik bemerk, nadat dit alles in deze drie dagen mij is overkomen (vs. 9-33) (opmerkelijk is het drietal van de dagen in vereniging met de 4 dagen in vs. 3-8, waardoor geleerd wordt dat de zaligheid van de drie-enige God voor de volken is aan alle vier einden van de aarde, zonder dat het enigszins bepaald hetJodendom zou aangeven), inderdaad, ik voel op een wijze en merk op, zodat het volkomen overeenkomstig de waarheid is,
a) dat er bij God geen aanneming des persoons is, dat Hij alleen Joden en Jodengenoten (hoofdst. 2: 11) tot de zaligheid in Christus Jezus zou toelaten.

a) Deut. 10: 17; 2 Kron. 19: 7 Rom. 2: 11 Gal. 2: 6 Ef. 6: 9 Kol. 3: 15; 1 Petr. 1: 17

35. Maar onder elk heidens volk is wie Hem vreest en gerechtigheid werkt en dus in de ware stemming van het hart verkeert, zoals dat van een Jood wordt geëist (Ps. 15) en zoals die nu ook is bij de hier voor mij vergaderden, Hem aangenaam, zodat Hij hem graag in Zijn nieuwtestamentisch rijk wil opnemen. (Jes. 56: 6v. Rom. 2: 9vv.).

Het is vanzelfsprekend dat dit ogenblik van de eerste verkondiging van het evangelie door Petrus aan de heidenen als van bijzondere plechtigheid door onze geschiedschrijver wordt aangemerkt en wij door zijn wijze van mededeling ("Petrus opende zijn mond op het allereerste begin van de apostolische verkondiging in hoofdst. 2: 14 ("Petrus verhief zijn stem worden gewezen. Eveneens zullen wij het begrijpelijk vinden als Petrus zich geroepen voelt, vóórdat hij over de inhoud van de evangelieverkondiging spreekt, zich eerst over de verhouding van de heidenen tot het evangelie uit te spreken.

Het "zijn mond opengedaan hebbende" (Matth. 5: 2) is een plechtige aankondiging van de rede die nu volgt, als een uitdrukking die op iets gewichtigs opmerkzaam maakt.

Met het woord: "Ik bemerk inderdaad" wil Petrus zeggen dat hem nu als schellen van de ogen vallen (vs. 17 hoofdst. 9: 18) dat hij nu met zijn handen kon tasten welke betekenis het gezicht moest hebben, dat hem ten deel was gevallen, dat hij nu begreep dat de heidenen reeds door God waren gereinigd en tot opname in Zijn rijk waren voorbereid.

Petrus wil zeker niet zeggen dat hij nu pas helder en duidelijk zag dat God geen onpartijdig wezen was; niet deze kennis is zekerder geworden, maar de kring waartoe deze erkentenis zich uitstrekt, heeft zich uitgebreid. Hij heeft tot hiertoe niet geweten dat deze geloofsstelling (Deut. 10: 17) ook sloeg op het gebied: volk van God en heidenwereld, dus op een onderscheid dat hijzelf had gesteld. Maar nu erkent hij dat God in het werk van zijn genade zich aan de onderscheiding "heiden of Israëliet" niet verbindt, dat Hij niet het aangezicht van de Jood verheft en dat van de heiden verwerpt, maar dat Hij Joden en heidenen in genade opneemt, als Hij slechts bij hen datgene vindt, waarnaar zijn ogen zoeken en wel ziet Hij het hart aan en onderzoekt Hij of de ware zedelijke toestand aanwezig is.

Wie God vreest en gerechtigheid werkt (Joh. 7: 17)

is bekwaam en waardig om door de doop in de gemeente van Christus te worden opgenomen, ook zonder dat hij vroeger door de besnijdenis in het volk Israël werd opgenomen. In deze zin is God geen aannemer des persoons. Hij geeft, nu Hij alles heeft gedaan om de beloften aan de vaderen te bevestigen, aan de Jood als Jood een voorrang, maar laat voortaan zijn barmhartigheid geheel vrij en onbeperkt op de heidenen neerdalen. (Rom. 15: 18vv.).

Onze tekst behoort tot die, die door een mening die de diepte van het evangelie geheel miskent, is misbruikt om uit de Schrift te bewijzen dat men het christendom kan missen en de deugd genoegzaam is. Terwijl men het "aangenaam" in een geheel verkeerde betekenis opnam en niet wilde verstaan zoals het is bedoeld, in de zin van "aanneembaar", "opneembaar", meende men uit de woorden van Petrus te kunnen aanwijzen dat de apostelen zelf hadden geleerd dat God te vrezen en deugdzaam te handelen volkomen genoegzaam was tot zaligheid, dat geloof aan de specifiek christelijke leerstellingen daartoe in het geheel niet nodig was. De samenhang van het gehele verhaal toont echter goed dat de vroegere toestand van Cornelius niet voldoende was; juist daarom wordt hij gedoopt.

"Is Hem aangenaam" geeft te kennen de geschiktheid tegenover God om christen te worden, niet de geschiktheid om zonder Christus zalig te worden.

Hier wordt niet beweerd dat het onverschillig is, tot welke godsdienst men behoort om zalig te worden, maar tot welk volk men behoort om in het christendom te worden opgenomen.

Omdat wij dus als kinderen van de toorn geboren worden, vindt God aanvankelijk niets in ons dat Zijn liefde waardig is (Ef. 2: 3. Rom. 5: 6, 8). Maar wie God tot zijn kinderen heeft aangenomen en in wie Hij begonnen is zijn beeld te vormen, die vindt Hij nu niet meer naakt en bloot, maar Hij ziet in hen Zijn werk, ja Zichzelf. Altijd blijft God zelf de reden waarom wij Hem welgevallig schijnen. Het werk van zijn barmhartigheid, niet onze verdiensten verwekt zijn liefde.

36. Daarop zette Petrus de prediking hem bevolen (vs. 6, 22, 33) nu werkelijk tot de vergaderden voort en zei: Dit is het woord dat Hij gezonden heeft aan de kinderen van Israël, a) verkondigende aan hen vrede, zaligheid en alle zegen (Rom. 10: 15)door Jezus Christus. Deze is een Heer van allen, zowel van heidenen als van Joden (Joh. 17: 2 Rom. 10: 12v.).

a) Jes. 9: 5; 52: 7

37. Gij, die sedert verscheidene jaren hier te Cesarea leeft en met de omstandigheden en gebeurtenissen in het Joodse land genoegzaam bekend zijt, zijt op de hoogte van de dingen die geschied zijn door geheel Judea, wat betreftdie verkondiging van Jezus Christus, a) beginnende in Galilea na de doop die Johannes gepredikt heeft Mr 1: 1-3.

a) Jes. 8: 23; 9: 1 Matth. 1: 14 Matth. 4: 12 Luk. 4: 14

38. Gij weet dan wat Jezus van Nazareth betreft, a) hoe God Hem, om het hoofdpunt van de evangelieverkondiging hier kort te karakteriseren, gezalfd heeft bij Zijn doop door Johannes (Matth. 3: 13vv. Mark. 1: 9vv. Luk. 3: 21v.) met de Heilige Geest en met kracht en dat Hij vanaf die tijd, nu vijftien jaar geleden, gedurende meer dan drie jaar het land doorgegaan is, goed doende en allen genezende, die door de duivel overweldigd waren; want God was met Hem. God stond in een geheel bijzondere, eigenaardige verbintenis met Hem, waardoor Hij werken verrichtte die een mens nooit kon volbrengen.

a) Ps. 45: 8 Jes. 61: 1 Luk. 4: 18

Weinig woorden, maar toch een uitstekend beeld van wie Jezus was. Korte trekken, doch die het penseel van een meester verraadden. Van de Heiland en van de Heiland alleen is het waar in de volste zin van het woord: Hij ging het land door, goed doende. Volgens deze

beschrijving is het duidelijk dat Hij de melaatsheid met de vinger aanraakte, dat Hij de ogen van de blinden bestreek en dat in gevallen, waarin Hem verzocht werd alleen een woord op afstand te spreken, Hij gewoonlijk daar niet in bewilligde, maar Zichzelf naar het ziekbed begaf om daar zelf de genezing te bewerken. Een les voor ons om, indien wij enig goed willen verrichten het zelf te doen. Geef aalmoezen met uw eigen hand; een vriendelijke blik, een goed woord zullen de waarde van de gift verhogen. Spreek met een vriend over de wat hem bezig houdt en uw liefderijke roepstem zal meer invloed uitoefenen dan een hele verzameling traktaatjes. De wijze waarop onze Heer goed deed, toont ons zijn onafgebroken werkzaamheid! Hij deed niet slechts hetgeen voor de hand lag, maar Hij ging het land door om Zijn genadewerk te verrichten. In het hele land van Judea was er nauwelijks een dorp of gehucht dat niet verblijd werd door Zijn aanblik. Hoezeer wordt hierdoor de trage, flauwe wijze van die van enige navolgers van Christus beschaamd. Laat ons de lendenen van onze ziel opschorten en niet moe worden van weldoen. Sluit de tekst ook niet in dat Jezus Christus in het goed doen Zich niet beperkte tot hetgeen op Zijn weg kwam? Hij liet Zich nimmer terughouden door gevaar of moeilijkheid. Hij zocht de voorwerpen van Zijn genadig welgevallen op. Dat moeten wij ook doen. Als de oude middelen niet aan het doel beantwoorden, moeten wij andere aanwenden, want nieuwe proeven werken dikwijls meer uit dan de oude sleur. Op Christus' volharding in Zijn voornemen wordt ook gewezen en de toepassing hierop kan in dit ene woord samengevat worden: Hij heeft ons een voorbeeld nagelaten, opdat wij Zijn voetstappen zouden navolgen.

39. En wij, zijn discipelen, waarvan ik er één ben, zijn getuigen van al hetgeen Hij, Jezus, gedaan heeft, in het Joodse land en in het bijzonder ook te Jeruzalem; en zij, de oversten van het Joodse volk te Jeruzalem, hebben Hem gedood, Hem hangende aan een hout (hoofdst. 2: 22v. ; 3: 14v.).

41. Niet, zoals Hij vroeger aan allen predikte en weldeed (vs. 36-39), aan het hele volk, maar aan de getuigen, die door God tevoren verkoren waren (Joh. 17: 6, 9, 11; 1 Kor. 1: 1 ons namelijk, die met Hem gegeten en gedronken hebben nadat Hij uit de doden opgestaan was. Wij zijn het daardoor duidelijk gewaar geworden dat wij niet een spook of een geest in ons midden hadden, maar Hem, in Zijn gehele persoon (Luk. 24: 41vv.).

EPISTEL OP PINKSTERMAANDAG

Van Pasen tot Pinksteren is het één en dezelfde vreugdevolle tijd: Pasen is het uitgangspunt, Pinksteren is het einde daarvan. Dat deze bij elkaar horen, blijkt ook uit de keus van de epistelen voor die beide tweede feestdagen van Pasen en van Pinksteren. De teksten voor beide zijn uit de geschiedenis van de bekering van Cornelius, de hoofdman van Cesarea, genomen. Waar de Paastekst ophoudt, sluit zich de Pinkstertekst aan; beiden tezamen vormen even zo goed een geheel, als de tijden waarvoor zij gekozen zijn; het is dus een heilige stap van Pasen tot Pinksteren en de boodschap van de opstanding heeft de uitstorting van de Heilige Geest ten gevolge. Het verhaal werd midden in de Paasepistel afgebroken, nadat de opstanding van Jezus Christus was meegedeeld; midden in het verhaal begint de Pinksterepistel. Wat op Pasen begon, wordt heden beëindigd, het Paaswoord van Petrus te Cesarea wordt heden voortgezet en ten einde gebracht in de goddelijke Pinksterdaad te Cesarea.

Men zou het vreemd kunnen vinden dat de epistel niet genomen is uit het tweede hoofdstuk van de Handelingen; men zou een nader bericht kunnen verwachten over de eerste werkingen van de Geest bij de discipelen, zoals die vooral in de Pinksterprediking van Petrus werden

gezien. Maar het Pinksterfeest was voor de oude kerk niet alleen feest van de Geestesdoop, maar ook als feest van de stichting van de kerk van belang. Nu ontstond het perikopensysteem in de landen van de heidenen en niet in de joods-christelijke gemeenten. Zouden deze dan niet een zeer bijzonder belang hebben bij het eerste intreden van de heidenen in de kerk! En inderdaad worden in onze epistel heidenen in de christelijke gemeente ingeleid. Tot hiertoe waren alleen godvruchtige zielen van Joden en Jodengenoten door de heilige doop in de gemeente opgenomen; nu zijn het de eerste heidenen, die in de olijfboom worden ingeënt.

Hoe de eerste heidenen tot Christus kwamen; door dat zij 1) de prediking en het getuigenis naar het bevel van de Heere hoorden, 2) de Heilige Geest als gave van de Heere ontvingen en 3) door de doop tot de gemeente van de Heere werden toegevoegd.

De ware viering van het Pinksterfeest: 1) de voorwaarden, waaronder die plaats heeft, 2) de zegeningen waarmee zij verbonden is.

Pas in Christus is volle zaligheid. Alleen in Hem opent zich
1) de ware erkentenis van God, 2) de juiste waardering van de mensheid, 3) de ware weg ten leven, 4) de ware bevrediging van de ziel. (LEONH. EN SPIEGELH.).

Hoe komen wij tot de gave van de Heilige Geest? 1) door een heilzame vrees over onze zonde, 2) door gelovig aannemen van de verdienste van Christus, 3) door vlijtig gebruik van de genademiddelen.

De Pinkstergeest van Jezus Christus: 1) wij kennen de stroom die hem draagt - het apostolisch profetisch woord, 2) de gaven die met Hem komen - de gaven van het nieuwe leven 3) het sacrament dat ons verzekering van Hem geeft - het sacrament van onze verzegeling, de doop.

42. a) En bij zijn hemelvaart, die daarop volgde (hoofdst. 1: 8 Luk. 24: 47), heeft Hij ons geboden aan het volk Israël diezelfde zaligheid te prediken, die Hijzelf tevoren verkondigd had (vs. 36) en te getuigen dat Hij degene isdie b) door God aangesteld is tot een Rechter van levenden en doden, om hen ernstig te waarschuwen tegen een verwerping van zo’n prediking (hoofdst. 2: 19vv. ; 3: 19vv.).

a) Matth. 28: 19 Mark. 16: 15 Joh. 15: 16 b) Hand. 17: 31

43. a) Van Hem getuigen al de profeten, die ook u wel niet geheel onbekend zullen zijn "Ac 10: 23, dat een ieder die in Hem gelooft, vergeving van de zonden ontvangen zal door Zijn naam (Jes. 52: 15 Joël 3: 5).

a) Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10

Een mens die zijn stichting hoofdzakelijk vindt in de opwekking van het innerlijke leven en zich nooit voor gesticht kan houden, tenzij zijn innerlijke leven een nieuwe sterke toevloed heeft ontvangen, zal onze tekst wel voor Pasen geschikt vinden, omdat hij met de opstanding van Christus en de veertig dagen na de opstanding eindigt (vs. 41

); maar hij zou toch tot de gedachte kunnen komen dat de eigenlijke inhoud slechts een karige was, slechts een kort overzicht van de levensloop van Jezus. Maar het geldt ook hier weer, zoals die kerkvader zei, dat Gods werken in de ogen van de mensenkinderen de waarde verliezen wanneer men ze bestendig voor ogen heeft. De hoofdman Cornelius en de zijnen

zullen een geheel ander oordeel over de inhoud van Petrus' rede hebben gehad dan wij en onze gelijken, lezers, die door gewoonte afgestompt zijn. Ook God in de hemel zelf heeft een ander oordeel gehad, anders zou zich niet aan de schijnbaar arme prediking een zo krachtige beweging van de gemoederen en de uitstorting van de bijzondere genadegaven van de Heilige Geest hebben verbonden.

Na de algemene verklaring omtrent de mogelijkheid om in het christendom te worden opgenomen, bereidt Petrus de aanwezigen tot een werkelijke aanneming voor, doordat hij de karakteristieke betekenis van Jezus leert, daar hij hun 1) in vs. 36-39 diens aardse werkzaamheid tot aan Zijn kruisdood herinnert, vervolgens 2) in vs. 40-42 op zijn opstanding wijst en op de apostolische opdracht die de discipelen van de Opgestane hadden ontvangen, en tenslotte 3) in vs. 43 de profetie herinnert die op Jezus als de Verzoener wijst van allen die door middel van het geloof met Hem verenigd worden.

De verkondiging van Petrus is vooral ook daardoor merkwaardig, dat in deze reeds de sporen van de zogenaamde apostolische geloofsbelijdenis in het tweede artikel te zien zijn.

De geschiedenis van Jezus, die de apostel in hoofdtrekken aan zijn toehoorders begint te verkondigen, was hun door hun woonplaats te Cesarea, door hun godvrezende gezindheid en hun godsdienstige belangstelling, wellicht ook door de werkzaamheid van Filippus (hoofdst. 8: 40) niet onbekend gebleven. De innerlijke grond en de diepe samenhang hiervan met de zaligheid van ieder mens in het bijzonder was hun nog niet geopenbaard. Tot aanvulling en nadere verklaring van hetgeen Cornelius en de zijnen reeds van Jezus' geschiedenis wisten, brengt Petrus hun enkele trekken in herinnering.

Wij mogen met recht verwachten dat als Petrus nu overgaat tot verkondiging van het evangelie, de eigenaardigheid van dit geval op de inhoud van deze verkondiging invloed zal hebben; dit vinden wij dan ook in hoge mate bevestigd. Ten eerste verbergt de apostel het geen ogenblik dat de evangelieboodschap in de eerste plaats en oorspronkelijk tot de kinderen van Israël gericht was; maar even bepaald en duidelijk spreekt hij van momenten, die de universele strekking van het evangelie aanduiden en wijzen op de overgang daarvan van de Joden op de heidenen. Zo moet het in een apostolische verkondiging voor iets enigs in zijn soort worden gehouden, dat dadelijk het eerste woord van Jezus Christus zijn absolute opperheerschappij verkondigt: "deze is een Heere van allen. " Wij kunnen daarom slechts het doel zien om tegenover de particularistische strekking van de boodschap omtrent de kinderen van Israël dadelijk een universalistisch moment te stellen; want is Jezus Christus de Verkondiger van vrede, de algemene Opperheer, dan zal zijn boodschap van vrede ook niet tot een enkel volk kunnen beperkt zijn. Terwijl Petrus vervolgens de geschiedenis van Jezus nader beschouwt, beschrijft hij zijn werkzaamheid, die met de doop begon, zo, dat hij daarbij tevens de toestand van de heidenen op het oog heeft. Zijn einde stelt hij tenslotte zo voor, dat de voorrang die de Joden onloochenbaar gedurende het leven van Jezus hadden, door Zijn einde weer als opgeheven moest beschouwd. Het karakteristieke toch dat de apostel geeft in de beschrijving van de werkzaamheid van Jezus, bestaat daarin, dat hij vóór alle anderen enig en alleen zijn genezing van de door de duivel bezetenen noemt. Is nu dit een zo bijzondere werkzaamheid in de geschiedenis van Jezus, dan heeft Hij bewezen de overwinnaar van de duivel te zijn. Dit is echter juist de grootste nood van de heidenen, dat zij, losgelaten door God, zonder tegenstand in de macht van de Satan zijn gevallen (hoofdst. 26: 18 Kol. 1: 12vv.). Terwijl Jezus het tot Zijn bijzonder werk maakte diegenen in Israël, die onder de oppermacht van de duivel op een in het oog lopende wijze te lijden hadden en daardoor als vertegenwoordigers van de mensen die door deze macht van de duisternis waren gebonden, d.

i. boven aan de volken van de wereld gesteld waren, heeft Hij betoond de Verlosser van de heidenen uit hun diepste nood te zijn. De voorrang nu, die Israël gedurende de werkzaamheid van Jezus had, zoals dit hier uitdrukkelijk wordt opgemerkt, omdat de verkondiging juist de werkelijke geschiedenis meedeelt, wordt weer opgeheven doordat Israël alle liefde en goedheid van Zijn gezalfde Koning met de boosaardigste ondank beloont. Dat deze ondank een verwijdering van de Heere van het volk van zijn verkiezing onmiddellijk ten gevolge heeft, merkt de apostel uitdrukkelijk op. Hij stelt op de voorgrond dat, terwijl alle vroegere openbaring en werking tot zaligheid in het leven van Jezus openbaar was geweest en door alle delen van het land doorgegaan was, Zijn hoogste heerlijkheid na de opstanding aan het volk niet meer in het openbaar was betoond, maar alleen aan de kleine uitverkoren schaar van hen die met Hem waren geweest. Daardoor was vervuld wat Jezus gedurende Zijn leven aan de Joden, die zich verharden, tevoren had gedreigd (Joh. 7: 33v., 8: 21 Weliswaar, zo voegt Petrus erbij, was de apostelen opgedragen, bij de prediking ondanks alle vroegere verkondiging, zich weer eerst tot het volk van Israël te wenden; maar hij laat nu volgens de intussen gemaakte ervaringen de dreigende zijde van deze verkondiging op de voorgrond treden, terwijl hij Jezus voornamelijk als Rechter voorstelt, waarmee over het voortdurend ongeloof van de Joden het oordeel wordt uitgesproken. In deze boodschap, dat Jezus de Rechter van de levenden en van de doden is, is echter voor allen die nog geen gemeenschap met Hem hebben, geen troost maar schrik gelegen. Daarom laat ook Petrus dadelijk een andere gedachte volgen, waarin hij de vertroostende zijde van het evangelie voor allen toegankelijk maakt. Wel laat hij ook nu nog niet na op Israël te wijzen; hij beroept zich namelijk op het getuigenis van de profeten omtrent Jezus; maar de inhoud van dit getuigenis spreekt hij op een zodanige wijze uit, dat ieder heiden de troost daarvan zich persoonlijk kan eigen maken. Wanneer namelijk de vergeving van de zonden objectief door de naam van Jezus en subjectief door het geloof is bepaald, heeft ieder zonder uitzondering in elke toestand vrije toegang tot de zaligheid van Christus: dat is nu juist het hoofdpunt, waarmee de verkondiging van het evangelie de diepste behoefte van de heidenen aanroert.

Gij ziet ook hier dat de prediking van het evangelie uit niets anders, maar ook uit niets minder bestaat dan om de mens aan te zeggen dat ook zijn uitstekende godsvrucht (zoals die van Cornelius was) en dus nog veel minder zijn eenvoudige menselijke deugd hem zalig kan maken, maar dat hij alleen zalig wordt door het geloof in Jezus, dat is door Jezus aan te nemen als zijn hem door God gegeven enige Zaligmaker. De mens kan zichzelf niet verlossen uit de diepte, waarin hij door de zonde gevallen is; zal hij ooit verlost worden, dan moet God zelf hem verlossen en nu, God zelf verlost de mens werkelijk in en door Zijn Zoon. Dit moet echter erkend worden, zal het van kracht zijn, want God handelt redelijk met het redelijke schepsel. God verlost de mens niet zonder dat hij het weet of wil. Zo handelt God met onze vroeggestorven kinderen, doch volwassen mensen moeten de Verlosser kennen en erkennen en dat kennen en erkennen is het geloof. Het geloof ziet op God, op Jezus door de Heilige Geest, als op de enige Redder, Behouder, Zaligmaker van de zondige zielen. En zo rust onze behoudenis op een eeuwige vaste, onwrikbare grond, op God zelf. Is dat niet een heerlijke boodschap aan de zondaar: Gij kunt uzelf niet redden van het eeuwig verderf, probeer het dan ook niet te doen, maar neem uw behoudenis aan uit de hand van God als een gratis genadegeschenk van zijn liefde: Zijn Zoon door de Heilige Geest; en leef nu voortaan als een verloste dankbaar in wederliefde en als een kind van God heilig en rein, als bestemd tot eindeloze heerlijkheid.

44. Terwijl Petrus deze woorden nog sprak en zijn rede nog verder wilde voortzetten (hoofdst. 11: 15), viel de Heilige Geest, op dezelfde wijze als vroeger op de discipelen op de dag van

het Pinksterfeest (hoofdst. 2: 3v.) op allen die het woord hoorden, zodat zij eveneens met talen spraken. (vs. 46).

Eerder hebben wij gezien hoe nauwkeurig Petrus in zijn rede op de tegenwoordige omstandigheden lette en daar wij de luisterende heidenen ons moeten indenken als degenen die eerst door de verborgen leiding van God, die hen in het land Israël had gebracht, later door de openbare leiding en aanwijzing van God voor de aanneming van het evangelie waren voorbereid, zullen wij het zeer juist vinden wanneer de verkondiging van de apostel, zodra zij de bevrediging van de diepste behoefte van de heidenen heeft uitgesproken, van onmiddellijke, dadelijke werking vergezeld is. Terwijl hij nog spreekt komt de Heilige Geest op allen die het woord horen, op een zichtbare wijze.

Ook deze rede werd weer afgebroken evenals de eerste (hoofdst. 2: 14-36) en de tweede rede van Petrus (hoofdst. 3: 12-26) en evenals de rede van Stefanus (hoofdst. 7: 2-53); maar niet door een klacht van berouw, zoals de eerste (hoofdst. 2: 37) of door het roepen van de politie, zoals de tweede (hoofdst. 4: 1vv.) of door het woeden van het ongeloof, zoals de derde (hoofdst. 7: 54vv.), maar door het prijzen van de toehoorders, hetgeen een teken was dat de macht van de Heilige Geest over hen was gekomen (vs. 46). Wat een contrast vormde dit afbreken door zalig gejubel, dat Petrus in de kring van de heidenen, van de soldaten, van een militair gezelschap in de zee- en wereldstad Cesarea vernam, bij het in de rede vallen, dat Stefanus vernam in de heilige stad, in het midden van de oude vaderen en van de jonge theologen en van de godsdienstfilosofen van Israël (vgl. Jona 3)! Dat contrast lijkt nog des te groter, als wij erbij stil staan hoe algemeen het woord van Petrus was, alsof hij wilde opmerken of zij op de relatie van het evangelie alleen wilden gelovig worden. Er was slechts het eenvoudigste getuigenis nodig van de bestemming van Christus voor alle mensen en de gehele kring van Cornelius bleek aanstond door het nieuwe leven vervuld te zijn.

Hier is ten eerste zoveel duidelijk dat God door een onmiddellijk ingrijpen van boven en door een alle tegenspraak wegnemend wonder op de roeping van deze heidenen zijn goddelijk zegel wilde drukken. Want terwijl Hij aan deze kleine gemeente uit de heidenen op zichtbare en hoorbare wijze onmiddellijk de gave van de Heilige Geest toedeelde, stelde Hij haar feitelijk met de moedergemeente te Jeruzalem gelijk, om haar hierdoor eens voor altijd tegen alle tegenspraak te beschermen, die zij van welke zijde ook zou kunnen krijgen, alsof zij geen gelijke rechten met anderen konden hebben. Hij verklaarde door dit ondubbelzinnig teken dat Hijzelf het was, die hen in Zijn rijk had opgenomen. Terwijl namelijk de uitstorting van de Heilige Geest volgde, toen Petrus eerst begonnen was te spreken, openbaarde zich dat het geloof van de toehoorders niet een werk was van de apostel, maar duidelijk een werk van God, evenals overal en altijd het geloof niet door mensen kan worden aangepraat, maar degene die er oprecht naar begeert door God door Zijn tegemoetkomende genade wordt geschonken. Viermaal berichten de Handelingen van de apostelen een ook uitwendig zichtbare uitstorting van de Heilige Geest: één bij de stichting van de kerk op het Pinksterfeest (hoofdst. 2: 4vv.), vervolgens bij de christenen te Samaria (hoofdst. 8: 15vv.), verder hier op deze plaats, en tenslotte bij de bekering van de discipelen van Johannes te Efeze, die nog geen kennis hadden van de nieuwtestamentische Geest, die het christendom onderscheidde van het discipel zijn van Johannes (hoofdst. 19: 6). In al deze gevallen moest zij op een zo zichtbare wijze volgen, omdat het juist in hen feitelijk moest worden vastgesteld dat wie de gaven van de Heilige Geest ontvingen met de Heilige Geest zelf in onmiskenbare reële gemeenschap waren getreden, terwijl verder in de apostolische kerk regel was dat de Heilige Geest slechts op onzichtbare wijze door God werd meegedeeld en in hen die Hem ontvingen zich slechts in stilte uitte.

45. En de gelovigen, die uit de besnijdenis waren, zovelen als er met Petrus waren gekomen, die zes broeders van Joppe (vs. 23; 11: 12), verbaasden zich, waren buiten zichzelf van verwondering, dat de gavevan de Heilige Geest ook op de heidenen uitgestort werd, zoals zij hier op zichtbare wijze konden opmerken, zonder dat die heidenen tevoren bij Israël, het volk van de belofte, waren ingelijfd (Ef. 2: 11v.).

46. a) Want zij hoorden hen, Cornelius en de zijnen (hoofdst. 4: 27), evenals de Samaritanen in hoofdst. 8: 17), spreken met vreemde talen en God groot maken om de grote daden, die Hij aan hen deed. Toen zij zo verbaasd stonden en de een tot de ander zei: "wat wil dit toch betekenen? " (hoofdst. 2: 12) antwoordde Petrus, die zijn bedaardheid had behouden en dadelijk de wil van God duidelijk erkende:

a) Mark. 16: 17

47. a) Kan ook iemand het water weren om dezen te dopen, die de Heilige Geest ontvangen hebben, evenals ook wij, de gelovigen uit de besnijdenis? Het lijkt ons toch zeer duidelijk dat het goed is om dit te doen, daar volgens het woord van de Heere (Joh. 3: 5) het water en de Heilige Geest bij elkaar behoren.

a) Hand. 8: 36; 11: 17

48. En hij beval daarop zijn begeleiders, die na een zo overtuigend woord dat ook de laatste bedenkingen wegnam, eveneens duidelijk inzagen wat hier moest gebeuren, dat zij zouden gedoopt worden in de naam van de Heere, opdat zij door deel te nemen aan de handeling niet alleen hun toestemming in de zaak bevestigden, maar ook als vertegenwoordigers van de vroegere kerk deze vreemdelingen als hun tegenwoordige broeders in Christus erkenden. Toen die doop had plaatsgehad, verzochten zij, de gedoopten, hem, zoals vroeger de Samaritanen de Heere Jezus deden (Joh. 4: 40), enige dagen bij hen te blijven, hetgeen hij dan ook deed.

Evenals het visioen in vs. 13vv. Petrus toestemming geeft om het contact met de heidenen in te leiden, zoals hem de wenk van de Geest in vs. 19 en de overeenstemming met het visioen van Cornelius in vs. 34vv. recht geven de heidenen het evangelie te verkondigen, zo moet hij ook bij de doop niet naar eigen mening handelen, maar tot deze laatste en beslissende stap wordt hij pas geroepen doordat het wezen van de zaak, de gave van de Geest in vs. 44 aan Cornelius en aan de anderen vanuit de hemel ten deel valt en voor Petrus alleen nog de uiterlijke handeling, die daarbij behoort, achterblijft.

Om aan te tonen dat de handelwijze van Petrus als het ware een logische noodzakelijkheid was, liet God de Heilige Geest op Cornelius en de zijnen neerdalen. Wie kon de apostel nu nog verwijten dat hij de onbesnedenen had gedoopt en in de gemeente van Christus had ingelijfd? Men zou hem integendeel van verraad aan het heilige hebben moeten aanklagen, wanneer hij de waterdoop had tegengehouden. Petrus was niet alleen gerechtvaardigd voor de strengste christenen uit de Joden, maar een groot principe, dat naar Gods wonderbare raad niet Petrus, maar daarna Paulus moest volvoeren was tot stand gekomen en met kracht opgetreden. Dat bewustzijn is het dan ook dat de mannen die hij bij zich heeft zo verwonderd doet staan. Zij merken bij de eerste blik op hoe onmetelijk ver deze gebeurtenis reikt. Het is niet een enkel sporadisch voorkomend geval, niet een teken, maar een voorteken dat een grote toekomst inleidt, het is de openbaring van een goddelijk raadsbesluit, de openbaring en vaststelling van een nieuw principe voor het rijk van God. Cornelius en zijn huisgenoten

komen hun voor als de eerstelingen, als de vertegenwoordigers van de gehele heidenwereld: wat aan deze heidenen is geschied heeft betrekking op alle heidenen; daarom wordt ook gezegd: "dat ook op de heidenen de gave van de Heilige Geest was uitgestort. "

De gave van de Geest aan de heidenen was de feitelijke volkomen gelijkstelling van de heidenen aan de Joden van de zijde van God; daarom verbaasden zich ook de gelovigen "uit de besnijdenis" zoals de begeleiders van Petrus hier opzettelijk worden genoemd, want zij erkennen dat door deze daad van God ook de besnijdenis, deze goddelijke reiniging die voorwaarde is tot alle overige genadegaven van Israël, gestempeld is tot iets waarop niet meer wordt gelet.

Petrus maakte dadelijk de praktische toepassing: "hebben deze de Heilige Geest even zo goed als wij, de gelovigen uit Israël, ontvangen, wie kan dan nog het water weren om hen te dopen? " De eigenaardige wijze van uitdrukking bij zijn vraag is, alsof aan het doopwater een bepaalde wil wordt toegekend, betekent dit ongeveer: "heeft niemand de Geest kunnen verhinderen over deze mensen te komen, dan kan niemand het water terughouden dat tot de doop hen wil overstromen. " Uit die uitdrukking kon onmiddellijk worden afgeleid dat men bij de doop, die nu volgde, de dopelingen niet tot het water, maar het water tot de dopelingen bracht.

Wanneer wordt gezegd dat Petrus de doop heeft laten volbrengen "in de naam van de Heere, " dan is dit zeker zo uitgedrukt omwille van de kortheid (vgl. hoofdst. 2: 38). Wij zullen ons bij deze doop zeker die moeten denken, die door de Heere zelf is voorgeschreven en die in de naam van Vader, Zoon en Heilige Geest moest worden volbracht.

De apostel zal graag op de uitnodiging die hij kreeg bij de nu geboren kindertjes zijn gebleven, die bij het proeven van de goedheid van de Heere begerig waren naar de zuivere melk van het evangelie (1 Petr. 2: 2). Hier in het gastvrij huis van de heidense hoofdman, die nu was aan- en opgenomen in het huis en onder het volk van God, heeft Petrus het heerlijk thema (1 Petr. 2: 4vv. Ef. 2: 19vv.) van het geestelijk huis en het heilige volk ontvangen, waarmee hij echter de uitverkoren vreemdelingen moest stichten en versterken in eenheid van de Geest met de apostel van de heidenen.

HOOFDSTUK 11

PETRUS' PLEITREDE EN BEKERING VAN DE HEIDENEN. PLANTING VAN DE KERK TE ANTIOCHIE.

1. De apostelen nu, die te Jeruzalem en de broeders die in verschillende plaatsen van het streek Judea waren (Luk. 2: 4), hebben spoedig na de gebeurtenis in hoofdst. 10, terwijl Petrus naar Joppe teruggekeerd zich daar nog geruime tijd ophield, gehoord dat ook de heidenen in een gewichtig en beslissend begin het woord van God aangenomen hadden, evenals enige jaren geleden reeds Samaria (hoofdst. 8: 14; 14: 27).

2. En toen Petrus, die nu zijn zendingsreis, die hij in hoofdst. 9: 32 was begonnen, beëindigd had, opgegaan was naar Jeruzalem, verschilden zij die uit de besnijdenis waren met hem van mening. Dezen toch meendendat hij zich aan een grote misstap had schuldig gemaakt en eisten dat ook de heidenen eerst zouden worden als zij, indien zij christenen wilden worden (hoofdst. 15: 5).

3. Zij zeiden tegen hem: a) Gij zijt binnengegaan bij mannen die de voorhuid hebben, die geheel in het heidendom waren, om hun het evangelie te prediken, hetgeen tegen het uitdrukkelijk bevel van de Heere in Matth. 7: 6; 10: 5; 15: 26 En, nadat gij hen door de doop tot broeders gemaakt hebt, zijt gij bij hen gebleven en hebt met hen gegeten, hetgeen tegen de wet is, daar in de huizen van de heidenen het onderscheid van de reine en onreine dieren (Lev. 11) en het verbod omtrent het verstikte, omtrent bloed en vet (Lev. 3: 17; 17: 10vv.) niet in acht wordt genomen.

a) Ex. 23: 32; 34: 15 Joh. 18: 28

Het gebeurde met Cornelius baarde in de gemeente van Christus opzien. Nog voordat Petrus terugkeerde, kregen de apostelen en de christenen in Judea bericht dat ook de heidenen het woord van God hadden aangenomen. De wijze, waarop dit feit door Lukas in vs. 1 is verhaald, bewijst 1) dat de indruk bij de apostelen en bij het grootste deel van de christenen in Judea een gunstig en verheugend teken was, want het strekte tot eer van God dat ook heidenen en dus niet alleen Israëlieten het evangelie hadden aangenomen; 2) zegt de uitdrukking: "de heidenen" dat men de gebeurtenis opvatte als een principiële, beslissende en gewichtige, omdat men wat enkele heidense personen hadden gedaan voor een grote gebeurtenis aanzag, die bewees dat het heidendom vatbaarheid bezat voor het woord van God. Maar niet allen kregen diezelfde indruk. Bij menigeen zullen langzamerhand zekere bedenkingen zijn opgekomen, die de eerste gunstige indruk verdrongen; dat bleek toen Petrus weer te Jeruzalem was aangekomen. Hij vond berisping bij degenen die "uit de besnijdenis" waren. Wie zijn dit? Te Jeruzalem was toen zeker onder alle christenen niet één die niet een geboren Jood, of tenminste een eigenlijke Jodengenoot was (hoofdst. 2: 11; 6: 8) en dus een besnedene. Wanneer dus temidden van de joods-christelijke gemeente in het bijzonder hen worden genoemd die "uit de besnijdenis" waren, dan kan deze uitdrukking niet betekenen het objectief religieus-nationale feit van het besneden zijn, maar alleen de subjectieve mening en gezindheid. Het begrip beschrijft dus die joden-christenen, die een bijzondere waarde hechten aan de besnijdenis en in het algemeen aan de waarneming van de mozaïsche wet. Daarmee stemt dan ook overeen wat in vs. 3 volgt: "deze lieden streden, twistten met Petrus, daar zij het hem tot een verwijt maakten dat hij het huis van onbesneden Romeinen had betreden en hun disgenoot was geworden.

Men zou kunnen menen dat de aanklagers van Petrus zich niet zozeer aan zijn contact en zijn eten met de heidenen, maar meer aan de door hem bediende doop zouden hebben moeten ergeren. Maar, daar zij hem van een wettisch standpunt bestrijden, moeten zij datgene aanvallen wat tegen bepaalde wettelijke bepalingen door hem is misdaan, terwijl zowel de prediking van het evangelie aan de heidenen, als de doop in de naam van de Heere niet onder het gezichtspunt van de wet viel, integendeel het uitdrukkelijk woord van Christus in Matth. 28: 19vv. voor zich had. Met hun verwijt vallen zij echter zowel zijn prediken als zijn dopen aan, want het ingaan tot de heidenen was de weg tot prediking en het eten met hen het gevolg van de doop. Zij voelden zeer goed aan dat hij door zijn ingaan en eten de grondstelling gehuldigd en geheiligd had dat de heidenen vanaf nu uit de open fontein van het heil (Zach. 13: 1) zouden putten, zonder vooraf het Joodse recht om te scheppen verkregen te hebben en zagen nu daarom met tegenzin dat God zo goed jegens de heidenen wilde zijn en hen aan de Joden gelijk stelde, die onder het juk van de wet de last en de hitte van de dag hadden gedragen (Matth. 20: 10vv.). Zij twistten met hem, is wel als vertaling van het Griekse woord wat te sterk uitgedrukt, maar betekent in elk geval dat zij hem aanvielen, hetgeen niet zonder enig gevoel van ontevredenheid plaats had. Ook bij geestelijke zaken kan menselijk ijveren gezien worden: dit geschiedt vooral wanneer men in het diepst van de ziel van zijn zaak voor de Heere niet zeker is en er een heimelijk bewustzijn van heeft dat de ander eigenlijk gelijk heeft.

4. Maar Petrus, die aan de ene zijde zijn goddelijk recht voelde en aan de andere bedacht wat hij zelf in hoofdst. 10: 14 aan de Heere op diens eishad geantwoord, bleef kalm en had geduld met zijn zwakke broeders. Hij begon en verhaalde het hun vervolgens hoe hij ertoe gekomen was om zo te handelen, zeggende:

Het is een opmerkelijk bewijs voor de werkelijk bestaande broederschap en gelijkheid van de christenen onder elkaar dat deze christenen te Jeruzalem, trots op hun besnijdenis, de eerste onder de apostelen over zijn gedrag ter verantwoording durven roepen. Dat nu een zodanige vrijmoedigheid vooral in het gehele gedrag van de apostelen zijn grond heeft, blijkt uit het feit dat Petrus geen woord zegt om zich over een oneerbiedig te buiten gaan van de grenzen tussen de gewone christenen en de apostelen te beklagen, maar de aanklacht aanneemt als een welkome aanleiding om zich over de gehele gebeurtenis zowel als ook over zijn gedrag uit te spreken.

Het is een gezegende leermethode wanneer gij de tegenstander meedeelt hoe God u door Zijn woord heeft onderwezen.

Terwijl Petrus de broeders zijn ervaring meedeelt, laat hij hen deze zelf mede doormaken en beleven.

Uit de gehele verdediging van de apostel blijkt opnieuw duidelijk hoever hij verwijderd was van de valse pretenties van zijn gewaande opvolgers.

6. Toen ik mijn ogen op dat laken gericht hield en er nauwkeurig naar keek, kon ik onderscheiden wat daarin was; zo zag ik de viervoetige dieren van de aarde en de wilde en de kruipende dieren en de vogels van de hemel, zonder enig onderscheid bij elkaar, zowel de reine als de onreine volgens de wet.

7. En ik hoorde een stem die tot Hij zei: Sta op, Petrus! slacht en eet.

8. Maar ik zei: Geenszins, Heere! want nooit is iets wat onheilig of onrein was, in mijn mond gekomen.

9. Doch de stem antwoordde mij een tweede maal uit de hemel: Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet voor onheilig houden.

10. En dit geschiedde tot drie maal toe; en alles werd weer opgetrokken in de hemel.

11. En zie, op hetzelfde moment stonden er drie mannen voor het huis waar ik was, die van Cesarea tot mij afgezonden waren.

12. a) En de Geest zei tot mij dat ik met hen mee moest gaan zonder te twijfelen. En met mij gingen ook deze zes broeders, die van Joppe met mij naar Jeruzalem tot u zijn gekomen en die omtrent mijn handelingen in gemeenschap met mij en op mijn verzoek dadelijk tot verantwoording bereid zijn (1 Petr. 3: 15) en die gezien hun aantal zeker wel als getuigen kunnen dienen voor hetgeen ik zeg. En wij zijn het huis van de man binnengegaan.

a) Hand. 10: 19; 15: 7

13. En hij heeft ons verteld hoe hij een engel gezien had, die in zijn huis stond en tot Hem zei: Zend mannen naar Joppe en ontbied Simon, die bijgenaamd is Petrus;

14. deze zal woorden tot u spreken waardoor gij, daar gij ze met de uwen gelovig zult aannemen, zalig zult worden met heel Uw huis.

15. En toen ik begon te spreken en ik slechts het begin van mijn rede had beëindigd en nog niet had kunnen zeggen wat ik mij had voorgenomen te spreken, viel de Heilige Geest op hen, zoals ook op ons in het begin (hoofdst. 2: 4).

16. En ik herinnerde mij het woord van de Heere, hoe Hij zei bij zijn hemelvaart tot ons, zijn apostelen: a) Johannes doopte wel met water, maar b) gij zult gedoopt worden met de Heilige Geest (hoofdst. 1: 5).

a) Matth. 3: 11 Mark. 1: 8 Luk. 3: 16 Joh. 1: 26 Hand. 2: 4; 19: 4 b) Jes. 44: 3 Joël 2: 28

17. Indien dan God hun op volkomen gelijke wijze de gave gegeven heeft als aan ons, die in de Heere Jezus Christus geloofd hebben, wie was ik dan dat ik God zou kunnen tegehouden? Mocht ik weigeren het werk van de genade te voltooien, door hen van de doop en het broederlijk verkeer uit te sluiten?

Petrus brengt de zaak tot effenheid en bewijst haar uit God te zijn door een tweeërlei getuigenis, het ene aan hemzelf uit de hemel geschonken, te weten het drie maal herhaalde en zo oudtestamentisch (Deut. 17: 6; 1 Sam. 3: 3v. bevestigd gezicht van de wegneming van het oudtestamentisch onderscheid tussen wettisch rein en onrein; het andere, toen de zes Joodse broeders uit Joppe met hem medegetuigden van de uitstorting van de Heilige Geest in het huis van Cornelius.

Tenslotte betuigt hij: de Heere heeft ons als Zijn doop, in onderscheiding van die van Johannes, die met de Heilige Geest beloofd. Wanneer Hij nu de heidenen dezelfde doop van de Geest gaf, die wij reeds vroeger hebben ontvangen, kon en mocht de doop met water niet

worden geweigerd, anders was deze voor iets gewichtigers en heiligers dan de eerste verklaard. Op het bijzonder verwijt dat hem persoonlijk gemaakt wordt ten opzichte van gehouden gastvriendschap en delen aan de tafel spreekt hij verder niet, maar maakt de bedoeling van de genade van God omtrent deze, zoals zij zich uitsprak in onmiskenbare daden van God, tot hoofdgrondslag van zijn rechtvaardiging. Was dit gezichtspunt helder en overtuigend gemaakt, dan was ook de zelfverdediging van de apostel wat zijn verkeer met de heidenen aangaat gelukt.

Het discussiëren over godsdienstzaken gaat zelden zonder ergernis, maar heeft toch dikwijls het nut dat de waarheid meer aan het licht komt.

Hier was de apostel een ware Petrus, die als een onbeweeglijke rots tegenover de aanvallen van zijn broeders vaststond en zich noch in zijn overtuiging liet schokken noch van de kalmte en zachtmoedigheid liet afbrengen. Hoe zouden wij deze proef doorstaan, wij die dikwijls ook bij liefdevolle vermaningen van goede vrienden zo gevoelig zijn en niets kunnen verdragen, of ons door het oordeel van mensen zo gemakkelijk laten afbrengen van hetgeen wij als de wil van God hebben leren kennen.

De beste getuigenissen van een knecht van God tegen aanvechting en miskenning: 1) de opdracht van God, waarvan hij zich bewust is, 2) de ogen van de mensen, waaronder hij heeft gehandeld; 3) de rust van het gemoed, waarmee hij zich kan verantwoorden; 4) de vruchten van zijn arbeid, waarop hij mag wijzen.

18. En toen zij, die met Petrus geredetwist hadden, hoorden wat hij van de leiding van God en zijn handelen vertelde, waren zij tevreden en niet alleen dat zij zich van verdere aanmerkingen weerhielden, maar zij verheerlijkten God. Zij verenigden zich met de apostelen en de overige leden van de gemeente, die de zaak vanaf het begin anders hadden beschouwd. Zij maakten nu uit de gebeurtenis deze gevolgtrekking, zeggende: Zo heeft dan God ook aan deheidenen evenals aan ons, die het volk van Israël zijn, de bekering gegeven ten leven, in het volkomen bezit gesteld van de zaligheid in Jezus Christus (Ezech. 18: 23).

Wanneer ons de sterke aanklacht uit de gemeente te Jeruzalem, die zich tegen Petrus verhief, ervan moet overtuigen dat het onmiddellijk inwerken van God bij de bekering van de heidenen voor het bewaren van de eenheid tussen de heidense en Joodse kerk een noodzakelijkheid was, dan overtuigt ons dit einde ervan dat de Judaïstische tegenstelling nog niet zo sterk was geworden, dat die niet door de onmiddellijke indruk van de bekering van de heidenen, die zo zuiver en onder tekenen en wonderen had plaatsgehad, kon worden gebogen.

Het spreken in talen als de openbaring van de reële wedergeboorte heeft de besnijdenis als het teken van de symbolische wedergeboorte opgeheven: de gemeente te Jeruzalem was nog in een zo goede toestand, dat zij de logica van de apostel dadelijk erkende; zij die eerst in onrust waren, waren niet alleen tot rust gebracht, maar prezen ook God. Met de woorden: "zo heeft dan God ook de heidenen de bekering gegeven ten leven" is het principe dat de heidenen mede tot de zaligheid in Christus geroepen zijn, zonder beletselen van de wet, in het algemeen erkend; want van het begin tot het einde beschouwde men de onmiddellijke opname van Cornelius niet als een uitzondering, maar beschouwde de zaak zo, dat wat Cornelius ondervonden had, de heidenen in het algemeen was wedervaren. Wanneer de gehele zaak (ongeveer acht jaar later) op het concilie van de apostelen (hoofdst. 15) nog eens ter sprake komt, moet worden opgemerkt dat ook hier in de grond de apostelen het onmiddellijk eens waren, maar het doel was om de wettische christenen uit de Joden, die langzamerhand in

opstand waren gekomen, tot rust te brengen. Zij moesten met de nieuwe broeders eten, avondmaal vieren, liefdemaaltijden houden. Reeds breidden zich de bekeringen uit, verder dan tot de proselieten van de poort, die zij om de gemeenschap van de synagoge met de Joden konden dulden. De christenen uit de heidenen worden daarentegen vrijer, terwijl de christenen uit de Joden van hun zijde voor een deel angstiger werden en hun oude geloofsgenoten begonnen zich, om de vermenging met de heidenen, meer en meer van hen af te zonderen. Bij dat alles kon alleen een onrustige, ontevreden partij het wagen, werkelijk weer van het principe van de kerk af te vallen en in deze zin vervolgens ook propaganda te maken. Hun poging leed echter eerst schipbreuk tegen de vrijheid van de eerste grote christelijke gemeente uit de heidenen zelf, die wij in het volgende gedeelte zien ontstaan, en niet minder tegen de beslisthied van de apostelen.

Zij waren dus volkomen overtuigd, lieten hun vooroordelen varen, vonden in datgene wat hen enorm had geërgerd, rijke stof om God te verheerlijken, die zijn genade ook aan heidenen geopenbaard en nieuwe broeders aan de gemeente toegevoegd had en voelden zich tot die verheerlijking des te meer verplicht, naarmate zij dieper beseften wat zijzelf daarvoor aan God waren verschuldigd, dat Hij hun de bekering had gegeven ten leven. Och! dat alle twisten over de godsdienst zo mochten eindigen. Laat geen christen moedwillig aan vooroordelen vasthouden!

G. Vs. 19-30 Ontstaan van een nieuwe moedergemeente in de christelijke gemeente uit de heidenen te Antiochië, die door gelovigen was gesticht, die geen apostelen waren. Deze plaatst zich echter niet tegenover de joods-christelijke moedergemeente te Jeruzalem, maar aan haar zijde.

19. Degenen nu over wie wij in hoofdst. 8: 4 hebben gesproken, die verstrooid waren door de verdrukking, de grote vervolging die tegen de gemeente te Jeruzalem in de tijd van Stefanus plaats vond, gingen het land door van Judea en Samaria, het woord predikende. Zij kwamen totFenicië toe, de smalle streek aan de Middellandse zee, die zich van de berg Karmel ongeveer 35 geografische mijlen ver naar het noorden uitstrekt (hoofdst. 21: 7) en tot het noord-westelijk van Palestina gelegen eiland Cyprus. En zelfs gingen zij nog verder, naar de 8 uren ver van de zee landwaarts aan de Orontes gelegen hoofdstad van Syrië, naar Antiochië (1 Makk. 1: 11. Aanm.), zoals de ontwikkeling van de kerk toen, ongeveer 9 jaar geleden, nog meebracht, tot niemand het woord sprekende dan alleen tot de Joden, waaronder ook de eigenlijke Jodengenoten of de proselieten van de gerechtigheid moeten worden verstaan Le 17: 9.

20. En er waren enige Cyprische (vs. 19) (ook Barnabas was van Cyprus (hoofdst. 4: 36) en Cyreneïsche mannen uit hen die verstrooid waren (vs. 19), die zich niet tot de Joden beperkten, nadat de gebeurtenis, hierboven meegedeeld, had plaatsgehad. Terwijl zij de tijd tevoren zich elders hadden opgehouden, kwamen zij te Antiochië (de uitdrukking in de grondtekst ziet op een uitnodiging, die vandaar tot hen was gekomen)en spraken zij het woord, niet alleen tot de Joden, hetgeen zij natuurlijk niet geheel verzuimden, maar ook en wel voornamelijk tot de Grieken, hun verkondigende de Heere Jezus.

21. a) En de hand van de Heere was met hen om hun werkzaamheden met goed gevolg te bekronen en een groot aantal, juist van de zijde van de Grieken, geloofde en bekeerde zich in het jaar 42-43 n. Chr. tot de Heere.

a) Hand. 2: 47; 5: 14

Dat de wonderbare bekering van Cornelius en van zijn huis in de residentie van de Romeinse landvoogd onder de heidenen een verdere uitwerking heeft gehad, wordt ons met geen enkel woord gezegd - waarschijnlijk is hij spoedig daarop met de gehele Italiaanse cohorte naar zijn vaderland verplaatst, daar Claudius aan Agrippa nog meer de schijn van een onafhankelijk koning wilde geven en hem ook Cesarea schonk. Daarentegen wijst dit gedeelte een andere plaats aan, waar niet slechts een familiekring uit de heidenen zich tot het geloof in Jezus bekeert, maar een groot aantal mensen, dat zich tot een gemeente aaneensluit, en deze gemeente wordt begin en oorsprong van de vele gemeenten uit de heidenen in de gehele heidense kerk. De bedoeling van dit gedeelte is ons met het ontstaan van deze gewichtige gemeente, van deze nieuwe geschiedkundige zetel in de ontwikkeling van de kerk bekend te maken. Het verhaal gaat, daar het ons het verleden en het heden goed en karakteristiek onder de aandacht wil brengen, tot de vervolging terug, die over Stefanus kwam en de gehele gemeente te Jeruzalem aanging. Wij vernemen dat degenen die toen verstrooid werden, zich niet alleen door de provincies van het Joodse land hebben verstrooid, maar met hun verkondiging van het woord tot over de grenzen van Palestina naar Fenicië, Cyprus en Antiochië gekomen zijn. Tevens wordt omtrent deze verbreiding van het evangelie ten opzichte van de tijdruimte, die tussen hoofdst. 8: 1-9: 43 ligt, opgemerkt dat zij zich uitsluitend tot de Joden wendden. Welke vrucht deze verkondigers hebben gehad wordt niet gezegd; maar door dat zwijgen wordt wel te kennen gegeven dat de verkondiging aan de Joden buiten de grenzen van Judea even weinig voor de toekomst vruchten heeft gedragen als de verkondiging binnen die grenzen. Verder wordt dan van enige onder de verstrooiden bericht die, daar zij naar Antiochië kwamen, zich met de verkondiging van het evangelie tot de daar wonende heidenen, namelijk tot de Grieken wendden en wordt daarbij vooral te kennen gegeven dat het Cyprische en Cyreneïsche mannen waren, die dat deden. Zij behoorden dus tot de klasse van de Hellenisten Ac 6: 1. Vroeger hadden zij uit vrome ijver Jeruzalem tot hun woonplaats gekozen; zij waren of op de Pinksterdag zelf reeds in de gemeente ingelijfd, of later tot het geloof in Christus gekomen. Maar wat zij verder te Jeruzalem hadden ondervonden, in die stad van het heiligdom en de hoogste overheid van Israël, waaraan zij vroeger met zo’n grote liefde waren gehecht geweest, kon er alleen toe leiden om hen van hun volk en de heilige stad te vervreemden. In het doden van Stefanus zagen zij het toch voor hun ogen dat Jeruzalem met de hoge raad aan het hoofd het eigenlijke en ware heiligdom, dat zij in de gemeente van Christus hadden leren kennen, verwoestte en vertrad en zonder twijfel erkenden zij dat zo’n gedrag voor de heilige God slechts een reden kon zijn tot verwerping van het Joodse volk, vooral daar hun de uitspraken van Christus daarover niet onbekend waren. Aan de andere zijde werden zij in hun vaderland Cyprus en Cyrene, waarheen zij zich naar alle waarschijnlijkheid na hun verdrijving uit Jeruzalem voor enige jaren hadden teruggetrokken, terwijl hun prediking in Judea (hoofdst. 8: 1) toch maar een zeer geringe bijval vond, meer tot de heidenen aangetrokken, van wie zij als Hellenisten de ontwikkeling en taal hadden aangenomen. Het is zeer goed mogelijk dat de christelijke broeders die naar Antiochië waren getrokken om, zoals vs. 19 berichtte, de Joden aldaar het evangelie te verkondigen, hen naar die stad nodigden, omdat zij hun kracht wilden versterken. Toen zij nu aan die uitnodiging gehoor gaven, vernamen zij, waarschijnlijk nog op het eiland Cyprus, waarover ook die van Cyrene reisden en waarover net daarvoor de Italiaanse cohorte uit Cesarea naar Rome was overgeplaatst, van de bekering van Cornelius en van zijn huis door de apostel Petrus. Zo was het dan zeer natuurlijk dat zij dat goddelijk raadsbesluit kennende zich te Antiochië met hun prediking juist tot de Grieken wendden. Dat deze handelwijze niet vóór de gebeurtenis in hoofdst. 10, maar na deze valt, blijkt niet alleen reeds uit het feit dat Lukas er pas bericht van geeft na de gebeurtenissen in hoofdst. 10: 1-11: 18, maar Petrus verklaart ook in hoofdst. 15: 7 dat hij de eerste geweest is die de heidenen heeft bekeerd en Jakobus bevestigt in hoofdst. 15: 14 zijn getuigenis, zoals dan in het algemeen aan

de geschiedenis in hoofdst. 10: 1-11: 18 het hoofddoel zou worden ontnomen en alle betekenis, indien men het bericht in vs. 20 en 21 van ons gedeelte in een tijd vóór die geschiedenis zou willen plaatsen.

Antiochië was tegen het einde van de 4e eeuw v. Chr. door Seleukus Nikator, de stichter van het huis van de Seleuciden Da 11: 5 gebouwd en genoemd naar zijn vader Antiochus. Het lag in de grote en vruchtbare vlakte waardoor de Orontes stroomt, niet ver nadat deze zich naar het zuidwesten heeft gekromd, op de linkeroever tussen de rivier en een aanzienlijke bergrug, waarop later de stad nog is uitgebreid. Als residentie van de Seleuciden gedurende vele jaren, kwam deze nieuwe wereldstad van Voor-Azië spoedig tot grote bloei, die toen zij in het jaar 64 v. Chr. hoofdstad van de nieuwe Romeinse provincie Syrië was geworden, onder de keizers haar hoogtepunt beleefde. De omvang van de stad, die uit 4 delen bestond, moet 2 1/2, de lengte bijna 1 geografische mijl hebben bedragen. Een straat, bijna een uur lang, die tot de vierkante marktplaats leidde, liet Herodes de Grote met marmerplaten plaveien en door een zuilengang versieren. De daar gevestigde Joden maakten een aanzienlijk deel van de bevolking uit. Onder de Seleuciden hadden zij grote vrijheden; zij bezaten een synagoge, die rijkelijk van schatten was voorzien en maakten langzamerhand vele proselieten uit de heidenen. Zo iemand was ook Nikolaüs, die in hoofdst. 6: 5 is vermeld. Deze was dan ook zonder twijfel onder degenen die spoedig na de verstrooiing van de Jeruzalemse gemeente naar Antiochië gingen en onder de Joden het zendingswerk verrichtten, maar zich ook tot de proselieten wendden (vs. 19). Onder degenen die hen 7 of 8 jaar later vanaf Cyprus en Cyrene navolgden en die nu, na het nieuwe keerpunt in de geschiedenis van de uitbreiding van het evangelie, dat Petrus in hoofdst. 10 door Gods bijzondere leiding aan het licht had gebracht, zich veel meer met de Grieken bezig hielden, bevond zich zeker ook wel Lucius van Cyrene van wie in hoofdst. 13: 1 wordt gesproken. Het is opmerkelijk dat, terwijl Petrus het begin van de bekering van de heidenen bij de Romeinen maakt, de onmiddellijk daarop te Antiochië gevolgde voortgang de Grieken betreft. Daarin is een voorbeeld van de kerk van de toekomst, die uit de heidenen is vergaderd. Rome heeft reeds in het begin zijn christelijke gemeente, maar, nadat zijn hoge betekenis op het gebied van deze kerk is vastgesteld Ac 10: 2 treedt het toch terug naar het Oosten en de Grieken, tot het dan bijna gelijktijdig met het afsterven van de Oosterse christenheid op de voorgrond van het rijk van God komt.

22. En het gerucht over hen, het bericht omtrent het werk van die mannen (vs. 20), kwam de gemeente ter ore, die te Jeruzalem was en die zich nog heden als de eigenlijke en enige moedergemeente van de kerk van Christus mocht beschouwen. En zij, de leden van de Jeruzalemse gemeente, die volgens het in vs. 18 uitgesproken inzicht in Gods raadsbesluiten tegen een zendingswerk onder de Grieken niets hadden in te brengen, maar zich toch verplicht voelden te waken, dat alles eerlijk en met orde toeging (1 Kor. 14: 40), zonden Barnabas uit. Deze stond naar eigen afkomst het dichtste bij de predikers uit Cyprus en Cyrene; daarom vaardigden zij hem af, opdat hij het land zou doorgaan en de broeders in Fenicië en Cyprus (vs. 19) groeten en versterken en tot Antiochië toe door zou reizen, om daar de staat van zaken te onderzoeken en de leiding en het bestuur van de gemeente voor het vervolg op zich te nemen.

23. Toen hij daar aangekomen was en de genade van God zag, hoe krachtig deze zich werkzaam betoonde aan de bekeerde Grieken (vs. 21), werd hij verblijd, verheugde zich van harte dat de Heere ook de heidenen dedeur van het geloof had geopend (hoofdst. 14: 27) a) en vermaande hen allen op indringende wijze, dat zij naar het voornemen van hun hart bij de Heere zouden blijven, om daarvoor de besnijdenis, die zij misten te vergoeden. (Rom. 2: 28v.).

a) Hand. 13: 43; 14: 22

24. Want hij was een goed man, die bij zijn goed, vriendelijk karakter niets van die tegenzin in zich had die bij degenen die uit de besnijdenis waren in vs. 2v. zichtbaar was. En hij was vol van de Heilige Geest en van het geloof (hoofdst. 6: 5), zodat hij ook in staat was om te versterken en te vermanen. Daarom hadden de apostelen hem ook vroeger de bijnaam Barnabas, d. i. zoon der vertroosting gegeven, terwijl hij eigenlijk Jozes heette (hoofdst. 5: 36). En er werd nu ook, ten gevolge van de kracht van het woord een grote schare uit de Griekse bevolking de Heere toegevoegd, zodat zich een gehele gemeente begon te ontwikkelen.

Wij zien hoe streng de apostelen nu nog hun eigenlijke en naaste bestemming voor de 12 stammen van het volk Israël in het oog hielden. In hoofdst. 8: 14vv. zenden zij bij het bericht dat Samaria het woord van God had aangenomen, Petrus en Johannes daarheen, omdat Samaria toch oorspronkelijk tot het gebied van het heilige land behoorde en de Samaritanen het verbondsteken van de besnijdenis hadden. Nu is het niet één van hen, die de leiding van de zending onder de heidenen te Antiochië op zich neemt, hoewel Petrus onder Gods bijzondere invloed het werk plechtig heeft moeten inwijden, maar aan Barnabas wordt deze zending opgedragen. Zij hebben er toch ook een bepaald bewustzijn van dat, zoals de zaken ten opzichte van Israël nu nog staan, het hun ambt niet is het pas begonnen werk onder de heidenen verder te volvoeren. Zij weten integendeel uit de openbaring van de Heere aan Saulus in de tempel (hoofdst. 22: 21), die deze hun niet zal hebben verzwegen, dat voor dat werk een bijzondere dertiende apostel reeds bestemd is en daarop mogen zij met hun apostolische waardigheid niet vooruitlopen; daarentegen kan Barnabas, daar hij bij al zijn gaven toch geen werkelijk apostel is, de tijd van overgang tot het definitieve optreden van Saulus in het hem aangewezen arbeidsveld aanvullen Ac 11: 30.

25. En Barnabas merkte uit dit goede gevolg van zijn werk in Antiochië op, wat een rijk arbeidsveld nu geopend was door de reeds zo ver gevorderde bekering van de heidenen. Daarom begeerde hij zeer naar een goede medearbeider in deoogst van de Heere. Hij ging uit naar Tarsen, om Saulus te zoeken. Hij was, nadat men hem in het jaar 39 (hoofdst. 9: 30) had weggezonden, als uit het oog verloren en moest dus nu na 4-5 jaren opnieuw worden opgezocht. En toen hij hem gevonden had, want hij moest hem niet alleen tevoorschijn halen uit een verborgen plaats, maar ook uit geestelijke verborgenheid, bracht hij hem te Antiochië, als op de schouwplaats van het werk dat hij nu zou aanvangen, waarvoor in hoofdst. 9: 20vv., 28vv. nog de volle tijd en rechte plaats niet was gekomen en dat daarom ook nog geen eigenlijke vrucht had gedragen (hoofdst. 22: 17vv.).

Volgens hoofdst. 9: 27 had juist Barnabas vroeger Saulus bij de apostelen te Jeruzalem ingeleid en met de eerste gemeente te Jeruzalem in verbintenis gebracht. Nu was het dezelfde man die Saulus naar Antiochië leidde en met de veelbelovende gemeente van heidenchristenen, met deze moederstad van de kerk uit de heidenen in werkelijk contact bracht. De bekering van Saulus was Barnabas zeer nauwkeurig bekend (hoofdst. 9: 27) en zo kende hij zonder twijfel ook de verklaring van de verhoogde Verlosser, dat Hij Saulus verkoren had om Zijn naam uit te dragen voor de volkeren en de koningen (hoofdst. 9: 15; 22: 21; 26: 17v. Nu zal Barnabas, terwijl hij zich in deze jeugdige en toch reeds zo aanzienlijke christelijke gemeente ophield, niet zonder aanwijzing van de Heilige Geest, waarmee hij vervuld was, aan die man hebben gedacht, die tot zo grote zaken en in het bijzonder tot bekering van de heidenen verkoren was, zodat hem duidelijk werd: die man behoort hier te zijn; hij is de juiste man op de juiste plaats.

26. En het is geschied dat zij een geheel jaar samen verbleven in de gemeente, naar onze berekening het jaar 44-45 n. Chr. en bij die godsdienstige samenkomsten in kennis en in geloof toenamen en zij op de wijze van de apostelen te Jeruzalem (hoofdst. 2: 42; 5: 42
voordrachten hielden en een grote schare
leerden. 1) De schare bestond uit Grieken die nog niet tot de gemeente behoorden, maar aan de vergaderingen van de gemeente deelnamen, evenals de Joodse proselieten de Joodse synagogen bezochten. Van dezen werden er steedsmeer tot Christus bekeerd, zodat de gemeente nog in dit jaar ook in het burgerlijke een grote betekenis verworf en vanwege het overheersend heiden-christelijk element tegenover de synagoge van de Joden als een zelfstandige gemeenschap optrad. En zo geschiedde het dat de discipelen, zoals de christenen zichzelf vroeger noemden (hoofdst. 6: 1v., 7; 9: 1; 10: 25v., 38 voor het eerst te Antiochië christenen
(lat. Christiani, aanhangers van Christus) genoemd werden, 2) terwijl zij bij de Joden te Jeruzalem de naam droegen van Nazareners, of aanhangers van Jezus van Nazareth (hoofdst. 24: 5).

1) Aan het einde van het jaar 43 na Christus trad Saulus werkelijk in zijn ambt, terwijl zijn vroegere werkzaamheid meer die was geweest van algemeen christelijke ijver voor de Heere en van reddende liefde voor de zielen. Vroeger was ook het eigenaardige gebied, dat Christus hem als apostel van de heidenen had toegekend, nog niet aanwezig, omdat toen de tijd voor de bekering van de heidenen nog niet was gekomen. In dat jaar heeft zeker de verheven openbaring plaatsgehad, waarvan hij in 2 Kor. 12: 1v. spreekt. De 2e brief aan de Korinthiërs is in het jaar 57 geschreven. Daarvan 14 jaren teruggeteld geeft juist het bovengenoemde jaar. Was Saulus geen oog- en oorgetuige, dan behoorde hij ook niet tot degenen die Petrus beschrijft in hoofdst. 1: 21v. als alleen geschikt voor het apostolische ambt. Dit gemis moest op buitengewone wijze worden vergoed, zou hij in gelijk gezag naast de andere apostelen staan. Zijn leren in de gemeente te Antiochië stond ook reeds nu hoger dan dat van Barnabas, die naast hem arbeidde, terwijl hij ook op de eerste zendingsreis spoedig op de voorgrond treedt (hoofdst. 13: 9vv.). Het is zeker ten onrechte, wanneer bijv. Wieseler die verheven openbaringen laat samenvallen met de zinsverrukking die Saulus in de tempel te Jeruzalem had, toen hij daar voor het eerst na zijn bekering was (hoofdst. 22: 17vv.) en in overeenstemming daarmee als het jaar van de bekering het jaar 40 n. Chr. rekent, waarbij het dan geheel onverklaarbaar wordt hoe de apostel zich reeds 21 jaar later (Filem. 1: 9) de "oude Paulus" kon noemen, terwijl hij bij de steniging van Stefanus nog een jongeling was en toen volgens de mening van Wieseler ook nog maar 20 jaren oud was. De tijdsbepaling van de steniging van Stefanus en van de bekering van Saulus zijn de hoofdpunten van de chronologische berekening van deze geleerde in de Handelingen van de apostelen, evenals de valse verklaring van de "tweede eerste sabbat" in Luk. 6: 1 bij de aanname dat Lukas gewoonlijk chronologisch schreef, zijn berekening omtrent het leven van Jezus in de war heeft gebracht, alhoewel hem ook ondanks dit onder de chronologen van de laatste tijd zonder twijfel de eerste plaats toekomt.

2) Door de verenigde werkzaamheid van Barnabas en Saulus kwam het er spoedig toe dat de gemeente te Antiochië zo bloeiend werd dat zij onwillekeurig de blikken van haar heidense omgeving (vooral ook van de Romeinse bezetting, want Antiochië was de zetel van de stadhouder van Syrië) tot zich trok. Men zag dat de christelijke gemeente iets anders was dan het Jodendom, dat te Antiochië sterk vertegenwoordigd was, iets zelfstandigs en nu begon men de gelovigen in Christus, om ze van de Joden te onderscheiden, met de naam christenen aan te duiden (of aanhangers van Christus, hoofdst. 26: 28, 1 Petr. 4: 16 - door samentrekking en overeenkomst met het Griekse woord Crhstoi d. i. goede mensen, is daaruit later "christen"

geworden). Dat dit juist nu geschiedde, nu Paulus op het toneel van zijn werkzaamheid verscheen, is een hoogst gewichtig teken voor het feit dat de kerk van Christus vanaf nu bestemd was tot iets dat zich van al het vroegere onderscheidde, waarin de christenen uit de Joden met die uit de heidenen tot een nieuw geheel samengesmolten waren en dat de kerk zo in de wereldgeschiedenis zou optreden. Het is wel opmerkelijk dat de gelovigen niet naar Jezus de naam Jezuïeten kregen, maar naar de naam Christus (die meer de ambtsnaam van de Heere was, doch reeds tot een soort van persoonsnaam was geworden) die van christenen; zij zouden immers niet, zoals die naam zou te kennen geven, medeheilanden en medezaligmakers van de mensheid zijn, maar medegezalfden, zoals dat onze naam "christenen" te kennen geeft.

Hoogstwaarschijnlijk was oorspronkelijk de naam van Christus een scheldnaam, van de vijanden van het kruis afkomstig en dan ook bij herhaling in kwade zin in de gewijde schriften vermeld (Hand. 26: 28. 1 Petr. 4: 16 Weinig hebben zij die hem het eerst gebruikten, vermoed dat zij de hoogste eretitel uitspraken, waarop de belijder van de Heere zich ooit in later eeuw zou verheffen. Christen betekent niets anders dan Christus, Gezalfde en de onderdaan van het Godsrijk is zo geroepen om geen mindere rang te bekleden dan de Koning van de Vader ontving. Wat een groot voorrecht, wat aan dure verplichting, wat een blijde verwachting. Verblijd u, mijn christen, de volle kracht van de schone naam die gij draagt, wordt eens daarboven gekend. De gezalfden met de H. Geest worden mede erfgenamen met Christus en de Christus Gods heeft gesproken: "wie overwint, aan hem zal Ik geven te zitten op Mijn troon, zoals Ik overwonnen heb en ben gezeten met Mijn Vader op Zijn troon. " Indien wij met Hem verdragen, wij zullen met Hem heersen. De christenprofeet en -priester, hij blijft uiteindelijk een triomferende koning, of waarom wordt gij anders een christen genoemd? Wat denkt u, zou het voor een trouw geweten onmogelijk zijn zichzelf de vraag te beantwoorden: en gij, en gij, en gij, wordt gij met reden een christen genoemd? Wij oordelen niemand, maar wanneer wij op zovelen het oog slaan die zich wellicht reeds gekrenkt zouden tonen, wanneer men hun recht op de christennaam ook slechts van verre betwijfelde en van wie het leven toch een snijdende tegenspraak met het hier gegeven antwoord is, verwondert het u dat ons gemoed niet zelden met stille weemoed vervuld wordt bij de gedachte aan zoveel zelfbedrog, met zoveel zonde gepaard? Maar hoe, dat is toch geen christenprofeet, hij die met onverschillig zwijgen, wie weet met een goedkeurende glimlach het aanhoort als het heilige in zijn tegenwoordigheid wordt bespot en gelasterd! Dat is toch geen christenpriester, die op de altaren van de ijdele wereldvreugde offert en zijn kleed lichtzinnig besmet en dagen en weken kan laten voorbijgaan zonder dat zijn ziel smacht naar verborgen omgang met God! Dat is toch geen christenkoning, die de grote keizer, Wereld genaamd, gedwee als slaaf in de ogen ziet en van niets dan nederlaag in de strijd met de zonde kan spreken! Ach, indien eens allen voor goed aan de kant werden gezet, die slechts half of tot zolang christenen zijn, als eer of belang het toelaat, hoe velen of hoe weinigen zouden er tenslotte slechts overblijven en gij - waar zou uw plaats zijn te vinden? Ja, wij hebben het zeer nodig dat een nieuwe doop van de Heilige Geest over ons mat en levenloos christendom komt; wel zal menig hoofd zich diep in het stof moeten bukken, voordat het teken van de zalving bij vernieuwing tevoorschijn treedt, dat door de hand "wereld" bijna voor altijd uitgewist werd. Laat het ook u gezegd zijn, geliefden en waar uw hart u veroordeelt, bidt en strijdt dat Hij, die meer is dan uw hart, door Woord en Geest u tot echte christenen zal maken! En werd u dat door zijn genade vanaf het begin, schaamt u dan nooit voor de christennaam, al wordt die door de wereld bespot; evengoed zal dan een koningskind in een vijandelijk land zich voor zijn titel of adelbrief schamen. De wereld kent u niet, omdat zij Hem niet kent naar wie gij genoemd zijt. Dat maakt niet uit! Treed te voorschijn, gij christenprofeet, om Zijn naam voor de wereld te dragen! Breng gij uw offer, gij christenpriester, met een gelaat dat blinkt van heilige vreugde! Strijd uw strijd ten einde toe, christenkoning, uw kroon ligt hoger dan hier! Maar weet het

goed, uw eerste, uw liefste, uw laatste roem moet niet in uw profeten- en priester- en koningschap, maar in dat van de van eeuwigheid Gezalfde zijn, in wie de Vader zijn welbehagen had en behoudt. Aan de Profeet het laatste woord bij elke vraag: "Wat is waarheid? " Op de Hogepriester de vaste hoop, waar gij voelt dat ook uw beste offer bevlekt is en bezoedeld voor God. Voor die Koning het hoogste lied, dat eindeloos daarboven weerklinkt en hier reeds in uw hart mag naklinken: "Hem, die ons heeft liefgehad en ons gemaakt heeft tot koningen en priesters, aan God en aan de Vader, aan Hem zij de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid. "

27. En in die dagen, gedurende het jaar dat Barnabas en Saulus zo met elkaar werkten, kwamen er enige profeten uit Jeruzalem, enige mannen uit de oostelijke gemeente, die in geestvolle, maar extatische rede, zoals zij die met tongen spraken, het woord van de Heere konden voordragen en in bijzondere gevallen ook de toekomst konden voorspellen (1 Kor. 12: 10; 14: 1vv.). Deze kwamen ook te Antiochië, want de Jeruzalemse gemeente had de nieuwgevormde gemeente na de uitzending van Barnabas (vs. 22) niet uit het oog verloren en wilde haar nu enige geestelijke gave mededelen om haar te bevestigen (Rom. 1: 11).

28. En één van hen, genaamd Agabus (vgl. hoofdst. 21: 10v.) de beide anderen waren waarschijnlijk Judas Barsabas en Silas (hoofdst. 15: 22 en 32), stond op in de vergadering van de gemeente, toen daar weer een godsdienstoefening werd gehouden en gaf te kennen, terwijl hij zijn woord door een zinnebeeldige handeling liet vergezeld gaan (Openb. 1: 1) door de Geest, die zijn oog opende voor de toestanden van de eerstvolgende tijd, dat er een grote hongersnood zou komen over de gehele wereld, die ook werkelijk gekomen is onder keizer Claudius, die sedert 24 juni van het jaar 41 n. Chr. te Rome regeerde en in de eerste plaats Palestina in het jaar 45, dus een jaar na de profetie van Agabus, trof.

29. En naar de draagkracht van ieder van de discipelen, van de christenen te Antiochië (vs. 26), die voor de aan hen ten dele gevallen geestelijke zegen die zij hadden gekregen, graag de stoffelijke wildeninruilen (1 Kor. 9: 11 Rom. 15: 27), besloot elk van hen iets te zenden, ten dienste van de broeders die in Judea woonden.

30. Dit deden zij dan ook door een collecte te houden en zij zonden het geld, dat op die wijze was samengebracht, tot de ouderlingen te Jeruzalem door de handen van Barnabas en Saulus. Dezen kwamen daar omstreeks Pasen van het jaar 45 aan (hoofdst. 12: 25), zodat het jaar van hun gemeenschappelijke werkzaamheid te Antiochië (vs. 26) nader op de tijd van Pasen 44 tot in 45 n. Chr. kan worden bepaald.

Onder de regering van keizer Claudius (van 24 jan. 41 tot 13 okt. 54 n. Chr.) heeft herhaalde malen een hongersnood geheerst, nu in het ene dan in het andere deel van het Romeinse rijk. Dadelijk in zijn drie eerste jaren (41-43) was er honger te Rome, omstreeks 49 of 50 in Griekenland, omstreeks 52 weer te Rome. In Palestina kwam de hongersnood volgens het bericht van Josefus tijdens de Romeinse landvoogd Cuspius Fadus (44-45) en Tiberius Alexander Deze opgave moet zeker beduiden dat het onder de eerste begon en onder de laatste nog geruime tijd voortduurde. Maar niet alleen kan het jaar waarin de een af- en de ander optrad, niet met zekerheid worden bepaald, maar daar Josefus als de toenmalige hogepriester een zekere Ismaël noemt, die noch de zoon van Phabi onder Valerius Grontus (14 n. Chr), noch die onder Agrippa II (60-61) kan zijn, en waaronder dus integendeel een andere hogepriester omstreeks het midden van de jaren 40 n. Chr. (Slotwoord op 1 Makk. No. 11 c) moet worden verstaan, worden wij gedwongen tot het vermoeden dat het jaar 45 dat van de hongersnood in Palestina moet zijn. In het jaar daarvoor, dus in het eigenlijke 4e jaar van

Claudius, zoals een andere tijdsbepaling luidt, kon hier nog geen gebrek aan koren zijn, daar nog in de zomer van dit jaar de inwoners van Tyrus en Sidon volgens hoofdst. 12: 20 aan koning Agrippa om vrede vroegen omdat hun landen zich moesten voeden van het land van de koning. Maar ook is er voor het onheil geen plaats later dan het eerder genoemde jaar, om de nauwe samenhang, waarin het (hoofdst. 12: 1) "omtrent dezelfde tijd" met ons gedeelte en met hoofdst. 12: 25 staat. Daarentegen is duidelijk dat de voorzegging van Agabus op z'n laatst nog in het jaar 44 moet vallen, anders was het geen profetie of ingeving door de goddelijke Geest geweest. Maar in het jaar 43 had de driejarige hongersnood te Rome haar einde bereikt en in het jaar 44 scheen een betere tijd te zijn aangebroken. Nu treedt echter de profetie op en kondigt aan dat de nood onder deze keizer van het Romeinse rijk (de gehele wereld, zie Luk. 2: 1) zou voortduren en ook natuurlijk Palestina zou treffen, dat sedert de dood van Agrippa weer onder Romeinse landvoogden stond Mt 2: 20. De tijd van zijn voorzegging is dus dezelfde, als waarin onder de ongelovige Joden die valse profeet Theudas optrad en voorgaf dat hij door zijn woord alleen als een Jozua de Jordaan zou splitsen en zijn aanhangers een gemakkelijke doortocht verschaffen, om hen daarna vrij te maken van de Romeinse heerschappij Ac 5: 39, maar die degenen die hem volgden slechts in het verderf stortte. Tegenover valse schenkt de Heere aan zijn gemeente te Jeruzalem een ware profeet, op wiens woord bijtijds voorzorgen worden gemaakt door de broeders uit de heidenen, zodat de nood hier niet te zwaar zou worden, daar aan de ene zijde door de vroegere verstrooiing (hoofdst. 8: 1vv.) en omdat hun leden meestal tot de armere mensen behoorden, zij reeds behoeftig genoeg was, aan de andere zijde wat de koningin Helena van Adiabene in de dure tijd voor de bewoners van Jeruzalem zou doen Mt 21: 11 juist het minst ten goede van de christenen zou komen. Opmerkelijk is het dat de collecte, waartoe de gemeente te Antiochië besloot en die door Barnabas en Paulus werd overgebracht, te Jeruzalem niet aan de apostelen, maar aan de oudsten werd gegeven. Waar waren dan de apostelen toen de beide afgezanten in het jaar 45 aankwamen (hoofdst. 12: 25) en de gift overdroegen? Jakobus I was door Agrippa met het zwaard omgebracht. Petrus was na zijn redding uit de gevangenis van Jeruzalem heengegaan, alleen Jakobus II was daar nog aanwezig (hoofdst. 12: 1-17). Deze toestand is dan ook de reden waarom Paulus, als hij bewijst dat hij het evangelie dat hij predikte van geen mens had geleerd, maar het alleen ontvangen had door de openbaring van Jezus Christus, in Gal. 1: 11; 2: 10 hier vermelde reis naar Jeruzalem zonder meer voorbijgaat, omdat hij toen alleen van Jakobus II had kunnen leren. Daar nu deze apostel met zijn woord in Jak. 2: 24 : "ziet gij dan nu dat een mens uit de werken gerechtvaardigd wordt en niet alleen uit het geloof" zo lijnrecht de leer van Paulus in Rom. 3: 28 schijnt tegen te spreken: "wij besluiten dan dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt zonder de werken van de wet" kon zeker niemand tot de gedachte komen dat deze zijn leermeester zou geweest zijn. Reeds aan het begin van het jaar 44, nog voordat Agrippa I op de wijze in hoofdst. 12: 11vv. beschreven, tegen de gemeente te Jeruzalem ging handelen, waren daar waarschijnlijk slechts de drie apostelen Jakobus I, Petrus en Jakobus II (en daarbij Johannes als vierde, die echter met Petrus door zijn nauwe vereniging met hem als één persoon was en daarom niet afzonderlijk wordt genoemd). Daaruit is te verklaren dat in het hele 12e hoofdstuk van andere apostelen met geen enkel woord wordt gesproken (zelfs in hoofdst. 15 zijn onder "de apostelen" volgens Gal. 2: 9 slechts drie bedoeld: Jakobus II, Petrus en Johannes, en waren dus zonder twijfel de overigen uitgegaan in de gehele wereld, sedert zij uit het gebeurde in hoofdst. 10: 1vv. zich volgens hoofdst. 11: 1vv. overtuigd hadden dat God nu ook aan de heidenen bekering ten leven had gegeven en zij aan het bevel van Jezus moesten denken: "Gaat heen, onderwijst alle volken, predikt het evangelie aan de gehele schepping" (Matth. 28: 19v. Mark. 16: 15). Te Jeruzalem stelde men nu oudsten aan, die de weinige apostelen die achtergebleven waren in hun ambt terzijde stonden en later hun plaats zouden innemen, als ook zij zouden moeten wijken. Wij hebben in het Slotwoord op het

evangelie van Mattheüs deze zogenaamde apostelverdeling, tot gedachtenis waarvan in de katholieke kerk zelfs een bijzonder feest op 15 juli wordt gevierd, volgens de traditie in het jaar 45 geplaatst. Volgens de hier voorgelegde juistere berekening moet echter daarvoor het jaar 43 worden gesteld en dus ook de vervaardiging van het zo-even genoemde evangelie in deze tijd worden geplaatst. Terwijl te Jeruzalem het gehele collegie van de apostelen niet meer samen was, maar alleen een klein gedeelte daarvan en spoedig één van de twaalven zou worden gedood, beschikte de Heere dat in diezelfde periode te Antiochië een tweede moederstad en wel voor de christenen uit de heidenen zich ontwikkelde en de eerste zoveel in gewicht verloor als nodig was om de andere in grootte te laten toenemen.

HOOFDSTUK 12

JAKOBUS' DOOD. PETRUS' VERLOSSING. HERODES' ONDERGANG.

H. Vs. 1-25 Voltooiing van de vijandschap van Israël tegen het evangelie in de maatregelen van Herodes Agrippa I tegen de christelijke kerk.

EPISTEL OP DE DAG VAN PETRUS EN PAULUS (Vs. 1-11).

Mt 16: 13. Tot de voorbereidende viering van de dag (29 juni) behoort te Rome op de vorige avond de prachtige verlichting van de Pieterskerk met 44000 lampen en 784 fakkels. Op de feestdag zelf geeft de Paus, evenals op Hemelvaartsdag, nadat de mis geëindigd is, van het vatikaan aan de stad en de aarde (urbi et orbi) onder het bulderen van de kanonnen de zegen en een algemene verlichting van de stad en vuurwerk vormen 's avonds het slot van de feestviering. Zo was het tenminste zo lang de paus nog wereldlijk overheidspersoon was en de kerkelijke Staat bezat.

1. En omtrent dezelfde tijd, toen de gebeurtenis in hoofdst. 11: 26 plaats had, toen namelijk Barnabas Saulus naar Antiochië leidde, dus in het jaar 44 n. Chr., sloeg koning Herodes Agrippa I de hand aan sommigenvan de gemeente te Jeruzalem, die sedert de laatste acht jaar zich in vrede had kunnen ontwikkelen. Over de troonsbeklimming van Herodes in het jaar 41 werd bij hoofdst. 9: 32 (zei DACHS "Ac 9: 32 uitvoeriger gesproken. Waarschijnlijk was hij afgezet door de farizeesgezinde hoge raad, die hij zo graag ter wille was en greep hij de leden van de gemeente om die kwalijk te behandelen, om die door lichamelijke mishandelingen te straffen voor hun afval van het farizese Jodendom.

2. En hij doodde Jakobus, a) de broer van Johannes, Jakobus de oudere (Matth. 10: 2 No. 3) met het zwaard. Deze stond naar alle waarschijnlijkheid sedert de reis van Petrus in hoofdst. 9: 32vv. aan het hoofd van de gemeente als haar vaste leidsman, zoals hij reeds vroeger volgens de aanwijzing bij hoofdst. 4: 24 naast Petrus en Johannes een bijzondere plaats in het collegie van de twaalven innam.

a) Matth. 4: 21

Het is de Boanerges die eenmaal over de vijanden van zijn Heere het vuur van de hemel heeft willen inroepen, maar betere dingen geleerd heeft en nu tenslotte leren moet, zoals zijn Heer, het leven te laten in de handen van zijn vijanden. Voor de zaak van de Heere heeft hij het niet te kostelijk geacht, aan zijn beul heeft hij het niet betwist. Hij heeft gezegd: de wil van de Heere geschiedde! toen van hem geëist werd de arbeid in de wijngaard van de Heere - sedert tien jaar met trouwe ijver behartigd - op te geven, afscheid te nemen van zijn geliefde broeder Johannes. Eenmaal heeft de Heere hem een vraag gesteld: "Kunt gij de drinkbeker drinken, die Ik drinken zal en met de doop gedoopt worden, waarmee Ik gedoopt zal worden? " Thans heeft hij het antwoord met zijn bloed gezegeld.

2. En hij doodde Jakobus, a) de broer van Johannes, Jakobus de oudere (Matth. 10: 2 No. 3) met het zwaard. Deze stond naar alle waarschijnlijkheid sedert de reis van Petrus in hoofdst. 9: 32vv. aan het hoofd van de gemeente als haar vaste leidsman, zoals hij reeds vroeger volgens de aanwijzing bij hoofdst. 4: 24 naast Petrus en Johannes een bijzondere plaats in het collegie van de twaalven innam.

a) Matth. 4: 21

Het is de Boanerges die eenmaal over de vijanden van zijn Heere het vuur van de hemel heeft willen inroepen, maar betere dingen geleerd heeft en nu tenslotte leren moet, zoals zijn Heer, het leven te laten in de handen van zijn vijanden. Voor de zaak van de Heere heeft hij het niet te kostelijk geacht, aan zijn beul heeft hij het niet betwist. Hij heeft gezegd: de wil van de Heere geschiedde! toen van hem geëist werd de arbeid in de wijngaard van de Heere - sedert tien jaar met trouwe ijver behartigd - op te geven, afscheid te nemen van zijn geliefde broeder Johannes. Eenmaal heeft de Heere hem een vraag gesteld: "Kunt gij de drinkbeker drinken, die Ik drinken zal en met de doop gedoopt worden, waarmee Ik gedoopt zal worden? " Thans heeft hij het antwoord met zijn bloed gezegeld.

3. En toen hij zag dat het de Joden beviel, niet alleen de oversten, maar ook het volk of de leken, wanneer hij op deze wijze de gemeente van de door hen gehate Jezus van Nazareth, die zij niet als de Christus van de Heere wildenerkennen, verwoestte, ging hij met dat werk voort en kwam er spoedig toe om ook Petrus, de tweede onder de tegenwoordige leidslieden van de gemeente, te arresteren. (En het waren, toen deze gevangenneming plaats had, de dagen van de ongezuurde broden, die met de 14e Nisan ‘s morgens begonnen ("Mt 26: 17" en "Lu 22: 7.

4. Omdat hij hem op deze 14e Nisan, die in het jaar 44 op 1 april viel, gegrepen had, kon hij hem niet dadelijk veroordelen en laten doden. Het volk hield zich bezig met de voorbereiding voor het eten van het Pascha, dat aan de avond van die dag zou plaatshebben; daarom zette hij hem in de gevangenis, waarschijnlijk in die, die zich bij zijn paleis op de berg Zion bevond (zie Slotw. op 1 Makk. No. 11d). En opdat als de nacht inviel de scherpste bewaking zou plaatshebben en een bevrijding als die in hoofdst. 5: 19vv. onmogelijk zou worden gemaakt, gaf hij hem over aan vier wachten, elk van vier soldaten, zodat iedere drie uur een groep van vier man de anderen kon aflossen Mr 13: 37, om hem te bewaken; hij was aan twee soldaten, links en rechts van hem, met een ketting verbonden en de beide andere soldaten maakten de eerste en tweede wacht uit bij de ijzeren deur van de gevangenis, die naar buiten voerde (vs. 6 en 10). Dit liet hij doen met het voornemen na het paasfeest of het paasmaal (Matth. 26: 18), dus op de morgen van de 15e Nisan of de 2e april, hem voor het volk te brengen en daaraan het schouwspel te verschaffen van de terdoodbrenging van een ketter.

Wij hebben koning Herodes Agrippa I reeds bij hoofdst. 9: 35 in zijn karakter leren kennen. In zijn hart geheel een heiden, voor wie schouwspelen, muziekfeesten en gladiatorengevechten naar de wijze van de Romeinen een passie waren, waaraan hij onmiddellijk voldeed zodra hij zich buiten de eigenlijke grenzen van het Joodse land bevond, terwijl hij toch daarbinnen het uiterlijke van streng farizese vroomheid aannam. Zo had het farizeïsme onder hem weer gouden dagen, een nieuwe tijd van Alexandra (Slotwoord bij 1 Makk. No. 6 en 7) scheen aangebroken. Bij de vroegere maatregelen tegen Christus en zijn kerk werd het gezicht van Johannes in Openb. 12: 3vv. van de grote, rode draak slechts gedeeltelijk vervuld, wiens staart het derde deel van de sterren trok en op de aarde wierp. De wereldse of de geestelijke macht alleen, de een zonder de ander, of de geestelijke macht en het volk, zonder de wereldse macht, hadden die maatregelen volvoerd, terwijl zelfs bij de kruisiging van Christus de Romeinse landvoogd slechts door de nood gedrongen aan de wil van de oversten en van het volk toegaf en de steniging van Stefanus alleen op oproerige wijze werd volvoerd. Hier werken daarentegen al deze machten met elkaar samen. De hoge raad oefent eerst zijn invloed uit op de koning, die bij de farizese partij in de gunst wil komen, om hem tot vervolging van de christelijke gemeente aan te zetten, want van zichzelf is hij niet tot die gedachte gekomen. Agrippa doet vervolgens uit eigen lust nog meer dan waartoe hij van

de zijde van de geestelijke overheden is gedwongen, omdat hij opmerkt dat ook aan het volk zijn handelwijze bevalt en omdat hij zich ook bij hen in een goed daglicht wil stellen. Als zo dat gericht van de Openbaring nu tot volle werkelijkheid is geworden en het geheel van de Joodse natie in elk levensgebied zich nu aan de dienst van de satan heeft overgegeven om het kind van de vrouw te verslinden - en heeft het gehele volk, wat zijn anti-christelijk fanatisme aangaat, dat standpunt bereikt dat tijdens het doden van Stefanus die Saulus van Tarsen nog alleen innam, dan is ook Israëls verwerping en de verkiezing van de heidenen beslist, nadat beide reeds sedert hoofdst. 8 op zeer bepaalde wijze waren voorbereid. In datzelfde jaar, waarin de geschiedenis die voor ons ligt, plaats heeft, vormt zich te Antiochië door het werk van Barnabas en Saulus in plaats van de vroegere moederstad Jeruzalem, een andere moederstad voor de toekomstige kerk uit de heidenen. Wat als kataleimma ("overblijfsel" Rom. 9: 27) uit Israël kon worden gered, is tot een gemeente uit de besnijdenis vergaderd. Daarom heeft voortaan de zending onder de heidenen haar volle recht en terwijl aan het lichaam van het collegie van de apostelen en Jakobus als het ware het hoofd wordt afgeslagen, zodat de overigen nu als verminkt staan en er van hun verdere werkzaamheid nog nauwelijks iets is mee te delen, treedt de heidenapostel op het toneel en neemt deze spoedig alleen het terrein van de "handelingen van de apostelen" in. Men kan er zich over verwonderen dat bij de dood van Jakobus, die toch één van de twaalven, één van de drie voornaamsten, door de Heere het meest op de voorgrond geplaatsten en nu de eerste van allen was die de marteldood onderging, alles zo stil en eenvoudig toegaat. Het verhaal van de dood van Stefanus, die slechts één van de zeven, alleen een armenverzorger was, gaf ons eerst de uitvoerige en indrukwekkende rede, waarmee hij zijn werk voor het evangelie tegenover het hele Sanhedrin bezegelde; het deed ons hem zien van ogenblik tot ogenblik tot aan de poort van de dood en toonde voor onze ogen hoe hier al wat verschrikkelijk en duister was, in licht en heerlijkheid veranderde door de Heere in de hemel, die over alles waakt en heerst. Daarentegen wordt deze eerste moord onder de apostelen, deze grote gebeurtenis eigenlijk slechts met drie woorden meegedeeld en deze drie woorden geven ons geen ander beeld dan een volstrekt stom ondergaan in de dood. "Het is niet aan Jakobus als aan Stefanus gegund in de geopende hemel te zien, als hij de dood ondergaat. Geen andere glans omzweeft zijn hoofd, dat zich onder het zwaard buigt, dan de diepe rust en de kalmte van zijn aan Christus verloofde ziel, waarmee hij de drinkbeker neemt die hij waardig geacht werd te drinken (Matth. 20: 23). " Maar juist dat is een teken dat de heerlijkheid van de Heere met haar openbaringen zich nu geheel van Israël terugtrekt. Bij de dood van Stefanus moesten door de openbaring van deze heerlijkheid aan de gelovigen nog enigen uit Israël worden gered en zielen uit het vuur worden gerukt, zoals dat in het bijzonder in Saulus bleek. Bij de dood van Herodes was reeds een tijdstip ingetreden, zoals dat bij Ezech. 3: 24-27 ten tijde van de Babylonische ballingschap beschreven is. De Heere richtte zijn daden uitsluitend in volgens de behoeften van zijn gemeente. Voor hen die daar buiten stonden, gold de grondstelling: "die hoort, die hore, en die het laat, die late het; want zij zijn een weerspannig huis. " Komt echter bij Jakobus de apostel de terdoodbrenging voor als een tegenhanger van Johannes de Doper, die ook stil en zwijgend de dood in zijn kerker ondergaat, dan was het met Petrus, die volgens de boven gegeven verklaring van de tekst op de paasdag werd gevangen genomen en op de eerste feestdag zou worden ter dood gebracht, er dicht bij dat hij de tegenhanger van de Heere Christus zou geworden zijn. Hem was echter een marteldood in zijn ouderdom en niet qua tijdstip, maar wel qua wijze met zijn Heere en Meester in overeenstemming in Joh. 21: 18vv. voorzegd en reeds daarom kon van het plan van Herodes Agrippa omtrent hem niets komen. De gemeente zag, toen zij, zoals het volgende vers mededeelt, voor Petrus' bevrijding zo aanhoudend bad, zeker het raadsbesluit van God nog niet helder en bewust. Wel legde de Geest van God het haar in het hart, iets te bidden dat naar de wil van God was en zo kon ook de verhoring niet achterblijven 1Ki 17: 21.

5. Petrus dan werd, zoals zo-even is meegedeeld, in de gevangenis bewaard, maar door de gemeente werd intussen een gedurig en aanhoudend, innig gebed tot God, bij wie niets onmogelijk is, voor hem gedaan, opdat hij toch mocht worden gered en zo’n gebed bleek machtiger te zijn dan de deuren en de bewakers van de koning.

Voortreffelijk "dan-maar"! Herodes, probeer alles, het baat u niets. Tegenover al uw pogingen staat een krachtig "maar, " daartegen zijt gij niet bestand! Wat is dit "maar? " Schijnbaar minder dan niets - enkel gebeden; maar zo’n enkel gebedswoord kan de hele macht van de hel vellen, waarom niet Herodes met zijn zestien soldaten?

De dag van de terdoodbrenging was reeds bepaald; morgen zou aan het volk het gewenste schouwspel worden gegeven; dat was algemeen bekend, Petrus wist het waarschijnlijk ook. En zie, in deze nacht, die de laatste van zijn leven schijnt te zullen zijn, slaapt hij gerust, een betere slaap dan die (14 jaar geleden) in Gethsemane. Hij was vrij van de dood; hij had door geloof en gebed de vrees voor de dood overwonnen; en sliep nu alsof er niets aan de hand was, een rustige slaap (Ps. 4: 9). De gemeente daarentegen niet; het verlies van Jakobus maakte voor haar het dreigend verlies van Petrus zoveel gevoeliger en vreselijker.

Eén van de sterkste bewijzen van gebedsverhoring is de bevrijding van Petrus uit de gevangenis. Er zijn om zo te zeggen twee machten aan het worstelen: de macht van de wereld wil de apostel vasthouden en doden, de gemeente van Christus wil dat hij gered wordt en vrij in het leven zal blijven. De eerste heeft alle stoffelijke middelen ter beschikking (kerker, ketenen en boeien, soldaten en wapenen); de andere heeft van dat alles niets, maar in plaats daarvan het ernstig, aanhoudend gebed, en dat vermag meer dan al de macht van de wereld.

De gemeente te Jeruzalem blijft bijeen. En waarom blijft ze bijeen? Om als Petrus vroeger te grijpen naar, te slaan met het zwaard? Om zich aan te gorden tot een heilige opstand? Om zich te beraden over middelen van verzet? Om te zweren dat zij niet zullen eten, noch drinken totdat zij Petrus zullen verlost hebben? Nee, maar om te bidden, om met verenigde smekingen tot de Heere te gaan, om te volharden in het gebed. Zij heeft tot de Heere gebeden dat Hij haar Jakobus verlossen zou. De Heer heeft niet verhoord. Wordt zij daarom moedeloos? Zal zij zich kleingelovig betonen? Vertraagt zij? Nee, Jakobus slaapt in het bloedige stof van de aarde; Petrus in de kerker, door soldaten bewaakt; het volk wacht op zijn dood. Herodes zal niet langer wachten dan tot het Paasfeest voleindigd is. Maar de hele gemeente waakt in gebed. Petrus dan werd in de gevangenis bewaard, maar door de gemeente werd een gedurig gebed tot God voor hem gedaan. Ziedaar wat aan de kerk, wat aan elke belijder van Christus past: getrouwheid tot aan de dood als van Jakobus; moed en gerustheid bij dreigend gevaar als van Petrus; lijdzaamheid en gebed als van de gemeente.

6. Toen Herodes hem nu de volgende dag zou voorbrengen om van zijn rechterstoel het doodvonnis over hem uit te spreken, evenals 14 jaar geleden Pontius Pilatus over Jezus had gedaan (Joh. 19: 13vv.), sliep Petrusde nacht die aan die dag van de beslissing voorafging, rustig. Hij lag daar, (voor de laatste nachtwake van 3-6 ’ s morgens (Mark. 13: 35)) tussen twee soldaten van de vierde of laatste groep, gebonden met twee ketenen, met de één aan de rechter- en met de ander aan de linkerhand, de ene soldaat aan de ene en de andere aan deandere zijde als gevangenbewaarder naast zich. En de wachters voor de deur, bestaande uit de derde en vierde soldaat, bewaarden de gevangenis, de één aan de poort van de cel, de ander aan de ingang van het gebouw. Die allen waren door een diepe slaap van de Heere overweldigd (1 Sam. 26: 12).

8. En de engel zei verder tot hem: Omgord u om heen te gaan Jer 13: 11 en bind uw schoenzolen, uw sandalen aan. En hij, Petrus, deed alzo. En hij, de engel, daar Petrus in zijn slaapdronken toestand niet in staat was om zelf te overleggen, evenals vroeger inhoofdst. 9: 15 de andere apostelen, gaf hem een behoorlijke tijd om zich normaal aan te kleden en zei tot hem: doe uw mantel, het opperkleed, dat u bij het slapen als deken heeft gebruikt Ex 12: 34, om en volg mij (Ex. 10: 26; 13: 21).

9. En hij volgde hem vanaf de plaats waar hij tussen de twee soldaten had gelegen (vs. 6) naar buiten en daar hij zich, toen hij was gaan slapen, de dood had voorgesteld en volstrekt niet op een wonderbare redding had gerekend, wist hij niet dat het waarachtig was, in werkelijkheid plaats had, hetgeen door de engel geschiedde, maar hij dacht dat hij een gezicht zag, evenals die man uit Macedonië (hoofdst. 16: 9) voor Paulus slechts een gezicht was.

10. En toen zij, Petrus en de engel die hem voorging, langs de eerste en de tweede wacht, die door de derde en vierde soldaat bezet waren, gegaan waren, kwamen zij aan de ijzeren poort, die de buitenste van de gevangenis was en naar de stad leidt, en die vanzelf voor hen open ging (hoofdst. 16: 26). En buiten gekomen met elkaar gingen zij één straat ver Ac 12: 12; en terstond, toen het noodzakelijkste tot zijn redding had plaatsgehad, scheidde de engel van hem.

Het was door een wonder van Gods almacht geschied, dat de ketenen van Petrus waren losgemaakt, dat de ogen van de wachten door God waren gesloten, zodat zij niets zagen en dat de grendels en sloten van de ijzeren poort zich als vanzelf open deden. Petrus bevond zich tot nu toe als in een droom, daar hij niet wist of het werkelijkheid was wat hij scheen ervaren te hebben. Zo gaat het ook nu nog dikwijls genoeg met de mens die onverwachte, bijzondere hulp van zijn God ondervindt, dat er eerst een lange tijd nodig is, voordat hij de ondervonden bevrijding uit zijn nood in haar gehele grootte en uitgebreidheid leert begrijpen (Ps. 126: 1vv.). Intussen duurde de buitengewone wonderbare hulp van de engel niet langer dan juist nodig was en spoedig ging alles weer z’n gewone dagelijkse gang. Zo en niet anders is het steeds met alle mogelijke wonderbare hulp die de Heere ook heden nog de Zijnen laat ondervinden.

Het Joodse volk, dat begerig naar een schouwspel op de terdoodbrenging van de getuige van Jezus wachtte, wat een ander volk is het geworden sedert die dag (hoofdst. 5: 19vv.) dat de apostelen, bevrijd uit hun gevangenis, door de engel naar de tempel werden gewezen, om daar woorden van leven tot het volk te spreken? En zo nam ook Petrus, toen de engel van hem scheidde, zijn redding niet aan als een teken dat zijn getuigenis van Jezus opnieuw te Jeruzalem zou worden gehoord; nee, de broeders die de deuren van zijn gevangenis open hebben gebeden, zullen zich in hem verblijden, maar de Joden zullen zien dat zij hun gevangen zijn in zonde en blindheid voor de twaalf evangelische engelen hebben gegrendeld en de tijd van het aankloppen van de genade aan de deur van Jeruzalem niet hebben erkend.

God zou Petrus in één ogenblik hebben kunnen wegrukken, maar Hij overwint de barrières één voor één, om daardoor aan het wonderteken een nog grotere heerlijkheid te verlenen. Zó heeft God de wereld in zes dagen geschapen niet omdat Hij daarvoor zoveel tijd nodig had, maar opdat Hij ons nog duurzamer bepaalde bij de beschouwing van zijn werken.

11. En Petrus, tot zichzelf gekomen op het ogenblik waarop de engel van hem scheidde, zag hem met wakend oog (Luk. 9: 32). Daarop zei hij: "Nu weet ik werkelijk, zonder meer van een gezicht te dromen, a) dat de Heere Zijn engel tot mij uitgezonden heeft en mij door deze

verlost heeft uit de hand van Herodes en uit al de verwachting van het volk van de Joden, dat heden op mijn terdoodbrenging rekende en zich daarmee wilde vermaken.

a) Dan. 6: 23

De Almachtige had Zijn macht getoond. Geen ijzeren poort, geen dubbele wachten, geen dubbele ketenen stuiten die macht. Toen de nood op het hoogst gestegen was, geen uitkomst meer mogelijk scheen, toonde zij zich. Toen Petrus neerlag en sliep, waakte Hij, deed hem ontwaken en toonde Zich hem nabij. Ook met één enkele wenk had Hij hem kunnen uitrukken, maar Hij verkoos één voor één, alle boeien te breken, alle beletselen te overwinnen, opdat Petrus, opdat de gemeente door een hele reeks van wonderwerken des te meer vertroost zouden worden. Hij zond een engel, opdat Petrus, opdat de gemeente blijkbaar zou ondervinden de waarheid van dat woord dat God Zijn engelen gebiedt om de Zijnen op de handen te dragen, dat de hemelse gemeente de strijdende kerk op aarde dienen moet en dient. Troost het u, gemeente van Christus? Sterkt het u, belijder van de Heer? In al uw noden, gevaren, benauwdheden? Nog altijd is God dezelfde in almacht, al toont Hij ze niet in zichtbare wonderen, nog is Hij dezelfde in liefde voor Zijn kinderen in Christus, ja voor al Zijn kinderen. Nog hebben de engelen dezelfde last, dezelfde bereidvaardigheid, dezelfde bestemming, al worden geen engelen meer gezien. Daarom, wat uw nood, wat uw kommer ook is, van welke vijanden, welke duisternissen, welke gevaren ook omgeven; tot welke banden, tot welke smarten ook veroordeeld, zegt, kinderen van God, zegt luidop tot de Heere: Mijn toevlucht en mijn burcht zijt Gij, mijn God, op wie ik vertrouw. Want Hij zal u redden van de strik van de vogelvangers, van de zeer verderfelijke pestziekte. Hij zal u dekken met Zijn vlerken en onder Zijn vleugels zult gij niets te vrezen hebben. Zijn trouw beschermt u als een schild. Gij zult niet vrezen voor de schrik van de nacht, voor de pijl die overdag vliegt; voor de pest die in de duisternis wandelt, voor het verderf dat op de middag verwoest. Omdat gij Hem zeer bemint, zal Hij u uitkomst geven, Hij zal u op een hoogte stellen; want gij kent Zijn naam. Gij zult Hem aanroepen en Hij zal verhoren; in de benauwdheid zal Hij bij u zijn, Hij zal u eruit trekken en u verheerlijken.

12. En toen hij alles overlegd had wat hij naar de wil van God nu moest doen en waarheen hij moest gaan, koos hij vanzelf hetgeen het meest voor de hand lag; hij ging eenvoudig verder waar de engel (vs. 10) hemhad gebracht, namelijk tot aan de ingang van de straat, die op de Schaapspoort (Joh. 5: 2) uitliep. Toen hij deze poort had bereikt, a) ging hij de beek Kedron over naar het huis van Maria, de moeder van Johannes, die bijgenaamd was Markus Mr 14: 52 en Mr 6: 1, waar vele leden van de christelijke gemeente vergaderd waren in gebed. Evenals in die nacht in Egypte (Ex. 12: 21vv.) was men ook deze Paasnacht wakker gebleven en bad men nu voornamelijk voor Petrus' redding (vs. 5).

a) Hand. 4: 23

13. En toen Petrus aan de deur van de voorpoort klopte, de kleine deur die zich in de poort van de ingang bevond, kwam binnen in het huis een dienstmaagd, de deurwachtster (Joh. 18: 16), genaamd Rhode (zoveel als Roosje) voor om te horen wat er was.

14. En toen zij de stem van Petrus herkende, deed zij van blijdschap, vergetende wat hier het eerst had moeten gebeuren, de voorpoort niet open, maar liep naar binnentot degenen die in de kamer vergaderd waren (vs. 12) en vertelde dat Petrus aan de voorpoort stond.

15. En zij zeiden tot haar, zoals men gewoonlijk zegt tot iemand die iets beweert wat ongerijmd en geheel ongelofelijk voorkomt (hoofdst. 26: 24): Gij spreekt wartaal, doch zij bleef volhouden dat het zo was zoals zijgezegd had. En zij zeiden: Het is Petrus niet, wiens stem gij hebt gehoord, maar het is zijn engel.

Men meende toen dat ieder mens een bijzondere engel had, die hem vergezelde ("Mt 18: 14), en die in gedaante, stem en gebaren op hem leek en die hier en daar als een soort van tweede ik aan andere gewesten in de plaats van de werkelijke persoon kon verschijnen.

Eerder, zo dachten de broeders, kon de beschermgeest van Petrus een teken geven van de nood waarin hij was, dan dat hijzelf een teken gaf van zijn bevrijding.

Zo geneigd is de mens, ook die geloofd heeft, een oplossing te zoeken, al is die ook nog zo ontoereikend, in iets anders dan een feit dat voor het ogenblik het verstand te boven gaat. Hoe! Gij hebt gebeden, vurig, aanhoudend gebeden tot God dat Hij verlossing mocht schenken! Gij hebt daarbij wellicht gedacht aan die zending van engelen ter verlossing vanouds in Israël bekend? En nu! daar is een engel gekomen uit de hemel, en Petrus' welbekende stem wordt gehoord door de trouwe Rhode aan de voorpoort; en gijzelf erkent de verschijning van een engel, doch niet een verlossende, maar een op dat ogenblik althans denkbeeldige!

Is het niet een teken van ons ongeloof dat wij ons verwonderen als een gebed wordt verhoord en van merkwaardige gebedsverhoringen spreken; moesten wij niet veel meer verwonderd zijn als een gebed van het hart onverhoord bleef en dan naar de oorzaak in onszelf zoeken. De belofte van de Heere is toch zeker en wat zegt ons "amen"?

Is het uur van de Heere daar Dan toont almacht haar krachten. God redt zeker uit gevaar Allen, die Zijn hulp verwachten.

Dit is immers de ervaring van allen, die in geloof bidden?

Op grond van deze en andere teksten leren de Roomsen dat ieder mens zijn beschermengel heeft; doch wat een gelovige zegt is daarom nog geen evangelie. De uitroep "het is zijn engel! " betekende waarschijnlijk: "Het is misschien een engel, die ons bericht van hem komt brengen. " Dat geloofden zij veel meer dan dat het Petrus zelf kon zijn.

16. Maar Petrus, voor wie eerder de ijzeren deur van de gevangenis zich vanzelf opende (vs. 10) en voor wie nu de gewone deur van het huis van een vriendin zich ondoordringbaar scheen, bleef kloppen. Dit noodzaaktede vrienden daarbinnen de zaak nader te onderzoeken en toen zij hem opengedaan hadden, zagen zij hem lichamelijk voor hen staan en waren verbijsterd; zij drukten hun verwondering uit door allerlei uitroepen en bestormende vragen.

Mijn lezers! Als God doet naar het gebed van zijn kinderen, dan doet Hij nog altijd "boven bidden en denken. " Zo ongelovig is hun hart van nature, dat niets hun geloof zozeer schokt als de plotselijke vervulling van hun verwachtingen. Het onmogelijke dat voor het oog van het geloof mogelijk geworden is, schijnt weer alle vormen van de onmogelijkheid aan te nemen, als het in de werkelijkheid aanschouwd wordt. De rijke liefde van God vindt haar vreugde in deze beschamende verrassingen. Als iemand van u ooit iets dergelijks ondervonden heeft, laat hij het zich herinneren in de donkere uren, als de nood ten top stijgt, de tijd tot redding voorbij schijnt. Laat hij eraan denken in de uren, in de nachten van gebed,

als zijn hart bezwijkt en zijn geloof met verflauwing bedreigd wordt. Toch verhoort de Heere niet altijd de gebeden van de Zijnen. Toch komt Hij niet altijd met Zijn almachtige hulp tussen beiden om hen te verlossen. Voor Petrus heeft zich de ijzeren poort van de gevangenis geopend en omdat hij in deze stad wordt vervolgd, mag hij op het woord van zijn Meester naar een andere vluchten, waar hij veilig is. Maar Jakobus rust in zijn bloedig graf en geen roepstem, zoals eenmaal tot Lazarus van Bethanië uitging, wekt hem op. Ook voor Petrus komt de tijd dat de vervolger hem grijpt en dat hij de Heere volgt in de pijnlijkste dood. Dan mogen geen gebeden baten. Maar ook zo heeft Petrus ondervonden dat de Heere nabij was en dat niets hem van Zijn liefde scheidde; geen verdrukking, geen benauwdheid, geen vervolging, geen gevaar, geen zwaard. Er is nog een andere uitkomst bij de Heere Heere, dan een tijdelijke. Er is een eeuwige uitkomst en geen tijdelijke mag die langer verschuiven, wanneer Zijn genade die aan de Zijnen heeft toegedacht. Aan de uitkomst moet het zwaard van de vervolger, moet de Koning van de verschrikking in iedere gestalte voor de christen dienstbaar zijn en de Heere is machtig dat zwaard zijn ontzaggelijkheid, die koning zijn verschrikking te ontnemen. Wat een gewaarwordingen voor de christen, als na de duisternis van het laatste uur, na de stikdonkere nacht van dat ontzettend ogenblik, waarin de ziel wegzinkt in de dood, een heerlijk licht plotseling gezien wordt, een gevoel als van afvallende ketenen door haar wezen gaat. Waar is zij? Hoe ziet deze woning eruit? Enkel licht, enkel gloed, van engelengestalten vervuld; en in hun midden de Heer! Is het een droom, is het een gezicht, is het een zinsverrukking? Nee, het is waarheid en werkelijkheid. Het is de hemel. Het zijn de straten van het nieuw Jeruzalem. Men is ontbonden. Men is met Christus. Men is met Zijn triomferende gemeente. Verrukt riep men uit: Nu weet ik, dat de Heere Zijn engel gezonden heeft en mij verlost heeft van alle boos werk, voor eeuwig! Kan men ook zo’n uitkomst vrezen?

17. En toen hij hen aan de deur, waar gemakkelijk de buren mede met de zaak konden bekend worden en nieuwe gevaren voor hem konden ontstaan, met de hand gewenkt had dat zij zwijgen zouden, gingen zij samen de kamer in. Daar vertelde hij hun hoe de Heere hem door de zending van Zijn engel (vs. 11) uit de gevangenis geleid had en zei aan het einde van zijn verhaal: Boodschapt dit, wat ik u heb verteld, aan Jakobus, de zoon van Alfeüs (hoofdst. 1: 13) ("Mt 10: 4" No. 10), die na de dood van Jakobus de oudere (vs. 21) aan het hoofd van de gemeente is gesteld (hoofdst. 15: 13vv. ; 21: 18 Gal. 2: 9) en aan de broeders, aan de andere christenen, die tot de gemeente behoren en niet bij u zijn. En hij verliet het huis en de stad en reisde nog gedurende de overige tijd van de nacht voort en kwam in een andere plaats om zich niet onnodig in gevaar te begeven. Daar bleef hij dan tot aan de dood van Herodes, die in de lente van datzelfde jaar (vs. 23) plaats had, en waarschijnlijk nog enigetijd langer, tot omstreeks het jaar 48, toen door het zenden van een derde stadhouder naar Judea, van Cumanus Mt 2: 20 gebleken was dat Agrippa II de landen van zijn vader niet weer als koninkrijk zou krijgen.

Toen Petrus en Johannes (hoofdst. 4: 1vv.) voor de eerste maal in de gevangenis waren gezet, werden zij niet bevrijd, want zij moesten de hoge raad antwoorden over een daad die zij in de tempel hadden volvoerd. Bij het tweede gevangenzetten (hoofdst. 5: 17vv.) werden de apostelen wonderbaar bevrijd, maar zij moesten daarvan geen gebruik maken tot verzekering van hun lichaamsbehoud, maar alleen tot betoning van hun vrij volharden in het getuigen van Christus. Daarover moesten zij allen met elkaar de hoge raad te woord staan; het gehele nieuwtestamentische collegie van de apostelen moest tegenover het gehele gevallen presbyterie van het Oude Verbond in zijn vrije onderwerping aan de uiterlijke orde en in zijn vrijmoedige verkondiging van de evangelische vrijheid plechtig en zegenrijk optreden. Bij de eerste gevangenneming, die door de wereldlijke macht van Herodes over de apostelen werd

besloten (vs. 2), had echter geen bevrijding plaats. De tijd was gekomen dat Jakobus de oudere de Heere door zijn dood zou verheerlijken en dat het oordeel van deze bloedschuld over het huis van Herodes en het Joodse volk, dat zich verstokte, komen zou. Bij de tweede gevangenneming, die de wereldlijke macht over een apostel besluit (vs. 3vv.) heeft de wonderbaarste bevrijding plaats en de apostel maakt daarvan gebruik. Als in de slaap van het kind heeft de Heere hem gered, als met het waken van een moeder bewaart Hij de zegen van deze redding en het is een heilige voorzichtigheid als Petrus wegvlucht, terwijl de wonderbare hulp van God, die hij heeft ondervonden, een minder reine geest wel tot trotseren en vermetelheid zou hebben gebracht.

Dat de plaats waarheen Petrus zich begeeft, niet wordt genoemd, moet te kennen geven dat deze verwijdering vooral de negatieve zijde moet openbaren. Na de laatste gruwelen kan ook voor hem Jeruzalem voortaan niet meer de eigenlijke en blijvende woonplaats zijn (Hebr. 6: 8). Was Petrus nu als Paulus geweest, dan zou zijn verwijdering van Jeruzalem onmiddellijk tot een bepaalde zending in den vreemde zijn geworden (hoofdst. 9: 29vv. ; 22: 17vv. ; daarom is dan ook de mening van de katholieken, die Rome voor de onbekende plaats houden waarheen Petrus zich begeeft, het verste van de waarheid verwijderd.

Was Petrus reeds nu naar Rome gegaan en had hij de gemeente daar gesterkt, dan zou Paulus bezwaarlijk volgens zijn grondstellingen in 2 Kor. 10: 18vv. en Rom. 15: 20vv. uitgesproken, en die de verdeling van het zendingsveld betreffen, in zijn brief aan de Romeinen (hoofdst. 1: 10; 15: 23vv.), die een tiental jaren later geschreven is, als zijn bedoeling hebben aangekondigd zelf naar Rome te gaan. Zelfs later, ten tijde van het zogenaamde Jeruzalemse concilie, als Petrus zich weer te Jeruzalem vertoont (hoofdst. 15: 7vv.), kon hij nog steeds niet te Rome onder de daar wonende heidenen hebben gewerkt, omdat hij het er toen met Barnabas en Paulus uitdrukkelijk over eens werd dat dezen onder de heidenen, maar hij en de overige apostelen onder de besnijdenis zouden arbeiden (Gal. 2: 9vv.). Petrus heeft zich dus toen in de diaspora (wellicht naar Fenicië en vandaar verder naar Cyprus en Cyrene (hoofdst. 11: 19vv.) begeven. Het is wel bewezen dat Israëls volk voor de geschiedenis van het Koninkrijk van God in eerste instantie vrijwel geen betekenis heeft en wanneer er nog Israëlieten zouden worden gevonden, dan kon nog alleen gedacht worden aan de Joden in de verstrooiing. Deze waren echter nu niet meer te houden voor hen die bestemd waren aan het hoofd van het rijk van God te treden, maar alleen als enkelen die in de reeds bestaande kerk werden opgenomen.

Met Petrus ging waarschijnlijk ook Johannes mee, die met hem als het ware één persoon was Ac 11: 30. In de plaats van Jakobus I treedt nu Jakobus II als leidsman van de gemeente op, en dat het naar de wil van de Heere zo moest zijn, spreekt Petrus uit doordat hij bij zijn heengaan zegt: "verkondigt het aan Jakobus en aan de broeders. " Eén apostel liet zo Christus nog steeds te Jeruzalem blijven. Zoals bij de vervolging die na Stefanus kwam alle twaalf nog moesten achterblijven en Hij deze wonderbaar wist te beschermen, zodat zelfs Paulus, die moord en dreiging blies, zich niet aan hem durfde te vergrijpen (hoofdst. 8: 1, 14, 25), omdat Hij Zich niet door menselijke macht uit Zijn stad wilde laten (Matth. 5: 35) verdrijven, maar pas wilde weggaan als de stad de mate van haar schuld volgens Zijn woord in Matth. 23: 32vv. zou hebben vervuld, zo behield Hij ook nu nog het terrein door Jakobus II daar te laten, die één van Zijn broers was, maar ook het meest van alle apostelen verwant was aan de Joden, die vervuld waren met de ijver voor de voorvaderlijke wet. Hij, Jakobus, heet ook Oblias, d. i. de zuil of schutsmuur van het volk. Toen het elfde uur kwam en de middernacht over Gods vroeger verbondsvolk zou aanbreken, stond hij als een koperen zuil, om, als het mogelijk was, nog in het allerlaatste ogenblik het oordeel terug te houden. In hem wilde de zon van de

genade, voordat zij voor het volk van de verkiezing zwart moest worden als een haren zak (Openb. 6: 12) en voordat in haar plaats de tot bloed geworden maan kwam, tenminste zonder het vurige rood aan de hemel ondergaan, dat zo geweldig predikte van de brandende gloed van die liefde, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is (vgl. Aanh. II: 6, 2).

18. En toen het (om nu weer het oog te vestigen op de gevangenis in vs. 5-10 vermeld en te vertellen wat verder gebeurde) dag was geworden, ‘s morgens om 6 uur, aan het einde van de laatste nachtwacht, kwam er geen kleine opschudding onder de soldaten, die nu pas ontwaakten uit de slaap die op bovennatuurlijke wijze over hen was gekomen. Zij konden er zich geen idee van vormen wat toch met Petrus gebeurd kon zijn, hoe deze ontkomen kon zijn, want zij moesten er nu op rekenen dat zij om die ontvluchting tot een zware verantwoording zouden worden geroepen en dit hun wel het leven kon kosten.

19. En toen Herodes hem gezocht had, had laten nasporen waar hij verborgen zou kunnen zijn en hem toch niet vond, keerde zijn toorn zich tegen degenen die, zoals hij meende, hem hadden laten ontsnappen. En toen hij de wachters volgensde wet ondervraagd had (Luk. 23: 14) en deze moesten bekennen dat zij hadden geslapen, hetgeen volgens de krijgswetten met de dood moest worden gestraft (Matth. 28: 13v.), gebood hij dat zij weggeleid zouden worden, om hun vonnis te ondergaan. En hij vertrok onmiddellijk, omdat hij zich tegenover het volk schaamde de opgewekte verwachting omtrent Petrus niet te kunnen vervullen, van Judea, waar hij tot dan toe zijn residentie had, naar Cesarea aan de zeeAc 10: 2 en hield zich vanaf dat moment daar op, daar hij zijn gehele hof had meegenomen.

Misschien was het niet alleen maar verdriet om de verijdeling van het schouwtoneel van deze grote autodafé (kettergericht), maar ook een onaangenaam gevoel dat het in Jeruzalem niet helemaal te vertrouwen was Mt 12: 14, wat aanleiding gaf dat hij dadelijk de kerkelijke hoofdstad verliet en in de politieke zijn residentie nam.

Tijden van beproeving zijn tijden van bevestiging. Dan wordt bevestigd: 1) de geloofstrouw in het dragen en het sterven, 2) de broederliefde in waken en bidden, 3) de zielenvrede in roepen en wachten, 4) de kracht van God in redden en helpen.

De bevrijding van de kerk uit de gevangenis door het werk van de kerkhervorming: 1) de gevangenis van de kerk, a) vele ware leden en leraars zijn gepijnigd en gedood, b) de gehele christenheid lag in de gevangenis, gebonden met twee ketenen en sliep; 2) de bevrijding der kerk, a) hoe zij geschied is (Luther heeft haar in de zij gestoot en door de ijzeren poort gevoerd), b) hoe de evangelische kerk zich van haar bevrijding langzamerhand bewust is geworden en waarheen zij zich nu zal wenden.

20. En Herodes was erop uit oorlog te voeren tegen de Tyriërs en Sidoniërs 1) (beter: Herodes was hevig vertoornd tegen de Tyriërs en Sidoniërs), hetgeen hij ook liet merken door de grenzen van zijn land voor hen te sluiten; maar zij kwamen eendrachtig tot hem door afvaardiging van een talrijk gezantschap uit die beide steden en zij wonnen Blastus, de kamerling van de koning, voor zich, zodat hij hun zaak bij zijn heer zou voorstaan, terwijl zij zich ook van omkoping bedienden. Zij begeerden namelijk vrede, opdat hun het verkeer met Palestina weer zou worden toegestaan, omdat hun land gespijzigd werd door het land van de koning (2 Sam. 5: 11 Ezech. 27: 17).

1) De verteling is op deze plaats niet te verdedigen; Agrippa kon als Romeins vazal immers geen zelfstandige oorlog voeren tegen de Tyriërs en Sidoniërs, die onder de Romeinse heerschappij stonden, terwijl ook van het voornemen van zo'n veldtocht in de geschiedenis van zijn regering van elders niets bekend is. De reden waarom de koning op Tyrus en Sidon verbitterd was, kan ook niet geschiedkundig worden aangewezen. Hij was echter reeds vroeger niet welgezind jegens de handelssteden geweest en koos bij een onenigheid over de grensscheiding tussen haar en de stad Damascus de partij van de laatste. Wanneer hij er nu aan dacht dat Petrus bij zijn ontwijken van Jeruzalem zich gewend had tot de christenen die daar woonden (hoofdst. 21: 3vv.), hoe gemakkelijk kon hij het dan de Feniciërs kwalijk nemen dat zij hem niet behulpzaam waren geweest om de gevluchte weer te vinden en zijn verstoordheid op de boven aangewezen wijze openbaren.

21. En op de dag waarop Herodes bepaald had het antwoord op het verzoek openlijk voor heel het volk bekend te zullen maken, hield hij een rede tot hen met een koninklijk kleed aan, geheel uit zilver geweven, om alle mogelijke pracht te tonen, gezeten in het theater waarin het volk van de stad en de omtrek zich verzameld had, op de rechterstoel, de troonzetel van zijn loge. Hij voerde het woord tot die gezanten van de Tyriërs en Sidoniërs, gaf hen werkelijk toestemming tot het behoud van vrede, maar richtte tevens zijn woorden zo in, dat zij de ijdelheid van de aanwezigemenigte van het volk moesten vleien door hem gunstbetoningen te verschaffen.

22. En het volk, dat zich inderdaad geheel voor hem liet innemen, riep hem toe: dat is een stem van God en niet van een mens!

Volgens het bericht van Josefus hield Herodes spelen ter ere van de keizer en het was op de tweede dag van deze feestspelen dat hij in zijn prachtgewaad in het theater verscheen, van de vleiers goddelijke eer aannam en spoedig door een ontzettende ziekte overvallen werd, die hem reeds op de vijfde dag de dood berokkende. Waarschijnlijk waren het spelen ter viering van de terugkomst van de keizer uit Brittannië, die dan, daar deze in de eerste maanden van het jaar 44 was teruggekomen, ongeveer eind april of begin mei zouden hebben plaatsgehad. In het geheim was de zaak van de Tyriërs en Sidoniërs door de invloed van zijn gunsteling Blastus bij de koning reeds beslist. Hij wilde die echter als een vraag van hogere politiek voor het volk behandelen en bij deze gelegenheid zich geheel in zijn koninklijke glans vertonen en zo bij het hogere en lagere volk te Cesarea in de gunst komen, misschien om een vergoeding te vinden voor de bijval van het volk te Jeruzalem, die hem was ontgaan door de redding van Petrus uit zijn handen. Maar ook verder was het voor zijn ijdelheid een behoefte zich schadeloos te stellen voor het mislukken van alle voorbereidselen die hij in zijn ijdele grootheid had ondernomen. Zo was hij gedurende de tijd van zijn verblijf in Jeruzalem begonnen in het noorden van de stad een derde muur te bouwen om haar meer te versterken; maar de toenmalige stadhouder Markus van Syrië kwam tussenbeiden Mt 2: 20 en kreeg de keizer zover dat het voortbouwen werd verboden. Spoedig daarop riep hij een vergadering van vorsten in Tiberias tezamen, waaronder zich niet minder dan vijf Romeinse vazallen bevonden. Maar Markus verscheen eveneens en noodzaakte de vorsten dadelijk naar huis te gaan. Zo kunnen wij ons wel voorstellen met wat een wellust de koning het geroep van het volk: "een stem van God en niet van een mens" ontving. Hij zag zich niet alleen opeens bewonderd, maar zelfs aanbeden, want nu riep men tevens van alle zijden, zoals Josefus verhaalt: "wees ons genadig; hebben wij u tot hiertoe slechts als mens gevreesd, zo erkennen wij vanaf nu dat gij verheven zijt boven de sterfelijkheid. "

23. En terstond, terwijl hij nog de mensvergodende hulde aannam, sloeg hem een engel van de Heere met een dodelijke ziekte (2 Sam. 24: 17; 2 Kon. 19: 35 omdat hij God de eer niet gaf die Hem toekomt, maar deze zichzelf toeëigende, waarvoor hem zijn eer werd ontnomen en in grote schande werd veranderd (Dan. 5: 20); en hij werd, nadat men hem naar huis had gebracht, in de volgende vijf dagen, evenals eens zijn grootvader (Slotw. op 1 Makk. 11e) door de wormen gegeten en gaf in het 54e jaar van zijn leven de geest, hij bliesde adem uit en stierf als het vee (hoofdst. 5: 5, 10 Ps. 49: 21).

Dit is die ziekte, die letterlijk vervult wat in Jes. 51: 8 voorspeld wordt voor degenen die zich in hun waan machtig en groot te zijn, aan Gods volk vergrijpen. Wij zullen het bij Agrippa dus niet alleen moeten aanmerken als een straf, zoals de tekst zegt, voor het feit dat hij God de eer niet gaf - de tekst heeft hoofdzakelijk het ogenblik waarop de straf kwam, op het oog - maar tevens als een straf voor het doden van de apostel Jakobus en de tot datzelfde doel uitgevoerde gevangenneming van Petrus. Ook de fanatieke vijand van de christenen, Galerius, die zijn oude en zieke schoonvader, keizer Diocletianus overreedde tot de vervolging van de christenen, die onder hem plaats had en die zelf de vervolging voor het eerst deed plaatshebben, moet in het jaar 311 n. Chr. aan dezelfde ziekte zijn gestorven. Toen Herodes door de engel werd geslagen, kon in waarheid worden gezegd: "een stem van God en niet van een mens". Zijn vrouw heette Kupros en was een dochter van zijn tante Salampsio (zie de stamboom van de Herodianen aan het slot van het boek van de Makkabeën); uit haar werden hem drie dochters en een zoon geboren. Twee van deze dochters, Drusilla en Bernice zullen wij evenals zijn zoon Agrippa II in hoofdst. 24: 24vv. ; 25: 13vv. in Aanm. IId. N. I-4 nader leren kennen. Voor het ogenblik zij slechts opgemerkt dat Agrippa II bij de dood van zijn vader 17 jaar oud was en zich te Rome bevond voor zijn opvoeding. Keizer Claudius zou van plan geweest zijn hem het rijk te geven, maar zijn raadgevers hielden hem het bedenkelijke van de zaak voor en zo werd geheel Palestina als Romeins gebied genomen en onder het oppertoezicht van de stadhouder van Syrië weer onder het bestuur van landvoogden gesteld, van wie het op elkaar volgen reeds bij Matth. 2: 20 Mt 2: 20 is meegedeeld.

In het Grieks betekent dit woord een uitblazen van de adem als van de dieren. De gelovigen geven hun geest over in de handen van God. Wat bij de heidenen ongestraft bleef, moest in Israël gestraft worden. De heidenen waren gewend een voortreffelijk redenaar (en Herodes had zich in de welsprekendheid geoefend) toe te roepen: een stem van de goden doch een Jood mocht zich het goddelijke niet laten toeschrijven. Josephus, die ons vertelt dat het kleed dat Herodes bij deze gelegenheid aanhad, stijf stond van goud, verhaalt ons ook dat Herodes onder het gevoel van vreselijke ingewandpijnen, wegkrimpend onder de smart, tot zijn omgeving zou gezegd hebben: "Zie nu, degene die gij zojuist als een God vreesde, krimpt nu weg als een worm. " Ja, God kan zeer spoedig van een mens een worm maken, ja een levende spijze voor de wormen. Daarom, nederig voor God en mensen! Laat ons bedenken dat wij geen koning hoeven te zijn in een sierlijk kleed om geprezen te worden en de lof aan te nemen. Dezelfde hoogmoed kan in een kleine zaak van het hart gelegen zijn. Een klein pilletje vergif kan de mens doen sterven; het is niet de hoeveelheid, het is de kracht van de zaak, die geldt. Terecht heeft een heiden gezegd: "de lof is wierook; hij is goed voor de goden, maar bedwelmt de mens. " Sedert de satan tot onze eerste ouders gezegd heeft: gij zult als God zijn en zij dat geloofd hebben, is er altijd iets in de mens dat streeft om aan God gelijk te zijn, om niet onder maar naast God te staan en wij moeten onder God staan, zullen wij eenmaal in God zijn en blijven. God wil ons niet in de laagte houden, nee, Hij wil ons altijd hoger stellen, maar Hij wil niet dat wij dit zelf doen; dat is aanmatiging, hoogmoed, zonde en doet Gods hoogheid en genade teniet. Koester dan ook niet de dwaze waan om als populieren in Gods hof te worden overgebracht, maar laten wij ons door Gods hand als het

mosterdzaadje in de aarde laten leggen, opdat het vandaar zal ontkiemen en een boom worden, waaronder de vogels van de hemel nestelen.

24. a) En (om na dit bericht omtrent Herodes en zijn dood (vs. 17-23) weer terug te keren naar de zwaar beproefde gemeente te Jeruzalem (vs. 1-16), het woord van God nam toe door toetreding van mensen die het nu gelovig aannamen en vermenigvuldigde door uitbreiding (hoofdst. 6: 7). Deels maakte het verschrikkelijke einde van Herodes een heilzame indruk op de gemoederen, deels won de werkzaamheid van Jakobus (vs. 17) vele harten in de loop van de tijd (hoofdst. 21: 20).

a) Jes. 55: 11

25. Barnabas nu en Saulus (om na dit slot van het 12e hoofdstuk ook nog op het slot van het vorige terug te komen en de mededeling in hoofdst. 11: 30v. aan te vullen) keerden omstreeks Pasen van het jaar 45 terug uit Jeruzalem, nadat de eerste sedert hoofdst. 11: 22 en de laatste sedert hoofdst. 9: 30 niet meer daar geweest was, toen zij de dienst volbracht hadden, het geld dat door de gemeente te Antiochië aan hen toe was vertrouwd, hadden overhandigd; en zij namen ook Johannes, die bijgenaamd werd Markus, eenneef van Barnabas (Kol. 4: 10) met zich mee. Waarschijnlijk was Maria (vs. 12) de moeder van Johannes Markus, de zuster van Barnabas.

Terwijl Lukas aan de groei en de vermeerdering van het Woord van God te Jeruzalem denkt, de reden waarom al het voorgaande was geschied zoals hij eerder heeft uitgelegd, ziet hij nu verder naar Antiochië, dat nu de moederstad is geworden van de kerk, die tot de heidenen overging. Daarheen keerden Barnabas en Paulus van Jeruzalem terug, nadat zij door de handreiking van de broederliefde de gemeente hadden verheugd en versterkt. De gemeente gaf de broeders te Antiochië een tegengeschenk in Johannes Markus, die zij met Barnabas en Saulus lieten meetrekken. Van hem konden de Antiochiërs tot in detail vernemen wat in het huis van zijn moeder was geschied en de beide gemeenten, Jeruzalem en Antiochië, werden door de band van levendige gemeenschap in vreugde en leed aan elkaar verbonden.

HOOFDSTUK 13

PAULUS' EERSTE REIS TOT DE HEIDENEN EN ZIJN ARBEID ONDER HEN

C. Tweede hoofddeel (hoofdst. 13-28): groei van de kerk onder de heidenen van het begin van de apostolische werkzaamheid van Paulus tot aan zijn aankomst te Rome als een gevangene van Jezus Christus (van 46-61 n. Chr.)

I. De eerste afdeling, die van hoofdst. 13: 1-18: 23 loopt, omvat de eerste en tweede zendingsreis van de apostel met het daartussen vallende concilie te Jeruzalem. Antiochië is het punt van uitgang en de plaats waarheen men wederkeert. Korinthe is het hoofdpunt waar de groei van de kerk het meest gezien wordt en waar Paulus anderhalf jaar verblijft.

I. Hoofdstuk 13 en 14. Eerste zendingsreis van de apostel Paulus.

A. Vs. 1-12 Door Gods Geest geïnspireerd vat de gemeente te Antiochië, die in bloeiende toestand verkeert, het zendingswerk, dat tot hiertoe slechts hij gelegenheid en door afzonderlijke personen geschied was, als een zaak van de gemeente op. Door deze Geest worden ook de mannen aangewezen, die zij tot dat werk moet afzonderen en zo zendt zij op plechtige wijze Paulus en Barnabas af, bij wie zich Johannes Markus aansluit. Over Seleucië aan de zee gaat de reis eerst naar het eiland Cyprus en hier wordt het evangelie deels te Salamis. deels op Paphos gepredikt. Op de laatste plaats heeft Paulus aan het hof van de landvoogd Sergius Paulus een moeilijkheid met een Joodse tovenaar. Hij overwint deze en wint de landvoogd. Nu treedt hij verder onder de naam van "Paulus" als een uitverkoren werktuig van de Heere op de voorgrond van het werk van de bekering onder de heidenen.

1. En er waren te Antiochië in de gemeente, die daar sedert hoofdst. 11: 19vv. was enige profeten en leraars, die haar leidden, zoals de gemeente te Jeruzalem door apostelen en oudsten werd geleid (hoofdst. 15: 2; 1 Kor. 12: 28 Ef. 4: 11), namelijk Barnabas, die volgens hoofdst. 11: 22vv. daarheen was gekomen en na de gemeenschappelijk met Paulus (hoofdst. 12: 25) volbrachte collectereis (hoofdst. 11: 30)daarheen was teruggekeerd en Simeon, genaamd Niger (= zwarte of neger) en Lucius (= licht) van Cyrene, waarschijnlijk dezelfde, die in Rom. 16: 21 Deze drie waren de profeten (hoofdst. 11: 27). En verder waren de beide leraars Manahen (= vertrooster) of Manahem (2 Kon. 15: 14), die met Herodes Antipas, de viervorst (Matth. 14: 1vv.)opgevoed was (het Griekse woord kan ook betekenen "Herodes melkbroeder, " zodat zijn moeder de min van Herodes zal zijn geweest en hij dus een man was, die reeds oud begon te worden), en Saulus, die sedert hoofdst. 11: 25vv. te Antiochië aanwezig en werkzaam was.

De gemeente te Antiochië onderscheidt zich van die te Jeruzalem, zowel in natuurlijke gesteldheid als in de wijze van haar ontstaan en in haar richting, evenals in de vorm van haar bestuur. Te Jeruzalem vormden de apostelen en armenverzorgers, die vervolgens voor een tijd verdwijnen en later weer in de presbyters optreden, het leidende middelpunt van de gemeente. Te Antiochië zijn het voornamelijk profeten en leraars.

De gave van de profetie bestond daarin, dat zij die ze bezaten, in een soort van extatische toestand, onmiddellijke openbaringen van de Heilige Geest uitspraken en Lukas noemt ze hier in het bijzonder, omdat dadelijk daarop van een uitspraak van de Heilige Geest zou worden gesproken. Naast de profetische gave noemt hij echter ook de gave van leren, die zich naast de eerste meer openbaarde in een stille, verstandelijke ontwikkeling van de leer. Door op deze

profeten en leraars te wijzen, die de gemeente te Antiochië bezat, moet ons worden getoond dat deze niet bij de andere joods-christelijke gemeente achterstond, maar er volle aanspraak op mocht maken als een bloeiende, door de Heere zelf rijk gezegende christelijke gemeente erkend te worden.

De vijf genoemden moeten niet slechts als een gedeelte, maar als het gehele collegie van de profeten en leraars te Antiochië worden beschouwd, overeenkomstig de gedachte van de verkiezing, die de Geest heeft. Wie van deze nu het predikaat "profeet" of "leraar" toekomt, is wel niet uitdrukkelijk gezegd, alhoewel, zoals uit de aard van de zaak en volgens hoofdst. 4: 36 waarschijnlijk is, eerst de profeten en vervolgens de leraars genoemd zijn. Dan moeten de drie eerstgenoemde als profeten en de beide anderen als leraars beschouwd worden; deze scheiding wordt aangeduid door de grondtekst (te, kai, kai-te, kai).

Omtrent Manahem in zijn betrekking tot de viervorst Herodes ziet men dat dikwijls twee met elkaar worden opgevoed, zelfs aan één borst zuigen, terwijl de één wordt aangenomen, de ander wordt verlaten. (Luk. 17: 34).

Herodes moest de vrouw van Zijn hofmaarschalk loslaten om de Heiland te volgen (Luk. 8: 3); en nu moet de wereldse wijsheid, waarin Manahem met hem was opgevoed, dienstbaar worden aan het ambt van een christelijke leraar van de heidenen. Wonderbaar zijn de wegen van de Heere: wie er op let, heeft er grote vreugde in.

Paulus staat nog zeer bescheiden als de laatste op de achtergrond; maar de laatsten zullen de eersten worden; nu werd openbaar wat de Heere van deze broeder wilde maken.

2. En toen zij, de discipelen te Antiochië, of de gemeente in haar geheel, de Heere dienden door bijzondere godsdienstige bijeenkomsten te houden en vervolgens ook enige tijd vastten (het eerste deden zij om onder gebed en overdenking van het goddelijk woord de Heere de vraag voor te leggen of Hij niet iets nieuws door hen wilde laten geschieden tot uitbreiding van Zijn rijk, het tweede deden zij om door kastijding van het lichaam zich voor te bereiden op het ontvangen van het goddelijk antwoord (hoofdst. 10: 30), zei de Heilige Geest wat zij doen moesten. Reeds was vanaf het begin die begeerte innerlijk in hun hart van boven gewerkt en nu gaf de Heere door de mond van één van de drie profeten (vs. 1) hun het antwoord, dat zij hadden begeerd:
a) Zondert voor Mij af Barnabas de profeet en Saulus de leraar, tot het werk waartoe Ik hen b) geroepen heb, namelijk om de naam van Christus te verkondigen onder de heidenen (hoofdst. 9: 15; 22: 21).

a) Rom. 1: 1 Gal. 1: 15; 2: 8 2 Tim. 1: 11 b) Matth. 9: 38 Rom. 10: 15 Hebr. 5: 4

Vele uitleggers willen het woord "zij" aan het begin van dit vers laten slaan op de profeten en leraars in het voorgaande vers genoemd. Zeker slaat het grammatisch daarop in de eerste plaats en het schijnt geëist te worden door het "zondert Mij af" dat toch eveneens op die vijf slaat. Maar juist omdat de laatsten de kring uitmaken waaruit de afzondering moet plaatshebben, kunnen zij moeilijk tegelijk degenen zijn, tot wie het bevel van afzondering komt, maar het is zonder twijfel de gemeente die de afzondering moet doen plaatshebben, zodat het dientengevolge ook de gemeente is waarop het "zij" doelt en inderdaad komt later in hoofdst. 14: 27 de gemeente voor als het lichaam, waaraan de teruggekeerde boden hun reisverhaal geven. De gehele hoogstbelangrijke zending zou volgens die eerste opvatting slechts verricht worden in de schoot van vijf personen, van wie nog daarenboven twee de

zendelingen waren die de Heilige Geest daartoe had bestemd en de gemeente als zodanig zou er geheel geen deel aan hebben, niet eens door oudsten zijn vertegenwoordigd - iets, dat noch met de gemeenschap van de Geest in de apostolische gemeente overeenstemt, noch met de overeenkomstige concrete gevallen van de apostelkeuze in hoofdst. 1 en de keus van de armenverzorgers in hoofdst. 6

Hoewel zich tot hiertoe het christendom reeds van Jeruzalem door Palestina en over zijn grenzen verbreid had, was een formeel zendingswerk van de kerk toch nog vreemd gebleven. Toevallige gebeurtenissen hadden tot die tijd de verbreiding van het evangelie teweeggebracht, namelijk de vervolgingen van de gelovigen te Jeruzalem (hoofdst. 8: 4v. ; 11: 19vv. Vanuit Antiochië werden het eerst leraars uitgezonden, met het bepaalde doel om het christendom te verbreiden en kerken te stichten met bepaalde instituties (hoofdst. 14: 23). Deze uitgezonden leraars bleven bovendien in verband met de kerk, die hen had gezonden. Zij zonden daarheen bericht van de uitkomst, keerden, na de reis volbracht te hebben, daarheen terug en ontvingen zeker van haar ook hulp van verschillende aard. Men handelde dus te Antiochië volgens de grondstelling (Rom. 10: 15): "hoe zullen zij prediken, indien zij niet worden gezonden? " Dit gezonden worden moet niet toegeschreven worden aan een subjectief goedvinden, dat ontstaan was door een opwekking van de Geest, maar wijst op een geregelde kerkelijke instelling. Terwijl dan ook hier de gemeente de boden verkoos en uitzond, kregen deze een objectief standpunt en de nieuwe gemeenten een verband met de kerk in het algemeen.

3. a) Toen riepen zij opnieuw tot volbrenging van de opdracht een bepaalde godsdienstige samenkomst bijeen en vastten zij weer, als gezegende voorbereiding op die plechtigheid en baden zij op die dag zelf, legden hun door Simon, Lucius en Manahen (vs. 1) de handen op (hoofdst. 6: 6) en lieten hen gaan, doorverder gebed hun personen en hun werk aan de genade van de Heere aanbevelende (hoofdst. 14: 26v.).

a) Hand. 8: 15; 19: 6

Bij vasten en bidden is God met de openbaring van zijn wil duidelijker te benaderen, dan als men heden dikwijls gastmalen houdt, om verbintenissen te maken, waardoor men uitbreiding van de kerk wil teweegbrengen.

Ook tot afscheid had geen maaltijd maar een vasten plaats; heden is men veelal gewoon, zelfs wat het Koninkrijk van God aangaat, vooraf vreugdefeesten te vieren: daarom komt niet zelden het treuren achteraan.

Terwijl de drie profeten en leraars die achterbleven, de handen legden op de beiden die heengingen, deed de gehele biddende gemeente dit mede; zij liet hen gaan, maar in de geest ging zij mee.

Het was een kostbaar offer dat de gemeente bracht, toen zij deze beide kostelijke herders overgaf, maar zij bracht het de Heere. Het was een moeilijke weg die het edele paar getuigen opging, in de onbekende, onmetelijke, vijandige heidenwereld, maar "God wil het" dat was hun staf te land en hun anker ter zee, hun toerusting tot afscheid en hun voedsel onderweg. Boven zich de zegen van God, in zich de drang van de Geest, vóór zich de ellende van de heidenwereld, achter zich de voorbede van de christenen, zo gingen zij getroost heen en de engel van God met hen. Waarin ligt de kracht van de zending?

1) in de roeping van God, die zij opvolgt; 2) in de trouw van de arbeiders, die zij zendt; 3) in de gebeden van de gemeente, waarop zij steunt. Hoe moet de kerk beginnen wat zij onderneemt, opdat zij gezegend wordt? 1) niet in wereldse berekening, maar uit een roeping van de Geest; 2) niet met een haastig triomfroepen, maar met ootmoedig gebed; 3) niet in vertrouwen op de naam van een mens, maar in de naam van de levende God.

Met deze uitzending begint feitelijk het apostelambt van Paulus, pas hier wordt hij uitgezonden; hij heeft zich niet zelf aangeboden en ertoe besloten, maar hij wordt ertoe geroepen, gekozen en gezonden en wel door goddelijk gezag. De twaalven heeft Jezus zelf gedurende Zijn aardse leven gekozen en hun voorlopig de opdracht gegeven, maar na Zijn opstanding volmacht gegeven en uitgezonden. Alleen moesten zij eerst afwachten dat zij met de Heilige Geest werden vervuld voordat zij tot de daad overgingen. Paulus is eveneens door Jezus Christus geroepen, maar in de toestand van de verheerlijking, na de hemelvaart. De Heere zelf heeft hem geopenbaard dat Hij hem zou zenden onder de heidenen en tot Israël, maar pas na een geruime tijd van groei en trouwe beoefening van bescheiden werkzaamheid en stille afzondering wordt hij gezonden en zijn grote loopbaan als apostel is geopend. Het is de Heilige Geest die hem naast Barnabas tot het werk roept, maar Hij doet dat door menselijke organen. Het was de een of de ander van de christelijke profeten te Antiochië, in wiens ziel de Geest van de Vader en van de Zoon en door wiens mond Hij het uitspreekt dat Barnabas en Paulus moeten worden afgezonderd. Het is de gemeente, waartoe dit bevel komt en die in gehoorzaamheid van het geloof die beiden met vasten en bidden en oplegging van de handen tot hun werk weidt en onmiddellijk wegzendt. Het werk van Christus gaat langzamerhand op de geordende weg van gemeentelijke en kerkelijke ontwikkeling over en dit in die tijd bij de persoon van Saulus. Evenals deze onmiddellijk door de Verlosser wakker wordt geschud en opgewekt, maar zijn bekering door een discipel, een eenvoudig lid van de gemeente te Damascus, is voltooid, zo heeft hij ook zijn roeping tot apostel van de heidenen oorspronkelijk van de Heere zelf ontvangen, maar zij werd voltooid en in het leven gebracht door de gemeente te Antiochië.

Intussen mag er ook niet aan worden voorbijgegaan welke betekenis deze tekst voor Barnabas heeft, die in hoofdst. 14: 4 en 14 niet alleen omwille van Paulus eveneens apostel heet, zoals vele uitleggers aannemen, maar in 1 Kor. 9: 5 en 6 door Paulus zelf met hem als apostel tegenover de andere apostelen wordt voorgesteld, en zoals ook in Gal. 2: 9v. Paulus en Barnabas het samen zijn, aan wie de apostelen Jakobus, Céfas en Johannes de hand geven in erkentenis van hun roeping als van predikers onder de heidenen, terwijl zij voor zich dezelfde roeping onder de Joden voorbehouden. Zo blijkt als de oorspronkelijke raad van God dat Barnabas niet slechts een helper van Paulus moest zijn, maar op dezelfde wijze een apostel voor de heidenen. Hij had toch in hoofdst. 11: 22vv. niet alleen volgens opdracht van de gemeente te Jeruzalem de kerk, die te Antiochië uit de heidenen was ontstaan, gelegaliseerd en waarschijnlijk tevens georganiseerd, maar hij heeft ook Saulus uit Tarsen uitdrukkelijk ingeleid tot en in dit arbeidsveld. Hij treedt nu vanaf vs. 9 van ons hoofdstuk achter Paulus in de tweede linie, nadat hij tot hiertoe op de voorgrond heeft gestaan. Zonder twijfel, zo moeten wij hier zeggen, heeft ook hij de Heere Jezus bij Zijn leven gekend en Zijn woord gehoord en is ook hij geweest onder degenen die na Zijn opstanding naar Galilea gingen en Hem daar zagen op de berg (1 Kor. 15: 6 Matth. 28: 16vv.). Hij zou dus ook mede hebben kunnen zijn onder degenen die in hoofdst. 1: 15vv. voor het loten tot een twaalfde apostel in de plaats van Judas door de 120 discipelen werden afgezonderd, wanneer zijn verkeer met de Heere gedurende diens aardse leven meer uitgebreid en omvattend was geweest dan het in werkelijkheid was Ac 1: 25. Maar de apostelen gaven in hoofdst. 4: 36 hem voor zijn eigenlijke naam Jozes de symbolische naam "Barnabas" en wezen hem in hoofdst. 11: 22vv.

zonder het zelf te weten, nog meer bepaald als apostel voor de heidenen aan en hier, in onze tekst, treedt nu de Heere zelf door Zijn Geest onmiddellijk tussenbeide en maakt de aanstelling tot een roeping. Tot hoofdst. 15: 35 blijft hij trouw in zijn ambt; maar reeds in hoofdst. 13: 36vv. begint hij daarmee te breken, daar hij zich van Paulus afscheidt en hij voltooit deze breuk in Gal. 2: 11vv. Ac 18: 23, waar hij zich met de Judaïsten uit Jeruzalem verbindt, zodat het apostolaat voor de heidenwereld voortaan nog slechts één drager had in Paulus (Rom. 11: 13).

4. Dezen dan, door de Heilige Geest uitgezonden, (want deze had geheel en al hun uitzending bewerkt, de gemeente had alleen degenen die door de hand van God warenaangeboden, aangenomen), gingen, zo geleid door uiterlijke omstandigheden, terwijl de Geest hen niet terughield, de Orontes af, tot Seleucië, de havenstad aan de Middellandse Zee 2Sa 8: 6 en vandaar voeren zij naar Cyprus, het zuidwestelijk gelegen eiland, waar Barnabas vandaan kwam (hoofdst. 4: 36).

5. En te Salamis aangekomen, op de oostzijde van het eiland, waar het schip aanlegde, verkondigden zij volgens de grondstelling in vs. 46 uitgesproken, waardoor zij zich bij hun zendingswerk lieten leiden, hetwoord van God in de synagogen van de Joden, waarvan er verscheidene in de stad waren en die hun vanzelf een geschikte gelegenheid boden om te prediken (hoofdst. 9: 20). En zij hadden ook Johannes, bijgenaamd Markus (hoofdst. 12: 12 en 25) tot een dienaar volgens eigen berekening van Antiochië meegenomen, om hem deels als evangelist en als tolk, - hij was de Latijnse taal machtig - (vs. 7vv. Ef. 4: 11), deels als doper (hoofdst. 10: 48; 1 Kor. 1: 14) te gebruiken.

Lukas noemt uitdrukkelijk de uitzending van de beide evangelieboden een uitzending van de Heilige Geest zelf. Wat de gemeente daarbij had gedaan, had zij gedaan als een zuiver orgaan van de Goddelijke Geest, dat zich van de wereld afkeerde en zich onverdeeld met haar gebed tot God wendde. Zo was dan de vaste grondslag gelegd tot dat gebouw, dat volgens het raadsbesluit van God moest groeien en groter worden, zolang de tijd van de heidenen (Luk. 21: 24 Rom. 11: 25) zou duren. Evenals vroeger de Heere beval dat Zijn discipelen twee aan twee zouden gaan (Mark. 6: 7 Luk. 10: 1), zo zond de Heilige Geest hier ook Barnabas en Saulus met elkaar. Nadat zij zelf een goddelijke benoeming hadden vernomen, stond het hun, zoals Bengel zegt, nu vrij, nog een derde aan te nemen in de neef van Barnabas, in Markus! Maar welke weg moesten zij daartoe inslaan? Daaromtrent had de Heilige Geest geen uitdrukkelijke aanwijzing gegeven, de beslissing bleef dus eveneens aan eigen mening overgelaten; want slechts in bijzondere gevallen wijst God de Zijnen door onmiddellijke openbaring aan en laat weten wat zij in dergelijke gevallen moeten doen of laten (hoofdst. 16: 6 en 7). In het gewone leven moeten wij bij omstandigheden te rade gaan, die toch ook onder Gods leiding staan en moeten wij ons door een nauwkeurige overdenking hiervan onder gebed en opzien naar boven (Ps. 25: 4; 27: 11) laten leiden. In het geval hier voor ons wees de Orontes, waaraan Antiochië lag (men ging uit van het dichtsbijzijnde), de weg aan naar Cyprus, vanwaar niet alleen Barnabas afkomstig, maar ook de stichting van de gemeente voor een groot deel bewerkt was (hoofdst. 11: 20). Dit eiland, dat in het Oude Testament onder de naam Chittim (Num. 24: 24 Jes. 23: 1 en 12) voorkomt, 172 vierkante mijlen groot is, in vele voorgebergten uitloopt en vele havens heeft, ligt in de noordoostelijke hoek van de grote zuidelijke bocht van de Middellandse Zee. Het was zeer vruchtbaar en had een buitengewone rijkdom aan vruchten van het land, vooral worden wijn, koren, olie, granaatappelen, vijgen en honing geroemd; ook werd er veel hout voor het bouwen van schepen uitgevoerd. (Ezech. 27: 6). Het koper heet daar "Cyprisch erts", zelfs werden er verscheidene soorten van edelgesteenten gevonden. De bewoners werden echter gehouden voor lakse, luie, wellustige

mensen en zij vierden dan ook vooral feesten ter ere van Venus, de godin van de liefde en Bacchus, de god van de wijn. Vroeger een grote kolonie van de naburige Feniciërs, vervolgens van de Grieken, had het eiland een gemengde bevolking. Een tijdlang was het schatplichtig aan de Assyriërs. In het jaar 538 v. Chr. werd het door de koning Amasis van Egypte 2Ch 35: 21 veroverd; vervolgens viel het de Perzische koningen ten deel en na de slag bij Issus (333 v. Chr.) in de handen van Alexander de Grote. Onder de opvolgers van de laatste was het meestal in het bezit van de Egyptische Ptolemeussen, totdat het in het jaar 58 door de Romeinen onder Cato de Jongere veroverd, wel weer voor een tijd aan de betrekkingen van Cleopatra werd geschonken, maar na haar val voor altijd met het Romeinse rijk werd verenigd. Onder Augustus was het waarschijnlijk met het noordelijk daarvan in Klein-Azië gelegen Cilicië samen eerst een keizerlijke provincie, die door een propraetor (Luk. 2: 2) werd bestuurd; later verkreeg het een proconsul (vs. 7 hoofdst. 18: 12 19: 38). De stad Salamis, die in het oostelijk gedeelte lag en door Barnabas en Saulus bezocht werd, mag niet worden verward met het eiland van deze naam, dat ten westen van Athene ligt en door de overwinning ter zee van Themistocles over de Perzen (47 v. Chr.) zo beroemd is geworden. Dat nu de beide zendelingen hier, hoewel zij het bewustzijn moesten hebben dat het in vs. 2 door de Heilige Geest aangewezen werk de formele zending onder de heidenen was die nu begon, toch eerst in de Joodse Synagogen optreden, was naar de toenmalige omstandigheden de enige juiste manier om te werken. Aan de ene zijde moest ook aan de Joden in de verstrooiing, die toch eigenlijk aan de verharding van de Palestijnse Joden nog geen deel hadden, nog gelegenheid worden gegeven, opdat zo niet allen toch minstens enigen van hen voor het woord van Christus gewonnen werden. Aan de andere zijde kon men alleen op die wijze met het werk tot de heidenen naderen, daar bijna alle waarheidzoekende heidenen van die tijd zich als proselieten van de poort bij de synagogen aansloten en de godsdienstige bijeenkomsten daar bezochten. Dat nu over de uitkomst van deze evangelieverkondiging in de synagoge van Salamis net zo min iets wordt bericht als over de verbreiding van de goddelijke boodschap aan de Joden op Cyprus, die reeds vroeger plaats had (hoofdst. 11: 19), heeft als reden dat die verkondiging van het evangelie, hoewel zij in de eerste plaats tot de Joden gericht is en slechts via hen op de heidenen ziet, alleen moet worden beschouwd als een doorgangspunt, maar niet moet worden aangezien voor een schakel in de keten van de geschiedkundige ontwikkeling.

6. En toen zij, na Salamis te hebben verlaten, het eiland ongeveer 40 uren ver van het oosten naar het westen doorgegaan waren, zonder in die hele landstreek ergens een werkzaamheid te beginnen, omdat misschien hier juist Petrus werkzaam was geweest "Ac 12: 17, kwamen zij in Pafos, de hoofdstad van het gehele eiland. Daar vonden zij een zekere tovenaar, of magiër op de wijze van Simon Magus in Samaria (hoofdst. 8: 9vv.), een valse profeet, die onder de invloed van demonische krachten ook wel tekenen en wonderen verrichtte 1Ki 18: 29, een Jood, wiens naam was Bar-Jezus;

7. Hij hield zich op bij de stadhouder van de gehele provincie, door deze, Sergius Paulus, aan zijn hof gebracht, een verstandige man, een onderzoekende geest, wie het om de kennis van de waarheid te doen was en die gemeend had door die mens dichter te komen bij hetgeen waaraan zijn hart behoefte had. Deze vernam, toen hij begrepen had dat de tovenaar hem niet kon geven wat hij tot bevrediging van zijn verlangen nodig had, dat er mensen waren gekomen die een nieuwe leer brachten, die reeds aan anderen geblekenwas een kracht van God ter zaligheid te zijn. Hij riep dan Barnabas en Paulus tot zich en begeerde zeer het woord van God uit hun mond te horen.

8. a) Maar Elymas, de tovenaar of magiër (want zo wordt zijn ambtsnaam met een Arabisch woord vertaald, hetgeen zoveel betekent als "wijze" of "bezitter" van grote geheimen vgl. het Turkse "Ulema". Het Griekse woord "magiër" betekent hetzelfde, doch hij droeg de Arabische naam liever dan de Griekse, omdat deze hem in de ogen van de mensen nog groter aanzien gaf), verzette zich tegen hen toen zij nu werkelijk de zaligheid in Christus Jezus verkondigden en trachtte zo (hoofdst. 28: 22 Rom. 10: 21) de stadhouder van het geloof af te keren, waartoe dezezich dadelijk bij de eerste prediking van Christus krachtig aangetrokken voelde.

a) Ex. 7: 11

Dat de beide boden het hele eiland doortrekken zonder dat van enige plaats iets merkwaardigs wordt gemeld, moet ons een teken zijn dat zij de bedoeling hebben gehad een grote afstand af te leggen. Hoewel wij ze hier vinden in de nabijheid, vastgehouden door de aantrekking van de natuurlijke omstandigheden en geleidelijk voortgaand, blijven zij zich desalniettemin voortdurend bewust van het grote en verre doel en daarom haasten zij zich steeds voort, zodra zij geen belangrijke gevolgen van hun werk zien. Op deze wijze hebben zij spoedig het gehele eiland van het oosten naar het westen doorgetrokken. Maar juist hier aan de westkant bevindt zich Pafos, de hoofdstad van het gehele eiland: de residentie van de Romeinse proconsul, die de macht van de Romeinse wereldheerschappij vertegenwoordigde. Zoals Pafos op Antiochië terugwijst, zo wijst het voorwaarts naar Rome. Het kan ons dus niet verwonderen als juist op deze plaats de prediking van de boden van Christus iets uitricht wat op het gehele overige eiland niet kon worden bereikt, wanneer op deze plaats het eerste gevolg van de zending onder de heidenen openbaar wordt.

Zonder twijfel wil Lukas de Romeinse proconsul Sergius Paulus als tegenstelling naast de koning van de Joden, Herodes Agrippa in hoofdst. 12 plaatsen; daarom haast hij zich zozeer over hem te vertellen. Ook de Joodse tovenaar Elymas is een ware tegenhanger van de verstandige man, de waarheidzoekende landvoogd. De laatste wordt gewonnen, verlicht door het licht van het leven. Bar-Jezus daarentegen wordt ten prooi aan de vloek van de verduistering; de verlichting van de heidenen en de verblinding van de Joden (2 Kor. 3: 14vv.) openbaren zich op de eerste zendingsreis van Paulus.

Er waren op Cyprus twee steden met name Pafos, een Oud-Pafos met zijn beroemde Venustempel (Hom. Odyss VIII. 362vv. Virg. Aen. X. 86) en een Nieuw-Pafos. Het laatste is in onze tekst bedoeld. De stad, vroeger ook Ephyra genaamd, lag in de nabijheid van de westkust van het eiland, drie uur noordwestelijk van Oud-Pafos en was een bloeiende handelsstad met verscheidene mooi gebouwde tempels. Onder Augustus werd zij door een aardbeving verwoest, maar weer door hem hersteld. Naar haar had één van de vier districten, waarin het eiland door de Romeinen werd verdeeld, de naam Pafia. Bij de tegenwoordige plaats Oud-Baffa zijn van Nieuw-Pafos nog overblijfselen met opschriften bewaard. (D. VÖLTER).

Onder de Griekse opschriften op Cyprus bevinden zich er twee, die elk van een proconsul van het eiland melding maken. Het eerste noemt Julius Cordus, onder de keizer Claudius uit het jaar 52, in het tweede wordt diens opvolger Lucius Annius B. (d. i. Bassus) genoemd. Waarschijnlijk was de eerste de opvolger van Sergius Paulus, die Lukas hier een verstandige man noemt.

Wat de Schrift verstandig noemt, is geen staatkundige slimheid, niet alleen een verstand in tijdelijke zaken en nog veel minder in het kwade; maar het gaat om een verstand omtrent het goede; het bestaat hoofdzakelijk daarin dat iemand graag zou willen leren en weten hoe hij zalig kan worden en het eeuwige leven verwerven.

Sergius Paulus, door de mythologie (heidense godenleer) onbevredigd en nog minder tot nihilisme (niets geloven) geneigd, had zich wel aangetrokken gevoeld tot de schijnbaar diepe mystiek van de Joodse magiër; dat ook deze hem op den duur niet bevredigde, blijkt uit het feit dat hij de beide vreemden dadelijk liet roepen.

Juist hierin bestaat het ware inzicht en het rechte verstand, dat men niet ophoudt de waarheid te zoeken, voordat men die werkelijk heeft gevonden.

Het waren vooral rondtrekkende Joden die zich toen met toveren bezig hielden. Zij maakten gebruik van de begeerten van hen die door het heidendom onbevredigd waren, door een geheimzinnige verbintenis met God voor te wenden om zich aanzien en winst te verschaffen. Zij zeiden dat hun kunst en wijsheid vooral van koning Salomo afkomstig was en beroemden zich er tevens op het inzicht te bezitten in de geheimen van de oosterse magiërs (zei DACHS "Mt 2: 1" no. 2) en vonden nu juist daardoor ook bij de edeler Romeinen gemakkelijk ingang. Bij dezen toch maakte reeds sedert geruime tijd het Jodendom met zijn monotheïsmus tegenover het heidense polytheïsmus de indruk dat het de waarheid was; het oefende door zijn zedenwet zowel als door zijn verstandige godsdienst een sterke aantrekkingskracht uit (vgl. de hoofdman Cornelius in hoofdst. 10). Wat nu de hier genoemde Jood aangaat, zo heeft zijn naam Bar-Jezus, d. i. zoon van Jezus, geen betrekking op Jezus van Nazareth, alsof hij zich voor een apostel van Hem zou hebben willen uitgeven, maar het ziet alleen op de naam van de vader Mt 1: 21, evenals "Barabbas" in Matth. 27: 16 of Bartholomeüs in Matth. 10: 3 en Bartimeüs in Mark. 10: 46 Met eerbied en ontzag voor de naam Jezus werd echter het woord vroegtijdig veranderd in een ander dat in klank overeenkwam; men vindt namelijk in de uitgave van de Vulgata van het jaar 1509 de vorm Barjeu; hiernaar heeft Luther zich gericht, toen hij hem Bar-Jezu noemde. Hij vatte de naam op in de betekenis van Bar-Jehovah, daar hij in het onderschrift opmerkt: "dat is in onze taal Zoon van God, want de Hebreeuwse taal noemt God Jehu; dat is de naam Tetragrammaton (met vier letters geschreven), waarvan de Joden veel wonderbaars vertellen. Dus zal deze tovenaar ook dezelfde naam hebben gebruikt als heden de tovenaars het kruis en andere heilige woorden en tekenen gebruiken. " Wij nemen echter de naam liever op als persoonsnaam en blijven dus staan bij de oorspronkelijke vorm Bar-Jezus. In dat geval zou, zoals onze Heiland "Jezus Christus" heet, de daarbij behorende ambtsnaam Elymas zijn, waardoor hij te kennen wil geven dat hij de bezitter is van de Arabische wijsheid, omdat hij het overeenkomstige Arabische woord bezigt. Of hij was werkelijk uit Arabië afkomstig, of hij had zich enige gedeelten van die wijsheid, die toen in groot aanzien was, toegeëigend en pronkte nu met zijn voorgewende wetenschap. De ontmoeting van Barnabas en Saulus met deze tovenaar is voor Lukas zo gewichtig dat hij ze zelfs plaatst vóór de ontmoeting met de landvoogd. Men ziet hieruit, schrijft. P. Lange, dat vele Joden zich zelfs toelegden op misleiding van de heidenen, in plaats van dat zij hen bekeerden. Nu treedt uit het valse toverende Jodendom het ware gelovige Israëlitisme in Saulus van Tarsen voor de poorten van de heidenwereld en aan de hoven van hun groten. Elymas herinnerde de beide dienaren van Christus, merkt Besser op, aan de Egyptische tovenaars, die Mozes en Aäron voor de farao tegenwerkten (2 Tim. 3: 8); maar hier was het blad omgekeerd! Hier was het een Jood, die de heiden van het geloof trachtte af te keren; de heiden verstokte echter niet, zoals de farao, zijn hart tegen Gods woord.

9. Doch Saulus (die ook Paulus genoemd wordt en wel vanaf nu altijd, een Romeinse naam, die wel wat klank, maar niet wat betekenis betreft met de Hebreeuwse naam overeenkomt, daar Paulus "kleine, geringe" en Saulus "geëiste" betekent), sprak, vervuld met de Heilige Geest en dus niet in menselijke ijver, zodat hier van schelden sprake zou kunnenzijn, zoals de driftige natuur dat doet horen. Hij zag Elymas aan met een blik, die tot op de bodem van zijn hart doordrong en waardoor hij zo getroffen werd dat hij onmiddellijk alle tegenspraak moest opgeven (Luk. 21: 15). Toen sprak hij zijn eerste apostolisch woord, als degene die voor de tijd van het Nieuwe Testamentomtrent Israël dezelfde roeping had ontvangen als Jesaja (Jes. 6: 9vv.) ten tijde van het Oude Verbond (vgl. hoofdst. 28: 25vv.). De ogen op hem houdende zei hij:

Veelal houdt men het er nog voor, zoals Hiëronymus heeft gemeend, dat de apostel zich naar de toen door hem bekeerde proconsul Sergius Paulus met de nieuwe naam genoemd heeft, die vanaf dat moment steeds wordt gebruikt, behalve waar van de vroegere tijd sprake is (hoofdst. 22: 7, 13; 26: 14 maar dan had toch eerder de bekeerde naar de bekeerder (want deze was de geestelijke vader) moeten genoemd worden dan omgekeerd.

Men mag niet voorbijzien aan het feit dat de tussenzin "die ook Paulus genaamd wordt" niet onmiddellijk met het ogenblik van de bekering van de proconsul in verband staat, maar veeleer vermeld wordt als een feit dat reeds vóór de strijd met Elymas op de voorgrond was getreden.

De naamsverwisseling heeft plaats op hetzelfde moment als de verwisseling van plaats tussen Barnabas en Saulus. Overeenkomstig de plaats van een leider word Barnabas tot hiertoe steeds boven Saulus gesteld, maar vanaf nu treedt hij in de regel op de tweede plaats. De uitzonderingen (hoofdst. 14: 12, 14; 15: 25) hebben hun zeer natuurlijke reden, terwijl in vs. 13 Paulus zelfs alleen wordt genoemd en Barnabas, evenals Markus voorkomt als onder hem staande.

De naam "Paulus" staat dus in pragmatisch verband met het veelbetekenend optreden van de apostel als leider van Barnabas, met zijn zelfstandig werken als apostel; en zeker is het niet toevallig en zonder betekenis dat Lukas op het ogenblik waarop hij de nieuwe naam invoert, opmerkt dat Paulus vol geworden is van de Heilige Geest. Op dit kritisch ogenblik had bij hem een innerlijke voortgang en een duidelijke verheffing door de Heilige Geest plaats. Door Hem trad hij zelfstandig werkend op en als boven Barnabas staand, die tot hiertoe de leidsman was geweest en juist hiermee staat de naam, die vanaf nu voortdurend gebruikt wordt, in verband, een naam die alleen de apostel van de heidenen ook persoonlijk (Rom. 1: 1; 1 Kor. 1: 1 2 Petr. 3: 15 van zich gebruikt.

Zijn roeping had tot reden de vijandige verwerping van het woord van de zaligheid door Israël, (want voor de werkzaamheid onder de 12 stammen waren de apostelen geroepen en was er geen dertiende nodig), maar ook de vatbaarheid van de heidenen voor hetzelfde woord. Toen zich daarom op dat ogenblik de grote belangstelling van de Romein aan de ene zijde en het zelfzuchtig tegenstreven van de Jood aan de andere zijde openbaarde, moest Saulus daarin de stemming en gesteldheid van de volken op aarde zien, die de aanleiding van zijn roeping was geweest. Deze ervaring is het dus die zeer natuurlijk het tot hiertoe sluimerende en verborgen vonkje van het vuur, dat door de goddelijke roeping in hem is gelegd uitlokt en tot werkzaamheid brengt. Het vervuld zijn met de Geest, dat hem met zijn doop was verleend (hoofdst. 9: 17) is tot die tijd verborgen gebleven; hier openbaart het zich voor de eerste keer (niet het vervuld zijn met de Geest dat hem tot een christen maakte, want dit had zich reeds

lang geopenbaard, evenals ook dat, wat hem tot het ambt van prediken en leren in de gemeente geschikt maakte (hoofdst. 9: 19vv., 28v. ; 11: 26; 18: 1, maar het vervuld zijn met de Geest, zoals dat een apostel eigen is; zoals de vrucht in het lichaam van de moeder enige tijd nodig heeft, voordat zij in het eigenlijke leven treedt en haar leden uitstrekt, zo is er ook bij Paulus eerst een reeks van ongeveer 10 jaar nodig geweest, voordat de apostel in hem tot rijpheid is geworden, zoals deze dan hier voor het eerst voor de dag treedt). Het is hier vergezeld van de sterke blik op de Joodse verleider en voor de eerste maal vernemen wij een openbaar woord uit zijn mond; het is gericht tot en tegen deze Jood.

Hoe de apostel aan de Romeinse naam Paulus gekomen is, is niet bekend. Het is mogelijk, dat deze hem van kinds aan mee is gegeven, om een teken te zijn dat hij als Romeins burger geboren was (hoofdst. 22: 28). In zijn farizese periode had hij zich dan van de Hebreeuwse naam bediend. Pas nu, niet dadelijk na zijn bekering, dreef hem de Geest van God die naam aan te nemen en de naam van de landvoogd kan hem in zoverre de aanleiding hebben gegeven, dat deze naam van de eersteling van zijn apostolische werkzaamheid hem ook reeds het doel van zijn arbeid (hoofdst. 28: 11) duidelijk voor ogen stelde. In de beide namen ligt opmerkelijk genoeg een duidelijk heenwijzen op de beide zo scherp afgescheiden perioden in het leven van de apostel. Saulus (= de eiser) geeft de ijveraar te kennen, de eergierige, die naar het hoogste aanzien niet alleen voor mensen, maar ook voor God streeft; de Farizeër, onberispelijk naar de wet, die door zijn blazen en moorden tegen de christenen het hoogste welgevallen van zijn God meende te mogen vragen. Paulus (= de kleine) wijst op de ootmoedige man, de knecht van de Heere, die geen roem zoekt, noch bij de mensen, noch bij God, die zich een ontijdige geboorte, de minste onder de apostelen noemt, niet eens waardig een apostel te heten omdat hij de gemeente van God had vervolgd en als reden voor de barmhartigheid hem betoond alleen kon aanvoeren dat in hem voornamelijk Jezus Christus alle lankmoedigheid betoonde, tot een voorbeeld voor degenen die geloven zouden ten eeuwigen leven.

10. O gij kind van de duivel (Joh. 8: 44), vol van allerlei list en bedrog, vijand van alle gerechtigheid! Zult gij niet ophouden de rechte wegen van de Heere te verdraaien, niet ophouden te bewerken dat de wegen van God, die de zaligheid van de zielen op het ooghebben, hun doel missen, zoals gij doet door u tegen ons te verzetten en door te trachten de landvoogd van het geloof in Christus af te houden.

Christus (Matth. 23) en de apostelen hebben dwaalleraars, die de zielen bedorven, nooit gespaard, maar ze scherp bestraft tot eigen beschaming en tot heil van anderen en tot een voorbeeld.

Was de man een heidense magiër geweest, dan zou zijn zielentoestand en zijn schuld nooit zo zwaar voorgesteld kunnen zijn als de apostel hier doet, maar hoe meer kennis van de ware God en van diens wegen, van diens recht en geboden hij als een Israëliet bezat, des te beslister moest zijn karakter zich van de waarheid en gerechtigheid hebben afgekeerd, des te meer moest hij een vijand zijn geworden van het rijk van God, wanneer hij met zoveel list en bedrog de wegen van God probeerde te ondergraven.

Zich duidelijk bewust een geroepen apostel van de Heere te zijn, noemt Paulus de magiër in plaats van Bar-Jezus, d. i. kind van de goddelijke hulp, bij zijn ware naam: "O gij kind van de duivel" en in plaats van "Elymas" de wijze, stelt hij hem voor als "vol van alle bedrog en van alle arglistigheid", ja als "vijand van alle gerechtigheid. " Vervolgens roept hij hem, die zich een profeet van God en een verkondiger van de weg van de zaligheid noemde, in het oordeel

met de snijdende vraag: "zult gij niet ophouden te verdraaien de rechte wegen van de Heere? " Daarmee stelt hij hem niet alleen de valse wegen voor ogen, waarop hijzelf geraakt is, maar ook zijn boosaardig zoeken om Sergius Paulus van de rechte weg af te houden, die deze zo-even op het punt stond te betreden.

Het is waarlijk een zware verantwoording om voor een ziel, die het licht zoekt, opzettelijk voor het licht te gaan staan, een hart, dat door de Heere is aangegrepen, weer af te keren van het geloof! En toch, hoe dikwijls maken zogenaamde vrienden, ja zelfs echtgenoten, ouders, broeders en zusters zich aan deze zonde schuldig omtrent zielen, waarop zij invloed hebben! Wat een confrontaties en verantwoordingen zal dat geven in de eeuwigheid.

11. En nu zie, opdat gij aan uzelf ervaart tegen welke Heer (hoofdst. 2: 36; 4: 26 gij ondernomen hebt te strijden, de straffende hand van de Heere, wiens naam ik hier verkondig voor de heidenen en voor de koningen van Israël (hoofdst. 9: 15), is tegen u door middel van mijn woord en gij zult van dit ogenblik blind zijn en de zon niet zien voor een tijd. En terstond viel op hem, op Elymas, zoals Paulus had gezegd, donkerheid en duisternis, zodat hij opeens geheel van het licht van de ogen beroofd was. En als een blinde, die geen weg meer wist in de zaal waar het voorval plaats had, rondtastende, zocht hij iemand die hem met de hand kon leiden, die hem van die plaats weg kon voeren (vgl. hoofdst. 9: 8).

De straf kwam met de misdaad overeen: 1) hij die anderen verblind had, wordt zelf blind; 2) zij was voor de omstanders treffend en overtuigend; 3) zij was bij alle zwaarte door een aanwijzing van goddelijke ontferming vruchtbaar tot verbetering; Paulus zelf had bij zijn bekering enige tijd blind moeten zijn en weet hoe heilzaam deze duisternis voor hem was geweest om tot zichzelf te komen en na te denken.

Had de apostel zich lang op de achtergrond geplaatst, wij zien dat dit nu opeens wordt afgebroken door het bijzondere van de omstandigheden en dadelijk in de plaats van het zwijgen niet alleen het apostolische woord komt, maar ook het handelen van een apostel en profeet, die met het stempel van goddelijke macht is toegerust. De grote betekenis van dit gericht, dat van Paulus uitgaat, zal ons duidelijker worden als wij de nadere omstandigheden beschouwen van de straf die over Elymas kwam. Waarom wordt hij met blindheid geslagen? Het is duidelijk dat door de hand van God de zo opzettelijk teweeggebrachte en vastgehouden schijn van een bijzondere kennis en wijsheid bij deze pseudoprofeet moet worden weggenomen. In zijn hart is niets dan nacht en duisternis; de hand van God heft dus de tegenspraak tussen schijn en wezen op en toont een uiterlijk van Elymas dat met zijn innerlijke toestand overeenkomt. Door deze verandering wordt dan bewerkt dat hij in plaats van als vroeger anderen te leiden, nu zelf genoodzaakt is leidslieden te zoeken. Wat er verder van hem geworden is, wordt niet verhaald, alleen wordt ons door de uitdrukking "voor een tijd" duidelijk dat er voor hem hoop op een toekomst was. In het verband nu, waarin Paulus schrijft over de verharding van Israël (Rom. 11: 7; 2 Kor. 3: 4vv. spreekt hij de zeer stellige overtuiging uit dat deze toestand van het volk geen blijvende zal zijn, maar een zeer bepaalde tijd heeft. Zoals dus de blindheid van Elymas de verblinding en verharding van Israël afbeeldt, zo hebben wij in de grens, die aan deze blindheid van het begin aan wordt gesteld (vgl. Jes. 6: 11), de hoop te zien voor de latere bekering van Israël.

12. Toen nu de stadhouder zag wat er gebeurd was, geloofde hij het woord dat hem te voren door Barnabas en Saulus verkondigd was (vs. 7v.), zeer getroffen door de leer van de Heere. De omstandigheid dat deze leer hier zo bekrachtigd werd door de tekenen, die erop volgden (Mark. 16: 20), maakte dat hij een overtuigd gelovige werd. Hij nam aan als zeker dat hier

niet als bij Elymas menselijk bedrog was, maar goddelijke waarheid en hij liet zich dopen in de naam van Jezus Christus (hoofdst. 4: 4; 11: 21).

Het gericht dat zich bij Elymas openbaarde, maakte Sergius vrij van de verleidende macht. De leer van de Heere moest de eigenlijke zaden en wortelen tot het geloof teweegbrengen.

Het begin van de zending onder de heidenen toont ons hoe de Heere Zijn voornemen om alle volken te bezoeken met de evangelieprediking van Zijn rijk (Matth. 24: 14) zo begint dat Hij Zijn reddende hand reikt aan een hoofd van het volk en daardoor het gehele volk mede aangrijpt.

B. Vs. 13-52 Het is nu Paulus die, zoals aan het einde van de inleiding op het vorige gedeelte is aangewezen, aan het hoofd van het gezelschap staat, hij leidt het nu van Cyprus naar Klein-Azië. Reeds te Perge en Pamfylië scheidt zich van hen Markus af, die zij hadden meegenomen. Men gaat verder noordelijk naar Antiochië in Pisidië, waar vooral uit heidenen een christelijke gemeente wordt vergaderd. De Joden, die nijdig zijn geworden, krijgen met behulp van de voorname proselitische vrouwen bij de oversten van de stad voor elkaar dat Paulus en Barnabas uit de stad worden gewezen en buiten de grenzen worden gebannen.

13. En Paulus en die met hem waren, zij die mede tot het reisgezelschap behoorden, namelijk Barnabas en Johannes (vs. 5), voeren van Pafos noordwestelijk over de zee naar Klein-Azië af en kwamen na een weg overland van 3 uur afgelegd te hebben, te Perge, een stad in Pamfylië en wel de hoofdstad daarvan. Dit Pamfylië ligt ten westen van Cilicië en ten oosten van Lycië en Karië en is een streek langs de kust van de Middellandse Zee, 16 mijlen lang, doch slechts een paar mijlen breed (hoofdst. 2: 10). Maar Johannes, met de bijnaam Markus, scheidde zich van hen af en keerde weer naar Jeruzalem, dat hij een jaar geleden samen met Barnabas en Paulus had verlaten (hoofdst. 12: 25).

Vanaf nu wordt ons door de schrijver van Handelingen Saulus steeds onder de naam van Paulus (vs. 9) voor ogen gesteld en is hij het die eigenlijk nu het middelpunt in de gehele volgende geschiedenis is. Daarom wordt ook gezegd: "Paulus en die met hem waren. " Barnabas, die het krachtige, door de Heere met zo zichtbaar gevolg gezegende optreden van Paulus tegenover Bar-Jezus had gezien, dat hem aan de apostolische kracht van Petrus tegenover Ananias en Safira en Simon de Magiër (hoofdst. 5: 1vv. ; 8: 18vv.) moest doen denken, was nu ook persoonlijk ervan overtuigd dat de Heere in Paulus een nieuwe apostel had verkozen. Daarom deed hij er dan ook graag afstand van om als de eerste en voornaamste in het werk van de bekering van de heidenen vooraan te staan. Zoals in het vorige gedeelte de relatie die Barnabas met het eiland Cyprus had, de weg had aangewezen, schijnen nu de banden, die Paulus, als geboren in Cilicië, met Klein-Azië had, de verdere richting van de reis te hebben aangewezen. De evangelieboden wendden zich dus nu tot de provincie Pamfylië, die bij het vaderland van Paulus lag en kwamen bij de stad Perge, aan de rivier Cestrus. Van hetgeen zij daar ondervonden wordt ons hier alleen bericht dat Johannes Markus zich van hen heeft gescheiden en naar Jeruzalem is teruggekeerd. De reden waarom hij zo handelde, wordt ons niet meegedeeld, waarschijnlijk voelde hij zich afgeschrikt door de moeilijkheden van de zending, om nog langer daaraan deel te nemen, omdat hij toen nog niet het rechte hart daartoe had. Hoe lang het verblijf van Paulus en Barnabas te Perge heeft geduurd, gaat onze tekst eveneens met stilzwijgen voorbij. Het schijnt dat zij van hier spoedig verder reisden, zonder in het openbaar te prediken.

Op deze machtige triomfen van het evangelie op het eiland Cyprus volgt terstond (vanaf dit moment plegen voor- en tegenspoed op het gebied van de prediking en in het leven van de predikers zich af te wisselen) een treurig voorval met zeer belangrijke gevolgen. Johannes, de neef van Barnabas, een bloedverwant van zijn moeders kant die met Paulus deze eerste tocht op Cyprus meemaakte, schijnt bij verdere voortzetting van de reis de moed verloren te hebben. Te Perge en Pamfylië althans verlaat hij de beide evangelisten en keert plotseling terug naar zijn moeder in Jeruzalem. De ontsteltenis, hierdoor veroorzaakt, schijnt zo groot geweest te zijn dat er van de beide apostelen op dat ogenblik niet gezegd wordt dat zij op deze plaats het evangelie verkondigd hebben, maar pas later op de terugreis (hoofdst. 24: 25). De gevolgen, eerst betreurenswaardig, straks wederom in de weg van de alles besturende Opperste wijsheid ten goede gekeerd, blijken ons uit het verhaal in hoofdst. 15: 37-41 Kol. 4: 10 en 2 Tim. 4: 11

14. En zij, Paulus en Barnabas, die beiden rechtstreeks door de Heilige Geest waren uitgezonden (vs. 4), gingen vanuit Perge, waar zij niet bleven, het land door in noordelijke richting en kwamen na ongeveer 20 mijlen te hebben gereisd, te Antiochië. Dit is een stad in Pisidië, evenals Antiochië in Syrië (hoofdst. 11: 19), door Seleukus Nikator gebouwd en naar zijn vader genoemd. Zij is gelegen aan de grenzen van Frygië. Daar bleven zij enige dagen en kregen bekendheid bij de Joden, die daar waren, als reizende leraars en op de sabbatdag gingen zij naar de synagoge en zaten neer op één van de banken, om de godsdienstoefening bij te wonen Lu 4: 15.

15. En na het lezen van de wet en van de profeten, namelijk van de parascha Deut. 5: 1 en de haphtara Jes. 1, omstreeks 5 augustus van het jaar 46 n. Chr., zonden de oversten van de synagoge de opziener en de oudsten Ac 14: 23 tot hen, zeggende: Mannen broeders! indien u enig woord van vertroosting voor hetvolk heeft, spreekt dan; hebt gij iets voor te dragen tot stichting van de vergadering zo zij u het woord gegeven ("Joh 14: 18.

16. En Paulus stond op, begaf zich naar het spreekgestoelte en a) wenkte met zijn hand ten teken dat de vergadering nog niet uit elkaar moest gaan en zei: Gij Israëlitische mannen en gij anderen die God vreest, die u als proselieten van de poort bij deze synagoge hebt aangesloten Ac 10: 2, luistert naar wat ik u in mijn woord wens voor te houden en op het hart te drukken.

a) Hand. 12: 17; 19: 33; 21: 40

Wanneer wij ons Paulus voorstellen als de geroepen apostel van de heidenen, die pas op het toneel van de kerkelijke werkzaamheid treedt als aan de ene zijde de vijandschap van Israël tegen het evangelie op de ondubbelzinnigste wijze is gebleken, aan de andere zijde eveneens de vatbaarheid van de heidenen voor het geloof in Christus duidelijk was geworden, dan zijn wij geneigd te verwachten dat de apostel bij de uitoefening van zijn roeping zich duidelijk zal beschouwd hebben als de heidenen toegewezen en zich dientengevolge rechtstreeks tot deze zal hebben gewend. Een dergelijke verwachting nu wordt echter door het verhaal van de Handelingen niet alleen hier weersproken, maar ook in het volgende en stelt overal de synagoge voor als de weg voor Paulus tot de heidenen. Overal is die orde te zien, dat de Joden eerst het evangelie mogen horen en pas nadat zij het hebben verworpen, wendt de apostel zich uitsluitend tot de heidenen. Dit is eenvoudig reeds te verklaren uit het feit dat, hoe gewichtig en rijk in betekenis ook de beslissing is die het Sanhedrin in de stad Jeruzalem in de zaak van het christendom reeds heeft genomen, toch de richting en gezindheid daarom niet kan worden opgevat als het oordeel van het gehele volk, daar een zo grote menigte Joden over het gehele Romeinse rijk verstrooid leefde. Wij hebben echter reeds meermalen opgemerkt hoe juist die

leden van het volk, die met Jeruzalem het minst verbonden waren, boven de geboren Jeruzalemmers en Palestijnse inwoners een bijzondere vatbaarheid voor het evangelie betoonden (hoofdst. 2: 5; 4: 36v. ; 11: 20 Verklaren wij nu het woord van Petrus in hoofdst. 2: 39 "en allen, die daar verre zijn, zovelen als de Heere onze God ertoe voegen zal" als dat deel van het volk dat in de verte en in de verstrooiing leeft, dan heeft dus deze apostel dadelijk vanaf het begin gesproken over een roeping voor dat deel van Israël in het bijzonder bestemd; dan moest toch Paulus het mede als zijn roeping beschouwen die roeping tot de Israëlieten in den vreemde te verwezenlijken, daar hij de naam van Jezus moest uitdragen ook voor de kinderen van Israël (hoofdst. 9: 15) en hij te Jeruzalem en in Judea niet dadelijk aanneming van zijn getuigenis vond (hoofdst. 9: 28v. ; 22: 18vv.). Nu veronderstelt wel zijn gehele roeping tot apostel van de heidenen, de verwerping van Israël; hij kan dus dadelijk weten dat de heilloze wending die in Jeruzalem is voorgevallen zich werkelijk ook overal zou herhalen waar Joodse gemeenten in het Romeinse rijk aanwezig waren en zijn eigenlijke roeping voor de Joden dus deze is (Jes. 6: 10): "verstok het hart van dit volk. " (vgl. 1 Thess. 2: 16). Intussen wist hij tevens aan de andere kant dat, hoewel over het volk als geheel het oordeel van de verharding zal komen, er toch een niet onaanzienlijk overblijfsel naar de verkiezing is, dat niet onder dat oordeel maar onder de goddelijke genade staat (Rom. 11: 1vv.) en dat het in het algemeen in zijn apostolisch ambt zo gesteld is dat hij zich met de winst van enigen moet tevreden stellen (1 Kor. 9: 22). Wat het grote geheel aangaat, zo is de verstokking daarvan juist te bewerken doordat ook hier de prediking van het evangelie wordt gebracht, waartegen het misschien opstaat en zich verbittert.

Welke boodschap die beide gasten op het hart hadden, die zo bescheiden daar neerzaten, vermoedden de oversten van de synagoge niet, toen zij deze door de dienaar tot spreken lieten uitnodigen. Zij vroegen een penning en zij ontvingen duizend daalders; zij wilden vermaand worden: "doet dat, dan zult gij gerechtigheid ontvangen" en zij hoorden het evangelie: "wie in Deze gelooft, die is rechtvaardig. "

17. De God van dit volk Israël, waartoe ik zelf behoor (Fil. 3: 5), heeft uit de menigte van de overige mensen, die Hij hun eigen wegen liet wandelen (hoofdst. 14: 16), onze vaderen Abraham, Izaäk en Jakob tot Zijn bijzonder eigendom uitverkoren en het volk verhoogd door buitengewone vermeerdering en wonderbare onderhouding (hoofdst. 7: 17), toen zij vreemdelingen waren in het land Egypte en heeft hen met een hoge arm daaruit geleid (Ex. 14: 8 Deut. 4: 37).

18. a) En Hij heeft een periode van omtrent veertig jaar hun zeden verdragen (volgens betere lezing: als een vader verdragen (Deut. 1: 31; 32: 10v.) in de woestijn.

a) Ex. 16: 35 Num. 14: 34 Ps. 95: 10

19. En na zeven volken (Deut. 7: 1) uitgeroeid te hebben in het land Kanaän, toen Hij hen onder Jozua aan het doel van hun tocht had gebracht, heeft Hij hun door het lot het land van deze zeven volken uitgedeeld.

Bij dergelijke voordrachten of Deraschen, die door Schriftgeleerden in de Joodse synagoge na het lezen van de wet en van de profeten werden gehouden, was het de gewoonte het uitgangspunt te nemen bij de lezing zoals ook Christus doet in Luk. 4: 21 Nu heeft reeds Bengel er opmerkzaam op gemaakt dat de uitdrukking "verhoogd" waarvan Paulus zich in vs. 17 bedient, op Jes. 1: 2 wijst en de beide uitdrukkingen in vs. 18v. "heeft hen als een vader gedragen in de woestijn" en "heeft Hij hen door het lot het land van deze uitgedeeld" aan

Deut. 1: 31 en 38 ontleend zijn, waar in de Griekse vertaling van de Septuaginta juist dezelfde zo zeldzame woorden worden gebruikt. Hieruit heeft hij de conclusie getrokken dat juist die tekst uit Jesaja de lezing van de profeten of de Haphtare en die tekst uit Mozes de Parasche op die sabbat zal geweest zijn. Verder blijkt dat beide gedeeltes waren bepaald voor de sabbat die in de tijd van de herdenking van Jeruzalems verwoesting viel 2Ki 25: 8; daarnaar hebben wij dan ook de bovenstaande tijdsbepaling opgegeven. Als Paulus begint: "de God van dit volk", wijzende op de aanwezige Israëlieten, van wie hij de oudtestamentische geschiedenis kort doorloopt vanaf haar verborgen aanvang tot aan haar toppunt onder koning David, dan is dat hoofdzakelijk bedoeld voor het oor van de medeaanwezigen, die geen Joden waren. Op deze laatsten heeft hij als apostel van de heidenen dadelijk vanaf het begin hoofdzakelijk het oog gevestigd en zij bleken ook later (vs. 42vv.) de vatbaarsten onder zijn toehoorders te zijn. Daarbij verliest hij echter toch van het begin aan de Joden niet uit het oog; en terwijl nu de overeenstemmende rede van Stefanus in hoofdst. 7, die eveneens de geschiedenis van Israël, van Abraham tot David en Salomo doorloopt, ten doel heeft overal de geest van tegenstand en ongeloof, die steeds bij de Joden heerste, aan te wijzen en te laten zien wat tot afschaduwing was van Christus' lot en diens verwerping door het volk, houdt Paulus zijn volksgenoten integendeel de rijkdom van goddelijke genade en trouw voor, die hun steeds ten deel was gevallen en die nu zijn toppunt had bereikt in de zending van Jezus als Heiland (vs. 23). Hij laat op juiste wijze in Jezus zien, dat reeds deze door Gods leiding gegeven naam Hem als de verordende Zaligmaker van Zijn volk (Matth. 1: 21) signaliseert. De rede van Stefanus voor de hoge raad met haar gevolgtrekkingen in hoofdst. 7: 51-60 was een openleggen van Jeruzalems vijandschap tegen het evangelie van Christus, die tot hiertoe nog door God in toom was gehouden, terwijl nu aan deze de vrijheid zou worden gelaten om uit te razen. De rede van Paulus in de synagoge te Antiochië in Pisidië daarentegen is een waarschuwing aan de diaspora om zich niet bij die vijandschap aan te sluiten en zich in datzelfde gericht te wikkelen dat bij het volk van God in de hoofdstad van het uitverkoren volk reeds zijn aanvang heeft genomen en het gehele volk zal aangrijpen, wanneer ook in de verstrooiing een gelijke vijandschap zich zou openbaren (vs. 27vv. ; 41v.).

21. a) En vanaf toen, onder de profeet Samuël (1 Sam. 8-12), begeerden zij een koning; en God gaf hun Saul, de zoon van Kis, een man uit de stam van Benjamin, veertig jaar lang, wanneer men bij de tijd vanzijn eigen regering de voorafgaande tijd, waarin Samuël richter was, optelt ("1Sa 13: 2".)

a) Hos. 13: 11

22. En toen Hij deze, door de ondergang bij Gilboa (1 Sam. 28: 17vv.) afgezet had, verwekte Hij hun a) David als koning, van wie Hij ook bij de openbaring aan de profeet Nathan in 2 Sam. 7: 4vv. (vgl. Ps. 89: 20vv.) dit getuigenis gaf en zei: b) Ik heb David, de zoon van Jesse, gevonden, een man naar Mijn hart, die geheel Mijn wil zal doen (1 Sam. 13: 14v.).

a) 1 Sam. 16: 12 b) Hand. 7: 45

Opzettelijk staat de apostel enige tijd bij David stil en met bijzondere nadruk herinnert hij eraan wat een eervol getuigenis God zelf van hem heeft gegeven; hij laat ook niet na met name te vermelden, dat David uit de stam van Isaï, die zo rijk aan beloften was (Jes. 11: 1vv.), is voortgekomen. Hij wil die als een verheven voorbeeld van de door God zo dikwijls en zo plechtig beloofde toekomstige Koning voor ogen stellen, om verder te wijzen op David, namelijk op die grote nakomeling, onder wiens regering het volk van Israël zijn volmaking zou vinden.

23. Uit het zaad van deze, namelijk van David, heeft God Israël, naar de belofte (2 Sam. 7: 12vv. Jes. 11: 1vv. enz.) de Zaligmaker Jezus verwekt, laten komen (Zach. 3: 8), want deze Jezus is inderdaad een nakomeling van David (Matth. 1: 1vv. Luk. 3: 23vv.) en tevens uitdrukkelijk en plechtig als Israëls Heiland aangekondigd,

24. a) nadat Johannes eerst aan heel het volk Israël voor Zijn aankomst, vóór Jezus' openlijk optreden, de doop van de bekering gepredikt had en daarmee diens verschijnen als de komst van het hemelrijk karakteriseerde (Matth. 3: 2 Luk. 3: 3).

a) Mark. 1: 2 Joh. 3: 23

EVANGELIE OP PAASDINSDAG vs. 26-33

26. Mannen broeders! en wel spreek ik met die naam ten eerste u aan, kinderen van het geslacht van Abraham! en zij die onder u, die hier vergaderd zijt, God vrezen, zich als proselieten aan de Joodse synagoge houden (vs. 16). Tot u, de Jodengenoten zowel als de Joden in de verstrooiing, is doordat wij, de boden van Christus, Barnabas en ik, nu tot u zijn gekomen, het woord van deze zaligheid, namelijk dat Jezus van Nazareth is verschenen (hoofdst. 5: 20), gezonden, opdat gij dit in geloof zoudt aannemen.

Met het punt, waarbij Paulus in vs. 24vv. was aangekomen, houdt hij voor het ogenblik op met de geschiedkundige uiteenzetting en toont hij aanstonds in onze tekst de relatie van de zending van Jezus tot de aanwezigen door een zeer treffende uitspraak. Doordat hij eerst het conflict tussen Jezus en de Joden van Palestina nog terzijde laat, beschouwt hij de zaak als iets wat voor de Antiochiërs nog onbekend en onbeslist is; hij stelt zich aan hen voor als de overbrenger en bemiddelaar van de boodschap van de zaligheid en vraagt niets anders van hen dan dat zij deze aannemen en aanzien als voor hen bestemd.

27. Verwondert u echter niet, dat ik zeg: tot u is het gezonden, daar er zo vele anderen zijn aan wie in de eerste plaats gedacht moest worden; want zij die te Jeruzalem wonen en hun oversten, tot wie het woord rechtstreeks door Jezus zelf gesproken is (hoofdst. 10: 36vv.), zodat het meerdere recht dat zij hadden, hun ook ten deel gevallen is, hebben het verworpen. a) Zij hebben Jezus in Zijn Godheid en Zijn verheven bestemming niet erkend (hoofdst. 3: 17 Luk. 22: 34 Joh. 8: 19, 43; 15: 21; 1 Kor. 2: 8 zo ook de stemmen van de profeten, die op elke sabbatdag gelezen worden en hun dus bekend waren (1 Kor. 2: 14), door Hem ter dood te veroordelen (Matth. 26: 65v.) vervuld (Luk. 24: 25vv.).

a) Joh. 16: 3; 1 Tim. 1: 13

28. a) En hoewel zij geen oorzaak voor doodstraf konden vinden, ondanks alle moeite die zij zich getroostten, hebben zij, krankzinnig van woede tegen Hem (hoofdst. 26: 11), van Pilatus begeerd datHij zou gedood worden.

a) Matth. 27: 20 Mark. 15: 11 Luk. 23: 18 Joh. 19: 6

29. En toen zij alles volbracht hadden wat van Hem omtrent Zijn lijden en sterven geschreven stond, namen zij, omdat ook nog het laatste van de goddelijke raadsbesluiten door de mensen moest geschieden, Hem af van het hout en legden Hem in het graf (1 Kor. 15: 3v.).

Paulus wist wel hoe groot de ergernis van de Joden was ten opzichte van de kruisdood van Christus; daarom tracht hij hun vooroordelen weg te nemen en verwijst hij hen deels op de openlijke en duidelijk bevestigde onschuld van Jezus, deels op de vervulling van alles wat omtrent Hem en Zijn dood geschreven staat. Beide gronden zijn voldoende om alle ergernis van Jezus' dood uit de weg te ruimen.

De apostel schrijft ook het afnemen van het kruis en het leggen van Jezus in het graf aan de inwoners van Jeruzalem en de oversten toe, hoewel beide niet, zoals de veroordeling enz. door tegenstanders, maar door vrienden van Jezus geschiedde; met recht, want Jozef van Arimathea en Nikodemus behoorden beiden tot de oversten en de laatste tenminste, ook tot de inwoners van de stad.

31. a) En Hij is vele dagen lang verschenen aan degenen, die met Hem opgegaan waren van Galilea tot Jeruzalem, namelijk aan Zijn apostelen (hoofdst. 1: 3), die, nu Hij van hen weggenomen is (hoofdst. 1: 22) en niet zelf onmiddellijk van Zich getuigenis aflegt, Zijn getuigen zijn bij het volk.

a) Mark. 16: 14 Joh. 20: 19; 21: 1; 1 Kor. 15: 5

32. En ook wij, Barnabas en ik, ons aansluitende als evangelisten bij die apostelen (Ef. 4: 11) en dezelfde waarheid sprekende, verkondigen u a) dat God de belofte die Hij aan de vaderen gedaan heeft, vervuld heeft aan ons, hun kinderen, door Jezus op te wekken.

a) Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10 Sam. 7: 12 Ps. 132: 11 Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10 33: 14

Het is geen gewone beleefdheid dat Paulus zich hier van de andere apostelen onderscheidt ten opzichte van het getuigen omtrent Jezus' opstanding. Hij was daarvan ook wel een getuige, maar op andere wijze. Hij had ook wel de Heere gezien (hoofdst. 9: 27), maar op geheel andere wijze dan de andere apostelen. De verschijning, die hem ten deel was gevallen, kon hij niet op dezelfde wijze als de anderen aanvoeren als bewijs voor Jezus' opstanding; zij was geen feit zo uiterlijk zichtbaar ook voor de gewone zintuigen. Paulus moest een midden vormen tussen hen, die met Jezus na zijn opstanding hadden omgegaan en er zich van overtuigd hadden dat Hij dezelfde was, met wie zij reeds vóór zijn dood waren geweest en degenen, die op het getuigenis van deze moesten geloven zonder te zien.

34. En dat Hij Hem in zo'n overwinnende macht over de dood, tevoren door Hem ondergaan (Rom. 6: 9), uit de dood heeft opgewekt, dat Hij niet meer tot ontbinding zal weerkeren, niet meer tot die toestand zal komen dieanders voor het lichaam de verrotting ten gevolge heeft, namelijk in de toestand van de dood, dat heeft Hij reeds vooraf gezegd. Zo heeft Hij in Jes. 55: 3 en Ps. 89: 2vv. gezegd: Ik zal u de weldadigheden van David geven, die getrouw zijn. Ik zal u de toegezegde genadegaven volkomen toedelen, waarvoor toch bepaald nodig is dat Hij, door wie zij worden toegedeeld, in alle eeuwigheid leeft.

Vraagt men hoe de opstanding van Christus een vervulling kon worden genoemd van de Messiaanse heilsbelofte aan David, dan ligt het antwoord in de onmogelijkheid van de vervulling aan een andere zoon van Adam en Abram, sterfelijk nazaat van de man naar Gods hart. In iemand wie de banden van de dood niet zouden kunnen knellen of terughouden, in iemand die wel sterven moest, maar door zijn dood de dood overwonnen hebbende, door zijn opstanding een nieuw en eindeloos leven zou intreden, kon en zou dan ook dat Messiasrijk

van eeuwigheid zijn grond en aanvang hebben, hetgeen steeds het voorwerp van de beloften van God en van de geloofsverwachting van zijn heiligen in het Oude Testament is geweest

35. De Messias moest dus wel eenmaal sterven, maar mocht niet door de dood worden vastgehouden (Rom. 6: 10) en daarom zegt hij ook in een andere Psalm (16: 10): a) Gij zult Uw heilige niet overgeven, om ontbinding te zien.

a) Hand. 2: 27

36. Dit woord doelt zonder twijfel niet persoonlijk op hem, tot wie het was gezegd: want David is, nadat hij in zijn tijd de raad van God gediend had, toen zijn uur kwam (1 Kon. 2: 10v.) ontslapen en is bij zijn vaderen gelegd en heeft wel ontbinding gezien tot op de huidige dag; wij hebben nooit gehoord van een opwekking van hem.

37. Maar Hij, die God volgens het getuigenis van Zijn apostelen (vs. 31) opgewekt heeft, heeft geen ontbinding gezien en is tot een Middelaar van de eeuwige genade van God geworden (hoofdst. 2: 24-36).

Paulus schijnt te voelen dat hij van zijn toehoorders wat veel eist, als hij verlangt dat zij het doelen van de Jesajaanse tekst op de opstanding en het eeuwige leven van Jezus zouden erkennen; daarom voegt hij er nog een plaats uit de Schrift bij, waarin een gezegde omtrent de Koning van Israël is vervat dat geheel duidelijk in Jezus vervuld is en wel in Hem uitsluitend. Dat de tekst in Jesaja doelde op de opstanding van Jezus, rustte op de veronderstelling dat de heilige beloften van David alleen dan zeker en betrouwbaar zijn, als de Middelaar daarvan, die geen ander kan zijn dan de Koning van Israël, een eeuwig leven heeft. Daar dit nu in Ps. 16 uitdrukkelijk is uitgesproken, kan Paulus de bedoelde tekst gepast aanhalen met een "daarom. " De apostel weet dat deze Psalm van David is en veronderstelt dat het slaan van deze op David voor de hand ligt. Daarom acht hij nodig op de voorgrond te stellen dat de tekst, die daarop doelt, iets zegt wat niet wordt gevonden in de geschiedenis van David, die voor zijn deel werkelijk Gods raad en wil heeft volvoerd, waartoe hij volgens vs. 22 geroepen was en daarna pas tot de vaderen vergaderd is. Wel kan hij dit ook in de geschiedenis van Jezus aan zijn hoorders niet aanwijzen. Hij kan het echter uit hetgeen hem is meegedeeld, bekrachtigen en moet daarvoor, indien zij zijn getuigenis van Jezus' opstanding aannemen, toegenegen gehoor vinden. Maar hoe is in het feit dat Jezus als de door God Opgewekte de ontbinding niet gezien heeft, verder vervat dat hij ook niet tot ontbinding zal terugkeren? Als Jezus de ontbinding niet gezien heeft, dan is dat een bewijs dat Hij de dood zo heeft ondergaan dat Hij door de dood niet beheerst is, maar dat Hij dadelijk over de dood macht heeft gehad. Daar toch de ontbinding de voortzetting is van de macht van de dood, kan het niet ontbinden slechts volgen wanneer een overwinning op de dood heeft plaatsgehad. Het niet ontbinden van Jezus is dus het feitelijk bewijs dat Zijn sterven niet een bezwijken was, maar een overwinning over de macht van de dood. Heeft nu echter de dood zijn macht op Jezus uitgeoefend, om die onmiddellijk over Hem te verliezen, hoe zou Hij dan ooit de weg van de dood weer kunnen betreden!

De zekerheid van de opstanding van Jezus berust op het eeuwig raadsbesluit, op de onbedriegelijke verbondsgenade en de uitdrukkelijke belofte van God.

38. Zo zij u dan bekend, mannen broeders, om na de uiteenzetting in vs. 27-37 nu terug te komen op de zaligheid die u wordt aangeboden (vs. 26) en nader mee te delen, waarin deze vooralles bestaat, dat door deze (Luk. 24: 46v. Rom. 4: 25) Jezus, de gekruisigde en

opgestane en wel door middel van onze prediking, vergeving van de zonden verkondigd wordt.

39. a) En dat van alles waarvan gij, wat in het bijzonder de rechtvaardiging betreft van u, kinderen van het geslacht van Abraham, niet gerechtvaardigd kon worden door de wet van Mozes (Rom. 3: 20 Gal. 3: 11), b) een ieder die gelooft in Hem, door Deze, op wie de Heere al onze zonden heeft geworpen en die ze gedragen heeft aan het kruis, (Jes. 53: 6 en 11), gerechtvaardigd wordt (Rom. 3: 21vv. Gal. 2: 16 1 Kor. 6: 11

a) Rom. 8: 3 Hebr. 7: 19 b) Rom. 10: 4

Vooraan staat een stelling die nog niet zo eigen en specifiek bij de apostel Paulus hoort: Vergeving van de zonden door Christus wordt u verkondigd. Dit had toch ook Petrus beloofd in hoofdst. 2: 38; 3: 19; 10: 43 aan hen, die zich zouden bekeren en laten dopen. Wat daarentegen nu volgt: "van alles, waarvan gij niet gerechtvaardigd kon worden door de wet van Mozes, " is beslist nieuw in gedachte en woord.

Eerst leert de apostel in het algemeen de vergeving van de zonden in de naam van Jezus; vervolgens stelt hij bepaald op de voorgrond dat de wet van Mozes niet werkelijk en van alles, dat is van de innerlijke schuld voor God, had kunnen verzoenen; ten derde benadrukt hij niet minder de waarheid dat door Christus een ieder die nu gelooft, rechtvaardig wordt, of hij een band met de wet van Mozes heeft of niet.

De stelling dat men in Christus door het geloof gerechtvaardigd wordt van alles waarvan men in de wet geen rechtvaardiging heeft kunnen verkrijgen (d. i. van alle zonden), wil niet zeggen dat reeds door de wet een gedeeltelijke vergeving kon worden ontvangen en het overige in Christus werd verkregen; dit zou onpaulinisch zijn en met het gehele Nieuwe Testament in strijd. Paulus laat integendeel, terwijl hij die volkomen juiste stelling uitspreekt, de omstandigheid nog geheel buiten aanmerking dat men in de wet voor geen enkele zonde gerechtigheid vond. De stelling is van algemeen theoretische aard, is slechts de eerste stelling van de leer van de rechtvaardiging: waarvan men in de wet niet wordt gerechtvaardigd, van dat alles wordt men in Christus door het geloof gerechtvaardigd; de tweede stelling daarbij is: in de wet kan men van niets gerechtvaardigd worden; en de slotzin: derhalve kan alleen in Christus de gehele rechtvaardiging worden verkregen. De verdere ontwikkeling van het evangelie wordt nog teruggehouden en blijft voor het ogenblik achter.

In zijn eigen leven en zijn ontwikkeling had Paulus alles wat hij hier omtrent de rechtvaardiging zegt, in zichzelf beleefd. Met het oog op de Joden onder zijn toehoorders, die persoonlijk misschien nog op hetzelfde valse standpunt ten opzichte van de wet stonden, als hij vroeger zelf had ingenomen, mocht hij juist dat punt: "van alles, waarvan gij niet gerechtvaardigd kon worden door de wet van Mozes, " het allerminst onaangeroerd laten.

Wie herkent aan dat woord niet onmiddellijk de grote apostel, die de onschatbare weldaad van de rechtvaardigmaking uit genade alleen had leren zoeken en vinden in de school van de geestelijke levenservaring en deze hoogheerlijke waarheid voortdurend, in het bijzonder in de brieven aan de Romeinen en de Galatiërs, met zoveel kracht op de voorgrond plaatst? Ja, zie hier waarlijk het kort begrip van geheel het evangelie van Paulus, maar tegelijk van alle profeten en apostelen samen, een ieder in hun eigen vorm, het evangelie van Augustinus, van Luther, van de hervorming in en buiten ons vaderland. Hoe zouden wij het kunnen vergeten, daar in de Nederlanden op 14 Juni 1566 bij de eerste hagepreek, onder Gods vrije hemel

gehouden, een viertal uren aan de verklaring van dit woord van de Heere gewijd werd: uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, die God voorbereid heeft, opdat wij daarin wandelen zouden (Ef. 2: 8-10). Dat trok, dat boeide, dat laafde de dorst van duizenden heilbegerige zielen, zoals een malse zomerregen de heet geschroeide akker daar buiten; dat blijft de enige troost van allen die voelen dat het tot in der eeuwigheid onmogelijk is door eigen deugd voor God te bestaan, en dat dus de zondaar die zichzelf als zondaar kent, niets anders overblijft dan òf alleen uit genade om niet behouden te worden, òf in troosteloze wanhoop te sterven. Wat denkt en zegt men toch zo dikwijls in onze tijd, dat deze prediking van Paulus te Oosters en Israëlitisch gekleurd is, om voortdurend voor ons onmisbaar en voldoende te wezen? Rechtvaardiging door het geloof, zeker, deze vorm van het Paulinisch evangelie draagt een geheel Israëlitisch karakter, maar de diepe behoefte daardoor aangeduid, is zuiver menselijk en tevens waarachtig christelijk en men behoeft voorwaar geen zoon van Abraham, men behoeft slechts een schuldig kind van Adam te zijn, om terstond te beseffen dat Gods gunst het hoogste goed en genadig herstel in die verbeurde gunst een boven alles uitsteigende weldaad is. "Dat door Deze overgeving van zonden verkondigd wordt, " dit is het juist wat het evangelie tot een eeuwig evangelie voor arme zondaren maakt; dit het eerste, waarmee zijn prediking aanvangt en waarzonder er evenmin sprake kan zijn van waarachtige vertroosting, als van vernieuwing en heiliging.

40. Ziet dan toe, gij die in onderscheiding van hen die te Jeruzalem zijn, hier in de verstrooiing leeft, dat over u niet door een gelijk gedrag als van hen en van hun oversten, kome hetgeen gezegd is in de profeten, (Jes. 28: 14v. Hab. 1: 5):

41. Ziet, gij verachters en verwondert u en verdwijnt met uw verachting voor hetgeen Ik u ter redding had aangeboden; want Ik werk in het oordeel dat over u zal komen, een werk in uw dagen, zodat gij het nog zelf zult beleven, een werk, dat gij niet zult geloven, als iemand het u vertelt als iets dat op een andere tijd en op een andere plaats is geschied; zo zwaar en ontzettend zal het zijn.

Nadat hij zijn diepste inzicht van het geheim van Christus aan zijn broeders heeft meegedeeld, spreekt Paulus nog de smart uit die hij moest ondervinden bij het zien van elke vergadering van Joden. Aan allen die hij hier voor zich ziet, heeft hij vergeving van zonden in Jezus' naam verkondigd; maar wie heeft onze prediking geloofd? Voor hoevelen zal deze prediking van de zaligheid integendeel tot verharding zijn? Zo besluit hij met een waarschuwing uit de profetie.

Ook in deze bedreiging openbaart zich reeds een hoofdgedachte van Paulus, die hij later in de brief aan de Romeinen uitvoerig voorstelt, namelijk deze, dat Israël voor het grootste deel zich tegen de prediking van de zaligheid verhardde en aan het gericht werd prijs gegeven.

De weg van de zaligheid, 1) eenmaal zo langzaam en met zoveel moeite bereid a) langzaam door de tijden van voorbereiding gedurende het oude verbond, b) met moeite door Jezus' bitter lijden en sterven; en toch 2) zo kort en liefelijk te bewandelen a) kort, want het komt er slechts op aan Jezus' kruis in het geloof te omhelzen, b) liefelijk, want men vindt daarop vergeving van zonden, leven en zaligheid.

42. En toen de Joden, die zo'n woord niet langer meer wilden aanhoren (hoofdst. 7: 54 en 56), de synagoge waren uitgegaan, verzochten de heidenen, die de bijeenkomst mede hadden bijgewoond, hun tegen de volgende sabbat, dat is in de week tussen deze en de volgende

sabbat, als Paulus en Barnabas pas weer een voordracht in de synagoge zouden houden, hun dezelfde woorden zouden gesproken worden; zij verlangden dat het evangelie, zo-even verkondigd, hun in het bijzonder mocht worden meegedeeld, daar het hun zozeer behaagde.

De Handelingen van de apostelen hebben op vele plaatsen meer verschil van lezing dan enig ander boek van het Nieuwe Testament. Nu is de gewone tekst in ons vers ontleend aan een handschrift uit de 9e eeuw, dat zich bevindt in de bibliotheek van een Rooms klooster, dat alléén van hoofdst. 8: 10 de geschiedenis van de apostelen bevat en geenszins betrouwbaar geacht kan worden. Bovendien is het ook moeilijk de inhoud van bovenstaande woorden te rijmen met hetgeen in het volgende wordt verteld en vooral ook met het woord van Paulus in vs. 46, dat het volstrekt uitsluit dat hij en Barnabas reeds in de week voor de volgende sabbat aan de heidenen zou hebben gepredikt. Zonder twijfel heeft het woord metaxu aanleiding tot die lezing gegeven, dat wel gewoonlijk en ook bij Lukas (Luk. 11: 51; 16: 26 Hand. 12: 6; 15: 9) "tussen" betekent, en dat men nu zo opvatte, als boven verklaard is. Zo’n verzoek aan de apostelen om in de tijd tussen deze en de volgende sabbat zijn voordrachten te willen voortzetten, kon, zo scheen het, slechts uitgaan van de heidenen, die mede in de synagoge waren; dat woord voegde men er daarom tot opheldering bij. Verder bleek daar uit het slot, dat onder degenen die de synagoge verlieten, de Joden moesten verstaan worden, wat men dan eveneens mede in de tekst vermeldde. Het eerder aangehaalde Griekse woord heeft in het later spraakgebruik ook de betekenis van "later, " zodat het handschrift dat het eigendom van de universiteit te Cambridge is en uit de 5de of 6de eeuw stamt, juist daarvoor exhv leest en dat nu hier woordelijk de eerstvolgende sabbat zelf, niet de week vóór die sabbat bedoeld is, blijkt uit vs. 44, waar een deel van de eigenlijke heidenen te Antiochië de apostolische prediking pas omtrent de volgende sabbat te horen krijgt, terwijl zich voor het ogenblik alleen proselieten onder de toehoorders bevonden. Wij moeten ons daarom houden aan de andere, meer eenvoudige lezing, die ook de Latijnse vertaling van de Vulgata in het exemplaar van het vatikaan volgt. Wij moeten aan het vers de volgende verklaring geven: "En toen zij, Paulus en Barnabas, nog voordat de vergadering geëindigd was (vs. 43), uit de synagoge gegaan waren, omdat zij alleen als gasten de godsdienst hadden bijgewoond, en daarom niet mede hadden deel te nemen aan een eigenlijke gemeentezaak, verzochten zij, de oversten van de synagoge (vs. 45) hen die heengingen, dat op de eerstvolgende sabbat hun dezelfde woorden zouden verkondigd worden, de heden gedane mededeling nog eens zou worden voorgedragen tot nauwkeuriger overweging en tot beslissing ter gelovige aanneming daarvan. " Wij zien dus dat de woorden van de apostel, die met zo’n grote verontschuldiging maar met alle nadruk van geloofszekerheid gesproken worden, op hen een gunstige indruk maakten. In naam van de gehele gemeente werd hem en Barnabas bij zijn heengaan gevraagd, bij de eerstvolgende godsdienst de voorgedragen leer uitvoeriger te behandelen, opdat men dan zou kunnen beslissen. Daartoe toch was nu alles nog te nieuw en te vreemd, men moest zich eerst oriënteren (vgl. hoofdst. 28: 21vv.). In zulke hoogstbelangrijke, zeer duidelijke zaken, die om beslissing vragen en waarvan hier gesproken wordt, heeft het nemen van een tijd tot overweging altijd iets bedenkelijks. Toch waren er onder de Joden zelf en vooral onder de proselieten velen, die meer dan de overige menigte van de toehoorders door de kracht van de waarheid waren aangegrepen. Voor hen was de tijd om te wachten tot de eerstvolgende sabbat onaangenaam, hun hart drong hen tot een spoedige beslissing en deed hen verlangen naar een overvloedige bevrediging van de geestelijke behoefte.

43. En na het uitgaan van de synagoge, nadat de overste hen op de gewone wijze had laten gaan, volgden velen van de Joden en van de godsdienstige Jodengenoten, dieregelmatig aan de godsdienstoefeningen in de synagogen deelnamen, Paulus en Barnabas tot in de woning, waarin zij gehuisvest waren. Om hun aanneming van de hun zojuist verkondigde zaligheid te

betuigen en om nadere bevestiging daarin te zoeken, volgden zij de predikers, die tot hen spraken in vertrouwelijke toespraken (hoofdst. 28: 20) en hen vermaanden te blijven bij de genade van God, die zich reeds nu door het openen van hun harten voor het geloof aan hen had verheerlijkt (hoofdst. 11: 23; 14: 22), daar toch de verleiding tot afval niet lang uitblijven zou.

Zij die beginnen, hebben het meest de vermaning nodig om in de genade te blijven; want zij zijn nog tedere enten, die de storm van aanvechting gemakkelijk van Christus kan afslaan.

Blijven, dat is onze roeping: nemen kan ik de genade van God niet, maar zij neemt mij; maar in haar blijven dat kan ik door het voortdurend ontvangen en aannemen van haar en ik word gevraagd, niet gedwongen, te blijven.

44. En op de volgende sabbat, nadat zich intussen vooral aan de zijde van de heidenen een grote belangstelling in de prediking van de apostelen had ontwikkeld, kwam bij de godsdienstoefening in de synagoge bijna de gehele stad samen om het woord van God te horen, dat Paulus volgens het verzoek, tot hen in vs. 42 gericht, zou voordragen.

45. Doch toen de Joden de menigte heidenen zagen, die deels in de synagoge waren gekomen, deels daarbuiten op straat waren om vandaar de voordracht mede aan te horen, werden zij met nijd vervuld, omdat ook voor de onbesnedenen de toegangtot het woord van deze genade (vs. 26) zou openstaan. Zij stonden op en spraken hetgeen door Paulus gezegd werd tegen door hem gedurig met allerlei zaken in de rede te vallen, hem wedersprekende en lasterende, alleen om tegen te spreken, zonder dat zij iets wezenlijks konden voortbrengen dat de moeite waard was om er acht op te geven. Toen zij met tegenspreken alleen de apostel niet moe konden maken en terughouden, lasterden zij Jezus, van wie hij getuigde en allen die in Hem wilden geloven.

Dat op deze sabbat voornamelijk de heidenen een sterk verlangen aan de dag leggen om het woord van God te horen, heeft zijn grond in de eigenheid van de prediking van Paulus, zoals die zich ook in de rede op de vorige sabbat had geopenbaard. Terwijl namelijk Paulus aan de Joodse gemeente de zondenvergeving door Christus als het eerste en voornaamste goed had aangeprezen, stelt hij dadelijk op de voorgrond dat de Joden tegenover de zaligheid van Jezus Christus niet beter zijn dan de heidenen. Terwijl hij dan verder de rechtvaardiging afhankelijk maakt van het geloof alleen en geen andere voorwaarde stelt, geeft hij te kennen dat de heidenen even dichtbij de zaligheid zijn als de Joden. Dit karakteristieke van de prediking van Paulus heeft zijn oorsprong in zijn persoonlijke ervaring, die hem aan de ene zijde de algemene verdorvenheid van de menselijke natuur deed kennen, aan de andere zijde als de geschiktheid om de zaligheid te ontvangen de gehele ontlediging van het eigen ik en begeerte naar het goddelijke. Die prediking is ook in de tussentijd gehoord en deze is voor de heidenen een aantrekkingskracht geworden. Maar juist dit toestromen van de heidenen tot het woord van God brengt bij de Joden een crisis teweeg. Dit besliste neigen van de heidenen tot het verkondigde woord is hun de bevestiging van de indruk, die ook zij zonder twijfel hebben ontvangen, dat tegenover de door Paulus aangeboden zaligheid het goddelijk voorrecht van Israël boven de heidenen niet meer in aanmerking komt. Nu moest dan door alle Joden, met het oog op zo’n in het oog vallende deelname van de heidenen aan het woord van de zaligheid, beslist worden of zij de vergeving van de zonden en de rechtvaardiging voor God hoger achtten dan hun aandeel aan de uiterlijke bevoorrechte plaats van Israël. Het bleek nu dat slechts een zeer klein aantal de diepste behoefte, waarvan Paulus de bevrediging aanbood, levendig genoeg voelde om in de eerste plaats al het andere daarbij achter te stellen.

Hef uw ogen rondom op en zie, die allen zijn vergaderd, zij komen tot u; dit woord (Jes. 60: 4) bracht nu leven in de Joodse gemeente te Antiochië; maar zij had daarin geen lust.

Tegenspreken geschiedt nog met enige schijn; maar het lasteren, dat aanstonds daarbij komt, wat een boosheid, in de hel ontstoken, steekt daar niet in!

46. Maar Paulus, die het woord voerde en Barnabas, die, van zijn zitplaats opgestaan, naast de apostel stond en daardoor instemming met dat woord betuigde, verklaardenduidelijk en vrijmoedig aan de tegensprekende en lasterende Joden, in welke verhouding zij voortaan tot hun gemeente dachten te staan. Zij zeiden: a) het was naar de raad en de wil van God nodig dat eerst tot u, als degenen aan wie het kindschap en de heerlijkheid en de verbonden en de beloften toekomen (hoofdst. 2: 39 Rom. 9: 4), het woord van God gesproken zou worden, zoals wij onlangs en heden getrouw hebben gedaan; b) doch nu gij het woord van deze zaligheid (vs. 26) verstoot en u uzelf niet waardig oordeelt voor het eeuwige leven, hetgeen bij gelovige aanneming van onze woorden u ten deel zou zijn gevallen, ziet, wij keren ons tot de heidenen, aan wie wij voortaan onmiddellijk en zonder verband tot uw synagoge het evangelie zullen prediken en ook dit doen wij naar Gods raad en wil.

a) Matth. 10: 6 Hand. 3: 26; 13: 26) Ex. 32: 10 Jes. 55: 5 Matth. 8: 12; 21: 43

De apostel houdt de Joden in dit laatste, sterke en ernstige woord voor dat zij door hun fanatieke tegenstand tegen de hoop van het eeuwige leven, die hun in Christus is aangeboden, metterdaad te kennen hadden gegeven wat een geringe waarde zij voor zichzelf hechtten aan het bezit daarvan en hoezeer zij zichzelf daardoor op schandelijke wijze vernederden. Wij zien hoe hoog Paulus hier de waarde van de menselijke ziel stelt, die door Christus moet worden verheven tot gelijkheid aan God en tot eeuwige zaligheid, doordat hij het voorstelt als een verachting van zichzelf, liever in de duisternis van de zonde en in het verderf te willen volharden, dan door Christus in de heerlijkheid van God verhoogd te worden.

Krachtig en snijdend is het woord van dat protest, waarvan de mening neerkomt op het "gij hebt niet gewild" van de Heere zelf (Matth. 23: 37). De verwerping van het evangelie is de eigen zonde en schuld van de mens. Onmiddellijk hieraan wordt de verklaring verbonden dat van nu aan het evangelie tot de heidenen gebracht zal worden, dat is, niet meer vanuit de synagoge als middelpunt of zelfs als punt van uitgang, maar rechtstreeks tot en in het midden van de heidenen. Deze treffende verklaring wordt overigens niet eenmaal, maar van plaats tot plaats opnieuw afgelegd met woord en daad (hoofdst. 18: 6; 28: 28).

47. Want zo heeft de Heere ons geboden, toen Hij tot Hem, wiens dienaars en boden en vertegenwoordigers wij zijn (1 Kor. 4: 1; 2 Kor. 5: 20, in Jes. 49: 6 sprak: a) Ik heb u gesteld tot een licht voor de heidenen, opdat gij zoudt zijn tot zaligheid tot aan het uiterste van de aarde (Luk. 2: 31vv.).

a) Jes. 42: 6

Wat aan Christus beloofd is, daarin is voor zijn dienaren een gebod vervat; omdat zij de aangewezen getuigen zijn van Hem, die God voor de heidenen tot een licht had gesteld, opdat Hij de zaligheid zou zijn tot aan het einde van de aarde, daarom hebben zij van Hem bevel ontvangen door hun prediking de heidenen te verlichten en zalig te maken (hoofdst. 26: 17vv.).

Op dezelfde wijze als Paulus hier deze tekst tot een regel van zijn handelen maakte, heeft ook wel nu en dan een dienaar van God een woord van de Heere nodig, dat hem bijzonder licht in het hart en zekerheid omtrent zijn wegen geeft. Indien wij zo leefden met het woord van God als Paulus dit deed, dan zou ook vaker dan wij denken in moeilijke omstandigheden het een of ander woord van de Bijbel ons ten dienste staan, om ons voor dat ogenblik bepaald aan te wijzen wat wij te doen of te laten hebben.

48. Toen nu de heidenen die bij deze woorden nog aanwezig waren, hoorden dat nu de beide mannen van God zich met hun boodschap tot hen wilden wenden, verblijdden zij zich. Nu toch zou de zaligheid tot hen komen in hun eigen huis; daarom boden zij ook aan die beiden, toen zij de synagoge van de Joden verlieten, spoedig een plaats tot prediking bij zich aan. Zij hoorden dit nu daar en prezen het woord van de Heere, dat volkomen met de geestelijke behoefte van het hart overeenstemde en er geloofden zovelen, als er bestemd waren voor het eeuwige leven (Rom. 8: 29v.).

Hoewel in het begin de gehele stad in beweging kwam over de goddelijke boodschap, kwamen er toch slechts enkelen tot geloof. Dit is het wat Lukas hier wil doen opmerken. Het waren geen families, gildes, veel minder plaatsen en steden, die gelovig werden, anders zou ook de latere vervolging van Paulus en Barnabas (vs. 50) niet mogelijk geweest zijn. Het waren slechts individuen, één en nog één, zoals dit dan ook wel eigenlijk in de wijze van de Paulinische prediking lag, die vergeving van zonden en rechtvaardiging als hoofdpunt op de voorgrond stelde, om de beslissing voor het geloof tot een geheel individuele te maken.

Zij allen, maar alleen zij bekeerden zich werkelijk, die door God voor het eeuwige leven bestemd waren; want het wordt niet aan het toeval noch aan onvoorwaardelijke willekeur en luim van de mensen toegeschreven of iemand tot het zaligmakend geloof komt en wie er toe komt. Dit gevolg staat onder het bestuur van de Voorzienigheid van God, die reeds vóór het beslissend ogenblik alles vastlegt. In zaken die de zaligheid en het eeuwige leven aangaan, valt niet het minste voor, zonder dat Gods wil en macht het ordent, leidt en beschikt. Dit is een waarheid, die zowel verootmoedigt, als verheft en vertroost. Aan de andere zijde geschiedt echter in zaken, die de zaligheid aangaan, ook niets zonder dat de mens met vrije wil bepaalt en besluit. In vs. 46 is dit ten opzichte van de ongelovige Joden erkend, als tot hen wordt gezegd: "Gij oordeelt uzelf niet waardig voor het eeuwige leven, " en verder geeft de Schrift in duizenden gevallen getuigenis van de vrijheid en zelfstandige werking van de mensen. In dit geval is dat echter niet uitgedrukt, omdat Lukas het werk van de bekering wil doen kennen als afhankelijk van het goddelijk bestuur.

Men kan ook zeggen dat het "zo velen als er" in tegenstelling staat tot de Joden, die niet gelovig werden in die menigte die naar de raad van God voorbeschikt was, maar voor het grootste deel het heil weerstonden dat voor hen allen bestemd was. Ten opzichte van de heidenen werd echter het gehele getal van de voorbeschikten voor het eeuwige leven bereikt. Zij onder hen, die door Gods voorbereidende genade reeds inwendig rijp waren, bekeerden zich ook werkelijk allen. Anderen, die zich pas 10, 20, 30 jaar later lieten dopen, behoorden op dat tijdstip nog niet tot de voorbestemden.

Zo ernstig wil God iedereen zalig maken, dat Hij voor ieder mens de orde, waarin hij zalig zal en kan worden, naar zijn wijsheid bepaald heeft. Indien nu de mensen de Heere niet weerstonden en in hun tegenstand de voor hen bestemde tijd van de genade en de hun geschonken orde van het heil niet verzuimden, dan zou geen mens verloren kunnen gaan.

49. En het woord van de Heere werd in de periode waarin Paulus en Barnabas verder te Antiochië bleven, door het gehele land verbreid, door geheel Pisidië, waarvan Antiochië de hoofdstad was.

Zeker een krachtige geloofsversterking voor de apostel, een beslissende ervaring, die hem voor zijn gehele zendingsreis tot een onomstotelijke zekerheid maakte (hoofdst. 22: 17-21): mijn opdracht luidt aan de heidenen, mijn scheepje behoort buiten op de grote zee van de volken; daar moet ik mijn net uitwerpen, daar wil de Heere mij een grote menigte ten buit geven.

50. Maar de Joden werden door die voortgang van de apostolische werkzaamheid hoe langer hoe nijdiger en tot tegenstand opgewekt. Zij stookten toen de godsdienstige en eerlijke vrouwen op, de vrouwen van de voorname heidenen te Antiochië, die tot het Jodendom waren overgegaan. Zij wekten bij hen een fanatieke ijver op voor de door hen aangenomen Joodse godsdienst, die het gevaar liep door de nieuwe christelijke godsdienst te worden verdrongen. En door de hulp van deze vrouwen wonnen zij vervolgens hun mannen, die de voornaamsten van de stad waren, a) enverwekten vervolging tegen Paulus en Barnabas, als tegen mensen die voor het algemeen welzijn gevaarlijk waren en van wie men zich moest ontdoen en verdreven ze krachtens hun macht als oversten uit hun gebied (hoofdst. 9: 24).

a) 2 Tim. 3: 11

Het zijn oprechte vrouwen geweest, die zich op hun godsdienst beriepen en dachten dat zij vroom waren voordat die nieuwelingen kwamen. Zo wordt eerbaarheid en godsdienst een grendel van het christendom. Er is hier dus sprake van een vroomheid die men zichzelf heeft gemaakt. Zulke mensen zijn zeker gemakkelijk op te winden, want zij zeggen: "wat wil men toch beter hebben dan wij zijn? Wij zijn reeds sinds lang vroom en eerbaar geweest! " Juist zulke vroomachtige, godsdienstige mensen zijn het bijna altijd, die òf de sterkste vervolging verwekken, òf zich het liefst ertoe laten gebruiken, omdat zij menen daardoor God een dienst te doen.

Zelfs in dit treurig beeld ziet men de krachtige overgave van het vrouwelijk gemoed aan hetgeen geloofd wordt. Hier dienen wel de godsdienstige vrouwen in bijgeloof een afgod, maar Paulus heeft later ook rijkelijk ondervonden wat vrouwen in de dienst van de ware God kunnen doen. De oversten van de stad waren niet onder degenen die voor het eeuwige leven bestemd waren, hun leven was op het raadhuis en in het wijnhuis. Zij bekommerden zich echter weinig over die beide zonderlinge Joden, die de gehele stad in onrust hadden gebracht, maar omdat hun vrouwen hun onophoudelijk aan het hoofd zeurden, vaardigden zij, om daaraan een einde te maken, een bevel van verbanning uit. Paulus en Barnabas zouden daar zeker nog graag een poos zijn gebleven en zij gingen ook niet, voordat zij over de grenzen werden gezet; de weg van de dienaren van Christus, als voortgejaagden, is dus vroeg ingewijd!

51. Doch zij, Paulus en Barnabas, schudden, toen men hen over de grenzen had gebracht, volgens het woord van Christus in Matth. 10: 14, het stof van hun voeten af tegen hen. Daarmee verklaarden zij alle gemeenschap teniet gedaan met de Joden, aan wie God een geest van verbittering had gegeven (Rom. 11: 8) en verklaarden zij zich van alle verplichting omtrent hen vrij. Zij reisden nu weer voort, wendden zich zuidoostelijk naar het landschap Lycaonië en kwamen na een tocht van 2 à 3 dagreizen te Ikonium, de hoofdstad van deze streek, gelegen aan de voet van de Taurus in een vruchtbare vlakte.

De Joden verstonden deze beeldspraak, want zij waren gewend bij het overgaan van de grenzen van het heilige land hun voeten van het onreine stof van de heidense aarde te zuiveren.

De apostelen deden dat tot een getuigenis tegen hen, dat onder hen mannen van God waren geweest, maar zij die door hun woord hadden verstoten. Zij gaven verder daardoor te kennen dat zij niet waren gekomen om iets bij hen te halen, maar alleen om hun zielen te redden, zodat zij dus zelfs geen stofje wilden meenemen; zij gaven tevens daardoor de onreinheid te kennen en hun zondendienst en Gods vloek over hen.

De wereld moet bewijzen zien dat men haar alleen om de zaligheid van haar zielen, niet uit eigenbaat, de waarheid zegt: wil zij de hemel niet hebben, laat zij dan haar aarde en haar stof behouden.

52. En de discipelen, de zielen die uit de Joden en heidenen voor het christelijk geloof waren gewonnen te Antiochië en in de omtrek (vs. 43, 48 en 49), waren wel ten gevolge van hun gewelddadige verdrijving als verweesd achtergelaten, maar waren toch niet moedeloos en versaagd. De Heere zag des te meer in genade op hen neer; daardoor werden zij vervuld met blijdschap en met de Heilige Geest, totdat zij de verdrevenen later mochten weerzien (hoofdst. 14: 21vv.)

De Heere vergoedde de afwezigheid van hun geliefde leraars bij de jeugdige gemeente doordat Hij met zijn genadige tegenwoordigheid in de Geest zelf midden onder hen was, zodat zij vol werd van vreugde en van de Heilige Geest.

Een getuigenis was het van waarachtig geestelijk leven dat zij vol vreugde en vol van de Geest bleven, ook toen de mannen van God hen hadden verlaten; een bewijs dat zij zich niet tot mensen, maar tot de Heere bekeerd hadden; een teken dat het evangelie voor hen een levensreuk die leven brengt was geworden.

Antiochië in Pisidië werd later een christelijke metropolis, waarvan het gebied niet minder dan 25 bisschoppelijke steden in Pisidië omvatte.

HOOFDSTUK 14

PAULUS' TERUGKOMST NAAR ANTIOCHIE EN WAT ONDERWEG GEBEURDE

C. Vs. 1-28 Van Antiochië in Pisidië zijn Paulus en Barnabas 10 mijlen naar het zuidoosten gegaan naar Ikonië in Lycaonië. Ook hier begeven zij zich naar de synagoge van de Joden en winnen zij een menigte van Joden en Grieken voor het geloof in Christus; maar bij de voortgaande invloed van hun werk weten de Joden, die ongelovig waren gebleven in gemeenschap met de heidenen hen vandaar te verdringen. Te Lystre geneest Paulus bij gelegenheid van een prediking, die hij daar in de open lucht houdt, een opmerkzame toehoorder, die, lam van de geboorte af, aan zijn zijde zit. Dit veroorzaakt dat de heidense Lystrensen hem en Barnabas voor goden houden. Zij menen dat zij zoals een god in vroeger tijden van boven zouden zijn neergekomen. Slechts met moeite laten zij zich terughouden aan de gewaande goden een offer te brengen. Spoedig keert het blad om. Joden, die van Antiochië en Ikonium de apostelen zijn nagereisd om hen te vervolgen, overreden het volk Paulus te stenigen, die dan ook voor dood buiten de stad wordt gesleept. Hij staat echter weer levend op en gaat de volgende dag naar Derbe. Vandaar begint een organisatie van de gestichte gemeenten, terwijl de beide zendelingen weer langs de weg teruggaan, waarlangs zij gekomen zijn. Te Antiochië in Syrië geven zij aan de gemeente bericht.

1. En het geschiedde te Ikonium, dat zij, Paulus en Barnabas, samen in de synagoge van de Joden gingen en met zo'n gezegende uitkomst spraken dat een grote menigte, zowel van Joden als Grieken die als proselieten van de poort met de Joodse synagoge in verbintenis stonden, geloofde. Met die Griekse proselieten verenigden zich dan ook anderen, die vroeger nog op verdere afstand hadden gestaan (hoofdst. 11: 20v.).

De vervolging te Antiochië heeft voor de apostelen geen andere verandering dan van plaats met zich meegebracht. Waar zij te Antiochië zijn geëindigd, daar beginnen zij weer te Ikonium. Zij blijven onveranderd in dezelfde gezindheid en hetzelfde werk, dat hun te Antiochië zo veel lijden heeft berokkend.

Zij blijven niet weg uit de synagogen van de Joden. Noch hun liefde tot hun volk, noch hun moed is gebroken door de ondervindingen die zij bij de Joden hebben gehad.

Hun standvastigheid en trouw werden dan ook rijkelijk beloond. De Heere gaf hun een blijde vrijmoedigheid en zegende hun prediking aan vele zielen. Nu zag Paulus, wat de Joden aangaat, verblijd van hart, dat God, evenals in de dagen van Elia zich een overblijfsel had behouden, dat aan zijn woord geen aanstoot nam. (Rom. 11: 5).

Wat de "Grieken" aangaat kan men bij deze uitdrukking in twijfel zijn of daaronder heidenen of proselieten van de poort bedoeld zijn. Het laatste is wel het waarschijnlijkste. Heidenen zouden wel geen toegang hebben verkregen tot de synagoge van de Joden en zij worden ook pas met name in vs. 2 voorgesteld. Zeker is met opzet niet, zoals in hoofdst. 13: 43, de uitdrukking "godvruchtige Jodengenoten" maar de meer algemene naam "Grieken" gekozen. Daardoor moet worden te kennen gegeven dat het onderscheid tussen proselieten en niet-proselieten voor de Heere reeds was opgeheven. Als proselieten tot de gemeente van Jezus werden vergaderd, geschiedde het niet, omdat zij reeds halve Joden waren geworden, maar omdat Jezus ook een licht voor de heidenen moest zijn. (hoofdst. 13: 47).

2. Maar de Joden, die het evangelie ongehoorzaam waren (2 Thess. 1: 8 Rom. 10: 16), verwekten tegenstand en afkeer en verbitterden de zielen van de heidenen, die ook nog ongelovig waren gebleven, tegen de broeders, tegen de christenen (hoofdst. 9: 30; 11: 29), zonder nog teweeg te kunnen brengen dat men de handen aan hen sloeg.

Wie niet gehoorzaam wordt aan de waarheid, komt er gemakkelijk toe om anderen er afkerig van te maken. "Gijzelf zijt niet ingegaan en die ingingen hebt gij verhinderd", dit woord van de Heere (Luk. 11: 52) werd vanaf die tijd bij de nijdige Joden vervuld.

De wereld kon toch de mensen, die er behoefte aan hebben, wel met rust laten als zij zich tot de Heere Jezus bekeren; het doet haar toch geen schade. Waarom mogen anderen niet hebben wat zij in hun trotsheid verachten? Maar hun geweten betuigt hun dat het het koninkrijk der hemelen is, dat zij verwerpen, dat zij een schat verwerpen die door niets kan vergoed worden; hun geweten maakt hen ijverzuchtig, wil niet dat misschien iemand anders zal opmerken dat het evangelie een schat is en hij die opheft en daardoor rijk wordt.

Lukas gebruikt hier de liefelijke broedernaam van de heidenen, omdat de ongelovige Joden het zeer haatten dat Joden, die in Christus geloofden en gelovige christenen uit de heidenen tot een heilige broederschap werden. Men kan zich indenken met wat voor boze lasteringen zij gereed geweest zijn om de zielen van de heidenen tegen de broeders, die door de band van een door de wereld niet te begrijpen liefde verbonden waren, op te stoken en met haat te vervullen. Nu moesten deze broeders verstoorders heten van de vrede van het huisgezin, in het geheim verbondenen, dwepers enz.

3. Zij verkeerden daar dan, omdat de vijandschap van de ongelovige Joden niet zo spoedig een beslissing kon teweegbrengen, een lange tijd, vrijmoedig sprekende invertrouwen op de Heere. Zij wisten dat zij stonden onder de hoge bescherming van God, a) die tegenover alle beschuldigingen en lasteringen van de Joden getuigenis gaf aan het woord van Zijn genade, dat zij predikten (hoofdst. 20: 24), dat het een goed enzegenbrengend woord was. De Heere gaf dit getuigenis op de wijze in Mark. 16: 20 voorgesteld en gaf dat tekenen en wonderen geschiedden door hun handen (hoofdst. 4: 29v.).

a) Hand. 19: 11 Hebr. 2: 4

De Heere heeft middelen genoeg om zijn vijanden de mond te snoeren. Was het de Joden gelukt het woord van de apostelen verdacht te maken, dan werden hun nieuwe werken, tekenen en wonderen gegeven, die voor de ogen van de gehele wereld geschiedden en een prediking door daden werden voor de opgehitste heidenen.

Paulus en Barnabas zelf hadden niet op tekenen en wonderen gewacht, maar de eenvoudige prediking als hoofdzaak beschouwd, zoals die het heden ook nog altijd is en altijd zal blijven; want er waren reeds velen zonder die wondertekenen, alleen door de prediking, gelovig geworden. Er was nu echter een tijd van beslissing gekomen en in zulke tijden verleent de Heere aan zijn getrouwe dienaren, ook wel zonder dat zij het verlangen, zeer buitengewone gaven en krachten, wanneer Hij het voor nodig houdt door openlijke betoningen van zijn macht aan de zaak van Zijn rijk de overwinning te bezorgen.

4. En de menigte van de stad liet zich voor een gedeelte door die lasteringen in haar oordeel meeslepen, voor een ander deel gaf zij acht op deze tekenen en wonderen. Zij werd zo verdeeld in twee partijen en sommigen waren met de Joden en sommigen met de apostelen.

Zo'n splitsing, als hier wordt meegedeeld, is een getrouwe leraar niet geheel onaangenaam, omdat integendeel de Heere Jezus zegt (Matth. 10: 35vv.) dat Hij in de wereld gekomen is om die teweeg te brengen. Dat woord vervult de Heere steeds wanneer Hij door zijn knechten het rijk van de duisternis verstoort, een zalige onrust verwekt en de mensen van de ongerechtigheid afstand leert te doen. Hij zal die ook eenmaal op de grote oordeelsdag met ontzettende majesteit volvoeren.

De gezegende splitsingen in de gemeente: 1) haar oorzaak - de besliste prediking van het goddelijke woord, dat levend is en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard enz. 2) haar vrucht - de zifting van de gemeente; de grond van de harten wordt openbaar, in de strijd wordt de waarheid bevestigd, het geloof beproefd, de liefde bevestigd, de kerk opgebouwd.

6. Toen zijn zij, Paulus en Barnabas, nog op tijd alles overlegd hebbende en wetende wat men tegen hen in het schild voerde, (hoofdst. 9: 24, 30; 23: 12vv.), gevlucht naar de steden van Lycaonië, die ongeveer 5 mijlen verder naar het oosten en zuidoosten lagen, namelijk in de eerste plaats naar Lystre, waarvan in vs. 8-19 worden gesproken en naar Derbe, zoals later in vs. 20 zal worden meegedeeld en het omliggende land.

7. En zij verkondigden daar het evangelie. Daar waren geen bijzondere Joodse synagogen, waarbij zij zich zouden hebben kunnen aansluiten, hoewel er ook enige Joden woonden (hoofdst. 16: 1vv.); daarom verkondigden zij het onmiddellijk aan heidenen en Joden tezamen, als zij op openbare plaatsen met sommigen gesprekken aanknoopten, totdat een grotere menigte zich om hen verzamelde en het gesprek tot het houden van een redevoering overging.

Onder degenen, die de oploop uitvoerden, worden in de eerste plaats de heidenen genoemd en het laatst de oversten van de synagoge; toch waren niet de heidenen, maar de Joden en in het bijzonder hun oversten de voornaamste tegenstanders. De heidenen moesten slechts vooraan staan in de strijd - de kern van de troepen, de Joden, kwamen later en achter hen kwamen pas de aanvoerders, die echter de gehele stad dirigeerden. Het bericht van het plan van de vijanden, dat Paulus en Barnabas ter ore komt, zien deze voor een goddelijke reispas aan, die hun route verder aangaf.

Men moet zich niet altijd smaad en schande laten aandoen; toch moeten wij leren onderscheiden wat voor Gods eer het meest of het minst bevorderlijk is.

Op de plaatsen aangekomen, waarheen zij de toevlucht namen, brachten de apostelen hun tijd niet door met onvruchtbaar klagen over geleden onrecht; zij gingen integendeel dadelijk weer met vreugde aan het werk, waartoe God hen had geroepen.

Te Lystre vond Paulus op zijn tweede zendingsreis zijn geliefde leerling Timotheüs, te Derbe verkreeg hij Gajus tot leidsman. (hoofdst. 16: 1; 20: 4).

8. Na dit korte overzicht over het geheel van de apostolische werkzaamheid willen we nu op de beide delen daarvan in het bijzonder letten. En een zeker man te Lystre, de stad in vs. 6 voor het eerst genoemd, die geen macht had over zijn voeten, zat langs de kant, op een afgelegen plek, terwijl de anderen op de plaats waar de apostelen hun voordrachten hielden, vrij rondwandelden. Zijn voeten konden zijn lichaam niet dragen, zodat hij evenals die bedelaar aan de deur van Jeruzalems tempel 16 jaar geleden (hoofdst. 3: 2) neerzat, verlamdvanaf zijn geboorte, en hij had dan ook nooit kunnen lopen.

9. Deze plaatste zich onder de luisterende schare, zeker wel in de eerste plaats met het doel om de daar aanwezigen om een aalmoes te vragen. Zo hoorde hij Paulus spreken, telkens als deze daar aan het volk het evangelie verkondigdeen hij luisterde meer en meer met bijzondere opmerkzaamheid en instemming. De man viel Paulus in het oog en hij dacht er nu aan om tot eer van die God, die hij aan de Lystrensers verkondigde, hem van zijn lichamelijke ellende te bevrijden, opdat hij door een wonderteken des te gemakkelijker de toegang tot het hart van deze mensen mocht vinden. De ogen op hem houdende met onderzoekende blik en ziende uit de uitdrukking van zijn gezicht, dat hij geloof had om gezond gemaakt te worden door een zo machtig en genadig God als hier werd gepredikt,

10. zei hij met luide stem, zodat niet alleen de ongelukkige hem hoorde, maar ook de kring van de rondomstaande menigte: Ga recht op uw voeten staan! a) En hij, dadelijk zonder enige bedenking voldoende aan die eis, sprong op en wandelde nu gezond rond, evenals de anderen.

a) Jes. 35: 6

Reeds in hoofdst. 13: 6 vonden wij dadelijk op het eerste station van deze eerste zendingsreis van Paulus in de tovenaar Elymas een tegenhanger van de tovenaar Simon, die Petrus in Samaria ontmoette (hoofdst. 8: 18vv.). Hier worden wij door de man, die vanaf de moederschoot lam was, herinnerd aan de kreupele voor de schone poort van de tempel, die Petrus genas. Verder in vs. 11v. wil men aan Barnabas en Paulus van de zijde van de heidenen op geheel gelijke, maar nog sterkere wijze goddelijke eer bewijzen, evenals Cornelius tegenover Petrus daarmee begon (hoofdst. 10: 25). Dit is niet, zoals het uiterlijk zou kunnen schijnen, enkel toeval, maar rust op een opzettelijke leiding van God, wat de uiterlijke omstandigheden aangaat en op een welberekend inspireren van de verhoogde Christus ten opzichte van hetgeen, waartoe Paulus zich bewogen voelde te spreken en te doen. Deze verkrijgt aanstonds onder de heidenen een uitwerking, die met de daden van Petrus overeenkomen, en die zo maken dat op hem als zelfstandig apostel het zegel werd gedrukt. De eerste parallel is onmiddellijk zo ingericht dat het juist Paulus moet zijn, die de tovenaar aangrijpt en niet Barnabas, die tot hiertoe op de voorgrond heeft gestaan. Nadat zo de eerste bewezen is op gelijk niveau te staan als Petrus, staat hij ook verder aan het hoofd van het zendingswerk als eigenlijk apostel, naast wie Barnabas dan verder tweemaal in ons hoofdstuk (vs. 4 en 14) met deze titel genoemd wordt. Uit hetgeen in het concilie van de apostelen te Jeruzalem is voorgevallen, kunnen wij nu ook zien, wat de bedoelingen van de Heere zijn geweest. Als in hoofdst. 15: 11 en 12 Paulus en Barnabas aan de daar aanwezige apostelen en oudsten en aan de gemeente verkondigden hoeveel God door hen gedaan had en hoe grote wonderen en tekenen Hij door hen onder de heidenen gewerkt had, dan waren het, wat hun werkzaamheid onder de heidenen aangaat, enkel parallellen met de werkzaamheid van Petrus, die vanzelf in het oog vielen en aan hen, "die in achting waren" (Gal. 2: 1vv.), aan Jakobus, Céfas en Johannes dadelijk de indruk gaven dat Hij die Petrus kracht gegeven had voor het apostelambt onder de Joden, ook Paulus kracht had gegeven onder de heidenen. Na zo’n legitimatie door de Heere werd dan ook Paulus nu bepaald en met eer erkend als een zelfstandig apostel op heidens gebied en werd de daarmee overeenstemmende vaststelling omtrent de verhouding van de bekeerde heidenen tot de mozaïsche wet gemaakt. In de latere ontwikkeling van de kerkelijke omstandigheden werd dan zeker zowel de apostolische bediening van Paulus zelf, als de verhouding tot de wet van zijn gemeenten uit de heidenen, zoals zij in het jaar 50 waren verenigd (Gal. 2: 9v. Hand. 15: 23vv.) steeds weer opnieuw en met steeds grotere hevigheid betwijfeld en bestreden. Daarvan heeft echter ook de Heere, om daartegen een tegenwicht te vormen, zelf het latere werk van Paulus steeds weer opnieuw en met een scherpere aanduiding parallel geplaatst met het werk van Petrus, en zo aan het eerste

een vaste grond onder de voeten gegeven bij dergelijke getuigenissen omtrent zichzelf als hij in 2 Kor. 11: 5 en 12: 12 zichzelf aflegt. De verlamde door Petrus in hoofdst. 9: 33v. genezen, heeft zijn analogie met één, die door Paulus van de koorts werd genezen in hoofdst. 28: 8 De wonderdadige kracht, die in hoofdst. 5: 15 in de schaduw van Petrus ligt, komt overeen met dezelfde kracht van de zweetdoeken en gordels van Paulus in hoofdst. 19: 12 En evenals in hoofdst. 9: 36vv. Petrus een discipelin uit de dood opwekt, zo roept in hoofdst. 20: 9v. Paulus Eutychus in het leven terug. Wanneer nu echter, om op de parallel van onze tekst terug te komen, die lamme voor de deur van de tempel te Jeruzalem ons moest voorkomen als een zinnebeeld van het Joodse volk in zijn toenmalige geestelijke toestand "Ac 3: 2, dan zal bij de lamme hier te Lystre, ondanks alle gelijkheid met de eerdergenoemde (Rom. 3: 9), toch meer dan één verschil voor de dag moeten treden, waardoor het voorgevallene wezenlijk onderscheiden wordt en geschikt is om een beeld van het karakter van de heidenwereld te zijn. Dat is dan ook inderdaad het geval. Terwijl Petrus met Johannes daar de lamme aanziet en deze op hun eis hen ook aanziet, wacht hij slechts het ontvangen van een rijke aalmoes; aan de lamme hier bemerkt daarentegen Paulus dadelijk, als hij hem nauwkeurig bekijkt, dat hij gelooft geholpen te zullen worden. Aan de lamme aldaar wordt in de naam van Jezus Christus van Nazareth bevolen dat hij zal opstaan en wandelen; aan de lamme hier wordt daarentegen het bevel daartoe eenvoudig door de apostel zelf gegeven zonder nader beroep op zijn volmacht. De lamme daar moet Petrus eerst nog bij zijn rechterhand vatten en hem oprichten; de lamme hier springt zonder zo’n hulp op en wandelt. De wonderbare genezing daar heeft ten gevolge dat de priesters en de hoofdman van de tempel en de Sadduceën hun handen aan de apostelen slaan en hen in gevangenschap wegvoeren, het wonder hier geschied brengt daarentegen teweeg dat het volk gelooft in een menswording van de goden en dat Jupiters priester komt met offerdieren en kransen. Dat zijn alle zeer betekenisvolle en opmerkelijke verschillen. Te Lystre hebben de apostelen voor de eerste maal te doen met een bevolking, die nog geheel en al in de duisternis van haar heidendom zit, omdat daar geen Joodse synagoge is, die tenminste als een sterretje de duisternis in enig opzicht zou hebben kunnen verlichten en tot de ware God als proselieten enige uitnemende zielen had kunnen leiden. Zij hebben te doen met een bevolking die in de volle zin van het woord zonder God in de wereld is en geen hoop heeft (Ef. 2: 12), waaraan de weinige kinderen van Abraham die onder hen zijn, volstrekt geen voorbereidend werk voor het evangelie hebben gedaan en waarbij het geloof aan de enige ware God, ook zelfs wat de kiem aangaat, eerst nog moet worden geplant. De omstandigheden komen overeen met die in hoofdst. 17: 16vv. bij de aankomst van Paulus te Athene, waar wel een synagoge met Joden en godvrezenden is, maar deze ook zonder invloed op het godsdienstige leven van de bevolking is gebleven. Ook het donkerste heidendom hoeft niet ontoegankelijk te zijn voor de apostolische prediking en reeds de verkondiging van de levende God, die hemel en aarde gemaakt heeft en in wiens naam al onze hulp gelegen is, zal, zoals in de lamme blijkt, een krachtiger en meer beslist geloof vinden, dan de prediking van het zalig zijn in het koninkrijk van de hemelen in Christus Jezus kan teweegbrengen bij het Israël, dat naar een Messiasrijk verlangt in aardse heerlijkheid. Evenzo weet het heidense volk met zijn priesters de boden van God beter te waarderen dan het Jeruzalem, dat de profeten doodt; het is, zoals wij in vs. 19 zien, de geest van de ongelovige Joodse synagoge, die ook hier de dienst van de trouwe knechten van Christus probeert te verijdelen.

12. En zij noemden Barnabas, die zich door een verhevener gedaante onderscheidde, Jupiter, de opperste van de goden en Paulus daarentegen Mercurius, de bode en welsprekende heraut van de eerste. Daarvoor hielden zij namelijk Paulus, omdat hij het woord voerde (vs. 9), hoewel deze eigenlijk de hoofdpersoon was (hoofdst. 13: 13)

Volgens de Griekse godenleer deed Jupiter eens met Mercurius als reiziger een tocht door de wereld. Ze werden overal hoogmoedig afgewezen en kwamen uiteindelijk in een arme hut, die door de grijsaard Filémon en zijn vrouw Baucis werd bewoond. Ter beloning daarvoor leidden de beide goden hen op een heuvel; onmiddellijk daarop werd het land rondom door water overstroomd, alleen die gastvrije hut bleef droog en werd veranderd in een heerlijke tempel, waarin Filémon en Baucis voortaan de priesterlijke diensten zouden verrichten. Beiden stierven later één dood. Filémon werd toen in een eik, Baucis in een lindeboom veranderd. Het toneel van deze gebeurtenis, die duidelijk aan Noachs geschiedenis herinnert, als ook aan het woord in Joh. 1: 11vv., wordt door het verhaal gesteld in het deel van Azië, waartoe ook Lycaonië behoorde. Daaruit is zeker te verklaren hoe de mensen te Lystre aan zulke gedachten kwamen als zij hier tegen elkaar uitspraken. Als bewoners van een bergachtig land dat van het grote wereldverkeer nogal afgesloten was, hangen zij toch nog zeer vast aan het van de vaderen geërfde geloof. Dat zij dit in het Lycaonisch doen, is gemakkelijk te verklaren. Waar twee tongvallen, een aangeboren en een aangeleerde in gebruik zijn, bedient het volk zich altijd het liefst van de eerste, als het een zaak onder elkaar heeft. Voor de apostelen werd het echter een verhindering om dadelijk de verkeerde richting op te merken, waarin de Lystrensers kwamen en het begin te voorkomen. Wel schemerde, zo merkt Langbein op, in onze tekst door de mening van dit volk iets waars door: zij zagen terug, dachten aan het geluk van het paradijs, hoewel zij zich daar niet duidelijk bewust van waren, aan dat geluk, toen God nog met de mensen wandelde en op menselijke wijze verkeerde; en zij zagen vooruit, ziende een - hoewel onbegrepen - vingerwijzing naar het herstel van de gevallen en verwoeste schepping door Christus, op de menswording van God in Christus, die de apostelen nu onder hen willen verkondigen. Het vleselijk verstand, zo laat zich de apostolische pastoraal van Brand verder uit, zou misschien hebben geloofd dat dit vooroordeel als middel gebruikt kon worden om aan het evangelie ingang te verschaffen en de leer van de menswording van de Zoon van God daarop te bouwen; maar op wat een aan God waardige wijze worden deze verkeerde middelen en dwaze kunstenarijen veracht door de apostelen, zodra die hun bekend werden. Het evangelie heeft geen kromme wegen tot zijn verbreiding nodig; de apostelen hebben niet alleen in goddelijke kracht, maar ook in goddelijke reinheid gepredikt.

14. Maar de apostelen, Barnabas en Paulus, vernamen uit de mond van een tot hen gezonden bode, welk voornemen men had. Dat horende, scheurden zij hun kleren van verontwaardiging (Num. 14: 6; 2 Sam. 1: 11
) en sprongen naar
voren onder de menigte voor de poort, roepende,

15. Mannen, a) waarom doet gij deze dingen? Wij, Barnabas en ik, zijn maar zwakke mensen zoals gij. Wij zijn met u van gelijke aard en gesteldheid (Jak. 5: 17), dus geen goden zoals gij denkt (hoofdst. 10: 26). Wij staan integendeel (vs. 12) tegenover uw Jupiter en Mercurius en verkondigen u dat de zaligmakende genade voor alle mensen is verschenen (Tit. 2: 11v.) en dat gij u moet bekeren van deze ijdele dingen, van deze en al die andere afgoden, tot de levende God, b) die de hemel ende aarde en de zee en al wat daarin is gemaakt heeft (hoofdst. 4: 24 Ps. 146: 6).

a) Openb. 19: 10; 22: 9 b) Gen. 1: 1 Ps. 33: 6; 124: 8

Wij verwonderen ons over het tedere bijgeloof van de Lystrensers en toch in dat duister bijgeloof ligt nog enige waarheid, de waarheid dat God in Jezus Christus werkelijk de mensen gelijk is geworden en tot ons is neergedaald om de zieken genezing, de bedroefden troost, de

zondaren verlossing aan te brengen. Wij staan ontzet over deze heidense mensenvergoding; en toch komt ook midden onder christenen nog hetzelfde voor; werkelijk heidense afgoderij is het toch als helden, dichters, kunstenaars, filosofen, ja zelfs zangeressen en danseressen afgodisch worden vereerd en met bloemen en lauwerkransen overdekt worden door hen, die voor de levende God, de Schepper van hemel en aarde, geen woord van dank hebben en voor de Koning met de doornenkroon, voor de Zoon van God in zijn gedaante als dienstknecht geen blik van liefde. Ja, wordt niet dikwijls zelfs door hen, die gelovige christenen heten, afgoderij bedreven, niet alleen in heiligendienst en verering van godsdienstige vormen, maar ook door afgodische aanbidding van leraars, predikers, sektenhoofden, zodat een waar dienstknecht van God met Paulus vol verontwaardiging moet zeggen: "Gij mannen of gij vrouwen, wat vereert gij? Wij zijn sterfelijke mensen zoals gij. "

Niet gemakkelijk zal iemand met een oprecht hart God dienen, als hij niet door die heilige ijverzucht bezield is, waarvan Paulus in 2 Kor. 11: 2 spreekt, dat hij over de verdediging van de eer van de Heere even standvastig en ijverig waakt, als een echtgenoot over de trouw van zijn vrouw.

16. Wij prediken u nu die God a) die in vroeger tijden, voordat Hij het evangelie dat wij prediken, bekend heeft gemaakt, al de heidenen heeft laten wandelen in hun wegen, zonder hun een bijzondere, buitengewone openbaring te geven (Deut. 4: 19v.), zodat Hij ook bij u die tijd van de onwetendheid overziet (hoofdst. 17: 30).

a) Ps. 81: 13

16. Wij prediken u nu die God a) die in vroeger tijden, voordat Hij het evangelie dat wij prediken, bekend heeft gemaakt, al de heidenen heeft laten wandelen in hun wegen, zonder hun een bijzondere, buitengewone openbaring te geven (Deut. 4: 19v.), zodat Hij ook bij u die tijd van de onwetendheid overziet (hoofdst. 17: 30).

a) Ps. 81: 13

17. Hoewel Hij nochtans (want dit, "Hij heeft hen laten wandelen in hun wegen" maakt een nadere aanwijzing nodig) Zichzelf niet onbetuigd gelaten heeft aan u heidenen. Hoewel Hij u geen bovennatuurlijke openbaring heeft gegeven, zoals aan ons Joden, heeft Hij u toch op natuurlijk gebied welgedaan, door ons (volgens betere lezing: "u van de hemel regen en vruchtbare tijden te geven (Jer. 5: 24 Ps. 147: 8) en aan onze ("uw harten overvloed van spijs en andere zaken van het dagelijkse leven te geven, die u vrolijkheid schonken. Zo had gij Hem wel kunnen leren kennen, als gij slechts zijngaven met een dankbaar hart had aangenomen en die niet in de dienst van het vlees had misbruikt (Rom. 1: 18vv.).

Bij de grootste ijver om de voorgenomen offers te weren, konden de apostelen toch dadelijk zulke duidelijke woorden spreken. Daaruit blijkt hoezeer de Heilige Geest hen leidde.

In hun heilige ijver spreken zij de waarheid uit zonder te verbloemen, zij achten het beneden hun waardigheid en ook tegen hun doel zich te plaatsen op het standpunt dat de heidenen en de godsdienst, zoals zoveel christelijke filosofen doen, als een onvolmaakt voorportaal tot de zuivere godsdienst aanprijst. Zij noemen de goden openlijk valse, nietige afgoden, die met de levende God niets gemeen hebben behalve de gestolen naam. Zij prediken hun, dat zij volstrekt afstand daarvan moeten doen en de levende God moeten aannemen. Wat een vreesachtigheid is toch bij de christenen van onze tijd ingedrongen bij de behandeling van de

valse leer. Men is bang de dwaling, dwaling te noemen uit vrees anderen te verketteren. Men waagt het ten hoogste die als een onvoldoende voorstelling van de waarheid voor te stellen en is spoedig zover, dat men Jodendom, Mohammedanisme, heidendom in christelijke en onchristelijke vorm voor een soort van christendom aanziet.

Wij prediken u het evangelie, zegt Paulus, voor u evenals voor ons een kracht ter zaligheid; want het roept u tot bekering van deze valse afgoden, van uw Jupiter en Mercurius met al de goden van hemel en aarde en zee tot de levende God. Er is geen bekering van de valse goden, de goden van de handen en gedachten van de mensen dan door verlichting tot de evangelische erkentenis dat God de mensen, die in zonde en dood verloren zijn, verlost heeft naar het vrije welbehagen van zijn wil, nadat Hij in het begin door Zijn "woord" alles, wat geworden is, tot aanzijn heeft geroepen en tot een spiegel van Zijn eer heeft gemaakt. De heerlijkheid van de onvergankelijke God, die de heidenen veranderd hebben in die van de vergankelijke mens (Rom. 1: 23), is genadige liefde en bij wie deze liefde, die in Christus verschenen is, in het hart komt, die alleen erkent de levende God.

De strijd van het christendom tegen het heidendom: het is 1) een strijd tegen mensenvergoding, daar het de menswording van God predikt; 2) een strijd tegen elke natuurdienst, daar het de levende God verkondigt als de Heer van de Schepping; 3) een strijd tegen het wandelen in eigen wegen, daar het een wandelen eist naar de geboden van God.

18. En hoewel Paulus en Barnabas, die aan zijn zijde stond (hoofdst. 13: 46), zo spraken, weerhielden zij door hun afwijzende en duidelijke rede nauwelijks de schare voor hen te offeren, zo sterk hielden zij vast aande eens opgevatte meningen en voornemens.

Wat vermoeien de mensen zich toch in de dienst van de valse goden, terwijl zij de ware levende God slecht met tegenzin een uur in de week willen geven! Hoe moeilijk valt het hen af te brengen van de menselijke dwaasheid van hun bijgeloof, terwijl het dwaas gezwets van een listige verleider met zo weinig moeite hun geloof uit het hart kan wegnemen! Dit zegt ons dat ons natuurlijk hart de duisternis liever heeft dan het licht. (LEONH. en SPIEGELH).

Dat intussen de verdere arbeid van de apostel te Lystre niet vruchteloos bleef, zien wij uit het feit dat dadelijk daarop (vs. 20) van een schare van discipelen wordt melding gemaakt, die daar gewonnen waren, alhoewel ook hier bewaarheid werd: "velen zijn geroepenen, maar slechts weinigen uitverkoren. "

19. Maar na verloop van enige tijd kwamen er Joden van Antiochië en Ikonium naar Lystre, waar die beiden hun werk (vs. 7) verder voortzetten (hoofdst. 13: 50 en 14: 5). Dezen hadden uitgezocht waarheen zij zich hadden begeven en vervolgden hen nu ook in hun vijandschap op deze plaats. Zij overreedden de scharen om hetgeen zij van plan waren tenminste ongehinderd te laten plaatshebben en stenigden Paulus, zoals zij zich reeds vroeger volgens vs. 5 hadden voorgenomen (2 Kor. 11: 25) en sleepten hem vervolgens buiten de stad, waarin zij hun misdaad hadden volbracht. Zo had het de schijn dat hij door de burgers zelf was gedood en dus hier een rechtvaardig volksgericht had plaatsgehad. Zij deden dit, menende, dat hij tengevolge van hun stenigen dood was; er was dan ook werkelijk geen levensteken meer, zo hadden zij hem mishandeld.

Te Lystre was geen synagoge, die een vervolging had kunnen doen plaatshebben. Nu meenden de ongelovige Joden te Antiochië en Ikonium, dat zij in het gemis van zo’n synagoge van de satan (Openb. 2: 9) moesten voorzien en het werk van Christus, daar

begonnen, moesten teniet doen. Zie, daar treedt Paulus op tegen dezelfde geest, die eens de blazende Paulus van Jeruzalem naar Damascus dreef. Maar het is de Joden gelukt het volk te Lystre te overreden en van het offeren tot stenigen te brengen? Zij zullen misschien verteld hebben dat die "landlopers" reeds uit Antiochië en Ikonium waren verdreven. Nu werden de heidenen vertoornd dat zij door hun vergoding van dergelijke mannen zich met hun godsdienst voor de Joden belachelijk hadden gemaakt en daar nu de gewaande goden hun werkelijk in het licht van sterfelijke mensen voorkwamen, moesten zij boeten voor de bedwelming, waarin zij hen door het teken aan de lamme hadden gebracht. Toen de Joden de eerste stenen tegen hen ophieven, wachtten de heidenen wel eerst af of hij weer zijn kleren zou scheuren en met een woord van kracht het geraas zou stillen, maar ditmaal hield Paulus zich stil als een schaap, dat ter slachting wordt geleid; hij riep thans niet: "waarom doet gij deze dingen? " Offerkransen kon hij niet verdragen; dat men hem offerde weigerde hij niet. "Ik zal hem tonen hoeveel hij moet lijden omwille van Mijn naam, " dit woord van de Heere (hoofdst. 9: 16) had zijn ziel stil en gewillig gemaakt.

God moet er toch zijn reden voor hebben gehad, dat Hij Paulus te Ikonium voor de steniging bewaarde en hem hier te Lystre dit lijden deed ondervinden. Zou hierbij niet zijn bedoeling zijn geweest, de vergoding die men de apostel wilde aandoen, met des te meer nadruk af te wijzen? Zo heeft God dikwijls leraars, die een al te groot aanzien en een overdreven aanhang hadden verkregen, door des te groter lijden weten te verootmoedigen; want de Heere wil van zijn knechten geen afgoden, maar navolgers van Zijn kruis maken.

Maar waarom treft juist Paulus zo’n lot en Barnabas niet? Zij die het rijk van de duisternis het sterkst aanvallen, hebben de meeste vijanden. Bovendien volvoert God aan zijn kinderen het recht van de vergelding, Paulus had een welbehagen gehad in de steniging van Stefanus, nu moet hij zelf gestraft worden.

Men spreekt van tegenstellingen, maar zou ooit een tegenstelling binnen weinig tijd zo pijnlijk geweest zijn, als die in het lot en leven van Paulus en Barnabas, waarop het tekstwoord ons wijst? Op hun zendingsreis in Lycaonië staan zij, tengevolge van de wonderdadige genezing van een kreupele, eerst op het punt door de bijgelovige menigte met een afgodisch eerbewijs gehuldigd te worden, dat zij slechts met de grootste moeite ontgaan. Maar nauwelijks zijn enige Joden uit naburige steden op het toneel van de wonderdaad aangekomen, of deze, de grote vijanden van de apostel van de heidenen, weten de wispelturige schare in een geheel andere stemming te brengen. Wellicht stellen zij hem voor als een bondgenoot of werktuig van een boze, machtige geest; althans, weldra wordt de verbittering nog groter dan de geestdrift van zojuist en kort daarna ligt hun slachtoffer als een half dode gekneusd onder de steenklompen neer. Met reden kon later diezelfde apostel verklaren dat het ging met hem en andere dienaren van God, "door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht; als getuchtigd, maar niet gedood; als droevig zijnde, doch altijd blijde, " en onwillekeurig worden ons de gedachten vermenigvuldigd, wanneer wij op zo’n overgang van de hoogste eer tot de diepste schande het oog slaan. Wat is de wereld, dat land van onbestendigheid en wat is de gunst en eer van mensen, waarom vaak zo laaghartig gebedeld wordt. Heden zijn de geesten en harten anders dan zij gisteren waren, morgen zullen zij anders dan heden zijn en hij die zojuist op de buitensporigste wijs werd verafgood, hij wordt straks ondankbaar verguisd, om weldra door hen die beiden deden geheel vergeten te worden. Paulus was de enige hoofdpersoon in de gewijde geschiedenis niet, die het op treffende wijs ondervond, dat mensengunst ijdelheid is, en wierookdamp niets anders dan een vluchtig verdwijnende nevel. Ook in het leven van Mozes, David, Daniël en anderen komen tijdstippen voor, die ons onwillekeurig aan het hier verhaalde doen denken en wie had daarbij

niet reeds de tegenstelling tussen het "Hosanna" en het "kruisigt Hem" voor de geest, in het leven van Hem, die meer dan Paulus of Barnabas was? Wel mocht de oude dichter vermanen: "vertrouwt niet op prinsen, op het mensenkind, bij wie geen heil is. " In het bijzonder in onze tijd, waarin men zo haastig leeft en zoveel ziet vallen, treft men telkens voorbeelden aan, in staat en kerk en maatschappij, van zovelen, eerst naar - mogelijk ver boven - verdiensten gevierd en geprezen, maar weldra aan erger lot dan volslagen vergetelheid prijs gegeven en neergebonsd van hun wankele troon door dezelfde handen, die hun pas een schitterende eerkroon gevlochten hadden. Nog eens, hoe dwaas is de mens die om mensengunst of eer een duimbreedte wijkt van de weg van zijn heilige roeping en zijn steun zoekt in een arm van vlees, die zich mogelijk in een oogwenk tegen hem keert; hoe menigeen later uit eer in ongenade wordt gestort, vond maar al te overvloedige stof, om met die gevallen staatsman te zeggen: "had ik God slechts half zo trouw als mijn koning gediend, het zou met mij zover niet gekomen zijn. " Maar ook van de andere zijde, hoe gelukkig is de christen die een betere Heer dan de ijdele wereldling dient; de onderdaan van een Koning wiens beloften niet vandaag zijn: morgen zal het komen. Neen, maar wiens goedertierenheid blijft tot in eeuwigheid en zich iedere morgen vernieuwt. Ja, dit is de blijde roem en de hoge troost van het geloof bij al de wisseling ook van eer en smaad van deze wereld: "aan degenen die God liefhebben, moeten alle dingen meewerken ten goede. Ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die daar is in Christus Jezus onze Heer. " Daaraan heeft het geloof genoeg, ook wanneer het soms, zoals Jakob vroeger, op pijnlijke wijze ervaart "dat Labans aangezicht niet is als gisteren en eergisteren" (Gen. 31: 2). Daar is een vriend in de hemel, die gisteren en heden en eeuwig dezelfde is en aan zijn vrienden wordt tenslotte zeker nog een betere dienst bewezen door de ondankbare miskenning dan door de soms overdreven waardering en verering van de wereld. Alleen, laten zij dan ook van Paulus en Barnabas leren hoe zich in en tegenover een wereld te houden, waarin ook ten aanzien van hen zo gemakkelijk alles, ter rechter- en linkerzijde tot uitersten neigt. Paulus laat zich de overdreven hulde niet welgevallen, die hem de oppervlakkigheid brengt; hij neemt niet de houding aan alsof hij werkelijk een halfgod, een soort van Mercurius was; hij wijst eenvoudig en nuchter de menigte van het schepsel af op de Schepper. Wie zo kalm en nederig blijft bij de hulde zal ook niet licht de moed verliezen bij de miskenning van de wereld; hij weet welke waarde aan beide te hechten en bedenkt dat er één is, wiens oordeel alleen onbedriegelijke waarde bezit, voor wie hij wenst beproefd bevonden te worden en die, dit staat vast, hem door eer en smaad, door licht en duisternis beide, heenleidt naar dat betere land, waar het kruis wordt afgenomen en de kroon onvergankelijk blinkt.

Ziet hier één van de heerlijkste wonderen aan Paulus zelf geschied. De verpletterende stenen hadden hem niet verwond, veel minder gedood. Buiten de macht van zijn vijanden, omringd door zijn vrienden, stond bij weer op als uit de dood en keerde met hen terug naar de stad. Het is het beeld van hetgeen met onze martelaren omwille van het geloof geschiedde. Omringd door hun beulen stierven zij smartelijk en omringd door hun hemelse vrienden, de engelen en zaligen deden zij hun ogen weer open en leefden en had niets hun gedeerd.

20. Doch toen hem met weeklachten en smartgevoel de discipelen, die er toen zeker in Lystra nog slechts weinigen waren, omringd hadden en niet in het minst konden vermoeden wat er geschieden zou, stond hij op als een opgewekte uit de dood (2 Kor. 6: 9) en ging de stad binnen. De discipelen gingen met hem, zeer verblijd over dat terugkeren in het leven en bijzonder gesterkt in hun geloof. Daarbij hadden de aanwezige Joden (vs. 19) wel mogen denken aan het woord in Micha 7: 8 en Jes. 40: 31, wanneer zij zonder dat de vinger van God nog niet hadden opgemerkt. Toch hadden zij nu de moed niet meer om zich verder aan de

apostel te vergrijpen, zodat zij ook op de terugweg van de beide mannenvan God (vs. 21) niets meer tegen hen ondernamen. En de volgende dag vertrok hij met Barnabas naar Derbe, dat enkele mijlen zuidoostelijk van Lystre lag, in de nabijheid van een meer, genaamd Ak-Ghol.

Waarschijnlijk is onder de discipelen, die de gestenigde omringden, de lamme geweest, die kort geleden genezen was en misschien ook de latere reisgezel van Paulus (hoofdst. 16: 1), Timotheüs, die de apostel in 2 Tim. 3: 10vv. aan dit voorval herinnert, evenals hijzelf in 2 Kor. 1: 8vv. ; 6: 9 de wonderdadige hulp, die hij ondervonden heeft, met lof en dank terugdenkt. Wat hem te beurt viel, was zeker geen echte opwekking uit de dood; maar toch blijft het zeker een wonder van God, dat onder het werpen van de stenen en het naar buiten slepen door de vijanden, de levensgeest behouden bleef en hij zich later uit de treurige toestand, waarin men hem heeft gebracht en die door allen voor een werkelijke dood wordt gehouden, zich als uit een slaap verheft. De discipelen te Lystre ontvangen hem daar weer alsof hij uit de doden opstond (Hebr. 11: 19). Eveneens wordt door Cyprianus uit de tijd van de vervolging van de christenen onder Decius (249-251 n. Chr.) bericht, dat de presbyter Numidicus te Carthago half verbrand en met stenen overdekt voor dood bleef liggen. Toen nu zijn dochter kwam om hem te begraven, stond hij op en ging hij met haar de stad binnen. Wat? zo roept Goszner hier met het oog op Paulus uit: hij ging terug naar de stad, waar zij hem bijna doodgeslagen hadden! Is dat niet teveel gewaagd? Het hoeft niet altijd te zijn zoals in vs. 5v., zo antwoordt hij daarop. Er kunnen omstandigheden zijn dat men terug moet gaan naar de plaast waar men uitgedreven is. Zo’n terugkeren, merkt Lindhammer op, van onze apostel, toont een bijzondere geloofskracht en grote moed, evenals de grote innigheid van de liefde jegens de gelovigen, die nog zo teder waren; deze moest hij verzekeren dat hij leefde, deze wilde hij nog meer in het goede bekrachtigen, bovendien wilde hij afscheid van hen nemen.

21. En toen zij aan die stad het evangelie verkondigd en vele discipelen gemaakt hadden (Matth. 28: 19), keerden zij, nadat zij de gelovigen tot een gemeente hadden verenigd en gevormd, terug naar desteden, waarin zij vroeger (hoofdst. 13: 14-14: 20) werkzaam geweest waren, met dit onderscheid dat zij ze nu in omgekeerde volgorde bezochten en dus eerst te Lystre, daarna te Ikonium en uiteindelijk te Antiochië kwamen.

Door zijn builen en wonden droeg Paulus als het ware het sterven van de Heere Jezus met zich in zijn eigen lichaam mee (2 Kor. 4: 10), maar vol vaste geloofsmoed predikte hij toch dadelijk ook hier weer het evangelie en zijn wonden predikten mede van de kracht van het geloof.

De Heere gaf ook zegen op de prediking in deze stad; Paulus en Barnabas kregen daar veel toehoorders en aanhangers, zodat bij de drie steden op de bergen, die nu het licht van het evangelie lieten schijnen in Klein-Azië, Antiochië, Iconium en Lystre (hoofdst. 13: 48v., 14: 1 en 20), ook Derbe als vierde kwam; zo was een sterke vierhoek van vestigingen van het rijk van Christus midden in het vijandige heidense land gebracht.

Te Derbe hebben zij zeker ook gedaan wat zij volgens vs. 22v. op de terugreis te Lystre, Iconium en Antiochië deden. Juist hier was de eerste en meest onmiddellijke aanleiding, aan de ene zijde om de zielen van de discipelen te versterken, tot vastheid van het geloof te vermanen en hen op lijden, dat hen te wachten stond, te wijzen, aan de andere zijde om oudsten aan te stellen. De apostelen hadden toch kort tevoren te Lystre ondervonden dat de synagoge van de Joden nu in een synagoge van de satan was veranderd, zij konden dus, zelfs

wanneer er te Derbe een Joodse synagoge was geweest, er niet aan denken de pas gestichte gemeente met deze in verband te brengen, maar moesten die integendeel dadelijk in het begin op eigen voeten plaatsen en haar de gemeenschappelijke band in haarzelf geven als een bijzondere, gesloten en georganiseerde vereniging. Nadat zij te Derbe hadden gedaan, waartoe de omstandigheden zelf hen drongen, erkenden zij vandaar uit ook dezelfde noodzakelijkheid van een zelfstandige gemeente-inrichting onder eigen leiders voor de discipelen te Lystre, Ikonium en Antiochië. Daarom, hoewel zij van Derbe door de passen van de Taurus, de zogenaamde Cilicische poorten, gemakkelijk naar Cilicië hadden kunnen vertrekken en vandaar langs de nabijgelegen weg naar Antiochië en Syrië hadden kunnen terugkomen (vgl. hoofdst. 15: 14-16: 1), kozen zij toch niet deze reisroute, maar trokken weer terug langs de weg waarop zij waren gekomen. Zij hadden ook met Derbe hun werk voor ditmaal werkelijk beëindigd en een geheel verkregen; de gestichte gemeenten met hun viertal Lu 6: 38 drukten symbolisch een volheid uit; zo eindigden zij voorlopig deze zendingsarbeid en lieten om zo te zeggen op de doop de belijdenis volgen.

22. Zij verrichtten in die gemeenten een opbouwend werk: ze versterkten de zielen van de discipelen en a) vermaanden hen dat zij tegenover de verkeerde invloed van Joodse en heidense tegenstanders zouden blijven bij het geloof1) en wat bij hen was begonnen tot het einde toe zouden vasthouden (hoofdst. 11: 23 Hebr. 3: 14) b) en dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het koninkrijk van God, 2) dat nog in de toekomst is, d. i. in het rijk der heerlijkheid (Rom. 8: 18). Zo mochten zij zich dan ook van hun zijde op vervolgingen voorbereiden (1 Thess. 3: 4; 1 Petr. 4: 12v.

a) Hand. 13: 43 b) Matth. 10: 38; 16: 24

Dit gezegde heeft reeds de meest verschillende uitleggingen gehad. Het verst van de waarheid is de mening van hen, die in het ondervonden lijden een zekere verdienstelijkheid voor de toekomstige zaligheid zien en het "wij moeten door vele verdrukkingen in gaan in het koninkrijk van God, " zo voorstellen alsof God de Heere was gedwongen deel te geven aan het rijk van de heerlijkheid aan wie Hij hier beneden lijden heeft opgelegd, onverschillig hoe zij het dragen. Men kan zich van de verkeerde opvatting niet losmaken dat het volgend leven een vergoeding voor de ongelijke toedelingen in dit leven zou zijn. Nader aan de waarheid, hoewel ook met eenzijdige opvatting, is de mening van hen die in het gezegde de woorden: "door vele verdrukkingen" in die zin verklaren dat er geen andere weg tot het koninkrijk van de hemelen zou zijn, dan door vele verdrukkingen, alsof een mens die Gods onnaspeurlijke wijsheid en goedheid niet door vele verdrukking heenleidt, ook niet in het rijk van God zou kunnen ingaan. Het is waar wat er geschreven staat: "wie de Heere liefheeft, die kastijdt Hij", maar even waar is het dat Gods goedheid ons tot bekering wil leiden. Het zou daarom een verkeerde mening zijn, als wij wilden aannemen dat onder hen, die van uiterlijk verdriet verschoond blijven, volstrekt geen ware kinderen van God zouden te vinden zijn. "In het koninkrijk van God", dat is de bedoeling, "moeten wij door vele verdrukkingen ingaan; " wanneer God ons verdrukkingen toezendt, dan moeten wij weten waartoe Hij dat doet, namelijk opdat wij rechtstreeks onze wandel naar hemel zouden richten. Het lijden is geen aanwijzing dat het rijk van God aanwezig is, maar een krachtig wijzen op het rijk van God; de verdrukking kan en moet ons een weg naar het koninkrijk der hemelen worden. Maar onder welke voorwaarde zal zij dit worden? Wanneer worden de verdrukkingen een weg naar het hemelrijk? Als wij 1) door de verdrukking lijden, 2) in geloof aan de liefde van God ons laten sterken en tot steeds inniger gebed opwekken en 3) ons steeds meer van de wereld en haar bedwelmende begeerte naar de hemel laten trekken.

1)Volharding is het teken, waaraan wij de ware gelovigen kunnen herkennen. Het christelijk leven is niet slechts het wandelen in de wegen van God te beginnen, maar daarmee levenslang voort te gaan. Het is met de christen als met de grote Napoleon; hij zei: verovering heeft mij gemaakt tot hetgeen ik ben en verovering moet mij staande houden. Evenzo, waarde broeder in de Heer, heeft naast God verovering u gemaakt tot hetgeen gij zijt en verovering moet u staande houden. Uw leus moet zijn: "Voorwaarts". Hij slechts is waarlijk een veroveraar en zal uiteindelijk gekroond worden, die strijdt zolang de krijgstrompet gehoord wordt. Onze volharding is daarom het mikpunt van al onze geestelijke vijanden. De wereld heeft er niets tegen dat gij voor een tijd christen zijt, indien zij u slechts kan bewegen uw pelgrimsreis te staken en met haar op de ijdelheidskermis te verkopen. Het vlees zal proberen u te verleiden en u te verhinderen naar de heerlijkheid voort te reizen. Het is vermoeiend een pelgrim te zijn, kom geef het op. Moet ik altijd mijzelf kwellen? Kan ik nooit eens toegevend voor mijzelf zijn? Gun mij tenminste een korte rust van deze onophoudelijke strijd. Satan zal menige gewelddadige aanval doen op uw volharding; zij zal het doel van al zijn pijlen zijn. Hij zal trachten u in het werken te hinderen door u te overreden dat gij geen goed doet en dat gij rust nodig hebt. Hij zal pogen u ongeduldig te maken in het lijden, hij zal u influisteren: "Vloek God en sterf", of hij zal uw standvastigheid aanvallen, zeggende: "Waartoe dient het zo ijverig te zijn? Wees rustig zoals de anderen; slaap als de rest en laat uw lamp uitgaan zoals de overige maagden; " of hij zal uw leerstellingen aanvallen. Waarom houdt gij aan die geloofsbelijdenissen vast? Verstandige mensen worden meer vrijgevig; zij verzetten de oude grenspalen; ga met uw tijd mee. Daarom christen, houd uw schild dicht boven uw wapenrusting en bid vurig tot God dat u door zijn Geest tot het einde toe mag volharden.

2) Gods kinderen hebben hun beproevingen. God heeft nooit bedoeld, toen Hij Zich Zijn volk verkoos, dat het een onbeproefd volk zijn zou. Zij werden gekeurd in de smeltkroes van de ellende; zij werden nooit verkoren tot wereldse vrede en aardse vreugde; ontheffing van ziekte of van de smarten van de sterfelijkheid werd hun nooit beloofd; maar toen hun Heer de lijst van hun voorrechten opmaakte, voegde Hij kastijdingen tussen die dingen, waarvan zij onvermijdelijk erfgenamen zouden worden. Beproevingen zijn een deel van ons lot, zij werden ons voorbeschikt in Gods plechtige besluiten en ons vermaakt in Christus' laatste legaat. Zo zeker als de sterren door zijn handen gemaakt en haar banen door Hem bepaald zijn, zo zeker worden onze beproevingen ons toegedeeld; Hij heeft hun tijd en hun plaats, hun bezigheid en de uitwerking die ze op ons zullen hebben, vastgesteld. De rechtvaardigen moeten nooit verwachten de moeilijkheden te ontgaan; doen zij dit, dan zullen zij worden teleurgesteld, want géén van hun voorgangers is daarbuiten gebleven. Ziet op het geduld van Job; denkt aan Abraham, want hij had zijn beproevingen en door zijn geloof temidden van die beproevingen werd hij de vader van de gelovigen. Slaat de levensbeschrijvingen van al de patriarchen, profeten, apostelen en martelaren nauwlettend gade en gij zult ontdekken dat niemand van hen, die God tot vaten van de genade maakte, het vuur van de beproeving ontging. Het is vanouds beschikt dat het kruis van de droefenis op ieder vat van de genade zou ingedrukt worden, als het koninklijk wapen, waardoor de erevaten van de koning onderscheiden worden. Maar hoewel verdrukking dus het pand van Gods kinderen is, hebben zij als troost hun Meester te kennen, die hen voor is gegaan, zij hebben Zijn nabijheid en Zijn medelijden om hen te bemoedigen, Zijn genade om hen te ondersteunen en Zijn voorbeeld om hen te leren hoe zij zich moeten gedragen en wanneer zij het koninkrijk bereiken zal het meer dan een vergoeding zijn voor de vele verdrukkingen die zij hebben moeten doorstaan om daar binnen te komen.

23. Ook verrichtten zij een organisatorisch werk op deze terugweg en nadat zij hun in elke gemeente met opsteken van de handen ouderlingen verkozen hadden, zodat elke gemeente

haar eigen collegie van oudsten had, droegen zij hen voor hun vertrek onder bidden en vasten, zoals zij altijd deden als zij afscheid van de discipelen wilden nemen (hoofdst. 13: 3; 20: 11) op aan de Heere, in Wie zij geloofd hadden (hoofdst. 15: 40; 20: 32).

Reeds in hoofdst. 11: 30 wordt gesproken over oudsten, zoals die bij de gemeente te Jeruzalem aanwezig waren; zij treden daar, zoals vanzelf spreekt, op, zonder dat over het ontstaan en de omvang van hun ambt iets naders wordt meegedeeld, dan dat zij moesten besturen en milde gaven voor de armen van de gemeente ontvangen en dus datgene moesten doen, wat vroeger aan de zeven (hoofdst. 6: 1-6) was opgedragen. Daaruit kan nu het besluit worden getrokken dat bij de nieuwe organisatie van de gemeente, die bij de dood van Stefanus uit elkaar was gegaan, in de plaats van het mede opgegeven ambt van de zeven armenverzorgers, van wie de oorspronkelijke roeping niet meer overeenkwam met de intussen veranderde omstandigheden, het ambt van de oudsten is ingesteld. Deze hadden nu meer betekenis dan de vorige zeven en namen binnen de christelijke gemeente een zelfde plaats in als de oudsten in de bijzondere Joodse synagogen (hoofdst. 13: 15 Luk. 7: 3vv.). De laatsten maakten onder de leiding van de "oversten van de synagoge" (hoofdst. 18: 8 en 17 Luk 8: 41; 13: 14) een collegie (hoofdst. 22: 5) uit, dat over de orde en tucht in de synagoge waakte, de schuldigen met berisping en uitsluiting bestrafte en ook de armverzorging waarnam Lu 14: 15. Een eigenlijk leraarsambt hadden zij niet te vervullen, maar het voorgaan in de gebeden en de voorlezing van gedeeltes uit de Schrift bij de godsdienstoefening gebeurden door een daartoe aangestelde voorbidder; onderwijzende voordrachten en vermanende toespraken daarentegen hadden plaats door bijzonder daartoe geschikte mannen of rondreizende leraars. De christelijke gemeente te Jeruzalem komt ons in hoofdst. 9: 26vv. ; 11: 1vv. en 22 zonder geordende opzieners naast het collegie van de apostelen, dat tot in die tijd was blijven bestaan, in haar eigenaardig, onmiddellijk geheel voor. Sinds het uiteengaan van de apostelen in het jaar 43 Ac 11: 30 behield zij nog altijd enigen van de apostelen bij zich, die volhardden in gebed en in de bediening van het Woord en van wie eerst Jakobus I, en vervolgens Jakobus II de hoogste leiding in handen hadden. Zo was zij van opperste leidslieden voor haar godsdienstige aangelegenheden en van leraars reeds vanzelf verzien. Daar echter de overige apostelen waren heengegaan, openbaarde zich de behoefte aan een presbyterie of college van oudsten (1 Tim. 4: 14 uitgestrektere werkkring dan de vroegere zeven mannen. Deze omvatte dus niet alleen de armenverzorging, maar ook een acht geven op de kudde van Christus en een weiden van haar in de zin van algemene en bijzondere zielszorg en van heilzame opwekking van het gehele kerkelijke leven (hoofdst. 20: 28; 1 Thess. 5: 12v. ; 1 Petr. 5: 1vv.). Volgens zo’n werkkring zien wij dan ook de oudsten in hoofdst. 15 en 21: 18vv. werkzaam om de zuivere leer en de kerkelijke orde in stand te houden door handelend op te treden; en met de autoriteit van hun ambt te spreken en te handelen. Nu is de vraag op welke wijze de oudsten, daar dit ambt werd opgedragen aan de mannen, die in jaren de oudsten waren, daartoe zijn gekozen, òf onmiddellijk en zelfstandig door de apostelen, òf met medewerking van de gemeente, die wellicht bestond uit een keuze en aanwijzing, zonder dat door de eersten zelfs een voorstel werd gedaan? Nu zijn wij omtrent de gemeente te Jeruzalem geen ogenblik in twijfel gelaten dat het laatste, namelijk een geheel vrije keus van de gemeente plaats had. In hoofdst. 1: 15vv. stelt Petrus aan de gehele gemeente, die uit 120 zielen bestond, de behoefte voor van een keus tot aanvulling van de apostelkring, die door het heengaan van Judas de verrader onvolledig was geworden; hij geeft de noodzakelijke eigenschappen aan van hen, die voor de keuze in aanmerking kunnen komen en zet deze kandidaten apart in de gemeente; tussen hen beslist dan de Heere zelf door het lot, wie van hen de open plaats zal vervullen. In hoofdst. 6: 2vv. heeft aan de kant van de gemeente in het geheel geen afzondering plaats om de keus te beperken, maar de zeven worden door haar dadelijk aangewezen en vervolgens door de apostelen tot hun ambt gewijd. Bij de zelfstandigheid waarmee wij de gemeente in

haar geheel in hoofdst. 11: 1vv. en 22 apostelen zien optreden, spreekt het zo goed als vanzelf dat de oudsten, die in hoofdst. 11: 30 nu aanwezig zijn, zelfstandig door haar zijn gekozen. De apostelen zullen echter bij de keuze niet zijn voorbijgegaan, zoals de eigenschappen die nodig waren voor het ambt (hoofdst. 6: 3), dit bijzonder te kennen geven. De apostelen hadden toch met een gemeente te doen die de Heere zelf in de geschiedenis in hoofdst. 5: 1-13 gelegitimeerd had als Zijn tempel en als door Zijn Geest vervuld, met een gemeente die in de tien jaren sedert die tijd door zware vervolging was heengegaan en bij haar nieuwe vorming zo geheel was gezift, dat, afgezien van de later bijgekomenen, die toch bij de keuze zonder twijfel meer passief waren gebleven, zij wat het grootste deel van de leden betreft, met alle ernst het rechte wilde en dat ook duidelijk erkende, zoals dat ook in hoofdst. 11: 18 en 22 duidelijk genoeg uitkomt. Voor zo’n gemeente kan dan ook de grondstelling gelden dat Gods keus en roeping evenzeer door de leden van de christelijke gemeente als door de apostelen te kennen wordt gegeven. Maar hoe is het nu met de gestichte gemeenten in onze tekst? Zullen daar Paulus en Barnabas het aanstellen van oudsten ook wel op grond van een zuivere keus van de gemeente hebben gedaan? Men heeft veelal gemeend deze vraag met een vast verzekerd ja te beantwoorden, omdat in de grondtekst de regelende werkzaamheid van de beide apostelen door een woord (ceironouein "het opsteken van de handen is uitgedrukt, dat naar zijn oorspronkelijke betekenis een aanstelling in het ambt op grond van een voorafgegane volksstemming of volkskeuze betekent. Deze betekenis vinden wij ook in 2 Kor. 8: 19, waar bijzondere nadruk wordt gelegd op het: "door de gemeenten verkozen", ten opzichte van de ene van Titus beide metgezellen in de zaak van de collecten. Deze laatste tekst, die over een bijzondere zaak handelt, kan echter voor de aanstelling van oudsten in onze tekst geen algemene regel aangeven. De bijvoeging van "door de gemeenten" bij het "verkozen" geeft integendeel te kennen, dat in het nieuwtestamentisch Grieks het vroeger genoemde woord slechts in het algemeen de verzwakte betekenis van kiezen (Joseph. ant. VI 2: 4), ordenen, verordenen heeft. Dit wordt bevestigd, doordat het in hoofdst. 10: 41 ook gebruikt wordt van de apostelen, als van de door God gekozen getuigen, waarbij toch de gedachte aan een stemming van het volk wegvalt en alleen die aan een aanstelling krachtens goddelijke macht plaats vindt. Nu eist bovendien het "hun", namelijk van de leden van de gemeenten, dat men van een keuze van de gemeente geheel moet afzien en alleen een keuze van de zijde van de apostelen naar eigen mening en krachtens persoonlijke volmacht in het oog moet houden. Een keuze tot een kerkelijk ambt is volgens de juiste uiteenzetting van Ritschl slechts de vorm van de erkenning van het charisma, of de genadegift voor het ambt, die God in deze of gene heeft gelegd en de onderwerping daaronder. Zij is niet de grond van het ambt, maar slechts het middel, waardoor de goddelijke gave tot een ambt van de gemeente wordt (Ef. 4: 11vv.). Tot een juiste keus behoort dus het zoeken en vinden van die persoonlijkheden, die van de Heer van de Kerk de nodige gaven hebben ontvangen. Nu kan een door God buitengewoon verlicht profeet die persoonlijkheden beschrijven, tenminste waar het de dienst van buiten en ten behoeve van het geheel aangaat, zoals dat bij Barnabas en Paulus in hoofdst. 13: 2 het geval was (vgl. ook 1 Tim. 4: 14 "door de profetie. Ook kan een apostel of helper van de apostelen, als een vertegenwoordiger van God in een pasgestichte en enigszins nog onmondige gemeente door middel van de hem toekomende ambtsbevoegdheid en door genade hen uitzoeken, of tenslotte kan de gemeente door Gods Geest vervuld en geregeerd in haar mondige leden hen uit de overigen uitkiezen (Tit. 1: 5vv.). Op zichzelf beschouwd is het hetzelfde of oudsten op de ene of andere van de beide laatste wijzen voor het ambt worden bestemd, zij moeten zich daar, evenals hier, als mannen beschouwen, die de Heilige Geest heeft aangesteld (Hand. 20: 28). In ieder geval zijn de oudsten in de Bijbel volgens het woord van Ebrard geen vertegenwoordigers van de menigte van onderen naar boven, die de geest van de tijd zouden hebben moeten stellen tegenover het Woord van God, maar zij moeten, zoals de evangelisten, leraars, enz., in naam en in de

volmacht van Christus en volgens Zijn woord de gemeenten van boven naar onderen regeren. Een andere, voor de omstandigheden van onze tijd eveneens gewichtige vraag is of men op grond van 1 Tim. 5: 17 een dubbele klasse van oudsten, zoals later het Calvinisme en Presbyterianisme die heeft aangesteld, reeds voor de apostolische kerk moet onderscheiden, namelijk presbyters, die regeren en besturen en tot de stand van de leken behoren en lerende presbyters, of eigenlijke geestelijken (uit het Griekse woord presbuteroi is ons priester ontstaan). Maar de bovenstaande tekst bij Paulus gaat in geen geval zover dat daaruit een werkelijk onderscheid van klassen zou zijn af te leiden; zij leidt integendeel slechts tot de voorstelling dat de oudsten naar de gave, die hun verleend was, zich in het bijzonder aan dit of dat vak van het ambt van presbyter wijdden. Zo was het niet nodig dat alle oudsten zonder uitzondering ook geregelde leraars van de gemeente konden zijn - het gemis van deze kon de Heere zelf onmiddellijk vergoeden, doordat Hij op buitengewone wijze aan de gemeenten profeten en leraars gaf, zoals die in hoofdst. 13: 1 vermeld worden, ofwel uit hun eigen midden, ofwel door ze van buiten tot hen te leiden (hoofdst. 11: 27).

24. Zij lieten nu Antiochië achter zich en gingen in zuidelijke richting verder en Pisidië doorgereisd hebbende kwamen zij in Pamfylië, de zuidelijk daarvan gelegen streek.

25. En toen zij nu ook te Perge, waar zij dat bij de heenreis nagelaten hadden ("Ac 13: 13, het woord gesproken hadden, zonder daar nog een gemeente te kunnen stichten (hoofdst. 16: 6), daalden zij, in zuidwestelijke richting naar de oever van de zee gaande, af naar Attalië, de toenmalige hoofdstad van Pamfylië met een goede haven.

26. En vandaar, van deze voornaamste verbindingsplaats tussen Klein-Azië en Syrië, scheepten zij af eerst naar Seleucië (hoofdst. 13: 4) en kwamen vandaar in Antiochië, waar zij aan de genade van God opgedragenwaren geweest (hoofdst. 13: 3) tot het werk, dat zij volbracht hadden gedurende de afgelopen twee jaren in het zuidoostelijk deel van Klein-Azië.

De kooplieden, die met Antiochië in Syrië handel dreven, waren gewend in Attalië uit en in te laden. De beide handelaars met het eeuwig evangelie waren zonder twijfel de armste en toch in waarheid de rijkste passagiers op het schip, dat nu van Attalië afzeilde (2 Kor. 6: 10). Vraagt gij waarom Lukas zulke nietige bijzonderheden, als de afvaart van de apostelen van deze of gene zeestad, de moeite waard acht om mee te delen, bedenk dan dat de eeuwige, goddelijke zaken de tijd en ruimte zijn binnengegaan en midden in handel en wandel van sterfelijke mensen hun geschiedenis hebben.

Terwijl Paulus en Barnabas naar Antiochië terugkeren, voelen zij duidelijk de behoefte dat voordat het werk van de uitbreiding van het evangelie kon voortgaan, de eerste kweekplaatsen van het christelijk leven zich vooraf de winst moesten hebben toegeëigend, die in de pas begonnen en voorlopig gesloten uitbreiding van de kerk in de landen van de heidenen verkregen was. Dan kon men met nieuwe vreugde en hoop op verdere overwinningen naar buiten het oog vestigen.

27. En daar, te Antiochië, aangekomen, riepen zij de gemeente, door wiens bemiddeling de Heilige Geeft hen had uitgezonden (hoofdst. 13: 4), bijeen tot een bijzondere samenkomst (hoofdst. 15: 30) en gaven haar uitvoerig verslag van de grote dingen die God met hen gedaan had, doordat Hij hun bijstand had verleend (hoofdst. 15: 12 Luk. 10: 37), en dat Hij de heidenen door het openen van hun oren en harten door middel van de genadige werkingen van zijn Geest, de deur van het geloof van Christus geopend had, zodat zij tot zo’n geloof hadden kunnen komen (hoofdst. 16: 14).

28. En zij verkeerden daar, hun werk evenals vroeger (hoofdst. 11: 26; 13: 1 volbrengende, geen korte tijd met de discipelen, daar tot aan de eerstvolgende zendingsreis in hoofdst. 15: 36vv. twee tot drie jaar verliepen.

Hij, die de sleutel van David heeft, kan alle deuren openen: geen prediker mag echter zichzelf een sleutel aanmatigen en zich verbeelden dat hijzelf de harten zou kunnen openen, maar moet bidden dat de Heere het zal doen en Hem alleen de eer geven.

Wat zou het hebben gebaat wanneer die beiden weer dadelijk opnieuw waren weggegaan, indien intussen de haard van het zendingsvuur, de gemeente te Antiochië, was verwoest? En dat bedoelde de boze vijand; met een "En" verbindt Lukas het volgende hoofdstuk met dit vers, waaruit wij opmerken, wie Paulus en Barnabas een geruime tijd bij de discipelen heeft vastgehouden. Er dreigde namelijk een gevaar dat het werk van de Heere onder de heidenen zou verstoord worden en zo moesten de beiden eerst aan de listige aanval van de vijand het hoofd bieden.

HOOFDSTUK 15

CONCILIE VAN DE APOSTELEN OVER DE BESNIJDENIS EN DE RECHTVAARDIGING

II. Vs. 1-35 Het concilie van de apostelen te Jeruzalem.

A. Vs. 1-29. Als Paulus en Barnabas, zoals wij aan het einde van het vorige hoofdstuk hebben gezien, sedert geruime tijd in Antiochië werken, komen daarheen christenen uit de Joden van Jeruzalem, die vroeger tot de sekte van de farizeeën behoorden en ook nu nog met de farizeese geest vervuld zijn. Deze verlangen van de christenen uit de heidenen dat zij zich aan de besnijdenis onderwerpen en zich verbinden de mozaïsche wet te houden, daar zij anders niet zouden kunnen zalig worden. Zij veroorzaken daardoor grote onrust in de gemeente; zij zijn er ook niet toe te bewegen hun meningen te laten varen, die in strijd zijn met de algenoegzaamheid van God in Christus. Daarom wordt een deputatie, bestaande uit Paulus en Barnabas en enige anderen, naar Jeruzalem tot de apostelen en oudsten gezonden, opdat deze de twistzaak beslissen. Nu wordt daar een concilie gehouden, de eerste synode van de christelijke kerk, waardoor het tussenbeide treden van Petrus en Jakobus beslist wordt ten gunste van de vrijheid van de wet voor de christenen uit de heidenen, en hun gehele gelijkheid met de christenen uit de Joden, die de wet houden, slechts van enkele noodzakelijke stukken afhankelijk gemaakt wordt.

1. En sommigen van die christenen uit de Joden te Jeruzalem, die in vs. 5 nader worden beschreven, die van Judea gekomen waren naar Antiochië in Syrië, waar Paulus en Barnabas volgens hoofdst. 14: 28 werkzaam waren, leerden de broeders uit de heidenen, die het grootstedeel van de gemeente aldaar uitmaakten (hoofdst. 11: 20vv.), iets wat hen onrustig maakte. Zij verzetten zich tegen hen, zeggende: Indien gij, die uit het heidendom in de christelijke kerk zijt overgegaan zonder eerst Jodengenoten en daardoor kinderen van het verbond (hoofdst. 3: 25) geworden te zijn, op zijnminst niet besneden wordt naar de wijze van Mozes en u als proselieten van de gerechtigheid ("Le 17: 9 niet verbindt, om verder ook de mozaïsche wet te houden (Gal. 5: 3), dan kunt gij niet zalig worden. De belijdenis van Jezus als de Christus, die gij hebt aangenomen, is daartoe op zichzelf nog niet voldoende.

a) Gen. 17: 10 Lev. 12: 3

2. Natuurlijk verzette zich tegen zo’n bewering het grootste gedeelte van de gemeente te Antiochië. Toen er dan geen geringe weerstand en tegenspraak ontstond bij Paulus enBarnabas tegen hen, tegen die ingedrongen leraars, die bij hun eis bleven, toen hebben zij, de eigen leraars en opzieners van de gemeente (hoofdst. 13: 1), Paulus en Barnabas en enige anderen uit hen Ac 15: 35 opgedragen zich naar de apostelen en ouderlingen in Jeruzalem te begeven naar aanleiding van deze vraag. Men begeerde dat daar, waar de zetel van de kerk was en aan hen, die voor pilaren werden gehouden (Gal. 2: 9) de moeilijkheid ter beslissing zou worden voorgelegd. Maar Paulus, hoewel hij van zijn zaak zeker was en met zijn apostolische macht de vrijheid van de heidenen meende te verdedigen, ontving nog een bijzondere openbaring van de Heere (Gal. 2: 2), die hem nog meer bevestigde in zijn overtuiging.

3. Zij dan, de afgezondenen, nadat hun door de gemeente uitgeleide gedaan was ten bewijze van de grote betekenis die zij aan de reis van dit gezantschap hechtten, reisden, toen zij Syrië achter de rug hadden, door Fenicië en Samaria, waar ook christelijke gemeenten waren (hoofdst. 8: 5vv. ; 9: 31; 11: 19 Ook daar gebruikten zij hun tijd goed door te vertellen over

de bekering van de heidenen, hoe ook zij reeds waren begonnen zich tot God te bekeren en het geloof in Christus gehoorzaam te worden en zo deden zij al de broeders grote blijdschap aan, zonder dat ook maar één stem zich liet horen in de geest van de christenen van Judea

In hoofdst. 11: 18 had de gemeente te Jeruzalem op grond van hetgeen Petrus in gemeenschap met de zes broeders uit Joppe over de genadige leiding van de Heere bij de bekering van de hoofdman Cornelius haar had meegedeeld, reeds de grondstelling erkend dat de heidenen zonder bemiddeling van de wet door het geloof konden intreden in het deelgenootschap aan de zaligheid in Christus Jezus. In de acht jaar die sindsdien zijn voorbijgegaan, hebben verschillende omstandigheden plaatsgehad, die het alleszins verklaarbaar maken dat nu opeens de geheel tegenovergestelde grondstelling op de voorgrond treedt en zo sterk wordt doorgezet dat vervolgens ook niet meer de proselieten van de poort, zoals bijv. de kamerling uit het Morenland in hoofdst. 8: 26vv. er één was, in de christelijke kerk mochten worden opgenomen, tenzij ze tevoren proselieten van de gerechtigheid werden en zich aan alle verplichtingen onderwierpen, die deze gehele vereniging met de Joden meebracht. Ten eerste is namelijk sedert de terdoodbrenging van Jakobus I in het jaar 44 als hoogste leidsman de apostel Jakobus II aan het hoofd van de gemeente te Jeruzalem komen te staan (hoofdst. 12: 17), die, zoals in Aanm. II b. vs. 2 en 3 is uiteengezet, persoonlijk op streng wettisch standpunt stond. Diens gezag, zelfs onder de Joden, heeft nu wel aanleiding gegeven dat ook enigen van de sekte van de Farizeeën gelovig zijn geworden en tot het christendom zijn overgegaan. Zij hadden echter slechts de naam, maar niet hun gezindheid veranderd; in de grond van hun hart waren zij evenals tevoren Joden en knechten van de wet gebleven. Er lag hun minder aan gelegen, dat de Joden christenen werden; daarom stelt Paulus ze in Gal. 2: 4 als heimelijk en wederrechtelijk ingedrongen valse broeders voor en ook Jakobus, wiens grondstellingen zij voorgaven te vertegenwoordigen en in wiens naam zij zeiden te handelen (Gal. 2: 12), getuigt dat zij dwaalleraren waren, in het schrijven (vs. 23vv.) dat naar alle waarschijnlijkheid van zijn hand is. In hen hebben wij te doen met de ultra’s van die partij in de gemeente te Jeruzalem, die in hoofdst. 11: 2 "die uit de besnijdenis" werd genoemd. Des te opmerkelijker moet het echter nu voorkomen dat, nadat toenmaals die nog gematigde en verstandige ijveraars voor de besnijdenis in de plechtige vergadering van de gemeente tot rust waren gebracht en tot de erkentenis waren genoodzaakt dat God ook de heidenen bekering ten leven had gegeven, nu opeens deze fanatiekelingen de reeds afgedane zaak weer opnamen. Het is opmerkelijk dat zij de zaak zo ver doordrijven, vrij en open durven handelen en in de gemeente te Antiochië zonder vrees als leraars durven optreden en zelfs, zoals het "die afgekomen waren van Judea" te kennen geeft, zich als gezanten van de apostolische kerk in Judea gedragen en door deze niet dadelijk worden verworpen, maar eerst een bijzonder gezantschap van Antiochië naar Jeruzalem moet gaan en daar een plechtig concilie en een schrijven nodig is, dat zich op het gezag van de Heilige Geest beroept, om die zaak ten einde te brengen. Zeker moeten sedert het gebeurde in hoofdst. 11: 1vv. nadere omstandigheden hebben plaatsgehad, die in twijfel hebben gebracht, zo niet het vroeger verkregen inzicht in de raad van God zelf dat Hij ook de heidenen bekering ten leven had gegeven, dan toch de praktische consequenties, die zich in de loop van 8 jaren daaruit hadden ontwikkeld en zich hadden gevormd tot een macht, die het bestaan van het rijk van God in gevaar scheen te brengen. Een dergelijke toestand is het juist die voor die ultra’s, die voor de wet ijveren, de grond legt waarop zij zich plaatsen en die hun bij hun optreden zo’n zekerheid geeft dat zij voor het eerste ogenblik als redders van de christelijke gemeenschap, ook aan anderen, die het anders niet met hen eens waren, moesten voorkomen. En nu was inderdaad zowel te Antiochië zelf, als - door het zendingswerk van Paulus en Barnabas - in de zuidoostelijke vierhoek van Klein-Azië een grote menigte van gelovigen uit de heidenen gewonnen, die in geen onmiddellijke betrekking tot de mozaïsche wet en tot de Joodse synagoge stonden, hun

christelijk-kerkelijk leven zelfstandig begonnen te ontwikkelen en gemakkelijk het gevaar liepen om een prooi te worden van heidense ongebondenheid en teugelloze vrijheid (hoofdst. 11: 20-26; 13: 1-14: 23). Zelfs indien zij bij dit gevaar niet bezweken, moest het de gelovigen uit Israël, die gewend waren in hun gehele leefwijze zich te richten naar een menigte wettelijke voorschriften, bijv. wat reine en onreine spijzen, het wassen van vaten en handen enz. betreft, niet zeer zwaar vallen gelovige heidenen, die zich over dergelijke instellingen als over onnodige zaken heenzetten, voor broeders met dezelfde rechten aan te zien en met hen niet alleen gemeenschap te oefenen van tafel, maar ook van avondmaal? En wie waren eigenlijk degenen die zo, zonder enige verplichting om de mozaïsche wet te houden, de heidenen in het rijk van God hadden ingeleid? Bij alle achting die men die mannen van Cyprus en Cyrene, Barnabas en ook Paulus mocht toedragen, hoewel de laatste bij de gemeente te Jeruzalem om hetgeen hij haar vroeger had aangedaan nog geen zeer gewild man was geworden, kon men ze toch niet voor eigenlijke apostelen erkennen. Zelfs Jakobus, Petrus en Johannes wisten over Paulus slechts zoveel als hijzelf van zijn bekering onder leiding van Barnabas hun had meegedeeld (hoofdst. 9: 27). Dat bij het heilige en afgesloten twaalftal volgens de wil van de Heere in de persoon van deze discipel nog een bijzondere dertiende apostel voor de heidenen moest komen, daaromtrent hadden zij nog geen goddelijke openbaring ontvangen. Tot die erkentenis moeten zij alleen komen langs de weg van praktische ervaring en van afleiding uit feiten, die de Heere had teweeggebracht en zou teweegbrengen. Onder dergelijke omstandigheden kon het twijfelachtig voorkomen of het bijzondere geval met Cornelius, waaraan één van de hoge apostelen had deelgenomen, volgens Gods raad en wil zo’n verstrekkende betekenis had als later door de werkzaamheid van hen, die geen apostelen waren, daaruit ontwikkeld was. Eerst moest een onderzoek plaatshebben of nu werkelijk buiten de omtuining, die de wijnberg van de oudtestamentische verbondsgemeente omgaf (Matth. 21: 33), een geheel nieuwe wijnberg en een bijzondere zelfstandige kerk uit de heidenen mocht worden aangelegd. Het is er dus in onze geschiedenis niet eenvoudig om te doen die onruststokers, die van Judea naar Antiochië zijn gekomen, weer naar huis te zenden, maar zonder dat zij het zelf weten, zijn zij Gods werktuigen, waardoor Hij Zijn kerk in een nieuw stadium van haar ontwikkeling wil inleiden. Aan de ene zijde moet Paulus in zijn roeping als apostel van de heidenen, die aan de apostelen van het twaalftal tot hiertoe nog min of meer een geheim was gebleven, erkend worden; want het uur daartoe is nu gekomen. Aan de andere zijde moet door de oorspronkelijke apostolische kerk de gedachte aan een bijzondere kerk uit de heidenen, die zich onafhankelijk van het Jodendom vormt, als een gedachte van de Here worden opgevat. De kudde van Christus uit de stal Israël moet met de kudde, die niet van deze stal is (Joh. 10: 16), verzoend worden, tot één kudde verenigd, want de tijd is daar dat deze laatste kudde steeds groter en tot eigenlijke hoofdkudde wordt, waarin dan tenslotte de eerste moet opgaan en verdwijnen. Wat het eerste punt aangaat, de erkenning van Paulus als zelfstandig apostel van de heidenen door de drie apostelen Jakobus, Petrus en Johannes die te Jeruzalem aanwezig, de twaalven vertegenwoordigden, dit laat Lukas in ons hoofdstuk nog buiten beschouwing. Daarentegen heeft Paulus zelf in hetgeen hij in Gal. 2: 1-10 verhaalt Ac 9: 2 hen opgenomen en schrijft in zijn brief dat dit punt tussen Paulus en Barnabas aan de ene en Jakobus en Petrus en Johannes aan de andere zijde eerst in het privé behandeld en opgelost is, voordat het door Lukas meegedeelde openlijk behandelde, tussen Paulus en Barnabas aan de ene en de apostelen, oudsten en de Jeruzalemse gemeente aan de andere zijde over het tweede punt volgde. Intussen bevestigt toch het bericht van Lukas indirect dat van Paulus. In vs. 23 en 41 is het schrijven van de vergadering slechts aan de broeders uit de heidenen gericht, "die te Antiochië in Syrië en Cilicië" zijn en niet tevens aan die te Derbe, Lystre, Ikonium en Antiochië in Pisidië. Dit is slechts te verklaren uit het feit dat alleen die gemeenten beschouwd worden als nog afhankelijk van Jeruzalem (vgl. hoofdst. 11: 22), omdat zij zonder

toedoen van Paulus gesticht zijn, maar zij daarentegen zijn apostolische autoriteit erkennen en dus voor haar geen bepaalde besluiten uit Jeruzalem mogen worden gegeven (vgl. Rom. 15: 20; 2 Kor. 10: 15 De Heere had Paulus reeds te Paphos op Cyprus in de hem toegedachte plaats gesteld (hoofdst. 13: 9vv.) en vervolgens te Lystre laten optreden als een apostel met gelijke macht als Petrus (hoofdst. 14: 8 vv.). Nu moest hij ook te Jeruzalem als een zelfstandig apostel en wel van de heidenen, naast de apostelen van het evangelie aan de besnijdenis en door deze zelf erkend worden. Zo ging hij niet alleen naar Jeruzalem als een zendeling van de gemeente te Antiochië, zoals in dit gedeelte lijkt, maar tevens ten gevolge van een openbaring, zoals hij in Gal. 2: 2 uitdrukkelijk opmerkt. Zo vullen de beide berichten elkaar wederkerig aan en geven zij slechts samen het volle inzicht in het grote belang van deze reis van de apostel naar Jeruzalem, de derde, die hij sedert zijn bekering heeft gemaakt (hoofdst. 9: 26vv. ; 11: 30).

4. En in Jeruzalem aangekomen, had men daar reeds van hun aankomst en het doel van hun reis gehoord, waarschijnlijk door hen, die zelf de aanleiding daartoe hadden gegeven en hun van Antiochië waren vooruit gereisd om zo mogelijk eenbeslissing ten hunnen gunste teweeg te brengen. Zij werden nu op eervolle en deelnemende wijze ontvangen door de gemeente en de apostelen en de ouderlingen. Hierdoor werd het bewijs geleverd dat men zich niet door die Joodse ijveraars had laten verleiden, maar onpartijdig en alleen door goddelijke leiding de vraag wilde laten beslissen. En toen zij aangekomen waren en in de vergadering van de gemeente waren ingeleid, die men had bijeengeroepen met het doel om aan de beide partijen gelegenheid te geven haar mening en gronden voor te dragen, verkondigden zij de grote dingen die God met hen gedaan had bij de zendingsreis, die door Paulus en Barnabas volgens opdracht van de gemeente te Antiochië was ondernomen (hoofdst. 14: 27). Zij berichtten hoe aan de heidenen bekering was gegeven ten leven, ook zonder dat deze tevoren in het Jodendom waren opgenomen, waaruit duidelijk bleek dat een dergelijke opname geen volstrekte voorwaardetot zaligheid voor de heidenen was, zoals zij, die van Judea waren gekomen, onlangs beweerden.

5. Maar, zeiden zij, er zijn enigen opgestaan uit de partij van de Farizeeën, die gelovig zijn geworden en zeggen dat men hen, die uit de heidenen in de christelijke gemeente willen opgenomen worden, eerst moet besnijden engebieden de wet van Mozes te onderhouden. Waar dat destijds verzuimd is, moet het zonder twijfel worden hersteld en vervolgens dadelijk in de rechte lijn worden geleid.

Volgens andere verklaring moet het door onze Statenvertalers ingevoegde "zeiden zij" worden weggelaten en hier gelezen worden dat in diezelfde vergadering "sommigen" opstonden, die hun stellingen daar voordroegen en verdedigden.

Zo hebben wij hier de zogenaamde instructie, waarbij alleen de beide meningen worden voorgedragen, waartussen moet worden beslist. De beraadslaging ter beslissing volgt dan in vs. 6vv. en heeft zonder twijfel op een andere dag plaatsgehad, ook niet voor de volle gemeente, zoals de instructie, maar, zoals nader uitdrukkelijk wordt opgemerkt, in een convent van de apostelen en oudsten, waaraan de beslissing werd overgegeven, zoals die dan ook inderdaad alleen werd genomen door degenen die de Heilige Geest had gesteld om als opzieners de gemeente van God te weiden (hoofdst. 20: 28) en alleen op die wijze kon worden voorgesteld als uitgegaan van de Heilige Geest (vs. 28). Daaraan sluit zich dan nog een derde vergadering aan (vs. 22vv.) waaraan de gemeente, evenals aan de eerste, weer deelneemt, om de beslissing te horen, aan te nemen en te volbrengen. In de tijd tussen de eerste en de tweede openbare bespreking heeft zeker ook de bijzondere samenspreking van

Paulus met de apostelen plaatsgehad, waarvan hij in Gal. 2: 2; 6-10 vertelt. Want voor de apostelen Jakobus, Petrus en Johannes Joh 12: 25 kwam het er, om de behandeling ter beslissing in de rechte weg te leiden, (vgl. vs. 7vv. en 13vv.) vooral op aan, om omtrent de eigenlijke plaats van Paulus in het organisme van de kerk in het reine te komen, dat hij niet slechts één was van de bijzonder door God begaafde mannen, zoals Stefanus (hoofdst. 6: 8), Filippus (8: 5vv.) en Barnabas (11: 22vv.), waarvoor zij hem tot hiertoe hadden gehouden; zij moesten hem leren kennen als een apostel met gelijk recht, maar alleen voor die kring bestemd, die Petrus in hoofdst. 10 bijna tegen zijn wil had geopend, doch niemand van hen verder had voortgezet, zodat niemand bijv. aan de stichting van de gemeente te Antiochië (hoofdst. 11: 19vv.) persoonlijk had deelgenomen. Paulus, die uit de openbaring van de Heere (Gal. 2: 2) vanaf het begin wist waarop deze bijzondere bespreking zou uitlopen, had in het volle bewustzijn van zijn apostolische roeping en om deze dadelijk met alle energie vast te houden, Titus mee naar Jeruzalem gebracht (Gal. 2: 2). Deze was te Antiochië uit heidense ouders geboren en door Paulus gedurende de laatste twee jaar (hoofdst. 14: 28), of reeds eerder (hoofdst. 12: 25) tot het christendom bekeerd, maar niet aan de besnijdenis onderworpen en is dezelfde die later voorkomt als zijn metgezel en helper in het apostelambt (2 Kor. 8: 23). Waarschijnlijk hebben de Jeruzalemse apostelen in het begin Paulus aangeraden toe te geven aan de eis die in de farizeesgezinde christenen uit de Joden bij de eerste samenspreking en wel in het bijzonder omtrent Titus, die hij mee naar de heilige stad had gebracht, op stellige wijze (vgl. hoofdst. 21: 28), hadden doen horen, evenals later (hoofdst. 21: 23vv.) Jakobus hem aanraadde zich te onderwerpen uit liefde jegens arme Joden, aan de vervulling van hun Nazireeërsgeloften. Deze raad moest hij om de omstandigheden beslist afwijzen. In hoofdst. 16: 1vv. zullen wij hem met Timotheüs anders zien handelen. Deze onderwerpt hij om de Joden te Lystre en Derbe, zonder verdere bedenking aan de besnijdenis en wij zullen daar nader uiteenzetten waarom hij meende daartoe verplicht te zijn. Maar hier gold het iemand, op wie het Jodendom om zijn zuivere heidense geboorte niet de minste aanspraak had. Hier zou de besnijdenis slechts betekenen dat de bekering tot Christus nog niet toereikend was om zalig te worden, alsof er nog een hulp van de wet nodig was. Hier zou, als hij ze had laten volbrengen, die daad op de beslissing van de nog te behandelen vraag zijn vooruit gelopen en de mening van de tegenstanders reeds werkelijk zijn aangewezen als de enige juiste. Daarom wees hij met alle nadruk een besnijdenis af. Hij was om zijn goed recht om naar eigen inzicht te handelen, tegenover de apostelen te handhaven, genoodzaakt zich omtrent zijn roeping en verdere ontwikkeling, alsook omtrent de heerlijke openbaringen die hij volgens hoofdst. 22: 17vv. ; 2 Kor. 12: 1vv. Gal. 2: 2 ontvangen had en omtrent de ervaringen op zijn zendingsreis in hoofdst. 13 en 14 en tot in het detail uit te laten. Hij moest dit zó doen dat Jakobus en Petrus met Johannes zich ervan konden overtuigen dat zij in hem niet alleen een bijzonder begaafde man als Stefanus en anderen hadden, een dienaar van het evangelie en een leraar van de gemeente, zoals hij hun in hoofdst. 9: 28vv. en 11: 30 bekend was geworden, maar een uitverkoren vat van de Heere, een nieuwe zelfstandige apostel en wel degene, die, nadat God ook de heidenen bekering ten leven had gegeven, dienovereenkomstig reeds door Hem was bestemd ver onder de heidenen te worden gezonden (hoofdst. 22: 21). Zo’n overtuiging kon hun niet eerder ten deel vallen, voordat Paulus zelf eerst in zijn eigenschap als apostel was opgetreden, hetgeen pas in hoofdst. 13: 9 is geschied, zoals wij daar hebben opgemerkt. Deze moet hun echter juist nu een grote bevrediging en rust geven. Nu werd toch een conflict opgelost waarin zij zich sedert de doop van Cornelius hadden bevonden; want met dit werk, dat aan Petrus door de Heer van de kerk was opgedragen, hadden zijzelf een zending onder de heidenen, geheel onafhankelijk van het Jodendom, ingewijd en goedgekeurd. Toch konden zij dit niet voortzetten, zonder hun verhouding tot Israël te verloochenen als de eerstgeroepen en voor het gericht rijp geworden, maar nog niet daaraan overgegeven kinderen van het koninkrijk en

erfgenamen van de belofte. Apostel van de Joden en apostel van de heidenen te zijn in één en dezelfde persoon, dat was, zoals nu eenmaal de omstandigheden waren, voor iedereen iets onmogelijks. Paulus moest, zoals reeds in hoofdst. 13: 46 bleek, met zijn evangelie van de vrije genade van God in Christus zich steeds door de Joden tot de heidenen wenden om zielen te winnen. Maar wederom, zo leerde de geschiedkundige gang van de kerkelijke ontwikkeling hoe langer hoe meer, kwam het evangelie voor de Joden uit de besnijdenis hoe langer hoe dichter bij het einde van zijn dagen; het bracht slechts weinig vruchten meer voort en kon als nabij zijn einde, de behoefte van de heidenen, die zich steeds sterker deed voelen, niet meer vervullen. Tot hiertoe hadden de apostelen uit de Joden er zich mee beholpen dat zij de mannen uit de gemeente, die met Gods Geest vervuld en daardoor gedreven waren, lieten voort gaan en slechts in het algemeen, van het ene op het andere geval, een hoofdtoezicht uitoefenden (hoofdst. 8: 14vv. ; 9: 32vv. ; 11: 22vv. Dat intussen zo'n handelen op den duur niet kon voortgaan, bewees juist dit geval dat nu moest worden beslist en dan ook niet verder dan tot Antiochië in Syrië en Cilicië kon worden beslist (vs. 23). Moest het dan niet aan Jakobus en zijn medebroeders in het apostelambt zeer welkom zijn dat zij het prediken onder de heidenen en de hoofdleiding van een uit dit gebied vergaderde kerk voortaan in handen konden leggen van iemand aan wie de Heere zelf het evangelie aan de voorhuid had toevertrouwd? Dat dus naast het getal van de twaalven nog een apostel meer van de hemel af door Christus was geroepen en op buitengewone wijze rechtstreeks was onderwezen, om de overgang van het Godsrijk van de Joden tot de heidenen in de kracht van goddelijke volmacht teweeg te brengen? Als men deze stand van zaken in aanmerking neemt, zal men geen ogenblik meer in twijfel kunnen zijn dat de reis van Paulus naar Jeruzalem, die in Gal. 2: 1vv. wordt vermeld, werkelijk, zoals nu ook door de meeste schriftonderzoekers wordt erkend, samenvalt met de reis die wij in onze tekst vinden en volstrekt niet met die in hoofdst. 18: 21vv. van het jaar 54, zoals bijv. Wieseler wil. Nog veel minder kan zij één en dezelfde zijn als de reis in hoofdst. 11: 30 en 12: 25 het jaar 44 en 45, zoals door anderen is beweerd. Ten opzichte van aanleiding en doel, aard en gevolg, schijnt wel de door Paulus genoemde reis een geheel andere te zijn dan die, die hier bij Lukas voorkomt. Daar gaat Paulus ten gevolge van een openbaring naar Jeruzalem en zoekt hij de erkenning van zijn apostolische waardigheid door de andere apostelen, handelt hij met hen in het bijzonder en verkrijgt hij ook werkelijk de begeerde erkenning. Hier wordt hij door de gemeente te Antiochië tegelijk met Barnabas en anderen gezonden, om een strijd te laten beslissen die de gemeente in grote beweging brengt. De handeling geschiedt openlijk in een concilie en het gevolg is de bevrijding van de christenen uit de heidenen van de overdreven aanspraak van de farizeesgezinde partij onder de christenen uit de Joden. Zo moeten wij vasthouden dat de reis een dubbele beweegreden heeft, terwijl de apostolische roeping van Paulus zich in en met de gemeente te Antiochië ontwikkeld heeft en beide delen, Paulus aan de ene en deze gemeente uit de heidenen aan de andere zijde, gedwongen zijn bij de ontwikkeling van hun zelfstandigheid eerst orde op zaken te stellen met de eerste apostelen en de eerste gemeente. Dientengevolge heeft de reis een dubbel doel, een persoonlijk doel van Paulus en één van de gemeente te Antiochië. Evenals nu Paulus het tegenover de Galaten opzettelijk vermeed deze tweede zijde in aanmerking te nemen, omdat, zoals de door hem als apostel van de heidenen gestichte gemeenten aan het decreet van het concilie te Jeruzalem niet onderworpen waren, maar geheel aan zijn eigen gezag waren toevertrouwd (vs. 23 hij ook niet de schijn van zo'n onderwerping wilde laten oprijzen, hetgeen de Galaten aan de andere zijde nog meer in verwarring zou hebben gebracht, zo legt Lukas verder ook geen nadruk op die eerste zijde. Bovendien heeft hij veel wat Paulus persoonlijk aanging, òf geheel onaangeroerd gelaten (zo bijv. in hoofdst. 9: 20-22 het driejarig oponthoud in Arabië (Gal. 1: 17), òf hij heeft er de apostel zelf slechts bij gelegenheid bericht van laten geven (zie hoofdst. 22: 17-21). Zoals vanzelf spreekt, geeft één en dezelfde zaak, de ene keer van de voor- en de andere keer van de

achterzijde opgevat, niet één en het zelfde beeld, maar twee beelden, die er verschillend uitzien. Nu is steeds de ene zijde van het beeld niet de gehele voorstelling van de zaak, deze komt pas tot stand door bijelkaarvoeging van de beide beelden. De school van Bauer geeft het bericht van Paulus omtrent de reis uit voor het geheel en heeft dan vrij spel om het bericht van Lukas voor niets dan een fictie te verklaren en onze tekst als een hoofdbewijs te gebruiken voor de theorie dat de Handelingen van de apostelen een tendenzschrift uit de 2e eeuw na Christus zou zijn en dus zonder eeuwige geloofswaarde. "Het heeft, " zo merkt zeer juist da Costa op, "de Heilige Geest behaagd, om telkens door middel van gedeeltelijke, van fragmentarische, van schijnbaar tegenstrijdige berichten, hier en daar verdeeld of verspreid, te onderwijzen. Die onderscheidene, in de Schrift zelf gegeven bouwstoffen tot overeenstemming en eenheid, ja tot een harmonisch samenhangend geheel te brengen, is de arbeid, overgelaten en opgelegd aan de menselijke onderzoeker met de hulp van diezelfde goddelijke Leidsman in alle waarheid. Daar bijv. ligt de sleutel voor een harmonische, God en Zijn waarheid verheerlijkende opvatting van de evangeliën; de feiten, door een viertal gewijde schrijvers te boek gesteld, worden pas werkelijk historie door de samenvoeging en in elkaar schuiving van de bij elk van hun, afzonderlijk beschouwd, nog slechts gedeeltelijke en in zover nog onvoldoende berichten. De gewijde geschiedenis, bij name de evangelische, is een harmonisch geheel, bestaande uit verschillende partijen; elke van die partijen, afzonderlijk genomen, is nog het volledige muziekstuk niet; elk van de vier evangeliën, afzonderlijk gelezen, geeft de gehele gedachte van de hogere Auteur, de Heilige Geest, niet terug, maar alle samen, de één door de ander uitgebreid, toegelicht, uitgelegd, vervolledigd. Een dergelijke harmonie vormt ook het boek van de Handelingen, hier vergeleken met de evangeliën, daar met de brieven van Paulus. Ook hier schijnt de vergelijking van de beide bronnen soms tegenstrijdigheden op te leveren, maar bij dieper onderzoek en inniger opvatting lossen zij zich op in een volmaakt akkoord. Doch men moet hier ook niet vergeten dat in de verklaring van de heilige Schriften, in de verdediging van de echtheid van haar delen, in de handhaving van elke waarheid, zowel als van geheel de waarheid van het christendom geen degelijke uitkomst verkregen wordt dan door strijd en arbeid en als in het zweet van het aangezicht. Maar langs die weg verkrijgt dan ook een onderzoek in het geloof aan God in Christus en de belofte van Zijn leiding en lering, de zekerheid van waarlijk voldoende oplossingen. "

6. En de apostelen en de ouderlingen vergaderden samen op de dag voor de beslissende bespreking, terwijl ook de beide partijen zich daar bevonden, om deze zaak te overdenken en in overweging te nemen of de Judaïsten (vs. 5) moest worden toegegeven of niet.

Volgens de mening van de Judaïsten moest Mozes voltooien wat bij de heidenen begonnen was; toch bemerkte men niet dadelijk het farizeese zuurdeeg, dat het gehele christelijke deeg wilde verzuren. Het kwam ook aan vele verstandige zielen billijk voor dat "om de goede orde" de broeders uit de heidenen geheiligde zeden aannamen. Waarheen nu de apostelen en oudsten zagen, toen zij tot het beschouwen van die zaak samenkwamen, is zeker genoeg; naar de Heere, de Zon van hun leven. Zij hadden de Leraar en Leidsman in alle waarheid, de Heilige Geest ontvangen, opdat deze in hen zou blijven in alle eeuwigheid (Joh. 14: 16); maar van Zijn blijven konden zij slechts zegen hebben door bestendig ontvangen door steeds opnieuw putten uit de volheid van de hun toegedeelde waarheid.

Evenals het reeds vroeger in sprekende tekenen en feiten was bewezen dat de heidenen, toen Israël zich steeds meer tegen het evangelie verhardde, het hart steeds meer voor het geloof openden, zo was dit nu in de laatste tijd op de sterkste wijze geschiedkundig gebleken. De gemeente te Antiochië had zich uit de heidenen gevormd, toen de christenen uit Jeruzalem

werden verdreven en vandaar waren nu midden in de heidenwereld vier gemeenten uit de heidenen ontstaan, terwijl in dezelfde tijd het woord, dat geloof wekte, onder de Joden op dezelfde plaatsen slechts tegenspraak en de bitterste vijandschap verwekt had. Dat de heidenen zich tot de levende God bekeerden, kon de apostelen slechts verheugen. Maar dat zij zich bekeerden op die wijze, dat Israël slechts nog meer van God verwijderd werd, moest hun een grote smart zijn. Verder is in deze laatste tijd de apostolische roeping van Paulus zo duidelijk op de voorgrond getreden, dat die juist door hen aanstonds moet worden erkend. Dat hun nu in hun arbeid, hun waardigheid en hun ambt één terzijde was gesteld, kon bij de helderheid van hun oog en de reinheid van hun streven slechts tot troost en opwekking dienen. Daar echter deze medeapostel zo is geroepen en zij meer en meer moeten erkennen dat het patriarchale apostolaat zijn oorspronkelijke roeping, om door Israël de heidenen tot aan het einde van de aarde te winnen, niet kon vervullen, dan moest deze opmerking die angel van de smart nog dieper in het hart drukken. Als dan nu de vraag aan hen wordt gesteld of de gelovige heidenen zich nog aan de besnijdenis moeten onderwerpen of niet, dan moeten zij spoedig inzien dat daarmee een beslissing van hen wordt verlangd, die over de gehele toekomst van de kerk beslist. Wanneer toch de kerk uit de heidenen zich aan de besnijdenis moet onderwerpen, heeft de kerk uit de Joden buiten het geloof aan Jezus echter nog iets, dat een blijvende waarde in de christelijke orde van het heil heeft, maar mag de kerk uit de heidenen in de waarheid blijven, dan zullen de beide helften van de kerk als volkomen in rechten worden gelijk gesteld en de joods-christelijke gemeente wordt gedwongen aan haar vroegere voorrang alle waarde te ontnemen. Niet alleen wordt door de gebeurtenissen van de laatste tijd aangeduid dat de kerk van Christus mettertijd geheel en al uit heidenen zal bestaan, maar, als de vraag in de zo-even gemelde tweede zin wordt beslist, zal de oorspronkelijke gedaante van de kerk, waarin zij zich vertoonde als de lentetijd van het vernieuwde en volmaakte Israël, geheel worden veranderd. De apostelen treden nu in de vergadering niet op met voorafgemaakte beslissingen en met voorschriften met gezag doorgevoerd, maar het eerste is dat een geheel vrije discussie wordt geopend. De kerk staat voor haar heilige Heer en haar Hoofd. Zij voelt zich omtrent haar roeping in grote verlegenheid en onwetendheid, zij kan de vraag, die in de eerste plaats op haar drukt, niet beantwoorden. Aan de andere zijde weet zij echter ook dat haar Heer haar toereikende kracht en genoegzame hulp voor elke zaak heeft beloofd, zodat, al is het dat de poorten van de hel hun macht verheffen, de gemeente van Christus toch zegenrijk tevoorschijn zal treden.

7. En toen daarover grote twist ontstond, omdat elke van beide partijen haar mening met alle nadruk probeerde door te zetten en vooral die van de Judaïsten zich zeer sterk uitsprak (vs. 10), stond Petrus op. Hijwendde zich in het bijzonder tot de partij van de wet, en zei tot hen: Mannen broeders, gij weet dat God mij van de aanvang af, nu reeds 8 jaar geleden, onder ons verkoren heeft, opdat de heidenen door mijn mond, evenals ik eerst ook de Joden de blijde boodschap van de zaligheid in Christus moest brengen (hoofdst. 2: 14vv.), het woord van het evangelie zouden horen en geloven (hoofdst. 10: 1; 11: 18), waarmee hij aanstonds volgens de uiterlijke leiding beiden één heeft gemaakt (Ef. 2: 14).

Niet ten onrechte heeft men op vele synoden en conferenties, waar eerst veel verschil van mening was, aan het treurige begin van de eerste synode van de kerk gedacht, om moed te houden tot het verkrijgen van een blij einde. Dat de apostelen ook onder de twistenden waren, mogen wij niet aannemen. Deze zullen wel hebben gezwegen totdat Petrus opstond en aan de rede van de christenen uit de Joden zowel als aan de tegenspraak van de broeders uit de heidenen vrijheid hebben gegeven. Doch zelfs hun zwijgen en toelaten toont dat zij in hun hart niet dadelijk overtuigd waren, hoe beslist moest worden in de zaak die voor hen was gebracht. Lag er voor hen geen twijfel omtrent het genoegzame van het geloof in Christus

Jezus, dan waren zij toch niet ongevoelig omtrent de eis dat in de kerk de zeden en instellingen van Israël moesten worden behouden. Zij zien toch van dag tot dag duidelijker dat de nacht over de Joden valt, waarin niemand kan werken, terwijl onder de heidenen de kerk in het morgenlicht staat. Het was hun duidelijk dat het zou komen, zoals het gekomen is, toen zij er in bewilligden dat de christenen uit de heidenen vrij van de besnijdenis en de wet hun gemeentelijk leven uit de Heilige Geest vormden. Elk uitwendig teken van verband van het nieuwe met het oude Israël verviel op die wijze. Het Joods christendom moest na korte of lange tijd in het heidens christendom spoorloos verdwijnen. Was dat de weg en de wil van de Heere? Laat niemand lichtvaardig oordelen over de heilige mannen van God, die deze vraag met kloppend geweten lange tijd hebben overdacht, voordat zij tot beslissing kwamen. Onze vaderen hebben ook ten tijde van de reformatie onder sterke strijd de vraag overwogen of het goed was het aanzien van de paus te laten gelden en zich te schikken naar de instellingen van de kerk, voor zoverre het evangelie meer vrijheid zou geven; een lange twist was nodig om tot zekerheid te komen dat evangelisch en papistisch niet naast elkaar kon bestaan. Wat nu is het aanzien van de paus, wat is alle kerkelijke gewoonte, hoe vast die ook gevestigd mag zijn in de gemoederen van de mensen, bij het aanzien van Mozes en het gezag van de Sinaï? Wij verstaan nu enigszins wat de apostelen in het hart overwogen, terwijl zij de lange twist zwijgend aanhoorden.

8. En wat de loop van de gebeurtenissen bij deze prediking aan de heidenen zelf aangaat, God a) de kenner van de harten, heeft hun getuigenis gegeven dat zij Hem aangenaam waren (hoofdst. 10: 34v.) door hun deHeilige Geest te geven, net als aan ons,

a) 1 Kron. 28: 9; 29: 17

9. zonder, wat de gave van de zaligheid in Christus Jezus betreft, onderscheid te maken tussen ons en hen, door het geloof hun harten reinigende. Daardoor gaf Hij hun die reinheid, die hun van nature ontbrak vanwege het gemis van de besnijdenis (hoofdst. 10: 13).

Dit redde Petrus uit alle twijfelingen, dat hij zich herinnerde hoe de bekering van de heidenen zonder besnijdenis niet pas door Paulus in zwang was gebracht, maar hoe het werk lang tevoren, ongeveer acht jaar geleden door de Heere zelf was begonnen, die daarbij hemzelf als werktuig had gebruikt. Hijzelf heeft moeten zien hoe God, die de harten onderzoekt en dus het best over de geschiktheid voor Zijn rijk kon oordelen, voor de geschiktheid van de heidenen getuigenis had afgelegd, doordat Hij hun evenzeer de Heilige Geest had gegeven, evenzeer geheel door het geloof alleen (zonder enige ceremonie, zelfs nog vóór het ontvangen van de heilige doop) de harten had gereinigd, zoals Hij bij hen, de christenen uit de Joden, had gedaan.

Petrus legt bij de vraag, zo gewichtig en voor alle tijden beslissend, vooral een ervaring in de weegschaal, de ervaring, die hij bij de gebeurtenis te Cesarea had gehad, dat de heidenen even zo goed als de christenen uit de Joden de Heilige Geest hadden ontvangen. Deze zaak vat hij op als een veelbetekenende en leerzame beslissing van God, waarna iedere menselijke beslissing, die anders zou luiden dan de goddelijke, volstrekt niet meer ter sprake mocht komen, maar verstommen moest. God heeft hierdoor de heidenen met de Israëlieten volkomen gelijk gesteld, de laatsten geen voorrang, geen voorrecht boven de gelovige heidenen toegekend. Hij heeft de laatsten door toedeling van de Heilige Geest een getuigenis gegeven, Zijn welbehagen in hen met woord en daad getoond. Die ervaring bewijst dus de gehele gelijkheid van de heidenen en Joden voor God, indien zij slechts in Jezus Christus geloven. De bewijsvoering is overtuigend en bondig en het mag ook in het algemeen ten

voorbeeld verstrekken, hoe de apostel de geschiedenis van de kerk als een bron van lering aanwendt.

Hier ziet men hoe noodzakelijk het is op het werk van God in Zijn kerk goed acht te geven en om uit de ervaring te leren, opdat men duidelijk zal kunnen onderscheiden wat waar en wat vals is.

10. Nu dan, wat verzoekt gij God, alsof Hij het zou goedkeuren wanneer gij anders besliste dan Hij gedaan heeft, a) door het juk van de wet op de hals van de discipelen van Christus die uit de heidenen zijn, te leggen, een juk, dat noch onze vaders sedert de dagen van Mozes, noch wij hebben kunnen dragen.

a) Matth. 28: 4

11. a) Maar wij, die uit de besnijdenis tot het christendom bekeerd zijn, geloven door de genade van de Heere Jezus Christus zalig te worden (Rom. 5: 15 Rom. 3: 28vv.), op dezelfdewijze als zij, die uit de voorhuid door de doop in de christelijke gemeente zijn opgenomen.

a) Ef. 2: 8 Tit. 3: 4

Elke dwaling in zaken van godsdienst heeft haar wortel niet zozeer in het verstand als in het hart. Wil men de mensen daarvan genezen, dan moet men hen in hun geweten aangrijpen, men moet hun hun valse verhouding tot God voor ogen stellen. Dat is het dan ook wat Petrus hier doet. Hij houdt die farizeesgezinde christenen in de eerste plaats voor dat zij op het punt staan God op zondige wijze te gaan verzoeken. Of was dat niet God verzoeken, na zo’n duidelijk getuigenis omtrent Zijn wil nog tegen die te willen handelen? Wie Gods duidelijke tekenen ziet en Zijn getuigenissen in het binnenste van het geweten heeft vernomen en daaraan toch geen gehoor leent, zo iemand verzoekt Hem inderdaad. Hij vertrouwt toch God niet, maar denkt en handelt, alsof God het niet ernstig met Zijn getuigenis had gemeend, maar het eerst nog op een proef wilde laten aankomen, of God het met Zijn handelen en met de verklaring van Zijn wil ook werkelijk zou volvoeren. De apostel dringt vervolgens nog sterker op het geweten van zijn toehoorders aan, door hun de bekentenis af te persen dat zij het juk van de wet niet hadden kunnen dragen, evenmin als hun vaders dit hadden kunnen doen. En tenslotte wijst hij nog op een andere innerlijke ervaring, namelijk op die, dat ook zij ten opzichte van hun zaligheid alleen op de genade van Christus hun vertrouwen konden stellen.

Als Petrus de besnijdenis, waarover hier wordt gehandeld, een juk noemt, dan bedoelt hij niet het teken op zichzelf, niet het gebruik, maar de zaak, die volgens de mening die onder zijn volks- en tijdgenoten heerste, daardoor werd aangewezen, namelijk de wet. Wijzelf, zegt hij, menen toch niet dat wij door het moeilijke en droevige dragen van het juk van de wet zouden kunnen zalig worden, en willen of mogen wij dan anderen dringen en noodzaken, hun zaligheid daar te zoeken, waar wijzelf de onze nooit zullen zoeken, omdat wij uit ervaring weten dat zij daar niet te vinden is?

Petrus spreekt uit zijn ervaring als discipel en sluit de gelovig geworden Farizeeën mede in het "wij" in. De hand op het hart, mannen broeders! Hebt gij de wet gehouden en kunt gij die houden? Waart gij niet onder de vloek, toen gij onder de wet waart? Zijt gij niet vermoeid en belast tot Christus gekomen, opdat Hij u zou verkwikken en hebt gij niet gesmaakt hoe liefderijk de Heere is, toen gij voor uw zielen rust bij Hem vondt? Waarom doet gij dan het

zachte juk van Christus oneer aan en wilt gij het harde juk van Mozes op de hals van de discipelen leggen? Waarom misgunt gij hun de rust en maakt gij hen onrustig? O, indien gijzelf gelukzaligheid geniet, weest dan medehelpers van de vreugde van onze broeders.

Petrus kon zich niet sterker uitspreken voor de vrijheid van het evangelie. Hij stelt de eis van de partij van de christenen uit de Joden voor als een verzoeken van God. De wet van Mozes noemt hij een ondraaglijk juk, waarvan zij ontheven zijn en dat zij niet alleen de heidenen, maar in het algemeen de discipelen van Christus niet weer mochten opleggen. Vooral is de wending sterk, als hij leert: wij moeten op dezelfde wijze zalig worden als de gelovige heidenen, namelijk door het geloof aan de genade van de Heere Jezus Christus, maar zij moeten niet zalig worden door onze besnijdenis, waardoor ook wijzelf niet zijn zalig geworden. Het was duidelijk dat door dit woord van Petrus de religieuze betekenis van de mozaïsche wet niet alleen voor de christenen uit de heidenen, maar ook voor die uit de Joden beslist opgeheven was en nog alleen bleef het als nationale gewoonte voor de laatsten van betekenis.

Het is geheel overeenkomstig de wil van de Heere, wanneer de apostelen voor de christenen uit de Joden de mozaïsche wet nog laten blijven bestaan, alhoewel zij moeten ontkennen dat zij nog religieuze betekenis hebben zou, Paulus zelf onderwerpt zich in hoofdst. 18: 18 en 21: 23vv. daaraan als Jood van afkomst. Wij moeten ons hier zowel het woord van Christus in Matth. 23: 3 herinneren als Zijn voorschrift omtrent de vlucht op de sabbat in Matth. 24: 20 Pas met het uitbreken van de laatste Joodse oorlog, toen de christelijke gemeente uit Jeruzalem was weggegaan en de Joodse synagoge door God was overgegeven om voortaan een synagoge van de satan te zijn, bereikte het Jodendom ook in nationaal opzicht zijn einde. (Hebr. 8: 13). Wat een roem, wat een troost, wat een vreugde voor u, leden van de evangelische kerk! Gij zijt één met de oude apostolische kerk, als gij belijdt: "Wij geloven door de genade van de Heere Jezus Christus zalig te worden.

Beschouwen wij deze belijdenis nader, dan hebben wij te letten
1) op de inhoud ervan, hoe zij alle gerechtigheid uit eigen werken rondweg afwijst, maar ook de genade niet alleen tot medehelpende kracht, maar tot alleenwerkende oorzaak van de zaligheid maakt; 2) op de bron, of namelijk dit alleen de echo is van een leer, die door het verstand is aangenomen, of het getuigenis van een hart, dat door de waarheid is aangegrepen:
3) op de vrucht, of het voor ons wordt een oorkussen van traagheid in het zedelijke, of de goddelijke kracht tot voortgaande heiligmaking.

12. En heel de menigte van toehoorders, waaronder zich veel leden van de gemeente bevonden, zweeg en zij hoorden met nog andere, meer gescherpte oren dan bij deverkondiging in vs. 4, Barnabas en Paulus vertellen welke grote tekenen en wonderen God door hen onder de heidenen gedaan had, namelijk bij hun werk in Klein-Azië (hoofdst. 13 en 14).

Petrus had zijn woord neergelegd in de vergadering, die zeer opgewonden was over de tegenover elkaar staande meningen. Waarin ligt nu de macht, die de woedende storm van tegenspraak en van hartstochten zo spoedig tot zwijgen heeft gebracht en de harten tot nader luisteren heeft geleid? Is het de autoriteit van Petrus? Hadden de Judaïsten te Antiochië niet nagelaten tegen Paulus en Barnabas op te staan, hadden zij te Jeruzalem in de vergadering (vs. 4v.) tegenover de apostelen hun stellingen scherp uitgesproken, dan zullen zij nu ook voor het gezag van Petrus niet zijn geweken, vooral daar hij op deze plaats volstrekt niet zijn autoriteit wil tonen. De kracht, waarvan wij de uitwerking waarnemen, ligt alleen in het woord en wel

in een tweevoudig punt daarvan. In twee opzichten heeft Petrus namelijk de opmerkzaamheid van de aanwezigen getrokken; ten eerste heeft hij ze gewezen op een werk, dat zonder twijfel Gods werk was (vs. 7-9) en ten tweede op het bewustzijn, dat zij allen in hun binnenste omdroegen (vs. 10 en 11); en hoe eenvoudiger deze dubbele aanwijzing was, des te werkzamer moest zij zich betonen. Evenals dat getuigenis van God in het aan allen bekende en nu opnieuw in herinnering gebrachte werk de ware staat van de gelovige heidenen voorstelt, zo toont dit getuigenis van het eigen geweten de ware toestand van de gelovige heidenen aan. Beiden tezamen wijzen zo'n gelijkheid van de gelovigen uit heidenen en Joden aan, dat dadelijk de Judaïstische eis aan de heidenen als een misdadige verstoring van deze op zó heilige wijze bewezen gelijkheid moest voorkomen. Hoe gepast komt nu bij dit zwijgen van de vergadering de mededeling van Barnabas en Paulus! Dit getuigenis van God in het huis van Cornelius wordt zo-even door Petrus naar zijn betekenis voor de heidenen in het algemeen, die ook dadelijk werd begrepen ("Ac 11: 3" en "Ac 11: 18, voor deze vergadering verklaard en haar op het hart gedrukt. Nu vormen de ervaringen van Barnabas en Paulus of hun zendingsreis het begin van de geschiedkundige ontwikkeling, waarop dat teken had gedoeld. Het mededelen daarvan moest het zeker doen worden dat de opname van de heidenen in het huis van Cornelius, die zonder bemiddeling van het Jodendom had plaatsgehad, niet op enkele feiten moest wijzen, maar in het algemeen op de gehele, geschiedkundige opname van de heidenen.

Het teken te Lystre (hoofdst. 14: 8vv.), een tegenhanger van dat te Jeruzalem (hoofdst. 3: 2vv.) drukte een schitterend zegel op de woorden van Petrus: "God maakte geen onderscheid tussen ons en hen. " Hij die Petrus kracht gegeven heeft tot het apostelschap onder de Joden, daarvan moest men zich overtuigen, die heeft ook Paulus kracht gegeven onder de heidenen (Gal. 2: 8) en Hij die te Ceasarea met Zijn Geest en Zijn gaven over de heidenen getuigenis heeft gegeven, aan wie Petrus het evangelie predikte, die heeft ook in Syrië en Klein-Azië het woord, door Paulus en Barnabas gepredikt, door tekenen die erop volgden, bekrachtigd.

13. En nadat deze, Barnabas en Paulus hun verhaal ten einde gebracht hadden en zwegen, antwoordde Jakobus, de overste leidsman van de gemeente sedert hoofdst. 12: 17, een beslissing van de zaak voorstellende: Mannen broeders! Hoort mij!

14. Simeon (Luk. 24: 34) heeft verhaald hoe God eerst, dus op een voor de toekomst beslissende wijze, de heidenen heeft bezocht, om uit hen in Cornelius en diens huisgenoten een volk aan te nemen voor Zijn naam; Hij heeft ze ingelijfd in het volk, dat naar Zijn naam genoemd is, dat in een verbondsrelatie tot Hem staat (Jes. 43: 7 Jer. 14: 9).

15. En hiermee, dat de heidenen ten tijde van de Messias zouden worden bezocht en aangenomen, stemmen de woorden van de profeten overeen, zoals geschreven is volgens de woorden van de tekst in de Griekse vertaling van de Septuaginta Am 9: 11.

Jakobus de jongere, zoon van Alfëus, had onder de christenen te Jeruzalem, die uit de Joden waren een bijzonder aanzien, om zijn streng vasthouden aan de wet en zijn bijzondere ernst, zoals die ook duidelijk uit zijn brief blijkt. Hij was tevens de hoogste leidsman van de gemeente. Zijn rede moest dus bij deze gelegenheid een bijzonder gewicht hebben.

Terwijl hij zijn woord eerst met het verhaal van Simon verbindt, vat hij mede op wat Barnabas en Paulus verder hebben verhaald: door Petrus' mond heeft God het eerst gedaan wat Hij door de beide predikers tot de heidenen heeft voortgezet. Wordt die eerste daad van

God juist gewaardeerd, dan valt een helder licht op alles wat God door Paulus en Barnabas onder de heidenen heeft gedaan.

Hij wijst nu uitdrukkelijk op het feit dat niet Petrus bij die eerste bekering van de heidenen in het huis van Cornelius het initiatief heeft genomen, maar dat God zelf deze heidenen bezocht heeft, d. i. hen met Zijn voorkomende genade heeft ontmoet. Evenzo heeft God zelf uit deze heidenen, zoals zij waren, zonder hun vooraf de mozaïsche wet op te leggen, een volk tot Zijn naam aangenomen, d. i. het volk dat naar Zijn naam volk van God genoemd wordt als medeleden met gelijke rechten ingelijfd.

Doordat Jakobus zich tenslotte op de Schrift beroept, wil hij duidelijk de behandeling van de zaak tot een einde brengen. Zoals Jezus de apostelen de aanleiding heeft gegeven om de overtuiging, die zij op de weg van mondelinge voordracht en van subjectieve toeëigening hadden verkregen, door de Schrift te bevestigen en te bezegelen (Luk. 24: 44vv.), zo hebben wij ook de apostelen in hun spreken van de aanvang af (hoofdst. 1: 20) te werk zien gaan.

De voorspellingen van de Schrift zijn door de apostelen vooral gebruikt om de tekenen van de tegenwoordige tijd te verstaan en te weten of het voor God recht was wat zij deden.

16. Daarna, nadat over u, o kinderen van Israël de gerichten zijn gekomen, die tot uw zifting zullen moeten dienen, zal Ik weerkeren, zal Ik opnieuw u genade bewijzen en de tabernakel van David, die vervallen is, weer opbouwen en hetgeen daarvan verbroken is door het uit elkaar gaan van het volk in twee verschillende rijken, zal Ik weer opbouwen, zodat de scheiding voortaan is opgeheven (Ezech. 37: 15 vv.) en Ik zal die tabernakel tot nieuwe grootheid en heerlijkheid weer oprichten, terwijl nog een groot gebied dat vroeger niet tot u behoorde, u zal ten deel vallen.

18. Aan God, die wat Hij in onze dagen laat geschieden, reeds eeuwen tevoren door Zijn profeten heeft verkondigd, zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend, daarom heeft Hij ook kunnen laten profeteren wat geschieden zal.

Met dit woord wil Jakobus zeggen dat God reeds toen Hij door de mond van de profeten die uitspraak deed, zeer goed geweten heeft dat het doelde op hetgeen nu omtrent de heidenen werd verwezenlijkt. Hij ziet nu in de verschijning van Christus de daar voorzegde wederkomst van God tot Zijn volk en in de tegenwoordige oprichting van de christelijke kerk de wederopbouw van de vervallen hut van David, waarin Jezus Christus, de ware David, als Koning woont. De christenen zijn voor hem het ware volk Israël, dat nu door de overige volken, die God niet gekend hebben en die nu naar de Heere vragen, in bezit genomen wordt, doordat Hij deze heidenen in hun gemeenschap inlijft. Juist deze heidenen zijn het dan, over wie in de prediking van het evangelie, tot hen gericht, de naam van de Heere wordt genoemd, waardoor ook zij in de naam van de ware David worden genodigd en voor het geval zij aan de goede boodschap van Christus geloof schenken, geteld zullen worden bij het volk, dat Gods volk heet, omdat het de naam van God draagt (Deut. 28: 10). Dit is dus de juiste betekenis van die profetische tekst, die Jakobus duidelijk voor de geest kwam in het licht van de Heilige Geest.

Daar uit de aangevoerde tekst een bewijs moest worden genomen, zouden zowel de apostelen als de evangelist zich van de Griekse vertaling, die in verscheidene punten van de Hebreeuwse tekst afwijkt, hebben onthouden, indien deze verkeerd was en tegen de Geest en de bedoeling van de profetie. Dat is zij echter niet, ook niet wat de verandering van Edom in

"mensen" aangaat. De naam "mens" klinkt heerlijker en ruimer dan de naam "Edom" en als zelfs de Edomieten, die vooral wild, ruw en vijandig gezind tegen Israël waren, niet uitgesloten moesten zijn van het rijk van Christus, dan zijn de Adamieten, de mensen in het algemeen, zoveel minder daarvan uitgesloten.

19. Daarom, omdat het hier de vervulling aangaat van een goddelijk raadsbesluit dat wij niet eigenmachtig beperken of verzwaren mogen, oordeel ik dat men degenen, die uit de heidenen zich tot God bekeren, niet lastig mogen vallen, niet bezwaren door dergelijke eisen als in vs. 1 en 5 zijn gedaan.

20. Maar ik oordeel, dat men hun zal aanschrijven, een schrijven aan hen richten, dat de voorschriften ertoe beperkt (hoofdst. 21: 25) dat zij zich onthouden a) van de dingen die door de afgoden besmetzijn, van het offervlees van de afgoden en b) van hoererij en van het verstikte en van bloed; voor het overige moeten zij niet genoodzaakt worden het juk van de mozaïsche wet op zich te nemen.

a) Ex. 20: 3; 1 Kor. 8: 1; 10: 20 b) 1 Thess. 4: 3

Deze bepalingen hebben niet de bedoeling om de christenen uit de heidenen nog op een overblijfsel van het wettische standpunt te plaatsen, maar moeten alleen het broederlijk verkeer onder de wederzijdse leden van één en dezelfde gemeente, de christenen uit de Joden en uit de heidenen en desgelijks de verhouding van gastvriendschap tussen de beide gemeenten, die in Judea en die in de heidenwereld, mogelijk maken. De christenen uit de heidenen moesten datgene vermijden wat voor de christen uit de Joden een onoverwinnelijke afkeer en een voorwerp van ergernis was, opdat deze geen aanleiding zouden hebben de omgang met hen te vermijden en zich van hen terug te trekken. Aan de andere zijde moesten de christenen uit de Joden van de christenen uit de heidenen geen proselieten van de gerechtigheid Le 17: 9 willen maken, maar tevreden zijn wanneer zij zich als gewone proselieten gedroegen. Deze bepalingen waren naar de toestand zeer doelmatig en goed. Hadden de christenen uit de Joden een broederlijk verkeer en vooral ook gemeenschap van tafel en avondmaal moeten onderhouden met hen, die er geheel niet op letten wat nu eenmaal voor degenen, die aan Joodse zeden gewoon waren, een gruwel was, dan zouden zij deels de godsdienstige gevoelens, die zij met de moedermelk hadden ingezogen, in zich hebben moeten doden, deels tussen hen en hun broeders naar het vlees, die nu nog Joden waren, het tafelkleed moeten doorsnijden en voor altijd van de mogelijkheid om hen nog voor het geloof in Christus te winnen, moeten afzien. Aan de andere zijde kon het de christenen uit de heidenen ten opzichte van hun vorige heidense leefwijze, waarbij men zichzelf alles veroorloofde wat het vlees lustte en zich aan geen tucht of orde bond, slechts nuttig zijn, wanneer zij zich aan strengere zeden wenden en daardoor beter beschermd waren tegen de besmettingen van het heidendom, dat hen van alle zijden omringde en tegen de gevaren om in hun uitspattingen te vervallen. "Het is een geheel onrechtvaardig verwijt, dat Luther tegen Jakobus uitspreekt, dat hij hier een weinig zou gestruikeld hebben. Integendeel heeft de apostel met zijn voorslag een uitweg aangewezen, waarop de vrijheid en zelfstandigheid van de gemeente uit de heidenen ongeschonden in ere komt en toch een ontwikkeling wordt teweeggebracht, waardoor de vrijheid van de christenen uit de heidenen de gemeenschap met de gebondenheid van de christenen uit de Joden mogelijk maakt. " Wat nu de bepalingen elk afzonderlijk aangaat, zo komt het onthouden van het verstikte en van bloed zeker overeen met de mozaïsche verordening in Lev. 17: 10vv., maar zij is hier ontdaan van geheel het joods-particularistisch karakter en sluit zich zo aan bij de algemeen menselijke verordening van God in Gen. 9: 3vv., dat nog het tweede Trullaanse concilie van het jaar 692 zich

gerechtigd achtte die onthouding opnieuw in te scherpen. Wat de onthouding aangaat van het verontreinigde door de afgoden of van het afgodenoffer, zo moet onder het laatste het vlees van die dieren worden verstaan, die voor afgodenoffer hebben gediend. Ook de heidenen gebruikten het vlees van hun slachtoffers, voor zover het niet op het altaar ter ere van de goden verbrand werd, voor hun eigen feestelijke maaltijden Ex 29: 34 of men bracht het op de vleesmarkt om te verkopen (1 Kor. 8: 1vv.). Daar wachtten nu de Joden zich ten strengste dergelijk vlees te kopen om niet op indirecte wijze aan zulke afgodische maaltijden deel te nemen (Ex. 34: 15) en konden daarom christenen uit de Joden niet fatsoenlijk eten aan de tafel van christenen uit de heidenen die hun misschien dergelijk vlees zouden voorzetten. (Vergelijk de beslissing in diezelfde zaak, die Paulus, doch onder andere omstandigheden in 1 Kor. 10: 14 neemt.) Vreemd komt het onthouden voor van hoererij, hetgeen toch voor christenen vanzelf spreekt; maar naar Joods spraakgebruik is hoererij ook het huwen van een vrouw van een verboden graad van verwantschap (vgl. Lev. 18), vooral wanneer zo’n huwelijk tot eigenlijke bloedschande wordt (1 Kor. 5: 1), zoals het bijv. in Griekenland en Egypte toen niet zelden voorkwam dat broeders en zusters met elkaar huwden. Nu hebben wellicht de christenen uit de heidenen bij het voortzetten van dergelijke echtverbintenissen en bij het sluiten van nieuwe huwelijken zich nog meermalen door hun vroegere meningen laten leiden, waardoor zij het echter de christenen uit de Joden bijna onmogelijk maakten in hun huizen en families zich thuis te voelen, en zonder gewetensbezwaren te verkeren. "Zoals dus de beide eerste voorschriften de heidense broeders een afkeer moesten inboezemen tegen het wezen van het heidendom (2 Kor. 6: 14vv.), zo de beide andere een eerbied voor de goddelijke instellingen van Israël. Zij moesten zichzelf beschouwen als in een nadere betrekking geplaatst tot het Joodse volk en in deze vrije aansluiting de algemene regels zien, waarnaar hun vrijheid zich moest vormen.

21. Want Mozes heeft van oudsher in elke stad, onder hen die in de Joodse leerscholen zijn wet uitleggen en inscherpen, mannen die Hem prediken en Hij wordt op elkesabbat in de synagogen gelezen. De betekenis van Zijn wet voor degenen, die het van God is gegeven en die zich ook verder verplicht achten haar te houden, is dus geenszins daarmee opgeheven, als wij nalaten die eveneens anderen op te leggen.

Jakobus heeft een dubbel besluit uitgesproken: ten eerste, men moet diegenen, die zich uit de heidenen tot God bekeren, niet lastig vallen met besnijdenis en wet; ten tweede, in plaats van hun de wet van Mozes op te leggen, moest men hun enige stukken voorschrijven, aan de ene zijde om hun leven van heidense verkeerdheden te reinigen, aan de andere zijde om hen tot goede Joodse zeden te trekken. De ijveraars voor de wet (hoofdst. 21: 20), ook als zij van harte in de Heere Jezus geloofden, konden tegen dit besluit bedenkingen hebben dat Mozes daardoor niet tot zijn recht kwam. Moest deze aan de discipelen uit de heidenen in het geheel niet worden gepredikt, dan moest het spoedig ertoe komen dat de kerk de wet van God verloor en vergat. Hiertegenover stelt Jakobus de slotzin van zijn rede, waarin hij de grond aangeeft waarom de kerk niet mag nalaten de predikster van Mozes onder de heidenen te zijn en zich ertoe kon bepalen Christus te prediken, zonder daardoor de eerste in gevaar te brengen dat hij vergeten werd.

In zoverre Mozes als voorloper van Christus in de wereld nodig is, wil Jakobus zeggen, is overal voor die behoefte gezorgd, want als leraar van de wet heeft hij overal zijn bijzondere synagoge en zijn bijzondere predikers; wij hebben voor iets anders te zorgen; wij zijn predikers van Christus.

Het is merkwaardig dat Jakobus, de man die ten gevolge van de tot ons gekomen mededelingen persoonlijk een man geweest is van de strengste wettische vroomheid en die dan ook de "rechtvaardige" werd genoemd, dat juist deze man voor de vrijheid van de christenen uit de heidenen van de mozaïsche wet spreekt en uitdrukkelijk slechts de onthouding van hen eist van zekere, deels zedelijk godsdienstig, deels sociaal aanstotelijke zaken. Het is echter ook zeer waarschijnlijk dat voor de apostel, juist ten gevolge van het "letten" op de mening van de Judaïsten (vs. 1, 5v.) wet en genade in hun tegenstelling helder zijn geworden en hij de evangelische vrijheid in de staat van de genade tegenover de dienstbaarheid van de wet levendig heeft leren kennen. Men kan dan ook de brief van Jakobus niet te laat dateren, zoals het Bijbelwerk van Lange doet. Volgens de uitspraak die de apostel hier in onze tekst heeft gedaan en volgens de plechtige erkenning van de apostolische waardigheid van Paulus, waarvan deze in Gal. 2: 7vv. bericht, zou Jakobus zich bezwaarlijk over het onvoldoende van een verstandig geloof alleen tot rechtvaardiging van de mens voor God zo open hebben uitgedrukt, als hij in hoofdst. 2: 14vv. van zijn brief doet. Het allerminst zou hij zo geschreven hebben in een tijd, waarin de brieven van Paulus aan de Galaten en de Romeinen met de uitspraken in Gal. 2: 16 en Rom. 3: 28; 4: 1vv. bestonden. Veeleer moet men denken dat Paulus in de zo-even gemelde tekst tegenover zulke dwaalleraars, die "van Jakobus kwamen", zoals hij in Gal. 2: 12 zegt (d. i. uitgegaan waren van de joods-christelijke gemeente, die onder Jakobus stond, zich op leugenachtige wijze op diens autoriteit beroepen (vgl. vs. 24) en de bovenvermelde uitspraken in zijn brief woordelijk aanhaalden en de Paulinische leer van de rechtvaardiging alleen door het geloof als tegen de Schrift en onapostolisch bij de Galaten en in andere gemeenten, die tot de apostel van de heidenen behoorden, in diskrediet te brengen) opzettelijk geheel tegenovergesteld luidende stellingen uitsprak en de argumentatie daarvoor uit dezelfde woorden van de Schrift haalde als die gebruikt waren voor de uiteenzetting van Jakobus. Zo toch alleen kon hij zijn eigen apostolische waardigheid metterdaad in het licht stellen en de uitdrukkingen van zijn medeapostel, waarvan misbruik werd gemaakt, die met de verdere voortgang van kerkelijke ontwikkeling niet meer overeenstemden, terwijl de apostel ze zelf niet zo bedoeld had als ze nu verklaard werden, tegen zo’n verklaring verdedigen. De brief van Jakobus doelt juist in die tekst (2: 15v.) duidelijk genoeg op omstandigheden en toestanden, dat men in werkzame liefde zich over de hongerigen en naakten moest ontfermen, terwijl de gevallen dikwijls voorkwamen, dat zij die het moesten doen, zich met vrome wensen trachten te onttrekken. Als wij daarop letten, dan komt als tijd van het schrijven van die brief de tijd voor na het uitbreken van de hongersnood, die de profeet Agabus nog in het jaar 44 had voorzegd en die dan de aanleiding gaf tot de reis van Barnabas en Saulus naar Jeruzalem tot het overbrengen van een collecte van de Antiocheense gemeente (hoofdst. 11: 27vv.). De nood van de Palestijnse en andere gemeenten uit de Joden in de naburige landen, die nog jaren lang aanhield, blijkt ook vooral uit hetgeen Paulus in het jaar 50 zelf voor de apostelen in Palestina had gedaan (Gal. 2: 10). Later zal het ons duidelijk worden dat ongeveer het jaar 49 dat van de vervaardiging van de brief is. Misschien namen tengevolge daarvan de farizeese ijveraars voor de wet aanleiding van Jeruzalem naar Antiochië te gaan, om daar hun eis voor te stellen; Jakobus keurt echter in vs. 24 uitdrukkelijk hun leer en hun gedrag af. Wij maken verder van deze gelegenheid gebruik om op te merken van hoeveel belang de tekst 1 Kor. 9: 5 en 6 is voor de

Hier ontbreken één of enkele regels in de originele tekst (noot van de redacteur).

lijk broeder van hen moet worden onderscheiden, zoals veelal wordt beweerd. Paulus spreekt op de aangehaalde plaats, zoals duidelijk is, over apostelen, waaronder hij zichzelf en Barnabas volgens Hand. 14: 4 en 14 rekent, daar zij oorspronkelijk beiden in gemeenschap

met elkaar tot de dienst van de zending onder de heidenen door de Heilige Geest waren uitgezonden Ac 13: 3. Hieruit nu kan men niet afleiden dat hij wellicht de broeders van de Heere als een tweede klasse bij de apostelen zou hebben willen bijvoegen, want hoe zou hij er dan toe komen, tenslotte nog Cefas te noemen? Deze toch vormt niet op zichzelf een derde klasse, maar behoort juist tot de apostelen. Dat hij die noemt geeft integendeel duidelijk te kennen dat Paulus onder de apostelen, die hij tegenover zichzelf en Barnabas als de andere apostelen stelt, een onderscheiding wil maken. Vroeger heeft hij ze allen in het algemeen genoemd. Het kwam echter niet bij allen zonder uitzondering voor, dat zij een zuster als vrouw met zich meenamen, of deze omstandigheid was de Korinthiërs niet van allen bekend, daarom noemt hij slechts diegenen onder hen meer bepaald, bij wie het niet alleen het geval was, maar die ook de lezers nauwkeurig bekend waren, de broeders van de Heere en Cefas. Die genoemden in vergelijking met de anderen hoger in rang te stellen, bedoelt hij niet; zoiets is integendeel door de aard van de zaak, die hij wil bevestigen, uitgesloten; hij geeft slechts voorbeelden.

De christenen uit de heidenen moesten zich slechts van vier zaken onthouden: van de dingen, die door de afgoden besmet zijn, van hoererij, van het verstikte en van bloed. Zoveel is zeker, dat hij het oog heeft op die dingen, waaraan de heidenen in hun godsdienstig bestaan vóór hun bekering waren overgegeven en die in de gemeenschap met de Joden volstrekt onaanvaardbaar waren. Die gemeenschap had in deze tijd nog plaats, aangezien de christenen nog met de Joden in de synagoge verkeerden. De eerste opzettelijke afzondering geschiedde naderhand te Ephesus (hoofdst. 9: 9). Op deze gelegde grond begrijpen wij de betekenis van de dingen die door de afgoden besmet zijn, dingen die aan de afgoden geofferd waren en aan de heidense offermaaltijden gegeten werden. Wanneer iemand van deze dingen gebruik maakte, kon er uit afgeleid worden dat hij nog gemeenschap had met de afgoden (verg. 1 Kor. 13: 10; 10: 19-28). De hoererij is in het bijzonder die ontucht, waartoe men aan de heidense offermaaltijden verzocht werd. Het verstikte schijnt ons te wijzen naar de dieren, die door wurging of anderszins zonder bloedstorting aan de afgoden geofferd en ook zodanig tot spijs gebruikt werden. Het bloed is meer bijzonder het bloed dat de afgoden geofferd en ook door de heidenen gegeten en gedronken werd, ten gevolge van hun gemeenschap aan de afgoden. Apostel Jakobus bedoelt dus de zaken die in de grond tot de heidense afgodsdienst behoorden en betrekking hadden tot de afgodische offermaaltijden. Van dit alles moesten de christenen uit de heidenen zich onthouden en dit zou aan hen geschreven worden; te meer omdat zij nog wel tot die offermaaltijden door hun nog onbekeerde bloedverwanten en vrienden genodigd werden, of althans gelegenheid hadden om de overblijfselen daarvan te kopen. De apostel bekleedde zijn besluit met bewijsredenen (vs. 21), want Mozes heeft vanouds in elke stad mannen die hem prediken, dat betekent dat de wet van Mozes overal in de steden van het Joodse land door zekere predikers verkondigd werd, namelijk de Levieten, die het gewoon leraarsambt onder Israël bekleedden. Ook werd Mozes op elke sabbat in de synagogen gelezen. De zaak zit zo in elkaar: de heidenen, die het evangelie gelovig aannamen, verkeerden met de Joden in de synagogen, die toen de vergaderplaats van de godsdienstigen was. In deze synagogen werd de wet van Mozes openlijk gepredikt en gelezen. Deze wet behelsde niet alleen stellige voorschriften, zoals de besnijdenis en velerlei schaduwachtige plechtigheden; maar zij verbood ook vele zaken, die bij Israël voor gruwelen gehouden werden. Hiertoe behoorde voornamelijk het godenoffer (Ex. 34: 15), de hoererij (Num. 15: 1-9), het verstikte, waar het bloed nog in was en het bloed zelf (Lev. 3: 17; 7: 23-27; 17: 1-9, 13; 19: 26; 20: 10-23 Nu oordeelde de apostel Jakobus dat, ofschoon volgens het profetisch woord de besnijdenis en de onderhouding van Mozes' wet van de bekeerde heidenen niet moest geëist worden, dat zulke heidenen, die het evangelie geloofden en zich met de Joden tot het waarnemen van de godsdienst verenigden in de synagogen, daar Mozes' wet op elke

sabbat werd voorgelezen, wel zorg moesten dragen dat zij de Joden en de Joodsgezinde christenen niet ergerden door dingen aan de hand te houden, die in die wet ten strengste verboden waren.

23. En zij schreven een brief, die Jakobus, de opziener van de gemeente, in de Griekse taal, zoals die in Syrië en Cilicië werd gesproken, opstelde en verzonden het door hen, die afgevaardigd waren. Het hield het volgende in: de apostelen en de ouderlingen en de broeders wensen de broeders uit de heidenen, die in Antiochië en Syrië en Cilicië zijn, zaligheid (eigenlijk "vreugde" Jak. 1: 1).

Om de gelijkheid van deze groet met die, die Jakobus in zijn brief gebruikt, en ook omdat het Jakobus was die het zenden van deze brief had voorgesteld (vs. 20), is het waarschijnlijk dat hijzelf ook de opsteller van dit geschrift is geweest, waartoe hij zich ook reeds als opzichter van de gemeente te Jeruzalem moest geroepen hebben gevoeld. Is dit zo, dan spreekt dit tegen het voorgewende primaat van Petrus, zoals de Roomse kerk ons dat zo graag wil doen geloven, want anders zou zeker Petrus deze brief hebben opgesteld.

In de vergadering van de apostelen en oudsten was (vs. 14) sprake geweest van een volk van God uit de heidenen en het was op meer dan één wijze gebleken dat de goddelijke bedoeling van het christendom juist ten doel had een volk van God uit alle volken en heidenen te vergaderen en te vormen. Met deze brief wordt nu deze grote zaak als nu aanwezig, in leven en werkelijkheid getreden, erkend en zo wordt hier voor de eerste maal in de wereld plechtig en openbaar de groet van de waarheid en van de liefde vernomen: "broeders uit de heidenen".

Door een bewonderingswaardige zelfverloochening en door verlichting van boven waren de apostelen te Jeruzalem er nu toe gekomen, het wonderbare feit te erkennen dat zonder hun toedoen een apostel in de ware zin van het woord gearbeid had, die door de verhoogde Christus dezelfde zending en macht ten behoeve van de heidenen had ontvangen, die zijzelf eens van Christus op aarde ten behoeve van de Joden ontvingen (Gal. 2: 7v.). Hiermee werd tevens bepaald dat Paulus even zozeer als zij, alleen aan Christus zelf voor zijn gedrag verantwoordelijk was. Zo is het schrijven alleen aan die gemeenten uit de heidenen gericht, die reeds voor het openbaar worden van het zelfstandig apostolaat van Paulus (hoofdst. 13: 9vv.) aanwezig waren ("Ac 15: 41" Baumgarten). Deze nu maakte dientengevolge (hoofdst. 16: 4) samen met Silas, in de steden van Lycaonië en Pisidië de bepalingen van het apostolisch concilie bekend aan de gemeenten, door hen op de eerste zendingsreis gesticht en die eveneens in het bereik lagen, waarover hij in gemeenschap met Barnabas het Jeruzalemse apostolaat had laten beslissen, toen het zijne nog niet geconstateerd was. Toch schijnt hij in Frygië en Galatië (hoofdst. 16: 6) die mededeling niet gedaan te hebben en zich daardoor, als door geen menselijk gezag beperkt, tot het arbeidsveld dat alleen het zijne was, bepaald te hebben. De tijd was gekomen dat hij zijn apostolaat in alle opzichten moest en mocht doen gelden en zo haalt hij in zijn brieven aan de Galaten en Korinthiërs geen Jeruzalemse besluiten aan; zijn woord als apostel van Christus voor de heidenen moest voor deze gemeenten voldoende zijn. In een toestand, waarin nu spoedig zijn apostolische waardigheid door zijn eigen gemeenten in twijfel zou worden getrokken, zoals hij verstandig vooruitziende opmerkte, zou hij zichzelf te zeer hebben prijs gegeven, indien hij een andere macht dan de zijne als wetgevend in de kerk van de heidenen had aangevoerd. Daarbij kwam het hem zeker niet in gedachten, in de zaak zelf die zo zachte en ten volle gerechtvaardigde eisen te weerspreken; integendeel komen zijn eigen voorschriften, hoewel anders gemotiveerd, met het besluit van Jeruzalem in alle opzichten overeen.

24. Aangezien wij gehoord hebben a) dat enigen, die van ons uit Judea (vs. 1) uitgegaan zijn, u met hun woorden verontrust hebben, terwijl gij, zonder eerst door het Jodendom heen te gaan, u rechtstreeks tot Christus hebt gewend en daarom recht hebt gehandeld en dat zij uwzielen aan het wankelen hebben gebracht (Gal. 5: 10), in plaats van u te versterken, (hoofdst. 9: 31) door te zeggen dat gij moet besneden worden en de wet onderhouden, hetgeen wij niet bevolen hadden, maar zij zich eigenmachtig bij u binnendrongen, daarom hebben wij een vergadering samen geroepen.

a) Gal. 2: 4

25. Toen wij de zaak ernstig overdacht en besproken hadden, heeft het ons eendrachtig samenzijnde, goed gedacht, terwijl wij deze brief aan u richten (vs. 22), enige mannen te verkiezen en tot u te zenden met onze geliefden, Barnabas en Paulus, die gij tot ons hebt gezonden en die nu weer tot u terugkeren.

26. Zoals hun werk, dat zij ten dienste van de zending in Klein-Azië hebben volbracht (hoofdst. 13 en 14) duidelijk bewijst (vs. 4 en 12), zijn deze Barnabas en Paulus mensen, die hun zielen overgegeven hebben voor de naam van onze Heere Jezus Christus in de gevaren, die hen dreigden te Antiochië in Pisidië, te Iconium en Lystre in Lycaonië.

27. Wij hebben dan tengevolge van de eendrachtig gedane keuze (vs. 22) Judas en Silas gezonden, die ook met de mond hetzelfde zullen verkondigen, als wat dit schrijven nu met letters zegt.

De gemeente te Jeruzalem betreurt de dingen die te Antiochië waren voorgevallen en dit te meer, daar zij niet wil ontkennen dat er werkelijk enigen uit haar midden zijn geweest die de gemeente aldaar door hun woorden verontrust hebben. Zij geeft daarom dadelijk hier haar ongenoegen te kennen over het voorgevallene, doordat zij die mensen voorstelt als verderfelijke indringers (Gal. 2: 4) en hun beweringen als een leer, die geheel van de hunne verschilt. Tegenover hen, die op eigenmachtige wijze naar Antiochië waren gekomen, worden de nu gezonden mannen Judas en Silas voorgesteld als de ware plaatsbekleders van de gemeente te Jeruzalem, alsook dat hetgeen zij zouden verkondigen in overeenstemming met het decreet in de brief vervat, de ware leer was. Maar nog voordat deze plaatsvervangers met name worden genoemd, worden Barnabas en Paulus uitdrukkelijk in bescherming genomen tegen alle verdachtmakingen, die van de zijde van die dwaalleraars in Antiochië wellicht over hen waren verbreid. Met deze beide van Antiochië gezonden mannen staat de gemeente te Jeruzalem in volkomen broederlijke overeenstemming; dat wil de uitdrukking "onze geliefden" zeggen. Tevens wordt de hoogste lof, die aan werkelijke dienaren van Christus kan worden geschonken, met betrekking tot de gevaren en de ondervindingen, die zij bij het werk van de bekering van de heidenen doorstaan en betoond hebben, hun toegezwaaid.

De Joodsgezinde ijveraars, die de gemeente te Jeruzalem met de uitdrukking "enigen die van ons uitgegaan zijn" nog als de hare erkent, hadden zonder twijfel met het voorstel van Jakobus genoegen genomen, omdat hij hun op een ogenblik dat zij geheel geslagen waren en niets meer hadden te verwachten, toch nog een concessie scheen te doen, hoewel het geen concessie in hun zin was, zoals dan ook natuurlijk zodanige geesten in zo’n toestand graag een, al is het ook nog zo geringe schijn alsof zij gelijk hadden, aangrijpen, om hun naaktheid daarmee te bedekken. Maar tevens hadden zij voor hun valse gedachten een gewaand steunpunt, dat zij zeker wel dachten later te zullen gebruiken.

28. Want het heeft de Heilige Geest (hoofdst. 5: 32) en ons, de apostelen en oudsten (hoofdst. 16: 4), terwijl ook de gemeente met ons instemde (vs. 22), goed gedacht u, wat uw verhouding tot de mozaïsche wet aangaat, geen meerderelast op te leggen dan deze noodzakelijke dingen, hetgeen aan uw christelijke vrijheid geen schade veroorzaken kan.

Het besluit om afgevaardigden te zenden tot de christenen uit de heidenen, wordt in vs. 25 alleen aangevoerd met de woorden: "het heeft ons eendrachtig samen zijnde, goed gedacht. " Het besluit om de christenen uit de heidenen niets verder op te leggen en slechts de bekende onthouding van hen te eisen wordt daarentegen gemeld met de woorden, "het heeft de Heilige Geest en ons goed gedacht. " Derhalve worden geen gezamenlijke beslissingen van de vergadering aan de Heilige Geest toegeschreven, maar alleen de beslissing, die voor de gewetens, zowel van de broeders uit de heidenen, als van de christenen uit de Joden zelf hoogst gewichtig waren. De vergadering erkent dit als een beslissing, die niet alleen op menselijke wijze gevonden was, maar tevens als door God ingegeven en door de verlichting en leiding van de Heilige Geest zelf geschonken. Zou in dit bewustzijn enige dwaling liggen of enig onrecht, enige dweepachtige inbeelding, of iets dat door geestelijke hoogmoed en hiërarchische voornaamheid anderen voorgehouden is? Geenszins, maar het is treffende en gezonde waarheid, met gezonde vroomheid en nadenken opgesteld. Zij erkennen het met ootmoedige dank en schamen zich ook de belijdenis voor de mensen niet, dat zij het beste, het waarachtig verenigende, een oplossing van de vraag, die noch de waarheid aan de liefde opoffert, noch de liefde om de waarheid schendt, een oplossing, die zowel de evangelische vrijheid bewaart, als de eenheid van Christus kerk verzekert, niet aan zichzelf danken, maar aan de Heilige Geest, die in alle waarheid leidt. Zo geven zij aan God de eer, maar zij loochenen daarom niet dat zijzelf gearbeid hebben en een gemeenschappelijk onderzoek en een verstandelijk bespreken eraan hebben besteed, zodat hun de uitkomst niet van boven in de slaap was geschonken, maar als vrucht van verstandelijke, ernstige inspanning zelfstandig was ten deel gevallen: "en ons. " In de gecombineerde uitdrukking is dus zowel het goddelijk werk van de Heilige Geest, als de menselijke zelfstandigheid in het zoeken en werken erkend, alle eenzijdigheid van het bewustzijn vermeden, ootmoed en christelijke waardigheid verenigd.

29. Wij raden u namelijk alleen aan a) dat gij u onthoudt van hetgeen de afgoden geofferd is, b) van bloed, van het verstikte c) en van hoererij; indien gij u hiervoor wacht, dan zult gij weldoen. Wij willen u dus ook hiermee geen juk opleggen, maar wij veronderstellen dat gij naar deze welgemeende raad zult horen en die metblijdschap zult aannemen. Vaart wel.

a) Ex. 20: 3; 1 Kor. 8: 1 b) Gen. 9: 4 Lev. 17: 14 c) 1 Thess. 4: 3

Het uiterlijke van de zendbrief doet ons denken aan de Griekse vorm. In het begin vinden we cairein ("heil wensen en aan het slot errwsye ("vaartwel, hetgeen volgens de opmerkingen van Artemidorus (uit de 2e eeuw na Chr.) tot de karakteristieken van elke Griekse brief behoort (hoofdst. 23: 26 en 30); het kan niet worden ontkend dat hierin een bepaalde bedoeling ligt. De broeders uit de heidenen, die aan de Griekse vormen gewend zijn, moesten aan de gewone uitdrukkingen, waarvoor de broeders te Jeruzalem hun meer plechtige woorden achterwege laten, de indruk krijgen van een waarachtig broederlijke gezindheid. Dat wij verder in de woorden van de brief het origineel voor ons hebben en niet een stuk door Lukas zelf opgesteld, blijkt onder anderen ook uit het feit dat in vs. 25 Barnabas evenals in hoofdst. 14: 14 en 15: 12 boven Paulus wordt geplaatst. In hoofdst. 14: 14 moest die bij de heidense dweperij van de Lystrensers voorkomen als het meest begaafd, omdat men hem voor Jupiter hield. In vs. 12 en 25 van ons hoofdstuk is het oog gevestigd op de verhouding, waarin zij

beiden tot de gemeente te Jeruzalem stonden, waarvan de briefschrijver het standpunt inneemt. Barnabas was dan degene die hun vanaf het begin bekend was en bij hen in aanzien stond, terwijl Paulus wat zijn apostolische waardigheid aangaat, hun nog vreemd was, hoewel zij door de verhalen van hetgeen de Heere door hem in Klein-Azië had gedaan, nu een hogere en betere indruk van hem hadden dan vroeger (vgl. hoofdst. 9: 26).

31. En toen zij, de broeders te Antiochië, die gelezen hadden, verblijdden zij zich over de vertroosting. Zij zagen nu hun christelijke vrijheid beschermd, nadat deharde eis van de Judaïsten hun tevoren zoveel onrust en moeite had veroorzaakt (vs. 1v., 24).

De vertroosting, die de vrijheid van de wet geeft, kan niemand echt voelen, dan hij die vroeger de druk van dit harde juk echt ondervonden heeft.

De Antiochiërs hadden slechts een zo kort briefje ontvangen en het veroorzaakte reeds vreugde. Wat moeten wij ons dan verheugen, dat wij nu zoveel brieven van de apostelen mogen lezen! Hoe veel meer moet ons wel de gehele Schrift verheugen, die toch een brief van God aan de mensen is!

32. Judas nu en Silas, die zelf ook profeten waren, evenals zij die in hoofdst. 11: 27 en 13: 1 werden, vermaanden de broeders overeenkomstig hun opdracht (vs. 27) met vele woorden, waarinzij hun nader uiteenzetten wat in Jeruzalem besproken was en waaraan zij hun toespraken verbonden Joh 14: 18 en versterkten hen in de vertroosting en de vreugde, die zij uit de brief hadden verkregen.

Omdat de Antiochiërs het ernstig opnamen met het heil van hun ziel, waren zij door de sterke bewegingen van de Judaïsten erover bezorgd geweest of zij bij hun vrijheid wel werkelijk op de rechte weg waren. Het was hun daarom nu een grote vreugde te lezen en uit de mond van Judas en Silas nog veel uitgebreider te horen dat de gemeente te Jeruzalem met volmaakte eenstemmigheid, ja met verzekerdheid van het geloof ("het heeft de Heilige Geest goed gedacht hen had ontheven van ieder juk van de wet. Zeker namen zij nu ook graag de raad hun gegeven aan, om door onthouding van de genoemde heidense zeden, aan hun Joodse medeburgers en christelijke broeders generlei ergernis te geven. Zij deden dit zeker te meer, daar zij in het onthouden van dergelijke gelijkvormigheid aan het heidendom, waaraan zij nu als christenen waren ontrukt, een goed middel moesten zien ter bewaring van de staat van hun eigen zielen.

33. En toen zij daar een tijd lang vertoefd hadden, lieten de broeders, de christenen te Antiochië, hen weer gaan met vrede, met de gewone zegenwens: "gaat heen in vrede! " "Joh 14: 26, naar de apostelen, of liever naar degenen die hen gezonden hadden (vs. 22).

In vriendelijke beantwoording van de Griekse groet (vs. 29), de Antiochiërs uit Jeruzalem toegezonden, "vaart wel", laten zij nu Judas en Silas van hun zijde met de Hebreeuwse vredegroet tot de Joodse broeders naar Jeruzalem teruggaan. Zeker zijn beiden nu ook daarheen teruggekeerd en is het niet, zoals de Vulgata, volgens de lezing van het Cambridger handschrift (Codex van Bez a) vs. 34 zegt: "het behaagde Silas daar te blijven en Judas ging alleen naar Jeruzalem. " Hoogstens is de eerste helft van dit vers, als men het zo opvat als wij het later zullen verklaren, juist, zoals dan ook het andere handschrift, waarin het vers gevonden wordt, slechts de eerste helft bevat. Het vers is echter zonder twijfel onecht, en slechts een toevoegsel om te verklaren hoe Paulus er later toe kon komen Silas op zijn tweede zendingsreis mede te nemen (vs. 40). Deze verklaring is toch vrij onwaarschijnlijk; het ligt

meer voor de hand zich de zaak zo voor te stellen dat, evenals Barnabas van Jeruzalem Markus tot zich nam, Paulus hetzelfde ten opzichte van Silas deed.

35. En Paulus en Barnabas bleven nog gedurende het gehele jaar 50 na Christus te Antiochië, evenals de voorgaande anderhalf jaar (hoofdst. 14: 18) en leerden en verkondigden met nog vele anderen het woord van de Heere, aangezien de gemeente aldaar vanouds goed van profeten en leraars voorzien was (hoofdst. 13: 1vv.).

Volgens hetgeen wij in het slotwoord op het evangelie van Lukas over de vroegere geschiedenis van deze evangelist hebben meegedeeld, voordat hij het zendingswerk van Paulus aanvaarde (hoofdst. 16: 10), schijnt ook Lukas zich hebben bevonden onder die "vele anderen" die toen te Antiochië leerden en het woord van de Heere predikten. Zijn werkzaamheid strekte zich in het bijzonder uit tot het onderwijzen van Theophilus in het christendom en het begeleiden van deze (waarschijnlijk omstreeks dezelfde tijd als Paulus zijn tweede zendingsreis samen met Silas (vs. 40) begon) naar Troas, om het onderricht, waarvan hij in Luk. 1: 4 spreekt, aan hem te voltooien. Een tweede punt, waarover wij op deze plaats moeten spreken, is de vraag of misschien in de tijd van dit verdere oponthoud van Paulus en Barnabas te Antiochië, dat conflict van Paulus met Petrus valt, waarvan hij in Gal. 2: 11vv. vertelt. Dit schijnt te moeten worden aangenomen, omdat de apostel van zijn bericht over de reis naar Jeruzalem in Gal. 2: 1-10 zo spoedig, zonder door enige tijdsbepaling het tweede feit van het eerste te scheiden, tot het genoemde conflict overgaat en door niets te kennen geeft vanwaar het dan gekomen is dat ook hij zich toen te Antiochië bevond, terwijl hij toch van Petrus de aankomst vermeldt. Werkelijk hebben vele uitleggers zich gedwongen gezien dit aan te nemen en gemeend dat nu de tweespalt, waarin Paulus volgens vs. 36vv. van ons hoofdstuk met Barnabas over het meenemen van Markus geraakte, beter te verklaren was als onmiddellijk tevoren, evenals met Petrus, zo ook met Barnabas reeds een andere tweespalt had plaatsgevonden. Wij moeten echter integendeel beweren dat, als dat werkelijk het geval was geweest en Paulus deze huichelarij, waarvan hij in Gal. 2: 11vv. spreekt, reeds als een gebeurtenis voor zich had gehad, hij Barnabas wel niet tot een nieuwe zendingsreis in de landen van de heidenen zou hebben uitgenodigd, zoals hij later in vs. 36 doet. Het tweede, om als die uitleggers te tellen, zou in het geheel niet zijn voorgevallen, want tot een medearbeider in de apostolische werkkring, namelijk om het evangelie aan de heidenen te brengen, kon hij slechts een man gebruiken die de gelovigen, die uit de heidenen zouden worden genomen, met zijn ganse hart als broeders erkende, van gelijke rechten als de christenen uit de Joden; en zich niet nu en dan van hen afzonderde als nog onreine mensen. Dientengevolge verplaatsen wij het conflict in Gal. 2: 11vv. liever naar de tijd van dat verblijf van Paulus te Antiochië, dat in het jaar 54 in hoofdst. 18: 23v. als in het voorbijgaan door Lukas wordt meegedeeld. Het smartelijk gevoel over deze tweespalt van Paulus en Barnabas, zoals wij dat naar onze, hier voorgestelde mening, moeten rekenen, schijnt hem hoofdzakelijk tot zo’n vluchtige mededeling te hebben bewogen. Barnabas, van wie hij vroeger zoveel goeds kon berichten en die hij in hoofdst. 11: 24 een man noemde vol van geloof en van de Heilige Geest, gedroeg zich later anders, zoals wij bij hoofdst. 18: 23 nader zullen aanwijzen. Wat nu de bovengenoemde schijn aangaat, dat de beide gedeeltes Gal. 2: 1-10 en 11vv. wat de tijd betreft onmiddellijk bij elkaar zouden horen en ze niet door een tijdruimte van ongeveer 4 jaar van elkaar mochten worden gescheiden, omdat Paulus ze in zijn wijze van uitdrukking zo onmiddellijk verbindt, dan is dat slechts schijn. Een onmiddellijke verbintenis van tijd is reeds uitgesloten, doordat het volstrekt ondenkbaar is dat Petrus reeds zo spoedig na zijn overwinning over de Judaïsten te Jeruzalem, te Antiochië voor hen zou zijn bezweken en reeds zo spoedig, nadat hij de vrije genade van God in Christus had erkend, waarmee hij zelfs de opheffing van de wet ook voor de christenen uit de Joden nabijkwam, in zo’n

inconsequentie zou zijn vervallen dat hij de christenen uit de heidenen, die volgens de raadgevingen van het concilie waren georganiseerd, niet eens zou aanzien voor broeders, die het waard waren om met hem om te gaan. Er moest eerst een geruime tijd voorbijgaan, voordat dit kon geschieden en intussen moesten bijzondere omstandigheden hebben plaatsgehad.

II. hoofdst. 15: 36-18: 23. Tweede zendingsreis van de apostel Paulus.

A. Vs. 36-16: 5 De tweede zendingsreis vloeit vooral voort uit de behoefte aan kerkelijk opzicht en aan leiding. Zij moest een inspectiereis zijn van de gemeenten, die de apostelen op hun eerste reis hadden gesticht, maar nooit heeft zich uit zo'n inspectiereis zo'n scheppende werkzaamheid ontwikkeld. De drang ging nu rechtstreeks van Paulus uit. Eerst komt het tot een scheiding tussen hem en Barnabas en tot een vereniging met Silas, voordat de reis zelf ten uitvoer wordt gebracht. De apostel en zijn pas verkregen helper nemen hun weg door Syrië en Cilicië, waar zij moeten opletten in hoeverre het decreet van de gemeente te Jeruzalem, dat ook voor deze gemeente goldt (vs. 23) in uitvoering was gekomen en bewaard bleef. Daarna komen zij te Derbe en Lystre, waar Timotheus, die men als hulp wil aannemen, wordt besneden en tevens het Jeruzalemse decreet tot regel wordt gemaakt voor het kerkelijk leven.

36. En na enige dagen, volgens onze berekening in de lente van het jaar 51 n. Chr., zei Paulus tot Barnabas: Laat ons nu terugkeren naar die streken van Klein-Azië, waardoor wij onze eerste zendingsreis hebben gemaakt (hoofdst. 13 en 14) en onze broeders bezoeken, de christelijke gemeenten in elke stad, te Derbe, Lystre, Iconium en Antiochië, waarin wij toen het Woord van de Heere verkondigd en zielen voor Hem gewonnen hebben. Laat ons zien hoe zij het maken wat hun innerlijk geloofslevenen hun uiterlijke toestand aangaat.

Met de besluiten van de apostolische synode en de gelijktijdige samenspreking van Paulus met de apostelen te Jeruzalem is in de ontwikkeling van de kerk een grote stap voorwaarts gezet. Natuurlijk was de roeping van Paulus, rechtstreeks door de Heer geschied, in Klein-Azië en Antiochië met daden bevestigd; ongetwijfeld was een begin met de bekering van de heidenen gemaakt, dat door de Heere was ingeleid en gewerkt. Maar toch ontbrak nog een aansluiting van deze door de Geest van de Heere gegeven nieuwe beginselen met het eerste begin van de ene algemene kerk te Jeruzalem. Deze aansluiting van beide zijden bewust veroorzaakt, was bereikt in die voor alle tijden gewichtige oplossing van het veelbetekenende kruis, dat ons het vorige gedeelte heeft meegedeeld; op deze grond rust de verdere voortgang. Lukas legt geen nadruk op de persoonlijke vereniging van Paulus met de apostelen te Jeruzalem. Hij bericht er niets van, omdat wat voor zijn historisch standpunt daarin het voornaamste was, reeds mede vervat was in de erkenning van de gemeente uit de heidenen van de zijde van de apostolische gemeente uit de Joden te Jeruzalem. De gemeente uit de heidenen heeft dus nu door deze grote wending het getuigenis van de waarheid, rechtstreeks van de Geest ontvangen, langs de geordende weg van de kerkelijke gemeenschap bevestigd gezien. Daardoor heeft zij een nieuw standpunt van haar bestaan en een nieuwe kracht tot uitbreiding ontvangen, maar ook tevens, doordat zij tot de heilige beginselen van de kerk te Jeruzalem in de rechte verhouding geplaatst is, de ware regel en het juiste richtsnoer voor haar toekomstige vorming verkregen. Het is nu volkomen juist als Paulus en Barnabas eerst een tijd lang te Antiochië vertoeven om door de leer en de verkondiging van het evangelie het verkregen resultaat van de kerkelijke ontwikkeling in de moederstad van alle christenen uit de heidenen zeker en onaantastbaar te vestigen. Evenzeer is het ook natuurlijk dat, nadat het nieuwe fundament tot verdere opbouw te Antiochië behoorlijk is gelegd, de behoefte ontwaakt met de verkondiging van het evangelie zich weer in de verte te begeven en

dat deze behoefte nu in de eerste plaats bij Paulus zich laat voelen. Het is toch Paulus, door wiens woord en werk voornamelijk die eerste gemeenten midden in het land van de heidenen gevestigd zijn; hij is hun vader, hun moeder geworden (1 Kor. 4: 15 Gal. 4: 19); en nu is in de vraag die hij tot Barnabas richt en die in de eerste plaats bedoelt gemeenschappelijk de Klein-Aziatische gemeenten te bezoeken, onmiskenbaar tegelijk de gedachte aan een verdere verbreiding van het evangelie vervat. Aan de ene zijde is deze gedachte in de ziel van Paulus door de roeping van de Heere diep gegrift en aan de andere zijde door de laatste beslissende gebeurtenissen sterk op de voorgrond gedrongen.

De tweede zendingsreis van Paulus, die een veel groter resultaat verkreeg dan de eerste en hem naar Europa voerde, is hij, zoals het op het eerste gezicht schijnt, alleen uit eigen aandrang begonnen, terwijl hij tot de eerste op aandrang van de Heilige Geest door de gemeente te Antiochië was uitgezonden. Toch is de reis, die in zo menig opzicht gezegend was, niet voortgesproten uit menselijke gedachten en uit individuele keuze. Zonder twijfel was het het gevoel van een plicht jegens de gemeenten van Klein-Azië, die hij op de eerste reis had gesticht, een drang van het door Gods Geest verlichte en geleide geweten, die Paulus deed besluiten deze reis te ondernemen en Barnabas vroeg mee te gaan. Hem stond daarbij niet in de eerste plaats verkondiging van het evangelie voor onbekeerden, uiterlijke zending voor de geest, maar de verzorging van de reeds bekeerden, de innerlijke zending, zo men wil. Pas in de loop van de reis breidden zich de grenzen uit.

Als het geoorloofd is wereldse voorbeelden te gebruiken, dan komt nu Paulus hier voor als een scheepvaardig, met de zee wel vertrouwd zeeman. Als hij een korte tijd aan land heeft uitgerust en het hem daar goed geweest is, wordt het hem spoedig weer te benauwd in de rust; hij moet weer zeelucht inademen, hij moet weer de golven onder zich hebben en de hemel boven zich; dat is zo zijn element of anders, hij is als een krijgsman, die aan de oorlog gewoon is; als nauwelijks zijn wonden zijn genezen en hij van de vermoeienissen is hersteld, schaamt hij zich over zijn rust en wordt hij weer geroepen naar het bloedig veld van de eer. Of als gij een vreedzamer voorbeeld wilt, hij is als de bezitter van een akker of een tuin; in de winter moet hij thuis blijven, maar als de lenteadem waait en de eerste leeuwerikken fladderen, dan voelt hij zich weer naar akker en tuin getrokken om te zien hoe de gewassen door de winter zijn gekomen en om opnieuw te planten, te zaaien, te bouwen, zoals hij vindt dat het nodig is.

37. En Barnabas, die zich dadelijk tot de voorgestelde reis bereid verklaarde, wilde dat zij Johannes, die bijgenaamd is a) Markus, zijn neef (Kol. 4: 10), zouden meenemen.

a) Hand. 12: 12, 25; 2 Tim. 4: 11 Filemon 24

38. Maar Paulus was van oordeel dat men niet iemand moest meenemen, die hen na Pamfylië had verlaten, die reeds toen van hen was afgevallen en met hen niet was gegaan tot het werk (hoofdst. 13: 13); daardoor toch had hij zich onwaardig gemaakt weer te worden meegenomen.

Terwijl de beide heilige mannen in dit heilig voornemen één hart en één ziel zijn en er ook niets is, dat de uitvoering van het gezegend werk zou kunnen ophouden en verhinderen, staan zij zichzelf in de weg, worden zij het oneens en gaan uit elkaar. Paulus verzette zich tegen het voorstel van Barnabas om Johannes Markus te laten deelnemen aan het bezoeken van die gemeenten, daar hij niet behulpzaam had willen zijn bij hun stichting. Barnabas daarentegen bleef er op aandringen. Bij de laatste stond, zoals het schijnt, de te ver doorgedreven

voorliefde voor zijn bloedverwant op de voorgrond; deze hinderde hem om over deze Markus en over de zaak, waarvan hier sprake was, een juist oordeel te vellen. Hij liet zich in zijn oordeel leiden door natuurlijk gevoel en natuurlijke gezindheid. Paulus daarentegen, door geen natuurlijk gevoel van deze of van een andere aard vooringenomen, zag meer op hetgeen voor die gemeenten dan op hetgeen aan een enkel persoon nuttig was. Hij grondde zich op waarheid en gerechtigheid en wilde de zo hoogstbelangrijke zaak beoordeeld en behandeld hebben naar heilige grondregelen, die, als het het woord en de gemeente van de Heere aangaat, niet weet van zoon en broeder, vriend en bloedverwant niet kent (Deut. 33: 9), naar het eigen hart niet hoort en eigen leven niet acht.

Als Paulus van Markus zegt dat hij van Pamfylië af van hem en van Barnabas afvallig was geworden en niet met hen tot het werk was gegaan, dan beschuldigt hij hem dat hij juist op het ogenblik, toen het werk van de zending had moeten beginnen, was teruggetreden en dus volstrekt het eigenlijke gewicht van de zaak niet had gevoeld (Luk. 9: 62). Barnabas kan zich niet verheffen tot de hoogte van de Paulinische opvatting van het zendingswerk; hij kan dus ook Paulus niet volgen in de strenge beoordeling van het terugtreden.

Barnabas nam de plaats in van een goede, zachte moeder, die de verkeerdheden van haar kinderen graag verontschuldigt en voorbijziet; maar Paulus betoont zich als een ernstig vader, die de roede gebruikt en denkt: het afgeweken kind moet het ook voelen.

39. In deze strijd van tegenover elkaar staande meningen ging het niet zonder hevige gemoedsbewegingen. Er ontstond dan een verbittering, zodat zij van elkaar gescheiden zijn en Barnabas, spoedig naar Jeruzalem reizende, Markusmeenam en waarschijnlijk van Cesarea naar Cyprus afscheepte, om daar, waar het vroegere zendingswerk was begonnen en waar Markus nog mede werkzaam was geweest (hoofdst. 13: 4-12), het werk aan te vangen.

"Ziet hoe liefelijk is het en goed, dat broeders ook tezamen wonen; de Heer gebiedt aldaar de zegen en het leven tot in eeuwigheid. " Zo klonk de Psalmtoon van het oude verbond en daartegenover was het bij de apostelen van de nieuwe bedeling: er ontstond dan een verbittering, zodat zij van elkaar gescheiden zijn? Ja waarlijk, zo staat het er en dat van niemand minder dan van Paulus, die het toch zelf heeft geschreven: "doet geen ding door twist of ijdele eer, maar door ootmoedigheid achtte de een de ander uitnemender dan zichzelf" (Fil. 2: 3) en van die Barnabas, aan wie elders de lofspraak gewijd wordt: "een goed man, vol van het geloof en van de Heilige Geest" (Hand. 11: 24 a) Het staat er niet tot eer van beiden, voorwaar en het mag reeds terstond als nieuw bewijs van de eerlijke waarheidsliefde van de geschiedschrijver opgemerkt worden dat het er zo onverbloemd staat, ten aanzien van zo uitnemende mannen. De aanleiding tot deze verbittering blijkt uit het tekstverband: het betrof de vraag of men al of niet Johannes Markus zou meenemen op de nieuw voorgenomen zendingsreis. Barnabas verlangt het, bij Paulus is onoverwinbaar bezwaar; vanuit ieders standpunt is zijn zienswijze volkomen verklaarbaar; tot gedachten en woordenwisseling komt het zeker; maar tot eindelijk toegeven niet. Het is wel treurig dat het alzo geschied is. Immers de banden die deze broeders aan elkaar verbonden, waren zo innig en nauw; de oorzaak van het groot verschil, dat tot uiterlijke scheiding leidde, was slechts betrekkelijk klein, de gemeenten werden erdoor bedroefd en ontsticht; mogelijk zelfs indien zij het vernamen, om deze reden de naam van de Heere door Jood of heiden gelasterd en in ieder geval de eenparige voortzetting van het werk van de prediking en zending door dit uitgelezen tweetal verhinderd. Zelfs de opmerking dat ook deze schade bij de uitkomst tot winst voor het Godsrijk moest dienen, daar nu, in plaats van één, twee reizen tot evangelisatie ondernomen en volbracht zijn, zelfs die lichtstraal kan ons niet geheel met de donkere schaduw verzoenen; ook het kwade

dat door God ten goede geleid wordt, blijft in zichzelf altijd kwaad; te verklaren, maar niet te verontschuldigen. En toch, nu het eenmaal geschied is, is het goed dat het zo is beschreven, want geeft het ons veel te betreuren, het geeft niet weinig te leren. Het verootmoedigt ons bij de blik op de betrekkelijk kleine, maar toch altijd ontsierende smet op een zo eerbiedwaardig gelaat. Ach, hoe is toch vaak ook de beste mens zo jammerlijk ongelijk aan zichzelf en hoe gaat zelfs bij de uitnemendste christen de natuur soms boven de leer! Men roemt in de wereld de overwinnende kracht van het geloof en menigeen, die er zelf een bewijs van is, heeft nog zichzelf niet volkomen verwonnen; ook in het aanvankelijk geheiligde hart klopt het Ik met zo'n luide tik en zelfs de hand, die de lofspraak van de liefde heeft neergeschreven: "zij wordt niet verbitterd, " kan een tijd lang de broederhand niet aan Barnabas drukken, omdat Johannes Markus zich hinderlijk tussenbeide plaatste. Zo is het in de mensen-, maar, helaas, ook in de christenwereld; zo moest het toch waarlijk niet zijn, allerminst onder vrienden van de beste Vriend, die het grote woord heeft gesproken: "hieraan zullen zij allen weten dat gij Mijn discipelen zijt, dat gij liefde hebt onder elkaar. " En deze eerste verbittering, waarvan wij in de jaarboeken van Gods koninkrijk lezen, door hoe ontelbaar velen is zij in later eeuwen gevolgd, dikwijls om betrekkelijk nog minder, niet zelden echter ook om meer gewichtige oorzaken; ja, geheel de verbittering, die wij thans onder zo vele belijders van hetzelfde evangelie zien heersen, wat is zij anders dan de rusteloze voortzetting van dezelfde grens- en scheidslijn tussen broeders, die wij reeds hier zien begonnen? Het hier vermelde feit waarschuwt ons niet zozeer tegen apostelvergoding; de tijden zijn voorbij dat het nodig was tegen die verkeerdheid te velde trekken, maar des te meer tegen de arglistigheid en zelfzucht van het eigen hart, ook waar het oprecht is voor God. Doen de aanleidingen tot stille verbittering zich niet elke dag aan ons oog voor en zijn wij dan veilig voor de strik, waarin zelfs Paulus en Barnabas vielen? Hoe nodig is het dan dit woord op de tafelen van onze harten te schrijven: "ziet toe dat niemand verachtere van de genade van God; dat niet enige wortel van bitterheid opschiete en verwarring stichte en daardoor velen besmet worden" (Hebr. 12: 15)! Ja, zo wekt het struikelen van deze beide zeer begenadigde mannen ons op, ons zo nauw mogelijk aan de vermaning van één van hen te houden: "alle bitterheid zij van u geweerd" (Ef. 4: 31) en bovenal aan het woord van Hem, die meer is dan beiden: "Zalig zijn de zachtmoedigen. " Hoe heerlijk zal de hemel zijn, waarin evenmin voor verbittering als voor verwijdering plaats is! Geve God ons in eigen hart en huis er een voorsmaak van en daardoor een des te rijker genot van de volle troost van de verzoening!

Daaruit ontstond een verbittering. Men moet niet denken aan een persoonlijke haat en vijandschap; want Paulus had, ook na dit geval, een zeer bijzondere hoogachting voor Barnabas (Vgl. 1 Kor. 9: 6). Ook vertoonde Paulus geen liefdeloosheid omtrent Johannes Markus, maar hij meende dat de voorzichtigheid en het belang van de zaken van het evangelie vereisten dat een man waarop men zo weinig staat kon maken, aan geen verzoeking tot nieuwe trouweloosheid mocht blootgesteld worden. Lukas wil met het woord, dat de onzen in vs. 39 door "verbittering" hebben vertaald, niets anders te kennen geven dan dat de ene apostel de andere niets wilde toegeven en dat elk bij zijn mening bleef, zodat zij het niet eens konden worden.

Ook Barnabas is bereid. Geen herinnering aan de bezwaren en gevaren van de moeilijke reis of aan de vervolgingen en verdrukkingen, waaraan zij nauwelijks waren ontsnapt of die zij metterdaad ondervonden hadden (was niet Paulus te Lystre gestenigd, waar men hem eerst had verafgood?) schrikken hem af of doen hem aarzelen. Maar hij heeft één wens, één vurige begeerte. Zijn neef Johannes Markus moet hen ook op deze tocht vergezellen. Op de vorige reis was hij meegegaan, was hij hun tot een dienaar geweest bij de evangelische arbeid op Cyprus. Het is waar, toen men Cyprus verlaten had, de steven naar Pamfylië gewend had,

toen men daar ontscheept was, daar was in het zicht van de gebergten van de heidenen het hart van de jongeling bezweken, daar was Jeruzalem, daar was zijn moeder in zijn gedachten opgekomen; en men had hem laten gaan, omdat het hier met nadruk een arbeid gold, die niet gedaan behoort te worden door dwang, maar met blijmoedigheid. Doch de jongeling heeft berouw gehad; hij is sindsdien ouder, wijzer, vaster geworden. Hij wenst de zwakheid van dat ongelukkig ogenblik te doen vergeten. Hij staat met nieuwe moed tot nieuwe tochten gereed. Zou het geen wreedheid zijn hem thans te weigeren? Wat? Zou het geen zonde moeten worden genoemd? Zou het niet mogen heten het gekrookte riet te verbreken en de rokende vlaswiek uit te blussen? "Barnabas stond er op dat zij Johannes zouden meenemen. " Dit kon Paulus niet toestaan. Het afscheid van Johannes Markus op de kust van Pamfylië had op hem een diepe en treurige indruk gemaakt. Het werk van de Heere was te gewichtig en te heilig om het door proefnemingen in de waagschaal te stellen. Het was geen taak voor vreesachtigen. Een vaste wil, een volhardende moed was hier nodig. Had de Heer niet gezegd: Niemand, die zijn hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het koninkrijk van God. "Paulus achtte billijk": hij oordeelde het rechtvaardig, behoorlijk, ja plicht, dat men niet iemand zou meenemen die van Pamfilië af van hen was afgeweken en niet met hen was gegaan tot het werk. Zo stonden die twee waardige mannen tegenover elkaar. De zaak was voor tweeërlei beschouwing vatbaar. Geen van beiden kon de zijne opgeven. Het standpunt, door elk op zijn beurt verdedigd, was met elks karakter in volkomen overeenstemming. Barnabas was "een goed man. " Hij was het in de zin van "goedhartig. " Zijn goed hart sprak voor de vroeger zwakke, thans beter gezinde jongen man, die daarenboven zijn bloedverwant was. Hoe natuurlijk dat hij in het werk van de evangelieprediking zo graag de jonkman van zijn bloed en maagschap aan zijn zijde zag. Hij was met hem bewogen. Van bewegelijke aard was Paulus niet; de stem van vlees en bloed wantrouwde hij. Hij "kende niemand naar het vlees. " Hij was de man niet om met zwakheid, of het moest lichamelijk zijn, geduld te hebben. Bescheiden bedeesdheid was hij gereed edelmoedig te beschermen, maar, zelf geen vrees kennende, was hij de man om voor lafhartigheid hardvochtig te zijn. Kan het bevreemden dat deze strijd tussen de goedhartige en de sterke een hardnekkige werd? Er ontstond een verbittering. Het is een bitter en bedroevend woord: als het gezegd wordt van vrienden, huisgenoten, broeders, bloedverwanten, maar zevenvoudig waar het van broeders en zusters in de Heer gezegd moet worden; en zeven maal zevenvoudig waar het gezegd moet worden van broeders in de heilige bediening. Laat men er in al die relaties voor waken en waar het te laat is, waar de verbittering werkelijk is ontstaan, laat men zich daar ten diepste verootmoedigen en over een smet, die geen tranen kunnen uitwissen, het verzoenend bloed van Christus inroepen. Groot is de genade van de Heere. Zij vergeeft zeventig maal zeven maal, zij is oneindig. Machtig is Zijn trouw, waardoor Hij om de zwakheid van de werktuigen, het werk niet varen laat, het grote werk van de uitbreiding van Zijn koninkrijk. Weinigen hebben zoveel gedaan als een Barnabas en een Paulus, om het te bevestigen door hun ijver; wie heeft niet door zijn zwakheid veel gedaan om het te verstoren? Maar Hij, die onze krachten niet nodig heeft, volvoert de raad van Zijn liefde ook ondanks onze zwakheden en soms door onze zwakheden. Ondanks zo menige verbittering, scheiding, scheuring, verdeeldheid als haar ontsieren, staat Zijn kerk tot op deze dag; omdat zij niet staat op Barnabas of Paulus, op Luther of Zwinglius, maar op de rots van de eeuwen, omdat zij niet gegrondvest is in de uitnemendheden van de belijders en van de dienaars, maar in het bloed van de Zoon van God. Zijn evangelie blijft een kracht van God tot zaligheid voor een ieder die gelooft. Het is het eeuwig evangelie. Het zal een ganse wereld aan Zijn voeten brengen, al is het ook dat zij die het belijden, die het verkondigen, die schat in aarden vaten dragen, opdat de uitnemendheid van de kracht van God zou zijn en niet uit hen. Dit is een grote troost, een troost waaraan wij behoefte hebben; maar die ons niet mag doen verflauwen, die ons des te meer aanvuren moet in het "najagen van de vrede met allen en van de

heiligmaking, waarzonder niemand de Heer zien zal. " Een troost, die ons de plicht herinneren moet "biddend toe te zien dat niet iemand, dat wijzelf niet verachteren van de genade van God en enige wortel van bitterheid opschiete, verwarring stichte en daardoor velen verontreinigd worden. "

40. Maar Paulus verkoos Silas, die hij tot zich naar Antiochië liet komen, of die zich wellicht (vs. 34) toen reeds aldaar bevond en hij reisde met hem heen om de voorgenomen inspectiereis (vs. 36) te volbrengen, door de broeders aan de genade van God opgedragen (hoofdst. 13: 3; 14: 26 De gemeente stond dus in de strijd met
Barnabas geheel aan de zijde van Paulus, en beschouwde hem als haar eigenlijke zendeling, terwijl de ander meer een privé onderneming volbracht.

Wij zouden ons over deze strijd en deze scheiding kunnen verwonderen en bedroeven, ja wij zouden kunnen vragen: waarom wordt dat meegedeeld? Wordt onze achting voor die mannen van God daardoor niet verminderd? Maar wij zien daarin de waarachtigheid van de Schrift. Zij schildert niet wat schoon is; zij vleit niet; zij stelt de mannen van God niet voor als vlekkeloze heiligen; zij verzwijgt noch Davids val, noch Petrus' verloochening, noch de hevige strijd van Paulus en Barnabas. Dat is goed, het versterkt ons geloof aan de Schrift; is zij oprecht omtrent de verkeerdheden van de heiligen, dan zal zij ook waar zijn omtrent hun deugden en daden. Het verootmoedigt de geestelijke hoogmoed; laat niemand zich beroemen: ik zal nooit bezwijken! Het vertroost ons bij onze eigen zwakheid: ook deze grote mannen van God waren vlees van ons vlees! En het dient tot verheerlijking van God, die in Zijn wijsheid ook de verkeerdheden van Zijn knechten ten goede keert. Barnabas, Paulus en de Heere, of goed, beter en best:
1) goed de liefde van Barnabas, 2) beter de heilige ernst van Paulus, 3) het beste de wijsheid van de Heere, die alles goed maakt.

In ieder opzicht was het goed, dat bij deze gelegenheid beide mannen uit elkaar gingen: oorspronkelijke geesten passen zeldzaam bij elkaar, de één kan zich in het andere moeilijk vinden; zij zijn elk ertoe bestemd om alleen te staan, zonder schade van de broederlijke gemeenschap.

Zonder twijfel was het hier Barnabas die het meest verkeerd handelde, zoals wij hem ook later te Antiochië nog eens een misslag zien begaan die tot diepe droefheid voor Paulus was (hoofdst. 18: 23).

De tegengestelde wegen die nu beiden inslaan, laten ons de innerlijke tegenstelling zien: Barnabas gaat met Markus naar Cyprus! Dat bij de eerste uitzending Barnabas en Paulus zich eerst naar het eiland Cyprus wenden, hebben wij geheel juist gevonden; maar dat Barnabas nu weer Cyprus tot zijn eerste doel kiest, is een geheel andere zaak. Het eerste oponthoud van de apostolische zendelingen op het eiland Cyprus is, uitgezonderd de bekering van de Romeinse proconsul, zonder gevolg geweest; er waren dus geen gemeenten en broeders op het eiland te bezoeken (tenminste wat een gemeente uit de heidenen aangaat). Was nu de werkzaamheid van de zendelingen gericht op de uitbreiding van het evangelie, dan was er veel meer aanleiding om in de verre ruimten van het heidendom de plaatsen op te zoeken, die nog volstrekt niet waren aangeroerd door enige evangelische werkzaamheid. Daar dus nu noch het conservatieve, noch ook het progressieve moment van het Paulinische zendingswerk hier bepalend kan zijn geweest, moeten wij aannemen dat Barnabas zich ditmaal op zijn weg alleen heeft laten leiden door zijn natuurlijke relatie tot het eiland Cyprus. Hoe geheel anders is daarentegen het begin en de voortgang van Paulus op de pas begonnen weg van zijn

werkzaamheid tot verbreiding van het evangelie! Hij kiest zich in plaats van Barnabas tot metgezel op zijn weg Silas, die van Jeruzalem naar Antiochië overgekomen, door de levende en hoopvolle beginselen aldaar zich had aangetrokken gevoeld; en ook nu acht hij het nodig voor zich dat de gemeente te Antiochië hem uitzendt, opdat hij daardoor de onmiddellijke roeping van de Heere op de weg van het gemeentelijk organisme zich kan toeëigenen en bepaald tot verwezenlijking zou kunnen brengen.

41. En hij, Paulus, door Silas vergezeld, reisde Syrië en Cilicië door en versterkte de gemeenten, waarvan er in beide streken verscheidene bestonden, als gemeenten uit de heidenen.

De weg naar Cilicië leidde van Antiochië door de zogenaamde Syrische passen, die langs de kust de enige toegang tot Syrië en Cilicië zijn. Rechts zijn hoge rotswanden langs de zee. Op de smalste plaats is deze weg nauwelijks een vierde uur breed. Van Cilicië ging vervolgens in hoofdst. 16: 1 de reis naar Lycaonië door de Tauruspassen over de hoogten van het Cilicische Taurusgebergte; de weg, die door de niet minder dan 18 geografische mijlen lange passen ging, was in die tijd een goed onderhouden weg.

Paulus begint zijn werk het eerst in Syrië en Cilicië, waar hij op zijn doorreis de gemeenten bevestigt. Dat in die provincies zich reeds gemeenten hadden gevormd (waarschijnlijk van Antiochië uit), zien wij uit het begin van het synodaal geschrift van Jeruzalem (vs. 23). Tegelijk wordt ons echter uit de vermelding van deze gemeenten aldaar duidelijk dat de Judaïstische opwekking ook daar vanuit Antiochië was doorgedrongen. Hoe juist en overeenkomstig de behoeften is het daarom dat Paulus eerst deze gemeenten bezoekt! Maar hoe gewichtig dit doel van de versterking van die verontruste gemeenten zijn mocht, het is voor Paulus toch slechts ondergeschikt. Daarom mag hiervoor niet meer dan een reizen door Syrië en Cilicië besteed worden, zijn voornaamste doel zijn en blijven de door hem gestichte Klein-Aziatische gemeenten, die hij ditmaal op de weg over land bereikt, zodat hij in hoofdst. 16: 1 eerst te Derbe en Lystre aankomt.

HOOFDSTUK 16

PAULUS' WERK EN LIJDEN TE LYSTRE, IN AZIE EN BITHYNIE, TROAS EN FILIPPI

1. En hij kwam, toen hij op de weg, in hoofdst. 15: 41 genoemd, Tarsus aandeed, te Derbe en Lystre. En zie daar, namelijk te Lystre, was een zeker discipel genaamd Timotheüs (=" ere zij God, " of "die God vreest, " een naam bij de Grieken zeer gewoon), zoon van een gelovige Joodse vrouw, Eunice (2 Tim. 1: 5), die gelovig was geworden in Christus toen Paulus en Barnabas eerder indie stad predikten (hoofdst. 14: 6vv.), maar van een Griekse vader, die in het heidendom was gebleven.

2. Deze Timotheüs was nu ongeveer 20 jaar oud a) en van hem werd een goed getuigenis gegeven door de broeders te Lystre, om van Derbe te zwijgen, en door de christenen te Iconium, een stad verder naar het noordwesten gelegen, waar reeds een grotere gemeente was (hoofdst. 14: 1vv., 21).

3. Paulus wilde dat deze met hem zou reizen. Aanstonds trad hij als zijn voogd op en liet herstellen wat zijn vader verzuimd had en hij nam hem en besneed hem a) omwille van de Joden, die in die plaatsen, Derbe, Lystre en Iconium, waren. Hij deed dit, opdat zij, die zich tot hiertoe niet aan Christus hadden overgegeven, aan het evangelie zich niet zouden ergeren, wanneer een onbesnedene als dienaar bij de verkondiging daarvan werd gebruikt; want zij wisten allen dat zijn vader een Griek was Ac 6: 1 en volgens hun grondstellingen hielden zij hem allen voor een bastaard, zolang hij de besnijdenis niet had ontvangen.

a) 1 Kor. 9: 20 Gal. 2: 3

In de strijd met Barnabas had Paulus Barnabas zelf moeten verliezen als helper, omdat hij Markus niet had willen meenemen; maar in plaats van deze verkreeg hij spoedig anderen, jongeren, aan hem ondergeschikten - in plaats van Barnabas Silas en nu voor Markus Timotheüs. Silas (een vorm meer gewoon bij de Joden, maar waarvoor Paulus en Petrus zich bedienen van het volledige Silvanus) behoorde, zoals wij reeds uit hoofdst. 15: 22, 27, 32 vv. weten, oorspronkelijk tot de Jeruzalemse gemeente. En wel werd hij onder de voornaamste leden daarvan gerekend, die om hun geestesgaven in bijzonder aanzien stonden, want hij was de profeet. Met Paulus had hij gemeen dat hij ook een Romeins burger was (vs. 37). Hij was echter ook een geestverwant van hem en hij voelde zich zeker vooral tot hem aangetrokken toen hij van Jeruzalem naar Antiochië verhuisde (hoofdst. 15: 34), of tenminste toen hij zich door hem ten helper liet verbinden (hoofdst. 15: 40). Hij bleef dan ook bij de apostel op zijn tweede zendingsreis door Klein-Azië en Macedonië, totdat deze hem, toen hij van Berea naar Athene moest vluchten met Timotheüs in die stad achterliet met de aanwijzing dat zij hem spoedig naar Griekenland volgen zouden (hoofdst. 17: 13vv.). Naar Athene volgde eens alleen Timotheüs Paulus, terwijl Silas nog te Berea werd teruggehouden; hem werd echter door Paulus een zending naar Thessalonika opgedragen (1 Thess. 3: 1vv.). Pas in Korinthe zijn beiden weer met de apostel verenigd (hoofdst. 18: 5; 1 Thess. 1: 1; 2 Thess. 1: 1 en zij blijven daar ook na diens afreis over Efeze naar Syrië (hoofdst. 18: 18vv.). Timotheüs nu is ongeveer een half jaar later met Paulus weer te Efeze samengekomen, waarschijnlijk spoedig nadat deze op zijn derde zendingsreis daarheen was gekomen (hoofdst. 19: 1vv.) en hij ontving door hem zijn volle wijding tot de dienst van een helper van de apostelen. Silas daarentegen verdwijnt vanaf nu voor een periode van 7 jaar (van 54-61 n. Chr.) geheel uit ons gezicht en komt daarna weer tevoorschijn als een helper van Petrus te Babylon (1 Petr. 5: 12). Mogen wij een vermoeden uitspreken, zoals wij reeds meermalen in dergelijke zaken moesten

doen, dan heeft Paulus hem van Korinthe tot voortzetting van het werk, dat volgens hoofdst. 18: 23 in Kapadocië en Galatië werd aangevangen naar de landen van 1 Petr. 1: 1 verplaatst, toen hijzelf voor een geruime tijd zijn vaste woonplaats te Efeze nam en vandaar voornamelijk de gemeenten in Europa bestuurde en leidde. Hij heeft zich daar zonder twijfel zeer werkzaam betoond tot verdere uitbreiding van het christendom, zodat op die plaats bij Petrus de omvang, die de kerk tot die tijd had gekregen, een veel uitgebreidere is dan Paulus die in vs. 6 van ons hoofdstuk en in hoofdstuk 18: 23 haar heeft kunnen geven. Weliswaar trof bijna gelijktijdig vooral de Galatische gemeenten een grote druk door de Judaïstische dwaalleraars; wij zien daarom Silas, toen hij met Paulus in het jaar 60 naar Rome ging en hij van zijn zijde dringend een vergoeding van apostolisch gezag nodig had, zich tot Petrus te Babylon wenden, die hem zijn bijzonder gezag ook werkelijk in de beide door hem geschreven brieven ten gunste van de Paulinische leer deed bemerken (vgl. Aanm. II Nr. 4). Verder weten wij niets meer van Silas. Wanneer de kerkelijke traditie van zijn persoon twee mannen maakt, een Silas en een Silvanus en de eerste bisschop van Korinthe, de andere bisschop van Thessalonika laat zijn, dan heeft zij ook hier zeer weinig gevoel aan de dag gelegd voor het pragmatisme van de nieuwtestamentische geschiedenis en zou beter gedaan hebben, als zij sprak van een Silas of Silvanus als eerste bisschop van Ancyra of Nicea. Wat nu Timotheüs aangaat, zo is het ten eerste de vraag, welke van beide bovengenoemde steden zijn verblijfplaats is geweest, Derbe of Lystre, omdat het "aldaar" in vs. 1 door het ene deel van de uitleggers, hetgeen toch het meest voor de hand ligt, als Lystre, door het andere deel als Derbe wordt verklaard, omdat men gelooft in hoofdst. 20: 4 de grondtekst zo te moeten verstaan dat het "van Derbe" niet op Gajus maar op Timotheüs slaat, waarbij ook het "en" voor Timotheüs een andere plaats zou verkrijgen ("van de Thessalonicensen Aristarchus en Secundus en Gajus (hoofdst. 19: 29) en van Derbe Timotheüs. De strijd kan niet voldoende worden beslist. In dergelijke gevallen doen wij goed bij de gewone vertaling te blijven, hetgeen wij hier met des te meer vertrouwen kunnen doen, daar de medegedeelde opvatting van de tekst hoofdst. 20: 4 toch zeer bedenkelijk is; wij hebben dus goede redenen Timotheüs te houden voor iemand die te Lystre was geboren. Hij was, toen Paulus en Barnabas in het jaar 48 in zijn vaderstad kwamen, 16 à 17 jaar oud. Zijn moeder Eunice, die met zijn Griekse vader in een gemengd huwelijk leefde, had hem, in gemeenschap met haar eigen moeder Loïs, die nog leefde, een eveneens vrome Jodin (2 Tim. 1: 5) vlijtig van zijn vroegste kindsheid in de heilige schriften van het Oude Testament onderwezen (2 Tim. 3: 15). De vader had het toegelaten, maar voor zichzelf wilde hij van het Jodendom niets weten en ook had hij de zoon niet aan de besnijdenis willen onderwerpen. Wat nu voor de moeder en grootmoeder veel pijn in het hart gaf, moest ook nog des te smartelijk zijn, omdat zo’n gemengd huwelijk volgens de Talmudische stellingen alleen dan volkomen wettigheid kreeg, als de zonen, daaruit voortgekomen, in Gods genadeverbond met Israël door de besnijdenis werden opgenomen, op dezelfde wijze als de Rooms-Katholieke kerk een gemengd huwelijk van haar leden met Hervormden alleen goedkeurt, wanneer de kinderen uitsluitend in de Katholieke kerk worden opgevoed. Intussen waren er te Derbe en Lystre, zoals wij dat eerder moesten vaststellen, slechts weinig Joden, die daarom ook geen eigen synagoge hadden. Zij moesten zich dus onder de overmacht van de Grieken buigen en Eunice en Loïs konden het nu niet doorzetten, dat haar zoon of kleinzoon besneden werd. Dit gebrek aan besnijdenis, zo moeten wij uit hoofdst. 15: 1 besluiten, verhinderde niet dat Timotheüs zich in gemeenschap van moeder en grootmoeder door de doop in het christelijk genadeverbond liet opnemen, hetgeen of nog tijdens de aanwezigheid van Paulus en Barnabas in hoofdst. 14: 8-21, of toch spoedig daarna is geschied. Toch hield Paulus het bij zijn terugkeren drie jaar later voor goed, de besnijdenis aan Timotheüs te laten gebeuren, opdat hier alle gerechtigheid zou worden vervuld en aan het Joodse gevoel van recht, dat, zoals wij zo-even opmerkten, tot volle wettigheid van de kinderen van een gemengd huwelijk hun opname onder het volk van Abrahams zaad eiste,

genoegdoening te geven tegenover de heidense willekeur, waaronder het zich tot hiertoe in de druk had bevonden. Hij sneed zo dadelijk aan die verkeerde verklaring van zijn leer (hoofdst. 21: 21), zoals die later bij de Joden gewoon werd, alle grond af, zodat alleen boosaardige laster zo tegen hem kon spreken. Volgens het natuurlijk recht, in zoverre de man het hoofd van de vrouw is en dus het dominerend deel in het huwelijk (Ef. 5: 22v.), had Timotheüs, als uit de heidenen voortgekomen, aan de besnijdenis niet hoeven te worden onderworpen, evenmin Titus in Gal. 2: 1vv. Had Paulus zich alleen tegenover dit recht geplaatst gezien, dan zou hij hem ook nooit daaraan hebben onderworpen, noch om de wil van de ongelovige Joden, noch om de gelovige Judaïsten (Gal. 5: 1v.). Hier kwam integendeel het theologische recht in aanmerking, zoals de apostel dat in 1 Kor. 7: 14 voorstelt, dat namelijk in gemengde huwelijk het kind tot het hogere godsdienstige standpunt (Rom. 9: 4v. ; 3: 1v.) moet worden gerekend. Dientengevolge was Timotheüs eigenlijk door God in de besnijdenis geroepen, al was deze hem door zijn vader onthouden en hij moest dus volgens de grondstellingen in 1 Kor. 7: 17vv. uitgesproken, ook in de besnijdenis blijven, wat hier daarin bestond dat het verzuimde aan hem hersteld werd. Paulus zou wat hij hier deed ook wel gedaan hebben, als het niet in zijn bedoeling had gelegen, de jongeling als helper in de dienst van de zending op zijn reizen mee te nemen. Maar nadat hij dit plan had opgevat moest hij zich des te meer haasten om Timotheüs in de ogen van de Joden van die landstreek, die van het heidense standpunt van zijn vader wisten en hem, zo lang hij nog onbesneden was, enigermate als kind van een ongeregeld huwelijk beschouwden, te wettigen. Spoedig nadat dit geschied was, werden profetische stemmen in de gemeente gehoord, zoals wij uit 1 Tim. 1: 18; 4: 14; 6: 12; 2 Tim. 1: 6 op Timotheüs wezen als bijzonder door God tot het heilige werk verkozen en veel vrucht van zijn arbeid voorspelden. Daarom liet Paulus hem in een openbare godsdienstoefening een belijdenis van zijn geloof afleggen, maar zegende hem nu ook met oplegging van de handen en onder bijstand van het collegie van oudsten. Wij vinden verder bijv. ten opzichte van Titus, over wie wij bij hoofdst. 18: 23 moeten spreken, een dergelijk gedrag nergens aangeduid. Het geheel moet dus bij Timotheüs een bijzondere betekenis hebben en deze heeft het ook in verband met alle bijzondere omstandigheden. Wij hebben vroeger gezien hoe Barnabas Markus als helper wilde opdringen en toen zijn wil niet doorging, zich liever zelf van Paulus afscheidde, dan dat hij diens mening toegaf. Daarvoor moest nu Timotheüs de apostel een vergoeding zijn en dan bewijzen de profetieën omtrent hem in 1 Tim. 1: 18; 4: 14 dat voor de helper van mensenzijde opgedrongen, maar die Paulus had afgewezen, hem nu in de gekozene een helper was ten deel gevallen, door God gegeven en door God begenadigd. Zo is het een dankbare aanname van zo’n geschenk, als Paulus de door de Heilige Geest tot het werk geroepene aan een zelfde wijding tot het ambt onderwerpt, als eens aan hem en aan Barnabas was volbracht (hoofdst. 13: 2v.). Daarmee was het van Godswege gesanctioneerde en kerkelijk geïnaugureerde werk van de heidenbekering, dat oorspronkelijk op twee dragers was gesteld, maar door de tergiversatie of rugtoekering van Barnabas in dit karakter was geschonden en voortaan nog meer zou worden geschonden ("Ga 2: 11"en "Ac 18: 23, weer geheiligd en kon het een nieuwe poging onder de bijstand van de Heere doen. Gedurende ongeveer 12 jaar tot aan de tijd van de vervaardiging van de brief aan de Hebreeën, waar hij in hoofdst. 13: 23 nog eens wordt genoemd, kan de werkzaamheid van Timotheüs worden nagegaan (zie over het einde van zijn loopbaan bij Openb. 2: 13). Op de gehele reis van Lystre tot Berea (vs. 4-17: 12) staat hij nog op de achtergrond als een toekijkende medereiziger en een leerling van Paulus en Silas; hij ondergaat niets van de rampen, die dezen te Filippi en Thessalonica overkomen; maar reeds te Berea laat de apostel hem met Silas achter, als hij zelf in de nacht over de zee naar Athene ontwijkt en als Silas vervolgens hem naar Athene nareist, wordt Timotheüs door Paulus naar Thessalonika gezonden, om bericht te ontvangen omtrent de toestand van de christenen aldaar onder de vervolging, die over hen is gekomen en hen in hun smart te troosten (hoofdst. 17: 13-15; 1

Thess. 3: 1vv. In gemeenschap met Silas komt hij later bij Paulus te Korinthe en neemt hij daar eveneens deel aan de stichting van de gemeente (hoofdst. 18: 5; 2 Kor. 1: 19 Maar als de apostel van Korinthe naar Efeze afvaart om van hier verder te komen naar Jeruzalem en uiteindelijk naar Antiochië (hoofdst. 18: 18vv.), blijft hij daar nog langer met Silas. De laatste neemt, zoals boven is aangewezen, bij de aankomst van Paulus te Efeze op zijn derde zendingsreis (hoofdst. 18: 23; 19: 1) de leiding en verzorging van de gemeenten in Frygië, Galatië en Capadocië op zich, en bekleedt voortaan een plaats, die meer zelfstandig en naast die van de apostel is; Timotheüs daarentegen, die naar Efeze overgaat, wordt door Paulus gevormd tot een apostolische vicarius en bij de aanleiding, die zich na een geruime tijd aanbiedt, ook tot zo’n ambt aangesteld. Dat is volgens onze berekening in de zomer van het jaar 56 geschied, toen Paulus onder geleide van Titus de reis door Macedonië naar Griekenland begon, die in de Handelingen van de apostelen niet vermeld is en waarover wij later moeten handelen ("Ac 19: 20. Hij liet, toen zij de reis aanvingen, Timotheüs als zijn plaatsbekleder achter en schreef van Korinthe uit de eerste van de twee aan hem gerichte brieven. Wij voeren echter daarmee gebeurtenissen aan die van te ingewikkelde aard zijn om de verdere loopbaan van Timotheüs reeds tot het einde te kunnen voorstellen. Wij zullen daarom de zaak weer opvatten op een geschikte plaats.

4. En toen zij de steden, eerst Derbe en Lystre en dan ook Iconium en Antiochië (hoofdst. 14: 20v.) doorreisden, gaven zij hun, de christenen, die in elke stad aanwezig waren, de verordeningen over die door de apostelen en de ouderlingen te Jeruzalem goedgevonden waren, om die te onderhouden Ac 15: 23.

5. De gemeenten dan werden bevestigd in het geloof (vgl. hoofdst. 15: 31v.) en werden dagelijks overvloediger in getal (hoofdst. 2: 47; 9: 31).

De vrucht van de gehele inspectiereis van de apostel van Syrië tot Lycaonië en Pisidië vat Paulus samen in deze slotzin. "Buitengewone voortgang" roept Bengel daarbij uit: in getal en tevens in de groei van het geloof!

Zolang de vrees voor de bezwarende wet van Mozes in de gemeente aanwezig was, werd de loop van het evangelie tegengehouden; zodra Paulus deze verdreef volgde een schone groei. Laat ons toch in onze gemeenten waken en nagaan, welke valse mening of gewoonte de zegen van onze prediking in de weg staat.

B. Vs. 6-15 Het voornaamste doel van de ondernomen reis, dat van een bezoeken en versterken van de eerder gestichte gemeenten, is reeds vervuld: nu wordt de apostel verder voortgedrongen. De Heere laat hem echter alleen in een deel van Frygië en in het land Galatië werkzaam zijn tot uitbreiding van Zijn rijk. Hij houdt hem terug van het westelijk gedeelte van Klein-Azië en van Bithynië, waarheen hij graag zou gereisd zijn en als hij nu tot aan de stad Troas in het gebied van dezelfde naam aan de westkust van het werelddeel is aangekomen, wijst Hij hem door een nachtgezicht naar Macedonië. Hier is Filippi de eerste stad, waarheen de reis gaat en in deze stad is de purperverkoopster Lydia, die uit Thyatira daar haar woonplaats heeft gevestigd, met haar huis het eerste begin van een christelijke gemeente, die spoedig daarop ontstond.

6. Van Antiochië in Pisidië gingen zij niet naar Perge in Pamfylië (hoofdst. 14: 24v.), omdat daar nog geen gemeente was, die zij hadden kunnen versterken en het Jeruzalemse besluit meedelen. En toen zij Frygië en het land van Galatië doorgereisd hadden en zich nu waarschijnlijk naar Lydië in het westen wilden wenden, werden zij door de Heilige Geest

verhinderd het woord in Azië te spreken, dat is in de kustlanden van Voor-Azië, waartoe ook Lydië behoorde (hoofdst. 2: 9; 6: 9).

7. En toen zij zich meer noordwaarts richtten en bij Mysië gekomen waren, poogden zij, daar zij ten gevolge van de terughouding van de Heilige Geest ook hier niet konden prediken, naar Bithynië te reizen, om daar werkzaam te zijn; en de Geest liet het hun niet toe, omdat ook deze streek hun tegenwoordig arbeidsveld niet moest zijn.

8. En toen zij Mysië voorbij waren, om verder naar het westen te komen, kwamen zij te Troas.

Het bericht van Lukas is hier zeer kort en samenvattend. Het is alsof hij niet kon wachten de apostel naar Europa over te brengen en zich daarom zo spoedig mogelijk uit Azië haastte. Zijn woorden zijn in de grondtekst in de kortste vormen voorgesteld, vooral als wij in vs. 6 de gewone lezing volgen. Om nu de moeilijkheden, die hieruit voor het goed begrip voortkomen, weg te nemen, houden wij ons in de eerste plaats aan hetgeen zeker is, dat de reis van Antiochië in Pisidië naar het noorden ging door dat gedeelte van Frygië, dat onmiddellijk daaraan grensde en ongeveer tot Synnada en Amorium zich uitstrekte en zich vervolgens noordoostelijk naar Galatië met zijn steden Pessinus en Ancyra wendde. In deze beide streken werd werkelijk zendingswerk verricht, doch waarschijnlijk in het eerste nog weinig vrucht gezien. Pas Silas zal na zijn overgaan op het arbeidsveld sedert het jaar 54 n. Chr. betere gevolgen hebben gehad, en nu wordt in 1 Petr. 1: 1 dat gedeelte van Frygië, dat hier in aanmerking komt, met Galatië tot één gerekend, of het zal mede bedoeld zijn bij "Azië, " waarbij wij dan hoofdzakelijk aan Mysië moeten denken. Daarentegen stichtte Paulus reeds toen de gemeenten in Galatië, die van zoveel betekenis zijn geworden en waaraan hij drie jaar later de brieven aan de Galaten richtte. Deze streek van Klein-Azië (ook Gallograecia genoemd) heeft zijn oorsprong en naam te danken aan het intrekken van de stammen van de Trocmi, Tolistoboji en Tectosages, die door de oude schrijvers worden voorgesteld als Galaten, Galliërs of Kelten. Deze verlieten in de derde eeuw v. Chr. hun oorspronkelijke verblijfplaatsen aan de linker Rijnoever, trokken langzaam langs de Donau naar Thracië en Griekenland en richtten daar verschrikkelijke verwoestingen aan. Door Brennus bij Delfi, de plaats van het orakel, verslagen en door honger en kou voortgejaagd, gingen de overblijvenden in het jaar 277 v. Chr. onder Leutar en Leonar naar Azië over en bewezen in het begin aan de koning Nikomedes van Bithynië krijgsdiensten. Spoedig daarna toen steeds nieuwe scharen aankwamen, maakten zij zich meester van die landen, zodat ook de koningen van Syrië hun schatting moesten betalen (vgl. 2 Makk. 8: 20, totdat Attalus, koning van Pergamus omstreeks het jaar 230 hen overwon. Vanaf die tijd bleven zij tot het oude Groot-Frygië tussen de rivier Sangarius in het westen en Halys in het oosten beperkt. De Trocmers bewoonden nu het gebied ten oosten van Halys met de hoofdstad Tavium, de Tectosagen het gebied ten westen van deze rivier met Ancyra en de Tolistobojers het gebied aan de Sangarius met Pessinus als hoofdstad. Alle drie de streken, elk in vier kantons verdeeld, die onder even zoveel viervorsten stonden, hadden hun gemeenschappelijke landdagen en behielden temidden van de Aziaten hun eigen taal en gewoonten; ook toen Frygische en Griekse invloeden langzamerhand optraden en de beschaving bij hen wijzigden, bleven zij toch in de taal nog lang aan de oude nationale wijze trouw. Het is niet zonder belang als Hiëronymus, die zelf geruime tijd in Gallië en ook in Galatië was, de opmerking maakt dat de taal van de Galatiërs, van wie het land, nadat het een tijd lang onder de opperheerschappij van de koning Mithridates VII van Pontus was gekomen, maar zich later nog lang tegenover de Romeinen in zijn zelfstandigheid had staande gehouden, tenslotte (in het jaar

26) toch tot een Romeinse provincie werd en daar met Lycaonië samen een stadhouder verkreeg, dezelfde was als die in de omtrek van Trier gesproken werd. De Trevirers, op wie hij doelt, behoorden tot de Germaanse taalstam en wij vinden overigens ook sporen dat tenminste de Tectosagen van Germaanse afkomst waren (Caesar d. b. Gall. VI 24); deze nu moeten ook wat taal en gewoonten aangaat, op de beide andere volken van Gallische nationaliteit, op de Trocmers en Tolistobojers bepaalde invloed hebben gehad, daar volgens de staatsinrichting van de Galaten hun vorsten rechtspraken en niet de priesters, hetgeen volgens Caesar (de b. gall. VI 13 en 23) een belangrijk onderscheid was tussen de Galliërs en de Germanen. Ook moet een leger van kruisvaarders, toen het naar Galatië kwam, met verwondering opeens het Beierse dialect hebben vernomen. Zo zouden wij dus in de bekering van de Galaten het begin van de kerkgeschiedenis, zo niet van Duitsland, dan toch van de Duitsers voor ons hebben. En als nu tenslotte het 6e vers wordt opgevat zoals goede handschriften dat doen: "zij reisden door Frygië en het land van Galatië, daar zij door de Heilige Geest verhinderd werden het Woord in Azië te spreken", dan is de oorspronkelijke bedoeling van Paulus en zijn metgezellen geweest om van Antiochië in Pisidië naar het westen te gaan (Apamea, Kolosse, Laodicea enz.). Reeds nu ontvingen zij echter de goddelijke aanwijzing om het westelijk land aan de kusten van Voor-Azië geheel buiten beschouwing te laten; om die reden wendden zij zich naar het noorden, waar zij in Frygië en vooral in Galatië een hun gegeven arbeidsveld vonden. Is dat zo, dan blijkt daaruit hoe vroeg reeds door de Heer van de kerk de hoge plaats in Zijn rijk en het groot gewicht daarvoor is aangewezen, waarmee later het Duitse volk door Hem verwaardigd zou worden voor de tijd van de heidenen, waarvan Hij in Luk. 21: 24 spreekt. Daar Paulus, de apostel van de heidenen, slechts tot Rome zal kunnen voortdringen, Rome echter nog niet het eigenlijke toppunt is van de ontwikkeling van de kerk in het westen, maar deze haar laatste zwaartepunt heeft in het Duitse volk (?), dan moet hij reeds nu hier in Klein-Azië dat Duitse volk in beginsel tot de Heiland leiden. Opdat dit zal gebeuren, grijpt de Heere als het ware met beide handen in in zijn zendingsloop en geeft daaraan de wending, die deze moet hebben. Eerst doet Hij dat met de rechterhand, daar Hij hem door Zijn Geest weerhoudt het Woord te spreken in Carië, Lydië, Mysië, het Azië in bijbelse zin en hem daardoor naar het noorden dringt naar het bovengenoemde deel van Frygië. Vanhier zou dan de apostel wel die richting inslaan en datgene geprobeerd hebben waarvan in vs. 7 sprake is, maar volgens Gal. 4: 13vv., dat wij nu nog niet nader kunnen verklaren, dwong hem lichamelijke zwakheid, een toevlucht in Galatië te zoeken, daar het reizen voor een tijd uit te stellen en voor enige tijd daar te blijven. Het blijft wel zeer duister, zowel van welke aard die lichamelijke zwakheid geweest is en in hoeverre die samenhangt met de "doorn in het vlees" in 2 Kor. 12: 7vv., waarover wij later zullen handelen, als ook welke omstandigheden er nu aanleiding toe gaven dat de apostel juist naar Galatië ging, om daar te worden opgenomen en de tijd van zijn herstel af te wachten. Maar uit bovengenoemde tekst blijkt toch duidelijk dat Galatië een land was, niet in de eerste plaats door hen opgezocht in het belang van de zending, maar in zijn ogenblikkelijke persoonlijke nood en dat het tot een gezegend arbeidsveld in de dienst van het Godsrijk werd zonder zijn eigenlijke bedoeling, boven bidden en denken. Nu is het lijden dat hem in zo’n buitengewone toestand heeft gebracht, als het ware de linkerhand van de Heere geweest, die bij hetgeen de rechterhand reeds had gedaan, nog het hare voegde om Galatië als een gewichtige steen in de bouw van Zijn rijk in te voegen. Waarschijnlijk kwam Paulus eerst naar Pessinus. Evenals hier bevond zich ook te Ancyra een Joodse gemeente, die in voortdurende betrekking tot Jeruzalem leefde. Het ligt nu voor de hand om aan te nemen dat het eigenlijk zijn volksgenoten waren, tot wie hij in zijn zwakheid zijn toevlucht nam, maar deze juist om zijn verbintenis met Judea, waar men zo vijandig gezind tegen Paulus was (hoofdst. 21: 21), hem van zich stootten, terwijl daarentegen heidense families hem des te bereidwilliger opnamen en des te liefdevoller hem herbergden. Het waren dan ook

voornamelijk heidenen, bij wie de prediking van het evangelie ingang vond, terwijl van de Joden zich slechts weinigen aansloten aan de christelijke gemeente, die nu ontstond. Daarentegen vonden later na het tweede oponthoud van de apostel in Galatië (hoofdst. 18: 23) zijn Judaïstische tegenstanders hierin een aanstoot en zetten ook de christenen uit de heidenen tegen hem op. Ontvlambaarheid aan de ene en wankelmoedigheid aan de andere zijde waren volgens het getuigenis van de ouden reeds vanouds Gallische karaktertrekken. Deze aard toonde zich ook bij de Galatiërs, die voor twee derde tot de Gallische nationaliteit behoorden, want zo vol geestdrift als zij zich in het begin bij het woord van God hadden aangesloten, zo spoedig waren zij later toegankelijk voor de verleidingen van de dwaalleraars. Paulus schijnt, zoals boven te kennen is gegeven, met zijn gezellen bij het eerste doortrekken van het land, waarvan hier sprake is, tot Tavium te zijn doorgedrongen. Zo is het duidelijk dat zij bij hun verder voortreizen, nadat zij het gebied van de Tektosagen en Tolistobojers hadden doorgereisd volgens de inhoud van vs. 7 bij Mysië kwamen, deze streek naderden om vandaar van de noordoostelijkste hoek van het hun verboden deel van Klein-Azië af hun tocht naar Bithynië aan de Zwarte zee voort te zetten. De Geest liet het hun echter niet toe. Hun bleef, daar de reis naar het westen ging, niets over dan door Mysië te trekken, terwijl zij eerder slechts de hoek daarvan hadden aangeraakt, maar zich toch op deze weg van alle prediking hadden onthouden totdat zij uiteindelijk in Troas, de noordwestelijke top van de streek, aankwamen. In ruimere zin omvat Troas het gebied aan de zeekust van Klein-Azië. Dit is ongeveer 50 vierkante mijlen groot, strekt zich van de Adramytische zeebaai in het zuiden tot de Hellespont (tegenwoordige Dardanellen) in het noorden uit en wordt naar alle richtingen heen doorsneden door het Idagebergte, dat 4600 voet hoog is. In het oostelijk deel daarvan, op één van de vooruitstekende hoogten van de Ida had eens het oude Ilium of Troje gestaan met zijn burcht Pergamus, beroemd door de strijd tussen Europa en Azië, waarin de stad omstreeks 1184 v. Chr verwoest werd. Enige eeuwen later ontstond door de binnengetrokken Aetoliërs een Nieuw-Ilium, dat enige uren dichter aan de zee lag. Het verkreeg van Alexander de Grote en van de Romeinen vele vrijheden, maar is nu evenals het oude spoorloos verdwenen. Onmiddellijk aan de zee bouwde Antigonus, één van de opvolgers van Alexander, ter ere van deze laatste de stad Alexandrië-Troas, waarheen Caesar, volgens het bericht van Suetonius, zelfs de zetel van het Romeinse rijk dacht te verplaatsen, hetgeen echter niet tot volvoering kwam. Nog vindt men aanzienlijke ruïnen van een haven, verscheidene tempels en theaters, alsook een waterleiding vanaf de Ida. Dit is dan de stad, waarvan hier in hoofdst. 20: 5v. en in 2 Kor. 2: 12 en 2 Tim. 4: 13 gehandeld wordt. Nu heet de plaats Eski Stamboel. Wordt nu hierboven tot twee maal toe melding gemaakt van een inwerking van de Heilige Geest op de rechten van het apostolische zendingswerk, ten gevolge waarvan de gehele uitgestrekte streek tussen Antiochië in Pisidië en Troas aan de zeekust als een nu nog niet te ontginnen arbeidsveld braak blijft liggen en slechts een klein gedeelte van Frygië en dus Galatië in het bereik van de kerk wordt gebracht, dan zijn wij genoodzaakt hier een buitengewone aanwijzing van de Geest aan te nemen, die nader in de zes oudste handschriften wordt aangegeven door de uitdrukking "de Geest van Jezus". Die aanwijzing rust nu daarop dat volgens de wil van de Heere, die door Zijn apostelen Zijn werk op aarde voortzet nadat de hemel Hem heeft opgenomen (hoofdst. 1: 1; 3: 21), de verbreiding van het evangelie, die tot hiertoe had plaatsgehad in een opeenvolging ten gevolge van natuurlijke aanknopingspunten, een sprong doet. Zij moet nu op het grote rijke werelddeel, waar vanouds de zonen van Jafet wonen, het oog vestigen, opdat Jafet zal wonen in Sems tenten (Gen. 9: 27; 10: 5). Dit nu wordt teweeggebracht door een innerlijke werking van de Geest van de waarheid, die niet alleen tot kennis van Zijn woord en van Zijn geheimen in alle waarheid leidt, maar ook tot werkzaamheden en besluiten die het rijk van God aangaan, al kunnen wij in dit geval ook niet nader aanwijzen, waarin die werking heeft bestaan en hoe nu de boden van God in staat waren om ze juist op te vatten en op hun juiste waarde te schatten; misschien

wordt hier, evenals in hoofdst. 13: 2 gehandeld van profetische aanwijzingen; dan zou het Silas zijn geweest die ze in de eerste plaats ontving en daarop aan de anderen meedeelde, want Silas bezat de gave van de profetie (hoofdst. 15: 32).

9. En door Paulus werd in de nacht, toen hij in gebed en overdenking was, een gezicht (hoofdst. 9: 10; 10: 3; 18: 9 gezien. Er stond een Macedonisch man, kenbaar aan klederdracht en taal, die hem smeekte en zei: Kom over naar Macedonië en help ons, opdat onze zielen behouden worden, want gij kent het evangelie, dat daartoe leidt.

Het uur van het begin van de bekering van Europa, dat spoedig het hoofdtoneel zou worden van de wonderen van het evangelie, van de kerk, was nu geslagen. Paulus was de man die de Heere had verkoren om Zijn werk in Europa aan te vangen; en zo groot als deze roeping en dit doel was, op zo’n diep ernstige wijze werd hij voorbereid. Zelfs in Klein-Azië was het nog alleen die kleine afbeelding van Europa, Galatië, waar de Geest hem nog liet blijven (vs. 6), overal elders dreef deze hem voort.

Deze nacht was het gewichtig moment, waarop het de apostel door een buitengewoon teken van de Heere werd geopenbaard en verzegeld dat het "verre", waarop hij van het begin van zijn werkzaamheid was gewezen (hoofdst. 22: 21) nergens anders dan in Europa te zoeken was. BAUMGARTEN).

Aan dit gewichtig ogenblik hing de evangelieprediking van Europa en alle zegeningen van de nieuwere beschaving. De apostel had dat gezicht zeker wel niet in de droom, maar wat veel waarschijnlijker is, gedurende het gebed (vs. 25, 10: 30vv.).

Trouwe knechten van Jezus zijn zij, die dag en nacht voor God wandelen en ook in hun nachtwaken naar de wil van God vragen.

De Macedoniërs wisten nog niets van Paulus en niets van Jezus; een man uit Macedonië kon daarom nog niet naar Troas komen en de apostel halen om te helpen; maar God wist dat de Macedoniërs met alle Grieken op hun eigen wegen (hoofdst. 14: 16) in een ontzaglijk verderf waren gekomen en aan het stomme smeken van hun ellende geeft Hij woorden in het hulpgeschrei van de Macedoniër, die in het gezicht van Paulus verschijnt. Deze nu heeft het gezicht met vreugde verstaan en met de verhindering van de Geest om in Azië het woord te spreken samen in het hart bewaard.

Het grote geroep om het zendingswerk: "Kom over en help ons! "
1) hoe het uit de wereld tot de christenheid klinkt, om ons haar ellende te tonen en onze helpende liefde op te wekken; 2) hoe dit ook uit de christenheid ten hemel moet oprijzen, om de Heere om hulp te vragen, dat Hij ons de rechte weg zal aanwijzen en de heidenen het hart openen.

10. Toen hij nu dit gezicht gezien had en het de volgende morgen aan zijn metgezellen verhaalde, zochten wij terstond een gelegenheid om naar Macedonië te reizen (want nu trad ook ik, de schrijver van de Handelingen der apostelen, Lukas als medereiziger op "Ac 15: 35, daar wij eruit opmaakten dat de Heere ons geroepen had, daar Hij door Zijn Geest ons verhinderde het woord in Azië (vs. 6) te spreken en ook het gaan in Bithynië niet toestond (vs. 7) en dat Hij wilde dat wij naar de Macedoniërs zouden gaan om hun het evangelie te verkondigen. Wij zochten dus naar een schip ten einde daarheen te gaan.

11. Wij vonden spoedig een schip. Van Troas afgevaren, kregen wij een zeer gunstige wind, die de snelheid van het schip zeer bevorderde (hoofdst. 21: 1) en koersten wij recht naar Samothrace, een eiland in de Egeïsche zee, eerst door Thraciës bevolkt, maar hun later door de Samiërs ontnomen; en de volgende dag kwamen wij in Neapolis, een havenstad aan de zuidkust van Macedonië, nu Oud-Kawala genaamd.

12. En vandaar kwamen wij, na 2 1/2 mijl over land gereisd te hebben, in Filippi, de eerste stad van dit dichtstbijgelegen deel of streek van Macedonië, een kolonie. En wij verbleven enkele dagen in die stad, voordat wij de gelegenheid hadden de mensen het evangelie te verkondigen.

Filippi is die stad, waar voor de poorten in het jaar 42 v. Chr. de beroemde slag werd geslagen, waarin de laatste strijders van de republiek, Brutus en Cassius vielen. De gevolgen van de overwinning, die toen Octavianus samen met Antonius en Lepidus haalde, was dat nu de bodem was gewonnen tot oprichting van het Romeinse keizerrijk, dat dan ook 11-12 jaren later na de slag bij Actium tot stand kwam (1 Makk. slotwoord Nr. g. d). Daarmee was dat beeld tot gehele verwezenlijking gekomen, dat Nebukadnezar ongeveer 630 jaar geleden in de droom had gezien (Dan. 2). Het vierde koninkrijk, hard als ijzer, was nu in een enkel persoonlijk opperhoofd aanwezig. Evenals in de geboorte van Christus onder keizer Augustus de steen zonder handen werd afgehouwen, die het beeld aan zijn voeten slaan en vermalen zou Lu 2: 5, zo komt nu, bij het overgaan van de evangelische prediking van de zaligheid naar Europa, deze steen tot datzelfde doel als het ware van de berg gerold. Dan is het niet zonder betekenis, dat deze juist daar als eerste stoot en dat het koninkrijk van Christus juist daar zijn eerste grond legt, waar 94 jaar geleden het koninkrijk van de Romeinse Caesar de bodem veroverde, waarop het zich met zijn voeten kon plaatsen. Eveneens is het niet zonder betekenis dat in een nachtgezicht de apostel van de heidenen uit Azië wordt geroepen; Paulus ontving zijn gezicht na gebed en overdenking in wakende toestand, terwijl Nebukadnezar het zijne in een droom had, nadat hij, nadenkende hoe het toch verder zou gaan, was ingeslapen. De ruïnen van Filippi bevinden zich bij de tegenwoordige Turkse stad Drama in het dorp Filiba. In de tijd dat Paulus daar aankwam, bestond de plaats 410 jaar. Op de plaats van het dorp Krenides, dat uit krijgskundig oogpunt zeer belangrijk is, ten westen van de rivier Nestus, bouwde namelijk Koning Filippus van Macedonië, de vader van Alexander de Grote, in het jaar 358 v. Chr. de stad, die naar zijn naam genoemd is. Zij lag meer dan zes mijl noordoostelijk van Amphipolis op een hoogte en had in de naburige bergen goudmijnen, alsook een grote rijkdom van bronnen, waarvan er één in vs. 19 bedoeld is. Romeinse kolonisten hadden na de eerder vermelde slag de stad bevolkt en daar de Romeinse zeden verbreid (vgl. vs. 20v.). Keizer Augustus had ze met het zogenaamde Jus Italicum begiftigd. Waar zij in ons tekstvers "de eerste stad van dit deel van Macedonië" genoemd wordt, hebben wij niet met Luther aan een hoofdstad te denken. De Romeinen hadden het land in vier districten verdeeld. Amphipolis was de hoofdstad van het geheel en Thessalonika (vgl. hoofdst. 17: 1) van dit deel. Lukas wil ermee zeggen: Paulus en zijn reisgezellen wisten uit het gezicht, dat de apostel ten deel viel, dat het roepen van de Heere hem naar Macedonië wees (vs. 10); maar waarheen zouden zij zich het eerst wenden? Het antwoord op deze vraag geven zijzelf doordat zij het naastbijliggende kozen, namelijk a) het oostelijk of voorste deel van Macedonië (Macedonia prim a) en b) in dit deel de oostelijkste of voorste stad, en dat was juist Filippi. Zij hadden dus te Troas bij hun afvaren dit punt reeds op het oog gehad. Nadat zij dan te Neapolis waren aangeland, bleven zij zich daar nog niet, omdat deze havenplaats nog tot Thracië werd gerekend, maar gingen dadelijk meer landwaarts in. Dat ook de bijvoeging een "kolonie" niet zonder doel door Lukas gemaakt kan zijn, is duidelijk. Filippi met zijn Italiaans recht in het verre Oosten van Europa, zegt Baumgarten, was een

vertegenwoordiging van Italië en van zijn middelpunt, de Romeinse wereldstad; Italië met zijn middelpunt Rome, stelde zich dus dadelijk toen de apostel Europa betrad, als het eigenlijk doel van deze nu ingeslagen loopbaan aan hem voor (hoofdst. 19: 21; 23: 11; 28: 14vv.).

13. En op de dag van de sabbat en wel dadelijk op de eerste sabbat die op die enkele dagen van ons oponthoud volgde, gingen wij buiten de stad naar de rivier, waar het gebed gewoonlijk plaats had Lu 4: 15; en nadat het gebed geëindigd was, spraken wij, neergezeten voor een vertrouwelijk gesprek, tot de vrouwen die samengekomen waren, niet alleen tot enige Jodinnen, maar ook tot enige proselieten, die zich bij hun plaats van gebed hadden aangesloten.

In de steden waar wel Joden woonden, maar deze geen synagoge hadden of mochten hebben, bevonden zich minstens plaatsen van gebed, deels gebouwen, deels zoals hier plaatsen in de open lucht en wel om de handenwassing die voor het gebed gebruikelijk was, bij een water aangelegd. Met het water, dat in onze tekst genoemd wordt, is misschien het riviertje de Ganges bedoeld, of een andere in deze bronrijke streek. Te Filippi bestond de gehele onbeduidende menigte Joden, zoals het schijnt, voornamelijk uit vrouwen, die met heidenen gehuwd waren, zodat van aanwezige mannen niets bericht wordt.

Hoewel Paulus zeer goed weet dat hij hier te Filippi op een geheel nieuw veld van zijn apostolische werkzaamheid geplaatst is, blijft hij toch ook hier bij zijn vroegere gewoonte om eerst aan de Joden het evangelie te verkondigen en hij stemt daarop de tijd en plaats voor zijn verkondiging af, waarvan de vorm door de aard van de omstandigheden die van een vertrouwelijk gesprek heeft. Hij doet dit duidelijk omdat hij van de overtuiging uitgaat dat deze orde door niets anders dan door duidelijk gebleken onwil van de zijde van het gehele volk kon worden opgeheven.

Dat het werk en het rijk van Christus op het mosterdzaad lijkt, dat het uit kleine en de kleinste beginselen opgroeit blijkt duidelijk bij de overbrenging van het evangelie naar Europa. Aangekomen in de eerste stad van Macedonië, waarheen hij weet geroepen te zijn, vindt de apostel met zijn metgezellen in het begin geen andere toehoorders voor de waarheid die zij verkondigen, dan enige vrouwen. Dat is de dienaren van Christus niet te gering. Jezus zelf heeft ook bij een bron met een Samaritaanse vrouw gesproken (Joh. 4: 6vv.). Zo doen ook hier de heidenapostelen. Kunnen zij niet tot velen spreken, dan stellen zij zich met weinigen tevreden en kan hun mededeling geen prediking of voordracht als van een redenaar zijn, dan verheugen zij zich zelfs in een eenvoudig gesprek met de zielen over Jezus te kunnen onderhouden. Uit dit nietig zaadkorreltje is een rijk zaad en een kostbare vrucht, de gezegende gemeente te Filippi, opgegroeid.

Paulus en zijn gezellen bleven enige dagen rustten; daarop gaan zij, evenals andere mensen naar een gewone plaats van godsdienstoefening, zij stellen zich tevreden door met enige vrouwen te spreken, alles vol gelovige overgave aan de leiding van God. Zij overdrijven niets, zij zoeken niet naar grote, belangrijke dingen. Langs zo’n middenweg tussen een bijzondere, natuurlijke ijver en trage nalatigheid leide de Heere ook ons; Hij weet ter rechter tijd de zegen te schenken.

14. En er was een zekere vrouw, van geboorte een heidin, maar die zich als proseliete van de poort aan de God van Israël en de godsdienstige bijeenkomsten van de Joden vasthield (hoofdst. 13: 50), genaamd Lydia (= nieuw geborene), een purperverkoopster, een handelares

in purperkleurige stoffen en kleren, van de stad Thyatira in Lydië, waar de purperververij op grote schaal plaats had Re 2: 18. Deze vrouw, die God diende, hoorde ons en haar hart werd door de Heere, de aan Gods rechterhand verhoogde Heiland, door de werking van Zijn Geest geopend, opdat zij aandacht schonk aan hetgeen door Paulus gesproken werd ("Ac 8: 6"en "Ac 19: 9.

Lydia was naar onze wijze van spreken een niet onbemiddelde koopvrouw. Wij zien hieruit dat men in alle standen, ook in de koopmansstand, de Heere kan vrezen en Zijn woord lief hebben; Paulus gaf haar dan ook niet de raad haar handel op te geven. Ongeloof, gierigheid en bezorgdheid voor voedsel moeten de handel en de berekening niet besturen. Gods woord moet ons liever zijn dan alle tijdelijk winst.

Bij een purperverkoopster uit de weelderige en wellustige stad Thyatira zou men de behoefte aan godsdienst en de godsvruchtige gezindheid niet hebben gezocht; maar deze purperverkoopster luisterde. Al de anderen luisterden ook, maar toch Lydia in zekere zin slechts alleen; zij alleen zoals men daar waar van God of van goddelijke zaken sprake is, moet toehoren en zoals het alleen een toehoren verdient genoemd te worden met een serieus hart, dat op de zaak zelf alle aandacht vestigt, dat geen welbehagen heeft in twijfel, misleiding en zelfbedrog, dat niet toehoort om de schijn te hebben iemand te zijn, aan wie de grote en eeuwige aangelegenheden van de mensen bekend zijn, maar die het waarlijk te doen is om dichter te komen bij de eeuwige bron van licht en leven, om meer kennis en grotere zekerheid te krijgen, om vrede in zichzelf en blijvende vertroosting onder het onophoudelijk verdwijnen van alle vergankelijke dingen, die dus de oren niet afwendt als de waarheid het binnenste van het hart en leven oordeelt, als zij beschaamt en verootmoedigt en die dus de goddelijke zaken niet van zich wijst, omdat zij niet overeenkomen met de modebegrippen van de tijd.

Haar bloeiende handel was haar God niet; zij was godsdienstig. De God van Israël had haar tot zich getrokken en nu was op de sabbat haar winkel gesloten, zij was niet gewoon te ontbreken als de vrouwen godsdienst hielden en daartoe op de kleine plaats van gebed samenkwamen. Zo was Lydia trouw geweest in gehoorzaamheid aan de voorbereidende genade van God, en wie heeft aan die zal worden gegeven. Zij luisterde toe toen Paulus tot de vrouwen sprak van zonde en genade, van dood en leven, duisternis en licht, slavernij en vrijheid, kortom van het rijk van Jezus Christus en onder het horen van het woord deed de Heer haar hart open, zodat zij acht gaf op het woord. De genade van het horen kan geen mens van zich verwijderen, maar hij kan bij het horen de genade weerstaan, zodat het bij hem niet komt tot een acht nemen, wanneer hij zich tegen een openen van het hart door de Heere verzet en de duivel plaats geeft, die het woord uit het hart wegsteelt.

In Lydia’s bekering zijn vele belangrijke punten. Zij werd teweeggebracht door een samenloop van omstandigheden van Gods voorzienigheid. Zij was een purperverkoopster van de stad Thyatira; maar juist op de goede tijd om Paulus te horen, treffen wij haar te Filippi aan; de Voorzienigheid, die de dienstmaagd is van de genade, leidde haar naar de goede plaats. Verder bereidde de genade haar ziel voor voor de zegen, genade voorbereidende om genade te ontvangen. Zij kende de Heiland niet, maar als Jodin kende zij vele waarheden, die hulpmiddelen tot de kennis van Jezus waren. Haar bekering vond plaats door het gebruik van de genademiddelen. Op de sabbat ging zij naar de plaats, waar het gebed verhoord werd. Verzuim de genademiddelen niet, God kan ons zegenen, ook waar wij ons niet in Zijn huis bevinden; maar wij hebben veel meer grond van hoop dat Hij het zal doen, waar wij in gemeenschap verkeren met zijn heiligen. Let op de woorden: "en de Heere opende haar hart. " Zij opende niet haar eigen hart. Haar gebeden deden het niet. Paulus deed het niet. De Heere

zelf moet ons hart openen, om acht te geven op de dingen die tot onze vrede dienen. Hij alleen kan de sleutel in de deur plaatsen en die ontsluiten en zichzelf de toegang verschaffen. Hij is de Heere zowel als de Schepper van het hart. Het eerste uiterlijke bewijs van het geopende hart was gehoorzaamheid. Zodra Lydia in Jezus geloofde, werd zij gedoopt. Het is een liefelijk beeld van een gebroken en verslagen hart, wanneer een kind van God gewillig is een bevel te volbrengen, dat hem niet wordt opgedrongen uit zelfzuchtige vrees van veroordeling, maar dat een eenvoudige daad is van gehoorzaamheid en gemeenschap met de Heiland. Het tweede bewijs van liefde openbaarde zich in daden van dankbare erkentelijkheid jegens de apostelen. Liefde tot de heiligen is altijd een kenteken van een oprechte bekering. Zij die niets doen voor Christus of voor zijn kerk, leveren wel een zeer armzalig bewijs van een geopend hart. Heere, geef mij altijd een geopend hart.

Zoiets komt ook voort uit de Heere der heerscharen. Hij is wonderlijk van raad. Hij is groot van daad (Jes. 28: 29). Dat woord van de profeet komt ons onwillekeurig voor de geest, waar wij het oog slaan op onze eerste zuster in Europa, zoals ons haar beeld door de hand van Lukas getekend is. De Heere gaat hier als het ware ons voorbij, niet in stormwind, aardbeving of vuur, maar als in het suizen van een verkwikkende stilte en de geschiedenis van deze purperverkoopster, zonder wonder of teken langs een geleidelijke, eenvoudige weg tot het geloof in Christus gebracht, mag ons een even merkwaardig als leerrijk bewijs zijn van Gods aanbiddelijke leiding, waardoor Hij zielen toebrengt en wint voor Zijn onveranderlijk koninkrijk. Hoe merkwaardig wordt, uit dit oogpunt beschouwd, wat wij weten van Lydia’s weg. Daartoe heeft zij dan haar vroegere woonplaats Thyatira moeten verlaten om naar een ander werelddeel te gaan en zich te Filippi te vestigen, daartoe heeft zij, de geboren heidin, dan de enige Waarachtige, de God van Israël moeten leren kennen en aanroepen, daartoe die morgen zich moeten begeven buiten de stad aan de rivier, waar het gebed placht te geschieden, opdat zij nog iets kostelijkers dan het purper, opdat zij de parel van grote waarde mocht vinden. Ondoorgrondbaar zijn Gods oordelen, onnaspeurlijk zijn wegen; het blijkt ons nog meer bij de blik op Lydia’s hart. Waarom wordt juist zij zo krachtig getroffen door een woord, dat zo menig ander in dezelfde omgeving onbewogen en koud laat? De vraag laat zich niet stellen, zonder dat het antwoord tegelijk een lofspraak wordt op de voorbereidende, de verlichtende, de herscheppende genade van God. In het hart van haar, die "God diende", is ongetwijfeld reeds de stem van hoger behoefte ontwaakt dan het kind van de wereld voelt. Bij die opgewekte behoefte heeft de prediking van Paulus zich aangesloten, hem heeft de Heere het woord op de lippen gelegd dat juist geschikt was om de toegang tot haar hart te vinden; haar heeft Hij het luisterend oor voor de stem, het ontsloten oog voor het licht van de waarheid gegeven. En waar nu de laatste twijfel zwicht en het haar uit genade gegeven wordt in Christus te geloven: wie schetst volkomen de gezegende verandering die er plaatsgrijpt eerst in haar hart, maar daarna in heel haar lot en haar leven? Een blik in haar huis doet er ons iets van bespeuren: het eerste huis is Europa, waar de gemeenschap van de heiligen zich in haar liefelijke luister vertoont. Met vreugde stelt de jonggedoopte christin het voor Paulus en de broeders open en bekrachtigt het leven van haar geloof door de beminnelijke drang van haar liefde. Er ontstaat een kleine huisgemeente, waarvan Paulus de ziel en het middelpunt is; ook waar zich tegen hem en Silas de eerste storm van de vervolging verheft, zal zij zich het evangelie niet schamen en waar straks de gevangenen eervol de kerker uitgeleid worden, zij keren naar Lydia terug en vinden daar al de broeders bijeen. Al spoedig verlaat hij de stad waar hij zo veel geleden, maar ook zo vurig gebeden heeft; heeft hij Lydia nog weergezien? Haar naam komt verder in de geschiedenis, ook in de brief aan de Filippensen niet voor, maar naar diezelfde brief mogen wij haar zeker onder de uitverkorenen tellen, van wie de namen in het boek van het leven staan. Wat een rijke stof van lering ligt in dit kort, maar belangrijk verhaal voor de opmerkzame blik! Om alles met korte woorden te zeggen: de geschiedenis

van Lydia wekt ons op om de bekering vooral niet overbodig, nog minder onmogelijk, en allerminst spoedig voltooid te achten. Nee, niet overbodig; ook deze belangstellende en godsdienstige vrouw was nog niet waar zij wezen moest, zo lang zij niet tot het levend geloof in Christus en de vernieuwing van het hart door de Heilige Geest was gebracht. Ook de meest beminnelijke natuur is van zichzelf nog niet geschikt voor het koninkrijk van God zonder het verborgen werk van de genade. Wat voor Lydia onmisbaar was ter behoudenis, geen zondig Adamskind kan het voor zichzelf ontberen. Maar God lof! Wat onmogelijk is voor de mensen, het blijft mogelijk bij Hem, die tot ieder hart zijn eigen wonderweg heeft en nog altijd de Paulussen en de Lydia's te zijner tijd en naar Zijn genadige raad met elkaar in aanraking brengt. "Die zoekt zal vinden, en die heeft, hem zal gegeven worden, " ook dat roept haar voorbeeld ons toe. God moet het hart openen, maar Hij doet het ook, waar slechts de mens niet met hardnekkigheid de hielen tegen de prikkels slaat. O gij, die het zelf hebt ervaren, geeft aan zijn genade de eer, maar bedenkt tegelijk dat de taak van de dienende liefde, waartoe dit voorbeeld u roept, geen taak slechts voor een enkele dag, maar voor geheel het nieuwe leven, ja voor geheel de eeuwigheid is!

15. En toen zij na enige tijd volgens haar verlangen om onder de discipelen van Christus te worden opgenomen (hoofdst. 8: 36), gedoopt was evenals haar huis, vroeg zij ons: Indien u van oordeel bent dat ik deHeere trouw ben, zoals u dat getoond hebt door mij tot de doop toe te laten, komt dan in mijn huis en blijft er. a) En zij dwong ons, zij hield zo lang aan dat wij aan haar uitnodiging ook gevolg gaven (Luk. 24: 29).

a) Gen. 19: 3; 33: 11 Hebr. 13: 2

De Macedonische stad weet niet wat haar wacht, vermoedt niet wat zij nodig heeft: Haar hoogste voorrecht is Romeinse kolonie te wezen en van Octavianus het Jus Italicum te hebben ontvangen. Zij graaft naar goud uit het gebergte in haar omtrek en vraagt niet naar de kostbare parel van het evangelie. haar goudsmeden maken afgodsbeelden. De Joden binnen haar muren, gruwend van haar afgoderij, gaan op hun gezette tijden naar de plaats van gebed, aan de oever van de rivier; zij vragen naar geen andere koning dan de keizer. De purperverkoopster uit Thyatira drijft haar handel zes dagen per week en de zevende dag rust zij naar het gebod, dat ook zij heeft aangenomen. Maar terwijl zij te midden van de eentonigheid van dat leven op een zekere nacht neerligt en slaapt, wordt aan de overkant van de Hellespont, niet ver van haar geboortestad, door een man die zij nimmer gezien, wiens naam zij wellicht nimmer vernomen heeft, een gezicht gezien, dat voor haar voor een zalige eeuwigheid beslissen zal. En terwijl de stad Filippi en heel Macedonië in diepe rust gedompeld ligt, ziet deze man in zijn nachtgezicht een Macedoniër, die smekend tot hem zegt: Kom over naar Macedonië en help ons! En als Lydia en Filippi en heel Macedonië de volgende dag weer opstaan tot de arbeid, is ook die man met zijn reisgezelschap opgestaan, om te zeggen: De Heere heeft ons geroepen om de Macedoniërs het evangelie te verkondigen. Een dag: het evangelie is te Samothrace, een eiland tussen Azië en Europa, waar het overnacht. Nog één dag: het is in ons werelddeel geland. Nog één dag: het is te Filippi. Enkele dagen. Het is Sabbat: zie daar de Joodse vrouwen en proselietinnen aan de rivier bijeen; zie daar in de eerste stad van Macedonië Lydia uit Thyatira onder het gehoor van Paulus van Tarsen. Zie daar de plaats, zie daar het uur, door Gods uitnemende genade bestemd om haar het hart te openen voor de troost van het kruis, om de hemel te openen voor het oog haar geloof, om haar te stellen tot de eersteling van de gemeente te Filippi, die gemeente, waarvan later is geschreven: Ik dank mijn God, zo dikwijls ik aan u denk, voor uw gemeenschap aan het evangelie van de eerste dag af tot nu toe; die gemeente, waarin de purperverkoopster van Thyatira straks gevolgd wordt door een cipier van de gevangenis, die

in zijn zielenangst uitroept: Wat moet ik doen om zalig te worden? Er waren vele vrouwen samengekomen aan de rivier, waar het gebed placht te plaats te hebben; vele Israëlitische vrouwen in godsdienstkennis wellicht boven de proselietinnen uit Klein-Azië uitnemend, maar voor ditmaal ging de genade van God haar allen voorbij om alleen, om allereerst te komen tot de purperverkoopster uit de stad Thyatira. Zij is het, zij moet het zijn. Zie, daar wordt haar hart brandend in haar, daar drinkt zij met mond en oren en trouw gemoed de woorden van het leven in, daar wordt zij met Christus, die zij niet kende, begraven in de doop; daar staat zij op tot een nieuw leven, om eeuwig te loven en te prijzen een liefde, die zij niet, maar die haar gezocht heeft en die haar gevonden heeft op de plaats, de tijd, de wijze van God. Ziet de eenvoudigheid van het middel, waarvan de Heere zich bedient. Toen Brutus en Cassius de Hellespont overstaken en tot in de nabijheid van Filippi doordrongen om een laatste kans te wagen voor de onafhankelijkheid van het Romeinse gemenebest, waren zij met een grote voorraad van geld en krijgsbehoeften toegerust: met talrijke benden voetknechten en ruiterij en gedekt door een oorlogsvloot, die hun vijanden de gemeenschap met Italië afsneed. Zij werden verslagen door Antonius en Octavianus, die hen reeds waren voorgekomen, die geheel Macedonië tot de bergpassen van Thracië toe met hun legerafdelingen hadden bezet. De triomf van de nieuwe heerschappij, die zich in de alleenheersing van keizer Augustus zou oplossen, werd slecht behaald door macht van wapens en een inspanning van alle krachten en middelen van geweld en list. Maar toen Paulus te Troas scheepging, om op het gebod van Zijn Heere ook in Europa het rijk van de satan te doen ineen storten en ook in Europa een rijk te vestigen dat dat van Cesar Augustus overleven zou, aanvaardde hij de heilige kruistocht zonder andere toebereidselen dan die van een biddend hart; en in de kracht van de Heilige Geest, die hem geleidde, nam hij geen ander wapen met zich dan het woord van het kruis, de Jood een ergernis en de Griek een dwaasheid, maar een kracht van God tot zaligheid voor een ieder die gelooft. Met dat woord overnacht hij te Samothrace, met dat woord landt hij te Neßpolis, met dat woord dringt hij door tot het trotse Filippi. Dat woord spreekt hij uit te midden van een kring van vrouwen, aan de oever van de rivier samengekomen, straks in de duisternis van een gevangenis; dat woord herhaalt hij; dat woord brengt hij van stad tot stad; dat woord breidt zich uit van oord tot oord: en Filippi, Macedonië, Europa zijn geholpen; het koninkrijk van de hemelen is ook aan de overzijde van de zee gevestigd.

Tweemaal komt in dit hoofdstuk de doop voor, beide keren wordt een hele familie gedoopt: Lydia en haar huis (vs. 15) en de gevangenbewaarder en al de zijnen (vs. 33). Voor de eerste maal sinds Lukas over de zendingsarbeid van Paulus schrijft, vermeldt hij hier de doop van de bekeerden en het is van belang dat in beide gevallen van ons hoofdstuk allen, die tot dat huis behoren, mede worden gedoopt. Onder de vooronderstelling dat de familie zeker ook kleine kinderen zal hebben gehad, worden beide teksten in de regel aangehaald voor de kinderdoop als apostolische gewoonte. Dit is echter niet zo zeker, dat er een bewijs op zou kunnen worden gebouwd; het hoogste gewicht van de zaak bestaat er echter niet in of er kinderen in de familie waren en hoe jong die zullen geweest zijn, maar het ontwijfelbare feit dat in beide gevallen het hele huis, allen die tot de familie behoorden, met het hoofd des huizes gedoopt werden, heeft reeds een beslissend gewicht. Daarin ligt het idee van een christelijke familie, van een christelijk huis. De persoonlijke beslissing is iets groots, maar de isolering van een enkele persoon is niet het ware; de eenheid van de familie in Christus, de wijding van het huis door de genade, het toebehoren van allen aan die ene Heer staat hier voor ons als iets, dat door God gewild is en het is een merkwaardig feit, een opmerkelijk teken, dat deze zijde van de zaligheid in de apostolische geschiedenis het eerst op Europese bodem voor de dag treedt.

Nadat de purperverkoopster met haar huisgenoten in de gemeenschap van Christus was opgenomen, nodigde zij de boden van het evangelie in haar huis hun intrek te nemen. De apostelen namen de uitnodiging niet zonder meer aan, want de zaak had ook haar bedenkelijke kant, maar Lydia zette het door. Als zij het in de reinheid van het geloof vrij durfde wagen de vreemde mannen te herbergen, die broeders in het geloof waren, dan mochten ook deze door op Joden en Joodse christenen het oog te vestigen, zich niet laten terughouden bij een gelovige heidin hun intrek te nemen; men was niet meer op Aziatische, men was op Europese grond.

Met blijdschap in het hart wil Lydia nu ook de Heere dienen in Zijn knechten; zij nodigt Paulus en diens medegezellen uit, deels om daardoor haar dankbaarheid te betuigen, deels om door de dagelijkse omgang met deze mannen van God voor zich en de haren nog meer zegen te ontvangen. Haar huis werd toen werkelijk een tabernakel van God bij de mensen, het eerste zendingsstation in Europa, het moederhuis, waaruit de liefelijke gemeente te Filippi voortsproot, waaraan Paulus zijn brief aan de Filippensen schreef, die goede gemeente, die de apostel zijn vreugde en zijn kroon noemde (Fil. 4: 1). Zo heeft Lydia haar huis geopend, nadat Hij haar hart geopend had.

Vs. 16-40 Bleek aan het einde van het vorige gedeelte in het voorbeeld van Lydia de grote vatbaarheid van de Europese heidenwereld voor het evangelie, zo blijkt duidelijk uit de geschiedenis die nu volgt dat ook in Europa, evenals overal, het toch een zware strijd zal kosten het christendom te planten. Na de eerste overwinning toch, die de prediking van de apostel en van diens helpers onlangs met weinig moeite heeft behaald, plaatsen zich tegenover die prediking nu spoedig vijandige machten, die zonder oordeel of rechtspraak het grootste geweld plegen aan hen, die haar brengen en zelfs denken voort te gaan tot haar gehele vernietiging. Deze tonen echter in hun gehele gedrag welke wereldoverwinnende kracht in het geloof van Christus ligt (1 Joh. 5: 4). De Heere leidt wat verder geschiedt zo, dat zich in hen de gehele verdere kerkgeschiedenis van dit werelddeel afspiegelt, als de vijandige machten zich eindelijk neerleggen aan de voeten van de Heere Christus, het rijk van God in de huizen en families wordt opgebouwd en ook het openbare recht een christelijke vorm aanneemt.

16. En het geschiedde op een latere sabbatdag, toen wij heengingen tot het gebed en ons dus naar buiten begaven naar de gebedsplaats (vs. 13), dat een zekere dienstmaagd met een waarzeggende geest, waardoor zij bezeten was ("1Sa 16: 14" en "Mt 8: 34, ons ontmoette, die haar heren, want zij was in de dienst van verscheidenen, veel winst toebracht met waarzeggen, want zij lieten zich voor haar uitspraken rijkelijk door de mensen betalen.

Deze dienstmaagd moet worden gehouden voor het satanische tegenbeeld van Lydia. Zij had een waarzeggende geest, die het afgodische volk te Filippi naar de God van de waarzeggerij Python (Apollo) noemde. Nu wist Paulus en Lukas met hem, wel dat de afgod Apollo niets was (1 Kor. 8: 4); maar achter de niet bestaande Apollo, was een donker iets, een duivelse geest (1 Kor. 10: 20), die de Filippensen door de bezeten slavin in zijn macht hield.

Zulke waarzegsters, als Paulus hier een vond, waren er in het heidendom veel. In korte, raadselachtige, dubbelzinnige spreuken gaven zij toekomstige en verborgen zaken te kennen. Geschenken en gaven moesten hun tongen losmaken; en in vele gevallen, als het gevolg schijnbaar of werkelijk overeenkwam met de wens van de vragers en de godsspraak van de waarzegster, waren geschenken en gaven het loon van het dankbare bijgeloof. Was de roep van zo’n persoon ver verbreid, dan kon zij voor de tempel of het huis, waartoe zij behoorde,

grote rijkdommen verwerven. Zo'n persoon zei in vele gevallen op goed geluk wat zij wilde, soms wat zij moest, zonder de uitdrukking die zich onwillekeurig aan haar opdrong, zelfs in het minst te verstaan. Het was een valse, maar toch een werkelijke inspiratie of ingeving.

17. Deze volgde Paulus en ons, zijn helpers, Silas, Timotheüs en Lukas, en riep als een slaapwandelaar, doch in wakende toestand, niet door magnetische maar door demonische krachten gedreven: deze mensen zijn dienstknechten van de Allerhoogste God, die ons de weg tot de zaligheid verkondigen (vgl. Matth. 8: 29 Mark. 3: 11).

Hoe kon een onreine geest, waarvoor deze toch verklaard werd door het uitvaren, dat in vs. 18 geboden werd, zo'n getuigenis van Paulus en zijn metgezel afleggen? Wel, de duivel zelf heeft toch Christus erkend als Zoon van God (Mark. 1: 25 Luk. 4: 41). Als de duivel het rijk van God niet kan tegenhouden en terugdrijven, dan zou hij tenminste graag gemene zaak maken, en daarbij ook iets van zijn aanhang aanbrengen.

Als de boze zich het vroomst aanstelt is hij het allerergst.

Drieërlei kunstgrepen van de duivel waren daarin verborgen: 1) hij probeerde het zelfbehagen van de apostelen op te wekken, hun ijver voor Jezus door wereldse lof te verzwakken - met deze strik heeft hij reeds menige rechtschapen leraar ten val gebracht; 2) hij trachtte hen te vleien doordat zij hem in de persoon van de dienstmaagd lieten begaan en zijn bedrieglijk handwerk niet stoorden; 3) hij dacht het volk ermee te overreden dat de apostelen zijn goede vrienden waren, opdat zo de kracht van het christendom zou worden tegengestaan.

Moest ook niet overal waar wij heden het ongeloof aan het christendom een dubbelzinnige lof horen toekennen, een twijfel bij ons oprijzen of zo'n lof werkelijk gemeend zou zijn, of dat het er integendeel bij het ongeloof slechts op toegelegd zou zijn, door gehuichelde vriendschap de kracht van het christendom, die in zijn nabijheid was gekomen en die hen verontrustte, de kracht van het levend christendom op zo groot mogelijke afstand van zich te houden, of zelfs het door verleidende vleierijen in gevaar te brengen, dat het door het aangaan van een verbond met het ongeloof zou worden verontreinigd?

18. En dit deed zij vele dagen lang, aangezien de apostelen hun gang naar die plaats meermalen herhaalden. Maar Paulus was er ontevreden over dat Belial zo met Christus gemene zaak wilde maken (2 Kor. 6: 15); hij keerde zich op een dag om, terwijl hij vroeger het drijven van deze persoon ongehinderd had laten geschieden, en zei tot de geest krachtens de macht, die de Heere beloofd had aan zijn apostelen te geven (Mark. 3: 15; 16: 17
u in de naam van Jezus Christus,
dat gij van haar uitgaat. En hij, genoodzaakt dat gebod dadelijk te volbrengen ging uit op datzelfde uur.

Paulus liet de dienstmaagd vele dagen voortgaan, hoewel hem niet ontging wat de geest bedoelde, die uit haar sprak. De hulde uit haar mond deed hem dadelijk reeds de eerste maal zeer, maar hoe hij de demon zou afweren, met spreken of door zwijgen, door uitdrijven uit deze dienstmaagd, of door vertreden van de duivelse list onder zijn de voeten en die van zijn broeder, dat vroeg hij eerst in de stilte met vasten en gebed (Matth. 17: 21).

Het deed Paulus leed, toch moest hij het enige dagen dragen, want geen apostel had de wondergaven in zijn macht. En daar hij later in de gevangenis en uit de stad moest gaan, zo zien wij daaruit dat de Heere hem niet dadelijk de boze geest heeft laten uitdrijven, opdat zij

in die tijd nog konden voortprediken en menigeen bekeren. (Lukas is hier zozeer met de uiterlijke lotgevallen van het martelaarschap van de apostels bezig, dat hij over zijn werkzaamheid voor het evangelie bijna slechts als terloops spreekt; deze moet echter te Filippi gezegende gevolgen hebben gehad, zoals uit het "broeders" in vs. 40 en uit Fil. 4: 15 blijkt en verscheidene weken hebben geduurd). Maar uiteindelijk moest toch de boze geest worden uitgedreven.

Zo heeft ook Luther gehandeld, toen de dwepers, de beeldstormers, de wederdopers, de valse profeten, de oproerige boeren zich bij hem wilden aansluiten en samenwerking met hem wilden, toen heeft hij spoedig en beslist die aanhang van zich afgeschud en tegen deze mensen net zo scherp gepredikt als tegen de pausgezinden.

Volg de wereld niet, o Zion! Vooral niet als ze probeert u groot te maken. Let niet op haar geld en eer! Neem niet aan wat God vervloekt. Zions kerk, luister niet, als de boze u voordeel biedt.

19. Toen nu de eigenaars van deze vrouw zagen dat hun kans op voordeel weg was, dat, daar de waarzeggende geest van de dienstmaagd was uitgevaren, ook de hoop om verder van haar kunst winst te verkrijgen, vernietigd was, grepen zijPaulus en Silas en trokken hen naar de markt voor de oversten, de gewone rechters die op de markt zaten om daar hun ambt waar te nemen (hoofdst. 17: 6 Luk. 12: 58). Lukas en Timotheüs deden zij geen leed, aangezien dezen aan die zaak minder deel hadden.

De meesters van de dienstmaagd zullen wel niet bij het voorval zelf tegenwoordig zijn geweest. Zij ontdekten echter later, dat zij tot de gewone toestand was overgegaan; dat de waarzeggende geest van haar geweken was en hun daarmee het uitzicht op verdere winst was ontnomen.

Zij die vroeger de ellende van de slavin tot hun voordeel hadden aangewend, zagen nu haar wonderbare genezing voor een ingrijpen in hun rechten aan.

Zeker brengt het evangelie soms een stoffelijk nadeel, omdat het menige zondige broodwinning verbiedt, bedrieglijk voordeel veroordeelt, zich tegenover weelde en overdaad stelt. Zo werden later te Efeze de goudsmeden woedend op onze apostel, omdat hij met zijn prediking van het evangelie aan de afgodsdienst van Diana afbreuk deed en zij met hun zilveren en gouden beeldjes niet meer die verkoop hadden als vroeger (hoofdst. 19: 23vv.). Zo kunnen soms de herbergiers en muzikanten schade hebben, waar op christelijke viering van de zondag wordt aangedrongen, of waar een krachtig prediker de mensen uit de kroeg naar de kerk trekt. Maar zo’n stoffelijk nadeel wordt rijkelijk vergoed voor de bijzondere personen, voor de gemeente, voor het gehele land, niet alleen door de hemels winst, die het christendom met zich meebrengt, maar ook door de tijdelijke zegen, die toch altijd weer volgt; want het is waar: "de godzaligheid is voor alle dingen van nut, zij heeft de beloften van het tegenwoordige en toekomstige leven; " de wereld wil het echter niet geloven.

20. De stadsrechters verklaarden zich echter niet bij machte om te beslissen over een aanklacht van oproer tegen de Romeinse staatsmacht. En toen zij hem daarom tot de hoofdmannen, de zogenaamde dumviri, of de beide oversteRomeinse magistraatspersonen van de stad, gebracht hadden, zeiden zij: a) Deze mensen beroeren onze stad, daar zij Joden zijn. Zij behoren tot dat volk, dat een voorwerp van verachting en haat is voor alle andere

volken en waaraan bovendien de keizer onlangs het verblijf in de hoofdstad van de wereld verboden heeft (hoofdst. 18: 2).

a) 1 Kon. 18: 17 Hand. 17: 6

21. En zij verkondigen zeden die uit hun godsdienst voortvloeien, die zij prediken, maar die ons niet geoorloofd zijn aan te nemen noch te doen, noch praktisch in het openbaar leven in te voeren, aangezien wij Romeinen zijn.

Deze vervolging is niet alleen één van de weinige, die door de heidenen werden verwekt, maar is ook de eerste vervolging van deze aard. Tot hiertoe heeft zich namelijk de haat tegen het evangelie eigenlijk alleen echt bij de Joden geopenbaard, bij de heidenen is daarentegen de vatbaarheid voor het evangelie voor de dag getreden. Waar anders in heidense plaatsen vijandschap zich openbaarde, daar is die teweeggebracht door de eerste bewerkers van de haat (hoofdst. 13: 50vv. ; 14: 2vv., 19vv.). Hier te Filippi vertoont zich nu voor de eerste maal naast de reeds gebleken vatbaarheid ook een zelfstandige heidense vijandschap tegen hen, die het evangelie brengen en die tot een bloedige vervolging wordt. De verborgen grond van de haat is bij Joden en heidenen dezelfde: het is de menselijke zelfmacht, die zich gestoord voelt door de kracht van de Heilige Geest, die in het evangelie werkzaam is. Evenals de priesters en tempeldienaars en Sadduceeërs te Jeruzalem zich gehinderd zagen in de zelfzuchtige opvatting en handhaving van hun positie, zo vinden de eigenaars van de slavin met de waarzeggende geest te Filippi zich door het werk van Paulus geschaad. De vorm echter, die de haat bij de Joden en bij de heidenen aanneemt, is verschillend naar de verschillende karakters aan de ene en aan de andere zijde. Bij de Joden krijgt deze haat een godsdienstige, bij de heidenen van het Romeinse wereldrijk een politieke vorm. Zoals men te Jeruzalem Stefanus beschuldigt dat hij God en Mozes, de wet en de tempel lasterde, zo klaagt men te Filippi, de Romeinse kolonie, Paulus en zijn begeleiders aan, dat hij zeden verkondigde en verbreidde, die in tegenspraak waren met de Romeinse gewoonten.

De aanklacht tegen de dienstknechten van Christus was zeer juist samengesteld: Zij beroepen zich aan de ene kant op de Romeinse naam, de hoogste naam van aanbeveling, die er bestond, aan de andere kant wekken zij door de toen zo smadelijke naam van Joden haat op tegen de apostelen; want wat de godsdienst aangaat, hadden de Romeinen meer verwantschap met ieder ander dan juist met het Joodse volk.

Een vreemde godsdienstige verering in tegenspraak met de heidense godsdienst in te voeren was bij de Romeinen zeer strafbaar. Alle mogelijke heidense godsdiensten in een door hen veroverd gebied hadden zij voor de hunne verklaard, slechts de godsdienst die alleen de waarheid bezat, wilden zij niet. Dat is echter niet slechts de manier van de Romeinen, maar van alle kinderen van de wereld. Zij prediken een algemene verdraagzaamheid; zij zouden elke filosofie, ieder geloof, iedere godsdienst aannemen, zij zouden, als het niet anders kon, Joden, Mohammedanen, Hindoes en Chinezen worden, maar tegenover de godsdienst van het kruis zijn zij onverdraagzaam. Waarom? "Zij maakt de mensen gek, zij heeft denkbeelden, die in strijd zijn met allen die van de wereld zijn. "

Omdat de predikers van het evangelie te Filippi op de Joodse bidplaats en in het huis van de godvruchtige Lydia predikten, werden zij door de heidenen voor Joden gehouden. Paulus en Silas waren dan ook uit hun gelaatstrekken als Joden kenbaar. Nog lang daarna hield men te Rome de christenen voor een sekte van de Joden. Opmerkelijk! De christenen bij de Joden

zeer gehaat, waren ook in haat bij de heidenen, omdat zij Joden waren; evenzo geeft tegenwoordig de wereld de naam van "Jezuïten" aan hen, die bij de Jezuïten zeer gehaat zijn.

22. En de schare stond gezamenlijk tegen hen op, want die eigenaren (vs. 19) hadden natuurlijk niet verzuimd bij hun voortslepen van de beide aangeklaagden op de markt en vandaar naar de hoofdlieden hun beschuldiging (vs. 20v.) reeds op de straten uit te schreeuwen en daarmee het straatvolk op te ruien; en toen de hoofdmannen de toestromende volksmenigte zagen, die hun de kleren afgescheurd hadden, a) bevalen de stadsdienaars (vs. 35) hen te geselen.

a) 2 Kor. 11: 25; 1 Thess. 2: 2

24. Deze wilde het gebod dat hij ontvangen had nauwkeurig en streng ten uitvoer brengen. Dus wierp hij hen in de binnenste kerker en sloot hun voeten zorgvuldig in het blok 2Ch 16: 10.

Uit egoïstische kwaadaardigheid ontstaat de beschuldiging dat de apostelen onruststokers, godsdienstvervalsers, zedenbedervers waren. Op een ogenblik maakt zich de woeste storm meester van het volk, de hoge overheid en zelfs van de arme gevangenbewaarder, want ook deze wil nog iets meer doen; hij werpt hen, die door de rechters mishandeld en hem ter bewaring overgegeven zijn in de binnenste kerker en sluit hun voeten in het blok. Voor hun eerste daad op Europese bodem, om het evangelie te verbreiden is hun loon dat zij om middernacht in de kerker liggen met de voeten in het blok.

De mannen van de waarzeggerij wisten aan hun aanklacht nadruk te geven door het volk op te zetten tegen die beiden. De grote onkundige menigte wordt door niets zozeer opgezet dan als men haar overreedt dat haar haar oude godsdienst, haar gewone godsverering, die zij als eigen verdienste aan God aanbiedt, zal worden ontnomen. Zonder dit volksgevoel zouden de hoofdlieden zeker een onderzoek in alle vormen hebben doen plaatshebben en zich wellicht met verbanning van de gewaande onrustverwekkers tevreden hebben gesteld. Zo besluiten zij echter dadelijk, alleen om van de drang van het volk los te raken, de smadelijke geseling te doen geven aan hen, die niet verhoord of veroordeeld waren. Paulus is vijf maal door de Joden en drie maal door de heidenen gegeseld (2 Kor. 11: 24v.) en hij was niet ongevoelig voor het smadelijke van dit lijden (1 Thess. 2: 2). Toch liet hij en Silas met hem, geduldig zijn rug ontbloten en verdroeg hij de vele bloedige slagen - lidtekenen van de Heere Jezus noemt hij ze in Gal. 6: 17 De Schriften van de apostel zijn ons des te dierbaarder om het honorarium, dat hij ontving.

Paulus en Silas hebben zich de mishandeling laten welgevallen met zwijgende zelfverloochening, zonder zich op hun Romeins burgerrecht te beroepen en alles aan God opdragende.

Niet altijd en onder alle omstandigheden moet men zich bedienen van de middelen ter bescherming, die in iemands macht zijn; men moet eerst het Godsbestuur raadplegen.

25. En omtrent middernacht baden Paulus en Silas. Van het gebed, misschien Ps. 121: 1vv., werden zij door Gods Geest spoedig verder gedreven en zo zongen zij lofzangen voor God (Job 35: 10 Ps. 68: 20v. Jes. 45: 2) en de gevangenen hoorden hen, hoe zij eerst tot God baden en dan Hem ookloofden. Zij luisterden daarnaar met verwondering en deelneming.

De gevangenbewaarder legde zich, toen hij meende Paulus en Silas in de binnenste kerker door boeien en voetblok voldoende vastgelegd te hebben, gerust te slapen. Dit konden Paulus en Silas na de vele slagen, die zij hadden geleden en bij de smarten van hun door het blok vastgehouden benen wel niet doen, maar toch werden zij niet kleinmoedig over de smart die over hen was gekomen. Zij wisten toch dat hun Heer zelf hen door het wonderbare gezicht te Troas hierheen naar Macedonië had geroepen en aan deze Heer vertrouwden zij zich nu ook volkomen in hun nood toe. De trouwe Heer sterkte hen met Zijn machtige bijstand zozeer dat Hij, toen het middernacht werd, hun lippen opende tot een luid innig gebed en tot blijde lofliederen, want Hij weet zelfs in de vreselijkste nachten van lijden in de harten van de Zijnen lofliederen te leggen.

Hier is niet slechts een verdragen van het lijden, niet slechts geduld en gewilligheid in het verdragen van het lijden, maar dat wat Paulus (Rom. 5: 3) een roemen in de verdrukking noemt en als de vrucht van de rechtvaardiging door het geloof roemt. Wij hebben hier een geschiedkundige bijlage voor het feit dat de triomf van de apostel (Rom. 8: 35vv.), waarmee hij zich over alle vijandige machten, van welke aard en van welke naam zij ook mogen zijn, op hoge wijze verheft, niet maar in zijn gedachten maar in zijn kracht en vreugde zijn grond heeft. In deze middernachtelijke hymnen van de gevangen getuigen van Jezus is niet alleen de gehele macht van de Romeinse ongerechtigheid en willekeur tegen de kerk vernietigd, maar zelfs tot een bladzijde van nooit gekende heerlijkheid en geestelijke macht van de kerk verlaagd. En als nu het lijden van de beide getuigen van Jezus begin en voorbeeld is van de talloze martelaren, die van de kerk van de volgende tientallen en honderdtallen jaren uit dezelfde bron zullen toevloeien (Openb. 2: 8vv. ; 8: 1vv.), dan is deze onvergelijkelijke overwinning van de Geest over het lijden begin en onderpand van de macht van de Geest, die zich in die gehele eeuwig gedenkwaardige brief aan de Gallische gemeenten omtrent haar martelaars laat opmerken. Dit overwinnen is begin en onderpand van die macht van de Geest, die wij later in de vele bloedgetuigen van Christus, die aan dezelfde wereldmacht waren prijs gegeven, zo zegenrijk en onweerstaanbaar op de voorgrond zien treden.

Op die wijze was de stilte van de nacht nog nooit in dit gewelf afgebroken; zulke woorden waren binnen deze muren nooit vernomen. Al waren zij, die ze hoorden, door hun misstappen en misdaden daar gekomen, toch moesten zij in deze woorden van lof van de Heere en van gebed, met inwendige vrede uitgesproken, een hoger leven opmerken en een hogere, zaligere mensheid, waarbij zij niet zonder een diepe indruk in hun gemoed konden blijven, al begrepen zij ook deze indruk niet. Brachten zij deze indruk, die zij niet verstonden en hetgeen waaruit die was voortgekomen, de zo-even gehoorde aanbidding van een God, van wie en door wie alle dingen zijn, die zich de mensen heeft geopenbaard, zich in genade en ontferming tot hun ellende heeft neergebogen, woorden van zaligheid en van vrede tot hen heeft gesproken en allen, allen tot zijn kennis en gemeenschap wil leiden, in verband met de aanstonds daaropvolgende beweging van de natuur, waardoor hun boeien wel werden losgemaakt, maar toch hun gevangenschap niet werd opgeheven, maar de beide biddenden spoedig in vrijheid brachten - vernamen zij spoedig daarop, zoals zij het vervolgens door de gevangenbewaarder hebben vernomen, dat deze beide mannen door de overheid eervol uit de stad waren geleid, dat zij niet alleen onschuldig waren, maar dat het enige doel van hun reis en van hun gehele leven was dat alle mensen die God, die zij in de stilte van de middernacht in de kerker hadden aanbeden en die hen gered had, als hun God en hun Heiland leerden kennen en zij tot zijn kudde en zijn gemeenschap zouden komen, dan moest die indruk, eerst door het gebed en de lof van God in hun binnenste opgewekt, zoveel sterker en vaster worden. Wie weet hoeveel vrucht het dan heeft gedragen voor de een tot een geruster sterven en voor de ander na zijn bevrijding tot een beter en zaliger sterven.

Niet zonder de bijzondere leiding van God was de apostelen juist het binnenste vertrek, het middelpunt van de gehele gevangenis aangewezen. In het midden moest de tempel van de Heere zijn, in het midden moesten de lofliederen worden gezongen, opdat zij door allen rondom zouden kunnen gehoord worden.

De zonderlinge nachtelijke godsdienst in de kerker te Filippi:
1) het ongewone biduur - middernacht; 2) de zonderlinge tempel - een gevangenis; 3) de merkwaardige voorgangers - Paulus en Silas in het blok; 4) de zeldzame gemeente - de gevangenen in hun cellen.

In de voornacht had de liefdevolle Heer zijn vermoeide, mishandelde en verwonde dienaren wel de verkwikking van de slaap toegezonden, en zij die van het aangezicht van overheid en volk waren heengegaan, verblijd dat zij ook te Filippi waardig waren geacht smaad te lijden voor de naam van de Heere, waren ook in de binnenste kerker in slaap gevallen zonder angst en hun slaap was zoet geweest; ook met de voeten in het blok. Zij wisten dat hun bewaarder noch sliep noch sluimerde. Zo zullen zij aan Hem denkend ingesluimerd zijn. Zij ontwaakten, de Heer was weer daar en hun eerste gedachte, zij baden. Zij hadden de troost van het gebed; en van wat voor een gebed? Van een waarin zij "waakten met dankbaarheid. ". De biddende geest was niet zuchtend in hen, maar opgewekt en vrolijk; zodat zij het gebed met de lofzang afwisselden en het gewelf van Filippi’s binnenste kerker in dat middernachtsuur van de psalmen van Israël, de liederen van Sion weergalmden. Ziedaar de troost van het geloof, ziedaar de nabijheid van de Heere. Ziedaar wat Zijn trouwe dienaren en belijders overblijft, wat hen bewaart, wat Hij hun verdubbelt; als Hij toelaat dat de boze mens hen op het hoofd ligt, als Hij hen voert door diepe wegen, naar duistere plaatsen. Hij sterkt hun bezwijkende lichaamskracht; Hij ondersteunt hun aangevochten geest. Hij geeft een gebed in het hart, een lied op de lippen. Hij stort zoveel kracht, zoveel moed, zoveel vrolijkheid uit, dat de wereld zich verwondert, en zij die niet willen bewonderen, aan overspanning beginnen te denken en van onnatuurlijkheid te spreken! Ook is het niet natuurlijk wat de Heer in zulke ogenblikken doet; goddelijk is het. Een goddelijke volbrenging van Zijn kracht in natuurlijke zwakheid heeft deze Paulus het genoemd. Kent gij het? Geef God de eer.

Wij kunnen hieruit de algemene regel afleiden dat wij tot God niet op de juiste wijze kunnen bidden zonder Hem te prijzen. Want ontwaakt ook de zucht om te bidden uit het gevoel van onze armoede en ellende, dan moet toch het ware gebed steeds de beide tegenovergestelde aspecten verenigen, zowel treurigheid en rouw over onze druk als vreugde uit de gehoorzaamheid van het geloof en van de hoop, die te midden van de schipbreuk ons de nabijzijnde haven toont.

26. En er kwam plotseling een grote aardbeving, zodat de fundamenten van de kerkers bewogen werden; en terstond werden al de deuren geopend en de boeien van allen, ook van hen die zich in de overige cellen van de gevangenis bevonden, raakten los, terwijl tevens een geheime macht de gevangenen terughield, dat zij van het ogenblik van die grote gebeurtenis geen misbruik tot ontvluchten konden maken.

Toen Christus riep: "het is volbracht", toen beefde de aarde, scheurden de rotsen en openden zich de graven (Matth. 27: 50vv.). Toen de gemeente te Jeruzalem na de eerste vervolging God prees, toen beefde de plaats waar zij vergaderd waren (hoofdst. 4: 23vv.). Iets dergelijks heeft ook hier plaats. Op het lofgezang van de apostelen volgt een grote aardbeving, de grondvesten van de gevangenis worden bewogen, plotseling vliegen alle deuren open en alle banden raken los. Het laatste feit kon niet door iets natuurlijks worden teweeggebracht. Met

de aardbeving waren geesten van de hemel in vereniging (hoofdst. 12: 7); het was een teken van de hemelse rechtspleging - hier, waar de heiligste mannen zo onschuldig in de kerker waren geworpen, moesten alle gevangenen min of meer als willekeurig opgeslotenen voorkomen. Zij werden van boven vrijgemaakt, maar eveneens werden zij door onzichtbare handen vastgehouden en verhinderd om hun verlossing te misbruiken tot ontvluchten. (P. LANGE).

Paulus en Silas mochten niet ontvluchten omwille van het evangelie. Waren zij echter alleen daar gebleven en de andere, misschien gedeeltelijk zeer schuldige gevangenen allen ontvlucht, dan zou meer dan één moeilijkheid door de grote, goddelijke gebeurtenis zijn veroorzaakt, die het aan God waardige hiervan zou hebben besmet en verduisterd. Toch moesten Paulus en Silas door deze aardbeving, zonder haar tot de vlucht aan te wenden, als degenen om wie dit geschiedde, nog in diezelfde nacht tot de vrijheid komen.

Paulus had de waarzeggende geest in de dienstmaagd het zwijgen opgelegd en zijn getuigenis omtrent hem afgewezen. Nu gaf de hoge God zelf uit de hemel getuigenis dat deze zijn knechten waren, die de Filippensen de weg tot de zaligheid moesten verkondigen.

De gevangenen waren zeker in hun binnenste getroffen, toen zij nu opeens alle deuren geopend zagen en zichzelf van hun boeien bevrijd. In de sterkste wondertaal riep God hun toe: "hoort Mijn knechten, zo zal Ik ook de banden van uw hart losmaken! "

Het had de schijn alsof de laatste verlossing was gekomen (Luk. 21: 11); toch heeft elke voorlopige redding van de knechten van God steeds een zekere gelijkheid met de laatste, wanneer bij het slaan van de laatste bazuin de gevangenissen van de graven en de banden van de verrotting zullen worden losgemaakt (Joh. 5: 28). Ook dit was een teken van een voorspel van de laatste dag, dat de boeien van allen, ook van de andere gevangenen, losgemaakt werden (Joh. 5: 29) en dat toch niemand waagde te vluchten in angstige verwachting van de dingen die komen zouden (Luk. 21: 26). De gedachte aan de schrik van het aardse gericht, dat zij hadden kunnen ontgaan, trad terug bij die aan de schrik voor het gericht van de eeuwigheid, dat niemand kan ontvluchten.

Het middernachtelijk uur in de kerker te Filippi een voorbeeld van het grote uur van de Heere: 1) de wereld slaapt, maar de gelovigen wachten op dat uur, wakend en biddend; 2) de aarde beeft, maar de Heere is nabij; 3) de knechten van de zonde sidderen voor het gericht, maar de kinderen van het koninkrijk heffen de hoofden in de hoogte, omdat hun verlossing nabij is.

Het was het antwoord van God aan zijn dienstknechten. Het is opmerkelijk dat bij de dood en de opstanding van de Heere, evenals hier een aardbeving plaats had en ook bij het gebed van de eerstgelovigen in Jeruzalem de aarde zich bewoog; trouwens de Heilige Geest, van wie deze bewegingen uitgingen, is zelf de grote beweger in het rijk van God.

27. En de gevangenbewaarder, uit zijn slaap opgeschrikt door het gevaar, veroorzaakt door het openspringen van de deuren en het schudden van het gebouw, onderzocht aanstonds de ruimte die aan zijn zorgen was opgedragen. En toen hij de deuren van de gevangenis zag openstaan, trok hij een zwaard onder kreten van woede en wanhoop en stond op het punt om zichzelf om te brengen, in de waan dat de gevangenen gevlucht waren en zich voorstellende dat hij zeker met de dood zou gestraft worden, omdat hij de gevangenen niet beter bewaard had (hoofdst. 12: 18).

Hoewel het waar is dat sommige wijsgeren zelfmoord veroordeelden, was zij echter door vele andere geoorloofd geoordeeld en werd onder de Romeinen metterdaad dikwijls volbracht, voornamelijk in deze tijd: ook was zij in de ogen van sommigen die toen te Filippi leefden, roemwaardig, door de herinnering aan het voorbeeld van enige grote mannen, onder anderen Brutus en Cassius, die daar in hun zwaard gevallen waren.

28. Maar Paulus riep met luide stem uit het binnenste van zijn kerker, waarheen ook de andere gevangenen gevlucht waren: Doe uzelf geen kwaad; want wij zijn allen hier; er ontbreekt niet één.

29. En toen hij aan zijn huisgenoten, die eveneens wakker geworden en toegesneld waren, licht gevraagd had, sprong hij naar binnen, terwijl hij alle cellen haastig doorliep en begon, toen hij in het binnenste van de gevangenis kwam en daar werkelijk alle gevangenen in goede orde bij elkaar vond, zeer te beven en viel neer voor de voeten van Paulus en Silas. Hij zag nu duidelijk dat zij knechten waren van de Allerhoogste God, die door Hem waren gezonden om aan de Filippensen de weg van de zaligheid te verkondigen; daarom vroeg hij hun vergeving voor het aangedane onrecht (vgl. hoofdst. 10: 25).

30. En hij leidde hen naar buiten uit die binnenste cel, waarin hij ze had geworpen, naar de voorste ruimte van de gevangenis en zei: a) Lieve heren! wat moet ik doen om behouden te worden, want om ons dat bekend te maken zijt gij immers tot ons gekomen?

a) Luk. 3: 10 Hand. 2: 37; 9: 6

"Wat moet ik doen om behouden te worden? " Tot die bezorgdheid, tot die vraag van de ziel zal het bij een ieder van ons moeten gekomen zijn, of nog moeten komen; heden, morgen, eenmaal, op het sterfbed? Maar heden, mijn lezers! heden het liefst. "Wat moet ik doen om behouden te worden! " O, indien het bij u tot deze vraag gekomen is, gekomen zal zijn, ik vraag, ik zal niet vragen hoe? En geenszins is het nodig dat de geboorte van deze vraag bij u zo smartelijk geweest is of zijn zal, als bij de gevangenbewaarder te Filippi. Maar indien het ook bij u ontzettende ogenblikken en ondervindingen, indien het ook bij u ogenblikken van tijdelijke nood en aardse vertwijfeling zijn geweest, of zijn zullen, die er u toe brachten of brengen, die u de diepere behoefte van uw ziel en een grotere nood dan alle aardse nood deden beseffen, erkennen, uitspreken, o dan zegt, dan zult gij zeggen: Gezegend zijn de wegen van God; gezegend de ontzaglijke dingen, die mij door de ziel gegaan zijn! Gezegend dat verschrikkelijk, dat donker ogenblik, waarin ook ik licht gevraagd en bij dat licht mijn ergste nood, mijn grootst gevaar gezien en de handen uitgestrekt heb naar de kant, vanwaar het behoud mij was opgedaagd en kwam.

31. En zij zeiden: a) Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis, van wie de leden hier rondom u vergaderd zijn, en waarin zeker veel ellende van de zonde zal hebben geheerst.

a) Joh. 3: 16, 36; 6: 47; 1 Joh. 5: 10

Ja, dat is het antwoord dat gegeven kan worden, dat gegeven moet worden, dat in de hemel gegeven is aan elk hart, dat met meerdere of mindere benauwdheid, maar met de hoogste ernst uitroept: "Wat moet ik doen om zalig te worden? " "Geloof in de Heere Jezus Christus! " Ziedaar de sleutel van de zaligheid, toegereikt aan Jood en heiden en ook nog aan die christen, die meent in de Heere Jezus Christus te geloven, maar in de bezorgdheid van zijn

hart toch nog leren moet wat het betekent: Hij is de Behouder. In Hem te geloven is: Hem de machteloze hand toe te steken; in Hem te geloven behoudt. Komt gij uit de afgrond van het verderf, uit de poel van de zonde, uit de strikken van de wereld, uit de holen van het ongeluk, van de rand van de wanhoop, van de poorten van de dood; heeft de wereld u bedrogen, hebben de mensen u verjaagd; heeft uw hart u begeven, is uw wijsheid, uw kracht, uw hoogmoed te schande geworden, zegt u een diepe weemoed "hier beneden is het niet! ", een inwendige stem "gij hebt het verbeurd", zie dan op naar de Heere Jezus Christus; bedenk dan wie Hij is, wat Hij deed, wat Hij sprak, versta Zijn uitnodiging, waardeer zijn liefde, Zijn kruis, Zijn offer, Zijn "het is volbracht. " Verblijd u in dat woord, vertrouw er op; rust er in uit. De rust is gevonden, de vrede is neergedaald, de diepste levensvraag beantwoord; gij zijt behouden. En gij weet niet slechts wat gij doen moet om zalig te worden, gij hebt het reeds gedaan; gij zijt zalig, want gij hebt geloofd. "Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis. " Ziedaar het vrije en blijde woord, dat een Paulus en Silas, als uit één mond durven uitspreken, ook tot een heidense cipier, die deze morgen de voeten van de apostelen van de Heere met hardvochtigheid in het blok heeft gesloten en die in datzelfde ogenblik op het punt stond een zelfmoord te plegen. Zij weten het, "allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid van God en worden om niet gerechtvaardigd door de verlossing die in Jezus Christus is. " Zij weten het, het evangelie is een kracht van God tot zaligheid, voor een ieder die gelooft hetzij Jood, hetzij Griek. Zij weten het, ook zij zijn niet anders dan door geloof zalig geworden. Zij weten het, een cipier van de gevangenis te Filippi, een zelfmoordenaar, van wie het zwaard uit de hand is gevallen, is niet te ver afgeweken, niet te diep gezonken om met de ganse menigte van de zondaars te geloven, om met een Silas, om met een Paulus, "tevoren een lasteraar, vervolger en smader, " een parel te zijn aan de kroon van de Middelaar! En daarom hebben zij geen bedenkelijke vragen gesteld, geen achterdochtig verhoor ingesteld, geen enkele voorwaarde opgelegd.

32. En zij spraken, daar hij nog wel weinig begreep van wat die korte aanwijzing moest betekenen, tot hem het woord van de Heere en tot allen die in zijn huis waren.

33. En hij nam hen tot zich in zijn woning, die zich ook in die kerker bevond, in dat uur van de nacht en waste hun striemen, en hij werd terstond gedoopt door deze boden van God, toen zij zo verkwikt waren van hun ontkleding en geseling (vs. 22v.) en tevens werden al de zijnen gedoopt (vs. 15).

34. En hij bracht hen vervolgens in zijn eigen huis en zette hun een maaltijd voor tot hun verkwikking na de doorgestan ontbering en smart, om nu een broederlijkevereniging met hen te hebben en hij verheugde zich dat hij met heel zijn huis tot het geloof in God gekomen was (Luk. 5: 29).

Wat een tegenstelling: deze man vol angst, die een onverwacht ongeluk zo geheel in ontsteltenis brengt en die rustige knechten van de Heere, die blij God loven te midden van hun kerkernacht! Dit is de tegenstelling die wij nog alle dagen kunnen zien, vooral bij plotselinge beproevingen en onverwachte bezoekingen van God, het onderscheid tussen een gelovig kind van God, dat gerust en kalm blijft ook in storm en onweer, omdat het weet, de Vader laat mij niet alleen, en het ongelovig kind van de wereld, dat het hoofd verliest en de moed laat zinken als de nood komt, omdat het niemand heeft aan wie het zich kan vasthouden als het aardse geluk wankelt en wijkt. Gever van alle goede gaven, schenk mij een geloof onbewegelijk als de rots, waartegen de golven slaan.

De zelfmoord was bij de heidenen geen zonde, maar een deugd. Als het leven op aarde door nood en ellende was vervuld, vol druk en kwelling was, wist men tenslotte geen andere raad dan in tandenknarsend verzet tegen het noodlot en wanhopend aan alle liefde en hulp in bittere wanhoop dat leven van zich te werpen en om die hoogste nood en die wanhoop toch zo mogelijk door enige misleiding te verlichten en te verzoeken, maakte men er een deugd van en stelde er een eer in. Het christendom heeft eerst in het algemeen de mensen zeker gemaakt van een leven aan gindse zijde van het graf, van een eeuwig leven. Het heeft allen de weg en de toegang daartoe geopend en gebaand, hun het toekomende en eeuwige als het doel van het aardse en tijdelijke voorgesteld, als hetgeen boven alle gedachten begeerlijk en meer dan alles wat deze aarde heeft, het sterkste verlangen waardig is. En toch heeft eerst het christendom, meer dan iets ter wereld dat kon doen, de mensen ook in lijden en smarten aan deze wereld gebonden en verhoed dat zij in nood en ellende aan hun aardse bestaan niet zelf een einde maakten.

God liet het toe dat de gevangenbewaarder, die nog in datzelfde uur bekeerd moest worden, in de hoogste woede en in wanhoop verviel, dus werkelijk als een vuurbrand uit het vuur werd gered, om de kracht van het evangelie te verheerlijken, die machtig is om zondaars van de rand van de hel in het hemelse leven te verplaatsen. Zulke voorbeelden geven moed om zelfs de wildste en barbaarsgezinde mens ook in de vreselijkste omstandigheden het evangelie te doen horen.

De waarschuwende en geruststellende stem van Paulus heeft de gevangenbewaarder van zijn wanhoop en zijn verderfelijk voornemen teruggebracht; hij is omtrent zijn uiterlijke toestand gerustgesteld. Maar nu begint bij hem een andere onrust, de zorg en angst voor Gods gericht grijpt zijn ziel aan. Zijn al de gevangenen bij geopende deuren in de kerker gebleven, dan moet, zo denkt hij, iets wonderbaars zijn voorgevallen. Nu komt hem opeens alles voor de geest, wat hij van de woorden en werken van de beide Joden, vooral ook omtrent het getuigenis van de waarzeggende geest van die dienstmaagd en diens uitdrijving moet gehoord hebben toen zij werden opgesloten. Het gaat als een bliksemstraal door zijn hart. Deze mannen zijn inderdaad knechten van God, de Allerhoogste en verkondigers van de zaligheid, zoals de waarzegster verklaard heeft en geen ander dan hun God heeft hun banden en sloten verbroken. Maar dan moet hij zichzelf beschuldigen en aanklagen dat hij zo gewillig het bevel van de hoofdlieden heeft volbracht en het erop heeft toegelegd om naar de wens van deze hartstochtelijke overheidspersonen en van de ontevreden burgers de gegeselden zonder medelijden en hard te behandelen. Nu begrijpen wij zijn haast, waarin hij zich voor de voeten van Paulus en Silas werpt, alsook dat hij nu geheel de zorg voor de veiligheid van zijn gevangenen uit het hart zet en in plaats daarvan een andere bezorgdheid uitspreekt, hoe hij namelijk uit het oordeel van God zou kunnen gered worden. Voor de eerste maal wordt hier de ernstige vraag gesteld naar de persoonlijke behoudenis, naar de redding van de ziel van de beschuldigingen van het geweten, van de straf van God uit de mond van een heiden, evenals vroeger te Jeruzalem ten gevolge van de heilige Pinkstergeschiedenis uit de mond van Joden en Jodengenoten (hoofdst. 2: 37). Natuurlijk kon Paulus op de vraag van de heiden geen ander antwoord geven dan Petrus toen op de vraag van de Joden gaf.

Als men zo’n ontwaakt geweten voor zich heeft, kan men spoedig met weinig woorden ver komen; maar hoeveel moet dikwijls worden gedaan voordat het ernst wordt met de vraag: "Wat moet ik doen om zalig te worden? "

Daar stond dus de Macedonische man van het gezicht (vs. 9) lichamelijk in de middernacht voor de ogen van de apostelen. Toch was hij slechts een enkel voorbeeld van vele duizenden,

die zo zouden staan en vragen. Was nu de gevangenbewaarder zich niet van de gehele inhoud van zijn vraag bewust, zeker had de wonderbare gebeurtenis hem van een harde tuchtmeester van de zondaars tot een arme zondaar gemaakt, en zijn ziel vroeg naar geestelijke zaligheid: "Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis, " dat was het antwoord van Paulus en deze verkondiging verklaarde hij voor hem en voor zijn huis. Nu begon in deze kring een merkwaardige doop van beide zijden, diep in de nacht tegen de morgen: de gevangenbewaarder waste de boden van het evangelie, om hen van het bloed van hun striemen te reinigen, zij daarentegen wasten hem rein van de wonden van zijn leven en geweten door het bad van de doop met al zijn huisgenoten. Deze handelingen vielen nog voor in de ambtswoning van de gevangenis zelf. Vervolgens bracht de gevangenbewaarder hen in zijn huis en bereidde hij hun een maaltijd en verheugde hij zich met zijn gehele huis dat hij gelovig was geworden in God. Zo volgde op de doop in dit huis een communie, die zeker avondmaal, liefdemaal en feestmaal tegelijk was. Daar de gevangenbewaarder alleen tot trouwe bewaking van de gevangen mannen verplicht was, overtrad hij zijn bevoegdheid niet. Zij hadden hem toch reeds bewezen dat zij niet van plan waren de plaats van hun geloofsstrijd als vluchtelingen te verlaten en de wijze van bewaring was aan hem overgelaten. Hij probeerde nu goed te maken wat hij in eigen hartstochtelijkheid of sympathie met de geest van vervolging verkeerd had gedaan.

Paulus en Silas gingen van de tafel van de gevangenbewaarder weer naar hun gevangenis. Het zal hem moeilijk zijn geweest dit toe te laten, maar zij hielden het zeker voor verkeerd hem zonder noodzaak aan het gevaar van bestraffing door de overheid bloot te stellen. Overigens zou de doop, die in de nacht in de kerker te Filippi plaats had, de baptisten, die het onderdompelen van de dopelingen tot een noodzakelijk stuk van de doop maken, ter lering kunnen zijn. "Hoe heette dan de rivier die door de kerker te Filippi stroomde? " zo vroeg eens een christelijke Hindoe aan de baptistenpredikers die hem de doop door besprenging wilden verdacht maken.

De gewichtigste vraag en het meest juiste antwoord: 1 de vraag: "wat moet ik doen om zalig te worden? " a) zij is een zeldzame vraag, die slechts door weinigen wordt gesteld, b) maar een vraag die, als zij eens ontwaakt is, de mens geen rust laat voordat hij het juiste antwoord heeft gevonden. 2) Het antwoord: "geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis, " is a) een dwaasheid voor de wijsheid van het vlees, b) een gericht over alle hoogte en eigengerechtigheid van de wereld, c) een troost en wel de enige troost voor oprechte zielen en d) het hoogste kleinood van de protestantse kerk.

"Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis, " want met dit geloof verkrijgt gij 1) een goddelijke huisvriend, 2) een heilige huisregel, 3) een liefelijke vrede in het huis, 4) een verzekerde welvaart, 5) een onbedrieglijk huismiddel en 6) een hemelse woning.

Uit genade word ik zalig: mijn hart! gelooft gij het of gelooft gij het niet? (Lied van Chr. Ludw. Schelt).

35. En toen het dag geworden was, zonden de hoofdmannen, die over hun gedrag in vs. 22v. zich ongerust begonnen te maken en weer graag van de zaakbevrijd wilden zijn, de stadsdienaars, dezelfde lectoren die aan Paulus en Silas de executie hadden moeten volbrengen, tot de gevangenbewaarder, zeggende: Laat die mensen, die wij u gisteren ter bewaring gaven, weer los.

De apostelen hadden zich bij het in vs. 22v. voorgevallene tegenover de hoofdlieden niet verantwoord, maar de Heere had hen intussen in het geweten gegrepen. Als zijn knechten zwijgen en lijden, neemt Hij hun zaak op.

Wij mogen wel aannemen, dat de grote aardbeving ook in de stad zal zijn bemerkt; de overheidspersonen, die eveneens ontwaakten door de schok, hadden tijd genoeg over de betekenis van deze plotselinge vreselijke gebeurtenis na te denken, want volgens heidense begrippen was een aardbeving een onheil dreigend voorteken, dat door de goden gezonden was om de mensen wegens bedreven zonden te straffen. Hoewel zij nu het onrecht gewoon waren, liet zich toch ook in hen plotseling de stem van het geweten horen (Rom. 2: 15). Door deze aangemaand zullen zij nu vooral ook gedacht hebben over de geseling, die had plaatsgehad aan die mannen, die er zo edel en waardig uitzagen. Zodra de morgen aanbrak, ging of zond de een tot de ander en spoedig schijnen zij het eens geworden te zijn, om, ten einde zich niet voor het volk bloot te geven en geen verder opzien te verwekken, Paulus en Silas weer in alle stilte uit hun gevangenis los te laten.

Misschien moeten wij echter de zaak ons eenvoudig zo voorstellen, dat de hoofdlieden bij rustig nadenken het haastig handelen van de vorige dag toch verkeerd en Romeinse praetoren onwaardig voorkwam, vooral als zij intussen enigszins achter de eigenlijke oorzaak van de boosheid van de waarzeggerijverkopers waren gekomen en nu bemerkten dat zij zich door deze hadden laten misleiden. Zij hielden daarom de bevrijding van de beide Joden als noodzakelijk voor het herstel van hun aanzien als overheid.

Het was voor de gevangenbewaarder een blijde boodschap toen hem het bevel werd gebracht: "laat die mensen los! " Hij werd daardoor uit een pijnlijke, drukkende toestand geholpen: want wat zou hij hebben moeten doen als er niets van die aard was gekomen. Als gevangenbewaarder was het zijn plicht aan de overheid, die hij met eed en plicht toebehoorde, gehoorzaam en trouw te zijn en haar bevelen ten opzichte van de gevangenen zorgvuldig en streng te volbrengen zonder zich over de schuld of onschuld een oordeel aan te matigen. Nu echter wist hij als christen dat deze mensen volkomen onschuldig waren, er was voor hem geen twijfel over mogelijk dat zij onrecht leden, ja hij beminde en eerde hen, door wie hij voor wanhoop was bewaard en tot een nieuw leven gekomen was. Zij stonden voor hem in het licht van apostelen van de Heere en indien hij hen nu verder hard en streng had moeten behandelen, hen in de donkere kerker had moeten laten versmachten - wat verschrikkelijk, wat onverdraaglijk zou dat geweest zijn! Spoediger dan hij het had kunnen verwachten, moest de overheid hem daaruit helpen door hem dit bevel te zenden. Vol vreugde haastte hij zich daarmee als met een blijde boodschap tot Paulus en Silas en hij denkt niet anders of dezen zullen die tijding met dezelfde vreugde ontvangen en doen zoals hij zegt: "gaat uit en reist heen in vrede. "

De wereld zou graag al de ongerechtigheden die zij misdreven heeft, begraven en verbergen, maar men moet haar niet altijd haar zin geven. De Heilige Geest leert ons dat men niet op het verkeerde moment ootmoedig moet zijn, maar zich altijd zo moet gedragen als met de leiding van God overeenstemt.

36. En de gevangenbewaarder boodschapte met grote vreugde over de loslating van de apostel en diens reisgenoot deze woorden aan Paulus: De hoofdmannen hebben doen weten dat gij losgelaten moet worden; gaat dan nu uit de gevangenis, waarin gij op onrechtvaardige wijze zijt geworpen en reist heen in vrede om uw werk in de stad zonder verdere hinder voort te zetten.

37. Maar Paulus zei tot hen, tot de stadsdienaars door middel van de gevangenbewaarder: Zij hebben ons, die Romeinen zijn, Silas zowel als ik (hoofdst. 22: 25), onveroordeeld in het openbaar gegeseld en in de gevangenis geworpen, dat op meer dan één punt een zware schending van het recht is en werpen zij ons nu heimelijk daaruit, alsof zij met vagebonden of ander gepeupel te doen hadden? Geen sprake van, laten zij zelf komen en ons zoals het betaamt, op eervolle wijze uitleiden.

38. En de stadsdienaars boodschapten deze woorden weer aan de hoofdmannen en zij, de hoofdlieden, die wel wisten welke zware verantwoording de gepleegde rechtsschennis ten gevolge zou hebben als daarover een klacht bij de Romeinse stadhouder werd ingediend, werden bevreesd toen zij hoorden dat het Romeinen waren.

39. En zij kwamen werkelijk zelf, zoals Paulus en Silas verlangd hadden, en verzochten hun het onrecht te vergeven en vergeten, en toen zij hen uitgeleid hadden, vroegen zij hun de stad te verlaten (Matth. 8: 34). Had een engel hen uitgeleid zoals in hoofdst. 5: 19v. ; 12: 7vv. was de macht van God, die heerst in het midden van de vijanden (Ps. 22: 29; 110: 2
verheerlijkt als hier, nu de
Romeinse hoofdlieden zelf de dienst van de engelen moesten verrichten.

Evenals Paulus het recht van de oversten van de stad geëerd had, door zich met Silas zonder tegenweer en tegenspraak aan hun maatregelen te onderwerpen, zo zorgde hij nu voor zijn recht om henzelf en om de zaak van de Heere. Wat hij van hen verlangt, dat was het wezenlijke Romeinse recht in tegenstelling tot het geschonden Romeinse recht, waarnaar het volk en de oversten hem en zijn reisgenoot hadden mishandeld.

Ook menselijk recht heeft een goddelijke grond en oorsprong; laat daarom nooit de christen zijn recht overgeven uit zwakheid, maar altijd omwille van de Heere. Hier zou een toegeven niet naar de wil van de Heere zijn geweest, integendeel zou de eer van God daardoor zijn geschonden. Het zou geweest zijn alsof de vijandige overheden niet in hun geweten door de Heere gedwongen, maar uit vrije genadige ontferming, waarin zij genade boven recht wilden laten gaan, de vrijlating van de apostelen hadden bevolen.

Daar de Heere aan Paulus vanaf zijn roeping heeft geopenbaard dat het lijden omwille van Zijn naam wezenlijk tot zijn werkzaamheid zal behoren (hoofdst. 9: 16), is het begrijpelijk dat de apostel, als hij zich ook van de zijde van de heidenen bedreigd ziet, in de eerste plaats herinnerd wordt aan deze voorzegging die hem gegeven is en aan deze door God geopenbaarde bestemming. Zo schikt hij zich gewillig in het lijden dat over hem bepaald is, zonder te denken aan de mogelijkheid om dat door een beroep op zijn Romeins burgerrecht te ontkomen. Anders is het daarentegen, als gebleken is dat de macht van de ongerechtigheid en van de vervolging door God is verbroken. Want naar deze feitelijke verklaring van God is de apostel bevoegd en verplicht door beroep op het recht de overtuiging van onrecht in het opgewonden handelen tegen hem en Silas voornamelijk bij de ergste bewerkers van de ongerechtigheid op te wekken. Volgens het Romeins recht mocht niemand zonder een gewoon verhoor en vonnis veroordeeld worden. Zij die zonder verhoor en verdediging gedood waren, werden gehouden voor onschuldig gedoden. Bovendien was de geseling van een Romeins burger overal door bijzondere wetten verboden. De Romeinse redenaar Cicero zegt dat de uitroep "ik ben een burger" dikwijls velen in de verstgelegen landen onder barbaren hulp en redding heeft aangebracht. Hoeveel het nu te betekenen had dat vervolgens de hoofdlieden door het beroep van de apostel op het Romeinse recht bewogen worden zich voor de verachte Joden te vernederen, kunnen wij het best afmeten naar de tegenstelling die

ons in Judea voor ogen is gesteld. Ook Jezus beriep zich eens voor de hoge raad op het recht (Joh. 18: 23); dat dit beroep echter enige indruk gemaakt heeft, vernemen wij niet. Evenzo hebben de apostelen zich tegenover het Sanhedrin op de hoogste en heiligste grondstellingen van de orde beroepen, maar zij verminderen daardoor hun lijden niet, zij vermeerderen het slechts daardoor. Hier is zoveel verkeerdheid en boosheid dat de hartstocht van de bijzondere personen, het recht en de wet van het volk aan zich dienstbaar maakt. Op deze grond is daarom voor de kerk van Christus geen blijvende plaats. Daarentegen geeft de instelling van het Romeinse rijk, dat het hardste en wreedste onder de wereldrijken is, zelfs voor de handhavers van deze orde in de eerste stad, waar Paulus met het Romeinse rijk in aanraking komt, de vervolgde en lijdende belijders van Jezus voldoening en zekerheid.

De omkering van de oversten, de vrijlating en het eervolle en achtingswaardige geleiden uit de kerker is een voorspellend voorteken van het zegenrijke en eervolle einde, dat alle vernederingen en vervolgingen van de christenen door het Romeinse rijk zullen hebben.

40. Zo werden zij daardoor tevreden gesteld. En uit de gevangenis gekomen, gingen zij naar Lydia, in wiens huis de christelijke gemeente, voor zoveel leden zij reeds telde, in gemeenschappelijk gebed vergaderd was (hoofdst. 4: 23vv. 12: 12vv.). En zij zagen de broeders en vertroostten hen en Paulus en Silas gingen uit de stad Filippi, zoals de hoofdlieden gevraagd hadden, doch lieten daar Lukas en Timotheüs achter.

De apostolische mannen deden met hun heengaan van Filippi, waar de hoofdmannen om verzocht hadden, naar de omstandigheden. Eerst bezochten zij nog het huis van Lydia. Eerst zagen zij hier nog de broeders rondom zich vergaderd en vertroostten of vermaanden hen. Vervolgens gingen zij heen.

Zij konden niet zo zonder meer heengaan; zij moesten eerst Gods werk bij de gemeente ten einde brengen en haar uitleggen dat de weg van lijden geen buitengewone, maar de gewone weg van God was tot zaligheid van hun zielen (vgl. hoofdst. 14: 22). Vlees en bloed zouden zich hebben verheven op de verootmoediging van de vijanden; maar de godzalige harten bogen zich des te gewilliger onder de kastijding van God, en eerden de kastijding, die door mensen op een onrechtvaardige wijze was uitgeoefend als een kastijding van God.

Tot de vertroosting van de broeders hoorde ook dat Lukas bij hen bleef. Timotheüs, die wij te Berea bij Paulus vonden (hoofdst. 17: 14), schijnt hem na enige weken naar Thessalonika gevolgd te Zijn, misschien als overbrenger van de eerste liefdegave van de gemeente (Fil. 4: 15v.). Toen Paulus ongeveer 5 jaar later (hoofdst. 20: 3vv.) weer naar Filippi kwam, vond hij Lukas nog daar en nam hij hem met zich mee op de laatste reis naar Jeruzalem. In de gezegende toestand van de gemeente te Filippi, die de gave van standvastigheid kreeg, zoals te zien is uit de brief die aan haar is gericht, heeft dus deze helper van de apostel een vrucht mogen zien van zijn volhardende arbeid aldaar.

HOOFDSTUK 17

ARBEID EN LOTGEVALLEN VAN PAULUS TE THESSALONICA, BEREA EN ATHENE

A. Vs. 1-15 Op de beroemde weg van de Romeinen, de via Eguatia, reizen Paulus en Silas in zuidwestelijke en westelijke richting langs de kust van de zee van Filippi over Amphipolis en Apollonia en komen na een tocht van circa 90 mijlen te Thessalonica aan de Thermaïsche golf. Daar vertoeven zij een geruime tijd en krijgen eerst onder Joden en proselieten, vooral ook onder de voorname vrouwen een grote aanhang; later moesten zij echter ten gevolge van een oploop door ongelovige en nijdige Joden verwekt, bij nacht vluchten naar Berea, een stad, die enkele mijlen meer naar het zuiden gelegen is. Hier prediken zij eveneens enige tijd onder de Joden, die zich edeler en vatbaarder betonen dan die te Thessalonica, alsook onder de Grieken en vinden gemakkelijk een ingang. Door de vervolgingen van de satanische Joden van Thessalonika wordt Paulus genoodzaakt weer het veld te ruimen, terwijl Silas samen met Timotheüs achterblijft.

1. Van Filippi wendden zij zich meer naar beneden en toen zij door Amphipolis en Apollonia gereisd waren, kwamen zij, na vijf of zes dagen met spoed te zijn voortgegaan, te Thessalonica, waar een synagoge van de Joden was, namelijk van allen die dat gehele deel van Macedonië bewoonden.

Amphipolis (nu Emboli), gelegen aan de rivier Strymon in het oosten van Macedonië, heette zo omdat de rivier haar aan beide zijden omgaf. De stad was een stichting van de Atheners in de tijd van Pericles (437 v. Chr.); toch viel zij reeds 13 jaar later van Athene af. Nadat zij reeds onder koning Filippus één van de grote centraalsteden van de Macedonische staat was geweest, werd zij door de Romeinen tot hoofdstad van die streek verheven, waartoe ook Filippi behoorde. Ongeveer 6 mijlen zuidwestelijk daarvan lag Apollonia (nu Pilonia, volgens anderen Clissely) aan het meer Bolbe in de streek Mygdonia, wel te onderscheiden van enige andere steden met dezelfde naam, onder anderen van het beroemde Apollonia in Illyrië. Zij was een stichting van de Korinthiërs en Coreyreërs. Verscheidene mijlen naar het westen lag Thessalonica, één van de oudste steden van Europa, vroeger Thermo genaamd; sedert de tijd van Cassander (316-298 v. Chr.) heette het echter naar diens vrouw Thessalonica (nu Salonika met 70. 000 inwoners, waarvan bijna het derde deel uit Joden bestaat). Onder de heerschappij van de Romeinen was het de hoofdstad van één van de vier Macedonische provincies en zetel van een stadhouder. De stad breidde zich uit in de vorm van een halfrond amfitheater over de hoogte, waarop zij was gebouwd. Zij werd hoe langer hoe meer tot een zeer voorname handelsplaats van de oude wereld, waar zich ook talrijke Joden vestigen. Haar synagoge schijnt in het gehele noorden van Macedonië de enige geweest te zijn, zodat de Joden bijv. te Filippi, Amphipolis en Apollonia, die daar alleen plaatsen tot gebed hadden, bij de synagoge aldaar behoorden. Zo trokken dan ook Paulus en Silas de beide zo-even genoemde steden slechts door, om pas weer hier in de eigenlijke hoofdstad van geheel Macedonië stil te houden.

Paulus vertelt in 1 Thess. 2: 2 zelf, met hoeveel moed hij in de stad was gekomen. Hoewel hij te Filippi versmaad was, was hij toch naar Thessalonica gegaan, verheugd in zijn God. Dit is de enige juiste gemoedsstemming, waarmee een knecht van God van de ene arbeid in de andere, van het ene lijden in het andere, van de ene overwinning tot de andere moet voortgaan.

2. En Paulus ging, zoals hij gewend was (hoofdst. 13: 5; 14: 1; 16: 13 Luk. 4: 16), tot hen, tot de Joden, in hun synagoge en drie sabbatten lang, de drie eerste die hij in de stad was, behandelde hij met hen gedeelten uit de Schriften.

3. Hij legde hen uit door aanhalingen (Luk. 24: 32) en stelde hen voor ogen, tegenover de valse Messiasidee van de Joden, a) dat de Christus moest lijden en opstaan uit de doden (Luk. 24: 26v. 45v.) en verder bewees hij uit de geschiedenis van de Heere dat deze Jezus van Nazareth de Christus is, die ik, zei hij, (hoofdst. 1: 4), u verkondig (hoofdst. 9: 22).

a) Ps. 22: 7 Matth. 16: 21

Lukas maakt ons vooral opmerkzaam op de gewoonte van Paulus om eerst in de synagoge te gaan, omdat zijn trouw in het opzoeken van de verstrooide schapen van het huis Israël steeds duidelijker op de voorgrond treedt naar gelang hij langer het verduisterde geslacht van zijn volk had te dragen. Drie sabbatten achter elkaar sprak hij met hen, zonder door hun tegenspreken zich te laten terughouden, als een waar navolger van de Heere Jezus (Hebr. 12: 3) en al zijn spreken begon Hij met de Heilige Schrift (hoofdst. 8: 35). Men kan gemakkelijk lezen wat Lukas hier van Paulus vertelt, maar het heeft hem meer smarten gekost dan de geseling te Filippi. De synagogen waren voor hem scholen van geduld, waar de eigenschappen van de liefde, die in zijn Hogelied (1 Kor. 13) bloeien, door de hemelse landman verpleegd werden.

De werkdagen, die daar tussen waren, gebruikte de apostel zonder twijfel om de leer en de waarheid van het christendom mee te delen, waar zich maar de gelegenheid aanbood, vooral bij hen die door de voordracht in de synagoge opmerkzaam waren geworden en over dit of dat punt nader onderricht verlangden.

Op de wijze door de Heer en zijn apostelen vanaf het begin gevolgd en voor alle tijden vastgesteld, namelijk om uit te gaan van de Schrift, bewijst Paulus ook te Thessalonika hoe het kenteken van de ware Messias lag in Zijn voorzegd lijden en opstaan uit de doden, en hoe zo die Jezus, die ik (zo gaat de verhalende vorm, ook hier indrukmakend, in het weergeven van de eigen woorden van de apostel over) u verkondig, juist deze Christus is, juist zo’n Messias is als de profeten vanouds hebben te kennen gegeven en geschilderd.

Zeker gaat het niet met het openen van de Schrift, als het hart niet wordt geopend (hoofdst. 16: 14); want door het gesloten zijn, de onverschilligheid en hardheid van het harten omtrent de zaak is ook de zin van de woorden in de Schrift verloren gegaan en zonder dat men door opening van het hart weer wordt opgewekt tot eerbied voor en belangstelling in de zaak, komt men ook niet tot het juiste verstaan van de woorden.

4. a) En sommigen van hen, van de Joden, die naar hen hoorden, geloofden (hoofdst. 28: 24) en sloten zich bij Paulus en Silas aan, als hun door God toegedeelde discipelen, en van godsdienstige Grieken (hoofdst. 11: 20; 13: 16, 43; 14: 1; 16: 14), een grote menigte en van de voornaamste
vrouwen niet weinige.

a) Hand. 28: 24

De voordrachten bleven niet zonder uitwerking; enigen van de Joden zelfs werden overtuigd en stemden met Paulus en Silas in, maar van de godvruchtige Grieken of van de proselieten een betrekkelijk grote menigte, zelfs niet weinige van de voornaamste vrouwen.

Wat hier een aansluiten of bijval schenken wordt genoemd, dat wordt in de beide brieven aan de Thessalonicensen als een aandenken van het woord van de prediking als van Gods woord en als een zo volkomen geloof beschreven, dat het hen ook bekwaam maakte de Heere Jezus uit de hemel te verwachten (1 Thess. 2: 13; 1: 9v.).

Dat was voor de heilbegerige proselieten zeker een andere spijze, toen de apostelen Jezus verkondigden, dan wanneer de Joden hun dorre voordrachten hielden, vol van hun smakeloze wijsheid; door deze werden niet alleen de geringen, maar ook de voornamen aangetrokken. Men ziet het ook nu nog, dat juist vele voorname mensen werkelijk ootmoedige en warme navolgers van de Heere worden. Vermoeid van hun glans en van hun grootheid, geeft de arme en toch zo rijke en verheven Jezus hun een bijzondere vreugde, ja de voornamen zijn te allen tijde veel toegankelijker dan de wijzen van de wereld en het is nog veel moeilijker de wijsheid van de wereld dan de rijkdom van de wereld schade te achten.

Het waren vooral ook vrouwenharten, die door de zachte kracht van het evangelie bewogen werden, voor wie het eerst een licht opging over de heerlijkheid van de Koning met zijn doornenkroon en die met de heilbegeerte van een Maria aan de voeten van de apostel zaten. Het waren vooral vrouwen uit de eerste standen, die de smaad van Christus voor grotere eer hielden dan hun voorname stand, zoals het tot op deze dag nog niet ontbreekt aan zulke waarlijk edele vrouwen, van wie het schoonste tooisel niet een perkamenten adelbrief is, maar een levende adel van het hart en die zich niet schamen de diadeem van hun uiterlijke grootheid aan de voeten van Jezus neer te leggen.

5. Maar 1) de Joden, die ongehoorzaam waren, die zich tegen het evangelie verzetten, werden jaloers, evenals ook elders plaats had (hoofdst. 13: 45), en wilden de apostel en zijn reisgezel en de gemeente eenvernietigende slag toebrengen. Zij namen nu tot zich enige boze mannen uit de marktboeven, die op de straten rondslenterden, en maakten dat het volk, het overige gepeupel, dat hoe langer hoe talrijker werd, te hoop liep en brachten de stad in rep en roer. 2) En zij stormden op het huis van Jason aan, die tot de christenen behoorde en die Paulus en Silas bij zich herbergde (vs. 7), en zij trachtten hen, namelijk Paulus en Silas, tot het volk te brengen, opdat dit een zogenaamd volksgericht zou uitvoeren (hoofdst. 14: 19).

1) Het is niet onmogelijk dat die sommigen uit de Joden en de grote menigte van de heidense proselieten, waarvan in vs. 4 sprake is, gedurende de tijd van drie weken (vs. 2) zijn overgegaan en dat dan verder de vervolging, die van dit vers aan wordt bericht, onder leiding van de Joden begonnen is, waarvoor Paulus en Silas bij nacht werden weggezonden. Dit is in de tekst echter niet uitdrukkelijk gezegd en het tegenovergestelde is waarschijnlijker. Aan een oponthoud van de apostel te Thessalonika gedurende meer dan drie weken zal men wel niet kunnen twijfelen, als men teksten leest als 1 Thess. 2: 9; 2 Thess. 3: 7vv. als men uit Fil. 4: 15v. verneemt dat Paulus gedurende zijn toenmalig oponthoud tweemaal ondersteuning uit Filippi ontving; als men tenslotte opmerkt dat hij reeds dadelijk uit Korinthe ("Ac 18: 5" en "A c) zijn beide brieven aan de Thessalonicensen schreef. Afgezien van zekere toestanden en lotgevallen van de gemeente, die spoedig ondervonden werden, blijkt hieruit toch wel zoveel dat die gemeenten hem ook om haar betekenis vooral aan het hart moest liggen.

De apostel had zich over zijn werkzaamheid te Thessalonika in zijn eerste brief (hoofdst. 2: 9) uitgelaten. Hij had zich daar gevestigd als arbeider om de gelovigen, die God hem gaf, niet tot last te zijn; wellicht woonde hij juist om die reden bij Jason. Zijn arbeid was verdeeld tussen de pastorale arbeid en de handenarbeid, waarmee hij zich voedde. Dit deed hij namelijk ondanks de grondstelling (Matth. 10: 10; 1 Kor. 9: 14 dat de verkondigers van het evangelie van Christus hun levensonderhoud, dat zij niet zelf konden verdienen, zou worden gegeven, daar zij al hun kracht en werkzaamheid gaven om de mensen de hoogste goederen te brengen. De eerste reden waarom hij hiervan afstand deed, lag daarin dat hij hier arbeidde om een grondslag te leggen. Als hij voornamelijk onder heidenen arbeidde, kon hij zich niet beroepen op een recht als Joods Rabbi, nog minder zich door de heidenen geld laten geven voor het evangelisch onderricht - daardoor zou hij zich met de Goëten gelijk gesteld hebben. Waren echter de gemeenten gesticht, dan waren spoedig zijn Joodse tegenstanders aanwezig. Tegenover hen wilde hij zijn onbaatzuchtigheid tonen, die bij hen ontbrak. Hij had verder ook zeker behoefte om metterdaad de heiligheid van de handenarbeid te tonen en zo de grondstelling (hoofdst. 20: 35) te bevestigen; "het is zaliger te geven dan te ontvangen" - ook daarin, dat hij niet alleen voor zichzelf maar ook voor de reisgenoten arbeidde. Deze toestand was hem op verschillende wijzen gemakkelijk gemaakt. Zoals hijzelf een reiziger en tentbewoner in geestelijke zin was, zo werkte hij ook met zijn handen voor het zwervend leven; hij had het tentenmaken geleerd (hoofdst. 18: 3). Zijn klanten waren dus voornamelijk herders, soldaten, kooplieden; de stof, die hij bewerkte, voornamelijk geitenhaar. Tot dit werk had hem de regel van de school van de Joodse geleerden bestemd, dat men nevens de studie van de wet ook een handwerk moest beoefenen. Daarbij kwam zijn gewilligheid om ontbering te lijden, zoals dan weer een vergoeding kwam door het verlangen van de gemeente te Filippi om hem van tijd tot tijd door gaven van haar liefde te ondersteunen.

Wat zijn pastoraal werk aangaat, sprak hij niet alleen in het openbaar tot de gemeente, hij bezocht ze ook in het bijzonder in de huisgezinnen en drukte hun in bijzondere gesprekken de hoofdwaarheden van het evangelie opnieuw op het hart en waarschuwde ze ook voor gevaren, die het christelijk leven bedreigden. Hij was gewend de hoop van de gelovigen van het lijden van deze tegenwoordige tijd te vestigen op de tijd, als Christus zou wederkomen om zijn rijk onder de mensen tot volkomen overwinning te brengen. Deze tijd moest voor hen die zich bewust waren van de verkregen verlossing, geen voorwerp zijn van vrees, maar alleen van blijde, ernstige verwachting. Nadrukkelijk stelde hij tegenover de aanmatigingen van Joodse werkheiligheid en van zedelijke zelfgenoegzaamheid de leer van de rechtvaardiging van de mensen niet door zijn altijd gebrekkige werken, maar door de toeëigening van de genade van de verlossing in het geloof alleen. Niet minder was voor hem een zaak van gewicht om de jeugdige christenen te waarschuwen voor het misverstand dat bij een oppervlakkige bekering zo gemakkelijk kon ontstaan en vooral bij een overgang van het gewone Joodse begrip van geloof tot het Paulinische, namelijk dat dit geloof zonder gehele verandering van het leven zou kunnen bestaan en dat hij, die slechts de afgodendienst vaarwel zei en in Jezus geloofde reeds daardoor beter zou zijn dan de heidenen en daarom kon verzekerd zijn, dat hij het oordeel, dat de ongelovigen dreigde, zou kunnen ontgaan. Hij drukte hun op het hart dat zij door hun gehele leven de verandering moesten openbaren, die in hen had plaatsgehad, dat zij des te strafbaarder zouden zijn als zij, nadat zij door de verlossing en de doop aan God gewijd waren, in plaats van Hem in een heilig leven te dienen, weer terugzonken in de vroegere zonden, en wanneer zij zichzelf als de woning van de van Hem ontvangen Heilige Geest ontheiligden.

2) In Thessalonika was het net als in Antiochië. In plaats van de gelovige heidenen na te streven (Rom. 11: 11), ijveren de halsstarrige Joden in hun onverstand, alsof de God van

Israël gelasterd werd door de prediking van Jezus, dat Hij de Christus was. Tot welke mate van goddeloosheid deze valse godsdienstijver die mannen leidt (Joh. 16: 2) zien wij hier op verschrikkelijke wijze. Als voorvechters van het goddelijk heiligdom treden de Joden op en laten niet na naar bondgenoten te zoeken, om hen uit de stad te jagen. Op de marktplaatsen van de grote steden was gewoonlijk een rondhangende menigte te vinden, gereed tot slechtheden van alle soort. Van dit marktgepeupel namen zij enige boze mannen tot zich en maakten een samenzwering - de satanische tegenhanger van de voor Christus geschaarde gemeente.

De wereld gebruikt het gepeupel zolang het met haar bedoelingen strookt. Erkent het volk het evangelie, dan veracht men het, dan heet het: alleen het domme volk, dat de wet niet kent, wordt erdoor aangetrokken (Joh. 7: 47); maar lukt het de wereld de grote menigte tegen het evangelie op te zetten, dan is het zeer verstandig in haar ogen als zij door de menigte een groot geschreeuw kan veroorzaken.

6. En toen zij hen bij een huiszoeking niet vonden, sleurden zij Jason 1) en enige broeders, andere christenen die bij hen waren, voor de oversten van de stad (hoofdst. 16: 19), roepende: Dezen, die dewereld in opschudding hebben gebracht met hun streven naar omverwerping (hoofdst. 25: 8), zijn ook hier tot ons te Thessalonika gekomen.

1) Jason is een naam die verscheidene Joden uit de tijd van de Makkabeeën droegen (1 Makk. 8: 17; 2 Makk. 2: 24 a) Het meest berucht is die Jason geworden, die een broeder van de hogepriester Onias III was en uit bijzonder belang, eergierigheid en heerszucht zijn godsdienst en zijn vaderland zo zeer vergat dat hij zich niet schaamde van Antiochus Epifanes de hogepriesterlijke waardigheid voor een aanzienlijke som geld te kopen en vervolgens die verheven plaats te misbruiken om op allerlei wijze en niet zonder gevolg zijn volksgenoten Griekse zeden op te dringen, zoals hij dan ook zelf uit lust, om geheel een Griek te worden, zich in plaats van bij zijn oorspronkelijke naam met de Griekse naam Jason liet noemen (1 Makk. 1: 11 Aanm.). Hoe het nu is met de hier genoemde Jason, of hij behoorde tot de weinige Joden die gelovig waren geworden, of tot de godsdienstige Grieken die tot het christendom waren overgegaan (vs. 4), is niet te beslissen, hoewel het eerste het waarschijnlijkste zou zijn, daar Jason de gastheer van Paulus en Silas was (hoofdst. 9: 43; 18: 2v.). De Joden toch zouden zich wel niet aan een Griek op de medegedeelde wijze hebben vergrepen, ook moest de "borgtocht" (vs. 9) van een Jood de overste van de stad het meest voldoende voorkomen. In elk geval behoorde hij tot de aanzienlijke burgers. Waarschijnlijk is hij dezelfde als die in Rom. 16: 21 genoemd wordt, die Paulus 5 jaar later (behalve Lucius en Sosipater, die tot zijn bloedverwanten behoorden, vgl. Rom. 16: 7 en 11) te Korinthe bij zich had, toen hij de brief aan de Romeinen schreef, terwijl hij hem bij de reis waarover in hoofdst. 20: 2 wordt gesproken, van Thessalonika naar Korinthe tot zich had laten komen of dat hij door hem uit zichzelf om de zaak van de collecten was opgezocht.

De Joden waagden het niet Jason en de christenen die bij hem werden gevonden, aan de volkswoede over te geven, toen zij Paulus en Silas zochten (voor wiens verberging Jason zonder twijfel met edele zelfopoffering had gezorgd). Zij sleepten ze echter wel voor de oversten van de stad. Hier riepen zij, die toch zelf een brandend oproer waren begonnen, volgens de gewone tegenspraak van de fanatieken met zichzelf, de beschuldiging uit: "Dezen, die de wereld in oproer hebben gebracht, zijn ook hier gekomen, zeggende dat er een andere koning is dan de keizer, namelijk Jezus. " In hun synagogen had Paulus hun verkondigd dat de Messias van het Oude Verbond een lijdende en door de opstanding verheerlijkte Messias was en niet een staatkundige, zoals zij die verwachtten. Met dezelfde trouweloosheid,

waarmee de leden van de hoge raad te Jeruzalem eens de Heere, omdat Hij hun politieke Messias niet wilde zijn, voor Pilatus hadden beschuldigd dat Hij de Koning van de Joden wilde zijn, door zijn verklaring omtrent Zijn Messianiteit tot voorwendsel te nemen, zo handelen ook deze fanatieken. Zij wagen het ook met de verwachting van de staatkundige Messias, die als kiem van het eeuwige oproer hun in het hart zat, voor de overheid te komen en de apostel met zijn metgezellen om hun geestelijk Messiasgeloof als staatkundige oproermakers aan te klagen.

Hoe meer het licht van ware kennis bij dit volk werd uitgeblust en het stille, innerlijke leven van de godsdienst in geest en waarheid teniet ging, hoe dieper het zich daartegen in letter en vormdienst verzette, des te luider en schreeuwender, des te onverdraagzamer en bozer ijverde het voor zijn geesteloze, in letterzifterij opgeloste godsdienst. Dit is een les voor alle volken en een waarschuwend voorbeeld dat de godsdienst slechts als zij in verval raakt, kan twisten, strijden, dreigen en vervolgen, maar dat, waar waarachtig licht en leven uit God is, ook liefde is en met de liefde ook vrijheid.

Daar Thessalonika een Griekse stad was, die onder Romeins bestuur stond, maar daarbij alle Griekse voorrechten bezat, die zij gemakkelijk kon verliezen indien zij zich niet vriendschappelijk gedroeg jegens de keizer van Rome (van 24 jan. 41 tot 13 okt. 54 n. Chr. Claudius), werd het volk en de overheid bang voor het staatkundig gevaar, waarin zij meenden ten gevolge van die aanklacht van de Joden te verkeren. Te Filippi was het het trotse Romeinse burgerrecht dat zich door de prediking van het evangelie gekrenkt achtte; hier waren het de oude Griekse privileges van de stad, die men bedreigd waande; beide volgens de politieke toestanden van die steden in de toenmalige tijd.

De oversten te Thessalonika overhaastten zich zeker niet, zoals die te Filippi, maar lieten het blijven bij een van Jason ontvangen borgtocht of verantwoording.

Het was voor de oversten voldoende dat Jason en de overige broeders er voor borg bleven (misschien met hun huis en erf, of door een som geld, die zij te pand stelden), dat de macht van de keizer en van zijn bevelhebbers door de christenen onaangetast zouden blijven. Toen zij hoorden dat die Koning Jezus een gestorvene was, van wie Paulus zei dat hij leefde (hoofdst. 25: 19), waren zij misschien tevreden gesteld en wilden zij met dat bijgeloof niets te maken hebben. Een zegen was het toch voor de christenen dat er te Thessalonika een overheid was; het volk, "heer Omnes" ("men, zou Jason niet hebben losgelaten.

7. Jason heeft hen in zijn huis genomen en zij die deze beiden vergezellen (vs. 4), handelen allen tegen de geboden van de keizer, die alle hoogverraad tegen zijn majesteit streng straft. Zij prediken oproer door te zeggen dat er een andere Koning is, namelijk Jezus (Luk. 23: 2).

9. Doch toen zij, de oversten, van Jason en de anderen (vs. 6) een borgtocht ontvangen hadden, een bewijs dat een aanval tegen de Romeinse opperheerschappij volstrekt niet in de bedoeling lag, lieten zij hen gaan, verstandiger handelende dan de hoofdlieden te Filippi (hoofdst. 16: 20vv.).

10. En de broeders zonden terstond in de nacht, om verdere aanvallen als deze te voorkomen, Paulus en Silas weg naar Berea, een stad in het derde district van Macedonië, 12 mijlen zuidwestelijk van Thessalonika gelegen. Zij kwamenna een reis van ongeveer 3 dagen in Berea aan, waarna hun begeleiders weer naar huis keerden. Daar aangekomen, gingen zij op de eerstvolgende sabbat naar de synagoge van de Joden.

Berea is de naam van verscheidene Griekse steden in de oudheid (in 2 Makk. 13: 4vv wordt een Syrisch Berea vermeld, waarschijnlijk zoveel als Chaleb, het tegenwoordige Haleb of Aleppo). De hier bedoelde stad van die naam (heden Berea, ook Kara-Ferja geheten) lag aan de rivier Astraeos in een zeer gezegend deel van de Macedonische streek Emothia aan de voet van het gebergte Bermios, twee uren van zee verwijderd en was één van de oudste steden van het land. Luther en andere oudere uitleggers rekenden het mede tot het gebied van Thessalonika. Daar Timotheüs, die zich in Filippi weer bij Paulus gevoegd had en te Thessalonika bij hem was en die waarschijnlijk de eerste liefdegift van die gemeente tot hem had overgebracht, bij het afreizen naar Berea niet wordt genoemd, is het waarschijnlijk dat hij, door de vervolging niet getroffen, voor het eerst te Thessalonika is achtergebleven, evenals vroeger Lukas te Filippi. Dit achterblijven van de één en de ander van de apostolische helpers in de pas gestichte gemeenten is dus sedert de werkzaamheid van Paulus op Europese bodem tot een vaste regel geworden. Het was overal ten doel gesteld een blijvende grondslag te leggen. In 1 Thess. 2: 14vv. ziet men verder dat de ongelovige Joden te Thessalonika ook na de verwijdering van Paulus en Silas de christelijke gemeente vervolgd hebben en zij enige tijd later weer op trouweloze en fanatieke wijze te werk zijn gegaan, zodat hun gedrag de apostel rechtstreeks herinnerde aan het gedrag van hun volksgenoten tegen de christelijke gemeente en aan het Godsgericht, dat hun nu wachtte "Ac 18: 18. Hij zond daarom uit Athene Timotheüs, toen deze uit Berea tot hem gekomen was, weer naar Thessalonika terug om bericht te krijgen omtrent de toestand van de gemeente "Ac 16: 3.

11. En dezen, de Joden te Berea, waren edeler dan die te Thessalonika, daar zij het woord ontvingen met alle bereidwilligheid, door dagelijks de schriften te onderzoeken of deze dingen waren zoals Paulus zei, dat namelijk de Christus moest lijden en opstaan uit de dood (vs. 3 Jes. 34: 16 Joh. 5: 39).

Berea is een naam die overigens in het Nieuwe Testament weinig genoemd wordt (vgl. hoofdst. 20: 4). Wij lezen niet dat de apostel later weer daar is gekomen en vinden ook geen bijzondere brief van Paulus aan de christenen van Berea, zoals anders aan alle door hem in Europa gestichte gemeenten. Waarschijnlijk werd de gemeente daar voor een dochtergemeente gehouden van de grotere in haar nabijheid, van Thessalonika (1 Thess. 5: 27). Wat wij van deze Bereërs lezen is zeer liefelijk en loffelijk. Deze kleine gemeente bloeit op het grote zendingsveld van de apostel als een bescheiden viooltje, dat zich onder de bladeren verbergt, als een eenzame roos in een afgelegen dal. Ook kan zij een opwekkend voorbeeld zijn van het juiste gebruik van Gods woord in 1) gewillig aannemen, 2) vlijtig onderzoek, 3) levend geloof.

Te Berea heeft Paulus de voldoening eindelijk Joden te vinden die zich bereidwillig laten leiden op de weg, waarop hij zo graag allen zou willen leiden. De ervaring die hij daar had, dat velen uit hen gelovig werden, moest de apostel een grote vreugde en sterkte in het moeilijkste en smartelijkste werk van zijn roeping zijn. Daar toch zag hij dat het ondanks de verharding, die over Israël was gekomen, nog steeds mogelijk was enigen te winnen; deze overtuiging alleen kon hem bij zijn verplichting om overal eerst aan de Joden, die zich verhardden, het evangelie te brengen, moed doen vatten.

Waar voor hetgeen God gesproken, gedaan en beloofd heeft behoeften en vatbaarheid in een mensenziel aanwezig is en zich vertoont, daar openbaart zich een edeler gemoed. Het gewone, het slechte gemoed is echter voor alle dingen gemeen en slecht, omdat alles, het hoogste en beste er niets voor is, het zelfs niet tot enige opmerkzaamheid en deelneming

brengen kan, omdat het zonder doel en roeping in ijdelheid en nietigheden verloren, zijn leven voor de eeuwigheid tevergeefs leeft.

Hier had zelfs een apostel van de Heere onderwezen en toch wordt het in hen, die van Berea zijn, geroemd dat zij ook zo iemand niet blindelings op zijn woord geloofden, maar eerst hadden nagezocht en de maatstaf van Gods woord ter beproeving van zijn prediking hadden gebruikt. Dit is gewetensvrijheid, dit is evangelisch schriftonderzoek, dit is uitoefening van het algemene priesterschap tegenover het naakte autoriteitsgeloof!

12. Velen dan van hen, van de daar wonende Joden, geloofden, kwamen gedurende de tijd van Paulus' werkzaamheid daar tot de erkentenis dat Jezus de Christus was, terwijl te Thessalonika slechts enkelen door de apostel werden gewonnen (vs. 4) en van de Griekse eerlijke, tot de hogere standen behorende (hoofdst. 13: 50) vrouwen en mannen niet weinigen en niet alleen zij die als proselieten de voordrachten in de synagoge hadden aangehoord, maar ook anderen die Paulus door bijzondere gesprekken tot de kennis van de waarheid had geleid.

De gehele beschrijving van het werk van de apostel en van het gevolg daarvan (vs. 10-12) leidt ertoe om aan te nemen dat Paulus ook te Berea een geruime tijd heeft gearbeid. Ook moesten de Joden te Thessalonika, dat 12 mijlen daarvan verwijderd was, eerst van de werkzaamheid van Paulus te Berea horen, voordat zij volgens vs. 13 enigen uit hun midden konden afzenden om het volk daar in beweging te brengen en tot het afreizen van de apostel aanleiding te geven. Deze mening wordt tenslotte ook door enige teksten uit de brieven aan de Thessalonicensen bevestigd. Volgens 1 Thess. 2: 17v. had Paulus, dadelijk nadat hij Thessalonika had verlaten, het ernstig verlangen om weer naar die stad terug te keren en hij werd tweemaal in de uitvoering van dat plan verhinderd. Hij zal daarom zolang mogelijk te Berea zijn gebleven en zich door de nood gedwongen meer verwijderd hebben. Verder vertelt Paulus in 1 Thess. 1: 8 dat de vastheid van het geloof van de gemeente te Thessalonika niet alleen in Macedonië en Achaje, maar in alle plaatsen bekend was geworden. Deze tijding was dus ten tijde van het schrijven van deze brief, die ongeveer met het terugkeren van Timotheüs naar Korinthe (hoofdst. 18: 5; 1 Thess. 3: 6 samenvalt, reeds overal gehoord en haar verbreiding was de apostel reeds weer ter ore gekomen. Bij de nog zo gebrekkige middelen van communicatie in de oudheid en bij het minder gewichtige van de zaak voor de wereld was er zeker enige tijd nodig om dit zover bekend te maken. Sedert de tijd nu dat Paulus Thessalonika had verlaten - vanaf die tijd moet het lijden van de gemeenten aldaar pas gedateerd worden - had de apostel slechts te Berea en Athene vertoefd. Daar hij te Athene zich echter geen lange tijd zal hebben opgehouden, zullen wij zijn oponthoud te Berea wel niet zo lang mogen stellen.

13. Maar toen de Joden van Thessalonika bemerkten dat het woord van God ook te Berea door Paulus verkondigd werd, kwamen zij ook daar, om zijn werk dat voor zoveel Joden ten zegen was, te verstoren, a) en bewogen ook daar descharen, de menigten van het volk (vgl. hoofdst. 14: 19).

a) 1 Thess. 2: 14

14. Doch de broeders, de leden van de gemeente die daar gevormd was (vs. 12), zonden toen terstond, om het door hen gewenste oproer te voorkomen, Paulus weg in de richting van de zee, naar de haven Dion, die 3 mijlvandaar verwijderd was, opdat hij zich daar zou inschepen, maar Silas en Timotheüs bleven te Berea achter om de gelovigen nog verder te verzorgen.

E. Vs. 16-34 Ook te Athene, waarheen Paulus na zijn vlucht uit Berea verhuisd is, maakt hij zich de tijd dat hij daar alleen is ten nutte door in de synagoge van de Joden te prediken. Tevens is hij dagelijks op de markt en knoopt hij gesprekken aan met de heidense Atheners en met mannen die tot de beide toen het meest verbreide wijsgerige scholen, het epicurisme en het stoïcisme, behoorden. Het komt vervolgens tot een rede van de apostel op de heuvel van Marx en zoals het zijn roeping was allen alles te worden, zo werd hij ook hier de Atheners een Athener in de christelijke geest. Zijn woord nu is "de hoogstgewichtige aanspraak van de apostolische geest aan de Helleense wereldstad, aan de wereldse beschaving, aan de wereldse geest. " De wijze, juist begonnen en voortgezette voordracht, alsook de overige werkzaamheid van Paulus te Athene, bleef niet zonder enige vrucht. Verscheidene mannen en vrouwen en wel, zoals het schijnt, uit de hogere en ontwikkelde standen, stemden met hem in. Toch bleef de gemeente, die slechts klein was begonnen, ook nog eeuwen later belemmerd door het krachtig voortbestaan van het heidendom in deze stad van eigengerechtige beschaving.

16. En terwijl Paulus in Athene op hen, Silas en Timotheüs, die te Berea waren achtergelaten en hem zo spoedig mogelijk zouden volgen (vs. 14v.), wachtte, trachtte hij eerst het arbeidsveld te leren kennen, hem door deleiding van God aangewezen, voordat hij in gemeenschap met de beide medearbeiders zijn werk aanving. Toen werd zijn geest in hem in heilige verontwaardiging ontstoken (Joh. 11: 33 en 38), ziende dat de stad zozeer afgodisch was, want bij elke stap ontmoette hij een menigte afgodsbeelden.

17. Hij spak dan, zoals ook anders zijn gewoonte was als hij op een nieuwe plaats aankwam, op de sabbat (hoofdst. 9: 20; 13: 5, 14; 14: 1; 16: 13; 17: 1v., 10) in de synagoge met de Joden en met degenen die godsdienstig waren, met de proselieten. Zijn verontwaardiging dreef hem om zoveel mogelijk tegen die zonde op te treden, zodat hij niet eerst de verwerping van het evangelie door de Joden, noch de aankomst van zijnmedehelpers afwachtte, en zo sprak hij op de markt alle dagen met degenen die hij tegenkwam. Hij wendde zich dus nu dadelijk en in het bijzonder tot de heidenen.

Het eerste gedeelte van deze tweede zendingsreis van de apostel had Azië ten doel gehad en was door Klein-Azië gegaan (hoofdst. 15: 36; 16: 8); de tweede was reeds Europees en omvatte Macedonië in de steden Filippi, Thessalonika en Berea (hoofdst. 16: 9; 17: 15. Nu begint de derde, die het eigenlijke Griekenland, in die tijd Achaje genoemd, als doel had, doch zich tot de twee hoofdsteden Athene en Korinthe beperkte.

De provincie Achaje had twee centrale punten, een intellectueel en een politiek, het eerste was Athene, het tweede Korinthe.

Uit het middelste gedeelte van het oude Griekenland, vroeger Hellas, toen Achaje, nu Livadie genoemd, dat naar het Zuiden steeds smaller werd, breidde zich het schiereiland Attika uit, dat wel geen grotere oppervlakte had dan 40 vierkante mijlen, maar desalniettemin van de grootste betekenis was in de geschiedenis van de toenmalige mensheid. Hier aan de westzijde van het schiereiland, dichtbij de Saronische zeebaai, lag de wereldberoemde stad Athene aan het riviertje Ilyssus en wel op en tussen verscheidene heuvels, waaronder de Akropolis of de "hoogstad" en de Areopagus, de heuvel van Mars, met zijn beroemde rechtbank, het meest uitsteken. Deze rechtbank had in de tijd van zijn bloei niet alleen over leven en dood van misdadigers te beschikken, maar was ook de plaats vanwaar gedurende lange tijden de belangrijkste wijsgerige, godsdienstige en staatkundige beslissingen voor de gehele toenmalige wereld waren uitgegaan. Zelfs zegt Cicero dat van de Areopagus van Athene alle

humaniteit, alle wetenschap en godsdienst, alsmede zeden en rechten en wetten hun oorsprong hadden genomen en zich door alle landen hadden verbreid. De beide genoemde punten waren de oudste delen van de stad, die door de rijkste en voornaamste Atheners bewoond werden. Athene vloeide over van de schoonste kunstwerken van allerlei aard en was bovendien de hoofdzetel van de oude Griekse godsdienst. Hier bevonden zich tempels, standbeelden en altaren van bijna alle goden, waarin men toen geloofde en het heidens godsdienstige gevoel en bewustzijn openbaarde zich hier werkzamer en levendiger dan ergens elders, zo was bijv. zelfs voor het medelijden een bijzonder altaar opgericht.

Te Athene had zich de ideale richting van het Griekse volk voltooid, en naar haar natuur als beschaving van de vorm belichaamd. De Athener had het bijzondere en individuele aan het ideale als het algemene, aan de godsdienstige, geestelijke staat en diens openbaring opgeofferd. Daarom was eigenlijk de gehele stad Athene een verzameling van openbare gebouwen en gedenktekenen. De 10. 000 huizen van de burgers waren meestal slechts van gebrande leemtegels gebouwd, terwijl alle pracht aan de openbare gebouwen was aangebracht.

Het eerste optreden van de apostel van Jezus Christus in de beroemde hoofdstad van Attika, die, hoewel staatkundig onderdrukt en ook sedert lang zedelijk ontaard, toch nog altijd door haar beschaving het roer van de geestelijke wereldheerschappij zelfs over het trotse Rome voerde, en door haar literatuur nog heden een zo grote invloed uitoefent, is van buitengewoon belang en maakt een eigenaardig imponerende indruk. De oorzaak daarvan ligt niet in de rechtstreekse werkingen, die reeds om de korte duur van zijn verblijf van geen groot belang konden zijn, noch in een bijzonder uitstekende plaats, die Athene ooit in de latere kerkgeschiedenis had ingenomen, maar integendeel in het grootse contrast van twee geheel verschillende rijken en kringen van gedachten, die hier op elkaar stoten. De hoogste, reeds verwelkende bloei van de heidense cultuur en humaniteit wordt hier door de levensgeest van de nieuwe christelijke schepping beademd, waarvoor zij, zonder het te weten, de weg moest banen, zowel om haar graf te vinden, als om haar opstanding tot een nieuw aan God gewijd aanzijn te doen worden. Op de gewijde bodem van de klassieke oudheid en van de godsdienst van de schoonheid, op de geboorteplaats van de schitterende vormen, die verstand en fantasie, aan zichzelf overgelaten en door de Logos (Joh. 1: 1vv.) slechts beschaduwd, kon voortbrengen, komt een man, uiterlijk onaanzienlijk gebrekkig, maar door het edelste gemoed en door ijver zonder eigenbaat bezield, ja vervuld van de Geest van God zelf. Hij verkondigt de godsdienst van de waarheid en van het eeuwige leven, die de oude wereld met al haar heerlijkheid en macht overwint, aan haar bedoelingen dienstbaar maakt en op haar puinhopen een Godsrijk heeft gesticht, dat alle natiën omvat. Voor de filosofen van Griekenland en te midden van de veel bewonderde tempels en standbeelden van alle mogelijke valse goden predikt een verachte Jood van de goddelijke dwaasheid, die toch zelfs de wijsheid van de academie en van de stoa te schande maakt en welsprekender tot heilbegerige harten spreekt dan Demosthenes en Aeschines tot het souvereine volk; hij predikt van de gekruisigde Nazarener, die de enige ware God heeft geopenbaard en wiens schoonheid, in knechtsgestalte verborgen, de glans van de standbeelden van Phidias en van de Minervatempel op de Akropolis verre overtreft, boven de idealen van Plato zich verheft en van de verzoening van God met de mens, de zalige harmonie van het bestaan niet slechts een duister voorgevoel doet koesteren en het doet wensen, zoals de mythen van Prometheus en Herkules en de tragediën van Heschylus en Sophocles, maar werkelijk geeft - geeft boven bidden en denken van de meest verlangende en diepzinnige heidenen.

De indruk die Paulus op zijn tocht door de stad kreeg, was niet zozeer een natuurlijk menselijke, maar integendeel een christelijk apostolische. Niet het bewonderen van en behagen scheppen in de overvloed en de grootheid van de talloze kunstwerken waren het die hem bewogen, maar hem greep voor alles een heilige afkeer aan van de overal zo zichtbaar zich openbarende afgoderij. Het gevoel dat door de aanblik van hetgeen men daar zocht over hem kwam, was dat van ontsteltenis, omdat hij duidelijk in zijn geest waarnam dat dit alles een valse heerlijkheid was, die zich tussen de mens en zijn Schepper geplaatst had en hem aan bedrieglijke beelden vastketende, die de ellende, die er zich achter verborg, slechts op armzalige wijze bedekten. Hier in dit anti-Jeruzalem van de heidenwereld, moest zich de apostel van Jezus Christus voor de eerste maal werkelijk overtuigen van de waarheid van de stelling (Rom. 1: 22): "zich uitgevende voor wijzen, zijn zij dwaas geworden. " Hij toch zag dat deze trotse stad, die de zetel van Minerva, de heidense godin van de wijsheid was, van enkel beelden en afgodsbeelden wemelde. Wij zien echter hoe bij Paulus het godsdienstig belang alle menselijke bewondering van Griekse kunst overtrof en dat hij niet één ogenblik zo te Athene kon vertoeven, als honderden enthousiaste kunstvrienden heden onder de ruïnen van de klassieke oudheid gaan rondwandelen. Zeker zou ook Christus zelf, als Hij in de dagen van Zijn vlees deze stad had bezocht, Zich niet minder over haar toestand bedroefd hebben, dan wij dit bij Zijn apostel waarnemen. Deze doorzag met een juiste blik van de Geest de verkeerde zijden van de Griekse beschaving en zijn hart, in ontfermende liefde ontbrand, dreef hem ertoe zich tegenover het verderf, dat zich elke dag meer openbaarde, voor zoveel hij kon, reddend te gedragen. Ook te Athene hadden zich reeds sedert geruime tijd Joden gevestigd, die de apostel natuurlijk dadelijk opzocht; zij hadden echter daar niet die invloed verkregen, die zij op andere plaatsen uitoefenden. Het karakter van de stad bracht met zich mee dat Paulus van de daar aanwezige Joden niets belangrijks te verwachten had. Daarom oriënteerde hij zich op de heidense bevolking door dag aan dag op de markt met hen gesprekken te voeren om hun vatbaarheid te leren kennen voor hetgeen hij hun brengen wilde. Athene was namelijk de beroemdste van alle academiesteden van die tijd en het behoorde hier tot de openbare zeden, dat in de galerijen, die om de hoofdmarkt waren, steeds vele leergierige mensen bij elkaar waren, die daar heen en weer lopend deels spraken over de leerstellingen van de Atheense filosofen, deels de nieuwtjes van de dag uitwisselden. Zo overkwam het dan ook de apostel dat op de markt mensen bij hem kwamen, aan wie hij uitleg moest geven over het doel van zijn verblijf en over zijn overtuigingen. Als onbekend, onaanzienlijk en door de heidenen als Jood veracht man, midden in de hoofdstad van de Griekse beschaving, moest hij zich vrij geïsoleerd voelen. Daarom zou hij met zijn aanval op het sterke door een oude beschaving van vele eeuwen groot geworden bolwerk van het Hellenische heidendom nog liever gewacht hebben, tot zijn trouwe helpers hem zouden nagereisd zijn. Door die mensen werd hij echter spoedig genoeg tot een dadelijke arbeid onder de heidense bevolking genoodzaakt.

De apostel was van de havenplaats Pireus, een mijl van de stad gelegen, in Athene gekomen. Vandaar liep de weg tussen lange muren en op die wandeling had Paulus overvloedig gelegenheid gehad, op te merken hoe de verheven godsdienst van de Atheners nauw verbonden was aan een ijver voor een talloze menigte van tempels, altaren en beelden, die aan de meest verschillende godheden gewijd waren. Spoedig na het binnengaan in de stad bevond zich aan de linkerzijde de Pnijx, een plaats op een heuvel gelegen, die tot volksvergaderingen en gemeenschappelijke beraadslagingen bestemd was. Hiervoor lag de markt, in een ruimte, omgeven door verscheidene zuilengangen. Dit was het middelpunt van handels-, gerechtelijk- en filosofisch verkeer, zowel als van het geslenter van de nieuwtjeszoekers. "Op de markt drong dag aan dag de burgerij tezamen, praatzuchtig, nieuwsgierig, spotlustig, alles werd openbaar gemaakt en al wat belachelijk was voor het publiek opgedist. " Zo begrijpen wij

gemakkelijk hoe Paulus bij zijn oponthoud aldaar het niet vermijden kon, gesprekken met deze of gene van de aanwezigen aan te knopen. Onmiddellijk aan deze markt grenst ten noorden van de reeds eerder genoemde Areopagus, een smalle, naakte en rotsachtige heuvel, waarop aan de zuidzijde een in de rots gehouwen trap tot de zetel leidde van het gerechtshof, dat dezelfde naam droeg. Op deze plaats bracht men later de apostel (vs. 19v.), opdat hij zich zou uitspreken over de nieuwe leer, die hij had voorgedragen. Zijn hoorders bevonden zich echter deels op de trap, deels verder beneden in het dal, dat de Areopagus van de heuvel van de Akropolis scheidt. Dat naar vs. 18 juist Epicureeërs en Stoïcijnen met hem in conflict raakten en niet Academici en Peripatetici, moet worden verklaard, behalve uit de grotere populariteit van de eersten en uit de omstandigheden dat zij in die latere tijd te Athene het talrijkst waren, uit de grotere tegenstelling van die philosofemata tot de leerstellingen van het christendom. De eersten hadden hun principe van genot, anderen hun trots op deugd en beiden stootten zich aan het geloof in de goddelijke voorzienigheid. "

18. En sommigen van de epicureïsche en stoïsche wijsgeren, die met hem een gesprek waren begonnen, redetwistten, disputeerden met hem; en vervolgens zeiden sommigen, de verkregen indruk tegen elkaar uitend: Wat wil toch dezebetweter zeggen! Wij begrijpen niet welke bedoeling zijn gepraat heeft. Maar anderen zeiden: Hij schijnt een verkondiger te zijn van vreemde goden boven de vele die wij reeds hebben. Zo spraken zij, omdat hij hun Jezus en de opstanding uit de doden, die Hij teweeg zal brengen (vs. 31), verkondigde. Zo meenden zij dat ten opzichte van Jezus en van de opstanding eigenlijke godenmachten in werking zouden zijn.

Zo meet zich dan de dwaasheid van het evangelie voor het eerst met de wijsheid van deze wereld en het is opmerkelijk dat het juist deze beide scholen zijn die zich tegenover het evangelie stellen. Vertegenwoordigen de Epicureeërs het werkelijk toegeven aan de algemene oplossing van de zedelijke wetten, de Stoïci representeren het hoogmoedig inspannen van de laatste krachten, tegenover het algemeen zedenbederf. Kan men het epicureïsme het uiterste punt van het heidendom noemde, het stoïcisme kan een beweging van het geweten in het heidendom heten. Het ene toont ons het toppunt van zedelijke verkeerdheid in de oude wereld, het tweede toont ons het laatste overblijfsel van zedelijke kracht. Het eerste had de dienst van het genot en verviel in zinnelijkheid, het tweede had de dienst van de natuur en verviel in eigengerechtigheid. Hoe ver die beiden ook uit elkaar gaan, in dat ene komen zij samen, in tegenstand tegen het christendom. In beiden vertonen zich juist de grootste tegenstellingen die het christendom in de wereld heeft gevonden en nog vindt - ik bedoel zucht naar zinnelijk genot aan de ene, hoogmoedige eigengerechtigheid aan de andere kant. Noch het een noch het ander kan de eerste en laatste eis van het evangelie, de zelfverloochening verdragen. Zijn de Epicureeën de Sadduceeën in het heidendom, dan zijn de Stoïcijnen de Farizeeën onder hen. En men moet zeggen, de scholen zijn wel vervallen, maar de zaak is gebleven! Denkt aan hen die de genotzucht en de begeerte naar wereldse vreugde nog steeds tot hun doel stellen, afdalende tot hen die zeggen: "laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij. " Denkt aan hen, die slechts een blij christendom wensen en niets willen weten van de smartelijke kruisiging van het vlees. Denkt aan hen die slechts in zoverre met het woord van God willen te doen hebben, als dit hun genot geeft en in het werk van de heiligmaking slechts zo ver gaan, als dat met hun begeerten overeenkomt; is dat iets anders dan het epicureïsme in de christenheid? Datzelfde geldt van de eigengerechtigheid. Denkt aan hen die de prediking van de alleen zaligmakende genade niet verstaan, die niet begrijpen dat de mens een Verlosser nodig heeft, die altijd slechts recht verlangen, in plaats van genade, die in hun rechtschapenheid roemen, die in ieder leed, trots op eigen deugd, vragen: "waarmee heb ik het verdiend? ", die allen eerst hun werken optellen, die in zichzelf

roemen en nooit willen erkennen dat zij, hadden zij ook alles gedaan, toch onnutte dienstknechten zijn - is deze richting van de geest niet het stoïcisme van onze tijd? Maar laat ons niet zien op hetgeen rondom ons is, laat ons ook zien op hetgeen in ons is. Willen wij de waarheid spreken over onszelf, dan moeten wij erkennen: waar een tegenstelling tot het evangelie in ons hart is, heeft deze steeds of de lust tot zingenot, of de eigengerechtigheid als bron. Laat ieder in zijn hart kijken, daar kan hij deze vijanden vinden!

De beide filosofische scholen, die van de Epicureeërs en van de Stoïcijnen waren kort na Alexander de Grote ontstaan. (Epicurus richtte zijn school te Athene op omstreeks het jaar 806 v. Chr. ; Zeno, te Citium op Cyprus geboren, oorspronkelijk een koopman, koos bij zijn voordrachten de Stoa Poikilé, een openbare, met beelden versierde zuilengang, waarnaar dan zijn leerlingen Stoïci worden genoemd - toen hij eens bij het heengaan van de Stoa was gevallen en zijn vinger gebroken had, doodde hij zichzelf, om niet door zijn toenemende zwakheid overwonnen te worden). Zij bloeiden tot in de tijd van de Antoninussen (tot keizer Antoninus Philosophus, gewoonlijk Markus Aurelius genoemd, van 161-180 n. Chr., die de Stoïsche wijsbegeerte aanhing, maar ook één van de zwaarste vervolgingen van de christenen deed plaatshebben); zij stelden de tweevoudige wereldbeschouwing voor, met behulp waarvan de neerzinkende oude wereld, twijfelend aan de volksgodsdienst, kon proberen het raadsel van het bestaan op te lossen. Het epicureïsche systeem was werkelijk materialistisch, de zinnelijke waarneming werd voor de enige bron van de kennis gehouden. De wereld werd tot atomen teruggebracht en uit de toevallige vereniging daarvan zouden alle wezens zijn voortgekomen. Ook de ziel zou slechts een lichaam zijn uit fijne atomen gevormd, vuur en waterachtig, zodat de onsterfelijkheid van de ziel een waan, de vrijheid van wil een misleiding en de goden overbodig waren. Inconsequent laat Epicurus ze toch bestaan, maar ontneemt hun alle wereldbestuur en elke invloed op het lot van de mensen. Het hoogste goed van de mens, die in dit koude bestaan is gebracht, is het zingenot. Wijsheid is de hoogste mate daarvan in het leven te verkrijgen en deugd is hetgeen tot dit doel leidt. Het Stoïsche systeem was daarentegen werkelijk pantheïstisch. Het onderscheidde in het heelal stof en kracht en noemde de laatste in haar verhouding tot het geheel wel verstand, voorzienigheid, godheid, maar stelde zich die toch slechts voor als een onzelfstandig, onpersoonlijk en daarom ook niet waarachtig geestelijk wezen, als een alles vormend en alles levendmakend vuur, dat naar ijzeren noodzakelijkheid de wezens en werelden voortbracht en weer terugkeerde. De menselijke ziel, een vonk van deze onpersoonlijke godheid, en dus zonder persoonlijke onsterfelijkheid, heeft volgens de Stoïci haar hoogste goed in de deugd. Deugd is het natuurlijke leven, de overeenstemming van de menselijke wil met de wet van de wereld, dus het onverschillig worden omtrent alles tegenover het wereldregerend noodlot. Volgens deze leerstellingen van de Epicureeërs en Stoïcijnen, die met moderne onchristelijke denkwijzen veel overeenkomst hebben, is het te begrijpen dat beide, bij alle verschil van wereldbeschouwing en vooral van haar moraal, overeenstemmen op één punt, namelijk dat zij het evangelie van de apostel een nieuwe Oosterse dweperij vinden, die zij met Grieks-filosofische voornaamheid opvatten, en vooral in de opstandingsleer een bespottelijk sprookje zien.

Naar hun tweevoudige richting was ook hun oordeel omtrent Paulus verschillend. De lichtvaardige Epicureeërs, die zich over alles vrolijk maakten wat hun enigszins ernstig klonk, daar zij het genot als doel van dit leven beschouwden, zagen hem voor een betweter aan, wiens woorden even weinig te betekenen hadden als de stem van een kraai, die zich door haar klapachtige stem onderscheidt. De Stoïcijnen, die in hun trotse zelfvoldoening met verachting neerzagen op alle godsdienst, hielden hem voor een mens die een nieuwe godsverering wilde invoeren, op één meer of minder kwam het niet aan, want zij volbrachten geen enkele.

Daar Lukas in de grondtekst zowel bij "Jezus" als bij "opstanding" het bepalend lidwoord zet, hebben zij zeker die beide in polytheïmische zin opgevat als een paar goden ("nieuwe goden": Jezus en de Anastasis). Daarin mag ironie liggen, die zo ernstig niet gemeend was, maar de Atheners hadden bovendien niet alleen voor hun vele vrouwelijke godheden, maar ook voor abstracte begrippen als bijvoorbeeld het medelijden altaren gebouwd.

De Epicuristen waren bij de heidenen zoveel als de Herodianen bij de Farizeeën en als de kinderen van het vermaak, van het onbezorgde leven, bij ons. Hun levensleus is: "Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij. " De Stoïcijnen daarentegen waren meer nog dan de Farizeeën, streng ingetogen lieden, die alle vermaak afweren en zich tegen alle leed verhardden. Zij vertegenwoordigden beiden tezamen de twee voornaamste richtingen van het menselijk hart; ongerechtigheid en eigengerechtigheid. De ene mens wil zich van God loslaten en de andere zichzelf tot een God maken.

19. En zij namen hem, met de vertrouwelijkheid en de aandrang van de wereld en brachten hem op de plaats Areopagus en zeiden op hun gewone beleefde wijze van spreken: Kunnen wij niet weten wat dit voor nieuwe leer is, waarvan gij spreekt?

20. Want gij brengt ons enige vreemde dingen ten gehore, waarvan wij nog nooit iets hebben gehoord en waarvan wij dus ook nog geen goed begrip hebben; wij willen dan weten wat dit toch zeggen wil, want de zaak zal zeker zeer gewichtig zijn.

21. Alle Atheners nu en de vreemdelingen, die zich daar ophielden, die zich daar bepaald hadden gevestigd of alleen de stad bezochten, besteedden, want zo was hun karakter, hun tijd tot niets anders dan om wat nieuws te zeggen aananderen en van anderen weer wat nieuws te horen.

Die filosofen hadden geheel en al met de apostel gedaan - en toch, terwijl zij zelf met al hun woorden en redeneringen geen levend zaadkorreltje voor de eeuwigheid in een onsterfelijke menselijke ziel konden planten, was juist Paulus degene die de zaadkorrel van het eeuwige leven voor het verstorven Athene en voor geheel Hellas had meegebracht en het nu in de harten zou leggen. Anderen werden tenminste door het nieuwe van de inhoud aangetrokken, zodat zij verlangden meer te horen. In een prachtige zin beschrijft Lukas de zucht naar het nieuwe als een karaktertrek van de Atheners, terwijl hij zelfs het zo veelvuldig gebruikte en daarom zo op kenmerkend Atticisme: kainoteron (iets nieuws, eigenlijk: nieuwers, wat nog nieuwer is dan het vorige nieuwe) mede in zijn beschrijving heeft opgenomen.

Wat zij zeer beleefd tot de apostel zeggen, zeggen zij toch tevens op krenkende toon. Hij had waarlijk bij hen in zeer groot aanzien moesten staan, hij van wie zij in hun duisternis inderdaad zouden vermoed hebben dat hij hun iets zou kunnen zeggen, dat zij zelf niet lang tevoren beter zouden hebben geweten. Toch verheft zich bij hen de begeerte om iets nieuws te horen en een vreemdeling, van wie gezegd wordt dat hij iets nieuws wist en voordroeg, mogen zij toch niet laten vertrekken, zonder hem te hebben gehoord, al zijn zij ook met een verachtend vooroordeel tegen hem vervuld.

Zo ook degenen die de apostel nader willen horen, doen dit niet uit heilbegerigheid, maar uit nieuwsgierigheid. Dat is dat rusteloos jagen naar altijd nieuwe indrukken, dat de mens nooit en nergens en zo ook hier niet, tot een stil nadenken laat komen. Het is dat gemakkelijk bewogen zijn, dat van het één naar het andere ijlt en daarom niets vasthoudt, niets ervan bewaart, het is dat lichtvaardige overheenlopen, dat gewoon is het ernstige licht en het diepe

oppervlakkig op te nemen, en daarom elke innerlijke vatbaarheid laat teniet gaan. Het is met één woord die nieuwigheidszucht, die altijd maar uitziet naar hetgeen nieuw is, die bij alles er slechts op let of het nieuw is, die in alles wat tot zaligheid van de ziel dient, slechts belang stelt zolang het nieuw is. Bij die gezindheid wordt ook het heilige alleen behandeld als middel ter verstrooiing. Dan kan men zich met Gods woord bezig houden, maar slechts zolang als het voor iemand wat nieuws is, zodra het begint iets alledaags te worden, wendt men er zich weer van af. Men kan deelnemen aan werkende liefde, aan christelijke verenigingen, maar toch slechts zolang als zij iets nieuws zijn - zodra zij beginnen iets gewoons te worden, laat men ze na. Verliest iets de bekoorlijkheid van interessant te zijn, dan verliest het ook de aantrekkingskracht; de bekoorlijkheid van het ongewone werkt meer dan het bewustzijn van plicht. Dat is die gezindheid, die ook het heilige aan de mode onderwerpt en aan de afwisselende stemmingen zelfs het ene nodige opoffert. Op deze weg bracht men het in het beste geval tot die treurige modevroomheid, die men aflegt als een gewaad, wanneer het uit de mode gaat.

Zeker, het is voor de heilige Paulus een overwinning geweest om voor zulke oren Gods woord te spreken; maar de geduldige zaaier zaait zijn zaad, alhoewel de weg over de akker breed en hard is en er een zwerm vogels is die het zaad opeten. Ook is de apostolische prediking, waarvan de eerste hoorders op weinigen na tevergeefs de genade van God ontvingen, niet alleen voor deze gegeven, maar zij klinkt door de heidenwereld en is ook ons ter lering geschreven. Toen Paulus ze later aan zijn Lukas dicteerde, kende de Heilige Geest al die zielen, die aan de hand van deze de liefdebewijzen van de levende God in de geschiedenis van de wereld en van haar zouden nazoeken.

22. En Paulus trad met grote vrijmoedigheid op en staande in het midden van de plaats, genaamd Areopagus of heuvel van Mars, zei hij: Gij mannen van Athene, ik merk dat gij in elk opzicht zeer godsdienstig zijt, dat gij in alles godvruchtiger zijt dan anderen, want vanouds hebt gij boven alle steden van Griekenland uw roem gezocht in het eren van de goden.

Paulus bevindt zich op één van de merkwaardigste punten van de gehele toenmalige oude wereld, op de beroemdste heuvel van de beroemde stad Athene, op de redenaarskansel, waarop eens een Demosthenes (bijna 400 jaar geleden) en vele andere invloedrijke redenaars voor hem hadden gestaan, om nu voor de eerste maal aan het volk van Griekenland de blijde boodschap van de zaligheid in Christus Jezus te verkondigen. Hier is hij, terwijl de volksmenigte op de trap, die vandaar naar de marktplaats leidt, en op de hellingen van de heuvel op elkaar drong, omgeven door de geleerdste en wijste mannen, die, om naar hem te horen, zich hadden neergezet op de oude in de rots gehouwen zetels van dat eerwaardig gerechtshof. Wat een indrukwekkend gezicht moet dat zijn geweest! Hij overzag van hier de ganse trotse stad, die met haar gewoel deels aan zijn zijde, deels aan zijn voeten lag. Tegenover zich had hij de wereldbekende Akropolis met haar wonderwerken van de Griekse kunst en met haar reusachtig koperen Minervabeeld, beneden zich de heerlijke tempel van Theseus, het oudste en nog heden het best bewaarde prachtgebouw Van Athene, rondom zich de talloze tempels, standbeelden en altaren, die de gehele stad vervulden. Als men zich dit alles ook maar enigszins voorstelt, zal men het gewichtige van zijn tegenwoordige toestand enigszins kunnen voelen. In de rede die nu volgt, kan worden opgemerkt hoe de apostel, evenals vroeger te Lystre (hoofdst. 14: 15vv.), er zich mee tevreden stelt, zijn toehoorders de grote waarheden, die hij hun in het gemoed wil prenten, zeer eenvoudig voor te stellen, zonder die eerst te bewijzen of de gevolgtrekkingen, die daaruit waren af te leiden in

bijzonderheden nader te ontwikkelen. Het zijn veelbetekenende feiten, die hij aan zijn toehoorders vertelt, overtuigd dat de waarheid reeds genoeg voor zichzelf zou spreken.

Noch het zo bijzonder publiek van wereldwijzen, noch de nieuwsgierigheid van de toehoorders verleidt de apostel in het minst, om van zijn evangelie af te gaan en zich met de grillen van de Atheners in te laten. Maar dit ziet men wel, dat hij zijn voordracht inricht naar de eigenlijke gesteldheid van hun harten en hen met wijze zachtheid probeert te naderen.

Opmerkelijk is ook de sierlijkheid en gevatheid, waarmee Paulus spreekt bij alle eenvoud in uitdrukking. De rede is naar inhoud en vorm vol heilige attische kunst, een levend voortbrengsel van den vrije apostolische Geest.

De rede, door Paulus op de Atheense Marsheuvel gehouden, is, van welke zijde ook beschouwd, een meesterstuk van mannelijke en innemende welsprekendheid, maar vooral ook van de inachtneming van die les van de Meester en Heiland, toen Hij Zijn twaalven bevelen gaf, toen Hij ze zond als schapen onder de wolven en tot hen sprak (Matth. 10: 16): "weest voorzichtig als de slangen en oprecht als de duiven. " Als hij het ergens heeft gedaan, dan heeft de apostel van de heidenen wel hier een bewijs geleverd van die vereniging van onbewimpelde vrijmoedigheid met het meest schrandere overleg om niet nodeloos te kwetsen en toch geen waarheid te verzwijgen, geen dwaling te sparen.

23. Want toen ik door de stad liep en met opmerkzaamheid de grote menigte van uw heiligdommen aanschouwde, de voorwerpen van uw godsdiensttempels, altaren en beelden, die gij overal hebt opgericht, heb ik ook een altaar gevonden, waarop een opschrift stond: DE ONBEKENDE GOD (juister "Onbekende God. Wat gij dan zonder het te kennen, dient, die gij volgens het opschrift op dat altaar vereert zonder te weten wie hij is, dat verkondig ik u.

Toen de menigte stil werd en zweeg begon Paulus: "gij mannen van Athene" - korte, mannelijke, waardige aanspraak! "Mannen en burgers van Athene", zo hoorde het volk zich graag noemen, er nog altijd een grote waarde aan toekennende, te behoren tot deze stad en deze staat, die hoewel klein, toch vrij en edel, toch beroemd en in het bezit was van menig goed, dat grotere staten en volken ontbrak. Gij mannen van Athene: "ik merk dat gij in elk opzicht godsdienstiger zijt. " Hij zegt niet "bijgelovig. " Dat zou een verwijt geweest zijn en met een verwijt wilde hij zijn rede niet beginnen. Ook niet met een loftuiting, liever met een woord dat in het midden bleef, van berisping en vleierij even ver af. Hij begon met de ver doorgedreven godsverering van de stad Athene als feit te erkennen, zonder vooreerst nog een oordeel te vellen over de waarde of onwaarde daarvan: "want de stad doorgaande en aanschouwende uw heiligdommen, heb ik ook een altaar gevonden, waarop een opschrift stond: ‘de onbekende God. ’ Deze dan, die gij dient, zonder het te kennen, verkondig ik u. " Wat de apostel wil, waarvan zijn ziel vol is, en waarop hij de ziel van zijn hoorders wil richten, dat staat zonder alle ijdele omhaal van woorden dadelijk in het eerste woord en niet als in een algemeen Thema, dat tussen hemel en aarde zweeft, noch aan de hemel noch aan de aarde verbonden is en noch in de hemel noch op aarde deelname vindt. Hij drong aan met onweerstaanbare

kracht, hij trok aan met onoverwinbare macht en dwong de hoorders tot de stilste, gewilligste opmerkzaamheid, want het was niet alleen voor de mens zeer gewichtig, maar ook voor de Athener zeer onderhoudend. Zo begon geen Thermoloog of praatjesmaker zijn rede en nu wisten zij die gezegd hadden: "hij schijnt een verkondiger te zijn van vreemde goden, " dadelijk wat zij aan hem hadden en toch wisten zij het niet. Er was werkelijk iets nieuws,

zoals de toehoorders gewenst hadden en toch was dit nieuwe oud, ja het was het oudste, ook juist het oudste, dat Athene had. De apostel neemt de tekst voor zijn prediking, om zo te zeggen, van het altaar van de stad zelf; hij wil van het oude altaar, dat nog ternauwernood iemand opmerkt, het korte en geheimzinnige opschrift verklaren, want dit is hem een levende stem, die zachte klanken van duister voorgevoel en verlangen en enkele diepe woorden van een bijna uitgedoofde erkentenis spreekt. Het zijn dus ook geen "vreemde" goden die hij verkondigt, hetgeen verboden was bij de wet en waar de doodstraf op stond.

Datgene waaraan Paulus zich vastknoopt, is een omstandigheid waaruit wezenlijk bleek dat de Atheners zich tot het uiterste inspanden om niet de minste plicht jegens de goden te verzuimen; een omstandigheid, waarin echter tevens juist het gebrek van het heidendom duidelijk op de voorgrond treedt. Volgens de overeenstemmende berichten van de oude Griekse schrijvers was er te Athene werkelijk meer dan één altaar, dat aan "onbekende God" (niet aan een enkelen, een onbekende God, maar ook niet als een enkele onder velen, maar onbepaald "onbekende God gewijd was.

De oorsprong van deze altaren verklaart Diogenes Laërtius (uit Laërte in Cilicië, een wijsgerig geschiedschrijver omstreeks 210 v. Chr.) uit het feit dat Epimenidea, toen een pest te Athene woedde, schapen van de Areopagus liet aflopen en waar één van deze zich neerlegde, het beval te offeren aan die god, die de bewerker van de pest was; vandaar vond men te Athene altaren zonder aanwijzing van enige god. In dit verder gaan dan het getal van de bekende mythologische goden bleek dat men er zich bewust van was hoe het goddelijk wezen in deze goden zich nog niet geheel had geopenbaard en dat men juist bij gewichtige aanleidingen dat nog overgeschoten overblijfsel van het goddelijk wezen aanwezig veronderstelde in goddelijke personen. Zo kon Paulus hieraan zijn woord vastknopen; hij kon de Atheners inderdaad prijzen voor het feit dat zij in elk opzicht godsdienstig waren. Wanneer hij hun nu de enige ware God als die onbekende verkondigt, dan is dat geen vroom bedrog; want ten eerste haalt hij het opschrift aan juist in zijn onbepaaldheid en vervolgens verbergt hij het volstrekt niet dat hetgeen hij verkondigt veel verder gaat dan wat de stichter van dat altaar zou hebben kunnen denken. Zij hadden zeker bij elk van die altaren aan een bepaalde godheid gedacht. Paulus zegt daarentegen onverholen tot de Atheners dat hij hun die God predikte, wiens bestaan het bestaan van elke andere god uitsloot. Desalniettemin mag hij zeggen dat zijn prediking het antwoord was op het vraagteken dat in dit opschrift lag; juist dat zoeken naar onbekende goden is een duidelijk bewijs van het gebrekkige van het polytheïsme.

Wat het volk zich bij de onbekende god voorstelde ging de apostel niet aan. Voor hem was dit altijd symbool en belijdenis van een godsdienst die geen rust vindt in de vele goden die zij met name eert, maar waarboven zij naar een God zoekt, die haar onbekend is.

Ook heden staat nog in vele duizenden harten naast alle afgodsaltaren van de wereldgezindheid een altaar met het opschrift "de onbekende god. " Bij alle lichtzinnigheid, bij alle tegenstand, bij alle ongeloof en alle zonde is toch een geheime vrees voor de onbekende god, toch een verborgen verlangen naar een onbekende zaligheid. Geen mens is zo diep gezonken, dat dit vonkje van verlangen en behoefte niet meer sluimert; en om dit vonkje te voeden en op te wekken, om deze behoefte naar een God, naar een Heiland, naar een vrede die de wereld niet bezit, in zovele duizenden zielen op te wekken en te vervullen, dat is het werk dat ons is opgedragen om te verrichten in de bonte menigte, waarin wij geplaatst zijn als dienaren van Hem, van wie geschreven staat: "het gekrookte riet zal Hij niet verbreken en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen. "

Bij de Atheners was de verering van de onbekende god een goed teken, een teken dat zij, hoewel niet bewust, dorstten naar de waarheid. Bij de dode christenen daarentegen heeft men niet de afgoden, maar de ware God verworpen en zoekt men nu in de boosheid van zijn hart buiten deze verworpene nog een andere. De heidenen wenden zich van de afgoden tot de ware God, de christenen daarentegen van de ware God tot de afgoden. De tijd zou kunnen komen dat de heidenen hun afgoden wegwierpen, om ze aan de christenen over te laten. Menig christelijk geleerde vindt tenminste nu reeds in de heidense fabelen veel meer wijsheid dan in zijn bijbel.

Voor wie is de levende God een onbekende God? Voor degenen die
1) zichzelf voor wijzen houden; die 2) aan God uiterlijke godsdienst bewijzen; die 3) niet in Hem leven, maar in de wereld en in haar begeertes, die 4) Hem niet in Christus willen vinden.

23. Want toen ik door de stad liep en met opmerkzaamheid de grote menigte van uw heiligdommen aanschouwde, de voorwerpen van uw godsdiensttempels, altaren en beelden, die gij overal hebt opgericht, heb ik ook een altaar gevonden, waarop een opschrift stond: DE ONBEKENDE GOD (juister "Onbekende God. Wat gij dan zonder het te kennen, dient, die gij volgens het opschrift op dat altaar vereert zonder te weten wie hij is, dat verkondig ik u.

Toen de menigte stil werd en zweeg begon Paulus: "gij mannen van Athene" - korte, mannelijke, waardige aanspraak! "Mannen en burgers van Athene", zo hoorde het volk zich graag noemen, er nog altijd een grote waarde aan toekennende, te behoren tot deze stad en deze staat, die hoewel klein, toch vrij en edel, toch beroemd en in het bezit was van menig goed, dat grotere staten en volken ontbrak. Gij mannen van Athene: "ik merk dat gij in elk opzicht godsdienstiger zijt. " Hij zegt niet "bijgelovig. " Dat zou een verwijt geweest zijn en met een verwijt wilde hij zijn rede niet beginnen. Ook niet met een loftuiting, liever met een woord dat in het midden bleef, van berisping en vleierij even ver af. Hij begon met de ver doorgedreven godsverering van de stad Athene als feit te erkennen, zonder vooreerst nog een oordeel te vellen over de waarde of onwaarde daarvan: "want de stad doorgaande en aanschouwende uw heiligdommen, heb ik ook een altaar gevonden, waarop een opschrift stond: ‘de onbekende God. ’ Deze dan, die gij dient, zonder het te kennen, verkondig ik u. " Wat de apostel wil, waarvan zijn ziel vol is, en waarop hij de ziel van zijn hoorders wil richten, dat staat zonder alle ijdele omhaal van woorden dadelijk in het eerste woord en niet als in een algemeen Thema, dat tussen hemel en aarde zweeft, noch aan de hemel noch aan de aarde verbonden is en noch in de hemel noch op aarde deelname vindt. Hij drong aan met onweerstaanbare

kracht, hij trok aan met onoverwinbare macht en dwong de hoorders tot de stilste, gewilligste opmerkzaamheid, want het was niet alleen voor de mens zeer gewichtig, maar ook voor de Athener zeer onderhoudend. Zo begon geen Thermoloog of praatjesmaker zijn rede en nu wisten zij die gezegd hadden: "hij schijnt een verkondiger te zijn van vreemde goden, " dadelijk wat zij aan hem hadden en toch wisten zij het niet. Er was werkelijk iets nieuws, zoals de toehoorders gewenst hadden en toch was dit nieuwe oud, ja het was het oudste, ook juist het oudste, dat Athene had. De apostel neemt de tekst voor zijn prediking, om zo te zeggen, van het altaar van de stad zelf; hij wil van het oude altaar, dat nog ternauwernood iemand opmerkt, het korte en geheimzinnige opschrift verklaren, want dit is hem een levende stem, die zachte klanken van duister voorgevoel en verlangen en enkele diepe woorden van een bijna uitgedoofde erkentenis spreekt. Het zijn dus ook geen "vreemde" goden die hij verkondigt, hetgeen verboden was bij de wet en waar de doodstraf op stond.

Datgene waaraan Paulus zich vastknoopt, is een omstandigheid waaruit wezenlijk bleek dat de Atheners zich tot het uiterste inspanden om niet de minste plicht jegens de goden te verzuimen; een omstandigheid, waarin echter tevens juist het gebrek van het heidendom duidelijk op de voorgrond treedt. Volgens de overeenstemmende berichten van de oude Griekse schrijvers was er te Athene werkelijk meer dan één altaar, dat aan "onbekende God" (niet aan een enkelen, een onbekende God, maar ook niet als een enkele onder velen, maar onbepaald "onbekende God gewijd was.

De oorsprong van deze altaren verklaart Diogenes Laërtius (uit Laërte in Cilicië, een wijsgerig geschiedschrijver omstreeks 210 v. Chr.) uit het feit dat Epimenidea, toen een pest te Athene woedde, schapen van de Areopagus liet aflopen en waar één van deze zich neerlegde, het beval te offeren aan die god, die de bewerker van de pest was; vandaar vond men te Athene altaren zonder aanwijzing van enige god. In dit verder gaan dan het getal van de bekende mythologische goden bleek dat men er zich bewust van was hoe het goddelijk wezen in deze goden zich nog niet geheel had geopenbaard en dat men juist bij gewichtige aanleidingen dat nog overgeschoten overblijfsel van het goddelijk wezen aanwezig veronderstelde in goddelijke personen. Zo kon Paulus hieraan zijn woord vastknopen; hij kon de Atheners inderdaad prijzen voor het feit dat zij in elk opzicht godsdienstig waren. Wanneer hij hun nu de enige ware God als die onbekende verkondigt, dan is dat geen vroom bedrog; want ten eerste haalt hij het opschrift aan juist in zijn onbepaaldheid en vervolgens verbergt hij het volstrekt niet dat hetgeen hij verkondigt veel verder gaat dan wat de stichter van dat altaar zou hebben kunnen denken. Zij hadden zeker bij elk van die altaren aan een bepaalde godheid gedacht. Paulus zegt daarentegen onverholen tot de Atheners dat hij hun die God predikte, wiens bestaan het bestaan van elke andere god uitsloot. Desalniettemin mag hij zeggen dat zijn prediking het antwoord was op het vraagteken dat in dit opschrift lag; juist dat zoeken naar onbekende goden is een duidelijk bewijs van het gebrekkige van het polytheïsme.

Wat het volk zich bij de onbekende god voorstelde ging de apostel niet aan. Voor hem was dit altijd symbool en belijdenis van een godsdienst die geen rust vindt in de vele goden die zij met name eert, maar waarboven zij naar een God zoekt, die haar onbekend is.

Ook heden staat nog in vele duizenden harten naast alle afgodsaltaren van de wereldgezindheid een altaar met het opschrift "de onbekende god. " Bij alle lichtzinnigheid, bij alle tegenstand, bij alle ongeloof en alle zonde is toch een geheime vrees voor de onbekende god, toch een verborgen verlangen naar een onbekende zaligheid. Geen mens is zo diep gezonken, dat dit vonkje van verlangen en behoefte niet meer sluimert; en om dit vonkje te voeden en op te wekken, om deze behoefte naar een God, naar een Heiland, naar een vrede die de wereld niet bezit, in zovele duizenden zielen op te wekken en te vervullen, dat is het werk dat ons is opgedragen om te verrichten in de bonte menigte, waarin wij geplaatst zijn als dienaren van Hem, van wie geschreven staat: "het gekrookte riet zal Hij niet verbreken en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen. "

Bij de Atheners was de verering van de onbekende god een goed teken, een teken dat zij, hoewel niet bewust, dorstten naar de waarheid. Bij de dode christenen daarentegen heeft men niet de afgoden, maar de ware God verworpen en zoekt men nu in de boosheid van zijn hart buiten deze verworpene nog een andere. De heidenen wenden zich van de afgoden tot de ware God, de christenen daarentegen van de ware God tot de afgoden. De tijd zou kunnen komen dat de heidenen hun afgoden wegwierpen, om ze aan de christenen over te laten. Menig christelijk geleerde vindt tenminste nu reeds in de heidense fabelen veel meer wijsheid dan in zijn bijbel.

Voor wie is de levende God een onbekende God? Voor degenen die
1) zichzelf voor wijzen houden; die 2) aan God uiterlijke godsdienst bewijzen; die 3) niet in Hem leven, maar in de wereld en in haar begeertes, die 4) Hem niet in Christus willen vinden.

25. En Hij wordt ook door mensenhanden niet gediend, alsof Hij nog iets nodig had, a) daar Hijzelf aan allen het leven en de adem en alle dingen geeft

a) Gen. 2: 7

In hetgeen Paulus eerst zei over de onbekende God en waarmee hij de Atheners de onbekende die zij zochten, aankondigt, treft hij tegelijk het hoofdpunt waarin zich de dichtste duisternis van het heidendom concentreerde. Hij maakt Hem bekend als degene die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is en die dus een heer is van de hemel en van de aarde. Hoe ver de voorstelling van de schepping verheven was boven het bewustzijn van het Griekse volk, bewijzen de fabelen van het ontstaan van die goden, die erkend en vereerd werden als bestuurders en machtigen en die Hesiodus (één van de oudste dichters van Griekenland) in de Theogonia (een boek over het ontstaan en de afstamming van de goden) verzamelde, zoals zij in het volksbewustzijn bestonden. Wel noemt hij andere machten, die voor die goden geweest zijn, maar deze zijn uit het bewustzijn van de tegenwoordige tijd geheel weggenomen en hebben bovendien een zeer weinig aantrekkende aard, zoals bv. de chaos als het eerste van alles en als één van de machtigste voortbrengers van de eerste machten wordt genoemd. Zo begrensd openbaart zich het bestaan van de goden van de beschaving en in een zo onbegrensde duisternis verliest zich het bestaan van de elementen van de aarde. Het is duidelijk dat in zo’n gedachtenkring elk denkbeeld van een schepping van de wereld door God vernietigd is. Is het nu enigszins beter bij het ontwikkeld bewustzijn, in die sfeer die zich probeert te verheffen boven de mythe en de verering van het volk? Vragen wij aan Plato (Atheens filosoof, omstreeks 390 v. Chr., leerling van Socrates), die zich zeer veel moeite gaf om los te worden van de banden van de fabelen en volksmeningen. Is hij op de vleugels van zijn denken en verlangen tot de gedachte van de schepping gekomen? Ook Plato kent slechts één, die de eeuwige Hulê (materie) gevormd heeft, geen Schepper van hemel en aarde. Aristoteles (uit Macedonië, geb. 884 v. Chr., leermeester van Alexander de Grote), die er zich nog ijveriger op toelegt om de grenzen van het zinnelijk denken, zoals zich dat onder het volk omtrent de hoogste en geestelijkste zaken had gevormd, met het verstand te doorgronden, onthoudt zich wel van alle uitdrukkingen en voorstellingen die in de denkwijze en het spraakgebruik van het volk liggen, om de verhouding van God tot de wereld te benoemen; maar wat bereikt hij daardoor? Dat hij tot geen ware onderscheiding tussen God en de wereld kan komen en dus ook voor hem de gedachte van de schepping geheel vreemd moet blijven! Met dit eerste woord "God, die de wereld gemaakt heeft en al wat daarin is", wierp Paulus dus in de donkere nacht van het Helleense bewustzijn een heldere lichtstraal, die evenzeer voor de filosoof nodig is als voor de idioot en door deze even gemakkelijk kon worden opgevangen als door de anderen. Als Alex. von Humboldt heden belijdt: "van het eigenlijke scheppen, van het ontstaan als begin van het zijn na het niet zijn, hebben wij noch begrip, noch ervaring, " dan zien wij dat het woord van Paulus op de Areopagus voor deze tijd nog hetzelfde gewicht en dezelfde betekenis heeft als toen. Men zou zich nu wel kunnen troosten over het ontbreken van het geloof in de schepping, als tenminste de tegenwoordige wereld gezien werd als in ware afhankelijkheid van God; maar het is hieromtrent niet beter. Dat in het bewustzijn van het volk de verschillende goddelijke machten tegenover elkaar optraden, dat ook de hoogste goden gezien werden als onderworpen aan ijzeren machten, is algemeen bekend. Intussen kunnen de filosofen evenmin doordringen tot de voorstelling van een volstrekte afhankelijkheid van al het wereldse van de macht en de wil van God. Zowel Plato als

Aristoteles noemen een duistere grond in de wereld, die niet beheerst wordt door de goddelijke macht en wijsheid. Het is de materie, waarvan de oorspronkelijke macht het gehele bewustzijn van de heidenen, het beschaafde zowel als het onontwikkelde gevangen houdt. Het tweede dat Paulus over de onbekende God zegt, is dat Hij, aangezien Hij alles heeft geschapen, Zich ook betoont de Heer te zijn van alles, daar Hij aan al wat leeft, toedeelt wat nodig is tot onderhoud. Met deze beide uitspraken probeert de apostel vervolgens ook iets verder in de gewetens van de Atheners binnen te dringen. Hij maakt hen er opmerkzaam op dat hun godsverering bij zo'n veronderstelling niet met het wezen van God overeenkomstig kon zijn. Die God, die zowel wat oorsprong als bestaan aangaat, absoluut werkzaam tegenover de wereld staat, kon niet in tempels door mensenhanden gemaakt wonen, noch eredienst van mensen nodig hebben. In zoverre zij dus met deze dienst de onbekende God hadden willen vereren, hebben zij met het uiterlijke van die dienst iets onwaardigs en verkeerds gedaan. Willen zij vanaf nu de onbekende God beter en waarachtiger eren, dan moeten zij een nieuwe dienst beginnen. Tegenover de schijn dat de tempel van Salomo en de Levitische offerdienst bij de Joden in strijd was met deze woorden van Paulus, opent vs. 29 het juiste gezichtspunt.

25. En Hij wordt ook door mensenhanden niet gediend, alsof Hij nog iets nodig had, a) daar Hijzelf aan allen het leven en de adem en alle dingen geeft

a) Gen. 2: 7

In hetgeen Paulus eerst zei over de onbekende God en waarmee hij de Atheners de onbekende die zij zochten, aankondigt, treft hij tegelijk het hoofdpunt waarin zich de dichtste duisternis van het heidendom concentreerde. Hij maakt Hem bekend als degene die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is en die dus een heer is van de hemel en van de aarde. Hoe ver de voorstelling van de schepping verheven was boven het bewustzijn van het Griekse volk, bewijzen de fabelen van het ontstaan van die goden, die erkend en vereerd werden als bestuurders en machtigen en die Hesiodus (één van de oudste dichters van Griekenland) in de Theogonia (een boek over het ontstaan en de afstamming van de goden) verzamelde, zoals zij in het volksbewustzijn bestonden. Wel noemt hij andere machten, die voor die goden geweest zijn, maar deze zijn uit het bewustzijn van de tegenwoordige tijd geheel weggenomen en hebben bovendien een zeer weinig aantrekkende aard, zoals bv. de chaos als het eerste van alles en als één van de machtigste voortbrengers van de eerste machten wordt genoemd. Zo begrensd openbaart zich het bestaan van de goden van de beschaving en in een zo onbegrensde duisternis verliest zich het bestaan van de elementen van de aarde. Het is duidelijk dat in zo'n gedachtenkring elk denkbeeld van een schepping van de wereld door God vernietigd is. Is het nu enigszins beter bij het ontwikkeld bewustzijn, in die sfeer die zich probeert te verheffen boven de mythe en de verering van het volk? Vragen wij aan Plato (Atheens filosoof, omstreeks 390 v. Chr., leerling van Socrates), die zich zeer veel moeite gaf om los te worden van de banden van de fabelen en volksmeningen. Is hij op de vleugels van zijn denken en verlangen tot de gedachte van de schepping gekomen? Ook Plato kent slechts één, die de eeuwige Hulê (materie) gevormd heeft, geen Schepper van hemel en aarde. Aristoteles (uit Macedonië, geb. 884 v. Chr., leermeester van Alexander de Grote), die er zich nog ijveriger op toelegt om de grenzen van het zinnelijk denken, zoals zich dat onder het volk omtrent de hoogste en geestelijkste zaken had gevormd, met het verstand te doorgronden, onthoudt zich wel van alle uitdrukkingen en voorstellingen die in de denkwijze en het spraakgebruik van het volk liggen, om de verhouding van God tot de wereld te benoemen; maar wat bereikt hij daardoor? Dat hij tot geen ware onderscheiding tussen God en de wereld kan komen en dus ook voor hem de gedachte van de schepping geheel vreemd moet blijven!

Met dit eerste woord "God, die de wereld gemaakt heeft en al wat daarin is", wierp Paulus dus in de donkere nacht van het Helleense bewustzijn een heldere lichtstraal, die evenzeer voor de filosoof nodig is als voor de idioot en door deze even gemakkelijk kon worden opgevangen als door de anderen. Als Alex. von Humboldt heden belijdt: "van het eigenlijke scheppen, van het ontstaan als begin van het zijn na het niet zijn, hebben wij noch begrip, noch ervaring, " dan zien wij dat het woord van Paulus op de Areopagus voor deze tijd nog hetzelfde gewicht en dezelfde betekenis heeft als toen. Men zou zich nu wel kunnen troosten over het ontbreken van het geloof in de schepping, als tenminste de tegenwoordige wereld gezien werd als in ware afhankelijkheid van God; maar het is hieromtrent niet beter. Dat in het bewustzijn van het volk de verschillende goddelijke machten tegenover elkaar optraden, dat ook de hoogste goden gezien werden als onderworpen aan ijzeren machten, is algemeen bekend. Intussen kunnen de filosofen evenmin doordringen tot de voorstelling van een volstrekte afhankelijkheid van al het wereldse van de macht en de wil van God. Zowel Plato als Aristoteles noemen een duistere grond in de wereld, die niet beheerst wordt door de goddelijke macht en wijsheid. Het is de materie, waarvan de oorspronkelijke macht het gehele bewustzijn van de heidenen, het beschaafde zowel als het onontwikkelde gevangen houdt. Het tweede dat Paulus over de onbekende God zegt, is dat Hij, aangezien Hij alles heeft geschapen, Zich ook betoont de Heer te zijn van alles, daar Hij aan al wat leeft, toedeelt wat nodig is tot onderhoud. Met deze beide uitspraken probeert de apostel vervolgens ook iets verder in de gewetens van de Atheners binnen te dringen. Hij maakt hen er opmerkzaam op dat hun godsverering bij zo’n veronderstelling niet met het wezen van God overeenkomstig kon zijn. Die God, die zowel wat oorsprong als bestaan aangaat, absoluut werkzaam tegenover de wereld staat, kon niet in tempels door mensenhanden gemaakt wonen, noch eredienst van mensen nodig hebben. In zoverre zij dus met deze dienst de onbekende God hadden willen vereren, hebben zij met het uiterlijke van die dienst iets onwaardigs en verkeerds gedaan. Willen zij vanaf nu de onbekende God beter en waarachtiger eren, dan moeten zij een nieuwe dienst beginnen. Tegenover de schijn dat de tempel van Salomo en de Levitische offerdienst bij de Joden in strijd was met deze woorden van Paulus, opent vs. 29 het juiste gezichtspunt.

26. En heeft uit één bloed (Joh. 1: 13) het gehele geslacht van de mensen gemaakt, om op de gehele aardbodem te wonen (Gen. 11: 8) en Hij heeft tevoren de hun toegemeten tijden en de grenzen van hun woonplaatsen bepaald. Hij heeft in Zijn raad tevoren nauwkeurig bepaald waar ieder volk zou wonen en hoe langhet zijn eenmaal ingenomen land zou behouden en wanneer het verder reizen moest.

Nadat Paulus in het eerste deel van zijn rede zijn toehoorders met de ware theologie heeft bekend gemaakt door ze te wijzen op de ware God en de oorsprong van alle dingen uit Hem, alsook op de juiste verhouding, die zij tegenover die God moesten innemen, gaat hij er nu toe over om hen in een tweede deel te onderwijzen omtrent de ware anthropologie, d. i. hun over het waarachtige wezen van de mens en diens bestemming de nodige mededelingen te doen. Ook hier is het weer niet een theoretisch belang dat hem leidt, maar het praktische doel dat in zijn gehele rede tot het einde doorklinkt. Zoals hij in het eerste deel de Atheners het grote feit voor ogen stelde dat God één was, zo zegt hij ook nu in de eerste plaats dat evenzo de gehele mensheid slechts als een samenhangende eenheid moest worden aangezien, hetgeen door het hele heidendom geheel miskend werd. Zo meenden bijvoorbeeld de Grieken dat hun volk oorspronkelijk uit Griekse grond, net als struiken en bomen was gegroeid en nu hielden zij zich in trotse isolatie van alle andere volken voor de enige ware mensen; zij noemden in hun blindheid alle andere volken met de verachtelijke naam "barbaren". Zij zagen alleen de vrije man voor een persoon aan en behandelden hun vele slaven slechts als zaken, die niet op

mensenrechten aanspraak konden maken. Ook plaatsten zij de vrouwen in maatschappelijk opzicht op een zeer lage trap. De eenheid van het menselijk geslacht, hier door de apostel verkondigd, heeft inderdaad zo’n fundamenteel gewicht dat daarmee het gehele christelijk geloof staan of vallen moest. Als de zonde en de dood niet door één mens tot alle mensen doorgedrongen zijn, dan kan aan de mensheid ook niet door één Christus de verlossing worden aangebracht. En waar bleef de christelijke naastenliefde, indien de heldere kennis van de mensheid als van een huisgezin van broeders niet in de wereld was gekomen?

Waarom zegt de apostel "uit een bloed"? Het is duidelijk dat hem de bijbelse gedachte omtrent de vereniging van het leven met het bloed voor de geest staat (Gen. 9: 4 Lev. 17: 11 Deut. 12: 23). Het bloed komt hem dus voor als de levensstroom van het gehele menselijk geslacht en deze stroom is één, omdat die uit één bron vloeit. Terwijl Paulus zo op de eenheid en de samenhang van de in het verborgen vloeiende levensstroom wijst, heeft hij tevens het voordeel tegen het ogenschijnlijk verschil in kleur en gedaante een tegenwicht te hebben gesteld. Verder is het een opzettelijke wending, dat hij het geheel van het menselijk geslacht met de naam "elke natie van mensen" noemt. Daarmee wil hij zeggen dat de veelheid en het verschil van de volken het samenvatten van het gehele menselijk geslacht in een eenheid niet uitsluit en deze is, daar zij rust op de meest oorspronkelijke basis van de gehele menselijke natuur, de voorplanting, geen kunstmatige en met de natuur strijdige, zoals die in het rijk van de wereld wordt voorgesteld en ook door de Atheense hoorders van de apostel duidelijk in het grote Romeinse rijk kon worden aanschouwd.

27. Die hele raad van God had ten doel dat zij allen naar hun eigen toestand en hun nationale bestemming de Heere zouden zoeken, opdat zij Hem immers, ondanks hun sterke vervreemding van Hem, als gezetenen in de duisternis (Jes. 42: 7; 60: 2, tasten en vinden mochten, hoewel Hij niet ver is van een ieder van ons, opdat wij Hem ook werkelijk zouden tasten en Hij door ons zou gevonden worden, zodat ook op het zoeken het vinden volgen moest.

Evenals het begrip van een éénheid van het menselijk geslacht aan alle polytheïstische godsdiensten vreemd is, zo ook dat van de eenheid van de geschiedenis van de mensen. Zelfs de meest ontwikkelde volken, de Grieken en Romeinen, hebben slechts in hun eigen natie een schijnbaar middelpunt voor de wereldgeschiedenis, maar een algemene geschiedenis van de mensheid, die werkelijk één is, hebben zij niet. Alleen de openbaring, zowel van het Oude als van het Nieuwe Testament, vormt die eenheid en wel door het menselijk geslacht in verband te brengen met de ene ware God. De wereldgeschiedenis, uitgaande van God en wijzende op God, dat is de bijbelse waarheid, in het Oude Verbond geopenbaard door een geschiedenis vol beloften, in het Nieuwe verwezenlijkt en vervuld in de persoon van de Verlosser, die de tweede Adam en tevens Gods Zoon is.

Niet naar grond, klimaat en rationaliteit, maar naar het grote plan van God en de innerlijke ontwikkeling van het menselijk geslacht richt zich de afwisseling of het blijven van de grenzen tussen de volken. Israël wordt in alle landen verstrooid als de tijd van zijn verharding is gekomen. Athene is geen eeuwige stad en Rome geen onsterfelijk Rome; de heerlijkheid van beide valt, als de tijd vervuld is; want de aarde in haar tegenwoordige vorm is slechts de tijdelijke woonplaats van de mensen voor het hogere doel, dat zij tot haar God wordt wedergebracht.

God heeft ook in de geschiedenis van de volken Zijn hand. Geen enkel is voor Hem te hoog; elk moet zich buigen voor Zijn scepter. Geen is Hem te gering; Hij wil het voor Zijn rijk

opvoeden. En als een volk heeft volbracht waartoe Hij het bestemde, of van de baan is afgeweken die Hij het heeft aangewezen, dan valt het in het stof, het moge Griekenland heten of Rome, Israël of enig volk, dat zichzelf "grote natie" noemt. Het heilig plan dat God in de geschiedenis doorvoert, de verheven bestemming, waartoe Hij de mensheid wil opleiden, is de gemeenschap met God. Hem te zoeken, Hem te vinden, Hem te dienen en in Hem zalig te zijn. God in de geschiedenis; Hij openbaart daarin 1) Zijn scheppende almacht, daar Hij de menselijke geest zich op verschillende wijzen laat ontwikkelen in de verscheidenheid van de geest van de volken, 2) Zijn zegenende goedheid, daar Hij ieder volk ruimte en tijd geeft om zijn karakter te ontwikkelen, 3) Zijn richtende gerechtigheid, daar Hij aan ieder volk doel en grenzen stelt van zijn macht en zijn bloei, 4) Zijn heilige liefde, daar de gehele wereldgeschiedenis erop doelt dat het rijk van God zal komen, opdat de mensen Hem zoeken en vinden.

Hoezeer herinnert Paulus het denkend geloof in deze weinige en zo uiterst eenvoudige woorden! Ook hier blijkt weer hoe op het gebied van de H. Schrift de diepste eenvoud van vorm met de onmetelijkste rijkdom van inhoud gepaard gaat. God is, zo staat hier met andere woorden, overal nabij; geen plek, die Hem in-, maar ook geen oord, dat Hem buitensluit. God is alle mensen nabij; zeker de vrome nog geheel anders nabij dan de werker van de ongerechtigheid, maar toch met Zijn eeuwige kracht en goddelijkheid van geen van Zijn schepselen een ogenblik ver te achten. God is nabij onder alle omstandigheden, bij het zonlicht van de voorspoed, maar ook in de schaduw van de tegenspoed: nabij in de woeligste menigte. maar niet minder nabij, waar wij door de laatste vriend op aarde verlaten zijn. Iets hogers, wij beseffen het, kan de geest zich niet indenken, dan zo’n God, voor wie zelfs het grootste gering, maar straks ook weer het geringste niet te klein is om voorwerp van Zijn zorgen te zijn. En toch, hoe eenvoudig verheven het mag klinken, de apostel zegt niets te veel, wanneer hij zo zonder enige beeldspraak op de stelligste wijze van Gods alomtegenwoordigheid, bepaald in ieder deel van Zijn mensenwereld, getuigenis aflegt. Open welk van de drie boeken gij wilt, waarin de christen dagelijks lezen moet, het boek van de natuur, het boek van de Schrift, het boek van de ervaring, en van alle zijden hoort gij het veelstemmig amen op dit apostolisch getuigenis klinken. Zeker, er zijn geleerden geweest die op hoge toon de bewering gewaagd hebben dat zij met hun onderzoek de gehele schepping doorkruist, maar nergens een spoor van God hebben aangetroffen en deze hypothese niet eenmaal nodig hadden om de harmonie van het heerlijk Geheel te verklaren. Maar wat bewijst dit anders dan dat uitgebreide geleerdheid en waarachtige wetenschap twee zeer verschillende zaken zijn en dat ook het scherpst verstand de tastbare waarheid voorbijzien en tegelijk zichzelf misleiden kan, wanneer het volstrekt niet rekent met de uitspraken van hart en geweten? Beschouwen wij werkelijk de natuur met een niet vleselijk, maar geestelijk oog, dan ontdekken wij overal het onbedrieglijk voetspoor van Hem, die met eigen hand Zijn initialen onuitwisbaar op de bodem van ons hart heeft gegriffeld. Zowel in storm als in stilte vernemen wij Zijn verstaanbare stem; in iedere zonnestraal blinkt ons de glans van Zijn Vaderoog tegen, ja zelfs de nevel is slechts het kleed dat Hem voor ons zinnelijk gevoel, maar niet voor ons innigst bewustzijn verbergt. God is niet als de kunstenaar die het voltooide werktuig verder geregeld laat lopen naar zijn eigen wetten, maar zelf is Hij op ieder punt van Zijn schepping rechtstreeks tegenwoordig met Zijn allesdoordringende kracht. Hoe treffend geeft de gewijde oorkonde van de heilsopenbaring aan die waarheid getuigenis, bv. in de heerlijke 139e psalm en in deze Godsspraak bij Jeremia: "ben Ik een God van nabij, spreekt de Heere en niet een God van ver? Zou iemand zich in verborgen plaatsen kunnen verbergen, dat Ik hem niet zie; vervul Ik niet de hemel en de aarde, spreekt de Heere. " (Jer. 23: 23-24). En waar zou het einde te vinden zijn, moest ook slechts het voornaamste vermeld worden van wat het gedenkboek van de eigen levenservaring van iedere mens, van iedere christen vooral ten

aanzien hiervan verkondigt? Telkens weer moeten wij met Jakob herhalen: "Zeker is de Heer op deze plaats! " Laat die heilige waarheid aan niemand slechts tevergeefs herinnerd zijn. Zij ontneemt alle verontschuldiging aan de mens die beweert dat het vruchteloos is God te zoeken en onmogelijk Hem te vinden. Hij geeft ons daarentegen een schild in de strijd en een troost in de smarten van het leven, die nog nooit hebben gefaald. Zalige gedachte, de Vader nergens ver van het kind dat Hem zoekt! Maar ook ontzettende verantwoording, indien wij dat wetende, ons van onze zijde nog heimelijk op een afstand van zo’n God kunnen houden.

28. Want in Hem leven wij en bewegen wij ons en zijn wij als in de ruimte die ons omsluit, of het element dat de voorwaarde is van ons gehele bestaan; zoals ook enige van uw dichters gezegd hebben: Want wij zijn ook Zijn geslacht (Luk. 3: 38 Gen. 5: 1).

Alle mensen hebben God in hun nabijheid, als zij het maar wilden geloven, maar het menselijk geslacht zou Hem liever ver weg hebben; het heeft nog de oude methode, uit het paradijs afkomstig, toen onze eerste voorouders bang waren voor Gods tegenwoordigheid.

Wel kwam het bij de mensen tot een zoeken van bovenaardse machten, maar niet tot een zoeken van de Heere; zij strekten in het duister de hand uit om te voelen en te betasten, maar wat zij vatten en vonden, was niet God, maar vele goden; want tot het "verhef u boven de natuur" brachten zij het nooit; het schepsel was hun geen spiegel, maar een sluier van de Heere (Wijsh. 13: 9 De enige vrucht van al hun zoeken was het altaar voor de onbekende God.

"Hij is niet ver van een ieder van ons", zegt de apostel, van het geheel op de bijzondere delen, van het algemene op het bijzondere wijzende, uit de grote wereld in de kleine leidende, in het eigen leven, in de diepe grond van eigen wezen vol behoefte en voorgevoel, vol verlangen en profetie. "Hij is niet ver van een ieder van ons", dat wil zeggen, Hij is ieder mens in het bijzonder nabij - Hij is zo nabij als de wet van het heilige en goede in uw geweten, als het verlangen naar zaligheid in uw ziel, als het onwillekeurig geroep om hulp en het onophoudelijk zuchten om vrede in uw hart en in uw mond.

De drie woorden: "leven, bewegen wij ons en zijn wij" stellen, de objectieve verhouding van de begrippen beschouwd, een afdalende, daarentegen in subjectief-logisch verband beschouwd, een opklimmende reeks voor. Leven is meer dan beweging, deze is meer dan bestaan alleen; maar het is een opklimming als gezegd wordt, buiten God, geïsoleerd van Hem, zouden we geen leven hebben, niet eens beweging, ja zelfs geen bestaan. Met het woord "in Hem" spreekt de apostel de zogenaamde immanentie van de mens in God uit. De zin is zeker veelvuldig verkeerd begrepen en misbruikt; men heeft er zelfs pantheïsme in willen vinden, maar in de eerste plaats is hier geen sprake van de wereld, van de schepselen in het algemeen, maar alleen van de mens en dan is uitdrukkelijk gezegd, wij zijn en leven in God, maar niet op die wijze dat God in de wereld zou opgaan, of de wereld substantieel één en hetzelfde als God zou zijn.

De Schrift wil steeds de transcendente relatie tussen God en de wereld vaststellen, maar zij is er verre van de immanente relatie te loochenen. De leer van de menswording van Jezus Christus is het centrale punt van haar systeem en hoe kan de Zoon van God mens worden en blijven, indien de mensheid niet vanaf het eerste begin voor de opname van de goddelijke natuur geschikt was.

Wij zijn in de Vader, van wie alles komt; wij leven in de Zoon, die het leven is; wij bewegen ons in de Heilige Geest, die de adem is van alle vlees.

Wat is de mens? Hoe dikwijls is die vraag in de loop van de eeuwen herhaald, hoe verschillend door allerlei tonen en allerlei stemmen beantwoord, hoe hartverheffend en heerlijk door het woord van de waarheid beslist, als het tenminste waarheid is wat de apostel te Athene met het woord van de Griekse dichter Aratus, één van zijn eigen landgenoten verkondigt: "wij zijn van Gods geslacht. " En zeker, dat is waarheid; op geheel andere wijze dan enig ander schepsel op aarde is de mens de koning van de schepping, aan de godheid zelf verwant en waar de Griekse dichter een voorgevoel van had, dat wordt met onnavolgbare heerlijkheid door de Hebreeuwse scheppingsoorkonde uitgesproken. God schiep de mens naar Zijn beeld en gelijkenis, naar het beeld van God schiep Hij hem. " Alles wat een diepere studie aangaande het eigenlijke wezen van de mens aan het licht heeft doen komen, bevestigt ons dat zijn oorsprong aan niets anders is te danken dan aan een eigen rechtstreekse scheppingsdaad van God. Als redelijk en zedelijk wezen, begaafd met het in oorsprong goddelijk vermogen van de spraak en uitsluitend onder alle aardbewoners in staat om door dankzegging en gebed met de Oneindige in gemeenschap te treden, behoort de mens niet slechts tot het grote geheel van de hem omringende schepping, maar staat hij er wezenlijk en geestelijk boven en heeft geen mindere bestemming dan - bedwelmende gedachte - in heiligheid aan Hem gelijk te zijn, door Wie hij niet slechts is geschapen, maar aan Wie hij als geen ander schepsel hier beneden, verwant is. Hoe diep ook gevallen, de oorspronkelijke luister van zijn natuur is daardoor ongetwijfeld jammerlijk bevlekt, maar in geen enkel deel vernietigd; de verloren zoon kan het vaderlijk huis verlaten en het vaderlijk erfdeel verkwisten, maar hij houdt daarmee niet op oorspronkelijke zoon des huizes te zijn. Al de ellende van de mens is gelijk aan die van een onttroonde koning. Zelfs het gevoel van ellende bewijst dat de tegenwoordige toestand niet de natuurlijke, maar de tegennatuurlijke moet heten. Wij zijn gescheiden van God, maar juist dit, dat wij het voelen en weten, bewijst dat de mens in de zondaar nog niet reddeloos is ondergegaan. Wij zijn van nature kinderen van de toorn, maar het voorhoofd, waarin dat schandmerk gedrukt is, geeft nog daarachter en daaronder de trekken van het adelmerk van onze oorspronkelijke afkomst te zien. Wij zijn en wij blijven van Gods geslacht; waren wij het niet, dan zouden wij niet eenmaal vatbaar zijn om verlost en herboren te worden en volstrekt ongeschikt om eeuwig bij Hem te leven. Maar juist dit, dat wij oorspronkelijk aan God verwant zijn, juist dit verklaart ons het raadsel hoe wezens, oorspronkelijk zo gering en daarbij zo onwaardig als wij, niettemin het voorwerp kunnen zijn van een geheel bijzondere zorg en van een aanbiddelijk welbehagen, dat niets minder dan ons volkomen heil in tijd en eeuwigheid werkt. Aanbiddelijk blijft het, maar volstrekt onbegrijpelijk niet. De vader kan de verloren zoon niet overlaten aan eigen schuld en verderf, zonder alles te doen wat behoudens de heiligheid van God, tot zijn behoudenis mogelijk is. En opnieuw, uit dezelfde oorzaak verklaart het zich dat ook de mens, zolang hij althans niet geheel dier, plant of steen is geworden, zich buiten God onmogelijk gelukkig kan voelen. Wat in betrekking tot mensen de stem van het bloed is, dat is in betrekking tot God de stem van het innigst bewustzijn: "wij zijn ook Zijn geslacht. " Gods geslacht; ja waarlijk, dat is onze erenaam, die geen andere eer op aarde kan overtreffen; wat is adelbrief of ordelint bij deze titel, die ook zelfs de geringste mens eerbiedwaardig in onze ogen doet worden. Maar zouden wij nu in dwaze trots pochen op een voorrecht, geheel buiten ons toedoen ontvangen en daarbij door ons op de snoodste wijze verzondigd? Wij mogen het des te minder, omdat deze erenaam, wel beschouwd, nog veel meer een naam tot onze schande mag heten. Paulus gebruikt deze herinnering niet om de reeds zo ijdele Atheners nog meer te verheffen, maar om hun des te sterker de dwaasheid van afgoderij en beeldendienst te doen voelen, waarbij de zoon van zo goeden huize niet slechts de godheid, maar tegelijk zichzelf verlaagde. En

inderdaad, niet weinig verenigt zich hier om ons nog dieper het hoofd te doen buigen bij een woord, waarbij de oppervlakkigheid het hare zo hoog mogelijk opheft. Wij zijn van Gods geslacht en het ongeloof kan daar tegenover de dwaze bewering plaatsen dat de mensheid eenvoudig het natuurlijk resultaat zou zijn van een lagere schepselensoort en het zal in zijn hardnekkige haat tegen de Schrift de wieg van ons geslacht nog liever in de dierentuin dan in het paradijs willen vinden! Wij zijn van Gods geslacht en de zelfzucht kan ons het oog voor de nood van broeders doen sluiten, die met ons uit dezelfde stam zijn gesproten. Ach, hoezeer is ook hier het goede de dood geworden en hoe dierbaar moet een godswoord ons zijn, dat niet slechts leert wie wij oorspronkelijk zijn, maar bovenal wat wij kunnen en moeten worden, zullen wij ooit weer beantwoorden aan onze oude, maar zo jammerlijk geschandvlekte adel!

Reeds naar de natuur leven wij, bewegen wij ons en zijn wij in de lucht. Omvat ons nu reeds een geschapen element zo geheel en al dat wij er ons niet buiten kunnen stellen, zonder te stikken, te sterven, hoeveel te meer omvat de Ongeschapene, die al het geschapene, ofschoon oneindig daarboven verheven zijnde en blijvende, nochtans met liefde omvat en daarmee in stand houdt. Zo is dan God ons en alle schepselen op de meest mogelijke wijze reeds nabij in de natuur. In Zijn werken omringt Hij ons met Zijn liefde, met het bepaalde doel dat alle redelijk schepsel Hem zou zoeken en vinden en tasten, daarmee zalig zou zijn. Want God te kennen, is Hem te zien en Hem te zien, is Hem lief te hebben en Hem liefhebben, is Zijn liefde te smaken en Zijn liefde te smaken, is zich zalig te voelen. En is nu God ons reeds zo nabij in de natuur, hoeveel te meer in de genade, waarin Hij ons omvat met al Zijn liefde in Christus, door zelf tot ons in te treden en in ons te wonen en te werken door de Heilige Geest. Hierdoor wordt de godheid zelf de sfeer waarin onze ziel haar hoger leven leidt, terwijl wij daarbij, zolang wij leven, door onze natuur in gemeenschap staan met de natuur buiten ons.

29. a) Daar wij dan van Gods geslacht zijn, zoals wij dan allen weten, moeten wij ons beter inzicht niet moedwillig verloochenen en menen dat de godheid, of het wezen van God een zaak zou zijn, die anders dan wijzelf en niets dan stof is. Wij moeten niet denken dat zij gelijk is aan goud of zilver of steen, door mensenkunst en bedenking gesneden, zoals de zuilen en beelden die gij hier hebt opgericht en vereert, die gij zelf hebtuitgedacht en daarna door uw werkzaamheid bestaan hebt gegeven (Ps. 115: 4vv.).

a) Jes. 40: 18

De geschiedenis van de schepping was bij de zonen van Jafet reeds lang vergeten; toch zweefden enkele vaantjes van het gezonken schip van de overgeleverde godskennis nog hier en daar op de zee van de wereldse wijsheid. De apostel had zo’n vaantje gezien in het woord van zijn Cilisische landgenoot, de dichter Aratus (omstreeks 270 v. Chr.): "wij zijn van Zijn geslacht. " Dergelijk nagalmen van de openbaring, die onder de heidenen verstomd was, had hij bij andere Griekse dichters (bijv. bij de Stoïcijn Kleanthes omstreeks 250) gevonden; want de leerling van Jezus Christus verachtte het niet de Griekse literatuur te bestuderen ("Ac 9: 2 en zich vlijtig meester te maken van een vorm waarin hij aan de Grieken de schat van de zaligmakende waarheid op aanlokkende wijze zou kunnen voorstellen - ook dit behoort tot de kunst van de liefde, waarin hij allen alles werd. Aratus zong zijn lied ter ere van Jupiter, van wie de ganse wereld vol zou zijn: panth de Diov kecrhmeya pantev, tou gar kai genov esmen = altijd en op allerlei wijze genieten wij allen Jupiter; want wij zijn ook van zijn geslacht.

De heidenen hadden echter hun eigen woord verkeerd begrepen. Zij trokken de conclusie: als wij van goddelijk geslacht zijn, dan moeten de goden van menselijk geslacht zijn; men kan en

moet dus van hen menselijke afbeeldingen maken. Nu vormden de Grieken in onderscheiding van andere onbeschaafdere heidenen, die zelfs dieren aanbaden, de schoonste menselijke gedaanten en dachten dat de goden zo moesten zijn. Paulus houdt hun een andere gevolgtrekking voor: zij, die van goddelijk geslacht zijn, bezondigen zichzelf als zij hun godsdienst niet laten overeenstemmen met hun stamhoofd, de Heere zelf, als zij zich onder iets minder buigen dan onder Hem, die Heer over alles is. En nu stelt hij vervolgens (vs. 31) de menselijke zijde van de Heere Jezus Christus sterk op de voorgrond - in dit door God gestelde mensenbeeld moesten zij geloven, geloven dat zich in Hem alleen en in niets anders de waarachtige God openbaarde.

"Wij zijn van Zijn geslacht, zo hebben onze dichters gezegd; " had gij deze gedachte vastgehouden en doorgevoerd, zo wil Paulus de Atheners zeggen, dan zoudt gij tot een ander inzicht en tot een ander besluit zijn gekomen met uw kennis, dan waarin gij nu staat.

Als de mens van Gods geslacht is en als evenbeeld van God tot het kindschap van God geroepen is en dus reeds naar Zijn aard een zo verheven plaats inneemt dat deze hem ver verheft boven alle zaken in de natuur die hem omgeeft, hoe kan en mag hij dan de gedachte koesteren dat iets anders in de wereld, dat toch diep beneden hem staat, als goud, zilver en steen of iets anders, dat hij zelf geformeerd heeft, als voortbrengselen van menselijke kunst en zelfs geestelijke kunstidealen, met de ene ware God gelijk zouden kunnen gesteld worden, die toch, als het eeuwige beeld voor alle mensen boven de gehele wereld in heerlijkheid gezeten, het enige waardige voorwerp van menselijke aanbidding is! Paulus houdt dus de Atheners hun gehele godendienst, die dronken is van kunst, voor iets dat zowel voor God als voor de mens zelf hoogst onwaardig is, voor God en de mensen beide evenzeer vernederend en wijst hen tevens daardoor op de grote schuld, die het heidendom tegenover de ware levende God op zich geladen heeft.

30. God dan verkondigt, met voorbijzien van de tijden van de onwetendheid, de zonde tot heden met goddelijke lankmoedigheid gedragen hebbende, vandaag, nu het evangelie geopenbaard is, aan alle mensen overal dat zij zich moetenbekeren (hoofdst. 5: 31; 11: 18).

30. God dan verkondigt, met voorbijzien van de tijden van de onwetendheid, de zonde tot heden met goddelijke lankmoedigheid gedragen hebbende, vandaag, nu het evangelie geopenbaard is, aan alle mensen overal dat zij zich moetenbekeren (hoofdst. 5: 31; 11: 18).

31. Omdat Hij een dag bepaald heeft, waarop Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen, zodat geen voorbijzien meer zal plaatshebben, zodat men zich moet haasten om dat gericht te ontgaan. Hij zal dat gericht houden door een man (Joh. 5: 25vv.), a) die Hij daartoe aangewezen heeft, waarvan Hij voor allen het bewijs heeft geleverd, dat Hij de door God aangestelde Rechter is, door Hem uit de doden op te wekken (Rom. 1: 4), zodat Hij de weg voldoende heeft gebaand voor de mens omtot het geloof in Hem te komen (hoofdst. 2: 36 Luk. 24: 47).

a) Hand. 10: 42

Als de apostel de toestand van de heidenwereld, zoals die tot op heden was, beschrijft met de woorden: "God heeft de tijden van de onwetendheid voorbijgezien, " dan ligt daarin volstrekt geen aanpassing uit zwakheid. In dezelfde zin sprak hij tot de Lykaoniërs (hoofdst. 14: 16): "God heeft in de verleden tijden al de heidenen laten wandelen in hun wegen. " en in de brief aan de Romeinen (hoofdst. 3: 25) spreekt hij van een "rechtvaardigheid door de vergeving

van de zonden, die tevoren geschied zijn onder de verdraagzaamheid van God. " In al deze teksten wordt de toestand van de afgodendienst niet behandeld als een onschuldige en onstrafbare, als iets waarop geen gerichten moesten volgen, maar slechts als iets waardoor de heidenen niet aan het gericht zijn overgegeven, zoals ook het voorbijzien van de vorige zonden nog niet de vergeving zelf is.

In het vorige deel van de rede heeft de apostel het verkeerde van het verleden voor ogen gesteld: dat is te Athene niets nieuws. Wat hij bestraft is in werkelijkheid reeds door hem en door anderen veroordeeld, hoewel nog niemand het had gewaagd met zo onverbiddelijke scherpheid de diepe gebreken van het Hellenisme te beoordelen. Nu komt Paulus er echter toe de Atheners werkelijk iets nieuws te zeggen, hun namelijk aan te kondigen dat er nu een orde van zaken was geopenbaard, zo verschillend van al het vroegere, dat deze aan al het voorbijgegane een einde maakt. Zij die nu leven zijn de erfgenamen van dat verleden, als God de tijden van de onwetendheid voorbijgezien heeft. De van hen geëiste boetedoening, hun zielsverandering is de zedelijke opheffing van de schuld die dat verleden heeft. Zo’n bekering is echter noodzakelijk, want nu zijn de tijden van de onwetendheid en tevens de tijden van het goddelijk voorbijzien aan hun einde gekomen. Nu gaat men deze dag van het oordeel tegemoet, dat over de gehele aarde zal gaan en wel zal dit oordeel in gerechtigheid worden gehouden. Bengel merkt zeer gegrond op, dat de vermelding van een algemeen rechtvaardig oordeel op de heuvel van het meest bekende gerechtshof in de oudheid een bijzondere nadruk moest hebben.

Als Paulus zegt dat het oordeel aan een mens, dus aan een mens door God was opgedragen, zo kan deze menselijke rechter, als hij waarlijk in Gods plaats de wereld zal oordelen, niet zelf een mens zijn die bekering nodig heeft, die onwetend is, zoals dat tot hiertoe alle mensen waren; maar hij moet in zichzelf tevoren alle zonde hebben overwonnen. Zijn persoon moet met goddelijke alwetendheid, die in het binnenste van de mensen ziet, het juiste oordeel over ieder in het bijzonder met zekerheid kunnen uitspreken. Daar zijn gericht echter tevens waarlijk rechtvaardig moet zijn, moet hij ook een inzicht hebben uit eigen ervaring in al de zwakheden en onvolkomenheden, die aan de menselijke natuur eigen zijn, opdat hij in staat zou zijn deze mede in rekening te brengen en de verontschuldigingen, die daarin zouden kunnen liggen, in diep medelijden over de gebrekkige mensheid met de nodige zachtheid en billijkheid in het gericht te beschouwen (Hebr. 2: 17; 5: 2). In deze man, die God ertoe gesteld heeft om het gericht te houden, is dus een nieuw begin van het menselijk geslacht gegeven, namelijk een mens in wie God en mens één zijn geworden. Doch daar dit alles de toehoorders als iets zo ongehoords en nieuws moest voorkomen dat zij het moeilijk konden aannemen zonder dat hun daarvoor een bewijs was gegeven, laat Paulus niet na zich nu ook op zo’n bewijs te beroepen: God heeft voor alle mensen, zo zegt hij, deze man voldoende aangewezen als door Hem gezonden, zodat zij meer dan reden hadden in Hem te geloven als de toekomstige wereldrichter en volgens dit geloof hun gedrag te regelen. Deze geloofsbrief bestaat er echter in dat God het nooit gehoorde wonder heeft volbracht, die man, nadat Hij gestorven was, weer uit de dood op te wekken. Door dit feit wordt er gelijktijdig op gewezen dat deze man, die God door de opstanding verheerlijkt heeft, tevoren zelf de dood heeft moeten lijden en dat juist Zijn dood voor Hem het doorgangspunt is geweest tot Zijn volmaking en Zijn Godmenselijke heerlijkheid. Van zo’n geloofsbrief voorzien als de Heere Jezus door Paulus wordt beschreven, moet Hij echter ook verder als Schepper en Stichter van een geheel nieuwe orde van zaken worden gezien, namelijk als één, die aan het mensdom een nieuw begin geeft, die inderdaad in staat is de verloren mensheid nu ook werkelijk te leiden tot haar waarachtig doel, dat God haar heeft voorgehouden. Hierdoor nu moesten zij worden uitgenodigd om met deze Jezus in gemeenschap van het geloof te treden. Evenals die

bloedband, waarvan Hij in vs. 26 gesproken heeft, alle mensen met de eerste Adam heeft verbonden, zo moet vanaf nu het geloof alle mensen met Jezus als de tweede Adam verbinden, opdat zij op deze wijze van hun verderf, dat uit die eerste band is voortgesproten, verlost, gered en tot medeleden van een vernieuwde mensheid worden.

De gehele rede van de apostel Paulus kan in drie bijzondere delen worden verdeeld. Zoals vs. 22-25 over God en vs. 26-30 over de mens in zijn betrekking tot God handelden, zo handelt tenslotte vs. 31 over Christus.

Christus als het keerpunt van de wereldgeschiedenis is aan het einde van de rede heerlijk in het licht gesteld. Vóór Hem de tijd van de onwetendheid, met Hem en sedert Hem het licht; vóór Hem het verontschuldigende voorbijzien, vanaf nu het uitzicht op het rechtvaardig wereldgericht, de toekomstige grote dag.

32. Toen zij nu, van wie in vs. 19vv. sprake was, van de opstanding van de doden (liever: "van een opstanding van doden hoorden, zoals die zo-even door Paulus van de door hem nog niet genoemde man (vs. 31) was beweerd, spotten sommigen daarmee, zeker wel vooral de Epicureeërs en de Stoïcijnen; ensommigen, in het bijzonder zij die graag iets nieuws wilden horen (vs. 20v.), zeiden: "Wij zullen u hierover nog wel eens horen" (hoofdst. 24: 25).

Paulus heeft de naam "Jezus" nog niet genoemd, maar hij heeft eerst een ernstige belangstelling bij zijn hoorders voor dit grote doel van zijn rede proberen op te wekken. Nu breekt van de ene zijde een honend gelach, van de andere een beleefde aanwijzing om te zwijgen zijn rede af.

"Als de Rechter, voor wie gij ons roept, een uit de dood opgestane is, vrezen wij niet voor hem, " zo spotten zij. Wat zij gehoord hadden van de onbekende God en diens ongevoelde nabijheid, - alle bewijzen van de vlijt waarmee de vrouw des huizes haar verloren penning zoekt (Luk. 15: 8), - het was alles tevergeefs. Zij spotten met het dwaze geloof in de opstanding van de doden, een spot waarmee vanaf het begin de hoop van de christenen door de gehele verstandige wereld was uitgelachen. Dit was de enige werking van de rede vol heilige ernst en barmhartige goedheid bij deze lichtzinnige mensen. De overigen, die voor ditmaal een nader spreken met de verkondiger van de onbekende God afwezen en hem een andere keer wilden horen, schijnen tenminste daarvan een indruk te hebben ontvangen, dat een "praatjesmaker" (vs. 18) zo niet sprak, maar deze nieuwe leer, die zij gehoord hadden en die met een eis tot hun geweten kwam, hun onaangenaam was; daarom schoven zij de lastige boetprediker terzijde.

De wereld wordt bijna geheel in deze twee soorten van zondaars verdeeld: de één spot met de zaligmakende waarheden, de ander schuift het moment waarop hij ze zich ten nutte zal maken voor zich uit.

Bij de toehoorders zouden redelijkerwijs door hetgeen Paulus zei, vragen kunnen opgerezen zijn als: "Opgestaan! Dus gestorven? En dus heeft deze man, van wie gij als de toekomstige Rechter van alle mensen spreekt, geleefd? Maar hoe en waar! En wanneer en waar en hoe is Hij gestorven? " Paulus zou hun graag hebben geantwoord. Hij zou ervan gesproken hebben dat de Heere te Jeruzalem was gekruisigd, dat Hij in Judea een leven had geleefd geheel als mens en toch de heiligste en meest goddelijke, dat Hij was gekruisigd om de grote belijdenis van Zijn persoon en van Zijn verhouding tot God en de mensheid, die Hij met talloze daden en wonderen van goddelijke macht en liefde had bezegeld. Zo zou de apostel verder gekomen

zijn tot het spreken over de vroegere openbaringen, beloften en voorbereidingen van God en in verband daarmee over de menswording van de Zoon van God en hoe nu de Heere, de toekomstige rechtvaardige Rechter van de gehele wereld en de enige en eeuwige Heiland en Zaligmaker wordt verkondigd. Hij zou hun hebben aangetoond dat de leer en de zaak van het christendom geenszins bestaan in een eis tot verbetering, in een vermaning tot gemoedsverandering en in een dreigende verkondiging van het toekomstige rechtvaardige oordeel van God over de wereld, maar integendeel een middel van de genade en liefde van God is, waardoor de mens vergeving van zonde kan verkrijgen, van de zonde en haar ellende kan verlost worden, tot gemeenschap met God kan komen en zo vervuld kon worden met de zalige hoop van het eeuwige leven en ook met een ootmoedig blij vertrouwen op de dag van het oordeel. Maar zo ver lieten zijn toehoorders hem niet komen; hij werd in de rede gevallen en moest eindigen; om het verdere en diepere van de leer van het evangelie vervolgens alleen aan diegenen mede te delen, die het waardig waren en die daaraan behoefte hadden.

33. En zo, na zo weinig aanvaarding van zijn woorden gevonden te hebben, is Paulus uit hun midden weggegaan, verliet hij de Areopagus of de gerechtsplaats en begaf hij zich naar de woning, waar hij zijn verblijf had.

En hij kwam niet weer! Liever had hij nog te doen met hevige vijanden. Als zij het hem maar toelieten, liet hij zich graag met hen in en verdroeg hij zelfs bittere woorden van hen Van spotters en mensen die zelfs de waarheid van God voor hun leugens wilden misbruiken, wilde hij niets weten. De Heere zelf toch verbood het heilige aan de honden te geven en de paarlen voor de zwijnen te werpen (Matth. 7: 6) en antwoordde Herodes op al diens nietige vragen niets (Luk. 23: 9). Als men zover is gekomen dat men zich aan het evangelie niet eens meer ergert, maar het als een tijdelijk iets te midden van andere zaken bespot of bevit, dan hebben dienstknechten van God niets meer te hopen, maar moeten zij zwijgen.

Men verzuimt zo dikwijls voor de goede raad en voor de tegenwoordigheid van een man van God partij te trekken. Dan wordt hij ons ontnomen, hij komt niet weer en men sterft, voordat men voorbereid is om voor God te verschijnen (Joh. 8: 21).

34. Doch enige mannen sloten zich bij hem aan, zij voegden zich bij hem om nader onderricht van hem te ontvangen, dat hij hun graag gaf, en zij geloofden; onder hen was ook Dionysius, een medelid van de raad, die op de Areopagus zijn zittingen hield en die daarom gewoonlijk de Areopagiet genoemd werd en een vrouw genaamd Damaris en enige anderen met hen.

Derhalve toch een overwinning van de waarheid! En later is er volgens het getuigenis van de ouden te Athene een uitnemende gemeente te Athene geweest. Zo wordt de christelijke godsdienst ook onder het lijden meester over alle academische verhevenheid.

Te Athene moeten volgens Eusebius onder Hadrianus de eerste christelijke apologieën geschreven zijn door Quadratus en Aristides. Daar nu de apologieën moeten beschouwd worden als de beginselen van de christelijke dogmatiek en theologie, kan Athene enigszins beschouwd worden als de weg van de christelijke theologie in engere zin.

Hoe hardnekkiger de beschaafde Griekse geest nog een geruime tijd het evangelie verwierp, des te zekerder mag men bij zulke uitzonderingen als hier bij Dionysius de Areopagiet concluderen dat hij een veelbetekend persoon was. De merkwaardige geschriften nu, die de naam van deze man dragen, geschriften, die de Nieuw Platonische filosofie met het christendom proberen te verenigen en de mystische literatuur van de kerk openen, zijn zeker

niet van hem, maar in de tijd na Constantijn volgens een in de oudheid niet zeldzame wijze onder zijn naam geschreven. Dat van degenen die gelovig werden, naast Dionysius ook Damaris met name genoemd wordt, zegt ons dat zij een voorname vrouw is geweest. Dat zij de echtgenote van Dionysius zou geweest zijn is een eenvoudig vermoeden zonder andere grond dan dat ze hier naast elkaar worden genoemd.

2. En hij vond daar, toen hij in de eerste plaats met zijn volksgenoten probeerde bekend te worden, een zekere Jood, genaamd Aquila (= arend). Zo heette hij met zijn Romeinse naam, die hij sedert zijn vestiging in Rome droeg. Hij wasgeboren in Pontus, in Azië aan de Zwarte zee (hoofdst. 2: 9) en was onlangs van Italië Ac 10: 1 naar Korinthe gekomen met Priscilla, zijn vrouw (omdat Claudius (hoofdst. 11: 28) bevolen had dat alle Joden uit Rome vertrekken zouden en zij beiden dus ook die stad hadden moeten verlaten) en hij ging tot hen, hij nam zijn intrek bij hen (hoofdst. 17: 5vv.).

Bij Suetonius, een Romeinse geschiedschrijver, die onder de regering van Nero geboren is en die het leven van de twaalf eerste Romeinse keizers heeft vastgelegd, wordt omtrent de keizer Claudius (hoofdst. 25) gezegd: "Judaeos impulsore Christo assidue timultuantes Roma expulit. " (Hij verdreef de Joden, die op aanzetten van Christus voortdurend oproeren verwekten, uit Rome). Men neemt nu veelal aan dat Suetonius hier een naamsverwarring heeft gehad en Christus in plaats van Christo heeft geschreven. Men meent dan dat de onlusten waren voortgekomen doordat het christendom in het Jodendom was doorgedrongen en het gelovig geworden deel daarvan met het overgeblevene in strijd was geraakt. Of men veronderstelt dat dweepachtige Messiasverwachtingen het oproer onder de Joden hadden teweeggebracht en de Romeinen van de ideale persoon van de Messias een oproermaker van gelijke naam zouden gemaakt hebben. Intussen is Christus werkelijk een bestaande Griekse en Romeinse naam geweest. Deze naam droeg waarschijnlijk een Joods oproermaker te Rome, wiens drijven tot het voortdurend oproer maken en uiteindelijk tot het verbanningsedict van de keizer aanleiding gaf. Volgens de chronologische berekeningen van Wieseler valt dit edict in het begin van het jaar 52 n. Chr. en ongeveer in de herfst van dat jaar kwam Paulus te Korinthe. Hij vond Aquila en Priscilla daar reeds gevestigd en waarschijnlijk waren deze ook reeds gelovig in Christus, daar toch de apostel in 1 Kor. 16: 15 het huis van Stefanus de "eerstelingen in Achaje" noemt. De Heere had dus in Zijn voorzienigheid, reeds voordat Paulus te Korinthe aankwam ervoor gezorgd dat hij daar een woning, arbeid en voedsel, evenals een aanknopingspunt tot prediking van het evangelie had. Gelijke nationaliteit en hetzelfde handwerk, maar ook overeenstemming in geloof en vreemdelingschap in de grote stad waren de banden die hier de harten aan elkaar verbonden. Zeker leidt de Heere de Zijnen op een heerlijke wijze. In vs. 26 zien wij vervolgens het echtpaar te Efeze werkzaam tot lering en opbouw, daar zij Apollos in het christendom onderwezen en in hun huis een bijzondere gemeente hadden (1 Kor. 16: 19). Later toen het verbanningsdecreet van Claudius buiten werking was gekomen, keerden zij weer naar Rome terug (Rom. 16: 3v.); in nog latere tijd, gedurende de gevangenschap van Paulus te Rome, komen zij weer voor als wonende te Efeze (2 Tim. 4: 19), zoals een herhaald heen en weer trekken de gewoonte was van de Joodse handswerklieden uit de diaspora (Jak. 4: 13vv.).

HOOFDSTUK 18

VERRICHTINGEN VAN PAULUS TE KORINTHE EN OP REIS NAAR ANTIOCHIE. APOLLOS TE EFEZE.

F. Vs. 1-17 Van Athene wendt de apostel zich in westelijke richting naar Korinthe, de hoofdstad van Achaje. Hadden te Athene wetenschap en wijsheid van de wereld haar zetel, hier te Korinthe bloeiden handel en rijkdom. Had Paulus daar voor zijn prediking geen luisterend oor en voor de evangelische waarheid geen vatbaarheid gevonden, ook hier in deze rijke en weelderige stad was weinig succes te verwachten. Spoedig zou echter blijken dat voor de Korinthiërs hun rijkdom, hun pracht, hun zoeken naar winst en werelds genot niet zo'n sterke hinderpaal was tot aanneming van het evangelie, als voor de Atheners hun mening van verheven wetenschap en hun zelfvoldoening over hun gewaande wijsheid. Dadelijk bij zijn aankomst maakt de apostel met iemand kennis die hem niet alleen het verder voortgaan gemakkelijk maakte, maar ook als een aanbetaling was van een gezegende werkzaamheid. Dit viel hem dan ook, toen Silas en Timotheüs uit Macedonië bij hen kwamen, daar gedurende zijn anderhalfjarig verblijf rijkelijk ten deel, terwijl ook de Joden met hun samenzwering tegen hem zijn werk niet konden verhinderen.

1. En daarna, zeker vrij terneergeslagen over het geringe gevolg van zijn arbeid (1 Kor. 2: 3), verliet Paulus Athene 1) zonder langer op de komst van Silas en Timotheüs te wachten Ac 17: 16 en kwam na ongeveer 2 dagen reizen op de weg over de landengte, die het vaste land van Griekenland met de Peloponnesus verbindt, te Korinthe, 2) de toenmalige hoofdstad van de Romeinse provincie Achaje.

1) Paulus kreeg te Athene wel geen strijd en vervolging, maar, wat nog erger was, spot en verachting. De trotse Atheners lieten hem staan en gaan. Zijn heerlijke prediking op de Areopagus had slechts weinige zielen vrucht gegeven en de weinigen die zich de onbekende God hadden laten prediken, verdwenen als kleine lichtjes in de duisternis van de grote stad. Wij mogen ons de zendingsreizen van de grote apostel zeker niet als zegevierende en triomftochtjes voorstellen en het is zeer troostvol voor ons bij onze eigen zwakheid dat zulke geloofshelden, zulke pilaren van de kerk als Paulus ons zijn voorgegaan op de moeilijke weg van uiterlijke en innerlijke verootmoediging en het bij gebrek aan zichtbaar gevolg dikwijls door de Heere tot ons moet worden gezegd: "Mijn genade is u genoeg. "

2) Korinthe (nu Gortho of Korintho), in de tijd vóór de heerschappij van de Romeinen de hoofdstad van de streek Korinthia, lag in een prachtige, vruchtbare vlakte aan de zuidoostelijke hoek van de Korinthische zeebaai, aan de voet van een berg, die, een vooruitstekende punt van het zuidelijk bergachtig gedeelte van de streek vormende, in die vlakte met een steilte uitloopt en waarop zich de burcht Akro Korinthe verhief. Met die beide zeebaaien, die door de landengte van Isthmus, die een brug tussen de Egeïsche en Jonische zee vormde, gescheiden waren, was de stad door twee havens verbonden, met de Korinthische door Lechaeum en met de Saronische door Kenchreae (vs. 18). In het jaar 146 v. Chr. werd zij door de Romeinse veldheer Mummius ingenomen en geheel verwoest, waarna zij een volle eeuw woest lag, tot Julius Caesar als dictator haar weer herstelde in het jaar 46 v. Chr. De nieuwe stad, waarvan de bevolking met een sterk Romeins element gekleurd was, waaruit de vele Romeinse eigennamen moeten verklaard worden die in ons gedeelte worden gevonden, was in een regelmatige vierhoek van 1 mijl omvang aan de noordzijde van de burg aangelegd. Prachtige tempels en openbare gebouwen versierden haar, in het bijzonder was de markt met tempels versierd. De weg naar de Akropolis was tengevolge van vele krommingen 3/4 mijl

lang en ging langs tempels, altaren en beelden. Boven op de burg stond de prachtige tempel van Venus, versierd met het beeld van de geharnaste godin. Zowel het Griekse als het Romeinse Korinthe was volgens de ligging een voorname handelsstad, daar zij door de beide havens als een middelpunt was voor de handel tussen Azië en het westen. Daaraan was dan ook, net als in alle grote handelssteden een weelderige ontwikkeling van het materieel levensgenot verbonden, die in eindeloos zwelgen uitliep, zodat Korinthische drinkers en Korinthische tafels bij de ouden tot spreekwoorden waren. Niet minder sterk was de wellust, waartoe vooral de hier heersende verering van Venus bijdroeg, van wie de oudste en heiligste tempel op de berg stond. Het is opmerkelijk dat, terwijl op de Akropolis te Athene Minerva, de godin van de wijsheid, haar zetel had, op Akrokorinthus, Venus, de godin van de wellust haar beroemdste tempel had. Dit leven in weelde en zwelgerij werkte noodzakelijk meer op de ontwikkeling van de kunsten dan van de wetenschappen. Terwijl Korinthe in de laatste geen namen van betekenis kan noemen, is het in de kunst beroemd. In vindingrijkheid, in schoonheidsgevoel en kunstvaardigheid overtrof deze stad alle andere van Griekenland. Aan haar heeft de bouwkunst de rijkste en prachtigste vormen (Korinthische zuilengangen) te danken en nergens was de rijkdom van kunstwerken groter. Er werden vooral beelden vervaardigd en gereedschappen uit klei en metaal (Korinthische vazen, Korinthisch erts); ook werden van hier kostbaar bewerkte kleden uitgevoerd. Zo was de stad als het ware het paradijs van de oude wereld en door haar werd de Latijnse dichter Horatius nagezegd: "non cuivis contingit adire Corinthum" (het valt niet elk te beurt te Korinthe te komen). Alle pracht en heerlijkheid van het oude Korinthe heeft echter de tijd vernietigd. Thans is die eens zo heerlijke stad een hoop ellendige huizen tussen oude puinhopen, een vervallen stad, waarvan de inwoners door ellende en ziekte (ten gevolge van de nu ongezonde ligging) gekweld, als schaduwbeelden rondwandelen.

2. En hij vond daar, toen hij in de eerste plaats met zijn volksgenoten probeerde bekend te worden, een zekere Jood, genaamd Aquila (= arend). Zo heette hij met zijn Romeinse naam, die hij sedert zijn vestiging in Rome droeg. Hij wasgeboren in Pontus, in Azië aan de Zwarte zee (hoofdst. 2: 9) en was onlangs van Italië Ac 10: 1 naar Korinthe gekomen met Priscilla, zijn vrouw (omdat Claudius (hoofdst. 11: 28) bevolen had dat alle Joden uit Rome vertrekken zouden en zij beiden dus ook die stad hadden moeten verlaten) en hij ging tot hen, hij nam zijn intrek bij hen (hoofdst. 17: 5vv.).

Bij Suetonius, een Romeinse geschiedschrijver, die onder de regering van Nero geboren is en die het leven van de twaalf eerste Romeinse keizers heeft vastgelegd, wordt omtrent de keizer Claudius (hoofdst. 25) gezegd: "Judaeos impulsore Christo assidue timultuantes Roma expulit. " (Hij verdreef de Joden, die op aanzetten van Christus voortdurend oproeren verwekten, uit Rome). Men neemt nu veelal aan dat Suetonius hier een naamsverwarring heeft gehad en Christus in plaats van Christo heeft geschreven. Men meent dan dat de onlusten waren voortgekomen doordat het christendom in het Jodendom was doorgedrongen en het gelovig geworden deel daarvan met het overgeblevene in strijd was geraakt. Of men veronderstelt dat dweepachtige Messiasverwachtingen het oproer onder de Joden hadden teweeggebracht en de Romeinen van de ideale persoon van de Messias een oproermaker van gelijke naam zouden gemaakt hebben. Intussen is Christus werkelijk een bestaande Griekse en Romeinse naam geweest. Deze naam droeg waarschijnlijk een Joods oproermaker te Rome, wiens drijven tot het voortdurend oproer maken en uiteindelijk tot het verbanningsedict van de keizer aanleiding gaf. Volgens de chronologische berekeningen van Wieseler valt dit edict in het begin van het jaar 52 n. Chr. en ongeveer in de herfst van dat jaar kwam Paulus te Korinthe. Hij vond Aquila en Priscilla daar reeds gevestigd en waarschijnlijk waren deze ook reeds gelovig in Christus, daar toch de apostel in 1 Kor. 16: 15 het huis van

Stefanus de "eerstelingen in Achaje" noemt. De Heere had dus in Zijn voorzienigheid, reeds voordat Paulus te Korinthe aankwam ervoor gezorgd dat hij daar een woning, arbeid en voedsel, evenals een aanknopingspunt tot prediking van het evangelie had. Gelijke nationaliteit en hetzelfde handwerk, maar ook overeenstemming in geloof en vreemdelingschap in de grote stad waren de banden die hier de harten aan elkaar verbonden. Zeker leidt de Heere de Zijnen op een heerlijke wijze. In vs. 26 zien wij vervolgens het echtpaar te Efeze werkzaam tot lering en opbouw, daar zij Apollos in het christendom onderwezen en in hun huis een bijzondere gemeente hadden (1 Kor. 16: 19). Later toen het verbanningsdecreet van Claudius buiten werking was gekomen, keerden zij weer naar Rome terug (Rom. 16: 3v.); in nog latere tijd, gedurende de gevangenschap van Paulus te Rome, komen zij weer voor als wonende te Efeze (2 Tim. 4: 19), zoals een herhaald heen en weer trekken de gewoonte was van de Joodse handswerklieden uit de diaspora (Jak. 4: 13vv.).

3. En omdat hij hetzelfde handwerk deed als Aquila, bleef hij bij hen en werkte daar, arbeidde hij om met zijn eigen handen zijn brood te verdienen (1 Kor. 4: 12; 1 Thess. 2: 9; 2 Thess. 3: 8), zoals het de gewoonte was bij de Joden dat rondreizende Rabbijnen een handwerk uitoefenden (Mark. 6: 3): want zij waren tentenmakers van beroep, zij maakten van een stof, die uit geitenhaar vervaardigd was, tenten, waarvan men zich in het oosten veel bediende.

4. En, als hij de gehele week in de werkplaats van Aquila had gearbeid, discussieerde hij op elke sabbat in de synagoge, de godsdienstige vergaderplaats van de Joden en zo overtuigde hij tot het geloof Joden en ook Grieken, die als proselieten van de poort zich bij de synagoge hadden gevoegd. Hij trachtte ze van de waarheid van het christendom te overtuigen en daarvoor te winnen (hoofdst. 19: 8), vooreerst echter nog meer op voorbereidende wijze ("Ac 18: 6" 1).

Het leven van deze grote en heilige man ligt hier zo edel, stil en werkzaam voor ons. Op zo waardige wijze arbeidde hij rustig voort. Met niets pronkend en schitterend, is het toch heerlijk in zijn eenvoud, al was het ook alleen om het feit dat het, zo waarachtig en innig godzalig, toch zuiver is van alle overspanning en overdrijving en van alle nutteloos rondtrekken en nietsdoend gepraat, wat in het leven en de beoefening zo zwaar is, namelijk om de rechte toon, de juiste rechten, de ware maat van een vrome gezindheid en een godzalig leven te vinden en vast te houden en zich eigen te maken, dat vinden wij hier zo mooi en zo volkomen voorgesteld, dat komt ons hier voor als het gewone dagelijkse leven van deze man, als een blijvende en heersende gesteldheid in hem, die hem ontrukt heeft aan en verheven boven de onrustige eb en vloed van velerlei verschillende gemoedsstemmingen. Het geestelijke en wereldse staan hier naast elkaar en grijpen in elkaar, alsof het van rechtswege, van godswege bij elkaar moest zijn. Hierin is een verbintenis waarin het ene het andere niet verstoort, maar wel het ene het andere bevordert. Paulus weet wat in deze wereld volgens goddelijke en menselijke regeling moet worden gedaan en hij doet het zo stil, zo volhardend, zo trouw, alsof er niets anders te doen was. Wie hem gedurende de week in zijn werkplaats had gezien, die zou hem daar zo werkend hebben gevonden. Maar de nood en de moeite van deze wereld kan hem niet, evenmin als het genot en de weelde van deze wereld, met zijn zorgen en genietingen, het hogere en eeuwige uit het oog en uit de ziel wegnemen. Er zijn maar weinig mensen geweest, bij wie het wereldse en geestelijke, hemel en aarde, rust in God en werkzaamheid in de wereld in een zo volmaakte eenheid zullen zijn geweest. Hij was, zoals wij het allen moeten worden, te vergelijken met de passer in de hand van de bouwmeester, die met de ene punt in het middelpunt is vastgehecht en daarop rust en met de andere naar alle richtingen in de omtrek zich beweegt, zoals de leidende hand hem bestuurt.

Wij worden geboren om eeuwig te leven en behoren in zekere zin gelijktijdig tot twee verschillende werelden. Als zinnelijke wezens zijn wij tot de zichtbare, als zedelijke en redelijke schepselen zijn wij tot een onzichtbare wereld in de nauwste betrekking geplaatst en die dubbele betrekking stelt als vanzelf een dubbele eis ons voor ogen. Wij mogen evenmin de taak voor dit, als die voor een hoger bestaan verwaarlozen; in het christelijke leven moet de welbestuurde zorg voor het tijdelijke zich met die voor het eeuwige paren. Is zo'n vereniging van schijnbaar strijdige plichten dikwijls verre van gemakkelijk, te meer gepast mag het heten op het voorbeeld van een apostel te zien, die, blijkens zijn gedrag te Korinthe, zowel in het kleine als in het grote zeer trouw is geweest. Die trouw aan de aardse taak, niet minder dan aan de hemelse roeping, wordt ons hier in haar ware aard, maar ook in haar hoge betekenis getoond. Het blijkt duidelijk, Paulus vergeet, ook als hij voor het hogere leeft, de zorg voor het aardse toch niet. Van Athene naar Korinthe gekomen om ook daar het evangelie te prediken, getuigt hij op elke sabbat in de synagoge van de Joden van de waarheid; maar als de sabbat voorbijgegaan is en de eerste werkdag begonnen, treft gij hem in één van de onaanzienlijke buurten van de stad, aan de zijde van Priscilla en Aquila aan, met wie hij in de nederige werkplaats arbeidt voor het dagelijks brood in de nuttige, maar in weinig aanzien staande betrekking van tentenmaker. Paulus is in die aardse taak even trouw als aan zijn hemelse roeping. De evangelieprediker en de tentenmaker zijn hier geen twee verschillende personen, maar één, op hoger en lager gebied door hetzelfde beginsel bestuurd en met de vraag op de lippen: "Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? Waar hij de preekstoel bestijgt, houdt hij niets achter van de gehele raad van God, maar ook waar hij zich over het Cilicisch geitenhaar neerbuigt, dat tot tentbedekking verwerkt moet worden, is er zeker te Korinthe geen trouwer, eerlijker, nauwgezetter tentenmaker dan hij. Dag en nacht arbeidt hij in stilte om zijn eigen brood te eten en niemand tot aanstoot te zijn; één jaar en zes maanden lang is hij van dag tot dag bezig in het handwerk, waartoe hij, naar de gewoonte van de Joodse Rabbijnen, vroegtijdig opgeleid is. Hij verzuimt niets van wat van hem als tentenmaker met billijkheid gevorderd kan worden; Alleen als het meerdere dit gebiedt, laat hij het mindere wijken. Paulus brengt het aardse gewillig ten offer, waar zijn hogere roeping het eist. Ja, te Korinthe, waar hij lang en rustig vertoeft; te Thessalonika, waar men hem met open armen ontvangt; te Efeze, waar hij zich drie jaar ophoudt zonder iemands zilver of goud te begeren, dßßr biedt hij tegelijk zijn handwerk voor een billijke prijs en de parel van grote waarde om niet. Maar als de liefde tot de armen van Judea hem tot een reis naar Jeruzalem roept dan laat hij zich door geen baatzuchtige broodzorg terughouden. En als de Macedonische man hem verschijnt met de bede "kom over en help ons, " dan antwoordt hij niet met de klacht dat de kosten hem te groot zijn. En als de Heer hem te kennen geeft dat hij ook te Rome het evangelie moet brengen, dan zal hij niet eerst onderzoeken of daar wel veel klandizie voor zijn tentenfabrikaat valt te verwachten. Het aardse is hem slechts middel, het hemelse doel; hij arbeidt ook voor de spijs die vergaat, maar heeft alles als offer beschikbaar voor het hemelse brood. Hij zoekt eerst het koninkrijk van God en ervaart, zoals hij verwacht, dat hem alle andere dingen met milde hand worden toegeworpen. Wie beseft niet de hoge betekenis van zo'n echt christelijk beroepsleven, dat zijn aanbeveling aan zichzelf ontleent? In Paulus zien wij hoe juist zo'n vereniging van trouw in de aardse en hemelse taak de mens tot ware grootheid verheft. Vrijmoedig van Christus te getuigen en met al de kracht van zijn welsprekendheid de zaak van het geloof te pleiten, dat was ongetwijfeld een taak de apostel van de heidenen waardig; maar dan weer met dezelfde zorgvuldigheid tentgordijnen en hamer ter hand te nemen, liever dan het brood van de traagheid te eten, ziedaar een betoning van echte grootheid, die nog zeldzamer geëvenaard wordt. Zo'n gedrag is een aanbeveling van het evangelie bij de wereld, die zo graag beweert dat het zoeken van de hemelse dingen, trage, dweepzuchtige, onpraktische mensen maakt. Het is uiteindelijk de beste voorbereiding op het hemelse leven, waar alleen aan hem die ook in het kleine trouw was, het uitzicht ontsloten is

van ook over het grote gesteld te worden. O wie van ons moet niet wensen dat hij in dit opzicht aan Paulus gelijk zou zijn, dat hij zelfs het kleinste niet beneden zijn waardigheid achtte, maar dan ook het zwaardere het zwaarste liet wezen. Hoe wij die hoogte bereiken? Alleen langs de weg van de waarachtige wedergeboorte, van de voortdurende zelfverloochening, van de rusteloze oefening om een vrij geweten te hebben voor God en de mensen. En voorts geldt ook hier het woord van de kerkvader: "heb lief en doe dan wat gij wilt. "

5. En toen Silas en Timotheüs eindelijk uit Macedonië aangekomen waren, en wel uit Berea waar hij ze had achtergelaten (hoofdst. 17: 14vv.) werd Paulus, die nu zulke goede helpers (2 Kor. 1: 19) bij zich had, door de Geest ertoe aangezet voortaan met nog grotere overtuiging dan vroeger het evangelie te prediken. Hij deed dat door de Joden te verzekeren dat Jezus de Christus is, de Messias vanIsraël, of de aan de vaderen beloofde Verlosser (hoofdst. 9: 22).

Het schijnt dat de blijdschap, door het weerzien van deze geliefde en voortreffelijke mensen in de apostel een verheven blij en versterkend gevoel heeft opgewekt. Hun aangezicht verkwikte zijn ziel, hun woord, hun verblijdende getuigenis van de kracht van het evangelie, van de hulp van de Heere, van de wandel en de groei van die christenen bij wie zij een geruime tijd geleefd en gearbeid hadden, hun woord, hun waarachtig en verblijdend woord, dat evenzeer van hun eigen geloof en van hun liefde, van hun geduld en hun van moed getuigde, alsook het leven en de trouw van de Heere verheerlijkte, bracht als een adem van de Heilige Geest alle leven en alle kracht in het binnenste van zijn ziel in beweging. Juist in die dagen (waarschijnlijk nog aan het einde van het jaar 52 n. Chr. of toch in het begin van het volgende jaar) schreef de apostel zijn eerste brief aan de Thessalonicensen. Daar vertelt hij zelf (hoofdst. 3: 6-9) hoe verkwikkend en levenopwekkend voor hem het woord van zijn vrienden was geweest. Maar weer begrijpen wij uit de vreugde die hij daar te kennen geeft, wat tot hiertoe als een drukkende last op zijn ziel had gelegen en hem hinderlijk was geweest in de gehele volvoering van zijn werk. Het was de zorg voor de gemeenten, die hij zo vroegtijdig had moeten verlaten en die hij zozeer verlangde eens weer te zien, zonder dat het hem vergund was zijn voornemen ook te volbrengen (1 Thess. 2: 17vv.).

Uit het getuigenis van de apostel in 1 Thess. 3: 6-8 zien wij ook voor het eerst volkomen duidelijk welke diepe smart Paulus uit Macedonië naar Athene heeft meegebracht. Hij acht zichzelf een gestorvene: voor de Joden, zijn broeders naar het vlees heeft hij zijn gehele hart geopend, maar overal hebben zij hem met haat en vervolging teruggestoten. Met alle kracht van de liefde heeft hij zich in het karakter van de Grieken ingeleefd en zij hebben gespot met zijn zelfverloochening en zijn goddelijke wijsheid. Maar niet alleen is zijn beste streven en werken door Joden en Grieken vernietigd, ook het hoogste werk en de heerlijkste genade van zijn God wordt door de boosheid van de mensen verijdeld. Hoe uitdrukkelijker en sterker God Zijn genade en trouw aan het volk van Israël heeft bewezen, hoe meer verbitterd en boos is de gezindheid en het hart van het volk geworden tegenover de voortgang van Gods genade en trouw in Christus Jezus. Hoe heerlijker God het volk van de Atheners met de gave van de natuur heeft gezegend en hoe toegevender Hij de tijden van de onwetendheid verdragen heeft, hoe lichtzinniger en gewetenlozer verwierpen zij het werk van God, waardoor de natuur tot genade en de tijden van de onwetendheid tot heiligmaking moeten worden geleid. Onder zo’n drukkende last is Paulus als gestorven. Kan het hem levend maken, dat hij te Korinthe wordt opgenomen en werk vindt in het huis van Aquila? Dit kan hem slechts een bestaan geven; zijn hele leven daarentegen verkrijgt hij pas dan weer, als hij van Timotheüs en Silas verneemt dat de Macedonische gemeenten heerlijk aan het groeien en bloeien zijn. Dit bericht is als een levendmakende adem van de Geest van God; want daarin is opnieuw de zekerheid gegeven en

voor de tegenwoordige gemoedstoestand van de apostel verzegeld dat de genade van God altijd sterker is dan de boosheid van alle mensen en vooral ook rijk en krachtig genoeg is om de tegenstand van de Griekse aard te overwinnen. De gemeenten in het Macedonisch Griekenland, die krachtig toenamen, maakten daarom de moed van de apostel, die was uitgedoofd om in de hoofdstad van het Achajische Griekenland te getuigen, weer levendig, zodat hij het werk van de verkondiging weer met alle kracht kon opnemen.

7. En vandaar, uit de synagoge, waar hij tot hiertoe zijn leer had voorgedragen, vertrok hij en kwam in het huis van een man, genaamd Justus 1) of de Rechtvaardige, die een heiden was van geboorte en God diende, die zich als proseliet van de poort Le 17: 9 tot deGod van Israël had gewend (hoofdst. 13: 43), en wiens huis, waarin vanaf nu het evangelie gepredikt werd, grensde aan de synagoge. Hierdoor getuigde Paulus aan de ene kant op sprekende wijze hoe graag hij daarbinnen zou zijn gebleven, doch ook aan de andere kanthoe het rijk van God reeds nu van de Joden werd weggenomen en de heidenen gegeven, die hun vruchten zouden brengen (Matth. 22: 43).

1) Als naam alleen komt overigens "Justus" niet voor, doch wel als bijnaam (hoofdst. 1: 23 Kol. 4: 11

). In sommige handschriften wordt de lezing gevonden: "genaamd Titus Justus". Deze worden gevolgd door verscheidene vertalingen, waaronder de Vulgata. Toch schijnt die lezing slechts aan een vergissing haar ontstaan te danken te hebben, doordat een kopieerder de laatste lettergreep van het Griekse woord ONOMATI (met name) als verkorting voor TITOY (Titus) opvatte en zo de naam in de tekst opnam; en omdat het nu onverklaarbaar scheen dat die bekende helper van de apostel van die naam, van wie hij in zijn contacten met de Korinthiërs meermalen gebruik maakte (2 Kor. 2: 13; 7: 6, 14; 8: 6, 16, 23 en aan wie hij later een bijzondere brief richtte (Titus 1: 4), nergens in de Handelingen van de Apostelen zou vermeld zijn (vgl. vs. 23 b), zo verheugde men zich hier een tekst voor zich te hebben, waarin zijn naam toch voorkwam. Is het intussen zo goed als zeker dat de reis van Paulus naar Jeruzalem, waarvan hij in Gal. 2: 1vv. melding maakt, die naar het apostolisch concilie in het jaar 50 (Hand. 15) geweest is, dan is het net zo zeker dat in onze tekst van Titus geen sprake kan zijn; want op die reis bevond hij zich tenminste reeds onder de leerlingen van de apostel, indien niet reeds onder diens helpers.

"Wat een sprekende tekens zijn toch deze beide vergaderplaatsen, de synagogen en de predikzaal in het huis van Justus, die hier zo dicht naast elkaar staan! In de synagoge wordt ons het goddelijke verbondsteken van de besnijdenis, de wet en de profeten voorgesteld, maar daarmee verbonden de onreinheid van het ongelovige hart en de lust van het kwaad geweten. Dicht daarnaast zien wij het huis van een heiden, waaraan uiterlijk niets anders te zien is dan het natuurlijke heidendom, maar daarin het levend getuigenis van het goddelijk woord en het tonen van geest en kracht, alsook een hartelijk aannemen van het evangelie. Daar is de schijn van een huis van God zonder werkelijkheid, hier is het werkelijke godshuis, dat op het punt staat openbaar te worden. "

8. En Crispus, de overste, de opziener van de synagoge (Matth. 9: 18), die door de beslissende stap die Paulus gedaan had nu ook zichzelf tot een beslissing liet brengen, geloofde in de Heere. Hij gaf zich gelovigover aan de Heere Jezus als de ware Messias en de enige Heiland met geheel zijn huis en ontving de heilige doop door de hand van de apostel zelf (1 Kor. 1: 14). En velen van de Korinthiërs, zowel heidenen als proselieten en Joden, die hoorden hoe hij in het huis van Justus (vs. 7) het woord van God predikte, geloofden en werden gedoopt.

Daar het huisgezin van Crispus te Korinthe, zoals het schijnt, het eerste geweest is dat in behoorlijke vorm en openlijk door de doop het christendom beleed en dus hiermee eigenlijk voor het eerst in deze stad een christelijke gemeente werd gesticht, baarde die gebeurtenis des te meer opzien en was in de gevolgen des te belangrijker, daar nu ook vele Korinthiërs overtuigd werden zich te laten dopen. Net als Crispus, doopte Paulus ook Gajus (1 Kor. 1: 14), een man van naam; bij die beiden komt vervolgens Stefanus en diens familie (1 Kor. 1: 16). Deze drie doopte Paulus zelf; de anderen werden door Silas, Timotheüs of Aquila gedoopt.

Zo'n bekering, de bekering van een heel huisgezin, als hier dat van Crispus, is ons nog van geen Israëliet bericht. Is dit niet een begin van de wending, die Mozes (Deut. 32: 21) beloofd heeft voor de laatste tijd, dat Israël, tot jaloersheid opgewekt door hetgeen geen volk was, na verre afdwaling tot zijn God weerkeert? Is het toch niet de aantrekkingskracht van het heidense hart, dat door Gods Geest vervuld is, dat Crispus niet laat vertoeven in de Joodse synagoge, die door de Geest van God verlaten is? Werkt deze niet zo sterk op hem dat hij met zijn gehele huis het woord van God in het heidense huis nawandelt en gehoorzaam wordt? Terwijl nu velen van de Korinthiërs dit schitterend voorgaan van de overste van de synagoge, die tot de gemeenschap met de christenen uit de heidenen overgaat, volgen, wordt Paulus door zo'n resultaat opnieuw en nog krachtiger gesterkt dan door de mededeling uit Macedonië. Door de onmiddellijke nabijheid en eigen ervaring is de grote kracht van Gods genade hem duidelijk geworden, eerst de Grieken en vervolgens en wel op een nieuwe en hoopvolle wijze, de Joden (Rom. 10: 19; 11: 14); daarom doopt hij deze familie ook zelf.

9. En de Heere zei, waarschijnlijk nadat de breuk met de synagoge van de Joden had plaatsgehad (vs. 6v.), tot Paulus door een gezicht in de nacht (hoofdst. 16: 9), terwijl Hij aan hem verscheen zoals vroeger en ook later te Jeruzalem (hoofdst. 22: 17vv. ; 23: 11): Wees niet bevreesd voor die zich verzettende en lasterende Joden, die u reeds zo dikwijls uit uw arbeidsveld hebbenverdrongen. Houd het woord van het kruis, dat voor hen een zo grote ergernis is (1 Kor. 1: 23), niet terug, maar spreek het uit zonder vrees en zwijg niet van die grote zaak alleen omwille van de vrede.

10. Want Ik ben met u om u in uw innerlijke zwakheid te sterken (1 Kor. 2: 3), maar ook om u uiterlijk tegenover de tegenstanders in bescherming te nemen en niemand zal de hand aan u leggen om u kwaad te doen, zoals dat te Antiochië in Pisidië, te Iconium, Lystre, Filippi, Thessalonika en Berea geschied is (hoofdst. 13: 50; 14: 5vv., 19vv. ; 16: 19vv. ; 17: 5vv. en 13v. Gij zult niet zonder grote zegen blijven,
want Ik heb veel volk in deze stad en tot hen allen moet de roeping tot Mijn Koninkrijk komen zonder dat de vijanden het zullen kunnen verhinderen.

Ook de grootste heiligen en de krachtigste helden van God hebben hun uren van zwakheid en tijden van strijd, waarin zij een toespraak en versterking van boven nodig hebben. - Abraham voor Abimelech, Mozes in de woestijn, David in de klaagpsalmen, Elia onder de jeneverboom, Johannes in de gevangenis, Luther, die eens in zijn aanvechtingen zei: "velen denken dat ik op enkel rozen wandel, omdat ik in mijn uiterlijke wandel zo vrolijk schijn, maar God weet hoe het met mij is. "

Het moet voor ons een grote aanmoediging zijn om te trachten goed te doen, dat God onder de verachtsten van de verachten, onder de schuldigsten, de ontuchtigsten en de dronkaards een uitverkoren volk heeft dat gered moet worden. Wanneer gij het woord tot hen brengt, dan doet gij het omdat God u geroepen heeft, om de boodschap van het leven aan hun zielen te brengen

en zij moeten die boodschap ontvangen, want zo is het raadsbesluit van de eeuwige uitverkiezing. Zij zijn evenzeer door bloed vrijgekocht als de heiligen voor de eeuwige troon. Zij zijn het eigendom van Christus, hoewel zij misschien nu nog de herberg beminnen en de heiligheid haten, maar indien Christus hen gekocht heeft dan zal Hij hen bezitten. God is niet ontrouw, dat Hij de prijs vergeten zou die Zijn Zoon betaald heeft. Hij zal niet toelaten dat Zijn plaatsbekleding in een enkel geval een onnut feit zal zijn. Tienduizenden verlosten zijn nog niet wedergeboren, maar zij moeten wedergeboren worden en dit is onze troost, wanneer wij tot hen komen met het levendmakende woord van God.

11. En hij, Paulus, ondervond de waarheid van de woorden van de Heere. In vertrouwen daarop vestigde hij zich te Korinthe en bleef ook verder bij Aquila (vs. 3). Hij bleef daar een jaar en zes maanden, van de herfst van het jaar 52 tot de lente van 54 n. Chr. en hij leerde hen in het huis van Justus (vs. 7) het woord van God, waardoor hij ook werkelijk de Heere een groot volk verzamelde in de talrijke gemeente, door hem aldaar gesticht.

Nu pas kon Paulus zich gerust op dit arbeidsveld vestigen, terwijl hij zich tevoren nog altijd beschouwde als iemand op doorreis en op het ogenblik wachtte, waarop hem zou worden gezegd: "gij moet verder. " Zolang was Paulus nog op geen enkele plaats gebleven.

Omstreeks het midden van zijn anderhalfjarig verblijf, dus in het jaar 53 n. Chr., schreef hij de tweede brief aan de Thessalonicensen. De bezorgdheid die ten tijde van de eerste brief bij de Thessalonicensen heerste, dat velen onder hen de wederkomst van Christus niet meer beleven zouden, was intussen ten gevolge van woord en brief, die men onder de naam van de apostel had ingevoerd, in de verwachting van het tegenovergestelde veranderd, als zou die wederkomst dadelijk geschieden. Nu wordt dan ook dit thema van een andere zijde behandeld (vgl. 2 Thess. 2: 1vv. met 1 Thess. 4: 13vv.

Onder deze anderen, die de apostel zijn vreugde en zijn kroon noemt (1 Thess. 2: 19) heeft hij - opmerkelijk genoeg! - het donkere profetische geheel uitgesproken: eerst zal de afval komen en uit de afval de mens van de zonde voortkomen, voordat Christus met het rijk van de heerlijkheid verschijnt. De voorzegging wordt dus gegeven op het ogenblik dat de christelijke gemeente onder de heidenen het hardste groeide, een voorspelling die - of de tijdgenoten het begrepen of niet - betekent dat in de christelijke kerk zelf het verderf zou binnendringen en in haar de geestelijke tempel, de antichrist zijn troon zal oprichten.

12. Maar wij willen uit die tijd van zijn anderhalfjarig verblijf te Korinthe nog een voorval beschrijven dat duidelijk toont onder welke bijzondere bescherming van de Heere Paulus stond, zodat de tegenstanders niets tegen hem konden doen en hij dus Korinthe als het eigenlijke station van zijn werkzaamheid in Griekenland kon beschouwen (vs. 10). Toen Gallio, die oorspronkelijk Junius Annaeus Novatus heette, een broer van de filosoof Annaeus Lucius Seneca, en later door adoptie in de familie van de rhetor Gallio werd opgenomen en nu met diens familienaamwerd genoemd, een geestig en zeer geprezen man - toen deze Gallio stadhouder (proconsul hoofdst. 13: 7) van Achaje was, waarschijnlijk sedert het jaar 53 n. Chr., stonden de Joden te Korinthe, de woonplaats van de landvoogd, eendrachtig tegen Paulus op. Zij hoopten waarschijnlijk bij de nieuwe stadhouder gemakkelijker danbij de vorige iets tegen de door hen gehate prediker uit te richten en brachten hem voor zijn rechterstoel (Matth. 27: 19).

13. Zij klaagden Paulus aan als iemand die propaganda maakte en een nieuwe godsdienst wilde invoeren, (het is toch niets nieuws dat zij, die zelf in het godsdienstige het meeste

dwalen, anderen van ketterij beschuldigen), zeggende: Deze raadt de mensen aan dat zij God op een wijze zouden dienen tegen de wet van Mozes, die in het Romeinse rijk de Joden is toegelaten (hoofdst. 21: 21; 24: 5); zijn godsdienstoefeningen zijn dus ongeoorloofd.

14. En toen Paulus zijn mond wou opendoen om zich tegenover die aanklacht te verdedigen (hoofdst. 24: 14vv. ; 26: 4vv.), zei Gallio, om zich van de hele zaak af te maken, alsof die voor zijn rechterstoelniet op zijn plaats was, tot de Joden: Als er sprake was van enig ongelijk, een schending van enig privaat recht, of een misdrijf, die een onderzoek in crimineel recht eist, o Joden, als gij deze man daarvan beschuldigde, dan zou ik u met reden, naar recht en billijkheid verdragen.

15. Maar indien er, zoals ik duidelijk merk, een geschil is over een woord ten opzichte van uw Messias en over namen ten opzichte van uw godsdienst en over de wet, die onder u is, of deze geschonden is of niet, dan zult gij zelf toezienhoe gij die strijd zult uitmaken; want ik wil over deze dingen geen rechter zijn, daar zij niet tot mijn ambt behoren (hoofdst. 23: 29; 25: 18vv.).

16. Zij maakten het hem echter door hun aandringen lastig en wilden hem niet met rust laten, maar hij dreef hen weg van de rechterstoel, om aan de zaak een einde te maken.

17. Maar de hardnekkigheid, waarmee de Joden hun wil trachtten door te drijven en die onmiskenbare vijandschap tegen de door de landvoogd onschuldig verklaarde Paulus, verbitterde al de Grieken, die als heidenen noch tot de partij van de aanklagers, noch tot die van de aangeklaagden behoorden. Zij nemen dan Sosthenes, de overste van de synagoge, die sedert de overgang van Crispus tot het christendom (vs. 8) in diens plaats was gekomen en die zich tot de woordvoerder van de Joden maakte en zij sloegen hem voor de rechterstoel, zodat de landvoogd het zag, om hem tot bedaren te brengen en Gallio, die zo’n volksgericht niet met tegenzin zag, trok zich hier niets van aan, hij liet het gebeuren zonder dat hij de Grieken gebood daaraan een einde te maken of hen ervoor bestrafte.

Terwijl Paulus tot hiertoe op alle Europese stations in zijn werk gestoord was, ofwel door de vijandschap van de heidenen, zoals te Filippi, of door de gehele onvatbaarheid van hen, zoals te Athene, of door de haat en de boosheid van de Joden, zoals te Thessalonika en te Berea, heeft hij hier te Korinthe voor de eerste maal bereikt dat de vervolging tegen hem ingesteld, volkomen vruchteloos blijft. Dat toch de bescherming, hem te Korinthe geschonken, veel meer te betekenen had dan wat te Filippi ten gevolge van zijn Romeins burgerrecht hem ten deel viel, ligt voor de hand. Pas nadat hij persoonlijk mishandeld was, had daar zijn Romeins recht enige kracht. Ook toen won hij alleen een eervolle uitleiding uit de stad, maar niet een vrij verblijf. In Korinthe hoeft Paulus niet eens zijn mond te openen; de mond van de Romeinse proconsul beschermt hem tegen alle gevaar en het volk is hem zo toegedaan, dat het zijn vervolgers mishandelt. Ook in dit opzicht blijkt dat Korinthe boven alle andere plaatsen de plek is geweest waarop de Macedonische man te Troas (hoofdst. 16: 9) de apostel heeft gewezen en waarheen deze hem had geroepen. Ook in dit opzicht blijkt dat de Heere, die hem over de zee had geroepen, hem vooral in het door de zee omspoelde Korinthe had willen plaatsen en daar Zijn zo talrijk aanwezige volk tot hem wilde leiden.

Wat zijn karakter aangaat is Gallio ver boven Pilatus verheven, hij gebruikt de rechtsvorm voor het levende recht en ziet in deze zin ook het formele onrecht van het volksgericht misschien met innerlijk welgevallen aan. Wat zijn geest aangaat, openbaart hij iets van die onverschilligheid van Pilatus, aan wie het evangelie in zijn knechtsgestalte of liever in het

gewaad van vervolgde schuldeloosheid onder de ogen kon komen, zonder dat hij er notitie van nam.

Als men Gallio als een heidens rechter beschouwt, moet men deze billijkheid en onpartijdigheid in hem prijzen. Zij beschaamt de geest van vervolging en de bloeddorst, die zo vele overheden die de christennaam dragen, onder het voorwendsel van godsdienst hebben uitgeoefend. Als echter christelijke overheden met dit voorbeeld hun onverschilligheid omtrent alle godsdienst verontschuldigen, dan valt het valse daarvan spoedig in het oog. Dit zondige Gallionisme heeft zich helaas van de hoven van de koningen (via een groot deel van de stand van rechters en beambten) tot in de geringste boerenhutten verbreid.

De heidense Gallio geen toonbeeld voor een christelijke rechter; want deze moet 1) niet ingrijpen in gewetens- en godsdienstzaken van anderen, maar wel zelf geweten en godsdienst hebben 2) in zaken van leer en geloof niet oordelen, maar de mishandelden, van welk geloof zij ook zijn, tegen ruw geweld beschermen.

Vs. 18-23 Als voor Paulus de tijd gekomen is dat hij vanwege de feestreis naar Jeruzalem, die hij zich had voorgenomen, Achaje moet verlaten, gaat hij scheeps in de haven van Kenchreeën, nadat hij daar eerst de vervulling van een belofte had voorbereid. Hij gaat met Priscilla en Aquila naar Efeze, laat hen daar achter, reist over Caesarea naar Jeruzalem en vandaar naar Antiochië in Syrië. De gebeurtenis in Gal. 2: 11vv. wordt door Lukas onvermeld gelaten.

18. En nadat Paulus na het voorval in vs. 12-17 beschreven, er nog vele dagen gebleven was, totdat de tijd van 1 jaar en 6 maanden voorbijgegaan was, zonder dat de Joden nog iets tegen hem hadden durven ondernemen, nam hij omstreeks Pasen van het jaar 54 n. Chr. afscheid van de broeders, van de christelijke gemeente te Korinthe en scheepte vandaar naar Syrië in, naar Palestina, dat toen met Fenicië tot de provincie Syrië werd gerekend (vgl. hoofdst. 20: 3 met 19: 21 en 21: 3 Hij wenste toch tot aan Pinksteren te Jeruzalem
te zijn (vs. 21). Silas en Timotheüs bleven te Korinthe achter en Priscilla en Aquila, (de bovenaanstelling van de vrouw), die van plan waren naar Efeze te verhuizen, reisden met hem mee. Zo vertrok hij uit Europa, nadat hij zijn hoofd, voordat hij scheep ging, te Kenchreeën, de oostelijke havenplaats), had geschoren, want hij had een gelofte gedaan. De tijd van de vervulling van die gelofte was nu daar, nu hij zijn reis naar Jeruzalem begon en daarom moest het lange haar, uit het buitenland meegebracht, vóór alles verwijderd worden, om voor nieuw haar naar de wijze van de Nazireeërs (Num. 6: 5) plaats te maken, en zijn hoofd zo voor het Nazireaat te heiligen (Num. 6: 9 en 11).

Paulus was ervan overtuigd dat hij zijn werk te Korinthe, evenals in Macedonië en Griekenland voorlopig volbracht had. Daarom zien wij hem nu over Jeruzalem weer naar Antiochië in Syrië terugkeren. De stad Korinthe komt zo hier geheel in dezelfde verhouding tot de tweede zendingsreis van Paulus, als de stad Derbe tot zijn eerste zendingsreis (hoofdst. 14: 20v). Niet alleen had hij van Derbe eveneens zonder uiterlijk noodzakelijke reden zijn afscheid genomen, om vandaar tot de moedergemeente in Antiochië terug te keren, maar evenals de gemeente te Derbe de vierde aanzienlijke christengemeente was, door Paulus in Klein-Azië gesticht, zo was ook de Korinthische de vierde van de aanzienlijke gemeenten, die door de werkzaamheid van de apostelen in Europa gesticht werden. Zoals echter de tweede zendingsreis van Paulus, waarop hij reeds vanaf het begin geheel zelfstandig werkte, reeds van grotere betekenis was dan de eerste, waarop zijn apostolische zending zich pas tegenover Barnabas begon te verwezenlijken, zo stonden nu ook de Europese stichtingen van de apostel

in haar christelijke ontwikkeling reeds hoger dan de Klein-Aziatische, die op de eerste zendingsreis door Barnabas en Paulus waren gesticht. Dit zien wij uit het feit dat zij, toen Paulus ze voor een geruime tijd verliet, niet nog eerst een bijzondere versterking en organisatie nodig hadden, zoals we in hoofdst. 14: 21vv. van de Klein-Aziatische gemeenten hebben gelezen.

"Er was toen in de apostel een sterke drang, zoals uit ons verhaal, dat zoveel aanstipt en nergens lang blijft, wel kan worden opgemerkt, dat rusteloos voortstreven dat zich door niets, ook niet door de beden van waarheidzoekende, leergierige mensen liet terughouden (vs. 20v.), dat verder en verder naar Jeruzalem heendrong; daar zou dan pas het eigenlijk einde en doel van deze apostolische gelofte zijn. Misschien had Paulus, toen hij tegen zijn gevoel Azië verlaten en zich naar Europa begeven moest (hoofdst. 16: 6-10), beloofd dat, als de Heere met hem zou zijn en het hem zou laten lukken dat hij de kennis en verering van Zijn naam in dit werelddeel onder Joden en heidenen onveranderlijk vestigen mocht, hij, zodra de zaak van de Heere het toeliet, naar Jeruzalem zou terugkeren, om in het midden van zijn zo innig en hartelijk geliefd volk te proberen of hij niet ook voor dit volk in het land van de vaderen een helper van het licht en van de zaligheid kon worden en dat hij zich van dit optreden met het evangelie van Jezus Christus te Jeruzalem door geen moeite of gevaar, geen vrees voor schade, vervolging of dood zou laten terughouden. Nu kon hij bloeiende christelijke gemeenten in Europa, voor een deel in de aanzienlijkste steden van de landen van Macedonië en Griekenland, te Filippi, Thessalonika, Berea en Korinthe achterlaten, tevens mannen als Lukas, Silas en Timotheüs, die met hem in gelijke geest, in de geest en in de kracht van de Heere daar voortwerkten; nu scheen het hem toe dat de tijd gekomen was om zijn gelofte te volbrengen. " De gedachten, die wij aan Menkens blikken in het leven van de apostel Paulus ontleend hebben, zijn wel geschikt om over het zo duistere punt, wat die gelofte van Paulus eigenlijk inhield, licht te verbreiden. Dat toch de woorden van de grondtekst over het scheren van het hoofd en over het volbrengen van een gelofte niet van Aquila kunnen gezegd zijn, zoals velen hebben gemeend, is wel buiten twijfel. Wij zien niet alleen uit hoofdst. 22: 17vv., maar ook uit de woorden in Rom. 9: 1vv. en 10: 1vv. veel hartenleed het de apostel veroorzaakte dat Israël voor het grootste gedeelte zich afkeerde van de zaligheid in Christus Jezus, ja zich vijandig tegenover de prediking van het evangelie stelde. Als hij nu de onweerswolken van Gods oordeel daarom over zijn volk zag samentrekken, zoals hij dat in Thess. 2: 16 zelf uitspreekt en in deze mening door de ervaring in vs. 12vv. opnieuw gesterkt was, moest zich juist, als hij weer een gezegend gevolg van zijn werkzaamheid mocht opmerken, altijd weer de gewetensvraag aan hem opdringen of hem ook niet, alhoewel hem de evangelieverkondiging aan de heidenen was toevertrouwd, de plicht van een ware profeet was opgelegd om voor de Joden in de bres te springen, of hij zich niet tot een beschermer van het huis Israël moest stellen en daarvoor op ‘s Heeren tijd moest klaar staan voor de strijd (Ezech. 13: 5). Naar het woord van de Heere aan Ananias in hoofdst. 9: 15 dat hij de naam van Christus moest dragen, zowel voor de heidenen en voor de koningen, alsook voor de kinderen van Israël, kon hem het antwoord op die vraag geen ogenblik twijfelachtig blijven en juist het bewustzijn dat hij vroeger door zijn gedrag tegenover Stefanus en de christelijke gemeente zijn volk tot die ongelukkige beslissing tegen het evangelie had geleid en de doorslag had gegeven tot verwerping van de zaligheid ("Ac 8: 1"tweede aanmerking van Besser) moest het voor hem tot een sterke behoefte maken om in de bres tegenover de Heere te staan voor het land, opdat Hij het niet in de steek zou laten (Ezech. 22: 30). Daarbij moest hij zichzelf toeroepen dat, vanuit het ideale standpunt gezien, de prediking uit zijn mond voor Israël eigenlijk nog krachtiger en werkzamer moest zijn dan die van de andere apostelen. Reeds was hij met geheel zijn persoon een levendige prediking tot het volk, dat zich op de weg van farizeese ijver voor de wet te gronde richtte en dat alleen nog door bekering tot

Christus kon worden geholpen (1 Tim. 1: 12vv.). Hij volbracht nu zeker die plicht en voldeed aan deze behoefte voortdurend in de landen van de heidenen, doordat hij een vaste regel had altijd eerst met de verkondiging van het evangelie te gaan naar de synagogen van de Joden of naar hun plaatsen van gebed, waar die aanwezig waren. Hoe meer hij echter daarbij gestadig de ervaring opdeed dat ook door de Joden in de verstrooiing de godsdienst van Christus reeds op alle plaatsen voor een sekte werd gehouden, die zij moesten tegenspreken (hoofdst. 28: 22), des te beslister moest hij zich geroepen voelen toch te Jeruzalem, de plaats waarvan zo'n wachtwoord was uitgezonden, nog eens, zoals hij dat reeds in hoofdst. 9: 28v., 22: 17vv. gedaan had, een wending ten goede trachten te bewerkstelligen en de persoonlijkheden die de toon aangaven voor de zaak van Christus te winnen. Voor deze dienst aan zijn verwanten naar het vlees, de Joden, wilde Paulus des te meer een Jood en voor hen die onder de wet waren, als onder de wet worden (1 Kor. 9: 20vv.); zoals hij in zijn gewone apostolische werkzaamheid meestal juist het tegendeel moest zijn, namelijk voor hen die zonder wet waren, als zonder wet. Zo begaf hij zich naar Jeruzalem als een Nazireeër, of aan God gewijde. Het Nazireaat, zo is ons bij Num. 6: 12 duidelijk geworden, verleende het geloof een bijzonder eigendom van God te zijn, een geloof dat alle krachten opwekte en gaf daarbij tevens een bijzondere oproep tot gebed, in het bijzonder tot voorbede. Wil men nu niet zo ver gaan dat men aanneemt dat Paulus werkelijk, zoals wij vroeger veronderstelden, voor enige tijd zich van de dienst van de heidenen ontslagen rekende en zich aan de dienst van de Joden met de prediking van het evangelie wilde wijden, omdat hij daardoor in het ambt van de apostelen te Jeruzalem zou hebben gegrepen, dan zal uit onze verklaring minstens zoveel als opmerkelijk voorkomen dat hij met Jakobus, die ook als Nazireeër leefde, op de heilige plaats wilde samenkomen om te bidden voor zijn volk Israël (Aanm. II b. 2), opdat een nieuwe uitstorting van Gods Geest mocht plaatshebben, net als 24 jaar geleden (vgl. Rom. 10: 1). Het scheren van het hoofdhaar is echter niet, zoals de uitleggers het in de regel opvatten, het ritueel dat bij het einde van de tijd van de gelofte (Num. 6: 18vv.) moest plaatshebben, want dit kon alleen te Jeruzalem plaatshebben bij de tempel na het aanbieden van de door de Schrift geëiste offeranden; het moet echter zo verklaard worden als boven geschied is en is integendeel een teken van zowel het uittreden uit de dienst van de heidenwereld, als het intreden in de dienst van Israël. Ook van Luther weten wij dat, hoe hard hij steeds zijn vroegere wettische oefeningen en kastijdingen berispt en veroordeelt, hij toch in de tijd van zijn evangelische vrijheid, als ambt en roeping hem daartoe aanleiding gaven, zich geheel en al weer aan diezelfde strenge leefwijze onderwerpt, vgl. bijv. zijn gedrag bij het uitleggen van de 22e Psalm ("Ps 22: 1" inleiding).

19. En hij kwam met Priscilla en Aquila te Efeze aan, de vanouds beroemde hoofdstad van Ionië, toen van proconsularisch Azië Re 2: 1 en bij liet hen, de beide metgezellen, daar achter, om hun handwerk in deze grote handelsstad voort te zetten en tot uitbreiding van het christendom werkzaam te zijn. Maar Paulus, die slechts voor korte tijd hierheen gekomen was, wilde de tijd gebruiken om een latere arbeid voor te bereiden, die hem nu voor Azië in tegenstelling tot hoofdst. 16: 6 was aangewezen. Hij ging dus naar de synagoge van de Joden, die hem het naast aan het hart lagen, en sprak met de Joden over de belofte aan de vaderen gegeven en haar vervulling in Christus Jezus (hoofdst. 9: 20, 22; 13: 16vv. ; 17: 2, 17; 18: 4).

20. Zij stelden veel belang in hetgeen hij zei en begeerden zijn woord nog vaker te horen. Toen zij hem dan vroegen of hij langer bij hen blijven kon, hetgeen hij onder andere omstandigheden graag gedaan zou hebben, willigde hij dat voor ditmaal niet in, omdat hij een gelofte had gedaan die hij nu moest vervullen (vs. 18).

21. Maar hij nam in één van de godsdienstige bijeenkomsten, waarin hij sprak en waarin de Joden hem dat verzoek voorlegden, afscheid van hen en zei om de reden van zijnweigering nader te verklaren: "Ik moet geheel (Deut. 15: 4) het aanstaande en dichtbijzijnde feest (zonder twijfel is hier, evenals in hoofdst. 20: 16 het Pinksterfeest bedoelt), te Jeruzalem vieren; maar ik zal tot u weerkeren (vgl. hoofdst. 19: 1), wanneer ik zal volbracht hebben wat ik in de eerste plaats te doen heb, als God het wil, (1 Kor. 4: 19 Hebr. 6: 3 Jak. 4: 13vv.). En hij voer weg van Efeze, met een schip dat naar Palestina ging.

22. En toen hij, na de reis over zee te hebben afgelegd, nu aankwam in Cesarea aan de zee (hoofdst. 8: 40; 10: 1vv. ; 12: 19vv., reisde hij vandaar over land naar Jeruzalem (vs. 21 Matth. 20: 17v.). Hij bleef daar 30 dagen, zolang als de tijd van zijn gelofte duurde, en na de gemeente gegroet te hebben, ging hij van Jeruzalem af naar Antiochië, vanwaar hij drie jaar geleden was vertrokken (hoofdst. 15: 30).

Dat aan het groeten te Jeruzalem dadelijk weer het afscheid wordt verbonden, schrijft Rieger, doet bijna vermoeden dat Paulus voor ditmaal, evenals reeds in hoofdst. 9: 28v., 22: 17vv., geen gewenst arbeidsveld heeft aangetroffen. Ja, zo voegen wij erbij, voor hem zeker geen. De stemming zowel van de Judaïsten in de gemeente, alsook in het bijzonder van de nog ongelovige Joden zelf, was toen reeds tegen hem evenzeer verbitterd als toen die bij zijn aankomst vier jaar later werkelijk tot uitbarsting kwam (hoofdst. 21: 18vv., 27vv. ; 22: 22vv.). Ook de drie apostelen Jakobus II, Petrus en Johannes, die wij vier jaar geleden nog te Jeruzalem bij elkaar aantroffen als op hun eigen arbeidsveld en die toen nog, zonder te wanhopen aan een goede uitkomst, het prediken onder de Joden bleven voortzetten (Gal. 2: 1-10), moeten er in die tussentijd toch overtuigd van zijn geworden dat met Israël niets kon worden verricht en dat de tijd reeds was gekomen dat het rijk van God van hen werd genomen. Waarschijnlijk was de uitbreiding van de gemeente naar buiten geheel tot stilstand gekomen, zodat al die jaren ook niet één ziel voor Christus werd gewonnen en zoals de staatkundige toestand was geworden, was Jeruzalem voortaan geen plaats meer voor de prediking van het evangelie. Nu moest, wat het uitwerpen van het visnet aangaat, gedacht worden aan het woord van Christus in Matth. 7: 6 en dus niet meer beperkt worden tot de verzorging en versterking van de reeds aanwezige gemeenten. Dit blijkt duidelijk uit het feit dat nog in dit jaar 54 n. Chr. Petrus zich van Jeruzalem naar Antiochië begaf (Gal. 2: 11) en Johannes zonder twijfel niet lang daarna hem volgde, zodat Paulus in het jaar 58 bij zijn aankomst te Jeruzalem nog alleen Jakobus ontmoette (hoofdst. 21: 18 welke aard waren dan de politieke omstandigheden in het Joodse land onlangs geworden? Reeds onder de landvoogd Cumanus (van 48-52 n. Chr.) waren er volksoproeren op grote schaal geweest: één van deze door een voorval in Samaria veroorzaakt, was vooral ernstig en bloedig en kostte uiteindelijk de landvoogd zijn ambt. De keizer Claudius droeg nu op uitdrukkelijk verzoek van de hogepriester Jonathan, die in Rome tegenwoordig was, het bestuur over Palestina aan Felix op, wiens bestuur ogenblikkelijk het keerpunt in het drama vormt, dat met het jaar 44 begonnen is en in het jaar 70 zijn bloedig einde bereikt heeft. Terwijl toch de tijd van de beide eerste landvoogden na de dood van Herodes Agrippa I ("Ac 12: 23"en "Mt 2: 20 nog betrekkelijk rustig voorbijging, onder Cumanus wel grote volksonlusten hadden plaatsgehad, maar toch slechts hier en daar en door enkele personen veroorzaakt, bracht Felix het zover dat het oproer voortaan permanent werd. (vgl. Aanm. II d. 1). Denken wij aan de Zeloten, die fanatieke vijanden van de Romeinen, door Jozefus eenvoudig als rovers en moordenaars beschreven, hetgeen zij echter alleen in hun ontaardingen waren, zo kregen dezen spoedig ten gevolge van zijn verkeerd bestuur meer en meer aanhangers onder de burgerij. Hoe scherper hij nu tegen hen handelde en daarbij in zijn middelen voltrekt niet verstandig was, des te beslister stelden dezen hun leus op de voorgrond: "Strijd tegen Rome tot iedere prijs, " en

Eleazar hun opperhoofd zette die 18 verboden tegen gemeenschap met de heidenen door, die de school van Schammai ("De 24: 4) had opgesteld. Het ligt voor de hand dat bij deze ontwikkelingen de apostelen, die toch in hoofdst. 15 de christenen uit de heidenen, zonder hun het juk van het Mozaïsme op te leggen, uitdrukkelijk als hun broeders erkend hadden, de poging moesten opgeven om nog verder onder de Joden in Jeruzalem en Palestina gelovigen te winnen en hoogstens nog onder de Joden in de verstrooiing het evangelie van de besnijdenis konden brengen. Ook Paulus moest zich er daar van overtuigen dat de gelofte door hem reeds na vs. 18 op zich genomen, indien deze misschien een prediking te Jeruzalem inhield, zoals hij die reeds 15 jaar eerder getracht had te volbrengen (hoofdst. 9: 28v.), reeds moedeloos was geworden. Als die echter een voorbede inhield, dan moest hij leren een antwoord te dragen, zoals onder het oude verbond de profeet Jeremia ontving (7: 16; 11: 14; 14: 11 en van die tijd dateert hoofdzakelijk zijn smart, waarvan hij 4 jaar later zo roerend in Rom. 9: 1vv. spreekt. Een medelijden met deze smart, waarin hij in het geheel niet uitspreekt wat dan eigenlijk zijn hart zo treurig maakt, alsof zijn lippen ervoor beefden om de zaak, waarover hier werd gesproken, in woorden uit te drukken, heeft zeker Lukas ertoe geleid om niet alleen te verzwijgen wat die gelofte van de apostel inhield, maar om ook in onze tekst niet eens de stad Jeruzalem te noemen. Hij laat ons die slechts raden uit het gegeven dat hij eerst van een opgaan naar Antiochië spreekt. Dit is een echt Hebreeuws spraakgebruik, dat opnieuw Ac 1: 15, evenals ook de tijdsopgave in hoofdst. 27: 9, de schrijver van de Handelingen als een geboren Jood doet kennen.

23. En toen hij daar enige tijd, ongeveer twee maanden geweest was, ging hij weg.

Bij hoofdst. 15: 35 Ac 15: 35 werd reeds aangewezen dat in de tijd van het oponthoud te Antiochië de ontmoeting met Petrus, door Paulus in Gal. 2: 11vv. meegedeeld, heeft plaatsgehad. Wat Petrus aanleiding gaf om naar Antiochië te komen, blijkt uit hetgeen in de aanmerking bij vs. 22 Ac 18: 22 over de toestand van zaken te Jeruzalem is gezegd. De apostel had gezien dat hij nu daar niet langer kon blijven; daarom zocht hij een arbeidsveld voor zich, net als zij die reeds twintig jaar geleden uit Jeruzalem verstrooid waren, toen de verdrukking na de dood van Stefanus kwam en die nu rondgingen tot Fenicië en Cyrrus en Antiochië (hoofdst. 11: 19). Hij had zich waarschijnlijk reeds toen naar Fenicië en Cyprus begeven, toen hij na zijn wonderbare bevrijding uit de kerker van Herodes Agrippa Jeruzalem verliet Ac 12: 17. Nu volgde hij verder het spoor van deze mannen en zeker was zijn plan geen ander dan om het woord tot niemand anders te spreken dan alleen tot de Joden, omdat hij zich nog altijd vasthield aan zijn roeping, zoals hij die volgens Gal. 2: 7vv. zich voorstelde. Daarbij hield hij zich echter tevens aan de andere, de overtuiging die hij in hoofdst. 15: 7vv. had verkregen, en aan het besluit van het apostolisch concilie. Daarom hield hij ook zonder bedenking met de broeders uit de heidenen tafelgemeenschap. Maar zie, daar loeren de Judaïsten van Jeruzalem op hen! Paulus stelt ze voor als enigen die "van Jakobus gekomen waren"; niet dat zij door Jakobus gezonden waren, maar wel waren zij uitgegaan van de gemeente te Jeruzalem die onder het opzicht van deze apostel gesteld was. Zij steunden bij de beroering die zij te Antiochië wilden teweegbrengen, waarschijnlijk op de leer in de brief van Jakobus uiteengezet, de leer van de gerechtigheid uit de werken, die toch een onvoorwaardelijk vasthouden aan de wet, dat richtsnoer van alle aan God welgevallige werken, eiste. Het was deze mensen, van wie de partij sedert de nederlaag die zij in hoofdst. 15 leden, opnieuw met vrees vervuld was voor het Joodse Zelotisme waarvan wij bij vs. 22 spraken, zeker hoogst ongelegen dat nu ook de hoofdapostel van de kerk (hoofdst. 1: 15-11: 18) zich van Jeruzalem verwijderde en gemene zaak met de heidenen wilde maken. Zij spoedden zich dus naar Antiochië hem achterna en verleiden hem hier werkelijk om zich aan de tafelgemeenschap met de broeders uit de heidenen te onttrekken en zich van hen af te

zonderen. Hoe komt het, zo moeten wij dan vragen, dat deze verheven apostel zich aan zo'n inconsequentie, aan zo'n afval van hetgeen hijzelf vroeger door de leiding en Geest van de Heere had leren kennen, kon schuldig maken? Als hij begint zich van Israël niet alleen maar in zijn gedachten en woorden, maar in zijn gehele gedrag en werk los te maken, zo verklaart Baumgarten deze vreemde zaak, komt hem nog eens voor de geest de ontzaglijke verantwoordelijkheid van zo'n stap, gedaan door hem, de eerste onder de twaalf patriarchen van het nieuwe Israël. Het komt hem door de tegenwoordigheid van de broeders uit Jeruzalem, die in gemeenschap stonden met Jakobus, die nog altijd te Jeruzalem in de kracht van Goddelijk geduld en verwachten stand hield, met alle zwaarte op het geweten. Nadat hij echter onder deze last bezweken was en daarvoor door Paulus was bestraft, moest hij zich weer begeven op de door hem bestemde weg met een beslistheid door de Geest vernieuwd en bevestigd. Op deze wijze is het ons verklaarbaar. Wij vinden de apostel later in een nadere betrekking met de gemeenten in Klein-Azië, die meestal uit christenen uit de heidenen bestonden. Hij beschouwt deze gemeenten als ingelijfd in het recht en het erfdeel van Israël. Wij vinden hem verder omgeven van hen die wij het eerst in gezelschap van Paulus op zijn zendingsreizen onder de heidenen hebben leren kennen, namelijk van Sylvanus en Markus (1 Petr. 1: 1vv. ; 5: 12v.). Wij zien daaruit dat Petrus zich in de latere ontwikkeling van de kerkelijke toestanden op het arbeidsveld van Paulus heeft begeven. Hij nam daar in zijn werken afstand van zijn gewoon karakter van oorspronkelijk en zelfstandig te willen zijn en nam integendeel de plaats in van een medearbeider en navolger van Paulus. Hoe merkwaardig en mooi nu ook deze opmerkingen in velerlei opzicht zijn Joh 21: 18, lijden zij toch aan het gebrek dat deze tijd met een latere, het jaar 54 met het jaar 61 aaneengeknoopt wordt en daarbij voorbijgezien wordt aan het feit dat Petrus' werkzaamheid meer betrekking had op de Joden in de verstrooiing dan op de heidenen. Het is daarom juister wat P. Lange schrijft: "Stellen wij ons voor dat Petrus juist toen van Jeruzalem was afgereisd om onder de Joden van Mesopotamië te werken, dan lagen zowel de gronden voor de hand die die ijveraars dwongen om hem naar Antiochië na te gaan, als die, die Petrus angst en vrees konden inboezemen. De ijveraars wilden toezien of Petrus dacht het zendingswerk onder de broeders in het buitenland op de wijze van Paulus te beginnen. Petrus wilde ze in dit opzicht niet met wantrouwen en tegenzin naar Jeruzalem terugzenden en zich de ingang onder de Joden in Babylon niet laten bederven door verkeerde geruchten, die hem gemakkelijk zouden vooruitlopen. Daarbij kon zelfs het voorbeeld dat Paulus nog zo-even had gegeven, de volbrenging van de Nazireeërsgelofte mede ertoe bijdragen, hem voor een ogenblik in verstandsverbijstering te brengen. Paulus scheen zich toch ook nog onlangs door een bijzondere aanpassing het de Joden naar de zin te maken. Paulus onderscheidde echter scherper dan Petrus, zoals die laatste dit geval opvatte. In de Nazireeërsgelofte onderwierp Paulus zich slechts voor een korte tijd aan de nationale gewoonte van de Joden, terwijl Petrus door zich van de gemeenschap met de heidense broeders terug te houden, voor zich en voor alle gelovigen een godsdienstig principe feitelijk weer op het tapijt bracht, dat met het principe van het geloof in strijd was. " Zeer opmerkelijk is de ootmoed en gewilligheid, Waarmee Petrus zich door Paulus openlijk laat bestraffen. Hij voelt zich als reeds oud geworden (Joh. 21: 23) en strekt zijn handen uit, opdat een ander hem zou omgorden. Augustinus merkt daarbij op: "Hij, die zich laat terechtwijzen, komt hier nog bewonderingswaardiger voor en moeilijker na te volgen, dan hij, die hem terecht wees; want het is gemakkelijker op te merken wat men bij anderen moet verbeteren, dan te zien wat ieder aan zichzelf moet verbeteren; het is moeilijk om zich te laten terechtwijzen hetzij door zichzelf, hetzij, wat nog meer is, door een ander. " In elk geval is het voorgevallene te Antiochië, waarover hier wordt gesproken, van zeer nadelige invloed geweest op de verdere werkzaamheid van Paulus, zoals Neander nader aanwijst. "Tot hiertoe was de vrede tussen Joden- en heiden-christenen te Jeruzalem gesloten (hoofdst. 15), bewaard gebleven. Tot

hiertoe had Paulus alleen met Joodse tegenstanders, niet met Judaïsten in de gemeenten van de christenen uit de heidenen te strijden gehad. Nu brak echter het verschil tussen Joden- en heidenchristenen, dat door de besluiten van het apostolisch concilie enige tijd onderdrukt was, opnieuw uit en nadat de scheiding weer tevoorschijn was gekomen, verbreidden zich de gevolgen spoedig in alle gemeenten waar christenen uit de Joden en heidenen elkaar ontmoetten. Te Antiochië had dus de apostel te strijden met die partij, van wie de organen hem later overal vervolgden, waar hij een werkkring vond. Het is opmerkelijk dat die scheiding reeds toen weer uitbrak, terwijl de wijze waarop Paulus de laatste maal te Jeruzalem was geweest en toen hij de Joden een Jood geworden was, integendeel had moeten dienen om op de gemoederen van de christenen die nog aan het Jodendom gehecht waren een gunstige indruk te maken. Alhoewel dit op de gematigden onder hen inderdaad zo'n indruk kon teweegbrengen, is het toch ook wel te verklaren dat het op de fanatieke ijveraars, die bij de zo tegenover elkaar staande grondstellingen op generlei wijze met hem konden verzoend worden, juist de tegengestelde indruk maakte, als zij die man, die onder de heidenchristenen zo vrij over de wet sprak, die gelijkheid van onbesneden heidenchristenen en Jodenchristenen steeds zo nadrukkelijk verkondigde, over wie zij nu eenmaal als over een verachter van de wet het oordeel hadden geveld - dat zij deze nu voor zich zagen als één uit het midden van het gelovige Joodse volk. Zij wisten wat hij te Jeruzalem gedaan had ook later goed tegen hem te gebruiken om, terwijl zij zijn handelingen in een vals daglicht stelden, hem te beschuldigen van tegenspraak met zichzelf, van een niet oprecht gemeend vleien van de heidenchristenen. " Des te meer is het te betreuren dat Barnabas, die vier jaar geleden nog op het concilie van de apostelen te Jeruzalem Paulus zo trouw terzijde stond en de erkenning van de heidenchristenen als broeders van gelijke rechten met de Jodenchristenen had helpen doorzetten (hoofdst. 15: 1vv.), zich evenzeer tot huichelarij liet verleiden. Voor hem moest het nog zwaarder zijn dan voor de overige Joden dat hij zich zo had laten meeslepen. Dit geeft Paulus te kennen, als hij in Gal. 2: 13 zegt: "zodat ook Barnabas meegesleept werd door hun huichelarij. " Paulus laat echter Barnabas bij de berisping, die hij Petrus geeft, erbuiten. Hij weet dat diens hart niet juist gestemd is jegens hem, tengevolge van het voorval in hoofdst. 15: 36vv. Nadat deze van zijn reis naar Cyprus, waarop hij Markus heeft meegenomen, spoedig teruggekeerd is zonder iets van betekenis uit te richten, is hij niet in de goede stemming. Hij schaamt zich ervoor om door zich opnieuw aan Paulus' zijde te plaatsen een nieuwe vereniging met zijn vroegere reisgezel te zoeken en geeft er daarom de voorkeur aan zich bij Petrus aan te sluiten. Omdat hier een persoonlijke achterstelling in het spel is, laat Paulus Barnabas zelf onaangetast, maar des te beslister verbreekt hij de nieuwe steun, die hij voor zich gezocht heeft. Nu is Barnabas niet van zo ootmoedige, zelfverloochenende gezindheid als Petrus. Sedert hoofdst. 15: 36vv. is hij op een hellende weg gekomen, waarop hij steeds verder naar beneden gaat. Hij heeft zich zonder twijfel voortaan, al is het niet in openbare aansluiting, toch in verborgen deelname van het hart met de bewerkers van het gehele onheil, de Judaïsten uit Jeruzalem (Gal. 2: 12), verbonden. Deze vergaven het Paulus ook niet dat hij zo scherp tegen hun theorie voor de gehele gemeente optrad, slopen hem achterna in de gemeente te Galatië (vgl. het volgende gedeelte) en brachten na zijn heengaan een oproer tegen hem teweeg, waarbij zelfs zijn apostolische waardigheid in twijfel werd getrokken. Zie over Barnabas bij vs. 23b Ac 18: 23.

II. Het tweede gedeelte, dat van hoofdst. 18: 23-28: 29 loopt, omvat de derde zendingsreis van de apostel en zijn gevangenschap eerst te Cesarea en vervolgens te Rome. Hoewel Paulus ook hier van Antiochië uitgaat, verplaatst hij toch spoedig het zwaartepunt van de christelijke kerk uit de heidenen naar Efeze; en hoewel Korinthe nog een grote rol speelt, richten toch zijn gedachten zich reeds naar Rome, dat hij dan ook uiteindelijk, al is het als gevangene, bereikt.

I. Hoofdstuk 18: 23-21: 26. Derde zendingsreis van de apostel Paulus.

A. Vs. 23-19: 7 Na een oponthoud te Antiochië van ongeveer twee maanden, begeeft Paulus zich op reis om Galatië en Frygië te bezoeken. Gedurende die tijd predikt de Alexandrijn Apollos te Efeze naar de kennis die hij van Christus heeft. Aquila en Prissilla leiden hem dieper in de kennis van de weg van de zaligheid, waarna hij naar de gemeente te Korinthe verhuist. Na zijn heengaan komt Paulus te Efeze aan, waarheen het eigenlijke doel van zijn derde zendingsreis volgens vs. 11 was; hij vindt daar een aantal christenen die nog niet verder gevorderd zijn dan Apollos vóór zijn gehele bekering was en is, door hen in Jezus' naam te dopen, het middel waardoor zij de gave van de Heilige Geest ontvangen.

23b. Paulus nam waarschijnlijk Titus mee, van wie in Gal. 2: 1vv. sprake is en reisde vervolgens tegen het einde van de zomer van het jaar 54 n. Chr. vanuit Antiochië het land van Galatië en Frygië door. Waarschijnlijk nam hij zijn weg door Syrië, Cilicië en Kapadocië, terwijl hij in de laatstgenoemde streek de basis legde voor een gemeente (1 Petr. 1: 1). Eerst kwam hij te Galatië, daarna in Frygië, in de omgekeerde volgorde dus van hoofdst. 16: 6, om al de discipelen te versterken, die op de vorige reis waren gewonnen (vgl. hoofdst. 14: 22 15: 41).

Het is moeilijk te geloven dat Paulus, die te Filippi Lukas en te Korinthe Silas en Timotheüs had achtergelaten, dus van zijn drie metgezellen op de vorige zendingsreis geen mee naar Antiochië had gebracht en hier bij gelegenheid van de afkering van Barnabas, waarover wij aan het einde van het vorige gedeelte spraken, de verzekering moest ontvangen dat als hij nog ooit op een weer samengaan met deze had gehoopt, hij voortaan al dergelijke gedachten moest opgeven, nu geheel zonder geleide zou zijn vertrokken. Wij zouden zeker dwalen indien wij, zoals velen dat hebben gegaan, aan Timotheüs en Erastus wilden denken, die toch beiden eerst van Korinthe tot hem naar Efeze kwamen. Van Antiochië tot Efeze was integendeel zonder twijfel Titus zijn begeleider, die duidelijk een geboren Antiochiër was, in onderscheiding van Timotheüs niet alleen een heidense vader, maar ook een heidense moeder had gehad, in de tijd in hoofdst. 14: 28 bedoeld, d. i. in de jaren 48-50 n. Chr. door de apostel bekeerd was en volgens Gal. 2: 1vv. opzettelijk niet aan de besnijdenis onderworpen was. In de Handelingen van de Apostelen wordt van hem ook niet op één plaats gesproken. Het kan ons dus niet verwonderen wanneer de schrijver zich haast Paulus naar Efeze terug te voeren, daar hij de Joden (vs. 20v.) belooft weer spoedig tot hen te komen en verder op hem niet let. Het verhaal vestigt reeds nu de aandacht geheel op Apollos (vs. 24), terwijl ook in het algemeen alles wat intussen te Efeze geschied is, voordat de apostel daar weer aankomt, als hoofdzaak wordt beschouwd (vgl. hoofdst. 19: 1vv.). De eigenzinnige Judaïsten in hoofdst. 15: 6vv. trachtten de uitspraak van de apostelen en oudsten te Jeruzalem teniet te doen en in de plaats daarvan hun leerstellingen omtrent de noodzakelijkheid van de besnijdenis en van de waarneming van de wet door de heidenchristenen weer tot regel te verheffen. Tegenover hen moest een vastberaden en besliste stap gedaan worden voor de ogen van de gehele gemeente te Antiochië, die aan de ene kant de moeder was van alle heidenchristelijke gemeenten en aan de andere kant de stichtster van de uiterlijke zending. Zo'n stap kon niet beter worden gedaan dan door Titus op deze derde zendingsreis mee te nemen. Zelfs de apostelen te Jeruzalem toch hadden hem als christen erkend en zijn besnijdenis niet geëist, zodat Paulus hem vandaar naar Antiochië bracht als een zegenteken van zijn leer (Gal. 5: 6): "in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch onbesneden zijn, maar het geloof door de liefde werkende. " Wij zullen nu, om niet door te verre uitbreiding van onze uiteenzettingen de lezer hier met stof te overladen, het nadere over Titus eveneens tot hoofdst. 19: 20 Ac 19: 20 uitstellen, net als wij dat ten opzichte van Timotheüs bij hoofdst. 16: 8 Ac

16: 8 hebben gedaan. Echter moeten nog drie andere punten worden besproken, namelijk 1) welke richting sloeg Paulus in gemeenschap met Titus in, toen hij "vervolgens" of liever "achter elkaar" het land van Galatië en Frygië doorreisde? 2) wat was zijn werk tot versterking van de discipelen in het bijzonder in Galatië? en 3) welke conclusie kan uit het in hoofdst. 19: 1 vermelde doorreizen van de "bovenste delen" getrokken worden omtrent de betekenis die de naam "Frygië" nu meer en meer krijgt? Wat het eerstgenoemde punt aangaat, het "achter elkaar" dat boven gezegd wordt omtrent het doorreizen van het land van Galatië en Frygië, moet zorgvuldig worden overwogen. In de grondtekst staat hetzelfde woord dat Lukas in hoofdst. 1: 3 van zijn evangelie gebruikt heeft en met "vervolgens" vertaald is, of door Luther "in volgorde. " Het wil zonder twijfel te kennen geven dat het doorreizen ditmaal de hier genoemde orde of volgorde aanwees, eerst het land van Galatië, en vervolgens Frygië; dit is echter juist de omgekeerde orde van de vorige reis in hoofdst. 16: 6, waar eerst Frygië en vervolgens het land Galatië werd genoemd. Er kan dus hier geen sprake van zijn dat, zoals bijv. Lechler het nodig acht, hier om de bijzondere kortheid van het bericht Pisidië, Pamfylië en Lycaonië zouden zijn overgeslagen. Paulus moet deze keer een richting ingeslagen zijn, waarbij de laatste drie streken buiten het bereik van zijn werkzaamheid bleef en het land van Galatië bij het tweede bezoek eerder aan de beurt kwam dan Frygië. Nu zien wij in 1 Petr. 1: 1 onder die gemeenten, waaraan Petrus zijn brieven richt om hun te betuigen dat het de ware genade van God is, waarin zij staan (1 Petr. 5: 12) en reeds daardoor als ook door andere uitspraken (2 Petr. 3: 15v.) duidelijk te kennen geeft dat hij over gemeenten spreekt door Paulus gesticht, dat ook die in Cappadócië genoemd zijn. Het is dan zeker wel geen al te stout vermoeden, maar een berekening die veel waarschijnlijkheid heeft, als wij aannemen dat Paulus zich op zijn derde zendingsreis van Tarsen, dat hij ook nu evenals in hoofdst. 15: 41 bezoekt, zich niet weer als vroeger (hoofdst. 16: 1) naar Derbe en Lystre en Lycaonië zal hebben gewend. Hij heeft als land van doortocht in de plaats daarvan Cappadócië genomen en is op zijn weg door de steden Tyana, Nazianze en Nyssa gereisd. Vervolgens is hij ook te Tavium gekomen, dat reeds tot Galatië behoorde en is vanhier de richting naar het zuidwesten ingeslagen, zodat hij in vergelijking met de eerdere reis de omgekeerde orde volgt als waarvan toen sprake was. De zo-even genoemde steden van Cappadócië zijn vervolgens in de kerkgeschiedenis door Appollonius van Tyana (een magiër omstreeks het einde van de 1e eeuw n. Chr. die het heidendom als tegenbeeld van Christus gesteld heeft om de toenemende invloed van het christendom te breken en zo mogelijk de heerschappij te behouden) en de bisschoppen Gregorius van Nazianze en Gregorius van Nyssa beroemd geworden (oostelijk van de beide laatste steden ligt het oude Mazeka of Nieuw Cesarea, bekend door zijn bisschop Basilius de Grote, broeder van Gregorius van Nyssa en een jeugdvriend van Gregorius van Nazianze). Voor het ogenblik is het nog niet tot een eigenlijke stichting van de gemeente gekomen, maar de werkzaamheid van de apostel bestond er slechts in het zaad uit te werpen om het te laten opgroeien, evenals op de plaatsen in het zuidwestelijke Frygië, waarover wij later zullen spreken; maar om deze gemeente tot ontwikkeling te brengen ging volgens de opmerkingen in hoofdst. 16: 3 spoedig na de aankomst van Paulus te Efeze diens medearbeider op de tweede zendingsreis, Silas, naar het oosten van Klein-Azië. Als wij in de tweede plaats spreken over het versterken van de discipelen in Galatië en Frygië moeten wij denken aan die tekst in de brief aan de Galaten, waarin hij duidelijk verwijst naar zijn tweede oponthoud in de genoemde streken (hoofdst. 1: 9; 4: 16; 5: 3 en 21 Volgens deze teksten was Paulus reeds toen genoopt de Galaten te waarschuwen voor die dwaalleraars, die ook werkelijk spoedig daarop in de gemeente binnendrongen en op zeer bedenkelijke wijze hun geest in verwarring brachten en hen tot afval van de ware leer verleidden. Deze dwaalleraars waren nou juist die kleingeestige Judaïsten uit Palestina, die volgens hetgeen wij aan het slot van het vorige gedeelte hebben meegedeeld, reeds kort tevoren te Antiochië hun verkeerd werk verrichtten, daar zelfs voor de apostel Petrus aanleiding waren tot een zwak moment,

waarvoor hij door Paulus scherp moest worden terechtgewezen, omdat vooral Joodse christenen Barnabas tot grote ontrouw jegens zijn oorspronkelijk beroep en zijn eigen vroegere overtuiging brachten. Het bleef voor onze apostel niet verborgen dat, zo hij al aanstonds Petrus van de dwaling van zijn weg geheel en voor altijd bekeerd had, dit toch ten opzichte van de Judaïsten en die uit de besnijdenis waren, maar vooral ten opzichte van Barnabas niet het geval was. Hij begreep dat dezen integendeel voor de beschaming die zij voor de gemeente te Antiochië hadden ondergaan, waarbij de twistvraag reeds 4 jaar geleden op het tapijt was gekomen en tenslotte door het gezag van de apostelen en oudsten te Jeruzalem was beslist en ook door een decreet in de juiste vorm plechtig openbaar gemaakt en zo ten einde gebracht was (hoofdst. 15: 1-32), door zijn vastheid en energie tot toegeven bewogen, zouden trachten zich schadeloos te stellen door hun grondstellingen nu in die gemeenten in te voeren, waarin de uitspraak van het apostolisch concilie niet bekend was gemaakt Ac 15: 23. Daarom zei hij de Galaten wat wij in Gal. 1: 8v. lezen en wees er door het "ook wij" onmiskenbaar op hoe door de dwaalleraars, die komen zouden, vooral zou worden gewezen op het feit dat nu ook aan hun zijde een man stond die vroeger zelf met Paulus geweest was en hun leer dus in elk geval zuiverder en beter was. Nee, zo antwoordde hij reeds nu om zo’n bewering te voorkomen, een dergelijk zoeken van uitvluchten is geen stap tot diepere kennis van de waarheid, maar niets dan een veroordelingswaardige afval. Tevens gaf hij het hoofdpunt, waar de strijd zich om zou bewegen, nader aan; men zou over de besnijdenis spreken, waaraan ook, zoals de dwaalleraars hun zouden voorpraten, zij die uit de heidenen zich tot Christus bekeerden, zich moesten onderwerpen om de zaligheid te verkrijgen. De dwaalleraars zouden van degenen, die dan besneden waren, de waarneming van de gehele mozaïsche wet niet eisen, maar zich met enige stukken daarvan tevreden stellen, omdat zij wel wisten dat zij met die eis de gehele zaak bij de mensen zouden bederven. Dit was echter een vergunning zonder enig recht en geheel willekeurig, daar wie eenmaal de besnijdenis op zich neemt, zich daarmee ook aan de gehele wet in al haar bijzondere delen voor de ogen van God onderwerpt. Wij moeten nu uit het verwijt aan de Galaten (Gal. 1: 6) dat zij zich zo haastig hadden laten overhalen, opmerken dat de dwaalleraars, die zich reeds op de loer hadden gelegd, de apostel bij zijn doorreizen van het land van Galatië op de voet volgden en spoedig nadat hij verder naar Frygië was getrokken, hun onkruid onder de tarwe zaaiden. Daarbij hebben zij dan de Galaten de apostolische waardigheid van Paulus in een zeer twijfelachtig daglicht voorgesteld. Men zei dat hij, in zoverre hij voor een apostel moest worden gehouden, toch slechts een apostel was "vanwege mensen" (Gal. 1: 1), die hetgeen hij van apostolische waardigheid bezat pas door de apostelen te Jeruzalem had verkregen en ook slechts een apostel "door een mens" daar hij pas door Barnabas in de dienst van het evangelie was ingelijfd, maar door de eerste gemeente lang voor een bedenkelijk mens was gehouden (Gal. 1: 11-2: 10). Nu toonde hij ook inderdaad dat men hem vanaf het begin niet tevergeefs gewantrouwd had. Hij betoonde zich toch niet als een wezenlijke vriend en leidsman van de ziel voor de heidenen, aan wie hij het evangelie predikte, maar integendeel als hun vijand, daar hij hun iets achterhield dat hij onder de Joden nu en dan zelf nog waarnam, namelijk de wet, die dus toch zeker volgens zijn eigen overtuiging een grote waarde moest hebben om zalig te worden (Gal. 5: 11). Het was dan ook in werkelijkheid zo gesteld: rechtvaardig wordt de mens alleen door de werken van de wet (Gal. 3: 1vv.). Dat had Jakobus de rechtvaardige, de broeder van de Heere, die toch zeker voor de hoogste autoriteit moest worden gehouden, uitdrukkelijk geleerd en uit het voorbeeld van Abraham, de vader van de gelovigen, bewezen (Jak. 2: 14vv.). Deze aanwijzingen mogen voldoende zijn om aan de ene kant te bewijzen dat de brief aan de Galaten en zelfs die aan de Romeinen van latere tijd zijn dan de brief van Jakobus en gericht zijn tegen het misbruik van de leer die men daarin meende te vinden, maar dat niet het omgekeerde mag worden aangenomen Ac 15: 21. Aan de andere zijde zien wij hieruit dat Barnabas niet onschuldig was

aan het streven van de Judaïsten tegen zijn vroegere vriend en metgezel Paulus, al kunnen wij de mate van deelgenootschap niet nader bepalen. Onze apostel had dus later alle recht om zijn gemeenten, in het bijzonder te Kolosse te verbieden hun ingang te verlenen (Kol. 4: 10). Barnabas toch had zich, terwijl oorspronkelijk in hem en Paulus een tweetal tot apostelen van de heidenen door de Heere geroepen was Ac 13: 3, van het werk van de zending onder de heidenen afgescheiden, zodat men nu slechts Paulus alleen nog apostel van de heidenen mocht noemen en nu was juist de gemeente te Kolosse een zuiver heidenchristelijke (Kol. 1: 27; 2: 11). Pas vrij laat, toen hij reeds zijn einde naderde, had Paulus de blijdschap dat Barnabas, net als vroeger Petrus, de dwaling van zijn weg erkende (vgl. Aanm. II a No. 5) en zo kon hij de spanning, die ongeveer 10 jaar had bestaan en drie maal was versterkt, terzijde schuiven voor de vrede van de verzoening. Wat wij hier meedelen zijn slechts meningen, of zo men wil gedachten, die heden nog zo goed als geïsoleerd in de theologische wetenschap staan, maar die nog wel eens algemeen erkend zullen worden en dan zal men er ook niet meer aan denken Barnabas te maken tot de schrijver van de brief aan de Hebreeën. Voor het schrijven van een zendbrief met het doel dat deze brief beoogt, was een man nodig die vanaf het begin op vaste grond had gestaan en die steeds een heldere opvatting van de wederkerige betrekking tussen het oude en nieuwe verbond onveranderd in zich had gehad. Iemand, die van zijn roeping tot apostel van de heidenen afvallig was geworden, alhoewel hij later weer tot kennis van de waarheid mocht zijn gekomen, bij wie datgene wat in hoofdst. 11: 24 van hem kon worden gezegd, op een wijze die zeer verkeerd en voor de ontwikkeling van de kerk zo nadelig geworden was, aan het wankelen was gebracht, is zonder twijfel geen goede autoriteit meer voor een angstig en radeloos geworden christelijke gemeente. Eindelijk begrijpen wij, zoals boven gezegd is, wat Lukas ermee bedoelt als hij in onze tekst spreekt van een doorreizen van het land van Galatië en Frygië door Paulus, daarna ons in vs. 24-28 naar Efeze leidt en daar Apollos voor ogen stelt, hoe die tot volkomen inzien van de waarheid komt en nu naar Korinthe verhuist en tenslotte in hoofdst. 19: 1 weer tot Paulus terugkeert, die na dit verhuizen van Apollos naar Korinthe hem te Efeze ontmoet, nadat hij pas de bovenste delen is doorgetrokken. Moet daaronder ook weer het land van Galatië en Frygië worden verstaan, zodat Paulus net als in hoofdst. 16: 6vv. tot de kust aan de Middellandse zee zou zijn doorgedrongen, zonder in de tussengelegen streken van Klein-Azië enig werk te verrichten, omdat de Geest hem nog altijd verhinderde het woord in Azië te spreken? Of moet onder de "bovenste delen" een andere streek verstaan worden en wijst het "doorreizen" op dezelfde manier op het werk van de apostel aldaar als in onze tekst van zijn werk in het land van Galatië en Frygië wordt gesproken? Dan kan echter deze werkzaamheid niet ook een versterken van de discipelen zijn, maar moest zij een andere wezen, aangezien nog geen discipelen van de tweede zendingsreis bij deze derde aanwezig waren? Zonder twijfel is daar "bovenste delen" in tegenstelling tot Efeze genoemd, dat aan de zeekust gelegen en de hoofdstad van dat Azië is, dat in hoofdst. 2: 9; 6: 9; 16: 6 bedoeld is. Daar liggen het land van Galatië en dat deel van Frygië, waarvan in de voor ons liggende tekst sprake is, te ver en staan tot Efeze in geografisch opzicht te weinig in betrekking, dat wij bij die uitdrukking juist daaraan zouden mogen denken. Bovendien zijn het doorreizen van het land van Galatië en Frygië en het doorreizen van de "bovenste delen" duidelijk van elkaar gescheiden door een behaalde tijdsruimte, terwijl Apollos in de periode dat het eerste plaats vond, eerst naar Efeze kwam en daar in de kennis van de christelijke waarheid een stap voorwaarts deed, en daarentegen in de periode dat het laatste geschiedde naar Korinthe verhuisde en daar zijn werk begon. Wij moeten dus beslissen voor de mening die de tweede vraag ons voorstelt. En als wij nu de apostel met zijn metgezel Titus een weg laten gaan die van Amorium en Synnada over Kolosse naar Laodicea en Hiërapolis en vandaar westelijk naar Efeze ging, dan komen zowel de naam "Frygië" als de andere "de bovenste delen" tot hun recht; want Kolosse, Laodicea en Hiërapolis maakten steeds de zuidwestelijke spits van Frygië uit, deels

lagen zij zo dicht bij Efeze dat zij rederlijkerwijs tot de "bovenste delen" konden gerekend worden, in het bijzonder tot Karië waarin zij met een punt van boven reikten. Nu had Paulus op die reis, evenmin als vroeger in Cappadócië, geen eigenlijke stichting van een gemeente bewerkt, hetgeen blijkt uit het feit dat hij in Kol. 2: 1 de gemeente in Kolosse, Laodicea en de naburige landen aanspreekt, alsof zij zijn persoon in het vlees niet hebben gezien. Volgens Kol. 1: 7 moet de stichting van die gemeente integendeel op rekening van Epafras worden gesteld, die naar Kol. 4: 12 zelf uit Kolosse was; maar toch geeft zijn uitdrukking: "zo velen als er mijn aangezicht in het vlees niet hebben gezien" zoals in Kol. 2: 1 staat, te kennen dat er in die landstreek ook waren, die hem persoonlijk kenden. Nu is Filemon, die te Laodicea woonde, volgens Fil. 1: 19 door de prediking van de apostel tot Christus bekeerd, waarschijnlijk ook diens vrouw Appia en de vriend, wellicht de bloedverwant van de familie, Archippus (Fil. 1: 1v. Kol. 4: 17) evenals Nymfas (Kol. 4: 15). Zeker is Epafras, die eerder als stichter van de gemeente genoemd is, een leerling van Paulus zelf geweest, zodat hij deze als zijn geestelijke vader eert als hij hem in zijn gevangenschap te Rome bericht geeft van de toestand van de gemeente, die hem zeer ter harte gaat (Kol. 1: 4, 8; 4: 12v.). Er zijn dus minstens enkele personen of families die voor een werkzaamheid van Paulus in het zuidwestelijk gedeelte van Frygië getuigenis afleggen. Op de doortocht door Karië en Lydië zal hij zich wellicht van zo’n werkzaamheid hebben onthouden, daar hij voor dit deel van Klein-Azië alles voor zijn arbeid te Efeze wilde bewaren, waar hij dan ook lang genoeg verbleef en helpers genoeg bij zich had om het evangelie te verbreiden.

24. En een zekere Jood, genaamd a) Apollos (afkorting van Apollonios, 2 Makk. 3: 5 en elders) van geboorte een Alexandriër, uit die beroemde stad aan de noordkust van Afrika, waar zoveel Joden waren en het Schriftonderzoek met zoveel ernst plaats had (1 Makk. 1: 4en 11 Aanm.), was een welsprekend man. Hij kwam in de tijd dat Paulus volgens vs. 23 eerst te Antiochië verbleef en daarna het land van Galatië en Frygië doorreisde en de discipelen versterkte, te Efeze, nog voordat de apostel zelf naar zijn belofte daar gekomen was (hoofdst. 19: 1). Doorkneed zijnde in de Schriften van het oude verbond (Luk. 24: 27), legde hij die uit en paste hij ze toe.

a) 1 Kor. 1: 12

25. Deze was reeds enigszins in de weg van de Heere onderwezen, zodat hij het raadsbesluit van God ter zaligheid, dat in de Messias zou worden vervuld, kende enook iets wist van Jezus van Nazareth, de profeet machtig in woorden en werken (hoofdst. 10: 36vv.) en in Hem als de ware Messias geloofde, hoewel Zijn hogepriesterlijk en koninklijk ambt nog een geheim voor hem waren gebleven. En vurig van geest, dus in menselijke geestdrift voor Hem in wiens naam hij geloofde (Rom. 12: 11), sprak hij en leerde nauwkeurig, met grote zorgvuldigheid, de zaken van de Heere, voor zover zijn inzicht toen reeds reikte, met alleen de kennis van de doop van Johannes. Hij stond dus, wat zijn toenmaligekennis aangaat, nog slechts in de voorhof van het evangelie van de zaligheid (Mark. 1: 1vv.), zonder nog in het heilige of allerheilige te zijn doorgedrongen.

Wat de leraren aangaat, die God ons geeft, laat ons steeds bedenken dat er onderscheid in de begaafdheden is, doch dat allen door één Geest geleid worden. Apollos was in de ware kennis van de waarheid minder dan Paulus, maar in welsprekendheid muntte hij uit. Dit behoorde men in hem te waarderen ondanks zijn mindere ervaring. Maar wie nu daarom alleen hem wilde horen en Paulus’ dieper inzien verachtte, wat dwaas handelde zo iemand. Laat dan niemand iemand van hen die God hem tot onderwijs en stichting toezendt, verachten, maar laat ieder dankbaar gebruikmaken van hun verschillende gaven. En laat ons tevens elk voor

onszelf van Apollos de grote les leren van trouw te zijn in het goed besteden van de gaven aan ons verleend. Zijn zij niet zo groot of schitterend als die van anderen, Apollos predikte reeds ofschoon hij niet meer dan Johannes' doop leerde en die wellicht nog niet geheel juist verstond. Laat ons dan, als wij machtig zijn, door ons gezag, als wij rijk zijn, door ons geld, als wij verstandig zijn, door onze kennis, als wij welsprekend zijn, door die begaafdheid, als wij godvruchtig zijn, door ons voorbeeld en zo ook, als wij van geringe stand zijn, door onze ijver en werklust, als wij ongeleerd en niet zeer welbespraakt zijn, door onze eenvoudige en welmenende opwekking elkaar en onderling tot nut zijn. Laat niemand miskennen, niemand verachten de gave die in hem gelegd is, niemand klagen over gebrek aan gelegenheid of vermogen om het welzijn van zijn naasten te bevorderen. Laat elk integendeel erop letten dat hij van alles, ook van het kleinste dat hem verleend is, zo'n gebruik maakt, als hij eenmaal voor de opperste Rechter het best zal kunnen verantwoorden.

26. En deze, die op de zo-even beschreven wijze gebruikte wat hij had, was er niet mee tevreden in bijzondere gesprekken het zaad van het goddelijke Woord uit te strooien, maar wilde ook de Joodse gemeente als zodanig dienen. Daarom begon hij vrijmoedig te spreken in de synagoge te Efeze (vs. 19). En toen bij die gelegenheid ook Aquila en Priscilla, die sedert vs. 18 daar woonden en ijverig aan de Joodse godsdienstoefeningen deelnamen (hoofdst. 2: 46; 3: 1, hem gehoord hadden, bemerkten zij spoedig dat het hem nog aan de gehele kennis van de waarheid ontbrak. Daarom namen zij hem tot zich in hunhuis en legden hem de weg van God nauwkeuriger en dieper tot de hoofdzaak doordringend uit, waarop zij hem in de naam van Christus doopten (hoofdst. 19: 5).

Het hoofdpunt van deze bijvoeging, die nog terugziet op de tweede zendingsreis van Paulus, ligt erin dat Lukas ons wil aantonen hoe de Heere na het heengaan van Paulus uit Korinthe (vs. 18) aan Zijn gemeente daar een nieuwe herder en leraar heeft gegeven, die als plaatsvervanger diens werk daar zou voortzetten (vs. 27v.). De gehele geschiedenis is er een merkwaardig voorbeeld van hoe in het rijk van God de zaken in elkaar grijpen. Paulus moest te Korinthe het echtpaar Priscilla en Aquila aantreffen en onderrichten en zij moeten naar Efeze komen, daar Apollos leren kennen, om zich hem te kunnen aantrekken en voor hem een middel te zijn om tot kennis van het christendom te komen. Nu komt Apollos zo toegerust op het arbeidsveld van de apostel Paulus naar Korinthe, om gedurende de vrij lange persoonlijke afwezigheid van de apostel, zijn plaats te bekleden.

Wie ziet hierin niet de hand van de Heere, die Zijn kerk wonderbaar leidt? Het intreden van deze man in een apostolisch arbeidsveld wijst reeds nu onmiskenbaar op de tijd, waarin de kerk door het aftreden van de apostelen van het podium van hun aardse arbeid in de noodzaak kwam om zich ook zonder de persoonlijke tegenwoordigheid van apostelen door de wereld heen te slaan.

In Apollos was veel verenigd wat hem tot een voortreffelijk werktuig in de dienst van de waarheid maakte en dat bij niet veel mensen op zo'n manier voorkomt. Hij, doorkneed in de schriften en goed onderwezen in de leer van het christendom tot op zekere hoogte, had de gave van een levendige en krachtige rede, was bezield van eerbied voor Jezus Christus, had moed en vrolijkheid in het hart om van de waarheid in de wereld te getuigen en was een ootmoedig mens, die, hoeveel hij ook wist en kon, toch het gemis van kennis kon inzien en van anderen lering kon aannemen. In de Christus van God (Luk. 9: 20) was hem sedert geruime tijd de Schrift ontsloten (Joh. 5: 39) en nu had hij ook met vaste overtuiging erkend dat Jezus deze Christus was. Hij wist echter alleen van de doop van Johannes. Hij kende de zaak en de geschiedenis van het christendom slechts zover dat de Beloofde in de persoon van

Jezus van Nazareth in de wereld was gekomen en onder Israël was opgetreden; dat de profeet die naar het woord van de profetie Hem zou voorgaan en het hart van Zijn volk voor Hem zou voorbereiden en openen, in Johannes verschenen was en gedoopt had ter bekering om deel te hebben aan de Heere, die nu zou optreden, het rijk van God op aarde zou vestigen en met de Heilige Geest zou dopen. Dat het laatste reeds geschied was, dat Christus gedoopt had met de Heilige Geest, dat Hij na Zijn opstanding en hemelvaart door de vervulling van de belofte van de Vader of door de gave van de Heilige Geest Zijn Kerk en daarmee het Godsrijk op aarde gesticht had, dat wist hij niet. Hij was een man, in wie veel licht en leven van de Heilige Geest tot kennis en tot heiliging was. Maar zoals hij het christendom niet had leren kennen uit apostolisch onderricht, zo had hij ook niet onder de handoplegging van een apostel en onder gebed de Heilige Geest ontvangen. Voor hem was de zaak van het christendom nog op dezelfde hoogte, waarop zij stond op de laatste dag van dat feest (Joh. 7: 37vv.), toen op het ogenblik dat het volk met de gouden kruik vol water uit de bron van Siloam terugkwam, Jezus optrad en Zijn woorden over de menigte uitsprak. Wat verder ging dan die doop en dit getuigenis van Johannes, wist hij niet; hij wist het niet juist in de ware samenhang. Hoeveel intussen nog aan zijn kennis van de evangelische waarheid mocht ontbreken, hij wist genoeg van de Heere Jezus om Hem lief te hebben en om Hem als eind en doel van de wet te verkondigen aan hen, die onder de wet waren. En daar hij dat deed uit liefde voor de waarheid en met trouw, moest het woord aan hem vervuld worden: "wie heeft die zal gegeven worden, opdat hij overvloed hebbe. " Hij gaf aan anderen zoveel als Hij had; zo moesten anderen die meer hadden, weer aan hem geven. Hij hielp zo goed als hij kon anderen aan de aanvang van een betere kennis; nu schikte de Heere het zo dat er anderen werden gevonden, die hem met liefde behulpzaam waren om van het begin van kennis tot voortgang en voltooiing te komen.

Onderwezen in de weg van de Heere, d. i. omtrent het christendom als de door Christus door middel van het geloof in Hem bepaalde en gestelde levensrichting (hoofdst. 9: 2), was Apollos ongetwijfeld door Johannes' leerlingen, die naar Alexandrië waren gekomen. Hoe onvolledig echter dit onderricht omtrent de leer van het christendom geweest is, blijkt daaruit dat hij niets wist van een bepaald christelijke doop. Dat met de uitdrukking "kennende alleen de doop van Johannes" een absoluut onbekend zijn met de christelijke doop zou zijn uitgesproken, is op zichzelf ongelofelijk en om Joh. 3: 26 niet aan te nemen. In zoverre hij toch het onderscheidende karakter van de christelijke doop van de Johanneïsche niet kende, hij niet wist dat de laatste iets hogers was dan de eerste, kende hij alleen de doop van Johannes. Hij stond in dit opzicht op gelijke hoogte als die "enige discipelen" in hoofdst. 19: 1vv. Hij gedroeg zich echter niet passief zoals zij; hij was reeds onder de invloed van het gedeeltelijke en voorlopige licht van de christelijke kennis vol diepe, levendige geestdrift als kokend in de geest en sprak en leerde met nauwkeurigheid over Jezus, voor wie Johannes als de Messias getuigd had.

Het verging hem, zoals heden nog menig aankomende prediker, die ook wanneer hij voor het eerst tot een gemeente komt, goede gaven en een goede kennis meebrengt en een vurige ijver voor de zaak van de Heere; maar het ontbreekt nog aan de diepere christelijke vorming van het hart, aan eigen grondige ervaring van de genade. Gelukkig te prijzen is de nieuweling en beginner in de dienst van de Heere, als God tot hem zulke lieve leermeesters leidt, als een Aquila en een Priscilla en als hij naar hen zo trouw hoort als Apollos dat deed!

Het is leeraam dat een man, in de apostolische tijd van zo grote betekenis en invloed geworden als Apollos, aan een eenvoudig echtpaar zoals Aquila en Priscilla de laatste voorbereiding tot zijn leerambt en de grondigste inleiding in de positief christelijke leer te danken had. Deze mensen waren het die de juiste blik sloegen in zijn persoonlijkheid en zijn

veelbelovende gaven, maar die ook dadelijk erkenden waar het hem schortte. Zij waren het die hem, de zeker veel geestrijkere en veel geleerdere, grondiger in de christelijke waarheid inwijdden. Zij waren het die er behulpzaam toe waren, dat hij naar Korinthe kwam en er het hunne toe bijdroegen om de juiste man op de juiste plaats te stellen. Zo hebben hier eenvoudige leken en zelfs ook een vrouw van vrome gezindheid en deugdelijke christelijke kennis teweeggebracht wat volgens onze gewone begrippen de roeping is van theologische kweekplaatsen, een bewijs voor het algemene priesterschap in de apostolische tijd.

Reeds in vs. 18 merkten wij de opmerkelijke rangschikking op: eerst Priscilla, dan Aquila. Volgens de oudste handschriften moeten wij dezelfde volgorde hier laten staan (vgl. Rom. 16: 3; 2 Tim. 4: 19 Hieruit kan men bepaald afleiden dat de vooraanplaatsing van de vrouw bewust en opzettelijk heeft plaatsgehad. Juist in deze tekst, waarin wij het echtpaar zelfstandig zien handelen en die daarom het meest karakteristieke van alle is, wordt ons daaromtrent verklaring gegeven. Als er staat dat Priscilla en Aquila Apollos gehoord hebben, hem tot zich hebben genomen en zorgvuldiger onderwezen, dan moeten wij aannemen dat aan de vrouw in dit werk het meeste moet worden toegeschreven; en aangezien hier van leren en onderwijzen sprake is, zal men zich daarom aan deze vooraanplaatsing van de vrouw hebben geërgerd, waaruit de omzetting van de namen, die in andere handschriften voorkomt, moet worden verklaard. Daar echter het leren hier niet een openbaar maar een vriendschappelijk onderricht is, is het op de voorgrond treden van de vrouw niet tegen de apostolische regel in 1 Kor. 14: 34; 1 Tim. 2: 12 Wij moeten dus aannemen dat de kennis bij Priscilla tot bijzondere helderheid en vastheid was gekomen; zoals wij in hoofdst. 9: 36vv. in Tabitha binnen de joodschristelijke gemeente een voorbeeld voor ons hebben van vrouwelijke werkzaamheid, zo hebben wij nu in Priscilla binnen de heidenchristelijke gemeente een gedenkwaardig voorbeeld van vrouwelijke verlichting en kennis.

27. Een zekere vrees hield hem terug om zich te Efeze, waar hij eerst nog met onrijpe, gebrekkige kennis was opgetreden, verder te laten horen en aan de andere zijde werd hij aangetrokken door hetgeen hij omtrent de gemeente te Korinthe van Aquila en Priscilla had gehoord. En toen hij naar Achaje wilde reizen, naar de provincie waarvan Korinthe de hoofdstad was (vs. 12), moedigden de broeders Aquila en Priscilla en diegenen te Efeze die reeds tot de discipelen van Christus behoorden, hem daartoe aan, zij raadden hem dat aan en schreven aan de discipelente Korinthe dat zij hem ontvangen moesten, omdat hij hun als een bekwaam leraar zeer nuttig kon worden, vooral daar nu Silas en Timotheüs de gemeente, waar zij eerder waren achtergebleven Ac 16: 3, nu eveneens verlieten om zich met Paulus, die naar Efeze dacht te gaan (hoofdst. 19: 1), weer te verenigen. Zo vertrok Apollos en in Korinthe aangekomen, was hij vanveel nut voor degenen die reeds in Christus geloofden. Hij bracht ze tot diepere kennis door de genade van God, die met hem was en zijn werk zegende. Zo gebeurde wat Paulus later aan de gemeente schreef: "ik heb geplant, Apollos heeft begoten, maar God heeft de groei gegeven" (1 Kor. 3: 6vv.).

HOOFDSTUK 19

DE ARBEID VAN PAULUS TE EFEZE

1. En het geschiedde, terwijl Apollos te Korinthe werkzaam was, op de wijze in hoofdst. 18: 28 meegedeeld, dat Paulus evenals vroeger, toen de eerste nogte Efeze was, het land van Galatië en Frygië doorreisde (hoofdst. 18: 23vv.) en na nu ook de bovenste, hoger dan de streek aan de zeekust gelegen delen van het land doorreisd te hebben, terwijl hij vooral te Kolosse, Laodicea en Hiërapolis arbeidde Ac 18: 23, te Efeze kwam omstreeks het einde van september van het jaar 54 n. Chr. En toen hij daar enige discipelen vond, die Christus beleden (vs. 7), sprak bij met hen.

Reeds lang had de apostel Efeze op het oog gehad (hoofdst. 16: 6vv.). Daarom reisde hij ook de bovenste delen van proconsularisch Azië met gevleugelde stappen door om de stad te bereiken. Deze zeer beroemde hoofdstad van het schone Jonië, die toen de hoofdstad was van het Romeinse Asia proconsularis, aan de rivier Caïstros, niet ver van de zee, tussen Smyrna en Milete, op een grote karavanenweg gelegen tussen het oosten en het westen en vandaar om haar handel beroemd Re 2: 1, moest de apostel van de heidenen als een mooi doel voorkomen.

Wij herinneren ons dat Paulus, reeds toen hij zich voor het eerst in Frygië bevond, graag vandaar dadelijk naar het proconsularisch Azië zou zijn gegaan, hetgeen hem echter door de Heilige Geest werd verhinderd (hoofdst. 16: 6). In plaats daarvan werden zijn schreden naar het westen geleid, waar het evangelie volgens de raad van de Heere eerst vaste voet zou verkrijgen. Nu was echter intussen de geschiedkundige toestand een geheel andere geworden, zodat de apostel niet alleen vrijmoedigheid voelde om de zending in proconsularisch Azië aan te vatten, maar zich zelfs daarheen gewezen zag. Hij had zich toch reeds bij zijn kort oponthoud te Efeze (Hand. 18: 19vv.) ervan kunnen overtuigen dat men daar naar zijn komst verlangde en dat ook voor het proconsularisch Azië nu de tijd was gekomen dat de Heere daar Zijn rijk wilde stichten; daarom ook gaf de apostel aan de Joden te Efeze de belofte dat hij spoedig weer daarheen terug zou keren. Efeze vormde als het ware een aanknopingspunt, waar het Aziatische en Europese elkaar ontmoetten en in voortdurend contact met elkaar werden gehouden. Nu was Paulus er zeker toen reeds op uit geweest voor de gemeenten in het westen door hem gesticht een weg van verbintenis te vinden, waardoor zij met de moedergemeenten van Jeruzalem en Antiochië in nauwer verband konden treden en hij zag dadelijk dat de stichting van een christelijke gemeente te Efeze een zeer geschikt tussenstation zou teweegbrengen tussen de reeds aanwezige zo ver van elkaar gelegen delen van de kerk.

De apostel heeft de banier van de evangelische belijdenis in het westen overgedragen en op een grote ver uitziende hoogte geplant. Daarbij is hij nu echter niet van mening dat die westerse christenheid zich zou ontwikkelen op zichzelf, alhoewel zij bestemd was de draagster van de toekomst te worden. Het is voor hem een innerlijke behoefte, zoals hij dat ook vanaf het begin van zijn werkzaamheid ter verbreiding van het evangelie heeft gedaan, altijd weer terug te keren tot de aanvangspunten van de kerk en het is hem een ernstige zaak tussen de ver verwijderde uiteinden van de kerk de verbintenis en de gemeenschap te bewaren en op alle wijzen te versterken. Zo-even heeft hij de uitgestrekte ruimten, die Korinthe en Jeruzalem, Achaja en Syrië scheiden, gemeten, zo-even heeft hij weer zeer levendig ervaren welk verschil, hoeveel tegenstellingen tussen deze uiteinden liggen en hoe zou dan de gedachte aan de noodzakelijkheid van een middelpunt, aan een tussenplaats hem niet voor de geest zijn gekomen? Deze verbintenis, deze brug tussen de oosterse en de westerse, de

Aziatische en de Europese christenen meent hij te Efeze te kunnen vestigen; en is dat niet weer één van de grote gedachten die evenzeer de behoefte van de meest verwijderde eeuwen doorzien, als de werkelijke toestand van het tegenwoordige begrijpen?

Efeze lag dichtbij de kust van de Icarische zee, in die blijde en vruchtbare streek, waar eens onder de sanguïnische, luchthartige en hoogbegaafde stam van de Joniërs de beginselen van Griekse kunst en literatuur bloeide, waar Homerus de Troyaanse heldendaden en het terugkeren van Ulysses, Anacreon de ijdele, nietige vermaken van het ogenblik bezong, Mimnermus het snel voorbijvliegen van de jeugd en van de liefde in treurdichten beklaagde, waar Thales, Anaximenes en Anaximander het eerst de geest van filosofisch onderzoek opwekten omtrent oorsprong, betekenis en doel van ons bestaan. Efeze was echter niet alleen door handel en beschaving in aanzien, maar ook een hoofdzetel van het heidense bijgeloof en van de mystische cultus van Artemis. Daar stond de beroemde tempel van Diana, die in de 6e eeuw v. Chr. uit wit marmer gebouwd, vervolgens in de nacht waarin Alexander de Grote geboren werd (21 Juli 356 v. Chr.) door Herostratus in brand werd gestoken, maar spoedig nog grootser en kostbaarder (in oppervlakte anderhalf maal zo groot als de Dom te Keulen) hersteld werd, met 127 zuilen versierd, door talloze pelgrims bezocht en pas in de tijd van Constantijn de Grote geheel verwoest werd. Daarin stond, volgens het verhaal, het uit de hemel gevallen en sedert overoude tijden onveranderd gebleven beeld van de grote godin, van gedaante als een mummie met vele borsten en raadselachtige woorden, waaraan men een bijzondere magische kracht toeschreef en waarnaar men toverformules (vgl. vs. 19) maakte. Nu zijn van deze tempel nog slechts weinige puinhopen aanwezig en op de plaats van de eens zo bloeiende stad (door de Osmanen in de 13e eeuw verwoest) ligt een armoedig Turks dorp Ayasoloek, dat zijn naam, zo men zegt, zal hebben van Johannes, de hagios theologus (heilige theoloog).

2. Toen hij begreep, dat zij niet de volle kennis van Christus hadden, zei hij tot hen: Hebt gij de Heilige Geest ontvangen, toen gij tot geloof zijt gekomen? En zij zeiden tot hem: Wij hebben zelfs niet gehoord dat er een Heilige Geest is, die op aarde aanwezig en werkzaam zou zijn (Joh. 7: 39), laat staan dat wij die zelf reeds zouden hebben ontvangen.

Onderscheiden vragen zijn er bij menigte en overtollige even zoveel, maar hieronder telt zeker niemand van ons de vraag die hun hier uit en naar het woord van de waarheid wordt gesteld. "Hebt gij de Heilige Geest ontvangen toen gij geloofd hebt? " zo vroeg Paulus op een zendingsreis aan enige "discipelen, " die hij in het volkrijk Efeze ontmoette en toonde reeds daardoor dat hij alleen na een bevestigend antwoord hen als echte belijders van zijn Heer kon erkennen. Kennelijk heeft hij op die buitengewone geestesgave het oog die in de apostolische eeuw bij het ontvangen van de christelijke doop aan de gelovigen werd gegeven en verwonderen kon het hem dus weinig of niet, van deze Johannesdiscipelen, die nog, naar het schijnt, van geheel het Pinksterwonder niet op de hoogt waren, een teleurstellend antwoord te horen. Maar wij, die zoveel beter onderricht zijn dan zij, zou ons antwoord meer bevredigend uitvallen, wanneer ons persoonlijk die vraag in overweging gegeven werd? Beschouwd in het licht van het Pinksterfeest, kan het ons evenmin moeilijk zijn haar rijke zin te verstaan als haar belangrijkheid te beseffen en een ieder voor zichzelf het onbedrieglijk antwoord te vinden. De bedoeling van de vraag kan niet zijn of wij geheel buitengewone werkingen van de Heilige Geest zouden ondervonden hebben, waarop zich deze of gene onder de invloed van een overspannen gevoel of een zieke verbeelding verheft, maar of waarlijk de Heilige Geest, de Geest van God en van Christus ons hart vervult, ons verstand verlicht, ons leven beheerst, of er in ons een nieuw, een ander en hoger beginsel van het leven is dan in de mens die nog innerlijk leeft buiten Christus, of wij met andere woorden nog geheel natuurlijke, vleselijke

mensen gebleven, ofwel reeds aanvankelijk geestelijke mensen geworden zijn en werkelijk proberen ons zo steeds meer te gedragen. Dat is geen vraag van nieuwsgierigheid, maar van ongeveinsde belangstelling; geen vraag uit de oude tijd alleen, maar voor alle tijden en zeer bepaald voor de tegenwoordige tijd; niet alleen een gewetens-, maar ook een levensvraag, zolang althans voor ons als christenen het woord van de apostel nog vaststaat: "als iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe. " Het is dus de vraag naar wezen of schijn, naar leven of dood, naar rijkdom of armoede, naar vonnis of vrijspraak op het hoogste levensgebied; een vraag bovendien, waaromtrent niemand in het onzekere hoeft te blijven, indien het hem waarlijk om een bepaald en onbedrieglijk antwoord te doen is. Immers, naar het woord van dezelfde apostel is het bedenken van de Geest het leven; waar dus de Geest waarlijk is, daar kan het niet anders of Hij moet ook in het leven tevoorschijn treden op een wijze, die ons bepaald onderscheidt van hen die wandelen naar de lust van hun ogen. "De werken van het vlees zijn openbaar, " en wij hoeven niet eerst de opsomming te horen (Gal. 5: 19) om ze terstond te herkennen en uit de vrucht te zien om welke plant het gaat. Maar ook de vrucht van de Geest, die heerlijke éénheid bij alle verscheidenheid kan zich op den duur niet verbergen; zij heet liefde, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid. "Moeten wij nog verder gaan dan het leven van die man, die het eerst de vraag letterlijk heeft uitgesproken, om het terstond in een sprekend voorbeeld te tonen wat het is waarlijk vervuld te zijn met, en zich te laten leiden door de Heilige Geest? Of is ons die maatstaf te hoog? Reeds een blik op deze leerlingen van Johannes doet zien hoe wezenlijk het onderscheid is tussen hen die de Heilige Geest nog niet en zij die Hem waarlijk ontvangen hebben. Het verleden van deze twaalf is ons niet nader bekend, maar dit althans blijkt: pas nadat zij de Heilige Geest ontvingen, begonnen zij met tongen te spreken en te profeteren (vs. 6). Hun taal wordt een andere, omdat hun hart een ander geworden is en hun leven een nieuwe richting kreeg. Zo zijn zij innerlijk en uiterlijk geheel herboren, zij zien met een ander oog, zij loven met een andere tong, zij leven in een hogere sfeer dan waarin zij zich tot nog toe bewogen. Levensbeginsel en taak en doel, het heeft alles bij wie de Heilige Geest heeft ontvangen, een nieuwe doop, een hogere wijding dan bij de kinderen van de wereld daar buiten. Gij, die vaak zo liefdeloos over anderen oordeelt, wat zegt gij op dit punt van uzelf? Het antwoord hoeft niemand te horen, dan de Kenner van de harten alleen. Het ootmoedig en dankbaar ja van het geloof hoeft niet op de lippen te blijven, omdat het gepaard gaat met het besef van duizendvoudig gebrek. Ook de beste christen heeft hier beneden nog niet de tienden, maar slechts de eerstelingen van de Geest ontvangen, maar de Heer is trouw en beter is het zeker met wankelende voet op de weg van het leven dan met vaste tred op de weg van de zonde te gaan. Nochtans, zou het aantal zo gering zijn van hen die het hoofd moeten buigen voor het diep beschamend verwijt: Zij zijn weerspannig geworden en hebben Zijn Heilige Geest smarten aangedaan? Ach, hoevelen staan in onze tijd beneden deze leerlingen van Johannes, zonder dat zij echter gelijke reden van verontschuldiging hebben! O zeker, wij hebben reeds lang gehoord dat er een Heilige Geest is; ach of niemand van ons Hem langer mocht kennen van horen zeggen alleen en of het besef van onze grote, onze persoonlijke verantwoordelijkheid bij het bezit van zo onschatbare voorrechten ons eindelijk in zijn vol gewicht op het hart zonk! Ook op deze vraag mag het antwoord dus niet meer uitgesteld worden: hoe zullen wij ontvluchten, indien wij op zo’n grote zaligheid geen acht geven? OOSTERZEE).

3. En hij zei tot ben: Als gij dan niet eens gehoord hebt van het bestaan van de Heilige Geest, waarin, als het u voorgehouden voorwerp van geloof en belijdenis, zijt gij dan gedoopt? En zij zeiden: In de doop van Johannes, d. i. op de verplichting, die in deze doop ligt.

De apostel had in de eerste plaats een werk te doen van aanvullende arbeid, zoals de apostelen Johannes en Petrus eens hadden verricht op het arbeidsveld van de armenverzorger Filippus te Samaria (hoofdst. 8: 14vv.). Lukas gaat voorbij aan het feit dat Paulus te Efeze Aquila en Priscilla weervond en tevens rondom hen een kring van meer gevorderde gelovigen; daarentegen stelt hij als de opmerkelijkste gebeurtenis in het begin van zijn werkzaamheid op deze plaats voor dat hij aan een aantal doopleerling-christenen de gave van de Heilige Geest toedeelde.

Omdat de apostel deze "discipelen" voor werkelijke gelovigen houdt, mogen ook wij hun de christennaam niet ontzeggen. Zij belijden echter zelf dat zij alleen in de doop van Johannes gedoopt zijn, zelfs dat zij er nog niet eens van hebben gehoord dat de heilige Geest er al was. Wij hebben dus het recht hen voor discipelen van Johannes de Doper te houden, die wellicht door Joden uit de diaspora, die zich juist ten tijde van de boeteprediking van Johannes in Palestina ophielden en toen (omstreeks een mensenleven geleden) van Johannes de doop ontvingen, bekeerd waren en juist daardoor slechts een onvolledige kennis omtrent Jezus hadden ontvangen.

Hoogst waarschijnlijk waren het vreemden, Joden uit de diaspora, die pas te Efeze waren gekomen nadat Apollos zich reeds vandaar verwijderd had. Zij hadden zich aangesloten bij de enkele christenen aldaar, die nog geen eigenlijke gemeente vormden (hoofdst. 18: 27) en werden door hen, omdat zij enige kennis hadden van de persoon en de leer van Jezus en een daarmee overeenkomstig, hoewel nog zeer onvolkomen en onbepaald, als het ware nevel- en schemerachtig geloof in Hem bezaten, als mededisciplen beschouwd. Daarom hield Paulus hen zelf voor christenen en pas door zijn spreken met hen begreep hij dat zij slechts discipelen van Johannes waren. Het gebrek aan specifiek christelijk leven bij hen zal de apostel bevreemd hebben. Hij mist bij hen de bijzondere openbaringen van de Geest, die met de christelijke doop werden geschonken en elders zichtbaar waren (1 Kor. 12: 13 Tit. 3: 5); vandaar zijn vraag.

Het christendom van deze mensen was slechts het eerste krachtige begin van het christendom, dat meer bestond in een uittreden uit het Jodendom dan uit een aanneming van het evangelie met erkentenis en overtuiging en in een werkelijk bezitten van het licht en het leven, van de genade en gave van het Nieuwe Testament of van het Koninkrijk van de hemelen. Zij hadden van de eerste aanvang van het nieuwe verbond, van de doop en het getuigenis van Johannes en van de openbaring van de Heere Jezus Christus zelf in de wereld gehoord. Zij hadden echter niet veel meer gehoord dan datgene wat tot de geschiedenis van het begin van het Nieuwe Testament hoort, daar zij zover verwijderd waren, zowel in plaats als in tijd van die grote zaken. Zo wisten zij ook wel van de Heilige Geest in de zin van de leer van het Oude Testament; zij wisten eveneens dat bij de oprichting van het nieuwe en eeuwige verbond, bij de stichting van die nieuwe instelling van God tot zaligheid van de wereld, die men volgens de belofte van God met de komst van de Messias te verwachten had, een gave van de Heilige Geest in geheel bijzondere betekenis, van bijzondere aard en in de rijkste mate zou plaatshebben. Maar hoe Jezus, van wie Johannes getuigd had dat Hij het Lam van God was dat de zonde van de wereld draagt, de verzoening voor deze zonde was geworden, alsook in het algemeen de afloop van Zijn geschiedenis en de vestiging van het door Hem te stichten nieuwe en eeuwige rijk, Zijn kruis en Zijn dood, Zijn opstanding uit de dood en Zijn verhoging aan de rechterhand van de Vader, vanwaar Hij de Zijnen de gaven en krachten van de Heilige Geest had toegedeeld en waardoor Hij een gemeente op aarde gesticht had, dat alles waren voor deze mensen nog zo goed als onbekende zaken, daarvan hadden zij slechts iets bij gerucht vernomen en zij zullen, daar zij het getuigenis van hun meester, van Johannes,

kenden, die hun hoogste autoriteit was, niet hebben geweten wat zij daarvan als waarheid moesten aannemen of niet. Zoals het echter bij de waarheid vóór alles aankomt op een juist gebruik en een onafgebroken ten nutte maken daarvan en evenals een oprechte trouwe ziel met weinig kennis op deze weg toch met de tijd steeds verder komt, zo hadden ook deze discipelen het weinige wat zij van de evangelische waarheid hadden vernomen, met grote begeerte aangenomen en dat in een rein en goed hart bewaard. De onderscheidende en louterende strengheid van de Johanneïsche prediking en leer, waarvoor zij geheel en al hun binnenste geopend hadden en waaraan zij zich geheel hadden overgegeven, had dat hart voortreffelijk voorbereid voor een meer volkomen kennis van de hele zaak van het christendom en voor de heiligheid van gezindheid en van wandel naar het voorbeeld van Jezus Christus. Anders zou de apostel niet met het doel om te voorzien in hetgeen hun ontbrak, hun hebben gevraagd: "hebt gij de Heilige Geest ontvangen toen gij geloofd hebt"? Het zou niet met de wijsheid en apostolische voorzichtigheid zijn overeengekomen om mensen die in de kennis van de waarheid nog ver achter waren, in het bezit te stellen van gaven en krachten die hun bij nog gebrekkige voorbereiding slechts tot zelfverhoging en tot grote schade hadden kunnen worden.

4. Maar Paulus legde hun uit welke verplichting zij op zich hadden genomen, opdat zij die nu vervullen zouden en zei: Johannes heeft wel a) de doop van de bekering gedoopt, maar zei tot het volk dat zij geloven moesten in degene die na hem kwam, dat is in Christus Jezus (hoofdst. 13: 24vv.). Gij kunt dus, nadat alles reeds lang vervuld is waarop hij toen heeft gewezen, geen ogenblik in twijfel zijn omtrent hetgeen gij nu te doen hebt.
a) Matth. 3: 11 Mark. 1: 4 Luk. 3: 16 Joh. 1: 26 Hand. 1: 5; 11: 16

5. En zij die hem hoorden, werden gedoopt in de naam van de Heere Jezus.

6. En toen Paulus hun de handen opgelegd had, kwam de Heilige Geest op hen en zij spraken met vreemde talen en profeteerden (hoofdst. 8: 17; 10: 44 en 46 ("Ac 14: 8.

Paulus noemt de aard van de Johanneïsche doop met weinig en juiste woorden. Die gaf alleen gemoedsverandering te kennen, was alleen doop van de bekering, verbonden met de eventuele verplichting om te geloven in Hem die komen zou. Als de apostel er dan bijvoegt: "dat is in Christus Jezus", verbindt hij de vervulling aan de belofte en betuigt dat de doop van Johannes feitelijk nog geen doop in Christus was, maar werkelijk op niemand anders doelde. Na deze verklaring lieten de leerlingen van Johannes zich nu in de naam van Jezus dopen. Ten gevolge van de handoplegging door de apostel na de christelijke doop, ontvingen de gedoopten nu ook de Heilige Geest, wiens werking in het spreken met talen en geestvolle uitstorting over de zielen openbaar werd.

Vanaf nu wordt in het Nieuwe Testament verder niet meer over de Doper gesproken; hier maakte hij tenslotte geheel en al voor Christus plaats.

Wat wij bij Apollos aanvulden (hoofdst. 18: 26), wordt hier openlijk uitgesproken, dat zij die de doop van Johannes hadden ontvangen voor de tweede maal gedoopt werden. Het lag voor de hand dat alle verdedigers van de wederdoop, van Cyprianus tot de Anabaptisten en Mennonieten, deze tekst voor zich aanhaalden. De opvatting van deze tekst, die door de orthodoxen werd gevolgd om hun deze als bewijsmiddel te ontnemen, was zeker nog meer gedwongen dan hun verklaring ten behoeve van hun lievelingsidee. Men zei namelijk dat vs. 5 nog sloeg op de Johanneïsche doop en sloot zich bij de voorafgaande rede van Paulus aan, zodat de betekenis deze was: "Zij die hem (de Doper) gehoord hadden, werden ook in Jezus

gedoopt. " Het is echter duidelijk dat de doop van Johannes niet een doop in Jezus kon worden genoemd. De Doper wees alleen de reeds gedoopten op Jezus, nadat hij sedert het neerdalen van de Geest op Hem van Zijn Messianiteit verzekerd was geworden. Als wij echter ook de zin van de woorden nemen zoals die eenvoudig te lezen is, dan volgt daaruit niet dat de Anabaptisten gelijk hebben, als zij deze tekst voor hun opvattingen aanvoeren. Zij willen namelijk in de eerste plaats dat kinderen niet gedoopt worden, omdat met de uiterlijke doop de innerlijke, die zelfbewustzijn veronderstelt, volgens hun mening moet verenigd zijn, kinderen de ware doop niet zouden ontvangen hebben en dus op latere leeftijd weer zouden moeten gedoopt worden. Een eigenlijke wederdoop leren dan ook de Anabaptisten niet. Zij bestrijden alleen de wettigheid van de kinderdoop, waarvan in onze tekst volstrekt geen sprake is en die dan ook bij nauwkeuriger overweging van de vraag in het geheel niet (of slechts indirect, in zoverre namelijk de kinderdoop eveneens voor ontoereikend moet worden gehouden als de doop van Johannes) in aanmerking had moeten komen. Als nu de apostel volgens onze tekst, de door Johannes de Doper, of door zijn aanhangers gedoopten bij het intreden in de christelijke kerk opnieuw doopten, dan rijst de vraag of zij, die volgens Joh. 3: 26; 4: 2 de discipelen voor de inzetting van het sacrament van de doop waren gedoopt, zich ook weer aan de doop moesten onderwerpen. Volgens de idee van deze doop had dat zeker kunnen plaatshebben; want deze kon ook, daar de kracht van de Heilige Geest nog ontbrak, geen bad van de wedergeboorte zijn; daarom hebben de discipelen waarschijnlijk toen slechts weinigen gedoopt en wel alleen in de eerste tijd (zolang Johannes nog op het toneel was en als het ware voor zijn tijd nog toonaangevend); deze weinigen nu sloten zich zeer nauw bij de gemeenschap van Christus aan (hoofdst. 1: 15). In Hem ontvingen zij dan met de apostelen, die ook niet meer door de Heere gedoopt werden, op het Pinksterfeest de Heilige Geest, wiens toedeling de volvoering van de uiterlijke handeling onnodig maakte.

Aan de andere zijde is het echter ook meer dan waarschijnlijk dat onder de drieduizend gedoopten op de grote Pinksterdag wel althans sommigen geweest zullen zijn die ook de doop van Johannes ontvangen hadden. In geen geval intussen wordt daarmee geleerd of goedgekeurd de herhaling van dezelfde doop, aangezien de doop in Hem die te komen stond en de doop in dezelfde maar reeds gekomen Heer, een doop onder twee verschillende bedoelingen en derhalve een tweeërlei doop, hoezeer dan ook met het oog op dezelfde beloofde Messias en Verlosser was.

7. En het waren in totaal omgeveer twaalf mannen (in de grondtekst wordt het volgens de wijze van de Hebreeën (Hand. 24: 11) door tien-twee en niet zoals bij de twaalf apostelen (Luk. 22: 3, 14)door "twee-tien" uitgedrukt.

Met deze twaalf discipelen, bij wie nog Aquila en Priscilla en enige anderen kwamen, die door Apollos voor de zaak van het christendom zullen gewonnen zijn, was nu te Efeze een christelijke gemeente in haar eerste begin aanwezig. De apostel had echter tevens in deze twaalf discipelen en broeders even zoveel helpers, die hem, elk in zijn mate, bij de verkondiging van het evangelie in deze grote en dichtbevolkte stad konden dienen.

De gebeurtenis van de zo snelle en volkomen bekering van deze nakomers uit de school van Johannes de Doper was inderdaad een veelbetekenend teken des tijds in het rijk van God, dat hier verdiende door Lukas op de voorgrond gesteld te worden; want alle profetieën en de wet hadden gesproken over Johannes de Doper; hij was de Elia, die de komende Heer zou voorafgaan (Matth. 11: 13v. ; 17: 11v.). Na zijn krachtige boeteprediking was geen nader werk van voorbereiding meer voor Israël te verwachten. Als wij dus heden de schare van deze laatste loten van de discipelen van Johannes opeens in de kerk zien ingaan, dan blijkt

daardoor juist hoe de laatste vrucht die de werkzaamheid van de Doper droeg, nu door de kerk werd ingeoogst. Het werk van de voorloper van Christus in Israël was vanaf nu voor altijd ten einde en de kerk van Christus stond tegenover het oude verbondsvolk als de enige erfgename van alle oudtestamentische beloften. Voor het volk van Israël bleef echter niets over dan ofwel die plaats van de kerk te erkennen en daarin over te gaan, ofwel in eigenzinnige verstokking te volharden en rijp te worden voor het goddelijk gericht (Mal. 4: 5v.). Dit wordt ons ook bevestigd door hetgeen wij omtrent de verdere gebeurtenissen te Efeze vernemen.

Door het twaalftal werd Lukas herinnerd aan het volk van de twaalf stammen. Deze mannen van Israël waren door een gerucht van de prediking van Johannes en door een schaduwbeeld van zijn doop tot bekering en zaligheid gebracht, zodat zij spoedig voor de Heere God gewonnen waren, toen Paulus hun de stem van Johannes deed verstaan; daarom zullen zij opstaan in het gericht om te getuigen tegen het volk dat de boodschap van Johannes veracht heeft.

Gelukkige mannen! Zij kenden nu niet alleen de Voorloper van de Christus, maar ook de Christus zelf en hadden door het geloof in Hem de beloofde gaven van de Heilige Geest ontvangen. Waarlijk, de apostel had terstond alle reden om zich erover te verheugen dat hij, overeenkomstig zijn belofte, naar Efeze was teruggekomen. En dit des te meer, omdat deze eerste, rijke zegen op zijn werk bij uitnemendheid geschikt was om hem ingang te doen vinden bij de Efeziërs, zijn gezag te bevestigen en een overvloedige oogst voor te bereiden. Gelukkig ook wij, als wij de Heilige Geest ontvangen hebben! Ach, het zegt weinig of wij al in de naam van Jezus zijn gedoopt en belijdenis van Hem afgelegd hebben; het komt erop aan dat wij de Heilige Geest ontvangen hebben. Niet dat ook wij moeten kunnen spreken in vreemde talen en profeteren; maar de gewone, altijddurende gaven van de Heilige Geest moeten ook wij bezitten, de vrucht van de Geest moet ook in ons openbaar worden. De vrucht van de Geest is: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid. En die vrucht wordt gezien waar het geloof in Jezus zich in het hart heeft gevestigd.

B. Vs. 8-20 Drie maanden lang kon Paulus vrij in de Joodse synagoge te Efeze prediken, vervolgens zondert hij zich echter ten gevolge van de hardnekkige tegenstand van de Joden van de synagoge af en arbeidt nu twee jaar lang vooral onder de heidenen, bij wie hij een grote vatbaarheid voor het woord van God opmerkt. Er geschieden door hem buitengewone tekenen en wonderen, maar een poging van Joodse tovenaars en bezweerders om zich van de naam van Jezus als van een bijzonder krachtige toverformule meester te maken, loopt op hun verderf uit. In de gemeente komt daarentegen een nieuwe opwekking en Gods woord behaalt de overwinning.

8. En hij ging, nadat hij zo de eerste grondslag had gelegd tot een eigenlijke gemeente, naar de synagoge van de Joden, die te Efeze was, waar hij zich vroeger reeds had laten horen (hoofdst. 18: 19) en sprak vrijmoedig drie maanden lang, zonder dat de oversten of andere ledenvan het Jodendom hem iets in de weg stelden, om hen door besprekingen te overtuigen aangaande de zaken van het koninkrijk van God, dat nu in Jezus van Nazareth was verschenen. Zo trachtte hij hen te bewegen om door het geloof in Christus dat Koninkrijk in te gaan.

9. a) Maar toen na verloop van die drie maanden sommigen voor de overtuigende kracht van zijn woord opzettelijk het hart sloten en dus verhard werden en ongehoorzaam, ongelovig Ac 13: 16 waren en kwaad spraken van de weg, van het heil van de Heere dat de apostel predikte

voor de menigte, alsof hij goddeloze en zedeloze zaken voordroeg, week hij van hen. Hij brak de gemeenschap met deze synagoge van de satan (Openb. 2: 9) af en scheidde als een waakzaam herder, die voorzorgen neemt opdat de gezonde schapen niet door de zieke worden aangetast, de discipelen af, terwijl hij dagelijks, nu dus op elke dag van de week, sprak en voordrachten hield in de school van een zekere Tyrannus, in de leerzaal van een heiden die tot Christus bekeerd was en die als leraar van de Griekse wijsheid of welsprekendheid te Efeze leefde.

a) 2 Tim. 1: 15

Hetgeen Paulus eerder deed aan de twaalf leerlingen van Johannes is een toonbeeld van bijzondere zielszorg. Nu wordt echter ook van zijn openlijke arbeid bericht gegeven.

Zonder twijfel ging Paulus naar de synagoge met blijde hoop voor de onlangs nog zo leergierige Joden (hoofdst. 18: 20); maar het ging toen te Efeze niet anders dan overal, uitgezonderd Berea (hoofdst. 17: 10vv.), op zijn apostolische lijdensweg (hoofdst. 22: 18)

Drie maanden lang mag hij vrij en ongestoord prediken van dat rijk van God, dat door Jezus Christus is geopenbaard. En hij predikte niet alleen, maar wat zwaarder is, hij sprak ook met zijn Joodse toehoorders, hoorde naar hun bedenkingen, beantwoordde hun vragen, weerlegde hun tegenwerpingen en probeerde hen uit de profeten te bewijzen dat Jezus de beloofde Messias was en wachtte geduldig op de vrucht van het zaad dat hij uitstrooide, op de uitwerking van zijn prediking. Maar daarna kwam het tot een breuk tussen Paulus en de Joden, tot een scheiding tussen geloof en ongeloof. Ook hier ontmoet hij weer de Joodse hoogmoed, waarvoor de prediking van het kruis een ergernis is, de halstarrigheid van dat volk, dat met ziende ogen niet wil zien, met horende oren niet wil horen.

De Geest van God heeft opeens twee zaken te vormen, het oor en het hart. Houdt gij voor Hem het oor open, als Hij het bij u opent, laat gij u door de goddelijke werking leiden en meevoeren, dan wordt gij steeds meer oor en het woord, dat gij hoort, wordt steeds meer een sprekende stem en uw hart, van het woord doordrongen, wordt steeds weker, zachter en gewilliger. Het trekken van de goddelijke werking staat nu niet meer buiten als een beschrijving, maar gaat naar binnen als een inschrijving. Maar sluit gij voor de Geest uw oor of onttrekt gij het aan het woord, wanneer het zich daaraan zou willen laten vernemen, dan wordt gij niet alleen hardhorend, maar zinkt gij ook in een strafbare sluimering, waarin gij, al kon gij ook uiterlijk horen, toch innerlijk niets verneemt. Uw hart wordt als een dode klomp vlees, het wel en wee van het hele rijk van de Geest en van de geesten heeft voor u geen betekenis meer - dat is de toestand van de verharding.

Toen de ontwaakte vijandschap tot dat punt was gestegen dat de tegenstanders in de synagoge zelf, voor het aangezicht van de vergaderde menigte, de weg van het christendom, die Paulus leerde, met spot aanvielen, meende hij de aanwijzing ontvangen te hebben om het gelovige gedeelte van zijn toehoorders te bewaren voor de invloed van deze vijandige geest. Hij deed dat door zich van de ongelovige Joden af te scheiden, de discipelen van Jezus van de synagoge af te zonderen en met hen, ten einde zijn voordrachten te houden, heen te gaan naar de leerzaal van een zekere Tyrannus. Deze was hoogstwaarschijnlijk een Grieks leraar in de welsprekendheid te Efeze (Suidas, een Grieks grammaticus aan het einde van de 11e eeuw, noemt een Sophist Tyrannus, maar zonder diens verblijf of geboorteplaats, of ook de tijd waarin hij leefde, op te geven), die ofwel gratis, of voor een hem aangeboden huur zijn lokaal voor dat doel aan Paulus overgaf.

De apostel had, doordat hij zijn predikstoel uit de synagoge van de Joden naar de gehoorzaal van Tyrannus moest verplaatsen, dit voordeel verkregen dat hij niet, zoals in de synagogen, aan zekere dagen en uren gebonden was en dagelijks in het openbaar kon spreken en leren. In deze gehoorzaal heeft hij dan onder de bescherming van de Heere twee jaar in ongestoorde rust openlijk geleerd en het woord van de Heere of hetgeen hij in naam van Jezus Christus aan de mensheid moest brengen, aan een zo grote menigte van toehoorders uit Joden en Grieken voorgedragen, dat Lukas in vs. 10 kon zeggen dat allen die in Azië woonden het evangelie door hem hadden vernomen. Daarmee wil hij zonder twijfel zeggen dat bij de toevloed van mensen uit alle steden van Klein-Azië, die zonder ooit op te houden te Efeze plaats had, altijd in die gehoorzaal zich mensen bevonden die vandaar bericht omtrent de leer en de zaak van het christendom mee naar huis namen en tot de hunnen brachten.

10. En dit, dat Paulus op die wijze van de school van Tyrannus gebruik maakte, geschiedde twee jaar lang, zodat allen die in Azië woonden (hoofdst. 16: 6), wanneer ze te Efeze kwamen en de school, die voor iedertoegankelijk was, bezochten, het woord van de Heere Jezus hoorden, zowel Joden als Grieken.

Er kan geen twijfel over bestaan of het "dit" aan het begin van het vers op beide, het prediken in de synagoge (vs. 8) en het leren in de school van Tyrannus (vs. 9) slaat, of alleen op het laatste, daar dit ook kort tevoren is genoemd. Daar Paulus nu echter voor het eerste reeds drie maanden te Efeze werkzaam was, voordat hij het laatste twee jaar lang deed, heeft hij in deze stad in elk geval 2 jaar en 3 maanden doorgebracht. Intussen zouden onze 2 1/4 jaar nog geenszins voldoende zijn om het woord van de apostel in hoofdst. 20: 31 te rechtvaardigen, dat hij drie jaar lang te Efeze gearbeid had. Er moet, om de uitdrukking op te vatten als een ronde som, nog zoveel tijd bijkomen, dat er nog ongeveer 2 3/4 jaar zijn; aan de andere kant moet er ook nog een punt bijkomen dat Lukas recht geeft in onze tekst niet alleen van 2 3/4 jaar, maar slechts van 2 1/4 jaar te spreken. Nu ligt het vermoeden voor de hand dat de 2 3/4 jaar hier niet een onafgebroken periode zijn geweest, zodat, nadat wij bij vs. 1 de aankomst van de apostel te Efeze eind september van het jaar 54 hebben gesteld en dus in de laatste drie maanden van dit jaar die drie maanden liggen, die hij volgens vs. 8 in de synagoge van de Joden predikte, wij in de beide jaren 55 en 56 de twee jaren zouden moeten zoeken, waarvan het 10e vers, dat voor ons ligt, spreekt. Deze twee jaren zullen nog omstreeks een 1/2 jaar in het jaar 57 n. Chr. duren en daarvoor zal nu evenveel tijd in het jaar 56 wegvallen, waarin Paulus niet te Efeze, maar elders werkzaam was, totdat hij vervolgens naar deze stad terugkeerde en daar zijn werk voortzette. Zo is het ook inderdaad. De apostel verliet Efeze in hoofdst. 20: 1 pas omstreeks Pinksteren van het jaar 57, d. i. eind mei, waarvoor minstens nog 5 maanden van dit jaar erbij komen. Omgeveer even zoveel tijd van het jaar 56 is hij te Korinthe en Kreta geweest, waarover wij bij vs. 20 uitvoerig zullen handelen. In werkelijkheid heeft hij, zoals Lukas bericht, 3 maanden en 2 jaar te Efeze doorgebracht. In die tijd nu werden in de provincie Asia vier gemeenten gesticht: naast de hoofdgemeente te Efeze, ook de gemeenten uit haar ontstaan, Kolosse, Laodicea en Hiërapolis, waar Paulus volgens de opmerkingen bij hoofdst. 18: 23b Ac 18: 23 bij zijn heenreis slechts enkele families en personen voor het evangelie had gewonnen. Voor de groei van die drie dochtergemeenten was vooral Eprafras van Kolosse werkzaam (Kol. 4: 12v.). Drie maal vier gemeenten, door de apostel gesticht zien wij dus ontstaan gedurende de eigenlijke zendingsarbeid van de apostel op zijn drie reizen, twaalf bomen van de gerechtigheid tot verheerlijking van de Heere, ontsproten uit de wortel van Jesse (Jes. 61: 3; 11: 10 : vier in Lycaonië en Pisidië (hoofdst. 13 en 14), vier in Macedonië en Griekenland (hoofdst. 16: 18) en vier in proconsularisch Azië. Zo was het werk van Paulus nu in zoverre volbracht, dat in de plaats van de in Israël afgehouwen twaalf takken van de olijfboom nu twaalf takken van de

heidenwereld worden ingeënt (Rom. 11: 17vv.). Het hoeft ons daarom niet te bevreemden dat met deze derde reis het getal van de zendingsreizen van Paulus ten einde is en daarop zijn gevangenschap volgt. Toch heeft de Heere deze gevangenschap zo geleid dat zij nog de laatste roeping van de apostel van de heidenen tot vervulling moest brengen, die hij volgens vs. 21 ten opzichte van haar gewicht zeer goed erkende, al bleef ook omtrent de wijze van uitvoering Gods raad voor hem verborgen.

11. a) En God ondersteunde het woord van de prediking met bijzondere gaven van Zijn genade. Hij versterkte en bevestigde de indruk daarvan en deed ongewone krachten gedurende die twee jaar door de handen van Paulus,

a) Mark. 16: 20 Hand. 14: 3

12. zodat de mensen voor zieken en door boze geesten bezetenen van alle kanten genezing bij hem zochten. Zo groot was de wonderkracht dat ook de zweetdoeken of gordeldoeken van zijn lijf aan de zieken gebracht werden, de doeken waarmee hij zich het zweet gewoonlijk afveegde en de schorten, die hij bij zijn handwerk droeg en bij zijn voordrachten terzijde legde en dus met zijn lichaam in aanraking waren geweest. Dit waren dan middelen om de wonderkracht, die in hem was (Joh. 7: 38) over te brengen en dan geschiedde het dat de ziekten van hen weken en de boze geesten van hen uitvoeren ("Ac 5: 15" en "2Ki 13: 21.

Niet alleen door de mond, maar ook door de handen van Paulus werkte God grote dingen; niet alleen op zijn prediking legde de Heere Zijn zeggen, zodat die overwinnende de harten doordrong en de machten van ongeloof en bijgeloof overwon, ook de handen van de apostel doortrok God met wonderbare krachten van genezing, zodat door zijn handoplegging zieken genazen. Ja, zelfs Paulus' zweetdoeken en gordels of schorten, kortom allerlei kledingstukken, legde men op de zieken en zo groot was de kracht van het geloof in deze man van God, zo groot de invloed van deze krachtige persoonlijkheid, dat ook daardoor ziekten weken en boze geesten uitvoeren. Wij zien daarin de wonderbare kracht ter overwinning van een man, die door Gods Geest geheel doordrongen is, een geheel met goddelijke kracht vervulde persoonlijkheid; tevens zien wij daarin de vervulling van het woord van Christus (Joh. 7: 38) ook in letterlijke zin: "wie in Mij gelooft, stromen van levend water zullen uit zijn buik vloeien.

De genezing van zieken door middel van linnen doeken die met de huid van de apostel in aanraking waren gekomen, is zeker iets wat in de hoogste graad opmerkelijk is. Is dat ook, zoals wij duidelijk kunnen zien, niet door Paulus aangeraden en bevorderd, dan moet hij er toch van geweten hebben. Zeker is de zaak niet te stellen in de categorie van relikwiëndienst, omdat in de doeken op zichzelf geen genees- en wonderkracht moest wonen, zodat die vandaar aan ieder genezing zouden hebben kunnen verschaffen ("de relikwiëndienst in de Roomse kerk is niets dan een dode afgoderij, omdat zij a) het verwacht uit een dode hand en omdat zij b) het aanneemt met een dode hand. De genezing had de levende persoonlijkheid van de apostel tot voorwaarde en die doeken bezaten slechts een wonderkracht, als zij rechtstreeks van hemzelf werden weggenomen. Zonder twijfel was ook het geloof van die zieken niet alleen de voorwaarde van hun vatbaarheid, maar ook de beweegreden tot die daad zelf, waarbij zeker de naam van de Heere Jezus in oprechte gebeden werd aangeroepen. Ook moet op het feit van het magnetisch rapport worden gelet als iets, dat verwant is met die bewerking van genezingen. Zeker blijft de indruk onuitwisbaar dat deze wijze van hulp de uiterste grenzen van christelijke wonderen toont en niet zonder gevaar, om in het magische te verdwalen, had mogen worden overschreden.

Hoe komen de mensen te Efeze ertoe de kledingstukken en juist die, die genoemd zijn, voor wonderdoende aan te zien? De vrouw die de bloedvloeiing had, in Matth. 9: 21vv., komt door gevoel van schaamte tot het aanraken van het gewaad van Christus, tot het aanraken van de zoom, vanwege de bijzondere heiligheid van deze laatste (Num. 15: 38; Matth. 23: 5). De Joden te Jeruzalem leggen hun zieken zo, dat de schaduw van Petrus over hen heengaat; de schaduw had ook volgens de geschiedenis en profetie van het Oude Testament de betekenis verkregen van een goddelijke werking van zegen (Ps. 105: 39 Jes. 4: 6). Wij weten nu uit de eigen mond van de apostel dat hij te Efeze zich bijzonder had ingespannen; hij had in het bijzonder ook met zijn eigen handen niet alleen voor zijn behoefte gezorgd, maar ook voor die van zijn begeleider en helper, zodat wij hem hier meer dan elders moeten zien als buitengewoon door werk overladen. Bovendien moeten wij in aanmerking nemen dat bij de grote bevolking van Efeze, waarbij wij ook nog een grote menigte uit het gehele Aziatische gebied, waarin de werkzaamheid van de apostel doordrong, moeten rekenen, gemakkelijk een overgrote menigte van mensen kon zijn die genezing zochten en het daardoor voor velen onmogelijk was de persoon van de apostel aan te raken. In dergelijke gevallen lag voor de hand om voor zoveel ongelukkigen, die met goed geloof waren gekomen en niet zonder hardheid weer met hun lijden konden worden weggezonden, een vergoeding te zoeken voor het gemis van de persoonlijke aanraking van de apostel. Zeker zal wel nauwelijks iets bij de apostel een zo sterke indruk maken als het werken met eigen handen voor de behoefte van hem en de zijnen. Dat namelijk hij, die door zijn woord en zijn wandel in zuivere liefde en onvermoeid geduld de duistere zielen verlichtte, de gebroken harten met vreugde en zaligheid vervulde, de verdwaalde en verloren mensenkinderen op de weg naar het eeuwige leven leidde en niet alleen allen die bij hem waren, op zijn hart droeg, maar ook allen in de verste verte en in alle plaatsen, waar zij de Heere hun God aanriepen (1 Kor. 1: 2; 2 Kor. 11: 28vv., dat deze heilige bode van Christus tot de gehele heidenwereld voor zijn zorg en moeite niet het minste loon, zelfs geen vrij verblijf van de gemeente wilde aannemen, moest hen treffen. Dat hij zich in de werkplaats begaf, zich gordde en bij zijn handenarbeid zijn zweet liet vallen, moest zeker bevreemden. Nu kan men zich zeer goed indenken dat men in dit werkmanskleed, in dit storten van zweetdruppels de volle maat van buitengewone liefde en kracht vereerde, die in de apostel was geopenbaard. In zo’n verering en overgave aan de openbaring van goddelijke liefde en macht, in hem gewerkt, vroeg men om de doeken met het kostbare zweet en de gordels, die zijn lichaam aanraakten, als hij in zijn werk als tentenmaker was en werkte.

Het eigenaardige van de stad Efeze bestond in een grote verering van geheime wetenschap en kunst, in liefhebberij voor toveren en toverkrachten, zodat zij als de voornaamste zetel van magische kennis en kunst moest worden gehouden, zoals ook "Efezische woorden" en "toverwoorden", "Efezische gezangen" en "toverzangen", "Efezische kunsten" en "magische kunsten" uitdrukkingen waren van gelijke betekenis. Vandaar hielden zich de grote thaumaturgen, bedriegers en tovenaars van de oudheid, bijv. de boven allen beroemde en beruchte Apollonius van Thyane, een tegenhanger van die Simon Magus in hoofdst. 8: 9vv. graag in deze stad op en verrichtten daar hun werk. Waar echter de dwaling, zelf bedrogen en weer bedriegend, zo met krachten en daden predikte, met krachten van een hogere wereld en met werken en daden, die haar grond zouden hebben in een bijzondere verbintenis met de goden en in een door deze verleende geheime kennis, die alleen het deel van haar lievelingen bleef, een kennis, die de natuur in haar diepste diepte begreep en haar in haar meest verborgen en sterkste krachten kon beheersen en ook het bestaan en de macht van de goden moesten openbaren en bewijzen, daar was het gepast, ja noodzakelijk, dat de waarheid zich openbaarde. Daar moest zij niet alleen in de eenvoudige, onopgesierde rede van een leer van het licht en van het leven zich vertonen, maar ook als in het bezit van een kracht boven alle

krachten, machtig ter overwinning in de glans van bovenmenselijke werken en daden zich vertonen en wel zonder enige gemeenschap aan menselijke mysteriën, zonder enig omhulsel als van een geheim en met besliste verachting van alle pronk en verblinding door toverwoorden en ceremoniën. De waarheid was met het woord van haar leer in een strijd verwikkeld tegen die valse goden, die in het bijzonder in die toverkunst, die als hun dienst en met hun medewerking werd bedreven, zo onrein en wreed waren. Zij was zo werkzaam tot bevrijding van het menselijk geslacht en tot verheerlijking van de enige ware en enige goede God en van Hem, die Hij gezonden had en aan wie Hij de heerlijkheid had gegeven, van Jezus Christus. Eveneens moest zij ook door krachten en werkingen, door werken en daden in de naam van Jezus Christus deze voor heilig en goddelijk gehouden magie, die toverij van het heidendom in haar misleidingen en bedriegerijen alsmede in al haar werkelijke daden en wonderen bestrijden, verdringen, vernietigen; was dat ergens nodig dan was het te Efeze en daarom bleef het hier nog veel minder dan op andere plaatsen bij het woord en bij de leer alleen - krachten van de werken van de Heilige Geest, daden en wonderen van Gods macht en liefde in de naam van Jezus Christus bezegelden en verheerlijkten hier meer dan ergens anders de apostolische leer, of het evangelisch getuigenis. Hier uitte zich door de apostel Paulus een goddelijke wondermacht op het hoogst, zoals zij zich bij de eerste stichting van het christendom in de hoofdstad van de Joodse wereld door de apostel Petrus op gelijke wijze had geopenbaard.

Er komt echter nog één omstandigheid bij, waar niet aan voorbijgezien mag worden. Juist toen werd door de Judaïsten, over wie wij reeds bij hoofdst. 18: 23b Ac 18: 23 spraken, naast de juistheid en het heilzame van de Paulinische leer ook de rechtmatigheid en betrouwbaarheid van de apostolische waardigheid van Paulus op het hevigst aangevallen. Hoe dieper men hem vernederde, als één die eerst door mensen (de andere apostelen) en door een mens (Barnabas) tot een ambt was gekomen en daarin was ingeleid, des te hoger verhief men daarentegen Petrus; en evenals nu die Petrusverheffing reeds in de gemeenten te Galatië in volle gang was, zo zou die zich ook naar Korinthe verbreiden en daar haar verkeerd werk verrichten. Nu treedt de Heere zelf op als getuige voor de gelijkheid van Paulus en Petrus, daar Hij hem dezelfde wonderkracht als deze verleent (hoofdst. 5: 15v.); ja te Efeze geschiedden grotere dingen dan eens te Jeruzalem en wat eens de schaduw van Petrus mocht bewerken, dat doen nu de zweetdoeken en gordels van Paulus; want Efeze, het middelpunt van de in het evangelie gelovende heidenwereld, is nu hoger geacht dan Jeruzalem, dat voor zijn grootste deel de Heiland verworpen heeft en Petrus moet als apostel voor de besnedenen terugtreden voor Paulus, de apostel voor de onbesnedenen (Gal. 2: 8). Letten wij op de uitdrukking in Gal. 4: 10 "jaren", dan blijkt dat de brief aan de Galaten gedurende het Sabbatsjaar van de herfst 54 tot 55 n. Chr. (1 Makk. 6: 54 Aanm.) door Paulus moet zijn geschreven, dus vanuit Efeze en niet, zoals het gewone onderschrift zegt, vanuit Rome. Waar het "aan de Galaten gezonden van Rome" gevonden wordt, is dat een willekeurige toevoeging, voortgekomen uit de mening van de kerkvaders Theodoretus en Hiëronymus, die uit Gal. 4: 20; 6: 11 en 17 te mogen bewijzen dat de brief aan de Galaten de eerste van de apostel uit zijn gevangenschap te Rome geweest was, waarbij hij echter de eerstgenoemde tekst op zeer bijzondere wijze verklaarde, (vellem nunc praesens esse, si confessionis me vincula non aretarent). Het verwijt in Gal. 1: 6 wijst er integendeel op dat de brief spoedig na het tweede oponthoud van de apostel, in hoofdst. 18: 23 meegedeeld, in Galatië is geschreven. Niet lang na zijn afreis, merkt P. Lange op, waren de tegenstanders achter hem en waarschijnlijk had hij zich nog niet lang te Efeze gevestigd, toen hij reeds bericht ontving van de gevaarlijke invloed, die de Judaïsten in de gemeente van Galatië verkregen hadden en zich daardoor genoodzaakt zag de scherpste brief te schrijven, die wij in de verzameling van zijn brieven vonden. Wij zien uit de aanvang zowel als uit het slot van de brieven en niet minder

uit zijn gehele houding dat de kerk van Galatië op het punt was om van het evangelie af te vallen, omdat zij op het punt stond zich aan de Judaïsten gevangen te geven en het geloof van de zaligheid te gronden op de besnijdenis en de wet. Reeds hadden enige christenen uit de heidenen de besnijdenis aangenomen, en roemden nu zelf de betekenis daarvan. De apostel ziet zich gedwongen over de dwaalleraars, voor zover zij in dat drijven volharden, de ban uit te spreken en aan de gemeenten zelf de vloek te verkondigen, waaraan zij, door van het evangelie tot de wet af te vallen, zich hadden overgegeven. In hoofdst. 4: 21vv. toont hij aan hen, die onder de wet willen zijn, hoe juist uit de wet bleek dat een wettelijkheid van die aard geheel uitgesloten was van het ware nakomelingschap van Abraham. Die was voorafgebeeld door Hagar en haar zoon Ismaël en verdroeg zich dan ook met de grootste onwettigheid in de werkelijke werken van het vlees. Het is alsof de apostel er profetisch op gedoeld heeft dat het Joodse dode aanhangen van de wet zijn toppunt zou vinden in het Mohammedanisme.

Het is duidelijk dat dit gelukkig gevolg noch aan de zweetdoeken van Paulus zelf, noch aan de uitvloeisels van zijn lichaam was toe te schrijven. De apostel zelf was slechts een middel, waarvan God zich bediende om zulke wonderwerken te doen gebeuren, die onder de wonderwerken zelfs buitengewoon waren. God, die vrij is in Zijn bedoelingen, vrij in de wijze waarop Hij mensen Zijn gunstige hulp wil doen ondervinden, verkoos thans Zijn gezant op zo’n in het oog lopende wijze boven andere mensen te onderscheiden. Hiervoor was een zeer gewichtige reden. Efeze muntte destijds in velerlei soorten van bijgeloof boven andere steden uit. De geheime magische kunsten, waarzeggerij, duivelbannen, ziektebezwering, enz., werden daar door heidenen, ja ook door Joden bij uitstek bemind en gepleegd. Allerlei gewaande wonderen werden daar gedaan en geloofd. Zoals wij reeds elders zulke valse wonderdoeners zagen optreden, zo was Efeze daarvan de verzamelplaats. Zou dus Jezus’ leer ook hier de overwinning behalen op het bijgeloof, dan waren er buitengewone wonderen nodig, wonderen in de naam van Jezus verricht, wonderen waarbij geen zweem van vermoeden overbleef dat zij door enige toverkracht geschiedde, wonderen die de meest bekwame en geslepen bedriegers tot hun beschaming tevergeefs zouden proberen na te bootsen. Uit dit oogpunt van de zaak beschouwd, bespeuren wij hoe uitnemend wijs de goddelijke bedoeling bij de gemelde wonderen was.

13. En sommigen van de omzwervende Joodse duivelbezweerders, enige Joodse mannen zoals er zoveel als goochelaars en tovenaars in het Romeinse rijk rondzwierven ("Ac 13: 8, meenden iets te moeten ondernemen tegenover de grote daden, die Paulus in de naam van de Heere Jezus verrichtte en waardoor hij steeds grotere aanhang verkreeg. Dezen hebben het gewaagd de naam van de Heere Jezus bij wijze van een toverformule waarvan zijgoede uitwerking verwachtten, als die naar de regels van hun kunst werd gebruikt, te noemen over degenen die boze geesten hadden en hun ter genezing gebracht werden, zeggende tot de boze geesten en de bezetenen: Wij bezweren u bij Jezus, die Paulus predikt, dat gij uitvaart.

14. Het waren nu, om dit eerst op te merken, daar het ten opzichte van de verhouding van de Joden tegenover de prediking van het evangelie van Jezus Christus vankarakteristieke betekenis is, zeven zonen van een zekere Sceva, een Joodse overpriester Ac 4: 7, die dit deden en wel in dit bijzonder geval, waarover nader in vs. 15vv. zal worden gesproken, twee van hen.

15. Maar de boze geest in de bezetene, waarover nu die twee de naam van Jezus als bezweringsformule gebruikt hadden, antwoordde door de mond van die man: Jezus ken ik en van Paulus weet ik, zodat ik zeker zou moeten uitvaren, als Paulus het mij in Jezus’ naam

gebood; Maar gij, wie zijt gij, die u voordoet als zijn gelijke en als mannen die eveneens in de kracht van de naam van Jezus tegenover mij staan? "

16. En de mens in wie de boze geest was, sprong door de drang en in de kracht van die geest op hen en overmeesterde hen, die beiden (dit woord staat er in enige handschriften bij), kreeg de overhand over hen, zodat zij naakt en gewond uit dat huis vluchtten, waar zij de bezwering hadden uitgesproken.

Ook in Klein-Azië en vooral te Efeze, zwierven toen Joodse Goëten of exorcisten of bezweerders rond. Intussen werd ook, evenals in Samaria (hoofdst. 8: 9vv.) en overal, de kracht van de bezweerders, die voor een groot deel op misleiding berustte, gebroken, waar de goddelijke krachten van het evangelie werkzaam werden. Vandaar kwamen enigen van deze exorcisten op de vermetele gedachte om de naam van Jezus zelf tot hun bezweringen te gebruiken. Die naam, die zij in godsdienstige en geestelijke zin verwierpen, wilden zij in de naam van de toverkunst tot hun voordeel gebruiken. Deze mensen waren nog wel de zonen van de Joodse overpriester, d. i. van een man van het hogepriesterlijk geslacht en wel zeven in getal. Zeven zonen van een Joodse overpriester (!), gezamenlijk als Goëten in den vreemde rondzwervend en gezamenlijk onwetend, ongelovig en slecht genoeg om de naam van Jezus te misbruiken voor een bezweringsformule, dit feit opent een diepe blik in het verderf van het Jodendom en tevens in de macht van het christendom. De Joden toch, die het christendom zozeer haatten en in het bijzonder Paulus, in nog wel priesterzonen, probeerden om de uitkomst bezweringen uit in de naam van Jezus, die Paulus predikte. Als godsdienst was dit Paulinisch christendom hun het allergehaatste - voor hun voordeel erkenden zij het als een wereldse macht.

De zeven zonen van Sceva zijn de duistere evenknie van de 12 leerlingen van Johannes in vs. 1vv. ; hun zevental (vgl. Luk. 8: 2; 11: 26) wijst hen aan als verbonden in het boze.

De 12 leerlingen van Johannes worden door hun getal als de ware stammen van Israël voorgesteld; deze Joodse exorcisten daarentegen als de zeven (hoofdst. 13: 19) verworpen volken van Kanaän.

Wij herinneren ons daarbij zo menig treurig voorbeeld van de satan die zich achter priesterzonen verborgen heeft; zou dat niet alle predikers moeten opwekken om hun kinderen van de moederschoot aan door gebed aan Jezus' hart neer te leggen?

Als bij de woorden: "wij bezweren bij Jezus" wordt gevoegd "die Paulus predikt", dan geschiedde dat zonder twijfel omdat de naam van Jezus zo gewoon was en dit nu een nadere aanwijzing noodzakelijk maakte. Als de Christus erkenden deze Joden echter Jezus niet, zodat hun niets overbleef dan Hem aan te wijzen naar degene, die hem te Efeze met zoveel ijver verkondigde.

Terwijl zij met misdadige hand het tweesnijdend zwaard van de apostel zich aanmatigen, gaat het hun als een onbezonnen knaap die het zwaard van een held uit de schede trekt en er zichzelf mee verwondt, omdat hij er niet mee om kan gaan.

Wij hoeven er ons niet over te verwonderen dat Dr. Hauer niets historisch, nog minder een bewijs voor de goddelijkheid van het christendom in deze wondervolle gebeurtenissen kan vinden; want voor zijn gelijken was het bewijs niet berekend, zoals dan ook onder de Atheense Epicureeërs en Stoïcijnen niets van dien aard in hoofdst. 17: 16vv. wordt verteld.

Maar de wereld bestaat gelukkig niet alleen uit filosofen, die wonderen loochenen en uit sceptische critici.

17. Door deze gebeurtenis werd de naam van Jezus duidelijk bewezen een naam boven alle namen te zijn, aan de wereld van de geesten bekend en door deze vermeden, niet te koop voor geld en niet ongestraft te misbruiken, maar vol kracht en leven voor allen die in Hem geloven. En dit werd aan allen bekend, zowel Joden als Grieken die te Efeze woonden; en er viel een vrees over hen allen, zodat niemand iets tegen de zaak van het christendom durfde te ondernemen, daar men begreep dat het in de Onzichtbare zijn grond haden een machtige Beschermer in de hemelen. En de naam van de Heere Jezus werd groot gemaakt, toen die zich zo verheerlijkte, zowel aan Zijn belijders door hun overwinnen, als aan Zijn lasteraars door hun bezwijken.

18. a) En velen van degenen die reeds ten gevolge van Paulus' vroegere werkzaamheid geloofden, kwamen voor de apostelen hun schuld belijden, tengevolge van de vrees die over hen gekomen was, en uitspreken wat zij bedreven hadden; zij beleden voor anderen, om hen te waarschuwen tegen alle toverij, de zonde en het bijgeloof, dat hen vervulde voordat zij zich bekeerden.

a) Matth. 3: 6

19. Velen ook onder hen, van degenen die toverkunsten hadden uitgeoefend met spreuken en bezweringen, brachten de boeken bijeen, de geschriften, waaruit zij dat bijgeloof hadden geleerd en die ze nauwlettend hadden bewaard. Zij dedendit volgens onderlinge afspraak op een bepaalde dag en een vaste plaats en verbrandden ze in tegenwoordigheid van allen tot een getuigenis tegenover de anderen, die zich nog met dergelijke dwaasheden bezig hielden. En om te kennen te geven dat men in de zaken van de zaligheid geen tijdelijk verlies mag ontlopen, berekenden zij de waardedaarvan, de prijs, die de boeken bij aankoop gekost hadden en stelden die vast op vijftigduizend zilveren penningen (= f22. 500) Ex 30: 13.

Christus en Belial worden helaas (!) in onze christenwereld maar al te veel samengevoegd en samen gediend, hetgeen een volstrekte tegenstrijdigheid is. Wie met Mij niet is, zo heeft de Heere gesproken, die is tegen Mij en wie met Mij niet vergadert, die verstrooit. Laat maar de naam van Jezus Christus onze Heere werkelijk dierbaar voor ons zijn. Noemen wij die met eerbied in het geloof; zoeken wij ons heil alleen in Hem, die de enige Zaligmaker is en buigen wij onze knieën voor Hem, als voor onze Heere, in gehoorzaamheid van het geloof en de godzaligheid, dan zullen wij zeker van alle zonden, van alle werken van de Satan, van alle ellende en leed verlost worden en in volle nadruk ondervinden dat Hij de Almachtige en Algenoegzame is.

20. a) Zo verspreidde te Efeze in die twee jaar (vs. 10) het woord van de Heere zich met macht en nam de overhand, zodat naast het geloof van de gemeente ook de eerste liefde niet ontbrak (Openb. 2: 4).

a) Jes. 55: 11

De gebeurtenis werd tot een verschrikking, die het hele gebied van de Efezische magie en tovenarij deed beven.

Joden en Grieken waren even diep verstrikt in de toverkunst, waarop Efeze zich beroemde. Zij voelden zich getroffen op de wonderbaarste plaats van hun zondig leven. Wat zou er van hen worden als de boze geesten slechts voor één naam sidderden en die naam hun slechts vreselijk is in de mond van de gelovigen? Thans ondervonden zij iets van de duistere macht van de vorst, die in de lucht heerst (Ef. 2: 2) en het licht van de verlossing van zijn heerschappij scheen krachtig in hun donkerheid. Dat waren dagen, waarin Efeze krachtig werd bezocht, te vergelijken met de dagen dat Jeruzalem door het morgenlicht van de kerk werd beschenen en het volk grote achting voor de discipelen had (hoofdst. 5: 13).

De indruk van deze gebeurtenis was te vergelijken met het gericht over Ananias en Saffira, daar zich hier eveneens de heiligheid van de naam van Jezus openbaarde tegenover alle besmetting ervan met vleselijke gezindheid en onreinheid.

Het is bekend hoe moeilijk het gebied van het bijgeloof overal door de geest van het evangelie veroverd wordt; hoe overal onder alle volken, die het evangelie belijden, talloze sporen van het oude heidense bijgeloof steeds voortgaan, deels onder een christelijke schijn verborgen, deels openlijk. Het is dus niet te verwonderen dat te Efeze, waar het Aziatische en Griekse volksleven vermengd was, een bijzondere geneigdheid bestond tot werken en kunsten van de duisternis, velen gevonden werden die wel door het evangelie waren gewonnen, maar zonder dadelijk die verkeerdheid geheel en al in het binnenste los te laten. Juist bij hen openbaarde zich nu natuurlijk het sterkst die feitelijke scheiding tussen het geloof in Jezus en het bijgeloof in demonische krachten, die de boze geest aan die exorcisten had volbracht en juist in deze werken openbaart zich het duidelijkst het goddelijk doel bij de buitengewone wonderdaden van Paulus te Efeze. Inderdaad is daarin ook de overwinning van het geloof over de macht van het bijgeloof, die door de wonderdaden van God was ingeleid, op een waarlijk grootse wijze door de gemeente te Efeze zich toegeëigend. Een definitiever vaarwel zeggen van het bijgeloof dan dat zij die zich met de werken van de duisternis hadden bezig gehouden, de toverboeken brachten en verbrandden, kon er niet zijn. Ten eerste was deze belijdenis hier met een werkelijke reiniging van die zonde verbonden; in zoverre dat hetgeen deze eigenaardige zonde tot voortdurend voedsel verstrekte, aan het vuur werd overgegeven. En vervolgens komt hier dat afstand doen van de zonde tevens voor in die reinheid en grondigheid, dat ook de gelegenheid om anderen aanleiding tot zonde te geven onder geen geringe zelfverloochening wordt afgebroken. Lukas heeft uitdrukkelijk aangewezen op hoe hoge waarde de verbrande boeken geschat zijn. Daarmee moet ons worden voor ogen gesteld dat ieder toverboek een kapitaal was, zodat, als iemand het niet meer voor zichzelf wilde gebruiken, hij het gemakkelijk zou hebben kunnen verkopen; want de Efezische boeken hadden tot in de verste streken een grote naam en er was grote vraag naar. Hoe zuiver en volkomen is dus de verwerping die liever een aanzienlijke winst loslaat om geen aanleiding te geven tot ergernis en verleiding!

Met nadelige boeken is de wereld nog altijd tot haar oordeel overstroomd; men moest vaker zo’n verbranden laten plaatshebben.

Wij spraken reeds bij vs. 10 van een reis naar Korinthe en Kreta, die Paulus gedurende de tijd van zijn oponthoud te Efeze had gemaakt en waarover hij omstreeks 5 maanden had gedaan. Reeds gaf de "Handelingen van de Apostelen", als dit boek van een 2 1/4 en daarna van een 3 jarig verblijf van de apostel te Efeze spreekt (vs. 8 en 10, vgl. hoofdst. 20: 31), aanleiding om zo’n tussenreis te veronderstellen. Uit de brieven komen daarbij nog een menigte van aanwijzingen, die ons noodzaken dat aan te nemen. Wij zullen die echter niet allen afzonderlijk aanvoeren, maar ons tot twee van deze beperken, die alleen reeds de zaak zeer

duidelijk maken. 1) In 2 Kor. 12: 14 en 13: 1v. de apostel dat komen naar Korinthe, dat hij in de tijd dat hij de brief schrijft, van plan is, zijn komen "voor de derde keer". Het is duidelijk dat die komst bedoeld is, die in vs. 21v. door hem was voorgenomen en voorbereid en vervolgens in hoofdst. 20: 1v. ten uitvoer is gebracht. In hoofdst. 18: 1-18 nu hebben wij hem voor de eerste maal in die stad van Griekenland gezien - wanneer zou hij dan voor de tweede maal daar geweest zijn? Het is duidelijk dat dit op geen andere tijd kan geweest zijn dan toen hij zich te Efeze ophield. 2) Evenals in 1 Tim. 1: 3 spreekt dat hij Timotheüs te Efeze heeft achtergelaten, toen hij naar Macedonië was gegaan, zo herinnert hij in Tit. 1: 5 Titus eraan dat hij hem op Kreta had achtergelaten, opdat hij terecht zou brengen wat nog ontbrak. Nu is er, zoals wij later zullen zien, geen zendingsreis meer na de gevangenschap van de apostel gedurende twee jaar te Rome, (hoofdst. 28: 30) maar op deze gevangenschap volgde reeds zijn marteldood; derhalve moet gedurende het oponthoud te Efeze een reis over Macedonië hebben plaatsgehad en zoals uit de onder No. 1 aangehaalde plaatsen uit de tweede brief aan de Korinthiërs blijkt, over Korinthe naar Kreta en wel ten dienste van de zending. In vs. 21 heeft Paulus weer het voornemen om door Macedonië in Achaje (alsook naar de hoofdstad Korinthe) te reizen. Op deze plaats is echter Jeruzalem zijn doel, naar Efeze zal hij nu niet weer komen, zoals hij dat ook in hoofdst. 20: 25 voor de oudsten uitspreekt. Bij de reis door Macedonië en Achaje daarentegen, waarvan hier gesproken wordt, is hij zeker naar Efeze teruggekeerd overeenkomstig zijn voornemen, dat hij in 1 Tim. 3: 14v. te kennen geeft. Wij zullen wel niet mistasten als wij de tijd van het einde van mei tot het einde van oktober van het jaar 56 n. Chr. voor de vijf maanden houden waarin de apostel van Efeze verwijderd was. Alles wat in vs. 1-19 van ons hoofdstuk is meegedeeld, viel zonder twijfel nog voor in de eerste zes maanden van het einde van september tot Pasen van 55. De prediking van het evangelie, die tot hiertoe reeds veel te Efeze had teweeggebracht, behaalde nu vandaar de ene overwinning na de andere. Zoals vs. 20 zegt, er werden steeds meer mensen en vooral uit het getal van de heidenen, aan de christelijke gemeente toegevoegd. Maar Paulus, die eerst alleen behalve Titus ook Timotheüs tot helper Ac 18: 23 had en naast Aquila en Priscilla (1 Kor. 16: 19 Rom. 16: 3), minstens de twaalf bekeerde leerlingen van Johannes (vs. 7) tot bevorderaars van zijn werk had gehad, verkreeg langzamerhand een zeer aanzienlijke schaar van vrienden en helpers, zodat omstreeks Pinksteren van het jaar 56 in de gemeente, die nu wel reeds duizenden leden telde, hem zeer veel meewerkende handen ten dienste stonden, die zich deels en voornamelijk uit de Efeziërs zelf, deels uit andere plaatsen van Azië hadden aangeboden. Nemen wij hier dadelijk de tijd bij, waarin de apostel na de afwezigheid van vijf maanden (eind okt. 56 tot Pinksteren 57 n. Chr.) weer te Efeze was, dan vinden wij in de Handelingen van de Apostelen en in de apostolische brieven de volgende namen: Artemas (Artemidorus Tit. 3: 12); Onesiforus (2 Tim. 1: 16vv. ; 4: 19); Sosthenes (1 Kor. 1: 1); Trofimuns (hoofdst. 20: 4; 21: 29; 2 Tim. 4: 20, Tychicus (hoofdst. 20: 4 Ef. 6: 21v. Kol. 4: 7v. ; 2 Tim. 4: 12 en Zenas (Tit. 3: 13). Behalve deze helpers worden als afvalligen en tegenstanders vermeld Alexander, Hermogenes, Hymeneus, Filetus en Fygellus (1 Tim. 1: 20; 2 Tim. 1: 15; 2: 17; 4: 14), waaronder gemakkelijk vroeger deze of gene eveneens een helper van de apostel kan geweest zijn. Het stond er zeker in de zomer van het jaar 56 allemaal niet meer zo goed voor als het volgens dit vers nog voor een tijd was, toen Paulus in gemeenschap met Titus, die toch sedert hoofdst. 18: 23b zijn bestendige leidsman en helper was geweest, Efeze verliet en zich via Macedonië naar Korinthe begaf. Afval van de zuivere leer en voorliefde voor spitsvondige speculaties over allerlei geheimen, met name over de geestenwereld en haar trappen en orden, bovendien een valse ascese en overdreven verheffing van de voortreffelijkheid van de mozaïsche wet dreigden door de beroering van joods-christelijke partijhoofden, waaronder Hymeneus en Alexander een bijzondere rol speelden (1 Tim. 1: 20), in het gemeentelijke leven binnen te dringen en het te vernietigen. Daar intussen voor het ogenblik nog slechts het gevaar van zo’n achteruitgang dreigde, maar deze zelf nog niet aanwezig was, kon de apostel

zich aan de ene kant tevreden stellen met de excommunicatie van de zo-even genoemde hoofdleiders en de achterlating van Timotheüs. Hem drong aan de ene zijde de zorg voor de gemeenten in Judea, die onder het slechte bestuur van de landvoogd Felix (Aanh. II d. No. 1) in steeds grotere financiële nood raakten, om een collecte in Macedonië en Achaje te houden, aan de andere zijde de zorg over de toestanden te Korinthe, die nog veel erger en dreigender waren dan die te Efeze, tot een reis om deze stad te bezoeken. Wat hij nu te Korinthe voor ogen zag, bezwaarde hem het hart des te meer (2 Kor. 2: 1; 12: 21) hoe onvermogend hij er zich ook voelde, om nu reeds met alle nadruk van zijn apostolische autoriteit tussenbeide te treden; want juist deze autoriteit was zeer diep, zelfs nog dieper dan een jaar geleden in Galatië, geschokt. Uit zijn bezwaard hart is toen de eerste brief aan Timotheüs gevloeid, waarin hij deze voorschrijft hoe hij zich moet gedragen wanneer Paulus zelf afwezig moest zijn (1 Tim. 2: 4vv. ; 3: 14v. en die nu zijn hoofddoel erop heeft gericht een ontwikkeling van de te Efeze aanwezige beginselen en aanleidingen tot zo'n bederf als reeds bij de Korinthiërs aanwezig was, zo mogelijk van de Klein-Aziatische kerk af te houden. Vandaar toont deze brief in vele bijzondere punten zoveel verwantschap met de voor ons nog bewaarde brieven aan de Korinthiërs, dat men gedeeltelijk reeds tot de gedachte is gekomen dat zij niet zozeer een instructie van Timotheüs is voor zijn bestuur als apostolisch vicarius te Efeze, waar hij is achtergebleven, alswel een instructie voor hetgeen hij te Korinthe moest doen, waarheen de apostel hem had gezonden. Nadat hij de brief had geschreven, vertrok Paulus, vergezeld van Titus uit Korinthe, dat hij ditmaal slechts in het voorbijgaan had kunnen bezoeken (1 Kor. 16: 7) en ging zuidoostelijk naar het eiland Kreta en stichtte daar een gemeente. De bevolking van het eiland stond juist met Efeze sedert oude tijden veel te zeer in nationaal godsdienstig verband en in handelsverkeer, dat hij deze niet zou hebben aangezien als behorend tot zijn arbeidsveld, en mede tot de kerk zou hebben getrokken. Intussen was de tijd die hij daaraan kon geven, toch slechts zeer kort. Tot een gehele reorganisatie van de gemeente bracht hij het niet en zo liet hij voor dit doel, toen hij eind oktober van het jaar 56 naar Efeze terugkeerde, Titus op Kreta achter; hij voelde zich echter spoedig na het begin van het jaar 57, dus omstreeks het midden van zijn nu vijf maanden lange oponthoud te Efeze geroepen hem van hier in de Brief aan Titus een dergelijke instructie te geven, als zeven maanden geleden uit Korinthe aan Timotheüs in de aan deze gerichte eerste brief, aangezien de omstandigheden te Korinthe het hem niet mogelijk maakten volgens zijn oorspronkelijk plan (2 Kor. 1: 15v.) spoedig weer zelf naar Kreta te komen (vgl. de nadere mededelingen in de bijlage tot II Aanhangsel). Daarin stelt hij (3: 12) zich voor het einde van het lopende jaar een overwintering te Nikopolis voor en hij kiest zich daarvoor een dergelijk arbeidsveld als vroeger op Kreta. Evenals toch het laatste als het ware een gedeelte vormt dat bij Efeze hoort, desgelijks hoort het eerste bij Korinthe en Achaje. Nikopolis (nu Preves a) was door Augustus gebouwd tot gedachtenis aan zijn overwinning bij Actium (2 sept. 31 v. Chr., zie Slotwoord op 1 Makk. No. 9d), op de plaats waar hij zijn leger had gehad. Dat was verheerlijkt door de spelen, die bijna met de Olympische waren gelijk gesteld. Het was een stad door Romeinse volksplanters en door talrijke Griekse bewoners van de nabijgelegen steden, die gedwongen werden hun woonplaats te verlaten, sterk bevolkt, een Romeinse kolonie aan de Noordwestzijde van de Ambracische zeebaai zeer gunstig gelegen, de hoofdstad van Acaruanië en van zuidelijk Epirus. Het was naast Korinthe de residentie van de proconsul van Achaje, de meest betekenende stad van het zeer verwoeste Griekenland. Voor de reis door Macedonië en Achaje, die later (bij vs. 21) in aanmerking komt, was dit enigszins het middelpunt, aan de ene kant de slotsom van het werk dat zich over Macedonië tot in Illyrië uitstrekte (Rom. 15: 19), aan de andere kant ook een wachttoren voor de apostel, om op het juiste tijdstip zich weer naar Korinthe te begeven dat hij dan ook in de laatste maand van het jaar 57 werkelijk bereikte en waar hij drie maanden vertoefde (hoofdst. 20: 2), zoals hij aan de gemeente in 1 Kor. 16: 6 had aangekondigd. Naar deze wachtplaats nodigde hij dan reeds

Titus uit, voor het moment waarop hij hem door Artemas en Tychicus zou laten halen en in Kreta zou laten aflossen, zodat hij op zijn tegenwoordig station nog een werkzaamheid van ongeveer 3/4 jaar zou hebben verricht. Maar niet lang daarna, toen Paulus door de schriftgeleerde Zenas en door Apollos (die tot hem naar Efeze was gekomen), wiens spoedige terugzending hij vroeg, zijn brief aan de geadresseerden had bezorgd, veranderde alles ten opzichte van hem ten gevolge van de handelwijze in de zaken te Korinthe, die een andere was dan de apostel had gewild. Hier valt nu de eerste brief aan de Korinthiërs in, die eerst door ons moet worden beschouwd, voordat wij tot een overzicht van de vele in elkaar grijpende omstandigheden zullen kunnen komen. Deze brief is omstreeks Pasen (7-14 april) van het jaar 57 geschreven (1 Kor. 5: 6vv.). Paulus geeft daar te kennen dat hij dacht nog tot Pinksteren te Efeze te blijven en verzocht de Korinthiërs Timotheüs vriendschappelijk op te nemen, die hij langs een omweg tot hen had gezonden, terwijl hij tevens verklaart waarom hij liever niet voor de zending Apollos gebruikt, die hun zeker wel liever zou zijn geweest (1 Kor. 16: 8vv.). Dit is nu het tijdstip waarin het bericht van Lukas in de volgende afdeling ingrijpt. Wij moeten hier alleen nog vooraf opmerken dat Erastus, die door Lukas mede genoemd is, zeker de in Rom. 16: 23 genoemde rentmeester van de stad Korinthe is (vgl. Tim. 4: 20) en Lukas niet de zending van de beiden naar Korinthe beschrijft, maar zich bezighoudt met hun zending naar Macedonië, waarlangs zij volgens de opdracht naar Achaje moesten reizen. Met de moeilijkheden te Korinthe houdt hij zich verder zo weinig bezig dat wij er niets van zouden weten, indien wij niet naast de Handelingen tevens de beide brieven aan de Korinthiërs konden inzien. Om reden dat hij slechts een geschiedenis wilde schrijven van de ontwikkeling van de apostolische kerk in het groot, is hij ook de boven besproken tussenreis van de apostel naar Korinthe en Kreta geheel met stilzwijgen voorbijgegaan en heeft hij nog veel meer onvermeld gelaten, dat nu op grond van de apostolische brieven moet worden aangevuld, een aanvulling zeker, die haar grote moeilijkheden heeft.

E. Vs. 21-20: 2 Lukas verplaatst ons hier aanstonds naar de laatste tijd van Paulus' verblijf te Efeze, als hij reeds voorbereidingen maakt voor een reis door Macedonië en Achaje naar Jeruzalem en van plan is om na het volbrengen van die reis het evangelie ook te Rome, de hoofdstad van de toen bekende wereld, te prediken. In die tijd valt een oproer, veroorzaakt door de goudsmid Demetrius, de vervaardiger van zilveren beeldjes van de Efezische Dianatempel. Het doel van dat oproer was door een volksbesluit een verbanning van de christenen uit de stad te verkrijgen, maar ten gevolge van verkeerd aanleggen van het plan aan de ene zijde en juiste ambtsvervulling van de stadssecretaris aan de andere zijde mist dit zijn doel, zodat de apostel in alle rust en op de eens door hem vastgestelde tijd de stad verlaat en, na Macedonië doorgereisd te zijn, op zijn tijd ook in Griekenland aankomt, waar hij drie maanden te Korinthe verblijft.

21. a) En toen deze dingen, die in vs. 1-20 zijn meegedeeld, volbracht waren en dus in de tijd van 2 jaar en 11 maanden de kerk van Christus te Efeze nu zover was gevestigd, nam Paulus in het begin van het jaar 57 voor in de Geest, omdat een langere tegenwoordigheid hem niet noodzakelijk voorkwam, om door Macedonië en Achaje naar Jeruzalem te reizen. Hij wenste in die beide landen de gemeenten te bezoeken en in de nabijliggende landstreken het evangelie te brengen (hoofdst. 20: 1vv. Rom. 15: 19 Tit. 3: 12), maar vooral wilde hij een inzameling doen voor de gemeenten in Judea, die gedurende het bestuur van Felix (Aanm. II. d. Nr. 1) in zeer treurige toestand waren (Rom. 15: 26vv. ; 1 Kor. 16: 1vv. ; 2 Kor. 8: 1vv). Vervolgens wilde hij de collecte overbrengen en in de tempelstad het nabijzijnde Pinksterfeest van het jaar 58 (hoofdst. 24: 17; 20: 16) vieren. Hij gaf dat voornemen te kennen en zei tot zichzelf en tot degenen die bij hem waren: "Nadat ik daar te Jeruzalem geweest zal

zijn, moet ik ook Rome zien, zoals mijn bewustzijn van de raad en wil van de Heere mij duidelijk zegt" (hoofdst. 23: 11 Rom. 11: 9vv. ; 15: 23vv.).

a) Gal. 2: 1

22. En toen hij, om de collecte voor te bereiden, waartoe hij ook reeds in de gemeenten van Galatië werkzaam geweest was, waarschijnlijk door middel van Silas (1 Kor. 16: 1), twee van degenen die hem dienden naar Macedonië gezonden had, namelijk Timotheüs, zijn helper sedert hoofdst. 16: 1vv. en Erastus, de "rentmeester van de stad" (Rom. 16: 23), bleef hij zelf een tijd lang in Azië. Zij moesten zich van Macedonië naar Achaje begeven en te Korinthe werkzaam zijn om het vertrouwen te herstellen van het deel van de gemeente dat tegen hem was opgezet (1 Kor. 4: 17; 16: 10vv.). Die afzending had plaats in de eerste maanden van het jaar 57. Van Efeze arbeidde intussen de apostel nog verder in die streken van Azië (1 Kor. 16: 9), daar hij tot aan die tegen Pinksteren voorgenomen reis (vs. 21) nog ongeveer over een vierde jaar beschikte, waarin vervolgens de eerste brief aan de Korinthiërs valt met de omstandigheden, die tot deze aanleiding geven en de maatregelen, die dievergezelden Ac 19: 20.

Het werk van de apostel te Efeze was volbracht. Weer lag een stuk van de hem opgedragen wedloop achter hem. Lukas laat ons de betekenis van de gemeente te Efeze opmerken, als hij vertelt hoe de apostel na de stichting en bevestiging van de gemeente de tijd gekomen zag dat zij zou uittrekken in de verte, waarheen de Heere Hem had gewezen (hoofdst. 22: 21). Op de brug tussen oosten en westen was in de Efezische gemeente een krachtige verbinding ontstaan van de kerk, die zich van Jeruzalem naar Rome wendde en hier van Efeze wendt Paulus een blik voorwaarts naar Rome, doch niet zonder nog eens terug naar Jeruzalem te zien.

Het reisplan van de apostel te Efeze uitgesproken, omvat allereerst Macedonië en Griekenland, maar vervolgens ook Jeruzalem en Rome. Evenals de Verlosser, toen Zijn tijd vervuld werd, Zijn aangezicht wendde om daar Jeruzalem te reizen (Luk. 9: 51), zo wendt Paulus zich ook steeds terug naar de stad, waar de Heere gekruisigd is en waar Hij Zijn eerste gemeente heeft gesticht. Maar zijn blik en zijn verlangen gaan verder uit naar Rome en wel "in de Geest" ten gevolge van goddelijke leiding en mededeling. Wat Jezus hem rechtstreeks na zijn bekering had laten meedelen en waartoe Hij hem bestemd had (hoofdst. 9: 15; 22: 21 dat verheft zich ten gevolge van een zelfstandig besluit aan zijn eigen ziel als een goddelijke noodzakelijkheid.

Als gezegd wordt: "Paulus nam voor in de Geest", dan moeten wij daaronder zonder twijfel niet verstaan een aanwijzing van de Geest, zoals hij die bij zijn eerste verblijf in dat gebied ontving (hoofdst. 16: 6vv.); ook geen gewone menselijke gedachte, geen gewoon besluit, maar integendeel een daad van het innerlijke leven, waarin de werkzaamheid van de goddelijke Geest zich met de werkzaamheid van Paulus’ geest verenigd heeft. Door de leiding van de Heere, die hem steeds meer aan zichzelf overlaat, is hij ook ten opzichte van het inzicht in de ontwikkeling van de kerk steeds mondiger geworden en zelfstandiger; hij voelt zich dientengevolge evenzeer vrij om zich te bewegen en zelf te arbeiden, als hij weet dat hij door God geleid en gericht wordt.

Geen Alexander, geen Caesar, geen andere held haalt het in grootheid van het hart bij deze kleine Benjamin. De waarheid van Christus, het geloof in Hem, de liefde tot Hem heeft zijn borst ruim gemaakt als een ruime zee.

Jeruzalem en Rome, de beide steden van lijden en martelen voor deze getuige van Jezus, blijven hem onder al zijn verandering steeds voor het gezicht. Dat was zijn loopbaan, hem door de Heere voorgehouden, een loopbaan die hij in de geest steeds tegemoet ging, evenals Jezus Zijn kruis en Zijn dood.

Met profetische blik ziet hij zich tevoren in Rome; maar de manier en wijze waarop hij spoedig in werkelijkheid daar zou komen, was een geheel andere dan hij gedacht had.

Zonder twijfel werd ten gevolge van Paulus' arbeid vroeger en later in Azië, daar hij nog een poos te Efeze bleef met het oog op deze streek, de basis gelegd voor de zeven gemeenten, die in Openb. 2 en 3 worden: behalve Efeze ook Smyrna, Pergamus, Thyatire, Filadelfia en Laodicea. Zeker schijnt dit kerspel reeds bij de afzending van de brief aan de Efeziërs geheel gevormd geweest te zijn.

De apostel had ook, zoals hij dat in hoofdst. 20: 18vv. uitdrukkelijk zegt, vele vervolgingen van de kant van de Joden te verduren. Daarop slaat zeker wel de mededeling in Rom. 16: 3v. dat Aquila en Priscilla voor het leven van de apostel hun hals hadden gesteld, wat volgens de omstandigheden te Efeze kan hebben plaatsgehad en als nu in vs. 23vv. de aanval, die vanaf het begin tegen Paulus was gericht en slechts toevallig al zijn metgezellen trof, van de heidense Demetrius en zijn arbeiders uitging, dwaalt men toch zeker als men meent dat de Joden daaraan geen deel hadden.

23. a) Maar omstreeks die tijd, toen Paulus na het wegzenden van Timotheüs en Erastus nog een poos in Azië verbleef, ontstond er geen kleine beroerte, vanwege de weg van de Heere, een bedenkelijke rustverstoring, veroorzaakt door de uitbreiding van de christelijke godsdienst (hoofdst. 9: 2).

a) 2 Kor. 1: 8

Daar de eerste brief aan de Korinthiërs omstreeks Pasen van het jaar 57 geschreven is (1 Kor. 5: 8), maar Paulus slechts tot aan Pinksteren te Efeze dacht te blijven (1 Kor. 16: 8), moet, daar die brief wel van grote strijd (vgl. vooral 1 Kor. 15: 23), maar niets van oproer meldt, het hier meegedeelde oproer te Efeze tussen Pasen en Pinksteren van dat jaar hebben plaatsgehad.

Dat de apostel ook niet vroeger dan hij zich had voorgenomen, namelijk pas omstreeks Pinksteren van Efeze is weggegaan (hoofdst. 20: 1), blijkt uit enige aanwijzingen van de tweede brief aan de Korinthiërs en vooral uit de hele verhouding van de tweede brief tot de eerste.

Wij hebben in de hele gebeurtenis, die in hetgeen volgt wordt meegedeeld, het duidelijk bewijs dat ondanks de gezegende en ijverige werkzaamheid van de apostel te Efeze, het heidendom nog geenszins gebroken was; want de stad vertoont zich in deze ogenblikken geheel als een heidense en de beginselen van het leven van het geloof en van de Geest zijn geheel en al verborgen. Evenzo wordt in het fanatieke geroep van de gehele bevolking: "groot is de Diana van de Efeziërs" openbaar hoe bij alle vatbaarheid voor het evangelie toch ook een vijandig, tegenstrevend en wild opbruisend element in het heidendom aanwezig is. Lukas wil ons, zoals duidelijk blijkt, niet door de landen en steden van het heidendom heenleiden, zonder op de duistere afgrond gewezen te hebben, waaruit door de kerk van Christus veel treurig en bloedig leed is ontstaan.

Als Paulus op het punt staat zijn reis te beginnen, laat God hem nog vooraf een oproer en een vervolging te Efeze ondervinden, opdat hij van alle plaatsen de lidtekenen van het lijden van Jezus zal meedragen en bij de zegen, die de Heere Hem schenkt, ook Zijn kruis Hem zal mogen nadragen.

24. Want iemand, genaamd Demetrius, een zilversmid, die kleine zilveren tempels als afbeeldingen van de grote tempel van Diana, die zij te Efeze had, Ac 19: 1 maakte, a) bracht die aan de mannen van het vak, de kunstwerkers, die in zijn fabriek waren, geen klein winst toe. Zijn werk ging overvloedig van de hand, zodat hij zijn medearbeiders een rijk loon kon geven.

a) Hand. 16: 16

25. Hij riep dezen bijeen, met de handwerkers in dit vak, de mindere werklieden, en zei: Mannen! gij weet, dat wij uit deze winst, uit deze handel die wij sedert lang met zilveren tempelafbeeldingen drijven, onze welvaart hebben.

26. En gij ziet en hoort nu, wat deze laatste jaren betreft, dat deze Paulus veel volk, niet alleen van Efeze, maar ook bijna van geheel Azië overtuigd en van de dienst van de godin afgekeerd heeft, door te zeggen dat het geen goden zijn, die met handen a) gemaakt worden (hoofdst. 17: 29; 1 Kor. 8: 4

a) Ps. 115: 4 Jer. 10: 3

28. Toen zij, de kunstwerkers en arbeiders, dit nu hoorden, werden zij vol van toorn tegen deze Paulus, die hun als een zo verachtelijk en gevaarlijk man werd afgeschilderd en riepen: Groot is de Diana van de Efeziërs en nooit laten wij toe dat haar majesteit wordt aangetast!

Volkomen naar het leven geschilderd! Wat de slimme Demetrius door zijn rede onder de mensen heeft geworpen, dat heeft gebrand. Wat hij hun in het oor heeft gezegd, dat schreeuwen zij van de daken: "Groot is de Diana van de Efeziërs! Weg met haar vijanden, dood aan de ketters! Met dat besluit stormen zij uit de arbeidersvergadering de straten op en gaan nu brullend door de stad.

29. En de hele stad, waarin de opgeruide menigte van kunstwerkers en arbeiders de straten doortrokken, werd vol verwarring, waarbij niemand echt wist wat er toch eigenlijk te doen was. En zij, de samengelopen volksmenigte, liepen met een gedruis eendrachtig naar het theater. Zij gingen naar het theater, waar men gewoonlijk de volksvergaderingen hield, om daar de zaak door een openlijke behandeling tot beslissing te brengen en sleurden a) Gajus en Aristarchus met zich mee, Macedoniërs, reisgenoten van Paulus, om tenminste iemand te hebben tegen wie de aanklacht kon worden gericht.

a) Hand. 20: 4; 27: 2

30. En toen Paulus tot het volk wilde gaan, in de volksvergadering die men in het theater zou houden, om zich daar aan de zijde van zijn beide reisgenoten te plaatsen, lieten de discipelen, de christenen van Efeze, zovelen als er bij hen waren, het hem niet toe.

31. En sommigen ook van de oversten van Azië, van de zogenaamde Asiarchen, d. i. van de hoofden van heilige spelen in Azië, die vrienden van hem waren, zonden hem de

waarschuwing dat hij zich niet in het theater zou begeven, omdat hij daardoor de zaak slechts erger zou maken en de hele zaak wel spoedig zou zijn uitgedoofd.

32. In het theater nu ging het vreemd toe. De een riep dit, de ander wat anders, want de vergadering was verward en het grootste deel wist niet om welke zaak zijsamengekomen waren, zodat de kanselier of stadssecretaris (vs. 35), die zich naar de vergadering had begeven, geen zaak ter behandeling, noch enige aanklacht kon worden voorgelegd.

33. En zij deden Alexander uit de schare naar voren komen, de Joden schoven hem naar voren, opdat deze de oorzaak en het doel van de vergadering zou meedelen. En Alexanderwenkte met de hand ten teken dat hij nu wilde spreken en men dus stil moest zijn (hoofdst. 12: 17; 13: 16; 21: 40 ; hij wilde bij het volk verantwoording doen en meedelen waarom die oploop had plaatsgehad.

34. Maar toen zij uit zijn houding en klederdracht opmaakten dat hij een Jood was, ging er één geroep van allen op, omgeveer twee uur lang: Groot is de Diana van de Efeziërs!

Dat de oproerige menigte naar het theater stroomt, heeft vooral zijn reden in het feit dat men in Griekenland overal de ruimte van het theater voor volksvergaderingen gebruikte. Te Efeze bevond dit zich aan de voet van de berg Prion en behoorde tot de kolossaalste gebouwen van dien aard; het had een doorsnede van 660 voet en kon een menigte van 50. 000 toeschouwers bevatten. Men moet onze geschiedenis dus niet zo opvatten alsof men met een volksoploop had te doen, waarbij men een volksgericht tegen de beiden, die men voortsleepte, had willen volvoeren. Zij moesten voor een gewone volksvergadering gebracht worden en op grond van een besluit van deze moest een verbanning (hoofdst. 13: 50) worden verkregen, die de christenen in het algemeen gold. Voor een juist begrip van het bericht dat voor ons ligt, moeten de beide begrippen "gemeente" (vs. 32 en 39v. ekklhsi a) en "volk" (vs. 30 en 33 dhmov) nauwkeurig worden onderscheiden van het volk, in de zin van volksmenigte (vs. 33 en 35 oclov). De gemeente of het volk, in de eerstgenoemde zin, is de stemgerechtigde burgerij onder haar hoofden samengekomen, de vergadering die zekere rechten heeft en volgens bepaalde vormen wordt samengeroepen. Zo’n vergadering was natuurlijk door de volksmenigte, die in het theater was samengedrongen, geenszins verkregen; integendeel, zoals de kanselier of de staatssecretaris in zijn rede (vs. 35vv.) dat ook te kennen geeft, mocht deze samengestroomde, oproerige menigte niet besluiten en ondernemen, zonder zich bloot te stellen aan het gevaar door de Romeinse stadhouder wegens oproer en opstand tot rekenschap te worden geroepen. Een "wettelijke vergadering" of gewone samenkomst van de gemeente (vs. 39) kon alleen hij zelf samenroepen. Hij kon echter ook, omdat het een zaak scheen te zijn waarbij een dadelijk beraadslagen en handelen geëist werd en met dat doel had men hem zeker erbij geroepen, uit de menigte de stemgerechtigde burgerij tot een vergadering constitueren en aan die zaak gevolg geven, als hij de staat van zaken bij nader onderzoek zo bevond dat een gewone rechtshandeling kon plaatshebben. Daar werkt hij zeker dadelijk vanaf het begin naar toe, hoewel daarvan in de voor ons liggende verzen nog in het geheel geen melding wordt gemaakt; maar doordat Lukas in vs. 32 van de gemeente en in vs. 30 en 38 van het volk in dezelfde betekenis spreekt, geeft hij te kennen dat het er zeker om te doen was een gewone volksvergadering tot stand te brengen en aan hen die daartoe zouden hebben behoord, de beslissing van de zaak op te dragen. In de verzen die dan verder volgen (35-40), zien wij hoe de kanselier met zijn voorafgaand onderzoek gereed is en van ambtswege gehoor vraagt voor zijn voordracht, daar hij zich overtuigd heeft dat hier niets was wat recht gaf tot een wettelijke buitengewone volksvergadering en tot het spoedig nemen van een besluit; maar dat hier alleen zaken waren die deels voor een geheel ander forum, deels voor een in

wettelijke vorm samengeroepen vergadering zouden behoren, legt hij de zaak zo aan dat de oproerig samengedrongen gemeente weer naar huis zal gaan. Maar wie was dan deze kanselier wat zijn ambt aangaat? Wij moeten daaronder de chef van het stadsbestuur verstaan, die in het bijzonder ook het stadsarchief onder zich had, voor schriftelijk opstellen van alle openlijke handelingen, wetten, oorkonden, bepalingen, enz. zorgde en ook zittingen van de gemeente of van het volk leidde, wanneer stedelijke aangelegenheden aan de orde waren. Volgens zijn naam worden in oude opschriften de jaren aangewezen; ook stond hij zeker op stedelijke munten, waaruit het groot aanzien van die overheidspersoon blijkt, die ongeveer met een opperburgemeester van onze tegenwoordige tijd overeenkomt, terwijl hij zeker door de burgerij gekozen werd. Behalve hem worden reeds hier de Aziarchen ("oversten van Azië genoemd. Zo heten de jaarlijkse gevolmachtigden van de steden in Azië, die de openbare spelen ter ere van de goden en van de Romeinse keizer moesten regelen en op hun kosten laten plaatshebben. Hun ambt was een ereambt en sloot een soort van priesterlijke waardigheid in, hoewel geen eigenlijke priesterlijke werkzaamheden, waarom hun overste als overpriester voorkomt. Het theater als de schouwplaats voor de openbare spelen stond natuurlijk weer onder hun opzicht en daar de tegenwoordige volksbeweging iets godsdienstigs betrof, waren zij evenzeer als de kanselier verplicht, zich daarmee te bemoeien en uitspattingen te voorkomen. Bij dezen nu laat Paulus, als de volksmenigte zijn beide metgezellen gegrepen heeft, zich aanmelden, bereid om zich voor de voorgenomen vergadering te stellen. Maar de zaak van het christendom staat hen, evenals de kanselier, niet tegen, en zij weten dan ook reeds hoe zij de kunstmatig opgeruide volksbeweging weer zullen dempen. Een eenvoudig rechtsgeding is voldoende om de samengestroomde menigte weer naar huis te zenden. Zij willen aan een menigte, die zonder hun autoriteit is samengeroepen en die zelf niet weet wat zij wil, de eer niet aandoen van een openlijk verhoor, hetzij van de apostel, hetzij van zijn metgezellen en daarom wijzen zij de aanbiedingen van Paulus af. Zijn tegenwoordigheid in het theater zou ook voor hen in hetgeen zij wilden doen, storend geweest zijn en de leidslieden van het oproer gelegenheid geven de beweging tot een oproer te laten worden, die men niet meer meester kon worden. Dit ziet hij spoedig in en hij blijft achter, terwijl de vermaningen van de discipelen of van de leden van de christelijke gemeente, die slechts neerkwamen op het "spaar uzelf" hem niet zouden hebben teruggehouden. Wat de beide metgezellen van de apostel aangaat, die men waarschijnlijk op de straat had gegrepen en naar het theater meegesleurd, omdat men het niet zozeer op de persoon van Paulus, alswel tegen de door hem gestichte sekte voorzien had, Aristarchus, die in de tweede plaats genoemd is, was uit Thessalonika afkomstig (hoofdst. 20: 4). Wanneer hij vandaar naar Efeze is gekomen, wordt nergens gezegd; zijn komst was niet maar een voorbijgaand bezoek, maar had ten doel op den duur als helper te dienen. Zo zien wij hem als geleider van de apostel op diens laatste reis naar Jeruzalem en op de vaart naar Rome (Hand. 20: 4; 27: 2); hier verliet hij hem voor enige tijd (2 Tim. 4: 11); maar ook alleen om hem te dienen (Aant. II a. Nr. 1), totdat hij later weer bij hem was (Kol. 4: 10; Fil. 24), zodat Paulus hem zijn medegevangene noemt. De overlevering zegt dat hij onder Nero te Rome de marteldood is gestorven. De naam Gajus (in het Latijn Cajus) was zeer gewoon, zodat het ons niet hoeft te verwonderen als er in de apostolische tijd niet minder dan 4 mannen van die naam voorkomen: a) de hier genoemde Gajus uit Macedonië, van wie wij echter overigens niets weten; b) Gajus van Derbe in Lycaonië, reisgezel van de apostel op zijn tocht naar Jeruzalem ("Ac 20: 4" en "Ac 14: 7; c) Gajus te Korinthe, één van de door Paulus gedoopte eerstelingen van de gemeente aldaar (1 Kor. 1: 14), in Rom. 16: 23 door hem als gastheer van hem en van de gehele gemeente voorgesteld, bij wie hij dus woonde toen hij zijn brief aan de Romeinen schreef Ac 20: 2 en in wiens huis waarschijnlijk geregeld de bijeenkomsten van de gemeente plaats hadden; d) tenslotte is de derde brief van Johannes aan een zekere Gajus gericht, die daarin als een ijverig christen of ouderling voorkomt, die zich onderscheidde door gastvrijheid jegens

reizende broeders en zeker te Efeze zijn woonplaats had. Velen houden deze Gajus voor dezelfde als die uit Korinthe, anderen als die te Derbe; maar veel waarschijnlijker komt het ons voor dat Gajus uit Macedonië, toen Paulus in hoofdst. 20: 1 Efeze verliet, door hem werd achtergelaten en of nu al of later in het collegie van de oudsten werd opgenomen; in het eerste geval zou hij zich in hoofdst. 20: 17vv. mede onder de oudsten bevonden hebben, die naar Milete waren ontboden. Moeilijker dan van deze metgezel van de apostel is het van de Jood Alexander te zeggen wie hij was. In hoofdst. 4: 6 hebben wij een man van die naam uit het hogepriesterlijk geslacht leren kennen. Nu wordt in 1 Tim. 1: 20 naast Hymeneüs een door Paulus uit de Efezische gemeente geëxcommuniceerde ketter Alexander vermeld en in 2 Tim. 4: 14 Alexander, die hem veel kwaad had gedaan en voor wie Timotheüs zich ook wachten moest en die dus ook te Efeze moet worden gezocht. Zijn de beide laatsten werkelijk van elkaar onderscheiden of niet? In welke verhouding staan zij tot de in onze tekst genoemde "Joden? " Is hij de een of ander van hen, of in geval van identiteit, is de ketter en smid Alexander dezelfde persoon als hij? Welke betekenis heeft de naam "Jood" en waarom de bijvoegsel kopersmid? Deze vragen zijn, zoals te verwachten is, door de Schriftonderzoekers zeer verschillend beantwoord. Wij kunnen, al was het alleen om onze verklaring niet te wijdlopig te maken en de lezer het overzicht niet te verzwaren, daarover niet nader spreken, maar delen liever mee wat het juiste is. Alexander, een Jood van Efeze, had vóór zijn bekering tot het christendom eveneens als smid in de fabriek van Demetrius gearbeid en deelgenomen aan het vervaardigen van zilveren Dianatempeltjes. De winst die hem dat aanbracht, was voor hem veel te verleidelijk om er een gewetenszaak van te maken dat hij in de dienst van de heidense godsdienst werkte. Toen nu volgens vs. 20 het woord te Efeze sterk toenam en de overhand kreeg, werd ook hij christen. Maar het kwam niet in hem op om, net als zij die volgens vs. 18v. hun toverboeken verbrandden, zich eveneens van zijn vroegere afgodische werken los te maken, door de werkzaamheden in de werkplaats van de zilversmid te laten varen. Integendeel, toen de eisen daartoe des te krachtiger werden en hem des te meer tegen de zin waren, gaf hij er de voorkeur aan om een goed geweten van zich te stoten liever dan het zo voordelige werk. Hij leed dus schipbreuk ten opzichte van zijn geloof, wendde zich tot de dwaalleer van Hymeneüs, die hem vrije hadden liet om in het oude zuurdeeg te volharden en werd nu tenslotte door de apostel onder kerkelijke tucht gesteld (1 Tim. 1: 19v.). Intussen wilde hij zich nu nog minder bekeren dan vroeger. Hij stelde zich aan de zijde van de ongelovig gebleven en het Paulinisch christendom vijandig gezinde Joden en om zich nu bij dezen binnen te dringen en in een goede reuk te komen, diende hij als werktuig om de beweging over deze weg, waarvan wij hier spreken, te regelen. Waarschijnlijk was hijzelf over de achteruitgang van zijn werk ontevreden geworden en zette hij Demetrius aan om zijn helpers en arbeiders op de in vs. 25vv. meegedeelde wijze op te hitsen en de daardoor veroorzaakte volksoploop naar het theater te leiden, opdat het daar tot een buitengewone volksvergadering zou komen en door deze het besluit zou worden genomen dat een steeds verder voortgaan van de christelijke sekte niet langer mocht worden geduld, maar door uitbanning van de christenen uit de stad onderdrukt moest worden. Zo is het duidelijk dat, toen in het theater de vergadering van de gemeente zou plaatshebben, niemand echt wist waarover eigenlijk werd gesproken, ook Demetrius met zijn gezellen niet als aanklager of voorsteller optreedt, maar in het pijnlijk ogenblik dat nu plaats heeft, de Joden Alexander voorplaatsn, opdat deze de door hem op touw gezette zaak verder zal volvoeren. Uit zichzelf heeft hij er weinig lust in. Hij merkt reeds dat de ondernomen zaak een mislukking is, daarom laat hij zich eerst naar voren schuiven, voordat hij spreekt. Nu maakt hij zich echter tot verantwoording gereed, dat er wel reden bestond om een buitengewone samenkomst van de gemeente samen te roepen, zoals dat door het verwekken van het oproer is geschied; en hij zou dan, als men hem aan het woord had laten komen, ook zeker zijn bezwaren tegen de christelijke sekte hebben uitgesproken. Toen echter de volksmenigte begreep dat het met die

oploop niets anders was dan de marionetten in de hand van een Joodse indringer en van zijn Joden vrienden, stopten zij Alexander dadelijk de mond met het geschreeuw dat hun godin verheerlijkt en haar majesteit verheft als één die tot haar bescherming dergelijke verachtelijke protectors niet nodig heeft. De leus "groot is de Diana van de Efeziërs" die eerst tot een storm tegen de christenen diende (vs. 28), is nu veranderd in een woord waarmee zij die de storm hebben veroorzaakt, worden gewraakt en de secretaris handelt geheel in zijn belang als hij het geschreeuw eerst laat uitrazen, voordat hij met zijn voordracht begint.

Hoe is het toch gekomen dat er nu pas zo’n oproer ontstond, terwijl de apostel reeds twee jaar lang te Efeze ongestoord gepredikt had? De zaak was deze: Paulus was met wijsheid en voorzichtigheid te werk gegaan. Hij had zich niet in de tempel van Diana begeven om de afgodendienaars hun dwaasheid te verwijten; hij had niet met verachting van de gewaande godin gesproken. Dit zou de gemoederen eerder verbitterd, dan verbeterd hebben. Langs deze weg zou hij de vrucht van zijn pogingen verijdeld hebben. Hij had de afgoderij niet openlijk aangetast, maar haar grondslagen heimelijk ondermijnd. Zo doende had hij er duizenden van de afgoden tot de levende God bekeerd voor men er aan dacht. Uiteindelijk begon Demetrius het te bemerken en toen de inkomsten van zijn koophandel aanmerkelijk verminderden, motiveerde hem niet zozeer de zucht voor de eer van Diana, alswel het lage eigenbelang, om de vrucht van Paulus’ prediking te stuiten en aangezien hij daartoe geen beter middel wist, verwekte bij een zeer bedenkelijke oproer.

"Die in heel Azië en de gehele wereld als godin wordt vereerd. " Diana, zoals verscheidene uitleggers hebben opgemerkt, was onder een grote verscheidenheid van titels en hoedanigheden bekend als godin van het jagen, reizen, kinderbaren en betoveren; onder één of ander van deze opzichten had zij een groot getal dienaren. In andere steden waren er ook tempels van Diana van Efeze, in het bijzonder te Korinthe. (ENG. GODS. GEN.).

35. En toen de stadsschrijver de schare gekalmeerd had, tot rust gebracht had en tot opmerkzaamheid op de door hem voorgenomen rede had gebracht, zei hij: Gij mannen van Efeze! wie weet toch niet dat de stad van de Efeziërs detempelbewaarster is van de grote godin Diana en van het beeld dat uit de hemel gevallen is Ac 19: 1.

Hij schijnt niets meer dan een stadsschrijver geweest te zijn; de zeventig vertalers gebruiken het woord (Ex. 5: 6) voor de Egyptische bedienden, die over de Israëlieten gesteld waren en de Babyloniërs waren gewoon hun priesters van Isis met die naam te noemen: volgens sommige geleerden was hij degene die de namen van de overwinnaren en de beloningen in de theaters opschreef, een man van veel gezag dus, zoals uit het vervolg ook blijkt.

36. Daar dan deze dingen onweersprekelijk zijn en dus de roem van onze stad boven alle tegenspraak verheven is, hebt gij u kalm te houden en niets onbedachts te doen. U mag u niet tot zo’n hartstochtelijke opgewondenheid laten voeren, alsof het zonder dat reeds met de roem van de stad zou gedaan zijn, terwijl dat in werkelijkheid niets anders teweegbrengt dan dat het u tot allerlei onbehoorlijke zaken vervoert.

37. Weest stil, want gij hebt deze mannen, Gajus en Aristarchus, hier gebracht, zonder dat zij tempelrovers zijn of uw godin lasteren en alleen als zij dat waren, kon ik, zoals gij weet, een wettelijke volksvergadering van u samenroepen om over hen enig besluit te nemen.

38. Indien dan nu Demetrius en zijn vakgenoten menen in hun werk door de christenen benadeeld te zijn en tegen iemand iets hebben in te brengen, er worden rechtszittingen

gehouden, waar dergelijke bijzondere zaken worden behandeld en er zijn stadhouders, door de Romeinen aangesteld met onderbeambten (hoofdst. 13: 7; 18: 12 ; laat hen, de benadeelden en de benadelers elkaar aanklagen; de burgerij als zodanig heeft met die bijzondere zaken niets te maken.

39. En indien gij nog meer dingen, die niet van privaat belang zijn, maar de gehele burgerij aangaan, te verlangen hebt, dat zal in een wettelijke vergadering beslecht worden. Ik zal dan in de behoorlijke vorm het volk samenroepen, maar één als deze, die door het geschreeuw van de menigte is bijeengebracht, is onwettig.

40. Gij kunt daarom niets beters doen, dan rustig weer uit elkaar te gaan; want wij lopen reeds nu, nadat het zover is gekomen, het gevaar dat wij van oproer zullenbeschuldigd worden om de dag van heden, nu gij zo wild en zonder orde zijt samengestroomd, terwijl er geen reden is die wij zullen kunnen geven van deze oploop. En toen hij dit gezegd had en door zijn woord een diepe indruk bij het volk teweeggebracht had, liet hij de vergadering gaan; ondanks haar onwettig karakter had hij die samenkomst toch als een vergadering behandeld.

Dat het volk ophoudt met schreeuwen en hem gehoor geeft, brengt de schrijver op dezelfde wijze teweeg, als eerst Alexander, door met de hand te wenken. Hem geeft men ook werkelijk aanstonds gehoor; men erkent de juistheid van hetgeen hij met evenveel verstand als voorzichtigheid voordraagt en men gaat uiteindelijk, als hij het bevel geeft uit elkaar te gaan, zonder enig geschreeuw heen. Hij begint, zoals dat bij dergelijke volkstoespraken gewoonte was, met een zogenaamde captatio benevolentiae, met een inleiding die berekend is naar de wens van de toehoorders en hun ijdelheid vleit, met een woord dat wat de dienst van Diana aangaat, de eer van de stad noemt als veel te ver door de gehele wereld verbreid en veel te vast geworteld dat tot haar verdediging zo’n oploop zou zijn nodig geweest. Daarentegen kon die oploop gemakkelijk tot onbedachte en overijlde stappen leiden, die aan de andere kant de eer van de stad zouden schenden. Men deed daarom in ieder geval goed als men terugkwam van het opgevatte plan en zich hoe eerder hoe liever weer rustig ging gedragen. Dat kon men ook gerust doen. Zeker behoorde het tot de bevoegdheid van het volk om buitengewone openbare misdaden te onderzoeken. Daarom zou een vergadering op zijn plaats zijn, als iemand de heiligdommen had aangetast en de bestaande godsdienst had ontheiligd, om hem dan aan de verdiende straf over te geven; maar met tempelrovers of lasteraars van de godin had men in die beide beschuldigden, die men had meegesleept, geenszins te doen; daarvan had hij zich reeds overtuigd; ook had niemand een dergelijke aanklacht tegen hen gedaan. Het bezwaar dat de samenscholing naar voren bracht, was integendeel uitsluitend het feit dat Demetrius met zijn medearbeiders zich door de nieuwe godsdienst, die deze beide mannen beleden, benadeeld achtte. Dat was dan, voor zover hier sprake was van een tekort doen in een geldwinning, "een zaak van privaatrecht. " Wie meende benadeeld te zijn, kon op één van de gewone rechtsdagen de burgerlijke aanklacht indienen, om zijn schade terug te krijgen en als hij daar het door hem verlangde recht niet vond zoals hij het wenste, kon hij een beroep doen op de hogere rechtbank van de landvoogd. Wilde nu de burgerij de zaak over de godsdienst, of die mocht worden toegelaten of niet, tot een openbare maken, tot een die in het belang van het gehele volk was, dan moest tot de behandeling daarvan een gewone vergadering worden samengeroepen, volgens de wettelijke bepalingen. Zo’n vergadering door een oploop bijeengebracht zoals deze, zou aan de stad de naam geven van oproer en kon maar al te gemakkelijk leiden tot een conflict met de Romeinse opperheerschappij. Men moest zich daarom haasten de sporen van oproer weer uit te wissen, hetgeen door een dadelijk bedaard uiteengaan zou plaatshebben. Zoals de schrijver met een captatio benevolentiae zijn rede begon, zo sluit hij die af door het volk, voor zover het nog lust mocht hebben om verder

oproer te maken, angst in te boezemen voor een Romeinse bestraffing. Hij bereikt op die wijze volkomen zijn doel en brengt inderdaad een rustig uiteengaan van de menigte teweeg. Voor de apostel was er nu geen gevaar meer; hij zou zijn werk te Efeze nog langer ongehinderd hebben kunnen voortzetten als hij het gewild had. Intussen viel de zo-even gemelde afloop van de gehele geschiedenis op het moment dat hij in 1 Kor. 16: 8 reeds voor zijn afreis had vastgesteld en de toestanden waren van dien aard dat hij zich gedwongen voelde Titus, die hij pas naar Achaje had laten gaan, op zijn weg naar Macedonië te ontmoeten en van hem bericht te ontvangen (vgl. de verklaringen van de bijlage tot het 2e Aanm.). Wij zien hem daarom in het eerste vers van het volgende hoofdstuk na afloop van de rustverstoring niet uit vrees voor verder dreigend levensgevaar uit Efeze weggaan, maar nadat bij op gelukkige wijze de mogelijkheid van blijven gewonnen had. Zien wij nu tenslotte nog eens terug naar de kopersmid Alexander, die met zijn aanzetten tot het oproer een even tevergeefs als vals spel gespeeld heeft, dan schijnt hij een jaar later, op Pinksteren van het jaar 58, weer tevoorschijn te komen onder de in hoofdst. 21: 27 genoemde "Jood uit Azië" en zou nu te Jeruzalem beter dan hier te Efeze tegen de apostel opgetreden zijn, indien hij, wat ons zeer waarschijnlijk voorkomt de aanvoerder van die Joden geweest is. Hij kon hier gemakkelijk, toen Paulus de oudsten van Efeze naar Milete ontbood (hoofdst. 20: 17vv.), van diens reis naar Jeruzalem bericht ontvangen; hij sloop hem daarheen na en leidde daar het oproer tegen hem. Zo kan hij ook aan de verdere maatregelen van de vijandige Joden en van hun oversten tegen de apostel in hoofdst. 22: 22v. ; 23: 12vv. ; 25: 7 hebben deelgenomen en daarop zou kunnen doelen wat deze in 2 Tim. 4: 14 schrijft. De benaming "kopersmid" zou hem dan moeten onderscheiden van de Alexander, die tot het hogepriesterlijk geslacht behoorde (hoofdst. 4: 6) en die Paulus natuurlijk eveneens veel kwaad had gedaan bij al de gebeurtenissen in hoofdst. 23: 1vv. 24: 1vv. ; 25: 2vv. het "de Heere vergelde hem naar zijn werken" geen betrekking kan hebben, om tegen het verbod in Ex. 22: 28 niet te zondigen (hoofdst. 23: 5). Ten opzichte van de eerste goldt daarentegen de absolute of gehele excommunicatie, nadat de vroegere in 1 Tim. 1: 20 uitgesproken ban zijn eigenlijk doel niet had bereikt en de man alleen maar nog boosaardiger gemaakt had.

Merken wij op: 1) De tegenstand tegen het evangelie is in vroegere tijd uitgegaan van de bedorven gemoedsbewegingen van de mensen. Zo’n tegenstand eert het christendom. Was het een menselijke uitvinding geweest, dan zou het de begeerten van het hart hebben gevleid en gemaakt hebben dat het het belang van zinnelijkheid en wereld omhelsde. Maar het christendom is voortgevloeid uit het heilig wezen van Hem, die de zondaars heimelijk haten, alhoewel zij voorgeven Hem te prijzen en te vereren. Het eist reinheid en zedelijkheid. Het prent werkzame goedgezindheid in en leert ons trouw in elke relatie. Het heeft instellingen afgeschaft, die haar oorsprong hebben in de wreedheid en ongebondenheid van de mensen; het heeft huizen omvergehaald, waaronder het bedrog bloeide; het heeft zonden uitgedelgd, die bronnen waren van bijzondere en algemene ellende. 2) Merk op hoe de geheiligde naam van godsdienst misbruikt is tot goddeloze voornemens van wreedheid en bederf.
3) En dat de waarheid niet is om bij stemming te worden uitgemaakt. Wat in de meeste gevallen de stem van het volk genoemd is, is alleen de stem van enige listige mannen, die het gebruiken als blinde werktuigen om hun voornemens te bereiken. 4) Maar God regeert en bereikt de bedoelingen van Zijn raad te midden van de bewegingen van de wereld. Laat ons niet verslagen zijn; de belangen van waarheid en gerechtigheid zijn veilig onder het dierbaar bestuur van de almachtige Beschermer. De Heere in de hoogte is machtiger dan het geluid van vele wateren, dan de krachtige baren van de zee (Ps. 93: 4).

Laten wij vooral ook met deze geschiedenis winst proberen te doen voor ons hart en ons leven! Wij zijn verontwaardigd over het gedrag van Demetrius. Eigenbelang alleen dreef hem

en hij sprak alsof hem de eer van Diana bovenal ter harte ging. Met grote slimheid trachtte hij niet alleen het eigenbelang, maar ook de godsdienstijver bij zijn werklieden in werking te brengen en door hen de gehele stad te beroeren, om slechts zijn doel te bereiken. Maar zien wij dan ook toe dat wij hem niet enigszins gelijk worden! Proberen wij niet beter te schijnen dan wij zijn! Misbruiken wij nimmer de godsdienst om onder voorwendsel van voor haar te ijveren, ons eigenbelang te bevorderen! Gebruiken wij nooit onze invloed op anderen om hen op een verkeerde weg te brengen en hebben wij steeds een afkeer van alle ongeoorloofde middelen om ons doel te bereiken! Wij hebben medelijden met die opgewonden werklieden en vooral met die meegesleepte, oproerige menigte, waarvan het grootste deel niet eens wist waarom zij waren samengekomen. Maar hoeden wij ons dan voor zulke volksmenners, als Demetrius was, opdat wij ons niet verlagen tot hun blinde werktuigen voor het bereiken van hun boze bedoelingen! Wij bewonderen Paulus om de moed die hij openbaarde door zich te willen begeven onder de oproerige menigte en om zijn toegeven aan de voorzichtige raad van zijn vrienden om zich niet roekeloos te gedragen. Maar trachten wij ons dan ook meer naar hem te vormen. Zijn wij niet bevreesd, noch kleinmoedig, als er gevaar is; maar luisteren wij ook naar de wijze raad van goede vrienden; laat onze moed nooit in overmoed ontaarden en zien wij toe dat wij God niet verzoeken. Wij danken de discipelen en de overheidspersonen die Paulus van zijn voornemen terughielden. Maar volgen wij dan ook steeds hun voorbeeld na door goede raad aan onze vrienden te geven en ons trouwe vrienden te betonen! Wij prijzen de stadsschrijver om zijn wijs beleid in het kalmeren van de opgeruide menigte. Maar leren wij dan van hem de invloed die wij hebben met wijsheid te gebruiken, ter bevordering van rust en orde en van het heil van de maatschappij? Wij merken hier tenslotte met dankbare blijdschap de bewarende zorg van God voor Paulus, Gajus en Aristarchus en de hele gemeente te Efeze op. Hoe dreigend het gevaar ook was, het werd genadig afgewend en de heidense overheidspersonen moesten zelf daartoe meewerken. Maar vestigen wij dan op die God steeds ons vertrouwen ten opzichte van onszelf en de onzen en ten opzichte van de gemeente van de Heere.

Gods zorg waakt over zijn gemeente. Dit leren wij hier duidelijk. Een heidens bewindsman moest dienstbaar zijn om dreigende gevaren te helpen afwenden. In de grootste nood geeft de Heer dikwijls ongedacht, onvermoed redding en uitkomst; en dat van een kant, waarvan men dit het minst zou verwachten. Deze lering moet ons christenen heilig onbezorgd maken bij alle voorvallen in de wereld! Wat er ook gebeurt, de Heere zal Zijn gemeente niet van onder zijn oog en aandacht verliezen. Hij zal haar wel weten in stand te houden, ondanks alle aanvallen op haar. Laat ons slechts daarnaar streven, dat wij ons als ware leden van Zijn gemeente gedragen! Dan ondervinden wij ook eenmaal de waarheid van Jezus’ belofte: Ik geef hun het eeuwige leven.

HOOFDSTUK 20

REIS VAN PAULUS NAAR TROAS EN MILETE EN WAT HIJ DAAR GEDAAN HEEFT

1. Nadat nu het oproer, door Demetrius veroorzaakt, gestild was door het verstandig handelen van de stadsschrijver en dus dat wat de in hoofdst. 19: 21v. voorgenomen reis verhinderde, was weggenomen, riep Paulus de discipelen tot zich en groette hen (hoofdst. 18: 18). a) Hij vertrok vervolgens omstreeks Pinksteren van het jaar 57 richting Troas, waar het een voortreffelijk arbeidsveld voor hem zou zijn geweest, indien het hem niet was te doen geweest bekend te wordenmet de toestanden te Korinthe. Daarom was het zijn voornemen om naar Macedonië te reizen.

a) 1 Tim. 1: 8

2. En toen hij die streken doorgereisd had, niet alleen Macedonië in eigenlijke zin, maar ook het naburige Illyrië, waar hij nu voor de eerste maal het evangelie verkondigde (Rom. 15: 19) en hen die vroeger te Filippi, Thessalonika en Berea onder zijn prediking bekeerd waren (hoofdst. 16: 12-17: 12), uitvoerig vermaand had, kwam hij in Griekenland. Dit was omstreeks de maand december, nadat hij zich het eerste gedeelte van de winter te Nikopolis in Epirus had opgehouden (Tit. 3: 12).

In die tijd tussen het stillen van het oproer en de afreis van de apostel van Efeze, keerde naar alle waarschijnlijkheid Timotheüs (hoofdst. 19: 22) van Korinthe terug en bracht hem vandaar zeer verontrustende berichten. Intussen mocht hij hopen dat Titus, die hij van Kreta met Tychicus eveneens naar Korinthe had afgevaardigd, weer betere dingen zou melden. Met een zeker ongeduld snelde hij deze tegemoet, die over Macedonië naar hem toe zou reizen, nadat hij van Efeze was weggegaan. Daarom bleef hij ook niet in Troas, waar hij hem nog niet vond, ondanks de drang om er langer te blijven, maar ging hij verder naar Macedonië (2 Kor. 2: 12v.). Te Filippi, waar Lukas sedert hoofdst. 16: 40 was achtergebleven, ontmoette hij deze (zie omtrent hetgeen hij daar ondervond 2 Kor. 7: 5; 8: 1vv.) en schreef nu bij hem, zoals reeds in de bijlage tot het II Aanh. is gezegd, het eerste deel van de tweede brief aan de Korinthiërs. Het tweede deel (vanaf hoofdst. 7: 2) is dan enige tijd later toegevoegd, toen Titus werkelijk arriveerde en de gewenste betere berichten had overgebracht (2 Kor. 7: 6vv.). Deze tweede brief is ten opzichte van de eerste, evenals van die aan de Romeinen, in dogmatische betekenis van minder belang; des te gewichtiger is hij echter voor de persoonlijke karakteristiek van de apostel. Geen ander schrijver laat ons zo’n diepe blik slaan in zijn edel teder voelend hart, in het lijden en de vreugde van zijn meest innerlijk leven, in de afwisseling van de stemmingen van zijn gemoed, in zijn strijd en zorg voor het welzijn van zijn gemeente, die als kinderen onder smarten geboren, hem elke dag en ieder uur op het hart lagen en van wie de onverdiende krenkingen slechts het vuur van zijn liefde en van zijn heilige ijver voor hun eeuwig zielenheil sterker aanblies.

Omstreeks 8 maanden later, tegen het einde van zijn verblijf te Korinthe, dus wellicht begin maart van het jaar 58, schreef Paulus daar de brief aan de Romeinen. Hij was toen van mening naar Jeruzalem te reizen (vs. 3) en reeds in hoofdst. 19: 21 had hij gezegd: "nadat ik daar geweest zal zijn, moet ik ook Rome zien. " Zijn mondelinge prediking in deze stad, waarvan Ovidius (een beroemd Romeins dichter ten tijde van keizer Augustus, door deze in het jaar 7 n. Chr. naar Tomi aan de Zwarte Zee, het tegenwoordige Kustendsche in de Dobrudscha, verbannen, waar hij tien jaar later stierf) schrijft: orbis in urbe erat (in de stad, namelijk Rome, was de gehele aardbol mede vervat), wilde hij door een schriftelijke inleiding

voorbereiden. Ook waren Aquila en Priscilla reeds van Efeze weer daarheen getrokken, vergaderden een gemeente in hun huis en bereidden nu voor hem een herberg (Rom. 16: 3vv.). Dat het naar de raad van de Heere geheel anders zou gaan, Paulus pas drie jaar later naar Rome zou komen en daar als gevangene nog een lijdenstijd van twee jaar zou hebben, vermoedde zeker nu nog niemand. Maar op deze verandering van de uiterlijke toestand kwam het in de hoofdzaak ook in het geheel niet aan en die hoofdzaak is de positieve voorstelling van de waarheid, de grote hoofdleer van het rechtvaardigend, heiligmakend en zaligmakend geloof in Jezus Christus als enige grond voor zondaren, die in hun natuurlijke toestand verloren zijn, Joden zowel als heidenen. Deze leer is in deze brief het diepst en aaneengeschakeld vervat en maakt die tot het meest gewichtige dogmatische geschrift van het hele Nieuwe Testament. Evenals de brief aan de Galaten, die ook tot een oorspronkelijk Westers celtisch-Germaansch volk gericht is, gaat de brief aan de Romeinen geheel van antropologisch gezichtspunt, van de behoefte aan verlossing voor de mens en van zijn verhouding tot de goddelijke wet uit en is in zoverre bijzonder geschikt voor de eigenheid van de Latijnse kerk. De Oosters-Griekse kerk sloot zich krachtens haar sterke neiging tot speculatie meer aan bij de latere christologische zendbrief van de apostel, die voor de Efeziërs en de Kolossensen bestemd was, zowel als bij de Johanneïsche geschriften en ontwikkelde daaruit de fundamentele leer van het wezen van God, van de drieëenheid, van de menswording van de Zoon en de wederkerige verhouding van de beide naturen in Christus. Zij deed dit met de grootste scherpzinnigheid, terwijl zij de antropologie en soteriologie verwaarloosde. Toen nu echter later de beurt voor dogmatische arbeid aan de westerse kerk kwam, putte deze onder de leiding van de grote Augustinus, die zoveel verwantschap met Paulus heeft, vooral uit de brief aan de Romeinen de stof tot bewerking van de antropologie en de meer rechtstreeks praktische leer van de zonde en de genade. En toen de Roomse kerk in de loop van de middeleeuwen, evenals eens de Galatische gemeente, van het pad van het evangelie in Joodse wettelijkheid, van de gerechtigheid van het geloof in werkheiligheid verdwaalde, toen was het weer voor alles de vernieuwde studie van de brief aan de Romeinen, die de Reformatoren van de 16e eeuw tot de strijd tegen alle Pelagianisme wapende en hun de weg tot een dieper inzicht in de leer van de zaligheid, de natuur van de wet en van het evangelie, van het geloof en van de rechtvaardigmaking aanwees. Aan het slot van de brief (hoofdst. 16: 5vv.) vinden wij een groot aantal namen, deels van mannen, deels van vrouwen te Rome, die Paulus laat groeten als die hem bekend en dierbaar zijn, waaronder velen zich zeer verdienstelijk omtrent hem hebben gemaakt en die op de ene of andere wijze invloed hebben gehad op zijn vroegere levensloop. Wij zullen bij de verklaring zien in hoeverre daaruit nog hier of daar enig licht komt over enige bijzondere punten. Evenzo doet de apostel (hoofdst. 16: 21vv.) de groeten van de mannen die bij hem zijn, van wie hij niet minder dan acht met name noemt. Drie van deze (Timotheüs, Gajus en Erastus) kunnen naar waarschijnlijkheid worden aangewezen; van de twee overige met Latijnse namen (Tertini en Quartus) is de eerste degene aan wie Paulus de brief gedicteerd heeft.

D. Vs. 3-38 De apostel ziet zich door de dreigende vervolgingen van de Joden verhinderd om ter volbrenging van zijn reis naar Jeruzalem, na hetgeen hij in Macedonië en Griekenland te verrichten had, de zeereis over Syrië te maken. Hij kiest daarom de landweg, gaat op die manier weer terug door Macedonië, waar hij de paasdagen over (van 27 maart tot 8 april van het jaar 58) te Filippi verblijft, hier Lukas bij zich neemt, zich daarop zeven dagen (ongeveer van 10-16 april) te Troas ophoudt en tot afscheid een zondagavonddienst houdt, waarbij hij het wonder van een dodenopwekking aan de jongeling Eutychus verricht. De weg gaat vervolgens van elkaar gescheiden. De metgezellen varen vooruit. Paulus reist te voet tot Assus, vanwaar het traject Mitylene, Chios en Samos tot Milete weer gemeenschappelijk over water wordt afgelegd (17-20 april). Hierheen worden de oudsten van Efeze tot een

samenkomst (21 en 21 april) geroepen. De apostel weet dat hij niet weer persoonlijk met deze oudsten levend zal samenkomen, maar hij weet ook welke grote strijd en welke gevaren de Efezische gemeente na zijn afscheid staat te wachten. Daarom voelt bij zich geroepen de opzieners van deze gemeente, die voortaan het ambt van wachters en herders in zijn plaats moeten uitoefenen, in de kennis van hun plichten en in trouw bij de waarneming van hun beroep te sterken en de Heere en Zijn genade aan te bevelen en nog eens, voordat hij van hen scheidt, met hen allen te bidden.

3. En toen hij daar, namelijk te Korinthe, waar hij voor de derde maal gekomen was ("Ac 18: 1" en "Ac 19: 19, drie maanden doorgebracht had, van midden dec. van het jaar 57 tot midden maart 58 n. Chr. en de Joden een aanslag tegen hem smeedden, terwijl hij op het punt stond, evenals bij zijn eerder vertrek van Korinthe, per schip (hoofdst. 18: 18) naar Syrië te varen om volgens zijn reisplan in hoofdst. 19: 21 naar Jeruzalem te gaan (Rom. 15: 25), kwam hij tot het besluit over land, zoals hij uit Azië naar Achaje was gekomen (vs. 1v.) terug te keren door Macedonië en dus zijn weg te nemen over de steden aan de zeekust van Klein-Azië.

4. En hem vergezelde tot in (aan) Azië, tot aan het punt vanwaar men uit Europa naar Azië ging en wel tot Filippi (hoofdst. 16: 12), Sopater van Berea. Deze was volgens de toevoeging in veel handschriften een zoonvan Pyrrhus, van wie dus Sosipater in Rom. 16: 21 wel te onderscheiden is. En van de Thessalonicensen ging met hem a) Aristarchus (hoofdst. 19: 29) en Secundus mee en b) Gajus van Derbe en Timotheüs uit Lystre (hoofdst. 16: 1) en uit Azië en in het bijzonder uit Efeze (hoofdst. 21: 29 Ef. 6: 21) c) Tychicus en d) Trofimus, die tot het inzamelen van geld in Korinthe werkzaam waren geweest (2 Kor. 8: 18vv.).

a) Hand. 27: 2 Kol. 4: 10 b) 1 Kor. 1: 14 c) Kol. 4: 7; 2 Tim. 4: 12 d) 2 Tim. 4: 20

5. Dezen kwamen nu met de apostel te Filippi en zij gingen ons vooruit wat de nu volgende overtocht naar Azië aangaat, die natuurlijk per schip moest worden gemaakt, terwijl de apostel bij mij, de schrijver van de Handelingen, te Filippi achterbleef, waar ik sedert hoofdst. 16: 40 mij nu reeds ongeveer 5 jaar ophield; en zij wachtten op ons, Paulus en Lukas, te Troas.

6. Wij beiden nu, die gedurende de gehele zevendaagse Paastijd bij elkaar bleven, scheepten af van Filippi na de dagen van de ongezuurde broden van 5-9 april en kwamen na een langzame en wellicht ook gevaarlijke vaart, in vijf dagen bij hen te Troas, waar wij zeven dagen, van de ene en tot de andere zondag verbleven.

In hoofdst. 18: 28 zagen wij ook Apollos de Joden te Korinthe voortdurend overwinnen en openlijk door de Schrift bewijzen dat Jezus de Christus was, waardoor natuurlijk de vijandschap van de synagoge tegen het christendom niet weinig versterkt werd. Daarbij kwamen zeker ook ophitsingen van Jeruzalem, waar volgens hoofdst. 21: 27vv. ; 23: 12vv. toen juist een haat op leven en dood tegen Paulus was ontwikkeld, zodat men zelfs plannen van sluipmoord niet schuwde. Nu hadden vroeger de Korinthische Joden getracht de Romeinse machten tegen de apostel en diens medearbeiders in beweging te brengen. Daar dit in hoofdst. 18: 12vv. niet gelukt was en Gallio nog steeds landvoogd in Achaje was, probeerden zij hem nu op eigen hand te vangen. Het werd hem echter verraden en zo zag hij zich genoodzaakt vroeger de stad te verlaten dan eigenlijk in zijn bedoeling lag. Hij kon ook niet, omdat oudtijds alleen van de lentedag- en nachtevening (25 maart) de zee bevaren werd en gedurende de wintermaanden de vaart gesloten was (hoofdst. 27: 9vv.) de zeeweg over Syrië inslaan, en hij moest dus te land zijn weg over Macedonië en Klein-Azië nemen.

Hoewel dit voor hem een moeilijke omweg was, moest het toch naar de raad van God ertoe dienen om hem nog eens met de door hem gestichte gemeenten te Berea, Thessalonika en Filippi en vooral met de oudsten van de gemeente van Efeze (vs. 17vv.) in contact te brengen, voordat het met hem tot gevangenneming en dood kwam. Wat namelijk Jeruzalem voor Hem was geweest, dat was voor Paulus, de apostel van de heidenen Efeze geworden: de plaats, waar Christus door hem de grootste daden volbracht, zo onmiskenbaar had hier de uitstorting van de Heilige Geest door middel van hem plaats, zo talrijk waren de wonderbare genezingen en de vernietigende gevolgen voor het heidendom en zijn magische kunsten (hoofdst. 19: 1vv.). Efeze met de omgeving van de nabij gelegen Jonische en Phrygische steden, verhief zich dan spoedig voor de gehele christenheid, toen Jeruzalem zijn centrale positie verloor, tot de hoogte die het in de tijd van Johannes verkreeg, totdat later Rome in de plaats trad. Daarom is het niet bij toeval maar onder leiding van de Geest van God geschied dat Paulus gedurende zijn latere gevangenschap juist in de brief aan de Efezen aan deze gemeente het gewichtigste, dat hij omtrent de kerk van Christus had te zeggen, als in een testament heeft toevertrouwd. Als in de Openbaring aan Johannes dadelijk aan het begin (hoofdst. 1: 9vv.), de aan Gods rechterhand verhoogde Mensenzoon aan de ziener verschijnt als wandelend midden onder de zeven gouden kandelaren met de zeven sterren in Zijn rechterhand, dan is dat een zinnebeeld van het feit dat nu te Jeruzalem het lot beslist is en de uitbarsting van de revolutie de laatste Joodse oorlog ten gevolg zal hebben (in okt. van het jaar 66 n. Chr.), het rijk van God reeds van de Joden is weggenomen en aan de heidenen gegeven (Matth. 21: 43) en dus de tijd van de heidenen reeds is gekomen, die volgens het woord van Christus in Luk. 21: 24 zal volgen op de tijd waarin de Joden bezocht zijn geworden. De zeven gemeenten, die door de zeven kandelaren worden afgebeeld, ontvangen dientengevolge elk hun eigen zendbrief en geven elk een ontwikkelingsstadium van de kerk gedurende deze tijd van de heidenen te kennen, totdat de laatste van deze, die te Laodicea (hoofdst. 3: 14vv.), die de Heere uit Zijn mond wil uitspuwen, de fase inleidt en dat de twee getuigen hun getuigenis eindigen door het dier, dat uit de afgrond opstijgt, overwonnen en gedood worden en hun lijken onbegraven op de straat van de grote stad liggen (hoofdst. 11: 7vv.). In de tijd van de zeven ontwikkelingsstadia gaat dan de volheid van de heidenen in, waarvan Paulus in Rom. 11: 25v. spreekt, zodat nu in het 12e hoofdstuk van de Openbaring voor de ziener dat grote teken in de hemel kan verschijnen, namelijk een vrouw met de zon bekleed met de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren. Het rijk van God toch, dat de heidenen door het doden van de twee getuigen van zich hebben gestoten, kan zich nu weer tot Israël wenden, tot het volk van de verkiezing van de goddelijke genade en van de openbaring, het volk dat het middelpunt vormt onder de volken op geestelijk gebied, zoals ook uiterlijk dit gezicht van de vrouw juist het midden van het gehele boek van de Apokalypse vormt. Zeven gemeenten van de heidenwereld: dat deze ook in de zin van Paulus de volheid van de heidenen vertegenwoordigen, die in het rijk van God zal ingaan vóórdat geheel Israël zalig wordt, daarvan getuigen in onze tekst de zeven mannen, die uit de heidenwereld de apostel op zijn reis naar Jeruzalem vergezellen. Zij zijn als het ware het nieuwe spijsoffer, dat hij als vrucht van zijn op het veld van de zending volbrachte arbeid van de Heere in de heilige stad brengt en zo op Pinksteren (vs. 16) zijn geestelijk oogstfeest te houden (Lev. 23: 15vv. Num. 28: 26) en herinneren door de plaatsen, vanwaar zij zijn, aan de drie zendingsreizen - Gajus van Derbe en Timotheüs van Lystre aan de eerste (hoofdst. 13: 4-14: 23), Sopater van Berea en Aristarchus en Secundus van Thessalonika aan de tweede (hoofdst. 16: 6-18: 18 Trofimus uit Azië aan de derde (hoofdst. 19: 1-20: 3). Hierin komt hij echter ook in tijdelijke en aardse zin niet met lege handen voor de Heere (Ex. 23: 15); want hij heeft in deze gehele laatste 3 1/2 jaar onafgebroken een collecte gehouden voor de armen in de gemeente van Jeruzalem (1 Kor. 16: 1vv. ; 2 Kor. 8: 1-9), waarvan hij de opbrengst door de hand van die mannen als zijn offer brengt (hoofdst. 24: 17). Het altaar, waarop hij dat neerlegt, is niet de Joodse tempel;

voor deze wenst de Heere integendeel voortaan volgens Mal. 1: 10 dat de deuren zouden worden toegesloten en de ongelovige Joden en hun priesters wil hij volgens Mal. 2: 3 het slijk van hun feestdagen in het aangezicht werpen, dat het aan hen blijft kleven. Wel zijn het echter de "heiligen te Jeruzalem" zoals Paulus met bijzondere onderscheiding de christelijke gemeente aldaar noemt (Rom. 15: 25vv., "Ac 5: 11, want deze moeten veel lijden in die zware tijden, die reeds onder de landvoogdij van Felix over de Palestijnse Joden gekomen zijn en onder de beide laatste landvoogden Albinus en Florus nog tot het hoogste zouden stijgen. In zijn brief aan de Romeinen die de apostel kort vóór zijn afreis van Korinthe geschreven heeft Ac 20: 2, spreekt hij op grond van Deut. 32: 21 de hoop uit dat het een opwekkende, bekerende invloed op de nog ongelovige Joden zou uitoefenen, als zij zagen hoe de heidenwereld zich tot Christus Jezus gewend had, terwijl zijzelf zijn achtergebleven (Rom. 10: 19; 11: 13). Dat hij vervolgens de zeven mannen mee naar Jeruzalem neemt en in gezelschap van hen zich openlijk vertoont (hoofdst. 21: 29), heeft dus tevens plaats met het doel hen die zijn vlees zijn tot jaloersheid op te wekken en enigen van hen zalig te maken, alhoewel hij omtrent het mislukken daarvan zich geen ogenblik misleidt en zeer goed weet dat het opwekken tot ijverzucht juist in tegenovergestelde zin zal worden vervuld (vs. 22v. ; 21: 27vv. ; 22: 21v. Men heeft wel betwijfeld of Paulus werkelijk alle zeven mee naar Jeruzalem gebracht heeft en uit de woorden: "hem vergezelde tot in Azië" de conclusie willen trekken dat de begeleiding van allen alleen tot Klein-Azië en wel tot Milete (vs. 15) zou hebben plaatsgehad. Men meende dat vandaar (behalve Lukas) nog alleen Tychicus en Trofimus met de apostel waren meegegaan. Het is echter ten eerste de vraag of die woorden echt zijn, daar zij tenminste in verscheidene voorname handschriften ontbreken. Maar bovendien, als men de woorden voor echt houdt en aan deze de betekenis geeft dat het meegaan slechts tot Azië zal geschied zijn, komt men niet juist uit, daar toch volgens hoofdst. 21: 29 en 27: 2 Trofimus en Aristarchus zeker bij Paulus zijn gebleven. Was het meereizen uitsluitend geschied door deze twee mannen, dan had Lukas tevoren niet zo algemeen van een vergezellen tot Azië door alle zeven kunnen spreken. Er blijft dus niets over dan de moeilijke woorden: "tot in Azië" op te vatten zoals wij dat boven in de tekst hebben gedaan. Lukas wil de plaats aanwijzen, waartoe het reisgezelschap volledig was; vanaf toen kwamen meermalen veranderingen, nu eens op de ene dan weer op een andere wijze, terwijl Paulus te Filippi achterbleef en de zeven tot Troas liet vooruit reizen, vervolgens met Lukas hen tot daartoe nareisde, van Troas tot Assus alleen te voet ging, terwijl Lukas met de zeven op een schip voer (vs. 5v., vs. 13v.). Pas vanaf hier was het gezelschap weer volledig, ja door het medereizen van Lukas nog met een persoon vermeerderd. Intussen was daardoor het betekenisvolle zevental van de oorspronkelijke begeleiders van de apostel niet gestoord, daar toch Lukas noch een heidenchristen was, zoals men gewoonlijk aanneemt, noch door Paulus tot Christus bekeerd, maar door de Here zelf tot navolgen van Hem gewonnen (Luk. 9: 61v.). Men kan die zeven in hun eigenschap als overbrengers van de collecten van de kerk uit de heidenen als het ware voor een vervulling aanzien van de profetie in Mal. 1: 11, zoals ook inderdaad de gehele dreigende rede van de profeet tegen de Joodse priesters, die wij bij hem in hoofdst. 1: 6-2: 9 lezen, zich nu geschiedkundig zou verwezenlijken; aan de andere kant zouden wij hen kunnen beschouwen als de tegenhanger uit de heidenchristenen van de armenverzorgers te Jeruzalem, die in hoofdst. 21: 8 van ons boek de "zeven" heten. Eens had Paulus, door deel te nemen aan het ombrengen van Stefanus en door zijn verwoesten van de gemeente ook deze instelling van de christelijke broederliefde vernietigd (hoofdst. 7: 57-8: 4), nu heeft hij deze, al is het ook niet naar de vorm, toch zakelijk in de kerk uit de heidenen weer hersteld ten dienste van de Jeruzalemse gemeente. Wij begrijpen dus wel waarom hij erop gesteld was dat zevental mee naar Jeruzalem te nemen en op de weg daarheen in het huis van Filippus, die misschien van die oorspronkelijke zeven na 22 jaar nog als enige in leven was, bij hem zijn intrek te nemen. Wat nu het intrek nemen van de apostel bij Lukas te Filippi

aangaat en zijn vertoeven aldaar gedurende het Joodse Paasfeest, hebben wij op te merken dat hij hier in deze helper een man van Israël heeft; bij deze kan hij, nadat hij de zeven broeders die uit de heidenen gewonnen zijn en die hij wellicht juist daarom heeft vooruitgezonden, zich houden als één die nog altijd zijn volk en diens heilige instellingen liefheeft en in ere houdt. Het zijn namelijk de dagen van de ongezuurde broden, zoals Lukas zich wel met opzet uitdrukt, die hij bij en met deze doorbrengt. Zo bereidt hij zich erop voor om vijftig dagen later het Pinksterfeest te Jeruzalem met het gehele volk te vieren. Te Troas daarentegen, waar hij na zijn afreizen van Filippi en na een vaart van vijf dagen over zee in gemeenschap met Lukas weer bij de vooruitgetrokken metgezellen komt en zich een gehele week ophoudt, zeker om een vroeger nog nagelaten werk aldaar (2 Kor. 2: 12v.) te verrichten, nadat de zeven gedurende omstreeks 10 dagen zich behoorlijk hadden voorbereid, viert hij met de broeders uit de heidenen hun rustdag op de gedenkdag van de opstanding van Christus, of op zondag, zoals wij uit de nu volgende verzen zien (1 Kor. 9: 19vv.).

7. En op de eerste dag van de week (eigenlijk: na de sabbat), op de zondag Joh 20: 1, toen de discipelen, (die te Troas reeds voor het evangelie gewonnen waren en een gemeente vormden, volgens de gewoonte, die bij de christelijke gemeenten uit de heidenen bestond (1Kor. 16: 2), bijeengekomen waren om het brood te breken, om hun liefdemaal te houden met viering van het avondmaal Ac 2: 43, sprak Paulus met hen, en omdat hij de volgende dag verder zou reizen, zodat zijn hart zeer bewogen en zijn geest bijzonder aangedaan was, zette hij zijn rede voort tot middernacht, terwijl ook de vergaderden met de innigste deelneming met hem samenspraken.

Gewoonlijk wijst men op deze tekst als het eerste spoor van zondagsviering in de christelijke kerk. Zij is dat echter wat de opeenvolging van de bijbelse boeken betreft, niet wat de tijd aangaat, want dan gaat de boven aangehaalde tekst uit de eerste brief aan de Korinthiërs (hoofdst. 16: 2) vooraf. Ook is het niet juist als men de keus van de zondag in plaats van de in het Oude Testament vastgestelde zaterdag, voor een uitvloeisel verklaart van de vrijheid van de christelijke kerk, tot het doen van een keuze. Het is integendeel de Heere zelf die zich in Mark. 2: 28 voor een Heer verklaart, ook van de sabbat, die instelling van God die van het begin van de schepping afkomt (Gen. 2: 3). Voor Zijn gemeente uit Israël heeft Hij zeker het feesthouden op de sabbat nog tot de tijd, dat het oude verbondsvolk om zijn verbreken van het verbond het oordeel van de verwerping zou ondervinden, voorgeschreven (Matth. 24: 20), hetgeen in Ex. 31: 12vv. zijn grond heeft Le 23: 2. Voor de eigenlijke nieuwtestamentische tijd, of voor de tijd van de heidenen heeft Hij de zondag, die door Zijn opstanding geheiligd was, tot dag van godsdienst gemaakt doordat Hij die gedurende al de tijd tussen Pasen en Hemelvaart, door een openbaring voor Zijn discipelen en gelovigen onderscheidde. Als Hij nu ook in Openb. 1: 10vv. juist op een zondag aan Johannes verschijnt, dan heft Hij daardoor de oude orde van zaken voor de toekomst metterdaad op en stelt daardoor de nieuwe in de plaats, terwijl de sabbat, in Matth. 24: 20 bedoeld, nu met de vorige dag voorbij is. Hij wijdt, evenals met Zijn wandelen midden onder de zeven gouden kandelaren, Ac 20: 6 de tijd van de heidenen, die nu haar volle begin neemt, daar voor die heidenen toch geen duizendjarig rijk als wereldsabbat is, waar de voltooiing van alle dingen pas komt met het begin van de wereldzondag, bij het begin van het 8e duizendtal jaren Eze 40: 47. Had men in de eerste gemeente te Jeruzalem elke dag van de week gevierd met liefdemaal en avondmaalsviering, dit kon in de later gestichte en uitgebreider gemeenten niet worden voortgezet; maar wel werd, zoals wij hier zien, de zondag op die wijze gevierd en ook de Lutherse kerk heeft een godsdienstoefening op zondag ingesteld, waarvan eigenlijk, als die met haar mening volgens de bij Ruth 2: 4 Ru 2: 4 gemaakte aanmerkingen zou overeenstemmen, de avondmaalsviering een integrerend bestanddeel vormt. Wat het prediken van de apostel in de vergadering van de

gemeente te Troas op die zondag (16 april 58 n. Chr.) aangaat, is op te merken dat in de grondtekst niet zozeer een plechtige rede tot lering en vermaning, maar meer een vriendschappelijk, vertrouwelijk onderhoud bedoeld is. Hoe levendig en opgewekt dit verkeer tussen de apostel en de gemeente was blijkt uit het feit dat het onderhoud tot middernacht werd voortgezet en men dientengevolge aan de maaltijd zelf nog niet dacht. "De apostel is zo vol vreugde en gevoeligheid van hart, dat de mond hem overvloeit van liefelijke, vertroostende en versterkende woorden en de gemeente is zo vol verlangen en begeerte naar deze woorden van apostolische wijsheid en vriendelijkheid, dat de uren van beide zijden in zo'n zalige gemeenschap ongemerkt voorbijgingen. "

8. En er waren veel lichten, veel handlampen (Matth. 25: 1vv.), in de opperzaal van het huis met drie verdiepingen (vs. 9, hoofdst. 10: 9), waar zij vergaderd waren, hetgeen aan de vergadering het karakter van een buitengewone feestelijkheid gaf.

Hoe helderder het licht was in het binnenste van de zaal, des te minder bemerkte men wat in de duistere opening van het vertrek plaats had; zo is het te verklaren dat de slapende jongeling (vs. 9) niet opgemerkt, niet gewaarschuwd en gewekt werd.

Het evangelie heeft alle uren en tijden, ook die van de duisternis, voor zijn dienst geheiligd en juist de avonduren hebben iets bijzonder aantrekkelijks voor godsdienst en gebed, omdat dan het geraas van de dag verstomt, het werk van de dag rust en de ziel stil en ongehoord zich verheffen kan tot God en omdat dan de overwinning van de Heere over alle macht van de duisternis zeer duidelijk zichtbaar wordt, als midden in de nacht het licht van Zijn goddelijk woord een helder schijnsel in de harten geeft.

9. En een zeker jongeling, Eutychus genaamd, zat in het venster, dat opengezet was en niet met een jaloezie was gesloten Jud 5: 28. Hij had zich daar neergezet, omdat in de zaal ruimte ontbrak. En door eendiepe slaap bevangen, toen Paulus zo lang tot hen sprak, door de slaap overmand, viel hij van de derde verdieping naar beneden en werd dood opgenomen door degenen die naar beneden waren gerend om hem te helpen.

Hier worden vele omstandigheden verhaald om ter verontschuldiging van de goede jongeling de oorzaak mee te delen van zijn val; dat het namelijk geen luiheid was of tegenzin tegen Gods woord, of onverschilligheid, die hem deed inslapen, maar deels de lengte van de rede, deels de damp van de vele lampen, zijn jeugd en zijn gevaarlijke positie in het open venster. Maar hoe kunnen christenen verontschuldigd worden, die nooit bij de prediking inslapen, omdat zij die nooit bezoeken en die in de diepste slaap van gerustheid ingewiegd, niet slechts van de derde verdieping, maar van God in de hemel in de afgrond van de zonde en van de hel gestort en geheel dood zijn.

Was deze slaap verderfelijk, die om middernacht plaats had, hoe zijn wij dan te verontschuldigen, als wij midden op de dag bij de prediking inslapen en is het zo gevaarlijk met de lichamelijke slaap, hoeveel meer met de zielenslaap van geestelijke gerustheid! Toch is een ongeval dat bij een regelmatige en heilige handeling plaats heeft, geen bewijs van Gods misnoegen.

Door de nijd van de duivel is de dood in de wereld gekomen (Wijsh. 2: 24 Zie, de jongeling Eutychus lag dood onder de levenden van de Heere, van wie de duivel hun eeuwig geluk benijdde! Maar de Heere, wiens opstandingsdag de gelovigen vierden, die hem met de spijs

en de drank van Zijn hemels leven onthaalde, liet een helder teken van Zijn genadige tegenwoordigheid uit het duister lichten.

Wij zouden deze zondag hier de doopdag van de zondagsviering in de kerk uit de heidenen kunnen noemen en die in Openb. 1: 10vv. de dag van haar belijdenis.

10. Doch Paulus, die ook zelf wilde zien hoe het met de gevallene was, kwam met rustige tred naar beneden, viel op hem toen hij hem nu dood voor zich had liggen (1 Kon. 17: 21; 2 Kon. 4: 34v., evenals vroeger de profeten Elia en Elisa bij opwekkingen van doden hadden gedaan en omhelsde hem en zei: Weest niet beroerd over dit ongelukkig geval, want zijn ziel is in hem; hij is uit de dood in het leven teruggebracht.

11. En toen hij weer boven gegaan was, begon de maaltijd, die tot hiertoe nog niet was gehouden en toen hij het brood gebroken en wat gegeten had en lang, tot de dageraad toe, met hen gesproken had, vertrok hij zo, zonder ook maar een ogenblik in deze nacht rust gehad te hebben.

12. En zij, die Eutychus eerst voor dood hadden opgenomen (vs. 9), brachten, toen Paulus (vs. 11) weer naar boven was gegaan en juist het maal wilde beginnen, de knecht levend weg en zij die vergaderd waren, waren bovenmate vertroost, nu zij dat getuigenis van de genade en kracht van de Heere voor zich zagen, zodat zij nu het maal met een bijzonder blij hart hielden en zich graag nog verder met de apostel over de waarheid van God onderhielden.

"Zijn ziel is in hem, " zegt Paulus (vs. 10); hij zegt niet dat zij weer in hem was, maar ook niet, dat zij nog in hem was. Het laatste kon hij niet zeggen, want de jongeling was dood gevallen; het eerste wil hij niet uitdrukkelijk zeggen om niet zichzelf en zijn wonderkracht te beroemen en om het ongelukkige geval, dat tussenbeide gekomen was, te doen voorkomen als een voorbijgaande zaak. Ook dat hij nu het brood breekt en eet en daardoor alle aanwezigen het teken geeft dat nu moet geschieden wat vanaf het begin in het doel had gelegen, daarbij het gesprek weer opneemt en tot aan het aanbreken van de dag voortzet, geeft de indruk hoe weinig doel en voortgang van de zamenkomst werkelijk werd gestoord door een afbreking, die van de treurigste gevolgen had kunnen zijn.

In de natuurlijke orde is er geen harder en smartelijker en tevens meer onverwinnelijke storing dan een plotseling sterfgeval. Zo’n storing heeft hier plaatsgehad en de gehele vergadering is getroffen; het moet echter bij deze gelegenheid duidelijk worden dat in een kring waarin de Heilige Geest woont, ook de zwakheid van de natuur overwonnen is en geen wezenlijke storing en stremming van het leven ook niet door de laatste vijand, de dood, kon worden bewerkt. Nadat dan de nacht tot een tijd van heilige en zalige gemeenschap en de dood tot aanleiding van de openbaring van het eeuwige leven is geworden, is het niet te verwonderen dat de gemeente te Troas niet weinig door zodanige voorvallen getroost werd. Er is daarom ook bij het scheiden van de apostel van geen smart sprake; er is hier zo’n bijzonder werk van de Heilige Geest op te merken, dat de gevoelens, die tijdelijke veranderingen aangaan, voorkomen als geheel overwonnen te zijn.

De grote daad, op zo grootse wijze van schone ootmoed verricht, gaf in hun ziel een indruk van het leven en van de heerlijkheid van Jezus Christus, die elk gevoel van weemoed en treurigheid overwon en vernietigde. Zij voelden dieper dan ooit dat de Heere, die zij toebehoorden, de Heere en Vorst van het leven was en dat, zelfs als Paulus van hen scheidde, Christus toch bleef; dat, als Paulus ook op aarde van hen gescheiden werd, Paulus toch niet

voor hen verloren ging. Al moest ook nog menige bittere kelk worden geleegd, menige zware last gedragen, menige harde en duistere weg hier beneden bewandeld worden, zo was toch voor alle deelgenoten van de hooggeprezen Levensvorst vrede en vreugde in eeuwigheid aanwezig, een zalig weerzien van alle kinderen van God in het huis van de Vader door Jezus Christus en bij Christus. In deze vertroosting waren zij blij en zij allen hadden als een heilig lofgezang in de ziel wat de apostel in 1 Petr. 1: 3v. schrijft. In deze vaste verzekerdheid van het eeuwige leven verstomde de klacht; de tranen van treurigheid veranderden in tranen van hemelse vreugde en zij gaven de onvergetelijke apostel de afscheidskus als degenen die, eeuwig verenigd, nooit waarlijk konden worden gescheiden.

De volkomen gemoedsrust, waarmee Paulus na de grote verschrikking, die over de vergadering was gekomen, eerst de verongelukte redt, vervolgens de plechtigheid van het broodbreken met de vergaderden houdt en weer tot aan de morgen met hen spreekt, alsook de kracht van de Geest, waardoor hij tot die arbeid in staat is en waarmee hij aan anderen een dergelijke kracht toedeelt, geeft ons een beeld waarin de hemelse verheffing van zijn ziel zich op het duidelijkst openbaart.

De jongeling Eutychus, een leerrijk voorbeeld voor alle doopleden in de gemeente: 1) door een gevaarlijke slaap - midden in de vergaderde gemeente, onder het aanhoren van Gods woord kan het hart door de slaap van de gerustheid worden overvallen; 2) door zijn ontzettende val - een waarschuwend beeld van de diepe val uit ingebeelde grootheid van het geloof in zonde en verderf; 3) door zijn wonderbare redding - in de armen van een Paulus, die hem met de kracht van zijn leven en de warmte van zijn liefde doorstroomt, kan door Gods wonderbare genade ook de diep gevallene, die men voor dood hield, weer levend worden. GEROK).

14. En toen hij zich te Assus bij ons gevoegd had, namen wij hem in het schip en kwamen na een verdere vaart tussen het eiland Lesbos en de westkust van Klein-Azië teMitylene. Dit is de hoofdstad van dat eiland, aan de zuidzijde gelegen, de vaderstad van de beroemde Griekse dichteres Sappho, omstreeks 600 v. Chr.

Door van de ene drukte in de andere, van het ene gesprek in het andere te komen, wordt men tenslotte moe en loopt men door overspanning groot gevaar van opwinding en Paulus wilde wijselijk de nodige kalmte en veerkracht bewaren. Wij moeten ook van ons lichaam niet te veel vragen; het is het edel werktuig van de nog edeler geest en daarom moet het niet te veel werken, om des te langer te kunnen werken, als het de Heere behaagt.

15. En vandaar weggevaren in zuidwestelijke richting, kwamen wij de volgende dag voor Chios. Dit eiland in de Egeïsche zee ligt tegenover de stad Smyrna; de hoofdstad van dezelfde naam bezat een goede haven. En de volgende dag wendden wijons weer meer naar het zuidwesten en legden aan te Samos, een verder gelegen eiland in diezelfde zee. Wij bleven daar slechts even, zeilden toen nog een mijl ver oostelijk naar de kusten van Klein-Azië en bleven te Trogyllion, een stad aan het voorgebergte van diezelfde naam en de dag daarna kwamen wij te Milete, de oude hoofdstad, zuidelijk van deuitwatering van de Meacander gelegen, nu niet meer aanwezig.

17. Maar hij zond van Milete een bode naar Efeze, dat omstreeks 6 mijlen noordelijker lag en hij ontbood vandaar de ouderlingen Ac 14: 23 van de gemeente, om te Milete met hen te spreken.

Reeds tussen Chios en Samos (vs. 15) werd de apostel getrokken tot een hem dierbaar pand, de stad Efeze; maar hij trok voorbij. Ook nog bij Samos was hij nabij de geliefde gemeente; van Trogyllion had hij haar spoedig kunnen bereiken. Zeker zal het moeilijk voor hem geweest zijn, toen hij van hier de volgende morgen verder naar Milete voer in de richting naar het zuiden, naar Jeruzalem. Maar niet de beroemde steden, niet de schone eilanden, zelfs niet de geliefdste gemeente konden hem tegenhouden, daar hem de drang van het kinderlijk gevoel en van kerkelijke trouw, de leiding van de Geest naar de moedergemeente Jeruzalem trok. Intussen even beslist als hij zich genoodzaakt gezien had aan Efeze voorbij te trekken, even onmogelijk was het hem toch ook dit te doen, zonder een teken van zijn liefde te geven en van de gemeente afscheid te nemen. Hij had daar des te meer behoefte aan, omdat hem reeds het voorgevoel had aangegrepen dat hij te Jeruzalem veel lijden tegemoet ging, dat misschien op zijn leven zou gemunt zijn en omdat hij er tevens een voorgevoel van had dat de gemeente van Efeze een grote geestelijke strijd wachtte.

Paulus lette op de wenk en op de leiding van de Heere en wist dat hij nu aan het evangelie nergens gewichtiger en groter diensten zou kunnen bewijzen dan op het Pinksterfeest te Jeruzalem. Wat hij nu als in het voorbijgaan hier en daar kon doen, dat hoefde hem niet op te houden of terug te houden. Wat te Efeze moest gedaan worden, dat had hij daar gedaan en een woord van lering, vermaning, bemoediging wilde hij nog tot de oudsten van de gemeente te Milete spreken, waarheen hij hen liet komen.

18. En toen zij op de tweede dag daarna, dus zaterdag 22 april, tot hem gekomen waren, zei hij tot hen: Gij weet hoe ik vanaf de eerste dag dat ik in Azië ben aangekomen (hoofdst. 18: 19; 19: 5) de hele tijd bij u geweest ben, hoe ik bij u heb gehandeld en gewandeld.

19. En wel om mijn leven onder u nader te karakteriseren: ik diende de Heere met alle ootmoed en vele tranen (vs. 31) en verzoekingen, die mij overkomen zijn door de aanslagen van de Joden Ac 19: 22.

20. Gij weet hoe ik, even ver verwijderd van mensenvrees als van zucht om mensen te behagen (Rom. 1: 16 Gal. 1: 10), niets achtergehouden heb van al wat nuttig was voor het heil van uw zielen, van al wat ik u kon verkondigen en leren, in het openbaar in de Joodse synagoge en in de zaal van Tyrannus (hoofdst. 19: 8vv.) en in de huizen, als ik deze en gene bezocht.

21. Ik predikte zowel Isa 27: 1 Joden als Grieken a) de bekering tot God, dat zij zich van hun zonden afkeren en zich tot Hem zouden wenden (Jer. 3: 22) en het geloof in onze Heere Jezus Christus, door wie vergeving van zonden, leven en zaligheid te verkrijgen is (hoofdst. 16: 31).

a) Matth. 3: 2 Mark. 1: 15 Luk. 24: 47

Het is in de eerste plaats een getuigenis van zichzeld, dat de apostel geeft in deze zijn afscheidsgroet. De dienstknechten van God hebben zelden omtrent zichzelf te getuigen; zij hebben dat niet nodig. Voor hen getuigt hun woord; hun werk getuigt voor hen. Daarom spreekt de apostel ook alleen dan van zichzelf, wanneer hij of de vijanden van de goddelijke waarheid moet winnen, of de vrienden van deze moet winnen en bevestigen; en daarom spreekt hij ook hier van zichzelf. Zo wordt dus in hetgeen wij van hem lezen alles persoonlijk. Wat hij bij het afscheid op het hart drukt van hen, van wie hij scheidt, is een beeld van zijn eigen wezen. Zij moeten twee zaken daaraan hebben, een drang tot navolging en een spiegel tot zelfbeproeving en in beide een blijvende zegen voor zichzelf en voor de hele kudde.

Paulus is zo ootmoedig, dat hij zonder trotsheid of schijn van trotsheid, op zijn deugd kan wijzen en daardoor de deugden kan verkondigen van Hem, die hem heeft geroepen en die hij door Gods genade mag dienen. Wij hoeven dus niet te menen dat de ware ootmoed zou bestaan in onwetendheid of onkunde omtrent het goede dat wij van God hebben ontvangen en beoefenen; anders was toch de allernederigste, die zei: "Leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart, " niet nederig geweest.

"Wie van zichzelf spreekt, zoekt zijn eigen eer, " zegt de Heere; toch heeft nooit een mens zoveel, zo groot, zo hoog van zichzelf gesproken als Hij. Hij sprak niet als uit zichzelf, of als één die uit zichzelf en voor zichzelf in de wereld is opgetreden, die niemand geroepen en niemand gezonden heeft, die in eigen naam en tot eigen eer zichzelf als het licht van de wereld en als de Heere en Heiland van de mensheid aankondigt; maar wel als degene, die de Vader geheiligd en in de wereld gezonden heeft, die gekomen is om de naam van de Vader te verheerlijken en Zijn werk te volbrengen en als de Mensenzoon, die zich aan God gewijd heeft, om alle gerechtigheid te vervullen. In deze zin konden in hun mate ook de heilige apostelen van zichzelf spreken als zij, die niet alleen de kennis en de leer en in het geloof een begin van heiligmaking bezaten, maar van wie het wezen zelf met de keus en de leer in de innigste overeenstemming was en die de hele weg, van zijn eerste beginselen tot aan de voltooiing, hadden bewandeld. Toch stelden zij zichzelf niet voor als voorbeeld, dat men moest navolgen, maar slechts als voorbeeld in de navolging van Christus en het bleef steeds bij het: wij prediken niet onszelf, maar Christus; uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen ook genade voor genade.

Gewoonlijk wordt Paulus’ woord tot de oudsten bij intrede- en afscheidspreken gebruikt; maar de Heere weet hoeveel misbruik daarbij plaats heeft! De apostel heeft "vanaf de eerste dag" te Efeze de Heere gediend; deze zegen heeft de prediker niet, die onbekeerd zijn ambt aanvaardt. Hij kan nog wel gedurende zijn ambtsbediening bekeerd worden, maar veel is verzuimd. Dat moest alle kandidaten dringen om zich toch bijtijds door God werkelijk bekwaam te laten maken.

Met bepaald wijzen op de gehele tijd, waarin hij bij hen geweest is (vgl. vs. 31 en daarbij Luk. 18: 7 en 34), herinnert hij de oudsten eerst aan de onafgebroken volharding, waarmee hij zijn werk in Azië volbracht had, zoals zijzelf wisten. Hij schetst hun hij onder hen in alle opzichten ootmoedig geweest is, maar tevens zijn diep gevoel voor alle noden en rampen van de gemeente, die hem dikwijls tranen hebben gekost; maar hij roept hun ook de standvastigheid voor de geest, die hij betoond heeft tegenover alle vervolgingen en bestrijdingen van de Joden.

Meer dan eens (vs. 20 en 27) herinnert de apostel eraan dat hij te Efeze de gehele waarheid geleerd en niets achtergehouden heeft. Hij hecht er groot gewicht aan dat hij de zuivere waarheid, de wezenlijke en onvervalste wil en raad van God, wat voor de zielen nuttig was en niets nutteloos of verderfelijks en dwalends geleerd had. Tot zijn rechtvaardiging en als bewijs dat hij rein is van alle bloed, voert hij in het bijzonder aan dat hij niets verzwegen had. De zuivere waarheid dus en de gehele volle waarheid! Verder stelt de apostel zijn werk voor als van tweeledige aard, in het openbaar en in de huizen, niet slechts aan de gemeente, maar ook aan ieder in het bijzonder. Geen van beide had hij verzuimd, geen van beide mag ooit verzuimd worden. En nu is het bekering en geloof wat Paulus Joden en heidenen had gepredikt - het ene niet zonder het andere. Geloof zonder bekering is oppervlakkig, de oogappel van het geloof is een gebroken hart en wederom bekering zonder geloof is troosteloos en eindigt in wankelmoedigheid of wanhoop.

Hetgeen nuttig is niet uit mensenvrees achter te houden en het vernuftige niet voor te houden om mensen te behagen, heeft te allen tijde een hoofdzaak in de trouw van een dienaar van God uitgemaakt.

Niet alleen op de kansel, maar ook in de huizen, niet alleen in de prediking, maar ook in de zielenzorg, niet alleen openbaar, maar ook onder vier ogen dient een trouw leraar de Heere en zijn gemeente. Twee zaken moeten worden overwonnen in de kracht van geestelijke ambtstrouw: mensenvrees en vleselijke traagheid.

In geen ambt kan gemakkelijker ontrouw bestaan dan in het kerkelijke; want de wereld berispt dat niet alleen niet, maar ziet het ook graag als predikers veel verkeerds doen en veel nalaten.

Dat is de inhoud van alle nuttige lering: bekering en geloof; de bekering tot God, die wij zondaars verloren hebben, het geloof in onze Heere Jezus Christus, die ons zondaars door Zijn bloed tot God heeft teruggebracht. De bekering, die God geeft door het verschrikkende licht van de wet tot kennis van de zonde, het geloof, dat God geeft door het zaligend licht van het evangelie tot vergeving van zonde. Bekering en vergeving van zonden in Zijn naam te prediken, dat beval de Heere de apostelen (Luk. 24: 47) en de apostel Paulus heeft Hij tot een getuige van deze prediking geroepen, doordat Hij hem voor Damascus in de dood van de bekering legde en door het woord van Ananias tot het leven van het geloof opwekte. Elke prediking van de oprechte geest heeft dat dubbele doel: de beide handen van de innerlijke mens te formeren en te versterken, de hand van de bekering tot het loslaten en afstoten van de zonde, de hand van het geloof om Gods genade in Jezus te grijpen en vast te houden.

23. behalve dat de Heilige Geest mij van stad tot stad, waardoor ik op mijn weg zal trekken, betuigt, wat de hoofdzaak aangaat mij een duidelijke voorzegging geeft, en zegt door een woord dat Hij mij in mijn binnenste laat horen (hoofdst. 8: 29; 10: 19v. dat mij boeien en verdrukkingen te wachten staan (Rom. 15: 30v.).

24. a) Maar ik hecht waarde aan geen ding, aan niets van wat mij te Jeruzalem zal overkomen, zodat ik mij van de reis zou laten afhouden, en ik acht mijn leven niet kostbaar voor mijzelf, dat ik het om mijn eigen persoon zou sparen. Ik geef het gewillig over als het van mij wordt geëist (hoofdst. 21: 13), opdat ik mijn loopbaan met blijdschap mag volbrengen (2 Tim. 4: 7) en de dienst in alle trouw verrichten (1 Kor. 4: 2) die ik b) van de Heere Jezus ontvangen heb om het evangelie van de genade van God, die in Hem is geopenbaard, te prediken (Tit. 2: 11).

a) Hand. 21: 13 b) Gal. 1: 1 Tit. 1: 3

25. En nu zie, ik weet dat de boeien die mij wachten, tenslotte ook mijn dood ten gevolge zullen hebben en dat gij dus, niet alleen de oudsten van de gemeente, ook niet alleen de Efeziërs maar allen in die plaatsen, waar ik op mijn drie zendingsreizen geweest ben met de prediking van het Koninkrijk van God, mijn aangezicht niet meer zien zult; die allen staan nu als verzameld voor mij, zodat ik in u van hen als persoonlijk (vs. 38) afscheid neem, al zal ik ook nog schriftelijk en door tussenpersonen met hen mogen verkeren.

26. Daarom, omdat wij nu voor de laatste maal hier in deze wereld samen zijn en onze eerste onderlinge ontmoeting zal zijn voor de rechterstoel van Christus, verklaar ik u op deze dag dat ik rein ben van het bloed van u allen. Ik ken mij vrij van alle verantwoordelijkheid omtrent een ieder van u, als hij een prooi moest worden van dood en verderf (hoofdst. 18: 6).

27. Want ik heb niet achtergehouden wat tot zaligheid van de zielen nodig is (vs. 20), dat ik u niet zou verkondigd hebben heel de raad van God tot onze zaligheid, zoals die volgens de profetie van het Oude Verbond in Christus Jezus volledig en algenoegzaam is tot stand gebracht, zodat nu ieder die wil, zalig kan worden.

Paulus heeft de Heere te Efeze gediend; in dienst van de Heere gaat hij nu, vanuit Efeze overvarende (vs. 16), naar Jeruzalem, in zijn geest door de Heilige Geest gebonden. De reis die hij zich had voorgenomen (hoofdst. 19: 21) is geen privé-reis, maar een ambtsreis - hij moet naar Jeruzalem reizen (vgl. 1 Kor. 9: 16). Wat hem nu te Jeruzalem zal overkomen, weet hij niet; hem was geen openbaring omtrent de uitkomst van zijn reis ten deel gevallen, toen hij die begon; tot blinde gehoorzaamheid was hij geroepen, maar onderweg getuigde de Heilige Geest in ieder opzicht van lijden dat hij tegemoet ging (vgl. hoofdst. 9: 16).

De woorden "van stad tot stad" dwingen evenmin als de tekst hoofdst. 21: 4, 10vv. aan voorzeggingen te denken, die door profeten in het bijzonder aan Paulus waren gegeven; deze hadden later plaats en geschiedden vooral ten dienste van de gemeenten, die niet onvoorbereid mochten blijven op hetgeen zou plaatshebben, evenals zij bij de apostel zelf de indruk versterkten hoe bijzonder de Heere in de hemel op deze weg naar Jeruzalem acht gaf en hem naar Zijn raad leidde. Voor het ogenblik is er alleen sprake van de apostels eigen innerlijke openbaringen. Zij waren voor hem noodzakelijk, omdat hij van Korinthe was heengegaan met het reisplan in Rom. 15: 25 en 28 uitgesproken, maar nu niet blindelings wilde lopen in het lot, dat hem te Jeruzalem wachtte, maar zichzelf met open oog en blij ontsloten hart ten offer moest brengen. Deze deelden hem in de eerste plaats mee, zoals hijzelf uitspreekt, dat banden en smarten hem te Jeruzalem wachtten, maar tenslotte (hoofdst. 23: 11) verscheen de Heere hem nog meer rechtstreeks en openbaarde hem dat niet te Jeruzalem, zoals die eerste openbaring scheen te verzekeren (hoofdst. 21: 18), maar te Rome zijn lot zou worden beslist. Wat nu de medegedeelde innerlijke openbaringen van stad tot stad aangaat, tellen wij er vier: de eerste had hij zonder twijfel reeds te Filippi, waarom hij ook de zeven bij het overgaan naar Azië vooruit zond en zelf de Paasdagen bij Lukas achterbleef (vs. 4vv.). Een tweede viel hem te Troas ten deel; vandaar zijn langer oponthoud aldaar en de plechtige langgerekte avonddienst vóór de afreis; de opwekking van Eutychus diende dan tot versterking van de openbaring, vandaar de eenzame voetreis tot aan Assus (vs. 7vv.). De derde had zeker plaats gedurende de vaart over Chios, Samos en Trogyllion (vs. 15vv.), waarom hij zich bewogen voelde Efeze voorbij te varen, om toch geen tijd te verspillen, zodat hij met Pinksteren te Jeruzalem mocht zijn. De vierde tenslotte ontving hij hier te Milete, terwijl hij tot de oudsten sprak, en verhief zich spoedig, terwijl hij wat wij in vs. 24 lezen uitsprak, tot zo’n helderheid en vastheid dat het niet weten, uitgesproken aan het einde van vs. 22 : "niet wetende wat mij daar overkomen zal, " toch tot een weten werd, dat hij in vs. 25 kan verzekeren: "ik weet dat gij allen mijn aangezicht niet meer zien zult. " Met dat woord wijst hij zeer duidelijk op zijn martelaarsdood, hoewel hij de duur van de tijd, waarbinnen alles zal eindigen en de wijze waarop alles zal volbracht worden, niet kan overzien. Door deze voorspelling van zijn dood komen allen in grote moeilijkheid, die een bevrijding van de apostel uit de gevangenschap te Rome en een latere verdere werkzaamheid van hem aannemen. Had zoiets werkelijk plaatsgevonden, dan zou de apostel zich toch zeer bedrogen hebben met zijn voorzegging. De vergissing moest echter om de tijd, die zo hoogstgewichtig voor de kerkhistorie is en waarin Paulus juist nu spreekt, dubbel bedenkelijk voorkomen. Ja, hij zou aan de leer van de ingeving door de Heilige Geest een sterke stoot geven, waarbij nog komt dat het gehele afscheid van de oudsten met zijn aangrijpende kracht dadelijk tot het tegendeel, tot een soort van goochelspel zou omslaan, als het meegedeelde in vs. 36 tot 38, dat naast het afscheid van de Heere van Zijn discipelen het hartroerendste toneel is dat de

Heilige Schrift ons laat lezen, op geen andere grond dan op zand zou zijn gebouwd, op een overspannen verbeelding, of op menselijke kortzichtigheid zou berusten. Niets is aanstotelijker dan wanneer een geestelijke de godsdienstige gevoelens van zijn toehoorders op het hoogst in beweging brengt, vooral als hij daarbij zijn eigen persoon op het oog heeft en het later blijkt dat de zaak zo erg niet was als hij ze heeft gemaakt. Met godsdienstige gevoelens mag men ook in de verste verte niet spelen, of er volgt dadelijk iets verkeerds tegenover. Nu heeft men zich wel tegenover dergelijke bewijsvoeringen proberen te verdedigen door te zeggen: de gemeenten in de steden van de heidenen hebben later hun Paulus door gebeden aan de dood ontrukt, zoals vroeger (hoofdst. 12: 5) de gemeente te Jeruzalem haar Petrus. Zij hebben het door hun gebed werkelijk zover gebracht dat de apostel hun geschonken werd, zoals hij in zijn gevangenschap te Rome hoopte (Filemom 1: 22) Paulus spreekt daar juist slechts een hoop uit en waaraan hij deze hoop ontleende, blijkt uit Fil. 1: 22vv. ; zijn weten, dat hij in de zo-even aangehaalde tekst over zichzelf verklaart, is er slechts één dat veroorzaakt is door menselijke reflectie, maar geenszins dat op goddelijke openbaring gegrond was, zoals dat in zijn rede aan de oudsten van Efeze blijkt. Het heeft daarom niet zoveel gewicht dat het door de verdere loop van de zaken zich zou hebben moeten bevestigen en eerder zou het woord van de Heere in Jes. 55: 8vv. ook tegenover een apostel plaatsgrijpen. In Fil. 2: 27vv. gaat de apostel nog eens over zijn hopen en vertrouwen in de Heere spreken, maar hij laat daar, voordat hij er zich over uitlaat eerst de mogelijkheid doorschemeren dat het wel eerder met hem tot de dood zal komen. Daarmee maakt hij het weten in Fil. 1: 25 bedoeld, hoe goed vertrouwen hij ook heeft, toch zelf tot iets dat begrensd is, terwijl in onze tekst van generlei beperking iets te vinden is, maar het weten dat uitgesproken is, staat op één lijn met dat in vs. 29 Beide geeft nu de apostel aanleiding de gemeente zo geheel aan de oudsten over te geven, als iemand die als het ware zijn ambt aan hen overgeeft (vs. 28vv.). Had nu, terwijl Paulus alles in zo bepaalde betrekking brengt tot zijn dood, hem door goddelijke openbaring als nabij voorgesteld, later een verandering van het raadsbesluit ten gevolge van het gebed van de gemeenten zo plaatsgevonden, dat hem, evenals eens Hiskia in 2 Kon. 20: 1vv. nog een aantal jaren bij zijn reeds verlopen leven was toegekend, dan zou dat zonder twijfel een zo veel betekenend punt zijn geweest dat noch Lukas aan het einde van de Handelingen (hoofdst. 28: 30vv.), noch de apostel zelf in de tweede brief aan Timotheüs het geheel met stilzwijgen zou zijn voorbijgegaan. Hij zou toch daardoor aan de Heere de eer hebben onthouden die Hem toekomt en de christelijke kerk beroofd hebben van een noodzakelijke opheldering, hoe wij het "ik weet" in Fil. 1: 25 met het "ik weet" in vs. 25 moeten rijmen. Hier was een mededeling omtrent de gebedsverhoring even noodzakelijk geweest als die omtrent Petrus in Hand. 12: 5 uitdrukkelijk gezonden wordt en de Schrift steeds waar God Zich iets laat berouwen omwille van de mensen die tot Hem roepen, dit ook opmerkt. Meer bewijsgronden voor het feit dat de eerste gevangenschap van Paulus met zijn terdoodbrenging eindigde en geen bevrijding daaruit met een latere tweede gevangenschap mag worden aangenomen, zie in Aanm. II c. Nr. 1. Dat men van dergelijke veronderstellingen afstand moet doen is ook de mening die de laatste tijd hoe langer hoe meer in de theologische wetenschap wordt erkend.

29. Niet zonder bijzondere reden geef ik u de opdracht tot zo’n achtgeven; want dit weet ik, dat na men vertrek, als ik hun indringen niet meer kan tegenhouden a) grimmige, gewelddadige of verscheurende wolven (Matth. 7: 15) van buiten bij u binnenkomen zullen, die de kudde niet sparen.

a) 2 Petr. 2: 1

30. a) En uit uzelf zullen ook mannen opstaan die verkeerde dingen zullen spreken, om de discipelen met zich mee te trekken.

a) Ps. 41: 10 Matth. 26: 21 Hand. 1: 17; 1 Joh. 2: 19

31. Gij nu behoort van uw kant al het mogelijke te doen om het dreigende gevaar af te keren. Daarom, waakt en denk eraan dat ik drie jaar lang, wanneer ik de tijd van mijn komst in hoofdst. 18: 19 tot mijn heengaan in hoofdst. 20: 1 in zijn geheel neem (vgl. dezelfde wijze van rekenen in hoofdst. 13: 20v.), nacht en dag, de eerste evenmin voor mijzelf houdende als de laatste (Luk. 2: 37), niet opgehouden heb een ieder onder tranen te vermanen. Ik getuig dit daarom alleen, opdat gij in het ambt van zielenzorg, dat u nu in mijn plaats opgelegd is, metdezelfde ijver vervuld zult zijn.

Van de drie jaren die Paulus als tijd van zijn werkzaamheid te Efeze rekent, moeten volgens de aanmerkingen in de tekst zelf gemaakt, ten eerste worden afgetrokken de 4 maanden die tussen zijn eerste aankomst in hoofdst. 18: 19 en zijn terugkomst in hoofdst. 19: 1 zijn voorbijgegaan, vervolgens vijf maanden, die hij volgens het meegedeelde bij hoofdst. 19: 10 en 20 met ("Ac 19: 10"en "Ac 19: 20 een reis naar Korinthe en Kreta heeft doorgebracht. Trekt men deze 4 + 5 = 9 maanden van drie jaar af, dan blijven 2 jaar en 3 maanden voor het werkelijke verblijf te Efeze over en dat was toch de tijd, die daarvoor in hoofdst. 19: 8 en 10 werd aangegeven. De apostel heeft echter het volste recht om ook die vier en deze vijf maanden te rekenen bij zijn tijd van arbeiden te Efeze; want hij heeft bij de reis na zijn eerste aankomst aldaar tot aan zijn terugkomst Efeze zozeer als zijn eigenlijk doel in het oog gehad, dat hij het in hoofdst. 19: 1 slechts verliet om het voor te gaan in het stichten van gemeenten in de bovengelegen landen. En bij zijn tussenreis naar Korinthe en Kreta heeft hij zich zo min mogelijk op het laatste eiland vast gevestigd, door Titus als plaatsbekleder aan te stellen, opdat deze zou voortzetten wat hij afgebroken had en hij voorzag de steden overal van oudsten (Tit. 1: 5). Hoezeer de apostel juist Efeze ter harte ging als het station, dat hem gedurende drie jaren in het bijzonder eigen was, blijkt uit de voorstelling van de Handelingen van de Apostelen in hoofdst. 18: 19-20: 1, waar Jeruzalem niet eens bij name wordt genoemd en van de reis naar Korinthe en Kreta, die in de tussentijd geschiedde, geheel gezwegen wordt. Paulus wil zeker bij zijn rekening van drie jaren voor de oudsten te Efeze een zekere parallel trekken tussen zichzelf en de Heere Christus, die met betrekking tot Zijn arbeid in Jeruzalem ook van drie jaren spreekt (Luk. 13: 7 Joh. 2: 13vv. ; 5: 1vv. ; 7: 2vv nu op het punt stond naar Jeruzalem te reizen en wist dat ditmaal daar zijn lot zou beslist worden, voelde hij zich in een dergelijke toestand als Jezus bij Zijn reis in Luk. 9: 51, met dit onderscheid, dat bij deze het Paasfeest de beslissing had teweeggebracht, daar Hij toch het Lam van God was dat de zonde van de wereld draagt, terwijl de apostel het Pinksterfeest de beslissing laat aanschouwen. Dat Pinksterfeest was Israëls oogstfeest, dat voortaan door Paulus' geestelijke oogst, die hij in de heilige stad invoert, eveneens moet worden afgeschaft, zoals eerder het voorafbeeldende Pascha door Christus' volkomen paasoffer (1 Kor. 5: 7) is afgeschaft. Vanuit dit standpunt voelt Paulus zich nu tegenover de oudsten in een gelijke positie als Christus bij Zijn afscheid van Zijn discipelen in Joh. 14-16 En evenals de Heere in Joh. 17 Zijn hogepriesterlijk gebed uitspreekt, zo zullen wij ook de apostel in vs. 36 zien neerknielen en met al de oudsten bidden. De parallel gaat echter nog verder. Evenals Christus met Zijn lijden aftrad van Zijn werk op aarde om de voortzetting daarvan aan de apostelen over te laten, zo treden nu in Paulus de apostelen weer van hun apostolische verhouding tot de kerk terug, laten de leiding daarvan aan de oudsten over, die daardoor bisschoppen worden en hoewel zij ook van hun titel als apostelen geen afstand doen, geven zij er toch de voorkeur aan, om zich oudsten of medeouderlingen te noemen (2 Joh. 1; 3 Joh. 1 Petr. 5: 1), of geheel zonder

bijzondere omschrijving zich met hun persoonsnaam te noemen (Openb. 1: 4). De eigenlijke apostolische tijd loopt dus ten einde en de Handelingen van de Apostelen is geen torso, geen romp zonder dat een hoofd het kroont, als de geschiedenis van de apostelen slechts wordt voortgezet tot de gevangenschap van Paulus te Rome gedurende twee jaren, maar een volkomen geheel. Wat verder gaat, behoort reeds tot het gebied van de kerkgeschiedenis. Bij deze opmerkingen voegen wij nog de uitspraken van andere schriftverklaarders.

De apostel legt in vs. 28vv. de gehele verantwoording voor deze ouderlingen en hun gemeenten van zijn geweten op hun geweten. Door deze overdracht is hun toestand veranderd; zij die in vs. 17 nog "oudsten" werden genoemd, worden nu "bisschoppen" (vertaald "opzieners genoemd. Wel zijn de ouderlingen of presbyters met de opzieners of bisschoppen identiek, maar niet in de gewone zin. Bovendien moeten wij opmerken dat de apostel met zijn woorden deze presbyteriaanse kerk voor zelfstandig schijnt te verklaren, in plaats van die in een betrekking te plaatsen tot Jeruzalem, tot Petrus of tot één van de andere apostelen.

De naam "ouderling" was afkomstig uit de Joods-christelijke gemeenten, waarvan de inrichting naar die van de synagogen had plaatsgehad. De naam "bisschoppen" of opzieners gaf in de christelijke gemeenten uit de heidenen de analogie van de Griekse staatkundige gemeente-inrichting aan de hand.

In de eerste plaats moesten de oudsten op zichzelf acht geven, opdat zij het apostolische woord, dat goede pand (2 Tim. 1: 14) trouw en ongeschonden zouden bewaren. Een prediker van het evangelie geeft acht op zichzelf als hij zijn eigen ziel wijdt aan het evangelie van de genade van God, de ervaring van de heilzame leer beschermt voor afdwaling tot een verkeerde leer. Blijf een schaap van de goede Herder, zo zult gij geen valse herder worden!

Alleen voorgangers die vóór alle dingen met waakzaamheid op hun eigen wandel zorgvuldig en nauwlettend acht geven, kunnen op de juiste wijze over hun gemeenten het opzicht hebben. In hun bestuur hiervan moeten zij echter, evenals Paulus aan anderen getuigt, erop bedacht zijn dat hun waakzaamheid zich niet slechts tot enkelen, of slechts tot een partij, maar zonder onderscheid en partijdigheid steeds tot de gehele gemeente, dus tot al haar leden uitstrekt.

Voor twee fouten moet een prediker zich wachten: òf te veel met zichzelf te doen te hebben en de kudde daarom verzuimen, of zich zo aan de kudde wijden, dat men de zorg voor zijn eigen ziel vergeet.

Het beeld "weiden" omvat de beide punten van het leraarsambt en het opzicht en de leiding in tucht en organisatie van de gemeente.

Het onderricht dat Paulus vroeger aan de oudsten gaf, hoe zij de gemeente moesten wijden, wil hij niet herhalen. Hij wil wel onderrichten, hij wil vermanen, hij wil in het heilige ogenblik een onvergankelijk woord spreken dat een sterke, onuitwisbare en onverdelgbare indruk in de ziel van zijn toehoorders achterlaat. Nu spreekt hij dan een woord dat vele woorden onnodig maakt, kiest één uitdrukking die alles zegt, die hen van alle verder vermanen en voor ogen houden ontheft, daar hij zijn toehoorders het grote en heilige van hun bestemming en van hun werk zo diep moest laten voelen, hun dat in een heerlijkheid en reinheid voor de aandacht moest plaatsen, dat alle menselijke welsprekendheid met alle kunst en geestdrift toch niet meer, ja zelfs zoveel niet had kunnen bereiken als met dit enkel woord

van de waarheid. Hij acht de gemeente zo hoog dat het volstrekt onmogelijk is dat iets zou kunnen worden gedacht of gezegd, waardoor zij nog hoger zou worden gesteld. Zij is de gemeente van de Heere, die Hij met Zijn eigen bloed Zich heeft verworven.

De lezing dat God de gemeente met Zijn bloed gekocht heeft, is voor Lukas en Paulus minder juist en strijdt tegen de nieuwtestamentische analogie.

Het geringste dorpje is een gemeente van God, verworven door Jezus' bloed. Haar prediker is dus niet geroepen om goud te vergaderen, een licht van geleerdheid, een antiquarius, een tuinman, een leegloper te zijn - hij is geroepen om een herder van de Heere Jezus, de hoogste herder te zijn.

De apostel onderscheidt twee soorten dwaalleraars in het profetische, waarschuwende woord aan de oudsten: zij die van buiten komen om de gemeente, waarin zij binnendringen, als verscheurende dieren zonder verontschuldiging te verwoesten en zij die uit de gemeente zelf optreden zouden en een aanhang proberen te winnen. Dezen worden genoemd als zij die verkeerde dingen spreken. Evenals een lid van het lichaam kan verrekt worden door geweldadige buiging in een verkeerde toestand kan worden gebracht, zo kunnen ook waarheden verdraaid worden, in valse verhoudingen tot elkaar gesteld, door overdrijving misvormd en veranderd worden in dwalingen, tegenovergesteld aan hetgeen zij oorspronkelijk voorstellen. Dergelijke omkering en misvorming van de waarheid is het karakter van de dwaling.

Doordat de apostel de grimmige wolven, de fanatieken die van buiten binnendringen, onderscheidt van de dwaalleraars die uit de christelijke gemeenten van de heidenen zelf optreden en verkeerde dingen spreken, is de tegenstelling van de Ebonietische en Gnostische dwaalleraars duidelijk aangewezen.

Paulus erkent dat van Efeze, dit middelpunt van de christelijke kerk uit de heidenen in de reeds begonnen tijd, ook een ketterij van nieuwe en gevaarlijke aard zou uitgaan, een heidens verderf voor het christendom, zoals van Jeruzalem de farizeese misvorming was uitgegaan. Hij ziet in zijn afscheidsrede, waarvan de ernst aan de laatste woorden van Mozes en Samuël herinnert, met profetische geest het opkomen van de valse, heidense gnosis, van die ontzettende misvorming van zijn leer, waardoor in de oudheid zoveel verlosten in geloof en leven en zielenheil schade hebben geleden.

De oudsten van Efeze hadden een heerlijk voorbeeld van een zielzorger in de apostel, die geen berouw had over een tijd van drie jaar, gegeven aan de verzorging van de discipelen met het woord van de waarheid. De drie uitdrukkingen: "nacht en dag, " "een ieder" en "met tranen" behoren tot het beeld van de trouw van de apostel in het vermanen (op het gemoed drukken vgl. Tit. 3: 10) van de gelovigen, opdat zij zouden blijven bij de reine leer van het evangelie.

Met wat een verloochenende liefde moet toch Paulus te Efeze geleerd, vermaand, bezworen, gesmeekt en geworsteld hebben, als hij hier zo daarvan kon spreken!

32. En nu, broeders, ik draag u op aan God (hoofdst. 14: 23) en de woorden van Zijn genade (hoofdst. 14: 3), die machtig is door het woord van Zijn genade u op te bouwen (Rom. 16: 25) en u, nadat Hij u hier beneden in uw christelijke loopbaanheeft gediend, een erfdeel te geven onder al de geheiligden (hoofdst. 26: 18 Efeze. 1: 18).

33. Volgt dan bij de waarneming van uw ambt ook nog in een ander opzicht dan het straks genoemde (v. 31) mijn voorbeeld na. a) Ik heb niemands zilver of goud of kleding begeerd, daar ik niet het uwe zocht, maar u (2 Kor. 12: 14).

a) 1 Kor. 9: 12; 2 Kor. 11: 9

34. En gijzelf weet, zodat ik het u niet nog eerst in het bijzonder hoef te verklaren, dat a) deze handen in mijn behoeften en het onderhoud van degenen die met mij waren als mijn helpers in het leraarsambt, hebben voorzien Ac 19: 12.

a) Hand. 18: 3; 1 Kor4: 12; 1 Thess. 2: 9; 2 Thess. 3: 8

35. Ik heb u door mijn voorbeeld in alles getoond (1 Kor. 10: 33) dat men, zoals ik mij vermoeid en mijzelf verloochend heb (1 Kor. 4: 12) door zo te arbeiden, zich de zwakken moet aantrekken. Men moet hun de grond ontnemen tot de mening dat het christelijk predikambt eigenlijk niets anders zou zijn dan één van de vele andere middelen tot onderhoud, hetgeen voor het evangelie zeer schadelijk zou zijn (1 Kor. 9: 12), en om tot zo'n opofferende en zelfverloochenende ambtsbediening steeds gewillig te blijven, denken aan de woorden van de Heere Jezus, die Hij, al is het ook niet in een uitspraak, woordelijk zo in het evangelie opgetekend, toch naar de inhoud van zijn woorden, gezegd heeft: Het is zaliger te geven dan te ontvangen. " (Luk. 14: 12-14 "Lu 14: 11.

Tot hiertoe had Paulus nog meer gesproken tot de oudsten als een vaderlijk vriend, die hij als hun leraar en leidsman had gevormd; nu hij echter hen en hun gemeente overgeeft en zij van nu aan als zijn navolgers hun kudden zonder zijn medewerking moeten weiden, spreekt hij ze met opzettelijke nadruk als zijn broeders aan. Dit ogenblik is voor de ontwikkeling van de kerk van bijzonder groot gewicht. Het wijst het begin aan, dat de kerk uit haar afhankelijkheid van de persoonlijke tegenwoordigheid van de apostelen overgaat in haar latere zelfstandigheid, en daarom zijn ook de woorden van de apostel, hier gesproken, tot een aanwijzing geworden voor de hele kerk in de tijd na de apostelen. Deze toch is niet na het heengaan van de apostelen op andere apostelen of bisschoppen of op een paus of op enige andere menselijke autoriteit gewezen, die toch allen machteloos zouden zijn om de kerk staande te houden te midden van de stormen, die haar gedurende de volgende eeuwen wachtten, maar alleen op God en het woord van Zijn genade, waarin Hij Zich voortdurend aan Zijn kinderen openbaart. Alleen Hijzelf is in staat hen waarlijk op te bouwen en dit doet Hij juist door middel van Zijn heilig woord, dat Hij ten behoeve van Zijn kerk heeft gegeven. Zie hier de ware autoriteiten, waarbij de kerk van Christus alleen haar steun moet zoeken en waar zij die alleen zal vinden!

De kerk is voldoende verzorgd door het beschermend besturen van God over haar en de bezielende kracht van het goddelijk woord. De kerk nu, die alleen steunt op genade, zal juist daardoor ook in dienende liefde een voorbeeld zijn; in die zin heeft Paulus haar een voorbeeld gegeven. De sterken moeten de zwakken helpen dragen, want "geven is zaliger dan ontvangen. " Dit is van aardse dingen gezegd, maar geldt ook omtrent het geestelijke en heeft vooral zijn toepassing op de Paulinische kerk.

Hoe nader wij tot God komen, des te zaliger zijn wij (1 Tim. 6: 15). God neemt echter niet, maar geeft, draagt de naam van Liefde en het is de aard van de liefde, dat zij zich geeft.

Al zijn de predikers van het evangelie nu geen handwerkslieden zoals Paulus, maar voeden zij zich van het altaar (1 Kor. 9: 13), toch moeten zij Zijn woord als een spiegel voor zich laten zijn: zij moeten zich in zelfverloochenende werkzaamheid, die veel meer verricht dan geëiste ambtsverrichtingen en in gehele onthouding van gierigheid zich als mannen betonen, van wie de wereld ten onrechte lastert dat zij het minste werk en het rijkste loon zouden hebben.

36. En toen hij dit gezegd had, is hij neergeknield en heeft met hen allen gebeden, ten eerste om hun bewaring bij het enige ware geloof, maar ook voor zijn dienst te Jeruzalem (Rom. 15: 30v.) en om de verheerlijking van de kracht van de genade van de Heere aan hem in het lijden, dat hem wachtte (hoofdst. 21: 13v.).

Zo behoren wij onze vrienden ook de laatste plichten te bewijzen, wanneer zij ons voor enige tijd of zelfs door de dood voor altijd gaan verlaten. Hen uitgeleide doen, dat te doen met tranen, dat te doen onder de beste wensen en tedere omhelzingen, is menselijk: het biddend te doen is christelijk. Hoe hartelijker wij elkaar beminnen, hoe meer wij voor elkaar moeten bidden. Zich met en voor elkaar in het gebed tot de Vader van alle barmhartigheid te wenden, hoe vertroostend is dat voor het hart, hoe versterkend tot alle plicht en bij alle moeilijkheid; hoe sterkend en opwekkend voor elke aanwezige! Vooral wanneer houding, gebaren en woorden met de gevoelens van het hart overeenstemmen, diepe ootmoed en eerbied van het hart voor God aanduiden en de aandacht onder het bidden opwekken. Daartoe dient ook in het bijzonder het luidop bidden, dat alle aanwezigen op één en dezelfde toon stemt en de aandoeningen van de spreker in het hart van allen overstort. Hoe gevoelig was elk na Paulus' bidden aangedaan! Reeds had zijn aanspraak hen week gemaakt; en dit slot, dat daar zo goed bij aansloot, sleepte hen met zich mee. Samen bidden moet, als het hartelijk en doelmatig geschiedt, nog krachtiger werken dan de welsprekendste redevoering tot stichting en opbeuring. Want van een gebed, dat die naam in waarheid verdient, is alle zucht om door sieraad en kleur van taal te behagen, als iets dat het heilige zelf ontheiligt, ver verwijderd. Het hart van de voorganger verheft zich tot de Alwetende, voelt zich in Zijn bijzondere nabijheid, denkt aan geen lagere bedoelingen, maar stort voor Hem de geringste verlangens en wensen, zowel als gewaarwordingen, gevoelens en gezindheden uit; en als het gebed uit het allerbinnenste van het gemoed opwelt, ademt ook de taal leven en gevoel, innigheid en tederheid, diepe eerbied en kinderlijk vertrouwen en is voor elk die het gebed aanhoort en volgt, vol van zalving, hartverruimend, hartverhogend, meeslepend.

Het knielen bij het gebed is een voorrecht van Gods kinderen; anderen schamen zich daarvoor, daarom moet het ook alleen plaatshebben in het binnenvertrek, of in vereniging met hen die het verstaan; het is een zaak die niet zonder noodzaak aan de spot van de wereld kan worden prijsgegeven.

Dikwijls kan meer worden uitgewerkt door gebed dan door prediking.

37. En zij barstten allen in groot geween uit en vielen Paulus om de hals en kusten hem, als betoning van innige liefde.

HOOFDSTUK 21

REIS VAN PAULUS VAN MILETE NAAR JERUZALEM EN WAT HIJ DAARBIJ HEEFT GEDAAN EN ONDERVONDEN

Vs. 1-6 In de eerstvolgende drie dagen (23-25 april) komen de reizigers van Milete over Cos en Rhodus tot Patara, waar het schip, waarvan men tot nu toe gebruik gemaakt heeft, de plaats van zijn bestemming heeft bereikt en men nu een ander zal nemen. Het is een koopvaardijschip, dat hen (volgens de berekening van de Griekse kerkvader Chrysostomus, die met de lokaliteit aldaar bekend is) in vijf dagen (26-30 april) naar Tyrus brengt. Nadat men 7 volle dagen (1-7 mei) bij de christelijke gemeente aldaar heeft doorgebracht, houdt men tot afscheid een gemeenschappelijke zondag. Bij die gelegenheid voorzeggen ook profetische stemmen uit het midden van de gelovigen de apostel zijn lot te Jeruzalem. Men komt daarna te Ptolemaïs, waar men zich nog een volle dag bij de broeders ophoudt (8 en 9 mei). Daarna gaat het over land verder naar Cesarea, waarmee ongeveer vier dagen (10-13 mei) voorbij gaan. De dochters van de evangelist Filippus, in wiens huis men verblijf houdt en die de gave van de profetie bezitten, verkondigen Paulus het lot dat hij te Jeruzalem tegemoetgaat. De profeet Agabus, vroeger reeds genoemd, komt vervolgens uit Jeruzalem en stelt dat lot door een uiterlijke handeling voor. Nu wordt de apostel van alle zijden bestormd om zich niet in gevaar te begeven, maar hij toont zich vast en onbewegelijk aan de wil van de Heere onderworpen en leidt ook de gemoederen tot zo’n overgave. Op 14 en 15 mei gaat daarop de reis in gezelschap van enige discipelen uit Cesarea verder naar Jeruzalem. Daar wordt de apostel ingekwartierd bij een oude christen, van Cyprus afkomstig, Mnason genaamd.

1. En toen het geschiedde, dat wij ons van hen hadden losgerukt (Luk. 22: 41) en van hen gescheiden en afgevaren waren, zo voeren wij rechtdoor, zodat wij het eiland Patmos (Openb. 1: 9) aan onze rechterhand lieten liggen en kwamen te Cos. Dit eiland wordt om zijnbekoorlijkheid de tuin van de Egeïsche zee genoemd. En de dag daarna kwamen wij te Rhodus. Dit eiland heeft zijn naam te danken aan de vele rozen, die daar in grote pracht worden gekweekt (hoofdst. 12: 13); het is beroemd door het hoge standbeeld van 150 voet, dezogenaamde kolossus van Rhodus, die echter ten tijde van Paulus, door een aardbeving neergeworpen, reeds in puin lag. En vandaar kwamen wij te Platara, een havenstad aan de zuidelijkste kaap van de provincie Lycië.

2. En toen wij een schip gevonden hadden dat naar Fenicië overvoer, gingen wij erin, alsof dit schip voor ons door de Heere gereed gehouden was (Jes. 60: 9) en wij voeren af in zuidelijke richting.

De verdere reis van de apostel van Milete verkrijgt een ander karakter dan wij tot nu toe op zijn laatste reis hebben opgemerkt. Van Milete, waar hij afscheid heeft genomen van zijn vroegere werkkring, reist hij nu in het bepaald bewustzijn van dit afscheid naar Jeruzalem. Lukas wil ook dadelijk in het begin van het verdere verhaal het ingetreden keerpunt doen opmerken, daar hij zich bedient van de uitdrukking "van hen gescheiden. " Daarmee geeft hij te kennen dat die scheiding moeilijk was en doordrongen van het bewustzijn van noodzakelijkheid. Het bittere en het moeilijke van het scheiden lag niet alleen op het gemoed van hen die achterbleven, (hoofdst. 20: 37v.), maar ook op dat van hen die gingen. De geografische opgave van de eilanden en havensteden die men aandeed, schijnt zonder samenhang te zijn, zij heeft echter voor het geheel van ons verhaal een bepaalde betekenis. Door al deze mededelingen wordt er opnieuw nadrukkelijk aan herinnerd dat Paulus met zijn

metgezellen en gaven van het land van de eilanden, van de landen aan de andere kant van de zee naar Jeruzalem komt; zijn komen met de getuigen en tekenen van de bekering van de heidenen tot de God van Israël komt voor als een voorstelling en vertegenwoordiging van de grote omkering die voor de heidenwereld door de oudtestamentische belofte (Jes. 24: 15v. ; 42: 4vv. ; 49: 1vv. ; 60: 5 is beloofd en nu reeds tot het begin van verwezenlijking is gekomen.

3. En toen wij Cyprus in zicht gekregen en dat eiland links hadden laten liggen, volgden wij die ingeslagen richting zonder in enig opzicht verder van de weg af te wijken. Zo voeren wij naar Syrië, namelijk naar Syrië in de ruimere zin van het woord, waartoe ook Fenicië en Palestina behoorden (hoofdst. 18: 18) en kwamen, nadat wij 5 dagen onderweg waren geweest, in Tyrus aan want het schip zou daar, op die marktplaats van de heidenen (Jes. 23: 3) zijn lading lossen, zodat nu het eerste en dichtsbijzijnde doel daarvoor bereikt was.

4. En toen wij de discipelen, waarvan er daar enigen waren, zoals wij wisten (hoofdst. 11: 19; 15: 5) en die wij eerst in de grote stad moesten zoeken, gevonden hadden, bleven wij daar zeven dagen, want zolang had het schip nodig om te lossen en voor de verdere vaart nieuwe vracht in te laden. Van deze discipelen waren er enigen die door de profetische gave, die zij bezaten, (1 Kor. 12: 10) tot Paulus zeiden door de Geest, dat boeien en smarten hem wachtten. Zij nu meenden dat die openbaring hun ten deel was gevallen ter aanwijzing van de apostel (vgl. vs. 10vv.) en waarschuwden hem dat hij niet zou opgaan naar Jeruzalem. Die waarschuwing wees hij echter beslist af (Matth. 16: 22v.) door zijn gave om de geesten te onderscheiden (1 Kor. 12: 10; 14: 29), waarop zij zich dan ook aan zijn uitspraak onderwierpen (1 Kor. 14: 32).

Het "zij zeiden tot Paulus door de Geest dat hij niet zou opgaan naar Jeruzalem, " behoort alleen tot de vorm van hun profetie, terwijl zij zich ongeveer zo uitspraken: "ga niet op, wanneer gij daar geen banden en smarten wilt ondervinden. " De uitdrukking is niet zo bedoeld alsof zij Paulus door de Geest hadden verboden naar Jeruzalem te gaan, want de Heilige Geest kon toch Zichzelf niet tegenspreken in datgene, waartoe Hij de apostel drong (hoofdst. 20: 22vv.). De discipelen bevestigen thans alleen wat Paulus reeds in zijn binnenste was geopenbaard; maar zij willen het naar een zijde wenden, zoals hun eigen menselijke gedachte hun dat ingaf. Niets leidt gemakkelijker op een dwaalweg en is gevaarlijker dan de mixtela carnis et Spiritus (vermenging van vlees en Geest) in denken, voelen en handelen, die zo gemakkelijk binnensluipt.

Paulus merkte wel op dat de discipelen door de geest spraken, maar hun uitlegging van de uitspraak van de Geest, door hen vernomen, onderscheidde hij bepaald van deze spraak zelf. De liefdevolle discipelen, die voor het geluk van de kerk bezorgd waren, concludeerden uit het hun op wonderbare wijze gegeven vooruitzien van het lijden, dat de apostel te Jeruzalem wachtte, dat zij hem moesten weerhouden om op te gaan. Zij konden nauwelijks anders denken en Paulus had al de vastheid nodig van een hart dat in Gods erkende wil berust, om bij de dringende voorstellingen van broeders, die de Geest van God hadden, ja bij de waarschuwing dat hij God niet zou verzoeken, standvastig te blijven (in Cesarea klom die drang tot de hoogste graad vs. 10vv.). De discipelen te Tyrus lieten zich tevreden stellen, want zij vernamen in tegenstelling tot hun eigen uitleg de duidelijke stem van de Heilige Geest uit de mond van die man, wiens leven verteerd werd door de vlam van heilig vuur en juist doordat zij zich lieten gezeggen (Jak. 3: 17), bewezen zij van welke Geest zij kinderen waren.

5. Toen het nu geschiedde dat wij deze dagen, waarop het schip te Tyrus voor anker lag, doorgebracht hadden, gingen wij weg en reisden voort; en zij, de discipelen (vs. 4), deden ons allen uitgeleide met vrouwen en kinderen tot buiten de stad en wij knielden met elkaar aan de oever neer, toen wij daar buiten bij het vlakke zandige strand waren gekomen, en baden (hoofdst. 20: 36 en 38).

6. En toen wij elkaar gegroet hadden en zo afscheid hadden genomen, gingen wij in het schip, maar zij keerden naar huis terug (Joh. 16: 32; 19: 27).

Voor de eerste maal wordt hier van kinderen van de christelijke gemeente gesproken. Hier in Tyrus is dus het eerste voorbeeld van het volkomen doordringen van het christendom in huisgezinnen, waaruit wij moeten af leiden dat zelfs op de grond van de handelsstad van de wereld, waar van nature al het menselijke en ook het familieleven op het diepst was ondermijnd, het evangelie sterke en diepe wortelen gevestigd had. Als een bijzondere onderscheiding van de gemeente te Tyrus moeten wij zeker ook voor ogen houden dat zij hier voorkomt als verwaardigd om in al haar leden tot de kinderen toe met de apostel van de heidenen en zijn metgezellen, die de heidense gemeente vertegenwoordigden, tot een gemeenschappelijke openbare bidstond te worden verenigd.

Ouders moeten hun kinderen daarheen meenemen, waar zij tot gebed en andere goede dingen worden geleid, maar niet waar zij verleid worden.

7. Toen wij nu, Paulus en Lukas met de zeven begeleiders, die in hoofdst. 20: 4 genoemd zijn, de vaart vanuit Tyrus volbracht hadden, het tweede station van het schip dat wij in Patara namen (vs. 2), kwamen wij met de overige manschappen aan te Ptolemaïs, het vroegere Acco ("Jos 9: 2" en "Jud 1: 31, en na de broeders die daar waren (hoofdst. 11: 19; 15: 3) gegroet te hebben, bleven wij een dag bij hen.

Paulus is nu met zijn geheiligde heidenen in het land Israël aangekomen; de aankomst is betekenisvol. De plaats, nog heden de beste haven aan de Syrische kusten, ligt wel in het land Israël, maar is nooit door Israël in bezit genomen en werd daarom ook nog in later tijd voor onrein gehouden, zoals overal Israëls beperking zich onder het Oude Testament openbaarde in het feit dat het zich de heerschappij over de zee, die was toegezegd, niet toeëigende. Maar in het gegeven dat het reisgezelschap van Paulus hier in de heidense havenstad van het land Israël een gemeente van Jezus vindt en deze broederlijk groet en behandelt, openbaart zich het begin van het overschrijden van die grens. Wat geen Jozua, wat geen richters, wat David en Salomo niet hadden kunnen teweegbrengen, dat heeft Jezus, de Zoon van David, volbracht, en te Acco of Ptolemaïs woont nu Israël (Rom. 2: 28v.) en Paulus, die bewezen is apostel te zijn, moet deze gemeente erkennen.

8. En de volgende dag gingen Paulus en wij die met hem waren vandaar, terwijl de overigen die tot het schip behoorden, te Ptolemaïs achterbleven en kwamen langs delandweg, die een dagreis lang was, te Cesarea (slotw. 1 Makk. No. 11e); en gekomen in het huis van Filippus, de evangelist (Ef. 4: 11) (die één was van de zeven (hoofdst. 6: 3vv.) en sedert hoofdst. 8: 40 hier woonde) bleven wij bij hem en lieten wij het dus niet bij een kort bezoek.

Vroeg in de morgen van de zendingsdag van de kerk kwam van Cesarea het bericht naar Jeruzalem dat ook de heidenen het woord van God hadden aangenomen (hoofdst. 11: 1); van Cesarea trok nu de apostel van de heidenen met een heilige buit naar Jeruzalem op.

Evangelisten waren hulpzendelingen, die voor geen bijzondere gemeente uitsluitend bestemd waren, maar vrijwillig uittrokken, deels door de apostelen en andere leraars van apostolisch gezag nu hier dan daarheen gezonden om het evangelie van Jezus Christus te verkondigen en vooral wat men zich uit het leven van de Heere, van Zijn leer en daden herinnerde en daardoor het apostolisch onderricht deels voor te bereiden, deels voort te zetten. Zij hadden dus de roeping tot verkondiging van het evangelie met de apostelen gemeen, maar onderscheidden zich van hen doordat zij niet rechtstreeks door Christus geroepen en daarom de apostelen ondergeschikt waren (2 Tim. 4: 5) en de buitengewone apostolische geestesgaven niet bezaten, maar ook doordat hun dienst minder het samenvatten van het grote geheel van het evangelie was, zoals de prediking van de apostelen ten doel had, maar de verkondiging van de geschiedkundige bijzonderheden uit de werkzaamheid van Jezus.

9. Deze nu had vier dochters, nog maagden (Openb. 14: 4), a) die profiteerden. Zij bezaten de gave van de voorzegging (Joël 3: 1), zoals dat ook weer bleek uit hetgeen zij Paulus mededeelden.

a) Hand. 2: 17

Als men vs. 4 en vs. 10vv. met elkaar vergelijkt, is deze opmerking zeker zo op te vatten dat ook die vier dochters van Filippus Paulus het lot voorzegden dat hem wachtte.

Het huis van de evangelist Filippus, wiens ambt als armenverzorger sedert de vervolging in hoofdst. 8: 1vv.

was vernietigd, is het middelpunt van de christelijke gemeente te Cesarea, rijk getooid door de vervulling van Joëls profetie. En zie, daar tot deze vroegere armenverzorger van de eerste gemeente komt nu hij, voor wie hij eens had moeten vluchten, hij komt vergezeld door die zeven, die met liefdegaven van de broeders uit de heidenen de arme heiligen te Jeruzalem moesten verzorgen.

Het is een grote roem en een ware zegen van God als een dienstknecht van Christus ook vrome dochters heeft, zoals hier de Geest van de Heere aan Filippus de roem geeft dat zijn dochters niet slechts kuise maagden waren, maar ook profetessen van Christus geweest zijn. Hoe zeldzaam zijn dergelijke voorbeelden in onze dagen, waarin de dochters van predikanten helaas meermalen anderen overtreffen in overmoed, ijdelheid en wereldgezindheid!

10. En toen wij daar vele dagen, langer dan onder andere omstandigheden zou hebben plaatsgehad, gebleven waren, omdat wij eerst de sabbat op 13 mei wilden laten voorbijgaan voordat wij verder reisden, ten einde de Joden geen ergerniste geven, kwam er een zeker profeet van Judea naar Cesarea, genaamd a) Agabus (hoofdst. 11: 27v.).

a) Hand. 11: 28

Laten wij onze aandacht vestigen op de gastvrijheid van de christenen onderling. Landszeden en gewoonten maakten wel de uitoefening ervan destijds gemakkelijker en tevens nodiger, dan bij ons, doch hoeveel konden en moesten wij nochtans ook hierin niet nog doen, waartoe ons liefdeloosheid en onverschilligheid helaas veelal te zeer ongenegen maken. Filippus, die toch een groot huisgezin had, bood onmiddellijk niet alleen de apostel, maar ook zijn reisgezelschap, huisvesting aan en hoe aangenaam zal het voor Paulus zijn geweest om zo’n oude en beroemde christenleraar, een man van dat gezag in de kerk (daar de evangelisten

buitengewone leraren zonder vaste standplaats naast de profeten worden opgesteld: Ef. 4: 11), de man die het eerst te Samaria gepredikt, die de buitenlandse hoveling van Candacé tot de christelijke belijdenis had gebracht en die in vrijere denkwijze met hem zozeer overeenstemde, te ontmoeten en regelmatig met hem te kunnen spreken.

11. En hij kwam tot ons in het huis van Filippus en nam de gordel van Paulus van de plaats waar hij die had neergelegd Jer 13: 11 en bond er zijn handen en voeten mee vast, doordat hij die eerst om de voeten bond en vervolgens de handen, alsof ze waren gebonden, daardoor stak, begon hij te profeteren. Hij zei: Dit zegt de Heilige Geest: de man wiens gordel dit is, waarmee ik mij gebonden heb, zullen de Joden zo te Jeruzalem binden, als ik mijzelf heb gedaan en overleveren in de handen van de heidenen (Luk. 18: 32 Joh. 19: 11).

Bij de profetische stemmen van Cesarea uit de mond van de dochters van Filippus komt hier een profeet van Jeruzalem verkondigen dat Paulus daar lijden wachtte. Agabus komt daarvoor als afgezonden door de profetische Geest van de kerk te Jeruzalem en daardoor is de gezonde toestand van deze kerk in haar kern zeker. Niet alleen is zij onderscheiden van de Joden, die nu met elkaar een dodelijke haat tegen Paulus koesteren Ac 20: 6, maar ook van de Judaïsten, of de Joods-christelijke ijveraars, die daarin in bijzondere graad met de Joden sympathiseerden. Agabus versterkte zijn profetie door een symbolische handeling ("So 1: 3" eerste aanmerking). De gordel van Paulus was het symbool van zijn grote ijver, van zijn werkzaamheid als apostel van de heidenen (vgl. Joh. 21: 18); zo was dit een zeer juist symbool voor deze daad.

Reeds de vorige keer toen van Agabus werd gesproken, trad hij op als profeet van de naderende tekenen van het nabijzijnd gericht en zijn profetie had een heilzaam gevolg voor Antiochië zowel als voor Jeruzalem; zijn tegenwoordige aankomst beweegt zich op hetzelfde gebied, want als de Joden Paulus in de handen van de heidenen overleveren, zoals hij hier uitspreekt, dan onderstelt hij dat zij zich ook tegen de nieuwe openbaring van Gods genade verstokken en hij herinnert bovendien zeer duidelijk aan de wrok van de Joden tegen Jezus; het eenvoudig en noodzakelijk gevolg van zo’n overvloed van zonde is zeker het gericht van God.

Hoe meer de apostel de stad Jeruzalem naderde, des te duidelijker en des te meer gedetailleerd werden de voorzeggingen omtrent het lijden dat hem wachtte, zoals ook Jezus op zijn laatste weg naar de lijdensstad het duidelijkst van Zijn kruis sprak. Het is een bijzondere trouw van onze Heer, dat Hij ons niet blindelings maar met open ogen en gesterkt in het hart in de strijd van het lijden voert. Men wordt daardoor volkomen verzekerd dat ons alles wat gebeurt naar de zalige wil van de Heiland, tot ons eigen welzijn overkomt.

12. Toen wij nu dit hoorden, konden wij na de profetie van de Geest, die wij reeds te Tyrus hadden vernomen (vs. 4) niet anders geloven dan dat zij werkelijk, zoals de profeten aldaar hadden te kennen gegeven, een waarschuwing was van de Heere tegen een zeer gevaarlijke stap, die de apostel uit al te grote liefde voor zijn volk zich had voorgenomen. Daarom smeekten wij, zijn reisgenoten en zij die van die plaats waren, die tot de gemeente te Cesarea behoorden, door zich met onze tranen en gebeden te verenigen, dat hij niet zou opgaan naar Jeruzalem.

13. Maar Paulus antwoordde: a) Wat doet gij, dat gij weent en mijn hart week maakt? Tracht niet op zo’n roerende wijze mij tot iets over te halen, waartoe ik toch volgens mijn geweten

geen vrijheid heb; want ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook, indien het daartoe moet komen, te sterven in Jeruzalem voor de naam van de Heere Jezus.

a) Hand. 20: 24

Te Cesarea wordt duidelijk uit elkaar gehouden wat te Tyrus nog vermengd was. Agabus voorspelt, als orgaan van de Heilige Geest, gevangenneming en uitlevering van de apostel te Jeruzalem en de reisgenoten bestormen, naast de christenen die in de stad waren, op grond daarvan de apostel met tranen en gebeden, dat hij het toch niet zou wagen naar Jeruzalem te gaan. Maar ook het gezamenlijk smeken van een gehele vergadering van christenen, waaronder mannen waren die verlicht en voor het koninkrijk van God trouw en zegenrijk werkzaam waren, zoals Filippus, Timotheüs en anderen, oefenen geen beslissende invloed op de apostel uit; want de wil van het volk, zelfs de eenparige wens en wil van een vergadering van ware christenen is niet altijd ook de wil van God.

De liefde meent het met de geliefde wel hartelijk goed, al is het niet altijd volgens de gedachte van God.

Voor een knecht van God, aan wie zijn plicht ter harte gaat, kan dikwijls de tederheid van zijn vrienden, de bezorgde liefde van een echtgenote, de welgemeende verzorging van goede kinderen, de voorzichtige raad van een angstvallige vriend zijn weg zeer verzwaren en zijn roeping moeilijk maken; hij mag zich echter daardoor niet laten afhouden, als hij weet dat zijn plicht hem roept en de Heere hem zendt. "Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waardig, " zegt de Heere.

Zo overwint hij op de weg van zijn roeping het schrikbeeld van de vijandschap, ja de biddende aandrang van de vriendschap, ja de aandoening van zijn gemoed, ja zelfs de ingeschapen zucht tot het leven. Hij jaagt niet onbesuisd naar de martelkroon, maar vreest ook de marteldood niet; hij heeft slechts één vrees: de Heere te mishagen en kleiner te zijn dan zijn verheven roeping; hij is tot het lijden en strijden niet slechts in een enkele vorm, maar in elke gedaante ten volle gereed en gewapend. Edele Paulus, het verwondert ons niet dat niemand het uiteindelijk waagt u op de weg van zo’n trouw te stuiten! Zoals de apostel zich hier vertoont, doet hij ons onwillekeurig aan de Meester zelf denken, die in de streek van Cesarea Filippi in volle helderheid het schrikbeeld van Zijn naderend lijden aanschouwt, maar tevergeefs door de vriendschap gesmeekt wordt Zichzelf genadig te zijn, terwijl Hij voorts met vaste schreden de weg naar Jeruzalem optreedt. In waarheid, Paulus’ hart hoefde zich niet te veroordelen, waar hij aan de Korinthiërs schreef: Weest mijn navolgers, zoals ik een navolger van Christus ben (1 Kor. 11: 1). Weest mijn navolgers, kunnen wij het woord herlezen, zonder tegenover zo’n reus als dwergen in het gevoel van onze nietigheid weg te duiken? Ach, wat een onafzienbare stof tot beschamende tegenstellingen, wanneer zelfs de beste van ons zijn moed en trouw op het gebied van zijn roeping vergelijkt met deze kolossale en toch zo waarachtig menselijke en echt christelijke grootheid van geest! En toch blijkt het al spoedig: een heldenmoed als die van Paulus is nog altijd onmisbaar voor iedereen, die niet slechts in naam, maar metterdaad discipel van Christus wil zijn. Tot de betrekkelijk kleine plichten van het dagelijks leven hebben wij vaak des te meer geestkracht en moed nodig, omdat de stille zelfverloochening die zij vragen, niet zonder zware strijd wordt beoefend, door geen toejuiching van de wereld beloond. Van lijden zijn wij van nature afkerig; en sterven? Maar hoeveel is er nodig om waarlijk op goede grond te durven zeggen: "ik ben bereid! " Nee, het kan ons niet verwonderen dat het woord: "wij hebben dan altijd goede moed, " in zo weinig harten geschreven staat, al wordt het nu en dan in opgewondenheid

overgenomen. En toch is zo’n heldenmoed zo onschatbaar voor iedere christen, die immers, al staat hij ook zoveel lager dan Paulus, nog altijd moet strijden om in te gaan. Pas met die moed in het hart zijn wij in staat om werkelijk onszelf en anderen ten zegen en in leven en sterven beiden de Heere tot eer te zijn. Wat een geluk dat hetgeen niemand kan missen, ook voor allen verkrijgbaar mag heten, verkrijgbaar langs dezelfde weg, waarop Paulus tot deze hoogte gestegen is! Mag slechts eerst het hart vernieuwd en uit het beginsel van het geloof de liefde tot Christus geboren zijn, dan kunnen wij wat voor vlees en bloed volstrekt onmogelijk is. In kinderlijk vertrouwen op God zullen wij het lijden dat hij ons beschikt, niet slechts afwachten, maar zonder sidderen tegengaan en vervuld van de hoop van het eeuwige leven, zelfs bij het naderen van de laatste vijand, kunnen spreken tot onze treurende vrienden: "wat doet gij, dat gij weent en mijn hart week maakt? Ik ben bereid! "

14. En toen hij zich, zoals uit deze bepaalde verklaring bleek, niet liet afraden en wij daarom ook niet langer bij hem mochten aandringen, hielden wij ons tevreden, zodat wij hem niet verder de gewenste reis afraden en wij zeiden metherinnering aan het voorbeeld van Christus in Luk. 22: 41vv. : a) De wil van de Heere geschiede.

a) Matth. 6: 10 Luk. 11: 2; 22: 42

De Heere, van wie aan Lazarus’ graf de ogen overliepen, eist van Zijn discipelen niet het doden van alle natuurlijk gevoel; doch alle menselijk gevoel moet geleid en overwonnen worden door de kracht van kinderlijk geloof en zegenrijke hoop en daarbij is dan de Heere zelf in de zwakken machtig. (LEONH. en SPIEGELH.).

Paulus weet dat hier het doel was om de kerk uit de heidenen te Jeruzalem voor te stellen en de heidense zijde van de kerk met de Joodse, die te Jeruzalem haar heilige en rijkgezegende stam bezat, aan elkaar te sluiten. Hij wist dat een laatste genadebetoning aan het verharde volk van Israël moest plaatshebben en dat hij in dat grote werk als bemiddelaar was geroepen. Hiermee nu was het onherroepelijk uitgemaakt dat het uitzicht op zijn persoonlijk gevaar zelfs niet de minste verandering in zijn besluit en zijn loop mocht veroorzaken, daar het lijden vanaf het begin hem was aangekondigd als behorende tot zijn roeping (hoofdst. 9: 16). Het moet ons met bewondering vervullen als wij Paulus in de meest vertrouwde en verlichte kring van de apostolische gemeente toch in de grond volgens het eigenlijk geheim van zijn diepste wezen onverstaan en als alleenstaand aantreffen. De onvergelijkelijke hoogte van deze apostolische stand zal ons verder tot groter duidelijkheid komen, als wij ons dergelijke ogenblikken uit Luthers leven herinneren, waarin ook deze, door zijn meest vertrouwden verlaten en niet begrepen, met zijn geweten en zijn God alleen is gelaten. Zo moest hij in grote geloofsmoed een stoute stap wagen, terwijl zijn vrienden verwonderd en niet zonder schroom hem moesten nastaren. Uit dergelijke beslissende tijdpunten (men denke bijv. aan het gaan naar Worms in het jaar 1521) blijkt dat het werk van de reformatie in zijn hoofdpersoon niet kan worden verklaard uit de tijdsomstandigheden, maar naar zijn voornaamste grond uit de nieuwe schepping, die de genade van Jezus Christus heeft teweeggebracht in de ziel van een man, naar de wet van haar almacht en wijsheid. Zo blijkt uit de gewichtige zaak, ons in deze tekst door de Handelingen van de Apostelen meegedeeld, dat het grote werk van de bekering van de heidenen, waarvan het hun om de voltooiing te doen is, niet zozeer in de apostolische gemeente als zodanig, ook niet in bijzondere uitstekende en verlichte persoonlijkheden, maar in de eerste en voornaamste plaats in het goddelijk geheim van de bekering en roeping van Paulus van Tarsen gelegen is. Het heeft zeker slechts een herinnering nodig dat door zo’n plaatsing en zo’n uitsluitend op de voorgrond stellen van de apostel Paulus, de universele betekenis, die Lukas in dit deel van de

Handelingen aan het verhaal van de daden en lotgevallen van hem gegeven heeft, opnieuw voor ons bevestigd is geworden.

Hoeveel wordt ervoor geëist om ze te weerstaan, om in die bange dagen niet kleinmoedig te worden, om niet te wankelen en te bezwijken! Nee, het verwondert ons niet dat zijn hart week werd; maar wat men ook deed, hoe men ook met woorden en tranen bad, hoeveel verenigde pogingen allen ook aanwendden om hem van zijn voornemen af te brengen, hij bleef er standvastig bij en stond pal als een rots in het hart van de zee. Vanwaar die standvastigheid? Sproot zij voort uit ongevoeligheid, of dweperij, of eigenzinnigheid? Maar hetgeen hij sprak en de toon waarop hij sprak en de aandoeningen waarmee hij sprak, kunnen ons van het tegendeel overtuigen. Nee, het was diep besef van plicht, het was innige overtuiging dat hij naar Jeruzalem werd geroepen, het was de levendige bewustheid dat hij voor de naam van de Heere Jezus zelfs zijn leven moest over hebben, die hem drong om onwrikbaar in zijn voornemen te volharden. En opdat hij daaraan trouw zou blijven, daartoe bedwong hij terstond de gevoelens, waarvan hij voelde dat zij zich van hem zouden meester gemaakt hebben; daartoe bestreed hij op de doeltreffendste wijze de gevoelens, waardoor zijn vrienden waren overwonnen en verklaarde hij hun zo stellig mogelijk dat hij bereid was, niet alleen, zoals voorspeld was, gebonden te worden, maar ook te sterven te Jeruzalem voor de naam van de Heere Jezus. Zo gaf hij geen voedsel aan de verzoeking; zo ging hij haar ogenblikkelijk tegen, zo brak hij opeens haar kracht en zo werd het hem mogelijk in deze moeilijke strijd de overwinning te behalen.

15. En na die dagen, in vs. 10 genoemd, maakten wij ons gereed in hetgeen nodig was voor onze aankomst en ons verblijf in de heilige stad en het werk dat wij daar te doen hadden en gingen op naar Jeruzalem, terwijl wij voor de weg, ongeveer 14 mijlen lang, tweedagen nodig hadden.

Na hun verblijf van verscheidene dagen te Cesarea, maakten Paulus en zijn metgezellen zich nu gereed voor het vertrek, door het nodige voor te bereiden voor de veilige bezorging van het geld van de collecte, dat zij met zich voerden en het nodige voor de reis aan te schaffen. Na twee dagreizen kwamen zij ‘s avonds bijtijds te Jeruzalem aan. Zij werden door enige discipelen te Cesarea begeleid, die ook het feest te Jeruzalem wilden meevieren.

16. En met ons gingen ook sommigen van de discipelen van Cesarea, die een zekere Mnason van Cyprus met zich meebrachten, een oude discipel, bij wie wij in huis zoudenverblijven.

De voorzorg voor de verblijfplaats is vol betekenis. In de gemeente van Cesarea was de boosheid van vele broeders te Jeruzalem tegen Paulus (vs. 21) niet onbekend en men was er wijselijk op bedacht dat hij eerst bij een man zijn intrek nam, die een duidelijk begrip had van de roeping van de heidenapostel en die tevens het broederlijk vertrouwen van de gemeente genoot. Maar was niet vooral Jakobus zo’n man? Zeker (Gal. 2: 9v.). De Cesareërs zullen echter hebben geweten dat de woning van Jakobus niet ruim genoeg was om zoveel gasten op te nemen, vooral niet in de Pinksterdagen, daarom leidde men Paulus’ reisgezelschap naar Mnason. Deze, een landsman van Barnabas (hoofdst. 4: 36), sedert lang bekend met de weg van de heidenapostel en als een oud, ervaren discipel misschien nog uit de eerste tijd van de stichting van de gemeente (hoofdst. 11: 19), stond bij de gemeente in aanzien - zeker een gewenst gastheer voor Paulus! Zeker was het smartelijk genoeg dat zo’n voorzichtigheid nodig was en Lukas gaat deze omstandigheid niet voorbij, opdat wij een volledig beeld zouden hebben van de zielstoestand van de heilige apostel, die de zuiverste liefde naar

Jeruzalem dreef en die er zich op moest voorbereiden daarvoor weinig liefde te verkrijgen. Hij was daaraan echter gewend (2 Kor. 12: 15).

II. hoofdst. 21: 17-28: 19. De gevangenschap van de apostel Paulus.

a) vs. 17-22: 29 In de plaats van tot een vierde zendingsreis, zoals de apostel omstreeks drie maanden geleden nog te Korinthe van plan was (Rom. 15: 24 vgl. Hand. 19: 21), komt het in deze tweede afdeling van het tweede deel tot een gevangenschap. Hij was echter hierop, sedert hij het werelddeel Azië betreden had (hoofdst. 20: 6vv.), reeds voldoende voorbereid. De gevangenschap moet er niet alleen toe dienen dat hij voor zijn volk en de hoge raad, voor overheden en vorstelijke personen getuigenis van Jezus kan afleggen, maar moet hem ook naar de hoofdstad van de wereld, naar Rome voeren, opdat hij daar voor Joden en heidenen en uiteindelijk ook voor de keizer en diens huis van Christus zou getuigen (hoofdst. 9: 15). In de eerste plaats wordt in het gedeelte, dat voor ons ligt, gehandeld over de aanleiding tot Paulus' gevangenneming en over hetgeen daarbij is geschied. Geheel ongedacht is de aanleiding, als zo dikwijls, ook in dit geval. Een poging om onbillijke beschuldigingen of argwaan bij de Joden, die in Christus geloven, van de apostel van de heidenen te weren, wordt plotseling de onschuldige oorzaak van één van de hevigste uitbarstingen van haat en vervolging van de zijde van de ongelovigen uit hetzelfde volk te Jeruzalem. Maar van groot gewicht zijn de voorvallen die aan de aanval van de menigte op Paulus voorafgaan, ten opzichte van de geschiedenis van de kerk. Evenals bij een vroegere gelegenheid (hoofdst. 15: 4), wordt ook weer hier de goede verstandhouding en de liefdevolle gemeenschap, die tussen de heidenapostel en de voorstanders van de Jeruzalemse gemeente bestaan, op de voorgrond gesteld. Er is in dit opzicht niets veranderd sedert de dag, toen meer dan zeven jaar geleden aan Paulus bij zijn derde bezoek in de tempelstad de rechterhand van gemeenschap was gereikt en de verdeling van de arbeid onder de Joden en onder de heidenen wederkerig geregeld was.

17. En toen wij nu de 15e mei van het jaar 58 n. Chr. op een maandag te Jeruzalem aangekomen waren, ontvingen ons de broeders Mnason en anderen, die bij hem uit en in gingen, blij en zij erkenden ook de christenen uit de heidenen, die Paulus had meegebracht (hoofdst. 20: 4) geheel als broeders (hoofdst. 15: 23).

18. En de volgende dag op de vooravond van het Pinksterfeest, die echter toen nog niet, zoals nu bij ons op een zaterdag viel, ging Paulus met ons naar Jakobus, de opziener van de gemeente sedert hoofdst. 12: 17 (vgl. hoofdst. 15: 2vv.). Petrus en Johannes toch waren niet meer als volgens Gal. 2: 9 te Jeruzalem werkzaam, zij hadden zich een ander arbeidsveld gezochtAc 18: 22. En al de ouderlingen waren daar gekomen om een plechtige beraadslaging te houden.

19. En toen hij hen gegroet had, vertelde hij tot in detail wat God onder de heidenen gedaan had (hoofdst. 15: 4).

20. En zij die dat hoorden, loofden de Heere en zeiden tot hem, dadelijk de rede leidende tot dat punt dat hun in het bijzonder op het hart lag: Gij ziet broeder, juist nu er zo veel volk in het gehele land hier te Jeruzalem is samengestroomd, als gij deze menigte nader wilt beschouwen, hoe vele duizenden (letterlijk: "miriaden d. i. wat een grote ontelbare schare van Joden er is, die in Jezus als de Christus geloven; en zij zijn allen, zoals het bij hun liefde voor de door God zelf gegeven levensregel van hun volk ook niet anders kan, ijveraars van de wet. Ondanks hun belijdenis van Jezus willen zij deze toch niet prijs geven.

21. En zij zijn door uw tegenstanders, de Judaïstische leraars (hoofdst. 15: 1 Gal. 2: 4 en 12), aangaande u bericht, dat gij bij uw zendingswerk in het buitenland al de Joden, die onder de heidenen zijn, leert van Mozes af te vallen, alsof zij zich in elk opzicht aan de heidenen gelijk moesten stellen; zij vertellen dat u zegt dat zij de kinderen niet moeten besnijden, noch maar de wijzen van de wet, naar de voorvaderlijke gewoonten, wandelen, maar zich geheel van de mozaïsche wet, als een wet die nu niet meer geldt (Rom. 10: 4), moeten losmaken.

22. Wat is dan het geval? De menigte zal zeker samenkomen. Het is onvermijdelijk dat een menigte van zo verkeerd onderwezen Joodse christenen gedurende uw verblijf hierzich om u zal scharen om uw woorden te horen en uw gedrag gade te slaan, want zij zullen horen dat gij gekomen zijt en dan zullen zij de gelegenheid niet willen laten voorbij gaan om zich te overtuigen omtrent de waarheid of onwaarheid van de tegen u ingebrachte beschuldiging.

23. Doe dan hetgeen wij u zeggen: wij hebben hier in de christelijke gemeente vier mannen die een gelofte gedaan hebben om enige tijd in het Nazireaat te leven, zoals gij zelf vier jaar geleden desgelijks hebt gedaan (hoofdst. 18: 18).

24. Neem deze tot u als cliënten, voor wie gij u zelf borg stelt en heilig u met hen (vs. 26) en vergoed de onkosten voor hen, opdat zij, onder het brengen van de offerande in Num. 6: 13vv. voorgeschreven, die zij uit eigen middelen niet kunnen voldoen, het hoofd scheren mogen. Doe dit opdat de laster zal eindigen en allen die u in de tempel zullen zien en opmerken hoe gij aan de wettelijke voorschriften ten dienste van uw broeders uit de Joden voldoet, mogen weten dat er niets waar is van hetgeen waarvan zij aangaande u bericht zijn, maar dat gij zo wandelt, dat gij ook zelf de wet onderhoudt, dat gij persoonlijk, daar gij een geboren Jood zijt, bij al de wijsheid in Christus, die gij predikt, toch uzelf aan de bepalingen van de wet nog gebonden acht.

25. Door dit voorstel aan u willen wij echter geenszins het juk van de wet op u de apostel van de heidenen en op de hals van de christelijke gemeenten uit de heidenenleggen. Wij hoeven u dit niet uitdrukkelijk te betuigen. Wij vragen dat alleen van u, doch van de heidenen die geloven, hebben wij geschreven en goed gevonden, het in hoofdst. 15: 6vv. genomen besluit hebben wij hun ook bij geschrift bekend gemaakt, dat zij niets dergelijks zouden onderhouden van wat de mozaïsche wet de Joden gebiedt, a) dan dat zij zich onthouden van hetgeen de afgoden geofferd is en b) van bloed en van het verstikte en van hoererij. Bij dit besluit van het concilie moet het ook voor het vervolg blijven; uw voldoen aan ons voorstel zal dat in geen enkel opzicht veranderen.

a) Ex. 20: 3; 1 Kor. 8: 1 b) Gen. 9: 4

26. Dit voorstel werd zonder bedenking goedgekeurd. Toen nam Paulus nog diezelfde dag de mannen met zich mee, als degenen voor wie hij zich borg stelde ter betaling van de offeranden van hun wijding. En toen hij op de dag daarna, namelijk op de Pinksterdag of woensdag 17 mei met hen geheiligd was door het op zich nemen van Levitische wassingen en het aandoen van feestkleren, zoals dat aan elk deelnemen aan Joodse godsdienstoefening en vooral hetbrengen van offeranden moest voorafgaan (1 Sam. 16: 5 Ex. 19: 10v. 2 Makk. 12: 38 ging hij in de tempel. Hij riep daar een tempeldienaar en vertelde door hem aan de dienstdoende priester dat de dagen van de heiliging vervuld waren, namelijk de dagen dat die vier mannen volgens Num. 6: 3-8 zich heilig hadden gehouden, zodat nu kon plaatshebben wat in Num. 6: 13vv. voorgeschreven was. Aangezien hij die handeling van aanwijzing voor ieder apart moest doen en daarop het offer moest brengen, werd hij lang, wellicht van ’ s

morgens 6-9 uur in de tempel opgehouden en hij bleef daar totdat voor een ieder van hen de offerande geofferd was. Dat offer bestond uit een éénjarig lam ten brandoffer, eenéénjarig schaap ten zondoffer en een ram ten dankoffer, benevens het daarbij behorende spijs- en drankoffer.

27. Toen nu de zeven dagen, die aan het Pinksterfeest vooraf gingen en vooral tot voorbereiding daartoe voor de feestreizigers uit het buitenland dienden, zouden voleindigd zijn, zodat ongeveer tegen 9 uur voor allen zonder onderscheid de toegang tot het heiligdom open stond, zagen de Joden van Azië hem in de tempel en beroerden heel het volk en sloegen de handen aan hem.

28. Zij vielen op hem aan, al schreeuwend: Gij, Israëlitische mannen, die hier in uw heiligste belangen smadelijk zijt geschonden, komt te hulp, stelt u aan onze zijde! Deze, van wie wij ons hebben meester gemaakt, is de mens die tegen het volk en de wet en deze plaats (hoofdst. 6: 13) allen overal leert. En bovendien heeft hij ook in gruwelijke verachting van het woord van de profeten (Ezech. 44: 7) Grieken in de tempel gebracht en heeft deze heilige plaats door het meebrengen van heidenen ontheiligd.

29. Want zij hadden tevoren en wel de vorige dag of op de vooravond van Pinksteren (vs. 18) a) Trofimus, de Efeziër (Hand. 20: 4) met hem in de stad gezien, en zij meenden dat Paulus hem in de tempelgebracht had, daar zij één van de vier mannen (vs. 24vv.), voor wie de apostel juist het offer liet brengen, toen zij hem in vs. 27 zagen, voor deze Trofimus hielden, wellicht door een uiterlijke gelijkheid met hem misleid.

a) 2 Tim. 4: 20

30. En de hele stad, die toch op deze dag, de Pinksterdag, bij de tempel af en aanging, kwam in rep en roer en het volk liep te hoop. En zij grepen Paulus en trokken hem buiten de tempel, namelijk uit de voorhof van het volk, waar men hem had gegrepen, naar de buitenste voorhof of de voorhof van de heidenen, om daar een gericht als van de Zeloten aan hem te volvoeren, als aan een schender van de tempel (Joh. 8: 59; 10: 31 8. 59). En terstond werden de deuren gesloten door de Levieten, die de tempelwacht volbrachten, opdat de feestgodsdienst, die thans zijn aanvang moest nemen, door het geraas van de menigte niet zou worden gestoord.

De apostel is in de eerste plaats tot het feest gekomen om de christenen uit de heidenen en de gelovigen uit de Joden aaneen te sluiten. Dat werk van de vereniging gelukt volkomen zowel met de kern van de gemeenten, die door Mnason en zijn gelijken wordt vertegenwoordigd, als met haar hoofd en de ouderlingen. Onder al de treurige ervaringen, die hij evenwel spoedig moet meemaken en die zich vervolgens met haar heilloze gevolgen over de volgende vijf jaar uitstrekken en tenslotte op zijn dood uitlopen, houdt hij dan het resultaat vast en weet hij dat hij niet te sterk spreekt als hij met zulke heerlijke woorden de eenheid van de kerk van Jezus Christus verkondigt, als hij dat in Ef. 2: 11-18 doet. Dit is nu dezelfde aaneensluiting als die hij acht jaar geleden in gemeenschap met Barnabas had ingeleid en die daarna de apostelen Petrus en Jakobus in gemeenschap met de oudsten van de gemeente te Jeruzalem onder hun goedkeuring tot stand hadden gebracht (hoofdst. 15: 1-33). Die aansluiting had plaatsgehad op de grondslag door Petrus (Matth. 16: 18) gelegd met het woord: "Wij geloven door de genade van de Heere Jezus Christus zalig te worden, evenals ook zij. " Op deze grondslag zou nu echter het kerkgebouw in twee delen worden opgebouwd: Het gedeelte van christenen uit de heidenen, zonder enige verplichting om de mozaïsche wet op te volgen, als slechts werd vermeden wat de broeders uit de Joden aanstotelijk moest zijn en de reinheid van hun geloof

zou benadelen; het joods-christelijke gedeelte daarentegen met het volle recht om zich verder binnen de perken te houden van de levensregel, die door het oudtestamentische verbond van God was gegeven. De joods-christelijke gemeente had voor zich nog geen recht om de zevende dag van de week als sabbat op te heffen en daarvoor de eerste dag van de week te stellen, met andere woorden de zaterdag te ruilen voor de zondag, maar de Heere had echter door Zijn opstanding en door Zijn verschijningen gedurende de 40 dagen tot aan Zijn hemelvaart de zondag geheiligd als Zijn dag en die als Zijn dag ook reeds aan de heidenen gegeven Ac 20: 7. Door Zijn woord in Matth. 24: 20 uw vlucht niet geschiede op een sabbat, " had Hij hun nog uitdrukkelijk verklaard als aan het oudtestamentische sabbatsgebod gebonden tot op de sabbat, die op 18 oktober van het jaar 66 viel, zodat pas Zijn openbaring op Patmos op de daaropvolgende zondag (Openb. 1: 10v.) de opheffing van dat gebod ook voor de gemeente bevat. De Mensenzoon geeft daar het oudtestamentische verbondsvolk in de gerichten van Zijn toorn over (Openb. 6) en wandelt voortaan onder de zeven kandelaren van de christelijke kerk uit de heidenen, als onder Zijn volk (Openb. 1: 12v. 2: 1), een verandering die dan ook de christenen uit de Joden moesten aannemen. Zo had de christelijke gemeente uit de Joden voor zich alleen nog geen recht, om zich van de mozaïsche godsdienst en levensregelsn los te maken. Het woord in Matth. 23: 8 "wat zij u zeggen dat gij houden zult, houdt dat en doet het, " wijst hen ondubbelzinnig aan om onder deze regels zelfs in die vorm, die de schriftgeleerden en farizeeën met hun instellingen hun hadden gegeven, te blijven, totdat Hij door de verwoesting van de tempel en de heilige stad dat onmogelijk zou maken (Openb. 6: 14 Hos. 3: 4). "Juist dat blijven van de gemeente, " merkt da Costa zeer terecht op, "in het midden van Israël, juist dat deel hebben met het overige Israël aan de mozaïsche gebruiken en inzettingen, lag in de weg en de raad van God, die Zijn nieuwtestamentisch Israël als het ware met een sterke hand en uitgestrekte arm wilde uitleiden van uit het midden van de ongelovige Joden bij en door de ondergang van hun staat. Pas zo werd de mozaïsche staats- en schaduwwet, zoals een oud Nederlands theoloog (Witsius), het ergens uitdrukte, op eerlijke wijze begraven. " Vanuit zo’n gezichtspunt, dat op de juiste opvatting van vele, door de uitleggers meestal verkeerd verklaarde bijbelteksten gebaseerd is, hebben Jakobus en Paulus zeer goed gedaan, toen de eerste met een zo eigenaardig voorstel, als wij in onze tekst lezen, tevoorschijn trad en de ander die zonder beperking aannam en volvoerde. Paulus voelde zich als Jood onder de Joden nog onder de wet, zoals hij dat in 1 Kor. 9: 19vv. zelf uitspreekt, zoals hij ook in hoofdst. 16: 1v. onmiddellijk na het apostolisch concilie zich zo heeft gedragen en onlangs bij zijn verblijf in Filippi (hoofdst. 20: 6), in gemeenschap met Lukas de Paasdagen heeft gevierd. Was de gehele oudtestamentische godsdienst en levensregel een tuchtmeester tot Christus, dan moest men met het geloof in Jezus als de Christus van de Heere in het hart nog onder haar blijven, zolang die niet door Gods eigen hand terzijde was gesteld. Had men vroeger in haar gestaan met de hoop en het verlangen naar Hem, die komen zou, dan moest men ook in haar kunnen staan met dank en lof daarvoor, dat de Beloofde nu werkelijk was verschenen en al wat voorzegd was heerlijk was vervuld en tot opgroeien in Zijn genade en kennis drinkt het kind toch nog lange tijd aan de borst van de moeder, die het tevoren in haar lichaam heeft laten groeien en vormen. Zo komt het ons voor een geheel verkeerde kritiek te zijn als gelovige schriftonderzoekers van onze tijd hun mening anders voorstellen, dat beide mannen, Jakobus door zijn raad en Paulus door de daad in de aanpassing, zoals zij het noemen, te ver zijn gegaan. Het ei wil verstandiger zijn dan de hen. Wij hebben toch ontwijfelbaar in deze beide mannen te doen met heiligen, die tot stichting en leiding van de kerk door de Heere zelf geroepen zijn, met door Zijn geest bezielde apostelen (vgl. hoofdst. 12: 17 en "Mt 10: 4" No.
9) en een apostel zal dan toch wel nog meer inzicht in de wegen en in de wil van Christus hebben gehad dan een schriftgeleerde van de nieuwere tijd, ook al voert die soms de titel van Doctor in de theologie. Met een beroep op het zwak worden van Petrus in Gal. 2: 11vv. zijn

wij hier niets verder gekomen; want 1) wordt van twee apostelen slechts één zwak en 2) rukt de sterke de zwakke op zo krachtige wijze van zijn dwaalweg, dat men ziet dat de Heere Zijn apostelen niet zonder reden twee aan twee heeft uitgezonden, opdat de kerk niet opeens door insluipende zwakheden in dwalingen zou geraken, maar de corrector dadelijk bij de hand zou zijn. Dat echter twee apostelen op hetzelfde moment in een gemeenschappelijke dwaling geraakt zouden zijn en het tegengestelde van hun plicht zouden hebben gedaan, zou de waarheid omverstoten ten opzichte van de kerk, dat zij gebouwd is op het fondament van de profeten en apostelen, waarvan Christus de uiterste hoeksteen is (Ef. 2: 20). Paulus heeft dat ruim 3 jaar later geschreven. Tot zolang had hij zeker tijd om de dwaling van zijn weg en van die van Jakobus in te zien. Had hij die in stilte erkend en alleen niet in het openbaar willen herstellen, dan had hij zeker de moed niet gehad zo'n woord te schrijven, terwijl daarentegen Petrus in 2 Petr. 3: 15vv. de moed heeft de lezers van zijn brief op de brieven van zijn lieve broeder Paulus te wijzen, waarin toch de bestraffende rede eens tegen hem te Antiochië gehouden, van woord tot woord vervat is.

Bij het bericht dat Paulus gaf over hetgeen God door zijn werk onder de heidenen gedaan had en dat hij aan Jakobus en de oudsten gaf, heeft hij zeker ook het verdere doel van zijn reis vervuld en door de zeven begeleiders (hoofdst. 20: 4) de opbrengst van zijn collecten overgegeven (vgl. hoofdst. 12: 25). Hoe meer nu zij, die ze ontvangen, over deze daadwerkelijke bewijzen van dankbaarheid en liefde bij de christenen uit de heidenen voor de broeders in Judea getroffen zijn en ook daarvoor de Heere loven, alsook voor al het andere, dat het werk van zijn genade onder de heidenen heeft verricht, hoe smartelijker doet hen de gedachte aan dat deze apostel, die zijn verwantschap naar het vlees zozeer liefheeft dat hij bij zijn arbeid onder de heidenen zonder ophouden aan hen denkt en milddadige handen op zo krachtige wijze voor hen in beweging weet te brengen, toch zo weinig verstaan en weinig door zijn broeders bemind wordt (2 Kor. 12: 15). Zoals het in die tijd met de gelovigen in Judea gesteld is, vertrouwen zij hem ternauwernood om de opbrengst aan te nemen en de gemeenteleden over te geven; maar dadelijk komt een andere gedachte in hen op: de verkeerde toestand kan wel spoedig worden opgeheven en zo gaan zij als in één adem voort en knoopten aan de lof van de Heere spoedig een raadgeving voor Paulus vast. Onze tegenwoordige wetenschap heeft Jakobus zijn raad en Paulus het gehoor geven daaraan dikwijls ten kwade uitgelegd. Men heeft geen oog gehad voor "de wijsheid, die van boven is" (Jak. 3: 17), en die zich bij beiden openbaarde als zuiver, vreedzaam, bescheiden enz. Reeds een heidens dichter waarschuwt er voor dat men het gevolg van een daad tot een maatstaf zou maken van haar zedelijke waardering. Zo heeft men veelal ook niet goed begrepen waarover het hier eigenlijk gaat en veelal een vrij verminkte uitlegging geleverd. Gewoonlijk meent men dat Paulus hier zelf mede het Nazireaat van de vier mannen op zich heeft genomen en de tijd die hun tot vervulling van hun gelofte nog ontbrak, hetgeen volgens vs. 27 zeven dagen zou hebben bedragen, met hen in deze zelfde onthouding, als die zij op zich hadden genomen, zou hebben doorgebracht. De apostel noemt in hoofdst. 24: 11 bij zijn verhoor voor de landvoogd Felix te Cesarea het geheel van de dagen dat tussen zijn afreis van Cesarea in hoofdst. 21: 15 en zijn verhoor op diezelfde plaats, waarvan hij toen heenging, ligt, als niet meer dan twaalf. Nu maken reeds de beide dagen van zijn reis van Cesarea naar Jeruzalem van vs. 15-17, de dag van zijn samenspreken met Jakobus en de oudsten (vs. 18-25), verder de dag dat hij in de tempel ging en die van zijn gevangenneming aldaar (vs. 26-22: 29), de dag van het verhoor voor de hoge raad (22: 30-23: 10), de volgende dag tot aan het wegzenden naar de landvoogd tegen de avond (23: 11-31), de dag van aankomst te Cesarea (23: 32-35) en tenslotte de vijf dagen die volgens hoofdst. 24: 1 verliepen, voordat de hogepriester Ananias met de oudsten en de advocaat Tertullus daar konden zijn, juist twaalf dagen uit. Het is dus duidelijk dat tussen het zich in gemeenschap stellen met de vier mannen

door Paulus en zijn gevangenneming in de tempel geen tussenruimte ligt en dus van een op zich nemen van het Nazireaat voor 7 dagen door de apostel geen sprake kan zijn, indien men niet door kunstmatige en geschroefde verklaring de eenvoudige zin van de woorden met geweld wil verdraaien. Er wordt dientengevolge omtrent Paulus niets meer gezegd dan dat hij voor deze vier mannen, van wie de Nazireeërsgelofte eindigde op de dag, waarop Jakobus op hen opmerkzaam maakte en die nu de volgende dag, de dag van het Pinksterfeest, onder het brengen van de bij de wet voorgeschreven vrij kostbare offers hun ontwijding door het bescheren van het hoofd moesten teweegbrengen, tussenbeide trad. Hij ging dan met hen naar de tempel, maakte daar aan de dienstdoende priester het eindigen van de tijd van het Nazireaat als tussenpersoon van de vier bekend en bracht als patroon voor ieder van hen op zijn beurt de offeranden. Juist in dit brengen van bloedige offers, alsook in de daaraan voorafgaande reiniging en heiliging door handen wassen en kleren veranderen enz. lag een even duidelijke als juiste waarneming van de Joodse wet; zo was zij voor het doel dat men voor had zeer geschikt, zodat een mede waarnemen van het Nazireaat geheel overbodig is. Ook weet men wel uit Josefus, dat het bij de Joden voor een goed werk werd gehouden, als iemand de kosten van Nazireeërsgeloften voor armen op zich nam. Dat het betonen van deze weldaad de weldoener tevens zou verplicht hebben om de Nazireeërsgelofte zelf op zich te nemen, moet men uit eigen vinding er bijvoegen om een steun voor zijn valse opvatting te verkrijgen. Uit Josefus weten wij verder dat de gewone duur van een Nazireeërsgelofte, als die zich niet over de hele leeftijd uitstrekte, 30 dagen bedroeg. Zo hoog namelijk is de getalswaarde van de vier letters, waarmee in het Hebreeuws de naam van de HEERE, aan wie een Nazireeër zich toewijdde (Num. 6: 5v.) wordt geschreven. Was nu met de 16e mei, waarop de samenkomst bij Jakobus plaats vond, de 30e dag van de belofte bereikt, dan hebben de vier mannen in gemeenschap met elkaar het op de 17e april begonnen. Dat was de dag, waarop Paulus in hoofdst. 20: 11 en 18 met het aanbreken van de morgen van Troas afreisde en afgezonderd van zijn gezellen te voet naar Assus reisde om met zijn Heer alleen te zijn. Wij hebben daar te kennen gegeven met welke gedachten en gewaarwordingen zijn hart op deze eenzame weg zal bewogen zijn. Om deze opmerkelijke overeenkomst, wat de tijd aangaat, dat deze vier mannen de Heere een Nazireaat naar de wet hadden beloofd en hij datzelfde in geestelijk opzicht had gedaan (vs. 13), zal de apostel de raad van Jakobus des te meer als een stem van God Zijn voorgekomen. Hij hoefde zich niet uiterlijk met hen in hun gelofte te begeven, hij had dat innerlijk sedert even lange tijd gedaan en kon nu des te vrijmoediger de raad van zijn medeapostel volgen, daar hij aan de ene zijde een aalmoes ging brengen aan zijn volk, voor wie hij toch die collecte had verzameld. Bovendien vond hij hier gelegenheid zijn innerlijke zelftoewijding, die hij deze hele weg op steeds meer besliste wijze had volvoerd (vgl. vs. 4 en 12vv.), nu ook uiterlijk in het offer ter ontwijding door de vier voor te stellen, waarbij ook moet gelet worden op de drie soorten van offers in de parafrase in Num. 6: 14 aangegeven. Bij zo’n beschouwing van het voorgevallene komt het dan niet voor als een verkeerdheid, waartoe de apostel als bij overrompeling gekomen is en als een ongelukkig gevolg, dat hij liever had moeten vermijden met afwijzing van de raad van Jakobus, als te midden van het offer zijn tegenstanders, de ongelovige Joden, hem grijpen en met het voornemen om hem te doden hem uit het heiligdom slepen. Het is eerder een afbeelding van de lijdensweg van de Heere Jezus, die na Zijn gebed in Gethsemane door de bende werd gevangengenomen en voor een rechtbank gevoerd, die Zijn dood reeds had bepaald en die eindelijk ook doorzet, hoewel het uiterlijk rechtsgeding in alle stukken verschillend is. Wat de zeven dagen in vs. 27 betekenen, die juist zouden eindigen, toen de Joden uit Azië de apostel in de tempel zagen, werd reeds boven bij de verklaring te kennen gegeven. Zij staan in de grondtekst met het bepalend lidwoord, zij kunnen onmogelijk zien op de dagen in vs. 26 vermeld, daar voor deze het getal "zeven" niet past en verder gemeld is dat deze waren afgelopen. Op zijn hoogst konden zij erop doelen, zoals werkelijk enige uitleggers

ze willen verstaan, dat het brengen van de offeranden voor alle vier, waarvan in vs. 26 aan het einde sprake is geweest, zoveel dagen zou hebben geëist. Dit zou echter duidelijk een zeer vreemde voorstelling zijn. Men ziet daarom volstrekt niet in waarop het bepalend lidwoord zou zijn geplaatst. Indien men toch wilde vertalen "de bekende 7 dagen, die tot ontwijding van de Nazireeërs nodig waren, " zou dit stellen dat bekend zou zijn, dat tot ontwijding van iedere Nazireeër 1 3/4 zou zijn nodig geweest, hetgeen Lukas toch in geen geval heeft willen of kunnen zeggen. Daarentegen heeft Lukas bij deze hele reis van de apostel het Pinksterfeest in gedachte. Om dit te Jeruzalem mee te vieren, vermeedt Paulus naar Efeze te gaan, om daar niet te worden opgehouden (hoofdst. 20: 16). Hiermee zullen dan ook de zeven dagen in betrekking staan, waarna het feest van één dag dan zelf begint. Zien wij uit Joh. 11: 55 dat gewoonlijk reeds de gehele week vóór Pasen zich feestgenoten van buiten naar Jeruzalem begaven, om hun Levitische reiniging tot een feestviering naar de wet voor te bereiden (2 Kron. 30: 17vv.), dan was zo’n voorbereidingstijd zonder twijfel ook voor Pinksteren niet ongewoon. Juist voor de viering van dit feest kwamen velen uit het buitenland het liefst, vooral zij die over zee kwamen, omdat zij dan door het sluiten van de vaart van 11 nov. tot 18 maart geenszins bemoeilijkt werden (vgl. hoofdst. 27: 9vv.). Maar dezen hadden het ook het meest nodig om te letten op hun reiniging of heiliging, omdat het verblijf in den vreemde reeds op zichzelf iets verontreinigends had en bovendien zoveel wettelijke bepalingen niet konden worden gehouden, zoals het hoorde. Verder waren er gemakkelijk velerlei verontreinigen gedurende de reis, die misschien juist een tijd van reiniging gedurende zeven dagen nodig maakten. In het algemeen werd de tijd van voorbereiding voor degenen die het feest bezochten, beschouwd als beëindigd met het negende uur van de Pinksterdag. Dan werd ieder, die niet tevoren reeds tot een bijzondere godsdienstige handeling onder bijzondere reiniging zich toegang tot het heiligdom had verschaft, zoals dat bij Paulus en zijn vier cliënten het geval was, zonder verdere legitimatie tot de godsdienst toegelaten. Toen dat uur nu gekomen was, of, zoals Lukas zich uitdrukt "de zeven dagen voleindigd waren, " was Paulus reeds zover met het liefdewerk gevorderd dat met de eerste drie van zijn cliënten de ontwijding voorbij was en nog slechts de vierde man bij hem was. Zo alleen was het mogelijk dat de Joden uit Azië, die nu pas naar de tempel kwamen, deze voor Trofimus uitgaven, want, als de apostel nog door alle vier de mannen omringd geweest was, dan had men ook vier van zijn begeleiders uit de heidenwereld (hoofdst. 20: 4) nodig gehad, om ze in de plaats van die christenen uit de Joden in vs. 24-26 te stellen. Men had hem echter slechts met de Efeziër Trofimus in de stad gezien, die men kende als een geboren heiden. De gehele verdenking dat deze Trofimus door hem in de voorhof van de Israëlieten zou zijn geleid (terwijl toch de opschriften voor het traliewerk van het benedengedeelte op straffe van de dood zelfs aan een Edomiet, zoals koning Herodes, het doordringen tot deze voorhof verboden), kon dan slechts worden uitgesproken als Paulus alleen nog de laatste bij zich had van de vier mannen, die de gelofte hadden gedaan. Hieruit blijkt waarom Lukas die opmerking omtrent de zeven dagen vooraan heeft geplaatst. De Joden uit Azië met het volk, dat zij opzetten, hebben niets kunnen zien van hetgeen Paulus reeds sedert drie uur in de tempel heeft gedaan. Zij zijn gedurende de vorige dagen zelf degenen geweest die niet in die ruimte mochten gaan, daar de tafel aan het traliewerk ook de nog Levitisch onreine Jood verbood binnen te gaan. Nu vallen zij dadelijk met een geheel uit de lucht gegrepen beschuldiging op de apostel en zijn diensten aan. Zij spreken ook volstrekt niet eerst voor de aanwezige priester of tempeldienaar hun verdenking uit, maar zetten dadelijk het onwetende, tot fanatisme zo licht ontvlambare volk op! In dit gedrag openbaart zich een vast gemaakt plan om zijn aanwezigheid te Jeruzalem op het feest, waarvan men wist dat Paulus het ook zou bijwonen, tot een aanval te gebruiken en tevens om het eerste voorwendsel dat men vond aan te grijpen, teneinde hem aan een volksgericht over te geven. Nu hebben wij reeds bij hoofdst. 19: 40 Ac 19: 40 het vermoeden uitgesproken dat evenals deze "Joden uit Azië" dezelfde tegenstanders zijn, over wiens vervolgingen Paulus in

hoofdst. 20: 19 klaagde, zo ook de hele leiding van het oproer is uitgegaan van die Alexander de smid, die de niet geringe beweging te Efeze door Demetrius kan hebben bewerkt. Zo hebben dan ook de Joden van de diaspora hun vijandschap tegen het evangelie van Jezus Christus tot dezelfde hoogte gedreven, als waarop wij die bij de Jeruzalemse Joden aan het einde van het jaar 33 in het woeden tegen Stefanus zagen. Het is niet alleen een zekere vergelding voor Paulus voor hetgeen hij toen door zijn deelnemen daaraan heeft misdreven, als de Heere hem nu iets dergelijks laat overkomen als hij toen Stefanus heeft aangedaan, maar ook hier moeten wij de parallel tussen de buitenlandse en inheemse Joden in aanmerking nemen. Vooral zijn in onze tekst opmerkelijk de slotwoorden van het verhaal omtrent dit voorval, die ons wijzen op een gericht over deze plaats, over de tempel, dat nu werkelijk begint, namelijk de woorden: "en terstond werden de deuren gesloten. " De priesters hadden hier zo gemakkelijk opheldering kunnen geven, want zij waren nog op hetzelfde ogenblik met Paulus bezig geweest en wisten wel dat zijn metgezel, voor wie hij het offer bracht, niet Trofimus was, dus geen heiden, maar een Jood, wiens Nazireaat eindigde. Zij zouden door hun getuigenis zeker de volkswoede hebben uitgedoofd, die door de Joden uit Azië was opgewekt; dat lukte zelfs de schrijver te Efeze in een toestand, toen de golven van de volksbeweging nog heel wat hoger gingen (hoofdst. 19: 35vv.). Maar zij wilden hier niet tussenbeide komen, zij wilden Paulus, die zij haatten en bleven haten ondanks zijn offerande, aan zijn lot overlaten. Daarom sloten zij zich en hun heiligdom voor verdere voorvallen, waarbij zij aan een bloedige daad dachten, door het sluiten van de deuren af. Zij dachten dat zij verder geen verantwoording hadden voor de bloedige daad, als zij die niet zagen. Zij hadden nu een gewichtiger plicht waar te nemen, namelijk die van de godsdienst bij het morgenoffer, dat nu begon en het feestoffer, dat daarmee verbonden was (Num. 28: 27vv.); zij moesten daarna de beweegbroden en het offer, dat daarbij behoorde, brengen (Lev. 23: 16vv.) Zij wisten echter niet dat zij door het toesluiten van de deuren van het heiligdom woordelijk vervulden wat de Heere in Mal. 1: 10 had gezegd, dat volgens een juistere vertaling zo luidt: "Ach, dat er iemand onder u ware, die de deuren (die tot de binnenste voorhof leiden) toesloot, dat gij toch niet (zoals het nu plaats heeft met uw verwerpelijke offers) Mijn altaar tevergeefs (door het vuur dat daarop is) laat lichten! " In hoeverre nu op de morgen van deze Pinksterdag van het jaar 58 n. Chr. de profetie van Maleachi van het jaar 410 v. Chr. vervuld werd, daarop hebben wij bij hoofdst. 20: 6 Ac 20: 6 reeds opmerkzaam gemaakt. De overeenkomst van de voorspelling met het hier vetelde is zo in het oog lopend dat wij ons moeten verwonderen, dat nog geen van de uitleggers dat heeft opgemerkt, maar er geheel onvoldoende pogingen ter verklaring voor het toesluiten zijn opgesomd, behalve de enige ware die wij hierboven hebben gegeven.

31. En toen zij hem trachtten te doden, kwam het gerucht, de officiële mededeling van de Romeinse militaire wacht, die in de voorhof van de tempel was geplaatstMt 26: 47, tot de burcht Antonia (vgl. Slotw. op 1 Makk. No. 11d) en de overste van het leger, van de militaire bezetting aldaar, dat geheel Jeruzalem in oproer was.

Voor een beter begrip dienen wij kort iets op te merken omtrent de burgerlijke gesteldheid van de Joden in die tijd. Sedert de verbanning van Archelaüs ongeveer 45 jaar geleden, waren zij onder de overheersing van de Romeinen. Thans was Nero de keizer van de Romeinen. Hij stelde stadhouders of landvoogden aan, die het hoogste bewind van zaken onder de Joden in handen hadden. Deze hadden hun gewoon verblijf te Cesarea en daar bevond zich thans Felix in die hoedanigheid. In verscheidene steden van het Joodse land lag een bezetting van Romeinse soldaten. In het bijzonder was er een bezetting geplaatst op de burcht Antonia, een slot ten noordwesten van de tempel, gesticht door de Hasmonesche vorsten, deels door Herodes de Grote vernieuwd en aanmerkelijk verbeterd en door hem, ter ere van de Romeinse

veldheer Marcus Antonius, Antonia genoemd. Dit slot lag op een steile rots van 60 el hoog, op de vier hoeken gesterkt en zeer geschikt om de Joden te Jeruzalem in bedwang te houden. Thans stond de bezetting, die ten tijde van de hoge feesten sterker was, onder het bevel van de overste Claudius Lysias, die vanaf het gemelde slot, met ondergeschikte manschappen, een wakend oog kon hebben op de tempel en hetgeen er omging. Daarenboven was de burcht Antonia met het voorhof van de tempel vebonden door middel van een weg, op gewelfde bogen aangelegd, als door een onderaardse gang.

32. Deze heette Claudius Lysias (hoofdst. 23: 26) en moest bij afwezigheid van de landvoogd Felix de rust en de orde in de stad bewaren; hij nam terstond soldaten en hoofdmannen over honderd tot zich en trok op hen af. Toen zij nu, die moordlustige Joden (vs. 31), de overste en de soldatenzagen, hielden zij uit vrees voor die gewapende macht op Paulus te slaan.

Wat de schuld en de boosheid in deze zaak aangaat, moet die beschouwd worden als volbracht en toegerekend, zoals ook in tegenovergestelde zin Abrahams gehoorzaamheid voor volbracht werd gerekend toen hij zijn hand met het mes boven zijn gebonden zoon had opgeheven. Zo is opnieuw het woord van Stefanus in hoofdst. 7: 51vv. vervuld. Het woord van de Heere (Luk. 13: 33) is bevestigd, dat geen profeet buiten Jeruzalem wordt gedood (vgl. hoofdst. 12: 2).

Zij wilden hem doodslaan, zij die meenden dat zij de heilige ijveraars waren voor de wet, die gezegd heeft: Gij zult niet doodslaan. Doch het Farizeïsme en het Jezuïtisme zeggen: alles is geoorloofd voor de eer van God, ook het overtreden van Gods eigen wet en woord. Hoe vreselijk zal eenmaal het ontwaken uit zo’n gruwelijke dwaling zijn.

33. a) Toen naderde de overste en greep hem, omdat hij meende dat hij in Paulus met een misdadiger te doen had en beval dat men hem met twee ketenen (vs. 11) zou binden en vroeg aan het razende volk wie hij was en wat hij gedaan had.
a) Hand. 21: 11

34. En uit de schare riep de één dit, de ander wat anders (hoofdst. 19: 32), daar de mensen eigenlijk zelf niet wisten wie zij voor zich hadden en wat die man zou hebben misdaan. Doch toen hij de waarheid niet kon teweten komen vanwege het rumoer (Ps. 5: 10), beval hij dat men hem in de legerplaats, in de soldatenkazerne van de burcht zou brengen, waar hij zou worden verhoord en, naar gelang de omvang van de zaak, gestraft.

Paulus werd dan door de soldaten aan een meer dan twijfelachtig levensgevaar ontrukt. Iemand heeft opgemerkt dat de Romeinse soldaten, hoe ruw en ongemakkelijk ook, bij de Joden vergeleken, engelen waren. Elk braaf man zal althans ook liever naar een rechterlijk verhoor willen gesleept worden dan een woedend menigte in handen te vallen. Oproerigen vragen naar schuld noch onschuld, maar eisen verzadiging van wilde en bloeddorstige begeerten. Dol en driftig eisen zij een woord zonder reden, waarover zij, zodra zij weer bedaard zijn, berouw hebben en zich schamen. Zelfs de opstokers van zulke mensonterende tonelen letten zelden op de eerste beginselen en roerselen, waaruit hun ijver opwelt. Zouden de Joden van Azië, de opstokers in dit geval, er wel aan gedacht hebben dat zij dus uit opgeblazen hoogmoed en lage afgunstigheid handelden? Zeker verbeeldden zij zich zeer betamelijk te ijveren voor de vaderlijke godsdienst; maar een bedachtzaam nadenken zou hen op het schromelijk zelfbedrog opmerkzaam gemaakt hebben. Paulus had de vaderlijke godsdienst niet aangetast, maar alleen de overdreven begrippen aangaande de Joodse voorrechten, hetgeen hun trots griefde, en de snode verachting van de heidenen, die hij als

mede-erfgenamen van de goddelijke gunst leerde zien, hetgeen de nijd van de Joden opwekte. Zo gemakkelijk bedriegen ons onze eigen harten! Zo'n groot kwaad spruit uit deze onreine, hoewel in eerste instantie onopgemerkte beginselen, voort.

35. En toen hij bij de trappen gekomen was, die van de buitenste tempelruimte naar de kazerne leidden, gebeurde het dat hij door de soldaten gedragen werd vanwege hetgeweld van de schare, die zich haar slachtoffer niet wilde laten ontvoeren.

36. Want de volksmenigte volgde, al roepend: a) weg met hem! (Luk. 23: 18 Joh. 19: 15).

a) Hand. 22: 22

Dit is een voorbeeld van hoe God zelfs de vijanden gebruikt tot verheffing van Zijn knechten. De wereld brengt door haar smaad en hoon ons tot eer. Menig leraar zou in de laagte zijn blijven zitten, als de wereld hem niet door haar haat en nijd had tevoorschijn gebracht en opgeheven.

37. En toen Paulus nu in de legerplaats zou geleid worden, juist door de poort in de burcht zou worden ingebracht en aan het volk, dat hem nadrong, zou worden ontrukt, zei hij tot de overste in de Griekse taal: Is het mij geoorloofd tot u wat te spreken? En hij zei: "Kent u Grieks? Dat verwondert mij, daar ik u slechts voor een man heb aangezien die tot de onontwikkelde standen behoort.

38. Zijt gij dan niet, zoals ik eerst meende, toen ik u gevangen nam, de Egyptenaar die in deze dagen, ongeveer 14 maanden geleden, oproer verwekte en de vierduizend moordenaars naar de woestijn uitleidde (Aanm. II d. 1)? "

De overste had het oog op een geval, dat in die tijd zeer bekend was. Josefus maakt er ook melding van (Antiq. 1. 20; 1: 7 en de Bello Jud. 1. 12 c 13); dan schijnt hij zichzelf enigszins tegen te spreken. De hoofdzaak is deze: een zeker Egyptenaar, vermoedelijk uit het hoge Egypte, waar de Griekse taal niet bekend was, gaf zich uit voor een profeet, met het doel Jeruzalem te bemachtigen. Hij verwierf een grote aanhang, die wel in de 30. 000 liep, die hij om de woestijnen naar de Olijfberg leidde, in de hoop de stad in te nemen. Toen werd hij door de Romeinse stadhouder Felix zo goed ontvangen dat zijn aanhang verstrooid, 400 mannen gedood en 200 gevangen gemaakt werden, terwijl hij zelf door de vlucht ontkwam. Ondertussen spreekt Lukas van 4000 moordenaars, dat is, gewapende mannen. Dus men heeft wel in het oog te houden dat hij de woorden van de Romeinse overste weergeeft. Al had derhalve Claudius Lysias hierin gedwaald en Josephus de waarheid gesproken, dan zou er nog niets ten nadele van de gewijde geschiedenis uit afgeleid kunnen worden. Daarenboven wanneer wij meer wisten omtrent de omstandigheden, dan zou men de verschillende berichten, wat de hoofdzaak betreft, beter kunnen overeenbrengen. Het kan zijn dat er maar 4000 gewapende mannen bij de Egyptenaars geweest zijn, van wie de overste spreekt en dat de menigte die zich van tijd tot tijd bij deze gevoegd heeft, naderhand zodanig is aangegroeid, dat Josephus deze op 30. 000 mannen mocht begroten.

39. Maar Paulus zei: Ik ben dat geenszins, ik ben een Joods man van Tarsen, een burger van een welbekende stad in Cilicië Ac 9: 2 en ik smeek u, laat mij toe tot het volk te spreken, om zo mogelijk de dwaling weg te nemen en de woede te beteugelen.

40. Door het woord en de hele houding van de apostel kwam hij tot het vertrouwen, dat hij hier niet te doen had met een misdadiger, maar met een offer van het Joodsefanatisme (hoofdst. 23: 29). En toen hij toegelaten had dat Paulus zou spreken, trad deze op en, staande op de trappen, wenkte de apostel met de hand tot het volk ten teken dat hij wilde spreken (hoofdst. 13: 16; 19: 33). En toen het geheel stil geworden was, sprak hij hen aan in de Hebreeuwse taal. Door de moedertaal te gebruiken wilde hij dadelijk tonen dat hij één van hen was, en hij zei wat in het volgende hoofdstuk zal worden meegedeeld. Daardoor werd ook vervuld dat hij volgens hoofdst. 9: 15 de naam van Christus zou uitdragen voor de kinderen van Israël.

Wat een kracht en wat een liefde heeft de Heere in deze man laten wonen! Hoeveel moest hij onder de vuisten van de zo verwoede doodsvijanden hebben geleden. En hoeveel meer lijdt zijn ziel, als hij ziet dat zijn diepste nederbuiging, zijn meest trouwe liefde met zo'n ontzettende boosheid werd beantwoord en tegengestaan; als hij moet opmerken hoe het laatste en uiterste middel van de goddelijke genade om zijn broeders, die hij toch zijn vlees noemt (Rom. 11: 14) van het verderf te redden in ontzettende verblinding door de Joden wordt vernietigd, ja hoe het enige dat onder de tegenwoordige omstandigheden hun verharding kon verbreken, er slechts toe moest dienen dat hun hart nog meer verhard en de maat van hun schuld nog voller gemaakt werd! Hoe verpletterend moet het voor zijn binnenste zijn, voor de woede van het Joodse volk in de tempel en op de tempelberg bescherming te vinden in de wapens en door de handen van de Romeinse soldaten! En al deze indrukken zijn nog vers en aanwezig. Hij hoort nog steeds het wilde geschreeuw van de Joden tegen zijn leven en ziet nog altijd in de wapens van de Romeinse soldaten de enige bescherming tegen het vuur van de woede van de Joden en toch wordt hij gedrongen om te spreken! Zo lang er nog levenskracht in hem is, offert hij zich op om de heilige naam, die hem te midden van zijn vijandschap getroffen en veranderd heeft, te midden van de storm van zijn volk uit te spreken, opdat die nog door die heilige macht van de liefde kon worden bedaard.

Vanaf nu wordt voor een tijd van vier jaar de gehele aard en wijze van Paulus' getuigen gewijzigd. Stond vroeger de prediking op de voorgrond en was de vervolging in zeker opzicht het bijkomende, hier wordt omgekeerd van nu aan het lijden, tenminste de gevangenschap, de doorgaande toestand, afgewisseld in de meeste gevallen door de gewone rechtstreekse prediking, alswel door dat soort van getuigenis, dat ook in latere tijden bij de christelijke kerk in de apologieën of verantwoordingen heeft bestaan. Zo vinden wij dan in de Handelingen van de apostelen voortaan een nieuwe rijkdom een verscheidenheid van redevoeringen en toespraken, van kortere of langere omvang - voor volksmenigten, voor raadsvergaderingen van de Joden, voor machthebbenden en aanzienlijken, koningen en stadhouders met hun hofhouding, voor scheepslieden en barbaren. Predikte tot hiertoe de Benjaminitische apostel van de heidenen in de synagogen van de Joden, op de openbare plaatsen bij allerlei heidenen, thans gaat hij zichzelf verantwoorden te midden van het oproerig Jeruzalem en verkondigt hij het evangelie, hem toevertrouwd, voor een harde krijgsoverste, voor een gemengde vergadering van Farizeeën en Sadduceeën, voor een Felix en Festus, een Agrippa en Berenice. Wij zullen gelegenheid hebben om hier voor al deze zeer onderscheiden hoorders en ondervragers, zowel de kalme waardigheid als de onverbroken moed, zowel de gevatheid als de bescheidenheid in woorden en handelingen van de gevangen Godsman te bewonderen.

Hier spreekt de apostel tot de Joden in het Hebreeuws. Ook dat behoort tot de tederheid en vriendelijkheid van zijn hartenwinnende liefde. Aan de soldaten en de oversten wil Paulus het geheim van zijn leven niet prijs geven; het zou voor hen, ook al sprak hij Grieks, onverstaanbaar zijn geweest; maar zijn "broeders en vaders" houdt hij een spiegel voor,

waarin iedere Hebreeuwse leraar voor God zijn aangezicht zou kunnen zien. In de Hebreeuwse taal klonk de stem van de Heere uit de hemel tot hem (hoofdst. 26: 14): "Saul, Saul, " enz. ; in het Hebreeuws vertelt de Hebreeër uit de Hebreeën, hoe hij een christen was geworden.

Voorzeker zo’n voorbeeld is alleszins beschamend voor ons, wanneer onze harten minder met Jezus vervuld zijn, zó gemakkelijk zich geneigd betonen om plicht voor aardse begeerten op te offeren en wij zo gauw bezwaar maken, wanneer wij tot veel minder geroepen worden dan deze apostel ten deel viel. En is dit voorbeeld beschamend, niet minder is het ook leerzaam, omdat het ons op de drang van de liefde van Christus wijst. Wist Paulus toch wat hij aan de liefde van Christus te danken had, was deze liefde in zijn hart uitgestort en deed hij alles wat hij verrichtte uit liefde voor de Heere, dan was zijn bestaan werkelijk edel en christelijk en dan zien wij daaruit wat men door zo’n beginsel vermag. Goed zal het daarom wezen en alleszins aan het doel van de Heere beantwoorden, wanneer wij op zedelijke en goede gronden met al de discipelen, die te Cesarea bijeen waren, zeggen: de wil van de Heere geschiede! Indien wij dat zeggen, dan offeren wij in persoonlijke aangelegenheden eigen zin en wil bereidwillig op en geven God onbepaald de eer; door dit te doen stellen wij het leven en lot van onze betrekkingen in de handen van de Heere en wachten stil en gerust Zijn raad af. Ja, ook in de Geest verwachten wij de ontwikkeling van het belang en de leiding van de kerk van de Heer alleen, wiens wil altijd wijs, heilig en goed is en wiens raad altijd moet bestaan. Laten wij veel bidden dat zo’n bestaan het onze mag zijn en dat wij door de Geest van de Heere meer en meer daarin mogen geheiligd worden.

HOOFDSTUK 22

PAULUS' VERANTWOORDING

1. Mannen, broeders en vaders! (hoofdstuk 7: 2) Hoort mijn verantwoording, die ik nu voor u zal afleggen omtrent hetgeen ik ben geworden, namelijk een belijder van Christus en een apostel van Zijn evangelie, hetgeen gij mij als een schuld toerekent.

2. Toen zij nu hoorden dat hij hen in de Hebreeuwse taal aansprak, hielden zij zich des te meer stil, nog meer dan zij reeds volgens hoofdstuk 21: 40 waren. In de eerste plaats wilde hij hun zijn persoon naar afkomst, opvoeding en vroegere gezindheid voorstellen (vs. 3-5), vervolgens de geschiedenis van zijn bekering (vs. 6-16) en daarna zijn roeping tot apostel van de heidenen mededelen (vs. 17-21). Hij zei dan:

Zo openlijk als op dit ogenblik was aan de stad Jeruzalem en het Joodse volk het evangelie nog niet gepredikt. Het was een grootse, énige omstandigheid. In het plein voor de tempel was de apostel bijna ter dood toe mishandeld; daar, onder de bescherming van de Joodse priesters mocht en kon hij niet spreken, maar vanaf de trappen van de Romeinse burcht, onder de bescherming van Romeinse wapenen, mocht hij vrij het woord nemen en een laatste poging doen om zijn volk te redden.

Door de bemiddeling van de Romeinse opperlandvoogd wordt het de apostel nog tweemaal toegestaan, zich voor de Joden te verantwoorden; een keer hier voor de volksmenigte aan de tempelberg en vervolgens in hoofdstuk 23: 1vv. voor de hoge raad. Het zou toch altijd nog mogelijk zijn dat het Paulus lukte de treurige sluier van de verblinding, die voor de zintuigen en harten van de Joden was neergelaten, door de kracht van zijn rede weg te nemen en het waanzinnig oproer, dat zonder reden tegen hem is verwekt, door de indruk van zijn kalmte en helderheid tot bedaren te brengen. Inderdaad zijn de woorden van de apostel geheel overeenkomstig de aanwezige toestand en wel geschikt om een gewenste uitwerking teweeg te brengen. Wat de rede, die wij voor ons hebben, aangaat, moeten wij, nog voordat wij nader over de inhoud spreken, de houding, zo vol takt en de vastberadenheid van de redenaar bij het optreden in deze onvergelijkelijke toestand nagaan. De apostel staat op de uitstekende hoogte van de berg en beneden hem golft en stormt het woedende volk, over de gehele tempelomtrek verbreid tot aan de trappen van de burcht. Zodra de man, die aan lichaam en ziel dodelijk gewond is, zich met zijn aangezicht tot het volk wendt, dwingt zijn houding achting af en het wenken met zijn hand brengt het schreeuwende volk tot stilte. Paulus spreekt tot het Hebreeuwse volk in de Hebreeuwse taal, d. i. in het toenmaals gebruikelijke Aramese volksdialect. Tot de hoofdman heeft hij Grieks gesproken en het Grieks zal hem door zijn veelvuldig verkeer met de Hellenen ook veel gemakkelijker zijn geweest. Zo is dus opzettelijk het Aramese dialect gekozen en hoezeer hij daarin de rechte weg heeft ingeslagen, toont het dadelijk gevolg, want de grote stilte, die reeds begonnen is, werd door het horen van Hebreeuwse klanken nog vermeerderd. Met die eerwaardige en vaste houding van de apostel komt de aanspraak overeen: "Mannen broeders en vaders, " waarin Paulus met Stefanus overeenstemt. Hij ziet dus in de volksmenigte niet een woest en samengelopen hoop, maar een wezenlijke voorstelling van het volk volgens de indeling van de leidslieden, van de vaders en degenen die volgen, de broeders en wel op een wijze dat hij zichzelf in dit organisme van het volk dadelijk invoegt. Hoewel hij dus in zijn eigen lichaam en in het diepst van zijn ziel de meest innerlijke en meest omvattende verrotting van het gehele volksbestaan in Israël, de afval van deze volksmenigte van hun eigen waarachtig wezen op de bitterste wijze heeft ondervonden, laat hij in zijn onuitwisbare hoop dat volk toch niet los en in een

laatste ogenblik van afscheid voor altijd, ziet hij nog een mogelijkheid om de pijnlijkste verwijdering weg te nemen.

3. a) Ik ben een Joods man en te Tarsen in Cilicië geboren, opgevoed in deze stad Jeruzalem, aan de voeten van Gamaliël onderwezen met nauwgezette inachtneming van de vaderlijke wet; ik was een ijveraar voor God, evenals gij allen heden zijt, namelijk op onverstandige wijze (Gal. 1: 14 Fil. 1: 5v.).

a) Hand. 9: 11; 21: 39; 2 Kor. 11: 22

4. a) Ik heb deze weg van het christelijk geloof (hoofdstuk 9: 2; 18: 25; 19: 9, 23) vervolgd heb tot de dood van hen die op die weg waren, zoveel mij mogelijk was, zodat ik hen het liefst allen zou hebben uitgeroeid gezien. Ik vervolgde hen, sloeg hen in de boeien en zette hen gevangen, zowel mannen als vrouwen (vgl. hoofdstuk 7: 57-8: 8 9: 1-19).

a) Hand. 26: 9; 1 Kor. 15: 9 1 Tim. 1: 13

5. Zoals mij ook de hogepriester tot getuige is, wel niet persoonlijk, want de toenmalige hogepriester (Kajafas of diens opvolger Jonathan) bevindt zich sinds lang niet meer in zijn ambt, maar wel door de aantekenboeken, die hij als hogepriester bezit. En tevens kan de gehele raad van de ouderlingen, die samen de hoge raad uitmaken, dat bevestigen. Van hen heb ik ook brieven ontvangen voor de broeders, de Joden in de omliggende landen, en ik ben naar Damascus gereisd om ook degenen die daar waren, gebonden te brengen naar Jeruzalem, opdat zij, met martelingen gestraft, gedwongen zouden worden Christus te verloochenen.

Paulus had voor zijn christelijke broeders de geschiedenis van zijn bekering niet verborgen (Gal. 1: 3vv. 1 Tim. 1: 13vv. 1 Kor. 15: 9); maar nu vertelt hij die openlijk voor heel het volk en Lukas vertelt het hem na, hoewel die reeds in het eerste deel van de Handelingen van de Apostelen een plaats heeft gevonden. Wat nu Paulus 22 jaar geleden had ondervonden en tot dagelijkse herinnering in het hart droeg, dat belijdt hij heden op de plaats waar zijn grote schuld is gepleegd, vrij en openlijk tot roem van de genade, die niet tevergeefs aan hem is geweest. Als een echt Joods man, die met alle recht de mannen van Israël broeders en vaders noemde, stelt hij zich aan hen voor. Wel is hij geboren in het Cilicische Tarsen, waarvan de roem bij Jeruzalem in het niet wegzinkt, maar opgevoed is hij in deze stad, die hij van de tempelberg met tranen in het oog aanzag. En indien enig Joods man de geest van ijver kent die de discipelen van Mozes drijft, dan is het de man, die aan de voeten van Gamaliël niet alleen uiterlijk zat, maar, met zijn ganse ziel onderworpen aan het gezag van deze meester, zich liet onderwijzen naar de strengheid van de vaderlijke wet en daarin binnendrong met de trots van het Jodendom (Gal. 1: 14), jagende naar de gerechtigheid door de wet (Fil. 3: 5vv.). Hij was een ijveraar voor God. De eer van God, zoals hij die meende te kennen, was zijn streven en zijn hele oogmerk (Rom. 10: 2). Nu voegt hij daarbij: "evenals gij allen heden zijt. " Moest dat de Joden niet dwingen tot de belijdenis: deze man begrijpt ons, maar wij begrijpen hem niet? Wat geeft aan het evangelisch getuigenis van een Luther tegenover het ellendig werken doen van de papisten een zo grote en overwinnende macht? Is het niet de ervaring van een zondaar, die zich zelfs boven zijn krachten heeft vermoeid en afgunst, om rechtvaardig te worden door zelf voldoen, totdat het God behaagde de genade van de vergeving van de zonde in zijn versmachtende ziel te openbaren? Is er ooit iemand geweest, zegt hij eens, die onder het pausdom, voordat het evangelielicht voor hem opging, de instellingen van de paus en van de vaderen in ere heeft gehouden en met grote, aanhoudende ijver er voor gearbeid heeft, dan heb ik het wel in het bijzonder gedaan. Ik heb met al de ernst

van het hart die gehouden en ze verdedigd, alsof het enkel heiligheid was en tot zalig worden volstrekt noodzakelijk zich daaraan te houden. Daarom heb ik er mij op het sterkst op toegelegd om die instellingen te houden en mijn lichaam tot vasten, waken, bidden en andere oefeningen veel meer gemarteld en geplaagd dan zij, die nu mijn ergste vijanden en vervolgers zijn. Ik hield het er toch voor dat ik op die wijze aan de wet zou voldoen en mijn geweten bevredigen voor de pijnigingen van de bozen. Maar ik richtte niets uit, zodat ik zelfs wanhopig zou zijn geworden als Christus mij niet in genade had aangezien en met het licht van Zijn evangelie bestraald.

"Gebonden": zonder twijfel was voor de apostel de keten, die hij droeg een herinnering aan de ketenen, die hij vroeger zijn broeders had aangedaan. Laat ons bij al ons lijden boetvaardig terugdenken of wij de roeden niet zelf hebben samengebonden, waarmee de Heere ons kastijdt.

6. a) Maar het gebeurde mij toen ik op mijn reis dichtbij Damascus gekomen was omstreeks de middag, dat b) plotseling uit de hemel een groot licht mij omstraalde, helderder dan de glans van de zon (hoofdstuk 26: 13).

a) Hand. 9: 3 b) 1 Kor. 15: 8; 2 Kor. 12: 2

7. En ik viel op de grond en ik hoorde een stem tot mij zeggen: Saul, Saul, waarom vervolgt gij Mij?

8. En ik antwoordde: Wie zijt Gij Heere? En Hij zei tot mij: Ik ben Jezus, de Nazareeër, die gij vervolgt.

9. En zij die met mij waren, zagen wel het licht, a) en werden zeer bevreesd; maar de stem van Hem, die tot mij sprak, hoorden zij niet.

a) Dan. 10: 7

Het tweede gedeelte van dit vers is schijnbaar in strijd met hetgeen Lukas in hoofdstuk 9: 7 van dit boek schrijft: "zij hoorden wel de stem. " Een tijdschrift, dat men "de bijbelvriend" noemde, gewijd aan de bestrijding van de Bijbel, wees daarop om het goddelijke van ons boek in verdenking te brengen. Een dergelijke aanval is zeker onedel te noemen van een man, bekend met de Griekse taal, die weten moest dat in Hand. 9: 7 het woord akouein (= horen) met de 2e naamval staat, terwijl het in onze tekst de 4e achter zich heeft. Het eerste geeft te kennen: zij hoorden dat er een stem sprak; het tweede, zij verstonden niet wat de stem meedeelde. Het ging hun dus als de schare in Joh. 12: 29, terwijl het Paulus was als Johannes, die ons dat woord in vs. 28 mededelen kon.

10. En ik zei: Heere! wat zal ik doen? En de Heere zei tot mij: Sta op en ga heen naar Damascus en daar zal met u gesproken worden over al hetgeen u door God verordend is te doen, die u van de moederschoot heeft afgezonderd en door Zijn genade geroepen heeft (Gal. 1: 15 Rom. 1: 1).

11. En toen ik vanwege de heerlijkheid van dat licht niet zag en verblind bleef, werd ik bij de hand geleid door degenen die met mij waren (vs. 9) en ik kwam te Damascus.

12. En een zekere Ananias, die in die stad woonde, een godvruchtig man naar de wet, van wie van alle Joden, die daar woonden, een goed getuigenis gaven,

13. kwam tot mij, nadat ik drie dagen blind was geweest en niet gegeten noch gedronken had (hoofdstuk 9: 9). Hij ging bij mij staan en legde zijn hand op mij, opdat ik weer ziende zou worden (hoofdstuk 9: 17) en zei tot mij: Saul, broeder, word weer ziende. En ik heb ervaren dat ik onder die oplegging van de handen werkelijk het gezicht weer ontvangen heb; op hetzelfde moment werd ik ziende en zag hem en kon er nu niet aan twijfelen dat hij als een bode van God tot mij was gekomen.

14. En hij zei: De God van onze vaderen heeft u tevoren verordend, bestemd, om Zijn wil te kennen en de Rechtvaardige te zien, namelijk Zijn Zoon Jezus Christus (hoofdstuk 3: 14; 7: 52) en de stem uit Zijn mond te horen, zoals u op uw weg hierheen ook werkelijk is te beurt gevallen (vs. 6vv.).

15. Want gij zult Zijn getuige zijn bij alle mensen, voor de hele wereld en een getuige van hetgeen gij gezien en gehoord hebt, namelijk dat Hij uit de dood is opgestaan en aan de rechterhand van God verhoogd.

16. En nu, wat aarzelt gij nog? Sta op en laat u dopen in dit waterbad (hoofdstuk 2: 38 Efeziers 5: 26; 1 Kor. 6: 11 en uw zonden afwassen, onder aanroeping van de naam van de Heere Jezus, als van de waarachtige Heiland en Zaligmaker (hoofdstuk 2: 21).

Wat heeft hem, die tot zijn Israëlitische broeders en medeijveraars voor de God van de vaderen spreekt, toch wel kunnen bewegen tot een zo grote verandering, als later bij hem heeft plaatsgehad? Hij wil hun dat zeggen, maar nu niet meer zoals vroeger (hoofdstuk 9: 22 en 28vv.) met gronden en bewijzen voor de vervulling van de profetieën in de persoon van de zo hevig vervolgde Jezus van Nazareth. Hij zet eenvoudig zijn verhaal, dat hij begonnen is, voort; zijn geschiedenis als vervolger lost zich op in de geschiedenis van zijn bekering tot belijder en getuige. Dat hij bij het vertellen daarvan Jezus invoert met de bijnaam "van Nazareth, " was tegenover zijn ongelovige toehoorders een wel overlegde uitdrukking. Als hij uitdrukkelijk vermeldt dat de verschijning had plaatsgehad op de heldere middag, dan moet dit de toehoorders daarvoor ten waarborg zijn dat het geen droomachtige zelfmisleiding geweest is. Het getuigenis van de apostel dat zijn metgezellen dat licht van de hemel eveneens hebben gezien, stelt de openbaring voor als een objectief feit, dat ook anderen met hem hadden ervaren, terwijl de mededeling van de omstandigheid, dat zij die bij hem waren de woorden van Jezus niet verstonden, moet verklaren waarom deze niet in staat waren omtrent het gesprokene zelf getuigenis af te leggen. Ook de nauwkeurige voorstelling van de aanwijzing van de Heere dat hem, de apostel, te Damascus alles zou worden gezegd, wat hem te doen stond, heeft hij zeker opzettelijk gegeven, om zijn toehoorders duidelijk te maken dat hij van dat ogenblik geen macht meer had om zelf te besluiten, maar door de wil van de Heere op zijn nieuwe weg geleid was. Daartoe dient dan ook hetgeen volgt, wat hij meedeelt van het deel dat Ananias bij zijn bekering heeft gehad. Zo heeft dan in het bijzonder de eis van de Heere om zich te laten dopen en zijn zonden te laten afwassen en de naam van de Heere Jezus aan te roepen, de beslissende stap bij hem teweeggebracht. En daar nu Ananias in naam van de God van de vaderen tot hem kwam en deze voldoende bekend was als een man onberispelijk naar de wet, moet zijn omkering worden beschouwd als een door God zelf geëist en geenszins in tegenspraak met de ware oudtestamentische vroomheid.

Stond Paulus met zijn boodschap op de Areopagus te Athene, dan had bij voor een eenvoudig verhaal van de wonderbare verschijning van de Heere, die hem ten deel was gevallen, geen opmerkzaamheid en deelneming kunnen verwachten; maar hier bevinden wij ons te Jeruzalem en op de heilige hoogten van de HEERE. Evenals te Athene ook in de tijd van verval wetenschap en kunst steeds opmerkzaamheid en belangstelling gevonden hebben, evenals te Rome macht naar buiten en recht in het innerlijke tot in de laatste tijden hun aantrekkende kracht hebben geopenbaard, zo is het hier Gods woord en werk, waarvan de reine en volle toon nog altijd ook door de dichtste bedekselen van vleselijke en ongelovige gezindheid, tenminste voor een ogenblik, moet doordringen. Door deze onvernietigbare aanleg voor Gods werken en woorden, die aan dit volk van het begin is ingestort, zal het ook eens mogelijk zijn dat de verstrooiden over de wereld van de heilige tegenwoordigheid van God op aarde, door de innerlijke kloof ver vaneen gescheiden, als het werk van God aan de heidenen zal zijn volbracht, ondanks hun verharding en hun door ongeloof gesloten hart, de voltooiing van het tegenwoordig werken en besturen van God onder de volken opeens en eendrachtig zullen erkennen.

17. En het gebeurde mij, toen ik na drie jaar (Gal. 1: 18) te Jeruzalem weergekeerd was en in de tempel bad om de bekering van mijn volk (Rom. 10: 1), dat ik in zinsverrukking raakte (Openbaring 1: 10vv.).

18. En dat ik Hem, mijn Heiland, zag en Hij tot mij zei:
a) Spoed u en ga in haast uit Jeruzalem; want zij zullen uw getuigenis van Mij niet aannemen, hoe gij er ook op moogt rekenen dat zij het zullen doen.

a) MATTHEUS. 10: 14

19. Daartegen bracht ik in dat ik juist, omdat ik zelf tevoren zo hevig tegen Hem en Zijn gemeente had gewoed, voor hen mijn getuigenis van Hem ook des te geloofwaardiger en gewichtiger moest voorkomen. En ik zei: Heere, zij weten dat ik in de gevangenis wierp en in de synagogen geselde wie in U geloofden.

20. En toen het bloed van Stefanus, Uw getuige, vergoten werd, stond ik daar ook bij en had mede een welbehagen in zijn dood en ik bewaarde de kleren van degenen die hem doodden. Zij zullen mij toch meer vertrouwen schenken, als ik uit eigen ervaring hun voorhoud dat de weg, waarop zij wandelen, een weg van dwaling is en zij zich tot deze Christus moeten bekeren, tot wie ik zo wonderbaar bekeerd ben, indien zij willen zalig worden.

21. En Hij liet die tegenspraak geheel terzijde en zei tot mij: Ga weg uit Jeruzalem, waar gij niet op uw plaats zijt, daarheen waar gij door Mij verordend zijt; a) want Ik zal u ver weg naar de heidenen uitzenden (hoofdstuk 9: 15; 13: 2vv.).

a) Gal. 1: 15; 2: 8 2 Tim. 1: 11

Dat voorval te Jeruzalem wordt in hoofdstuk 9 niet meegedeeld; Paulus vertelt het hier niet zonder reden en bedoeling. Wat hij toen hoopte en verwachtte, toen hij te Jeruzalem zijn werk wilde verrichten, dat men namelijk juist hem die tevoren een vervolger van het christendom was geweest, vertrouwen zou schenken, dat kon zich nu verwezenlijken.

Zo heeft dan de gebonden apostel zelf zijn even tevoren nog zo woedende toehoorders als het ware in zijn macht gekregen. Hij heeft althans hun gemoederen zo ingenomen, zo voorbereid,

zo gedwee gemaakt, dat zij de naam van Jezus uit zijn mond hebben kunnen horen, zonder opnieuw in woede uit te barsten en de al te roekeloze spreker met geweld het zwijgen op te leggen. Men zou zich over de kunst of gave van een welsprekendheid bijna gaan verwonderen, die tot zulke uitkomsten leiden kon. Men hoeft slechts voort te lezen en elk denkbeeld van naar de mens kunstmatige leiding van de gedachten en bestemming van de driften valt spoedig weg. Het is uit de overvloed van zijn hart dat de gewezen vervolger, nu belijder van de naam van de Heere Jezus, de geschiedenis van zijn bekering aan zijn vervolgers om de wil van diens Naam vertelt. Spoedig zal dat verhaal een belijdenis van zonden worden, een kreet van droefheid, van berouw, van verlangen om, mocht het zijn, het vergrijp te herstellen. Ontzaglijk is nu, te midden van de luisterende Joden, die melding van een tweede gezicht, aan de spreker te beurt gevallen (vs. 17-21). In dat gezicht, nu niet meer nabij of binnen Damascus, maar in Jeruzalem zelf, (het was bij gelegenheid van het eerste bezoek na zijn bekering) werd hem door de Heer (Jezus), te kennen gegeven wat reeds gebleken was, wat straks opnieuw met zo ontzettende waarheid blijken zou: zij zullen uw getuigenis van Mij niet aannemen; en daarom spoed u en ga in haast uit Jeruzalem. En tevergeefs had daartegen de nieuwe belijder Zijn tegenrede uitgeroepen; had hij niet in Jeruzalem in de gevangenis geworpen, in de synagogen gegeseld wie in Jezus geloofden? Had hij niet, toen het bloed van Stefanus, Zijn getuige, vergoten werd, in die dood een welbehagen gehad en diensten bewezen aan de moordenaars? En zou hij nu in datzelfde Jeruzalem door de prediking van de naam van de Heere niet openbaar en voortdurend deze zonden mogen belijden en voor de naam van Jezus degenen trachten te winnen die wisten dat hij eenmaal zelf een wreedaardig ijveraar en hardnekkig vervolger was geweest? Maar nee! Anders was met hem de weg van de Heere. Het stellige bevel werd gehoord en daarom dan ook uitgevoerd: Ga heen, want Ik zal u ver tot de heidenen uitzenden. Welke mens die een hart heeft, voor schuldgevoel maar enigszins geopend, gaat niet hier mee, ondervindt geen schok van aandoening tot in het binnenste met de apostel bij deze kreet van onuitsprekelijke smart over zonde? Wat een behoefte om door dat enig middel van gedeeltelijk of betrekkelijk herstel van het begane kwaad, dat hij zich nog geopend acht, door een openbare terugroeping, door een openbare belijdenis, door een openbare verheerlijking van de Heer die hij in Zijn dierbaarste leden ter dood toe vervolgd heeft, voor vriend en vijand te Jeruzalem allereerst, geheel de diepte te openen van zijn getroffen geweten en van zijn getroffen hart. Welke mens die een hart heeft, vatbaar nog voor enige indruk, voor dergelijke teleurstelling van de innigste, van de heiligste verlangens, voelt zich niet als verpletterd met hem, bij het vernemen van het goddelijk antwoord: niet te Jeruzalem, maar onder de verre heidenen! Zo zijn de wegen van die God hoger dan alle menselijke gedachten, ook de edelste, ook de zuiverste, ook de heiligste! Hier in een voor alle eeuwen sprekend voorbeeld moest het weer blijken, dat het de mens die gezondigd heeft, niet gegeven wordt door een weg naar eigen wijsheid of inspraak van het gemoed gekozen, te herstellen wat hij misdaan heeft. Voor de zondaar blijft niets andere over dan (o diepte van ontferming!) aanneming, eenvoudige en nederige aanneming van het woord van de vergeving. Herstel van het bedreven en geleden kwaad is alleen Gods werk en voor zover ook de zondaar iets herstellen of goedmaken kan en moet, dan is dat goedmaken, dat herstel in geen andere weg te vinden dan in die van loutere gehoorzaamheid. Wat Saulus te Jeruzalem tegen Gods heiligen misdaan heeft, zal hij door geen langdurig verblijf, langdurige boete, langdurige prediking in datzelfde Jeruzalem mogen herstellen. Integendeel, als tot overmaat van smart (thans helende en niet meer moordende smart) wordt hij van Jeruzalem, de schouwplaats van zijn vroegere weldaden, verwijderd; aan de verre heidenen, niet aan de eigen stad- en stamgenoot moet hij dat eenmaal door hem zo fel bestreden evangelie verkondigen. Slechts van tijd tot tijd, bij zeer enkele ogenblikken zal hij die stad weer mogen aanschouwen, zal hij binnen haar muren mogen uitroepen zijn overtreding en prediken de genade aan hemzelf, de voornaamste van de zondaren geschied!

Eén van die ogenblikken waarin hij, te midden van de felste vervolging, van de woedendste mishandeling, in het gezicht van de dood, door een tot redeloosheid toe opgewonden menigte hem gedreigd, dat getuigenis zal mogen afleggen, is hetgeen wij beschreven vinden in deze tekst. Wie nog een hart, wie nog een beetje gezond verstand, wie nog een zweem van zelf- of mensenkennis, onder de zwijmelwijn van een ingebeelde kritiek of wetenschap behouden mocht, moet met dat hart, dat verstand, dat overblijfsel van waarheid bij het geweten te rade gaan en zich afvragen voor God of in deze Paulus van de Handelingen, zoals hij hier voor ons staat en spreekt tot de Heer daarboven en tot de dood-dreigende menigte om hem heen hier beneden, met enige zedelijke of redelijke mogelijkheid de band van een dichter of versierder in zoveel als een enige bijzonderheid van uitdrukking, handeling of gevoelen te denken is?

22. Zij, de Joden, die in vs. 2 zo stil waren geworden en met ingehouden adem luisterden, hoorden hem aan tot dit woord: Ik zal u ver weg naar de heidenen zenden. En zij verhieven hun stem en zeiden: Weg van de aarde met zo iemand, die nu duidelijk gebleken is een vals profeet te zijn; want het is niet behoorlijk dat hij leeft (Deut. 13: 1vv.) en het was beter geweest als men ons niet in het ombrengen van hem had verhinderd (hoofdstuk 21: 31vv.).

Wat hadden zij na het laatste door Paulus uitgesproken woord nog voor verder getuigenis nodig, zo meenden zij (MATTHEUS. 26: 65). Nu hadden zij het gehoord, hoe dat Nazaresche sektenhoofd een grote dweper was, die tegenover dit volk en de wet en tegenover die heilige plaats stond (hoofdstuk 21: 28). Hij verklaarde toch de heidenen voor het volk van Christus en voor erfgenamen van de hoop van Israël.

Inderdaad was op dat tijdstip de Joodse bevolking in Jeruzalem met het woord en denkbeeld van een Jezus de Nazarener als Messias wel niet verzoend, maar door de tijd die verstreken was en door het aanmerkelijke aantal Joodse belijders van die Naam enigszins eraan gewend geworden. Het bestaan van een dergelijke sekte in Jeruzalem en Judea bij duizenden en tienduizenden was nu eenmaal een gevestigde zaak. Maar nu deze belijder van Jezus van Nazareth dat woord geuit heeft van heidenen, tot wie de Heer hem, Paulus, met een getuigenis, door de Joden verworpen, hun ten schande zou gezonden hebben, nu houdt alle geduld waarmee zij hem tot op dit woord gehoord hebben, in één keer op voor hen mogelijk te zijn. Nu trekt zich samen, nu verplaatst zich op die ene Christusbelijder, Paulus, op één ogenblik al de vroegere vijandschap, tegen de twaalven en de eerste broedergemeente, tegen Stefanus, tegen Jakobus getoond, of nog later te betonen. Wat zij in deze mens zien, is niet alleen een belijder en verkondiger van de Nazarener, maar iemand die Israël's eer prijs geeft aan de gehate heiden, die de besnijdenis veracht en aan de voorhuid hulde brengt. Want opeens bij de uiting van dat ene woord herroept hij in hun gedachten al wat zij in dat opzicht van hem vernomen hebben van ver en van nabij, van die Paulus die (hoofdstuk 21: 21, 27, 28) al de Joden op het grondgebied van de heidenen van Mozes leert afvallen en verbiedt hun kinderen te besnijden, die tegen het volk en de wet en Jeruzalems heiligdom alle mensen overal inneemt, die nog onlangs en als voor hun ogen, Grieken gebracht heeft in de tempel en het heilige ontheiligd. Zo kent dan nu hun woede geen grenzen; en de vroeger gehoorde kreet: Weg met hem! wordt met versterking herhaald: Weg van de aarde met zo iemand! Het was niet behoorlijk dat wij hem lieten leven!

Jezus de opgehangene, als een hemels Heer en Messias te horen erkennen, was reeds iets onverdraaglijks voor hen; maar dat die Messias aan Paulus de last zou gegeven hebben om Jeruzalem als een onbekeerlijke stad te verlaten en dan nog, om heidenen ver heen te gaan verlichten, met verwerping van de Joden, dit bracht hen in woede en deed eenparig zijn moord eisen. Zou de Messias Zijn stad, Zijn volk verlaten en anderen - zou Hij verblinde,

verachte heidenen, honden en zwijnen, verkiezen? Dit was lastering; wie zo sprak, was niet waardig langer te leven. Men wilde zijn dood en drong de stadsvoogd met oproerige gebaren hiertoe.

23. En toen zij op de zo-even gemelde wijze riepen en daarbij als teken dat het hun van rechtswege toekwam dat men Paulus aan hen ter steniging overgaf, de kleren van zich smeten (hoofdstuk 7: 57) en stof in de lucht wierpen (Joh. 10: 31), zo moesten zij tenminste met gebaren en uit de verte doen wat hun door de Romeinen niet werd toegestaan als in de nabijheid en in werkelijkheid te verrichten.

24. Toen beval de overste, die om het vernieuwde en heviger tumult moest denken dat er toch iets kwaads door Paulus moest bedreven zijn, dat men hem in de legerplaats, in de kazerne, zou brengen en zei dat men hem onder geseling ondervragen zou. Hij wilde hem door geselen tot een bekentenis brengen, welke misdaad hij bedreven had, opdat hij begrijpen mocht om welke reden zij zo over hem riepen.

25. En toen zij hem door de soldaten, aan wie bevolen was de pijniging te laten plaatshebben, met de riemen strekten, aan een paal vastbonden om de geseling te laten geschieden Uit 27: 26, zei Paulus tot de hoofdman over honderd, die daar stond en de soldaten bevelen gaf, terwijl de opperhoofdman zelf zich niet op de plaats bevond: Is het u geoorloofd een Romein, zoals ik ben (hoofdstuk 16: 37) en dat zonder vonnis te geselen? Zoveel mij van het Romeinse recht bekend is, mag dat niet geschieden ("Ac 16: 39.

Met recht heeft men de vraag opgeworpen waarom Paulus, die toch bereid was om de naam van de Heere alles te lijden, zich niet gewillig onderwierp aan het lijden dat men hem wilde aandoen, maar zich daaraan onttrok door zich op zijn recht als Romeins burger te beroepen. Deze vraag heeft des te meer grond, omdat de apostel te Filippi (hoofdstuk 16: 19vv.), de kastijding eerst zonder tegenspraak duldde en pas nadat het lijden geleden was, zijn recht deed gelden. Ons antwoord is: te Filippi kwam de apostel voor de eerste maal in aanraking met de vijandige richting van de Romeinse wereldmacht en het was er daar om te doen zich tegen de overwinnende macht van de geest van de vijandschap van deze wereld te openbaren. Hier was daarentegen de mate van lijden voor heden vervuld, het leger van de Romeinse bezetting op de burcht Antonia mocht de apostel houden voor een hem door God bereide rustplaats na de uitputtende strijd met de woede van de Joden. Daar mocht hij het middel dat in zijn macht stond, om de pijniging te ontlopen, met een vrij geweten gebruiken.

De voorgenomen geseling berustte alleen op de veronderstelling van de overste dat de Joden wel een rechtmatige reden moesten hebben om zo tegen Paulus te woeden. Om die dwaling weg te nemen, was er volgens de toestand van de zaak geen ander middel dan de gehele procedure een andere weg in te leiden en inderdaad is die door dit beroep op zijn Romeins burgerrecht de goede kant op geleid, zodat zijn goed recht later volledig openbaar werd en tenslotte slechts tegenover hem de willekeur van de machthebber overbleef (hoofdstuk 23: 9; 24: 26v. ; 25: 18, 24vv.

Volgens de wet van Valerius was het ongeoorloofd een Romeins burger te veroordelen, zonder zijn zaak onderzocht te hebben en volgens die van Porceius mochten de Romeinse burgers niet gegeseld worden. Zeer bekend is het zeggen van Cicero: "Het is een misdaad een Romeins burger te binden, het is een schelmstuk hem te geselen, het staat gelijk aan een vadermoord hem te doden en hoe zal ik het noemen, hem te kruisigen? " Paulus beriep zich op zijn Romeins burgerrecht om de geseling te ontwijken. Dit was geen lafhartigheid, strijdig

met zijn plicht, waarvoor hij altijd moest bereid zijn om smaadheid en mishandelingen voor de eer van Jezus en de belijders van Zijn naam te ondergaan; het stond hem niet alleen vrij, maar zelfs was hij verplicht om alle smarten en smaadheden te ontgaan, waarvan hij wist dat hij daardoor aan de zaak van het evangelie niet het minste voordeel kon toebrengen.

26. Toen nu de hoofdman over honderd hoorde dat hij hier met een Romeins burger te doen had, ging hij weg en boodschapte het de overste in zijn kamer op de burcht, zeggende: Zie wat gij te doen hebt en laat de executie, door u bevolen, niet doorgaan; want deze mens is, zoals hij zich aan ons heeft openbaar gemaakt, een Romein.

27. En de overste kwam naar Paulus, naar de plek waar hij zich onder de handen van de soldaten bevond en zei tot hem: Zeg mij, is het waar, zoals gij tot de overste over honderd hebt gezegd, zijt gij een Romein? En hij zei: Ja! ik ben in het bezit van het Romeinse burgerrecht.

28. En de overste antwoordde: Ik heb dit burgerrecht voor een grote som geld verkregen, maar gij schijnt mij niet toe een man te zijn die zo'n aanzienlijke prijs daarvoor zoudt kunnen besteden. En Paulus zei: Maar ik heb mij dat rechtniet voor geld aangeschaft, ik bezit het door geboorte.

29. De overste gaf daarop tegenbevel. Terstond dan hielden zij op, namelijk de soldaten die Paulus met geselen zouden onderzocht hebben. En de overste werd ook bevreesd, toen hij begreep dat hij, de apostel, een Romein was en dat hij hem bij de gevangenneming (hoofdstuk 21: 33)met twee ketenen had gebonden. Het kon hem grote moeilijkheid veroorzaken, daar het had plaatsgehad op gewelddadige wijze en zonder dat er enig bewijs van een misdaad was.

Paulus was geen Romeins burger omdat hij te Tarsen geboren was; dat had hij reeds aan de overste in hoofdstuk 21: 30 te kennen gegeven. De stad Tarsus was noch Romeinse kolonie, noch Romeins municipium, maar alleen een zogenaamde vrijstad evenals Filippi (hoofdstuk 16: 12). Wij hebben daarom reden aan te nemen dat de familie van Paulus om enige reden in het erfelijk bezit van het Romeinse burgerrecht en hij dus van geen geringe afkomst was. Als wij echter vernemen dat de overste het Romeinse burgerrecht gedurende zijn leven had gekocht, dan hebben wij in de mededeling van deze schijnbaar nietige omstandigheden een bevestiging van de historische geloofwaardigheid van de Handelingen. De naam Claudius Lysias, die de man droeg, zegt ons dat hij een Griek was, die volgens de gewoonte van die tijd bij het verkrijgen van het Romeinse burgerrecht de Romeinse familienaam Claudius bij zijn Griekse Lysias voegde. Bovendien weten wij uit de geschiedenis dat juist toen het verkrijgen van het Romeinse burgerrecht voor geld, vroeger een ongehoorde zaak, vrij dikwijls plaats had.

Dicht naast elkaar staan hier de waardigheden van Paulus, de aardse van zijn geboorte en de hemelse van zijn wedergeboorte. Het volk van Israël houdt het voor recht de dienaar van Jezus Christus te stenigen; de heidenen hielden het voor onrecht de Romeinse burger te geselen. Ook nog heden ten dage is de Griekse taal verstaanbaarder dan de Hebreeuwse, het burgerlijk recht bij de kinderen van deze wereld meer geacht dan het recht van de heiligen bij de verblinde kinderen van het licht!

b) Vs. 30 Door de loop van de zaken is het belang, dat de overste heeft om de werkelijke bezwaren van de Joden tegen Paulus te bemiddelen, nog groter geworden. Daarom roept hij

de volgende dag een samenkomst bijeen van de leden van de hoge raad, laat de apostel van zijn boeien ontheffen, van de berg voeren en tegenover de hoge raad plaatsen. Zo komt hij tot de tweede verantwoording en wel voor de geestelijke rechtbank zelf. Hierin komt spoedig tweespalt onder de sadducees- en de farizeesgezinde leden, als Paulus verklaart dat hij om de hoop en de opstanding van de doden als een aangeklaagde voor hen stond, zodat het tot geen beslissing van de zaak komt, maar de overste de gevangene in de burcht laat terugkeren.

30. En de volgende dag, op donderdag 18 mei, wilde de overste zekerheid hebben omtrent de gevangene Paulus, waarom hij door de Joden beschuldigd werd en maakte hij hem los van de boeien, waarin hij hem na het afnemen van de twee ketenen (hoofdstuk 21: 30) had gehouden, daar hij toch nog altijd een gevangene was. Nu moest hij hem echter ook van deze boeien bevrijden, omdat hij ter verantwoording was geroepen. En hij beval dat de hogepriester en hun gehele raad zouden samenkomen in de vergaderzaal bij de tempel Uit 27: 1. En hij bracht Paulus van de hoger gelegen burcht naar de vergaderzaal beneden en stelde hem voor hen, terwijl hij zelf aanwezig bleef.

Bij dit vers is het de vraag of alles wat daarin van de overste wordt verteld: a) hij wilde met zekerheid weten waarover Paulus door de Joden werd aangeklaagd, b) hij maakte zijn boeien los, c) hij beval dat de overpriesters en hun hele raad zouden samenkomen, d) hij bracht Paulus naar beneden en stelde hem voor hen - moet gezien worden als behorend tot het "de volgende dag", of dat er verschil moet worden gemaakt tussen hetgeen hij zich voor de volgende dag voornam en ook werkelijk volvoerde (a en d) en hetgeen hij in verband met vs. 23-29 op de dag zelf deed (b en c) Tot de eerste gedachte komt men het eerst als men de tekst leest; maar er ontstaat dan grote moeilijkheid. Hoe zou Lysias, van wie in vs. 29 gezegd werd dat hij bevreesd werd toen hij hoorde dat Paulus een Romein was en dat hij hem gebonden had, de apostel nog die dag in zijn boeien hebben gelaten en pas de volgende dag voor zijn verhoring door de hoge raad van zijn boeien hebben laten verlossen. Tot wegneming van deze moeilijkheid heeft men aangenomen ofwel dat de woorden "en dat hij hem gebonden had" niet zouden slaan op het aanleggen van de twee ketenen in hoofdstuk 21: 33 maar op het aanbinden met riemen aan de paal met het doel om hem te geselen (hoofdstuk 22: 25), ofwel als men dat eerste meende te moeten vasthouden, heeft men Lysias beschuldigd van een stijfhoofdige consequentie, namelijk dat de trotse Romein het ondanks zijn vrees toch niet over zich had kunnen krijgen om door dadelijke wegneming van de boeien van de door hem geminachte Jood zich bevreesd te tonen. Intussen dragen beide pogingen tot verklaring het karakter van gemaaktheid, van onnatuurlijkheid en zijn slechts vruchten van verlegenheid. Enige uitleggers zijn daarom tot de tweede mening gekomen en hebben de bedoeling van ons vers op deze wijze weergegeven: met de bedoeling om de volgende dag nauwkeuriger te informeren naar de mogelijke misdaad van Paulus en om het nu nog onbewezen gebleven recht tot het boeien van hem, als het bleek te bestaan, te verzwaren, liet de overste uit vrees voor heden de boeien afnemen, terwijl hij tegelijk een zitting van de hoge raad voor de volgende dag samenriep. De volgende dag leidde hij de apostel dan werkelijk naar het Sanhedrin. Ook bij deze opvatting blijft het gevoel van niet bevredigd te zijn in zoverre dat de verdeling van de inhoud van vs. 30 voor twee dagen om het bovenaan geplaatste "de volgende dag" iets van geweld aandoen heeft, iets dat de tekst is opgedrongen. Daarom trekken wij liever de juistheid van de gewone lezing in twijfel. Zeker is de gewone lezing reeds op dat punt verkeerd als er gezegd wordt: "Lysias beval dat de overpriesters en hun hele raad zouden komen" (elyein), waarvoor zonder twijfel moet worden gelezen "samenkomen" (sunelyein - door de slotsyllabe van het voorgaande woord ekeleusen ging de eerste syllabe van sunelyein verloren); want de Joodse overheid hoefde zich niet naar de Romeinse overste op de burcht Antonia te begeven, maar deze moest met zijn gevangene naar de vergaderzaal afdalen. Nu is

ook de bijvoeging: "van de boeien" bij het woord "maakte hem los" zonder twijfel slechts een toevoeging van de kopieerders, die de tekst wilden aanvullen, maar zich vergist hebben. De "boeien" in hoofdstuk 21: 33 of de twee ketenen heeft Lysias Paulus dadelijk afgenomen toen hij vernam dat hij een Romein was en aan het einde van vs. 29 zou dan bij de woorden: "dat hij hem gebonden had", liever de bijvoeging te maken zijn waarom hij hem de twee ketenen liet afnemen en voor de verdere gevangenschap hem lichtere boeien liet aandoen. " Maar ook die lichtere boeien werden de apostel afgenomen als Lysias hem de volgende dag voor de hoge raad stelde, om zich daar te verantwoorden. Pas in hoofdstuk 23: 10 werden hem de lichtere boeien weer aangedaan, als de hoofdman opnieuw beval hem in de legerplaats te brengen en zo komt hij in hoofdstuk 23: 18 wel voor als gebonden, maar toch slechts met één keten; wel bevindt hij zich in de toestand van iemand omtrent wie nog moest worden onderzoek gedaan, maar toch niet meer als iemand die reeds als misdadiger gestempeld is.

HOOFDSTUK 23

PAULUS WORDT BIJ ZIJN VERANTWOORDING VOOR DE RAAD TE JERUZALEM GESLAGEN, DOOR DE HEERE GETROOST EN UIT GEVAAR GERED

1. En toen Paulus zag dat niemand het woord nam om hem te verhoren, begon hij, de ogen met een vaste, vrije blik op de raad gericht, waaruit zijn bereidwilligheid ter verantwoording zich afspiegelde (1 Petrus 3: 15). Hij zei: mannen broeders, gij, die met mij tot één en hetzelfde volk behoort (hoofdstuk 2: 29; 3: 12 en 17; 13: 26; 15: 7). a) Ik heb, wat mijn verhouding tot de theocratie, mijn gedrag in de maatschappij van het godsrijk aangaat (Fil. 1: 27), met alle goed geweten vanaf mijn jeugd voor God gewandeld tot op deze dag.

a) Hand. 24: 16

Niemand van de raad schijnt zin gehad te hebben om het verhoor met een vraag te beginnen. Zij voelden zich waarschijnlijk beledigd dat zij op bevel van de overste van de Romeinse soldaten en in zijn tegenwoordigheid hadden moeten samenkomen, zodat die samenkomst zelf een vernedering was voor hen en dat zij bovendien niet waren samengekomen om als rechters te vonnissen, maar om door hun bericht de vreemde overheerser in staat te stellen om onder hen recht te spreken. Vandaar hun ontevredenheid, die hen ongeschikt maakte om met onpartijdigheid over de man te oordelen die door de Romeinse wapens tegen de woede van hun volk beschermd was en ongezind om een geregeld verhoor aan te stellen. Daar dan allen zwegen en niemand hem vroeg, vatte Paulus het woord op en zei: mannen, broeders. Zijn stand en aanzien onder de Joden gaven hem evenzeer als zijn leeftijd het recht tot deze aanspraak. De vergadering bestond uit mannen van zijn stand, van zijn leeftijd, zij waren broeders, zo noemde hij hen ook.

2. a) Maar de hogepriester Ananias, vertoornd over die rede van de apostel, beval degenen die bij hem stonden, de dienaren, dat zij hem op de mond zouden slaan.

a) 1 Kon. 22: 24 Jer. 20: 2 Joh. 18: 22

3. Toen zei Paulus tot hem: God zal u slaan met een geweldige dood, die Hij u over u zal brengen, gij gewitte wand! gij die van buiten wel schoon bepleisterd zijt, maar innerlijk slechts uit onrein leem bestaat. a) Zit gijook als medelid van de hoge raad in de geestelijke rechtbank van Israël, om mij, zoals gij schijnt, te oordelen naar de wet en beveelt gij nu, in plaats van mijn verantwoording te horen en mijn zaak te onderzoeken, tegen de wet, dat men mij zal slaan? Beveelt gij een bestraffing zonder gewoon verhoor en wettig vonnis (Joh. 7: 51)?

a) Deut. 17: 9

Opmerkelijk is het dat deze woorden van Paulus kort daarna door de spoedige en ontzettende dood van Ananias vervuld werden, zoals Josephus vertelt en de vraag rijst bij ons op of dan de apostel niet door een ingeving van de Heilige Geest heeft gesproken, zoals de Heere beloofd heeft.

4. En zij die daarbij stonden en meenden hun meester te moeten verdedigen (Joh. 18: 22), zeiden: Scheldt gij de hogepriester van God uit? Want dat is hij, tegen wie gij uw woord hebt gesproken.

5. En Paulus zei: Ik wist niet, broeders, dat het de hogepriester was, anders zou ik dat woord, dat een goddelijke vloek aankondigt, hebben teruggehouden om het gebod van de Heere (2 Petrus 2: 10v. Jud. 1: 8vv.), want er is geschreven in Ex. 22: 28 : de overste van uw volk zult gij niet vervloeken.

De inhoud van deze vijf verzen heeft de uitleggers van verschillende zijden zeer in verwarring gebracht, zodat het bij hen gewoonte is geworden de apostel te berispen niet alleen om onbeleefdheid bij zijn aanspraak, maar ook om overijling bij zijn woord tegen Ananias. Tot de eerste fout heeft hij zich laten vervoeren door een te sterk zelfgevoel en tot de tweede door hartstochtelijke geraaktheid. Zijn woord van verontschuldiging met niet weten is dan een terugnemen van die belediging en daar dit niet weten onmogelijk kon plaatshebben, berustte zijn verontschuldiging eigenlijk op een noodleugen. Als zo'n verklaring juist was, dan moesten wij zeker gaan twijfelen aan het betrouwbare van de toezegging die de Heere aan Zijn apostelen in MATTHEUS. 10: 19 Luk. 21: 14v. geeft. Paulus zou dan op dit zo gewichtig en beslissend ogenblik, waarop het minder op zijn eigen persoon en zijn verder lot aankwam dan wel op de vervulling van zijn roeping, hem dadelijk bij zijn bekering voorgesteld (hoofdstuk 9: 15), om Christus' naam uit te dragen voor de heidenen en voor de koningen en voor de kinderen van Israël, juist door de Geest van God verlaten zijn. Hij zou dan, zoals hij vroeger door de fanatieke Joden aan de Romeinse macht was opgedrongen, zo nu door de Heere, om wiens wil hij leed, aan de misgreep van eigen menselijk vleselijke ijver overgegeven zijn geweest. Wij hebben echter reden om meer te twijfelen aan de wijsheid van de exegeten, die op deze wijze oordelen, dan aan de wijsheid van de Heere, die Zijn "uitverkoren vat" zeker op de beste wijze in spreken en handelen geleid heeft. Des te meer zal de Heere dit hebben gedaan, nu in Paulus Zijn nieuwtestamentische gemeente stond tegenover het Jodendom, dat door Ananias werd vertegenwoordigd en nu geheel in ongeloof en fanatisme was opgelost en hier wederkerige verklaring en uiteindelijk gehele scheiding zou worden teweeggebracht. Stellen wij ons de moeilijke punten voor, eerst in hetgeen vs. 1 vertelt, dan valt het in het oog dat Paulus niet eerst een openen van de vergadering door de hoge raad als onderzoekend college afwacht, maar dadelijk zelf het woord neemt. Verder dat hij begint te spreken, de medeleden van de hoge raad met zijn blikken beschouwt en dat hij uiteindelijk aan de redevoering, die volgen zal een aanspraak laat voorafgaan, waarin hij zich met de overpriesters en oudsten volkomen gelijkstelt, zodat hij slechts als een Israëliet tegenover de Israëlieten staat, als hij zegt: "Mannen, broeders" (vgl. hoofdstuk 3: 12, 17; 5: 35; 13: 16 en 26, maar niet als een aangeklaagde tegenover zijn inquisiteurs en rechters, evenals Petrus in hoofdstuk 4: 8 Dit laatste punt nu is het dat ons het juiste gezichtspunt tot waardering van de omstandigheden en tot beoordeling van het gedrag van Paulus opent; deze bevindt zich namelijk inderdaad nu niet meer onder de rechterlijke macht van de hoge raad. Zij, die hij de vorige dag nog aanspreken kon: "Mannen, broeders en vaders! " (hoofdstuk 22: 1) hebben hem, als hij zijn verantwoording heeft gedaan, wat de zaak aangaat, reeds uit de volksgemeenschap buiten gestoten. Hun vonnis was het doden van hem als van een godslasteraar en valse profeet en zij zouden dat ook zeker door steniging hebben volvoerd, als zij hadden mogen doen wat zij wilden (hoofdstuk 22: 22v.). Dat hij nog in leven is, is alleen een gevolg daarvan dat de Romeinse overheid, waaraan zij hem indirect hebben overgeleverd, zich hem heeft aangetrokken en dat nu deze geheel en alleen zijn rechtbank is. Noch het Joodse volk, noch de hoge raad heeft verder nog recht of macht over hem. Een teken daarin is de tegenwoordigheid van de overste bij deze vergadering, die de hoge raad ook niet op eigen gezag en naar eigen macht heeft samengeroepen, maar waardoor zij slechts het bevel volbrengt van deze medeaanwezige overste, omdat deze naar de zaak nader onderzoek wil doen. Het zou nu een verplaatsing van het zwaartepunt en een verduistering van de wezenlijke toestand van de zaak zijn geweest, als de apostel zijn verantwoording had willen inleiden met

een aanspraak, alsof hij zichzelf beschouwde als nog staande onder de macht en de uitspraak van dit gerechtshof. De hoge raad had hier niets anders te doen de Romeinse hoofdman opheldering te geven omtrent een zaak die hij vanuit zijn heidens standpunt niet kon uitvinden. Deze had de vorige dag, toen hij zijn gevangene toestond tot het volk te spreken, uit hetgeen hij voordroeg zoveel vernomen dat het hier godsdienstige zaken van geheel bijzondere aard gold, partijtwisten en sektenverschil, waar hij geen kennis van had. Een oproermaker tegen het Romeinse bestuur, zoals hij eerst dacht, toen hij Paulus gevangen nam en hem voor die Egyptenaar aanzag, die een jaar geleden die daad had gepleegd, had hij nu in deze man niet voor zich, evenmin een lage misdadiger, dat had hij reeds doorzien. Hij zou hem van zijn standpunt dadelijk hebben kunnen loslaten, maar hij zag maar al te duidelijk dat, zodra hij dat deed, de fanatieke Joden de vrij gelatene opnieuw net als eerder (hoofdstuk 21: 30v.) zouden aanvallen en hem, zoals zij zich ook werkelijk daartoe gereed maakten (vs. 10), zouden verscheuren. Daarom moest hij de hoge raad te hulp roepen, niet opdat deze over Paulus een vonnis zou vellen, maar hem een inzicht zou geven wat toch het volk zozeer tegen hem verbitterde en op welke wijze toch die fanatieke opgewondenheid tot bedaren kon gebracht worden. Dat laatste nu was voor de hoge raad een zo bezwaarlijke en netelige zaak, dat wij ons wel kunnen voorstellen dat Ananias vermeed, volgens zijn eigenlijke waardigheid, daar hij met het actieve hogepriesterschap ook het ambt van voorzitter in de hoge raad verenigde, de voorzittersstoel in te nemen en er de voorkeur aan gaf die voor ditmaal aan de Ab-Beth-Die als vice-president in te ruimen. Het was hier toch meer te doen om een beraadslaging in het belang van de Romeinse hoofdman, dan om een rechterlijke beslissing volgens eigen oordeel. Nu scheen deze vice-president hem meer geschikt, om de samenkomst te leiden en het vonnis uit te spreken, vooral daar hij als Sadduceeër (hoofdstuk 5: 19) zich niet bijzonder opgewekt voelde, en om een aangelegenheid, die de partij van de Farizeeën aanging, tot een einde te brengen. Aan Paulus, toen deze voor de hoge raad werd geleid, was het natuurlijk niet dadelijk bekend dat degene die ditmaal de voorzitting had, niet de eigenlijke Nasi of president was; hij moest hem integendeel voor de laatste houden. Ananias, die reeds sedert het jaar 48 n. Chr. de fungerende hogepriester was (hoewel ook met een tijdelijke afwezigheid van Jeruzalem omstreeks het jaar 52), kende hij zeker wel niet van persoon. Bovendien was de fungerende hogepriester niet en ipso altijd de Nasi, maar beide waardigheden waren dikwijls genoeg van elkaar gescheiden. Een rechtstreekse mededeling van de Heilige Geest had hem dus alleen in kennis kunnen stelen van de persoonlijke en tijdsomstandigheden; bij dergelijke zaken is echter zo’n mededeling niet op haar plaats. Intussen wist ook de Ab-Beth-Die, die de voorzitting en de leiding van de vergadering in handen had, niet hoe hij de zaak zou aanvatten; en waarom wist hij het niet? Het was toch zo hoogst eenvoudig de Romeinse overste de door hem gewenste inlichting te geven, als men aan God de eer had willen geven, door aan de waarheid vast te houden. De hogepriester en de gehele raad moesten weten en wisten zonder twijfel wat Paulus de vorige dag in de tempel gedaan had en dat de tegen hem opgewekte volkswoede slechts de vrucht was van een agitatie door enige buitenlandse Joden verwekt die rustte op een eigenmachtige insinuatie (hoofdstuk 21: 26vv.). Een korte, duidelijke voorstelling van de zaak zou de hoofdman dadelijk uit zijn onkunde en de apostel uit zijn gevangenschap hebben kunnen bevrijden. Juist dat laatste wilde men niet. De gehele gezindheid van het volk werd in hoofdstuk 22: 22 uitgesproken met het woord: "weg van de aarde met zo iemand, want het is niet behoorlijk dat hij leeft. " Tegenover de Romeinse overste kon niet meer zo’n oproerig gedrag, als vroeger bij het verhoor van Stefanus (hoofdstuk 7: 54vv.), plaatshebben. Hier moest een rechtsgrond worden aangegeven, wanneer het met de gevangenschap van de apostel ook tot een veroordeling van hem zou komen. Natuurlijk bevond men zich in een zeer pijnlijke toestand, niet wetende hoe men de man zou aanvallen. Men wist niet hoe men het verhoor met enige schijn van recht tegen hem zou beginnen, opdat het Joodse gerechtshof niet beschaamd zou zijn voor de

vertegenwoordiger van het Romeinse recht. Nu is het zeer verklaarbaar dat Paulus met kalm en open gelaat, als hij die door zijn bekering toch volstrekt niet van de God van Israël was afgevallen, zoals zij meenden, die radeloze, door hun eigen geweten aangeklaagde mannen van het recht aanschouwt en, hen uit hun verlegenheid helpende, het verhoor opent met het getuigenis omtrent zichzelf: "Mannen, broeders! ik heb met alle goed geweten voor God gewandeld tot op deze dag. " Dit woord, waarmee hij zijn verhouding tot de theocratie (pepoliteumai vgl. Fil. 1: 27), waarover hier uitsluitend gehandeld werd, karakteriseert, moet geen straf voor hem zijn, maar een handreiking van de liefde. De apostel zou ook hun geweten goed willen maken, hij zou het van de ban van de zelfverharding willen bevrijden, zodat zij besloten, God de eer te geven, die niet meer een dienen verlangt in de oudheid van de letter, maar in nieuwigheid van de Geest (Rom. 7: 6). Als zij een bewijs verlangen voor de waarheid van zijn getuigenis omtrent zichzelf, dan is hij als broeder ook gereed om nader de hand te reiken aan de broeders door herhaling van zijn verantwoording van de vorige dag (hoofdstuk 22: 8-21). Met alle goed geweten heeft hij reeds toen gewandeld, toen ook hij een ijveraar was voor God, zoals zij het nu nog allen waren (Fil. 3: 6; 2 Tim. 1: 3 Hij heeft het tenminste oprecht gemeend toen hij zich tegen de christelijke gemeente stelde en hij heeft slechts onwetend in ongeloof gehandeld, toen hij een lasteraar en een vervolger was (1 Tim. 1: 13). Maar hij moest, om verder met alle goed geweten voor God te kunnen wandelen, de goddelijke stem en aanwijzing volgen, toen het de Heere behaagde Zijn Zoon in hem te openbaren, dat hij die door het evangelie onder de heidenen zou verkondigen. Dat hij dadelijk gehoor gaf en niet met vlees en bloed daarover te rade ging (Gal. 1: 16), was een vrucht van zijn oprechtheid en waarheidsliefde. Vroeger, zo kan zijn mening met weinige woorden worden wedergegeven, bestuurde die God van Israël zijn leven, die door de stem van degenen die op Mozes’ stoel gezeten waren, tot hem sprak; en toen was het, wat zijn moord blazen en dreigen tegen de discipelen van de Heere aangaat, niet goed met hem gesteld; maar nu bestuurt hem die God, die door Zijn stem van de hemel voor Damascus, door zijn bevestigde knecht Ananias in die stad en door de verschijning in de tempel te Jeruzalem hem heeft teruggehaald van de weg van het verderf en verlicht heeft met het licht van de levenden. En dan is het zeker anders met hem gesteld dan met zijn vroegere geloofsgenoten, die nog heden de Heilige Geest weerstreven. Paulus hoeft deze gedachten slechts aan te geven of de hogepriester, die op een zetel onder de gewone medeleden van de hoge raad zit, begrijpt hem dadelijk. Hij laat hem, terwijl hij nu zijn waardigheid als Nasi laat gelden, hoewel hij die voor dit gerechtsgeding neer heeft gelegd, op de mond slaan. Hij mag niet spreken, zolang hij nog niet gevraagd is; hij mag echter het allerminst op die wijze spreken dat hij zich tot een rechter over het geweten van zijn rechters opwerpt. Dit gedrag van Ananias is geheel overeenkomstig zijn karakter als Sadduceeër Joh 11: 49. Ook in de Rabbijnse traditie is hij berucht om zijn brutale en geweldadige aard, waarbij nog een onverzadelijke hebzucht kwam, zodat hij bijv. onder de landvoogd Albinus (van 62-64 n. Chr.) toen hij reeds sedert het jaar 59 geen hogepriester meer was, voor zijn knechten bij de priesters de tienden van de dorsvloeren liet wegnemen, zoals hij in het algemeen met die bloedzuiger geheel en al gemene zaak maakte. Het is dus geenszins, zoals in de regel de uitleggers menen, hartstochtelijke opgewondenheid over de slag, die bij ontving, wanneer de apostel Ananias het woord in vs. 3 toeroept, maar het is de Heere door Zijn Geest, die hem tot dergelijke woorden dringt. Het bestraffende woord van Christus in MATTHEUS. 23: 27 en het woord van de bedreiging: "God zal u slaan" is een profetisch woord, dat enige jaren later ook vervuld is. Op 17 aug. van het jaar 66 toch, toen de zoon van die Judas uit Galilea, die in hoofdstuk 5: 37 genoemd is, in opstand kwam (Aanm. II d. 4), werd Ananias uit zijn schuilhoek in de waterleiding van een paleis voor de dag gehaald en door de opstandelingen vermoord. Toen werden op duidelijke wijze de bedreigingen van Gods woord in Ps. 82 tegen dergelijke onrechtvaardige, tirannieke rechters in de gemeente van God aan hem vervuld. Hij toch was in bijzonder sterke mate één

van die. Om nu dat woord van de bedreiging op hem persoonlijk toe te passen en de algemene vloek tot een individuele voor hem te maken door het uitspreken van een last die op hem wordt gelegd en hem ten dode zal leiden (Jes. 13: 1), daartoe ontvangt Paulus hier, acht jaar voordat zijn woord vervuld werd, de roeping als profeet, waarom hij ook zijn woord niet kleedt in de vorm van een wens, maar het voordraagt als voorzeggende aankondiging Hij richt die tot degene uit de hoge raad, die zonder enige reden of oorzaak hem heeft laten slaan, in wie dus de tirannieke willekeur en gewetenloze onderdrukking van de geringen en armen door deze "goden en kinderen van de Allerhoogsten" (Ps. 82: 6) duidelijk belichaamd is. Als hij nu dadelijk weet dat in deze tijd Ananias het hogepriesterschap bekleedt, dan heeft hij toch zeker deze Ananias niet persoonlijk gekend. Sedert 22 jaar zijn toch zijn persoonlijke betrekkingen tot de leden van het hogepriesterlijk geslacht en van de hoge raad te Jeruzalem afgebroken en al is hij nu in deze tijd vier maal te Jeruzalem geweest (hoofdstuk 9: 26vv; 12: 25; 15: 2vv. ; 18: 22 en al heeft hij daar de tempel ook meermalen bezocht, zo moeten daarvan toch de beide eerste keren worden afgetrokken, omdat Ananias toch nog geen hogepriester was; bij de derde en vierde keer heeft hij de hogepriester zeker niet in de waarneming van zijn ambt leren kennen, daar dit alleen in de voorhof van de priesters en hoofdzakelijk op de groten Verzoendag plaats had. En waaruit zou hij nu bij dit verhoor afleiden dat hij in de persoon, met wie hij te doen had, de hogepriester voor zich had? Hij kenmerkte zich noch door de hogepriesterlijke kleding als degene, die het hogepriesterschap in het godsdienstige bezit, want deze werd alleen voor feestelijke gelegenheden uit de bewaarplaats gehaald en niet, zoals velen veronderstellen ook bij raadsvergaderingen gedragen. Evenmin wees hem zijn zitplaats in de raadsvergadering als de drager van het hogepriesterschap in besturende zin Lu 3: 2 als de Nasi aan, want de voorzittersstoel nam, zoals wij boven de gissing uitspraken, die vice-president in. Onze mening is een veel eenvoudiger en betrouwbaarder middel om de moeilijkheid van de door Paulus beweerde onwetendheid weg te nemen dan vele andere pogingen tot verklaring. Van de meest gewone, die reeds bij Augustinus, Luther en Calvijn wordt gevonden, is dat het woord van de apostel een ironische zin heeft (vgl. 2 Kor. 12: 13): "aan hem, die met zo schreeuwend onrecht zijn rechterlijke werkzaamheid begint, kan men het niet zien dat hij de hogepriester van God is; hij heeft zichzelf geheel onkenbaar gemaakt. " Daardoor wordt de volgende zin: "ik zou zo niet gesproken hebben, want er staat geschreven, de overste van uw volk zult gij niet vloeken" verlaagd tot een blote uitvlucht. Nee! Ananias heeft zich niet in morele zin door zijn gedrag voor de apostel onkenbaar gemaakt, maar in lichamelijke zin door het presidium aan een ander op te dragen, omdat hij in deze zaak zijn ambt niet wilde waarnemen. Dit nu komt de zaak van het rijk van God in zo verre ten goede dat Paulus nu, zonder tegen de letter van de wet te zondigen (Ex. 22: 28), hem in de naam van de Heere kan vervloeken. Daardoor verklaart de christelijke gemeente zich juridisch vrij van alle verdere gebondenheid aan het Joodse gerechtshof, terwijl de apostelen haar nog in hoofdstuk 5: 26vv. zo nauwgezet waarnamen, ondanks alle ongerechtigheid die zij daarvan ondervonden en verhief zij zich tot richteres over degenen die deze macht bekleedden, hetgeen eens de heiligen in het algemeen en in veel ruimere omvang is weggelegd (1 Kor. 6: 2v.). Het schelden of vloeken van de apostel slaat overigens, zoals het door hem aangehaalde woord van de wet bewijst, op Ananias niet zozeer wat de godsdienstige zijde van het hogepriesterschap aangaat, als wel op hem als overste. In de Hebreeuwse grondtekst staat namelijk voor "overste" het woord Nasi, waarnaar de vorst of president van de hoge raad zijn titel voerde. Paulus heeft zijn woord uitgesproken als het ware met geblinddoekte ogen; hij neemt er niets van terug, als de omstanders hem de blinddoek van de ogen nemen, door er hem opmerkzaam op te maken dat hij in de man, die hij uitgescholden heeft, de hogepriester voor zich heeft. Ook beschuldigt hij zich niet van overijling, als hij zich op zijn onwetendheid beroept, het woord blijft staan en alleen wordt gezegd dat het de apostel bij zijn nauwgezette onderwerping onder het gebod

van God niet mogelijk zou zijn geweest zonder die bindsels voor de ogen zijn woord uit te spreken omtrent het ambt en de waardigheid van hem, tegen wie hij heeft gesproken. Daarvoor wordt het laatste des te meer tot een uitspraak van de Heere zelf. In een zelfde toestand (Joh. 18: 19vv.) wilde eens de Heere die hogepriester niet vervloeken, die het rustig mede aanzag dat zijn dienaar de door hem verhoorde een kaakslag gaf en die daardoor diens daad tot zijn eigen maakte. Toen was het nog de tijd van goddelijke verdraagzaamheid en van christelijk lijden, maar nu was de mate van de genade uitgeput en de christelijke gemeente moet van nu aan steeds meer worden losgemaakt van haar verband met de Joodse synagoge, totdat zij vervolgens acht jaar later geheel uit haar zal worden uitgeleid.

6. En daar Paulus wist dat het ene deel van de raadslieden van de Sadduceeën was en het andere van de Farizeeën, begreep hij dat hij daarvan gebruik kon maken. Door zijn conflict met het hoofd van de eerste partij, waarbij bovendien de toegang tot het hart vanzelf gesloten was, had hij toch nog niet de gehele raad zo tegen zich in het harnas gejaagd, dat het hem niet meer mogelijk zou zijn om het andere deel voor de waarheid van het evangelie te winnen. Hij riep dan met luide stem (Joh. 7: 28, 37) in de raad: Mannen, broeders a) ik ben een Farizeeër, zoon van een Farizeeër (naar betere lezing: een zoon van Farizeeën,) d. i., ik heb de mening en gezindheid van een Farizeeër mij niet pas persoonlijk toegeëigend, maar reeds als een oude familie-overlevering verkregen (2 Tim. 1: 3). Ik word over de hoop en opstanding uit de doden, die in Jezus Christus tot een feit is geworden (hoofdstuk 4: 2) geoordeeld.

a) Hand. 24: 21; 26: 6

7. En toen hij dit gesproken had, ontstond er tweedracht tussen de Farizeeën en de Sadduceeën, zodat de ene partij tegenover de andere opstond; en de menigte van de vergaderden werd verdeeld.

8. a) Want de Sadduceeën zeggen dat er geen opstanding is (MATTHEUS. 22: 23), noch engel, noch geest, noch iets onlichamelijks, zodat de mensen na hun dood niet meer kunnen voortbestaan (Wijsh. 2: 1vv. ; maar de Farizeeën belijden het beide, niet alleen een opstanding van de doden, maar ook een voortbestaan van de ziel, evenals het bestaan van zuivere (meri) geesten.

a) Mark. 12: 18 Luk. 20: 27

9. En er ontstond in de raadskamer een groot geroep; en de schriftgeleerden van de zijde van de Farizeeën stonden op tegen het andere deel, de Sadduceeën en streden, zeggende: wij vinden geen schuld in deze mens, dat hij tegen dit volk, tegen de wet en tegen deze plaats zou leren (hoofdstuk 21: 28). En indien, wat zijn bekering tot Jezus van Nazareth aangaat, een geest tot hem gesproken heeft, of een engel, zoals hij beweert op de weg naar Damascus een hemelse verschijning gehad te hebben (hoofdstuk 22: 6vv.), laat ons tegen God niet strijden. Daar dat niet alleen mogelijk is, maar ons ook zeer waarschijnlijk voorkomt, willen wij hem om die bekering niet ter verantwoording roepen (hoofdstuk 5: 39).

Die arme Paulus! Nadat hij zijn hele leven door zo vele en boze gerichten van de mensen was gegaan en tenslotte ook zijn leven had ten offer gebracht, wordt hij, nu hij toch een goede strijd gestreden, de loop voleindigd en het geloof behouden heeft en hem de kroon van de rechtvaardigheid is weggelegd, door de exegeten scherp voor de rechtbank getrokken. Vroeger klaagden zij hem aan, of verdedigden zij hem slecht en nu vinden zij of weer allerlei zwakheden in hem, of proberen de gewaande verkeerdheid te bedekken op een wijze dat hij

van zijn apostolische wijsheid en onstrafbaarheid geheel wordt beroofd. Paulus in zijn verdediging (vs. 1) in de rede gevallen, zo wordt bij de ene uitlegger gezegd, slaat de weg in van slimheid en tracht de onrechtvaardige rechters onder elkaar oneens te maken, door het hoofdpunt van het christelijk geloof aan de opstanding van Christus en in het algemeen van de doden als punt van aanklacht op de voorgrond te stellen, terwijl het toch eigenlijk de leer van de apostel over de wet was. Een ander spreekt zijn mening zo uit: met grote tegenwoordigheid van geest en scherpzinnigheid grijpt Paulus, die volgens het eerder gebeurde wist dat hier een heldere en juiste verantwoording, zoals hij die in vs. 1 begonnen was, niet op haar plaats was, een middel aan dat bij de opgewondenheid van de gemoederen des te meer invloed moest uitoefenen. Hij doet dat om de beide hem welbekende partijen van de hoge raad met elkaar in conflict te brengen, door de grootste partij, die van de Farizeeën, tijdelijk voor zijn persoon en zijn zaak gunstig te stemmen. "Meer sluwheid dan braafheid": dat is nu het einde waarop dergelijke voorstellingen uitlopen. Het zou echter een slechte troost zijn, als wij bij iets dergelijks ons ermee wilden tevreden stellen dat het hier geen dogmatisch punt betrof, maar alleen het zedelijk gedrag. Bij hun verkondiging van de christelijke geloofsleer zouden de apostelen wel door de Heilige Geest in alle waarheid zijn geleid, zo beweren niet zelden de schriftverklaarders van de zogenaamde gelovige richting. Wanneer zij daarentegen bij hun voorstelling van het christelijk geloofsleven zich betoonden als aan hun eigen geest overgelaten en zich dus betoonden als maar al te zeer bestuurd door de geest van de kinderen van deze wereld, dan moeten wij dat voor lief nemen, van de discipel afscheiden en in plaats daarvan liever op de Meester zien. Tegenover zo’n redenering moeten wij beweren dat wij christenen er zeer slecht aan toe zouden zijn, als wij ook aan de apostelen dergelijke predikers van de gerechtigheid hadden, als in hun tijd de schriftgeleerden en Farizeeën waren, van wie de Heere zegt: "al wat zij u zeggen dat gij onderhouden zult, onderhoudt dat en doet het; maar doet niet naar hun werken. " Zonder twijfel is de christelijke ethiek geen minder gewichtige wetenschap dan de dogmatiek. Onze roeping is om onder een krom en verdraaid geslacht onberispelijk als kinderen van God te wandelen en te schijnen als lichten in deze boze en verduisterde wereld. Daarin zijn zulke moeilijke gevallen dat Christus’ eigen voorbeeld nog geen aanwijzing genoeg geeft voor alle deze. Ook ten opzichte van deze is Christus’ woord van toepassing, dat Hij tot Zijn discipelen zegt (Joh. 14: 12), dat zij in geloof in Hem de werken zouden doen, die Hij had gedaan, ja in sommige opzichten nog grotere dan deze. Zo was bijv. de verhouding van Paulus tegenover het ongelovige volk van de Joden in zoverre nog moeilijker, dat hij daaraan op besliste wijze de roeping moest vervullen, waarvan hij in hoofdstuk 28: 25vv. zegt bepaald het bewustzijn te hebben, die te moeten volbrengen. Nemen wij nu aan dat onze apostel in vs. 3 door een innerlijke drang van de Geest als het ware zichzelf voorbij gesproken en tegen Ananias een woord gezegd heeft dat volgens de wil van de Heere deze moest worden gezegd als van Hem, van de Heere en dat dit alleen kon worden gezegd door een persoonlijkheid die de hogepriester als de overste van het volk ondergeschikt was, als deze op dat ogenblik niet wist dat hij de hogepriester tegenover zich had. De apostel is verder, zodra hij het woord heeft gesproken, door menselijke middelen ingelicht tegen wie hij zijn woord had gericht, om nu, als geplaatst onder de gescholdene, gerechtvaardigd te worden doordat het gebod van God in onwetendheid was overschreden (vs. 5). Zo zullen wij ook bij hetgeen in deze verzen van zijn verder spreken en handelen wordt meegedeeld, het eigen werk van Christus des te minder hoeven te miskennen, wanneer toch Lukas dadelijk in hoofdstuk 1: 1 door de woorden: "hetgeen Jezus begonnen heeft zowel te doen als te leren, " duidelijk genoeg heeft te kennen gegeven dat wij de daden en leer van de apostelen voor de voortzetting en voltooiing van het door Jezus gemaakte begin moeten houden. En inderdaad, wij zouden niet weten hoe de apostel wijzer had kunnen handelen en meer overeenkomstig de bedoelingen van Hem die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. Vooral moet hier worden in aanmerking genomen wat de Heiland in het bijzonder voor Zijn

uitverkoren volk Israël Zich had voorgenomen en beloofd had te doen, om het voor Zijn rijk te winnen en evenals wij tot hiertoe in de geschiedenis van de apostelen profetieën tot vervulling zagen komen, zo ontbreekt het ook in onze tekst niet aan iets dat tot verwezenlijking is gekomen. Wat is dat dan? Reeds bij Joh. 9: 41 Joh 9: 41 hebben wij aangewezen dat het gedrag van hen die bij het Joodse volk de toon aangeven en dat met hun geest beheersten en in zijn gezindheid voorstelden, de Farizeeën en schriftgeleerden tegenover de Heere Jezus, zolang Hij nog persoonlijk onder hen getuigde, niet karakteristieker kan worden voorgesteld dan in Hoogl. 5: 2 en 3 plaats heeft. Daar zegt Sulamith, die volgens betere verklaring voor een voorstelling van Israël moet worden gehouden, dat zij met de Zoon van David als bruidegom verloofd is: "Ik sliep, maar mijn hart waakte; de stem van mijn liefste, die klopte, was: "Doe mij open, mijn zuster, mijn vriendin, mijn duifje, mijn volmaakte! want mijn hoofd is vervuld met dauw, mijn haarlokken met nachtdruppen. Ik heb mijn rok uitgedaan, hoe zal ik hem weer aantrekken? Ik heb mijn voeten gewassen, hoe zal ik ze weer bezoedelen? " Israël vermoedde en voelde het wel, dat God Zijn volk in Jezus Christus bezocht had, dat deze waarlijk de Heiland en Zaligmaker was, die de profeten hadden aangekondigd, de ware Messias. Ook de Farizeeën en schriftgeleerden was een neiging van het hart tot hem niet vreemd, er zijn toch werkelijk later enigen van hen het geloof gehoorzaam geworden (hoofdstuk 6: 7; 15: 5). Wat hen echter voor het grootste deel nog van deze Jezus tegenhield, ja tenslotte tot hardnekkige vijanden en tegenstanders van Hem maakte, dat was aan de ene kant hun tegenzin om uit hun bed op te staan, dat zij door de wet uiterlijk te maken, naar hun vlees hadden gepast gemaakt, evenals men voor de nachtrust zijn kleren aflegt. Zij hadden geen lust om zich te laten bekeren door "de Leraar van God gekomen" en gezindheid en geweten voor het geestelijk verstaan van Gods geboden te laten scherpen (MATTHEUS. 5: 20vv.). Aan de andere kant was het hun eigengerechtigheid, waarin zij dachten dat zij door het waarnemen van allerlei uiterlijke instellingen en door het volbrengen van velerlei werken van godzaligheid (MATTHEUS. 6: 1vv. Mark. 7: 1vv.) hun voeten hadden gewassen, zodat zij de overgave aan een Heiland van zondaren, die ook tollenaars en hoeren tot Zijn discipelen en discipelinnen aannam, voor een weer bezoedelen van de voeten aanzagen. Verder lezen wij in Hoogl. 5: 4 en 5 : "Mijn liefste trok zijn hand door het gat van de deur (door de opening, die zich in het bovenste deel van de deur bevond, om naar het slot te grijpen, de grendel van binnen terug te schuiven en zich zo met geweld de toegang te verschaffen) en mijn binnenste werd ontroerd door hem (omdat ik merkte dat het nu tot een gewichtige, onafwijsbare beslissing moest komen). Ik stond op (mijn eerste weigering half gewillig half onwillig opgevende) om mijn liefste open te doen. " Wie ziet niet dat dit bedrijf van het grote drama in zijn laatste toneel nu aanwezig is en wordt afgespeeld, nu Paulus in de hoge raad uitroept: "Mannen broeders, ik ben een Farizeeër, een zoon van Farizeeën; ik word over de hoop van de opstanding uit de doden geoordeeld! " en de Farizeeën werkelijk zijn partij kiezen? Ja met dit roepen van de apostel strekt de vriend Jezus Christus inderdaad (vgl. hoofdstuk 26: 27) Zijn hand door het gat van de deur en het roepen treft ook het hart, waarop het gemunt is. Als de schriftgeleerden, het gedeelte dat de Farizeeën uitmaakten, zich van hun zetels verheffen, van de Sadduceeën zich afzonderen en zeggen: "wij vinden geen kwaad in deze mens en indien een geest tot hem gesproken heeft, of een engel, laat ons tegen God niet strijden, " wordt waarheid wat wij lazen: "mijn binnenste werd ontroerd door hem: ik stond op om mijn liefste open te doen. " Het was echter te weinig wat dit gedeelte in zijn strijden tegen het andere zei, te weinig voor het grote, beslissende ogenblik en te weinig met het oog op de tegenstand, die meer dan 31 jaar tegenover de Vriend had bestaan en met Zijn verhoging aan het kruis en de vervolging van Zijn gemeente sterker was geworden. Zij hadden niet alleen moeten betuigen dat zij niets kwaads in deze mens vonden, niet alleen de mogelijkheid moeten toegeven van een verschijning, hem door een geest of engel ten deel gevallen, zij hadden moeten betuigen dat die man rechtvaardig en goed

had gehandeld en zijn voorbeeld moeten volgen door de Zoon van God, die aan Paulus was verschenen, op deze krachtig overtuigende taal ten antwoord te geven (Jer. 20: 7): "Heere! Gij hebt mij overtuigd en ik ben overtuigd geworden. Gij zijt mij te sterk geweest en hebt overwonnen. " Maar dit willen zij niet; zij willen in hun verhouding tot Jezus en Zijn zaak altijd nog enigszins consequent blijven, zoals het zichzelf gelijk blijven tegenover de Heere in het algemeen de ban is die de duivel dan op het hart van de mensen legt, wanneer hij het spel reeds zo goed als verloren heeft en nu toch nog als overwinnaar staande blijft. "Ik deed mijn liefste open, maar mijn liefste was geweken, hij was doorgegaan, " zo lezen wij in Hoogl. 5: 6 en 7 aan het slot van de dichterlijke profetie: "Mijn ziel ging uit (het lichaam, d. i. ik schrok tot de dood toe) vanwege zijn spreken (omdat hij met mij had gesproken en ik hem niet naar zijn wil had opengedaan). Ik zocht hem (nu daarbuiten), maar ik vond hem niet, ik riep hem, doch hij antwoordde mij niet. De wachters, die de stad rondgingen, vonden mij; zij sloegen mij, zij verwondden mij; de wachters op de muren namen mijn sluier van mij. " Dat is Israël's lot, dat het zich door dat niet erkennen van dit laatste opzoeken zich heeft berokkend. De vriend was reeds weg, toen in het Jaar 62 dat Paasfeest, waarvan Hegesippus ons bij Eusebius vertelt (Aanm. II b. d.) in een christelijk feest scheen te zullen veranderen en dus Sulamith werkelijk de deur opendeed. Hij was met de wegvoering van Paulus naar Rome (hoofdstuk 27 en 28) nu definitief tot de heidenen gegaan, Israël zocht nu zijn vriend, maar hij antwoordde niet (Joh. 7: 33v. ; 8: 21). In plaats van deze vriend verhief zich weer een Sadduceeër, de hogepriester Annas II en stortte Jakobus II van het dak van de tempel, om hem vervolgens tussen de tempel en het altaar te laten doodslaan en de wijzer op het uurwerk naar het cijfer te voeren, dat de Heiland als begin van het oordeel had aangewezen (Matth. 23: 35). In die tijd van acht jaar, dat het oordeel werd volvoerd, hebben echter de hoeders het volk vele wonden geslagen en bij de verwoesting van stad en tempel hebben zij het de sluijer ontnomen. Dat wij door deze opvatting van het optreden van de apostel daaraan de waardering hebben gegeven, zoals die naar de wil van de Heere werkelijk moet worden gegeven, daarvoor spreekt de inhoud van het volgende 11e vers Zou Christus wel die nacht aan Paulus zijn verschenen, Zich aan hem als degene die hem bijstond, hebben doen kennen, hem wel als Zijn getuige te Jeruzalem hebben erkend en tot Zijn getuige ook te Rome hebben geroepen, indien zijn gedrag in deze tekst zo moet worden beoordeeld als de boven aangehaalde uitspraken van beroemde schriftverklaarders dat doen? Doch er zijn ook wel anderen, die bij hun verklaring standvastiger te werk gaan.

Paulus riep dat woord niet te midden van de raadsvergadering om in de scheiding van Farizeeën en Sadduceeën een uitweg voor zichzelf te vinden, maar om het onmogelijke verbond tussen rechtzinnigen en ketters te verbreken en zijn leer van de belijdenis van Israëls hoop voor ogen te stellen. Als Joods man was hij ook nu nog een Farizeeër, een zoon van Farizeeën, wel niet meer de oude, die jaagde naar de gerechtigheid uit de werken van de wet, maar wel de dienaar van de God van zijn vaderen in geloof aan het woord dat aan Israël is toevertrouwd en in de hoop, die de Farizeeën verwachten; was het hen nu ernstig gemeend met hun belijdenis, dan moeten zij overtuigd worden dat zij tot de prediker van de opgestane Christus behoorden, niet bij de loocheners van hun hoop. Maar helaas het verdere van de geschiedenis wijst aan dat het slechts een vluchtige opwelling was van de partijschap, die de farizeese overste bewoog een woord ten gunste van de apostel te spreken. Zij waren er meer op bedacht om hun boosheid tegenover de Sadduceeën te openbaren dan om tot zichzelf in te keren en hun afval van God te zien in gemeenschap met misdadige ketters, die noch aan opstanding, noch aan engelen, noch aan geesten in het algemeen enig geloof hechten, daar hun God, hun buik en hun kerk de vergankelijke wereld was. De gedeeltelijke waarheid die zij beleden, had voor hen alleen enige betekenis, omdat zij, de geprezen Farizeeën, het waren die dit artikel onder hun leerstellingen hadden - liefde tot de waarheid hadden zij niet.

Had Paulus een uiterlijk zedelijk recht om van het diep ingrijpend onderscheid dat hem van de Farizeeën scheidde, hier af te zien? Was de tegenstelling tussen Sadduceïsme en Farizeïsme zo radikaal en absoluut dat de tegenstelling tussen Farizeïsme en christendom in vergelijking met de andere slechts als ondergeschikt voorkwam, dat zolang men met het eerste te doen had, onder zekere omstandigheden buiten aanmerking mocht blijven? Wij kunnen op deze vraag met een bepaald en zeker ja antwoorden. Het Sadduceïsme was het besliste ongeloof, zoals zich dat op de bodem van het Jodendom had gevormd, het Farizeïsme was geloof, al was het ook een ziekelijk geloof, al was waarheid en dwaling daarbij dooreen gemengd. De grondstellingen en aanknopingspunten waren toch nog aanwezig, waaraan zich een toenemen in kennis van de waarheid kan verbinden. In de achting voor wet en profetie was de mogelijkheid gegeven om door wet en profetie nog tot Christus geleid te worden; met het geloof in de opwekking van de doden in het algemeen was de mogelijkheid daarvan een erkentenis van Jezus' opstanding.

Paulus behoorde tot de Farizeeën niet alleen door zijn ontwikkeling en zijn verleden, maar ook door zijn tegenwoordig standpunt van het geloof, in zoverre hij tegenover de sadduceese frivoliteit de autoriteit van de goddelijke wet en het geloof aan de opstanding met hen vasthield. Dat was de bodem, waarop hij nog tegelijk met hen stond en waarvan hij hen verder het evangelie wilde inleiden. De hoop van de vaderen, vervuld in de verschijning van Christus en de opstanding uit de doden, bezegeld door de opstanding van Christus, dat waren werkelijk de beide hoofdthema's van Paulus' prediking.

Maar gaf Paulus geen aanleiding tot de verregaande tweedracht in de raad en is zijn gedrag ook ten opzichte van de hogepriester wel te rechtvaardigen? Wij erkennen, hij had in navolging van de Heer kunnen zeggen: Indien ik kwalijk gesproken heb, zo betuig van het kwade en indien wel, waarom beveelt gij mij te slaan? Maar wij durven hem daarom niet te veroordelen. Hier handelde geen dienaar, maar één van de rechters. Dit veroorzaakte vooral de rechtmatige verontwaardiging van Paulus. Dit deed hem in zijn karakter als gezant van de Heere, de huichelaar Gods rechtvaardige vergelding aankondigen. Dat het een hogepriester was, wist hij niet. Wij moeten dit op zijn woord geloven. Hij kon het ook waarlijk niet uit zijn handelwijze opmaken. Ananias zal zich in deze vergadering, die onder toezicht van Lysias werd gehouden, door niets van de andere leden van de Raad onderscheiden hebben. Ook toonde Paulus door het antwoord dat hij gaf aan hem die hem zei: scheldt gij de hogepriester van God uit? dat hij meester was gebleven van zichzelf. En heeft niet de Heer zelf Zich even sterk tegen de huichelachtige schriftgeleerden en Farizeeën uitgelaten? Maar die uitroep: Ik ben een Farizeeër, een afstammeling van Farizeeën, over de hoop en opstanding word ik veroordeeld? Maar was het dan geen waarheid? Hadden de Sadduceeën niet vanaf het begin zich verzet tegen de prediking van de apostelen, omdat zij in Jezus de opstanding uit de doden verkondigden. Mocht Paulus niet nog een poging beproeven om, daar hij bij de Sadduceeën niets kon uitwerken, bij de Farizeeën zijn zaak te bepleiten. Begon hij daartoe niet met wijsheid aan een hoofdwaarheid, waarin hij het met hen eens was? En mogen wij niet aannemen dat hij, van die waarheid uitgaande, zijn prediking nader zou hebben ontwikkeld, indien hij niet door de redeloze woede van de raad daarin was verhinderd? Nee, wij vinden ook hier niets berispelijks. Wij bewonderen zijn wijsheid, zijn tegenwoordigheid van geest en erkennen dat hij ook hier met een goed geweten voor God heeft gewandeld. Dat had hij gedaan vóór zijn bekering, dat deed hij ook na zijn bekering. Hiervan was hij zich bewust. Dat kon hij met vrijmoedigheid voor de raad verklaren.

10. En toen er grote tweedracht, oproer van de ene partij tegen de andere, ontstaan was, zodat elk van die beiden de apostel tot zich trok, de Sadduceeën om hem te mishandelen, de

Farizeeën om hem aan hun handen te ontrukken, werd deoverste bezorgd. Hij vreesde dat Paulus door hen verscheurd werd en gebood daarom door middel van de ordonnans, die hij bij zich had en die hij nu naar de burcht Antonia tot de militaire kazerne zond, dat het krijgsvolk zou afkomen naar de raadzaal en hem met geweld, daar zij hem niet vrijwillig lieten gaan, uit het midden van hen wegrukken en naar de legerplaats (hoofdst. 21: 34, 37; 22: 24) brengen.

Een schandelijke gebeurtenis in de hoge raad, in het hoogste geestelijke collegie van het Joodse volk! Een ware roversynode! Wat een gedachte moet de heidense bevelhebber gekregen hebben van deze geestelijke waardigheidsbekleders en van hun godsdienst! Tantaene animis coelestibus irae: zijn ook hemelse gemoederen tot zo'n toorn in staat? Zo zal hij wellicht met een Romeinsen dichter bij zichzelf hebben gevraagd, evenals het nog heden de opmerkzame heidenen moet gaan, als zij zien hoe de christenen in godsdienstijver elkaar verscheuren.

Nadat het Sanhedrin van zijn goddelijke standplaats met zoveel schande was neergevallen, kan het zichzelf steeds meer vernietigen; er kan niet anders overblijven dan het verwachten van het vuur van de goddelijke wraak. Maar op het ogenblik dat het Sanhedrin als het hoofd van de Israëlitische inrichting zich vertoont als overgegeven aan het openlijke oordeel van God, wordt het Romeinse rijk, waarvan wij de overste met zijn manschappen als het werktuig moeten aanzien, als het organisme voorgesteld en geheiligd, waarvan God zich voor de verdere ontwikkeling van Zijn rijk op aarde wil bedienen.

11. En in de volgende nacht stond de Heere bij hem in een droomgezicht, of in een nachtgezicht, zoals in hoofdst. 18: 9 Openb. 1: 10vv., en zei: Heb goede moed, Paulus! Want zoals gij te Jeruzalem van Mij getuigd hebt, zo moet gij ook te Rome, waarheen zich uw verlangen uitstrekt (hoofdst. 19: 21), getuigen.

De Heere schenkt hem een dubbele troost. Wat Hij te Jeruzalem gedaan en gesproken heeft, van zijn Pinkstertocht in de tempel met de vier Nazireeërs tot aan het woord van de opstanding uit de doden voor de hoge raad is een getuigenis van Jezus geweest en de Heere legt daarop het zegel. Maar de vrede, waarmee hij de Joden begroette, moet tot hem wederkeren en hem er zeker van doen zijn dat hij te Jeruzalem zijn ambt, voor God een liefelijke reuk, heeft voleindigd en voor morgen zal de Heere zorgen. Wat Paulus zich dan verder een jaar geleden in Efeze voorstelde, moet tot werkelijkheid komen, niemand kan het tegenhouden. Ja, de gevangenschap in de Romeinse legerplaats is reeds het begin van het einde: "gij moet ook te Rome getuigen. "

Zoals aan de apostel zijn gevangenneming te Jeruzalem vooraf was geopenbaard, zo wordt ook, nu deze is gekomen, het verdere hem meegedeeld, dat hij naar Rome zal komen om ook daar de Heere te verkondigen.

Vanaf nu richten de Handelingen van de Apostelen zich op het apostolisch getuigenis dat Paulus te Rome zal afleggen. Als de voorstanders van Petrus' pausdom zoiets ook maar voor de helft omtrent Petrus geschreven vonden, wat zouden zij trots daarop zijn.

Heerlijke vertroosting! De grootste die er is: de toespraak, de bemoediging van de Heer zelf en Zijn goedkeuring van Paulus' getuigenis en de aanwijzing van het uiterste, maar ook het hoogste punt van zijn zending: Rome. Wel heeft de Heere Zijn woord aan Ananias (Hand. 9: 15 ten opzichte van Paulus volkomen bevestigd: "deze is mij een uitverkoren vat, om Mijn naam uit te dragen voor de heidenen en de koningen en de kinderen van Israël. De Heere

verzweeg hem echter langs welke weg Paulus te Rome zou komen. Dit zou de toekomst hem leren. Het is genoeg dat de begeerte van Paulus' hart hem thans door de Heere zelf als een doel, dat zeker bereikt zou worden, werd voorgesteld.

Kan het anders of Paulus' diep gevoelige ziel is door al het gebeurde doorwond op de pijnlijkste plaats en zijn beneveld oog staart bekommerd op de donkere toekomst? Moet het zó gaan, dan staat wel het ergste te wachten en de vurigste wens van zijn leven om eindelijk ook Rome te zien, dreigt nooit in vervulling te gaan. In de volste zin van het woord is het hier: "van buiten strijd, van binnen vrees, " en terwijl alles rondom hem in rustige slaap ligt verzonken, is voor Paulus het nachtelijk uur een uur van verborgen strijd. Daar wordt hij door de trouwe Heer juist op het goede moment verrast met een afzonderlijke verschijning, waarvan wij vruchteloos vragen of zij in, dan wel buiten het lichaam geschied, in dromende of in wakende toestand is waargenomen; maar waaraan wij terstond de barmhartige Hogepriester herkennen, die medelijden heeft met de zwakheid van de Zijnen. Leest Hij in het oog van de apostel de moeite, Hij verkwikt hem door dat vriendelijk: "Heb goede moed, " dat Hij in de dagen van Zijn vlees zo vaak aan nederigen en zwakken deed horen en grijpt als het ware nogmaals een zinkende Petrus, waar hij wankelt op de donkere zee. Hij sterkt hem door het zegel van Zijn goedkeuring te hechten aan het getuigenis dat door Paulus te Jeruzalem afgelegd was en van welke waarde moest hem deze goedkeuring zijn, juist na de grievende wijze waarop dit getuigenis door de Joden was ontvangen. Hij belooft hem dat hij werkelijk zijn vurigste wens zal vervuld zien en door welke diepe en donkere wegen ook, naar dat vurig gewenste Rome geleid zal worden, om ook daar te doen wat hij te Jeruzalem deed. En door dat alles vormt en heiligt Hij Zijn Paulus al meer tot hetgeen deze is geroepen te zijn, "een uitverkoren vat om de naam van de Heere uit te dragen voor de heidenen en de koningen en de kinderen van Israël. " Voorwaar, ook hier had Paulus, zoals nog in zijn laatste brief, kunnen roemen: "de Heere heeft mij bekrachtigd. " Ook hier heeft Jezus Zijn troostrijke belofte vervuld: "Ik zal u geen wezen laten, Ik kom weer tot u! "

c. Vs. 12-35 De dag daarop maken veertig Joodse ijveraars in overeenstemming met de hogepriester en de sadduceese partij van de hoge raad een samenzwering tegen het leven van de apostel. De Romeinse overste, nog tijdig door een neef van Paulus die te Jeruzalem woont, met het plan bekend geworden, zendt de gevangene nog in diezelfde nacht onder sterk militair geleide, voorzien van een brief waarin de toestand van de zaak en Paulus' onschuld wordt meegedeeld, naar Cesarea tot de landvoogd Felix (van 53-60 n. Chr.). Deze bewaart de apostel voorlopig in het rechtshuis, totdat zijn aanklagers zouden komen en het proces zou kunnen beginnen.

12. a) En toen het dag geworden was, dus vrijdag 19 mei, maakten sommigen van de Joden (vs. 13), wellicht van die uit Azië, (hoofdst. 21: 27vv.) een samenzwering en vervloekten zichzelf, zeggende dat zij niet zouden eten of drinken, voordat zij Paulus zouden gedood hebben.

a) Hand. 23: 21, 30

13. En zij, die Zeloten, van wie er toen zeer veel in het Joodse land waren (hoofdst. 21: 38), waren meer dan veertig, die deze eed samen afgelegd hadden.

14. Zij gingen tot de overpriesters en de ouderlingen, die tot de partij van de Farizeeën behoorden (hoofdst. 4: 1) en zeiden: Wij hebben onszelf met vervloeking vervloekt, zodat een

vloek op ons zou liggen, indien wij onze gelofte braken, niets te zullen nuttigen (hoofdst. 10: 10; 20: 11), totdat wij Paulus zullen gedood hebben.

15. Gij dan, laat de overste enerzijds weten dat de raad in zijn geheel moet samenkomen, anderzijds dat hij, de overste, hem morgen naar u moet brengen, alsof gij naderekennis wilde nemen van zijn zaken; en wij zijn bereid hem onderweg door middel van verborgen gehouden dolken om te brengen, voordat hij bij u komt, zodat gij volstrekt niets meer met hem te doen zult hebben.

Op de nacht waarin de Heere bij Paulus stond en hem troostte, volgde een dag waarop de Joden met nieuwe aanslagen van boosheid ontwaakten (Micha 2: 1). Zij verborgen hun boosheid voor de hoge raad niet en roemden in hun zonde, wel wetende dat de oversten hun moordaanslag voor godsdienst zouden houden.

Samenzweringen tot sluipmoord kwamen in die tijd menigvuldig genoeg in Juda voor (Aanm. II. d. I.). Deze veertig mannen nu doen zichzelf in een goddeloze ban om de man te vernietigen die in Rom. 9: 2 uit grote liefde tot zijn volk de wens uitspreekt in de plaats van de Joden zelf van Christus verbannen te zijn. Overigens werden volgens de mening van de rabbijnen dergelijke eden alleen voor verbindend gehouden als de uitvoering van het beloofde niet later onmogelijk bleek te zijn. In zo’n geval kon men van zijn eed weer worden ontbonden

Die fanatieken zullen zich dus later wel niet hebben laten doodhongeren; dat zij dit niet nodig zouden hebben, wisten zij vooruit; toch meenden zij dat hun plan zeker volstrekt niet zou kunnen mislopen.

Naar menselijke berekening was het ook bijna een onmogelijkheid dat niet één van de veertig, die zich vast verbonden hadden dat te doen, het plan ten uitvoer zou kunnen brengen.

Door deze nieuwe verharding en toegenomen boosheid heeft Israël het gericht verdiend dat de bode van het heil zich met zijn boodschap van de zaligheid van het centrum van de Jodenwereld naar het centrum van de heidenwereld keert. Maar zij hebben ook deze grote verandering zelf teweeggebracht, want hun voornemen tot het vermoorden van Paulus geeft aanleiding dat Paulus naar Cesarea en vervolgens naar Rome wordt gebracht.

16. En toen de zoon van Paulus’ zuster, die te Jeruzalem woonde Ac 9: 2, van deze hinderlaag gehoord had, daar de samengezworenen, in plaats van hun plan geheim te houden, zich vóór de tijd op hun werk beroemden, kwam hij daar en ging in de legerplaats op de burcht Antonia en boodschapte het Paulus. Men had hem de toegang op zijn verzoek dadelijk toegestaan (hoofdst. 24: 23), omdat men Paulus van geen misdaad had kunnen beschuldigen.

Dergelijke aanslagen blijven zelden verborgen. Door één of andere hier niet opgetekende weg blijft het plan tussen de moordenaars en een gedeelte van de raad nader overlegd (vs. 14, 15), niet geheim (Jer. 23: 24 Ps. 7: 15). Het komt althans ter ore van een nabestaande van Paulus zelf, de jeugdige zoon van een zuster van de apostel, buiten alle twijfel geen geloofsgenoot, maar enkel bloedverwant, in elk geval van dergelijke gruwel afkerig en voor de inspraak van de natuur gevoelig.

17. En toen Paulus de ontdekking had vernomen, riep hij één van de hoofdmannen over honderd, onder wiens opzicht hij geplaatst was, tot zich en zei: Breng deze jongeman naar de overste, want hij heeft hem wat te boodschappen.

Paulus heeft God niet verzocht door te denken: "wat gaat mij dat gepraat aan, jongmens! God zal mij zonder uw hulp wel in Rome brengen! " Zijn geloof zag integendeel ook in de natuurlijke middelen wonderbare wegen en in de jongeling een engel van God, die hem op zijn weg moest behoeden.

Paulus is thans evenzeer bereid om te leven, als hij vroeger bereid was om te sterven en met kalme omzichtigheid zoekt hij de bescherming van de overste, die hem in militaire bewaring hield. Een bede richt hij niet tot hem - doet hij wat zijn ambt meebracht, dan zal de wil van de Heere geschieden! Zie, hoe eendrachtig bij Paulus het vertrouwen op God en het gebruiken van gewone middelen samenwonen (vgl. hoofdstuk 9: 25). Hij is volkomen het tegenovergestelde van een dweper. Luther is daarin ook aan hem gelijk; hij ging bij nacht door een geheim poortje uit de stad Augsburg (na zijn gesprek met Cajetanus op 20 oktober 1518) om te vluchten en acht mijlen ver te rijden, totdat hij in een veilig verblijf was gekomen.

Ofschoon Paulus op goddelijk gezag de meest beslissende verzekering had dat hij behouden zou worden, wist hij tevens dat de goddelijke Voorzienigheid door verstandige en voorzichtige middelen werkt en dat, indien hij verzuimde de middelen te gebruiken die in zijn macht waren, hij ook niet verwachten kon dat Gods Voorzienigheid voor hem werken. Hij die zichzelf niet wil helpen naar de middelen en de vermogens die hij bezit, heeft noch reden noch openbaring om hem te verzekeren dat hij enige hulp van God zal ontvangen.

18. Deze dan nam hem mee zonder zich met de zaak in te laten, die hem ook niet aanging en bracht hem tot de overste en zei: Paulus, de gevangene Ac 22: 30 heeft mij tot zich geroepen en verzocht deze jongeling tot u te brengen, die u wat heeft te zeggen.

19. De overste nu nam hem bij de hand, om hem door een vertrouwelijke behandeling moed te geven tot openbaring van zijn geheim. Hij ging met hem terzijde en vroeg: Wat is het dat gij mij hebt te boodschappen?

20. En hij zei: De Joden zijn overeengekomen om van u te begeren dat u Paulus morgen naar de raad zou brengen, alsof zij iets van hem nader moesten onderzoeken.

21. Doch geloof hun niet, want meer dan veertig mannen uit hun midden loeren op hem en hebben zichzelf met een vervloeking verbonden te eten noch te drinken, totdat zij hem zullen omgebracht hebben. Zij zijn van plan dat te doen op de weg naar de raadzaal en zij staan nu klaar en wachten slechts op uw toezegging, dat gij zult toestaan wat zij van u begeren en hun voornemen te volbrengen, als gij het doet.

Paulus wordt in de Romeinse militaire kazerne meer als een beschermeling dan als een misdadiger behandeld. De tegenstelling tussen de legerplaats van Israël en de legerplaats van de heidenen is duidelijk zichtbaar. Daar is alle orde verbroken, zodat de hoge raad met samenzweerders en bandieten gemene zaak maakt; hier is daarentegen alles geordend en geregeld. Daar spant de wanorde tot verderf van de apostel haar laatste kracht in, hier zijn alle leden van het militaire organisatie tot zijn dienst en ter zijner bescherming gereed. En terwijl daar de sterkste inspanning tevergeefs is, lukte hier wat men doet. Houden wij dit

gezichtspunt vast, dan zullen wij begrijpen waarom Lukas deze gebeurtenissen zo uitvoerig bericht. Hij wil ons hier de streng militaire discipline en het Romeinse rechtsgevoel voor ogen houden, die nu dienstbaar moeten worden aan het rijk van God.

De samenzwering van de veertig mannen was tevens indirect een samenzwering tot tegenstand tegen het Romeinse gezag; daarom moest de Romeinse overste, die wij tot hiertoe reeds hebben leren kennen als een behoedzaam man, des te eerder geneigd zijn om te voorkomen dat het gebeurde.

22. De overste dan liet de jongeling gaan en gebood hem: zeg niemand voort dat gij mij dit geopenbaard hebt, opdat de samenzweerders niet misschien, als zij vernamen dat hun aanslag ontdekt was, nog een ander middel tot volvoering daarvan zouden verzinnen.

23. Verder voelde hij zich verplicht om zijn maatregelen te nemen, om op elke aanval die zou kunnen plaatshebben, voorbereid te zijn, daar toch het hele Joodse land vol was van rovers en bandieten, van wie de samengezworen zich gemakkelijk door geld hulp zouden kunnen verschaffen. Daarom liet hij een tweetal hoofdmannen over honderd tot zich roepen en zei: Maakt tweehonderd soldaten van de zware infanterie gereed, opdat zij naar Cesarea trekken en zeventig ruiters en tweehonderd schutters, slingeraars met werpspiesen, tegen het derde uur van de nacht, d. i. tegen 9 uur ‘s avonds, bij het eindigen van de eerste nachtwake Mr 13: 37.

24. En laat ze zadelbeesten, transportpaarden, voorbrengen, opdat zij Paulus daarop zetten en behouden overbrengen naar de stadhouder Felix ("Uit 2: 20" en Aanm. II d. t.).

Eer aan Uw naam, o God van macht en genade! Hoewel de gevaren die uw kinderen omringen, vele zijn, ontbreken U nooit de middelen hen te bevrijden. En indien die er niet waren, kon gij Uw apostel door wonderen hebben bewaard. Hoe veilig is Uw volk te midden van de grootste gevaren! En hoe gelukkig onder de schaduw van Uw vleugelen! Als wij in U, Heere, geloven, zullen wij en de onzen zeker bewaard worden voor ieder kwaad en bewaard worden voor Uw eeuwig Koninkrijk. Hemelse Vader, geef ons door Uw Heilige Geest, voor de zaak van Christus, dat heerlijk geloof.

God heeft middelen voor ieder werk. De natuurlijke bekwaamheden en zedelijke deugden van de heidenen hebben dikwijls moeten dienen tot bescherming van Zijn vervolgde dienaren. De wereld kan dikwijls onderscheiden tussen de ongeveinsde trouw van oprechte gelovigen en de ijver van valse belijders, alhoewel zij de leerstellige principes niet opmerkt of verstaat. Alle harten zijn in Gods hand en zij zijn gezegend, die op Hem vertrouwen.

Deze Ananias was een wreed, eergierig, hebzuchtig man. Hij was hogepriester onder de voorganger van de landvoogd Felix Quadratus, die hem geboeid naar Rome zond, waar hij op voorspraak van Agrippa de jongere werd losgelaten. Korte tijd bekleedde hij zijn ambt. In de aanvang van de Joodse oorlog kwam hij onder de handen van de Sicariërs om het leven.

25. En nadat hij zo voor een veilig geleide had gezorgd, schreef hij ook een begeleidende brief met deze inhoud:

26. Claudius Lysias groet de machtigste (hoofdstuk 1: 1 Luk. 1: 3) stadhouder Felix ("Ac 15: 29.

27. Daar deze man, die ik u met de gewapende macht toezend, door de Joden gegrepen was en door hen omgebracht zou worden, ben ik tussenbeide gekomen met het krijgsvolken heb hem hun ontnomen, daar ik vernomen had dat hij een Romein is, in het bezit van het Romeinse burgerrecht (hoofdstuk 21: 27-22: 29).

29. Het bleek mij dat hij werd beschuldigd over vragen van hun wet, waarover wij Romeinen geen rechters willen zijn (hoofdstuk 18: 15); maar er was geen beschuldiging tegen hem, waarop de dood of gevangenschap staat (hoofdstuk 22: 30-23: 10)

30. En toen mij de volgende dag te kennen gegeven was dat de Joden een hinderlaag tegen deze man gelegd zouden hebben, heb ik hem terstond aan u (vs. 12vv.) gezonden en heb ik ook de aanklagers geboden in uw tegenwoordigheid te zeggen wat zij tegen hem hadden (hoofdstuk 24: 8). Vaarwel (hoofdstuk 15: 29)!

Met de opzettelijke zorgvuldigheid in het bericht over alle omstandigheden van de bescherming, die de Romeinse justitie de bedreigde Paulus gegeven heeft, komt ook de mededeling van het officiële schrijven overeen, dat Lukas aan de landvoogd richtte en overgaf aan de bevelhebber van de manschappen, die tot geleide van de apostel werden meegezonden. Men moet zich niet verwonderen dat Lukas het de moeite waard geacht heeft te trachten deze akte op de ene of andere wijze te verkrijgen, om deze brief van de Romeinse krijgsoverste in zijn verhaal te kunnen voegen, terwijl daarentegen veel dat men gewoonlijk voor veel gewichtiger houdt, geheel en al met stilzwijgen wordt voorbijgegaan. Reeds de oudtestamentische geschiedschrijvers leggen er zich op toe met bijzondere nauwkeurigheid de bevelen en beschikkingen uit het rijk van de wereld, die voor het Godsrijk gunstig waren, in authentieke vorm mee te delen (Dan. 4; Esth. 8: 10vv. ; 1: 2vv. ; 6: 1vv. ; 7: 11vv. Al dergelijke geschriften en bepalingen komen als zo bijzonder opmerkelijk voor, omdat zij een bewijs zijn van de geheime macht, die de God van Israël ook op de vorsten en machthebbenden in het God vijandige wereldrijk uitoefent. Vanuit dit gezichtspunt ziet Lukas zeker de maatregelen, door de Romeinsen bevelhebber tot bescherming van Paulus genomen.

Zeker is de brief met de overige processtukken naar Rome gekomen (hoofdstuk 25: 26) en deze zullen daar gedurende het proces de apostel ter hand zijn gesteld om zich schriftelijk te kunnen verdedigen, zodat Lukas er een afschrift van kon nemen. Dit stuk was van groot gewicht om te bewijzen dat er geen aanklacht tegen Paulus was, waar de dood of gevangenschap op stond.

31. De soldaten dan, de zo zwaargewapenden en de 200 schutters (vs. 28), deden zoals hun bevolen was. Zij namen Paulus en brachten hem, door de 70 ruiters begeleid, ‘s nachts naar Antipatris, een stad aan de zuidelijke grenzen van Samaria, door Herodes gebouwd en naar zijn vader genoemd. Zij legden die weg in snelle marsen af. Voor de weg van 8 mijlen hadden zij ook nog de volgende voormiddag nodig.

33. Deze ruiters nu maakten met hun aanvoerder de verdere tocht van 5-6 mijlen en toen zij te Cesarea gekomen waren en de brief (vs. 25vv.) aan de stadhouder overgeleverd hadden, hebben zij ook Paulus, hun gevangene, voor hem gesteld.

34. En toen de stadhouder de brief gelezen had, waarin echter niets over Paulus’ afkomst was gezegd, vroeg hij uit welke provincie van het Romeinse rijk hij was. En toen hij begrepen had dat hij van Sicilië was,

35. zei hij: ik zal u in de zaak zelf, die u aangaat, verhoren, als ook uw beschuldigers, die Lysias bevolen heeft te komen (vs. 30), uit Jeruzalem hier gearriveerd zullen zijn. En hij beval dat hij in het rechthuis van Herodes bewaard zou worden, in het rechthuis of ambtsgebouw van de landvoogd, dat vroeger het paleis van Herodes was geweest en door hem te Cesarea gebouwd was.

De landvoogd Felix, in wiens handen Paulus nu wordt overgegeven, staat in de geschiedenis van de Romeinse landvoogden in kwade reuk. Wat kon de apostel van zo iemand verwachten? Stil slechts! Het is Gods eer niet alleen goedaardige Lysiassen, maar ook wrede Felixen tot uitvoerders van Zijn raad te maken. "Gij moet ook te Rome van Mij getuigen" (vs. 11), deze geleidebrief van Paulus kon Felix wel niet lezen, maar hij moest die toch ondertekenen.

Door de Romeinse wetgeving was voorgeschreven dat gevangenen, die met een geleidebrief tot een hogere rechtbank werden gezonden, binnen de kortst mogelijke tijd van voren aan met hun verdediging nogmaals moesten gehoord worden. Felix beveelt, zeker om het bericht van Lysias dat zo gunstig luidde, de apostel tot aan het verdere verhoor niet in een gewone gevangenis te werpen, maar in het residentiegebouw van de landvoogd ter bewaring te brengen.

Antonius Felix, die door de gunst van de zwakke keizer Claudius van slaaf tot landvoogd over Judea werd verheven en de naam van de keizer aannam, was een man, zoals zulke schepselen van het geluk doorgaans zijn. Naar de aanmerking van één van zijn landgenoten, de voortreffelijke geschiedschrijver Tacitus (met wie de Romeinse Suetonius en de Joodse Josefus volkomen overeenstemmen), hield hij onder het blinkendst vertoon van een koninklijke macht de inborst en het hart van een slaaf. Laaghartigheid straalde door in al zijn bedrijven. Meer dan een koningsdochter moest de prooi van zijn vuile en onbestendige driften worden. Wreedheid deed hem niet alleen tegen de roofzieke en moordzuchtige benden, die zijn wingewest verontrustten, maar evenzeer tegen de ongelukkige bewoners van het land woeden, ja zelfs zijn handen met het bloed van de hogepriester Jonathan bezoedelen. En onder alles overtrof hem niemand in gierigheid en onverzadelijke schraapzucht; voor die drift verkocht hij zijn eer en het recht van hen, die hij besturen moest, niet zelden. Voor deze man moest Paulus nu terecht staan, een man zo gemakkelijk gereed om voor weinig geld op een onmenselijke wijze tegen de gevangen Jood te woeden! Hoe zorgelijk was dan de toestand van de apostel toestand in het paleis van Herodes. En wat kon een landvoogd van die stempel enigszins in teugel houden, tenzij de vrees van in de persoon van Paulus het Romeinse burgerrecht te schenden en zich dus te Rome na het overlijden van zijn begunstigers bij de nieuwe keizer Nero een zware verantwoording op de hals te laden? Het vervolg zal ons doen zien hoe gegrond deze bedenkingen zijn en met welke wijsheid de Voorzienigheid deze omstandigheid in het lot van de apostel had ingeweven. De Procurator toch kwam al snel in de gelegenheid om de laagheid van zijn ziel ten aanzien van Paulus bloot te leggen.

HOOFDSTUK 24

PAULUS DOOR DE JODEN VOOR DE LANDVOOGD FELIX AANGEKLAAGD

d. Vs. 1-27 Na vijf dagen verschijnen de tegenstanders uit de hoge raad voor de landvoogd. Ananias is aan hun hoofd en zij hebben een Romeinse advocaat genaamd Tertullas meegebracht. Deze nu probeert in een vleiende en leugenachtige rede de apostel verdacht te maken als een staatkundige oproermaker, als een voorname leidsman van de ketterse sekte van de Nazareners en als tempelschender. De hoge raad zou hem volgens zijn bevoegdheid hebben laten straffen, als Lysias niet met geweld tussenbeide was gekomen en de gevangene aan hun handen had ontrukt. Verder zou hij over de punten van aanklacht nadere mededeling kunnen geven. De aanwezige Synedristen bevestigen van hun zijde wat de advocaat in het midden heeft gebracht. Hun mening is dat Felix na of op dit getuigenis de aangeklaagde zonder verder onderzoek zal veroordelen, of als hij daartoe niet kan overgaan, hem aan de hoge raad ter beschikking zal overlaten. Paulus ontvangt echter van Felix het woord en wat nu door diens tegenrede aan de dag komt, maakt al wat Tertullus heeft ingebracht zo te schande, dat de landvoogd de behandeling van de zaak verdaagd, tot ook Lysias zal gekomen zijn. Hij houdt Paulus wel gevangen, maar geeft hem toch alle mogelijke verlichting en laat zich zelfs enige dagen daarna met zijn vrouw Drusilla in een privaat gesprek over het christelijk geloof met hem in. Gedurende het verdere verloop komt hij tot de bepaalde overtuiging dat er tegen Paulus geen aan te nemen klacht bestond. Hij wil echter de vrijlating van de apostel gebruiken als een middel om geld te krijgen. Hij spreekt daarom nog verscheidene malen met de gevangene om hem zijn bedoelingen te doen voelen en daarvoor te winnen. Paulus heeft daarvoor geen oor en Felix besluit bij zijn vertrek uit de provincie na twee jaar, Paulus ter wille van de Joden ook verder in de gevangenis te laten. Zo geeft hij de vijanden nog verder gelegenheid om middelen tegen hem aan te wenden.

1. Zo was Paulus te Cesarea aangekomen (hoofdstuk 23: 33vv.) en vijf dagen daarna kwam de hogepriester Ananias aan met de ouderlingen, die tot zijn partij behoorden (hoofdstuk 23: 6vv.) en een zekere voorspreker, een advocaat, genaamd Tertullus, die de volgende dag, vrijdag 26 mei (vgl. vs. 11) verschenen voor de stadhouder tegen Paulus. Zij lieten de landvoogd weten dat zij daar waren om hun aanklacht tegen Paulus bij hem in te brengen (hoofdstuk 23: 35).

Welsprekendheid voor een kwade zaak is als vergif in een gouden beker.

De bevelhebber van de Romeinse bezetting te Jeruzalem, Claudius Lysias, had volgens zijn plicht de hoge raad meegedeeld dat hij de aangeklaagde Paulus aan de landvoogd Felix te Cesarea had overgeleverd en dat zij nu hun aanklacht voor die rechtbank moesten brengen. De hogepriester liet niet na het offer dat aan zijn moordenaars ontsnapt was, nu ook voor de hoogste Romeinse rechtbank in het land te vervolgen. Uiteindelijk nam hij zelfs een Romeinse redenaar en advocaat te hulp, die zich moest voorbereiden op een deftige rede, terwijl Ananias zelf met een stoet van gelijkgezinde medeleden van het Sanhedrin uit de klasse van de ouderlingen omringd was. Na vijf dagen bracht hij met zijn gevolg te Cesarea als aanklager van Paulus voor de landvoogd de klacht in. Terwijl volgens het Romeinse recht de derde dag voor het verhoor bepaald was, moesten natuurlijk in dit geval (daar de aanklagers 13-14 mijlen van de plaats van het tribunaal verwijderd woonden) de omstandigheden vertraging veroorzaken.

Hoewel klagers en aangeklaagden toen nog voor het gerecht zelf konden spreken, traden toch gewoonlijk toen reeds de advocaten in hun plaats; vandaar de komst van de redenaar Tertullus, terwijl Paulus zichzelf verdedigt.

Tertullus was één van die zaakwaarnemers, die in de provincies zowel als te Rome destijds overal te verkrijgen waren, waarvan het soort door de beroemdste van Rome's redenaars (Cicero) met de eigenaardige naam van rammelaar of rabbelaar (rabulae latraturesque) tegenover de fatsoenlijke advocatenstand gesteld wordt.

Deze redenaar nam dan bij de goddeloze Joden de plaats in van de afwezige Heilige Geest, die hemelse Parakleet en goddelijke advocaat (Joh. 14: 16vv.).

2. En toen hij uit de bewaarplaats, waarin hij zich had bevonden, in de gerechtszaal geroepen was, begon Tertullus hem, de apostel, in naam van zijn cliënten te beschuldigen, zeggende:

3. dat wij grote vrede door u verkrijgen en dat vele loffelijke diensten aan dit volk in allerlei doelmatige inrichtingen geschieden door uw voorzichtigheid, door uw voorzorg, machtigste, voortreffelijke Felix, nemen wij geheel en overal met alle dankbaarheid aan.

De reis van de hogepriester en van zijn Synedristen naar Cesarea heeft duidelijk ten doel een gewaande verachter van de wet en verleider van het volk tot verantwoording te roepen. Dit werk wordt door hen zo ten uitvoer gebracht dat zij zich van een vreemde redenaar bedienen en door diens mond zich vanaf het begin op een standpunt plaatsen, waarop zij genoodzaakt zijn het laatste overblijfsel van Joods nationaal gevoel tegenover een tirannieke onderdrukker van hun land en volk te verloochenen. Terwijl zij zo steeds weer opnieuw de schijn van heilige ijver voor de wet vertonen, bewijzen zij slechts opnieuw hoe zij in hun gehele bestaan al wat het ware Jodendom is, hebben verloren.

Het begin van de rede van Tertullus, de gewone captatio benevolentiae, is een lompe vleierij een ware satire op de wezenlijke staat van zaken, waarin niets dan onrust en oproer aan de orde van de dag waren en de verbeteringen van Felix in niets anders dan in wrede onderdrukking van enkele onlusten bestonden.

Ook dit, dat het Joodse volk Felix overal en steeds dankbaar was voor het goede dat hij gedaan had, is geveinsdheid. Hoe de zaak was, bleek wel toen de Joden de afgetreden landvoogd te Rome aanklaagden.

Gedurende de twee jaren dat Paulus onder Felix te Cesarea gevangen was (vs. 27), was er een strijd tussen de Joodse en Syrische bewoners van de stad over de gelijkheid van rechten. De Joden beweerden een voorrang te hebben, omdat Herodes de stad gesticht had. De Syriërs vinden, zoals te begrijpen is, hun die voorrang niet toestaan. Gedurende geruime tijd waren er tussen beide partijen openlijk straatgevechten. Uiteindelijk, toen eens de Joden in het voordeel waren, kwam Felix tussenbeide, bracht ze met geweld tot rust en gaf enige van hun huizen de soldaten ter plundering over. Toen hij reeds teruggeroepen was, begaf zich een gezantschap van Joden van Cesarea naar Rome, om hem aan te klagen, maar zij bereikten hun doel niet, daar de broeder van Felix, Pallas geheten, die bij de keizer grote invloed had, zich zijn zaak aantrok; ja, de Joden, die vroeger met de gelijkstelling met de Syriërs niet tevreden waren, moesten het zich nu laten welgevallen dat hun zelfs deze door keizerlijke verordening werd ontnomen.

Hoeveel grote heren, die de vleiende aanspraken, waarmee hen kruipende beambten bij plechtige gelegenheden begroetten, voor klinkende munt van de stem van het volk aannamen, hebben spoedig daarop, als er een storm kwam, geheel andere dingen van hun volk moeten horen.

5. Want wij hebben deze man bevonden te zijn een pest, die van land tot land voort sluipt en overal zijn vergiftige adem verbreidt, overal dood en verderf aanricht en een man die oproer verwekt onder al de Joden over de hele wereld en een opperste voorstander van de sekte van de Nazareners. Hij predikt overal, en daardoor maakt hij opstand, dat Jezus van Nazareth de Christus, de rechtmatige Koning van het volk is (hoofdstuk 7: 7).

6. Hij heeft ook gepoogd de tempel te ontheiligen (hoofdstuk 21: 27vv.), en bij die gelegenheid hebben wij hem gegrepen om hem naar onze wet te oordelen, zodat wij u met al die onenigheden, die u zeker slechts lastig kunnen zijn, niet zouden hebben behoeven te vermoeien.

7. Maar Lysias, de overste is tussenbeide gekomen en heeft hem met groot geweld uit onze handen weggebracht.

8. Hij heeft zijn beschuldigers bevolen tot u te komen, (hoofdstuk 23: 30). Gij zult zelf, wanneer gij hem zult hebben verhoord, wel te weten kunnen komen waarvan wij hem beschuldigen. Gij kunt echter ook zonder dat onze eenvoudige verzekering geloven (Joh. 18: 30).

Met de spreekwijze "opdat ik u niet lang ophoud" sluipt de sluwe redenaar over de moeilijke optelling van de roemvolle daden van de landvoogd heen.

Het doel van zijn verdere rede heeft duidelijk ten doel te bewerken dat Paulus door de landvoogd aan de rechtbank van de Joden uitgeleverd wordt. De Joden namelijk, vooral in Palestina, hadden van de Romeinen het privilege ontvangen om hun geloofsgenoten, indien hun overtredingen van zuiver godsdienstige aard waren, voor hun eigen forum te oordelen. Dit werd echter in ons geval opgeheven doordat Paulus tevens Romeins burger was.

De redenaar is brutaal genoeg om zich te beroepen op het getuigenis van Lysias zelf. Natuurlijk verzwijgt hij wat daar tussenbeide heeft plaatsgehad: de samenzwering van de 40 Zeloten, die zich eerst van de goedkeuring en medewerking van de hoge raad en van de ouderlingen hadden verzekerd. Hij dacht niet dat de landvoogd dat doen zou en het handvat zou aannemen om de Joden te laten aftrekken (vs. 22). Zeker had de Heere Zijn hand in dit proces en verhinderde Hij de rechter, die aan ongerechtigheid gewoon was, om naar zijn gewoonte te handelen, zeker tot grote bevreemding van de aanklagers.

9. En ook de Joden, Ananias en het gedeelte van de ouderlingen dat hij had meegebracht (vs. 1), stemden toe, bevestigden door hun woorden wat de advocaat had ingebracht (vs. 5vv.), zeggende dat deze dingen zo waren.

Dat is hun amen op de stichteljke prediking van Tertullus. Hij had zijn zaak zo voortreffelijk volbracht en Felix kan nu niet anders dan hun recht doen.

De gehele acte van aanklacht is het wereldhistorische, getrouwe beeld van het fanatisme. Zo bedient het zich van de vreemdsoortigste, elkaar meest tegensprekende en verachtelijkste

hulpmiddelen en woordvoerders. Zo liegt, zo vleit, zo verdraait het. Zo kan het zichzelf voorstellen als ten sterkste verdrukt, als het schijnt dat een woedende vervolging zal mislukken en zo blijft het tenslotte steken in verzekeringen, als het bewijzen moet leveren.

10. Maar toen de Joden hadden uitgesproken wat zij hadden in te brengen en de stadhouder Paulus gewenkt had dat hij zou spreken, antwoordde hij: omdat ik weet dat gij reeds onder Cumanus enige tijd hoofd van de Samaritanen zijt geweest en na diens terugroeping zelf tot landvoogd zijt verheven (Aanm. II d. 1) en zo nu vele jaren over dit volk rechter geweest zijt, zo verantwoord ik mijzelf met nog meer moed. Gij hebt toch genoeg ervaring gehad omtrent de omstandigheden en eigenaardigheden van dit volk, om u door de tegen mij ingebrachte beschuldigingen niet dadelijk te laten meeslepen tegen mij, zoals dat anders gemakkelijk zou kunnen geschieden. Ik mag dan vertrouwen bij u geloof te zullen vinden.

Ook Paulus legt het bij het begin van zijn rede er op toe de landvoogd gunstig voor zich te stemmen, maar dit is het onderscheid, dat, terwijl de Romeinse redenaar zich niet ontziet de gunst van de rechter door leugenachtige vleierijen te zoeken, de apostel bij de eenvoudige waarheid blijft staan. Hij spreekt namelijk uit dat hij zich gelukkig acht, voor een rechter te staan die reeds vele jaren over het volk van de Joden heeft gestaan (want bij het gedurig veranderen van stadhouders, dat in die tijd regel was, waren de ongeveer zes jaren, die Felix het land bestuurde, een betrekkelijk lange tijd). Met recht kan Paulus erop rekenen dat de landvoogd gedurende de tijd dat hij zijn ambt heeft waargenomen, het karakter van de Joden en van hun oversten voldoende zal hebben leren kennen, om zich de mogelijkheid in te denken dat al de zo-even gehoorde aanklachten uit enkel partijschap, vijandschap en hartstocht waren voortgekomen.

Geen verlegenheid boeide zijn tong; want hij had de bewustheid in zich van volkomen onschuld, waaraan het niet moeilijk vallen kon deze beschuldiging te weerleggen; doch bovendien, hij stond daar als apostel van de Heere en ook hem gold de belofte van Jezus, aan Zijn leerlingen gedaan, dat zij voor koningen en stadhouders terechtgesteld, niet hoefden te overleggen wat en hoe zij spreken zouden, daar de Heilige Geest de woorden hun zou ingeven, waarvan zij zich op de beste wijze tot hun verdediging konden bedienen. (VAN HEININGEN).

11. Nu moet de aanklacht tegen mij, dat ik oproer zou hebben veroorzaakt, worden afgewezen als onhoudbaar en onwaar, want gij kunt, wanneer gij de getuigen die hier aanwezig zijn, wilt ondervragen, weten dat het niet meer dan twaalf dagen geleden is van dat ik van deze stad Cesarea (hoofdstuk 21: 15v.) ben opgekomen om te aanbidden in Jeruzalem in de tempel. Nu moeten van deze 12 dagen nog 9 dagen worden afgetrokken, die sedert mijn gevangenneming in hoofdstuk 21: 27vv. zijn verlopen, zodat er slechts 3 dagen overblijven, waarin men zich toch waarlijk geen aanhang verwerft en boze aanslagen smeedt.

Met bewonderenswaardige kalmte en duidelijkheid bespreekt Paulus op volgorde de drie punten van aanklacht, die tegen hem zijn ingebracht. In de eerste plaats wendt hij zich tot de eerste aanklacht, die hem een gevaarlijke oproermaker noemde; ten opzichte hiervan wijst hij erop dat het niet langer dan twaalf dagen geleden is sedert hij van Cesarea was opgegaan, om te Jeruzalem te aanbidden, terwijl hij met de laatste aanwijzing dadelijk te kennen geeft met welke bedoeling en met welke gezindheid hij de reis naar Jeruzalem had gemaakt, namelijk geenszins, zoals men hem in de derde plaats beschuldigde, om zich tegenover de dienst van de wet in de tempel te stellen, maar integendeel, om persoonlijk de godsdienst op vrome wijze te volbrengen. Met opzet wijst hij op die twaalf dagen, omdat Felix, die zelf te Cesarea

resideerde, door een getuigenverhoor op hetzelfde ogenblik in te stellen bij degenen die hier met hem, de apostel, verkeerd hadden, met weinig moeite de nodige kennis omtrent de bedoelingen van zijn reis naar Jeruzalem kon verkrijgen.

12. En zij hebben mij noch in de tempel aangetroffen terwijl ik tot iemand sprak of enige volksoploop veroorzaakte, noch in de synagogen, daar ik daar gedurende al die tijd (hoofdstuk 21: 17-26) niet geweest ben, noch in de stad.

13. En zij kunnen niet bewijzen, waarvan zij mij nu beschuldigen. Zij treden ook op met de kale, naakte beschuldiging (vs. 5): wij hebben deze man bevonden te zijn een pest en één die oproer verwekt onder al de Joden over de hele wereld, zonder dat zij het minste of geringste bewijs daarvoor hebben bijgebracht. Als er het geringste van waar was, dan moest het hun zeer gemakkelijk zijn een bepaald feit aan te wijzen, waardoor ik zo’n gezindheid zou hebben getoond.

14. Maar dit beken ik u, als zij verder als een beschuldiging voorbrengen dat ik een opperste voorstander van de sekte van de Nazareners ben, dat ik naar die weg (hoofdstuk 22: 4; 9: 2; 19: 23, die zij sekte noemen, doch die geenszins een zijpad van eigen kennis en vinding is, maar de ware, rechte hoofdweg, de God van de vaderen, de God van Abraham, Izaäk en Jakob (MATTHEUS. 22: 32) dien en alles geloof wat in de wet en in de profeten geschreven is.

15. En ik heb op grond van dat geloof hoop op God, een hoop die wat het voorwerp aangaat (Rom. 8: 24) de Joden ook zelf, in wiens naam Tertullus gesproken heeft (vs. 3vv.), hebben, namelijk dat er een opstanding van de doden wezen zal, zowel van de rechtvaardigen als van de onrechtvaardigen (Jes. 26: 19vv. Dan. 12: 2 Joh. 5: 28v.).

Merk op, 1) er zal een opstanding van de doden zijn, van alle mensen van het begin tot het einde van de tijd. 2) Het zal een opstanding zijn van zowel rechtvaardigen als onrechtvaardigen, van heiligen en goddelozen. Dit sluit in zich dat het een opstanding zijn zal tot het laatste oordeel, waardoor alle mensenkinderen zullen worden verwezen tot eeuwig geluk of ongeluk. 3) Men moet geloven dat God die opstanding zal doen plaatshebben; zij die er aan twijfelen, betonen onwetendheid van de Schriften en van de macht van God (MATTHEUS. 22: 29). 4) De opstanding van de doden is een hoofdpunt van ons geloof, evenals het was van de Joodse kerk. Het was de verwachting van de aartsvaders, maar is duidelijker geopenbaard en is vaster verzekerd door het evangelie; en 5) in al onze godsdienst behoren wij God te dienen met vol vertrouwen op Hem dat er een opstanding van de doden zal zijn en alles doen om ons daarop voor te bereiden en ons loon daarin te verwachten.

Overeenkomstig hiermee is hetgeen onze Heiland zegt in Joh. 5: 28, 29 In dit leerstuk waren de Farizeeën van die tijd gezonder dan de hedendaagse Joden; want ofschoon de leer van de opstanding uit de doden één van hun dertien artikelen van het geloof was en zelfs een grondleerstuk, zodat iemand die het niet geloofde niet bij de Joodse godsdienst gerekend kon worden, beperken zij echter die opstanding geheel en al tot de rechtvaardigen alleen en willen niet toestaan dat de goddelozen opgewekt zullen worden. Dit begrip had ook al vroeg plaats; want in de Talmud wordt gezegd: "de opstanding uit de dood is voor de rechtvaardigen, maar de regen is voor de rechtvaardigen en goddelozen; ofschoon Abarbanel zegt dat dit zeggen van R. Abby enkel ziet op de beloning na de opstanding; ook merkt hij op dat dit zeggen van de wijze mannen niet wordt goedgekeurd. Zelf is hij van mening dat zowel rechtvaardigen als goddelozen zullen worden opgewekt. Het is zeker dat de Joden over dit stuk verdeeld zijn.

16. a) En hierin oefen ik mijzelf met de andere belijders van de christelijke leer (1 Joh. 3: 3), om altijd een onergerlijk geweten te hebben voor God en de mensen, terwijl juist zij, die onze weg smaden en ons vervolgen, zich er niet op toeleggen zo'n geweten te hebben.

a) Hand. 23: 1

Paulus gebruikt de vrijheid die hij heeft om te spreken, niet alleen ter weerlegging van de beschuldigingen, maar nog meer om een goed belijdenis af te leggen.

Paulus schaamt zich niet een Nazarener te zijn, maar hij ontkent dat het christendom een pas uitgevonden dwaalleer en de kerk van God een sekte zou zijn, die van het geloof van de vaderen zou zijn afgevallen, terwijl integendeel het evangelie van Christus kern en merg, einde en doel van het gehele Oude Testament is.

De ware kerk van God heeft altijd hetzelfde bewijs gebruikt, als men haar sekte noemde; zo kon de evangelische kerk tegenover de katholieke, waardoor zij een nieuwe partij genoemd werd, gerust beweren dat zij juist de oude apostolische kerk was.

Zeer terecht is de verklaring van de apostel dat hij bij zijn geloof en zijn hoop zich oefende om een onergerlijk geweten te hebben voor God en mensen. Dit was niet alleen belangrijk en van grote betekenis voor zijn persoonlijke verdediging ten opzichte van de vele beschuldigingen omtrent tempelontheiliging en het stichten van oproer, maar het heeft ook als belijdenis tot eer van het christendom de hoogste waarde. Het christendom is het geweten van het geweten. Het woord van Christus, als het tot de mens komt, heeft hem niet waarlijk aangegrepen, voordat het tot het geweten is doorgedrongen; en de mens heeft het christendom nog niet werkelijk aangegrepen en zich toegeëigend, voor hij het als een kracht van God gebruikt tot oefening in zedelijkheid, teneinde het geweten onergerlijk te bewaren.

Een onergelijk geweten is een geweten, dat geen aanstoot geeft aan anderen, noch ontvangt van anderen. Het geweten is onergerlijk voor of bij God, in een actieve zin, wanneer men zich zorgvuldig wacht om God enig misnoegen te geven en in een passieve zin, wanneer men zich niet stoot aan iets, dat in Gods woord of wegen voorkomt. Het geweten is onergerlijk bij of voor de mensen in een actieve zin, wanneer men niemand met woorden of daden enige aanstoot geeft en in een passieve zin, wanneer men niet snel geërgerd wordt door de handelingen van anderen. Paulus beoefende en bevlijtigde zich om zo'n aangename gemoedsgesteldheid op goede gronden te hebben en uit dat beginsel goedsmoeds te zijn en dat wel altijd, in alle omstandigheden, bedrijven, ontmoetingen en verkeringen, zowel voor God als met de mensen.

17. Doch, om nu ook op de bewering van de aanklagers in vs. 6 te antwoorden, ook deze berust, evenals de eerste in vs. 4v., geheel op onwaarheid. De zaak is geheel anders. Na vele jaren, waarin ik niet in Jeruzalem ben geweest (hoofdstuk 18: 22), ben ik gekomen met een collecte, die bestemd is voor de noodlijdenden in de christelijke gemeenten van Judea (Rom. 15: 25vv.), dus om aalmoezen te doen aan mijn volk en bij gelegenheid van de ontwijding van enige Nazareeërs, voor wie ik de onkosten betaalde (hoofdstuk 21: 26vv.) heb ik offeranden gebracht.

18. a) Daarmee, in de volbrenging van de zo-even genoemde offeranden, hebben zij mij gevonden en dus in een werk, dat ik alleen in geheiligde staat kon doen, in de tempel, zonder volksoploop of opschudding, enige Joden uit Azië. Ik was daar noch door een volksmenigte

omgeven, noch maakte enig lawaai, zodat in generlei opzicht van een schennis van het heiligdom door mij kan sprake zijn.

a) Hand. 21: 27

Wie werkt en strijdt voor de zaak van God, die opent genade ook het verstand, om in geval van nood alle geoorloofde en betamelijke middelen tot zijn verdediging te vinden.

De Joden uit Azië (deze vonden Paulus in de tempel, niet de oudsten, in wiens naam Tertullus beweerde: "wij hebben hem gegrepen waren onder de aanklagers niet te zien. Er had hier gesproken moeten worden van het rumoer en geraas, waarmee zij de tempel hadden ontwijd en Paulus bijna dood hadden geslagen. De landvoogd nu had werkelijk het volk niet moeten kennen, als hem de onschuld van een aangeklaagde, die op een geregeld getuigenverhoor aandrong, twijfelachtig had kunnen blijven.

19. Niet de leden van het Sanhedrin, Ananias en de ouderlingen (vs. 1 en 9), hebben mij gevonden, maar de Joden uit Azië, die toen een volksoploop en geraas hebben veroorzaakt (hoofdstuk 21: 27). Die behoorden hier voor u tegenwoordig te zijn, als de vereiste getuigen ter aanklacht en mij te beschuldigen voor u, de rechter, indien zij iets hadden tegen mij. Zij zijn echter door mijn aanklagers wel opzettelijk achterwege gelaten.

20. Of, daar die Joden dan afwezig zijn en geen getuigenis omtrent mij kunnen geven, laat dezen, die hier als mijn aanklagers zijn en tegenwoordig waren, toen de overste mij voor de hoge raad had gebracht (hoofdstuk 22: 30vv.), zelf zeggen, of zij enig onrecht in mij gevonden hebben, toen ik voor de raad stond.

21. Of het moest dit ene woord zijn, dat ik riep en waarop zijzelf onder elkaar verdeeld werden, zoals Lysias daarvan mijn getuige is, staande onder hen (hoofdstuk 23: 6): a) Over de opstanding van de doden word ik heden door u geoordeeld.

a) Hand. 28: 20

Een stroom van goddelijke ironie wordt met deze slotwoorden vernietigend uitgestort op het hoofd van de hogepriester en zijn sadduceese broeders. Hij moet het zich laten zeggen dat hij de apostel ter dood vervolgde, niet zozeer om het voorval in de tempel - de oorspronkelijke aanklagers hieromtrent waren sedert lang verdwenen - maar bovenal om zijn getuigenis voor de hoge raad, waarvan een gedeelte zijn voorspraak eiste (hoofdstuk 23: 9). De overige, de algemene en oude elementen van de haat zijn daarmee niet buitengesloten; maar in het geloof in de Opgestane bestond toch inderdaad het voornaamste van de verwijten, die men Paulus en het christendom deed (Vgl. hoofdstuk 4: 2).

22. Toen nu Felix gehoord had wat Paulus tot weerlegging van de aanklachten van zijn tegenstanders voorbracht en daaruit tot het besluit kwam dat alleen het Joodse fanatisme bevrediging zocht, verdaagde hij de zaak. Hij nam de aanklacht nog niet aan in de rechterlijke vorm, maar stelde die nog uit. Hij zond toen hen, Ananias en de ouderlingen, heen, zeggende: Als ik nader op de hoogte ben van deze weg, van dat christelijk geloof (vs. 11), dat de hoge raad en in het bijzonder de Sadduceeën een doorn in het oog is, wanneer Lysias de overste hier naar toe zal gekomen zijn, dan zal ik volle kennis nemen van uw zaken en naar diens mededelingen oordelen, of ik u de gevangene kan uitleveren of niet, om voor uw eigen rechtbank te worden gesteld (vs. 6).

Bij de verklaring van dit vers komt het er vooral op aan welke betekenis het woord van de grondtekst heeft, door de onzen vertaald "stelde hij hen uit, " of het een juridische betekenis heeft in bijzondere zin of slechts een meer algemene, als in het dagelijks leven. Volgens de gewone verklaring moet het een zogenaamde ampliatio zijn, of verschuiving van het rechterlijk vonnis. Felix heeft verklaard: non liquet, d. i. de zaak is nog niet genoeg opgehelderd om de aangeklaagde nu reeds te kunnen veroordelen of vrijspreken; amplius, er moet nog nader omtrent deze zaak onderzoek worden gedaan. Men vat dan het "hen" dat daarbij staat op als slaande op de beide partijen, de aanklagers zowel als de aangeklaagde. Evenzo zou dan verder het "uw zaken" op beiden slaan. Maar in de eerste plaats wijst de tekst hoofdstuk 25: 17 "geen uitstel nemende" aan dat bij Lukas die bijzondere juridische betekenis van de Griekse uitdrukking niet bedoeld wordt en wij liever de alledaagse betekenis van het woord moeten aannemen als een eenvoudig uitstellen van de zaak, een laten heengaan van hen. Verder blijkt wel genoeg dat zij, die de landvoogd wegzendt en over wier zaken hij bij Lysias navraag wil doen, uitsluitend de Joden zijn. Felix heeft wel opgemerkt dat van oproer maken door Paulus geen sprake kan zijn. Dat heeft Lysias wel in zijn begeleidend schrijven meegedeeld (hoofdstuk 23: 29) en is hem wel bepaald gebleken uit de beantwoording van de aanklacht door de apostel. Hij heeft wel opgemerkt dat het alleen een lage Jodenintrigue tegen deze man was, dat de aanklacht haar oorsprong had in godsdienstige partijhaat en dat de rede van Tertullus niets was dan rabulisterij en rechtsverdraaiing, een samenweefsel van leugen en bedrog, waaraan de vleierij in vs. 3 moest voorafgaan, om hem in te nemen, zodat hij de leugen voor waarheid zou aannemen en ofwel de aangeklaagde dadelijk als een oproermaker zou doden, of als een tempelschender aan de hoge raad ter veroordeling zou overgeven. Voor het eerste nu is er zo weinig grond van recht aanwezig dat integendeel die gevangene dadelijk als geheel onschuldig moest worden vrijgelaten, voor een ampliatio om een non liquet is hier volstrekt geen plaats meer. Daarentegen is er hier sprake van of Paulus wel misdaan heeft tegen de Joodse godsdienst, die rechtens in het Romeinse rijk bestond en zich werkelijk aan een ontheiliging van de tempel heeft schuldig gemaakt. De beslissing in deze zaak behoorde, als de aanklacht door de landvoogd werd aangenomen, door het forum van de hoge raad genomen te worden, want de Joden genoten, zoals wij eerder hebben gezien, het privilege om hun godsdienstgenoten bij zuiver godsdienstige misdaden zelf te vonnissen en ook als christen behoorde de apostel volgens het toenmalige staatsrecht van de Romeinen nog steeds tot de Joden. Daarom is hier volstrekt nog geen actio, een eigenlijk proces ter rechterlijke beslissing; hier is integendeel alleen de accusatio, het aanhangig maken van het proces, waarmee Felix te doen heeft. De eerste acte van deze inleiding, de nominis delatio had plaatsgehad met het feit dat Ananias met de oudsten en de redenaar Tertullus voor de landvoogd hun zaak hadden gebracht (nomen detulerunt), toen Tertullus zijn voordracht hield en de hogepriester met de ouderlingen zijn woord bevestigde. Omdat de aangeklaagde mede op de plaats zelf aanwezig was, sloot zich hierbij de tweede acte aan, de interrogatio. De landvoogd wenkte Paulus, dat hij nu spreken zou, om zo het eigenlijke voorwerp van aanklacht juister vast te stellen, vooral daar de aanklagers het politieke en godsdienstige met elkaar vermengd hadden. Had nu Felix, ook nadat hij zich van de onhoudbaarheid van de politieke aanklacht overtuigd had, evenwel de godsdienstige zijde van de ingebrachte beschuldigingen willen laten gelden, dan was als derde acte de inscriptio aan de ene en de subscriptio aan de andere zijde gevolgd, d. i. de aanklacht zou in dit opzicht tot een protocol zijn genomen en de aanklagers hadden het protocol door ondertekening moeten bekrachtigen. Daarmee zou dan een vierde acte verbonden zijn, de nominis receptio, de landvoogd zou verklaard hebben dat de klacht was aangenomen en Paulus zou nu een "reus" geweest zijn, of iemand die in de toestand van een aangeklaagde was gebracht. Tot die derde en vierde acte laat Felix het echter niet komen. Doordat de aanklagers niet diegenen zijn die Paulus bij de voorgewende poging tot tempelontheiliging (vs. 6) hebben aangetroffen, en dat zij die hem

werkelijk gezien hebben, niet ook naar deze plaats zijn gebracht (vs. 18v.), zijn de aanklagers bewezen als niet behoorlijk gelegitimeerd en gekwalificeerd om de aanklacht in te dienen. Felix weigert nog niet de klacht aan te nemen, de nominis receptio, maar hij kan de voorafgaande inscriptie niet doen plaatshebben, hij moet de aanklagers "uitstellen, " de beslissing van hun klacht verdagen totdat hij bij Lysias, op wiens getuigenis zij zichzelf hebben beroepen (vs. 8), nauwkeuriger informatie omtrent hun zaak zal hebben ingewonnen. In onze vertaling zouden wij een omzetting nodig achten en aldus vertalen: "Felix stelde hen uit, totdat hij nauwkeuriger onderricht was omtrent de weg. " Hiermee wil Lukas zonder twijfel te kennen geven dat het Felix aangenaam was de aanklagers te kunnen uitstellen en de aanneming van hun klacht te kunnen verdagen. Hij doorzag ten gevolge van zijn nauwkeurige kennis, die hij omtrent de haat van de Joden tegen de zogenaamde sekte van de Nazareners had (vs. 5), de gehele machinatie van deze fanatieke mensen en wilde geen blind werktuig in hun handen zijn. Paulus dadelijk vrijlaten kon hij niet, omdat in een godsdienstzaak, waarin hij niet het eindoordeel mocht vellen, maar alleen het voorafgaand onderzoek had te leiden en nu nog slechts de ene partij tegenover de andere voor hem stond, eerst nog moest blijken welke de ware was van de beide voorstellingen die elkaar tegenspraken, die in vs. 6 "die wij ook gegrepen hebben" en in vs. 18v. "waarover mij gevonden hebben enige Joden uit Azië. " Was de eerste mededeling de ware, dan had Ananias met de ouderlingen zeker het recht dat de gevangene, hun, zoals zij zeiden, door Lysias met geweld ontrukt, weer werd uitgeleverd. Bleek daarentegen dat de laatste de ware was, dan moest Paulus dadelijk in vrijheid worden gesteld, omdat niet de in vs. 19 door hen genoemde rechthebbende aanklagers maar anderen, niet gelegitimeerden, de klacht tegen hem hadden ingebracht. Wij mogen veronderstellen dat de landvoogd ook inderdaad, zoals hij het voornemen daartoe uitsprak, later van Lysias nadere mededelingen heeft gevraagd. Daardoor bleek dat de mededeling van de apostel (vs. 18v.) waar en geacht was en dus had nu een rechtshandeling tot zijn vrijspraak van de aanklacht van tempelontheiliging en tot gehele vrijlating uit de gevangenschap moeten plaatshebben. Felix wilde echter deze zaak niet dadelijk volbrengen (vs. 26v.), maar tot een middel maken om geld te krijgen, en daar hij in zijn verwachting om geld te ontvangen van de vrienden van de gevangenen zich bedrogen zag, hetgeen hem zeker ontstemde, bleef hij de apostel schuldig wat hij eigenlijk aan hem verschuldigd was, toen hij zijn post als landvoogd verloor. Hij trachtte toen door de man verder gevangen te houden tenminste bij de Joden weer enige gunst te verwerven, daar hij van hen een aanklacht te Rome om velerlei hardheden en wreedheden, gedurende zijn ambtsbediening bedreven, te vrezen had.

23. Zo kon de vraag of Paulus al of niet in staat van beschuldiging kon geplaatst worden, niet tot een beslissing komen. En hij, Felix, beval de hoofdman over honderd, dat Paulus zou bewaard worden in militaire bewaring. En aan de andere kant, daar hij op het punt stond om de aanklacht als niet ontvankelijk te verklaren en verder tot vrijspraak over te gaan, bepaalde hij dat de gevangene verlichting zou hebben en dat hij, de bewaarder, niemand van de zijnen, van Paulus’ vrienden, zou beletten hem te dienen of tot hem te komen. (De laatste woorden "of tot hem te komen" schijnen een latere toevoeging van de kopieerders te zijn).

Volgens Geib (geschiedenis van het Romeinse criminele recht) hadden de Romeinen drie soorten van gevangen houden 1) de custodia publica of bewaring in een openbare kerker, die voor de zwaarste werd gehouden; 2) de custodia militaris, of de militaire bewaring, in het begin van het keizerrijk ingevoerd, die erin bestond dat de gevangene aan een of meer (gewoonlijk twee) en meestal reeds gedurende enige tijd in de dienst beproefde soldaten werd overgegeven - dezen hadden dan bij zware persoonlijke verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat die ieder ogenblik voor de rechtbank kon worden gesteld; 3) de custodia libera, die erin bestond dat de aangeklaagde niet in een werkelijke gevangenis werd gebracht, maar

slechts werd overgegeven aan een hoger overheidspersoon, op wiens gezindheid men meende te kunnen vertrouwen, om onder diens verantwoordelijkheid in zijn huis te worden bewaakt, maar gedurende de gevangenschap, zoveel de omstandigheden het toelieten, zoveel mogelijk met verontschuldiging te worden behandeld. Dit was de lichtste soort van gevangenschap. Aan zo’n vrije gevangenschap hebben enige uitleggers willen denken hij de uitdrukking "verlichting. " De apostel zouden de boeien ontnomen zijn, alhoewel hij in het residentiegebouw van de landvoogd moest blijven en het niet mocht verlaten, wellicht zelfs aan een enkele, bepaalde kamer gebonden was en pas bij zijn aftreden als landvoogd zou Felix Paulus volgens vs. 27 weer boeien hebben laten aandoen. Deze opvatting is echter niet aannemelijk, daar de vrije gevangenschap slechts aan personen uit de hogere standen wordt toegestaan en bovendien toen zeer zeldzaam plaats vond. Wij hebben integendeel hier met een militaire bewaring te doen, waarbij de apostel van het begin tot het einde geboeid bleef, maar waarbij hem zoveel mogelijk verlichting werd vergund en in het bijzonder zijn broeders en bloedverwanten werd toegestaan voor zijn lichamelijke behoeften te zorgen en hem wellicht onderhoud te verschaffen, voor zover dat met de bedoelingen van de voorlopige gevangenschap niet in tegenspraak was, daar allen, vooral Lukas en Aristarchus (hoofdstuk 27: 1v.) de apostel terzijde hebben gestaan. Er moet echter niet gedacht worden, zoals vele schriftonderzoekers hebben willen aannemen, dat Paulus reeds nu weer een apostolische werkzaamheid zou hebben kunnen ontwikkelen door met zijn gemeenten of helpers in schriftelijk verkeer te treden en verscheidene van zijn brieven in deze tijd te schrijven. Het is in strijd met de begrippen van voorlopige gevangenschap volgens het algemeen volkenrecht, dat een gevangene in dezelfde zaak nog zou voort arbeiden, waarom hij gevangen werd gehouden. De militaire bewaring sloot elk verkeer met de buitenwereld uit. Die bewaring moest meer dan twee jaar (vs. 27) duren. De apostel was een, hoewel eervolle, toch zeker harde gevangenschap bescheiden en dat was een moeilijke beproeving van zijn geduld. De tijd zal hem in die twee jaar dikwijls lang en het hart menigmaal bezwaard zijn geworden. Het zal hem nu en dan te moede zijn geweest als een dapper krijgsman, die met smarten als gewonde in een hospitaal moet liggen, of als krijgsgevangene op een vesting moet zitten, terwijl daarbuiten zijn kameraden overwinningen behalen en lauwerkransen vergaderen. Maar als een trouwe knecht zal hij ook daarin de goede en heilige wil van zijn Heer dankbaar hebben erkend en ootmoedig hebben geëerd. In deze tijd van gedwongen rust kon de rusteloze arbeider nieuwe krachten voor lichaam en geest verzamelen. In zo menig stil uur kon hij krachten vergaderen tot heilzame overdenking, kon hij biddend terugzien op de wonderbare wegen, die de Heere met hem was gegaan sedert de dag van Damascus. Hij kon een onderzoekende blik slaan in zijn eigen hart, om het evangelie van Jezus Christus, dat hij anderen gepredikt had, ook bij zichzelf steeds inniger te bewaren in zijn kastijdende, vertroostende, heiligende kracht. Hij kon zich in stilte toerusten tot de strijd die hem nog wachtte en in vrome verwachting uitzien naar het zalige doel van de volmaaktheid, dat hij steeds meer naderde. Dergelijke uren van rust en verpozingen van de arbeid zendt de Heere nu en dan Zijn knechten toe tot hun innerlijke loutering en vorming. Jozef in de kerker, Mozes in Midian, Elia in de woestijn, Johannes in de gevangenis, Luther op de Wartburg en vele andere knechten van God hebben dat ondervonden. Als iets dergelijks iemand van ons overkomt, als ons een lief arbeidsveld door de Heere ontzegd wordt, als ons de handen, die graag werkzaam zouden zijn, worden gebonden, als wij door de Heere voor langere of kortere tijd, op zachtere of smartelijke wijze tot rust worden gebracht of op een ziekbed worden neergelegd, laat ons dan geloven dat ook daarin voor ons een heilige roeping, een goddelijke zegen ligt! Gij hebt lang daarbuiten gearbeid, nu moet gij arbeiden aan uw eigen hart. Gij hebt in de wereld verstrooiing gezocht, nu zult gij weer tot uzelf komen. Gij hebt anderen gepredikt, nu zult gij aan uzelf de kracht van de waarheid beproeven. Gij hebt gearbeid, nu moet gij bidden. Gij hebt voor dit tijdelijk leven gezorgd, nu moet gij ook met ernst denken

aan het hemels vaderland. Zalig de knecht, die zo de wil van de Heere erkent en vereert, hoe de Heere hem ook wil gebruiken. Voor hem wordt ook het ziekbed een bron van zegen, ook de kerker tot hen heiligdom.

Felix sprak dus nog geen vonnis uit, maar verschoof de zaak tot een latere tijd, onder voorwendsel dat hij eerst nadere berichten van Lysias wilde inwinnen. Maar Lysias had hem immers in zijn brief aangaande de zaak voldoende ingelicht en uitdrukkelijk verzekerd dat Paulus niets had gedaan, waarop de doodstraf of gevangenschap stond. Ook kende hij de Joden te goed en wist hij reeds te veel van de godsdienstleer, die Paulus predikte, dat hij aan de beschuldiging van de Raad veel gewicht kon hechten. Daarenboven had de verantwoording van de beklaagde hem van diens onschuld nader overtuigd en achting voor hem ingeboezemd, zoals uit zijn eigen handelwijze omtrent hem duidelijk blijkt. Waarom stelde men hem dan niet terstond op vrije voeten? Ach! Het ontbrak hem aan moed, aan vastheid van karakter, aan die nauwgezetheid van geweten, die wij in Paulus opmerkten, aan edele beginselen. Staatkunde verbood hem de Joden opeens in het ongelijk te stellen en hoop op voordeel drong hem om de man, die zoveel vrienden ook te Cesarea had, nog gevangen te houden. Intussen had hij nog zoveel gevoel van recht en billijkheid dat hij de gevangenschap voor Paulus dragelijker maakte.

24. En na enige dagen kwam Felix daar in het gevangenhuis, in het huis van de landvoogd (hoofdstuk 24: 25), met Drusilla, zijn vrouw, die een Jodin was en de dochter van Herodes Agrippa I (Aanh. II d. 1); hij ontbood Paulus en hoorde hem over het geloof in Christus. Daarvan had hij uiterlijk wel reeds enige kennis (vs. 22), maar hij wilde graag ook de eigenlijke inhoud ervan vernemen.

Omdat de mensen ook in het horen allerlei afwisseling willen hebben, komt het willen horen ook soms tot het evangelie, om daarin een vermaak voor hun natuurlijke gezindheid te zoeken - om die reden (Luk. 23: 8) had Herodes Jezus sinds lang graag gezien - of ook dikwijls om iets uit het evangelie te nemen en zich daarvan voor het branden van het geweten een verkoelende omslag te maken.

De onverschrokken belijdenis, die de apostel op de aanklachten van zijn vijanden had afgelegd (vs. 14vv.), zal zeker wel enige indruk op de landvoogd hebben gemaakt, zodat deze Paulus hem in elk geval als een merkwaardig, belangrijk man voorkwam, wiens hoewel ook overdreven levensgedachten wel de moeite waard waren om te horen. Daarbij kwam, dat zijn vrouw Drusilla als Jodin nog een bijzondere belangstelling had voor de belijder van Jezus. Ja, het is volstrekt niet ondenkbaar dat meer dan gewone nieuwsgierigheid, namelijk een verborgen verlangen van het hart, waarvan zij zich geen nauwkeurige rekenschap konden geven, hen dreef om van deze eigenaardige, tot hiertoe ongehoorde leer iets naders te vernemen; dat zij echter niet van het geloof in Christus wilden horen, om zelf in Christus te geloven bewijst de verdere voortzetting van de geschiedenis.

Wel heeft Felix nagelaten aan de onschuldige zijn vrijheid weer te geven, maar als bij wijze van vergoeding en sussing van het eigen geweten betoont hij eerst alle welwillendheid aan de gevangene, gunt hem verlichting in zijn boeien en aan zijn vrienden de vrije toegang; straks ontbiedt hij hem en wil dat ook Drusilla, zijn Joodse vrouw, de man om wie zo veel te doen is en van wie zo veel gesproken is onder de Joden, hem ziet en hoort.

Die gevangene Paulus bevond zich menselijk gezien geheel en al in de macht van de landvoogd en moest nu voor hem spreken. Hoe gewenst was voor menigeen in zo’n toestand

dat voorval geweest en hoe zou hij erop uit zijn geweest om voor zijn eigen persoon daarvan te profiteren om van zijn moeilijke en gevaarlijke gevangenschap hoe eerder hoe liever verlost te worden. Hoeveel goede woorden zou hij hebben gegeven, hoe zou hij getracht hebben door een zachte, innemende, vleiende voordracht het hart van zijn rechter te bewegen! Niet aldus Paulus; alsof hij zichzelf had vergeten, wendt hij dit voorval slechts aan tot eer van zijn ambt, of liever van zijn Heer en tot welzijn van hen die hem willen horen. In de geest van de heilige en onberispelijke liefde, die niet het hare zoekt, zou hij graag Felix en Drusilla helpen (hoofdstuk 2: 40), al zou hij hun ook mishagen, al zou hij ze ook vertoornen. Het is er hem niet om te doen het kwade geweten van deze mensen nog zieker te maken door een rede, die lijkt op een verband, voor een ogenblik verzachtend, maar toch het kwaad woedend. Hij wil het liever geheel en voor altijd genezen door een rede, die gelijk is aan het snijdende en smart veroorzakende, maar toch het kwaad geheel genezende mes van de wondheler. O, de reinheid en waarheid van heilige mensen is zo’n kostelijke zaak.

25. En toen hij, Paulus, in zijn samenspreken met de landvoogd over de zaak die hem interesseerde ook sprak over rechtvaardigheid en matigheid (de betekenis van dit woord is "zelfbeheersing, " matiging in elk genot en kan dus ook met "kuisheid" worden vertaald) en van het komend oordeel, dat door deze Jezus Christus zou worden gehouden (hoofdstuk 17: 31), werd Felix zeer bevreesd en antwoordde teneinde het onderhoud af te breken: voor ditmaal ga heen en wanneer ik nog eens de gelegenheid heb, zal ik u tot mij roepen en verder met u over die zaak spreken.

Paulus gebruikte zijn samenspraak over het geloof in Christus zo, dat het tenslotte uitkwam op rechtvaardigheid, zelfbeheersing en het komend oordeel, waarheden die een zeer diepe indruk maken. Hij predikt Felix het evangelie, maar hij geeft hem ook de wet, ja tast zelfs de boezemzonden van zijn hoorder aan. Van de gerechtigheid spreekt hij tot de omkoopbare beambte, van kuisheid tot het echtbrekend paar, van het toekomstig oordeel tot de onrechtvaardige rechter, wie reeds het keizerlijk gericht te Rome dreigde.

Paulus sprak van de zonden van de landvoogd niet rechtstreeks, maar hij sprak volgens 2 Tim. 2: 19; 1 Kor. 6: 9v. 2 Kor. 5: 10 van deze ernstige zaken meer in het algemeen. De uitdrukkelijke toepassing op hen was niet nodig, de Heilige Geest maakte die zelf op het hart van Felix. Had Paulus hem bepaald bestraft, dan zou hij zich van zo’n prediking dadelijk hebben afgekeerd, hij zou het voor enkel beledigingen en persoonlijkheden hebben aangezien. Nu voelt hij zich echter in zijn geweten getroffen en durft zich toch niet gekrenkt te tonen. Hij moest inzien dat Paulus het er niet op had toegelegd om hem te krenken, maar dat de leer van het evangelie, die hij zelf had verlangd te kennen, hem zo sterk geschokt had. Een wenk voor alle boetepredikers! Als strafpreken de indruk maken van persoonlijke beledigingen, dan zijn zij zeker de ware niet geweest, bij de ware strafpreken moeten ook zij, die het meest getroffen zijn, diep voelen dat niet de prediker, maar de Heere hen getroffen heeft.

Felix schrok. Wat een bewijs van de macht van Gods woord, dat een man, dronken van werelds genot als Felix, ervan schrok, de rechter voor de aangeklaagde, een beheerser voor een tentenmaker, de machtige voor de geboeide! Maar wat een bewijs tevens van het bedrog van de zonde, dat Felix zich haastte om het zwaard, dat hem de ziel doorboorde, te ontvluchten met de beleefde wending: "voor ditmaal ga heen! " O zo spreken de dwazen de ene keer na de andere tot de boden van het nabijzijnd oordeel, van de genade, die nog nader is; maar de genade gaat voort, het oordeel blijft staan (vgl. Hebr. 9: 27).

"Als ik de gelegenheid zal hebben. " Ja, zo ontwijkt men ook heden nog zo graag het aangrijpen van Gods woord. Men wil het niet geheel afwijzen, maar men wil het ook vooreerst nog geen meester laten worden. Maar hoe gaat het? De gelegen tijd komt maar niet en voordat die komt gaat het van de tijd in de eeuwigheid over! Wij lezen niet dat die nog voor Felix gekomen is, die gelegen tijd, waarmee hij zichzelf en de apostel tracht te troosten. Wel had hij nog twee jaar Paulus naast zich in de gevangenis, hij sprak nog wel meermalen met hem, maar tot een nadere betrekking, tot een omkeer kwam het niet, want Felix had eens voor altijd het woord van God verworpen. Wanneer is het de gelegen tijd tot bekering? 1) Altijd voor hem die wil, want a) altijd en op allerlei wijze roept God ons tot bekering door innerlijke beweging en uiterlijke leiding, door wet en evangelie, door vreugde en leed; b) altijd en bij elk beroep, in elke levenstoestand kan de mens tijd vinden om Gods woord te horen; 2) maar nooit voor hem die niet wil, want
a) wanneer God hem ook roept, nooit komt het hem gelegen; b) wanneer hij echter God eens zal roepen, dan is er voor God geen tijd meer (vgl. Joh. 8: 21).

Zijn geweten - en niet dat van Drusilla, die haar man verlaten had en zonder zelfs uiterlijk de welvoeglijkheid in acht te nemen, zich aan de Romein had overgegeven? zijn geweten werd door de eenvoudige, maar overtuigende redenen van de apostel, wiens vrijmoedigheid, bedachtzaamheid en getrouwheid, in niet zozeer tot bevrediging van de nieuwsgierigheid, dan wel tot wezenlijk nut van zijn toehoorders te spreken, gepaard aan wellevende beschaafdheid, hetgeen navolging van elke evangeliedienaar verdient - het geweten van de wrede en verharde Felix werd getroffen. De betamelijkheid van de beoefening van deugd en plicht, ook van kuisheid en rechtvaardigheid, kon hij met geen mogelijkheid ontkennen. En echter hoe lijnrecht streed zijn gedrag daartegen. Wat een verantwoording stond hem eens te wachten, wanneer het toekomstig algemeen gericht (waarvan hij uit de fabelleer van de heidenen ook reeds enig denkbeeld had) zou gehouden worden! Hoe gelukkig was hij geweest als de vrees, die hem hierbij beving en waarvan wij de ongemene kracht van het geweten ook op verharde zielen herkennen, van die aard was geweest dat hij dat onheil had proberen te ontgaan door het afbreken van zijn wandaden en een ongeveinsde zelfverbetering! Maar hiertoe had hij geen lust. Lage gierigheid, vuil aards belang, de verboden liefde voor zijn nieuwe boeleerster en de gewoonheid aan de ondeugd, verbonden zich samen met de Joodse - met de wellustige - en dus dubbel geërgerde Drusilla, tegen al zijn goede voornemens. Het hart zocht slechts gerustgesteld te worden. Deze lastige prediker moest zwijgen; en de verstrooiingen van zijn bezigheden en de liefkozingen van de overspeelster moesten de sombere en naargeestige denkbeelden zo spoedig mogelijk weer verdrijven.

Helaas! Dat "voor ditmaal ga heen", hoort en bemerkt de trouwe en ernstige dienaar van het evangelie zo dikwijls en tot zijn innige smart; en wanneer komt dan die gelegen tijd? Ach, kwam hij, kwam hij dikwijls en nog tijdig; maar helaas, menigmaal is het op een sterfbed, wanneer de ziekte overmant en krachteloos maakt, wanneer de verwaarloosde en verzondigde ziel door angst en vrees geschokt en werkeloos gemaakt wordt en de deur voor eeuwig gesloten is. Geve de almachtige God dat de roepstem van Zijn ontferming nog krachtig door zal dringen in de harten van velen en dat het heden van de genade nog voor menigeen een welaangename tijd, een dag van de zaligheid mag zijn, dan worden er zelfs Felixen en Drusilla’s bekeerd en voor eeuwig aan het verderf ontrukt.

Wij kunnen ons voorstellen hoe een man als Felix - naast zijn onwettige gemalin gezeten en bevlekt door zoveel ongerechtigheden als hij was, de heilige leer van Jezus hoorde verkondigen. Het waren zo veel stukken vuur, die in zijn hart werden geworpen, om daar te blijven branden, totdat zij uitgedoofd werden in het bloed van Jezus, door het geloof in Zijn

naam. Doch dit laatste wilde hij niet, omdat de enige leus van het christendom is: wie de naam van Christus noemt, laat af van alle ongerechtigheid (2 Tim. 2: 19). Nee, het is niet bevreemdend dat een onheilige wereld niets van de heilige dienst van Jezus wil weten en dat er onder hen die christenen heten, zo weinige christenen zijn. Jezus neemt wel de onreinste zondaren aan, maar om ze te reinigen door Zijn bloed, te heiligen door de Heilige Geest en ze daarmee aan Zich gelijkvormig te maken en evenbeelden van God te doen zijn in de volle en waarachtige zin van het woord. Dat is het doel waartoe de verzoening door voldoening, de vergeving van de zonde, de wederaanneming van de zondaar in genade het middel, de weg is. Wie het doel niet wil, wijst het middel af met Joodse woede, zoals de Joodse raad, of met Romeinse beleefdheid, zoals Felix.

Hoewel Felix een ogenblikkelijke indruk had gevoeld van schuld, was zijn hart niet veranderd. Waarheid is een onwelkome bezoeker en hij maakte haast om die weg te zenden. Wat, was dan een andere bezigheid dringender dan de verandering van zijn bestaan of van meer gewicht dan het behoud van zijn ziel? Maar een uur, zelfs een minuut lijkt te lang, als wij genoodzaakt zijn om die verkeerdheden te horen uitspreken en een oordeel te vernemen dat wij niet kunnen rechtvaardigen, terwijl wij toch besloten zijn er geen afstand van te doen. Merk op wat een macht het woord van God op het geweten kan uitoefenen. Als een eenvoudig apostel predikt siddert een machtig heerser! Die indrukken of bewegingen, die soms de bekering voorafgaan, verdwijnen dikwijls zonder enige uitwerking achter te laten. Zondaars schrikken soms wakker als iemand die door een luid geraas uit de slaap wordt gewekt, maar dadelijk weer neerzinkt in de gewone toestand van ongevoeligheid. Laat ons dan ons niet bedriegen met die verschijnselen van godsdienst bij zekere gelegenheid in onszelf of in anderen. Bovenal laat ons geen spelletje spelen met Gods woord. Zondaars, die daar uitstelt tot de volgende dag, waarom is de tegenwoordige tijd u niet gelegen? Verwacht gij, dat als gij in leeftijd toeneemt, uw hart weker zal worden of dat de invloed van het woord zal verminderen? Zijt gij nu niet in gevaar van eeuwig verloren te zullen gaan? Veracht dan de stem van God niet en zeg niet tot Hem: "Wij zullen u later hierover horen, " opdat Hij niet zal weigeren u te antwoorden, als de smart en angst over u komt. Lees het ontzaglijk woord in Spr. 1: 24-30

Vrijwillig ontbiedt hij de gevangene om hem over het geloof in Christus te horen; hij valt hem niet in de rede, zoals later Festus zal doen; hij hoort hem zelfs niet zonder merkbare indruk over rechtvaardigheid, matigheid en het toekomend oordeel spreken; hij is dan ook geenszins van plan de ernstige en vrijmoedige spreker onherroepelijk uit zijn oog te verbannen. Alleen voor ditmaal wordt hem geboden heen te gaan; graag zou de landvoogd nog meer naar hem luisteren, maar, hoe jammer, voor het tegenwoordige heeft hij geen tijd om zich met zulke gewichtige zaken bezig te houden. Hij ontzegt zijn hulde aan het talent van de prediker niet, maar ontslaat zich alleen van de moeite om zich onmiddellijk met de inhoud van de prediking bezig te houden. De bevreesde en toch lichtzinnige Felix, hoe is hij het levende en sprekende type van miljoenen geworden! Altijd weer dezelfde tegenstand, hetzelfde voorwendsel en daarbij hetzelfde bedrog van zichzelf. Nee, men is niet voornemens zich te verharden, maar alleen niet gezind zich op het ogenblik gewonnen te geven. Men wijst het woord van de waarheid niet af, maar stelt de gehoorzaamheid uit tot de meer gelegen tijd; het kind totdat hij jongeling, de jongeling totdat hij man, de man totdat hij grijsaard geworden is; de grijsaard tot hij op zijn sterfbed zal uitgestrekt zijn; heeft zelfs de moordenaar aan het kruis nog niet in zijn laatste uur genade gevonden? Zo onschuldig en natuurlijk schijnt menig voorwendsel, waarmee men zich aan de hoogste eis onttrekt, dat menig zondaar zich voor het eerst over zichzelf verbazen zal, wanneer voor de rechterstoel van God het laatste bedeksel van de schande hem voor altijd ontnomen zal zijn. Rampzalig, maar ook schijnbaar bevreemdend

bestaan; vanwaar het in zijn diepste grond te verklaren? Een blik in het hart van Felix beantwoordt de vraag; zijn geschiedenis houdt ons tegelijk de spiegel van de zelfkennis voor. Het geweten kan zich nog van de onwillekeurige indruk van de waarheid niet afsluiten, zelfs Felix moet heimelijk huiveren, waar hij gedagvaard wordt voor de vierschaar van de eeuwigheid. Maar tegelijk is de lichtzinnigheid volstrekt ongezind om van wereld en zonde te scheiden, waar men het hart tracht te naderen. Wellicht zou Felix nog niet zo geheel ongeneigd zijn om toe te geven aan een beter gevoel, maar wat zou zijn omgeving wel oordelen, wat zou Drusilla wel zeggen; hoe zou men, als het gehoord werd, te Rome hem uitlachen. Genoeg, nee reeds teveel; beter dat Paulus heengaat, dan dat Felix in een bespottelijk licht wordt gesteld. Later kan hij immers nog altijd, indien hij lust heeft, zijn aandacht aan deze weliswaar gewichtige, maar toch sombere beschouwingen wijden? Die dwaze Felix, die zo tot een onberekenbaar morgen verschuift, wat even goed, nee beter op heden verricht wordt! Die misdadige Felix, die zo de genadearbeid van de hoogste Liefde ondankbaar versmaadt. Die Felix, die een eeuwigheid op het spel zet om enkele dagen van uitstel in de dienst van de zondige vreugde te kopen. Nee, zij bevreemdt ons niet, de diepbedroevende uitkomst van zijn handelwijze en die van allen, die zijn voetstappen drukken. Heeft hij voor een ogenblik helder gezien wat hem dreigt, dat ogenblik wordt straks door des te dieper verblinding, door volslagen verharding, door uiteindelijke verwerping gevolgd. Later ziet hij Paulus terug, maar zonder bevreesd te zijn; dan komt de dood, maar zonder dat hij tot hem zeggen kan: "voor ditmaal ga heen. " O God, bewaar ons en allen, die wij liefhebben, voor een zelfbedrog en een ontwaken als dit! Reeds kleeft zo menige vlek op onze ziel; behoed ons althans voor dit ene, dat onze gewetens niet als met een brandijzer toegeschroeid worden! Geef ons een geweten, dat luid spreekt, maar ook een hart, dat aanstonds gehoorzaamt en schrijf het ons diep in de ziel: "de gelegen tijd is juist nu! "

26. En tegelijk ook verbond hij aan de oorspronkelijke belangstelling in de gevangene (vs. 24) nog een ander, laag egoïstisch belang; hij hoopte namelijk dat hem door Paulus geld gegeven zou worden, om hem om te kopen, opdat hij hem losliet. Die bedoeling wilde hij Paulus doen weten en daarom ontbood hij hem ook dikwijls en dan sprak hij met hem over die zaak, want inFelix, de ongelukkige Felix, zocht een andere schat dan die van het evangelie; zijn geldgierigheid vond echternatuurlijk hier geen bevrediging.

27. Maar toen twee jaren vervuld waren, voorbijgegaan waren, kreeg Felix in de nazomer van het jaar 60 n. Chr. (MATTHEUS. 2: 20) Porcius Festus als landvoogd in zijn plaats. En Felix, die er wel van overtuigd was dat de aanklacht van de Joden tegen Paulus moest worden afgewezen en hij dus moest worden vrijgelaten Ac 24: 22, wilde de Joden een gunst bewijzen en liet Paulus gevangen. Omdat hij graag een aanklacht van hen bij de keizer wilde voorkomen, wilde hij hun gunst zoeken en had hij daartoe verschillende middelen uitgedacht, ook dit, dat hij bij zijn heengaan Paulus in de gevangenis liet, opdat zij, indien zij wilden, bij zijn opvolger nog eens hun klachten zouden kunnen indienen.

Nog liet de Heere Felix niet los. Zelfs de lage hebzucht van deze onrechtvaardige rechter moest als middel dienen om de man weer onder het gericht van Gods woord te plaatsen. Hij liet Paulus herhaalde malen ontbieden en sprak dan met hem. Hij zal dan wel niets anders hebben gehoord dan de eerste keer; maar de wereld en haar begeerlijkheid, in het bijzonder de schandelijke, snode gierigheid, was te machtig in hem. Uiteindelijk werd hij van zijn post afgeroepen en de gelegen tijd was voorbij. Hij liet Paulus als gevangene achter en toch was deze waarlijk vrij, terwijl hij zelf de gevangene was, namelijk in de ketenen van de satan. Hij heette Felix d. i. de gelukkige, maar wie van beiden was inderdaad en in waarheid de gelukkige?

Felix was verschrikt door de boeteprediking van de apostel. Daarin had hij een vast getuigenis omtrent zijn werkelijke, innerlijke toestand; aan dit teken kon hij weten wie hij was. Maar deze heilige gestalte van de boeteprediker weet hij zo geheel uit te wissen, dat hij op een andere tijd deze voor één aan hem gelijk aanziet, die voor ieder doel elk middel geoorloofd houdt. In zo'n ontzettende, innerlijke verkeerdheid, heeft hij de laagheid om de apostel dikwijls te roepen en zich met hem te onderhouden, om hem de mogelijkheid van omkoping duidelijk voor te stellen. Zonder twijfel had hij reeds meermalen opgemerkt dat Paulus een grote liefde en verering bij vele heidenen en Joden genoot. Hij denkt dat het dus zijn gevangene weinig moeite zou kosten om een vrij aanzienlijke som voor zijn bevrijding bijeen te brengen, (wellicht is zijn gedachte daaraan nog versterkt, doordat hij gehoord had van de apostel dat hij naar Jeruzalem gekomen was met een collecte (vs. 17) v. L). Zo gaan twee jaren voorbij en Felix moet zijn post verlaten. Omtrent de onschuld van de apostel is bij hem niet de minste twijfel overgebleven, maar omdat niet volgt wat hij als voorwaarde van vrijlating gewenst had, bemerkt hij die ook niet; reeds uit ontevredenheid, dat hij in zijn hoop bedrogen is, doet hij het niet. Als Paulus en zijn aanhangers hem nu geen som geld bieden, in de toekomst kunnen zij hem noch schade noch nut aanbrengen, de Joden daarentegen konden hem te Rome, als zijn schandelijke daden onderzocht werden, door hun getuigenis verlichting of verzwaring aanbrengen. Daarom laat hij met het oog op de gunst van de Joden, zoals Lukas dat punt op de voorgrond plaatst, Paulus gevangen achter. Maar hoe, als hij nu eenmaal iets terwille van de Joden wilde doen, waarom doet hij het niet geheel en al? Waarom geeft hij hem niet aan de Joden over, die dit begeerden onder voorwendsel de zaak te Jeruzalem nauwkeuriger te willen onderzoeken, maar in werkelijkheid om hem onderweg te doden (hoofdstuk 25: 3)? Rechtvaardigheid kan Felix van deze stap niet hebben teruggehouden, daarom moeten wij terugkomen op de macht die de Romeinse regeling in de samenhang van deze geschiedenis heeft, een macht die hier werkzaam is tot bescherming van de apostel en ten dienste van het rijk van God en dit des te meer naar gelang de persoonlijkheid die geroepen is om deze macht te vertegenwoordigen, onwaardiger en slechter is.

Lukas wil vertellen hoe de apostel naar Rome is gekomen en dat is wel het vertellen waard; want de duivel was geweldig vertoornd tegen deze reis en niet zonder reden had Paulus de broeders te Rome gevraagd om voor hem te bidden, opdat hij door de wil van God met vreugde tot hen mocht komen (Rom. 15: 32). Voor mensenogen lag het lot van de apostel in de handen van een staatsman, die door de wind van de openbare mening gedreven werd, nog daarenboven van zo iemand, voor wie het sedert lang een geringe zaak was om het recht te buigen naar eigen willekeur. Lukas laat niet na een trek, twee trekken uit het contact van de landvoogd met de gevangene in zijn huis aan te voeren, waaruit wij opmerken dat het alleen Gods hand geweest is, die de apostel beschermde en tot het doel van zijn loop leidde.

HOOFDSTUK 25

PAULUS BEROEPT ZICH VOOR FESTUS OP DE KEIZER

e. Vs. 1-12 Drie dagen na de intrede in zijn ambt bezoekt de nieuwe landvoogd uit officieel en persoonlijk belang de stad Jeruzalem. Hem wordt met bijzondere aandrang door de overpriesters en de voornaamsten van de Joden verzocht, Paulus, die nog te Cesarea in bewaring was, naar de nationale hoofdstad te roepen, opdat daar zijn proces zou worden ten einde gebracht. De geheime bedoeling is hem op de weg te laten ombrengen. Festus staat dat verzoek niet toe, opdat het zwaartepunt van het landbestuur niet dadelijk bij het begin van zijn regeren zou worden verplaatst. Hij belooft echter een spoedige behandeling van de zaak te Cesarea en roept de aanklagers en getuigen daarheen. De dag na zijn aankomst op deze plaats vat hij reeds de zaak aan. Hier vaart men hard tegen de apostel uit, wat de menigte en de zwaarte van de tegen hem gerichte aanklachten aangaat; doch de tegenstanders kunnen hun beschuldigingen niet bewijzen. Festus, die van de drie punten van aanklacht dat van poging tot oproer tegen de keizer uitsluit, maar de beide andere, die de Joodse wet en de tempel aangaan, onbeslist willen laten om de aanklagers voor zich te winnen, doet het voorstel om met het oog op die beide punten het onderzoek te Jeruzalem te doen plaatshebben. Paulus maakt gebruik van zijn recht als Romeins burger en appelleert op de keizer, hetgeen de landvoogd na voorafgaand beraad met zijn raadsleden ook aanneemt.

1. Festus dan kwam in de provincie aan en ging drie dagen nadat hij zijn post had aanvaard, van Cesarea, de officiële stad Ac 10: 2, op naar Jeruzalem, de nationale hoofdstad van het door hem te besturen land, om zich aan de Joodse oversten te vertonen en de omstandigheden aldaar te leren kennen.

2. En de hogepriester en de voornaamsten van de Joden, vertegenwoordigd door hun oudsten (vs. 15) verschenen voor hem tegen Paulus, om het proces dat vroeger niet naar hun wens was afgehandeld, weer opnieuw te doen beginnen. En zij verzochten hem dat hij de zaak nu toch ten einde zou brengen, die zijn voorganger zo lang had gerekt, die reeds sedert twee jaar hangende was.

3. Zij deden dit met de begeerte naar een gunst ten nadele van Paulus, de aangeklaagde, opdat hij, Festus, hem zou doen komen naar Jeruzalem, nog in de tijd dat hij te Jeruzalem aanwezig was. Hij zou er toch zonder twijfel belang in stellen het hoogste college van het land dadelijk bij de intrede in zijn ambt voor zich te winnen en zo kon dan het proces spoedig ten einde lopen en het door de hoge raad reeds vastgestelde doodvonnis aan hem worden voltrokken (hoofdstuk 24: 6). Zij deden dat verzoek met de gruwelijkste bedoelingen en smeedden voor het geval dat zij dat overbrengen van de apostel van Cesarea naar Jeruzalem mochten verkrijgen een aanslag, om hem door sluipmoordenaars, die men gemakkelijk kon krijgen (hoofdstuk 23: 12vv.), op de weg om te brengen; zo wilden zij een mogelijke vrijspraak door de landvoogd voorkomen en in ieder geval hun eigenlijke doel bereiken.

4. Doch Festus weigerde de gevangene over te brengen om de in vs. 16 meegedeelde reden en wees er de verzoekers op dat hun in de hoofdzaak door zijn weigering de gelegenheid niet was ontnomen om tot hun vermeend recht te komen. Hij antwoordde dat Paulus te Cesarea bewaard werd en dat hijzelf, de landvoogd, haastig daarheen zou reizen en dus behoefde de zaak ook geen langer uitstel.

5. Laten dan zij, zei hij, die onder u als wettige aanklagers of gekwalificeerde getuigen optreden, als ik terugkeer met mij mee afreizen en als er iets onbehoorlijks in deze man wordt gevonden, laten zij hem beschuldigen voor mijn rechterstoel. Ik zal dus aannemen dat hij in de toestand van een aangeklaagde is, hetgeen Felix nog heeft verdaagd (hoofdstuk 24: 22), zodat dan te Cesarea tot het eigenlijke proces kan worden overgegaan.

Markus Porcius Festus was een rechtvaardig man (vs. 16), die graag weer goed zou hebben gemaakt wat zijn voorganger bedorven had en met strengheid en gerechtigheid de orde in Palestina trachtte te herstellen. De hartstochten van het volk waren echter reeds te zeer opgewekt, om zijn voornemen te doen gelukken. Daarenboven heeft hij ten gevolge van een vroegtijdige dood slechts kort zijn ambt kunnen waarnemen (van het midden van het jaar 60 tot het begin van het jaar 62) en verkreeg hij na elkaar twee opvolgers, die het nog erger maakten dan Felix en zelfs elkaar nog in slechtheid overtroffen (Aanh. II d. 2-4). Ook de spoed, waarmee Festus zich na de aanvaarding van zijn ambt te Cesarea naar Jeruzalem begeeft, toont hoezeer hij zijn verplichting kende als keizerlijk procurator en de plichten van zijn ambt. Evenwel betoont hij zich jegens Paulus onrechtvaardig en omtrent de Joden nog veel meer mensenbehager dan Felix. Hij laat het in het geheel niet komen tot een onderzoek of de aanklacht ontvankelijk of niet ontvankelijk is; hij beslist volgens de maat van de kortere procedure, die in de tijd van de keizers bij de Romeinse rechtspleging gewoonte was geworden, dadelijk voor de ontvankelijkheid. Hij neemt de accusatio aan als reeds uitgemaakt en wil dadelijk tot de actio overgaan. Dit maakt, zoals uit hoofdstuk 26: 24vv. blijkt, dat hij in het godsdienstige geheel onverschillig is, hij heeft geen begrip voor goddelijke zaken, en in zo’n geval wordt steeds de eenvoudig natuurlijke, burgerlijke rechtschapenheid vroeger of later te schande. Te Jeruzalem was intussen, ongeveer sedert een half jaar, in plaats van de hogepriester Ananias door Herodes Agrippa II Ac 25: 13, een ander, namelijk Ismaël, zoon van Pbabi, in dit ambt geplaatst. Daarom wordt ook in vs. 2 van Ananias niet met name gesproken; daarentegen wordt het werk van hem en van zijn sadduceese aanhangers (hoofdstuk 23: 12vv. ; 24: 10 de overpriesters en voornaamsten van het volk in een gesloten gezelschap voortgezet (vs. 3 en 7). Tevens was het ombrengen van Paulus een hoofdaangelegenheid van de gehele Joodse natie, waaraan nu de Farizeeën, die er vroeger meer afkerig van waren, ook meenden te moeten deelnemen. Twee jaren zijn er reeds sedert de eerste aanslag tegen Paulus verlopen en Ananias, die persoonlijk door de apostel is beledigd (hoofdstuk 23: 3) is intussen van de hogepriesterlijke zetel afgetreden. Desniettemin leeft nog dezelfde dodelijke haat, dezelfde lust tot sluipmoord tegen hem; die dodelijke vijandschap schijnt nog meer alles wat te Jeruzalem met een openbaar ambt en met ereposten bekleed is, te hebben ingenomen. Daaruit moet zeker wel worden verklaard dat Paulus door dezelfde Felix, over wie de Joden zozeer te klagen hadden, dat hij de gehele welvaart van het hand bedierf en het volk door zijn bestuur ten ondergang leidde, begunstigd scheen te zijn, waardoor scheen bevestigd te worden dat hij een afvallige was, die het met de heidenen hield en aan hen zijn volk verraadde (hoofdstuk 22: 21vv.). Zo’n mening aan de zijde van de oversten van de Joden in betrekking tot Paulus zou nog in geen geval uitsluiten dat daarentegen Jakobus II bij het volk zelf nog steeds in gunst stond en tot aan het Paasfeest van het jaar 62 zijn invloed wist te behouden, die zo zichtbaar voor de dag treedt in de gebeurtenis, die in Aanh. II b. 3 is meegedeeld. Wat de gemeente te Jeruzalem ten opzichte van de ijveraars aangaat, die in haar de boventoon voerden, moet het in het oog lopen dat bij haar volstrekt niets te zien is van een deelneming in het lot van Paulus. In de tijd na het ombrengen van Jakobus II wordt dan ook volgens de brief aan de Hebreeën een zeer groot gevaar gezien, dat men van het geloof in Christus zal afvallen en tot het Jodendom terugkeren. Wij zullen later over dit punt nader moeten spreken Ac 28: 31.

6. En toen hij onder hen niet meer dan tien dagen doorgebracht had, dus een betrekkelijk korte tijd, kwam hij terug naar Cesarea, vergezeld door hen die Pauluswilden aanklagen; en de dag na zijn aankomst zette hij zich op de rechterstoel en beval dat Paulus uit zijn gevangenis zou worden voorgebracht.

7. En toen hij daar gekomen was, stonden de Joden, die van Jeruzalem gekomen waren, rondom hem. Zij hadden hem omsingeld als een troep stieren en sperden hun mond tegen hem open als een verscheurende en brullende leeuw (Ps. 22: 13v.); zij brachten vele en zware beschuldigingen tegen Paulus voort, die zij niet konden bewijzen, ondanks de valse getuigen die zij hadden (MATTHEUS. 26: 59vv.).

8. Zij konden dat niet, omdat hij zich verantwoordde door te zeggen (om de verdedigingsrede in hoofdzaak (hoofdstuk 24: 11vv.) te herhalen: ik heb noch tegen de wet van de Joden, noch tegen de tempel, noch tegen de keizer iets gezondigd, zoals mij met gehele verloochening van hun eigen Messiasgeloof mijn aanklagers beschuldigen (Luk. 17: 7; 23: 2).

Het onderscheid tussen deze behandeling van de zaak en die in hoofdstuk 24: 1vv. wordt door Lukas aangewezen doordat daar (hoofdstuk 24: 10) gezegd wordt: "toen de stadhouder Paulus gewenkt had, antwoordde hij, " en nu hier geschreven wordt: "omdat hij zich verantwoordde door te zeggen. " Was het dus, zoals wij ons daarvan overtuigd hebben, in hoofdstuk 24 nog geen actio, geen eigenlijke behandeling van het proces, maar eerst een onderzoek, dan hebben wij daarentegen hier een wezenlijke gerechtshandeling, waartoe Festus het uit conniventie of goedwilligheid jegens de Joden dadelijk heeft laten komen. Hij heeft de apostel reeds als een "reus" behandeld, als één die in staat van beschuldiging is gesteld, hetgeen hij echter eigenlijk nog niet was. Het schijnt nu verder alsof Lukas met hetgeen hij in vs. 6 schrijft, als hij daar eveneens het getal van de dagen noemt die Festus te Jeruzalem doorbracht, zoals hij in vs. 1 het getal van de dagen aangaf die van het intreden in zijn ambt tot zijn reis van Cesarea naar Jeruzalem verliepen, niet zozeer de ijver en de nauwgezetheid van de landvoogd om het aan de Joden gegeven woord te vervullen om dadelijk hun zaak te behandelen, op het oog had, maar integendeel het dringen en haasten van andere mensen, die zich reeds hadden voorbereid op een coup of aanslag, die zij dachten te volvoeren en die nu geen tijd mogen verliezen als de aanslag zal lukken. Dit zijn de overpriesters en de voornaamsten van de Joden, die in vs. 2v. dadelijk hun eerste ontmoeting van de nieuwe landvoogd als een welkome gelegenheid gebruiken om hem voor hun zaak tegen Paulus te interesseren en zijn genegenheid voor hun bedoelingen als een gunstbetoning te vragen, als die een heerser bij het aanvaarden van zijn ambt geeft aan hen die hij voortaan moet besturen, teneinde dadelijk te tonen dat hij een goedig heerser is, wie het om liefde te doen is. Hier is duidelijk een reeds lang voorbereid, slim aangelegd plan. Ook kan het ons niet moeilijk vallen uit de ons reeds bekende toestand van de omstandigheden en uit andere aanwezige aanwijzingen dit plan te ontcijferen. In hoofdstuk 24: 19 had toch Paulus al de welsprekendheid van Tertullus en alle verzekeringen van Ananias en zijn metgezellen als met een slag beschaamd, doordat hij erop wees hoe juist diegenen niet mede aanwezig waren, die wat het hoofdpunt van de aanklacht, wat de omstandigheden bij zijn gevangenneming aangaat, alleen een voldoend getuigenis konden afleggen. Zouden dan de Joden geen voorzorg hebben genomen, toen Felix werd teruggeroepen en een nieuwe landvoogd in de plaats van hem zou treden, om voor deze keer beter gewapend te zijn? En als nu bij het volksrumoer in hoofdstuk 21: 27vv. werkelijk, zoals wij bij hoofdstuk 19: 40 en 21: 30 ("Ac 19: 40" en "Ac 21: 30 dit vermoeden hebben uitgesproken, Alexander de kopersmid de ziel van de beweging was, zouden zij niet de tijd tussen het aftreden van de een en het aanvaarden van het ambt door de andere landvoogd zich ten nutte hebben gemaakt om deze Alexander tot zich te laten komen? In het bewustzijn van

het overwicht dat zij nu door het meebrengen van deze over de apostel hebben verkregen, zijn zij bij de aankomst van Festus te Jeruzalem, hoewel deze reeds op de derde dag van zijn aankomst te Cesarea zich daarheen had begeven, dadelijk gereed met het weder opvatten van de aanklacht als hun gewichtigste bezigheid. Hij zal voor de hoge raad een getuigenis afleggen, waarop deze, in tegenwoordigheid en desnoods onder voorzitting van de landvoogd, Paulus als tempelschender kan ter dood veroordelen, zodat hij toch zal moeten sterven, ook al mocht het weer als in hoofdstuk 23: 12vv. mislukken hem bij wijze van sluipmoord op de weg om te brengen. Wij zullen later zien dat bij de gehele geschiedenis, die wij voor ons hebben, de tekst 2 Tim. 4: 14-18 moet worden gelezen. Zeker staat het woord van Paulus: "Alexander, de kopersmid, heeft mij veel kwaad gedaan, " en het bericht van Lukas in onze tekst: "de Joden, die van Jeruzalem afgekomen waren, brachten vele en zware beschuldigingen tegen Paulus voort" in het nauwste verband met elkaar. Dit inbrengen van klachten was zeker een voortbrengen van beweringen, die zonder enig geldig bewijs bleven; maar Paulus kon geen tegenbewijs geven, maar moest zich tevreden stellen met de tegenbewering in vs. 8 : "Ik heb noch tegen de wet van de Joden, noch tegen de tempel, noch tegen de keizer iets gezondigd. " Zeker zou hij tegengetuigen hebben kunnen stellen. De vier mannen, voor wie hij toen het offer in de tempel had gebracht, hadden slechts bereid hoeven te zijn, om zich eveneens te Cesarea te bevinden, daar de 8-10 dagen in vs. 6 hun zeker gelegenheid genoeg boden om de staat van zaken ten opzichte van Paulus bekend te maken en zich bij de landvoogd aan te bieden om in die zaak getuigenis te geven. Zij zullen echter liever niet met het proces te maken hebben gehad, noch zich aan de haat van de Joden hebben willen blootstellen en zo zou het woord van de apostel verklaarbaar zijn in 2 Tim. 4: 16 : "In mijn eerste verantwoording is niemand bij mij geweest, maar zij hebben mij allen verlaten. Het worde hun niet toegerekend. " Een zeker smartelijk gevoel over ondervonden ondankbaarheid, ervaren trouweloosheid, onverdiende afgunst zelfs van de zijde van zijn christelijke broeders uit de Joden (hoofdstuk 21: 21), over wie hij ook in Kol. 4: 10v. spreekt, is wel in dat woord op te merken, alhoewel Paulus' hart, tot vergeving bereid, het smartgevoel dadelijk overwint door de wending die hij eraan geeft met de voorbede, terwijl het woord met betrekking tot Alexander anders luidde: "de Heere vergelde hem naar zijn werken! "

9. Maar Festus meende de aangeklaagde, wat zijn schuld tegenover de keizer betrof, te moeten vrijspreken (hoofdstuk 26: 31v. 28: 18). De aanklagers verzetten zich echter tegen de vrijspraak, wat de aanklacht betrof omtrent misdaad tegen wet en tempel (hoofdstuk 28: 19). De landvoogd had er belang bij om gedurende de waarneming van zijn ambt niet al te veel moeite te hebben met dat hardnekkig volk, dat in het algemeen zozeer tegen het bestuur van de Romeinen in opstand was en kon als Romein ook niet handelen over die aanklachten omtrent schending van de voorvaderlijke godsdienst en ontwijding van de tempel. Festus wilde dan de Joden een gunst bewijzen en antwoordde Paulus: "Wilt gij naar Jeruzalem gaan en daar voor mij over deze dingen (hoofdst. 28: 17) geoordeeld worden? Het zal in mijn tegenwoordigheid en onder mijn leiding zijn, zodat geen onrechtvaardig oordeel tegen u zal worden geveld.

10. En Paulus zei: Ik sta doordat ik voor u, de keizerlijke beambte in dit land gesteld ben, voor de rechterstoel van de keizer, waar ik geoordeeld moet worden en zo sta ik erop bij deze rechtbank te worden gelaten. De Joden heb ik geen onrecht gedaan, zoals gij, indien gij slechts een eigen gevoel van recht gehoor wilt geven, ook zeer goed weet (vs. 18vv.). Er is dus geen verwijzen van mijn zaak van uw tribunaal naar dat van de hoge raad te Jeruzalem nodig om duidelijkheid aan de zaak te geven.

11. a) Want indien ik onrecht doe, indien uw overtuiging een andere was dan ik zo-even veronderstelde en gij mij aan de ene of andere zijde voor schuldig zoudt houden en ik iets gedaan heb waar de doodstraf op staat, ik weiger niet, op grond van een vonnis, door u over mij geveld, te sterven; maar indien er niets is van hetgeen waarvan dezen mij beschuldigen, dan kan niemand mij hun uit gunst overgeven. Ik beroep mij krachtens mijn Romeins burgerrecht (hoofdstuk 16: 37; 22: 25) op de keizer.

a) Hand. 18: 14

In de eerder aangehaalde tekst 2 Tim. 4: 14vv. zijn de woorden: "de Heere heeft mij bijgestaan en heeft mij bekrachtigd, opdat men door mij ten volle zou verzekerd zijn van de prediking en alle heidenen die zouden horen. En ik ben uit de muil van de leeuw verlost, " meestal door de uitleggers geheel verkeerd uitgelegd en heeft men ook het verband met hetgeen wij voor ons hebben, geheel miskend. Beginnen wij met het laatst gezegde, dan moet onder de "muil van de leeuw" niet worden verstaan de dood, die de apostel trachtte te verslinden, noch de keizer Nero of de vijandige rechters te Rome, die besloten waren hem ter dood te veroordelen, maar zich hadden genoodzaakt gezien om ten gevolge van de verdediging zijn proces te verdagen. Bij de beide verklaringen zou de genoemde redding tenslotte toch geen redding zijn geweest, als men van een bevrijding van de apostel uit de eerste Romeinse gevangenschap afziet. En ook als men die wilde aannemen, dan had Paulus zelf zich eerst met zijn appelleren op de keizer in muil van de leeuw begeven en dus daarmee een onoverdachte stap gedaan. Het is echter niet in te denken dat hij met zo’n uitdrukking de Romeinse overheid zou hebben gebrandmerkt, die ook volstrekt niet dorstte naar zijn bloed. Maar wel zijn de Joden, hier door de overpriesters en oversten vertegenwoordigd, de leeuw die naar Paulus bloed dorstte. Zo hebben zij zich in hoofdstuk 14: 19; 19: 23vv. ; 20: 3; 21: 31; 22: 22; 23: 12vv. ; 25: 3 voldoende bewezen en het zou ook zonder twijfel met zijn leven gedaan geweest zijn, als hij zich volgens het voorstel van Festus had laten uitleveren aan de rechtbank van de inquisitie te Jeruzalem, aan de hoge raad. Zo is hij dan juist door dit tijdig ingebrachte appelleren op de keizer uit de muil van deze leeuw gered. En zo ziet hij nu de bijstand en versterking van de Heere in het feit dat in de tijd waarin trouweloze broeders hem met hun getuigenis in de steek laten, een apostolaat of afvallige hem veel kwaad deed en het de Joden onmogelijk maakte, vele en zware klachten tegen hem in te brengen, zodat zijn onschuld, tenminste wat de zogenaamde bezondiging tegen wet en tempel aangaat, voor de ogen van Festus geheel werd verduisterd, hem aan de ene zijde de rechte tegenwoordigheid van geest verleend werd om niet te bewilligen in het voorstel van de landvoogd, hoe verleidelijk die ook was door het bijgevoegde "voor mij", maar het wettig middel van appelleren daar tegenover te plaatsen. Aan de andere zijde lukte het hem ook door de wijze van zijn optreden en de macht van zijn rede, op de landvoogd en diens raad zo’n indruk te maken, dat men het appelleren aannam en hem in plaats van naar Jeruzalem liever naar Rome overbracht. Volgens dit doel heeft de Heere de loop van de zaken uiterlijk bestuurd, maar ook innerlijk zijn woorden en gedrag zo bestuurd dat hijzelf daarheen streefde. Het doel van dat alles is geweest dat door hem de prediking werd verzekerd, zoals bij ons is vertaald, dat zij haar volheid door het voortgaan tot aan de einden van de aarde, tot in de gehele wereld (Matth. 28: 19 Rom. 10: 18) verkreeg, doordat zij tot in het hart van de heidenwereld, in de hoofdstad van de wereld, in Rome doordrong. Hoorden de Romeinen het evangelie in hun hoofdstad, dan hoorden ook in de Romeinen alle heidenen het evangelie; maar zover zou het niet zijn gekomen, als de Joden hun wil hadden gekregen. Zoals dezen vanouds nijdig waren en de heidenen het evangelie niet gunden (hoofdstuk 13: 45; 17: 5), zo was die nijd ook de enige reden van hun bloeddorstige haat, zoals dat duidelijk in hoofdstuk 22: 21vv. bleek. Maar uit deze leeuwenkuil is de apostel nu gered; hij mocht, toen hij zijn tweede brief aan

Timotheus schreef, het rijk van God prediken en van de Heere Jezus leren met alle blijdschap zonder hinder (hoofdst. 28: 30v.). En als nu toch de gevangenschap van twee jaar in zachte militaire bewaring tenslotte op de dood van de apostel uitloopt, dan is dat toch niet meer voor hem een uitroeiing vóór zijn tijd, een weggeraapt worden voordat de loop geëindigd is (2 Tim. 4: 6vv.), maar een verlossing van alle kwaad en een redding tot het hemelse rijk, waarvan de vroegere verlossing uit de muil van de leeuw en de overbrenging naar Rome een zwak beeld is. De hier gegeven verklaring van de tekst bij Timotheus zal wel de juiste blijken te zijn en met de samenhang overeenstemmend. Is zij dat, dan is tevens bewezen dat de tweede brief van Timotheus zo weinig een tweede gevangenschap van Paulus te Rome veronderstelt dat die deze integendeel juist uitsluit; er is verder bewezen dat men de vervaardiging van deze brief ook niet na die tijd mag stellen, die de Handelingen van de apostelen in hoofdstuk 28: 30 en 31 beschrijft; hij valt integendeel nog in deze twee jaren (vgl. Aanm. II a. 2). Niet slechts zijn eigen recht, zo merken wij nog aan het einde van onze uiteenzettingen met de woorden van Lange op, beschermt de apostel door zijn in beroep gaan, maar ook de vrijheid en onafhankelijkheid van de Romeinse rechterstoel, die Festus op het punt stond prijs te geven. Ook daarom is Paulus een voorbeeld geworden van de evangelische kerk. Voor het forum van de hiërarchie stond haar niets anders dan vloek, inquisitie, gericht en zelfs sluipmoord te wachten. Ook voor haar bleef niets anders over dan een beroep op de keizer te doen, d. i. zich in de bescherming van de staat te begeven.

Ik wil mij aan de handhaving van recht en gerechtigheid niet onttrekken, ik zoek geen uitvluchten. Dikwijls toch is het beroep op een hogere rechtbank niets anders dan een uitvlucht, die niets anders dan uitstel en verschuiving van het verdiende vonnis ten doel heeft. Dat was het bij Paulus niet; recht vorderde hij, gunst hoefde hij niet.

12. Toen het nu moest worden beslist of het ingediende appel moest worden aangenomen of niet, antwoordde Festus, toen hij met de raad gesproken had, met de raadsleden van de Romeinse rechtbank die van mening waren, dat aan Paulus zijn wens moest worden toegestaan: hebt gij u op de keizer beroepen? Gij zult naar de keizer gaan.

Een beroep doen op de keizer kon niet onder alle omstandigheden worden toegelaten. Het kon ook worden geweigerd of omdat het te gevaarlijk, of omdat het overbodig was. Het eerste geval was daar als men te doen had met een beruchte rover, of bewerker van samenzweringen, gevaarlijk voor de staat, of met valse munters en rovers. Het tweede geval had dan plaats als er zo sterke en overeenstemmende bewijzen aanwezig waren, dat omtrent de wezenlijke schuld van de aangeklaagde niet meer kon worden getwijfeld. Nu had Festus, toen hij Paulus voor de hoge raad wilde stellen, feitelijk de aanklacht van hoog verraad reeds laten vallen als geheel onbewijsbaar. Daar echter de apostel steeds pogingen ten laste waren gelegd die voor de staat gevaarlijk waren, in welk geval, als er iets waars in de aanklacht lag, het beroep kon worden afgewezen, zag de landvoogd zich genoodzaakt zich eerst met zijn college van raadsleden af te zonderen. Door het later door hem gepubliceerde besluit werd Paulus aan de boosheid van het Joodse volk ontrukt. Mocht de leeuw nu ook verder zijn muil tegen de apostel opsperren, tussen de bloeddorstigen en de aangeklaagde stond voortaan het Romeinse gericht; rechtstreeks kon de leeuw zijn leven niet meer aanranden.

f. Vs. 13-26: 32 Door de gehele wijze waarop het proces in de behandeling van het vorige gedeelte afliep, was de apostel zowel materieel als formeel vrijgesproken van de aanklacht van hoogverraad tegen de Romeinse keizer, zodat Festus in zijn mededeling in vs. 18v. er in het geheel niet meer aan denkt en ook Paulus zelf in hoofdst. 28: 17vv. ervan zwijgt. Nu moest, voordat de gevangene naar Rome werd gevoerd, door de leiding van God een

gebeurtenis plaatshebben, waarbij de aangeklaagde door het toenmalige hoogste bestuur van de tempel en de laatste spruit van het koningshuis ook in materiële zin werd vrijgesproken van alle schuld tegen de Joodse tempel en de Joodse nationaliteit, zodat hij alleen als een naar formeel recht gevangen man naar Rome ging. De gebeurtenis is de aankomst van de koning Agrippa II, die de waardigheid bekleedde van hoogste opziener over de tempel en nu weinige dagen na die gerechtelijke behandeling samen met zijn zuster Berenice te Cesarea zich bevond, om de nieuwe landvoogd te begroeten. Festus vertelt hem over de zaak van Paulus, omdat hij daarmee als een uitsluitend Joods godsdienstige zaak geen raad weet en laat aan hem bij het nu ingestelde verhoor van de gevangene de leiding van de zitting en de einduitspraak aan hem over. De rede die Paulus daar houdt, is de zevende van alle die dit boek uit zijn mond ons meedeelt (hoofdst. 13: 16vv. ; 14: 15vv; 17: 22vv. ; 20: 18vv. ; 22: 1vv; 24: 1vv.) en staat aan de ene kant in nauwe verwantschap met de vijfde (hoofdstuk 22: 1vv.), waarin de apostel reeds over zijn vroeger leven als Farizeeër en van de geschiedenis van zijn bekering tot Christus sprak, aan de andere kant parallel met de zesde (hoofdstuk 24: 10vv.), in zoverre op de indruk gelet wordt op Festus en Agrippa, zoals daar op Felix en Drusilla. Zij laat ons echter in beide opzichten eigenaardigheden opmerken en getuigt van de verheven kunst en wijsheid van de apostel om telkens datgene te geven, wat juist op die plaats en voor het zielenheil van de toehoorders het doelmatigste was.

13. En toen enige dagen na de gerechtelijke behandeling van de zaak (vs. 7vv.) voorbij gegaan waren, kwamen de koning Agrippa II Uit 2: 20 en Bernice zijn zuster, die met hem samenleefde, te Cesarea (Agrippa was toen 31 en Berenice 30 jaar oud), om Festus te begroeten, hem te verwelkomen als de nieuwe landvoogd van hun volk en bij hem als de vertegenwoordiger van de keizer hun opwachting te maken.

Herodes Agrippa II, of, zoals hij zich op munten noemt, Markus Agrippa, was bij de dood van zijn vader Agrippa I in het jaar 44 n. Chr. (hoofdst. 12: 23) pas 17 jaar oud en bevond zich te Rome, waar hij ook de eerste jaren bleef. Na de dood van zijn oom Herodes van Chalcis (zie de stamboom aan het einde van het slotwoord bij I Makk. B I 2 c. No. 3), verkreeg hij omstreeks het jaar 50 diens koninkrijk aan de Libanon, alsmede het opzicht over de tempel te Jeruzalem en het recht om de hogepriesters te benoemen; hij nam echter zijn rijk pas enige jaren later in bezit. Spoedig daarop, in het jaar 53, moest hij dit vorstendom weer overgeven voor een groter gebied, namelijk de tetrarchie van Filippus, die van Lysanias en het gebied van Varus, dat eveneens aan de Libanon lag en de verbinding tussen de ene en andere tetrarchie vormde. Na de dood van Claudius werd door de gunst van Nero zijn bezitting nog met enige stukken van Galilea en Perea vergroot. Uit dankbaarheid voor dergelijke weldaden was hij nu ook in zijn buitenlandse politiek geheel en al de zaak van Rome toegedaan, doch wist ook het Jodendom aan zich te verbinden, zoals zijn vader had gedaan. Zo bericht de Rabbijnse traditie van gesprekken van de koning met de beroemde schriftgeleerde Rabbi Eliëzer over vragen van de theologische casuistiek. Van zijn drie zusters hebben wij de jongste, Drusilla, in hoofdst. 24: 24v. leren kennen; de oudste was de hier genoemde Bernice, tot het jaar 48 gehuwd met Herodes van Chalcis, haar oom; na diens dood leefde zij in het huis van de broeder en verstrikte de zwakke man spoedig zo in haar netten, dat deze zich in een zeer verdachte relatie met haar inliet. Toen het schandaal openbaar was geworden, besloot zij de koning Polemon van Cilicië te huwen. Zij hield het intussen niet lang bij hem uit, maar kwam bij haar broeder terug en schijnt de oude relatie te hebben voortgezet. Later, in de tijd van de Joodse oorlog, werd zij de maîtresse eerst van Vespasianus en later van Titus, daar zij een buitengewone schoonheid was. Even kwezelachtig als liederlijk vinden wij haar in het jaar 66 in Nazireaat te Jeruzalem (Aanm. II d. 3). Het is opmerkelijk hoe in onze tekst (vgl. vs. 23 en 26: 30) Lukas, net als Josefus bij gelegenheid van de rede die Agrippa uit Xystus tot

het volk hield (Aanh. II d. 4) dat doet ("Agrippa plaatste zijn zuster Berenice naast zich, zodat zij van alle zijden kon worden gezien" De b. Jud. II 16: 3), deze zuster aan alle handelingen van de broeder laat deelnemen, alsof zij diens echtgenote was, zonder ergens te zeggen dat zij zijn zuster was. Hij wil wel de onnatuurlijke verhouding laten doorschemeren en zoals nu de evangelische geschiedenis dadelijk bij het begin (Luk. 3: 19) ons van echtbreuk in het huis van de Herodianen heeft te berichten, zo wijst de geschiedenis van de apostelen ons in haar einde aan hoe het familieleven in dit huis tenslotte zelfs tot bloedschande is voortgegaan.

14. En toen zij daar vele dagen doorgebracht hadden, heeft Festus aan de koning over Paulus verteld. Die was wel geen Jood, maar toch opzichter over de tempel te Jeruzalem en dus stelde hij veel belang in diens oordeel, over een zaakdie hem zo geheel duister was. Hij deelde die mede, zeggende: hier is een zeker man door Felix gevangen gelaten (hoofdst. 24: 27).

De eerste dagen zullen wel met allerlei vermakelijkheden zijn doorgebracht, die men zoekt om hooggeplaatste vreemdelingen eer aan te doen; na verscheidene dagen echter, toen de overige stof uitgeput was, kwam men ook op de zaak van Paulus.

Paulus is door zijn beroep op de keizer althans voor een tijd uit de macht en dreiging van de Joden bevrijd. Voor hen moet voorzeker de teleurstelling groot geweest zijn. Groot is nu de verlegenheid van de stadhouder. Wat zal hij naar Rome over een zaak, waarvan hem de grond en het wezen een raadsel is, tegen een blijkbaar onschuldige gevangene en appellant schrijven? In deze verlegenheid komt hem een vriendschappelijk bezoek allergelukkigst van pas. Het is dat aankomen van Agrippa. Met de hem eigen mengeling van hoogheid en de naïeve erkentenis van onbekendheid in zake van godsdienst spreekt hij tot zijn bezoekers.

Men merkt voortdurend in zijn handelwijze en in het omstandige bericht over hetgeen hij tot hiertoe gedaan heeft en over zijn twijfel in de voor hem zo moeilijke zaak, niet alleen de nieuwe beambte op, maar ook de ijdele Romein, die bij alle schijn van beleefdheid, die om raad vraagt, toch tevens wil tonen hoe onpartijdig en welingericht de Romeinse rechtspleging is.

15. Tegen wie, toen ik in Jeruzalem (vs. 1) was, de overpriesters en de ouderlingen van de Joden begeerden dat ik een vonnis tegen hem zou uitspreken en laten volvoeren.

16. Ik antwoordde hun dat de Romeinen de gewoonte niet hebben a) een mens uit gunst ter dood over te leveren, zoals zij eigenlijk begeerden, voordat de beschuldigde de beschuldigers tegenover zich heeft en gelegenheid totverantwoording gekregen heeft over de beschuldiging (hoofdst. 16: 37).

a) Deut. 17: 4

"De gewoonte van de Romeinen" is de hoofdzaak in de trotse voorstelling van de landvoogd en weinig vleiend was het voor de koning van de Joden, dat de gewoonte van de Joden daarbij zeer ongunstig afstak. Festus vroeg Agrippa’s raad, opdat hij een gevangene niet zonder mededeling van de reden tot de keizer zou hoeven te zenden (vs. 26v.), maar hij deelt het gebeurde mee niet zonder het twistzoekende Jodendom te berispen, dat in de vorm van een eerste verzoek de nieuwe rechter tot een ongerechtigheid wilde bewegen.

Audiatur et altera pars. "Men hore ook de andere partij", voordat men een oordeel uitspreekt, was één van de eerste grondregels van het recht van de Romeinen, die in zaken van recht en gerechtigheid zelfs nog heden veelal onze leraars en wetgevers zijn. Het zou te wensen zijn dat deze zo goede regel en gewoonte van de Romeinen in het dagelijks leven door de christenen juist werd gevolgd, zodat zij geen van hun medemensen ongehoord veroordeelden, nooit in de eerste opwelling een oordeel velden en niet dadelijk alle kwaads geloofden, dat men anderen nazegt.

18. De beschuldigers die hier stonden, brachten echter geen beschuldiging in over dingen die ik vermoedde. Volgens de mij gedane aanklachten en omdat de man reeds zolang en zwaar gevangen zat en zo vreselijk gehaat werd, meende ik dat ik hier te doen had met een grote misdadiger, bijvoorbeeld met een oproermaker of moordenaar (Mark. 15: 7).

19. Dat was hij echter niet, maar zij hadden met hem enige twistpunten over hun godsdienst (hoofdstuk 17: 22) en over een zekere Jezus, die gestorven was en van wie Paulus zei dat hij leefde, omdat Hij weer zou zijn opgestaan (Luk. 24: 23).

Over de Joodse godsdienst spreekt Festus hier niet met zo’n eerbied als men verwachten zou, daar hij in Agrippa iemand voor zich had die de godsdienst van de Joden beleed. Daar echter grote heren vaak van de godsdienst die zij uiterlijk belijden, in hun hart niet veel maken, wagen het andere tongen gemakkelijk ook in hun aangezicht daarvan lichtvaardig te spreken.

Het Oude Testament is in de ogen van Festus niet veel anders dan bijgeloof - en nu het Nieuwe? Dat handelt naar zijn mening over een zekere Jezus, die gestorven is en van wie Paulus zei "dat hij leefde. " Over die naam dus, in wie alle knieën zich moeten buigen, spreekt Festus met volkomen onverschilligheid. Wat maakt het iemand, die geen Jood is, uit (Joh. 18: 35) welke vraagstukken de Joodse geleerden behandelen? En ziet, de onbekende Jezus, met schouderophalen genoemd, betoont dat Hij leeft en regeert juist door deze trotse Romein, die de heidenapostel moet behulpzaam zijn om te komen tot het doel van zijn loop! Zij die nog heden ten dage met een Festuslachje spreken over de geheimen van God, alsof het nietige vragen en eigenaardige meningen van de theologen waren - hoezeer heeft deze Jezus ook hen in Zijn hand!

20. En toen ik bij mijn onbekendheid met dergelijke dingen over het onderzoek van deze zaak in twijfel was, vroeg ik of hij naar Jeruzalem wilde gaan en daar over die dingen geoordeeld worden door de hoge raad, die omtrent dergelijke zaken onderzoek instelde en oordeelde.

21. En toen Paulus in hoger beroep ging, opdat men hem tot de beslissing van de keizer in bewaring zou houden en er dus niets van wilde weten om door de hoge raad te Jeruzalem geoordeeld te worden, toen heb ik, daar ik zo’n beroep niet mocht afwijzen, bevolen dat hij bewaard zou worden tot de tijd dat ik hem naar de keizer zenden zou, waar dan zijn zaak ten einde zou worden gebracht.

Alhoewel wij de minachting, die Festus als heiden en man van de wereld uit onwetendheid met de vraag over de waarheid van de opstanding van Jezus liet opmerken, verafschuwen, moeten wij toch aan de andere zijde de billijkheid en gematigdheid in hem prijzen, dat hij in dergelijke godsdienst- en geloofsvragen niet met dictatorische uitspraken begonnen is en zelfs niet eens de strijd voor zijn rechterstoel wilde brengen. Deze heiden heeft hierin betere beginselen dan vele christelijke overheden, die er geen gewetenszaak van maken godsdiensttwisten evenals burgerlijke onenigheden te behandelen, leerstellingen en

waarheden met verbanning, vuur en zwaard te verbieden en zich tot rechters over het geweten opwerpen.

Men kan het Festus niet aanrekenen dat hij van die godsdienstzaken niets verstond, maar wel moet men het aan die ontelbaar velen, die in de christelijke kerk geboren, gedoopt en opgevoed zijn, kwalijk nemen, dat zij van de eenvoudigste leerstukken volstrekt niets weten. De grootste schreeuwers, dikwijls wie weet hoe ontwikkeld in het uiterlijke, weten vaak niet wat een zeer zwak catechisant uit een dorp van het christendom weet.

22. En Agrippa zei tot Festus; Ik zou, indien het mogelijk was (Rom. 9: 3 Gal. 4: 20), ook zelf die man wel willen horen, om mij een beeld van zijn zaak te kunnen vormen. Festus was aanstonds bereid hem zo spoedig en zo plechtig mogelijk (vs. 23) de gelegenheid daartoe te geven, daar hij om die begeerte uit te lokken de mededeling omtrent Paulus had gedaan, teneinde uit zijn verlegenheid te worden gered. En hij zei: morgen zult gij hem horen; bereid u dus voor op een verhoor van hem.

Als Festus de zaak van Paulus, waarmee hij geen raad weet, Agrippa voorlegt, dan komt hij daarmee zeker tot een beter persoon dan Pilatus, toen hij Jezus, met wie hij niets wist te beginnen, naar de oudoom van Agrippa, die lichtzinnige Herodes Antipas, de viervorst van Galilea zond; en als onze Herodes Agrippa hier zegt: "ik wilde ook zelf die mens wel horen, " dan is zeker zijn nieuwsgierigheid edeler en dieper geweest dan die van die andere Herodes, die Jezus sedert lange tijd had willen zien en die Hem bespotte, daar Hij voor hem geen wonderen deed. Maar ook onze Agrippa staat voor ons als een man van de wereld, wie bij al zijn godsdienstige eigenschappen toch een diepere godsdienstige grond ontbreekt. Maar wij moeten het toch beschouwen als een opwelling van nieuwsgierigheid en genotzucht en wel van een meer edeler aard (want ook in geestelijke zaken is er een nieuwsgierigheid en zucht tot genot), als Agrippa onder andere voorname genietingen en bezigheden nu ook eens deze mens wenst te zien en te horen, van wie Festus hem gesproken heeft, over wie hij overigens ook veel geruchten heeft gehoord. Hoe ijdel, hoe laag, hoe oppervlakkig staat deze koning met zijn: "ik wilde ook zelf die mens wel horen" naast de heilige ernst van de apostel, die alle kracht van zijn geest, alle geluk van zijn leven in de kennis van Jezus Christus en diens zaligheid stelde en alles schade achtte, opdat hij Christus mocht winnen! Hoe ijdel, hoe zonder zegen, hoe onvruchtbaar blijkt toch die nieuwsgierigheid van de mannen van de wereld, waarmee zij ook wel eens naar de kerk gaan, omdat zij geen andere afleiding weten, een prediker willen horen, omdat hij in de mode is, een stichtelijk boek ter hand nemen, omdat zij zich vervelen. Hoezeer verschilt die van de ernstige leergierigheid en begeerte naar zaligheid van een ware christen, die tot Jezus komt, omdat hij weet: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven, " van hem die het woord van God naloopt, omdat het hem heilige ernst is met de vraag: "wat moet ik doen om zalig te worden? "

Het oordeel van de man van de wereld over geloofszaken: 1) zijn hoogste standpunt is dat van het burgerlijk recht; 2) zijn oordeel is minachtend; hij rekent de voorwerpen van het geloof tot het gebied van het bijgeloof en stelt er een zekere eer in dergelijke zaken niet te begrijpen; 3) zijn belangstelling in dergelijke zaken is evenals bij Agrippa een zaak van nieuwsgierigheid en van mode.

23. Toen dan de volgende dag Agrippa gekomen was met Bernice, die ook graag die zitting wilde bijwonen toen haar broer haar daarvan vertelde, en zich met grote pracht tot de landvoogd had vervoegd, was er ook van zijn kant alles aan gedaan om een luisterrijke samenkomst te hebben. En toen zij het rechthuis waren binnengegaan, in de gehoor- of

spreekzaal van het rechthuis (hoofdst. 23: 35), met de oversten over duizend, de hoogste militaire autoriteiten en de mannen die de voornaamsten van de stad waren, de beste magistraatspersonen van Cesarea, werd Paulus op bevel van Festus voorgebracht.

Dat het naar de aard van de wederzijdse betrekking tussen de hooggeplaatste personages tot grote pracht en praal kwam, is evenmin bevreemdend, als dat naar de aard van de wereldzin, aan oude en nieuwe tijden gemeen, het verhoor van de befaamde gevangene tot een soort van openbare vertoning gemaakt werd, waarvoor de verschillende militaire en burgerlijke autoriteiten en nationaliteiten te Cesarea uitgenodigd werden.

Zij maakten een vertoning, alsof zij een grote heer verwachtten; dat was later Paulus in zijn boeien.

Door de voorstelling van Paulus voor Agrippa en Bernice kwam voor het eerst de voorzegging van de Heere (Matth. 10: 18 Mark. 13: 9) tot vervulling: "gij zult voor koningen en stadhouders geleid worden om Mijnentwil. "

Hoewel Paulus reeds een beroep op de keizer gedaan had en Agrippa dus geen vonnis kon uitspreken, maar op zijn hoogst een gunstig getuigenis kon geven, had deze toch lust met Paulus te spreken; de zaak werd nu niet ten einde gebracht als een privé-gesprek, maar in een gehoorzaal, dus als rechtszaak. Dit was een gelegenheid voor Agrippa om zich in staatsie te vertonen, te midden van het Romeinse gebied als Joods vorst op te treden in de hoedanigheid van onderzoeker in een rechtsgeding.

Met grote pracht, in sierlijke kleding en met alle praal vertoonden zich Agrippa en Bernice en dat op de plaats waar volgens hoofdst. 12: 21vv. de pracht van hun vader een verschrikkelijk einde had gehad.

Hoe zou die pracht spoedig verbleken voor de eenvoudige woorden van de man van God!

24. En Festus zei: Koning Agrippa en gij mannen, allen die met ons hier tegenwoordig zijn om onze vergadering op te luisteren en als getuigen bij te wonen! Gij ziet dezePaulus, van wie mij de hele menigte van de Joden heeft aangesproken en met grote onstuimigheid bij mij heeft aangedrongen, zowel te Jeruzalem als hier te Cesarea (vs. 2v. en vs. 7vv.). Men heeft hem zwaar bij mij beschuldigd, roepende dat hij niet meer behoort te leven, terwijl men zich tot zaakwaarnemers maakte van hen die dat voor Claudius Lysias uitschreeuwden (hoofdstuk 22: 22).

25. Maar het bleek mij, zowel uit de verantwoording die hij zelf voor mij heeft gehouden (vs. 8) als uit de akten van mijn voorganger en uit de berichten van de overste (hoofdstuk 23: 29; 24: 22v.), dat hij niets gedaan had waar de doodstraf op staat en omdat hij zich ook zelf op de keizer beroepen heeft (vs. 10v.) heb ik besloten hem tot de keizer te Rome te zenden.

26. Maar ik heb niets stelligs over hem te schrijven aan mijn heer, onze keizer, zodat ik in verlegenheid ben wat de inhoud moet zijn van de brief ter geleide van hem (hoofdstuk 23: 25vv.), om voor het verdereonderzoek enkele aanwijzingen te geven. Daarom heb ik hem voor u gebracht en vooral voor u, koning Agrippa, opdat ik na het onderzoek door u, die toch met kennis van zaken een juist oordeel kunt uitspreken, wat heb te schrijven.

27. Want het lijkt mij niet redelijk, geen wenselijke zaak, een gevangene te zenden en niet ook de beschuldigingen die tegen hem zijn, te kennen te geven. Er dient toch te worden geschreven waarom hij zolang gevangen is gehouden en voor de rechtbank van de keizer gesteld wordt, zodat tenminste iets wordt genoemd wat nader onderzoek en nadere beslissing nodig heeft. Om zoiets te vinden, leg ik de gehele rechtszaak in uw hand.

Men ziet, Festus wil de aanklacht van de Joden duidelijk doen uitkomen als een onverstandig bestormen van zijn rechterlijk standpunt om daarentegen de standvastigheid, die hij meent betoond te hebben, in het gunstigste licht te laten voorkomen. Ook hier (vgl. vs. 20) verbergt hij de omstandigheid dat hij door zijn wankelen Paulus tot het beroep heeft gedwongen (vs. 9), in duisternis.

Door de aanspraak aan koning Agrippa en de overige aanwezigen, waarmee Festus de behandeling in de plechtige gehoorzaal opent, wijst hij de eerste aan als een scheidsrechter, kundig op dit gebied, die bij de grote tegenstelling tussen het algemeen oordeel van de Joden ten opzichte van de gevangene en zijn eigen overtuiging in staat zal zijn een middenweg te vinden, met behulp waarvan hij Paulus naar de vorm rechtens tot de keizer kan zenden. Agrippa neemt vervolgens ook in hoofdstuk 26: 1 de plaats van voorzitter en beslisser in, waarin Festus hem voor dit geval geplaatst heeft en verkrijgt daardoor in deze plechtige vergadering van Romeinse notabelen die rang die met zijn koninklijke naam overeenkomt. Hij neemt het woord en geeft aan Paulus toestemming zich te verdedigen; net zo spoedig en zeker weet ook de apostel zijn plaats te vinden en in te nemen. Wij twijfelen er niet aan of, zodra hij de koning aan het hoofd van de hele vergadering en van de rechtszaak ziet, het woord van de Heere hem in gedachten is gekomen van het getuigenis dat hem ook voor koningen opgelegd is (hoofdstuk 9: 15) en hem dit ernstig zal hebben aangespoord en tevens troostvol zal hebben bemoedigd.

De naam "heer" voor de keizer te Rome, waarvan Festus zich in vs. 26 bedient, was een benaming die Augustus en Tiberius met beslistheid afwezen als een naam die slechts de Joden toekwam, maar die reeds door Caligula en Claudius werd toegestaan en door Nero (regeerde sedert 13 okt. 54, dus sedert de tijd dat Paulus zijn werk in Efeze begon (hoofdstuk 19: 1vv.) zelfs als verplichte rechtstitel werd geëist.

HOOFDSTUK 26

PAULUS ONTVANGT, NA ZIJN VERANTWOORDING, VAN AGRIPPA GETUIGENIS VAN ONSCHULD

1. En Agrippa zei tot Paulus: Het is u geoorloofd voor uzelf te spreken, uw verdedigingsrede te houden. Toen strekte Paulus, om des te plechtiger en uitdrukwekkender te spreken, zijn hand uit, waaraan de ketting hing (vs. 29) en hij verantwoordde zich aldus in de Griekse taal:

In de tegenwoordigheid van zijn meerderen en vooral van overheden, brengt de welvoeglijkheid met zich mee dat men het stilzwijgen bewaart, totdat men ons aanspreekt of gelegenheid geeft tot spreken. Het is dan ook in het algemeen verkeerd zich dadelijk op de voorgrond te stellen, zelfs met de prediking van het evangelie. Bescheidenheid is ook een deugd. Ons moet gelegenheid gegeven worden om te spreken en dan valt het spreken ook lichter. Niet met de deur in huis te vallen, is onze roeping, maar voor het huis te komen en te laten horen of zien dat men er is en dan gaat de deur vanzelf open of zij blijft dicht. Men moet zolang lijdelijk zijn tot men handelend kan worden en wel beslissend kan handelen. Festus geeft Agrippa het woord. Dit behoorde niet alleen tot de beleefdheid, maar ook tot de orde. Agrippa was een koning; en Festus, de stadhouder, ofschoon veel machtiger dan hij, gaf hem als zodanig het recht, de eer en het woord. Paulus spreekt ook bijzonder Agrippa aan; deze was hier nu vanzelf in alles de hoofdpersoon. Hij die hem het woord gegeven had, tot die richtte hij ook het woord.

2. Ik acht mijzelf gelukkig, o koning Agrippa, dat ik mij heden voor u zal verantwoorden van alles waarvoor ik door de Joden beschuldigd word.

Paulus spreekt naar zijn gehoor. Als een welopgevoed en geleerd man is hij zeer bekwaam om zich te voegen naar de velerlei toestanden waarin hij komt en naar zijn onderscheiden omgeving. Hij neemt de stijl aan van hen tot wie hij spreekt. Tot het volk spreekt hij met kracht; voor de Joodse raad met kennis van de wet; hier spreekt hij koninklijk vrijmoedig en toch eerbiedig, zoals men aan het hof spreekt, omdat men in hoge kringen reeds met een half woord verstaan wordt en men daar gesteld is op fijne vormen. Hij weet dan ook dat als men begint met zijn meerderen te eerbiedigen, deze vanzelf de vrijheid geven om hun al het overige te zeggen. En zo hoorde Agrippa van Paulus de waarheid van God, die hij anders nooit hoorde; want thans kon hij zich niet onttrekken. Bij het volk sprak Paulus meer tot de gevoelens, hier meer tot het verstand. Sprak hij tot het volk bij voorkeur in het Hebreeuws, hier moest hij in het Grieks spreken en deed het naar behoren. Sommige sprekers zijn wel vrijmoedig als zij tot het volk spreken, maar schroomvallig als zij tot koningen en vorsten moeten spreken; doch Paulus was bij beiden even onbevangen. Er was een rijkdom van houdingen bij Paulus en toch bleef hij een groot zondaar voor God. Trouwens, al die bekwaamheden waren niet uit hem, maar uit God; hij was een dienaar van de Heilige Geest, die Zijn dienaren volkomen toerust tot hun werk.

3. Allermeest omdat ik weet dat gij kennis hebt van alle gewoonten en twistpunten die er onder de Joden zijn. De Romeinse overheden hebben daarvan geen kennis en kunnen dus ook de zaak niet met juistheid beoordelen. Daarom vraag ik u dat gij mij lankmoediglijk hoort bij hetgeen ik u nu zal voordragen.

Naar de wijze van de Romeinse redenaars strekte hij de rechterhand uit, de drie voorste vingers opwaarts geheven, de twee andere naar binnen gebogen, en vangt hij op die toon van

plechtige ernst aan, waarvan het onderscheid met die van zijn rede voor de opgeruide menigte (hoofdstuk 22), tot in de bijzonderheden van vorm en inhoud bij de herinnering of vergelijking onmiskenbaar is. Het is een koninklijk woord tegenover zijn naar de wereld en alleen naar de wereld, koninklijke hoorders, zoals de verantwoording te Jeruzalem een woord van verootmoedigde en tot verootmoediging roepende liefde van een zondaar en voormalige Zeloot tegen medezondaren en blinde ijveraars was.

De inleiding van de rede die hier voor ons ligt, is waardig en zakelijk; want als de apostel zegt dat hij zich gelukkig achtte heden voor Agrippa te mogen spreken, dan is dat geenszins als een vleierij te beschouwen, maar als een ware uitdrukking van hetgeen hij in zijn binnenste voelde. Hij hield in waarheid deze dag voor één van de verblijdendste van zijn leven, omdat het hem vergund was zijn getuigenis van Christus werkelijk voor een koning te mogen afleggen en wel zelfs voor een koning van de Joden, van wie hij kon veronderstellen, als van een kennen van Joodse zeden en begrippen, die geen blind ijveraar voor enige sekte was, behoorlijk begrepen te zullen worden, zodat hij zich voor deze des te beter en duidelijker omtrent alle beschuldigingen kon verantwoorden, die door de Joden tegen hem waren ingebracht. Hij hoopte toch misschien de koning Agrippa zelf voor de Heer te winnen, tenminste zover te brengen dat deze als een persoon, die bij Festus vertrouwen genoot, (terwijl de landvoogd nog vrij onbekend was met Joodse godsdienstzaken en hij een bericht naar Rome moest afzenden) hem zou overtuigen dat het christelijk geloof feitelijk in overeenstemming was met de ware Joodse godsdienst. De apostel kon niet verwachten dat hij door zijn verdediging zijn dadelijke vrijspraak zou kunnen verwerven, dit had hij door zijn beroep op de keizer onmogelijk gemaakt. Hij kon slechts verwachten dat hij met de Romeinse overheid, die hem binnenkort naar Rome zou laten voeren, in een verhouding werd gebracht die de zaak, door hem voorgestaan, zoveel mogelijk zou bevorderen. Uitdrukkelijk stelt hij in zijn verdedigingsrede op de voorgrond dat het christelijk geloof met het ware Jodendom, dat toen in het Romeinse rijk bij de wet werd geduld, in overeenstemming was, zodat de weg voor de Romeinse staat reeds was gebaand om het christendom als een geoorloofde godsdienst te erkennen. Zo ligt nu de grote wereldhistorische betekenis van het te Cesarea gevoerde proces daarin dat hier, waar de Romeinse overheid voor de eerste maal op officiële wijze zich met de rechtsvraag omtrent het christendom bezig hield, de beslissing zo uitviel dat men dit niet gevaarlijk voor de staat hield. Zo heeft de apostel vooral op het oog dat de eenheid van het christendom en het echte Jodendom, waarvan de verwachtingen in Jezus vervuld zijn, door de getuigenis van koning Agrippa, die die bevestigde, voor de Romeinse overheid boven alle twijfel werd verheven. Dan was voor het rijk van God tenminste in de eerste plaats dat recht van bestaan in het Romeinse rijk erkend en de verdere uitbreiding in de landen van dit rijk gemakkelijker gemaakt.

De gehoorzaal van de landvoogd te Cesarea 1) een pronkzaal van wereldse heerlijkheid door de pracht van de vergaderde heersers; 2) een gehoorzaal van heilige waarheden door het getuigenis van de apostel; 3) een gerechtszaal van goddelijke majesteit door de indruk van de apostolische prediking, die de grond van de harten bloot legt.

4. Mijn leven dan van jongsaf Ac 9: 2, dat vanaf het begin onder mijn volk te Jeruzalem geweest is, kennen al de Joden.

5. Daar zij sedert lange tijd, gedurende die eerste periode van mijn leven, mij gekend hebben (indien zij het wilden getuigen en zich niet opzettelijk terughielden om niet door de belijdenis van een trouw vasthouden aan het jodendom door mij, hun zaak dadelijk te bederven). Zij

weten dat ik naar de bescheidenste partij van onze godsdienst, naar die, die zich het strengst aan de letter van de wet houdt, als een Farizeeër geleefd heb.

Wat de Farizeeën dus waren volgens de gevoelens van de Joden, getuigt Josephus door te zeggen dat deze partij onder de Joden gehouden wordt voor vromer dan anderen en voor het nauwgezetst in het uitleggen van hun wetten, dat zij zichzelf wegens de nauwgezetheid in de wet zeer hoog schatten en dat zij die partij waren die in nauwkeurige kennis van de gewoonten van de vaderen alle andere scheen te overtreffen en het nauwgezetst schenen te zijn in de uitlegging van hun wetten; en waarlijk in vergelijking met hun andere vermaardste partijen, schijnen zij de nauwgezetste geweest te zijn, want de Sadduceeën namen, door de opstanding en alle toekomende straffen te ontkennen, de beloningen van de deugdzamen weg en gaven vrijheid tot een losbandig leven. De Essenen waren van geboorte Joden, maar schuldig aan een grote scheuring, door zichzelf geheel van de aanbidding in de tempel af te scheiden en aan een grote ongehoorzaamheid, door hun offeranden niet in de tempel te brengen.

6. Zo'n vroeger leven moest er toch voldoende borg voor blijven dat ik door mijn latere geloofsrichting geen formele afval van mijzelf heb teweeggebracht. En nu sta ik toch hier, alsof ik een afvallige en vijand van het Jodendom geworden was. Dat ben ik echter geenszins, maar integendeel, terwijl men mij voor de rechtbank heeft gesteld, word ik geoordeeld over a) de hoop van de belofte die door God aan de vaderen gedaan is (hoofdstuk 13: 32v. ; 28: 20).

a) Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10 Ps. 132: 11 Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10 Jer. 23: 5; 33: 14

7. Waartoe onze twaalf geslachten, door voortdurend nacht en dag God te dienen, hopen te komen; om deze hoop, die het beloofde heil van de Messias tot haar voorwerp heeft en waarvan ik erken, dat zij in Jezus van Nazareth vervuld is, word ik, o koning Agrippa, door de Joden beschuldigd. Dit en niets anders is het eigenlijke punt van de tegen mij gerichte aanklachten.

Deze rede bevat het laatste openbare getuigenis dat de apostel nog op Palestijnse bodem heeft afgelegd en onderscheidt zich van het begin tot het einde door een bijzondere opgewektheid, door een moed die zich van de overwinning verzekerd houdt. Hoewel naar de vorm een verantwoording, is zij toch agressief in de edelste zin van het woord, terwijl de voordracht in hoofdstuk 22: 3vv. eigenlijk defensief is gehouden. Niet voor het opgewonden Joodse volk, maar voor de hoogstgeplaatste personen van het land wordt toch deze rede gehouden. Daarom legt Paulus het er niet op aan zijn persoonlijke onschuld te bewijzen, maar legt er zich op toe zijn zending en werkzaamheid als apostel te rechtvaardigen en daarmee tevens het christendom zelf te verdedigen.

Agrippa zag in Paulus iemand voor zich die de gehele menigte van de Joden uit de wereld wilde wegdoen, zo had Festus hem eerder gezegd (hoofdst. 25: 24). Nu begint de apostel zijn verantwoording met de woorden dat Agrippa van de Joden zelf kon vernemen hoe hij, die tot de dood gehate mens, als jongeling een gevierd ijveraar voor de wet, een sieraad was geweest van de partij van de Farizeeën, als zij het slechts wilden getuigen. Zij wilden het echter niet, omdat zij wel begrepen dat de bekering van hun Farizeeër Paulus tot Jezus van Nazareth, een gericht over hun eigen ongeloof was. Het middelpunt van zijn verdere verantwoording maakt dan de stelling uit dat de bekering tot Jezus geen afval is van de God van Israël, maar integendeel de weg tot verkrijging van de hoop van het volk van de twaalf stammen. Nadat ik, zo zegt hij verder, op de rechte weg heb gevonden wat ik als Farizeeër op de verkeerde weg

gezocht heb, sta ik hier aangeklaagd van misdaad tegen God en Gods volk! De hoop op de belofte, de vaderen gegeven, is in het hart van alle kinderen van Israël en men kan hun het getuigenis niet onthouden van een vlijtige en onafgebroken godsdienst in deze hoop; maar tevergeefs dienen zij God; de hartader van hun hoop is door de boosheid van het harten verkeerd. Met de Nazareners willen zij niet dezelfde hoop delen, een koning als Jezus willen zij niet eren. Agrippa moest iets voelen van die sterke tegenspraak. Joden beschuldigen een mens om de hoop, die van de ijverige godsdienst van alle Joden het hoofdpunt is.

De gehele inrichting van rijk en kerk bij de Joden beweegt zich om de hoop dat de Messias zal komen om Zijn rijk onder Israël op te richten (hoofdstuk 1: 6); daarom heeft ook en met recht, Israël zijn eigenaardigheid tot op de indeling in twaalf stammen, waarvan ieder met betrekking tot die hoop van de aartsvader Jakob reeds zijn bijzondere zegen ontvangen heeft (Gen. 49: 18), niet opgegeven en thans doet Israël alsof het dat alles had vergeten.

8. Wat? Wordt het, hoewel dit reeds in oude tijden duidelijk heeft plaatsgehad (1 Kon. 17: 17vv. 2 Kon. 4: 18vv. door u ongelofelijk geacht dat God de doden opwekt, zoals wij gelovigen in Jezus Christus dat ten opzichte van Hem, die gekruisigd en daarna op de derde dag weer opgestaan is, getuigen?

Agrippa was reeds door Festus erover ingelicht dat Paulus beweerde dat de zaligheid, aan Israël door God beloofd, in de persoon van Jezus geschiedkundig was verwezenlijkt en het bewijs hiervoor rustte op het grote feit dat Jezus door Zijn opstanding uit de dood door God zelf als de Messias van Israël was aangewezen (hoofdst. 25: 19). De apostel brengt daarom nu de rede door een stoutmoedige, spraakkunstige wending op deze grote hoofdzaak, waarom het hem vóór alles te doen was. Daar hij namelijk met recht moest veronderstellen dat Agrippa zich gestoten had aan hetgeen omtrent de bewering van Paulus omtrent de opstanding van Jezus was meegedeeld, doet hij nu opzettelijk aan de koning de onverwachte vraag: "Wat? Wordt het bij u ongelofelijk geoordeeld dat God de doden opwekten? " Wij zien hoe hij het erop toelegt, Agrippa tot nadenken te brengen; hij wil hem doen bedenken, daar het toch zeker tot het Joodse geloof behoort dat God door Zijn almacht doden kon opwekken, hoe onzinnig het zou zijn het voor ongelofelijk te willen houden, als God dat nu werkelijk eens deed. Zo probeert hij hem voor te bereiden tot het geloof in hetgeen hij nu van plan is over Christus te zeggen; want de apostel gaat er nu toe over zijn getuigenis daaromtrent af te leggen, dat de opstanding van Jezus volkomen waar is, terwijl hij ook hier de merkwaardige geschiedenis van zijn eigen bekering omstandig vertelt. Die toch gaf hem die overtuigd moest worden genoeg om daaruit Jezus te erkennen als de ware Messias van Israël, die door de opstandig was verheerlijkt.

9. a) Ik meende waarlijk vroeger bij mijzelf, toen ik nog bij de partij van de Farizeeën hoorde, dat ik tegen de naam van deze Jezus van Nazareth fel moest optreden, opdat het geloof in Hem bij ons volk onderdrukt en geheel terzijde gesteld zou worden.

a) Hand. 8: 3; 9: 1; 22: 4 Kor. 15: 9 Gal. 1: 13; 1 Tim. 1: 13

10. Hetgeen ik ook gedaan heb te Jeruzalem en ik heb velen van de heiligen, van de belijders van Jezus als de Christus van God (hoofdstuk 9: 13), in de gevangenissen gesloten, want ik had de macht van de overpriesters ontvangen om in de huizen te gaan en mannen en vrouwen gevangen te nemen om ze over te leveren (hoofdstuk 9: 3). En als zij, zoals dat onder anderen met Stefanus plaats had (hoofdstuk 7: 54vv.), omgebracht werden, stemde ik daarin toe zowel

door mijn aanvaarden van het vonnis, als door deel te nemen aan de volvoering of executie zelf.

11. En in al de synagogen te Jeruzalem, waarheen ik trok om de christenen op te sporen, heb ik hen vaak (hoofdstuk 22: 19) gestraft en gedwongen Jezus (1 Kor. 12: 3) te lasteren en ik heb boven mate tegen hen gewoed en dreiging en moord geblazen (hoofdstuk 9: 1), en ik heb hen vervolgd, ook tot in de buitenlandse steden toe, de steden buiten Palestina, waar ook Joden woonden.

12. En toen ik ook ("toen ik ook met dat doel naar Damascus reisde met volmacht en opdracht, die ik van de overpriesters had,

13. zag ik, o koning, in het midden van de dag op de weg een licht, helderder dan de glans van de zon, dat van de hemel mij en degenen die met mij reisden, omscheen.

14. En toen wij allen ter aarde neergevallen waren, hoorde ik een stem tot mij spreken, die zei in de Hebreeuwse taal: Saul, Saul, lamah tirdepheni, d. i. waarom vervolgt gij Mij? Het valt u zwaar de hielen tegen de prikkels te slaan (hoofdstuk 9: 5). Dit zei de Heere in de Hebreeuwse taal, om te kennen te geven dat Hij de Hebreeën als Zijn volk nog altijd erkende en ook ik, waar Hij mij riep (vs. 17v.), een Hebreeër uit de Hebreeën zou blijven (2 Kor. 11: 22).

Lukas heeft het niet overbodig geacht nog eens het verhaal van Paulus' bekering uit diens eigen mond mee te delen, om door deze herhaling te kennen te geven dat het bovenal op de waarheid en zekerheid van dit feit voor de gehele ontwikkeling van de kerk aankwam en zij daarom diende gebracht te worden tot de wettige zekerheid van een dubbel en drievoudig getuigenis. Dit drievoudig getuigenis is nu van dien aard, dat Lukas eerst in de tekst zelf (hoofdstuk 9), waar de behoefte aan een nieuw apostolaat voor de heidenen gebleken is, de voornaamste feiten bericht die bij de bekering en roeping van Saulus van Tarsen in aanmerking komen. Dit is het getuigenis dat Lukas voor Theofilus en vervolgens voor de gemeente bestemd heeft, zoals dit ook in het bijzonder zichtbaar is in de aanwijzing omtrent de gang van de verkondiging tot aan het einde (hoofdst. 9: 15). Het tweede getuigenis is dat, wat Paulus zelf voor het Joodse volk aflegt (hoofdst. 22: 1vv.) en waarmee hij voornamelijk doelt op de kant die het gevoel van de Joden vooral treffen kan. Met dit derde getuigenis, dat wij hier voor ons hebben, staat Paulus nu voor een wezenlijk heidense vergadering, die koning Agrippa, die in het Jodendom is opgenomen en ingewijd, als haar hoofd heeft. Hij let nu vooral op het heidens bewustzijn en wel zo, dat elke schijn van afval van zijn vaderland en volk vermeden wordt en daarentegen de wereldgeschiedkundige betekenis van het Paulinische apostolaat voor de heidenen helderder dan ergens elders in het licht wordt gesteld.

Zo duidelijk en onderscheiden had Paulus het gehoord, dat hij bepalen kon in welke taal de stem tot hem gesproken had. Was hetgeen hij gehoord had, niet anders geweest de een donderslag, die op een schitterende bliksemstraal volgde; was hetgeen hij als woorden van Jezus opgeeft, niets anders geweest dan denkbeelden, die in hem waren opgekomen, die wellicht door de schrik van het onverwachte onweer met hulp van zijn geweten in hem waren opgewekt en zo levendig waren geworden dat hij zich misschien wel verbeeldde te horen hetgeen hij eigenlijk gedacht had; was deze verklaring van hetgeen Paulus was overkomen op de weg naar Damascus met de waarheid overeenkomstig, dan zou het hem niet duidelijk geweest zijn in welke taal de Heere tot Hem gesproken had; maar deze opgave van de taal waarin tot hem gesproken werd, getuigt van het duidelijk en onderscheiden horen van Paulus,

te meer daar zijn gewone taal, de taal die toen te Jeruzalem onder de Joden algemeen in gebruik was, niet de Hebreeuwse, maar de Syro-chaldeeuwse taal was, zodat, hoe goed Paulus het Hebreeuws ook verstond, hij echter waarschijnlijk niet in deze, maar in de gewone volkstaal gewend was te denken en hij zich dus in die taal zou verbeeld hebben te horen spreken, indien het enkel verbeelding geweest was; maar het was geen verbeelding, dit heeft het vervolg bewezen; want, moge dan ook deze verklaring van hetgeen Paulus op de weg overkwam, vernuftig schijnen, zij strookt niet met het gebeurde te Damascus, met de komst van Ananias tot Paulus; wel niet tegen diens zin, maar toch tegen zijn verwachting op uitdrukkelijke last van de Heere Jezus.

15. En ik zei: wie zijt Gij, Heere? En hij zei: Ik ben Jezus, die gij vervolgt!

16. Maar richt u op en sta op uw voeten als iemand die besloten is voortaan in een nieuw leven te wandelen en nu ook met vaste tred voortgaat (Hebr. 12: 13): want hiertoe ben ik u verschenen, om u te stellen tot eendienaar en getuige van de dingen die gij bij Mijn tegenwoordige verschijning gezien hebt, dat ik namelijk de opgestane en aan Gods rechterhand verhoogde Heiland en Mensenzoon ben, en van die dingen, waarin Ik u nog zal verschijnen, van alles wat Ik u door latere openbaring zal te zien en te kennen geven (2 Kor. 12: 1vv.).

17. Ik verkies u uit dit volk, Israël ("Deze 30: 3"en "Jer 30: 24, en uit de heidenen, tot wie ik u nu zend,

18. a) om hun, de heidenen, de ogen te openen en hen te bekeren van de duisternis, van hun tegenwoordige toestand, waarin zij zich in onwetendheid en zonde bevinden en alle waarheid missen, tot het licht (Efeziers 5: 8) en van de macht van de satan, de vorst van de duisternis (Kol. 1: 13 Efeziers 6: 12), tot God, opdat zij vergeving van de zonden ontvangen (hoofdstuk 2: 38) en een erfdeel onder de geheiligden uit Israël (hoofdstuk 20: 32), en wel beide zouden ontvangen door het geloof in Mij.

a) Jes. 60: 1

Allergewichtigst slot. Hier hoort gij het hele evangelie en ziet gij al de werken van de wet afgesneden. In dit kleine woord vloeit de hele wereldwijde stroom van de goddelijke genade als in één teug water in één glas samen, zodat gij het met de hand kunt opnemen en drinken en er uw dorst mee kunt lessen tot in alle eeuwigheid. Door het geloof in Mij. Dierbaar woord! Geen schoner werd of kan er zijn gehoord! Om de vergeving van de zouden en een erfdeel onder de geheiligden te verkrijgen, wordt niet het onmogelijke - het volbrengen van geheel de wet van God - geëist, maar alleen de overgave van zichzelf aan Jezus, het vertrouwen stellen op Hem, het aannemen van Zijn volbrachte offer, het ontvangen van Zijn beloofde Heilige Geest.

19. Daarom, omdat die roeping tot mij kwam, o koning Agrippa, ben ik dat hemels, dat van de hemel mij geschonken gezicht niet ongehoorzaam geweest, zoals de Joden die mij aanklagen, menen dat ik had moeten doen, hoewel zij reeds eenmaal zelf voelden dat ik gehoorzamen moest (hoofdstuk 23: 9).

20. Ik kon mij tegen de Heere niet verzetten, a) maar heb eerst aan degenen die te Damascus waren (hoofdstuk 9: 20-22) en later (hoofdstuk 9: 26-29 Rom. 15: 19) te Jeruzalem en in het hele land Judea en ook later (hoofdstuk 13: 1vv.) aan de heidenen verkondigd dat zij, te

Damascus en te Jeruzalem, in alle oorden van het Joodse land, evenals de heidenen, zich zouden beteren en tot God bekeren en werken doen met hun bekering in overeenstemming.

a) Hand. 22: 17, 21

Paulus legt zich toe op kortheid en duidelijkheid en maakt daarom hier van de Damascener christen uit Israël, Ananias, geen melding voor de koning, bij wie het getuigenis van deze eenvoudige en hem onbekende belijder wel geen betekenis hebben kon, zoals het die in hoge mate daarentegen moest hebben voor de ijveraars van de wet te Jeruzalem (hoofdstuk 22: 12). Maar hetgeen uit naam van de Heere door die Damascener christen tot de bekeerde vervolger gezegd was, mocht hier vooral niet achterblijven. Zo legt hij de woorden van Ananias (hoofdstuk 11: 15) hier (vs. 16-18) deels samengetrokken, deels weer met de nodige uitbreiding ter toelichting voor zijn heidens gehoor de Heere Jezus zelf, van wie de boodschap afkomstig is, in de mond. Hield die boodschap een roeping in om de naam van de Heere te dragen voor heidenen, koningen en voor de kinderen van Israël (hoofdstuk 9: 11), met edele kiesheid wordt hier ter plaatse van koningen geen bijzonder gewag gemaakt en verder dit volk Israël (zowel de heidenen onder zijn Cesareesch gehoor, als Agrippa, de halve heiden, mochten het wel horen!) geplaatst vóór de heidenen ("eerst de Jood, dan de heiden" is ook in de brieven van Paulus de orde van God in de evangelieprediking), maar de zending van de apostel zeer bepaald, evenals in hoofdstuk 22: 21 verklaard te zijn tot de heidenen. Waarin die zending bestaat, wordt vervolgens kort maar met grote kracht en nadruk bij deze zelfde uitbreiding of omschrijving van het bevel van de Heere te kennen gegeven. Als een bescheiden, maar uitdrukkelijke vermaning tot gehoorzaamheid aan allen, maar rechtstreeks en met name aan de koning gericht, klinkt onmiddellijk daarop de voorstelling van de op het woord uit de hemel gevolgde bekering van de vervolger: "ik ben het hemelse gezicht niet ongehoorzaam geweest. "

In vs. 16-18 hebben wij een heerlijk beeld van een waarachtig goddelijke aanstelling tot het leraarsambt. Let daarbij op het volgende: 1) de ware aanstelling is een werk van God; gebed en handoplegging zijn nog niet voldoende om van een onbekeerde wereldling een getrouwe getuige van Jezus te maken; de Heere moet innerlijk genezen, zalven, roepen; Hij moet krachten geven om te staan, te getuigen, te dienen. 2) De Heere Jezus stelt Paulus niet aan tot een voorname bisschop en hoge geestelijke, maar terwijl Hij hem de hoogste geestelijke waardigheid, die van het apostelschap opdraagt, stelt Hij hem aan tot een getuige en dienaar - gerust leven, eretitels en rijkdommen belooft Hij hem niet; maar om Zijn getuige te zijn, om onder arbeid, zweet, lijden, marteling en smart Zijn dienaar te zijn, dat is het apostolische ambt, de hoogste waardigheid van de discipelen van de Heere; hoe verschillend zijn de tegenwoordige geestelijken van deze geroepen getuige van Jezus! 3) Christus stelt Paulus aan tot een getuige niet alleen van hetgeen hij reeds gezien had, maar ook van hetgeen Hij hem wilde tonen - zo moet het met een getrouwe knecht van Jezus steeds verder gaan; de oude ervaringen van de genade van Jezus moeten door nieuwe en dagelijkse ervaringen van Zijn zaligheid vernieuwd en levend gemaakt worden en ons getuigenis moet daardoor altijd fris worden. 4) De Heere geeft bij Zijn aanstelling ook een pas of vrijbrief, dat Hij Paulus bij Zijn getuigenis en dienst wilde beschermen en redden - een getrouw getuige van Jezus kan verzekerd zijn dat, waar de Heere hem gebruikt, Hij hem daar ook kan beschermen. In vs. 18 hebben wij bovendien nog een volkomen plan en een omschrijving van het nieuwtestamentische predikambt. Het heeft het oog op de zielen: 1) onderwijzing, openen van de ogen; 2) bekering, dat zij zich bekeren van de duisternis; en 3) begenadiging, om te ontvangen vergeving van zonden; 4) verhoging, een erfdeel onder de geheiligden enz. Verder wijst het op het middel tot dat alles: 5) het "geloof, door het geloof in Mij. "

21. Omwille van deze zaken, omdat ik in gehoorzaamheid aan het gebod dat ik van de in de hemel verhoogde Heer ontvangen heb, nu dit werk verricht heb, in plaats van als vroeger de gemeente van Christus te verwoesten (vs. 9vv.), hebben de Joden mij in de tempel gegrepen, alsof zij zich erover wilden wreken dat een ander mij had gegrepen (vs. 12vv. Fil. 3: 12). Zij hebben de handen aan mij gelegd en gepoogd mij om te brengen (hoofdstuk 21: 27vv.).

22. Met de hulp van God, nu op de ene, dan op de andere wijze (hoofdstuk 21: 31vv. ; 22: 23v. ; 23: 10, 12vv. ; 24: 22v. ; 25: 3vv., 10v.), is het mij gelukt uit hun moordende handen te ontsnappen en sta ik hier vandaag. Ik ben niet door hen ter dood gebracht, maar ik leef nog en getuig van al wat ik toen gezien heb en wat de Heere mij later heeft willen openbaren (vs. 16), voor klein en groot. Men heeft mij voorgesteld als een opperste voorstander van de sekte van de Nazareners (hoofdstuk 24: 5), doch ik predik de Messias van Israël, niets anders dan hetgeen de profeten en Mozes gesproken hebben dat geschieden zou;

23. Namelijk dat de toekomstige Christus lijden moest en dat Hij, de eerste uit de opstanding van de doden, een licht of het evangelie van de zaligheid zou verkondigen aan dit volk Israël (vs. 17; 1 Petrus 2: 10 en de heidenen (Luk. 2: 32).

Door de Heere de eersteling uit de opstanding van de doden en het licht te noemen, dat ook tot de heidenen moest worden gebracht, stelt de apostel hen voor in Zijn gehele universele betekenis als de tweede Adam en het begin van een nieuwe mensheid, een omstandigheid die voor de erkentenis van de Paulinische echtheid van deze rede (vgl. 1 Kor. 15: 20-23vv. Rom. 5: 17) niet zonder belang is.

24. En terwijl hij deze dingen tot verantwoording sprak, zei Festus, die wel bemerkte dat niet de natuur in Paulus werkte, doch niets verstond van de genade die hem vervulde (1 Kor. 1: 23; 2: 14), met luide stem, waardoor hij zijn afkeuring te kennen gaf: Gij spreekt wartaal Paulus! De grote geleerdheid Job 32: 6 brengt u in de war!

Dat Festus, hoewel hij de Joden regeerde, zo weinig wist van Joodse zaken, moet ons niet verwonderen. Er zijn nog heden een menigte hoge staatslieden die over landen en volken regeren en die van Jezus even weinig weten als Festus ervan wist, Hem alleen kennen als een zekere Jezus, die gestorven is en van wie Paulus gezegd heeft dat hij leeft. Göthe, die man de grootste dichter van Duitsland acht te zijn en die men bij zijn leven beschouwde als iemand die alles wist wat er te weten was, zei eens op zijn tachtigste jaar aan een vriend: "Ik heb zo dikwijls horen spreken van het gerechtvaardigd worden door het geloof, maar ik heb nooit kunnen begrijpen wat zij daarmee bedoelen. Wat is dat toch? " Zo onwetend kan de geleerdste mens zijn in de dingen van God.

25. Maar hij zei: Ik spreek geen wartaal, hoogedele Festus, maar ik spreek, wat de inhoud aangaat, woorden van waarheid en wat de Geest aangaat die ze mij ingeeft, van een gezond verstand.

Door zijn woord valt Festus Paulus bij zijn voordracht in de rede. Dat ziet echter niet uitsluitend op de laatste woorden, maar op de gehele rede, in het bijzonder op de mededeling van Jezus’ verschijning. Dat kwam de Romein als dwaasheid voor. Hij heeft het zeker in volle ernst gemeend en het niet in lichtvaardige spot gezegd: "gij zijt een dweper! " anders zou hij het niet geroepen hebben met sterke stem, die van gevoel getuigt. Hij houdt het ervoor dat de man zich overwerkt, te veel gestudeerd had.

De wereld houdt anderen zolang voor verstandig als zij wartaal spreken en voor dwaas, als zij ophouden met wartaal spreken en verstandig worden. Zolang Saulus raasde en woedde, ging hij door voor een verstandig hoofd, maar toen hij zijn razernij inzag en zelf een christen werd, hielden zij hem voor dwaas. Het blad zal zich echter omkeren, zodat de wereldse geesten van de rechtvaardige zullen zeggen (Wijsh. 5: 5 : "Wij dwazen hielden zijn leven voor onzinnig, maar hoe is hij nu gerekend onder de kinderen van God. "

Festus had met ongeduld gehoord naar de rede van Paulus, die hem de nodige stof tot schrijven aan de keizer zou leveren. In plaats daarvan handelde die welsprekende Jood over vragen van zijn bijgeloof en de koning Agrippa hoorde hem met zichtbare deelneming aan. Toen hij nu de gestorven Jezus prees (hoofdst. 25: 19) als het licht van de heidenen voor deze aanzienlijke vergadering van heidenen, kon die koude staatsman zijn afkeuring niet langer bedwingen. Festus merkte in de rede van Paulus iets bovennatuurlijks op, maar van de geest van genade merkte hij niets; daarom hield hij de vreugde en zekerheid van de getuige van de Heere voor overspanning, voor een gevolg van te sterke studie.

Hoe dikwijls hoort men nog heden deze Festus-wijsheid, waarvoor het woord van het kruis een dwaasheid is. Het kinderlijk eenvoudig geloof aan de geopenbaarde waarheid van de Schrift wordt voor oudwijfse opgewondenheid gehouden, de rechtvaardigheid door het geloof in de verdiensten van Christus noemt men heidense bloedtheologie, enz. Als iemand over het christendom ernstig begint na te denken en met de wereld breekt, heeft men medelijden met hem als met iemand die in overspanning het hoofd laat hangen, wiens verstand door al te veel bijbel lezen in verwarring is geraakt. Men lasterde zelfs de genade van de pinkstergeest als een bedwelming door zoete wijn, ja, zij zeiden zelfs van Christus: "Hij is uitzinnig en heeft de duivel! " (Hand. 2: 13 Joh. 10: 20). (LEONH. en SPIEGELH.)

Als men misschien uit deze rede van de Romein wilde besluiten dat Paulus in grote opgewondenheid en onrust gesproken heeft, zou men zonder twijfel verkeerd handelen; de hele rede maakt daarentegen, zoals de omstandigheden het ook meebrachten en en zeer kalme indruk. Paulus zegt ook zelf dat zijn woorden het karakter van verstand in zich dragen. Het moet dus de inhoud van de rede geweest zijn die op Festus een zo onaangename indruk maakte. Veel van de inhoud zal hij wel niet hebben begrepen, maar iets zal hem in zoverre wel verstaanbaar zijn geworden, dat hij het afwijkende en tegengestelde daarin van alle overig menselijk denken opmerkte. Daarenboven zal het hem niet ontgaan zijn dat Paulus bij alle kalmte een vaste overtuiging in zijn beweringen blijken liet; een vaste overtuiging nu van zaken die in tegenstelling tot alle menselijk denken staan, kan Festus zich niet anders dan in een toestand van waanzin denken en daar hij van profeten en van Mozes gehoord heeft, bezit hij wellicht zoveel kennis van dezen om te weten dat zij als schrijvers geëerd werden en hiermee meent hij nu naar de wijze van een politieke man van de wereld de bron te hebben ontdekt van die verstandsverbijstering. Geheel anders is het met koning Agrippa en het vertrouwen dat Paulus in hem stelt (vs. 3 en 26), wordt volkomen bevestigd.

Hier vooral voelen wij ons gedwongen om de waarlijk grote man te bewonderen. Festus valt hem onbesuisd in de rede en ofschoon hij zijn vernederend oordeel enigszins verzacht door de oorzaak van Paulus' bestaan in zijn grote geleerdheid te zoeken, toch verklaart hij hem ten aanhoren van allen ronduit voor krankzinnig. Maar de apostel laat zich door die uitval niet onthutsen. Zo min als de lof van de grote geleerdheid hem de borst hoger doet kloppen, zo min slaat hem ook de verachting vanwege krankzinnigheid terneer. Met de meeste bedaardheid en tegenwoordigheid van geest antwoordt hij de landvoogd terstond op een wijze die allen kon doen horen dat hij alles behalve buiten zijn zinnen was. Hij doet hem met

evenveel bescheidenheid als vrijmoedigheid, tot zijn beschaming voelen dat hij oordeelde over zaken, waarvan hij geen kennis had en liever de uitspraak van Agrippa had moeten afwachten. Ja, hij profiteert meesterlijk van dit voorval om zich opnieuw tot de koning te wenden en nu tot diens geweten te spreken.

26. Want de koning weet van deze dingen, die ik omtrent de profeten die van een Messias spreken en van de vervulling van hun profetie in Jezus van Nazareth gezegd heb. Tot hem spreek ik dan ook vrijmoedig, daar ik in hem enig begrip van hetgeen ik gezegd heb, mag veronderstellen (vs. 3); want ik geloof niet dat hem iets van deze dingen verborgen is Ps 140: 10. Ik mag erop vertrouwen dat hem omtrent Jezus van Nazareth mededeling zal zijn gedaan, a) want dit is niet in een uithoek geschied, integendeel zijn zelfs de overheden van het land daarin betrokken geweest (hoofdst. 10: 36vv.).

a) Joh. 18: 20

27. Gelooft gij, o koning Agrippa, de profeten? Ik weet dat gij ze gelooft, al is het ook met dat onbestemde, onbesliste geloof dat tot het ware even niet kan doordringen (vgl. het gezegde over Hoogl. 5: 2vv. bij "Ac 23: 9

Paulus steunt bij zijn vertrouwen dat hij op Agrippa stelt, op twee zaken: ten eerste is het het geschiedkundige waarop het hem bij zijn rede aankomt, namelijk de geschiedenis van Jezus, die niet in een uithoek is geschied. Daar nu Agrippa, wil hij zeggen, tot dat land behoort waarin dergelijke openbare feiten plaats hadden, kan hem van dat gebeurde niets verborgen zijn. Maar hoe dat gebeurde moet worden opgevat, daarvoor is, zoals de apostel in zijn verdedigingsrede reeds heeft te kennen gegeven, de voorspellende Schrift van het Oude Testaments de natuurlijke norm. Ook omtrent dit punt meent hij verder op de kennis van Agrippa te mogen rekenen, daar hij toch wel volgens het algemene geloof van de Joden in de profeten een goddelijke autoriteit zag.

Paulus, die in de school van de Heilige Geest theologie had gestudeerd, herkent dadelijk het geheime vonkje van gelovige neiging tot het woord, dat in het hart van Agrippa begint te gloeien en gedreven door zijn hoop en zijn liefde tot de Koning van de Joden, grijpt hij hem met de stoutmoedige vraag in hart en geweten, of hij hem door de voorzeggingen van de profeten tot Christus, de ware Koning van Israël mocht leiden. (LEONH. en SPIEGELH.).

"Gelooft gij, o koning Agrippa de profeten? " Bij die vraag zal Agrippa wel hebben gedacht: "zo heeft nog geen mens tot mij gesproken. " Wat zou hij antwoorden? "Ik weet dat gij ze gelooft, " antwoordt Paulus zelf en het was de koning moeilijk om die zonderlinge macht te ontwijken, die zich aan hem vastklemde, in zijn geweten binnendrong. Paulus wist door zijn onderzoekende blik hoe Agrippa de profeten geloofde. Gaf zijn geloof hem minder vreugde dan siddering, minder hoop dan vrees, toch kon hij het geloof niet teniet doen dat zou plaatshebben wat de profeten hadden voorspeld. Wel erkende hij dat er slechts één stap lag tussen zijn geloof en de erkenning van de daden van God, die ter zaligheid geschied waren en die Paulus met woorden van waarheid en gezond verstand uitgesproken had. Zou hij die stap doen? Daar protesteerde zijn wereldgezindheid tegen. Hij ontkent niet dat hij de profeten gelooft, ja hij bekent duidelijk dat het geloof van de christenen de profeten voor zich heeft, maar hij onttrekt zich aan het heilige net dat Paulus naar hem heeft uitgeworpen, met een gedwongen lach.

28. En Agrippa, dieper getroffen in zijn hart dan hij met het oog op zijn waardigheid en op zijn omgeving wilde belijden en laten bemerken, zei tot Paulus, terwijl hijzijn ontroering verborg achter een toon van scherts die geheel met de manier van de grote wereld overeenkwam: Gij maakt mij bijna een christen, maar nog enige tijd zult gij moeten wachten, zo spoedig als gij wel zoudt denken, krijgt men zoiets niet gedaan.

29. En Paulus zei: a) Ik zou God wel willen bidden dat èn spoedig èn voorgoed, vroeger of later, hoeveel moeite het mij ook kosten mocht om dat te bereiken, niet alleen gij, maar ook allen die mij heden horen, ook zo werden als ik, namelijk gelovigen in de Heere Jezus Christus, uitgezonderd deze boeien, die ik hier in de hoogte houd; die wens ik niemand onder u toe.

a) 1 Kor. 7: 7

"Gij maakt korte metten met mijn bekering! " wil Agrippa zeggen: "er zit, denk ik, echter nog wel wat meer aan vast om een koning van de Joden tot het christendom te bekeren. " Opmerkelijk is het dat Agrippa niet volgens Joodse wijze de sektennaam "Nazarener" (hoofdst. 24: 5) gebruikt, maar de naam die bij de heidenen in gebruik is geraakt "christen" (hoofdst. 11: 26). Liet Paulus hem nu los? Nee, het luchtige woord van scherts van de man van de wereld vat hij op met heilige ernst voor God en hij vreest geen belijdenis die een dwaasheid was in de oren van de koning en van de overige edelen rondom hem: "Komt het u ongerijmd voor, koning Agrippa, dat ik probeer u te overtuigen om zalig te worden! Weet dan dat ik waarlijk de moed heb God te bidden dat Hij u en al de anderen zal overtuigen.

Het woord in vs. 28 door onze vertalers weergeven als "bijna" is en oligw; letterlijk vertaald: "in weinig. " In vs. 29 staat kai en oligw en megalw =" zowel in weinig als in groot, " waarbij wij aan tijd of aan moeite zouden kunnen denken. Lange meent dat Paulus met dat woord te kennen gaf dat hij de bekering van deze toehoorders wel voor zeer moeilijk, maar daarom niet voor onmogelijk hield.

Bij Festus ontbrak veel, bij Agrippa weinig. Paulus leert echter dat de genade van God het vele zowel als het weinige, dat het geloof nog in de weg staat, kan wegnemen en betuigt zijn ernstig verlangen dat Festus zowel als Agrippa en allen die hem hoorden, over alle hinderpalen voor de genade mocht worden geleid en in de gemeenschap met Christus gesteld. Zo laat zich een getuige van Jezus zijn moed niet ontnemen om ook voor de ergste spotters en slechtste mensen nog bekering en genade te hopen.

Dat antwoord getuigt van een zeer vurige ijver om Christus’ eer uit te breiden. Het heilig hart van deze man blaakte, omdat hij zijn boeien gewillig droeg en met zijn moeitevol en smadelijk lot tevreden wilde zijn, wanneer maar de landvoogd, de koning en al de overigen uit de duivelsbanden verlost en met hem dezelfde genademachten deelachtig worden.

"Drie dingen zou ik hebben gewenst", roept de kerkvader Augustinus uit, met eigen ogen te zien: Rome in bloei, Christus in het vlees en Paulus in zijn welsprekendheid. Inderdaad ook dit laatste, men zou het kunnen verlangen, bij de blik op het woord dat heden voor ons ligt opgeslagen en waarin wij gerust kunnen zeggen dat de christelijke welsprekendheid haar glansrijke zegenpraal viert. Wat een prediker voor zo’n gehoor, wat een antwoord op dat onbeduidend, half schertsend, half ernstig woord van Agrippa: "Gij maakt mij bijna een christen. " Was dat woord hoogstens de uitdrukking van een vluchtige stemming, in de taal van Paulus vernemen wij de diepste overtuiging, gepaard met de heiligste ernst. Hij houdt de

koning bij zijn woord, verbetert het, valt het aan en vergeet nog geen ogenblik wat hij aan de zaak van zijn Heer, aan de luister van zijn gehoor en aan zichzelf verschuldigd is. Onder biddend opzien tot God uit hij een diep gevoelde wens, die evenzeer getuigt van zijn zedelijke grootheid als van zijn onverstoorbaar geluk. Onwillekeurig zou Agrippa kunnen wensen als Paulus, maar Paulus verlangt geen ogenblik als Agrippa te zijn. Agrippa wil bijna christen zijn; Paulus zal zich niet voldaan tonen, zolang de koning het niet geheel is geworden. Agrippa dacht alleen aan zichzelf, Paulus omvat allen die hem heden horen in zijn biddende heilwens. Festus ziet mogelijk met deernis op de ketenen van de gevangene neer, Paulus toont zich trots op de boeien, die hij om Christus' wil draagt en vrij naar de geest, terwijl het lichaam gekluisterd is en zo vol liefde in het hart, dat hij alleen zijn geluk aan zijn aanzienlijke toehoorders gunt, maar zijn lijden alleen voor zichzelf behouden wil. Werkelijk, men behoeft niet lang in het onzekere te blijven, wie op dat ogenblik in dat paleis eigenlijk de grootste geweest is! En al die geestelijke grootheid van Paulus is de vrucht van de Heilige Geest, die hem geheel vernieuwd en boven alle zedelijke kleinheid rondom hem, ja boven zichzelf verheven heeft, zodat hij hier in de volste zin van het woord als overwinnaar het strijdperk verlaat, ook als hij straks naar zijn eenzame kerker teruggevoerd wordt. Werkelijk, hier is een openbaring van de kracht van het levende geloof en van de heerlijkheid van het waarachtige christendom, zoals zich die niet mooier laat indenken. Dat geloof, wij zien het ook hier, het maakt de mens waarachtig groot tegenover al het klatergoud van een ijdele wereld rondom hem en waarachtig vrij naar de geest, al is hij naar het lichaam binnen de enge muren van een donkere kerker gesloten; en werkelijk rijk aan schatten die geen mot of roest kan verderven en door dat alles zo onbeschrijfelijk gelukkig, dat hij met geen Agrippa of Bernice te midden van hun grootste voorspoed wil ruilen. Wat een aanbeveling van het evangelie, dat ook in onze dagen door zo velen miskend en versmaad wordt. Tegenover woorden en feiten als dit mag men aan alle Festussen met kalme vrijmoedigheid vragen of een geloof dat zo de mens boven alle kleinigheid in en rondom hem verheft, toch nog niet een andere naam verdient dan van een teugel voor het ruwe onbeschaafd gemeen, waarvan de man van smaak en geleerdheid zich vrij kan achten en of de wereld om ons heen zoveel slechter en ongelukkiger zijn zou, indien zij vele Paulussen onder haar kinderen telde. Ja waarlijk, de echte christen is nog altijd het licht en het zout van de aarde, een stad boven op een berg, die niet verborgen kan zijn. De echte christen-zijn wij het reeds in beginsel geworden en lijken wij enigszins op Paulus, die wij met zoveel reden bewonderen? Of is het met ons nog altijd als met Agrippa, bijna een christen en dit bijna voor het oog van God eigenlijk nog nooit ernstig gemeend? Onderzoeken wij onszelf of wij een hart hebben aan dat van Paulus en Agrippa, of wellicht aan dat van een Festus gelijk! En staan wij door Gods genade op het standpunt van dat vrijmoedig en blijmoedig geloof, dat hier door Paulus werd ingenomen, prijzen we, als hij, aan anderen ons christendom aan, ook door een krachtig woord, maar bovenal door een voor God geheiligde wandel? Zo spreken als de apostel kunnen slechts weinigen, maar zo worden als hij kunnen allen en zij moeten het, zal uiteindelijk de wereld moeten toestemmen dat het waarachtig christendom niets minder is dan de openbaring en de triomf van de waarachtige mensheid, blinkend in de volle glans van Gods licht.

30. En toen hij dit gezegd had, stond de koning op, om nu de handeling af te breken en de stadhouder en Bernice volgde hem, toen hij zich verwijderde en evenzo deden zij die met hen gezeten waren, de hoofdlieden en voornaamste mannen van de stad (hoofdst. 25: 23).

31. En terzijde gegaan om zonder Paulus en niet in tegenwoordigheid van de soldaten te beraadslagen, spraken zij tot elkaar, terwijl ook hier Agrippa het woord voerde en onder

elkaar hun gevoel te kennen gaf door te zeggen: Deze mens doet of bedoelt niets waarop de dood of gevangenschap staat.

32. En Agrippa zei tot Festus, toen hij aan het einde van de beraadslaging in vs. 31 met hem in het bijzonder sprak en zijn mening ten opzichte van het in hoofdst. 25: 16v. genoemde doel te kennen gaf en hem tenminste indirect een goede raad wilde geven (ziehoofdst. 27: 1): Deze mens kon losgelaten worden, indien hij zich niet op de keizer had beroepen en dus houd ik het voor het beste dat hij zijn beroep intrekt, daar ik niet weet wat aan de keizer zou kunnen worden geschreven.

Agrippa voelde dat de apostel van plan was sterker bij hem en de vergadering aan te dringen; daarom hief hij plotseling de zitting op.

Gij overtuigt mij bijna. " O wacht u voor dat gevaarlijk woord, waarbij tenslotte nog alles gesust wordt. Hoe dikwijls zijn ook wij het hemelrijk nabij geweest. Er ontbrak niet veel aan of wij waren uit de duisternis tot het licht gekomen, van het ongeloof tot geloof, van de zonde tot bekering, van de onvrede tot de vrede, van de wereld tot God. Het hart was aangegrepen, het verstand overtuigd, het geweten opgewekt, het uur gunstig, het was moment dat zou hebben kunnen beslissen over ons eeuwig heil - het scheelde niet veel. Maar het weinige dat nog ontbrak, wilde wij er niet aan toevoegen, van een aardse bezitting wilde wij ons niet losrukken, een lievelingszonde wilde wij niet loslaten, een verstrooiing verdrong weer de goede indruk, een verzoeking bracht ons weer ten val - en de schat die wij reeds bijna hadden opgeheven, bleef in de aarde begraven, omdat wij te traag waren om de laatste steek met de spade te doen, het reddingstouw waarmee wij reeds bijna uit de stroom van het verderf waren getrokken, ging weer aan stukken, omdat wij te lang in de lucht zweefden, omdat wij te zeer aarzelden de voet neer te zetten op de rotsgrond van de zaligheid. Wij behoorden weer van de wereld toe, wij waren weer ver van de Heere! O lieve zielen, als er niet veel meer ontbreekt aan uw zaligheid, haast u toch, voeg het weinige dat ontbreekt er nog bij, voordat alles weer verloren gaat. Bidt tot de Heere: "verbreek, verscheur, vernietig, Heere, al wat Uw heilig oog verfoeit, geen onderscheid of zwakke koorden, of ijzeren wereldketen boeit. "

Dat Paulus tegenover koning en stadhouder en hovelingen en beschuldigers als vanzelf het laatste woord behield - hoe kon het anders? Maar dat daarom toch nog geen openbaar herstel van eer of vrijheid volgde, lag evenzeer in de aard van de toestand en het karakter van de vorstelijke hoorders. Alleen met elkaar terzijde gegaan, maken zij aan heel de zaak, aan heel de vertoning van die dag een einde met een onvruchtbaar: deze mens doet niets waarop de dood of gevangenschap staat! En verder, naar de wijze van zo hoog geplaatsten in deze wereld en van alle tijden, niets! Geen ter harte nemen van het gehoorde, geen poging om de onschuldige uit de onverdiende boeien te redden, geen blijvend gevoel van eerbied voor de grootheid van deze man (deze mens, zoals zij hem uit de hoogte van hun rang noemden!) noch voor het verwonderingswaardige van zijn verhaal of voor de ontzaggelijkheid of voor de liefelijkheid van zijn Messiasverkondiging! Alles loopt af met een korte en koele deelneming van koning Agrippa. "Deze mens kon losgelaten zijn (ook nog worden misschien), had hij zich niet beroepen op de keizer. " En naar Romeins staatsrecht was de koude uitspraak juist; het beroep op de keizer, eenmaal aangenomen, maakte vrijspraak en vrijstelling onmogelijk. De boeien van de onschuldige Romeinse burger, van de aan God en Zijn waarheid getrouwe apostel bleven zoals zij waren en het Romeinse spreekwoord werd weer bewaarheid: "Summum Jus, Summa injuria, " "het hoogste recht, het hardste onrecht. "

Voor de zaak van het christendom bracht de samenkomst zeker geen kleine winst aan, daar Festus na alles wat hij gezien en ervaren had en in het bijzonder op grond van de goedkeuring van Agrippa niet anders dan een gunstig bericht over de apostel naar Rome kon zenden, hetgeen zeer veel bijdroeg om aan de prediking van het evangelie te Rome vrije voortgang te verschaffen. Persoonlijk heeft Agrippa later bij de verwoesting van Jeruzalem de christenen welwillendheid getoond in het feit dat hij aan de gemeente die vandaar vluchtte een wijkplaats gaf te Pella, een plaats die tot zijn gebied behoorde. (Aanm. II. d. No. 5 en 6).

HOOFDSTUK 27

PAULUS' GEVAARLIJKE EN WONDERLIJKE SCHEEPVAART

g. vs. 1-hoofdst. 28: 29 Tot hiertoe zagen wij Paulus met die zeldzame, hem eigen combinatie van moed en voorzichtigheid, te midden van de boeien en de doodsgevaren op de vaste grond. In dit gedeelte, waarin zijn zeereis naar Rome beschreven wordt met de afloop daarvan, staat hij voor ons met dezelfde kalmte van het geloof en grootheid van de ziel. In de strijd met de elementen, met wind en water, vertoont hij zich voor het oog van de geest als een heerlijke gedaante, zowel in zijn gedrag tegenover de hoofdman en diens soldaten, als tegenover de stuurman en de schipper en het scheepsvolk, vóór het gevaar, in het gevaar en bij de redding daaruit. Het is vanaf het begin en ook in latere tijd niets ongewoons om op één lijn geplaatst te worden met misdadigers, met het uitschot van de mensheid, voor discipelen van de Heere, aan wie de voorzegging "Hij is onder de misdadigers gerekend" in haar diepste zin vervuld is. Maar juist in deze nieuwe beproeving, die de apostel overkomt, geeft zijn God hem genade en eer door de heerlijke en eerbiedwekkende verzekering van zijn apostolisch ambt, van zijn profetische en koninklijke stand. Het is met recht gezegd dat geen beschrijving van een zeereis uit oudere en nieuwere tijd in nauwkeurigheid en geschiedkundige trouw boven die van Lukas in de beide laatste hoofdstukken van de Handelingen kan geplaatst worden. Dit is reeds te verklaren uit het feit dat met het schip dat van Cesarea vaart om Italië te bereiken, het goddelijk licht, dat geroepen is om de volken te verlichten (hoofdst. 26: 18), op zee gaat om het middelpunt van de volken en landen met zijn helder schijnsel te vervullen. In het bijzonder echter is het Rome waarheen het doel van de reis gaat, want Rome, achter de naam van Tyrus verborgen, was reeds lang door de profetie van Ezechiël (hoofdst. 26-28) bestemd om voor de tijd van de heidenen (Luk. 21: 24) in het rijk van God de plaats van Jeruzalem in te nemen; en nu was ook de hele voorgaande loop van de geschiedenis zo alsof Rome de grote heidenapostel niet alleen in bescherming, maar ook in beslag wilde nemen volgens het woord in Matth. 11: 12 : "Het Koninkrijk van de hemelen wordt geweld aangedaan en de geweldigen nemen het met geweld. "

1. De landvoogd deed geen moeite om Paulus te bewegen zijn beroep op de keizer in te trekken om hem daarna los te kunnen laten. Hij hield zich eenvoudig daaraan (hoofdst. 25: 25) en ging de welgemeende raad van Agrippa in hoofdst. 26: 32 geheel voorbij. En toen het dan zo besloten was dat wij naar Italië Ac 10: 2 zouden afvaren, leverden zij, diegenen aan wie Festus het volvoeren van dat besluit had opgedragen, Paulus en enige andere gevangenen (Luk. 23: 32) over aan een hoofdman over honderd, genaamd Julius, van de keizerlijke afdeling, aan wie het werd opgedragen het transport te leiden.

De herfst van het jaar 60 n. Chr was al gekomen, toen er inderdaad voorbereidselen werden gemaakt om de apostel naar Rome over te brengen. Men heeft erover geredetwist wat onder de "keizerlijke afdeling" waartoe Julius behoorde, moet worden verstaan. Daar nu in die tijd, zoals uit de Romeinse militaire opschriften blijkt, niet alleen de legioenen (armeecorps), maar ook de cohorten (bataillons) hun bijzondere benamingen hadden (vgl. hoofdst. 10: 1 "van de afdeling, genaamd de Italiaanse) ligt het het meest voor de hand aan te nemen dat een afdeling van de regelmatige bezetting in Cesarea, die bestemd was diensten aan de keizer te bewijzen, de naam van de "keizerlijke" voerde.

De Heere heeft besloten dat Paulus van Hem te Rome zal getuigen (hoofdst. 23: 11) en verborgen onder het besluit van een landvoogd geschiedt de wil van de Heere. De zaligheid en het leven van de wereld hangt af van de naam, die de apostel van Jezus Christus naar de

hoofdstad van de wereld draagt en zij die hem daarheen zenden en overleveren, kennen die niet. De heraut van het rijk van God trekt uit om in het middelpunt van het rijk van de wereld te getuigen en men geeft hem en enige andere gevangenen over aan een keizerlijke officier ter bewaking; maar het moest nog onderweg voor de ogen van allen aan de dag komen, wiens gevangene deze Paulus was en dat niet hij met hen voer, maar zij met hem, de redder van het schip. In wat voor een stemming Paulus de reis begon, die hem op de hoogte van zijn apostolisch leven zou brengen, zegt ons het verhaal van Lukas niet. Pas op het einde van de reis, waar de broeders uit Rome Paulus tegemoet komen om hem te begroeten, wordt zichtbaar dat onderweg zijn hart vol verdriet en zijn gemoed terneergeslagen was geweest (hoofdst. 28: 15). Hoe kon het anders zijn? Aangezien hij het land van zijn vaderen de rug toekeerde, ging de Heere Jezus zelf van de Joden weg en zij moesten in hun zonden sterven (Joh. 8: 21).

2. a) En op een Adramyttenisch schip, dat in de haven van Cesarea voor anker lag (dit schip, dat naar Adramyttium, een zeestad, zuidoostelijk van Troas en Assus gelegen, terugvoer, behoorde waarschijnlijk aan een daar wonende koopman toe) en dat naar de plaatsen langs de kust van Azië zou varen, kozen wij zee. Het schip moest onderweg verscheidene zeeplaatsen aan de Klein-Aziatische kusten aandoen en zo moest in elk geval ergens een ander schip, dat naar Italië ging, worden gevonden, om ons naar het doel van onze bestemming te brengen. En Aristarchus, deMacedoniër en wel van Thessalonika (hoofdst. 19: 29; 20: 4 was met ons, met Paulus en mij, die de apostel gedurende al de tijd van de gevangenschap te Cesarea ten dienste geweest was (vs. 1 hoofdst. 24: 23). Een ander geleider, Trofimus (hoofdst. 21: 29), komt hier niet verder in aanmerking, daar hij de vaart slechts een klein eind kon meemaken (2 Tim. 4: 20).

a) 2 Kor. 11: 25

3. En de volgende dag, zo voorspoedig ging het begin van de vaart, kwamen wij aan te Sidon, waar het schip aanlegde. En Julius, de hoofdman over honderd (vs. 1), behandelde Paulus, in wie hij reeds een groot vertrouwenstelde, vriendelijk en liet hem toe gedurende de tijd van hun oponthoud in de stad naar de vrienden, de christenen (hoofdst. 11: 19; 15: 3), te gaan, om door hen verzorgd te worden. Dit was zeker voor de apostel zeer verblijdend, daar hij nu al meer dan 2 jaar gevangen had gezeten en de gemakken van het huiselijk leven had moeten ontberen; tevens was het voor hem een aanwijzing hoe zijn gevangenschap in Rome zou zijn (hoofdst. 28: 16, 20v.).

De reis wordt begonnen geheel en al zoals gewoonlijk soldaten en gevangen worden vervoerd, als er geen haast bij is. Men maakt gebruik van de goedkoopste gelegenheid. Men maakte dus daarom gebruik van een Adramyttenisch schip, omdat men te Cesarea geen directe scheepsverbinding naar Italië had. In de Klein-Aziatische zeeplaatsen hoopte men die te vinden en daarom zeilde men langs de kusten en deed men in alle zeeplaatsen navraag, totdat men in de zeestad Myra in Lycië (vs. 5v.) een schip vond; daar werd Paulus op het nieuwe schip gebracht. Op deze wijze voer de apostel nog eens langs de plaatsen van zijn eerste zendingsreis, alsof hij van ver afscheid van hen moest nemen.

Volgens 2 Tim. 4: 20 is behalve Lukas en Aristarchus ook Trofimus meegereisd, die volgens hoofdst. 21: 20; 24: 6 het proces een hoofdpersoon was. Hij moest echter, daar hij onderweg ziek werd, te Milete worden achtergelaten, d. i. hij ging te Myra niet op het Alexandrijnse schip, dat naar Italië voer, maar werd op het Adramytteense achtergelaten, dat hem naar Milete bracht.

Milete was de plaats het dichtst bij de woonplaats van Trofimus gelegen (volgens hoofdst. 21: 29 was hij geboren te Efeze), die hij op dit schip kon bereiken (hoofdst. 20: 17); misschien was hij ook reeds sedert enige tijd te Milete zelf woonachtig.

De afstand van Cesarea tot Sidon bedraagt circa 15 geografische mijlen. Kwamen nu de reizigers dadelijk de eerste dag tot in deze zeestad, dan moeten zij een gunstige wind hebben gehad. Het aanleggen van het schip bij Sidon geschiedde zonder twijfel om handelszaken. In die tussentijd nu mocht Paulus zich begeven tot de christenen in de stad, natuurlijk onder geleide van een wacht.

De gunst, die Paulus bij de hoofdman vindt en die zich al dadelijk bij de aankomst te Sidon in een vriendelijke en vertrouwelijke vergunning openbaart, laat zich indirect goed verklaren. Wie kon meer dan de kloeke Romeinse krijgsman vatbaar zijn voor de waardering van die echte mannen- en heldenmoed, bij Paulus even ver verwijderd van grootspraak of vertoning, als van de opgewondenheid, die de stoutmoedigheid van Judeërs en Galileërs in die dagen tegenover de Romeinen karakteriseert? En zullen door die mannenmoed en door het koninklijke van die profeet en dienaar van de grote Koning, de ootmoed en de gewillige ondergeschiktheid aan elke gestelde macht en de beminnelijke dienstvaardigheid in elke omstandigheid, zijn twee medereizigers en vrijwillige medegevangenen ook niet gedeeld hebben in de gunst die apostel hier bij mensen vond-zullen zij daaraan ook niet hebben bijgedragen-wier tegenwoordigheid zich hier opnieuw laat opmaken uit het "wij" van vs. 1-3, 8 enz. ? Hoe moet op een edel gemoed als dat van Julius gewerkt hebben dat gedurig betoon van liefde van deze drie christenen tot elkaar? Het zal ook hier toch kunnen geweest zijn: "Ziet hoe lief zij elkaar hebben, " waarvan de geschiedenis van de vroegste kerkeeuwen zo bijzonder getuigt. En bij de liefde tot elkaar, die zich openbaarde in de details van wederzijdse zorg voor elkaar en het dragen van elkaars lasten en het niet zoeken van zichzelf, maar van hetgeen in het belang van de ander is, zal ook wel de liefde tot de anderen, (2 Petr. 1: 7) tot de medereizigers die naar Italië meevoeren, niet ontbroken hebben.

Zo mocht Paulus nog op de weg, als gevangene, zoals hij elders als vrij man had gehad (hoofdst. 21: 3vv.) een verkwikking onder christelijke broeders genieten. De Heere was zijn Herder, daarom mocht hem ook in dit opzicht niets ontbreken.

4. En vandaar afgevaren, nadat het schip de handelszaken teneinde gebracht had, voeren wij, in plaats van de wijde zee te houden, onder Cyprus heen, langs de noordoostkust van het eiland, omdat de winden ons tegen waren, zodat eenverwijdering van de kust ons niet raadzaam leek.

5. Zo lieten wij het noordoostelijke punt van Cyprus achter ons en voeren de zee bij Cilicië en Pamfylië door, terwijl de watergolven door de westenwind aan de Syrische kusten opgestuwd, hier met kracht terugkwamen, hetgeen het schip ten goede kwam, en zo kwamen wij te Myra in Lycië aan.

6. En toen de hoofdman daar een schip gevonden had uit Alexandrië, dat naar Italië voer, waarheen het ons brengen zou, deed hij ons daarin overgaan.

De schepen van Alexandrijnse wereldhandel waren in geen gering aanzien en de hoofdman mocht zichzelf geluk wensen dat hij er juist zo één te Myra op de vaart naar Italië aantrof. Spoedig bleek echter dat op dit schip noch nauwgezetheid van de schipper, noch tucht van de manschappen te vinden was. Als niet een ander dan de hoofdman van de keizerlijke afdeling

Paulus en zijn metgezellen in het schip geleid had (Jes. 46: 4), zou het kwalijk gegaan zijn met alle mensen die op het schip waren.

Uit Alexandrië in Egypte, de korenschuur van het Romeinse rijk, bracht het schip koren naar Rome. Dat het ook het brood van het leven in de keizerstad zou brengen, het zaligmakend woord van God en dat, terwijl de zichtbare lading spoedig door de golven werd verslonden, de onzichtbare, het Woord van God, ongedeerd zou overkomen, wie vermoedde dat op het schip? Maar het is alsof de vijand de hemelse zegen niet wilde laten overkomen in het Westen (Matth. 8: 25); de vaart gaat altijd moeilijker.

Waarom heeft God al deze uiterlijke omstandigheden van de reis in Zijn openbaring laten optekenen? 1) Om daaruit de leren dat ook de wonderbaarste en ruimste wegen van de gelovigen onder het meest juiste bestuur en de voorzorg van God staan en om te tonen hoe tijden, uren, plaatsen, gezelschappen, onweer en alle elementen, geluk en ongeluk door de Heere worden afgemeten en de gelovigen ten goede worden bestuurd; 2) om ons te waarschuwen dat, als de zaken in het begin enigszins in de war zijn, men niet dadelijk moet denken "het is niet uit God. " Voelt de natuur aanstonds veel vrees, dan moet men toch niet angstig zijn, maar in geloof de moeilijkheden doorworstelen;
3) schildert ons de Heilige Geest in dit gedeelte het goddelijk karakter van een dienstknecht van Christus, die ook in de grootste gevaren, onder de wildste en ruwste volken, in de meest verwarde omstandigheden toch zich en zijn Heer trouw blijft-"als getuchtigd en niet gedood, als droevig zijnde, doch altijd blij, als arm doch velen rijk makende, als niets hebbend en nochtans alles bezittend" (2 Kor. 6: 9v.)

7. Enige tijd later werden wij niet meer als in vs. 5 door de stroom voortgevoerd en toen wij ten gevolge daarvan vele dagen langzaam voortvoeren en nauwelijks tegenover Cnidus, op een schiereiland Cnidiatussen Cos en Rhodus (hoofdst. 21: 1) gelegen, gekomen waren, waar wij echter niet aan land mochten gaan, zoals wij graag hadden gedaan, aangezien de wind het ons niet toeliet, voeren wij, in plaats van in zuidwestelijke richting naar Italië te gaan, naar hetzuid-zuidwesten onder Creta door, tegenover Salmone, een voorgebergte aan de oostzijde van het eiland.

8. En toen wij daar nauwelijks, met zeer grote moeite, voorbij waren gezeild, namen wij onze koers langs de zuidkust; de noordwestenwind, die in deze tijd op deze zee waaide, verhinderde ons echter in volle zee te komen. Zo kwamen wij in een zekere plaats, genaamd Schone havens, waar de stad Lasea dichtbij lag (een stad, waarvan de ligging niet nauwkeurig bekend is).

Het nautische en topografische in de reisbeschrijving van Lukas is het duidelijkst opgehelderd door de geleerde Engelsman James Smith van Jordanhill, waarvoor hem dankbaarheid toekomt. Deze heeft zich een winterverblijf op Malta ten nutte gemaakt om de plaatselijke gesteldheden nauwkeurig te onderzoeken; hij heeft wetenschappelijk ontwikkelde zeelieden over de scheepvaart in de Levant geraadpleegd, moderne scheepsdagboeken en beschrijvingen van zeereizen nageslagen, vooral de scheepsbouw en het zeewezen van de ouden door middel van alle mogelijke oorkonden en hulpmiddelen bestudeerd om dit bericht van de Handelingen zoveel mogelijk op te helderen. Het gevolg was dat hij inderdaad veel, wat tot hiertoe duister was gebleven, in het licht gesteld heeft en tevens de geschiedkundige waarheid en geloofwaardigheid van ons boek volkomen gerechtvaardigd heeft. Vooral heeft hij op de overtuigendste wijze op vele plaatsen aangetoond dat de schrijver van ons reisverhaal 1) niet zelf een zeeman kan geweest zijn, daar zijn taal op het gebied van het

zeewezen niet die is van een man van het vak, van een kenner; dat hij echter 2) des te zekerder zelf ooggetuige moet geweest zijn, waarvoor zowel de verhalen omtrent het gebeurde op het schip zelf, als de ingevlochten topographische details spreken. Een man, die het zeewezen van beroep niet kende, zou de beschrijving van een zeereis op een in alle delen zo juiste wijze onmogelijk hebben kunnen schrijven, tenzij hij uit eigen ervaring schreef en naar eigen beschouwing.

Om deze geschiedenis te begrijpen, moeten wij ons enigszins met de toestanden van de oudheid in kennis stellen, daar zij voor een deel anders waren dan onze tegenwoordige. Wat de bouw van de oude koopvaardijschepen aangaat, is er een groot onderscheid met de onze. De laatste hebben de vorm van een vis, daar zij van voren breed zijn en van achteren scherp toelopen; het schip kan bij deze vorm het water gemakkelijker van zich terzijde schuiven. Daarentegen waren de schepen van de ouden als twee voorste delen van een tegenwoordig zeeschip, die aan elkaar waren bevestigd. De beide openingen aan de zijkanten voor en achter aan het schip, de ogen, dienden om de roei- of stuurriemen door te steken. Roeren, zoals wij ze hebben, kende de ouden niet, men stuurde met de beide riemen. Rondom het schip ging een borstwering, een galerij, die van achteren en voren in een platform uitliep. Terwijl wij nu balken en davits hebben, waaraan de ankers worden vastgemaakt en de boten worden opgehangen, lagen bij de ouden ankers en touwen op dat platform. Wat de takeling aangaat onderscheidden zij het houtwerk en het hangwerk. Tot het eerste behoorde de masten. Gewoonlijk hadden de schepen één mast, slechts enkelen hadden er twee, zelden waren er drie. Verder behoorden tot het houtwerk grote stokken, waarmee men het schip voortduwde. Daar de scheepvaart van de ouden eigenlijk slechts kustscheepvaart was, bereikte men met deze lange stokken de grond, als men het schip tegen de wind en voorwaarts wilde bewegen. De stuurriemen moesten ook in grote getale aanwezig zijn; want ten gevolge van de constructie van het schip brak in zee menig roer. In de mast klom men met houten ladders, touwladders kende men niet. Midden op het schip stonden een paar grote windassen, de kaapstander van het tegenwoordige schip, de ene achter, de andere voor. Zij bewogen zich om een vertikale as en werden vooral gebruikt om de mast op te winden, die kon worden neergelaten. Tot het hangend werk behoorden de touwen ter omgording, zware touwen soms van 600 ellen lengte, die onder zekere omstandigheden om de schepen werden gedaan; andere zware touwen, als bakstag en kabel, dienden om de mast vast te maken. Onze driehoekige dwarszeilen kende de ouden niet; hun zeilen waren razeilen. De aankomst van de vloot van vrachtschepen, die jaarlijks uit de korenschuur van de ouden, uit Egypte, te Puteoli, de zeehaven van Rome, aankwamen, wordt ons door Seneca in een brief uitvoerig geschilderd. Alleen zij die het eerst aankomen, de Avissoschepen, hadden een driehoekig dwarszeil over hun razeil. Het directe verkeer tussen Cesarea en Rome was niet van veel belang, men moest daarom bij het overbrengen van Paulus zich bedienen van het Adramytteense schip, dat in vs. 2 vermeld is en dat langs de kusten van Klein-Azië zou varen. De zeehandel van de ouden was namelijk een soort van karavanenhandel ter zee. De reder bevrachtte zijn eigen schip met eigen waren en voer hier en daar verkopend, langs de kusten, waartoe hij een schipper hield. Voor het verdere van de reis bediende men zich van een korenschip uit Alexandrië. Voor deze vaart moet bij het volgende vooral in herinnering worden gebracht dat de zeelieden in de oudheid zonder kompas voeren en daarom bij bewolkte hemel radeloos waren. Als het herfst was geworden, was men daarom gewoon het schip in de winterkwartieren te brengen (van 11 november tot 18 maart was de zee gesloten, "Ac 21: 30.

9. En toen sedert het begin van de vaart in vs. 2 veel tijd verlopen was, terwijl men onder gunstiger omstandigheden nog wel vóór het sluiten van de zee de bestemming zou hebben kunnen bereiken en de vaart nu zorgelijk was, daar er vóór het sluiten van de zee nog maar

weinige weken over waren, omdat ook de vasten, de Joodse vastendag op 10 Tisri (Lev. 23: 27), dus de tijd van de herfstnachtevening, nu voorbij was, vermaande Paulus hen, die met zeereizen en stormen reeds bekend was (2 Kor. 11: 25vv.), maar hier ook in het bijzonder door Gods Geest werd bewogen.

10. En hij zei tot hen: Mannen, ik zie door intuïtie, door profetisch gevoel, dat de vaart, als die in dit jaargetijde moet worden voortgezet, zal geschieden met hinder (Openb. 9: 4; 11: 5) en grote schade, niet alleen van de lading en van het schip, maar ook van ons leven. Daarom raad ik aan dat men hier zal blijven tot aan de volgende lente en zich niet blootstellen aan de gevaren van een vaart bij winter.

11. Maar de hoofdman, op wiens beslissing het hier aankwam, had meer vertrouwen in de stuurman, die de plaats van kapitein bekleedde en de schipper, die beiden uit egoïstisch belang een voortzetten van de vaart wensten endat nu ook voor uitvoerbaar verklaarden, dan in hetgeen Paulus gezegd had. Hij meende in die mannen te doen te hebben met deskundigen, terwijl de apostel hem een oningewijde in dergelijke zaken toescheen.

12. En daar de haven bij Lasea, waarin de oost- en zuidoostenwind dadelijk kon inwaaien, niet geschikt was om te overwinteren, raadde het merendeel aan vandaar te varen. Zij wilden zien of zij niet een haven konden vinden die gunstiger was voor een winterverblijf en proberen of zij zo mogelijk Fenix, het tegenwoordige Lutro, konden bereiken om te overwinteren, een haven in Creta aan de zuidwestzijde van het eiland, gelegen tegen het zuidwesten en tegen het noordwesten. Ten gevolge van zijn bochten stond deze haven naar beide windrichtingen open. Men was van plan vandaar weer, als de zeevaart geopend was in de aanstaande lente dadelijk van de eerste oostelijke wind gebruik te maken, zoals ook de schepen uit Alexandrië in de regel in deze winterhaven aanlegden.

God geeft de Zijnen menigmaal ook in het lichamelijke verlichte ogen en goede raad, zodat als men die volgt het goed zal gaan. Het is echter een verkeerde regel, die onder de mensen heerst, dat men de stemmen niet moet wegen, maar tellen: dikwijls zijn de meesten de ergsten (1 Kor. 12: 5vv.).

Men moet niet zeggen dat Gods knechten onbruikbare mensen in de wereld zijn; dit is wel hun hoofdzaak niet, maar "de godzaligheid is tot nut van alle dingen. " De vrome Jozef werd door God gebruikt om door zijn wijze raad geheel Egypte en Kanaän gedurende de hongersnood te onderhouden. Wil men echter zijn raad niet aannemen, dan drijft de dienstknecht van de Heere zijn zaak niet met eigenzinnigheid door, maar laat de leiding aan God over.

Paulus vat de toezegging van de Heere van zijn aankomst in Rome in hoofdst. 23: 11 niet zo op, zoals een minder vast en rein mens die wel had kunnen opnemen, zodat hij zelf, wat zijn uiterlijke toestand aangaat, alles gerust had laten gaan zoals het liep, omdat de Heere zijn aankomst te Rome eenmaal had besloten en het nu ook wel zonder zijn toedoen zou ten uitvoer brengen; maar hij acht het zijn plicht met menselijke voorzorg en medewerking te streven naar de voorspoedige voleinding van de aangevangen reis.

Hoeveel achting de hoofdman ook voor zijn gevangene koesterde, hij gaf liever gehoor aan de mannen van het vak, aan stuurman en schipper. Ten allen tijde stond de intuïtie van de ziener (de Griekse oudheid geeft het denkbeeld terug in het lot van haar Cassandr a) bij de wereld met of zonder wetenschap in ongunst, hoe vaak en meestal treurig door de uitkomst

gerechtvaardigd. Wat hier de geduchte uitkomst bevestigde, bleek geen blote intuïtie van de mens, maar inspiratie van de Geest van de profetie geweest te zijn.

13. En toen de zuidenwind zachtjes begon te waaien, meenden zij hun doel te hebben bereikt. Zij dachten dat de vaart langs de zuidelijke kust van het eiland tot aan Fenix zonder twijfel zou lukken, omdat die wind hen in de nabijheid vande kusten hield en niet in de zo gevaarlijke zuidwestelijke zee zou laten komen. Zij voeren dan af en zeilden dicht langs de kust van Creta, zoals dat gewoonlijk geschiedde.

14. Maar niet lang daarna sloeg tegen het schip, geheel tegen hun berekening in (vs. 12 en 13 Spr. 27: 1), een stormwind en wel een wervelwind, genaamd Euroclydon of "Noordoost" (Ps. 48: 8).

Onze vertalers hebben het Griekse woord Euroclydon onvertaald gelaten en in de kanttekening aangemerkt dat er een oostenwind bedoeld wordt, die geweldige golven verwekt. De reden voor die opvatting is in de samenstelling van het oorspronkelijk woord gelegen. (Eurue) betekent de oostenwind en (kludwu) een golf of baar. De LXX gebruiken het woord (kludwu) voor een storm uit het oosten, een geweldige oostenwind, die als een orkaan losbarst. Deze stormen woeden in de Middellandse zee, Levanters genaamd. Zeker heeft Lukas de naam van deze storm, die bij de Griekse schrijvers onbekend is, van het scheepsvolk geleerd.

15. En toen het schip daardoor weggerukt werd en niet tegen de wind kon opzeilen, gaven wij het op, zonder verder aan roeien en sturen te denken en dreven weg, terwijl wij het erop aan lieten komen wat nu verder zou geschieden.

16. En wij dreven in de nabijheid van een zeker eilandje, zonder het nog te bereiken, een eilandje genaamd Clauda, nu Gozzo, 4 mijlen ten zuiden van Creta, en wij konden nauwelijks de boot machtig worden, die achter aan het schip was vastgemaakt; wij konden die met moeite dichterbij trekken om die niet in de storm te verliezen, maar in geval van nood gereed te hebben.

17. Nadat zij deze opgehesen hadden, gebruikten zij alle hulpmiddelen, zij maakten gebruik van alle touwen en kettingen die men voor dergelijke gevallen heeft en zijondergordden het schip met de touwen om het zolang mogelijk bij elkaar te houden. En omdat zij vreesden, daar de wervelwind ons van Clauda steeds meer naar het zuidwesten dreef, dat zij op de droogte Syrtis zouden lopen, vooral op de grote Syrte aan het middelste gedeelte van de noordkust van Afrika waar men op de zandbanken zou hebben moetenstranden, streken zij het zeil. Zij wilden voorkomen dat de orkaan het schip snel en met alle macht voorwaarts zou drijven en ten gevolge van dat wegnemen van de zeilen werd nu nog meer de snelle vaart verhinderd en dreven wij zo heen.

Paulus mening stond vast dat de tijd van het jaar voor het gelukken van de zeereis voorbij was. Die mening veranderde niet, toen men dacht in de nabijheid een gunstiger haven te zullen vinden of toen een gunstige wind begon te waaien. Die mening werd ook spoedig als waar bevestigd; want juist had het schip met behulp van de gunstige zuidenwind zich op de zee begeven in de richting van Fenix, toen de wind zich naar het oosten keerde en de aard van een orkaan verkreeg. Daarmee is nu het schip in de volle macht van de winterachtige zee overgegeven, die Paulus bezorgd had gemaakt. Er is geen kans meer het eenmaal opgevatte plan te volvoeren. Er kan van een plan en een willen geen sprake meer zijn, wind en zee zijn

nu de onbeperkte, alleen gebiedende meesters. Met zichtbare belangstelling volgt Lukas deze wending van zaken. Niet alleen beschrijft hij de algemene toestand van het schip te midden van storm en van golven, maar hij vervolgt ook zeer nauwkeurig de bijzonderheden in deze toestand. Daarbij zien wij hoe de apostel en zijn begeleiders zich niet alleen met het gehele reisgezelschap aaneensluiten wat het gemeenschappelijke lijden aangaat, maar ook ten opzichte van hetgeen waartoe de nood allen roept. Wij zien hier dat de apostolische mannen in het grote gevaar en in de nood zelf mede de hand aan het werk hebben geslagen, want wij mogen de uitdrukking in vs. 16 : "wij konden de boot nauwelijks machtig worden" (in vs. 17 staat weer: "gebruikten zij niet voor een spreekwijze houden, daar die in vs. 19 nog eens terugkeert en wij later (hoofdst. 28: 3) bij een dergelijke gelegenheid op deze reis Paulus zelf bij zo’n werk aantreffen.

Zo werd de apostel op zijn reis naar Rome, zo rijk in betekenis voor de wereldgeschiedenis, de schippers een schipper door de liefde, die altijd en in alles bekwaamheid geeft. De hoofdman Julius kon later de landvoogd Festus bericht geven dat de grote geleerdheid (hoofdst. 26: 24) Paulus niet tot razernij had gebracht.

18. En daar wij door het noodweer met geweld heen en weer geslingerd werden, deden zij de volgende dag na het vertrek uit Schone havens (vs. 13) een uitworp; zij wierpen de scheepsvracht, waarschijnlijk het koren uit Egypte (vs. 6), over boord.

19. En de derde dag, dus twee dagen na die eerste verlichting, wierpen wij met onze eigen handen het scheepsgereedschap weg, zoals huisraad, bedden, kookgerei, enz.

Hoe zwaarder het schip was geladen, hoe dieper het ging en hoe eerder het op de ondiepten van deze streek van de zee kon stoten. Daarom werd eerst de scheepslading uitgeworpen; toen echter daarop de nood en de vrees nog toenamen, wierp men ook de meubelen van het schip uit.

Bij deze gebeurtenis vermeldt Lukas weer een detail, dat ons opnieuw de gehele stemming en houding van het Paulinische reisgezelschap voor ogen plaatst. Als namelijk naast elkaar staat: "zij deden een uitworp" en "wij wierpen met onze eigen handen het scheepsgereedschap weg, " dan zal niemand die op de zorgvuldigheid en de nauwkeurigheid van ons verhaal acht heeft geslagen, kunnen zeggen dat de afwisseling van de personen toevallig zou zijn. Zeker moet door de eerste persoon en de tweede zoals ook door de versterkende bijvoeging "met onze eigen handen" te kennen worden gegeven dat bij de tweede lichting alle manschappen werkzaam waren en dus ook Paulus en zijn metgezellen mede onder de mensen waren die de handen ter hulp aanboden.

Een zeer aanschouwelijke voorstelling van een geweldige storm! Maar ook een leerzame regel voor de mensen op de scheepvaart van het leven, in de stormen van droefheid! Ook daarin moet veel nodeloze ballast over boord worden geworpen om gemakkelijk door de klippen heen te komen, aardse goederen, wereldse mensen, tijdelijke genietingen, geliefde gewoonten, waaraan men tot hiertoe zijn hart hing. Dan moet men zich beperken, zich verloochenen, zich met weinig tevreden stellen en veel afstaan van wat tot hiertoe lief was, om zijn ziel te redden. Dan moet men onder lijden ervaren dat de wereld niets anders dan ijdele dingen kan geven, gering te achten voor hem die op een hemel mag hopen.

Ter bewaring van het tijdelijke leven moet men dikwijls van zich werpen wat men anders nog zo vasthoudt en wie zou iemand gehoor willen lenen, die iets dergelijks aanprees om het eeuwige leven te verkrijgen.

20. En toen noch overdag de zon, noch ‘s nachts sterren verschenen in vele dagen, in de eerste elf (vgl. vs. 18v. met vs. 27) dagen en zwaar noodweer ons in die aanhoudende orkaan drukte, werd ons verder alle hoop op redding ontnomen.

Lukas bedient zich in deze zin, die het hoogste punt van algemene verschrikking moet te kennen geven, van de uitdrukking "alle hoop op redding ons ontnomen" (Gr. "alle hoop van ons leven. Hij geeft daardoor te kennen dat zowel Paulus en zijn beide metgezellen als al de heidenen op het schip alle hoop op redding hadden verloren. En hoe kon het ook anders zijn geweest? Paulus is met de zijnen toch met dezelfde menselijke eigenschappen en organen omtrent de natuur toegerust, als alle overigen in het schip. Als nu de storm en het onweer, de golvende zee en het krakende schip, het verdwijnen van de lichten van de hemel en de dreigende ondiepten, als dit alles op hem niet dezelfde ontroerende indruk had gemaakt, een indruk waarbij hij voor zijn leven vreesde, dan zou zijn menselijk opmerken en voelen moeten teruggedrongen en onderdrukt geweest zijn. Kunnen en moeten wij dit nu als de uitwerking zien van de openbaring van de Heere, hem in hoofdst. 23: 11 ten deel gevallen? Maar is dan het goddelijke overal en ten allen tijde een hindernis en een begrenzing van het menselijke? (vgl. Ex. 14: 13-15 en Luk. 12: 49v., Joh. 12: 27v.). Wij moeten ons integendeel voorstellen dat de drie gelovige mannen alle verschijnselen van weer en zee met volkomen heldere en wakende zintuigen hebben nagegaan, dat zij ieder dreigend teken niet slechts hebben opgemerkt, maar ook de verderfelijke kracht ervan hebben gevoeld; dat zij ieder uitzicht dat de hoop voedde, met hun gehele ziel hebben opgemerkt, elk verlichtend middel met deelnemende hoop hebben begroet en waar het nodig was zelf door hun medewerking hebben gebruikt. Als zij nu in zo’n stemming en gemoedstoestand de dagen van de laatste nood hebben beleefd, dan begrijpen wij zeer goed dat zij, als het er nu toe komt dat de laatste straal van hoop voor de duisternis van de hemel en de verschrikkingen van de diepte verdwijnt, hun deelneming en gemeenschap ook op dat ogenblik niet terugtrekken. Ja, ik meen dat wij het ons niet anders mogen voorstellen dan dat dit verdwijnen van de laatste schemering van hoop op niemand onder de gehele menigte een zo beangstigende en verpletterende indruk heeft gemaakt als op de apostel Paulus, die zich nu zeker wel met zijn vrienden het woord van de Schrift herinnerde dat in Ps. 107: 23vv. betuigt dat de HEERE daar waar alle hulp en hoop op de zee verloren is, Zijn macht en genade begint te betonen en met hen zijn toevlucht tot het gebed heeft genomen. In het feit nu dat Lukas het niet nodig geacht heeft dit te vermelden en in plaats daarvan integendeel hun uiterlijk gedrag bericht, moeten wij erkennen dat het hun van meer gewicht was hun volkomen gemeenschap met de gehele menigte van de anderen op de algemeen menselijke bodem zeer duidelijk te laten uitkomen, dan hun afzondering in de betrekking tot God.

21. De angst en verslagenheid van de zielen maakten zich zo geheel meester van hen dat al het overige daardoor werd vergeten. En toen men lange tijd zonder eten geweest was, stond Paulus op een morgen op in hun midden met plechtigekalmte in zijn gehele houding en blijde vrede op zijn gezicht en zei: O mannen, had men maar naar mij geluisterd om niet van Creta weg te varen, toen wij in Schone havens een wel niet volmaakte, doch toch dragelijke verblijfplaats hadden (vs. 8vv.) en zich deze hinder en schade te besparen.

Als Paulus zijn rede begint met de gedachte dat men zijn raad had moeten opvolgen, dan doet hij dat niet uit lust om gelijk te hebben, maar hij wil aantonen dat hij aanspraak mag maken

op het geloof en het vertrouwen dat men hem wel mocht schenken, door te herinneren hoe de uitkomst zijn vroegere raad had bevestigd.

Wijze en vrome mensen laten, als hun raad verworpen is en daardoor ongeluk is veroorzaakt, de tijd niet verloren gaan met verwijten te doen en zich gevoelig te tonen, maar adviseren, waar zij nog kunnen adviseren en helpen, waar nog kan geholpen worden.

Ook gelovige christenen hebben hier nog zeer veel van Paulus te leren. Hun verstoordheid dikwijls bij kleine miskenningen is niet de geest van Paulus (Fil. 4: 5). Zo'n verstoordheid komt ervan dat zij wel voelen hoe zij als christenen de bezwaren van het leven moesten dragen en dat zij zich daarbij over zichzelf ergeren, omdat hun desondanks deze bezwaren veel zwaarder voorkomen, dan zij moeten zijn - zo komt men niet tot rust.

22. Doch ook nu wek ik u op moed te houden; want niemand onder u zal het leven verliezen, maar alleen het schip, waarvan de ondergang onvermijdelijk is (vs. 26), zal verloren gaan.

23. De afloop van dit grote gevaar kan ik u met alle vertrouwen dat het werkelijk zo zal gebeuren, verkondigen; want deze nacht heeft bij mij gestaan een engel van God, aan wie ik toebehoor en die ik vereer (hoofdst. 10: 3vv.) in tegenstelling tot u, die nog heidenen zijt.

Storm en grote duisternis, gepaard met dreigend gevaar van schipbreuk, hadden de bemanning van het schip in sombere stemming gebracht; slechts één man onder hen bleef volmaakt rustig en door zijn woord werden de anderen weer enigszins gerustgesteld. Paulus was de enige die durfde te zeggen: hebt goede moed! Er waren geoefende Romeinse soldaten aan boord en kloeke geharde zeelieden, nochtans had hun arme Joodse gevangene meer geestkracht dan zij allen. Hij had een verborgen vriend, die zijn moed staande hield. De Heere Jezus zond een bode van de hemel om Zijn trouwe dienstknecht woorden van troost in te fluisteren; daarom bleef zijn gezicht opgewekt en sprak hij met gemak. Als wij de Heere vrezen, mogen wij uitzien naar tijdige uitredding, als de nood het hoogst is geklommen. Engelen kunnen door de storm niet van ons geweerd, noch verhinderd worden door duisternis. Serafs rekenen het geen vernedering de armste leden van het hemelse huisgezin te bezoeken. Zijn de bezoeken van engelen weinig en schaars in gewone tijden, zij zullen vele zijn in onze nachten van storm en beroving; vrienden mogen ons alleen laten in tijden van nood, onze omgang met de bewoners van de engelenwereld zal dan des te overvloediger zijn en uit kracht van de woorden van de liefde, van de troon tot ons gebracht langs de ladder van Jakob, zullen wij sterk zijn om daden te doen.

24. De engel troostte mij volgens opdracht van zijn hemelse Heer en zei: Vrees niet, Paulus (Jes. 43: 2)! Gij moet voor de keizer staan (hoofdst. 23: 11). Uw leven is dus niet ingevaar; gij zult uit het huidige doodsgevaar worden gered; en zie, God heeft u op uw voorbede geschonken allen die met u varen, zodat zij met u ook het leven zullen behouden.

Alhoewel Paulus een apostel was en met krachten tot het doen van wonderen begaafd, ziet men toch niet dat hij zich eerder van de gave van de voorzegging bediend heeft dan toen hij daartoe een rechtstreeks bevel van God kreeg. Tot hiertoe had hij het gevaar van de scheepvaart mede aangezien en alle gewone redmiddelen samen met de schepelingen aangewend. Hij was daarbij stil en zal als de anderen wel vrees en angst hebben gevoeld. Maar toen de Heere hem verschenen was en hem verzekering had gegeven van de redding van hem en zijn tochtgenoten, voorspelde hij volgens goddelijk gezag en de uitkomst bevestigde zijn profetie. Een knecht van Jezus volgt dit voorbeeld en onthoudt zich van alle voorzegging

die uit de wil van mensen of uit overdreven inbeelding voortkomen. Wij zijn verwezen naar het evangelie en ons werk moet zijn om te vermanen en te bidden. Roept God ons echter om iets te verkondigen, dan zal Hij ook weten ons woord te bevestigen.

Opmerkelijk is het dat, daar het hier een openbaring gold die niet alleen de gelovigen op het vaartuig, maar allen die op het schip waren, betrof, niet de Heere zelf, zoals te Korinthe (hoofdst. 18: 9) en te Jeruzalem (hoofdst. 23: 11), maar een hemelse bode, een dienende engel, tot de apostel spreekt.

Paulus had om het leven van de mannen in het gebed met God geworsteld; op dit gebed was hem de menigte door God geschonken.

Bij het gaan van Jeruzalem naar Rome wordt Paulus met een even onderscheiden als goed geordende menigte mensen, die de heidense volken van het Romeinse rijk vertegenwoordigden (vgl. vs. 37), verbonden en tegelijk met deze aan de elementen van de aarde en van de hemel overgegeven. Op die stormachtige zeereis, waarbij het schip vergaat, wordt de hele toestand van de vallende en wegzinkende heidenwereld voorgesteld, terwijl de apostel van de heidenen door deze reis in de werkelijke en feitelijke gemeenschap met de volken wordt voorgesteld, waartoe hij wordt gezonden. De apostel heeft uit deze gemeenschap zeker wel een mooie en stichtelijke allegorie gemaakt, daar hij de nabijheid van het heidendom gebruikte om van het standpunt van eigen zekerheid en veiligheid op de ellende te letten van het schip van de heidenwereld, dat aan de golven van de tijd was overgegeven en uiteindelijk tegen de rots van de rechtvaardige Nemesis verpletterd werd. Zonder twijfel zouden de meeste lezers van de Handelingen, in het bijzonder de theologische, als hun de keus werd gelaten tussen een bericht over de werkzaamheid van de apostel in de gemeenten van Galatië of een nadere mededeling van zijn gedrag te Korinthe aan de ene en dit reisverhaal aan de andere zijde, zich geen ogenblik bedenken en het laatste graag overgeven, als zij daarvoor één van de eerstgenoemden konden verkrijgen; en toch zou zo'n ruil dwaas zijn. Hoe Paulus in Galatië en Achaje geleerd en gearbeid heeft, kunnen wij voldoende opmaken uit de analogie van zijn woorden en brieven; maar hoe hij zich te midden van de heidenen te water en te land gedurende zoveel dagen van doodsgevaar gedragen en voor het rijk van Jezus gewerkt heeft, dat zijn wij niet in staat uit te vinden. Zonder twijfel zouden allen, als zij hadden geprobeerd zich het gedrag van de apostel onder zulke omstandigheden voor te stellen, tot een ander resultaat zijn gekomen dan het door ons in dit authentiek bericht wordt gevonden. Wie zou zich niet veel meer bevredigd voelen als Lukas in plaats van de vele nautische en geografische details ons een aanmaning van de apostel aan de heidenen tot bekering en geloof, of een gebed voor en met hen in het uur van het gevaar had meegedeeld? En toch zouden wij in dat geval slechts vernemen wat wij reeds weten; daarentegen zouden wij geen diepe blik hebben kunnen slaan in de diepe grond, waaruit de vermaning van de apostel tot bekering en geloof en het bidden en smeken voor het heil van hun zielen voortkomt. Het is inderdaad zo dat Lukas, hoe meer hij ons schijnbaar afvoert van het innerlijke en geestelijke en ons inleidt in het uiterlijk streven en gevoel van het menselijk leven en zich daartoe beperkt, hij ons in werkelijkheid dieper in de verborgen geheimen van het rijk van God laat kijken. Zo is het ook bij vs. 21 opmerkelijk hoezeer zich dit scheepsvolk onderscheidt van dat in het boek van Jona (1: 4). De heidense schippers die van Joppe naar Tarsis voeren, riepen elk in een vergelijkbaar gevaar tot hun eigen god en daarop wierpen zij het gereedschap uit; hier passen daarentegen de heidenen eerst alle middelen toe, die zij kennen, om de dood te ontlopen; als echter alles tevergeefs is, is er bij hen niets op te merken dan het koude wachten op de zekere dood; van een aanroepen van een god of een godsdienstig gevoel horen wij niets. Zou daardoor niet zijn te kennen gegeven dat intussen

een andere tijd in de wereld is aangebroken? Wat in Nineve begon, is te Rome snel opgegroeid en tot volle wasdom gekomen. Het rijk van de wereld heeft nu alle macht en kennis, alle gevolg en winst tot het heden gebracht en de godsdienst steeds meer tot een cultus gemaakt van de mens, die met macht en heerlijkheid bekleed is, zodat de wereldzin en vervreemding van God steeds groter moest worden. Terwijl wij daarom de heidense mensheid in de geschiedenis van de profeet Jona nog zeer ontvankelijk en gevoelig vinden, is de heidense mensheid, zoals die ons in deze parallelle geschiedenis van Paulus' scheepvaart wordt beschreven, tot een schrikbarende hoogte van wereldzin verstijfd en verstorven. Wij merken niet alleen bij de schepelingen van de Tarsisvaart aan hun gebed in de nood een godsdienstige gezindheid op, maar er openbaart zich in hun binnenste nog meer. Als zij de naam van de HEERE, de Schepper van de zee en van het droge, uit de mond van Zijn ongehoorzame profeet vernemen, worden zij met vrees vervuld en na de redding betalen zij de HEERE offeranden en geloften. Uiteindelijk bereikt Jona door een korte prediking van de onbekende God, die hemel en aarde heeft gemaakt, dat geheel Ninevé van de kleinsten tot de grootsten boete doet in stof en as (3: 3vv.). Daarentegen vernemen wij bij de heidenen van het Romeinse rijk geen beweging van deze aard, hoewel zij niet alleen in hetzelfde doodsgevaar zweven als zij, maar hier nog meer is dan de profeet Jona; en daar Lukas later niets bericht van de indruk, die de woorden van de apostel op de menigte hebben gemaakt, maar voortgaat met te vertellen van wat er uiterlijk met het schip is voorgevallen, dat gevaar liep schipbreuk te lijden (vs. 27vv.), moeten wij aannemen dat van zo'n indruk niets is opgemerkt. Zeker moet worden aangenomen dat het woord niet zonder indruk zal zijn gebleven, er zal integendeel bij de grote menigte wel niet één ziel zijn geweest die niet door de vermaning "houdt goede moed" getroffen is en wij zullen ook spoedig zien dat het gedrag van Paulus gedurende de vaart hem een aanzien op het schip heeft gegeven, dat hij vroeger niet had. Het is er echter verre van dat deze mensen zich op grond van zo'n onweerstaanbare indruk met vol vertrouwen aan de leiding van de apostel zouden hebben overgegeven.

25. Daarom, houdt goede moed, mannen, want ik geloof God, vertrouw het aan Zijn macht en genade toe, dat het zo zijn zal zoals het mij gezegd is (Jes. 46: 10vv.).

De moed, door hem geopenbaard en aangeprezen, is die van de man die de grootheid van de nood in geen deel voorbij ziet, maar ook te midden van de donkerste omstandigheden de kalmte van geest niet verliest en zelfs in ogenblikkelijk gevaar de redding uit de nood niet betwijfelt. Zo blijkt ook hier de waarachtige moed, even ver van de stompzinnige ongevoeligheid als van roekeloze vermetelheid, bestand tegen de gevaarlijke proef met nuchterheid en kalmte van geest en door dit alles hemelsbreed onderscheiden van wat door de wereld dapperheid en moed wordt genoemd. Een verheven, maar ook zeldzame gemoedstoestand: waar kwam dat in Paulus vandaan? Het geschiedverhaal zegt het ons: Paulus kent God zoals Hij zich geopenbaard heeft in Christus; Paulus bouwt op de belofte van die God met onbezweken geloof; Paulus is zich tenslotte bewust tot die God in de innigste relatie te staan, zonder dat zijn eigen hart hem veroordeelt. Zeker, ook de andere schepelingen geloven op hun wijze in een hogere macht, zover zij die kennen; maar het blijkt ook hier, het vaag en onbestemd geloof aan een Opperwezen houdt in het uur van het gevaar de wereldling niet terug van de rand van de vertwijfeling. Ware moed behoudt en betoont hij alleen, die de God van de hemel en van de aarde in Christus als zijn God en Vader heeft leren kennen en liefkrijgen, die als Paulus een eigen woord heeft van die God tot zijn ziel, waaraan hij te midden van al de stormen van de dood zich kan vasthouden en die dan ook het getuigenis van zijn geweten voelt dat het deze God is "van wie hij is en die hij ook dient. " Wordt het ons bij die opmerking niet volkomen helder van waar het wel komen mag, dat de waarachtige christelijke heldenmoed bijna even zeldzaam is als de waarachtige christelijke liefde en dat zo

menig hart, in de voorspoed trots en stoutmoedig, zich in dagen van tegenspoed zo jammerlijk klein kan betonen? Ach, het is niet moeilijk zichzelf en anderen een tijdlang op te winden tot zekere betoning van moed; maar de moed zelf als werkelijk het water tot aan de lippen gekomen is, niemand zal hem persoonlijk bezitten en in staat zijn hem aan anderen te geven, die niet met heel zijn hart kan zeggen: "ik geloof God, " niet de God van de natuur en van de rede alleen, maar de God van het evangelie, die ik in Christus als mijn Rots en deel in eeuwigheid ken. Om werkelijk ook tegen het ergste bestand te zijn; om zelfs de laatste vijand met kalmte onder de ogen te zien, moet met de beste Vriend een zielsverbond zijn gesloten. Heerlijke gemoedstoestand, die nergens beter dan in de school van Christus geleerd wordt! Het verheft de mens tot een redelijke grootheid, zoals we hier in Paulus aanschouwen. Nee, het geloof maakt geen kleine maar waarachtig grote veerkrachtige, onwrikbare rotsmensen, geen slaafse zielen, maar koninklijke geesten en harten. Het maakt ons gezegend werkzaam tot redding van anderen; om en met Paulus alleen worden allen die met hem varen, behouden. Het baant de weg tot eigen behoud, want God, die het ongeloof beschaamt, beschaamt nooit het onbezweken geloofsvertrouwen en het einde ook van de gevaarlijkste levensreis van al Zijn kinderen wordt: "zo is het geschied dat zij allen behouden aan land gekomen zijn" (vs. 44 b) Heere, vermeerder ons het geloof en leer ons door de Heilige Geest het geheim van een moed, die zelfs in de dood niet wegzinkt, omdat zij zich op hoop tegen hoop, aan U, de Eeuwiglevende, vastklemt.

26. Maar wij moeten op een zeker eiland stranden, waar het schip geheel verpletterd zal worden, nadat wij nu de lading met gereedschap en voorraad over boord hebbengeworpen (vs. 18v. en 38v.).

Het is geen tegenspraak in het goddelijk woord als Paulus hier de troostvolle verzekering geeft dat geen mensenleven te gronde zal gaan, terwijl hij vroeger (vs. 10) verkondigd heeft dat de vaart zou geschieden "met hinder en grote schade ook van ons leven. " Volgens vs. 31 zouden zeker ook mensenlevens verloren zijn gegaan, als de apostel het niet verhinderd had en volgens vs. 24 was het behoud van deze mensenlevens een bijzonder geschenk van God, een verhoring van de voorbede van Paulus. Men ziet uit dit optreden van de apostel hoe de lotgevallen van de mensen met elkaar verbonden zijn. Het scheepsvolk wordt gered, omdat Paulus’ bestemming is voor de keizer te staan. Paulus wordt daarentegen in groot gevaar gebracht door het onverstand van de gezagvoerders, die op ongelegen tijd de gevaarlijke scheepvaart begonnen.

Wij zijn met de ons toevertrouwde zielen ook als het ware in een schip op de onrustige en gevaarlijke zee van deze wereld. Laat ons toch, zolang wij hier zijn, met gebed en arbeid aanhoudend ernaar streven dat wij ze als een dierbaar geschenk van God mogen behouden, dat wij ons en hen behoeden voor schipbreuk van het geloof en voor eeuwig verloren gaan; en als het schip van ons leven schipbreuk lijdt, wij met hen in de veilige haven van het eeuwige leven behouden mogen aankomen.

Ziet wat een onderscheid het is voor degenen met wie wij, dienaren van de Heere, zijn, of wij God ongehoorzaam of gehoorzaam zijn. Om de vluchtende Jona kwam de storm over de schepelingen; om de apostel, die zich liet leiden, wordt een gehele bemanning uit de storm behouden. (v. L.)

27. Toen nu de veertiende nacht na het afvaren van Schone havens (vs. 13) gekomen was en wij in de Adriatische zee (waaronder ook de Jonische valt), heen en weer dreven, want de vroegere noordoostenwind (vs. 14) was sedert vs. 20 in een oostenwind veranderd,

vermoedden de scheepslieden omtrent het midden van de nacht uit het branding van de golven, zoals zich die in de nabijheid van de oever gewoonlijk vertoont, op te maken dat er land naderde.

Een gewone scheepsterm voor: dat zij land naderden. Zoals hier, zo spreekt de bijbel overal in de gewone taal van de mensen, drukt zich uit zoals de mensen zich plegen uit te drukken, dat is, waar het gezichtkundige verschijnselen betreft, naar de uiterlijke schijn en niet naar het wezen en de waarheid van de zaak; en het is dus inderdaad een dwaasheid en kleingeestigheid, wanneer men de bijbelse uitdrukkingen tegenover de latere vorderingen in natuurkundige wetenschappen stelt en die daardoor van haar kracht en waarheid meent te kunnen beroven. Net zo min als men uit het feit dat een verstandig mens zegt de zon te hebben zien op- of ondergaan, met recht besluit dat hij zou geloven dat de zon om de aarde draait en deze niet wentelt om haar as, net zo min kan men ook uit deze bijbelse uitdrukkingen concluderen dat de latere vorderingen in de natuurkunde in strijd zouden zijn met de leer van Gods openbaring.

28. En zij wierpen het lood uit op de plaats waar dat vermoeden bij hen rees en maten daar twintig vadem, elk van 6 voet lengte, dus samen 120 voet; en iets verder wierpen zij weer het lood uit en maten vijftien vadem, 90 voet.

29. En uit vrees, vanwege die snelle vermindering van de diepte van de zee, dat zij op de klippen geslagen zouden worden, op een rots, zoals die zo veelvuldig in de nabijheid van kleine eilandjes zijn, wierpen zij vier ankers van het achterschip uit, om het schip vast te leggen en baden dat het dag werd, om dan beter hun gehele toestand te kunnen overzien en voorzorgsmaatregelen te kunnen nemen als men schipbreuk leed.

Op diezelfde stormachtige Adriatische zee was het dat eens de grote Caesar de bevreesde schipper toeriep: "vaar moedig voort, gij voert Caesar en zijn geluk! " Paulus kon meer zeggen. Hij kon de stuurman toeroepen: "houdt goede moed, gij vaart Christus en Zijn zaligheid! "

Door de beroemde Engelse admiraal Nelson wordt opgemerkt dat hij in het jaar 1804 onder gelijke omstandigheden voor Kopenhagen de ankers bij wijze van uitzondering van achteren liet uitwerpen, tot redding van zijn vloot en wel nadat hij op die morgen juist hoofdstuk 27 van Handelingen had gelezen en hierdoor op die gedachte was gekomen.

30. Maar toen de scheepslieden de toestand overdachten, achtten zij het schip reeds in een toestand gekomen dat het de nacht niet door zou komen; bovendien betwijfelden zij een gunstige stranding en wisten ook niet waar zij zich bevonden. Zij trachtten dan uit het schip te vluchten. En toen zij de sloep neerlieten in de zee, onder het voorwendsel dat zij uit het voorschip de ankers zouden uitbrengen om het ook daar vast te maken, bleef dat niet onopgemerkt.

Tot zo’n boosheid is de mens in staat, als hij het kompas van het geweten en het anker van zijn vertrouwen op God verloren heeft, als in de plaats van plichtgevoel de naakte zelfzucht is getreden en de slechte grondstelling is gaan heersen: "ieder is zichzelf de naaste; nood kent geen gebod. " Zie, hoe trouw de wereld is in tijd van nood (Sir. 6: 8 ; merk op hoe slecht het is als in het uur van gevaar een prediker het scheepje van de hem toevertrouwde kerk, een huisvader zijn familie, een christen de plaats waar hij moest blijven staan, waar hij kan helpen, lafhartig verlaat!

31. Toen zei Paulus, die hun trouweloos, verraderlijk voornemen doorzag, tot de hoofdman en tot de soldaten, daar hij zich dadelijk tot die macht wendde, die hier metgeweld kon ingrijpen, zoals het gevaar van het ogenblik dit eiste: Indien dezen niet in het schip blijven, kunt gij niet behouden worden, daar gij er toch niets van weet wat men bij een stranding moet doen om gered te worden, maar de redding onder leiding van en met behulp van dematrozen moet plaatshebben.

Geheel buitengewoon is de scherpe blik die de apostel in die middernacht bij dat afschuwelijk complot van de matrozen openbaart. Om dat plan te ontdekken, moest hij niet alleen alle bewegingen van de schippers en alle omstandigheden, die het schip aangingen, nauwkeurig waarnemen, maar hij moest ook een oordeel vellen over hetgeen nodig was en wat niet? Hoe zou hij anders hebben kunnen weten dat de schippers, als zij onder het voorwendsel de ankers uit het voorste deel te willen laten, de boot neerlieten, niet konden willen wat zij voorgaven en dus dat slechte plan om te ontvluchten moesten hebben opgevat? Niet alleen vermoedt Paulus dat boze plan, hij doorziet duidelijk en zeker dat het aanwezig is. Terwijl hij dus eerder getoond heeft bekend te zijn met de zee en het weer, toont hij nu in de duisternis van de stormachtige nacht hoe men met een schip moet handelen, dat op het punt is schipbreuk te lijden. Het scherpe van die blik, die bij de duisternis van de nacht even zeker binnendringt in de diepte van de nood van het strandende schip, als in de afgrond van de boosheid van de schippers, wordt nog duidelijker door de omstandigheid dat de hoofdman met zijn soldaten, die tot het houden van opzicht waren aangewezen en op wiens leven meer werd acht geslagen dan op dat van Paulus, van het dreigende gevaar niets hadden opgemerkt.

Waarom ging Paulus het ontvluchten van het scheepsvolk zo krachtig tegen? Hoe kon hij zeggen: "indien dezen niet in het schip blijven, kunt gij niet behouden worden? " Hij wist immers door goddelijke openbaring dat God allen die met hem waren, geschonken had. Geloofde hij nu God niet meer, dat het zo zijn zou als het hem gezegd was? Ja, maar zijn geloof was een redelijk en werkzaam geloof, dat de middelen niet alleen niet versmaadt, maar des te krachtiger tot het trouwe gebruik daarvan dringt, naarmate het vaster en levendiger is, in Gods beloften, het onwrikbare anker van zijn hoop vindt en daaruit moed en kracht ontleent om te doen wat er naar zijn wil moet gedaan worden.

32. Toen kapten de soldaten de touwen af van de sloep en lieten haar in zee vallen, om de voorgenomen vlucht van de schepelingen (vs. 30) te verijdelen.

Het was een sterk geloof dat dit deed; de laatste brug tussen het reddeloos verloren schip en het nabij zijnde land was hiermee afgebroken. Terwijl de hoofdman de touwen van de reddingsboot liet afhouwen en die in de zee liet wegdrijven, beklom hij met zijn manschappen de reddingsboot van het woord van Paulus en deze hing met vaste touwen aan de trouw van de almachtige God. Houw ook gij de touwen af van elke boot, waarop gij uw vertrouwen stelt naast God; dan zal voor u een morgenlicht aanbreken in uw nacht, zodat gij die heerlijke hulp van God aanschouwt.

33. En tegen dat het dag zou worden, zolang de duisternis van de nacht tot aan de eerste morgenschemering duurde en nog geen nader oriënteren of verdere arbeid toeliet, maakte de apostel van de tijd op de beste wijze gebruik. Zo vermaande Paulus hen allen dat zij voedsel zouden nemen en zei: Het is heden de veertiende dag dat gij op redding wacht. Gij hebt die tijd doorgebracht vol angst en zorgen zonder te eten Da 6: 18 en niets hebt gij genomen (vs. 21). Zo zijt gij krachteloos geworden en in zo’n toestand ontbreekt u het vermogen om het uwe bij te dragen tot de redding die nu nabij is.

Dit zeggen van Paulus is aan vele bedenkingen onderworpen; sommigen beschouwen het als een vergrotende manier van spreken; zij oordelen het volstrekt onmogelijk dat een mens zich veertien dagen lang van voedsel zou kunnen onthouden en blijven leven. Anderen nemen het met beperking, zodat niets zeer weinig betekenen zou. Naar onze mening bedoelt de apostel een gewone en geregelde maaltijd. De scheepskok had, omdat het schip geweldig bewoog en heen en weer slingerde, gedurende de hevige storm, die nu veertien dagen had aangehouden, geen gelegenheid gehad om eten gereed te maken. Er was dus gedurende al die tijd geen geregelde maaltijd gehouden. Elk had slechts tussendoor het een en ander tot versterking gebruikt. Dit maakte, vooral daar men de nachten merendeels slapeloos doorbracht, veel gewerkt en in een gedurige angst verkeerd had, dat de manschappen zeer verzwakt waren.

34. Daarom spoor ik u aan voedsel te nemen en de verloren krachten weer te herstellen, want dat is goed voor uw redding, daar ieder daarvoor zijn eigen krachten zal moeten inspannen. Gij kunt u nu echter zonder verdere doodsangst gerust aan de maaltijd begeven, want niemand van u zal een haar van het hoofd vallen (Matth. 10: 30 Luk. 21: 18).

De morgen schemert, de dag grauwt, volgens menselijke waarschijnlijkheid de laatste dag voor de meesten op het schip. Maar in plaats van zich aan werkeloze wanhoop over te geven, wekt Paulus allen die op het schip zijn, op om lichaam en ziel te sterken tot nieuwe inspanning, tot de laatste strijd met het woedende element. Zij moeten hun afgemat lichaam eens weer verkwikken door een gewone maaltijd, waartoe men sinds lang geen tijd meer heeft gehad en hun sidderende zielen moeten zij verkwikken met de vernieuwde belofte van nabij zijnde redding, van goddelijke hulp. Ziet daar een man, niet slechts een christen, maar waarlijk ook een man! De onaanzienlijke gevangene op wie niemand gelet had toen hij aan boord kwam, is nu de hoofdpersoon geworden op het hele schip, de raadgever, de proviandmeester, de huisvader, de stuurman, de scheepsprediker en de scheepskapitein in één persoon. Zo zien wij menigmaal nog in tijden van nood en in uren van gevaar, als de grootsprekers beginnen te zwijgen, als de verstandigen naar de wereld het hoofd en de moedigen naar het vlees het hart en het verschil van rang in de maatschappij de betekenis verliezen, dan zien wij menigmaal de onaanzienlijke gestalte van een goddelijke mens, die tot hiertoe werd voorbijgezien, op de voorgrond treden door zijn tegenwoordigheid van geest, door zijn vertrouwen op God, door zijn verloochenende mensenliefde. Dan schittert het ereteken van Gods kind te zijn onder het gewaad van de knecht; dan vertoont zich de adel van een ware christen; dan wordt tot verwondering van de wereld en tot eer van de Heere openbaar dat christenen van een goddelijk volk deel uitmaken, dat de godzaligheid voor alle dingen nuttig is, dat ons geloof de overwinning is die de wereld overwint.

35. En toen hij dit gezegd had en, om een goed voorbeeld te geven, zelf brood genomen had, a) dankte hij God in tegenwoordigheid van allen, zoals een huisvader voor zijn tafelgenoten de maaltijd opent (Luk. 24: 30); en na het brood gebroken te hebben, begon hij te eten (Sir. 34: 14v.

a) 1 Sam. 9: 13 Joh. 6: 11; 1 Tim. 4: 3

Door dit tafelgebed werd Paulus tot een goed zout onder hen allen.

Het moet voor allen wel duidelijk worden dat iemand midden in het doodsgevaar alleen met zo’n oprechtheid zijn God voor het geschonken brood kan danken, als hij die God als de Helper en Redder midden in de dood met een vaste geloofshand heeft aangegrepen en deze vreugde, waarvoor de afgrond die rondom gaapt, niets is dan een haven van de redding; hij

die het aanwezige ogenblik op het brekend schip met volle gerustheid aangrijpt en het stuk brood uit Gods hand aanneemt, heeft de macht om de gehele sidderende vergadering uit haar dofheid en akelige wanhoop op te wekken en tot eenzelfde levensmoed op te richten.

Van de kracht van de Heere om de wereld te heiligen gaat toch ook iets op Zijn discipelen over (Joh. 7: 38); zij verkrijgen toch in de Schrift ook dezelfde eretitels als de Heere Zichzelf geeft. De mond die zegt (Joh. 8: 12): "Ik ben het licht van de wereld" zegt ook tot hen (MATTHEUS. 5: 14): "gij zijt het licht van de wereld" en door de Priester in eeuwigheid (Ps. 110: 4) zijn ook zij door God tot priesters gemaakt (Openbaring 1: 6). Wel kunnen zij anderen niet verlichten, hun het licht niet geven, ook geen eeuwige verzoening teweegbrengen, noch een in de eeuwigheid geldende voorbede doen; maar toch zijn zij de pilaren van God op aarde, waartegen de zwakke wereld leunt. Zodra zij er zijn, ontvangt ook zij, de wereld, een schijn van heiligheid en verkrijgt tenminste de kruimels van al de zegeningen die van de tafel van hun Heere vallen. Door dat gebed van Paulus voor het eten wordt de hele maaltijd geheiligd ook voor de kinderen van de wereld en heeft zij een bijzonder rijke zegen voor allen. Net als Paulus hier onder de kinderen van de wereld staat als een zegen voor hen, staat de hele kerk midden in de wereld.

36. En allen werden goedsmoeds en namen zelf ook voedsel.

De maaltijd, waartoe de apostel al het scheepsvolk opwekte, had iets godsdienstigs en profetisch. In zeker opzicht diende het voedsel tot een vreugdemaal voor de toezegging van de apostel dat zij allen bij de schipbreuk, die hun wachtte, gered zouden worden. Zo staat Paulus aan het einde van de reis als de geestelijke patroon van het schip te midden van de schepelingen. Deze plaats heeft hem de kracht van Gods Geest gegeven in de energie van zijn karakter. Hij was eerst een eenvoudig passagier, of liever een aangeklaagde die getransporteerd werd, die wel vriendelijk werd behandeld, maar op wiens woord men niet lette. Gedurende de vaart had zijn woord reeds een beslissende betekenis gekregen en hij kon niet alleen de varenden redding beloven, maar hij mocht tenslotte, zonder de rechten van anderen te miskennen, als de patroon van het schip handelen en hij bereidt daardoor de werkelijke redding van het scheepsvolk voor.

37. Wij waren nu in het schip in totaal met tweehonderd zesenzeventig zielen.

Johannes heeft het noodzakelijk geacht het getal van de vissen op te tekenen, die de discipelen van de opgestane in het meer van Tiberias vingen (Joh. 21: 11); hoe zou onze Lukas dan het getal van de mensen onbelangrijk vinden, dat aan Paulus werd geschonken? Overigens moet het een zeer groot koopvaardijschip zijn geweest, dat, behalve de lading, 276 mensen bevatte; het verlies van het schip was dus geen kleinigheid.

38. En toen zij met voedsel verzadigd waren, maakten zij het schip lichter door het koren in zee te werpen. Zij verwijderden al de aanwezige proviand, die bij de velemanschappen en daar men zich op een overwintering had voorbereid, zeker zeer aanzienlijk moet geweest zijn, opdat het schip zo weinig mogelijk belast op het strand zou lopen (vs. 26) en dus de schipbreuk met zo weinig mogelijk gevaar zou plaatshebben.

Zie, mijn christen, deze mensen werpen de tijdelijke levensbehoeften van zich, om het overschot van hun tijdelijk leven te bewaren; en wilt gij het aardse niet laten varen, om het eeuwige leven te verkrijgen? Wat baatte het de mens als hij de hele wereld won en schade leed aan zijn ziel?

39. En toen het dag werd, zagen zij inderdaad de kust voor zich, doch herkenden zij het land niet. Zij wisten niet welk land het was, waarheen zij door de wind warengedreven (vs. 27). Maar zij merkten een zekere inham op, die in tegenstelling tot het overigens hoge strand, een oever had die vrij vlak was, waartegen zij overwogen, als zij konden, het schip te laten lopen, opdat het daar op een voor hen minder gevaarlijke wijze dan op het rotsachtige gedeelte zou stranden.

40. En toen zij de ankers opgehaald, afgekapt hadden, lieten zij het schip aan de zee over, (liever: lieten zij ze, de ankers, in de zee). Zij maakten meteen de roerbanden, waarmee zij bij het omgorden in vs. 17 de roeiriemen aan het schip hadden vastgemaakt, los om de riemen weer te gebruiken, opdat het schip niet in de lengte, maar met de voorzijde op het strand zou worden gedreven. Zij hesen het voorzeil voor de wind en hielden op de oever aan en stuurden naar het strand toe.

Lukas bericht in de eerste plaats trouw en eenvoudig wat de uitziende blik van de mensen waarnam. Het land dat voor hen lag, was hun onbekend; het was een eiland, zoals Paulus in vs. 26 had voorzegd, en waardoor hij een teken had gegeven als bewijs dat hij werkelijk een van God ontvangen openbaring had gegeven; maar - een zeebaai en een daarbij behorend strand - zoveel zagen zij aan het onbekende land en dat was genoeg om het besluit te nemen daar zo mogelijk te stranden. Het is hun geheel onverschillig welk land het is, waarop zij stranden. Het komt er slechts op aan dat het land is in tegenoverstelling tot de afgrond van de zee; alles komt erop aan dat er nu een oever is. En nu begint een werkzaamheid die even bepaald en sterk gericht is op het stranden van het schip als eerdere werkzaamheid doelde op het behoud ervan. In de eerste plaats kapte men de vier ankers rondom af (vs. 29) en liet men ze in de zee om met het opwinden geen tijd te verliezen, noch met het gewicht het schip te bezwaren. Op hetzelfde moment maakte men de roerbanden, waarmee men eerder de stuurriemen, om ze voor het geweld van de golven te beveiligen, aan het schip gebonden had, weer los om ze nu voor het aanvaren te gebruiken. Tenslotte hees men het zeil, "Artemon" geheten (volgens enige uitleggers het bramzeil, volgens anderen de fok, volgens anderen het bazaanzeil) voor de wind en nam nu de richting van de oever aan.

41. a) Maar zij kwamen terecht op een plaats die de zee aan beide zijden had, op een landtong die onder de waterspiegel verborgen was en raakten met het schip aan de grond, waarop men geenszins bedacht was geweest; en hetvoorschip bleef vastzitten, bleef onbeweeglijk, maar het achterschip brak af door het geweld van de golven.

a) 2 Kor. 11: 25

Nog vóór zij de zichtbare oever bereikten, kwamen zij midden op een landtong, die met haar einde onder de waterspiegel door liep. Varend met volle zeilen kwam het schip daarop en terwijl het voorste deel vaststootte, niet te bewegen door wind en golven, brak het achterste gedeelte dat dieper in het water lag door de kracht van de golven. Een aanzienlijke afstand was er nog tussen het schip, dat in tweeën gebroken werd en de oever en de schipbreukelingen konden alleen door zwemmen het droge bereiken. Op het ogenblik dat de woedende zee haar reeds aangegrepen buit moest teruggeven, ondernam de vijand nog een aanslag tegen het leven van de heilige apostel.

De schipbreuk moet op de plaats zijn voorgevallen die de Maltesische traditie vanouds de St. Paulusbocht genoemd heeft. Deze ligt aan de noordoostelijke hoek van het eiland en vormt een vrij diepe inham in het land tussen twee oevers, waarvan de zuidoostelijke met Koura

Point verbonden is en de noordoostelijke zich aan het eilandje Salmonetta aansluit. De oevers van die bocht bestaan uit een rij rotsen, slechts twee vlakke plaatsen liggen daartussen. Eén van die beide kozen de zeelieden uit, die als Egyptische matrozen met het eiland Malta (hoofdst. 28: 1) zeker bekend moesten zijn, maar die zich hier op een plaats bevonden die van de gewone haven te ver verwijderd was om het vaartuig daarop te kunnen laten stranden.

Intussen ontbreekt het in de genoemde bocht aan een landtong; men moet dus aannemen dat de landtong, die daar zeker aanwezig was, in de 1800 jaar, die sedert die tijd verliepen, door de watergolven zal zijn weggespoeld.

42. De soldaten nu waren van plan, omdat zij voorzagen dat ieder die dat kon, zich door zwemmen zou proberen te redden, de gevangenen te doden, die zij behalve de apostel moesten transporteren (vs. 1). Zij wildendit doen, opdat niemand van dezen met zwemmen zou ontvluchten en zij dan voor die vlucht verantwoordelijk zouden worden gesteld (hoofdst. 12: 18v.).

Een echt heidense Romeinse maatregel om zich bij de wrede Nero te kunnen verantwoorden dat zij hun gevangenen niet uitleverden. Men moet nooit vergeten dat zelfs onder de beste en beschaafdste van de heidenen het leven van een mens die geen burgerlijk aanzien had, bijna, en was men een gevangene, in het geheel geen waarde had. Men ziet dit duidelijk in de worstelspelen bij de Romeinen, de ter dood gewijde mensen, de worstelaars, de kampvechters, waren in de ogen van keizer en volk niets meer dan ter dood gewijde offerdieren en de latere kreet: "De christenen voor de beesten! " zette de kroon op deze hardheid van de harten van de heidenen.

43. Maar de hoofdman Julius (vs. 1, 11 en 31), die Paulus wilde sparen, belette hun dat voornemen, alhoewel hij hun dat onder andere omstandigheden zou hebben toegestaan en beval dat degenendie zwemmen konden, ook al behoorden zij tot de gevangenen, het eerst over boord zouden springen en aan land komen, om zich daar gereed te houden om de lateren te hulp te komen.

44. En de anderen trachtten hun leven te redden, sommigen op planken die in het schip aanwezig waren en sommigen op stukken van het schip, 1) afgebroken stukken die zij meester konden worden. En zo is het geschied, doordat die orde en regeling ook werkelijk werd in acht genomen, dat zij allen, alle in vs. 37 genoemde 276 zielen, overeenkomstig de herhaalde mededeling van de apostel (vs. 22 en 34) aan land gekomen zijn. 2)

1) Het voornemen van de soldaten geeft niet noodzakelijk bijzondere ruwheid te kennen, maar behoorde mede tot hun dienstijver. Wel hadden zij het voorval in vs. 31 niet meer in de gedachten, waaraan de hoofdman dacht, die van het gehele reisgezelschap bij die gelegenheid het rijk van God wel het meest nabij was gekomen.

Zo kan zich menigeen door gewaande dienstijver laten verleiden om slechts naar één zijde te zien, terwijl hij geheel vergeet wat hij aan anderen daarnaast schuldig zou zijn.

2) Dit slot van de schrijver klinkt eenvoudig, maar zegt veel. Niet alleen dat het de geschiedenis van de zeereis van Cesarea tot Malta enigszins als een afgesloten geheel op schilderachtige wijze afrondt, maar dit woord slaat duidelijk terug op vs. 21vv. en vooral ook op vs. 22 en 24v. Lukas verbindt het gelukkige einde aan de verwachting die door Paulus te midden van het dreigendste doodsgevaar op grond van goddelijke openbaring is uitgesproken.

Het slotwoord is als het ware de schakel in de ketting die de vervulling aan de belofte knoopt en die de belofte voorstelt als werkelijk vervuld en volkomen bewaarheid. Het doet in het zichtbare het onzichtbare, in de einduitslag het eeuwig raadsbesluit van God, in hetgeen openbaar is het geheim, in de natuur de genade zien.

Waarschijnlijk was de storm uit het noordoosten langzamerhand meer naar het oosten overgegaan en had aan het schip een meer westelijke loop gegeven, anders had het de zandduinen van de Afrikaanse kunsten niet zo ver links laten liggen, om schipbreuk te lijden tegen de rotsachtige kusten van Malta; een bijzondere leiding van God liet het schip tegen dit eenzaam punt in de zee aanlopen.

Wij hebben gezien dat de manschappen van het schip de gehele heidenwereld vertegenwoordigen, dat wij in het schip dat op de golven van de zee vaart, volgens de oudtestamentische mening van de zee zowel als van de heidenen, de staat van de heidense volken moeten zien. Die bemanning met haar aanvoerder aan het hoofd heeft nu door eigen overmoed schip en lading en eigen leven in gevaar gebracht. Zo is ook de toestand van alle heidense volken en rijken. De heidenen zijn allen samen, niet alleen elk in het bijzonder in zijn kring, maar ook de grote, door de natuur gevormde en geschiedkundig ontwikkelde verenigingen, schuldig. Zij hebben niet in heilige vrees, zoals zij moesten, op de levende God gesteund, maar op de krachten en de geesten van de wereld, aan de menselijke overmoed en aan weerspannigheid steeds meer vrije speelruimte gevend. Slechts één hoop is er bij het algemene gevaar dat schip en lading en manschappen bedreigt nog voor de gehele heidenwereld aanwezig. Het is de gemeenschap, waarin zich de kerk van Christus met de heidenwereld, bedreigd door de dood, begeeft, zoals die in de gemeenschap van Paulus en zijn metgezellen met de gehele bemanning in het schip aanschouwelijk wordt voorgesteld. In de apostel Paulus te midden van de heidenen moeten wij echter in het bijzonder de Heere zelf en Zijn tegenwoordigheid en kracht zien. De enige hoop van de heidenwereld is Christus, die Zich door Zijn Geest en Zijn gemeente met de tegenwoordigheid van Zijn liefde midden onder de heidenen begeeft en tot hen in al hun diepte afdaalt, waarbij echter slechts de zielen van enkelen behouden blijven. De grote organismen daarentegen, waarin zij volgens hun natuurlijke en lichamelijke basis zijn gevoegd, zoals de volken en staten, gaan te gronde. Deze machten van de menselijke gemeenschap treft niets anders dan het lichaam van het individu. Evenals het lichaam van ieder in het bijzonder een prooi van de dood is geworden en de genade van Christus in deze wet van de dood geen verandering teweegbrengt, zo zijn de lichamen van de volkeren en staten aan dinzelfde ban van de dood blootgesteld. Opmerkelijk moet het voorkomen dat in het hele voorval van de redding, hoewel die wordt voorgesteld als door God besloten en bewerkt, geen bovennatuurlijke trek tevoorschijn treedt, maar er integendeel alles op schijnt aangelegd te zijn om de natuurlijke samenhang in zijn geheel te doen opmerken. Het verschijnen van de engel, die aan Paulus de boodschap van het goddelijk besluit van het heil brengt, is zeker een intreden en ingrijpen van Gods rechtstreekse macht in het kosmische en menselijke verband van de zaken, maar verder dan dit geheel op zichzelf staande punt gaat het rechtstreeks ingrijpen van God geen stap, zodat zelfs voor de apostel en zijn metgezellen tot hun redding niets anders over is dan om volgens alle voorzorgsmaatregelen het stranden van het schip zo weinig gevaarlijk mogelijk te maken en zich of door zwemmen of door het aangrijpen van een plank of balk van het wrak van het aan stukken geslagen schip door de macht van golven en winden heen naar het veilige strand te werken. Ook deze trek van het geschiedverhaal is opmerkelijk voor de geestelijke betekenis; doordat Jezus, de Heere en Christus, uit het verband van de aardse sferen in het onzichtbare verborgen van het gindse rijk is verplaatst, wordt het toch voor deze ganse tijd duidelijk gemaakt dat op aarde geen verandering komt en voor al dat nieuwere geen andere toegang is

dan via de weg van de Geest, die ook door de gesloten deuren van natuurlijk verband kan binnentreden en op de weg van het geloof, dat het opnemend orgaan is - niet zozeer voor het aardse als wel voor het hemelse.

HOOFDSTUK 28

PAULUS WONDERDAAD OP HET EILAND MELITE. AANKOMST TE ROME.

1. En toen zij in veiligheid waren, het leven hadden behouden en aan land gekomen waren, toen begrepen zij op de vraag aan de bewoners die zij ontmoetten, dat het eiland Melite heette. Thans wordt het Malta genoemd, het is 8 vierkante mijlen groot en 15 mijlen van Sicilië, 50 van Tunis in Afrika verwijderd.

Het eiland Malta is van nature een kale rots, maar door de ligging en de voortreffelijke havens voor de scheepvaart zo belangrijk dat het door de Carthagers 2Ki 10: 36 omstreeks het jaar 400 v. Chr. bezet en door aangebrachte aarde bebouwbaar en ook tot een hoofdzetel van nijverheid, vooral van weverij, werd gemaakt. In de Punische oorlogen (1 Makk. 8: 16 Aanm.) kwam het aan de Romeinen (216 v. Chr.). De inwoners heetten als Puniërs bij Grieken en Romeinen barbaren, of buitenlanders. In de middeleeuwen maakten de Gothen en Arabieren er zich meester van, omstreeks 1090 de Noormannen. In het jaar 1530 gaf Karel V het aan de orde van de Johannieters, die door de Turken uit Rhodus was verdreven; in 1790 nam Napoleon op zijn tocht naar Egypte het door verraad; sedert 1803 is het in het bezit van de Engelsen. De tegenwoordige inwoners bestaan uit Italianen en Arabieren, die een bijzondere taal hebben, afkomstig van het Arabisch.

2. En de inlanders, die bij het stranden van het schip waren toegelopen en toen reeds behulpzaam waren geweest, bewezen ons buitengewone vriendelijkheid, want zij staken een groot vuur aan en haalden ons er allen bij om de regen die dreigde en in dichte stromen op ons neerviel en om de koude, want het was reeds de wintertijd.

Voor de geredden was het eerst nog twijfelachtig of zij aan de Afrikaanse kust geland waren of ergens anders, of zij in de handen van vijandige kustbewoners zouden vallen of niet; in beide opzichten werden gij gerustgesteld. Aan de oever aangekomen vernamen zij dat het eiland Melite heette. Zij bevonden zich dus boven verwachting nabij de Italiaanse kust, juist op hun reisroute, niet ver van het doel van hun reis en hoewel de bewoners van dit eiland "barbaren" waren, betoonden zij hun toch grotere gastvriendschap, dan zij bij niet- barbaren hadden kunnen verwachten.

3. En toen Paulus een hoop dor hout bijeengeraapt en op het vuur gelegd had, kwam er een adder uit door de hitte. Deze werd door het vuur uit zijn schuilhoek in de takken gejaagd en beet zich vast aan zijn hand, beet daarin als een beeld van de vijandschap van de Joden (hoofdst. 25: 11).

Als de Heere Zijn apostel onder deze vreemde mensen bekend wil maken, zendt Hij hem eerst lijden toe, dat hij in het geloof overwint en waardoor Hij een indruk in de harten van de mensen maakt. Ons kruis moet dus een klok zijn, die ogen en gedachten van de mensen tot ons trekt en het geloof, dat wij daarbij betonen of de overwinning, die wij door de genade van Christus behalen, moet ons navolgers verwekken.

4. En toen de inlanders het beest aan zijn hand zagen hangen, terwijl het daarin beet, zeiden zij tot elkaar, omdat zij wel wisten hoe gevaarlijk deze soort slangen waren en tevens de apostel om zijn boeien voor een misdadiger hielden: Deze mens is zeker een moordenaar, die de wraak niet laat leven. Dice, die de misdaad wreekt, de godin van de vergelding, de dochter

van Jupiter (hoofdst. 14: 12), die op een troon aan zijn rechterhand is gezeten, wil hem niet in het leven laten, nu hij uit de zee ontkomen is waarin zij hem eerst wilde laten wegzinken.

Ook in het hart van de woeste natuurmens, zoals wij in vs. 2 zagen, gloort nog een vonkje van medelijden en hartelijk ontfermen. Druipend van het zeewater, daaruit gered, sidderend van kou, afgemat van doorgestane doodsangst, opnieuw doornat geworden van een plasregen, stonden de schipbreukelingen op de oever. Hoe welkom moest hun de vriendelijke hulp van de inboorlingen zijn, die dadelijk een groot vuur ontstaken, opdat de geredden zich daarbij konden drogen en warmen! Nu komt weer een vonkje van het goddelijk beeld, een overblijfsel van het ingeschapen bewustzijn van God in deze zielen van de barbaren voor de dag; het geloof in een goddelijke gerechtigheid, die als rechter op aarde rondgaat en waaraan de misdadiger niet kan ontkomen.

Wat de mens nog in het geweten geschreven is omtrent de vergelding weten zij niet toe te passen, nog veel minder komen zij voor zichzelf tot de kennis van Gods gerechtigheid en van wat tot redding dienen kan.

5. Maar hij schudde het beest af in het vuur a) zonder enig letsel te ondervinden, zodat de belofte van de Heere in Mark. 16: 18 in hem vervuld werd gezien.

a) Luk. 10: 19

Paulus wist dat hij naar Rome moest komen om van de slangenvertreder te getuigen en door het geloof nam hij het gif weg van de slangenbeet (Hebr. 11: 33). Heden zijn er op Malta geen giftige slangen meer en volgens het verhaal van de Maltezer ridders moeten adders, die men op dat eiland brengt, hun vergif daar afleggen. Nu, wij verwachten aan het einde van onze scheepvaart een eiland waar geen adder meer schade doet (Jes. 11: 8). Tot die tijd gebruiken wij onze macht als christenen, waarvan Paulus bewijzen gaf, en slingeren het vergiftige dier van de zonde in het vuur, waarin het behoort.

6. En zij verwachtten dat hij zou opzwellen en daarna zou sterven of terstond dood neervallen. Maar toen zij lang tevergeefs gewacht hadden op iets dergelijks en daarentegen zagen dat niets ongewoons hem overkwam, niets zich bij hem voordeed dat de dood ten gevolge kon hebben, veranderden zij, kwamen zij tot de tegenovergestelde mening en zeiden dat hij een god was. Zij zeiden dat tegen elkaar, omdat bleek dat geen verdervende machten van de aarde hem enige schade konden doen.

De Maltezers zouden zeker bij hun heidense duisternis niet dadelijk tot een andere mening zijn gekomen, als zij niet een dergelijke indruk hadden gekregen als te Lystre (hoofdst. 14: 11vv.). Hun kwam Paulus werkelijk voor als een man, zoals zij er nog nooit een hadden gezien, als een man die de goddelijke natuur deelachtig was geworden (2 Petr. 1: 4) en daarom ook zelfs een wonderbare macht over de dieren had. En waarlijk, zulke mannen verdienden eerder goden te worden genoemd dan alle afgoden van de heidenen samen! Als de katholieke kerk haar heiligen bijna als goden vereert, dan is dat wel een grote zonde, maar toch, als men het zo mag zeggen, iets dat nog verstandiger is dan wanneer de wereld haar helden tot goden maakt.

7. En hier, dichtbij die plaats, in de omtrek van de plaats waar wij waren gestrand, had de bestuurder van het eiland, Publius genaamd, zijn landhuis; hij ontving ons (hoofdst. 27: 1) en herbergde ons drie dagenvriendelijk, totdat voor een ander verblijf gezorgd was. De

wonderbare geschiedenis van de slangenbeet had hem op Paulus en diens metgezellen opmerkzaam gemaakt.

God verwekt voor Zijn uitverkoren dienstknecht overal vrienden en weet voor hem ook hoge deuren te openen. Evenals hij eens bij zijn eerste zendingsreis op het eiland Cyprus een voorname vriend en beschermer vond in de persoon van de Romeinse proconsul Sergius Paulus (hoofdst. 13: 6vv.), zo is het ook de overste van dit eiland, Publius, die op zijn landgoed, waar het schip dichtbij gestrand was, de apostel met de zijnen drie dagen lang geherbergd heeft, totdat voor een ander onderkomen gezorgd was.

Met Lukas en Aristarchus gastvrijheid te vinden bij de voornaamste of eerste inwoner van het eiland, zou voor een man van opvoeding en edele manieren, een Romeins burger bovendien, niets vreemds geweest zijn, al moet men ook hier weer aan de welwillendheid van Julius de hoofdman denken, die in Paulus nu toch wel de redder van hemzelf en van al zijn reisgenoten moest waarderen en hem ook wel aan Publius, die eveneens een Romein was, zal hebben aanbevolen.

De Romein Publius wordt "de voornaamste van het eiland" genoemd; wat moet dat betekenen? Ter beantwoording van deze vraag komen ons gelukkig opschriften te hulp, die deels op Malta zelf, deels op het nabijgelegen kleinere eiland Gozzo (bij de Romeinen Gaulus genoemd) zijn gevonden. Het belangrijkste van deze vondsten is in het Grieks; het is afkomstig uit de tijd van keizer Augustus en is sedert 1647 volkomen bekend geworden. Daaruit blijkt dat die aanwijzing (princeps Melitensium) een officiele eretitel was, die, afgezien van de functies van overheid, gewoonlijk door de keizerlijke regering aan een voorname man op Malta gegeven werd. Wie die hooggeplaatste man gastvrij heeft opgenomen, blijkt duidelijk: het "ons" waarvan Lukas zich bedient, zou volgens het gebruik van het "wij" in het reisverhaal op al de 276 personen slaan. Maar in vs. 10 slaat het "ons" duidelijk op Paulus en diens vertrouwde vrienden. Daarom is de gastvrije opname door Publius wel op te vatten als van Paulus, Lukas en Aristarchus, behalve van de hoofdman Julius.

8. En het geschiedde reeds in de eerste tijd van die vriendelijke opname dat de vader van Publius met koorts en de rode loop bevangen was en ziek in bed lag; Paulus ging naar hem toe om hem in zijn ziekenkamer te bezoeken, nadathij van zijn nood gehoord had en toen hij gebeden had, legde hij de handen op hem en maakte hem gezond (vgl. Matth. 8: 14vv.).

9. Toen dit gebeurd was, kwamen ook de anderen tot hem, die ziek waren op het eiland en werden genezen.

Bij Publius werd de vermaning bevestigd (Hebr. 13: 2): "vergeet de herbergzaamheid niet; want hierdoor hebben sommigen onwetend engelen geherbergd" en de belofte (Matth. 10: 42) "wie één van deze kleinen slechts een beker koud water te drinken geeft in de naam van een discipel, voorwaar Ik zeg u, hij zal zijn loon geenszins verliezen. " De heilige handen van Paulus hebben noch door de lange zeereis noch door de giftige slangenbeet iets van hun apostolische kracht verloren. Met innigheid vouwt de apostel ze in gebed voor Publius vader, genezend en zegenend legt hij ze op de zieke en zoals eerder de eerste helft van het woord van Christus in Mark. 16: 18 wordt nu ook de tweede helft daarvan vervuld: "op zieken zullen zij de handen leggen en zij zullen gezond worden. " En nu gaat het bij de knecht evenals bij de Heere: het gerucht van hem werd steeds groter en de toeloop sterker.

Daar Paulus door een wonderbare genezing is aangewezen als de drager van Gods wondermacht, wenden zich allen die in lijden zijn op het eiland, tot hem en worden genezen. Wel vernemen wij ook op andere plaatsen van de Schrift van dergelijke algemeen werkzame wonderbare genezingen, maar zo volledig en doorgaand als hier komt die genezende wonderkracht nergens voor. Bij de geringe omvang van het eiland, bij de geheel afgesloten ligging van dit gebied en bij het betrekkelijk lange oponthoud van de apostel op Malta kunnen wij aannemen dat op het gehele eiland geen enkele van al de zieken overgebleven is die geen genezing had gevonden.

Gezegend het land waar de kerk van de Heere gehuisvest wordt: dat geniet heil en zegen! Voordat Paulus naar Rome, de hoofdstad van de wereld komt en met het getuigenis van Jezus voor de keizer wordt gesteld, ontvangt hij onderweg een onderpand van de heerlijkheid van God, waarvan de hele wereld vol moet worden. Zoals het kleine eiland Malta na de drie maanden dat de apostel daarop vertoeft, van alle ziekte verlost was, zo zal eens, als het evangelie van het rijk van God zijn loop heeft beëindigd, de Heere de aarde nieuw maken en de boom van het leven aan de stroom van kristal (Openb. 22: 2) zal vruchten dragen tot eeuwige genezing.

10. Die genezenen betoonden daarvoor hun dankbaarheid door ons gedurende heel de tijd van ons verder oponthoud daar te eren met vele eer en toen wij na drie maanden (vs. 11) vertrekken zouden, voorzagen zij ons van alles wat wij nodig hadden op het schip, want zij waren gewaar geworden dat een profeet onder hen was geweest (Ezech. 33: 33).

De eerbewijzen waarmee de bewoners van het eiland Paulus en zijn vrienden overlaadden, bestonden er zeker gedeeltelijk in dat nu ook velen van hen de apostolische mannen tot verblijf in hun huizen uitnodigden en dat zij ter ere van hen samenkomsten hielden om hun de gelegenheid te geven zich in grotere kringen te vertonen. Hun dankbaarheid voor de genezing van alle ziekten die zij ontvangen hadden, beloonden zij ook later nog toen de apostel en zijn reisgezellen weer van Malta vertrokken, terwijl zij in tedere voorzorg voor hen het nodige voor de reis, als levensmiddelen, kleding enz. op het schip brachten. Uit dit alles mogen wij concluderen dat de indruk die de persoonlijkheid van de apostel en zijn getuigenis hier bij de bewoners van Malta maakten en die zij door grote bereidwilligheid tot geloof openlijk toonden, zeker niet zonder blijvende zegen zal geweest zijn.

11. En na drie maanden voeren wij af in een schip van Alexandrië dat in het eiland overwinterd had en dat een teken aan de voorsteven had van Castor en Pollux.

Omdat het begin van de zeereis viel na de herfstdag- en nachtevening (hoofdst. 27: 9) en dus het verblijf op Malta gedurende de maanden november, december en januari zal hebben plaatsgehad, werd de reis pas in februari of begin maart van het jaar 61 n. Chr. voortgezet. Het schip waarop zij zich nu inscheepten, was ook een Alexandrijns schip en had het teken van de Dioskuren. d. i. van de tweelinghelden Castor en Pollux, die bij Griekse en Romeinse zeelieden de beschermgoden van de zeevaart waren, aan de voorsteven gebeeldhouwd of geschilderd.

Hoe zou Lukas er wel anders toe komen om van dit teken van heidens geloof melding te maken dan om daardoor aan te duiden dat op dit schip niet die stoutmoedige gerustheid als op het vroegere (hoofdst. 27: 9vv.), maar het verlangen naar een bovenmenselijke bescherming geheerst heeft? Want alleen dan zal Lukas van het teken melding geraakt hebben als het een

innerlijke waarheid bevatte en nu komt dan ook met dit derde schip de reis spoedig tot haar doel.

De apostelen waren geen beeldenstormers of mensen die de heidenen eerst hun valse goden wilden ontnemen, voordat zij hun de heerlijkheid van de enige levende God voor ogen hadden gesteld.

De ware banier waaronder Paulus met de zijnen voer, was de kruisbanier van Jezus Christus, waarop geschreven staat: "in dit teken zult gij overwinnen. "

12. En toen wij te Syracuse op de oostzijde van Sicilië (een stad met een omvang van 4 1/2 mijl) aangekomen waren, bleven wij daar drie dagen, omdat het schip in deze aanzienlijke havenstad waren aan wal moest brengen.

13. Vandaar voeren wij langs de oostkust van Sicilië wegens de ongunstige wind en kwamen aan te Regium, nu Reggio, in Calabrië; en toen na een dag oponthoud, waarin wij een gunstigere wind afwachtten, omdat het bij de huidige wind onmogelijk was geweest de straat van Messina zonder gevaar door te varen, de wind zuid werd, kwamen wij na een voorspoedige vaart tussen de gevaarlijke rotsklippen Scylla en de net zo gevaarlijke Charybdis inde Tyrrheense zee en zetten de tweede dag te Puteoli, thans Puzzuolo bij Napels voet aan wal.

14. Hier vonden wij broeders, christenen, en zij verzochten ons zeven degen bij hen te blijven, hetgeen ons ook door de hoofdman Julius werd toegestaan; en zo gingen wij, nadat wij die zeven dagen hadden uitgerust, naar Rome langs de weg die wij nader (vs. 15) zullen mededelen.

De vaart van onze reizigers ging in de eerste plaats naar Syracuse, dat ongeveer 18 mijlen van Malta verwijderd, ten noordoosten gelegen was en dat toen de hoofdstad van Sicilië was. Daar vertoefde het schip drie dagen om handelsbelangen. Vandaar vertrokken zij weer, zij voeren om, zoals de geschiedschrijver zich uitdrukt, hetgeen hier wel wil zeggen dat zij om de ongunstige wind heen en weer moesten laveren en kwamen zo in Regium, dat aan de zuidhoek van Italië ligt, een kolonie van Chalcis op Eubea, waar zij een dag bleven liggen. Toen hierna een voor hen voordelige zuidenwind opstak, zeilden zij verder en kwamen, door deze wind geholpen, voorspoedig voorbij de zeeëngte van Sicilië, de gevaarlijke Scylla en Charybdis in de zogenaamde Tyrrheense zee en bereikten vrij snel, namelijk reeds op de tweede dag na hun afvaart van Regium, de stad Puteoli, die vandaar ongeveer 50 geografische mijlen verwijderd is. De haven van Puteoli was toen volgens vele getuigen van de geschiedenis de meest belangrijke aan de westkust van Beneden-Italië en dit wel voor het verkeer met het oosten. De Egyptische korenschepen pleegden hier uit te laden en ook van Syrië kwam men hier aan, om vervolgens van de weg over land naar Rome gebruik te maken, zoals dan ook de hoofdman Julius met zijn gevangenen van hier te voet verder reisde.

Terwijl het dioskurenschip hier vond wat het zocht, namelijk kopers voor zijn Egyptische waren, vonden de drie christenen iets beters, namelijk broeders. Wij werden door hen, zegt Lukas, verzocht daar zeven dagen te blijven: wij - wie bedoelt hij daarmee? Zeker in de eerste plaats de apostel, Aristarchus en zichzelf. Die drie hadden te Puteoli geen volle zeven dagen hoeven te blijven, als de hoofdman Julius er ook niet graag vertoefd had en dat is een goed teken van zijn toestand. Te Sidon had hij Paulus met vriendelijkheid toegestaan zijn broeders te bezoeken (hoofdst. 27: 3), te Puteoli bleef hij zelf zeven dagen bij de broeders.

Paulus vatte nieuwe moed toen hij na het langdurige gezelschap van het ruwe scheepsvolk weer broeders vond en bleef zeven dagen bij hen, zonder twijfel om een zondag met hen te houden, hun Gods woord te verkondigen, avondmaal met hen te houden. God beware in ons deze ware broederlijke gezindheid door Zijn Geest.

Nee, voorzeker zo had Paulus niet gedacht te Rome te komen; het einddoel wordt bereikt, maar langs een geheel andere weg dan hij zich voorgesteld had! Daartoe heeft dan de Romeinse krijgsoverste zelf hem moeten losscheuren uit de handen van de Joden; daartoe heeft dan in Judea een gewetenloos landvoogd ten aanzien van hem het recht verkracht, dat hij nu voor een hogere rechtbank moet zoeken; daartoe heeft dan al de haat van zijn vijanden moeten meewerken om hem naar het vurig gewenste einddoel te leiden! En nu, daar staan eindelijk zijn voeten in de poorten van het heidense Rome, laat komt hij er, maar hij komt toch; als een misdadiger, maar één aan wie het straks niet aan de gelegenheid tot vrije verkondiging van het evangelie ontbreken zal. Zijn uur was wellicht eerder geweest, nu pas is dat van de Heere geslagen en dat blijkt tenslotte het beste. De Euroclydon heeft zijn schip geteisterd, maar hem eindelijk in de haven van Malta geslingerd, de giftige ander heeft zich om zijn arm gekronkeld, maar zonder zijn hart te treffen; al Gods baren en golven zijn over deze diep gebogen schedel gegaan, maar het einde van alles is dat de stem van zijn hart hem even weinig als de belofte van zijn Heer heeft bedrogen en dat hij nu met eigen oog Rome in al zijn heerlijkheid en - in al zijn armoede ziet. Wat een ogenblik in de jaarboeken van het Godsrijk, nu deze eenvoudige Tarser, onbemerkt en onbelemmerd, zijn intrede in de wereldstad doet, waarin hij straks zoveel onderdanen voor een geestelijk Godsrijk winnen en de eerste grondlagen van de herschepping van het heidens in een christelijk Rome zal leggen! Het jaar en de dag van de komst van Paulus aldaar laten zich slechts bij gissing bepalen, anders verdienen zij ongetwijfeld op gezette tijden herdacht te worden, zoals vanouds het jaartal van de stichting van Rome de grondslag van een vaste tijdrekening was. Hier werd in de volste zin van het woord een nieuwe bladzijde in de geschiedenis van de geestelijke wereld begonnen en het is niet meer dan verdiend dat de Roomse kerk reeds sinds eeuwen de 29ste juni aan de verenigde gedachtenis niet slechts van Petrus, maar ook van Paulus gewijd heeft. Is nu ook in zekere zin het evangelie van Paulus, zoals het bijv. uit de brief aan de Romeinen gekend wordt, nergens meer dan te Rome zelf weersproken, toch heeft het zich, juist van daaruit als een kracht van God tot zaligheid geopenbaard in het midden van de heidense wereld; en niet op Paulus' tijd, maar op de tijd van de Heere is de verwachting ten volle vervuld, waarmee de apostel reeds jaren tevoren naar de stad van de zeven heuvelen staarde: "Ik weet dat ik bij mijn komst tot u met een volle zegen van het evangelie komen zal" (Rom. 15: 29). Wat mag er wel in Paulus' hart zijn omgegaan, toen hij de eerste avond het hoofd in Rome neerlegde en in stilte terugzag op de wondere weg en de trouwe hand die hem daarheen had geleid? En welke stem moet zich wel in het onze verheffen bij het terugzien op heel de weg waarlangs de Heere ons tot dusver met geen minder duidelijke zorg heeft geleid tot het doel van onze aardse en hemelse bestemming? En wat zal het eens wezen, als alle raadselen opgehelderd worden en ieder pijnlijk "waarom zo" in ons levensboek zijn volledig antwoord ontvangt? O zeker, dan zal het voor ons zijn, zoals de dichter zingt.

Mijn weg blijkt een cirkel van louter gena, 'k Sla, zalig in 't midden, Gods heerlijkheid ga!

15. En vandaar kwamen de broeders, gedurende ons zevendaags verblijf te Puteoli, omdat de christenen daar het gerucht verbreidden. Zij hadden van onze zaken gehoord, namelijk van onze komst, en kwamen ons tegemoet, zij die het verste reisden tot de Appiusmarkt en de anderen, die slechts een kortere afstand konden afleggen tot de drie tabernen; toen Paulus hen

zag, dankte hij God en greep moed. De Heere toch had tot hiertoe zo wonderbaar geholpen en Zijn belofte in hoofdst. 23: 11 en 27: 24 trouw vervuld.

Hierop begon men de laatste tocht naar Rome. Intussen hadden de christenen te Rome reeds gehoord dat de aankomst van de apostel te verwachten was en van zijn zaken, doordat waarschijnlijk de broeders te Puteoli hun bericht hadden gegeven en zij haastten zich nu hem tegemoet te gaan in verschillende groepen. De eerste groep kwam hem tegen bij Appifer, een stadje aan de via Appia gelegen, ruim een mijl van Rome, de anderen bij drie tabernen, waarschijnlijk een klaverblad van herbergen, slechts 1/4 mijl van de hoofdstad verwijderd. De christelijke liefde blijft overal gelijk. Dit afhalen is als het feestelijk inhalen van een evangeliedienaar, zoals dat in enige streken van Duitsland plaats heeft. Toen Paulus de broeders zag, dankte hij God en greep moed. Het stoorde de gemeenschappelijke blijdschap niet dat te Appifer de matrozen en een lage bevolking een woest leven leidden, zodat de reizigers van Rome op die plaats niet graag stil hielden. Nog minder de omstandigheid dat de weg daarheen door de Pontische moerassen liep. Intussen zullen enigen door die omstandigheid gedwongen zijn in de herberg de "drie tabernen, " die de betere standen boven een verblijf te Appifer stelden, de apostel op te wachten; misschien ook oudere mensen, evenals wij ons wellicht moeten voorstellen dat er ook christelijke vrouwen bij geweest zijn. Dit inhalen kan ons iets tonen van de lichtheid van de gevangenschap van de apostel alsook van de gunstige omstandigheden waarin toen de christenen te Rome zich bevonden.

Het was van de broeders te Rome oplettend en liefdevol door tegemoet te gaan de geest van Paulus te verkwikken. Zo is er veel dat geen onkosten veroorzaakt en waardoor men toch elkaar op de moeilijke loopbaan van dit leven zou kunnen verkwikken en de hand bieden.

Is het een wonder dat Paulus na zoveel hindernissen en gevaren, zoveel (zoals de dichter het uitdrukt) "gevallen zonder tal en hachelijke kansen" tot dichtbij Rome genaderd, met Rome door broeders in Christus vertegenwoordigd als voor zich, God luidkeels dankte en moed vatte? Moed vatte hij en verademing had hij nodig; was ook hij niet een mens, bij al zijn ontzaglijke grootheid, net als wij? En hij dankte God, vanwege de verhoring van de gebeden (Rom. 1: 9vv. ; 15: 23vv.), zolang uitgesteld, nu gegeven op een zo onverwachte manier, in een zo ongedachte toestand. Want te Rome zou hij nu met het evangelie van de vrijheid, als een gevangen man aankomen-gebonden te Jeruzalem, gevangen te Rome, maar met de vrijheid van de kinderen van God vanbinnen en met het oog van het geloof op het nieuwe Jeruzalem daarboven.

Toen Paulus eens te Efeze het woord uitsprak (hoofdstuk 19: 21): "nadat ik daar geweest zal zijn, moet ik ook Rome zien" stond hem de noodzaak voor de geest dat hij als de apostel van de heidenen de naam van de Heere ook in die stad moest verkondigen, waar het rijk van de wereld zijn middelpunt had. Daarbij was voor hem natuurlijk niet de hoofdzaak dat de verkondiging door hem geschiedde, maar dat de verkondiging van het evangelie te Rome ook vruchten droeg; want hij geeft zichzelf voor als een niets en hij stelt er daarentegen het hoogste belang in dat er vrucht gezien wordt (2 Kor. 12: 11 Fil. 1: 18v.). Nu is het een levende vrucht van de verkondiging van het evangelie in de Romeinse hoofdstad die hem in de broeders persoonlijk tegemoet kwam. Zo moet het gevoel van noodzaak, dat vroeger te Efeze in hem was, nu door het zien van de christelijke broeders uit Rome veranderen in een gevoel van de diepste innerlijke bevrediging. Daar wij in die uitdrukking van Paulus duidelijk opmerken dat hij de betekenis van Rome als hoofdstad van de wereld weet te waarderen, is het geen wonder dat het opmerken van het geloof bij de gemeente te Rome bij hem een tegenwicht kon geven tegen de laatst gemaakte ervaring van ongeloof en van afval in de stad

van God te Jeruzalem. Juist door deze opmerking wordt het hem tot onmiddellijke zekerheid dat, nadat het volk van God met zijn heilige stad verworpen was en aan het gericht van God was overgegeven, op het geheel tegenovergestelde punt van de wereld, te Rome, het middelpunt van het rijk van de wereld, het rijk van God een vast begin had verkregen. Het had dus bestaan gekregen op een andere plaats, die net zo wereldomvattend en wereldbeheersend was als Jeruzalem.

Wat zal de apostel wel gevoeld hebben, toen hij de eerste voet in Italië aan wal zette! Hoe zal zijn zevendaags verblijf bij de broeders te Puteoli hem verkwikt hebben! Hoe zal hij in het bijzonder door de komst van de broeders uit Rome zijn opgebeurd en versterkt! Zij hadden van zijn komst gehoord en voelden zich geroepen om hem, al kwam hij ook aan als een gevangene, tegemoet te gaan. Wat zij van hem en zijn werk hadden vernomen, had hun diepe hoogachting en hartelijke genegenheid voor hem ingeboezemd. Die hoogachting en genegenheid waren aanmerkelijk versterkt door de belangrijke brief die zij van hem ontvangen hadden. Vurig verlangen zij hem te zien. Zij kunnen niet wachten totdat hij in de stad is aangekomen. Zij gaan hem tot aan de drie tabernen, ja sommigen zelfs tot aan de markt van Appius tegemoet en geven hem zo een treffend bewijs van het hoge belang dat zij in hem stellen en van de liefde die zij voor hem koesteren. Paulus was er gevoelig voor, hij was er diep door getroffen; hij dankte er God voor, aan wie hij al het goede dat hij genoot, gewend was toe te schrijven, en in wiens verheerlijking hij steeds placht te eindigen; en hij trok er voedsel uit voor zijn vertrouwen op Hem, tegen de onzekere toekomst die hem wachtte.

16. En toen wij omstreeks eind maart van het jaar 61 n. Chr. te Rome aangekomen waren, gaf de hoofdman Julius de gevangenen over aan de overste van het leger, aan de praefectus praetorio, de opperbevelhebber van de koninklijke lijfwacht. Maar aan Paulus werd toegelaten op zichzelf te wonen. Het begeleidend schrijven van de landvoogd Festus sprak zo gunstig over hem en de hoofdman gaf zo’n voortreffelijk getuigenis omtrent hem, dat dit op de overste van het leger een diepe indruk maakte. Ten gevolge daarvan werd hij niet met de overige gevangenen in de kazerne van de preatorianen gevoerd, maar gezonden naar een bijzondere woning in de nabijheid, zoals hij die zelf koos (vgl. vs. 23). Hij moest daar echter blijven met de soldaat, die hem bewaakte en aan wiens arm hij volgens gewoonte van de Romeinen met een keten was verbonden (vs. 20).

Paulus trad Rome van de zuidzijde binnen door de Porta Capena (zo heet die poort). Vervolgens ging hij met de overige gevangenen op de straat van Appius (via Appi a) naar het keizerlijke paleis, dat op de Palestijnse heuvel gelegen was, waarbij zich het hoofdkwartier van dat deel van de keizerlijke lijfwacht bevond, dat tot de dadelijke dienst van de keizer bestemd was. De overige praetorianen of lijfwachten, die nog onder Augustus op de plaatsen bij Rome verdeeld waren geweest, bezaten sedert Tiberius een eigen door Sejanus gebouwde kazerne, aan de oostelijke stadsmuur naast de via Nomentana. Vroeger en later waren er altijd twee opperbevelhebbers van de lijfwacht (praefecti praetorio) en schreef Lukas "aan de overste van het leger, " dan kon dit die hoofdman betreffen die juist de dienst had om de gevangenen in ontvangst te nemen. Intussen toont zich de heilige schrijver ook zeer vertrouwd met de geschiedkundige tijdsomstandigheden, waarin de door hem meegedeelde gebeurtenissen plaats hebben, waarom wij niet twijfelen of hij heeft door het bepalend lidwoord de bepaalde opperbevelhebber willen aanwijzen, die er toen alleen was, namelijk Burrhus Afranius. Met de filosoof Seneka was deze in zijn jeugd opvoeder van Nero geweest en daarom was hij door keizer Claudius in de plaats van de vroegere twee opperbevelhebbers tot enige praefectus praetorio verheven. Dit ambt bekleedde hij dan ook gedurende de eerste zeven jaren van Nero’s regering; hij stierf echter (waarschijnlijk ten gevolge van vergif dat

hem was ingegeven) in het begin van het jaars 62 n. Chr. Staat nu overigens vast dat Paulus niet vroeger dan in de lente van het jaar 61 naar Rome is gekomen, dan blijkt uit onze tekst ook aan de andere zijde dat hij niet later dan op die zo-even genoemde tijd daar geweest is. Want van Rufus en Tigellinus, de beide ambtsopvolgers van Burrhus, is het met het oog op hun slecht karakter, daar de laatste een waar monster en de eerste geheel van hem afhankelijk was, zo goed als zeker dat zij de apostel niet zo'n verlichting van zijn gevangenschap, als hier wordt gemeld, zouden hebben toegestaan. Wel had ook de landvoogd Felix hem in zoverre een verlichting toegestaan dat niemand van de zijnen werd verhinderd om hem te dienen of tot hem te komen. In de eerste plaats sloeg dit op lichamelijke behoeften van de gevangene, maar ook in zoverre op geestelijke aangelegenheden dat hij zich enige uren door de omgang en de toespraak van zijn vrienden kon sterken en verkwikken. Een werkzaamheid naar buiten, een schriftelijk verkeer met zijn gemeenten was de apostel reeds ontzegd, omdat het, zoals wij reeds bij hoofdstuk 24: 23 Ac 24: 23 daarop opmerkzaam hebben gemaakt, alle begrip van gevangenschap tot onderzoek tegenspreekt een gevangene toe te staan dat hij verder in dezelfde zaak werkzaam is, waarom hij gevangen genomen is, afgezien van het feit dat Paulus zich te Cesarea bevond in een vertrek van het paleis van de landvoogd (hoofdstuk 23: 35) en daardoor verhinderd was enig werk buiten de grenzen van zijn gevangenschap te verrichten. Anders stond de zaak te Rome. Was het hem ook niet gegund bezoeken in de stad af te leggen, in de vergadering van de christenen of in de synagoge van de Joden te gaan of ergens openlijk op te treden, zo kon hij toch in het huis dat hij gehuurd had zich in zo verre vrij bewegen dat hij ongestoord bezoeken kon ontvangen, met zijn gasten kon spreken en door middel van zijn vrienden briefwisseling naar buiten kon houden; alleen was er altijd een soldaat bij hem en was hij aan hem vastgebonden. Daar de onderbevelhebber, zolang de keizer de zaak van de gevangene nog niet tot beslissing had gebracht, die met keizerlijke volmacht verder leidde, is het de vraag hoe Burrhus ertoe gekomen is om Paulus uit eigen beweging een zo grote verlichting van zijn gevangenschap toe te staan. Nu is reeds boven gezegd wat hem dadelijk ten gunste van deze gevangene stemde: aan de ene zijde het begeleidend schrijven van de landvoogd, aan de andere het bericht van de hoofdman omtrent het gebeurde gedurende de zeereis. Burrhus verkreeg daaruit dezelfde overtuiging omtrent Paulus, die eens Pontius Pilatus ten opzichte van de Heere Jezus had gehad (MATTHEUS. 27: 18), dat namelijk de Joden Hem uit nijd hadden overgeleverd. Zeker gaf dat begeleidend schrijven van Festus te kennen dat Paulus, een geboren Romeins burger, door de hoge raad van volksoproer en verbreiding van dwalingen over de Joodse godsdienst was aangeklaagd. Terwijl hij nu door de landvoogd zelf ten opzichte van het eerste punt voor onschuldig was gehouden, had ook omtrent het tweede de Joodse koning Agrippa, naar wiens oordeel gevraagd was en die in staat was met kennis van zaken een oordeel uit te spreken, verklaard dat de gevangene had kunnen worden vrijgelaten, als hij zich niet op de keizer had beroepen (hoofdstuk 26: 32). Nu weten wij uit de geschiedenis hoezeer Burrhus afkerig was van de twisten van de toenmalige maîtresse van de keizer, de Joodse proseliete Poppaea Sahiua (men heeft hem een jaar daarna uit de weg geruimd, omdat Nero zijn plan om Octavia te verstoten en Popraea te huwen, niet anders wist te bereiken dan met opoffering van Burrhus). Zonder twijfel hebben ook de intriges van de hoge raad te Jeruzalem tegen de apostel een zelfde afstotende indruk op hem gemaakt. Het ligt voor de hand aan te nemen dat de opperbevelhebber de Joden graag het voorwerp van hun nijd uit hun handen zou hebben getrokken en het liefst de gevangene zou hebben vrijgelaten, zoals ook Pilatus ten opzichte van Jezus dit op alle wijzen probeerde. Hij kon echter niet vooruitlopen op de beslissing van de keizer, op wie Paulus zich beroepen had en zo verlichtte hij tenminste de militaire gevangenschap in die mate, als vroeger, bij de dood van Tiberius in het jaar 37 Caligula die voor de gevangene Agrippa I had verlicht, die hij ook het liefst dadelijk geheel vrij zou hebben gelaten; doch fatsoen hield hem van het eerste nog terug. De woning die Paulus bij

een gastvriend nam (vs. 23) was misschien bij Aquila en Priscilla (hoofdstuk 18: 2v., 18, 26), aangezien dezen zich toen nog te Rome bevonden (Rom. 16: 3) en niet reeds weer naar Efeze verhuisd waren (2 Tim. 4: 19). In het laatste geval moeten wij ons zijn verblijfplaats indenken bij één van die Romeinse christenen, die hem in die stad hebben ingehaald, nadat zij van Puteoli omtrent zijn aankomst bericht hadden ontvangen (vs. 14v.). Toen de gevangenschap van de apostel werd gerekt, wilde hij volgens zijn grondstelling niet meer alleen gastvriendschap genieten, maar bezorgde hij zich een eigen gehuurde woning (vs. 30), waar hij zeker ook handenarbeid verrichtte. Waren Aquila en Priscilla bij zijn aankomst nog te Rome, dan kwam zeker die verandering op het moment dat zij weer naar Efeze vertrokken; tot die tijd heeft hij bij hen op dezelfde wijze als vroeger te Corinthiërs (hoofdstuk 18: 2v.) zijn onderkomen gehad.

17. En het geschiedde na drie dagen na de aankomst te Rome dat Paulus in zijn woning (vs. 23) degenen die de voornaamsten van de Joden waren, 1) hun oudsten en opzieners, samenriep. En toen zij zijn uitnodiging met zekere belangstelling aannamen en samengekomen waren, zei hij tot hen: Mannen broeders, (hoofdstuk 13: 26, 22: 1), ik, die niets gedaan heb tegen het volk of de vaderlijke gewoonten, zoals men mij ook misschien bij u beschuldigd heeft (hoofdstuk 24: 5v. ; 25: 7v.), ben geboeid uit Jeruzalem overgeleverd in de handen van de Romeinen 2) (hoofdstuk 21: 11; 27vv.).

1) Wij zijn natuurlijk in grote spanning waarmee de apostel nu te Rome zijn werkzaamheid zal openen, nadat de eerste dagen voorbij zijn, die met de inrichting van zijn nieuwe toestand bezet waren. Aan onze eigen gedachten overgelaten, zouden wij zonder twijfel tot het vermoeden komen dat Paulus zich eerst met de gemeente te Rome, waarvan hij met zoveel liefde en verering hield, in nader contact zal hebben gesteld, om de slechts vluchtige ontmoeting die hij onderweg met haar had gehad, vaster te maken. Maar wij vernemen van Lukas dat de apostel geheel anders dacht; niet de voornaamsten van de christelijke gemeente liet hij tot zich komen, maar die van de Joden. Hij dus, die eens dat onvergelijkelijke loflied geschreven heeft op de liefde, die alles verdraagt en alles hoopt (1 Kor. 13), heeft deze liefde niet alleen geroemd, maar zelf beleefd, daar bij tegenover de bitterste, de dodelijke vijandschap van zijn broeders naar het vlees, altijd weer opnieuw en na de treurigste ervaring aan lichaam en ziel, geduld en hoop stelt. Had de apostel in de gemeente te Rome, waarvan de leden hem in vs. 15 bij Appifer en de Drie Tabernen tegenkwamen, het hoofdpunt van het gehele heidendom gezien, zo was hem opnieuw en in ruimere kring het ingaan van de volheid van de heidenen in het rijk van God voor de geest gekomen. Daar hij nu enigszins, zover namelijk zijn eigen oog reikte, wist dat de volheid van de heidenen in het rijk van God was ingegaan, stelde hij er groot belang in bij Israël een nieuwe krachtige poging te doen, of niet misschien het tijdpunt zou gekomen zijn dat de HEERE vanaf het begin had aangewezen, dat hij Zijn volk uit het ergste en verste afdwalen bekeren zou door hetgeen Zijn volk niet was (Rom. 11: 12v., 25v. Deut. 32: 21). Uit de latere tijd van de kerk van de heidenen moeten wij ons een punt voorstellen dat met het onze gelijkheid heeft en waaruit ook blijkt dat de grootste kerkleraar bij de apostel achterblijft, alsook dat de kerk uit de heidenen, om zich bewust te blijven van haar goddelijk doel, altijd behoefte heeft aan de geïnspireerde voorstelling van de eerste en normale periode van de kerk. Dit punt in de kerkgeschiedenis is overal datgene wat in ieder opzicht het meest herinnert aan de geschiedenis en persoonlijkheid van Paulus: de tijd van de reformatie, die weer in Luthers persoon en geschiedenis zijn middelpunt heeft; en wij maken geen bedenkingen deze hersteller en vernieuwer van het Paulinische evangelie, die zo sterk was in zijn God, voor de grootste kerkleraar onder de gemeente uit de heidenen te verklaren. Omdat Luther er zich volkomen van bewust is dat door zijn getuigenis het verduisterd hoofdpunt van de verkondiging van het

evangelie onder de heidenen weer was verhelderd, rekent hij dat vanaf zijn optreden een nieuwe periode in het verloop van de algemene kerkelijke ontwikkeling gekomen is en door dit bewustzijn van de grote hervormende betekenis van zijn werken komt hij het gemakkelijkst tot de hoop dat ook voor de Joden een tijd van bekering zou zijn aangebroken; daarom bemoeide hij zich in het begin veel met de Joden. Maar op die hoogte van verwachting tegen verwachting heeft hij zich zeker niet kunnen houden en zich later in zijn uitspraken en voornemens alleen laten leiden door de sterke indruk van de Joodse verstoktheid. Als nu Luthers krachtig geloof voor de afgrond van de Joodse boosheid en verstoktheid terugdeinst, hoeveel sterker moet het geloof van de apostel van de heidenen geweest zijn, die ook bij zijn aankomst te Rome nog moed en blijdschap heeft om zijn prediking te beginnen door de Joden uit Rome tot zich te laten komen. Zijn liefde tot Israël is een vuur van de HEERE, dat door niets kan worden uitgeblust (hoofdstuk 8: 6v.) en dat daarom, al is het voor een tijd uitgedoofd, des te helderder en heerlijker opvlamt.

Het kost niet weinig strijd, zijn volk, zijn moederkerk te blijven liefhebben, ondanks dat men door de machtigen daarin zo kwalijk wordt behandeld.

De gedachte dat zich onder de Joden het gerucht kon verbreiden dat Paulus als een afvallige Jood naar Rome was gekomen, die het rechtmatige Joodse gericht van het Sanhedrin had verworpen en naar aanleiding van hun vonnis zich op de heidense keizer te Rome had beroepen en dat dit gerucht de Joden een nieuwe ergernis tegen het evangelie zou geven, moest hem nog bijzonder tot spoed aansporen om voor de voornaamsten over zijn zaak en zijn verhouding tot hen een voordracht te houden.

2) De Joden bewoonden te Rome een afzonderlijk gedeelte van de stad, hun voornaamsten waren daarom niet moeilijk samen te roepen. Het was nu een gunstig teken dat zij de uitnodiging aannamen, die zeker wel tot hen kwam via hen, die tot de bij hen beruchte sekte (vs. 22) behoorden.

Als zij werkelijk tot Hem komen is de toespraak weer als gewoonlijk bescheiden en edel, waarmee hij hen tracht voor te bereiden op het horen van het woord van de waarheid ten leven, door het geloof in de aan de vaderen beloofde Messias. Het is allereerst de eenvoudige, maar nadrukkelijke verklaring van zijn onschuld ten aanzien van de beschuldiging, ten gevolge waarvan hij zich op dit ogenblik gevangen te Rome bevindt: hij heeft niets tegen het volk van de Joden of de vaderlijke gewoonten gedaan. Was hij niet ten volle gerechtigd dit te verklaren, hij, die wel aan de heidenen, tot het geloof in Christus overgebracht, vrijheid van de wet van Mozes verkondigd had, maar verder aan de Joden van afkomst noch door woord noch door voorbeeld, iets anders dan eerbied voor de voorvaderlijke inzettingen tot op het ogenblik zelf van zijn gevangenneming te Jeruzalem had getoond.

De vorm waarin hij zijn gevangenneming en gevangenschap meedeelt, wijst meer op de profetie van Agabus, die diep in zijn gemoed was binnengedrongen, omdat die een herhaling voorstelde van de uittocht van Jezus uit Jeruzalem, dan op de eigenlijke gang van de gebeurtenis.

18. De Romeinen, die zowel in de persoon van de landvoogd Felix als in diens navolger Festus (hoofdstuk 24: 1 tot 25: 8) mij onderzocht hebben, wilden mij loslaten, omdat er bij mij geen sprake was van halsmisdaad.

19. Maar omdat de Joden dat tegenspraken, tegen mijn vrijlating protesteerden en de uitlevering aan hun rechtbank te Jeruzalem eisten, waartoe ook Festus wilde besluiten (hoofdstuk 25: 9v.), werd ik genoodzaakt mij op de keizer te beroepen; doch ik heb dit niet gedaan, zoals men dat wil uitleggen, alsof ik iets had om mijn volk bij de keizer te beschuldigen; integendeel, ik ken mijn plichten jegens mijn vaderland tegenover het hoofd van de Romeinse staat zeer goed.

Reeds te Cesarea kan de apostel ter ore zijn gekomen dat de Palestijnse Joden zijn gedrag in hoofdstuk 25: 9vv. zo uitleggen alsof hij zich op de keizer had beroepen om de Joden bij hem aan te klagen. Die argwaan was vanzelfsprekend en hoevelen zouden in de toestand van Paulus zo’n handelwijze tot zelfbehoud hebben aangegrepen? De apostel zocht echter niet zijn zelfbehoud, maar streefde ernaar dat allen, Joden en Grieken, voor Christus mochten worden gewonnen. Lukte het hem de leiders van de Joden te Rome, in het geval zij reeds van die argwaan hadden gehoord, daarvan te bevrijden, dan kon hij niet alleen deze maar ook de overige Joden te Rome voor zich en zijn prediking gunstig stemmen.

Zijn proces stond door het vertrouwen dat hij bij Julius en door hem bij Burrhus gevonden had, op dat ogenblik zo gunstig dat hij eerder veronderstelt dat de Joden te Rome voor hem zouden vrezen, dan dat hij voor hen zou hebben gevreesd. Nadat Claudius de Joden enige jaren geleden uit Rome verdreven had (hoofdstuk 18: 2), waren zij zich nu waarschijnlijk met een klein aantal en met vrees langzamerhand weer in Rome komen vestigen en zij sidderden voor elke stoot die tot een vernieuwing van het verbanningsedict van Claudius aanleiding zou hebben kunnen geven. Zo is dan de bedoeling van de apostel eenvoudig, hetgeen door hem openlijk werd uitgesproken, om het wantrouwen van de Joden, dat door berichten bij hen tegen zijn persoon mocht zijn opgewekt en bij de toenmalige toestand van de Joden te Rome tot vrees voor hen kon zijn geklommen, door een openlijke verklaring terzijde te stellen, om aan hun zielen te kunnen arbeiden, maar niet om onmogelijke twisten ten opzichte van zijn proces te voorkomen.

20. Daarom dan, omdat ik zeker niets vijandigs tegen mijn volk wil ondernemen en graag alle argwaan die men wellicht geprobeerd heeft bij u op te wekken, uit uw hart zou willen wegnemen, heb ik u bij mij geroepen, om u te zien. Ik wenste uw vertrouwen te winnen in de zaak, waarover eigenlijk het hele proces handelt (vs. 22) en u aan te spreken; want vanwege de hoop van Israël draag ik deze keten (hoofdstuk 26: 6; vgl. 23: 6 en 24: 21

Met wat een boosheid zou Paulus zich hebben kunnen uitlaten over de moordaanslag van de Joden (hoofdstuk 21: 31; 23: 12vv.); maar hij zwijgt er geheel over. Hoeveel reden zou hij gehad hebben om zich bij zijn toehoorders over de volksgenoten in Palestina en de hoge raad te beklagen; maar wij horen er niets van. Wij zien alleen hoe hij ook hier te Rome nog eens de broederhand naar zijn volk uitstrekt: "Vanwege de hoop van Israël, zegt hij, draag ik deze keten, " d. i. om al wat een zoon van Abraham dierbaar moet zijn, wat de profeten hebben verkondigd, wat de vaderen hebben gehoopt, wat ook gij zeker tot op deze dag hebt begeerd, om de Messias en Zijn zaligheid "draag ik deze keten. " Zo’n aankondiging wil zeker zoveel zeggen als: wie oren heeft om te horen die horen!

De hogepriester Onias ten lof wordt in 2 Makk. 4: 2vv. gezegd dat hij het welzijn van zijn volk ernstig op het oog had en de bescherming van de Syrische koning tegen de verrader Simon zocht, niet om zijn volk aan te klagen, maar tot welzijn van land en mensen: hier is meer dan de trouw van Onias. Paulus heeft de hoop op de zaligheid van zijn volk op het oog, als hij de bescherming van de keizer tegen zijn vervolgers inroept.

Zeker heeft wel nooit een leraar, die op een vreemde plaats aankwam, in het uiterlijke een slechtere indruk gemaakt dan de apostel Paulus, toen hij naar Rome kwam en toch heeft niemand zo veel gedaan als deze getuige van Jezus in zijn boeien. Innerlijk brandde in hem een vuur om van Jezus te getuigen, een honger om de zielen ook van de bitterste vijanden te winnen en de goddelijke roeping bestuurde al zijn stappen, baande hem de wegen, opende hem de deuren en deed zijn voetstappen druipen van vet. Het komt er dus bij een leraar volstrekt niet op aan welke uiterlijk indruk hij bij zijn aankomst maakt, met wat voor een vertoning hij op een nieuwe plaats wordt op- en aangenomen; het komt er alleen op aan of hij een getuige van Jezus is, of hij de Heiland het kruis nadraagt, of God hem op die plaats geroepen heeft, of zijn hart brandt van de liefde van Jezus en van honger naar zielen.

21. Maar zij, de voornaamsten van de Joden te Rome, die zo waren aangesproken, zeiden tot hem: Wij hebben, zoals gij schijnt te denken, noch op officiële wijze (hoofdstuk 9: 2) van de zijde van de oversten van de synagoge en van de hoge raad, brieven over u uit Judea ontvangen, noch iemand van de broeders, als bijzonder persoon naar hier gekomen, heeft van u iets kwaads geboodschapt of gesproken, zodat wij ons dadelijk als tegenstanders tegenover u zouden plaatsen.

22. Maar ook al ontbreekt het ons aan berichten over u, toch interesseert ons uw verhouding tot het Jodendom wel. Wij begeren wel van u te horen wat gij voelt, welke grondstellingen en bedoelingen gij hebt; want wat deze sekte van de Nazareners aangaat, waartoe gij behoort (hoofdstuk 24: 5 en 14), ons is bekend dat zij overal door de Joden tegengesproken wordt en zo licht de gedachte voor de hand dat wij in u met een afvallige te doen hebben.

Dit antwoord van de Joden maakt het waarschijnlijk dat Paulus in zijn voordracht bepaald heeft uitgesproken dat zij wellicht schriftelijke of mondelinge beschuldigingen tegen hem uit Judea zouden hebben ontvangen. Het schijnt bijna ongelofelijk dat geen van beide had plaatsgehad, maar men moet het volgende bedenken: 1) vóór het appelleren (hoofdstuk 25: 11 "ik beroep mij op de keizer hadden de Joden geen reden om aan de Joden te Rome mededelingen omtrent hem te doen, omdat zij niet konden vermoeden dat Paulus, die te Cesarea gevangen zat en die zij nu hoopten te doen vallen, ook met hun broeders in het verre westen in aanraking zou komen; 2) na het appelleren was het de Judeeërs niet mogelijk, reeds vóór zijn komst te Rome bericht te zenden. De overbrenging van de apostel, dadelijk na het ingediende beroep, geschiedde reeds zo laat in de herfst en zo kort vóór het sluiten van de zee (hoofdstuk 27: 9), dat het hoogst moeilijk is aan te nemen dat een andere scheepsgelegenheid vroeger in Italië zou zijn aangekomen dan Paulus zelf, wiens schip toch in de lente na het openen van de zee slechts de korte en nog bovendien door de wind begunstigde (hoofdstuk 28: 13) weg van Malta naar Puteoli moest maken. Daarom blijft 3) alleen over dat gedurende zijn tweejarige gevangenschap te Cesarea toevallig door bijzondere brieven of door reizende Judeeërs verkeerde berichten omtrent Paulus tot de Joden te Rome zouden gekomen zijn. Het is inderdaad bij het levendig verkeer tussen Judea en Rome en bij het groot opzien dat het werk van de apostel reeds sedert vele jaren gemaakt had en bij de grote beweging die het onder de Joden verwekt, niet waarschijnlijk aan te nemen dat de Joden te Rome dit werken en die ergernis onbekend zouden zijn gebleven. De voornaamsten van de Joden te Rome gaan hier terughoudend te werk, vrezend voor alle uitbreidingen. Zij trekken zich voorzichtig tot het officiële standpunt terug en zo verzekeren zij wat naar de letterlijke zin van de woorden zeker geen onwaarheid zal zijn geweest, dat zij voor zich noch enig geschrift over hem hadden ontvangen, noch mondelinge aanwijzing omtrent hem hadden vernomen. Hoe minder zij zich uiten en hoe minder vooringenomen zij zich voordoen, des te opener, zo hopen zij tevens, zal Paulus zijn bedoelingen openbaren en uitspreken.

Paulus heeft te Rome dus met een gemeente van Joden te doen die, hoewel in een hoofdstad van de wereld, toch op opmerkelijke wijze in de algemene vijandschap van de Joden tegen de apostel nog niet is meegesleept en daarom nog vrij is van besliste vooringenomenheid. Om deze reden komt dan de staat van de Joodse gemeente te Rome overeen met die toestand die het beschrevene tussen de apostel van de heidenen en de Joden te Rome in de gang van de gehele ontwikkeling van de kerk inneemt, in zoverre hij, nadat hij de Joden te Jeruzalem en in Judea aan hun verstoktheid had moeten overlaten, het kan wagen de Joden te Rome kort daarop weer te begroeten met de verkondiging van het evangelie. Hebben zij nu echter omtrent het christelijk geloof nog niet geheel beslist, zij hebben het toch in een zekere mate gedaan, want hun gezegde over het feit van algemene tegenspraak moeten wij zonder twijfel opvatten als een verwerpend oordeel, alleen dat zij nog enige lust betonen om nader de meningen van Paulus te horen.

De arme Joden te Rome wisten niet meer van de zaak waarover Paulus met hen sprak dan dat de leer van Christus, die zij een sekte noemden, in alle landen werd tegengesproken. Dit is het nadeel dat men zich berokkent, als men te veel op het oordeel van de mensen vertrouwt, in blindheid maar gelooft wat anderen geloven of in blinde ijver verwerpt wat de grote menigte verwerpt.

Zover was het dan na een genadig bezoeken van meer dan 30 jaren met het volk van de Joden gekomen, dat zij overal het evangelie tegenspraken en het door Simeon geprofeteerde Christusteken (Luk. 2: 34) overal stond waar Joden woonden, van Jeruzalem tot aan het einde van de aarde.

En toch is de leer van die kleine sekte tot wereldgodsdienst geworden en heeft de vijandschap van Israël en Rome overwonnen, zonder zwaard en boog, alleen door de Davidsslinger van het goddelijke woord.

23. En toen zij bij hun heengaan een dag met hem hadden afgesproken, één van de eerstvolgende dagen als tijdstip hadden aangegeven waarop zij tot het genoemde doel weer zouden samenkomen en nu die dag gekomen was, kwamen er velen, veel meer dan de eerste maal (vs. 17v.) in zijn woonplaats in het huis, waar hij was opgenomen ("Ac 28: 16, aan wie hij het koninkrijk van God uitlegde. Hij maakte hun bekend dat dit reeds was verschenen en betuigde hun de waarheid dat Jezus waarlijk de Christus was en trachtte hen te bekeren tot het geloof in Jezus, a) zowel uit de wet van Mozes als uit de profeten (hoofdstuk 17: 2v. ; 9: 20 en 22), terwijl hij zich met hen onderhield van ‘s morgens vroeg tot de avond toe.

a) Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10 2Sa Ps. 132: 11 Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10 9. 6 Jer. 23: 5; 33: 14

Wie zou niet wensen bij die prediking van de apostel aanwezig geweest te zijn?

Zijn uiteenzetting was een tweevoudige; namelijk in de eerste plaats een getuigenis omtrent het rijk van God, d. i. mededeling van de feiten van de verlossing en stichting van het rijk van God door Jezus Christus; en ten tweede een van het Oude Testament uitgaande verklaring ten opzichte van Jezus dat Hij de beloofde Messias was en deze uiteenzetting was om te overtuigen.

Men ziet hoe Paulus worstelde met de geest van de Joden te Rome; alle getuigenissen van het Oude Testament zocht hij op, een hele dag was hij met hen in strijd. En niet zonder gevolg;

toch was de uitwerking ook hier weer een gedeeltelijke. Sommigen lieten zich winnen door het gezegde, anderen waren ongelovig. Zo werden zij het natuurlijk onder elkaar oneens en de vergadering ging tenslotte uiteen, zoals vanaf vs. 25 wordt meegedeeld, toen Paulus het woord van de profeet Jesaja over de verharding van het volk aanhaalde, dat in het Nieuwe Testament meermalen wordt gevonden.

23. En toen zij bij hun heengaan een dag met hem hadden afgesproken, één van de eerstvolgende dagen als tijdstip hadden aangegeven waarop zij tot het genoemde doel weer zouden samenkomen en nu die dag gekomen was, kwamen er velen, veel meer dan de eerste maal (vs. 17v.) in zijn woonplaats in het huis, waar hij was opgenomen ("Ac 28: 16, aan wie hij het koninkrijk van God uitlegde. Hij maakte hun bekend dat dit reeds was verschenen en betuigde hun de waarheid dat Jezus waarlijk de Christus was en trachtte hen te bekeren tot het geloof in Jezus, a) zowel uit de wet van Mozes als uit de profeten (hoofdstuk 17: 2v. ; 9: 20 en 22), terwijl hij zich met hen onderhield van ‘s morgens vroeg tot de avond toe.

a) Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10 2Sa Ps. 132: 11 Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10 9. 6 Jer. 23: 5; 33: 14

Wie zou niet wensen bij die prediking van de apostel aanwezig geweest te zijn?

Zijn uiteenzetting was een tweevoudige; namelijk in de eerste plaats een getuigenis omtrent het rijk van God, d. i. mededeling van de feiten van de verlossing en stichting van het rijk van God door Jezus Christus; en ten tweede een van het Oude Testament uitgaande verklaring ten opzichte van Jezus dat Hij de beloofde Messias was en deze uiteenzetting was om te overtuigen.

Men ziet hoe Paulus worstelde met de geest van de Joden te Rome; alle getuigenissen van het Oude Testament zocht hij op, een hele dag was hij met hen in strijd. En niet zonder gevolg; toch was de uitwerking ook hier weer een gedeeltelijke. Sommigen lieten zich winnen door het gezegde, anderen waren ongelovig. Zo werden zij het natuurlijk onder elkaar oneens en de vergadering ging tenslotte uiteen, zoals vanaf vs. 25 wordt meegedeeld, toen Paulus het woord van de profeet Jesaja over de verharding van het volk aanhaalde, dat in het Nieuwe Testament meermalen wordt gevonden.

24. En sommigen geloofden wel wat gezegd werd, maar anderen, die wel overtuigd waren en zagen, maar zich toch niet wilden overgeven en niet wilden zien, geloofden niet, evenals dat eens te Antiochië in Pisidië en te Thessalonika het geval was geweest (hoofdstuk 13: 43v. ; 17: 4v.).

Volgens onze tekst is het alsof de Joden te Rome de prediking van Christus voor de eerste maal hoorden; er ontstaat onder henzelf een strijd, daar sommigen aan de bewijzen van Jezus’ Messianiteit geloof schenken, anderen niet.

Het was ook werkelijk de eerste keer dat de boodschap van het evangelie tot verstand en geweten van die Joden kwam met bewijzen, dat zij of moesten toestemmen of daartegenover een positieve daad van innerlijke verharding moesten stellen. Daardoor is echter niet geheel en al uitgesloten dat zij vroeger reeds enige kennis van het christendom hadden; want toen Paulus drie jaar geleden uit Corinthiërs zijn brief aan de Romeinen schreef, was deze gemeente reeds een talrijke en bloeiende en kon het bestaan daarvan aan de Joden die in die stad leefden, onmogelijk onbekend zijn. Tussen de Joden te Rome en de christenen te Rome

schijnt geen nader contact geweest te zijn, noch van vriendschappelijke, noch van vijandige aard. Het kan te Rome niet zo geweest zijn als bijv. te Jeruzalem, Corinthiërs en Galatië, dat in de christelijke gemeente zelf een streng Joodse partij was, die nog aan de synagoge gebonden was en van besnijdenis en ceremoniële wetten geen afstand wilde doen en, terwijl zij bij de Joden in de gunst stond, zich daardoor tegenover de apostel stelde. In de brief aan de Romeinen vinden wij niets van dien aard. In de hele brief is nergens een polemiek te vinden tegen een ziekelijk christendom uit de Joden, maar een zuiver thetische uiteenzetting over de verhouding van het evangelie tot het heidendom en het Jodendom, dat heidenen en Joden evenzeer verlossing nodig hadden, evenzeer door het geloof Abrahams ware nakomelingen en deelgenoten van de beloften waren. De tekst Rom. 11: 13vv. doet zelfs vermoeden dat het heidens-christelijke element in de gemeente te Rome het voornaamste en heersende geweest is. Aan de andere kant toont die ook aan, terwijl de apostel zich in het bijzonder tot de vroegere heidenen richt, dat er in de gemeente een niet onbeduidend aantal christenen uit de Joden was. Dit waren echter geen christenen uit de Joden naar de wijze van de Corinthische Petruspartij of van de dwaalleraars uit Galatië, maar naar de wijze van Aquila, namelijk christenen uit de Joden, die op het Paulinische standpunt stonden en wat de leefwijze aangaat zich in het algemeen bij de christenen uit de heidenen aansloten en dit te meer daar door het edict van Claudius het de Joden verboden was daar te leven. Om hun eigen bestaan niet in gevaar te brengen, hield de christelijke gemeente zich uit voorzichtigheid op een afstand van de Joden, bewaarde streng haar Paulinisch karakter, haar vrijheid van de wet; de Joden vermeden de christenen, daar zij afkerig waren van iedere poging tot bekering en met minachting jegens hen vervuld waren; zij sneden op alle manieren een aanraking met de christenen af. Zo wisten zij wel dat de sekte van de christenen een zekere Jezus voor de Messias hield, zonder twijfel ook dat zij in zijn opstanding geloofde, in elk geval dat zij de wet van Mozes niet hield en tenslotte dat de Joden op de hele aarde hun tegenstand boden. Toch waren dat slechts enkele punten die zij deels van horen zeggen hadden, deels door het uiterlijk bekijken van de christelijke gemeente te Rome hadden leren kennen; de prediking van Christus was nog niet rechtstreeks tot hen gekomen. Door de vriendelijke, openlijke aanspraak van de apostel was nu hun vrees in zoverre overwonnen, dat zij het voor billijk beschouwden, zijn godsdienstige meningen uit zijn eigen mond te vernemen.

Prediker! Als een gemeente u als één man bij uw intreden in uw ambt met eerbewijzen ontvangt en zij ook in het begin door uw prediking wordt weggesleept, denk dan niet dat gij hen allen zult winnen; gij zult u tenslotte verheugen als slechts een paar mensen gelovig worden.

25. En zij waren het met elkaar oneens, zij twistten met elkaar. Zelfs diegenen bij wie de rede van de apostel een zekere overtuiging van Jezus' Messianiteit had teweeggebracht, konden niet besluiten tot het christendom toe te treden. Zo gingen zij uiteen, nadat Paulus door dit heengaan en vooral door de uitdrukkingen van de volstrekt ongelovigen gedwongen, dit ene woord gezegd had, na zo vele andere (vs. 23), maar dat van zeer veelbelang was: Terecht, d. i. op treffende, door de geschiedenis bevestigde wijze (MATTHEUS. 15: 7), heeft de Heilige Geest (2 Petrus 1: 21) gesproken door Jesaja de profeet (Jes. 6: 9v.) tot onze vaderen.

26. Zeggende, volgens de woorden van de Griekse vertaling: "Ga heen tot dit volk en zeg: Met het gehoor zult gij horen en geenszins verstaan; en ziende zult gij zien en geenszins bemerken. a)

a) Jes. 6: 9 Ezechiël. 12: 2 MATTHEUS. 13: 14 Mark. 4: 12 Luk. 8: 10 Joh. 12: 40

27. Want het hart van dit volk is vet geworden en hun oren zijn hardhorend geworden, daar zij ze hebben toegedrukt als degenen die in slaap zijn gevallen, opdat zij nooit met de ogen zouden zien en met de oren horen en met het hart verstaan en zij zich bekeren en Ik hen genezen zou (MATTHEUS. 13: 14v.

Brak Paulus misschien niet te spoedig af? Zij gingen toch pas, toen de apostel hun dat treffende woord zei! En toch, als iets hen nog ernstig zou kunnen stemmen, dan was het juist dit woord. Het moest hun tonen dat het hier niet ging om een theologische mening, maar om de waarheid van God, die ons zalig maakt of verdoemt. Niets drijft meer beslist tot een dadelijk aannemen van het woord, dan de erkentenis dat men verloren gaat als men het niet aanneemt.

Het ontzaglijk godswoord, dat gericht tot de Joden te Jeruzalem, in het evangelie van Johannes (12: 38) aangehaald wordt als een woord van Jesaja, wordt hier, in dit boek, dat in zo bijzondere zin het boek van de daden van de Heilige Geest genoemd mag worden, rechtstreeks en persoonlijk aan de Heilige Geest toegeschreven en Jesaja wordt slechts vermeld als het orgaan waarvan Hij zich bediend heeft.

Het vreselijk gericht van de verharding: 1) niet beschikt door een onbarmhartige Schepper, maar wel door een rechtvaardige Rechter; 2) niet verdiend door zware zonden, maar wel door volhardende tegenstand tegen de geldende genade; 3) niet verkondigd tot troosteloos vrezen, maar wel tot heilzame verschrikking.

De bedoeling waarmee Paulus deze tekst hier aanhaalt, is deze: hij wilde daarmee als met een hamer de harten van de goddelozen treffen, maar tevens de gelovigen, die nog zwak en onzeker waren, moed inboezemen, zodat hun het ongeloof van de overigen niet deed weifelen. Die vervulling werd hier vervuld; daarom hadden de ongelovigen geen reden tot gerustheid, de gelovigen geen reden om te schrikken.

28. Het zij u dan bekend dat de zaligheid van God aan de heidenen gezonden is, nadat zij aan u Joden overvloedig is verkondigd en aangeboden, en dezen zullen het horen en in geloof aannemen (hoofdstuk 13: 46; 18: 6).

Te Rome herhaalde zich in het klein wat in het groot de inhoud vormt van de hele geschiedenis van de apostelen. Door Israël’s schuld was Paulus uit Jeruzalem, ja uit de tempel als misdadiger geworpen en in het middelpunt van de heidenwereld geleid; zo gaat nu ook de zaligheid in de Messias van de Joden tot de heidenen over.

Paulus heeft nu voor de derde maal het overgaan van het rijk van God van de Joden tot de heidenen verkondigd, te Antiochië, te Corinthiërs en hier te Rome, dus in Azië, in Griekenland en in Italië.

"Zij zullen het horen", dat was het vertrouwen van de apostel; het grote avondmaal is bereid, willen de eerstgenodigden niet komen, dan zullen de wegen en de heggen gasten opleveren die zich zullen laten nodigen om binnen te komen, zodat het huis van God vol zal worden.

Een verbazend profetisch woord omtrent een wereld van heidenen, toen nog aan het evangelie vreemd: zij zullen het horen! Zij zullen het verachten, bespotten, vervolgen, zijn predikers aan het kruis hechten en zijn belijders de leeuwen voorwerpen; maar toch is het einde: "zij zullen het horen! " En ziet, de kerkgeschiedenis, de wereldgeschiedenis, de zendingsgeschiedenis

heeft deze verbazende profetie vervuld, stap voor stap tot op deze dag. Het woord is een waarschuwing ook voor de tegenwoordige christenen: 1) om hen te straffen vanwege hun verharding en ondankbaarheid; 2) om hen te beschamen door de begeerte van de heidenen naar zaligheid; 3) om hen te herinneren aan de dreigende gerichten van God. (Openbaring 2: 15; 11: 7vv.).

De diep tragische liefde van de apostel voor zijn volk, door het christendom tot priesterlijke overgave verheerlijkt, maar vol bittere ervaringen, komt hier tot een zeker einde door volkomen overgave aan de ernstige raadsbesluiten van God over Zijn volk Israël. Dat de doorn in zijn vlees, waarover hij moest klagen (2 Kor. 12: 7) niets anders was dan het lijden van zijn leven dat de onveranderlijke vijandschap van Israël hem bezorgde, dat hij in deze liefde tot de grootste offers voor zijn volk bereid was (Rom. 9: 3) en dat hij zelfs de bekering van de heidenen indirect beschouwde als een middel om voor de latere redding van Israël te zorgen, daarin wordt alle trouw voor zijn volk openbaar.

Dit grote keerpunt, waarmee de tijd van de genade voor Israël was afgelopen en de tijd gekomen dat aan de leer en de geestelijke levensschatten van die verachte sekte, die overal tegengesproken wordt, tenminste voor vele eeuwen aan de heidense volken werd gegeven, die toen hun zwaartepunt te Rome vonden, was het juist dat Lukas ons door de laatste ontmoeting van Paulus met de Joden te Rome duidelijk voor ogen wilde stellen; daarom wendt hij zich later met de korte, maar zeer merkwaardige opmerking over het werk van de apostel te Rome tot het einde van zijn geschrift.

29. En toen hij dit gezegd had, gingen de Joden weg, 1) al redetwistend onder elkaar. 2) In veel handschriften ontbreekt dit vers; het wordt door veel uitleggers voor een onechte toevoeging gehouden; het is echter wel echt.

1) In Gen. 10 werden eens de heidenen door de heilige geschiedenis losgelaten, daar God de Heere hen voortaan hun eigen wegen liet wandelen zonder Hem (hoofdstuk 14: 16 Efeziers 2: 12 Deut. 4: 19). Eveneens laat nu de heilige geschiedenis van het Nieuwe Testament de Joden los uit het verband van het rijk van God en laat ze ter volvoering van de in Deut. 32: 20 uitgesproken bedreiging aan hun lot over, waarvan de gebeurtenissen in het boek Esther reeds een voorspel zijn geweest. De Joden gingen heen - weg van het aangezicht van de apostel en juist daarmee uit de licht- en levenskring van de goddelijke genade en waarheid en daarmee tevens in de ellende van de verwerping van het aangezicht van de Heere, van de verstrooiing en de duisternis van deze wereld; en zo gaan zij heden nog heen, zonder vaderland, zonder rust als die fabelachtige wandelaar, de eeuwige Jood Ahasveros, die niet kan sterven. Zij gaan heen, terwijl zij nog in de verstrooiing hun eigenaardigheid behouden, na hun val nog een rijk begaafd volk vol onverwoestbare levenskracht zijn, na duizenden jaren nog ieder in het bijzonder met de stempel van Abrahamszoon op het voorhoofd; zij gaan heen een schonere toekomst tegemoet, die ook voor hen, tenminste voor de besten onder hen, bewaard is door de lankmoedigheid en barmhartigheid van hun oude Verbondsgod (Openbaring 7: 1vv. ; 14: 1vv.), die echter niet voor hen zal aanbreken, voordat zij zeggen: Gezegend is Hij die komt in de naam van de Heere! (MATTHEUS. 23: 39 Openbaring 11: 11v.)

2) Het woord van de apostel had dus een angel achtergelaten, die tot verder nadenken aanzette. En wanneer hun vragen het ware was, als hun zoeken het goede was, dan zal toch vroeger of later nog de een of ander onder hen tot de apostel zijn gekomen met de vraag: "wat moet ik doen om zalig te worden? Veel onrustig vragen, veel bedrijvig zoeken, veel rusteloos navorsen is er ook heden nog onder dit volk van de Joden niet alleen, maar onder het

menselijk geslacht in het algemeen. Indien het nu maar altijd een vragen was naar het hoogste goed, naar de zaligmakende waarheid en een vragen in de ware geest, een oprecht verlangen naar de zaligheid - o, dan moest dit vragen en zoeken toch altijd weer terugleiden tot Hem die zegt: "Ik ben de weg en de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij. " Daarom, mijn ziel, wat vermoeit gij u met de dingen van deze aarde, die toch spoedig vergaan en tot stof en as worden? Zoek Jezus en zijn licht; al het overige baat u niet!

d. Het slotwoord (vs. 30 en 31). "Paulus te Rome - de vrucht van het evangelie, het einde van de Handelingen van de apostelen, " zo beschrijft Bengel juist dit slot van ons boek. Hoe weinig woorden het ook bevat en hoe smartelijk het ons is een nader bericht te moeten missen omtrent de eindbeslissing van het lot van de apostel, toch is het geenszins een afbreken vóór het werkelijke einde, zoals men veelal heeft gemeend, maar het einde zelf, dat ook in zijn uiterlijke woordgebruik juist overeenkomt met het einde van het evangelie van Lukas (24: 52 en 53). Aan Christus' bevel aan de apostelen in hoofdst. 1: 8 is nu voldaan, eveneens aan de roeping die Paulus in hoofdstuk 9: 15; 23: 11 het bijzonder kreeg; het werk van Lukas is dus, wat zijn gehele doel en bestemming aangaat, nu aan het einde. Wij blijven echter na het verdwijnen van de apostel niet eenzaam achter. Toen de discipelen op de berg van de verheerlijking uit hun heilige verrukking tot zichzelf kwamen, toen de verheven gedaanten van Mozes en Elia waren verdwenen en zij hun ogen ophieven, zagen zij niemand dan Jezus alleen (MATTHEUS. 17: 8). Ook voor onze ogen zijn nu de gestalten van de heilige getuigen verdwenen, die de Handelingen van de apostelen ons voorstelde: een Paulus en Petrus, een Johannes en Jakobus, een Stefanus en Barnabas, een Tabitha en Lydia. Maar wie achterblijft nadat alle getuigen hun loop volbracht hebben, wie ons volkomen voor ogen moet blijven als de Koning van Zijn rijk, als de Heere van de heerlijkheid, aan wie de eer zij en blijve van alle arbeid van Zijn dienstknechten, dat is: "Jezus alleen. "

30. En Paulus bleef naar de hem in vs. 16 gegeven vergunning, twee hele jaren tot de lente van het jaar 63 n. Chr. is zijn eigen gehuurde woning, 1) die hij na het heengaan van Aquila en Priscilla van Rome had betrokken Ac 28: 16; en hij ontving allen die tot hem kwamen, omdat de verlichting door Burrhus toegestaan niet weer werd teruggetrokken. 2)

1) Het eigen gehuurde en de vrijheid om daarin te wonen, was een gezegend gevolg van het juiste bericht van Festus omtrent hem en dus ook een zegen van het getuigenis van de waarheid, door hem te Cesarea afgelegd. Het was echter een zaak die geld kostte, waartoe vooral de Filippensen (Filip. 4: 10vv.) vrijwillige gaven schonken.

2) Zonder twijfel zijn hier Romeinen en wel volgens het verband in een groot aantal bedoeld, die van Christus nog niets wisten, heidenen te Rome, die door de bekendheid van de apostel, die zich in de meest onderscheiden kringen van de hoofdstad, vooral ook door de hoofdman Julius en diens soldaten verbreidde, op hem werden opmerkzaam gemaakt en zich tot hem aangetrokken voelden. Langzamerhand kwamen dan gedurende de twee jaren allen die in de hoofdstad van Rome enige godsdienstige behoefte kenden en voelden en zo vormde zich bij deze werkzaamheid van de apostel gedurende twee jaren een innerlijk slot voor de evangelieverkondiging, waarop ook Lukas schijnt te willen wijzen door de dubbele uitdrukking in vs. 31, zoals wij die reeds in vs. 23 vonden. Paulus ging tegenover de heidenen te Rome met een bewust streven naar volkomenheid en samenhang te werk, dat zijn grond heeft in zijn bewustzijn van de hoge en omvattende betekenis van de plaats waar de verkondiging plaats vond. Op gelijke wijze is reeds de brief aan de Romeinen ingericht, zoals geen andere zendbrief, op een wijze die het gehele gebied van de apostolische leer omvat en een samenhangend geheel vormt.

Wat een heerlijk karakter van een knecht van Christus allen alles te worden, aan ieder die raad en troost voor zijn ziel zoekt, vrije toegang te verlenen, zijn huis en hart te openen voor allen die willen zalig worden! Het is niet goed als van een prediker moet worden gezegd: het kost moeite om tot hem te komen.

31. Zo leefde hij hier in de hoofdstad van het toenmalige wereldrijk en predikte het Koninkrijk van God, dat bestaat in gerechtigheid, vrede en blijdschap in de Heilige Geest (Rom. 14: 17) en leerde op de plaats waar de Romeinse keizer zich liet noemen met de titel van heer, alsof hij goddelijke verering voor zich wilde (hoofdstuk 25: 26), van de Heere Jezus, als degene in wiens naam alle knie zich moet buigen (Fil: 2: 10). Hij deed dit met alle vrijmoedigheid, onverhinderd voor de heidenen (vs. 28), zonder dat de Romeinse overheid dit prediken en leren in enig opzicht in de weg stond, terwijl hij zo tevens tegen de vervolgingen van de Joden te Jeruzalem en de vijandschap van degenen die te Rome waren, beschermd werd (2 Tim. 2: 9). Na verloop van de twee jaar veranderde echter de hele toestand van de apostel (zie Aanm. II. c. Nr. 1 en 2).

Van deze vrijmoedigheid of blijmoedigheid te Rome getuigen ook zijn brieven, die hij daar schreef, die allemaal geuren van de vreugdeolie waarmee de Heere Jezus hem zalfde.

Paulus' twee jaren te Rome, de kroon van zijn apostolische ambtsbediening: 1) in het middelpunt van de heidenwereld plant hij het kruis van Christus, waarvoor alle tempels van de heidenen in het stof moeten vallen; 2) gebonden naar het lichaam zorgt hij in trouwe herderlijke liefde ook voor zijn verwijderde gemeenten; 3) wachtend op de roepstem van zijn Heere, maakt hij zich gereed om de arbeid van zijn leven met zijn bloed te bezegelen.

Paulus, een gevangene te Rome, heden evengoed als 1800 jaar geleden. Is het ook heden onder de geestelijke bewindvoerder te Rome een zacht en aangenaam verblijf, zoals eens onder de Romeinse keizer gebonden? 1), Paulus, de heraut van evangelische vrijheid is gebonden aan de keten van menselijke instellingen; 2) Paulus, de prediker van gerechtigheid door geloof is gebonden onder het genot van uiterlijke werkheiligheid; 3) Paulus, de man van apostolische armoede en ootmoed is gebonden naast de glans en de pronk van pauselijke wereldheerschappij.

Met de levendigste en meest verschillende trekken heeft het boek "de Handelingen van de apostelen" door zijn verhaal voor ogen gesteld hoe de werkzaamheid en persoonlijkheid in haar aantrekkelijkste en innemendste vorm door de openbare macht te Jeruzalem, de stad van God, bitter gebaat en dodelijk vervolgd werd. Daarentegen zien wij nu hier dat, hoe omvattend de verkondiging en het onderwijs van de apostel in de hoofdstad van het wereldrijk ook was en met hoeveel vastheid en blijmoedigheid die ook plaats had, haar toch geen hindernis in de weg werd gesteld. De oorspronkelijke verhouding van Jeruzalem en Rome tegenover het rijk van God is dus geheel omgekeerd, de kerk van Christus heeft Jeruzalem verlaten om zich naar Rome te verplaatsen; de "Handelingen van de apostelen" is dus werkelijk gekomen bij het doel in hoofdstuk 1: 8 aangegeven en kan nu worden afgesloten.

Eenvoudig maar statig besluit de schrijver zijn tweede boek ongeveer in de toon en op de wijze waarop hij ook zijn eerste boek, het evangelie, met een zuiver afgeronde en sierlijk aflopende volzin ten einde brengt. Verplaatste het slot van het evangelie ons naar Jeruzalem, waar de apostelen lovend en dankend verbleven in afwachting van de beloofde Parakleet (Luk. 24: 53), hier aan het slot van de Handelingen (vs. 30 en 31) bevinden wij ons met

Paulus te Rome, waar hij twee hele jaren in zijn eigen gehuurde woning bleef en allen ontving die tot hem kwamen en hen het koninkrijk van God predikte en leerde van de Heer Jezus met vrijmoedigheid en zonder enige belemmering. Hier eindigt dan nu het boek van de Handelingen (het boek van het leven van Jezus in de hemel, het boek van de werken van de Heilige Geest op aarde), nadat het ons de eerste lijnen heeft voorgetrokken van een geschiedenis van de kinds- en jongelingsjaren van de gemeente op aarde, die wel nooit anders dan op gebrekkige wijze door schrijvers kon voortgezet worden, aan wie de leiding in alle waarheid bij al hetgeen zij voor de navolgende eeuwen zouden te boek stellen daartoe voortaan niet was toegezegd. Er is in deze gewijde oorkonden een bepaalde horizon waarbinnen de rechtstreekse openbaringen van de Geest zich beperken. Zoals de apostelen, de Heere nastarend bij Zijn opneming ten hemel, de wolk tussenbeide zagen komen, die Hem wegnam uit hun gezicht, zo is er ook in deze historische mededelingen, aan de gemeente door de Heilige Geest geschonken, een ogenblik van plotselinge terughouding, van plotselinge overgang als in de atmosfeer van een geheel andere, in dit opzicht zeker dalende bedeling. Zoals wij in dit boek van de Handelingen een engel uit de hemel door bovennatuurlijke wegen Petrus zagen verlossen en uitleiden uit de gevangenis tot in de straten van Jeruzalem, om hem dan verder aan zijn eigen menselijk verstand en het gebruik van de gewone middelen en wegen over te laten, zo laat de Heilige Schrift ons hier opeens als het ware alleen en staakt vanaf nu het rechtstreeks goddelijke van haar onderwijs. Immers moest er, zou de wereld de beschreven boeken van dit gehalte kunnen bevatten, zo’n punt, zo’n ogenblik van overgang zijn. En nu mag na een geschiedverhaal van rechtstreeks goddelijke besturing en ingeving, die nieuwe wereld van enkel menselijke schriften over de verdere geschiedenis van de kerk van Christus op aarde, nu reeds sedert bijna achttien eeuwen gevolgd, nu mogen de legenden van Rome of de gissingen op de uitkomsten van de wetenschap, tot overstelpens toe het eenvoudig maar kristal zuiver woord van Lukas vervangen, wij hebben hier in deze door God gegeven oorkonden een vaste grond voor onze voeten, die wel voor een tijd overdekt, maar nooit of nimmer weggespoeld kan worden. Wij hebben daarbij in die latere boeken van menselijke oorsprong, de onbedriegelijke bewijzen van het hemelsbreed onderscheid tussen de uitkomsten ook van de vlijtigste nasporingen en de gave van een goddelijke mededeling. Wij bezitten juist in die tot in het oneindige en in het ongerijmde vermenigvuldigde legenden van menselijke dichting of bijgeloof, de tastbare kentekenen van het onderscheid tussen de ongezonde vrucht van weelderige dichting en de eeuwig frisse soberheid van de zuivere en onvermengde waarheid van boven. Nee, menselijke wetenschap zou evenmin als menselijk bijgeloof zich tevreden hebben kunnen stellen met dat vrije fragmentarische, dat overal het werk van de Heilige Geest karakteriseert. Niet alles wat onze menselijke nieuwsgierigheid of belangstelling zich meegedeeld zou wensen, heeft ons hier, evenmin als elders, hogere wijsheid gegeven. Geen eenvoudig menselijk schrijver zou de verleiding hebben kunnen weerstaan om in dat boek van de apostelgeschiedenis ons ook nog al de verdere lotgevallen, de geloofsdaden, de laatste woorden, het sterven, op z’n minst van de moeder van de Heere, van heel het twaalftal van de apostelen, van de broeders van de Heere te beschrijven. Of zou aan Lukas niets meer bekend geweest zijn van dat alles, behalve het zeer belangrijke, maar weinige, dat hij ons daarvan geeft in zijn tweede boek aan Theophilus? Latere oningewijde schrijvers hebben het, als zij het niet wisten, (de geschiedenis van de eerste tijden getuigt er reeds van!) uit hun vrome gissing of verbeelding aangevuld. Maar juist hun soberheid, hun terughouding kenmerkt in onze Heilige Schriften, de mannen geleid en gewijd door die God zelf, die ook in het werk van zijn schepping zijn rijkdom tegelijk openbaart en verbergt in wijze spaarzaamheid.

De apostolische kerk bij al haar heerlijkheid staat tot de volkomen geworden kerk van God toch slechts als de bloei tot de vrucht, als de gedaante van de vernedering van onze Heere tot

Zijn verhoging, als het leven van het geloof tot het leven in aanschouwen. Ja, als het schone paradijs in het begin (Gen. 2) tot de nieuwe aarde aan het einde (Openbaring 21 en 22 De tijd van de apostelen is het kind in Christus, maar is niet de man in Christus (Efeziers 4: 13) heel iets anders? Tussen de tijd van het kind en de man ligt de tijd van de jongeling; zijn eer is het de boze te overwinnen (1 Joh. 2: 13vv.) en tot deze overwinning voert slechts hete, moeilijke, gevaarlijke strijd. Paulus voorzegt die in zijn afscheidsrede te Milete (hoofdstuk 20: 29vv.). Die strijd is gekomen en nog niet volstreden; een nauwkeurige geschiedenis van die strijd bevat het laatste boek van de Bijbel, maar in profetische aankondigingen, die ons pas aan het einde geheel duidelijk zullen zijn en de volle troost zullen geven dat de hele kerkgeschiedenis onder de nauwkeurigste hoede van haar opperste Herder heeft gestaan. Dan zullen wij zeker vele delen van die geschiedenis anders kunnen waarderen dan nu; dan zal ons duidelijk zijn wat voor het rijk van God daaruit werkelijk het gewichtigste is geweest; maar dan is ook de tijd gekomen om met de griffel van de Heilige Geest het tweede deel van de kerkgeschiedenis te schrijven, een waardige tegenhanger voor het eerste deel daarvan, dat wij in de Handelingen van de apostelen hebben. Voor dat werk zullen de duizend jaren in Openbaring 20: 4-6 wel stof genoeg geven.

Wij hebben nu nog verschillende zaken te behandelen. Ten eerste moeten wij over de twee jaren van Paulus' gevangenschap te Rome spreken en in het bijzonder over de brieven die volgens de omstandigheden van hun vervaardiging daar zullen geschreven zijn. Vervolgens zullen wij moeten nagaan of op deze gevangenschap een vrijspreken en loslaten van de apostel, of diens marteldood gevolgd is en van Rome weer een blik moeten werpen op Jeruzalem om de verdere ontwikkeling van de christelijke gemeente daar, waarop wij reeds in de aanmerkingen bij hoofdstuk 25: 5 onze aandacht vestigden, verder na te gaan en ons in het bijzonder het lot van het Joodse volk tot aan de eindcatastrofe, de verwoesting van de tempel en de Heilige stad, voor te stellen. Dit is echter een zo rijke stof dat wij er de voorkeur aan moeten geven die in een bijzonder aanhangsel te behandelen, waarheen wij reeds meermalen hebben verwezen en dat aan het einde van de Synopsis achter dit boek zal worden geplaatst.

Wij moeten ons hier ertoe beperken in enkele stellingen, als in een toevoegsel aan de uiteenzettingen in dat aanhangsel de bovengenoemde punten aan te roeren. De brieven, die in de gevangenschap geschreven zijn, zijn de volgende vijf: 2 brieven aan Timotheus, aan de Efeziërs, aan Filemon, aan de Kolossensen en aan de Filippensen. Daarvan zijn de eerste en tweede brief en desgelijks later de derde en vierde uit dezelfde tijd; alle vier vallen nog in het jaar 61; de beide eerste in de zomer, de beide anderen in de herfst van het genoemde jaar; de brief aan de Filippensen daarentegen behoort reeds tot het einde van het jaar 62, aangezien de apostel daarin van de grote gevolgen van zijn prediking te Rome spreekt. Waarom wij de tweede brief aan Timotheus niet, zoals andere schriftverklaarders doen, na de tijd van de twee jaren in vs. 30v. vermeld plaatsen, zodat zij pas zou zijn vervaardigd toen het proces van Paulus reeds voor de Romeinse keizer was begonnen, hebben wij in de aanmerkingen bij hoofdstuk 25: 8 en 11 reeds aangeduid. De uitleg van de brief zal aantonen hoe nauw die met de brief aan de Efeziërs samenhangt. Wat verder het einde van de gevangenschap te Rome aangaat, in hoofdstuk 20: 27 werd aangewezen waarom het aannemen van een bevrijding uit deze gevangenschap en die van een tweede, waarin de apostel dan de marteldood zou hebben geleden, als geheel onaannemelijk voorkomt. Het aannemen van een tweede gevangenschap, schrijft Schaff, berust op zeer zwakke gronden en is niet zozeer uit betrouwbare, historische traditie, als uit het streven voortgekomen, aan de ene zijde om de werkkring van de apostel zo ver mogelijk uit te breiden, aan de andere zijde om zekere moeilijkheden weg te nemen, die de verklaring van de pastoraalbrieven en in het bijzonder van de tweede brief aan Timotheus veroorzaakt. Dit zijn echter moeilijkheden die op bevredigende wijze zonder deze hypothese

en de daarmee verbonden ongewettigde combinaties kunnen worden opgelost. Wat de omstandigheden te Jeruzalem aangaat, moesten wij bij hoofdstuk 25: 8 onze bevreemding uitspreken waarom de leden van de christelijke gemeente daar, die Paulus bij het verhoor voor Festus hadden moeten terzijde staan en zijn onschuld door hun getuigenis hadden moeten bevestigen, zich in het geheel om zijn lot niet bekommerden. Zoals nu daardoor duidelijk wordt dat de Judaïstische geest bij de gemeente is doorgedrongen en daaraan schuld heeft, zo hebben wij ook bij hoofdstuk 25: 5 ("Ac 25: 5 er ons reeds op voorbereid dat het met de gemeente een zeer bedenkelijke wending zou nemen. Het was zeer gevaarlijk voor de christenen als de ongelovige Joden en Farizeeërs zich met hen zouden proberen te verbroederen, nog sterker bij hen begonnen aan te dringen en hen in verzoeking zouden brengen om voor heel het Jodendom te kiezen en het geloof in Christus te verloochenen, hetgeen dan ook werkelijk na het ombrengen van Jakobus II met Pasen 62 heeft plaatsgehad. Thans moeten wij ook spreken over de brief aan de Hebreeën, die, naar wij menen, na de marteldood van Paulus ongeveer in de zomer van het jaar 63 uit Beneden Italië door Lukas is geschreven. Vooral blijkt uit de voorafschaduwende geschiedenissen, waarop de christenen in hoofdstuk 11 worden gewezen, in welke toestand zij zich toen bevonden, want dat zijn geen voorbeelden van geloof in het algemeen, maar zij zijn zo gekozen en in zulke bewoordingen meegedeeld dat zich in elk van die de bijzondere toestand van de Hebreeën afspiegelt en een daad van geloof in een beproeving van geheel gelijke aard voorkomt. Als dan in vs. 4 de vervaardiger schrijft: "door het geloof heeft Abel een meerdere offerande aan God geofferd, " dan geeft hij daarmee te kennen dat Israël op Kaïns wijze tegen de ware kerk handelt, de godsdienst van de gemeente wordt echter door God aangezien, terwijl Hij op de Joodse cultus evenmin als op Kaïns offer met welgevallen kan neerzien. Als hij daarop in vs. 5 op Henoch wijst, die de zondvloed voorzegd heeft, maar voordat die kwam, werd weggenomen, dan heeft dit betrekking op het feit dat ook de gemeente van Christus uit het geslacht van de Joden zal worden uitgeleid en niet met hen in hetzelfde oordeel zal vallen. Nog meer bepaald blijkt dit uit hetgeen in vs. 7 van de redding van Noach en zijn huis door de ark wordt gezegd. De gelovigen uit de Joden moeten nu ook volgens vs. 8-10 gelijk worden aan hun stamvader Abraham, die niet weigerde uit het huis van zijn vader weg te gaan en het hem nog onbekende land tot het verblijf van zijn vreemdelingschap te kiezen en zich aan de toekomst vast te houden. Is dan de christelijke gemeente in vergelijking met het volk van de Joden zeer klein in getal en lijkt zij in haar hele toestand kinderloos en zonder toekomst, dan hoeft zij slechts volgens vs. 11v. aan Sara te denken om zich te troosten met een latere overvloedige groei. Wacht haar ook volgens vs. 13v. het verlies van het vroegere vaderland en de vreemdelingschap op aarde, dan toont zij, juist door die overeenstemming met de heilige aartsvaders, het echte volk van God te zijn. Nu, zo wil de briefschrijver de gemeente in vs. 17v. leren dat God van u het gemis eist van het dierbaarste dat gij had; uw volk, de heilige tempel en de godsdienst, die een goddelijke instelling en belofte hebben, moet gij opgeven. Maar doe het alleen door het geloof waardoor Abraham ook bereid was zijn zoon Izaak op te offeren, dan zult gij alles, als opgewekt uit de dood, weer in verheerlijkte gedaante ontvangen. Gij zijt inderdaad de gezegenden van de Heere, die de zegen van Abraham tot de volgende geslachten moeten overbrengen, net als Izaak tot zijn beide zonen en Jakob tot de twee zonen van Jozef (vs. 20v.). Hebben noch Jozef noch Mozes door de aardse heerlijkheid, die zij in Egypte konden hebben, zich laten verblinden, maar het beloofde land, de verkiezing van hun volk en de beloning van God vast in het oog gehouden, doet dan in uw positie evenzo. Hebben de ouders van Mozes het door de Heere geschonken, zo mooie knaapje niet overgegeven, maar het in het verborgene bewaard tegen het gebod van de koning, dan verraadt ook gij niet wat u als een heerlijk geschenk, rijk in beloften is gegeven en vreest voor het gebod van de tegenwoordige machten niet zo zeer dat gij daarnaar zoudt handelen (vs. 22-26). Op die wijze past de schrijver in vs. 27vv. ook de verdere geschiedenis van Israël van

de uitvoering van het volk uit Egypte, van de viering van het pascha, van het doorgaan door de Rode zee, van de inneming van Jericho, van het geloof van Rachab, waarmee zij de verspieders opnam en van de helden uit de tijd van de richters, koningen, profeten en Makkabeeën toe met het oog op de uittocht die hen wachtte, op de christelijke cultus, of hun redding uit de stad die het verder tegemoet ging en die tot een nieuw Egypte is geworden (Openbaring 11: 8). Zij wonen te midden van een volk, dat voor de straf rijp geworden is, daarom moeten zij daarvan, al bestaat het ook uit broeders naar het vlees, eerst met hun hart van hen scheiden en zich plaatsen aan de zijde van de boden van God, die tot hen komen, om het naderend onweer van het oordeel te verkondigen. Met hen moeten zij gemene zaak maken als nu Jericho's muren zullen vallen door de kracht van de roeping, die aan de gemeente van het Nieuwe Testament is gegeven (MATTHEUS. 21: 21). Dit moeten zij doen, opdat zij niet met de ongelovigen worden verdorven. Hun strijd is dezelfde, die al die helden hebben gestreden. Ja, in hen moet alles wat de ouden slechts als in een voorbeeld met alle krachten hebben nagejaagd en met opoffering van zichzelf, tot zijn eigenlijk doel en tot volmaking komen. Het is opmerkelijk dat van de drie eerste evangelisten juist Lukas degene is die aan de voorzegging van Christus omtrent de ondergang van Jeruzalem op de ondubbelzinnigste en meest bepaalde wijze de vorm geeft voor de aanwijzing voor de christelijke gemeente daar, wat zij dadelijk bij het begin van de belegering van de stad moest doen, terwijl hij de apocalyptische vorm waarin die voorzegging bij MATTHEUS. 24: 15vv. optreedt en daarmee tevens op de gebeurtenissen van de laatste tijd slaat, geheel van haar wegneemt en uitsluitend het oog vestigt op het gericht over Israël (Luk. 21: 20vv.). Hij had, verlicht door de Heilige Geest, begrepen welke verhouding het woord van de Heere moest hebben tot de tijd waarin hij zijn evangelie schreef, om hen voor wie het in de eerste plaats en reeds toen voor de onmiddellijk nabij zijnde toekomst gold, Gods wil duidelijk en helder te doen zien. Van de overige brieven waarover wij hier nog niet spraken, dateert de brief van Petrus ongeveer uit dezelfde tijd als de tweede brief van Paulus aan Timotheus en de brief aan de Efeziërs. De brief van Judas, ongeveer in dezelfde tijd als die aan de Filippensen geschreven, geeft dan voor de tweede brief van Petrus, die een jaar later geschreven is, de grondstellingen, zoals dat uit de nauwe verwantschap van de beide brieven blijkt. De Openbaring van Johannes plaatsen wij, wat haar vervaardiging betreft, in het jaar waarmee werkelijk het oordeel over Jeruzalem en het Joodse volk begon en wel in het bijzonder op 19 oktober van het jaar 66 n. Chr., toen ook de vlucht van de christelijke gemeente naar Pella plaats vond. De bijbelse grond daarvoor hebben wij deels in Ezechiël. 24: 1vv., deels in het woord van Christus (MATTHEUS. 24: 20) gevonden, zonder dat wij de zaak hier nog eens nader zouden behoeven aan te wijzen. De drie brieven van Johannes zijn enige tijd later, nog gedurende de tijd van de verbanning van de apostel op Patmos en gedurende het voeren van de Joodse oorlog door Vespasianus geschreven. (Zie Aanm. II. p. 3).

SLOTWOORD OP DE HANDELINGEN VAN DE APOSTELEN

Met ons slotwoord op het evangelie van Lukas waren wij gekomen tot het punt dat tegen het einde van Paulus' tweejarige gevangenschap de schrijver van het evangelie zich niet meer bevond bij de apostel te Rome, maar ergens anders. Wij hadden voor het Slotwoord op de Handelingen van de Apostelen als eerste vraag ter beantwoording bespaard, waar Lukas in die tijd zich ophield en wat hij daar had verricht. Intussen hebben wij dit echter ook besproken in het tweede aanhangsel onder b. Nr. 3 en c. Nr. 4. Volgens de uiteenzettingen, daar gegeven, begaf Lukas zich omstreeks de herfst van het jaar 62 eerst naar de broeders te Puteoli en dan verder naar Regium in Beneden Italië (hoofdst. 28: 13v.), omdat de apostel niet wilde dat hij mede zou worden gewikkeld in het proces dat hen wachtte, maar men hen voor een dubbel werk in het belang van de kerk meer nodig had. Dat werk is de verzorging van de christelijke

gemeente te Jeruzalem, die van haar apostel Jakobus II beroofd is en nu in grote verzoeking is. Deze moet geestelijke zorg hebben en nadrukkelijk onderricht door een apostolisch man, die met haar bekend is en haar vertrouwen geniet. Aan de andere zijde moet hij de apostel Johannes, die te Antiochië in Syrië gestationeerd is, tot een verhuizen naar Efeze proberen te bewegen, omdat dit het middelpunt is van de Oosterse en Westerse, van de Aziatische en Europese christenen en waarvoor Timotheus, zelfs als hij daar had kunnen zijn, toch niet voldoende zou zijn geweest. Wij hebben er reeds eerder op gewezen hoe Lukas te Puteoli en Regium de brief aan de Hebreeën in 6: 1 schreef. Op de laatste plaats bevond hij zich zeker als gast bij Theofilus Lu 1: 4; opnieuw bevonden zich bij hem de "broeders uit Italië, " van wie hij de groeten overbrengt (Hebr. 13: 24), waaronder wij zeker wel de christenen moeten verstaan die uit Rome en Puteoli zijn gekomen en die hem bericht gaven van de uitslag van het proces van Paulus en van de wedervrijlating van Timotheus (Hebr. 13: 23). Samen met deze laatste kwam hij later te Jeruzalem en reisde hij vandaar verder naar Antiochië tot Johannes, die hij vervolgens enige later tijd naar Efeze vergezelde, vanwaar hij omstreeks de eerste helft van het jaar 64 zijn evangelie liet uitgaan. Spoedig keerde hij echter, zo hebben wij op de bovengenoemde plaats onze combinatie gemaakt, met achterlaten van Timotheus bij Johannes te Efeze, naar Antiochië terug en schreef hij de Handelingen van de Apostelen tot aan het einde van het jaar 65. Men zou om de klank van de woorden, zoals in Luk. 21: 20 de eschatologische rede van Christus is weergegeven: "Wanneer gij zien zult dat Jeruzalem door legerkampen omsingeld wordt, weet dan dat haar verwoesting nabij gekomen is, " terwijl daarentegen in MATTHEUS. 24: 15 en Mark. 13: 14 staat: "wanneer gij dan zult zien de gruwel van de verwoesting, waarvan door de profeet Daniël gesproken is, staande waar het niet behoort, " ertoe kunnen komen om de vervaardiging van het Lukas-evangelie pas na de tijd van de belegering van de stad door Cestius Gallus, d. i. na oktober van het jaar 66 n. Chr. (Aanm. II. d. Nr. 4) te verplaatsen, alsof de schrijver vanuit het standpunt van de geschiedkundige vervulling de uitspraak van Christus die vorm gegeven had in plaats van de oorspronkelijke profetische of apocalyptische. Dit is echter zo geheel ten onrechte, dat wij integendeel moeten beweren dat voor Lukas die opvatting reeds vast stond en daarom was hij nu ook in staat, toen de geschiedkundige vervulling daarvan plaats had, de christelijke gemeente te Jeruzalem tot vluchten te bewegen en haar bij haar redding behulpzaam te zijn (Aanm. II. d. Nr. 5 en 6). De Geest van God hield hem uitsluitend vast bij die betekenis, die de rede van de Heere voor de ramp van Jeruzalem heeft en gaf hem nu ook op grond van nadere uitspraken van Christus een vorm van woorden aan de hand die daarmee overeenstemde. Dit geschiedde om de eigenaardige roeping die Lukas voor de gemeente, die de leiding van een apostolisch man zozeer nodig had, ontvangen had. Na het volbrengen van deze roeping heeft hij zeker korte tijd daarna de wereld verlaten en zal de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 wel nauwelijks hebben beleefd (Aanm. II. f. 2).

Wij gingen aan de hand van Lukas in dit boek van de Handelingen binnen het korte bestek van weinig bladzijden een lange en rijkbebouwde weg. Van Jeruzalem naar Rome! Een wereld van denkbeelden, van openbaring, wenken, leringen, leidingen van God ligt in, ligt tussen deze twee namen. Jeruzalem! Wij zagen bij het naderen van de ondergang van de veroordeelde tempelstad, de moedergemeente van het Nieuwe Verbond aldaar gevestigd door de Heilige Geest, uitgebreid naar al de streken van de hemel door de prediking, besproeid en vruchtbaar gemaakt door het bloed van de martelaren, getuige van de strijd en het lijden van de apostel van de volken voor de vrijheid van het evangelie tot op haar eigen bodem. Rome! Wij zagen het evangelie nu ook eindelijk door en met de persoon zelf van Paulus over Syrië, Cilicië, Klein-Azië, Macedonië, Griekenland, Malta, Sicilië, in de hoofdstad van de toenmalige wereldmonarchie gebracht. En ook die zal lange tijd een moedergemeente zijn. Maar ook het nieuwe christelijke Rome, net als eertijds het oude Jeruzalem, of het heidense

Rome, moest eenmaal ook zelf enkel boeien, martelingen, doodvonnissen voor de prediking van het evangelie van Petrus en Paulus over hebben! Daarom zal ook dat Rome, als eertijds Jeruzalem, vallen. En zoals het woord van de historie uit het boek van de Handelingen ons toeroept: "Van Jeruzalem naar Rome! " zo roept ons nu het woord van de profetie voor de einden van de eeuwen, omgekeerd toe: "Van Rome naar Jeruzalem! " (Openbaring 21:10-27)

Het is zo'n eenvoudig boek, dat boek van de Handelingen van de Apostelen, zo dacht ik eens. Een andere keer dacht ik, toen ik over dat boek moest prediken, ik zou niet weten wat er zou kunnen worden toegevoegd, als de tekst gelezen was. En toen ik eens hoorde zeggen: als men zo predikte als Petrus op Pinksteren, dan zou met zo'n prediking niemand tevreden zijn en strenge beoordelaars zouden hun afkeurend oordeel eronder plaatsen, toen ik zo hoorde spreken, zei ik dat na en ik heb het dikwijls gedaan. Maar grote God, vergeef mij mijn zonde! Mijn ogen werden toegehouden, zodat ik niet kon zien wat een paradijs dit boek bevat en welke mensen onder die bomen wandelen, welke woorden in dat bos klinken. Ja, het is eenvoudig, maar wat een wonderbare eenvoud is het, als de Geest van de Heere Heere voor onze ogen en oren de apostelen in alle waarheid, in alle kracht, in alle geduld en tot eeuwige heerlijkheid leidt! Ik zie, ik zie, ik sta verwonderd over de lente van de kerk en ik beweer dat geen boek van de Schrift buiten de Psalmen zo van Pinksterdauw en zegen van God drupt, als de Handelingen van de Apostelen. Ik kan het begrijpen dat de woorden van de apostelen ontzetting, verwondering, twijfelmoedigheid, spot konden opwekken, maar dit begreep ik niet meer, dat het Pinksterboek, de Handelingen van de Apostelen, iemand koud en onbewogen kan laten.

31. Als het echter zo is dat onze zaligheid en toekomstige heerlijkheid zo goed verzekerd en vast gegrond is in het onomstotelijk raadsbesluit van de liefde van God in onze Heere Jezus Christus, wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen, welk eindbesluit zullen wij daaruit trekken? a) Als God, zoals ik zo-even in vs. 29 en 30 heb aangewezen, voor ons is, wie zal tegen ons zijn, wiens macht en vijandschap tegen ons zou zo groot zijn dat zij God zou kunnen overwinnen en ons in onze zaligheid zou kunnen hinderen, die Hij toch vast bepaald heeft?

a) Num. 14: 8.

Welke aanmerkingen behoren wij hierop te maken en welke uitwerkingen behoren zij op onze harten te hebben? Zeker om ons standvastig en onbeweeglijk te maken, altijd overvloedig zijnde in het werk van de Heere, niettegenstaande al de verdrukkingen en vervolgingen, die ons mogen overkomen. Want als de eeuwige en almachtige God zulke grote dingen aangaande ons voorgenomen heeft en Hij de oogmerken van Zijn wijsheid en goedheid zeker zal volvoeren, wat zal onze zaligheid kunnen verhinderen, of ons verderf veroorzaken?

31. Als het echter zo is dat onze zaligheid en toekomstige heerlijkheid zo goed verzekerd en vast gegrond is in het onomstotelijk raadsbesluit van de liefde van God in onze Heere Jezus Christus, wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen, welk eindbesluit zullen wij daaruit trekken? a) Als God, zoals ik zo-even in vs. 29 en 30 heb aangewezen, voor ons is, wie zal tegen ons zijn, wiens macht en vijandschap tegen ons zou zo groot zijn dat zij God zou kunnen overwinnen en ons in onze zaligheid zou kunnen hinderen, die Hij toch vast bepaald heeft?

a) Num. 14: 8.

Welke aanmerkingen behoren wij hierop te maken en welke uitwerkingen behoren zij op onze harten te hebben? Zeker om ons standvastig en onbeweeglijk te maken, altijd overvloedig zijnde in het werk van de Heere, niettegenstaande al de verdrukkingen en vervolgingen, die ons mogen overkomen. Want als de eeuwige en almachtige God zulke grote dingen aangaande ons voorgenomen heeft en Hij de oogmerken van Zijn wijsheid en goedheid zeker zal volvoeren, wat zal onze zaligheid kunnen verhinderen, of ons verderf veroorzaken?

32. Die ook de dierbaarste kroon van Zijn hart a), Zijn eigen Zoon, niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen in ellende, armoede, pijn, smaad en dood overgegeven, hoe zal Hij ons ook niet het mindere doen en met Hem, die Hij ons reeds heeft geschonken, niet alle dingen, al Zijn genadegoederen, Zijn eeuwig heil, - zaligheid en heerlijkheid schenken?

a) Gen. 22: 12, Jes. 53: 5. Joh. 3: 16.

Stel u voor dat u zo'n dierbare eigen zoon had, dan zult u de grootheid van de liefdedaden van God wel als wonderbaar erkennen. Als u een zoon had, die zowel uw eigen lichamelijke zoon als ook uw enige was een verstandige, wijze, kloeke, vrome, goede en u allerdierbaarste zoon; en toch spaarde u hem niet om een ellendige vreemde, die nog daarenboven tegen u had misdaan; u zond die Zoon en liet hem gaan en zelfs de dood ondervinden, opdat die knecht verlost werd. Zou u wel de ondankbaarheid van zo'n knecht als hij zo'n grote liefde, als u en uw zoon voor hem gevoeld en bewezen had, niet wilde erkennen maar verachtte, stil laten gaan en daarbij geduldig stilzwijgen? Hoeveel temeer moet u dat dan bedenken omtrent God en de Zoon van God.

Heeft Hij Zijn eigen Zoon geschonken, ja, niet alleen geschonken, maar ter slachting overgegeven, waarom bent u dan nog in twijfel over enig goed, nadat u de Heere des huizes heeft ontvangen? Waarom bent u bezorgd voor uw leven, terwijl u de Heere van uw leven bezit? Die ons het grootste heeft gegeven, als wij nog vijanden waren, hoe zou Hij ons het mindere onthouden, nadat wij Zijn vrienden geworden zijn?

Paulus zinspeelt hier op Gen. 22: 12-16 Abrahams overgave aan God was zo volkomen, dat hij het liefste wat hij op aarde had, de zoon, waarop de belofte rustte, aan God overgaf, waarvoor God betuigde dat Hij nu wist dat Abraham God vreesde. Deze grootste overgave van de vader aller gelovigen was een voorbeeld van de nog grotere opoffering van de juiste Vader van al wat kinderen heet, voor Zijn mensen. Hij spaarde Zijn eigen Zoon niet, maar gaf Hem over in ellende en dood en alle zondestraffen van de mensen en schonk Hem geheel en al ten eigendom. De Hem gelijke, eeuwige Zoon, het liefste wat Hij had, gaf Hij hen en in deze volledige overgave van Zijn gehele wezen hield Hij niets achter wat Hij niet gegeven heeft; daarom heeft Hij in Hem ons alles gegeven. (V.).

Waarom zou Hij het niet? Zou men kunnen denken dat Hij het grotere zou doen en niet het mindere? Dat Hij zo'n grote gave aan ons zou geven, terwijl wij Zijn vijanden waren en ons elke goede gave weigeren, nu wij door Hem vrienden en kinderen zijn? Zo mogen wij door het geloof bewijzen aanvoeren tegen onze angsten, dat wij het zullen verliezen. Hij, die voor ons een kroon en een koninkrijk heeft bereid, zal zeker aan ons geven wat wij nodig hebben op de weg daarheen. Hij, die ons heeft bestemd tot de erfenis van de kinderen, als wij gekomen zijn tot de daartoe bepaalde tijd, zal ons het nodige niet laten ontbreken in de tussentijd.

33. Hij zal dat zeker doen, want wie zou het kunnen verhinderen, of wie zal beschuldiging inbrengen tegen de van eeuwigheid tot zaligheid uitverkorenen van God, over enige zonde, die zij nog ten gevolge van de zwakheid van het vlees plegen, terwijl hun hart en hun liefde toch God en Christus toebehoren? a) God is het, die de geliefden en begenadigden omwille van Zijn Zoon van alle schuld en straf vrijspreekt en hen volkomen rechtvaardig en heilig maakt.

a) Jes. 50: 8.

34. Wie is het die verdoemt? Wie zou het zo ver kunnen brengen dat God hen in het gericht veroordeelde. En wat Christus aangaat 1), zie, Hij is het en staat aan onze zijde, als die om onze zonden gestorven is, ja wat meer is, die ook opgewekt is tot onze rechtvaardigmaking en die ook als de almachtige Bestuurder, aan wie alle macht is gegeven in hemel en op aarde, ter rechterhand van God is 2), waar Hij aan de zijnen alles kan doen, wat Zijn liefde hen doen wil; die ook nog daarenboven voor ons bidt. Hij treedt daar met Zijn hogepriesterlijke voorbede in, waardoor Hij op grond van Zijn heilige verdiensten ons ten allen tijde de bescherming en genade van de Vader verleent (Hebr. 7: 25; 9: 24. 1 Joh. 2: 1. 3).

1) De uitleggers zijn het hier niet eens over de interpunctie. De meeste ouderen nemen aan, dat: "Christus is het, die gestorven is", het antwoord zou zijn op de vraag: "Wie is het, die verdoemt? " Tegen deze opvatting zijn echter zeer belangrijke bedenkingen. Ten eerste behoort het "rechtvaardig maken" en de tegenstelling, "verdoemen", zoals duidelijk uit de zin blijkt, bij elkaar en mogen dus niet worden gescheiden. Ook zou Paulus, als hij de gedachte had gehad, zeker geschreven hebben evenals: "Wie zal beschuldiging inbrengen? " zo ook: "Wie zal verdoemen? " maar in de grondtekst staat woordelijk: "Wie is de verdoemende? " Verder wordt Christus in vs. 34 niet als Rechter, zoals met het: "Wie is het, die verdoemt? " overeenkomen zou, maar als Verlosser en Voorspraak voorgesteld. Verder spreekt het vanzelf dat als God tegenover enige aanklacht de Zijnen rechtvaardigt, ook geen verdoemen mogelijk is. Zo’n nieuwe, op zichzelf staande vraag: "Wie zal verdoemen? " zou dan zonder zin zijn. Eindelijk wordt in de hele samenhang niet gesproken van het jongste gericht, door Christus te houden. Door onze opvatting, die reeds bij de Griekse vaders wordt gevonden, wint de gehele plaats in inwendige harmonie en in diepte van zin.

2) Hij, die eens door de mensen veracht en verworpen werd, bekleedt nu de eerste plaats van een beminde en geëerde Zoon. De rechterhand van God is de plaats van majesteit en gunst. Jezus is de vertegenwoordiger van Zijn volk. Toen Hij voor hen stierf hadden zij vrede, toen Hij voor hen opstond hadden zij vrijheid, toen Hij voor hen neerzat ter rechterhand van de Vader, waren zij in eer en waardigheid. De verhoging en de hemelvaart van Christus is de verhoging, de aanneming, de verheerlijking van al Zijn volk, want Hij is hun Hoofd, hun vertegenwoordiger. Dit zitten ter rechterhand van God is dus te beschouwen als de aanneming van de persoon van de Borg, de aanneming van de Vertegenwoordiger en daarom de aanneming van ons allen. O Christen, zie hier uw zekere verlossing van de veroordeling. Wie is het, die verdoemt, wie zal hen veroordelen, die in Christus ter rechterhand van God zijn? De rechterhand is de plaats van de macht. Christus zittend ter rechterhand van God heeft alle macht in hemel en op aarde. Wie zal strijden tegen het volk, dat zo’n macht heeft en Zijn aanneming. O mijn ziel, wat kan u doen vrezen, omdat de Almacht uw bondgenoot is? Als het schild van de Almachtige u dekt, welk zwaard kan u dan treffen? Wees gerust! Als Jezus uw Koning is, die uw vijanden onder Zijn voeten heeft vermorzeld en de zonde, dood en hel door Hem teniet zijn gedaan en u door Hem wordt vertegenwoordigd, dan kunt u met geen mogelijkheid ten onder worden gebracht.

Ja Jezus' grote kracht Doet al Zijn haters vluchten; Het Lam in Zijnen toorn, Is als een Leeuw te duchten.

Belaagt mij ook de hel, Zo zal ik toch niet vrezen; Ik zal door Jezus bloed Meer dan overwinnaar wezen.

3) De voorbede is volgens Lev. 16: 17 v. Exod. 28: 29 de hogepriester opgedragen, als een bijzondere priesterlijke dienst. Christus heeft het voorbidden reeds in de staat van Zijn vernedering volbracht, maar zo, dat hierbij de Godheid met een krachtig licht te voorschijn trad, in de grote voorbede in Johannes 17 en in het gebed voor degenen, die Hem kruisigden (Jes. 53: 12. Hebr. 5: 7). Bovendien wordt het Zich in de bres stellen voor de zijnen aan de rechterhand van God over Christus geleerd in Hebr. 7: 27. Joh. 11: 22, 42; 14: 16 Zijn voorbede zal eeuwig voortduren ook nog na de vervulling van alle beloften (Hebr. 7: 17, 25; 5: 6). Hij bidt echter voor Zijn kerk of gemeente, d. i. voor Zijn uitverkorenen, niet voor de wereld, dat Gods genadegiften mogen worden geschonken, opdat allen in Zijn Kerk, dat wat Hij verworven heeft, zich persoonlijk mogen toe-eigenen. Hij bidt als de Hogepriester, die als Middelaar Zijn eigen bloed heeft gestort. Hij bidt krachtens Zijn eigen bloed en door dat bloed (Hebr. 12: 24). Maar onze gebeden, die in de aanneming van dat bloed van de verzoening, in Zijn naam opstijgen, worden door deze Hogepriester opgenomen, smelten met Zijn Hogepriesterlijk gebed voor ons samen en verkrijgen daardoor de zekerheid van verhoring. Volgens Joh. 17 bidt Hij voor Zijn uitverkorenen, dat zij in de naam van de Vader, d. i. bij die belijdenis bewaard blijven; dat zij in eenheid onder elkaar worden bewaard, dat zij in de wereld met dezelfde vreugde tot overwinning van de wereld vervuld worden, evenals Hij; dat zij voor de duivel bewaard blijven; dat zij door het woord van de waarheid door God geheiligd worden; dat zij tot volkomen en ware eenheid met de Vader en de Zoon komen; dat zij eindelijk daar mogen zijn, waar Hij en de Vader is. Zijn hogepriesterlijke beden omvatten dus het gehele Christelijke leven van de roeping tot aan het bezit van de heerlijkheid en zijn voor de gelovigen daarom een grote borgtocht van hun zeker komen tot het voorgehouden doel. Deze belangrijke leer van de hogepriesterlijke in de plaatstreding moet met beslistheid worden vastgehouden, evenals de Augsburgse confessie in Art. XXI (Heidelb. cat. Vr. 49, Belijdenis des geloofs Art. 26), dat doet tegenover de Roomse leer van de aanroeping en voorbede van de heilige. Niet alleen de zekerheid van de verhoring van het gelovig gebed, maar ook de bewaring en de duur van de Kerk berust op de voorbede van Christus, zodat, als de in de plaatstreding door Christus een werkelijke is een gehele verwoesting van de Kerk onmogelijk is. Met de voorbede van onze Hogepriester voor ons verenigt zich ook de in de plaatstreding of voorbede van de Heilige Geest voor ons hier op aarde. Door Hem alleen kunnen wij pas zo bidden, dat ons gebed door de Hogepriester in de hemel wordt opgenomen en met Zijn gebed wordt verenigd.

Christus bidt voor ons als priester, Hij bidt in ons als ons hoofd. Hij wordt door ons aangebeden als onze God. Laat ons dan van beide juiste kennis dragen, van onze stem in Hem en Zijn stem in ons.

Zie, deze is de heerlijkheid, de macht en de kracht van dit eeuwig priesterschap van Christus, als waarin al onze troost gelegen is en wat tot onze zaligheid moet worden gepredikt en geloofd. Die dit in het hart kon sluiten en bewaren, die zou vertroosting en vreugde genoeg hebben en zou zijn gehele leven niet vrezen. Want hier hoort hij dat Christus, Gods Zoon, onze priester wil zijn, niet een uur of een dag; maar Hij is priester van de dag, dat Hij Christus is geworden en begonnen is Zijn lichaam te offeren en nog stelt Hij dat offer de Vader voor en zo bidt Hij zonder ophouden tot aan het einde van de wereld. Wie wil en kan ons schaden,

als wij deze Middelaar en Voorspreker bij God in de hemel hebben? "Als God genadig is, dan volgt ramp op ramp, dan vertoornt de hele wereld. Als ik voor God niet hoef te vrezen, wat vraag ik dan naar van de toorn van de duivel en zijn verschrikkingen? Als Christus, mijn Heer, mij beschermt, welke schade kan mij dan de vijand doen? Als God zelf voor mij strijdt, wie zal mij overwinnen?

35. Wie zal ons dus scheiden en losrukken van de liefde van Christus tot ons, die in ons van eeuwigheid is en duidelijk is bewezen? Wat zou groter en machtiger zijn dan zij, dat zij door iemand of iets zou kunnen worden overwonnen, of ook maar verzwakt? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? (1 Kor. 4: 11-13; 15: 30 vv. 2 Kor. 4: 8-11; 11: 23-27 4. 8-11).

De gelovige wel, verre van gespaard te zijn van al de opgenoemde ellende, rampen en benauwdheden, is er juist aan blootgesteld en vooral waren dit de apostelen en bovenal was dat Paulus zelf. Ik zal hem tonen hoeveel hij lijden moet om Mijn naam, had de Heere van hem gezegd tot Ananias en daarmee had de Heere juist de uitverkoren apostel tevens gesteld tot een toonbeeld van lijden omwille van Zijn heerlijke naam. Geen van de apostelen heeft dan ook zoveel geleden als hij, maar ook geen van de apostelen heeft zoveel blijken van liefde gehad van de kant van de Heere. Alleen aan hem verscheen de Heere persoonlijk, temidden van de strijd, die hij te strijden en van het leed, dat hij te lijden had. Immers, de verschijning van de Heere aan Johannes op Patmos, ofschoon ook een bewijs van voorkeur gevende liefde jegens de liefste discipel, was niet zozeer voor Johannes persoonlijk als wel voor de gemeenten van de Heere. En nu ondervindt ook ieder kind van God dat hoe meer hij lijden moet, de Heere Zich te meer aan hem openbaart in bewijzen van liefde, zodat ook het allerergste hem niet scheiden kan van de liefde van de Heere tot hem en van zijn liefde tot de Heere. De geschiedenissen van de martelaren leveren hiervan de aandoenlijkste bewijzen. Hun liefde tot de Heere was soms een vlam, die boven de vlam van de brandstapel opsteeg.

Wat heeft Cicero ooit verhevener gezegd, riep de beroemde Erasmus in opgetogenheid uit, toen hij het slot van Rom. 8 had verklaard en de welsprekendste Evangelieprediker van onze eeuw in Frankrijk, de onvergetelijke abt Monod (overl. 1856) getuigde ervan, toen hij op zijn smartelijk ziekbed het zich opnieuw had laten voorlezen: het is de hemel sprekende op aarde. In waarheid, wij zouden iedereen, die enige geschiktheid heeft om over geestelijke dingen te spreken en de goddelijke inspiratie van de gewijde schrijvers betwijfelt, met allen ernst willen bidden in een heilig eenzaam uur dit hoofdstuk van de Schrift te herlezen en hen dan willen vragen of niet de adem van de Heilige Geest hun voelbaar tegenruist uit Evangeliebladen als deze. Geloofsroem heeft men niet ten onrechte het opschrift van heel dit hoofdstuk genoemd, waarin de juichtoon van de verlossing nog hoger stijgt dan de klacht van de ellende, die ons in het vorige tegenklonk. Maar evenals de reiziger bij het bestijgen van een berg schoner vergezichten ontdekt naarmate hij zich verder van de lage vlakte verwijdert, zo is het of de triomftoon van de apostel zich telkens nog hoger verheft naarmate al de wonderen en weldaden van de verlossing zich meer voor zijn blikken onthullen. Bij de aanhef was het nog slechts negatief geen verdoemenis meer voor degenen die in Christus zijn, maar tegen het einde zo positief, zo uitgebreid, zo hoog mogelijk: Als God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Het gebed van het zuchtend schepsel eindelijk ten volle verhoord, Gods genaderaad in Christus eindelijk in alles vervuld en zonder beperking alle dingen in de Zoon van de liefde geschonken, die de Vader niet gespaard heeft, maar overgegeven, voorwaar, dat zijn dingen die in geen mensenhart waren opgekomen en die de, bijna zeiden we uitdagende vraag, ten volle rechtvaardigen: Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Bijna nodeloos is het nog op te merken dat die vraag de uitdrukking van de sterkst mogelijke ontkenning mag heten

en dat daarbij niet aan onze liefde tot Christus, maar omgekeerd aan de liefde van Christus tot al de Zijnen gedacht wordt. Die liefde van Christus wordt hier voorgesteld als het onverliesbaar deel van de verlosten en op welke grond de apostel haar zo beschouwt, het verband van de tekst en de aard van de zaak wijst het uit. Die grond kan natuurlijk niet gelegen zijn in de aanhankelijkheid en trouw van de Zijnen; de schapen lopen ieder ogenblik gevaar van de goede Herder te scheiden, zelfs waar zij verlangen bij Hem te blijven. Maar te vaster grond van gerustheid biedt de liefde van Christus zelf, die uit haar aard een vrije, ongehouden, eeuwige liefde is, niet wisselend als de schijngestalten van de maan, maar onveranderlijk als de luister van de zon, die onveranderlijk aan de hemel blijft pralen, al stijgen gedurig van deze aarde de dampen en nevelen op die tussen haar en onze ogen zich plaatsen. Van die liefde kan niets ons scheiden, omdat zij de alles vermogende, de alles omvattende, de tijdelijk alles overwinnende is.

36. Ook de geweldige dood door het zwaard van het gericht kan ons niet scheiden van Christus en Zijn liefde; ook dit toch zal velen van ons niet worden onthouden. Dat is aan het volk van God onder het Oude Verbond overkomen van de valse broeders, de Edomieten en dit is als ten voorbeeld geschied en in Ps. 44: 23 over het Nieuw-Testamentische volk van God geprofeteerd. Zoals geschreven is naar de Alexandrijnse vertaling: a) want om Uwentwil, o God, worden wij door Uw vijanden, die ons haten om onze verkiezing door U en tevergeefs het loochenen van Uw heilige naam van ons eisen, de hele dag, ieder ogenblik gedood. Nu treft deze dan gene van ons het moordend zwaard van deze onze vijanden. Wij zijn in hun ogen geacht als schapen ter slachting, die alleen aanwezig zijn om geslacht te worden (vv. Ps. 44 Inl.).

a) 1 Kor. 4: 9. 2 Kor. 4: 11.

37. Maar in dit alles wat in vs. 35 is opgeteld en wat nog meer van gevaar en lijden zou kunnen trachten vijandig tussen ons en de liefde van Christus te treden, zijn wij meer dan overwinnaars, hebben wij verreweg de overhand. Wij blijven juichende en jubelende overwinnaars, omdat wij van de liefde van Christus niet worden gescheiden en wel alleen door Hem, die ons tot in de dood en het graf lief gehad heeft en Zijn almachtige kracht in alle lijden ons ter hulpe geeft, zodat Hij door en in ons overwint.

Daarom is een Christen ook een koning, zodat hij ook een heer is over alles en alle schepselen moeten hem gehoorzaam zijn, maar geestelijk. Uitwendig kunnen hem leven en goederen ontnomen worden, maar hij werkt en doet wat hem bevolen is. En al wordt hem alles ontnomen, zo wordt hij toch altijd weer hersteld en zijn geloof neemt steeds toe en breidt zich uit en vervult zo zijn hart, dat hem noch rijkdom noch armoede bekommeren, treuriger noch vrolijker maken.

Als wij willen begrijpen, wat een goddelijke kracht dat de apostel liet uitspreken, dan moeten wij ons ook herinneren hoe hij sprak als iemand die van het lijden ervaring had, die omwille van zijn Heiland een vloek van de wereld en een voetwis van de mensen was geworden. Wat hij hier zegt van vervolging en honger en naaktheid en zwaard, dat juist had hij ondervonden. En die daarbij als getuchtigd en toch niet gedood, als niets hebbend en toch alles bezittend, als treurig en nochtans blij, als dood en toch levend door alles kon heengaan, die daarbij kon uitroepen: "In dit is alles zijn wij meer dan overwinnaars! " in die was waarlijk Christus het leven geworden, die was het niet zelf, die dat alles droeg.

Wij gaan tot Christus om vergeving en zien daarna te vaak op de wet om kracht, ten einde onze zonden te bestrijden. Paulus berispt ons aldus: O, u uitzinnige Galaten, wie heeft u betoverd, dat u de waarheid niet gehoorzaam zou zijn: Dit alleen wil ik van u leren: heeft u de Geest ontvangen uit de werken van de wet of uit de prediking van het geloof? Bent u zo uitzinnig, omdat u met de Geest begonnen bent, voleindigt u met het vlees? Ga met uw zonden tot het kruis van Christus, want de oude mens kan alleen gekruisigd worden, wij zijn met Hem gekruisigd. Het enige wapen om tegen de zonde te strijden is de speer, die de kant van de Heere Jezus doorstak.

38. Dat is een onomstotelijke waarheid; want ik ben volkomen in mijn hart verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch de grootste smart, noch de grootste vreugde, waarin wij ons kunnen bevinden, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch mindere goede geesten, noch hoge en machtige engelenvorsten (Kol. 1: 16. Efez. 1: 21), kortom de hoogste persoonlijke machten en krachten, als zij het werkelijk willen (Gal. 1: 8), noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, d. i. iets wat bestaat of bestaan zou kunnen ontvangen,

39. Noch hoogte, noch diepte d. i. iets wat zich in de ruimte bevindt, noch enig ander schepsel, wat en hoe het ook geschapen moge zijn, ons zal kunnen scheiden, of losrukken van de liefde van God tot ons, die reeds van eeuwigheid is en op ons gerust heeft in Christus Jezus, in Zijn bitter lijden en sterven voor ieder openbaar is geworden, in Hem, onze Heere, in wie wij geloven, die wij met trouw en liefde aanhangen en wiens liefde dus ons toebehoort.

Hoe vele en hoe grote zaken hieronder begrepen zijn weten we niet, maar vrezen wij ook niet. De hoogte wijst naar de hemel, de diepte naar de hel. Noch steile hoogten noch rechtstandige diepten, hoogten en diepten van gedachten en begeerten, hoogten van roem en diepten van smaad, hoge bergen en diepe wateren, ja, hemelhoogten en afgrond-diepten, waaraan de gedachte de mens doet duizelen - niets - kan ons verschrikken.

Is nu de liefde van God zo zeker ons deel en met haar het eeuwige leven ons onveranderlijk zeker en hebben wij in deze zekerheid alle machten van de wereld onder onze voeten, dan hebben wij ook reeds het lijden van de tegenwoordige tijd (vs. 18) zegerijk overwonnen en dat alles is gering te achten in verhouding tot de heerlijkheid, die ons wacht.

In deze laatste verzen geeft de Heilige Geest de apostel een triomflied te zingen, waarin het gehele tot nu toe gepredikte Evangelie van de brief aan de Romeinen wordt gehoord: "Dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof" (1 Joh. 5: 4), dat is de manier van deze triomfpsalm. - Die in de brief aan de Romeinen tot dit toppunt van de berg van de vertroostingen van God is opgeklommen, moet voorwaar goed van moed zijn en met P. Gerhardt zingen: "Mijn hart springt op van vreugde; het kan niet treurig zijn. "

ROMEINEN

HOOFDSTUK 9

DE VERKIEZING HANGT NIET AF VAN UITWENDIGE VOORRECHTEN, MAAR VAN GODS GENADE

II. Vs 1-33. De volgende afdeling, die tot het einde van Hoofdstuk 11 voortgaat en die wij om praktische redenen in drie delen verdelen, is niet een aanhangsel, maar een wezenlijk deel van het geheel, dat zowel met het voorgaande als met het volgende ten nauwste samenhangt. Het stelt de hoop voor, die de gerechtvaardigde door het geloof, zowel voor zichzelf (Hoofdstuk 8: 18-39) als ook voor het volk van Israël heeft, dat ook dit, dat ten eerste om zijn ongeloof is uitgesloten van de zegeningen van de Christelijke gemeenschap, toch nog ten slotte de zaligheid zal verkrijgen. De ontwikkeling van de hoofdgedachte van de apostel over het Evangelie, als dat gelijkelijk voor Joden en heidenen een noodwendige en zaligmakende kracht van God was (Hoofdstuk 1: 16), zou zeker onvolledig zijn als hij niet ontwikkelde waarom het Evangelie van het kruis zich juist niet zoals het schijnt aan het volk van God betoond had een zaligmakende kracht van God te zijn. Nadat daarop de apostel heeft aangewezen hoe hij verre was van elke geringschatting van zijn Israëlitische broeders en van hun hoge, genadige voorrechten (vs. 1-5) begint hij zijn eigenlijke uiteenzetting met het bewijs dat de tijdelijke uitsluiting van Israël van de zaligheid in Christus geenszins in tegenspraak is met de uitspraken van Gods Woord over Israël. Het Woord van God toch verstond toen gewoonlijk onder Israël niet de som van alle Israëlieten in het bijzonder, maar voor de tijd van het Oude, zowel als voor het Nieuwe Testament luidde de wet dat het deelgenootschap van de gemeente van God niet afhing van iets menselijks, maar alleen van de wil van Gods vrije genade. Evenzo is het in het algemeen overeenkomstig de Heilige Schrift dat het Israëlitische volk verhard is en in deze verharding aan het daarvoor bestemde gericht is overgeleverd, omdat het zich niet heeft overgegeven aan de genadige wil van God en de door Hem gegeven enige weg tot zaligheid. Niet de mens toch brengt de zaligheid teweeg, noch zou die moeten verkrijgen wanneer hij het wil of zoals hij het wil, maar God alleen is het, die de zaligheid geeft en zoals Hij die geeft moet de mens die aannemen (vs. 6-13). Wanneer nu de mens, zo gaat de apostel voort, zich voor deze wil en weg van God niet buigt, dan overkomt daardoor God niets, dat Hij geen Heer zou worden, dat iets Zijn wil zou kunnen hinderen of weerstaan, maar Zijn wil wordt daarom toch vervuld; maar zó, dat Hij zo'n mens tot een voorwerp van Zijn gericht maakt en diens hart verstokt. Het is altijd Zijn eeuwige wil, die onafhankelijk is van alle tijdelijke zaken, van alle menselijk doen en laten, van alle deugden en ondeugden, die wil in beide vervuld wordt, wanneer Hij iemand liefde en goedheid bewijst en wanneer Hij iemand verstokt (vs. 14-18). Dat echter Gods wil alle menselijk willen en doen voorafgaat en door deze niet wordt verhinderd, geeft niemand recht om met God te twisten, want Hij is de Schepper; het is Zijn zaak alleen aan iedere zaak haar bestemming te verlenen (vs. 19-21). Het is echter Gods lankmoedigheid, die hen een tijd lang laat voortgaan, die tot niets deugen dan om een prooi van het verderf te worden en tekenen van de macht van Zijn toorn. Terwijl Hij dat doet, wordt ook Zijn heilige wil volbracht aan hen, dit daarin een welbehagen hebben en daardoor bekwaam zijn om Zijn heerlijkheid te ontvangen, terwijl Hij hen juist door Zijn gerichten over de weerspannigen de rijkdom van Zijn heerlijkheid openbaart. Zo nu heeft God gedaan. Het feitelijk bewijs van Zijn genadige wil ligt in de roeping van Zijn gemeente. Want juist dat Hij Joden en heidenen zonder onderscheid tot Zijn gemeente heeft geroepen, dat Hij gelijktijdig met en door het gericht van de verstoktheid over Israël de heidenen Zijn heerlijkheid heeft geopenbaard, is het ondubbelzinnig bewijs van Zijn genadige wil. Als Israël dus niet tot de zaligheid komt, dan is

de reden daarvan alleen die, dat het op een andere weg dan die van Gods eeuwig welbehagen heeft gekozen, namelijk op de weg van de wet daartoe wilde komen en niet op de weg van het geloof (vs. 22-33). Overziet men deze gedachtegang van Hoofdstuk 9 met dit zijn slot en doel, dan kan men in het geheel niet op de gedachte komen (?), alsof de apostel hier van een dubbel eeuwig raadsbesluit van God sprak, dat aan beide zijden over een getal van enige was gemaakt, het ene tot zaligheid, het andere ten verderve. De wil van God, die erkend wil zijn, is Zijn raadsbesluit van zaligheid voor alle zondaars in Zijn Zoon Jezus Christus en alleen hij, die zich naar deze wil niet wil schikken, wordt een voorwerp van het gericht van God, waarin ook Zijn wil wordt volbracht, omdat Hij Schepper is van alles en in Zijn hand alles besloten ligt.

1. Ik a) zeg de waarheid als een, die in Christus, die de eeuwige waarheid is, zijn leven en zijn bewegen gevonden heeft (Efeze 4: 17. 1 Thessalonicenzen. 4: 1 ; ik lieg niet (mijn geweten mij mee getuigenis gevend ter bevestiging daarvan en dat liegt niet, want het getuigt geleid, verlicht en bewaard door de Heilige Geest, die in mijn hart woont).

a) Rom. 1: 9. 2 Kor. 1: 23; 11: 31. Filippenzen 1: 8. 1 Thessalonicenzen. 2: 5; 5: 27.

En waarom door de Heilige Geest? Om te kennen te geven dat, ofschoon deze liefde tot zijn familie is naar het vlees, zij echter geen vleselijke opwelling is uit vleselijke beweegredenen en tot een vleselijk doel, maar een heilige liefde tot het heil van God. Eindelijk, door de uitdrukking: Ik zou zelfs wel wensen verbannen te zijn, in plaats van: ik wens verbannen te zijn, zegt de apostel: "Als het mogelijk was", maar het is niet mogelijk, want hij zelf heeft onmiddellijk laten voorafgaan, dat niets in de hemel noch op aarde hem scheiden kan van de liefde van God, die is in Christus Jezus, onze Heer.

2. Dat het voor mij een grote droefheid en mijn hart een gedurige smart is.

In de gehele Heilige Schrift is er geen tweede plaats waar, zoals op deze, de duisternis van de diepste smart dicht naast de zon van de liefelijkste vreugde gevonden wordt. Paulus is met de vleugelen van het geloof opgevaren in de hoogte, vanwaar hij het hele rijk van de wereld en van de duivel aan zijn voeten ziet liggen en geborgen in de rotsvaste liefde van God in Christus Jezus heeft hij een triomflied gezongen in hoger koor. Daar houdt hij op en als een, die nog woont in het land van smarten en tranen, ontdekt hij juist op deze plaats zijn broeders het diep verborgen wee van zijn leven, met plechtige verzekering van datgene, wat God alleen ook weet.

Paulus spreekt de reden van zijn smart niet duidelijk uit, maar laat ons deze uit het volgende zelf opmaken. Het is nu een fijne trek van de oprechtheid en diepte van zijn droefheid, dat zijn lippen ervoor beven om datgene uit te spreken, wat zijn gehele binnenste zo sterk ontroert: hij een aanbidder van de Heere Jezus Christus en rechtvaardig door Zijn bloed; zijn naaste verwanten vervloekers van de Heere en schuldig aan Zijn bloed. Zo lang mogelijk stelt hij uit die vreselijke zaak duidelijk te noemen.

Al zei Paulus het niet hoe diep het hem pijn deed dat Israël de Heere, zijn Heiland niet erkent, zouden wij het ons kunnen voorstellen, als wij aan die innige liefde denken, die de heilige knecht van God voelde voor alle gemeenten van Zijn Heere, zowel als voor ieder in het bijzonder. Het is voor de heilige man onder alle bestrijdingen van buiten en van binnen niet genoeg, dat hij onafgebroken aan alle gemeenten, die hij zelf gesticht heeft en als kinderen liefheeft, in zijn gebeden gedenkt (1 Kor. 1: 4. Fil. 1: 3 v. Efeze. 1: 16. 1 Thessalonicenzen. 1:

2 1. 16 1Th), hij denkt ook onophoudelijk aan die, die door anderen tot roem van de heerlijkheid van de Heere Jezus Christus zijn gesticht (Rom. 1: 9 v.). Ja ieder, die de Heiland door Zijn bloed heeft gekocht en die de apostel als broeder bekend en verwant is (Fil. 4. 2 Tim. 1: 3 v.), heeft in het vurig gebed van zijn ziel een plaats. Kortom, hij voelt het lijden en de vreugde van alle leden van het grote lichaam, waartoe hij behoort. Hij roept: Dagelijks overvalt mij de zorg voor al de gemeenten. Wie is er zwak, dat ik niet zwak ben? Wie wordt er geërgerd, dat ik niet brand? (2 Kor. 11: 29). Ik zal zeer graag de kosten doen en voor uw zielen te koste gegeven worden, hoewel ik u overvloediger beminnend, weiniger bemind wordt (2 Kor. 12: 15). Zo'n gloeiende broederliefde, die allen, die Christus waren ingeplant als leden met tederheid in de geest omvatte, die, begerend de hele aardbodem tot één gemeente van de Gekruisigde te verenigen, op de weg van Jeruzalem naar Illyrië geen ruimte meer vond (Rom. 15: 19, 23) voor de macht van haar werkzaamheid, moest wel van begeerte branden om juist het volk van Heere bij de gemeente in te lijven, dat dit wat de kiem aangaat in de moederlijke schoot had gedragen en voortgebracht had.

Wij mogen ook hier wel aannemen dat de apostel, door zijn droefheid vooral uit te spreken, als ook de grote hemelse voorrechten van het volk Israël, de verdenkingen heeft willen beantwoorden, die van de kant van de Joden kwamen, als was hij een gezworen vijand en vervolger van zijn volk. Daarvoor was het hier de geschiktste plaats.

3. a) Want ik zou zelf, als het mogelijk was, wel wensen verbannen, afgescheiden te zijn 1) van de zalige gemeenschap met mijn geliefde Heiland, de Heere Christus voor 2) (ten goede en in de plaats van) mijn broeders, die mijn familie zijn maar het vlees; deze lichamelijke, natuurlijke verbintenis moest mijn hart, zoals het bij alle mensen het geval is, hun toegenegen maken.

a) Ex. 32: 33. Rom. 10: 1.

Die Christus liefheeft, heeft Hem ook geheel tot zijn eigendom, Hem zelf en Zijn gehele erfenis van de zaligheid; het blijft daarom bij de wens van de apostel. Het is er echter verre van dat deze wens een misdadige zou zijn; hij wenst toch niet van zijn geloof en zijn liefde tot Christus afstand te doen, maar hij spreekt alleen van hetgeen hij zou willen lijden, als het zijn broeders kon baten, namelijk met zijn geloof en met zijn innige liefde tot Christus in het hart toch in de eeuwige verdoemenis te smachten. Deze wens van de apostel is door de gloeiendste, onbaatzuchtigste, door de hoogste zelfverloochenende liefde tot zijn broeders ingegeven, een liefde, die ontloken is aan het vuur van de liefde van Christus zelf, die toch werkelijk voor ons een vloek werd en in de ervaring van de eeuwige verdoemenis en verwijdering van zijn hemelse Vader voor ons afdaalde, hoewel Hij de Heilige en Geliefde bleef. Hij, die stierf een werkelijk de dood van de verworpenen, opdat niet het gehele volk verloren zou gaan (Joh. 11: 50 v.). In de apostel leefde in de volste mate de liefde, die de heilige Johannes van ons allen voor de broeders eist (1 Joh. 3: 16). Een dergelijke wens, als hier de apostel heeft, sprak reeds Mozes uit, vervuld met dezelfde liefde voor zijn volk (Ex. 32: 32).

Zielen, die nog niet ontwikkeld zijn, vatten de wens van Paulus niet. Men moet niet makkelijk oordelen over de maat van liefde in Paulus en Mozes. De kleine maat van onze gedachten over de liefde is daartoe te eng, evenals een knaap de heldengeest van een veldheer niet begrijpt. Ook bij dat heldenpaar van de liefde zelf zijn het buitengewone uren geweest, waarin zij als het ware boven zichzelf werden verheven en het was niet in hun macht, ten alle tijde zo'n heldengeest uit hun hart te voorschijn te roepen. Smart en treurigheid over de ellende en

de jammer van het volk, schaamte in de ziel over de schuldigen, ijver om hen te redden, om een zo grote menigte te behouden, voor vermeerdering van Gods eer door de bekering van zo'n groot volk, drong hen zo sterk, dat zij daardoor een poos zichzelf vergaten.

Men merke dan aan dat het woord, hier met "verbannen" vertaald, overeenkomt met het Hebreeuwse woord, cherein, dat bij de Joodse schrijvers is een uitbanning en wel van de grootste soort, het formulier daarvan, zoals het bij hen opgegeven wordt, is verschrikkelijk "Joh 9: 22 en zo mag men denken dat het woord Anathema hier voorkomende, gemeld wordt als een formulier van afzonderingen (1 Kor. 16: 22. Gal. 1: 8, 9) van alle zulke, die Christus en Zijn Evangelie niet liefhebben en dit tonen door hun beginselen, of door hun gedrag of door beiden. Als men nu het woord neemt in deze zin, dan zal de mening van de apostel zijn dat hij zou wensen afgezonderd te zijn van Christus, dat is, van het lichaam van Christus, van de kerk van Christus, van Zijn bediening afgezet te zijn, vanzelf geen lid van Christus huishouding te wezen. Hij zag dat deze takken, het volk van de Joden, afgesneden zouden worden en niet langer zijn leden van de kerk van God en zijn genegenheid jegens hen was zo groot, dat hij liever zou wensen zelf afgesneden te worden, opdat zij gespaard mochten worden.

2) Israël had, Jezus een vloek noemend (1 Kor. 12: 3), zichzelf tot een vloek gemaakt (1 Kor. 16: 22). Als nu Paulus wenst voor Israël een vloek te worden, dan wenst hij dat zeker tot hun behoud, maar toch duidelijk het in hun plaats te worden. De afval van Israël, die in vs. 2 verzwegen was, is hier uitgedrukt, maar toch slechts indirect en zo, dat de liefde aan de waarheid haar scherpte heeft ontnomen.

Het is alsof de apostel zei: Ik zou dit wel wensen, als het zo'n grote menigte gelukkig kon maken. Ik zou zelfs zo'n grote zegen voor mijn broeders wensen, al was het zelfs met verlies van mijn eigen geluk.

4. Zij zijn echter nog veel meer dan alleen mijn broeders naar het vlees, namelijk leden van het volk, dat afstamt en zijn edelen verheven naam heeft van die strijder met God, die eens ook voor hen de zegen van God heeft afgeworsteld (Gen. 32: 28; 48: 16); en van wie de belofte en verwachting op hen is overgegaan. Zij zijn het a) die Israëlieten zijn, van die daarom in de eerste plaats is de aanneming tot kinderen, de grote genade en eer kinderen van God genoemd te worden (Ex. 4: 22 v. Deut. 14: 1 vv. ; 32: 6. En tevens was in hun midden de heerlijkheid van God of de Sjechina, het zichtbare teken van God genadige tegenwoordigheid onder Zijn volk, in de wolkkolom boven de cherubim, die tot aan de verwoesting van Salomo's tempel in het Heilige van de Heilige aanwezig was (Exod. 24: 16. 1 Kon. 8: 10 vv. Ezechiël. 1: 28) en waarvan de wederkomst met de Verlosser door de profeten was beloofd (Hagg. 2: 7. Mal. 3: 1 waren hen gegeven b) de verbonden van God met hen, zo vaak aan de vaderen herhaald en bevestigd en de wetgeving, die slechts eens en slechts hun op de gehele aarde, op wonderbaar heerlijke manier van de Sinaï werd gegeven en de dienst van God, die de enig ware was en in offeranden en gebeden bestond en vooral de beloftenissen, zo vaak herhaald, van de toekomstige zaligheid in Christus, als de inhoud van het verbond van God, zoals de godsdienst de ziel was van de wet.

a) Deut. 7: 6. Rom. 2: 17; 3: 2. b) Efeze. 2: 12.

De naam Israël staat bovenaan, omdat in deze alle goddelijke voorrechten van het volk besloten liggen en omdat zoals de verheven naam Israël tot het hele volk werd uitgebreid, zo ook het volk in deze voorvader, in diens karakter en geschiedenis zijn voorbeeld in elk

opzicht had. Alle verdere voorrechten, die door een zes malen herhaald "en" in een lange rij aan elkaar verbonden zijn, zijn slechts ontwikkeling van de betekenis van de naam "Israël. " Ten eerste het kindschap van God, God had aan de Sinaï het gehele volk tot Zijn kind aangenomen. Maar deze daad van God moest ook in het Oude testament door het geloof bij ieder in het bijzonder tot werkelijkheid komen en hen geschikt maken om eens het eeuwige Kind van God te ontvangen en dan door deze in de volste zin van het woord mondige kinderen en erfgenamen te worden. De tegenwoordigheid van de Heere onder Zijn volk, zoals die door de wolkkolom in het heilige van de heilige was afgebeeld, was het eigenlijke kenteken dat Israël Gods heilige volk was en maakte dit eerst daartoe. Het weggaan van de wolkkolom vóór de verwoesting van Jeruzalem (Ezechiël. 10: 14 vv.) uit de tempel gaf te kennen dat nu het gericht over het volk begon en het onder de heidenen verstrooid, vóór een tijd ophield Gods heilig volk te zijn. Dit zinnebeeldige wonen van God onder Zijn volk was echter een feitelijke profetie van de tijd toen het woord vlees werd en onder ons woonde met Zijn heerlijkheid, wanneer de Heere, weer tot heerlijkheid verheven, dagelijks bij ons wilde zijn tot aan het einde van de wereld. En zoals het Israël's heerlijkheid geweest is, dat de heerlijkheid van de Heere onder hen aanwezig was, zo rust het wezen, de heiligheid en heerlijkheid van de Christelijke gemeente daarop, dat de Godmens Jezus Christus ten allen tijde met Zijn woord en sacrament onder hen is. Als nu de apostel hier de heerlijkheid van de Heere optelt onder de voorrechten aan Israël door God verleend, dan wil hij natuurlijk niet ontkennen, dat die Sjechina in de voortdurende tegenwoordigheid van Christus onder ons vervuld is; maar hij wil ook, door die voorrang op de voorgrond te plaatsen, zeggen hoe Israël door zijn karakter als volk van het eigendom boven alle andere volken aanspraak op genade had gehad een Christelijke gemeente te worden, waarin al Zijn voorrechten tot waarheid en volkomenheid zouden worden verheven.

Het hoofdvoorrecht van de Joden bestond hierin, dat zij Israëlieten waren, dat is, afstammelingen van de beroemde aartsvader Jakob, die zich door zijn vorstelijk gedrag met de engel van de Heere de erenaam van Israël verworven had. Zij worden hier niet naar Abraham en Izaäk, maar alleen naar Jakob benoemd, omdat de eerst gemelde nog vele andere nazaten hadden, die van de voorrechten aan de Joden geschonken waren uitgesloten. Als Israëlieten behoorden de Joden tot die begunstigde natie, die God tot het volk van Zijn bijzonder eigendom uitverkoren, en met een nadere openbaring verwaardigd had (verg. Ps. 147: 19, 20). Uit dit hoofdvoorrecht vloeiden vele andere zegeningen voort: 1) De aanneming tot kinderen. Zij bestond hierin, dat God het nageslacht van Jakob met voorbijgang van alle andere natiën tot het volk van zijn bijzonder eigendom en onder Zijn onmiddellijke bescherming had aangenomen. Door dit uitnemend voorrecht hadden zij niet alleen een bijzondere betrekking tot God, als hun verzorger en beschermer, maar ook gelegenheid gekregen om de enige en de ware God, alsmede de weg van de verzoening te leren kennen (verg. Deut. 32: 6).
2) De heerlijkheid is de eer van de Goddelijke inwoning in Gods bijzondere tegenwoordigheid, in het binnenste heiligdom; men kan er bijvoegen die menigte van verbazende wonderen, waarin God Zijn heerlijkheid zo vaak geopenbaard heeft om Israël te begunstigen en te verlossen. 3) De verbonden, of zoals er eigenlijk staat de beschikkingen, zijn de beloften, die God herhaalde keren aan Israël gedaan heeft, zo in hun voorvaderen, als in hun eigen personen: Bijzonder mag men denken aan het Sinaïtisch Verbond, waarin God de Israëlieten allerlei aardse zegeningen en voorrechten in Kanaän beloofde aan hen, die Zijn geboden nauwkeurig onderhielden (verg. Deut. 28). Verbonden in het meervoudig getal zegt, volgens de Hebreeuwse schrijverstijl, uitnemende en gunstige beschikkingen. 4) De wetgeving was een zeer groot voorrecht voor Israël. Er was geen groot volk, dat zulke rechtvaardige rechten en inzettingen had als deze hele wet (Deut. 4: 8). 5) De dienst van God

is de plechtige eredienst, naar het voorschrift van de schaduwachtige wetten. Deze eredienst mocht wel, in zeker opzicht, een juk genoemd worden, dat ondraaglijk was (Hand. 15: 10), maar in het oogmerk was het een heerlijke godsdienst, die een voorbeeld was van hemelse zaken. 6) De beloftenissen doen ons denken aan de grote beloften over de Messias, die uit Jakob's nageslacht stond voort te komen en een eeuwige gerechtigheid zou aanbrengen. Deze toezegging wordt, om haar uitnemende voortreffelijkheid, naar de gewone spreektrant van de Hebreeuwen, onder de meervoudige benaming van beloftenissen voorgesteld. 7) De apostel voegt er nog een onschatbaar voorrecht van de Israëlieten bij, bestaande in hun luisterrijke familiebanden, zo in de opklimmende als nederdalende linie (vs. 5).

5. Zij zijn het, van die zijn de vader Abraham, Izaäk en Jakob met de twaalf patriarchen en waaruit eindelijk - en dat is de hoogste en grootste voorrang, zonder welken al het andere niets zou betekenen - ook Christus is, zoveel het vlees aangaat, naar Zijn menselijke natuur, a) die tevens is God, boven allen te prijzen, als de almachtige Heer, door alle engelen, zaligen en gelovigen in de eeuwigheid, amen.

a) Jer. 23: 6 Joh. 1: 1. Hand. 20: 28. Rom. 1: 4. Hebr. 1: 8-10.

Die laatste woorden op Christus te laten doelen, zodat Hij de Vader geheel gelijk gesteld wordt, is niet alleen de enig natuurlijke, maar ook de noodzakelijke verklaring. Want omdat "zoveel het vlees aangaat" duidelijk een tegenstelling eist, is het het natuurlijkste dat als die, zoals hier werkelijk het geval is, in de woorden, die duidelijk volgen, gevonden wordt, deze ook als uitdrukking van deze tegenstelling worden verstaan. Dit is echter niet alleen natuurlijk, maar ook noodzakelijk. In het tegenovergestelde geval moest de tegenstelling tot "zoveel het vlees aangaat" verzwegen en dus in gedachte aangevuld worden. Het "zoveel het vlees aangaat" staat er echter alleen om het volgende: "die is God boven allen te prijzen". Zonder deze tegenstelling hield het een verklaring in van voorrechten, die hier zeker niet bedoeld was. De apostel zou dan eenvoudig hebben geschreven: "waaruit Christus is voortgekomen. " Want dat de Messias van de Joden afstamt, is een hogere voorrang dan dat Hij slechts naar het vlees van hen afstamt. Dat echter Hij, die God is boven alles te prijzen, van hen naar het vlees afstamt, is de hoogst denkbare voorrang. De hoofdbedenking, die men tegen de verklaring van de woorden omtrent Christus heeft gemaakt, is ontleend aan de leer van de apostel over de persoon van Christus. Men zegt, er komt bij de apostel nergens anders een zo sterke uitspraak van Christus voor, evenmin als een loven van Hem, nergens noemt hij Hem ergens anders "God" en had hij dat eens gedaan, dan zou hij bij Zijn verering van de goddelijke Meester Hem wel vaak zo hebben genoemd. Maar ten eerste is het zeker dat Paulus Christus, wij zouden zeggen bijna overal, waar hij Hem noemt en iets van Hem legt, indirect als God voorstelt en Hem dus in elk geval als God gedacht heeft, ook wanneer hij Hem niet direct zo noemde. Want Hij, die goddelijke eigenschappen, als eeuwigheid (Kol. 1: 15, 17), alomtegenwoordigheid (Efeze. 1: 23; 4: 10) en genade (Rom. 1: 7. 1 Kor. 1: 3 enz., goddelijke werken, als schepping en onderhouding van de wereld (Kol. 1: 16 v.) en het houden van het gericht (Rom. 14: 10. 2 Kor. 5: 10. 2 Thessalonicenzen. 1: 7-10 en de goddelijke verering (Rom. 10: 13. Fil. 2: 10 v.) toekomt, die moet ook zelf God zijn. In een tegengesteld geval zou de apostel met recht het verwijt van schepselvergoding, dat de Christenen werd toegevoegd van de Joden, verdiend hebben. Ook zeggen inderdaad hetzelfde de benamingen "Zoon, evenbeeld van God, Heere" (de vertaling van Jehova), die bij Paulus zo veelvuldig aan Christus worden gegeven. Zij zijn gelijk aan de benaming "God" en karakteriseren slechts tevens de specifieke eigenaardigheid van de tweede persoon van de Godheid, alsook de verhouding van de Godmens tot de gemeente, die tot Zijn dienst gekocht is. Heeft dus Paulus Christus als God gedacht, dan kon hij Hem ook God noemen en onze

plaats beslist reeds alleen daarvoor, dat Hij dit heeft gedaan. De voorstelling van Christus als God komt inderdaad bij Paulus veel menigvuldiger voor dan de uitleggers willen toestaan: 1 Kor. 15: 19. Kol. 2: 9. 1 Tim. 3: 16. Fil. 2: 6. Efeze 5: 5. Tit. 2: 13 Gelijke lofprijzingen van Christus worden nog gevonden 2 Tim. 4: 18. 2 Thessalonicenzen. 1: 12 vgl. 2 Petrus 3: 18. Openbaring 5: 12 v. 1 Petrus 4: 11 Onze opvatting van de woorden van Paulus is overigens die, die vanouds algemeen is aangenomen.

Zonder te hebben uitgesproken wat Israël is overkomen, wijst de apostel voor alles elke gedachte af van die aard, alsof hetgeen daarin is gebeurd in tegenspraak was met de Heilige Schrift. Hij rechtvaardigt dus God in hetgeen gebeurd is zonder het te hebben genoemd.

Ten aanzien van de opklimmende linie hadden de Joden een zeer edele afkomst. Welker zijn de vaders. Men denke aan al hun gelovige en godvruchtige voorvaderen, onder de belofte en onder de wettische bedeling, zowel vóór als na de Babylonische gevangenis, bijzonder aan die beroemde aartsvaders, Abraham, Izaäk en Jakob, aan Mozes, David en andere grote mannen. Met betrekking tot de neerdalende linie waren de familiebanden van de zaken nog onvergelijkelijk edeler: en uit welke Christus is, zoveel het vlees aangaat. De Joden genieten de grote eer dat Christus, de beloofde Messias, uit hun volk oorspronkelijk was, zoveel het vlees, dat is zijn menselijke natuur, aangaat. Een eer, die des te groter was naarmate van de oneindige heerlijkheid van die verheven persoon, vermits Hij boven allen is, of boven alles, oneindig verheven, niet alleen boven de gemelde vaders, maar ook boven de engelen en de allervoortreffelijkste van alle geschapen wezens; trouwens Hij is waarachtig God, te prijzen of geloofd in de eeuwigheid. De hele ziel van de apostel was zodanig vervuld met het eerbiedigste beseffen van de oneindige waardigheid van de Heiland, dat hij nauwelijks van die verheven persoon spreken kan zonder zijn eerbied te betuigen voor die aanbiddelijke persoon. Hij voegt er het woordje Amen bij, ten betoge van zijn hartelijk verlangen dat de goddelijke Jezus, van hem en van anderen, die hulde mocht ontvangen, die Hem toekomt. Beschouwt men nu deze grote voorrechten van de Joden, dan zal men makkelijk begrijpen kunnen dat de apostel hartelijk bedroefd was over het aanstaande rampzalige lot van een natie, die boven alle andere volken zozeer begunstigd was en waartoe hij zelf zo’n nauwe betrekking had.

6. En dit Israël, dat zo rijk begiftigd was, zozeer boven alle andere volken onderscheiden, is afgevallen en heeft zijn zaligheid versmaad. Maar ik zeg dit niet, als ik mijn diepe droefheid hierover uitspreek a) alsof het woord van God was uitgevallen, alsof wat in het Oude Testament staat en waarbij God aan Israël als volk de eeuwige zaligheid en verlossing in Christus beloofd heeft, onvervuld zou blijven en teniet gedaan zou zijn; b) want die zijn niet allen het ware met Gods wil overeenkomstige Israël, die uit Israël zijn, die tot het uitwendige volk van Israël behoren; en zoals duidelijk is, aan deze komen toch alleen Gods beloften toe.

a) Num. 23: 19. Rom. 3: 3. 2 Tim. 2: 13. Joh. 8: 39. Rom. 2: 28.

7. a) Noch omdat zij leden van het volk Israël, Abrahams zaad, diens lichamelijke nakomelingen zijn, zijn zij daarom ook reeds allen ware kinderen Abrahams, wat zijn geest en zijn gezindheid aangaat en daarom erfgenamen van de genade aan zijn geloof toegezegd; b) maar het bekende woord van God (Gen. 21: 12) zegt: "In Izaäk zal u, o Abraham, het ware zaad erkend en genoemd worden. Izaäk en niet Ismaël zal uw eigenlijke nakomeling zijn. Niet de lichamelijke geboorte, of enig natuurlijk recht, dat ook bij Ismaël bestond, maar de goddelijke belofte, die alleen bij Ismaël aanwezig was, beslist dus wie een ware zoon van Abraham is.

a) Gal. 4: 23. b) Gal. 3: 29. Hebr. 11: 18.

8. Dat is, daarmee is de gedachte uitgesproken: niet de kinderen van het vlees, niet zij, die door uitwendige natuurlijke afstamming kinderen van Abraham zijn, die zijn kinderen van God. Zij zijn niet reeds door het geloof van hun vader Abraham en door de belofte aan zo'n geloof geschonken, degenen, die in genade tot kinderen van God zijn aangenomen; a) maar de kinderen, die in de geest en door de kracht van de beloftenis verwekt zijn, zoals Izaäk, worden voor het ware zaad van Abraham in de geestelijke zin van dit woord door God gerekend.

a) Gal. 4: 28.

De apostel wil de Joden hiermee te kennen geven dat niet allen, ook niet die alleen, die uit het zaad van Abraham naar het vlees waren voortgekomen, aangemerkt werden als kinderen van God, volstrekt of met uitsluiting van al de anderen van welk volk of land, die geloven zouden zoals Abraham gedaan had, in de beloften van God voor het zaad van Abraham zouden gerekend worden.

9. Izaäk alleen is een echte zoon, door de belofte, d. i. door de almachtige kracht van de genadige wil van God, die zich in haar uitsprak en openbaarde, tegen alle wetten van de natuur geboren. Want dit is het woord van de beloftenis, dat de Heere (Gen. 18: 10, 14) tot Abraham heeft gesproken: "Omtrent deze tijd, in het eerstkomende jaar zal Ik weer komen en Sara zal door de almachtige werking van Mijn wil een zoon hebben.

Dat God Zijn verkiezing niet aan vleselijke voorrechten verbindt komt nog duidelijker uit in het voorbeeld van Izaäks zonen, dan in die van Abraham. Bij de tegenoverstelling van Izaäk en Israël kon worden geantwoord dat de eerste van de dienstmaagd, van het bijwijf Hagar was, de ander daarentegen van de vrije, van de wettige vrouw Sara geboren was en juist deze slechts uitwendige vleselijke betrekking God in Zijn keus zou hebben bepaald. Anders was het bij de zonen van Izaäk, Jakob en Ezau. Deze waren tweelingen, uit dezelfde moeder geboren, ja Ezau was zelfs de oudste en toch kende God Jakob het recht van eerstgeboorte en erfenis toe dat Hij Ezau ontzegde. Dit geschiedde zelfs reeds vóór de geboorte, voordat de kinderen nog iets goeds of kwaads hadden gedaan, zodat dus tegelijk werd afgesneden en afgewezen wat misschien de tegenstander zou kunnen inbrengen, dat Ismaël was afgewezen om zijn boze werken, omdat hij zich als een spotter had gedragen.

10. En niet alleen deze Izaäk, de zoon van Abraham, wijst dat aan, omdat alleen hij en niet Ismaël, noch een van de zonen van Ketura in Gods ogen een ware zoon van Abraham was, omdat alleen op hem de belofte zag, a) maar ook Rebekka is daarvan een bewijs. Nog duidelijker komt de alleen bepalende kracht en beschikking van de wil van Gods genade in de zonen van Izaäk uit, als zij uit een bevrucht was, namelijk uit Izaäk, onze natuurlijke vader, waarom ons, Joden, wat van zijn zonen zal worden gezegd, vooral aangaat.

a) Gen. 25: 21).

11. Hoewel zij de vrouw was van de zoon van de belofte, heeft zij toch geen zonen voortgebracht waartussen geen onderscheid bestond; want toen de kinderen nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, waardoor God geleid zou kunnen zijn om enig besluit omtrent hem te nemen, is het tegendeel reeds gebleken. Opdat het recht duidelijk zou worden dat het voornemen van God, dat naar de verkiezing is, vast bleef, opdat Zijn heilig raadsbesluit, wie de drager van de belofte zou zijn en wie tot Zijn heilige gemeente zou

behoren, niet alleen in dit bijzonder geval, maar ten allen tijde zou blijven en als zodanig erkend worden, heeft God daarvoor tevoren gezorgd. Hij heeft bewezen, dat die keus een vrije was van Hemzelf, door niets dan door Hemzelf bepaald en niet door natuurlijke geboorte of voorrang, ook niet door menselijk doen of laten, niet uit de werken, zodat die als het ware God tot een besluit zouden hebben gedrongen, maar uit de roepende, ten gevolge van en op grond van Zijn vrije genade.

De Heilige Schrift nu spreekt hier op zo'n manier zich uit, dat voor wie aan haar uitspraken betekenis hecht, alle twijfel onmogelijk wordt. Gaan wij met haar letter te rade, ongetwijfeld wordt er van uitverkiezing ook in geheel andere zin dan de hier bedoelden gesproken (zie bijv. Joh. 6: 70; 13: 18) en geeft men vaak voor de leer van de voorbeschikking bewijsplaatsen aangevoerd, die bij nader onderzoek wegvallen zoals MATTHEUS. 20: 16; 22: 14. Hand. 15: 18. Maar toch blijven er, na zo'n schifting, niet weinig uitspraken van de Heer en Zijn apostelen over, die het ons nu niet mogelijk is in een andere zin te verstaan dan daaraan door de voorstanders van de leer van een voorverordinering ten eeuwigen leven gehecht wordt. Men leest en overweegt plaatsen als MATTHEUS. 11: 25, 26; 16: 17; 20: 23; 24: 24. Luk. 10: 20 Joh. 6: 37-40; 17: 2, 24 Al de apostelen en hun medegetuigen zijn hierin met de Meester eenstemmig. Lukas, Hand. 13: 48; Jakobus 1: 18. Judas 1: 1 vgl. vs. 4. 1 Petrus 1: 2; 2: 7-9; 2 Petrus 1: 10. Johannes. Openbaring 3: 5; 13: 8. Paulus vooral 1 Thessalonicenzen. 5: 9. 2 Thessalonicenzen. 2: 13. Tim. 1: 9. Inzonderheid de beide laatste plaatsen verdienen hier nauwgezette opmerkzaamheid; de eerste omdat zij ons een welgeordende "catena salutis" in haar onafscheidelijke samenhang voorstelt, de andere omdat zij Gods absolute soevereiniteit in het verlenen en onthouden van Zijn hoogste weldaden niet slechts uitspreekt, maar tegen hardnekkige weerspraak verdedigt. Het baat weinig of men zich al met de uitvlucht redt, dat hier alleen van massale en nationale verkiezingen tot de zegeningen van het Godsrijk gesproken wordt. Het waarachtig deelgenootschap aan de zegeningen van het Godsrijk op aarde sluit tegelijk dat aan de eeuwige zaligheid in zich, de massa bestaat uit individuen en uit hetgeen de apostel (Hand. 9: 14, 18) van Mozes en Farao getuigt blijkt overvloedig dat hij zich de zaak ten aanzien van enkelen niet anders dan ten aanzien van allen heeft voorgesteld. Dat het misbruik, zoals van elke zo ook van deze waarheid, tot velerlei ellende kan leiden is bekend; maar bewijst op zichzelf tegen de juistheid van onze voorstelling niets. Zolang ten aanzien van de zonde slechts het verschil tussen toelating en voorbeschikking wordt vastgehouden, loopt men geen gevaar van de Heilige godslasterlijke dingen te denken. Het geloof in Zijn eeuwig raadsbesluit ten gevolge waarvan alleen de gelovige zalig wordt, is even weinig een dekkleed van de traagheid als de erkenning van een goddelijk wereldbestuur, de verplichting tot eigen werkzaamheid opheft. Wie hier een vrijheid vindt voor zorgeloosheid en zonde, toont daarmee alleen dat hij alleen in schijn niet in wezen tot Gods uitverkorenen en geliefden behoort; de welbekende, gepredestineerde dief verdiende ten volle het antwoord dat hij dan ook "gepredestineerd" was tot hangen. Tegenover zulke banale excentriciteiten staat het veelbetekenend feit dat geen van de Hervormers grotere diensten aan de Christelijke moraal heeft bewezen dan juist de vaak zo diep gehoonde Calvijn.

12. Zo werd door Hem, die een mens tot drager van Zijn zaligheid wilde roepen, aan Rebekka op haar vraag een antwoord gegeven en tot haar gezegd: "De meerdere of oudste zal de mindere of jongere dienen. Die zal - dit is Mijn heilige wil, de Heere des huizes en de erfgenaam van Gods beloften zijn.

13. Zoals Mal 1: 2 geschreven is, waar diezelfde gedachte omtrent de verkiezing van Jakob wordt uitgesproken: "Jakob heb Ik naar Mijn vrije, heilige wil liefgehad. Hem heb Ik de

voorrang gegeven en tot drager van Mijn heil verkoren en Ezau heb Ik gehaat, die heb Ik deze voorrang niet geschonken en niet tot drager van Mijn zaligheid verkozen (Luk. 14: 26). "

Een bepaling van God omtrent de eeuwige zaligheid of de eeuwige verdoemenis van Jakob en Ezau ligt hier, evenals ook boven bij Izaäk en Ismaël geheel buiten de kring van de gedachten en buiten het verband Ook wordt hier niet gesproken van roeping tot zaligheid; deze wordt pas dan beschouwd, als de genade van God, die zich hier in de verkiezing van Ezau in Jakob openbaart, op Nieuw-Testamentische wijze wordt toegepast. Ezau was wel niet geroepen tot drager van het heil, maar hij was niet van de zaligheid uitgesloten. Had hij de roeping van Jakob tot werktuig van God erkend en zich aan hem onderworpen, dan was hem de zaligheid, het aandeel aan de inhoud van de belofte, die Jakob moest dragen en voortplanten, zeker geworden. Pas dat hij zich, zoals ook later de Joden deden, tegen het geheel vrije raadsbesluit van God verzette, maakte dat hij geen deel aan de zaligheid kreeg. Jakob was toch niet verkozen in tegenstelling met Ezau, maar tegenover elke menselijke aanspraak of menselijke voorrang en verdienste, zoals Gods verkiezing voor hen, die zalig zullen worden ook niet geschiedt in tegenstelling met anderen, die niet zalig zullen worden, maar alleen in tegenstelling met elke mogelijke aanspraak of ieder werk en als de Heilige Schrift van "uitkiezen" spreekt, dan doelt dit "uit" niet op een grote menigte mensen, waaruit enigen uitgekozen zijn, maar op de zondige toestand en de verdoemenis, waaruit Gods barmhartigheid besloten heeft alle zondaars te redden.

Vgl. de Aanhalingen van onder Hoofdstuk 8: 28.

Wij vinden hier een waarschuwing en vermaning van God tot bekering aan Israël, opdat Hij naar het voorbeeld van de pottenbakker uit het bedorven vat (Israël en zijn zonen) weer een vat ter eer mocht maken. Zeker zijn Gods genade en oordelen afgronden van barmhartigheid en heiligheid, maar juist daarom moeten wij ze niet proberen te peilen door God toe te schrijven wat Hij zelf in Zijn woord weerspreekt. Vergeten wij niet, dat onze en gevolgtrekkingen en die van alle mensen niet alleen feilbaar maar zeer gebrekkig zijn, dat wij ze dus nooit mogen stellen tot lijnen, die God Zich voorgenomen heeft te volgen, of zelfs wel tot lijnen, die Hij volgen moet. Wij hebben slechts het boek van Job ten einde toe te lezen om het antwoord van God op onze redeneringen te ontvangen, dat onze wijsheid tot dwaasheid maakt en ons met Job doet uitroepen: "Ik weet dat u alles kan en dat geen van Uw gedachten afgesneden kan worden. Wie is Hij, zegt u, die de raad verbergt zonder wetenschap. Zo heb ik dan verhaald hetgeen ik niet verstond, dingen die voor mij te wonderbaar waren, die ik niet wist. Hoor toch en ik zal spreken. Ik zal vragen en onderwijs U mij. Met het oor van het gehoor heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog; daarom verfoei ik mij en ik heb berouw' in stof en as (Job 42: 2-6). Wij weten dat Gods vrijmacht de eeuwige macht is, die bestaat, waardoor Hij de wereld geschapen heeft, zoals Hij ze schiep en haar bestuurt, zoals Hij ze bestuurt. Trouwens hoe zou het anders? Gods wil is de hoogste en daarmee de enige regel van al Gods doen. Maar Gods wil is oneindig, heilig en goed en zo is ook Zijn vrijmacht heilig en goed en het volstrekte tegendeel van willekeur. En dat moet voor het schepsel genoeg zijn, om in Gods vrijmacht te berusten; want het is genoeg. Maar nu moeten wij Gods vrijmacht in het tijdelijke niet vermengen of vereenzelvigen met Zijn vrijmacht in het eeuwige. Is niet op aarde alles het bewijs van Gods vrijmacht? Zijn wij niet allen mensen uit één klomp leem afgesneden? Hebben wij dus niet allen op en in onszelf beschouwd, gelijke rechten? En hoe wordt dan nu het ene kindje op de troon geboren en het andere op een bed van stro, het ene met een aanleg tot alle kunst en wetenschap en het andere zonder enige bijzondere aanleg, zodat de ene mens reeds van zijn geboorte af tot aan zijn dood tot dienaar van de andere is gesteld? Waaraan dat toe te schrijven dan aan Gods vrijmacht, die de natuur en het menselijk

leven zo heeft ingericht, dat er deze onderscheidingen noodzakelijk uit voortvloeien. Wel verre echter dat dit de verstandige een bezwaar zou zijn, ziet hij hierin Gods wijsheid en goedheid, omdat een andere orde van zaken in een wereld als deze niet denkbaar is. Zou deze wereld bestaan blijven, zo moest zij worden ingericht zoals zij is. Zonder minderheid en dienstbaarheid van de ene tegenover de ander is er geen maatschappij denkbaar en die minderheid of meerderheid moest uit de aanleg en ontwikkeling van de mensen zelf voortkomen. Daarom zijn ook alle pogingen van de vrijdenkers om gelijkheid, vrijheid en broederschap onder de mensen, met middelen van buiten af tot stand te brengen zo vruchteloos als dwaas. Het voorname punt van onze aanbidding van Gods vrijmacht in de aardse bedelingen is echter, dat zij slechts tijdelijk zijn. Wat de geboorte ongelijk maakt, dat maakt de dood weer gelijk. De vorst wordt uit zijn paleis, de arme uit zijn stulp onder dezelfde aarde bedolven en de wijsten en onwetendsten rusten naast elkaar. Het is dus waar, een kleine tijd, dat de rijkbegaafde geniet en de minder bevoorrechte ontbeert, terwijl het eeuwige wel of wee niet afhangt van iemands uitwendige toestand, maar van zijn innerlijke gesteldheid, van zijn godsvrucht of goddeloosheid, die beiden in de armste zowel als in de rijkste kunnen bestaan. Alles is een wonder, want God kan niets doen dan wat een wonder is voor het schepsel; maar niet alle wonderen zijn onmiddellijke wonderen, zo ook: alles is vrijmacht van God, want God werkt alles alleen naar de raad van Zijn wil (Efeze. 1: 11), maar niets is willekeur, alles is uitverkiezing van God, want van Gods genade hangt alles af, maar niet alles is eeuwige uitverkiezing. Immers er is zoals in aardse zo ook in geestelijke dingen een zuiver tijdelijke uitverkiezing. U herinnert u het woord van de Heere: Heb Ik niet u twaalf uitverkoren en een uit u is een duivel (Joh. 6: 70). Deze uitverkiezing geldt dus alleen voor de bedieningen in het koninkrijk van God, die met het kindschap van God (de uitverkiezing van eeuwigheid tot eeuwigheid) gepaard, maar ook niet gepaard kan gaan. Abraham, Izaäk en Jakob en zo velen als er meer als kinderen van God in de Schrift genoemd worden, waren het door de genade van God, die hen lief had in de Geliefde, de Zoon, met een eeuwige liefde (Jer. 31: 3. Efeze. 1: 4). En omdat zij het waren, werden zij ook uitverkoren tot hetgeen tijdelijk bij het koninkrijk van God behoorde, namelijk tot het vaderschap naar het vlees van de beloofde Verlosser van de zonde en tot zijn profeten of voorverkondigers. Alleen het heilig zaad werd tot deze bedieningen beroepen, maar deze bedieningen hielden op in de tijd. Met de komst van de Heere in het vlees was het doel van al deze voorbereidingen bereikt en ook de heilige vaderen werden niet zalig, omdat zij tot deze heilige tijdelijke bedieningen verkozen werden, maar uit kracht van Gods eeuwige verlossing. Daarom spreekt de apostel Paulus in ons teksthoofddeel allereerst van deze eeuwige verkiezing uit genade (9: 8) en de woorden: niet de kinderen van het vlees, die zijn kinderen van God, maar de kinderen van de beloftenis worden voor het zaad, het heilige zaad, gerekend en gaat hij vervolgens over tot het aantonen van het tijdelijk bewijs van deze eeuwige uitverkiezing, opdat, zegt Paulus vs. 11, het voornemen van God, dat naar de verkiezing is, vast bleef, niet uit de werken, maar uit de roepende door de voorkeur van Izaäk boven Ismaël en van Jakob boven Ezau in het vaderschap van de Messias. Met dit laatste spreekt hij dus van Gods vrijmacht op aarde; en zo ook wanneer hij Farao tot voorbeeld aanhaalt van Gods verwerping. Zoals dan ook God zelf zegt tot Farao: Tot dit heb Ik u verwekt, opdat Ik in u Mijn kracht bewijzen zou en opdat Mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde. Zo is er dan een betoning van Gods vrijmacht voor de aarde en voor de eeuwigheid. Dat wij ze beiden vasthoudend en uit elkaar houden! Want anders zouden wij tot de grote dwaling vervallen, die blijkbaar in het hart van vele machtigen en rijken van deze wereld zetelt, deze: dat zij vanzelf voor de aarde vol macht en rijkdom geboren zijnde, ook vanzelf voor de andere wereld bestemd zijn en komen zullen. Houden wij vast aan de waarheden van de Schrift, dat de rechtvaardige behouden wordt door Gods genade en de goddeloze verloren gaat door zijn eigen zonden en dat God in de eeuwigheid Zijn

vrijmacht, Zijn uitverkiezing voor de tijd en voor de eeuwigheid volkomen in het licht stellen en rechtvaardigen zal.

Verstaan wij door het liefhebben van Jakob die vrije weldoensgezindheid, die God reeds van eeuwigheid deed besluiten om Jakob zonder enig opzicht tot zijn karakter en verrichtingen, tot een voorwerp van Zijn bijzondere gunst te stellen in tijd en eeuwigheid. Deze eeuwige liefde van God tot Jakob had tengevolge dat hem de genade van het geloof geschonken werd, dat hij de kennelijkste blijken van Gods bijzondere gunst naar lichaam en geest ondervonden heeft, dat hij juichend gestorven in van de zaligheid deelachtig geworden is en ten aanzien van zijn nageslacht dat het uit alle andere natiën tot het volk van Gods bijzonder eigendom is aangenomen. God heeft Ezau gehaat, niet slechts voor zover Hij hem minder liefhad dan Jakob. Wanneer het haten aan God werd toegeschreven sluit het een stellige afkeer en weerzin van en tegen iemand in (vergel. Ps. 5: 6). Dit haten van Ezau moet in een stellige, maar voor God betamelijke zin genomen worden, voor zover God over deze Ezau van eeuwigheid niet in betrekking als Zijn schepsel, maar aangemerkt als een verdoemelijke zondaar, met een heilige weerzin verkeerde en besloot hem Zijn rechtvaardig ongenoegen in tijd en eeuwigheid te doen ondervinden. Een handelwijs van God, waarin wel diepten zijn, ondoorgrondelijk voor ons eindig verstand, maar die evenwel niet de minste onrechtvaardigheid insluit, zoals in het vervolg nader blijken zal. God had Ezau van eeuwigheid gehaat en daarvan was het gevolg, dat Hij hem de genade van het geloof, die Hij aan niemand verschuldigd is, onttrok en hem zelfs zo ver aan zichzelf overgaf, dat hij het recht van de eerstgeboorte aan hetwelk de belofte van de Messias en Zijn geestelijke zegeningen verbonden was, moedwillig verkocht, een onheilig leven leidde en hoe langer hoe meer verhard werd en ten aanzien van zijn nazaten dat zij van Gods nadere openbaring verstoken bleven en ten slotte door het Joodse volk zijn ten onder gebracht.

14. Wat zullen wij dan zeggen? a) Is er onrechtvaardigheid bij God, dat Hij, zoals wij uit de geschiedenis van Abraham, Izaäk en Jakob duidelijk hebben gezien, niet in aanmerking neemt wat iemand naar zijn geboorte of verdere natuurlijke voorrechten is en Hij niet beloont wat Hij zelf heeft gegeven, maar alleen Zijn heilige wil, die alle menselijke voorrechten en menselijke werken voorafgaat, in aanmerking neemt en volbrengt? Integendeel.

a) Deut. 32: 4. 2 Kron. 19: 7.

Het zou onrechtvaardigheid van God zijn als Hij Zich door het werk van de een liet leiden, door dat van de anderen niet. Maar Hij laat zich door geen mensenwerken of zijn in Zijn raadsbesluit bepalen. Het is echter ook helemaal verkeerd als men in de leer van het eeuwig raadsbesluit gedachten inmengt van Gods eeuwige voorwetenschap over de gezindheden en daden van de mensen. Er is geen dode voorwetenschap van God. Wordt zij als levend en werkzaam gedacht dan houdt daarmee, omdat de wil van God door de nog toekomstige, maar door Gods voorwetenschap reeds aanwezige gezindheden en handelingen van de mensen bepaald wordt, de vrijheid en onafhankelijkheid van dit raadsbesluit op en door de inmenging van de werkzame bepalende voorwetenschap van God worden onze gedachten meteen weer geleid tot een voorbeschikking van enigen ter zaligheid, die gedachte de zielenrust verstoort en in de Heilige Schrift geen grond heeft, maar door de eigen gedachten van de mens daarin is ingebracht.

15. Want Hij zegt (Exod. 33: 19; 16: 23) tot Mozes, als Hij op zijn bede belooft hem een openbaring te geven, waardoor hem een indruk van het gehele goddelijke wezen ten deel zou worden, om hem te leren dat zo’n openbaring een onverdiende en onverdienbare betoning van

genade was: "Ik zal Mij ontfermen over die Ik Mij ontferm en zal barmhartig zijn, die Ik barmhartig ben. Waar en wanneer Ik aan iemand Mijn ontferming en barmhartigheid betoon, geschiedt dit niet omdat hij aldus is en dit of dat gedaan heeft, maar het is Mijn geheel vrije daad, die haar grond alleen heeft in Mijn wil, in Mijn ontfermende liefde. Als nu voor Mozes, die toch zo getrouw was in de dienst van God, de genade, die hem daar ten deel werd, nooit een door hem verworven betaling, maar alleen een vrije betoning van de genade van God was en moest zijn, bij welk ander mens zou er dan sprake van kunnen zijn als hem genade ten deel wordt, dat die een andere dan louter vrije genade zou zijn?

Niet omdat God vooraf weet hoe de mens, die Hij Zijn genade bewijst, in de toekomst zal zijn, betoont Hij hem Zijn genade, maar omgekeerd Gods genade, die Hij de mens bewezen heeft, brengt pas de goede gedachten en werken in hem teweeg.

In deze woorden eist de Heere op de eenvoudigste manier het recht om Zijn genade te geven of te onthouden, volgens Zijn soevereine wil. Zoals de uitspraak over leven en dood in het bezit van de aardse vorst is, zo heeft de Rechter van de hele aarde het recht de goddelozen te sparen of te veroordelen, naardat Hem het beste dunkt. De mensen hebben door de zonde al hun aanspraak op God verloren; zij verdienen wegens hun zonden te sterven en als dit gebeurt, hebben zij geen grond om te klagen. Als de Heere intreedt om enigen te behouden, kan Hij dit doen zonder het recht te verkrachten; maar oordeelt Hij het goed, dat de veroordeelden het rechtvaardig vonnis ondergaan, dan mag niemand Hem van onrecht beschuldigen. Dwaas en beschaamd zijn al die vertogen over de rechten van de mensen, om allen op dezelfde voet geplaatst te worden; onwetend, ja erger zijn zij, die twisten over onderscheidende genade, die slechts bewijzen zijn van de weerspannigheid van de hoogmoedige menselijke natuur tegen de kroon en scepter van Jehova. Als wij ertoe gekomen zijn om onze eigen volstrekte onwaardigheid en de rechtvaardigheid van het goddelijk vonnis tegen de zonde in te zien, dan twisten wij niet langer over de waarheid, dat de Heere niet verplicht is ons te redden; wij mopperen niet als Hij verkiest anderen te redden, alsof Hij ons onrecht aandeed; maar wij voelen dat, als Hij Zich verwaardigt ons aan te zien, het een vrije daad van onverdiende goedheid zal zijn, waarvoor wij eeuwig Zijn naam zullen zegenen. Hoe zullen zij, die het onderwerp van goddelijke uitverkiezing zijn, genoeg de genade van God kunnen aanbidden? Alle roemen op eigen verdienste wordt door de erkentenis van Gods soevereiniteit uitgesloten. De wil van de Heere alleen wordt verheerlijkt en de minste verheffing van menselijke verdienste wordt als een schandelijke gedachte verworpen. Geen leer is er in de Schrift, die meer verootmoedigt, meer tot dankbaarheid stemt, meer de heiligmaking bevordert dan die van de uitverkiezing. Gelovigen moesten er niet bevreesd voor zijn, maar er zich aanbiddend in verheugen.

16. Zo is het dan niet aan degene, die wil, noch degene, die loopt, dat hem de zaligheid van God ten deel wordt, maar alleen van de ontfermenden van God; het is alleen een gevolg van Gods vrije liefde, die onafhankelijk is van het willen en handelen van de mensen.

Het raadsbesluit van de genade of de wil van de heilige liefde van God (die altijd slechts een en dezelfde is, namelijk dat Hij de zondaar in Christus al zijn zonden wil vergeven en hem het eeuwige zalige leven wil meedelen) kan bij geen mogelijkheid door de mens worden bepaald. Dat is eeuwig, alle menselijk willen en doen is echter tijdelijk. Het laatste moet dus aan het eerste onderworpen zijn en de mens moet de genade, die hem wordt aangeboden, zo aannemen, als die hem wordt aangeboden, zonder er iets aan toe of iets van af te willen doen. Neemt hij ze echter niet aan, dan blijft daarvoor toch Gods wil de enige, die geldend is en wordt ook zo aan hem vervuld, maar door het gericht.

De apostel spreekt het eerst van de uitverkiezing in genade. Uitverkiezing in genade is vrije genade. Waar God uitverkiest, daar ontfermt Hij Zich, daar openbaart en bewijst Hij Zijn barmhartigheid. En zo is het voor de uitverkorenen een onuitsprekelijke gunst, een onverdiend voorrecht en tevens een bewijs dat hun uitverkiezing niet rust op iets, dat in henzelf is, op hun willen en lopen, maar dat zij enkel Gods ontferming tot bron en oorsprong heeft. Dat is de waarheid, waardoor God op het hoogst verheerlijkt en de mens op het diepst vernederd wordt. Niet de mens toch is het einddoel van alles, zoals velen menen en leren, maar God. Door de mens, het schepsel, voor het einddoel te houden, bestaat God voor de mens en niet de mens voor God.

17. Zelfs is Mijn wil onafhankelijk van het tegenstreven en de boosheid van de mensen. Integendeel moet de boosheid en de tegenstand van de mensen tegen God er nog toe bijdragen, dat Zijn wil volbracht wordt; want de Schrift en dus God (Exod. 9: 16), zegt tot Farao, die zich tegen Gods welbehagen vijandig en vermetel verzette: Tot dit heb Ik u verwekt, u in de geschiedenis van Mijn volk laten optreden, opdat Ik, nadat u zich eenmaal tegen Mijn welbehagen verzet heeft, in u, in de geschiedenis van u en van uw volk Mijn kracht en heerlijkheid bewijzen zou. U wordt aan het oordeel van de verharding ten prooi en vergaat in uw tegenstand tegen Mijn wil, terwijl u zelf tot verheerlijking daarvan moet dienen en opdat Mijn naam, waarin Mijn eeuwig genadig welbehagen Zich openbaart, verkondigd en geprezen wordt op de hele aarde.

Deze verstoktheid werd Farao toegezonden, nadat ook de zesde plaag, die van de boze zweren, geheel geen invloed gemaakt had; hijzelf had zijn hart te voren moedwillig verstokt (verg. Exod. 7: 13, 22; 8: 15, 19, 32); het was eerst na diezelfde plaag, dat God het hart van deze koning verstokte; daarom was dit oordeel van de verstoktheid een rechtvaardige straf van zijn zesmalige en moedwillige verharding. - Daarenboven moet men zich van dit oordeel van de verstoktheid een juist denkbeeld maken. Te weten, men moet de zaak zo niet begrijpen alsof God door Zijn onmiddellijk werkende invloed deze verstoktheid teweeg had gebracht. Zo’n begrip zou de heilige God tot de oorzaak van het kwaad maken. Maar, nadat Farao tegen alle vorige vermaningen en oordelen, ook tegen de herhaalde ontwakingen van Zijn geweten, zich moedwillig had aangekant, heeft de Heere ten slotte deze hardnekkige zondaar aan zijn eigen verstokt hart geheel overgelaten, zonder zijn geweten te doen ontwaken, waardoor hij nog hoe langer hoe meer verhard werd. God onttrok hem Zijn beteugelende invloeden, die Hij aan niemand verschuldigd is en vooral niet aan iemand, die ze moedwillig en bij herhaling verzondigd had.

18. Zo ontfermt Hij Zich dan over die Hij wil, over ieder, van wie Hij vindt dat die in Zijn heilig, eeuwig welbehagen lust heeft en dat aanneemt, zoals Mozes deed en Hij verhardt die Hij wil. Door Zijn gericht maakt Hij hard en onvatbaar een ieder, van wie Hij vindt dat die Gods eeuwig vrijmachtigwelbehagen niet wil erkennen en aannemen, evenals Farao. Zijn wil gaat steeds vooraan en wordt altijd vervuld, zowel bij hem, aan wie Hij Zijn genade mededeelt, als bij hem die Hij aan het oordeel van de verharding overgeeft, zodat Hij in hem Zijn macht openbaart. Daarom is elke ongerechtigheid aan de zijde van God uitgesloten.

Ook in vs. 17 is er geen sprake van, dat God Farao van eeuwigheid tot verstoktheid en verdoemenis zou hebben voorbeschikt. De woorden: "Hiertoe heb Ik u verwekt" enz., betekenen niets anders dan: "Ook daarin openbaart zich Mijn wil, dat Ik aan u Mijn macht openbaar". Dat Gods wil tot zaligheid ook de wil van het oordeel in zich sluit, dat Gods liefde de heilige toorn over de weerspannigen tot keerzijde heeft, spreekt vanzelf, juist omdat er een heilige liefde in God is. Er is echter niet een dubbel raadsbesluit van God een dubbele

voorbeschikking op grond van de goddelijke voorwetenschap. Farao werd dus niet door Gods willekeur van de zaligheid uitgesloten. Had hij de wil van God, door Mozes geopenbaard, erkend, dan was hem de genade van God evengoed ten deel geworden, als zij voor Ismaël en Ezau had opengestaan, hoewel zij niet waren verkoren tot dragers van de zaligheid. Ook in vs. 18 is van een willekeurige keuze geen sprake; daar wordt niet gezegd dat Hij naar Zijn willekeur Zich ontfermt en verhardt, maar dat Zijn eeuwige wil vervuld wordt aan de gelovigen als een wil van de genade, aan de ongelovigen als een wil van het gericht. Zelfs waar de mens het tegendeel doet van hetgeen Gods wil van hem eist, komt Gods wil tot werkelijkheid. Het zou een onverdraaglijke gedachte zijn als er stond dat God er hier een uitgrijpt om hem genade te bewijzen, daar een die Hij van de verharding overgeeft. Wat dat voor een wil is, die zowel aan de begenadigd, als aan hem, die een prooi van de verharding wordt, volbracht wordt, moet ieder opmerkzaam lezer uit de hele brief van de apostel weten. Deze toch wil uiteenzetten die de eeuwige wil van de genade van God is aan de zondaar en de enige weg voor deze, dat die aan hem vervuld wordt en hij tot zaligheid komt, namelijk die gerechtigheid, die voor God geldt, is de wil van God, die aan alle menselijk handelen en willen onveranderlijk voorgaat.

De gedachte van het 17de en 18de vers leidt vanzelf tot de toepassing omtrent de Israëlieten, die het Evangelie tegenstreven, dat, die de zaligheid niet als een vrije gift van Gods vrije genade, dus zoals Hij die geeft, wil aannemen, langs geen andere weg daartoe kan komen, maar daardoor, dat Hij Gods genade tegenstaat, Gods wil om Zich te verheerlijken niet ontkomt, maar door verharding het gericht, de verheerlijking van Gods macht, tegemoet wordt gevoerd.

Vgl. de Aanm. onder Hoofdstuk 8: 28 van Kuyper; van v. Oosterzee onder Hoofdstuk 9: 11 enz.

19. U zult dan hierop wel tot mij zeggen: "Als het zo is, dat altijd of genadebetoning of verharding plaats heeft, Gods wil altijd wordt volbracht, dan heb ik ook gelijk als ik vraag: "Wat, waarom en met welk recht klaagt Hij dan nog, als wij Zijn genade niet willen aannemen? " Want wie heeftZijn wil weerstaan? Wie weerstaat die? en zo heeft Hij dan toch geen reden om te berispen, te straffen, te verharden?

20. Maar toch, o mens, u had gelijk, als u met God gelijk stond; maar wie bent u, die tegen God antwoordt, Hem van ongerechtigheid bij het volbrengen van Zijn vonnis aan weerspannigen wilt beschuldigen? Het is zeker verzet tegen Gods wil, als iemand kwaad doet, al is het dat hij toch daarmee Gods wil moet dienen, ja, als een getroffene door Gods oordeel en als een verharde Gods almacht moet verheerlijken. Zou de Schepper geen recht hebben om zo’n schepsel tot verheerlijking van Zijn macht te gebruiken. a) Zal ook het maaksel tot degene, die het gemaakt heeft, zeggen: Waarom heeft U mij zo, onder die omstandigheden, gemaakt? Waarom heeft U mij niet ongeschapen gelaten, als het met mij tot verharding moest komen? " Dat wilt u toch eigenlijk zeggen met de vraag van uw ontevredenheid, die u ingegeven wordt door de leer van de verharding, waardoor u zich getroffen voelt.

a) Jes. 45: 9. Jer. 18: 6.

Alsof de apostel zei: wat een stoute en ongehoorde vermetelheid is dit, dat een mens, een blind en onkundig mens, een schuldig en zondig mens, aan de toorn en eeuwige dood onderworpen, zou ondernemen om de handelingen en bedoelingen te beoordelen, of te

berispen van de allerhoogste en heilige God, alsof ze onbestaanbaar waren met rechtvaardigheid en wijsheid!

21. Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem, om uit dezelfde klomp leem te maken a), het ene een vat ter ere, tot edel gebruik en het andere ter onere, tot onedel gebruik? Heeft dan ook de Schepper geen vrije macht om mensen te scheppen, die later, alleen door eigen schuld, daartoe moeten dienen, dat zij Zijn rechterlijke macht bewijzen?

a) 2 Tim. 2: 20.

Er is hier geen sprake van dat God ook de inwendige staat van boosheid en tegenstand van de mensen, die een prooi van de verharding worden, teweeg brengt, maar alleen van Zijn recht om degenen die Zijn genade niet willen erkennen en dus aan Gods gericht worden overgegeven, niet ongeschapen te laten, maar ze integendeel daartoe te gebruiken, dat zij Zijn macht verheerlijken. De pottenbakker maakt alle vaten van één leem, dus zijn voor Gods ogen alle mensen gelijk, namelijk arme, ellendige mensen, die verlossing nodig hebben. Daaruit nu, dat de pottenbakker vooraf bepaalt dat een deel van zijn vaten voor het ene of andere gebruik van de mensen moet dienen, mag men niet op een gelijke voorbeschikking van God besluiten. (?) De apostel gebruikt een gelijkenis en daarin mag niet te veel worden gevonden. Het punt van vergelijking ligt niet in de voorbeschikking, maar in de macht van de Schepper over Zijn tegenstrevend schepsel, dat zichzelf verstokt, aan het oordeel van de verharding over te leveren. Slechts in zoverre vindt een voorbeschikking van God plaats, als Hij besloten heeft dat de mens alleen in Christus uit genade rechtvaardig en zalig kan worden; die deze genade tegenstreeft echter niet zalig zal worden, maar voorwerp van het oordeel van de verharding en dientengevolge van de verdoemenis, overeenkomstig de heerlijkheid van God als Schepper. Dit besluit van God is eeuwig en dus vroeger dan het tegenstreven van de mensen en hoewel het zich niet tot het bepalen van personen uitstrekt, kan men toch zeggen dat Gods eeuwig raadsbesluit volbracht wordt in ieder, die Gods wil tegenstaat. In ons vers is niet meer gezegd dan dat het tot Gods macht als Schepper behoort om mensen te scheppen, zonder er eerst naar te vragen, welk doel zij zullen hebben, die Hij heeft geschapen.

Wij moeten hier bijzonder letten op het beeld, door Paulus gebruikt om zijn bedoeling goed te verstaan. Hij wil er niet mee zeggen dat God sommige mensen geschapen heeft tot oneer, tot het verderf. Hoe zou zo iets denkbaar zijn in God, de Volkomen en zegt Hij zelf niet (Ezechiël. 18: 23, 32; 33: 11): Zou Ik enigszins lust hebben aan de dood van de goddelozen? Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere, Heere, zo Ik lust heb in de dood van de goddelozen! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en leeft. Bekeer u, bekeer u van uwe boze wegen, want waarom zou u sterven, o huis van Israël! Want Ik heb geen lust in de dood van de stervenden, spreekt de Heere, Heere, daarom bekeer u en leef. Voeg hierbij het woord van de Schrift (1 Tim. 2: 4): God wil dat alle mensen zalig worden en tot kennis van de waarheid komen. God wil het goede, hoe zou Hij anders kunnen willen, omdat Hij de eeuwige Liefde is; maar de uitverkiezing is juist het uitvloeisel van Zijn eeuwige liefde, maar in verband met Zijn eeuwige raad, die voor ons ondoorgrondelijk is. En zo heeft dan de verwerping van de goddelozen niet haar grond in Gods welbehagen, in Zijn eeuwige vredesraad, in Christus, zoals de uitverkiezing, maar in de onbekeerlijkheid van de goddelozen, waarvoor zij als redelijke en zedelijke schepselen verantwoordelijk zijn. De klomp leem, waarover de apostel spreekt, is dus niet de klomp aarde waaruit de eerste mens door God oorspronkelijk geformeerd is, maar het gevallen, zondige en gevonnisde mensdom. En heeft nu God niet de macht en het recht om uit dit verloren mensdom Zich een volk te formeren dat niet verloren gaat? Wie zal Zijn genade niet prijzen? En heeft niet God ook de

macht en het recht om de zondaar, die zich moedwillig in zijn zonden verhardt en al de roepstemmen van Gods genade ongehoorzaam is, in zijn zonden verloren te laten gaan? Wie zal Hem die macht en dat recht ontzeggen? Dit zien wij ten duidelijkste bevestigd in de Schriftplaats waaraan de apostel zijn beeld had ontleend.

22. Maar ik moet u op uw vraag, waarom God zulke mensen, waaraan zich alleen Zijn rechterlijke macht openbaart, niet ongeschapen heeft gelaten een nog veel belangrijker mededeling en een hogere bedoeling te kennen geven. En afgod, die aan zulke mensen als Farao Zijn toorn wilde bewijzen, als een, die Zich niet ongestraft laat tegenstreven en Zijn macht bekend maken, waarin Hij Zijn raadsbesluit toch weet te volvoeren, ondanks de boosheid die zich tegen Hem verzet, ja zelfs met hulp van deze, of God daartoe geen recht zou hebben, wie zou het kunnen betwijfelen? Temeer heeft Hij dat, omdat Hij met vele lankmoedigheid Zijn gericht heeft uitgesteld, alhoewel Hij niet meer op hun verbetering kon hopen, maar toch de vijandschap, die zich tegen Hem stelde, kon aanzien en zo verdragen heeft de vaten van de toorn, de mensen, die ten gevolge van hun ongehoorzaamheid tot openbaring van Zijn toorn bestemd waren, tot het verderf toebereid, alhoewel zij voor het gericht reeds gereed en rijp waren.

23. En aan de andere kant heeft Hij dit lankmoedig laten bestaan van dergelijke mensen ook daarom beschikt, opdat Hij, terwijl Hij Zijn genadige roeping tot anderen liet komen, zou bekend maken de rijkdom van Zijn heerlijkheidover de vaten van de barmhartigheid, aan degenen, die door hun geloof geschikt werden om met genade en barmhartigheid vervuld en verzadigd te worden, die Hij door Zijn roeping, rechtvaardiging en heiligmaking zelf tevoren bereid heeft, dat zij tot heerlijkheid zouden komen.

De apostel heeft aangewezen dat God gerechtigd is tot en heilig is in de manier waarop Hij handelt met hen, die in hun verharding moeten dienen tot openbaring van Zijn macht, terwijl Hij wees op het recht van de maken over zijn maaksel. Dit treedt echter nog meer daardoor op de voorgrond, dat Gods toorn zich nooit zonder Zijn liefde openbaart, de wil van Zijn toorn nooit van de wil van Zijn liefde gescheiden is. De apostel wil zeggen dat God steeds Zijn oordelen over Zijn vijanden niet dadelijk heeft volvoerd, maar lankmoedigheid heeft betoond, omdat Hij Zijn macht en Zijn toorn duidelijk voor ieder wilde openbaren. Zo bij Farao. Hoe langer God Zijn gericht over Farao uitstelde, des te duidelijker werd voor de ogen van de mensen de openbaring van de macht en de toorn van God over Zijn vijanden. Maar tevens heeft Zijn lankmoedigheid het doel om ook het raadsbesluit van Zijn genade te volvoeren: want nooit werkt Gods toorn zelfstandig en alleen, omdat die alleen de achterzijde van het welbehagen van Zijn liefde is. Waar God gericht houdt over de goddelozen, daar doet Hij het om de gelovigen te redden en te begenadigen. Zo was het ten tijde van Mozes in Egypte, zo ook toen Israël de treurige rol van Farao overnam en zich tegen Gods genade in Christus verhardde. Terwijl God het verharde volk met lankmoedigheid draagt, roept Hij de heidenen. - Als nu de apostel hier spreekt van vaten van de toorn en van vaten van de barmhartigheid, dan denkt hij nog aan zijn gelijkenis van de pottenbakker. Hij, die deze gelijkenis heeft verstaan, zal de apostel ook hier verstaan en zal hem de mening niet toedichten, als was een bepaald getal mensen van eeuwigheid tot vaten van de toorn, anderen weer tot vaten van de barmhartigheid bestemd. Uit de leer van de apostel van het algemene diepe verderf van de mensen moet het toch ieder bekend zijn, dat ieder mens van nature zo’n vat is, waarover de toorn van God zweeft. Volgens zijn zondige natuur heeft de mens de neiging en ook de macht om Gods genade, die hem wordt aangeboden, te tegenstreven en zich tegen Hem te verharden. Hoe langer hij dit tegenstreven voortzet, des te nader komt hij aan het gericht van God, het gericht van de verharding, dat niets anders is dan het zegel van God, waardoor de reeds

aanwezige toestand van de hardnekkige tegenstand tegen Gods geopenbaarde wil vast en onherstelbaar wordt gemaakt en de mens nu begint voor de Almachtige een middel te zijn om Zijn heilige toorn te tonen, een vat, waarin Hij Zijn toorn uitgiet. Maar even zeker als de mens de zonde in de beginne niet uit zichzelf heeft voortgebracht, maar gevallen is door de verleiding van de duivel, dus ook niet zelf duivel geworden is, maar de mogelijkheid van verlossing gebleven is, zo zeker is het hem ook mogelijk Gods genade, die tot hem kwam, niet te tegenstreven en dan is het de genade van God zelf, die de ene keten van de duisternis na de andere, waarmee zijn binnenste is gebonden, losmaakt en verbreekt en hem eindelijk tot een vat stelt, waarin God de rijkdom van Zijn barmhartigheid kan uitstorten. Daarom zegt Paulus ook van de vaten van de toorn: "tot het verderf toebereid", zonder dat hij het nodig acht nog in het bijzonder te zeggen, dat niet God dit heeft gedaan, maar zij zichzelf tot zulke vaten hebben toebereid en God slechts in zoverre, als Hij op hun werk door verharding Zijn zegel gedrukt heeft. Van de vaten van de barmhartigheid zegt hij echter: "die Hij tevoren bereid heeft", zonder erbij te voegen dat de mens, door niet te weerstaan, het begin heeft gemaakt. Eveneens acht de apostel dat het vanzelf spreekt dat een ieder, die zonder enige verdienste door de macht van de genade een vat van barmhartigheid is geworden, door vernieuwde afval toch nog weer een vat van de toorn kan worden. Eindelijk blijkt uit de hele samenhang dat in het woordje "tevoren" niet "in de eeuwigheid" te lezen is, zodat het zou betekenen dat God de vaten van de barmhartigheid reeds van eeuwigheid daartoe zou hebben bestemd, waarom zij ook niet de werkingen van de genade zouden hebben tegengestaan. Zeker heeft God hen, zoals alle mensen, in eeuwigheid bestemd om vaten van Zijn barmhartigheid te worden, maar niet zonder de wil van de mensen. Omdat nu echter velen, ja de meesten, dat welbehagen van Zijn genade niet in zich laten volbrengen, moeten zij Hem zonder hun wil dienen en Gods gericht ondervinden.

Merk op, van de vaten van de toorn zegt de apostel tot het verderf toebereid, maar van de vaten van de barmhartigheid zegt hij: Die Hij tevoren bereid heeft tot heerlijkheid. Op dezelfde manier zegt de Heere tot de bokken aan Zijn linkerhand: "Ga weg van Mij, u vervloekten, in het eeuwige vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bereid is", terwijl Hij tot de schapen aan Zijn rechterhand zegt: "Kom, gezegenden van Mijn Vader, beërf dat koninkrijk, dat u bereid is vóór de grondlegging van de wereld. " Voor de vaten van de barmhartigheid is Gods verkiezing uit genade tot heerlijkheid, de vaten van de toorn zijn door de zonde, waarin zij moedwillig blijven. Immers van nature zijn alle mensen kinderen van de toorn (Efeze. 2: 3), waaruit God in Zijn barmhartigheid sommigen stelt tot toonbeelden van Zijn barmhartigheid.

Het is als wil Paulus zeggen: wat meent u? zou God geen recht hebben Zich over u te beklagen, die zo spreekt. Maar wie bent u dan, o mens, die immers tegen God antwoordt? U verstout tegenover God u te beklagen over Zijn handelwijze? Is dit dan geen onrecht in u, die immers geen recht heeft om God rekenschap af te vragen over de meerdere voorrechten, die Hij de een boven de ander uit hetzelfde geslacht wil geven? Moet dus niet uw vraag, dat God Zich niet over u beklagen kan, op uw lippen verstommen? Of heeft God geen recht om uit een volk of geslacht de een boven de ander te stellen, zoals de pottenbakker uit dezelfde klomp het ene vat ter eer en het andere ter oneer maakt? Er zijn slechts enkelen, uit Israël, die in het koninkrijk van de nieuwe bedeling de eerste plaats bekleden, terwijl anderen achterstaan en achterblijven; dit is geenszins in tegenspraak met het recht en geen voldoende grond voor iemands ongeloof of weigering om tot de gemeente toe te treden of langer daartoe te willen behoren. Zo geeft het redebeleid van de apostel ons inziens een goede zin en is het geheel in de geest van Paulus, die het geweten van zijn lezers uit de Joden, die door het drijven van hun volksgenoten in gevaar waren om te worden medegesleept, wil wakker maken en hen wil

doen zien hoe de bedenking, die hij in hun hart las, met hun volkstrots samenhing. Zij meenden: het Israël naar het vlees moest in zijn geheel de erfgenaam zijn van de belofte en de heidenen moesten als de vaten ter oneer van een andere klomp op behoorlijke afstand daarachter zich scharen, om slechts langs de weg van de Joodse wetsvervulling een lagere plaats in het nieuwe koninkrijk te ontvangen. En nu keerde God de verhouding bijna geheel om. Weinigen slechts uit Israël en merendeels heidenen vormden de kern van de nieuwe gemeente. Dit kwetste hen en wekte hun wrevel. Hoe geheel andere de Kananése vrouw in haar dagen, die harerzijds wel als een vat ter onere beneden Israël staan wilde om de kruimels onder de tafel van de kinderen op te lezen. Ach, was Israël met die geest bezield geweest. Maar hier schuilde juist hun fout en nu waren de eersten de laatsten geworden. Hadden zij de laatsten willen zijn, - zij hadden de eersten kunnen blijven. Hiermee is nu vooralsnog over de rampzaligheid van de vaten ter onere niets gezegd. Een vat ter onere is daarom nog geen vat van de toorn. Maar het wordt het, wanneer het geen vat ter ere wil zijn en in zijn zondige weerstand tegen Gods beschikkingen volhardt. Zo was het met Farao geweest, zie vs. 17, die er zich tegenover Mozes aan gestoten had dat er een God van de hemel en van de aarde zijn zou, die Israël Zijn eerstgeboren zoon noemde, dat is: ten hoofd van de volken (het vat ter ere bij uitnemendheid) bestemd had. Hij wil tegenover dit slavenvolk op zijn Egyptische troon geen vat ter onere zijn en ofschoon de God van de hemel hem in een aantal plagen Zijn macht bewijst, volhardt hij in zijn tegenstand en wordt een vat van de toorn, ja, de plagen zelf dienen tenslotte slechts om hem nog meer te verharden. Zo verhardt God dan wie Hij wil - en toch niet zonder de schuld van degenen die Hij eindelijk aan de verharding prijs geeft. Ja, God heeft (zie vs. 22) met vele lankmoedigheid hem gedragen en daarvan in de herhaalde zending van Mozes en de reeks plagen zelf het bewijs gegeven, omdat deze oorspronkelijk de uitwerking hadden kunnen hebben, dat de koning zich gewonnen gaf. Evenzo was het nu ook met het Israël in de dagen van de Heiland. Zij verzetten zich tegen Hem, die tollenaren en zondaren zalig sprak en de kinderen het koninkrijk van de hemelen beloofde. En nu vroeg men nog: wie heeft Gods wil weerstaan? Zeker Gods raad was niet door hun weerstand omver te werpen, maar er was evenwel een weerstaan van die raad, een tegenstreven van de wil van God, een niet willen buigen voor Zijn beschikkingen en bedoelingen, waar deze met de zin van het vlees niet overeenkwamen, hetgeen hen tot vaten van de toorn maakte. Had de Farizeeër de tollenaar Levi en de Galileese vissers als vaten ter ere willen laten voorbijgaan, dan waren ook zij, zo goed als de Kananése vrouw, gebleken vaten van de barmhartigheid te zijn. Reden tot klagen had dus het ongelovig Israël niet, maar God had reden van beklag over hen. Toch droeg de Heere ze ook in de dagen van Paulus nog in Zijn lankmoedigheid, want de tijd van de bekering was nog niet voorbij. Maar bleven zij in hun ongeloof volharden, werden zij door het zien overgaan van de heidenen in het koninkrijk van de nieuwe bedeling verhard en verbitterd, dan zou het eerlang blijken, dat zij, door hun ongeloof ten verderve toebereid, vaten van de toorn waren. Dan was het billijk en recht, wanneer de Heere hen in Zijn toorn verbrak, zoals de pottenbakker zijn vat verbreekt. Wanneer het blijkt niet te voldoen aan zijn bestemming.

24. Zie hier het feitelijk bewijs daarvan: de Christelijke gemeente bestaat uit diegenen, die Hij om ze tot heerlijkheid te leiden, ook geroepen heeft om vaten van de barmhartigheid te worden, terwijl Hij Zijn gericht over de vele vaten van de toorn onder de Joden nog heeft uitgesteld. Hij heeft namelijk ons geroepen, die nu de rijkdom van Zijn barmhartigheid door het geloof in Christus in ons dragen, niet alleen ons, die uit de Joden zijn, maar ook hen, die uit de heidenen zijn. Hieruit moest ieder zien hoe uitgebreid Zijn genade was en hoe weinig het voor Hem een onderscheid is, wat de mens is, die Hij roept, als deze aan die roeping gehoor geeft. Ja, dat voor Hem het grootste onderscheid, dat tussen Joden en heidenen, niets betekent.

25. Hij heeft betoond dat Zijn genade een geheel vrije daad is, als Hij mensen tot Zijn heerlijkheid roept en Israël niet om zijn aardse voorrechten begenadigd wordt, wanneer het eens wordt aangenomen, zoals Hij ook in Zijn woordduidelijk heeft gezegd. Aan Hosea beval Hij een vrouw te nemen, waarvan deze vooraf wist dat zij hem ontrouw zou worden, opdat de profeet de smart van de Heere over de ontrouw van het volk, alsook de barmhartigheid van de Heere in de onverdiende wederaanneming en begenadiging van Zijn volk in zichzelf zou voorstellen. Daarop zegt de Heere (Hoofdstuk 2: 23): "Ik zal eens in de tijd van de geopenbaarde zaligheid, hetgeen ten gevolge van het gericht van de verwerping Mijn volk niet was, maar aan uw zoon Lo-ammi (Hos. 1: 9) gelijk was geworden, weer Mijn uitverkoren, begenadigd volk noemen en die niet bemind was, Lo-Ruchama een niet begenadigde, die met uw tweede dochter overeen kwam, Mijn beminde. "

26. En verder zegt de Heere ook door diezelfde profeet (Hoofdstuk 1: 10) over Zijn volk: het zal zijn als de tijd daartoe vervuld is, in de plaats van hun ballingschap onder alle heidenen, waar tot hen gezegd was: a) "Jullie zijn Mijn volk niet", aldaar zullen zij weerkinderen van de levende God genoemd worden.

a) 1 Petrus 2: 10.

De apostel wil door deze woorden van Hosea aan te halen zeggen, dat het geheel en al overeenkomstig het raadsbesluit van Gods vrije genade was, als Hij, zoals Hij in vs. 24 heeft gezegd een gemeente van God uit Joden en heidenen vergaderde, dat in deze roeping duidelijk was gebleken, dat Gods ontferming geheel algemeen was, die op niemands natuurlijke voorrechten zag. Dit kon hij niet beter doen dan wanneer hij uit de profeten aanwees dat zelfs Israël, het zozeer begenadigde volk van God, dat de belofte had, uit de staat van verwerping en vervreemding niet op grond van zijn aanspraken, maar alleen door Gods geheel vrije genade zou worden opgeheven. Staat dit over Israël volgens de profeet vast, dan spreekt het vanzelf dat ook niets God verhinderde om de heidenen, die nooit Gods volk waren, maar in vervreemding hadden geleefd, ondanks al hun zonden Zijn genade te betonen en tot Zijn rijk te roepen. Daarom heeft dus de apostel bij de aanhaling van deze woorden niet, zoals vele uitleggers menen, in de eerste plaats ten doel gehad aan te wijzen dat de heidenen volgens de profetie aan het rijk van Christus aandeel moesten hebben; nog minder heeft hij zich vergist en gemeend dat Hosea hier sprak van een latere bekering van de heidenen.

27. En ook Jesaja, de bode van de zaligheid en de hulp van de Heere, zoals zijn naam te kennen geeft, stemt met de woorden van Hosea overeen. Hij roept in Hosea 10: 22hetzelfde luid over Israël uit, opdat zijn volk het hoort en opmerkt, terwijl hij tevens het woord van Hosea, dat bij hem het in vs. 26 aangehaalde voorafgaat, bevestigt en de naam van zijn zoon Schear-Jaschub verklaart. Zo zegt hij: Al was het getal van de kinderen van Israël ook talrijk zoals het zand van de zee, zo zal noch dit grootgetal noch enige voorrang of aanspraak van het volk de volkomen vrije genade van de Heere kunnen noodzaken, om het gehele volk zonder onderscheid te redden; maar toch zal God omwille van Zichzelf genadig zijn en zo zal toch het overblijfsel, een klein, gering deel, uit het gericht van God worden gered en behouden worden.

28. Want, zo gaat Jesaja volgens de Alexandrijnse vertaling voort, Hij voleindt een zaak namelijk het gericht van de verwerping, dat over Zijn volk gekomen is en snijdt ze af, bepaalt en besluit ze vast, in rechtvaardigheid, zodat Zijn gerechtigheid zich duidelijk openbaart en Zijn volk, voor zover het is overgebleven, weer een rechtvaardig en heilig volk zal worden;

want de Heere zal een afgesneden zaak, een vast en onveranderlijk einde van oordelen doen op de aarde.

29. En zoals Jesaja tevoren (Hoofdstuk 1: 9) gezegd heeft: "Als de Heere Sebaoth, de Heer van de legerscharen, naar Zijn almacht en barmhartigheid ons uit al die zware oordelen geen zaad had overgelaten, dat zich onder Zijn toorn boog en Zijn vergeving verkreeg, dan waren wij allen tezamen a) als Sodoma geworden en Gomorra gelijk gemaakt geweest, d. i. ons gehele volk zou in Zijn gericht verdelgd zijn, hoewel het Gods volk is en de belofte heeft.

a) Gen. 19: 24. Jes. 13: 19. Jer. 50: 40. Ezech. 16: 46.

De aangehaalde woorden van Jesaja moeten, zoals duidelijk is, hetzelfde te kennen geven wat die van de profeet Hosea hebben uitgesproken. Had de verkiezing van het volk Israël en de belofte aan zijn vaderen gegeven, de betekenis, dat zij aan het volk als zodanig een aanspraak op genade verlenen, dan had de Heere niet kunnen zeggen dat slechts een klein overblijfsel zalig zou worden. Maar de belofte geeft alleen aan hen aanspraak op genade, die volgens de belofte zijn voortgebracht. Als het gehele volk in het oordeel was vergaan en als Sodom was geworden, dan zou daardoor de belofte van God en het raadsbesluit van Zijn genade niet vernietigd zijn, want ook onder de heidenen werden mensen gevonden die, volgens de belofte verwekt, Abrahams ware kinderen waren. De betoning van de liefde en genade van God of de roeping tot gemeenschap aan Zijn lieve Zoon blijft dus steeds een geheel vrije daad van de liefde van God, door generlei voorrang van de mensen afgeperst of af te persen. - De apostel wil eigenlijk zijn stelling niet met woorden van de Heilige Schrift bewijzen, maar alleen een leer van de Schrift van de wederaanneming van Israël, een leer die vaak voorkomt, met woorden van de Schrift uitspraken. Daarom is het ook niet nodig de woorden van Jesaja woordelijk uit de grondtekst aan te halen, maar hij haalt ze aan volgens de Alexandrijnse vertaling en, zoals het schijnt, uit het geheugen, d. i. niet volkomen nauwkeurig. In het bijzonder wijkt in vs. 28 de Alexandrijnse vertaling van de moeilijke grondtekst af, zoals die door de latere verklaarders (zie de uitlegging bij Jes. 10: 23) wordt verstaan. De grondtekst spreekt alleen van het zware oordeel, dat over het volk zal komen. Daarentegen vindt de Alexandrijnse vertaling in het woord van de profeet ook de aanduiding van de wederopname van de volk, die op het gericht zal volgen. Dit verschil heeft echter voor de apostel Paulus, die de grondtekst zeer goed kende, geen betekenis, omdat zijn doel was om de gedachte, in Jes. 10: 22 reeds vervat, nogmaals te bevestigen. Dit deed de Alexandrijnse vertaling van vs. 23 Overigens zijn er onder de nieuwere Schriftverklaarders ook degenen die de Alexandrijnse vertaling van Jes. 10: 23 in hoofdzaak voor juist houden en de grondtekst zo verklaren, dat daarin ook de latere wederaanneming van het volk is uitgesproken. - De gedachtengang van de apostels van vs. 22-29 is dus de volgende: "Als het heeft plaats gehad dat God schepselen, wier einde het verderf is, tot openbaring van Zijn toorn heeft laten dienen, dan heeft daarbij toch ook de andere bedoeling van God bestaan, om Zijn goedheid te tonen aan degenen, wier einde is, dat zij tot heerlijkheid komen. Het is dus niet alleen de onvoorwaardelijke almacht van de Schepper, die zich daarin betoont, maar ook het raadsbesluit van de genade van God, de Verlosser. Deze is ook in de roeping van de gemeente van Christus bewezen, bij welke roeping toch niet datgene, wat zij waren, die Hij riep, bepalend was, maar alleen de genade van Hem, die ze riep. Dat dit de aard van Gods in de Schrift aangewezen raadsbesluit is, daarvan geven die plaatsen getuigenis, die zeggen dat bij de wederaanneming van Israël in het einde niet bepalende zijn zal, "Dat, wat Israël is en die redding uit het gericht een zal zijn, waarvoor Israël alleen God dankbaar zal hoeven te zijn, omdat het Gods wil alleen is, die heeft teweeg gebracht dat het niet geheel en al met Israël ten einde gekomen is. "

30. Wat zullen wij dan zeggen, om het voorafgaande kort samen te vatten en daaruit een besluit te trekken? Dat de heidenen, die de rechtvaardigheid, die voor God geldt, niet zochten, er niet naar gejaagd hebben, maar zonder geopenbaarde wet daarheen leefden en zich door hun natuur lieten leiden, de rechtvaardigheid verkregen hebben, zoals dat in iedere Christen uit de heidenen te zien is. Maar hoe is die bevremende zaak te verklaren? Vergeten wij niet dat wij spreken van de rechtvaardigheid, die uit het geloof is en bij deze is geen worstelen en zoeken, lopen en strijdennodig, want zij wordt de mens van God aangeboden en uit vrije genade geschonken en die haar gehoorzaam wordt en aanneemt, die heeft haar. Aldus valt al het bevreemdende en raadselachtige bij dit feit weg.

32. Waarom is dit en hoe is het te verklaren? Omdat zij die wet, dat ideaal van rechtvaardigheid zochten niet uit het geloof en dus ook niet door genade, maar als was die uit de werken van de wet te vinden, die zij menen volbracht te hebben, zodat zij op verdiensten aanspraak zouden kunnen maken. Zij willen de enige door God gegeven, van eeuwigheid besloten, in het gehele Oude Testament geopenbaarde weg van vrije genade van God niet erkennen. Zij willen niet geloven dat men uit vrije genade rechtvaardig en zalig kan worden; want zij hebben zich gestoten aan de steen des aanstoots, de Zoon van David, Jezus Christus, die voor allen, die door eigen verdiensten zalig willen worden een aanleiding tot struikelen en vallen is.

31. Maar Israël, a) die de (liever "een wet van rechtvaardigheid zocht, heeft door zijn vasthouden aan de door God gegeven wet, naar een wet of een ideaal van gerechtigheid voor God met ijver gezocht en zie, het is tot de wet, tot het ideaal van de rechtvaardigheid niet gekomen.

a) Rom. 10: 2; 11: 7.

32. Waarom is dit en hoe is het te verklaren? Omdat zij die wet, dat ideaal van rechtvaardigheid zochten niet uit het geloof en dus ook niet door genade, maar als was die uit de werken van de wet te vinden, die zij menen volbracht te hebben, zodat zij op verdiensten aanspraak zouden kunnen maken. Zij willen de enige door God gegeven, van eeuwigheid besloten, in het gehele Oude Testament geopenbaarde weg van vrije genade van God niet erkennen. Zij willen niet geloven dat men uit vrije genade rechtvaardig en zalig kan worden; want zij hebben zich gestoten aan de steen des aanstoots, de zoon van David, Jezus Christus, die voor allen, die door eigen verdiensten zalig willen worden een aanleiding tot struikelen en vallen is.

33. Daarin is hen niet iets toevalligs overkomen, maar hen is geschied, zoals reeds lang tevoren is voorzegd en in Jes. 28: 16; 8: 14, de inhoud aangaat, geschreven is: a) "Zie, Ik leg in Zion een kostelijke steen, namelijk de belofte van het toekomstige rijk van Jezus Christus, in wie gerechtigheid, leven en zaligheid te vinden is. Voor ieder, die niet gelooft, zal deze zijn een steen des aanstoots en een rots van ergernis, waarover hij valt, zodat hij verloren gaat; en een ieder die in Hem, de Koning, die dit rijk brengt en in Wie alle belofte vervuld wordt, gelooft, zal niet beschaamd worden, noch in deze tijd, noch in de eeuwigheid (1 Petrus 2: 6 vv.).

a) Ps. 118: 22. MATTHEUS. 21: 42. b) Ps. 2: 12. Spr. 16: 20. Jer. 17: 7.

De eerste plaats (Jes. 28: 16) luidt volgens de grondtekst: "Zie, Ik leg een grondsteen in Zion, een beproefde steen, een kostelijke hoeksteen, die goed gegrondvest is, wie gelooft, die zal

niet haasten. " De tweede (Jes. 8: 14 luidt: "Dan zal Hij (namelijk de Heere) jullie tot een heiligdom zijn; maar ook tot een steen des aanstoots en tot een rotssteen van de struikeling van de twee huizen van Israël. " Beide plaatsen laat Paulus slaan op hetzelfde subject, Christus, die voor de gelovigen een uitverkoren, beproefde hoeksteen, maar voor de ongelovigen een steen des aanstoots en een rots van ergernis is, zoals in 1 Petrus 2: 6 en 7 met uitdrukkelijk op de voorgrond stellen en aaneenknoping van beide verklaringen gezegd is. Paulus stelt daarom, als hij Jes. 28: 16 ten grondslag legt, overeenkomstig zijn doel in de plaats van de beproefde steen, de kostelijke steen, die wel gegrondvest is, uit Jes. 8: 14, de steen des aanstoots en de rots van ergernis; want hij handelt hier over hetgeen Christus voor de ongelovigen en niet over hetgeen Christus voor de gelovigen is. Inderdaad heeft men ook tot de verklaring over de Messias, alsook tot de daarop gebouwde verbintenis van beide plaatsen volkomen recht. Volgens Jes. 8: 14 wil de Heere zelf de gelovigen tot een heiligdom zijn, dat is tot een plaats van vrede, van troost, van geestelijke versterking en verkwikking, die belofte in de tijd, toen Christus in de plaats trad van de tempel met handen gemaakt, als de ware, geestelijke tempel (Openbaring 21: 22), haar hoogste vervulling verkreeg. Dit gebouw, voor het stoffelijk oog onzichtbaar, is echter tevens voor de vleselijke gezindheid een steen des aanstoots en een rots van ergernis. Met Jes. 28: 16 moet worden vergeleken Zach. 3: 9, waar sprake is van de steen, die voor Jozua ligt, waarop de zeven ogen van God zijn gevestigd, die de Heere met graveersel wil graveren en de ongerechtigheid van het land wegnemen. Deze steen is een beeld van de theocratie en van haar zetel, de tempel, om aan te wijzen haar geringheid in die tijd en de verheerlijking, die de Heere teweeg zal brengen. Deze heerlijkheid zal door de Messias, de knecht Zemah ("Spruit (Zach. 3: 8) teweeg worden gebracht. Hetzelfde is waar van de beproefde hoeksteen (Jes. 28: 16), die een beeld is van de ideale theocratie, die door Christus werd hersteld. Ja, het doelen op de Messias zal op deze plaats nog wel meer direct plaats hebben dan op de plaats van Zacharia. Daarvoor spreekt in de eerste plaats het woord "grondsteen", dat gemakkelijker dan van de theocratie, zoals die op nieuwe, onwankelbare fundamenten zal worden gebouwd, van de Heere zelf, haar Stichter, kan worden verklaard, zo ook vooral Jes. 8: 14 Evenals daar de Heere zelf het heiligdom en tevens de steen des aanstoots wordt genoemd, zo heet Hij hier de kostbare en beproefde grondhoeksteen van dit heilig gebouw. Terwijl Hij Zichzelf het fundament van het nieuwe Godsrijk maakt, is het op onwankelbare grond gebouwd. Ook deze belofte heeft haar eigenlijke en volledige verwezenlijking eerst in Christus gevonden en wordt dienvolgens met recht door de Apostel in het bijzonder van Hem verklaard.

Draagt het ongeloof van Israël, zoals Paulus in vs. 31 v. zegt, de schuld van zijn verwerping, dan kan niet de onvoorwaardelijke goddelijke genade als de oorzaak daarvan worden gedacht. Want als de Joden hun ongeloof wordt verweten, dan moeten zij ook kunnen geloven; maar stond het geloven of het niet geloven in hun macht en is hun ongeloof slechts het gevolg van hun weerbarstige wil, dan kan niet tegelijk geloof en ongeloof afhankelijk zijn van willekeur van de goddelijke voorbeschikking. Want anders zou in hun macht staan wat toch tevens niet in hun macht staat. Onmogelijk kan God verder eisen wat Hij zelf onthoudt en straffen wat Hij zelf teweeg heeft gebracht. Dat zou in tegenspraak zijn met de door God geopenbaarde idee van goddelijke gerechtigheid en liefde. Eindelijk, was reeds in Hoofdstuk 9: 6-29 de mening van de apostel deze, dat Israël door het eeuwig raadsbesluit van God (het decretum absolutum) van de zaligheid in Christus was uitgesloten, dan kon hij onmogelijk in vs. 32, waar hij de vraag naar de reden van die uitsluiting opwerpt, het vroeger reeds gegeven antwoord geheel verloochenen, nog minder in de plaats daarvan het tegenovergestelde antwoord geven.

HOOFDSTUK 10

DE RECHTVAARDIGHEID NIET UIT DE WET, MAAR UIT HET GELOOF

III. Vs. 1-21. De apostel bespreekt in dit hoofdstuk nog nader de vraag hoe het gekomen is, dat Israël van de zaligheid in Christus voorlopig blijft uitgesloten en handelt nader over de oorzaak, die hij in vs. 30-33 van het vorige hoofdstuk heeft genoemd, namelijk over Israël's werkheiligheid en ongeloof. Ook hier begint de apostel met de verzekering van zijn smart over het ongeloof en de daaruit voortgekomen verwerping van Zijn volk (vs. 1 en 2). Vervolgens handelt hij nader over de schuld van de Joden, in hoofdstuk 9: 32 uitgesproken. Hij zegt: het volk heeft wel een ijver voor God en voor de gerechtigheid voor God, maar nooit kunnen zij op de weg van vervulling van de wet door zichzelf komen tot het doel van de gerechtigheid voor God, alleen is dit mogelijk door het geloof in Christus. Die dubbele weg, die van gerechtigheid uit de wet en die van gerechtigheid uit het geloof heeft reeds Mozes zelf aangeduid, maar in het Nieuwe Testament is de weg van de rechtvaardiging door het geloof als de alleen veilige weg tot zaligheid voor Joden en heidenen nog duidelijker geopenbaard (vs. 3-13). De Joden kunnen zich echter niet daarmee verontschuldigen, dat hun de juiste weg tot rechtvaardiging niet voldoende zou zijn verkondigd. Er zijn toch in de gehele wereld verkondigen van het Evangelie uitgegaan, maar niet allen zijn het Evangelie gehoorzaam geworden. Ook dit ongeloof is reeds door de profeten voorspeld; daarom kan van een niet vervullen van het Woord van God over Israël (Hoofdstuk 9: 6) te minder sprake zijn (vs. 14-21).

1. Broeders, met wie ik - God zij dank - door gemeenschappelijk geloof in die kostelijke hoeksteen van Zion (Hoofdstuk 9: 33) van mijn zaligheid verzekerd ben. Mijn dienst is wel aan de heidenen gewijd, maar de genegenheid van mijn hart en het gebed dat ik, door die liefde gedrongen, tot God voor mijn, bij al ons inwendig verschil door mij zeer geliefde, broeders in Israël doe, is tot hun zaligheid. Ik bid voor hen, dat zij door de Heere Jezus nog Gods genade zullen verkrijgen en dus door datzelfde geloof mijn broeders zullen worden en hetzelfde heil deelachtig (Hoofdstuk 9: 1 vv.).

2. Want 1)ik geef hun getuigenis, dat zij a) een ijver tot God hebben, maar niet met verstand. Hun verstand of hun erkentenis is niet verenigd met overgave van het hart aan God en hun gedachten en wensen zijn niet alleen gericht op Gods wil en mening 2).

a) Hand. 22: 3. Rom. 9: 31. Gal. 4: 17.

1) Let op dit "want". Het getuigenis van goede trouw en welmenende godsdienstijver, dat de apostel de bestrijder van het Evangelie, dat hij predikte, schuldig is en betaalt, beweegt zijn hart voor hen tot een te diepere deernis en maakt hem vuriger in het gebed. Ook wij zouden vuriger voor de dwalenden bidden, als wij ons niet toegaven in hen te verdenken, als wij ons beijverden hun recht te laten overkomen en ook zelfs dan wanneer de schijn tegen hen was en het ons moeilijk viel, onszelf nog konden overreden, liever het beste dan het slechte van hen te geloven.

2) Deze dwaling is niet slechts een dwaling van het verstand, het is vooral een dwaling van het gemoed. Zij komt uit de zonde, zij komt uit de hoogmoed van het hart voort. Deze dwaling is hardnekkig. Zij houdt stand tegenover de duidelijke verkondiging van een betere gerechtigheid. Zij blijft ongevoelig voor de prediking van dat Evangelie, dat de zondige mens zijn rechtvaardiging voor God aanbiedt door het geloof in Christus. Nee, hiervan wilden de

eigengerechtigde Joden niets weten, hiervan niets inzien. Aan deze prediking, al wordt zij ook met wonderen en tekenen van de hemel ondersteund, onderwerpen zij zich niet. Integendeel, zij verzetten zich met kracht. Het dwalend Israël van Paulus' dagen is niet verdraagzaam, het is vervolgziek. Het ijvert voor zijn dwaling tegen de waarheid, die Paulus predikt; het ijvert niet slechts met woorden, maar met geweld. De apostel voorwaar heeft het ondervonden. Wat heeft hij, omdat hij uit Corinthiërs aan de Romeinen schrijft, al niet te verdragen gehad van het dwalend, het door zijn dwaling verblind, het in zijn dwaling zich verhardend Jodendom. Wat al tegenstand, smaad, mishandeling en geselslagen in hun synagogen, steniging door de hand van een heidense bevolking, maar die door hen met stenen is gevuld.

De apostel kon zeker van hun ijver getuigen, want hij was vroeger hun medehelper geweest (Hand. 22: 3). De geest van ijver is een goede geest, als de "vertoornde liefde" naar de ware God en tegen het verachten van Hem gericht is (Ps. 119: 139). Nu was de ijver van de Joden volgens hun mening voor God, voor Zijn wet en Zijn belofte, voor Zijn volk en verbond en hoewel Paulus moet ontkennen, dat hun ijver was voor de ware God en Zijn waarachtige goederen, (want in hun onverstand ijverden zij niet volgens die kennis, die alleen God vindt, namelijk in Christus), gaat toch hun onverstandige ijver hem zeer ter harte, omdat deze een hoewel misvormd overblijfsel is van Israël's ingeschapen rotsaard en kracht, die al het aardse en tijdelijke voor de eer van God opoffert.

Er is een ijver ten leven en een ijver ten dode. De ijver ten dode is het lopen op eigen wegen, het geestelijke naar eigen keus (Kol. 2: 20). Nu is zeker soms de kennis, waar de ijver wordt gemist, maar dan is het ook niet de juiste kennis.

De kennis, hier door de apostel bedoeld, is altijd verbonden met liefdevolle overgave en energie van de wil voor de persoon, die men kent.

3. Want als zij de rechtvaardigheid van God niet kennen, niet willen weten van de gerechtigheid, die God zelf de mensen uit genade verleent en die daarom ook alleen voor God geldend is en zij hun eigen gerechtigheid een door vermeende vervulling van de wet uit eigen krachten verworvene proberen op te richten en voor God als oorzaak van hun zaligheid te doen gelden, dan zijn zij aan de rechtvaardigheid van God niet onderworpen, zij buigen zich niet voor de wil van God, die ons de weg van de genade als de enige weg tot behoud heeft aangewezen.

De eigen gerechtigheid is die, waardoor een mens bij God aangenaam en deelgenoot van Zijn genade denkt te zijn, hoewel God die niet heeft verordend, noch voorgeschreven, noch goedkeurt en die op een verkeerd onderwezen en niet onderworpen wil gebouwd is, met een valse mening van rechtvaardigheid en zaligheid. Van deze aard is na de val de werkheiligheid, die in het bijzonder in tegenstelling van de gerechtigheid door het geloof, die toegerekend is een eigen wordt genoemd. Zij bestond bij de Joden in het bijzonder daarin, dat zij op het uitwendige verbond van God, als Zijn volk en eigendom, op hun vleselijke afkomst van de vaderen, op hun vermeend houden van de wet, dat zij alleen in uitwendige werken stelden, op hun tempel, godsdienst, offers, vasten, aalmoezen, op hun nauwkeurig volbrengen van de voorvaderlijke instellingen vertrouwden en daarbij, ondanks hun zonden en hun ongeloof, zich diets maakten bij God in genade, rechtvaardig en van de zaligheid zeker te zijn. Zij meenden dat ook dus het geloven in Jezus van Nazareth en het aannemen van Zijn Evangelie onnodig, ja, omdat het met opheffing van hun wet en van het oude verbond moest geschieden, onrechtvaardig en godslasterlijk was.

De mens is met zijn eigen gerechtigheid een ware duizendkunstenaar, zoals de duivel zelf. Duizenden wegen, die goed schijnen, kunnen de slangenaard en list in de mens uitdenken, waardoor men God denkt te winnen. Zoals het naar de omstandigheden van tijd, personen, zaken enz. de oude Adam behaagt, gaat men naar eigen keus te werk. Ieder gaat naar eigen mening. Nu wil men deze deugd naar eigen keuze volbrengen en verkrijgen en dan een andere. Men wil zelf bidden en tegen de zonde strijden zonder de Geest van Christus. Men vormt zichzelf een valse ootmoed in het gemoed met uitwendige gebeden, woorden en inzettingen. Men maakt zichzelf een bekering naar eigen gevoel en bouwt daarop een valse tevredenheid met huichelachtige troostgronden, stelt zijn vroomheid in zekere ontberingen en andere uitwendige zaken en wil met alle macht voor zichzelf vroom worden. Heeft men dan daarbij nog enige tedere ervaringen van de genade van God, dan stelt men zichzelf gerust, vertrouwt op zijn opgevatte meningen en volgt geen ernstige, strenge tucht van de wijsheid, ja wordt zelfs niet gebonden door duidelijke getuigenissen. Dit alles komt daarvan, dat de mensen zo graag hun eigen gerechtigheid willen oprichten en de ware evangelische niet gehoorzaam willen zijn. Zij willen niet geloven dat God alleen rechtvaardig en heilig maken kan, daarentegen alle mensen leugenachtig en vals zijn, ook bij hun bevindingen en godsdienstige verrichtingen, die de beste schijnen. Daarom geven zij hun Schepper niet de eer, dat zij zich door Hem alleen laten leren en leiden, maar zij verlaten de bron van alle waarachtig leven en graven zichzelf bakken, die geen water houden. De vleselijke gezindheid blaast zichzelf op en stelt zich niet alleen de mensen voor als recht, maar ziet er ook geen zonde voor God in om zijn eigen wil te doen en als onomstotelijk voor te stellen, in plaats van voor God neer te vallen en zich aan Zijn oordeel te onderwerpen.

4. Gerechtigheid door de werken en gerechtigheid door het geloof zijn volstrekt onverenigbaar. a) Want het einde 1) van de wet is Christus. Waar Hij, het doel, de volkomen Vervuller van de wet Zich openbaart, daar houdt de mens op zijn eigen gerechtigheid te willen werken, daar houdt de wet ook op aan te klagen en te verdoemen. Christus alleen is voldoende tot rechtvaardigheid een ieder, die gelooft. Die Zijn volkomen gehoorzaamheid, Zijn plaatsbekledend lijden en sterven gelooft, die ontvangt vergeving van de zonden, vertroosting tegen Gods toorn, behoud van de eeuwige dood en is door de mededeling van Zijn gerechtigheid rechtvaardig voor God.

a) Hand. 13: 38. 2 Kor. 3: 13.

Het Griekse woord telov is hier terecht door "einde" vertaald. Ja, het is het hoogste goed van de gerechtvaardigde, dat hij in de vrijheid van de genade van God van haar en door haar leeft, zodat de wet niet meer als een uitwendige, eisende letter, niet meer als een koud aanklager en veroordeler staat met zijn "mens! u moet sterven" en hij daarop blij kan antwoorden: "Ik ben gestorven, ja, heb de eeuwige dood geleden, want alles wat Christus gedaan heeft is het mijne. " En de wet klaagt zo iemand ook niet meer aan, omdat de gerechtigheid van Christus en de liefde van God hem omgeeft, die juist de zin en de bedoeling van de wet is, in zijn hart woont en dus de wet is, die in de vlezen tafels van zijn hart is geschreven.

Hoewel nu telov ook de betekenis van "doel" kan hebben, is dit hier niet gemeend, maar bij het woord "einde" verondersteld. Want voor wie de wet nog geen tuchtmeester tot Christus is geweest, voor die bestaat zij in haar volle kracht als letter ten dode. Het spreekt ook vanzelf dat de apostel niet bedoelt dat de gerechtvaardigde de wet, dat is de boete, in het geheel niet meer nodig heeft, of ook, dat hij van het door de wet geëiste heilige leven door het geloof is losgemaakt. Niemand, die zich in waarheid in de Heere Jezus verheugt, kan dat menen, hij

weet dat door het geloof in Christus de wet pas echt wordt vervuld, lief en dierbaar wordt en aan het hart in haar hele goddelijke diepte openbaar wordt. (Hoofdstuk 3: 31. Matth. 5: 17).

5. Dit groot verschil en het onverenigbare van eigengerechtigheid en gerechtigheid van het geloof is echter geen nieuwe uitvinding, maar wordt ook door het Oude Testament, ja ook door die, die de gever van de wet is, steeds duidelijk betuigd. Want Mozes beschrijft in Lev. 18: 5, als hij op de gehele wet van God het oog vestigt, de rechtvaardigheid, die uit de wet is en zegt: a) "De mens, die deze dingen doet, al wat de Heere in Zijn wet heeft bevolen, zonder enig gebrek, zal daardoor leven; door het volbrengen van de wet zal hij het eeuwige ware leven verkrijgen (Ezechiël. 20: 21. Neh. 9: 29. Luk. 10: 28. MATTHEUS. 19: 16 vv.)

a) Gal. 3: 12.

6. Maar de rechtvaardigheid, die uit het geloof is, spreekt uit de mond van diezelfde Mozes in Deut. 30: 12 vv., daar waar hij het volk voor de laatste maal vermaant tot gelovig aannemen en opvolgen van de openbaring, die het in de wet van God heeft ontvangen. Hij spreekt daar aldus: "Zeg niet in twijfelmoedigheid en ongeloof in uw hart: "Wie in de hele wereld zal in de hemel opklimmen? Dat is in het Oude Testament de openbaring van de heilige wil van God in Zijn wet en hier in het Nieuwe Testament Christus, de openbaring van de Heilige wil van God en Zijn Evangelie, van boven afbrengen. U hoeft er niet voor bezorgd te zijn, hoe u zelf de openbaring van God, Zijn zaligheid en zijn verlossing zou tot stand zou kunnen brengen, zij is reeds gegeven door Gods vrije genade, zij is in Christus verschenen en heeft uw vlees en bloed aangenomen.

7. Of wie zal van de hele wereld in de afgrond, het rijk van de doden, neerdalen? Dat is in de voorafbeelding van het Oude Testament de openbaring van de wet en hier in de vervulling van het Nieuwe Testament de openbaring van Zijn genadige verlossing te voltooien en Christus uit de doden opbrengen. U hoeft er niet voor bezorgd te zijn, hoe u zelf de openbaring van God of Zijn verlossing tot voleindiging zou kunnen brengen, zij is door Gods groteliefde en macht volbracht, want Christus is reeds van de dood opgestaan en leeft in eeuwige heerlijkheid. Uw gerechtigheid en zaligheid is dus aanwezig, grijp die aan en neem ze.

Liever moet men in de beide laatste verzen in plaats van "dat is enz. " vertalen, "namelijk om Christus af te brengen", "namelijk om Christus uit de dood op te brengen".

8. Maar wat zegt zij nu over zichzelf door de mond van Mozes? Nabij u en iedere mens is het woord, waarin God de openbaring van Zijn heilige wil, eerst van Zijn wet, later van Zijn verlossing, heeft gegeven, het is namelijk in uw mond en in uw hart. De Heere zelf legt het door Zijn Heilige Geest daarin. Strek slechts uw hand uit en neem het aan.

EPISTEL OP de DAG VAN ST. ANDREAS - Vs. 18. Uit 4: 18.

Dit woord, waarop de profeet Mozes in de geest gewezen heeft, is geen ander dan het woord van het geloof in Jezus Christus, waarop de gehele wet wijst, waarin God Zijn wil in volkomen mate heeft geopenbaard en dat wij, apostelen, nu in de hele wereld prediken, zodat het in ieders mond en hart komt.

Het is de apostel in deze verzen 5-8 er duidelijk om te doen dat hij aanwijst, hoe het Oude Testament, in het bijzonder zijn hoofd-vertegenwoordiger Mozes zelf heeft bevestigd dat

Christus het einde van de wet is en dat gerechtigheid door de wet en gerechtigheid van het geloof sterk tegen elkaar over staan. Op een hoogst merkwaardige manier plaatst nu de apostel tot dat einde twee gezegden naast elkaar, beide van Mozes, waarvan het eerste als gevolg van het houden van de goddelijke geboden de zaligheid belooft, terwijl in het tweede de gerechtigheid door het geloof wordt voorgesteld. Door deze bijeenvoeging leert de apostel tevens wat hij ook elders zo herhaald en duidelijk verklaart, dat niet in het Oude Testament de gerechtigheid uit de wet en in het Nieuwe Testament die uit het geloof, dus een andere weg tot zaligheid in het ene en in het andere wordt gewezen. Wanneer nu God over Zijn hele wet (niet alleen van de zedenwet, maar evenzeer van de godsdienstige of offerwet) zegt: "De mens, die deze dingen doet, zal daardoor leven", dan beschrijft Hij daarmee zeker een gerechtigheid, die door de mens door eigen handelen wordt verworven, maar toch niet in de mening dat enig mens, die vlees uit vlees geboren is, op deze weg het leven zou kunnen verwerven. Integendeel weet God wel dat ieder, die deze weg betreedt, of in Farizese zelfmisleiding en huichelarij of in wanhoop over al zijn eigen werk vervalt, zodat hij zich daardoor gedrongen voelt om zich aan God op genade of ongenade over te geven en van Zijn ontferming in Christus vergeving te verwachten. Wij kunnen toch geen spotten van God in deze woorden zien, met de dwaze, opgeblazen mens, die zich inbeeldt de wet te kunnen houden. Integendeel wijst God op de enige, die eens zal komen en de hele wet van God in Zijn leven van de kribbe tot het kruis met volkomen gehoorzaamheid zal vervullen en voor Zich, de waarachtige mens, als ook voor allen, die in Hem geloven en daarvoor Zijn plaats bekledende gehoorzaamheid tot hun eigendom verkrijgen, het eeuwige leven zou verwerven. Sinds Hij is verschenen, is het woord: "De mens, die deze dingen doet, zal leven", voor iedere gelovige van kracht. Deze vervult de wet door het geloof in Hem, die het voor hem vervuld heeft en zo ontvangt hij het leven. - Bij het tweede woord, dat de apostel uit Deut. 30 aanhaalt, is veel door de uitleggers gestreden, of de apostel deze woorden van Mozes, in strenge zin aanhaalt om daarmee de aard van de gerechtigheid van het geloof aan te wijzen, zodat hij zelf ook gemeend heeft, dat Mozes op die plaats van diezelfde gerechtigheid van het geloof sprak, of dat de apostel de woorden van Mozes slechts tot de zijne maakte om er zijn bedoeling in te leggen, terwijl hij zich bewust is geweest dat Mozes daarin niet in de eerste plaats van het geloof, maar van de wet sprak. Wij voor ons kunnen niet voor de laatste opvatting beslissen, omdat zij ons voorkomt moeilijk met de waarachtigheid van de apostolische leerwijze verenigd te kunnen worden. Wij menen dat de apostel krachtens zijn bekende diepe opvatting van het Oude Testament in die plaats van Deuteronomium een uitspraak heeft gezien, die zeker in de eerste plaats doelt op de openbaring van de wet, maar vervolgens in het algemeen over de openbaring van God handelt en over de verhouding, die de mens tot deze moet innemen; dus in elk geval spreekt van de hoogste trap van de goddelijke openbaring ook in de volkomenste mate. Zeker haalt de apostel de woorden van Mozes met bewonderenswaardige vrijheid aan, want hij verandert de woorden van de Alexandrijnse vertaling: "Wie zal in de diepte van de zee neerdalen? " in: "Wie zal in de afgrond (de hel) neerdalen", omdat hij een tegenstelling wil maken tegen de opstanding van de Heere uit de dode. Verder voegt hij zijn eigen verklarende woorden tussen de woorden van Mozes. Maar door dit alles wordt de bedoeling van Mozes' woorden niet veranderd. Die zin drukt P. Gerhard in zijn lied: "Hoe zal ik u ontvangen? " met de volgende woorden uit:

"Wees niet bekommerd, zondaar, Vol angsten dag en nacht. Hoe u Hem aan moogt grijpen Met menselijke kracht. Hij komt, Hij komt gewillig. Vertrouw het toch gerust; Uw krankheên te genezen Is 's Heren vreugde en lust. "

Het kinderlijk aannemen van de genade van God, zoals die zich aanbiedt, zonder eigen gedachten daarin te mengen, zonder door eigen willen en lopen iets te willen uitwerken, met gehele erkenning van haar uitgestrektheid en volkomenheid, dat is juist het wezen van het geloof, dat de gerechtigheid verkrijgt.

9. En dit woord geeft aan ieder, die het aanneemt, gerechtigheid, leven en zaligheid. Namelijk, als u met uw mond zult belijden de Heere Jezus, dat Hij, de arme, vernederde mensenzoon, de waarachtige God is, die van de hemel is neergedaald, die verloren en veroordeelde mensen verlost heeft en gered van alle zonden en als u met uw hart zult geloven, dat God Hem uit de doden opgewekt heeft (vs. 7) en door Hem leven en onverderfelijkheid aan het licht heeft gebracht, dan zult u door zo'n levend en belijdend geloof rechtvaardig en zalig worden (vs. 5).

De woorden "mond" en "hart" in de aangehaalde plaats worden door Paulus opgevat in hun diepe betekenis, in de zin van het Nieuwe Testament. Reeds in het Oude Testament was door Gods genade Zijn woord de mens zozeer nabij gebracht, dat hij het in hart en mond met zich kon omdragen; maar het woord hem toen geopenbaard, was vooral heilvoorspellend, doordat het op de toekomst wees. Des te meer evenwel geldt nu, wat daarvan gezegd is, van het woord van God in het Evangelie. De woorden zijn, zoals uit vs. 10 blijkt, zo op te vatten: "Wanneer u met uw mond Jezus als uw Heer belijdt en deze belijdenis het uitvloeisel is van het geloof van uw harten, dat God daarin heeft verwekt. " De belijdenis van de mond staat op de voorgrond, omdat de apostel spreekt in verband met vs. 8 Jezus als Heer belijden sluit de hele gehoorzaamheid van het geloof in zich. Van de opstanding spreekt Paulus kort, als de voleinding van geheel het verlossingswerk, omdat door haar de verzoening overgegeven, de dood overwonnen en het nieuwe leven van Christus de gelovigen is meegedeeld geworden.

Als de heilige apostelen het Evangelie in dergelijke korte belijdenissen uitspreken, dan is altijd de gehele Christus daarin vervat, die in alle artikelen van de leer van de zaligheid beleden en in elke verkeerde leer wordt verloochend. Dit wordt de dwalenden voor ogen gehouden, of zij ook zouden verschrikken; dat is werkelijke liefde, terwijl de roem van "zachtheid en gematigdheid" onverschilligheid en lauwheid genoemd moet worden, die noch voor God kan bestaan, noch voor de naaste nuttig is. Die in onze tekst wordt aangesproken is dus niet onder die velerlei geesten, die de klank van de woorden: "Jezus is de Heer", in de mond hebben, maar in de gemeente van de Heilige Geest, die in alle waarheid leidt, omdat Hij in dat éne inleidt, dat Jezus de Heere is. Weer baat echter de belijdenis van de mond, die de ware Jezus werkelijk Heere noemt, toch hun niet ter zaligheid, die er een werk van maken en een soort van gerechtigheid van de leer in plaats van gerechtigheid van het geloof oprichten.

"Zo zult u zalig worden", zegt de apostel tot de gelovige belijder met grote zekerheid. Kracht en vertroosting van deze Evangelische belofte begrijpen wij juist, als wij die in het licht van de tegenstelling tot de belofte van de wet opvatten, die luidt: "De mens, die deze dingen doet, zal daardoor leven" (vs. 5). Wij moeten toch de wil van de Vader van onze Heere Jezus Christus doen, om in het koninkrijk der hemelen te komen (MATTHEUS. 7: 21); die wil van Gods genade heet: belijd in het geloof en geloof met belijdenis. De wet van het geloof, het dierbaar Evangelie, brengt leven en zaligheid aan, omdat het gerechtigheid en vergeving van zonden toedeelt in de naam van de Heere Jezus, de Gekruisigde en Opgestane.

10. Beiden, geloven en belijden, zijn onafscheidelijk verbonden; want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid voor God, omdat het geloof de gerechtigheidvan Christus aangrijpt en met de mond belijdt men ter zaligheid.

De apostel vervolgt hier, waar niet meer, zoals in vs. 9, de uitwendige afhankelijkheid van het Mozaïsche woord (vs. 8) bestaat, de gedachtegang, die voor de inhoud van ons vers ook onvoorwaardelijk nodig is, omdat hij het "met het hart geloven" vóór het "met de mond belijden" plaatst. Men zou kunnen zeggen, dat noch het geloven zonder belijden tot

gerechtigheid leidt, noch het belijden zonder te geloven. Evenals dus geloof en zaligheid, zo zijn ook gerechtigheid en zaligheid steeds onafscheidelijk met elkaar verbonden en de scheiding, die hier plaats vindt, moet weer niet zozeer als een zakelijke, maar alleen uitwendige beschouwd worden, die om het parallellisme wordt aangebracht. Intussen is de gedachte, die hier op de voorgrond moet worden gesteld, deze, dat wel het geloof van het hart rechtvaardigt, dat dit zich echter daardoor als rechtvaardigend geloof van het hart moet betonen, dat werkelijk tot zaligheid leidt, dat hij belijdt, omdat het geloof dat stom, dat zonder belijdenis is, het ware niet is. Omdat dus alleen de belijdenis de verzekering aanbiedt voor het aanwezig zijn van het rechtvaardigend geloof, dat tot zaligheid leidt en omdat alleen het geloof, niet de belijdenis, zelfs niet wanneer zij als gelovige belijdenis wordt gedacht, de gerechtigheid teweeg brengt, komt het plaatsen van de gerechtigheid bij het geloof van het hart en van zaligheid bij belijdenis van de mond, ook zakelijk voor als voldoende gerechtvaardigd. In de belijdenis, die niet alleen in de juiste vorm, maar ook van de juiste aard is, betoonde zich overigens, niet alleen in de eerste tijden van de Christenvervolging, maar ten allen tijde op de duidelijkste en meest besliste manier zowel het aanwezig zijn van het geloof in het algemeen, als ook de maat en graad daarvan, terwijl een vrijmoedige belijdenis, zonder aanzien van de gevolgen een belijdenis van Jezus Christus als de Heere, het meest besliste bewijs daarvoor levert, dat het zo belijdende subject deze Heere reeds inwendig zijn leven geheel ten offer heeft gebracht (MATTHEUS. 10: 32. 2 Kor. 4: 13

Gods levend woord komt eerst tot het hart van de mens en overtuigt hem van al het valse van rechten en aanspraken, die hij op het rijk van God maakt, waarbij men de Heere Zijn hemel graag door Zijn eigen zaken zou willen afkopen. Dit wijst het woord "met het hart" af; verwerpt alle schijnheilige voorraad van eigen werken voor God, het stelt de mens naakt en bloot voor als de ellendigste zondaar, huichelaar en bedrieger. Daarnaast wijst het met de vinger van de Heilige Geest op een geheel andere manier om voor God rechtvaardig te zijn en neemt het schijnheilige verstand onder een andere gehoorzaamheid gevangen, zodat men niet meer begeert, maar het gevaarlijk acht om voor zichzelf alleen te lopen en te werken, zonder Christus en Zijn Geest - maar men leert God omwille van Zijn lieve Zoon bidden, dat Hij Zijn eeuwig woord en leven in Christus zalig en krachtig toont tot een andere en nieuwere grond van een goddelijke gerechtigheid in Christus Jezus. Dan gaat de zorg teniet die men had, alsof men daarom niet in het uitwendige getrouw en rechtvaardig zou hoeven te worden, omdat de ware gerechtigheid voornamelijk uitwendig en geestelijk is. Want uit zo’n goddelijke gerechtigheid kunnen vervolgens niets anders voortkomen dan rechtvaardige en goede werken, evenals uit een zuivere bron zuiver water komt. En zo wordt de wet niet door het geloof opgeheven, maar vervuld.

Hier splitst de apostel de werkzaamheid van het hart en haar vrucht en die van de mond. Door het hart, onze innerlijke, eigen persoonlijkheid, geloven wij en in dat geloof worden wij de rechtvaardigheid van God in Christus deelachtig. Door de mond voegen wij het uiterlijk zegel aan ons innerlijk geloof en openbaren wij aan de mensen Gods genade aan ons geschied, tot eer en heerlijkheid van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest. Daarom is het belijden even nodig als het geloven, omdat zonder belijdenis bijzonder de naam van de Zoon niet geëerd wordt, terwijl de Vader die geëerd wil hebben als Zijn eigen naam en de Heilige Geest wil, dat ieder door Hem bekeerde mens, met Hem de getuige worde van de Zoon, tot heerlijkheid van de Vader. De belijdenis is dan ook de blijdschap, de aanvankelijke zaligheid van de gelovige; zonder belijdenis mist hij de vreugde van het geloof.

11. Niets, volstrekt niets anders dan geloof van het hart is nodig om de gerechtigheid en zaligheid deelachtig te worden. Want de Schrift zegt: (Jes. 28: 16 vv. ; Hoofdstuk 9: 33) "Een

ieder, die in Hem, de kostelijke hoeksteen, gelooft, die zal in zijn hoop op Godsgerechtigheid en de toekomstige zaligheid niet beschaamd worden.

Het bezitten van het goddelijk woord in zichzelf, in onuitsprekelijke nabijheid, zodat het ons nader is dan wij onszelf zijn, is het wezen van het geloof, die het belijden in zich sluit. Hij, die dit bezit, verkrijgt door de kracht van het goddelijke, dat in Hem is gelegd, de zaligheid, waartoe hij zonder dit niet zou gekomen zijn. Deze kracht van het geloof, die tot de zaligheid leidt, erkent Jesaja in Hoofdstuk 28 Geen waar geloof blijft zonder belijdenis, evenmin als het vuur zonder de glans; iedere belijdenis veronderstelt het geloof.

Door het geloof in Christus komen wij tot vergeving van de zonden. Daarop moet ook het belijden volgen, dat wij niet stom zijn maar spreken, zoals wij het in ons hart geloven. Dit maakt dan iemand tot een Christen, alle andere werken maken het hem niet. Deze twee stukken vullen elkaar aan. Het is het ware geloof niet, wanneer u heimelijk in het hart in Christus wilt geloven en Hem in een boek wilt prijzen; u moet Hem vrij voor ieder met de mond belijden, zoals u in uw hart gelooft. Daaraan hangt dan uw leven. Want zo’n belijder wil noch duivel noch mens horen; het kruis is aan zo’n belijder verbonden, zodat de profeet terecht zegt: "Ik zal de beker van de verlossingen opnemen en de naam van de Heere aanroepen. " Wanneer ik God wil loven en belijden, dan zullen ze mij daarom wel de drinkbeker van de marteling doen drinken. Welaan, ik wil die aannemen in de naam van God en daarom van Gods lof niet zwijgen; het zal mij ook geen schade doen, maar tot genezing en tot zaligheid strekken.

12. a) Want er is wat de weg ter zaligheid aangaat, geen onderscheid, noch van Jood, de bezitter van de wet, noch van Griek of heiden (Hoofdstuk 1: 16), die zonder de wet van God in de wereld leven; want eenzelfde Middelaar is Heere van allen, namelijk Jezus Christus, evenals zij allen dezelfde schuld dragen, rijk zijnde in genade en ontferming over allen, die Hem in geloof aanroepen.

a) Hand. 15: 9. Rom. 8: 22.

Paulus’ mond vloeit over van lof over de rijkdom van de Heere Jezus. Hier roemt hij niet alleen de volheid van de genade, waaruit ieder, de gehele menigte van alle volken mag drinken, zonder dat de overvloed wordt uitgeput, maar ook dat allen, die drinken, uit de rijkdom van vrije genade putten, zodat niemand onder allen, die zalig worden, de Heere verrijkt door enige voorafgaande gave, of door eigen bereiden van het vat, om mee te putten, of zelf optrekken van de emmer uit die bron. - Kortom, dat het niet ligt aan iemands willen of lopen, maar aan Gods ontferming (Hoofdstuk 9: 16); deze is de boven allen even heerlijk uitgestorte rijkdom, die Paulus predikt. Luther zegt: "Let op deze woorden: "over allen", of ook u niet daaronder behoort en een van die bent, die onder de veldtekenen van de zondaars liggen en strijden. Zoals dan uw hart zelf u zal overtuigen en u in uw geweten voelt, wilt u te hoog stijgen en vliegen en aan verkeerde gedachten plaats geven en Gods woord in de wind slaan. Daarom heeft u meer reden om te bidden en te smeken en zo biddend te vertrouwen. Als God uitstelt en niet dadelijk komt, blijft Hij toch niet geheel weg, want Hij verlaat niet degenen die Hem aanroepen. U moet het vrezen en sidderen door dat bidden terzijde stellen, ja, geheel en al uitdrijven en aan de wanhoop en haar hoofd, dat is de duivel, afscheid geven. "

13. a) Want het is in Joël 3: 5 voorspeld en nu vervuld dat een ieder, wie hij ook zij, die de naam van de Heere zal aanroepen, zalig zal worden.

a) Joël 2: 32. Hand. 2: 21.

De profeet spreekt van de heerlijkheid van de laatste tijd, die zich in het bijzonder zou openbaren in de algemene uitstorting van de Heilige Geest. De Heere treedt in deze tijd op bijzondere manier op als de Zoon van God, als de Messias, daarom vat de apostel het daar vermelde aanroepen terecht op als door Christus gezegd en geeft daarmee tevens aan de Zoon de naam van de Allerhoogste. (V.).

Omdat Christus Heer van allen is, heeft Hij het vermogen of de macht hen allen, heidenen en Joden, als zij Hem in geloof aanroepen; de zaligheid deelachtig te maken.

Aanroepen en belijden zijn twee manieren waarop het geloof zich in woorden uitdrukt, de ene gericht ten hemel, de andere tot de wereld. Daarom verbindt de apostel boven het geloof en het belijden, hier het geloven en aanroepen. Hier past de uitdrukking "aanroepen" beter, omdat de zaligheid als beantwoording van het aanroepen, als beloning van het gebed van de gelovigen wordt gedacht.

In het bijzonder moeten wij letten op het onbeperkte woord: "een ieder", dat Paulus vooral gedrongen heeft dit woord aan te halen; want God sluit niemand van de zaligheid uit, die Hij degenen, die Hem aanroepen, om niet en vrijwillig belooft. Het heeft zijn nut dit te weten, om verkeerde en daardoor gevaarlijke gedachten tegen te gaan over de verkiezing van de genade, zoals die de harten buiten het woord van God, ja zelfs tegen dat woord koesteren. Want ten eerste wordt in deze en dergelijke uitspraken in het algemeen aan allen het woord en de barmhartigheid van God aangeboden. Daarom hebben ook de dienaars van het goddelijke woord het bevel om aan een ieder zondevergeving te prediken. Met deze goddelijke bepaling moeten wij tevreden zijn en geloven dat, omdat God ons Zijn woord zendt, wij degenen zijn die verkoren zijn. Daarom moesten wij ook naar deze belofte aanroepen en op de zaligheid vertrouwen, die Hij zo duidelijk belooft. Dat is in weinige woorden samengevat: daarin alleen bestaat onze zaligheid, dat wij de goddelijke barmhartigheid inroepen en deze verlangen, zoals van dergelijke plaatsen de Psalmen vol zijn.

Ons hoofdstuk wordt beheerst door twee hoofdgedachten, die de apostel in vs 3 heeft uitgesproken. De eerste gedachte, dat de zaligheid van het Nieuwe Testament werkelijk bestaat in de gerechtigheid, die voor God geldt en die uit genade door het geloof wordt aangenomen. Dat Christus, in Wie alleen deze gerechtigheid is, het einde is van de wet, is door de apostel in het vorige uiteengezet. Hij gaat er nu toe over om de tweede gedachte, dat de Joden aan deze gerechtigheid niet gehoorzaam zijn geworden, uit elkaar te leggen en te bewijzen.

14. Hoe zullen of kunnen zij, de mensen in het algemeen, dan Hem als Heere en Redder aanroepen, waarin zij niet geloofd hebben, omdat toch, zoals vanzelf spreekt, aan hem, die in geloof aanroept, alleen de belofte van de zaligheid is gegeven? En hoe zullen of kunnen zij in Hem, in de Heere geloven, waarvan zij niet gehoord hebben? En hoe zullen of kunnen zij horen zonder die hun predikt?

15. En hoe zullen of kunnen zij Hem prediken, als zij daartoe niet door God gezonden worden? Een goddelijke opdracht toch is voor alle dingen nodig tot een prediking zo belangrijk, die de enige weg tot zaligheid in dit en het volgend leven aanwijst. Ja zeker, God zelf moest met de uitzending van apostelen en predikers het begin maken, wanneer het zou komen tot een gezegende verkondiging van de zaligheid in Christus, of van de gerechtigheid,

die voor God kan bestaan, tot een gezegend horen, tot geloof, tot aanroeping in geloof en eindelijk daardoor tot zaligheid van de hoorders. Ook Jesaja heeft dat geprofeteerd, toen hij in de geest de snelle voeten zag van de door God gezonden apostelen en predikers van de toekomstige zaligheid; zoals geschreven is in Jes. 52: 7 : a) "Hoe liefelijk, hoe troostvol en verblijdend voor alle vermoeideen bedrukte harten, zijn de voeten van degenen, die de vrede verkondigen, die God zelf, tegen wie zij hebben gezondigd, tot stand heeft gebracht en voor ieder heeft opengesteld, de voeten van degenen die het goede verkondigen, dat God in deze vrede aan de zielen schenkt (God moet de eerste steen leggen en in u beginnen, zodat u Hem zoekt en bidt).

a) Nah. 1: 15.

Hij is reeds aanwezig als u begint en zoekt. Is Hij er niet, dan vangt u niets aan dan enkel zonde en des te grotere naarmate u groter en heiliger werken u voorneemt; u wordt een verstokte huichelaar.

Deze plaats is van zeer groot belang voor de leer van het predikambt. De apostel verzekert hier helder en duidelijk de noodzakelijkheid van het ambt tot stichting en onderhouding van de kerk, zijn goddelijke instelling en daarom ook zijn voortduren tot aan de volmaking van het rijk van God in heerlijkheid. Tegenover deze woorden verdwijnen alle zelf uitgedachte dromerijen van een voortkomen van het ambt van het Nieuwe Testament uit de gemeente om de uitwendige orde.

O hoeveel is er voor een mens nodig om zalig te worden; horen, leren, roepen. Schone keten! Maar waaraan ontbreekt het? Aan het horen, aan juist en grondig prediken, velen duizenden aan zending en roeping. Een ontzaglijke schade! U ongeroepenen, of u die door uw vlees, vrouw, geld of zelfs door de duivel geroepen bent, vlucht; ongeroepen predikers te horen is zielenmoorden, zegt Paulus.

Alles is gelegen aan de roeping en het gezonden zijn. Daarom moet het goed zijn. De menselijke roeping blijft voor hetgeen het maatschappelijke aangaat. Maar er is nog een ander fundament nodig bij degenen die dienaars van het Evangelie willen zijn. Zij zijn door God gezonden, die geen slechten, maar herders naar Zijn hart zendt en zelf ze daartoe maakt, dan kunnen zij ook met kracht leren en prediken. Zijn er ware predikers, dan horen de toehoorders niet tevergeefs het woord van de predikers aan, maar het valt diep in het hart en groeit bij hen op tot vrucht, zodat het ten minste niet leeg terugkeert.

16. Zijn er nu in de eerste plaats boden van Gods genade nodig, het heeft waarlijk aan deze niet ontbroken. Heerlijk is vervuld wat Jesaja heeft geprofeteerd. Maar zij, zowel die uit Israël als die uit de heidenen zijn, zijn niet allen het Evangelie, de goede boodschap van de vrede, gehoorzaam geweest. Zij zijn dus niet gekomen tot de zaligheid, die het deel wordt van allen, die Hem aanroepen, maar zij zijn onder de toorn en het gericht van God gebleven. Zo dragen zij zelf alleen de schuld daarvan door hun ongeloof, of ongehoorzaamheid aan de goddelijke prediking. Maar ook dit ongeloof van zo velen in Israël was reeds lang tevoren verkondigd en bevestigt slechts de waarheid van het woord van God. Want dezelfde Jesaja, die de uittrekkende boden van het Evangelie in de geest gezien heeft, voorspelt, waar hij van de vernedering van de knecht van God spreekt, ook dat Israël zich daaraan zal ergeren en aan het Evangelie, dat deze vernedering van de knecht van God tot de dood van de kruis verkondigt, de rug zal toekeren, als hij in Jesaja 53: 1 zegt: a) "Heere, wie heeft onze prediking, de prediking van Uw boden, de profeten en de apostelen geloofd?

a) Joh. 12: 38.

17. Zo bevestigt dan Jesaja in deze woorden, wat ik boven (vs. 14) gezegd heb en zo is dan het geloof uit het gehoor van de prediking van het Evangelie en het gehoor van die prediking door het woord van God. Het bevel, de roeping van de Heere om te prediken, maakt alleen dat dit woord kracht heeft om geloof te wekken en tot zaligheid te leiden.

Even ontwijfelbaar als het is, dat de kracht van de prediking van Christus rust op het bevel en de opdracht van God en een prediker alleen dan zich kan troosten met de belofte: "Die u hoort, die hoort Mij" en zo waarschijnlijk als het is, dat hier onder het "woord van God" in de eerste plaats moet worden verstaan de uitzending van de kant van God, omdat vs. 17 een gevolg uit vs. 16 en een bevestiging van vs. 14 inhoudt, zo zeker is de gewone uitlegging van ons vers, volgens welke "woord van God" de inhoud van de prediking te kennen geeft en met het "woord van de waarheid, van de goddelijke openbaring gelijke betekenis heeft, volkomen juist. Wie zou willen bestrijden dat het eeuwige woord van God, waarin alle leven, alle wijsheid en alle genade besloten is, de bron is van de kracht van elke evangelische prediking?

Wij zijn ook wel gewoon de tekst zó te verstaan: het woord van God, dat geschreven staat, is de bron en het woord van God, dat gepredikt wordt, is de beek. Dat is ook juist. Paulus bedoelt echter niet uitsluitend het geschreven woord, als hij aan het woord van God tot opwekking van prediking en aan de prediking het werken van geloof toeschrijft. De heilige Schrift is weliswaar regel en richtsnoer van alle prediking; wat God de Heilige Geest heeft gesproken door de profeten en apostelen, licht steeds op de kandelaar van de Schrift als een helder licht. Het woord, dat de kerk leert, belijdt en predikt, wordt door dit licht ontstoken en door dat schijnsel helder gemaakt als Gods woord en verlicht haar, zodat zij licht uit licht wordt. Het verwekt zichzelf predikers en geeft de tongen tot uitspreken, evenals op de Pinksterdag het woord van de Geest, dat zij spraken, die de Heilige Geest ontvingen, gever en bewerker voor hen zelf was (Hand. 2: 4). Omdat het woord van de prediking van de Geest doortrokken is, d. i. omdat de persoonlijke Geest van God in, bij en onder de mensenstem, die gehoord wordt, met kracht aanwezig is, daarom komt het prediken uit het woord van God voort, evenals de zonnestraal uit de stralende zon.

Dit heiligdom is het ware heiligdom, de ware zalf, die ten eeuwigen leven zalft. Wij spreken echter van het uitwendige woord, door mensen als u en ik, mondeling gepredikt. Want dat heeft Christus achtergelaten als een uiterlijk teken, waaraan men Zijn kerk of Zijn heilig Christen-volk in de wereld zou kennen. Ook spreken wij van zo’n mondelinge prediking, als welke ernstig geloofd en openlijk beleden wordt voor de wereld. Waar u nu hoort of ziet dat zo’n woord geloofd, beleden en daarnaar gehandeld wordt, dan is er geen twijfel aan, of daar moet een ware ecclesia sancta Catholica, een heilig Christenvolk, zijn, hoewel zeer weinig daarvan te zien is. Gods woord toch keert niet leeg terug (Jes. 55: 11), maar moet minstens een vierde deel van de akker hebben. Gods woord kan niet zonder Gods volk zijn. En weer Gods volk kan niet zonder Gods woord zijn. Wie zou het anders prediken of horen prediken, als er geen volk van God was? En wat zou Gods volk kunnen of willen geloven, als Gods woord er niet was? Dit is het wat alleen wonderen doet, alles terecht brengt, allen onderhoudt, alles volvoert, alles teweeg brengt, alle duivelen uitdrijft, alle bedevaartduivels, aflaatduivels, bulleduivels, broederschapduivels, heiligeduivels, misduivels, papenduivels, oproerduivels, ketterduivels, alle pausduivels en antinomianenduivels; maar niet zonder geschreeuw en geroep. Maar het baat hun niet, de duivel moet er uit en kan de kracht van het woord niet verdragen. Zij zelf belijden dat het wel Gods woord en de Heilige Schrift is, maar uit de vaderen en conciliën kan men het beter weten, hoe het hoofd-deel en heiligdom de kerk

reinigt, onderhoudt, voedt, sterkt en beschermt, zoals Augustinus zegt. Die zulke vervolgen en verdoemen, die zich daaraan houden, deze openbaren zichzelf door hun vruchten. Waar het uitwendige hoorbare woord niet wordt gepredikt, daar vermoedt men niet dat de Heilige Geest daar werkt. Het is evenals met de zon, die twee zaken aan zich heeft, het licht en de warmte. Waar nu het licht en de glans heengaan, daar komt ook de warmte, maar waar het licht niet heengaat, daar blijft ook de warmte weg. Zo gaat het ook met het uitwendig woord en de Heilige Geest. De Heilige Geest werkt nergens, waar Hij niet te voren door het woord, als door een buis, in het hart komt.

19. Maar ik zeg of vraag verder: "Heeft Israël het misschien niet begrepen, dat het woord van de door God gezonden predikers in alle landen d. i. ook tot de heidenen zou uitgaan en dienvolgens ook uitgegaan is? Heeft het dus misschien enig recht gehad om zich daaraan te ergeren? " Ja waarlijk, zij moesten het weten, dat het Evangelie voor de hele wereld bestemd was en dat de heidenen tot God zouden terugkeren. Mozes toch zegt eerst (treedt reeds als de eerste in de heilige Schrift op tegen die enghartige zelfzucht in Deut. 32: 21, waar de Heere het afgodische Israël dreigt dat Hij de Kanaänieten zou zegenen en het daardoor tot jaloersheid verwekken omdat het Hem door zijn afgoderij tot toorn heeft verwekt, zodat Hij met dat woord de latere algemene bekering en zegen van alle heidenen door het Evangelie voorspelt): "Ik zal jullie, die Gods heilig woord verwerpt en dat ongehoorzaam bent, tot jaloersheid verwekken door degenen, die geen volk zijn, die deze naam vanwege hun goddeloosheid en verdorvenheid onwaardig zijn en die Ik toch door de prediking van Mijn Evangelie wil begenadigen en tot een waar volk, ja tot Mijn volk wil maken. Door een onverstandig volk, een volk dat aan de dwaasheid en het onverstand van de afgoderij is overgegeven, zal Ik u tot toorn verwekken, zodat ook u uit jaloersheid u weer tot Mij zult keren en Mijn zaligheid in geloof zoeken zult.

20. En Jesaja bevestigt deze voorspelling van Mozes. Hij drukt zich zelfs nog sterker uit, als hij de aanneming van de heidenen, die nog in de toekomst is, als reeds aanwezig ziet; hij verstout zich en zegt in Hoofdstuk 15: 1 : "Ik de Heere, ben gevonden, heb Mij laten vinden (Hand. 17: 27) door degenen die Mij niet zochten. Ik ben openbaar geworden, heb Mij in liefde en genade geopenbaard aan degenen die daar Mij niet vroegen.

21. Maar tegen Israël zegt hij, dezelfde Jesaja in Jes. 65: 2, de ongehoorzaamheid jegens God en Zijn heilige wil bestraffend en het ongeloof aan het Evangelie eveneens voorspellende: "De hele dag heb Ik, de Heere, Mijn handen, liefderijk en vriendelijk lokkend en uitnodigend, uitgestrekt tot een ongehoorzaam en tegensprekend volk, dat altijd Mijn woorden ongehoorzaam is. Dit is nu vervuld, want ook nu daaraan de uitnodiging om tot Christus te komen en Zijn genade aan te nemen is verbonden, heeft Israël weerbarstig gezegd: "Wij willen niet! " (MATTHEUS. 23: 37. Joh. 19: 12).

HOOFDSTUK 11-13

DE VERKIEZING IS ONVERANDERLIJK

IV. Vs. 1-36. Paulus heeft tot hiertoe de oorzaak blootgelegd, hoe het gekomen is dat Israël, het volk dat zulke grote, goddelijke voorrechten heeft ontvangen, van de zaligheid in Christus uitgesloten gebleven is. Hij is tot het resultaat gekomen dat de schuld daarvan volstrekt niet bij God ligt, maar alleen in Israël's ongehoorzaamheid jegens het genadig welbehagen van God, dat toch duidelijk was geopenbaard, zoals Mozes en Jesaja dit ook hadden voorspeld. Nu wendt hij zich van dat treurig vernederend beeld van de verharding af, die over een groot deel van Israël is gekomen, tot de vertroosting van de toekomst. In deze zal het in een veel hogere zin blijken dat Gods belofte geenszins teniet gedaan is; deze zal ook bij het volk van Israël wonder-heerlijk worden vervuld. God heeft, zegt Paulus, Zijn volk niet willekeurig verstoten, maar reeds een overblijfsel uit genade gered, maar de overigen om hun werkheiligheid aan het oordeel van de verharding overgegeven (vs. 1-10). Deze verharding van Israël is geenszins het doel van de wegen van God met Israël, maar alleen een middel van Zijn eeuwige liefde, opdat Hij aan de heidenen genade geeft en daarna, alsmede daardoor, eindelijk ook Israël als volk weder opneemt en zalig maakt (vs. 11-15). Deze toekomstige wederaanneming van Israël volgt reeds uit zijn hem van God zelf gegeven roeping onder de volken van de aarde, die op het eeuwig raadsbesluit van de liefde rust. Daarom moeten zich de heidenen door de tijdelijke verwerping van het volk van God en hun verkiezing en de verkiezing van deze in hun plaats niet laten verleiden tot zelfverheffing en tot hoogmoedig verachten van Israël, maar integendeel altijd gedachtig blijven dat zij niet als kinderen van het huisgezin van God geboren, maar alleen gasten in het huis van God zijn; dat het lot van de ongehoorzame kinderen nog veel zekerder de weerspannige gasten zal treffen en dat het meerdere recht van de kinderen boven de vreemden ondanks hun ogenblikkelijke uitdrijving uit het huis slechts buiten werking is gesteld, maar later weer zal worden hersteld (vs. 16-24). Op deze voorstelling van de hoop, die door de aard van de zaak wordt teweeg gebracht, volgt de uitdrukkelijke verkondiging van de bekering van Israël als geheel, die in de toekomst op de door God vastgestelde tijd te wachten is. Deze belofte heeft haar grond deels in de getuigenissen van de heilige Schrift, deels in de trouw, de uitgebreidheid en algemeenheid van de Goddelijke barmhartigheid (vs. 25-32). Eindelijk sluit de apostel de gehele afdeling, waarin hij de troost en de hoop van de toekomst uit elkaar heeft gezet, met een terugzien op de gehele verwezenlijking van het eeuwig raadsbesluit van God over Israël en alle volken, terwijl hij een loflied vol geestdrift aanheft op de ondoorgrondelijke wijsheid en liefde van God, waarmee Hij Zijn hele tempel van de genade heeft ingericht.

1. Ik zeg dan ten slotte (Hoofdstuk 10: 18, 19): a) "Heeft God dan, zoals misschien iemand uit die uitspraken van de profeten ten onrechte zou kunnen besluiten, Zijn volk, dat Hij zelf verkoren heeft, geheel verstoten (Ps. 94: 14), omdat Hij toch nu Zijn genade en Zijn zaligheid aan de heidenen heeftgegeven? " Integendeel b), want was dit het geval, dan zou ook niet een enkele tot de genade van Christus zijn gekomen. En dit is toch het geval; want ik Paulus, ben toch ook een Israëliet en wel een, die zijn afstamming nauwkeurig kan opgeven, niet een, die uit de heidenen onder het volk is opgenomen, maar uit het echte zaad van Abraham, van de stam Benjamin, dus de kern van het volk, dat uit de ballingschap is teruggekeerd. Heeft God mij nu in genade aangenomen, hoe zou het mogelijk zijn, dat het gehele volk verstoten was?

a) Jer. 31: 37. b) 2 Kor. 11: 22. Fil. 3: 5.

2. Nee, God heeft Zijn volk zeker niet verstoten, dat Hij tevoren, nog voordat het bestond en Hij het als Zijn volk riep, in goddelijke liefde gekend heeft Ro 8: 28 en getrokken heeft om het Zijn genade deelachtig te maken. Het zou zo een tegenspraak van God tegen Zichzelf zijn als Hij het verstoten had. Of weet u niet wat de Schrift zegt van Elia (eigenlijk "in Elia" d. i. wat de Schrift in dat gedeelte, dat over Elia handelt, zegt) namelijk in 1 Kon. 19: 10, 14, 18 ? Hoe hij, Elia, op Horeb in het uur van zware bestrijding en donkerheid, die hem de ogen verblindde, God aanspreekt tegen Israël, en zei:

3. "Heere! zij hebben Uw, de door U gezondene ware profeten gedood en Uw altaren, die de gelovigen, voor wie het bezoeken van de tempels verhinderd is, uit nood op de hoogten hebben gebouwd, omgeworpen en ten gronde toe verwoest en ik ben van al Uw dienaren alleen overgebleven en zij zoeken ook mijn ziel.

Deze is nu de eeuwige uitverkiezing van God in Christus, die van God alleen uitgaat en de zondaar opneemt en behoudt. Tot dezen behoorde Paulus zelf (Gal. 1: 15, 16) en allen die uit Israël geloofden. God wilde Israël niet geheel in het ongeloof laten wegzinken en daarom behield Hij Zich voor, om door Zijn almachtige genade enkelen tot gelovigen en rechtvaardigen te stellen. Wie die uitverkorenen zijn zouden, zou blijken uit hun geloof.

4. Maar wat zegt tot hem het goddelijk antwoord? "Wees getroost. Gods volk zal ondanks dat groot verderf door heidense gruwelen niet ophouden te bestaan. Ik heb Mijzelf ook nu nog zevenduizend mannen overgelaten, getrouwe vereerders van Mij, die de knie voor het beeld van Baäl, dat alle overigen hebben aangebeden, niet gebogen hebben. "

5. a) Zo is er dan ook in deze tegenwoordige tijd, waarin het grootste gedeelte van dat volk weer verblind is en wel door de aanbidding van de afgod van hun eigen gerechtigheid, een overblijfsel geworden. Er bestaat nog een klein overblijfsel tegenover de grote menigte van verstokten. Ook nu is er nog zo’n gemeente van 7000, die naar de verkiezing van de genade (Hoofdstuk 8: 33; 9: 11), zonder enige eigen verdienste de zaligheid van God in Christus ontvangen en aangenomen heeft.

a) Rom. 9: 27.

Dit was een overblijfsel naar de verkiezing van de genade. Het geloof en de behoudenis van deze Joden was geenszins het gevolg van hun verdiensten, maar een vrucht van Gods ongebonden genade en een gevolg van Zijn onveranderlijke verkiezing, volgens welke Hij Zich uit de diep bedorven Joden nog enigen tot de zaligheid door het geloof in Jezus Christus bestemd had. Deze verkiezing had haar enige grond in enkel genade: want, bij de genade kan geen verdienstelijkheid van werken in aanmerking genomen worden, of men vernietigt de gehele natuur van de genade.

6. a) En als het door Gods vrije, van alle menselijke verdienste onafhankelijke genade is, dat dit overblijfsel in Israël tot de zaligheid in Christus is gekomen, zo is het niet meer uit de werken daartoe gekomen. Anderszins is de genade geen genade meer, want deze bestaat daarin dat zij vrij en voor niet geeft. En als het is uit de werken, dat men tot de gemeenschap met Christus komt, zo is het weer geen genade meer, die daartoe gebracht heeft, anderszins is het werk geen werk meer; want dit is de aard van een verdienste, dat de gave niet voor niet wordt ontvangen. Genade en verdienste sluiten elkaar dus wederkerig uit. Godseeuwig raadsbesluit nu luidt, dat Hij alleen uit genade door het geloof en niet door de werken rechtvaardig en heilig wil maken.

a) Deut. 9: 4.

7. Wat kunnen wij dan als besluit trekken uit hetgeen wij tot hiertoe hebben gezegd? (vs. 1-6). Dit: hetgeen Israël met zijn eigenaardige ijver zoekt, namelijk de gerechtigheid voor God (Hoofdstuk 9: 31 vv.), dat heeft het niet verkregen, omdat het die in zijn eigenwerken zocht. Maar de uitverkorenen, d. i. het kleine hoopje van degenen die zich de verkiezing van de zondaars tot zaligheid hebben laten welgevallen en de gerechtigheid als een geschenk hebben aangenomen, hebben het verkregen, omdat deze gerechtigheid alleen uit genade wordt gegeven. En de anderen, de grote menigte in deze tijd, zijn in hun verstand en hun wil door God verhard geworden; zij zijn door het oordeel van de verharding getroffen, zodat zij nu, nadat zij Gods genadig welbehagen lang hardnekkig wederstonden, de zaligheid in Christus niet meer kunnen aannemen.

8. Deze verstoktheid van het volk in zijn geheel tegen de grote genade van God is ook door de profeten voorspeld, zoals in Deut. 29: 4 en ook in Jes. 29: 11 en 6: 10 29. 11 geschreven is: "God heeft hun, van de menigte van het volk, gegeven een geest van de diepe slaap en van de bedwelming, waarin een mens de weg niet kan vinden en plotseling tot de val komt, a) ogen om niet te zien wat waarheid is en recht en oren om Gods liefelijke uitnodiging niet te horen, tot op de huidige dag. Deze huidige dag, waarvan Mozes spreekt waarop het oordeel van de verharding zal ophouden, is echter nog niet gekomen en daarom betreft deze voorstelling ook nu nog het volk en zal blijven voortduren totdat het zich tot God bekeerd heeft en alleen op Zijn genadig welbehagen zal vertrouwen.

a) Ezech. 12: 2. Matth. 13: 14. Mark. 4: 12. Luk. 8: 10. Joh. 12: 40. Hand. 28: 26.

De tegenspraak, die daarin schijnt te liggen, dat het oordeel van de verharding een mens of een volk, dat God ongehoorzaam is, blind en doof maakt en dat toch van hem geëist wordt zich te bekeren, wordt opgelost als men bedenkt, dat achter Gods toorn altijd Zijn liefde blijft en dat het oordeel van God het inwendige van de mens, volgens hetwelk hij zich door de zware last van Gods toorn kan laten verootmoedigen, nooit teniet doet. Israël zal eens ten gevolge van grote ellende en vervolgingen zich verootmoedigen en dan zal de ban van blindheid en doofheid van zijn hart worden weggenomen, zodat het weer zal horen, zodat het weer kan zien, die Heer het doorstoken en veracht heeft. Deze tijd ligt echter geheel in de hand van de genade van God, die op haar tijd zo’n ootmoedige verbrijzeling van het volk zal bewerken en vervolgens de zaligheid in Christus weer zo dicht onder de ogen zal plaatsen, als in de tijd van Christus en van de eerste Christen-gemeente. Maar heden, nu het grootste deel van de Christenen zelf in blindheid en doofheid, in afgodendienst en zonde is weggezonken, is duidelijk de tijd van genade voor Israël nog niet aangebroken en de ban van God werkt voort.

9. En David zegt in Ps. 69: 23 en 24 van datzelfde Israël, dat tegen Gods wil zich verzet: "Hun tafel, waaraan zij in overdaad zwelgen en die met spijs en drank overvloedig bezet is, wordt tot een strik en tot een val, tot een jachtgaren, waarin hen, terwijl zij zorgeloos en gerust voortleven, plotseling onheil en verderf overvalt en tot een aanstoot, zodat zij bezwijken en tot een rechtvaardige wedervergelding voor hen, voor hun opstand tegen Uw en Uw goed en genadig welbehagen.

Men heeft veel gesproken tegen de vloekpsalmen van David, als onmenslievend; maar wat moeten wij dan zeggen als Paulus, de bedienaar van het Evangelie, van het Nieuwe Testament, van de genade, van de vrede, ze overneemt? Men vergeet over welke mensen zo’n

oordeel wordt uitgesproken. Het zijn de verharde goddelozen, die de menselijke natuur hebben uitgeschud, wier lust het is kwaad te doen en te verderven. Mannen als Joab, die onder vriendschapsschijn twee mannen kon vermoorden: dus de sluipmoordenaars, de gifmengers, de bedriegers van beroep, de dieven, die nauwelijks uit het tuchthuis ontslagen meteen weer het oude misdrijf opvatten, in een woord, de goddelozen, die zich verheugen als zij kwaad kunnen doen. En hoe velen zijn er van die lieden nog in onze tegenwoordige maatschappij! Vraag het aan de jaarboeken van het lijfstraffelijk recht en u zult verbaasd staan tot welke allerergste goddeloosheden mensen kunnen vervallen, zonder te blikken of te blozen. Het geweten is dood in hen en alle zedelijk gevoel is in hen ten enen male uitgedoofd. Hoe hard het oordeel van God van de Schrift dus over hen klinken mag, het is ten volle rechtvaardig.

10. Dat hun ogen verduisterd worden, nadat zij ze zelf zolang hebben gesloten, om de weg van de vrede niet te zien en verkrom hun rug, zodat zij ten allen tijd dienstknechten moeten zijn van hun eigen boze wil en van hun verzet tegen de waarheid van God. Zo sprak toen David in heilige toorn over het weerspannige volk en heden is het voor onze oren vervuld, dat hun vleselijke gezindheid hen tot een valstrik is geworden.

11. Het is dus wel op de profetie gegrond dat de anderen, zoals ik in vs. 7 zei, verstokt zijn geworden. Zo zeg ik dan: "Hoe lang zal dit gericht van verblinding van hun ogen en van verharding van hun hartenduren? Hebben zij misschien daarom tegen de steen des aanstoots en de rots van ergernis, die in Christus voor hen lag (Hoofdstuk 9: 33) door hun ongeloof gestruikeld, opdat zij volgens de wil en de bedoeling van God vallen zouden en zouden blijven liggen? Integendeel. Hun gehele val was zeker niet het einddoel van Gods wegen met hen, maar slechts een middel van Zijn liefde, waardoor Hij Zijn naam verheerlijkte en Zijn rijk weer opbouwde (Hoofdstuk 9: 23), en dat ook hen eens weer ten goede zal komen. Door hun val toch, door hun zonde van ongeloof en ongehoorzaamheid is het naar Gods wijze en barmhartige leiding daartoe gekomen, dat de zaligheid in Christus de heidenen geworden is. Het Evangelie is tot hen gebracht ende roeping van Gods genade heeft onder hen geklonken; zij hebben die gehoord en aangenomen en dit is gebeurd om hen, de leden van Gods oude volk, die in ongeloof zijn gebleven, tot jaloersheid te verwekken door de begenadigde en gelovige heidenen, zodat zij eens door heilige ijverzucht gedrongen ook hun harten in gehoorzaamheid voor het Evangelie openen en zo de voorspelling van Mozes in Hoofdstuk 10: 19 vervullen.

1) De apostel spreekt hier niet van de enkele Israëlieten op zichzelf, maar van het volk in het algemeen. Het is daar niet te bewijzen dat de apostel de val van de bijzondere leden van Israëls volk als een gebeurtenis beschouwde, die nog een toekomstige verlossing deed verwachten. Integendeel zijn diepe ziel-verscheurende smart (Hoofdstuk 1, 2) zou dan allen zin hebben gemist. Wanneer hij met die zekerheid en met die kalmte, waarmee hij hier de herstelling van het volk als zodanig voorspelt, ook de redding van allen in het bijzonder had voorzien, zoals dan ook allen, die de redding van allen ten laatste verbeiden, juist ten gevolge van zo’n dwaling, die smart niet voelen. Ten aanzien van de enkele Israëlieten stond het struikelen zoals met het verstokt worden; (vs. 7) ten aanzien van het gehele volk strekken zich Gods genadige bedoelingen verder uit.

Wij moeten bij het volk van Israël (in die tijd evenals nu nog) drie klassen onderscheiden. Ten eerste de weinigen, die de energie hadden om in tegenstelling van de verdorven geest van het algemeen, in de Gekruisigde de Messias te verkennen en aan te nemen (door Paulus "het overblijfsel naar de verkiezing van de genade" genoemd); deze gingen in het geestelijk Israël van de kerk over. Ten tweede de leden van het volk, die met meer of minder helder

bewustzijn tegen God streden (de tegenwoordige hervormingsjoden en de oude Sadduceeën met een gedeelte van de Farizeeën); deze vielen van Israël af en werden, hoewel lichamelijk besneden, naar de geest heidense voorhuid (Hoofdstuk 2: 28 v.); daarom laat God hen in de grote gerichten, die onder Titus komen, ten ondergaan. Ten derde degenen die noch door de zonde, noch door de genade krachtig genoeg worden gedrongen, zodat zij noch zo zware schuld op zich laadden als de tweede klasse, omdat zij niet geloofden, noch ook tot de hoogte kwamen die de eersten bereikten. Deze derde klasse bleef als een zaad over en daaruit ontwikkelt zich het Israël naar het vlees, dat wij door de rij van de Christelijke kerk zien heengaan en dat als een levend wonder van de Heere, in de hele wereld verstrooid, toch aan zijn van de vaderen geërfde zeden getrouw, onder ons omwandelt (biddend om de herstelling van het offer en om de komst van de Messias). Jafet woont wel heden in de tenten van deze kinderen van Sem d. i. zij dragen de schuld van hun vaderen en hebben opgehouden het middelpunt te zijn van de goddelijke weg van de zaligheid; maar zij zijn niet voor altijd verstoten, hun is slechts voor een tijd de voorrang ontnomen, die blijft voor hen bewaard. Zij lijken op een koningsstam, die door de schuld van de voorvaderen van de troon gestoten is, maar waarvoor de kroon bewaard blijft tot de tijd, dat het God behaagt om hen weer in Zijn rijk te stellen.

2) Zoals een vrouw, die door haar schuld van haar man verstoten is, in ijverzucht ontvlamt, zodat zij zich daardoor gedrongen gevoelt zich met hem te verzoenen, zo zal het nu geschieden dat de Joden, wanneer zij de heidenen aan hun plaats zien optreden, uit droefenis wegens hun verwerping naar de verzoening met God zullen trachten.

Door het innig geloof en de oprechte vroomheid van de Christenen uit de heidenen, zal Israël bekeerd worden, dat is de hoofdsom van de inhoud van vs. 11 Zo zou de ware zending onder Israël zijn, dat de Christenen uit de heidenen hun Heiland met hun hele ziel dienden en rijke vruchten van de Geest aanbrachten. Dan zou Israël door die daad overtuigd worden, dat onder ons Gods Heilige Geest aanwezig, levendig en krachtig is, dat daarom ook die God, die wij aanbidden, de alleen ware is en Jezus de ware Messias. In plaats daarvan moet het volk van de Joden van de tegenwoordige Christenen zeggen, dat zij in het algemeen genomen een geslacht zijn dat verworpen is, dat zijn geloof verloochent, zijn God door gruwelen onteert, dat de Joden zelf de Christenen uit de heidenen in vele stukken overtreffen, in nauwgezette waarneming van de sabbat, in heilig houden van de echt, in matigheid en kuisheid. Maar op welke wijze, zo vragen wij, zal bij deze tegenwoordige beklagenswaardige toestand van de heidenen het woord van de apostel tot vervulling komen? Zeker alleen zo, dat met het voortdurend toenemen van goddeloosheid en ongeloof de gelovigen onder hen zich verenigen en dan ware, gelovige gemeenten vormen, door wier ijver en liefde tot Christus Israël tot de kennis van Christus wordt geleid.

12. En als hun val, hun misdaad van ongeloof, de rijkdom is geworden van de wereld, van de heidenen, die zonder God voortleefden, omdat zij de schat in de akker en de kostbare parel vonden en ontvingen en hun vermindering, hun verachtering in het waarachtig geloof van de Abrahams kinderen de rijkdom is van de heidenen, hoeveel temeer zal de heidenwereld een rijkdom van genade en zaligheid worden aangebracht door hun volheid a) als hun getal door bekering tot Christus vol geworden zal zijn en zij weer tezamen tot het heilig volk van God behoren!

In de grondtekst staan paraptwma (= val) en htthma (= vermindering) aan de ene kant en plmrwma (= volheid) aan de andere kant tegenover elkaar. Het eerste woord moet te kennen

geven, dat de Joden niet hebben gedaan wat zij moesten doen; het tweede, dat zij geweest zijn wat zij niet moesten zijn; het derde, dat zij in volkomenheid zullen zijn wat zij moeten zijn.

De uitdrukking plmrwma, die voor de gehele bemanning van het schip, van de gehele bevolking van een stad en dergelijke wordt gebruikt, doet als tegenovergesteld denken aan "gedeelte", die betekenis echter van htthma niet met zekerheid kan worden aangewezen. Wij zouden ervoor kunnen stellen "te kort" er ontbreekt aan de menigte, die bij elkaar behoort. Zonder twijfel zweefde de apostel de idee van een bepaald getal voor de geest een idee, die gemodificeerd (tot haar juiste maat teruggebracht) ook in Openb. 7: 4 te voorschijn treedt. Dit getal had ten gevolge van de ontrouw van velen een aanzienlijk te kort van Christus en toch werkten deze weinigen reeds met zoveel kracht, hoe zal dan later, wil Paulus zeggen, de werking zijn, als het door God bepaalde getal vol wordt! Zeer veel opheldering voor de gehele apostolische opvatting van de verhouding van het gehele Israël tot de bijzondere personen, die het uitmaken, is de plaats Gal. 4: 21 vv. Het volk is de moeder, die steeds de mogelijkheid van baren voorstelt, maar een tijd lang is zij onvruchtbaar (Gal. 4: 27). En als zij baart zoals Sara Izaak, dan baart zij weinige kinderen. Maar eens zal de verlaten, verouderde, onvruchtbare meer kinderen voortbrengen, dan die de man heeft. Het onder alle volken verstrooide, door God verlaten Israël lijkt op zo’n verouderde onvruchtbare; slechts enkelen maken zich nu en dan van het volk los en treden de kerk van Christus bij de heidenen binnen, die nu de man heeft, d. i. waarbij God in Zijn genade werkzaam is. Maar deze onvruchtbare weduwe zal nog eens in haar ouderdom kinderen voortbrengen, als de dauw uit het morgenrood.

De volheid van de Joden in ons vers staat tegenover de volheid van de heidenen (vs. 25). Toch blijft tussenbeide, zoals de profetie van het Oude Testament en vs. 26 het grote onderscheid bestaan, dat de volheid van de heidenen het volledig getal van alle heidense volken betekent, dat dus bij hen niet de bekering van alle personen, van alle volken bedoeld is, terwijl de volheid van de Joden of "geheel Israël" toch zonder twijfel het geheel te kennen geeft van alle personen, die het volk uitmaken. Zo is bedoeld, dat aan het einde van de dagen, als het uur van de genade van God voor Israël weer zal slaan, het dan bestaande volk weer als geheel in genade zal worden aangenomen, dat niet moeilijk daarmee te rijmen is, dat dit getal toch slechts een beperkt getal zal zijn, omdat de gerichten van God, die dat uur van genade voorafgaan, al degenen zal hebben weggenomen die niet meer op de verschijning van de Messias wachten en de voorvaderlijke wet hebben verworpen.

13. Ik zeg: "Wanneer hun getal eens vol zal zijn; " want ik spreek tot u, Christenen uit de heidenen, omdat u zou kunnen menen dat mijn ambt slechts u toekwam en de bekering van de Joden mij niet aanging. a) Voor zoveel ik van de heidenen apostel ben kan ik betuigen: Ik maak mijn bediening heerlijk door getrouw en ijverig aan uw zielen te arbeiden enzo velen van u mogelijk is tot de Heer te leiden.

a) Hand. 9: 15; 13: 2; 22: 21. 2 Tim. 1: 11.

14. Maar ik doe dat steeds in de hoop en met het oog daarop, of ik wellicht enigzins de Joden, die mijn vlees zijn, over uw geloof en de genade aan u tot jaloersheid verwekken en zo ten minste enigen uit hen tot het geloof in Christus leiden en behouden mocht. Daardoor zou ik het grote doel van de bekering van het gehele Israël voorbereiden en bevorderen. Het zal toch zo’n belangrijke zaak, rijk in zalige gevolgen zijn, als eens het gehele volk tot bekering zal komen, dat het wel van de moeite waard is, al is het slechts enigen van hen te winnen.

15. Want als reeds hun verwerping en overgave tot het oordeel van God door hun uitsluiting van de heilige gemeenschap van het volk van God, zoals die ten gevolge van hun ongeloof heeft plaats gevonden, de verzoening is van de wereld, die tot hiertoe onder de toorn van God lag, tot welke wereld ook u als heidenen behoorde, wat zal dan Israëls bekering voor u een zegen zijn! Ten gevolge van Israëls ongeloof is de prediking van Gods genade in Christus tot u gebracht en u heeft ze aangenomen en genade verkregen, wat zal dan de aanneming, de wederopname in de gemeenschap van Zijn volk in latere dagen wezen, betekenen en teweegbrengen, anders dan het leven uit de doden, de wederopstanding van de doden en de verhoging van de hele wereld, dus de voltooiing van alle zaligheid van de wereld in Christus?

Het is duidelijk dat de apostel hier de geschiedenis van Israël in parallel plaatst met het leven van Christus in de beide hoofdgebeurtenissen, Zijn dood en Zijn opstanding, als wilde hij zeggen: evenals de wereld van zondaren verzoend werd, toen God Zijn Zoon Jezus in het oordeel van de dood overgaf, zo diende Israëls overgave tot verzoening en behoudenis van de overige wereld, evenals Christus' opstanding en opname in de genade en heerlijkheid van God naar de wereld het leven gaf en het begin van de verheerlijking, zo zal eens Israëls bekering aan de wereld de zalige volmaking van haar geheel geven door opstanding ten leven en door verheffing van de wereld. Dit is echter veel meer dan slechts een vergelijking. De gevolgtrekking van Paulus berust integendeel op de stellingen, die in het Oude Testament haar grond hebben, dat Israëls gehele bestaan en leven een voorspellend voorbeeld is van het leven en zijn van de Messias, die uit hen is voortgekomen en die als het ware het ideale Israël is. Zo geeft bijvoorbeeld ook in Jes. 52 en 53 knecht van God" nu eens het volk van Israël te kennen, dan weer Hem, in wie de zaligheid van het volks gelegen is en Israëls roeping voor de gehele wereld wordt vervuld, namelijk Christus. Pas de laatste tijd, als Israël weer in het middelpunt van de geschiedenis van de volken treedt en met de nieuwe bedeling, die het ontvangen heeft, ook voor de hele verdere wereld een nieuwe tijd aanbreekt, zal het ons duidelijk worden hoe innig Christus verbonden is met het volk van de verkiezing en hoe Israëls lotgevallen een gelijksoortige uitwerking op het lot van de heidenwereld hebben gehad, als de gebeurtenissen in het leven van Christus op de hele wereld. In hoeverre Israëls bekering in de toekomst het begin zal zijn van de tijd van zaligheid of van openbaring en het begin van de laatste dagen en dus de voltooiing van het rijk van God, zal de Openbaring van Johannes leren ("Ro 11: 12" en "Ro 11: 13.

Luther heeft de tweede helft van ons vers verkeerd uitgelegd. Hij laat namelijk "aanneming" niet doelen op de Joden, maar op de aanneming van de verzoening door de heidenen. Hij zegt in de kanttekening: "Van de doden het leven ontvangen gaat niet, hoe zou dan het leven van de heidenen daardoor worden teweeg gebracht, dat de Joden gevallen en dood zijn. Integendeel zullen de dode Joden door het voorbeeld van de heidenen opgewekt worden tot het leven. " Deze opvatting strijdt met vs. 12 en vs. 16 en met de eenvoudige zin van de woorden. Andere uitleggers wilden onder het "leven uit de doden" niet de lichamelijke opstanding van de doden vóór het oordeel zien, maar een geestelijk levend worden van de overige gestorven Christenen, of zij zien daarin een vervulling van Ezechiëls profetie, het weer levend worden van de doodsbeenderen Eze 37: 14. In dat gezicht is echter Israëls wonderbare en plotselinge bekering voorspeld, niet wat deze aan de wereld zal aanbrengen. Zeker ligt in de woorden van Paulus, dat Israëls wederopname een groot genadig wonder van God is een plotselinge en onverwacht komende gebeurtenis, die van zo grote invloed op de hele wereld zal zijn, als wanneer het leven uit de dood voortkomt. Volgens de Openbaring van Johannes kan daarmee op niets anders gedoeld zijn dan op de oprichting van het rijk van heerlijkheid, die met de eerste opstanding begint en waarin tevens het begin van verheerlijking voor de wereld gegeven is. Ondubbelzinnig blijkt het uit de Openbaring dat het

einde van de kerk Israëlitisch-Christelijk is en dat de tijd van de heerlijkheid van het rijk van God die zal zijn, als het in Christus gelovige Israël de kerk van Zijn zalige gemeente zal zijn.

16. En als de eerstelingen (woordelijk: "de eersteling garve", die volgens de wet van de Heere in Num. 15: 19-21 aan het begin van de oogst, omstreeks Pasen, de Heere ten offer moest worden gebracht), om deheiligheid van het land van de Heere zelf heilig zijn en een de Heere welgevallig offer, zo is ook het deeg heilig. Het eerstelingbrood, dat aan het einde van de oogst tegen Pinksteren de Heere moet worden gebracht, is heilig om de geheiligde eerstelingen en de Heere neemt ook dit, waardoor de hele oogst wordt voorgesteld, in genade aan. En om voordezelfde zaak een andere gelijkenis te gebruiken, als de wortel van een boom heilig is, zo zijn ook de takken, als met de wortel samenhangend en een geheel vormend, heilig. Pas dit nu slechts toe op Israël. Aan het einde, als het laatste grote pinksterfeest komt en Gods Heilige Geest de oogst van het Godsrijk ten einde zal brengen, dan zal ook Israël in de geestelijke schuren worden gebracht en dit einde van de oogst, het eerstelingbrood Israël, zal de Heere even zeker welgevallig, heilig en geliefd zijn, als de eersteling garve van dit volk, Abraham, Izaak en Jakob, die de Heere verkoren heeft, Hem heilig en welgevallig was; ja de boom Israël blijft en zal ten slotte zijn, wat hij door zijn wortels, de vaderen, is geworden.

De zin, die men moet invullen om de samenhang te verkrijgen is deze: Die wederopname van Israël is echter met zekerheid te wachten, want het afgeleide moet toch ook de natuur van het oorspronkelijke bezitten; zo ook het tegenwoordige Israël (de takken) de natuur van de wortel, waaruit het is opgegroeid.

Deze patriarchen zijn geheiligd door het verbond, dat met hen van Gods kant is gesloten en de beloften hun gegeven. In zoverre nu echter dit verbond en deze beloften niet op henzelf, maar op hun nakomelingen doelen en in hen aan hun hele zaad waren gegeven (Luk. 1: 54 v., 72 v.), zo was ook Israël als geheel een voor God geheiligd volk (Ex. 19: 6). Evenals dus patriarchen en volk een massa vormden, maar het volk het droeg, dus door de geheiligde eerstelingen geheiligd was, zo zijn ook de patriarchen de wortels, het volk de takken en met de heiliging van de wortels is ook de heiligheid van de takken vastgesteld.

17. En als enige van de takken (er mogen er vele of weinige zijn, tegenover de hele boom zijn het toch maar enige), afgebroken zijn van de edele olijfboom Israël ten gevolge van hun ongeloof en u, d. i. ieder van u heiden-christenen inhet bijzonder, een wilde olijfboom zijnde, namelijk een tak daarvan, in hun plaats (liever "tussen hen" tussen de takken van de edele olijfboom bent ingeënt 1Ki 6: 31 en van de wortels, die de hele boom heiligt en van de vettigheid (van het edele en vette sap) a) van de olijfboom ook deelachtig bent geworden, zodat u nu Abraham Izaak en Jakob uw vaderen mag noemen en alle heilige inzettingen van Gods oude volk de uwe.

a) Jer. 11: 16.

De heidense volken zijn in het wild gegroeide bomen, evenals de heidense godenleer in het wild gegroeide godsdienst is. Alleen vereniging met de door God zelf geadelde olijfboom maakt de wilde boom edel en vruchtbaar. Dat de ingeënte wilde takken door het inenten verkregen worden, daarop ligt bij de apostel in de gelijkenis alleen de nadruk. Daarentegen laat hij buiten zijn beschouwing dat men in het oosten olijfbomen, die oud en onvruchtbaar waren geworden, door inenten van wilde olijftakken wist te vernieuwen en te veredelen en daardoor de boom zelf beter maakte. De keuze van het beeld van de olijfboom kan niet alleen

daardoor worden verklaard, dat deze voor de edelste boom werd gehouden, maar ook daardoor, dat de olie in de Schrift gewoonlijk een zinnebeeld is van Gods Geest en van de gaven van Zijn genade. Het rijk van God als drager van Gods Geest, van Zijn beloften en werkingen, is zo de olijfboom. Opmerkelijk is alleen dat, terwijl bij het gewone inenten zoals bekend is de wilde boom door het inplaatsen van de edele ent wordt veredeld, de apostel hier de verhouding omkeert en de wilde ent door het plaatsen in de edele boom veredeld laat worden. Het aanvoeren van de oosterse gewoonte om wilde olijftakken in de olijfboom te brengen, kan hier niet worden aangehaald. Want zoals uit de plaatsen van oudere en latere reisbeschrijvers hierover blijkt, moeten hier, zoals ook in de aard van de zaak ligt, door inbrengen van de wilde takken in de edele boom niet wat ingeplaatst wordt veredeld worden, dat zonder enige vrucht zou zijn, omdat toch de olijfboom bovendien reeds edele vruchten draagt, maar de verouderde, edele boom moet door het inbrengen van de verse sappen van de wilde takken krachtig worden gemaakt. Men zal nu niet willen zeggen dat de apostel uit onkunde de zaak zal hebben omgekeerd. Evengoed zou men kunnen beweren dat hij ook niet zou hebben geweten, dat de eenmaal afgehouwen takken niet weer op de boom geplaatst worden (vs. 24). Hij houdt integendeel volgens zijn doel als punt van vergelijking alleen het begrip van veredeling door inenting vast, evenals het samengroeien en gedragen worden van de ent door de wortel van de geënte boom en het toestromen van de sappen uit wortel en boom in de ingezette takken. Overigens houdt hij het beeld naar de zaak, die hij wil voorstellen, omdat hij bij de uitwerking van het beeld met zijn gedachten steeds in de zaak zelf blijft en daarom ook gemakkelijk van het beeld tot het afgebeelde voorwerp zelf overgaat.

18. Roem dan tegen de natuurlijke takken van de edele stam, noch tegen de ongelovig gebleven, noch tegen de gelovig geworden Joden. En als u daartegen roemt, u daarbovenverheft, weet dan: u draagt de wortel niet, maar de wortel u. De wortel heeft toch u in de eerste plaats doen worden wat u bent en waarop u zich beroemt; ondanks al uw bemoeienissen is het niet anders te maken, het blijft erbij dat de wortel de eigenschap en kracht aan de edele takken geeft.

19. Als u zich nu om die duidelijk sprekende redenen wacht tegen de takken te roemen, zult u dan toch misschien zeggen: De takken van de edele boom zijn juist daarom afgebroken, als de ongelovige Joden verhard werden, opdat ik, de heidens levende mensheid, plaats zou verkrijgen en tussen de overigen ingeënt zou worden.

20. Het is goed en wat de zaak aangaat heeft u recht; zij zijn door ongeloof en niet maar omwille van u afgebroken, zij zijn uit de gemeenschap van de zaligheid, die hen van nature toekwam, verwijderd tengevolge van hun ongeloof en ustaat door het geloof, u bent als tak in de edele olijfboom tot staan gekomen, d. i. tot de gemeenschap van de zaligheid, die u van nature vreemd was. Maar zie wel toe. Wees niet hooggevoelend tegenover degenen, aan wie de gemeenschap van de zaligheid van nature toekomt, maar blijf in het geloof, dat altijd met ootmoed verbonden is en vrees voor u, vanwege uw eigen altijd weerbarstig, tot hoogmoed geneigde hart.

Het noodzakelijk uitwerksel van de aanblik van een goddelijk strafgericht over ongelovigen moet vrees zijn. Immers hij, die belijdt dat hij slechts staat door het geloof, verklaart juist daarmee dat het van Gods kant enkel genade is wat hem behoudt. Geloof en ootmoed zijn één, want wie door het geloof zalig worden wil, belijdt juist daarmee zijn schande en elk spoor van hoogmoed, van zelfverheffing boven anderen moet hem met vrees vervullen, omdat het hem de grond van zijn zaligheid als onder de voeten doet wegzinken. Ook waar hij de grootste

bewijzen van Gods genade ontvangt, moet de mens zich verblijden met sidderen en beven, want wie niet volhardt tot aan het einde die wordt het tot zwaardere verdoemenis.

De apostel herinnert de heidenen aan de mogelijkheid van hun afval en de wederopname van het volk Israël. "De gelovige doet alles alleen door God, door Zijn verkiezing, zowel als door Zijn werken, maar kan weerstreven, zolang hij hier beneden leeft. Wij moeten ook dit vasthouden, opdat wij niet zorgeloos worden, zodra wij menen tot God bekeerd te zijn, zowel als wij aan de andere kant behoefte hebben aan het vast vertrouwen, dat God het werk van Zijn handen niet laat varen. Hoe zouden wij zonder dit enige zekerheid kunnen hebben van de zaligheid? Waar bleef de hoop van de Christen, waar zou voor hem troost zijn?

21. Want is het, dat God de natuurlijke takken, die van oorsprong edel waren, niet gespaard heeft, als zij zich in hoogmoed tegen Zijn genade verzetten en de hoofdvoorwaarde van hun deelgenootschap aan de zaligheid, het geloofvergaten, zie dan toe dat Hij ook mogelijk u niet spaart, als u niet in de ootmoed van het geloof blijven zou.

22. Zie dan ten allen tijde met ernstig nadenken, met ootmoedig geloof en met dankbaarheid beide de goedertierenheid en de strengheid van God: de strengheid, deafsnijdende, afhouwende scherpte (zoals Paulus volgens de grondtekst met een woord, dat in het Nieuwe Testament alleen hier voorkomt zegt, om bij het beeld van takken en stam te blijven) over degenen, die om hun hoogmoedig ongeloof zijn afgehouwen en verdord van de boom afgevallen zijn, maar de onverdiende goedertierenheid van God, die de zondaar zograag zalig maakt, over u, de heidense mensheid, als u door het geloof in de goedertierenheid blijft, in de goedertierenheid van God in Christus Jezus, die uit genade de zondaar aanneemt. Anderszins, als ook u door het geloof daarvan zult zijn afgevallen, zult ook u, evenzeer als de nu afgebroken onnatuurlijke takken van de Joden, afgehouwen worden.

Het is een schoon woord van Gregorius, dat aldus luidt: Als wij anderen zien zondigen, moeten wij hun ongeluk bewenen, omdat wij òf ook aldus zijn gevallen, òf zo zouden kunnen vallen. Wij zijn het, of wij zijn het geweest, of wij kunnen worden wat dat andere is. Hij heden, ik morgen. Als daarom een ander geslagen wordt, denk dan dat het ook u aangaat, evenals wanneer de muur, die dicht bij u is, in brand staat. Ja de goddelozen zullen door ons, als wij daartoe door God verordend zijn, omkomen en geslagen worden, maar met een barmhartig en medelijdend hart en u moet er aan denken dat wij Gods werktuigen zijn en dat wij ook misschien als een roede is het vuur zullen worden geworpen, nadat de schuldigen door ons gestraft zijn.

"Anders zult ook u worden afgehouwen", dit woord moest in onze tijd ieder, die zijn ziel wil redden, met grote letters boven zijn deuren schrijven. Het gehele Nederland van onze tijd mocht dit woord wel bijzonder ter harte nemen, opdat niet tegen alle verwachting het ogenblik snel aanwezig is, dat het als volk van de edele olijfboom wordt afgehouwen. Dan zal het wel zien dat de afgoden van staatkunde of van het souvereine volk, van wetenschap en verlichting, vreugde en genot, handel en industrie geen hulp, geen troost in nood en dood kunnen geven. God heeft Nederland niet nodig, zo min Hij een Christelijke kerk in het Oosten nodig had. De edele olijfboom blijft toch, totdat Israël er weer in zal ingeënt worden.

23. a) Maar ook zij, als zij in het ongeloof niet blijven, zullen weer in de edele olijfboom van de gemeente van God ingeënt worden. Bij de mensen is het zeker onmogelijk om afgehouwen en verdorde takken weer in hun stamin te enten; maar toch zal het gebeuren, want God is machtig om ze weer in te enten, zodat zij weer groen worden en bloeien door de kracht van de

heilige wortel en de edele stam, d. i. door de kracht van de beloften van God, die aan Abraham zijn gegeven en in Christus vervuld zijn.

a) 2 Kor. 3: 16.

"Daarom is het woeden van enige Christenen - als zij overigens nog Christenen genoemd kunnen worden - verdoemelijk, wanneer zij menen dat zij God een dienst doen door de Joden op het ergst te vervolgen, alle kwaads over hen denken en bij hun beklagenswaardig lot nog met de sterkste hoogmoed en met verachting hen bespotten, terwijl zij liever volgens het voorbeeld van Paulus van harte bedroefd over hen moesten zijn en zonder ophouden voor hen moesten bidden. Zeker, deze mochten wel eens naar Paulus horen, als hij zegt: roem niet tegen de takken enz. Zulke goddeloze Christenen doen zowel aan de Christelijken naam als aan het volk door hun tyrannie geen geringe schade en dragen ook schuld aan de goddeloosheid van de Joden; zij hebben daaraan deel, omdat zij hen door dat voorbeeld van wreedheid als met geweld van het Christendom terugdrijven, terwijl zij hen integendeel met alle vriendelijkheid, geduld, gebed en zorgvuldigheid moesten tot zich trekken. "

24. Ja, dat kan zeker gebeuren; want als u, de heidense mensheid, afgehouwen bent uit de olijfboom, die van nature wild was opgegroeid en tegen nature (want het is tegen de natuur dat takken van hun stam worden afgehouwen en in eenandere worden ingeënt) door Gods almachtige genade in de goede olijfboom ingeënt, hoeveel temeer en makkelijker zullen deze, die natuurlijke takken zijn, die naar hun oorsprong tot de edele boom behoren en slechts tijdelijk zijn afgehouwen, in hun eigen olijfboom ingeënt worden?

25. En dit zal ook gebeuren. Want ik wil niet, broeders (en juist omdat u mijn geliefde broeders bent, die met mij, de Jood, als mijn medetakken aan de edele olijfboom gelijke genade deelachtig bent geworden, moest u deze belangrijke zaak wel begrijpen) dat u deze verborgenheid onbekend is. U behoort deze waarheid te kennen, die alleen door Gods openbaring aan de menselijke geest in geloof geopenbaard is, maar overigens voor alle menselijk verstand is verborgen en niet is uit te vinden, opdat u niet wijs bent bij uzelf en uzelf volgens uw natuurlijk heidens verstand over de uitsluiting van het ongelovig volk Israël uit de genade van Christus een mening vormt en die voor waarheid houdt. U moet bedenken dat de verharding, de blindheid van de ogen en de verstokking van het hart voor een deel door Gods straffende gerechtigheid (vs. 8) over Israël gekomen is, (want er zijn velen van hen niet tot het geloof en zo ookniet tot de genade in Christus gekomen) en dit oordeel van de verharding zal blijven a) totdat de volheid 1) van de heidenen, het gehele getal van de heidense volken, in het rijk van God onder de hoede van de naam van Christus, ingegaan zal zijn.

a) Luk. 21: 24.

1) In de grondtekst staat hier weer plmrwma, volledigheid of dat wat iets tot een geheel maakt. Men heeft dit zeer verschillend verklaard. Sommigen hebben aangenomen dat daarmee bedoeld werd de aanvulling of de vergoeding voor de leemte, die door de verstokte, ongelovige Joden was veroorzaakt en vertalen "aanvulling. " Anderen verstaan er onder "de menigte van de heidenen", anderen datgene, waardoor de menigte van de heidenen vol wordt, het volle getal van de heidenen. Zeker is het laatste het juiste. Paulus zegt daarom dat Israëls verharding zo lang zal duren, totdat de hoofdmassa van de heidenen, die zalig worden, bekeerd zal zijn, waarmee hij natuurlijk niet wil ontkennen dat ook na Israëls bekering nog enige heidenen tot het geloof in Christus kunnen komen. Verstaan wij het geheim, waarvan

Paulus spreekt, juist dan zal Israëls verstokking ophouden, op het ogenblik dat het laatste volk van de heidenen het Evangelie zal hebben gehoord en diegenen onder deze, die het aannemen, in het rijk van God zijn opgenomen. Omdat de prediking van het Evangelie in ieder volk een scheiding teweegbrengt en een volk slechts na zijn opname in het rijk van God aanspraken op deze naam kan maken, vormen de weinigen of de velen in de bijzondere volken, die de waarheid belijden, het volk en men zal eens, als alle volken de prediking van Christus hebben gehoord en gelegenheid gehad hebben om te beslissen, kunnen zeggen: alle volken zijn de volheid van de heidenen ingegaan.

26. En zo, nadat dit heeft plaats gehad, zal geheel Israël zalig worden 1), zoals dit op vele plaatsen van de profetie van het Oude Testament is uitgesproken en ook in Jes. 59: 20 geschreven is en volgens deAlexandrijnse vertaling aldus luidt: De Verlosser zal eens aan het einde der tijden uit (Ps. 14: 7; 53: 7; 110: 2 Zion komen, dat steeds het middelpunt is van het rijk van God, de plaats van de openbaring en van de zaligheid en Hij, de Goël of Redder, zal door Zijn heilig, dierbaar bloed de goddeloosheden afwenden van Jakob en de harten leiden tot bekering.

a) Jes. 27: 9. Jer. 31: 31-34. 2 Kor. 3: 16.

"Geheel Israël" zo staat er duidelijk in onze tekst. Dat daarmee het uit alle oordelen en beproevingen overgebleven en gereinigde overblijfsel, dat na het ingaan van de volheid van de heidenen nog leeft, bedoeld is, spreekt vanzelf. De vraag van het eeuwig lot van de Joden, die gedurende het oordeel van de verharding, zonder toch de vaderlijke wet en de Messias-verwachtingen te hebben verlaten, wegsterven, hebben wij hier niet te bespreken; ook behoort dat tot de vragen, die wij liever door de eeuwigheid moeten laten beantwoorden. Als een geheel volk, dit is de hoofdzaak, zal Israël de zoon van David zijn: "Hosanna, gezegend is Hij, die daar komt in de naam van de Heere! " tegenjubelen. Daartoe zien wij het door alle tijden en stormen van de wereld heen bewaard. Nu zijn het altijd slechts zeer weinigen, die zich van het volk losmaken, en in de kerk van de heidenen overgaan; zij moeten dan ophouden Joden te zijn en moeten als het ware ook heiden-Christenen worden. Wie zou niet weten met welke smarten nu de bekering van iedere Jood voor hen verbonden is! Die omstandigheid zal ophouden. Als geheel Israël zich als volk bekeert, dan hoeft niemand op te houden een Jood te zijn, maar hij zal alleen het bijgevoegde verkeerde moeten afwerpen en Jezus van Nazareth als de verschenen Messias, de Zoon van David, de Koning van Israël, wiens heerschappij eeuwig is, moeten erkennen. Al het overige heeft hij reeds. De persoon van Christus zelf is de vervulling van alle voorspellingen en afbeeldingen. Neemt Israël Hem aan, dan heeft het daarmee alle schatten van genade, die wij nu bezitten. Een volk van enkel bekeerde, gelovige Christenen? Dit groot en heerlijk wonder, dat in de loop van de geschiedenis van de kerk uit de heidenen nog nooit heeft bestaan, dit wonder, dat Israëls bekering ons te aanschouwen zal geven, denkt men door en men zal begrijpen, dat met Israëls bekering een geheel nieuw beslissend tijdperk in de geschiedenis van het Christendom zal beginnen. Het onderscheid tussen de bekering van de heidenen en van de Joden moet daarin gesteld worden, dat van de volken uit de heidenen slechts enkelen uit ieder volk tot Christus bekeerd zullen worden en de raad van God is vervuld, als dit heeft plaats gehad. Israël zal daarentegen aan het einde van de dagen zo bekeerd worden, dat het eveneens weer een rijk en een volk van God vormt, als ten tijde van David en Salomo, ja veel heerlijker en volkomener. Dit wordt op de volkomenste manier behalve door andere plaatsen van het Oude Testement door Ps. 87 bevestigd. In deze moeilijke Psalm wordt voorspeld dat God de Heere eens in Zion een gemeente zal hebben, wier leden hoofd voor hoofd in het boek van het rijk van God, in het boek des levens zijn opgetekend; de gehele verdere wereld zal Hem onderdanig zijn,

zodat zij in haar geheel, als volk in aanmerking zou komen. In Openbaring 14: 1 ziet de heilige Johannes eveneens de laatste gemeente op Zion staan en het nieuwe Jeruzalem wordt de stad van God genoemd. De verheerlijkte gemeente van het duizendjarig rijk zal de vervulling zijn van Ps. 87 Dan zal Israël in al zijn leden zijn wat de naam zegt. Christus zal in haar en door haar over de mensen heersen en de volken als delen van Zijn rijk hebben, maar van Zijn bekeerde gemeente Israël, de kom van de gemeente van het duizendjarig rijk, zal Hij zeggen: "Deze en die is in Zion geboren. " Als eindelijk in Openb. 7: 1 vv. de Ziener een getal van 144. 000 verzegelden uit Israël ziet, dan is het voor ons hetzelfde, of dit getal eigenlijk of slechts zinnebeeldig bedoeld is. Dit blijkt echter zeker uit dat gezicht, dat het een getelde menigte, een organisch gerangschikt geheel zal zijn, een volk, dat aan het einde der tijden zal optreden als Israëlitisch-Christelijke gemeente Re 7: 8.

Toen Mozes bij de Rode zee zong, was het zijn vreugde te weten dat geheel Israël behouden was. Geen vlokje schuim spatte van die hechte muur, totdat de laatste man van het Israël van God zijn voet op de andere oever had gezet. Nauwelijks was dit gebeurd of de wateren keerden weer tot hun plaats, maar ook niet eerder. Een gedeelte van dat gezang was: U leidde door Uw weldadigheid dit volk, dat U verlost heeft. In de laatste tijden, wanneer de uitverkorenen het lied van Moes, de dienstknecht van God en het lied van het Lam zullen zingen, zal de roem van de Heere Jezus zijn: Uit degenen, die Gij Mij gegeven heeft, heb Ik niemand verloren. Er zal in de hemel geen lege troon zijn.

Daar zal het hele getal Zich voor Gods troon ontmoeten en met verhoogd geschal En lof elkaar begroeten.

Zo velen God heeft uitverkoren, zo velen Christus heeft verlost, zo velen de Geest heeft geroepen, zo velen daar in de Heere Jezus geloven, zullen de gekliefde zee doorgaan. Nog niet allen zijn wij veilig aangeland.

Reeds ziet ge een deel des heirs aan d’ overzijde staan, Terwijl g’ een ander deel nog door de stroom ziet gaan.

De voorhoede van het leger heeft reeds de oever bereikt. Wij gaan door de afgronden heen, wij volgen nu nog onze Leidsman met moeite door het hart van de zee. Laat ons goedsmoeds zijn, de achterhoede zal weldra komen waar de voorhoede reeds is, de laatsten van de uitverkorenen zullen snel de zee doorgegaan zijn en dan zal het triomfgezang gehoord worden, wanneer allen behouden zijn. Maar o, als er een achterbleef, o, als een van Zijn uitverkorenen uitgeworpen werd, zou het een eeuwige wanklank in het lied van de verlosten geven en de snaren van de harpen van het paradijs ontstemmen, zodat zij nooit enige melodie zouden kunnen voortbrengen.

27. En, zoals verder in Jes. 27: 9 alsook wat de bedoeling betreft in Jer. 31: 33 v. gezegd wordt, dit is hun een verbond van Mij, door Mij bezworen en tot in eeuwigheid geldend, als Ik hun zonden zal wegnemen en vergeven. Hun weer begenadiging en weer herstelling in hun vroegere toestand, toen zij het middenpunt van het rijk van God waren, is de inhoud van het verbond, dat door Mij met hen in Abraham gesloten is.

Het zijn twee gedachten, die de apostel aan de voorspelling van het Oude Testament over de eindgeschiedenis van het volk van Israël ontleent, dat Zion en Israël de plaats is voor de laatste openbaring van de zaligheid en dat de geschiedenis van Israël eindigt met vergeving van zijn zonden, waardoor juist de openbaring van de zaligheid voor de hele wereld tenslotte

wordt mogelijk gemaakt. De apostel heeft volkomen recht, datgene wat Jesaja van de verschijning van Christus in het algemeen zegt, nadat het bij de eerste verschijning bevestigd is, ook tot de tweede uit te strekken. Is echter bij de eerste openbaring van Christus het stoffelijk Zion, zowel het volk als het daarvan niet af te scheiden land, het geweest, waar de zottigheid geopenbaard is, zo zal het bij de tweede verschijning eveneens het stoffelijk Zion, volk en land, zijn, waar de zaligheid volkomen zal worden.

28. Zo zijn zij wel vijanden van God aangaande het Evangelie, dat zij hebben verworpen; zij zijn om hun ongehoorzaamheid door de toorn van God getroffen en ditomwille van u, opdat u tot de zaligheid in Christus zou komen; maar aangaande de verkiezing, waardoor God hen uit vrije genade en liefde zonder te letten op hun toekomstige werken of deugden tot Zijn volk heeft verkoren, waarin Hij dit wilde verheerlijken, zijn zij beminden van God, omwille van de vaders Abraham, Izaak en Jakob en zij zullen dat blijven, zoals dat eens voor ieder duidelijk zal worden.

29. Want de genadegiften, de betoningen van genade, die Hij eenmaal aan Zijn volk uit vrije gunst had toegezegd, zoals aan Abraham en zijn zaad en de roeping van God, waarmee Hij Zijn vrije keuze volvoerde, dat Abraham of zijn volk de drager zou zijn van Zijn zaligheid en deel zou hebben aan Zijn rijk, zijn onberouwelijk. God neemt daarvan niets terug, want Hij is geen mens, dat Hem iets zou berouwen.

De roeping van God kan hier in de samenhang met het onmiddellijk voorafgaande slechts zien op de roeping, die het volk van Israël tot de zaligheid in Christus, in de aartsvaders is toegekomen en deze zaligheid maakte de hoofdinhoud uit van de goddelijke verbondsbelofte. Deze roeping moet ook nog eens worden verwezenlijkt als voor geen terugname geschikt. Hier is dus niet de roeping, die van de boden van het Evangelie is uitgegaan en voor een tijd door Israël is versmaad, de roeping tot het in Christus feitelijk verwezenlijkt heil bedoeld. Die roeping moet zich werkzaam betonen, omdat zij onder geen voorwaarde is gesteld, maar van dezelfde betekenis is als de onvoorwaardelijke bestemming van het volk Israël tot verbondsvolk. Deze roeping daarentegen kan zonder uitwerking blijven, omdat zij voorwaarden stelt en haar werkzaamheid afhankelijk is van de gelovige aanname van de bijzondere personen. De goddelijke bepaling heeft betrekking op het volk in zijn geheel; de Israëlieten konden elk voor zich voor altijd afvallen, omdat God met hen geen verbond gesloten heeft.

Wij hoeven ook hierbij wel niet te denken dat de apostel de bekering van al de heidenen tot één toe door het geloof in Christus bedoeld heeft, maar moeten toch aannemen dat hij de omhelzing van het Christendom door de heidenwereld in het algemeen heeft op het oog gehad en dus te kennen geeft dat dit zal voorafgaan en dat dan geheel Israël door het geloof in onze Heere zalig zal worden. Er valt dus niet aan te twijfelen, of wij hebben deze grote heugelijke gebeurtenis nog te wachten. Of zullen wij met anderen menen dat de apostel zich heeft vergist, dat hij de algehele bekering van het Joodse volk slechts vermoed, gewenst, gehoopt zal hebben en dat de uitkomst aan zijn verwachting niet heeft beantwoord? Maar hij spreekt zo stellig mogelijk, hij gewaagt van haar als van een waarheid, die voor zijn lezers nog verborgen, maar door hem ontdekt was; hij kondigt haar op plechtige manier aan, hij deelt haar mee, om de verkeerde denkbeelden van de gelovigen uit de heidenen aangaande het lot van de Joden tegen te gaan en hij voert ten overvloede onderscheidene bewijzen ter bevestiging van zijn uitspraak aan. Nee, hij heeft het niet maar vermoed, gewenst, gehoopt, hij heeft het met zekerheid verwacht, al maakte de verharding van het Joodse volk over het geheel in zijn dagen het onwaarschijnlijk en ondenkbaar. En wij geloven dat hij zich niet

heeft vergist, al heeft de uitkomst aan zijn verklaring nog niet beantwoord. Wij geloven en verwachten haar vervulling. Wij geloven en verwachten haar op grond van de stellige uitspraak van de apostel, op grond van Gods beloften, weleer gedaan door zijn profeten, op grond van de betrekking, die Hij, wiens genadegiften en roeping onberouwelijk zijn, behoudt op zijn beminden omwille van de vaders, op grond van de gang van zijn bestuur, zoals zich dit voor onze ogen reeds heeft ontwikkeld, op grond eindelijk van Zijn liefde, omdat Hij allen, Joden en heidenen, onder de ongehoorzaamheid heeft besloten, opdat Hij allen barmhartig zou zijn. Wij weten wel niet de tijd wanneer en de manier waarop die heugelijke uitkomst zal plaats hebben. De apostel zegt alleen, dat eerst de volheid van de heidenen zal ingaan en dat dan geheel Israël zal zalig worden. Hij verklaart dus niet hoe vele jaren of eeuwen er nog zullen verlopen eer dat die grote gebeurtenissen geschieden; hij zegt ook niet of Israël dan al of niet naar het land van zijn vaderen zal terugkeren. Wij kunnen dus desaangaande niets met zekerheid bepalen en moeten geen geloof geven aan de voorspellingen van hen, die de juiste tijd willen aanwijzen, of de aard van de gebeurtenissen op stelligen toon ontvouwen. Genoeg de grote heugelijke gebeurtenis zelf zal eenmaal plaats hebben. Hoe onwaarschijnlijk zij ook nu nog zijn moge, al is ook nu nog slechts het kleinste deel van de heidenwereld de Heere toegevoegd, al blijft ook nu nog Israël over het geheel even verhard, als het was in de dagen van de apostel, eens zal zich alle knie in de naam van Jezus voor God buigen en alle tong belijden, dat Hij de Heere is tot heerlijkheid van God van de Vader; eens zal de volheid van de heidenen ingaan en heel Israël zalig worden, want het plan van God kan niet verijdeld worden, zijn genadegiften en roeping zijn onberouwelijk.

30. Want zoals ook jullie eertijds (Hoofdstuk 1: 18) God ongehoorzaam geweest bent, maar nu barmhartigheid verkregen heeft, in de gemeenschap van Christus bent opgenomen, door deze ongehoorzaamheid, tengevolge van hun ongeloof, want zij zijn vijanden van God omwille van u (vs. 28);

31. Zo zijn ook deze, de Joden, nu ongehoorzaam geweest door hun verwerping van het Evangelie van God, opdat ook zij door uw barmhartigheid, door de genade, die aan u bewezen is en hen tot jaloersheid moet en zal opwekken, barmhartigheidzouden verkrijgen.

Wat Paulus boven in vs. 11 en 12 gezegd heeft, ontwikkelt hij hier verder, hij leidt daarin alles terug tot de almacht van Gods ontferming. De aanbiddelijke grootheid van Zijn liefde en Zijn ondoorgrondelijke wijsheid betoont zich daarin, dat Israëls ongehoorzaamheid de barmhartigheid van God tot de heidenwereld leeft gewend en zal zich nog overvloediger daarin openbaren, dat de redding van de heidenwereld ook voor Israël weer de barmhartigheid van God zal openen.

32. Want, om tenslotte nog eens alles wat van Israëls heden en toekomst te zeggen is, in weinige woorden samen te vatten, God de Heilige en Rechtvaardige, die niet ongestraft Zich laat weerstaan, maar ook de Barmhartige en Genadige is, die de dood van de zondaars niet wil en de Getrouwe, die Zijn verbond en Zijn beloften niet vergeet, heeft hen allen, heeft Israël als geheel, als volk, onder de ongehoorzaamheid besloten. Omdat het volk als volk gehoorzaamheid weigerde aan het raadsbesluit van de liefde van God in Christus, heeft Hij ze overgegeven in de macht van de ongehoorzaamheid, dat deze hen tot het door Hem bepaalde uur gevangen en geboeid hield. De Heere heeft dat gedaan, opdat - en dit is de andere kant - het genadige doel en het zalig oogmerk van het zware oordeel van verharding over Zijn volk als het uur van de ontferming voor hen zou zijn gekomen, Hij hun allen tezamen evenals elk in het bijzonder, barmhartig zou zijn en de rijkdom van Zijn liefde en Zijn genade des te heerlijker aan hen zou openbaren.

De plaats Gal. 3: 22 heeft de meeste uitleggers bewogen om onder het "hun allen" het geheel van alle volken, Joden en heidenen te verstaan en de bedoeling van het vers meer algemeen te maken. In de samenhang is echter geen sprake van de heidense mensheid, maar van Israël, de aanneming van de heidenen is er dus bijgevoegd. Omdat nu Paulus met dit woord de gehele verklaring over de hoop voor Israël, die hij met Hoofdstuk 9: 1 begonnen is, wil afsluiten en samenvatten, zo kan volgens de strenge samenhang met het voorafgaande en de gehele afdeling hier niet een algemene gedachte over de macht van de zonde en de macht van de ontferming van God vervat zijn en "hun allen" niet slaan op het geheel van alle volken, maar alleen op het geheel van Israël. Ook komt de uitdrukking "besloten", d. i. samengebonden, alleen dan tot haar volle recht, als wij die verstaan van het oordeel van verharding en verblinding, dat over het ongehoorzame Israël bepaald is.

Uit ons vers de dwaalleer van de wederbrenging van alle dingen te willen bewijzen, d. i. dat alle mensen, ook de ongelovigsten en goddeloosten, ja de duivel zelf (apokatastasis pantoon), ten slotte nog zullen worden aangenomen en gezaligd, is een dwaasheid, die met de hele samenhang en de gehele woordvoeging zozeer in strijd is, dat geen weerlegging nodig is.

De apostel heeft ons een uitzicht geopend van een heerlijke toekomst, dat echter op het nauwst samenhangt met de nu zo bejammerenswaardige, armzalige gedaante van de Jodenwereld, die voor onze ogen leeft. Behaagt die zo vernederende verbintenis aan onze heidense hoogmoed niet, het zal daarom niet anders worden; maar wel mogen wij toezien dat wij niet in zo’n zelfverheffing het deelgenootschap aan dat heerlijk einde verliezen.

EPISTEL OP HET FEEST VAN TRINITATIS

(Vgl. de inleiding op het Evangelie: Joh. 3: 1-15 "Joh 3: 1-15. Op dit feest, het hoekpunt en de pool van het kerkelijk jaar, ontmoeten elkaar beide, het zalig geheim van de goddelijke Drieëenheid, dat de hemel aanbidt en haar grootste werk op aarde, de wedergeboorte van de mens. De kerk ziet terug op de feesttijd en trekt de som tezamen van alle ervaringen, die zij heeft opgedaan in de beschouwing van de grote daden van God tot onze verlossing en vat die samen in de aanbidding van de Drieëenige God, in wie zij door het geloof het nieuwe leven heen. Maar tegelijk ziet zij voorwaarts op de rij van zondaren, die hun naam en hun wijding van het Trinitatisfeest hebben en aan welke duidelijk wordt, dat de levensloop van de Christenen tot aan het einde niets anders is dan een groeien in de wedergeboorte, door de Drieëenige God verkregen.

Ere zij de Drieëenige God! Want Hij is 1) oorsprong van alle dingen, 2) hun bestaan, 3) hun doel.

De Christen voor de diepten van de Godheid. Hij staat daarvoor
1) in ootmoed, 2) in heilige eerbied, 3) in dankbare lof aan God.

33. O, wat een diepte, als de onpeilbare diepte van de zee, zo moet ik met biddende bewondering uitroepen, als mijn geest nadenkend terugziet op hetgeen in Hoofdstuk 9-11 vooral in Hoofdstuk 11 is uiteengezet. O diepte van de rijkdom beide van de wijsheid, die op zo onderscheidene wegen zich een toegang weet te zoeken tot het weerbarstig menselijk hart, om het tot erkentenis van vrede en zaligheid te leiden en de kennis van God, die de ellende van de zondaar met ontferming aanziet en het doel van zijn redding en zaligmaking steeds vast in het oog houdt! a) Hoe ondoorzoekelijk, ook voor het grootste menselijk verstand zijn Zijn oordelen, zijn Gods beschikkingen, die nu eens uit Zijn liefde en ontferming, dan weer

uit Zijn heiligheid en gerechtigheid voortkomen en hoe onnaspeurlijk ook voor het scherpzinnigste verstand Zijn wegen, waarlangs Hij bij de volvoering van Zijn raad tot het doel van Zijn beloften leidt!

a) Ps. 36: 7.

Terwijl de meeste van de oudere uitleggers de genitiven: "wijsheid en kennis" laten afhangen van "rijkdom", beschouwen vele nieuwere de begrippen "rijkdom, wijsheid en kennis" als gecoördineerd en afhankelijk van "diepte". Spraakkunstig zijn beide mogelijk. Omdat toch vs. 33 en 34 de wijsheid en kennis, vs. 35 en 36 de rijkdom van God schilderen, moet men aannemen dat de apostel eveneens de laatste opvatting heeft gehad. Onder de rijkdom van God moet dan de Goddelijke volheid in het algemeen worden verstaan in tegenstelling tot de menselijke nietigheid: de volheid van Zijn genade over allen, die Hem aanroepen; de volheid van Zijn lankmoedigheid, om op aller roepen te wachten; de volheid van Zijn heerlijkheid, om de vaten van Zijn barmhartigheid te eren en van Zijn macht, om de vaten van de toorn aan de voeten van Zijn beledigde majesteit te leggen (Hoofdstuk 9: 22 v.). De wijsheid is in God meer dan een eigenschap alleen; zij is het wezen, waaruit het raadsbesluit van de schepping, verlossing en heiliging van de wereld is voortgekomen, die alle lotgevallen van de mensen bestuurt en alle in elkaar lopende wegen op de wonderbaarste manier tot het einddoel van Zijn eigen verheerlijking leidt. De kennis van God is van Zijn wijsheid wel te onderscheiden. Zij is de diepte van het weten van God, die met ontfermende liefde zich verdiept in het voorwerp van haar kennen en dat tot zich omhoog heft. Beide, de wijsheid en de kennis van God, zijn in Christus lichamelijk voor onze ogen verschenen, zoals ook Zijn rijkdom in Hem is uitgestort; Hij laat ze ons echter kennen door Zijn woord; want "alles is daartoe gericht", dat Hij God wil zijn en wij het ervoor houden dat wat Hij doet, goed is.

De apostel heeft gesproken van de oordelen van God, die gegrond zijn in het geheim van Zijn genade en opgroeien in de onverschoonbare verharding van de mensen van de verdiensten, die de genade van zich stoten en hun eigen gerechtigheid proberen op te richten. Het oordeel van de dood over de hele wereld van zondaren is ook voor heidenen te doorgronden Hoofdstuk 1: 32); maar het oordeel, waartoe de Heere Jezus in deze wereld is gekomen (Joh. 3: 19; 9: 39) en welks uitspraak luidt: "die niet gelooft zal verdoemd worden" (Mark. 16: 16), is voor de Joden een ergernis en de Grieken een dwaasheid. Nog heden stoten zich daaraan de werkheilige en die de zaligheid in het vlees zoeken, die zich verheffen op hun volksbestaan en trots zijn op hun kerk; maar de onmondigen, die God graag God willen laten zijn, wordt het geopenbaard.

Alle wegen van God zijn oordelen, want er is geen weg van verlossing, waarop niet tevens de zonde geoordeeld wordt (1 Petr. 4: 17). Weer zijn al Zijn oordelen, zolang het nog niet het laatste oordeel is, verborgen wegen van Zijn genade. Dat God rechtvaardig blijft in de genade en genadig in de gerechtigheid, dat te doen zien is juist de diepte van de wijsheid van de goddelijke liefde.

De zichtbare natuur bevat een diepte, een afgrond van goddelijke wijsheid en kennis, maar niet minder Gods leidingen met de wereld van de mensen, van de zondaren. Niemand van de hoogste engelen zou de vraag hebben kunnen beantwoorden; Hoe zal de heilige God met deze wereld vol onheilige opstandelingen handelen? Zijn zij niet altijd in vijandschap me Hem, weerstreven zij niet altijd Zijn geboden, verijdelen zij niet altijd de goede voornemens, die God met hen heeft? En wie zou het gedacht hebben, dat God deze ter dood verwezene nochtans ten slotte zou leiden tot de eeuwige fonteinen van de levende wateren, door hen in

Christus al de fonteinen van Zijn genade te openen? Zo weet God het kwade te overwinnen door het goede, de zonde teniet te doen en er Zijn gerechtigheid voor in de plaats te stellen. Ook Zijn oordelen zijn een afgrond. De eerste is de afgrond van Gods oneindige liefde, de tweede die van Gods oneindige heiligheid. Nee, niet zonder oordelen werd dit einde gevolgd en bereikt. Gerechtigheid en gericht zijn en blijven de vastigheid van Gods troon, maar van die troon laat Hij de witte vredevlag waaien, door de hand van Zijn Zoon daarop geplant. Zijn oordelen over de zonde aan de mensen hier en hiernamaals, zijn ontzettend. Zijn oordelen over de zonde in de offerande van Zijn Zoon zijn allerontzettendst, zij gaan alle gedachten te boven, wij zien ze sprakeloos aan en hebben maar één woord, om de aandoeningen onzer ziel te ontboezemen: Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen! Ook de wegen, waarlangs God Zijn eeuwige vrederaad tot stand gebracht, Zijn doel bereikt heeft, zijn onvergaanbaar. Welke middelen heeft God daartoe in het werk gesteld! Hoe heeft Hij de mensen bewerkt door Zijn Geest en Woord, ze gewaarschuwd, gestraft, ze weer begenadigd en gezegend! Hoe ordende Hij, door duizenden tussenkomsten, de wanorde, door de zonde van de mensen veroorzaakt, deed Hij voor Noach de wereld vergaan en voorkwam Hij door Abraham het algeheel bederf van de wereld. Hoe vaak zond Hij Zijn engelen uit de hemel tot de mensen en Zijn gezanten, Zijn profeten, met goddelijke openbaringen en bevelen. Geheel de Schrift is de geschiedenis van Gods wegen met de kinderen van de mensen en hoeveel ongekende, verborgen en onbeschreven wegen en middelen heeft God bovendien gebruikt! Ook nu hebben wij slechts één woord voor ons verbijsterd verstand: Hoe onnaspeurlijk zijn Zijn wegen!

"Hem zij de heerlijkheid in eeuwigheid. " Dit moest de enige wens van de Christen zijn. Alle andere wensen moeten aan deze éne ondergeschikt zijn. De Christen mag voorspoed op zijn arbeid wensen, maar alleen in zoverre als hij daardoor in staat wordt gesteld om te bevorderen dat "Hem zij de heerlijkheid in eeuwigheid. " Hij mag naar meer gaven en genade verlangen, maar alleen opdat "Hem zij de heerlijkheid in eeuwigheid". U handelt niet zoals u behoort te doen, wanneer u enige andere drijfveer heeft dan een eenvoudig oog voor de heerlijkheid van de Heere. Als Christen bent u "van God en door God", leef dan ook tot Hem. Laat niets uw hart ooit zo machtig doen kloppen als de liefde voor Hem. Laat deze eerzucht uw ziel ontvlammen, laat dit de grond zijn van alles wat u onderneemt en dit het doel, dat u kracht geeft, wanneer uw ijver verkoelt, laat God uw enig doel zijn.

34. Het kon ook niet anders zijn dan dat Zijn oordelen en wegen boven alle menselijke scherpzinnigheid verheven zijn, omdat toch alles enkel en alleen in Zijn willen en besturen grond, bestaan en wezen heeft. Want, zoals Jesaja in Jes. 40: 13 zegt: Wie heeft Hem ooit in het hart gezien en zo de zin van de Heere gekend, zodat hij de plannen en maatregelen van Zijn wijsheid zou hebben onderzocht? Of wie is Zijn raadsman geweest bij Zijn beslissingen en bij de keuze van Zijn wegen, zodat hij ook zonder bijzonder goddelijke openbaring de inhoud van degoddelijke wijsheid en kennis zou weten (1 Kor. 2: 16. Wijsh. 9: 16 v. ?

God heeft geen mensenraad nodig, want Hij is zelf de volmaakte wijsheid. Hij heeft de wereld geschapen en de raad van de mensen daarvoor niet nodig gehad. Zo is Hij Zichzelf voldoende, om ook alles zonder de raad en het toedoen van mensen tot het rechte doel ten einde te leiden. Het is dus een vermetelheid, die de wereld zich onderwindt, als zij meent niet alleen Gods wezen, wil en werk zelf te kunnen uitvinden, maar Hem ook te mogen raden, hoe Hij het moet maken en wat Hij moet willen.

35. Of wie heeft, zoals de Heere in Job 41: 2 zegt, Hem ooit eerst gegeven en het zal Hem weer vergolden worden door God; wie heeft het ooit kunnen berekenen, wanneer en hoe het

hem vergolden moest worden, zodat Gods gerichten en wegen daardoor gehouden zouden zijn en daarvan afhankelijk zouden wezen?

God is het hoogste en volkomenste goed een bron van alle goeds. Hij heeft geen schepsel nodig, want Hij is Zichzelf genoeg en bezit de volheid aller dingen. Die Hem iets zou willen geven, zou gelijk zijn aan hem, die een overvloeiende zee zou willen vullen, of licht naar de zon zou willen dragen. Niemand kan Hem iets geven, omdat hij alles van Hem heeft en Hem alles verschuldigd is, zoals Christus in Luk. 17: 10 zegt. Daarom is ook God aan geen mens verplicht iets te geven als zijn verdiende loon, maar wat Hij geeft, dat geeft Hij uit genade.

Zijn wegen in de geschiedkundige leiding van de volken zijn zo vrij, door generlei aanspraken bewogen, alleen door Zijn eigen wijsheid, gerechtigheid en liefde beschikt en daarom ondoorgrondelijk en onnavorsbaar.

36. Nee, hij is degene die alleen het leven in Zichzelf heeft, de absoluut onafhankelijke, van wie alles afkomstig is en tot wie alles heenleidt, van wie alles onvoorwaardelijk afhangt; a) want uit Hem, als de bron van alles en door Hem, als de werkzame oorzaak en tot Hem, als het doel en einde, zijn alle dingen. Hij is begin, midden en einde van alles. Hem zij, juist omdat Hij in dit bewonderingswaardig werk, waardoor Hij Zijn genade zowel bijde heidenen, als ook bij de Joden met de hoogste wijsheid laat werkzaam zijn, Zijn barmhartigheid en gerechtigheid en vooral Zijn wijsheid op heerlijke wijze betoont, de heerlijkheid, die Hem alleen toekomt, in de eeuwigheid, amen!

a) Spr. 16: 4.

Alles is uit God. Alles is uit Gods scheppende macht voortgekomen. Hij is de oorzaak en bron van alle dingen. Was naast God ook de mens de oorzaak van zijn ontstaan, dan moest hij ook van zijn worden weten. Maar zo is het niet. Integendeel heeft al wat bestaat zijn grond en oorsprong alleen in de scheppingsdaad van God. Alles is door God. Al wat is bestaat alleen door bemiddeling van God, door Gods voortgaande inwerking, zoals die in de onderhouding en besturing van de wereld in het licht treedt. Kon de mens zijn voortbestaan bewerken, dan zou hij ook zelfstandig bewustzijn hebben van de gedachte, die in deze onderhoudende werkzaamheid tot voleindiging komt. Maar zo is het niet. Het voortbestaan van de mensen hangt integendeel alleen af van de openbaring van de goddelijke macht. Alles is tot God. Niets op aarde en in de hemel kan zich een van God onafhankelijke toestand geven, maar alles moet het doel van God dienen. Was voor het doel van de ontwikkeling van de mens naast God ook de menselijke wil beslissend, dan was naast God ook de mens als laatste doel en een bewustzijn van de mensen hierover denkbaar. Maar zo is het niet. God is het enige einde van alle dingen; want omdat alles uit Hem is voortgevloeid, zoekt alles ook in Hem zijn rust. Alle dingen hebben hun bepaald doel bereikt, als God alles en in alles is (1 Kor. 15: 28).

Wat door de Schepper tot aanzijn geroepen, door de Verlosser onderhouden is en voor de toorn Gods bewaard, dat moet door de Geest van de geliefde en Zijn zalige werking weer tot Hem komen en tot de oorspronkelijke toestand terugkeren. Zo is daarom God, de Heer en Zijn heilige drieëenige werking in alle perioden van de wereld alles in alles en omdat Hij en Zijn werken alles in alles is, in de schepping, onderhouding en verlossing, geeft de apostel Hem de eer en wenst, dat diezelfde eer van God in alle eeuwigheid wordt verhoogd.

Wij vinden hier niet alleen de ondoordringbare geheimen van de oordelen en wegen van God, evenals lichte wolken voor de poorten van het allerhoogste geheim van de allerheiligste

Drievuldigheid gelegerd, maar het besluit van de apostolische beschouwing met lof en verheerlijking van de allerheiligste Drieëenheid. Het "uit Hem, door Hem, tot Hem" spreekt toch niet alleen van drie onderscheiden werken van God, maar het wijst ook op de drie onderscheiden personen in het éne goddelijke wezen. De verheerlijking: "Hem zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid" vat niet alleen alle eer van Gods werken samen, maar ook de drie personen tot één wezen, waaraan alle Zijn toekomt. Zo gaat men door de lichte wolken, dat is door de geheimen van het goddelijk werken, als door voorhoven met aanbidding in de tempel, waar het persoonlijk geheim van het goddelijk wezen zich openbaart.

Overigens zijn de onderscheidende artikelen voor de goddelijke werken gewoon: uit, door en in (1 Kor. 8: 6. Efeze. 4: 6). Afgezien van dergelijke bij elkaar plaatsingen wordt de uitdrukking: "uit God de Vader, door Jezus Christus en in de Heilige Geest" veel gevonden, dus het voorzetsel "uit" bij de Vader, "door" bij de Zoon en "in" bij de Geest. De gedachte aan deze trinitarische onderscheiding ligt dus hier zeer voor de hand, ja, dringt zich zelfs aan ons op. De enige schijnbaar juiste tegenwerping, dat overigens de verhouding van de zaken tot God als Geest niet door "tot", maar door "in" wordt aangewezen, is toch slechts schijnbaar. Want ten eerste heeft alles wat zijn levensbeginsel in de Geest heeft, ook de Geest ten doel en ons zijn in de Geest is de aanvangende verwezenlijking van onze bestemming voor de Geest, die pas dan haar doel zal hebben bereikt, wanneer de Geest niet slechts als eerstelinggave, maar zonder mate in ons zal zijn en wij dan geheel in Hem. Vervolgens was hier het vooraanstellen van de eindbestemming van alle dingen voor God juist noodzakelijk; want niet zozeer door het "in Hem", als door het "tot Hem", zowel op zichzelf als in zijn samenvoeging met het "door Hem", ligt de goddelijke onafhankelijkheid en absolute bestemmende kracht en de in zichzelf terugkerende, als het ware kringvormige beweging van de goddelijke besluiten en werken, die door geen drang van buiten te brengen zijn uit de baan, door henzelf gekozen, duidelijk uitgedrukt. Eindelijk kan evengoed het "in" ten opzichte van de Geest met "tot" verwisseld worden, als ook ten opzichte van de Vader het "van" met het "tot" (1 Kor. 8: 6. Efeze. 1: 5) en ten opzichte van de Zoon het "door" met het "tot" (Kol. 1: 16) wordt afgewisseld. Alles is van de Vader, door de Zoon, in de Geest, maar van allen op dezelfde manier tot de één God, Vader, Zoon en Geest.

14. Maar doet aan de Heere Jezus Christus 1) (Gal. 3: 27
), a) en verzorg het vlees, wanneer u het
zijn nooddruft geeft (Kol. 2: 23. 5: 29
), niet zo, dat het tot steeds meerdere
begeerlijkheden 2) leidt; door overdadige en weelderige
verzorging zoudt u slechte zondige begeerten bevorderen en,
aan vleselijke lusten toegevend, wordt geen verzadiging
gevonden, maar slechts temeer de lust opgewekt.

a) 1 Petr. 2: 11.

Bij dag doet men geen werk van de duisternis, iedereen schaamt
zich voor de anderen en gedraagt zich eerlijk. Men zegt: "de
nacht is onbeschaamd; " dat is ook waar, daarom doet men ook
die werken in de nacht, waarover men zich bij dag schaamt.
Maar de dag wekt schaamte en dwingt tot eerlijk wandelen. Zo
moet ook een Christelijk leven beslaan, dat alle werken van
die aard zijn, dat men niet beschaamd hoeft te worden, al ziet
de gehele wereld ze.

Wat bij ons vertaald is "brasserijen en dronkenschappen" zijn volgens de grondtekst smulpartijen en vrolijk rondgaan van dronken jongelingen, voor wie het in de huizen te benauwd wordt en die dan zingend en dansend op de straten hun moedwil en hun dwaasheden bedrijven. Wat daarmee gewoonlijk verbonden was, noemt Paulus nog in het bijzonder: "Slaapkamers en ontuchtigheden; " met het eerste bedoelt hij de bijslaap zonder gehuwd te zijn, met het tweede de uitgelaten, schaamteloze stoutheid die zich vertoont in onkuise gebaren, woorden en werken. Dergelijke feestelijkheden, als de apostel in het eerste paar zonden noemt, eindigen gewoonlijk met twist en strijd, bij minder beschaafde mensen veelal met vechtpartijen. Uit het tweede paar komt veelvuldig voort ijverzucht, daarom wordt er als derde paar bijgevoegd: "twist en nijdigheid. " Nu heeft Paulus geenszins in deze drie groepen alle zonden willen opnoemen; de nacht heeft nog veel meer werken van de duisternis in haar schoot; haar familie heet legio (Mark. 7: 21 vv. vv.). De apostel
heeft er echter een afkeer van, dit adderengebroedsel een voor een te laten optreden, het komt hem voor dat het met deze drie paren genoeg is.

1) De Christen betaamt het geheel in tegenstelling met zo'n gedrag, dat met een wandelen in licht en in welvoeglijkheid geheel in strijd is, de Heere Jezus Christus aan te doen, waarin het middel ligt, om alle overdadigheid, geslachtslust en haat te bestrijden en te overwinnen. Hier spreekt de apostel niet meer van werken, maar hij voert het tot het hogere op, tot de gemeenschap met Christus, de kracht aller deugden.

Begrijp het woordje "maar" goed; niet in eten en drinken, maar doe aan de Heere Jezus Christus, dan zult u eten en drinken als Christen en niet de begeerlijkheden van de buik volbrengen niet in slaapkamers en ontuchtigheden, maar doe aan de Heere Jezus Christus, dan zult u de leden van uw lichaam in eer houden als leden van Christus en in plaats van schandelijke begeerten zult u zich verheugen in kuise liefde tot de bruidegom van de ziel; niet in twist en nijdigheid, maar doe aan de Heere Jezus Christus, dan zult u de liefde zelf hebben aangedaan, Zijn vriendelijkheid zal uw twistgierigheid en Zijn liefderijkheid uw nijd begraven.

"Doet aan de Heere Jezus Christus". Wat betekent dat? Het is in de eerste plaats een beeld vol van de rijkste en zaligste vertroosting; want daarin ligt toch voor alles, dat het hier niet te doen is om iets, dat eerst door ons zou moeten worden verdiend en verkregen; maar dat reeds voor ons gereed is en ons nu wordt aangeboden, wordt geschonken, evenals een kleed aangereikt wordt om het aan te trekken. En wat is dat voor een

kleed? Ik zou kunnen antwoorden: het is hetzelfde, waarvan de profeet (Jes. 61: 10) heeft gezegd: Ik ben zeer vrolijk in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God: want Hij heeft mij bekleed met de kleren van het heil, de mantel van de gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan, zoals een bruidegom zich met een priesterlijk sieraad verheugt en als een bruid zich versiert met haar gereedschap; of, zoals men het uitdrukt, "bekleed zijn met de gerechtigheid van Christus", ik zou dan echter nog niet de hele diepte van het apostolische woord hebben uitgesproken; want hij noemt niet de gerechtigheid, die Christus ons heeft verworven, maar Hemzelf, Zijn heilige, Godmenselijke persoon. Wij lezen: "doe aan de Heere Jezus Christus", Hemzelf dus, tot wie de Vader heeft gezegd: u bent Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in wie Ik Mijn welbehagen heb. Hemzelf, de lichamelijke verzoening, de persoonlijke gerechtigheid en heiligheid, Hemzelf kunnen wij aandoen, zo aandoen, dat Hij in de eigenlijke zin de onze wordt en al wat het Zijne is, het onze is. Zo'n aandoen geschiedt door het geloof; want dat is de wonderbare macht van het geloof, dat het Christus aanneemt en zich Hem toeëigent, ja, Christus in zich sluit en in zich besloten houdt, evenals de bruidsring het edelgesteente. Hebben wij dan Christus aangedaan en houden wij Hem vast in het geloof, dan blijft bij ons Zijn heiligheid en gerechtigheid niet als een van buiten aangedaan kleed, maar de schoonheid van het beeld van God, dat daarin schittert, dringt ook onze inwendige mens binnen. Zijn Geest begint in onze geest te werken, Zijn reinigende, heiligende liefde dringt onze ziel binnen. In de stille omgang met Hem verkrijgen wij een nieuw, teer, edeler gemoed een heilige vrees voor de zonde, een verborgen kracht ten goede. Zo beginnen wij voorzichtig te wandelen als bij dag. Zijn voetstappen te drukken en dat zijn wij ook aan Zijn eer verschuldigd, vooral in deze ernstige tijd. Nu is het niet meer genoeg van Zijn naam te spreken, maar met het leven, met de hele wandel moet worden getuigd dat het Christendom nog een waarheid is een kracht tot gerechtigheid en leven.

2) Wekelingen, die u bent, verzorgers van uw vlees en van het vlees van uw kinderen, u die in de verzorging, die u uzelf en uw kinderen geeft, niet het lichaam als eeuwig bekleedsel uwer ziel, maar het vergankelijk, verderfelijk vlees eert en verzorgt, let op deze vermaning. Als de apostel van de verheven gedachte "Jezus aandoen" overgaat om uw lichamelijke zorgen af te keuren, dan is het evenals wanneer hij van een hoog en licht toppunt u in een woeste kuil of poel doet afdalen; maar de overgang is juist, zijn praktische wijsheid eist het. Het zal bij vele Romeinen geweest zijn als bij u, bij velen onder u, dat door het weelderige, vleselijke leven van het lichaam alle bekwaamheid en alle kracht van de tijd ten nutte te maken en uit te kopen, verloren gaat. Hoe zullen

zij, die hun leden van de zonde niet doden, de leden van de nieuwe mens wapenen met de wapenrusting van Christus en ze versterken om de steile weg van de heiligmaking te bewandelen? Nee, Jezus Christus aandoen is iets geheel tegenovergesteld aan dat wekelijke, weelderige, vleselijke leven van het lichaam. Die Jezus aandoet, houdt niet het lichaam en het welvaren daarvan voor het doel van zijn leven, maar hij heeft hogere bedoelingen, waaraan ook het lichaam onderdanig moet worden gemaakt. Hij zorgt wel voor het lichaam, maar zo, dat hij aan het doel van de zielen niet hinderlijk is, de verheerlijking in het aangezicht van Christus niet terughoudt; hij richt het hele leven van het lichaam zo in, dat het aan de geest dienstbaar is, dat het bij waken en strijden en heilige en voorwaarts gaan tot alles goed niet hinderlijk is, maar zo mogelijk dat zelfs bevordert.

Het vlees moet worden gekastijd, opdat het dient en aan de geest niet hinderlijk is en de Heere niet uit het zadel werpt; dus ook, dat het kan gaan en de Heere dragen.

Zorg voor uw lichaam, maar niet anders, dan dat u het hier beneden ondersteunt tot zijn reis, maar niet zo, dat u daardoor uw vaderland zou vergeten.

HOOFDSTUK 14

HOE MEN ZICH OMTRENT ZWAK GELOVIGEN MOET GEDRAGEN

III. Vs. 1-Hoofdst 15: 13. Nadat de apostel tot hiertoe vermaningen heeft uitgesproken, die de Christen als zodanig en zo allen op gelijke manier aangaan, volgen nu aanwijzingen die betrekking hebben op een onderscheiden manier van Christelijk leven bij gelijke Christelijke staat. De voortzetting van de rede heeft daarom plaats met een "nu" of "maar". Vooraf roept Paulus de leden van de gemeente op om zich broederlijk te gedragen jegens de zwakken in geloof, die zich onder hen bevinden (vs. 1). Daarop noemt hij twee verschilpunten tussen beide delen, de sterken en zwakken en geeft aan beide delen het juiste gezichtspunt aan de hand voor zijn verhouding tot het andere. Hetgeen hij daarover uitspreekt ontwikkelt hij nader, maar berispt ook het gedrag dat tegen dit ware gezichtpunt strijdt en zo veelvuldig gezien wordt, ernstig; hij verwerpt het als onrechtmatig, omdat de Heere alleen Rechter is en ieder aan Hem alleen rekenschap verschuldigd is (vs. 2-12). De apostel geeft nu over het eten van allerlei voedsel (vs. 2) zijn eigen mening te kennen, waarin Hij in de Heere Jezus verzekerd is en stelt zich voor zijn persoon aan de kant van de sterken en vrijen, waartoe hij zich dadelijk vooral gewend had (vs. 1). Des te dringender vermaant hij nu ook dezen, dat zij niet door doordrijven van hun principe de zwakken in het geloof aanstoot geven, maar liever hun vrijheid moeten overgeven en zich naar de manier van anderen moeten schikken, dan dezen enig gevaar voor hun zielen veroorzaken (vs. 13-23). Tot zo’n dragen van de zwakken in geduld en zelfverloochening dringt hij dan nog verder met te herinneren aan het voorbeeld van alle ootmoedig zelfverloochenen, aan Christus, voor wie het niet te veel was om omwille van ons smaadheid op Zich te nemen. Zo kan het voor ons ook niet te zwaar worden om ook de zwakheden van de broeders te dragen (Hoofdstuk 15: 1-4). Terwijl nu echter Paulus datgene, wat hij zo-even van Christus zei, in een Oud-Testamentisch Schriftwoord kleedde, begint hij van de Schrift te spreken en keert bij nog eens tot het voorname woord van zijn brief terug: "vooral de Joden, maar ook de heidenen", opdat de gemeente, waaraan hij schrijft, overeenstemmend en eensgezind moge zijn (15: 5-13).

1. Er zijn er zeker in uw midden, die nog niet in staat zijn om in het dagelijks leven een volkomen gebruik te maken van de genade, die de gelovigen in Christus gegeven is en volgens welke alle dingen geoorloofd zijn (1 Kor. 6: 12) en niets verwerpelijk is wat met dankzegging ontvangen wordt (1 Tim. 4: 4), maar die allerlei bedenkingen hebben, waarmee men toch zijn geweten niet behoefde te bezwaren, wanneer men de volle gevolgtrekking kon maken van de vrijheid, waarmee Christusons bevrijd heeft (Gal. 5: 1). Degenen nu, die in dit opzicht zwak is in het geloof, neemt aan. U, die het hoofdbestanddeel van de gemeente uitmaakt, namelijk u sterken (Hoofdstuk 15: 5) erkent de, dusdanige omwille van zijn geloof, al is dat ook nog een zwak geloof en behandelt hem als een broeder in Christus, die met het volste recht tot u behoort (vs. 3; 15: 7). Maar laat het niet komen tot twistige samensprekingen; maak niet enig uitwendig gebruik, als vlees eten en wijn drinken, waarin toch het koninkrijk van God niet gelegen is (vs. 17), tot een twistpunt. Laat daarin een ieder handelen, zoals hij meent verplicht te zijn en leg geen dwang op, noch brengt iemand in verzoeking om iets te doen wat hij met de toestand van zijn geweten op dat ogenblik nog niet kan overeenbrengen (vs. 23).

In dit hoofdstuk gaat de apostel van het gebied van de algemene vermaningen tot een zeer bijzonder veld van de Christelijke plichten over, tot de verhouding van de sterk gelovigen en van de zwak gelovigen, of van de vrijeren en strengeren onder elkaar. Daartoe gaf hem aanleiding de toestand en de bijzondere behoefte van de gemeente te Rome, die uit

Christenen, uit heidenen en Joden was samengesteld. De Christenen uit de heidenen, die zonder wet, door het geloof alleen, leden van Christus waren geworden, konden gemakkelijk tot de mening komen dat de gehele verhouding van de Joden omtrent vanouds hun heilige wet een vasthoudendheid was, die voor God mishaagde en daarom een zonde, die moest worden bestreden. Eveneens konden de Christenen uit de Joden gemakkelijk op het denkbeeld komen dat de Christelijke vrijheid omtrent de voorschriften van de wet, die de heidenen zich veroorloofden, het gevaar van losbandigheid in zich bevatte en niet te verenigen was met de eerbied, die toch ieder gelovige aan het woord van Mozes, dat toch God zelf geopenbaard had, verschuldigd was. Als de strengeren de vrijheid als losbandigheid voorkwam, scheen de vrijen de gestrengheid dienst van de wet en slavernij toe. Er waren dus verschilpunten genoeg voorhanden om hen jegens elkaar wantrouwend en vijandig te maken. Paulus stond, zoals dit reeds zijn positie als apostel van de heidenen meebracht, aan de kant van de vrijen, wier geloof hij het sterkste noemt; van dit standpunt noemt hij de toestand van de strengeren een "zwak zijn in het geloof". Het standpunt, waarop men zich door de letter van de wet in zijn vrije beweging gesteund acht, is minder in vergelijking tot dat, waarbij men weet dat de wet in Christus vervuld is en haar letter ons niet meer dwingt. Toch kan iemand nog in de banden van de wet zijn, terwijl hij toch zijn zaligheid alleen in Christus zoekt en dus in het geloof staat.

Het predikaat "sterk in het geloof" geeft zo’n standpunt te kennen, waarop het geloof in de Verlosser, het vertrouwen op de verkregen gerechtigheid in zo’n mate het bezielend principe van de overtuiging is geworden, de gehele denkwijze zo heeft doortrokken, dat de mens daarnaar alle levensomstandigheden kan beoordelen en behandelen, dat hij door geen vreemdsoortig element van een andere denkwijze, die hem vroeger beheerste en waarvan hij zich nog niet geheel kan losmaken, aan het wankelen kan worden gebracht. Zo kouden toen degenen, die van het Joodse wettische standpunt tot het geloof gekomen waren, zich vaak pas langzamerhand van de invloed daarvan op de beoordeling van alle levenstoestanden losmaken, terwijl het nieuwe Christelijke principe, dat uit het geloof in de Verlosser voortvloeide, hun denkwijze steeds meer en meer doordrong. Deze kracht van het geloof, die de beoordeling beheerste, bleek bijvoorbeeld daarin, dat iemand, van zijn zaligheid in de gemeenschap met Christus verzekerd, in het gebruik van uitwendige zaken zich niet meer aan het wankelen liet brengen door die bedenkingen, die hij vroeger op zijn wettisch standpunt had gemaakt, alsof dit of dat hem zou kunnen ontreinigen. Een tegenstelling tegen het sterk zijn in het geloof, dat het leven beheerste, vormt het "zwak zijn in het geloof", wanneer naast het geloof nog een ander element, dat uit het vroegere standpunt voortvloeit, de overtuiging beheerst. Vandaar de strijd, de bedenkingen, die met het principe van het geloof in strijd zijn! Hoewel Paulus dit ten gevolge van de aanleiding, hem door de toenmalige tijdsomstandigheden gegeven, vooral ontwikkelt met het oog op het Joodsch-wettisch standpunt, heeft datzelfde ook in zijn zin betrekking op de verhouding van elk ander standpunt tot het Christelijke, dat in de levensrichting door het geloof is ingedrongen. De geloofskracht, die het leven beheerst, geeft daarom het zelfstandig Christelijk karakter, de Christelijke vastheid van karakter, de Christelijke sterkte en vrijheid van geest. Het eigenaardige karakter van de Christelijke vrijheid bestaat daarin, dat, terwijl de Christen zijn hele leven richt naar Christus als zijn Verlosser en door Hem naar God, terwijl Hij alleen door het bewustzijn van deze afhankelijkheid bezield wordt en geen andere erkent dan die daarin zijn grond heeft, hij zich juist daardoor onafhankelijk voelt van alle schepsels, van al het wereldse, van welke aard het ook zij. Het bestaat verder daarin, dat hij in het bewustzijn van deze inwendige onafhankelijkheid handelt door de bezielende geest van Christus alles beheerst en zich aan geen mens, aan geen omstandigheid dienstbaar maakt, dat niets op hem zo’n invloed kan hebben om hem anders te doen zijn, dan de Geest van Christus het verlangt

(1 Kor. 7: 51 vv. ; 6: 12; 3: 22). Deze vrijheid van en beheersing van de wereld, die van het geloof uitgaat en evenals al wat Christelijk is in het inwendige haar grond heeft, kan zich echter ook onder alle inwendige beperkingen openbaren en zij openbaart zich juist daardoor, dat deze uitwendige beperkingen voor de geest, die boven deze verheven is en in het bewustzijn van het geloof zich van alles onafhankelijk voelt, ophouden iets beperkends te zijn. Paulus betoont zijn Christelijke vrijheid juist daarin, dat hij terwille van anderen, om alles de Geest van Christus dienstbaar te maken, alles zo te behandelen, als het aan de bevordering van het rijk van God het meeste dienstbaar is, veelal vrijwillig de vormen van de afhankelijkheid aanneemt (1 Kor. 9: 19) - dat hij, die van allen vrij is, zich allen dienstbaar maakt.

2. De een, die namelijk onder de sterken gerekend moet worden (Hoofdstuk 15: 1), gelooft wel dat men alles eten mag, omdat geen enkel voedsel voor hem hinderlijk is in het leven van Jezus Christus (Matth. 15: 11), maar die zwak is in het geloof (vs. 1) en om het afgodenoffer gewetensbezwaren maakt, dat hij zonder het te weten, zodanig vlees zou kunnen krijgen en zich daarmee zou kunnen verontreinigen (1 Kor. 8: 7), eet eenvoudig moeskruiden, hij onthoudt zich liever geheel van het gebruik van vlees en van wijn (vs. 17 en 21).

3. a) Die daar allerlei eet, verachte hem niet als een bijgelovig mens, die niet alle dingen, maar alleen moeskruiden eet; hij moet diens geweten ontzien, dat nu eenmaal wat angstvallig is (1 Kor. 8: 12) en die het vlees niet eet, zich daarvan onthoudt, oordeel hem niet, die daar eet als ware hij een gewetenloos man, die de ware heilige Christelijke ernst mist; want God heeft hem in Zijn gemeenschap door Christus aangenomen en wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen van God (Hoofdstuk 8: 33 v. 15: 7).

a) Kol. 2: 16.

4. Wie bent u, die de huisknecht van een ander oordeelt, dat u hem naar uw zelfgemaakte geboden berispen zou (Jak. 4: 12)? Hij staat of valt zijn eigen heer, namelijk Christus, die als Heer alleen te beslissen heeft, wie voor Hem staan en bestaan zal of niet (vs. 9 v. Luk. 21: 36). U mag menen dat de vrijheid, die hij neemt, zoveel gevaren voor zijn ziel in zich sluit, dat hij ten slotte noodzakelijk ten val moet komen; maar hij zal vastgesteld worden. Hij zal ten einde toe blijven staan zonder dat het met hem tot een vallen komt; want God is machtig hem vast te stellen, hem bestendig te steunen, zodat hij mag volharden in het geloof (1 Kor. 16: 13. 2 Kor. 1: 24).

Omdat de gemeente te Rome voornamelijk uit Christenen uit de heidenen bestond en de invloed van Paulinische persoonlijkheden in haar midden groot was, volgt dat wij bij haar, vooral in de tijd van onze brief, de Christelijke leer en levensrichting van Paulus als aangenomen moeten onderstellen. Tot deze behoorden ook Christenen uit de Joden, als Aquila en Priscilla. Dit neemt echter niet weg dat een kleinere partij daar judaïseerde, als men deze uitdrukking wil gebruiken; daarbij moeten wij echter in geen geval aan het exclusieve Judaïsme van de Galatische dwaalleraars denken. Vóórdat het oordeel van God over het uitverkoren volk en over de Joodse institutie gekomen was, doordat Titus de tempel verwoestte, was het waarnemen van de Joodse gebruiken, ten minste van de kant van de Christenen uit de Joden van Palestina, waardoor zij alleen konden werken op hun volksgenoten, die voor de zaligheid in Christus verordineerd waren, niet iets ziekelijks. Het was integendeel natuurlijk (1 Kor. 7: 17 vv.) als het maar niet in farizese zin gemaakt werd tot een noodzakelijke voorwaarde van zaligheid. Instinctief voor de mening van Paulus is de van deze kant nog weinig overwogen plaats van onze brief: Hoofdstuk 4: 11 vv. Tot het geestelijk

zaad van Abraham, d. i. de ware Christen-gemeente, die het rechtvaardig makend geloof heeft (Hoofdstuk 9: 8. Gal 3: 7), worden hier gerekend: 1) zulke Christenen uit de heidenen, die zonder zich te laten besnijden, het rechtvaardig makend geloof bezitten, dat ook Abraham in de voorhuid had en 2) Christenen uit de Joden, die het rechtvaardig makend geloof bezitten en wel a) de zodanigen, die niet uit de besnijdenis alleen zijn, haar niet tot onmisbare voorwaarde van de zaligheid maken (Hoofdstuk 2: 3, 25. Gal. 5: 3. Hand. 15: 1), die ook niet van de heidenen eisen, alhoewel zij die voor hun personen bezitten en de Mozaïsche wet waarnemen, b) degenen die ook voor hun persoon de Mozaïsche wet niet meer of alleen onder zekere omstandigheden waarnemen, dus in de sporen van Abrahams geloof wandelen, toen hij in de voorhuid was. Paulus sluit daarom zulke Judaïsten, als die in de brief aan de Galaten, die de besnijdenis voor een noodzakelijke voorwaarde van de zaligheid aanzien en de waarneming van de Mozaïsche wet eisen ("die uit de wet zijn" Hoofdstuk 4: 14) van het geestelijk zaad van Abraham en de erfenis van de belofte uit. Hij rekent daarentegen degenen tot het geestelijk zaad van Abraham, die voor hun persoon de Mozaïsche wet nog waarnemen, zonder toch de vervulling daarvan voor noodzakelijk ter zaligheid te houden en de heidenen op te leggen, zoals vooral in Palestina zulke wettische Christenen werden gevonden; want ook zij geloofden door de genade van de Heere Jezus zalig te worden (Hand. 15: 11; 21: 20 vv. 15. 11). Tot deze klasse van Joodse Christenen behoorde dan de judaïserende fractie te Rome, waarmee de meerderheid, die sterk in het geloof was, vrede moest houden. Die meerderheid bestond grotendeels, zo niet geheel (omdat Paulus zich in Hoofdstuk 15: 1 met haar insluit en volgens de vroeger gegevene uiteenzettingen ook de onder b. genoemden tot haar behoorden) uit geborene heidenen. Terwijl nu de sterkgelovige om zijn meerdere kennis op de zwakgelovige Christen uit de Joden makkelijk met verachting neerzag, was deze in zijn scrupulositeit geneigd om de eersten te veroordelen, d. i., zijn vrijzinnig handelen als lichtvaardig en zondig te berispen, zonder hem daarom de zaligheid te ontzeggen. Dat onder de zwakken in het geloof Christenen uit de Joden moeten worden verstaan blijkt bepaald daaruit, dat zij een onderscheid tussen rein en onrein voedsel vaststellen en ook een onderscheid maken tussen de dagen, dus nog vasthouden aan de Joodse heilige tijden, voornamelijk aan de Sabbatten. In het eerste opzicht gaat hun gedrag verder dan de spijswetten van de Pentateuch, wanneer zij geen vlees, maar moeskruiden eten en ook geen wijn drinken. Is daarmee een gehele en niet slechts een tijdelijke onthouding uitgesproken, zo had die zeker haar grond in een leefwijze, gemotiveerd door het zedelijk streven naar beheersing van de materie, zoals die volgens de kerkelijke traditie ook de apostelen Mattheus en Jakobus, de rechtvaardige, zouden hebben geleid. Men beriep er zich op, dat de mens oorspronkelijk de planten als voedsel waren aangewezen (Gen. 1: 29) en vlees en wijn pas later erbij waren gekomen (Gen. 9: 3, 20 vv.) en nu kon juist te Rome tegenover de daar aanwezige weelderigheid en zwelgerij in meer ernstige gemoederen gemakkelijk een waardering van gehele onthouding ontstaan.

Door de rabbijnen was de Joden al het vlees, door heidenen geslacht, alsook de wijn van de heidenen verboden, om zich niet te verontreinigen door iets, dat in betrekking tot afgodendienst stond. Nu trokken de Joden zich terug van het gezellig samenleven met de heidenen en de strengere, met name de Joodse Christenen, onttrokken zich liever geheel, zonder zich daarom het genot van vlees en wijn in het algemeen te ontzeggen (Hand. 11: 3. Gal. 2: 12 vv.). De Christenen uit de Joden van die fractie deden het eerste niet maar vreesden toch, als zij tafelgemeenschap met de Christenen uit de heidenen hadden, dat zij zich zouden verontreinigen door het niet gemakkelijk te mijden genot van offervlees, dat op heidense markten gekocht werd en van libatiewijn. Daardoor meenden zij in verontreinigende gemeenschap met de afgoden te treden, zodat zij er bezwaar in hadden ten minste in dit samenleven met anderen, die dergelijke bezorgdheid niet hadden, vlees en wijn te genieten,

waarom zij zich met moeskruiden alleen tevreden stelden (Dan. 1: 8 vv.). De apostel behandelt gewoonlijk met de tederste toegeeflijkheid zo'n geloofsrichting, omdat die in de openbaring van God onder het Oude Testament haar wortel heeft en op de geschiedkundige ontwikkeling van het volk van Israël berust, in zo verre die namelijk zich niet direct tegenover de evangelische leer van de zaligheid stelt (1 Kor. 9: 20. Hand. 16: 3; 18: 18, 21; 21: 20 vv.). Evenzo had de apostelraad te Jeruzalem de Christenen uit de heiden en vooral aanbevelen, om verdraagzaam en verschonend te handelen jegens de angstige zorgen van de Christenen uit de Joden, voor de verontreiniging met de afgoden of de afgodenoffers (Hand. 15: 20, 29; 21: 25). Nu vinden wij als karakteristiek kenteken van de zwakken ook het achten van de ene dag boven de anderen. De Joodse Christenen van deze richting zullen van degenen, die slechts moeskruiden aten, wel onderscheiden moeten worden als de strengere, waarschijnlijk Palestijnse Christenen uit de Joden (Hand. 21: 20 vv.). Van deze zullen er wel weinige te Rome gevestigd geweest zijn, waarom hun kiezen van dagen in vs. 5 v. alleen van terzijde wordt genoemd.

Dit rustte zeker daarop, dat de sabbat van het begin van de schepping geheiligd was.

Evenals de naam "zwakken" niet onvoorwaardelijk berisping is, zo is de naam "sterken" niet onvoorwaardelijk lof. De zwakke is zijn bevreesdheid tot een zekere bescherming, zolang hij zijn zwakheid zuiver houdt, d. i. niet tot een regel voor anderen maakt, daarentegen wordt voor de sterke zijn op zichzelf rechtmatig gevoel van vrijheid soms gevaarlijk tot zelfverheffing - deze stellingen zouden door de voorbeelden van vrome katholieken en niet vrome protestanten kunnen worden bevestigd. Evenwel is het standpunt van de sterke het hogere, en de apostel zegt uitdrukkelijk: de sterke zal in zijn vrijheid van het geloof blijven staan. Hij spreekt daar alleen van de toestand van de sterke in anderen, niet van ieder in het bijzonder, want dat sommigen, die sterken geacht waren, tot losbandigheid vervielen, dat had hij reeds vroeger ondervonden; maar in anderen is zijn woord heerlijk vervuld.

5. De een, die bij de zwakken wordt gerekend, acht wel de ene dag boven de andere dag als een heilige dag (Gal. 4: 10. Kol. 2: 16); maar de ander acht in zijn sterker geloof al de dagen gelijk 1) en wil ze alle voor even heilig gehouden hebben. Een ieder, zowel de een, die tussen de dagen onderscheid maakt, als de ander, die het niet maakt, moet in zijn eigen gemoed ten volle verzekerd2) zijn en moet zich voor zichzelf overeenkomstig zijn overtuiging gedragen, maar mijdt daarbij het oordelen en verachten van anderen.

1) In het "acht alle dagen gelijk" wordt de oud-apostolische mening uitgesproken, die geen bijzondere feesten onderscheidde, omdat het gehele leven in Christus hun een feest was geworden. Toen de bloeitijd van het Christendom verdween, moest intussen de behoefte zich weer doen voelen, om in de algemene stroom van het dagelijks leven lichtpunten op de voorgrond te stellen.

Volgens de ideale opvatting moet het gehele leven van de Christen een onafgebroken zondag, iedere dag en ieder uur aan de dienst van de Heere gewijd zijn. Wat ons hier als zedelijk doel voor ogen zweeft, dat wij hier ernstig moeten najagen, dat zal eens ook zijn volle verwezenlijking vinden in de eeuwige sabbatsrust van de heilige, die Gods volk beloofd is (Hebr. 4: 1 vv.). Maar evenals onze menselijke beperktheid een plaatselijke cultus verlangt, zo maakt ook het tijdelijk karakter van ons bestaan en de natuur van onze beroepsbezigheden reeds omwille van de orde de afzondering van zekere uren en dagen tot uitsluitend godsdienstig gebruik noodzakelijk. Terwijl het "waar en wanneer" wel niet van de diepere Oud-Testamentische opvatting, maar toch van de populaire Joodse, alsook van de heidense

godsverering, in tegenstelling met het "overal en altijd" van de Christelijke godsverering stond, kan zich daarentegen de laatste zonder schade door haar universalisme naar plaats en tijd accommoderen en zij doet het ook, tot de aardse orde van zaken geheel in een hemels en eeuwig aanzijn verheerlijkt zal zijn. Eveneens is het ook met het gebed; wij moeten altijd in biddende stemming en biddend van geest zijn, ons hele leven moet een onafgebroken gebed zijn (1 Thessalonicenzen. 5: 17). Desalniettemin moeten zij op zekere tijden bidden in engere zin en ons hart in bede, voorbede en dankzegging voor God uitstorten. Uit dit gezichtspunt moeten dan de feesttijden van de Kerk beschouwd worden, niet als een Joods juk, maar als een heilzame, onontbeerlijke instelling van de evangelische vrijheid, waarin de Christen zich verheugt en dankbaar verheugt, zich boven het gewoel van het dagelijks leven en werken tot het genot van hemels genieten verheft en al zijn beroepsbezigheden aan de dienst van God toewijdt. Zij zijn geen middel om snel gedaan te hebben, zodat men, zoals helaas nog heden door vele Christenen in hun vleselijk Joodse gezindheid geschiedt, zijn vroomheid tot de zondag en de bidstonden beperkt en daar als het ware zijn rekening met God weer voor een hele week aanzuivert, om in deze de wereld des te ongehinderder te dienen. Zij zijn integendeel een middel om steeds meer te komen tot het bidden zonder ophouden en tot die toestand te brengen dat het onderscheid tussen profane en heilige tijden zal verdwijnen, wanneer wij altijd voor de troon van God zullen zijn en Hem zullen dienen dag en nacht.

2) Tot zekerheid in enige overtuiging kan men alleen dan komen, wanneer deze op goddelijke grond berust. Daarom wil de apostel niet terughouden van het onderzoeken van de goddelijke waarheid en de zwakken alleen laten bouwen op de zandgrond van hun eigen meningen; maar juist door het streven naar zekerheid, door het onderzoek moet ieder van hen waarlijk bevestigd worden. (V.).

Het volgende vers is dan een leidraad, volgens welken ieder in zijn geestelijk leven van zijn overtuiging verzekerd moet worden; hoe meer iemand zijn mening godsdienstig probeert te heiligen, voor de Heere Jezus te brengen, in dankzegging probeert om te wenden (in plaats van zich oordelend boven andersdenkenden te verheffen of in verachting op hen neer te zien), des te meer moet hij er toe komen om in het licht van God het ware en het valse te onderscheiden.

De beide richtingen worden tot op deze dag onder Christenen gevonden, en zelden verstaan haar woordvoerders elkaar geheel. Het onderscheid tussen heden en de tijd van de apostelen ligt alleen omtrent de zaak, om welke de strengere en de vrijere richting van elkaar afwijken. In onze dagen zijn de vragen, waarbij de meningen zich verdelen, bijvoorbeeld die, of een Christen bloed mag eten, sterken drank drinken, tabak roken, of hij aan deze en andere openbare vermakelijkheden mag deelnemen. Daarom is het voor ons van groot gewicht, dat wij in ons hoofdstuk, zowel als in de eerste brief aan de Corinthiërs, bepaalde en duidelijke aanwijzingen van de apostel bezitten over de hoofdgedachten, die dergelijke twistpunten beslissen.

Van vroegeren tijd aan heeft men in de kerk deze Christelijke leer op het gedrag van de Christens in alle zogenaamde middenzaken (adiaphor a) toegepast, d. i. op zaken, die door God noch verboden, noch geboden zijn. Dat sterke drank op zichzelf een schadelijk vergif is en dus het gebruik er van een zonde is tegen het vijfde gebod, is een bewering, waarvoor niet meer grond aanwezig is dan voor menige andere van die aard, bijvoorbeeld dat koffie en tabak vergiften zouden zijn. Iets anders is het daarentegen, als velen er bedenkingen tegen maken, om iets met dankzegging te drinken dat de duivel tot een middel maakt om zo vele mensen in de diepste ellende te storten, ja te vermoorden. Wanneer zo ook dergelijke

genietingen, die boven de nooddruft van het lichaam gaan, voor een Christen hinderlijk zijn of in zijn liefde tot de naaste, zodat hij de armen onthoudt, wat hij tot goede verzorging van zijn lichaam nodig heeft, of dat het hem hinderlijk is in volkomen heldere, blije overgave van lichaam en ziel aan de dienst van God met bidden en werken, dan zijn het voor hem geen middenzaken meer, maar zaken tegen de liefde van God en van de naaste, die hij niet met dankzegging kan genieten. Die uit vrees van hindernissen te ondervinden in een heilig leven, in liefde zoveel mogelijk ontberingen zich getroost, doet zeker goed. Die zich aan de verzoeking om slaaf van enig genot te worden, door gehele onthouding onttrekt in gevoel van eigen zwakheid, doet ook niet kwaad. Maar zij handelen niet naar het geloof en de liefde, die hun eigen keus en handelwijze in dergelijke uitwendige zaken tot een wezenlijk stuk van het Christelijk leven maken en de broeders veroordelen, die een andere zienswijze hebben.

6. Die de dag waarneemt, zo denkt een ieder, die sterk is in het geloof, die neemt hem waar de Heere, die wil er Hem mee dienen en naar Zijn wil leven, zoals hij die mag erkennen. En die de dag niet waarneemt, zo denkt van zijn kant weer de zwakkere, die neemt hem niet waar de Heere, omdat hij alle dagen op gelijke manier heilig wil houden. Die, om hier weer op het in vs. 2-4 besproken onderscheid terug te komen, daar eet, die eet zulks de Heere, zo houdt zich het zwakkere deel, dat hem ziet eten, overtuigd, a) want hij dankt God, hij zendt ook zijn tafelgebed over het vlees, dat hij wil genieten tot God op, hetgeen hij niet zou doen, als hij moest vrezen door zo’n genot Christus te verliezen en van de genade te vervallen (Gal. 5: 4). En die niet eet, die, zo houdt zich ook aan de andere kant de sterke in het geloof omtrent hem overtuigd, eet zulks de Heere niet, die vermijdt het genot van vlees en wijn om Christus wil, om Hem op zijn manier trouw te blijven en hij dankt God voor zijn mindere voedsel, voor zijn moeskruiden, omdat hij van mening is dat hij juist door zo’n onthouding het best het belang van zijn Heer kan waarnemen.

a) 1 Kor. 10: 31. 1 Tim. 4: 3

De apostel veronderstelt in liefde van elk van de beide partijen, wat hij wil, dat de een van de andere veronderstelt. Zijn manier van uitdrukking bevat een indirecte eis tot wederkerig erkennen en verdragen en tevens een indirecte vermaning voor iedereen om zichzelf te beproeven, of hij ook gezind is en handelt volgens hetgeen de apostel met vertrouwen veronderstelt. Evenals nu echter de veronderstelling, hier uitgesproken, zo sluit ook, wat in de eerstvolgende verzen wordt gezegd, een indirect dringen tot zelfonderzoek en tot werkelijk vervullen van het veronderstelde in zich. Zoals namelijk de apostel op onze plaats veronderstelt dat het houden van dagen en het niet houden, het eten en niet eten in de dienst van de Heere en Hem ter eer geschiedt, dan veronderstelt hij daarom, dat in het algemeen niemand onder de Christenen voor zichzelf, maar ieder voor de Heere leeft en sterft, waardoor de juistheid van de eerste veronderstelling bevestigd wordt. Want die zich in het algemeen aan de Heere heeft toegewijd, die heeft zich ook in bijzondere zaken aan Hem toegewijd.

7. Als ik nu op de zo-even genoemde manier aanneem, dat de ene onder u evenzeer als de andere wat zij doen of niet doen, niet tot eer of voordeel van zichzelf doen, maar voor Hem, die ons aller hoofd is, dan neem ik niet meer aan, dan wat bij Christenen werkelijk het geval is. a) Want niemand van ons, die ons naar Christus noemen, leeft voor zichzelf, niemand leidt zo’n leven alsof eigen wil hem wet en eigen persoon zijn doel was en hij dus eigen voordeel en eigen eer zou najagen en niemand sterft voor zichzelf (2 Kor. 5: 15).

a) Gal. 2: 20. 1 Thessalonicenzen. 5: 10. 1 Petrus 4: 2.

8. Want hetzij dat wij leven, wij leven voor de Heere Jezus Christus; hetzij dat wij sterven, wij sterven voor de Heere. Hetzij dan dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn van de Heere, wij zijn in al onze daden (1 Kor. 10: 31), zowel als bij alle ondervindingen Zijn eigendom.

Er is hier niet van onze objectieve, maar van onze subjectieve afhankelijkheid van de Heere sprake; want dat leven en dood in Zijn hand zijn, daarmee zou slechts een algemeen menselijke, geen specifiek Christelijke betrekking zijn uitgedrukt. Eveneens moet men bij de uitdrukking: "hetzij dat wij sterven, wij sterven voor de Heere" niet denken aan een leven de Heere na de dood, maar aan een voor de Heere sterven bij het einde van dit leven. Hier treedt dus het sterven volgens de noodzakelijkheid van de natuur op in de vorm van een zedelijk vrije, voor God welgevallige daad. De Christen offert zijn leven niet slechts op in de dienst en ter eer van de Heere in vrijwillige overgave, maar hij lijdt ook de dood, gehoorzaam aan de goddelijke beschikking in blij ontvangen daarvan, terwijl daarentegen hij zichzelf leeft en zichzelf sterft, die naar eigen wil of met tegenzin leeft en eveneens met tegenzin of naar eigen wil sterft.

Ook het sterven van de Christen - op zo’n ideale manier is Paulus zich bewust van de zedelijke macht en toewijding van de levensgemeenschap met Christus - is een zedelijke daad in de verhouding van het toebehoren aan Christus, terwijl hij in de dood weet en voelt, dat hij in die betrekking met zijn leven gestaan heeft en nu ook met zijn sterven staat. Het is het zichzelf bewuste sterven in de Heere (Openbaring 14: 13, vgl. Fil. 1: 20. Rom. 8: 38).

Aan het houden en niet houden, het eten en niet eten (vs. 6) ligt een sterkere tegenstelling ten grondslag, het leven en sterven, maar beide zijn daarin een, dat wij van de Heere zijn, Hem toebehoren.

Als God het gewild had, zou een ieder van ons tot Hem gegaan zijn op het ogenblik van zijn bekering. Het was tot onze voorbereiding voor de onsterfelijkheid niet volstrekt nodig om hier langer te blijven. Het kan de mens gebeuren om ten hemel opgenomen en bereid bevonden te worden, om deel te hebben aan de erfenis van de heilige in het licht, ofschoon hij pas in Jezus leerde geloven. Het is waar, dat onze heiligmaking een lang en onophoudelijk voortgaan is en wij niet volmaakt zullen zijn voordat wij ons lichaam afleggen en het heilige binnentreden zullen; nochtans had de Heere het aldus gewild, Hij zou ons van onvolmaaktheid tot volmaaktheid gebracht en ons dadelijk in de hemel genomen hebben. Waarom zijn wij dan hier? Zou God Zijn kinderen een enkel ogen blik langer dan nodig is buiten het Paradijs houden? Waarom is het leger van de levende God nog op het slagveld, terwijl een aanval hen de overwinning kon geven. Waarom dwalen Zijn kinderen nog overal onder de menigte rond, terwijl een enig woord uit Zijn mond hen in het midden van hun verwachtingen, in de hemel brengen kon. Het antwoord is: zij zijn hier opdat zij voor de Heere leven en anderen tot de kennis van Zijn liefde brengen zouden. Wij blijven op aarde, als zaaiers om het goeie zaad te verspreiden, als ploegers, om het braakland te ontginnen, als herauten om de zaligheid te verkondigen. Wij zijn hier als arbeiders van Hem en arbeiders met Hem. Laat ons toezien dat ons leven aan zijn doel beantwoorde. Dat wij ernstig, nuttig, heilig leven tot prijs van de heerlijkheid van Zijn genade. Intussen is ons verlangen met Hem te zijn en zingen wij elke dag:
Mijn hart is met Hem, Terwijl ik dag en nacht De blijde roepstem van Gods Zoon: Sta op en kom! verwacht.

Christus de Heer, wij Zijn eigendom, dat moesten zij steeds op het oog houden, dat moest hen dringen, om niet voor zichzelf, maar voor Hem te leven, om Zijn wil te volbrengen, om Hem te behagen en zo door dit beginsel in al wat zij deden en nalieten, zich te laten besturen. Zo moest het zijn bij allen en als het zo ware bij allen, dan zou hij, die de dag waarnam, zowel als hij, die hem niet waarnam, dan zou hij, die at, zowel als hij, die niet at, wel handelen. En de ene behoorde van de ander te vertrouwen dat hij uit dit beginsel handelde. Woonde dit vertrouwen in hun harten, dan zou men in plaats van elkaar te verachten en te veroordelen, in elkaars gedrag berusten, het billijken en goedkeuren, Christus de Heer, wij Zijn eigendom. Wat een troostrijke waarheid. Ja, dit is onze troost, onze enige troost, dat wij met lichaam en ziel beide in leven en sterven niet onszelf, maar Hem, onze trouwe Zaligmaker eigen zijn, die met Zijn dierbaar bloed voor al onze zouden volkomen betaald en ons uit alle geweld van de duivel verlost heeft, die ons zo bewaart, dat zonder de wil van onze hemelse Vader geen haar van ons hoofd kan vallen, ja, dat ons alle ding tot onze zaligheid moet dienen en die ons door Zijn Heilige Geest van het eeuwige leven verzekert en hem voortaan te leven, van harte willig en bereid maakt.

9. Want daarvoor is Christus naar Gods bedoelen, ook gestorven en opgestaan en weer levend geworden, na Zijn opstanding opnieuw in een leven getreden, dat tot de mensenwereld in betrekking stond, opdat Hij beide over doden en levenden heersen en ook eens over allen als Rechter zitten zou (Hand. 10: 42. 2 Tim. 4: 1 Daarmee zijn wij echter verplicht, zoals wij daardoor ook de macht hebben, om voor Hem te leven en te sterven (1 Thessalonicenzen. 5: 9. v.).

Volgens een korte meer juiste lezing van de grondtekst moet alleen worden vertaald: "Is Christus gestorven en weer levend geworden. " De apostel legt hierop niet de nadruk, dat de Heere niet in de dood is gebleven, maar dat Hij gestorven en zo uit de dood in Zijn tegenwoordig leven is ingegaan. Daardoor heeft Hij een leven verkregen, waarin de tegenstelling van leven en dood is opgeheven en Hij onze Heere is, hetzij dat wij leven, hetzij dat wij sterven. In zo’n recht om Zich objectief ons ten Heere te stellen, ligt verder de plicht van onze subjectieve verhouding als dienstknecht ten opzichte van Hem. Naar deze tweede lezing nu bestaat tussen voor- en nazin een parallelisme. Aan de ene kant komen de beide woorden "gestorven" en "doden", aan de andere kant "levend geworden" en "levenden" overeen. De uitleggers verklaren dat, zich beroepende op Rom. 10: 10, in de regel voor een zuiver formeel parallellisme, zodat Paulus niet wilde zeggen dat Christus gestorven is, opdat Hij Heer over doden zou zijn en weer levend geworden, opdat Hij het over levenden zou wezen. Zeker is de afwisseling van de uitdrukkingen in zoverre slechts formeel, als aan de ene kant het "sterven en levend worden" en aan de andere kant het "doden en levenden" moet worden bij elkaar genomen in deze zin: door dood en opstanding samen heeft Christus het recht als Heerser beide over doden en levenden verworven. Maar aan het formele parallellisme ligt volgens 1 Petrus 3: 18 vv. Efeze. 4: 9 vv. Fil. 2: 10 vv. toch ook een materieel ten grondslag.

10. Maar u, die niet eet, waarom oordeelt u uw broeder, die daar eet, als ware het met zijn Christendom geen ernst? Of ook u, die eet, wat veracht u uw broeder die niet eet, als ware hij een bijgelovige, een kleingeestige dwaas? a) Want wij zullen allen, zowel zij, die op een vrijer standpunt staan, als anderen, die een meer vreesachtig geweten hebben, voor de rechterstoel van Christus gesteld worden, om uit de mond van Hem, die de Heere is over levenden en doden (vs. 9. Joh. 5: 27) ons oordeel te ontvangen (2 Kor. 5: 10).

a) MATTHEUS. 25: 31.

Het "maar u", waarmee de apostel dit vers begint, geeft het contrast te kennen, waarin het door hem bestrafte oordelen aan de een en het verdoemen aan de andere kant (welk laatste echter ook een oordelen in zich bevat), met de heerschappij van Christus staat.

Boven (vs 4) stond het "u" in tegenstelling tot de vreemde knecht, die echter een broeder genoemd is. Evenals echter het richten over de broeder in het heersersambt van Christus ingrijpt, dan probeert het ook Hem Zijn rechterlijke macht te ontrukken.

11. Want (of "Evenals er is geschreven in Jes. 45: 23, welk woord men ook op de jongste dag kan toepassen als Zijn woord tot volkomen vervulling zal komen: Ik leef, zegt de Heere; voor Mij zal elke knie zich buigen (Fil. 2: 10) en alle tong zal God belijden als de énige Heer.

Merkwaardig is deze plaats, evenals reeds vs. 8 en 9 daardoor, dat zij een krachtige getuigenis voor Christus' Godheid geeft, ja, het daaruit blijkt, hoe gereed de apostel is, wat in het Oude Testament van God de Allerhoogste gezegd wordt, op Christus toe te passen. (V.).

De apostel wil hier niet de Godheid van Christus bewijzen, maar hij wil te kennen geven dat wij voor Christus' rechterstoel gesteld zullen worden, waarom in het citaat op "mij" en "God" de nadruk rust. Omdat hij u echter zijn bewijs geeft door een aangehaalde plaats, waarin God, de Heere, als Heer en Rechter optreedt, volgt onmiddellijk vanzelf dat met dit woord: "God" en "Heere" Christus bedoeld is. Ook op andere plaatsen wordt het woord "Heere" als predikaat van Christus gebruikt, om Hem te noemen als de Jehova van het Oude Verbond. Dat de hier aangehaalde plaats van Jesaja direct op Christus moet worden toegepast, wijst Fil. 2: 10 vv. aan.

12. a) Zo dan, zoals wij uit dit woord van de Schrift opmerken, een ieder van ons zonder uitzondering, omdat toch daar sprake is van alle knieën en van alle tongen, zal eens voor zichzelf voor God rekenschap geven. Ieder zal op zijn doen en laten hier op aarde en dus tegenwoordig vooral daarop moeten toezien, hoe hij dan zelf zal kunnen bestaan (MATTHEUS. 12: 36. Gal. 4: 5 v.).

a) Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. 2 Kor. 5: 10. Gal. 6: 5. Openbaring 2: 23; 22: 12.

13. Laat ons dan elkaar niet meer, zoals dat nog zo veelvuldig onder ons plaats heeft, oordelen (1 Kor. 4: 5); maar oordeel dit liever in plaats van een rechterlijk vonnis te vellen, neemt liever een zedelijkoordeel, door dit tot uw levensregel te maken, dat u en hiermee wend ik mij vooral tot u, de sterken, die ik reeds in vs. 1 vermaand heb, niemand te kwetsen, de broeder geen aanstoot of ergernis geeft, hem niets in de weg legt, waardoor hij ten val zou kunnen komen.

In het vorige heeft de apostel aangetoond dat hij, die niet eet, noch vanwege de anderen (vs. 3-9), noch vanwege zichzelf (vs. 10-12) reden of recht heeft om degene ongunstig te beoordelen die eet en dat de laatste evenmin reden of recht heeft om op de eersten met minachting neer te zien. Nu gaat hij daarentegen over tot een aanwijzing, die bijna uitsluitend op het eten betrekking heeft. Die niet eet, kan hierin niets veranderen, omdat hij inwendig gehouden is om niet te eten; die daarentegen eet, kan het eten laten, omdat hij inwendig vrij is om het zo of anders te doen.

Alles is op zichzelf rein, zegt de apostel; maar het is niet billijk, naar het een of ander op zichzelf dwaze principe zonder meer te handelen, omdat het op zichzelf beschouwd juist is, maar niet voor uw zwakke broeder.

Tegenover de zaak op zichzelf beschouwd, wordt haar subjectieve voorstelling gesteld. Is zij daarin onrein, dan is zij het ook werkelijk voor de persoon, die daarmee te doen heeft; deze zou zij in zedelijk opzicht verontreinigen door het genot, omdat hij deed, wat hij voor ongeoorloofd hield. Terwijl de woorden: "aanstoot" of "ergernis" in Hoofdstuk 9: 33 in gelijke zin verbonden zijn, worden hier beide uitdrukkingen door een "of" grammatisch van elkaar gescheiden en het volgende staat het niet alleen toe, maar schijnt het zelfs te eisen om het ook in onderscheidenen zin op te vatten, namelijk "aanstoot" van een zich stoten aan de overtuiging van een ander, die niet ten gevolge heeft een wankelen van eigen mening of een overgeven tot de tegenovergestelde overtuiging, maar alleen afkeer en droefheid (vs. 15).

De angstvallige broeder kan zich of verbitteren en nog meer in zijn verkeerde mening verharden, of zich op lichtzinnige manier heen zetten over zijn gewetensbezwaren (vs. 23) en zich vrijmaken, zonder het beginsel van de vrijheid te begrijpen.

14. a) Ik weet en ben verzekerd in de Heere Jezus over hetgeen ik zeg, ik spreek dus geenszins slechts een subjectieve mening van mijn kant uit, zoals dit wel onder bijzondere omstandigheden soms plaats heeft (1 Kor. 7: 25 en40). En zo verzeker ik u, dat geen ding, als in dit geval vlees en wijn (vs. 21), onrein is in zichzelf en dus niet met de heiligheid van een Christen zou overeenkomen (MATTHEUS. 15: 11. 1 Kor. 10: 26. 1 Kor. 4: 4 v. dan die, zwak in geloof (vs. 2), acht iets onrein te zijn, voor die is het onrein. Hem zou het zeker verontreinigen of ontheiligen, als hij genoot, omdat hij toch zo’n genieten voor verkeerd houdt en zo zijn geweten met iets, dat voor hem zonde is, bezoedelde (vs 23. 1 Kor. 8: 7. Tit. 1: 15).

a) Hand. 10: 15. 1 Kor. 8: 4. 1 Tim. 4: 4.

15. Daarnaar kunt u, die meent, dat u alles eten mag (vs. 2), als u met uzelf alleen te doen heeft (vs. 22), u ook gedragen. Maar als u met anderen te doen heeft en uw broeder, wiens geweten hem het eten van zulk voedsel, als u geniet, verbiedt, omwille van het voedsel bedroefd wordt, omdat hij u iets ziet eten, waarvan hij denkt dat daardoor de heiligheid van de Christelijke staat in het algemeen wordt bezoedeld en in het bijzonder uw verhouding tot Christus wordt geschonden, dan wandelt u door het verwekken van zo’n aanstoot (vs. 13), niet meer naar liefde. Deze gebiedt u integendeel de broeder die droefheid te sparen, al is het dat die ook op een ingebeelde grond rust. a) Verderf die niet met uw voedsel daardoor, dat u het hem als iets verkeerds zou doen voorkomen, dat hij tot de Christelijke gemeente was overgegaan, omdat hij hier een gedrag ziet, dat hem als ongebondenheid en wetteloosheid voorkomt; verderf hem niet, waarvoor Christus gestorven is. Heeft Hij, de Heere, om deze zalig te maken zelfs Zijn leven gegeven, geef u dan om hem op de weg van de zaligheid te houden, toch graag het mindere, uw voedsel en uw u toekomende vrijheid om alles te eten.

a) 1 Kor. 8: 11.

16. Zorgt u in de gemeente, die het veelbetekenende goed van de vrijheid, die wij in Christus hebben, ontvangen heeft, ervoor, dat dan uw goed, deze schat (1 Kor. 10: 29. 2 Kor. 3: 17. niet gelasterd wordt van hen, die er geen begrip van hebben, die nog niet in staat zijn vrijheid van ongebondenheid te onderscheiden.

17. Sta vrijwillig tegenover zulke angstvallige en bekrompen gemoederen van uw vrijheid af, om de gemeente van God geen ergernis te geven (1 Kor. 8: 9; 10: 32 ; u doet daarmee geen schade aan het rijk van God, op welks bezit het toch alleen aankomt. Want het koninkrijk van God is niet voedsel en drank, het bezitten daarvan hangt niet af van feitelijk te eten en drinken wat men wil, hoewel u daartoe, wat de grond van de zaak aangaat, alleszins de macht heeft (vs. 2 en 14); maar het is rechtvaardigheid voor God door het geloof in Christus Jezus en vrede ten gevolge van de verzoening met Hem en blijdschap door de Heilige Geest, vreugde in het gemoed, gewerkt door de Heilige Geest, die in het hart woont (Hoofdstuk 3: 22; 5: 1; 8: 15 vv.

18. Want die Christus in deze dingen dient, die deze drie schatten boven alles vasthoudt en zich bij alles door deze laat leiden, die is voor God welbehaaglijk en aangenaam voor de mensen. De Heere acht hem een ware burger van Zijn rijk, terwijl mensen in plaats van aanstoot aan hem te nemen, zich in hem verheugen en hem proberen na te volgen.

19. Wij, die sterk zijn kunnen het gebruik maken van de vrijheid, waarvan wij ons bewust zijn, nalaten zonder aan het rijk van God iets tekort te doen. Zo dan laat ons ten opzichte van die zwakken najagen hetgeen tot de vrede dient, laat ons onze medegelovigen die droefheid (vs. 15) besparen en verder - zoeken wij hetgeen tot de stichting onder elkaar dient, daardoor dat wij ons aangenaam bij hen maken (vs. 18) en zo hen het best van hun zwakheid genezen.

Paulus wil niet degenen verschonen en verdragen, die hun lichamelijke oefening tot een noodzakelijk stuk van het rijk van God willen maken en het bezit van het rijk daardoor willen verdienen, terwijl zij het allen ontzeggen, die naar een andere mening hun dagelijks leven inrichten. Maar er zijn broeders, medegelovigen en medeheilige, die zo’n lichamelijke oefening waarnemen, niet in het verkeerde van verdienstelijkheid en ziekelijke vroomheid, maar in de vreze van een zwak geweten. Zij menen dat zij de Heilige Geest bedroeven zouden, als zij zich niet van dit of dat genieten onthielden. Bij zulke moet de overtuiging, dat het Koninkrijk van God gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest is, ons, die weten dat deze goederen door geen voedsel, kleren, gebruiken enz. teniet gedaan kunnen worden, tot beoefening van de liefde aandringen en tot het feitelijk bewijs, dat wij het rijk van God niet stellen in het bezitten en gebruiken van zaken, waarvan zij zich onthouden. Zeker behoort vrijheid bij het rijk van God, welks burgers koningen zijn. Het zou nu een armzalige vrijheid zijn en niet naar de Geest van de Heere (MATTHEUS. 17: 25 vv.), als men het verliezen zou, door zich te onthouden van het gebruik van eten of drinken of andere middenzaken. Dit is integendeel de ware vrijheid in het rijk van God, dat Christenen ten gevolge van het geloof in hun uitwendig gedrag niet gebonden zijn en toch naar de liefde in alle zaken zich tot ieders dienstknecht kunnen maken. Die alles moest eten en drinken, zou reeds niet vrij zijn, gevangen genomen onder die macht (1 Kor. 6: 12). De deelgenoten van het rijk van God mogen alles doen en alles laten, waarbij hun schat zonder schade bewaard blijft, ook het goed en de eer van het rijk, gerechtigheid en vrede en blijdschap door de Heilige Geest. Gerechtigheid door het geloof, waaruit vrede met God volgt (Hoofdstuk 5: 1) en de blijdschap door de Heilige Geest (1 Thessalonicenzen. 1: 6), die niet komt en gaat als de vreugde van deze wereld, maar het deel van alle gelovigen en huisgenoten is (Hoofdstuk 15: 13), of zij vlees eten en wijn drinken, dan of zij moeskruiden eten en water drinken.

Gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest is een schone rij; alle drie verkrijgt men door de Heilige Geest, maar met de gerechtigheid begint het - de negatieve, die bestaat in de vergeving van de zonden en de positieve, die bestaat in het toedelen van de nieuwe levenstoestand; uit deze beide ontstaat dan de vrede, de herstelde juiste verhouding tot God,

tot de naaste, tot het eigen geweten en het bewustzijn daarvan; en de vrucht uit gerechtigheid en vrede voortkomend, is de blijdschap door de Heilige Geest een zaligheid, die volkomen is.

Zou deze les van de apostel over voedsel en dagen niet ook toepasselijk zijn op ons zingen en daarmee onze handelwijze in de gezangenstrijd ons zijn aangewezen? (v. L.).

20. Verbreek, zo herhaal ik mijn vermaning van vs. 15 weer in een ander opzicht, het werk van God niet omwille van het voedsel. Het is toch een zaak van geringe betekenis (1 Kor. 6: 13) of een voedsel genoten mag worden, of dat men zich van die, zoals de zwakke meent, moet onthouden, dat u zou willen dwingen alles, zoals u doet, te eten, iemand, in wie het Christendom wel een werk begonnen heeft, maar in wie toch nog velerlei zwakheid is (Fil. 1: 6. 1 Kor. 3: 9 a) Alle dingen zijn wel rein op zichzelf, zoals ik reeds in vs. 15 heb verklaard, maar hetgeen op zichzelf rein is, is kwaad, is een genot, dat zondig is en een oordeel meevoert (vs. 23), de mens, die met aanstoot eet; het is verkeerd als hem het geweten, zoals het gesteld is, het genot verbiedt en onder het eten met geweld door hem wordt onderdrukt.

a) Tit. 1: 15.

21. Het is goed, voor u, die zonder zo’n aanstoot voor uzelf kunt eten en drinken wat u wilt, geen vlees te eten noch wijn te drinken, noch iets wat het dan ook zij (1 Kor. 10: 31), waaraan uw broeder zich stoot of geërgerd wordt, of waarin hij zwak is, zelfs wanneer zijn zwakheid niet tot een eigenlijk aanstoot of ergernis nemen voortgaat (1 Kor. 8: 10 vv. ; 10: 32-11: 1

22. Heeft u geloof dat u alles mag eten (vs. 2)? Heb dat overal, waar u met zwakke broeders te doen heeft, bij uzelf voor God, draag dat niet tot een aanstoot voor anderen openlijk ten toon (1 Kor. 14: 28) en dring dat aan degenen, die het niet hebben, niet op tot een ergernis voor hen. Zalig is degenen, die eten alleen hij, die zichzelf niet oordeelt in hetgeen hij voor goed houdt, wiens geweten hem niet beschuldigt als hij iets doet, maar bij zichzelf verzekerd is juist te handelen in hetgeen hij doet.

23. Maar die twijfelt, als hij eet, of het wel goed en geoorloofd is en zich daarmee bij de sterken voegt zonder inwendig tot hen te behoren, is veroordeeld, is het goddelijk oordeel van de verdoemenis ten prooi geworden (Joh. 3: 18), omdat hij niet uit het geloof eet, maar uit dienstbaarheid aan mensen, zij het mensenvrees, of zucht om mensen te behagen. En zo is ook hier als algemene grondregel toe te passen: a) al wat uit het geloof niet is, dat is zonde.

a) Tit. 1: 15.

Nu begrijpen wij, waarom het voor de apostel van zo grote betekenis is dat de zwakken, die de eerste stap in het Christendom hebben gezet, die de invloed daarvan in het gehele dagelijks leven nog niet bij ervaring hebben leren kennen, liefderijk worden opgenomen en niet in hun geweten geërgerd. Hij wil ze als tedere plantjes zien behandelen, die men niet bestormt met het zoeken van vrucht, zoals de zon die rijpt aan bomen met stammen, noch ze aan de stormen blootstelt, die voor vastgewortelde eiken goed is. Zij zijn in gevaar om te verliezen, wat zij bezitten, wanneer men hen dringt om te geven wat zij niet kunnen.

Men verstaat het woord "al wat niet uit het geloof is, dat is zonde", verkeerd, als men met Augustinus daaruit de stelling afleidt dat alle deugden van de heidenen blinkende zonden zijn, eveneens alle maatschappelijke braafheid van onbekeerden beoordeelt, alsmede alle tegenwoordige beschaving. Het is niet juist als men de gelovigen voor volmaakt houdt, maar

nog verkeerder als men van deze slechts volkomen ongelovigen onderscheidt. Ons woord doelt niet op heidenen of onbekeerde Christenen, maar eigenlijk op ontwaakte belijders van het Evangelie. Tot deze richt het de eis om alles te laten wat zij niet met volkomen blijdschap van het geloof kunnen doen.

De Christen bezondigt zich met alles, wat hij anders doet dan op grond van zijn geloofsvertrouwen op God, waartoe dit hem geen recht geeft, daartoe heeft hij ook geen recht. Lijdt hij dus aan een zwakheid, waarmee toch oprechtheid wel samen kan gaan, dan moet hij zich onthouden van alles, dat bij hem de grond zou missen, onder welke het alleen Christelijk recht gedaan is.

Waar het de positieve geboden of geboden van God aangaat, heeft de subjectieve overtuiging in het geheel geen stem. In adiaphora - d. i. niet: in zedelijk onverschillige zaken, want die zijn er eigenlijk niet, maar in de zodanige, waarvoor geen objectieve norma mogelijk is, omdat zij door de omstandigheden nu een zedelijk goed en dan weer verwerpelijk kunnen worden, waarin de meerdere of mindere ontwikkeling van de subjectiviteit van invloed is - is de ogenblikkelijke persoonlijke overtuiging of het geloof de beslissende leidraad. Men kan daarom ook niet zeggen: het ware geloof, de juiste overtuiging mag alleen de beslissende grond tot handelen zijn, nee, ook die welke objectief verkeerd is. De overtuiging van deze aceten te Rome was objectief verkeerd; en toch raadt Paulus aan om zolang naar die mening te handelen, totdat in hen het Christelijk leven een betere overtuiging heeft teweeggebracht.

HOOFDSTUK 15

WAAROM DE ZWAKKEN IN HET GELOOF MET GEDULD MOETEN WORDEN GEDRAGEN en HOE MEN TOT EEN CHRISTELIJK LEVEN KAN KOMEN

1. Maar wij, die sterk zijn (vgl. Hoofdstuk 14: 14 en 20) zijn schuldig om, in plaats van hen, die het niet zijn, tot daden te verleiden, die tegen hun geweten zijn, de zwakheden van de onsterken te dragen, doordat wij ons zoveel oorbaar is naar hun standpunt schikken (Hoofdstuk 14: 21 v. Gal. 6: 2. 1 Kor. 9: 22). Wij moeten naar de aard van de liefde handelen en niet onszelf behagen, niet denken dat wij ons eigen standpunt tot iedere prijs moeten doordrijven. (1 Kor. 10: 33).

In het dagelijks leven wordt het zwakke door het sterke veelal onderdrukt, overweldigd. In het rijk van de Geest daarentegen is roeping en plicht voor de sterke de zwakheden van de zwakkeren te dragen. Deze zwakheden zijn zeker een last en een hinder voor de vooruitgang van de sterken, maar om de zwakken mee te nemen, moeten zij hun zwakheden op zich nemen, zoals dat regel is bij een reisgezelschap. Het dragen bestaat echter niet slechts in verdragen, maar veelmeer in een verschonen.

Terwijl hier het vermanen van de sterken wordt voortgezet, gebeurt dit met uitbreiding van hetgeen, waarop het betrekking heeft; het doelt toch niet meer alleen op het ene of andere bepaalde voorwerp van de Christelijke vrijheid, maar op alles wat in dit opzicht verschoning en zelfverloochening jegens de zwakken vordert en waarin de zorg voor hun zaligheid zich kan betonen.

2. Niemand mag zoeken zichzelf te behagen. Dat dan een ieder van ons zich gedraagt als de sterkere, die alles kan door Christus (Fil. 4: 13) en in geheel zijn gedrag, in al zijn doen en laten zijn naaste behage ten goede, tot stichting, dus tot dat doel en met dat gevolg, dat deze in het goede toeneme en in zijn geloofsleven voortgaat en zo tot een sterke opgroeit (1 Kor. 9: 19).

Zoekt u de wil van God en niet uw mening, dan zal uw naaste ook vertrouwen in u leren stellen en u zult ook invloed op hem krijgen; zolang hij de tegenovergestelde mening heeft, dat u uzelf behaagt, zal hij zich daarentegen van u wenden.

3. Want, wat het gezegde aan het einde van vs. 1 aangaat, ook Christus, die toch in alle dingen en voor alle omstandigheden ons voorbeeld is (2 Kor. 8: 9. Efez. 5: 25. Fil. 2: 5. 1 Petrus 2: 21. heeft Zichzelf niet behaagd, dat Hij in enig opzicht Zijn eigen eer zou hebben gezocht, maar met Zijn hele leven is het zo gesteld, zoals in Ps. 69: 10 profetisch van Hem en uit Zijn hele ziel geschreven is: a) "De smadingen van degenen, die U smaden, o God, zijn op Mij gevallen. "

a) Jes. 58: 4, 5.

Nam Christus om voor God te behagen in zelfverloochenende overgave aan de zaak van God de ergste versmadingen van de vijanden van God op Zich, dan blijkt daaruit dat Hij niet leefde om Zichzelf te behagen. Zo zou alleen het negatieve "Hij heeft Zichzelf niet behaagd", maar niet tevens het positieve: "de naaste behagen ten goede, tot stichting" zijn genoemd. Het eerste is echter voldoende. Want die niet leeft om zichzelf, maar om God te behagen, die

smaad verdraagt, die zal ook, omdat de dienst van God altijd ook het dienen van de broeders insluit, en ipso, de naaste behagen ten goede, tot stichting.

Een verwachting, die ik zelf heb opgewekt, kan ik zelf intrekken; en ik trok ze in, zo snel een grotere wijsheid dan de mijne, zo snel een grotere ontroering, dan die ik tot hiertoe gekend heb, haar aantal, zo snel een mij te machtige stem er zich tegen verheft; slechts een verwachting, die mij is toegebracht, die mij is gegeven en verzekerd door het Woord van God, door een stem, krachtiger dan die van mijn hart, verstand en geweten; slechts zo'n verwachting kan in alle nood en dood en aanvechting bestaan. Het mag geen hoop heten, het samenraapsel van pijnstillende denkbeelden, waar achter de mens buiten de Schrift, zich tegen de vrees van de dood en van het oordeel, die wegens zijn kwaad geweten in hem is, verschuilt en verschanst. Maar dit is de hoop, die niet beschaamt: "God is geen mens, dat Hij zou liegen. God zegt in de Schrift de zaligheid toe aan iedere zondaar, die in de Zoon gelooft; ik geloof in de Zoon; mijn zaligheid is in Hem zeker. " De Schrift, die met deze hoop vertroost, versterkt haar, doet daarin volharden. Dit is de lijdzaamheid en de vertroosting van de schriften. De Schrift, alleen de Schrift, zij is het, die mij in al mijn benauwdheden, in al mijn verdrukkingen, bij alle twijfelingen, bij alle aanvechtingen en bij de gedurige beschuldiging van mijn geweten, weer en weer en terwijl het mij van dag tot dag helderder wordt, dat ik een zondaar ben, niets dan dood en verdoemenis waardig; de Schrift alleen is het, die mij onder dat alles dezelfde verzekering van God herhalen blijft; mij meer en meer doet inzien dat de zaligheid van boetvaardige en in Christus gelovige zondaren bij Hem een van eeuwigheid besloten, op Golgotha volbrachte, onberouwelijke en onverstaanbare zake is; de Schrift, die mij meer en meer de volheid van de betekenis en de ruimte van de toepassing doet verstaan van die grote zaak tussen God en de zondaar: Genade, genade in Christus; genade tot verlossing; genade ook tot heiligmaking en liefde; genade voor genade.

EPISTEL OP DE TWEEDE ZONDAG VAN ADVENT

Zeer overeenstemmende met de advent, ja eigenlijk geheel van de wederkomst van de Heere Jezus spreekt dit Evangelie (Luk. 21: 25 vv.). Maar het epistel, die wij hier lezen, past deze bij het Evangelie en bij de adventsgedachten? Schijnbaar spreekt zij van geheel iets anders, van het verdragen van de zwakken, van de behandeling van degenen, die niet in de Christelijke vrijheid zich kunnen vinden en de vrijgemaakten van de Heere oponthoud, moeite en bezwaren veroorzaken! Maar toch wordt de hoofdinhoud van het epistel, zoals die in de laatste woorden daarvan is aangegeven, door de wijze, waarop de apostel die behandelt en door de verklaring, die die door hem verkrijgt, geheel in overeenstemming met de advent. Hij slaat een snaar aan uit de openbaring van God van het einde van de wereld en de wederkomst van Christus, die wel niet behoort onder die, die veelal worden aangeslagen, maar die naast de sterken donder van ons Evangelie een zoete, heldere melodie van de laatste tijd doet horen. Onze tekst toch wil dat wij in de kracht van de Heilige Geest volkomen hoop hebben of overvloeien van hoop, d. i. van een zeker en blij uitzicht op het einde van de periode van de wereld, waarin wij leven en het begin van een eeuwig rijk van de heerlijkheid.

Ook is de tijd van de heidenen, waarvan onze Heere onmiddellijk vóór het begin van dit Evangelie spreekt (Luk. 21: 24), dus het aannemen van de heidenen, de bekering van de volken tot Christus een juiste adventsgedachte. Christus houdt Zijn advent niet alleen onder het volk, waaraan Hij beloofd is (MATTHEUS. 21: 4 v.), maar ook onder de heidenen onder alle volken. Het is nog altijd adventstijd op aarde, want de Heere neemt de heidenen nog altijd aan en de heidenen hopen steeds meer op Hem. De zon, die op de eerste Advents-Zondag is opgegaan, neigt nog lang niet ten ondergang. Zij stijgt aan de hemel van de genade altijd

hoger en zendt haar licht in steeds wijdere kring en meer afgelegen landen. De dag van de zaligheid, die aangebroken is (2 Kor. 6: 2; vgl. Rom. 13: 11 vv.) is steeds blij om de weg te lopen (Ps. 19: 6).

Over de zegen van de komst van onze Heere Jezus Christus in de wereld: 1) welke zegen Zijn aankomst van de wereld reeds heeft aangebracht, 2) hoe wij er toe kunnen medewerken, dat deze zegen voor de wereld steeds meer en meer ten goede komt.

De vermaning tot liefde en tot hoop als een vermaning van de advent: 1) de aanmaning tot liefde en wel a) tot eendrachtige gezindheid, b) eendrachtig spreken en c) eendrachtig werken; 2) de vermaning tot hoop; van deze hoop lezen wij aan het begin en aan het einde van de tekst en zo is er ook a) een beginnende en b) een volkomen hoop.

De enige liefde van God verwekt de éne gemeente; 1) zij vertroost Joden en heidenen met de éne belofte; 2) zij schenkt aan beide ten tijde van de vervulling de ene zaligheid; 3) zij bouwt de éne gemeente in het éne heil op.

Waartoe de Heiland, die komt, ons oproept: 1) tot geduld temidden van het lijden van deze tijd; 2) tot eensgezindheid omtrent de broeders; 3) tot volkomen hoop in de kracht van de Heilige Geest.

Het geloofsleven in de liefde van Christus: het wijst de Christenen aan als 1) verbonden onder elkaar; 2) gebonden aan Christus.

De eenheid van de Christenen bij alle verschil 1) zij zijn onder elkaar eensgezind omtrent Christus, 2) eendrachtig prijzen zij met één mond God en de Vader van onze Heere Jezus Christus.

De Heiland is gekomen: 1) bij deze waarheid willen wij blijven, 2) met deze waarheid willen wij ons troosten, 3) uit deze waarheid willen wij onder elkaar leven en wandelen.

Wat is het leven van een ernstig Christen? 1) een leven in de Heilige Schrift, opdat hij toeneemt in heilzame kennis; 2) een leven in navolging van God en Christus, dat hij voortgaat op de weg van heiligmaking, 3) een leven in de hoop, dat hij geduld betoont en troost geniet in de nood en de strijd van deze wereld.

4. Want, om tenslotte bij het woord van het Oude Testament, waarop ik zo-even wees, uw gedachten nog enigszins langer te bepalen, al wat te voren geschreven is, dat is alles tezamen voor ons, tot wie het einde van de eeuwen gekomen is (1Kor. 10: 11. 1 Petrus 1: 12 en tot onze lering te voren geschreven (Hoofdstuk 4: 23 v. 2 Tim. 3: 16 Het zegt ons dat de zaligheid van God zich altijd eerst door grote moeilijkheden heeft moeten doorwerken en grote strijd moest doorstaan, maar toch zeker een heerlijk zijn doel bereikt. En dit is voor ons geschreven, opdat wij door lijdzaamheid en vertroosting van de schriften, die zij ons overvloedig aanbiedt, hoop hebben zouden en vertrouwen, dat wij de voltooiing van de zaligheid, waarom het voor ons te doen is, zeker nog zullen zien, nadat het toebrengen van deze reeds is gebeurd, hoe moeilijke weg vol van doornen ook daarheen moet worden afgelegd (Hoofdstuk 5: 2 vv.).

Voor de kerk van God, waarin de prediking van het Evangelie klinkt tot opwekking en onderhouding van het geloof, wordt alles wat God gesproken heeft (Hoofdstuk 3: 2) tot een

heilzame lering; want de Bijbel is het boek van diezelfde Geest, die van Christus, op de manier van het pinksterfeest uitstromend, de Christenen met licht en leven vervult en alles tot stand brengt, wat in de geschiedenis van de voorbereiding van de zaligheid is afgeschaduwd en door de heilige mannen van God is verkondigd (Hand. 3: 24). Niet alleen de woordelijke voorspelling van de toekomstige Christus en van de zaligheid in Zijn rijk (1 Petrus 1: 10 vv.), maar ook de levensbeschrijving van de heilige en de optekening van de volks-geschiedenis, alle schriftuur omtrent het besturen en werken van de Geest van Christus in het volk van de verkiezing, in zijn zeden en rechten, liederen en gebeden, spreuken en wijsheidslessen, het is alles tot lering geschreven van ons, tot wie de einden gekomen zijn van dat begin, waarvan Samuel zegt (1 Sam. 12: 22): "De Heere zal Zijn volk niet verlaten omwille van Zijn grote naam, omdat het de Heere belieft heeft, jullie tot een volk te maken"

5. Maar de God van de lijdzaamheid en van de vertroosting, God, van wie als bron alle goede gaven (Jak. 1: 17), geduld en troost komen en die ze in ons werkt door Zijn woord, geeft u als een verdere gave, welke alleen daar een plaats vindt, waar de eerste reeds aanwezig zijn, a) dat u eensgezind bent onder elkaar (Fil. 3: 16) naar Christus Jezus, naardat het overeenkomstig is met Zijn geest en Zijn voorbeeld, alsook met Zijn uitdrukkelijke wil, die Hij bijvoorbeeld in Zijn hogepriesterlijk gebed openbaart (Joh. 17: 20 v.).

a) Rom. 12: 16. 1 Kor. 1: 10. 1 Petrus 3: 8.

Dat niemand mag denken uit eigen krachten lijdzaamheid en vertroosting van de Schrift te kunnen bezitten, wijst Paulus in deze bede aan, maar dat het Gods gaven zijn, die men met gebed moet verkrijgen. Veel minder is het echter in onze macht dat iemand de gebreken van anderen zou kunnen dragen en eensgezind met anderen omtrent het geloof zou zijn.

De lijdzaamheid groeit niet in de tuin van de natuur, maar zij is Gods gave en genade. God is de ware Meester, die ze teweeg brengt. Zo kan ook een troostwoord niet in het harte post vatten, als Gods vinger het niet daarin drukt.

God trekt Zich echter onze ziel aan (Jes. 38: 17), als God van de lijdzaamheid, als die God, die lankmoedig is over de zondaar en medelijden met hem heeft, zoals de vader met zijn ziek kind en die tegelijk tot vertrouwend wachten op hem, het geduld in het lijden en in de omgang met de zwakke broeders werkt. God trekt Zich verder ons aan als God van de vertroosting, als die God, die de volkomen volheid van vertroosting in Zich sluit en de Zijnen meedeelt, om ze onder alle wederwaardigheden en droefenissen rustig en gemoedigd te houden en hen in staat te stellen al wat bitter is te genieten, terwijl Hij het voor hen verzoet. De ervaring van de goddelijke verdraagzaamheid en vertroosting uit God verandert nu het hart. Zodra de mens begint te voelen, hoe het alleen de liefde en de barmhartigheid van God is, die hem verdraagt en vertroost, zal hij ook beginnen zijn zwakke naaste te dragen en te troosten. Daar is dan reeds het begin gemaakt tot het bewaren van de eendrachtige gezindheid, die God als nadere gave aan de gelovigen wil schenken.

Bij de Romeinen was geen eensgezindheid onder elkaar; zij vormden wel een gemeente, maar dit was meer uitwendige vorm, het wezen ontbrak. Er bestond toch een verbittering tussen de gemoederen een grote scheiding was er door de gehele gemeente; aan de ene kant stonden de sterke geesten, die zich van hun Christelijke vrijheid bedienden, zonder broederlijke liefde en de zwakken aanstoot en ergernis veroorzakend; en aan de andere kant zwakke zielen met vreesachtige gewetens en angstvallig geloof, die, zoals zij door de sterken veracht werden, zich aan deze wreekten door een liefdeloos oordelen en verdoemen. Zo dreigde de gemeente,

die de Heere uit beide volken, uit Joden en heidenen had vergaderd, uit elkaar te gaan, zich in een Judaïstische en in een heiden-Christelijke sekte te verdelen. De apostel nu heeft werkelijk het zijne gedaan om de scheur te helen; nu beveelt hij de zaak aan God en bidt Hem, ook het Zijne te doen en de afgeweken vijandige broeders de ware broederzin te schenken.

Gemeenschappelijke lijdzaamheid en gemeenschappelijke vertroosting in gemeenschappelijk lijden is bron van en middel tot eendracht, vooral als de smart bestaat in het smaden en vervolgen van de kant van de vijanden van God, dat de vrienden van God tot des te sterker verenigen dringt. Evenals de Christenen ten allen tijde, zo was zeker ook de gemeente te Rome reeds voor het uitbreken van de eigenlijke, bloedige vervolging door dit ongeluk getroffen. Zo is er van de lijdzaamheid en vertroosting tot de eendracht geen toevallige overgang, maar zoals alle goede gaven van boven afdalen, zo ook de eendracht en zij moet evenzeer als lijdzaamheid en vertroosting van God worden verleend en daarom ook van Hem worden toegewenst en afgebeden.

De Christenen moeten gezindheid hebben naar Jezus Christus. Hij is niet alleen de regel, waarnaar de gezindheid moet worden beproefd, maar ook de oorzaak van de nieuwe gezindheid. Onder het kruis van Christus sterft eigen wil; daar zijn wel vele leden, maar slechts één Hoofd en één gezindheid.

6. Opdat u door zo’n liefdevolle gezindheid eendrachtig met één mond mag verheerlijken de God en Vader van onze Heere Jezus Christus (2 Kor. 1: 3; 11: 31. Efez. 1: 3 Kol. 1: 3), zoals dat plicht is van een gemeente, die in de daad en in waarheid wil beantwoorden aan de naam, die zij draagt (Hand. 2: 46 v. Efeze. 5: 19. Kol. 3: 16 v.).

Op onze plaats staat "van onze Heere Jezus Christus", terwijl aan het einde van vs. 5 staat: "naar Christus Jezus. " De verwisseling van de beide uitdrukkingen is hier van bijzondere fijnheid en juistheid. De gemeenschappelijke, onuitputtelijke bron van alle lijdzaamheid onder het Nieuwe Testament gekweekt en van alle vertroosting door het Oude Testament voorbereid, is God. Van Hem moet de gave komen voor de gelovigen, zodat zij over hetgeen hun gemeenschappelijk deel is, denken, zoals dat met de Heere Christus Jezus overeenstemt. Op deze weg van zelfvernedering alleen moeten en kunnen zij op de glorierijke weg komen, dat zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus verheerlijken, die die Jezus als de Christus verheerlijkt heeft, nadat de Christus de Jezus-weg van de vernedering is gegaan en die zij verheerlijken in het voorgevoel, dat Hij hen ook met Hem zal verheerlijken, zoals Hij hen reeds in Hem verheerlijkt heeft.

Het "eendrachtig" wil zeggen, dat allen God met één gemoed moeten prijzen - allen moeten de liefde en barmhartigheid van God bedenken, die hen zonder hun verdienste en waardigheid ten deel geworden is en zulke overweging moet in allen hetzelfde dankgevoel opwekken, dat hen tot prijs van de genade dringt. Waarvan het hart vol is, daarvan vloeit de mond over; hebben nu allen hetzelfde gemoed en dezelfde drang van de Geest, dan zal ook de uiting als een zodanige te voorschijn treden, die als uit één mond komt - dan zal alle letten op ouderdom en geslacht, op stand en beroep verre van ons blijven en alle partijdigheid zal plaats maken voor heilige eendracht.

7. Daarom, opdat het aan zo’n eensgezindheid en aan eenparig loven van God bij u niet ontbreekt, neem elkaar aan; er moet een wederkerige gemeenschap van de sterken met de zwakken en van de zwakken met de sterken zijn, zoals ook Christus ons, de ene zowel als de andere in Zijn genade aangenomen heeft, zonder de ene voor te trekken boven de andere, of

de ene achter de andere te stellen en dat wel tot de heerlijkheid van God, tot het genieten en prijzen van die heerlijkheid beide.

Christus vond in u nog veelmeer te overwinnen en heeft uw zwakheid alleen als een reden laten gelden, om u te meer in liefde na te gaan. Neem daaraan niet alleen een voorbeeld, maar bedenkt ook dat, als de Heere Christus niet zo jegens u gehandeld had, niemand van u gered zou zijn. Betaal dus de schuld, die u Hem verschuldigd bent, door een gelijk gedrag jegens de broeders; daarmee prijst u God het meest.

Zie, dat noemt Paulus de eer van God, door Christus teweeggebracht, dat Hij ons heeft aangenomen en onze zonde gedragen en teniet gedaan heeft. Zo moeten wij de zonde, verkeerdheid en gebrekkigheid van onze naaste op ons laden, die dragen, verbeteren en helpen. Als dat dan de gebrekkigen horen of ervaren, dan wordt hun hart welgemoed voor God en het moet zeggen: "O, dat is een heerlijk, genadig God, een waar Vader, die zo’n volk heeft en van hen wil, dat zij ons arme zondaars vol gebreken, niet veroordelen, niet verdoemen, niet verachten, maar aannemen, helpen en met ons omgaan, als waren onze zonden en gebreken de hunne. Wie zou zo’n God niet liefhebben, loven, prijzen en een en Hem uit de grond van zijn hart vertrouwen? Wat moet Hij zelf zijn, als Hij Zijn volk zo wil hebben.

Ook wij hebben allerlei tegenstellingen onder ons; ook onder ons zijn zwakken en sterken, ja, wij hebben nog een derde, huichelachtige en geveinsde partij, die noch zwak noch sterk is, maar wel werelds en slecht genoeg, om hun vleselijke vrijheid voor een Christelijke vrijheid en sterkte uit te geven. Echt, dan is het moeilijk om te verdragen om lankmoedig te zijn ter rechter- en ter linkerzijde, te bidden en te werken en niet moe te worden, totdat of het doel bereikt is, of de arbeid ten einde is, tot de verschillende partijen tot een worden, of de tegenstand van de bozen hen uit de poorten van de kerk heeft uitgevoerd, of wij door de dood ontheven zijn van de taak, vol tranen en smart om de vijanden tot Christus te brengen. Broeders, wij, die door God zijn gedrongen, heilige handen zonder toorn en twisting aan alle plaatsen of te heffen, laat ons ten allen tijde God aanroepen, dat wij de moed niet laten zakken en in het werk van de lijdzaamheid niet vertragen! Laat ons toch niemand loslaten, zolang het dag is, laat ons elkaar niet loslaten, ons niet overgeven aan het verachten van de broeder, aan die veroordelingsgeest, die anderen zijn boos "Raka" en "u dwaas" toeroept. Laat ons in oprechte trouwe liefde arbeiden, of wij misschien nog eensgezind worden, om met één stem de God en Vader van onze Heere Jezus Christus te prijzen.

8. En ik zeg, om mijn woorden "zoals ook Christus ons aangenomen heeft tot de heerlijkheid van God" (vs. 7) nader te verklaren, dat Jezus Christus een dienaar geworden is van de besnijdenis. Hij was een dienaar van de Joden geworden, zoals Hij zelf in Matth. 15: 24 betuigt, dat Hij alleen tot deze gezonden was en dit vanwege de waarheid, de waarachtigheid en getrouwheid (Hoofdstuk 3: 4) van God, opdat wij bevestigen zouden de beloftenissen van de vaderen (Hand. 3: 25 v. 2 Kor. 1: 20).

De aanneming voor ogen stellend, waarmee Christus ons allen heeft aangenomen, wil de apostel ervan spreken, hoe uit Joden en heidenen de ene heilige kerk is vergaderd; dus in de eerste plaats daarvan, dat Jezus Christus een dienaar van de besnijdenis geworden is. Als Jezus Zoon van Maria, is Christus, de Koning van Israël tot het Zijne gekomen, als een dienaar van het volk van de besnijdenis, zo’n dienaar, die zelf de besnijdenis aannam en Zich onder de wet stelde om door overgave van Zijn leven te verlossen, die onder de vloek van de wet waren. Hij deelde in de scheiding, die God door de besnijdenis tussen Joden en heidenen

had gesteld. Hij achtte Zich gezonden om de verloren schapen van het huis Israël te zoeken, Hij sloot Zich aan de Joden aan tot het ene volk, waarvan de zaligheid komt tot alle geslachten op aarde. En wel vanwege de waarheid van God is Hij geworden, wat Hij moest worden, naar de belofte de vaderen geschied. Deze belofte heeft Hij bevestigd door vervulling, opdat het profetische woord zou vaststaan, een woord van de waarachtige God, van de Held in Israël, die niet liegt en die Zijn toezegging niet berouwt.

Is nu Christus ter wille van de Joden gekomen, dan mogen ook de zwakken niet worden veracht, die uit de inzettingen van dit volk nog niet geheel tot de Christelijke vrijheid zijn doorgedrongen.

9. En verder is deze vernedering van Christus geschied, opdat de heidenen God vanwege de barmhartigheid (vgl. Hoofdstuk 11: 30) zouden verheerlijken (Hand. 10: 46; 11: 18), zoals geschreven is in Ps. 18: 50 en 2 Sam. 22: 50 : "Daarom zal Ik, Christus, die door David ben voor afgebeeld, U belijden onder de heidenen en onder hen Uw naam lofzingen. Ik zal deze eveneens inlijven in Mijn rijk. "

De heidenen, zegt de apostel, loven God vanwege de barmhartigheid; welke uitdrukking terugslaat op de voorgaande "vanwege de waarheid van God". God had tegenover de heidenen geen verplichtingen op Zich genomen; want heeft Hij ook in het Oude Testament van de roeping van de heidenen gesproken en hun bekering voorspeld, zo heeft Hij toch alleen tot Israël zo gesproken en de heidenen kunnen Hem geen woord van Zijn mond voorhouden. Als Hij ze aanneemt, dan is Hij tegenover hen daartoe niet verplicht, dan is Zijn aannemen het werk van Zijn vrije genade.

De heidenen is niets beloofd, waarom zij ook niets konden eisen, alhoewel ook de Joden de heidenen daarin gelijk zijn, dat Christus de Joden uit enkel genade beloofd is, zoals Hij de heidenen gegeven is. Maar nadat Hij beloofd is, hebben zij ook reden gehad om Hem te verwachten als die hen zou worden gegeven. Daarom hebben de Joden Christus niet alleen uit de genade van de belofte, maar ook uit de waarheid van God, die Zijn belofte moest vervullen. Maar de heidenen hebben noch de genade van de belofte, noch de waarheid van de vervulling, maar de enkele, ongehouden, ongedachte, onvoorziene barmhartigheid, die Christus hen geeft, zonder dat een plicht van de waarheid van God wordt vervuld.

10. En weer op een andere plaats, namelijk in Deut. 32: 43 zegt hij (liever "zij" namelijk de Schrift, Hoofdstuk 9: 17): "Wees vrolijk, u heidenen met Zijn volk", zoals de woorden anders dan in de Hebreeuwse bijbel in de Griekse vertaling luiden (vgl. de aanmerkingen bij de plaats zelf).

11. En weer in Ps. 117: 1 : "Looft de Heere, al u heidenen en prijst Hem, al u volken! U die vroeger heidenen was, maar nu tot volken Deze 30: 3 bent geworden (1 Petrus 2: 10).

12. En weer zegt Jesaja in Hoofdstuk 11: 10 en wel weer naar de Griekse vertaling, de Septuaginta: "Er zal zijn de wortel van Jessai (Jes. 11: 1; 53: 2. Openbaring 5: 5; 22: 16. Re 5. 5 Sir. 47: 25) en die opstaat, die zich verheffen zal, om over de heidenen te gebieden; op Hem zullen de heidenen hopen.

De vier plaatsen van het Oude Testament, die Paulus aanhaalt, hebben in het algemeen dezelfde inhoud; zij spreken van de vereniging van Joden en heidenen tot één kerk. Met elkaar vergeleken spreken zij van een voortgaan, een trapsgewijs toenemen van het grote

werk. In de eerste plaats ziet men de Verlosser van de wereld naar Zijn profetisch ambt onder het volk werkzaam, zoals Hij de grote daden van God (door Zijn apostelen) onder hen verkondigt, de Heere looft en Zijn naam lofzingt; de tweede plaats geeft de volken de toestemming om het Evangelie aan te nemen, evenals de Joden; en wat deze tweede plaats zegt als van een begin, dat wijst de derde aan als een krachtige voortgang; die voortgang stijgt in de vierde plaats tot het hoogste toppunt. De lofzingende Messias, Wiens zang het vol klinkende slotwoord heeft gevonden, zet de kroon op en wordt tot de heersende Messias. Jezus van Nazareth, de Koning van de Joden, openbaart Zich als aangebeden Heerser en vertrouwen van alle volken.

Evenals in de drie eerste plaatsen de lof van de heidenen in het algemeen, zo is in de vierde de grond en inhoud van de hoop van de heidenen en daarmee tevens van de lof van de heidenen genoemd.

Voor de Christenen uit de Joden bevatten deze citaten uit de Bijbel de vermaning: "Veracht de Christenen uit de heidenen niet, die toch geenszins tot u in zo’n verhouding staan, als was de genade vanouds aan u alleen beloofd, terwijl de heiden die niet mocht ontvangen. Deze hebben integendeel eveneens in de schriften van de profeten de belofte van genade, met dit onderscheid, dat niet tot henzelf gesproken is, evenals tot Israël, zodat zij het zouden hebben geweten en zij God bij Zijn verbondstrouw zouden hebben kunnen aangrijpen, maar wel is van hen gesproken.

De Christenen uit de Joden moeten niet trots zijn op hun roeping en zich niet boven de Christenen uit de heidenen verheffen, want ook deze zijn geroepen. De Christenen uit de heidenen moeten echter bescheiden zijn, doordat zij gedenken aan de onverdiende genade van God, die hen heeft geroepen.

13. De God nu van de hoop (vgl. vs. 5) vervulle jullie met alle mogelijke blijdschap en met alle mogelijke vrede (Hoofdstuk 14: 17) in het geloven, in de toestand van het gelovig zijn, opdat u overvloedig mag zijn in de hoop, waarin u reeds rijk bent, door de kracht van de Heilige Geest, die ze in u werkt. Die bede heb ik voor u, opdat die hoop niet temidden van de druk van de tijden wordt uitgeblust, maar integendeel door de nevelen van het natuurlijk kleingeloof steeds heerlijker en schitterender heen breekt.

Evenals vs. 1-4 in een zegenwens (vs. 5 en 6) overgingen, zo gaat ook nu de vermaning, die met vs. 7 begon, in een zegenwens over, die tegelijk het slot van de gehele afdeling van Hoofdstuk 14 af vormt.

De zegenwens sluit zich aan de woorden in vs. 12 aan: "Op Hem zullen de heidenen, (tot welke u naar uw afkomst meestal behoort) hopen. " God is de werker van de hoop, evenals van lijdzaamheid en vertroosting en evenals volgens vs. 4 lijdzaamheid en vertroosting hoop werken en toch ook uit de reeds aanwezige hoop voortkomen, zo moet hier God als de God van de hoop de vreugde en de vrede verlenen, in zoverre beide uit de hoop voortvloeien, die zij toch ook weer zelf in hogere mate als gevolg hebben.

God is de bron van alle goede gaven en omdat Hij deze niet alleen heeft, maar zij ook Zijn eigenlijk wezen zijn, omdat Hij de liefde en de almacht niet maar bezit, maar liefde en almacht zelf is, kan Hij naar elke heerlijke eigenschap en naar elke heerlijke gave ook worden genoemd. Wat de heidenen meenden te hebben gewonnen, wanneer zij een godin, bijvoorbeeld de trouw of de hoop vereerden, dat bezit de Christen te zekerder en te krachtiger,

wanneer hij levendig inziet dat de waarachtige God de persoonlijke trouw, hoop, liefde zelf is en Hij al deze eigenschappen zó bezit, als had Hij niets dan deze. (V.).

De God van de hoop nu zal de Romeinen met alle vreugde en vrede vervullen. Blijdschap is die heilige vreugde van de Christen, die voortvloeit uit het bezitten van de zaligheid, die blijdschap heeft in zijn grote God en Heiland Jezus Christus (vs. 10). Vervult deze blijdschap alle harten, dan is er ook vrede in. Als het eigen hart blij is, dan wil het niet alleen deelgenoten van zijn vreugde hebben, de vreugde in die God, die ons in genade heeft aangenomen, maakt ons ook gewillig en werkzaam om genade te bewijzen, elke zwakheid van de broeder als een zacht juk te dragen, eendracht te betonen, de eenheid van de Geest door de liefde, de band van de volmaaktheid, te bewaren, vrede te maken en vrede te houden met iedereen. Die zich in zijn God verheugt en in deze vreugde leeft, dat nu alle strijd een einde heeft, dat er nu vrede met God is gesloten, die is een kind van de vrede, een tot vrede bereide.

Al wat in dit leven ware vreugde is, is een voorsmaak van de vreugde van het eeuwige leven; blijdschap in de Heere en Zijn woord, blijdschap in al Zijn weldaden, die lichaam en ziel blij maken, blijdschap in de werkzaamheden voor Zijn rijk overal in de wereld, blijdschap van de broeders in elkaar, van de sterken in de zwakken, die Christus niet veracht, van de zwakken en de sterken, die Christus zo sterk gemaakt heeft, aller gemeenschappelijke vreugde Jeruzalem daarboven en hier beneden. Alle ware vrede in deze wereld van onvrede en angst is een voorsmaak van de vrede in het rijk van de heerlijkheid; vrede met God door het bloed van de verzoening; vrede in tevredenheid met al Zijn wegen, die eindigen in enkel zegen, vrede in gelatenheid onder het lijden van deze tijd, dat niet te waarderen is bij de toekomstige heerlijkheid, vrede in vreedzaamheid met allen, die geroepen zijn tot dezelfde hoop van hun Christelijke roeping, aller gemeenschappelijke en diepste vrede, Hij zelf, Jezus! Met alle blijdschap en vrede vervult ons de God van de hoop in het geloven. Te geloven met ons hart de Heere Jezus Christus, in het geloof te blijven en hoe te nemen, dat éne geeft ons God in genade; zo zijn onze harten vaten en kruiken, die Hij vervult met alle blijdschap en vrede naar de mate van Zijn welbehagen.

Het vervullen van de Romeinen met blijdschap en vrede in het geloven moet hun daartoe dienen, dat zij overvloedig mogen zijn in de hoop en dat moet in hun plaats hebben door de kracht van de Heilige Geest. Door middel van deze kracht, die in hen werkt, moeten zij de Christelijke hoop, de zekerheid van de volmaking van hun zaligheid in de rijkste mate hebben. Het is de kracht van de Heilige Geest, die de hoop opwekt, onder strijd en zwakheid bewaart en sterkt en tot zekerheid brengt dat Hij, die allen geroepen heeft tot Zijn rijk en tot Zijn heerlijkheid, de Getrouwe is, die daartoe ook zal brengen.

De apostel begint hier zijn brief te sluiten, dat hij gewoonlijk deed met een zegenbede over de gemeente uit te spreken; hij bidt hun alles van God toe, wat tot versterking van hun geloof, hoop, liefde, blijdschap en vrede kan strekken en wel door de kracht van de Heilige Geest, die hij nu gedurig noemt, om de gelovigen te herinneren dat deze in de gemeente is en door Hem al de genadegaven van God de gelovigen toevloeien. De God van de hoop. De heidenen waren gewoon om voor velerlei zaken velerlei goden te hebben, maar Paulus verenigt met geestelijke wijsheid alles in God. God is de zelfstandigheid van al het goede en heerlijke; in Hem alleen is het goede en van Hem vloeit het uit. Daarom is ook onze toekomst niet buiten God, maar God zelf is onze toekomst. Hij zelf geeft, onthoudt of neemt ons, wat Zijn wijsheid en liefde goeddunkt en buiten Hemzelf bestaat er geen toekomst.

IV. Het slot van de brief. De apostel is nu aan het einde van zijn lessen en vermaningen, die hij zich had voorgenomen, aan de Romeinen te geven. Hij voegt daarom nu aan zijn brief iets toe, waarmee bij tegenover de inleiding in Hoofdstuk 1: 8 vv. een slot geeft. Aan de ene kant verontschuldigt hij zich, dat hij het gewaagd heeft aan de Romeinen te schrijven, aan de andere kant geeft hij mededelingen over het reisplan, dat hij nu heeft (vs. 14-33). Op de eerste laat hij nog een tweede slotwoord volgen tot aanbeveling van de overbrengster van de brief, met groeten van zijn kant, waarmee hij een waarschuwing verenigt en groeten van de personen, die hem te Corinthiërs omgeven. Daarna herhaalt hij de reeds vroeger uitgesproken zegenwens (Hoofdstuk 16: 1-24). Het komt eindelijk nog tot een derde slotwoord, door een rijke diepbewogene lofzegging van God, waarin zowel de eerste begroeting in Hoofdstuk 1: 1 vv. als de in Hoofdstuk 1: 16 v. genoemde hoofdgedachte van de zendbrief evenzeer opnieuw wordt gehoord, als de inhoud van het eerste slotwoord in betrekking stond tot de inhoud van het begin in Hoofdstuk 1: 8 vv. (16: 25-27). Over dit slotwoord van onze brief, dat uit verschillende delen bestaat, merkt Bengel op: de uitgang uit een hoofdstad gaat gewoonlijk door poorten met meer dan één portaal.

14. Maar, mijn broeders, ook ik zelf ben, als ik mij zo lerend en vermanend tot u wend, zoals ik in deze brief heb gedaan, verzekerd van u, dat u ook zelf vol bent van goedheid, van godsdienstig zedelijke voortreffelijkheid (Gal. 5: 22. Efeze. 5: 9), vervuld met alle kennis van de goddelijke waarheid en inzicht in de plichten, die zij u oplegt, machtig om ook elkaar te vermanen, zonder eerst nog een anderen daarvoor nodig te hebben als ik ben (2 Petrus 1: 12. 1 Joh. 2: 21

Dat niet enkel kennis, maar naast liefdevolle tederheid ook oprechte ootmoed en werkelijk goed vertrouwen voor de gemeente te Rome in haar geheel de apostel deze woorden heeft ingegeven, blijkt zowel uit Hoofdstuk 1: 3 en 12 als uit de zaak zelf, terwijl hij in het tegengestelde geval het verwijt van onwaarachtigheid niet zou hebben kunnen ontgaan; zeker moeten de woorden tevens beschouwd worden als uitvloeisel van pedagogische wijsheid, die de mens gemakkelijker maakt tot hetgeen zij van hem zegt en dat in hem bevestigt.

Met schone bescheidenheid en oprechte ootmoed spreekt de apostel de naam "broeders" uit; de broedernaam is in zijn mond geen ijdele naam, maar met eerbied erkent hij in Christelijke broeders mannen, die men hem overeenkomen in adel door de Heilige Geest, over wier geloof ook een apostel geen meester is, maar wel een medewerker van hun blijdschap (2 Kor. 1: 24). Nadat hij zo ter ere van Christus en tot bevestiging van de broeders de hun verleende genade erkend heeft, verzwijgt hij ook de genade niet, hem voor de Romeinen en voor alle heidenen gegeven, wier werk en werktuig deze brief is.

15. Maar ik heb U ondanks de voortreffelijkheid en kennis u eigen, eensdeels te stoutelijker geschreven, broeders, doordat ik als leraar en vermaner tegenover u optrad, als u weer dit bekende indachtig makend om de genade van het apostelambt (Hoofdstuk 1: 5; 12: 3), die mij door God gegeven is, opdat ik namelijk handel volgens de plicht, mij door deze genade opgelegd.

De reden, waarom de apostel, ondanks de overtuiging die hij over de gemeente te Rome heeft uitgesproken, toch ernstige vermaningen tot haar gericht heeft, ligt, zo zegt hij hier, in zijn apostolische roeping, die hem daartoe dringt en verplicht.

Gevoel van roeping en plicht maakt stout; zo heeft dat gevoel van zijn hoge roeping de apostel gedrongen datgene te doen, wat op zichzelf als een waagstuk zou kunnen voorkomen.

Hij heeft aan een gemeente geschreven, die zonder zijn toedoen was ontstaan en waarvan hij in Hoofdstuk 1: 8 heeft gezegd, dat men van haar geloof in de hele wereld vertelde; nu laat hij zich aan het slot daarover uit, hoe hij ertoe gekomen is, haar zo'n brief te schrijven.

16. Opdat ik een dienaar van Jezus Christus ben onder, voor en ten behoeve van de heidenen (Hoofdstuk 11: 13), het Evangelie van God bedienend op priesterlijke wijze, opdat de offerande van de heidenen aangenaam wordt, geheiligd door de Heilige Geest (Hand. 26: 18), opdat zij dat Evangelie in geloof aannemen, door de Geest van God wedergeboren.

Paulus stelt zijn apostolisch ambt in het bewustzijn van de grote waarde daarvan niet slechts voor als een openbare bediening, maar als een priesterlijke offerdienst. Daarbij is het Evangelie wel niet, zoals de vertaling van Luther dit ten onrechte uitdrukt, het offer, dat wordt gebracht, maar wel het goddelijk instituut, dat door het offer wordt waargenomen of priesterlijk bediend. Het offer, dat Paulus als priester van Jezus Christus aan God aanbiedt, bestaat uit de heidenen, die door het Evangelie bekeerd zijn en door de Geest tot Gods eigendom geheiligd.

Zoals Hoofdstuk 12: 1 een hoofdplaats is voor de Nieuw-Testamentische leer van het algemene priesterschap van de gelovigen, zo is dat ons vers voor het recht, om het dienen in het woord als een priesterlijk ambt voor te stellen.

17. Zo heb ik dan, omdat ik de genade van God heb ontvangen om de apostel van de heidenen te zijn, om ze Hem door priesterlijke bediening van het Evangelies ten offer te brengen (vs. 15 v.), - zo heb ik dan roem in Christus Jezus, in die dingen, die God aangaan, als een, die zijn bepaalde plaats in de goddelijke huishouding heeft en een hem opgedragene taak moet volbrengen, wanneer ik doe, zoals ik met mijn brief gewaagd heb.

18. Want ik zou niet durven iets zeggen, niet wagen Ro 5: 7 in enig voorkomend geval iets te spreken, dat Christus door mij niet gedaan heeft, maar Hij doet dat werkelijk naar de aard en de omvang van mijn roeping tot gehoorzaamheid van de heidenen aan het geloof in Zijn naam met woord en werk.

19. Door kracht van tekenen en wonderen betoont U zich aan mij, waardoor mijn werken een opwekkende indruk teweeg brengen bij hen, die zich moeten bekeren (Hand. 13: 9 vv. ; 14: 8 vv. ; 19: 11 vv. ; 28: 3 vv. en door de kracht van de Geest van God, terwijl ook mijn woord geschiedt in betoning van de Geest en van de kracht (1 Kor. 2: 4), zodat ik van Jeruzalem af en rondom Ac 9: 30 tot Illyricum. toe, de grensscheiding tussen Oosten en Westen, het gehele land met het Evangelie van Christus vervuld heb.

20. U ziet hieruit, dat mij een heerlijke roeping gegeven is en ik zo ook zeer begerig geweest ben om overal het Evangelie te verkondigen, niet waar Christus reeds door de prediking van anderen genoemd was, opdat ik niet op een andermans fundament, op een grond door andere arbeiders gelegd, zou bouwen (2 Kor. 10: 15 vv.).

Het was dan ook bij Paulus geen zwakke wens om naar Rome te komen, maar een vurige begeerte. Uit alles blijkt, dat hij een man was van kracht, die niets flauw kon doen. Paulus was ook eerzuchtig; hij koos vooral die plaatsen uit onder de Heidenen, waar nog niemand vóór Hem geweest was, om zodoende het zaad van het Evangelie in een nieuwe akker te strooien. Tot zijn eer? Immers niet, maar tot die van zijn Heer. Hij wilde aan het Evangelie de meest mogelijke uitbreiding geven. Daarin bestond zijn eerzucht en ook nog in andere dingen,

zoals in zijn ongehuwden staat en in zijn onafhankelijkheid van de gemeente door zijn eigen handenwerk. Dit alles moet strekken tot bevordering van het Evangelie en toch bleef het Paulus' eerzucht. Maar er is een heilige eerzucht, zoals er een onheilige is. Voor God te ijveren, zoals Mozes en Elia deden en Paulus deed, is een eerzucht, die uit God is en die wat meer onder de Christenen moest zijn. Waar is die wedijver onder hen, die ook in het kleine kan zeggen, wat van de Heer in het oneindige gezegd kan worden: de ijver van uw huis heeft mij verteerd. Ps. 69: 10.

21. Maar ik wilde arbeiden zoals geschreven is in Jes. 52: 15 : "Die door Hem, de knecht van God, niet was geboodschapt, die zullen het heil door Hem teweeggebracht zien en die het Evangelie van Christus niet gehoord hebben, die zullen het verstaan, die zullen het zich toe-eigenen door het in geloof aan te nemen.

Met het woord "Jeruzalem en rondom" (vs. 19) beschrijft Paulus de sfeer van het begin van Zijn werkzaamheid (Gal. 1: 15 vv. Hand. 9: 20 vv. ; 11: 25 vv.), niet, zoals men zich vaker uitdrukt, het oostelijke punt daarvan, want dit was Lycaonië, Cappadocië en Galatië (Hand. 14: 6 vv. ; 16: 6; 18: 23); in parallel daarmee staat dan Illyrië, het land langs de oostelijke kusten van de Adriatische zee, of het tegenwoordige Kroatië en Dalmatië met Bosnië, Herzogewina en Montenegro, benevens het noordelijk gedeelte van Albanië, als het einde van zijn werkzaamheid, die hij nu in het begin van het jaar 58 na Christus ten einde had gebracht. Juist om zo'n parallel moet nu Illyrië een wezenlijke, mee in te sluiten plaats van deze werkzaamheid zijn geweest en zij was dat ook volgens de uiteenzettingen in het overzicht van de gebeurtenissen van de apostolische tijd (Aanh. 2) omtrent het einde van het jaar 57. Nadat de apostel de intensiviteit van zijn werken gekarakteriseerd heeft met het woord "door kracht van tekenen en wonderen en door de kracht van de Geest van God" begint hij nu te spreken over de extensiviteit. Met het woord "tot Illyricum toe" kan niet gezegd zijn: "tot aan de grenzen van dit land, zodat het laatste niet kan gedacht worden als ook ingesloten, want anders kon in vs. 23 niet worden gezegd: "maar nu geen plaats meer hebbend in deze gewesten. " In Hand. 20: 2 moeten integendeel onder "die delen" ook Illyrië worden verstaan, hoewel vele uitleggers deze opvatting proberen te bestrijden. Onze verklaring van: "ik heb het Evangelie van Christus vervuld", in de zin van "met het Evangelie vervuld. " is dus overeenkomstig de woorden en de zaak. Paulus wil niet zeggen, dat in het beschreven gebied van het Oosten het Evangelie ook reeds overal was aangenomen, maar alleen, dat de klank daarvan overal door zijn dienst was doorgedrongen (Hoofdstuk 10: 18. Kol. 1: 25). Terwijl intussen de Schriftverklaarders het nog zeer oneens zijn, die de betekenis van de Griekse uitdrukking: "ik heb het Evangelie vervuld" eigenlijk is, brengen zij met hun onderscheiden verklaringen eigenlijk toch dezelfde zin voort. De apostel verklaart dat hij zijn priesterlijke dienst jegens het Evangelie, waarvan hij in vs. 16 de landen van het Oosten nu zover had volbracht, als dit zijn roeping was. De roeping van de apostel was namelijk overal een fundament te leggen; niet een van die aard, dat er voor het Evangelie in die landen niets meer te doen was, integendeel had hij slechts op zekere centraalplaatsen de Christelijke kerk te vestigen, waarvan het zich dan als vanzelf in steeds ruimere kringen zou verbreiden. In hoeverre de stelling, door Paulus in vs. 20 v. uitgesproken, daarop wijst, dat de gemeente te Rome niet door een andere apostel, bijvoorbeeld Petrus, zoals de Katholieke traditie beweert, gesticht zou kunnen zijn, werd reeds bij Hoofdstuk 1: 7 te kennen gegeven; ook wordt door nauwgezette Katholieke geleerden daarom ook die traditie opgegeven. Die grondregel sluit echter niet uit dat Paulus nu aan de Romeinse gemeente schrijft en het doel heeft om tot haar te komen en ook onder haar vrucht voort te brengen, alsook onder andere heidenen (Hoofdstuk 1: 13 vv.); want juist omdat nog geen van de andere apostelen daar geweest was, de gemeente zich als vanzelf had gevormd en dit op een manier gebeurd was dat hij Rome als

een arbeidsveld mocht beschouwen, dat bepaald tot zijn werkkring als apostel van de heidenen behoorde, schrijft hij aan haar met hetzelfde recht als later aan de gemeente te Kolosse, wier stichting toch ook niet onmiddellijk op zijn rekening komt, maar door Epafras tot stand was gebracht (Kol. 4: 12 v.). Wat zijn bezoek aan haar aangaat, wil hij dit ook slechts bij zijn doorreizen doen, terwijl zijn eigenlijk doel Spanje is (vs. 24).

22. Waarom ik ook menigmaal a) verhinderd ben geweest tot u te komen, zoals ik mij had voorgesteld te doen. (Hoofdstuk 1: 13).

a) 1 Thessalonicenzen. 2: 18.

23. Maar nu geen plaats meer hebbende in deze gewesten van het Oosten, niet zo'n centraal punt meer, waarvan ik mij eerst nog meester zou moeten maken, wanneer ik mijnapostolisch ambt in alle opzichten wilde volvoeren en van over vele jaren, vooral sinds ik het gezicht in Hand. 16: 9 heb gehad, groot verlangen hebbend om tot u te komen, die het centraalpunt van de westerse volken uitmaakt, denk ik mijn voornemen snel te volbrengen.

a) Rom. 1: 10; 15: 32. 1 Thessalonicenzen. 3: 10. 2 Tim. 1: 4. 2Ti

24. Zo zal ik wanneer ik naar Spanje reis (1 Makk. 8: 3, hetgeen snel zal plaats hebben (vs. 25 en 28), tot u komen; want ik hoop bij die gelegenheid in het doorreizen bij u te Rome te vertoeven en u te zien en van u daarheen, namelijk naar Spanje, geleid te worden (Hand. 15: 3; 17: 14 vv. ; 20: 38; 21: 5. 2 Kor. 1: 16 2Co) als ik eerst, voordat ik weer naar Rome reis, van jullie tegenwoordigheid eensdeels (enigszins) verzadigd zal zijn Ro 1: 11.

De Evangelieverkondiging van de apostel bewoog zich met regelmatige stappen voorwaarts. Evenals een stoutmoedig en verstandig veldheer heeft hij zich een vast en consequent plan van aanval gevormd, waarvan hij niet willekeurig en naar zijn luimen afspringt. Eerst nu hij van Jeruzalem en de omtrek daarvan het gehele Oosten tot Illyrië door het Evangelie veroverd, of minstens de hoofdplaatsen en bolwerken van het heidendom daarvoor in bezit heeft genomen, gaat hij over naar het westen, om nu van het meest westelijke punt van Spanje uit in tegengestelde richting te opereren. Rome blijft dan zeker weer slechts een plaats van doorgang, juist omdat daar reeds een grondslag gelegd was. Hij kon echter tot dit bezoek in het voorbijgaan en dit korte oponthoud te Rome tot hiertoe daarom niet komen, omdat zijn apostolisch plan voor het Oosten nog niet zo ver was volbracht.

Opmerkelijk is het, hoe Paulus kan zeggen: "nu geen plaats meer hebbend in deze gewesten", omdat hij toch nog op verre na niet overal in Griekenland en Klein-Azië had gepredikt. Wij zien hem echter steeds in de grote hoofdsteden van de provincies werken en vervolgens de verdere uitbreiding van het Evangelie van die plaatsen uit overlaten aan zijn helpers, die daar werden gevestigd. Zijn doel scheen hem daarom toe, overal een baan te breken en het Evangelie te prediken aan alle volken tot een getuigenis over hen (Luk. 24: 46. v. MATTHEUS. 24: 14) en dit plan kon hij in de oostelijke provincies als volvoerd beschouwen.

De reden, waarom Paulus niet op een andermans fundament wilde bouwen (vs. 20. 1 Kor. 3: 10), lag in het verheven bewustzijn van zijn apostolische bestemming (Hand. 26: 17 v.), volgens welke hij het grootste en moeilijkste, de grondlegging van de kerk, als van de taak van de apostel beschouwde en in het volvoeren van die taak zijn apostolische eer vond.

25. Maar nu, wat de weg aangaat, die ik nu zal volgen, reis ik naar Jeruzalem, om daar de heilige, de Christelijke gemeente te dienen (Hand. 19: 21; 20: 3 vv.).

26. Want het heeft die van Macedonië en Achaje, de gemeenten in deze landen goed gedacht, zonder door enige dwang van mijn kant daartoe gedrongen te zijn, alhoewel ik daartoe aanleiding heb gegeven een gemene handreiking te doen aan de armen onder de heilige, die te Jeruzalem zijn (Hand. 24: 17. Gal. 2: 10. 1 Kor. 16: 1 vv. 2 Kor. 8 en 9 Ga 2. 10 1Co).

27. Want het heeft hun zo goed gedacht; zij hebben dat vrijwillig gedaan, ook zijn zij, zoals ik hun van mijn kant heb voorgehouden, hun schuldenaars; a) want als de heidenen hun geestelijke goederen, de in Hoofdstuk 14: 17 genoemde goederen van het koninkrijk van de hemelen, deelachtig zijn geworden, zo zijn zij ook schuldig hen uit dankbaarheid voor die hogere goederen, van lichamelijke, stoffelijke goederen te dienen (1 Kor. 9: 11).

a) Gal. 6: 6.

De pinksterreis van Paulus naar Jeruzalem is de vijfde en laatste reis daarheen (Hand. 9: 26 vv. ; 11: 29 v. ; 15: 2 v. ; 18: 22; 21: 17 v. Aan het verzorgen (Hoofdstuk 12: 7) van de heilige liet hij zeven mannen deelnemen, eerstelingen uit de oogst van de heidenen, uit het drievoudig hoofdgebied van zijn apostolische arbeid. Deze zeven waren een teken, dat aan de heilige eerstelingen te Jeruzalem (Hoofdstuk 11: 16), een heilig deeg in de heidenwereld gelijk geworden was en de apostel van de heidenen wilde niet verder reizen ten dienste van de heidenen, voordat hij met zo’n pinksteroffer de eenheid had verzegeld van de heiligen, van die op de plaats van de duizendjarige heiligheid en die op de plaatsen van de pas geheiligde heidenen.

Niet weinige uitleggers nemen aan, dat Paulus door het gezegde in vs. 26 v. indirect en bedekt de Christenen te Rome heeft willen opwekken om de arme Christenen uit de Joden te Jeruzalem eveneens te ondersteunen; wanneer dit echter zijn doel was geweest, zou hij het wel direct en openlijk hebben gedaan en vervolgens beschouwde hij ook de collecte als gesloten. Eerder zou men hieruit kunnen afleiden, dat de apostel een herhaalde algemene herinnering wilde geven aan de Christenen uit de heidenen omtrent hun prijzenswaardig gedrag jegens hun Joodse broeders.

28. Als ik dan dit, het dienstwerk, dat ik nu in de eerste plaats moet verrichten, volbracht en hun, de Christenen daar, deze vrucht van de liefde van hun broeders en de heidenwereld (2 Kor. 8: 8. Fil. 4: 17) verzegeld zal hebben, dan zal ik door jullie stad mijn weg nemen (2 Kor. 1: 16) en naar Spanje afkomen.

29. a) En ik weet, dat ik zo op de doorreis tot u komend, met volle zegen van het Evangelie van Christus komen zal en ook u zal het aan de juiste vatbaarheid tot het aannemen van deze zegen niet ontbreken

a) Rom. 1: 11.

Het zuivere overbrengen van de verzamelde gelden was nog de hoofdzaak niet. Als echter de apostel daarenboven vertelde, met welke liefde en bereidwilligheid zij was opgebracht, dan was eerst het zegel op de gave gedrukt en de broederlijke band juist samengeknoopt (Hand. 21: 19 vv.). En dat hij nu, als hij daarna naar Rome kwam, met een volle zegen van Christus (het daarbij staande "van het Evangelie" is zeker een onechte toevoeging) zou komen,

daarvan kon hij zich reeds van het begin aan verzekerd houden. Een rijke ervaring had het hem toch bevestigd, dat het niet zonder de rijkste zegen kon blijven, waar heilbegerige Christenen waren, als de apostel, die met de genade-goederen voor de kerk van God rijkelijk was toegerust, tot hen kwam.

Van Rome naar Spanje, zo dacht de apostel volgens onze plaats aan het begin van het jaar 58. Intussen werd het hem reeds in april van dat zelfde jaar duidelijk, dat te Jeruzalem ketenen en boeien hem wachtten (Hand. 20: 22 vv.). De Heere heeft andere gedachten over hem. De Schrift maakt het zeker, dat hij ten minste tot aan de lente van het jaar 63 deels te Cesarea, deels te Rome gevangen was en dat hij dus ook niet naar Rome kwam, omdat hij zich had voorgenomen daarheen te gaan, maar omdat de Heere de omstandigheden zo schikte, dat hij daarheen kwam. Volgens de algemene aanwijzing, die Paulus in Hand. 22: 21 bij zijn roeping had ontvangen, had hij het volle subjectieve recht aan de reis naar Spanje te denken. Toen hem echter de Heere in de nacht, die op het verhoor voor het Sanhedrin in het jaar 58 volgde, mededeelde (Hand. 23: 11): "zoals u van Mij te Jeruzalem getuigd heeft, zo moet u ook te Rome getuigen; " was de laatste stad het doel van zijn reis en met de prediking van het Evangelie daar zijn zending ten einde - de reis naar Spanje, die tot zijn vroegere mening behoorde, verviel vanzelf, zodat in Hand. 19: 21 niet eens aan het voornemen, dat daarop betrekking had, wordt gedacht.

Ook in alle brieven, die Paulus uit de gevangenschap te Rome heeft geschreven, is elk spoor van het vroegere reisplan naar Spanje verdwenen. In Fil. 1: 25 v. ; 2: 24 hij voor het geval van zijn bevrijding als het verdere doel niet het verre Westen, maar Macedonië, dus het terugkeren naar het Oosten, op het oog.

30. En ik bid u, broeders, door onze Heere Jezus Christus (vgl. Hoofdstuk 12: 1. 2 Kor. 10: 1) en door de liefde van de Geest, die Hij toch zeker in uw harten jegens mij als uw broeder en van de apostel van de Heereheeft gewerkt (Gal. 5: 22) dat u met mij strijdt in de gebeden tot God voor mij (Kol. 4: 12. 2 Kor. 1: 11. en 27. 2 Thessalonicenzen. 3: 1. Filem. 1: 22.

Het bekend zijn met de goddelijke plannen, waarop Paulus in vs. 29 heeft gewezen, was bij hem niet iets fatalistisch. Hij zegt niet, ik weet, ik moet toch te Rome komen; ik heb daarom geen voorzichtigheid, geen voorbede nodig. Het was integendeel een levendig, vrij kiezen van de plannen van de vrije persoonlijken van God, die vervuld worden door samenwerking van vrije daden van vrije wezens.

In menig opzicht kan het gebed een strijd worden genoemd. Gedeeltelijk zijn het inwendige, geestelijke vijanden, waartegen moet worden gestreden - het vlees met zijn lusten en vrees, de wereld met haar verleiding en bedreiging, de duivel, die de ziel bestormt. Gedeeltelijk zijn het uitwendige vijanden, bepaald lijden en gevaar, waartegen de gebedsstrijd moet worden gericht. Maar het gebed is niet alleen een strijd in zo verre het de vijanden van de ziel wil terugslaan, maar ook in zo verre het de vriend van de ziel wil winnen, die toeft met de verhoring en tot beproeving zich als een vijand houdt (Gen. 32: 24 vv.).

31. a) Opdat ik bevrijd mag worden van de ongehoorzamen in Judea, die mij zelfs naar het leven staan (Hand. 20: 22 vv. ; 21: 11, 27 vv. ; 22: 22; 23: 12 vv. ; 25: 3 en dat mijn dienst, die ik aan Jeruzalem doe door overbrenging van de collecte (vs. 25 vv.), aangenaam zal zijn voor de heilige, die nog zeer tegen mij zijn ingenomen (Hand. 21: 20 vv.).

a) 2 Thessalonicenzen. 3: 2.

Driemaal achter elkaar (vs. 25, 26 en 31) noemt Paulus de gelovige Joden van Jeruzalem "heiligen. " In deze was overig het heilige volk, tot hetwelk God medeburgers uit de heidenen aanneemt, terwijl daarentegen de ongelovigen in Judea, die zich verhieven op hun heilig land en hun heilige plaatsen, het heilige Israël van God, waren afgestorven. Dat hij mocht gered worden van deze kinderen van Israël, die een Ismaëlieten- en Edomieten-aard hadden, die in onverstand en ongeloof het laatste middel van hun redding, de boodschap van de zegen van het Evangelie onder de heidenen van zich stootten, daartoe moesten de Romeinen in hun gebeden hun apostel helpen strijden. Daartoe moest de geest van de liefde hen des te meer dringen, naarmate omwille van hen Paulus om zijn toewijding aan de heidenen, tot een vloek en een voetwis van zijn verblinde broeders naar het vlees geworden was. Maar ook daarom moesten zij met hem bidden, dat de dienst van de heilige gemeenschap, waarin hij naar Jeruzalem reisde, voor de heiligen aangenaam zou zijn. De geschiedenis van de apostelen (Hand. 21), wijst ons aan wat de bedoeling van deze bede is. De bevestiging van eendracht tussen de Christenen uit de Joden en die uit de heidenen, was Paulus' begeerte en de zwakke broeders te Jeruzalem, die het leven van de gelovig geworden Joden, dat met het Jodendom in strijd was, met wantrouwen en bevreemding aanzagen, te winnen en te versterken, was zijn apostolisch verlangen.

33. En de God van de vrede, die de vrede voor ons en in ons teweegbrengt (Hoofdstuk 16: 20. 2 Kor. 13: 11. Fil. 4: 9. 1 Thessalonicenzen. 5: 23. 2 Thessalonicenzen. 3: 16. Hebr. 13: 20) zij met u allen (vgl. vs. 20 en 21). Amen (Hoofdstuk 1: 25; 9: 5; 11: 36. 1 Tim. 1: 17

Wat de apostel met Hoofdstuk 1: 8 begonnen is, is op die manier ten einde gebracht, dat het einde zich aan het begin aansluit. Want evenals hij in Hoofdstuk 1: 8-15 heeft verzekerd, dat het de wens van zijn hart is om de gemeente te bezoeken en dat hij sinds lang voornemens is geweest en altijd verhinderd was geworden om ook te Rome de boodschap van de zaligheid uit te breiden, zo heeft hij zich nu in vs. 14-32 daarover uitgesproken, krachtens welke roeping hij een brief als deze schrijft aan een gemeente, die zich in een ware Christelijke toestand bevindt en waarom hij na zijn vroegere verhinderingen ook nu liever niet zelf tot haar komt, maar eerst na een bezoek te Jeruzalem zijn voorgenomen reis naar Spanje zo zal inrichten, dat die hem over Rome leidt. Als hij nu aan het einde gekomen is met hetgeen hij aan de gemeente zakelijks had te schrijven, eindigt hij met een zegenwens en gaat vervolgens over tot hetgeen bijzondere personen aangaat.

Dat hij nu God de "God van de vrede" noemt, daartoe verkrijgt hij aanleiding door zijn strijd en hun verschilpunten.

HOOFDSTUK 16

AANBEVELING VAN FEBE. LAATSTE GROET. WAARSCHUWING EN DANKZEGGING

1. En ik beveel u de overbrengster van mijn brief, Febe, onze zuster in Christus, die een dienares of diacones is van de gemeente, die te Kenchreën is;

Met deze woorden begint de apostel een naschrift (post-scriptum) tot zijn brief, dat zo kostbaar als klein is. Het is een prediking van de gemeenschap van de heilige met de daad in aanbevelingen en groeten, zoals de liefde van de Heilige Geest ze alleen kan ingeven. Men heeft weleens gezegd: Aanbevelingen en groeten kan ieder doen uit zijn eigen hart en verstand, zonder de Heilige Geest. Zeker kan dit ieder, maar ik ontken dat ieder zulke aanbevelingen en groeten kan neerschrijven als wij hier lezen. Aan de geest, die ons uit een geschrift toeademt, erkent men de geest, waaruit het geschreven is, en zo ook hier. Uit ieder woord waait ons die zuivere frisse, hoge berglucht tegen, die ons verkwikt, verlevendigt, zoals geen andere luchtstroom ons doen kan. Nee, de Heilige Geest heeft hier de pen niet neergelegd om door Paulus opgenomen te worden, maar Hij schreef met de mond van Paulus en de hand van Tertius.

2. Opdat u haar, terwijl zij nu op haar reis tot u komt, ontvangt in de Heere (Fil. 2: 29), zoals het de heilige betaamt, dat zij hun broeders en zusters in Christus omwille van Hem graag en met alle vriendschap opnemen en hun niet alleen de gewone gastvriendschap betonen. Ik bid u, dat u haar bijstaat in welke zaak zij van u nodig zou mogen hebben, in de bijzondere aangelegenheden, die haar naar Rome hebben gevoerd. Doe dat, want zij is een voorstandster, een gewenste hulpe geweest van velen, ook van mijzelf en zo is het betamelijk haar weer hulp te verlenen.

De mannelijke eigennaam Febus en de vrouwelijke Febe, die beide bij ongewijde schrijvers van de oudheid gevonden worden, zou aan de heidense God Apollo kunnen herinneren, die veelal de bijnaam Phoebus d. i. de reine, heldere glinsterende draagt en niet zelden eenvoudig met dat woord zo wordt genoemd. Bij het veelvuldig gebruik van namen is zeker de betrekking tot de godenleer geheel vergeten, of het woord heeft van het begin aan willen uitdrukken wat de eigenlijke betekenis ervan is, waarom het aan geen bedenking onderhevig was, als die naam door Christenen werd behouden. Volgens de zeer waarschijnlijke mening van de meeste uitleggers is de hier bedoelde Febe de overbrengster van de brief aan de Romeinen geweest. Zij was, zoals de apostel uitdrukkelijk te kennen geeft, diacones van de dochtergemeente van de Corinthische, die te Kenchreën. Wij vinden namelijk naast het ambt van diaken (Hoofdstuk 12: 7) in de apostolische kerk ook de instelling van vrouwelijke helpsters, die het eerste als aanvulling terzijde staat, en in de Griekse kerk tot in de 13de eeuw bewaard is gebleven. Men leidt haar gewoonlijk af van de Christelijke gemeenten uit de heidenen, waarin de vrouwen zeer teruggetrokken leefden en haar verkeer met de mannen binnen engere grenzen was gesloten dan onder de Joden. Niet alleen de wet van de welvoeglijkheid, maar de algemene behoefte bracht het mee om voor de bijzondere zielzorg, de armen- en ziekenverpleging onder het vrouwelijk deel van de gemeente een gepast ambt in te stellen. Hier was van de vrouwen, aan wie de apostel het openlijk optreden in de vergaderingen had verboden, een schone en uitgebreide werkkring geopend tot ontwikkeling van haar eigenaardige gaven, tot uitoefening van haar rijke liefde en opoffering, zonder dat zij uit haar natuurlijke sfeer hoefden te treden. Door dit ambt konden zij de zegeningen van het Evangelie in de geheimste en tederste samenvoegselen van het huiselijke leven invoeren en, ongezien door de wereld, in alle stilte en bescheidenheid ontzaglijk veel goeds stichten. Aan

deze verpleging van de weduwen, van de armen en zieken sloten zich, evenals bij de mannelijke diakenen, zeker nog wel vele andere dienstbetoningen aan, hoewel wij daarover geen uitdrukkelijke berichten bezitten. Daartoe zou men kunnen rekenen de opvoeding van de wezen, de verpleging van vreemdelingen, het beoefenen van gastvrijheid (1 Tim. 5: 10) en waarschijnlijk ook de nodige hulp bij de doop van personen van het vrouwelijk geslacht, vooral wanneer die in de vorm van gehele onderdompeling plaats had. Hoogst waarschijnlijk dienden de vrouwen Tryfena, Tryfosa en Persis, die de apostel in vs. 12 om haar arbeid in de Heere prijst, in dezelfde eigenschap van de gemeente te Rome. Op welke manier Febe hen heeft bijgestaan, daarvan kan geen geschiedkundige aanwijzing worden gegeven; toch ligt het vermoeden voor de hand, dat hij eens bij zijn verblijf te Kenchreae ziek geweest is en daar verpleging nodig had, of dat hij handreiking van haar ontvangen heeft op dezelfde manier als de vrouwen die in Luk. 8: 2 v. de Heere gaven.

3. Groet Priscilla (Prisca 2 Tim. 4: 19) en Aquila, mijn medewerkers (Hand. 18: 26) in Christus Jezus, die nu weer bij u te Rome zijn (Hand. 18: 2 en "Ac 18: 2"en "Ac 28: 16.

4. Die in vroegere tijd te Efeze voor mijn leven hun hals gesteld hebben, die om mij te redden zich aan het ergste doodsgevaar hebben bloot gesteld, die niet alleen ik dank, maar ook al de gemeenten van heidenen voor deze mij betoonde liefdedienst.

Geen brief van Paulus bevat zoveel groeten, met name (veertig) als de brief aan de Romeinen. Aan deze vele groeten konden de broeders opmerken hoe innig en ernstig de apostel het meende, als hij altijd in zijn gebed smeekte, of het nog eens mocht gebeuren, dat hij door de wil van God tot hen kwam (Hoofdstuk 1: 10), hoe sterk hij de gemeente, die hij van aangezicht nog niet had gezien, in zijn hart droeg en temidden van de overdadigen arbeid en van zijn lijden geen broeder en geen zuster in de verte vergat, die hij in de Heere kende. In de eerste plaats nu groet hij het heilige echtpaar, dat hem te Corinthiërs heeft opgenomen, toen hij voor de eerste maal van Athene daarheen in neergeslagenheid kwam. Hij had deze beide helpers in Christus Jezus later mee naar Efeze gebracht. Te Efeze, waar Priscilla en Aquila Apollos tot zich namen en hem de weg van God uitlegden, zal het ook zijn geweest, dat zij voor het leven van de apostel hun hals gesteld hebben. Verborgen zij hem misschien bij het volksoproer in hun woning (Hand. 19: 30), dan stelden zij daarmee hun halzen onder de bijl, zoals de uitdrukking "gesteld hebben" eigenlijk wil zeggen; want deze kon op een wenk van de stadsschrijver hen treffen (vgl. Fil. 2: 30). Om deze zelfopofferende liefde wordt met dankbaarheid aan hen gedacht, niet alleen door Paulus zelf, maar ook door alle gemeenten onder de heidenen, die toch de beide redders van hun apostel nooit konden vergeten en de Romeinen bezaten in dit echtpaar, dat uit de ballingschap naar Rome had mogen terugkeren, een levendige band van gemeenschap met alle gemeenten onder de heidenen. Ook wij, zegt Bengel, moeten nog heden Priscilla en Aquila danken en eens zullen wij hun dank betuigen.

5. Groet ook de gemeente, die in hun huis regelmatig godsdienstige samenkomsten houdt (1 Kor. 16: 19) Groet Epenetus, mijn beminde, die de eersteling is van Achaje (volgens betere lezing Azië - naar 1 Kor. 16: 15 was de eersteling van Achaje Stefanus met diens huisgezin) in Christus, de eerste, die in Klein-Azië in Christus gelovig geworden is.

Wat de lokalen voor de godsdienstige bijeenkomsten in de apostolische tijd aangaat, was aan de oprichting van bijzondere kerkgebouwen in deze periode natuurlijk nog niet te denken; gedeeltelijk vanwege de armoede van de Christenen, deels en wel vooral omdat zij als zodanig nog geen wettig bestaan in het Romeinse rijk hadden en zij door openbare huizen van godsdienst nog meer de vervolgingsijver van de Joden zouden hebben opgewekt. Hun bleef

dus niets anders over dan of een openbaar lokaal te huren, zoals bijvoorbeeld de gehoorzaal van de heidensen rhetor Tyrannus te Efeze (Hand. 19: 9), of om elkaar in de bijzondere huizen van de meer aanzienlijke broeders te stichten, zoals in het huis van Lydia te Filippi (Hand. 16: 16, 40), van Jason te Thessalonika (Hand. 17: 5, 7), van Justus te Corinthiërs (Hand. 18: 7), van Aquila en Priscilla te Efeze (1 Kor. 16: 19). In grotere steden en in talrijker gemeenten waren er verscheidene van zulke vergaderplaatsen en de kleine gemeenten van Christenen, die in deze hun gewone godsdienstoefeningen hielden, worden daarom door Paulus huiskerken genoemd (vgl. Kol. 4: 15. Fil. 2). Onder deze kerken in de huizen, of huisgemeenten moeten wij verstaan, dat de Christenen, waar zij reeds zeer talrijk waren geworden en ver van elkaar leefden, zoals vooral te Rome, waarvan de bevolking die van het tegenwoordige Parijs overtrof, in verschillende lokalen tot onderlinge stichting vergaderden. Hierbij is een organische verbintenis tot een geheel en hun leiding door een gemeenschappelijk presbyterium geenszins uitgesloten. Vandaar zijn ook de apostolische brieven nooit aan een afzonderlijk deel een ecclesiola in ecclesia of een conventikel, maar altijd aan alle Christenen te Rome, Corinthiërs, Efeze enz. gericht en spreken zij tot deze als tot een zedelijk lichaam.

Hebben zich ook bijzondere vergaderingen van enkele delen van de gemeente gevormd in bijzondere huizen van degenen, die een daartoe geschikt lokaal hadden, of die bijzondere bekwaamheid hadden om door voordrachten degenen, die zich bij hen verzamelden, te stichten, dan was dat toch zeker iets, dat pas later plaats had, als de reeds regelmatig georganiseerde gemeente talrijker werd. Zij, die tot zodanige vergaderingen samenkwamen, scheidden zich daardoor niet van het grote geheel van de gemeente af, die onder de leidende senaat of het presbyterium stond.

6. Groet Maria, die veel voor ons gewerkt heeft, toen zij gedurende een ziekte de verpleging op zich heeft genomen.

8. Groet Amplias of Ampliatus, mijn beminde in de Heere.

9. Groet Urbanus, onze medearbeider in Christus en Stachys, mijn beminde.

10. Groet Apelles, die beproefd is in Christus (de bevestigde, beproefde Christen). Groet hen die van het huisgezin van Aristobulus zijn, de Christenen onder zijndienstknechten.

11. Groet Herodion, die van mijn familie is (vs. 7). Groet hen, die van het huisgezin van Narcissus zijn, degenen namelijk, die in de Heere zijn, die onze medegelovigen in Christus zijn.

12. Groet Tryfena en Tryfosa, vrouwen, die in de Heere, in Zijn zaak als diakonessen (vgl. bij vs. 2) arbeiden. Groet Persis, de beminde zuster in Christus, die niet slechts, zoals Tryfena en Tryfosa arbeidt, maar veel gearbeid heeft in de Heere.

De naam Apelles of Apella is gewoon bij Joodse vrijgelatenen. Naast de beproefde Christen, die allerlei bewijzen in het openbaar van zijn Christendom heeft geven, groet Paulus die van Aristobulus zijn, diens slaven, evenals naast zijn bloedverwant Herodion, die van Narcissus, Aristobulus en Narcissus schijnen voorname mensen geweest te zijn, de laatste misschien de bekende gunsteling van de keizer Claudius. Het had Paulus vooral getroffen, dat van de dienstbaren van deze beide aanzienlijken enigen bekeerd waren (vgl. Fil. 4: 22), vroeger slaven, maar nu vrijen in de Heere.

Evenals de ootmoed van de apostels daaruit blijkt, dat voor hem in den Heere elk onderscheid, ook dat van slaven en vrijen verdwijnt (1 Kor. 12: 13. Gal. 3: 28) zo ook naast zijn ootmoed de wonderbare tederheid en de rijkdom van zijn liefde daarin, dat hij aan ieder zijn onderscheidend bijwoord ten dele laat worden en de erkenning, die hem naar de mate van zijn gaven en van zijn werk toekomt. Daarin volgt hij het voorschrift door hemzelf in Hoofdstuk 12: 3 vv. en 16 gegeven.

Het geloof maakt geen onaangename maar verstandige mensen.

13. Groet Rufus, de uitverkorene in de Heere (vgl. 1 Joh. 1 en 3) en zijn moeder en de mijne Mr 15: 21.

Welke geschiedkundige grond deze aanwijzing "en de mijn" heeft, laat zich denken, als Rufus dezelfde is, die in Mark. 15: 21 de zoon van Simon van Cyrene wordt genoemd. Hij is zeker wel dezelfde, omdat de schrijver van het tweede evangelie voor niet-Joodse lezers (vgl. Mark. 7: 2 vv.), voor wie hij het Grieks door het Latijn verklaart (Markus 12: 42; 15: 16, 39, 44) dus waarschijnlijk te Rome heeft geschreven, waar hij de nadere omstandigheden van Simon van Cyrene, dat hij de vader van Alexander en Rufus was, alleen dan voor doelmatig kon houden, als deze beide broers daar bekend waren. Heeft Rufus met zijn moeder te Jeruzalem geleefd, voordat hij met haar naar Rome verhuisde, dan kan Paulus, toen hij zich te Jeruzalem ophield, in het huis van de moeder hebben gewoond en haar moederlijke verzorging hebben genoten (vgl. Joh. 19: 26 v.). Evenals tot de moeder, zal hij ook tot de zoon van die tijd in een persoonlijke betrekking hebben gestaan, waarop hij zeker wel het woord "de uitverkorene in de Heere" wijst; want hij kan hen niet met dat woord aanwijzen als een Christen, dat te algemeen, noch ook als een uitgezochte Christen, dat zeer on-apostolisch zou zijn, maar alleen als een, die voor hem een in de Heere verkoren, een uitgelezen Christelijke broeder is.

14. Groet Asyneritus, Flegon, Hermas, Pratrobas, Hermes en de broeders die met hen zijn, die tot uitoefening van maatschappelijke zaken als van handel of van gelijk handwerk (Hand. 18: 3) met hen samenwonen.

15. Groet Filologus en Julia, zijn gade, Nereus en zijn zuster en Olympas en al de heilige die met hen zijn.

Velen van degenen, die Paulus in vs. 14 laat groeten, wisten zeker nauwelijks dat zij de apostel met name bekend waren; maar hij richtte zich ook bij zijn groeten tot de nederigen (Hoofdstuk 12: 16). Een geringe broeder een vreugde te verschaffen door vermelding van zijn naam, die in het boek des levens geschreven was (Fil. 4: 3) was voor zijn liefde een genot.

Misschien hebben wij in degenen, die in vs. 15 genoemd zijn, het eerste gezelschap van Christelijke geleerden en afschrijvers. De naam Filologus doet ten minste denken aan een man, die graag geleerde onderzoekingen doet, een vriend van de wetenschappen en het "al de heilige, die met hen zijn" wijst (vgl. "de broeders, die met hen zijn" in vs. 14), op een vereniging van drie mannen, die voor gelijke studie samen verbonden zijn.

16. Groet elkaar met een heilige kus (vgl. 1 Petrus 5: 14). De gemeenten van Christus groeten jullie (1 Kor. 16: 20. 2 Kor. 13: 12

a) 1 Thessalonicenzen. 5: 26.

Bij al de bijzondere groeten is de gehele gemeente aangesproken, die de groeten aan de genoemde personen moet doen. Zo is het geheel natuurlijk, dat de apostel ten slotte de aansporing er aan toevoegt tot een algemene wederkerige begroeting van de leden van de gemeente. De kus gaat bij bijna alle oude volken met de begroeting gepaard (Luk. 7: 45; 22: 48). Deze wordt reeds door de daarvoor gebruikelijke Griekse uitdrukking a) voorgesteld als een daad van vriendschap en liefde en moet bij de Christenen, als die ook bij de godsdienst, bijzonder bij de viering van het heilig avondmaal gebruikelijk werd, een teken zijn van de broederliefde, die hen allen verbond, een teken dat de vrucht is van de Heilige Geest. Daarom wordt hij genoemd "de heilige kus".

De kus, die lichamelijk verbindt, is beeld en tevens uitdrukking van inwendig verbonden zijn.

Van vele gemeenten waren de apostel zonder twijfel groeten aan de Romeinen opgedragen, omdat hij hen zijn plan om naar Rome te reizen en ook om vooraf hun te schrijven zeker niet had verborgen gehouden. Van de overigen is het waar, zoals reeds Erasmus zegt, dat Paulus in hun aller naam groet, omdat hij hun belangstelling in de gemeente te Rome kende.

17. a) En ik bid u, broeders, neemt acht op, hoed u zorgvuldig voor degenen (Fil. 3: 2. MATTHEUS. 7: 15), die tweedracht en ergernissen aanrichten door tot enige mening of stelling, die zij u voorhouden, te verleiden een stelling, die indruist tegen de leer, die u van ons geleerd heeft (Hoofdstuk 6: 17. Kol. 1: 23) b) en wijkt af van deze; mijd hun omgang, als zij van buiten tot u komen, om ook bij u als bij andere gemeenten ingang te vinden (2 Joh. 1: 10).

a) Kol. 2: 8. Tit. 3: 10. MATTHEUS. 18: 17. 2 Thessalonicenzen. 3: 6. 2 Tim. 3: 5

De Christelijke liefde is geen zwakheid maar kracht, ook bij Paulus; zij sluit de tegenstand tegen het verkeerde uit, maar de gemeenschap van de heilige heeft met die van de onheilige niets te doen. De dwaling kan met de waarheid niet samengaan, men kan ze niet beide onder een mantel van liefde bedekken. Want juist de dwaling, de valse leer verstoort de liefde en brengt het tegenovergestelde teweeg: de tweedracht, de ergernis. Om van de broederlijke liefde wil moeten dus valse leraars worden geschuwd. Zeker kan de dwaling niet bestraft worden door uitwendig geweld, maar daarom moet ze te meer bestreden worden door geestelijk geweld, door de Geest van God. Zoals er een heilige liefde is zo is er ook een heilige haat. Vergeten wij niet dat alle onkruid zich op een ontzettende manier vermenigvuldigt. Zo ook de dwaling; uit een dwaling komen snel een menigte andere dwalingen te voorschijn, die het Christendom vernielen. Daarom geen dwaling, hoe gering ook, toegegeven. Ook de kleine tijgertjes en leeuwtjes zijn lieve diertjes, maar pas op, zij worden groot en dan verscheuren zij u, als u hun niet onschadelijk heeft gemaakt. Het is dan ook zeer opmerkelijk dat de apostel zijn brief niet besluit zonder nog een woord en wel een zo krachtig woord te zeggen, tegen de valse leraren, die, zoals uit de overige brieven blijkt, bijna altijd in de gemeenschap aanwezig waren. De apostel ijverde ten allen tijde met hoge ernst voor een zuivere leer en tegen een valse, omdat de leugen de mens doet verloren gaan en alleen de waarheid hem redt.

18. Want zulke dienen onze Heere Jezus Christus niet, dat zij de zaak van diens rijk zouden bevorderen, zoals het hun plicht zou zijn, maar zij dienen hun buik, omdat zij bij hun werken alleen hun winzucht op het oog hebben, om dan een goed leven te hebben (Fil. 3: 19); en zij verleiden door schoonspreken en prijzen a) de harten van de eenvoudigen, die, evenals zij zelf

geen kwaad denken, ook bij anderen altijd alleen veronderstellen wat goed, oprecht en waar is.

a) Ezechiël. 13: 18.

De apostel besloot eerst de lange rij van groeten met een oproeping aan allen, om elkaar te groeten met de kus van de heilige broederliefde en groette ze vervolgens namens alle gemeenten van Christus, omdat hij toch wist welk belang zij allen in de gemeente van de hoofdstad van de wereld stelden. Terwijl hij ze echter op deze manier met de hele Christenheid in verbintenis bracht, komt hem voor de geest het gevaar, dat de Christelijke eendracht bedreigt vanwege hen, die de splitsingen veroorzaken, waar die komen en dingen leren en voorstellen, die tegen de algemene leer van de Christenen strijden en sommigen ten val zouden kunnen brengen. De apostel noemt deze zo geheel algemeen, dat men niet kan zeggen wie hij daarbij in het bijzonder op het oog had. Maar van welke kant ook zulke verstoorders van de Christelijke eenheid en waarheid mochten komen, van allen mocht gezegd worden dat zij van het leren een werk maakten, waarvan zij aards voordeel wilden trekken en dat zij hun bedrog in schone woorden kleedden, waardoor zij argeloze gemoederen misleidden.

Deze waarschuwing staat in de brief aan de Romeinen, als een getuigenis voor volgende tijden, evenals het lied van Mozes (Deut. 32: 1-43) voor het volk van Israël.

19. Ik vertrouw nu op u, dat alleen de vermaning in vs. 17 uitgesproken nodig is, om u tegen dergelijke indringers, als ik die hier heb voorgesteld, voorzichtig en op uw hoede te maken. Want uw gehoorzaamheid, waarmee u zo gewillig en zo snel het Evangelie van Christus heeft aangenomen, is tot kennis van allen gekomen. (Hoofdstuk 1: 8). Ik verblijd mij dan over u en heb een goed vertrouwen, dat u uw geloofstaat zult bewaren. a) En ik wil, wanneer ik desalniettemin met een vermaning tot u kom, dat u wijs bent in het goede, maar onnozel in het kwade (1 Kor. 4: 20); weest net zo onvatbaar en ontoegankelijk voor de verleiders, als zij tot u komen, als u zich omtrent de predikers en leraars van de gerechtigheid ontvankelijk en toegankelijk betoond heeft, toen zij kwamen.

a) MATTHEUS. 10: 16.

20. En de God van de vrede, die met u zijn zal (Hoofdstuk 15: 33) zal de satan haast onder uw voeten verpletteren. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met jullie. Amen.

De gemeente te Rome onderscheidde zich door kinderlijk geloof en gelovig volgen van de apostolische leer. De apostel versterkt haar in die gezindheid, maar wenst haar evenwel meerdere rijpheid toe, opdat zij het goede met wijsheid kiezen zal, van het kwade echter zo onaangeroerd moge blijven in haar eenvoudigheid als onnozele kinderen. (V.).

Juist om de gehoorzaamheid, die de apostel met roem bij de Romeinen erkent, waren ze makkelijk aan het gevaar blootgesteld in hun argeloosheid ook valse leraars te volgen. Evenzo zijn ook tegenwoordig juist de ontwaakte en opgewekte Christenen in het bijzonder de voorwerpen van de verleidende kunsten van sektarische dwaalleraars.

Zij moeten vatbare onderzoekers zijn voor het goede, maar voor het boze daarentegen zo onvatbaar en zo onleerzaam, alsof zij onnozele mensen waren.

Ter vertroosting voegt de apostel bij zijn vermaning en aanwijzing de verzekering dat de satan, die hen verleidt, als zij op hun hoede zijn, het niet lang zal maken. God zal hem in korte tijd onder hun voeten verpletteren, doordat Hij hen een overwinning boven hem laat betalen als die, die in Gen. 3: 15 aan het vrouwenzaad beloofd is.

De God van de vrede vormt de tegenstelling tot de bewerker van alle kwaad, die hier beneden door zijn werktuigen werkt. De kracht van God werkt in de gelovigen; Christus in hen vertreedt de slang de kop.

Slechts eens in deze helen brief noemt de apostel de vijand, in alle brieven tezamen negen maal de satan, zes keer de duivel.

Het "haast" is nog een zeer ernstige wens van Paulus, want soms duurt het, alhoewel de satan ten slotte wordt vertreden, toch een geruime tijd, waarin hij veel verderf kan aanrichten. Paulus wenst deze tijd voor de Romeinen verkort.

De zegenwens aan het slot behoort evenals in vs. 24 in de tekst. De apostel verkrijgt echter nog nader aanleiding om er enige groeten aan toe te voegen, na welke hij de zegenwens herhaalt.

Deze zegenbede is het gewone besluit van Paulus' brieven, zijn gewoon ondertekeningsformulier. Het bewijst de Godheid van Christus volkomen, want hoe zou Paulus zo'n zegening hebben durven gebruiken als Christus een mindere persoon was geweest dan de Vader en de Heilige Geest? Immers treedt Christus hier ook op als God van de vrede, want wat is de genade anders dan de vrede. Trouwens, Christus is God en mens niet alleen in ieder woord, dat Hij spreekt en in iedere daad, die Hij doet, maar ook in zijn persoon. Nooit zien wij in Hem de mens of wij zien ook God in Hem en nooit zien wij God in Hem, of wij zien ook de mens in Hem.

21. U groeten a) Timotheus, mijn medearbeider ("Ac 16: 3" en "Ac 19: 20" en "Ac 20: 2 en Lucius (wellicht de profeet van de gemeente te Antiochië, die in Hoofdstuk 13: 1 genoemd is) en Jason (waarschijnlijk dezelfde als de Joodse Christen van Thessalonika, van wie in Hand. 17: 5 vv. wordt gesproken) en Sosipater (een ander dan Sopater van Berea in Hand. 20: 4, die een Christen uit de heidenen was), mijn bloedverwanten (vs. 7 en 11).

a) Filippenzen 2: 19. Kol. 1: 1. 1 Thessalonicenzen. 3: 2. 1 Tim. 1: 2

22. Ik, Tertius, die de brief geschreven heb, zoals de schrijver die dicteerde, groet u in de Heere (1 Kor. 16: 19).

23. U groet Gajus, de huiswaard van mij en van de gehele gemeente Ac 19: 34. U groet Erastus, de rentmeester van de stad Corinthiërs (2 Tim. 4: 20. en "Ac 19: 20 en de broeder in Christus, Quartus.

Het zou kunnen bevreemden, dat Timotheus niet aan het hoofd van de brief (vgl. 2 Kor. 1: 1. Fil. 1: 1. Kol. 1: 1. 1 Thessalonicenzen. 1: 1. 2 Thessalonicenzen. 1: 1 wordt aangevoerd als die de brief mee zou hebben gezonden. Mogelijk is de reden daarvan dat Paulus het gepast vond zich voor de gemeente te Rome te stellen in zijn geheel enige en ongedeelde apostolische autoriteit.

Naast Timotheus, aan wie de naam van helper van de apostel in bijzondere zin toekomt, groeten drie bloedverwanten of neven van Paulus. Omdat er zulke ook te Rome waren, is de familie van Paulus van Tarsen wel een familie geworden zeer gezegend in ware Israëlieten (vgl. ook Hand. 23: 16 vv.).

Zonder twijfel had Paulus de brief aan Tertius gedicteerd, zoals de apostel gewoon was zijn brieven te dicteren (1 Kor. 16: 21. Kol. 4: 18. 2 Thessalonicenzen. 3: 17. vgl. 1 Petrus 5: 12 zo vloeide het meest vrij bij wijze van een prediking, de stroom van de Geest voort (alleen bij de Galaten maakte hij een uitzondering (Gal. 6: 11). Nu zou het minder gepast geweest zijn, als de apostel de groet van hem als van een derde had overgebracht, terwijl deze toch zelf de groet neer schreef. Hij liet daarom aan hem zelf over de groet neer te schrijven en ging daarop in vs. 23 weer voort te dicteren. Evenals nu Paulus in vs. 13 de moeder van Rufus ook zijn moeder noemt, maar in oneigenlijke zin, zo noemt hij hier in gelijke zin Gajus zijn huiswaard, bij wie hij thuis was, tevens huiswaard van de gehele gemeente. Of werden in diens huis de samenkomsten van de gemeente regelmatig gehouden, of, wat nog meer met de uitdrukking zou overeenkomen, zijn huis stond gastvrij voor alle leden van de gemeente open, van welke dagelijks enigen de apostel bezochten (2 Kor. 11: 28).

Ook de groet van Erastus betekende voor de Romeinen veel. Niet vele edelen gaven de roepstem van het Evangelie gehoor (1 Kor. 1: 26), maar toch evenals te Corinthiërs, overal enkelen. Tot deze behoorde de rentmeester van de stad. Tevens bevat deze aanwijzing een werk, dat Christenen in het ambt van overheid, als bestuurder van stads- of staatskas, in een roeping van God staan en die met alle getrouwheid moeten waarnemen (Hoofdstuk 13: 6). De huiswaard van de gemeente Gajus was niet heiliger dan Erastus, de rentmeester van de stad. Eindelijk groet nog Quartus, een Romein of ten minste een Italiaan evenals Tertius. Deze was noch huiswaard van de gemeente, maar stads-rentmeester, maar hij had die waardigheid, die aan alle deze groeten sap en kracht geeft en daarom wordt de lange rij gesloten door "de broeder. " Met deze erenaam is zijn naam versierd.

24. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen (vs. 20). Amen (vgl. 2 Thessalonicenzen. 3: 16 en 18).

Tot hiertoe had Tertius de brief geschreven; nu schrijft Paulus eigenhandig eronder (2 Thessalonicenzen. 3: 17), vandaar dat de zegenwens voor de derde maal (Hoofdstuk 15: 33; 16: 20 Ro 15. 33) terugkeert.

De gewoonte van de apostel brengt het zo mee, dat hij dezelfde groet enige keren herhaalt. Op dezelfde manier doen soms wij, als een brief reeds gesloten is met een "vaarwel" en plaatsen er onder: "en nu nogmaals vaarwel! "

Om het nu geheel te sluiten komt in de volgende verzen een loven van God, rijk van inhoud en diep van gevoel (waarschijnlijk door de apostel eigenhandig eraan toegevoegd evenals de voorafgaande groet). In deze is de leidende gedachte van de hele brief uitgedrukt. Evenals in het begin van de brief een voorspel werd gevonden, in Hoofdstuk 11: 33 vv. die gedachte reeds haar voorlopige doxologische uitdrukking had gevonden, zo vinden wij hier een naspel in het volste akkoord van verhevene piëteit tot juiste wijding van het geheel.

De apostel richt van de broeders, die hij gegroet en gezegend heeft, met aanbidding het oog op tot God met lof en dank voor Zijn genade, welker lof en heerlijkheid hij hier heeft bekend gemaakt bij het volbrengen van zijn apostolisch ambt.

Deze lof heeft iets opmerkelijks in haar afgezonderde plaats aan het einde van het hoofdstuk en na de zegenwensen, die als slot zijn uitgesproken. Dit moet hieruit worden verklaard, dat Paulus na het eindigen van de brief die weer heeft doorgelezen en van de inhoud daarvan zozeer werd getroffen, dat hij zich bewogen voelde om deze verheerlijking van God er aan toe te voegen.

25. a) Hem nu, die machtig is u te bevestigen in het geloof, tot alle goede werk (1 Thessalonicenzen. 3: 2. 2 Thessalonicenzen. 2: 17, naar mijn Evangelie (Hoofdstuk 2: 16) en de prediking van Jezus Christus, b) naar de openbaring van de verborgenheid, die van de tijden van de eeuwen verzwegen is geweest.

a) Efeze. 3: 20. b) Efez. 1: 9; 3: 9. 2 Tim. 1: 10. 1 Petrus 1: 20.

26. Maar nu geopenbaard is en ook te voren, ten minste gedeeltelijk, door de profetische schriften, hoewel deze vaak weinig werden begrepen (Hoofdstuk 1: 2; Hand. 15: 15 vv.) is verkondigd, maar u naar het bevel van de eeuwigen van God, tot gehoorzaamheid van het geloof, door daartoe een apostel in het bijzonder te roepen, onder alle heidenen bekend is gemaakt (Efeze 3: 3 vv. Kol. 1: 25 vv.).

De bevestiging, die de apostel volgens Hoofdstuk 1: 11 bij zijn persoonlijke tegenwoordigheid de Romeinen wilde aanbrengen, moest door zijn schrijven worden voorbereid. De passieve vorm, waarvan hij zich bedient "ten einde u versterkt zou worden" geeft te kennen dat hij het sterken niet aan zichzelf maar aan God toeschreef. Hier zegt hij het uitdrukkelijk, dat het God is, die bevestigt. Naardien het nu God alleen is, die hem versterken en bevestigen kan en zijn brief dat doel heeft nagestreefd, kan hij deze niet gepaster besluiten dan met een woord van lof aan God, van wie alle versterking eigenlijk uitgaat. Het is echter in het bijzonder zijn Evangelie, zijn prediking van Jezus Christus, die zo’n versterking juist van die gemeente, die hij hier voor zich heeft, met vertrouwen doet verwachten. Deze gemeente toch, die voornamelijk uit vroegere heidenen bestond een gemeente uit de heidense hoofdstad van de wereld, te Rome drukt reeds door haar bestaan alleen het zegel van de waarheid op zijn verkondiging, dat de heidenen ook bestemd zijn om als leden deelgenootschap te hebben aan het lichaam van Christus. Evenals hen nu tegenover deze gemeente van het begin de gedachte aan zijn apostolaat voor de heidenen en aan het ook geroepen zijn van de heidenen tot het Evangelie levendig gedrongen heeft (Hoofdstuk 1: 5 v. ; 13 vv.), zoals hij ook in de loop van zijn schrijven altijd weer daarop is terug gekomen (Hoofdstuk 3: 29; 4: 10 v. ; 9: 24 vv., 30; 10: 11 vv. ; 11: 11, 13, 30; 15: 9 vv., 15 vv. zodat op de duur hij het dicteren de gedachte zich weer openbaart, zo keert hij nu ook weer aan het einde van de brief meteen tot dit begin terug en geeft daaraan zo een slot, zodat het geheel afgerond is. Tegenover dwaalleraars, die zouden komen (vs 17 vv.) hadden de Romeinen vóór alle dingen nodig de versterking in zijn Evangelie, in de prediking van Jezus Christus, waarin noch Jood noch Griek, noch besnijdenis noch voorhuid iets betekent. Daarom looft hij die God, die hen in dit Evangelie kan versterken, waardoor hij hun tevens deze versterking toewenst.

De klok staat niet stil, maar gaat rustig voort. U wordt wakker, maar weet niet hoe laat het is. Alles zwijgt behalve de klok, die rusteloos tikt. Maar daar slaat opeens de klok en nu weet u hoe laat het is. Zo was het ook onder het Oude Testament. Daar tikte wel de klok altijd voort, maar sloeg niet, omdat de grote wijzer nog niet op het juiste cijfer stond. Het Oude Testament zweeg, het Nieuwe spreekt met betrekking tot de volken, tot de Heidenen, tot de wereld. Evenzo zal het ook met Israël gaan op de klokslag. Vóór de tijd zal er niets te zien en te horen zijn, evenals de jongen van Elia op de Karmel niets zag. Maar hield Elia daarom op te

bidden? Nee, hij hield aan tot zolang het afgebedene en door God beloofde kwam en zo moeten wij ook doen. Na zes malen uitgezonden te zijn om te zien en niets gezien te hebben ziet de jongen van Elia een wolk uit zee opkomen ter grootte van de hand van een man en al die tijd hoorde Elia reeds in de geest het ruisen van de naderende plasregen en nu zond hij ijlings de jongen naar Achab heen met het woord: "Span aan en kom af, dat u de regen niet ophoud! " De klok van de Heere had geslagen.

27. De alleen wijze God (1 Tim. 1: 17) zij door Jezus Christus, in wie Hij door Zijn allen omvattende genade als de alleen manier Zich openbaart (Hoofdstuk 11: 33. Efeze 3: 10), de heerlijkheid in de eeuwigheid. Amen. (vgl. Judas 1: 24 en 25

Zo legt Paulus ten slotte al zijn vleselijke wijsheid, volgens welke hij vroeger tegen God streed, met al de wijsheid van de verstandigen van deze wereld onder de voeten van de Majesteit van de alleen wijze God.

De lofzegging van God in vs. 25-27 wordt in verscheidene handschriften gevonden achter Hoofdstuk 14: 23; in andere zowel daar als hier, dus tweemaal. Haar staan hier en wel alleen hier ter plaatse, heeft de meeste handschriften voor zich en is ook wel de oorspronkelijke. Alleen door verplaatsing zijn de verzen aan het einde van Hoofdstuk 14 komen staan, omdat men aanstoot nam aan een doxologie ten besluite van de brief. Er was toch geen andere brief van Paulus met zo’n slot, terwijl men het gewone reeds in vs. 24 vindt en daarentegen het "bevestigen" of "versterken" in vs. 25 op de zwakke in het geloof scheen te slaan, waarover Hoofdstuk 14 handelt. Afschrijvers, die de beide plaatsingen, zowel aan het einde van Hoofdstuk 14, als aan het einde van Hoofdstuk 16 kenden, maar geen beslissing durfden doen, stelden beide in de handschriften door hen gegeven.

SLOTWOORD OP de BRIEF AAN DE ROMEINEN

De brieven van Paulus hebben hun ontstaan te danken aan zijn apostolische levensontwikkeling over het geheel, als ook in bijzondere tijdelijke omstandigheden. De apostel, zo onvermoeid werkzaam, vergenoegde zich niet met de leiding van de door hem direct of indirect gestichte gemeenten, terwijl hij bij haar was; ook afwezig wilde hij met haar de geestelijke gemeenschap onderhouden en behoeften, die zich openbaarden, bevredigen als was hij tegenwoordig.

Ook wilde hij, afwezig zijnde, voor vrienden en leerlingen raadsman en vader zijn en ieder naar roeping en gaven dienen. De stijl van al zijn brieven nu is een getrouw afdruksel van zijn persoonlijkheid. Karakteristiek daarin is een rijkdom van taal en een volheid en levendigheid van uitdrukking bij evenveel volheid en diepte van gedachten, die een zeker gebrek aan klassieke correctheid en retorische afronding meer dan vergoedt. Het gedrongene van de constructie, de betrekkelijk grote menigte van afgebroken zinnen, ellipsen, parenthesen, maar daarbij ook levendige antithesen, opklimmingen, vragen enz., dit alles is een karakteristiek deel van dit gebrek en van die rijkdom.

De volgorde van de Paulinische brieven in onze kanon rust niet op de chronologie of de tijd, waarin zij geschreven zijn, maar deels op het gewicht en de omvang van de inhoud, deels op de rangschikking van degenen tot wie zij gericht zijn. De brieven aan hele gemeenten staan vooraan, vervolgens die aan bijzondere personen. Volgens de tijdsorde moest echter naar de mening, die wij hebben over de tijd, waarin de verschillende brieven geschreven zijn, de op elkaar volging de volgende zijn:

1) De beide brieven aan de Thessalonicenzen in het jaar 52-53 uit Corinthiërs geschreven. 2) Brief aan de Galaten, 55 uit Efeze. 3) 1 Brief aan Timotheus, 56 uit Corinthiërs. 4) Brief aan Titus, 57 uit Efeze. 5) 1 Brief aan de Corinthiërs, omstreeks Pasen 57 uit Efeze. 6) 2 Brief aan de Corinthiërs, in het jaar 57 uit Macedonië. 7) Brief aan de Romeinen, 58 uit Corinthiërs.
8) 2 Brief aan Timotheus, 61 uit Rome. 9) Brief aan de Efeziërs, 61 uit Rome. 10) Brief aan Filemon, 61 uit Rome. 11) Brief aan de Kolossensen. 61 uit Rome. 12) Brief aan de Filippensen, 62 uit Rome.

In onze bijbels zijn onder alle Paulinische brieven, alsmede onder de brief aan de Hebreeën, de naschriften behouden, die reeds in oude tijd zijn ontstaan en vooral door de Diaken Euthalius (omstreeks 450 na Christus) verder zijn ontwikkeld en welke traditionele vermoedens bevatten over de tijd en de plaats van de vervaardiging. Die opgaven zijn meestal, zoals kan worden bewezen, onjuist. Bij onze brief is echter terecht gezegd: "De zendbrief aan de Romeinen, geschreven van Corinthiërs, is gezonden door Febe, de dienaresse van de gemeente, die te Kenchreae is. " Was echter, zoals vroeger is aangemerkt, niet de tijdsorde maar de betekenis van de inhoud en van degenen, die ze ontvangen, beslissend voor de bijeenvoeging van de brieven van de apostel in de kanon, dan is het geheel juist, dat de brief aan de Romeinen de eerste plaats inneemt. Rome toch, het einde van de oude heidenwereld, is volgens Gods raad ook het begin, de universele haard en bakermat van de nieuwe katholieke Christenwereld geworden en voor de tijden van de heidenen (Luk. 21: 24) in de plaats van Jeruzalem gekomen, dat gedurende deze tijden moet vertreden liggen (vgl. de aanmerkingen op de Handelingen van de Apostelen). En evenals zo de gemeente te Rome voor de werkzaamheid van de apostel van de heidenen de hoogste sport betekent, die hij moest opklimmen, zo is nu ook de inhoud van zijn aan deze gemeente geschreven brief, als het ware een Paulinische dogmatiek, terwijl alle werkelijke momenten, die de apostel in zijn voorstelling van het Evangelie voornamelijk op de voorgrond pleegde te plaatsen, hier uitvoerig ontwikkeld zijn geworden. De brief moest de persoonlijke prediking van Paulus tijdelijk, tot deze zelf zou volgen, te Rome vergoeden; daarom bevat zij een samenhangende ontwikkeling van de leer van het specifiek Paulinische Evangelie, zoals geen andere. Evenals de brieven aan de Kolossensen en Efeziërs voornamelijk van christologische, de beide brieven aan de Corinthiërs van ecclesiastische, de beide brieven aan de Thessalonicenzen, van eschatologische, de zogenaamde pastoraalbrieven, benevens de brief aan Filemon, van pastoralen en de brief aan de Filippensen in het bijzonder van ethische aard zijn, zo zijn de brieven aan de Galaten en de Romeinen soteriologisch. Terwijl echter de eerste voornamelijk spreekt over de tegenstelling van de gerechtigheid van het geloof tegenover de Judaïstische gerechtigheid uit de werken, handelt de tweede over de meer universele tegenstelling van genade en gerechtigheid van het geloof tot het algemeen menselijke verderf, zowel van de Joden als van de heidenwereld. Welke betekenis nu onze brief heeft, voornamelijk, de ontwikkelingsgeschiedenis van de Christelijke kerk, daarover werd reeds bij Hand. 20: 2 het nodige opgemerkt.

DE EERSTE BRIEF VAN PAULUS AAN DE CORINTHIËRS

De brief aan de Romeinen is boven alle andere de brief van het geloof; de eerste brief aan de Corinthiërs is die van de kerk, of, om die nog nader en in onderscheiding van de brief van de Efeziërs, te bepalen, de brief van de kerkinrichting. Paulus toch verkreeg tot het schrijven van deze brief aanleiding door het treurige bericht van allerlei wanordelijkheden in zijn geliefde Corinthische gemeente, alsook door vragen van hun kant, hoe zij op de meest voor Christus aangename wijze sommige zaken zouden regelen. Hier heeft de opzieners-wijsheid van de apostel haar schoonste gedenkteken gesticht tot altijddurenden zegen van de kerk.

HOOFDSTUK 1

VERMANING TOT EENDRACHT EN OOTMOED

A. De inleiding tot het schrijven kan in twee delen worden verdeeld:

I. Vs. 1-3. De schrijver noemt zichzelf en zijn medearbeiders, wendt zich tot hen, aan wie zijn schrijven gericht is, noemt ze, evenals hij dat vroeger omtrent zichzelf en de zijnen heeft gedaan, naar hun verhouding tot God en de Heiland en wenst nu van God, de Vader en de Heere Jezus Christus in genade en vrede hun alle heilsgoederen toe.

1. Paulus, een geroepen apostel van Jezus Christus (Rom. 1: 1. Hand. 9: 15; 22: 21) door de wil van God, wiens vrijmachtige keuze de enige reden van die roeping was (Gal. 1: 15 v.) en tegelijk met Paulus Sosthenes, de broeder, die hij hier te Efeze bij zich heeft en die hem bij het schrijven van deze brief behulpzaam is geweest (Hoofdstuk 16: 21. Rom. 16: 22).

Het woord "geroepen" staat tegenover willekeurige aanmatiging en een eigenmachtig indringen. Met het oog op partijen, die zijn apostolaat niet wilden erkennen, hem achter de door Christus geroepen apostelen wilden plaatsen, was het op zijn plaats, dat Paulus bepaald op de voorgrond stelt, eveneens en onmiddellijk door Christus en naar de wil van God geroepen te zijn.

Sosthenes, die ook genoemd is, is een overigens onbekend man. Hij zal wel de overste van de Joodse synagoge, in Hand. 18: 17 genoemd, niet zijn; ons ontbreekt ten minste elk spoor om diens latere bekering en een zo nauwe betrekking tot de apostel aan te nemen als onze plaats dat veronderstelt.

2. Deze beiden richten deze brief 1Th 1: 1 aan de gemeente, die te Corinthiërs 1) is a), de geheiligden in Christus Jezus, in wiens levensgemeenschap zij als leden van de gemeente staan, de geroepen heiligen (Rom. 2: 7) 1)met allen, die, geroepen en geheiligd, de naam van onze Heere Jezus Christus (Hand. 2: 21; 9: 14. aanroepen in alle plaats, beide hun en onze Heere 2).

a) Joh. 17: 19. Hand. 15: 9. 1 Thessalonicenzen. 4: 7. b) Efeziers 1: 1. c) 2 Tim. 2: 22.

1) Corinthiërs, de vanouds beroemde handelsstad, op de Isthmus (landengte die het noordoostelijk gedeelte van Griekenland of Hellas met het zuidwestelijk deel of de Peloponnesus verbindt), de weelderige zetel van beschaving, alsmede van zedeloosheid, al nu van de schaamteloze Aphrodite-dienst (Venus-dienst) was het doel van de tweede zendingsreis van de apostel geweest. Gedurende zijn anderhalfjarig oponthoud van de herfst van het jaar 52 tot pasen 54 na Christus vestigde hij daar het Christendom en stichtte daar een Christelijke gemeente, die dadelijk in het begin voornamelijk uit Christenen uit de heidenen bestond (Hand. 18: 1-17). Toen vervolgens een half jaar later, in de herfst van het jaars 54 de welsprekende en in de Schriften geleerde, Alexandrijns gevormde Apollos, die van een Johannis-discipel tot een volle belijder van Christus door Priscilla en Aquila bekeerd was, van Efeze naar Corinthiërs verhuisde (Hand. 18: 24 vv.), werd hij de gelovigen daar tot groot nut. Door zijn bekwaamheid in de uitlegging van de Schrift overtuigde hij toch de Joden in openbare gesprekken nadrukkelijk, dat Jezus de Christus was. De kunstmatige en redekunstige vorm, waarin hij het Evangelie verkondigde, was aan de gemeente wel bevorderlijk tot kennis, maar, omdat die zozeer zich onderscheidde van de eenvoudige manier

van Paulus (Hoofdstuk 2: 1 vv. ; 3: 1 v.) en zich bewoog op het gebied van apologie en typologie, gaf zij tevens aanleiding tot die beginselen van partijvorming, die later op zo verwoestende manier zich uitbreidde. Naar Hoofdstuk 16: 7 en 2 Kor. 2: 1; 12: 14, 21; 13: 1 v. te oordelen bracht de apostel te Corinthiërs een tweede bezoek, dat echter in de Handelingen niet wordt bericht. Dit had plaats in de zomer van het jaar 56, gedurende de meer dan tweejarige werkzaamheid van Paulus te Efeze Ac 19: 20. Hij kwam dan toen ook over Macedonië hierheen, om tot een collecte voor de arme gemeenten in Judea op te wekken en wat hij nu zag en opmerkte, vervulde hem met treurigheid. Onder de indruk van zijn droefheid en zorg richtte hij aan Timotheus te Efeze zijn eerste brief; toch scheen hem de tijd toe nog niet rijp te zijn voor een krachtig ingrijpen; integendeel begaf hij zich met zijn begeleider Titus op een nieuw arbeidsveld naar het eiland Kreta, waar hij na de stichting van een Christelijke gemeente tot verdere ontwikkeling van haar deze helper achterliet. Te Efeze aangekomen richtte hij, om af te zien van de brief aan Titus, een schrijven naar Corinthiërs, dat wij weliswaar niet meer bezitten, maar waarop toch in Hoofdstuk 5: 9 uitdrukkelijk wordt gedoeld. Daarin bestraft hij datgene, wat hij volgens eigen opmerking had erkend als bestraffing nodig te hebben. Ook gaf hij uitzicht op een snelle wederkomst, ten einde met beslistheid op te treden, volgens een plan, dat wel is waar later in deze oorspronkelijke opvatting (2 Kor. 1: 15 v.) niet tot uitvoering is gekomen. Intussen bereikte hij daarmee niet wat hij wilde, integendeel werd nu door zijn tegenstanders de beweging tegen hem met dubbele hevigheid voortgezet. Tengevolge daarvan kwam vervolgens in de volgende lente (67 na Christus) van de kant van de Corinthiërs met afvaardiging van een bijzonder gezantschap, dat uit Stefanas, Fortunatus en Achaïcus bestond, een schrijven tot hem, waaruit hij zag, dat enige van zijn uitdrukkingen verkeerd waren verstaan. In dit schrijven probeerde de gemeente zijn bestraffingen op grond van zogenaamd apostolische overleveringen te ontzenuwen en hoewel onder velerlei beleefde spreekwijzen, gaf zij te kennen bij deze overleveringen te zullen blijven eerder dan dat zij zich aan Paulus verordeningen onderwierp (Hoofdstuk 5: 9 en 11; 7: 1; 8: 1 vv. ; 11: 2 vv Gelijktijdig ontving de apostel door die van Chloë’s huisgezin (Hoofdstuk 1: 11) mondelinge berichten, die het beeld volmaakten van de verwarring, die te Corinthiërs heerste, zoals wij die later in bijzonderheden zullen moeten beschouwen. Hij zendt nu Timotheus en Erastus op de weg over Macedonië naar Corinthiërs, ter voorbereiding van de collecte, die voor Judea te houden was, bij welke gelegenheid de eerste de vijandschap, tegen de apostel opgewekt, moet onderdrukken en ophelderingen aan de gemeente moet geven. Aan de drie bovengenoemde afgevaardigden geeft hij tevens zijn antwoord in deze eerste brief aan de Corinthiërs bij hun terugreis over zee mee, die omstreeks pasen van het jaar 57 na Christus plaats heeft. Het naschrift, dat men aan deze brief heeft toegevoegd, blijkt dus in zo verre onjuist als aan de ene kant aan de drie overbrengers van de brief, Stefanas, Fortunatus en Achaïcus, niet als vierde Timotheus had moeten worden gevoegd en aan de andere kant deze niet te Filippi in Macedonië, zoals men met verkeerde verklaring van Hoofdstuk 16: 5 aanneemt, maar te Efeze geschreven en van daar afgezonden is.

2) De laatste woorden: "beide van hen en van ons" worden makkelijk beter verklaard met de plaats, dan door de bijvoeging van de Staten-overzetters is geschied. Zo is de Lutherse vertaling, insgelijks v. d. Palm, "zo tot hun als tot onzen, d. i. zo te Corinthiërs zelf als hier te Efeze; waar zich nu vele Corinthiërs bevinden, de drie afgezondenen van de gemeente, Chloë met haar gezin, waarschijnlijk Sosthenes en anderen. " Men tekent er bij aan: "De apostel roept met bepaalde bedoeling de Corinthiërs voor de aandacht, dat zij tot de grote Christelijke gemeenschap behoren, opdat zij het verderfelijke van hun neiging tot scheuringen, waardoor het lichaam van Christus gedeeld wordt, voelen en zich daarvoor leren schamen. "

3. Genade zij u en vrede van God onze Vader en de Heere Jezus Christus (Rom. 1: 7 en "1Th 1: 1.

II. Vs. 4-9. Voordat de apostel overgaat de verschillende verkeerdheden in de gemeente te bestraffen, dat het hoofddoel van deze zijn brief is, erkent hij eerst met dankbaarheid jegens God het goede, dat bij haar aanwezig is. Aan hetgeen Gods genade in Christus Jezus haar reeds heeft geschonken, verbindt hij de hoop, dat deze genade zich ook voortaan aan haar niet onbetuigd zal laten, maar haar zal bewaren, bevestigen en volmaken.

EPISTEL OP DE ACHTTIENDE ZONDAG NA TRINITATIS

In het Evangelie van de Zondag (MATTHEUS. 22: 34 vv.) leidt de Heere de gedachten van de Farizeeën van de wet tot het Evangelie. Deze vroegen naar het voornaamste gebod in de wet. Hij gaf hun te kennen dat alle kennis van de wet ons niets kan baten, maar dat Christus als zijn God en Heere te erkennen beter is en alleen tot zaligheid leidt. Wel is het een genade van God, dat Hij de wet heeft gegeven, want de wet is ons nodig als een tuchtmeester tot op Christus. Maar heerlijker is de genade van de Heere daarin geopenbaard, dat Hij ons in Christus de ware gerechtigheid en de eeuwige zaligheid geschonken heeft. Als de zanger van de 119de Psalm de wet van de Heere roemt en zegt: "hoe lief heb ik uw wet, zij is mijn betrachting de hele dag, hoeveel te meer hebben wij dan reden het dierbare Evangelie te roemen, zonder hetwelk de wet toch slechts de dood aanbrengt! " Daarom heeft Paulus wel recht, als hij hier God begint te danken voor de genade, die Hij de Corinthiërs in Christus Jezus heeft geschonken; zo’n genade is alle dankzegging waard.

Het vorige zondags-epistel heeft gehandeld over de kerkelijke gemeenschap; zij heeft de eenheid van de kerk zeer beslist op de voorgrond gesteld. Bij dit hoofdstuk over de Kerk blijft het epistel, dat voor ons ligt. Daarin wordt de Kerk als de bestuurster van alle genadegiften en als de bemiddelaarster van alle gemeenschap met de Heere tot aan het einde geprezen.

Toen de apostel deze brief begon, had hij zonder twijfel het doel om bekend geworden verkeerdheden van de gemeente te bestraffen. Er bestond een aanzien van mensen en verscheurende partijzucht, de tucht was verzuimd, zodat men tot zware zonden van het vlees was vervallen, de tafel van de Heere was onteerd, zelfs valse leer in een hoofdstuk van het Christelijke geloof, de leer van de opstanding van de doden, was ingedrongen. Toch was in de gemeente een goede kern aanwezig, die de verbetering van het verkeerde mogelijk maakte en niet tevergeefs op een heilzaam gevolg van de berisping deed hopen. De apostel dankt dadelijk aan het begin van zijn brief zijn God, voor de zichtbare uitwerking die de prediking van Christus te Corinthiërs heeft gehad en voor de zegen voor tijd en eeuwigheid, die zij heeft teweeggebracht en zijn waarheid en vrijmoedigheid staat ons niet toe, in deze dankzegging voor God een onware en onwaardige vleierij te zien, waardoor hij zijn bittere artsenij in enig opzicht zou hebben willen verzoeten. Hij heeft de aanklevende zondige gebreken weten te onderscheiden van de goede grond, die aanwezig was en de wijsheid van een geestelijke vader betoond. Nu zal het met de Christelijke kerk in het algemeen altijd zo zijn als met deze gemeente te Corinthiërs. Er zal altijd een kern van iets goeds aanwezig zijn, die dankzegging voor God waardig en een grond van hoop is. En er zullen ook ten alle tijde zonden, verkeerdheden en gebreken aanwezig zijn, die bestraft moeten worden en verootmoediging en verbetering noodzakelijk maken. Soms zal het goede met kracht op de voorgrond treden en de kerk van de Heere als de stad op de berg worden gezien; maar gewoonlijk wordt het verkeerde ons meer duidelijk, omdat het zich erger vertoont en wij ook, helaas, meer ogen

ervoor hebben en liever berispen dan prijzen; want het prijzen maakt ootmoedig, het berispen bevredigt onze ijdelheid.

Ons epistel is een spiegel voor onze gemeente. Een blik daarin kan 1) ons verootmoedigen, 2) ons vertroosten.

Onze tekst, een spiegel voor herders en gemeenten: 1) de herders moeten op de apostel lijken a) in wijsheid van gedragingen, b) in innigheid van het gebed, c) in hoop op goede uitkomst; 2) de gemeenten moeten de Corinthiërs gelijken, a) in rijkdom van kennis, b) in beoefening van hetgeen men kent, c) in verlangen naar volmaking.

Waarvoor wij God het meest te danken hebben: 1) voor de genade van God, die ons rijk maakt in kennis van de zaligheid; 2) voor de macht van God, die deze kennis bij ons tot een kracht doet worden; 3) voor de trouw van God, die het aangevangen goede werk tot een zalig einde leidt.

Over de dankbaarheid aan God: 1) dankbaarheid aan God volgt op Zijn genade vs. 4-7; 2) Gods genade volgt op onze dankbaarheid vs. 8 en 9

Wat de roeping tot de gemeenschap met Christus ons aanbiedt:
1) licht tot onze kennis, 2) kracht voor ons leven, 3) troost voor ons einde.

Over de rijkdom van de Christen: 1) waarin die bestaat, 2) hoe die onderhouden en bewaard wordt.

De ware Christen heeft 1) de grootste schat, 2) het prachtigste kleed, 3) het schoonste huis, 4) het uitgestrektste veld, 5) de machtigste vriend.

4. Ik dank mijn God, die God, met wie ik in zo’n gemeenschap sta, dat ik mij aan Hem heb overgegeven, zoals Hij Zich aan mij heeft gegeven en dat Hij Zich weer aan mij geeft, zo vaak ik mij aan Hem geef, Ik dank Hem allen tijd over u (vgl. Rom. 1: 8. 1 Thessalonicenzen. 1: 2 v. 2 Thessalonicenzen. 1: 3 vanwege de genade van God, die u gegeven is, sinds u in Christus Jezus bent, in Zijn gemeenschap bent gebracht (Joh. 1: 14 en 16).

Merk op hoe vaak de apostel in deze verzen de woorden "onze Heere Jezus Christus" herhaalt. Hoe treffend is het onderscheid tussen deze taal en die van menig erkend Christen, zelfs van menig Evangeliedienaar. De naam van onze Heere Jezus was voor hem de zoetste melodie. Hij was niet bevreesd te menigvuldige of te eervolle vermelding van Hem te maken. Aan alles wat naar Christus werd genoemd, gaf de apostel zijn gewone groet, wensend ten hun behoeve de vergevende genade, de heiligende gunst en de vertroostende vrede van God door Christus Jezus. Deze zegen brengt het Evangelie aan en deze zegen zal ieder prediker van het Evangelie van harte wensen en bidden dat het lot zij van allen, voor wie hij arbeidt. Genade en vrede; de gunst van God en de gemeenschap met Hem. Dat is in waarheid de som van alle zegeningen. "De Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede" was de zegening onder het Oude Testament (Num. 6: 26). Door het Evangelie worden wij geleerd hoe wij die vrede van God verkrijgen; het is in en door Christus. Zondaars kunnen geen vrede met God hebben, noch enig goed van Hem dan door Christus.

5. a) Dat u namelijk in alles rijk bent geworden in Hem en alle zaken, die tot een ware Christelijke staat behoren, in alle rede (Hoofdstuk 4: 19 v. 2 Kor. 8: 7) en alle kennis.

a) Kol. 1: 9.

Op een korte groet (vs. 1-3) volgt nu de eigenlijke inleiding (vs. 4 vv.), als het ware om de zegen in een dankgebed te voltooien. Hierin stelt hij de staat van de genade van de gemeente voor, ziet blij op de oorsprong terug en vervolgens met blijde hoop naar het doel en de voleindiging. Nog houdt hij de bestraffing van de grote gebreken terug, maar met edele waardigheid, wijsheid en liefde, die zowel moeten dienen om te winnen als om te beschamen, zo bereidt hij het openen van hun harten voor. De dankzeggingen, waarmee de apostolische brieven (met uitzondering van weinige, die ze om bepaalde redenen weglaten) beginnen, ademen de frisse geest van het oorspronkelijk Christendom en geven aan de zendbrieven een hartelijkheid en plechtigheid, iets priesterlijks en liturgisch.

Wat de apostel schrijft is waarheid; het gaat hem van harte, hij verheugt zich werkelijk, dat het goede aanwezig is en grond tot hoop voor de toekomst. Dit komt voort uit de vaderlijke gezindheid; het is, zoals de Wette zegt een onwillekeurige uitdrukking van het gevoel, dat bij de apostel, als hij denkt aan een Christelijke gemeente, blij, dankbaar en vol hoop is, zelfs als hij iets heeft te berispen en terecht te wijzen. Het is echter ook geen zelfmisleiding of valse inbeelding; want hoe groot ook de gebreken mochten zijn, het werk van de Goddelijk genade was toch aanwezig met al de rijkdom van haar gaven. Hierop wordt ook in het verder deel van de brief gewezen en de hoop op de bevestigende werkzaamheid van de Heere en op de trouw van God, die haar tot het doel van de volmaaktheid zal leiden, had toch deugdelijke grond. In dat alles nu is geen menselijke berekening, maar het is volgens de ware wetten van de psychologie, vooral volgens de wet van de liefde, die alles gelooft en alles hoopt; die gezindheid heeft ten gevolge wat menselijk verstand op zelfzuchtige manier gewoon is te berekenen.

Evenals het God niet berouwde dat Hij Zijn gemeente te Corinthiërs vergaderd had, deed het ook Zijn knecht geen leed, maar hij was altijd vol dankbaarheid daarover, dat hij verwaardigd was de prediking van Christus naar Corinthiërs te brengen. Hij toch zag op de genade, die hij de geroepenen heilige met vertrouwen kon toewensen, omdat zij een woonplaats onder hun gevonden had in het woord van de genade. Laat ons toch het ziekenhuis van de Kerk leren aanzien met de ogen van Paulus en van Luther.

Die de Kerk daarnaar wil beschouwen, dat er nog veel gebrekkigs of onreins wordt gevonden onder degenen, die Christenen heten, die zal de Kerk, ja het Evangelie en Christus missen en nooit een Kerk vinden.

Het "allen tijd", dat van het danken wordt gezegd, moet niet streng naar de klank van de woorden, maar naar het innige van de bestendige liefde worden afgemeten; vgl. Fil. 1: 3 v.

Het algemene "in allen dele" wordt door de apostel nader begrensd door de bijvoeging: "in alle rede en alle kennis. " Onder rede hebben wij te verstaan, de gave en het vermogen van de rede, de menigvuldige mededeling en aanprijzing van de zaligheid, want de naast elkaar plaatsing van de beide woorden, zoals die ook elders bij Paulus wordt gevonden, laat niet toe het eerste op te vatten van het woord, dat tot de Corinthiërs is gekomen, maar laat alleen toe ook daarbij als bij het andere te denken aan eigen begaafdheid. Met bepaalde bedoeling noemt de apostel juist deze twee stukken; want niet over alle overige vruchten van de levendmakende genade kon de apostel getuigen, dat zij daaraan rijk waren.

Aan de gemeente is een zeldzame gave van de rede eigen, een bewonderenswaardige gemakkelijkheid om te spreken, bovendien een diep inzicht een bewonderenswaardige kennis van de waarheid. Zeldzaam vindt men deze gaven bij elkaar; meestal is de gave van de rede niet verleend aan hem, die zich verheugen mag in de gave van de kennis, zodat de schatten van wijsheid en van kennis, die hij door diep onderzoek van God genade heeft gevonden, geen juiste vruchten dragen voor het geheel en omgekeerd is het toch zo vaak het geval, dat aan hem, aan wie de gave de rede geschonken is, de gave van de kennis onthouden is, zodat zijn rede alleen over de oppervlakte heengaat. Te Corinthiërs bleven deze beide gaven in evenwicht. De Corinthiërs waren rijk aan alle rede, het woord van de wijsheid zowel als het woord van de kennis, de toespraak van vermaning zowel als de toespraak van de vertroosting, het woord van de profetie tot de mensen, als ook het woord van de glossolalie (spreken met tongen) tot God (vgl. Hoofdstuk 12: 8) was in hun macht. In alle kennis hadden zij de overvloed, kennis van de raad van de zaligheid, kennis van de hoogten van de genade en kennis van de diepten van de zonde, kennis van het getuigenis en kennis van de toekomst van de Heere Jezus Christus.

6. Zoals de getuigenis, de prediking van Christus bevestigd is onder u, in uw harten, omdat u haar gelovig heeft aangenomen en tot hiertoe bewaard, hetgeen ten gevolge heeft gehad dat u, zoals te voren gezegd is, in allen delen rijk bent geworden.

7. Zodat het u aan geen gave van de Heilige Geest ontbreekt, maar wat de charismata "Ro 12: 8 betreft de vergelijking met elke andere gemeente kunt doorstaan, verwachtend de openbaring van onze Heere Jezus Christus (Filip. 3: 20 v. Titus 2: 13 v.).

De prediking van Christus is in de Corinthiërs bevestigd, namelijk door God, door middel van de inwendige werkingen van de Geest, die met het woord van de Geest gepaard gingen. Door de overtuigende inwerking van de Heilige Geest is hun de waarheid van de getuigenis van Jezus bevestigd en zij zijn in het geloof daarom steeds vaster geworden, Deze bevestiging heeft ten gevolge dat zij in geen gave van de genade bij anderen achterstaan, maar dat zij zich over de Goddelijke zegeningen van het Christendom in even zo rijke mate mogen verheugen, als andere gemeenten, die staan in het geloof. Het bezitten van de geestelijke gaven, hetzij die tot lering en vermaning, tot regeren of tot dienen van de gemeente nodig is, of dat zij tot bevordering van enen Christelijke wandel moeten dienen wordt aan de Corinthische gemeente in rijke mate geschonken.

Wat een rijkdom hadden de Corinthiërs, hoe vol goederen was hun ziel. De apostel dankte daarvoor zo vaak hij aan hen dacht! Toch ontbrak hun allen iets, dat eerst nog moest komen; de persoonlijke, lichamelijke verschijning van hun Heer, het aanschouwen van Hem, zoals men dat in de veertig dagen tussen Pasen en Hemelvaart mocht genieten. Rijk in alle opzichten leven zij toch in een zekere verwachting, om nog meer te ontvangen en met de zoete bevrediging voor het tegenwoordige verenigt zich een heilig verlangen naar de toekomst. Hadden zij dit verlangen niet gehad, dan zouden zij minder tegen het gevaar van afmatting beschermd zijn; want de mens, die gelukkig is en rijk in alle goederen, overvalt de gerustheid en traagheid als een zware lucht, als hij niet steeds door de verwachting van de toekomst en door een zekere hoop wordt opgewekt. Al de geestelijke rijkdom zonder hoop is daarom niet voldoende de mens geheel gelukkig te maken en hem dat geluk te verzekeren; men zou kunnen zeggen, dat tot ware rijkdom wezenlijk de hoop behoort, evenals tot het ware bezit het besteden, zonder hetwelk het woord bewaarheid wordt, dat geschreven staat: "Die niet heeft van die wordt genomen ook dat hij heeft. " Terwijl nu de apostel van het wachten van de Corinthiërs op de wederkomst van hun Heere spreekt, maakt hij in de grond van de

zaak slechts de beschrijving van hun geluk volledig. Hij stelt er geen grenzen aan, hij breidt die uit en toont hun zo grond en bodem waarop zijn laatste wens voor hen kan worden vervuld.

8. Die God, die Zijn werk aan u is begonnen, om in u de prediking van Christus krachtig te doen worden (vs. 6. 2 Kor. 1: 21 v. u ook zal bevestigen tot het einde toe van de tegenwoordige wereld (MATTHEUS. 24: 13), om onstraffelijk te zijn in de dag van onze Heere Jezus Christus, om voor Zijn rechterstoel te kunnen bestaan (Rom. 14: 10 vv. Kol. 1: 22 vv. Fil. 1: 6. 1 Thessalonicenzen. 3: 13; 5: 23).

9. God is getrouw (Hoofdstuk 10: 13. 1 Thessalonicenzen. 5: 24. 2 Thessalonicenzen. 3: 3 waardoor u geroepen bent tot a) de gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus, onze Heere reeds voor de tegenwoordige tijd, die gemeenschap in die dag zal worden volmaakt (Joh. 17: 24).

a) Jer. 32: 40 vv. Joh. 15: 5. 1 Joh. 1: 3.

De ouden vonden in de belofte: "die u ook zal bevestigen tot het einde", een zachte wenk, dat het bij de Corinthiërs nog ver af was van vastheid; maar ik kan voor iemand van God bidden, dat hij bevestigd wordt, zonder dat ik daarmee van hem zeg, dat hij op een riet lijkt, dat de wind heen en weer beweegt, zonder dat hij de sterkte, de standvastigheid in het geloof heeft verloren. Wij ontkomen niet, dat zich een groot deel van de gemeente te Corinthiërs door allerlei wind van lering liet meeslepen; maar de apostel denkt hier niet aan deze wankelende en zwakke zielen. Hij ziet de gemeente in haar geheel, met ogen en harten naar de hemel gewend, de openbaring van onze Heere Jezus Christus verwachtend; en dan kan hij niet anders dan uit de diepste grond van zijn harten tot God bidden, dat God ze tot het einde bevestigt.

De apostel, een vijand van alle pelagianisme, brengt niet slechts de beginnende, maar ook de voortgaande en voleindigende werkzaamheid bij de vernieuwing van de mens alleen tot God terug. De mens heeft alleen de negatieve werkzaamheid, dat hij de genade niet weerstaat.

De gemeenschap van Jezus Christus, waartoe God ons roept, omvat de gehele verhouding, waarin wij door de kracht van het gehoorde en geloofde woord en van het ontvangen Sacrament zijn geplaatst, van het kindschap bij God, dat wij in Hem hebben, tot aan de erfenis van de heerlijkheid, die wij met Hem delen.

Het is opmerkelijk hoe de apostel opzettelijk de naam van de Heere Jezus Christus en wel in al de betekenis van het woord, zowel in het opschrift (vs. 1-3), waar hij vier malen, als ook in deze inleidende woorden (vs. 4-9), waar hij vijf maal voorkomt om onmiddellijk daarop (vs. 10) voor de tiende maal weer te keren, de gemeente altijd weer voor de geest roept. Met de indruk, dat in een Christelijke gemeente Christus het één en het alles is, moet zij, die gevaar loopt het Christendom als een zaak te gaan behandelen van menselijk goedvinden, zich gereed maken de vermaningen, bestraffingen en leringen te vernemen.

Gods getrouwheid is niet de getrouwheid van een kortzichtig mens, die niet altijd doorziet wat hij belooft of aan wie hij belooft en die zeer vaak belooft zonder wijsheid of bedachtzaamheid. Maar het is de getrouwheid van de Alwetende, die ons geheel, die al onze behoeften kent, van de Alwijze, die weet wat er nodig is om ze te vervullen. Gods getrouwheid is niet de getrouwheid van een beperkt en afhankelijk schepsel, hoe hoog dan

ook in aardse macht gestegen, die vaak meer belooft dan hij houden kan; maar het is de getrouwheid van de Almachtige, van Hem die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er. Gods getrouwheid is niet maar de getrouwheid van de strakke Onveranderlijkheid, van de koude Waarachtigheid, van de strikte Rechtvaardigheid, maar het is ook getrouwheid van de liefde, van de wijze, werkzame, alvermogende, voor en met haar schepselen levende en werkende liefde, van de goedertieren liefde, die haar lust heeft in beloven en vervullen, van de barmhartige liefde, die de ongelukkigste met haar schoonste beloften vertroost, van de genadige liefde, die door dit te zijn het hart van onwaardigen hoopt te veranderen, van de lankmoedige liefde, die met kleingevoeligheid en wantrouwen geduld heeft, opdat zij ze overwint. Hoe groot is de rijkdom van beloften, door deze liefde over haar voorwerpen uitgestort; hoe kostelijk, hoe verscheiden. Hier zijn beloften voor de tijd en beloften voor de eeuwigheid; beloften voor de levensweg, beloften voor de weg ten leven, beloften voor hart en huis en nakroost en alle geslachten, beloften voor de dag van de druk, beloften voor de dag van de verzoeking, beloften voor het dal van de schaduwen van de dood, beloften van schuldvergiffenis, van verzoening, van rechtvaardigheid, van vrede met God, beloften van wedergeboorte en van vernieuwing, van heiliging van het hart, van voorlichting en geleide, van bewaring en loutering, beloften van een zalige eeuwigheid en van een eeuwige heerlijkheid, beloften van de overwinning van de wereld, van de medewerking aller dingen ten goede, van de blijvende gemeenschap van God en van een toekomstige aanschouwing van God, beloften van de hulp van een genade, die tot alles en onder alles genoeg zal zijn en van de genietingen van een liefde, waarvan niets scheiden zal. En te weten dat God getrouw is, overtuigd te zijn dat al deze beloften de ene na de andere vervuld, zeker vervuld, volkomen vervuld zullen worden. O onuitsprekelijke bron van vertroosting, van Gods getrouwheid overtuigd te zijn. Het is bij de ondervinding van de wisselvalligheid van het lot, van de ontrouw van de mensen en van de teleurstellingen, waaraan een vals vertrouwen op het goed van de wereld blootstaat; het is temidden van dat alles, verzekerd te zijn van de liefde van een hart, dat ons zijn trouw ook door het toelaten en beschikken van deze ondervindingen bewijst en des te dierbaarder maakt. Het is op de donkerste wegen, in de treurigste verlatenheid, in de hooggaandste benauwdheid te rekenen op trouwe ogen, die ons overal gadeslaan, die ons overal bewaken; op trouwe oren, altijd open voor ons geroep, altijd horend naar ons geschrei; op een trouwe hand, die machtig is alles te veranderen, die in zes benauwdheden helpt en de zevende verbiedt tot ons te genaken. Het is bij het ontvallen, het ontzinken, het ontberen van alle andere levensvreugd, te leven bij de woorden van de belofte, die uit de mond van God uitgaan: God is getrouw! Zich dit te herinneren op de weg ten leven bij het eerste zwakke begin, de geringheid van de vorderingen, de moeilijkheid van de verharding, de vele verzoekingen, het herhaalde zwijgen, de gedurige ontrouw en het toenemend wantrouwen aan eigen kracht; het is weer een moed te grijpen, het is zich te sterken met de gedachte aan een liefde, die niet laat varen de werken van haar handen, die ons niet verwerpt om het glibberen van onze voet, die door onze ontrouw niet ontrouw wordt, die zichzelf niet verloochenen kan en die het voor ons zal voleinden.

B. Hierop wendt de apostel zich in het eerste deel van de brief tot bestraffing van die verkeerdheden, die bij de Corinthische gemeente bestaan en die hem uit eigen ervaring of door mondelinge mededeling bekend geworden zijn (vs. 10. Hoofdstuk 6: 20).

I. In vs. 10-Hoofdstuk 4: 21 spreekt hij eerst over de partijen, die in de gemeente zijn gekomen. Hij wijst op Christus als het enige middelpunt van het geloof en verdedigt tegenover de beschuldigingen van de partij van Apollos zijn kunsteloze manier van evangelieprediking.

a. Vs. 10-31. Door een vermaning tot eenheid in belijdenis en een waarschuwing tegen partijschappen vooraf te laten gaan, baant zich Paulus de weg om mee te delen hoe hem bekend is, dat in Corinthiërs vier fracties bestaan, die van Paulus, van Apollos, van Céfas en van Christus (vs. 10-12). Hij trekt eerst te velde tegen degene, die zich naar zijn naam noemt. Zoals in het algemeen alle partijschap een gezond Christelijk bewustzijn tegenspreekt, dat alleen weet van de Ene, ongedeelde, allen gemeenschappelijk toebehorende en alles door de band van de gemeenschap verenigende Christus, zo is het ook zeker dwaasheid zich te noemen naar een bijzonderen apostel, al is die ook de stichter van de gemeente en haar geestelijke vader. Daardoor wordt aan Christus de eer ontnomen, die Hem toekomt en de doop in diens naam achtergesteld. Daartoe heeft Paulus des te minder aanleiding gegeven, naarmate hij zelf minder de doop heeft bediend (vs. 13-16). Terwijl de apostel er grote betekenis aan hecht, dat het prediken van het Evangelie zijn eigenlijke roeping is en daarbij aanmerkt, op welke manier hij dat moet doen, brengt hij de strijd nu over tot de tweede fractie, die Apollos tot haar schulddrager gemaakt heeft. Bij haar komt het meest de eigenaardig Griekse geest tot uitdrukking, die op schoonheid van vorm en glans van wijsheid doelt, waarom de verdere uiteenzetting nu bijzonder op het oog heeft om menselijke liefhebberij en menselijke wijsheid te doen kennen als door God geoordeeld, sinds Hij in Christus Jezus Zijn rijk heeft opgericht (vs. 17-31).

10. Maar ik bid u, broeders, door de naam van onze Heere Jezus Christus, terwijl ik u op de naam wijs, die de éne belijdenis van alle gelovigen uitmaakt en u daarmee de beweegredenen voorhoud tot opvolging van mijn vermaning (Rom. 12: 1; 15: 30. Matth. 23: 8 en 10), a) dat u allen hetzelfde spreekt en dat onder u geen scheuringen zijn, maar dat u samengevoegd bent in een zelfde zin en in eenzelfde gevoelen, in gelijke denkwijze en overeenstemmend oordeel.

a) Filippenzen 2: 2; 3: 16. 1 Petrus 3: 8.

11. Want mij is van u bekend gemaakt, over u ter ore gekomen, mijn broeders, door die van het huisgezin Chloë zijn (Rom. 16: 10, 11), dat er twisten onder u zijn.

Nadat Paulus de gemeente van God te Corinthiërs heeft beschouwd, zoals zij in Jezus Christus was, richt hij nu de blik daarop, hoe zij de genade, haar gegeven, gebruikte en in het leven voor ogen stelde. Daar ziet hij veel treurigs, maar altijd houdt hij in het oog dat het broeders zijn, waartoe hij spreekt en daarom grijpt hij ze aan bij hun belijdenis van de Heere Jezus Christus, met het vertrouwen dat de getrouwe God ze niet zal laten loslaten, maar hen altijd meer geheel zal inleiden, ook door middel van deze brief, in de gemeenschap van Zijn Zoon, waartoe Hij ze geroepen heeft. In de brief aan de Romeinen volgt het: "Ik vermaan u, broeders! " eerst in het 12de hoofdstuk op de leer, hier staat het dadelijk aan het begin, onze brief van het begin kenmerkend als een brief van vermaning; slechts daarnaast, zegt Luther, maakt hij enkele uitstappen tot heilrijke lering.

Door middel van dezelfde naam, die hem van het voorafgaande af (vs. 1-9) in de oren klinkt, richt de apostel zijn vermaning tot de Corinthiërs. Deze naam moet aan de vermaning ingang verschaffen en nadruk verlenen. Zij moeten aan haar gehoor geven als aan een, die zich op die naam beroept. Want het is hier daarom te doen, dat allen die naam voor zich laten zijn, wat die voor de Christen moet zijn wanneer hij hen vermaant tezamen "hetzelfde te spreken". Zo zegt hij namelijk, ziende op de belijdenis alleen van de naam van Christus en niet, zoals in 2 Kor. 13: 11. Filippenzen 2: 2 "eensgezind" te zijn, omdat hij zulke verdeeldheden in de gemeente moest berispen, die niet zozeer hun oorsprong hebben in uit elkaar lopende richtingen van het Christelijk leven, als wel in een onderscheiden, maar steeds tevens valse en

zich steeds in verkeerde belijdenis openbarende verhouding tot menselijke persoonlijkheden. (V.).

Zo zijn dan ook de scheuringen, waarop hij wijst, geen scheuringen die op de leer betrekking hebben, maar scheuringen van de gemoederen, partijschappen, doordat men zich aan verschillende leraars aansloot en een andere manier volgde van de leer op te vatten en toe te passen. Het beweegt zich op ethisch, niet op kerkelijk gebied.

Wij zien in deze scheuringen, die de apostel afleidt van de hoogmoed en de te grote waardering van menselijke gaven en eigenaardigheden, de grote beweegbaarheid, de politieken partijgeest en de filosofische strijdlust van de Hellenen op Christelijken bodem verplant - een eigenaardigheid, die de Griekse kerk aan de ene kant in staat stelde om in de twisten van de eerste eeuwen over de leer een hoogst belangrijke rol te spelen, maar die aan de andere kant een van de hoofdoorzaken van haar later verval was.

De woorden "zin" en "gevoelen", waarvoor de apostel eenheid en gelijkheid vraagt, hebben daarop betrekking, dat men te Corinthiërs over belangrijke zaken verschillend dacht en ten gevolge van deze verschillende gedachten onderscheiden meningen en oordelen partijdig vormde en tegen elkaar verdedigde. In plaats daarvan nu moeten de Corinthiërs in Christelijk denken en oordeel en overeenstemmen, hun juiste verhouding moet in gelijk denken en gelijk menen zich openbaren. Van beide, van de Christelijke overeenstemming in gedachten en meningen, is de twist, in vs. 11 berispt, de openbaring van het tegendeel, zodat dus die gelijkheid volstrekt niet uitsluit het welwillend bespreken van afwijkende punten in denken en beoordelen, om tot beter verband en tot overeenstemming te komen, maar wel partijdigheid en vijandschap.

Of Chloë (d. i. de bloeiende), de vrouw, door wier huisgezin Paulus te Efeze het eerst bericht kreeg van de scheuringen te Corinthiërs, zelf te Corinthiërs leefde en de haren naar Efeze waren gekomen, of dat zij te Efeze woonde en de haren van een reis naar Corinthiërs waren teruggekeerd, is onzeker. Dat tot haar huisgezin zullen behoord hebben de mannen, in Hoofdstuk 16: 17 genoemd, Fortunatus en Achaïcus, is in elk geval zeer onwaarschijnlijk.

Uit begeerte naar verbetering iets op een gepaste plaats mededelen, is geen zonde tegen het negende gebod. Men moet zich er echter voor hoeden, dat er niets buiten de waarheid aan wordt toegevoegd. Ook moeten leraars niet elk verhaal geloven, zij moeten eerst zeker van de zaak zijn, voordat zij iets in het openbaar bestraffen.

12. En dit zeg ik, dit bedoel ik, als ik van scheuringen spreek, dat een ieder van u zegt: "Ik ben van Paulus"; en een ander: "ik van Apollos" (Hoofdstuk 3: 4; 4: 6. Hand. 18: 24 vv.) en weer een derde: "ik van Céfas" en een vierde: "ik van Christus" (Hoofdstuk 3: 22 vv. 2 Kor. 10: 7

Wat de scheuringen betreft moet wel in het oog worden gehouden dat zij nog volstrekt niet tot uitwendige afscheiding waren overgegaan, of zich in sekten verdeeld hadden (vgl. Hoofdstuk 14: 23). Er waren integendeel alleen steeds weer terugkerende twisten onder hen, ten gevolge van bijzondere voorliefde voor de ene of andere leraar, zoals die nog tegenwoordig in gemeenten kunnen voorkomen, waarin leraars arbeiden, die onderscheiden gaven hebben, alhoewel zij in belijdenis één zijn. De een geeft aan deze, de ander aan een ander de voorkeur en daarover wordt gedisputeerd. Intussen was dat gevaarlijk genoeg om de apostel te

dwingen, dit met alle ernst te bestrijden, opdat uit deze verkeerdheid, die nu nog gemakkelijk kon worden weggenomen, niet iets ergers zou voortkomen.

Bijna algemeen wordt aangenomen, dat hier van vier partijen sprake is, die men door verschillende combinaties weer tot twee hoofdrichtingen zoekt te brengen. Het ligt het meest voor de hand de bekende tegenstelling van de apostolische tijd (heiden- of Jood-Christen) bij te halen, zodat wij twee richtingen zouden moeten onderscheiden, waarvan elk weer uit twee modificaties bestond, of zelfs wel onder dubbele partijnamen (van Paulus en Apollos aan de ene, van Céfas en van Christus aan de andere kant). Men heeft ook de vier partijen daardoor tot twee hoofdtegenstellingen proberen te brengen, dat men een apostolische richting onderscheidde, die zich aan menselijke tussenkomst van het Christendom aansloot (van Paulus, van Apollos, van Céfas) en een anti-apostolische, die geen dergelijke bemiddeling erkende (van Christus). De Christuspartij stelde men dan of aan de heidens-Christelijke, of aan de Joods-Christelijke kant, of men zag in haar een afzonderlijk verband, dat tegenover die beide tegenstellingen even exclusief was.

De volgorde wordt het eenvoudigst verklaard uit het geschiedkundig ontstaan van de partijen. Die van Paulus staat natuurlijk vooraan, omdat de gemeente van Paulus als haar stichter afhankelijk was en zij bij de neiging van het een deel tot Apollos, die later was opgetreden, toch te beschouwen was als de oorspronkelijke partij, die aan Paulus en zijn manier van prediken zich vasthield. Evenmin als echter Paulus een partijhoofd wilde zijn, lag dit in de mening van Apollos, zoals reeds daaruit is op te maken, dat hij, hoewel Paulus hem ertoe dwong, beslist weigerde een bezoek aan de gemeente te Corinthiërs te brengen, om geen voedsel aan de partijgeest te geven (Hoofdstuk 4: 6; 16: 12). Dat partijwezen was geheel zonder zijn toedoen ontstaan, al was het ook ten gevolge van zijn optreden, dat in Hand. 18: 27 v. wordt verteld. Zijn opvatting van het Evangelie was zonder twijfel in hoofdzaak Paulinisch; maar terwijl Paulus zich eenvoudigheid van voorstellen tot wet maakte, trad bij Apollos de Alexandrijnse geleerdheid en retorisch dialectische vorming meer op de voorgrond. Deze was het, die door een deel van de leden van de gemeente op zo’n hoge prijs werd gesteld dat zij Apollos boven Paulus stelden als een leraar van hogere vorming. Nu verhief zich tegenover de partij van Apollos een van Paulus, die de stichter van de gemeente als haar meester roemde en tot partijhoofd wilde maken. Terwijl dus tussen beide partijen er wel geen tegenstelling van godsdienstige denkwijze plaats vond en het hier alleen te doen was om zekere persoonlijkheden, zal de tegenstelling van een derde partij, die van Céfas of Petrus, wel op de godsdienstig zedelijke denkwijze betrekking hebben gehad. Het ontstaan van deze moet, omdat niet kan worden aangenomen dat Petrus te Corinthiërs is geweest, aan Judaïstische leraars worden toegeschreven, die zich op Petrus beriepen en er belang bij hadden tegenover de partij van Paulus en Apollos een streng wettische te stellen. Zij zullen zeker Petrus op de voorgrond hebben gesteld, omdat deze, die met de Heere zelf omgang had gehad, door Hem was onderscheiden. Het ligt nu voor de hand, dat zich tegenover de verschillende partijen, die zich aan Christelijke leraars en apostelen aansloten, anderen geplaatst zullen hebben, die alleen Christus noemden als het Hoofd, aan wie zij toebehoorden, maar op een partijdig uitsluitende wijze, zodat zij, in plaats van een verenigend element te zijn, de scheuring erger maakten; dat zijn dan die van Christus.

Gaat men van deze naam van de partij van Christus uit, die een oppositie schijnt te kennen te geven tegen de menselijke apostelnamen, dan blijkt daaruit dat die van Christus alle menselijke autoriteit willekeurig verwerpen en tegenover de aanhangers van elke apostel, tegenover de door God zelf gestelde middelen zich alleen aan Christus wilden houden. Evenzo willen vele sekten van de oudere en nieuwere tijd tegenover de kerkleer en alle

symbolen zich alleen op de Schrift beroepen, maar die dan in hun zin en door de bril van hun eigen traditie eenzijdig en verkeerd opvatten en terwijl zij de scheuringen van de kerk bestrijden, die slechts vermeerderen.

13. Is Christus gedeeld, zodat de ene partij dit deel, de andere een ander deel van Hem heeft? Is Paulus voor u gekruisigd en heeft hij daardoor u tot zijn eigendom verworven (Hand. 20: 28)? Of bent u in Paulus' naam gedoopt en daardoor tot geloof en gehoorzaamheid aan hem verbonden?

De eerste vraag: "Is Christus gedeeld? " komt tegen het veelvuldige in de tweespalt van de partijen op met de idee van eenheid en ondeelbaarheid van Christus en van Zijn recht op de gemeente, alsmede van de gemeente op Hem. De bedoeling is: heeft elke partij in haar bijzondere lust tot afzondering haar bijzondere Christus? Is Christus in stukken gehouwen en verscheurd, in Zichzelf oneens, omdat Zijn kerk het is? Maakt Hij partijen en heeft geen de hele Christus? Hij bestraft hun dwaasheid en eenzijdigheid, waardoor zij zichzelf beroven van de onverminkte kennis en gemeenschap van Christus.

Wat hij verder vraagt: "is Paulus voor u gekruisigd, of bent u in Paulus' naam gedoopt? " zou hij, zoals vanzelf spreekt, evengoed van Petrus en Apollos hebben kunnen zeggen. Hij kiest echter met opzet zijn eigen naam tot een getuigenis, dat hij in de verste verte er niet aan denkt de Pauliners daarom enigszins zachter te beoordelen, omdat zij hem tot uithangbord gebruiken. Het doel van zijn vraag is, hen van de willekeurige, door henzelf gekozen afscheidingen terug te voeren tot het enige, onveranderlijke fundament van hun geloof en van hun belijdenis, die voor allen een en dezelfde is.

De eerste vraag is een, die voor de apostel zelf en onmiddellijk voortkomt uit de toestand, door hem gewraakt; de tweede daarentegen richt hij tot de lezers. De eerste heeft een soort van gevolgtrekking, omdat zij de vooronderstelling onder name brengt, waarbij alleen die toestand gerechtvaardigd zou zijn, deze dwingt de lezers een beschamend "nee" af, waarmee zij zichzelf veroordelen. (V.).

In de eerste vraag ligt bepaald iets, dat zichzelf weerspreekt, om de Corinthiërs de dwaasheid van zo'n hangen aan mensen onder het oog te brengen en hen op de Gekruisigde als de enige grond van hun zaligheid te wijzen. De tweede vraag noemt iets, dat op zichzelf mogelijk is, alhoewel alleen door grof misverstand. Onverstandigen zouden kunnen denken dat zij door de doop in een bijzondere betrekking waren gekomen tot hen, die de doop bedienden.

Evenals de Corinthiërs er veel aan hechtten, door wie zij gedoopt waren, in plaats van er aan te denken, in wiens naam zij gedoopt waren, zo hechten velen er een grotere waarde aan, door wie zij tot leden van de kerk zijn aangenomen, dan welke belijdenis hun is gevraagd en welke verplichtingen op hen zijn gelegd.

14. Ik dank God, dat ik niemand van jullie gedoopt heb, dan Crispus (Hand. 18: 8) en Gajus (Rom. 16: 23).

15. Opdat niet iemand zegt, dat ik in mijn naam gedoopt heb, dat ik door mijn doopsbediening hem zo aan mijn persoon zou hebben gebonden, dat hij recht zou hebben zich naar mij te noemen.

16. Maar ik heb ook, zoals mij nu nog in de gedachte valt en ik daar tot aanvulling van het in vs. 14 gezegde nog nadrukkelijk bijvoeg, ook het huisgezin van Stefanus (Hoofdstuk 16: 15) gedoopt; voorts weet ik niet, of ik iemand anders gedoopt heb.

Paulus wil aantonen hoe dwaas de belijdenis is van hen, die zeiden: "ik ben van Paulus" (vs. 12), omdat dit zulke dwaze veronderstellingen zou hebben, als welke in de tweede vraag (vs. 13) genoemd zijn. Over het eerste punt: "is Paulus voor u gekruisigd? " spreekt hij niet verder, omdat het antwoord op zo'n vraag vanzelf spreekt. Daarentegen voegt hij bij het tweede punt: "of bent u in Paulus' naam gedoopt? nadere uiteenzettingen en noemt uitdrukkelijk de weinige enkele gevallen, dat hij te Corinthiërs zelf de doop had bediend. Nadat hij eerst twee personen genoemd heeft, door hem gedoopt (vs. 14), komt hem nog een Corinthische gemeente in de gedachte, waaraan datzelfde is geschied en met nauwgezetheid voegt hij er dat bij. Na deze bijvoeging is het hem duidelijk geworden, dat hij zijn geheugen niet onvoorwaardelijk kan vertrouwen, zodat hij de mogelijkheid toegeeft (vs. 18), dat er nog deze of gene zou moeten worden bijgevoegd, maar tevens, hoe onverschillig de zaak op zichzelf is, of hij de doop zelf bediende, dan of die door anderen is bediend (vgl. Hand. 10: 48). Was het anders, was er iets bijzondere in, wanneer hij de doop zelf bediende, dan zou hij zich niet alleen niet met zo zeldzame gevallen hebben tevreden gesteld, maar ook de verschillende gevallen nauwkeurig hebben opgetekend. Waaraan hij zelf echter geen gewicht hechtte, namelijk op het bedienen van de doop door hemzelf, daaraan konden gemakkelijk zij, die deze hadden ondergaan, tegenover anderen, aan wie dit niet te beurt gevallen was, waarde hechten. Zij konden zichzelf houden voor degenen, die in een bijzondere eigenaardige betrekking tot hen waren gesteld, hen als het ware waren ingelijfd, zoals ook later bij meer ontwikkelde schismatische partijen in de kerk op de menselijke organen, waardoor men de doop had ontvangen, een te groot gewicht werd gelegd. Wellicht waren er reeds toen te Corinthiërs onder hen, die zeiden: "ik ben van Céfas", degenen die, uit Palestina gekomen, er zich bij de Corinthiërs op beroemden dat zij de doop door de eigen hand van Petrus hadden ontvangen en tot de verdeeldheid, die zich onder hen ontwikkelde en in vs. 12 genoemd is, de eerste aanleiding hadden gegeven. Als de apostel in vs. 15 zegt: "opdat niet iemand zegt, dat ik in mijn naam gedoopt heb", dan denkt hij wel niet, zoals vele uitleggers zijn woord willen opgevat hebben, aan boosaardige lasteraars, die hem zouden beschuldigen, dat hij bij de door hem bediende doop of onmiddellijk in de plaats van Christus' naam, waarin de doop anders werd bediend (Hand. 8: 16), zijn eigen naam zou hebben gezet, of ten minste naast die eerste ook de laatste zou hebben gevoegd. Integendeel, omdat het dopen in iemands naam een handeling te kennen geeft, die tot hem, wiens naam bij de doop genoemd wordt, in een persoonlijke betrekking stelt, maar zij, die zich "van Paulus" noemden, zich gedroegen, alsof zij werkelijk in zo'n persoonlijke betrekking tot de apostel waren gesteld, zijn het deze zelf, die hem op indirecte manier enigermate beschuldigden, in zijn naam gedoopt te zijn. Nu verblijdt hij zich, dat hij hiertoe geen aanleiding gegeven heeft, zelfs niet door het zelfbediening van de doop. De weinigen, die hij gedoopt heeft, kan hij zonder bedenking noemen, want juist zij, zo mogen wij aannemen, hadden zich van die partijdigheid onthouden. Hoe konden nu de overigen, die zich "van Paulus" noemden, ook maar een schijn van recht voortbrengen, om zich tegenover hen, die zich "van Céfas" noemden, als die "van Paulus" te stellen? Hij heeft het niet uit berekening gedaan, als hij zich zoveel mogelijk onthouden heeft vanzelf te dopen en daarvoor elk recht van bestaan voor een partij van Paulus van het begin heeft afgesneden. Wel ziet hij er echter een leiding in van zijn God, dat hij zo gedaan heeft; deze heeft als het ware voor hem de zaak berekend. Vaak regeert Gods voorzienigheid onze omstandigheden en handelingen op een manier, zegt Bengel, dat wij later die bijzondere bestemming met dankbaarheid opmerken.

17. Ik ken bovendien geen bijzonder gewicht aan een doop toe, omdat die door mij gebeurd is; want Christus heeft mij niet gezonden om te dopen, maar (Hand. 9: 15, 20; 22: 15; 26: 16 vv. om het Evangelie te verkondigen en dit doe ik nu a) niet met wijsheid van woorden. Ik probeer het onderwerp van mijn prediking niet te omkleden met het uitwendig gewaad van filosofische bewijzen, of van kunstige, welsprekende voorstelling (Hoofdstuk 2: 4), maar ik predik op eenvoudige, bevattelijke wijze, opdat het kruis van Christus niet verijdeld wordt, niet beroofd wordt van zijn heerlijke kracht en in de plaats daarvan zou worden gesteld wat esthetisch - aantrekkelijkheid heeft, of alleen theoretische bijval verkrijgen kan.

a) 2 Petrus 1: 16.

Het dopen was aan de apostelen bevolen in de instellingswoorden (MATTHEUS. 28: 20) en Paulus zelf zag het niet aan als een handeling, vreemd aan of in strijd met zijn roeping. Het kon evenwel door de apostelen slechts indirect (vgl. Hand. 13: 5) plaats hebben en moest om hun hogere gaven en om hun tijd en hun krachten voor de hoofdzaak van hun beroep te bewaren, aan anderen worden overgelaten, met name aan de diakenen Zo heeft de Heere het ook zelf gedurende Zijn leven op aarde aan de discipelen overgelaten (Joh. 4: 2).

De tweede helft van het vers moet grammatisch uit het eerste worden aangevuld. Toch is dit een begin van een nieuwe gedachten-reeks, waarin de apostel zich nu wendt tot hen, die om de meer schitterende voordracht van Apollos aan dezen de voorkeur gaven, op een wijze, dat de apostel ten gevolge daarvan ophield voor hen datgene te zijn, wat hij voor de gemeente van rechtswege was en zijn moest.

Het kruis van Christus wordt vernietigd, van kracht beroofd door zo’n verkondiging, die de toehoorders boeit door haar innemende, boeiende vorm. Als toch het woord van het kruis de menselijke kunst van voorstelling en de weg van filosofisch bewijzen te hulp roept, dan werkt het niet meer, ten minste niet meer alleen door zijn inhoud, maar mogelijk alleen door vorm van voordracht. Dan is echter ook de uitwerking onzeker gemaakt, want die zich door de boeiende vorm heeft laten meeslepen, zonder dat hij gewonnen is voor de inhoud van de prediking, die is in van de waarheid misleid. Van de kracht van het kruis van Christus zelf zal hij niets in zich ervaren; deze is voor hem onder de verblindende voorstelling verstikt.

Men moet hierdoor geen krachtige, mannelijke, waar het pas geeft, ook sierlijke en altijd beschaafde taal verstaan, voorwaar, die wijsheid van het woord, of van de rede, bezat Paulus in geen geringe mate en hij maakte er steeds gebruik van. Maar men wilde in heidense gemeenten, inzonderheid in het hart van Griekenland, dat leer en leerwijze geschoeid werden op de leest van de wijsgerige onderzoekingen en redetwisterijen en dit is die wijsheid van het woord, waarvan Paulus een afkeer had, bij wie het kruis van Christus en de rechtvaardigheid uit God de spil waren, waarom zijn hele onderwijs zich bewoog. (V. D. PALM).

Dat kruis van Christus wordt verijdeld en verliest zijn kracht, wanneer het Evangelie met een kunstige zwier van welsprekendheid gepredikt wordt, omdat daardoor de aandacht wordt afgewend van die eenvoudige en allerbelangrijkste waarheid, dat Christus gekruisigd zij om de reinigmaking van de zonden door zichzelf te weeg te brengen. - Paulus had zich daarom onthouden van een wijsheid, die naar de smaak was van de Corinthische geletterden.

18. Niemand moet de tegenwerping maken, dat ik door zo’n manier van prediking het kruis van Christus niet tot zijn volle kracht en werking laat komen, die alleen daar zich kan openbaren, waar het Evangelie met woorden van menselijke wijsheid wordt verkondigd. Zo’n

tegenwerping zou geheel ten onrechte zijn. Want het woord van het kruis is goed voor degenen, die verloren gaan, dwaasheid en houdt niet op dit voor hen te zijn, ook niet, als men beproeft het met woorden van de wijsheid tot hen te brengen; maar voor ons, die behouden worden, is het een kracht van God (Rom. 1: 16) en dit te meer, hoe minder het met menselijk versiersel wordt opgetooid.

19. Want, wat het eerste aangaat, dat God, de Heere, als Hij genade en zaligheid schenkt, het op een manier doet die degenen, die de zaligheid niet deelachtig worden, dwaasheid schijnt, er is geschreven, in Jes. 29: 14 : a) "Ik zal de wijsheid van de wijzen doen vergaan en het verstand van de verstandigen zal Ik teniet maken (vgl. 2 Kor. 2: 15 v.).

a) Job 5: 12.

De gedachte, die het verband geeft van de ideeën in vs. 18 en in vs. 17 uitgedrukt, is deze: de prediking van het Evangelie mag daarom niet met menselijke wijsheid geschieden en deze laatste neemt eigenlijk de kracht van het eerste weg, omdat beide, Evangelie en menselijke wijsheid, tegenover elkaar staande elementen zijn, die geen vereniging toelaten. Het ene ontneemt aan het andere zijn wezen en beide trachten elkaar te vernietigen. Waar dus menselijke wijsheid de boventoon zelf heerst, komt het Evangelie als dwaasheid voor; waar het Evangelie krachtiger is, daar ziet men dat de menselijke wijsheid dwaasheid is en daarentegen het woord van het kruis de ware wijsheid. Deze tegenstelling tegen de dwaasheid wordt wel niet uitgesproken, die ligt echter in de uitdrukking "kracht" mee opgesloten; want de ware wijsheid is juist kracht.

In beide zinnen is een dativus van het oordelen (degenen, die verloren gaan, ons die behouden worden); maar in de ene is het vooroordeel ten gevolge van verblinding, in de andere het oordeel van de waarheid op ervaring gebouwd.

De apostel spreekt het wezen van het woord van het kruis zo uit, dat sommigen daar tegenover moeten staan als tegenover een dwaasheid, terwijl de anderen een goddelijke macht tot redding daarin bezitten. Naar hetgeen hen overkomt noemt hij deze, degenen, die verloren gaan de anderen degenen die zalig worden. Hij wil zeggen dat uit één en hetzelfde menselijk geslacht sommigen verloren gaan, anderen redding vinden en dat één en hetzelfde woord van het kruis een dwaasheid is en een goddelijke macht.

Met het woordje "ons", dat de apostel gebruikt als hij van degenen spreekt die zalig worden, wil hij de Corinthiërs van hun wegen van afkerigheid terugtrekken tot de genade van hun roeping. Zij waren op het punt de kunst van de Farizeeën en Schriftgeleerden in verfijnde vorm, als gerechtigheid van kennis in zwang te brengen, daarom houdt hij hun dat profetische woord voor, dat vervulling heeft gevonden in de huichelachtige schrift- en wetgeleerden in Israël, toen de Heere Jezus tot hen kwam en de zienden blind werden (vgl. MATTHEUS. 15: 7 vv. Joh. 9: 39).

20. Heeft niet de Heere het zo-even aangehaalde woord in deze zelfde tijd duidelijk vervuld, zoals men ziet, als men op het bestaan let van de gemeente, die zal zalig worden? Waar, zo zeggen wij met de profeten (Jes. 19: 12; 33: 18) is de wijze? Waar is de Schriftgeleerde? Waar is de onderzoeker van deze eeuw? Heeft God, om met een andere plaats van de Schrift te spreken (Job 12: 17) de wijsheid van deze wereld niet dwaas gemaakt?

Met een verrassend snelle wending, met een reeks van velerlei dringende vragen, op de toon van een edele triomf laat Paulus op het profetische citaat de vervulling als op de voet volgen. Daardoor geeft hij een tweede sterker bewijs voor de tegenstelling van menselijke en goddelijke wijsheid, waarover hij gesproken heeft. Hij ziet en verklaart de eerste als vernietigd, van de werkelijke waarde en roem van wijsheid beroofd door de openbaring van die hogere wijsheid, wier leer en heilswegen geen menselijke wijsheid kon uitvinden, noch verstaan, noch geloven, wier zegenrijke werkingen die niet kon voortbrengen. Het is er verre van, dat hij zich over het verwijderd blijven van deze wijzen van het Evangelie, van de kerk als over een verlies voor haar zou beklagen; hij ziet integendeel in die wijzen de verlorenen en verworpenen. De voorstelling wint in aanschouwelijkheid en levendigheid doordat de bezitters van de menselijke wijsheid naar hun verschillende klassen worden voorgesteld.

De optelling omvat Joden en heidenen; beider ingebeelde wijsheid is veroordeeld. "Wijze" is de gemeenschappelijke naam, "schriftgeleerde" die van Joodse, "een onderzoeker van deze eeuw" of "wereldwijze" die van een Helleense geleerde.

Van deze allen wordt gezegd, niet dat zij niet meer konden worden, maar dat het hen is gegaan, zoals het woord van de Schrift heeft geprofeteerd, dat zij daar niet te vinden zijn, waar de Christen de zaligheid verkrijgt: de zaligheid is zonder hen en is niet voor hen aanwezig. Zij hebben er niets toegedaan om ze teweeg te brengen en de weg, waarlangs het heil door God gegeven is, heeft niet alleen bewezen, dat hun wijsheid dwaasheid is, maar haar werkelijk tot een dwaasheid gemaakt, daar Hij ze tengevolge van de tegenspraak, waarin deze Zijn weg van de zaligheid met haar staat, tot een maakte, die ongeschikt is om haar te bevatten.

21. a) Want nademaal in de wijsheid van God, zoals Hij, die de heidenen in de werken van de schepping (Rom. 1: 19 v. Hand. 14: 17) en in de natuur van het menselijk hart (Hand. 17: 27), maar de Joden in de bijzondere openbaring van Zijn heilig woord (Rom. 3: 2) tot het kennen van Hem heeft gegeven - nademaal de wereld vóór Christus God niet heeft gekend door de wijsheid, de heidense wereld- en Joodse schoolgeleerdheid, God niet heeft kunnen leren kennen noch bevatten, zo heeft God een andere weg gegeven. Het heeft God behaagd in deze Christelijke tijd door de dwaasheid van de prediking zalig te maken, die geloven wat hun gepredikt wordt, hoezeer het ook op het standpunt van de wijzen voorkomt een dwaasheid te zijn.
a) MATTHEUS. 11: 25. Luk. 10: 21.

De wijsheid van God lag reeds voor de ogen van de wereld, voor de heidenen in de werken van de schepping, voor de Joden bovendien nog in de openbaring van het Oude Testament. In Zijn geopenbaarde wijsheid zou God door de mensen hebben kunnen moeten gekend zijn, maar zij kenden Hem daarin niet, kwamen door het van hen aangewende middel van hun wijsheid niet tot deze kennis. Daarom nam God de maatregelen om door het tegenovergestelde van wijsheid, namelijk door de dwaasheid van het Evangelie de gelovigen zalig te maken.

Men moet bij hetgeen de apostel in dit vers zegt, aan het vóór-christelijke denken, aan zekere openbaringen van de goddelijke wijsheid, die aan de openbaring in Christus zijn voorafgegaan en waaraan de mensheid God kan en moest erkennen, aan Zijn werk in de natuur en de geschiedenis en aan de leiding van Zijn verbondsvolk. Een levende kennis van God, die gemeenschap met God in zich sluit, zou, als de wereld door haar wijsheid deze uit de goddelijke wijsheid zich had eigengemaakt hem bekwaam hebben gemaakt om de volkomen

openbaring van God in Christus te verstaan, zij zou een voortzetting, een voleindigen van de vorige geweest zijn, zodat de prediking van het Evangelie voor haar geen dwaze zou zijn geweest. De menselijke wijsheid echter, die het orgaan moest zijn om God in Zijn wijsheid te erkennen, bleek ongeschikt daartoe te zijn, omdat de wereld, de bezitster van deze wijsheid, zich van Gods waarheid en liefde heeft afgekeerd en door dwaling en zonde verdorven is. Daarom achtte de Heere het goed niet meer door middel van bekendmaking van Zijn wijsheid zich tot de menselijke wijsheid te wenden, maar door de dwaasheid van de prediking zalig te maken die geloven, d. i. door een prediking, van die inhoud een teken van dwaasheid, van het onzinnige aan zich heeft, of ten minste aan de wereld, zoals zij is, als zodanig moet voorkomen. Door deze wilde Hij redden uit zonde en verdoemenis en die geloven inleiden in de zaligheid van het rijk van God, daarom Zich wenden tot het geloof in plaats van tot de wijsheid. Het wezen van dit geloof is het ontvangen, dat tegenover het werken staat, tegenover het actieve in het bezit nemen door de kracht van het "ik", zoals de menselijke wijsheid het verkrijgt. Het is het ootmoedig op- en aannemen van de prediking van de gekruisigde Christus ondanks de tegenspraak, die in zo’n leer van de zaligheid voor het verstand van de natuurlijke mens ligt, dus met aflegging van eigen mening en losmaking van de heersende meningen.

De wereld moet eerst haar eigen wijsheid opgeven en aan iets geloven wat haar door deze voorkomt dwaasheid te zijn, voordat zij kan komen tot kennis en daarmee tevens tot de ware wijsheid.

22. Overmits a) de Joden een teken begeren (Joh. 4: 48) en de Grieken wijsheid zoeken (Hand. 17: 18 vv.).

a) MATTHEUS. 12: 38; 16: 1.

23. Maar wij prediken Christus, de Gekruisigde a), voor de Joden wel een ergernis (Gal. 5: 11) en voor de Grieken een dwaasheid.

a) MATTHEUS. 11: 6. Joh. 6: 60, 66.

24. Maar voor hen, die geroepen zijn, beiden Joden en Grieken, prediken wij Christus en Hij betoont Zich nu aan hen als de kracht van God en de wijsheid van God (Rom. 1: 16. Kol. 2: 3).

Deze drie verzen (22-24) verklaren wat in de 2de helft van vs. 21 gezegd is: "het heeft God behaagd door de dwaasheid van de prediking zalig te maken die geloven. " De apostel zet nu uiteen hoe het goddelijk besluit, in deze woorden neergelegd, tot werkelijkheid komt in hetgeen in deze tijd plaats heeft. De volgorde van gedachten wordt verstaanbaarder, als wij de inhoud aldus weergeven: De Joden eisen tekenen en de Grieken vragen naar wijsheid. Wij prediken echter een gekruisigde Christus. Dat kan slechts dit ten gevolge hebben, dat de door ons gepredikte de Joden een ergernis is en de Grieken een dwaasheid. De Christus echter, die zo en niet anders door ons gepredikt is, is nu ook aan de andere kant voor degenen, die onder Joden zowel als onder heidenen geroepen zijn geen ergernis, zoals Hij dat voor de ongelovige Joden is, maar een goddelijke kracht, niet een dwaasheid, als waarvoor de ongelovige Grieken Hem houden, maar goddelijke wijsheid - Joden en Grieken (heidenen, Rom. 1: 16) zijn de twee grote afdelingen, waaruit de wereld toen bestond. Kennis van God nu is volgens vs. 21 evenmin bij deze als bij gene te vinden. De Joden eisen in hun blinde theocratische hoogmoed voedsel voor hun nationale geleerdheid; zij willen alleen in die Messias geloven, die voor hen

door goddelijke wonderen betoond heeft de Messias te zijn, maar de wonderen van de Heere waren hun niet voldoende in de daden van Zijn vlees, toen zij Hem nog voor zich zagen en Hem hoorden (Luk. 11: 16 en 29) en nu Hij aan het kruis gestorven is, willen zij geheel andere bewijzen hebben, om in Zijn opstanding en heerlijkheid te geloven, dan die, die in het getuigenis van Hem (Hand. 5: 32) worden gevonden. Zij kleven vast aan de herinneringen van de wonderen op Sinaï en in de woestijn (Joh. 6: 30 vv.). Door dergelijke wonderen moet de Messias Zich niet alleen voor hen verheerlijken, maar ook aan hun roem en hun voorrang nieuw voedsel geven. De zachtmoedige, ootmoedige Verlosser daarentegen is voor hen een aanstoot een ergernis, Zijn houding en Zijn uiteinde komt hun geheel en al strijdig voor met hetgeen Zijn apostelen van Hem getuigen (Hand. 5: 32); daarom verwerpen zij Hem. Hetzelfde doen nu de Grieken, die naar wijsheid vragen. Hun licht strekt zich uit naar hetgeen zij voor wijsheid houden, naar scherpzinnig uitgedachte leerstelsels, naar stof tot disputeren, naar voedsel voor hun vermeende wetenschap. Een getuigenis van God, aan wie zij zich onderwerpen, waaronder zij hun verstand moeten gevangen geven (2 Kor. 10: 4), zoals dat de prediking van Christus, het woord van het kruis is, is voor hen dwaasheid. Daarom wordt Christus, de Heiland en Verlosser door beide delen verworpen. De wereld erkent Hem niet; de Joodse evenmin als de heidense, die zich met de beschaving van Hellas tooit. Maar alles wat die in Hem missen, dat vinden en verkrijgen in Hem zij, die geroepen zijn, of zij te voren Joden dan of zij Grieken geweest zijn - de kracht van God, waarvan de tekenen eisende Joden bewijzen vragen en wijsheid van God, die de verblinde Grieken niet in Hem kunnen vinden.

25. Want het dwaze van God, God in Zijn schijnbare dwaasheid, is wijzer dan de mensen en het zwakke van God, God in Zijn schijnbare zwakheid, is sterker dan de mensen.

Men neemt gewoonlijk aan dat Paulus hier op het oog zou hebben feiten, die door God plaats hebben, omstandigheden, door Hem beschikt, zoals de bewerking van de zaligheid van de mensheid door de kruisdood van Christus, die naar het oordeel van hen, die zich voor wijs houden en alles afmeten naar de maatstaf van hun ingebeelde wijsheid, iets onzinnigs was. Van dit "dwaze van God" zou hij zeggen, dat het alle mensen overtrof, hoe wijs zij zichzelf achten, of door de mensen gehouden werden. Op diezelfde manier zou ook het volgende moeten worden opgevat: het "zwakke van God" d. i. een goddelijke regeling, die krachteloos is in de ogen van hen, die of uitwendige vleselijke kracht roemen en daarvan heil verwachten, zoals het middel ter verlossing door een Gekruisigde, die in de machteloosheid van de dood is overgegeven, is sterker, heeft een hogere kracht in zich dan de mensen met al hun ingebeelde sterkte of macht. Er is echter ook nog een andere opvatting mogelijk, die door de samenhang met het volgende aan de hand wordt gegeven. Volgens deze zijn de geroepenen in vs. 24 bedoelt, die in zich ervaren dat de Gekruisigde de kracht van God en de wijsheid van God is, die dus of goddelijke manier goddelijk krachtig worden en nu als het dwaze en zwakke, dat God toebehoort, de zodanige zijn, die in wijsheid en kracht de mensen d. i. de mensheid, die buiten de gemeenschap van Christus blijft, overtreffen.

Alhoewel Hij in die zwakheid, zegt Paulus van de Christus, die in Zijn gemeente regeert, gekruisigd is, zo leeft Hij toch in de kracht van God onder u (2 Kor. 13: 4). Ook op onze plaats bedoelt de apostel, zoals uit de volgende verzen blijkt, Christus en de Christenen; als Hij de overwinning van de goddelijke dwaasheid en zwakheid over de mensen verzekert.

Wij zien er uit wat wij moeten prediken en hoe wij moeten prediken. Het Evangelie, het kruis van Christus, de kracht van God en de wijsheid van God, dat moet de hoofdinhoud, dat moet het middenpunt uitmaken. En die prediking moet door ons geschieden, niet met wijsheid van de rede, waardoor wij onszelf op de voorgrond en het kruis van Christus op de achtergrond

plaatsen, maar eenvoudig, duidelijk, onbewimpeld, levendig, hartelijk, vurig, met één woord, met die ongekunstelde, ware, welsprekendheid, die wij in Paulus aanschouwen, opdat het kruis van Christus niet verijdeld wordt. Tot die prediking moeten wij ons gedrongen gevoelen, omdat het God behaagd heeft door haar zalig te maken, die geloven, omdat Christus ons heeft gezonden, om het Evangelie zo te verkondigen, omdat die prediking uit haar aard geschikt is om al onze geestelijke behoeften te vervullen en omdat de ervaring heeft geleerd en nog leert dat zij kan doen wat de wijsheid van de wereld niet in staat is uit te werken, dat door haar de wereld wordt overwonnen. En tot die prediking zullen wij ons gedrongen gevoelen, als wij, evenals Paulus, onszelf als zondaren voor God hebben leren kennen, als wij evenals hij onze behoeften aan Gods genade in Christus hebben leren beseffen, als Christus de Gekruisigde ook ons zoals Hem de kracht van God en de wijsheid van God is geworden. Maar ook wat een belangrijk onderwijs voor de gemeenten! Horen wij zo'n prediking graag? Ergeren wij ons aan haar niet! Houden wij haar niet voor dwaasheid? Zoeken wij niet in de wijsheid van de wereld wat in deze prediking alleen is te vinden. Begeren wij niet te horen wat ons oor en onze smaak streelt, maar wat waarlijk voedsel geeft aan ons verstand en hart, wat waarlijk medicijn is voor onze zieke zielen!

26. Want u ziet uw roeping, broeders, de toestand, waaruit u geroepen bent (Hoofdstuk 7: 20), a) dat u niet vele wijzen bent naar het vlees (2 Kor. 1: 12), niet vele machtigen, niet vele edelen van hoge afkomst (Luk. 19: 12), want dergelijke mensen zijn er slechts weinigen in uwe gemeente (vgl. Rom. 16: 23 en Hand. 17: 34).

a) Joh. 7: 48. Jak. 2: 5.

27. Maar het dwaze van de wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zou; en het zwakke van de wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen.

28. En het onedele van de wereld en het verachte heeft God uitverkoren en hetgeen niet is, even weinig betekent alsof het volstrekt niet bestond, zoals wij zeggen een nul, opdat Hij hetgeen iets is, door aanzien, bezitting of wat anders in de wereld geacht wordt, teniet zou maken.

Wandel bij maanlicht door de straten, als u het durft en dan zult u zondaars zien. Merk op wanneer de nacht donker is, de wind huilt en de deur op haar hengsels knarst en dan zult u zondaars zien. Ga naar gindse gevangenis, wandel door de gangen en zie die mensen met zware gefronste wenkbrauwen, mensen die u niet graag bij nacht zou ontmoeten, daar zijn zondaars. Ga naar de tuchthuizen en merk op hen, wier gelaat een gluipende, jeugdige verdorvenheid verraadt en daar zult u zondaars zien. Ga over de zee naar de plaats, waar een mens bezig is aan een been met bloedend mensenvlees te knagen, daar is een zondaar. Ga waar u wilt, u hoeft de aarde niet te doorkruisen om zondaars te vinden, want zij zijn overal; u vindt ze in elke straat en steeg van elke stad, elk dorp, ieder gehucht. Voor zulke stierf Jezus. Toon mij de meest verachte uit de mensheid, zo hij slechts van een vrouw geboren is, heb ik nog hoop voor hem, want Jezus Christus is gekomen om zondaars te zoeken en zalig te maken. De uitverkiezende liefde heeft de slechtsten uitverkoren, om er de besten van te maken. De genade maakt van stenen uit de beek de beste juwelen voor de koninklijke kroon. Uit onwaardig schuim maakt zij zuiver goud. De verlossende liefde heeft de slechtsten uit de mensheid uitverkoren, om het loon te zijn van het lijden van de Heiland. Reddende genade roept de onedelsten van de onedelen om aan de tafel van het heil aan te zitten, daarom laat niemand wanhopen. Lezer, bij die liefde, die uit Jezus betraande ogen straalt, bij die liefde, die uit zijn bloedende wond stroomt, bij die trouwe, sterke liefde, bij die reine, onzelfzuchtige

en blijvende liefde; hij het hart van onze ontfermende Heiland, bezweren wij u, u niet af te wenden alsof dit niets voor u was; maar geloof in Hem en u zult behouden worden. Vertrouw Hem uw ziel en Hij zal u aan Zijn Vaders rechterhand in de eeuwige heerlijkheid brengen.

29. Opdat geen vlees, geen mens, die in zichzelf toch niets als vlees is (Hand. 2: 17), zou roemen voor Hem, maar elke grond tot het doen gelden van menselijke voorrang tegenover Hem geheel zou wegvallen (Rom. 3: 27. Efeze. 2: 9).

De apostel stelt de wijzen vooraan onder hen, uit wier klasse slechts weinigen door God tot Zijn rijk bent geroepen; want het Helleense element van wetenschappelijkheid en vermeende kennis was het sterkste, gevaarlijkste en verderfelijkste in de gemeente. Daartegen is zijn polemiek het sterkst gericht; hij concentreert die hier in het daarbij genoemde "naar het vlees", dat overeenkomt met het "onderzoek van deze eeuw" en "wijsheid van deze wereld" in vs. 20; maar meer het inwendige wezen en de grond van die ontwikkeling aanduidt. Bij de woorden "machtigen" en "edelen" wordt de bijvoeging weggelaten, omdat dit hierbij vanzelf spreekt en het morele begrip van "vlees" hier niet toe te passen is. Beide klassen, de machtigen en de edelen hangen met elkaar nauw samen. Onder de eersten kan men behalve de waardigheidsbekleders, de zogenaamde prytanen en demiurgen, ook de rijken, de vermogenden verstaan; met de laatsten worden de patriciërs bedoeld en de voornamere geslachten van de burgerstand, zoals in Corinthiërs het aristocratische element op de voorgrond stond. De allereerste tegenstelling tot de "wijzen naar het vlees" is "het dwaze van de wereld. " Het neutrum hier en bij de volgende uitdrukkingen dient om het begrip meer uit te breiden, misschien tot aanwijzing van de leden van die gemeente, die nauwelijks als personen, als mensen gerekend kunnen worden (ook wij zeggen: "dat mens. Tegenover de "edelen" staan drie woorden: "het onedele, het verachte, hetgeen niet is. " Te Corinthiërs was stand en afkomst de gewone maatstaf voor de waardering van de mensen; ook waren er van hen, die eerlozen werden genoemd, drie klassen in afdalende graden: "de Theten, de Libertijnen en de slaven. De laatsten nu zijn "hetgeen niet is" d. i. personen, die in de grootste gerichtheid ook niets meer betekenen, alle persoonlijke betekenis missen. Opmerkelijk is het hoe tegenover het drievuldige: "van de wereld" of "in de wereld" een drievoudig: "heeft God uitverkoren" overstaat, onmiddellijk daaraan verbonden. De lezer moet de tegenstelling van wereld en God, van God en uitverkorenen in al de kracht daarvan gevoelen.

In de eerste eeuwen werd aan het Christendom vaker verweten dat meestal geringe mensen, vrouwen en slaven ertoe overgingen. Paulus erkent niet alleen dit feit, maar vindt zelfs daarin een verheerlijking van het Evangelie; want juist daarin betoont het zich als kracht van God en wijsheid van God, dat het, van deze standen uitgaande, toch uitwendig en inwendig de wereld overwonnen heeft. Juist in deze verachte belijders verwekte het een kracht van handelen en lijden, die zich boven de natuurlijk menselijke maat verhief - zij alleen hebben zich niet gebogen voor het despotisme van de Romeinse keizers. Eveneens heeft het hun een vastheid van overtuiging meegedeeld, die de trotse Griekse wereldse wijsheid nergens bezat en een Christelijk handwerksman kon dat beantwoorden, waarnaar de Griekse filosoof tevergeefs vroeg.

Op grond van deze plaats sprak de Spaanse monnik Johannes a Cruce dit woord uit: Om alles te doorgronden moet u niets weten, om alles te smaken, moet u niets smaken, om alles te bezitten, niets bezitten.

Men zou kunnen denken dat natuurlijke gaven, wijsheid vermogen, stand, ook van God komen en tot Zijn eer en Zijn roem zouden kunnen worden aangewend. In de Schrift rekent

Gods Geest, dat men eerst dan aan God de eer geeft en op Hem roemt, als men Hem als de bron van de genade in Christus leert kennen en daarin bij de diepste zelfvernedering al zijn zaligheid zoekt.

God verkiest die veracht zijn vanwege hun armoede om ze rijk te maken met de schatten van Zijn genade; de jeugdigen en onwetenden bestuurt Hij door de Heilige Geest op de weg van het leven; de armen wordt het Evangelie gepredikt en uit de mond van de jonge kinderen heeft Hij Zich lof bereid. Vaak heeft een gering Christen in een vergeten toestand meer ervaring en kennis van het Evangelie, dan zij die de letter van de Schrift gemaakt hebben tot de studie van hun leven; en jonge kinderen hebben soms zo'n bekendheid met de waarheid van God, dat de ongelovigen tot zwijgen worden gebracht. De reden is dat zij waren verkozen van God, de bedoeling is, dat geen vlees zal roemen.

30. Maar uit hem, door God, die door Zijn genade u getrokken heeft, bent u met allen, die Hij tot dat kindschap heeft geroepen (Joh. 1: 12 v.), in Christus Jezus, bent u de Zoon van God ingeplant, zodat uw leven met Hem één is. En deze Heer en Heiland is het, a) die ons geworden is wijsheid van God en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing.

a) Jer. 23: 5. Joh. 17: 19.

31. Opdat het zij en daarom gebeuren zal, zoals in Jer. 9: 24 geschreven is; wanneer men het daar gezegde in een korte somma samenvat: a) "Die roemt, roeme in de Heere" (2 Kor. 10: 17).

a) Jes. 65: 16.

Van het negatieve, het uitsluiten van alle eigen roem voor God, wendt zich nu de apostel tot het positieve, tot het roemen in de Heere, waartoe de gelovigen gebracht moeten worden door de gedachte dat zij uit Hem zijn, door Hem in Christus Jezus zijn en in hun Heiland alle goederen tot hun zaligheid bezitten. Zo zal het nu zeker bij hen komen tot een roemen, maar tot zo'n roemen, waarvan de Heere grond en voorwerp is en dit de uiting is van blij gevoel, van vreugde en vertrouwen.

Tegenover de uitwendige geringheid van de Christenen, waarvan in vs. 27 v. sprake was, wordt in vs. 30 in de eerste plaats hun inwendige heerlijkheid gesteld: zij hebben hun bestaan ontvangen uit de Vader door de Zoon; en dat niet alleen wat hun schepping aangaat, maar voornamelijk wat hun nieuwe schepping aangaat, hun wedergeboorte. Door welke trappen deze gaat en wie deze veroorzaakt en voltooit zegt Paulus in hetgeen hij over Christus zegt. Deze komt daar voor als een geschenk door God de mensen gegeven; Hij is door Zijn werkende en lijdende gehoorzaamheid ons tot wijsheid, gerechtigheid, heiligmaking en verlossing geworden en wat nu daarvan bij ons wordt gevonden, is de ontwikkeling van hetgeen in Hem gegeven is. De vier begrippen staan tot elkaar in verhouding van een ladder en omvatten gezamenlijk de openbaringen van het Christelijk leven, van de beginselen af tot aan de voltooiing. De wijsheid, in zoverre deze het waarachtige, werkelijke weten van het goddelijke betekent, dat een is met de kennis van eigen nietigheid, is het begin van alle ware leven. Zij leidt tot gerechtigheid en vervolgens tot heiligmaking, de verlossing gaat hier tot het einde voort, tot de voltooiing van het nieuwe leven. Is zo de wedergeboorte geheel het werk van God, evenals de schepping van God werk is in begin, midden en einde, zo moet nu ook de Christen roemen in zijn Heer en God, terwijl daarentegen een mens in zichzelf voor Hem niet roemen mag. Daarom beroept Paulus zich tenslotte nog uitdrukkelijk op de tweede

helft van het woord in Jer. 9: 23 en 24, nadat de eerste helft stilzwijgend aan zijn uit elkaar zettingen in vs. 26-29 ten grondslag heeft gelegen.

Dat Paulus de wijsheid, die wij in Christus Jezus hebben, door het plaatsen van de woorden in de grondtekst bijzonder drukt en na deze de drie andere stukken, die onder elkaar door "een" verbonden zijn, rangschikt en wel door middel van een woordje (te), dat bij het eerste gevoegd is, kan in dit verband niet bevreemden, omdat hier toch voornamelijk over de wijsheid wordt gehandeld. Haar bezitten wij daardoor, dat wij Christus hebben, omdat in Hem het wezenlijk verstaan van alle dingen en de oplossing van alle raadsels is gegeven. Niettemin bezitten wij daarmee ook die andere drie stukken, die alle in verband met de wijsheid staan, namelijk de gerechtigheid of de verhouding van de mensen tot God, zoals die door de vergeving van de zonden geworden is, waarin wij het oordeel van God voor ons hebben, de heiligmaking, of de omkering van ons gedrag, de verandering van een zondig leven in een, dat met onze rechtvaardiging overeenstemt en de verlossing, die hier in onderscheiding van de rechtvaardiging en heiligmaking bedoeld is en dus herstelling uit de dienstbaarheid onder de dood als de bezoldiging van de zonde in de vrijheid van een leven, dat met onze gerechtigheid en heiligmaking overeenstemt. De gerechtigheid is eens voor altijd aanwezig, de heiligmaking wordt gedurende ons gehele leven voortgezet, de verlossing wordt pas na dit aardse leven volkomen. Die dit alles met de wijsheid bezit en een aanzijn heeft, daarmee vervuld, die beroemt zich in de Heere, d. i. in God, die het teweeg gebracht heeft en in Christus, door wie teweeg gebracht is dat hij zo’n aanzijn bezit. Men kan echter ook zeggen: hij beroemt zich in Christus, in wie hij alles bezit en in God, die Christus gesteld heeft om dit voor ons te zijn.

HOOFDSTUK 2

EENVOUDIGE WIJZE VAN EVANGELIEPREDIKING

b. Vs. 1-16. Na hetgeen de apostel in Hoofdstuk 1: 17 van zijn zending gezegd heeft, had hij achter een uitgebreide zakelijke uiteenzetting zijn persoon ten eerste op de achtergrond laten treden. Deze stelt hij nu weer op de voorgrond, terwijl hij de vervulling van zijn roeping te Corinthiërs beschrijft als een, waardoor hij het eigenaardige van het hem opgedragen woord in zijn volle betekenis voor ogen stelt (vs. 1-5). Hierop wijst hij op treffende wijze aan hoe de dragers van het woord van het kruis, hoewel de wereld het voor dwaasheid houdt, toch een bijzondere wijsheid bezitten, waarvoor haar ook allen erkennen, die het hebben aangenomen. Dit woord is namelijk de verborgen wijsheid van God, die God voor de wereld heeft verordend, om hen, die haar deelachtig worden tot heerlijkheid te leiden. Hij heeft dat aangekondigd door de profetie van het Oude Testament, als een zaligheid in zich sluitend, die ver verheven is boven alle menselijke gedachten. Nu heeft Hij het geopenbaard door Zijn Geest. Zoals Hij die zaligheid Zijn gezanten inwendig te ervaren geeft, zo laat Hij die ook voordragen in een geestelijke vorm, die met de geestelijke inhoud overeenstemt, door hen, die Hij tot deze verkondiging heeft geroepen (vs. 6-13). Tegenover zo'n voordracht staat nu echter de natuurlijke mens geheel onvermogend tot de juiste opvatting; hij ziet niets dan dwaasheid in hetgeen hier wordt voorgehouden. Die echter zelf geestelijk is geworden en de zin van Christus ten gevolge van de prediking, die tot hem is gekomen, heeft aangenomen, staat weer ver boven allen, die het niet verstaan, zodat hij wel alles onderscheidt, maar zelf van niemand onderscheiden wordt. (vs. 14-16).

1. En ik, broeders, toen ik vierenenhalf jaar hiervoor de eerste keer (Hand. 18: 1 vv.) tot u ben gekomen, ben niet gekomen, in mijn roeping als prediker van het Evangelie (Hoofdstuk 1: 17), met uitnemendheid van woorden of van wijsheid, niet met bijzondere welsprekendheid en dialectische kunst, u verkondigend de getuigenis van God, over hetgeen Hij in Christus tot zaligheid van de wereld heeft gedaan (1 Joh. 5: 9).

2. Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u, hoewel ik ook met wetenschap van andere aard u had kunnen dienen, als dat nodig geweest was, dan Jezus Christus en die gekruisigd (Gal. 6: 14), die u zozeer nodig had te kennen.

Die wijsheid en de kracht van zijn prediking zocht Paulus in niets anders dan in hetgeen voor de wonderzucht van de Joden de grootste ergernis en voor de Griekse wijsheid de grootste dwaasheid was, in het kruis van Christus. Van de zoendood van Christus moest alles uitgaan, wat als eeuwige waarheid en Goddelijke wijsheid de mensen verlichten moet. Alle prediking van het Evangelie, waarvan Christus' kruis het middenpunt niet is, waaruit alles wordt afgeleid, is niet apostolisch. Daarmee is echter volstrekt niet gezegd, dat geen leer, uit deze grondwaarheid afgeleid, verkondigd mag worden. De reden in de brieven van de apostelen bewijzen hoe rijk, hoe menigvuldig, hoe alle menselijke betrekkingen omvattende de wijsheid was, die zij uit deze bron putten, maar hoe makkelijk zij ook tot dit middelpunt konden terugkeren. Zie vooral Hoofdstuk 5: 7; 6: 23; 8: 11. 2 Kor. 5: 14, 15. Efeze 4: 32. Fil. 2: 1-3. 1 Petrus 1: 18, 19; 2: 13, 25 Hoe krachtig moest deze herinnering werken, terwijl toch allen, die hier door de apostel werden aangesproken, aan deze prediking van de gekruisigde Christus hun heil moesten toeschrijven (Hoofdstuk 3: 9; 4: 2). Maar welk een afdwaling in de Corinthische gemeente, dat hij, aan wie zij alles verschuldigd waren, zijn prediking, waaruit hun heil was voortgevloeid, tegen hen verdedigen moest.

3. a) En ik was in het begin naar de stemming van mijn gemoed bij jullie in zwakheid en in vrees en in vele beving (Hand. 18: 1 en 9).

a) 2 Kor. 10: 10.

De apostel doelt hier op het gebrek aan natuurlijke wilskracht en beslistheid, die hem na de weinige vrucht, die hij te Athene had gezien en tegenover de openbare vijandschap van de Corinthische Joden het uitoefenen van zijn roeping zo zwaar maakte, dat de Heere voor hem die wonderbare aanmoediging, die wij in Hand. 18: 9 v. meegedeeld vinden, nodig achtte. In de vele noden en verdrukkingen, waarover hij in 1 Thessalonicenzen. 3: 7 spreekt, onder de ontaarde en boze mensen, waarvan hij in 2 Thessalonicenzen. 3: 2 verlost wil worden, had hij liever gezwegen, als zijn roeping hem niet tot spreken had verplicht. Hij was er dus ver van verwijderd om een werkzaamheid van de prediking zichzelf op te leggen, waartoe hem het bewustzijn van bijzondere begaafdheid en begeerte om die te tonen, dwingen zou. Opdat ook dit en niet alleen redekunstige en filosofische verkondiging van het Evangelie zou zijn uitgesloten; herinnert hij de toestand, waarin hij zich gedurende zijn verblijf te Corinthiërs bevond.

Het is de vraag of wij onze zwakheid, vrees en beving niet te veel bedekken en ontveinzen en de leemten, die er vaak zijn, te vlijtig door natuurlijke krachten proberen aan te vullen, ook te veel vrezen voor het oordeel van de wereld, die het niet goedkeurt als het niet altijd met dezelfde moed, bereidvaardigheid en geschiktheid voortgaat. Maar waar leven is, daar zijn ook afwisselingen, waar leven is moet de groei door hinderpalen zich een weg banen.

4. En mijn rede en mijn prediking a) was, toen ik vervolgens moed en opgeruimdheid kreeg en mijn werk onder u met zegen verrichtte Ac 18: 5, niet in beweeglijke, zuiver verstandelijke woorden van de menselijke wijsheid, maar integendeel in betoning van de geest en van de kracht, zodat deze, die zich in mijn prediking openbaarde, u overwonnen.

a) 1 Kor. 1: 17; 2: 1. 2 Petrus 1: 16.

Zowel bij gesprekken als zielverzorger en bij het onderwijs, als bij zijn openbare prediking versmaadde Paulus de kunst van de wijzen van de wereld, die door woorden van wijsheid en redekunst voor hun woorden toejuiching zoeken. Verstandige woorden op overreding berekend, zoals menselijke wijsheid die aan de hand geeft, heeft de dienaar van het Goddelijke woord niet nagejaagd. Er is een soort van schitterende en overrompelende bewijsvoering, die de Christelijke leerstellingen bij het verstand probeert in te smokkelen. Daarvoor zouden de Corinthiërs open oren hebben gehad, maar Paulus heeft dergelijke pronkerij ver van zich afgewezen. Hij heeft niemand gevangen door bedrevenheid in het disputeren, redeneren en gevolgtrekkingen maken, noch ook op de zenuwen gewerkt en geestelijke bedwelming als een middel tot opwekking gebruikt, zoals heden ten dage de methodisten doen. Overtuiging van het hart, door bondige, onomstotelijke bewijsvoering was zijn doel en oogmerk. Maar tot zo’n bewijsvoering hield hij overredende woorden van wijsheid of wegslepende woorden van gevoel noch geschikt noch dienstig; zijn leer en prediking gingen vergezeld van betoning van de Geest en van de kracht.

De betekenis van deze laatste woorden kan of deze zijn: "zodat ik Geest en kracht verkondigde", of "zo dat Geest en kracht zich door mij vertoonden", of ook "zo dat Geest en kracht het bewijs gaven. " Het laatste komt het meest overeen met de gekozen uitdrukking.

Paulus bedoelt de Heilige Geest die Zich in deze meedeelt en de kracht van God, die door zijn prediking op de harten werkte en ze overtuigde van de waarheid.

Het bewijs van de Geest staat tegenover een bewijs door de letter, het bewijs van de kracht tegenover een bewijs door logische demonstratie. Het is het getuigenis van de Heilige Geest, dat Paulus hier alleen wil laten gelden.

5. Opdat uw geloof, dat ik van uw kant moest opwekken (Rom. 10: 17), niet zou zijn in wijsheid van de mensen, a) maar in de kracht van God (1 Thessalonicenzen. 1: 5).

a) 2 Kor. 4: 7.

Hiermee is uitgesproken, wat het Goddelijk doel was bij de leiding van de apostel in de wijze van zijn prediking, een doel, dat ook in de gedachte van die apostel zelf was opgenomen. De prediking is het toch, die het geloof in Christus teweeg brengt. Steunde dat op menselijke wijsheid en op overtuigende woorden, die slechts oppervlakkige indrukken teweeg brengen, dan zou het geloof op een onvaste grondslag rusten en gemakkelijk weer bezwijken bij de aanvallen van de menselijke wijsheid. Wanneer daarentegen de prediking rust op de betoning van Geest en kracht, dan rust het geloof op Gods kracht, op een onwrikbare grondslag, zodat het de bestrijdingen, die van menselijke macht, kunst en wetenschap uitgaan, zegevierend kan doorstaan. Dat was de bedoeling: daarom moest ik, wil Paulus zeggen, op zo’n manier prediken.

6. a) En wij spreken wijsheid, namelijk het woord van het kruis, dat anderen als een dwaasheid voorkomt (Hoofdstuk 1: 18, 23), onder de volmaakten, onder ons gelovigen (Fil. 3: 15); maar een wijsheid, b) niet van deze wereld, noch van de oversten van deze wereld, van de machthebbenden en toongevers, c) die teniet gedaan worden, die met al hun macht en al hun invloed toch vergaan en daarmee hun wijsheid zelf te schande maken.

a) Job 28: 21. b) Jak. 3: 15. c) 1 Kor. 15: 24.

7. Maar wij spreken de wijsheid a) van God, bestaande b) in verborgenheid, een wijsheid, die alleen door bijzondere goddelijke openbaring tot kennis van de mensen komt en in de onpeilbare diepte van Zijn raadsbesluit besloten ligt een wijsheid, die bedekt was en die vanwege haar zaligmakende kracht God te voren verordend heeft tot heerlijkheid van ons, eer de wereld was. Nog vóór het begin van de tijd (Efez. 1: 4) heeft Hij bepaald, dat wij door haar tot heerlijkheid zouden worden geleid (Kol. 1: 25 vv. 1 Petrus 1: 20.

a) Rom. 16: 25. b) 1 Kor. 4: 1.

7. Maar wij spreken de wijsheid a) van God, bestaande b) in verborgenheid, een wijsheid, die alleen door bijzondere goddelijke openbaring tot kennis van de mensen komt en in de onpeilbare diepte van Zijn raadsbesluit besloten ligt een wijsheid, die bedekt was en die vanwege haar zaligmakende kracht God te voren verordend heeft tot heerlijkheid van ons, eer de wereld was. Nog vóór het begin van de tijd (Efez. 1: 4) heeft Hij bepaald, dat wij door haar tot heerlijkheid zouden worden geleid (Kol. 1: 25 vv. 1 Petrus 1: 20.

a) Rom. 16: 25. b) 1 Kor. 4: 1.

8. a) Welke wijsheid niemand van de oversten van deze wereld gekend heeft (Joh. 1: 11), b) want als zij ze gekend hadden, dan zouden zij de Heere der heerlijkheid, Jezus Christus, de bezitter van de heerlijkheid, waaruit Hij kwam en waartoe Hij vervolgens terugkeerde (Joh. 17: 5. Luk. 24: 26. Jak. 2: 1. Efeze. 1: 17), niet gekruisigd hebben (Hand. 3: 17. 13: 27).

a) MATTHEUS. 11: 25. Joh. 7: 48. 2 Kor. 3: 14. b) Joh. 16: 3. 1 Tim. 1: 13.

De eerste vraag, die bij deze laatste verzen ons voorkomt, is, die wijsheid hier bedoeld wordt, of hetzelfde dat in vs. 4 bedoeld is, in verband met Hoofdstuk 1: 21-25, of iets anders, een tot hiertoe nog niet genoemd onderwerp van de prediking, dat slechts de volmaakten kon worden voorgehouden. Die het laatste aannemen beroepen zich daarbij op 1 Kor. 3: 1-3 Zij menen, dat de Evangelische prediking ook bestanddelen bevat, die recht hebben wijsheid te worden genoemd, dat deze echter niet dadelijk aan ieder kan worden verkondigd, maar een rijpere kracht van bevatting, een hogere trap van kennis vereisen, dan die nog bij hen, die beginnen, bij jonge kinderen in Christus aanwezig is. De inhoud van deze wijsheid zouden dan de in vs. 9 genoemde geheimen zijn van de volmaking van het Godsrijk. Het is evenwel niet moeilijk op te merken dat deze verklaring in het verband, waarin onze plaatsing voorkomt, weinig past. De gedachte, die in Hebr. 5: 11 v. onweersprekelijk volgens het verband ligt, dat vele diepere ontsluieringen van de Christelijke openbaring niet meteen voor ieder toegankelijk zijn, heeft op onze plaats reeds daarom geen grond, omdat zodanige bijzondere, diepere mededelingen noch hier noch in Hoofdstuk 3: 4 v. worden voorgedragen en over hetgeen met het citaat in vs. 9 bedoeld is, nog eerst de samenhang zelf moet beslissen. Het komt daarom onaannemelijk voor dat volgens de uitdrukkelijke betuiging in Hoofdstuk 1: 24 v. en 1Co Hoofdstuk 2: 2, 5, dat juist in het woord van het kruis de diepte van de Goddelijke kracht en wijsheid zich openbaart, hier onder de wijsheid bij de volmaakten iets anders te verstaan, iets dat boven het woord van het kruis is en zich daarvan als wijsheid onderscheidt. Daarentegen verzet zich de gehele voortgang van de rede, die echter juist sluit, als de apostel van vs. 6 aanwijst, dat toch werkelijk zijn prediking een prediking van de wijsheid is, wel niet in de kring van Joden en Grieken, die oordelen, zoals in Hoofdstuk 1: 23 staat en tot deze wereld behoren (vs. 6 en 8); maar wel in de kring van hen, die volmaakten genoemd mogen worden. Het is wijsheid voor hen, voor wie het Christendom ernst is, die zich met geen zuivere schijn of met de naam alleen vergenoegen, maar die werkelijk in de gemeenschap van Christus staan door het geloof (vgl. Kol. 1: 28, dus in de kring van de uitverkorenen, zoals zij in Hoofdstuk 1: 26-28 worden gekarakteriseerd. Dat deze wijsheid een andere is, dan wat de wereld en haar oversten daarvoor houden, wordt in de tweede helft van het zesde vers nog nadrukkelijk herhaald (vgl. Hoofdstuk 1: 22 v.) en in vs. 8 bevestigd, als door de daad bewezen. Daarom hebben echter deze oversten en de wereld, waartoe zij behoren, met hun wijsheid geen kans op voortduring en bestendigheid, maar zij vergaan, zij zijn naar hun natuur nergens geschikt toe dan om ten onder te gaan, terwijl de wijsheid van God volgens vs. 7 haar discipelen ter heerlijkheid geleidt.

Voor en aleer de mens de Goddelijke wijsheid als wijsheid kan erkennen, moet eerst de kracht van God zich aan hem betonen. Zij moet de gewaande veiligheid en de overmoed van de natuurlijke mens schokken en neerwerpen; zij moet hem overtuigen van de zonde; zij moet hem een nieuw leven schenken. Dan erkent hij de hoogste wijsheid daar, waar hij vroeger niets dan dwaasheid zag. (V.).

Met de oversten van deze wereld worden bedoeld de groten van de wereld in wetenschap en staat. Zij worden beschreven als degenen die de Heere der heerlijkheid kruisigden. Deze uitdrukking mag intussen niet van de Joden alleen verklaard worden. In Pilatus zag de apostel

de vertegenwoordiger van de heidense overheden en hij bedoelde dus evenzeer de heidenen als de Joden, in hun wetenschappelijke als staatkundige vertegenwoordigers.

In de verwerping van de Heere Jezus door de oversten van de Joden, in de veroordeling door de Romeinse landvoogd van Hem, die de heidenen was overgeleverd, wordt openbaar hoe de wereld, niet alleen het ruwe gemeen, maar juist de beschaafde en voorname wereld, verduisterd is in onwetendheid en vijandschap tegen God, zodat zij door de misdaad van haar onwetendheid het raadsbesluit van de wijsheid van God heeft moeten volvoeren.

9. Maar het is met deze wijsheid, wat haar inhoud aangaat, voor alle mensen, zoals in Jes. 64: 4 geschreven is: "Hetgeen het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord en in het hart van de mensen niet is opgeklommen, hetgeen God bereid heeft voor die, die Hem liefhebben (Rom. 8: 28).

In een hoge verheffing van woord en gedachte zet Paulus een heilig zegel van de Schrift op zijn bewering, dat zijn getuigenis Goddelijke openbaring bevat, verheven boven alle menselijke wijsheid. Het citaat komt onverwacht en afgebroken, zonder eigenlijk zinsverband voor, evenals dat in Hoofdstuk 1: 31 Bovendien ligt er wat de bron aangaat zeer grote duisterheid en moeilijkheid op. Reeds verscheidene van de voornaamste uitleggers onder de vaderen nemen, omdat zij geen plaats van het Oude Testament, geheel met de onze overeenstemmende, konden vinden, aan, dat het een citaat is uit een ander geschrift, terwijl de ene dat nader noemt, de ander niet; zo noemt men als bron de apocrieve apocalyps van Elia. Daarmee is in strijd de wijze van aanhaling: "zoals geschreven is", die alleen voor canonieke schriften, van de Heilige Schrift zelf gebruikelijk is; er is dan ook niets tegen de gewoon gedachte, dat het citaat uit Jes. 64: 4 is. De plaats is wel wat woorden en zin aangaat, zeer vrij behandeld, maar toch wel kenbaar. Daaruit ziet men de vrijheid van de Geest jegens de letter van de Schrift bij de apostel, die hier zo zeer door de Geest is vervuld; toch is de vrijheid niet zonder regel.

10. a) Maar God heeft hetgeen volgens het zo-even aangehaalde profetische woord voor de natuurlijke mensen onbegrijpelijk en ondoorgrondelijk was, ons, die in Christus zijn en tot de volmaakten (vs. 6) behoren, geopenbaard door Zijn Geest, die Hij ons gegeven heeft, zodat het ons nu inwendig helder en duidelijk is (Gal. 1: 16). Want de Geest van God onderzoekt alle dingen, ook de diepten van God.

a) MATTHEUS. 13: 11. 2 Kor. 3: 18.

Evenals Johannes. (Joh. 1: 18) zegt: "Niemand heeft ooit God gezien; de eengeboren Zoon, die in de schoot van de Vader is, die heeft Hem ons verklaard", zo schrijft Paulus aan de Heilige Geest, de openbaarder van de zaligheid in het menselijk hart, Goddelijke wetenschap toe als eigenschap van Zijn Goddelijke waardigheid. Hij doorzoekt alle dingen ("tel het getal van de kleinste zandkorrels, peil de diepste afgronden van de zee, niet om van onkunde tot kennis te komen, maar omdat het Hem eigen is, met persoonlijk werkzaam weten alles krachtig te doorzien, ook de diepten van God. Onderscheiden van God, wiens diepten Hij doorzoekt, is Hij toch niet gescheiden van het wezen van God, welks alwetendheid zich in Zijn onderzoeken werkzaam betoont. De diepten van God zijn de volheid van de rijkdom van de verborgen wijsheid van God (Rom. 11: 33) en Paulus kiest deze uitdrukking om de bron van de wijsheid van het kruis uit het gebied van de wereld in de schoot van de eeuwige, drie-enige van God te plaatsen.

Daaruit dat de Geest van God alles doorzoekt, volgt echter niet, dat Hij de mensen ook alles openbaart; de apostel wijst in vs. 12 dat, wat Hij openbaart, aan met de woorden "die ons door God geschonken zijn. "

11. a) Want wie van de mensen weet hetgeen van de mensen is, wat in mij of in u plaats heeft, dan de geest van de mensen, die in hem is, d. i. mijn of uw geest, die eerst aan anderen door woord of gebaren bekend moet maken wat zij uit zichzelf niet kunnen weten (Spr. 20: 27). Zo weet ook niemand hetgeen van God is dan de Geest van God en die, aan wie Hij het door Zijn inwonen en verlichten openbaart (MATTHEUS. 11: 27).

a) Spr. 27: 19. Jer. 17: 9.

De Geest van de Vader en van de Zoon is die Goddelijke persoon, die de eeuwige eenheid is van de Vader, als de erkennende en scheppende en van de Zoon als de erkende en de ontvangende en even daarom ook weer de indirect alles scheppende. In de Geest zo voltooit zich het Goddelijk zelfbewustzijn als van de enig eeuwige God. Daarom wordt dan ook aan de Heilige Geest bij uitnemendheid het doorgronden van de diepte van de Godheid, het kennen van het meest inwendige wezen van God, toegeschreven. Het onderzoeken duidt hier niet aan, het aan het licht brengen van het te voren onbekende, maar het altijd levende en werkzame in het Goddelijk kennen, het zelfbewust worden van alle gedachten van God van eeuwigheid tot eeuwigheid, zoals ook God de harten van de mensen onderzoekt en proeft (Psalm 89: 1, 23. Rom. 8: 27. Openbaring 2: 23). Zoals het in God zelf de Geest is, die de diepten doorzoekt, zo is Hij het ook, wanneer Hij de mens wordt meegedeeld. Om dit en het vroeger gesprokene aanschouwelijk te maken, vergelijkt Paulus daarmee de mens. Ook de mens kan zichzelf aanschouwen en erkennen en het bewustzijn van zichzelf verenigt de erkennende en de erkende met zichzelf. Maar dit is iets wat voor het oog van andere mensen verborgen is en slechts dan wanneer de Geest van de mensen de diepte van het binnenste heeft ontsloten, wordt het tien anderen openbaar, wat in hem is. Zo ook steunt alle kennis van God alleen op de mededeling van Zijn Geest. Wat in de mens, als in het afbeeldsel zich in één persoon verenigt en toch gescheiden vertoont, dat is in God persoonlijk (als de Geest van de Vader en van de Zoon) gescheiden en toch in één wezen verenigd. Zij, aan wie God het geopenbaard heeft, die de apostel vs. 10 ons noemt, zijn niet de apostelen of de volkomenen alleen, maar alle Christenen. Ook dat zij jonge kinderen zijn in Christus (Hoofdstuk 3: 1), is het werk van deze Geest maar het nog zeer machtige vlees in hen verhindert in hen de klare kennis van deze openbaring. (V.).

Waar alleen de geest van de wereld is, daar is volstrekt onbekend wat ons God geopenbaard heeft door de Geest, die wij ontvangen hebben en die uit God is. Als het binnenste van de mens voor zijn medemensen, die toch zijn gelijken zijn, zo gesloten en verborgen is, hoeveel temeer dan het inwendige van God voor ieder, die niet "hij zelf" is.

12. Maar wij, die in de Christelijke gemeenschap zijn (vs. 10), hebben niet ontvangen de geest van de wereld, als hadden wij die nog nodig, zoals velen onder u zichzelf wijs maken, maar de Geest, die uit God is, opdat wij in de kracht van Zijn openbaring, die volkomen en voldoende is en dat alleen teweegbrengt, zouden weten de dingen, die ons door God geschonken zijn.

Hadden de apostel en de leraren, die met hem van dezelfde gezindheid waren, voornamelijk en als de eerstelingen deel aan de hier beschreven zegen, dan is die toch niet aan hen gegeven, opdat die alleen voor hen blijft, maar opdat die ook anderen ten dienste zij. Voor zover dit

gebeurd was, strekt zich ook de omvang uit van dit "wij" en de tegenstelling, waarin dit vers ons plaatst. "Wij hebben niet ontvangen de geest van de wereld"; want deze hadden wij niet eerst hoeven te ontvangen; door deze zijn wij vanzelf omringd en beheerst.

In plaats van hier enkel het slot bij te voegen: "Maar wij hebben deze Geest ontvangen, ten gevolge van die erkennen en doorgronden wij de diepte van de Godheid", stelt de apostel nog een tegenstelling daartussen: "wij hebben niet ontvangen de geest van de wereld"; omdat, om tot diepere wijsheid te komen, de Corinthiërs de wijsbegeerte en wereldse welsprekendheid nodig achtten. Daarmee wil hij dus zeggen: "u kunt dus niet verlangen, dat u de diepten van de Godheid worden ontsloten op de manier en in de vormen van de wereld. " Veeleer is de Christenen de van God zelf uitgaande Geest geschonken, opdat zij erkennen mochten wat God hun geschonken heeft, de verlossing door Christus. Iets dergelijks zegt hij in Rom. 8: 15. (V.).

Waarde lezer, heeft u de Geest ontvangen, die uit God is, in uw ziel uitgestort in de Heilige Geest? Tot de noodzakelijkheid van het werk van de Heilige Geest in het hart kan men besluiten uit het feit, dat al wat gedaan is door God de Vader en door God de Zoon, voor ons tevergeefs moet blijven, tenzij de Geest deze dingen aan onze zielen openbaart. Welke uitwerking heeft de leer van de verkiezing op een mens, voordat de Geest van God bij hem binnentreedt? Die uitwerking is voor mijn bewustzijn een dode letter, totdat Gods Geest mij uit de duisternis roept tot Zijn wonderbaar licht. Dan zie ik door mijn roeping mijn uitverkiezing; mij door God geroepen wetend, erken ik mijzelf als uitverkoren van eeuwigheid. Een verbond werd er met de Heere Jezus opgericht door Zijn Vader. Maar wat baat ons dat verbond, voordat de Heilige Geest ons de zegeningen ervan aanbrengt en onze harten opent om die te ontvangen? De zegeningen van het heil zijn ons verworven in Jezus Christus; maar zonder de Heilige Geest zijn zij buiten ons bereik. De zegeningen van het Verbond zijn als het manna in de hemel. Wij kunnen het van daar niet door onze menselijke kracht doen neerdalen, maar de Geest van God opent de vensters van de hemel en strooit het levend brood rondom het leger van het geestelijk Israël. Christus is de ware wijnstok, maar door de Geest alleen kunnen wij als levende ranken Hem worden ingeënt. Zonder de Geest zijn wij zo werkelijk dood in de zonde, als had de Vader ons nooit verkregen met Zijn dierbaar bloed. De Heilige Geest is onmisbaar nodig voor ons geestelijk welzijn. Laat ons dan in heilige liefde jegens Hem wandelen en zelfs voor de gedachte sidderen om Hem te bedroeven.

De geest van de wereld is het principe van leven en denken, dat de wereld of de onwedergeboren mensheid beheerst en doordringt, dat het ijdele, veranderlijke, bedrieglijke zoekt, of, daarvan uitgaande, ook zelfs in hetgeen het voortbrengt ijdel, veranderlijk, bedrieglijk is, een principe van eigen wijsheid, dat de natuurlijke krachten om iets te leren kennen, verhoogt, opwekt, doordringt, maar hun zwakheid niet overwint en aan zichzelf overgelaten, van God afgekeerd, niet alleen met zwakheid en onwetendheid, maar ook met verkeerdheid en dwaling (1 Joh. 4: 6) besmet blijft.

De Christenen zijn geen prooi van deze geest (en dat moet de Corinthiërs nu duidelijk worden), maar zij worden geleid door de Geest van God, die weet wie God is (vs. 11), die hier nu voorkomt als Geest uit God, omdat hier gesproken wordt van de Geest door God meegedeeld en wonend in de harten van de gelovigen, van de Geest, die de mens leidt tot de kennis van de in Christus hun uit genade geschonken goederen van de zaligheid. De uitdrukking, "die ons door God geschonken zijn", vat kort tezamen wat in vers 9 en Hoofdstuk 1: 30 beschreven is.

13. Die (namelijk de dingen, die ons door God geschonken zijn, vs. 9 en 6) wij, de bewaarders van Gods geheimen (Hoofdstuk 4: 1) ook spreken a) niet met woorden, die de menselijke wijsheid leert, niet met een welsprekendheid, voortgekomen uit de scholen van menselijke redekunst en geleerdheid (Hoofdstuk 1: 17), maar met woorden, die de Heilige Geest leert, geestelijke dingen met geestelijke samenvoegend, met de geestelijke inhoud van onze prediking ook verbindend een vorm, die geestelijk is en door de Geest van God is gegeven.

a) 1 Kor. 2: 4. 2 Petrus 1: 16.

Evenals iedere profetie met het geloof moet overeenstemmen (Rom. 12: 7), zo voegt zich de taal van de predikers, die door de Geest van God gedreven worden tot overeenstemming met de geestelijke zaken, die zij spreken. Niet met woorden, die menselijke wijsheid kan leren, niet naar aangeduide regels van wereldse welsprekendheid en kunst van denken, maar met woorden, die de Heilige Geest leert. Deze geeft naar de belofte van de Heere (MATTHEUS. 10: 19 v.) beide wat en hoe de getuigen van Christus moeten spreken. Zo spraken wij, zegt Paulus van zichzelf en van zijn medegetuigen tot beschaming van de Corinthiërs, die de taal van diezelfde éne geest in de mond van hun leermeesters Paulus en Apollos miskenden en aan de mens toegeschreven wat van God is. Met recht hebben onze ouden hier een voorname bewijsplaats gevonden voor de woordelijke inspiratie van de profetische en apostolische leer in woord en schrift. Wat zou ook aan de Kerk een Heilige Schrift baten, waarvan wel de zin door God was ingegeven, maar niet de woorden? Alleen uit de juiste woorden kunnen wij toch de juiste bedoeling leren kennen. Wij vermeten ons niet de wijze van de Goddelijke ingeving te bestrijden; het is genoeg dat wij weten, wat en hoe de apostelen hebben gesproken, dat is juist zoals het er staat, Gods woord, door de Heilige Geest hun gegeven om uit te spreken (Hand. 2: 4. 2 Petrus 1: 21 De heilige tact en het tedere gevoel van welvoeglijkheid, waarmee de door de Geest geleerde mensen hebben gesproten, drukt Paulus uit met de woorden: "geestelijke dingen met geestelijke samenvoegend. "

14. Maar de natuurlijke mens, die naar zijn ziel leeft en de Geest niet heeft (Judas 1: 19), begrijpt niet de dingen die van de Geest van God zijn; hij neemt niet met verstand en toegenegenheid op wat van de Geest van God is, wat Hem toebehoort en naar vorm en inhoud van Hem afkomstig is (vs. 12 en 13); want zij zijn voor hem dwaasheid (Hoofdstuk 1: 18 en 23) en hij kan ze niet begrijpen Om 3: 2 omdat zij geestelijk onderscheiden worden. Alleen dan kunnen zij in hun ware betekenis en bedoeling worden begrepen, als hij, die daarover oordeelt, zelf onder de leiding van die Geest staat, die ze geopenbaard heeft en door de verkondiger (vs. 13) heeft meegedeeld.

Dat de apostolische leer, die wat inhoud, oorsprong en wijze van voordracht betreft het Goddelijk stempel heeft, door velen niet wordt aangenomen, verklaart de apostel uit de toestand van de mensen waartoe hij zich wendt, die mensen in een even verkeerde houding tot haar staan, als zij in ieder opzicht met zichzelf harmonisch is. Deze toestand wordt uitgedrukt door "psychisch mens", "ziele-mens", hetgeen hier door "natuurlijke mens" is vertaald.

Het Griekse oor hoorde in het woord "ziele-mens" hetzelfde, dat ons oor in het woord "natuurlijk" (vleselijk of menselijk Judas 1: 19. Jak. 3: 15) hoort. Daarin treedt vooral de kant van de verdorven natuur op de voorgrond, volgens welke ons verstand verduisterd is voor bovennatuurlijke, geestelijke dingen. Dat de mens van oorsprong een geestelijk wezen is (vs. 11) maakt hem niet geschikt om de geestelijke goederen aan en op te nemen, omdat de menselijke geest, naar God geschapen, door de val geworden is tot een tegen God strijdende

geest van de wereld (vs. 12). In de natuurlijke mens is de geest psychisch, gebonden door de ziel en dienstbaar aan het vlees. Niet alsof de natuurlijke mens tot een dier geworden zou zijn, waarmee hij de levende ziel gemeen heeft; de persoonlijke, zelfbewuste menselijke ziel behoudt de vreselijke voorrang boven de ziel van het dier, dat zij een zondige ziel is of een onheilige geest heeft. Maar daarin is de mens, die de Heilige Geest mist, aan het vee gelijk (Psalm 49: 21. 2 Petrus 2: 12, dat hij in dit leven, in deze wereld, op de aarde zijn ziel weidt en verzadigt, overgegeven aan de lusten en begeerten van het vlees, zonder te luisteren of begerig te zijn naar de wijsheid, die van boven komt (Jak. 3: 15). Het is onze natuur, de aard van onze ziel, die in het natuurlijke leven verzonken is, dat wij niet opnemen (met zachtmoedigheid, Jak. 1: 21), maar met afkeer en verzet van ons wijzen, wat van de Geest van God is, Hem toebehoort en van Hem komt. Krachtiger kan de apostel de trots van het verstand niet terneer slaan. Hij verwacht van de natuurlijke mens niets anders, dan dat deze het woord van de Geest weerspreekt. Het is toch voor hem, die naar de wijsheid van deze wereld vraagt een dwaasheid, het zijn onzinnige reden en fabelachtige mededelingen uit een wereld, die voor hem verborgen is; hij kan ze niet begrijpen, zoals in Rom. 8: 7 van het willen van de natuurlijke mens is gezegd, dat hij van de wet van God niet gehoorzaam kan zijn.

De erkentenis, waarvan gezegd wordt, dat de natuurlijke mens er niet kan komen, is niet voor een voor waar houden van geloofsstukken te houden, want daartoe kan men zeker door natuurlijke inspanning komen, maar moet opgevat worden als inzicht uit inwendige ervaring, als een bevatten.

Met zuiver natuurlijke inspanning van het verstand zal nooit een inzicht in de Goddelijke waarheden van het Christendom mogelijk zijn. Daartoe is de vernieuwing van de hele mens noodzakelijk. De Heilige Geest moet ons geheel en al verlichten en heiligen. Dan ontstaat een geheel nieuw licht van kennis in ons. (V.).

De natuurlijke mens is de dierlijke mens, de mens onder de macht van het verderf, die nog niet verlicht is door de Geest van God. Die ongeheiligd zijn begrijpen de dingen van God niet. Het verstand is door het verderf van de natuur, door de val en door zondige gewoonten geheel ongeschikt om het licht van God te ontvangen. De mens ziet op de waarheid van God als welke geen nadenken waardig is. Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet begrepen (Joh. 1: 5). Niet dat de natuurlijke geschiktheid van onderscheiden verloren is maar boze neigingen en verkeerde beginselen maken de mens onwillig om zich in geestelijke zaken te begeven en zich te onderwerpen aan haar invloed en kracht. De vertroostende stralen van de Geest van de waarheid en van de heiligheid moesten het gemoed behulpzaam zijn om de heerlijkheid op te merken en de overtuiging te voelen van de waarheid, zodat men ze van harte ontving en omhelsde. De mens, ontbloot van de Heilige Geest kan ze niet zien, omdat ze geestelijk onderscheiden worden. De natuurlijke mens is de wijze man van de wereld, de mens, die niet wil aannemen door het geloof, noch de noodzakelijkheid erkennen van bovennatuurlijke hulp; zo iemand begrijpt de dingen van Gods Geest niet. Openbaring is voor hem geen bron van kennis; hij ziet daarop als overdrijving. Het is geen weg tot wijsheid bij de meesters van deze wereld. En daarom kan hij geen kennis hebben van zaken van de openbaring; omdat die alleen bekend worden door de ontdekking van de Geest, die een bron van kennis is, wil hij niet toegeven. Onder een natuurlijk mens moeten wij verstaan een onwedergeborene, hoewel verstandig, geleerd, of vrij van toegeven aan zinnenlust. Hij toch is geplaatst in tegenstelling tegen de geestelijke mens en de hoogmoed van het vleselijk onderzoek is zoveel mogelijk gekant tegen het geestelijke. Niemand, die niet is wedergeboren (Joh. 3: 5) kan in ongeloof en liefde de geestelijke geheimen bevatten van de verlossing door het bloed van het kruis.

15. a) Maar de geestelijke mens, die met Gods Geest begaafd is en onder de invloed van die Geest staat, onderscheidt wel alle dingen; hij kan alles, wat hem voorkomt, door de kracht van zijn oordeel, dat door GodsGeest verlicht en bestuurd wordt, juist waarderen, maar hij zelf wordt van niemand anders, dan die ook zelf geestelijk is, onderscheiden.

a) Spr. 28: 5.

16. Want, om met de profeet (Jes. 40: 13) te spreken, wie heeft de zin van de Heere gekend, die Hem zou onderrichten? (vgl. Rom. 11: 34). Maar wij, die Christus waarlijk toebehoren (1 Joh. 2: 20), hebben de zin van Christus. Zo kan niemand God onderscheiden, die niet dezelfde zin heeft; wij staan daar als kennende de gedachten en de bedoeling van de wil van de Heere en als deelgenoten van Zijn zaligheid onbereikbaar voor het verstand en het trotse oordeel van degenen die op eigen kennis roemen, maar niets anders hebben dan een psychische zin, die van God vervreemd en tegen God vijandig is.

De apostel zegt wat bij in vs. 15 v. heeft uitgesproken, zonder twijfel in het bijzonder ziende op die Corinthiërs die zich op de voorgrond stelden, om hem te beoordelen.

Het treurige en overmoedige van de harten van de menselijke wijsheid, die zelfs Gods wijsheid en Zijn openbaring en de organen van Deze durft berispen, is in deze treffende zinnen zeer juist getekend.

De geestelijke mens heeft de juiste kritische blik van het onderzoek voor alles, wat hem ter beoordeling voorkomt (1 Thessalonicenzen. 5: 21). Hoe vaak heeft Paulus zelf dit geestelijk oordeel ook jegens zaken, die de leer niet aangingen, getoond onder verschillende omstandigheden, bijvoorbeeld als hij gebruik maakte van omstandigheden bij vervolging en verantwoording op zijn laatste zeereis (Hand. 27) in zijn oordeel over huwelijkszaken, rechtszaken, slavernij, collecten en andere dingen, waarbij hij alles op de weegschaal van een hoger, geestelijk gezichtspunt met bewonderenswaardige juistheid, helderheid, vol tact weet te leggen. In zijn waardering van de verschillende personen, in zijn gebruik maken van gegeven omstandigheden, in zijn grootse oordelen, zoals in Hoofdstuk 3: 22, in zijn krachtig getuigen over zichzelf (2 Kor. 6: 4 v.), in de edele onafhankelijkheid van al het aardse (Hoofdstuk 7: 29 v. Fil. 4: 11 v.).

Mits de Christen de Geest van God ontvangt, die ook de diepten van de Godheid onderzoekt, bestaat er voor hem niets, dat hem geheel en ten allen tijde verborgen moest blijven. Veeleer ontsluit zich voor hem op elk standpunt waarop hij zich bevindt, het ganse rijk van de kennis. Zoals bij alles, zo kan hem niemand beoordelen, die niet dezelfde Geest heeft gekregen. Maar om die Geest te krijgen moet de mens zijn eigen menen en oordelen opgeven en aan de Goddelijke gedachte volkomen ruimte laten. De Heilige Geest leert hem uit het woord van God en daaraan moet hij zich laten toetsen. Daarom is de verblinding het grootst en verderfelijkst voor hen, die hun eigen gekozen wegen met het aanmatigend woord verontschuldigen, dat zij Geest-mensen zijn, die door niemand dan hun gelijken begrepen kunnen worden. (V.).

Wat de apostel hier in het algemeen van de geestelijke mens zegt heeft natuurlijk in concreto zijn begrenzing naar de maat en de trap van de volmaaktheid van het geestelijk leven.

HOOFDSTUK 3

LERAARS ZIJN DIENAREN, AKKER- EN BOUWLIEDEN. DE HEERE EN DE BEWERKER VAN DE ZALIGHEID IS CHRISTUS

C. Vs. 1-23. Evenals de apostel aan het begin van het vorig hoofdstuk zijn wijze van leren rechtvaardigde met het oog op Rom. 1: 17, zo doet hij aan het begin van dit hoofdstuk zo ook, met aansluiting aan het uiteengezette in Hoofdstuk 2: 6 v. De omstandigheid, dat de Corinthiërs nog niet volkomen waren, maar nog jonge kinderen, nog niet geestelijk, maar slechts vleselijk, zoals zij ook nu nog door hun twisten bewezen, heeft hem verhinderd om bij het onderwijzen van hen in de Christelijke leer van de zaligheid die kant op de voorgrond te plaatsen, volgens welke zij in het oog valt als een Goddelijke wijsheid, die boven alle menselijke wijsheid ver verheven is (vs. 1-4). Hierop houdt Paulus de lezers voor, in welk licht zij de verhouding van hun leraars tot hen en de arbeid van deze moeten beschouwen. Eensdeels houdt hij zich bezig met de verhouding van de menselijk werktuigen tot de Heere, die Zich van de bedient bij de stichting en opvoeding van een Christelijke gemeente (vs. 5-9), aan de andere kant met de verantwoording, die zij op zich hebben geladen voor hun arbeid en de dag van de beslissing over de waarde of onwaarde van deze, die dag zij tegengaan (vs. 10-15). Nu maakt de apostel een snelle overgang, om de lezers ook die verhouding te doen kennen, die zij als gemeente, als tempel van God, tegenover hen, die aan hen arbeiden, moeten innemen. Zijn rede gaat voort in steeds meerdere levendigheid en verhevenheid. Zij stelt van de gemeente voor de waardigheid, waartoe God haar heeft verheven, aan de ene kant tot haar waarschuwing, aan de andere om haar haar verheven staat te doen kennen (vs. 16-23).

1. En ik, broeders, toen ik gedurende anderhalf jaar bij u was (Hand. 18: 11) en u, nadat u het geloof in Jezus Christus had aangenomen, in de Christelijke leer van de zaligheid nu verder onderwees (Hand. 2: 42), kon tot u niet spreken als tot geestelijken, maar als tot vleselijken, als tot jonge kinderen in Christus.

Treurt u gelovige, omdat u zo zwak bent in het goddelijk leven, omdat uw geloof zo klein is, uw liefde zo gering. Heb goede moed, want u heeft reden van dankbaarheid. Bedenk dat u in sommige dingen gelijk staat met de verst gevorderde Christenen. U bent net als zij gekocht met het bloed van Jezus, God heeft u evenals elk ander gelovige als Zijn kind aangenomen. Een zuigeling is zowel het kind van zijn ouders als de volwassen man. U bent even volkomen gerechtvaardigd, want een rechtvaardigheid klimt niet bij trappen, uw kern van geloof heeft u geheel gereinigd, u heeft evenveel recht op de kostbare voorrechten van het verbond als de verst gevorderde Christenen, want uw recht op de verbondsgenade ligt niet in uw groei, maar in het verbond zelf en uw geloof in Jezus is niet de maat maar het bewijs van uwe erfenis in Hem. U bent zo rijk als de rijkste in de werkelijkheid bezit, al is het dat u er het genot niet van heeft. De kleinste ster, die blinkt staat toch aan de hemel, de geringste zonnestraal is toch verwant aan het grote licht van de dag. In het boek van het leven zijn de kleinen en de groten met dezelfde pen geschreven. U bent even dierbaar aan uw Vader als de grootste in het huisgezin. Jezus heeft u teder lief. U bent gelijk aan de rokende vlaswiek; een ruwere geest zou zeggen: blus die rokende vlaswiek uit, zij vervult de kamer met een onaangenamen reuk, maar Hij zal de rokende vlaswiek niet uitblussen. U bent gelijk aan het gekrookte riet, elke minder tedere hand dan die van de grote Meester, zou u vertreden of wegwerpen, maar Hij zal het gekrookte riet nooit verbreken. In plaats van u te laten ontmoedigen door hetgeen u bent, behoorde u in Christus te triomferen. Ben ik slechts een kleine in Israël, echter ben ik met Christus in de hemel gezet. Ben ik arm in geloof, toch ben ik in Christus een erfgenaam van

alle dingen. Hoewel ik minder dan niets en aan de ijdelheid gelijk ben, toch, zo de wortel van de zaak in mij is, zal ik mij verblijden in de Heere en mij beroemen in de God van mijn heil.

2. a) Ik heb u toen in mijn prediking met melk gevoed en niet met vast voedsel, zoals men aan hen geeft, die "door de gewoonheid de zinnen geoefend hebben" (Hebr. 5: 11); want u kon toen nog niet dat sterke voedsel verdragen, ja u kan dat ook nu nog niet (1 Petrus 2: 2).

3. Want u bent nog altijd, evenals te voren (vs. 1), vleselijk en behoort nog geenszins tot de volmaakten; a) want omdat, zoals ik heb vernomen (Hoofdstuk 1: 11), onder u nijd is en twist en tweedracht, bent u niet vleselijk (Gal. 5: 19 vv. Rom. 13: 13) en wandelt u niet naar de mens? Leidt u niet een ongeestelijk, een natuurlijk leven (1 Petrus 4: 2).

a) Jak. 3: 16.

4. Want als de een zegt: "Ik ben van Paulus" en een ander: "Ik ben van Apollos", zoals dat onder u plaats heeft (Hoofdstuk 1: 12); bent u niet vleselijk? Zou u niet, als u geestelijk was, hetzelfde spreken en u dicht aan elkaar sluiten in een gezindheid en in enerlei mening (Hoofdstuk 1: 10)?

In Hoofdstuk 2: 1, waar de apostel spreekt evenals hier, spreekt hij over het begin, hier over de voortgang van zijn apostolisch onderwijs; hij wilde zich nog steeds verantwoorden over zijn prediking en wijze van prediken bij de Corinthiërs. Die hij voor Christus gewonnen heeft en tot de doop in Zijn naam heeft geleid door de prediking van het woord van het kruis waren nu geen zuiver natuurlijke mensen meer (vs. 14). Het krachtige, weder barende woord van God had hen gered uit de toestand van de natuurlijke mens, die niets van de Geest van God verneemt of aanneemt. Maar de nieuwe geestelijke mens in hen, die geestelijk hoort, oordeelt, wil, werkt en voelt, was nog zo door het vlees, d. i. door de oude mens gebonden, dat de apostel hen vleselijken moest noemen. Zij waren dat niet alleen in die zin, als ieder Christen eensdeels nog vleselijk, nog van de zwakheid van het vlees omgeven is, maar als degenen, die tegenover de drang van de Geest hier en daar de vleselijke zin volgden, in het vlees roemden en met vleselijke wijsheid omgingen tot schade van de Christelijke reinheid en zo was ook hun aanmerking, in het bijzonder van de kant van hen, die zich "van Apollos" noemden, dat Paulus anders, op meer verheven toon met hen had moeten spreken, onverstandig en onchristelijk.

Paulus kon de Corinthiërs nog niet als geestelijken behandelen; zij waren nog vlees, hoogstens door de adem van de goddelijke Geest in zo verre aangeraakt, dat hij ze als jeugdige kinderen in Christus kon beschouwen en noemen. Daarom was en is nog steeds hun vatbaarheid gebrekkig, hun inzicht zwak en behoeftig en wat in Hoofdstuk 2: 15 van geestelijken is gezegd, op hen niet toepasselijk. Daarnaar moest zich noodwendig ook de leerwijze van de apostel richten. Hij moest te eerder alles vermijden, waaraan hun vleselijke gezindheid zich hechten kon ten koste van de inhoud van zijn prediking. Wat het heerlijk onderwerp van zijn prediking alleen waardig was (Hoofdstuk 1: 17, 21, 25); wat om de uitwerking, die zij moest hebben, alleen doelmatig was (Hoofdstuk 2: 4 vv,), dat eiste ook de toestand van zijn hoorders zelf. Zij zouden volstrekt geen andere voordracht van de leer hebben kunnen volgen, die hen dadelijk in al de diepte van de goddelijke raad ter zaligheid had willen inleiden. Des te minder hebben zij reden om zich te beklagen, dat hij hen juist zo heeft onderwezen als hij heeft gedaan. Hij zegt: u kon het vaste voedsel nog niet verdragen, daarom heb ik u melk te drinken gegeven (vgl. 1 Petrus 2: 2). Het verband eist niet, dat het onderscheid tussen melk en voedsel zou doelen op de onderscheiden inhoud van de prediking,

evenmin als het beeld, hier gebruikt, dat vordert. De voortgang, voor de Corinthiërs nodig, bestond niet daarin, dat zij iets nieuws leerden, maar dat zij het oude, dat Paulus hun reeds gepredikt had, beter waardeerden en vollediger begrepen, het als de wijsheid erkenden, zoals zij dat is voor de volmaakten en daardoor te betonen, dat zij werkelijk tot de volkomenen behoorden.

Paulus noemt hier van de vier partijen, in Hoofdstuk 1: 12 aangehaald, de beide eerste, omdat hij in deze gehele afdeling handelt, over de tegenstand van de partij van Apollos tegen hem en tegen degenen, die zich tegen zijn wil naar hem noemden (vgl. Hoofdstuk 4: 6).

5. Om uw partijschappen moet ik een vraag u voorleggen, waarvan de beantwoording de dwaasheid en verwerpelijkheid van de scheuring onder u aanwijzen zal. Het is de vraag: Wie is dan Paulus? en wie is Apollos? Wat zijn zij anders dan dienaars, waardoor u geloofd heeft? Zij zijn dus geen meesters, waaraan u zich als aan hoofden met uw geloof moet vasthouden. Zij zijn dienaars, die de middelen zijn geworden voor u, om tot het geloof te komen en dat, zoals de Heere aan een ieder gegeven heeft, zodat hun dienst in een tweevoudige gedaante te voorschijn treedt, die een zekerverschillende wijze van hun werkzaamheid teweeg bracht.

6. Ik heb het gewas van uw gemeente als een Christelijke geplant, Apollos heeft nat gemaakt (Hand. 18: 1-18 en 27 v.); maar God heeft de groei gegeven en zo komt dat verschil weer meteen tot een eenheid, die bij beiden bestaat.

7. Zo is dan noch hij, die plant, iets, noch hij, die nat maakt (Joh. 3: 27), zodat men recht zou hebben zich naar zijn naam te noemen, maar God, die de groei geeft, is alles in allen (Kol. 3: 11. Ps. 115: 1). Hij moest het uitgezaaide vruchtbaar maken, zodat het groeide en het nat maken, zegenen, opdat Hij de groei veroorzaakte.

De apostel beschouwt de gemeente te Corinthiërs als een planting, die haar oorsprong aan hem, aan Paulus, haar groei, die ook uitbreiding naar buiten in zich sluit, aan Apollos te danken heeft, maar beide slechts in zoverre dit menselijke werkzaamheden waren, die God dienden, die de groei bewerkte, zonder wie noch planten noch begieten het tot een gewas zou hebben gebracht. Daardoor wordt de verdienste, dat een gemeente te Corinthiërs bestond, aan die beiden ontnomen, die daartoe op menselijke wijze werkzaam waren geweest en alleen tot God terug geleid.

Hoe moest de Corinthiërs, die door de arbeid van de apostel in die anderhalf jaar (van de herfst van het jaar 52 tot de lente van 54, Hand. 18: 11) uit de woestijn van het Jodendom en de wildernis van de heidenen in de tuin van de kerk waren overgeplant, het hart kloppen bij zijn woorden: "ik heb geplant. " "Hij leerde hun het woord van God" zegt Lukas eenvoudig van het planten van Paulus te Corinthiërs; en wij hebben in het tweede hoofdstuk gelezen hoe hij hun het woord van God leerde, hen inplantend in de vruchtbare grond van de liefde van God, aan het kruis van Christus geopenbaard. Als nu de broeders te Efeze van het planten van de apostel te Corinthiërs hoorden, zonden zij Apollos over; en deze "heeft veel toegebracht aan degenen, die geloofden, door de genade" (Hand. 18: 26). De Heere had hem de schone gave van de genade geschonken het Evangelie van Christus door de gehele Schrift te zien en krachtig in het bewijs voeren, de tegenspraak van de ongelovige Joden te overwinnen, dus het wortel schieten van de planten van de Heere (Jes. 61: 3) in de geestelijke grond van de Schrift en hun ontwikkelen uit de zaden van het woord tot stengels, bladeren, bloesems en vruchten te bevorderen. Daarvan zegt Paulus met blijde erkenning van de gave aan zijn broeder verleend: "Apollos heeft nat gemaakt. " Met hem treedt hij nu echter terug achter Hem, die

door het planten en nat maken van Zijn werktuigen alleen het leven van het geplante en natgemaakte heeft teweeg gebracht, namelijk het leven van het geloof - "God heeft groei gegeven. "

Volgens hun mening verhieven de partijmannen de door hen tot partijhoofden gemaakte mannen zeer hoog; maar inderdaad verlaagden zij hen; want door die mensen boven hetgeen behoorlijk is te verheffen, beroven zij hen van hun werkelijke waarde, daar al hun voorrang alleen daarin bestaat, dat zij dienaars van het geloof zijn en niet voor zich, maar voor Christus tot discipelen te winnen.

Niet dat is onrecht, dat de schapen van Christus, die Zijn stem kennen, liever geestelijke en wedergeborene dan vleselijke predikers horen; maar wel moeten die toehoorders vleselijk worden genoemd, als zij bij verschillende gaven van rechtschapen dienaars de ene aanhangen en de andere verachten, ze in het geheel niet of toch zelden horen, waardoor zij zich niet slechts tegen dezen, maar ook tegen God zelf en tegen Zijn woord bezondigen.

Harmonie heeft altijd iets, dat ons treft en bekoort, maar waar blinkt zij ons heerlijker tegen dan wanneer wij het rijk van de natuur en het rijk van de genade opmerkend samen vergelijken? Zowel in het een als in het ander blijkt uit talloze proeven de waarheid van het woord, waarvan de herinnering, zeker niet alleen in de eerste eeuwen van de Christenheid noodzakelijk was. "Zo is dan noch hij die plant iets noch hij, die nat maakt, maar God, die de groei geeft. " - Vergelijken wij het geestelijk akkerwerk van God met wat ons de heerlijke schepping doet aanschouwen, weldra blijkt het ons, dat God in beide dezelfde kracht openbaart. In beide rijken wordt groei gezien; zoals het daarbuiten voortstreeft, van zaaitijd tot bloeitijd, van bloeitijd tot oogst, zo is ook in het Godsrijk niet stilstand, veel minder teruggang, maar gedurige groei de leus en hij vindt dan ook werkelijk plaats, waar eenmaal het goede werk in een zondig hart is begonnen. die groei kunnen intussen beide rijken zichzelf niet geven. Zeker zowel op de akker van het veld als op de akker van het hart hangt er niet weinig van af, of de grond met overleg is bewerkt, of er werkelijk goed zaad is gestrooid, of het gezaaide met voldoende zorg bewaakt, gekweekt en besprengd wordt. Maar met dat al, de groei zelf komt enkel en uitsluitend van boven en het was meer dan een vrome verzuchting, het was beide de uitspraak van geloof en van de diepste levenservaring, die in het woord van Paulus ons tegenklinkt: "die het zaad de zaaier verleent, die vermenigvuldigt ook u gezaaisel en vermeerdert de vruchten van uw gerechtigheid! " (2 Kor. 9: 10). Het is daarbij ongetwijfeld van grote betekenis, dat de grote Gever van de groei beide in het rijk van de natuur en van de genade dezelfde regels volgt. In beiden geeft God groei, maar alleen waar eerst in diepe afhankelijkheid van Hem, geplant en natgemaakt is. De middelen van de genade worden bij het verlenen van de groei niet buiten werking gesteld, maar veeleer verondersteld en gevorderd. Al baden vrome ouders van de morgen tot de avond om het eeuwig heil van hun kroost, dat bidden zou spotten zijn als zij hun kinderen niet tevens opvoedden in de lering en vermaning van de Heere. Alleen bij het gebruik van de middelen geeft God voorts de groei onmerkbaar, langzamerhand en met trapsgewijze voortgang. Niet op eenmaal wordt het spruitje een plant en de eikel een eik; niet als door een toverslag staat daar opeens het nieuwe schepsel in Jezus Christus tot goede werken geschapen. De aanvang van het geestelijk leven is doorgaans voor anderen, vaak voor onszelf bedekt; vaders in Christus worden wij niet, als wij niet eerst mannen, mannen niet, als wij niet eerst jongelingen en kinderen in Hem zijn geweest. Daarbij, God geeft de groei, maar op Zijn eigen tijd en op Zijn bijzondere wijze. Evenmin in het rijk van de natuur als in dat van de genade laat Hij op dit punt Zich de wet door één van Zijn schepselen voorschrijven: Hij is de Heer, die doet wat goed is in Zijn ogen. De kracht van alle mensen kan de zomer niet uit een koude lente te voorschijn drijven, maar

ook het verstand van alle wijzen de oogstdag niet uitstellen, als hoger wijsheid wil, dat het graan reeds betrekkelijk vroeg gerijpt zal zijn. De ene heester groeit in de zon, de andere in de donkere schaduw; de groei gaat voort in de stilte, maar straks weer wordt hij voorwaarts gestuwd door de storm, die wij meenden dat alles bederven zou en die juist van achteren blijkt, van onberekenbare zegen geweest te zijn. Wij denken vaak dat de boom van ons geestelijk leven zorgvuldig moet worden ontzien en gekoesterd, maar God besnoeit hem zo hard, dat hij geheel schijnt ontluisterd, opdat hij juist zo te rijker vruchten zou dragen. Genoeg, God geeft groei, maar na tijdelijke teleurstelling straks in te overvloediger mate. Misgewas kan er zijn op het gebied beide van de natuur en de geest, maar straks wordt het vervangen door te overvloediger oogst, want daar en hier kan men zeggen, dat Hij, die de groei geeft, die ook werkelijk wil, omdat Hij de God van het leven en van de goedertierenheid is, die onmogelijk kan laten varen het werk van Zijn handen. Behoeft het nog gezegd te worden dat Hij, die zo op tweeërlei grondgebied Zijn heerlijkheid openbaart, dan ook op beide dezelfde hulde verdient? God is het, die de groei geeft! Wat een krachtige roepstem tot danken en bidden, waar dan ook tot werken en wachten. Beschouwingen als deze zijn goed geschikt om ons klein te maken en ons voor onze God in de diepste ootmoed te houden. Met al onze wijsheid en kracht kunnen wij niets doen buiten Hem, die slechts het "groeit en vermenigvuldigt" van het kostbaarst zaad heeft terug te houden en het is verstikt in de aarde. Maar wat een verheffend uitzicht ook daar tegenover en wat een prikkel tot ijverig werken! Hij, die de groei moet geven, Hij wil en zal het ook, waar met een oog op Hem geplant en nat gemaakt is; op teleurstellingen moeten wij altijd voorbereid zijn, maar ook op verrassingen mogen Zijn dienaren rekenen en straks in Zijn naam elkaar toeroepen: "Hef uw hoofden op en aanschouw de landen, want zij zijn al wit om te oogsten! "

8. En die plant en die nat maakt zijn één, namelijk niets anders dan dienaren van God; a) maar een ieder, de een zowel als de ander, zal in de dag van de vergelding zijn loon ontvangen naar zijn arbeid, naar mate van de moeite en inspanning, van de trouw en nauwgezetheid, die hij heeft betoond in hetgeen hem was bevolen.

a) Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. 2 Kor. 5: 10. 22: 12.

"Die plant en die nat gemaakt zijn een" er is geen onderscheid onder hen wat de verhouding aangaat tot Hem, die ze als Zijn werktuigen gebruikt; zij zijn beide niet meer en niet minder dan Zijn dienaren, daarin een, dat zij juist daarin gelijk zijn.

Hoewel alle werkers in het akkerwerk van God gelijk zijn in dat opzicht, dat niemand meer en niemand minder is dan dienaar en werktuig van God en dus dat onderscheid verkeerd is, dat partijschap onder hen maakt, zo is er toch onderscheid onder hen voor God: een ieder zal zijn loon ontvangen naar zijn arbeid. Bij gelijke zaligheid, die dezelfde Christus voor allen verdiend heeft en aan alle gelovigen, die tot dezelfde hoop geroepen zijn, toekent, zullen de dienaren van God velerlei beloning ontvangen, de een hoger dan de andere, ieder naar zijn werk, macht over tien en over vijf steden (Luk. 19: 15 v.), eergestoelten, erekronen, hemelglans, lof van de Heere (MATTHEUS. 19: 28. 1 Kor. 9: 25. 1 Petrus 5: 4. Dan. 12: 3. 1 Kor. 4: 5. Vertroostend is daarbij dit, dat het loon is afgemeten naar de arbeid, niet naar de uitkomst, ook de bijna vruchteloze arbeid van Paulus te Athene en zijn zo moeilijke, maar vergeefse arbeid te Jeruzalem heeft zijn loon in de hemel. Maar waarom spreekt hij hier van het loon van de dienaren van God? Omdat hij het ware loon, dat zij van God zullen ontvangen, elk naar zijn arbeid, tegenover het valse loon wil stellen, dat de partijen te Corinthiërs uitdeelden naar vleselijke waardering. Wee de dienaren van God, die naar

mensenlof en kronen van partijen jagen. Zij hebben hun loon al. Maar die getrouw dienen en werken zonder te vragen naar menselijk oordeel, zullen een vol loon ontvangen.

Wat de verlossing aangaat kan van verdienste geen sprake zijn; het is echter de vraag hoe getrouw iemand gebruik maakt van de genade door hem ontvangen en daarin arbeidt. Dan is het: "die zal gegeven worden; " dat is het wat Paulus loon noemt.

Verder zeggen wij dat de goede werken waarlijk verdienen, niet dat zij voor ons vergeving van zonden zouden verdienen of ons voor God rechtvaardig maken, want zij behagen God niet, als zij niet geschieden door Hem, door wie de zonden reeds vergeven zijn. Zo zijn zij ook het eeuwige leven niet waard; maar zij verdienen andere gaven, die in dit en na dit leven worden gegeven. De zaligen zullen beloning hebben, de een meer dan de ander. Zo'n onderscheid maakt de verdienste, naardat die voor God welbehaaglijk is en is verdienste, omdat zij die goede werken doen, die God tot kinderen en erfgenamen heeft aangenomen. Zo hebben zij dan eigen en bijzondere verdienste, evenals het een kind boven het andere.

9. Want wij, uw leraars, zijn Gods a) medewerkers; wij arbeiden met Hem in Zijn werk. Gods akkerwerk, dat voltooid moet worden, Gods b) gebouw, dat opgebouwd moet worden (Efez. 2: 21 v.), bent u, Christelijke gemeenten.

a) 2 Kor. 6: 1. b) Kol. 2: 7. 1 Petrus 2: 5.

Met bijzondere kracht en verhevenheid staat vooraan het woord "Gods", dat de heilige adel van de leraars en van de gemeente uitspreekt. Het komt telkens in de drie leden voor, in een schone opklimming leraars en gemeente aan elkaar verbindend. De eersten, die reeds boven vs. 5) met de eervolle, maar steeds nog ootmoedige uitdrukking "dienaars" werden genoemd, worden nu hier met veel hogere naam genoemd: "Gods medewerkers" en daardoor evenals door de gelijke heiligheid van de gemeente verheven boven het nietig menselijk, vleselijk oordelen en boven partijschappen.

Gods medewerkers of medehelpers (2 Kor. 6: 1) staan met hun arbeid en hun hulp niet naast God als degenen, met wie de Meester de arbeid deelt; hier is niet mensenkracht en Gods kracht aaneen verbonden, alsof God een helper nodig had, maar het werken van de dienaars is doortrokken van de werking van God (2 Kor. 5: 20), evenals omgekeerd ook de Heere hun Medewerker wordt genoemd (Mark. 16: 20). De Heere heeft het ambt van de Geest niet uit Zijn hand weggegeven toen Hij het Zijn medewerkers gaf; maar wel heeft hij hen tot Zijn hand gemaakt.

De gemeente is Gods akkerwerk; zij behoort Hem toe. Hij is het, die dit veld bebouwt, uitwendig door de prediking van de leraars, inwendig door Zijn Geest. Wat de leraars doen is planten en nat maken; maar het woord, dat wordt uitgezaaid, is het Zijne; alle geschiktheid, die zich in het eerste planten, zowel als in de verdere verzorging vertoont, is Zijn gave; van Hem hangt alle groei af; zonder Zijn zegenende kracht kan geen planten of nat maken iets teweeg brengen. Maar wat zo Goddelijk is, dat is een heiligdom, dat voor Hem moet worden bewaard. Een ander als mede-eigenaar te willen invoeren is een misdadige miskenning en verachting van Zijn recht. De gemeente is Gods gebouw, een beeld verwant met de uitdrukking "tempel van God. " In beide namen ligt de inhoud van de werkzaamheid van Gods medewerkers opgesloten: bewerking van het akkerveld, optrekken van het gebouw.

Als de apostel bij het "Gods akkerwerk", tot welk beeld de uitdrukkingen "planten en nat maken" had geleid, nog het "Gods gebouw" voegt, heeft hij niet de bedoeling dit nieuwe beeld verder uiteen te zetten; hij wil tot een verklaring overgaan, waarvoor dit tweede beeld een geschikter aanknopingspunt aanbiedt dan dat eerste.

10. Naar de genade van God, die mij tot mijn apostolisch ambt tot stichting van gemeenten gegeven is Ro 15: 24, heb ik als een wijs bouwmeester het fundament gelegd. Ik heb mijn ambt volbracht, door in de goddelijke prediking zo te verkondigen als in Hoofdstuk 2: 1-5 gezegd is; en een ander, niet alleen één enkele, maar menigeen, die na mij tot in als leraar komt (Hoofdstuk 4: 15), bouwt daarop. Maar een ieder van hen, die zo verder bouwen, zie toe, hoe en met welk materiaal (vs. 12) hij daarop bouwt.

Nadat de apostel in de vorige verzen heeft aangetoond hoe verkeerd het is als enigen aan zijn of aan een andere persoon hangen, of voor de persoon van de ene partij kiezen tegenover de andere, dan wordt de slotzin van deze afdeling: "u bent Gods gebouw" tot uitgangspunt van een waarschuwing voor hen, die zich onderwinden, in zijn werk van opbouwing van de gemeente te treden. Van Zijn eigen arbeid spreekt hij niet met het oog op het loon, waarop hij mag hopen, maar alleen om te zeggen wat na hem aan de gemeente bleef te doen. Aan hem heeft God gegeven om als bouwmeester de grondslag te leggen. Elk ander werk nu is een daarop bouwen en dan drukt hij ieder op het hart wel toe te zien, dat hij daarop goed bouwt. Niemand van hen kan een ander fundament leggen naast dat en met terzijde stelling van dat, dat er reeds ligt. Allen, die te Corinthiërs na de apostel komen, zijn geroepen daarop te bouwen, omdat zij het fundament, het enige, dat gelegd kan worden, waar een Christelijke gemeente zal worden gevormd, reeds gelegd vinden.

Paulus neemt de inhoud van het woord "ik heb geplant" (vs. 6) in het beeld van het gebouw op (Jer. 18: 9) en spreekt nog eens nadrukkelijk uit, die zijn arbeid is, hem door de Heere toegewezen. Hij belijdt daar, dat hem de gave tot het leggen van het fundament, die voorname apostolische genade (Rom. 1: 5; 15: 20) gegeven was en dat hij met deze gave de Corinthiërs als een wijs bouwmeester had gediend. Niet zonder het Griekse vlees te treffen, noemt hij zich juist een wijs bouwmeester. Hij heeft het fundament gelegd, omdat hij de prediking van Jezus Christus, die voor de wijzen van deze wereld een dwaasheid is, naar Corinthiërs overbracht en met deze dwaze prediking aanhield tot die vast werd in een gemeente van geroepene heiligen, die hun geloof eendrachtig belijden met aanroeping van de naam van onze Heere Jezus Christus (Hoofdstuk 1: 2 en 6). Vroeger was Paulus een van de dwaze bouwlieden geweest, die de kostelijke steen van Zion hadden verworpen; maar nadat hij door genade de Christus had leren kennen, die tot hoeksteen geworden was, werd hij tot een wijs werkman, ja, een wijze bouwmeester (architect) met het bestek van het hele gebouw, als Gods medewerker, vertrouwd. Hij werd leidsman van het werk en aanvanger van de arbeid, zo het fundament leggend, dat het daarop te plaatsen gebouw vast gegrondvest staat; niet op menselijke wijsheid, maar op de kracht van God (Hoofdstuk 2: 5). Toen hij dan van Corinthiërs afscheid nam, had hij de arbeid volbracht, waartoe hij gezonden was. De haard van het Evangelische vuur stond daar, de bron van levend water was gegraven, de grond was gelegd. "Een ander bouwt daarop", zegt hij, omdat hij weet, dat de rij van Gods medewerkers, geopend door de apostelen, zich zal uitstrekken, het ene lid na het andere, tot de dag van het laatste vuur van de beproeving. Het werk van al deze volgende bouwlieden kan geen ander zijn dan een opbouwend en tot deze allen richt hij vervolgens zijn waarschuwing: "een ieder zie toe, hoe hij daarop bouwt! " Het verder opbouwen nu bestaat in het voortgaan met de prediking van het Evangelie en in de gehele dienst, waardoor de gemeente in hetgeen begonnen is, gesterkt wordt en in Christus Jezus opgebouwd, beide in leer en in leven. In het

verband van de vier eerste hoofdstukken van onze brief waarschuwt de apostel niet tegen het invoeren van vreemde leer, maar alleen voor vleselijk en werelds oordelen over geestelijke zaken, voor misbruik van de ware evangelische leer tot onderwerp van menselijke redeneerkunst en wijsheid en dientengevolge tot een twistappel van verschillende partijen. Het is van belang om dit in gedachte te houden, om het oordeel te verstaan, dat in vs. 15 wordt aangekondigd.

Ieder, wiens werk het is om verder op te bouwen, zo vermaant de apostel, moet erop letten dat het op de juiste wijze, met het juiste bouwmateriaal gebeurt, dat de ontwikkeling van de gemeente niet in plaats van bevorderd, benadeeld wordt door leringen of leerwijzen, die niet passen bij de fundamentele leer, daarmee niet in overeenstemming zijn.

11. Want niemand van degenen die verder bouwen, kan een ander fundament leggen, dan hetgeen eens voor altijd door God zelf (MATTHEUS. 21: 42. Hand. 4: 10 v. Efeze. 2: 20) en dienovereenkomstig ook bij u door mij a) gelegd is, dat is Jezus Christus. Wilde iemand dat doen, hij zou niet meer een opbouwer zijn, maar een verstoorder en verwoester.

a) Jes. 28: 16. MATTHEUS. 16: 18.

Dit wijzen op het een fundament van de Christelijke kerk en leer wijst op een sterk indirect bestrijden van die leraars, die met voorbijgaan van de ware Christus, te ver van het fundament afdwaalden en gevaar liepen om het verder bouwen te veranderen in het leggen van een tweede, maar vals fundament.

Ik heb ondervonden en in alle geschiedenissen van de gehele Christenheid opgemerkt, dat allen, die het hoofdartikel van Jezus Christus goed hebben opgevat en vastgehouden, vast gebleven zijn in het waar Christelijke geloof en hoewel zij afgedwaald en gezondigd hebben, zijn zij toch ten slotte behouden, want die hierin recht en vast staat, dat Jezus Christus waarachtig God en mens is, voor ons gestorven en opgestaan, voor die worden meer en meer alle andere artikelen duidelijk en zeker. Weer heb ik ook opgemerkt, dat alle dwaling, ketterij, afgoderij, ergernis, misbruik en boosheid in de kerk oorspronkelijk daaruit zijn voortgekomen, dat dit artikel of geloofsstuk van Jezus Christus is veracht en verloren. En als men het goed bij het licht beschouwt, dan waren alle ketterijen in strijd met het heerlijke artikel van Jezus Christus, zoals Simeon (Luk. 2: 34) van Hem zegt, dat Hij gesteld is tot een val en tot een opstanding van velen in Israël en tot een teken, dat weersproken zal worden.

13. Ieders werk zal openbaar worden, a) want de dag (Rom. 13: 12. Hebr. 10: 25 b) zal het verklaren, of men goud, zilver of edelsteen, of dat men hout, stro, stoppels heeft opgebouwd, omdat het door vuur ontdekt wordt. Daardoor wordt het ontdaan van aardse omgeving en verduistering, die hier nog de eigenlijke gesteldheid verbergen en duidelijk zichtbaar gemaakt (volgens andere verklaring: want hij, de dag van de Heere, wordt in vuur geopenbaard, zijn openbaring zal plaats hebben in het element van het vuur (2 Thessalonicenzen. 1: 8). En hoe ieders werk is zal het vuur beproeven. Het zal daardoor blijken of het inbeelding is geweest wat hij gesproken en gezocht heeft, of goddelijke wijsheid, of kunstwerk, of krachtige woorden, of uitgedrukte meningen, of onbedriegelijke waarheid.

a) Jes. 8: 20; 48: 10.

De verschillende voorbeelden van bouwstoffen, in een levendig asyndeton (zonder verbindingswoorden) naast elkaar geplaatst, duiden de verschillende leerstoffen aan, die door

leraars worden aangewend en met het geloof in Christus in verbintenis worden gesteld, om de Christelijke vorming van de gemeente te ontwikkelen en te voltooien. Treffend is daarom de glosse van Luther: "Dit is gezegd van prediking en leer, die geleerd worden tot versterking of tot afbreuk van het geloof. Die prediking en leer zijn of als goud, zilver en kostelijke stenen, van grote waarde en onvergankelijke duur, of als hout, hooi, stoppels van weinig waarde en vergankelijk, zodat zij, terwijl de eerste bij de openbaring van Christus in hun eeuwige waarde zijn gebleken, tot niet zijn geworden, d. i. openbaar worden, als niet behorend tot de eeuwig blijvende waarheid en geen bestanddeel uitmaken van de volmaakte kennis, die dan wezen zal" (Hoofdstuk 13: 12). Bij deze verklaring moeten twee zaken worden in het oog gehouden: 1) dat de bijzondere materialen niet mogen verklaard worden van bepaald te noemen geloofstellingen, hoewel in het algemeen het trapsgewijs verschillende van de bestanddelen van de beide klassen niet te miskennen is; 2) dat de tweede klasse geen rechtstreeks anti-Christelijke leerstellingen in zich bevat. Het eerste zou slechts tot willekeurige bepalingen aanleiding geven, die geen grond in de tekst hebben; tegen het laatste zou dit, dat het op het fundament gebouwd wordt, alsmede het apostolische woord in vs. 15 : "zelf zal hij behouden worden" strijden. Het ligt voor de hand het "hout, hooi, stoppelen" met zodanige leerstellingen te verklaren, waaronder verzwakkende en misvormende voortbrengsels van menselijke wijsheid en kunst, filosofische en Joodse meningen van de goddelijke waarheid worden vermengd. In het algemeen zijn alle leerstellingen, speculaties. enz., bedoeld, die, hoewel in het tijdelijke gebouw ingevoegd, toch hij de laatste openbaring op de dag van de Heere niet zullen blijven en niet als bestanddelen van de volmaakte kennis mee zullen bestaan, maar dan in plaats van in de laatste catastrofe proefhoudend te blijken, zoals de leerstellingen, die met het goud, enz. worden vergeleken, openbaar worden, als niet behorend tot de goddelijke waarheid en daarom verworpen worden. Dergelijke stukken heeft ook in meerdere of mindere mate elke kerk mee in het gebouw van haar door mensen vastgestelde leer en deze hoe langer hoe meer te leren kennen en terzijde te stellen volgens de Schrift, is het doel van de verdere ontwikkeling, aan welke geen kerk tot aan de dag van die laatste crisis zich mag onttrekken, het allerminst onze Protestantse met haar centraal Schrift-principe, dat haar karakter bepaalt en regelt.

Er is een grote ruimte opengelaten voor de keuze van de stof, voor het verband, waarin die wordt gesteld, voor de wijze, waarop de bijzondere stukken worden voorgesteld, voor de orde, waarin zij worden behandeld enz. Dezelfde waarheid kan op vruchtbare wijze worden voorgesteld, of door zuiver verstandige, droge behandeling kan haar kracht worden verminderd; de vorm kan ten koste van de inhoud met zorg worden behandeld, met redekunstige opsiering de eenvoudigheid van het kruis van Christus worden bedekt, door wettisch drukken op uitwendige zaken, het gemoed worden afgeleid van de toewijding aan kern en middelpunt van het Evangelie; het woord van God kan recht worden gesneden of door eenzijdig op de voorgrond plaatsen van de ene waarheid boven de andere de kracht van deze worden verzwakt en gemaakt worden, dat zij zonder uitwerking blijft, of ten minste niet op de juiste wijze zich werkzaam betoont - kortom, in de menselijke behandeling, voorstelling en toepassing van de door God gegeven waarheid ligt de mogelijkheid om daaruit voor de gemeente goud, zilver, kostelijke stenen of hout, hooi, stoppels te maken. Als men voorbeelden wil zoeken, geeft de geschiedenis van de kerk die veelvuldig. Men beschouwt de tijd van de strijd tot vaststelling van de Christelijke leer in de eerste vijf eeuwen, of de arbeid van de scholastieken in de middeleeuwen, of de ontwikkeling van de Evangelische kerk na de reformatie en reeds nu zal veel kunnen worden voorgesteld als goud en veel als stro, naardat nu reeds meer licht is opgegaan; de laatste eigenlijke beslissing is echter eerst in de toekomst te wachten.

Zoals het werk van bouwlieden door vuur het best ontdekt wordt, omdat men dan kan zien welke stoffen duurzaam zijn en welke geheel verteerd worden, zo zal ook het vuur, als het ware, in de grote dag van de algemene verantwoording beproeven en openbaar maken, hoe het werk van elke leraar is. Dan zal de waarde van elks werk even duidelijk openbaar worden als de bouwstoffen van een huis ontdekt worden, wanneer het in de brand raakt. Het werk van elke leraar zal in die dag net zo gestreng onderzocht worden, als de bouwstoffen van een huis, wanneer zij aan de vlammen worden blootgesteld. Dan zal men de ijdelheid zien van de trotse verbeelding, die sommige leraars van zichzelf hebben en van de toejuiching, die sommigen gegeven wordt, even gelijk een felle brand het onderscheid tussen een marmeren en lemen wand openbaar maakt.

14. Als onder dat vuur, dat verteert al wat niet deugt, iemands werk blijft, dat hij daarop gebouwd heeft, die zal loon ontvangen, als een, die zich waarlijk verdienstelijk gemaakt heeft jegens het gebouw van God (vs. 8).

15. Als iemands werk zal verbrand worden, die zal schade lijden, want hij ziet niet alleen zijn werk teniet gaan, maar hij verliest ook het loon voor zijn werk, waarop hij had gerekend. Maar zelf zal hij, als hij op het juiste fundament heeft gebouwd en daarvan niet is afgeweken (Hand. 2: 21; 13: 39; 16: 31, behouden worden, maar zoals door vuur. Hij moet door veel angst en door vele gevaren heen en zal ook gevoelige verliezen en smarten niet ontgaan. Hij zal zijn als een koopman, die schipbreuk leed en wel levend uit de wateren wordt gered, maar toch waren en winst verliest (MATTHEUS. 5: 19).

De edele grondstoffen, die niet vernietigd kunnen worden, zijn de eeuwige waarheid, die met het fundament, het woord van het kruis overeenstemmen en op de juiste manier uit deze eeuwige grondwaarheid zijn afgeleid. Aan deze zijn eeuwige, onvernietigbare, heerlijke werkingen verbonden, namelijk de ware leden van de gemeente, die door ware lering worden opgewekt en gevormd. Omgekeerd, de vergankelijke bouwstoffen zijn de afdwalingen van de waarheid, die wel de hoofd- en grondleer niet omverstoten, maar toch een ver achterblijven veroorzaken en in de gehele gemeente de vermenging van vele valse en dode leden ten gevolge hebben. De dag, die over de deugdelijkheid van de bouwstof beslist, is de oordeelsdag van de Heere, de dag van de beslissing en volmaking, wanneer het vuur het wereldgebouw versmelten zal en het geestelijk vuur van de beproeving de ware leden van de Heere openbaar zal maken. Hier ontvangt dan de getrouwe werker zijn loon daardoor, dat zijn werk behouden wordt, hem tot vreugde en eer, dat een menigte van ware leden van de Heere, die hij heeft opgewekt en doen opgroeien, met Hem in de zaligheid ingaat, die alleen datgene in zich opneemt, wat eeuwig blijft. Maar hij, die waarheid met dwaling heeft vermengd, zonder toch de grond zelf te vervalsen, ziet zich met droefenis zijn loon ontgaan, omdat de leringen, die hij verkondigd heeft en de mensen, die hij ermee gewonnen meent te hebben, in de beproeving niet bestaan en hij zelf ternauwernood gered wordt. (V.).

Als Christus Zich openbaart als degene, aan wie het gehele oordeel is overgegeven, als Hij met Zijn rechterlijke majesteit, die alles afzondert en verteert, dat het Zijne niet is, alles doorzoekt en beproeft, zal hetgeen het stempel van Zijn Geest niet draagt, maar uit een andere, een menselijke geest is voortgekomen, een product van menselijke kunst en menselijk denken en menen is, hoe hoog het ook door mensen werd geacht, toch niet proefhoudend bevonden worden. Het vuur van Zijn gericht zal het teniet doen. Zo is dan de arbeid van zo een verloren; hij kan niet worden onderscheiden als een, die heeft medegewerkt tot het Godsgebouw; hij kan niet met vreugde de Heere als Rechter verwachten, die zijn trouw zal belonen; hij moet bevreesd zijn voor Hem te verschijnen als een, die tevergeefs gearbeid

heeft, die zo goed als niets heeft teweeggebracht, die het werk van God niet in waarheid heeft bevorderd. Evenals iemand werkelijk nog blij mag zijn, als hij uit een vuur, dat zijn gebouw heeft aangegrepen, nog maar alleen zijn leven mag redden, zo gaat het ook zo een, dat hij voor zijn persoon nog wel gered wordt, maar van al zijn arbeid niets overhoudt, zodat zijn werken hem niet navolgen.

In onze plaats ligt de belangrijke waarheid, die de Protestantse kerk op de meest besliste wijze heeft vastgehouden, dat de zaligheid zelf slechts tot voorwaarde heeft het geloof, waarmee de fundamentlegging van Christus verbonden is, maar de graad van zaligheid staat in verhouding tot de trap van heiligheid, die de mens verkrijgt. Hij, wiens werk in het oordeel van God zal bestaan met het fundament in Hem, heeft een hoger loon dan die zijn werk verliest, al is het ook dat hij zelf nauwelijks zalig wordt.

Vaker laat de Heere Zijn knechten reeds in het gezicht van de dood zien en wel op de gevoeligste wijze en tot diepe beschaming, wat echt en wat onecht is, wat aan hun werk genade en wat natuur is. Menige aangewende, levenslang gekoesterde inbeelding gaat teniet in de gloed van het licht van de eeuwigheid, dat in de stervensuren schijnt. Maar ook in noden en bestrijdingen nog in deze tijd kan reeds de kracht van het vuur ons aangrijpen, dat eindelijk de wereld zal verbranden; en wel van ons als wij van dag tot dag ter verbranding overgeven wat niet zuiver Gods woord en daad is in ons Christendom, voordat de dag komt, die in vuur openbaar wordt!

16. a) Weet u niet, dat u Gods tempel bent en dat wel daarom, omdat de Geest van God in jullie woont (Ezechiël. 36: 27. Rom. 8: 9 en 11. 2 Tim. 1: 14).

a) 1 Kor. 6: 19. 2 Kor. 6: 16. 1 Petrus 2: 5.

17. Als iemand de tempel van God schendt, die zal in rechtvaardige wedervergelding God schenden (MATTHEUS. 10: 28. Openbaring 22: 18 v.); want de tempel van God is als Zijn woning of plaats van Zijn tegenwoordigheid, heilig. Die is dus onschendbaar en niet te schenden zonder zware, goddelijke straf, die tempel u bent, omdat ieder lid van de gemeente, als behorend tot de kerk, voor zijn deel is wat de kerk in het geheel is (1 Kor. 6: 19. Efeze. 2: 21 v.).

Tot hiertoe heeft Paulus de gemeente beschouwd als een gebouw aan God toebehorend en de grote verantwoordelijkheid aangetoond van de werkzaamheid van verder opbouwen daaraan. Nu gaat hij voort tot nadere aanwijzing van haar heilig karakter als van een tempel van God, bewoond door de Geest van God, terwijl het schenden daarvan een dienovereenkomstig goddelijk gericht na zich zal slepen. Met de vraag: "weet u niet? " doet hij een beroep op hun Christelijk bewustzijn en geeft te kennen, dat in de partijgeest, die de gemeente ondermijnt en tot haar oplossing, dus tot verwoesting van de tempel van God leidt, zich een verduistering van dit bewustzijn openbaart zodat zij zich zo gedragen, als wisten zij dat niet.

Aan de stelling in vs. 9 : "u bent Gods gebouw", dat hem aanleiding heeft gegeven om over het bouwen te spreken, dat na hem alleen mogelijk is, sluit de apostel nu de andere aan: "u bent de tempel van God", om vervolgens voor de verderver van deze tempel te waarschuwen. Vs. 10-15 was bestemd voor hen, die het makkelijk opnamen met een voortzetting van zijn arbeid. Het volgende daarentegen is bestemd voor hen, die zich niet ontzagen de vrucht van zijn arbeid te gronde te richten (in het bijzonder is het gezegd voor de partijhoofden van die sekten, die het "ik ben van Céfas - ik ben van Christus" in de mond hadden en die zich niet

stelden als die stichters of grondleggers, Paulus en Apollos (vs. 5), die tegen hun wil tot partijhoofden waren verheven, maar die in tegenstelling tot hen als "dienaars", als verdervers konden worden gekarakteriseerd. Wat hij tot deze te zeggen heeft moet de gemeente zich laten gezeggen, om daarnaar haar gedrag jegens hen te richten; daarom begint hij met een herinnering aan haar zelf gericht.

Onder het verderven van de tempel is iets anders en ergers verstaan, dan de bijvoeging van slechte bouwstoffen, van onechte, menselijke leer en leerwijze (vs. 12); er wordt hier gesproken over beschadiging van het gebouw, omverstoten van het fundament door anti-christelijke leraars, verscheuring van de gemeente door partijgeest en door deze teweeggebrachte gevaarlijke bewegingen. Paulus wekt daar, in wederaanknoping aan de algemene erenamen van de Christenen in Hoofdstuk 1: 2, het ware, heilige eergevoel en de heilige gemeenschap van de Corinthiërs op, in tegenstelling met de onwaardige dienstbaarheid in de onderwerping onder verwoestend menselijk gezag en laat de ernstige toepassing van hetgeen hij zegt aan henzelf over.

18. a) Niemand moet zichzelf bedriegen (Hoofdstuk 6: 9; 15: 33). Als iemand onder u, die volgens het zo-even gezegde Gods tempel en woning bent, dunkt dat hij wijs is in deze wereld, die moet dwaas worden, opdat hij niet meer naar eigen inbeelding, maar inderdaad in waarheid wijs moge worden.

a) Spr. 3: 7. Jes. 5: 21.

19. Want de wijsheid van deze wereld is dwaasheid bij God, voor Gods ogen en in het oordeel van God (Rom. 2: 13) en zo kan niemand met de wijsheid van deze wereld in de gemeente van God een wijze zijn. Want er is geschreven (Job 5: 13): "Hij vat de wijzen in hun arglistigheid. Hij laat hen niet komen tot het doel, dat zij met listigheid proberen te bereiken, maar maakt dat hun slimheid op hun eigen verderf uitloopt en daarmee tot het tegendeel van wijsheid wordt".

20. En weer staat er geschreven in Ps. 94: 11 : "De Heere kent de overleggingen van de wijzen (in de Psalm staat: "mensen, dat zij ijdel zijn; zij zijn reeds door Hem geoordeeld en teniet gedaan, nog voordat zij bij hen zich verhieven.

In het voorgaande heeft de apostel de gemeente onderscheiden van hen, die haar verderven: nu gaat hij in vs. 18 tot de waarschuwing over, dat niemand zichzelf bedriegt en met een wijsheid, die dat in deze tegenwoordige wereldloop is, zich in de gemeente als wijzen willen voorstellen. De zelfmisleiding, waarvoor hij waarschuwt, bestaat dus daarin, dat iemand ten onrechte zich verbeeldt iets te zijn (Gal. 6: 3). De eigenlijke nadruk van de waarschuwing ligt dus op de nu volgende tegenstellingen "onder u" en "in deze wereld". Wijs zijn in de gemeente en wijs zijn in deze wereld sluiten elkaar wederzijds uit. Die dus meent het eerste te zijn, is het juist daarom niet, maar hij moet het eerste worden en hij moet tot dat doel een dwaas in de wereld worden. Zijn wijsheid, waarop hij zich beroemt, is toch een wijsheid van deze wereld. Als zodanig is zij dwaasheid in Gods ogen; met datgene echter, dat in Gods ogen dwaasheid is, zich in Zijn gemeente voor wijs houden en voor een wijze uitgeven, moet genoemd worden Gods tempel verderven, want wat ongeschikt is om die te bouwen, kan geen nut geven, maar alleen te gronde richten. Zo moet niemand zichzelf bedriegen, alsof hij de wijsheid, die hij zich toekent, in de gemeente zou kunnen doen gelden; hij bedenkt wat de Schrift van de wijze in eigen ogen zegt!

De bedwelming van het zelfbedrog wordt weggenomen, als alle inbeelding van wijsheid wordt opgegeven, alle gedachte aan wereldse wijsheid wordt verworpen, als iemand een dwaas wordt, d. i. zich van die wijsheid ontbloot voor de eenvoudigheid van het geloof, die men voor dwaasheid houdt en die men tot hiertoe zelf ervoor gehouden heeft. De apostel heeft ook hier, evenals in het algemeen, wanneer hij van de wijsheid van deze wereld spreekt, hoofdzakelijk de partij van Apollos op het oog, die, zoals zij de retorisch-dialectische bekwaamheid en de geleerdheid van Apollos roemde en daaraan gehecht was, die ook wel op haar wijze nabootste en dus zichzelf openbaarde als alle waarde te hechten aan wereldse wijsheid.

Het citaat uit Job is wel is waar een woord van Elifaz, die ook zelf niet in het gericht van de goddelijke wijsheid, wat het geheel betreft, kon bestaan, maar het behoort, evenals zo menige spreuk in die reden, tot de stem van de wijsheid op de straat, zoals Salomo Spr. 1: 20 zegt en wordt daarom hier met de stempel van de goddelijke waarheid getekend en bezegeld.

21. Niemand onder u dan roemt, omdat het is zoals ik van vs. 5 uiteen heb gezet, op mensen, zoals u nu doet, als de een zegt: "ik ben van Paulus", de ander: "ik ben van Apollos" en een derde: "ik ben van Céfas" (Hoofdstuk 1: 12). Men verheft er zich toch niet op tot de ene of andere man van God als partij te behoren; want alles ja het uwe, alles wat die mannen van God bezitten en niet alleen wat deze hebben, maar ook wat al het andere buiten u en om u en naast u in zich bevat, het behoort alles u toe.

22. Het zij Paulus, het zij Apollos (2 Kor. 4: 5), hetzij Céfas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomende dingen, zij zijn alle van u en moeten, als u toebehorend, u ook dienen (Rom. 8: 28 en 38).

23. Maar u bent allen tezamen van Christus, zodat niemand recht heeft om van zich in het bijzonder of in de voornaamste plaats te zeggen: ik ben van Christus, of"behoor Christus toe" (Hoofdstuk 1: 12) en christus is van God (Hoofdstuk 11: 3. Luk. 9: 20).

Het woord "dan" of "daarom" aan het begin van vs. 21 heeft niet slechts betrekking op het naast voorgaande, maar op de gehele afdeling, die nu ten einde loopt. De apostel keert tot de aanvang van het Hoofdstuk terug en begint daarna uiteen te zetten hoe de gemeente zich houden moet jegens de dienaars van het Woord. "Die roemt, roemt in de Heere", zo riep hij in Hoofdstuk 1: 31 zijn lezers toe, toen hij verklaarde waarom hij hen Christus gepredikt had zonder de middelen te gebruiken van een wijsheid, die tot de natuur behoorde. Nu hij als reden waarom hij de wijsheid, die hij werkelijk bezat, onder hen had teruggehouden, hun onmondigheid in het Christendom heeft genoemd (vs. 1-4) beveelt hij ze geen mensen te maken tot voorwerp van roem. Die men tot een voorwerp van zijn roemen maakt, die toe te behoren acht men een zegen en men is er trots op. Daarom houdt de apostel hen voor dat al wat er is, hen toebehoort. In drie tegenstellingen legt hij dit neer. Beginnend met Paulus en Apollos en Cefas, aan wier personen zij zich hechten, terwijl die toch slechts dienaars zijn van God, wier handelen hun zo of anders ten goede gekomen is, stelt hij tegenover deze dienaars van God de wereld, waaraan datgene vreemd is, waarom die drie hun iets zijn. Zij, de wereld, dient om het geloof door bestrijding te bevestigen, die het door Paulus en Apollos en Cefas gepredikte woord heeft gewerkt. Van deze tegenstelling tussen hetgeen is gaat de apostel verder tot die van de bestaanswijze, leven en dood en tot die van de tijd, heden en toekomst. De dood verlost de Christenen uit de ellende van het aardse, terwijl het leven hen gelegenheid geeft vrucht voort te brengen. Het heden is echter een vorm van de dingen, die

oefent in het hopen op die toekomst, die het tegenspel van het tegenwoordige zal zijn of aanbrengen.

De waarschuwing voor het zich overgeven aan menselijke autoriteit, voor het zich afhankelijk maken van mensen bevestigt de apostel door de waarde van de apostelen op de voorgrond te stellen als een, die in hun deelgenootschap aan Christus en door Hem van God ontheven is van alle dergelijke afhankelijkheid, integendeel er aanspraak op hebben, dat alles wat van God en Christus afhankelijk is, hen dient en bevorderlijk is in het bereiken van hun bestemming. In plaats van in partijdige eenstemmigheid te zeggen: deze en die behoort mij toe als mijn meester en leidsman, moesten zij zich allen daarvan bewust zijn, dat alles en allen hen toebehoren. Dit wordt nu gespecificeerd en wel zo, dat ten eerste, zoals het doel van de hele rede meebracht, de verschillende leraars, die men als partijhoofden stempelde, op de voorgrond worden gesteld. Hij wil zeggen dat zij zich ieder van deze naar de bijzondere gaven ten nutte moesten maken, in plaats van uitsluitend aan de ene of andere te blijven hangen. In hoge verheffing breidt hij vervolgens de gedachte verder uit, dan het naaste doel eiste; hij noemt ook de wereld en vervolgens leven en dood, tegenwoordige en toekomende dingen.

Bij de tweemaal uitgesproken zin "alles is het uwe" heeft de apostel een vorm van partij belijdenis op het oog, als bijvoorbeeld: "Paulus is de mijne" of "Cefas is mijn man! " Nadat hij nu in vs. 22 de actieve eigendomsbetrekking van de Christenen, aan wie alles dienstbaar is, heeft uitgesproken een verhouding, die naar haar algemeenheid het verheffen op menselijk gezag moet weren, voegt hij er in vs. 23 ook haar passieve eigendomsbetrekking bij, die evenzeer met die verzekerdheid in strijd is, zodat dus ook in dit opzicht het roemen op een mens (vs. 21) niet dan verkeerd kan zijn. Als hij bij de zin: "maar u bent van Christus" nog voegt: "en Christus is van God", hoewel het tot bevestiging van het verbod "niemand roemt op mensen" niet nodig was, heeft het plaats, omdat, zo hij met de eerste had gesloten, hij schijnbaar recht zou hebben gegeven aan hen, die zeiden: "ik ben van Christus" en zich daardoor als Christus eigendom noemden, om op geen mens te roemen. Dit nu wilde hij niet, want de belijdenis van deze partij, hoewel wat het denkbeeld aangaat, juist, was toch door schismatisch misbruik verwerpelijk. Hij klimt daarom tot het hoogste, tot de absolute instantie op, waaraan Christus onderworpen is, om hier, als hij drie partijen verwerpt die op menselijk gezag steunen, ook die "van Christus" haar onrecht te laten voelen. Hij wilde zeggen: Christus is geen partijhoofd, waartoe velen Hem zouden willen maken, maar behoort voor God en is er dus verre boven verheven, dat Hij in partijschappen zou worden ingehaald. Evenals namelijk de Godgelijkheid van Christus en Zijn goddelijke heerlijkheid vóór de menswording, hoewel wezenlijk toch een afgeleide was (Kol 1: 15), zo is de goddelijke glorie, die hij verkregen heeft door Zijn verhoging, om Zijn gehoorzaamheid tot in de dood van het kruis betoond een, die Hem weer verleend is (Joh. 17: 5) en Zijn heerschappij is volgens Hoofdstuk 15: 28 1Co bestemd, om aan God te worden teruggegeven.

Een Christen is als het kind in het huis van de vader, dat alles wat hem omringt met blijde blik overzien en onder het oog van de vaders gebruiken kan met het denkbeeld: het is in beginsel het mijne, omdat het mijn vaders eigendom is. Ook de wereld is de zijne, want hij mag die "gebruiken als niet misbruikend". Het leven is het zijne, want het werd hem verleend en verlengd, opdat hij het naar de vrijen drang van de liefde aan de hoogste Eigenaar wijden zou; maar de zijne is ook de dood, want die bode van de verschrikking voor de zondaar is zijn vriend, ja in Christus de overwonneling, die hem naar het land van de heerlijkheid overbrengt. Tegenwoordige en toekomende dingen, zij moeten beiden tot zijn zaligheid medewerken en kunnen niets opleveren, dat hem wezenlijk schaden zou. Alles in één woord heeft, goed

gebruikt, hem iets te geven; wel verstaan hem iets te leren; wel beschouwd, hem iets nader te brengen aan het einddoel van zijn aardse en hemelse roeping. Altijd natuurlijk, het kan er niet te ernstig bijgevoegd worden, onder de stilzwijgende voorwaarde, dat hij waarlijk van Christus is, zoals Christus van God. Bent u de Zijne niet, zelfs wat u uw eigendom noemt, het is dit niet echt; het is ten hoogste geleend goed, dat u ieder ogenblik kan ontvallen, of zelfs als het al in uw hand blijft berusten, u tot geestelijke schade kan strekken. Hoe duidelijk staat het ook hier weer te lezen en hoe krachtig wordt het door de ervaring van iedere dag meer gestaafd. Alleen de Christen is rijk en de mens buiten Christus, hij is voor God de armste van de armen, al ware ook hier beneden de ruimste schatkist te klein om Zijn goud of zilver te bergen. Maar ook van de andere kant: ieder Christen is rijk om het even of hem een hut of een paleis ter woning verstrekt; die van Christus zijn, zij zijn mede deelgenoten van al wat Hij het Zijne kan noemen. Acht u rijkdom geluk, welnu, gelukkiger mens is er niet dan de Christen, want zijn rijkdom heeft ruimere omvang, vastere grond, hogere waarde en bestendigere duur dan al de schatten van de wereld.

U bent van Christus. U bent de Zijne door overgave, want de Vader gaf u aan de Zoon; de Zijne door Zijn bloedig rantsoen, want Hij heeft de prijs voor uw verlossing betaald; de Zijne door toewijding, want u heeft uzelf aan Hem overgegeven; de Zijne door verwantschap, want u bent naar Zijn naam genoemd en tot een van Zijn broeders en medeërfgenamen gemaakt. Toon de wereld door uw leven dat u een dienstknecht, de vriend, de bruid van de Heere Jezus bent. Wordt u tot zonde verleid, antwoord: Hoe zou ik zo’n groot kwaad doen, want ik ben van Christus. Onvergankelijke beginsels verbieden de vriend van Christus te zondigen. Wordt u enige rijkdom aangeboden, die door zonde te verkrijgen is, zeg dat u van Christus bent en raak het niet aan. Bent u aan moeilijkheden en gevaren blootgesteld, sta vast in de kwade dag, wetend dat u van Christus bent. Bent u geplaatst daar, waar andere lui en nutteloos zitten, neem uw arbeid op met al uw macht en al staat u het op uw voorhoofd, zodat u in verzoeking gebracht wordt om te vertragen, roep uit: Nee, ik kan niet stilstaan, want ik ben van Christus. Was ik niet door bloed vrijgekocht, dan zou ik zoals Issaschar zijn, onder een dubbele last bukkend; maar ik ben van Christus en kan niet vertragen. Wil het syrene gezang van wereldse vreugde u van het juiste pad afbrengen, antwoord: uw muziek kan mij niet bekoren, ik ben van Christus. Als Gods zaak u roept, wijd er u geheel aan; als de armen uw hulp inroepen geef van uw goed en geef uzelf, want u bent van Christus. Doe uw belijdenis nooit oneer aan. Gedraag u altijd als een Christen, spreek als een Nazareeër en laat uw gedrag en uw omgang zó hemels zijn, dat allen die u zien zeggen mogen: u behoort de Zaligmaker toe en in u Zijn voetstappen, druipende van liefde en Zijn heilig aangezicht herkennen. Ik ben een Romein, was vanouds een reden tot rechtschapenheid: laat nog oneindig meer uw drijfveer tot heiligheid zijn: Ik ben van Christus.

HOOFDSTUK 4

AANZIEN, AMBT EN TOESTAND VAN DE PREDIKERS

d. Vs 1-21. Van Cefas, die de apostel in Hoofdstuk 3: 22 ook met name had genoemd, kon hij nu gevoeglijk afzien, omdat deze niet onmiddellijk in betrekking tot de gemeente te Corinthiërs stond, maar alleen door enige partijhoofden in betrekking tot haar was gesteld. Hij stelt nu de lezers voor, wat hij en Apollos in gemeenschap met andere medewerkers in tegenstelling met hetgeen partijen van hen wilden maken, in de daad en in waarheid waren, namelijk dienaars van Christus en uitdelers van de geheimen van God, dus bestuurders van de schatten van het huis van God. Hij stelt tegenover alle onrechtmatige aanspraken, die men de ene of andere maakte, getrouwheid in hun ambt voor als de enige eis, die men doen mocht (vs. 1 en 2). Terwijl hij nu verder denkt aan die geringe waardering, die hem in vergelijking van Apollos bij een zeer groot getal van de gemeenten overkwam, alsof hij bij die man niet in de schaduw kon staan, verheft hij zich hoog boven dat veroordelen van de mensen, die over zijn waarde of onwaarde niets hadden te beslissen. Hij kon zich nu wel beroepen op zijn zuiver geweten, maar ook dat kan niet voldoende zijn ter bevestiging van zijn ambt; daarom beroept hij zich op het gericht van de Heere ten dage van Zijn wederkomst en waarschuwt hij de Corinthiërs dit gericht niet vooruit te lopen (vs. 3-5). Apollos heeft zelf geen aanleiding gegeven om hem voor te trekken, zoals men daartoe drong, daarom sluit Paulus zich dadelijk weer aan hem aan en bestraft hij als in vereniging met hem in een uitgebreide uiteenzetting de overmoed en de verkeerdheid, alsmede het Christendom van de Corinthiërs, dat aan de wereld gelijkvormig was geworden (vs. 6-13). Hij neemt vervolgens bezit van zijn bijzonder recht, dat hij als de geestelijke vader van de gemeente heeft en wijst op zijn latere komst tot hen (vs. 14-21).

EPISTEL OP DE DERDE ZONDAG VAN ADVENT

De eerste advents epistel handelde over het komen van de Heere in deze wereld, de tweede over Zijn verder komen in de wereld, de derde handelt over Zijn wederkomen tot de wereld.

Alle profeten hebben van de Heere geprofeteerd en Zijn aankomst beloofd en voorbereid. De Heere wijst nu zelf in het Evangelie van deze zondag (MATTHEUS. 11: 2 vv.) er op, dat hun beloften in Hem vervuld zijn. De laatste adventsbode, die onmiddellijk vóór Hem heenging, is Johannes de Doper, aan wie Hij een zo heerlijk getuigenis geeft. Nog altijd zendt de Heere Zijn adventsboden uit, opdat zij Hem de weg tot alle harten bereiden en Zijn zaligheid onder alle volken verkondigen. Over deze adventsboden van de Heere handelt het epistel van de derde advent.

Zij handelt over de herder en leraar van het Nieuwe Testament. Zij wijst ten eerste aan, wat Hij is en vervolgens hoe Hij moet zijn. Eindelijk wordt de gehele advent van de Heere, Zijn wederkomst, voorgesteld als een advent voor de predikers van het Nieuwe Testament vol gericht en gerechtigheid. De gedachtegang is dezelfde als die van het Evangelie, waarin ook een groot leraar, de doper Johannes wordt voorgesteld en eerst wordt aangewezen wat hij is, de engel van Jezus, vervolgens hoe Hij is, een man van onverwinlijke trouw, terwijl het hele Evangelie de voorloper in het gericht van Zijn advents-koning voorstelt en krachtig herinnert aan het slot van het epistel: "dan zal een ieder lof hebben van God. "

Over de dienaar van de Heere, die komt: 1) wat ware dienaars van Christus zijn, 2) wat van hen geëist wordt, 3) onder welk oordeel zij staan.

Over de dienaars van de gemeente van God. 1) hun plicht, 2) hun gericht, 3) hun gewicht, vs. 6 en 7.

Waartoe heeft de Heere het heilige kerkelijke ambt gegeven? opdat het 1) verkondigt de zaligheid van de eerste advent, 2) leidt tot ervaring van een inwendige advent, 3) voorbereidt voor het loon van de laatste advent.

Laat ons worstelen, om getrouwe dienaars van Christus bevonden te worden, 1) voor het oordeel van anderen, 2) nog meer voor het oordeel van het eigen geweten, 3) het allermeest voor het oordeel van de hemelse Rechter.

De ware weegschaal, waarop de waarde van de mensen wordt gewogen, 1) de weegschaal van de wereld - veracht ze niet, maar stel ze ook niet te hoog; 2) de weegschaal van het geweten - luister naar uw geweten, maar verhef er u niet op;
3) de weegschaal van de Heere - ga zijn uitspraak tegemoet met heilige vrees, maar ook met Christelijk vertrouwen.

Ons leven in het adventslicht van dit zondagsepistel; zij herinnert ons 1) aan de Heere, die wij dienen, 2) aan de oordeelsdag, die wij wachten, 3) aan de uitspraak, die wij vernemen.

1. Houd ons dan, mij en Apollos, over wie hier voornamelijk wordt gehandeld (vs. 6 en Hoofdstuk 3: 4), een ieder mens a) als dienaars van Christus, die een bepaalde opdracht van Hem hebben ontvangen en uitdelers van de verborgenheden van God, dat zij deze in Gods huis, de kerk, door verkondiging openbaren aan de zielen hun aanbevolen en ze zo leiden tot de zaligheid, haar toegezegd.

a) MATTHEUS. 24: 45. 2 Kor. 6: 4.

2. En voorts wordt in de uitdelers ("huishouders, waarover hier gesproken wordt, evenals in de overigen, vereist, dat elk getrouw (Luk. 12: 42) bevonden wordt, terwijl dergelijke eisen, als door u worden gedaan, geen recht hebben.

Op het verbod in Hoofdstuk 3: 21 : "Niemand mag op mensen roemen", waarin hij uitdrukt hoe men niet jegens zijn gelijke moet zijn, laat Paulus nu het gebod volgen, dat de verhouding beschrijft jegens de uitdelers van het woord. Het woordje "zo", waarmee hij begint en waarop zeer de klemtoon valt, dient om het goede in tegenstelling tot het kwade in te leiden.

Van allen eist de apostel de juiste erkentenis en waardering; want hij spreekt tot Christenmensen, die allen geroepen zijn en bekwaam gemaakt om op Christelijke wijze te oordelen. Naardien hij zich aan de kant plaatst van de leraar Apollos, die geen apostel was, spreekt hij niet uitsluitend van de apostelen, maar in het woordje "ons" zijn met de apostelen ook alle dienaars van het Evangelie begrepen, voor wie enige tak van bediening uit de wortel van het apostelambt is opgegroeid, zoals ook in Tit. 1: 7 de opzieners en oudsten van de gemeenten van Christus dezelfde haam "huisverzorgers van God" dragen, die Paulus hier aan zich en aan Apollos geeft.

In twee uitdrukkingen vat Paulus de roeping van een ware Evangelist samen: hij is ten eerste een "dienaar van Christus. " Deze uitdrukking karakteriseert de persoon niet naar de functies, die hij naar beneden waar te nemen heeft, maar naar zijn dienstbare plaats naar boven. Die het Evangelie bedient, is dus niet een dienaar van de gemeente in die zin, dat hij haar als zijn heer

en rechter zou moeten beschouwen, naar haar wil zijn woord zou moeten wenden en draaien en prediken, naar de begeerlijkheden van de gemeente zich zou moeten schikken (2 Tim. 4: 3). Hij staat niet onder haar, besluiten van de meerderheid kunnen zijn leer niet bepalen, de bijval van de mensen kan voor hem niet de maatstaf zijn voor het werk, maar hij is een dienaar van Christus en daarom vrij. Zijn vrijheid van dienstbaarheid van mensen is voor hem echter geen vrijheid tot ongebondenheid, tot heerschappij over de gemeente: hij is vrij van mensen enig en alleen daardoor, dat Hij eigendom van de Heere is.

Ware leraars erkennen dat Christus Heer is en zij slechts dienaren zijn; daarom bereiden zij niet voor zichzelf, maar voor Christus de weg tot de harten van de mensen. Het is voor hen hetzelfde, of zij iets hebben, iets betekenen of niet, als slechts voor Christus de weg wordt gebaand, dat Hij ongehinderd Zijn intrek in de harten kan nemen.

De dienaren van Christus zijn verder ook "huishouders over de geheimen van God. " Een huishouder behoorde tot de klasse van de dienaren, maar had niet slechts een enkele tak van het huishouden, maar het geheel te besturen; hij was dus over de overige dienaren gesteld (MATTHEUS. 24: 45); toch moet hier in het begrip van huishouden niet het gewicht worden gelegd op de voorrang boven anderen, maar op het verantwoordelijk bestuur van het toevertrouwde goed.

De verborgenheden van God zijn het voorwerp van zijn besturen; daarmee zijn de openbaringen van God gemeend als iets, dat alleen door goddelijke mededeling te kennen is en het bestuur van deze bestaat in de prediking en onderwijzing.

De dienaren van Christus is opgedragen en door verkondiging van het woord van God en door bediening van de sacramenten aan de hun toevertrouwde zielen ook te delen de goddelijke raadsbesluiten tot verlossing van het menselijk geslacht, die door de natuurlijke mens niet worden begrepen, maar in Christus volbracht zijn en door middel van de openbaring zijn bekend gemaakt. Zij moeten het woord van God aan ieder brengen, zoals het met zijn bevatting en vatbaarheid voor het goddelijke overeenkomt (2 Tim. 2: 15), evenals goede huishouders aan elk van hun onderdanen de juiste maat van onderricht en arbeid toedelen.

De plicht van hen, die een geestelijk ambt bedienen, is een dubbele, die zij jegens Christus hebben en een, die zij jegens de gemeente hebben. Jegens Christus hebben zij als plicht, dat zij Zijn dienaars zijn, door Hem tot het ambt geroepen zijn en met hun hart Hem onderdanig. Jegens de gemeente hebben zij ten plicht, dat zij haar het voedsel uit Gods huishouding toedelen. Omdat echter veel van een dienaar van Christus wordt geëist en een getrouw dienaar veel van zichzelf vordert, heeft de apostel een omtuining geplaatst en de eisen tot de geringste maar ook nodigste maat verlaagd en gezegd: "voorts wordt in de uitdelers vereist, dat elk getrouw bevonden wordt. " Daarom zoekt men dit, dat zij getrouw omgaan met de geheimen van God, die niet veranderen noch vervalsen, die volledig en duidelijk leren en overal ieder daarmee dienen. Met name moeten zij de weg ter zaligheid volledig, zorgvuldig en duidelijk leren en daarbij wet en Evangelie duidelijk van elkaar afscheiden, zij moeten, om het met weinige woorden te zeggen (Hand. 20: 21), de bekering van zonden en het geloof in de Heere Jezus eenvoudig volgens Gods woord leren.

Een leraar moet getrouw zijn 1) voor God, zodat hij alleen op Hem ziet, Zijn eer zoekt, naar Zijn wil handelt; 2) aan de gemeente dat hij haar niets onthoudt, niets nalaat wat tot haar zaligheid dienen kan, niemand in Zijn dienst voorbijgaat, geen ziel door zijn schuld

verwaarloosd wordt; 3) aan zijn ambt, dat hij niet heerst, maar zich als een dienaar gedraagt, die bereid is te arbeiden en te gehoorzamen.

Wil men onderscheid maken onder de leraars, dan ziet men veel meer op de getrouwheid, dan op de gaven en op hun roem; want alleen uit het gebruiken ervan is de inwendige voortreffelijkheid in de mens van God te waarderen, d. i. uit de toepassing tot eer van God en tot welzijn en reine liefde van de naasten.

De gemeente te Corinthiërs was in partijen verdeeld, die niet om de waarheid streden, want die was wel te vinden bij de leraars, waarover gehandeld werd; maar alleen over meerdere of mindere gaven, over schonere en meer gepaste voordracht, over welsprekendheid en vorm. Een ontslapen leraar van de Lutherse kerk beweerde, dat de Protestantse Christenen van Duitsland uit het Nieuwe Testament vooral de brief aan de Corinthiërs op zich moesten toepassen; de gaven en verkeerdheden van de Corinthische gemeente werden ook bij de Duitse Protestanten gevonden. Ik weet niet of de dierbare man gelijk heeft wat de gaven betreft, maar wel wat het gemeenschap hebben aan de verkeerdheden aangaat, vooral de verkeerdheid van kiezen en van partijschappen om bijzondere gaven van voordracht en welsprekendheid van de leraars. Want deze onaangename, berispelijke ondeugd, om van de wijze van leren en prediken een liefhebberij te maken en de leraars na te lopen, naardat iemands oren kittelachtig zijn, is bij ons overal te vinden. Menig prediker wordt in de ontwikkeling van zijn gaven gedood door de minachting, die hij ondervindt; zelfs wordt door smart en verdriet daarover de gave zelf onderdrukt en gaat zij soms verloren. Menig ander is als een vogel, die men tot zingen dringt, die zich door het vele gezang en door misbruik van zijn stem de stem geheel bederft en die vóór de tijd moet ophouden, want juist zo misbruikt menig prediker, als hij door de lof van zijn aanhangers wordt geprikkeld, zijn gave en verbruikt die, zodat zijn schat snel uitgeput is en zijn zegen verdroogt. Zo bederven de gemeenten vele leraars en predikers, omdat zij meer op de gave zien dan op de getrouwheid, meer op de bevrediging van hun smaak, dan op de gehoorzaamheid aan de wil van de Heere.

3. Maar mij, die u zo diep vernedert, omdat ik zo weinig voldoe aan uw onrechtmatige aanspraken, is voor het minste, dat ik door jullie geoordeeld wordt, of van een menselijk oordeel, ja ik oordeel ook mijzelf niet, hoeveel ik waard of niet waard ben.

4. Want ik ben mijzelf van geen ding bewust, dat ik mijn ambtstrouw zou hebben geschonden, integendeel ben ik mij bewust mijn apostolische roeping getrouw te hebben volvoerd (Hand. 20: 18 vv.); a) maar ik ben daardoor niet gerechtvaardigd, dat ik nu reeds boven alle oordeel zou zijn verheven en mij het loon van getrouwheid voor mijn huishouding zou mogen toekennen. Maar die mij oordeelt en wel op die grote dag van Hem (2 Tim. 4: 8), is de Heere Jezus Christus, aan wie de Vader het gehele oordeel heeft gegeven

a) Ex. 34: 7. Joh. 9: 2. Ps. 143: 2.

5. a) Oordeel dan niets over waarde of onwaarde van een dienaar van Christus voor de tijd. Laat integendeel de beslissing achterwege totdat de Heere gekomen zal zijn, b) die dan niet slechts in het wilde, in het algemeen zal oordelen, maar tevens van Zijn oordeel reden gevend, ook in het licht zal brengen hetgeen in de duisternis verborgen is. Hij zal dan de verborgen praktijken en boosaardige machinaties van de tegenstanders van de dienaar van Christus bekend maken en openbaren de raadslagen van het hart (Ps. 139: 12. Rom. 2: 16), zodat dan openbaar wordt wat hen, die zo vaak miskend werden, inwendig gedreven en bewogen heeft. En dan zal een ieder, die een oordeel van de eer verdiend heeft, wie hij ook zij, omdat dan

geen partijdige voorliefde meer plaats vindt zoals te voren bij de mensenkinderen, lof hebben van God, uit de mond van Hem, die Hij ten Rechter heeft gesteld. Dan zal het zijn: "Wel, u goede en trouwe dienstknecht, over weinig bent u trouw geweest, over veel zal Ik u zetten" (MATTHEUS. 25: 21).

a) MATTHEUS. 7: 1. Rom. 2: 1. b) Dan. 7: 10. Openbaring 20: 12.

Die van Paulus prezen hun zelf uitgedachte Paulus en zetten hem met het oordelen, waarderen en classificeren, waarmee zij hun leraars monsterden een erekroon op. Even koel nam hij dat aan als het vernederend oordeel van de andere partijen - goede geruchten hemelden hem niet op, kwade geruchten verbitterden hem niet (2 Kor. 6: 8). Het is gemakkelijk om te zeggen: "het oordeel van de mensen is mij onverschillig. " Vaak spreekt gekrenkte eergierigheid zich aldus uit, terwijl men zich verbergt in de schijn van menseneer te verachten. Paulus wenste van harte dat zijn broeders hem erkenden en rechtvaardig beoordeelden (2 Kor. 1: 13 v.). Omwille van hen was het hem niet onverschillig wat zij over hem dachten, want hij had hen lief. Maar voor zichzelf was hij boven hun lof en hun berisping verheven; want om getrouwheid te vinden, waarop bij de huishouders alles aankomt, behoren ogen, die geen mens onbedrieglijk zuiver heeft en zeker geen mensen, die naar de Corinthische wijze iets anders zoeken dan getrouwheid bij de huishouders.

De Corinthiërs oordeelden, zij veroordeelden, met uitzondering van een klein gedeelte in de gemeente, dat de man getrouw gebleven was, die hen het woord van het leven in grote zwakheid, maar in betoning van geest en kracht had verkondigd, de grote apostel en verhieven ten koste van hem andere genoemde en ongenoemde leraars. De apostel verbiedt hen het oordelen niet, maar verklaart hen dat hun oordeel, hoewel het hem zeker ook smart aandoet, niet bekommerde, dat hij zich ver verheven achtte boven hun oordeel, als boven een menselijk oordeel. De uitdrukking "menselijk oordeel" of zoals er eigenlijk staat "menselijke dag" geeft een gerichtsdag te kennen, die mensen stellen en waarop mensen het oordeel uitspreken. De rede van de apostel is terzelfder tijd trots en ootmoedig; zij gaat nog een aanmerkelijke stap verder dan de laatste uitspraak en in zoverre wordt hier een opklimming gevonden. Hij is reeds door de Corinthiërs geoordeeld, maar niet in wettige vorm, niet na grondig onderzoek, daarom neemt hij hun oordeel makkelijk op, maar hij vreest ook voor geen gericht, dat ad hof wordt samengeroepen om over hem het oordeel uit te spreken; hij belijdt dat hij het vonnis, dat zo’n rechtbank over hem zou uitspreken, niet het minst zou achten. Tevens stelt hij door deze trotse rede, die hem zo zeer past, omdat hij met zijn Heere staat en valt en zich beijvert een goed geweten voor Hem te hebben, de gemoederen van de Corinthiërs tevreden, die door de verklaring, dat hun oordeel hem onverschillig liet, zich gekrenkt mochten voelen.

Zichzelf oordelen is Christelijk, als het plaats heeft in de zelfbeproeving om onze toestand voor God te leren kennen (Hoofdstuk 11: 31. 2 Kor. 13: 5 Dit oordelen van zichzelf heeft Paulus zo geheel gedaan, dat hij zijn eigen geweten ongeschikt vond om hem een kussen voor God te zijn, hoewel hij met het oog op zijn ambtsbediening met Job (27: 6) kon zeggen: "Aan mijn gerechtigheid zal ik vasthouden en ik zal ze niet laten varen; mijn hart zal die niet versmaden van mijn dagen. " Het "ik oordeel ook mijzelf niet", zegt dus hier: ik spreek over mijzelf het oordeel niet uit, waarop ik hoop. "

Ik ben verwonderd over het woord van de apostel: "ik ben mijzelf van geen ding bewust. " Voor mij ligt in deze bewering, ook als ik die begrens en op bepaalde verwijten van de Corinthiërs tegen Paulus wil toepassen, volgens de samenhang desalniettemin de bewering

van een buitengewone volkomenheid van het inwendige en uitwendige leven en omdat ik een apostel op zijn woord geloof, een bewijs, dat men zelfs bij belijdenissen, als Paulus die in Rome heeft gedaan, toch ook in dit leven een niet geringe trap van heiliging kan krijgen. Overigens meen ik niet alleen uit mijn eigen, maar ook uit de ziel van andere herders te moeten belijden dat een beroep op het geweten niet makkelijk door een leraar van onze tijd met de woorden van Paulus zal worden gewaagd. Het bewustzijn van vele en grote schuld heeft eens een herder gedrongen om te zeggen: "een prediker kan zalig sterven, maar niet blij". Zo'n woord zou ik veeleer kunnen ondertekenen, dan de woorden van de apostel: "ik ben mijzelf van geen ding bewust. " Zo diep komt mij het bewustzijn van mijn schuld voor, van mijn schuld over mijn ambt, dat ik reeds vaak de gewaagde wens heb gedaan, dat de Heere mij genadiger mocht oordelen, dan ik mijzelf, andere moest ik reeds verloren zijn om mijn ambtszonden; ik heb soms gemeend, dat het een herder zou kunnen overkomen dat zijn oog van het zien in het zwarte van zijn zonden ook het goede niet meer zag, dat Gods Geest in hem werkte, zoals men door het zien in het duistere soms voor het licht ongeschikt kan worden.

Bij de woorden: "maar ik ben daardoor niet gerechtvaardigd" moet men niet denken aan de rechtvaardiging door het geloof, alsof de bedoeling was: "ben ik ook rein, dan ben ik toch wegens deze zuiverheid niet gerechtvaardigd, maar alleen door het geloof in de verzoening van Christus. Daarvan is hier geen sprake; van de vergeving van de zonden in het algemeen, van zijn genadestaat was toch Paulus volkomen zeker; hij wil hier alleen spreken van de toestand van de heiligmaking. Hoever deze is voortgegaan merkt ook de wedergeborene niet op, in zo verre blijft dus ook voor hem onzeker wat de eeuwige Rechter nog in hem te berispen vindt, hoeveel in zijn werkzaamheid nog hout en stro bevonden zal worden.

"Die mij oordeelt is de Heere", dat maakt rechtschapen dienaars van Christus aan de ene kant getroost tegenover allerlei menselijke oordeelvellingen, waarbij men zich aanmatigt hun waarde te bepalen, aan de andere kant ootmoedig in het oordelen van zichzelf. De Heere, die weet wat in de mens is, ook de geheimste zaken die zich voor het daglicht en voor het menselijk oordeel verbergen; die op de dag van Zijn gericht aan het licht zal brengen wat het binnenste van Zijn dienaren beweegt, wat hun verlangen en streven, die de drijfveer van hun handelingen is; die hun verborgen strijd doorziet; voor wie hun onuitsprekelijke zuchtingen zowel als hun uitgesproken gebeden bekend zijn - Hij is het, die oordeelt. Mogen mensen, die naar schijn oordelen, dit en dat in hen te berispen vinden, of hen in hun doen en laten miskennen, zij kunnen dit rustig dragen en blij tegemoet zien het alleen rechtvaardig oordeel van de Heere, die alles openbaart en hun waarachtige Rechter is. Aan de andere kant heeft de verwachting van dit alleen geldende oordeel ook iets verootmoedigends. Alhoewel het eigen geweten hen van geen ontrouw in hun ambt aanklaagde, gronden zij daarop niet hun onberispelijk zijn voor de Heere; want Zijn alles doordringend oog merkt gebreken en vlekken op, die voor het eigen bewustzijn verborgen zijn (1 Joh. 3: 20); in Zijn alles verhelderend licht kan alles onrein voorkomen, wat in dit nog verduisterde licht als vlekkeloos voorkomt. Daarom komt Hem het beslissende oordeel toe. Die er zich op toelegt getrouw te zijn, die zal de lof niet ontgaan, die hem toekomt, hoe ook mensen over hem mogen oordelen; die zal uit Zijn mond het oordeel horen: "u goede en trouwe dienstknecht, over weinig bent u trouw geweest, over veel zal Ik u zetten; ga in in de vreugde van uw Heer! Maar zoals reeds hier ieder verenrend oordeel hem neerbuigt, zo zal hij in diep neerbuigen die lof van de genadige Herder vernemen.

"Dan zal een ieder lof hebben van God", zegt de apostel; want hij gaat van zich en van Apollos uit; voor die beide kan hij met een blij geweten lof verwachten, al is het ook dat hij

mate en graad daarvan geheel de Heere overlaat. Van degenen die volstrekt geen lof verdienen, ziet hij hier geheel en al af.

6. En deze dingen, die ik van hoofdstuk 3: 5 af uit elkaar zette, broeders, heb ik op mijzelf en Apollos bij gelijkenis gepast, op zo'n wijze voorgesteld, alsof wij beiden in het bijzonder deze lering nodig hadden en wel omwille van u, die deze bepaald nodig heeft. Ik heb dit gedaan, opdat u aan ons zoudt leren a) niet te voelen, zoals helaas, bij u op zeer verkeerde wijze plaats heeft, boven hetgeen geschreven is; in de Schrift toch wordt aan een ieder geleerd, hoeveel het hem betaamt van zichzelf te voelen (Rom. 12: 3). Deze wil, dat u niet, de een om eens anders wil, die hij tot zijn partijhoofd verheft en daardoor boven anderen bijzondere voorrang toekent, opgeblazen wordt tegen de anderen en u verheft als boven een, die niets verstaat en geen gave van beoordeling heeft.

a) Spr. 3: 7.

7. Want wie onderscheidt u, die in de gemeente een bijzondere plaats voor uzelf waardig meent te zijn? Denkt u, dat u daarop recht zoudt hebben om bijzondere gaven, die u bezit? a) En wat heeft u, zo vraag ik verder, dat u niet heeft ontvangen? Het is duidelijk dat u niets van die aard kunt noemen. En als u hetgeen u bezit ook ontvangen heeft, zoals u dat niet kunt ontkennen, wat roemt u, alsof u een zodanige was, die het niet ontvangen had, maar het door uzelf bezat?

a) Joh. 3: 27. Jak. 1: 17.

De plaats, die hij zelf en Apollos ten gevolge van hun ambt innamen, de arbeid van hun beroep, hun daardoor bestaande verhouding tot de Heere en tot de gemeente en hun bijzondere betrekking tot elkaar heeft de apostel in het voorgaande voorgesteld en aangewezen, evenals moest hij zichzelf en Apollos herinneren wat zij van zichzelf en van elkaar moesten denken. Hieraan herinnerd te worden, zo gaat hij nu voort, hadden echter anderen nodig en niet zij. Dit drukt hij daardoor uit, dat hij zegt, dat hij aan hetgeen hij voorstelde, als hij het op zichzelf en Apollos toepaste een andere richting gegeven had, dan waarom hij de zaak had voorgesteld - deze is de bedoeling van het "ik heb bij gelijkenis gepast. " Als doel, waarom hij eerst van zichzelf en van Apollos heeft gesproken, geeft hij aan, dat de lezers iets van hen mochten leren. Er waren dus in de gemeente mensen, tot wie het voor hun terechtwijzing wel gezegd had mogen worden; op die manier was het echter minder geschikt geweest om de lezer het "niet te gevoelen boven hetgeen geschreven is" te leren, dan nu wij het uit Paulus en Apollos kunnen leren. Deze zullen dan zodanige geweest zijn, die zonder een bepaalde roeping of een ambt, dat met dat van een Paulus of Apollos kon worden vergeleken, toch een voorrang zich toekenden, waarvan de apostel voor zich en zijn navolgers niets wilde weten. Terwijl hij nu, wat hij voor hun bestraffing had moeten zeggen, van zichzelf en van Apollos heeft gezegd, wier verdienste jegens de gemeente boven allen twijfel verheven was, zo was het hierdoor beter geschikt om de lezers nederigheid te leren. Zo doelt de eerste vermaning, "niet te gevoelen boven hetgeen geschreven is" op hen, die voor hun eigen persoon iets willen betekenen; de tweede "dat u niet, de een om een andermans wil, opgeblazen wordt tegen de anderen" doelt op hen, die hun wijsheid daarin willen tonen, dat zij voor de juiste man partij trekken. Hij, die zich opblaast, heeft altijd eer voor wie en mee ere, tegen wie hij zich opblaast. In plaats van ieder te erkennen met die gaven, die God hem gegeven heeft en op die plaats, die de Heere hem heeft gegeven en zo zichzelf nederig te houden, gedragen zich de partijmannen in hun te hoge gedachten van zichzelf alsof tegenover hen, voor wie zij zich verklaren, geen ander enig recht zou kunnen hebben. Zij plaatsen zich

alleen tot dat doel aan de éne kant, om iemand anders te hebben, boven wie zij zich plaatsen, omdat zij zich het oordeel aanmatigen, dat die niets betekent, omdat hij niet diegene is, die voor hen alles is. Deze was de vorm, die de zelfverheffing bij zulke aannam, die niet zelf in staat waren voor zich of tegenover zich een partij te hebben. Of het nu de een of andere wijze van zelfverheffing was, voor elke kon de wijze, waarop Paulus van zich en van Apollos had gesproken, tot beschaming en terechtwijzing dienen. Wie toch van hen kon zijn plaats met die, die God aan Paulus had aangewezen, of zijn begaafdheid met die, die Apollos eigen was, ook maar in de verte vergelijken? Daarom vraagt de apostel met het oog op zijn eigen onderscheiding: "wie onderscheidt u? " en met het oog op de begaafdheid van Apollos: "wat heeft u, dat u niet heeft ontvangen? " en met het: "als u het ook ontvangen heeft" laat hij hem, die meende om zijn gaven een voorrang te hebben, zien hoe dwaas hij handelt met zich te beroemen op hetgeen hij toch niet van zichzelf heeft.

Iemand kan vele natuurlijke gaven ontvangen hebben, deze zijn echter geen verdienste en geven hem geen roem, maar wel veel verantwoording en bovendien, wanneer God er zijn zegen niet op geeft, dan richten ook de grootste gaven niets uit. Verval daarom niet in de dwaling van de wereld, die de gaven prijst en de stille ootmoed en de trouw niet acht!

8. U bent al verzadigd geworden, u bent al rijk geworden, zonder ons, die toch tot uw Christendom de eerste grondslagen hebben gelegd (Hoofdstuk 3: 5), heeft u geheerst, bent u tot heerschappij gekomen en och of u heerste, opdat ook wij met u heersen mochten; ons toch zou, als het werkelijk eens tot heersen met Christus komt, het deelgenootschap daarin het allerminst worden onthouden.

9. Want ik acht, als ik er op zie hoe het in deze tijd nog met ons is, dat God ons, die de laatste (volgens andere overzetting "de allerminste apostelen zijn, ten toon heeft gesteld a) als tot de dood verwezen en wij dus voortdurend ons bereid moeten houden voor het smadelijkeinde, dat nabij is; want wij zijn een schouwspel geworden van de wereld en de engelen en de mensen, zodat de bewoners zowel van de hemel als van de aarde, onze ellenden en vervolgingen met deelnemende belangstelling aanzien (Hebr. 10: 32 vv.).

a) Ps. 44: 23. Rom. 8: 36. 2 Kor. 4: 11.

De woorden "u bent al verzadigd, u bent al rijk geworden, zonder ons heeft u geheerst" zijn een strenge berisping door vs. 6 en 7 voorbereid een berisping van de valse vrede, de zelfvoldoendeheid en de zelfverheffing, die in de gemeente waren ingedrongen, verheffing, als waren zij reeds aan het einde van alle Christelijk verwachten en streven aangekomen. Hij had ze tot bescheidenheid vermaand naar het voorbeeld van hem en van Apollos en hen herinnerd aan hun afhankelijkheid van de Heere over alle aanwezige gaven, die toch alle eigenroem uitstoot. Nu houdt hij hen voor dat zij niet alleen die afhankelijkheid ten volle vergaten, maar zich ook in een ijdele waan van volkomenheid wiegden, terwijl zij, zoals hij in Hoofdstuk 3: 1 vv. had gezegd, zich nog in een toestand van grote onvolmaaktheid en van zedelijke verkeerdheid bevinden.

Hij spot met hen, merkt Luther op en bedoelt het tegenovergestelde. Men heeft de ironie bitter genoemd, waarmee hij keer op keer de hoogten neerstort, waarop zij zich hadden geplaatst; maar de liefde wordt niet verbitterd al smaakt ook de artsenij bitter, die zij moet ingeven (vgl. bij 1 Kon. 22: 15). Paulus heeft zich niet door zijn temperament tot deze scherpe woorden laten medeslepen, maar, zoals hij zelf betuigt in vs. 14, heeft vaderlijke liefde hem tot zo scherpe kastijding bewogen. De dienaar van Christus in hen behoefde niet te blozen over de

uitstorting van toorn uit de bron van hartelijke liefde en het zout van de spot, waarmee zijn rede gekruid was, ontneemt hem de liefelijkheid (Kol. 4: 6) evenmin, als de Heere Christus ophoudt liefelijk te spreken, als Hij de spot drijft (Joh. 7: 28). Het was te wensen, dat onze taal tekenen had, om de toon aan te geven waarin de woorden gelezen moeten worden.

Tegen het kwaad van opgeblazenheid spreekt men het best ironisch, sarcastisch.

In de bovenstaande woorden beschrijft de apostel de aard van de Christelijke staat van de Corinthiërs op een manier, dat hij de indruk, die hun gedrag maakt, in een beschrijving verandert van hun Christelijke staat, zoals men zich die moest voorstellen. Zij gedragen zich alsof zij van zichzelf bezaten, wat zij bezitten, zonder het te hebben ontvangen (vs. 7), maar ook, alsof zij alles bezaten, wat zij nodig hebben, zonder dat enige nog onbevredigde behoefte was overgebleven. Deze toestand drukt hij uit met de woorden: "u bent al verzadigd. " De tijden van het werkwoord (Aoristi) geven een bepaald voorval te kennen in de zinnen: "u bent rijk geworden, u heeft geheerst. " Zij hebben reeds de grote stap gedaan, die hen uit de armoede en de druk van de toestand van de Christen aan deze kant van het graf in de rijkdom en de heerlijkheid van koninklijke macht van die toekomst overbrengt, die met de openbaring van Jezus Christus komt. Zolang de Christen in het vlees leeft, heeft hij voortdurend de geestelijke toevloed van buiten nodig, om niet inwendig weg te kwijnen; maar zij zijn daartoe reeds gekomen, om de volheid van het geestelijke leven in zichzelf te bezitten, zoals dat bij de verheerlijkte Christen eens het geval zal zijn. Zo ondervindt de Christen, zolang hij in de wereld leeft, voortdurend de bestrijding van buiten, die hij niet kan weerstaan zonder op smartelijke wijze de druk te ondervinden, die zij op hem uitoefent; maar zij zijn er reeds toe gekomen om alles, wat een Christen kan aanvallen, onder zich te hebben en zo voortdurend en onvoorwaardelijk heerschappij daarover te hebben, als dat het geval zal zijn bij de Christen, die in gemeenschap met de hemelse Regeerder Jezus verhoogd is, het geval zal zijn. De wens, die Paulus laat volgen, "en och of u heerste, opdat ook wij met u heersen mochten" is slechts in zoverre ernstig gemeend, als die uitdrukking is van een wezenlijk gevoel, namelijk het gevoel van een treurig heden, dat de sterkste tegenspraak uitmaakt van die koninklijke heerlijkheid. Hoe meer dit zo is, des te scherper is de prikkel, die de apostel zijn lezers met het woord "zonder ons" in het vlees drijft, terwijl hij hen de dwaasheid doet zien van een gedrag, dat hen het aanzien geeft alsof zij boven degenen waren, waardoor hen de boodschap van de zaligheid is toegekomen en zij zonder hen ertoe gekomen waren de wereld en de in haar heersende machten achter zich en onder de voet te hebben. Hij plaatst nu met het "wij apostelen" de brengers van het Evangelie tegenover degenen, die het ontvangen en die zich voordoen alsof zij ver verheven waren boven de toestand, waarin de eersten zich bevinden. Hij drukt deze toestand uit met de sterkste uitdrukkingen, zodat zij op de laagste trap van de mensheid komen te staan, te vergelijken met de ter dood veroordeelden, die een vooruitzicht hebben van een smadelijk einde, waarop zij altijd voorbereid moeten zijn. Hij zegt echter niet zozeer, dat zij zich in zo’n toestand bevinden, als wel dat God ze zo ten toon heeft gesteld, ten schouwspel gemaakt heeft. De apostelen hadden dus aan de Corinthische Christenen, als zij aan hun koninklijke heerlijkheid en macht ook deel verkregen, het tegenovergestelde te danken van hetgeen hun door God is overkomen. Toch zegt hij weer niet onmiddellijk, dat God zo aan hen had gedaan, maar hij laat het: "ik acht" voorafgaan. Hij geeft dus als grond van zijn wens op, dat hij meent dat God hem zo heeft gesteld, geheel in tegenstelling tot de mening die zijn lezers van zijn verhouding tot de wereld hebben of schijnen te hebben.

Merk op, hoe Paulus hier tot vs. 13 het apostolische beeld tekent volgens zijn eigen persoonlijke ervaring (vgl. Hoofdstuk 15: 30 vv. ; 2 Kor. 11: 23 vv.

God schijnt de vromen soms niet te behandelen als Zijn geliefde kinderen, maar als de slechtste lieden. Zo schijnt het als men op hun ellende ziet.

In de schildering van zijn geringheid mengt zich echter bij Paulus weer een machtig gevoel van de grootheid, die hem ten deel geworden is. Evenals de Heere zelf, die van de hemel is neergedaald, door de aarde uitgestoten, aan het kruis hing tussen hemel en aarde, voor beide een schouwspel van ontroering of van leedvermaak, zo zijn ook de Zijnen in de wereld (1 Joh. 4: 17), een schouwspel voor het heelal en zijn bewoners, zowel voor de hemelse als voor de aardse. Engelen en mensen geven noch de goeden noch de bozen alleen te kennen, maar beide tegelijk. Het zien van de Christus, die in de Zijnen lijdt, wekt bij beide, bij de goede en bij de kwade engelen en mensen, naardat hun natuur is, gevoelens op.

10. a) Wij zijn dwazen omwille van Christus (Hoofdstuk 1: 18 en 25), maar u bent wijzen in Christus; u bent voor verlichte Christenen te houden, waarmee men handelen kan. Wij zijn ten gevolge van onze gebondenheid aan Christus zwakken, maar u bent in uw vrijheid sterken; u bent heerlijken, hoog geëerden, maar wij verachten.

a) 1 Kor. 2: 3.

11. Tot op dit tegenwoordige uur lijden wij honger en lijden wij dorst (2 Kor. 11: 27) en zijn naakt, missen de nodige bekleding (MATTHEUS. 25: 36. Jak. 2: 15. en "Ex 12: 34 en worden met vuisten a) geslagen (2 Kor. 12: 7. MATTHEUS. 26: 67) en hebben geen vaste woonplaats, omdat wij van de ene plaats naar de andere moeten trekken (Hand. 16: 39; 17: 10, 14; 18: 1).
a) Hand. 23: 2.

12. a) En werken, werkende met onze eigen handen (Hand. 20: 34). Wij worden gescholden en b) wij zegenen; wij worden vervolgd en wij verdragen (MATTHEUS. 5: 44. 2 Tim. 2: 10

a) Hand. 18: 3. 1 Thessalonicenzen. 2: 9. 2 Thessalonicenzen. 3: 8 b) Luk. 6: 28; 23: 34. Rom. 12: 14.

13. Wij worden gelasterd en wij bidden, wij beantwoorden onze lasteraars met goede woorden (2 Kor. 5: 20), wij zijn geworden als uitvaagsel, als het schuim van de wereld, waarvan men verlost wil zijn en aller afschrapsel, waarvoor terzijde stelling men met inspanning van alle krachten moet zorgen, tot nu toe (vgl. Hand. 19: 26 v. ; 24: 5).

In het woord: "u heeft geheerst" heeft de apostel iets over zijn lezers gezegd, wat de hoop van een Christen is, maar dat daarom bij hen nog geen plaats heeft gegrepen. Het kon alleen in de zin van een verwijt tot hen worden gezegd; zij gedroegen zich slechts, alsof het bij hen reeds tot stand was gekomen. Anders is het met de eigenschappen, die hij hen nu toekent, dat zij wijzen in Christus zijn, sterk en heerlijk of in eer. - Daarmee zegt hij iets, dat zij werkelijk zijn, maar - in de ogen van de wereld, waarvoor daarentegen de apostelen dwazen om Christus wil zijn, zwakken en verachten. De apostelen zijn om Christus wil dwazen, omdat voor hun denken en handelen Christus beslissend is op een wijze, die de wereld als dwaasheid voorkomt. De lezers daarentegen maakt hun Christelijke staat tot verstandige mensen, wier denken en handelen de wereld voor verstandig aanmerkt. De apostelen zijn zwak in zaken, waarvan de wereld meent dat men ze moet kennen en de lezers kennen ze werkelijk. Zo missen dan ook de apostelen alle eer, die de wereld geeft, terwijl de lezers bij hen in aanzien staan. Paulus bestraft dus hier een Christendom, dat zich met de wereld en waarmee de wereld

zich verenigen kan en dat wij daar zullen terugvinden, waar hij zich stelt tegenover het misbruik van de Christelijke vrijheid, de deelname aan afgodische maaltijden, de afkerigheid van de leer van de opstanding uit de dood (Hoofdstuk 6: 12; 8: 11; 10: 22; 15: 34 6. 12 8. 11). Met zo'n Christendom konden de lezers weliswaar een leven in de wereld leiden, dat zeer ongelijk was aan dat van de apostelen, zoals Paulus dat nu beschrijft. Hij beschrijft echter alleen zijn eigen leven en laat het aan hen over, het hunne daarmee te vergelijken. In drie afdelingen verdeelt zich deze beschrijving; de eerste stelt het leven van de boden van Christus voor als een leven in honger en dorst en naaktheid en mishandeling en onbestendigheid en moeitevolle arbeid voor het dagelijks brood. Aan dat alles onderwerpen zij zich om hun roeping; hoe rustig leven daarentegen de lezers! De tweede afdeling voegt bij elkaar wat de apostelen overkomt en hoe zij zich dienvolgens gedragen, dat men hen in het aangezicht slaat, waarop zij antwoorden met zegenen; dat men hen vervolgt en zij het stil laten welgevallen; dat men hun doen en willen lasterend miskent, zonder dat zij ophouden te bidden en te vermanen. Zozeer doen zij afstand van alle recht tegenover het onrecht, dat zij in plaats van hun persoon de hun opgedragen boodschap doen gelden: is de lezers niet omgekeerd niet meer gelegen aan hun personen, dan aan de waarheid, die zij moeten voorstaan? Eindelijk spreekt de derde afdeling de vijandige mishandeling uit, waarmee de boden van Christus zijn behandeld; men heeft met hen gehandeld alsof zij het uitschot van de wereld waren, dat men uit haar uitveegt; als een laag afschraapsel heeft men hen behandeld, waarvan ieder zich meende te moeten ontdoen. Hoe beschamend is dit beeld, dat de apostel aanvoert van zijn leven en het leven van zijn ambtgenoten, voor de gemeente, die ten gevolge van de gelijkvormigheid van hun Christendom aan de wereld zo geheel anders is en dan zich beroemt een hogere trap van het Christendom te bezitten.

Wij worden behandeld zoals mensen, die men onder de heidenen als zoenoffers van allen belaadde, die men alle kwaad toevoegde, dat slechts uit te denken is. Het laatste woord "uitvaagsel" betekent eigenlijk het "afgeschaafde", het vuilnis; het eerste "vloek" is een reinigingsoffer. Zo heette de mens, die zo'n misdaad begaan had, dat men meende God zou daarom land en lieden vervloeken en verderven. Wanneer zij daarom zo iemand wegdeden, geloofden zij, zij hadden de vloek verwijderd en het land gereinigd. Zo'n vloek was de profeet Jona, toen hij in zee werd geworpen. Soms namen zij ook een onschuldige, wanneer de grote plaag het land trof en meenden zij, zij reinigden het land van de plaag met zo'n dood of zo'n offer en wierpen hem in zee en spraken: u bent ons uitvaagsel (veegoffer), opdat wij genezen en verlost worden. Zo meende de wereld, dat de apostelen en predikers van het Evangelie de slechtste en schandelijkste lieden op aarde waren, dat, waren zij deze kwijt, het beter zou staan, dat zij alle onheil en alle vloek van God kwijt waren en zij daarmee grote dienst hadden bewezen (Joh. 16: 2). Het spreekt vanzelf, dat Paulus slechts vergelijkenderwijs en als van het standpunt van de goddelozen spreekt en niet beweert dat hij werkelijk een zoenoffer is, maar dat het lijden en de smaad, die hij te verduren had, minder zwaar was dan die zulke uitvaagsel werkelijk troffen. Hoe ruimschoots is zo'n mening in de tegenwoordige Christenheid verbreid als de Corinthische gemeente destijds koesterde, waarbij deze namelijk de apostelen en eerste Christenen het lijden en de smaad gunde, maar zelf een Christendom verlangde waarbij men in beschaving en levensgenot op de hoogte van de tijd bleef en zich in algemeen aanzien bij de mensen verheugde, waarbij men de wereld volop genieten kon en zich God ten nutte maken mocht. (V.).

Het geluk, dat de Corinthiërs najoegen, was toen en is nu alleen om los te zijn van de apostelen en van het ware Evangelie. Maar in hemel en op aarde schittert de erekroon op het hoofd van de verachte apostelen, zodat alle Corinthische heerlijkheid als kaf is.

15. Want al had u tienduizend (Hoofdstuk 14: 19) leermeesters in Christus, die de een na de ander bij u optreden als degenen, die kinderen van anderen ter opvoeding en bescherming tot zich nemen (Hoofdstuk 3: 10 vv.), dan heeft u toch niet vele vaders, maar in de grond slechts één enkele, namelijk mij: a) want in Christus Jezus heb ik u door het evangelie geteeld (vs. 17. Filem. 1: 10. Gal. 4: 19).

a) Hand. 18: 11. Jakob. 1: 18.

16. Zo vermaan ik u dan, a) wees mijn navolgers. Wandel ook u in ootmoed en zelfverloochening, zoals u die bij mij kunt opmerken (Hoofdstuk 11: 1. 1 Thessalonicenzen. 1: 6. 1Co Fil. 3: 17).

a) 2 Thessalonicenzen. 3: 9.

De indruk van het gezegde, namelijk van de daarin vervatte paralellen tussen de apostelen en de lezers, kon zeker geen andere zijn dan een diep beschamende voor deze. Evenwel zegt de apostel, dat dit niet de bedoeling van zijn schrijven is. Want wat hij tot hen wil brengen is een vaderlijke vermaning, die zij nodig hadden. Wanneer deze voor hen niet zonder beschaming kon plaats hebben, dan is dat ten minste niet de gezindheid en de gedachte, die hem daarbij dringt.

"Vaders, terg uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden" (Kol. 3: 21): dit gebod wilde Paulus zelf graag houden. Kon hij niet zonder beschaming uitspreken wat hij niet mocht verzwijgen, zo was de smart van zo’n beschaming niet zijn bedoeling, maar de opwekking van kinderlijke piëteit, waardoor zijn "lieve kinderen" mochten terecht worden gebracht en van de dwaling van hun weg teruggevoerd. Als de vermaning van een vader moesten zij aannemen wat hen beschaamde en zich niet verbitterd en schuw van hem afwenden.

Deze manier van bestraffing mag wel gevolgd worden, opdat boetvaardige harten niet tot wanhoop komen. Die belijdenis afneemt en zielenzorg waarneemt mag wel bij Paulus ter schole gaan.

De apostel grondt zijn recht om de Corinthiërs te vermanen op zijn vaderlijke betrekking tot hen, die hij in de eerste plaats noemt, terwijl hij dat vaderschap stelt tegen het enkel tuchtmeester zijn met heen wijzing naar andere leraars, die, hoe velen er ook mogen zijn, toch in andere betrekking tot hen staan dan hij, tot wie zij de oorsprong van hun geestelijk leven moeten terugleiden.

Het groot getal, dat Paulus bij de leermeesters noemt, ontleend aan de grote menigte slaven, die te Corinthiërs waren, zoals men die gewoonlijk tot het houden van opzicht en de opvoeding van onmondige kinderen bezigde, wijst op de rijkdom van gaven bij het leren, maar ook op de sterke drang om in de gemeente leraar te worden. Als hij in tegenstelling daarmee zegt: "niet vele vaders" wil hij de tegenstelling verzachten, daar hij eigenlijk slechts van één vader had moeten spreken en hij laat ook overigens enigen, zoals met name zijn metgezellen (Hand. 18: 5) enig aandeel toekomen aan het geestelijk vaderschap.

17. Daarom, om u te winnen voor het navolgen van mijn voorbeeld (vs. 16), heb ik Timotheus tot u gezonden, die mijn lieve en getrouwe zoon is in de Heere ("Ac 16: 3" 1 Tim. 1: 2, 18. 2 Tim. 1: 2 en die ook snel bij u zal komen (Hoofdstuk 16: 10. Hand. 19: 22), die u, die zo veel schijnt te hebben vergeten, zal indachtig maken mijn wegen, die in Christus zijn, de wegen,

die ik in de dienst van Christus bewandel, zoals ik alom in alle gemeenten leer, evenals ik zonder uitzondering in de hele kring van mijn werkzaamheid mijn roeping van leraar van het Evangelie volbreng of als leraar arbeid.

Evenals kinderen in hun lichamelijk leven naar de vader aarden, zo betaamt het de gemeente in haar geestelijk leven zich naar de apostel te richten (vs. 16); en omdat zij het hieraan hebben laten ontbreken, heeft hij Timotheus tot hen gezonden, opdat hij hen de wijze van zijn Christelijk leven, zoals hij zelf in elke gemeente leert Christelijk te leven, herinnert.

De vader zendt tot zijn kinderen hun broeders, die hem bijzonder lief en getrouw zijn, waarin zij dus ook het volle vertrouwen kunnen stellen. Door de aard en de manier te herinneren, hoe de apostel zich in zijn beroep gedroeg en hield, moest de navolging van hem worden verkregen. Moest die toch niet zijn te Corinthiërs veelal miskend en in verdenking gebracht karakter rechtvaardigen en in een navolgingswaardig licht laten voorkomen, in het bijzonder wat zijn zelfverloochening en zijn ootmoed aangaat, die zozeer afstaken van de opgeblazenheid en zelfzucht te Corinthiërs?

18. Maar sommigen zijn opgeblazen, alsof ik tot jullie niet komen zou.

19. Maar ik zal haast tot u komen, a) als de Heere wil (Rom. 1: 10. Jak. 4: 15), omdat ik slechts nog tot Pinksteren te Efeze denk te blijven (Hoofdstuk 16: 5 vv.) en ik zal dan verstaan, niet de woorden van degenen die opgeblazen zijn, wat en hoe zij spreken, daar mij dit buitendien reeds voldoende bekend is, maar de kracht, wat en met welk gevolg zij arbeiden, waarvan tot hiertoe nog weinig te bespeuren is geweest.

a) Hand. 18: 21. Hebr. 6: 3.

20. Daarop alleen, op de kracht, waarvan ik zo-even sprak, komt het aan, terwijl de woorden op zichzelf tot niets nuttigs zijn; a) want het koninkrijk van God is niet gelegen in woorden, van hoe hoogdravende natuur zij ook zijn, maar in kracht, die harten weet te winnen en te bevestigen (Hoofdstuk 2: 4; 9: 19 vv. 1 Thessalonicenzen. 1: 5. 1Th Kol. 1: 28 v.).

a) 2 Petrus 1: 16.

Paulus stelt een gevolgtrekking op de voorgrond, uit de zending van Timotheus wellicht te maken, alsof hij zelf niet komen zou, waarin onderstelling tegenstanders van de apostel zich in overmoed verhieven, terwijl zij wel beweerden (vgl. 2 Kor. 10: 1), dat hij het niet zou wagen persoonlijk te Corinthiërs te komen.

Door goddelijk licht bestraald legt de apostel de gedachten bloot, die gedurende het lezen van zijn brief in de harten van deze tegenstanders waren opgewekt.

Met een aangematigde zelfverheffing, die hij nog onderscheidt van die, die hij in de gemeente heeft bestraft, gedragen enigen zich zo, alsof zij van hem zich niet wilden laten leren. Deze zullen dezelfde zijn, die pleegden te zeggen: "ik ben van Christus" (Hoofdstuk 1: 12). Wel zal het nu niet zijn, maar toch zal het snel plaats hebben dat het blijken zal, of deze opgeblazenen zich tegenover hem net zo moedig zullen gedragen in daden als zij nu dappere reden voeren.

Hun woorden eerst nog te leren kennen is de apostel overbodig, die kent hij voldoende. Maar waarvan hij bij hen nog niets is gewaar geworden, dat wil hij vernemen, namelijk het gevolg,

de werkzame indruk, de bewijzen van de kracht van hun woorden, die een betoning zijn van de Geest van God door het woord. Deze wordt niet vergoed door hoogdravende woorden en niet bereikt door enige kunst van voordracht; op die kracht komt alles aan, deze betoning van de Geest geeft de doorslag.

Met voorliefde spraken de Corinthiërs van het rijk van God; maar Paulus heeft andere gedachten dan die opgeblazenen met hun vleselijke meningen. Het woord van God komt niet door woorden te spreken, noch bestaat daarin. Het komt als de Hemelse Vader ons Zijn Heilige Geest geeft, dat wij Zijn heilig woord door Zijn genade geloven en het bestaat daarin, dat wij goddelijk leven, hier tijdelijk en daar eeuwig.

21. Wat wilt u? Zal ik, als ik tot u zal komen, met de roede ter kastijding tot u komen (Tit. 1: 13. 2 Tim. 4: 2, of in liefde en in de geest van de zachtmoedigheid? Ik voor mij wens het tweede, maar moet, helaas, de noodzakelijkheid van het eerste vrezen.

De mens bereidt zichzelf de behandeling, die hem overkomt, of straf of zachte vermaning. Wel hem, die nog in de periode van de genadige kastijding is; hij is beter dan de geheel verworpene.

Die zich verzet tegen het kruisdragen, vervalt in losbandigheden, die met de roede bestraft moeten worden. Die daarentegen onder het kruis zich buigt, is steeds in de geest van de zachtmoedigheid terecht te brengen.

21. Wat wilt u? Zal ik, als ik tot u zal komen, met de roede ter kastijding tot u komen (Tit. 1: 13. 2 Tim. 4: 2, of in liefde en in de geest van de zachtmoedigheid? Ik voor mij wens het tweede, maar moet, helaas, de noodzakelijkheid van het eerste vrezen.

De mens bereidt zichzelf de behandeling, die hem overkomt, of straf of zachte vermaning. Wel hem, die nog in de periode van de genadige kastijding is; hij is beter dan de geheel verworpene.

Die zich verzet tegen het kruisdragen, vervalt in losbandigheden, die met de roede bestraft moeten worden. Die daarentegen onder het kruis zich buigt, is steeds in de geest van de zachtmoedigheid terecht te brengen.

HOOFDSTUK 5

BESTRAFFING VAN ONTUCHT. WEGDOEN VAN HET ZUURDEEG. HOE EN WAAROM DE ZONDEN TE MIJDEN

II. Hoofdstuk 5 en 6. De apostel gaat nu over tot de andere verkeerdheden en zonden van de gemeente, die hem vanzelf reeds bekend waren, of mondeling waren meegedeeld. In de eerste plaats spreekt bij over de bloedschender, die in de ban moest worden gedaan; vervolgens keurt hij af het gaan tot heidense rechtbanken en verwerpt ten slotte de mening, alsof hoererij tot de onverschillige zaken behoorde, waarover de Christen macht had te doen, zoals het hem goed dacht.

a. Vs. 1-13. In de gemeente te Corinthiërs had hoererij plaats gehad, zoals die zelfs nauwelijks bij de heidenen voorkwam. Een Christen stond met zijn moeder in verboden gemeenschap. Daartegen had de gemeente zelf moeten opkomen; zij had dit echter niet gedaan in de lauwheid van haar zedelijk oordeel. die schaduwkant van haar geestelijke verkeerdheid (vs. 1 en 2). Daarom wijst de apostel ten eerste aan wat hij van zijn kant besloten had te doen, als zij niet tot beter oordeel kwamen en vervolgens deden wat hun plicht was (vs. 3-5). Vervolgens bestraft hij hen, met het oog op het Joodse paasfeest, waarin nabijheid hij zijn brief schrijft, dat zij door het zuurdeeg is besmet en vermaant haar de betekenis van de Oud-Testamentische paasgebruiken aan zichzelf in de kracht van het paaslam, dat onder het Nieuwe Verbond geofferd is, te vervullen (vs. 6-8). Daarna eindigt hij met een nodig onderricht over de kerkelijke tucht, terwijl hij een verkeerde opvatting van zijn vroeger schrijven verduidelijkt, omdat de Corinthiërs waren afgeweken van zijn gebod om niets met hoereerders te doen te willen hebben (vs. 9-13).

1. Men hoort meer, zodat van meer dan een geval sprake is, dat er hoererij onder u is en wel onder die gevallen als het ergste, zodanige hoererij, die ook onder de heidenen, die naar de begeerlijkheden van het vlees wandelen (1 Thessalonicenzen. 4: 5), niet genoemd wordt, zo dat er een a) zijn vaders huisvrouw heeft (Lev. 18: 8. Deut. 22: 30). Hij heeft wel niet zijn eigen moeder, maar zijn stiefmoeder en dus een, die zijns vaders vrouw is geweest (2 Kor. 7: 12. MATTHEUS. 14: 4; 22: 28).

a) Deut. 27: 20.

Het was reeds erg genoeg dat de gemeente van God te Corinthiërs algemeen de naam had dat hoererij in haar midden was en dit zonder dat zij bestraft werd. Wel was geheel Corinthiërs vol hoererij, maar de heidenen en alle wereldburgers weten zeer goed dat hun zonden, die in de wereld gewoon zijn, voor de Christenen een schande zijn en waarover zij onder elkaar zwijgen of al lachende spreken, daarover roepen en schreeuwen zij, als het Christenen zijn, die als heidenen wandelen. Dit is een onvrijwillige tol van de eer aan de naam van Christus, alhoewel de spottende schreeuwers die naam vijandig zijn. Het algemeen geroep over hoererij in het midden van de gemeente te Corinthiërs werd vermeerderd door een ongehoord schandaal. Een had zijns vaders vrouw, d. i. zijn stiefmoeder, of tot bijzit of tot vrouw - beide is hoererij.

Enkele gevallen, die met algemenen afkeer werden genoemd, uitgezonderd, was iets dergelijks bij de heidenen ongehoord; want de natuur heeft, zegt Luther, een afkeer van zo’n verbintenis.

Er is niets van gezegd of de vader nog leefde of niet. Uit 2 Kor. 7: 12, zoals vele uitleggers doen, te besluiten, omdat men daar onder hem, "dien onrecht gedaan was", de gekrenkte vader verstaat dat de onnatuurlijke zoon diens vrouw tot zijn huisvrouw zou hebben genomen, is minstens onnodig, omdat de woorden zeer goed een andere verklaring toelaten. Bedenkt men verder dat, als Paulus daar werkelijk de vader, als die onrecht was gedaan, bedoelde, men verder het besluit zou moeten trekken dat deze vader Christen geweest is, dus aan de misdaad van bloedschande verder nog de scheiding van de vrouw van haar Christelijken man moest vooraf zijn gegaan en diens eveneens Christelijke zoon te huwen, dan wordt door deze omstandigheden die misdaad tot een hoogte gebracht, die met de verklaring van de apostel in 2 Kor. 7: 11 en de zachte en liefderijke uitdrukkingen in 2 Kor. 2: 5 v. niet meer te rijmen zijn. Onloochenbaar wordt de gehele zaak verklaarbaarder, als de zoon na de dood van de vader diens achtergelaten weduwe, zijn stiefmoeder, tot vrouw nam. Dan kan men ten minste zich nog voorstellen, dat het geval door de gemeente ongestraft kon blijven (vgl. 1 Kon. 2: 13 vv.) en de misdadiger komt wel voor als een mens, die door ruwe, onbewaakte zinnelijkheid in grote schuld en schande is weggezonken, maar toch niet als een zo gruwelijk en doortrapt zondaar, als men zou moeten aannemen bij de andere opvatting, dat de vader nog leefde.

2. En bent u, onder wie zulke schandelijke dingen plaats hebben, nog opgeblazen, als was u degenen die zich in een hoge staat van Christelijke wijsheid en volmaaktheid bevinden en heeft u niet veel meer zoals het toch ook bij slechts enige ernst jegens het Christendom gepast had, leed gedragen, opdat hij uit het midden van u weggedaan wordt die deze daad begaan heeft? (MATTHEUS. 18: 17). Daartoe zou toch zo’n leeddragen zeker hebben geleid, als niet de oorzaak op andere manier was weggenomen.

Paulus gaat van de afkeurende vermelding van de misdaad over tot bestraffing van de gemeente en van haar gedrag. Met het woord: "bent u opgeblazen", noemt hij een hoofdgebrek van de gemeente (Hoofdstuk 4: 6 en 18), de geestelijke hoogmoed op schitterende gaven, op onvruchtbaar gebleven weten, die hen voor de ootmoedige gezindheid van ware boete afsluit. In de volgende woorden: "heeft u niet veel meer leed gedragen? " laat hij eigen smart van zijn heilige liefde doorschemeren, een smart, waarin hij, volgens 2 Kor. 2: 4, deze brief met tranen heeft geschreven. De kastijding eindigt vervolgens met de uitwerking te kennen te geven, die dat diepe leed, als het ook bij hen aanwezig was geweest, had moeten hebben, maar dat achterwege was gebleven.

3. Maar ik voor mij heb tegenover uw onverschillig gedrag anders gehandeld. Als wel met het lichaam afwezig, maar tegenwoordig zijnde met de geest en u naar mijn goddelijke ijver over u niet uit het oog verliezend (2 Kor. 11: 2. Kol. 2: 5. 2 Kon. 5: 26 Col 2. 5 2Ki), heb ik al, alsof ik tegenwoordig was, gedaan wat een persoonlijk bij u tegenwoordig opziener behoorde te doen. Ik heb degene, die dat zo bedreven heeft, op zo ergerlijke en lage wijze heeft misdaan, als kon men in een Christelijke gemeente zich veroorloven wat zelfs de heidenen niet dulden (vs. 1) en toch daarbij zich voordeed als een broeder, die zeer gevorderd was en in de Christelijke vrijheid stond (vgl. Num. 25: 6), besloten in de ban te doen.

4. Ik heb bepaald in de naam van onze Heere Jezus Christus, als jullie en mijn geest, omdat ik niet lichamelijk aanwezig ben, samen vergaderd zullen zijn met de kracht van onze Heere Jezus Christus, die aan mijn vonnis Zijn zegel hechten zal.

5. Zulke mensen over te geven de satan (1 Tim. 1: 20), tot verderf van het vlees, opdat de geest behouden moge worden in de dag van de Heere Jezus (vgl. 1 Petrus 4: 6. 2 Kor. 10: 8; 13: 10

"Ik heb al besloten", schrijft de apostel, om uit te drukken dat zijn oordeel reeds gesproken is, dat alleen nog op de uitvoering wacht. Lichamelijk afwezig, maar aanwezig in de geest, heeft hij zijn oordeel geveld, terwijl de gemeente, in wier midden de gruwelijke misdaad heeft plaats gehad, niets gedaan heeft, om zich van de schande te zuiveren. Hij wil nu ook zelf de uitspraak doen, die de misdadiger aan de satan overlevert, zoals hij alleen, hoewel afwezig, dit kan doen, dus door een woord, dat schriftelijk tot de gemeente gaat en in haar vergadering moet worden bekend gemaakt.

Wat een krachtig, het onzichtbare als het ware zichtbaar, levendig omvattend geloof woonde er in de apostel, zodat als het ware ook de beperkingen van het lichaam en de grenzen van de ruimte schenen te verdwijnen en hij in de geest en in het geloof als het ware leefde en handelde in de meest verwijderde gemeenten van de Heere! (V.).

De gedachte, die in het woord van de apostel, vs. 4, vervat is, is de volgende: "ik heb reeds besloten, dat u een vergadering van de gemeente zult houden, mijzelf, met de macht van Christus voorzien, daarbij als tegenwoordig zult beschouwen en in deze vergadering zult uitspreken: Paulus geeft in de naam van Christus, met wiens macht hij hier in de geest onder ons is, de bloedschender aan de satan over. " Dit "overgeven de satan" in vs. 5 met zijn nadere bepaling is karakteristieke benaming van de zwaardere, Christelijke ban, waarmee werkelijk de apostolische macht verbonden was, dat de satan de aan hem overgegevenen met lichamelijke plagen pijnigde; daardoor onderscheidt zich deze soort van ban, die uit de synagoge in de kerk is overgegaan Joh 9: 23, van het eenvoudige "van u wegdoen" in vs. 2 en 13 dat de gemeente ten uitvoer kon leggen, terwijl het "overgeven aan de satan" hier en in 1 Tim. 1: 20 schijnt voorbehouden te zijn aan de apostolische macht. De eenvoudige uitsluiting was dus het werk van de gemeente zelf en de apostel eist nog aan het slot van onze afdeling van de Corinthiërs, dat zij volgens deze macht handelen, nadat zij het in hun onverschilligheid tot hiertoe hadden verzuimd. Hemzelf kwam in de kracht van Christus het recht en de macht toe van de zwaardere ban, de overgave aan de satan, waarvan hij niet zegt dat de gemeente die moet ten uitvoer leggen, maar hij heeft reeds daartoe besloten. Dit overgeven aan de satan nu is door de apostel als uitdrukkelijke en uitvoerende daad van verbanning uit de Christelijke gemeenschap in de macht van de vorst van de wereld bedoeld. Hij doet dit met het doel, dat de satan, die zeker van zijn kant slechts met anti-Christelijke bedoeling handelt en zo mogelijk ook de ziel in de hel zou willen verderven, de hem overgegevene met lichamelijke ellende kan slaan en dit tot redding van de mens volgens de wil van God moge dienen. Deze redding denkt zich Paulus niet slechts als mogelijk, maar hij verwacht die als een gevolg, dat niet zal uitblijven, nadat de zondige begeerten door het verderven van het vlees zullen zijn gedood, bij hem, die daaronder tot belijdenis en bekering is gebracht, door middel van de reddende macht van Christus. Het overgeven van het vlees aan de satan tot verderf van het vlees is toch een maatregel, waarbij de geest buiten de macht van de satan blijft en toegankelijk voor de werking van Christus' genade.

Vlees is hier het organisme, dat de zonde in zich draagt en haar dient. Dit, dat op een zo'n schandelijke manier door de man is misbruikt als werktuig van de zonde, moet aan de satan worden overgegeven, dat die een verderving daaraan volbrengt en zo het oordeel van God daaraan volvoert. Volgens juiste woordverklaring geeft dan verderf van het vlees een dodelijke ziekte of plaag te kennen (vgl. Hoofdstuk 11: 30, waar ook sprake is van theocratische bestraffing van profaneren met het heilige door een dodelijke ziekte), die daartoe moet leiden, dat de mens niet geheel en al een prooi van het verderf wordt, maar door het oordeel over zijn vlees tot bekering wordt gebracht. Gaat hij ook, wat het lichaam betreft, te gronde, toch wordt hij naar de geest, de binnenste kern van zijn persoonlijkheid, die voor

de goddelijke invloed nog vatbaar is, aan het verderf ontrukt en in de gemeenschap van de eeuwige zaligheid teruggebracht en zo onder de geredden gevonden ten dage van de grote scheiding en beslissing.

Dat de bestraffing, die de apostel zich voorbehoudt, door de werkzaamheid van de satan moet worden teweeg gebracht, berust niet op de bijbelse idee van de fysisch verdervende en kwellende werkzaamheid van de satan, zoals zich die bij Job (1: 12 vv. ; 2: 6 v., Paulus (2 Kor. 12: 7), op andere manier bij de door de duivel bezetenen Uit 8: 34 openbaarde. Dat echter de satan zelf en een door hem teweeg gebracht lijden als werktuig en middel tot zedelijke genezing en eeuwige redding van de zondaar tegenover de wil van de eerste wordt gebruikt, rust op de verdere idee van de bijbel over de machtsbeperking van deze in het algemeen (MATTHEUS. 10: 28) en in het bijzonder omtrent haar gebroken zijn door de kracht van de verlossing. Nu is de vraag, wat het verband is van het apostolisch besluit ter bestraffing met 2 Kor. 2: 6 vv. Dit is niet zonder invloed op de opvatting van onze plaats. Volgens die plaats betekent het "ik heb besloten" alleen het voornemen tot zo’n vonnis bij de apostel, dat de uitvoering zelf ten eerste nog onbeslist liet.

Het kwam niet tot een werkelijk volvoeren, omdat de Corinthiërs het verzuim inmiddels weer herstelden door de eis in vs. 13 te volbrengen. Deze latere ijver van de gemeente en de indruk daarvan op de zondaar maakte het door de apostel gedreigde strenge tuchtmiddel onnodig.

EPISTEL OP HET HEILIGE PAASFEEST

Niet het typische van het paaslam, maar het voorafschaduwende van de Joodse paasgebruiken is de levenszenuw van de tekst. De gemeente moet daaruit leren wat het wezenlijke stuk is van elke Christelijke paasviering, namelijk de gehele uitdelging van het oude zuurdeeg, om in een nieuw leven te wandelen.

Dit epistel is niets anders dan een vermaning tot Christelijke, goede wandel en werken aan hen, die het Evangelie gehoord en in ‘Christus geloofd hebben. Dat noemt hij in waarheid ongezuurde broden of koeken eten.

De keuze van ons epistel voor de eerste paasdag houden wij voor minder juist, omdat zij niet de nodige punten van overeenkomst aanbiedt, om de geschiedenis van de opstanding van Christus en haar betekenis goed uit te drukken. Ons blijft alleen over, aan het woord: "Ook ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus" de paasgeschiedenis en haar betekenis vast te knopen; de prediking moet zich aan de tekst hechten, maar ligt niet daarin. Met recht vindt Ranke het onliturgisch, dat de brief van een hoge feestdag, waarop men verwacht dat de feestelijkheid ook in de voorlezing een hogere toon zal doen aanslaan een is, die begint met: "uw roem is niet goed. " Door Nitsch is voorgeslagen 1 Kor. 15: 12-20; in Wurtemberg wordt voor eerste epistel genomen 1 Kor. 15: 1-20, als tweede 1 Kor. 15: 51-58; in Saksen wordt 1 Petrus 1: 3-9 gelezen. Omdat echter deze plaats nu eenmaal in gebruik is, geven wij daarvoor het volgende thema: de ware paasviering van de Christen; 1) in dankbare vreugde troost hij zich met de overwinning van zonde, dood en hel door Christus;
2) in de kracht van het geloof wijdt hij elke dag tot een dag van de opstanding door een wandelen in een nieuw leven.

Wat eist de paasdag van de Nieuw-Testamentische gemeente: 1) reiniging tot de bodem toe; 2) wandelen in heiligmaking en waarheid.

De ware roem van een Christen bestaat daarin, dat wij ongezuurd zijn, 2) ons ongezuurd bewaren, 3) en zo ook ons pasen vieren.

Laat ons pasen houden: 1) een paasfeest in herinnering, 2) een paasfeest in ervaring, 3) een paasfeest in hoop!

Het feest van de opstanding van de Heere als het paasfeest van het nieuwe verbond; wij bedenken, hoe de Herrezene 1) ons bevrijdt van de dienstbaarheid, 2) ons leidt door de woestijn, 3) ons inleidt in het beloofde land, ons waar vaderland.

6. Uw roem daarop, dat de toestand van uw gemeente zo echt Christelijk is, is niet goed, zoals u zich voorstelt, maar integendeel een grote verkeerdheid kleeft aan die toestand. Weet u niet, zoals het spreekwoord zegt (Gal. 5: 9), dat een beetje zuurdesem het gehele deeg zuur maakt en u aldus moet vrezen dat die verkeerdheid hoe langer hoe meer het goede, dat u werkelijk bezit (Hoofdstuk 1: 4 vv.), zal besmetten en vernietigen.

Van de roem, d. i. de zaak, waarop de Corinthiërs roemden, zegt de apostel dat die niet goed is, dat het daarmee kwaad gesteld is. Zij meenden dat zij zich in een zeer gunstige en achtingswaardige toestand van het Christelijke leven bevonden, waarop zij wel mochten roemen (de gaven van de Geest openbaarden zich toch aan hen zo menigvuldig en in zo'n overvloed, als nergens elders. Er werd bij hen met talen gesproken en geprofeteerd, zij hadden het ver gebracht in kennis en schenen in de Christelijke volkomenheid verre gekomen te zijn). Maar dat door het dulden van het in vs. 1 genoemde grof onzedelijke medelid aan hun gehele gemeente een grote vlek kleefde, zagen zij geheel voorbij. De apostel ontrukt nu de Corinthiërs al hun eigen roem door hun de gevaren voor te stellen, waarin de gemeente kwam, als grote zondaars ongestraft bleven. Door een spreekwoordelijke gelijkenis maakt hij er opmerkzaam op, hoe door het dulden van ook maar één verkeerdheid de zedelijke toestand van de gehele gemeente schade leed. Het is toch de aard van het zuurdeeg om niet werkeloos te blijven liggen, maar de hele klomp deeg, waarmee het in verband staat, te doorgisten. Zo gaat het ook bij de Christen in het bijzonder, bij wie de onverschilligheid over een overtreding van een gebod van God gemakkelijk het begin wordt van opheffing van alle gehoorzaamheid. Zo gaat het bij de gemeente, waarvoor iedere zonde, die toegelaten wordt, niet zonder uitwerking blijft, maar elk kwaad voorbeeld zijn verderfelijke invloed op het geheel uitoefent.

Het zuurdeeg doelt op een onzuiverheid, die niet is weggenomen, die uit de toestand vóór de wedergeboorte is overgenomen, een onreinheid, waarvan een klein overblijfsel, als het wordt geduld, alle verkregene zaligheid weer kan verderven en werkeloos maken. Ex 12: 17.

7. Zuiver dan de oude zuurdesem uit, al wat nog van de oude mens is overgebleven (Efeze. 4: 22. Kol. 3: 9), opdat u een nieuw deeg mag zijn, onvermengd met zuurdeeg, zoals u, ten gevolge van de genade, die u in uw opname in het rijk van God is ten deel geworden (Hoofdstuk 6: 11. 2 Kor. 5: 17. ongezuurd bent en het aldus tot uw roeping en verkiezing behoort zo'n nieuw deeg voor te stellen. Want ook wij Christenen hebben een paasfeest, evengoed, ja nog beter dan de kinderen van Israël, die in deze dagen hun Pascha zullen slachten en eten en dan alle zuurdeeg uit hun huizen verwijderen, om zeven dagen lang alleen zoete broden te eten (Ex. 12: 3-27). Ons Pascha is voor ons geslacht, niet alleen tot vergeving en tot onze rechtvaardigmaking, maar ook tot onze heiligmaking en volmaking, namelijk Christus (1 Petrus 1: 18 vv. ; 2: 24.

a) Joh. 1: 29. 1 Kor. 15: 3.

Het is duidelijk dat Paulus hier reeds dadelijk in de eerste zin op de Joodse paasgewoonte zinspeelt. Zeer nauwgezet werd op de dag, aan welks avond het paaslam werd geslacht, nagezien, of wel alle zuurdeeg en wat met zuurdeeg was gebakken, uit het huis was verwijderd. Het gehele huis zou de zegen van het feest hebben verloren, als er maar een kleinigheid zuurdeeg in enige hoek was blijven liggen Ex 12: 20. Hieraan knoopt nu Paulus zijn vermaning vast en gerust kon hij dit beeld aan de Joodse gewoonte ontlenen; want aan het een deel van de gemeente is die gewoonte bekend, omdat zij die van jongs af zelf volgden, aan het andere gedeelte is zij door het lezen van het Oude Testament bekend geworden.

De gehele hier ontwikkelde allegorie zou voor Paulus onnatuurlijk zijn geweest, als hij zijn brief, die hij voor Pinksteren heeft geschreven (Hoofdstuk 16: 8), na Pasen, dus tussen pasen en pinksteren geschreven had. Zeer natuurlijk was zij, als het Joodse Pascha dicht bij was, waardoor juist deze allegorie op geen andere plaats door hem behandeld, zich ongezocht aan hem aanbood, zodat de bijzondere vorm van zijn rede een afdruk was van de feestgedachten, die bij het naderen van het feest in hem leefden.

Reeds met de vraag in vs. 6 : "weet u niet? " heeft Paulus er nadruk op gelegd, dat zij wel wisten, wat hij hun nu zei en hoe het dus aan hen stond, het kwaad, dat om zich heen greep, van zich af te zonderen. Hij spreekt echter de eis nog uitdrukkelijk uit in de woorden: "zuiver de oude zuurdesem uit, opdat u een nieuw deeg mag zijn. " De oude zuurdesem is het zondige, dat uit de vóór-Christelijke toestand is overgenomen en door de Corinthiërs nog niet geheel overwonnen was; daarvan moesten zij zich reinigen. De uitdrukking "zuivert uit", "veegt weg", is gekozen met het oog op het gebod in Ex. 12: 15 vv., volgens hetwelk de Israëlieten ten tijde van het Pascha ten teken van de zedelijke reiniging van het huis alle zuurdeeg daaruit moesten verwijderen; zo moeten de Christenen al wat onzedelijk is, wegdoen, dat door boete en door het doden van het vlees gebeurt, waarna, zoals H. Müller zegt, het begin aan het hart moet worden gemaakt. Christenen moeten een nieuw deeg zijn, waarin nog geen zuurdeeg is, dat als pas geworden, geen samenhang en niets gemeen heeft met het verleden, waaruit het oude zuurdeeg afkomstig is. De Christenen moeten een heilige gemeente voorstellen, van ergernissen vrij, wier medeleden door Christus nieuwe mensen zijn geworden, want slechts deze stemt overeen met het geheiligde van de Christelijke staat, zoals dat wordt uitgedrukt met de woorden: "zoals u ongezuurd bent. "

De gemeente is geroepen een nieuw fris, door geen oud zuurdeeg doortrokken deeg te worden; haar verplichting, zowel als haar bekwaamheid tot de dienst van God in de nieuwheid van rechtschapen gerechtigheid en heiligheid geven de woorden: "zoals u ongezuurd bent", te kennen. In Christus zijn wij ongezuurd, rein en heilig, een nieuw schepsel. Wat nu God ons heeft gegeven door de genade van de roeping tot gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus, onze Heere (Hoofdstuk 1: 9) en wat wij ontvangen hebben door het geloof, dat wil zich krachtig in ons openbaren en wij moeten het tot uitwerking laten komen, opdat wij een nieuw deeg zijn in goddelijke wandel en in leven. Een als hier de vermaning: "zuiver de oude zuurdesem uit, opdat u een nieuw deeg zijn mag", zich grondt op de genadegift van God: "zoals u ongezuurd bent", volgt in Kol. 3: 5 de vermaning: "dood dan uw leden" op het feit van de genade (vs. 3), u bent gestorven. Als nu de apostel hier voortgaat: "want ook ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus", dan geeft het woordje "want" de grond aan, waarop de gehele voorgaande zin rust; zowel de verzekering, dat wij ongezuurd zijn (want dat zijn wij door het geloof in het bloed van ons paaslam), als de vermaning tot het uitzuiveren van de oude zuurdesem, opdat wij een nieuw deeg zijn (want daartoe zijn wij geroepen in de kracht van onze Heere Jezus Christus, die voor ons is geofferd en in ons leeft). "Ook ons Pascha is voor ons geslacht", ook wij hebben een paaslam; de Christelijke kerk is

dus niet armer dan de kinderen van Israël, die in het paaslam de schat van al hun schatten hadden, het schoonste van hun schone godsdienst, het hoofdoffer van hun offers en het voornaamste testament onder de testamenten van de belofte. Het paaslam van de Israëlieten was geen ander dan ons paaslam, Christus: maar totdat Hij kwam, die komen zou en Johannes de Doper op Hem wees: "zie, het Lam van God", moesten de kinderen van het verbond dat een Lam, dat Jesaja (53: 7) in de geest ter slachtbank zag leiden, in vele lammeren afbeelden, wier onschuldig bloed door het daarmee verbonden woord van de belofte de verzoening, die in Christus' bloed is, voor het zondige volk voorafschaduwde. Maar nu is het werkelijke, waarachtige paaslam geofferd of geslacht "voor ons", juicht Paulus, Joden en heidenen tezamen nemend; want dit Lam draagt de zonde van de wereld en is de verzoening voor de zonde van de hele wereld.

8. Laat ons dan met ons hele leven a) feest houden, niet in de b) oude zuurdesem, noch in de zuurdesem van de kwaadheid en van de boosheid, niet in openbare zonde of verborgen geheim onrecht, maar in de ongezuurde broden van de oprechtheid, wat de inwendige gezindheid aangaat, en van de waarheid, wat de uitwendige belijdenis en de Christelijke wandel aangaat.

a) Ex. 12: 3, 15. b) Deut. 16: 3.

Omdat wij nu een paaslam en een waar paasfeest hebben, zegt Paulus, moeten wij ook daaraan recht geven en het vrolijk vieren, zoals het behoort, dat wij niet meer het vorige oude zuurdeeg, maar ware ongezuiverde koeken eten.

Het feest, bedoeld met de woorden "laat ons dan feest houden", is wel het paasfeest, maar zo, dat het paasvieren als voorbeeldende karakteristieke voorstelling van het gehele Christelijk leven van de apostel gedacht is. Wat onder het Oude Testament volgens voorafbeeldend gebruik eens in het jaar geschiedde, dat moet in het Nieuwe Testament zijn vervulling vinden, als een gebod, dat het gehele leven van de Christen beheerst.

Wellicht heeft de gehele plaats haar grond in de wens van de apostel, om aan die van Petrus (Hoofdstuk 1: 12) te tonen, dat de Christenen ook zonder Joodse vorm het wezen van het Oude Verbond hadden. Was nu in vs. 7 aan het beeld zo'n wending gegeven, dat de Corinthiërs als één geheel gedacht, zelf het nieuwe deeg uitmaken, dan zijn zij nu als de feestvierenden voorgesteld, die geen zuurdeeg genieten. Deze zijn de vrije wendingen bij het gebruiken van het beeld, waardoor de hoofdgedachte niet wordt veranderd.

Een onafgebroken Pascha-vieren wordt door Paulus geëist, het hele leven wordt onder het licht van de paaszon gesteld. Elke dag moet ons een paasdag zijn en die dag moeten wij naar het Joodse paasfeest en het zuurdeeg geheel houden. Het Christelijk leven moet een onafgebroken feestvieren zijn, de oude Kerk heeft dit minstens zo beschouwd, dat zij aan iedere dag van de week de naam van Feria (feestdag) gaf en de oude vaders houden niet op, de Christen te vermanen: "iedere dag zij u een feestdag! "

De bijvoeging: "niet in de oude zuurdesem", wordt uit de samenhang met het voorafgaande verklaard; dit is echter niet het geval voor hetgeen volgt, "noch in de zuurdesem van de kwaadheid en van de boosheid", en de tegenstelling "maar in de ongezuurde broden van de oprechtheid en van de waarheid. " Bovendien komt de vraag op, wat dit lang stilstaan betekent. Had de gemeente misschien misdreven, wat tegen oprechtheid en waarheid streed en wilt voortkwam uit een gezindheid, die niet op het goede gericht was, noch uit een, die het

goed meende? (vgl. vs. 9). Want evenals de kwaadheid de gezindheid uitdrukt van hem, die in zichzelf kwaad is en de boosheid de gezindheid van hem, die voor anderen boos is, zo is oprechtheid de gesteldheid van hem, die in zichzelf rein is, waarheid de eigenschap van hem, die voor anderen duidelijk en openbaar is.

De apostel maakt onderscheid tussen het oude zuurdeeg en het zuurdeeg van de kwaadheid en van de boosheid. Onder het eerste verstaat hij de overblijfselen van vroegere verkeerde gewoonten, onder het laatste later opkomende verkeerdheden en misstappen. (V.).

Christus' opoffering heeft de hele tijd van het Nieuwe Testament tot een feesttijd gemaakt, dat kan echter niet bij het onboetvaardig volharden in het oude zuurdeeg blijven bestaan, ook niet waar men zijn nieuwe gezindheid weer met kwaad laat besmetten, noch wanneer men zich het kwade, onder een goede schijn van rechtmatige vrijheid laat opdringen.

Het zoete van oprechtheid en waarheid is daarentegen de gezindheid van oprechtheid voor God, die zich opent voor het Goddelijk licht en, daardoor doorschenen, zelf licht wordt.

9. Ik heb u geschreven in de vorige brief, a) dat u zich niet zou vermengen met de hoereerders, met degenen, die in ontucht leven (vs. 1).

a) Deut. 7: 2. MATTHEUS. 18: 17. 2 Kor. 6: 14. 2 Thessalonicenzen. 3: 14.

Hier volgt een soort van episode tot het eigenlijke onderwerp van deze afdeling. De vermaning tot reiniging van vlekken en tot een rein gedrag, waardig hun Christelijke roeping, leidt de apostel tot opheldering van een plaats in zijn vorige brief verkeerd verstaan, namelijk over het verkeren met hoereerders. Dogmatische vreesachtigheid, die het verloren gaan van enig apostolisch schrijven niet wilde toelaten, verklaarde het: "ik heb u geschreven in de brief", van de eerste brief aan de Corinthiërs, die voor ons ligt, en wel in het bijzonder op vs. 2 en 6 van ons Hoofdstuk: maar daardoor past noch de uitdrukking: "in de brief" (vgl. 2 Kor. 7: 8), noch de inhoud van vs. 2 en 6; er moet een vorige brief zijn, die echter voor ons is verloren gegaan. De waarschuwing of omgang met hoereerders nu hadden de Corinthiërs zo verklaard, als moesten zij in het algemeen met mensen van die soort volstrekt geen verkering hebben, misschien uit een geheime afkeer om deze vermaning na te komen; zij hadden in hun beantwoordend schrijven (vgl. Hoofdstuk 7: 1) op de onuitvoerbaarheid van deze zaak gewezen. Nu verklaart hij zijn mening nader.

De hier opgegeven inhoud van de verloren brief komt overeen met de toestanden van de Corinthische gemeente, zoals die in 2 Kor. 12: 21; 13: 2 worden bij het tweede zijn van de apostels te Corinthiërs Ac 19: 20, dat in de Handelingen der Apostelen is voorbijgegaan. Reeds te voren hadden leden van de gemeente zich misdragen door onreinheid en hoererij en ontucht en hadden later geen belijdenis gedaan en reeds toen had de apostel gezegd, dat hij hen niet zou sparen, als hij terugkwam. Het is niet waarschijnlijk, dat hij in deze brief ook het reisplan, in 2 Kor. 1: 15 v. meegedeeld, aankondigde, dat hij echter in deze eersten Kanonische brief (Hoofdstuk 16: 5 vv.) veranderde om redenen, die in 2 Kor. 1: 17 worden ontwikkeld. Van de verdere inhoud van de brief weten wij niets; misschien was die slechts kort en bevatte die nauwelijks meer dan uit de aangehaalde plaatsen kon worden opgemaakt en is die daarom niet tot de nawereld gekomen. De brief moet vervaardigd zijn na het verblijf van de apostel te Corinthiërs, dat in de Handelingen van de Apostelen is voorbijgegaan. Daaruit is het toch alleen te verklaren, dat Paulus nog bij het schrijven van onze eerste Kanonische brief de inhoud tegenover de Corinthiërs op de manier, die wij hier vinden,

rechtvaardigt; waarschijnlijk heeft Paulus hem te Efeze geschreven, nadat hij daarheen (einde van oktober van het jaar 56) weer was teruggekeerd.

Maar heeft dan de gemeente werkelijk niet verstaan, dat hij alleen van het verkeer van de Christenen onder elkaar sprak, waaruit ieder zich moest zien uitgesloten, die een leven leidde, dat in strijd was met zijn Christelijken naam? Of wilden zij hem verkeerd verstaan, om zich te onttrekken aan zijn berisping? De apostel doet hier dit verwijt niet; maar het laat zich voelen, dat hun tegenspreken als een uiting voorkomt van hetgeen hij in vs. 8 kwaadheid en boosheid noemt een onreinheid, die vreemd moest zijn aan hun gezindheid en onwaarheid tegenover hem, waartoe zij niet bekwaam moest zijn.

10. Maar niet, zoals u mijn rede volgens uw uitdrukking in het antwoord (Hoofdstuk 7: 1) heeft opgevat, geheellijk met de hoereerders van deze wereld onder de ongelovige Joden en afgodische heidenen, of, om ook anderen hierbij te voegen, met wie ik de omgang heb verboden, met de gierigaards, of met de rovers, of met de afgodendienaars in deze wereld; want anders zou u, om u aan mijn voorschrift te houden, uit de wereld moeten gaan, omdat u nergens op aarde zo’n verkeer geheel kunt vermijden. Ik zou dus iets geheel verkeerds geëist hebben, als ik mijn woord zo opgevat wilde hebben, als u het verklaart.

11. Maar nu heb ik u zonder nadere bepaling geschreven, dat u zich niet zult vermengen met zodanige personen, namelijk, zo was daarbij, zoals vanzelf spreekt, mijn mening, als iemand, die een broeder genoemd wordt en die dus tot de christelijke gemeente wil behoren, een hoereerder is, of een gierigaard, of een afgodendienaar, of een lasteraar, of een dronkaard of een rover, a) dat u met zo een ook niet zult eten, geen tafelgemeenschap zult houden (Luk. 15: 2. Hand. 11: 3. Gal. 2: 12).

a) Num. 12: 14. MATTHEUS. 18: 17. 2 Thessalonicenzen. 3: 14. 2 Joh. 1: 10.

12. Want wat heb ik ook die buiten zijn, die nog buiten de Christelijke kerk zijn (Mark. 4: 11. Kol. 4: 5. 1 Thessalonicenzen. 4: 12. 1 Tim. 3: 7 te oordelen, een gericht over de tucht over hen te houden? Oordelen jullie, als u kerkelijke tucht houdt, niet die binnen zijn, die tot uw gemeente behoren, waaruit u zelf kon afleiden, omtrent wie ik die bepaling maakte?

13. Maar die buiten zijn oordeelt God, zodat wij ons in het geheel niet over hun oordeel hebben te bekommeren. En doet u daarentegen, zoals dat reeds de Oud-Testamentische regeling van het volk van God verlangt, deze boze uit jullie midden weg (Deut. 13: 5; 24: 7).

In de eerste optelling van zondaars, met wie hij de omgang verbiedt (vs. 10), voegt Paulus bij degenen, die in geslachts-zonden leven (hoereerders), aan de ene kant die, wat het mijne en het uwe aangaat, zonder nauwgezetheid zijn, die zonder schroom er op bedacht zijn, het hunne te vermeerderen of het goed van vreemden tot hun eigendom te maken (gierigaards en rovers) en aan de andere kant, die aan de afgodendienst deelnemen (afgodendienaars), die, zonder zelfs de heidense afgoden enigszins te achten, door deel te nemen aan hun dienst het voortduren van vriendelijkheid en omgang met de heidenen, kopen. (Hoofdstuk 10: 7, 19 vv.). De tweede optelling daarentegen (vs. 11) bestaat uit drie paren - hoereerders en gierigaards - die de begeerlijkheid laten werken tot geslachtsgemeenschap en tot het verkrijgen van bezittingen - afgodendienaars en lasteraars - die de eer van God en de eer van de naasten krenken - dronkaards en rovers, die Gods aardse gave misbruiken en het aardse goed van de naaste begerig zich toe-eigenen. De apostel had door zijn brief vermaand om met dergelijke zondaars geen omgang te hebben en niet verwacht om zo verkeerd te worden verstaan, zoals

de gemeente in haar schrijven aan hem zich voordoet, hem te hebben begrepen, wanneer zij tegen hem inbrengt, dat het afbreken van alle dergelijk verkeer het leven in deze wereld onmogelijk zou maken. Zij moesten toch zelf weten dat een oordelen van degenen, die buiten de kerk zijn (want een oordelen van deze zou voor hen uitsluiting zijn uit de omgang van de Christenen) nooit zijn werk kon zijn. Hij laat hen, die zich buiten de kerk bevinden, aan het oordeel van God over, alleen tot hen, die binnen haar zijn, strekt zich zijn oordelende werkzaamheid uit. In dit opzicht is hij niet onderscheiden van de gemeente. Hij doet alleen wat zij zelf doet en naar hetgeen zij zelf doet, had zij hem moeten verstaan. Het is echter een voorrang, die tegelijk met het behoren tot de gemeente is gegeven, onder haar gericht te staan, omdat dit den zondaar daartoe kan dienen, dat hij niet in het gericht van God komt (Hoofdstuk 11: 31 vv.), waaraan de wereld, die zich buiten haar bevindt, ten prooi wordt. Staat nu de gemeente werkelijk in zo geheel andere verhouding tot hen, die tot haar behoren, dan tot hen, die zich buiten haar bevinden, dan spreekt vanzelf wat haar verder te doen staat. In plaats van er zich om te bekommeren, dat er buiten haar zware zondaars zijn, moet zij uit eigen midden wegdoen, die boos is.

Dat de uitoefening van de kerkelijke tucht een plicht is voor de kerk, dat die op apostolische regeling berust en dus door God gewild is, zal niemand na het lezen van dit hoofdstuk kunnen ontkennen. Maar waarom wekt reeds het noemen van deze zaak zoveel tegenspraak op en stoot haar uitoefening op nauwelijks te overwinnen moeilijkheden. Omdat het onderscheid, dat zij veronderstelt en waarop de apostel zijn bevel doet rusten, het onderscheid tussen binnen en buiten, tussen kerk en wereld wel niet opgeheven is, maar toch aan uitwendige waarneming ontrukt. De kerk staat niet meer in de wereld, maar de wereld staat midden in de kerk. Daarom verzet zij zich tegen maatregelen, waardoor zij haar plaats weer buiten de kerk zou krijgen en de kerk zelf kent haar leden niet meer en is op iedere tred belemmerd door de menigte van hen, die alle recht als leden van de kerk zich toe-eigenen, zonder haar plichten. Waarover wij zo ten gevolge van een proces van de wereld moeten klagen, zal in hoofdzaak blijven totdat God door wegen van oordeel aan de tegenwoordige toestanden in het algemeen een einde maakt. Tot die tijd bewaart ieder zijn geweten zo goed hij kan en vergeet hij tenminste niet, wat hij moet, ook waar het onmogelijk is, dat dadelijk ten uitvoer te brengen.

Men vindt nu de heren van deze wereld midden in de kerk; het kleine hoopje van gelovigen heeft daar geen macht.

God geeft Zijn dienaren meer van die ware apostolische geest, meer van dat overvloeien van heilige liefde, die die brandende ijver bestuurt tegen de zonde en zich openbaart in getrouwe plichtsbetrachting. Deze schitterde zo heerlijk in de apostel en daarin stelt hij zichzelf terecht als een voorbeeld ter navolging voor zijn geestelijke kinderen en broeders.

HOOFDSTUK 6

BESTRAFFING VAN TE RECHT GAAN VOOR ONGELOVIGEN EN VAN HOERERIJ.

b. Vs. 1-11. Van de geestelijke tucht van de gemeente over haar leden, die te Corinthiërs verslapt was en in een zeer erg geval geheel was nagelaten, maar welke tucht niet tot de ongelovigen kon worden uitgebreid, gaat de apostolische bestraffing tot het omgekeerde geval over. De leden van de gemeente onderwierpen hun wereldse twisten aan de rechtbank van de heidenen. Paulus verwerpt dit als in strijd met hun verheven bestemming (vs. 1-6). De verkeerdheid, waarvan hier wordt gesproken, ging bijzonder uit van het deel van de gemeente, dat de meerderheid had, van de Christenen uit de heidenen. De Helleense volkszin stemde de bewoners van een zo grote handelsstad als Corinthiërs proceslustig, evenals in ander opzicht de Atheners die voor liefhebbers werden gehouden van rechtszaken. Juist daarom wijst ook de apostel aan, hoe het reeds op zichzelf een verloochening is van het Christelijk karakter, als Christenen met elkaar rechten, omdat hun Heer hun gebiedt, veel liever onrecht te lijden dan onrecht te doen en het zich te laten welgevallen door anderen benadeeld te worden. Daarmee stemt het gedrag van de Corinthiërs al zeer weinig overeen, die het onrecht doen en het benadelen en dat nog wel de ene broeder tegenover de andere, ten uitvoer brengen. Daarom houdt hij hun voor dat onrechtvaardigen eenmaal geen deel zullen hebben aan het rijk van de heerlijkheid; hij noemt ook nog andere dienaars van de zonde, waarvan hetzelfde geldt en herinnert de lezers, dat zij bij hun doop zijn getreden uit zo’n dienst van de zonde en dus niet weer zich daarheen mogen keren (vs. 7-11).

1. Durft iemand van jullie, die een rechtszaak heeft tegen een ander, te recht gaan voor de onrechtvaardigen, de ongelovige heidenen en niet integendeel voor de heiligen, de Christenen?

In het vrije van een brief, als overspringende van het ene punt op het andere, gaat Paulus met zijn bestraffen voort; hij begint meteen met een vraag van levendige bevreemding en stelt de lezer midden in de zaak.

Dit veelbetekenend woord zinspeelt op de majesteit van Gods gemeente, die door zo verachtelijk een zonde werd gekruisigd. De apostel gebruikt hier van de heidenen met opzet de naam van "onrechtvaardigen", die in openbare strijd leven met Gods rechten en geboden - om het dwaze ervan te doen uitkomen, dat men zijn recht bij de onrechtvaardigen gaat zoeken. "Heiligen" zegt hij hier met bepaalde terugblik op Dan. 7: 18, waarop zijn hele voorstelling rust een profetie de Christenen reeds wegens de daar voorkomende naam van "mensenzoon" zeer gemeenzaam. (V.).

Er worden heidense rechters door bedoeld, waarbij men in aanmerking moet nemen, dat de Joden in de landen van hun verstrooiing het recht vergund was om onder zich hun rechtszaken af te doen met macht van bestraffing van de veroordeelden. Dit had dus ook onder de Christenen plaats, die gewoonlijk met de Joden gelijk gesteld werden. Maar de partijschappen in de gemeente te Corinthiërs hadden teweeg gebracht dat men uit wantrouwen van dit voorrecht geen gebruik wilde maken en heidenen als rechters inriep, om de geschillen van de Christenen te beslissen. (V. D. PALM).

Om hen nog meer te doen voelen, hoe zij zichzelf als onwaardigen wegwerpen, spreekt hij ze aan met de naam van de eer "heiligen", als degenen, die van de wereld en haar laag, zondig streven verlost en afgezonderd haar niet tot ergernis of tot voorwerp van haar rechtbank, maar

tot zegen moeten zijn. Evenals in het algemeen aan elk afgesloten gezelschap het beslechten toekomt van privaat-rechterlijke onenigheden, zo vooral ook aan godsdienstige verenigingen, omdat de godsdienst het sterkste verenigings- en verzoeningsmiddel is. Daarom had ook de Joodse synagoge, zelfs met toestemming van de Romeinse opperbestuurders, de macht om voor haar leden in privaat geschillen recht te spreken. Dit ging op de kerk over en bleef in uitgestrekte mate, tot grote drukte voor de opzieners. Dit werd echter bij de grote uitwendige uitbreiding van de kerk door misbruik tot grote macht van de hiërarchie en tot een aan de wereld gelijkvormig worden van de kerk.

De Christenen te Corinthiërs twistten voor de heidenen, omdat zij hun twistzaken voor de openbare gerechtshoven lieten beslissen, die door de heidense overheid waren aangesteld. Door dat verkeerd gedrag gaven zij zich over tot gehele gelijkstelling met deze wereld. Wat de apostel van hen verwacht had, is dit, dat zij, wanneer er onenigheden onder elkaar waren, die zouden beslechten door scheidsrechters, uit de broeders daartoe gesteld.

Paulus leert ambt en opdracht van de wereldse overheid te eren (Rom. 13: 1 vv.); ook hier weerspreekt hij zijn leer van de overheid niet, noch van de onderdanigheid, die Christenen verschuldigd zijn. Wat echter onder Christenen, de heilige burgers van het rijk van Christus, te beslissen is, kunnen zij, die buiten zijn, niet beoordelen en rechten; het is niet het ambt van een wereldse rechtbank om tot liefde te vermanen, maar ons tot uitwendig recht te dwingen; daarom kan onze tekst ook daar een plaats vinden, waar de rechters door de overheid gesteld, Christenen zijn en hun ambt godvruchtig waarnemen.

2. a) Weet u niet, dat eens de heiligen de wereld, die in ongeloof is gebleven, oordelen zullen, bij de wederkomst van de Heere (2 Thessalonicenzen. 1: 10), wiens heerlijkheid en heerschappij zij toch zullen delen (Rom. 8: 17. 2 Tim. 2: 12 ? En als door u, voor zoverre u zich onder de heiligen rekent en in zoverre u ook leden zult zijn van het later gericht, de wereld geoordeeld wordt tot haar eeuwige verdoemenis (Mark. 16: 16. Wijsh. 3: 8. Wijs Openb. 2: 26 v.), bent u dan voor deze tegenwoordige tijd onwaardig om de minste gerechtszaken, waarbij alleen over de zaken van het dagelijks leven (Luk. 16: 10) gehandeld wordt?

a) MATTHEUS. 19: 28. Luk. 22: 30.

3. Weet u niet, dat wij de engelen oordelen zullen, die tot het oordeel van de grote dag bewaard worden (2 Petrus 2: 4. Judas 1: 6)? Hoeveel temeer hebben wij dan bevoegdheid en recht om recht te spreken over de zaken, die dit leven aangaan, als in een twistzaak onder de broeders over deze moeilijkheid is?

"De heilige zullen de wereld oordelen" is een stelling, die zo geheel in het algemeen uitgesproken en van zo zekere aanwijzing alleen hier gevonden wordt, maar die in volkomen overeenstemming staat met mededelingen op andere plaatsen gegeven. De bedoeling van de stelling kan daarbij alleen zijn, dat de gelovigen zelf recht zullen spreken, zelf ten gericht zullen zitten, want zo alleen past de gevolgtrekking van de apostel van het grotere tot het mindere. De toekomstige rechters van de wereld past het niet nu van deze wereld te worden geoordeeld in zaken van het gewone leven.

Een van de grootste beloften en een bijzondere waardigheid van de gelovigen is, dat zij in het rijk van God zullen ingaan, niet als onderdanen van de Heere, maar ook als zodanige rijksgenoten, die de koninklijke waardigheid ook krijgen.

Het oordelen van de engelen in vs. 3 is, zoals duidelijk is, meer dan het oordelen van de wereld in vs. 2 en heeft dus betrekking op bovenaardse wezens. Omdat nu echter overal in de Schrift (vgl. MATTHEUS. 13: 39; 16: 27; 24: 31; 25: 31. 2 Thessalonicenzen. 1: 7 de goede engelen in het gevolg van de oordelende Christus, als zijn organen en als getuigen van Zijn rechterlijk werk worden voorgesteld, kan de verklaring van gevallen engelen de enig juiste zijn, vooral omdat in de grondtekst het woord "engelen" onbepaald is gelaten (het lidwoord "de" is door onze vertalers verkeerd bijgevoegd), dat dus op de kwaliteit wijst van hen, die geoordeeld worden, terwijl de analogie met de wereld op wezens van deze aard wijst, die in abnormale verhouding tot God staan, zodat het oordelen een is, dat straf of verdoemenis in zich houdt, evenals in vs. 2.

Het is een sterk woord: "de heiligen zullen de wereld oordelen" en "wij zullen de engelen oordelen. " Daarmee wordt een blik gegeven in de geheimen van het rijk van de hemelen en wel in het bijzonder in het grote geheim van de menswording van het scheppende en oordelende Woord en in de levensgemeenschap van hen, die in de Heere geloven, met Hem, daarom in het geheim van de toekomst, wanneer met Christus die nu in de onzienlijke heerlijkheid leeft, ook het leven van de Zijnen, dat met Hem verborgen is, openbaar zal worden, een leven van goddelijke macht en heerlijkheid. Zij, van wie de Heere zegt: Ik in hen en u in Mij; zij, die hier deelgenoten zijn van Zijn openbaar geworden heerlijkheid en daartoe behoort toch ook de gemeenschap aan Zijn rechterlijk bestuur; zij, die door het geloof in Hem van het oordeel bevrijd zijn en het eeuwige leven deelachtig zijn geworden, zullen met Hem volvoeren dat gericht, dat de volheid van Zijn majesteit openbaart. Het zal gaan over de wereld van de mensen, die, onder alle betoningen van de goddelijke wijsheid en liefde, macht en gerechtigheid, in verzet tegen de waarheid van God, in het verachten van Zijn genade, in het versmaden van Zijn zaligheid, in de opstand tegen Zijn wil gebleven is en daarin geheel en al verhard is. Zij zullen die handeling volbrengen, waardoor zij als onverbeterlijk van de nu volmaakte gemeenschap van de zaligheid, van het openbaar geworden Godsrijk wordt uitgesloten - een handeling van het diepste inzicht, dat de grond van het harten en van de geesten doorziet en hoe het kwade niet te verontschuldigen is, alsmede een handeling van de hoogste ethische macht, of van de gerechtigheid, die volkomen, doortastend is en alle verdediging afwijst en die door de energie van de alles verlichtende waarheid als leugenachtig en onhoudbaar vernietigt. Deze kennis en die ethische macht is principieel in hen gegeven met het leven van Christus in hen, met de geboorte uit de Geest. Zij ontwikkelt zich en komt tot volmaking tegelijk met hun geestelijk leven en tot volle openbaring in die daad van het gericht. Onmisbare voorwaarde is echter betoning en openbaring van de gezindheid van Christus, zowel van Zijn liefde, die de verlorenen zoekt en met alle geduld en wijsheid alle middelen aanwendt om te vinden en te redden, alsook van Zijn reinheid en heiligheid, die zich scheidt van alle gemeenschap van de zonde, zich met onverdeeld hart aan de dienst van God toewijdt, in geloof en gehoorzaamheid van het geloof onder de velerlei beproevingen van binnen en van buiten, in vreugde en leed, onder eer en smaad, in overvloed en gebrek, in dagen van gezondheid en van ziekte tot in de dood volhardt. Daardoor hebben zij zich betoond vaten en werktuigen te zijn van de macht van Zijn licht en van Zijn liefde tot opwekking, overtuiging en tot het winnen van hen, die nog in duisternis wandelen, gedaan te hebben wat zij konden en dus voortaan als bekwaam en gerechtigd om ook met Christus te oordelen.

Wij zullen oordelen over de duivel en zijn boze engelen, als ons openbaar zal worden wat nu de kerk als verborgenheid van het geloof verkondigt, dat de vorst van deze wereld geoordeeld is (Joh. 16: 11) en wat zij kan doen in de kracht van het geloof, dat Hij groter is dan die in de wereld is en de boze met zijn machten overwonnen heeft (1 Joh. 4: 4). Het proces van de

aanklager is verloren en de vroeger aangeklaagden en verleiden, die door het bloed van het Lam hebben overwonnen, overwinnend tot de laatste verzoeking van de satan, die zullen in Christus Jezus hem oordelen en zeggen: "ga weg, vervloekte! in het eeuwige vuur! " Dan zal de heerlijke profetie van Jesaja (24: 21 vv.) vervuld worden.

De gedachte dat de heiligen de wereld en engelen zullen oordelen, is alleen volle waarheid van de geesten van de volmaakt rechtvaardigen (Hebr. 12: 23) d. i. van de leden van de onzichtbare kerk in haar voltooiing. Houdt men de waarachtige mededeling van de goddelijke natuur aan zulke gelovigen vast (2 Petrus 1: 4), dan is het zonder moeilijkheid hen met Christus ook als rechters en heersers te denken, en Hem als de eerstgeborene onder vele broeders.

4. Als u dan gerechtszaken heeft, die dit leven aangaan, zet die daarover, die in de gemeente minst geacht zijn, in zoverre zij voor deze slechts kunnen zijn als degenen die daar buiten staan (Hoofdstuk 5: 12 v.)? U stelt u voor de rechterstoel van degenen en laat uw zaken door hen beslissen, hoe zou dit te verdedigen zijn?

5. Ik zeg u dit tot schaamte. Het moest toch bij u zo geheel anders zijn, dan ik het zo-even heb moeten uitspreken (Hoofdstuk 15: 34). Is er dan zo onder u geen, die wijs is, ook niet een, die op scheidsrechterlijke manier zou kunnen oordelen tussen zijn broeders, zodat het tot geen proces hoeft te komen?

6. Maar de ene broeder gaat met de andere broeder terecht, maakt zonder meer het proces aanhangig en stelt dat boven scheidsrechterlijke beslissing en dat doet hij bovendien voor ongelovigen of onrechtvaardigen (vs. 1), de heidenen (vs. 4).

Tot recht verstand van het gezegde in vs. 4 is nodig dat wij een duidelijk begrip hebben van de behandeling van gerechtszaken te Corinthiërs. De proconsul van Achaje (Hand. 18: 12) reisde op bepaalde tijden de provincie door en stelde voor de verschillende landstreken gerechtsdagen (Hand. 19: 38). Daar kwamen dan de partijen, die over tijdelijke goederen verschil hadden. Het eerste, dat bij een proces plaats had, was het aanstellen van rechters uit de "edelen" van het landschap (ongeveer als later de rechtbanken van gezworenen), die op de zogenaamde rechtersrollen werden opgeschreven. Nu konden de strijdende partijen beslissen, wie zij uit het voorgestelde getal tot rechters wilden hebben; want volgens het Romeinse recht was nodig dat de rechtenden vertrouwen hadden in de personen, die over hen als rechters zouden zitten. Dit heette "tot rechters stellen. " Wat deden dus Christenen, die heidenen over zich tot rechters stelden? Zij verklaarden met de daad: wij stellen in deze "aanzienlijke mannen" vertrouwen, dat zij een rechtvaardig oordeel daarover zullen uitspreken, hoe wij in de tussen ons bestaande moeilijkheid als goede Christenen moeten handelen. Zij, die dus geroepen waren om eenmaal de wereld, zelfs engelenmachten te oordelen, namen hen, die bij alle mogelijke eerbied, die zij om burgerlijke rechtschapenheid genoten, bij de gemeente veracht zijn. d. i. de enige ware eer missen, die in de gemeente van God geldt. dat iemand gelovig is in Jezus Christus en een erfgenaam van het rijk van God in Hem (vgl. Ps. 15: 4). Zij namen die uit eigen beweging, ongeroepen en ongedwongen en stelden die tot rechters over zich, namelijk over mensen, waarop de eer van de naam van Christus en van Zijn heilige kerk rust.

Onze plaats is niet in strijd met Rom. 13: 1. 1 Petrus 2: 13 v. ; hier toch is eerbied voor de overheid ingescherpt als een plicht jegens God, die deze verordend heeft en het gebod strekt zich uit tot gehele verhouding van onderdanigheid, waarin een Christen zich geplaatst ziet.

Maar iets anders is de vrijwillige rechtspleging, waaronder de Christen bij de strijd met een andere Christen niet door God is gesteld, maar die hij zelf opzoekt, waaronder hij zichzelf stelt, in plaats van hetgeen hij zo gemakkelijk kon, iets dergelijks te vermijden. Dat toch nog heden Christenen liever hun zaken onder elkaar in vrede uitmaakten en zich ongraag zelfs tot de Christelijke overheid wendden!

De zin is: de minst aanzienlijken in de gemeente zijn meer bevoegd om uw onderlinge geschillen te beslissen, dan Heidenen; al waren er in uw gemeente geen andere leden dan geringe en onaanzienlijke, deze moest u nog liever dan heidenen tot rechters over u verkiezen. (V. D. PALM).

Volgens deze vertaling is het zoveel alsof de apostel zei: stel liever de minste Christen tot rechter, dan enig Heiden. Maar ik acht dat deze woorden vraagsgewijze gelezen moeten worden en deze zin hebben: zet u die om daarover te oordelen, die geheel geen achting in de gemeente hebben, maar die u weet afgodendienaars, versmaders van het Evangelie en vijanden van uw grote Meester en Zijn zaak te wezen, zoals uw heidense medeburgers en naasten zeker zijn?

Door de minst geachte verstaat de apostel niet, die in de geringste omstandigheden van het leven waren en de minste bekwaamheden en vermogens hadden, want in het volgende vers eist hij een wijs persoon tot dit werk; maar hij verstaat daardoor bijzondere personen, leken, die geen bediening en gezag in de gemeente hadden, in onderscheiding van de herders, onderlingen en opzieners, die in bediening en hoge achting waren en die hij met zaken van deze aard niet wilde moeilijk gevallen hebben; maar zij moesten liever uit de gemeente van de leken personen van het beste oordeel en begrip, uitkiezen tot scheidsmannen en beslissers in zulke wereldse zaken, die niet zo eigenlijk onder de kundigheid van de geestelijke leidslieden vallen.

7. Zo is er dan nu geheel gebrek onder u, een nadeel, dat u schade doet en uw recht verkort van hetgeen u als Christelijke gemeente bent en wel dit gebrek, dat u met elkaar rechtszaken heeft, ook afgezien van de zaken, waarover u daarbij handelt en afgezien van de zo-even afgekeurde manier om ze ten einde te brengen. a) Waarom lijdt u niet liever ongelijk? Zoals uw Heer en Heiland het van u verlangt (MATTHEUS. 5: 39 v.). Waarom lijdt u niet liever schade? Omdat een tijdelijk verlies toch zo weinig betekent, in vergelijking met de winst, die de vreedzamen verkrijgen?

a) Spr. 20: 22. Rom. 12: 17. 1 Thessalonicenzen. 5: 15. 1 Petrus 3: 9.

8. Waar wat u nu vooral schade doet in uw eer en in strijd is met de bestemming van een Christelijke gemeente, jullie doen ongelijk, in plaats dat u het lijdt en u doet schade, in plaats dat u schade verdraagt en dat nog wel de broeders, omdat toch de Heere, wat u aan deze doet, wil aanzien, als was het aan Hem zelf gedaan (MATTHEUS. 25: 45. 1 Thessalonicenzen. 4: 6 25. 45 1Th).

Christenen moeten de tijdelijke goederen zo weinig achten, dat zij er niet veel naar vragen, of zij die hebben of niet hebben. Zo moeten zij ook elkaar liefhebben, dat, als er tussen mij en mijn broeder strijd is, of dit of dat aan mij of aan hem toebehoort, aan het tijdelijke mij weinig en aan de broeder mij veel gelegen ligt, zodat ik vóór ik een proces zou willen beginnen, waardoor ik mij in mijn gemoed zozeer zou verontrusten, dat ik tot vele goddelijke zaken

onbekwaam, de naaste ook gelegenheid tot zondigen zou geven, ik dat alles liever zou laten varen en het de broeder zou schenken, dan met hem daarvoor te recht gaan.

Evenals de zonden tegen het negende gebod begaan door hen, die elkaars leden zijn (Efeze. 4: 25) bijzonder zwaar wegen, zo ook de zonden tegen het achtste gebod bij broeders, omdat het zonden zijn tegen de gemeente van de heilige. Omgekeerd zegt Paulus (Gal. 6: 10): laat ons goed doen aan allen, maar meest aan de huisgenoten van het geloof.

9. Of weet u niet, dat de onrechtvaardigen het koninkrijk van God niet zullen beërven, als het geopenbaard zal worden in heerlijkheid, zodat daarvan zullen worden uitgesloten allen, die in de zonde van onrechtvaardigheid leven en blijven?

10. Dwaal niet (Hoofdstuk 15: 33. Gal. 6: 7), a) noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven noch gierigaards, noch dronkaards, geen lasteraars, geen rovers zullen het koninkrijk van God beërven (Gal. 5: 19 vv. Efez. 5: 5).

a) Openbaring 22: 15.

"Onrechtvaardigen" in vs. 1 van de heidenen gezegd wordt hier opzettelijk herhaald, om de gelijkstelling uit te drukken van hen, waarvan hij spreekt, met de heidenen. Zij zijn degenen, bij wie het onrecht doen gewoon is geworden, of die in het schenden van het recht volharden, zich niet boetvaardig daarvan afkeren. Dat nu een gedrag, dat het recht van God, de orde van de heilige liefde verstoort, wordt uitgesloten van het beërven van het rijk van God, zoals dit in zijn volkomenheid wordt gedacht, ligt in de aard van de zaak. In de gemeente te Corinthiërs schijnt het echter niet ontbroken te hebben aan lichtvaardige mensen, die zich en anderen probeerden te bepraten, dat God het zo nauw niet nam, dat hem, die in de Christelijke gemeente was ingegaan, die erfenis niet kon uitgaan. Zo bestond onder de Joden de mening, dat reeds het geloof in één God ook bij een zondig leven voor de toekomstige straffen beveiligde (Jak. 2: 19). Voor zulke lichtzinnige woorden waarschuwt Paulus met het woord: "Dwaal niet, laat u niet verleiden! " en hij laat een nadere optelling volgen van de onzedelijkheden, die van de erfenis van het rijk van God uitsluiten.

Heeft de apostel in Hoofdstuk 5: 9 vv. zijn gebod, dat in de eerste plaats op de hoereerders betrekking heeft, namelijk om geen verkeer met zulke te houden, over alle dergelijke uitgestrekt, zo strekt hij nu ook de uitsluiting uit het rijk van God, die hij in de eerste plaats de onrechtvaardigen heeft aangekondigd, uit over allen, die in grove zonden leven, terwijl hij telkens twee verschillende soorten verbindt 1) noch hoereerders noch afgodendienaars, 2) noch overspelers noch ontuchtigen, 3) noch die bij mannen liggen noch dieven, 4) noch gierigaards noch dronkaards, 5) noch lasteraars noch rovers. Hij noemt drieërlei geslachtszonden op (hoererij, overspel, bij mannen liggen) en drieërlei soorten van zonden tegen de eigendom (heimelijke diefstal, de winzucht, die anderen benadeelt, de openlijke beroving); daarbij komen de zonden van weelderigheid, dronkenschap, lastering en deelnemen aan afgoderij. Die de eer van zijn naaste schandvlekt en het goed van de naaste tot zich trekt, staan bij elkaar, eveneens de gierigaard en de dronkaard, die met de man ontucht bedrijft en die de vrouw van de naaste verleidt, de heimelijke misdadiger tegen de goddelijke orde van eigendom en de zondaar tegen de goddelijke regeling van het geslachtsleven, de hoereerder, die niet de man van één vrouw en de afgodendienaar, die niet de vereerder van één God is. Opzettelijk verbindt de apostel de verschillende soorten van zware zonden zo veelvuldig tezamen, om voor te stellen, hoe zij alle één zijn; maar vooral zijn het de zonden,

die aan volken, volgens hun natuur ontwikkeld, in het bijzonder eigen zijn, die ook elders als hoererij en gierigheid (Efeze 5: 3) bij elkaar worden genoemd, wier verschillende soorten en namen gedurig terugkeren.

Ontzettend streng en geducht is de uitspraak, die de Apostel deed over allen, die in een of andere openbare en ergerlijke zonde leefden; maar zij is volkomen waarachtig, omdat onheiligheid met gelukzaligheid net zo min als Christus met Belial en de gerechtigheid met de ongerechtigheid verenigbaar zijn. Elk, die zichzelf aan een van deze wandaden schuldig kent, moge daarbij opmerken dat hij het vonnis van de veroordeling al in zichzelf heeft, als hij zich niet bekeert en niemand vleit zich met een verschoning van de barmhartigheid, waarvoor buiten een ootmoedig, hartreinigend en met Christus verenigd geloof niet de minste grond is; maar daarom geeft de Apostel ook aan de Christenen te Corinthiërs te kennen, dat zo'n denk- en levenswijs wel tot hun vroegere stand behoorde, maar dat zij nu door de herinnering aan hun Doop, aan de heiligende invloed van de Geest en aan de vrijspraak van de genade, die zij in Christus Jezus hadden, tot een geheel andere levenswijs geroepen werden en verplicht waren, wilden zij hun belijdenis en hun overgang niet geheel verzaken en zichzelf niet van alle troost en hoop voor altijd beroven. Het Christendom roept tot liefde, heiligheid en nauwgezetheid en als wij daarin niet wandelen willen, dragen wij zijn naam geheel vergeefs, doen onze Heiland oneer aan en maken onszelf ten enenmale ongelukkig.

11. a) En dit, mensen van zo'n soort, waren sommigen van u, maar u bent b) afgewassen (Hand. 22: 16), maar u bent geheiligd (Hoofdstuk 1: 2. Efeze. 5: 26), maar u bent gerechtvaardigd, in de staat van de rechtvaardigen gesteld tot deelgenoten van hen, die recht hebben op het rijk van God, in de naam van de Heere Jezus en door de Geest van onze God.

a) Efeze 2: 2. Kol. 3: 7. Tit. 3: 3. b) Hebr. 10: 22.

Als alleen gezegd was "dit was u" zou er teveel gezegd zijn, omdat niet allen zonder onderscheid vóór hun intrede in het Christendom zich in de een of andere soort van onzedelijkheid hadden bewogen, laat staan in alle. Het gezegde wordt daarom beperkt door het bijgevoegde "sommigen", dat iets verzachtends heeft.

Deze beperking is er bijgevoegd met het oog op de nog hier en daar uit de stroom van de algemene zonde geredde uitwendige en natuurlijke zedelijkheid, alsook op het mindere deel van Joden-Christenen of proselieten in de gemeente, waarop ten minste het "afgodendienaars" niet paste.

Door de herinnering aan de verandering, die met hen had plaats gehad, drukt de apostel de Corinthiërs op het hart dat zij na hun bekering niet meer mochten zijn wat zij tevoren waren geweest. Met een drievoudige aandrang stelt hij daar tegenover drie zaken, waarmee de tijd van het leven van de zonde een einde had genomen. "U bent afgewassen" doelt op de onderdompeling bij de doop, dat zij zich door dezen van hun zonde, dus van de aanklevende schuld, hebben laten reinigen; maar ook het "geheiligd en gerechtvaardigd worden" heeft betrekking op dat vroegere eindigen van hun zondig leven, want het eerste is hun daardoor ten deel geworden, dat zij de heilige gemeente werden ingelijfd en het laatste is de rechtvaardigspreking van de kant van God, die de doop maakt tot een bevrijding van het kwaad geweten (vgl. Hebr. 10: 22. 1 Petrus 3: 21

Hij gebruikt drie woorden om dezelfde zaak uit te drukken, opdat hij ze des te meer afschrikt, dat zij niet in hetzelfde terug zouden vallen, van waar zij waren gekomen. In dit veelvuldige

van de woorden ligt een sterke nadruk, want men moet altijd het tegengestelde erbij denken: de afwassing en de onreinheid, de heiliging en de bevlekking, de rechtvaardiging en de schuld, opdat de eenmaal gerechtvaardigden geen nieuwe schuld op zich zouden laden, de afgewassenen zich niet met nieuwe vlekken zouden bezoedelen, de geheiligden zich niet weer gemeen en onrein zouden maken en ontwijden, maar zich integendeel op reinheid zouden toeleggen, in de heiligmaking volharden en de vroegere verkeerdheid zouden verafschuwen.

De bijvoeging: "in de naam van de Heere Jezus en door de Geest van onze God" behoort bij alle drie de leden; van alle wordt daardoor de objectieve kracht verzekerd en het karakter daarvan in alle betoningen van goddelijke openbaringen bevestigd. Dat wij in Jezus naam gedoopt, geheiligd, gerechtvaardigd zijn, dat deze drie stukken allen in Hem hun grond en hun betekenis hebben, is onweersprekelijk de leer van de Schrift. Dat alle drie door de Heilige Geest aan ons en in ons worden tot stand gebracht, is even zeker.

c. Vs. 12-20. In beide vorige afdelingen heeft de apostel de zaak van de bloedschender en die omtrent het zich stellen voor heidense rechtbanken afgehandeld. Nu komt hij tot een derde punt, dat hij in Hoofdstuk 5: 1 reeds daardoor vaststelde, dat hij, voordat hij in het bijzonder van de bloedschender sprak, eerst in het algemeen van hoererij sprak, die onder de Corinthiërs heerste. Het scheen, alsof men deze zonde ook wilde opnemen onder de door Paulus zelf gestelde grondstelling van de Christelijke vrijheid in middenzaken, in het bijzonder wat de Oud-Testamentische voedselwetten betreft. Men wilde zich opdringen, wat het hier alleen de bevrediging gold van een natuurlijke begeerte, die evenmin zedelijk verkeerd was, als de bevrediging van andere natuurlijke behoeften, als bijvoorbeeld die van voedsel (vs. 12). Krachtig verheft Paulus daartegen zijn stem. Ten eerste stelt hij het grote onderscheid tussen het geregelde vullen van de buik met de nodige voedsel en de ongeregelde bevrediging van de geslachtslust door hoererij in helder licht (vs. 13 en 14). Vervolgens laat hij zich nader uit over de betekenis en de bestemming van het lichaam, zoals de Christen die moet erkennen en over de gruwel van de hoererij, zoals die daaruit blijkt. Hij eindigt met een waarschuwing voor die laatste en drukt de Corinthiërs op het hart God ook met hun lichaam te prijzen (vs. 15-20).

12. Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar alle dingen zijn niet oorbaar. Niet altijd is alles, wat ik voor mij zelf mag doen, ook goed gedaan in betrekking tot van de naasten stichting en mijn eigen opbouwing (Hoofdstuk 10: 23). Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar ik zal onder de macht van geen mij laten brengen; want in zo’n geval zou ik niet meer vrij zijn, maar een slaaf van mijn begeerlijkheden.

De eerste woorden: "alle dingen zijn mij geoorloofd", die ook Hoofdstuk 10: 23 voorkomen, schijnen een uitdrukking te vormen, waarvan Paulus zich reeds vroeger in Corinthiërs heeft bediend, in verband met de uitwendige plechtigheden van de wet, maar een uitdrukking die nu om het onbeperkte misbruik van de vrijheid te verschonen, door velen in de Corinthische gemeente en inzonderheid door hen, die zich naar Paulus geliefden te noemen, werd aangehaald en toegepast. Daartegenover stelt Paulus een tweevoudige regel, waardoor gindse algemene stelling wordt beperkt. Ten eerste, dat het gebruik van de vrijheid steeds door de liefde tot de naaste moet worden bestuurd (wat Hand. 8 vgl. verder wordt uiteengezet); ten andere, dat de vrijheid, als men daarnaar alleen streeft als naar een vrijheid van zonde en dus als naar de waarachtige heiligmaking, steeds tot het tegenovergestelde voert en tot de schandelijkste slavernij wordt. (V.).

De overgang van de vorige afdeling tot deze heeft zeer snel plaats, en wordt afgebroken met een algemene waarheid of maxime, met een uitspraak, die waarschijnlijk door de apostel zelf was gedaan tegen de ceremoniële beperkingen van het Judaïsme, maar die de liberalen in de gemeente, die van Paulus, nu misbruikten. Paulus herhaalt die nu tegenover zo'n misbruik, omdat de stelling toch vast blijft staan, tweemaal in de vorm van de eerste persoon, om de tegenstelling van het apostolisch gebruik tegenover het misbruik van de vleselijke latitudinariërs sterk te laten uitkomen. Komt het voor op zichzelf te staan, toch hangt het met vs. 11 nauw te zamen, terwijl de genade, de rechtvaardiging en vrijspraak van de zondaar door Christus krachtens het geloof hem ook inwendig vrijmaakt van alle begrenzen door enkel uitwendige stellingen van de wet (bijvoorbeeld van de voedselwetten) en door een van de zonde en de vrees voor de zonde gebonden, tot werkheiligheid gedreven weten.

Men kan de slotwoorden van het vorige vers ook hierbij voegen. Dan zou de apostel zeggen: in de naam van de Heere Jezus en in de Geest van onze God is mij alles geoorloofd; de naam van de Heere Jezus, als het Hem is onderworpen, de Geest van God als het die is toegewijd, maakt het daartoe.

Evenals men kan zeggen voor God en Christus, de Zoon van de levende God, staat alles vrij, omdat het voor hen onmogelijk is iets zondigs te willen, zo staat ook de uit God geborene, in wie Christus leeft, alles vrij, want Gods zaad is in hem, hij kan niet zondigen (1 Joh. 3: 9). Als die toestand hier beneden in de gelovigen slechts volkomen werd, dan had de stelling "alle dingen zijn geoorloofd" geen beperking nodig. Dit is echter het geval niet. Ten eerste is bij hen, die zekere indrukken hebben verkregen, het afvallen nog mogelijk; vervolgens blijft ook bij de wedergeborene, zolang hij op aarde leeft, de oude mens naast de nieuwe en daarom kan het principe, dat voor de laatste geldend is, in de praktijk slechts een beperkte toepassing hebben. "Ten eerste geldt die stelling niet buiten de sfeer van het rijk van God, d. i. niet in het gebied van de zonde, dat door positieve goddelijke wetten is buitengesloten. Maar ook binnen de sfeer van het rijk van God verkrijgt het principe van de vrijheid hier beneden slechts een beperkte toepassing. Ten eerste moet de gelovige ook op anderen zien en de zwakken verschonen; hij kan daarom omwille van hen niet alles doen, wat hem anders, op zichzelf beschouwd, vrij zou staan. En bovendien moet hij ook in het genot van wat geoorloofd is steeds de oude mens in het oog houden, die zich de ene tijd laat beheersen, maar dan weer door de begeerlijkheid de hele mens beheerst, d. i. de nieuwe mens verdringt, die het principe van het ware heersen naar zijn natuur in zich heeft.

De macht van een vrije Christen, die Paulus met woord en daad heeft geprezen, is iets groots, maar nergens bouwt de duivel zijn kapel listiger naast, dan naast de tempel van de Christelijke vrijheid.

13. Het voedsel is voor de buik en de buik is voor het voedsel; maar God zal beiden, de buik en dat voedsel bij de vernietiging van de tegenwoordige wereld en de vernieuwing van de menselijke lichamen in de opstanding teniet doen, zodat zij geen betekenis meer hebben. Maar het lichaam is niet, zoals velen, die een parallel trekken tussen dit en "de buik is voor het voedsel" zich willen opdringen, voor de hoererij, maar voor de Heere, die het Zich ten eigendom heeft verworven (vs. 20). En, parallel met "het voedsel is voor de buik" is: de Heere voor het lichaam, waarvoor Hij toch ook inderdaad een voedsel ten eeuwigen leven wil zijn (Joh. 6: 32 v.).

14. a) En God heeft ook de Heere opgewekt en zal ons, wat het lichaam, deze drager van onze persoonlijkheid, aangaat, opwekken door Zijn kracht, namelijk door de kracht van Christus (Fil. 3: 21) en dus weer van het vorige teniet doen in de dood oprichten.

a) Rom. 8: 11. 2 Kor. 4: 14.

Met het algemene gezegde in vs. 12 heeft de apostel ingeleid wat hij tot de gemeente te zeggen heeft over haar gedrag wat het geoorloofde aangaat, of hetgeen door haar voor geoorloofd gehouden is. Hij spreekt nu in de afdeling, die voor ons ligt, ten eerste van hetgeen ten onrechte daarvoor werd gehouden en sluit losbandigheid in het geslachtsleven onvoorwaardelijk uit van het gebied van de Christelijke vrijheid. Hoe zou hij ertoe komen als hij niet wist, dat de gemeente, wat toch te Corinthiërs nog gemakkelijker dan anders en zelfs in het algemeen onder Christenen, "die aan het heidense gewoon waren, kon plaats hebben, dat, wat hij hoererij noemde (want de lezers zullen het wel niet zo hebben genoemd) geneigd was te houden voor iets menselijks, natuurlijks, dat daarom niet onverenigbaar was met de Christelijke staat, maar onder de Christelijke vrijheid viel?

Het is bekend hoe in Griekenland, in het Oosten en door de invloed daarvan verder in het Romeinse heidendom het zedelijk gevoel en geweten over de zonde tegen het 7de gebod verstompt was. Daaruit is het voorschrift in Hand. 15: 20, 29 te verklaren. Te Corinthiërs, waar men de schijn van wijsheid liefhad en voor zedelijke misstappen rechtvaardiging zocht in aanbevelende theorieën, was men niet afkerig ervan om de bevrediging van de geslachtslust evengoed voor een gebod van de natuur te verklaren als die van behoefte aan voedsel en beide zaken op gelijke lijn te plaatsen, waardoor voor de ontucht poort en deur geopend zou zijn. Het komt er niet op aan hoe ver men aan deze grondstelling reeds invloed op de wandel had toegelaten. Wij mogen wel aannemen, dat de nog niet uitgebluste, alhoewel in menig opzicht verduisterde geest van het levende Christendom de toepassing ervan heeft tegengestaan, dat men de zaak wellicht nog voor een soort van vraag hield, waarover slechts hier en daar een woord werd gehoord. Zeker heeft de apostel reden om zich te stellen tegenover het gevaarlijk bedrog, dat hier dreigde in te sluipen.

In de uitspraken vs. 13 en 14, treedt de tegenstelling op de voorgrond tussen een adiaphoron "Ro 14: 6 waarop de algemene grondstelling in vs. 12 is toe te passen en de hoererij, die volstrekt in deze categorie niet thuis hoort. Deels uit de wederzijdse, door de inrichting van God gestelde betrekking van voedsel en van buik, dat de eerste bestemd is om door de andere te worden opgenomen en verteerd, deels uit het vergankelijke van beide, uit de bestemming van deze alleen voor dit leven, is duidelijk, dat het genot van voedsel op zichzelf iets zedelijk onverschilligs is (MATTHEUS. 15: 17) en alleen zijn grenzen heeft in het: "alle dingen zijn mij oorbaar" en "ik zal mij onder de macht van geen laten brengen. " Geheel anders is het met de hoererij. Deze is niet een natuurlijke functie van een vergankelijk orgaan, maar een gebruik van het gehele lichaam, dat de Heere toebehoort, dat tot een onveranderlijk leven bestemd is, tegen de wil van de Heere.

Voedsel en buik zijn voor elkaar, de eerste voor deze beschikt en de tweede met behoefte aan de eerste. Hier, bij eten en drinken, is van toepassing het woord: "alle dingen zijn mij geoorloofd; " ik kan mij tot allerlei voedsel begeven en er mij van bedienen, als slechts de beide bovengenoemde regels bij het gebruik worden in acht genomen (Rom. 14: 15; 13: 13 14. 15). Verkeerd is het echter buik en lichaam op gelijke lijn te plaatsen en eveneens verkeerd eten en hoererij gelijk te achten, zoals zij, die het laatste licht achten, willen doen. Waarom buik en lichaam niet enerlei waarde hebben, zeggen de beide verklarende

tegenstellingen - aan de ene kant: "God zal beide deze en die teniet doen; " aan de andere kant: "God heeft de Heere opgewekt en zal ons opwekken door Zijn kracht. " Teniet doen zal God de buik en het voedsel, die tot gebruik van de buik is gesteld, niet maar, zoals het gehele lichaam niet meer wordt teniet gedaan, door de dood, maar God zal de buik en het voedsel teniet doen om op te houden en nooit weer op te staan. Maag en darmen dienen tot onderhouding van dit natuurlijk leven. Hoewel nu het geestelijk lichaam van de opstanding alle wezenlijke delen van het natuurlijke lichaam op nieuwe manier zal hebben (Hoofdstuk 15: 44), zo zal het toch de buik niet meer behoeven. Deze toch verandert het voedsel in bloed en bereidt wat niet voedend is tot weer uitwerpen. In het rijk van de heerlijkheid daarentegen zal men zo eten en drinken (MATTHEUS. 26: 29), dat vlees en bloed, tot geestelijk leven verheerlijkt, met levensvoedsel doordrongen wordt, evenals de lucht zich verzadigt met zonnestralen om helder en warm te worden. De Heere Christus heeft na Zijn opstanding met Zijn discipelen gegeten in gedronken (Hand. 10: 41), terwijl Hij de aardse voedsel, dat Hij in neerbuigende liefde wilde nemen, veranderde in onverderfelijkheid. Nadat alle aardse voedsel zal zijn teniet gedaan, zullen de levensbomen aan de levensstroom van de Godsstad nieuwe vruchten dragen (Openbaring 22: 2) en het gewas van de wijnstok zal nieuwe drank geven. Met het nieuwe hemelse wezen van zodanige voedsel zal het nieuwe hemelse orgaan overstemmen, dat de naam van buik niet meer draagt.

Opzettelijk noemt de apostel bij de tegenstelling: "maar het lichaam is niet voor de hoererij", niet het orgaan alleen, dat daartoe dient, maar het hele lichaam, niet zozeer geleid door het gevoel van kiesheid, als om het eigenaardige en bijzondere karakter van de geslachtsgemeenschap aan te wijzen, als die het geheel van de mens aangaat, persoon met persoon in gemeenschap brengt. Daarmee hangen de overige uitdrukkingen over de bestemming van het lichaam samen, die de behoefte en de bevoegdheid voor de ontucht ontkennen, maar het genot van de verbintenis, door de echt geregeld, niet uitsluiten. Het lichaam is tot een vat en medium van de krachten van de Heere in de gelovigen, gewijd en bestemd als orgaan van Zijn heilige wil, Hemzelf te dienen, Hem op te nemen als de bezitter ervan, Zijn tempel te zijn. Die innige betrekking van de gehele persoonlijkheid, of van het lichaam als drager daarvan, tot de Heere, treedt te voorschijn door het tweede lid van de zin "en de Heere voor het lichaam", welk tweede lid met het eerste lid van de eerste zin "het voedsel voor de buik" parallel loopt. Dit doelt daarop, dat de Heere het hogere, geestelijke voedingsmiddel en levensprincipe ook van het lichaam is. Met zodanige adel van het lichaam en zo’n bestemming reeds hier hangt als hoogste ontwikkeling samen de adel van zijn toekomstige vernieuwing en verheerlijking, die door de hoererij zou worden ontwijd.

Wij zijn niet alleen naar de geest, maar ook naar het lichaam leden van Christus; maar door de hoererij onttrek ik Hem het hele lichaam, omdat het tegen Zijn wil wordt overgegeven tot een verbintenis, die nooit door Zijn Geest kan worden doordrongen, nooit een afbeelding kan zijn van Zijn vereniging met Zijn gemeente (Efeze 5: 22 vv.). Anders is het daarentegen met de vereniging van de geslachten bij de band van het huwelijk, waarbij ook onder geslachtsgemeenschap het lichaam van de Heere eigendom blijft. Zij dient tot verwekking van erfgenamen van het hemelrijk en is een vereniging door de Heere ingesteld als een beeld van de gemeenschap, die tussen Hem en de Zijnen bestaat. Man en vrouw moeten één worden, niet alleen naar de geest, maar ook tot gehele lichamelijke gemeenschap, die de geestelijke gemeenschap openbaart; zij moeten zozeer één geest worden, dat zij zelfs één vlees worden. (V.).

15. Weet u niet, dat uwe lichamen, die als één geheel genomen en als gemeente van de Heere Zijn lichaam uitmaken (Efeze. 1: 23. Kol. 1: 18; 2: 19), leden van Christus zijn (Efeze. 4: 16)?

Zal ik dan in dit lichaam, dat in vele leden is verdeeld, de leden van Christus nemen, ze Hem ontnemen, aan wie ze toekomen en maken ze door ongeoorloofde gemeenschap tot leden van een hoer? Integendeel.

16. Of wilt u niet toegeven dat hij, die zich met een hoer inlaat, inderdaad zo'n zonde pleegt, zo groot als ik die noemde? Weet u dan niet, dat die de hoer aanhangt, terwijl hij zich vleselijk met haar verenigt (Sir. 19: 3, één lichaam met haar is? a) Want die twee, zegt Hij, de Heere, terwijl Hij die manier van aanhangen nader karakteriseert (Gen. 2: 24), zullen tot één vlees wezen (MATTHEUS. 19: 5). Zij, die in vleselijke gemeenschap met een hoer zijn getreden, zullen ook zonder twijfel beschouwd worden, als tot haar te behoren.

a) MATTHEUS. 10: 8. Efeze. 5: 31.

17. Maar die de Heere in geloof aanhangt (Deut. 10: 20; 11: 22. 2 Kon. 18: 6. MATTHEUS. 6: 24), is een geest met Hem en kan nooit de Heere, die in Zijn lichaam woont, zo diep vernederen, dat hij één vlees met een hoer zou willen worden.

Zoals wij als personen, zo zijn ook onze lichamen lidmaten van Christus, die Hem toebehoren als bestanddelen van Zijn lichaam, namelijk van de gemeente, die in dit lichamelijk leven is. Met dit toebehoren aan Christus is echter hoererij niet te verenigen, omdat deze het lichaam op zo'n manier in bezit neemt, dat het tot de hoer behoort, waaraan men zich overgeeft. Want volgens het feit, door de Schrift, of juister gezegd door God, wiens woord de Schrift is, uitgesproken, dat man en vrouw één vlees uitmaken, is hij, die een hoer aanhangt, één lichaam met haar. Het is niet op te maken of Paulus het woord van de Schrift, uit Gen. 2: 24 naar de Septuaginta en zo met invoeging van het woord "twee" aangehaald, heeft gehouden voor een voortzetting van het voorafgaande gezegde van Adam, of als overeenstemmend met gelijksoortige plaatsen (Gen. 10: 9; 32: 33). Hij neemt het alleen op als een deel van de Schrift, van het geschreven woord van God en gebruikt het om Zijn aanwijzing van de betrekking van man en vrouw te laten voorkomen als een, die overeenstemt met de Schrift. Heeft nu zo'n vereniging van man en vrouw plaats, zoals die in de aangehaalde schriftwoorden gekarakteriseerd wordt, in de vorm van echt, dan is zij de verwezenlijking van een door de schepping gestelde orde en als zodanig niet in strijd met de betrekking tot Christus, die uit het werk van de genade voortvloeit. De vraag zelf, in hoever de echtelijke gemeenschap niet in strijd is met het toebehoren aan de Heere, behandelt de apostel niet, hij spreekt er alleen over of het met de geslachtsgemeenschap, door God gewild, eveneens is als met de eveneens door Hem gewilde voeding, of het eveneens vrij staat willekeurig met deze of gene vrouw geslachtsgemeenschap te hebben, als dit of een ander voedsel tot voedsel te nemen. Hiertegen is de bewijsvoering van Paulus gericht en zij is afgehandeld, nadat hij heeft aangewezen welk onderscheid er is tussen willekeurig voedsel nemen en willekeurige geslachtsgemeenschap, omdat de laatste de hele mens, in zover hij in dit lichaam is, aan de boeleerster overlevert, in plaats van met dit leven Christus toe te behoren.

Is door vs. 16 bewezen, dat de apostel in vs. 15 niet te veel gezegd heeft, als hij van ontuchtige geslachtsgemeenschap beweerde dat men daardoor de leden van Christus tot leden van een hoer maakte, want de uitspraak is gerechtvaardigd door de Schrift, zo legt nu vs. 17 tevens bloot hoe geheel ongepast en verkeerd zo'n vleselijk misbruik voor de Christen is, met wie de Heere Zich door de band van de innigste gemeenschap heeft verbonden.

18. Ontvlucht de hoererij. Alle zonde, die de mens doet, is, zoals de zaak na het volbrengen van de daad staat, buiten het lichaam, maar die hoererij bedrijft, zondigt in dat één vlees

worden met een persoon, die hem toch niet toebehoort, waarmee hij dus zich prostitueert, tegen zijn eigen lichaam. En zo’n zonde moet juist u, Christenen, voorkomen als een dubbele, bijzonder grote misdaad, om hetgeen uw lichaam is.

Wat in het vorige was bedoeld, de waarschuwing voor hoererij, wordt nu bepaald uitgesproken; maar hoewel zij een resultaat is van de voorafgaande onderwijzing, wordt zij toch zonder enig verbindend woord uitgesproken. Het "ontvlucht" is daarbij een treffende uitdrukking; andere zonden, zegt Anselmus, worden door strijden overwonnen, maar de ontucht door vluchten.

Die haar niet ontvlucht evenals Jozef, die zal zij achterhalen. Omdat ons vlees daartoe geneigdheid heeft, moeten wij ons ook niet ophouden in de voorportalen van de kamers van de ontucht, maar door moedig ontvluchten van elke gelegenheid, die de duivel nooit verzuimt ons te geven om onze zwakheid te hulp komen.

Als nu de apostel, om zijn waarschuwing voor deze zonde te versterken, op het karakteristieke wijst en beweert: "alle zonde, die de mens doet, is buiten het lichaam, maar die hoererij bedrijft, zondigt tegen zijn eigen lichaam", dan rust de waarheid van zijn woorden daarop, dat elke andere zondige daad, al heeft zij ook met het lichaam te doen, van buiten af daarop inwerkt en zo buiten dit haar plaats tot het lichaam neemt. De zondaar maakt wat niet van het lichaam, maar buiten het lichaam is, zoals bijvoorbeeld voedsel en drank, tot een middel van zijn onzedelijke daad. De zonde komt, in betrekking tot het lichaam gezien, buiten het lichaam te staan en heeft hier de sferen van haar tot stand komen en gepleegd worden. Zo is het zelfs het geval met de zelfmoordenaar, wiens daad toch ook het zondig gebruik van uitwendige zaken is, zelfs het geval van vrijwillige hongerdood niet uitgezonderd, omdat deze door het misbruik van het vasten en dus altijd van buiten af wordt volvoerd. Hoe geheel anders dan bij alle dergelijke andere zondige daden is de zaak bij de ontucht gesteld, waardoor niet buiten het lichaam, maar in het eigen lichaam wordt gezondigd, in zoverre het eigen lichaam het onmiddellijk object is, dat de hoereerder op zondige manier misbruikt, welks zedelijke reinheid en eer hij door zijn daad schendt.

Intussen wordt in hetgeen de apostel zegt, niet zozeer gehandeld over de manier waarop de zonde wordt gepleegd, als wel over de verhouding van de gepleegde zonde tot het lichaam van de zondaar; want er is sprake van zonde, die gepleegd is, van een zonde die de mens reeds heeft volbracht en het "buiten het lichaam" wil zeggen wat na het volbrengen van de daad het geval is. Die in dronkenschap zich heeft begeven, draagt de gevolgen van zijn drinken in zijn lichaam, maar het voorwerp van zijn zonde blijft niet bij hem. Zelfs die zich vermoord heeft, is met zijn gepleegde zonde buiten het lichaam. Die daarentegen een hoer aanhangt, zondigt niet slechts met dit of dat, hetgeen hij verricht en dat als het gedaan is, wordt tot iets buiten hem, maar behoort met zijn lichamelijk leven in het algemeen en voortdurend de hoer toe, waaraan zijn zondige begeerlijkheid hem boeit en zondigt op zo’n manier tegen zijn eigen lichaam, hij maakt dit tot het voorwerp van zijn zondigen.

De daad van de hoererij is in de meest eigenlijke zin prostitutie (prijsgeven) van het lichaam en het lichamelijk leven in zijn meest geheiligde betrekkingen, verbreking van de gemeenschap tussen het lichaam en Christus, de Heere en het hoofd van het lichaam, overgave van het lichaam onder de macht en de lichamelijk-geestelijke invloed van dragers van de zonde een overgave in die organen, die de goddelijke bestemming hebben in heilige regeling op lichamelijke manier het geslacht van God te bewaren.

19. Of weet u niet, a) dat jullie lichaam, het lichaam van ieder onder u, een tempel is van de Heilige Geest, die in u is, een tempel van de in u wonende Heilige Geest (Hoofdstuk 3: 16. Rom. 8: 11), die (welken Geest) u van God heeft en niet van uzelf en dat u uws zelfs niet bent, maar, zowel door het werk van de heiligmaking als ook door dat van de verlossing, van de Heere.

a) 2 Kor. 6: 16. Efeze. 2: 21. Hebr. 3: 6. 1 Petrus 2: 5.

20. a) Want u bent uit de macht en de heerschappij van de zonde, waaraan u te voren was overgegeven (Rom. 6: 17 vv.), duur, voor een hoge prijs, namelijk voor het bloed van Christus (1 Petrus 1: 18 v.) tot Gods eigendom (Hand. 20: 28. Openbaring 5: 9) gekocht. U bent dus dubbel aan God gebonden, verheerlijk dan God in uw lichaam door een leven in kuisheid, terwijl een leven in ontucht een schending van God (Rom. 2: 23) in Zijn eigen heiligdom zou zijn. Maar verheerlijk Hem met uw hele mens, in uw lichaam en in uw geest, die van God zijn (deze laatste woorden worden in de oudste handschriften niet gevonden en doen ons denken aan Hoofdstuk 7: 34).

a) 1 Kor. 7: 23. Gal. 3: 13. Hebr. 9: 12.

Wat in vs. 18 van het eigen lichaam is gezegd, mag niet, zo verklaart de apostel in vs. 19 v. verder, zo worden verklaard, dat het zondigen er tegen, omdat het een eigen lichaam is, niemand dan onszelf zou aangaan. Dit ons lichaam is krachtens de verlossing, die ons ten deel is geworden, een eigendom van de Heere geworden, door Hem ook als Zijn tempel in bezit genomen en daarom niet meer zo het onze, dat het niet tevens en veel meer het Zijne zou zijn en Hem zou toebehoren; wij zijn aan Hem verantwoording schuldig, hoe wij met Zijn woning omgaan.

Paulus beroept zich tegenover de Corinthiërs niet op het menselijk eergevoel (bewustzijn van geestelijke waarde), maar op het Christelijk gevoel, dat zij dragers zijn van de Heilige Geest, dat verbonden is met het diep gevoel van afhankelijkheid, dat men zichzelf niet toebehoort. Hij zegt: uw lichaam is een tempel van de Heilige Geest, die in u woont, volgens de juiste gedachte dat de ziel, die eigenlijk de draagster van de Heilige Geest is, het lichaam doortrekt.

Paulus spreekt in geen brief zo veelvuldig van het ontvangen en bezitten van de Heilige Geest, als in de eerste brief aan de Corinthiërs. Dat is omdat hij hier tot Christenen schrijft, die zich wilden verheugen in de glans van velerlei geestesgaven, maar de kracht van de enige Geest in het leven uitdoofden.

Wat zijn alle andere gaven bij deze gave, dat de Geest van God zelf, de eeuwige Geest in onze harten neerdaalt, ja in onze lichamen en in ons woont en regeert, ons leidt en bestuurt!

Niet de Geest alleen, maar het lichaam, dat daarvan niet is af te scheiden, is een tempel van de Heilige Geest, dat wil zeggen, is niet alleen Hem toegewijd, maar als Zijn heiligdom persoonlijk door Hem bewoond. De buik vergaat (vs. 13); maar het lichaam, het huis van de Geest van God zelf, heeft Deze Zich tot Zijn onvergankelijke woning gekozen; niemand mag daarover willekeurig beschikken, als behoorde het hem als enige eigenaar toe en niet maar alleen in de Heere. Reeds als Schepper was God daarvan de eigenaar en Heer; maar nadat de mens lichaam en geest door de zonde aan God had onttrokken en aan de duivel had overgegeven, heeft hem God weer voor een dure prijs gekocht. Daaruit volgt dat Gods duur gekochte eigendom voortaan geheel tot Zijn verheerlijking behoort te zijn. (V.).

Wat zij met hun lichaam doen, moet een verheerlijking van God zijn, in plaats dat zij voor geoorloofde bevrediging van een lichamelijke behoefte aanzien, wat in waarheid inbreuk is op het recht, dat Christus op hun lichaam heeft en zonde tegen de Heilige Geest, die in het lichaam is neergedaald en dus ver verwijderd is van onder de stelling te vallen, dat in de naam van de Heere Jezus en in de Geest van onze God, zoals het in vs. 12 in verband met de laatste woorden van het 11de vers heet, de Christen alles geoorloofd is.

HOOFDSTUK 7

ANTWOORD OP VERSCHILLENDE VRAGEN OVER GEHUWDEN, ONGEHUWDEN EN DE WEDUWENSTAAT

C. In het tweede deel van zijn brief, dat nu volgt en van Hoofdstuk 7-14 loopt, behandelt de apostel de brief, die hem door de gemeente is toegezonden 1Co 1: 2. Hij antwoordt op de hem voorgelegde vragen, of verbindt zijn onderwijs aan uitdrukkingen daarin gebruikt, om wat onduidelijk is op te helderen, misbruik te voorkomen en overal de juiste gezichtspunten vast te stellen.

In Hoofdstuk 7 wordt in de eerste plaats gehandeld over enige vragen, die de huwelijksstaat aangaan, over het leggen van die band, het daarin blijven of het opheffen daarvan. Als Paulus dit onderwerp het eerst behandelt, heeft hij wellicht daartoe aanleiding gekregen in de orde van de vragen, die in het schrijven van de gemeente werd gevonden. Wij mogen echter ook een nauw verband met de onmiddellijk voorafgaande afdeling (Hoofdstuk 6: 12-20) niet voorbijzien. Het komt toch overigens meer voor dat vleselijke ongebondenheid, zoals die daar bestreden werd en ascetische natuur- en wereldverachting, zoals zij zich hier voordoen, dadelijk naast elkaar uit dezelfde wortels opgroeien. Hoe ver beide richtingen te Corinthiërs reeds ontwikkeld waren, kan uit onze brief alleen tot op zekere hoogte worden opgemaakt. Wij zullen dan wel niet mistasten als wij aannemen, dat geen van beide reeds tot besliste hoogte gekomen was, maar de apostel zich nog slechts tegen de eerste sporen en bewegingen stelt; dat intussen, wat in het bijzonder de ascetische richting aangaat, men te Corinthiërs, wat het oordeel over de zedelijke waarde van de echt en de geslachtsomgang daarbij betreft, reeds aan het wankelen en in onzekerheid was gekomen.

a. Vs. 1-24. Wat is beter te huwen of ongehuwd te blijven en als iemand gehuwd is, hoe moet hij zich gedragen in de betoning van de verschuldigde goedwilligheid? Eindelijk moet elk, die gehuwd is, onder alle omstandigheden in de echt blijven en zich niet laten scheiden, ook niet in het geval, dat het een deel heidens is? Deze zijn de vragen, die de apostel in deze eerste helft van ons hoofdstuk beantwoordt; hij antwoordt echter in die zin, dat hij eensdeels de goddelijke instelling van het huwelijk leert eren en het huwelijk vrij laat, ja het aanbeveelt aan allen, voor wie het nodig of nuttig is, ook van Christelijke echtelieden eist, dat zij volgens het gebod van de Heere in de echt zullen blijven en niet scheiden en dat hij aan de andere kant aan allen de gave toewenst, die hij bezat, namelijk om zich van de echt te onthouden, ook de Christelijken echtgenoot voor vrij verklaart, als de heidense, die het gebod van de Heere niet bindt, de huwelijksband verbreekt De apostel breidt de stelling, dat het Evangelie het huwelijk niet omver stoot, maar de echtelieden leert om in de huwelijkse staat Christelijk te leven tevens uit tot de maatschappij. Ieder wandelt, naardat de Heere hem geroepen heeft, elk in zijn stand, als een vrije en toch als een dienstknecht van Christus (vs. 17-24).

1. Aangaande nu de dingen, waarvan u mij geschreven heeft, omtrent de vragen, die u mij in uw brief heeft voorgelegd, wil ik in de eerste plaats antwoorden op het eerste punt, het ongehuwd blijven. Het is zeker, zoals sommigen onder u die mening voorstaan, voor een mens goed en heilzaam om geen vrouw aan te raken (Gen. 20: 6) en zich dus van het huwelijk te onthouden.

2. Maar omwille van de hoererijen, tot het voorkomen van die misdaad, zal een ieder man, die de gave van de onthouding niet bezit (vs. 7), zijn eigen vrouw hebben, met wie de

geslachtsomgang hem geoorloofd is en een iedere vrouw, die die gave mist (vs. 9), zal haar eigen man hebben, waarmee zij in vereniging leven mag.

Terwijl de weelderige levenswijze van de heidense inwoners van Corinthiërs en de teugelloze vrijheid, die vele Christenen zich veroorloofden, de ontucht zelfs in de gemeente bevorderden, schijnen velen in haar midden (in wel vooral degenen, die zich naar Paulus noemden), ten einde een hoge mate van volkomenheid te bereiken, tegen het echtelijke leven en wel tegen het aangaan van een huwelijk, zowel als tegen de voortzetting van de echtelijke omgang onder Christenen, bedenkingen te hebben geopperd, waaraan zich dan ook nog andere zwarigheden paarden tegen de samenwoning met heidense echtgenoten enz. Om nu wel te begrijpen wat Paulus hier van de ongehuwden staat zegt, houdt men voor alle dingen in het oog, dat hij in het huwelijksleven zelf, dat op Gods oorspronkelijke schepping en instelling berustte en ouder was dan de zondeval (Gen. 2: 18-25), geen onreinheid, noch in de vleselijke onthouding enige hogere grond van heiligheid ziet. Hiervan is in al wat hij zegt geen spoor. Wat hij kort te voren (Hoofdstuk 6: 12 vv.) gezegd heeft, bewijst duidelijk hoe levendig hem steeds de verheven leer van Gods woord aangaande het tijdstip, waarvan Jezus zijn apostelen niets had meegedeeld en dat hij nabij geloofde, door grote droefenissen zou worden voorafgegaan. Hij ondervond het in zijn eigen ongehuwde staat, hoezeer, onder lijden en strijden, vrijheid van alle aardse banden de getuige van Christus de zege verlichtten. En dat is de reden waarom hij hier de ongehuwde staat verheft. Maar hij erkende ook dat het niet ieders zaak was vrijwillig daartoe te besluiten. Aan wie het evenwel als een gave verleend was, die moesten er een dankbaar gebruik van maken en het onder de toenmalige omstandigheden als een voorrecht beschouwen, maar de overigen moesten zich wel wachten voor een schijnbare heiligheid, die hen in des te grotere zonden zou doen vallen; zij hadden aan te nemen, wat God hun tot beteugeling van hun driften had verleend. Daarom verstaan zij de apostel verkeerd die menen, dat hij aan de echtelijke staat in het geheel geen hogere betekenis toeschrijft en er geen hogere kracht en geen meer zegenende en heiligende werking aan toekent, dan dat die bewaart voor onkuisheid. Dit zou geheel in tegenspraak zijn met zijn eigen leer (Efez. 5: 22). Veeleer moet men in het oog houden, met wie de apostel te doen had, met de hoogmoedige, opgeblazen, in geestesgaven rijke Corinthiërs, die toch zo arm waren in Christelijke liefde en in ootmoed, in volhardende zelfverloochening, die, omdat zij de apostel ongehuwd zagen leven en daaraan enige waarde toekennen, nu in apostolische volkomenheid hem gelijk wilden zijn en ook, of zij gehuwd of ongetrouwd waren, hun vrouwen niet meer wilden aanraken, maar die daarbij wegens hun valse vrijheid, hun ontuchtigheid in de gemeente en het verleidelijke voorbeeld van hun zedeloze stad in te groter gevaar verkeerden om tot gemene zedeloosheid te vervallen. Tegenover hen kan de apostel slechts deze kant van de zaak in het licht stellen. (V.).

Hoe willen toch de Roomsen bewijzen dat hun priesters zijn uitgezonderd van dat gebod, dat op allen is gelegd: omwille van de hoererijen zal een ieder man zijn eigen vrouw hebben! Het zou goed zijn, als zij alleen hen tot een kerkelijk ambt toelieten, die de gave van de kuisheid bezitten; maar dan zouden snel de meeste bisschopszetels leeg staan; want uit de Heilige Schrift en uit de geschiedenis van de apostolische kerk leren wij het tegenovergestelde van die menselijke leer, die zegt, dat God bij de ambtsgaven ook die gave zou hebben willen voegen, dat een opziener geen echtgenoot zou zijn en toch kuis (1 Tim. 3: 2. Tit. 1: 6). De huwelijksgemeenschap tussen man en vrouw moge in de staat van de zonde geen zuivere en onbevlekte godsdienst zijn, zoals die wel in het paradijs had kunnen zijn (daar zou het kinderen telen, zegt Luther, een zeer heilig werk zijn geweest en zonder enige vuile lust en ontucht); zij is echter ook geen hoererij, maar de begeerte van de geslachten tot elkaar wordt

geheiligd door het woord van God en Christelijke echtgenoten hebben deze troost, dat Gods genade in Christus bedekt, wat zich van het zondige vlees in hen als echtgenoten vermengt.

3. a) De man zal aan de vrouw de schuldige goedwilligheid betalen, de huwelijksplicht vervullen (zoals wij gewoon zijn ons uit te drukken); en zo ook de vrouw aan de man, aangezien die vriendschap van beide zijden moet zijn.

a) 1 Petrus 3: 7.

4. De vrouw heeft naar de regeling van God (MATTHEUS. 19: 4 vv.) de macht niet over haar eigen lichaam, dat zij vrij over zichzelf in zaken van gemeenschap met de man zou mogen beslissen, maar de man heeft het recht over haar in dit opzicht. En zo ook de man heeft in datzelfde opzicht de macht niet over zijn eigen lichaam, alhoewel hij overigens als hoofd van de vrouw haar heer is, maar de vrouw, dat zij van hem de bevrediging van haar geslachtsbehoefte mag eisen.

De apostel bedoelt een voortdurende regeling, als hij wenste dat ieder man zijn eigen vrouw en iedere vrouw haar eigen man zou hebben, omdat hij daardoor de ongebondenheid van de geslachtsgemeenschap wil buitensluiten. Hierbij behoort dan echter, dat de man aan de vrouw en de vrouw aan de man werkelijk datgene schenke, wat hun echt tot een regeling maakt, die de hoererijen voorkomt. Paulus noemt het "de schuldige goedwilligheid", omdat de regeling van de echt aan de man een recht geeft op het lichaam van de vrouw en omgekeerd; waarom het "zich onttrekken" een beroven van de anderen zou zijn in de zin van onthouding van hetgeen hem toekomt.

Waarschijnlijk hadden reeds gehuwden de echtelijke omgang met hun vrouwen nagelaten, omdat zij het voor zedelijke volmaaktheid hielden om geen vrouw aan te raken (vs. 1). Deze omstandigheid geeft de apostel aanleiding tot deze herinnering. De manier waarop hij dit punt behandelt, toont duidelijk aan, dat hij het specifieke van de echt in de geslachtsgemeenschap vindt, wat ook bij de gehele hogere ideale opvatting van de verhouding moet worden vastgehouden. Echtelieden moeten één vlees zijn; niet alleen één geest (dat zijn ook alle gelovigen) en één ziel (dat zijn ook alle vrienden). Overigens komt hier niet alleen de vrouw voor als afhankelijk van de man, maar ook de man als afhankelijk van de vrouw.

Terwijl het huwelijk het moment van vriendschap in zich bezit als wederkerig aanvullende vereniging van de gemoederen, komt daarbij nog het moment van wederzijdse lichaamsvereniging, die van het geslacht; dat heeft ook wel zijn psychische kant, maar komt in het lichamelijk leven tot volle uitdrukking en verwezenlijking. Beide zijn in dit opzicht naar elkaar verwezen en elk deel heeft het andere nodig tot vervulling van zijn geslachtsbestemming: de man voor de vrouw tot uitoefening van zijn scheppende kracht, waarin hij het beeld is van God (Hoofdstuk 11: 7); de vrouw van de man, opdat haar ontvankelijkheid een werkelijk ontvangen wordt, haar aanleg om moeder te worden tot een werkelijk voortbrengen wordt. De wederkerige behoefte aan elkaar als iets, dat door God is gesteld, leidt tot een dergelijke verplichting jegens en een recht van beiden op elkaar in de wederzijdse verhouding. Ieder heeft een recht op het lichaam van de anderen en elk de verplichting om zich aan de anderen over te geven, wat de geslachtsgemeenschap aangaat. Zo is hier geen eenzijdig onthouden naar believen zedelijk toegestaan, maar alleen een onthouding met wederzijds goedvinden ter wille van een hoger doel.

Geeft de huwelijksband aan beide echtgenoten gelijk recht op elkaar, dan is eigenmachtig onttrekken of beroven een soort van echtbreuk.

De onafgebroken liefde heeft nodig om door velerlei soorten van hulpbetoning en zo ook door werkelijk gebruik maken van de echt, te worden onderhouden. Daarom is een onthouden, dat eigenwillig is of zelfs uit verstoordheid plaats heeft een betreurenswaardige breuk in de huwelijksliefde.

Uit hetgeen in vs. 4 gezegd is, ziet men dat de echtbreuk de grootste door en diefstal op aarde is; want men geeft het levende lichaam, dat zijn eigendom niet is, over en neemt een levend lichaam, dat ook het zijne niet is.

5. a) Onttrekt u elkaar niet, wat de huwelijksgemeenschap aangaat, tenzij dan met beider toestemming voor een tijd en wel alleen als dat is, opdat u zich tot vasten en bidden, zo u dat onder bijzondere omstandigheden meent te moeten doen, mag verledigen, als u zich onverdeeld, van aardse zaken afgetrokken, daaraan wilt wijden. En komt als die bepaalde, voor bijzondere gebedsoefening bepaalde tijd voorbij is, weer bijeen, opdat u de satan, die altijd op ons loert en ons wil verderven (2 Kor. 2: 11), niet verzoekt, omdat u zich niet kunt onthouden, zoals dat onvermogen tot voortdurende onthouding u nu eenmaal aankleeft. Uw gebrek aan de kracht van onthouding mocht u tot schandelijke voldoening aan uw begeerlijkheden verleiden.

a) Joël 2: 16.

Ook de vrijwillige onthouding in de echt omgeeft de apostel met bepaalde grenzen, namelijk 1), dat die alleen plaats mag vinden als beiden het goedkeuren, niet naar goedvinden van het een deel alleen en 2) slechts voor een tijd, opdat niet door te vergaande verplichtingen de echtgenoten zichzelf in verzoeking brengen; want de Satan, die op elke zwakke kant van de Christen loert en elke aanleiding aangrijpt om daaraan zijn verzoekingen vast te knopen, zou gemakkelijk van de zwakheid van de ene of andere Christen gebruik kunnen maken, als die zich uit vrije keuze een onthouding wilde opleggen, waartoe zijn natuur niet in staat is en de eigenwillige versmading van de goddelijke beschikking daardoor wreken, dat hij hen zoveel te dieper in smaad en schande stort. Hoe gegrond deze waarschuwing is, kan men in de geschiedenis van het gedwongen celibaat van de Katholieke kerk en de gevolgen ervan in menigte vinden.

De mening dat de huwelijksgemeenschap alleen mag plaats hebben met de bepaalde bedoeling om kinderen te verwekken, begunstigt de apostel niet; want hij wil niet dat die langen tijd wordt nagelaten, behalve bij meer langdurige geestelijke oefeningen. Voor bijzondere gestelde uren van het gebed (vgl. Hand. 13: 2 v.), heeft toch de mens de behoefte om de gewone bezigheden van het leven af te breken en daarom ook de huwelijksgemeenschap; het onthouden van deze behoort ook tot het "vasten en zich lichamelijk voorbereiden" voor het gebruiken van het heilig avondmaal, dat Luther in de catechismus een goede uitwendige tucht noemt.

Dat huwelijksgemeenschap bij heilige plechtigheden, bij godsdienstige tijden niet past, was op Oud Testamentische gebied (Exod. 19: 15) aangenomen, zo ook daarna.

6. Maar dit, dat ieder man zijn eigen vrouw en iedere vrouw haar eigen man zal hebben (vs. 2), zeg ik uit toelating, om uw zwakheid, waardoor u zozeer aan de verleiding tot hoererij bent blootgesteld, niet uit bevel, alsof ik het ongehuwd blijven u wilde verbieden.

7. a) Want ik wilde wel om de tegenwoordige nood (vs. 26) dat alle mensen met de gave van de onthouding toegerust waren, zoals ik zelf ben en zich het aanroeren van de vrouwen konden ontzeggen, zoals ik reeds in vs. 1 te kennen gaf; maar een ieder heeft zijn eigen gave van God, de een wel aldus, maar de ander zo. Aan de een is deze bekwaamheid in geestelijk opzicht geschonken (Hoofdstuk 12: 4. Rom. 12: 6), aan de ander een andere en dan zullen er zeker altijd slechts enkelen zijn, die zonder gevaar voor hun zielenheil ongehuwd kunnen blijven.

a) Hand. 26: 29.

Het is alleen juist als wij het woord "dit" in vs. 6 laten slaan op vs. 2, tot welk vers vs. 3-5 in ondergeschikte verhouding staan. De woorden: "een ieder man hebbe zijn eigen vrouw enz. " konden makkelijk voor een bevel worden gehouden, als men het "omwille van de hoererijen wil" voorbij zag.

Een aanwijzing om zo’n reden, als in de zo-even aangehaalde woorden is gegeven, heeft niet de aard en de bedoeling van een gebod, waarmee op de zaak zelf, die geboden is, wordt gedoeld, maar de aard en de bedoeling van een toelating, die om bepaalde redenen is gegeven. Tegenover hetgeen hij gezegd heeft, stelt hij nu wat hij wenst en graag zou willen, dat het namelijk met alle mensen in dat opzicht zo mocht zijn, als met hem. Tegenover dit willen en wensen plaatst hij als een feit, dat de verwezenlijking van hetgeen hij graag zag, overstaat, het verschil van gaven, ten gevolge waarvan niet ieder de gave van de onthouding, die hem eigen is, bezit, maar waarin plaats hij een andere bijzondere begaafdheid heeft. Men ziet ten eerste, dat hij het terugleidt tot een goddelijke gave als iemand, zoals hij, zonder nadeel en gevaar zich van de vrouw kan onthouden en ten tweede, dat hij zijn eigen ongehuwde staat uit het bezit van deze genadige gave van God verstaan wil hebben en dus met de woorden "zoals ikzelf" niet zozeer op het eerste als wel op het laatste doelt. De gehele afdeling laat duidelijk opmerken, dat de vraag van de gemeente aanleiding had in bepaalde gevallen, waarin sommigen, waarschijnlijk met beroep op uitdrukkingen, of op het voorbeeld van de apostel, de huwelijksgemeenschap als zodanig voor Christenen ongeoorloofd hielden en zich daarom, hoewel zij in de echt bleven, toch aan de gemeenschap onttrokken.

Paulus had het aangename gesmaakt van het goede om geen behoefte te hebben aan een vrouw, dat hij onder de gaven mocht tellen, waarmee God hem van zijn moeders lijf aan door Zijn genade had toegerust (Gal. 1: 15). Hoe meer hij leefde in het verlangen naar de nabijheid van de jongste dag, des te liever wilde hij dat alle mensen in dit opzicht waren, zoals hij; dat zij vrij van zorgen voor hetgeen van de wereld is, de Heere tegemoet gingen tot de dag van Zijn toekomst. Maar wel te verstaan: voor een staat van bijzondere heiligheid of voor zeer verdienstelijk hield hij het celibaat evenmin, als hij zich wilde vermeten, van zijn wens een gebod te maken; want ieder, zegt hij in ootmoedige erkentenis, heeft zijn bijzondere gave van God. Slechts zij, aan wie het gegeven is, vatten het woord tot praktische ervaring, dat het niet goed is te huwen (MATTHEUS. 19: 11), of dat het voor de mens goed is om geen vrouw aan te raken.

De neiging tot echteloosheid is zedelijk gerechtvaardigd, als zij vrij is van vleselijke gemakzucht en vrees voor het huiskruis, alsmede van geestelijke hoogmoed en eerzucht, die

door het onthouden van de echt een bijzondere heiligheid meent te hebben en een hogere trap van zaligheid en heerlijkheid denkt te verdienen; als verder eigenzinnigheid en eigenwilligheid, ijdelheid en valse koelheid, of enige andere zedelijke verkeerdheid zich niet en het onthouden van de echt mengt; als niet de ongeschiktheid tot het huwelijk, die het aangaan daarvan tot een zedelijk te verwerpen daad zou maken, maar het bewustzijn van de door de Heere verleende gave tot onthouding daarvan en van een goddelijke roeping tot een werkzaamheid voor het rijk van God, waarvoor het huwelijksleven een belemmering zou zijn, of het niet tot stand komen van gezochte of gewenste huwelijksverbintenissen door goddelijke besturing en het stille overdenken van Gods wil en welbehagen ten gevolge van dergelijke voorvallen, als in het algemeen een gemis van lust en begeerte daartoe, die men in opzien tot God en in gebed om Zijn licht in deze zaak mogen ontvangen, als een goddelijke wenk leert verstaan, tot de ongehuwde staat leidt. Wanneer al deze voorwaarden geen plaats vinden, dan is het intreden in de echt, wanneer gegronde hoop aanwezig is dat het een gemeenschap in de Heere zal zijn en de fysische en psychische eisen tot een verbintenis voor dat doel niet ontbreken, aangewezen als iets, dat door God gewild is. Dan wordt het plicht aan de voortplanting van het menselijk geslacht en aan de godsdienstig zedelijke en maatschappelijke vorming van de geslachten, die komen, in die betrekking mee deel te nemen. De aanwijzingen van de apostel, die het gevolg zijn van het verwachten van de nabijheid van de verschijning van Christus, wanneer met het nabijzijnd eindigen van de aardse vorm van bestaan, ook deze verplichting op de achtergrond treedt, verkrijgen nieuwe betekenis, als zekere tekenen van de tijd deze catastrofe doen verwachten. vgl. Openbaring 14: 4. (KLING),

8. Maar ik zeg, volgens de grondstelling in vs. 1 uitgesproken, de ongetrouwden van beiderlei kunne en in het bijzonder de weduwen: het is voor hen goed als zij blijven zoals ik, namelijk ongehuwd; verondersteld, dat zij de gave van de onthouding bezitten.

9. a) Maar als zij zich niet kunnen onthouden, de gave van de onthouding missen, dat zij trouwen, dit wordt haar dan tot een plicht; want het is beter te trouwen dan te branden, dan door begeerlijkheden te worden gedreven; het eerste toch is geoorloofd, het laatste is daarentegen een toestand vol gevaren en verzoekingen, die men moet vermijden (vgl. MATTHEUS. 5: 20).

a) 1 Tim. 5: 14.

Het was een dwaling jegens het huwelijk, tegenover welke de apostel zich in vs. 3 vv. 1Co had moeten stellen; maar daarmee waren de vragen niet ten einde, die de gemeente hem had voorgesteld. Er was ook gevraagd over echtscheiding en echtverbintenis. Ook hier begint hij daarmee, dat hij zijn grondstelling, die hij bovenaan stelde, maar niet zonder de beperking, waarmee hij die had uitgesproken, op hen toepast, waarop die toe te passen is. Hij sluit zich aan het naastvoorgaande aan (vs. 7), dat niet ieder de gave heeft om te handelen, zoals het hem het wenselijkst voorkwam en spreekt nu van de ongetrouwden, waarbij hij de weduwen voegt. Bij deze was het toch het duidelijkst, dat het voor haar in haar verlatenheid goed zou zijn om niet weer te huwen; maar ook haar beveelt de apostel, evenals de anderen dan in de echt te treden, als zij in de ongehuwde staat uit gebrek aan kracht van zelfbeheersing door wellustige begeerten werden gekweld, wat erger zou zijn dan te huwen, hoewel het beter is, buiten dan in de echt te leven.

Het "branden" is een sterke uitdrukking voor de geslachtslust, die tot hoge graad is gestegen. Calvijn, die drie trappen van begeerlijkheid en hartstocht onderscheidt, neemt hier de

middelste aan, als de ziel nog weerstand biedt, maar lijdt aan een drang, die belemmerd is voor heilige verrichtingen en het geweten bezwaart. Het "het is beter" wordt ten onrechte door Katholieke uitleggers zo verklaard, alsof de echt het mindere kwaad zou zijn. Er worden echter geen twee verkeerdheden met elkaar vergeleken, maar iets dat onvolkomen goed en iets dat een groot kwaad is.

10. Maar de getrouwden gebied niet ik, maar de Heere in de uitspraken MATTHEUS. 5: 32; 19: 9. a)) dat de vrouw van de man niet scheiden mag.

a) Mal. 2: 14.

11. En als zij ook scheidt, zoals reeds dergelijke gevallen bij u hebben plaats gehad, dan kan toch haar vroegere echt niet worden beschouwd als rechtmatig ontbonden, zodat een tweede huwelijk voor echtbreuk zou moeten worden gehouden (MATTHEUS. 19: 9). Dat zij ongetrouwd blijft, of, wat zeker het beste zou zijn, met de man verzoent. En dat, de Heere gebiedt aldus, de man de vrouw niet verlaat, zich niet van haar scheidt door heen te gaan of haar weg te zenden (MATTHEUS. 1: 19).

Tegenover hetgeen tot hiertoe is besproken en onder het gezichtspunt van de vrijheid viel, wordt nu een gebod voorgesteld, dat voor de gehuwden verbindend is. De tegenstelling van "ik" en "de Heere" moet dus hier (vgl. vs. 12) niet worden opgevat, alsof de apostel dat laatste alleen sprak krachtens goddelijke ingeving en het andere alleen uit zijn natuurlijke gedachte, naar eigen goedvinden (vgl. vs. 25 en 40). Hij maakt integendeel onderscheid tussen dat, wat hij naar het hem geschonken licht van de Geest als apostel van Christus voor voorkomende gevallen en dan nog onder zekere voorwaarden aanraadt, zodat aan een ander overweging vrij bleef, of de gegeven raad voor zijn toestand en zijn omstandigheden paste en hij daarom niet gebonden was om de gegeven raad onvoorwaardelijk op te volgen (vs. 35) en tussen dat, waarover de Heere zelf Zich ondubbelzinnig had uitgesproken, waar daarom de plicht van gehoorzaamheid boven alle twijfel verheven was en een overweging over het al of niet toepasselijke niet meer kon worden toegelaten. Of het ongehuwde lid van de gemeente, jongeling of jonge dochter, weduwnaar of weduwe in de echt zou treden of niet, daarover geeft de apostel geen bepaald voorschrift, alleen een raad ter overweging, die hij zelf afhankelijk maakt van bestaande voorwaarden en onder zekere omstandigheden zelfs het tegengestelde raadt (vs. 8 en 9. 1 Tim. 5: 14). Dat echter die in de echt zijn getreden, niet scheiden of, gescheiden, geen andere huwelijksverbintenis aangaan (met voorbehoud van het door de Heere zelf uitgesproken geval MATTHEUS. 5: 32; 19: 9, voert die uitzondering niet ook aan, omdat hij geen reden heeft om die zaak bepaald te noemen) dat heeft de Heere geboden en zo is voor keuze en willekeur van de gemeente geen speelruimte in dit stuk meer gelaten.

De apostel zou het gebod van de Heere, dat de echt onderbreken moet blijven, niet in die orde op man en vrouw toepassen, dat Hij in de eerste plaats aan de vrouw verbiedt om zich van de man te scheiden en dan eerst de man de vrouw van zich te doen, als het niet een geval van de eerste soort was geweest, waarover men hem had gevraagd. Hieruit is duidelijk dat hij, zonder dat ook uitdrukkelijk tot de man uit te strekken, tot de vrouw zegt, wat zij moet doen, als zij (zoals het woordje "ook" een nadruk geeft, vgl. 2 Kor. 5: 16) werkelijk reeds van haar man gescheiden is. Als hij nu het algemeen geldende gebod voor het geval, dat de scheiding heeft plaats gehad, op gevallen toepast, waarbij zo’n scheiding in de Corinthische gemeente plaats vond, stelt hij op de voorgrond dat deze nu voortaan niet meer zou voorkomen. Vraagt men nu, wat in die gevallen, waarvoor de apostel werd ondervraagd, de vrouw zal gedrongen

hebben, zich van de man te scheiden, zo moet men daaruit, dat hij het zich onttrekken aan de huwelijksgemeenschap bestraft en niet de redenen of beweeggronden, besluiten, dat niets anders de reden was, dan een verkeerde toepassing van de door hemzelf erkende stelling, dat het goed voor de mens was om geslachtsomgang te mijden. Het volgt uit de aard van de zaak, dat vrouwen gemakkelijker dan mannen tot die toepassing kwamen en dus haar afzonderen uit de echt in de eerste plaats moest worden tegengegaan.

De woorden in vs. 4 geven het uiterste te kennen van hetgeen in de Christelijke kerk te veroorloven is. Een vrijwillige ontbinding van het huwelijk moest nooit plaats hebben. Is dit evenwel in strijd met Christus' bevel gebeurd, ontmoet en bevindt de Christelijke kerktucht of het ontwaakt geweten van iemand in het bijzonder een geval een omstandigheid, die nooit had moeten voorkomen, dan is dit het uiterste, wat geoorloofd is, dat de vrouw, als onschuldige partij zijnde, de schuldigen man steeds nog als haar echtgenoot beschouwt. Een Christelijk echtgenoot moet dus, volgens de apostel, niet eens bij mishandelingen of ondeugden enz., zich van de ander scheiden. Maar de Christelijke tucht moet niettemin de scherpte van haar eisen niet overdrijven tegen degenen, die slecht de echtelijke trouw bewaren. Dit is de oorsprong van de later in de Christelijke kerk ingevoerde scheiding tussen tafel en bed. (VON).

Zeer zorgvuldig zijn de uitdrukkingen "scheiden" van de vrouwen "verlaten" van de man gekozen. De vrouw is steeds afhankelijk van de man, zij kan daarom de man niet verlaten, zij kan zich alleen aan hem onttrekken. De man daarentegen kan haar verlaten, of liever laten gaan, dat een zachte uitdrukking is voor "wegzenden. "

12. Maar de anderen, die niet onderworpen zijn aan het Christelijk huwelijksrecht, zoals dit met de personen, waarvan hier sprake was, het geval is (vgl. 1 Thessalonicenzen. 4: 13), zeg ik, niet de Heere: "als enig broeder een ongelovige vrouw heeft, een die nog tot het Jodendom of het heidendom behoort en deze tevreden is met zijn voornemen om de echt te laten voortbestaan, zodat zij besloten is bij hem te wonen, ook verder hem als zijn vrouw toe te behoren (1 Petrus 3: 7), dat hij ze niet verlaat.

13. En een vrouw, die een ongelovige, een Joodse of heidense man heeft en hij tevreden is om bij haar te wonen, dat zij hem niet verlaat.

14. Want de grondregel is, dat bij een gemengd huwelijk de godsdienst van het hogere standpunt de echtelijke verbintenis bepaalt en niet die van het lagere standpunt ("Ac 16: 3. Daarom de ongelovige man is geheiligd door de vrouw en de ongelovige vrouw is geheiligd door de man. Er bestaat dus geen noodzakelijkheid van het geweten voor het Christelijk deel om de verbintenis als een onreine te verbreken. Want anders, als zo'n heiliging van het ongelovige gedeelte door het gelovige niet plaats had, waren uw kinderen, de kinderen van Christelijke ouders, onrein; zij behoorden dan tot de heidenwereld, die in afgodendienst ligt verzonken, maar nu zijn zij heilig; zo beschouwt u ze ook zelf, omdat u ze toch niet tot de wereld, maar tot de Christelijke gemeente rekent (Hand. 21: 5).

De "anderen", waartoe de apostel zich hier wendt, zijn getrouwden, waarvan het ene gedeelte na het huwelijk Christen is geworden; want na de bekering niet Christenen en vooral heidenen te huwen, zou wel niet zijn toegestaan. Voor de geldigheid van het huwelijk in zulke gevallen had Christus gene bijzondere voorschriften gegeven, die hadden betrekking op gelijke huwelijken van Zijn belijders. Vandaar de bescheiden uitdrukking: "zeg ik, niet de Heere", waarmee Paulus een subjectieve ontwikkeling van zijn mening uit de aard van de echt als van

een goddelijke instelling aanduidt, maar zonder een leidende en heiligende invloed van boven, waaronder hij stond, uit te sluiten. Hij verbindt de voorwaarde van het niet ontbinden van de echt aan de geneigdheid van het ongelovige gedeelte om deze voort te zetten. Bij het gelovige deel als zodanig wordt de geneigdheid tot voortzetting van de echt, waarvan de heiligheid in het Christendom sterker gevestigd is, geëist of ten minste verondersteld.

Het gebod over het huwelijk door de Heere gegeven, heeft de apostel aan gehuwden van die soort niet te zeggen, omdat dit alleen hen betreft, die in Zijn rijk onder Hem leven, dus jegens elkaar wederkerig plichten hebben volgens het Christelijk huwelijksrecht. Waar de echt ongelijk is, zegt Augustinus, daar heeft de wet van Christus geen toepassing. Toch zal de Christen, die gehuwd is, niet zonder lering blijven over hetgeen hij van zijn kant om Christus' wil moet doen en laten in de huwelijke staat en dat het Paulus, niet de Heere is, die dat zegt, ontneemt aan het gezegde niets van het verbindende. De apostel wil het toch geenszins in de vrije keuze van de hier aangesprokenen stellen, of zij zijn regel willen volgen of niet. Komt het woord van de Heere "Ik zeg u" (MATTHEUS. 5: 32) niet dadelijk tot hen, evenals tot die echtparen, die van beide kanten in het koninkrijk zijn, zij zijn toch voor een deel niet erbuiten, al is er een onchristelijke gade. De apostel eist daarom van hen, dat zij, zoveel in hen is, de huwelijksband onderbreken bewaren en zich niet laten scheiden. Wil echter, zo ontwikkelt hij verder (vs. 15), de ongelovige gebruik maken van zijn Joods en heidens huwelijksrecht, waaronder hij de echt is ingegaan; en scheidt hij, dat de kerk niet kan verhinderen, dan moet de gelovige de echt beschouwen als werkelijk ontbonden en zichzelf als vrij van het huwelijk.

Als het ongelovige gedeelte tevreden is om in de echt te blijven, moet de gelovige, of hij man of vrouw is, de andere niet "van zich doen", zo als de grondtekst luidt. Deze uitdrukking gebruikt de apostel zeldzamer, maar daarom ook meer opzettelijk van de vrouw, om daardoor te kennen te geven dat de vrouw, die haar niet-Christelijken man verlaat, terwijl hij gewild had, met haar in gemeenschap te blijven, die band met dezelfde smartelijken willekeur opzegt als wanneer de man zijn vrouw gebiedt om van hem te gaan. Wat hij in vs. 14 tot bevestiging van zijn aanwijzing bijvoegt, is geen bewijs, dat zo'n ontbinding van de echt een zonde tegen deze goddelijke regeling zou zijn, maar dat de gesteldheid van zo'n echt geen uitzondering teweeg kan brengen van de regel, die reeds vastgesteld is door heen wijzing naar de uitspraak van de Heere. Geheiligd, zegt hij, is het ongelovige deel door het gelovige. Daardoor is namelijk het ongelovige gedeelte geheiligd, dat het met het gelovige door de echt verbonden is. De Christelijke heiligheid maakt de betrekking, waarin hij tot de ongelovige staat, tot een heilige, heiligt dus, omdat het een persoonlijke betrekking is, het ongelovige zelfs in zijn eigenschap als echtgenoot en voor de gemeenschap van het gelovige deel met hem.

Gemengde huwelijken tussen Christenen en heidenen konden destijds bij de Christenen vele bezwaren doen rijzen. Christus zelf had voor dat geval geen voorschriften gegeven. De apostel zijn eigen leer zeer uitdrukkelijk onderscheidend van de geboden van de Heere, wil daaraan geen onbepaalde geldigheid toegekend zien 1Co 7: 25. Zelf van het rijk van de duisternis en van de satan overgegaan tot dat van het licht, zag de Christen de heidense echtgenoot in de gemeenschap van de onreinheid en van de gruwelen. Zelf door de doop in verband getreden met de levende God, zag hij die, waarmee hij in een onoplosselijk verbond van aardse levensgemeenschap getreden was, buiten dat verbond staande en zelfs de kinderen in die echt verwekt, schenen het rijk van de duisternis toe te behoren. Aan het door een overwegende indruk van deze gevaren misschien dwalend gevoel, stelt de apostel de leer tegenover, die uitgaat van het beginsel dat de Christen in al zijn levensomstandigheden steeds het rijk van God moet beschouwen als het machtige, ten slotte alles overwinnende rijk en het rijk van de duisternis moet aanzien als het machteloze, overwonnen en steeds meer in verval

wegzinkende gebied. In de gemengde huwelijken heiligt daarom de machtigere kracht van God, die in het gelovig deel inwoont, de ongelovige, in wie de duisternis nog heersend is. De grond aan de kinderen uit gemengden echt geboren, ontleend, licht Calvijn toe: "Een van de uitwerkselen ontleende grond: zou uw echt onrein zijn, dan waren de daaruit geboren kinderen ook onrein, maar zij zijn heilig, dus is ook uw echt heilig. Hoe sluit nu deze plaats met andere plaatsen van de Schrift (Ps. 51: 7. Efeze. 2: 3), waar geleerd wordt dat alle mensen als kinderen van de toorn in zonde geboren worden? Wel worden allen zonder uitzondering in de zonde en onder de vloek, die van Adam af drukt, geboren, of zij van gelovigen of ongelovigen afstammen, want de gelovigen telen niet uit de nieuwe mens, in zoverre zij uit de Geest geboren zijn, hun kinderen. De natuurlijke toestand is in allen dezelfde; zij zijn onderworpen aan de zonde en aan de eeuwige dood. Maar het voorrecht, dat de apostel hier toekent aan de kinderen van de gelovigen, vloeit uit de zegen van het verbond voort, waarin de ouders zijn getreden en dat de vloek van de natuur opheft, zodat door de genade ook die onheilig waren, aan God gewijd zijn. Zo leidt Paulus (Rom. 11: 16) uit dezelfde grond af, dat Abrahams hele nakomelingschap heilig is, omdat God met de stamvader een verbond van het leven gesloten heeft. Nu echter nu de scheidsmuur is gevallen, is het heilverbond met Abraham gesloten, ons aller deel geworden! Hierin nu ligt een vaste grond, waarop de kinderdoop berust. Worden de kinderen van de gelovigen reeds in hun ouders opgenomen in het verbond van de genade, hoe zou men hun het sacrament mogen weigeren, waardoor dit verbond gesloten en de genadewerkingen van de Heilige Geest worden meegedeeld? (V.).

De ongelovige echtgenoot, hoewel persoonlijk van de Heere zowel later als vroeger vervreemd, is toch door de vereniging met een gelovige gade in zoverre geheiligd, als de huwelijksband van beide voor de Heere betekenis heeft, alsof zij beide gelovig waren. De heiligheid van de ene kan de ontbrekende persoonlijke heiligheid van de andere niet vergoeden, maar zij verbreidt haar werking over het verbond van beide, zodat er geen gewetensdwang voor de Christen bestaat om deze band als een te verbreken. Het geloof van het Christelijk gedeelte beheerst de betrekking, waarin hij staat, omdat op zichzelf naar zijn natuur, als rustend op goddelijke beschikking, zo’n erkenning niet uitsluit. Bij vleselijke verbintenis van de in Hoofdstuk 6: 15 v. gemelde aard daarentegen kan van zo’n heiliging van de verbintenis geen sprake zijn; integendeel, de gelovige verliest door haar het karakter van heiligheid ook voor zich, de onreinheid van het andere deel behoudt de overhand en de overwinning, want die betrekking staat als zodanig reeds met de heiligheid van de Christen in tegenspraak.

Het bewijs daarvoor, dat de niet-Christelijke echtgenoot geheiligd is door zijn Christelijke wederhelft, grondt Paulus op iets, dat door de Corinthiërs dadelijk als juist werd toegestemd, dat door hemzelf, zoals hij zegt, als waar werd aangenomen en in praxi werd toegepast, namelijk daarop, dat de kinderen van een Christen niet profaan waren, niet buiten de theocratische gemeenschap stonden en tot de onheilige wereld behoorden, maar integendeel heilig waren. Het "uw kinderen" doelt in de eerste plaats op de kinderen van Christelijke echtgenoten, maar sluit die uit gemengden echt gesproten zijn, niet uit. Nu zegt men gewoonlijk, dat de apostel dit besluit over de heiligheid van de kinderen van de Christenen, als een onbestreden feit, ook op de heiligheid van een gemengd huwelijk, die nog twijfelachtig was, niet had kunnen maken, als toen de kinderdoop in de kerk reeds gebruikelijk was geweest, omdat anders aan deze kinderen niet hun betrekking tot de Christelijke ouders, waarover bij de gehele bewijsvoering gehandeld werd, de oorzaak van hun heiligheid zou geweest zijn, maar integendeel hun doop. Daartegen kan worden gezegd, dat de apostel de heiligheid van Christen kinderen de Corinthiërs niet kon voorstellen als een door hen erkende, boven allen twijfel verheven waarheid, als die niet reeds in een kerkelijk

instituut, in dat van de kinderdoop haar feitelijke uitdrukking had gevonden, want zuiver subjectieve meningen van enkelen geven hier geen vaste grond voor het bewijs, dat hij wilde leveren, dat deed alleen de objectieve praxis van de gehele gemeente een praxis, die het "uw kinderen zijn heilig" als veronderstelling had.

15. Maar als de ongelovige, het niet-Christelijke deel, of het de vrouw (vs. 12) of de man (vs. 13) is, scheidt, dat hij scheidt, zonder dat u zich uit gewetensbezwaar daartegen zoekt te verzetten. De broeder of de zuster wordt in zulke gevallen in de band van de echt als niet te verbreken verbintenis niet dienstbaar gemaakt, dat hij of zij zich aan de echtgenoot nog verder verbonden zou moeten achten als in het vs. 11 aangegeven geval. Maar God heeft ons tot vrede geroepen. De roeping tot Christus, die wij hebben ontvangen, heeft ten doel dat wij in vrede zijn, dat wijvrede genieten (Kol. 3: 15), maar Hij heeft ons geen plichten willen opleggen, die wij toch niet zouden kunnen vervullen.

16. a) Want wat weet u, vrouw, of u de man zult zalig maken, als u ook voortaan, hoewel hij reeds van u gescheiden is, u als aan hem gebonden zou willen beschouwen en omwille van hem ongehuwd zou willen blijven? Of wat weet u man, of u de vrouw zult zalig maken, evenals moest zo’n bijzondere trouw aan de kant van het gelovige deel onder alle omstandigheden de uitwerking bij het ongelovige deel ten gevolge hebben, dat hij zich eindelijk bekeert?

a) 1 Petrus 3: 1.

Een ongelovige, die scheidt, zal gescheiden zijn, de huwelijksband zij verbroken. De broeder of zuster is in dergelijke gevallen niet gebonden, de huwelijksband is in dit geval niet, zoals de echtgenoten beide Christenen zijn (vs. 11), te behandelen als niet verbroken, want het huwelijksjuk is voor de Christen niet een juk van de dienstbaarheid, maar hij draagt het als een vrij kind van de genade, wetende dat God hem in vrede heeft geroepen.

In de hoop, dat het ene deel tot redding van het andere iets zou kunnen bijdragen, mag men niet willekeurig handelen en de overige waarschuwingen, bijvoorbeeld trekt niet een ander juk aan met de ongelovigen (2 Kor. 6: 14) vergeten, het moet met bedaardheid en gematigdheid overdacht en behandeld worden.

Volgens de stelling, door de apostel in vs. 15 genoemd, wordt ook in de Katholieke kerk, die krachtens haar opvatting van de echt als sacrament een eigenlijke scheiding niet kent, reeds volgens een constitutie van paus Innocentius III (1193-1216 na Christus) de een van de ander gescheiden met toestemming om een tweede huwelijk aan te gaan, als van twee ongelovige echtgenoten de een Christen wordt en de ander het huwelijksleven met hem niet wil voortzetten. In de loop van de 18de eeuw is vaker in die geest beslist, als van twee Joodse echtgenoten de een Christen was geworden en onder die genoemde veronderstelling gescheiden wilde zijn om een tweede echt aan te kunnen gaan. Het is ook bekend, hoe in de Protestantse kerk verreweg de meeste kerkordeningen van de 16de eeuw, behalve echtbreuk ook de malitiosa desertio of boosaardig verlaten op grond van onze plaats als een grond tot echtscheiding overeenkomstig de Schrift hebben gemaakt, welk boosaardig verlaten Luther gelijk stelt met hardnekkig weigeren van de huwelijksplicht. Intussen blijkt meteen dat, wat door Paulus gezegd is over huwelijken, waarbij het ene deel ongelovig is, niet mag worden toegepast op een Christelijke echt. In dat door de apostel behandelde geval scheidt zich toch niet de Christelijke echtgenoot, maar hij wordt gescheiden door de niet-Christelijke. Zoveel in hem is, moet hij zelfs tegenover de heidense gade zich verbonden achten om

onvoorwaardelijk trouw te bewijzen; dat kan hij echter rechtens en zedelijk niet meer, als hij door deze wordt verstoten. Geheel iets anders is het boosaardige verlaten, dat in het Protestantse huwelijksrecht als wettige reden van scheiding is opgenomen. Wordt deze, zoals het Protestantse huwelijksrecht aanneemt, niet reeds daarin gevonden, dat de vrouw van haar man heengaat en weigert tot hem terug te keren, waarmee wij reeds bij volledige willekeur en tot gehele opheffing van Christus' gebod zouden zijn gekomen, maar alleen daarin, dat de ontrouwe gade zich verwijdert, zodat zij ook voor de overheid niet meer te bereiken is, aan de oproeping vanwege de overheid om terug te keren geen gevolg geeft en er geen gegronde hoop of terugkeren is, zodat hij burgerlijk als niet bestaande, als burgerlijk dood moet worden beschouwd, dan valt dit in het geval van dood of van echtbreuk. De ontweken echtgenoot heeft alle gemeenschap zo geheel opgeheven, als bij de echtbreuk, die in de meeste gevallen ook wel kan worden aangenomen als werkelijk bestaande. Het onschuldige deel is daarom zeker "in zulke gevallen niet dienstbaar gemaakt", toch zal het zeker raadzamer voor hen zijn om te wachten tot ook het werkelijke van echtbreuk of dood geconstateerd is. Daarentegen zou het woord van de apostel op onze omstandigheden in zoverre toepasselijk zijn, dat een Christelijk gezind echtgenoot in geen ander geval dan in dat van echtbreuk zich van het burgerlijke recht van scheiding mag bedienen, om van zijn gade los te komen; integendeel van zijn kant alles moet inspannen, om ook aan het tweede deel het gebruik maken van het recht van scheiding onmogelijk te maken. Kan hij nu evenwel deze niet terughouden een scheiding te bewerken, dan mag hij zichzelf ook beschouwen als werkelijk gescheiden, onverschillig om welke reden de scheiding heeft plaats gehad en zonder eerst te moeten wachten tot het tweede deel weer gehuwd of gestorven is.

17. Maar, om na deze tussenzin (vs. 16) over de vrijheid, die in het geval van vs. 15 de broeder of de zuster is gegeven, weer terug te komen op de verplichting voor het andere geval in vs. 12-14 genoemd, zo zij voor uw gedrag het volgende als regel. Zoals God aan een ieder zijn lot heeft uitgedeeld, zoals de Heere een ieder tot enige toestand of levensbetrekking geroepen heeft, dat hij zo wandelt, zodat hij, als het maar een geenszins mogelijk is, dat hij in de echt met de ongelovige gade blijven kan, hij dit ook moet doen. En zo, dat men zijn Christelijke roeping waarneemt op die manier, als de Heere een ieder in deze of gene levensomstandigheden heeft gesteld, verorden ik in al de gemeenten, die onder mijn zorg staan, ook in andere opzichten, dan waarover hier wordt gehandeld.

18. Is iemand, die besneden is, geroepen, die laat zich geen voorhuid aantrekken; hij brengt niet weer door kunstmiddelen de voorhuid aan zijn lichaam teweeg, als moest hij zich voor zijn besnijdenis schamen. Is iemand, die in de voorhuid is, geroepen, die laat zich niet besnijden, zoals ik volgens deze regel bijvoorbeeld met Titus heb gehandeld (Gal. 2: 1 v.).

19. De besnijdenis is niets en de voorhuid is niets, noch de een noch de andere toestand heeft enige betekenis tot bevestiging van de in Christus verkregen zaligheid, maar alles komt alleen aan op de onderhouding van de geboden van God (Gal. 5: 6; 6: 15

U ziet, dat Paulus geen staat een zalige staat noemt zonder de enige, de Christelijke staat. De andere laat hij alle los, dat ze noch tot zaligheid noch tot verdoemenis uit zichzelf dienen, maar alle worden door het geloof zalig of door het ongeloof doemwaardig, hoe goed zij ook op zichzelf mochten gehouden worden.

Het Christendom onderscheidt zich daardoor als de ware godsdienst van de mensheid, dat het elke geschiedkundig ontstane levenstoestand van de individuen, in zoverre die geen onzedelijk handelen in zich sluit, in zijn sfeer opneemt en of door zijn heiligende krachten

verhoogt of in betrekking tot zijn geestelijke werking tot iets onverschilligs verlaagt. De tegenstellingen van het godsdienstige leven van de Joden en van de heidenen, uiterlijk afgebeeld door besnijdenis en voorhuid, verdwijnen in de Christelijke sferen, in zo verre hier alleen waarde heeft het ingaan van de mens met zijn hele persoonlijkheid in de heilige ordening van God. Dit gebeurt door het geloof, dat in de liefde werkzaam is, zodat de onbesnedene geheel en al met de besnedene gelijk is. Toch heeft noch de een noch de ander enige reden om uit de ene toestand in de andere over te gaan alsof de besnijdenis, het teken dat men onder de wet staat, de daarvan bevrijden Christen onwaardig was, of de voorhuid als teken van hem, die buiten het verbond en de belofte staat, een hinderpaal tot ware deelgenootschap daaraan.

20. a) Een ieder blijft in die beroeping, waarin hij geroepen is, zo herhaal ik mijn woord van vs. 17, om het nog naar ene andere zeer belangrijke kant toe te passen.

a) Efeze. 4: 1. Filip. 1: 27. Kol. 1: 10. 1 Thessalonicenzen. 2: 12.

21. Bent u, die een dienstknecht bent, geroepen, laat u dat niet bekommeren, als was uw dienstbaarheid in tegenspraak met uw Christelijke staat; koester geen onvruchtbare wensen om vrij te worden. Maar als u ook vrij kunt worden, zoals hier de gelegenheid daartoe nu en dan voor een dienstknecht open staat, gebruik dat liever, maak van een wettige gelegenheid gebruik.

22. Ik zei in de eerste plaats: bent u, die een dienstknecht bent, geroepen, laat u dat niet bekommeren en daartoe heb ik goede redenen; want die in de Heere geroepen is, een dienstknecht zijnde, die is, in zoverre op hem juist die kant van onze betrekking op Christus kan worden toegepast, die in Joh. 8: 36 wordt uitgesproken, een vrijgelatene van de Heere, een die eigenlijk alleen de Heere toebehoort. Zo ook aan de andere kant (Efeze. 6: 6), die vrij zijnde, geroepen is, die is een dienstknecht van Christus.

23. Ik heb echter ook mijn goede gronden voor hetgeen ik in vs. 21 zei: "als u ook vrij kunt worden, gebruik dat liever. " De reden spreek ik uit in deze stelling: a) u bent duur gekocht, om het eigendom van Christus te zijn (Hoofdstuk 6: 20), opdat u Hem alleen dient en gehoorzaamt, wordt dus, om uw betrekkingniet te verloochenen, geen dienstknechten van de mensen, het zal zeker veel gemakkelijker zijn, u daarvoor te behoeden, als u ook uitwendig geen knecht van een mens meer bent.

a) Hebr. 9: 12. 1 Petrus 1: 18.

Nadat de apostel in vs. 18 heeft gezegd, dat de godsdienstige tegenstelling, waarin de gehele toenmalige mensheid zich bewoog, ten opzichte van het uitwendige (besnijdenis of voorhuid) heilig was ten opzichte van het rijk van God, komt hij nu tot de grote tegenstelling van het sociale leven, die van slaven en vrijen en verklaart, dat het slaaf zijn met het Christen zijn geenszins onverenigbaar was, dat dus de slaaf, die gelovig was geworden, over zijn uitwendige staat niet bezorgd moest wezen, alsof hij in die uitwendige gebondenheid niet als een vrije, als Christen kon bidden en God dienen, of in ander opzicht in zijn recht als Christen zou zijn verkort.

In vs. 22 zegt Paulus dat de knecht, die in de Heere geroepen is, een vrijgelatene van de Heere is en aan de andere kant, dat de vrije volgens zijn roeping een knecht van Christus is; beide zinnen verbindt hij door het woord "zo ook" om te doen opmerken, dat de daarin uitgedrukte

feiten gelijksoortig zijn (vgl. Luk. 16: 25). Zij zijn dat echter in zoverre als beide keren blijkt, dat de tegenstelling van dienstbaarheid en vrijheid op het gebied van het natuurlijk leven voor de Christelijke staat onverschillig is; want de begrippen "een vrijgelatene van de Heere" en "een dienstknecht van Christus" moeten elkaar niet uitsluiten, maar een en dezelfde Christelijke staat in tweeërlei opzicht aanwijzen, aan de ene kant ten opzichte van de verlossing uit de dienstbaarheid onder de zonde, aan de andere kant wat betreft de daarvoor in de plaats getreden plicht van gehoorzaamheid aan Christus. Niet verder dan de door Christus in vrijheid gestelde en hij, die verplicht is te dienen, dus in werkelijkheid volstrekt niet, zijn de Christen-dienstknecht en de Christen-vrije wat hun Christelijke staat betreft van elkaar verwijderd. Of ook, het onderscheid, dat de één een dienstknecht, de ander een vrije is, brengt geen groter onderscheid in hun Christelijken staat mee, dan die de onderscheiden wending van de beide stellingen uitdrukt, als de een zegt wat de geroepene is (een vrijgelatene van de Heere) en de ander wat iemand door zijn roeping is, een dienstknecht van Christus. Heeft nu deze tweevoudige zin niet de bedoeling, om de adel van de ware vrijheid, die de Christen toekomt of hij dienstknecht of vrije is, op de voorgrond te plaatsen, maar om aan te wijzen dat het voor de Christelijke staat onverschillig is of iemand in het natuurlijke knecht of vrije is, dan kan de bestemming niet zijn om de slaaf niet alleen, zolang hij het moet zijn tot een gewillig, maar ook als hij vrij kon worden, tot een vrijwillig blijven in de slavenstaat te dringen. Zo menen die uitleggers, die de tweede helft van het vers zo willen verstaan: maar als u vrij kunt worden, maak er veel liever gebruik van, omdat u als een dienstknecht geroepen bent, om in uw dienstbaren staat te blijven en maak geen gebruik van de gelegenheid om vrij te worden. Waarom zou toch de slaaf geen gebruik maken van de mogelijkheid van vrij te worden, als daardoor in zijn staat als Christen niets veranderd wordt? Wel is die tweeledige zin geschikt om de slaaf aan te tonen, dat hij niet nodig heeft, omdat hij als slaaf geroepen is, het ook dan te blijven, als de mogelijkheid om vrij te worden hem wordt aangeboden. Waarom zou zijn Christelijke staat hem daartoe noodzaken, als toch de overgang uit de dienstbaarheid in de vrijheid geen andere betekenis heeft, dan dat hij van een door de Heere vrijgelatene, een wordt, die verplicht is Christus te dienen, dus eigenlijk blijft wat hij naar zijn roeping reeds is?

Met het blijven in de roeping, waarin hij geroepen is, gaat zeer goed samen dat iemand de vrijheid als een hoger geluk, als een door God hem geschonken gave (vs. 17) dankbaar aanneemt, als die hem zonder zijn angstig zoeken en bezorgd zijn ten dele wordt. Het is even als een zieke tot zijn eigen welzijn zijn ziekte stil en gewillig moet dragen, als er geen uitzicht op genezing is, maar als hij gezond kan worden, hij het dankbaar moet aannemen om zijn vernieuwde krachten ter ere van God te besteden. (V.).

24. Om nu nog tenslotte in één vermaning samen te vatten beide toestanden van een knecht, die ik zo-even besproken heb, omdat hij of een knecht moet blijven of vrij kan worden, zeg ik: Een ieder, in welke staat of levensomstandigheid, hij geroepen is, broeders, die blijft daarin bij God, d. i. op zo’n manier dat zijn gemeenschap met God geen schade lijde, maar Gods heilige wil gebeurt. Hij blijft dus een knecht en verlangt niet vrij te worden, als God hem eenmaal de dienstbaarheid heeft opgelegd, die God daarentegen de vrijheid toedeelt als zijn volgend lot, die neemt haar dankbaar aan.

Hoewel het ene beroep aan meer verzoekingen onderworpen is dan het andere, staat toch elk onder Gods voorzienigheid; en als voldoende zorgvuldigheid wordt aangewend kan men bij God blijven, evenals ook het blijven bij God in ieder beroep boven al het overige moet worden gezocht en beoefend.

b. Vs. 25-40. Van de beide voorbeelden over nationaliteit en maatschappelijke positie komt de apostel in deze tweede helft van ons hoofdstuk terug tot de beantwoording van de vragen hem over het huwelijk voorgelegd. Hij behandelt na de vragen over de voortzetting van de echt nu ook die over het sluiten van de echt. Hij begint met de jonge dochters, waarover men hem in de eerste plaats inlichting had gevraagd. Hij erkent dat hij hier niet een gebod van de Heere had bekend te maken, maar hij wil zijn mening zeggen als een begenadigd, getrouw dienaar van de Heere. Hij geeft die zo, dat het ongehuwd blijven om de tegenwoordige nood zeker het meest geraden is. Daarom moet men de echt zonder bepaalde redenen niet zoeken, maar er zich liever van onthouden, als men de gave van de onthouding bezit, hoewel men geen zonde doet als men een huwelijk sluit. Ook de mannen geeft hij dat in overweging. Nu wendt hij zich tegelijk tot de gehuwden. Aan deze geeft hij, evenals aan alle andere Christenen, voor zo verre zij veel met de wereld te doen hebben, als voorschrift hun geestelijke onafhankelijkheid te bewaren. Vervolgens komt hij weer op het onderscheid tussen gehuwde en ongehuwde personen, wat de meerdere vrijheid van de dingen van deze wereld betreft en op de meerdere geschiktheid van gehele toewijding aan de Heere. Hij zegt vervolgens de vaders, die dochters moeten uithuwelijken en aan weduwen, bij wie sprake is van een tweede huwelijk, wat zij moeten doen om elk naar de verschillende toestand zich behoorlijk te gedragen.

25. Betreffende de maagden nu, over wier ongehuwd blijven u nog in het bijzonder een vraag tot mij gericht heeft, heb ik geen bevel van de Heere, dat onvoorwaardelijk daarover beslist. Ik vind dat noch in de woorden, die Hij gedurende Zijn omwandelen op aarde heeft gesproken, noch ook in de openbaringen, die mij in het bijzonder zijn ten deel gevallen. Maar ik zeg, als ik u toch een bepaald antwoord geef, mijn gevoelen, als iemand, die barmhartigheid van de Heere gekregen heb, om trouw te zijn, in mijn leven en in de bediening van mijn ambt (Hoofdstuk 4: 2. Hebr. 3: 5). En daarom moet wat ik zeg, van groot gewicht voor u zijn en mag u het ook voor u tot een richtsnoer nemen (vs. 40).

Het "betreffende de maagden" moet letterlijk worden genomen en niet verklaard worden van de ongehuwden staat van beiderlei geslacht. Ziet het volgende niet uitsluitend op de maagden, zo komt dat daarvan, dat hij een bijzonder gebod voor haar niet heeft, dus ook haar omstandigheid onder de algemene regelen en grondstellingen, zoals die in vs. 26-35 1Co volgen, med begrijpt, van vs. 36 af tot vs. 38 houdt hij zich echter in het bijzonder met haar alleen bezig.

De afdeling handelt hoofdzakelijk over de maagden, voor wie een bijzondere waarde aan bestendige reinheid werd toegekend en slechts hier en daar over ongehuwde mannen. De apostel geeft nu in de eerste plaats de bron en het gezag op van zijn onderwijzingen over het huwen van de maagden. Hij kan de gemeente niet beantwoorden door een gebod van de Heere voor te stellen, maar alleen door zijn eigen mening mee te delen. Is het echter, dat hij zijn raad beneden de geboden van de Heere moet stellen, hij kan ze aan de andere kant in de nabijheid van deze plaats en als een apostel, die grote genade heeft ontvangen. De grote genade hem ten deel gevallen is de roeping, die bij hem een is, die tot geloof en tot apostel. Wanneer hij nu hier als raadsman en leidsman van de gemeente spreekt, moet aan het ambt, hoewel niet uitsluitend, toch in het bijzonder worden gedacht.

In de woorden: "als die barmhartigheid van de Heere ontvangen heb om getrouw te zijn", ligt aan de ene kant een op de voorgrond stellen van zijn apostolisch gezag, dat hij geloofwaardig, betrouwbaar was Men had dus reden om zijn raad te houden voor iets, dat men als de bedoeling van de Heere moest aannemen, volgens het woord van Christus: "die u hoort hoort

Mij. hoewel het niet in een uitdrukkelijk voorschrift van de Heere bestond. Aan de andere kant spreekt hij, evenals in 2 Kor. 4: 1 zo, dat hij, zichzelf verootmoedigend, aan de genade van de Heere al de eer in deze zaak geeft, aan de genade van de Heere, die hem uit zijn diepe ellende in dit apostolisch ambt heeft gesteld en hem de geest van de waarheid heeft gegeven, die hem de bedoeling van Christus zo openbaarde, dat zijn woord alle betekenis van betrouwbaarheid had.

Tot deugdelijkheid en getrouwheid van een rechtgeaarde leraar behoort, dat hij in zaken en vragen, die in de Heilige Schrift niet uitdrukkelijk beslist zijn, volgens de grondregels, die zich daarin bevinden, het geweten met voldoende onderwijzing kan raden. Hij moet die in het licht Gods recht weten in te zien en juist toepassen.

26. Ik houd dan, terwijl ik nu de zo-even medegedeelde apostolische mening mededeel, dit goed te zijn voor de maagden, dat zij niet huwen en hierover heeft u mij gevraagd. En deze raad geef ik om de aanstaande nood, de nood, die nu reeds als voor de deur staande, gezien wordt, ja reeds tegenwoordig is. Het is toch een boze tijd, waarin wij leven (Efeze. 5: 16. Hand. 14: 22). Mijn raad bepaal ik echter niet tot de maagden alleen, maar ik oordeel om dezelfde reden in het algemeen, dat het, zeg ik, de mens, dus ook de man, goed is zo te zijn, namelijk ongehuwd.

Onder de nood, waarom het volgens de mening van de apostel voor een mens goed is ongehuwd te blijven, verstaat men over het algemeen de verdrukking (MATTHEUS. 24: 21), die vóór de wederkomst van de Heere te wachten is. Het woord, vertaald door "aanstaande", geeft echter te kennen, wat iemand op de hielen zit, wat hem bedreigt en zou beter, evenals in de Lutherse vertaling, vertaald zijn door "tegenwoordige. " Zo wordt het vertaald in Rom. 8: 38, waar het tegenover de toekomende staat. Eveneens 1 Kor. 3: 23. (vgl. 2 Thessalonicenzen. 2: 2. Gal. 1: 4). De apostel bedoelt hier hetzelfde, waarom hij in Efeze 5 schrijft: "het is een boze tijd. " Hij behoeft daarmee niet te doelen op een toestand van de Christenen, die toen juist buitengewoon drukkend was. De tegenwoordige tijd, waarin de belijdenis van Christus voor ieder een oorzaak werd van vijandschap en vervolging, was een tijd van nood, waarin het te moeilijker viel zijn Christendom te bewaren en van het te zwaarder, hoe meer men door banden van het natuurlijk leven met anderen verbonden was.

27. Bent u, man, door een huwelijk of door verloving reeds aan een vrouw verbonden, zoek geen ontbinding, zo’n verbreking van de reeds bestaande vereniging zou een misbruik zijn van de door mij gegeven raad; bent u echter ongebonden van een vrouw, heeft u nog met geen enige verbintenis gemaakt, of bent u weduwnaar, zoek geen vrouw, maar blijf in de staat, waarin u bent.

28. Maar als u ook in weerwil van de hier door mij gegeven raad trouwt, u zondigt niet en als een maagd trouwt, zij zondigt niet. U heeft hier slechts een raad van mij en niet een gebod van de Heere in deze zaak, dat niet zonder te zondigen zou kunnen worden overtreden. Maar degenen die ondanks mijn waarschuwing in het huwelijk treden, zullen verdrukking hebben in het vlees. Zij zullen meer dan anderen, die alleen voor zichzelf hebben te waken, bezwaren ondervinden, als zij bij deze nood van de tijden, die het Christen zijn bovendien tot een moeilijke staat maakt, nog bovendien voor elkaar en voor hun kinderen zullen moeten zorgen. En ik spaar jullie graag en ik zou u graag bewaren voor moeilijkheden en verheug mij daarom, als iemand onder u gehoor geeft aan de raad, in vs. 26 gegeven.

Paulus probeert duidelijk misverstand te voorkomen, alsof hij de echt tot zonde wilde maken, dat daartoe wellicht sommigen te Corinthiërs wel lust hadden om te leren (1 Tim. 4: 3). Dit verklaart hij echter onbewimpeld, dat de ongehuwde het volgens de omstandigheden van de toenmalige tijd gemakkelijk zou hebben en zijn raad dus gegeven was om hen te sparen. De uitdrukking: "verdrukking in het vlees" plaatst al de gevolgen van het huwelijk in een lager gebied. Men bereidt zich daardoor nood, angst, zorg in uitwendig opzicht, maar geen verdrukking wat het geestelijk leven betreft.

Paulus wil niet zeggen dat het ongehuwde leven zedelijk hoger stond dan het gehuwde, zoals de Katholieken zijn woorden uitleggen, maar dat met het oog op de zware tijden de huwelijksstaat in vergelijking met de ongehuwden zwaarder was.

Zijn echter echtelieden van een geest, vrezen zij met elkaar God, dan kunnen zij voor elkaar de last ook zeer verlichten.

Lichamelijk lijden in het vlees hebben gehuwden meer; ongehuwden daarentegen hebben meer andere verzoekingen, die het woord van God gemakkelijk komen verstikken.

29. Maar dit zeg ik, broeders, als iets, waarbij niet slechts wordt gehandeld over een welgemeende raad, maar over een uitgemaakte waarheid, die voor alle gevallen moet worden ter harte genomen, dit: dat de tijd voorts kort is, dat er nog maar weinig tijd is tussen het heden en die, waarop wij van de wereld scheiden (Rom. 13: 11). In aansluiting aan deze waarheid geef ik u verder de raad om in al uw omstandigheden de toekomst van de Heere te verwachten ook in het huwelijk, opdat ook die vrouwen hebben zouden zijn alsof zij die niet hadden.

30. En die wenen als niet wenend en die blij zijn als niet blijde zijnde en die kopen als niet bezittend datgene, wat zij met hun koop hebben verkregen.

31. En die deze wereld gebruiken als niet misbruikend, niet er hun genot in zoekend, maar alleen de vervulling van hun behoeften; a) want de gedaante van deze wereld gaat voorbij. De wereld behoudt niet de vorm, waarin zij nu voorde natuurlijke mens een voorwerp is van zijn begeren; en bij zo’n vergaan van de wereld met haar begeerlijkheden (1 Joh. 2: 17) verliest hij, die aan haar hangt, alles, waarop hij zijn hart had gesteld.

a) Jes. 40: 6. Jak. 1: 10; 4: 15. 1 Petrus 1: 24.

De woorden "maar dit zeg ik" leiden evenals in Hoofdstuk 15: 20 een en ander van bijzonder gewicht en van groter nadruk in, waarin het voorgaande een soort van slot of bevestiging vindt. Juist het gebod van zelfverloochening, dat hierna volgt, van een zelfverloochening, die de Christen niet kan worden bespaard, wijst aan dat de apostel werkelijk verschonend handelt als hij aanraadt, dat men de beoefening daarvan zo min mogelijk voor zichzelf zwaarder maakt.

De tijd, waarover hier wordt gesproken, als over het doen en laten van de Christenen gehandeld wordt, dit heden in een ruimere zin kent de Christen als beperkt (dit betekent letterlijk de Griekse uitdrukking door "kort" vertaald) tussen de hemelvaart en wederkomst van de Heere, terwijl het zich voor het oog van hem, die van zo’n einde niets weet, uitbreidt in de eindeloze verte. Met dat doel nu noemt de apostel in dit verband de waarheid, dat de tijd een beperkte is, opdat ook zij, die vrouwen hebben zouden zijn als die geen hadden en wat hij

hiermee in overeenstemming verder verbindt. Niet alleen die geen vrouwen hebben moeten van de gebondenheid aan de wereld, die het huwelijk voor de natuurlijke mens met zich voert, in dit opzicht vrij zijn, maar ook die vrouwen hebben moeten dezelfde inwendige vrijheid bezitten en betonen, waarvoor het onderscheid van een vrouw te hebben of niet, of van vrolijkheid en treurigheid over tijdelijke zaken, het verkrijgen en missen van het aardse verdwijnt. De Christen, die zo tot deze tijd staat, als die beperking meebrengt, verwerft door koop niets anders dan of hetgeen hij koopt zijn eigendom niet werd, omdat het hem in zijn binnenste van geringe betekenis is, of hij het heeft of niet heeft. Hij maakt van de wereld gebruik, maar hij doet het alleen op een manier, dat zijn gebruiken geen uitoefening is van een vermeend recht van eigen begeerte.

Zij, die vrouwen hebben, moeten ze wel met bijzondere liefde aanhangen, maar zo, dat zij bewaard blijven om voor haar tegen God te zondigen, ook bereid zijn ze op Gods wenk en wil te verliezen.

Die een vrouw heeft moet niet door de huwelijksverbintenis, de wenende niet in zijn droefheid, de blijde niet door zijn geluk, die de wereld gebruikt niet door dat gebruik de zedelijke vrijheid verliezen. Zie over het tegendeel van deze onafhankelijkheid in Luk. 14: 18-20

De vromen gebruiken de wereld zo, dat zij God genieten in Zijn gaven, de goddelozen willen echter God gebruiken om de wereld te genieten.

De heiligen gebruiken de wereld als een herberg, waaruit zij zich snel moeten verwijderen; zij hechten hun hart niet aan wereldse zaken, maar wat stoffelijk is doen zij met de linkerhand en de rechterhand steken zij opwaarts naar het hemelse vaderland.

Paulus zegt: "de gedaante, de zichtbare staat van de wereld gaat voorbij: " want de wereld zelf vergaat niet bij het aanbreken van het rijk van God, maar alleen haar vorm; er volgt een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Zij moesten zo overgegeven zijn aan de waarheid van God, zo gewillig om verdrukkingen te lijden, als God hen daartoe riep, zo bereidvaardig tot het volbrengen van alle godsdienstige plichten, alsof zij geen vrouwen hadden, die hen in dit alles konden hinderen. Zij moesten hun huwelijk niet tot een verschoning gebruiken van hun wereldsgezindheid en laagheid van gemoed, van hun ontwijken van kruis en vervolging, noch van twijfeling en ontveinzing in de godsdienst; want Christus heeft ons bevolen alles te haten in vergelijking van Hem en hij is Christus en zijn godsdienst niet waardig, die zijn vrouwen, kinderen, ja wat ook wezen mag, niet minder schat dan Hem en zijn Evangelie.

Die om kruis en onlusten, om tegenspoeden en verdrukkingen in de huwelijkse staat, om het verlies van vrouw en kinderen wenen, moeten hun droefheid op zo’n manier en in die mate uitdrukken, alsof zij niet weenden. Niet dat de apostel hier een stoïsche ongevoeligheid invoert en wil dat men geen aandoeningen over deze dingen zal tonen, maar hij vermaant hen tot zo’n gematigdheid van droefheid, dat deze hen niet belet in of aftrekt van de oefeningen en betrachtingen van godsvrucht en godsdienst. Degenen die met grote voorspoed gezegend zijn, die alles welgaat, die getrouwd zijn, kinderen hebben, een welvaren in de wereld, laten deze zich over deze dingen, "niet met een uitbundige en uitgelaten vreugde verblijden alsof zij geen verdrietige omkeringen van zaken te verwachten hadden, maar op zo’n stille en ingetogene wijze, alsof zij niet blij waren, zijnde hun hart niet op hun inwendig geluk

gevestigd, noch daarop hovaardig; maar laten zij zich veel liever verblijden dat hun namen in de hemelen geschreven zijn, dat zij deel aan Christus en Zijn genade hebben en gerechtigd zijn tot de heerlijkheid van de toekomende wereld, terwijl zij God danken voor hetgeen zij in deze wereld genieten.

32. En ik wil, als ik wel het sluiten van de echt niet verbied, maar die toch zoveel mogelijk afraad, dat u zonder bekommernis bent, vrij van de zorgen, die met de gebondenheid aan de wereld samenhangen. a) De ongetrouwde man bekommert zich uitsluitend en met zijn hele hart met de dingen van de Heere, hoe hij de Heere zal behagen, omdat aardse banden hem volstrekt niet hinderlijk zijn, om geheel voor het rijk van God te leven (MATTHEUS. 19: 12).

a) 1 Tim. 5: 5.

33. Maar die getrouwd is, bekommert zich, zoals de dagelijkse ervaring leert, met de dingen van de wereld, hoe hij de vrouw zal behagen.

De bedoeling van de apostel is niet, dat zo iemand er niet aan denkt, hoe hij de Heere zal behagen, maar alleen, dat hij bij overigens gelijke toewijding aan de Heere, zich tot zijn vrouw keert en dus bemoeiingen heeft met zaken van de wereld, van die plaats bij de ongehuwde zaken innemen de Heere ten dienste en die de zaak van de Heere betreffen. Inderdaad is het ook in de Christelijke echt niet anders als Paulus zegt. De gehuwde is gedeeld; voor een deel is hij door zijn huwelijksverbintenis gebonden, terwijl de ongehuwde bij gelijke gezindheid onverdeeld leven kan voor hetgeen de zaak van de Heere is.

Ach, hoeveel ongehuwde mensen zorgen in het geheel niet voor hetgeen de Heere toebehoort en blijven daarom alleen ongehuwd, opdat zij des te beter de wereld zouden kunnen dienen, denkend dat zij, als zij een gezin hadden, niet veel voor hun weelderig leven zouden kunnen besteden.

34. Een vrouw, die in de echt leeft en een maagd, die vrij is, zijn onderscheiden, evenals dat is met een gehuwde en een ongehuwde man. De ongetrouwde bekommert zich met de dingen van de Heere, opdat zij heilig zij, beide aan lichaam en aan geest; maar die getrouwd is bekommert zich met de dingen van de wereld, hoe zij de man zal behagen.

Bij de uitdrukking: "bekommert zich - opdat zij heilig zij" plaatst Paulus "aan lichaam" vooraan, omdat daarin het onderscheid van de beide standen ligt. Het lichaam van de maagd behoort alleen aan de Heere (vgl. vs. 4); zij kan dus ook onbeperkter, vooral omdat de zorgen en moeiten van de roeping als huismoeder wegvallen, zich aan de dienst van de Heere wijden en blijft bewaard voor de ontwijding, die de huwelijksgemeenschap zonder hogere waakzaamheid met zich voert. De apostel plaatst echter nog het hogere element daarbij "en aan geest", omdat lichamelijke reinheid alleen door die van de geest waarde en sterkte verkrijgt.

De apostel zegt niet wat noodzakelijk in de aard van het huwelijk ligt, maar alleen wat volgens de ervaring gewoonlijk het geval is, waartoe de echt gewoonlijk leidt. Was het anders, was er meer dan dat de verzoeking bestond en was het noodzakelijk daaraan verbonden dat men bezweek, dan kon het huwelijk geen zaak meer zijn van Christelijke vrijheid, zoals Paulus die toch in vs. 6 v. 28 en 35 voorstelt. Hij stelt het gevaar voor, dat daarin ligt, zoals dat door de daad vaak genoeg wordt bevestigd, maar hij verlaagt de

goddelijke inzetting niet, als bracht zij met vaste noodzakelijkheid vervreemding van de Heere teweeg.

35. En dit, wat ik tot hiertoe tot aanbeveling van het ongehuwd zijn heb uitgesproken, zeg ik tot uw eigen voordeel in geestelijk opzicht, niet opdat ik door zo’n aanbeveling een strik over u zou werpen, als moest u in elk geval daarnaar handelen, maar om u te leiden tot hetgeen wel voegt, wat tot bevordering dient van hetgeen een Christen betaamt en bekwaam is om de Heere wel aan te hangen, zonder herwaarts en derwaarts getrokken te worden, vrij van menigerlei verzoekingen.

De apostel zorgt dat zijn aanraden van de ongehuwde staat niet beschouwd wordt als voortgevloeid uit een zelfzuchtig motief, bijvoorbeeld om over het geweten te heersen, of uit eerzucht, door aan te dringen dat men hem volgt in zijn ongehuwde staat, maar alleen met het oog op het nut. Hij wil ongemak besparen (vs. 28), of, waarop dit vers wijst hun het bewaren van hun Christelijke staat in deze tijdsomstandigheden verlichten.

Dat op deze plaats van een kant instellingen zijn gemaakt, die veel verder gaan dan de woorden van de apostel en de maat die hij zelf gesteld heeft, is bekend genoeg; dat echter ook aan de andere kant in bepaalde gevallen en omstandigheden, waar dat wel moest zijn, op de raad van de apostel in het geheel niet gelet wordt, is ook niet te prijzen en brengt dan ook wel zijn straf mee.

36. Maar als iemand acht dat hij ongevoegelijk handelt met zijn maagd, met een dochter, die zich nog in maagdelijke staat bevindt, als hij ze verder ongehuwd liet blijven, omdat zij makkelijk een prooi van de verleiding zou kunnen worden, als zij over de jeugdige tijd gaat en het zo moet geschieden, als leeftijd en aard van de dochter haar huwen tot een noodzakelijkheid maakt, die doe wat hij wil. Hij handelt naar zijn overtuiging, hij zondigt niet door haar de man te geven; dat zij trouwen (vs. 9).

De apostel spreekt hier in het bijzonder over de maagden (vs. 25). De overgang is als toevallig gemaakt naar aanleiding van "hetgeen welvoegt" in het vorige vers, waar tegenover nu gesteld wordt "ongevoegelijk handelt. "

Er wordt echter niet onmiddellijk gesproken van de maagden zelf, maar van vaders, die over dochters te beschikken hebben. Volgens de regelen van de oudheid had de wil van de vader te bepalen, wensen van de dochters konden alleen in aanmerking komen, als de vader die deelde.

Intussen stelt Paulus niet alleen naar de manier van het Oosten, maar naar de regeling van God zelf de vaderlijke macht, in het bijzonder wat het huwelijk van de kinderen aangaat, zeer hoog. Hij verheft die echter niet tot absolute macht, omdat hij, zoals de vele bepalingen in dit vers te kennen geven, de vaderlijke beslissing voorstelt als een goed overwogene een die door liefde, door letten op het welzijn en de aard van het kind, geleid wordt.

De macht van de vader en het bepalen van het lot van de kinderen veronderstelt, dat zij aan deze ook vooraf de waarheid van God hebben bekend gemaakt en in het naderen tot God als priesters hen hebben gediend.

37. Maar die vast staat in zijn hart, geen noodzaak hebbend, maar macht heeft over zijn eigen wil en dit in zijn hart besloten heeft, dat hij zijn maagd zal bewaren zoals zij is, namelijk ongehuwd, die doet goed.

De vastheid en volharding, die Paulus prijst, is geen eigenzinnigheid en heerszucht. Alleen dan kan een vader op Christelijke manier in zijn hart vaststaan bij hetgeen hij over zijn dochter heeft besloten, als hij niet tot het tegenovergestelde gedwongen wordt, als hij niet in aanmerking hoeft te nemen wat tot het huwelijk dringt en zijn vrije wil heeft, d. i. zonder aan de liefde te kort te doen, Zijn eigen wil kan volgen. Zo erkent de apostel zeker de vaderlijke macht en dat kinderen tegen de wil van hun ouders huwen is tegen de gehoorzaamheid, die een kind verschuldigd is. Maar weer houdt hij ook de vaders voor dat zij daarin een beperking van hun wil moeten erkennen, als neiging en wens van de kinderen anders zijn dan de gedachten van de vader. Een vader mag zijn dochter weigeren deze of gene man te huwen, als hij van de dwaasheid en schadelijkheid van het verlangen overtuigd is, maar van haar te eisen dat zij zich geheel van de echt onthoudt, als zij die begeert, is misbruik van de vaderlijke macht.

38. Zo dan, om hetgeen in de beide vorige verzen gezegd is samen te vatten, die een dochter heeft, die ten huwelijk gevraagd wordt en haar ten huwelijk uitgeeft, die doet goed, in zoverre hij op de omstandigheden let en mogelijke kwade gevolgen wil voorkomen. En die zijn dochter meteen bestemt voor de ongehuwde staat en alle aanzoeken afwijst, die ze dus ten huwelijk niet uitgeeft, die doet, zoals uit hetgeen in vs. 34 is opgemerkt, beter, namelijk wanneer dit niet in strijd is met het welzijn van de dochter.

Nauwelijks heeft de apostel aan het einde van vs. 37 zijn "die doet goed" uitgesproken, of hij voorkomt met terugwijzing naar het "hij zondigt niet in vs. 36 het misverstand, alsof een vader, die zijn dochter huwt, omdat hij in een andere toestand is, wel niet zou zondigen, maar toch verkeerd handelen. In de zin, die tenslotte de beide mogelijkheden omvat, zegt hij het "hij doet goed" van hem, die zijn dochter uithuwt en spreekt een "hij doet beter" uit van hem, die het niet doet.

Dit dwong Hieronymus (als hij de leer van de hogere heiligheid van de maagdelijke staat beweerde) daartoe, dat dit goed en beter zou gezegd zijn van de verdienste voor God, dat hij sekten onder de Christenen stelde. Paulus spreekt echter van het goed en beter doen ten opzichte van dit tijdelijk leven, dat een maagd, zonder de zorg voor het huisgezin en de kinderen, in dit leven meer gelegenheid en tijd heeft om goed te doen en laat alle goddelijke zegen alleen voor het geloof.

39. Een vrouw, die reeds in de echt is, is door de wet verbonden, zodat zij daaruit niet naar believen weer kan los worden. Zij is verbonden zolang haar man leeft. Maar als haar man in de dood ontslapen is, dan is zij vrij om te trouwen die zij wil (Rom. 7: 2 v.), alleen (en door deze voorwaarde is het "die zij wil" beperkt) in de Heere, naar de wil van God; en deze is ook in het bijzonder, dat de man, aan wie zij haar hand reikt, een Christen is (1 Tim. 5: 14).

40. Maar zij is ten gevolge van de rust van het hart, die zij in de vrijheid van aardse zorgen geniet en omdat het voor haar gemakkelijk is om zich onverdeeld over te geven aan de dienst en de gemeenschap van de Heere, gelukkiger, als zij zo blijft, naar mijn gevoelen. En ik meen ook evengoed, zo niet beter nog dan anderen, die zich op het bezit daarvan beroemen, op een wijze, als was die hun uitsluitend eigendom, a) de Geest van God te hebben. Ik mag daarom wel verwachten, dat u mijn mening niet beschouwt als een zuiver er voor houden, maar haar

aanneemt als de raad van een dienaar van Christus, die door hoger licht bestraald wordt en die men weldoet te volgen.

a) 1 Thessalonicenzen. 4: 8

Reeds vroeger (vs 8) heeft de apostel ook aan de weduwen gedacht, dat zij er goed aan zouden doen om het te blijven, hoewel haar het wederhuwen niet verboden moest zijn. Maar pas nu, nadat hij over de maagden aan de vaders zijn mening gezegd heeft, gaat hij ertoe over, ook over het huwen van een vrouw te spreken, die gehuwd geweest is. Hij had dit niet meer nodig en zou het zeker niet zo doen als hij het doet, als hem de aard en wijze, waarop de gemeente zich in haar brief had uitgelaten, niet bepaalde aanleiding daartoe had gegeven.

Over de man schijnt het tweede huwelijk niet betwijfeld te zijn, waarschijnlijk omdat bij weduwnaars een nieuw huwelijk vooral een dringende behoefte pleegt te zijn voor de kinderen, die van de moeder beroofd zijn. In latere tijd vertoont zich echter een zekere haat, die op de tweede echt ook van de mannen drukte. Geestelijken mogen niet voor de tweede maal gehuwden zijn. (1 Tim. 3: 2), onder bepaalde omstandigheden werden zulke (vgl. ook 1 Tim. 5: 9), zelfs van het heilig avondmaal uitgesloten. Het "alleen in de Heere" wil niet zeggen, dat zij, die voor de tweede maal in de echt zich begeeft, haar keuze moet doen in waarachtig Christelijke zin, maar omdat "die zij wil" vooraf gaat, kan het "in de Heere" alleen zien op de persoon, die zij huwt; zij mag alleen met de Christen trouwen.

Paulus stemt dus niet in met de toelating van de wet van het huwelijk tussen Christenen en Joden.

In de slotwoorden van de gehele uiteenzetting: "Ik meen ook de Geest van God te hebben" heeft het vergelijkende "ook" een polemische en zelfs ironische kleur. Evenals zij, die zich beroemen op hun geestesgaven, of als de door hen hoog verheven apostelen, waarbij hij zelfs niet eens als apostel werd geacht, gelooft Paulus zich de krachten van de Geest te mogen toeschrijven, terwijl hij zich bedient van een litotes, of van zo’n spreekwijze, waardoor men minder zegt dan men wil uitdrukken en door het woord "ik meen ook" de zaak nog voorstelt als onuitgemaakt, hoewel zij toch reeds vast en zeker is.

Evenals men vaak door een bijgevoegde verzekering een zaak twijfelachtig maakt, zo bedient men zich omgekeerd van een twijfelende uitdrukking, om iets ontwijfelbaars te zeggen.

Al is er dan voor de Christenheid door alle tijden niet zo’n donker en gevaarlijk tijdsgewricht ophanden als in Paulus’ dagen, nochtans is de tijd van ons leven voor een ieder van ons kort en predikt ons menige ondervinding, dat de gedaante van deze wereld voorbijgaat, zodat het goed is, ons aan niets dat loffelijk is en tot deze aarde behoort, onafscheidelijk te hechten, maar veeleer de wereld te gebruiken als niet misbruikend. Hij, die deze wijsheid door de genade van de Heilige Geest leren mag, zal van al het ondermaanse een juist genot hebben en een waar voordeel trekken; hij zal meer en meer aan de Heiland verbonden worden en zich zo aan Hem hechten, dat daarin al zijn schat en verwachting zij, dat hij een rijkdom vergadert, die voor de eeuwigheid is, om bij het sterven niet met de wereld verloren te gaan, maar veeleer gelukkig te worden.

HOOFDSTUK 8

OVER AFGODENOFFER EN HET GEBRUIK VAN DE CHRISTELIJKE VRIJHEID ZONDER ERGERNIS

II. Van dit hoofdstuk af tot Hoofdstuk 11: 1 wordt gesproken over het gedrag van de sterken of vrijen in middenzaken, tegenover de zwakken. De zeer uitvoerige verklaring van de zaak is veroorzaakt door een vraag van de gemeente over het eten van vlees van de afgodenoffers. Daarom komt de apostel tenslotte weer hierop terug, nadat hij van de eerste verklaring over dit punt een vrij lange uitstap gemaakt heeft. De vraag bestaat eigenlijk uit twee delen: 1) mag men vlees van afgodenoffer genieten? 2) mag men deelnemen aan maaltijden van afgodenoffers? Het laatste schijnt Paulus onvoorwaardelijk te ontkennen; het eerste stemt hij toch toe; nu wil echter, dat er aan de zwakken wordt gedacht.

a. Vs. 1-13. De Corinthiërs hadden waarschijnlijk over de zaak, waarover zij de mening van de apostel wilden horen, niet alleen een vraag gesteld, maar tevens een bepaalde mening uitgesproken, namelijk dat voor de Christen in het genot van afgodenoffer niets verkeerd of ongeoorloofd kon zijn. Van deze mening laat de apostel blijven wat in thesis juist is, maar snijdt daarvan af wat in praxis vals is. Hij leert de grenzen kennen van het gebruik, dat de Christen van zo'n hoger inzicht moet maken. Zo neemt hij uit een vraag van de tijd, die snel verstomd is, in de Heilige Geest aanleiding, om onveranderlijke grondregels te stellen, volgens welke de Christen zijn gedrag ten allen tijde richten moet in onverschillige zaken.

1. Ik ga nu over tot een ander punt onder uw vragen. Aangaande nu de dingen, die de afgoden geofferd zijn, wij weten hoe het met de goden en de hun gebrachte offeranden gesteld is (vs. 4 vv.). Kwam het dus bij dat onderwerp op niets anders aan dan om een theoretisch juiste beschouwing daarvan, dan was het niet nodig daarover lang te spreken, want wij weten dat wij allen tezamen kennis hebben. Maar dat roemen of theoretisch juiste kennis, zoals dit door u geschiedt, kan zeer nadelig werken. De kennis maakt opgeblazen, zodat de ene in hoogmoed op de andere neerziet, maar de liefde sticht de naaste (Efeze. 4: 12) en deze wordt bij u nog zo schaars gevonden.

De heidenen waren gewoon om aan hun gewaande godheden veelvuldige offeranden toe te brengen; deels om de zogenaamde goden te verzoenen, deels om hun eerbied te verklaren, deels om hun dankbaarheid te bewijzen, deels om hun gunst te gewinnen. Zij verbeeldden zich dat de afgoden zich met de reuk van het offervlees en van de wierook vermaakten, alsmede dat zij door de offeranden kracht en voedsel ontvingen. Men richtte de offeranden in op verschillende wijzen, naarmate men zich de zogenaamde goden vertegenwoordigde. De hemelse goden werden met vreugde gediend, maar de aardse op een treurige manier. De offeranden werden de afgoden niet geheel toegebracht; alleen werden zekere stukken daarvan op de offertafels, of altaren verteerd. Het overgebleven vlees werd met het zegel van de afgod, waaraan was toegewijd, bestempeld en daardoor als het ware geheiligd. Elke tempel had zijn eigen en bijzonder zegel, dat de opperpriester in bewaring had. Zodra het zegel op een stuk vlees gedrukt was, werd het gerekend even daardoor geheiligd te zijn en die heiligheid ging over tot allen, die er aanzaten. Het geofferde en gezegelde vlees werd in twee delen onderscheiden. Het ene was voor de priesters en het andere voor de offeraars. Nu konden de priesters vanwege de menigte van offeranden al het vlees, dat hun ten deel viel, op verre na niet gebruiken; zij deden daarom het overschot over aan de vleeskopers, die het op de markt verkochten. De offeraars richtten maaltijden aan van hun aandeel, of in hun huizen, of in de voorhoven van de tempel. Deze maaltijden gingen gepaard met schandelijke

ongeregeldheden. Men at en dronk tot overdaad en dronkenschap en de maaltijden werden besloten met dartele danserijen en vuile ontuchtigheden. Over het eten nu van het offervlees was verschil onder de Corinthische Christenen gerezen. De bekeerde heidenen onderhielden de vriendschap, zoveel mogelijk was, met hun bloedverwanten en vorige bekenden, die nog aan de afgodsdienst verkleefd bleven. Dit maakte dat de Christenen uit de heidenen, door hun onbekeerde familie en vrienden ook ter maaltijd gevraagd werden, wanneer de laatstgemelden aan de afgoden geofferd hadden. De eersten volgden zulke uitnodigingen wel op; zij meenden dat zij God daardoor niet beledigden, omdat hun oogmerk niet was om de gewaande goden te vereren, maar alleen om de vriendschap met hun nog onbekeerde bloedverwanten en bekenden te onderhouden. De bekeerde Joden daarentegen, uit aanmerking, dat het bijwonen van de heidense offermaaltijden in Mozes' wet uitdrukkelijk verboden was (Exod. 34: 15. Lev. 25: 2), hadden een afgrijzen van de dingen, die de afgoden en hun dienst raakten. Zij onthielden zich daarom niet alleen van het bijwonen van de offermaaltijden, maar droegen ook zorg, dat zij zelfs in hun eigen huizen geen offervlees gebruikten. Dit onderscheid van begrippen bracht wanorde en ergernis voort in de Corinthische gemeente. De Christenen uit de Joden merkten de bekeerde heidenen, die aan offermaaltijden gingen, als afgodendienaars aan, schuwende hun verkering en gemeenschap, uit vrees om met hen verontreinigd te worden.

2. En als iemand meent iets te weten, die heeft nog niets gekend, zoals men behoort te kennen; zijn gehele kennis is slechts eenzijdig en oppervlakkig, onwaar en onpraktisch.

3. Maar als iemand God liefheeft, hetgeen daaruit blijkt, dat hij zijn naaste liefheeft en bij alles zijn stichting op het oog heeft (Hoofdstuk 6: 12; 10: 23), die is door Hem gekend.

Wat hier is verteld, "dingen, die de afgoden geofferd zijn", zijn de overblijfselen van de dieren, waarvan alleen de edele delen voor eigenlijke offers bestemd waren. Deze vielen deels de priesters ten deel, deels de offeraars zelf Le 3: 5, deels werden zij openlijk verkocht, deels ook in de tempels of in de huizen voor offermaaltijden gebruikt Le 3: 17. Nu bestond er te Corinthiërs een verschil. Er waren er, die, in de overtuiging zowel van de nietigheid van al het afgodische alsmede overtuigd van de Christelijke vrijheid omtrent alles wat niet met de Christelijke leefregel in tegenspraak was, vrijer dachten. Zij meenden dat het hen vrijstond om vlees van het afgodenoffer, dat op de markt te koop werd aangeboden, te kopen en zowel dit, als wat hun bij gastmalen in heidense huizen werd voorgezet, te eten, ja zelfs deel te nemen aan maaltijden van afgodenoffer, waartoe zij door heidense verwanten en bekenden werden genodigd. Zij rekenden, dat dit vlees gelijk aan ander vlees was en zij daardoor niet met de afgoden in enige aanraking kwamen, die een nadelige invloed op hen kon uitoefenen, omdat de afgoden door hen beschouwd werden als nietig en zonder betekenis of kracht. Aan de andere kant waren er, die daarvan een afkeer hadden en er een verontreiniging in zagen, in zoverre hun bewustzijn van de afgoden als werkzame wezens, die een verkeerde, bevlekkende invloed uitoefenen op degenen, die zich in enig opzicht voor hen bloot geven, in het bijzonder op degenen, die van het vlees van de hun gewijde dieren aten, nog niet uitgeblust was.

Onthouding van afgodenoffer was een van de stukken, die de apostolische synode de Christenen uit de heidenen had opgelegd. De apostel vermeed het echter aan de door hem zelf gestichte gemeente dat onthouden voor te schrijven op de manier van een kerkorde ("Ac 15: 23. Hij wijst het liever aan uit het inwendige van het Christendom, dan dat hij zich zou beroepen op een synodaal besluit. Het stemt nu geheel overeen met de aard van de Corinthiërs, zoals die ons in het eerste deel van de brief bekend geworden is, dat men aan de apostel had geschreven. Het spreekt toch wel vanzelf dat zij, die over het nietige van de

afgoden duidelijke begrippen hadden, niet hoefden te letten op de achtergeblevenen, die zich nog ergerden aan het eten van afgodenoffer. Paulus neemt de helden van het weten het woord uit de mond, als hij schrijft: "Aangaande nu de dingen, die de afgoden geofferd zijn, wij weten, dat wij allen tezamen kennis hebben. "Later" (vs. 7) zegt hij: "in allen is de kennis niet" en herinnert hij de wetenschappelijken daaraan, dat er buiten hen toch nog andere mensen waren, broeders, waarvoor Christus gestorven was. daarom zijn de woorden "wij hebben allen tezamen kennis" te denken als geschreven met aanhalingstekens, alsof Paulus zei: "lag het aan het weten, dan hoefde er van het afgodenoffer niet gesproken te worden, want wij hebben allen, zoals u zegt, kennis. " Die deze niet hadden, telden in de ogen van de woordvoerders te Corinthiërs niet mee; maar de aard van wetenschap, die zij zich beroemden met Paulus gemeen te hebben, ontvangt van hem weinig lof: "de kennis maakt opgeblazen. "

Hij stemt die mening van de Corinthiërs alleen toe, om te herinneren dat de kennis, namelijk die op zichzelf staat, degene opblaast die ze heeft, terwijl de liefde degene sticht, waartoe zij uitgaat. Het weten alleen is verheffing van het eigen ik, terwijl dat een holheid meebrengt, de liefde daarentegen is een bevordering van de naaste, die hem met rijkere inhoud vervult. Daarmee wijst hij hen op een geheel ander gezichtspunt, waaronder zij het onderwerp van hun vraag moesten overwegen. Maar meer nog: de apostel stelt dat weten, dat de gemeente op de voorgrond stelde, voor als iets, die naam onwaardig; want die de mening over zichzelf aankleefde, dat hij iets kende (niet dat hij het zich slechts inbeeldde, maar dat hij zich daarop verhief), die had nog volstrekt niets gekend, dus niet alleen dat niet, wat hij meende te hebben leren kennen, maar in het algemeen nog niets.

In vs. 3 zou de voortging van de gedachte de nazin eisen: die kent in waarheid, zoals men moet kennen; de apostel wendt echter den zin met hoge bedachtzaamheid om (vgl. Gal. 4: 9) en stelt in de plaats van het kennen het gekend zijn door God.

Hij daalt van de liefde tot de naaste af tot haar wortel, de liefde van God en klimt van het menselijk kennen tot de bron daarvan, het goddelijke op. Waar die is, waar de mens God liefheeft, de liefde tot de naaste het gevolg en de openbaring is (1 Joh. 4: 20 v.), daar is hij door God gekend. Zo iemand heeft God erkennend in zich opgenomen; hij is hierdoor in de sfeer van het geestelijk leven van God verheven, waarvan dan het licht van de kennis zich in hem instort, zodat het gekend zijn door God als gevolg kennis heeft, evenals de liefde tot God de liefde tot de naaste.

God is een ontoegankelijk licht, geen geschapen geest kan door eigen kracht in Hem indringen, Hem Zijn geheimen ontroven. Ieder streven van die aard geeft een schijnbare kennis. Maar wel kan God in de ziel, die naar ware kennis verlangt, Zich openbaren en zo in passiviteit de ware kennis teweeg brengen. Het kennen van God veronderstelt dus een gekend worden door Hem.

Voor zoveel wij liefhebben, voor zoveel hebben wij kennis.

4. a) Aangaande dan het eten van de dingen, die de afgoden geofferd zijn, om nu nog eens meer bepaald aan te wijzen de inhoud van ons weten, dat wij bij vs. 1 nog ter kant hebben gelaten, wij weten dat een afgod niets is in de wereld (Hoofdstuk 10: 19. 1 Sam. 12: 21. (volgens andere verklaring, dat er geen afgoden in de wereld zijn. d. i. dat geen heidense God bestaat als een wezen, zoals de heiden zich voorstelt), b) en dat er geen andere God is dan één (1 Tim. 2: 5).

a) Rom. 14: 14. b) Deut. 4: 39. Efeze. 4: 6.

Door de bijvoeging "het eten van de dingen, die de afgoden geofferd zijn" in plaats van het "de dingen enz. " zoals in vs. 1 stond, wordt de zaak nog nader bepaald. Er is bij de Christen over het afgodenoffer als zodanig geen sprake, maar alleen daarover, of het geoorloofd is, in voorkomende gevallen van het vlees van zulke dieren te eten, die de afgoden ten offer waren gebracht.

De vrees voor voedsel van het afgodenoffer kwam bij zwakke Christenen voort (vs. 7 vv.) uit de afkeer, waarmee zij zich van de afgoden afkeerden als van onreine machten, die in de duisternis van het heidendom heersten. Deze afkeer is juist, want duivelse machten drijven de heidenen tot de offers, waarmee zij hun goden dienen (Hoofdstuk 10: 20). Onjuist is echter de voorstelling, dat de zogenaamde goden, een Jupiter, Apollo en de overigen, die de heidenen hebben uitgedacht (Hand. 14: 11 v.), werkelijk personen waren, in wier verderfelijke gemeenschap iemand kwam, als hij van het voedsel van het afgodenoffer at. Een afgod is niets, is een onding; nietigheid, ijdelheid is de juiste naam, waar tegenover de naam van God: Jehova, uitspreekt, dat Hij is (Deut. 32: 21). In de wereld is een afgod niets; want de wereld, het geheel van de geschapen dingen, is Gods maaksel, waarin niets bestaan heeft, dat mensengedachten maken. Wel zijn in het hart van de mens afgoden een verschrikkelijk iets en geen "scherts", zoals Luther zegt; het eerste gebod is niet in de lucht geschermd; maar in de wereld, waarin hun beelden staan, zijn zij niets en zij allen weiden zich met wind. (Hos. 12: 2), die hen voor iets houden.

5. Want hoewel er ook zijn, die in de Heilige Schrift goden (in de afgeleide zin van het woord) genoemd worden, hetzij in de hemel (Ps. 97: 7. Hebr. 1: 6), hetzij op de aarde (Ps. 82: 3, 6; 97: 9; 47: 10 (zoals er, wanneer men plaatsen leest als Deut. 10: 17. Ps. 89: 7; 136: 2 v. goden en vele heren zijn, omdat zowel de engelen of hemelse machten alsook de rechters en aardse machthebbenden met die naam genoemd worden (vgl. Joh. 10: 34 vv.).

6. a) Nochtans hebben wij, Christenen, maar een God, die in werkelijke betrekking als God tot ons staat, namelijk de Vader, waaruit, als de oorsprong van het zijn (Rom. 11: 36) alle dingen zijn, en wij tot Hem; b) en maar een Heere, die dat in de volle zin van het woord voor ons is (Fil. 2: 11), namelijk Jezus Christus, waardoor alle dingen, reeds ten gevolge van de schepping door Hem, zijn en wij, Christenen, ook wat aangaat ons zielenheil, door Hem (Joh. 1: 3. Ps. 100: 3).

a) Mal. 2: 10. Efez. 4: 6. b) Joh. 13: 13. 1 Kor. 12: 3.

In vs. 4 zei de apostel, in de wereld, (want iets in de wereld is toch de afgod in tegenstelling met God) bestaat niets, wat voor de heiden zijn god is en er is werkelijk geen god, uitgezonderd die Ene, die werkelijk is wat de naam "God" in de eigenlijke en volle zin betekent. Daarom kunnen er, zo gaat hij hier voort, toch degenen zijn, die goden worden genoemd en wel niet maar die tengevolge van de dwaling goden genoemd worden en die het niet zijn, maar ook degenen, die men in ruimere zin van het woord zo noemt. Ondanks de menigte van goden en heren, die in de Schrift zo genoemd worden, is er toch geen ander God en geen ander Heer, die in enige feitelijke betrekking, zoals die in die naam ligt uitgedrukt, tot de Christen staat, dan God de Vader en Jezus Christus de Heere. Over zo’n feitelijke betrekking wordt er gehandeld als het de vraag is of een Christen zonder gevaar zou kunnen eten wat de goden geofferd is en omwille van hen staat nu "waaruit alle dingen zijn en wij tot Hem" achter "God de Vader" en "door wie allen dingen zijn en wij door Hem" achter "Jezus

Christus, de Heere. " In dit opzicht wordt in onderscheiding van al wat is, wier afkomst van God de Vader wordt uitgedrukt door het "waaruit" van de Christenen gezegd, dat zij als zodanig in zo'n richting en betrekking tot deze God zijn geplaatst, dat hun bestemming is om voor Hem datgene te zijn, zodat dus niets in de wereld hen verhinderen kan hun doel te bereiken. Zo ook is het ook een en dezelfde Jezus Christus, zonder wiens Middelaarswerk niets in het ganse heelal is geworden (Kol. 1: 16) en wiens Middelaarswerk de Christenen gemaakt heeft tot hetgeen zij als zodanige zijn, zodat dus geen zaak van de wereld in staat kan zijn om iets anders van hen te maken, dat wat zij door Jezus Christus zijn.

Zoals wij Christenen slechts één God hebben, de ware Schepper, wiens bedoelingen wij dienen, zo hebben wij ook maar één Heere, de ware Middelaar, aan wie alle dingen hun aanzijn hebben te danken en wij ons Christelijk bestaan, datgene wat wij als Christenen zijn.

Wat een blijdschap! Vele heren en toch slechts Eén. Zij hebben de titel en de schijn. Eén heeft het recht en de macht tegelijk met de titel. Deze is Christus, voor die moeten wij leven en sterven (Rom. 14: 8); geen ander moet over ons, maar alles onder Hem gebied voeren.

7. Maar, hoewel ik in vs. 1 volstrekt geen acht sloeg op uw minderheid, die klein is en daar van allen sprak, in allen in de gemeente is de kennis niet, dat een afgod niets is in de wereld (vs. 4). Maar sommigen van hun vroeger heidendom, of met een geweten van de afgod tot nu toe, sommigen, nog in een waan alsof aan een afgod nog een zekere realiteit in de wereld ten grondslag zou liggen, zodat het als een mindere godheid zou zijn, eten nu het vlees van de dieren, die aan deze godheden geofferd zijn als iets, dat de afgoden geofferd is. Zij eten het niet als gewoon vlees, waarop de stelling, in 1 Tim. 4: 4 uitgesproken, toepassing zou toelaten, maar juist als geheiligd vlees, dat in aanraking brengt met hen, voor wie het geheiligd is. En omdat hun geweten zwak is, nog door hun vroegere wijze van voorstelling met zekere vooroordelen beheeft, wordt, doordat zij doen, wat zij op hun standpunt niet mogen doen, door een zonde bevlekt, waaraan zij zich schuldig maken (Rom. 14: 23).

Uit het "nog" dat op hun toestand vóór zij Christenen werden terugwijst, blijkt ontwijfelbaar dat wij de zwakken niet moeten denken als Christenen uit de Joden, maar als Christenen uit de heidenen, wier geweten uit hun heidense tijd nog bevlekt is met de voorstelling dat de afgod een goddelijke realiteit is. Zij zullen zich onder deze goden hebben voorgesteld ondergeschikte goddelijke wezens, van wier verering zij tot die van de Enige hoogste God waren gebracht, zodat zij het genieten van het offervlees niet mochten aanzien voor een eenvoudig genieten van vlees, maar dat zij in hun geweten nog niet konden loskomen van de gedachte door middel van zulk eten in aanraking te komen met die afgoden.

Door het licht van het Evangelie over de enige God in hemel en op aarde wordt alle valse vrees en alle ijdel vertrouwen verdreven. En wij hebben allen in geloof, gebed en aanroepen ons hart altijd te houden bij de enige God en aan de enige Heere Jezus Christus.

Deze woorden van de apostels behelzen een reden, waarom de sterke Christenen het voedsel, aan de afgoden geofferd, niet behoorden te eten, uit aanmerking van hen, die zwak waren, alsof hij gezegd had: hoewel velen van jullie weten dat een afgod niets is en dat het voedsel, die aan deze voorgezet wordt, noch geheiligd, noch besmet is en dat u daarom zonder enige schroom voor uzelf kunt eten of niet eten, nochtans behoort u te bedenken wat veiligst is te doen ten aanzien van anderen; want allen hebben deze kennis niet, dat een afgod niets is, maar sommigen, die van mening zijn dat de afgod waarlijk iets is, eten datgene wat aan deze geofferd is, als iets aan een afgod geofferd, dat is, niet als gewoon voedsel, maar als een

geheiligd voedsel ter ere van de afgod; en zo wordt zijn geweten, dat zwak is, dat dwalend is, bevlekt. Hieruit kunnen wij leren dat een daad, die geoorloofd is ten opzichte van onszelf, nochtans een zonde kan zijn als wij ze doen ten aanzien van anderen. Een ander door ons voorbeeld aangezet, zal dezelfde daad doen, maar misschien niet met hetzelfde oogmerk van ons, zoals in het geval voor ons. Een Christen, die weet dat een afgod niets is in de wereld, dingen aan de afgoden geofferd, te zien eten, kan anderen aanzetten en stout maken om hetzelfde te doen, die wezenlijk bedoelen om de afgod daardoor enige eer te betonen; de uiterlijke daad is in beiden dezelfde, maar de mening en het oogwit geheel verschillend.

8. Nu zouden wij zeker een recht hebben, ons wat het eten van het afgodenoffer aangaat, geheel te richten naar ons eigen beter weten en geweten (vs. 4 v.) en volstrekt ons aan de zwakken niet te storen. Het voedsel nu maakt ons voor God niet aangenaam, noch naar de ene noch naar de andere kant (Rom. 14: 17); want hetzij dat wij eten, wij hebben geen overvloed en hetzij dat wij niet eten, wij hebben geen gebrek (de laatste woorden moeten liever vertaald worden "als wij eten, wij zijn er niet meer om en als wij niet eten, wij zijn er niet minder om). "

9. a) Maar zie toe, en dit is bij zo’n stand van zaken het antwoord, dat ik u op uw vraag heb te geven, dat uw macht, uw vrijheid, waarop u roemt en die u daarom ook graag door uitwendig gebruik ervan te maken, ten toon stelt, niet eniger wijze een aanstoot wordt voor degenen die zwak zijn, dat deze lichtvaardig of uit valse schaamte zich over hun gewetensbezwaren heenzettend en ook zo doen als u (Rom. 14: 13).

a) Gal. 5: 13.

10. Want als iemand van de zwakken u, die de kennis heeft, waarvan hier sprake is ("Ec 6: 4, in de afgodentempel ziet a) aanzitten en dus geheel aan een heidense offermaaltijd ziet deelnemen, zal het geweten van die, die zwak is, niet gestijfd worden, om te eten de dingen, die de afgoden geofferd zijn? Zou hij niet uw voorbeeld volgen, zonder hetzelfde te doen, dat u doet, namelijk alleen vlees eten, maar integendeel, waar hij het voor aanziet, afgodenoffer.

1) Met opzet kiest Paulus zo’n sprekend misbruik van de Christelijke vrijheid, het deelnemen aan offermaaltijden in de heidense tempels zelf, om de verkeerde gevolgen daarvan aanschouwelijk te maken. Intussen moeten dergelijke gevallen toch werkelijk zijn voorgekomen, anders zou de bewijsvoering van de apostel geen bewijskracht hebben. Wanneer het overigens hier kon schijnen alsof hij het deelnemen aan offermaaltijden in de afgodentempel op zichzelf niet berispte, maar alleen om de gevolgen voor zwakken, dan wijst de plaats Hoofdstuk 10: 14 aan, dat hij zo’n deelnemen ook op zichzelf verklaart voor iets, dat niet mag worden toegelaten.

2) Eigenlijk staat in deze tweede helft van het vers: zal niet zijn geweten, omdat hij zwak is, daartoe worden gesterkt, dat hij afgodenoffer eet? De zwakke zal zich naar het voorbeeld van de sterke richten. Dat kon onder andere omstandigheden werkelijk een versterken van de zwakke door de sterke zijn, maar inderdaad, omdat dit voorbeeld in het genoemde geval niet de zwakheid van de zwakke zelf opheft, hem niet het geloof en de daarop gegronde kennis verleent, maar hem alleen verleidt iets te doen waartoe hij volgens zijn persoonlijke hoogte van kennis nog de inwendige vrijheid niet heeft, zal het een versterken tot het doen van zonde zijn; want de zwakke eet dat met twijfelend geweten als afgodenoffer, waarin de sterke niets dan vlees ziet.

10. Want als iemand van de zwakken u, die de kennis heeft, waarvan hier sprake is ("Ec 6: 4, in de afgodentempel ziet a) aanzitten en dus geheel aan een heidense offermaaltijd ziet deelnemen, zal het geweten van die, die zwak is, niet gestijfd worden, om te eten de dingen, die de afgoden geofferd zijn? Zou hij niet uw voorbeeld volgen, zonder hetzelfde te doen, dat u doet, namelijk alleen vlees eten, maar integendeel, waar hij het voor aanziet, afgodenoffer.

1) Met opzet kiest Paulus zo'n sprekend misbruik van de Christelijke vrijheid, het deelnemen aan offermaaltijden in de heidense tempels zelf, om de verkeerde gevolgen daarvan aanschouwelijk te maken. Intussen moeten dergelijke gevallen toch werkelijk zijn voorgekomen, anders zou de bewijsvoering van de apostel geen bewijskracht hebben. Wanneer het overigens hier kon schijnen alsof hij het deelnemen aan offermaaltijden in de afgodentempel op zichzelf niet berispte, maar alleen om de gevolgen voor zwakken, dan wijst de plaats Hoofdstuk 10: 14 aan, dat hij zo'n deelnemen ook op zichzelf verklaart voor iets, dat niet mag worden toegelaten.

2) Eigenlijk staat in deze tweede helft van het vers: zal niet zijn geweten, omdat hij zwak is, daartoe worden gesterkt, dat hij afgodenoffer eet? De zwakke zal zich naar het voorbeeld van de sterke richten. Dat kon onder andere omstandigheden werkelijk een versterken van de zwakke door de sterke zijn, maar inderdaad, omdat dit voorbeeld in het genoemde geval niet de zwakheid van de zwakke zelf opheft, hem niet het geloof en de daarop gegronde kennis verleent, maar hem alleen verleidt iets te doen waartoe hij volgens zijn persoonlijke hoogte van kennis nog de inwendige vrijheid niet heeft, zal het een versterken tot het doen van zonde zijn; want de zwakke eet dat met twijfelend geweten als afgodenoffer, waarin de sterke niets dan vlees ziet.

11. En zal de broeder, die zwak is, door uw kennis, die u zo zonder nadenken praktisch toont, verloren gaan, in zijn geloof diep geschokt worden en in de allergrootste ellende komen, de broeder, waarom Christus gestorven is? (Rom. 14: 15 en 23).

De schuld van hem, die de vrijheid misbruikt, wordt door drie zaken zeer vergroot: 1) de zwakke, die als zodanig met bijzondere verschoning moet worden behandeld, die men niets moet opdringen wat boven zijn krachten gaat; 2) de broeder, die door zo'n nauwe band met u verbonden, van u ondersteuning kon verwachten in plaats van verleiding ten verderve; 3) wat de schuld het zwaarste maakt, zo iemand, om wiens wil Christus gestorven is, zodat door u het doel van de verlossende dood van de Heere aan hem wordt verijdeld.

Met deze sterkste proef van verloochening en zelfoffering staat de vleselijke zelfzucht over die adiaphora (vs. 8) in even sterke tegenspraak, als het zo lichtzinnig aangebrachte onheil met de zaligheid, die Christus tot zo'n dure prijs heeft verworven.

Voor wie het omkomen van een broeder, voor wie men toch volgens de Geest en het voorbeeld van Christus eer het leven moest laten, laat staan in zo'n zaak hem moest sparen, gering is, die is zeker in gevaar ook zelf om te komen.

Door de stem van zijn geweten te smoren en misschien ten slotte afvallig en heidens te worden: moet dit het gevolg zijn van uw kennis, uw in uw waan zo hoge verlichting? (VAN DER PALM).

Deze woorden behelzen een verzwaring van de zonde, waaraan de zodanige zich schuldig maken, die door hun voorbeeld de middelen zijn, waardoor zwakke gemoederen verstrikt

worden en die hen doen struikelen en vallen, ja zelfs in zekere zin verloren gaan. Het was geen geringe belediging, die zulke zwakken aangedaan werd, maar zelfs hem te doen verloren gaan en dit wordt niet gezegd van enig persoon in het algemeen, maar van een broeder, aan wie de sterkte genegenheid en de grootste achting behoort getoond te worden en wel van een zwakke broeder, voor wie te groter zorg behoorde gedragen te worden en daarom was het een bewijs van wreedheid zo een te beledigen en dat niet onwetend, zoals niet kon voorgewend worden, maar door uw kennis, niet door het juiste gebruik, maar door het misbruik daarvan. Zij, die kennis hadden, behoorden beter te weten en die te gebruiken tot stichting en niet tot neder werping van hun mede-Christenen en dit alles geschiedt in een onverschillige zaak, die wel mocht nagelaten worden en waarin te doen geen noodzakelijkheid was. Maar hetgeen de zaak het allermeest verzwaarde was, dat deze belediging zo iemand betrof, voor wie Christus gestorven was, die Hij in zulke waarde hield, dat Hij hem kocht en verloste voor de prijs van Zijn eigen bloed en nochtans achtte deze, waarvan de apostel spreekt, de zodanige zo gering, dat hij zijn heil en welstand door zulke beuzelachtige dingen in de waagschaal stelde. Sommigen willen hier uit de leer van de algemene genade en verlossing besluiten dat Christus voor alle mensen, zelfs voor die verloren gaan, gestorven is. Maar men heeft op te merken, dat de woorden vraagsgewijs neergesteld zijn en geen wezenlijke feitelijke zaak, zelfs verondersteld zijnde, dat ze konden verstaan worden van het eeuwig verderf, stellen en vervatten en op zijn allermeest insluiten het gevaar en de mogelijkheid daarvan door de gegeven ergernissen, als zij niet door de kracht en genade van God door Christus, die voor hen gestorven is en dus niet toelaten zal, dat zij verloren gaan, bewaard werden; maar dit, dat zij niet verloren gaan, is niet te danken aan hen, die de steen des aanstoots leggen en dus zoveel in hen is, de zodanige in deze zin doen verloren gaan. Wijders, dit verloren gaan van deze zwakke broeder moet verstaan worden van zijn vrede en vertroosting en wordt verklaard door zijn geweten te "bevlekken" (vs. 7), door hem te kwetsen (vs. 12) en hem te ergeren (vs. 13), door een onvoorzichtig gebruik van de Christelijke vrijheid en hen, die meerdere kennis hadden en door mee deel te nemen in een afgodstempel in het voedsel, die de afgoden geofferd werden en niet van zijn eeuwige verdoemenis in de hel, die nooit in de gedachte van de apostel kon komen, dat zij hier door zouden kunnen teweeg gebracht worden, zoals blijkt uit vs. 8 en dus is hier geen bewijs voor Christus sterven voor hen, die eeuwig verloren gaan. Zij, voor wie Christus gestorven is, heeft Hij door Zijn dood zulke zegeningen bezorgd en teweeg gebracht, namelijk een rechtvaardig makende gerechtigheid, vergeving van zonde, vrede met God, verzoening met Hem en eeuwige zaligheid, die hen voor eeuwig zullen bewaren van in zulke zin verloren te gaan.

12. Maar jullie, zo, zoals zo-even een bijzonder sterk geval is genoemd, tegen de broeders zondigend en hun zwak geweten met een diepe wond, die, als God het niet verhoedde, tot de geestelijke dood zou leiden, kwetsend, zondigt tegenChristus. U zou hen weer ten gronde richten, die Hij van het verderf heeft gered en tot de zaligheid geleid (MATTHEUS. 18: 6).

13. a) Daarom, als het voedsel, dat ik neem, al is het ook gewoon voedsel, dat met het afgodenoffer volstrekt niet samenhangt, mijn broeder ergert, dan zal ik in eeuwigheid, in mijn gehele leven, geen vlees eten, opdat ik mijn broeder niet erger en mij daardoor niet tegen Christus bezondig (Rom. 14: 21).

a) 2 Kor. 11: 29.

Niet alleen het eten van afgodenoffer, maar van elk vleesvoedsel, wilde Paulus vermijden, als die zijn broeder ergerde en liever wilde hij nooit vlees eten, dan door ergerlijk voedsel zijn broeder tot ergernis worden. Iets zo onverschilligs, zo nietigs als voedsel en drank, is voor

hem belangrijk en grijpt in zijn staat als Christen in, omdat hij bij alle middenzaken vraagt of zij tot nut zijn. In deze zin vat hij de inhoud van het gehele hoofdstuk samen en terwijl hij uitspreekt hoe hij zelf zijn vrijheid houdt onder de teugel van de stichtende liefde, lokt hij zijn broeder, om hem na te volgen en de liefde aan te nemen, die boven voedsel verheven is.

Er zijn in de wereld vele ergernissen, die men willekeurig noemt, soms wel ten aanzien van zaken, die anderen naar hun licht en geweten ten plicht geworden zijn; in deze is men wel verplicht ergernis te geven; omdat de ergernis geheel van alle grond ontbloot is, maar de meeste ergernissen worden meer opzettelijk gegeven, wanneer er geen verplichting of noodzaak naar enig bedrijf bestaat en de zaak evengoed kon worden nagelaten als bedreven, wanneer men daardoor zich het voorkomen tracht te geven van hogere verlichting boven anderen en zich niet ontziet ware kinderen van God tot ergernis en droefheid te verstrekken, hun inzichten aan bekrompenheid toeschrijvend, waarboven men zich mag verheffen en waarvan zij langs die weg genezen zullen worden. Zo’n handelwijze spruit doorgaans voort uit de opgeblazenheid van een kennis, die het kenmerk van vleselijk draagt en niet van de Heere is, zij gaat gepaard met onverschilligheid en liefdeloosheid jegens andere belijders en vooral jegens tedere gemoedelijke Christenen en levert een bewijs op van geesteloos en inderdaad onverlicht bestaan. Zij, die waarlijk van de Heere door de verlichtende invloed van de Heilige Geest in waarheid geleerd zijn, die God en de Verlosser in waarheid liefhebben en dienen en die in reine liefde voor de broeders en zusters leven; zullen zich daaraan in geen deel wensen schuldig te maken, zoals apostel Paulus zich daarom zo sterk uitdrukt, dat hij veel liever in de eeuwigheid geen vlees at, dan zijn broeder ergeren, opdat wij en anderen daarin zijn navolgers zijn zouden. Hoeveel is hier dan ook voor ons zowel als voor de Corinthische Christenen te leren aangaande het onderscheid tussen een zogenaamde verlichte menselijke wetenschap, ook inzake de godsdienst betreffende en een geestelijke kennis, die men, bij het onderzoek van het woord, meer onmiddellijk van God ontvangt; aangaande het verschil tussen het kennen en beoefenen van de waarheid, alsmede hoe snel zich het gemis van geheiligde liefde voor God en de naaste bij ons kenbaar maakt.

HOOFDSTUK 9

HOE DE APOSTEL BIJ HET UITOEFENEN VAN ZIJN AMBT VAN DE CHRISTELIJKE VRIJHEID GEBRUIK MAAKT

b. Vs. 1-23. Wat Paulus in Hoofdstuk 8: 13 als persoonlijke grondstelling en voornemen met weinige woorden heeft uitgesproken, werkt hij nu nader uit. Hij wijst aan hoe hij uit liefde tot de Heere en de broeders inderdaad zelfverloochening beoefend heeft, hoe hij om het Evangelie en om zielen te winnen van zijn recht en zijn vrijheid afstand had gedaan. De vrijheid of het recht, waarvan hier sprake is, bestond daarin, dat, als hij een vrouw op zijn zendingsreizen had mee willen omvoeren, hij die door de gemeente had kunnen laten onderhouden. Hij had echter niet alleen geen vrouw genomen (Hoofdstuk 7: 2) maar had zelfs afstand gedaan van het onderhouden van hemzelf, ja, schikte zich zelfs in zijn apostolische ambtsbediening naar alle behoeften.

1. Ben ik niet een apostel? Ben ik niet vrij? (volgens betere lezing van de grondtekst moeten deze beide vragen worden vertaald: Ben ik niet vrij? Ben ik niet een apostel?) a) Heb ik niet, zoals dat behoort tot het eigenaardige vaneen apostel, als ooggetuige van de opgestane Heer (Hand. 1: 22; 2: 32; 3: 15; 10: 40 v., Jezus Christus, onze Heere, op de weg naar Damascus (Hoofdstuk 15: 8. Hand. 9: 3 vv. ; 22: 14 v. ; 26: 16 gezien? Zijn jullie, wanneer u vraagt, waardoor ik mij betoond heb een waarachtig apostel te zijn, niet mijn werk in de Heere, wat aangaat uw Christen-zijn? (Hoofdstuk 4: 15).

a) Hand. 23: 11. 1 Kor. 15: 8. 2 Kor. 12: 2.

Alleen uit de mening, dat Paulus nu overging tot iets geheel anders, kon de lezing van de grondtekst ontstaan, zoals die in de gewone vertalingen gevolgd is. Het "ben ik niet vrij? " dat zich onmiddellijk aan de voorafgaande gedachte aansluit, moet voorafgaan en de zin van deze woorden moet nu aldus worden opgevat: "of zou ik, die zo’n zelfverloochenend gedrag, als in Hoofdstuk 8: 13 is te kennen gegeven, in acht neem, misschien niet vrij zijn, zodat ik zo moest doen en geen vlees mocht aanraken? " Het oog op zijn tegenstanders, die hem alle apostolische macht betwistten, brengt hem nu dadelijk de hoofdgedachte voor de aandacht: "ben ik wel een waar apostel? heb ik misschien de Heere niet gezien? " en om in de vraag dadelijk de weerlegging te geven, voegt hij erbij, wat zelfs de vijanden niet bevestigend konden beantwoorden: "bent u niet mijn werk in de Heere? Heb ik misschien de gemeente te Corinthiërs niet gesticht? "

2. Als ik voor anderen geen apostel ben, zoals ik dat ook niet ben voor degenen, die uit de besnijdenis zijn (Hand. 22: 17 vv. Gal. 2: 7 vv. Rom. 11: 13), nochtans ben ik het voor jullie, die een gemeente uit de heidenen bent; want het zegel van mijn apostelschap, het onbedrieglijk en onweersprekelijk bewijs dat het apostelschap in zijn gansen omvang en in zijn volle kracht mij toekomt, zijn jullie in de Heere, of in uw Christelijke staat (2 Kor. 3: 1 vv.).

Wanneer hij, deze Paulus, die tot aan zijn roeping buiten de reeds aanwezige Christelijke gemeente had gestaan, alleen gehoord had van de Heere, dan had hij het Evangelie van anderen overgenomen en kon hij geen apostel zijn zoals de twaalf. Nu kan hij zich echter voor zijn apostelschap daarop beroepen, zoals hij ook in vs. 1 doet, dat hij de Heere had gezien met dat doel, dat hij van Hem zou getuigen. Omdat de Heere de verhoogde was en deze hem daartoe was verschenen, was hij dus gelijk gesteld met degenen, die Jezus, toen Hij op aarde

was, in het bijzonder en met name tot Zijn getuigen had verordend. Dat hij de Heere gezien heeft, dat weten de lezers alleen door hemzelf, maar dat zij in de Heere, d. i. ten opzichte van hetgeen hen Christen doet zijn, zijn werk zijn, kunnen zij zelf betuigen; want, zegt hij, als ik voor anderen geen apostel ben, dan ben ik het toch in elk geval voor u. Men vat dit gewoonlijk op in de zin van gezag, dat hij bij anderen en bij hen heeft; maar de apostel erkent dat hij werkelijk tot anderen niet in die verhouding staat, die hij tegenover zijn lezers zich toeëigend en met het oog op de onderscheiding tussen een apostelschap onder de besnijdenis en onder de heidenen, of aan de voorhuid (Gal. 2: 8), kan ons dit niet verwonderen. De Joodse Christenen waren hem in elk geval erkenning van zijn apostelschap verschuldigd, maar als zij zeiden dat hij hun apostel niet was, dan moest hij dit erkennen. Daarentegen waren de gemeenten uit de heidenen, die hij gesticht had en dus in de eerste plaats die van Corinthiërs, in hun eigenschap als Christelijke gemeenten, een feitelijk bewijs, of, zoals hij het uitdrukt, het zegel van zijn apostelschap.

3. Mijn verantwoording aan degenen, die onderzoek over mij doen, die mijn apostelschap in twijfel trekken, is deze, die ik zo-even heb uit gesproken. Ik verwijs ze van mij naar de door mij gestichte gemeenten en laat, in plaats van voor mijzelf te spreken, het feit van haar bestaan voor mij spreken.

4. Hebben wij, ik en de medeapostel, die ik straks (vs. 6. Hand. 14: 4, 14) zal noemen, niet op grond van Christus’ woord in Luk. 10: 7 v. macht om te eten en te drinken op kosten van de gemeenten, in wier dienst wij arbeidden?

a) 1 Kor. 9: 14. 1 Thessalonicenzen. 2: 6. 2 Thessalonicenzen. 3: 9.

5. Hebben wij niet macht om een vrouw, die een zuster is in Christus, eveneens op kosten van de gemeenten met ons op onze ambtsreizen om te leiden, zoals ook de andere apostelen zich metterdaad van zo’n bevoegdheid bedienen en zoals ik u meerdere voorbeelden kan aanhalen, de broeders van de Heere, Simon van Kana en Judas Lebbeüs ("Uit 10: 4" en "Ac 15: 31 en Cefas te Babylon (1 Petrus 5: 13), die sinds MATTHEUS. 8: 14 gehuwd is?

6. Of hebben alleen ik en Barnabas, die oorspronkelijk met mij voor de zending onder de heidenen bestemd was Ac 13: 3 geen macht van niet te werken, van in plaats zelf de kost te verdienen ons te laten bezoldigen? Is die macht en dat recht verloren, omdat wij van het begin van onze werkzaamheid er geen gebruik van hebben gemaakt en ik, sinds ik afgescheiden van Barnabas’ werk, mij nog steeds niet door de gemeente laat onderhouden, maar zelf werk (Hand. 20: 33 vv.).

Het vers toont niet alleen aan dat de overige apostelen (alhoewel niet alle, want dit volgt niet met noodzakelijkheid, dan toch voor een deel, met name Petrus en de broeders van de Heere) gehuwd waren, maar dat zij zich ook door hun vrouwen op hun reizen lieten vergezellen en voor deze, evenals voor zich zelf, het onderhoud van de gemeenten aannamen. Dat deze vrouwen "zusters" waren (het woord in dezelfde zin gebruikt als het woord "broeder" in Hoofdstuk 8: 11 vv., dat zoveel als "gelovige Christinnen" betekent), ligt in de aard van de zaak. Hier te denken aan dienende vrouwen, zoals die de Heere vergezelden op Zijn wegen (Luk. 8: 2 v.) is een verklaring van de Roomse kerk, die zich in verlegenheid bevindt tegenover de natuurlijke betekenis van de woorden (niet: een vrouw als zuster, maar: een zuster als vrouw). De vertaling: "een vrouwelijke zuster, een zuster, die een vrouw is", houdt toch in, wat men de apostel moeilijk kan laten zeggen.

Met de apostolische wijsheid, die de ergernis vermijdt, zou de gewoonte om zulke reisgezellinnen met zich rond te voeren, niet zijn overeengekomen. De vergelijking met de Heere is onjuist; ook doet de uitdrukking "omleiden", vooral in verband met het vorige vers, niet denken aan een gezellin die voor het levensonderhoud zorgt, zoals de vriendinnen van Jezus, maar aan een, voor wier onderhoud worden moet gezorgd.

Dat Paulus de broeders van de Heere en Cefas in het bijzonder onder de apostelen noemt, kan alleen daarin zijn reden hebben, dat zij bijzonder genoten, de eersten omdat zij broeders van de Heere waren en Cefas om de voorrang, hem door de Heere geschonken.

Paulus noemt Barnabas waarschijnlijk om de apostelen van de heidenen te stellen tegenover de apostelen van de besnijdenis en aan te tonen dat de eersten niet minder recht hadden dan de laatsten om hun onderhoud van de gemeenten te begeren. Uit deze plaats kan niet het besluit worden getrokken dat Barnabas nog werkte in de zending onder de heidenen; de vermelding geschiedt alleen op grond van de gemeenschappelijke roeping in Hand. 13: 2.

Het noemen van Barnabas heeft wel plaats uit dankbare erkentelijkheid jegens de man, die hem in zijn apostolische arbeid heeft ingeleid (Hand. 11: 25 v.) en hem met zijn eigen voorbeeld had getoond, waarin bijzondere zin de predikers van het Evangelie het woord van de Heere Jezus mogen ondervinden (Hand. 20: 35): Het is zaliger te geven dan te ontvangen.

7. Wie a) dient ooit in de krijg op eigen bezoldiging? Wie b) plant als gehuurd arbeider een wijngaard en eet niet van zijn vrucht? of c) wie weidt een kudde en eet niet van de melk van de kudde?

a) 2 Kor. 10: 4. b) 1 Kor. 3: 6, 7, 8. c) Joh. 21: 15. 1 Petrus 5: 2.

Hier volgt het bewijs van recht op onderhoud door de gemeenten en wel in de eerste plaats door verwijzing op arbeid in enig beroep. Overeenkomstig het volle effect van de voorgaande plaatsen en de begeerde sterkte en bondigheid van bewijs, geeft Paulus dat in schone overvloed in de drie treffendste overeenkomsten, die, elk op zichzelf, treffende en geliefde beelden zijn van het leraarsambt. De moeilijkheden en gevaren, de zware tegenstand van de wereld, die moet worden overwonnen, wordt uitgedrukt door het beeld van de krijg (vgl. 2 Tim. 2: 4) (dat krijgslieden zichzelf bekostigden, kwam alleen bij uitzondering voor: 1 Sam. 17: 17 v. en "Jud 20: 10"; de apostel heeft hier de regel voor ogen). Het tweede beeld van de planter of wijngaardenier is nog duidelijker (Hoofdstuk 3: 6. Matth. 20: 1 vv.); het meest overeenkomend is het beeld van de herder.

Nog heden bestaat in het Oosten het loon van de herders in een gedeelte van de melk.

8. Spreek ik dit, wat ik vs. 7 met aanwending van maatschappelijke analogieën over dat apostolisch recht (vs. 4-6) gezegd heb, naar de mens, alleen op grond van een door mensen ingestelde gewoonte (Gal. 3: 15)? Of zegt ook de wet dat niet, zodat het een goddelijke bevestiging heeft?

9. Zeker; want in de wet van Mozes is geschreven (Deut. 25: 4 vgl. 1 Tim. 5: 17): "U zult een dorsende os niet muilbanden", zorgt ook God, als Hij zo’n bepaling in Zijn wet heeft gemaakt, voor de ossen, als wilde Hij voor deze uitsluitend of voornamelijk een bepaling maken?

Deze wet, die geheel in strijd is met de gewoonten van de meeste oude volkeren, moest de mens en de dieren dankbaarheid leren. De os, die het zwaarste werk voor de mens verricht, voor hem het koren dorsend, moest niet met een muilband worden verhinderd iets te eten van het graan, dat hij dorst. Betrof nu deze wet weliswaar in de eerste plaats de os, haar eigenlijk doel reikte verder en haar hoofdoogmerk was om dankbaarheid te verwekken jegens degenen wier zware arbeid ons ten goede komt. Soortgelijke wetten leze men: Deut. 22: 10; Lev. 22: 28; Deut. 22: 6. Van al deze geboden geldt hetzelfde, wat de apostel hier zegt: de dieren zijn daarbij bijzaak: liefde, goedertierenheid, menselijkheid, dankbaarheid, dat alles is het eigenlijk doel. (V.).

10. Of zegt Hij dat geheel omwille van ons, die in het leraarsambt zijn (vs. 11)? Want omwille van ons is dat geschreven. Het is inderdaad zo, dat dit woord hoofdzakelijk op ons betrekking heeft en een bepaalde grondstelling wil aangeven, omdat die ploegt op hoop moet ploegen, dat zijn arbeid hemzelf voordeel zal aanbrengen en die op hoop dorst, moet zijn hoop deelachtig worden, doordat hij ook een aandeel van het gedorste verkrijgt.

In vs. 7 ontleende de apostel uit drieërlei gebied van het natuurlijke leven feiten, die op dat gebied van het geestelijke leven, waarover hier sprake is, toegepast, ten bewijze dienen, hoe billijk het is dat hij, die in de krijgsdienst van de Heere Jezus staat, een heilige wijnberg plant, een kudde van mensen met het woord van God weidt, daarvoor bezoldiging verkrijgt, van zijn werk winst krijgt, zijn onderhoud er van neemt. Dit, zo gaat hij in vs. 8 voort, moet men niet zo opvatten alsof hij het alleen zei naar het verstand, dat een mens uit zichzelf heeft, want hij kan in vs. 9 zich daartoe op de geopenbaarde wet beroepen, die verbiedt de os, als hij dorst of de dorsslede trekt, een muilband aan te leggen. Mogelijke bedenkingen hoe dit woord van de wet hier toepasselijk zou zijn, beantwoordt hij vervolgens met een tweede vraag, waaraan in het tweede deel in vs. 10 een bevestigende zin is gevoegd in de vorm van een nadere verklaring van de vraag. Het was wel waard voor de gedachte, die de apostel daarop verder ontwikkelt, een woord van de Schrift aan te halen, zodat zij blijkt door God zelf bevestigd te zijn, omdat men anders onder voorwendsel dat men het goede moest doen zonder er loon voor te begeren, zich had kunnen onttrekken aan de plicht jegens hem, die dat doet.

Het is opmerkelijk dat Paulus de aanspraak van de leraars op het onderhoud uit de gemeente met dezelfde woorden als hier in de eerste brief aan Timotheüs bevestigt Ac 19: 20.

11. a) Als wij, ik en zij, die met mij hetzelfde dienstwerk verrichten, voor jullie het geestelijke gezaaid hebben, door onze evangelieprediking een vruchtbaar zaad in de akker van uw harten uitstrooien, is het een grote zaak als wij, in hetgeen tot levensonderhoud dient het uwe, dat lichamelijk is, maaien? Of heeft u niet bij die wederzijdse verhouding de meeste winst?

a) Rom. 15: 27. Gal. 6: 6.

12. Als anderen, die na mij en mijn metgezel in Hand. 18: 1-18 tot u als leraars zijn gekomen (Hoofdstuk 3: 10 vv.), deze macht over u deelachtig zijn, dat zij hun onderhoud van u verkrijgen, waarom niet veel meer wij, ik de apostel, die het fundament bij u gelegdheb, met mijn toenmalige reisgenoot (2 Kor. 1: 19)? Maar wij hebben deze macht niet gebruikt, wij verdragen het alles, omdat wij door ons zelfonderhoud, zoals wij dat verkrijgen (Hand. 18: 3; 20: 34), veel moeite en werk, veel ontbering en ongemak op ons nemen (Hoofdstuk 4: 11 v. 2 Kor. 11: 27. v.). Wij doen dit opdat wij niet enige verhindering geven aan het Evangelie van Christus.

Zo'n verhindering had op verschillende wijzen kunnen ontstaan, wanneer de apostel zijn recht had willen laten gelden, reeds doordat het mogelijk was dat men de apostel van eigenbelang verdacht (2 Kor. 11: 7 vv.). In elk geval was de hooghartigheid, waarmee hij van elk tijdelijk genot als vrucht van zijn werk afstand deed, geheel erop berekend om het reine van zijn streven te openbaren en zijn dienst sterk te bevorderen.

Hij, die liefde heeft voor het Evangelie, die er belang in stelt om zijn geregelde voortgang te bevorderen, moet alles kunnen laten varen. O, zorg dat er onder de stand van leraars nog altijd zulken blijven, die niet naar goede dingen zoeken (Jer. 17: 16), maar die het Evangelie van de vrede in de kracht van God verkondigen!

De dienaars van Christus moeten ook in stoffelijke zin op hoop werken (vs. 10), niet op rekening. Die om zeker te zijn, voor verrichte arbeid loon neemt, doet niet wat hij volgens dit woord moet doen.

13. Weet u niet uit de Mozaïsche wet (Num. 18: 8 vv. Deut. 18: 1 vv.) dat degenen, die de heilige dingen bedienen, wier arbeid is de waarneming van het heiligdom, of van de godsdienst, namelijk de Oud-Testamentische priesters, van het heilige eten en diesteeds bij het altaar zijn, met het altaar delen, ook hun aandeel hebben aan het altaar, hun deel hebben van de offeranden, die daarop worden gebracht?

14. a) Zo heeft ook de Heere Jezus in de woorden Matth. 10: 10 en Luk. 10: 7 verordend aan degenen, die het Evangelie verkondigen, dat zij van het Evangelie leven (1 Tim. 5: 18).

a) Lev. 19: 13. Deut. 24: 14; 25: 4.

Na de voorlopige verklaring over zijn afstaan van dat recht, die hij in vs. 12 heeft gegeven, geeft Paulus hier nog een bewijs er voor uit de analogie van de Joodse priesters. Overeenkomstig de bepalingen, voor hen in de wet van het Oude Testament gegeven, is het gebod van Christus in het Nieuwe Testament. De omschrijving van de priesters naar hun werk in vs. 13 dient voor de gelijkmatigheid van de voorstelling met vs. 14; de dubbele omschrijving maakt de analogie met de Christelijke leraars voor het doel van de rede des te duidelijker en krachtiger. Het heilige, waaraan zij werken, is het Evangelie (Rom. 15: 16) en het offer, dat zij aanbieden, is het geloof van de door hen bekeerden (Fil. 2: 17) en zo de laatsten zelf.

Evenals zij, die aan de zaken van het heiligdom werken, ook het levensonderhoud van het heiligdom hebben en zij, die het altaar bedienen, met het altaar delen, van hetgeen op het altaar komt hun aandeel krijgen, zo moet ook de boodschap van de zaligheid levensonderhoud geven aan hen, die haar verkondigen; en die door gehoorzaamheid daaraan Gods eigendom wordt, moet ook aan hem, door wiens dienst zij hem is bekend geworden, van het zijne geven wat hij nodig heeft.

15. Maar ik heb geen van deze dingen, die volgens de zo-even genoemde zowel Oud- als Nieuw-Testamentische regeling (vs. 13 v.) een dienaar van het Evangelie rechtens toekomen, gebruikt, zodat ik mij voedsel, kleding, geld enz. zou hebben laten brengen (Hand. 20: 33). En ik heb dit ook niet geschreven met een bedoeling voor de toekomst, opdat het zo aan mij gebeuren zou; ik heb het niet gezegd als een aanmaning om mij in het vervolg dat alles te schenken; want het was voor mij beter te sterven, dan dat iemand mijn roem, dat ik het Evangelie predik zonder loon, zonder er ook maar een stuk brood voorte ontvangen (vs. 18),

ijdel zou maken. Ik wil niet dat iemand er mij ooit toe zou brengen voortaan een andere wijze dan tot hiertoe te volgen en mij voortaan door de gemeenten zou laten onderhouden.

De apostel schrijft hier in de eerste persoon enkelvoud (vgl. vs. 4 vv. en 11 vv.), omdat hij reeds van plan was om over de zin en de bedoeling van zijn uiteenzetting op een manier te spreken, dat het misverstand voorkomen werd, alsof hij erop doelde dat men hem voortaan zou geven wat hij tot hiertoe niet had begeerd. Daardoor verkrijgt zijn uiteenzetting een wending, waarbij alleen zijn persoon genoemd wordt.

Het grootste tijdelijke verlies achtte hij minder dan het verlies van zijn roem, die hij voor de eeuwigheid wilde hebben. Moest hij een van beide kiezen, te sterven met de roem van een prediker van het Evangelie, die van zijn vrijheid en macht om de zaak en eer van de Heere afstand had gedaan, of te leven voor de prijs, dat die roem teniet werd gedaan, dan zou hij betuigen: ik wil liever sterven, want ik vrees dat zonder mijn roem ik de vrucht niet zou hebben, waarom ik alleen begeer te leven (Fil. 1: 22). Met zijn roem prees Paulus God en offerde hij Hem dank voor Zijn onuitsprekelijke genade, waarin Hij, de laatstgeborene, ja de vervolger tot apostel had geroepen. Daarom hield hij er niet voor, dat zijn roem de andere apostelen verduisterde, de manier van zijn roeping plaatste hem in andere verhouding tot het apostolisch ambt dan de twaalf, zodat hij zichzelf als ondankbaarheid zou hebben toegerekend wat bij zijn ambtgenoten gebruik maken was van het recht aan hun ambt verbonden.

16. Want als ik het Evangelie verkondig, het is voor mij geen roem, zoals anderen menen daardoor een oorzaak van roem te hebben, die dat werk uit eigen beweging en gewillig (vs. 17) doen; ik mag er niet op roemen, a) want de nood is mij opgelegd. Bij mij is er geen sprake vaneen vrijwillig op mij nemen van het predikambt, maar alleen van een gedwongen inleiden van de kant van de Heere (Jer. 20: 7). En wee mij, als Ik het Evangelie niet verkondig, wat een zwaar oordeel zou ik daardoor op mij laden!

a) Rom. 1: 14.

17. Want als ik dat gewillig doe uit eigen beweging, zonder een noodzakelijkheid, zoals de Heere die op mij heeft gelegd, toen Hij mij midden op de weg van mijn moordlustig vervolgen tot apostel heeft geroepen (Hoofdstuk 15: 9) dan heb ik loon. Dat is ook het geval bij de andere apostelen, die uit het tolhuis of van de vissersboot zijn geroepen en uit eigen beweging de roepstem gevolgd zijn, volgens het woord in Matth. 19: 28 v. Maar als ik het onwillig doe, niet uit vrije beweging, maar gedwongen en verplicht door een roeping, die ik niet kon afslaan, zonder mij grotelijks te bezondigen en dit is bij mij het geval in tegenstelling tot de andere apostelen, de uitdeling van het woord, de bediening van het ambt is mij evenwel toebetrouwd, zonder dat ik enige aanspraak op enig loon zou kunnen maken (Luk. 17: 7 vv.).

18. Welk loon heb ik dan? Geen ander dan er ligt in de vreugde van het aanbieden van een dankoffer. Namelijk dat ik, het Evangelie verkondigend, afstand doe van alles wat een apostel toekomt en het Evangelie van Christus kosteloosstel, om mijn macht in het Evangelie niet te misbruiken (liever "verbruiken" (Hoofdstuk 7: 31). Een gebruiken van dat, waarop anderen hun dienst in het Evangelie het volle recht geeft, zou bij mijn eigenaardige verhouding tot het heilig ambt voor mij een verbruiken, een ongeoorloofd gebruik maken van het laatste zijn; ik moet integendeel handelen naar het woord in Luk. 7: 47

Deze verzen verklaren de persoonlijke verhouding van de apostel tot zijn ambt. Die is niet de gewone, die bij anderen bestaat, maar een bijzondere, een aan hem eigenaardige. De andere

apostelen, door de Heere geroepen onder omstandigheden, die aan hen de keuze lieten, of zij Hem wilden volgen of niet, hebben door het vrijwillig op zich nemen van hun dienst aanspraak op de beloning, door de Heere aan deze dienst beloofd. Ik, zo wil Paulus zeggen, sta niet zoals zij. Mijn roeping was van die aard, dat ik, zonder doodzonde, mij daaraan niet zou hebben kunnen onttrekken. Wil ik dus bij mijn ambtsbediening niet geheel nutteloos blijven, dan moet ik iets doen waartoe de anderen niet verplicht zijn, namelijk het Evangelie prediken zonder beloning. Men zou zeer verkeerd te werk gaan en het teder gemoed van de apostel slecht begrijpen, als men op grond van deze uiteenzetting hem wilde toedichten dat hij door een poort van "overvloedige verdiensten" zich een voorrang zocht. Juist het tegendeel volgt uit onze plaats; wat anderen als een soort van overvloedige verdienste had kunnen voorkomen, stelt hij juist voor als een zaak, waartoe de genade, nog op het laatste uur aan hem geschonken, verplichtte. Wij merken in deze verklaring dezelfde ootmoed op en dezelfde aanklacht van zichzelf als in Hoofdstuk 15: 8 v. Efez. 3: 8. 1 Tim. 1: 15 v. Paulus stelt zich, wat de zedelijke waardering van zijn persoonlijke verhouding tot zijn verheven ambt aangaat, niet met de andere apostelen gelijk; daarom acht hij zich verplicht te doen wat deze niet verplicht waren, om daardoor de ernst en de diepte van zijn dankbaarheid voor de hem zo onverdiend ten deel geworden zaligheid en bediening bij het waarnemen van de laatste levenslang te bewijzen. Het woord in Matth. 10: 8 : "u heeft het om niet ontvangen, geef het om niet", heeft voor hem nog een geheel andere betekenis dan voor zijn ambtgenoten en dit betuigt hij door afstand te doen van het recht, dat zijn ambt hem geeft en waarvan hier sprake is.

19. Volgens dat woord gedraag ik mij ook in al het overige als apostel, afziende van elke aanspraak op levensonderhoud van de kant van de gemeente. Want omdat ik als de apostel van de Heere, die aan Hem, de Heere alleen verantwoordelijk ben (Gal. 2: 6), van allen vrij was, heb ik mijzelf allen dienstbaar gemaakt, mij naar ieders behoeftein dienende zelfverloochening geschikt, opdat ik er niet maar enkelen, maar meer zou winnen voor Christus en Zijn rijk door hun bekering.

Deze afdeling staat met de voorgaande in verband door de gedachte dat het zijn regel is om van zijn recht geen gebruik te maken, alleen te geven en niet te nemen, zo ook zichzelf aan anderen over te geven, in plaats van die van zich afhankelijk te maken. Dit breidt hij nu nader uit en wel altijd met voorstelling van het doel van zijn handelwijze. Ten eerste (vs. 19) zegt hij in het algemeen, hoe hij met dat doel van zijn onafhankelijkheid afstand heeft gedaan en zich, omdat hij als apostel van geen mens afhing, evenwel afhankelijk van allen gemaakt heeft, zich naar hun gewoonten, vooroordelen enz. gericht heeft, zich dus uit de grootheid van apostolische macht tot de geringheid van een slaaf vernederd heeft.

Het "ik heb mijzelf aan allen dienstbaar gemaakt" staat treffend tegenover de vleselijke, Griekse vrijheidszin, die zich met de idee en het genot van de Christelijke vrijheid vermengde en zich ten onrechte met deze voedde.

Ieder, die voor anderen nuttig wil zijn, moet leren zich voor anderen tot een knecht te maken. Ook reeds voor het verstandig bestuur van zijn huis, laat staan van de gemeente van Christus, is het nodig dat de heer des huizes aller dienaar kan zijn. Als heer moet men wijsheid hebben alles goed in te richten, de orde te houden, als dienaar meer het welzijn van de ondergeschikten dan eigen gezag zoeken, zich naar anderen vrijwillig schikken, al wat zou kunnen ergeren vermijden. Wat men zonder gewetensbezwaar ten nutte van anderen kan doen, moet men graag doen en daarbij niet altijd op eigen vrijheid zien, of men het wel

verschuldigd is, maar zich door de wet van Christus gedrongen overgeven, om als dienaar de lasten van anderen te dragen.

20. En ik ben voor de Joden geworden als een Jood, ik heb Joodse gebruiken, dracht, kunst en wetenschap gevolgd, mij ook van de Joodse leervorm bediend (Hand. 16: 20; 21: 40 vv. ; 13: 15 vv., opdat ik de Joden winnen zou. Degenen die onder de wet zijn, die Joden, waarvan ik sprak, niet alleen wat hun nationale, maar ook wat hun godsdienstige eigenaardigheid aangaat, ben ik geworden als onder de wet zijnde, hoewel ik toch als Christen niet meer daaronder sta (Gal. 2: 19). Ik heb mij aan de ceremoniën van de wet onderworpen (Hand. 18: 18; 21: 23 vv.) opdat ik degenen, die onder de wet zijn, winnen zou.

21. a) Voor degenen, die zonder de wet zijn, de heidenen (Rom. 2: 12) ben ik geworden als zonder de wet zijnde, zodat ik bij voorkomende gevallen Joodse gewoonten, als bijvoorbeeld wat het gebruik van voedsel aangaat, heb nagelaten of mij van de Griekse wijze van voordracht heb bediend (Hand. 17: 22 vv.) (Voor God nochtans niet zonder de wet, maar voor Christus onder de wet, onderde wet, die Christus gesteld heeft, zodat ik hier alleen de ceremoniële wet bedoel), opdat ik degenen, die zonder de wet zijn, winnen zou.

a) Gal. 2: 3.

22. a) Ik ben voor de zwakken in de Christelijke gemeenten (Hoofdstuk 8: 7 vv. Rom. 14: 1; 15: 1. 1 Thess. 5: 14. geworden als een zwakke, opdat ik de zwakken winnen zou en hen zou doen winnen in juiste kennis en in voor God welgevallige wandel. Voor allen, met wie ik te doen had, ben ik naar hun bijzondere toestand alles geworden, zodat ik mij gevoegd heb naar de meest onderscheiden omstandigheden, opdat ik immers enigen behouden zou.

a) 1 Kor. 10: 33. Gal. 6: 1.

Paulus vertrouwt van de bekendheid, die zijn lezers over zijn karakter hebben, dat zij vanzelf zullen begrijpen dat hij in deze gehele voorstelling van zijn zich schikken geen onchristelijke accommodatie of zucht om mensen te behagen zullen zien, maar de praktische wijsheid van de ware Christelijke liefde en zelfverloochening in het leraarsambt (vgl. ook Gal. 1: 10; 2: 3-5). Deze praktische wijsheid moet temeer beschouwd worden als vrucht van de ervaring onder de leiding van de Geest, hoe vuriger en beslister zijn temperament was en wie kan nagaan, hoeveel hij op deze weg heeft teweeg gebracht?

De vrome kan zich op verschillende wijzen voordoen; want niets is menigvuldiger dan de middelen en wegen van de goddelijke wijsheid en genade, om haar bedoelingen te volvoeren. Er is echter een groot onderscheid tussen het geoorloofde zich schikken van de Christen en de sluipwegen van de wereldwijzen.

Het grote doel van Paulus was niet slechts te onderwijzen, te verbeteren, maar ook te behouden. Alles wat hieraan te kort schoot zou hem hebben teleurgesteld; hij wilde de mensen vernieuwd zien van hart, verzekerd van de vergiffenis van hun zonden, geheiligd, in één woord "behouden". Hebben wij met al onze Christelijke werkzaamheden een minder doel ons voorgesteld? Laat ons dan onze wegen verbeteren; immers, wat zal het op de laatste groten dag baten dat wij de mensen onderwezen en hun de zedewet voorgehouden hebben, als zij voor God verschijnen zonder behouden te zijn. Onze kleren zullen met bloed bevlekt zijn, als wij ons leven lang naar een lager doel hebben gestreefd en vergeten hebben dat de mensen behoefte hebben aan verlossing. Paulus kende het verval van de natuurstaat van de mensen en

daarom probeerde hij niet hen op te voeden, maar hen te behouden. Hij zag de mensen in de hel verzinkend en daarom sprak hij niet van hen te beschaven, maar hen van de toekomende toorn te behouden. Om hen de zaligheid te brengen gaf hij zich over met onvermoeide ijver aan de verkondiging van het Evangelie, heinde en verre, de mensen waarschuwend en smekend zich met God te laten verzoenen. Dringend waren zijn gebeden, onafgebroken zijn werk. Zielen te behouden was zijn levensdoel, zijn enige ijverzucht en hartstocht. Hij werd aller dienaar, zwoegde voor zijn geslacht en voelde een nameloos wee in zich, als hij het Evangelie niet verkondigde. Zijn eigen inzichten had hij graag feil om het vooroordeel te mijden; in onverschillige zaken gaf hij eigen wil gevangen en als men maar het Evangelie wilde aannemen opperde hij geen vragen over vormen of plechtigheden; het Evangelie was voor hem de ene alles beheersende zaak. Als hij slechts enigen mocht behouden, dan was hij voldaan. Deze was de kroon, waarnaar hij streefde, het enige en voldoende loon van al zijn arbeid en zelfverloochening.

23. En dit doe ik omwille van het Evangelie, opdat dit overal ingang en opname vind, opdat ik het met hen, die ik daarvoor win, ook deelachtig zou worden, namelijk dezaligheid en de schatten, die het hier beneden reeds geeft en voor de toekomst belooft.

Merk de ootmoed van de uitdrukking op. Hij, die meer gearbeid heeft dan allen, heeft toch alleen voor zichzelf de zaligheid met de gelovigen gemeen, hij heeft geen hoger loon op het oog.

Met deze woorden, die de beste verklaring van vs. 15-18 geven, gaat de apostel nu reeds tot het volgende over. Hij toont aan hoe het geenszins iedereen vrij staat of hij ook met zodanige zelfverloochening van zijn recht afstand doen, of wel daarop onverzettelijk zal blijven staan. Hijzelf verloochent zich op deze manier om het Evangelie om de daarvoor beloofde zegeningen deelachtig te kunnen worden.

Waar men het Evangelie en zijn kracht en zijn zegen en zijn dierbare beloften wil verkrijgen, daar maakt men er geen bezwaar om af te dalen, evenals de Zoon van God in Zijn vernedering tot ons heeft gedaan.

c. Vs. 24-Hoofdst. 10: 13. De apostel wekt de Korinthiërs op zijn grondstellingen in beoefening te brengen. Ieder gelovige toch moet naar de omstandigheden, waarin hij leeft, zichzelf verloochenen. Paulus vergelijkt het leven van de Christen met een wedloop, zoals die bij de grote Griekse feesten, ook op de Isthmus, in de nabijheid van Korinthe, op bepaalde tijden geregeld werden gehouden. De Christenen mogen het niet laten bij het lopen naar het doel, maar zij moeten de overwinnaar, die werkelijk het loon ontvangt tot voorbeeld nemen en om een loper te kunnen worden, die een goed uitzicht op de prijs heeft, daartoe behoort volgens het oordeel van de Griekse lopers een grote zelfverloochening. De apostel haalt nog een ander voorbeeld uit die wedstrijden aan: het vuistgevecht. Hij stelt het lichaam, dat orgaan van lagere begeerten, voor als de tegenstander, die men door vuistslagen moet overmeesteren en als overwinnaar zich tot knecht moet maken. Zijn rede wordt steeds ernstiger en dringender als hij hierop nader spreekt over het waarschuwend voorbeeld van het Israël, dat van Egypte naar Kanaän reisde. Hierdoor wijst hij aan dat het niet genoeg is genade te hebben ontvangen, maar dat men daarin moet blijven tot aan het einde, om niet van het ene vallen tot het andere te komen en altijd dieper in het verderf te storten en ten slotee geheel verloren te gaan.

EPISTEL OP ZONDAG SEPTUAGESIMA

Omdat de geestelijkheid reeds met deze zondag haar vasten beginnen moest, verkreeg die in de mond van het volk de naam van "Herenvasten", ter onderscheiding van de vastenstijd van het volk, die met aswoensdag begint. In deze brief nu vermaant de apostel, zich beroepend op zijn eigen voorbeeld, tot het worstelen om de onvergankelijke kroon, bijzonder wijzende op de plicht om het lichaam in bedwang te houden.

Dadelijk bij het intreden van de vastentijd wordt ons zeer nadrukkelijk gezegd: "niets baat u, als u niet echt strijdt tegen eigen vlees en bloed; de Heere heeft Zijn vlees geofferd aan het hout, u moet uw vlees ook offeren, doden. "

De zelfverloochenende liefde, die graag van haar recht en haar vrijheid terwille van de naaste afstand doet, heeft de apostel zijn lezers aanbevolen. Hij heeft hen erop gewezen hoe hij zelf uit zuivere liefde tot hen in velerlei opzichten geen gebruik heeft gemaakt van zijn recht en zijn macht, hem als apostel van Jezus Christus gegeven, opdat hij hun zielen voor het Evangelie zou winnen. Hij houdt hen voor hoe het einddoel van zijn arbeid is, dat hij tegelijk met hen de zaligheid verkrijgt, die in het Evangelie van Christus aan allen wordt aangeboden. In onze afdeling gaat hij er nu toe over om de lezers als navolgingswaardig voorbeeld voor te stellen wat hij zich heeft getroost en hoe hij alles op zich heeft genomen, om de zaligheid niet te verliezen. Hij vergelijkt het leven van de Christen met een strijd, waarin ernstige zelfverloochening moet plaats hebben, zal men de overwinning behalen. De hoge ernst van het leven van de Christens: het is zo ernstig 1) om de verloochening, die het eist; 2) om de strijd, die het brengt; 3) om het oordeel, waarmee het eindigt.

Loopt u om het loon van de aarde of om de kroon van de hemel?
1) Daar is het een vergankelijke krans, hier een onvergankelijk kleinood; 2) daar kan slechts één winnen, hier mag ieder hopen: 3) daar is de weg breed, hier loopt men binnen goddelijke perken; 4) daar is de prijs onzeker, hier is die voor de getrouwe strijder zeker.

De betekenis van de heilige sacramenten voor de loop en strijd van de Christen: 1) de doop stelt de Christen aan het begin van de weg en maakt hem geschikt tot de loop naar het doel; 2) het avondmaal verkwikt de Christen in zijn lopen naar het doel en geeft hem kracht tot de zegerijke strijd; 3) doop en avondmaal beide brengen de Christen alleen dan tot het doel, in zoverre hij de genade, die zij ons verzekeren, getrouw gebruikt tot een juiste loop en een ware strijd.

"Loop zo, dat u de prijs mag verkrijgen. " Wij beschouwen 1) de grenzen, waarbinnen de Christen om de prijs loopt; 2) de juiste manier van lopen; 3) de prijs, waarvoor wij moeten lopen.

Het beeld van een strijder van God: 1) waarnaar een strijder van God moet zoeken; 2) waarvan hij zich moet onthouden; en 3) hoe hij moet strijden.

Ons leven hier beneden een loop, een strijd, een pelgrimsreis;
1) een prijs is ons voorgehouden, waaromn wij moeten lopen; 2) een kroon wordt ons bewaard, die wij moeten winnen; 3) een hemels Kanaän is ons beloofd, waarheen wij moeten streven.

24. Weten jullie niet, dat, die bij de Griekse wedstrijden in a) de loopbaan, de renbaan van 125 geometrische schreden, lopen, allen goed lopen, maar dat een de prijs ontvangt, bestaande in een zegekrans uit pijnboomtakken en klimopranken? Loopt zo, zoals het volgens het

voorbeeld van dezen ene in vergelijking met zijn medestrijders nodig is, dat u die u voorgehouden prijs (2 Tim. 4: 7 v.) mag verkrijgen (1 Tim. 6: 12. Hebr. 12: 1 v.).

a) Gal. 2: 2; 5: 7.

Hoe Paulus in de manier van leren voor de Grieken een Griek, de Joden een Jood werd (vs. 20 vv.), daarvan vinden wij hier in vs. 24-27 en vervolgens in Hoofdstuk 10: 1-11 zeer duidelijke voorbeelden. Wat een ernst van verloochening en wat een ingespannen strijden wordt gevorderd om de zaligheid te krijgen, die als prijs van de overwinning is voorgehouden; dat doet hij de Korinthiërs in deze verzen, die voor ons liggen, voelen door te wijzen naar de Griekse kampspelen, zoals zij die in hun onmiddellijke nabijheid hadden, op de Isthmische spelen. Op de opheldering uit het Helleense leven volgt verder in Hoofdstuk 10: 1 vv. een uit dat van Israël; want datgene, wat ook hier wordt opgehelderd en verzekerd is de gedachte, die van vs. 23 af de meest heersende is, dat de deelname aan de zaligheid, aan de heerlijkheid in het Evangelie beloofd, tot voorwaarde heeft de ernst van de zelfverloochening.

De spelen of wedstrijden waren de vreugde en de trots van de Grieken; zij droegen het karakter van volksfeesten. De jeugd oefende zich jaar uit jaar in voor deze; in alle steden waren daarom gymnasia of oefenscholen. Geheel Griekenland nam dan aan de wedstrijden het levendigste aandeel; men stroomde daarheen van alle kanten tezamen en de gevierdste dichters hadden hun harpen reeds gestemd om de overwinnaar te prijzen. Het was de hoogste roem de zegekrans te hebben behaald. De overwinnaar kon zeker zijn dat hij door zijn medeburgers in triomf in zijn vaderland zou worden teruggeleid en zijn naam lange tijd in ere zou worden gehouden. De spelen bestonden in een vijfvoudige wedstrijd: in springen, lopen, werpen met de discus, worstelen en vuistvechten. De beroemdste waren die te Olympia, in het landschap Elis, waarnaar de Grieken ook de tijd berekenden (Olympianen) maar ook dicht bij Korinthe, of de Isthmus Ac 18: 1, werden alle vier jaren dergelijke spelen gebonden. Aan deze denkt dus de apostel wel in de eerste plaats, de Korinthiërs moesten ten minste wel voor alle andere aan deze denken. Paulus noemt echter niet de vijfvoudige strijd, hij neemt daaruit slechts een tweetal, ten eerste de wedloop, die oorspronkelijk de enige soort van kampspel geweest is en ook later de voornaamste bleef en vervolgens (vs. 26 v.) het vuistgevecht.

"Weet u niet", zo begint de apostel, als hij op de wedloop in de Griekse spelen wil wijzen; de Korinthiërs wisten wel, hoe het bij hun Isthmische spelen toeging; maar met zo’n oog, als waarmee Paulus deze wedlopers aanzag (Fil. 3: 12 vv.), hadden zij ze nog nooit beschouwd. Binnen de afperkingen of de renbaan (van 600 Griekse voeten of 1/40 geofgr. mijl lengte) liepen de mededingers allen van één punt naar een doel; maar slechts één, de overwinnaar in het lopen, verkreeg de prijs. Evenals deze éne moeten wij Christenen allen lopen, opdat wij onze prijs behalen.

De loop van de Christen onderscheidt zich daardoor van de wedloop in de heidense kampspelen, dat alleen bij de eerste voor allen lopers het verkrijgen van de prijs mogelijk is. De apostel wil er echter ook op drukken hoe het lopen in de renbaan nog niet het verkrijgen van de prijs waarborgt, hoe niemand moest denken dat hij, omdat hij in gemeenschap liep van hen die om de prijs zich inspanden, daarom reeds van het verkrijgen van het eeuwige leven volkomen zeker kon zijn. Daarop wil Paulus zeggen, komt het aan, dat men zo loopt, als het nodig is, opdat men de prijs verkrijgt. De Christen moet zo lopen, dat het een prijs waard is; hij moet in zijn geestelijk lopen zo ernstig en bestendig zijn als die éne, die in de wedloop door de beslissing van de kamprechter de prijs ontvangt.

De tegenstelling van "allen, die in de loopbaan lopen" en van de "ene, die de prijs ontvangt" wijst op het gevaar van bij een reeds gemaakt begin in het Christendom zonder volhardende ernst in het voortgaan, het wit van het geloof (1 Petr. 1: 9) te verliezen en op de grote tegenstelling tussen het groot getal geroepenen en het klein getal van de uitverkorenen (Matth. 20: 16). Dat dan Paulus schrijft: "loopt dan zo, dat u die mag verkrijgen" komt daarvan, dat hij, hoewel uitgaande van zichzelf, van manier en doel van zijn lopen, van zijn moeite en van zijn loon en daartoe terugkerende (vs. 23 en 26 v.) zich toch niet scheiden kan van zijn makkers in de strijd, van zijn deelgenoten aan de zaligheid, noch van de gedachte aan hen. Hij trekt ze door het aanschouwen van de menigte van strijders in het beeld bewogen, met zich, ook hier proberend ze te winnen.

25. a) En een ieder, die om prijs strijdt, die in de wedstrijden bij de Griekse spelen wil optreden als mededinger om de prijs, onthoudt zich reeds maanden tevoren in alles wat aan de vlugheid en lenigheid van het lichaam nadelig zou kunnen zijn. Zo moeten wij Christenen alles vermijden wat ons tot ons lopen traag of ongeschikt zou kunnen maken. Deze, de Griekse strijders dan doen wel dit, opdat zij in de zegekrans een verderfelijke kroon zouden ontvangen, maar wij onthouden ons van al wat ons zou kunnen schaden om b) een onverderfelijke kroon, de erfenis van de hemel te verkrijgen (1 Petr. 1: 4; 5: 4. Jak. 1: 12).

a) 2 Tim. 2: 4. b) 2 Tim. 4: 8.

Het "een ieder die strijdt", doelt op iedere soort van wedstrijd in de Griekse spelen en sluit het meer bijzondere wedlopen in zich. De strijders moesten zich tien maanden lang op de strijd voorbereiden, door onthouding van wijn, van geslachtsgemeenschap en van bezwarende voedseln, maar niet van goed vlees. Ook bij de geestelijke wedlopers, de Christenen, vindt een onthouden plaats van alles, alleen ligt bij deze op zedelijk gebied wat bij de eersten, de Griekse wedstrijden, op lichamelijk gebied lag.

O, zaligheid te verkrijgen is geen kinderspel! Zonder onze moeite is zij verworven, de prijs is daar aanwezig; maar u moet er om worstelen in ernst. Vrees en sidderen (Fil. 2: 12) is nodig om daar te komen, waar de overwinnaars de kroon wordt opgezet.

"Voor een eeuwige kroon het nietige leven geheel. " Aldus behoort het bij een ware Christelijke strijder te zijn. Met het oog op de eeuwige heerlijkheid, de kroon van het leven, is geen offer hem te groot, is hij besloten tot elke verloochening, doet hij de natuur geweld aan en wordt hij niet moe om in de kracht van de Geest de lusten van het vlees te doden (Rom. 8: 13. Gal. 5: 24. Kol. 3: 5). Degenen die Christus willen toebehoren, maar aan enige natuurlijke neiging toegeven, het vlees te goed doen of ten minste het niet willen kruisigen, alhoewel het geestelijke leven eronder lijdt en zij in hun loop naar het hemelse dal daardoor gehinderd en opgehouden worden, worden ten diepste beschaamd door de kinderen van de wereld (Luk. 16: 8), die om een tijdelijke winst, of om roem zich de grootste inspanningen, de smartelijkste ontberingen laten welgevallen, ja er lichaam en leven op zetten om hun doel te bereiken.

26. Ik loop dan zo, terwijl ik mij beijver het voorbeeld te volgen van een wedloper of wedstrijder van de juiste aard, niet als op het onzekere, als een die geen vast doel op het oog heeft en wiens stappen gene bepaalde richting hebben; ikstrijdt zo, zoals ook u het vuistgevecht moet doen plaats hebben, niet als de lucht slaand, omdat hij zijn werkelijke tegenstander niet kent en nu verzuimt zijn slagen op dezen te richten.

Het was lang na zijn bekering dat Paulus deze regels neerschreef. Toen kon hij zeggen: Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin. " Ontbonden en met Christus te zijn, was hem zeer verre het beste. Hij was verzekerd dat er een kroon voor hem was weggelegd en ziet, hoe het echter zijn ernstige begeerte was, het goddelijke leven meer en meer in zich te zien ontwikkelen. Hij was zoals de wedlopers, die bij de Griekse spelen de prijs probeerden te behalen. Met dezelfde ijver moeten allen, die door God bekeerd zijn, hun zaligheid zoeken. Loop zo, dat u die mag verkrijgen. Het is geen ongewoon verschijnsel dat de mensen zich na hun bekering aan vadsige rust overgeven en in hun hart spreken: Mijn ziel is voor eeuwig behouden, nu is alle strijd voorbij. Paulus echter jaagde naar het wit.

27. Maar men kan nauwkeurig bij mij waarnemen hoe ik mij gedraag. Ik bedwing namelijk mijn lichaam en breng het tot dienstbaarheid 1). Ik sla toe op mijn lichaam als mijn eerste en voornaamste tegenstander en trek het als overwonnen achter mij. Ik doe dat, opdat ik niet enigszins, omdat ik anderen gepredikt heb en als heraut ze oproep om de strijd aan te vangen en hun de regels van de strijd bekend maak, zelf verwerpelijk wordt 2). Ik zoek voor mijn persoon, omdat ik mijzelf ook tot de wedstrijders reken, dat mij niet overkomt de prijs onwaardig geacht te worden, maar ik daarentegen met de prijs getooid uit de strijd ga.

1) De apostel voert zichzelf in als voorbeeld van een ware strijder. Ik loop of gedraag mij als Christen, zegt hij, op de wijze van één, die niet op het onzekere afloopt, maar van zijn doel wel bewust is. De eer van God, de zaligheid van zichzelf en van de naaste te bevorderen is het einddoel van al zijn arbeid. Als hij vervolgens voortgaat om zich voor te stellen als een vuistvechter, die niet in de lucht slaat, maar zijn tegenstander treft, gaat hij over tot een andere soort van wedstrijden.

Zoals hij zichzelf eerst enigermate gezien heeft in de loopbaan, zo ziet hij zich nu voor een atleet aan, voor een vuistvechter, een worstelaar; want bij de Griekse spelen werd niet alleen gelopen; er streden ook sterken met elkaar, zonder kleren, geheel met olie gezalfd, opdat het te moeilijker worden zou te grijpen en gegrepen te worden.

Bij de voorbereidingen, waardoor men zich toelegde om zich te oefenen tot de strijd met de werkelijke tegenstander, had een Skiamachie (spiegelgevecht) plaats, waarbij men luchtslagen deed. Dacht Paulus daaraan bij het woord "niet als een, die de lucht slaat", dan was zijn mening, dat hij niet in een gemakkelijk voorspel van de strijd was, zonder gevaar, maar in de hoofdstrijd zelf. Het beeld doelt echter zonder twijfel op de slagen, die bij de eigenlijke strijd missen, die door de lucht gaan en doelt op de onmannelijke, zichzelf sparende weekheid in de geestelijke strijd van de zelfverloochening. In bijzonder historische overbrenging heeft men daarbij gedacht op het gans nutteloze en doelloze gebruik dat de Korinthiërs van hun vrijheid maakten omtrent onverschillige zaken in de strijd met de zwakkeren.

Evenals bij het eerste beeld het vaste, voortdurende streven naar het doel wordt voorgesteld, zo komt het bij het tweede erop aan, dat men zijn kracht niet verspilt door onzekere slagen, die de tegenstander niet treffen, maar hem zo slaan dat men de strijd zegevierend eindigt. Nu wordt het lichaam, als het orgaan van de lagere begeerten voorgesteld als de tegenstander, die zijn bestrijder door vuistslagen overmeestert en als een overwonnene zich tot een knecht maakt.

De heiligmaking is werkelijk een strijd, die tegen ons vlees en bloed, tegen ons lichaam gericht is. De wereld kan ons het aankleven, als wij de verzoeker, de vijand van onze zaligheid in ons, hebben overwonnen. Wijzelf, zoverre wij nog uit het vlees zijn geboren en in

het vlees leven, zijn onze gevaarlijke en ergste vijanden. Willen wij overwinnen in de strijd die ons is opgelegd, dan moeten wij niet tegen de wereld, maar tegen vlees en bloed de wapenen keren en de aanval richten. Ons lichaam had zich begeven in de dienst van de zonde en zijn leden haar tot werktuigen gesteld. Nu moet het lichaam, dat zich aan die slavernij gewend heeft, tot vrijheid worden gebracht en de leden, die zich geheel vanzelf weer tot haar zondige werken in beweging stellen, onder strenge tucht nemen. De apostel spaart zichzelf in deze strijd niet; hij grijpt zijn lichaam niet aan met zachte handschoenen en is er ver vanaf om het slechts zachte bestrijkingen te doen ondergaan. Hij raapt al zijn kracht samen, hij laat zware, geduchte slagen vallen, hij mikt met deze naar de plaats, waar de slagen het meest gevoelig zijn, het meest pijn veroorzaken. Hij slaat zijn tegenstander flink weg in het aangezicht, zodat het opzwelt en bont en blauw wordt (want dit betekent het woord van de grondtekst, dat door "bedwingen" is vertaald (Luk. 18: 5). Hij slaat toe, al schreeuwt de vijand ook nog zo om genade; hij slaat toe, al veroorzaakt elke nieuwe slag ook weer de vreselijkste pijn. Hij slaat toe, tot de tegenpartij geheel overwonnen op de aarde ligt en zich gevangen geeft.

Paulus wil hier niet gelijk geven aan een valse ascese, deze veroordeelt hij (Fil. 2: 23): maar wel wil hij dat de vrijheid van het vlees beperkt wordt en wil hij de Korinthiërs vermanen in een waarlijk Christelijke zin het vlees met de lusten en begeerlijkheden te kruisigen (Gal. 5: 13 vv.).

2) De apostel vergelijkt zijn prediken, waardoor hij anderen tot de strijd tegen het vlees en tot het nieuwe leven van de geest in Christus Jezus opwekt, met het werk van een heraut, die de regels van de strijd bekend maakte en de strijders tot de strijd opriep. Hij roept ook hier zijn lezers op tot de geestelijke strijd: hij wekt ieder in het bijzonder onder hen op om te strijden, zodat men de prijs waardig wordt. Tevens wil hij waken dat hij niet zelf nutteloos blijft, doordat hij zelf niet doet wat hij zegt. Hij wil uit de strijd gaan als een, die met de prijs van de overwinning bekroond is, opdat zijn voorbeeld zijn lezers tot een licht zij en hen tot de strijd aanvuurt.

Deze is de ware theologie, dat de leraar ook zelf gehoorzaamt aan het woord van de waarheid, dat hij als voorbeeld de kudde voorgaat en toont dat het mogelijk is. Die daarin Christus volgt, is Hem aangenaam en de mensen tot nut.

Niet dat Paulus niet van zijn zaligheid verzekerd was, maar hij was tevens innig overtuigd dat zijn verheven bediening in de gemeente hem niet zou behouden, dat, hoewel hij een apostel - de apostel van de heidenen was - die overvloediger gearbeid had dan al de overigen tezamen, hoewel duizenden door zijn prediking bekeerd waren, toch wist hij, dat dit hem niet voor verwerping vrijwaren kon. Judas had ook anderen gepredikt en was toch ook zelf verworpen geworden. Zo was ook Paulus overtuigd dat hij, als hij hier op aarde in de zonde geleefd had, in de hemel verwerpelijk zou zijn. Hij wist dat er een onverbreekbaar verband gelegd is tussen een leven in de zonde en een eeuwige verwerping en daarom was dit hem steeds een sterke aansporing tot heilige ijver voor de dienst van de Heere. "Verwerpelijk bevonden te worden", dat was hetgeen hij boven alles vreesde. Hetzelfde woord wordt vaker vertaald door "verworpen. " Het is afkomstig van het zuiveren van de metalen, waarvan men het schuim, of het deel dat weggeworpen wordt, verwerpelijk of verworpen noemt. Wat zegt het: verwerpelijk te worden! De goddelozen zullen van Gods aangezicht verworpen worden (Matth. 25: 41): "Ga weg van Mij, vervloekten (2 Thess. 1: 9): "Welke tot straf lijden zullen het eeuwig verderf, van het aangezicht van de Heere en van de heerlijkheid van Zijn sterkte. a) Zij zullen zijn verre van Christus. Nu zijn de goddelozen vaak zeer dicht in de nabijheid

van Christus. Hij staat aan hun deur en Hij klopt. De hele dag houdt Hij Zijn handen tot hen uitgestrekt. Hij spreekt tot hen in de Bijbel en door de prediking van het Evangelie. Hij roept: Kom hier tot Mij en Ik zal u rust geven. Dan: die tot Mij komt, zal ik geenszins uitwerpen. Maar als Christus eenmaal dit vonnis heeft uitgesproken: "Ga weg van Mij, vervloekten", dan klopt Hij niet meer aan de deur van het hart - dan geen dringende nodiging - geen liefelijke roepstemmen meer. Christus is de enige weg tot de Vader, maar de toegang tot die weg is dan voor eeuwig ontzegd. Christus is de enige deur, maar die is dan voor eeuwig gesloten. Met Christus te zijn, dat zal eigenlijk de hoogste zaligheid van de verlosten uitmaken. "Heden zult u met Mij zijn. " Hebbende begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn. Zo zullen wij altijd met de Heere zijn, Zijn dienstknechten zullen Hem dienen en zij zullen Zijn aangezicht aanschouwen. Dit maakt de stof van de eeuwige vreugde uit in het hart van de verlosten. Maar de goddelozen zullen van deze zaligheid buitengesloten zijn. "Bind hem handen en voeten en werp hem uit in de buitenste duisternis. " b) Verre van God. - Het is waar, de goddelozen kunnen nooit uit de tegenwoordigheid van God verbannen worden (Ps. 139: 8). "Bedde ik mij in de hel, zie, U bent daar. " Job zegt: "De hel is naakt voor Hem en geen deksel is er voor het verderf (Job 26: 6). Door de kracht van Zijn almacht heeft Hij het verderf geformeerd en door de adem van Zijn mond heeft Hij het ontstoken (Jes. 30: 33). "De adem van de Heere zal hem aansteken als een zwavelstroom. " Maar zij zullen verstoken zijn: ten eerste van de zaligheid, die bij God gesmaakt wordt. God sprak tot Abraham: "Ik ben uw schild en uw loon zeer groot. " God geeft Zichzelf geheel aan de gelovige ziel en zegt tot haar: Ik zal u tot een God zijn. Asaf zegt: "God is de rotssteen van mijn hart en mijn deel in eeuwigheid. Wie kan de zaligheid beschrijven van hen die bij God zijn, die God, de oneindige God, tot hun deel hebben ontvangen? Daar zal de mens buiten Christus voor eeuwig van verstoken zijn. God zal uw deel niet zijn. Al zijn krachten en eigenschappen zullen tegen u gekeerd zijn. Ten tweede: van de liefde van God. "In uw goedgunstigheid is het leven. " Deze liefde van God wordt door de gelovigen reeds op aarde genoten. Een straal van Gods vriendelijk aangezicht is genoeg om het hart van de Christen met meer dan engelen blijdschap te vervullen en het hart van de eenzame weduwe van vreugde in haar binnenste te doen juichen. Van dit alles zullen zij, die niet in Christus gevonden worden, voor eeuwig zijn uitgesloten en in plaats daarvan zal de toorn van God in alle eeuwigheid op hen blijven. Vreselijk is het om te vallen in de handen van de levende God. " Ten derde: Zij zullen buitengesloten zijn van Gods zegeningen. God is de bron van alle zegen. Al het geschapene is slechts in zoverre goed en liefelijk voor ons, als God wil, dat dit zij. De zon verwarmt ons, het voedsel, dat wij nuttigen, onderhoudt ons leven, onze vrienden veraangenamen ons bestaan, omdat God hen dit in het hart geeft en Hij het zo gewild heeft. Al de vreugde van deze aarde is het afschijnsel van dat ongeschapen licht; maar scheidt de mens van zijn God en alles verkeert in tastbare duisternis. God is de bron van alle blijdschap, scheidt de mens geheel van zijn God en geen schepsel kan hem de geringste vreugde meer doen smaken, ziedaar wat het zegt om verwerpelijk, voor eeuwig van God afgescheiden te worden. Al bestond er geen poel van vuur, dit zou op zichzelf reeds een hel zijn.

HOOFDSTUK 10

VLESELIJKE GERUSTHEID TE MIJDEN

1. En ik wil niet, broeders, om u de zo-even besproken waarheid, dat wel vele geroepenen maar weinigen uitverkorenen zijn, uit het leven van Israël duidelijk te maken, dat u onwetend bent (Rom. 1: 13; 11: 25), dat onze vaders allen onder de wolk waren, die hen beschermde tegen Egypte's koning en leger en b) allen door de zee doorgegaan zijn, waarvan het water ter rechter en linker kant als muren stond (Ex. 14: 19 vv.).

a) Exod. 13: 21. Num. 9: 18. Deut. 1: 33. Neh. 9: 12, 19. Ps. 78: 14; 105: 39. b) Exod. 14: 22. Joz. 4: 23. Ps. 78: 13.

2. En allen in Mozes gedoopt zijn in de wolk en in de zee, omdat zij aan hem als de middelaar van het Oude Verbond (Gal. 3: 19), door God als Zijn vrijgemaakte gemeente werden overgegeven tot verdere leiding en verzorging en ook verplicht waren hem te volgen (Ex. 14: 31);

3. En allen hetzelfde geestelijke voedsel gegeten hebben (Ex. 16: 13 vv. Ps. 78: 23 vv. Wijsh. 16: 20 v.

4. En allen dezelfde geestelijke drank gedronken hebben (Ps. 78: 13 vv.) in het water, dat de Heere op wonderbare manier schonk; want zij dronken zo vaak zij zo uit de rotssteen gedrenkt werden (Ex. 17: 6. Num. 20: 11. Ps. 78: 15 v. Jes. 48: 21), uit de geestelijke steenrots, die volgde 1); en de steenrots was Christus en nu gaat ons, die Christenen zijn, die gebeurenis zo veel temeer aan, omdat wij met diezelfde Heer te doen hebben als zij.

Deze uitdrukking is zeer onderscheidelijk opgevat. Onzes erachtens zegt het woord volgens de bekende stijl van de LXX gehoorzamen; de rotssteen in Rafidim werd door Mozes geslagen, om op een wonderdadige manier water op te leveren en hij volgde of gehoorzaamde Mozes, zodat er meteen een stroom van water uit voortkwam.

5. Maar in het merendeel van hen, namelijk in allen, die ook uit Egypte waren getrokken, uitgezonderd alleen de twee mannen (Num. 14: 20 vv. ; 26: 65, heeft God geen welgevallen gehad; want zij zijn allen, met uitzondering van die twee, in de woestijn neer geslagen (Ps. 106: 26. Hebr. 3: 17).

De apostel is in Hoofdstuk 9: 23 vv. ertoe overgegaan om te spreken van het bedwingen van zichzelf, dat de roeping van de Christen is, als hij zijn Christelijke loopbaan zo wil volbrengen dat hij de zegeprijs behaalt. Hij heeft zichzelf als een voorbeeld voorgesteld, evenals vroeger ten opzichte van zijn afstand doen van datgene, waarop hij recht had, zo ook nu, wat het bedwingen van zichzelf aangaat. Nu blijft hij in dezelfde zamenhang van gedachten, als hij van Hoofdstuk 10 af feiten herinnert uit de gebeurenis van het volk van God, dat op de weg van Egypte naar Kanaän was, gebeurtenissen die bewijzen dat men zonder die betoming van het lichaam en van zijn behoeften en begeerten, vrezen moet om verwerpelijk bevonden te worden, ja zelfs op de weg van het heil nog verloren kan gaan. Hij gebruikt de vorm, of hij een ontzaglijke mogelijkheid wil bevestigen, die hij zelf voor ogen houdt. Hij wijst op die feiten, met een "ik wil niet, dat u onwetend bent" die inleidend. Omdat die feiten de lezers zelf bekend waren, is die inleiding alleen daardoor te verklaren dat hij ze, zowel wat de genadestaat, als wat het lot van Gods volk aangaat, wil overbrengen op het

Nieuw Testamentische en dus wil toegepast hebben op de lezers, op de Christelijke gemeente. Paulus noemt het volk, dat uit Egypte naar Kanaän trok, "onze vaders" in geen andere zin, dan waarin hij ook Abraham "onze vader" noemt (Rom. 4: 1; 12 en 16), namelijk in zoverre de Nieuw Testamentische gemeente, de in haar ingelijfde heidenen ook ingesloten, in het Oud Testamentische volk van God zijn voorvaderen heeft (Gal. 3: 29). Hij wil nu ook duidelijk maken, die inwendige verwantschap er bestaat tussen de genade, die aan die vaderen, allen zonder onderscheid en die de Christenen, eveneens allen zonder onderscheid zijn overkomen. Daarom denkt Paulus er aan hoe de eersten onder de wolk zijn geplaatst, die beschermend en leidend boven hen zweefde en aan hun wonderbare redding door de zee. Hij voegt daar dadelijk bij dat zij hierdoor in Mozes gedoopt zijn. Hij spreekt van hun wonderbare spijziging en drenking in de woestijn en noemt voedsel en drank geestelijk, terwijl hij Christus als Degene voorstelt die hun de wonderbare drank heeft toegedeeld. De uitdrukking "zij werden in Mozes gedoopt", is alleen verstaanbaar als wij in het oog houden dat zij aan de Christelijke doop moet doen denken. Wat de Israëlieten toen gebeurde en te vergelijken was met de Christelijke doop, plaatste hen in een gelijke verhouding tot de persoon van Mozes, als deze de Christenen tot de persoon van Christus, omdat dit hen verbond gehoor te geven aan zijn leiding. In hoeverre het voorgevallene zelf een dopen kan worden genoemd, is af te leiden uit hetgeen het volk daarmee gebeurde, dat de wonderbare wolk het onder zijn bescherming nam en de zee een ruimte gaf om door te trekken. Het zijn onder de wolk en het uitgaan uit de zee komt overeen met die overstroming met water bij de doop, die, omdat zij overstroming met de Heilige Geest afbeeldt, de dopeling overbrengt uit de staat van de Adamitische mensheid in de gemeenschap van Christus. Niet alleen met de doop, maar ook met het avondmaal van de Heere is iets afbeeldends de vaderen ten deel geworden en wel, evenals het eerste bij de uitvoering uit Egypte, zo ook dit op de weg van Egypte naar Kanaän. Zij hebben eten tot voedsel, drank tot verkwikking verkregen, die daarom geestelijk worden genoemd, omdat zij, hoewel in aard en werking van aardse natuur, toch hun oorsprong niet hadden in de orde van de schepping, maar in een daad van God ter zaligheid (vgl. Gal. 4: 29). Door de bijvoeging: "Zij dronken uit de geestelijke steenrots, die volgde en de steenrots was Christus", wordt die verklaring over het drenken in het bijzonder gerechtvaardigd. Het manna kwam zeker voor als wonderbrood, wat zijn gesteldheid aangaat, alsmede door de aard en de manier waarop het werd verkregen en omdat vroeger en later dusdanige voedsel niet had bestaan. Het water, dat uit de steenrots kwam na de aanraking van Mozes’ staf, was geen ander, dan dat de mensen ook anders dronken, maar de oorsprong ervan maakte het tot een geestelijke drank, omdat het niet de natuurlijke rots was, die aan haar plaats bleef en het ten gevolge van natuurlijke gesteldheid opleverde, maar een geestelijke rots, die volgde. De rots, die Israël geleidde, was de Heere, die de Schrift (Jes. 30: 29 vgl. Deut. 32: 15; Ps. 18: 30) de "rotssteen van Israël" noemt. De apostel zegt nu daarvoor, die was Christus en brengt daardoor dit toedienen van drank in verband met het Nieuw Testamentische, met het aanbinden van de drinkbeker van Christus, evenals het gebeurde bij Israëls verlossing uit Egypte door de uitdrukking: "zij werden gedoopt met de Christelijke doop" wordt in verband gebracht. Dat hij er zo toe dringt om in die rotssteen van Israël dadelijk Christus te zien, heeft zijn oorsprong in het feit, dat alle werk ter zaligheid van die God, die het Oude Testament predikt, een werk is van die God, die in de wereld komt en in zoverre van die Christus was, die de Nieuw Testamentische gemeente als haar Heer belijdt; want sinds Hij geopenbaard is, weten Zijn gelovigen Hem, die in de wereld is gekomen, die God is en de God, die Hem in de wereld gezonden heeft, te onderscheiden, terwijl te voren dit onderscheid in de éne naam van de Heere verborgen was geweest.

Paulus heeft een voorliefde voor de spreekwijze, waarmee hij hier de rij van zijn waarschuwende voorbeelden begint: "ik wil niet dat u onwetend bent" (vgl. Hoofdstuk 12: 1.

2 Kor. 1: 8. 1 Thess. 4: 13 Zij vestigt de aandacht nadrukkelijk op een waarheid, of nog niet voldoende erkend òf nog niet geheel toegepast. Zij komt nooit anders voor dan verbonden met de uitdrukking "broeders", dat natuurlijk bedoelt niet alleen opmerkzaamheid te wekken, maar ook zich ingang te verschaffen.

Hij wil daardoor brengen tot toepassing van zijn eigen voorbeeld op de lezers, alsof hij wilde zeggen: "ik ben er voor bezorgd, dat ik niet zelf verwerpelijk wordt; draag gelijke zorg voor uzelf; denkt er aan, hoe aan Israël, ondanks alle genade die het heeft ontvangen, eindelijk het oordeel van de verwerping is uitgeoefend. Zeg niet, wij hebben doop en avondmaal, hoe kan de zaligheid ons ontgaan? Israël heeft ook iets dergelijks gehad en toch is ten slotte het grootste getal van zijn leden (die uitdrukking: "het merendeel" verkrijgt daardoor groot gewicht, dat aan de lezers het kleiner deel niet onbekend kon zijn) een prooi van het verderf geworden. " De betoningen van genade, waarin Israël zich mocht verheugen en die de voorbeelden zijn voor de Nieuw Testamentische genade van de gemeente van God, worden nu door de apostel aangevoerd.

Van groter belang is de bij elkaar plaatsing van doop en avondmaal, als van de beide Nieuw Testamentische tekenen van gemeenschap, waarvoor Paulus' Oud-Testamentische analogie opzoekt. Zij is een getuigenis voor de overtuiging van de Protestanten over het tweetal van de sacramenten.

Waarop de apostel bij het optellen van de goddelijke zegeningen aan de vaderen hoofdzakelijk wil drukken, toont het vijfmaal herhaalde "allen", waarmee hij terugwijst op het gezegde in Hoofdstuk 9: 24 "allen goed lopen. " Het slotwoord van het Septuagesima Evangelie, "velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren" gaat samen met het einde van het Septuagesima-hoofdstuk: "allen hebben de daden van Gods genade, waardoor zij werden geroepen, ondervonden, maar aan de meesten van hen heeft God geen welgevallen gehad. " Evenals nu Petrus in het water van de zondvloed, dat de reddingsark boven de veroordeelde wereld droeg, het doopwater afbeeldt, zo laat ons Paulus in de Rode zee, die door de wolk gewijd is tot reddingswater, een voorbeeld zien van onze doop. Het sacramentele voorbeeld van de doop, de besnijdenis, droegen de kinderen van Abraham, elk in het bijzonder aan hun lichaam, maar met wolk en zee werden zij tot een volk gedoopt, allen tot één lichaam (Hoofdstuk 12: 18). Daarom zegt Paulus: zij werden met de wolk en de zee gedoopt, in Mozes, de middelaar van het verbond van de wet en de leidsman, die met de staf van God ontvangen, het volk leidde en regeerde. Maar in Mozes was voor hen Christus aanwezig, in wie wij gedoopt zijn met water en geest, want begrepen in het woord en de daden van Mozes bood de Heiland en Overste van hun zaligheid Zich hun aan en het geloof van het volk vestigde zich door Mozes op Christus in het beginsel van het geloof van het hele volks, zodat het hele leger van de Heere op een dag uit Egypte trok en, zoals Melanchton zegt, in vertrouwen op het woord van Mozes in de zee daalde. Als Paulus verder het voedsel en de drank van de vaderen in de woestijn "geestelijk" noemt, dan doet hij het in de eerste plaats daarom, omdat het manna en het rotswater geen voortbrengselen van de natuur waren, maar gaven door het woord van God voortgebracht (zoals ook in Gal. 4: 29 Izaak gezegd wordt naar de Geest geboren te zijn); ook het brood, dat op aarde groeit, tot het water, dat men uit de put schept, zijn gaven van God, maar is het manna, dat van de hemel neerdaalde en in het water, dat uit de droge rotssteen sprong, aten en dronken de Israëlieten een voedsel en een drank, waardoor zij ook hun geestelijk leven voedden, want zij aten en dronken in geloof in het woord van de genade van God, die hen voedde in de woestijn (Deut. 8: 3). Daarom wordt hun voedsel en hun drank ook geestelijk genoemd, omdat de zegen van dit voedsel en van deze drank tevens voor de geest en niet slechts voor het lichaam een zegen bedoelde. Van de

kant van God was nu voor allen, die aten en dronken geestelijke voedsel en geestelijke drank bereid tot het geestelijke, eeuwige leven. De ongelovigen daarentegen aten en dronken zichzelf daaraan het oordeel van de dood en als nu Paulus uitdrukkelijk zegt dat zij allen hetzelfde voedsel gegeten en dezelfde drank gedronken hebben, dan is eveneens het brood van het avondmaal, het lichaam van de Heere en de wijn van het avondmaal, het bloed van de Heere, in de mond van allen, die aan het avondmaal van de Heere deelnemen, gewerkt niet door het geloof van degenen die het ontvangen, maar door het woord van de Gever, hoewel dezelfde wonderbare voedsel en dezelfde wonderbare drank volgens Hoofdstuk 11: 27 alleen voor de gelovigen ten leven, voor de ongelovigen ten dode is.

De rots, waaruit het water kwam op het woord van Mozes, wordt ook een geestelijke genoemd, niet als was die, wat zijn gesteldheid aangaat, geen werkelijke, geen natuurlijke rots geweest, maar omdat daaraan de werking van God duidelijk werd, waardoor het water daaruit ontsprong. Nu gebeurde dit voortkomen van het water uit de rots niet eenmaal, maar voor zover ons verhaald is, tweemaal. Het was dus niet een enkele bepaalde rots, waaraan die wonderdaad verbonden was, maar zo vaak dezelfde behoefte terugkeerde, was ook de watergevende rots weer aanwezig, want elke kon dezelfde dienst doen door dezelfde werking. In die betekenis komt de rots voor als een, die de kinderen van Israël op hun tocht vergezelde. Ging de steenrots niet van haar plaats, zij vonden toch overal, waar zij het nodig hadden, de rots weer, die hun water gaf. De rots zelf is het veelbetekenende niet, de kracht, die water toedeelt, is de hoofdzaak en deze kan elke rots tot haar dienst gebruiken. Maar deze kracht is van God en wel van die God, die in Christus Jezus wordt gekend, van die God, die bij God was in het begin, die vlees is geworden en onze Verlosser. Hij wordt de rots genoemd, die volgde, omdat Hij het is, door wiens werking verschillende rotsen na elkaar dezelfde kracht verkregen, dat zij water konden geven.

Het is waar dat onze zaligheid niet in onze hand ligt, dat het aankomt op de daden en de leidingen van God en niet op ons gedrag, wanneer wij zalig worden. De zielzorgers moeten ook juist bij de nauwgezetste leden van de gemeente zeer vaak waarschuwen tegen te grote betekenis hechten aan eigen inwendig leven, eigen geestelijke ervaringen en toestanden. Vele Christenen dringen met een soort van wettelijkheid op inwendig leven aan en kwellen zichzelf en anderen, als zij bij zichzelf die hoogte en volkomenheid niet kunnen vinden, die zij zoeken. Dergelijke waarnemingen brengen hen soms niet tot verootmoediging en kleinheid, maar tot wanhopen aan hun zaligheid. Dan moet gepredikt worden dat God meer is dan ons hart en dat wij in de sacramenten dierbare onderpanden hebben van Zijn barmhartigheid, genade en lankmoedigheid en van Zijn redding aan het einde ten eeuwigen leven. Men kan in dergelijke gevallen vaak niet genoeg wijzen op de voldoening van de verdienste van Jezus Christus, omdat ieder ogenblik het hart wil overgaan tot wanhoop bij het gevoel van de diepte van de zonde. Wat zou men doen als men niet kon wijzen op de beloften van God? Nog een ander geval! Waarmee zouden de zielverzorgers zich troosten met het oog op de meesten, die aan hen zijn toevertrouwd? Wat uitwendig bij de meesten op te merken is, is zo armzalig en gering; zo weinig geestelijke vrucht en zegen wordt bij hen zichtbaar, dat men omwille van hen, vaak ook bij het sterven, zou moeten vrezen als men in de genademiddelen geen zo krachtige tekenen had van de onuitsprekelijke liefde van God en zulke onderpanden voor de verborgen, inwendige werking van de Heilige Geest aan de zielen, dat men zich daaraan kon in de hoogte richten. Hoe langer men in een bediening is, des te meer hoopt men op God, des te minder neigt men ertoe aan de mens het geluk van het eeuwige leven toe te kennen of te ontzeggen naar het uitwendige van zijn toestand. Gods genadewerk wordt te groter en heerlijker, naarmate men minder vertrouwen stelt op de staat van de mensen. Maar zo waar als dit is en zoveel vaster men kan vertrouwen op Gods onuitsprekelijke genade en haar

krachtige middelen, dan op de zichtbare trap van het inwendig leven en van de heiligmaking, zo zeker is het toch ook dat de mens zelf alle reden heeft om zijn inwendig en uitwendig gedrag en de voortgang van zijn heiligmaking te beproeven en in het oog te houden. Of waarom zijns ondanks alle genade en alle wonderen zo vele duizende Israëlieten in de woestijn neergeslagen en begraven, dan omdat hun persoonlijk gedrag God niet behaagde. En waarom zijn van de vele duizenden Israëlieten in de tijden van het Nieuwe Testament zo weinigen slechts zalig geworden? Heeft het hen aan genade ontbroken? Is er voor hen geen opgang uit de hoogte, geen schijnsel van die zon, die Jezus Christus heet, geen prediking, geen uitnodiging ter zaligheid geweest? Zeker zal niemand dat kunnen zeggen: maar zij hebben niet gewild, evenals hun vaders zo ook zij en evenals daarom Jezus Christus in het begin van Zijn lijdensweek over hen heeft geweend, omdat zij Zijn genadige roeping niet wilden volgen, zo is ook nu nog voor ieder waar vriend van Israël de blindheid en verharding van het uitverkoren volk, het zelf de schuld is, beklagens- en bewenenswaardig. Evenals Israël zo ook wij! Wij mogen inderdaad al die vragen wel aan ons zelf doen, of niet de donkerrode, bloedige stroom, waarop het Israël van de Nieuw Testamentische tijd tot eeuwige verdoemenis is voortgevaren, ook het vaarwater is dat ons meesleurt en onze eeuwige ellende bevordert. Er ligt zoveel aan ons eigen gedrag gelegen dat niemand zich kan of mag verlaten op de hemelse roeping en de genademiddelen, die met eigen wil op de verkeerde baan volhardt.

Hoewel onze goede Christelijke werken Gods welgevallen niet kunnen verdienen, kunnen toch onze boze onchristelijke werken Gods welgevallen van ons verdrijven en ons de zegen ontroven, waarmee wij door de prediking van het Evangelie en door de sacramenten begiftigd zijn.

EPISTEL OP NEGENDE ZONDAG NA TRINITATIS

Dit epistel sluit zich dadelijk aan de voorgaande van de achtste zondag na Trinitatis aan (Rom. 8: 12 vv.). Hoe gemakkelijker het kindschap van God, daar besproken, door verkeerde verklaring zou kunnen verleiden tot een zeer bedenkelijk gevoel van gerustheid, des te noodzakelijker scheen het ter waarschuwing te wijzen op het volk van Israël, dat zich veilig waande in het trots gevoel Gods uitverkoren volk te zijn en daarom de goddelijke gerichten ten prooi werd.

De onrechtvaardige rentmeester in het Evangelie van dezen negende zondag na Trinitatis (Luk. 16: 1 vv.) handelde "voorzichtig" en werd om die sluwheid door zijn heer geprezen. Hij zorgde voor Zijn behoud en maakte zich de korte tijd, die hem gegeven was, ten nutte. Van hem moeten wij de ware voorzichtigheid leren, dat wij denken aan ons eeuwig leven en gebruik maken van de tijd van de genade. Dat heeft Israël niet gedaan, het heeft integendeel Gods genade moedwillig weerstaan en nu moeten wij aan hen een waarschuwend voorbeeld nemen.

Israëls overtredingen in de tijd van zijn reis: zij moeten ons dienen 1) tot een spiegel van onze schuld, 2) tot een beteugeling van onze zonde.

Israëls vallen in de woestijn een krachtige waarschuwing voor het reizende Christenvolk. Laat u terughouden 1) van Israëls afgoderij, 2) van Israëls vleselijke gezindheid, 3) van Israëls mopperen tegen God.

De bestrijding en de hulp bij onze pelgrimstocht: 1) Geef acht, vijf vijanden bestrijden u: 2) houd moed, een vriend zal ze overwinnen.

Twee valse toestanden van ons hart in de verzoekingen, die ons treffen 1) valse gerustheid, 2) valse angstvalligheid.

Wat moet ons bewaren voor vleselijke gerustheid? 1) de rijkdom van de goddelijke genade, 2) de ernst van de goddelijke oordelen, 3) de menigte van verzoekingen, die ons omringen en 4) de zwakheid van ons arm hart.

De gevaren, die op de weg door de woestijn van dit leven naar het beloofde land daarboven ons bedreigen: 1) welke zijn deze gevaren niet en welke zijn ze in waarheid? 2) hoe overwinnen wij de verzoekingen van de duivel, van de wereld en van ons vlees en hoe doorstaan wij de beproevingen van God. (EIG. ARB.).

6. En deze dingen, die, volgens het vroeger herinnerde, Israël ondervonden heeft van Gods genade en oordelen, zijn gebeurd om ons tot voorbeeld te strekken. Wij moeten opmerken, waarom de genade bij hen ten slotte tot een oordeel werd. Wij moeten onze voet bewaren, om niet op hun wegen te gaan. Het is ons beschreven, opdat wij geen lust tot het kwaad zouden hebben, zoals zij op zo velerlei manier lust gehad hebben.

Een voorbeeld is altijd iets geschiedkundigs (een persoon, een gebeurtenis, een zaak), dat op een lagere trap van ontwikkeling omtrent het rijk van God staande, de bestemming heeft iets toekomstigs vooraf te beelden, dat op hogere trap staat. Zo waren de voorvallen in Israëls gebeuren bestemd het daarmee overeenstemmende gedrag en lot van de Christenen in voorbeelden voor te stellen. De Christenen moeten uit het lot, dat Israël trof, zien wat zij na het ontvangen van dergelijke weldaden door gelijke ondank voor straffen te wachten hadden. Ja, de werkelijkheid zal het beeld overtreffen; en Chrysostomus merkt terecht op dat men uit de woorden van de apostel kan zien hoe de straf bij de Christenen nog groter zou zijn dan bij Israël, want, evenals ten opzichte van de genade, de werkelijkheid het voorbeeld overtreft, zo zal het ook ten opzichte van de straf zijn.

Deze dingen (het woord sluit beide in, zowel zaken, zoals de waterdoop en de wonderbare spijziging en drenking, als personen, namelijk de velen die in de woestijn zijn gevallen) moeten door ons niet worden beschouwd als een lering een vermaning een waarschuwing, maar de apostel zegt dat zij met een bepaald propadeutische, pedagogische bedoeling van God plaats hebben gehad. De apostel noemt ook het doel, dat God daarbij op het oog had, als Hij het alles juist zo plaats liet hebben, met de woorden "opdat wij geen lust tot het kwaad zouden hebben. " De uitdrukking, in de grondtekst daarvoor gekozen, die niet bestaat in een eenvoudig werkwoord, maar in een omschrijving, dat wij geen begeerders van kwade dingen zouden zijn, stelt de begeerte voor als een constante, blijvende gesteldheid.

Men mag dat niet beperken tot het begeren van de Israëlieten naar vlees (Num. 11: 4), het doelt integendeel op de boze lusten, die zij zo vaak en veelvuldig op hun tocht openbaarden, dat begeren niet uitgesloten. Na de algemene waarschuwing volgen dan in vs. 7-10 vier bijzondere waarschuwingen tegen verkeerdheden, waartoe de lust tot het kwade zo makkelijk kon.

Bij elk van de dingen, die de apostel aanhaalt, wordt gedacht aan een verkeerdheid bij de Korinthiërs.

7. En wordt, om hier nog nader te handelen over bijzondere openbaringen van hun boze begeerten, die in het bijzonder moeten worden opgemerkt, geen afgodendienaars door deel te nemen aan heidense offermaaltijden en de daarop volgende feestelijkheden (Hoofdstuk 8: 10), zoals sommigen van hen waren, zoals geschreven staat in Ex. 32: 6 : "Het volk zat neer om te eten en om te drinken en zij stonden op om te spelen.

8. En laat ons niet hoereren, a) zoals sommigen van hen, in het bijzonder de Simeonieten ("Nu 25: 1" en "Nu 26: 14" Hos. 9: 10) gehoereerd hebben en vielen op een dag ten gevolge van de door God beschikte plaag (Num. 25: 3 vv.) drieëntwintig duizend, waarbij nog een duizend kwamen, die onder de slagen van de rechters vielen (Num. 25: 4 v.

9. En laat ons Christus (volgens een andere lezing "de Heere" vgl. vs. 4) niet verzoeken, doordat wij ons ontevreden betonen over onze tegenwoordige toestand als Christenen, omdat deze zo veel verloochening in zich sluit van zingenot, dat men vroeger in het heidendom had, a) zoals sommigen van hen, in de gebeurenis Num. 21: 4 vv. gemeld, verzocht hebben en werden van de slangen vernield.

a) Ps. 106: 14.

Het overeenkomstige van de drie eerste waarschuwingen (vs. 6, 7 en 8) is, dat de eerste waarschuwt tegen terugverlangen naar hetgeen tot het heidense verleden behoorde, de tweede tegen deelneming aan genietingen, met de heidense afgodendienst verbonden, de derde tegen een zonde, die in het bijzonder tot het heidense leven behoorde (1 Thess. 4: 5); alle drie doelen dus op heidens verloochenen van de Christelijke staat. Hoewel nu toch, zoals tevoren is opgemerkt, het "geen lust hebben tot het kwaad" in vs. 6 niet slechts een zo enkel geval bedoelt, als in Num. 11: 4 wordt bericht, zo is toch de uitdrukking klaarblijkelijk voortgevloeid uit een bijzonder zien op die gebeurtenis en wil hij de Korinthiërs ongeveer het volgende zeggen: een begeerte van de Israëlieten als die, waarvan op die plaats bericht is gegeven, was een begeerte naar hetgeen zij hadden gehad, voordat de Heere hen uit Egypte verloste. Hierin nu moesten de Christenen hen niet navolgen en terwijl zij het heil bezaten, dat hen in Christus was ten deel geworden, moesten zij zo’n lust niet voelen naar hetgeen voor hen had opgehouden waarde te hebben, sinds dat zij in Christus gemeenschap waren ingetreden. Was het door hun vereniging met Christus voor hen afgesloten, dan was het ook kwaad. Dit was ook het geval met alle lusten, die hun wortel hadden in de heidense afkerigheid van de mensen van God (1 Petr. 4: 3) en het was ook waar van het gezellig genot, dat met de heidense offerdienst verbonden was.

Het vlees, waarop het volk belust werd, is op zichzelf niets zondigs, maar met versmading van het door God hun aangewezen voedsel eigenzinnig begeerd, werd de middenzaak voor hen tot een kwade, evenals dit ook in ander opzicht bij de Korinthiërs plaats vond, in zoverre zij met verloochening van de liefde tot de Heere en tot de broeders het vlees van het afgodenoffer aten. Aan de lust, tot zonde gestegen, verbindt nu de apostel haar slechtste vrucht, de afgoderij, voor deze waarschuwend. De overgang van het "opdat wij geen lust zouden hebben tot het kwaad" in de eerste persoon tot de tweede in: "word geen afgodendienaars", waardoor de toepassing tot de Korinthiërs beperkt wordt, is hier zeer juist, want hier is in de eerste plaats indirect afgodendienst bedoeld door deelneming aan maaltijden van afgodenoffer. Het "sommigen van hen" doelt wel op leiders en woordvoerders, die, evenals gewoonlijk bij zondige nieuwigheden zo ook hier te denken zijn, misschien de hardnekkigsten, die als offers vielen van de straffende ijver van de Levieten (Exod. 32: 25 vv.) en wel wordt op deze gedoeld niet zonder terzijde te zien naar de invloedrijke

voorgangers onder de Korinthiërs. De parallel, die Paulus hier waarschuwend trekt, is te treffender, omdat de Israëlieten evenmin door die symbolische beeldendienst als de Korinthische Christenen bij het bezoeken van heidense offermalen en werkelijke afgodendienst meenden te vallen.

Als de apostel in de woorden van het 8ste. vers herinnert aan het voorgevallene in Num. 25, dan was er ook voor de Korinthiërs een dergelijk gevaar, daar in de afgodentempels van Artemis en Aphródite de hoererij mede tot de cultus behoorde

De Korinthische gemeente droeg nog de duidelijkste sporen van de boezemzonde van haar vaderland. Wij zien dit daaruit, dat naar Hoofdstuk 5 in de gemeente de zonde van de mens, die met zijn stiefmoeder bloedschande bedreef, niet krachtig bestraft werd, zodat de apostel met al het gewicht van zijn apostolisch gezag moest ingrijpen om de gemeente van deze schandvlek te reinigen.

10. En mopper niet tegen de leraars en leidslieden, u door de Heere verleend, als hun bestraffing u onaangenaam is, a) zoals ook sommigen van hen tegen Mozes en Aärongemopperd hebben en werden, volgens de mededeling Num. 16: 21 v. omstreeks 14. 700 in getal, vernield door de verderver, door de engel waarvan God zich bediende tot het voltrekken van de straf (Ex. 12: 23. 2 Sam. 24: 16. 2 Kon. 19: 35.

a) Ex. 16: 2; 17: 2.

Van andere aard dan de waarschuwingen in vs. 6-8 zijn die in vs. 9 en 10. Verzoeken is een proef met iemand nemen, wat men hem kan doen, zonder dat hij zondigt (hetzij opdat hij zondigt, hetzij om hem te bevestigen "Ge 22: 1, of wat men hem kan aandoen of van hem zeggen, zonder dat hij ophoudt, goed te zijn of begint boos te worden en te straffen ("De 6: 16. Mopperen is een uiting van mismoedigheid, tot welke men meent gerechtigd te wezen, zonder het te zijn. In hoeverre de apostel aanleiding vond voor beide te waarschuwen is te zien uit de manier op gelijksoortige verzondigingen van het Israël dat zich op weg naar Kanaän bevond. Dat het eerste de gebeurtenis, in Num. 21 bericht, op het oog heeft, is duidelijk uit de aard van de straf van deze zonde, die herinnerd wordt. Is het toen de ondankbaarheid over de Verlosser uit Egypte en Zijn wonderbaar voeden van de woestijnreizigers geweest, de ondankbaarheid die zich openbaarde bij het volk, dat Zijn wonderbare voedsel verachtte en Hem dwong Zijn gevoelige genadehand van hen af te trekken, dan kan de zonde, waarvoor de apostel waarschuwt, ook alleen daarin bestaan dat men de genade van Christus minacht om de ontbering, die men zich moet getroosten, als men uit de wereld verlost is en als een lid van Zijn gemeente de toekomstige verlossing tegemoet gaat. Minder twijfelachtig is het, aan welke gebeurtenis de apostel in vs. 10 herinnert met de woorden "werden vernield door de verderver. " Daarmee moet een sterven bedoeld zijn, dat evenzeer verschillend is van een sterven door een zichtbare oorzaak, zoals daar door de slangen, als van het gewone lot van een gaandeweg wegsterven, zoals dat over Israël kwam tengevolge van het mopperen in Num. 14 bericht, een sterven dus dat door een ziekte bij menigten wegraapte, evenals dat van de menselijke eerstgeborenen van Egypte. Een sterven van die aard wordt in Num. 16 bericht als bestraffing van dat mopperen, waaraan het volk na de verschrikkelijke ondergang van Korach en zijn rot tegen Mozes en Aäron zich schuldig maakte. Daaruit zal dan ook moeten worden afgeleid waartegen zonde de apostel zijn lezers waarschuwt met de aanmaning: "mopper niet. " Zij moeten de tucht, die in de naam van Christus in hun midden wordt uitgeoefend, niet houden voor een reden van ontevredenheid en er niet over mopperen als over iets onbehoorlijks, dat de gemeente overkwam. Is deze de

mening, dan is het ook duidelijk, waarom er ditmaal niet staat "laat ons niet mopperen; " want de apostel kan zichzelf niet uitsluiten in de mogelijkheid van deze zonde, nadat hij op het woord "word geen afgodendienaars" in vs. 7 een andere manier van spreken had laten volgen "opdat wij geen lust tot het kwaad hebben" en deze weer verwisseld had met de vorm van vermaning in het meervoud ook tot zichzelf gericht, in vs. 8 en 9: "laat ons niet hoereren, laat ons niet verzoeken", die bewezen dat hij zichzelf van het gevaar van zulke zonde geenszins uitsloot en dit opzettelijk had laten volgen.

11. En al deze dingen zijn hen, de Joden, die nog in het begin van de gebeurtenis van het Godsrijk waren, overkomen tot voorbeelden, a) en zijn beschreven tot waarschuwing van ons, b) op welke de einden van de eeuwen gekomen zijn Ac 2: 17.

a) Rom. 15: 4. 1 Kor. 9: 10. b) Filipp. 4: 5. Hebr. 10: 25.

Op een dergelijke manier als de apostel het waarschuwende van de Oud-Testamentische gebeurtenissen bij de Christenen heeft ingeleid (vs. 6) sluit hij ze nu ook. Hij beschouwt zijn tijd als de tijd van een crisis, als een tijd van zware beproevingen voor de gelovigen, waarin zij op hun hoede moeten zijn om zich met ernstig zelfverloochenen voor te bereiden en hij drukt het ook de Korinthiërs op het hart dat zij zich toch niet door gerustheid aan het grootste gevaar blootstellen.

Des te meer moeten wij deze gebeurtenissen met hun oordelen ter harte nemen, omdat wij niet meer midden in de tijd leven, waarin wij tijd en gelegenheid zouden hebben, om wat wij verzuimd hebben nog in te halen en zo het dreigend en voorafgeschaduwd gericht van God te ontgaan. Wij hebben, als wij deze tijd, waarin wij zijn, niet waarnemen, geen tijd meer om de zaligheid van onze zielen te bewerken, de tijd is integendeel kort, zeer nauw toegemeten (Hoofdstuk 7: 29); want het einde is nu gekomen.

Uit de gebeurenissen van het Oude Testament, vooral ook uit vele misstappen van de heiligen, zoekt men vaak voedsel voor het vlees; men moet daarbij echter veeleer denken aan Gods oordeel en straf. In plaats van de mensen voor te spiegelen alsof het had uitgediend, moest men liever opmerken, dat nu het gebruik eerst helderder van de en volkomener is dan vroeger.

12. Zo dan, als ik u de hoofdzaak van de gegeven vermaningen tenslotte nog kort voorleggen moet, die meent te staan, die zichzelf reeds acht in de staat van het ware Christendom te zijn en geen reden meer te hebben om nog eerst te strijden en te worstelen op de weg van zelfverloochening, zoals ik dat voor mijzelf doe (Hoofdstuk 9: 27), zie toe dat hij niet valt, dat hij niet uit hetgeen hij meent reeds bereikt te hebben weer in het oude heidendom terugkeert.

Het is een vreemde zaak, dat er zo iets bestaat als het hoogmoedig zijn op ontvangen genade. De een zegt: ik heb een groot geloof, ik zal niet vallen, dat kan met het arme klein geloof gebeuren, maar met mij zal dat nooit het geval zijn. Ik bezit vurige liefde, zegt een ander, ik kan staande blijven, voor mij is er geen vrees dat ik afdwaal. Hij, die zich op de genade verheft, heeft slechts weinig genade om er zich op te verheffen. Enigen, die zo doen, verbeelden zich dat hun genadegaven hen kunnen behouden, niet wetend dat de stroom zonder ophouden moet vloeien uit de hoofdbron, omdat anders de beek snel verdroogd zal zijn. Als er geen gedurige toevoer van olie in de lamp komt, hoewel zij helder brandt, zal zij morgen stomen en een schadelijke reuk verspreiden. Wacht er u voor dat u in uw gaven zou

roemen, maar laat al uw roem en vertrouwen in Christus en in Zijn kracht zijn, want dan alleen kunt u voor vallen bewaard blijven.

13. Jullie heeft in die Christelijke toestand geen verzoeking bevangen dan menselijke, zoals ieder mens die ondervindt en als hij maar ernstig wil, die ook wel kan overwinnen (2 Sam. 7: 14. Hos. 11: 4); maar ook wat uw toekomst betreft zal uw staat niet bezwaarlijk zijn. a) God toch is getrouw, die u niet verzocht zal laten worden boven hetgeen u kan, maar Hij zal met de verzoeking telkens ook de uitkomst geven, zodat u onverwonnen en ongedeerd kunt uittreden (2 Petr. 2: 9). Hij zal dit zo maken, opdat u ze kunt verdragen.

a) 1 Kor. 1: 8. 1 Thess. 5: 24.

Opzettelijk richt de apostel zijn vermaning tot hem, die meent te staan, omdat zo'n mening, waarmee men zichzelf vertroost, maar bij God geen verandering veroorzaakt, reeds het begin is van verderfelijke gerustheid. Zo algemeen als nu deze vermaning: "die meent te staan, zie toe dat hij niet valt" luidt, zo heeft zij toch door de aanleiding, die de apostel daartoe heeft gebracht, haar bijzondere bedoeling op het gevaar, waarin de Korinthische Christenen zich begaven, toen zij aan de godsdienstige maaltijden van hun heidense bloedverwanten of vrienden deelnemen. Hieruit is te verklaren, dat hij in onmiddellijke aansluiting aan deze vermaning, voordat hij in vs. 14 hen toeroept: "vlucht van de afgodendienst! " van verzoeking spreekt, waartegen zij stand moeten houden. Niets maakte toch de breuk van de tot het Christendom bekeerden heiden met zijn verleden en met zijn vroegere omgeving zo openbaar, als wanneer hij weigerde verder gevolg te geven aan de uitnodigingen tot de maaltijden. En juist om de vijandschap en het nadeel, die hieruit konden ontstaan, te voorkomen, maakten de Korinthische Christenen zichzelf diets, dat zij zonder gevaar voor hun Christelijke staat aan deze konden deelnemen. Daarom voert de apostel hun tegemoet dat hun bezorgdheid om door gehele afbreking die gemeenschap met hun afgodische bloedverwanten en volksgenoten in al te zware verzoeking te komen tot afval van het Christendom, niet gerechtvaardigd kon zijn, noch met het oog op hun vroegere ervaringen, noch met het oog op hetgeen hen nog zou kunnen treffen. Dit mocht er hen dus niet toe verleiden om zich in een zo onmiddellijk gevaar te begeven tot deelneming aan de afgodendienst zelf, zoals die met de deelname aan die maaltijden verbonden was.

Ook in deze beide zinsneden (vs. 13 en 14) waarschuwt Paulus tegen hoogmoed en valse grootheid en ook tegen versaagdheid en vertwijfeling, die ook zo dicht aan elkaar grenzen. Een menselijke verzoeking schijnt een verzoeking te zijn die voornamelijk van menselijke krachten uitgaat, dus van het eigen vlees of van andere mensen en dit in tegenstelling met een verzoeking die voornamelijk van boze geesten uitgaat. Dezelfde tegenstelling komt voor Efeze. 6: 12. Vgl. de strijd van Paulus zelf 2 Kor. 12: 7 Intussen is dit altijd slechts te begrijpen met het rijk van het kwaad, tengevolge waarvan geen verzoeking zonder de satan te denken is. Uit die hoofde heten de geringere meer gewone verzoekingen menselijke, de zwaardere meer geestelijke, bovenal duivelse. De Korinthiërs hadden nog geen bange, nog geen hevige vervolgingen te lijden gehad. De apostel geeft hun nochtans te kennen dat zulke vervolgingen zouden kunnen volgen en hij wijst hen op de juiste vertroosting, die hen voor twijfel kan bewaren. God, die de verzoeking zond (d. i. niet de prikkel tot het kwaad, maar die hen plaatste in de omstandigheden waarin die ontwaakte (vgl. Matth. 6: 13. Jak. 1: 13, 14,) geeft met de verzoeking ook de gelukkige uitslag, wanneer wij ons daarbij geheel en al op Hem verlaten.

Het wijzen op de trouw van God, Zijn Zich steeds gelijk blijvende liefde, heeft betrekking op de goddelijke roeping (Hoofdstuk 1: 9), die als een onbetrouwbare zou kunnen voorkomen, als God over de geroepenen verzoekingen liet komen, die hun vermogen overtroffen. Evenals nu met de woorden: "die u niet verzocht zal laten worden boven hetgeen u kan" de maat van de verzoekingen is aangeduid, die steeds een zodanige is, dat die de kracht, door God verleend, niet te boven gaat, hetgeen tevens insluit dat hij voor latere zwaardere verzoekingen ook de krachten zal laten toenemen. Met de woorden: "maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat u ze kunt verdragen", wordt gesproken over de duur van de verzoekingen en gezegd dat het veroorzaken van de verzoeking verbonden is met het geven van de uitkomst, dat God de verzoeking niet teweeg brengt zonder ook de uitkomst te geven, hetzij dat men dit in de zin van doen ophouden of van eindigen opvat (vgl. het "einde van de Heere" in Jak. 5: 11), of in de zin van uitweg of van ontkomen.

God is hier gedacht als degene, die de verzoeking teweeg brengt d. i. de verzoekende omstandigheden bewerkt (Matth. 6: 13), terwijl Hij vroeger wordt voorgesteld als degene, die verzocht laat worden. Beide zijn volgens Paulus' beschouwing van de goddelijke werkzaamheid in het wezen van de zaak gelijk; de toelatende God is ook de werkende God, zodat beide voorstellingen elkaar kunnen afwisselen, zonder elkaar te weerspreken.

De verzoeking, die God duldt, die dus van zijn toelatende wil afhankelijk is, is daarom ook door Hem verordend. God regelt echter de verzoeking nooit voor zich alleen; Hij laat de mens niet verzocht worden om de verzoeking, zodat deze het doel en het einde van Zijn wegen zou zijn, maar zij is slechts een middel om tot het doel van alle wegen van God te komen. Daarom wordt met de gedurige verzoeking ook de uitkomst door God gegeven. Het best neemt men dit woord op in de zin van te voorschijn komen uit iets, van een gelukkig doorkomen.

God belooft ons niet dat de verzoekingen, terwijl wij in het vlees leven, voor altijd een einde zullen nemen, maar wel dit, dat wij met Zijn hulp zonder schade voor onze ziel door alle verzoekingen zullen heenkomen. De slotwoorden moeten zonder twijfel de bedoeling van God aanwijzen, waarom Hij met de verzoeking de uitkomst schenkt. Deed Hij dit niet, dan zouden wij in de verzoeking de moed verliezen, omdat wij niet wisten, dat alles tot een goed einde moest leiden en dus zeker vallen.

d. Vs. 14. Hoofdstuk 11: 1. Met krachtige ernst heeft Paulus in het vorige gewaarschuwd en met hartelijke liefde aan het slot van de afdeling vertroost. Nu grijpt hij de gewaarschuwden en vertroosten met tedere liefde aan om hen te bewegen tot het ontvluchten van al het afgodische en met een wijsheid ter verzorging van de zielen zoekt hij ze van hun dwaling terug te halen. Volgens hun mening bevlekten zich namelijk met afgodendienst het ergste die gasten bij de maaltijden van de afgoden, die het vlees van de afgodenoffers als afgodenoffer eten. Anderen, die de juiste kennis hadden van het nietige van de afgoden, aten echter niets dan vlees en daarom waren zij in die zaak vrij. De apostel wijst nu nader aan dat niet alleen de voorstelling, dat een afgod iets is, het deelnemen aan maaltijden van afgodenoffer tot een zonde van afgoderij maakte, maar dat de daad van deelname zelf in afgodische gemeenschap brengt; alhoewel niet in gemeenschap met afgoden, die toch niets zijn, maar wel in gemeenschap met de duivel, die het niets van de afgoden met zijn gruwelijk wezen vervult (vs. 14-22). Hierop keert Paulus terug tot het standpunt van beschouwing in Hoofdstuk 8: 8 vv. ingenomen. Hij stelt de praktische regels en grondstellingen voor, waarnaar de Korinthiërs in enkele concrete gevallen, zoals de zaak die voor ogen ligt, die aan de hand geeft, hun Christelijke vrijheid moeten bewaren en toch tot aan de ware zelfbeperking in liefde moeten onderwerpen (vs. 23-Hoofdst 11: 1).

14. Daarom, mijn geliefden, omdat u voor de verzoeking, die voor u uit het weigeren van deelname aan afgodische maaltijden zou kunnen voortkomen, niet hoeft te vrezen, als zou die voor u te zwaar zijn 1Co 10: 12vlucht van de afgodendienst; begeef u niet door deelnemen aan dergelijke maaltijden in het gevaar, dat u in de afgoderij zelf mee zou worden ingesleept.

15. Als tot verstandigen spreek ik, wanneer ik in hetgeen volgt, ten opzichte van dat deelnemen, gezichtspunten meedeel, die niet op de oppervlakte liggen en daarom gemakkelijk kunnen worden voorbijgezien. Oordeel u hetgeen ik zeg, of ik daarin gelijk heb.

De Korinthiërs mochten beweren dat hun deelnemen aan offermaaltijden van de heidenen (Hoofdstuk 8: 10) slechts een daad was van burgerlijke gemeenschap, slechts een deelname aan een maaltijd en met de godsdienst niets te maken had. De apostel wil hun bewijzen dat deze onderscheiding in de werkelijkheid niet gemaakt kon worden. Hij moet op diepere en juistere manier de zaak behandelen, waaraan de lezers, als zij niet welgezind waren, zich gemakkelijk konden onttrekken. Daarom laat hij een vriendelijk woord voorafgaan, dat hen gezind moet maken om zich te plaatsen boven de onderscheiding, die voor het oppervlakkig verstand onbetwistbaar was. Zij moeten zelf oordelen, of hij geen gelijk heeft, terwijl hij zich verzekerd houdt, dat zij hem gelijk zullen geven en daarmee zullen betonen zo bekwaam te zijn om te oordelen, als hij veronderstelt dat zij het zijn. Nu wijst hij in hetgeen volgt op de maaltijd van de Heere; zij moeten bedenken wat met het oog op de godsdienstige aard daarvan het deelnemen daaraan betekent, om daarnaar af te meten of de door hen gemaakte onderscheiding werkelijk waarheid bevatte.

16. De drinkbeker van de dankzegging, die wij dankzeggend zegenen, zo vaak bij onze Christelijke godsdienstoefeningen het heilig Avondmaal wordt gehouden, is die niet een gemeenschap van het bloed van Christus? Het brood, dat wij bij de uitdeling breken, is dat niet een gemeenschap van het lichaam van Christus?

17. In het heilig Avondmaal komt echter bij deze een gemeenschap, waarvan zo-even sprake was, nog een tweede: Want één brood is het, dat aan alle tafelgenoten wordt toegereikt, zo zijn wij velen a) één lichaam; wij vormeneen eenheid, die de veelheid van de leden insluit (Rom. 12: 5), omdat wij allen, die het Sacrament ontvangen, een brood krijgen, ieder zijn aandeel daaraan heeft.

a) 1 Kor. 12: 27.

In deze afdeling bestrijdt de apostel, zoals blijkbaar is, een zogenaamd vrijzinnige mening, die uitging van de gedachte, dat de deelname aan heidense offermaaltijden alleen voor hem ter bevlekking was, die ze als offer at, zodat het verontreinigende geenszins gelegen was in de zaak zelf, die hij deed, maar alleen in de beschouwing, die men ervan had. Volgens die mening zou het dus geoorloofd zijn met de heidenen aan hun afgodische maaltijden deel te nemen, als men zich slechts vrij hield van de voorstelling, alsof men daarmee iets deed, dat op afgodendienst en afgodenoffer betrekking had. De apostel stelt zich tegenover deze mening, die alle deelgenootschap aan afgodische gemeenschap losscheurt van de handeling zelf, waardoor deze gemeenschap plaats vond en alleen stelt in de voorstelling van hen, die er aan deel neemt. Hij wijst op de gemeenschap, die door het Heilig Avondmaal wordt teweeggebracht, of welke ook in Israël reeds plaats had bij hen, die het offer aten, om te tonen, dat diensvolgens ook het eten van afgodenoffer zelf tot een gemeenschap bracht, die de Christen niet betaamde, dat dit niet de voorstelling, die men had van de hier besproken

handeling, maar de daad zelf moest worden beschouwd, als de vraag werd behandeld of een Christen er zich mee mocht inlaten.

Paulus noemt in de eerste plaats de drinkbeker, omdat hij dan verder wil spreken van het brood en vooral het eten van Israëlitische offeranden, zoals dat met zijn thema van offervlees overeenkwam; daarom behandelt hij in het kort het punt van de drinkbeker.

De apostel noemt de drinkbeker die van de dankzegging of van de zegening. Het zijn namelijk heidense offermaaltijden, die hem nopen op het Avondmaal van de Heere te wijzen. Hij vergelijkt die echter niet wat het wezen betreft met deze, maar met het paasmaal van de Oud-Testamentische gemeente, waarbij de derde beker met wijn, die werd toegereikt, de drinkbeker van de zegening heette Nu 9: 5. Dat toch de apostel bij zijn naamgeving aan de drinkbeker van het avondmaal deze benaming bedoelde, kan moeilijk in twijfel worden getrokken. Daar nu echter de drinkbeker van het Pascha daarvan zijn naam had, dat zijn aanbieding met een verheerlijking van God was verbonden, zegt de bijvoeging: "die wij zegenen" iets van de drinkbeker van het avondmaal, dat meer is dan zijn aanwijzing van het paasmaal als van een drinkbeker van de dankzegging; en die van de drinkbeker van het Pascha onderscheidt en juist daardoor zoals vanzelf spreekt een betekenis geeft overeenstemmend met het "die wij zegenen. " Een zegenen heeft bij het een zowel als bij het andere plaats; maar de ene keer is het een zegenen van de verheerlijking, die God en de andere keer een zegening van de wijding, die de drinkbeker zelf tot voorwerp heeft. De drinkbeker van het Pascha gaat alleen gepaard met een godsdienstige handeling daarvan onafhankelijk, de drinkbeker van het avondmaal daarentegen is bepaald een genade, daaraan verbonden. Bij het brood werd zo’n nadere bepaling behoefte; hierbij weidt echter de apostel verder uit op een wijze, dat hij herinnert, die gevolgen de eenheid van een en hetzelfde brood voor de zielen heeft, die het verkrijgen.

Het "wij" in de zinnen: "wij zegenen, wij breken", wordt het best verklaard met hen, die het uitdelen en van hen, die het ontvangen. Bij de drinkbeker wordt de zegening of wijding door het gebed op de voorgrond gesteld, bij het brood wordt daarvan geen melding gemaakt, omdat het vanzelf sprak. Daarentegen wordt de functie van het breken genoemd, evenals ook in Hoofdstuk 11: 24 op deze handeling door Christus verricht, gewicht gelegd wordt. Ja de uitdrukking: "het broodbreken" was volgens Hand. 2: 42, 20: 7 de eerste vaste uitdrukking voor het Heilig Avondmaal.

Gemeenschap met de Heere en in de Heere, dat is in het algemeen de hoofdidee van het Heilig Avondmaal: Hij in ons en wij in Hem en wij zo onder elkaar verenigd leden van het een lichaam, die het geheel vormen van degenen die met Hem in gemeenschap staan. Deze gemeenschap is echter niet een zuiver geestelijke alleen, door het in geloof aangenomen woord van de Heere, waardoor Zijn Geest aan onze Geest getuigenis geeft dat wij kinderen van God zijn en het eigendom door Jezus verlost, in Hem rechtvaardig, uit de macht van de dood gerukt en met het recht van deelgenootschap aan Zijn hemels rijk begaafd. Zij is niet een zuiver geestelijke, zodat Jezus in de Geest woning in ons maakt door het geloof, maar zij is een, die bron en omvang van het lichamelijk leven omvat. Het is het leven voor ons ter verzoening geofferd, Zijn lichaam voor ons in de dood gegeven, Zijn voor ons vergoten bloed, dat wij door middel van brood en wijn in het Avondmaal deelachtig worden. Dit Zijn leven in zijn geheel wordt ons meegedeeld als voedend, versterkend en verfrissend ons leven, als voedsel en drank voor ons leven in zijn totaliteit, namelijk voor ons nieuw leven uit God, dat, in Christus begonnen, ook in de opstanding lichamelijk wordt voleindigd (Joh. 6: 54. Rom. 8: 11). Maar hoe heeft dit plaats? Dit is de vraag waarin de confessies van elkaar

verschillen. Beschouwen wij de Paulinische uitdrukking "gemeenschap van het lichaams van Christus", dan wordt geenszins aan de betekenis daarvan genoeg gedaan door de voorstelling dat door de kracht van het priesterlijk woord wijn en brood zouden ophouden te bestaan en dus alleen lichaam en bloed aanwezig zouden zijn; dan toch kan niet meer van gemeenschap worden gesproken. Maar ook dit is niet voldoende, als men alleen een symbolische betekenis aanneemt, of zich voorstelt dat het lichaam en bloed van Christus door brood en wijn aan het bewustzijn van het geloof wordt voorgesteld en zo een gemeenschap van het gelovige subject wordt teweeg gebracht, hetzij op die wijze, dat het aan het geofferde lichaam en het vergoten bloed deel heeft in zo verre de daardoor bevestigde vergeving van de zonden wordt verzekerd (ZWINGLI), of dat een geheime vereniging met het leven van Christus, die in de hemel verhoogd is, daarvan het gevolg is Het apostolisch woord "het brood, de wijn is een gemeenschap van het lichaam, van het bloed van Christus", betekent toch zeker meer; is brood en wijn middel van de gemeenschap van het lichaam en bloed van Christus, dan ligt de onderstelling voor de hand dat het zelf daaraan deel heeft, zoals naar Joh. 11: 25 Christus Zichzelf de opstanding en het leven noemt, d. i. voor hen, door wie het leven weer hersteld en meegedeeld wordt, in zoverre Hij in Zijn persoon het leven is en het weer herstelde leven van de mensheid. Dit leidt dus tot de geheimvolle, door de kracht van Christus' Geest in Zijn woord teweeg gebrachte vereniging van de elementen met Christus' lichaam en bloed, met Zijn verzoenend leven, dat niet alleen geweest is, maar ook aanwezig is. Men zegt nu wel: hoe past dit bij de inzetting van het avondmaal? Daar kon die vereniging nog geen plaats vinden, er moest dus hier een onderscheid zijn tussen de eerste avondmaalsviering en al de volgende? Zeker, zo moeten wij zeggen en met Oetinger aannemen, dat ook hier evenals bij de doop een versterking plaats vond: "voordat Christus gestorven en weer levend geworden was, ontvingen de discipelen het vlees en bloed van Christus meer efficiënter (wat de werking aangaat) dan substantialiter (wat de substantie aangaat), na de hemelvaart echter substantialiter en efficienter. " Door deze vereniging worden brood en wijn een geestelijke voedsel en drank, d. i. een voedsel van het nieuwe geestelijke leven, dat zeker bij onvatbaarheid van hem, die het geniet, niet voedend maar oordelend werkt, zoals het Evangelie voor de ene een reuk van de dood, voor de anderen een reuk van het leven wordt.

Niemand moet de bemiddeling of verwezenlijking van de gemeenschap van het lichaam en bloed van Christus, die in het heilig Avondmaal plaats vindt, uit de handeling van het mondeling eten en drinken verplaatsen in iets, dat naast het mondeling eten en drinken zou gebeuren; want alleen dan dient het heenwijzen op de maaltijd van de Heere tot hetgeen waartoe het moet dienen, namelijk om te bewijzen dat niet de voorstelling, die iemand van het afgodenoffer had, maar alleen het genieten van het afgodenoffer zelf verontreinigend was, als in deze maaltijd de gemeenschap van het lichaam en het bloed van de Heere op zo'n manier wordt teweeggebracht, dat de kracht even ver reikt als het uitreiken en het ontvangen van brood en wijn. Het hemelse goed zweeft niet boven de elementen, zodat iemand de elementen zou kunnen genieten zonder het hemelse goed deelachtig te worden; maar in brood en wijn wordt Christus' lichaam en bloed gegeten en gedronken. Het hemelse goed wordt niet toegedeeld naast de elementen, zodat een dubbel ontvangen zou plaats vinden, het een lichamelijk, het andere geestelijk, maar in brood en wijn wordt Christus lichaam en bloed toegedeeld en ontvangen. Eindelijk niet zonder brood en wijn of alleen bij schijnbaar brood en wijn wordt de gemeenschap van Christus lichaam en bloed tot stand gebracht, maar met werkelijk onveranderd brood en wijn. Overeenkomstig de bedoeling van de tekst om de tafel van de Heere als heilige parallel te stellen tegenover de onreine tafel van de duivelen, voegt de apostel bij de gemeenschap van het lichaam en het bloed van Christus, die in het avondmaal plaats heeft voor allen, die eten en drinken, de vereniging, die het avondmaal tussen de deelhebbenden daaraan teweeg brengt. Evenals hier het ene brood alle deelgenoten

aan de tafel van de Heere tot één lichaam verbindt, zo treden de gasten in het huis van de afgod en aan de tafel van de afgoden door het genieten van éne voedsel in een gemeenschap, die het tegendeel is van het verenigd worden aan de avondmaalstafel.

De deelgenoten van het avondmaal vormen een avondmaalsgemeente, zonder dat het van elk in het bijzonder afhangt of hij een lid daarvan wil zijn of niet; het brood dat hij eet, maakt hem daartoe, omdat niet alleen een ieder brood eet, maar allen tezamen het éne brood delen, dat hetzelfde is voor allen, daarom voor ieder, of hij wil of niet, dat brood, waarvan het breken en uitdelen ook deel geeft aan het lichaam van Christus. Eveneens verbindt de afgodische aard van de maaltijden van de afgodenoffers allen, die er aan deelnemen, tot een eenheid, zonder dat iemand zou kunnen zeggen dat hij slechts een maaltijd hield en niet een afgodische.

Vgl. de Aanm. v. Oosterzee: "Mt 26: 29"

18. Ik wil er u nog meer van overtuigen dat het deelnemen aan heidense afgodenoffermaaltijden u werkelijk in aanraking brengt met de heidense afgodendienst. Zie Israël, dat naar het vlees is. Hebben niet degenen die de offeranden, die ophet altaar worden gebracht, eten, gemeenschap met het altaar, in zoverre zij door hun eten te kennen geven tot dat altaar te behoren?

Tegen de vergelijking van het heilig avondmaal met de heidense offermaaltijden zou iemand hebben kunnen aanvoeren dat toen het avondmaal geen offermaaltijd was; want Christus is wel op het altaar van het kruis geofferd en het aan het kruis gebroken lichaam, het aan het kruis vergoten bloed, nu in de heerlijkheid van het leven verhoogd, is het voedsel van het avondmaal en de drank van het avondmaal; maar de avondmaalsgemeente offert Christus niet om het geofferde lichaam en het geofferde bloed weer te ontvangen, ten einde het te genieten, maar Christus heeft Zich eenmaal geofferd. Ook brengt de gemeente niet brood en wijn ten offer, maar alleen brengt zij beide om te eten en te drinken, opdat de Heere onder zodanig eten en drinken Zijn lichaam en Zijn bloed geeft, getrouw aan Zijn woord. Omdat nu het avondmaal wel een godsdienstig maal is, maar niet in de eigenlijke zin een offermaal, wijst de apostel ook nog op de Joodse offermaaltijden, om de bedoelde vergelijking volledig te maken.

Hij brengt het hen, die uit Israël zijn bekeerd, tot levendige herinnering en aanschouwing doordat hij schrijft: "Zie Israël, dat naar het vlees is! "

De bijvoeging "naar het vlees" stelt Israël voor als het geschiedkundige, dat door vleselijke afkomst tot een volk verbonden is; want Paulus kent nog een ander Israël, waartoe de Christenen uit de heidenen behoren, het Israël van God (Gal. 6: 16); hij wil echter nog wijzen op de offergebruiken van het eerste Israël, om van daar over te gaan tot de gelijkvormigheid, die bij heidense offers gevonden wordt. Offer en altaar behoren, zoals die gelijkheid aanwijst, bij elkaar. Ook wat van het offer wordt gegeten wijst op het altaar. Juist omdat het een offer is, waarvan een deel op het altaar wordt gelegd. Daarom staan ook zij, die van het offer eten, ten gevolge van dit eten in betrekking tot het altaar. Dit hangt niet af van hun voorstelling, waarin zij het doen, maar die deel neemt aan de godsdienstige plechtigheid van het eten van het offer neemt daardoor deel aan het offer zelf en aan het altaar, door hetwelk het tot een offer is geworden, nademaal het daarop is gebracht.

19. Wat zeg ik dan? Welke gevolgtrekking kan uit het bovenstaande worden afgeleid? Zeg ik hiermee, in tegenspraak met hetgeen reeds in Hoofdstuk 8: 4 vv. door mij als het juiste is

erkend, dat een afgod iets is, of dat het afgodenoffer iets is? Ik zeg dit geenszins, maar het blijft bij hetgeen op bovengenoemde plaats als onze wetenschap vaststaat.

20. Ja, ik zeg dat hetgeen de heidenen offeren, zij aan de duivels en de bozen geesten offeren en niet aan God (Deut. 32: 27. Ps. 106: 37. Baruch 4: 7); en ik wil niet, dat u met de duivels gemeenschap heeft. Ik verbied u daarom de deelname aan afgodische offermaaltijden.

a) Lev. 17: 7.

21. U kunt de drinkbeker van de Heere bij het Avondmaal niet drinken en tevens de drinkbeker van de duivels bij een heidens offermaal, zodat u evengoed het ene als het andere zou mogen houden. U kunt niet deelachtig zijn aan de tafel van de Heere, waar Hij u in het gezegende brood het teken aanbiedt van Zijn verbroken lichaam en aan de tafel van de duivels, waarvan u in het vlees van het afgodenoffer iets neemt, dat u plaatst in gemeenschap met de altaren van de afgoden en in het zondige van de heidense afgodendienst.

Om de bezorgdheid van de lezers, die zien waar de bewijsvoering van de apostel heen wilde, weg te nemen, alsof hij deelde in de voorstelling van de zwakken over de realiteit van de afgoden en van de kracht, die in het vlees van het afgodenoffer zou zijn (Hoofdstuk 8: 7 vv.), verklaart hij dat hij verre was van zo’n voorstelling en hij geeft daarmee te kennen, evenals reeds vroeger, dat er geen afgoden waren en in de afgodenoffers geen kracht was; maar daarom was toch de heidense dienst geenszins zonder invloed en zij dwaalden zeer als zij die voor volstrekt machteloos hielden. De fantasie-gedaanten van de goden bestaan wel niet, maar desalniettemin ligt aan het heidendom een macht ten grondslag, voor welke invloed men zich moet wachten. Vandaar de waarschuwing om geen deel te nemen aan de maaltijden in de tempel, alhoewel het gemis van offervlees in bijzondere kringen, zoals later volgt (vs. 25 v.), zonder bezwaar of bedenking kan plaats hebben. De apostel geeft nu ook nadere verklaring over de aard van de macht, die de heidenwereld beheerst, als hij verklaart dat de offers van de heidenen aan de demonen werden gebracht en men door deze met hen in gemeenschap kwam.

De heiden, die offert, kent wel alleen de afgoden en op deze is zijn gedachte gevestigd, als hij offert, maar hij volvoert daarmee een handeling, die in werkelijkheid niet een godsdienst is, dat zij van rechtswege moest zijn, maar in dienst van zodanige geestelijke wezens geschiedt, die, door hen niet gekend, op ongoddelijke en tegen-goddelijke manier in het leven van de volken hun gebied voeren. Is het nu niet mogelijk aan de maaltijden van de afgodenoffers op die wijze deel te nemen, alsof het slechts eten en drinken was, is deelnemen aan deze zonder deelname aan hun godsverering onmogelijk (vgl. vs. 15-18) dan brengt zij ook in gemeenschap met die God weerstrevende geesten, in welke dienst zo’n godsdienst werkelijk en zeker geschiedt. Daarom gaat de apostel voort: "ik wil niet dat u met de duivels gemeenschap heeft", waarmee de zin met de beide ontkennende beweringen van vs. 21 in verband staan. Daar is gezegd wat de apostel wil verhoeden als hij vermaant, zich van de deelname aan de maaltijden van het afgodenoffer te onthouden. Hier gaat hij daarentegen voort om te tonen, dat het op die manier met de Christelijke staat niet kan samengaan, dat er een elkaar uitsluitende strijd is tussen het heilig avondmaal en het heidense offermaal, zoals hij dat op de sterkste manier uitdrukt.

Deze plaats is van het grootste gewicht voor de juiste beoordeling van het heidendom. Waren de valse goden van de heidenen elk op zichzelf, zoals de meeste kerkvaders beweerden, zovele boze geesten geweest, dan zou alle heidense godsdienst slechts een samenweefsel zijn geweest van leugen en boosheid. Naar de Heilige Schrift echter is wel alle heidense

godsdienst ontstaan onder de invloed van de bozen, maar toch schemert daarin hier en daar het verlangen naar God door en herinnert zij nu en dan aan de gemeenschap met God, die de mens verloren heeft. Waren wijders de boze geesten op zichzelf bekwaam om zich als zo vele zelfstandige wezens aan de mensen te openbaren en een eredienst voor zich op aarde te grondvesten, dan zou hen daarmee een macht zijn toegekend, waarvan de Schrift hoegenaamd niets weet, omdat niet eens van een lichamelijke verschijning van de satan wordt gesproken. Desniettegenstaande staat het ganse heidendom, maar vooral de heidense eredienst, onder de onmiddellijke invloed van het rijk van de duisternis. Alle heidense godsdiensten zijn niet uit een steeds voortgezet zoeken van het hart van de mensen naar de waarachtige God voortgevloeid, maar zij zijn de vrucht van de afval van Hem door duivelse verleiding en daardoor zijn ze een eigenlijk gezegde dienst van de duivel. Daarom is een afgod niets, een afgodenoffer is niets op zichzelf beschouwd, maar terwijl het Joodse offermaal wegens de genadige belofte, die op offer en altaar rustte, zegen meedeelde, bracht het heidense offermaal vloek wegens de zin van het gemoed, dat naar het rijk van de satan neigde. Deze zin is niet enkel en niet zo zeer van elken offeraar op zichzelf, als wel in de hele offerdienst.

En hoe velen zijn er door alle tijden geweest, hoe velen worden er ook in onze dagen gevonden, die altijd weer willen delen, waar toch eigenlijk eens beslissend gekozen moest worden en niet aflaten kunnen op twee gedachten te hinken. Er is, wanneer wij nauwkeurig onderscheiden een vrij grove een meer verfijnde een zeer verfijnde vereniging van godsdienst en werelddienst in menig hart, die niet ernstig genoeg bestreden kan worden. Ook die zich aan de eerste niet schuldig maakt is vaak van de tweede niet vrij te pleiten; ja, ook waar de Christen door Gods genade uit het diensthuis van de wereld is uitgeleid, is er vaak nog een of ander zwak punt, waarin men met haar vrienden tezamen stemt en een stilzwijgende uitzondering op de wet van een onvoorwaardelijke toewijding maakt. Al zit men niet meer vooraan in de grote afgodstempel, toch heeft men vaak in een verborgen schuilhoek van het hart nog wel een kleine afgodskapel en ook wie de beker niet meer opheft voor de goden van de eeuw, heeft nog wel een enkele lonk of handkus voor de verborgen afgod gereed, waaraan zijn ziel is gekluisterd. Ach, hoe jammerlijk ongelijk is ook in dit opzicht zo menigeen aan zichzelf en van hoe velen mag het wellicht, zoals van die koning van Juda gezegd worden: hij diende de Heere, maar niet met een volkomen hart (2 Kron. 25: 2). Jammerlijke gesteldheid, hoezeer met allerlei verontschuldiging gedekt en bepleit; is het mogelijk, zo’n gemoedsbestaan juist te leren kennen, zonder het onbepaald te veroordelen? Maar in overeenstemming met het doorgaand onderwijs van de Heilige Schrift kan ons eigen geweten zo’n vereniging van het tegenstrijdige niet anders dan ongerijmd, onheilig en verderfelijk noemen. Ongerijmd, zo waarlijk het nu eenmaal volstrekt onmogelijk is twee heren gelijktijdig te dienen, wier bevelen, belangen en beloften onverzoenlijk tegenover elkaar staan. Onheilig, omdat hij, die van ganser harte de beker van de zondige wereldvreugd drinkt, reeds daardoor toont dat er op dat ogenblik althans geen sprake kan zijn van waarachtige gemeenschap met de Heere, wiens naam hij beleden heeft en voor de wereld verheerlijken moet. Onze eigen voornemens en beloften aan de tafel van de Heere en zo vaak later herhaald, hoe luid getuigen zij tegen de houding, door ons niet zelden bij wereldse verstrooiingen aangenomen! Wat is daarvan anders de oorzaak dan die valse schaamte, die ons vaak lijnrecht tegen onze heiligste overtuiging doet handelen en beven voor het afkeurend oordeel van een wereld, waarvan wij zelf al de ijdelheid en jammerzaligheid kennen. Maar zo’n dubbelzinnigheid (want wat is het anders?) kan dan ook wel niet anders dan hoogst verderfelijk wezen. Zij is dodelijk voor de rust van ons hart, want geen waarachtige vrede is mogelijk, zonder eenparigheid van ons geestelijk leven en streven. Zij benadeelt de zaak van de Heere, omdat zij bij de wereld slechts minachting voor een Christendom wekt, dat zo

karakterloze voorstanders telt; zij maakt ons bovenal het heilig misnoegen waardig van Hem, die lust aan waarheid in het binnenste heeft.

Als in de Schrift in het algemeen aan de duivelleer grote invloed wordt toegeschreven op de mensheid en de wereld, de menigte buiten God wordt voorgesteld als staande onder zijn macht en hij haar vorst is, dan is bij een zo ontzaglijke openbaring van menselijke verkeerdheid en menselijk verval, zoals het heidendom is, het verband met het rijk van de duisternis niet te miskennen, omdat de duivel de vijand en mededinger van God is (Matth. 4: 9); ja het is de vraag of het heidendom, hoewel in het zinnelijke en natuurlijke element weggezonken, zonder een bovennatuurlijke daarin werkende macht het tot zo'n heerschappij in de mensheid zou hebben kunnen brengen en zulke diepe wortels daarin zou hebben kunnen vestigen. Als duivelendienst treedt de afgodendienst òf direct op, zoals in de verering van boze godheden, geesten enz., zoals die in zovele dualistische godsdiensten is ingedrongen en in Afrika bijna de alleen heersende is, òf indirect, in zoverre de duivel door de afgodendienst God de eer ontrooft, die Hem alleen toekomt en deze zo zichzelf, de verleider tot deze valse dienst, aanmatigt (Openb. 9: 20). In elk geval kan men zeggen dat de afgodendienst een duivelendienst geweest is, alhoewel niet volgens de bedoeling van vele heidenen, als bijvoorbeeld van de Hellenen, toch in de werking. Verder plaatst Paulus in deze afdeling niet de naam van de éne vorst van de duisternis, van de duivel, maar van de boze geesten, de duivels, om de uitgebreide werking en macht van het rijk van de duisternis in de veel vertakte afgodendienst te kennen te geven.

Waarschijnlijk koos de apostel om het afschuwelijke van deelneming aan afgodendienst voor te stellen, opzettelijk een uitdrukking (demonen), die wel bij de heidenen op hun goden (vgl. Hand. 17: 18 in de grondtekst) maar tevens bij de Joden op de boze geesten wees.

Het genieten van het heilig avondmaal verplicht, omdat het de innigste verbindtenis met Christus is, tot de strengste afzondering van al wat onheilig is. Daarom kan de Christen na het genieten van de avondmaal zich niet ontdoen van een zekere ernstige vrees.

22. Of tergen wij de Heere? Willen wij door van beide drinkbekers te drinken, door ons aan de beide tafels te begeven, Hem trotseren, alsof Hij zo'n handelswijze Zich zou laten welgevallen? Zijn wij sterker dan Hij, dat wij Zijn straf daarvoor van ons zouden kunnen afwenden?

De Heere is een jaloers bruidegom van Zijn bruidgemeente (2 Kor. 11: 2) en Hem te tergen, of, zoals de grondtekst eigenlijk luidt, Hem tot jaloersheid te wekken (Deut. 32: 21), is gelijk aan de zonde van de kinderen van Israël, die Christus verzochten (vs. 9). Scherp dringt zich bij de mening van sterkte van de geest, die bij de Korinthische gemeente bestond, de vraag in: "zijn wij sterker dan Hij, durven wij het wagen, ons aan de toorn van Zijn ijverzucht bloot te stellen? " En toch gaat Paulus juist bij deze scherpe woorden van het aanspreken in vs. 21 "u kunt niet enz. " over tot de rede van de gemeenschap "wij" (vgl. Hoofdstuk 11: 31). Hij verbindt zich met zijn broeders tezamen, opdat zij eendrachtig met hem antwoorden: "nooit! " Wij kunnen niet tegelijk zijn in de gemeenschap van de duivels en in de gemeenschap van de Heere. "Heilig, heilig, heilig is de Heere Zebaoth. "

24. a) Niemand moet datgene wat voor zichzelf is zoeken, maar dat van de anderen. Dit is het gebod van de Christelijke liefde (Rom. 15: 2) en alleen een Christelijke vrijheid, die met dit aannemen van dit gebod in toepassing is gebracht een vrijheid, die graag van haarrechten afstand doet als het heil van anderen daardoor kan worden bevorderd, kan bestaan voor God.

a) 1 Kor. 13: 5. Filipp. 2: 4.

Er is nu geen sprake meer van de eigenlijke offermaaltijden. Daarover is in vs. 14-22 1Co gesproken en het nodige gezegd. Van nu aan wordt gehandeld over het gebruik van offervlees, dat kan voorkomen buiten eigenlijke afgodische plechtigheden. Hier is dus de vraag over hetgeen werkelijk op het gebied van de Christelijke vrijheid valt en nu neemt de apostel dadelijk zijn stelling in Hoofdstuk 6: 12 weer op.

Hij spreekt zijn stelling over de vrijheid twee maal uit tot levendige bevestiging, evenals daar (Hoofdstuk 6: 12). Eveneens zijn het twee beperkende grondstellingen, die hij daartegenover stelt. De eerste is dezelfde als op die vroegere plaats, terwijl de tweede niet overeenstemt met hetgeen daar in de tweede plaats gezegd is, maar parallel er mee gaat, evenals met de eerste hier.

De lezers moeten bedenken dat niet alles wat op zichzelf geoorloofd is, ook te dulden is; zij moeten niet zozeer er op zien, wat voor hen geoorloofd is, maar op hetgeen tot bevordering van het heil van de naasten dient; met deze tweede zin keert de apostel terug tot hetgeen hij in Hoofdstuk 8: 1 zei: "de liefde sticht. "

Reeds vs. 23 houdt de grondstelling in, dat het in adiaphora (onverschillige zaken) niet alleen aankomt op de individuele vrijheid, maar dat ook op de broeder moet worden acht gegeven. Hier (vs. 24) komt nog de gedachte er bij, dat het adiaphoron zelfs zonde wordt als het gebruik maken van de individuele vrijheid ten opzichte daarvan de naaste nadelig is.

Het kon voorkomen een overdrijving te zijn, als de apostel zegt: "niemand moeten zoeken datgene wat van zichzelf is, maar dat van anderen. " Deze stelling moet echter zeker worden genomen in de volste zin en wij moeten zeggen, werd die algemeen opgevolgd, dan zou voor ieder beter zijn gezorgd, dan als hij voor zich alleen zorgt, want die zuivere liefde beoefent, kan zeker wel in aardse zaken verlies lijden, maar in het eeuwige zal hij ook reeds in deze wereld winst hebben.

24. a) Niemand moet datgene wat voor zichzelf is zoeken, maar dat van de anderen. Dit is het gebod van de Christelijke liefde (Rom. 15: 2) en alleen een Christelijke vrijheid, die met dit aannemen van dit gebod in toepassing is gebracht een vrijheid, die graag van haarrechten afstand doet als het heil van anderen daardoor kan worden bevorderd, kan bestaan voor God.

a) 1 Kor. 13: 5. Filipp. 2: 4.

Er is nu geen sprake meer van de eigenlijke offermaaltijden. Daarover is in vs. 14-22 1Co gesproken en het nodige gezegd. Van nu aan wordt gehandeld over het gebruik van offervlees, dat kan voorkomen buiten eigenlijke afgodische plechtigheden. Hier is dus de vraag over hetgeen werkelijk op het gebied van de Christelijke vrijheid valt en nu neemt de apostel dadelijk zijn stelling in Hoofdstuk 6: 12 weer op.

Hij spreekt zijn stelling over de vrijheid twee maal uit tot levendige bevestiging, evenals daar (Hoofdstuk 6: 12). Eveneens zijn het twee beperkende grondstellingen, die hij daartegenover stelt. De eerste is dezelfde als op die vroegere plaats, terwijl de tweede niet overeenstemt met hetgeen daar in de tweede plaats gezegd is, maar parallel er mee gaat, evenals met de eerste hier.

De lezers moeten bedenken dat niet alles wat op zichzelf geoorloofd is, ook te dulden is; zij moeten niet zozeer er op zien, wat voor hen geoorloofd is, maar op hetgeen tot bevordering van het heil van de naasten dient; met deze tweede zin keert de apostel terug tot hetgeen hij in Hoofdstuk 8: 1 zei: "de liefde sticht. "

Reeds vs. 23 houdt de grondstelling in, dat het in adiaphora (onverschillige zaken) niet alleen aankomt op de individuele vrijheid, maar dat ook op de broeder moet worden acht gegeven. Hier (vs. 24) komt nog de gedachte er bij, dat het adiaphoron zelfs zonde wordt als het gebruik maken van de individuele vrijheid ten opzichte daarvan de naaste nadelig is.

Het kon voorkomen een overdrijving te zijn, als de apostel zegt: "niemand moeten zoeken datgene wat van zichzelf is, maar dat van anderen. " Deze stelling moet echter zeker worden genomen in de volste zin en wij moeten zeggen, werd die algemeen opgevolgd, dan zou voor ieder beter zijn gezorgd, dan als hij voor zich alleen zorgt, want die zuivere liefde beoefent, kan zeker wel in aardse zaken verlies lijden, maar in het eeuwige zal hij ook reeds in deze wereld winst hebben.

25. Eet al wat in het vleeshuis verkocht wordt, niets ondervragend over de daar te koop neergelegde stukken, of het offervlees is of niet, omwille van het geweten, opdat u met een onbezwaard geweten (Rom. 13: 5) zou kunnen eten, dat het geval niet zou zijn als u van het gekochte had vernomen, dat het offervlees was.

26. a) Want "de aarde is van de Heere en de volheid van haar", zo wordt in Ps. 24: 1 en 50: 1 Daarom behoort ook Hem het vlees, dat u koopt en eet en daaraan kan het gebruiken voor afgoderij, dat de heidenen ervan gemaakt hebben, niets veranderen.

a) Ex. 19: 5.

Een onderzoek, of het te koop aangebodene niet misschien van een offer afkomstig was, kon, zo wil Paulus zeggen, u het geweten bezwaren; want wist u, dat het werkelijk zo met het vlees gesteld was, dan zou dit het eten daarvan ongeoorloofd, of toch bezwaarlijk maken; het zou twijfel opwekken of u er wel recht aan deedt, als u eet. Het vlees, dat op de vleesmarkt gebracht is, heeft toch geen betrekking meer op het offer en behoort weer tot de categorie waarvan geschreven staat: "de aarde is van de Heere en wat daarop is. " De afgoden, of liever de demonen, die bij de afgodendienst in aanmerking komen, hebben over geen schepsel van God een macht, in zoverre dit niet onder hun invloed wordt gesteld.

De zwakkere Christenen vreesden de mogelijkheid op de vleesmarkt offervlees te kopen, omdat zij nog niet waren geklommen tot de overtuiging dat het vlees van de offerdieren, wanneer het op de markt kwam, zijn wijding tot een offer had verloren en gewoon vlees was geworden (Hoofdstuk 8: 7); zij zullen daarom wel vaak genoeg bij het inkopen angstig hebben gevraagd of het offervlees was of niet. De sterken deden dat niet; dit billijkt Paulus en hij schrijft zelfs voor zo te handelen.

27. En als u, om aan het zo-even genoemde geval nog een tweede te voegen, dat daarmee verwant is, als u iemand van de ongelovigen ter maaltijd nodigt in zijn privaat huis en u daar gaan wilt, hetgeen ik u niet verbied, alhoewel het beter was dat u dergelijke uitnodigingen niet aannam, a) eet al wat jullie voorgesteld wordt, niets ondervragend over de vleesgerechten, of daartoe offervlees is gebruikt of niet, b) omwille van het geweten, want u zou niet zonder ergernis kunnen eten, als u wist, dat u vlees van afgodenoffer voor u had.

a) Luk. 10: 7. b) 1 Kor. 8: 7.

De apostel verbiedt de Christenen niet zonder meer om een heidens gastmaal bij te wonen, maar ook bij de meer betamelijk gehouden gastmalen, waarvan de herinnering uit de oudheid tot ons gekomen is, kwam veel voor, dat de Christen moest tegenstaan en hem in gevaar moest brengen door deelneming er aan, de trouw jegens zijn Heer te verloochenen. Daarom geeft hij hen door het toegevoegde "en u wilt daar heengaan" in bedenking, of dit in het algemeen wel voor hen passen zou.

Omdat het Christendom de banden van het familieleven en van het gezellig verkeer niet wilde wegnemen, maar heiligen, laat Paulus hier een zekere vrijheid, die ook, op waardige manier gebruikt, onder zekere omstandigheden kon leiden tot toebrenging van de ongelovigen tot het Christendom.

Als men een zaak aan ieders eigen nadenken overlaat, of en waarom hij wil, wekt men vaak meer vruchtbaar nadenken dan door een eigenlijk verbod.

28. Maar als iemand tot jullie zegt: "Dat is afgodenoffer; " eet het niet, omwille van degenen die u dat te kennen gegeven heeft en omwille van het geweten. Want de aarde is van de Heere en de volheid daarvan (deze woorden zijn uit vs. 26 weer hier overgebracht).

29. Maar ik zeg, als ik hier weer, evenals in vs. 25 en 27, van het sparen van het geweten spreek, om het geweten, niet, zoals daar het geval was, van uzelf, die in het geval komt, dat een ander tot u zegt: "het is afgodenoffer", maar van de andere, die u daarop wees. Integendeel, omdat uw eigen geweten u het eten van zulk vlees zou veroorloven, zo zou het zien alleen daarop u ook moeten dringen om werkelijk te eten; want waarom wordt mijn vrijheid geoordeeld door het geweten van een ander, dat ik het daaronder gevangen zou geven en mij niets veroorloofde wat een ander niet eveneens voor geoorloofd houdt?

30. Een ander heeft ook zeker geen recht om naar de maatstaf van zijn geweten op die manier mijn vrijheid te oordelen, zoals hij het doet. En als ik door genade het voedsel krijg (liever "als ik met dankzegging het voedsel geniet, waarom word ik als een misdadiger tegen de Christelijke godsdienst, als iemand die tot afgoderij vervallen is, gelasterd overhetgeen waarvoor ik dankzeg. Niet dus om het eigen geweten, als moest zich dit vormen naar dat van een ander, maar laat het eten na om het geweten van een zwakke te sparen. (Hoofdstuk 8: 13).

a) Rom. 14: 6. 1 Tim. 4: 3.

Van vs. 28 af stelt de apostel een bijzonder geval, dat de afgodische bedoeling van een voedsel bij een maaltijd aan de Christen, die genodigd is, zonder zijn toedoen bekend wordt. Hierdoor wordt namelijk een bijzondere beperking veroorzaakt voor de toelating in vs. 27 : "eet al wat u wordt voorgezet. " Onder het woord "iemand" moet een dienaar van het huis of een tafelgenoot, maar niet de gastheer verstaan worden. Het is echter de vraag of degene, die het te kennen geeft, als heiden of als Christen moet gedacht worden en dan beslissen de woorden: "eet het niet omwille van degene, die u dat te kennen gegeven heeft en omwille van het geweten" voor het laatste. Het geweten van een heiden kon toch wel niet daardoor geërgerd worden, dat een Christen van het afgodenoffer at, zodat wij dus bij het "iemand" ons een zwakke broeder, hetzij een Christen uit de Joden, of een nog meer vreesachtige Christen uit de heidenen moeten voorstellen. Het geval, dat ook een streng denkend Christen aan een maaltijd bij heidenen deel nam, kon zeer goed voorkomen. Er konden bij hen botsingen plaats

hebben tussen zijn grondstellingen en zijn omstandigheden, waarbij hij voor de laatste besliste, vooral wanneer hij zich daarbij een streng waken tegen alle bevlekking met afgoderij ten plicht stelde. Een uitvloeisel van zijn nauwgezetheid zou nu dat zijn, dat hij zijn mede-Christenen opmerkzaam maakt op hetgeen hij (waarschijnlijk door een ondervragen, zoals Paulus dat in vs. 27 niet wil hebben, maar zoals hij zelf voor zijn plicht hield) zelf heeft vernomen "dat is afgodenoffer. " Hier staan nu het geweten van de zwakke broeder, die de aanwijzing deed en het geweten van de sterke, tot wie de apostel spreekt en die de aanwijzing heeft ontvangen, tegenover elkaar en zo moet het bij de laatste komen tot een verzoening tussen de grondstelling van vrijheid en die van de liefde (vs. 23 v.). De zaak is nu zo gelegen: het geweten van de Christen zelf, die zich van zijn vrijheid bewust is, kan door het eten niet meer worden geërgerd; hij ziet in het vlees, dat op de tafel is gedragen, geen offervlees meer, omdat hier geen offermaal wordt gehouden, hij zou dit, als hij zijn geweten raadpleegt, zonder enige bedenking eten. Tegenover het eigen geweten staat dat van een ander, die met zijn gedachten nog niet kan loskomen van het vlees als offervlees, dat het vroeger geweest is en het genieten daarvan ook in een bijzonder huis aanziet voor een deelnemen aan een afgodenoffer. Aan dat zwakke en dwalende geweten moet de sterke zijn meer verlicht geweten geenszins ten offer brengen, dat hij het daaronder gevangen zou geven en zich door zulke vreesachtigheden zou laten beheersen, zoals velen hun Christendom maken tot een bepaald jacht maken op gewetensbezwaren alsof daarin de ware Christelijke deugd gelegen was. Paulus treedt integendeel met de beide vragen, die hij opwerpt, zeer krachtig op voor de vrijheid van het eten. Het dankgebed, dat is uitgesproken over hetgeen vroeger vlees van afgodenoffer was, maakt het nu tot een soort van dienen van de ware God (de dankzegging, zegt Bengel, heiligt elke voedsel, loochent de autoriteit van de afgoden en spreekt die van de Heere uit). Hiermee bestraft hij tevens op scherpe manier de liefdeloosheid, waaraan de zwakken zich schuldig maken door hun oordelen (Rom. 14: 3 v.). Maar wel moet het niet eten een dragen zijn van het gebrek van de zwakken (Rom. 15: 1), een verschonen van hun geweten. Uit onze plaats blijkt verder dat het voor Paulus vanzelf sprak dat de Christen zijn tafelgebed deed ook aan de tafel van een ongelovige gastheer.

31. Het zij dan dat u eet, hetzij dat u drinkt, of bij gastmalen of in het gewone dagelijkse leven, hetzij dat u iets anders doet, in uw helen wandel, wat het ook zij, doe het al ter eer van God (Kol. 3: 11. 1 Petr. 4: 11. Matth. 5: 16).

32. a) Wees in elk opzicht zonder aanstoot te geven en de Joden en de Grieken, die beide delen van de nog ongelovige wereld en van de gemeente van God (Hoofdstuk 11: 22.

a) Rom. 14: 13.

33. Zoals ik ook in alles allen behaag, niet zoekend mijn eigen voordeel, maar het voordeel van velen, opdat zij behouden mogen worden (Hoofdstuk 9: 19 vv.).

HOOFDSTUK 11

1. Wees a) mijn navolgers, dat u tot heden maar al te zeer heeft verzuimd (Hoofdstuk 4: 16), zoals ook ik een navolger ben van Christus, dat hoogste toonbeeld van zelfverloochenende, alleen anderer zaligheid zoekende gezindheid en denkwijze (Fil. 2: 4 vv. Rom. 15: 3. Matth. 11: 29).

a) Fil. 3: 17. 1 Thess. 1: 6. 2 Thess. 3: 9.

Het onderricht over het eten van offervlees is geëindigd. Nu volgen met (vs. 31) een "dan", dat hier uit het bijzondere gevolgtrekkingen tot het algemene maakt, nog enige vermaningen, waarin de leidende zedelijke grondstellingen voor het hele ware Christelijk gedrag worden uitgedrukt.

Alles zo te doen, dat het God tot verheerlijking is, in alles zich zo te gedragen, dat men aan niemand aanstoot geeft, dat is de som van de leringen van de apostel, niet alleen omtrent het genieten van het geofferde, maar in het algemeen over alle vragen, die op de Christelijke vrijheid betrekking hebben. Hij kan hiervoor in het algemeen, zoals zijn aanwijzing luidt, zichzelf als voorbeeld ter navolging stellen, omdat hij van zijn kant Christus tot voorbeeld neemt, evenals Christus in alle opzichten voor allen op die manier leeft, dat het hun tot redding dient.

Paulus wil niet zelf het beeld zijn, waarnaar de Korinthiërs hun gedrag moeten richten, hij voegt erbij: "zoals ik een navolger van Christus ben", alsof hij wilde zeggen: "mijn manier van handelen heb ik niet zelf verzonnen, ik heb geleerd van het heilig voorbeeld van de mensheid. "

Zeker staat de apostel het gehele levensbeeld van Christus voor ogen; dan moest hij een geschiedkundig beeld van Christus doen en laten bezitten, een beeld, zoals ons dat door de evangelisten is geschilderd, een grond temeer tegen de mythische opvatting van het leven van Jezus!

OVER ENIGE VORMEN BIJ HET GEBED EN OVER HET WAARDIG GEBRUIKEN VAN HET HEILIG AVONDMAAL

III. Van Hoofdstuk 11: 2-14: 40 volgen in verdere aansluiting aan hetgeen de Korinthiërs in hun schrijven hadden meegedeeld, leringen en terechtwijzingen over zaken die de goede orde in de Christelijke gemeente betreffen. De aansluiting heeft plaats aan dat gedeelte van hun brief, waar zij onder verzekering van hun vasthouden aan zijn instellingen of overleveringen omtrent een punt kennis gaven, waarin een ander gebruik was ontstaan, dat naar hun mening onverschillig en zonder bedenking was.

a. Vs. 2-16. Paulus begint met een prijzen van de gemeente, dat, zoals zij zelf van zich heeft verzekerd, zij alles hield en regelde, als de voortdurende herinnering aan hem meebracht en dat zij zijn onderrichtingen niet veronachtzaamde. Vervolgens gaat dat prijzen over in een onderrichting, die de gemeente tot helderheid moest brengen over dat punt van de Christelijke zeden, waarin zij meenden zich een afwijking te mogen veroorloven. De apostel zegt niet over welk punt gehandeld wordt; maar wij kunnen het echter wel raden, als hij met een algemene waarheid begint als het gezichtspunt, waaruit de bijzondere zaak moet worden beschouwd. Die waarheid is deze, dat de vrouw tot de man in een verhouding staat, die haar

verhouding tot God tot een andere maakt, dan waarin de man door zijn betrekking tot Christus staat en zo is het dan het niet-omsluieren van de biddende of voorzeggende vrouwen, wat te Korinthe tegen de algemene gewoonte probeerde door te dringen en welke nu hier als een verkeerdheid door Paulus wordt bestreden.

2. En ik prijs u, broeders, dat u, zoals u mij schrijft, in alles van mijn gedachtig bent, mijn lessen en bepalingen niet vergeet en de inzettingen behoudt, die de gebruiken van het leven van de gemeente aangaan (2 Thess. 3: 6), zoals ik die ter opvolging deels mondeling, deels schriftelijk in mijn vorige brief u overgegeven heb (1 Kor. 5: 9).

3. Maar ik wil dat u over dat punt, waarvoor u een uitzondering denkt te maken (vs. 5 en 13), weet, omdat u door uw uitzondering maken deze waarheid verloochent, dat Christus het hoofd is van een ieder man (Kol. 1: 18. Efeze. 4: 15) en de man het hoofd van de vrouw (Efez. 5: 23) a) en God het hoofd van Christus (Hoofdstuk 3: 23; 15: 28

a) Joh. 14: 28.

Hoe graag de apostel hun gehoorzaamheid erkent, waar die betoond was, vindt hij toch nodig de volgende lessen aan hun ernstige overdenking aan te bevelen. Het is niet te betwijfelen dat gebeurtenissen te Korinthe aanleiding hadden gegeven, dat de gemeente daar haar neiging, om uit een vals begrip van vrijheid de juiste grenzen buiten aanmerking te laten, ook daardoor aan de dag legde, dat de vrouwen haar plaats vergaten en dit ook in het uitwendige lieten zien. Vandaar de uitvoerigheid van de volgende onderrichting, die een op zichzelf zuiver uitwendig voorschrift terugleidt tot gronden, die dieper liggen.

De vrouwen te Korinthe overschreden namelijk daardoor haar grenzen, dat zij in de vergaderingen van de gemeente met ongedekt hoofd biddend en profeterend optraden. De apostel keurt beide af, zowel het optreden om te bidden en te profeteren, als het verwijderen van de sluier; hier berispt hij echter alleen het laatste en wacht met het eerste tot Hoofdstuk 14: 34 Om de bronnen terug te voeren binnen haar grenzen herinnert hij haar dat zij onderworpen zijn aan de man, aan wie hij eveneens zijn plaats aanwijst in de zedelijke rangorde en deze opvoert tot God toe.

Het verkeerde, dat Paulus zo sterk en beslist bestraft, moet eerst na het vertrek van de apostel van Korinthe, waarschijnlijk door onbetamelijke uitbreiding van de grondstelling van de Christelijke vrijheid, om het deel hebben aan de gaven van de Geest (vgl. vs. 4 met 1Co Hand. 21: 9) en zeker onder inwerking van de grotere ongebondenheid van de dracht van de Helleense vrouwen zijn ingeslopen, omdat hij het, aanwezig zijnde, niet zou hebben laten opkomen. De brief van de Korinthiërs zelf moet, waar hij van het opvolgen van de apostolische aanwijzingen te Korinthe heeft gesproken een vraag hebben ingehouden over dat punt in het bijzonder.

Als de apostel het misbruik, dat de vrouwen bij het openbaar bidden en profeteren het woord nemen, tot het veertiende hoofdstuk uitstelt, dan is hier een dergelijk geval als wij in Hoofdstuk 8: 10 vonden in vergelijking met Hoofdstuk 10: 20 v.

De man, zo verklaart Paulus in de eerste plaats, is alleen onderworpen aan Christus als aan zijn hoofd, van wie hij genade en gaven niet alleen voor zich, maar ook het goddelijk regeren van zijn huis ontvangt; maar de vrouw aan de man, ook buiten huwelijksverband, omdat het bestuur ook in de kerkinrichting bij de man berust. Dat moet haar niet zwaar vallen, omdat

zelfs tussen God en Christus over het werk van onze verzoening zo’n uit- en terugvloeien plaats heeft en Christus alles uit deze volheid neemt en tot dit hoofd terugvoert, wat Hij als onze Middelaar op ons brengt.

Waarom beperkt Paulus de verhouding tot Christus als het hoofd op de man, zodat die slechts als door middel van de man voor de vrouw schijnt te kunnen bestaan? De verheffing van de man door dit verbond met Christus moet slechts relatief worden genomen. In zijn huis, zijn bijzondere omstandigheden is hij alleen van Christus afhankelijk, in het burgerlijk leven geniet hij zeker een hogere zelfstandigheid dan de vrouw en heeft hij niet die bescherming en dat in de plaats optreden nodig, zoals zij dat behoeft. Zo ook is hij in het openbare leven van de gemeente boven haar bevoorrecht en tot de dienst van de Heere als Zijn orgaan geschikt gemaakt, zoals zij het niet is. Hier is dus sprake van uitwendige omstandigheden bij deze voorrang, maar niet van de hogere sferen van het uitwendig leven in geloof, waarbinnen het onderscheid van de geslachten en de voorrang van de een boven de ander is weggenomen en opgeheven (vgl. Gal. 3: 18).

Zal een huwelijk gelukkig en voor God welgevallig zijn, dan moet 1) de man Christus als zijn hoofd erkennen en zich door Hem, door Zijn Geest laten besturen; 2) moet hij zich inderdaad betonen het hoofd van de vrouw te zijn en zijn vrouw goed besturen, niet zo, dat zij blode, schuw en vreesachtig wordt; 3) de vrouw moet de man als haar hoofd erkennen en zich betamelijk aan hem onderwerpen en niet de meester proberen te spelen.

Het "God het hoofd van Christus" wordt niet van het wezen gezegd, maar van het ambt: de Zoon als Middelaar ontvangt Zijn ambt door Gods raadsbesluit, zoals Hij zelf zegt: "de Vader heeft Mij gezonden. "

5. Maar ten tweede: een iedere vrouw, die bidt of profeteert met ongedekt hoofd, onteert haar eigen hoofd, omdat dit niet versierd is met het teken van eerbare vrouwen, maar in plaats daarvan een teken heeft aangenomen, dat haar in een hele andere klasse verplaatst; want het is een en hetzelfde, alsof haar het haar afgesneden was. Zij staat voor het openbaar oordeel, dat door dit verschijnsel wordt bestuurd, op volkomen gelijke lijn met haar, die het gesneden haar van een boeleerster draagt.

Men heeft gemeend, omdat de apostel de beide gevallen noemt en beoordeelt, dat een man met bedekt en dat een vrouw met ongedekt hoofd bad en profeteerde, dan ook beide in de gemeente moesten zijn voorgekomen. Maar dat hij alleen het eerste geval noemt omdat hij het voor het tweede wil laten dienen, blijkt uit de manier waarop hij bij het laatste stilstaat, als ook uit het slot van zijn uiteenzetting in vs. 13-15 dat alleen over dit geval handelt.

Met ongedekt hoofd in de gemeente te bidden en te profeteren, is het ereteken van de man. Hij zou zijn hoofd onteren als hij het bedekte. Met zulke ogen beschouwden de Grieken de zaak en de apostel wordt voor de Grieken een Griek, als hij zich op hun standpunt, in hun manier van beschouwing plaatst. Zo maakt Zich de Geest van God meester van de gewoonte van het volk, waar zij overigens geen omkering maar uitdrukking is van de oorspronkelijke orde van de natuur en wijst de achtergrond aan van de goddelijke regels bij velerlei zaken, die daarom "zedelijk zijn", omdat zij geen "landsgewoonten" zijn. Evenals in de ogen van de Grieken een man, die bij openbare plechtigheden iets op het hoofd had, zijn eer als man zou hebben verloochend, zo zou een Christelijke Griek door zijn hoofd te verbergen een teken hebben aangenomen, als was hij niet het zichtbare hoofd van zijn vrouw en als stond hij onder een ander dan Christus, als onder zijn hoofd. Daarentegen onteerde een vrouw haar hoofd, als

zij ongedekt of ongesluierd zich in het openbaar vertoonde, omdat zij zich als het ware tot een hoofd over haar man opwierp en zich uitwendig gelijk stelde met de liederlijke vrouwspersonen, die men ten teken van haar schaamteloosheid en ongebondenheid het hoofd beschoor.

6. Want als een vrouw bij de godsdienst niet gedekt is, dat zij ook geschoren wordt, om haar geheel naardat zij verdient van het vrouwelijk sieraad te beroven; a) maar als het gelijk is voor een vrouw geschoren te zijn, of het haarafgesneden te hebben, dat zij zich, om zo'n smaad voor het openbaar leven te ontgaan, dekt zodra zij in de godsdienstige vergadering komt, of daar biddend en profeterend optreedt.

a) Num. 5: 18. Deut. 22: 5.

Paulus stelt op de voorgrond dat het gevoel van welvoeglijkheid bij een zedige vrouw tegen het afsnijden van het haar strijdt. Daarom kan hij haar het ongevoegelijke om zich met gedekt hoofd te laten zien, niet beter doen voelen, dan door de drang, om met de eerste verkeerde stap ook de tweede te doen. Schaamt zij zich echter daarvoor, omdat het lelijk staat dat een vrouw afgesneden haren heeft of geheel geschoren is, dan trekt zij ook de eerste onvrouwelijke stap terug en bedekt het hoofd.

De bedoeling van de apostel moet aldus worden begrepen: het lange haar is een onderscheidingsteken van de vrouw; wil zij nu de man gelijk zijn, dan ontdoet zij ook zichzelf van deze onderscheidende eigenaardigheid. Acht zij dit echter een gemis van iets bijzonders, dat haar past, dan moet zij ook haar onderscheiding van de man daarin zien, dat zij het gebruik van het sluier bewaart, waardoor zij van haar kant die onderscheiding bevestigt.

7. Want de man, om de rede weer tot deze terug te leiden (vs. 4) moet in tegenstelling tot de vrouw, die het zeker moet doen (vs. 18), het hoofd niet dekken als hij biddend of profeterend voor God in de gemeente staat. Hij moet dit niet doen a) omdat hij hetbeeld en de heerlijkheid van God is. Hem is iets van Gods majesteit als heerser eigen, waardoor hij in zijn kring gebied voert met een macht en vrijheid aan die van God gelijk (Gen. 1: 26 vv.); maar de vrouw is de heerlijkheid van de man; zij is niet zijn beeld, alsof zich in haar afspiegelde wat de man is, maar wel zijn heerlijkheid, als die in haar vrouwelijk bestuur de macht van de man vertegenwoordigt.

a) Gen. 5: 1; 9: 6.

8. Deze verhouding van hogere en mindere heerlijkheid tussen man en vrouw rust op een regeling door God van het begin gesteld; want de man is uit de vrouw niet, maar de vrouw uit de man (Gen. 2: 21-23).

9. Want ook is de man niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om de man (Gen. 2: 18-20).

De apostel maakt de noodzakelijkheid duidelijk om vast te houden aan de strenge gewoonte. Hij doet dit nader uit de verhouding van man en vrouw naar aanleiding van het Mozaïsche scheppingsverhaal. De man is Gods beeld en heerlijkheid, de vrouw is de heerlijkheid van de man. Dit verwijst naar Gen. 1: 27, waarop plaats het heersen als het hoofdkarakter van het goddelijk evenbeeld op de voorgrond wordt geplaatst. Dit openbaart zich in de man meer dan in de vrouw. Alleen daarom en alleen voor zo verre schrijft Paulus aan de man en niet aan de

vrouw toe Zijn evenbeeld te zijn. Zij is in een afhankelijke toestand, haar persoon en haar werken moet ertoe dienen om de man te dienen, hem in zijn hoge, veelbetekende plaats te doen uitkomen. Dit moet de uitdrukking "heerlijkheid van de man" betekenen, waarbij de apostel de parallel met het "beeld" laat vallen. Om vervolgens de afhankelijkheid van de vrouw van de man nog duidelijker in het licht te plaatsen, voegt hij er nog een nadere aanwijzing bij uit het tweede hoofdstuk van het eerste boek van Mozes en maakt hij voor zijn doel gebruik van de omstandigheid, dat de vrouw uit de rib van de man gevormd werd en de bestemming ontving hem tot een hulp te zijn.

Paulus brengt het "van de man" terug tot hetgeen daarin is uitgedrukt "omwille van de man" en komt zo tevens op de afkomst van de vrouw uit de man, volgens de geschiedenis van haar schepping omwille van hem.

Het Christendom heeft geen schuld aan de onbetamelijke vergoding van de dames, zoals die vaak bij de volken heeft bestaan; toch is daarom de vrouw niet gering geacht.

10. Daarom, omdat de verhouding van de vrouw tot de man is, zoals zo-even werd voorgesteld, moet de vrouw een macht op het hoofd hebben, in de sluier een teken dragen, dat de macht van een ander over haar is. Zij moet dit omwille van de engelen, die onzichtbaar tegenwoordig zijn in de vergadering van de gemeente, als zij haar godsdienstige bijeenkomsten heeft en die door elke schending van de welvoeglijkheid gekrenkt worden en verdreven, terwijl zij graag daar zijn, waar alles eerlijk en met orde toegaat (Hoofdstuk 14: 40).

Onder de "macht op het hoofd" is zeker een bedekking van het hoofd bedoeld. Waarom zij deze naam draagt, die overigens in deze betekenis niet voorkomt, kan alleen uit het verband van onze plaats worden opgemaakt. De vrouw moet een macht op het hoofd hebben, d. i. het teken van een macht, waaronder zij staat, namelijk die van de man, aan wie zij ondergeschikt is, die haar als hoofd van God (vs. 3) is gegeven, zodat zij niet voor God mag komen, zonder gepaste ootmoed, het teken van haar afhankelijkheid te dragen.

Het vrije ongedekte hoofd is het teken van onafhankelijkheid en heerschappij, het gedekte en omhulde van onderworpenheid, zoals ook reeds de lang haren zo’n teken van onderwerping zijn. Het hoofd van de overspeelsters werd ontbloot (Num. 5: 18), met geschoren hoofd te gaan was, behalve in rouw, een teken van schaamteloosheid. De man is Gods beeld en eer, dat is Zijn afschijnsel en in zoverre ook zijn verheerlijking (1 Kor. 11: 7), de vrouw is die van de man, namelijk met betrekking tot heerschappij en onderdanigheid, want eerst uit de ribbe van de man is de vrouw geschapen, (Gen. 2: 21, 22); hij is eerst geschapen (1 Tim. 2: 13) de vrouw uit hem. De man is reeds op zichzelf een geheel en op zichzelf volledig mens en kan (zoals Christus heeft getoond) zijn bestemming op aarde volledig vervullen, zonder dat de vrouw hem als ter voltooiing nodig was, maar de vrouw is slechts met het oog op de man, omwille van hem geschapen. Daarom moet de vrouw het teken van haar onderdanigheid steeds dragen "omwille van de engelen" omdat, al zagen mensen er niet op en al telden deze het niet, Gods boden, de hogere reine geesten, die belang stellen in de aanbidding van God, door de zijnen op aarde en hun gebeden voor Hem brengen, hun vreugde hebben over de ingetogenheid en eerbaarheid van de Christelijke vrouwen en omdat hun nabijheid de gemeente steeds met eerbied moet vervullen. Willen daarom elders, zegt de apostel, de vrouwen gesluierd verschijnen, zo betaamt haar zulks waarlijk in de gemeente het meest van al, waar alles met de meeste eerbaarheid, orde en betamelijkheid moet toegaan. Geen aanzien van mensen, al veroorloven haar deze ongesluierd en zo zonder teken van afhankelijkheid te

verschijnen, moet haar gedragingen te dien aanzien besturen, omdat ook de Engelen van God aanwezig zijn, zoals de cherubijnen in de tempel van de Heere waren afgebeeld ter herinnering aan de tegenwoordigheid van de hemelse geesten. Tevens herinnert de apostel ook aan de diepe eerbied van de Serafijnen, die hun aangezicht voor God met hun vleugelen bedekken (Jes. 6: 2), terwijl Gods aangezicht ongedekt is. Zoals de Engelen in verhouding tot God staan, zo staat de vrouw in verhouding tot de man. En de vrouw als de zwakkere meer aan de verzoeking blootgestelde, behoeft, zoals de kleinen (Matth. 18: 10), de bescherming van de engelen nog meer.

11. Nochtans is noch de man zonder de vrouw, noch de vrouw zonder de man in de Heere, in haar betrekking tot Christus. In die gemeenschap, waarin beiden grond en doel van hun geestelijk leven hebben, wordt het onderscheid opgelost in een wederzijdse afhankelijkheid.

12. Deze verhouding, die in de zedelijke orde van het Christendom bestaat, heeft reeds haar grond in de orde en de schepping gesteld. Want zoals, wat de schepping aangaat, (Gen. 2: 21 v.), de vrouw uit de man is, zo is ook de man door de vrouw, wat de later daarvoor in de plaats gekomen geboorte betreft, zodat alle mannen uit vrouwen geborenen zijn (Matth. 11: 11. Gal. 4: 4), maar alle dingen, die op de wederkerige verhouding van de beide geslachten tot elkaar betrekking hebben en het een zo en het ander zo bepaald hebben, zijn uit God. Hij heeft het zo geregeld en daarmee die verhouding geheiligd.

Wat Paulus van vs. 7 af gezegd heeft kan door de mannen verklaard worden van verachting van de vrouwen en door de vrouwen tot minachting van haar eigen standpunt. Daarom dit woord om mogelijke strijd tussen beide geslachten te voorkomen. Tussen beide vindt in de Christelijke levenssfeer zo’n verhouding plaats, dat noch de vrouw afgezonderd is van de man, d. i. buiten verband van gemeenschap met hem en op eigen hand, noch ook omgekeerd; zij zijn als Christelijke echtgenoten verenigd tot wederkerige hulp, zij vullen elkaar aan en behoren tot elkaar; geen deel is op zichzelf een afzonderlijk persoon. Als dat zo niet was, was het Christendom in strijd met de natuurlijke regeling van God.

Beide zijn op het hun aangewezen standpunt tot wederkerige aanvulling voor elkaar onmisbaar. Daarom zou het een misdaad zijn tegen de goddelijke orde, als zij wilden beproeven die band op geestelijk gebied buiten aanmerking te laten of te misbruiken.

13. Oordeelt u onder uzelf; laat geheel onafhankelijk van hetgeen sommige woordvoerders u voorhouden, of de ogenblikkelijke dwaling van uw eigen gedachten u voorspiegelt, uw natuurlijk gezond oordeel beslissen (Hoofdstuk 10: 15. Hand. 4: 19) ; is het betamelijk of iets, dat strijdt tegen de welvoeglijkheid, dat de vrouw ongedekt God bidt?

De apostel heeft de gronden van zijn afkeuring van hetgeen hij voor onbetamelijk verklaart, afgeleid uit feiten, die behoren tot hetgeen de Heilige Schrift aangeeft over de verhouding van man en vrouw. Hij beroept zich nu ook op het oordeel van zijn lezers zelf, waartoe zij door de natuur van de zaak werden geleid. Onder het woord "natuur", vs. 14 moet die orde van de zaken worden begrepen, die met de schepping overeenstemt en dus voor ieder kenbaar is. Het "zelf" geeft te kennen, dat zij voor zich, afgezien van de uitspraken van de Heilige Schrift, zelfstandig het onbetamelijke konden inzien van hetgeen in zijn ogen onwelvoegelijk is.

Deze spreekwijze van de apostel, waarin hij op de natuur zelf wijst, is in de Heilige Schrift zeer zeldzaam, terwijl gewoonlijk de natuur wordt opgevat als absoluut afhankelijk van God en daarom ook bij zuiver fysische strekkingen, in plaats van deze, liever God wordt genoemd.

De plaats, die voor ons ligt, wijst aan dat het thans heersend spraakgebruik, om alles tot de natuur terug te brengen, wel niet op zichzelf verwerpelijk is, maar wel de zorgvuldigheid, waarmee de naam van God wordt vermeden, hetgeen zeker een gevolg is van het ongeloof; men wil de natuur hebben opgevat zonder enige betrekking op God.

Bij de stelling: dat een vrouw ongedekt tot God moet bidden, bepaalt Paulus zich tot het gebed en gaat het profeteren (vs. 4 en 5) voorbij, of omdat dit de meer heilige functie was, of, hetgeen wel mogelijk was, dit ook vaker door vrouwen gebeurde.

Als de vrouwen, wanneer zij bij het openlijk uitspreken van een gebed zich aan de mannen gelijkstelden (1 Tim. 2: 8), juist daarom ook, evenals deze, ongedekt meenden te mogen optreden, dan is het te treffender dat hij haar wijst op het onbetamelijke van haar handelswijze in het openlijk verkeer met God, in wiens wil de orde van zaken berust welke daardoor gekrenkt wordt.

15. Maar als een vrouw lang haar draagt, omdat zij daardoor openlijk haar staat, door God haar aangewezen, erkent, dat het haar een ere is, omdat het lange haar, dat haar hoofd omgeeft, voor een deksel haar is gegeven? Het is als een natuurlijke sluier voor haar en daarmee is reeds door de natuur de sluier aangegeven als hetgeen voor haar welvoegelijk is.

Laat men aan de natuur, aan de natuurlijke aard en aanleg van de geslachten vrije loop, dan blijkt dat bij een vrouw het hoofdhaar langer groeit dan bij de man. Bijna zonder uitzondering bij alle volken en in alle tijden heeft zich aan dit natuurlijk feit ook het natuurlijk gevoel vastgeknoopt, dat het voor de man een oneer is als hij lange haren draagt, omdat het hem als een vrouw doet uitzien en omgekeerd voor de vrouw een eer, als zij lange haren draagt, omdat dit met de vrouwelijke aard overeenkomstig is, De ijdelheid van de vrouwen heeft van het lange haar een tooisel, een opschik gemaakt (1 Petr. 3: 3. 1 Tim. 2: 9 Paulus ziet echter in die natuurlijke haardos een teken van een echt vrouwelijk sieraad (1 Petr. 3: 5), als hij zegt: "het haar is haar als een deksel gegeven. " De natuur zelf heeft aan de vrouw iets van die macht gegeven, die zij op het hoofd moet hebben omwille van de engelen (vs. 10) en het is billijk dat zij bij de gave van de natuur een uitdrukking voegt van haar wil door genade gevormd en haar hoofd bedekke tot een teken van vrouwelijke onderwerping.

Uitzonderingen op de regel, die door de natuur voorgeschreven was, zoals bij de Nazareeërs (Num. 6: 5. Richt. 13: 5) waren de apostel niet onbekend (Hand. 18: 18). Deze hadden echter haar grond in bijzondere omstandigheden, in een bijzondere gelofte van afhankelijkheid, die de Nazareeër op zich nam. Over de gehele afdeling moet worden gezegd, dat wat de vraag aangaat, die hij in de eerste plaats behandelt over het ontbloten of bedekken van het hoofd van mannen of vrouwen bij gebed en godsdienst, de nationale gewoonte gedeeltelijk veranderde. De apostel heeft ook voor zo’n uitwendige zaak niet een volstrekt verbindende wet willen geven, maar volgens de natuur van de evangelische orde van het heil die kunnen geven. Zo is de gewoonte, waarop hij zich hier beroept, niet onveranderlijk, omdat toch aan nationale manier van beschouwing en aan de gewoonte ruimte wordt gelaten. Daarentegen zijn de grondstellingen over de verhouding van de geslachten zelf onveranderlijk, zoals die in vs. 3, 7-9 en 11-12 zijn uitgesproken en elke omkering van deze zal zich wreken door zedelijke schade aan hen, die ze veroorzaken.

Men ziet, er is hier geen sprake van de sluier op zichzelf, maar van de verhouding van de vrouw tot de man, van die storing haar uitdrukking vond in hetgeen de apostel hier ter zijde gesteld wil hebben. Hij probeert niet het gebruik van de sluier als zodanig door te voeren, hij

denkt integendeel de mogelijkheid, dat ook tegenwerpingen kunnen worden gemaakt, maar wil zich, zoals het volgende vers ons zegt, niet inlaten met een voortzetten van deze beschouwing, dat tot een twisten zou worden.

16. a) Maar als iemand twistgierig schijnt te zijn, lust heeft om te twisten en gelijk wil hebben, wij, ik en mijn bondgenoten, hebben zulke gewoonte niet, noch de gemeenten van God. Zij hebben niet de manier om gelijk te willen hebben; laat ons daarom de gehele behandeling van de zaak hiermee sluiten, nu alles voor hen, die het om recht en waarheid te doen is, reeds duidelijk genoeg verklaard en aangewezen is. Met een verder dispuut over deze zaak laat ik mij niet in.

a) 1 Tim. 6: 4.

Ware leden van de Kerk zullen hun overigens wel gegronde mening aan niemand opdringen noch daarover twisten; zij laten zulke twistgierigen lopen en laten het voor hun eigen verantwoording over.

b. Vs. 17-34. Wat de apostel in de afdeling, die nu volgt, behandelt, hangt niet samen met een vraag van de gemeente, maar met het bericht, dat hem over toestanden in de gemeente te Corinthiërs gegeven was (vs. 18). Het behoort dus in zo verre niet tot dit tweede deel van de brief, dat van Hoofdstuk 7-14 gaat, maar tot het eerste (vgl. de inl. op 1 Kor. 1: 10). Het is echter in tweeërlei opzicht nauw met de vorige afdeling verbonden. In tegenstelling met de apostolische mening, straks ontwikkeld, die zich nog altijd moet laten welgevallen, dat ook andere gezichtspunten zich zouden doen gelden (vs. 16) wordt nu een apostolisch bevel uitgesproken en tegenover de lof, waarmee daar de rede begint (vs. 2) komt nu een strenge berisping, een zwaar verwijt in de aanvang. Het geheel staat daar als een episode of tussen verhandeling, evenals wij bij de behandeling van de vraag omtrent het vlees van het afgodenoffer in Hoofdstuk 8: 1-11: 1 een vrij vergaande digressie of uitweiding in Hoofdstuk 9: 1-10: 13 vonden, die bestemd was om de zaak grondig uiteen te zetten en ieder vraagpunt naar alle kanten duidelijk te stellen. Terwijl nu de berisping, die hier volgt, daarvan uitgaat, dat als ergste verkeerdheid bij de vergaderingen van de gemeente een uiteen gaan in verschillende groepen werd opgemerkt, dat tenslotte nog daartoe moest leiden, dat afzonderlijke genootschappen in de gemeente kwamen, bedoelt het bevel de wegneming van die verkeerdheid, die bij de Corinthiërs was ingeslopen bij de gemeenschappelijke maaltijden, waarbij men dan volgens gewoonte het avondmaal van de Heere hield, die verkeerdheid een werkelijke viering van het heilige avondmaal tot een volstrekte onmogelijkheid voor hen maakte.

17. Dit volgende nu is, hetgeen ik u aanzeg, u bevolen. Bij het voorgaande onderwerp van de bespreking in vs. 3-15 lag niet zozeer een gebod van de Heere ten grondslag, waarvoor ik zou hebben moeten strijden, als wel alleen een mening van mijn kant, die u overeenkomstig uw eigen inzicht (vs. 2) tot richtsnoer moest stellen (Hoofdstuk 7: 25, 40). Bij het onderwerp, waarop deze verhandeling in (vs. 33 v.) uitloopt, heb ik echter een bepaling van de Heere zelf (vs. 23 vv.). Ten eerste heb ik u te straffen, want dit prijs ik niet, dat u niet tot beter worden maar tot een erger worden samenkomt. Bij zo’n wijze, als waarop dat plaats heeft is bevordering van gemeenschap met de Heere niet te wachten, maar wel zal het gevolg zijn, dat u hoe langer hoe meer van elkaar vervreemdt en het tot scheuringen komen zal.

In een zaak van enkel gewoonte wilde de apostel niet gebieden, hier in een andere zaak gebiedt hij zeker. Daarom maakt hij de overgang met het woord "maar dit moet ik bevelen. "

Nu sluit zich niet onmiddellijk een gebod aan, maar de uiteenzetting, die hier begint, is van de vorige daardoor onderscheiden, dat zij op een gebod uitloopt, de gehele uiteenzetting is een blootleggen van de reden, waarom de gemeente over dat deel van haar gemeenteleven, waartoe de weg te nemen verkeerdheid behoorde, geen lof verdiende.

Er wordt hier niet gesproken over een gebruik, dat zo en anders kan zijn en waarover de gemeenten van God naar tijd en omstandigheden mogen schikkingen maken, maar over een regeling, die de apostel beveelt (Hoofdstuk 7: 10). Hij moet die bevelen om het welzijn van de gemeente, als haar getrouwe wachter en zorgvuldige regeerder en de gemeente moet zo'n bevel opvolgen als zij Christus niet wil verzoeken en tot toorn verwekken. De zaak wordt pas in de beide laatste verzen van het hoofdstuk bij wijze van een bevel uitgesproken, waarop het aanwijzend voornaamwoord "dit" wijst.

Als de uiteenzettingen, in vs. 18-32 de lezer voorgehouden, in vs. 33 en 34 in de meest bepaalde vorm van een bevel worden voorgelegd, dan is het toch zeker dat het voorafgaande veel verder gaat, dan die uitwendige bepalingen en aanwijzingen bevat, die veel dieper gaan. In vs. 2 kon de apostel beginnen met het erkennen van hun gehoorzaamheid; hier moet hij dadelijk en ten ernstigste berispen. Zij komen niet tot beter maar tot erger samen, d. i. zo, dat er geen verbetering als vrucht van blijft, maar dat integendeel door de aard van hun samenkomsten de staat van hun Christendom moet zinken, slechter moet worden. Er is sprake van de Christelijke samenkomsten tot viering van de gemeenschappelijke liefdemaaltijden, die met het heilig avondmaal eindigen en dit tot hun eigenlijk doel hadden. Daarbij scheidde zich, zoals het volgende vers zegt, de gemeente dadelijk van elkaar, terwijl naar eigen keus en willekeur enkelen zich bij elkaar plaatsten en daardoor een soort van gesloten kring vormden, die zich van de overigen afzonderde.

18. Ik heb het voornemen niet alle verkeerdheden op de rij in het bijzonder voor te stellen, maar moet toch verscheidene opnoemen (Rom. 1: 8; 3: 2) en de oorzaak van veel andere in de eerste plaats noemen. Want ten eerste, als u samenkomt in de gemeente, zo hoor ik dat er scheuringen zijn onder u, omdat men zich groepsgewijs neerzet; en ik geloof hetgeen mij daaromtrent is meegedeeld ten dele, al moet ik erkennen dat vele geruchten op verkeerde opvatting of overdreven voorstelling berusten.

19. a) Want er moeten ook ketterijen b) onder u zijn; ik voorzie dat de Heere het zo ver met u zal laten komen, dat er zich zelfs afzonderlijke genootschappen vormen, die naast de éne gemeente in het bijzonder willen bestaan (Gal. 5: 20). Dit zal dan weer ten goede dienen, opdat degenen, die oprecht zijn in hun overgave aan de goddelijke waarheid en in hun vasthouden aan ons allerheiligst geloof openbaar mogen worden onder u, in onderscheiding van hen, die naar de begeerlijkheden van hun eigen goddeloos bestaan wandelen (Judas 1: 18 vv.)

a) MATTHEUS. 18: 17. Luk. 7: 1. b) Hand. 20: 30. 1 Joh. 2: 19.

Aan de schromelijkste afdwaling, waarbij de Corinthiërs zelfs het heiligste feest van de gemeente door hun scheuringen ontwijdden, wil de apostel slechts ten dele geloof hechten. Desalniettemin ook om hetgeen hij ervan gelooft bestraft hij haar zo ernstig, dat hij zegt: niet alleen scheuringen, maar zelfs sekten, d. i. afscheiding van de gemeente in verschillende sekten (Gal. 5: 20), moeten er onder u bestaan; u bent zo diep bedorven, dat om de schade te helen, deze openbaar dient te worden, opdat dan de echte Christenen zich zouden kunnen afscheiden van de twistgierigen, van de schijn-Christenen, die alleen het hunne zoeken.

Omdat het kwaad eenmaal aanwezig is in de menselijke natuur, moet tot redding en bewaring van de goeden en ten gerichte van de ongeneeslijken van tijd tot tijd naar de ordening van God zelf de goddeloosheid openlijk uitkomen. Ditzelfde denkbeeld wordt in de Heilige Schrift vaak herhaald, bijvoorbeeld Luk. 17: 1, 2. Joh. 9: 39. Hand. 2: 23. Rom. 5: 20 : "Er zal geen tijd zijn, waarin niet vele goddelozen zijn; zij worden door de geest van de satan geregeerd en ten kwade verleid en dat is steeds het streven van de duivel, dat hij de eenheid van de kerk verbreekt. Daarom vloeit dit moeten, waarvan Paulus spreekt, niet voort uit ijzeren nooddwang. Voorts wendt de Heere naar Zijn wonderbare wijsheid de verderfelijke listen af tot heil van Zijn gelovigen. Vandaar de bedoeling dat die oprecht zijn openbaar worden. De scheuringen kunnen, als iets kwaads zijnde, ook slechts kwaad teweeg brengen, maar God kan, als die naar Zijn almachtige heiligheid het wezen van de dingen omzet, God kan het bewerken, dat Zijn uitverkorenen ten leven dient wat de satan tot hen verderf heeft uitgedacht. Maar wij weten tevens, satan drijft de goddelozen op zo’n manier tot het kwade aan, dat zij even zowel met vrije wil gedreven worden, als zij zelf het kwade drijven. Daarom hebben zij geen verontschuldiging.

De apostel hield de geruchten, die hij vernomen had, voor overdreven; maar dat ze niet geheel verdicht waren, daarvoor stond hem borg de kennis van de wegen van God, die steeds over een gemeenschap ziftingen laat komen, om de verkeerden af te scheiden en zo de oprechten openbaar te laten worden.

God leidt alles ten beste: de most moet gisten en koken, zal er wijn van komen; zo moet de kerk bestreden worden door ketterijen en misbruiken; wat verkeerd is schuimt dan af. Zo leert men zich kennen en de huichelaar scheidt zich van de Christen af (vgl. 1 Joh. 2: 18 v.).

20. Als u dan, om nu tot die verkeerdheid over te gaan, die buiten die scheuringen in het algemeen (vs. 18) nog op bijzondere manier zich bij u bevinden en een bijzonder woord van mij nodig maken - als u dan bijeenkomt op de plaats van de gemeenschappelijke maaltijden, van de liefdemaaltijden Ac 2: 43 dat is niet bij zo’n gedrag, als daar het uwe is, van het avondmaal van de Heere eten. Met zo iets kan het denken aan het lijden en sterven van de Heere niet gepaard gaan.

21. Want in het eten, bij het maal van de gemeente, dat aan de Avondmaalsviering voorafgaat, neemt een ieder tevoren zijn eigen avondmaal. En deze, de arme, die slechts weinig kon meebrengen, is omdat hij zich met dat weinige tevreden heeft moeten stellen, hongerig als het tot het avondmaal komt en de andere is dronken. Beiden, die niet verzadigd zijn van brood, als die oververzadigd zijn van wijn, zijn niet in de juiste toestand om het sacrament te ontvangen. De hongerige eet het brood, dat hem wordt gegeven, als een gewoon voedsel ter verzadiging en de dronkene drinkt de wijn uit de drinkbeker van de Heere niet anders, dan hij tevoren zijn eigen gedronken heeft.

De naam agapen (liefdemaaltijden) komt het eerst voor in Judas 1: 12 en 2 Petrus 2: 13 Jude 1. 12 2Pe Wat de zaak aangaat hangen zij samen met de oorspronkelijke inzetting van het heilig avondmaal zelf. Hij had dit maal ingesteld bij de maaltijd, het Joodse paasmaal en gezegd: "doet dit, zo vaak u die drinkt, tot Mijn gedachtenis" (vs. 24). Hiermee wilde de Heere zeggen dat voortaan het avondmaal afgescheiden van de paasmaaltijd moest worden gevierd. Het werd daarom voortaan met een bijzondere, gewone maaltijd verbonden en maakte het slot daarvan uit. Deze maaltijd vond waarschijnlijk in de eerste Christelijke gemeenten dagelijks plaats (Hand. 2: 42, 46) en wel ‘s avonds, afgezonderd van de overige godsdienstige vergaderingen.

Onder de maaltijd, waarvan de apostel spreekt, bedoelt hij de verbinding van de maaltijden van de gemeente met de avondmaalsviering, zoals die volgens oud apostolisch gebruik in de Christelijke gemeenten plaats vond, overeenkomend met de inzetting van het heilig avondmaal, die aan een maaltijd verbonden was. Het was een maal, waarvoor ieder iets meebracht en waarvan het eigenlijk avondmaal van de Heere het slot uitmaakte. Wat door de personen in het bijzonder werd medegebracht, moest echter gemeenschappelijk worden genoten, zodat de gemeenschap van de liefde duidelijk zichtbaar werd, waarin alle afzondering is weggenomen. Zo was het een geschikte voorbereiding tot de maaltijd van de Heere in engere zin, als allen van één brood aten en uit één drinkbeker dronken. Te Corinthiërs kon echter deze maaltijd, waarbij allen als één familie voorkwamen, die van een gemeenschappelijk eigendom leeft, niet tot stand komen, omdat ten gevolge van een verkoeling van de liefde ieder voor zich behield en genoot wat hij meebracht, zodat het onderscheid tussen rijkeren en armeren, dat in de eenheid van de gemeente moest verdwijnen, weer te voorschijn kwam en wel in zo’n mate, dat, terwijl in de een een gevoel van niet verzadigd zijn achterbleef, het bij de anderen tot oververzadiging kwam, dat in bijzondere gevallen zelfs een zich bedrinken of dronken zijn werd.

In plaats van een eensgezind eten in de Heere, een eten in tweespalt op eigen hand, waarbij de rijken overvloed en de armen gebrek hadden. Kwam het na zo’n "liefdemaal" zonder liefde nog tot de hoofdzaak, het eten en drinken van het bloed van de Heere, dan was de een hongerig en nam hij het sacramentele brood als tot gewone verzadiging, de ander was dronken, alsof hij een vrolijk maal had gehouden en dronk uit de gezegende kelk niet als iemand die de kruisdood van de Heere verkondigt. Misbruiken, zoals hier bestraft worden, hebben aanleiding gegeven tot het opheffen van de agapen of liefdemaaltijden.

Het was ook veel beter dat zij ophielden, dan dat de viering van het heilig Avondmaal ook zou lijden onder dergelijke misbruiken. (V.).

22. Heeft u dan, als uw avondmaalvieren niets anders is dan zo’n gewoon eten en drinken, geen huizen, om er te eten en te drinken? Waarom gebruikt u die niet liever om u daar te verzadigen? Of, als u het evenwel de vorm van een gemeentemaal geeft, veracht u de gemeente van God in die leden, die u van het door u meegebrachte niets wilt meedelen, alsof zij u niet aangingen en beschaamt u zo degenen, die niet hebben, zodat hun armoede tegenover uw overvloed voor hen drukkend moet worden (Jak. 2: 5 v.)? Wat zal ik u zeggen? zal ik u prijzen? In deze prijs ik u niet.

Met de woorden "om er te eten en te drinken", wil Paulus het gewone eten, de zinnelijke bevrediging van behoefte te kennen geven. Dit verwijst hij tot het huisgezin, uit de heilige vergadering van de gemeente, die men zeker daartoe niet nodig had. Daaraan sluit zich aan de andere streng berispende rede: "of veracht u de gemeente van God? " Zo’n doelloos, ja verkeerd gebruik maken van de vergadering van de gemeente tot bevrediging van lichamelijke behoeften is misdadig verachten van de gemeente van God, ontwijding van haar heilige waarde en bestemming voor Gods gemeenschap en verering. Deze wordt daardoor tot een zuiver menselijke vereniging met aardse bedoelingen vernederd. Zij is echter niet alleen een verlaging en verachting van de gemeente van God in haar geheel, maar nog in het bijzonder van enkele klassen en leden, waarvan zij, in wier nadeel dat onrecht was, zich terugtrokken, dus van de armen; en juist van deze waren er niet weinigen in de gemeente, ja, zij maakten het hoofdbestanddeel ervan uit (Hoofdstuk 1: 26 v.). Echter werden hier de armen beschaamd, omdat men hun armoede als een kloof tussen hen en de rijken, die hen van hun

tafelgemeenschap uitsloten, op vernederende manier deed voelen en tot aanleiding misbruikte om hen in hun heilige gemeenschapsrechten te krenken.

De gemeente had de apostel verzekerd van haar vasthouden aan zijn onderricht op een manier die te kennen gaf, dat zij zeker was daarvoor door hem geprezen te zullen worden. Hij heeft haar daarvoor ook in het algemeen geprezen (vs. 2), maar nu hij in zo'n belangrijk stuk van het leven van de gemeente zo veel verkeerds te berispen vindt, laat hij niet na hen te doen opmerken dat hun verwachting van door hem geprezen te worden een was, die niet zou onvoorwaardelijk gerechtvaardigd was. Hij vraagt met snijdende scherpte, of dit iets zou zijn, waarom hij ze zou prijzen en antwoordt met een "ik prijs u niet", dat als antwoord op zo'n vraag gevoeliger is, dan als hij zei dat hij er hen om berispte.

EPISTEL OP GROENE DONDERDAG. Vs. 23-32

Vgl. de voorafgaande opmerkingen bij Joh 13: 1 vv. "Joh 13: 1"

Het heilig avondmaal: 1. Wat het ons geeft. 2. Wat het van ons verlangt.

De tafel van de Heere onderscheidt zich: 1. door de waardigheid van de Gever, die deze bereidde; 2. door de rijkdom van de gaven, die zij aanbiedt; 3. door het getal van de gasten, die zij bevredigt; 4. door de duur van de tijd, waarin zij bestond en bestaan zal.

De verheven betekenis van het heilig avondmaal; deze zal ons blijken als wij zien: 1. op de persoon van de Stichter. 2. op de tijd van de inzetting; 3. op de daar aangebodene genadegiften; 4. op de van ons gevorderde belijdenis; 5. op de zware vloek, die op het onwaardig genieten daarvan zal volgen.

Dringende opwekkingen tot een waardig genieten van het heilig avondmaal; de apostel grondt die 1. op de instelling van dit maal zelf; 2. op de onvergelijkelijk heerlijke gave, die ons daarin wordt meegedeeld: 3. op de treurige gevolgen, die het onwaardig genieten daarvan na zich sleept.

Hoe gaat de Christen met zegen tot het heilig avondmaal? 1. geef uw verstand gevangen en geloof; 2. geef aan Jezus uw hart en tegelijk uw wil; 3. wandel naar Zijn voorbeeld in liefde en ootmoed.

Doe dat tot mijn gedachtenis. Wij proberen de zin van deze woorden te begrijpen en de zegen daarin gelegen te verkrijgen, door ze in deze beide helften te verdelen: 1. doe dat; 2. tot Mijn gedachtenis.

23. Want Ik heb het van de Heere door bijzondere openbaring (1 Kor. 15: 3. Gal. 1: 12) ontvangen, hetgeen ik ook, omdat en geheel zoals ik het van de Heere ontvangen heb, u overgegeven heb, namelijk hoe het met de instelling van het heilig avondmaal gelegen is. Ik wil u echter nog eens herhalen, omdat u het zo geheel vergeten schijnt te hebben, dat de Heere Jezus in de nacht, waarin Hij verraden werd en in de handen van de zondaars is overgeleverd, het brood nam, dat nog van de paasmaaltijd overgebleven was.

De apostel vindt zich nu genoopt de gehele geschiedenis van het heilig avondmaal in zijn brief op te nemen, opdat hij deze heilige instelling in haar oorspronkelijke reinheid, van alle misbruiken die zich te Corinthiërs daaraan hebben gehecht, bevrijd, hen voor ogen stellen

mocht. Meer dan alle woorden van vermaning moest de indruk daarvan tonen, hoe verre hun gemeenschappelijke maaltijden van de strekking en bedoeling van het sacrament verwijderd waren. Dit verhaal van de instelling van het heilige avondmaal is voor ons in meer dan een opzicht merkwaardig. Paulus haalt nergens woorden of berichten aan van Jezus, die in de Evangeliën voorkomen, maar dit bericht komt bijna woordelijk overeen met hetgeen dienaangaande in de drie eerste Evangeliën vermeld wordt. Wij zien daaruit, dat hij de aanhaling van de Evangelieverhalen niet daarom naliet, omdat hij ze als goddelijke openbaringsverhalen niet zou hebben gekend, maar omdat hij geroepen was door de hem verleende onmiddellijke verlichting van de gemeente een eigendommelijke voorstelling van de Evangelieleer te geven. Voorts bewijst deze overeenstemming, dat in het algemeen de grote verwantschap van de Evangeliegeschiedenissen voornamelijk door de verhalen van de apostelen in de Christelijke gemeente is overgegaan. Paulus hecht dit verhaal met een "want" aan het voorafgaande, omdat het de grond van zijn vermaningen in vs. 17 bevat. De woorden "Ik heb het van de Heer ontvangen", geven in het Grieks te kennen, dat het van de Heere afkomstig is, niet dat het door Hemzelf is meegedeeld. Toch doet de manier, waarop hij met deze woorden tot het navolgende leidt, zien, dat het niet is geweest een overlevering, die door vele handen gegaan en dus misschien gewijzigd en verminkt is, maar als een onmiddellijke openbaring van de Heere zelf, die hij met apostolisch gezag de gemeente verkondigt en als zodanig beschouwd wil zien. Meende hij alleen dat het verhaal van de instelling van het heilige avondmaal hem op dezelfde manier en langs dezelfde weg ter ore was gekomen, zoals alle Christenen, die er niet bij tegenwoordig waren geweest, zo is er geen reden, waarom hij zo plechtig zegt: "Ik heb het ontvangen", in plaats van "wij hebben. " Hij had het dus vanwege de Heere ontvangen op een manier en langs een weg verschillend van anderen, zodat hij zijn openbaring met apostolisch gezag aan de gemeente kon voordragen. Dit schijnt ook ten aanzien van geheel de geschiedenis van Christus gezegd te mogen worden. (V.).

In de woorden: "ik (op dit woord ligt een nadruk) heb het van de Heere ontvangen", plaatst Paulus met sterke nadruk zijn apostolische autoriteit en de goddelijke authenthie van Zijn instelling van de avondmaalsviering in de gemeente op de voorgrond. Het "ontvangen" wordt vooral gebruikt van mondeling onderricht, vooral ook van godsdienstig onderricht en wel van zo een, waarbij in het algemeen niets van eigen scheppen en medewerken, maar een zuiver receptieve toestand plaats vindt. Het "van de Heere" zou wel wat het woord betreft, dat in de grondtekst voor "van" gebruikt is, toelaten aan een indirect, door mensen veroorzaakt ontvangen te denken, het woord schijnt echter hier niet zozeer deze manier van ontvangen als wel het uitgaan van een hoger en veelbetekenend punt te moeten aanwijzen en is volkomen gepast, als het wordt afgeleid van de ten hemel verheven Heer. Ook spreekt de innige betrekking, waarin de apostel zich tot de Heere stelt, het op de voorgrond stellen van zijn persoon in het eigenaardig uitgedrukte "ik", dat bij een enkel indirecte betrekking, die ook op andere Christenen toepasselijk was, geen zin zou hebben, ook hier voor de overigens door Paulus zozeer bewaarde onmiddellijke, van alle menselijke lering onafhankelijke betrekking tot de Heere.

Zeker kunnen wij niet aannemen dat elke historische bijzonderheid uit het leven van de Heere, de apostel onmiddellijk door Christus zou zijn meegedeeld. Over het heilig avondmaal was dit iets anders; de dogmatische idee daarin was zo na verbonden met de historische grondstelling, dat het een van het andere niet kon worden gescheiden; in dit geval is daarom een onmiddellijke mededeling van de Heere geheel op haar plaats. Wilde Paulus alleen aanspraak maken op een ontvangen van de apostelen als ooggetuigen, dan stond hij met alle andere Christenen gelijk, die het avondmaal ook van de apostelen hadden. Hij kent zich echter hier iets bijzonders toe en was nu dat ontvangen door middel van een persoonlijke

verschijning van Christus en niet maar door openbaring van de Geest geschied, waarop het voor "van" gebruikte woord in de grondtekst misschien moet wijzen, dan hadden wij hier een authentieke verklaring van de herrezen Heere zelf over Zijn sacrament, waarom ook de kerk haar vanouds af voor de belangrijkste verklaring van het Nieuwe Testament over het avondmaal heeft beschouwd.

Ook de historische kant van de zo belangrijke zaak moest voor Paulus even goddelijk zeker zijn als de anderen apostelen, zou hij ze met dezelfde autoriteit als zij kunnen meedelen.

24. En toen Hij gedankt had, brak Hij het en zei: "Neem, eet (deze woorden hebben waarschijnlijk eerst niet in de tekst gestaan, maar zijn uit MATTHEUS. 26: 28 ingelast vgl. Luk. 22: 19), dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt (volgens een andere lezing: dat voor u is), dat tot uw heil dient (Joh. 6: 51), namelijk daardoor dat daaraan wordt volbracht, wat het breken van het brood te kennen geeft, namelijk verbreking met geweld; doet dat tot Mijn gedachtenis (Luk. 22: 19).

Paulus geeft als tijd, waarop de Heere datgene gedaan heeft, waaraan hij wil herinneren, de nacht op, waarin Hij werd overgeleverd, in handen van de vijandige macht kwam. Dit wijst ons op het verband, dat voor de Heere bestond tussen de toestand van de nacht en de handeling, die Hij onderging.

Het was de laatste daad van de Heere, toen Hij Zijn dood tegemoet ging. Het stelde Hem tevoren voor ogen wat Hem wachtte, evenals de latere viering een herinnering aan Zijn offerdood moest zijn.

Het gebed, de daad, waarmee elke aardse maaltijd gewijd en gezegend wordt (1 Tim. 4: 5), was en is in geheel bijzondere zin de wijding van het veelbetekenend maal tot symbool en onderpand van het hoogste geestelijk genot. Deze dankzegging zag zonder twijfel op de hoogste aller ontfermingen en weldaden van God, op het werk van de verlossing. Het breken, dat naar de aard van die broodkoeken plaats had, is betekenisvol voor het avondmaal als teken van verbond en gemeenschap (Hoofdstuk 10: 17), maar ook als herinneringsmaal van de offerdood van Christus. Bij de handeling en bij het teken komen vervolgens de eigenlijke woorden van de stichting en instelling, die gedeeltelijk woorden zijn ter verklaring, deels woorden van inzetting voor volgende tijden.

De Corinthiërs hielden het heilig genademaal op een manier, dat bij hen in vergetelheid kon raken wat ons Christenen door Christus zelf is voorgehouden om te eten en te drinken. Daarom laat de apostel het avondmaals-testament van de Heere voorafgaan aan zijn avondmaalsvermaning. Het brood, dat wij breken (Hoofdstuk 10: 16), is de voortzetting van het brood dat de Heere Jezus nam, toen Hij dankte en het brak en sprak: neem, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt. Volgens belangrijke handschriften ontbreekt in de tekst het woord "gebroken" en staat er alleen: "dat is mijn lichaam voor u. " Zeker is het, dat "gebroken" dezelfde zin heeft als "gegeven" (Luk. 22: 19); of echter niet alleen de overgave in de dood, maar ook de aanbieding tot het eten onder velen daardoor wordt te kennen gegeven, is niet met zekerheid te beslissen.

25. Zo ook nam Hij ook de drinkbeker na het eten van het avondmaal om daarmee op dezelfde manier eerst te handelen, d. i. daarover de dankzegging uit te spreken. Hij nam de kelk, die Hij volgens de gewoonte aan de paastafel de Zijnen als een Vader nog ten slotte had over te geven en zei (zie bij Hoofdstuk 10: 16): Deze drinkbeker is het nieuwe testament in

Mijn bloed 1), daarom omdat het teken van Mijn bloed daarin is (vgl. Ex. 24: 8). Doe dat, zo vaak als u die drinkbeker van het Nieuwe Testament in Mijn bloed zult drinken tot Mijn gedachtenis 2).

1)Opmerkelijk is de tijdsbepaling (zie boven "in de nacht, waarin Hij verraden werd: "na het avondmaal" (vgl. Luk. 22: 10), d. i. na het paasmaal, waarvan het breken van het brood het slot was, zoals dit tevens het begin was van de nieuwe inzetting. Zeker wil Paulus daardoor het onderscheid tussen het nieuwe en het oude en tussen de heilige instelling en een gewoon aards maal, waarmee de inzetting van het Oude Verbond, het paasmaal veel meer overeenkomst had, ook door de tijd te scheiden, nog op de voorgrond stellen. Mogelijk is het ook, dat, zoals enigen menen, door deze uitdrukking de drinkbeker van het avondmaal moest worden onderscheiden van de drinkbeker bij het paasmaal, waarbij volgens Luk. 22: 17 v. de Heere ook gesproken heeft.

De Heere ziet in de wijn van de drinkbeker niets anders dan Zijn bloed. Christus' bloed werd daardoor, dat het werd vergoten, het zoenmiddel, waardoor het nieuwe verbond werd gesticht (Rom. 3: 25), het genadeverbond, waarin van de kant van de mensen niet, zoals in het Oude Verbond, de vervulling van de wet, maar het geloof in Christus en van de kant van God de genadige vergeving, rechtvaardiging, heiligmaking en gave van de eeuwige Messiaanse zaligheid is vastgesteld (2 Kor. 3: 6). De Heere ziet de drinkbeker aan als dit verbond, omdat Hij in de wijn van de beker Zijn bloed ziet, waardoor het verbond wordt gesloten. Zo is voor Hem in deze diep levende plastiek van beschouwing de drinkbeker als die het verbondsbloed bevat, het verbond zelf.

2) In vs. 24 konden de woorden: "doe dat tot Mijn gedachtenis", volgens het woordverband op Jezus zelf worden gebracht, van wiens handelwijze bij het avondmaal tot hiertoe sprake was: de Zijnen moeten doen, wat Hij nu heeft gedaan, d. i. het brood met dankzegging breken en uitdelen tot uitwendige vertegenwoordiging van Zijn persoon in zelfopoffering voor hen. Hier, in vs. 25, daarentegen heeft het "doe" evenals de bijvoeging "zo vaak u die drinkt" duidelijk aanwijst, betrekking op het gebruiken van de drinkbeker en dan is het de herinnering, die de vriend aan de vriend, de geredde aan de Redder, de gezaligde aan de Zaligmaker beoefent. Het avondmaal is echter daarom niet een middel tot herinnering, maar een feitelijke verkondiging, zoals de apostel in het volgende nader uiteenzet.

26. Zo is, zoals ik reeds in vs. 20 v. betuigde, de wijze, waarop hij het maal van de gemeente houdt, niet verenigbaar met het avondmaal van de Heere, dat daarmee verbonden is. Want zo vaak als u dit brood in het sacrament zult eten en deze drinkbeker zult drinken, behoort u te handelen naar het woord van de Heere: "doe dat tot Mijn gedachtenis"; doe dat zo vaak als u die zult drinken, tot Mijn gedachtenis (vs. 24 en 25) en verkondig de dood van de Heere a) totdat Hij komt en persoonlijk weer op aarde zal zijn, wanneer het nieuwe maal in Zijn rijk begint (MATTHEUS. 26: 29. Mark. 14: 25. Luk. 22: 16 en 18). Wanneer u dat echter uitwendig met de mond doet, zodat de één hongerig is en de ander dronken, is dat een geheel onwaardige manier van verkondiging.

a) Joh. 14: 3. Hand. 1: 11.

Op de geschiedenis en de woorden van de instelling volgen nu weer de woorden van de apostel. Hoofdzakelijk praktische bepalingen en toepassingen. Overal en herhaalde malen (vs. 26-29) wordt bepaald uitgesproken, dat de plechtigheid van de avondmaalsviering plaats had onder beiderlei gestalten.

De Roomsen vergissen zich als zij in het "of", dat in vs. 27 wordt gebruikt, de viering van het avondmaal vinden uitgesproken als onder één gestalte toegedeeld, of ten minste als geoorloofd zien voorgesteld. Wilde men het woord opvatten in zo’n scheidende zin, dan moest evengoed de beker zonder brood, als het brood zonder beker kunnen worden genomen.

Waar de drinkbeker ontbreekt, daar is het een nietswaardig avondmaal, zoals Christus dan ook niet met het brood, maar met de beker Zijn bloed heeft vermaakt.

Nadat Paulus de inzetting van het heilige avondmaal uit authentieke bron heeft uitgesproken, verbindt hij zijn verdere gezegden aan het "doe dit tot Mijn gedachtenis". In de plaats van de "gedachtenis" van de Heere wordt hier gesproken van het verkondigen van de dood van de Heere, een plechtig uitspreken daarvan, dat de Heere de offerdood voor Zijn gemeente heeft ondergaan en haar daardoor verlossing heeft teweeggebracht een belijdenis met verheerlijking verbonden bij de handeling zelf en door haar zelf reeds te kennen gegeven, is het ook dat dit bij ieder in het bijzonder geschiedde en voortkwam uit een gemoed, van de liefde van de Heere doordrongen, of niet.

Hoe dit verkondigen, dat niet als een zuiver feitelijk, maar tevens als een mondeling verkondigen kan worden opgevat, heeft plaats gehad, is ons onbekend. Misschien was toen reeds een liturgisch element ontstaan van avondmaalsviering, die reeds meer dan een vierde eeuw plaats had, evenals ook hij het Joodse paasfeest in Ex. 12: 27; 13: 8, uitdrukkelijk belijden is voorgeschreven.

Het verkeerde van de Corinthiërs was, dat zij het avondmaal aten in een toestand, waarin zij met hun hart de dood van de Heere vergaten, die zij met de mond verkondigden; want hoe kunnen zij van de Heere dood in hun hart bepeinzen, die vleselijke twisten hebben en vleselijk genot hebben.

De verkondiging van de dood van de Heere moet niet alleen zo vaak plaats hebben als het avondmaal gevierd wordt, maar deze viering en daarom ook de daaraan verbonden verkondiging moet duren tot de wederkomst van de Heere, dus gedurende de hele tegenwoordige loop van de wereld tot aan het avondmaal van het Lam in het rijk van God.

Het geheim van het avondmaal verbindt begin en einde van de tijd van het Nieuwe Testament. Wat ons door het heengaan van Christus schijnt ontnomen te zijn, wordt ons door het heilig avondmaal vergoed, zodat wij van het afscheid van de Heere tot aan Zijn zichtbare en heerlijke wederkomst Hem, die wij een tijd lang niet zien, toch lichamelijk bezitten, zoals Leo de Grote schrijft: "Het zichtbare van onze Heiland is in de sacramenten overgegaan.

27. a) Zo dan, bedenk het wel, wie onwaardig dit brood eet of de drinkbeker van de Heere drinkt, zo daarvan eet en drinkt, als in strijd is met de waardigheid van dit voedsel en van deze drank, die zal schuldig zijn aan het lichaam en bloed van de Heere, bevindt zich ten opzichte van deze ineen toestand van schuld en zal ook de straf niet ontgaan, die op het ontwijden is gesteld (Jak. 2: 10).

a) Num. 9: 10, 13. Joh. 6: 51, 63 v. ; 13: 27. 1 Kor. 10: 21.

Het "of" in de zin "die onwaardig dit brood eet of de drinkbeker van de Heere drinkt", staat niet in de plaats van "en", maar de zin is: "als iemand het een of andere onwaardig geniet, dan is hij schuldig. " Noch bij het brood, noch bij de wijn mag een onwaardig genieten plaats

hebben (hetgeen duidelijk in betrekking staat tot het "de een is hongerig, de ander is dronken" in vs. 21). De schuld van de ene zowel als van de andere, die onwaardig eet of drinkt, is een en dezelfde, daarom staat in de nazin niet weer "of", maar "die is schuldig aan het lichaam en bloed van de Heere. " Paulus bepaalt niet nader, op welke manier het onwaardig genieten plaats kan hebben, zoals dan ook een onwaardig genieten in concrete gevallen zeer vaak plaats vindt. Hij laat het voor het ogenblik aan de lezers over om hun manier van avondmaalvieren te beproeven; pas in vs. 29 karakteriseert hij de bijzondere vorm van het onwaardig genieten, die bij hen plaats vond.

Van het onwaardig eten van het brood en drinken van de drinkbeker van de Heere zegt de apostel, dat dit bezoedelt met een schuld aangaande het lichaam en bloed van de Heere. Hoe dit mogelijk is, leert de uitspraak van de Heere over hetgeen het eten en drinken van dit brood en van deze drinkbeker is. Zoals die luidt, is het een eten van Zijn lichaam en drinken van Zijn bloed en bezondigt dus hij, die dat op onwaardige manier doet, zich dadelijk aan Zijn lichaam en aan Zijn bloed.

Het bezondigen aan lichaam en bloed van de Heere bestaat in de lichtzinnige ontheiliging van het maal, deels in zo verre het een herinneringsteken is van de offerdood van de Heere, deels en vooral in zo verre het een middel is waardoor de geofferde Heiland Zichzelf, Zijn vlees en bloed meedeelt.

28. a) Maar de mens, dat is een ieder (vgl. Hoofdstuk 4: 1), moet zichzelf beproeven, of hij in een stemming is om het sacrament waardig te ontvangen, voordat hij daaraan deelneemt en moet zo eten, wanneer hij bij dat onderzoek heeft bevonden, dat hij werkelijk in zo’n toestand verkeert, als daartoe vereist wordt, van het brood en drinken van de drinkbeker.

a) 2 Kor. 13: 5.

29. Om zijn eigen welzijn verzuimt hij niet te doen wat ik hier heb bevolen: want die onwaardig eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel van de verwerping of verdoemenis (Rom. 3: 8; 13: 2., al is het ook niet dadelijk dat van de eeuwige verdoemenis en dit is naar recht, omdat hij het als gewoon voedsel neemt, niet onderscheidend het lichaam van de Heere en dit dus op die manier ontwijdend.

"Beproeven" wil zeggen: zich goed bedenken of men bekwaam is. Daarom eist het onderzoek, dat men niet zijn eigen gedachten of de mening van anderen meteen gelooft, maar die zo lang betwijfelt totdat men de zaak voor God overeenkomstig zijn woord wel heeft overlegd. Hiertoe is een zekere geschiktheid nodig, zodat geen onbekeerde zichzelf kan onderzoeken, tenzij dat de voorafgaande en vernederende genade van God in zijn hart komt en een vonkje goddelijk licht bij hem ontstaat.

Op de vermaning van de apostel: "de mens beproeft zichzelf" bouwt men in de Lutherse kerk het doelmatige van de voorbereiding door de biecht (bij ons wordt wellicht te veel het "belijdt elkaar uw zonden" voorbijgezien). De paraenetische geest van dit woord is in strijd met de wettische en priesterdwang van een biecht van de kleinste bijzonderheden van elk in het bijzonder, zoals de Roomse kerk die eist.

Deze zelfbeproeving bestaat daarin, dat men toeziet dat men berouw en geloof heeft. Niet een volkomen berouw en een volkomen geloof, zoals sommigen een volkomenheid eisen, die nergens te vinden is en daarmee alle mensen voor altijd van het avondmaal afhouden, maar

als u met volkomen verlangen van het hart naar Gods gerechtigheid smacht en door de kennis van uw ellende terneergedrukt, geheel en al op Christus' genade vertrouwt, dan bent u een waardige gast aan deze tafel, want "waardig" heet, die de Heere niet uitstoot, al ontbrak u nog zoveel. Immers het aanvankelijk geloof maakt ons, onwaardigen, waardig.

De viering van het avondmaal eist voorafgaande kennis van zichzelf. Het wil een bevestiging van de wil opwekken, om een leven te leiden overeenkomstig met de idee van het avondmaal, omdat het de mens onmiddellijk de zekerheid geeft dat de roeping, die hij moet volbrengen, in Christus reeds volbracht is en dat dus de werkelijkheid van een goddelijk vrij leven, zoals hij dat voor zich begeert, niet onmogelijk is.

Die daarentegen misdadig genoeg is om dit maal niet te onderscheiden van andere maaltijden en zo onbedachtzaam en onnadenkend, zo lichtzinnig en zondig nadert, alsof hij naar een gewone maaltijd zich begaf, die zal zijn straf niet ontgaan, zijn oordeel niet ontvluchten. Is dat oordeel ook niet de eeuwige verdoemenis, maar volgens vs. 32 daarvan onderscheiden en wordt het juist daartoe gehouden, opdat hij niet met de wereld veroordeeld wordt, dan blijft de zaak toch altijd nog ernstig genoeg en wat de Heere tot bestraffing van ons onwaardig avondmaal houden over ons brengt, dat is altijd zo groot en zo vol van betekenis, dat wij alle reden hebben om ons te beproeven en de onbedachtzame en oneerbiedige manier van ons ten avondmaal gaan na te laten.

In de tijd van de genade is het oordeel ook niet het oordeel van de eeuwige verdoemenis, integendeel kan het voor hen, die zich daaronder verootmoedigen, een middel zijn tot afwending van het oordeel van de verdoemenis. Bij hen echter, die zich tegen het oordeel van straf verharden, wordt het tot een oordeel van de verdoemenis.

De opvatting alsof een onwaardig avondmaalsvieren de eeuwige verdoemenis zou aanbrengen of met de zonde tegen de Heilige Geest gelijk staat, kan door afschrikking zeer tot schade zijn van het gebruiken van het Heilige Avondmaal. Merkwaardig zijn in dit opzicht de belijdenissen van Goethe, die zegt door deze vrees het eerst van Kerk en sacrament te zijn afgeschrikt.

30. Daarom, omdat het bij u veeltijds ontbrak aan dat onderscheid maken en u dus werkelijk reeds het oordeel heeft gegeten en gedronken, zijn onder u vele zwakken en zieken en velen slapen, zijn reeds in de doodsslaap weggezonken (Hoofdstuk 15: 6).

Een lichamelijke ziekte had in Corinthiërs vele Christenen aangetast, velen zelfs reeds ten grave gesleept (zij slapen, zegt de Apostel, om daarmee te kennen te geven dat zij toch ook nog zalig ontslapen kunnen zijn, omdat deze uitdrukking bij voorkeur van de dood van de gelovigen wordt gebruikt. (Hoofdstuk 15: 16, 18, 20, 51. MATTHEUS. 27: 52. Joh. 11: 11. Hand. 7: 59; 13: 36. 1 Thessalonicenzen. 4: 13-14). De Apostel betuigt aan de gemeente dat dit de goddelijke straf is wegens de ontheiliging van het Avondmaal. Ofschoon ten allen tijde dergelijke goddelijke straffen door zodanige misdrijven worden uitgelokt, stonden toch de eerste gemeenten meer bijzonder in dit opzicht onder Gods leiding (vergel. Hand. 5: 1

Het begin van Christus' kerk en de Christocratie in haar eiste dergelijke wonderen tot zegenen en bestraffen als het begin van de theocratie van het Oude Verbond, waaraan de Apostel in Hoofdstuk 10: 6 vv. zo sterk herinnert. Andere uitleggers wijzen op de theocratische uitroeiing uit het volk, die op de profanatie van het Paaslam was gesteld.

Uit het "slapen", de uitdrukking die Paulus gebruikt voor de reeds gestorvenen, zou kunnen volgen dat deze, om hun het verkeerd gebruik van het avondmaal gestorvenen nog vóór hun einde met God verzoend waren en in vrede waren heengegaan, want in het Nieuwe Testament komt het woord alleen in gunstige zin voor. Had Paulus het tegendeel willen zeggen, dan stond wel een dergelijke uitdrukking als in Hoofdstuk 10: 5 tot zijn beschikking.

Wij achten het beter deze uitdrukkingen: "zieken, zwakken, slapenden" te verklaren met geestelijke kwijning en dodigheid, vgl. Rom. 11: 8. Efeze. 5: 14.

31. a) Want als wij door middel van zelfonderzoek, zoals ik in vs. 28 dat verlangde, onszelf oordeelden, dan zouden wij niet geoordeeld worden; wij zouden dan niet komen in zulke gerichten, als de zo-even genoemde, waardoor de Heere ons met kracht de ogen voor onze toestand wil openen, die wij moedwillig voor onszelf bedekken.

a) Ps. 32: 5. Spr. 18: 17.

32. Maar als wij, zoals dat met u reeds het geval is (vs. 30) geoordeeld worden, dan worden wij door de Heere getuchtigd (Hebr. 12: 6. Tit. 2: 12. 2 Tim. 2: 25 v., opdat wij met de wereld niet veroordeeld zouden worden (Hoofdstuk 5: 5).

Laat ons, om niet schuldig te worden, erkennen dat wij schuldig zijn! Ja, laat ons belijden dat wij straf en tuchtiging waard zijn, ook om zo menig zondig gebruiken van het avondmaal, dan zal God van Zijn toorn aflaten en ons genadig verschonen, Zijn tijdelijke tuchtroede matigen en ons ten beste keren en de eeuwige verdoemenis, die wij verdiend hebben, niet over ons laten komen omwille van Jezus Christus, onze Heere.

Hoe strenger de mens tegen zichzelf is, des te verschonender is God. Zelfverschoning brengt alleen onheil aan. Klaag uzelf aan en veroordeel uzelf, dan zal God u vergeven. Maar houdt God door tijdelijke straffen ons onze schuld voor ogen en wij laten ons trekken, dan worden het heilzame kastijdingen.

Het oordelen van zichzelf is, wat de zaak aangaat, een onderscheiden van de zedelijke toestand, waarin men is, van zijn norma, van de goddelijke regel hoe men moest zijn, een erkennen van zichzelf, waarbij men zich bewust is wat men is en wat men niet is. Die op deze manier zelf het oordeel over zich velt, die hoeft de Heere niet door kastijdende bezoekingen eerst de ogen te openen. Ondervindt men nu een tuchtigen door een door God toegezonden tijdelijk onheil, dan is dat een oordelen van de Heere, dat van het veroordelen onderscheiden is. De wereld laat Hij veel haar weg gaan, maar haar einde is de verdoemenis. "Met Zijn kinderen neemt Hij het echter nauw op, Hij straft hun verkeerdheden snel, opdat zij voor de wegen van de wereld bewaard blijven en niet in haar ondergang worden meegesleept.

33. Zo dan, mijn broeders, om nu, nadat ik wat bij u is af te keuren heb berispt, u nu ook de middelen ter wegneming van die verkeerdheid en goede raad, hoe u zich moet gedragen, op grond van de vorige uiteenzettingen te geven, als u tot het zogenaamde liefdemaal (vs. 20) samenkomt, om te eten, neemt niemand zijn eigen maal vooraf (vs. 21), maar verwacht elkaar, de rijkere wachte de armere en deelt hem van het zijne mede.

HOOFDSTUK 12

HOE GEESTELIJKE GAVEN GEBRUIKT MOETEN WORDEN

c. Vs. 1-Hoofdstuk 14: 40. De apostel wil zich nu niet uitspreken over de "overige dingen", zoals hij in Hoofdstuk 11: 34 heeft gezegd. Nu gaat hij over tot een ander punt, dat het leven van de Christelijke gemeente betreft. Hij acht dat belangrijk genoeg om daarover de gemeente niet in de onzekerheid te laten, die zij getoond had in haar daarop betrekkelijke vraag. Het betreft de geestelijke gaven of de onderscheiden krachten en openbaringen van het door de Heilige Geest opgewekte en bestuurde geloofsleven, zoals die in de apostolische kerk op wonderbare manier aanwezig waren, om haar heerlijkheid te openbaren en haar groei te bevorderen ("Ro 12: 8. Onder de bewegelijke Grieken, met name te Corinthiërs, openbaarden zich deze gaven van de Geest het krachtigst. Alle vormen en openbaringen daarvan schijnen hier te voorschijn te zijn getreden en in sterke opwekking zich te hebben geopenbaard. Omdat intussen zij, die deze heilige gaven bezaten, nog niet geheel geheiligd waren, omdat zelfs velen onder hen hun menselijke zwakheid van invloed lieten zijn op de geestelijke kracht, die hen vervulde, kon het zijn dat de aanwending van de gaven tot vele misbruiken aanleiding gaf. Zo was het in het bijzonder met de gave van de talen, van die in het oog vallende schitterende uiting de Corinthiërs haar waarde te hoog deed stellen. Paulus gaat bij zijn beschouwing uit van dit misbruik, dat hij zich had voorgenomen te bestraffen, terwijl zijn beschouwing, in drie hoofdstukken vervat, naar deze ook in drie hoofddelen is verdeeld.

a. Over de verschillende gaven van de Geest in het algemeen.

EPISTEL OP DE TIENDE ZONDAG NA TRINITATIS

Het epistel over de geestelijke gaven en de velerlei ambten en krachten, die ondanks hun menigvuldige werkingen van een en dezelfde Geest zijn, is een voortzetting van het vorige epistel-onderricht, maar toch een nieuw hoofdstuk. Nadat namelijk over de doop, het afsterven van de zonde, de dienst van de gerechtigheid en het door de getuigenis van de Heilige Geest gewaarborgde kindschap van God was gesproken en daarbij ook gewaarschuwd was tegen het vermetel roemen daarop, keert zich het epistel-onderricht tot de praktische werkingen van de Heilige Geest in de Christenheid en wel in de eerste plaats in een algemeen summarisch overzicht, zoals dit in dit epistel voor ons ligt.

"Daarom, dat u de tijd van uw bezoeking niet bekend heeft" (Luk. 19: 44): dat zijn de woorden, waarmee de mond van de waarheid in het Evangelie van deze dag de grond en de oorzaak aangaf van al het onuitsprekelijk leed, dat over Jeruzalem zou komen en ook gekomen is. Jeruzalem erkende zijn bezoeking niet, daarom ging het op verschrikkelijke manier ten onder. Als nu Jeruzalems bestraffing ons ten voorbeelde en ter waarschuwing plaats had, zoals wij niet zullen kunnen ontkennen, dan is voor alles de vraag, wat dan bezoeking is en het antwoord op de vraag is duidelijk in het Evangelie. Jeruzalem was bezocht, aangezien, genade en ontferming was het als aangedragen door de tegenwoordigheid van de Heere, door Zijn gedurig bezoeken, door Zijn prediking en Zijn wonderen, die Hij voor al het volk deed. Onze bezoeking is anders: de Heere wandelt niet meer zichtbaar op de wereld, spreekt niet meer met eigen lippen, maar Hij heeft Zijn Heilige Geest en diens werkingen achtergelaten, evenals Elia zijn mantel; Zijn bezoeking is bij ons niet anders dan de betoning en de gave van Zijn Geest. Over deze bezoeking spreekt de epistel en plaatst dus naast de bezoeking van Jeruzalem, opmerkelijk de bezoeking van de wereld, zoals die sinds het eerste pinksterfeest aanwezig was.

Over de geestelijke gaven, die de Christen nodig heeft; wij zien 1) hoe ze gegeven worden door de Heilige Geest, om welke reden wij om dezen moeten bidden; 2) hoe zij zich kenmerken door de belijdenis van Jezus, waarom wij door leer en leven Jezus moeten verheerlijken; 3) hoe zij de gemeente van de Heere opbouwen, waarom wij onze broeders ootmoedig daarmee moeten dienen. Hoe moet een Christen de geestelijke gaven gebruiken, die hem zijn gegeven? 1) in ootmoed, want zij zijn Gods geschenk; 2) in liefde, want zij zijn ook voor de broeders bestemd; 3) in vertrouwen, want God kan ook het kleine groot maken.

Hoe leidt de apostel de Corinthiërs tot ootmoedige liefde? Daardoor, dat hij 1) aan de ellende herinnert, waarin zij allen waren; 2) op de Helper wijst, die hen allen gered heeft;
3) de genadegaven aantoont, die zij allen door één Geest tot één doel hebben ontvangen.

Over de uitdeling van de geestelijke gaven: wij letten 1) op het verheven doel; 2) op de grote menigvuldigheid; 3) op de juiste maat, die daarbij plaats vindt.

De juiste waardering van de geestelijke gaven: 1) Heeft u veel, laat het u niet verleiden; 2) heeft u weinig, mopper niet; 3) wat u heeft, gebruik dat!

Over de geestelijke gaven: 1) waar zij gevonden worden? 2) hoe zij zich openbaren?

1. En van de geestelijke gaven, die door de Heilige Geest worden gewerkt en welker werkzaamheid in het leven van de gemeente openbaar wordt, broeders, wil ik niet dat u onwetend bent. Hoewel ik veel, waarop u graag geantwoord zag, nog onbeantwoord laat (Hoofdstuk 11: 34), acht ik het toch nodig voor u te bespreken, hoe het ermee is en hoe met deze moet worden gehandeld (Hoofdstuk 10: 1. 1 Thessalonicenzen. 4: 13

Dit hoofdstuk is aan het voorgaande zó verbonden, dat Paulus wel met de overige verordeningen zou wachten totdat hij bij hen was gekomen, maar over de geestelijke gaven zich dadelijk wil verklaren, om door zijn vermaningen dadelijk misbruiken te doen ophouden.

Hij wil de broeders niet verbergen wat hem gegeven was te weten. Hij zou geen trouwe zielzorger zijn geweest, als hij hen in onwetendheid had gelaten over het wezen, de waarde en het juiste gebruik van de geestelijke gaven, waarmee de drie-enige God Zijn huis opbouwt en versiert.

Dat deze behandeling van een casuele zaak in zulke bijzonderheden haar aanleiding had in vragen, voorkomend in de brief uit Corinthiërs (Hoofdstuk 7: 1; 8: 1) wordt met recht aangenomen.

Als de apostel met de woorden "ik wil niet dat u onwetend bent" het veelbetekenende van hetgeen hij nu gaat behandelen en met het belangrijke ervan tevens het duistere daarvan en het noodzakelijke van opheldering aankondigt, dan heeft hij daarbij niet de zaak en haar realiteit op zichzelf in het oog, want de lezers waren zich maar al te zeer bewust van de geestelijke gaven; maar hij wil hen leiden tot het bewustzijn van het wezen, de oorsprong, de waarde en het gebruik ervan. Hoezeer hij zich nu op deze klassieke plaats beijvert op opheldering en uiteenzetting van de leer van deze gaven, zoals nergens elders, toch blijft voor ons op dit gebied nog altijd veel in het duistere; en zeer diep is dit duistere, dat in het verschil van de tijden van de eerste Christelijke tijd en van de volgende tijden, die reeds ver verwijderd zijn van die, waarin de buitengewone invloeden van de geest zichtbaar waren,

reeds gevoeld door de kerkvaders, die nog meer nabij waren aan de frisse oorsprong van het goddelijk leven van de Geest in het Christendom.

Dit gehele gebied is zeer duister. Die duisterheid heeft haar oorsprong in de onkunde en het gemis van zaken, welk veel toen plaats hadden, maar nu niet geschieden.

2. U weet, dat u vóór uw bekering tot Christus, zo velen als er van u bij hetgeen, waarvan wij nu spreken, in aanmerking komen, heiden was, volgens uw vroegere godsdienst tot de stomme afgoden (Habakuk. 2: 18 v. Ps. 115: 4 vv.) heengetrokken, naardat u geleid werd, blindelings de macht die u leidde volgend, waarvan u zich zeker geen rekenschap kon geven, maar meegesleept door krachten, die zeker van de duisternis waren.

3. Daarom, omdat u daaraan denkend over die bevreemdende Geestesopenbaringen in een verkeerde angst bent gekomen, maak ik u bekend a) dat niemand, die door de Geest van God spreekt, Jezus een vervloeking noemt. En verder zeg ik in verband hiermee, degenen onder u, die alleen schitterende, bijzonder in het oog vallende werkingen van de Geest, voor zodanige willen erkennen en de overige niet tellen: niemand kan zeggen Jezus de b) Heere te zijn, dan door de Heilige Geest. Ook daar moeten daarom werkingen van de Geest erkend worden, waar over Christus en voor Hem getuigenis wordt afgelegd (Joh. 15: 26 v.).

a) Mark. 9: 39. b) Joh. 13: 13. 1 Kor. 8: 6.

De apostel spreekt in deze grote afdeling van zijn brief wel niet uitsluitend over de gave van het spreken in talen (vgl. bij vs. 10); hij geeft over de rijke verscheidenheid van de geestesgaven, over de volheid van de charismata Ro 12: 8 in het algemeen opheldering. Uit Hoofdstuk 13: 1; 14: 1, 5, 12 vv. blijkt intussen, dat de Corinthiërs vóór alle dingen verklaring nodig hadden en begeerden over het spreken met talen. Die gave van de Geest was het, die in de gemeente te Corinthiërs op bijzondere manier op de voorgrond trad; zij domineerde onder de velerlei gaven en nu was de gehele gemeente hierover in het duistere, zelfs in strijd. Want terwijl het ene gedeelte deze gave van de talen hoog boven alle andere gaven verhief, zodat zij allen begeerden in talen te spreken, wilde het andere deel van dit charisma volstrekt niets weten. Dit deel verachtte het en wilde het in het godsdienstige volstrekt niet tot toepassing laten komen. Met de verachting van het spreken in talen, ging dan van de kant van de laatsten parallel een geringschatting van het profeteren bij de eersten, omdat men in deze gave de buitengewone uitwendige verschijningen, waarvan de eerste vergezeld was, miste. Van deze staat van zaken gaat de apostel bij zijn behandeling uit, zoals hij ook aan het slot daarvan (Hoofdstuk 14: 39) daarop weer terugkomt en de onderwijzing, door de Corinthiërs gevraagd, in een korte aanwijzing samenvat. Wat nu het spreken in talen aangaat, Paulus stelt het tot zijn latere bespreking uit de te grote waardering van deze gave van de Geest te bestrijden. Hij begint integendeel met de geringschatting daarvan en stelt zich gelijktijdig aan het slot van vs. 3 tegenover de geringschatting van het profeteren, waarvan hij later nog in het bijzonder de hoge waarde wil aanwijzen (Hoofdstuk 14: 1 vv.). Hij kan, zo geeft hij in vs. 2 te kennen, het zich wel verklaren, waarom zo velen in de gemeente te Corinthiërs ten opzichte van het spreken in talen zo grote bedenkingen hadden, ja zelfs daarover angst en schrik voelden en die in de godsdienst van de gemeente niet wilden dulden. In hun vorige heidense toestand waren zij, zoals zij zich nu wel daarvan bewust waren (Hoofdstuk 8: 4), alleen tot dode, stomme afgoden gegaan, alsof het werkelijke goden waren, wanneer zij tot de tempels en de daar opgerichte beelden kwamen. Een vreemde macht, een macht van de duisternis, zo heeft de apostel zelf in Hoofdstuk 10: 20 hun verklaard (vgl. Efeze. 2: 2) en zo hebben zij zelf toen wel gevoeld, al was het ook niet ten volle, dat zij tot die godsdienst waren geleid op een

manier, waarbij zij nog ter nauwernood het gebruik van hun eigen verstand en van hun vrije wil meester waren. Kon nu niet in hen, die met talen spraken, terwijl bij hen openbaringen kwamen, die vaak aan de heidense mantiek (1 Kon. 18: 26 vv. "Nu 11: 25"en "1Sa 7: 2" en "1Sa 10: 10 deed denken een eveneens duistere macht bij de Christelijke godsdienst tegenover hen staan en haar kunsten zo beproeven, dat hun zielen van Christus werden afgeleid en weer tot de duivels gevoerd? Aan hen, die zo'n vrees koesterden en daarom het spreken met talen geheel uit de Christelijke godsdienst wilden verbannen hebben, maakt Paulus bekend dat niemand Jezus een vervloeking noemt, die door de Geest van God spreekt en hij betuigt hun daarmee dat ieder, die in de Geest van God spreekt, zoals het in de grondtekst luidt, die dus de Geest van God als levenselement in zich heeft en zich in Hem bij Zijn spreken beweegt, onmogelijk iets zou kunnen zeggen dat tot lastering van de naam van de Heere was, als was hij niet de Christus van God, maar een, die men moest vloeken, omdat God Hem vervloekt had, al was het ook, dat men niet verstond wat hij zei (Hoofdstuk 14: 16). Integendeel mocht men gerust veronderstellen dat hij met God sprak en bad en de grote daden van de verlossing door Jezus Christus tot onderwerp van zijn loven en danken maakte (Hoofdstuk 14: 2, 13 vv.) en dat dienvolgens de Geest ook in hem, die de gave van de menigerlei talen verleend werd, niet moest worden uitgedoofd (1 Thessalonicenzen. 5: 19). Verder zegt de apostel dat niemand kan zeggen, Jezus de Heere te zijn, dan door de Heilige Geest. Hier bestrijdt hij de geringschatting van de gave van de profetie (1 Thessalonicenzen. 5: 20). Ook de eenvoudigste belijdenis van Jezus als de Heere (Fil. 2: 11) is alleen mogelijk voor zo een, in wie de Heilige Geest woont en zo doet men onrecht als men een rede, die deze belijdenis in zich bevat en die de naam van Christus verheerlijkt, daarom beschouwt als buiten de Geest en als onbeduidend, omdat zij niet met grote woorden en onder buitengewone openbaringen van de Geest wordt voorgedragen. Deze uitlegging, zoals die in het bijzonder door v. Hofmann en Nebe wordt gegeven, wijkt af van de gewone. Deze behandelt de tekst van het derde vers zo, als werd in het eerste deel gezegd: die Jezus vervloekt, die spreekt niet door de Geest van God en in het tweede deel, die Jezus niet belijdt als de Heere, die spreekt ook niet door de Heilige Geest, terwijl omgekeerd gezegd wordt, die door de Geest van God spreekt, die vervloekt Jezus niet en alleen, die door de Heilige Geest spreekt, kan Jezus Heere heten, waarom het aanwezig zijn van het eerste ook altijd een teken van het aanwezig zijn van het laatste is. Het is echter duidelijk, dat het gezegde in de eerste helft van het vers gericht is tegen de beangstheid voor een spreken, dat de hoorder onverstaanbaar is en dat de Geest van God, die in de gemeente op wonderbare wijze werkt, teweeg brengt. De uitspraak in de tweede helft is gericht tegen de geringschatting van een spreken, dat van Christus en voor Christus getuigt, dat wel zonder iets in het oog vallend wonderbaars plaats heeft, maar dat desalniettemin toch door de Geest van God moet zijn teweeggebracht, zoals de inhoud duidelijk aanwijst.

Men noemde iemand een banvloek, anathema (het Hebr. cherém), die voor het algemene welzijn opgeofferd moest worden, door wiens dood de vloek van land en volk afgekeerd moest worden; in welke zin Paulus dit woord ook gebruikt, Rom. 9: 3 Er schijnen mensen in de Korintische gemeente geweest te zijn, die wel de dood van Jezus voor noodzakelijk hielden om de vloek van het mensdom af te wenden; maar die in Zijn opstanding en verheerlijking niet geloofden (Hoofdstuk 15) en aldus aan de blijvende betrekking van Jezus tot Zijn gemeente weinig waarde hechtten, zodat zij Hem enkel voor een anathema hielden. Neemt men deze verklaring aan, dan staat daar rechtstreeks tegenover, te zeggen dat Jezus de Heer was, de verheerlijkte, de Heer van Zijn gemeente, die de door Hem verlosten besturen en zaligen moest, waardoor deze spreekwijze in dit verband haar bepaalde en gepaste betekenis verkrijgt.

4. En er is verscheidenheid van de gaven, maar het is dezelfde Geest.

a) Rom. 12: 6. 1 Petrus 4: 10.

5. En er is verscheidenheid van bedieningen, (Grieks diaconieën, "Ro 12: 8 en het is dezelfde Heere, die aan ieder het gebied aanwijst, waarop hij werkzaam moet zijn.

6. En er is verscheidenheid van de werkingen, van de betoningen van macht, maar het is dezelfde God, die alles, wat van zodanige uitingen van kracht voortkomt, in allen werkt.

De apostel verwerpt hier de gedachte dat de Heilige Geest, die het levensbeginsel is in alle gelovigen, Zich op dezelfde manier zou openbaren. Nee, deze Heilige Geest, die in het Oude Testament als een rijke Geest wordt beschreven (Jes. 11: 2), openbaart Zich ook naar buiten in een zeldzame rijkdom, in een rijke menigvuldigheid. Er is slechts één Geest, maar er zijn, zoals in de grondtekst staat, verdelingen van de charismata of genadegaven. Deze worden nooit aan één individu in alle volheid, als een ongedeeld geheel meegedeeld, maar de Heilige Geest, die over alle gelovigen Zich uitstort, deelt de ene dit, de andere dat charisma mee (vs. 11).

Hoewel alle genadegiften hetzelfde hoofdkarakter hebben, zo zijn er toch, evenals de stam van een boom in velerlei takken uitloopt, verdelingen, zodat in de ene Christen deze, in de anderen die buitengewone werkzaamheid is. De onderscheiden verdeling hindert echter geenszins het gemeenschappelijk principe waaruit al deze gaven voortkomen; het is een en dezelfde Geest, waardoor zij allen worden gegeven. Eveneens heeft een verdeling plaats van uitwendige ambten of bedieningen. De ene is de gave toegedeeld van zieken-, de anderen van arm-verzorging enz. ; maar het is één en dezelfde Heere, die ter bevordering van Zijn rijk aan ieder zijn bijzonder arbeidsveld aanwijst. Op gelijke manier bestaan er verdelingen van betoningen van krachten, maar het is een en dezelfde God, die de krachten verleent ter verkrijging van zodanige gevolgen. Met recht is deze plaats vanouds gebruikt ten bewijze voor de Triniteit.

Gaven, bedieningen en krachten zijn wel geen drie verschillende namen voor dezelfde zaak, maar ook niet van drieërlei zaken die elkaar uitsluiten, de gaven maken bekwaam tot de bedieningen en openbaren zich in krachtige werkingen. Alle drie zijn dus, hoewel te onderscheiden, toch in de grond één, zoals de Geest, die ze geeft, de Heere, die ermee gediend wordt en God, van wie de werking uitgaat, wel drie, maar niet drieërlei, d. i. : onderscheiden personen, maar één wezen zijn.

7. Maar aan een ieder wordt de openbaring van de Geest gegeven tot hetgeen oorbaar is. Bij ieder, die gaven ontvangt, heeft de openbaring van de krachten, die in hen zijn, het welzijn van de gemeente, haar opbouwing ten doel (Hoofdstuk 14: 12).

8. Want deze wordt door de Geest gegeven het woord van de wijsheid, te spreken met woorden, waarin zich wijsheid openbaart en een ander het woord van de kennis, te spreken op een wijze, dat daardoor de kennis wordt bevorderd, door dezelfde Geest. De Heilige Geest is de bewerker van het spreken en geeft de regel aan, volgens welken het plaats heeft.

9. En een ander wordt gegeven het geloof, die vastheid van wil, die op enige zaak gericht is en ten gevolge heeft, dat hetgeen men begeert ook werkelijk gebeurt (Hoofdstuk 13: 2.

MATTHEUS. 21: 21), door dezelfde Geest en een andere de gaven van de gezondmakingen door dezelfde Geest.

10. En een ander wordt gegeven de werkingen van de krachten en een ander profetie en een ander onderscheidingen van de geesten en een ander menigerlei talen en een ander het vermogen tot uitlegging van de talen.

11. Maar deze dingen alle a) werkt de een en dezelfde Geest, die niet alleen over het geheel van de gemeente, maar ook over elk van de leden, die tot haar behoort, gebied voert, b) delend van een ieder in het bijzonder, zoals Hij wil. Hij schenkt ieder die gave, die hij moet bezitten om het geheel te dienen.

a) Efeze. 4: 7. b) 1 Kor. 7: 7. 2 Kor. 10: 13.

Slechts in één persoon woonde de gehele volheid van de Godheid lichamelijk, slechts bij één kan geen sprake zijn van een gebroken lichtstraal, van een mate van de Heilige Geest. Die één is de Heere (Joh. 3: 34); maar onder de gelovigen wordt de ene dit, de anderen dat charisma toegedeeld. De Heilige Geest verlicht niet een enkele Christen met het ongedeelde licht van boven, maar op ieder afzonderlijk valt slechts één straal van dit stralen afwerpend licht en van die ene straal vaak slechts een gedeelte.

Zelfs de apostelen hadden niet eens de volle werkelijkheid meer, maar in hen reeds verdeelt zich Christus. Petrus is meer koning, Paulus meer profeet, Johannes meer priester. Nog verder breiden de apostolische gaven zich in de gemeente uit (Rom. 12: 4 vv.); maar de eenheid van deze onderscheiden gaven bestaat in het samenwerken tot het algemeen welzijn - wat iemand boven anderen heeft, dat heeft hij ook ten behoeve van anderen.

Evenals de Heilige Geest met al Zijn werken Jezus als de Heere wil verheerlijken, zo heeft ook de werking van de geestelijke gaven alleen de heiligmaking en verheerlijking van het lichaam, waarvan Christus het hoofd is, tot haar doel.

Wat de verdeling van de charismata betreft, heeft men ze veelal onderscheiden in bovennatuurlijke, in de strenge zin en in natuurlijke, dat echter minder juist is, omdat aan de ene kant allen op een natuurlijke basis rusten, zelfs de gave van de wonderen (namelijk op de heerschappij van de geest over het lichaam, van de wil over de stof), aan de andere kant allen bovennatuurlijk zijn en juist door het supranaturele, goddelijke element eerst tot charismata worden. Ook de verdeling in permanente, die tot de kerk in alle tijden behoren en in transitore, die alleen tot de apostolische periode beperkt zijn, kan niet streng worden doorgevoerd. Wij slaan daarom een psychologische verdeling voor volgens de verschillende krachten van de ziel, terwijl deze allen voor heiliging vatbaar zijn en die nodig hebben en de Heilige Geest ook inderdaad geen van deze onaangeroerd heeft gelaten, maar ze allen heeft gebruikt tot opbouw van de kerk. Daarmee correspondeert dan de verdeling volgens de verschillende takken van het kerkelijk leven, waarin de een of de andere kracht in deze bovennatuurlijke verheffing bijzonder werkzaam is. Daarnaar zouden wij drie klassen van charismata krijgen:
1) degenen, die vooral op het gevoel en de cultus. 2) degenen, die op de kennis en de theologie, 3) degenen, die op de wil en de kerkinrichting betrekking hebben. Tot de gave van het gevoel rekenen wij het spreken met talen, de uitlegging en de profetie, of de toespraak vol profetische geestdrift (vs. 10), tot de theoretische gaven of die van de kennis, de charismata van de wijsheid en van de kennis (vs. 8) van onderwijzing en onderscheiding van de geesten

(vs. 28 v. Rom. 12: 7. 1 Joh. 4: 1, tot de praktische gaven of die van de wil, de charismata van de bedieningen (vs. 28. Rom. 12: 7), van de regering (vs. 28. Rom. 12: 8) en de wonderbare krachten van de genezing (vs. 9 v. Rom. 15: 19

Op de plaats, die voor ons ligt, zijn de beide charismata (die van wijsheid en van kennis, vs. 8) van intellectuelen, de drie volgende (het geloof, de gave van de gezondmaking en van werkingen van krachten of wondergaven, vs. 9 vv.) van ethische aard. Zoals die twee hun bestaan te danken hebben aan een bekrachtigen van ons kenvermogen, zo deze aan een verhoging van onze wilskracht. De vier nog overige charismata, waarvan telkens twee bij elkaar behoren (de gave van de profetie en die van onderscheiding van de geesten, de gave van velerlei talen en die van uitlegging van de talen) zijn daarin verbonden en van de andere afgescheiden, dat bij deze noch het verstand, noch de wil, maar in de eerste plaats het gevoel tot werking is gebracht. Dat nu verder de charismata van wijsheid en kennis zeer nauw met elkaar verwant zijn, daarop wijzen reeds de uitdrukkingen van de apostel, die ze beide met de uitdrukking "het woord" verbindt. Maar hoe onderscheiden zij zich van elkaar, het woord van de wijsheid en dat van de kennis? Luther spreekt van dogmatiek en ethiek, van Christelijk geloof en Christelijk leven, als hij verklaart: "het woord van de wijsheid wordt de leer genoemd, zodat men God leert kennen en aanwijst wat Zijn wil, at Zijn raad en Zijn mening is. Hij omvat alle artikelen, wat men moet geloven en hoe men voor God rechtvaardig wordt. Het woord van de kennis is de leer, die spreekt van het uitwendig leven en het wezen van de Christenen, hoe men zich daarin jegens ieder moet houden. " Terwijl van de nieuwere uitleggers nog vele bij deze onderscheiding blijven, is bij anderen de verhouding juist omgekeerd, zodat de kennis theoretisch, de wijsheid daarentegen praktisch zou zijn en inderdaad kunnen voor beide opvattingen plaatsen worden aangehaald, zodat men daarmee niet in het reine komt. Volgens Osiander is daarentegen de wijsheid de opvatting van de goddelijke waarheid en haar totaliteit, van het doel en raadsbesluit van God, van het verlossingsplan en genadewerk, daarom van de openbaring van God in Christus en haar samenhang, in haar goddelijk systeem en organisme; kennis is echter de kennis van het bijzondere, van hetgeen God gegeven heeft met inwendige toe-eigening en ervaring. De eerste zou dus meer de objectieve, extensieve, de grootse totale zijde of vorm van kennis zijn; de tweede, de subjectieve, intensieve, bijzondere. Op gelijke manier onderscheidt v. Hofmann de beide begrippen zo, dat wijsheid een eigenschap van het subject is; kennis daarentegen een verhouding tot een object en stelt nu de eerste voor als de eigenschap, die tot een juist oordeel in het algemeen bekwaam maakt, de andere als het doordringen van een voorwerp, dat in het bepaalde geval de werkzaamheid van het leren kennen eist en op zich bepaalt. Evenals daar de openbaring door het woord bestaat in de werkzaamheid van een geschiktheid van beoordelen, die het gebied van het geestelijk leven in het algemeen beheerst, zo hier in de werkzaamheid van het vermogen, om een bijzonder voorwerp, dat zich aan ons aanbiedt, op de juiste prijs te stellen. Volgens anderen is wijsheid meer het eigendom van hem, die een diepe blik op het geheel slaat; kennis daarentegen meer van hen, die over de bijzonderheden nadenken. Beide gaven hebben echter betrekking, omdat niet van deze zelf, maar van het woord van de wijsheid en het woord van de kennis sprake is, dus van het uiten van deze, op het leren in de gemeente, dat bij de een, die met de geest begaafd is, het karakter van wijsheid, bij de ander dat van kennis draagt, zoals te Corinthiërs Apollos gesproken had van de kennis naar dezelfde Geest, waardoor Paulus van de wijsheid gesproken had. De tweede rij begint met het geloof. Omdat hier gehandeld wordt over een bijzondere gave van de Geest naast de overige (vgl. Gal. 5: 22) is hier niet het zaligmakend geloof bedoeld, dat als de voorwaarde van alle gemeenschap met de Heere en zo ook van elke toedeling van de Geests wordt verondersteld, maar zo’n werking van de Geest, die tot een bepaald, krachtig aangrijpen van de belofte en van de toezegging van God en zo tot daden van het geloof en

getuigenissen van het geloof bekwaam maakt, die de Kerk in het algemeen, of een gemeente in het bijzonder ten dienste zijn. Wij kunnen het noemen het geloof, dat wonderen werkt, dat bestaat in een toestand van het wilsvermogen, dat bij de Christen meer of minder kan worden gevonden, zonder dat daarnaar de waarde van zijn verhouding tot God, of de zekerheid van zijn zaligheid is af te meten (Matth. 7: 22 vv.). Er moet nu echter wel worden onderscheiden, of een Christen in een bijzonder gevoel door zijn roeping gedrongen is, zo'n geloof te bezitten of dat voor zich af te bidden (Luk. 17: 5 vv.), of dat dit hem op zo bijzondere manier eigen is, dat daaruit een bijzondere roeping zich ontwikkelt, om die in het leven van de gemeente te volbrengen. Op onze plaats heeft de apostel het laatste in het oog en dan noemt hij naast de Christen, die met geloof begaafd is, wiens begenadiging zich in bijzondere kracht en verhoring van het gebed openbaarde een ander, die de gave van de gezondmakingen en weer een ander, die de gave van werkingen van de krachten verleend is. Men zou kunnen menen, zo merkt v. Hofmann op, dat de eerste gave in de laatste zou zijn opgesloten en in deze als de meer algemene reeds mee vervat zou zijn. Maar terwijl bij hem, die met de gezondmaking begaafd is, zich deze altijd alleen tot het bepaalde voorkomende geval beperkt en het aanwezige kwaad die werking te voorschijn roept, die het tot wegneming nodig heeft, is bij hem, die de werkingen van de kracht bezit, het hem inwonend vermogen even menigvuldig als de aanleiding om die gave te tonen; hij is in staat wat hij wil te verwezenlijken, zonder aan enige uitwendige voorwaarde gebonden, of tot die bepaald te zijn. Zien wij op Paulus, die zelf de hier genoemde drie gaven van de Geest bezat, dan heeft hij die nooit in zijn bijzonder belang aangewend, maar zich steeds bij het gebruik door het doel van de verheerlijking van Christus en van de bevordering van Zijn rijk laten leiden (Hand. 13: 9 vv. ; 14: 8 vv; 16: 16 vv. ; 19: 11 vv. ; 20: 7 vv. ; 28: 3 vv. ; 8 vv.). Daarom heeft hij de doodzieke Epaphroditus, zijn helper en medearbeider, niet door de gave van de genezing gezond gemaakt, maar alleen de barmhartige goedheid van God over de zieke ingeroepen (Fil. 2: 25 vv. Jak. 5: 14 vv.), aan de zieken Timotheus een natuurlijk geneesmiddel aanbevolen (1 Tim. 5: 23), Trofimus ziek te Milete achtergelaten (2 Tim. 4: 20), maar te Athene, waar het heidendom meer in filosofische vorm optrad en waar zijn Epicurische en Stoïcijnse toehoorders de betoning van kracht zeker als goochelarijen bespot zouden hebben, in het geheel geen tekenen en wonderen gedaan (Hand. 17: 16 vv. ; vgl. Luk. 23: 8 vv.). - Op het gebied van het gevoelsleven hebben wij met de beide gaven van profetie en van menigerlei talen te doen. Zij zijn nauw aan elkaar verwant en treden daarom ook gewoonlijk in vereniging met elkaar op (Hand. 8: 17; 10: 46; 19: 6 Wordt het spreken in talen vooraan geplaatst, dan zullen wij goed doen, als wij daarop in de eerste plaats de aandacht vestigen en vervolgens het tweede daarvan onderscheiden. Het "in (met) talen spreken", zoals het in de vroeger aangehaalde plaatsen uit de Handelingen genoemd wordt, is een verkorte uitdrukking voor de oorspronkelijke, volledige, met nieuwe (door de Heilige Geest ingegeven), of met andere (dan de gewone) tongen of talen spreken (Mark. 16: 17. Hand. 2: 4). Volgens de andere mening, die nog veel wordt vastgehouden, zou men op onze plaats, evenals in Hand. 2: 4 moeten denken aan een spreken van vreemde talen, dat niet op de natuurlijke weg geleerd zou zijn en waarmee de Heilige Geest eerst de apostelen op het pinksterfeest en later nog andere gelovigen tot snelle uitbreiding van het Evangelie heeft toegerust. Daartegen zijn echter onoverwinnelijke moeilijkheden. 1) De Griekse taal, die niet zonder besturing van de Voorzienigheid sinds de overwinningstocht van Alexander de Grote ook in de Voor-Aziatische landen de heersende schrijf- en spreektaal was geworden, was bijna overal in het Romeinse rijk verspreid, ten minste in de steden en was dienstbaar aan de verkondiging van het Evangelie. In deze taal schreven dan ook de Nieuw-Testamentische schrijvers allen hun werken en zelfs dan, als zij, zoals Jakobus, in Palestina en voor Christenen uit de Joden, of, zoals Paulus, aan de Romeinen of te Rome schreven.

2) Het is tegen de manier van handelen van de Heilige Geest Zijn getuigen van moeilijkheden te ontheffen, die met hun werk verbonden zijn, integendeel zijn deze middelen tot ontwikkeling en oefening van zelfverloochening, van geduld en volharding. Hij heeft dan ook de zendelingen, die zich tot de barbaarse volken wendden, waarbij het Evangelie in de eerste eeuw nog in het geheel geen vaste voet verkreeg, het moeilijk aanleren van vreemde talen, niet geheel bespaard, al heeft Hij dat ook verlicht. 3) Wij vinden sporen daarvan, dat de apostelen inderdaad niet alle talen verstonden; zo schijnen bijvoorbeeld Paulus en Barnabas onbekend met het Lykaonisch geweest te zijn, omdat daar zij het afgodisch voornemen van de bewoners van Lystra niet opmerkten uit hun spreken, maar eerst uit hun toebereidselen tot het offer (Hand. 14: 11 vv.) en wat Petrus aangaat een zeer oude overlevering noemt de evangelist Markus als zijn tolk, wat wellicht in het bijzonder op het Latijn betrekking heeft, dat deze evangelist machtig was. 4) Paulus plaatst in Hoofdstuk 14: 14 v. het spreken in een vreemde taal niet tegenover de moedertaal, maar als de taal van de Geest tegenover die van het verstand, tegenover die van het gewone leven, hetzij die de Hebreeuwse, of Griekse of Romeinse taal was. Was het een spreken in vreemde talen geweest, dan had hij het zeker niet vergeleken met de onduidelijke woorden van een fluit of citer (14: 7 vv.), noch voor iets verklaard, dat zonder de gave van de uitlegging voor alle toehoorders onverstaanbaar was, omdat in ene talrijke vergadering zich ten minste enigen moesten bevinden, die deze talen kenden. De onverstaanbaarheid had dus geen betrekking op de afwijking van het spreken in talen van de moedertaal, maar van alle talen, ook van buitenlandse, zelfs, terwijl de apostel het met de laatsten vergelijkt (Hoofdstuk 14: 10 v.), onderscheidt hij het tevens van die. Wij moeten dus zeggen, het spreken in talen was, zoals reeds de uitdrukking in Mark. 16: 17, "met nieuwe tongen spreken" daarop wijst, een spreken dat van alle toen gebruikelijke dialecten afweek een taal van de nieuwe Geest, die over de discipelen was uitgestort. Die nieuwe Geest brak door de beperkingen van de natuur heen, nam om zo te zeggen van de menselijke geest met geweld bezit en wijdde de menselijke tong tot een orgaan van het Evangelie, schiep zich een nieuwe taal, zoals ook in het algemeen het inwendige en uitwendige, ziel en lichaam, gedachte en vorm nauw met elkaar samenhangen. Wij moeten nu onderscheiden wat het eigenlijke wezen uitmaakt van het spreken met tongen als een gave van de apostolische kerk in het algemeen en de bijzonderen vorm, waarin zij bij haar eerste te voorschijn treden op het pinksterfeest zich vertoont. Wat de algemene aard daarvan aangaat is het een onwillekeurig pneumatisch spreken in een extatische toestand van de hoogst verhevene godsvrucht, waarbij de mens wel niet buiten zichzelf wordt geplaatst, maar in het hoogste gemoedsleven verheven is, daar, waar hij bepaald met het goddelijke wezen in vereniging is, waar het dagelijkse wereld- en zelfbewustzijn en dus ook de gewone manier van spreken op de achtergrond treedt, de spreker geheel door het Godsbewustzijn beheerst wordt en een orgaan wordt zonder eigen wil, een orgaan van de objectieve Geest van God, die hem vervult. Uit de woorden in Hand. 2: 4 "zij begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken", blijkt dat bij het spreken met tongen (glossolalie) een inspiratie plaats had, die op inhoud en vorm, gedachte en stijl tevens betrekking had. De inhoud was de lof van de grote daden van Gods verlossende liefde, de vorm gebed, dankzegging en gezang. Wat de gedachte aangaat had het met de uitwendige zending niets in de eerste plaats te maken, het was geen prediking, geen verkondiging aan de buitenwereld, maar een inwendige cultusacte, een extatische dialoog van de ziel met God; en nu geschiedde dit wat de stijl aangaat in een bijzondere, onmiddellijk door de Geest geïnspireerde verheven, maar duistere, desultorische taal, die, naardat, het spreken een bidden of psalmzingen (Hoofdstuk 14: 15) was, wellicht ook, naar de moedertaal van de redenaar en de verschillende graden van zijn opgewektheid een grote onderscheidenheid toeliet, waarom de apostel in vs. 10 en 28 van "menigerlei talen" en in Hoofdstuk 13: 1 van een spreken met de talen van de mensen en van de engelen gewaagt. Het eerste doelt waarschijnlijk op een geheel nieuwe pneumatische spraak, die zich van alle

gewone spraken onderscheidde in dezelfde graad, waarin de gemoedstoestand van hem; die met tongen sprak, verheven was boven het alledaagse bewustzijn en de verstandelijke reflectie. Door de Geest met kracht voortgesleept, de wereld en zichzelf vergetend en de onmiddellijke gemeenschap van de Godheid genietend, sprak de spreker met tongen de lof uit van de grote daden van de eeuwige liefde. Alleen voor hem, die zelf zich in die extase bevond, waren die hooggeestelijke, feestelijke, als uit de engelenwereld overklinkende tonen verstaanbaar; de oningewijden kwamen zij echter voor als de onduidelijke tonen van een muziekinstrument, of van een vreemde taal, of zelfs van een waanzinnige, vooral als velen zich op dezelfde tijd op zo'n manier met God onderhielden (Hoofdstuk 14: 23). Die glossolalie diende niet in de eerste plaats tot stichting van de gemeente, maar haar hoofddoel was de stichting van de spreker zelf; de inwendige verrukking, de ongewone verheffing van de geest, die zichzelf niet meer meester was in het goddelijk leven, drukte zich ook onwillekeurig uit in de aard en de manier van de mededeling, zodat in Hand. 2: 43 een deel van de vergaderde menigte met de apostelen spot en wat zij van hen zien, als gevolg van dronkenschap verklaart. Ook bij de apostelen op de pinksterdag is het spreken met tongen in de eerste plaats een spreken met God en niet met mensen een godsdienstige acte van de discipelen, de extatische uitdrukking van hun lofzegging en hun dankgebed en behoort dus tot het inwendige leven van de kerk. Het begon toch reeds voordat de menigte zich vergaderde en kon aldus op de toehoorders een vreemde verwondering, de indruk van een door God gewerkt wonder teweeg brengen en de wens opwekken om nadere opheldering te ontvangen, die hun dan ook niet door een nieuwe daad van glossolalie, maar door de duidelijke, in de taal van het dagelijkse leven vervatte prediking van Petrus ten deel werd. Terwijl nu in Hand. 8: 17; 10: 46 en 19: 6 8. 17 10. 46, evenals in de Paulinische gemeenten de extatische mededeling van hem, die met tongen sprak, zich zonder twijfel in het wezenlijke aansloot aan diens moedertaal, geschiedde het spreken met tongen door de apostelen op de pinksterdag zeker in de vreemde talen van de buitenlanders, die op het feest te Jeruzalem aanwezig waren. Dat wekte juist hun verwondering op, dat de ongeleerde Galileërs in talen spraken, die kennis men niet van hen kon verwachten; deze moest hun echter plotseling op wonderbare manier meegedeeld zijn. Dienvolgens vond bij het eerste te voorschijn treden van de gave van de talen en voor een uit alle oorden van de wereld samengestroomde menigte een verheffing daarvan in die zin plaats, dat de Heilige Geest de discipelen tijdelijk bekwaam maakte om in hun toestand van extatische geestdrift, in de verschillende toen juist vertegenwoordigde talen zich uit te drukken en daardoor een des te diepere indruk op het vatbare deel van de toehoorders te maken. Het is ook niet moeilijk de symbolische betekenis van deze gebeurtenis te vinden; zij moest aan de ene kant persoonlijk voor de apostelen een goddelijke verzekering en bevestiging zijn, dat zij tot getuigen van Christus in de hele wereld geroepen waren, aan de andere kant voor alle aanwezigen een duidelijk profetisch wijzen op de universaliteit van het Christendom, waarom ook Lukas onder de titel "al volk van degenen, die onder de hemel zijn" de namen van de volken in het bijzonder noemt. Zo staat het spreken met tongen op de geboortedag van de kerk, zoals deze dag zelf enig en zonder voorbeeld in de geschiedenis. Dadelijk bij haar eerste begin is het einde van haar ontwikkeling, dat niets anders is dan de eind-oplossing van de Babylonische spraakverwarring en de vereniging van de volken en talen door de Heilige Geest, profetisch geanticipeerd en voor afgebeeld. Later daarentegen is het spreken met tongen slechts een onwillekeurig, psalmachtig bidden of zingen in de toestand van pneumatische verrukking en diep indringen in de geheimen van het goddelijk leven, waarbij de menselijke geest zichzelf niet meer machtig, een meer of minder passief orgaan van de Heilige Geest is, als het ware het instrument, waarop deze Zijn bovenaardse melodieën speelt. Van een wonderbare mededeling en handhaving van talen van vreemde volken is daar geen spoor meer. Zou nu echter de gemeente van dit spreken met tongen enige winst hebben, dan moest of hij, die met tongen sprak, zelf de inhoud van zijn rede later, als hij

uit die toestand van verrukking in die van bezadigdheid was teruggekeerd, ons de zondagstaal in die van de werkdagen vertalen of er moest, omdat er volgens Hoofdstuk 16: 28 ook sprekers met tongen waren, die de uitlegging niet machtig waren, een ander aanwezig zijn, die, zoals wij op onze plaats horen, het charisma bezat van uitlegging van de talen. Dit bestond daarin, dat hij, die dit bezat, de taal van de extase of van de Geest in de taal van het gewone bewustzijn overdroeg en voor de gehele gemeente verstaanbaar maakte. Is er nu zaak een uitlegger niet aanwezig, dan moet volgens de aanwijzing van de apostel de spreker met talen zich niet in het openbaar laten horen, maar zich in stilte met God onderhouden. Nauw verwant met de gave van de talen is, zoals reeds boven is opgemerkt, de gave van de profetie. Ook deze is een spreken door de Geest, in een toestand van verlichting en openbaring van boven; dit heeft echter niet plaats, zoals bij het spreken met tongen, in de eigenlijke extase, maar in helder zelfbewustzijn en evenzo is het niet een verkeren met God in geheimvolle, voor oningewijden onverstaan haar tonen, maar richt zich onmiddellijk tot de gemeente, haar opwekkende, vermanende en vertroostende, zonder dat deze een uitlegger nodig heeft om te verstaan wat gezegd wordt. Ja, niet alleen dienden de reden van opwekking en vertroosting door de profeten om de gelovigen te versterken, te verkwikken en opnieuw te verlevendigen (Hand. 4: 36), vooral konden vatbare Joden en heidenen, die de godsdienst van de Christenen soms bijwoonden, krachtig daardoor worden aangegrepen, bestraft en tot bekering gedrongen (Hoofdstuk 14: 24 vv.), zodat de gave van de profetie voor de uitbreiding van de kerk van grote betekenis was. In de Christelijke gemeente was zeker ook een profetie in engere zin, waardoor toekomstige zaken, die met het rijk van God direct of indirect samenhingen, voorspeld werden (Hand. 11: 28; 21: 4, 10 vv. Over deze bijzondere gave van voorspellen wordt hier niet gesproken; het zijn tegenwoordige zaken, waarop de profetie, door de apostel bedoeld, betrekking heeft, de raadsbesluiten van God, de diepten van de Heilige Schrift, de verborgen toestanden van het menselijk hart, de afgronden van de zonde te ontdekken, in bijzondere gevallen ook wel de keuze van God en de roeping tot een bepaald ambt of werk in Zijn rijk bekend te maken (Hand. 13: 2. 1 Tim. 1: 18; 4: 14 Zo staat de gave van de profetie aan de andere kant in nauw verband met de gave van de onderwijzing (vgl. bij vs. 28). Toch onderscheidt zij zich daardoor van deze, dat zij niet zozeer uitgaat van het stil ontwikkelend denken, als van het onmiddellijk aanschouwen en het diep bewogen gevoel en zich niet zozeer tot het verstand als tot het gevoel van de toehoorden keert en daarom op hen ook een wegslepende, sterke indruk uitoefent. De profeet is evenmin als de leraar een zuiver passief orgaan van de Geest. Hij heeft een zekere vrijheid in de uitoefening van zijn gave en daarom ook een bepaalde verantwoording voor haar gebruik (Hoofdstuk 14: 32). Evenals er nu niet alleen ware, door Gods Geest gedreven profeten waren, maar ook valse, die door menselijke of zelfs satanische geestvervoering gedreven werden, kon zelfs in de voordracht van een echte profeet de waarheid met deze of gene dwaling vermengd zijn. Als een heilzaam correctief tegen verkeerdheden en misbruiken staat, evenals de gave van de uitlegging tegenover het spreken met tongen, naast de profetie de gave van onderscheiding van de geesten. Deze onderscheiding van de geesten is een zaak van de gelovigen in het algemeen (1 Thessalonicenzen. 5: 21). In eerste vergadering van de gemeente is het nodig, dat ogenblikkelijk tegenstand wordt geboden als een geest, aan de waarheid vreemd, zich voor de Heilige Geest wil uitgeven, of dwaling door de waarheid heen vlechten wil; en dan is er zo’n gave nodig, die hem, die ze bezit, het onderscheid tussen de ene en de andere geest onmiddellijk doet voelen, zonder dat hij eerst op de weg van nadenken en overpeinzen zich een oordeel over het door de profeet gesprokene behoeft te vormen, dat, omdat het later verkregen wordt, meestal te laat zou komen. Als de apostel aan het einde van deze optelling van de velerlei gaven nog zegt: "deze dingen alle werkt dezelfde Geest" en daarmee terugkomt op een gedachte, waarvan hij reeds boven (vs. 4) was uitgegaan, dan wil hij aan de gemeente, waarin schoot zich alle deze gaven zo krachtig betoonden, de aanwijzing geven dat

zij zich om deze niet moesten scheiden en verdelen, maar de eenheid en eensgezindheid, kon door deze zelfde gaven aan de hand gegeven, bewaren. En als hij daarop voortgaat: "delend aan een ieder in het bijzonder, zoals Hij wil" dan wil hij verhoeden, dat iemand zijn gave te hoog schattend, zich boven een ander verheft en iemand, gering achtend wat hem ten dele is geworden, een ander het hogere, dat hem verleend is, misgunt. Ieder moet ontvangen wat hem gegeven wordt en alle gaven afmeten naar de maatstaf, dat de ene gave zowel als de andere een gave van de genade en van de Geest is en zij allen dus met elkaar volkomen gelijk staan. De Heilige Geest heeft bij Zijn verdeling van de gaven een bepaald plan, een vaste wil. Hij handelt niet als duistere, blinde natuurkracht, maar als goddelijk vrije, zichzelf bewuste en wijs regelende persoonlijkheid. Alleen als wij ons aan de beschikkingen, die Hij maakt, met gewilligheid onderwerpen, onze gave erkennen en de bestemming van deze vervullen, zullen wij werkelijk iets volbrengen, dat tot eer van God en tot uitbreiding van Zijn rijk, als ook tot onze eigen vrede en onze welvaart zal dienen. Het verlaten daarentegen van de ons voorgeschreven weg en het zich indringen in de roeping van een ander brengt slechts verwarring aan voor het geheel en doet ons onze zegen en onze erfenis verliezen. Verder moeten wij opmerken hoe beslist in de uitspraak van dit vers zowel de Godheid als de persoonlijkheid van de Heilige Geest op de voorgrond treedt. De eerste, omdat Hij doet wat volgens vs. 6 werk van God is, de tweede, omdat Hij het doet krachtens een willen door raad en wijsheid bepaald.

12. En niet alleen behoren die gaven van de Geest bij elkaar volgens haar oorsprong, waarvan ik zo-even (vs. 11) sprak, a) maar ook volgens haar bedoeling en bestemming. Want zoals bij ieder van ons, wat het uitwendige aangaat, het lichaam een is en het toch vele leden heeft, zodat de eenheid de veelheid niet uitsluit en al de leden van dit ene lichaam, hoewel vele zijnde, maar één lichaam zijn, zodat weer de veelheid de eenheid niet in de weg staat, zo ook Christus, van wie wij als het lichaam, dat hier in aanmerking komt (Efeze 1: 23; 5: 29 v.), wij Christenen de leden zijn (Rom. 12: 4 v.).

a) Efeze. 4: 16.

Op dezelfde wijze als Paulus in Gal. 3: 16 het ene zaad van de belofte "Christus" heet en toch daarna (vs. 29) degenen, die Christus in de doop hebben aangedaan, in het zaad van Abraham insluit, noemt hij hier de Christenheid Christus, omdat in haar Christus Zijn zichtbare tegenwoordigheid heeft en Zijn aanzijn in haar werkzaam maakt door de genademiddelen en de genadegaven van Zijn Geest. Wat in het burgerlijke een "zedelijk lichaam" is, dat rechten als corporatie heeft, dat is op de bodem van de Geest de Kerk en haar naam, die alle leden insluit, is Christus. Zij is onderscheiden van Jezus Christus, de eengeboren Zoon van God, maar onafgescheiden van Hem heet zij zoals Hij naar Zijn ambt heet en zij is èn als ontvangster èn als bestuurster van Zijn goederen en gaven wat Hij is. Dit geheim is aan Paulus duidelijk geworden op de weg naar Damascus, toen hij de stem van de Heere hoorde: "Saul! Saul! wat vervolgt u Mij? " en in het huis van Judas te Damascus, toen de Heere met hem sprak en handelde door de mond en de hand van Ananias (Hand. 9: 4, 17 vv.). Van die tijd af stond het voor hem vast als een rots, dat de ten hemel verhoogde Jezus leefde in Zijn kerk op aarde als de plaats van Zijn genadige tegenwoordigheid.

De leden tezamen met het hoofd zijn één Christus; het woord "Christus" staat er in de plaats van die allen, die de gemeente uitmaken (vgl. Efeze. 2: 20 v.).

Had de Apostel geschreven: "zo ook de gemeente van Christus", dan zou de Kerk voorkomen als een op zichzelf staand lichaam, waartoe de Christenen elk in het bijzonder behoren. Hij

wil echter niet dat zij daarvoor worden gehouden, maar de gelovigen moeten zichzelf voor leden van Christus houden, die door hun toebehoren aan Hem ertoe verenigd zijn om één lichaam, namelijk Zijn lichaam, uit te maken.

13. Want ook wij allen zijn door één Geest, die wij bij onze opname in het Christendom ontvingen, tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, hetzij vrijen (Gal. 3: 28. Kol. 3: 11); en wij zijn allen door het water van de doop (1 Petrus 3: 20 v.) tot één Geest (Efeze. 4: 4) gedrenkt, omdat bij die doop de Heilige Geest op ons werd uitgestort (Tit. 3: 6) en ons aan elkaar verbond tot een eenheid van begiftigden met de Geest en van begenadigden met Zijn zalving (1 Joh. 2: 20 vv.).

Het blijkt uit deze plaats hoe Paulus de eenheid van de Kerk beschouwt niet als iets, dat van buitenaf is aangebracht, maar als iets, dat van binnen uit zich heeft gevormd.

Ook in Efeze. 4: 6 stelt de Apostel de éne doop voor als een van de sterkste banden van vereniging voor de Kerk. Schoon plaatst hij op onze plaats de veelheid tegenover het geheel: "Wij allen" tussen de eenheid van de meegedeelde genade en van haar doel en werk, de vereniging tot één organisch geheel: "tot één lichaam" en drukt nu de tegenstelling in de veelheid zeer sterk door te specificeren die door volkszegen en verschil van stand uitwendig scherp gescheiden zijn "hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, hetzij vrijen", maar alleen om wat door "hetzij, hetzij" gescheiden is, te laten voorkomen als een des te sterkere eenheid. De toepassing is zeer praktisch, overeenkomstig tijd en plaats, omdat deze tegenstellingen in de elementen van de gemeenten met zo’n sterke wrijving en afstoting van de hogere tegen de lager staanden, van de Joden tegen de heidenen, van de vrijen tegen de slaven op de voorgrond traden. Terwijl hij probeert de eenheid van de Geest, de gemeenschap van de gelovigen zo sterk mogelijk uit te drukken, laat hij nog de parallelzin volgen: "en wij zijn allen tot (volgens een andere lezing "met één Geest gedrenkt)". Dit "gedrenkt" doet Chrysostomus denken aan het tweede Sacrament, dat zozeer als Sacrament van vereniging en liefde voorkomt en als zodanig ook in Hoofdstuk 10: 17 is opgevat. Het is echter natuurlijker het woord te verklaren als een figuurlijke uitdrukking, om de rijke mededeling van de Heilige Geest te kennen te geven (vgl. Joh. 7: 38 v. en Sir. 15: 3

Alleen de plechtigheid, waarmee het deelgenootschap aan de gemeente begint, dus de doop, kan in beide delen van het vers bedoeld zijn. Het is alleen de vraag, die reden er voor bestaat, dat de Apostel die met deze twee uitdrukkingen noemt. Duidelijk komt die plechtigheid de ene keer voor als een uitstorting van de Geest, die de mens als een bad overstroomt en hem in de gemeente inlijft (Efeze. 5: 26), de andere keer als een drenken met Hem, zodat Hij in de mens ingaat en Zijn inwendig opwekkende en bewegende werking uitoefent in al de openbaringen van de Geest, waarvan hier sprake is.

14. Dat echter, wat de individuele begiftiging of de bijzondere genadegave, die ieder ontvangen heeft, ons toch van elkaar onderscheiden, doet aan onze eenheid geen schade en heft die op generlei manier op; want ook het lichaam is niet één lid, maar vele leden, die in vereniging met elkaar het geheel uitmaken en daarom ook in hun verhouding tot het geheel overeenstemmen met de aan een ieder gegeven bestemming.

16. En als het oor zich beklaagde slechts aan de kant van het hoofd geplaatst te zijn en niet tot het voorste deel van het aangezicht te behoren en daarom zei: "Omdat ik het oog niet ben, ben ik van het lichaam niet; " is het daarom, om die zichzelf minachtende, uit verstoordheid

voortkomenderede, niet van het lichaam? Zou het aangezicht het gehele hoofd zijn en alleen dat, wat zich daaraan bevindt, aanspraak hebben tot het geheel te behoren?

15. Als de voet ontevreden was, dat zij beneden aan het lichaam een plaats had ontvangen en in miskenning van haar bestemming, daarin uitgedrukt, zei: "Omdat ik mij niet boven aan het lichaam bevind en bijvoorbeeld de hand niet ben, dan ben ik van het lichaam niet", is hij daarom, om die zelfverachting, die verdrietelijke mening, niet van het lichaam? Zou daarom de voet werkelijk niet meer tot het lichaam behoren?

16. En als het oor zich beklaagde slechts aan de kant van het hoofd geplaatst te zijn en niet tot het voorste deel van het aangezicht te behoren en daarom zei: "Omdat ik het oog niet ben, ben ik van het lichaam niet; " is het daarom, om die zichzelf minachtende, uit verstoordheid voortkomenderede, niet van het lichaam? Zou het aangezicht het gehele hoofd zijn en alleen dat, wat zich daaraan bevindt, aanspraak hebben tot het geheel te behoren?

17. Was het gehele lichaam het oog, zoals in de grond zij verlangen, die daarvan afhankelijk schijnen te willen maken, of men tot het lichaam behoort, waar zou het gehoor zijn, dat toch niet minder noodzakelijk is dan het gezicht? En verder, als iemand het behoren tot het lichaam afhankelijk zou willen maken daarvan dat men oor was, was het gehele lichaam gehoor, waar zou de reuk zijn, die even onontbeerlijk is?

18. Maar nu heeft, zoals de zaak tegenover al die ongerijmdheden werkelijk is, God de leden gezet, een ieder van deze op de bepaalde, onveranderlijke plaats in het lichaam, zoals Hij gewild heeft. Zo moet ieder de hem aangewezen plaats en bestemming gewillig erkennen en mag hij geenszins tot ontevredenheid overslaan.

19. Waren zij alle, al die leden, uit welker samenvoeging volgens de regeling van God een lichaam bestaat, maar één enkel lid, waar zou het lichaam zijn, dat toch eigenlijk alleen daardoor lichaam is, dat het uit verschillende organen is samengesteld?

20. Maar nu, zoals Gods wijsheid het geregeld heeft, zijn er wel vele leden, maar slechts één lichaam. In de aaneenvoeging van de verschillende leden tot één geheel wordt de eenheid vertegenwoordigd, die de eigenschap vormt, die de zijne is.

In de woorden aan het eind van het twaalfde vers: "zo ook Christus" liggen in verband met de voorafgaande woorden, waarop zij betrekking hebben, twee waarheden, 1) dat het met Christus is evenals met het lichaam, dat ondanks de vele leden één is, waarbij volgens de woorden: "al de leden van dat ene lichaam, vele zijnde, zijn maar een lichaam", de veelheid van de leden, de eenheid van het lichaam niet in de weg staat. Deze eerste waarheid heeft de apostel bewezen met hetgeen hij in vs. 13 zei: alle, hoe onderscheiden zij ook waren volgens hun godsdienstig-nationale en politiek-sociale positie, hebben toch, toen zij Christenen werden, die ene Geest ontvangen en zijn zo tot één lichaam aan elkaar verbonden. In die korte uitspraak lag echter ook nog een tweede waarheid, 2) dat het met Christus is als met het lichaam, dat zonder zijn eenheid te verliezen, toch in vele leden verdeeld is. Het "want" waarmee vs. 14, dat de nadere aanwijzing van die waarheid inleidt, begint, wijst terug op hetgeen aan het begin van vs. 12 staat "zoals het lichaam een is en vele leden heeft. " Het neemt de gedachte, die daarin ligt, nu weer op in deze vorm "ook het lichaam is niet één lid, maar vele leden. " Zo moet nu worden aangewezen, dat zij, die tot Christus behoren, evenals zij volgens de vroeger genoemde overstroming en vervulling, met een en dezelfde Geest, allen tezamen een eenheid vormen, ook door de menigvuldige gaven, die de Geest van God

hun toedeelt een veelheid zijn, omdat zij in dat opzicht verschillen van elkaar en ieder iets anders zijn aan het lichaam van Christus. Hier hebben wij dan de volgende drie gedachten, die elk in een tweetal verzen worden uitgedrukt, a) vs. 15 en 16: geen lid moet, omdat het niet is, wat een ander is, verdrietig zijn, omdat zijn positie hem geringer voorkomt en met minachting van zijn bestemming, loochenen dat hij tot het lichaam behoort. Het tegenovergestelde is waar en geenszins is het, zoals men zich voorstelt, dat men bij de andere leden is achtergesteld. De apostel stelt zich daarmee tegenover diegenen in de gemeente, die ontevreden zijn met hun gave en de positie, die zij hebben ontvangen, alsof die in vergelijking met andere te laag en te gering zou zijn. b) In vs. 17 en 18 : er zou geen gehoor zijn, als het lichaam geheel oog was en geen reuk, als het geheel gehoor was. Zo is het dan ook niet, maar God heeft de gedachte van Zijn welbehagen over een op velerlei wijzen begaafd geheel op die manier verwezenlijkt, dat Hij het lichaam met een veelheid van leden vormde, waarvan elk tot vervulling van de hem gegeven bestemming de juiste plaats aan het lichaam heeft verkregen. Daarmee wijst de apostel op de dwaasheid van hen, die deze of gene geestesgave, die alleen als van grote betekenis werd geacht, mochten bezitten en aan God toeschreven, wat Hij iets deed, wat Zijn heerlijk welbehagen zou weerspreken. Hij moest de gemeente in plaats van tot een goed ingericht lichaam, tot een ongeordende klomp maken, wilde Hij de begeerte van dergelijke dwazen vervullen. Deze moeten integendeel hun eigen dwaze begeerte laten varen en zich naar de gedachte van God schikken, dan zullen zij ook erkennen, dat de positie en gave hun verleend, even belangrijk en even groot van waarde is als elke andere, waarnaar zij tot hiertoe hebben verlangd. c) Vs. 19 en 20 : Er zou geen lichaam zijn, als de leden alle een en hetzelfde lid waren; er zou dan slechts dit ene lid zijn. Zo is het ook niet; integendeel zijn de leden vele en ten gevolge van zodanige veelheid zijn zij onder elkaar onderscheiden, hoewel het lichaam, dat uit deze bestaat, een is en een geheel vormt. De apostel keert zich duidelijk tot de anderen, die ook wel, evenals die tevoren werden beantwoord, op één soort van gave uitsluitend waarde legden, maar nu, omdat zij wisten die te bezitten, allen die met hen onafscheidelijk verbonden waren, minachtten en door zo’n minachting er hen toe verleidden om hun eigen gave te miskennen, zo niet geheel weg te werpen. Zo was het in de gemeente te Corinthiërs, dat alle leden één lid wilden zijn, ten minste had dit plaats bij hen, die zich er aan schuldig maakten, dat zij het spreken met tongen te hoog stelden, of dat zij er op roemden, als zij deze gaven bezaten, of dat zij ontevreden waren, als zij niet deze, maar een andere gave bezaten.

21. En om het gebruikte beeld toe te passen naar die zijde, waar het voor hen, die in gave en plaats bevoorrecht zijn, van bijzondere betekenis is, het oog kan niet zeggen tot de hand: "Ik heb u niet nodig, of weer het hoofd kan niet zeggen tot de voeten: "Ik heb u niet nodig. "

In vs. 14-20 handelde de apostel bij de ontwikkeling van zijn beeld over hen, die ontevreden waren over de gaven van de Geest die hen toegedeeld was, die zij voor minder hielden en dan de gaven van anderen ook voor zich begeerden. In zoverre zo’n begeerte juist door de anderen, die zich op hun gave verhieven en de overdreven waardering van deze zelf eerst in zwang hadden gebracht, teweeggebracht of ten minste te gevoed was, hadden zij (vs. 19 en 20) eveneens reeds een bestraffing van hun verkeerdheid ontvangen, maar van vs. 21 wendt Paulus zich nu in het bijzonder tot hen en doet hen voelen hoe onverstandig het is om zich, zoals in hun gedrag is te zien, op de gaven te verheffen en op minder begaafden met minachting neer te zien. Het oog, zegt hij, mag niet denken dat het de hand en het hoofd mag niet menen, dat het de voet zou kunnen missen, omdat toch, wat niet nader uiteengezet hoeft te worden, het zien van een voorwerp zonder de mogelijkheid het te grijpen en het willen van een doel, zonder de mogelijkheid het te bereiken, nooit voldoende zou zijn.

Zij, die een helder inzicht hebben in goddelijke zaken, kunnen hen niet missen, die uitwendige bezigheden in de kerk verrichten; de regeerder kan niet missen, die voor anderen lasten en bezwaren ten behoeve van de kerk dragen.

23. En die ons dunken de minst eerlijke, de minst in ere zijnde leden Pr 19: 11 van het lichaam te zijn, zoals buik, lenden en benen enz., dezen doen wij overvloediger eer aan, omdat men ze op een manier bekleedt, dat zij even schoon zijn als de lichaamsdelen, die men ontbloot laat en onze onsierlijke leden, die wij niet mogen laten zien, hebben overvloediger versiering, omdat men ze niet slechts op dezelfde manier verbergt als de minst eerlijke, maar ook zich toelegt, aan deze bijzondere welvoeglijkheid te geven.

24. Maar onze sierlijke, zoals het hoofd met zijn delen en onze handen, hebben het niet nodig dat men ze bekleedt en zodanig versiert; maar God, die bij hetgeen wij op de hier besproken wijze doen, daartoe door Zijn regeling de drang in onze natuur heeft gelegd, heeft het lichaam zo samengevoegd, heeft de verschillende leden harmonisch tot een geheel verbonden, gevend overvloediger eer aan hetgeen gebrek daaraan heeft, aan de onaanzienlijke leden (1 Sam. 2: 8).

Door dit alles geeft Paulus te kennen dat de mindere gaven in de gemeenteniet worden veracht of verwaarloosd, naar dat die bijzondere opmerkzaamheid en zorgvuldigheid waardig geacht moeten worden, omdat die voor het geheel onontbeerlijk zijn en de eer van de gemeente daarvan evenzeer afhangt, als de eer van het lichaam afhangt van het versieren van de onaanzienlijke en het verbergen van de onwelvoegelijke delen.

De voorstelling van de apostel heeft duidelijk nauwe betrekking op de omstandigheden te Corinthiërs, waar men een valse menselijke voorstelling had van de waarde van de verschillende geestesgaven. Terwijl men de werkelijke gaven om hun onaanzienlijkheid verachtte, stelde men bijvoorbeeld de gave van de talen en haar uitwendige glans te hoog en toch had de Heere aan deze alleen daarom een bijzondere glans gegeven, omdat zij op zichzelf tot de mindere gaven te rekenen was (vgl. Hoofdstuk 14: 1 vv.)

25. De Heere heeft dit zo beschikt, opdat geen tweedracht in het lichaam zij, van die aard, als in vs. 21 voor een ogenblik werd aangenomen, zonder dat die ook in werkelijkheid zou kunnen voorkomen, maar opdat de leden voor elkaar gelijke zorg zouden dragen en elk in het bijzonder dit zou op het oog hebben, dat de andere zich wel mochten bevinden, zoals bijvoorbeeld, als de hand iets verstorends of pijnverwekkends van het oog wegneemt.

26. En hoe volkomen is Gods doel bereikt in de wederkerige sympathie van de leden van het lichaam! Want hetzij dat één lid lijdt, zo lijden al de leden mee; hetzij dat één lid verheerlijkt wordt, in het volkomen van het daaraan eigenaardige leven door bijzondere ontwikkeling gebracht wordt, zo verblijden zich al de leden mee (vgl. Rom. 12: 15).

Zoals het voor het hoofd onmogelijk is, zich niet te bekreunen om het lijden van de voeten, omdat in beide één leven is en zoals zijn welstand het gehele lichaam tot vreugde strekt, zo moet ook deze natuurlijke noodzakelijkheid, waaraan het lichaam gehoorzamen moet, ons op die hogere noodwendigheid wijzen, waaraan de verloste mens zich vrijwillig moet onderwerpen. (V.).

In de gemeente te Corinthiërs was verdeeldheid; de eendrachtige zorg, die alle leden van de kerk moet bezielen, dat zij alle met en door elkaar opgroeien in Christus, was verdrongen

door partijzucht en om in bijzondere gaven erkend te worden, die de één boven de ander had. Paulus loochent noch het onderscheid van de geestelijke gaven noch de graden ervan, wat betreft de meerdere of mindere waarde; integendeel bevestigt hij beide door het geheim van het lichaam en de leden; maar de scheuring bestraft hij; die wil God niet hebben; zij is zonde. Opdat er geen scheuring zij in het lichaam van de kerk, maar de leden voor elkaar gelijke zorg zouden dragen, heeft God juist de gaven ter stichting ongelijk verdeeld, zowel onder de Christenen in het bijzonder, als onder de verschillende gemeenten en door die verdeling leidt Hij de verschillende delen van de kerk ertoe om elkaar te erkennen en zich te betonen als delen van één geheel, als leden van één lichaam.

27. a) En u bent, bedenk dat, als u alles, wat ik hier van het lichaam en zijn leden heb geschreven, gelezen en overdacht heeft, wat uw geheel aangaat, het lichaam van Christus en wat uw bijzondere gaven en uw staat aangaat, leden in het bijzonder. Als u dit bedenkt zult u daarvan ook de juiste toepassing op uzelf maken.

a) Rom. 12: 5. Efeze. 1: 23; 4: 12; 5: 23.

Voegen wij bij hetgeen de apostel in vs. 21-26 heeft uiteengezet wat aan deze uiteenzetting is voorafgegaan, het bewijzen dat allen evenzeer tot het geheel behoren, hoe onderscheiden ook de begaafdheid of de roeping van de bijzondere personen is, in tegenstelling met de ontevredenheid van hen, die zouden willen zijn wat anderen zijn en de voorstelling van de noodzakelijkheid van een menigvuldigheid van gaven tegenover de geneigdheid, om slechts begaafdheden te laten gelden, of in waarde te houden, zo zou geen dwaling op dit gebied van het menselijk leven kunnen voorkomen, die niet door de apostel met de ontwikkeling van zijn beeld was bestreden. De toepassing daarvan te maken is nu de zaak van de lezers, die hij dit woord van vs. 27 toeroept.

In elke Christelijke gemeente wordt het lichaam van Christus voorgesteld, evenals in elke tempel van God (Hoofdstuk 3: 16); maar niet elke gemeente is een afzonderlijk lichaam van Christus, alsof de gemeenten lichamen van Christus waren en dus deze verscheidene lichamen had, maar wat de kerk in het groot en het algemeen is, dat is ook de bijzondere gemeente voor haar deel. Is nu de gemeente als geheel het lichaam van Christus, zo zijn de bijzondere personen leden (vgl. Hoofdstuk 6: 15), maar dit niet zonder onderscheid, zodat ieder elk lid kan zijn, maar ieder voor zijn deel, naardat ieder in het gehele organisme van de gemeente zijn bijzondere plaats en werkkring heeft, die hem tot zijn deel is gegeven.

28. En wel mag u overtuigd zijn, dat ieder in het bijzonder niet alles hoeft te hebben en te zijn, maar er voor andere zaken weer anderen in de gemeenten zijn. Merk slechts op: God heeft er sommigen in de gemeenten, niet in een enkele gemeente, maar in de gehele kerk, gesteld, ten eerste apostelen, a) ten tweede profeten, ten derde leraars (vgl. Efeze. 4: 11), daarna krachten, daarna bezitters van de gaven van de gezondmakingen, behulpsels, regeringen en verder degenen die vele talen kennen (vgl. vs. 8-10 en Rom. 12: 7 v.).

a) Efez. 2: 20.

29. Zijn zij allen apostelen? Zijn zij allen profeten? Zijn zij allen leraars? Zijn zij allen krachten?

30. Hebben zij allen gaven van de gezondmakingen? Spreken zij allen met vele talen? Zijn zij allen uitleggers? Nee, niet allen hebben en zijn slechts één; maar ook niemand heeft alles tezamen; de gaven en ambten zijn onder de verschillenden verdeeld.

Paulus ontwikkelt in deze verzen verder wat hij aan het slot van het vorige vers (vs. 27) "leden in het bijzonder" had gezegd, en wel zo, dat hij eerst een zekere orde van rang omtrent hen, die met ambt, gave of krachten (vs. 4-6) begiftigd zijn, voorstelt en vervolgens door zijn vraag doet voelen, dat niet allen één zijn of één gave hebben. Zo verklaart hij zich nogmaals tegen de waardering van de een of andere gave, waarbij anderen worden uitgesloten.

De optelling in vs. 28 en vs. 29 v. is dezelfde, uitgezonderd dat in het laatste de behulpsels en regeringen ontbreken en dat in het eerste geen lid wordt genoemd overeenkomende met "uitleggers". Dat zijn ongelijkheden, die te kennen geven dat het niet te doen is om een beperkt getal van zekere gaven of genadegiften van bijzondere aard, maar om alle zonder uitzondering, die naam zij ook mogen dragen.

Eerst telt Paulus hier drie hoofdbedieningen (evenals Efeziers 4: 11), de apostelen, de grondvesters en opperste leidslieden van de hele Christelijke gemeente (want deze en niet enkel de Corinthische is onder het lichaam te verstaan) met betrekking tot leer en wandel. Voorts in de gemeente eerst de profeten, die daarom vóór de leraren genoemd worden, omdat zij, ofschoon in andere opzichten minder belangrijk, toch Gods onmiddelbare bevelen aan de Christelijke gemeente ontvingen. Verder de leraren, die de gave van de kennis (vs. 8) bezaten. Onder de mindere ambten of bedieningen in de gemeenten staan nu weer de beide wonderdadige vooraan. De "wonderdoeners" waren onderscheiden van hen, die de gave bezaten om gezond te maken, waarschijnlijk daarom, omdat men onder de eersten verstond degenen, die buitengewone daden ook aan tegenstanders verrichtten tot grote verschrikking van gelovigen en ongelovigen, zoals Petrus, Hand. 5: 5, 10, 11 en Paulus, Hand. 13: 8 Daartoe zal ook wel te brengen zijn het uitdrijven van de duivels, zoals door Paulus, Hand. 16: 18 om gezond te maken daarentegen werkte in stilte op degenen, die zich met een gelovig hart overgaven, zoals de meeste zieken, die Christus en die Paulus genas, Hand. 19: 11 en 12. Vgl. Jak. 5: 14, 15 Voor "helpers", "regeerders" staat (Grieks) "hulpen", "leidingen", de gave om helpers en regeerders te zijn. Het eerste had betrekking op de verpleging van armen en zieken en het laatste op het bestuur van de gemeente. In zoverre dit meer op de uiterlijke staat van de gemeente betrekking had, komt het hier na de andere gaven voor, waarbij de apostel tevens een te hoog door de Corinthiërs gewaardeerde gave enigszins wilde achteruitzetten. Ten aanzien van de ouderlingen verlangde de apostel dat zij niet alleen nogmaals, maar ten allen tijde de gave van de leer mochten bezitten (1 Tim. 5: 17. 1 Kor. 3: 2. In die laatste plaats noemt de apostel de gave van de talen, waarop men in Corinthiërs een overdreven prijs stelde en die door de apostel daarom geringer werd geacht, omdat zij meer enkelen in het bijzonder bevoordeelde en een teken was voor ongelovigen, maar niet zozeer tot opbouw van de gemeente diende (Hoofdstuk 14: 1, 12, 19 enz. (V.).

Ook Hoofdstuk 14 wijst aan dat de apostel de gave van de profetie zeer hoog stelt, ten eerste wel alleen in verhouding tot het spreken met talen; maar de toestand van de apostolische kerk was van die aard, dat de profetie toen ook op zichzelf beschouwd van de grootste betekenis moest zijn; het was de gave van opwekking, waarvan de uitbreiding van de jeugdige kerk afhing. De leraars waren meer voor de kerk, die toenam in geloof en in kennis; haar toestand werd daarom pas echt veelbetekenend toen de kerk als geheel bevestigd was en haar inwendige ontwikkeling in wetenschap en leven begon.

Volgens de heersende mening komt de gave van onderwijzen overeen met het in vs. 8 1Co vermelde woord van de kennis, zodat woord van wijsheid en woord van de kennis slechts twee bijzondere takken van de gave van de leraars zouden zijn. Deze sluit weliswaar altijd de gave van kennis in zich, maar niet omgekeerd; integendeel kan men zich denken, dat iemand een zeer hoge graad van geestelijke kennis en toch zeer weinig talent van mededelen en voorstellen bezit. Het eigenaardige van de leraarsgave bestaat dus in de geschiktheid om de schatten van het woord van God en van de Christelijke ervaring in duidelijke samenhangende voordracht tot lering en opbouwing van de gemeente uit te leggen en te ontwikkelen. Terwijl de profetische toespraak in de gloed van de geestverrukking uit het gevoel tot het gevoel spreekt en hoofdzakelijk opwekking en opnieuw levend maken bedoelt, zo keert zich het woord van de onderwijzing meer in de vorm van uiteenzetting tot het verstand en dient tot bevordering en tot opbouwing van de reeds gestichte gemeente. De gave van inwendig hulpbetoon en verzorging (behulpsels) bevat zeker wel de verschillende werkzaamheden van het ambt van de diakenen in zich, dus in de eerste plaats de armen- en ziekenverpleging, het stille en eenvoudige, maar daarom met minder noodzakelijke en eerwaardige werken van de zelfverloochenende liefde, die of have en goed, of wat meer is, alle tijd en kracht aan de dienst door behoeftigen en de gemeente wijdt. De gave van regering en zielenzorg hebben alle opzieners en herders van de gemeente nodig, of om ze met hun gewone ambtstitel te noemen, de presbyters (oudsten) of bisschoppen (oversten), wier werk het is om de kudde, hen door de Heilige Geest toevertrouwd, te weiden; in de hoogste mate echter de apostelen, die niet alleen een enkele gemeente maar de gehele Kerk hadden te leiden; want hoe uitgebreider en ingewikkelder de werkkring was, des te meer was ook de gave van regeling en besturing vereiste.

31. Maar als u, behalve de gaven, die u reeds bezit, nog andere wenst, ijver naar de beste gaven 1), die voor het welzijn van de gemeente de meeste waarde hebben en de nodigste zijn en zoekt niet zozeer naar die, die daarvoor weinig nuttig zijn. En ik wijs u in het hoofdstuk, dat nu volgt, een weg, die nog uitnemender is 2), die meer dan alle zaken uitnemend mag worden genoemd en moet worden bewandeld. Bewandel die, dan zult u mensen zijn, voor wie de gaven van de Geest nuttig zijn, terwijl zij u anders eigenlijk slechts schadelijk zouden wezen (Hoofdstuk 13: 1-3).

Met hetgeen in vs. 11 gezegd is: "de Heilige Geest deelt aan een ieder in het bijzonder, zoals Hij wil", strijdt niet het "ijveren" hier, omdat de wil van de mededelende Geest geen willekeur is, maar zich ook bepaalt naar de vatbaarheid en de geestelijke richting van het individu. Het ijverig streven naar de beste gaven bestaat dus negatief daarin, dat men zodanige charismata, die minder algemene noodzakelijkheid en waarde voor de gemeente hebben, als bijvoorbeeld de glossolalie, die velen probeerden te verkrijgen om ermee te pronken, zich ook minder ten doel stelt om die te verkrijgen. Positief bestaat het daarin, dat men daarentegen die betere gaven het voorwerp laat zijn van zijn ernstig begeren en het doel waarnaar men met ernstige inspanning streeft, zodat men de bepaalde ontvangbaarheid probeert te verkrijgen, die ervoor nodig is om het orgaan te zijn van die werkzaamheid van de Geest en zo door de vrije wil van de Geest de betere gave deelachtig te worden.

Vroeger drong de apostel er op aan, dat ieder tevreden zou zijn met die plaats, die hij in de gemeente innam. Hij wil echter niet, dat dit zou worden verstaan, alsof de lezers slechts moesten blijven, wat zij nu eenmaal waren, hij roept ze zelfs op om te streven naar gaven, die zij nog niet bezitten, waarbij nu volgens vs. 7 en 11 vanzelf spreekt, dat men naar hetgeen God door de Heilige Geest schenkt niet anders ijveren kan, dan doordat men het afbidt.

De Heilige Geest begiftigt de mens niet als een dode zak, maar als een, die de mond opendoet en drinkt. Die bidt, die ontvangt, die zoekt, die vindt, dat is in het bijzonder waar omtrent hen, die de geestelijke gaven ontvangen.

Voordat de apostel de gedachte, zo-even uitgesproken, dat men onder de gaven van de Geest vooral naar die moet ijveren, die tot opbouwing van de gemeente dienen, in Hoofdstuk 14 verder uitwerkt, richt hij eerst het oog op de liefde, die alle gaven bezielen en besturen moet en zonder welke zij niets zijn. (V.).

De sterke uitdrukking, die gekozen is: "een weg, die nog uitnemender is", die superlatieve of als de sterkste positieve uitdrukking van de onvergelijkelijke waarde moet worden opgevat, kondigt reeds aan dat het gemoed zich gaat verheffen tot de hoog verheven sfeer van de liefde, en de grote en ware hyperbool, waarin hij haar heerlijkheid prijst.

Evenals in het lichamelijk organisme de algemene levenskracht alle leden samenbindt en samen laat werken, zo is de liefde, die God naar Zijn wezen zelf is (1 Joh. 4: 16), de macht, die aan het lichaam van Christus leven en eenheid geeft, ja het principe van de eeuwigheid in haar openbaring in de tijd. Naar haar te jagen is daarom nog belangrijker dan gaven te zoeken. Zonder haar zijn alle gaven slechts schijn.

HOOFDSTUK 13

VOORTREFFELIJKHEID EN EIGENSCHAPPEN VAN DE LIEFDE

b. Over de liefde, zonder welke het bezit van de geestelijke gaven zonder waarde is en welke een veel hoger goed is dan die alle.

EPISTEL OP ZONDAG QUINQUAGESIMAE OF ESTO MIHI

Het Oude Testament bevat het Hooglied over de liefde, die de Heere en Zijn bruid, de gemeente, verbindt. Tevergeefs zoeken wij daar naar het Hooglied van de liefde, die haar band slingert om de kinderen van het huis, om de kinderen van het koninkrijk. De broederliefde verheft zich in het Oude Testament niet uit de zwakke beginselen, uit de onvolkomen aanvang. Pas in het Nieuwe Testament rijpt in de warme zonneschijn van de liefde van Jezus Christus tot Zijn broederen naar het vlees de vrucht van de broederliefde. De Zondag, die de lijdenstijd in de engste zin van het woord voorafgaat, is daarom met deze Psalm uit hoger koor, met dit lofgezang van de liefde versierd. Het bittere lijden, het onschuldige sterven van Jezus Christus is de hoogste lof van de liefde van God de Vader, die Zijn eengeboren Zoon, voor ons zondaren in de dood geeft en de liefde van God de Zoon, die tot dit offer van Zichzelf voor ons van harte bereid is. Wij moeten deze liefde met liefde beantwoorden, God de Vader en God de Zoon willen echter dat wij de liefde, die wij tot Hem in het harte dragen, aan onze broeders betonen. Wat wij aan deze doen, dat willen zij aanmerken en aannemen, alsof wij het aan Hemzelf hadden gedaan.

Men voelt het wel aan de apostel, dat hij de liefde, die hij prijst, met eigen ogen gezien en aan zijn eigen hart ervaren heeft. Anders kon hij niet met zulke verheven woorden van haar spreken, hij kon ons anders niet zo'n beeld van haar heerlijkheid en schoonheid voor ogen stellen, als voor hem en na hem niemand heeft getekend. Deze tekst laat zich daarom niet uitleggen, zoals men anders een tekst uitlegt, hij is te hoog, te teder bovendien. Men moet vrezen door enig menselijk toevoegsel de schoonheid ervan te benadelen. Ik zou het liefst, nadat ik uw aandacht daarop heb gevestigd, het boek toeslaan en heengaan, om u geheel over te laten aan de stille indruk van de apostolische prediking. Toch is ook weer dit woord van de apostel evenals ieder woord van God, er niet toegeschreven, dat wij de verhevenheid er van zouden bewonderen, maar opdat wij er ons door zouden laten vermanen, oordelen, bestraffen. De lof van de liefde: 1) haar waarde, 2) hare schoonheid, 3) haar duur.

De liefde, de koningin in het rijk van de Heilige Geest: 1) het hoogste is, als de liefde ontbreekt, slechts schijn; 2) waar liefde is moet iedere deugd zijn; 3) als alles verdwijnt blijft de liefde alleen.

De grootheid van de gelovige, heilige liefde. Wij overdenken
1) de macht, die zij boven alle andere gaven uitoefent, 2) de Geest, waarmee zij in de wereld wandelt, 3) de betekenis, die zij voor de eeuwigheid heeft.

De heerlijkheid van de liefde: 1) zij overtreft alles, 2) zij overwint alles, 3) zij duurt langer dan alles.

Geloof, liefde en hoop zijn het ware sieraad van de Christen:

1) geloof legt de eerste steen tot de vaste grond van de zaligheid; 2) liefde moet de vrucht van het geloof aan God en ook de naaste openbaren; 3) hoop geeft aan de liefde moed, om iedere nood te overwinnen.

Waarom is de liefde het meest onder de drie hoofddeugden van de Christenen? Omdat zij 1) zich door niets laat vergoeden, 2) zulke heerlijke eigenschappen en 3) een eeuwige duur heeft.

1. Al was het dat ik de talen van de mensen en van de engelen sprak, een spreker met tongen was, die de gave van de menigerlei talen 1Co 12: 11 in een mate bezat, dat uit zijn mond alle mogelijke soorten van talen, niet alleen die van de mensen, maar zelfs ook van de engelen werden gehoord en ik de liefde niet had, die niet eigen voordeel, maar in zelfverloochening wat van de anderen is zoekt, dan was ik, bij al de klank van de stemmen, die ik liet horen, omdat het kloppend hart daarbij ontbrak, een klinkend metaal of luidende schel geworden.

Onder de gaven, die Paulus met de liefde vergelijkt, stelt hij de in Corinthiërs zo hoog geschatte gave van het spreken met tongen voorop. Wanneer u het ver brengt, spreekt u in de vervoering van de Geest toch slechts in menselijke talen; maar al spreekt u ook zelfs de taal van de engelen, werd u zelfs een mate van de Geest ten deel, die de aardse, menselijke talen geheel beneden zich liet en zich in de taal van de hemel uitstortte en het ontbrak u aan de liefde, dan ontbrak u de ziel en het leven. In de beide beelden. "een luidend metaal" en "een klinkende schel" (cimbaal, een muziekinstrument) is een opklimming, die met de mensen- en engelentongen geëvenredigd schijnt "enig toongevend koper", hoogstens "een luidklinkend instrument". Zo’n toon heeft noch voor het instrument, dat hem voortbrengt, noch voor hen, die hem horen enige waarde, wanneer de geest die niet geeft en deze geest kan ook in de meest beschaafde Christenen slechts de liefde zijn, zonder haar verwekt het spreken met tongen slechts een doffe, onvruchtbare verbazing en bedwelming. (V.).

Voor ons is de toepassing op menselijke welsprekendheid. Vestig daarop al uw aandacht, u, die begeert geroepen te worden als predikers van het woord. Al was u ook nog zo welsprekend, al kon u nog zo goed, nog zo indrukwekkend spreken over het woord van de waarheid en de gerechtigheid, die voor God kan bestaan, als u de liefde niet heeft als de polsslag, die door uw woorden doorklinkt, als u slechts eigen roem en eigen voordeel zoekt, dan bent u niets dan een klinkend metaal, dat wel geluid geeft, maar zelf niets van zijn toon voelt. U bent een luidende schel, die wel voor anderen klinkt, maar niet ook voor uzelf. U kunt misschien door Gods genade anderen winnen voor God en Zijn rijk, maar uzelf wint u niet. U wordt zelf niet geheiligd en het komt ten slotte op uw eigen hoofd neer.

2. a) En al was het, dat ik de gave van de profetie had 1Co 12: 11 en wist al de verborgenheden en al de wetenschap, zodat ik tevens het woord van de wijsheid en het woord van de kennis bezat (Hoofdstuk 12: 8); en al was het, dat ik al het wonderdoend geloof had, zodat ik b) bergen verzette en de liefdeniet had, hetgeen zeker onmogelijk is, omdat geen gelovig Christen zonder liefde kan bestaan, alhoewel die laatste soms slapen kan, dan was ik niets, dan zou ik voor mijn persoon zonder enige waarde zijn.

a) MATTHEUS. 7: 22. Rom. 12: 7. b) MATTHEUS. 17: 20; 21: 21.

De apostel klimt van de voorrang een te zijn, bij wie het tot spreken met alle denkbare talen komt, tot zo iets op, dat een zaak van het bewuste kennen of van eigen vrije wil is, nauwelijks tot de gave van de profetie aan de ene kant en van het weten van alles wat voor de mens verborgen is en van het volkomen doordringen van wat te kennen gegeven is, aan de andere

kant. Verder gaat de apostel over tot het onbeperkt vertrouwen, dat elke hinderpaal, die het ontmoet, hoe onverwinnelijk die ook voor gewone menselijke kracht is, krachtens de wondermacht van God, waaraan het zich vasthoudt, kan overwinnen. Wie de eerste of tweede bezit, maar niet de liefde, van die zegt de apostel dat hij niets is, hetgeen niet moet worden verstaan van zijn zedelijke onwaardigheid voor God, maar van de persoonlijke waarde van zo'n mens in het algemeen. Alleen dat wat hij heeft is iets, maar niet hij zelf.

Het leven en streven van de meesten van ons gaat uit naar beschaving, naar wijsheid, naar kennis van de hoogste dingen, niet naar een zuiver uitwendige en oppervlakkige kennis, nee, wij zouden in het wezen, in de diepte, in de verborgen samenhang van de dingen willen indringen, het geheim van de natuur en van de geschiedenis willen verstaan, de laatste, de hoogste grond van de dingen, ja de gedachten van God, die alles dragen en bewegen, zouden wij willen doorgronden. Wat ons op deze weg lukt, zouden wij dan ook willen uitspreken. Met het juiste, treffende woord, dat ons inwendig dringt en met grote of heilrijke gedachten vervult, zouden wij ook in anderen voor hetzelfde geestdrift willen opwekken. Er is inderdaad geen edeler doelwit voor de denkende mens; er is niets, waarin de menselijke geest grotere zelfbevrediging zou kunnen vinden dan in dat streven, zoeken en vinden! Zelfbevrediging, o mijn vrienden, is dat niet het laatste doel, dat wij bij deze arbeid van onze geest op het oog hebben, de bevrediging van onze begeerte naar kennis, de voldoening, die het geeft, iets juist te weten voor zichzelf en iets juist te leren? Laat ons toch bedenken wat de apostel zegt!

3. En al was het, dat ik al mijn goederen tot onderhoud van de armen uitdeelde en al was het, dat ik mijn lichaam overgaf, opdat ik verbrand zou worden (Dan. 3: 28) en had de liefde niet, dan zou het mij geen nut geven; in de roem, die ik zocht, zou ik reeds mijn loon hebben (MATTHEUS. 6: 1 vv.).

Van dat, wat gave is, verheft zich de apostel tot datgene, wat iemand krachtens besluit van zijn eigen wil, hetzij ten goede van de naaste of als een zaak van God doet. Dat hij have en goed aan de armen geeft, lichaam en leven opoffert, eerder dan dat hij de zaak verloochent, die hij tot de zijne heeft gemaakt, heeft het uitwendige van een daad van de liefde, van de liefde jegens God en de broeders, maar kan toch voortkomen uit zelfzucht, die alleen zichzelf zoekt en eigen wil volbrengt. Is het van die aard, mist hij, die dat doet, de liefde, dan heeft hij daarvan geen loon. Het komt ten goede van de broeders en nut de zaak van God, maar niet hemzelf!

Als ik al het goede doe, dat een mens kan doen en alles lijd, wat een mens kan lijden, dan is het zonder de liefde geen goed werk, waarvan ik menig loon van de genade zou kunnen hopen.

Er is een verdienstelijkheid, die alles opoffert en zelfs lijden verdraagt en toch noch Gods genade, noch een eeuwig loon aanbrengt, omdat de liefde ontbreekt, omdat het uit zelfzucht gebeurt.

Er is veelal een heldhaftigheid en geestdrift voor werken van barmhartigheid, die haar voornaamste grond niet heeft in de liefde tot de broeders, maar in zelfzucht, eerzucht, heerszucht. Het is een vraag, die alleen de Heere, die harten en nieren proeft, kan beantwoorden en ook op de dag van het gerichts beantwoorden zal, wat bij de stichters van de Jezuïetenorde het eigenlijk motief was, dat zij in de lazaretten te Venetië dienden, waarbij de zogenoemde heilige Xaverius uit de afschuwelijkste zweren de vuile materie met zijn eigen mond zoog.

De mens kan alles overgeven en toch nog het beste terughouden; alles kan hem door een andere macht worden ontnomen, maar één zaak moet hij zelf geven en dat is zijn liefde. Aan wie hij deze geeft, aan die geeft hij zichzelf.

Geven is een vrucht van de liefde, maar niet de liefde zelf. De liefde is een geestelijke gave, die het hart en niet alleen de hand beweegt. Liefde is niet wat de hand doet, maar wat het hart voelt.

4. a) De liefde is lankmoedig, omdat zij de boosheid tegenover beledigingen beheerst en haar eigen wezen bewaart (Jak. 1: 19), zij is goedertieren, zij bedoelt in goedheid alleen wat voor de naaste goed is en denkt erover na hoe zij dat goede tot zijn deel zal maken (vgl. Tit. 3: 4). De liefde is niet afgunstig; zij weet niets van die hartstochtelijke begeerte naar ‘s naasten goed en gave ("het verdriet haar niet, wanneer het anderen beter gaat dan haar" Luther). De liefde handelt niet lichtvaardig, in ijdelheid zich tegen anderen verheffend, zij is niet opgeblazen, omdat zij zich nog altijd schuldig kent, hoeveel zij ook reeds heeft gedaan

a) Spr. 10: 12. 1 Petrus 4: 8.

5. Zij handelt niet ongeschikt, maar mijdt al wat aanstoot zou kunnen geven; zij zoekt zichzelf niet, maar wat van de anderen is (Hoofdstuk 10: 24, 33. Fil. 2: 4); zij wordt niet verbitterd, zelfs niet als men haar wil tegenstreeft en de beste bedoelingen weerstaat; zij denkt geen kwaad, zij stelt zich niet voor, als haar leed overkomt, dat men juist leed zou hebben bedoeld.

6. Zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid, zodat het haar enig genot zou wezen, als een ander ten onrechte iets kwaads wordt aangedaan, a) maar zij verblijdt zich in de waarheid, wanneer deze in hetgeen iemand overkomt, tot haar recht komt.

a) 2 Joh. 1: 4.

7. Zij bedekt alle dingen, waarbij men zou kunnen denken, dat die een verkoelen van de liefde zouden teweegbrengen, omdat het voorwerp van de liefde zo weinig beminnenswaardig voorkomt; zij gelooft alle dingen, vertrouwt degenen, die zij bemint alles toe, wat haar beminnenswaardig kan maken; zij hoopt alle dingen, zij verwacht alles, wat nog ontbreekt aan het voorwerp van de liefde, van de toekomst; zij verdraagt alle dingen van hem, op wie zij is gericht en voor hem alles, wat zijn geluk bevorderen kan.

In deze afdeling ziet men ten onrechte een lofzang op de liefde als de moeder van alle deugden. Zou dit zo zijn, dan moest het groot getal ontkennende zinnen (er zijn er acht, waarvan de vier eerste een gedragslijn, de laatste vier een gezindheid ontkennen; de bevestigende zinnen daarentegen, waarvan de eerste de optelling opent, de anderen haar sluiten, zijn met elkaar slechts zes in getal) bevreemding wekken. Juister zal men in deze optelling van hetgeen zij doet en niet doet een aanwijzing zien, waaraan de lezers kunnen weten wat het is liefde te hebben opdat zij zichzelf beproeven, of zij reeds de weg gaan, die de apostel hun wijst, of dat zij zijn vermaning nodig hebben om de liefde na te jagen; want de nadruk ligt er niet op dat de liefde zulke grote dingen doet, noch dat het de liefde is, die dat alles doet of niet doet, maar dat dit geschiedt en dat niet geschiedt, waar liefde is.

In de verheffing van de rede personifieert de apostel hier de liefde, zodat hij van haar erkent of ontkent wat bij de waarlijk liefhebbenden Christen gevonden of niet gevonden wordt.

Er is abstract van de liefde sprake, niet van hen, die liefhebben, omdat zich die nooit in concrete openbaring volledig voorstelt; ook de beste nadert slechts tot haar absolute natuur.

Evenals de zeven kleuren van de regenboog schitteren hier tweemaal zeven deugden van de liefde. Lankmoedigheid is de ene, vriendelijkheid de tweede hoofddeugd, uit welke beiden de zes overigen (als men de woorden: "zij wordt niet verbitterd, zij denkt geen kwaad in de tweede helft van het vijfde vers samenneemt) te voorschijn treden; want de liefde lijdt het kwade en doet het goede. De regenboog is het teken van de triomf van de zon over de regen: zo openbaart zich de aard van de liefde, die naar volmaking jaagt, zegerijk over vijandige hinderpalen. De hemelse dochter van de Geest triomfeert over hetgeen vleselijk en aards is.

Wat men daarentegen in de wereld liefde en vriendschap pleegt te noemen, is meestal slechts koopmanschap en eigenbelang. Ik geef, opdat u teruggeeft, ik doe, opdat u terugdoet, zo denken de meesten. Als zij iets goeds doen, dan zijn het zulke gaven, die een haak hebben, waarmee zij een grotere gave weer tot zich willen halen.

Hoort men nu in bijzonderheden hoe de apostel de eigenschappen van de Christelijke liefde voorstelt (hoewel het zijn bijzondere moeilijkheden heeft om de gedachtegang te vinden, die hij bij de optelling van deze eigenschappen in het oog houdt en men makkelijk in verzoeking zou komen, de afzonderlijke uitdrukkingen door buigen en wenden voor zijn eigen opvatting meer geschikt te maken)! Er is veel onvolmaakts op aarde; aan de welmeenendste bedoelingen treden hinderpalen in de weg en de zuiver menselijke ijver zal het niet gelukken ze te overwinnen. Al slaat deze ook met moed de hand aan het werk, die zal snel verlammen, als die niet op de liefde rust. Zo is echter de liefde niet; zij wacht. En al is ook van het goede zaad maar eerst een kleine kiem van het goede zichtbaar geworden, zij verzorgt die met blijdschap en wordt niet verdrietig, al groeit ze langzaam op. Zij is traag tot boosheid, altijd vol liefelijkheid en goedheid, ook als zij boos moet worden. De liefde is lankmoedig en goedertieren. Die zichzelf een voorrang toeschrijft, zij het op voorrechten naar lichaam of geest, of van rang en stand, zij het eer of vriendschap, die wil deze door anderen erkend zien, die wil overal de eerste zijn, wil niemand naast zich dulden, probeert anderen neer te drukken of te verlagen. Dat doet de liefde niet. Zij is verblijd over hetgeen haar gegeven en verblijd over hetgeen anderen gegeven is. Zij is niet verstoord over de voorspoed van een ander, zij is niet jaloers op enige voorrang, zij verkleint geen verdienste; de liefde is niet afgunstig. Voor wie een anders voorrechten een gruwel zijn, voor die is de zwakheid van een ander een voorwerp van spot. Hij brengt die onverkleind aan de dag, geeft zonder verschoning die prijs aan het gelach en het bekommert hem niet, of het de aldus behandelde tot in het diepste van zijn ziel wondt. De liefde doet dit niet, de verkeerdheden van de naasten probeert zij te verbeteren, de dwaasheden van de naasten probeert zij onschadelijk te maken, voor de zonde en de dwaasheid van anderen heeft zij een heilige ernst, ja een heilige smart - de liefde handelt niet lichtvaardig. Zo graag als een mens zijn voorrechten naar de wereld in het schitterendst licht plaatst, zoveel moeite wendt hij aan om zijn misslagen te verbergen. Een hovaardig, trots, afstotend gedrag, kunstig aangeleerde manieren, een zich naar alle zijden schikken in elke toestand, moeten anderen allen twijfel ontnemen, of hij ook zijn zwakke kant hebben zou. De liefde veracht zo’n roem en versmaadt zo’n kunst. Zij wil zijn wat zij schijnt en wil schijnen wat zij is - de liefde is niet opgeblazen. Zij doet echter ook niet het tegendeel; zij gaat nooit de juiste maat te buiten. Menigeen toont zonder terughouding zijn boosheid, zijn smart, zijn vreugde, zonder zich te bekommeren om de ergernis die hij door zijn vloeken of wanhopen, ook door de ruwe, lage en onwaardige uitbarstingen van zijn vrolijkheid geeft. De liefde kent ook een boosheid - denk aan de Heiland, hoe Hij de kopers en verkopers uit de tempel dreef! Zij kent ook een smart - denk aan de Heiland, hoe Hij weende over Jeruzalem!

Zij kent een vreugde - denk aan de Heiland, hoe Hij het bruiloftsfeest van arme lieden door Zijn tegenwoordigheid verheerlijkte! Maar zij veracht geen gebod van welvoeglijkheid en ergert de zedelijkheid niet. Wat liefelijk is en edel, wat wel luidt, dat zoekt zij in boosheid, in smart en in vreugde - zij handelt niet ongeschiktelijk. Maar waarom vertoont de liefde zich zo groot, zo edel, zo rein en zo heerlijk, terwijl alles wat van vlees en bloed komt, zo laag, zo gemeen, zo onrein en bezoedeld zich openbaart? Zij doet alles terwille van God en de naaste. De apostel drukt haar eigenaardig en innig wezen uit, als hij zegt: zij zoekt zichzelf niet. Daarom, waar zij ondank oogst, wordt zij niet verbitterd en waar zij zich aan een vijand zou kunnen wreken, doet zij het niet, zij denkt geen kwaad, zij zoekt niet naar een anders nadeel. Van slechtheid en goddeloosheid te horen is voor iemand, die geen liefde heeft een hemelse vreugde. Het is hem een vreugde te kunnen zeggen: zo slecht ben ik niet en hij maakt niets zo graag tot een onderwerp van zijn gesprek, als de misslagen van de naasten en zijn verkeerdheden. Dat doet de liefde niet. Zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid, maar zij verblijdt zich in de waarheid. Waar de waarheid een overwinning behaalt, waar een zondares aan de voeten van de Heere haar zonden beweent, waar een gevallen Petrus terugkeert onder het getal van de discipelen, waar een vijandige Saulus een bekeerde Paulus wordt, daar is het, waar de liefde een vreugdeuur heeft, daar verblijdt zij zich als de engelen in de hemel. En eindelijk geeft de apostel aan zijn beschrijving het krachtig slot: zij bedekt alle dingen, zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij verdraagt alle dingen.

Al is het ook dat de liefde van anderen ondervindt, wat te zwaar kan voorkomen om te dragen, zij draagt alles. Wat wantrouwend kan maken, alles vertrouwt zij; wat de hoop op de naaste verstoren kan, alles hoopt zij. Wat tot wijken kan brengen, zij houdt voor alles stand.

8. De liefde vergaat nimmermeer; maar hetzij profetieën, zij zullen teniet gedaan worden; hetzij talen, zij zullen ophouden; hetzij kennis, zij zal teniet gedaan worden.

Tot vs. 7 gaat de beschrijving van de liefde; de lezers kunnen afmeten, of zij liefde hebben. Die deze heeft moet nu in deze nieuwe afdeling zich bewust worden wat een groot goed hij in haar bezit en die ze niet heeft, wat een goed hem ontbreekt. Van hier af voegt de apostel geen enkele nieuwe trek aan de vorige beschrijving toe, die een beschrijving geweest is van de aard van de liefde, terwijl onvergankelijkheid dat, waarvan het gezegd wordt, als een bezitting laat voorkomen. Hij rechtvaardigt echter nu wat hij in Hoofdstuk 12: 31 heeft gezegd van de weg van hem, die liefde bezit of haar najaagt, dat deze boven de beste gaven verheven is, terwijl hij haar onvergankelijkheid plaatst tegenover het vergankelijke van elke andere gave.

De liefde, zo zegt de apostel volgens het oorspronkelijke, valt nooit weg; zij blijft altijd. Hetzij profetieën (het meervoud stelt de gave van de voorspelling voor in het menigvuldige van haar openbaringen) zij zullen teniet gedaan worden, als dat wat haar inhoud is tot werkelijkheid en het nu nog verborgene tot helderheid komt. Hetzij talen, zij zullen ophouden, als deze onvolkomene mededelingen van de geest worden afgelost door de heldere en volledige getuigenis, die wordt mogelijk gemaakt door het inzien in de geheimen van de goddelijke wijsheid, dat in de toekomst plaats heeft. Hetzij kennis, zij zal teniet gedaan worden, d. i. de onvolmaakte aard van onze kennis en dat wij door onderricht, door nadenken en ervaring nauwelijks iets gerings begrijpen, zal ophouden, als het licht van de eeuwigheid de gehele orde van zaken verlicht en de samenhang van deze zich in helderheid en duidelijkheid voor ons oog vertoont.

De apostel bewijst niet de stelling: "de liefde vergaat nimmermeer; " hij stelt die eenvoudig als een bewering voor. De waarheid van deze bewering is gemakkelijk in te zien, zodat hij

tegenover de Corinthiërs geen streng bewijs hoefde te geven. Het spreekt hier vanzelf, dat met deze liefde geen andere bedoeld kan zijn dan die, waarvan tot hiertoe sprake was, namelijk de liefde jegens anderen. Voorspellingen, spreken in talen, kennis zullen wegvallen, maar de liefde kan nooit teniet gaan, omdat het object van onze liefde eeuwig is, omdat wij eeuwig in zulke omstandigheden zullen zijn, dat wij anderen, dat wij naasten hebben. Deze liefde wordt nu niet charismata vergeleken, niet met het geheel van deze, maar met die, die bijzonder op de voorgrond traden, met de profetie, het spreken in talen en de kennis. In het oog vallend is, dat, terwijl in vs. 1 en 2 drie charismata worden genoemd, de velerlei talen, de profetie, die laatste de kennis onder haar vleugels had genomen en het geloof, hier het laatste charisma is weggelaten, maar daarvoor de kennis in de plaats is getreden en de profetie van de velerlei talen heeft overvleugeld. Paulus ziet zeker vooral van dat geloof af, omdat het vanzelf duidelijk is dat in het toekomstige leven geen bergen meer zijn te verzetten, maar dan alles glad en effen is en ten tweede, omdat, als hij hier van het geloof de vergankelijkheid had willen uitspreken, hij zich in nadere bepalingen had moeten inlaten, opdat niet, wat hij tenslotte in vs. 13 wilde zeggen, zou voorkomen als zichzelf te weerspreken. Dat de profetie boven de talen gesteld wordt, is daaruit wel zeer natuurlijk te verklaren; dat bij de apostel de profetie veel hoger stond dan het spreken met talen, evenals het zelfstandig optreden van de kennis zeker uit de omstandigheid voortvloeide, dat de apostel door een grotere menigte van voorbeelden aan zijn stelling meer volheid en gewicht wilde verlenen.

De liefde vergaat nimmermeer. Hoe zou het ook anders kunnen zijn? Wat heerlijkers zou van haar kunnen worden? In welke hogere toestand zou zij stervend overgaan? Nee, er is niets hogers en schoners? De liefde houdt niet op, zij ruimt haar plaats niet voor iets anders in, zij verandert niet in iets anders, brengt geen hogere bloesems voort; zij is reeds hemels leven op aarde, zij kan door de verplaatsing in de eeuwigheid alleen in zoverre schoner worden, als kwaad en bevlekking van de zonde ophouden en daarmee elke verhindering in volkomenheid verdwijnt.

9. Want wij kennen ten dele en wij profeteren ten dele. Geen van beide heeft plaats in alle volheid, maar handelt alleen over enkele delen van de goddelijke waarheid; het kan daarom ook nooit volkomen en in alle delen volmaakt zijn.

10. Maar wanneer het volmaakte gekomen zal zijn met de voleindiging van het rijk van God aan het einde der tijden (1 Joh. 3: 2), dan zal hetgeen ten dele is, teniet gedaan worden en het volkomen zal daarvoor in de plaats treden.

Dat het onvolkomene en onverstaanbare spreken met talen slechts een voorbijgaande betekenis heeft, blijkt vanzelf (en zeker is het niet toevallig, als het hier wordt voorbijgegaan - misschien ligt daarin een profetie, dat de glossolalie het kortste van duur zal zijn in de tijdelijke ontwikkeling van de Kerk); waarom echter ook profetie en kennis zal ophouden, daarvoor geeft de apostel in deze verzen als reden op, dat wat in deze tijd van profetie en kennis aanwezig was, slechts onvolkomen brokstukken van de volkomenheid voorstelde. Ons tegenwoordig kennen en profeteren is slechts gedeeltelijk, het geeft nog geen inzien in de samenhang van het geheel en in de grond, die alles bepaalt en verbindt, omdat ook aan de verlichte onderzoeker alleen enkele gezichtspunten in de goddelijke geheimen vergund zijn. Pas dan, als het volmaakte gekomen is, d. i. de volmaking van het Godsrijk, die met de wederkomst van Christus plaats heeft, dan zal wat ten dele is, het stukwerk ophouden.

Gods raad tot zaligheid is ons in Zijn woord in zoverre geopenbaard, als ons tot verkrijging daarvan nodig is. Maar dit zijn alleen weinige druppels uit een gehele zee van goddelijke

kennis en wie vindt niet vaker in de druppel zelfs een afgrond, die hij niet kan peilen, maar waarbij hij moet uitroepen: "O wat een diepte van de rijkdoms, beide van de wijsheid en van kennis! "

Wel is ook ons liefhebben stukwerk, maar niet de liefde; het weten heeft in dit leven het stukwerk tot natuur, de gave van de kennis en profetie zelf wordt ons niet anders ten deel, dan dat wij stuksgewijze kennen en voorspellen. De profeet Jezus Christus heeft toch in de dagen van Zijn vernedering Zich tot de manier van menselijk kennen en profeteren vernederd en Zich van Zijn goddelijke alwetendheid ontledigd (Mark. 13: 32). De waarheid kan in dit tijdelijke alleen geestelijk worden gekend, zodat hij, die met de hoogste kennis begaafd is, niet alles weet wat God weet, noch hetgeen hij door openbaring heeft leren kennen zo kent, als God het kent. Ons weten en profeteren heeft grenzen, zodat wij de waarheid niet anders kunnen bevatten en vasthouden, dan met bescheiden erkennen, dat wij onvermogend zijn om alle schijnbare tegenspraak op te lossen, zoals die voor God in volkomen harmonie opgelost is. Het Evangelische leerstelsel heeft daarom vele gapingen, die niet bedekt willen worden, want het zijn vensters, waardoor men naar de hemel ziet, de komst van het volmaakte tegemoet, zoals bijvoorbeeld Melanchton zijn begeerte om te sterven voedde met de vreugde, dat hij niet meer ten dele, maar volkomen kennen zou het geheim van de allerheiligste Drie-eenheid.

11. Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind, overlegde ik als een kind en in zo’n toestand bevindt zich met mij ieder hier op aarde, ja de gehele kerk gedurende de tijd van haar ontwikkeling op aarde; maar toen ik een man geworden ben, heb ik ten gevolge van de doorleefde tijd van ontwikkeling vanzelf teniet gedaan hetgeen van een kind was. Zo zal voor mij en iedere gelovige, dus ook voor de gehele kerk de tijd van de volkomen mannelijke leeftijd komen (Efeze. 4: 13), als wij alles, wat in deze tijd van onrijpe voorstellingen, meningen en uitdrukkingen aankleeft, afleggen en het volkomen daarvoor inruilen.

12. a) Want wij zien nu in deze tegenwoordige tijd, die tot aan de wederkomst van Christus duurt, slechts door een spiegel, die ons altijd slechts een beeld en niet de zaak of de persoon zelf laat zien. Wij vernemen wat wij te horen krijgen slechts in een duistere rede. Het wordt ons meegedeeld met duistere, raadselachtige woorden, die evenzeer verbergen als openbaren De 7: 3, evenals men het glas moet verven, waarmee men in de zon wil zien, maar dan zullen wij God en de hemelse dingen zien aangezicht tot aangezicht (Num. 12: 8. MATTHEUS. 5: 8). Nu ken ik ten dele wat mij te kennen gegeven is, zodat ik dat voorwerp altijd alleen van de ene of andere kant gewaar kan worden, maar nooit in zijn geheel en in zijn inwendig wezen, maar dan zal ik kennen, zoals ook ik door God (Hoofdstuk 8: 3) gekend ben, zodat mijn kennis een centrale en totale zal zijn.

a) 2 Kor. 3: 18.

In vs. 11 verklaart de apostel de verhouding van ons tegenwoordig gedeeltelijk kennen tot het toekomstige, dat volkomen zal zijn, door de analogie van de trappen van de menselijke ontwikkeling, van de onmondige kindsheid en van de rijpe mannelijke leeftijd. Evenals met de mannelijke leeftijd wel niet het spreken, denken en oordelen zelf ophoudt, maar alleen de aard en de manier van spreken, denken en oordelen, zoals men dat als kind had, opgehouden is, zo zal onze kennis, die in de tegenwoordige wereld onrijp en onvolkomen is, ophouden en voor de toestand van rijpheid en volmaaktheid plaats maken. In hoeverre nu echter onze tegenwoordige staat van kennis bij die van de toekomst achterstaat, zegt de apostel in het

twaalfde vers, waarin hij het onderscheid van beiden nader bepaalt. De kennis in deze tijd is alleen een indirecte, de toekomstige een directe. De tegenwoordige kennis is slechts stukwerk, de toekomstige is een gehele en volkomen.

Ook als het ons wordt gegeven niet meer kinderen te zijn, die zich door allerlei wind van leer laten vervoeren (Efez. 4: 14), blijven wij toch aan deze kant van het graf kinderen in vergelijking met de mannelijke leeftijd, die ons in de hemel wacht en waartoe wij nu worden opgevoed. Iemand spreke met de hoogste geestdrift, toch zal hij zich zijn spreken herinneren als kindertaal, wanneer hij onder de volmaakte zangers het nieuwe lied van de eeuwigheid aanheft. Iemand moge wijs zijn om met geestelijke zin de openbaring van God te bevatten, toch zal hij terugzien als op kinderverstand, als hij de geopenbaarde inhoud van alle profetie in een ogenblik overziet. Men heeft inzichten en gedachten, die uit het woord van God tot een levende kennis zich ontwikkelen, toch zal men ze als kindermening bevinden, wanneer men in de gestalte van het evenbeeld van de Zoon van God aan Zijn rechterhand staat en Hem ziet, zoals Hij is. Evenals intussen de mens niet ophoudt als mens te bestaan, wanneer van het kind een man wordt, zo blijft ook de Christen dezelfde, als zijn kinderaard van deze kant tot mannenaard aan de andere kant wordt. In zijn kinderlijk spreken, zijn voorspellingen en gedachten ligt reeds de kiem van het mannelijk wezen, dat onder de zon van de heerlijke verschijning van Jezus Christus opgroeien zal. Wat van het kind was zal hij afleggen, evenals de bloem de bladeren van de knop afwerpt.

Wij zien nu door een spiegel, in zo verre de vorm van de hemelse dingen ons niet zelf voorkomt, maar alleen in het beeld, dat zij in de spiegel werpen, waardoor wij ze zien, zodat wat wij ervan zien, nog niet de volle waarheid, maar alleen een afschaduwing ervan is (men moet hier vooral ook denken aan de onvolkomen spiegels van de ouden, die alleen in geslepen metaalplaten bestonden). Wij zien de waarheid in een duistere rede. Zo wordt de openbaring, in het woord vervat, genoemd, ook reeds daarom, omdat zij doorgaans in uitdrukkingen, die aan menselijke toestanden ontleend zijn, de goddelijke moet beschrijven, als het ware in een voortgezette beeldspraak, wier werkelijke inhoud onze geest meer bij gevoel dan in kennis bevat. Dit houdt op als de zaken zelf zich openbaren en wij ze van aangezicht tot aangezicht zien.

Het Griekse woord betekent hier een vensterglas, zoals men die destijds had van geslepen steen en die mat en min doorzichtig waren; men zag daardoor slechts voorwerpen, die op kleine afstand waren en deze nog beneveld. Een gepast zinnebeeld van het gebrekkige van de menselijke kennis in het leven. Paulus heeft het waarschijnlijk uit Joodse schrijvers ontleend, bij wie men gelijksoortige gezegden aantreft. Als men het woord door spiegel vertaald, zoals Jak. 1: 23 betekent, dan denke men ook aan een duistere spiegel, die het beeld zeer onvolkomen terugkaatst. Raadselachtig (Grieks in een raadsel) zo noemde men een rede, waarvan slechts een gedeelte begrepen werd en het andere als in verwarde beelden voor de geest zweefde. (V. D. PALM).

Omdat ons tijdelijk zien een zien is door een spiegel in een duistere rede, blijft het bij het "nu ken ik ten dele. " De spiegel is voor de helen God, voor de hele volheid van de Godheid te klein en ons verstand te gering, om wat voor ons in de duistere rede staat, geheel en al op te lossen. Als echter dat grote punt van de tijd zal zijn gekomen, waarin het zijn zal "van aangezicht tot aangezicht" zal ook dat worden vervuld: "dan zal ik kennen, zoals ik gekend ben. "

Voor de apostel is reeds het grote bij zijn bekering geschied, dat God Zich aan hem heeft doen kennen en wel in de volle zin van het woord, namelijk zo, dat Hij ophield een vreemde voor hem te zijn (Gal. 4: 9). Wat nu daarmee is begonnen, dat Hij een voorwerp van kennen werd tegelijk met de aanneming in genade, dat zal zijn voleinding vinden in een daarmee overeenkomende toekomst, als God voor hem een voorwerp van gelijksoortig kennen zal zijn. Sluit het eerste de vergeving van de zonden in, dit zal plaats hebben met de volle verwezenlijking van de vergeving van de zonden.

Hier beneden is God vooral in ons, in de volmaaktheid zullen wij ook geheel en al in Hem zijn en Hem dan pas zien zoals Hij werkelijk, zoals Hij in Zichzelf is (1 Joh. 3: 2), terwijl wij Hem hier slechts zien zoals Hij in ons is.

13. En nu, terwijl volgens het gezegde in vs. 8-12 de geestesgaven van de profetie, van de talen en van de kennis met al het overige alleen voor de tegenwoordige tijd bestaan hebben, maar met het begin van de tijd van de volmaaktheid worden afgedaan of vanzelf ophouden, blijft ook in de tijd van de volmaking en in de eeuwigheid, geloof, hoop en liefde, deze drie; maar de meeste van deze is de liefde, waartoe ik u zou willen leiden (Hoofdstuk 12: 31).

De meeste uitleggers vatten dit vers op als een uitspraak over de waarde van de liefde. Het "en nu" vormt in hun oog een tegenstelling tot het "dan" in vs. 12 en wordt door hen verklaard van de tegenwoordige tijd van de wereld. Nu, in dit aardse leven blijven al de drie hoofddeugden en hebben als de drie wezenlijke en voldoende bestanddelen van het Christendom blijvende waarde, geloof, hoop en liefde. Men verklaart dan de gedachte in dit vers verder op deze wijze (Lassenius): "geloof, liefde, hoop maken in deze tijd een drievoudig snoer, dat niet verbroken wordt, maar in het gindse leven zal de liefde van haar moeder, het geloof en haar zuster, de hoop, een blij afscheid nemen; " of (Quesnel): "het geloof en de hoop zijn gidsen, die ons ten hemel leiden, zonder zelf binnen te gaan, de liefde alleen gaat binnen, om te zien wat zij geloofd heeft en te genieten wat zij door de hoop begeerd heeft. " Hoe schoon en juist die verklaring ook schijnt, komt zij toch niet overeen met de samenhang, die er meer op wijst dat vs. 13, evenals van de duur van de liefde, zo ook van die van het geloof en van de hoop handelt. Het "en nu" is daarom aldus op te vatten: en nu, omdat de genadegiften van deze tijd niet voortduren, maar met de openbaring van Christus ophouden, blijven daarentegen deze drie tot in het eeuwige leven.

Overigens stelt Paulus het geloof en de hoop voor als iets, dat in tegenstelling tot het toekomstige leven tot het tegenwoordige behoort (2 Kor. 5: 7 Rom. 8: 24 vv). Hier is echter het geloof niet als tegenstelling tot zien, noch de hoop in tegenstelling tot het werkelijk hebben en genieten op te vatten, maar het geloof, zoals dit het eeuwige fundament van de toestand van de zaligheid is, zo blijft het in het eeuwige leven als het vertrouwend aangrijpen en vasthouden van Christus, als de enige grond van de zaligheid voor allen en een ieder; maar de hoop als de verwachting, die ook nog in de toestand van heerlijkheid plaats vindt, van steeds nieuwe en hogere ontwikkeling.

Het geloof blijft, want het geloof maakt op aarde en in de hemel rechtvaardig en zalig; ook in de eeuwigheid zullen wij weten geredde, begenadigde zondaars te zijn, gered door het bloed van het Lam, zalig gemaakt door de naam van Jezus Christus. De hoop blijft, want hoewel dan het verlangen van onze hoop ons vervult en de onbevlekte en onverwelkelijke erfenis, waarnaar wij nu vol sterk verlangen uitzien, ons ter bezitting is gegeven, wordt het toch niet uitgeput noch uitgeleefd door het bezit, maar het bloeit in eeuwig nieuwe jeugd en ontvouwt zich voor ons in steeds nieuwe heerlijkheid. Zo blijven geloof en hoop; die beide zullen echter

daar in een andere gedaante worden veranderd, alles afleggend wat van het stukwerk van de tijd en de vergankelijkheid ze aankleeft, het geloof wordt tot aanschouwen, de hoop tot volle zalige vreugde. De liefde blijft echter zoals zij is, onveranderlijk in zichzelf, een en dezelfde in tijd en eeuwigheid: want God is de liefde en die liefheeft, is uit God geboren en kent God. Zij is het leven van de zaligheid, het leven van de heiligen hier zowel als daar, de band van de volmaaktheid, de band van de gemeenschap, die ons met de Vader en de Zoon in de Heilige Geest en met het koor van de heilige engelen en uitverkorenen in eeuwigheid zal verbinden. Zo is zij de grootste onder deze, groter dan het geloof, omdat zij daarvan de rijpe vrucht is; groter dan de hoop, omdat zij datgene reeds in zich heeft, wat voor de hoop in de toekomst ligt; groter dan beide, omdat zij niet door woord en beeld tot stand is gebracht, maar onmiddellijk aan Gods hart rust en één met God alles omvat wat van God is. "God is liefde en die in de liefde blijft, blijft in God en God in hem. "

Geloof en hoop worden door de apostel zonder blijkbare aanleiding aan het slot van een uitweiding over de voortreffelijkheid van de liefde, nog vóór de liefde vermeld; het blijkt dat waar de apostel aan de laatste denkt, hij de eerste onmogelijk kan voorbijgaan; zouden wij er niet uit mogen opmaken, dat niet minder dan de liefde, geloof en hoop in de Christen onontbeerlijk zijn? Een Christen zonder liefde. Het is inderdaad een tegenstrijdigheid in de bewoordingen. Die de liefde niet heeft is niets, zegt de apostel. Hoe zou hij dan een Christen kunnen zijn? Ach, wat een bedrog, wat een geveinsdheid, wat een gruwel, een liefdeloze wandel, een hart zonder ware Christelijke liefde met de Christelijke naam te verbloemen! Maar wat dunkt u van de Christen zonder hoop? Is ook deze voorstelling niet een ongegrondheid en een ergernis? Hoe? Het leven en de onverderfelijkheid. zijn door Christus aan het licht gebracht. Hij is de opstanding en het leven, Hij heeft "de woorden van het eeuwige leven, Zijn evangelie is de blijde boodschap van de vergeving van de zonden, de verzoening met God, de geopende hemel van de zaligheid; en men zou een Christen, dat is Zijn discipel, kunnen zijn, zonder de blijdste uitzichten, de schoonste verwachtingen van een heerlijke toekomst, temidden van het lijden en de wederwaardigheden van deze tegenwoordige tijd? Zonder hoop! Behoort niet deze noodlottige trek tot het treurige beeld, dat ons door de apostel van de blinde heiden gemaakt is? Zonder hoop? Is het niet eenzelvig met: zonder Christus, zonder God? Zeker niet! Niemand kent de hoop, waarvan wij spreken, zonder Christus; maar ook niemand, die Christus kent, kan zonder deze hoop zijn. Niemand, die Christus kent? Ik had misschien moeten zeggen: niemand, die in Christus gelooft. Maar zou men een Christen kunnen zijn zonder geloof? Zonder geloof in God en in die God, die de wereld zo lief heeft gehad, dat Hij Zijn eengeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderft, maar het eeuwige leven heeft? Zonder geloof in Christus en in die Christus, die gezegd heeft: Uw hart worde niet ontroerd: u gelooft in God, geloof ook in Mij. Zonder geloof in het goede en getrouwe woord van de Godsbelofte en dit haar middenpunt: dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken. Een Christen zonder geloof, ik zeg niet zonder die geloofskracht, waardoor hij bergen verzetten kan, maar zonder dat geloof, "dat is een bewijs van de zaken, die men niet ziet. Overigens lezer, als u misschien zo’n Christen wezen mocht, wat is uw Christendom? Waartoe dient u het Christendom? En met welk recht, met welk geweten, met welk doel, blijft u zich de naam van Christen aanmatigen? Een Christen zonder geloof is een Christen zonder hoop; een Christen zonder geloof of hoop is een sterveling, een zondaar zonder troost in leven en in sterven. Misschien antwoordt de een of ander: Mijn Christendom zou ook zo nog veel kunnen zijn en mij nog tot het hoogste en beste dienen, als het mij maar deed doordringen tot wat het voornaamste en voortreffelijkste is: de liefde. Al was het dat ik al het geloof had, zodat ik bergen verzette en de liefde niet had, dan was ik niets. Slechts door de liefde is men iets en veel en alles. Heb ik de liefde, dan heb ik genoeg; heb ik de liefde, dan kan ik ook niet geheel

zonder hoop zijn. Allen even onontbeerlijk in de Christen, zijn zij ook onderling onafscheidelijk in Hem. Geen Christen zonder geloof, geen Christen zonder hoop, geen Christen zonder liefde. Geen Christelijke hoop, geen Christelijke liefde, zonder Christelijk geloof. En omgekeerd: geen Christelijk geloof, (van het voorgewende spreken wij niet) maar van het waarachtige, geen Christelijk geloof zonder Christelijke hoop, geen Christelijk geloof zonder Christelijke liefde. Geloof, hoop en liefde, deze drie vloeien uit elkaar voort: deze drie vloeien op elkaar in; deze drie zijn één. Deze drie worden gedurig meer één, zij sterken elkaar, zij louteren elkaar, zij herbaren elkaar. De liefde is niet eerst, de hoop is niet eerst, maar het geloof. Nochtans is het geloof nooit een ogenblik zonder de hoop, zonder de liefde. Maar onder deze drie onmisbaren en volstrekt voor elkaar onmisbaren, is één de meeste, één de voortreffelijkste en die naam en rang komt aan de liefde toe. De liefde is de meeste. Zij is dit om hetgeen zij de Christen is. Het geloof is het inwendig behoud, de hoop het ontkiemend geluk van de gevallen mens; maar de liefde, de wordende volmaaktheid van de herstellende. De liefde is de meeste, zij is dit door hetgeen zij is met betrekking tot God. Van geloof en hoop is God het voorwerp en voorbeeld. Te geloven is zich in Gods armen te werpen; te hopen, is te rusten aan Zijn hart. Maar lief te hebben is Zijn beeld te dragen. Zijn eigen wezen is liefde, liefhebben is Goddelijk; God is liefde en die in de liefde blijft, blijft in God en God in hem. De liefde is de meeste. Zij is het door haar werking, zij is de Godverheerlijkende vrucht, zij is de zegen spreidende schaduw van de wortelvaste boom van het geloof. Door haar zijn allen die geloven één; sterken zij elkaar; dienen zij elkaar; dragen zij elkaar. "De liefde sticht. " Zij bouwt het lichaam van de Heere, zij breidt Zijn gemeente uit, zij zet de arbeid van Zijn liefde voort onder een zondig, een lijdend mensdom. Om haar vinden Zijn kerk, Zijn woord, Zijn kruis, Zijn persoon, genade en eer ook in de ogen van de onchristenen; zij beschaamt het ongeloof; zij, zij alleen brengt de spotters tot zwijgen. De liefde is de meeste. Zij is het door haar duurzaamheid. De liefde vergaat nimmermeer. Het woord van de profetie verstomt, waar de bedeling van de tijden zich oplost in de eeuwigheid. De gave van de talen valt weg, waar de gekochten uit alle volken en natiën samenstemmen in het lied van het Lam. De gedeeltelijke kennis verliest zich in de volmaakte. Maar ook: geen plaats meer voor het geloof, waar de aanschouwing gekomen is en waar is de hoop, wanneer alles is vervuld? De liefde vergaat nimmermeer. "Als dit verderfelijke onverderfelijkheid zal hebben aangedaan en dit sterfelijke van het leven verslonden zal zijn; als het geopenbaard zal worden, wat wij zijn zullen en wij, in aanbidding neergebogen, de Heere, in wie wij, niet ziende maar gelovend, ons verheugd hebben met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, aanschouwen zullen zoals Hij is, dan zal ons hele wezen, dan zal wat tot hiertoe geloof, hoop en liefde was enkel liefde zijn! Dan zal de liefde, van haar laatste smet gereinigd en tot haar hoogste waarheid gekomen, in ons voor eeuwig zijn een onuitputtelijke bron van geluk een onuitputtelijke kracht tot Godverheerlijkende werkzaamheid. Dan pas zullen wij volkomen, dus voor eeuwig beseffen en inzien wat het zegt lief te hebben en ook hoe weinig wij de liefde hebben gekend, die, de liefde Gods in Christus miskennend, de beoefening van een heilige liefde verenigbaar rekende met de volharding in een godlasterlijk geloof.

Het zijn edelaardige gezellinnen, reeds wanneer wij ieder van haar op zichzelf beschouwen. Het geloof, niet slechts het vast vertrouwen van de ziel op de werkelijkheid van de onzienlijke dingen en de zekerheid van Gods heilsopenbaring in Christus, maar meer bepaald dat zaligmakend geloof, dat op de persoon en het werk van de Verlosser zich richt en met Hem in de nauwste gemeenschap treedt; de hoop op de volkomen vervulling van al Gods heilsbeloften, die in Christus ja zijn en amen, en de liefde, die de gelovige niet slechts met God en met Christus, maar ook met al zijn broeders en zusters in de Heere, ja met heel het geslacht heeft verbonden, dat naar God in hemel en op aarde genoemd wordt. Liefelijke schilderij: ter rechterzijde het geloof, dat het reddend kruis omvat houdt; links de hoop,

steunend op het onbedrieglijk anker en in het midden de liefde, met het brandend hart in de hand als dagelijks offer aan de God van de liefde gewijd! Toch laten zij zich zo alleen in de voorstelling scheiden, maar niet in de werkelijkheid, onafscheidelijke gezellinnen als zij zijn, niet slechts van iedere Christen, maar ook samen op het innigst verbonden. Immers, wat is geloof zonder hoop en liefde? Een koele overtuiging van het verstand, maar zonder levenwekkende kracht in het hart of rijpe vrucht van het leven. Zonder hoop zou het geloof de hemel niet eenmaal zien, maar zelfs, al kon het die ingaan, zonder liefde zou ook de hemel zijn hoogste zaligheid derven. Wat is hoop zonder geloof en liefde? Ten hoogste een ijdele droom, waaruit u straks pijnlijk ontwaakt; een geurige bloesem in uw hof, die straks afvalt zonder vruchten te dragen. En eindelijk, wat is liefde zonder hoop en geloof? De opwelling wellicht van een natuurlijk gevoel, maar in andere dele een geestelijk levensbeginsel; als de liefde niet gelooft moet zij sterven en hoopt zij niet evenzeer als zij mint, zij is de bron van een mateloos lijden. Welke ook van deze drie zusters u van de andere scheidt, u schrijft daarmee tegelijk haar doodvonnis neer; ja zelfs ook twee van de drie bij elkaar gebleven, zij derven de glans van haar schoonheid, wanneer de derde verdwenen is. Onafscheidelijk samen gepaard echter, verdienen zij in de volste zin van het woord onschatbare gezellinnen te heten. Veel is reeds het geloof, maar meer nog de hoop en in de volste zin van het woord alles de liefde. Het geloof verbindt ons met God, de hoop verheft ons tot God, maar de liefde maakt ons gelijkvormig aan God, want God is liefde. Het geloof is een kind van de ootmoed, de hoop een telg van de verdrukking, maar de liefde een vrucht van geloof en hoop tezamen. Bij geloven en hopen zoeken wij toch altijd in zeker opzicht ons zelf, alleen de liefde doet ons onszelf vergeten, om werkzaam te zijn voor de redding van anderen. Het geloof knielt in de binnenkamer neer en de hoop ziet er in heilige verdrukking de hemel geopend, maar de liefde zendt ons van daar de wereld weer in om de schat van troost, die wij zelf ontvingen, aan andere mee te delen. Ja, alleen van de liefde kan gezegd worden in een zin, waarin dit zelfs niet van geloof en hoop wordt getuigd, dat zij volstrekt nooit vergaat. Het geloof wordt aanschouwen, de hoop genot en hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen? Maar ook voor de troon van God blijft de liefde nog even jong, als toen zij het eerst hier beneden in het eerste hart werd geboren. Ook daar is de band van de volmaaktheid de voorwaarde en waarborg tegelijk van een eindeloze toeneming in heiligheid en zaligheid tevens de meeste, in één woord, voor eeuwig en daarom ook in aller schatting reeds hier, schoon haar naam eerst de derde vermeld wordt. En nu, deze drie ze zijn hier beneden de blijvende gezellinnen van de Christus, bij al wat wisselt en wijkt om hem heen, zij kunnen blijven omdat juist zij het onveranderlijk kenmerk van elke gelovige zijn. Zij moeten blijven of geheel ons Christendom was een vorm zonder leven geworden. Zij zullen blijven, juist omdat zij tegelijk zo verheven Goddelijk en zo waarachtig menselijk zijn. Het geloof moge met donkerheid, de hoop met twijfel de liefde met tegenstand te worstelen hebben, waar Christus waarlijk leeft in het hart daar kunnen zij nooit verdwijnen.

Zalige gedachte, zij kan en moet ons vertroosten en verblijden bij de bewustheid, dat de liefde in ons woont; want als zij niet vergaat, dan ook hij niet, in wie zij woont; want woont zij in ons, zij kan en moet ons vertroosten en verblijden bij de bewustheid, dat wij nog zo veel in de liefde tekort komen; want als het volmaakte zal gekomen zijn, dan zullen wij volmaakt zijn in de liefde. - Zij kan en moet ons vertroosten en verblijden bij de ervaring van de liefdeloosheid, die wij hier nog rondom ons zien heersen; want eens zullen wij verkeren in een maatschappij, waarin de liefde alleen zal wonen.

HOOFDSTUK 14

VAN HET JUISTE GEBRUIK VAN DE TALEN EN DE PROFETIE

c. Over de gave van het spreken met talen en haar waarde in vergelijking met de gave van de profetie.

1. Jaag de liefde na, dat zij in uw bezit komt. In deze verwachting zal ik mij niet verder over het thema, dat ons in Hoofdstuk 12 bezighield, uitlaten. En ijver wel om de geestelijke gaven, die wel voor de kerk in deze tegenwoordige tijd haar grote betekenis hebben, zoals ik de vermaning in Hoofdstuk 12: 3 weer opvattende herhaal, maar zo voeg ik er bij, om ook nader te zeggen wat ik onder de beste gaven versta, meest, dat u mag profeteren 1Co 12: 11, die gave verre voor te trekken is boven die van de talen, waaraan velen een bijzondere waarde hechten.

De vermaning "jaag de liefde na" wordt zonder verbindingswoord aan het vorige gehecht. De rede was in Hoofdstuk 13 te verheven en bewogen, dan dat de stille uiteenzetting, die nu volgt, op dezelfde manier als vroeger zich zou kunnen aansluiten door een overgangsparallel. Na het slot van Hoofdstuk 13 volgt dadelijk een pauze; er komt een nieuw begin.

"Jaag de liefde na" is sterker dan "legt er u op toe". De liefde is zo kostelijk, dat het de hoofdzaak in het Christendom is haar na te jagen en ook hij, die liefde verkregen heeft, moet haar najagen, omdat er niemand is, die niet dagelijks de oude mens met zijn liefdeloosheid zou moeten uittrekken en de nieuwe mens met zijn liefde zou moeten aandoen. Jagen wij echter de liefde na, dan zijn wij tevens op de juiste weg tot de geestelijke gaven, waarnaar wij vlijtig moeten zoeken, terwijl de begerenswaardigste onder deze is de gave van de profetie. De Corinthiërs begeerden meer naar de in het oog vallende gave van de talen, dan naar de profetie. De vermaning het meest te zoeken naar de meest stichtelijke gave, roept de liefde wakker, die niet het haar zoekt.

Het spreken met talen kon wel weldadig werken, maar als het te vaak geschiedde en er te grote waarde aan werd toegekend, kon het ook nadelig worden voor de rust en de orde van een gemeente. Zo was het te Corinthiërs; velen hadden tegelijk gesproken, hadden daardoor verwarring teweeg gebracht, zonder nut te stichten en verachtten andere, minder verblindende gaven dan die van de gave van de talen. Zeker zullen wij niet dwalen, als wij, wat in de gemeente te Corinthiërs plaats had, ons voorstellen als overeenkomend met het leven, zoals dat in een Methodisten-gemeente wordt gevonden en vroeger onder de Montanisten zal zijn geweest. Was men op die manier voortgegaan, dan was de Kerk zeker in dweperij opgegaan. De wijsheid van de apostel stelt zich dus tegenover de eenzijdige gevoels-richting, om het evenwicht van de krachten te herstellen.

2. Want die een vreemde taal spreekt, spreekt niet voor de mensen, hij staat daar niet om met zijn rede iets aan mensen mee te delen, maar hij spreekt voor God; hij verkeert met God, die de diepste en innigste opwekkingen van het gebed verneemt (Rom. 8: 26 v.). Zo is het, want niemand verstaat hetgeen hij zegt (Mark. 4: 33), maar met de geest, in de toestand van vervoering, waarin de werkzaamheid van zijn eigen verstand op de achtergrond treedt en hij uitdrukkingen gebruikt, zoals hem die voorkomen, zonder erop te letten, of ze ook voor anderen verstaanbaar zijn, spreekt hij verborgenheden zoals ze hem te zien worden gegeven.

3. Maar die profeteert, spreekt de mensen tot stichting en wel, om het nader te bepalen in hoeverre hij hun tot opbouwing spreekt, tot vermaning en vertroosting. De tragen worden erdoor aangespoord en de terneergeslagenen worden erdoor opgericht (1 Thessalonicenzen. 2: 11).

4. Die een vreemde taal spreekt, die sticht (Hoofdstuk 8: 1) zichzelf, omdat hij deels nu bewogen is door hetgeen hem te zien en te voelen wordt gegeven, deels ook later daarvan nog een weldadige werking ondervindt, maar die profeteert, sticht de gemeente op de vroeger (vs. 3) genoemde wijze.

Wij zien dat de apostel hier een dubbele tegenstelling tussen het spreken met talen en het profeteren ontwikkelt. De eerste bestaat vooral daarin, dat daarin een spreken plaats vindt niet voor de mensen, maar voor God. De redenaar spreekt door een taal, waarin hij voor de hoorders onverstaanbaar is; zijn spreken is zodanig, dat alleen door de Geest wordt teweeg gebracht, daarom zonder zelfbewuste werkzaamheid van de gedachten bij de spreker. Zijn spreken is verder een spreken van geheimen, zodat het in twee opzichten voor de hoorders gesloten en onbegrijpelijk is. Het profeteren daarentegen is een spreken met bewustzijn en geschiedt met voorstellingsmiddelen van de zelfbewuste mens; in tegenstelling tot het spreken voor God is het dus een spreken voor mensen en in tegenstelling tot het spreken van geheimen een spreken tot verbetering en tot vermaning en tot vertroosting. Wat daarin wordt aangeboden dient tot verdere ontwikkeling van het Christelijk leven, tot aansporing voor het Christelijk willen, tot bekrachtiging van het Christelijk gemoed. De tweede tegenstelling bestaat daarin, dat die met tongen spreekt, zichzelf slechts, maar die profeteert de gemeente opbouwt. Op zichzelf beschouwd brengt elke rede van geheiligde inhoud bevordering van het Christelijk leven teweeg. Als echter iemand profeteert ligt het in de aard van zo’n rede, dat zij gericht is tot een vergaderde gemeente en een opwekking van haar Christelijk leven ten doel heeft. Als daarentegen iemand wonderbare talen spreekt, dan mag zo iets een indruk op de aanwezigen teweeg brengen, maar een uitwerking van het gesprokene kan alleen plaats hebben bij de spreker, die alleen onder de indruk daarvan staat.

Wat de profeet als zodanig krijgt te zien en te horen, dat ziet en verneemt hij niet voor zichzelf alleen, maar als geroepen middelaar van de gedachte, van Gods raad ter zaligmaking voor Zijn volk en van Zijn raad over de mensheid. Hij brengt daarom wat in de geest door hem is gezien en wat hij dadelijk weet, door middel van het verstand en de werkzaamheden van de ziel tot juiste en duidelijke uitdrukkingen. Daardoor nu onderscheidt zich de profetische extase van de glossolalie, of van het spreken met talen. Dat laatste is een spreken in geestverrukking, dat eerst daardoor aan de gemeente enig voordeel kan aanbrengen, dat een of ander (vs 27), of de spreker zelf (vs. 5 en 13) het verklaart. Wat aan profetie en glossolalie gemeen is, bestaat in de verheffing van het bewustzijn boven de zuivere menselijke sferen en het onderscheid daarin, dat de profetisch geïnspireerde in het volle bewustzijn was van de krachten van de geest, terwijl de andere inspiratie zich alleen door middel van de intuïtieve, op God gerichte kant van de menselijke geest met onderdrukking van het discursieve (naar buiten gerichte) denken uitte. De glossolalie was een wonderbare werking van Gods Geest in de menselijke geest van het gemoed d. i. in de diepte van het gewone bewustzijn. Die in talen sprak, was in de toestand van het verheerlijkend en lofzeggend gebed en wel omdat de werkzaamheid van zijn eigen denken op de achtergrond trad, van het bovennatuurlijk gebed, zoals onze vaderen het noemden en deze in God verdiepte, triomferende stemming van het gebed schiep zichzelf een manier van spreken, waarin zij onafgebroken als in heilige dithyramben uit het gemoed te voorschijn kwam.

Het in geestvervoering spreken in vreemde talen, zoals dit in de gemeente van Corinthiërs plaats had, heeft voor ons een duistere zijde, die, bij gebrek aan geschiedkundige berichten, misschien nooit voldoende opgehelderd kan worden. Niet allen, die in zekere zinsverrukking worden weggevoerd, zijn daarbij geheel lijdelijk. Mensen van beweeglijk zenuwgestel en makkelijk ontvlamde verbeelding, kunnen door zekere oefening, vooral ook door waken en vasten, zich in die toestand brengen en dan spreken hetgeen noch zij, noch anderen verstaan kunnen. De geringe prijs, die Paulus toont te stellen op de gave van de talen, zoals de Corinthiërs die bezaten en hetgeen hij zegt van naijverig streven naar deze schijnt ten bewijze te strekken, dat hij daarin niet alles voor werk van God en de Heilige Geest hield; maar nochtans geen beslissende uitspraak wilde doen ook om de Corinthiërs te sparen en daarom zich vergenoegde met het verschijnsel in zijn waarde te laten, tegen het al te driftig streven naar deze gave te waarschuwen en te vermanen, dat men liever trachten zou naar een verstaanbare dan naar een onverstaanbare onderrichting en lering van de gemeente. (V. D. PALM).

5. Intussen moet u niet verkeerd verstaan, alsof ik het spreken met talen geheel uit de gemeente zou willen verbannen hebben, hoewel velen die wens koesteren1Co 12: 3 en uitspreken. Integendeel ik wil wel, dat u allen in vreemde talen spreekt, in zoverre de ontwikkeling van de gemeente daardoor wordt bevorderd, maar meer dan dat wens ik, dat u profeteert (Num. 11: 29. Joël 3: 1 vv.) en hiermee spreek ik nu bepaald uit wat ik in Hoofdstuk 12: 31 bedoelde met de woorden: "ijver om de geestelijke gaven. " Want die profeteert is meer dan die vreemde talen spreekt, tenzij dan dat hij, die met talen spreekt, later door een verdere hem verleende gave het uitlegt wat hij eerst in geestvervoering gesproken heeft, opdat de gemeente stichting moge ontvangen, in welk geval het spreken met talen niet achterstaat in nuttigheid bij het profeteren.

Naar het tot hiertoe gezegde konden de lezers denken, dat Paulus het ophouden van de wondergave van de talen wenste. Daarom laat hij hen nu weten, dat hij hun allen de gave van zo’n spreken toewenste, maar voegt er dadelijk bij, dat hij meer wenste, dat zij mochten profeteren en hij drukt deze wens in de grondtekst uit op een wijze, die hen geeft te verstaan dat zij hiertoe het hunne moeten doen. Hiermee verbindt zich vervolgens een vergelijking tussen hem, die in talen spreekt en hem, die profeteert, wat hun rang aangaat; het laatste was op de ladder van de gaven het hoogst. Waarom het dit is, zegt de bijvoeging, waarin hij het als mogelijk gestelde geval uitzondert, dat niet een ander, maar de spreker in talen zelf vertolkt, in welk geval de gemeente zeker iets tot haar opbouwing ontvangt. Hiernaar moet worden afgemeten, of een begaafdheid aan hem die ze bezit, meerdere of mindere betekenis verleent.

Hierin ligt een wenk, dat ieder Christen ook voor het eigen stille gebed steeds een woord moet zoeken. De eeuwige openbaring van God heet zelf het Woord (Joh. 1: 1). Zonder woord is er gans niets goddelijks blijvend in de mens. Ook wat Paulus in geestverrukking hoorde (2 Kor. 12: 4) waren "onuitsprekelijke woorden". Zonder woord is de mens prijs gegeven aan dweperij of aan onvruchtbare mijmeringen. Maar door het woord verlangt de gewaarwording, de voorstelling een vaste, ook voor anderen erkenbare gestalte. (V.).

6. En nu, broeders, om het u in een geval, dat dadelijk bij de hand is, echt duidelijk te maken, hoe weinig waarde tot opbouwing van de gemeente de gave van de menigerlei talen op zichzelf heeft, als ik tot u kwam, omdat ik toch snel een bezoek aan u hoop te geven (Hoofdstuk 4: 21; 11: 34; 16: 1 vv. en in de vergadering van de gemeente sprak met vreemde talen, hetgeen ik zeker zou kunnen doen, omdat mij die gave van de Geest in bijzondere mate is gegeven (vs. 18), wat voor nut zou ik u doen? Als ik hetgeen in talen gesproken is later niet

op de een of andere manier uitlegde en nader verklaarde en tot u niet sprak, of in openbaring, of in kennis, of, opdat ik beide wijzen van mededeling nog anders noem, in profetie, of in lering, wat zou mijn komst u baten?

In deze slotwoorden van het vers vinden wij niet een verdeling in vier, maar in twee leden, die echter, van twee onderscheiden grondslagen van verdeling uitgaande, in vier leden zich verdeelt. De twee eerste "openbaring en kennis" zijn gekozen met het oog op oorsprong en inhoud van hetgeen moet worden meegedeeld. De twee laatste "profetie en leren" zijn de vormen van mededelen, zoals die met de eerste overeenstemmen.

Openbaring is onderscheiden van kennis als de bijzondere profetische gave van het inzicht, dat ook door Gods Geest is teweeg gebracht en waarbij de krachten, die in de menselijke natuur als zodanig liggen, in de dienst van de Geest zijn genomen en door Zijn licht vervuld en doordrongen worden; de openbaring wordt uitgesproken in de profetie, de kennis in de leer.

Uit de inhoud van ons vers kan men opmaken, dat het spreken met talen gewoonlijk te Corinthiërs zonder vertolking plaats had; de apostel doet de Corinthiërs voelen, dat hij hun geen nut zou aanbrengen, als hij bij zijn komst tot hen zich zo wilde gedragen, als diegenen onder hen, die gewoon waren met tongen te spreken. Hij vraagt hen, of zij niet zelf van hem zouden verlangen, dat hij het in talen hun voorgedragene later nog op andere voor hen vatbare manier zou uitdrukken. Bij deze, in hem opgewekte gedachte, dat zo’n manier van spreken, zoals die bij hen plaats had, geen belang had voor de gemeente, die stichting nodig had, bepaalt hij hen nog in hetgeen volgt, terwijl hij uiteenzet dat een taal verstaanbaar moet zijn, om het doel, waarmee men spreekt te vervullen. Hij wijst dit aan met het beeld van tonen van op zichzelf levenloze instrumenten, die echter door de behandeling als het ware ook leven verkrijgen en zich zo kunnen regelen in de juiste orde, als ook in het beeld van de vele menselijke talen en dialecten, waarvan wel geen op zichzelf beschouwd onverstaanbaar is, maar die, als het bijzondere personen aangaat, voor beide delen geldend moeten zijn, zowel voor hem, die hoort, als voor hem, die spreekt, wanneer een onderling verkeer mogelijk zal zijn.

7. Om van het voorgedragene enig nut te hebben, dient men toch inhoud en mening te verstaan. Zelfs ook de levenloze dingen, die geluid geven, de muziekinstrumenten, die op zichzelf dood zijn, maar toch onder zekere omstandigheden een spraak hebben, hetzij fluit, hetzij citer Nu 10: 2 als zij geen onderscheid met hun klank geven, als de toon niet in bepaalde modulatie, naar hoogte en diepte, lengte en kortheid, sterkte en zwakheid, met elkaar afwisselen, hoe zal bekend worden hetgeen gefluit of op de citer gespeeld wordt? Hoe zal men een op fluit of citer voorgedragen melodie uit de toon herkennen? Is het dan niet, dat men eigenlijk er niet uit wijs kan worden, wat toch eigenlijk gespeeld is?

8. Want ook als de bazuin Nu 10: 2, die dient om signalen te geven (Ex. 19: 16 en 19. Lev. 25: 9), een onzeker geluid geeft, waaruit geen bepaald kenteken is op te maken, wie zal zich tot de krijg bereiden?

9. Zo ook u, als u niet door de taal een duidelijke rede geeft, zodat de bedoeling met duidelijke en bepaalde woorden en door een juiste samenhang duidelijk wordt, hoe zal verstaan worden hetgeen gesproken wordt, als men naar u luistert om gesticht te worden? Laat daarom het spreken met talen, als u die voorwaarde niet kunt vervullen en ze niet

verklaart, geheel en al na, want u zult, als u op die manier in talen spreekt, als dat meestal door u geschiedt 1Co 14: 6, toch slechts zijn als die in de lucht spreekt (vgl. Hoofdstuk 9: 26).

10. Om u de zaak duidelijk te maken, zal ik er nog een ander voorbeeld bijvoegen. Er zijn, naar het voorvalt, zo vele stemmen in de wereld, als er volken zijn en geen van deze is zonder stem. Er zijn verschillende soorten van talen en dialecten en elk is wel verstaanbaar, maar men moet die machtig zijn.

11. Als ik dan de kracht, de betekenis van de stem niet weet, omdat ik die taal niet machtig ben, dan zal ik, die hoor, voor hem, die spreekt, barbaars zijn; en kan niet weten wat hij zegt, zijn gedachten niet verstaan, noch mij die ten nutte maken. En hij, die spreekt, zal bij mij barbaars zijn, zodat hij niets bij mij teweegbrengt; wij staan als wildvreemden tegenover elkaar, terwijl er tussen ons geen wederzijds verkeer mogelijk is.

Ook voor ons is dit onderwijs nog hoogst belangrijk, want het leert ons, dat de stichting, dat de opbouwing van de gemeente in kennis, geloof en heiligmaking, dat haar vertroosting het doel van onze onderlinge samenkomsten moet wezen. Maar wat hebben wij dan te denken van een godsdienstoefening, die grotendeels in een vreemde, voor de gemeente onverstaanbare taal wordt gehouden. Hoe lijnrecht is dit in strijd met het onderwijs van de apostel. Danken wij God, dat het niet zo is bij ons, dat de gezegende kerkhervorming de vreemde taal uit onze kerken heeft verbannen, dat wij in onze moedertaal niet alleen het Evangelie horen verkondigen, maar ook onze lofzangen God en de Verlosser ter eer mogen aanheffen en op de gebeden en dankzeggingen in onze harten "amen" kunnen zeggen.

12. Zo ook u (vgl. vs. 9), omdat u op bijna overdreven manier ijverig bent naar geestelijke gaven, waarom ik u zeker zou kunnen berispen. Ik doe het echter liever niet, om niet de schijn van tegenspraak op mij te laden met de vermaning in vs. 1 Maar wilt u het beste, zoek dan dat u door het gebruik van die gavenovervloedig mag zijn, zoals u ook daarop beroept (Hoofdstuk 1: 5 vv.), maar tot stichting niet slechts van een enkele, maar van de gemeente.

De waarde van een voordracht in de vergadering van de gemeente moet worden afgemeten naar de verstaanbaarheid voor allen en naar de uitwerking op de harten. Mystisch-theosofische overdrevenheid, te willen opvoeren in de hoogte, te willen leiden in de diepte van kennis, geleerdheid en subtiliteit van uitlegging, hoog dichterlijke en redekunstige verheffing van voorstelling; schitterend schone taal en dergelijke zaken, die opzien baren, wat mensen van wereldse vorming en ontwikkelden smaak moge aantrekken, of wat aan geestelijke hoogmoed voedsel geeft, of aan het onverstand toegeeft, dat het duistere zoekt, behoort niet voor de gemeente. Op de vraag van een jeugdige, begaafde hulpprediker, die in de hoofdstad van het land moest beginnen te prediken, hoe hij het toch moest aanvatten om het goed te maken, antwoordde een oud, ervaren geestelijke, een prediker en zielzorger, die met zegen arbeidde, dat hij prediken moest, zodat het ook de dienstmeiden konden verstaan: zo zou het goed voor allen zijn! Dit is het enige, dat een prediker begeren moet en dit zal hem te meer gelukken, hoe meer hij in de Heilige Schrift en haar taal leeft. Het tweede is wat men het profetische element van de rede kan noemen, dat de harten worden getroffen, doordat de geheime roerselen, de verborgenste drijfveren en gezindheden, de diepste bewegingen en gevoelens worden ontdekt, zodat zij, die het horen, moeten zeggen: heeft hij dan ons geheimste denken, zoeken en streven doorzien? Heeft hij onze gesprekken en handelingen beluisterd, die aan alle openlijke waarneming onttrokken waren? Of heeft iemand, die ons doen en zoeken nader kent, hem daarover bericht gegeven? Hiertoe behoort boven alles geestelijke begaafdheid en licht, die worden teweeg gebracht door steeds dieper indringende

zelfbeschouwing en zelfkennis en beschouwing van de mensen in verschillende toestanden en omstandigheden, beide in het licht van Gods Woord, dat van de mensen wegen evenals Gods wegen openbaart, als een oordeler van de gedachten en gevoelens van het hart. En opdat de rede des te dieper treft, moet de prediker bij de profeten in de school gaan en zich vertrouwd maken met hun taal, om die in zijn mate en volgens de tegenwoordige behoefte toe te passen.

13. Daarom, omdat bij alle geestesgaven de opbouw van de gemeente als doel moet worden in het oog gehouden (vgl. Hoofdstuk 12: 7), die in een vreemde taal spreekt, hetgeen alleen zo iemand in het openbaar moet doen, die ook de gave van uitlegging bezit (vs. 28), die bidt, houdt zo zijn voordracht van het gebed van het begin af, dat hij het daarna moge uitleggen.

14. Want als ik in een vreemde taal bid, mijn geest bidt wel in onmiddellijk aanschouwen en gevoel en in een taal, die daarmee overeenstemt en boven de hoofden van de toehoorders gaat, maar mijn verstand, het vermogen in mij om voorstellingen te maken en mij op een manier uit te drukken die geschikt is, om door anderen te worden begrepen, is vruchteloos, geeft geen nut, omdat het geheel zonder werkzaamheid is.

Men kan nu de geleerdheid vergelijken met de gave van de talen. Heeft een geleerde tevens de gave om zijn geleerdheid ook duidelijk voor te stellen en kan hij zijn geleerdheid tot verklaring van de goddelijke waarheid en openbaring van de genade aanwenden, dan heeft die een zeer groot nut. In zo verre is ook niet te verwerpen iets uit vreemde talen, in het bijzonder uit de grondtalen van de Heilige Schrift in de leerreden aan te halen, als men de nadruk daarvan ook met de duidelijkste woorden weet aan te wijzen.

15. Wat is het dan a) ? Hoe moet ik mij gedragen bij een omstandigheid, als de zo-even genoemde, opdat anderen toch van mijn spreken met tongen nut hebben. Ik zal wel met de geest bidden, eerst in talen spreken, maar ik zal ook met het verstand bidden, het daarna uitleggen. Ik zal wel met de geest zingen, maar ik zal ook met het verstand zingen. Wat ik eerst in een onbegrijpelijk gebed of lofgezang heb voorgedragen, zal ik vervolgens nog eens op begrijpelijke en verstaanbare manier voor de gemeente herhalen, opdat ook deze daarin deelt.

a) Efeze 5: 19. Kol. 3: 16.

Dit is een talmudistische manier van spreken en komt overeen met "maken", dat vaak gebruikt wordt, wanneer zich enige zwarigheid in een zaak voordoet en dan wordt er gevraagd, wat is het dan? Wat moet men doen? Wat is het voorzichtigst, raadzaamst en meest verkiesbaar? Wat behoort er in zo’n geval besloten en los gemaakt te worden. Het is eenzelfde uitdrukking als: "wat dan zal men zeggen? " bij Filo, de Jood voorkomend. Zal ik, wil de apostel zeggen, geheel niet met de Geest bidden, omdat hetgeen ik versta van geen vrucht is bij anderen, omdat zij het niet verstaan? Zal ik hierom de buitengewone gave van de Geest, die aan mij geschonken is, geheel verzuimen, aan een zijde stellen en niet gebruiken? Nee.

16. Anderszins, als u dankzegt met de geest, u ertoe beperkt om alleen in de toestand van verrukking, in het spreken met talen, een lofgezang ter ere van God uit te spreken, hoe zal degene, die de plaats van een ongeleerde vervult, de toehoorder in de vergadering van de gemeente, die zich niet eveneens in geestverrukking bevindt, maar uw woord met zijn verstand opneemt, Amen zeggen op uw dankzegging, zich met deze verenigen ("1Ch 25: 31, omdat hij niet weet wat u zegt?

Het "amen" van de gemeente op de gebeden van de liturg is van apostolische oorsprong. Door zo’n Amen eigent de gehele gemeente zich toe wat één bidt; daarom moet een gebed zo zijn, dat ieder het begrijpt. Ongeleerden of leken noemt de apostel hier allen, die de biddende of lofzingende aanhoorden. Hij, die in de gemeente biddend of zingend de Heere loofde, moest die allen op het hart dragen, opdat haar Amen geen ijdele formaliteit, maar een belijdenis van het hart was.

17. Want u dankzegt wel behoorlijk, de inhoud van uw lof- en dankgebed is wellicht zeer voortreffelijk, maar de ander wordt niet gesticht; voor hem gaat zo, als geen uitlegging volgt, uw bidden geheel verloren.

18. Ik dank mijn God, dat ik meer vreemde talen spreek dan u allen, zo toch kan niemand mij nazeggen, dat ik er daarom zo weinig waarde aan hecht (vs. 5), omdat ik ze zelf niet bezat.

19. Maar ik wil liever in de gemeente vijf woorden spreken met mijn verstand, met helder bewustzijn en in verstaanbare, voor ieder vatbare voordracht, opdat ik ook anderen mag onderwijzen, dan tienduizend woorden in een vreemde taal, want het is veel beter om verstaan dan om bewonderd te worden.

Geest en verstand (of zin) zijn hier zo te onderscheiden, dat de ene het hoogste aanschouwingsvermogen van de mensen aanduidt, het andere zijn verstandelijk inzicht te kennen geeft. Het eerste was eigenlijk meer bepaaldelijk bij de gave van de talen werkzaam, maar het verstand van de mensen beheerste nog niet zo het in aanschouwing gegevene, dat dit aan anderen kon mededelen, wat de geest inwendig getuigde. (V.).

Het verstand is het heldere, zelf bewuste denken. De apostel zegt: "ik wil in de gemeente liever vijf woorden spreken met mijn verstand, dan tienduizend met tongen! " Waarom? Wel, die vijf woorden zijn, omdat zij uit een helder, verstandig nadenken voortkomen, voor allen bevattelijk en verstaanbaar. Maar wat op de weg van onmiddellijk aanschouwen en gevoelen in een verborgen verkeer, met God bij het spreken in talen wordt gewerkt, dat blijft, zelfs als men beproeft het naderhand uit te leggen, voor de oningewijden toch altijd een onopgelost raadsel.

20. a) Broeders, wordt geen kinderen in het verstand, zoals u reeds op de weg daartoe bent en uw zucht naar glossolalie inderdaad iets kinderachtigs heeft, maar wees kinderen in de boosheid (Hoofdstuk 5: 8) en wordt in het verstand volwassen (Rom. 16: 19).

a) MATTHEUS. 18: 3; 19: 14,

Met de hartelijke, innemende aanspraak "broeders" leidt hij een ernstige vermaning in over het te hoog stellen van het spreken met talen; hij stelt de waardering van een gave, die wel groot opzien verwekt, maar voor het geheel weinig nut heeft, voor als iets kinderachtigs, als gebrek aan rijpheid van oordeel en drukt hun nu op het hart, dat zij in dergelijk opzicht geen kinderen, onmondigen moesten worden, maar zich tot een mannelijke rijpheid verheffen. Daarentegen zij het kindzijn bij de Christen, wat betreft de boosheid, die het tegendeel is van de liefde, die bron van al wat goed is.

Ten opzichte van de boosheid of zedelijke verdorvenheid moeten zij aan onmondigen gelijk blijven, d. i. zo verre van haar, dat zij ook geen gedachte aan haar hebben, laat staan een kennis door ervaring. Dit is een treffend woord tegenover het gevaarlijke, zedelijke

indifferentisme en libertinisme, dat de gemeente bedreigde en in verschillende richtingen en uitbarstingen bevlekte.

21. In de wet, dat is in de schriften van het oude verbond Joh 10: 34, is geschreven en wel in Jes. 28: 11 : "Ik zal door lieden van andere talen en door andere lippen, door mannen of volken, die zowel een hun geheel vreemde taal spreken, als ook geen geheel andere behandeling hun zullen doen ondervinden, dan zij van Mij ervaren hebben (Deut. 28: 49 v.), tot dit volk spreken en ook zo zullen zij Mij niet horen, maar in hun ongeloof volharden", zegt de Heere.

22. Zo dan heeft volgens deze plaats het "met andere talen spreken", het karakter van een gericht, het geeft de laatste en sterkste poging van God te kennen om het verharde ongeloof te breken. De vreemde talen van de met glossolaliebegaafden zijn dus tot een teken, niet voor degenen, die geloven, maar voor de ongelovigen. Zij hebben een exoterische bestemming, zij doelen op degenen, die buiten de gemeente staan, om hen als de zodanige aan te wijzen. En de profetie daarentegen is, zoals vanzelf spreekt, niet voor de ongelovigen, maar voor degenen die geloven, die daarmee als zodanige worden geëerd, maar ook daardoor steeds verder in hun geloof moeten worden gebracht.

De plaats, door Paulus uit de profeet Jesaja vrij aangehaald, bevat de bedreiging van God, met het weerspannig volk van het rijk van Israël, dat op de vriendelijke uitnodiging van de profeten niet wilde horen een andere taal te voeren door een tong, die andere talen sprak. Daarmee wijst de profeet op de inval van de ASSYRIËRS en de bestraffing van God door hun arm. Dit past de apostel nu hier toe als een gelijkenis van het spreken met talen en grondt daarop de gevolgtrekking, dat de talen ten teken voor de ongelovigen waren. Evenals het ongelovigen waren (het verharde rijk van de tien stammen), die God door Jesaja liet bedreigen, dadelijk met hun in andere taal te willen spreken, zo zijn het ook ongelovigen, die door het buitengewone van het spreken met talen getroffen, een aandrang moeten verkrijgen, om tot zichzelf in te keren, opdat zij zo mogelijk nog bekeerd worden. Als verder wordt aangemerkt: "en ook zo zullen zij Mij niet horen", dan is reeds daarop gewezen, dat door een overmatig gebruik van die gave niets zal worden gewonnen, dat het zonder gevolg zou zijn en de Corinthiërs konden daaruit een besluit trekken.

Zij waren kinderen in het verstand, als zij meenden dat het spreken met talen de krachtigste zendingstaal van de kerk was.

Zij konden ook nog een ander besluit uit de inhoud van de plaats trekken. In de niet verstaanbare rede stelt God Zich voor niet als die Zich de gelovigen openbaart, maar als die Zich voor de ongelovigen verbergt. Als men nu aan de Christelijke gemeente het onverstaanbare aanbiedt, laat men hen voorkomen als degenen, waaraan God Zich onttrekt, als degenen, die onder het gericht liggen als ongelovigen, aan wie ook de krachtigste goddelijke openbaringen tevergeefs zijn, die zich ook daardoor er niet toe laten brengen om acht te geven. Daarentegen stelt de verstaanbare taal van de profeten zich aan de gelovigen voor als een zich openbaren van God.

De ongelovigen blijven meestal ongelovig, als het geluid van de talen onder hen wordt gehoord, maar de profetie maakt van ongelovigen gelovigen en voedt de gelovigen.

23. Als dan - om het geval, waarop uw overwaardering van het spreken met talen eigenlijk uitloopt, omdat men dan toch een algemene toerusting van de gemeente met die gave zou

moeten wensen, als verwezenlijkt te stellen - als dan de gehele gemeente bijeen vergaderd zou zijn en zij allen in vreemde talen spraken en enige ongeleerden of ongelovigen in zo'n godsdienstige vergadering inkwamen, zouden zij niet zeggen, dat u uitzinnig was (Hand. 2: 13; 26: 24)? Zouden zij niet, in plaats van voor het geloof gewonen te worden, nog veel meer ertegen ingenomen worden?

24. Maar als zij, om er een ander geval tegenover te stellen, waarnaar mijn begeerte (vs. 1 en 39) zich uitstrekt, in een vergadering van de gemeente, zoals die in vs. 23 verondersteld is, allen profeteerden en een ongelovige of ongeleerde inkwam, die wordt door allen, die daar profeteren, overtuigd en hij wordt door allen geoordeeld (Joh. 16: 8 vv.).

Als elk, die in de gemeente sprak, blijkbaar door Goddelijke aandrift werd aangeblazen en daarbij in verstaanbare taal, godvruchtig en roerend, over de verhevenste dingen sprak, zo'n schouwspel zou onweerstaanbaar werken op allen, die er getuigen van waren en zelfs de meest vooringenomene zou erdoor getroffen en tot inkeer gebracht worden! Dat Paulus hier niet te veel zegt, kan uit de geschiedenis van de Pinksterdag aan ieder blijken. (V. D. PALM).

25. En zo worden hem de verborgen dingen van zijn hart openbaar; en zo, ten gevolge van die gemoedsgesteldheid, vallend op zijn aangezicht, zal hij God aanbidden en verkondigen dat God waarlijk onder u is (vgl. Jes. 45: 14) en zich dan ook wel bij uw gemeente laten voegen (Hand. 2: 37 vv.).

In vs. 21 v. had de apostel de onderscheiden werkingskracht aangewezen van hem, die met talen sprak en hem, die profeteerde. Hier wordt voorgesteld, die uitwerking op niet-Christenen of tegenstanders van het Christendom kon worden gewacht, als zij in een Christelijke vergadering kwamen, waarin de gehele gemeente en al haar leden slechts wondertaal sprak of zij profeteerde.

Het woord "ongeleerde" of "leek" bepaalt zich hier niet slechts, zoals in vs. 16 tot de tegenstelling tegenover een, die met talen spreekt, maar tegenover de hele gemeente. Men moet er dus onder verstaan een, die geen Christen is, evenzeer als onder het woord "ongelovige. " Hij wordt echter voorgesteld als een onbekende met het Christendom, terwijl in de uitdrukking "ongelovige" ligt wat het Christendom vijandig is (de richting van de wil, die het bij zich buiten sluit. Op beiden zou nu als zij de een na de andere wonderbare taal hoorden spreken en anders niets, datgene, waarvan zij getuigen waren, geen andere indruk maken dan dat het een algemene uitzinnigheid was. Daarentegen zou van een voorspellen van allen die werking op een niet-Christen of ongelovige kunnen verwacht worden, dat hij, door het woord getroffen, dat hij verneemt, erkende en bekende, dat hier een gemeente van God was en dat hij zich boog voor de Heere, die in haar tegenwoordig was. Opzettelijk gebruikt de apostel eerst het meervoud "ongeleerden of ongelovigen", de tweede keer het enkelvoudig getal "een ongelovige of ongeleerde", omdat daar de uitwerking op allen dezelfde zou zijn, maar daarentegen hier alleen sprake kon zijn van een voorval, mogelijk of uit de aard van de zaak te wachten, als alleen bij een enkelen. Zo ook staat in het een geval opzettelijk "ongeleerden" vooraan, in het tweede "ongelovige. " Dit is, omdat daar de bedoeling is, dat reeds de ongeleerde, laat staan dan de ongelovige, zo'n indruk ontvangen zou, hier daarentegen dat de uitwerking zelfs op de ongelovigen, laat staan op hen, die alleen onkundigen waren een zodanige zou zijn.

De Christenen moeten omwille van de engelen een prijzenswaardige welvoeglijkheid bij hun godsdienst in acht nemen (Hoofdstuk 11: 10), omwille van de ongelovigen en onkundigen,

die onder hen zouden kunnen binnen treden, zich toeleggen dat zij verstaanbaar zijn. Zo omvat de Christelijke liefde het hoge en het geringe, hemel en aarde.

26. Wat is het dan, hoe is het met de zaak, volgens het tot hiertoe uiteengezette, gelegen (vs. 15. Hand. 21: 22), broeders? Wanneer u samenkomt in een godsdienstige vergadering, een ieder van u, die met gaven van de Geest is toegerust, heeft hij een of andere psalm in gereedheid, heeft hij een leer, die hij wil voordragen, heeft hij een vreemde taal, die hij wil laten horen, heeft hij een openbaring, die hem dringt tot een profetische aanspraak, heeft hij een uitlegging, die hij van een rede, in tongen gehouden, kan geven; laat, dit is een algemene regel voor alle zodanige getuigenissen van de Geest, alle dingen gebeuren tot stichting van de gemeente.

De onderscheiden gaven, in de gemeente werkende, worden opgeteld; niet ieder heeft al deze gaven, maar niemand onder hen, die met geestesgaven zijn bedeeld, gaat zonder iets weg, ieder heeft een van deze.

Het "heeft hij" of liever "hij heeft" moet niet maar zo worden opgevat, "hij is in het bezit van dit of dat charisma", maar het geeft te kennen een voorgevoel, dat het charisma zich juist nu wil uitspreken. Zonder twijfel moesten zij, die wilden spreken, het vooraf aan de presbyters meedelen en werd nu door deze de op elkaar volging geregeld.

In de rij van de vijfvoudige godsdienstige charismata begint de apostel met een van de meest geëerde, de psalmen of lofgezangen, waarmee zeker de godsdienstige samenkomsten begonnen en dan is zeker een psalm bedoeld, door ingeving geïmproviseerd, met duidelijk bewustzijn voorgedragen. In de leer treedt een charisma van het verstand tegenover de geestvervoering, die zich in het midden van een psalm openbaart en evenals nu de leer, wat de vorm aangaat, tegenover het voordragen van de psalm staat, zo ook wat de inhoud aangaat tegenover de openbaring, waarmee zij overeenkomt, als mededeling van goddelijke waarheid, maar zo dat door openbaring het onmiddellijke van de goddelijke mededeling en de diepte van het hogere inzicht is op de voorgrond geplaatst, in onderscheiding van de werkzaamheid van de verlichte reflectie in de leer. De openbaring staat in verband met haar orgaan, de profetie (vgl. vs. 6). De taal, tussen leer en openbaring gevoerd, is de gave van het gebed. Zij onderscheidt zich daardoor van de psalm, dat zij plaats heeft zonder gezang en zonder dichterlijke vorm. Bij deze voordracht behoort vervolgens het vijfde lid van de gehele reeks, de uitlegging. Volgens de slotzin van het vers is het éne heilige, gezamenlijke doel van al deze gaven het algemeen welzijn.

Als de apostel schrijft: "laat alle dingen geschieden tot stichting van de gemeente" dan wil hij daarmee zeggen: als u samenkomt en allen brengen van die aard iets mee, dan moet maar niet iedereen meteen de drang van het hart volgen en niet maar alleen bedenken hoe hij gelegenheid zal vinden het uit te spreken, hij moet zich eerst afvragen, of het ook alles voordelig zal zijn, wanneer hij het openbaar maakt. Zelfs bij hen, die de gave van de talen hadden, was die de mens niet meegedeeld, om hem geheel buiten zichzelf te brengen, de verlichte en geheiligde rede moest de opperheerschappij behouden en de juiste manier bepalen, waarop de gave moest worden toegepast (vgl. vs. 28). (V.).

27. En als iemand een vreemde taal spreekt, dat het door twee of ten meeste drie gebeurt, niet door meerderen en ook niet door die twee of drie tegelijk, zoals dergelijke onvoegzame verwarde voordrachten bij u voorkomen, maar bij beurte en dat een het uitlegt, die daartoe de

gave heeft, hetzij dezelfde, die gesproken heeft (vs. 5 en 13), of dat het een ander voor allen doet (vs. 26), die het door hen voorgedragene dan tezamen vat en het zo opeens weergeeft.

28. Maar als er geen uitlegger is, dan moet hij, die met tongen spreekt, zwijgen in de gemeente; maar hij moet hetgeen de Geest hem van gebed of lofzang ingeeft (vs. 15), tot zichzelf spreken en tot God, zodat hij het bij een stil, inwendig spreken laat blijven (vs. 2).

Drie verordeningen geeft de apostel ten opzichte van het openlijk spreken in talen: ten eerste niet meer dan op zijn hoogst drie mogen met talen spreken, opdat de gemeente niet wordt overladen en voor de nuttiger profetie de tijd niet wordt weggenomen; bij wijze van toepassing staat dit voorschrift tegen het overladen van de godsdienst met liturgische ceremoniën. Ten tweede, bij beurte moeten die met talen spreken optreden, niet wild door elkaar. De één moet de ander niet in de rede vallen, zich er ook niet toe laten meeslepen, om aan zijn gewaarwordingen lucht te geven, terwijl de ander spreekt. Om het voorschrift op ons toe te passen, wordt het verklaard, dat ieder zijn aandacht vestigt op hetgeen gesproken, gebeden en gezongen wordt en geen bijzondere godsdienstoefening voor zichzelf houdt. Ten derde, de spraak met talen in de Geest uitgesproken, moet worden uitgelegd door iemand die de gave van uitlegging heeft. Als er echter geen uitlegger is, dan moet die deze gave van talen bezit in de gemeente zwijgen en zijn gesprek met God alleen houden. Daarom let ieder waar prediker, vooral als hij een moeilijke tekst moet verklaren, op zijn gemeente, of het voedsel, dat voor hemzelf voldoende is, ook voor haar verstaanbaar zal zijn en beproeft hij zichzelf of hij in staat is, duidelijk en verstaanbaar te zeggen wat hemzelf geestelijke zegen geeft, zo niet, dan zwijgt hij van die zaak en brengt hij niet op de kansel, wat voor de binnenkamer is.

29. En dat twee of drie profeten spreken, alhoewel hier het drietal niet juist als in vs. 27 als het meeste behoeft te worden genomen en dat de anderen, onder de profeten, die het woord niet kunnen krijgen, oordelen of hetgeen gesproken is, ook werkelijk van de Geest van God is of niet, opdat de profetische gave ten minste werkzaamheid geeft in de gave van het proeven van de geesten (Hoofdstuk 12: 10).

30. Maar als, terwijl er een nog profeteert, een ander, die er zit, iets geopenbaard is, dat de eerste zwijgt en voor die uit de weg gaat, in plaats van hem te laten wachten; want daarin, dat de Geest een ander tot spreken drijft, ligt voor de eerste een wenk om op te houden.

De apostel geeft de profeten een aanwijzing, geheel overeenkomstig aan die over het spreken met talen. Ook aan deze wordt eenzelfde perk gezet, twee tot drie in een vergadering, alleen met weglating van "ten meeste" bij het woord drie, waardoor zeker stilzwijgende ook een groter getal van redenaars wordt toegestaan als de omstandigheden een uitzondering op de regel wenselijk mochten maken, opdat ook voor andere stichtelijke voordrachten, bijvoorbeeld voor de leer, plaats overblijven mocht en evenals daar de uitlegging moet plaats hebben, zo hier de onderscheiding van de geesten. Bij die "anderen" die deze moeten volbrengen, denkt men het best aan de overige bezitters van de gave van de profetie, die niet aan het woord komen en die als zodanige ook de gave van de onderscheiding hadden; zij moeten oordelen wat in de voordracht uit Gods Geest is of van een vreemde geest. Vervolgens wordt ook de profeten het "bij beurte" ingescherpt en wel met deze bepaling, dat, als een ander dan hij, die een profetische voordracht houdt een openbaring verkrijgt en daarmee een drang van de Geest tot een profetische voordracht, hij, die het eerst het woord gehad heeft, moet zwijgen, zijn rede niet verder voortzetten, maar plaats maken moet voor de vrije uitstorting van het harten van een ander.

Wij kunnen van deze tekst de toepassing maken, dat hij leert, hoe onderscheiden ambtsbroeders, die aan het hoofd van een gemeente staan, in eendracht, bescheidenheid en liefde hun ambt moeten waarnemen en de een de ander moet aanvullen.

31. Want u kunt, wanneer u de maat weet te houden en een goede verdeling in het oog houdt, wel allen, die de gave van de profetie heeft, de een na de ander, al is het ook niet in een en dezelfde vergadering, dan toch in volgende, profeteren, opdat zij allen leren, omdat de ene profetische voordracht meer van lerende aard is en allen getroost worden, in zoverre een andere voordracht meer in het leven ingrijpt en tot het gevoel spreekt.

32. En, mocht misschien de een of ander van u ertegen aanvoeren, dat de Geest hem niet toestaat te zwijgen, zoals ik dat in vs. 30 heb geboden, dan antwoord ik, die toch ook zelf de gave van de profetie bezit en dus bij ervaring weet hoe het in dit opzicht gesteld is, de geesten van de profeten zijn aan de profeten onderworpen en dit maakt het mogelijk, dat de een de ander, hetzij gedurende dezelfde vergadering, of in later volgende vergaderingen, aan het woord laat komen, in plaats van alleen of gedurig weer opnieuw te spreken.

33. Zo bedoelt dan mijn voorschrift dat een prijzenswaardige orde wordt hersteld en de ware eendracht onder u bewaard blijft; want God is geen God van verwarring, maar (Rom. 15: 33; 16: 20. 1 Thessalonicenzen. 5: 25) van vrede. Ik maak deze bepaling voor u, zoals in al de gemeenten van de heiligen; (beter is het wellicht deze woorden te voegen bij het volgende vers).

De apostel voert twee redenen aan voor zijn aanwijzing in vs 30 gegeven: ten eerste, het is niet nodig, dat u zich aan deze regeling onttrekt, integendeel bestaat bij deze de mogelijkheid, dat allen, die met de gave van de profetie zijn bedeeld, aan het spreken komen, al is het ook niet, zoals vanzelf spreekt, in dezelfde vergadering, dat, als ieder op zijn tijd aan de beurt komt, het voordeel geeft dat allen geleerd en allen getroost worden. Zo veelzijdig toch is de gave van de profetie, dat door de toespraken van de verschillende profeten achter elkaar geen behoefte, die bij menig gemeentelid aanwezig is onbevredigd hoeft te blijven. De tweede reden, waarom aan het volgen van de regeling van de apostel niets in de weg staat, is die, dat de geesten van de profeten, d. i. hun lagere profetisch opgewekte geesten, aan de profeten d. i. hun zelf, die spreken, onderworpen zijn. De Geest van de Heere sleept ze niet op zo’n wijze voort, dat die hun de vrijheid van het bewustzijn en van het meester zijn over zichzelf ontnemen zou, zodat zij zonder wil Zijn drang zouden moeten volgen en zouden moeten zeggen: ik kan niet zwijgen, de Geest dringt mij, dat ik moet voortspreken; integendeel de profeet blijft de vrijheid om te spreken en te zwijgen naar de behoefte van de gemeente en naar het gebod van de orde en van de welvoeglijkheid. Gemis van orde, verwarring, zoals die noodzakelijk moest ontstaan als verscheidene profeten tegelijk wilden spreken, in plaats van elkaar betamelijk af te lossen, kan God niet tot oorsprong hebben en dus ook niet tot Zijn Geest als bewerker worden terug gevoerd.

Ook in de door God begaafde profeet moet steeds de door God verlichte en geheiligde rede de opperheerschappij behouden en de juiste manier bepalen, waarop de gave wordt toegepast. Des te minder heeft daarom een prediker van het Evangelie zonder de buitengewone profetengave het recht wanordelijkheden en onbetamelijkheden te verontschuldigen met het voorwendsel van onweerstaanbare aandrang van de Geest. (V.).

34. Dat uw vrouwen in de gemeenten zwijgen, want het is haar niet toegelaten, zoals u dat van uw kant heeft gedaan en bovendien nog wel op zo’n onbetamelijke wijze, als ik in

Hoofdstuk 11: 3-16 heb afgekeurd, in het openbaar te spreken, maar bevolen onderworpen te zijn, zoals ook a) de wet in Gen. 3: 16 zegt (1 Tim. 2: 12).
a) Efeze. 5: 22. Kol. 3: 18. Tit. 2: 5. 1 Petrus 3: 1.

Het spreken in het openbaar is een leiden en besturen, dat in tegenspraak is met de onderdanigheid, die van de vrouw betaamt. Nood breekt wet in zaken van kerkorde en daarom zegt Luther: "als het was, dat er geen man aanwezig was, dan zou een vrouw mogen optreden en prediken zo goed zij kon", maar anders is het geen vrouw geoorloofd in de gemeente te spreken. De algemene wil van God, die haar beveelt de man onderworpen te zijn, moet voor de vrouw sterker zijn dan een bijzondere drang of lust, waarbij de eigen geest zeker bedrieglijk werkzaam is.

Bijna altijd zijn er dweepachtige sekten, die zich aan het bevel van de Apostel niet storen.

35. En als zij in plaats van door voordrachten anderen te onderwijzen, zelf iets willen leren, laat haar thuis haar eigen mannen vragen en niet in de openbare vergadering met haar vragen (Luk. 2: 46) optreden; want het staat lelijk voor de vrouwen, dat zij in de gemeente spreken, al is het ook, dat zij zich op die in de tweede plaats genoemde manier daaraan schuldig maken.

Dat de vrouwen in een openbare vergadering ook niet door het opwerpen van vragen tot haar lering het woord mogen nemen (zoals het schijnt was uit voor velen het middel, om zich in het openbaar spreken in te dringen), integendeel dergelijke vragen thuis aan haar mannen, als deze Christenen zijn, moeten voorleggen, bevestigt de apostel daarmee, dat het spreken in een openbare vergadering voor een vrouw lelijk is. De vrouwen zetten zich daardoor op gelijke lijn met de mannen "vergetend de afhankelijkheid van haar echtgenoten". Van deze, of door bemiddeling van deze moest haar ten deel worden wat tot bevrediging van haar weetgierigheid nodig was, hetgeen tot het zuiver houden van de echtelijke betrekking van gewicht was, terwijl daarentegen een onmiddellijk, zelfs ook geestelijk verkeer met andere mannen in openbare vergaderingen ligt tot een storing daarvan aanleiding zou kunnen geven.

De plaats bevat tevens een vruchtbare wenk over de manier van huiselijke gemeenschap van de Christenen en over het priesterschap van de man in zijn huis.

36. Als u misschien zou menen dat andere gemeenten zich naar u moesten schikken, eer dan dat u haar voorbeeld zou moeten volgen en als zij dat niet wilden, u ten minste het recht zou hebben om uw eigen weg voor u te gaan, zeg mij dan: Is het woord van God van u uitgegaan? Zou u er aanspraak op kunnen maken een autoriteit voor andere gemeenten te zijn? Of is het tot u alleen gekomen, zodat u niet zou te letten hebben of het geheel van de gemeente van de heiligen?

Ouderdom en algemeenheid betekenen wel niets tegen Gods woord; maar menselijke kerkordeningen, die niet tegen het Evangelie strijden, maar ten dienste van het Evangelie gesteld zijn (bijvoorbeeld bepaalde feestdagen of godsdienstige plechtigheden) moet men zeker beschouwen als verbindend.

37. Als iemand meent een profeet te zijn, of met andere gaven geestelijk toegerust, die erkent dat hetgeen ik u schrijf, in dit hoofdstuk over het spreken met talen en over de profetie, door de Heere geboden zijn. Als hij werkelijk zo’n met de Geest begaafde is, moet hij wel snel tot

diezelfde overtuiging komen, omdat een geestelijk mens ook gemakkelijk onderscheidt en bekent bij duidelijke uiteenzetting, wat waar en recht is (Hoofdstuk 2: 15).

38. Maar als iemand onwetend is, dat hij meent niet tot die overtuiging te kunnen komen, die zij onwetend. Ik kan mij verder niet vermoeien om te trachten hem tot beter inzicht te brengen, omdat, als hij het niet erkennen wil, het vergeefse moeite zou zijn, waarom ik hem dan in zijn onwetendheid moet laten volharden (Hoofdstuk 11: 16. 1Co Openbaring 22: 11).

Met de woorden "als iemand meent een profeet te zijn, of geestelijk" keert de apostel terug in het verband van hetgeen hij van profeteren en spreken met talen heeft gezegd. Hij bedoelt met "profeet of geestelijk" uitdrukkingen, zoals hij die gevonden zal hebben in de brief van de gemeente en wat ze daarmee ook hebben willen zeggen, hem is het alleen daarom te doen dat ieder, die meent dat hij een profeet is, of een mens met een wonderbare geestelijke gave toegerust, datgene, dat hij schrijft, voor het woord van de Heere moest erkennen. Hij zegt echter "als iemand meent" omdat hij degenen in de gedachte heeft, waarvan hij tegenspraak voorziet een tegenspraak, die voor hem dan een bewijs is, dat zij zichzelf hoger stellen dan zij in werkelijkheid zijn. Nu verwacht hij van hen niet, dat zijn: "die erkenne enz. " gehoor zal vinden; zij moeten dan weten, dat hem zo’n niet erkennen vrij onverschillig is, omdat hij voortgaat: "is echter iemand onwetend, die zij onwetend", waarmee niet een werkelijk niet weten bedoeld is, maar het gedrag van iemand, die iets ongekend laat, omdat hij het niet weten wil.

Aan het slot van de laatste zin wordt in de grondtekst een lezing gevoegd, volgens welke men moet vertalen: "die zij geïgnoreerd", blijft buiten aanmerking, men let op hen niet, d. i. de gemeente behandelt hem ook als een onwetende en laat zich niet van hem opdringen als iets geestelijks en als wijs, wat toch slechts vleselijkheid en eigenzinnigheid is.

39. Zo dan, broeders, om tenslotte na de uiteenzetting van Hoofdstuk 12: 1 aan, de hoofdpunten, waarop het voor de gemeente aankomt, in twee vermaningen samen te vatten, ijvert om te profeteren en verhindert niet in vreemde talen te spreken. Terwijl u dus naar het eerste moet streven, moet u het tweede niet weren, als dit zich wil openbaren.

40. Laat dan bij uw godsdienstige samenkomsten, als ook overigens in uw gehele gemeenteleven, alle dingen eerlijk Pr 19: 11 op gepaste, welvoegelijke manier en met orde op de juiste tijd en in de juiste maat geschieden, zoals de regels van een goede inrichting dat eisen.

Het woord in vs. 38 gaat slechts enkelen aan; voor de gemeente vat de apostel de inhoud van zijn beantwoording van hun vragen, om die te besluiten, in twee woorden samen, zoals die in deze beide verzen worden gevonden.

Schijnt de onderrichting van de apostel, in deze verzen met zo grote uitvoerigheid gegeven, vooral die in Hoofdstuk 12 en 14 ons in deze tijd van minder gewicht en praktische betekenis, nadat de gaven, waarover daarin wordt gesproken in de gemeente zijn uitgeblust, toch behoudt zij grote waarde: 1) omdat zij ons een blik laat slaan in de toestanden van de eerste Christelijke gemeenten, in de rijke zegeningen hun toegeschonken, zowel als in de gevaren daaraan verbonden; 2) omdat het gemakkelijk is daarvan de gezegendste toepassing te maken op omstandigheden en toestanden, die nog voorkomen en menig woord ook onmiddellijk voor onze tijd past;

3) omdat zij ons een spiegel voorhoudt, waarin wij kunnen zien wat wij verloren hebben en een spoorslag is, om bij dringende behoefte te bidden, dat het ons teruggegeven mag worden, maar ook een waarschuwing bevat; om bij ons bidden wat minder waarde heeft niet gelijk te stellen met het wezenlijke, laat staan het hoger te stellen.

HOOFDSTUK 15

OVER DE OPSTANDING VAN DE DODEN

d. Nadat Paulus in de acht voorgaande Hoofdstukken vier vragen hem gedaan, over het huwelijk, over het eten van afgodenoffer, over het sluieren van biddende of profeterende vrouwen en over het spreken met talen beantwoord heeft, voegt hij nu aan de beide overige delen in Hoofdstuk 15 nog een derde toe. Dit heeft ten doel die gemeenteleden terecht te wijzen, die loochenden dat er een opstanding van de doden was. Dit Hoofdstuk staat echter niet in verband met enig gedeelte van de brief van de Corinthische gemeente, noch hangt samen met mededelingen, die de apostel over hun gevoelens ten deel waren geworden, zoals dat bij de zes eerste hoofdstukken het geval was, maar met hetgeen de apostel in zijn onmiddellijke omgeving te Efeze (2 Tim. 2: 17 v. Vgl. 1 Tim. 1: 20) opmerkte. Nu wist hij dat datzelfde in beginselen ook bij de Corinthiërs was en hij probeert die twijfel nu dadelijk hij het eerste opkomen in de kiem te verstikken.

I. Vs. 1-11 leggen voor de volgende uiteenzetting de grondslag, door de aanwijzing van de historische zekerheid van de opstanding van de Heere. Deze is een voornaam stuk van het Evangelie en zo van alle kanten door alle apostelen en de gelovigen van de eersten tijd, die voor een groot deel nog leven, verzekerd, dat het in geen deel kan worden aangetast, zonder de gehelen grondslag van de kerk te ondermijnen. De apostel mag zich verzekerd houden, dat ook zij, die de opstanding loochenen en die hij wil bestrijden, datgene, wat hij hier zegt, als juist zullen erkennen. Voordat hij er echter mee begint om te bewijzen, dat de loochening van een opstanding van de doden in haar wezen een loochening van de opstanding van Christus zelf is, laat hij hen eerst gevoelen, hoeveel bij die verloochening op het spel staat en van hoeveel zij zich beroven, die begonnen zijn die mening aan te kleven.

EPISTEL OP DE ELFDE ZONDAG NA TRINITATIS

Dat dit epistel voor deze zondag bepaald is, schijnt daarom geschied te zijn, dat het laatste stuk overeenkomt met het Evangelie van de zondag (Luk. 18: 9 vv.), omdat Paulus, hoewel hij een verheven apostel was en in zijn ambt meer had gearbeid dan al de anderen, toch niet roemt op zijn eigen werk als de trotse Farizeeër; als de arme zondaar belijdt hij zijn zonde en onwaardigheid en wat hij is schrijft hij alleen aan Gods genade toe, die hem, de vervolger, gemaakt heeft tot een christen en apostel.

Evangelie en epistel beantwoorden tezamen een en dezelfde vraag, als men ze bij elkaar neemt; beide teksten wijzen de weg tot de eeuwige zaligheid en wel op drievoudige wijze. Ten eerste wordt in de farizeeër een valse weg aangetoond, dat is de weg van de ijdele, opgeblazen eigengerechtigheid, die men liever een zekere weg tot eeuwige rampzaligheid moet noemen. Vervolgens wordt in het voorbeeld van de tollenaar de juiste weg tot zaligheid gehoord, nog wel eerst slechts in het algemeen, wat de hoofdzaak aangaat. Dat is de weg van de genade. Verlangen naar genade, honger naar genade, zoals bij de tollenaar wordt gevonden, is een morgenschemering van de eeuwigheid en een schoon begin, dat voortgang en een zalig einde profeteert. Het hoofdstuk toont ons de grote daden van God ter zaligheid en vervolgens hoe wij ons uit deze de zaligheid kunnen toe-eigenen en daarna de verhouding van onze werken tot de zaligheid. Zo stelt zij ons de weg van de zaligheid volkomen en duidelijk voor ogen.

Het zijn drie schitterende sterren, die onze tekst laat schijnen in het duister van de aarde: 1) De Schrift, de enige bron van alle openbaring; 2) Christus, de enige Heiland van de zielen; 3) genade, de enige weg tot redding.

De heerlijkheid van het Evangelie; wij zien die: 1) uit de grootheid van zijn gave; 2) uit de volheid van zijn inhoud; 3) uit de zekerheid van zijn getuigenissen.

Een herinnering aan drie grote weldaden van God; namelijk een herinnering daaraan hoe het gesteld is: 1) met het Evangelie;
2) met de prediking van het Evangelie; 3) met het geloof in de prediking van het Evangelie.

De levende Christus: 1) de inhoud van ons geloof; 2) de kracht van ons leven.

Herinneringen aan het Evangelie: 1) zij hebben betrekking op zijn belangrijke inhoud; 2) op zijn geloofwaardigheid; en 3) op onze verhouding er toe.

Door Gods genade ben ik dat ik ben: Ik ben 1) een mens en Zijn genade zal niet tevergeefs aan mij zijn, ik wil mijn zegen niet met voeten treden; 2) een Christen en Zijn genade zal niet tevergeefs aan mij zijn, ik zal mijn Christelijke staat niet voor een linzengerecht verkopen; 3) een arbeider in de wijngaard van de Heere en Zijn genade zal niet tevergeefs aan mij zijn, ik wil steeds toenemen in het werk van de Heere.

1. Voorts broeders, ik maak u, voordat ik overga tot de uiteenzetting, die dit hoofdstuk bevat, bekend het Evangelie, a) dat ik u bij mijn werkzaamheid te Corinthiërs verkondigd heb, dat u ook, toch u Christenen werd, elk voorzijn deel, aangenomen heeft, in hetwelk u ook nog in deze tijd staat.

a) Gal. 1: 11.

2. a) Waardoor u ook zalig wordt, als die tijd komt, waarin u het einde van uw geloof zult verkrijgen, als u het namelijk behoudt op zodanige manier als ik het u verkondigd heb; tenzij dan dat u tevergeefs geloofd heeft, als u het u ten minste niet weer gedeeltelijk heeft laten ontnemen, in welk geval u zeker niet meer bekwaam zou zijn, om het door mij gepredikte u juist voor te stellen.

a) Rom. 1: 16. 1 Kor. 1: 21.

Onder Evangelie moeten wij niet slechts verstaan de bekendmaking van de dood en opstanding van de Heere, maar in het algemeen de bekendmaking van de zaligheid in Christus, waaruit dan het "ten eerste" in vs. 2. de inhoud hier bedoeld, op de voorgrond plaatst.

De woorden: "dat ik u verkondigd heb, dat u ook aangenomen heeft, in hetwelk u ook staat, door hetwelk u ook zalig wordt", bevatten een trapsgewijs voortgaande opklimming van de verkondiging tot de aanneming, van deze tot standvastig vasthouden daarvan en hiervan tot de daardoor gewaarborgde zaligheid, even zo vele redenen voor de lezers, om het ontvangene niet weer los te laten, nadat het zo nauw met hen verenigd was.

Wat daarop verder in de tekst volgt, zijn harde en scherpe woorden en toch vriendelijk en zoet gesproken, zodat men ziet, hoe getrouw en vaderlijk hij het met hen meent en voor hen zorg

draagt. Hij wil zeggen: "u weet toch wat ik u gepredikt heb, als u zich dat maar herinneren en u daaraan houden wilde en niet door anderen u daarvan liet afvoeren. Hoor ook wat anderen prediken en u kunt daarmee vergelijken, hoe en in welke vorm ik het u gepredikt heb, tenzij dan dat u het niet bewaard heeft, maar het reeds heb laten varen en dus tevergeefs geloofd heb, wat ik toch niet hoop. " Hij spreekt als een vroom prediker, die het beste van hen wil hopen en toch bovendien bezorgd moet zijn. Hij wil hen dus tegelijk vertroosten, dat zij niet wanhopig worden en alhoewel zij bestreden worden en verleid om af te vallen, er zich weer aan vast houden; en tevens wil hij hen ook waarschuwen, dat zij niet zorgeloos mogen zijn, maar denken moeten, wat een gevaar en wat een schade hun wacht, als zij niet vasthouden aan hetgeen zij van hem hebben ontvangen. Als u zich niet aan het Evangelie houdt, zo verzekert hij hun en naar anderen luistert, dan heb ik tevergeefs gepredikt en u tevergeefs geloofd en alles is tevergeefs en verdorven, wat u te voren heeft gehad, doop en Christus, zodat u geen zaligheid te hopen heeft.

Men kan het zaligmakend Evangelie niet behouden, als men het niet behoudt zoals de apostelen het hebben verkondigd. Men kan niet in het evangelisch staatsie- en erekleed voor God bestaan, als men zijn geloof samenraapt uit lappen van het Evangelie en uit lompen van het oude verstandskleed.

3. Ten eerste wil ik u de hoofdpunten van mijn verkondiging, die voor hetgeen ik u in dit hoofdstuk wil voorhouden, van bijzonder gewicht zijn, in het kort noemen. Want ik heb jullie ten eerste overgegeven, hetgeen ik ook van degenen, die daarmee bekend waren, in het bijzonder van Ananias en de overige discipelen te Damascus (Hand. 9: 10 vv.), ontvangen heb, a) dat Christus gestorven is tot een verzoening voor onze zonden (Rom. 3: 23 vv. Gal. 3: 13. Hebr. 10: 12) naar de Schriften (Gen. 3: 15. Num. 21: 8 vv. Jes. 53: 4 v. Dan. 9: 26. Zach. 12: 10. Luk. 24: 25 vv.).

a) 1 Kor. 5: 7. 1 Petrus 2: 24.

4. En dat Hij is begraven (Jes. 53: 9. Hand. 13: 29) en dat Hij is opgewekt op de derde dag naar de Schriften (Joh. 2: 22; 20: 9. Jona 2: 1 v. Hos. 6: 2).

De apostel heeft de Corinthiërs vóór alles datgene meegedeeld wat tot de belangrijkste leerstukken behoort, namelijk de feiten van de dood en van de opstanding van Christus. Daarbij wordt door Lassenius opgemerkt: "Het allervoornaamste, dat geleerd kan worden, is Christus. Hij is het centrum van de hele Heilige Schrift en het gehele fundament van ons geloof, in het bijzonder Zijn dood voor onze zonde en Zijn opstanding tot onze gerechtigheid. Weet iemand alles en niet dit, dan is alle wijsheid dwaasheid en alle wetenschap onwetendheid. "

De bijvoeging: "hetwelk ik ook ontvangen heb", geeft de inhoud te kennen van zijn onderricht als een dat op dezelfde weg van geschiedkundige mededeling tot hem gekomen is, als waarop de Corinthiërs het hebben ontvangen. Er wordt toch hier gesproken over een geschiedkundig feit, dat hij niet door middel van menselijke verkondiging, maar door middel van wonderbare zelfopenbaring van Christus heeft leren kennen, zodat hij de door hem gepredikte boodschap van de genade, in zoverre die een boodschap is van de door hem erkende en aangenomene zaligheid, niet van mensen heeft overgenomen (Gal. 1: 11 vv.), maar waarvan de geschiedkundige gang van hen geleerd is, die vóór hem discipelen van Jezus zijn geweest. Evenals nu bij hen, op de getuigenissen van deze, die geschiedkundige feiten de inhoud zijn geworden van zijn geloof aan de Heere, dat door wonderbare openbaring is teweeggebracht,

zo kunnen ook de Christenen te Corinthiërs niet in het geloof aan de Heere staan, dan door Zijn getuigenis, waardoor zij gelovig waren geworden, de inhoud van hun geloof te laten blijven.

Dat Paulus tussen dood en opstanding uitdrukkelijk noemt, dat Christus ook begraven is, moet een bepaalde reden hebben. Het graf komt hier echter niet voor als de plaats van de dood, maar als de geheime plaats, waar het nieuwe leven ontkiemt. Aan het begraven worden, aan dat, wat in het graf met het lijk geschiedt, ergerden de Corinthiërs zich wel. Zij dachten dat de verrotting van het graf iedere hoop van de opstanding vernietigde; nu drukt Paulus er op, dat ook Christus vóór Zijn opstanding in het graf had gelegen. En zoals hij nu te voren er op gedrukt had, dat Christus om onze zonden was gestorven, zo zegt hij nu, in betrekking tot de opstanding, niet daarop de nadruk, dat zij tot onze gerechtigheid, maar dat zij op de derde dag geschied was. Daarmee wil hij zonder twijfel doen opmerken, dat Christus niet dadelijk van de dood was opgewekt, maar pas na verloop van een bepaalde tijd. En als nu al de tussentijd tussen dood en opstanding bij ons, met deze tijdruimte van drie dagen bij de Heere, als men met offers rekent, zeer weinig overeenkomst heeft, zo zijn toch die beide tussenruimten daarin volkomen gelijk, dat voor beide een dag voor God is gesteld, waarop zij eindigen.

5. En dat Hij na Zijn opstanding en wel op dezelfde dag Uit 28: 15 door Cefas a) is gezien, daarna door de twaalf (Luk. 24: 33 vv. Joh. 20: 19 vv.).

a) Hand. 10: 41.

Met dit vers eindigt de reeks van gezegden, die van de woorden in vs. 3 : "ik heb u ten eerste overgegeven, hetgeen ik ook ontvangen heb", afhangen en het is niet toevallig of onverschillig voor de zin, dat de verdere optelling van de verschijningen van de Opgestanen in zelfstandige zinnen geschiedt. Die, die nu worden gemeld, moeten niet worden genomen, zoals de vroeger genoemde, die bij de opstanding van Jezus, als bekendmaking ervan, behoren, als waren het bestanddelen van dat feit, die door de woorden: "hetwelk ik ook ontvangen heb" als een eenheid is voorgesteld. De apostel denkt niet aan deze als aan de feiten bij zijn evangelieverkondiging bericht; hij heeft het bij die eerstgenoemde verschijningen toen laten blijven, waardoor zij, die de Heere had geroepen om het fundament van Zijn gemeente te vormen, hetgeen toch van Cefas nog weer in het bijzonder kon worden gezegd, van Zijn opstanding verzekerd waren geworden.

De apostel zwijgt geheel van de vrouwen, alsmede van de Emmaüsgangers, die niet tot het getal van de apostelen behoren (Mark. 16: 9-13). Hij wil toch niet alle, maar alleen de hoofdklassen van de verschijningen en de hoofdgetuigen van de opstanding aanvoeren en zo spreekt hij ook verder niet van de openbaring aan de zee (Joh. 21: 1 vv.). Dat hij niet van de vrouwen sprak, daarin blijft hij aan zijn stelling getrouw (Hoofdstuk 14: 34 vrouwen in de gemeente zwijgen. " Is het een onbillijkheid jegens de vrouwen, als haar het optreden in het openbaar wordt ontzegd? Geschiedt dat niet om haar des te meer ongeschonden haar eigen en hoogst belangrijke werkkring te laten behouden, waarvan geen man haar plaats kan innemen? Ik bedoel de werkkring in het verborgen heiligdom van het huis, het eenvoudige en toch zo onmisbare bestuur in de schoot van het huisgezin. Wie kan, zoals zij, door op de juiste tijd te zwijgen en te spreken, met stille voorbede en fijne opmerkzaamheid, met een handelen zonder zich op te dringen, op het juiste uur doen, wat goed is? Zij zorgt voor haar huis, zo beschrijven reeds de Spreuken van Salomo (Spr. 31: 23) het werk van de deugdzame vrouw; zij zorgt voor haar huis, opdat haar man geprezen wordt in de poorten. En in de paasgeschiedenis hebben de vrouwen haar belangrijk ambt in de familiekring van de

discipelen van Christus; onder het volk en de volkeren treden echter alleen deze als getuigen op.

6. Daarna is Hij in Galilea op een berg Uit 28: 20 gezien door meer dan vijfhonderd broeders opeens (MATTHEUS. 28: 16 vv.), waarvan het meerderdeel nog over is en omdat sinds die tijd bijna 27 jaar zijn voorbijgegaan, sommigen ook zijn ontslapen ingeloof in de Opgestane en in de hoop van hun eigen toekomstige opstanding (MATTHEUS. 9: 24).

7. Daarna is Hij gezien door Jakobus 1) de ouderen, in een verschijning hem in het bijzonder ten deel geworden (MATTHEUS. 28: 20 No. 8), daarna door al de apostelen 2) te Jeruzalem, ten tijde van Zijn hemelvaart (Mark. 16: 14 vv. Luk. 24: 44 vv. Hand. 1: 4 vv. Mark. 16: 19 v.).

Hoogst waarschijnlijk hebben wij hier aan dezelfde Jakobus te denken, door wie de eerste van de algemene zendbrieven opgesteld is, de broer van de Heere, in de Apostolische kerk in hoge eer gehouden, met de bijnaam van de Rechtvaardige begroet en als martelaar van het ongeloof van de vijandige Joden gestorven. Hij was zo een van die broeders, die vroeger niet in Jezus geloofden (Joh. 7: 5), maar hoogst waarschijnlijk door deze afzonderlijke ontmoeting tot het geloof werd gebracht. Uit de vermelding van deze verschijning na die aan de vijfhonderd broeders en vóór die aan al de Apostelen, die laatste op de veertigste dag gesteld schijnt te moeten worden, heeft men niet zonder grond afgeleid, dat deze openbaring van de opgewekte Heer niet lang vóór zijn heengaan plaats gehad en zo mogelijk mee gestrekt heeft om de samenkomst van al de Apostelen aan de Hemelvaartsmorgen in stilte voor te bereiden. Hoe dit zij, ook hier treedt de verrezen Heiland in het beminnelijkst licht voor ons oog, waar Hij de levenslange miskenning door zijn broeders naar het vlees met een afzonderlijke openbaring aan de oudsten van hun vergeldt. Wat daarbij tussen Hem en Jakobus heeft plaats gehad moge met de sluier van het geheim zijn omtogen, genoeg, ook hier werpt Hij de eerlijke twijfelaar aan Zijn voeten neer en doet hem straks als getuige van Zijn verrijzenis opstaan. Aan dat éne ogenblik heeft Jakobus zelf, heeft het Godsrijk, heeft de hemel een winst te danken gehad, waarvan het volle bedrag zich alleen bij gissing berekenen laat. Het is slechts een enkele straal van de opstandingszon, die hier onze ogen verkwikt, maar ook bij dat nevelig licht treedt weer de gestalte van de Verheerlijkte in uitlokkende glans voor ons oog en wordt het ons vergund te aanschouwen, wie Hij is voor twijfelmoedigen, maar oprechten van hart.

De evangeliën berichten ons niets van de verschijning, die aan meer dan 500 discipelen op eenmaal ten deel geworden is. Men mag echter aannemen, dat de plechtige openbaring op de berg in Galilea bedoeld is. Alhoewel Paulus door de hemelse verschijning, die hem ten deel gevallen is, gewijd was tot een getuige van de Opgestane, heeft hij het toch niet versmaad nauwkeurig onderzoek te doen bij hen, die het van het begin zelf gezien hebben (Luk. 1: 2 v.) en zo weet hij nog zeker, dat de meesten van die meer dan 500 broeders nog leefden. Een Andronikus en een Junius (Rom. 16: 7) kunnen onder dit getal van broeders geweest zijn en het is de vreugde van Paulus geweest, op zijn reizen in het Joodse land en in de landen van de heidenen deze ooggetuigen van de opstanding die nog leefden, op te zoeken, door hen verkwikt te worden, terwijl hij tevens hen, die door vervalsers van het Evangelie op een dwaalspoor gebracht waren, op die krachtige getuigen wees, die God niet zonder liefdevolle bedoeling zolang in leven liet.

Een latere verschijning van de opgestanen Heer, die nergens elders in het Nieuwe Testament vermeld wordt, werd Jakobus ten deel. Omdat in de daarop volgende zin niet gezegd wordt:

"daarna door de apostelen", maar "door alle apostelen" is Jakobus een van de apostelen geweest. Hem werd pas een afzonderlijke openbaring ten deel, bij die verschijning, die bovendien de apostelen ten dele werd was hij ook tegenwoordig. Zeker was ook daar Matthias wel tegenwoordig, die toch volgens Hand. 1: 21 v. ook een getuige van de opstanding met de overige apostelen moest zijn als een zodanige, die al de tijd bij hen was geweest, die de Heere Jezus onder hen uit- en ingegaan was, van de doop van Johannes tot op de dag, dat hij in de hemelvaart van hen werd genomen. Daarom wordt hier de uitdrukking "apostelen" gebruikt, terwijl in vs. 5 sprake was van de "twaalf", waaraan Judas Iskarioth ontbrak en waarvan bij de daar bedoelde verschijning ook Thomas zich had afgezonderd gehouden; maar de uitdrukking is daar de ambtsnaam van de engere discipelenkring (Luk. 18: 31), zonder er op te letten of het eigenlijke getal vol was of niet, terwijl nu de apostelnaam gebruikt moet worden, die ook nog twee andere omvat dan de oorspronkelijke twaalf. Trad Matthias in de kring van de laatsten in de plaats van Judas, dan staat Paulus zelf buiten die kring als dertiende apostel, die voor de heidenwereld bestemd is. Over de openbaring hem ten deel geworden gaat hij dan in het volgende spreken.

8. En ten slotte door allen, door alle apostelen, is Hij, nadat Hij reeds enige jaren in de hemel verhoogd was, ook a) door mij als van een ontijdig geboren, op de weg naar Damascus, gezien (Hand. 9: 3 vv. ; 22: 6 vv. ; 26: 13 vv.

a) Hand. 23: 11. 1 Kor. 9: 1. 2 Kor. 12: 2.

9. Een ontijdige geboorte nu noem ik mij in vergelijking met de overige apostelen opzettelijk. Want ik ben de minste van de apostelen, die niet waardig ben een apostel genoemd te worden, evenals een ontijdige geboorte in vergelijking meteen gewoon voldragen kind eigenlijk nog niet waard is een mens te heten. Ik ben niet waard die erenaam te dragen, a) omdat ik de gemeente van God vervolgd heb (Efeze 3: 8. 1 Tim. 1: 15

a) Hand. 8: 3; 9: 1; 22: 4; 26: 9.

Paulus voert de hemelvaart van Christus wel niet woordelijk aan, maar toch is zij wat de kracht aangaat vervat in de verschijning, die hemzelf ten deel viel; want evenals Stefanus de hemel geopend zag en de Zoon des mensen staande ter rechterhand van God (Hand. 7: 55), zo omscheen hem een licht van de hemel.

Het gevoel van het groot geluk: verwaardigd te zijn met een verschijning van de Opgestane, wekt bij de apostel diepe ootmoed op, die steeds gevoed werd door het smartelijk bewustzijn eens de gemeente te hebben vervolgd. Hij spreekt daarom het sterk gevoel van zijn onwaardigheid uit, zeggende dat hij als een ontijdige geboorte was. Wat hij daarmee wilde zeggen blijkt duidelijk uit het volgende vers, dat hij namelijk in diezelfde mate geringer, onwaardiger was dan de andere apostelen, als het te vroeg geboren kind bij het voldragene achterstaat.

Hoe dieper Paulus zich buigt, zodat geen tegenstander hem meer vernederen kon, des te sterker laat hij ook nu vervolgens de andere kant op de voorgrond treden, de heerlijke werking van de genade in hem en door hem.

Hij wil zijn apostolisch ambt onverkleind hebben, omdat God door hem meer heeft gewerkt; om die partijhoofden moet hij hier zijn roeping verheffen.

De meerdere werkzaamheid van Paulus heeft voor een groot deel haar grond in de omstandigheid, dat de Joden zich verhardden tegen hun roeping; terwijl toch de twaalf voor deze bestemd waren, moest daardoor hun werkkring beperkt worden Joh 21: 18.

10. Maar door de genade van God ben ik dat ik ben, namelijk ook een apostel van Jezus Christus, de Opgestane (Gal. 1: 15 v.) en Zijn genade, die aan mij bewezen is, is, wat het begeerde gevolg aangaat, niet ijdel geweest, maar integendeel zeer vrucht aanbrengend en werkzaam. Ik heb het licht niet onder een korenmaat gesteld, maar ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen, dan alle apostelen tezamen; maar niet ik door mijn eigen kracht heb zoveel vruchten gedragen (Rom. 15: 18), maar de genade van God, die met mij is. Zo is een miskenning van mijn apostelschap, zoals velen van u zich daaraan hebben schuldig gemaakt (Hoofdstuk 4: 3), niet zozeer een verlaging van mijn persoon als wel van de genade van God, die mij ten deel is geworden en die met mij is.

De genade van God aan hem bewezen is niet zonder uitwerking gebleven. Meer dan de andere apostelen heeft hij als apostel van de heidenen gearbeid, meer, niet wat betreft de aangewende inspanning en de betoonden ijver, maar wat betreft de verkregen vrucht.

Ik heb geen zo dwaze ootmoed, dat ik de mij verleende gaven van God zou verloochenen. Van mijzelf heb ik zeker genoeg, wat mij kan verootmoedigen en in het stof buigen, maar over en in God moet ik roemen, over Zijn gaven blij zijn, juichen, triomferen en roemen.

De heilige Paulus is volgens onze tekst gelijk aan de tollenaar en aan de farizeeër in het zondagsevangelie schijnbaar gelijk en kan toch ook weer met geen van beiden vergeleken worden, als men hem nauwkeurig beschouwt. Als hij zegt: "ik ben de minste van de apostelen, die niet waardig ben een apostel genoemd te worden, omdat ik de gemeente van God vervolgd heb", de klinkt dat toch altijd nog zo, dat men hoort, Paulus is en blijft een groot apostel. Hij belijdt grote en zware zonden en noemt ze meer met name dan de tollenaar. Hij slaat ook geestelijk op zijn borst en acht zijn hele vorige leven, reeds om die éne zonde, dat hij de gemeente van God vervolgd heeft, als zonder waarde en veroordelingswaardig. Paulus staat daarmee naast de tollenaar, nog voordat wij uit zijn mond hebben vernomen hoe hij de goddelijke genade prijst, waarop zich toch ook de tollenaar beroept. De gelijkheid van Paulus met de tollenaar is duidelijk zichtbaar, maar klinkt het ook niet weer farizees, als hij zich met de andere heilige apostelen, dus niet zoals de Farizeeër met dieven, rovers, echtbrekers en tollenaars vergelijkt en dan als resultaat van zijn vergelijking verkrijgt, dat hij meer gearbeid had dan zij allen, dat hij dus de grootste, verhevenste, gezegendste mensen in vrucht en zegen en goede werken overtrof? Dat schrijft hij zo rondweg aan de gemeente, aan het praatzieke volk van de Corinthiërs, vanwaar het wel verder en de twaalf zelfs ter ore zal komen, wat de apostel van de heidenen van zichzelf in vergelijking met hen oordeelt! Waarlijk Paulus zegt meer van zichzelf dan de Farizeeër van zichzelf zei en zijn eigen roem overtreft bijna de eigen roem van alle mensen. Ook is zoals bekend is, deze plaats, waar Paulus zich beroemt, niet de enige. In 2 Kor. 11 kan men vinden, hoe hij na enige tijd, dus na een tijd van nadenken en zonder berouw iets dergelijks van zich zegt. En toch is Paulus geen Farizeeër meer, ook niet met de Farizeeër te vergelijken. De gelijkheid met de tollenaar blijft hem bij, al is de tollenaar hem niet gelijk, omdat wij van diens werk en lijden in het rijk van God niets weten. De gelijkheid met de Farizeeër valt toch, hoe onmogelijk dat een ogenblik scheen, geheel en al weg, ja volkomen en tot het laatste en wel door een enkel woordje, namelijk door het woordje, dat tollenaars en apostelen, arme zondaars en geheiligde discipelen van Christus in gelijke mate prijzen, door het woordje genade: "door Gods genade ben ik dat ik ben en Zijn genade aan mij is niet ijdel geweest". De Farizeeër pronkt met een

gelaat bleek van het vasten en met de rijke tiendenwagen, die hij zelf opzettelijk brengt, niet anders dan in treurige eigengerechtigheid. De tollenaar gevoelt zich arm en zonder eigen gerechtigheid, maar ook arm aan Gods gunst en verlangt naar genade, naar de genade van de vergeving. De apostel daarentegen komt met het dankoffer van een heerlijk rijk leven vol van lijden zonder vergelijking, maar - het is niet de roem van de hoogmoed, die u van hem hoort, maar een ware, diepgevoelde belijdenis van een dankbaar hart. Niet opgeblazen, maar neergebogen door genade, niet hovaardig en vol trotsheid, maar met ootmoedige tranen van berouw, in het aandenken aan onvergetelijke zonden, vergelijkt hij zich met de grootste mensen en geeft God de eer, die hem, de grootste zondaar, uit genade tot de grootste heilige heeft gemaakt, opdat niet alleen de prediking van Paulus, maar ook het leven en het werk van Paulus aan alle Joden en heidenen de weg van de zaligheid mocht aanprijzen, waarop men van zo'n diepte tot zo'n hoogte van leven, werken en heiligheid kan komen.

11. Hetzij dan ik, die als dienaar van het Evangelie optreed, hetzij hen, de andere apostelen, zo, zoals boven (vs. 3 v.) is gezegd, prediken wij en zo, dat u onze prediking heeft vernomen en aangenomen, heeft u geloofd.

Nadat Paulus tussen zichzelf en de apostelen de vergelijking gemaakt heeft, zich in vs. 8 en 9 achter en in vs. 10 echter vóór hen geplaatst heeft, verenigt hij zich met hen in het bezitten van hetzelfde recht en in het een object en de ene inhoud van hun roeping.

Of hij of de overige apostelen prediken, wat de feiten in vs. 8 vv. meegedeeld aangaat, predikt de een zoals de ander en op grond van deze prediking hebben zij het geloof aangenomen. Dat zij het echter hebben aangenomen, is zelf reeds een beweegreden, om het nu niet lichtzinnig op te geven en te verloochenen.

II. Vs. 12-31. Uitgaande van het feit, dat Christus van de dood was opgestaan, spreekt de apostel nu dadelijk over de bewering in de gemeente te Corinthiërs, dat er geen opstanding van de doden zou zijn. Hij wijst aan, hoe deze bewering, als zij recht had, het feit zelf zou vernietigen en daarmee alle Evangelieprediking; dat dit het daardoor te schande zou maken (vs. 12-19). Daarop handelt hij verder over de noodzakelijkheid, dat op de opstanding van Christus een opstanding van de doden volgen moet, alsook over de orde, waarin dat feit zal plaats hebben en hoe dat het einde aller dingen het laatste doel heeft (vs. 20-28). Vervolgens leert hij nog de Corinthiërs, wat een invloed het wegvallen van het uitzicht op de opstanding van de doden op het Christelijk leven zou moeten uitoefenen, terwijl hij deze afdeling sluit met een ernstige waarschuwing (vs. 29-34).

12. Als nu, zoals dat, volgens hetgeen zo-even opgemerkt is (vs. 11) een uitgemaakte zaak is, Christus overal waar het Evangelie van Hem wordt gehoord, gepredikt wordt, in het bijzonder in dit opzicht, dat Hij uit de dood opgewekt is (Hand. 1: 22; 2: 24; 3: 13 vv. ; 4: 2, 10; 5: 30; 10: 39vv. ; 10: 30 vv. ; 17: 3, 31; 23: 6; 26: 8, 23), waarom zeggen sommigen onder u, dat er geen opstanding van de doden is, dat er onmogelijk zo een zou kunnen bestaan?

13. En als er geen opstanding van de doden is, zodat het werkelijk zo was als die enkelen beweren, dan is Christus ook niet opgewekt. Dit is een besluit, dat zij zelf wel niet trekken, omdat zij integendeel aan dat feit vasthouden, maar dat ik nu tegenover hen trek, opdat u ziet welke gevolgtrekkingen uit die bewering van u voortvloeien.

14. En als, zo besluit ik verder, Christus niet opgewekt is, dan is onze prediking, die van de apostelen en dienaren van het Evangelie, zoals ik dat woord vroeger (vs. 3 vv.) in zijn

voornaamsten inhoud herhaald heb, ijdel, zodat wij beter hadden gedaan ons de moeite te besparen en ijdel is ook uw geloof, waarmee u onze prediking heeft aangenomen (vs. 1), zo geheel zonder grond, dat u beter had gedaan u daarmee volstrekt niet in te laten.

15. En zo worden wij Apostelen met ons prediken van onze kant ook bevonden valse getuigen van God, dat nog veel erger is dan dat wij nietige, ijdele woorden zouden spreken (Hand. 17: 18). Wij worden dat, want wij hebben van God getuigd en Hem in dat geval iets onzinnigs laten zeggen, dat Hij Christus opgewekt heeft, die Hij toch, als de zaak zo was, als sommigen zeggen, niet heeft opgewekt, als namelijk (vs. 12) de doden in het algemeen niet opgewekt worden.

16. Want, dit is zeker, als de doden niet opgewekt worden, dan is, volgens de natuurlijke gevolgtrekking in vs. 13 reeds gemaakt, ook Christus niet opgewekt.

17. En als Christus niet opgewekt is, dan is, om u ten opzichte van uw toestand eveneens nog iets ergers dan het in vs. 14 gezegde te doen gevoelen, uw geloof tevergeefs, omdat het u niet alleen niets heeft aangebracht, maar u zelfs schade door valse vertroosting heeft berokkend (vgl. het "ijdel" in Tit. 3: 9). Heb ik u de vergeving van uw misdaden verzekerd, het is ijdel geweest, als mijn prediking leugen was, dan bent u nog in uw zonden.

18. Zo zijn dan ook verloren die in Christus ontslapen zijn in de hoop, door Hem weer uit de doodsslaap opgewekt te worden. Zij zijn verloren, in zoverre zij om de zondeschuld, die nog altijd op hen kleeft een prooi van de eeuwige dood zijn geworden.

19. Als wij, Christenen, alleen in dit leven op Christus hopend zijn en niet van een andere wereld de vervulling van onze hoop te wachten hebben, dan zijn wij de ellendigste van alle mensen. Om hetgeen wij hoopten hebben wij zoveel moeten ontberen, dat anderen genieten en aan de andere kant hebben wij zoveel van anderen moeten verdragen en zouden wij van geen beter deel dan zij verkrijgen, maar eveneens een prooi worden van het verderf van de dood?

De hele rede van de apostel wijst aan, dat het feit van Christus opstanding geen zaak was, die te Corinthiërs bestreden werd. Daarom kan hij van die zo goed verzekerde inhoud van de apostolische prediking, waarvan hij vroeger sprak, uitgaan en de tegenstanders daarmee weerleggen, dat hun bewering consequent leiden moest tot ontkenning van dat feit en daarmee tot opheffing van de helen staat van de Christen.

De loochening van de opstanding uit de dood, waaraan sommigen onder de Corinthiërs zich schuldig maakten, kan zeker niet uit het Sadduceïsme worden afgeleid, want anders zou Paulus die uit het Oude Testament hebben weerlegd, evenals de Heere in MATTHEUS. 22: 23 vv Zij hing samen met het Grieks-filosofische scepticisme (vgl. Hand. 7: 32) en het gnostisch spiritualisme was misschien verwant met de bewering van Hymeneüs en Filetus in Klein-Azië een bewering, die als de kanker voortvreet (2 Tim. 2: 17 vv.), dat de opstanding van de doden reeds geschied was.

Zij, die een gnostisch-spiritualistische richting waren toegedaan, konden zich gemakkelijk ergeren aan de opstanding van het vlees, waarin zij meenden, dat een grof materialisme gelegen was. Zij namen nu evenals Hymeneüs en Filetus de opstanding in geestelijke zin, terwijl zij de geestelijke levendmaking van de wereld, door Christus teweeggebracht, voor de beloofde opstanding beschouwden, de lichamelijke opstanding voor Joods-materialistisch en

zij geloofden alleen in een voortleven van de geest zonder materiële omkleding, in welke verbinding met de geest zij waarschijnlijke een bezoedeling zagen.

Terwijl nu Paulus de verderfelijke gevolgen ontwikkelt, die uit zo’n loochening van de opstanding voortvloeien, treedt als de voornaamste dadelijk op de eerste plaats: die de opstanding van de doden loochent, die loochent ook de opstanding van Christus, die vernietigt echter evenzeer het geloof in de gehele verlossing, als het de getuigenis van de apostelen in het algemeen van kracht berooft. (V.).

Van vs. 13 af leidt de apostel die mensen door een rij van slotredenen, die door het verder leidende "maar" worden ingeleid en aan elkaar verenigd worden, met hun bewering ad absurdum. De eerste gevolgtrekking berust op de grondstelling: heft men het algemene op, dan is ook het bijzondere opgeheven. Christus was toch ook een dode geworden en was naar zijn wezen van de overige mensen niet onderscheiden (vs. 21). Zo zou het dan onmogelijk zijn geweest, dat, nadat Zijn lichaam, het lichaam van Zijn vlees (Kol. 1: 22) was gedood, Hij weer was opgestaan, als lichamelijk herleven van lichamelijk gestorvenen een onmogelijkheid was. Zonder de opstanding van Christus, zo zet Paulus de reeks van gevolgtrekkingen van vs. 14 voort, wat zijn wij, de apostelen, dan met onze prediking en wat bent u met uw geloof! (vs. 11). Over het eerste spreekt dan vs. 15 en 16 nader, over het laatste vs. 17-19

Waarom de Christenen in het geval, vs. 19 gesteld, waar de woorden eigenlijk luiden: "zijn wij slechts mensen, die in dit leven op Christus hopen en onze hoop daarmee eindigt en in de dood blijkt dwaling te zijn", ellendiger zijn dan alle mensen, blijkt uit plaatsen als Rom. 8: 18. 2 Kor. 5: 17. 1 Petrus 4: 12 vv. Een leven vol zelfverloochening en daarna een sterven, dat alle hoop uitblust, is nog treuriger dan het leven van de wereld, wier kinderen zich ten minste deze dagen op aarde zo aangenaam maken als zij kunnen. Daarmee is niet, zoals een spottend dichter zegt, al het geluk van de Christen in de toekomst verplaatst, terwijl hij voor deze tijd zonder iets is; het Christendom heeft in deze tijd zijn verheven goederen, die de wereld niet kent. Dat die echter in zo nauw verband staan met de toekomst, waarop men hoopt, dat als die toekomst wegvalt ook deze goederen zelf aangetast zijn en niet kunnen worden behouden, blijft even zeker. De gehele redevoering in vs. 12-19 heeft de bedoeling om, was het mogelijk, de dwaling weg te nemen, alsof het mogelijk was van het Christelijk geloof en van de Christelijke belijdenis een stuk vast te honden, als men de opstanding loochende, de grondsteen, waarop het gebouwd is. (Rom. 1: 4). Daarin juist vergisten zich de bestrijders van de opstanding te Corinthiërs en anderen, dat zij ondanks hun dwaling meenden het Christendom te kunnen vasthouden. Paulus wijst aan, hoe volstrekt onmogelijk dit is.

Omdat ieder Christen moet geloven en belijden, dat Christus is opgestaan, is hij er snel toe te brengen, dat hij ook de opstanding van de doden moet aannemen, of hij moet het hele Evangelie en alles, wat men van Christus en van God predikt, tezamen verloochenen; want alles hangt als een keten tezamen, dat, als een artikel blijft, alle blijven.

Tot het allertreurigste heeft in vs. 19 de keten geleid, die aan de zin hangt: er is geen opstanding van de doden. Daarentegen draait nu de apostel de zaak om en besluit hij uit de opstanding van Christus, die werkelijk heeft plaats gehad, triomferende tot de opstanding van de Christenen.

20. Maar nu is het niet aldus, dat wij Christenen alleen in dit leven op Christus hopend zijn en dat zij, die in Hem ontslapen zijn, verloren zouden zijn. Het tegendeel is waar, a) Christus is, volgens de zekere en eenstemmige getuigenis van die velen, aan wie Hij Zich heeft

geopenbaard (vs. 5 vv.) opgewekt uit de doden; en is daardoor de eersteling (vgl. Hand. 26: 23. Kol. 1: 18. Openbaring 1: 5) geworden van degenen, die ontslapen zijn, zodat ook deze op hun tijd uit de doodsslaap zullen ontwaken en zich tot een nieuw leven uit het graf zullen verheffen.

a) 1 Petrus 1: 3.

Het hele gebouw van het Christendom rust op het feit, dat Christus is opgewekt uit de doden, want als Christus niet opgewekt is, dan is onze prediking ijdel en ijdel is ook uw geloof; dan bent u nog in uw zonden. De Godheid van Christus heeft haar zekerste bewijs in Zijn opstanding, omdat Hij krachtig bewezen is te zijn de Zoon van God, naar de geest van de heiligmaking, uit de opstanding van de doden. Het zou niet onredelijk zijn om aan Zijn Godheid te twijfelen, was Hij niet opgewekt uit de doden. Daarenboven hangt de soevereiniteit van Christus van Zijn opstanding af; want daartoe is Christus ook gestorven en opgestaan en weer levend geworden, opdat Hij over doden en levenden beiden heersen zou. Ook is onze rechtvaardigmaking, deze kostbare zegening van het verbond, met Christus' glorierijke overwinning over dood en graf nauw verbonden; want Hij werd overgeleverd om onze zonden en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking. Nog meer zelfs: onze wedergeboorte is verbonden aan Zijn opstanding, want wij zijn wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. En onze opstanding op de laatste dag rust zeer zeker daarop, want als de Geest van degene, die Jezus uit de doden opgewekt heeft, in u woont, dan zal Hij, die Christus uit de doden opgewekt heeft, ook uw sterfelijke lichamen levend maken door Zijn Geest, die in u woont. Als Christus niet is opgestaan, dan zullen wij ook niet opstaan; maar als Hij is opgestaan, dan zijn wij, die in Christus zijn ontslapen, niet verloren, maar zullen uit het vlees God aanschouwen. Aldus gaat de zilveren draad van de opstanding door al de zegeningen van de gelovigen heen, van zijn wedergeboorte af naar boven, tot zijn eeuwige heerlijkheid en verbindt ze tezamen. Op welke hoge waarde zal hij dit heerlijk feit schatten en hoe zal hij zich verheugen dat het boven allen twijfel vaststaat, dat nu Christus is opgewekt uit de doden.

21. Want omdat a) de dood door een mens is (Gen. 3: 19), zo is ook volgens de orde van het heil door God gesteld, de opstanding van de doden door een mens (Rom. 5: 12-18). Het kwaad, door een menselijke bewerker ontstaan, moest ook weer door een worden weggenomen en in het tegendeel veranderd.

a) Gen. 2: 17; 3: 6.

22. En deze door God gestelde orde, die reeds in beginsel is volbracht, zal op zijn tijd tot volle vervulling komen. Want zoals zij allen in Adam, ten gevolge van hun verwantschap met hem, sterven, zo zullen zij, bij wie een dergelijke gemeenschap met de Heere gevonden wordt, ook in Christus allen levend gemaakt worden. Dit heeft zeker voor hen, die Zijn zaligheid hebben verworpen, ook een keerzijde, namelijk een opstanding ten oordeel (Joh. 5: 28 v.).

De apostel heeft aangetoond welke gevolgen het hebben zou, als de opstanding van Christus niet werkelijk had plaats gehad, aan de ene kant voor de apostolische prediking en het Christelijk geloof wat de inhoud aangaat en dienvolgens voor de getuigenis van de eerste; en aan de andere kant voor de waarde van de Christelijke staat. Hij keert nu tot de vroeger bewezen werkelijkheid van de opstanding van Christus terug om aan te tonen, dat met haar een opstanding van de doden is gegeven, die dus moet geloofd worden door ieder, die in de

opstanding van Christus gelooft. Was hij tot hiertoe uitgegaan van de stelling, dat Christus opstanding niet kon hebben plaats gehad, als de opstanding van de doden een onmogelijkheid was, zo stelt hij nu als uitgangspunt voor het volgende in vs. 20 de stelling, dat de opstanding van Christus, die werkelijk en waarachtig gebeurd is, de opstanding is van een eersteling van de ontslapenen. Aan het begrip van een eersteling is dat van een oogst verbonden, van hetgeen volgen moet. Is nu Christus als eersteling van de ontslapenen van de doden opgestaan, dan is een opstanding van de doden te wachten, die tot de Zijnen in betrekking staat als de gehele opbrengst tot de eerste vrucht, waarmee die oogst begint. Dat het nu zo gelegen is met de opstanding van Christus, wordt in vs. 21 verklaard. Met een "want omdat" begint de apostel te wijzen naar het feit, dat het een mens was, door wie de dood aanwezig was en hij voegt er bij, dat het eveneens een mens is, waardoor de opstanding van de doden wordt teweeg gebracht. Hierdoor licht hij de zaak toe op een wijze, dat men ziet hoe het in de orde van zaken lag, als de opstanding van de doden met de opstanding van de mens Christus was begonnen. De zin in vs. 22 begonnen met "want", toont dan de werkelijkheid van hetgeen zo-even was aangewezen als liggende in de orde van de zaken en wel zo, dat werkelijk door Christus een overeenkomstige levendmaking van allen te wachten is, die in Hem haar grond heeft, evenals het sterven van allen door Adam is. Het eerste is een feit, dat niet alleen met het tweede te vergelijken is (Rom. 5: 12), maar de verhouding van Adam en van Christus, de eerstgeschapen en de Middelaar, de eerste en de Vernieuwer van de mensheid, brengt het mee, dat van de laatste een gelijksoortige werking tot zaligheid uitgaat, als van de eerste tot ellende. Als nu in de persoon van de ene een sterven van allen zijn grond heeft, hoe zou dan niet aan de kant van de anderen dit ermee overeenkomen, dat een levend maken van allen plaats heeft, dat in Zijn persoon zijn grond heeft? Het is toch ook op zichzelf niet wonderbaarder, dat een dode levend wordt, dan dat een wezen met leven geschapen sterft! Het "allen" kan hier geen moeilijkheid veroorzaken, als werd daarmee een opstanding tot zaligheid aan alle mensen zonder onderscheid beloofd; want er wordt niet gezegd dat de algemene levendmaking een levendmaking van allen in Christus zal zijn, maar dat in Christus de grond is tot een levendmaking van allen, die dan, zoals vanzelf spreekt, alleen in zoverre allen geldt, als Christus ze in Zich en met Zich verenigd heeft.

De uitdrukking "eersteling van degenen, die ontslapen zijn", is een treffend beeld van de oogst en zijn eerstelingen, waarmee de opstanding als een nieuwe, meer volkomen levensontwikkeling uit de schoot van de aarde vergeleken is. Het beeld geeft niet slechts te kennen de eersten van de opgestanen wat de tijd betreft, maar ook wat de waarde en werking aangaat. Denkt men aan de eerstelinggarve op het Paasfeest, die op de dag na de eersten Paassabbat de Heere bewogen werd, om daardoor de zegen van de oogst te wijden (Lev. 23: 10 vv.), dan ligt in die uitdrukking tevens het begrip van het door God geheiligde en gezegende, maar ook van het heiligende en zegenende onderpand in de eerstelinggarve voor de verdere oogst, van de broeders, die met en na Christus opstaan. Daar de brief geschreven werd omstreeks Pascha (Hoofdstuk 5: 6 vv.) lag de toespeling voor de hand.

Als Paulus zegt: "allen zullen in Christus levend gemaakt worden", dan kan daarmee alleen gezegd zijn, dat de kracht, die van Christus uitgaat, even ver reikt als de werking van Adam. Er is in Christus geen gebrek, de band van de gemeenschap met Hem is niet zwakker, zodat de overwinning in Hem zich niet zover zou kunnen uitstrekken, als de nederlaag in Adam. Bij Adam wordt de kring, tot zoverre de werking van de dood, die van hem uitgaat, reikt, gesloten door het natuurlijk verband van de vleselijke afkomst en die omvat alle mensen zonder uitzondering. Bij Christus wordt die daarentegen gesloten door de band van het geloof, die ons tot leden maakt van Hem, die het Hoofd is.

23. Maar een ieder in de lange rij van degenen, die tot de opstanding komen, in zijn orde, die orde een drievoudige is; de eersteling Christus opent natuurlijk de rij (Kol. 1: 18). Zijn opstanding is reeds een feit. Daarna komt de afdeling van degenen, die van Christus in een geheel bijzondere zin (Openbaring 20: 4 v.) zijn, in Zijn toekomst, als Hij zal komen om Zijn rijk op aarde in heerlijkheid op te richten (Hand. 1: 6; 3: 20 v.).

24. Daarna, na een tussenruimte zal het einde zijn van het gehele ontwikkelingsproces van de gehele geschiedenis (1 Petrus 4: 7), wanneer Hij het koninkrijk aan God en de Vader (Rom. 15: 6) zal overgegeven hebben; en dat doet Hij, a) wanneer Hij zal teniet gedaan hebben alle God vijandige heerschappij en alle God tegenstrevende macht en kracht in de hogere zowel als in de lagere geestenwereld (Openbaring 20: 7 v.)

a) 1 Kor. 2: 6.

Uitgaande van het successief plaats hebben van de opstanding opent de apostel de blik in de laatste voltooiing van de goddelijke oekonomie, in het einde van de wegen van God. In de eerste plaats worden de verschillende momenten van de levendmaking van allen, die in Christus haar grond heeft, voorgesteld en worden zij, die opgewekt zullen worden in de verschillende punten van de tijd, als onderscheiden afdelingen voorgesteld, terwijl ieder zich in een van deze bevindt. Christus gaat vooraan, die als eersteling van degenen die ontslapen zijn, het eerste lid of de eerste afdeling vormt in de rijen van hen, die levend gemaakt moeten worden en ze als Heer geleidt. De eerstvolgende afdeling na Christus maken zij uit, die Christus toebehoren. Het tijdpunt, waarop zij levend gemaakt worden is de paroesie van Christus ("Zijn toekomst, als Hij Zijn macht zal openbaren tot oprichting van Zijn rijk na vernietiging van de anti-christelijke macht, want met deze openbaring van macht is de eerste opstanding verbonden (Openb. 20: 5). "Het einde" moet niet gedacht worden als onmiddellijk zich aansluitend aan deze gebeurtenis. Onder "het einde" moet in dit verband bepaald het slot van de opstanding worden verstaan, een moment, dat overigens samenvalt met het einde van de wereld, met het hele opheffen van deze ontwikkeling van de wereld, met het intreden van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Bij dit einde heeft de overgave van het rijk door Christus aan God de Vader plaats. De indirect heerschappij van God, het bestuur van de Zoon, de Godmenselijke Koning, de volkomen plaatsbekleder van God, dat een voortdurende strijd met vijandige machten en een voortgaand inleiden in de onderdanigheid onder God in de kracht van de teweeg gebrachte verzoening en verlossing meebrengt, houdt dan op. De absolute, onmiddellijke Godsregering, wanneer de Zoon het universum de Vader overgeeft, als dat Hem zonder enige tegenstand onderworpen is, een rijk waarin Hij rustig besturen kan, nadat de Zoon, die in de ontwikkeling in de strijd zich heeft begeven, zich van al wat tegenstreefde heeft meester gemaakt, nadat Hij vernietigd heeft alle heerschappij en alle macht en alle kracht d. i. alle macht, die anti-christelijk en anti-goddelijk is. Daaronder is zeker bedoeld het rijk van de satan met alles wat als heersende macht uitoefenende en kracht openbarende daarmee verbonden is, hetzij het demonisch is (Efeze. 6: 12 Kol. 2: 15), of menselijke, dat aan de demonische machten zich heeft overgegeven en aan deze ten prooi is geworden.

Terwijl de heerschappij van de dood, waarvan in vs. 22 sprake was, sinds Adam, zowel aan hemzelf, als ook aan al zijn kinderen reeds openbaar is geworden, vertoont zich in de andere kring, waarvan Christus het middelpunt is, nog niet de heerschappij van het leven; ja juist dat ook zij, die in Christus geloven, voor de dood bezwijken, kon de mening steunen, dat er geen opstanding van de doden was. Vs. 23 nu stelt zich tegenover deze bedenking. In Christus worden levend allen, die Hem toebehoren; maar in de volvoering van dit werk, wat de orde

aangaat, volgens welke die plaats heeft, vindt een onderscheid plaats tegenover de kring, die door Adam wordt geleid. Christus gaat vooraan als de eersteling, de Zijnen volgen Hem pas bij Zijn wederkomst en aan het einde.

Christus is en blijft de eersteling, de eerste uit de opstanding van de doden (Hand. 26: 23); want die voor Hem en door Hemzelf zijn opgewekt, alsmede die door de apostelen werden opgewekt, werden niet tot het onsterfelijk leven opgewekt; Henoch en Elia (Gen. 5: 24. 2 Kon. 2: 11 stierven in het geheel niet.

Tussen de wederkomst van Christus en het einde, waarvan de apostel spreekt, ligt duidelijk een tijdruimte (al is het ook geen lange, evenals tussen de opstanding van Christus als de Eersteling onder degenen, die ontslapen zijn en de opstanding van degenen, die Hem toebehoren, waarom in de grondtekst het tweede "daarna" door een korter woord is uitgedrukt dan het eerste); want als Christus komt dan komt hij niet om de heerschappij over te geven, zoals aan het einde geschiedt, maar om die pas echt te beginnen; Hij komt, om het rijk van de genade, dat Hij tot hiertoe bezat, te veranderen in een rijk van de heerlijkheid: Zijn openbaring is tegelijk die van Zijn rijk. Is dat buiten strijd, is de wederkomst van Christus veeleer de overname dan de overgave van de heerschappij, is daarentegen het einde, waarin Paulus spreekt, de overgave van de heerschappij, dan zijn niet de wederkomst en het einde één, maar zij zijn van elkaar in tijd gescheiden.

Zo heeft vóór de paroesie of wederkomst de genadige voorrang plaats van een eerste opstanding, zoals die in de Openbaring van Johannes wordt geleerd. Dat deze plaats een chiliastische betekenis heeft, werd reeds door de Chiliastisch-Montanische Tertullianus terecht erkend.

De laatste overgave van de heerschappij van de Zoon aan de Vader spreekt vanzelf, want evenals de werkzaamheid van Christus, die haar grond in het verlossingswerk heeft en bepaald doel tegemoet gaat, zo zal zij noodzakelijk een einde vinden, als dit doel bereikt is.

25. a) Want om ten opzichte van het zo-even gezegde in de eerste plaats te verklaren, waarom niet vroeger het einde komt, dan dat de overgave van de heerschappij aan God en de Vader van de kant van Christus kan plaats hebben, overeenkomstig de taak Hem in Ps. 110: 1 gegeven - Hij moet als Koning heersen, de heerschappij als Messiaans Koning voeren, totdat Hij, Christus, al de vijanden van het Messiaanse rijk onder Zijn voeten gelegd zal hebben (Matth. 22: 44. Hand. 2: 34. Hebr. 1: 13; 10: 12 v.

a) Efez. 1: 20. Kol. 3: 1.

26. De laatste vijand, die teniet gedaan wordt, is de dood en kan nu ook deze door Hem worden geworpen in de poel van het vuur (Openb. 20: 13 v.), dan pas heeft Hij Zijn taak geheel volbracht.

27. Dat ook de dood zelf door Hem zal worden teniet gedaan, is buiten allen twijfel. a) Want Hij, God de Vader, heeft volgens Psalm 8: 7 vgl. Efeze. 1: 22. Hebr. 2: 8, alle dingen aan Zijn voeten onderworpen, alle weerstrevende en vijandigemachten en van deze kan het allerminst juist de laatste en zwaarste, de dood, zijn uitgezonderd. Maar wanneer Hij, die in het algemeen de Schrift (Hoofdstuk 6: 16) en dus ook de psalmist de woorden heeft ingegeven, zegt, dat aan Hem alle dingen onderworpen zijn, bestemd zijn om aan Hem, de Heere Jezus Christus, onderworpen te worden, zo is het openbaar, dat van zo’n onderwerping Hij

uitgenomenwordt, die Hem alle dingen onderworpen heeft, namelijk de Vader. Bij deze heeft dus het heerschappij hebben van Christus een grens, waarover Hij niet gaan kan.

a) Matth. 11: 27; 28: 18.

28. En wanneer aan Hem, namelijk Christus, alle dingen onderworpen zullen zijn, dan zal (en hier komen wij tot het tweede in vs. 24 genoemde punt, op het overgaan van de heerschappij op de Vader, die aan het einde zal plaats hebben en stellen wij ons voor, in welk een omvang die plaats heeft), ook de Zoon zelf, gewillig het einde van Zijn heerschappij ziende, onderworpen worden aan Die, die Hem alle dingen onderworpen heeft, opdat voortaan, zoals tot die tijd Christus (Kol. 3: 11), God zij alles in allen, overeenkomstig de eer, die Hem als Vader toekomt (Fil. 2: 11. Rom. 11: 36).

Deze gehele plaats is te merkwaardiger, omdat zij alleen staat in de Heilige Schrift. Zelfs de Openbaring van Johannes bevat aan haar einde zo'n wenk niet als Paulus die hier geeft. Daar wordt slechts de stichting van de nieuwe hemel en van de nieuwe aarde vermeld, zonder dat wordt uiteen gezet, waarin verhouding de Verlosser tot de nieuwe toestand staat.

Daartoe was de Zoon in de wereld gekomen en daartoe was Hij mens geworden en daartoe werd Hij door God verhoogd op Zijn troon en zal Hij wederkomen in de wereld, opdat Hij de van God vervreemde wereld weer mocht winnen en tot God terugleiden. Dat is Zijn roeping als Middelaar, die ook met Zijn wederkomst nog niet geëindigd is, maar op de weg van machtsopenbaring voortgaat. Als nu de gehele wereld weer van God zal zijn en geen aan God vijandige macht en kracht meer in de wereld tegenover God zal staan, maar deze geheel terzijde gesteld en uit de wereld uitgesloten zal zijn, dan is het werk van de Middelaar ten einde, dan zal de Zoon de wereld, die de Vader Hem heeft onderworpen, opdat Hij ze wint, aan de voeten van Zijn Vader leggen en Zijn kroon, die de Vader Hem bij Zijn verhoging op het hoofd heeft gezet en die Hij tot hiertoe droeg als de Koning aller koningen en als de Heer aller heren, zal Hij van het hoofd nemen en in de handen van Zijn Vader teruggeven, want de tijd van Zijn bijzondere heerschappij is ten einde. Want wat zou Hij verder doen? Alles toch is van God geworden. Er zijn geen zonden meer, die verzoend moeten worden; er zijn geen kinderen van de dood meer, die zouden moeten worden verlost; het is alles heiligheid, leven en heerlijkheid geworden. Daarmee is de Middelaar gekomen tot het doel van Zijn Middelaarschap en dus ook aan het einde van Zijn werk. Zo wil Hij uittreden uit die plaats tussen God en de wereld, die Hij tot zolang heeft ingenomen en van de heerschappij, die Hij tot die tijd heeft gevoerd, afstand doen en Zich de Vader onderwerpen. Hij blijft de eeuwige God gelijke Zoon, Hij blijft de tweede persoon in de Triniteit; maar Hij houdt op de plaats in te nemen, die Hij tot daartoe innam. Tot die tijd had Hij een bijzondere geschiedenis, ten eerste van vernedering, vervolgens van heerlijkheid. Dan zal Hij Zijn afzonderlijke geschiedenis hebben. Hij treedt, als wij zo mogen spreken, als het ware weer in God terug, zonder toch op te houden de Zoon te zijn, zoals Hij ten behoeve van Zijn werk uit God is uitgetreden, zonder toch op te houden in God te zijn. Dit betekent het Zich de Vader onderwerpen! Hij treedt uit Zijn bijzondere geschiedkundige plaats in het Goddelijk wezen terug, opdat God de Vader zij alles in allen; want zoals de Vader de laatste oorsprong van alle dingen is, zo moet Hij ook het laatste einde zijn. In Hem loopt de stroom van de geschiedenis uit; de Zoon heeft die geleid door de tijd (welke ook het duizendjarig rijk mee omvat, met de opstand van Gog en Magog en de daarop volgende algemene opstanding, het laatste oordeel en het einde van de wereld); bij de Vader is Hij aangekomen in de eeuwigheid. Het leven van de eeuwigheid, dat de bron is, waaruit de stroom van de tijd is ontsprongen en de wijde zee, waarin het uitloopt, kan de mens zich niet voorstellen; van Christus' wereldheerschappij

kunnen wij enige gedachte hebben, want wij kennen reeds de beginselen ervan; het leven van de eeuwigheid daarentegen is te groot en te rijk, dan dat ons klein hart dat zou kunnen bevatten.

29. Ik keer nu terug tot de bewering, in vs. 12-19 bestreden en waarvan is aangetoond, hoe nadelig zij voor het Christelijk geloof is. Ik moet toch ook aanwijzen, hoe nadelig die is voor de Christelijke wandel. U zult mij dit bij enig nadenken zelf toestemmen, anders vraagik in de eerste plaats ter uwer overtuiging: wat zullen zij doen, welk voordeel zullen zij van hun handelwijze hebben, die voor de doden gedoopt worden, als de doden geheel niet opgewekt worden? Waarom worden zij, die de dood zo onmiddellijk voor ogen hebben, zodat bij hen de doop nog slechts een inlijving is in de gemeente van de gestorvenen en niet meer van de levenden, voor de doden ook gedoopt? Als de zaligmakende en zegenende kracht van Christus zich niet uitstrekte tot de gestorvenen, om hen eenmaal op te wekken, dan was het immers beter, als zij geheel nalieten zich nog te laten dopen.

Wat de apostel tot bevestiging van de stelling: "Christus is opgestaan", wilde zeggen, is in het te voren verklaarde gedeelte (vs. 20-28) afgehandeld. Hij heeft nu weer te doen met het woord van hen, die beweerden, dat de opstanding van de doden niets betekende en wijst die nog in een ander opzicht af, dan hij reeds in vs. 14-19 gedaan heeft, als hoogst nadelig, namelijk als vernietigende alle Christelijke blijdschap om te sterven en alle Christelijke moed tot zelfopoffering. Nu vinden wij echter dadelijk boven aan deze nieuwe afdeling een vers, zo moeilijk ter verklaring, dat reeds Calovius, de beroemde schriftverklaarder van de 17de eeuw, niet minder dan 23 verschillende opvattingen optelt. Luther heeft vertaald "over de graven" hetgeen zoveel is als boven de graven van de doden. Hij heeft hier niet juist gezegd, omdat een dergelijk gebruik alle geschiedkundige bevestiging uit de apostolische tijd mist. Geheel te verwerpen is de in de laatste tijd veelvuldig aangenomen verklaring, dat het zoveel betekent als "ten beste van de doden. " Men brengt daarmee een gebruik, dat later bij haeretici werd gevonden, op de apostolische tijd over, evenalsof men zich ter wille van ongedoopt, maar gelovig gestorvenen nog eens had laten dopen, in de mening, dat dit hun als een eigen doop en als de nog noodzakelijke aanvulling van de bekering, die reeds inwendig had plaats gehad, zou worden toegerekend. Maar hoe kan men geloven, dat de apostel zo’n bijgelovig gebruik ongestraft zou hebben gelaten en gebruikt om een bewijs te leveren? Of hoe kan men met Neander zichzelf wijs maken: als in gevallen, dat iemand tot het geloof gekomen was en zich wilde laten dopen, maar hij, voordat het ten uitvoer werd gebracht, stierf, een bloedverwant zich in de plaats liet dopen, in de overtuiging, dat hij slechts deed wat hij zou hebben gedaan als hij in leven was gebleven, dat niet iets bijgelovigs was? Wij willen ons er niet lang bij ophouden, hoe zowel het artikel, dat in de grondtekst bij "doden" staat, als ook de vorm van het werkwoord, het futurum "wat zullen zij doen", d. i. wat voor een voordeel zullen zij ervan hebben, die zich laten dopen? met zo’n verklaring volstrekt niet overeenkomt, waarbij de doden iets moeten winnen, terwijl toch de gedoopten het zijn, over wier voordeel bij de gehele bewijsvoering gehandeld wordt, maar tevens die bedoeling ontwikkelen, waarin de apostel het "voor" hier heeft gebruikt. Het is hetzelfde als in 2 Kor. 1: 7, waar het zoveel betekent als in betrekking tot Terwijl toch anders gewoonlijk de doop een opname was in de gemeente van de levende Christenen, is hier sprake van degenen, bij wie zij werd tot een opname in de gemeente van de doden, die Christus toebehoorden, omdat zij zich nog op hun sterfbed lieten dopen. Clinici of bedlegerige patiënten, die niets anders dan de dood te wachten hadden, namen toch nog de doop aan, ja men haastte zich bij hen zelfs ermee, alhoewel zij ook nog niet de hele cursus van de catechumenen hadden doorlopen en wellicht kwamen soortgelijke gevallen juist toen te Corinthiërs menigvuldiger voor, omdat, volgens Hoofdstuk 11: 30, de sterfgevallen daar menigvuldiger waren. Zulke dopelingen nu werden

niet gedoopt voor de levenden, om in de gemeente te worden ingelijfd, maar voor de doden in Christus (1 Thess. 4: 16); met deze wilden zij, als zij uit de wereld gingen, verbonden zijn, om een zeker aandeel te hebben aan de hoop van deze, om door Christus tot het eeuwige leven te worden opgewekt. Deze daad van hen, die op de toekomst zag, zou echter niet dan een illusie zijn geweest, als er geen opstanding van de doden was. Dat is het wat de apostel de Corinthiërs wil doen voelen. Evenals nu deze gedachte verwant is met die, die in vs. 17 en 18 is voorgedragen, zo is het ook die in vs. 30-32 met hetgeen in vs. 19 geschreven is.

30. Met die eerste vraag verbind ik een tweede, namelijk deze: "Waarom zijn ook wij, de apostolische verkondigers van het Evangelie, alle uur in gevaar (Rom. 8: 36. 2 Kor. 4: 11; 11: 23)? "

Elk uur in gevaar, zeggen allen; en wat doet menigeen? De gevaren vermeerderen, de uren verminderen, het grootste van alle gevaren en het enige, dat men ontvluchten kan, afwachten. Wij zijn elk uur in gevaar. Menigeen vermeerdert de gevaren. Menigeen stelt er zich nodeloos roekeloos aan bloot. Dit is openbare goddeloosheid. De Heere uw God zult u niet verzoeken. Men waagt het leven, vermaakshalve uit nietige eerzucht, uit dartele brooddronkenheid, of heeft een welgevallen aan, ja betaalt hen, die het doen! Men heeft God te loven; omdat men op een ontzaglijke manier wonderbaar gemaakt is en men stelt de fijnheid, de tederheid, de rekkelijkheid van zijn inwendig samenstel op gedurige proeven, door het inwilligen van lusten en begeerlijkheden, zondig en misdadig in zichzelf en om die reden te zondiger en te misdadiger. Men verwoest de inwendige mens door de ongeregeldheden, de uitspattingen, de overprikkeling van de uitwendigen; immers door de onmatigheden van de ziel, zowel als van het lichaam. Elk uur in gevaar. Hoe schrikkelijk zou ons de verzuimde behartiging van deze waarheid in de ogen springen als de woorden Kibrâth Thaäva, lustgraven geschreven stonden op al die doodsverblijven, waarin slachtoffers van de onmatigheid neerliggen, wier mond misschien de ontzaglijke spreuk heeft nagebauwd, maar zich nooit of zelden iets weigeren kon, dat schaadde, dat verdierf, dat voor de dood rijp maakte. Elk uur in gevaar. Wie het waarlijk gevoelt, hij kan niet leven in de openbaarste verachting van de les van de wijsheid: Zie de wijn niet aan, als hij zich rood vertoont, als hij in de beker zijn verve geeft, als hij rechtop gaat; in zijn einde zal hij als een slang bijten en steken als een adder. Wat hebben wij dan te denken van die honderden, die zich aan dronkenschap, aan zwelgerij overgeven, dan dat ook deze ander hen toefluistert: U zult niet sterven! Elk uur in gevaar. Nochtans gaat de onkuise de vreemde vrouw na, de onbekende, die met haar redenen vleit, zoals een vogel zich haast naar de strik, onbewust, dat die tegen zijn leven is. Elk uur in gevaar. En het late uur van menige winternacht ziet vele honderden van ten dode opgeschrevenen, van in deze zelfde nacht sterfelijken, bijeen, in bewegingen en vermaken, verderfelijk voor ziel en lichaam beide, nauwelijks gekleed, met vergiften verkwikt, terwijl zij het beeld van de dood als onder een bevallige sluier en met bloemen bedekken. Elk uur in gevaar. En het verterend spel van de hartstochten gaat zijn gang en de zenuwoverspannende verbeelding wordt niet gebreideld maar geprikkeld door allerlei vertoning en door allerlei geschrift en het teder werktuig krijgt schok op schok en moet eindelijk wel bezwijken onder de tegenstrijdige bewegingen, waaraan het beurtelings wordt overgegeven. Hebben wij het voorrecht, dat wij als Christenen met Christelijke ernst, berusting, ja blijdschap dat woord uitspreken: elk uur in gevaar, het zal bij ons geen doelloos, maar een vruchtbaar woord zijn. Een woord vruchtbaar tot dankbaarheid aan God; vruchtbaar in zegen voor de naaste; vruchtbaar voor onszelf tot onze oefening en heiligmaking in geloof. Vruchtbaar tot dankbaarheid aan God. Als wij waarlijk Christenen zijn, verachten wij de gave van het leven niet met de gemaaktheid van een hoogmoedige wijsbegeerigheid, maar zien wij in de bewaring en verlenging ervan een bewijs van Gods genade. De gedachte dat wij elk uur in gevaar zijn, doet ons temeer die bewarende goedheid

erkennen, waardoor wij dag aan dag en tot heden toe gespaard bleven, doet ons met een dankbaar hart gedurig overleggen, hoe wij de overige tijd van ons leven voorzichtiglijk en voor God behaaglijk zullen wandelen. Ziende de doodsangst, waarmee zich zo velen de dagelijkse gevaren van het leven ontveinzen, of ook zich haasten die te erkennen, opdat niet misschien anderen ze hun ietwat nadrukkelijker voorhouden dan hun lichtzinnig gemoed welkom is, klopt ons hart van erkentelijke vreugd, dat wij deze doodsangst bij de Vorst van het Leven ontvlucht zijn, bij wie wij ten allen tijde de moed vinden om al de gevaren van het leven te trotseren en alle zeeën, waarop Hij de voet leert zetten. De gerustheid van alle geziene en ongeziene gevaren, de dankbaarheid aan Hem, die deze gerustheid geeft, zal ons te getrouwer doen optreden in de weg van onze roeping, al is die ook als bij de apostel Paulus van allerlei gevaren bezet en doorsneden; de gedachte, de overtuiging, dat niets ons zal scheiden van de liefde van God, verdrukking, noch benauwdheid, noch honger, noch gevaar, noch zwaard, dood noch leven, tegenwoordige noch toekomende dingen zal ons niets van dat alles doen ontzien, waar het er op aankomt God te verheerlijken en de naaste ten zegen te zijn en de bewustheid, dat elk ogenblik het laatste wezen kan, waarin het ons vergund is op deze aarde iets te zijn voor de aarde, voor onze broeders in Adam, voor onze broeders in Christus, zal ons te ijveriger maken in het bedenken en ten uitvoer brengen van al wat liefelijk is en lof heeft. Geen uitstel, geen vertraging, geen verslapping in het goede, geen overlaten aan anderen, wat door ons gedaan kan worden, misschien is het het enige, is het alles wat wij nog doen kunnen. O hoe teder, hoe nauwgezet wordt daar het leven, door de omgang met Christen en on-Christen, waar de gedachte in het hart leeft: deze dag, dit uur, deze daad, dit woord kan het laatste zijn; ben ik niet elk uur in gevaar! Nee, daar zal geen liefdewerk ongedaan blijven, geen woord van vertroosting, van vermaning, van waarschuwing ongezegd; nee, daar zal de zon niet ondergaan over onze toornigheid. En als wij iemand hebben verongelijkt, als daar bitterheid in onze mond is geweest tegen een broeder, tegen een medezondaar, geen ogenblik zal er kunnen verlopen tussen het inzien van onze schuld en het belijden, het herstellen. Elk uur in gevaar! Gelijk vruchtbaar in dankbaarheid voor God, vruchtbaar voor het leven met onze naasten, zo ook vruchtbaar voor ons inwendig leven zal ons die gedachte wezen, als wij ermee verzoend zijn, door onze verzoening met God in Jezus Christus, onze Heer. Dan toch verstaan wij het leven als een oefening in heiligmaking en wij zullen voelen, hoe nodig het is daarvoor de tijd uit te kopen, afleiding te vermijden, opleiding te zoeken, ons te sterken tegen de dag van het kwaad niet inwendige sterkte, die uit het geloof is, winst te doen met elke ondervinding, elke beproeving, elke kastijding, in het gebed te waken, gedurig onszelf te beproeven en alle middelen te baat te nemen, die ons in het geloof in onze Zaligmaker bevestigen kunnen en onze gemeenschap met Hem inniger doen zijn. Elk uur in gevaar! daarom te aller ure wakende, zoals wij te aller ure bewaakt worden! Elk uur in gevaar! Daarom te aller uur in de gehele wapenrusting van God. Elk uur in gevaar! Daarom te aller ure het oog op Christus en de arm geslagen om Zijn kruis.

31. Ik sterf elke dag, dagelijks moet ik mij tot sterven voorbereid houden, dat ik betuig bij onze roem, die ik met de overige apostelen gemeen heb in Christus Jezus, onze Heere.

Dit is niet te begrijpen in een geestelijke zin als het sterven aan de zonde; hij was van de zonde dood, ten aanzien van haar verdoemende kracht door de dood van Christus en ten aanzien van haar heersende kracht, door de Geest in de genade van Christus; maar het is te verstaan in een lichamelijke zin; hij bekrachtigt het straks gezegde door zijn eigen bijzonder voorbeeld, als die elk uur in gevaar of gevaar van zijn leven was; hij droeg altijd in zijn lichaam de doding van de Heere Jezus en werd gedurig aan de dood overgegeven om Jezus' wil; de dood werkte altijd in hem, hij verwachtte die iedere dag en was tot die bereid, hij hield zijn leven niet dierbaar voor zichzelf, maar was zeer gewillig om het om Christus en Zijn

Evangelie af te zeggen; dat hij nooit zou hebben gedaan, als hij geen goede en overtuigelijke reden had gehad om de leer van de opwekking van de doden te geloven.

32. Als ik, naar de mens, op menselijke wijze, tegen de beesten gevochten heb te Efeze, omdat die woedende Joden zonder ophouden mijn leven zochten en mij smartelijke strijd veroorzaakten (Hand. 20: 19. Rom. 16: 4. 2Kor. 1: 8 vv., welk nut heeft het voor mij, als de doden niet opgewekt worden? Was het werkelijk zoals die enkelen (vs. 12) zeggen, dan deden wij, apostelen, toch veel verstandiger, als wij in plaats van ons om het Evangelie aan zoveel noden en gevaren bloot te stellen, ons leven genoten zolang als wij het hebben en de spreuk van de lichtzinnige kinderen van deze wereld ook voor ons kozen: a) Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij" (Jes. 22: 13. Wijsh. 2: 1 vv.). Maar hoe zou het dan gaan met de wereld, wat haar bekering tot Christus, de enige Zaligmaker aangaat? (Hoofdstuk 12: 2).

a) Jes. 56: 12.

Volgens de zo-even gegeven verklaring van vs. 29) sluit zich, zoals v. juist opmerkt. vs. 20 onmiddellijk aan. De apostel wil iets gelijksoortige aanhalen uit zijn leven en uit dat van alle apostelen. Hij wil met de doop die in het gezicht van de dood plaats heeft, om in te treden in de gemeente van de gestorvenen, de lijdensdood (MATTHEUS. 20: 22. Luk. 12: 50) verbinden, waarbij de Christen van een wereldse hoop ontheven en als in de stroom van gevaren ondergedompeld wordt, om gereinigd en verheerlijkt aan de andere kant weer te voorschijn te komen. Nadat hij in de eerste plaats over de apostolische verkondigers van het Evangelie in het algemeen heeft gesproken, gaat hij in de beide volgende verzen: in het bijzonder handelen over zijn eigen persoon en stelt hij de Corinthiërs voor, deels (vs. 31) wat zij uit zijn ervaringen te Corinthiërs reeds vanzelf moesten weten, in welke toestand hij zijn dagen doorbracht, namelijk in doodsgevaar, dat hem bestendig omringde, deels (vs. 32) wat zij uit het tot hen doorgedrongen bericht hadden vernomen, hoe hij op zijn tegenwoordige verblijfplaats te Efeze tegenover de meest verbitterde en onverzoenlijkste tegenstanders, de ongelovige Joden, stond, die hem dagelijks wilden aangrijpen, om zijn vlees te eten (Ps. 27: 2). Dagelijks stierf hij, zoals uit de mededelingen in Hand. 18: 5-18 blijkt, reeds te Corinthiërs in zoverre, als hij op iedere dag in het bijzonder, die hij daar doorbracht, moest denken, dat die dag hem de dood kon veroorzaken door degenen, die hem naar het leven stonden en dat hij alleen door de buitengewone bewaring van de Heere kon worden gered. De vertaling van vs. 31 is hij ons minder goed, of liever is genomen naar een minder goede lezing. De vraag in vs. 32 past daarbij niet echt. Liever moeten wij lezen: "bij uw roem, die ik heb in Christus Jezus, onze Heere, ik sterf elke dag", d. i. bij de roem, die ik in u heb, lieve broeders, daarin, dat ik u tot het geloof gebracht heb en van u door de kracht van de genade, die in mij werkt (vs. 10) een zo aanzienlijke, rijk begaafde gemeente in Christus gemaakt heb, mag ik verzekeren, dat ik dagelijks sterf. U zou niet zijn wat u bent, als ik mijn leven niet bij u in zo bestendig doodsgevaar had willen brengen, maar na het voorval in Hand. 18: 12 vv. mij zodra mogelijk uit de voeten had gemaakt. Evenals het nu bij dat oproer en ook later de ongelovige Joden waren, die de apostel naar het leven stonden, zo heeft hij met deze nog een veel zwaardere en gevaarlijker strijd te Efeze gehad, waar hij zich in die tijd bevond (vgl. Hoofdstuk 16: 9); daarvan spreekt hij ook in Hand. 20: 19 Hij noemt die vervolgende Joden in beeldspraak wilde dieren. Daartoe had hij volle recht, omdat de Heilige Schrift van het Oude Testament voor gelijke omstandigheden zich van dezelfde naam bedient (Ps. 27: 2; 22: 13 v.) en ook de Heere in zo’n uitdrukkingen spreekt (MATTHEUS. 7: 6; 10: 16 Vgl. verder 2 Tim. 4: 17, waar bij de "leeuw" eveneens moet worden gedacht aan het fanatisme van de vijandige Joden.

De historiën, die Nicephorus en Theodoretus ons geven van een gevecht, dat de heilige Paulus tegen de wilde beesten in de schouwburg te Efeze heeft gehad, hebben zoveel ingang bij de heer Whitby, dat hij de letterlijke verklaring van deze woorden beweert, tot begunstiging waarvan zo aangedrongen wordt, dat als de apostel van verbeeste, onredelijke mensen gesproken had, hij dan veel eerder gesproken zou hebben van hetgeen hem te Lystre bejegende, daar hij gestenigd en voor dood weggesleept werd. Maar mogelijk was het daarom in stukken gereten te worden groter te Efeze; dit was zeer onlangs gebeurd en zo dit voorval veel nader bij Corinthiërs gebeurde, zo was het veel natuurlijker dit hier ter plaatse te melden. Het stilzwijgen van de heilige Lukas, in zijn geschiedenis van zo'n merkwaardige gebeurtenis, als een gevecht tegen wilde beesten zou zijn geweest en Paulus uitlating daarvan in zijn brede optelling van al zijn lijden, 2 Kor. 11: 2 en 3, gevoegd bij zijn bekend voorrecht als een Romeins burger dat, als het wezenlijk wettig was, waarschijnlijk hem bevrijd zou hebben van zo'n aanranding, begunstigen allen, zoals Cladach en anderen aanmerken, de figuurlijke verklaring. En de uitdrukking, naar de manier van de mensen, of menselijk gesproken zijnde, heeft op deze veronderstelling een eigenlijkheid, die ze op de andere veronderstelling niet kan hebben en schijnt ten enen male beslissend te wezen.

33. Dwaal niet (Hoofdstuk 6: 9. Gal. 6: 7. Efeze. 5: 6. Jak. 1: 16): kwade samensprekingen, of gezelschappen verderven, zoals het woord van de Griekse dichter zegt, goede zeden (vgl. Hand. 17: 28. Tit. 1: 12).

Nadat de apostel op de zedelijke kant van de bestreden dwaalleer opmerkzaam had gemaakt, gaat hij van de toon van de onderwijzing over tot die van de ernstige en dringende waarschuwing en bestraffing. Het is voor hem niet maar een vraag over de leer, zoals men soms vraagstukken noemt, waarvan men beweert, dat zij geen praktische betekenis hebben. Hij kent dergelijke Christelijke vragen niet, die alleen het onderwerp zijn van ijdele speculatie; als zulke worden opgeworpen, behandelt hij ze geheel anders (1 Tim. 1: 4; 6: 4; 5: 20. 2 Tim. 2: 16, 23). Maar de leerstellingen van de zaligheid, waartoe die van de opstanding behoort, zijn zaken van het geloof en zijn zo regels, die het leven aangaan. Die aan te tasten is nooit slechts een onschadelijke dwaling, het hangt altijd samen met zondige afdwaling. De apostel stelt deze kant niet sterk op de voorgrond, als hij de Corinthiërs toeroept: "Dwaal niet, kwade samensprekingen verderven goede zeden. " De laatste nu is een soort van spreekwoord, aan een Griekse dichter ontleend (Menander, een Athener, leefde omstreeks 320 voor Christus), uit het geheugen aangehaald als een woord, dat bij het volk in gebruik, maar toch juist was; het wordt ter behartiging aanbevolen ("Ac 17: 29 en houdt een waarschuwing in voor ongeroepen omgang met mensen, die zulke woorden spreken, als door de apostel in ons hoofdstuk bestraft zijn en die ook nog na ontvangen waarschuwing niet willen nalaten.

34. Waak rechtvaardig, wordt goed nuchter uit de toestand van bedwelming, die u reeds tot op zekere hoogte heeft bevangen (Joël 1: 5) en zondig niet, onthoud u van de zonde, die zich door middel van de dwaalleer van u meester wil maken; geeft aan die leugenleer geen gehoor. Want sommigen hebben de kennis van God niet, zoals zij door de opstanding te loochenen (vs. 12) tonen (MATTHEUS. 22: 29). Ik zeg het u tot schaamte, opdat u zich over zulke mensen in uw midden schaamt, in plaats van u door hen te laten misleiden (Hoofdstuk 5: 6; 6: 5).

Paulus vergelijkt de toestand, die de Corinthiërs mogelijk maakte, aan zulke woorden, als die loochenaars van de opstanding voerden, ook maar ter halverwege het oor te lenen, met een soort van bedwelming, voor welke het tijd was er zich moedig aan te ontrukken, omdat zij,

zondig in zichzelf, ook alleen maar aanleiding en drang kon geven tot zondigen. Alleen een verduistering van de Godskennis, zo verklaart hij verder, kon een dwaling als de bestrafte, teweeg brengen. Hij beperkt dat tot die enkelen, van wie de dwaalleer uitging, openbaart echter daardoor nogmaals, hoe treurig en noodlottig het is en hoe het niet te verontschuldigen is, dat men naar haar hoort en zich door haar laat blinddoeken, waarvoor reeds de beginselen van Christelijke kennis voldoende moesten bewaren. Daarom is het ook voor de gehele gemeente tot beschaming, dat iets dergelijks in haar midden mogelijk was en niet dadelijk erkend en voldoende gevoeld werd.

Het vergif van elke dwaalleer is bedwelmend en wij laten ons bedwelmen, omdat aan ons vlees menselijke wijsheid zoeter smaakt dan Gods Woord. Het is goed voor ons, als wij rechtvaardig opwaken, zolang de stem van de waarheid ons wekt, opdat wij het vergif van de zonde uitspuwen, voordat wij daaraan sterven.

III. Vs. 35-58. De apostel heeft uit het feit van de opstanding van Christus, waarvoor zo vele getuigen waren en dat de voorwaarde en de grond was van alle Christelijke zegen, in de beide vorige afdelingen het geloof in de opstanding van de doden verdedigd en het verkeerde van het tegendeel nog op andere gronden aangetoond. Nu beantwoordt hij de tegenwerpingen, die deels betrekking hebben op de toestand van de lichamen van de opgestanen, deels op de opstanding zelf. Het proces van de opwekking licht hij toe door de analogie van het plantenleven; de gesteldheid van de lichamen van de opgestanen, verschillende van dit lichaam, dat wij nu omdragen, heldert hij op door analogieën uit verschillende gebied van de schepping, deels leidt hij het af uit het onderscheid van de eerste en tweede Adam (vs. 35-50). Als hij nu bij deze uiteenzetting er zo sterk op drukte, dat zonder een verandering aan ons lichaam te ondervinden, wij het rijk van de heerlijkheid niet kunnen beërven, dan lag de vraag voor de hand wat dan zou gebeuren met hen, die tijdens de laatste bazuin, als de doden tot die verandering uit hun graven zullen opstaan, nog in deze tegenwoordige lichamen op aarde zijn. Vervolgens wijst hij er op, dat buiten de verandering door opwekking er ook een zodanige door overkleding is. Hebben beide plaats gehad, opwekking van de doden en overkleding van de levenden, dan heeft de heerschappij van de dood haar einde bereikt en het woord van de Schrift, dat van deze profeteert, is vervuld. Als Paulus zich in de geest in die zalige toekomst verplaatst, heft hij vooraf een zege- en triomflied aan, terwijl hij deze gehele verhandeling sluit met een hartelijke en dringende vermaning aan de Corinthiërs (vs. 51-58).

35. Maar ik meen een tegenwerping te horen, die ondanks mijn tot hiertoe gevoerde bewijsvoering voor de opstanding van de doden, toch tegen deze leer wordt verheven. Wellicht zal iemand zeggen: a) Hoe zullen de doden opgewekt worden? Hoe zal ik mij in het algemeen die zaak als mogelijk denken? " en vervolgens, wat evenzeer hier vooral in aanmerking komt: "Met wat voor lichaam zullen zij uit hun verborgenheid in het graf te voorschijn komen? "

a) Ezechiël. 37: 3.

36. Dwaas, die niet bedenkt wat jaar in jaar uit onder uw eigen handen plaats heeft, zo moet ik op dergelijke ondoordachte vragen antwoorden. Ziet toch, hetgeen u zaait wordt niet levend om zich tot een nieuw gewas te ontwikkelen, tenzij dat het gestorven is, in de aarde door vertering teniet gaat (Joh. 12: 24). Hoe dwaas is het, als u meent, dat het weer levend worden niet mogelijk is, omdat de lichamen van de mensen in de aarde geborgen, daar tot verrotting overgaan.

37. En hetgeen u zaait, daarvan zaait u het lichaam, de nieuwe, levende plant niet, niet dat wat worden zal maar een zuiver graan, een korrel, nog vrij onaanzienlijk en weinig verradend wat ervan zal worden, naar het voorvalt van tarwe, of van enig van de andere tranen, want het is bij al de soorten hetzelfde.

Deze gelijkenis schijnt veel in gebruik te zijn geweest bij de Joden, om dit leerstuk op te helderen en wij vinden daarvan nog enige bewijzen in de schriften. Cleopatra de koningin vroeg aan R. Meir: ik weet dat doden weer zullen leven, want er is geschreven, die van de stad zullen bloeien als het kruid van de aarde, Ps. 72: 16, maar als zij opstaan zullen zij naakt opstaan, of zullen zij opstaan in hun kleren? Waarop hij antwoordde: veel meer dan de tarwe, want als de tarwe begraven wordt naakt, komt zij voort, of spruit zij uit, met vele kleren; en hoeveel temeer dan de rechtvaardigen, die in hun kleren begraven worden. En nog eens, R. Eliezer zegt, alle doden zullen in de opwekking van de doden staan en zullen met hun kleren aan verrijzen, waaruit leert u dit? Van het zaad van de aarde, bijzonder van de tarwe, want als de tarwe naakt begraven wordt en met vele bekleedselen voortkomt, veel meer dan de rechtvaardigen, die in hun kleren begraven worden.

38. Maar God geeft het zaad, dat door u is uitgezaaid, bij het ontkiemen en opgroeien een lichaam, zoals Hij wil en in de orde van Zijn natuur heeft bepaald (Hoofdstuk 12: 18) en wel aan een ieder zaad zijn eigen lichaam, dus niet willekeurig en onzeker, maar zoals het overeenstemt met de natuur van het uitgezaaide (Gen. 1: 11), zodat u als u tarwe heeft gezaaid (vs. 37), daaruit ook weer een gewas van tarwe te voorschijn komt.

De apostel voert in vs. 35 de tegenstanders sprekend in als degenen, die door de vorige bewijsvoering niet bevredigd zijn en nu pas aankomen met hun twijfelingen.

De tegenwerping is tweeledig, de eerste vraag heeft niet dezelfde betekenis als de tweede; het: "hoe zullen de doden opgewekt worden? " doelt op het proces en de acte van de opstanding, op haar mogelijkheid; de tweede vraag: "met wat voor lichaam zullen zij komen? " op het factum en het resultaat, op de toestand van de opstandingslichamen. De vragen zijn overigens niet alleen op te vatten als vragen om onderwijzing, maar als sceptische (twijfelaars) en scoptische (bespieders) vragen van de tegenstanders aan te merken, zoals Luther ze voorstelt: "het zijn scherpzinnige personen geweest, die Paulus hier laat spreken, die niet alleen dit punt op fijne manier draaien en winden, maar ook meesterlijk konden spotten zoals zij menen. Eilieve, hoe zal het dan toegaan, zeggen zij, als alle mensen zullen opstaan? Wat zullen zij voor lichamen hebben, of wat zullen het voor wezens worden? De apostel begint daarom in vs. 36 zijn antwoord met een hard woord. Hoe wijzer die verstandigsten zich met hun twistvragen achten, met des te minder verschoning stelt hij zich tegenover hun beperktheid en zwakheid van geest.

Hoe meer die vrager zich, zoals te voren gezegd, op zijn verstand verhief, des te gevoeliger moest hem de uitroep: "dwaas! " treffen (evenals hier staat ook in Luk. 12: 20 in de grondtekst een ander woord dan in MATTHEUS. 5: 22 ; het woord op de laatste plaats gebruikt vinden wij ook in MATTHEUS. 23: 17 en 19); en inderdaad, hoezeer lag het voor de hand, dat hij zijn vragen zelf beantwoordde. Het woordje "u" wordt in de grondtekst bijzonder gedrukt en gebruikt om vooral op het gemoed te drukken, hoe hij het zelf had kunnen begrijpen, als hij gelet had op hetgeen hij zelf deed en op de in het oog lopende verandering, die daarmee gepaard ging. Hij wil hem met beschaming overtuigen, dat hij bij beter nadenken zijn vragen achterwege had kunnen laten.

De vragen, zoals de tegenstanders die voorbrachten, zijn altijd die, tot welke de leer van de opstanding aanleiding geeft en wel te meer, naarmate ze zinnelijker wordt opgevat (vgl. MATTHEUS. 22: 23 vv.); want des te eerder kan men daartegen moeilijkheden uit de naturalistische opvatting opwerpen. De apostel gaat over dat gebied van de natuur handelen en toont aan, hoe juist dit op hogere mogelijkheden van de meest menigvuldigen aard ons wijst. Als nu met het: "hoe zullen de doden opgewekt worden? " ten eerste moet worden gewezen op de moeilijkheid van een nieuw leven, dat uit de dood was voortgekomen, dan geeft Paulus met de aanspraak van vs. 36 : dwaas, hetgeen u zaait wordt niet levend, tenzij dat het gestorven is, den tegenstanders die in het wilde schermt, te bedenken, hoe de levendmaking van het gezaaide, waarop men bij zijn eigen zaaien altijd hoopte, niet anders plaats heeft, dan nadat het tevoren gestorven is; hoe kan nu die dit weet en daarom met vertrouwen ziet dat het door hem uitgestrooide zaad in de aarde zich ontbindt, er zich aan ergeren, dat de menselijke lichamen ten grave worden gebracht, om daar te verteren en om zo’n vergaan een opstaan uit de toestand van de dood voor onmogelijk verklaren. " Evenals hier voor ontkiemen van het zaad wordt gezegd: "levend worden" en voor "in de staat van oplossing komen" staat "sterven" om beeld en zaak meer tot elkaar te brengen, zo vinden wij om dezelfde reden in het volgende 37e vers de uitdrukking "lichaam" voor het plantengewas, dat uit het zaad opschiet. Evenals de zaaier wel weet - deze zijn de gedachten, die de apostel in deze beide verzen de loochenaars voorhoudt - dat hij niet de vrucht zaait, maar het zaad, dat verteren moet, zo weten wij Christenen wel, dat het menselijk lichaam, dat bij de begraving in de aarde is geborgen, nog niet het opstandings-lichaam zelf is en daarom ook het vergaan van het eerste en de mogelijkheid van het laatste niet kan opheffen. Integendeel leeft en beweegt dadelijk bij het uitzaaien in de korrel iets, dat later uit de schoot van de vruchtbare aarde wordt ontbonden en als een nieuw gewas te voorschijn komt en zo ook heeft het ter aarde bestelde menselijk lichaam een opstandingskiem in zich. Het zal echter - en daarmee wendt zich de beschouwing reeds tot de tweede van die beide vragen: "met wat voor lichaam zullen zij komen? " - niet een geheel vreemdsoortig, een niet menselijk lichaam zijn, dat bij de opstanding te voorschijn treedt, maar evenals het tarwegraan slechts de kiem voor een tarwegewas en voor geen ander in zich draagt, zo zal ook het menselijk lichaam, in de aarde gezaaid, slechts zodanig een bij de opstanding weergeven. Maar wat de aard, niet wat de soort aangaat, is het daarvan verschillende; in hoeverre dit onderscheid gaat moet worden aangewezen uit nadere analogieën uit hetgeen in de natuur voorvalt en die in vs. 40 vv. worden genoemd. Nog moeten wij opmerken, dat Paulus in vs. 38 opzettelijk God zo vooraan plaatst in tegenstelling tot de vroeger beschreven werkzaamheid van de mensen en evenzo met bepaalde bedoeling de wil van God voorstelt als die sinds lang vaststaat en bepaald is. Bij de leer van de opstanding komt het er toch op aan, dat men Gods almacht in rekening brengt en zijn kracht niet opzettelijk loochent, dat men op Zijn welbehagen, in Zijn woord ons bekend gemaakt, net zo vast vertrouwt, als de zaaier op het welbehagen van God, dat zich in de orde van de natuur uitspreekt, vertrouwende zijn zaad met het oog daarop kiest, wat voor een gewas hij wenst te verkrijgen en reeds vooraf bepaald weet, dat de akker hem die vruchten zal opleveren, als waarom hij het zaaien heeft doen plaats hebben.

39. Alle vlees van de op aarde levende wezens, is niet hetzelfde vlees; maar een ander is het vlees van de mensen en een ander is het vlees van de beesten en een ander van de vissen en een ander van de vogels.

40. En er zijn, als wij onze blik van hier beneden tegelijk naar boven wenden en de schepping boven ons beschouwen, hemelse lichamen en er zijn aardse lichamen; maar een andere is de heerlijkheid van de hemelse en een andere van de aardse.

41. En zelfs onder de hemellichamen, wat een menigvuldigheid! Een andere is de heerlijkheid van de zon en een andere is de heerlijkheid van de maan en een andere is de heerlijkheid van de sterren; en ook onder de laatsten weer zo grote verscheidenheid: want de ene ster verschilt in heerlijkheid van de andere ster.

In drie rijen is hier het veelvoudige van de wereld van de lichamen geschilderd. Ten eerste vallen in het oog de levende lichamen, die alle vlees zijn, maar niet enerlei vlees; want van de mens af trapsgewijze omlaag tot vee en vogels en vissen heeft elk zijn bijzonder vlees. Verder ziet u hemelse lichamen en aardse lichamen, gene en deze in verschillende heerlijkheid. Aan lichamen van engelen, ook als de engelen een lichaam hadden (wat echter niet het geval is: "Uit 18: 14, is hier zeker niet te denken, omdat toch de apostel in zaken, die ieder voor ogen heeft, de mogelijkheid wil laten zien, dat de doden met veranderd lichaam opstaan; hoe zou hij dan op engelenlichamen wijzen, die nooit iemand gezien heeft? Daarentegen zien wij de hemellichamen, zon, maan en sterren voor onze ogen en merken wij op, dat zij in hun onveranderlijke glans een andere heerlijkheid hebben, dan wat op aarde wordt aanschouwd en waarvan de heerlijkheid heden in heerlijke pracht of in liefelijke bekoorlijkheid, in grootse kracht of in sierlijke fijnheid voorkomt, maar morgen verbleekt en verdort. En ten derde, niet alleen zijn de hemelse lichamen van de aardse verschillende, maar ook onder elkaar: een andere heerlijkheid heeft de zon, een andere heerlijkheid heeft de maan, een andere heerlijkheid hebben de sterren; en weer in veelvoudig licht schittert de talloze menigte van sterren, want "de ene ster overtreft de andere in heerlijkheid. " In de eerste plaats doelt deze gelijkenis niet op de verschillende heerlijkheid van de lichamen van de opgestanen onder elkaar, maar op het onderscheid tussen dit lichaam en het toekomstige. Is er, wil Paulus zeggen, reeds op het natuurlijk gebied van hemel en aarde een zo rijke menigvuldigheid en zo’n verschil van lichamelijk bestaan, waarom zou het dan de Schepper van alle schepsels onmogelijk zijn, aan de opgewekte doden zo’n lichaam te geven, als dat aan erfgenamen van het eeuwige leven past? Verkeerd is de gevolgtrekking van de gesteldheid van het aardse, sterfelijke menselijke lichaam op het lichamelijke in het algemeen, even vals als wanneer iemand zei: omdat het vlees van het vee zwaar is en op de aardbodem blijft, kunnen de vogels in de lucht geen vlees hebben; of: omdat het lichaam van de aarde duister is, kan de lichtgevende zon geen lichaam zijn; of omdat het gesternte van de Orion in roodachtige klank fonkelt, kan de witachtig flikkerende melkweg niet uit sterren bestaan.

42. a) Zo zal ook de opstanding van de doden zijn; het is met deze zo gesteld, dat ook bij haar een verscheidenheid van het lichaam, dat dan opstaat, in vergelijking met dit menselijk lichaam, gezien wordt. Het lichaam, om hier het beeld in vs. 36-38 1Co gebruikt, weer op te vatten, van de mens, die ten grave wordt gebracht, wordt gezaaid in verderfelijkheid; het wordt op de jongste dag, als God de doden roept, opdat zij weer leven, opgewekt in onverderfelijkheid.

a) Dan. 12: 3. MATTHEUS. 13: 43.

43. Het wordt gezaaid in oneer, het wordt opgewekt in heerlijkheid; het wordt gezaaid in zwakheid, het wordt opgewekt in kracht.

Met vs. 42 volgt de toepassing, die de slotsom van de analogie en van vs. 36-41 samenvat, daar die op beide, de gelijkheid van de zaak met de zaadkorrel en het verschillende van de lichamen tevens rust. "Zo zal ook de opstanding van de doden zijn. " Daar heeft weer plaats, wat het aardse zaad overkomt, namelijk, dat de kiem van iets nieuws, dat daarin besloten ligt, ontbonden wordt; en niet alleen dit, maar daarmee heeft dezelfde verandering tot een geheel

andere soort van lichaam plaats, hetgeen bij het zaad nog niet het geval is, waartoe echter de mogelijkheid voor de goddelijke almacht door het heen wijzen op de reeds door haar geschapen verschillende lichamen voldoende bewezen is.

De beschrijving van het onderscheid tussen dit lichaam en dat van de opstanding beweegt zich in schone symmetrie, in zachte volgorde van de hoofdleden en haar tegenstellingen en verbindt de beeldrijke en eigenlijke uitdrukkingen (gezaaid, opgestaan) overeenkomstig hun inwendige verwantschap betekenisvol samen. Het "in verderfelijkheid" moet niet alleen worden verklaard van het gestorven, maar ook van het sterfelijk lichaam in het algemeen. Dit is het eerste teken van het aardse lichaam, daar tegenover treedt de sterkste tegenstelling, de onvergankelijkheid, dat grootste wonder en diepste raadsel voor het verstand, dat alleen aards-materiële en dus oplosbare lichamen kent. Ook het "in oneer" doelt op het onvolmaakte van de hele aardse toestand, dat in de dood tot zijn toppunt komt. Daarin zijn de verootmoedigende onvolmaaktheden en gebreken gelegen, waaraan het lichaam als een lichaam van de dood is blootgesteld (vgl. Fil. 3: 21). Die oneer komt het allersterkst te voorschijn in de afschuw en de afkeer opwekkende staat van het werkelijk ontzield zijn en van de verrotting en de wegberging onder de aarde. De tegenstelling "heerlijkheid" geeft zichtbare volmaaktheid, de schoonheid en waardigheid, die de adel van de geest, de heerlijkheid van het goddelijk evenbeeld en van het goddelijk inwonen afstraalt. In de derde plaats is genoemd de "zwakheid" van dit lichaam; deze bevat alle beperking van de wil; ook zij is ten toppunt gestegen in de toestand en onder de onverwinbare macht van de dood, die de absolute verzwakking is. De hoogste verheffing van vernieuwde en verhoogde levenskracht treedt in de opstanding op de voorgrond en begeleidt de vernieuwde lichamen op deze hoogste trap van het leven, dat ze vervult.

44. Aan deze drie stellingen, die met de drie vergelijkingen in vs. 39-41 overeenkomen, willen wij nog een nieuwe toevoegen. Een natuurlijk (Hoofdstuk 2: 14) lichaam, een waarin de ziel, de zinnelijke kant van het inwendige leven, de boventoon heeft, wordt er gezaaid, een geestelijk lichaam wordt er opgewekt, een lichaam, dat georganiseerd is voor de heerschappij van de Geest. Er is een natuurlijk lichaam en er is een geestelijk lichaam. Evengoed als men nu een natuurlijk lichaam heeft, waarin de ziel de staat van het lichaam bepaalt, evengoed kan men ook later een geestelijk lichaam hebben overeenkomstig de aard van de Geest. De tegenwoordige gesteldheid van ons lichaam sluit een toekomstige van andere aard zo weinig uit, dat die integendeel zeer zeker in de plaats van de vorige zal treden, als de heerschappij van de geest eenmaal in de plaats getreden is van de tegenwoordige heerschappij van de ziel.

45. Zo is er ook in Gen. 2: 7 geschreven: "De eerste mens Adam is geworden tot een levende ziel. " Bij dit woord van de Schrift kunnen wij vervolgens als parallellid de tweede stelling voegen, waardoor de gedachte volledig wordt: "de laatste Adam is geworden tot een levendmakende geest. "

Wat bij ons "natuurlijk" is vertaald is naar de grondtekst "psychisch" en dit is in zoverre juist als het zielelichaam dat is, wat nu voor ons het natuurlijke is, maar het eigenaardige van het gezegde is daardoor uitgewist, omdat tegenover "ziel" "geest" gesteld wordt. Een zielelichaam nu is zo een, als overeenstemt met het leven van de mens, die nog psychisch is, terwijl het geestelijk lichaam overeenkomt met de aard van de mens, die nu geestelijk is geworden. Wat is nu echter een mens van de ziel en wat is een mens van de Geest? Paulus beroept zich op de woorden uit de scheppingsgeschiedenis: "en zo werd de mens tot een levende ziel. " Volgens deze woorden is de mens in de wel goede, maar enigermate nog onbesliste toestand geschapen, dat de ziel, die band van vereniging tussen geest en lichaam,

de besturende macht over beide was. Die staat daarentegen, waarin de Geest, die in de God van zijn oorsprong leeft en zich beweegt, de persoonlijke macht vormt, de macht, die lichaam en ziel bestuurt en ze verenigt, was nog slechts het doel van zijn roeping. Dit doel is nu zo weinig bereikt, dat de mens, in plaats van geestelijk te worden, veelmeer psychisch en vleselijk is geworden, d. i. geheel en al ontzonken aan zijn geest, terwijl de zich tegenover haar bestemming zelfheersend optrad en het vlees van de geest gescheiden en van materieel tot grof materialistisch vlees was geworden. De geest is daar niet wat die moest zijn, de persoonlijke macht van het hele leven, maar alleen nog bewustzijn van het afzonderlijke leven, dat door de ziel wordt bewaard. Daarom heeft nu God de mens niet aan zijn bestemming onttrokken, Hij heeft die integendeel volkomen in de tweede Adam, in Christus Jezus vervuld. Deze heeft Hij gemaakt tot een levendmakende geest, omdat in Hem het Woord, dat in het begin bij God was, mens is geworden en daarmee dadelijk de met God verenigde Geest de besturende macht is geweest, die over ziel en lichaam gebied voerde, om ze in het geestelijk leven in te leiden. In de opstanding nu heeft de Geest van Christus alle beperkingen vernietigd, die veroorzaakten, dat Hij Zich nog niet als levendmakende Geest openbaarde en is in de hemelvaart met de Heilige Geest tot een Geest geworden, die Hij vandaar als Zijn Geest meedeelt, om onze geest tot zijn waarachtig wezen te hervormen, daarna de overmacht over het psychische en vleselijke in ons te geven en ten slotte ook ons nietig lichaam te verheerlijken, dat het aan Zijn verheerlijkt lichaam gelijkvormig wordt. Het menselijk lichaam, dat door de band van God is gevormd, schrijft Delitzsch, is, sinds het materieel is geworden, een mysterie met onreinheid overdekt. Dat dit niet tot blijdschap van alle wezens eens openbaar zal worden, is geheel ondenkbaar, de opstanding zal het eens in het helderste licht stellen. Maar wij zijn niet in staat ons reeds nu een duidelijke voorstelling te maken van de geestelijke lichamen van de herrezenen en wij moeten het ook niet beproeven, als wij niet meteen onze onmacht en beperktheid tot onze schade willen gewaar worden.

46. Maar het geestelijke is niet eerst, dat daarmee meteen de geschiedenis van de mensheid bij de schepping van Adam zou hebben kunnen beginnen, maar het natuurlijke ("psychische is eerst en pas daarna, namelijk, als de geschiedenis van de mensheid tot haar einde en doel komt, kan het geestelijke lichaam volgen. Dat zij hierover nadenken, die meenden in te brengen dat, als voor de mens het geestelijk lichaam als hoogste trap bestemd was (vs. 44); het beter zou geweest zijn, als God hem dadelijk daarmee overkleed had, en in het geheel geen natuurlijk lichaam had geschapen.

47. Zo’n tegenspraak is des te ongerijmder, als men de persoon aanziet van hem, die tegenover de eerste mens de tweede gaf (vs. 4). De eerste mens is uit de aarde en aards. Hij ontving zijn oorsprong uit de aarde en kon nu in de gesteldheid van zijn lichaam slechts de aard van het aardse bezitten. De tweede mens is de Heere uit de hemel, de Zoon van God, die van daar is nedergedaald, die wel voor een zekere tijd mens kon worden, maar niet naar Zijn eigenlijk wezen vanaf het begin mens kon zijn, omdat Hij reeds iets anders was.

Is dan ook niet de geest van de eerste mens, omdat God Zijn adem in hem blies, van hemelse oorsprong en is dan ook niet het lichaam van Christus, omdat Hij uit Maria werd geboren, van aardse oorsprong? Beide zijn waar. De eerste mens had een hemelse en de tweede mens heeft een aardse kant van zijn wezen. Ook het lichamelijke van de Verhoogde, hoewel hemels geworden en in de Godheid opgenomen, is toch, op haar oorsprong gezien, geen andere dan die in Maria aangenomen is. De tegenstelling van de apostel bestaat echter toch in al haar scherpte, zij gaat de beginselen aan van die beiden, die de eersten van de mensheid waren, die beginselen in grond en wezen verschillende waren. De één had, omdat God, de Schepper, eerst stof van de aarde tot een menselijk lichaam vormde, een aards begin, de ander

daarentegen een persoonlijk, een hemels begin, doordat God de Verlosser uit vrije wil en door eigen kracht in de schoot van de maagd neerdaalde. De eerste werd persoon, doordat de geschapen geest zich met het lichaam, zonder zijn toedoen ontstaan, verenigde, de ander was reeds persoon, als Hij Zich tot subject maakte van een menselijke natuur, die niet zonder Zijn wil was ontstaan. Terwijl dus de een de taak was gegeven om de aardse beginselen van zijn bestaan, die vóór zijn weten en willen waren geworden, met de geest te overmeesteren (een roeping, die hij kon vervullen of ook niet kon vervullen en in werkelijkheid niet vervuld heeft), is de ander dadelijk van het begin de Heere over het menselijk wezen, waartoe Hij Zich vernederd had, toen Hij van de hemel was neergedaald en wel met Zijn vrije, wel bewuste wil, zonder Zichzelf te verliezen. En alhoewel Zijn Geest het lichaam niet dadelijk verheerlijkt, is Hij toch in de kracht van het goddelijke hemelse Ik, dat Zich in hem op menselijke manier bewust werd, dadelijk de kracht en de waarborg van de verheerlijking, die niet uitblijven kan.

48. Nu deze echter eenmaal Zich begeven heeft in de rijen van de mensheid en het tweede hoofdlid van de hele keten vormt, zodat Hij, als een tweede stamvader en wel eengeestelijke, is, zo moet ook dit nog worden teweeggebracht, dat wij eveneens van Zijn vlees en been zijn (Efeze. 5: 30), als wij vlees en been zijn van de eerste Adam. Daaruit kunt u nog een meer bepaald antwoord afleiden op de vraag (vs. 35): "met wat voor lichaam zullen de doden komen? " Hoe de aardse is, zo zijn ook de aardsen, die naar het lichaam van hem afstammen; en hoe de hemelse is, Hij, die van de hemel neerdaalde en nu weer in de hemel verhoogd is, zo zijn ook de hemelsen, die uit Hem zijn geboren (Joh. 2: 20) en in het sterven tot Hem verheven worden (2 Kor. 5: 8), als het tot hun volle wording in de opstanding komt.

Het hoofd en de leden zijn van één en dezelfde natuur: zij zijn niet zoals het afschuwelijk beeld, dat Nebukadnezar in zijn droom zag. Het hoofd was van fijn goud, maar de buik en de dijen waren van koper, de benen van ijzer en de voeten gedeeltelijk van ijzer en gedeeltelijk van leem. Het geestelijke lichaam van Christus is geen dwaze vereniging van tegenstrijdigheden; de leden waren sterfelijk en daarom stierf Jezus: het verheerlijkte hoofd is onsterfelijk en daarom is het lichaam ook onsterfelijk; want er staat geschreven: Ik leef en u zult leven. Zoals ons dierbaar Hoofd is, zo is ook het lichaam en elk lid in het bijzonder. Een uitverkoren Hoofd en uitverkoren leden, een aangenomen Hoofd en aangenomen leden, een levend Hoofd en levende leden. Als het hoofd van zuiver goud is, dan zijn ook al de leden van het lichaam van zuiver goud. Zo is er een dubbele vereniging van natuur als grondslag voor de nauwste gemeenschap. Sta hier stil, mijn godvruchtige van deze en zie of u zonder verrukte bewondering de oneindige neerbuigende liefde van de Zoon van God kunt aanschouwen, die uw ellende tot zo’n gezegende vereniging met Zijn heerlijkheid wil verhogen. U bent zo gering, dat u met het oog op uw sterfelijkheid tot de groeve kunt zeggen: U bent mijn vader en tot het gewormte: U bent mijn zusters en toch in Christus bent u zo hoog geëerd, dat u tot de Almachtige kunt zeggen: Abba, Vader en tot Hem, die in het vlees gekomen is: U bent mijn Bruidegom en mijn Broeder. Zeker, als verwantschap tot oud-adelijke geslachten mensen hoge gedachten over zichzelf doet koesteren, dan hebben wij stof om ons boven hen allen te beroemen. Laat de armste en meest verachte gelovige deze voorrechten aangrijpen; een onzinnige traagheid mag hem niet beletten deze adelbrief te doen gelden en een dwaze gehechtheid aan de ijdelheden van deze tegenwoordige tijd mag zijn gedachten niet aftrekken van deze heerlijke hemelse eer van met Christus verenigd te zijn.

49. En zoals wij, zolang wij in dit lichaam woonden (2 Kor. 5: 6), het beeld van de aardse stamvaders gedragen hebben, zo zullen wij ook het beeld van de Hemelse dragen, want ons toekomstig lichaam zal aan Zijn verheerlijkt lichaam gelijk zijn (Fil. 3: 21).

50. Maar dit zeg ik, broeders, om, nu ik bij de voltooiing van het Godsrijk ben gekomen, u nog uitdrukkelijk opmerkzaam te maken op het groot gewicht van de leer van de opstanding, a) dat vlees en bloed, ons gehele tegenwoordige wezen, waarin wij niet alleen vlees en bloed aan ons hebben, maar ook zo veelvuldig erdoor worden geleid, het koninkrijk van God niet beërven kunnen en de verderfelijkheid, waarin wij nog verkeren, ook al zoeken wij het eeuwige, beërft de onverderfelijkheid niet, maar eerst moet een veranderings- en verheerlijkingsproces met ons plaats hebben, zoals dat door de opstanding wordt teweeggebracht.

a) Joh. 1: 13.

Evenmin als vlees en bloed, waaruit onze Adams-natuur bestaat, in Christus kunnen geloven (MATTHEUS. 16: 17) kunnen deze het rijk van God beërven. Vlees en bloed van de verdoemden kunnen en zullen opstaan, echter niet om het koninkrijk te beërven, maar tot pijniging in het eeuwige vuur. Opdat echter vlees en bloed opstaan tot het beërven van het koninkrijk moet de tegenwoordige aard van vlees en bloed worden opgeheven, eerst door de geestelijke wedergeboorte, vervolgens door de verandering van het lichaam in het graf van de aarde, opdat daaruit een geestelijk vlees en bloed ontstaan, naar de manier van het vlees en het bloed van onze Heere Jezus Christus.

Binnen de eens geschapen wereld wordt geen enkele atoom de vernietiging ooit ten prooi. De grondstoffen, waaruit het verteerde lichaam bestond, zijn dus nog aanwezig en de Alwetende weet waar zij zijn en de Almachtige kan ze weer vergaderen. Zij hebben intussen tegelijk met de aarde, waarin zij bewaard zijn, het vuurproces doorlopen, waaruit hemel en aarde in verheerlijking te voorschijn treden. Uit deze wereld van de verheerlijking brengt Hij, die in de beginne het lichaam van de mensen uit aarde van Eden gevormd heeft, de grondstoffen van onze lichamen weer tezamen bij gelijke bestemming van de krachten, die ze doortrekken en gelijke vermenging van de werkelijke bestanddelen, zoverre deze bestemming en vermenging nodig zijn voor de individualiteit van de persoon, die na wegneming van de zonde met haar beginselen en gevolgen overblijft. De ziel, met dat lichaam weer samen gebracht, neemt daarvan bezit, als een koningin van haar troon, doordringt het met haar hemels licht, maakt het tot een omkleedsel van haar geestelijk wezen en sluit zich daarmee aaneen als het doel van haar verlangen tot voltooiing van haar persoonlijkheid.

Het woord "opstanding van het vlees" in de apostolische geloofsbelijdenis, wil alleen zeggen dat hetzelfde lichaam, dat wij hier als vlees hebben gedragen, wordt opgewekt, maar niet dat het dan ook nog vlees zal zijn.

Wij zouden zeggen: met één woord, broeders, een lichaam zoals ons tegenwoordige, dat uit vlees en bloed bestaat, is niet geschikt voor de staat van de heerlijkheid in het toekomstig koninkrijk van God. Het lichaam, dat wij nu omdragen, is uit zijn aard vergankelijk, aan behoeften en zwakheden onderworpen. Hoe zouden wij daarin een onvergankelijke geluksstaat genieten kunnen? (V. D. PALM).

Uitnemend schoon en helder is de ontwikkeling en oplossing, die de apostel ons van het stuk van de opstanding geleverd heeft. In de eerste plaats toont ons Paulus door vergelijking van het zaad, dat gezaaid wordt, dat wij wel met onze eigen lichamen kunnen opstaan, maar niet met dezelfde. Zoals toch het zaad, dat men zaait, wanneer het onder de grond ligt, ontbolsterd wordt en vergaat, maar dan ook tegelijk door de almacht van God ontkiemt en nieuwe halmen voortbrengt, zo keren onze lichamen tot stof van de aarde terug, welk stof met de wind

verwaait en tot andere lichamen overgaat, maar uit deze zullen in de dag van de verrijzenis geheel nieuwe lichamen voortkomen, die aan onze aardse omkleedsels geheel en al het verschillende graan, dat gezaaid wordt, gelijkvormig zullen zijn, zodat elk zijn eigen lichaam hebben zal (vs. 35-38). Maar zoals nu niet alle graan hetzelfde is, zo is ook niet alle vlees hetzelfde, zoals dat in de dierenwereld ook zeer uiteen loopt; daarom leert de apostel in de tweede plaats, dat hoewel alle gelovigen verrijzen zullen, hun nieuwe lichamen net zo verschillend in glans en heerlijkheid zullen zijn als de heerlijkheid van de zon, maan en sterren zeer verschillend is, zodat hij aan verschillende rangen en standen in de toekomende wereld denken doet (vs. 39-42). Maar terwijl hij bezig is dit stuk uiteen te zetten, zo maakt hij niet slechts de vergelijking tussen onze tegenwoordige en toekomende lichamen, maar geeft ook in de derde plaats de wenk, dat de lichamen van de gelovigen dan enigszins van een andere geaardheid zullen zijn, namelijk niet alleen ontdaan van al het zondige en gebrekkige, maar ook minder grof stoffelijk en meer verfijnd geestelijk. Onverklaarbaar moge ons de uitdrukking zijn "een geestelijk lichaam" te hebben, terwijl wij zeggen zouden, dat stof niet geestelijk kan zijn, maar als wij wel opmerken, dat Paulus ons wenken geeft, dat onze lichamen door de heerschappij van de zonde meer grof stoffelijk geworden en wij zelf aan de zinnelijkheid onderworpen zijn, dat wij in Christus een volkomen herstelling vinden van alles wat wij in Adam verloren hebben, ja zelfs meer dan dat en daarbij niet vergeten, dat het lichaam van de verrezen Verlosser gans verschillende eigenschappen bezat en vertoonde dan voorheen en op de ene tijd zichtbaar en op de andere tijd weer verdwenen was en zelfs zonder opening van de deuren in het gezelschap zich verplaatsen kon, dan gevoelen wij er iets van hoe het in het volgend leven zijn zal; maar dan hechten wij toch voornamelijk daarop, dat het voor ons niet genoeg is door onze betrekking op de eerste Adam een levende ziel deelachtig te zijn, maar veelmeer door onze vereniging met Christus als de tweede Adam en het vertegenwoordigend Hoofd van Zijn verlosten een levendmakende geest moeten bezitten (vs. 45); dat de nieuwe natuur, die wij in zijn gemeenschap ontvangen, van een geestelijke geaardheid is, zoals onze Heer op aarde zijnde, bezat (vs. 47) en eindelijk, dat wij daarom dan ook het beeld van onze Heer uit de hemel moeten dragen, zoals wij in onze zondige natuurstaat het beeld van onze eerste vader gedragen hebben (vs. 49). En het is om die reden, dat wij ook, zowel als de Corinthiërs, in herinnering aan Paulus ter harte moeten nemen, dat vlees en bloed het koninkrijk van God niet beërven zullen, opdat wij daaruit leren mogen, niet voor onze stoffelijke en zondige lichamen alleen en hoofdzakelijk te leven, maar meer in de aankleving en navolging van Hem, in wie wij het geestelijk en eeuwig leven deelachtig zijn, opdat onze hoop ons in geen deel beschaamt en wij onbelemmerd in deze leven mogen (vs. 42b-50).

51. Zie, ik zeg u een verborgenheid, die mij door goddelijke openbaring is bekend geworden (Rom. 11: 25): a) wij zullen wel niet allen in de dood ontslapen en dus niet door de wederopwekking tot een geestelijk lichaam komen, maar wij zullen allen, die dit proces niet doormaken, veranderd worden, om daardoor tot gelijke trap met hen te worden verheven.

a) 1 Thessalonicenzen. 4: 16.

52. Dat veranderd worden zal plaats hebben in een punt van de tijd, in een ogenblik, met a) de laatste bazuin, die het einde aankondigt van deze loop van de wereld (Jes. 27: 13); want de bazuin zal slaan, zal klinken en de doden zullen onverderfelijk opgewekt worden en wij, die dan nog in leven zijn, zullen veranderd worden, zodat uit ons dan nog natuurlijk lichaam, het geestelijke ontstaat, of het leven, het sterfelijke aan ons verslindt (1 Thessalonicenzen. 4: 15 vv. 2 Kor. 5: 4

a) MATTHEUS. 24: 31.

Is het vroeger gezegde juist, wat zal er dan plaats hebben met hen, die de dag van de Heere niet als gestorvenen maar als nog levenden aantreft, zodat zij niet opgewekt kunnen worden? Dit punt was de inhoud van de vraag in vs. 35 niet, maar de apostel wil hen echter ook hierover niet zonder inlichting laten; nu deelt hij hen dit mee als een geheim, d. i. niet als een leer, die geheim moet worden gehouden, maar als een zodanige, die door Goddelijke openbaring bekend wordt.

Dit geheim heeft werkelijk de inhoud, dat met hen, die de toekomst des Heren beleven een verandering zal plaats hebben, waardoor zij tot deelname aan het rijk van God, evenals de opgewekten uit de dode, geschikt worden, zodat dus ook op hen het in vs. 49 v gezegde zijn betekenis heeft. Onder het veranderd worden nu verstaat hij de onmiddellijke overgang uit de toestand van het aardse en lichamelijke in die van het hemelse, zonder het proces van sterven en opgewekt worden uit de dood, dat dit teweeg brengt. Dit veranderd worden volgt zo onmiddellijk, dat een sterven niet kan plaats hebben. Hierdoor is zeker een voorafgaande bekwaammaking een voorbereiding van deze verheerlijking door de werking van de Geest van Christus niet uitgesloten; alleen wordt gezegd, dat deze verheerlijking ogenblikkelijk zal plaats hebben.

Of hij zelf, Paulus, onder de ontslapenen, die opstaan, of onder de overblijvenden, die zonder opstanding veranderd worden, de dag des Heren zou zien, laat hij aan God over; hier vat hij zichzelf samen met deze, evenals in Hoofdstuk 6: 14 onder gene.

Hij rekent zichzelf bij hen, die de klank van de laatste bazuin levend vernemen, omdat hij tot de levende gemeente spreekt, die met hem het einde van deze tegenwoordige tijd steeds moet wachten, zodat zij, die uit haar wegsterven, slechts als enkelen voorkomen, die het einde van de tijd van hun wachten (Hoofdstuk 7: 29), dat niet ver is, niet meebeleven.

In hoeverre zij, die bij de openbaring van Christus uit de hemel een plotselinge omkering uit de ene levenstoestand, waarin zij zich nog bevinden, in de andere door verandering zullen ervaren, hiertoe reeds zijn voorbereid, blijkt daaruit, dat Christus openbaring uit de hemel volgens de staat van de laatste dingen, zoals die in Openbaring 19: 11-21: 8 wordt beschreven, niet onmiddellijk na de val van de antichrist en diens rijk volgt, maar tussen haar en deze gebeurtenis ligt eerst de oprichting van het duizendjarig rijk, dat het binden van de satan, de opwekking van de uitverkorenen en hun heerschappij met Christus in zich sluit; dat zijn alle momenten, die zowel voor de aarde zelf als voor de gemeente, die nog op haar leeft, een verheerlijking van haar tegenwoordig wezen op gelijke wijze voorbereiden, ja gedeeltelijk reeds laten plaats hebben, als eens de Heere zo iets voorlopig op de berg ondervond (MATTHEUS. 17: 1 vv.).

53. Want dit verderfelijke, dat wij in het aardse leven aan ons hebben, moet onverderfelijkheid aandoen, hetzij na een voorafgegane ontkleding, hetzij na een dadelijk plaats hebbende overkleding (2 Kor. 5: 2 vv.) en dit sterfelijke moet onsterfelijkheid aandoen, anders kan het rijk van God niet tot zijn voltooiing komen.

Ten duidelijkste is Paulus daarvan zeker, dat een Christen, die vlees en bloed heeft, tot een geheel ander, nieuw wezen moet worden hervormd, om in te gaan in het heerlijk rijk van God; maar even zeker weet hij, dat juist dit sterfelijke en dit vergankelijke het onderpand van de verheerlijking tot onvergankelijkheid en onsterfelijkheid bezit (vgl. 2 Kor. 5: 5).

Als wij niet Jezus Christus en de nieuwe mens van dag tot dag aantrekken, dan kunnen het verderfelijke en de nieuwe onverderfelijke mensheid niet zo snel met elkaar verenigd worden. Hij, die de gewenste verandering deelachtig wil worden, moet zijn hart hier laten veranderen.

54. En wanneer dit verderfelijke onverderfelijkheid aangedaan zal hebben en dit sterfelijke onsterfelijkheid aangedaan zal hebben, dan zal het woord geschieden; dan wordt de profetie, die in eerste instantie nog slechts als een belofte luidt, veranderd in een volbracht, ook geschiedkundig feit, het woord, dat geschreven is: "De dood is verslonden tot overwinning" (Jes. 25: 8).

56. De prikkel nu van de dood, datgene, waardoor de dood macht had te doden (Rom. 5: 12 vv.), is de zonde en de kracht, of hetgeen machtig maakt, de kracht van de zonde, is de wet (Rom. 7: 7 vv.), zoals mijn prediking van het Evangelie u dit reeds vroeger heeft uiteengezet.

57. a) Maar, om u ook te herinneren aan hetgeen de inhoud van mijn Evangelie zelf uitmaakt, God zij dank, die ons, door de zonde teniet te doen en de wet, die ze opwekt en ten slotte ook de dood en de hel, die zich in zijn gevolg bevindt, op te heffen, de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus.

a) 1 Joh. 5: 5.

De geest ziet terug van de hoogte van de volle zaligheid naar de belemmeringen, naar het tegenovergestelde van de zaligheid en zijn voornaamste punten. Daardoor wordt hij steeds weer opnieuw opgewekt tot het prijzen van Gods genade, die door Jezus Christus deze beletsels wegruimt en de overwinning geeft, waarin de volle zaligheid, de vervulling van de hele belofte berust. Door drie onafscheidelijke samenhangende trappen gaat de verwezenlijking van de zaligheid heen: wegneming van de wet, van de zonde, van de dood. De wet wordt, als die de tegenstand tegen God te voorschijn roept en klimmen doet, weggenomen door de betoning of openbaring van de volmaakte liefde van God, die de eengeboren Zoon, de Heilige en Rechtvaardige bestemde de vloek van de wet, de toorn en de straf op Zich te nemen en te dragen en zo ons te verlossen van vloek en oordeel en om de gerechtigheid voor God aan te brengen, daar alles vergeven en daardoor een gemeenschap van de liefde hersteld is, die de deelname aan de goddelijke heerlijkheid meebrengt. In de kracht van deze openbaring van de liefde wordt de wet van een som van strenge geboden en verboden met verschrikkelijke bedreiging voor overtreders tot een bekendmaking van de wil van de in Christus genadige Vader, die erkend is als degene, die het in alles goed meent, ons dus niets weigert dan wat ons schadelijk en verderfelijk is, ons niets beveelt te doen, dan wat nodig en heilzaam is, ons niets oplegt om te lijden dan wat tot ons welzijn dient, daarom ons kastijdt, omdat Hij ons liefheeft. Daarmee is de kracht van de zonde gebroken en een steeds sterker wordende liefdedrang, die de tegenovergestelde gevoelens en opwellingen altijd volkomener meester wordt en het hele leven met zijn organen en krachten meer en meer beslist en onverdeeld gewillig en blij in de dienst van de heilige liefde overgeeft, leidt tot heiliging van de helen mens. Juist daardoor wordt ook aan de dood zijn prikkel ontnomen; hij is voor de gelovigen en hen, die de heiligmaking najagen, niet meer de oplossing van het leven, die smart en afkeer verwekt, eenzaamheid en vernietiging met zich voert, maar een ingaan in de rust van Christus, dat tot een heerlijke levensvernieuwing leidt, waarin dan de volkomen overwinning over de dood en daarmee de voltooiing van de zaligheid openbaar wordt.

Dit triomflied is volkomen rechtmatig en daarbij onuitputtelijk rijk. Zeker, alleen het wel verzekerd geloof kan zo spreken en zelfs dit niet ten allen tijde, maar dan slechts als daar binnen werkelijk de klare bewustheid leeft en werkt van wat God hem in Zijn Zoon heeft geschonken. Maar dan ook mag het, al is het niet zonder beving, zo juichen; immers het roemt niet in de overwinning, die het zelf behaald, maar in die, die God het geschonken heeft: "door Jezus Christus onze Heer. " Dat is de enige sleutel tot het raadsel, maar deze is ook volkomen voldoende, want juist omdat Christus de Zijnen èn van de vloek van de wet èn van de heerschappij van de zonde verlost heeft, is voor hen ook de overwinning over de dood reeds in beginsel beslist. Als dood, als vijand, die ons het leven komt afeisen, bestaat voor de verloste de koning van de verschrikking niet meer, wat waarlijk in ons leeft is voor zijn vermogen te sterk. Het is hier eenvoudig, om dus te spreken een kwestie van tijd; de dood heerst en woedt nog maar als een vazal in een onmetelijk rijk, wiens vonnis reeds lang is getekend en wiens troon, hem alleen bij genade vergund, zal instorten, zodra zijn overwinnaar het slechts wenst. Zijn prikkel is in het bloed van Christus verstompt en de schaduwen van het graf zijn door een zachte lichtglans vervangen, waarbij het oog geen kerker aanschouwt, maar een wijd geopende poort, waardoor de lichtglans reeds schemert. Hebben wij ze niet gezien, die de dood nog voor zich en toch in zeker opzicht reeds achter en beneden zich zagen en in wier half gebroken oog het woord scheen te lezen: ik heb het onbeschrijfelijk goed? Heeft u nooit die betuiging van vege lippen vernomen, die meer voor de goddelijkheid van het Evangelie dan menig boekdeel bewijst: meer dan overwinnaar door Hem, die ons lief gehad heeft? Maar immers wordt nog altijd het liefelijk beeld uit de "Christen pelgrim" bewaarheid, als Christen dreigt te zinken, dan houdt broeder Hoop hem het matte hoofd boven de golven en waar opnieuw het hoofd van de belofte verstaan is, daar wordt de vaste grond door de wankelende voet weer herwonnen. Nee, heerlijk triomflied, u bent evenmin een ijdele klank, als een roekeloos spel. U kunt niet verstommen, of eerst moet het geloof in de opgewekten Levensvorst sterven. Wat een onuitsprekelijke dankstof aan Hem, die op lippen, zo onrein als de onze, straks zwijgend in het stof van de dood, reeds hier zo’n juichtoon heeft willen leggen! Wat een grenzeloze genade, die in Christus ons, dood- en doemwaardigen, zo’n overwinning wil geven! Wat een onschatbare troost, als wij onze vrome doden bewenen, zij zijn grafwaarts gedreven, maar met een staf zonder prikkel. Wat een verrukkende hoop vooral, die dit triomflied ons instort, te schoon en te stout om haar waarde onder woorden te brengen. Wereldberoemd is het slotkoor uit de Messias van Händel juist in deze woorden vervat; maar wat zal het volle koor van de Messias daarboven zijn, gezongen als op het graf van de dood? Die tonen, ach of ons oor ze reeds hoorde, die schare ach, of ons oog haar reeds zag?

58. Zo dan, mijn geliefde broeders, bent in hartelijke dankbaarheid voor hetgeen God, door Jezus Christus voor ons en aan ons heeft gedaan vs. 57), standvastig in het geloof (vs. 1). Wees verder onbeweeglijk in de hoop van het Evangelie; laat die noch uit eigen beweging varen, noch laat die door de woorden van anderen tot twijfel brengen, altijd overvloedig zijnde en toenemende in het werk van de Heere, in de werkzaamheid voor de Heere, wiens dienaars u bent (Hoofdstuk 16: 10; 12: 5). Weet dat, als die uit hetgeen het Evangelie belooft en naar de inzichten, die dit in de toekomst opent, weet dat uw arbeid, uw werk, dat aan het rijk van de Heere gewijd is, niet ijdel is in de Heere, in wiens gemeenschap u staat en die nu door u en in u alles heerlijk volbrengt wat tot voltooiing van Zijn rijk nog moet geschieden (2 Kron. 15: 7).

De hymnetoon gaat, overeenkomstig de profetische geest van de apostel en de leer van de opstanding, ten slotte nog over in de paraenetische en de profetische blik in de ethischen. Deze eindvermaning eist echter het ware dankoffer van hart en leven.

Men wordt standvastig, men wordt onbeweeglijk, als men zich maar altijd aan het centrum vasthoudt.

Zolang als men niet zoekt in het Christendom tot vastheid te komen, wel gegrond in het geloof op de rotssteen Christus en onbeweeglijk tegen de stormwinden van de verzoekingen (Efeze. 4: 14), zolang is de arbeid in beoefening van het Christendom grotendeels tevergeefs, niet eerst een ernstige arbeid, maar veelmeer traagheid en slaperigheid.

Hij daarentegen, die de beginselen van het eeuwige leven door de kennis van de Heere Jezus Christus in zich bewaart, kan tegen de inwendige slingeringen vaststaan, bij uitwendige verzoekingen onbeweeglijk zijn en de afmatting ontgaan, daarentegen toenemen in het werk van de Heere waarvan het geloof de drijfveer is tot al het andere.

Het werk van de Heere: a) wat het in ons werkt; b) wat wij in Zijn kracht volbrengen. Het werk van de Heere nu gelukt in ons zeker; Hij laat ook de Christen zijn werk nooit mislukken.

HOOFDSTUK 16

OVER HET INZAMELEN VAN GIFTEN VOOR DE BEHOEFTIGE CHRISTENEN TE JERUZALEM

e. Het slot van de brief geeft een tijdelijke en plaatselijke verordening, die zich met juistheid aansluit aan het slotvers van het vorige hoofdstuk en waarmee weer de aankondiging van het reisplan, zoals Paulus dat in zijn gedachte had, in zoverre in verband staat, als toch de gemeente moet weten, wanneer zij hem kon verwachten, om zich daarnaar te regelen (vs. 1-9). Daarop volgen vermaningen over het gedrag van de Corinthiërs tegenover Timotheus, die reeds tot hen is gezonden en mededelingen daarover, waarom Apollos, hoewel de gemeente hem graag bij zich gehad had, niet mede onder de overbrengers van de brief behoorde. Die mededelingen liggen indirect verborgen in het woord, dat onmiddellijk volgt, waarmee de apostel bij de Corinthiërs aandringt op volharden in het geloof en op het wandelen in de liefde (vs. 10-14). Al is het dat Apollos niet komt, zijn het toch anderen en wel leden van de gemeente, die zich over haar zeer verdienstelijk hebben gemaakt, die de brief overbrengen, de zodanige, die ook nu weer, terwijl zij bij Paulus zijn geweest, de Corinthiërs een grote dienst hebben bewezen en daarom door hen in bijzondere eer moeten worden gehouden (vs. 15-18). Het eigenlijk slot van de hele zendbrief bestaat, zoals gewoonlijk, uit groeten, die de schrijver heeft over te brengen en aan welke hij vervolgens de zijne toevoegt. Hij doet het echter hier met bijzondere ernst en in een eigenaardige vorm (vs. 19-24).

1. Aangaande nu de verzameling, de collecte Ac 20: 6, die voor de heiligen geschiedt, ten behoeve van de armen in de gemeente te Jeruzalem, zal zijn (Rom. 15: 26) (om tenslotte ook over deze zaak, die ik bij u bevorderd heb (2 Kor. 8: 10), een woord te zeggen) zoals als ik aan de gemeenten in Galatië, waarmee ik door Silas in bestendige betrekking sta, verordend heb, doet ook u zo, namelijk, zoals ik nu zal zeggen.

2. Op elke eerste dag van de week, of Zondag, legt een ieder van u iets bij zichzelf in huis weg, vergaderend een schat, naardat bij welvaren verkregen heeft (Hand. 11: 29. 2 Kor. 8: 12, opdat de verzamelingen dan niet pas gebeurt, wanneer ik gekomen zal zijn, maar ten gevolge van het reeds in gereedheid liggen, zonder veel moeite volbracht zullen kunnen worden.

De apostel is nu met alles aan het einde, wat hij van de gemeente, hetzij uit zichzelf, of naar aanleiding van hun vragen en mededelingen in de brief uit de schat van zijn Christelijke kennis ter berisping, of vermaning, of lering had aan te bieden. Zij had hem echter, zoals de overgang "aangaande nu de verzameling" (vgl. Hoofdstuk 7: 1, 25; 8: 1; 12: 1 te kennen geeft, ook verder over een door hem (op de reis, die in de Handelingen niet wordt vermeld en in de zomer van het jaar 56 "1Co 1: 2 aangedrongen collecte ondervraagd, hoe die gehouden moest worden en toen hij in Hoofdstuk 15: 58 schreef: "bent altijd overvloedig in het werk van de Heere", had hij zeker wel reeds in de gedachte, tot beantwoording van die vraag over te gaan. Dat de apostel echter zijn aanwijzing, hoe die verzameling moest worden gehouden, niet geeft, zonder erbij te voegen dat hij in de gemeente van Galatië dezelfde verordeningen heeft gegeven, kan slechts ten doel hebben, de lezers te doen opmerken, dat hij daarmee niet een ogenblikkelijke gedachte volgt, maar zijn goede reden moest hebben, waarom hij wilde, dat die zo en niet anders gehouden werd. De opbrengt van de verzameling in Galatië gehouden, was zeker reeds ingekomen (en dit had de belangstelling van de Corinthiërs om Silas, die door hen naar Galatië was gezonden en daar zo goede resultaten van zijn werk verkregen had, in bijzondere mate opgewekt). Op elke eerste dag van de week, zo luidt de verordening, moet

ieder iets bij zichzelf wegleggen, wat hem gelukt te besparen of te winnen. Men moet dus hetgeen voor de verzameling bestemd wordt, niet opeens geven, zodat het, als hij zelf iets nodig mocht hebben, niet meer ter zijner beschikking zou staan, maar hij moet slechts zorgen, dat bij de komst van de apostel het bespaarde bij elkaar gebracht is en het dan niet meer nodig is een som tezamen te brengen, door daar eerst inzamelingen te gaan houden.

Al is hier ook niet, zoals in Hand. 20: 7 uitdrukkelijk sprake van een godsdienstige samenkomst op Zondag (want "bij zichzelf" moest ieder wat wegleggen en verzamelen), zo kan men toch opmerken, dat juist de Zondag een collectedag voor de gemeente was. Evenals men op deze dag van vergadering de openbare kas bedacht, zo moesten op diezelfde dag thuis, misschien in een bus voor Jeruzalem, de Corinthiërs een penning inleggen; want op deze dag, zegt Chrysostomus, zijn de hemelse goederen openbaar geworden en is de wortel van ons leven ontsproten.

3. En wanneer ik overeenkomstig mijn reisplan in vs. 5 vv., daar, tot u, te Corinthiërs, gekomen zal zijn, zal ik hen, die u bekwaam zult achten om overbrengers te zijn en mij als zodanige aangewezen worden, door meegegeven brieven zenden, om uw gave naar Jeruzalem over te dragen. Ik zelf wens hen te zenden, als die de aanleiding tot die collecten gegeven heb en mij daardoor te kwijten van een plicht, die ik op mij heb genomen (Gal. 2: 10).

4. En als hetgeen de gemeenten, door mij gesticht, bij deze verzameling opbrengen, wat het bedrag aangaat, de moeite waard mocht zijn, dat ik ook zelf naar Jeruzalem reizen zou, dan zullen ook zij, die u afvaardigt, met mij reizen, want daaraan is mij in elk geval veel gelegen, om lastering te voorkomen (2 Kor. 8: 20 v.).

Vs. 3 zou wellicht beter vertaald kunnen worden met: als ik daar zal gekomen zijn, zal ik degenen, die u bekwaam zult achten, met brieven (d. i. ik zal hun aanbevelingsbrieven of met een begeleidend schrijven voor deze en gene personen van de Jeruzalemse gemeente) zenden enz. " Bij een verbinding van de woorden als de leestekens in onze vertaling aangeven, is de zin minder juist. Evenals de apostel daardoor, dat hij nog gedurende zijn afwezigheid de verzameling liet voorbereiden, de verdenking afweerde, alsof hij door zijn aanzien het geld van de gemeenten had afgeperst, zo wilde hij daardoor, dat hij aan hen de keuze van de overbrengers overliet, hun vertrouwen verhogen; want verstand en liefde geven graag waarborgen, ook daar waar anderen niet dadelijk met een reeds aanwezig wantrouwen tegenover hen staan. Nog staat, zoals wij hier lezen, nu, omstreeks pasen van het jaar 57, het voornemen, dat Paulus in Hand. 19: 21 enige weken later, bij het naderen van het pinksterfeest uitspreekt, niet vast. Het is integendeel eerst, zoals hij te kennen geeft een gedachte, die bij hem oprijst, die later tot een vast besluit wordt en zelfs ten slotte tot een goddelijk moeten zich ontwikkelt (Hand. 21: 10 v.). Dat hij nu hier de reis naar Jeruzalem wil doen, ingeval de collecte voor de heiligen daar rijkelijk genoeg is, daarin spreekt zich een voorgevoel uit, dat in het later werkelijk gevolgde persoonlijke overbrengen door de apostel de voorspelling in Mal. 1: 11 vervuld zou worden Ac 20: 6. Alleen bij een rijkelijke opbrengst kon Paulus met de verzameling, die bij zijn Christelijke gemeente uit de heidenen had plaats gehad, op het pinksterfeest van het jaar 58 zich als een zodanige te Jeruzalem bevinden, die het daar geprofeteerde, "reine spijsoffer" van de kant van de heidenen ook in een uitwendige gave aanbracht en is nu zijn woord aan de Corinthiërs een tedere vermaning, om een rijkelijke verzameling voor hem gereed te maken.

5. Maar ik zal, met verandering van mijn oorspronkelijk reisplan (2 Kor. 1: 15 v.), zoals ik u in mijn vorige brieven (Hoofdstuk 5: 9) heb meegedeeld, tot u komen, wanneer ik Macedonië

doorgegaan zal zijn, om naar Achaje te komen (want ik zal, zoals ik mij nu heb voorgenomen, door Macedonië gaan (Hand. 19: 21), in plaats van dat ik u van hier vroeger wilde bezoeken).

6. En ik zal mogelijk, als de omstandigheden het toelaten, bij u blijven, mij langer bij u ophouden en niet in Macedonië, dat ik slechts denk door te reizen. Of wellicht zal ik zelfs ook bij u overwinteren (vgl. Tit. 3: 12 en de uiteenzetting van het overzicht over de gebeurtenissen van de apostolische tijd in het 2de aanhangsel), opdat u mij daarna, bij het aanbreken van de lente, mag geleiden (Hand. 20: 28), waar ik zal heenreizen en voor het geval in vs. 4 genoemd, naar Jeruzalem (Hand. 19: 21. Rom. 15: 25).

7. Want ik wil u nu niet zien in het voorbijgaan, zoals de vorige maal, toen ik bij u was, maar ik hoop enige tijd bij u te blijven, als de Heere het zal toelaten (Jak. 4: 13 vv. Hand. 20: 2).

De woorden: "ik zal door Macedonië gaan" en "ik zal mogelijk bij u blijven of ook overwinteren" staan tot elkaar in tegenstelling en moeten de Corinthiërs het voorrecht doen voelen, dat hij hun daarmee geeft. Het "mogelijk" maakt zijn voornemen zelf niet twijfelachtig, maar moet alleen te kennen geven, dat de omstandigheden op de manier van uitvoering nog invloed zullen hebben. In de zin: "opdat u mij mag geleiden" heeft het "u" de nadruk: zij moeten de eer genieten, hem deze liefdedienst te betonen, omdat hij bij hen wil vertoeven; ook dit is een trek om hen te winnen, die van zijn bijzondere liefde tot hen getuigt.

Dat de Christenen verder trekkende leraars en een deputatie van de gemeente uit achting en liefde verder geleidden, wijzen meerdere plaatsen aan. Hand. 15: 3; 17: 15.

Als Paulus zegt: "ik wil u nu niet zien in het voorbijgaan, maar ik hoop enige tijd bij u te blijven", schijnt dat te veronderstellen, dat hij ze vroeger eens in het voorbijgaan had gezien, hetgeen niet past voor zijn verblijf te Corinthiërs gedurende anderhalf jaar, dat in Hand. 18: 1-18 is meegedeeld; men zal dus nauwelijks mogen betwijfelen of hier wordt gedoeld op een bezoek, dat Lukas in de Handelingen evenzo is voorbijgegaan, als nog andere zaken uit het leven van de apostel.

De woorden in vs. 5 : "want ik zal door Macedonië gaan", zijn in de grondtekst door de tegenwoordige tijd, het praesens van het werkwoord uitgedrukt: "door Macedonië ga ik. " Deze vorm geeft te kennen, dat het in zijn voorstelling tegenwoordig is, d. i. als volkomen zeker gedacht wordt. Terwijl men de woorden ten onrechte opvatte, als wilde Paulus zeggen: "ik ben op dit ogenblik op reis door Macedonië" is daaruit de verkeerde opgaaf ontstaan in het daaronder geplaatste, dat de brief uit Filippi zou zijn geschreven.

8. Maar ik zal hier, te Efeze (Hoofdstuk 5: 32), blijven tot de pinksterdag, dus nog 7-8 weken.

9. Want mij is op deze plaats een grote en krachtige deur geopend. Mij is gelegenheid gegeven tot een zo ver zich uitstrekkend en krachtig werken, dat ik mij zoveel mogelijk ten nutte moet maken (2 Kor. 2: 12. Kol. 4: 3) en er zijn daarentegen ook vele tegenstanders, wier bestrijding ik zolang mogelijk moet voortzetten, om de vrucht van mijn tot hiertoe volbrachte arbeid te bewaren en te bevestigen (Hand. 20: 18 vv.)

Ware Christenen letten op de tijd van de Heere: een voortreffelijke oefening, ten einde men steeds leert in afhankelijkheid te blijven! Hij, die zijn eigen meester niet is, wendt zijn tijd noch zijn goederen aan, zoals hij zelf wil, maar zoals de Heere wil, op wiens wenk hij let.

Als op volkrijke plaatsen door rechtschapen leraars de volle raad van God krachtig wordt voorgedragen, deze ook door de wandel van de predikers zelf wordt bekrachtigd en hun God daar een deur opent tot bekering van vele zielen, werkt de satan gewoonlijk daartegen met zijn werktuigen. Daardoor wordt de geopende deur eerder nog verwijd, omdat de tegenspraak eerder navraag en opmerkzaamheid opwekt en deze weer overtuiging aanbrengt (Fil. 1: 12 vv.). Een getrouw dienaar moet niet wijken voor vijanden. Hij, die zich verwondert over de tegenstand en de vervolgingen, vergeet dat hij een dienaar is van de Gekruisigde.

10. Zo nu Timotheus komt, die ik tot u gezonden heb, zoals ik reeds in Hoofdstuk 4: 17 heb gezegd en die wel snel na het ontvangen van deze brief bij u zal zijn, zie, dat hij buiten vrees bij u is. Gedraag u niet zo tegenover de jeugdige broeder alsof u hem voor te gering aanzag, waardoor hij toch met vrees zou worden vervuld. Behandel hem met achting, want hij werkt het werk van de Heere, zoals ik en moet als een dienaar van Christus in ere worden gehouden (Fil. 2: 20 vv. en "Ac 16: 3.

11. Dat hem dan niemand onder u om zijn jeugd (1 Tim. 4: 12) veracht, omdat hij nog pas 26 jaren telt, maar denk er liever aan hoe hij dadelijk van het begin aan tot stichting van deze gemeente te Corinthiërs mee behulpzaam geweest is (Hand. 18: 5. 2 Kor. 1: 19). Maar geleidt hem zodra mogelijk in vrede, opdat hij tot mij komt en houd hem niet onnodig op door hem in strijdvragen te wikkelen; want ik verwacht hem met de broeders, die behalve Erastus hem terzijde staan (Hand. 19: 22).

Een gemakkelijke gedachtegang leidt de apostel van zijn eigen bezoek te Corinthiërs tot dat, dat zij als een voorloper van het zijne, van zijn plaatsvervanger Timotheus te wachten hebben; hij scherpt hun daar de regels in van een waardige en broederlijke ontvangst en verhouding tegenover hen, terwijl hij in de eerste plaats achting en verschoning verlangt. Het "buiten vrees bij u zij", wijst op een zeker weerstaan, op een terrorisme, dat hartstochtelijke partijhoofden en hun blinde aanhangers konden uitroepen en dat geheel overeenkomt met hun vaak berispte verkeerdheid. Misschien denkt de apostel ook aan de bescheidenheid en vreesachtigheid, waarmee zijn jonge vriend optrad (vgl. 2 Tim. 1: 6 vv.), zodat de tegenstanders hem makkelijk gering konden achten, waartegenover Paulus nu opmerkt, dat niet alleen het werk van zijn roeping Timotheus eert, maar ook de manier waarop hij het volvoert. Daarna eist hij een positief bewijs van hun hoogachting en liefde jegens hem bij het afscheid, namelijk de dienst van de ere en van de liefde van een vriendelijk geleide.

12. En wat Apollos betreft, de broeder, waarover u de wens heeft uitgesproken, dat u hem snel weer bij u mocht zien, ik heb hem zeer gebeden, dat hij met de broeders tot u komen zou, die u op hun terugreis naar Corinthiërs deze brief overbrengen (vs. 17); maar het was geheel zijn wil niet, dat hij nu zou komen; maar hij zal komen, wanneer het hem wel gelegen zal zijn, als hij gelegen tijd daarvoor zal hebben gevonden.

Te oordelen naar de wijze, waarop Paulus volgens de grondtekst de rede op Apollos overbrengt (vgl. bij vs 1) antwoordt hij hier op een begeerte, die de gemeente hem heeft meegedeeld, dat hij Apollos beweegt, dat die naar Corinthiërs komt. Men ziet uit zijn antwoord, in welk een eensgezindheid hij met deze was. Hij heeft hem dringend aangezocht om de wens van de gemeente te vervullen, zo zeker was hij ervan dat zijn invloed op haar slechts heilzaam zou zijn. Waarom hij echter nu volstrekt onwillig was om naar Corinthiërs te komen, laat de apostel zijn lezers raden 1Co 1: 12; en nu zal het wel niet toevallig zijn, dat hij van dit bericht tot de vermaning, die volgt, overgaat. Het was er de gemeente zeker om te doen de geestvolle, geleerde en welbespraakte man weer in haar midden te hebben en genot te

hebben van zijn krachtige schriftverklaring en toepassing. In plaats daarvan wijst de apostel haar op hetgeen meer noodzakelijk is en in hun eigen macht staat. Als zij wakend en standvastig in het geloof zijn, hun hart mannelijk en hun kracht sterk laten worden, zoals de toespraak van hen eist, dan hebben zij wat zij nodig hebben om tegen alle verzoeking, die van buiten komt, beveiligd te zijn. En als aan de andere kant liefde de drijfveer is van al hun handelen, dan zal ook het leven van de gemeente, hun verkeer onder elkaar in de juiste verhouding zijn.

13. Waak, sta in het geloof, houd u mannelijk, wees sterk door de Geest van God in uw inwendige mens (Efeze. 3: 16).

14. Dat al uw dingen in de liefde geschieden.

Het noemen van Apollos in vs. 12 moest de lezers de inhoud van de vier eerste hoofdstukken van deze brief levendig herinneren; daarom laat de apostel het bericht over de broeder vergezeld gaan van een dubbele vermaning, waarop Apollos zeker Ja en Amen zei.

De vermaning ziet op de twee hoofdpunten, geloof en liefde: het staan in het geloof, de standvastigheid daarin, heeft tot veronderstelling het waken, de Christelijke vastheid, die voor alle aanvallen van de verleidende, inwendige en uitwendige vijand op de hoede is, zich aan geen zorgeloosheid overgeeft, daarop acht geeft, dat de verzoeking niet in- en uitwendig schade veroorzaakt (Hoofdstuk 10: 12 vv.) en staat in verband met het wakkere, moedige en mannelijke gedrag en met het krachtig optreden van de sterkte, die de vijand overmeestert. Aan het geheel ligt het beeld van de geestelijke strijd ten grondslag: het staan in het geloof is het vaststaan, waarbij men zich van het geloof, de basis van het Christelijk leven, niet laat wegdringen, maar onverschrokken daarbij volhardt.

Een Christen is een soldaat, die aan alle kanten door vijanden omgeven is; hij moet waken, als hij niet overrompeld wil worden, hij mag zijn post van het geloof niet verlaten, moet mannelijk strijden, zich versterken en de leemten na de aanval weer aanvallen, opdat hij een nieuwe kan doorstaan. De liefde nu geeft boven alles aan onze handelingen de juiste geest en bij de mensen het juiste gevolg, evenals het geloof in deze voor God het juiste gewicht geeft (vgl Gal. 5: 6).

15. En ik bid u, broeders, behalve dat ik vroeger in vs. 13 v. in het algemeen tot een Christelijk leven heb aangespoord, nog om iets bijzonders. U kent het huis van Stefanas, dat ik ook zelf heb gedoopt (Hoofdstuk 1: 16), dat het is de eersteling van Achaje (vgl. Rom. 16: 5). Naast dit, dat zij als het ware de baan hebben gebroken, zodat bij u een Christelijke gemeente tot stand gekomen is, hebben zij nog meerdere verdiensten jegens de Christelijke gemeente en haar leden. U weet, dat zij zichzelf de heiligen ter dienst hebben geschikt; dit moet u beide op dankbare manier erkennen en u dienvolgens gedragen.

16. Dat u ook zich aan zulke onderwerpt, evenals zij zich aan u met hun dienen onderwerpen en eveneens aan een ieder, die medewerkt en arbeidt, die in het zo-even genoemde werk behulpzaam zijn en dezelfde moeite als deze zich getroosten.

De apostel voelt behoefte Stefanas, die de brief van de Corinthiërs (Hoofdstuk 7: 1) naar Efeze had gebracht en nu omgekeerd die van Paulus naar Corinthiërs overbrengt, aan de lezers aan te bevelen; misschien was er tegen hem als onpartijdig man door de partijen te Corinthiërs (Hoofdstuk 1: 10 vv.) enige bitterheid getoond.

Stefanas had, zoals het schijnt, tegen de Apostel geklaagd over een onaangename ongezindheid van de Corinthiërs, om zich door hem en de zijnen te laten terechtwijzen. Vandaar de vermaning, om het aan die ondergeschiktheid, die de Christenen in het algemeen in hun gedrag jegens elkaar betaamt (Efez. 5: 21) en hier nog in het bijzonder plicht was, niet te laten ontbreken, Paulus heeft echter een dubbele verdienste genoemd, voordat hij zijn vermaning uitspreekt; een verdienste die het huis of de familie van Stefanas bij de gemeente heeft. Het heeft door zijn bekering de weg gebaand om Achaje tot een gebied van het Christendom te maken en het heeft het dienen van de gemeente vrijwillig tot zijn bijzondere taak gemaakt.

Evenals de familie zich onderscheidde ten opzichte van het geloof, zo ook wat de liefde aangaat (vs. 13 vv.). Datgene, waartoe zij zichzelf gesteld had, bestond waarschijnlijk in liefdediensten aan bijzondere personen, armen, zieken en het herbergen van broeders, die de gemeente bezochten en in het op zich nemen van hetgeen voor de gemeente te doen was, zoals de reis van Stefanas tot de apostel te Efeze. Het "zich onderwerpen", dat Paulus van de gemeente tegenover "de zodanige" vraagt, met welke uitdrukking hij de zo-even gekarakteriseerde bedoelt, is zoveel als zich naar hen richten, zich aan hun raad en invloed onderwerpen.

Met de woorden "en aan een ieder, die meewerkt en arbeidt", maakt Paulus de vermaning zo-even over het huis van Stefanas uitgesproken, meer algemeen, maar leidt die tevens over tot de beide volgende verzen, omdat hij zeker wel Fortunatus en Achaïcus in het bijzonder op het oog heeft. De overbrengers van zijn brief, Stefanas in gemeenschap met Fortunatus en Achaïcus, kregen zeker de opdracht om de vermaningen, onderwijzingen en verordeningen daarin vervat, nog mondeling aan te dringen en dan moest de gemeente hun onderdanig zijn.

17. En ik verblijdt mij over de aankomst, over hun tegenwoordigheid bij mij, van Stefanas en Fortunatus en Achaïcus, het drietal, dat mij te Efeze heeft bezocht, want deze hebben vervuld hetgeen mij aan u ontbrak. U kon mij niet allen tezamen te Efeze opzoeken, zoals ik het liefst u allen bij mij had gezien, maar door middel van hen heb ik ten minste naar de geest onder u en met u kunnen verkeren.

18. Want zij hebben door hetgeen zij voor mij geweest zijn; mijn geest verkwikt en ook de uwe; ik vertrouw ten minste van u allen, dat mijn vreugde uw aller vreugde is (2 Kor. 2: 3). Erken dan de zodanige in de grote waarde, die zij hebben (1 Thessalonicenzen. 5: 12), namelijk tot instandhouding van een wederkerig vriendelijke verhouding en behandelt hen nu met de hun toekomende achting en onderwerping (vs. 16).

Over Fortunatus en Archaïcus is niets naders bekend. Zij kunnen niet gerekend worden tot de familie van Stefanas, waarover reeds gesproken is.

Zij waren zeker wel aan hem als de hoofdpersoon meegegeven. Paulus spreekt nu uit, hoe hun tegenwoordigheid de afwezigheid van de Corinthiërs vergoedt en roept hen op tot dankbaarheid jegens hen.

De waarde, die het verschijnen van deze drie bij hem in naam van de gemeente voor hem had, spreekt hij in een eenvoudige maar krachtige uitdrukking van de liefde uit. Het ontbreken, het missen van hen, van hun tegenwoordigheid, het verlangen naar hen, werd door deze afgezondenen, die hen vertegenwoordigden, vervuld. Hij zag en begroette de hele gemeente in hen. Zij brachten zijn gemoed, dat door zware zorgen over hen gedrukt ging, tot kalmte en

verlichtten hem; zij deden hem goed door de levendige tekenen van de liefde en de bewijzen, dat bij grote gebreken en gevaren toch de Geest van de Heere niet van hen geweken was, tekenen, die hem in de zending en de komst van zulke waardige leden van de gemeente, in de brief, die deze met hun vragen overbrachten, gegeven waren, als ook in de mondelinge berichten, die veel ophelderden en in een zachter licht plaatsten. De gedachte aan de geruststelling en vreugde, die de apostel door hun bezoek ten deel werd, moest ook voor henzelf, volgens hun hartelijke liefde tot hem, weldoende werken; het bewustzijn, dat de band van de gemeenschap en wederkerige mededeling tussen de apostel en de gemeente door hen bevestigd en vernieuwd was, moest ook voor hen, de Corinthiërs, geruststellend en verkwikkend zijn.

19. U groeten de gemeenten van Azië, in alle steden van het kustland van Klein-Azië "Ro 16: 16. U groeten zeer in de Heere, als die een bijzonder warme belangstelling in de Heere (Rom. 16: 22) voor u voelen (Hand. 18: 2 v. ; 26 v.), Aquila en Priscilla met de gemeente, die bij hen thuis is, met diegenen van de Christelijke gemeente hier te Efeze, die in hun huis de godsdienstige samenkomsten hebben, zoals ook ik bij hen gehuisvest ben (Rom. 16: 4).

20. U groeten al de broeders, ook al de overigen, die tot de gemeente hier behoren, buiten de reeds genoemde. Groet elkaar met een heilige kus (Rom. 16: 16. 2 Kor. 13: 12. 1Thess. 5: 26. 1 Petrus 5: 14

Paulus brengt groeten over, die hem gedeeltelijk zijn opgedragen, deels niet door de personen zelf. Niet opgedragen is de groet, die hij overbrengt van alle gemeenten van Azië; hij kan alleen bedoeld hebben, dat hij het in hun naam deed. Opgedragen daarentegen is de groet van Aquila en Priscilla, het echtpaar, dat vroeger te Corinthiërs woonde en van dat deel van de Efezische gemeente, dat in hun huis samen kwam, waarop nog een groet van de gehele gemeente volgt.

Met de heilige kus, zo vermaant vervolgens de apostel, moeten de Korinthiers elkaar na het voorlezen van de brief begroeten en daarmee ieder aan de ander zijn broederliefde openbaren; want het is de heilige kus, die het teken was van Christelijke broederliefde en dus het specifiek karakter had van Christelijke wijding. Zonder twijfel geschiedde dit wederzijds groeten in stilte, waarbij in plaats van het woord de kus plaats had.

21. De groet met mijn hand van Paulus. Wat ik anders doe, om aan een door mij gedicteerde brief een bewijs van echtheid te geven (2 Thessalonicenzen. 3: 17 Kol. 4: 17), doe ik nu ter verzekering van mijnvoortdurende liefde jegens u (Gal. 6: 11), maar deze betuiging van liefde geldt u niet zonder enige uitzondering en onder elke voorwaarde.

22. Integendeel voeg ik er dadelijk bij, voordat ik het slot vs. 23 v. laat volgen: Als iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking, die wordt in de ban gedaan (Gal. 1: 8 v.). Maranatha, dat is: de Heere komt en zeker zal Hij ieder, die Hem niet liefheeft, uit Zijn gemeente uitsluiten.

23. Nadat ik u zo de bedoeling van mijn groet verklaard heb en wie geen recht hebben die op zichzelf toe te passen, zegen ik u met het woord: De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u (Rom. 16: 20, 24. Efez. 6: 24).

24. Mijn liefde zij (of misschien beter "is met u allen in Christus Jezus; zo velen als er in Hem zijn, met zo velen is ook mijn liefde. Amen.

Het slotwoord in vs. 24 is alleen aan de eerste brief aan de Corinthiërs eigen en wordt niet in de andere brieven van Paulus gevonden. De liefde, waarvoor hij in dit boek het kostbaar lied heeft gezongen (Hoofdstuk 13), de liefde, die niet verbitterd wordt, alles verdraagt, gelooft, hoopt, duldt, de liefde, die nooit eindigt - zij brandde in het hart van Paulus en zo omvat hij met zijn liefde allen, allen tezamen in Christus Jezus; en wat zou hij liever willen dan dat zij, die gescheiden waren en tot het onchristelijke waren afgeweken, door zijn liefde zich lieten bewegen en dat zij tot de Heere Jezus zich zouden laten bekeren. Daartoe moet dan ook het belangrijk woord in vs. 22 dienen. Als de apostel daar de pen wilde vatten om de gewone groet van zijn hand neer te schrijven, onder de door hem gedicteerde brief Ro 16: 22, schrok hij in zijn gedachte terug van hen, die misschien na het lezen van zijn vermaningen zonder berouw te gevoelen, zijn groet zich zouden toe-eigenen, die toch een groet in de Heere en een teken van gemeenschap in de Heere is.

Anathema betekent "vloek" d. i. verbanning uit de gemeenschap van God en de Zijnen. In de Christelijke gemeente behoort niemand te zijn, die Christus niet liefheeft; hij is hier en ginds uitgesloten van de zaligheid. "Maranatha" beduidt in het Aramees: de Heere komt. " De Apostel wilde met eigen hand nog een kort en krachtig woord ten besluite van de brief neerschrijven en hij voegde er in de hem gemeenzame, maar heilig en plechtig klinkende taal deze ernstige herinnering bij aan van de Heere nabij zijnde komst ten gerichte. Met de wens dat de genade van Jezus Christus hen steeds moge leiden en bewaren en de verzekering, dat zijn liefde in zoverre zij beiderzijds standvastig bleven in de gemeenschap met Christus steeds met hen zou zijn, sluit deze brief, die van zoveel wijsheid en liefde getuigt. (V.).

De brief aan "de gemeente van God, die te Corinthiërs is", is voltooid. Al wat de Apostel, die bijna achttien maanden in hun midden verkeerd heeft, de broeders in Achaje van uit Klein-Azië te zeggen heeft, is gezegd. De laatste vermaningen zijn gegeven, de verzochte groetenissen zijn gedaan. Niets ontbreekt dan de groetenis van Paulus zelf met zijn eigen hand, dat een teken is in iedere brief. Opdat dit werk van echtheid ook op deze brief gedrukt wordt, gaat de pen uit de hand van "Sosthenes, de broeder", die de brief geschreven heeft, over in de hand van de steller. Het is een plechtig ogenblik, het penseel van een gewijde kunstenaar wel waardig en waarvan al het gewicht moet worden gevoeld door een ieder, die iets voelt van de heilige ernst, die het hart van een apostel vervullen moest bij het drukken van het zegel van de voltooiing op een arbeid van deze betekenis. Nog een pennenstreek, nog een enkel woord en de brief, die zo vele vragen beantwoorden, in zo velerlei behoeften voorzien, zo menige verkeerdheid sluiten, zo menige dwaling terecht brengen en in het midden van de talrijke, maar helaas onenige gemeente van God te Corinthiërs een krachtig middel ter bevordering van geloof en hoop en liefde wezen moet, wordt opgerold, wordt in de hand van Stefanas gesteld en reist over zee en land, om te doen (God geve het!), waartoe hij biddend geschreven is en biddend gezonden wordt. Nog is hij niet gezonden; nog is hij niet opgerold; nog ligt hij open voor de blik van de apostel; nog is er tijd, nog is er plaats, voor zijn handtekening niet slechts, voor zijn liefdegroet niet alleen, maar ook voor een laatst, een allerlaatst woord van - wat zal het zijn? - vermaning of vertroosting? Mij dunkt, ik zie de apostel stilstaan, zich beraden, het oog ten hemel heffen. Daar grijpt hij de pen en met een hart brandende van de heiligste ijver voor zijn Heer en tegelijk vervuld van de tederste bekommering voor de zielen, waaraan hij die Heer gepredikt heeft, schrijft hij zijn naam en daarachter dit ontzaglijk woord: Als iemand de Heere Jezus Christus niet lief heeft die zij een vervloeking. Maranatha. Een ogenblik, dunkt mij, vertoeft hij als om uit te rusten van de gemoedsbeweging, waarin een woord als dit, geschreven heeft moeten worden, bij een hart als het zijne. De schaduw van heilige ernst, die zijn wenkbrauwen neergedrukt, zijn voorhoofd gerimpeld, zijn lippen samengeklemd heeft, gaat over in iets zachters. Er komt een

glimlach, er komt een onbeschrijfelijke uitdrukking van liefde en vriendelijkheid en vertedering. Weer wordt de pen opgevat en nu met vochtige ogen toegevoegd: De genade van de Heere Jezus Christus zij met jullie! Mijn liefde is met u allen in Christus Jezus. Amen. - Als iemand de Heere Jezus Christus niet lief heeft, die zij een vervloeking. Maranatha. Hoe plechtig weergalmt na achttienhonderd jaren het woord van de heilige apostel nog steeds in de zielen, waartoe het gebracht wordt. Hoe plechtig! hoe vreselijk! Als een donderslag. Ja, als een donderslag, want ook donderslagen verkondigen liefde. Ook is het niet anders dan liefde, wat ons beweegt, met de heiligste ernst anderen te bepalen bij hetgeen ons voor onszelf met de heiligste ernst vervullen moet. Gelukkig dat hart, waarin bij het herhalen van een woord als dit die liefde leeft, die de vrees buiten sluit; de ziel, die in eenvoudigheid betuigen kan: Heere, U weet alle dingen; U weet dat ik U lief heb. Maar ook voor deze kan het zijn vrucht hebben, met heilige siddering stil te staan bij het ontzettend oordeel, waarmee het apostolisch woord hier dreigt, bij de vreselijkheid van de misdaad, die niet te bezitten, zo misdadig maakt en in zo’n oordeel vallen doet. Als iemand de Heere Jezus Christus niet lief heeft, die zij een vervloeking, zo schrijft de apostel; en hij gebruikt hier dezelfde uitdrukking, die wij ook in de brief aan de Galatiërs lezen, als hij aan deze schrijft: "Al was het ook dat wij, of een engel uit de hemel u een Evangelie verkondigde, buiten hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt". De uitdrukking geeft te kennen dat hij, op wie ze met het hoogst en heiligst gezag wordt toegepast van de gemeenschap van Christus wordt uitgesloten, hier op aarde, zolang hij in de zonde blijft, die hem deze ban heeft op de hals gehaald, hierna, voor eeuwig, als hij die ban niet nog hier op aarde door ootmoed en berouw van zijn schuldig hoofd heeft weten af te wenden. Ach, hoe wenselijk, hoe dringend noodzakelijk is het, dat waar het geschieden moet, dit geen ogenblik wordt uitgesteld! Maranatha laat de apostel volgen en het welbekend en plechtig klinkend Syrisch woord heeft geen andere betekenis dan deze: De Heere komt. Zijn komen ten oordeel wordt bedoeld. Door dit komen wordt aller lot beslist. En voor de ongelukkigen, die Jezus Christus gekend hebben, maar Hem niet hebben liefgehad, zal een oneindige rampzaligheid de zin toelichten, maar nooit uitputten van dat woord: Vervloeking; van dat leed: Uitsluiting van de gemeenschap van Christus. Wij zullen ons in de voorstelling van dit oneindige leed niet verdiepen. De schildering van een ontzettende straf verbetert niet, maar verbittert, zo lang verstand en geweten van haar rechtvaardigheid niet overtuigd zijn. Maar deze overtuiging wordt geboren, wanneer het ontzettende van de misdaad, waarvan deze straf de vergelding is, met onpartijdigheid overwogen en ootmoedig erkend wordt. Zien wij dan af van de onvruchtbare poging de vlammen van de hel met doodverf te evenaren, of de akeligheden van de buitenste duisternis te peilen met de maatstaf van aardse jammeren. Het is genoeg als een heilzame huivering door de ziel vaart op het horen van dat éne woord: Vervloeking. Sterken wij ons slechts in de overtuiging, dat, wat dit woord ook in heeft, het zeker niets in heeft dat te hard of onrechtvaardig is voor die strafwaardige, die Jezus Christus kent en hem niet bemint.

Dat woord, hoe kan het anders, draagt een ernstig ontrustend karakter. Immers, het is bekleed met hoog gezag, het spelt de diepste ellende, het komt volstrekt algemeen over iedereen, die Christus niet liefheeft, al was hij zelfs in aller schatting de onberispelijkheid of lofwaardigheid zelf. Toch is dat vloekwoord volkomen rechtmatig, want wie heeft hoger aanspraak op de vurigste liefde van zijn verlosten dan Jezus en wat is ook, wel beschouwd, een Christendom, waaraan het levensbeginsel van de dankbare liefde tot de Redder van onze zielen ontbreekt? Er is dan ook geen twijfelen aan, of het is een waarachtig woord, dat de apostel hier neerschrijft; ja waarlijk, er is een vloek aan de liefdeloosheid jegens Christus verbonden; een vloek, die reeds hier wordt gedragen in gedurig klimmende mate en eindelijk in zijn volle kracht openbaar wordt aan de andere kant van het graf. Hoe dan is het hart, hoe onvruchtbaar het leven, hoe zwaar het lijden, hoe donker het sterven van de naam-Christen

zonder liefde tot Jezus en wat kan hij anders dan het ergste verwachten, ten dage dat de verborgen dingen aan het licht gebracht worden! Met ontroering wenden wij het oog van de voorstelling af en toch, wij mogen voor dat vloekwoord de oren niet sluiten, omdat het nog altijd, ja zelfs in onze dagen, vooral zo uitnemend tijdig mag heten. Of laat het zich ernstig ontkennen, dat het heilig vuur van de liefde tot Christus op menig altaar verdoofd is, zelfs waar het vroeger helder gegloord heeft en dat meerderen dan wij kunnen tellen, met ons het hoofd moeten buigen voor het diep beschamend verwijt: ik heb tegen u, dat u uw eerste liefde heeft verlaten.

CHRISTUS REMUNERATOR

Van de toren, Luid en schel, Doet het klingelend klokkenspel ‘t Plechtig middernachtsuur horen. ‘t Is verstomd! Maar de nagalm dreunt in de oren: "Maranatha, Jezus komt! "

Daar ruist bij nachten en bij dagen Een duizendstemmig geestenkoor, Een smachtend fluisteren en vragen de moederschoot der aarde door. Het ritselt in de groene blâren, Het murmelt in de ontroerde baren, Het zwerft in het koeltjen op en neêr. En alle heuvelen en dalen, De donders en de nachtegalen, Al het schepsel zucht: "Hoe lang nog, Heer? "

Zou de Aarde, o Koning! U vergeten, Al bent Ge uit haar gezicht verhoogd? Uw voetspoor is niet weggesleten, Al is Uw zoenbloed opgedroogd! Haar heugt het kloppen van Uw harte, Uw liefdetrouw en liefdesmarte, Uw worstlen van de kreb naar het kruis, Ze is aan Uw Hemel vastgeschakeld: U heeft in haar getabernakeld, Zij beidt U als Uw eeuwig Huis!

Zó blijft een woning eenzaam achter, Verreist de Heer naar verre kust: Zijn Geest, onzichtbre dorpelwachter, Omzweeft de wandlaar, die er rust. Maar het onkruid wortelt in de scheuren, De poort blijft op haar hengsels treuren, Tot - eindlijk! - de oude stem haar groet, Die het licht weêr door de venster schijnen, De doornen van het vervals verdwijnen, En liefde en leven keren doet!

Wanneer, o u verouderde aarde, Wier vreemd geworden kind ik ben! Wordt u opnieuw de levensgaarde, Waar ik mijn Vaderland herken? Wanneer zal ik de pelgrimsblikken Aan het Tweede Paradijs verkwikken. Waarvan u het Eerste een schaduw gaf? Godlof! wij zijn niet lang gescheiden! - Eén heuvel ligt nog tussenbeide: De groene heuvel van mijn graf!

Zo waak, mijn ziel! En waakt, u bozen, Die onbezorgd in zwijmel zeegt! U zult verwelken vóór uw rozen, Verdwijnen éér ge uw beker leegt! De proeftijd klimt - nog moogt ge kiezen! Wat wilt ge winnen, wat verliezen, Het kort genot? de langen schrik? Ziet de uchtend der vergelding krieken! Uwe eeuwigheid rust op de wieken Van het tegenwoordig ogenblik!

Waai op, u sluier van Gods heemlen! Ziet, alle dingen zijn gereed: Tien duizenden, reisvaardig, weemlen In het nieuw ontvangen gloriekleed! Reeds hoor ik de optochtsliedren menglen: Reeds houdt de machtigste uit de Aartsenglen Nabij de Koning van het heelal De richtbazuin omhoog geheven, Die op één wenk het teken geven En ‘s werelds loop voleinden zal!

Van de toren Luid en schel, Doet het klinglend klokkenspel ‘t Plechtig middernachtsuur horen. ‘t Is verstomd! Maar de nagalm dreunt in de oren. "Mara-natha", Jezus komt!

‘t Zal geschieden! ‘t Is voorzeid! Aarde en hemel zullen vlieden Voor des Konings heerlijkheid! Wat ontwaken Op dien dag, Als van het aardrijks diepten kraken. Op de laatsten klepelslag! Als met losgereten slinger ‘t Zonne-uurwerk stil zal staan, Waar de Koning met Zijn vinger Sterren wegwist van heur baan! Als in afgrond en vulkaan Heilge vlammen zich bereiden, Om het ingeroeste slijk Van de wereld af te scheiden, Tot ze een luister zal verspreiden Aan gelouterd goud gelijk! Plotsling staat, ten tweeden male, ‘s Mensen Zoon Voor de aard ten toon: Valle nu wat ademhale Bevend neer voor Zijn troon! Ziet, de teeknen Zijner wonden! Ja, Hij is dezelfde wel, Die gebonden Voor de zonden, De overwinning van de hel In Zijn sterven heeft verslonden, God met ons, Immanuël! Maar om de eens bebloede slapen Speelt een goddelijke glans, En de doornen zijn herschapen In de paarlen Zijner krans! Heerlijke omkeer - Toen en Thans! Bethlêms zuigling, zwak en teder En die Hemeltroonbekleder! De aardworm in Gethsémané En die Richter op de wolken! Eeuwig Wel, of eeuwig Wee Brengt Hij op Zijn weegschaal mee. Wat benauwdheid bij de volken! Wat rumoer in ‘s aardrijks kolken! Wat ontroering in de zee!

Waarom splijt ge uw marmren deuren, Stad der doden! dus van een, Dat de slapers daar beneên ‘t Licht zien scheemren door de scheuren Van den kranken tombesteen? Waarom werpt ge, ontzette golven! Onder huilend angstgeluid Al die bleke beendren uit. In uw woestenij bedolven? Al dat stof, als Alpensneeuw Opgehoopt van eeuw tot eeuw? ‘t Is gesproken, ‘t Dagingswoord! Roepende englen dragen het voort: "De eeuwigheid is aangebroken - "Rijst, gestorv’nen! komt en hoort! " En zij rijzen En zij komen, Opgevaren uit hun as, Dwazen, wijzen, Bozen, vromen, Al wat leefde en - stervling was! Beelden, die wij lang vergaten, Zie ik door elkaar kruisen: Alle kluizen Zijn verlaten, De eerste groef, de laatste kist! ‘t Is een leger van geslachten: En geen natie laat zich wachten, En geen zuigling wordt gemist! Maar bij millioenentallen, Spraakloos luistrend, staan zij allen Voor d’ ontzaggelijken troon - Tot het woord van de splitsing klinke: "Tot Mijn rechte! Tot Mijn slinke! "Kiest uw plaatse! Neemt Uw loon! "

Van de toren, Luid en schel, Doet het klinglend klokkenspel ‘t Plechtig middernachtsuur horen., ‘t Is verstomd! Maar de nagalm dreunt in de oren: "Maran-atha, Jezus komt! "

Sidderend heir, in de schaduw gegroept! U, eens op aarde Vóóraan geschaarde! Hoe nu zo traag, nu de hemel u roept?

Held, voor wien het volk, dat Uw voetschabel was, Zaam’ is gekrompen! Purperen lompen Dekken uit schaamte uw doorluchtig karkas! Geessel der aarde, eindt uw almacht zó ras?

Oproerprofeet, die in naam van het volk Tronen en steden Plat heeft getreden! Preêk nu gelijkheid met fakkel en dolk! Bons dézen Vorst van Zijn lichtende wolk!

Trotse Verachter van het Hoogste Gebod! Die Gods genade Honend versmaadde, Die met uw moeders gebed heeft gespot! Vrijgeest, u bidt?, U gelooft aan een God?

Huichlende vrome, zo vriendlijk en fijn! Teedre hyenen Leerden u wenen: Hang voor uwe ogen een tranengordijn! Achter dat floers mag de Richter niet zijn!

Rijke, om wiens sterven geen wees heeft gerouwd! Proef, of millioenen De Almacht verzoenen! Zie nu, wat hemel ge uit slijk heeft gebouwd! Koop, zo ge kunt, nu uw ziel voor uw goud!

Slaaf van uw vlees, nu in spinrag gehuld! Kom en bevredig ‘t Eeuwige ledig, Dat in uw hart om verzadiging brult, Immer vergrotend en nimmer gevuld!

Sidderend heir in de schaduw gegroept! Gij, eens op aarde Vóóraan geschaarde! Hoe nu zo traag, nu de hemel u roept?

En waarom zouden zulke geesten Dan ingaan tot de grote rust? Daar zijn de minsten de allermeesten En ‘s Heeren lof is al hun lust! ‘t Hart, dat Gods liefde niet deed rijpen, Zou dat Gods zaligheid begrijpen? De nachtuil haat de zonneschijn: De hemel met Zijn uitverkoornen Zou voor ‘t geweten van de verloornen Een zevendubble helle zijn!

Zij deinzen voor de blik van de Heere, Die als richtzwaard hen doordringt. Zij storten neer naar lager sferen. Op het onbedrieglijkst ziels-instinkt. Zij dwarlen, waar geen heilige ogen Hun pelgrimaadje volgen mogen, Zelfs die van de ware deernis niet! En bij hun sporeloos verdwijnen, Daar heft een wolk van serafijnen Het voorspel aan van het nieuwe lied.

Van de toren, Luid en schel, Doet het klinglend klokkenspel ‘t Plechtig middernachtsuur horen. het Is verstomd! Maar de nagalm dreunt in de oren "Maran-atha, Jezus komt! "

Jezus komt! Hij is gekomen! Altijd voller wordt het licht: Heiligende stralen stromen Van Zijn vriendlijk aangezicht. Boven het smeltend harpgeluid Klinkt Zijn stem vertroostende uit, Met een moederlijk erbarmen: "Komt, vermoeiden, in Mijn armen! "

Herwaarts! aan Zijn rechterzijde, Magdalene! Omhoog dat hoofd! Diepstbedroefde! hoogstverblijde, Die geboet heeft en geloofd! Zoudt u twijflen aan uw kroon? Liefde is liefde’s heerlijk loon: In de Liefde is het Eeuwig Leven. ‘t Werd gevonden, het is gegeven!

Herwaarts! nader, altijd nader, Dolend maar hervonden lam! ‘t Hart zal juichen bij de Vader, Dat er schreiend wederkwam. U de volle kinderrang! U der broedren welkomstzang! Eer ge uw zwerftocht hadt begonnen, Lag uw feestkleed reeds gesponnen!

Herwaarts! dichter, altijd dichter, Saulus, die een Paulus werdt! Zie, Uw Redder is de Richter, Die u - plaats geeft aan Zijn hart! Dood, waar is uw prikkel thans? Helle, waar uw zegekrans? ‘t Beste was: "met Jezus wezen: " ‘t Is den besten uitgelezen!

Ziet! daar staat Hij In hun reien, het Beeld van d’ Ongezienen God! Zeegnend gaat Hij Langs de meijen, Die zij voor Zijn voeten spreien, Overstelpt van heilgenot!

Welkom, leger van Profeten! Welkom, hoge Apostelschaar. Midden in den kring gezeten, Met de martelpalm om het haar! Welkom, adelijk geslachte! Heilige ad’laars der gedachte, Met de koningskroon gehuld, Die des hemels hierarchijen. Machten, krachten, heerschappijen Richten en regeren zult!

Sluit u aan in hun kreits, o gij leraars van de wet! En u, blijde gezanten van het goede! Die zo menige ziel van het verderf heeft gered en zo menig geredde behoedde! Elke blik, die u dankte, is een straal in uw glans, Die de starren beschaamt aan de weemlenden trans!

Stille weldadigen! Zeg’nende braven! Laat u verzadigen, Troosten en laven! Viert in uw hoogtijkleed ‘t Feest, van Gods ere: Wat u den minste deedt, Deedt u de Heere!

Ware zachtmoedigen! Juichende strijders! Blijde rampsnelen! Vorstlijke lijders! Hier is de smart geheeld! Christus is Koning: Heeft ge eens Zijn kruis gedeeld, Deelt nu Zijn kroning;

Pelgrims, wier bedevaart Nooit mocht verpozen! Hier bloeit uw vredegaard: Rust in zijn rozen! Hier drukt uw eerste stap ‘t Land der geboorte: ‘t Heimwee van de vreemdlingschap Sterft in Zijn poorte!

Moeders! die zingend en Kozend regeerde, Vriendelijk dringend en Spelende leerde! Buigt naast uw kindren nu Dankend de knieën De Englen begroeten u, Heilge Marieën!

Schuldloze kinderkens! Zalige wichtjens! Hemelse vlinderkens! Cherubsgezichtjens! Mengt, waar ge fladderwiekt, Jezus uw loflied: ‘t Groen waar uw krans van riekt, Bloeide in het stof niet!

Neen! heel het aardrijk is herboren Tot een jonge Hemelbruid: Sarons rozen botten uit: Ziet de Paradijsvrucht gloren Tussen het kruid, Waar de Levensboom ontspruit! Duizend koren Jubelschat’ren. Als een stemme veler wat’ren: "Hij regeert "Van sfeer tot sferen! " Opgerold is het luchtgordijn, Waar geen starren nodig zijn: ‘t Zalig aangezicht des Heeren Is een eeuwge lenteschijn! Lam en tijger dartlen zamen. ‘t Knaapjen streelt de drakenmuil In der basilisken kuil, Waar de duifjens nestlen kwamen. Op de berg van de heiligheid Woont de vrede. En des Konings majesteit Deelt heur gloed aan alles mede. Zoals eens de zonneglans Sneeuw lei op de lelieknoppen. Zilver op de regendroppen, Purper op de morgentrans! Elke zalige bewoner Van het eeuwig koninkrijk Is de anderen gelijk: De Oude Broeder slechts is schoner! En toch zwemen zij naar Hem In die reinheid zonder vlekken, In dien adeldom van de trekken, In die zilverklank van de stem, In die rijkdom aller deugden, Aller gaven, aller vreugden, ‘t Erfdeel van Jeruzalem! Stad des hemels! trek uw straten, Schiet uw stralen van kristal Overal, Tot geen plek is leêggelaten In het Heelal! En nu - boven en beneden, U die ‘s Heeren huis bevolkt Die daar aan Zijn voeten wolkt, Als het stof van onze schreden! Duizenden tien duizend keer! Valt ontroerd op het aanschijn neêr! Werpt de kronen uwer hoofden Voor den troon des Hooggeloofden! d’ Alverzoener, d’ Alvergelder, zij alleen en eeuwig de eer!

Van de toren. Luid en schel, Doet het klinglend klokkenspel ‘t Plechtig middernachtsuur horen. ‘t Is verstomd! Maar de nagalm dreunt in de oren: "Maranatha, Jezus komt!

DE TWEEDE BRIEF VAN PAULUS AAN DE CORINTHIËRS

Moet de tweede brief aan de Corinthiërs een bijzondere naam hebben, dan mag men die boven andere de Herdersbrief noemen. Paulus stort hier als de herder en zielverzorger, in tedere, trouwe zorg zijn hart voor de Corinthiërs uit en verklaart wat zij aan hem hebben. Deze brief is de eigenlijke Paulusbrief onder al de geschriften van de apostel. Geheel in de dienst van de liefde en tot eer van de Heere, wiens ambt hij bedient, spreekt Paulus in deze brief van zichzelf, zoals hij het in de vorige deed over de toestand van de zaken in de gemeente te Corinthiërs. Hij zocht niets minder dan de gemeente, door verleiders afgevoerd, vast te houden bij de apostolische prediking, waaraan zij niet verbonden kon blijven, wanneer het de satan lukte hen af te trekken van de man, die waarlijk haar apostel was.

HOOFDSTUK 1

PAULUS' GEDULD IN VERVOLGING

A. Het begin van deze tweede brief, die omstreeks vier maanden na de eersten aan de Corinthiërs geschreven is Ac 20: 2 kan evenals de eerste in twee delen verdeeld worden.

I. Vs. 1 en 2. Bij het schrijven staat de apostel niet, zoals bij de eerste brief Sosthenes terzijde, die zich nu niet meer te Efeze maar te Filippi in Macedonië bevindt. Nu is Timotheus bij hem, die zijn groet erbij voegt. De groet is dezelfde als in de overige brieven van Paulus. Het opschrift in deze brief is iets korter dan in de vorigen en komt met dat in Kol. 1: 1 overeen, terwijl dat van de eerste brief overeenstemt met het uitgebreider woord in Rom. 1: 1 vv.

1. Paulus, een apostel van Jezus Christus, door de wil van God en tegelijk met hem Timotheus, de broeder, die u kort geleden bij u gehad heeft en die mij berichten aangaande u heeft overgebracht, aan de gemeente van God, die te Corinthiërs is, met al de heiligen, die in geheel Achaje zijn.

2. a) Genade zij u en vrede van God, onze Vader en de Heere Jezus Christus

a) Efez. 1: 2. 1 Petrus 1: 2.

In het opschrift van de vorige brief had Paulus naast zich een, Sosthenes genaamd, die tot de gemeente in geen andere verhouding stond dan welke hij daarmee uitdrukte, dat hij hem "broeder" noemde. Eveneens noemt hij nu Timotheus, maar terwijl hij daar de brief zelf in de eerste persoon enkelvoud begon en voortzette (1 Kor. 1: 4 vv.), schrijft hij hier (vs. 4 vv.), evenals in de brieven aan de Thessalonicenzen (1 Thessalonicenzen. 1: 2 vv. 2 Thessalonicenzen. 1: 3 vv., van het begin af in de eersten persoon meervoud. Hij gaat op die wijze voort, schrijft dus wat hij de lezer heeft te zeggen, ook tevens in naam van Timotheus, die toch, doordat hij mee deel had aan de stichting van de gemeente (Hand. 18: 5 vv.) in zo geheel andere verhouding tot hem stond dan die Sosthenes.

De brief is geen rondgaande aan de gemeenten in Achaje, zoals de brief aan de Galaten aan die in Galatië (Gal. 1: 2), maar het schijnt dat de heiligen of Christenen, die door geheel Achaje verstrooid woonden, zich beschouwd hebben als behorend tot de Corinthische gemeente en zich aan haar hebben gehouden. Onder Achaje moet de Romeinse provincie van die naam worden verstaan, die ongeveer het gebied van het tegenwoordige koninkrijk Griekenland omvatte.

Wij herinneren ons, hoe Paulus nog vóórdat hij het schrijven van de eerste brief Timotheus naar Corinthiërs had gezonden, veronderstelde, dat hij later dan de brief daar zou aankomen, maar hem ook snel terugwenste, om door hem berichten te ontvangen omtrent de indruk en de invloed van zijn zendbrief (1 Kor. 4: 17; 16: 10 v.). Nu is ook zonder twijfel Timotheus naar Corinthiërs gekomen en weer snel tot de apostel naar Efeze teruggekeerd, nog voordat deze met Pinksteren van het jaar 57 de stad verliet, hoewel wij geen bepaalde berichten daarover hebben. Toch was reeds ten gevolge van zijn schikking, zoals, van Kreta in gezelschap van Tychicus een andere helper van de apostelen, Titus, naar Corinthiërs gekomen, om daar nog meer te werken dan Timotheus, die Paulus zo snel had moeten terugroepen. Deze, Titus, moest het dan zo schikken, dat hij zijn terugweg over Macedonië nam en de apostel, als deze van Efeze naar dit land zou reizen (1 Kor. 16: 5), tot Troas tegemoet kwam. De

mededelingen, die Timotheus gegeven heeft, luidden in zoverre gunstig, dat het groter deel van de gemeente de aanwijzing omtrent de bloedschender, die in 1 Kor. 5: 13 wordt gevonden, heeft opgevolgd en die maatregel op deze een gunstige invloed had uitgeoefend. Daarentegen had deze ook zeer treurige zaken te melden, zoals men ook de apostel van zwakheid en onbestendigheid beschuldigde, omdat hij zijn oorspronkelijk reisplan, zoals hij dat had meegedeeld, veranderd had. Men verweet hem grootspraak, achtte zich over sommige plaatsen van zijn brief diep gekrenkt en beklaagde zich ook over de onverstaanbaarheid van het Evangelie. Des te meer verlangde Paulus de berichten te ontvangen, die Titus zou overbrengen en zo reisde hij omstreeks Pinksteren van Efeze naar Troas. Hij vond hier echter de verwachte persoon niet; toch liet hij zich niet terughouden, hoe graag men hem daar langer had gehouden, maar zonder toeven zette hij de reis naar Filippi voort en schreef nu bij Lukas het eerste deel van de brief, dat behalve de inleiding in Hoofdstuk 1: 1-11 de afdeling Hoofdstuk 1: 12 tot 7: 1 omvat. Het tweede en derde deel benevens het slot valt daarentegen in de tijd, dat Titus werkelijk bij de apostel was gekomen en betere berichten had overgebracht, hoewel er aan de andere kant nog vele moeilijkheden waren.

II. Vs. 3-11. Met het opschrift en de groet verbindt de apostel een verheerlijken van God voor de vertroosting, die hem in al zijn droefenis is gegeven en die hem in staat stelde ook anderen te vertroosten. Evenals nu aan het begin van de vorige brief de naam van Jezus Christus gedurig weer werd vernomen, is hier steeds weer sprake van troost en vertroosting. Daaraan moet de gemeente opmerken, wat een gemoedsstemming en wat een bedoeling op de voorgrond staat van Paulus' ziel, terwijl hij zich nu gereed maakt tot het schrijven van deze tweede brief. Het is de redding uit een doodsgevaar, die hij met Timotheus onlangs heeft ondervonden, die zijn hart sterk beroert. Zo geeft hij opzettelijk zijn dankzegging aan God en zijn hoop voor de toekomst aan het begin van dit schrijven te kennen, om met zich ook de lezer te verheffen tot een standpunt, verheven boven tweespalt en miskenning en om de band van liefde en gemeenschappelijk gebed des te vaster aan te trekken, hoe slapper de overige banden voor een tijd zijn geworden.

3. Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus (Efeze. 1: 3. 1 Petrus 1: 3. 1 Kor. 15: 24, de Vader van de barmhartigheden, Hij, die de barmhartigheid werkelijk eigen is (Rom. 12: 1) en de God aller vertroosting (Rom. 15: 5).

De apostel noemt God op tweeërlei wijze naar Zijn verhouding tot de Heere Jezus, als diens God en als diens Vader (Joh. 20: 27). Omdat nu God in betrekking tot Jezus Christus het ene niet is zonder het andere, zo is Hij ook voor ons niet anders God, dan dat Hij voor ons tevens de Vader is. Des te gemakkelijker sluit zich hieraan de andere naam van God, de Vader van de barmhartigheid en de God aller vertroosting, waarvan de betekenis met de eerste in omgekeerde orde overeenstemt. Die naam zegt wat een Vader en wat een God Hij is in betrekking tot ons en wel zo, dat Zijn eerste naam als van de God en Vader van Jezus Christus hiertoe de veronderstelling vormt - omdat Hij dit is, daarom hebben wij zo'n Vader en God aan Hem. Door iets, dat ons overkomt of ten deel wordt, zijn beide begrippen, Vader en God, nader bepaald. Hij is op die wijze Vader, dat Hij Zich over hen ontfermt, wier Vader Hij is (Ps. 103: 13) en op die wijze is Hij God, dat zij, wier God Hij is, alles van Hem kunnen verwachten, wat geschikt is om hem in uitwendige of inwendige nood staande te houden, of weer op te richten.

Juist daar, waar de natuurlijke mens slechts liefdeloosheid of onbarmhartigheid ziet, in droefenis en lijden, komt Gods barmhartigheid aan het geloof voor in haar schoonste licht en in de rijkste mate, ten gevolge van de vertroosting, die zij geeft.

4. Die ons, mij en Timotheus, alsmede alle andere arbeiders in Zijn rijk, vertroost in al onze verdrukking, opdat wij zouden kunnen vertroosten degenen, die is allerlei verdrukking zijn, waarin zij zich mogen bevinden, door de vertroosting, waarmee zelf door God vertroost worden door Christus, in de Heilige Geest.

Naar zijn innige gemeenschap met de gemeente beschouwde de apostel al wat hem geschonken was als niet slechts voor hem bestemd, maar ook voor de aan zijn zorgen toevertrouwde gemeente. Zoals de apostelen de zwaarste last van lijden en beproeving moesten dragen, zoals zij de veelvuldigste en bangste strijd moesten strijden, zo deelden zij ook de troost, die hun rijkelijk ten deel viel, met de nog tedere planten, die geen storm konden verduren, zoals waaraan zij het hoofd boden. Wij zijn minnen van Christus kinderkens, zegt Baxter; nuttigen wij geen voedsel, dan doen wij hen hongeren, gebruiken wij ongezond voedsel, dan zullen zij weldra aan ziekte lijden. (V.).

Een goed herder ontvangt voor zijn kudde alles van God. Hij is een kanaal, zowel van troost als van andere genadegiften, die God aan Zijn volk wil geven.

5. a) Want zoals het lijden van Christus overvloedig is in ons, het lijden, zoals Hij, het Hoofd, dat heeft moeten dulden en dit nu nog doet in de leden van Zijn lichaam (Hand. 9: 4. Gal. 6: 17. Kol. 1: 24. Fil. 3: 10), zo is ook door Christus onze vertroosting overvloedig, omdat Hij met Zijn Geest, de Trooster, in ons woont (Rom. 8: 9 v. Efeze. 3: 17. Ps. 94: 19).

a) Ps. 34: 20.

Naar de grondstelling (1 Joh. 4: 17), "dat zoals Hij is, wij ook zijn in deze wereld" stelt de apostel lijden en troost van de gelovigen zoals met het lijden en de troost, als ook met de heerlijkheid van Christus. Het "lijden van Christus" is het lijden, dat Christus onderging; dit herhaalt zich bij de gelovigen, evenals de troost, die de Verlosser ondervond en daarna de heerlijkheid.

Het lijden van Christus, in zoverre het op Zijn dienaars overgaat en deze in de gemeenschap daarvan kunnen ingaan, is het lijden met de wereld en haar vorst, lijden om de zaak van God (om de gerechtigheid). Ieder, die dat doorstaat, lijdt wat de categorie aangaat, hetzelfde als Christus. Met dit lijden komt overeen, de vertroosting door Christus. Hem, die in de gemeenschap van Zijn lijden intreedt, geeft zij ook zijn sympathie (medegevoel) te ondervinden, die naar de mate van het lijden zich vertroostend aan hem openbaart.

Daarentegen is het lijden van deze wereld gal zonder honing; en naarmate het toeneemt, neemt ook de troosteloosheid toe.

Ziedaar een heerlijke verhouding. De bestuurder van de voorzienigheid houdt een weegschaal in de hand; in de ene schaal houdt Hij de beproevingen van Zijn volk en in de andere hun vertroostingen. Als de schaal van de beproevingen bijkans leeg is, zult u de schaal van de vertroostingen steeds in dezelfde toestand bevinden; en is de schaal van de beproeving vol, dan zult u die van de vertroosting eveneens zien overwegen. Wanneer de zwarte wolken het meest samenpakken, te heerlijker wordt het licht aan ons geopenbaard. Als de nacht zwart wordt en de storm dreigt is de hemelse Bevelhebber altijd het dichtst bij Zijn scheepsvolk. Hoe zalig is het, wanneer wij het diepst zijn terneer geslagen, dat wij juist het hoogst opgeheven worden door de vertroostingen van de Geest. Een reden daarvoor is, dat beproeving meer ruimte voor vertroosting maakt. Ruime harten worden alleen uit grote

beproevingen geboren. De spade van de smart graaft de bewaarplaats van de troost dieper en maakt meer plaats voor de vertroosting. God komt in ons hart, Hij vindt het vol. Hij begint onze troostgronden omver te werpen en het leeg te maken, zodat er dan meer toegang voor de genade komt. Hoe ootmoediger men is, hoe meer men vertroost zal worden, omdat men meer geschikt zal zijn om vertroostingen te ontvangen. Een andere reden waarom wij vaak het gelukkigst in onze droefenissen zijn, is deze: wij leven dan het nauwst met de Heere. Wanneer de schuren vol zijn, kunnen wij buiten God leven; wanneer de schatkist goed gevuld is, trachten wij het met wat minder gebed te stellen. Maar worden onze gebroken bakken weggenomen, dan hebben wij onze God nodig; wordt ons huis van de afgoden gezuiverd, dan worden wij gedrongen om de Heere te eren. Uit de diepten roep ik tot U, o Heere. Geen geroep is zo luid, als dat, dat van de voet van de berg komt: geen gebed zo innig, als dat hetwelk uit de diepten van de ziel opgezonden wordt door diepe smarten en beproevingen heen. Zij voeren ons op tot God en wij worden gelukkiger, want de nabijheid Gods is zaligheid. Welnu, bedroefde gelovige, treur niet over uwe zware beproevingen, want zij zijn de herauten van machtige zegeningen.

6. Maar hetzij dat wij verdrukt worden, het is tot uw vertroosting en zaligheid, a) die gewrocht wordt in de lijdzaamheid van hetzelfde lijden, dat wij ook lijden (Rom. 15: 4 v.), want bij uw lijden ziet u op ons, die hetzelfde hebben ondergaan en u leert daaruit geduldig te zijn, u wordt onze navolgers, zoals wij het zijn van Christus; hetzij dat wij vertroost worden, om ook het tegengestelde u voor te houden, het is weer tot uw vertroosting en zaligheid.

a) 2 Kor. 4: 17.

7. En onze hoop van u, over u 1Co 15: 29, is vast, als die weten, dat, zoals u gemeenschap heeft aan het lijden, u ook zo gemeenschap heeft aan de vertroosting.

De apostel wil zeggen dat beide, lijden en troost, van dergelijke leden van de kerk, die door gaven zozeer uitmunten, als hij met zijn medeapostelen (vgl. Kol. 1: 24) voor de gehele kerk een betekenis hebben, deels daardoor, dat hun persoonlijke opleiding en volmaking hun ten zegen is tot uitoefening van hun ambt (vs. 4), maar ook deels daardoor, dat de gehele kerk deel heeft aan de zegen en die mee geniet, die zij door worsteling en strijd moeten verkrijgen. Anders vertaalt het bijbelwerk van v., in aansluiting aan Luther’s vertaling vs. 6 Maar hetzij dat wij droefenis of troost hebben, zo geschiedt het u ten goede. Is het droefenis, zo geschiedt het u tot vertroosting en zaligheid, die zich bewijst, als u zo lijdt met standvastigheid, zoals wij lijden. Is het troost, zo geschiedt het u ook tot vertroosting en zaligheid. vs 7. En onze hoop van u staat vast, omdat wij weten, dat, zoals u deelt in het lijden, u ook de troost zult krijgen. Hierbij wordt de aanmerking gevoegd: Zowel het lijden als de troost van een dienaar van het Evangelie, als kampioen in de strijd van Christus, strekt de overige Christenen tot troost en tot heil; zijn lijden daardoor, dat alle lijden voor Christus en met en in Hem een overwinning is. Omdat de volhardende geloofsmoed van de getuigen in de hete strijd, de zonde en de wereld in hen overwint, wordt hun aanblik ten troost voor allen, die hun strijd aanschouwen en er hen in volgen. En terwijl de getuigen van Christus weer getroost worden, vloeit nu ook na de moeilijker lijdenservaring een mildere bron van troost en kracht van hen tot anderen uit. Bij de eerste stelling voegt de apostel nog, dat dit heil zich betoont, krachtig werkt in de volharding onder hetzelfde lijden, dat hij draagt; want ofschoon de Corinthiërs nu rust hadden en geenszins zoveel hadden te lijden als de apostel, was voor hen, zoals alle Christenen, een soortgelijke strijd weggelegd en daarop volgt dan de verzekering van goed vertrouwen, dat hij zeker verwacht dat zij zullen bestaan in de strijd, zoals 1 Kor. 1: 8, 9 Aan de tweede stelling, dat hij tot hun vertroosting vertroost mag worden, voegt de apostel als

reden toe: zoals zij met hem geleden hadden door de gemeenschap van de liefde, zo is nu ook de troost hem en hun gemeen, zodat zij wat hem geschonken werd mee genoten.

8. Want wij willen niet, broeders, dat u onwetend bent, opdat u zich kunt verklaren, waarom wij juist met de gedachten, in vs. 3-7 uitgesproken, deze brief aan u openen (1 Kor. 10: 1; 12: 1), van onze verdrukking, a) die ons in Azië overgekomen is, dat wij, wat de uitwendige grootheid van het lijden aangaat, uitnemend zeer bezwaard zijn geweest boven onze macht, als men van menselijke macht (1 Kor. 10: 13) kan spreken, zodat wij zeer in twijfel waren ook van het leven (Wijsh. 17: 15 Aanm.).

a) Hand. 19: 23.

9. Ja, wij hadden als zelf in ons zelf het vonnis van de dood, wij hadden naar de mens geen ander uitzicht dan dat wij zouden sterven. Dat het met ons door Gods beschikking tot een zo zware en geheel hopeloze toestand kwam, geschiedde daarom, a) opdat wij, zoals toen en ook in elke verdere nood, ook waar het gevaar niet zo ten toppunt stijgt, niet op onszelf vertrouwen zouden, maar op God, die de doden verwekt en zo zelfs daar, waar alles reeds verloren schijnt en niet meer schijnt te hopen te zijn, een nieuw leven kan scheppen (Rom. 4: 17 v. Hebr. 11: 19).

a) Jer. 17: 5, 7.

10. Die dan ook werkelijk ons uit zo’n grote dood, als ons reeds had omvangen, verlost heeft en nog verlost (deze laatste woorden ontbreken in enige handschriften), waarop wij hopen, dat Hij ons ook nog verlossen zal, zolang het nodig is, dat wij in het vlees blijven (Fil. 1: 24).

Paulus stelt op de voorgrond een bepaalde gebeurtenis, die zonder twijfel nog pas had plaats gehad, een voorval uit zijn lijden, dat hij zeker wel bijzonder op het oog had bij hetgeen hij vroeger schreef (vgl. het "want" bij de aanvang van vs. 8), "wij willen niet, broeders, dat u onwetend bent. " Om de bijzondere grootheid van zijn lijden bij die gebeurtenis aan de hand te geven, worstelt hij bijna met de taal en hoopt hij de sterkste uitdrukkingen opeen. Toch kan de gebeurtenis, waarop hij het oog heeft, moeilijk worden aangegeven. Op de strijd, in 1 Kor. 16: 9 vermeld, een strijd met zijn tegenstanders te Efeze, kunnen de woorden niet zien, want dat kon de lezers niet als iets nieuws worden aangekondigd.

Ook kan niet gedacht worden aan de oploop van Demetrius te Efeze (Hand. 19: 23 vv.), waarnaar de uitleggers veelal verwijzen, omdat Paulus toen niet in persoonlijk gevaar was. En als anderen aan een zware ziekte denken, staat daar tegenover, dat het volgens vs. 5 een lijden van Christus moet geweest zijn, het voorgevallene ook niet alleen de apostel zelf, maar tevens Timotheus heeft getroffen, omdat hij in het meervoud daarvan spreekt.

De plaatsbepaling "in Azië" doet aan een andere gebeurtenis dan die te Efeze denken; waarvan aard die geweest is, kan wellicht worden afgeleid uit hetgeen Paulus daarover zegt. Bovenmate zwaar noemt hij het gewicht van het lijden, waardoor hij getroffen is, zo zwaar, dat het boven hun vermogen was daaronder staande te blijven en zij niet wisten, hoe zij hun leven zouden behouden. Als zij nu op de vraag, wat er van hen zou worden, geen ander antwoord hadden, dan dat van de dood sprak, moest dit, zoals de apostel verder opmerkt, daartoe dienen, dat zij, zoals zij dan ook doen, hun vertrouwen niet op zichzelf stelden, maar op die God, die de doden opwekt. Het lijden moet dus een zodanig zijn geweest, waarbij de dood hun voor ogen stond, zonder dat enig middel of enige mogelijkheid zich aan hen

aanbood, om zichzelf te redden, dat met Hand. 19: 30 moeilijk zou zijn te verenigen. Wanneer ten slotte de apostel hun redding een redding noemt van "zo'n grote dood" en de hoop uitspreekt dat God hen ook verder van zo'n dood zou redden, dan past dat op generlei gevaar, dat hun van de kant van de mensen kon dreigen, want door de hand van de vijanden te sterven, kon voor hen geen bijzonder verschrikkelijke dood zijn. Hij was toch zoals hij in Hoofdstuk 11: 25 zegt, reeds eenmaal gestenigd en voor dood blijven liggen. Daarentegen denkt hij juist daar aan een doodsgevaar, waarin het hun inderdaad verschrikkelijk zou geweest zijn om te komen; "dag en nacht heb ik in de diepte van de zee doorgebracht" lezen wij daar en wij krijgen daardoor de voorstelling, dat hij eenmaal (waarschijnlijk op zijn reis van Efeze naar Troas, Hand. 20: 1), ten gevolge van een schipbreuk, een dag en nacht lang zonder hoop op het leven en zonder alle mogelijkheid om zichzelf te helpen, een speelbal van de golven is geweest, altijd in gevaar, door deze te worden verslonden. Zou hij door een ongeluk, dat God zelf over hem had beschikt zo'n wrede dood sterven, die niet, als wanneer hij als bloedgetuige van Christus stierf, voor de heilige zaak, voor welke hij leefde, iets uitwerkte? Als hij op grond van de ervaring, die hij in de laatste tijd had gehad, voor de toekomst zich van datzelfde verzekerd hield, zodat hij zijn hoop blijvend daarop heeft gevestigd, dan doet hij het met het oog daarop, dat volgens zijn reisplannen (Hand. 19: 21. Rom. 15: 24 v.) hem herhaaldelijk zeereizen wachtten, van Corinthiërs naar Judea, vandaar naar Rome en van Rome naar Spanje. Daarbij vestigt hij zijn hoop op God, dat die hem niet in de golven van de zee de dood zal laten vinden, terwijl hij op weg is zijn verheven roeping te vervullen, maar dat die hem uit zo'n gevaar niet minder zal redden, dan Hij hem in Azië zo tegen alle hoop gered heeft (en zo'n verwachting is dan werkelijk vervuld in Hand. 27: 9 vv). De plaatsbepaling "in Azië" kan ons van onze overigens over het geheel bevestigde voorstelling, waarvan aard dat levensgevaar geweest is, niet afbrengen, omdat het niet nodig was de plaats nauwkeurig aan te wijzen, waar hem dat lijden getroffen had, maar alleen het land genoemd hoefde te worden, waar hij, toen hij reeds op het punt stond het te verlaten, nog zo'n doodsgevaar moest ondervinden.

11. Wij hebben daarop te meer vertrouwen, als jullie ook meewerken voor ons door het gebed (Rom. 15: 30 vv. Fil. 1: 19), opdat, als de nu afgebeden redding plaats heeft gehad, a) over de gave, namelijk, dat wij Christus nog verder mogen verkondigen en Hem ook kunnen bekend maken, waar Hij nog niet gekend wordt (Efeze. 3: 8 v.) een gave door vele personen aan ons teweeggebracht, door middel van hun smekingen, ook voor ons dankzegging door velen gedaan wordt. Allen toch die te voren voor ons hebben gebeden, zullen vervolgens ook over ons denken.

a) 2 Kor. 4: 15.

Ook hier voert ons de apostel tot het inwendig wezen van de Christelijke gemeenschap. Omdat God vrije wezens naar Zijn evenbeeld geschapen heeft, wil Hij met hun hulp Zijn rijk uitbreiden en besturen. Op hun gebed zal Zijn naam worden geheiligd, moet Zijn rijk komen, Zijn wil geschieden. Op hun bede moeten ook de werktuigen, die Hij tot uitbreiding van Zijn rijk heeft verkoren uit hun gevaren worden gered. De algemeen door de Christenen gevoelde dood werkt dan ook de algemeen gevoelde dank. (V.).

Zo'n heerlijke zaak is het danken, vooral het gemeenschappelijk danken, dat Paulus daarin het einddoel van de goddelijke gebedsverhoring stelt.

B. Vs. 12-Hoofdstuk 7: 1. De eigenlijke brief begint nu pas na de inleiding. Deze staat in dit eerste deel nog op het eerste standpunt van die mededelingen, die de apostel door Timotheus

gegeven zijn over de toestanden en de heersende gezindheid te Corinthiërs (vgl. vs. 2). Er kunnen drie afdelingen worden onderscheiden, waarvan de beide eerste een zelfrechtvaardiging van de apostel bevatten, een tegenspreken van een hem gedaan verwijt. De derde bevat een vermaning voor de Corinthiërs, die zich aan het onderwerp, in de tweede afdeling behandeld, aansluit, om de tijd van de genade, waarin zij zijn, met alle ernst waar te nemen.

I. Vs. 12-Hoofdstuk 2: 17. Paulus had in het eerste schrijven aan de Corinthiërs, dat voor ons verloren gegaan is 1Co "5. 9 het reisplan, waarvan hij in vs. 15 v. dit hoofdstuk melding maakt, aangekondigd, maar in zijn derde schrijven, dat nu de eerste brief aan de Corinthiërs wordt genoemd, een ander daarvoor in de plaats gesteld (1 Kor. 16: 5 v.). Dit hadden zijn tegenstanders begerig opgevat als een teken van zijn overtrouwbaar en wankelmoedig karakter, om zijn aanzien bij de gemeente te verminderen, daarom handelt hij in deze eerste afdeling uitvoeriger over de zaak en rechtvaardigt hij zich over de gemaakte verandering.

a. Vs. 12-24. De voorbede en dankzegging, waarvan hij vroeger gesproken heeft, acht de apostel met hem, die bij zijn brief hem terzijde staat (vs. 1), zich niet onwaardig, vanwege zijn wandel, zoals zij die in de wereld in het algemeen en in het bijzonder ook bij de Corinthiërs hebben geleid. Is dat een wandel in Goddelijke eenvoudigheid en reinheid geweest, dan zal het blijken, dat dezelfde eenvoudigheid en reinheid ook geheerst heeft in de zaak, waarover nu wordt gehandeld, in de verandering van het oorspronkelijk reisplan. De tegenstanders hebben deze zaak waarschijnlijk tot een voorwendsel genomen om hem, Paulus, van lichtvaardigheid te beschuldigen en zijn voornemens vleselijk te noemen, als die nu eens ja zei en dan weer nee, nu een belofte gaf en die dan weer terugtrok. Nu, als ook in zijn besluiten zo’n ja en nee eens beide voorkomen mocht, zo was dat toch niet in het Evangelie van Jezus Christus, dat hij in gemeenschap met zijn medearbeiders de Corinthiërs had gebracht en dat alleen ja en amen bevatte, zoals de Corinthiërs dat aan zichzelf hebben ervaren. Maar ook het nee bij het ja omtrent de verandering van het reisplan was voor hen zeer welgemeend een verschoning over hen en een vrijlating van henzelf, ten einde zij zichzelf weer in het geloof opheffen.

12. Zeker zult u ook uw voorbede en dankzegging op de wijze in vs. 11 meegedeeld, voor ons en over ons, als over mannen u dierbaar en hooggeacht, opzenden. Zeker vertrouwen wij dit van u en al ondervonden wij menige vijandelijkheid, wij blijven aanspraak maken op uw liefde en achting. Want onze roem is deze, namelijk, de getuigenis van ons geweten (Hebr. 13: 18), dat wij in eenvoudigheid en oprechtheid van God, niet in vleselijke wijsheid, die wij integendeel met ernst hebben gemeden (1 Kor. 1: 17 vv. ; 2: 1 en 4), maar in de genade van God in de wereld verkeerd hebben en allermeest bij jullie, bij wie wij nog in bijzondere mate om deugdelijke redenen ons op zo’n wandel hebben toegelegd.

Paulus kent zichzelf geen geringe waarde toe, dat hij van de Corinthiërs vertrouwde, dat zij over hem als over een dierbaar geschenk God zouden danken. Zijn roemen was echter van die aard, dat hij in dat opzicht niet kon worden beschaamd. Zijn geweten gaf hem getuigenis, dat hij aanspraak had op de hulp en de voorbede van de Corinthiërs, nadat hij waardig was, dat zij hem hun dank betaalden. Tegenover de valse getuigenis van zijn tegenstanders, die de gemeente van hem wilden aftrekken, plaatst hij met vertrouwen de getuigenis van zijn geweten. Daarop mocht hij vertrouwen als op een juiste getuigenis, omdat zijn geweten in de Heilige Geest tot een heldere en trouwe spiegel van de in het hart gelegden wil van God was gemaakt.

Evenals er een dubbel gericht is, zo is er ook een dubbele roem; er is een gericht van de mensen en een gericht van God. Voor de mensen roemen wij op ons geweten, voor God op Zijn barmhartigheid.

Evenals de Christenen worden vermaand (Efeze. 5: 1) Gods navolgers te zijn en de bestemming hebben aan Zijn heiligheid deel te hebben (Hebr. 12: 10), zo stelt de apostel de oprechtheid en reinheid, die zijn gezag kenmerken, voor als zijnde naar de wil van God (vgl. Jak. 1: 5). Heeft hij nu hiermee de zedelijke gesteldheid te kennen gegeven, die hij in zijn wandel heeft betoond, zo wil het "in de genade van God" zeggen, wat hem bij zijn stappen bestuurde, dat zijn gehele wandel zijn grond had niet in vleselijk verstand, maar in deze. De vleselijke wijsheid is een bezitting van de natuurlijke mens, ten gevolge waarvan hij zijn doen en laten zo weet in te richten, dat aan zijn zondige eigen wil voldoening toekomt. De apostel kan zich daarentegen de getuigenis geven, dat hij Gods genade tot de grond van zijn wandelen heeft gesteld. Wat hij hiermee bedoelt, blijkt daaruit dat er sprake van is, hoe hij en Timotheus zich gedragen hebben bij de uitoefening van hun ambt. Als zij voor hun gedrag als regel hadden gesteld hun roeping, dan kon hetgeen hun stappen bestuurde, Gods genade worden genoemd, omdat hun God had gegeven wat zij doen en hoe zij doen moesten, in tegenstelling tot de zondige wijsheid, die het doen en laten van de natuurlijke mens bestuurt. Is dit waar van zijn gedrag en van dat van Timotheus in het algemeen, dan is het zo, vooral tegenover de gemeente van Corinthiërs. Hij kan zichzelf de getuigenis geven, hier in het bijzonder deze richtsnoer van zijn gedrag in het oog te hebben gehouden, niet als had hij het elders minder gedaan, maar omdat hij onder de omstandigheden aldaar, die hem zo gemakkelijk tot middelen van vleselijke wijsheid konden verleiden, bijzonder op zijn hoede was.

13. Ja, in eenvoudigheid en oprechtheid hebben wij bij u gewandeld. Want wij schrijven u in de brieven, die wij tot u richten, geen andere dingen, dan die u kent, reeds uit uzelf weet, of ook erkent, waarvan u bij het vernemen voelt, dat zij waar zijn; en ik hoop, dat u ze ook tot het einde toe erkennen zult en u door geen vorderingen van die eenvoudige waarheid zult laten aftrekken.

14. Zoals u ook ten dele van de eerste dag van onze komst tot u tot op dit uur ons erkend heeft als betrouwbaar en in ieder opzicht oprecht, al zeggen onze tegenstanders ook het tegengestelde. Ik weet dat wij uw roem zijn, zoals leraars en verzorgers van uw geestelijk leven degenen zijn, in wie U zich zult kunnen beroemen, zoals u ook de onze, onze roem, bent in de dag van de Heere Jezus Christus, als wanneer u parels zult zijn in onze kroon (1 Thessalonicenzen. 2: 19 v. Fil. 2: 16).

De verzekering van de oprechtheid van zijn handelwijze bevestigt Paulus nu ook ten opzichte van zijn brieven, waarschijnlijk met het oog op de verdachtmaking van zijn tegenstanders.

De apostel zegt van zich en zijn medegenoten in vs. 14 dat hij de roem van de Corinthiërs was. Hem tot leraar en geestelijke vader te hebben gehad, was iets, waarop zij zelf wel roem mochten dragen. Opdat hij echter niet te veel zou schijnen gezegd te hebben, voegt hij er met evenveel waarheid als tederheid bij: "zoals u onze roem bent. " Zij zullen niet alleen op hem te roemen hebben, ook hij wil roemen op hen en hij doet het reeds, waarvoor hij hen terug geeft de erkenning, die hij voor zichzelf vraagt. Hij wijst hen op de dag van de Heere als op dat tijdpunt, waarop de volle waarheid in helder licht openbaar zal worden en is er zeker van, dat de genoemde dubbele roem de beproeving van die dag zal doorstaan.

Het is heerlijk als de prediker zich beroemt op zijn vrome geestelijke kinderen en deze weer op hem. Daarentegen is het niet goed als hij zijn werk al zuchtend doet (Hebr. 13: 17). Weer komt het voor hem er op aan, dat hij tot aan het einde getrouw is. Daarentegen is het treurig, als een leraar zich wel enige tijd trouw betoont, maar daarna een smakeloos zout wordt en tot wereldsgezindheid vervalt.

15. En op dit betrouwen, dat u mij eveneens als uw roem aanziet, zoals ik u als de mijne beschouw in de dag van de Heere Jezus, wilde ik te voren, toen ik de brief in 1 Kor. 5: 7 vermeld, schreef onmiddellijk van Efeze, mijn toenmalige verblijfplaats tot u komen, opdat u een tweede genade in geestelijke versterking (Rom. 1: 11) zou hebben, zoals u die bij mijn eerste verblijf (Hand. 18: 1 vv) ontving, terwijl ik bij mijn tweede aanzijn slechts in het voorbijtrekken (1 Kor. 16: 7) bij u geweest ben.

16. Dit doel wilde ik door tweemalen tot u te komen bereiken en daarom door uw stad naar Macedonië gaan en weer van Macedonië tot u komen en dan verder van jullie naar Judea geleid worden, als ik op het pinksterfeest naar Jeruzalem reizen zou (Rom. 15: 25).

Als de apostel verklaart, dat zijn vertrouwen op de Corinthiërs hem een zo liefdevol plan heeft ingegeven, als hij "tevoren" had gehad, geeft hij te kennen dat hij er niet aan had kunnen denken, dat men hem een verandering, als had plaats gehad, ten kwade zou duiden.

Met Paulus mogen zij zich vertroosten, die broeders tot lasteraars zien worden en moeten ondervinden wat de oude Reiszner zegt: "de wereld jaagt met leugen na; en spant verborgen netten", maar uit Paulus kunnen wij ook leren, dat een Christen, om zwakke broeders, het niet beneden zijn waardigheid acht, om zich zo veel mogelijk tegen laster te verdedigen.

17. Als ik dan dit voorgenomen heb, heb ik ook lichtvaardigheid gebruikt, zodat ik het bij nader nadenken weer zou hebben moeten intrekken? Of neem ik het naar het vlees voor, zodat ik eigenlijk niet echt weet wat ik wil en heden ja zeg en een belofte geef, maar daarvoor weer nee in de plaats stel en mijn belofte terugneem, naardat het vlees mij ingeeft, mijn lust mij nu naar deze dan naar gene kant dringt? Meent u, dat het aldus is met hetgeen ik voorneem, opdat bij mij zou wezen: Ja, ja en tegelijk nee, nee (MATTHEUS. 5: 37), een ja, waarop men niet kan vertrouwen, omdat het elk ogenblik in een nee kan veranderen?

De apostel stelt vragend een gevolgtrekking voor, die de tegenstanders trokken uit de verandering van zijn reisplan. "Was het lichtvaardigheid, vraagt hij, dat ik het zo van plan was als in vs. 16 is gezegd, omdat ik nu anders besloten heb? " Wij zien hieruit, dat de bespieders en vijanden van de apostel deze schijnbare onbestendigheid zich dadelijk hebben ten nutte gemaakt, om te zeggen: "wat is dat voor een man, die heden zo en morgen anders spreekt? " Dit verwijt neemt Paulus nog meer bepaald in de tweede vraag. "Naar het vlees" staat tegenover "naar de geest" en geeft als bron aan niet de Geest van God, waardoor Paulus als apostel zich ten allen tijde moest laten leiden en bepalen, maar het vlees d. i. de natuurlijke gezindheid, die, wankelend en onzeker in zichzelf, zo vaak zij ja heeft gezegd, ook het nee zich voorbehoudt, om het naar goeddunken in de plaats van het eerste te laten treden. Het ja zowel als het nee schrijft de apostel tweemalen in de levendigheid van de rede, om de tegenstelling van beide met nadruk aan te geven.

18. Maar God, die ons dat verleend heeft, is getrouw, dat ons woord, dat tot u is gekomen, toen wij u het Evangelie verkondigden (Hand. 18: 1 vv.), a) niet is geweest ja en tegelijk nee.
a) MATTHEUS. 5: 37. Jak. 5: 12.

19. Want de Zoon van God, Jezus Christus, die onder u door ons is gepredikt, namelijk omdat hier voornamelijk sprake is van hen, die bij u hebben geplant (1 Kor. 3: 6) door mij en Silvanus en Timotheus (Hand. 18: 5), was geheel en al volgens dit, dat Hij Gods Zoon is en met de Vader één van wezen en één in willen en werken en dus niet ja en nee, nu eens het een en dan weer het andere, maar is geweest niet dan ja in Hem, wat betreft datgene, dat wij van Hem hadden te prediken.

20. Want zoveel beloften van God als er in het Oude Testament geschreven zijn, zijn geenszins wat de daarop gevolgde vervulling aangaat, een ja en nee tegelijk, een bevestiging aan de ene kant in de volvoering van de gemaakte toezegging en een ontkenning aan de andere kant in het terugnemen van zulke beloften, die niet tot uitvoering kwamen. Integendeel, die zijn alle in Hem ja en zijn in Hem amen; zij zijn beide verzekering en bevestiging, verzekering in de vervulling en bevestiging door de manier waarop het vervulde nu ook wordt toegeëigend en dit God tot heerlijkheid, door ons, die daarbij de bemiddelende personen zijn.

21. Maar die ons, de verkondigers van het Evangelie, met u, die in het Evangelie gelovig bent geworden, bevestigt in Christus, om in Hem te zijn en te blijven en die ons gezalfd heeft, met die zalving heeft begenadigd, die een vol vertrouwen en vastheid van het geloof teweeg bracht (1 Joh. 2: 20 vv.), is God.

22. Die ons ook tot de dag van de verlossing (Efeze. 1: 13 v. 4: 30) heeft verzegeld en het onderpand van de Geest, tot vaste verzekering van onze toekomstige volmaakte verlossing in onze harten gegeven (Hoofdstuk 5: 5. Rom. 8: 23).

Maar (als ook werkelijk eens wat de mannelijke besluiten van een apostel aangaat een verandering volgt, zodat ja en nee bij elkaar schijnen te zijn) o, wat een getrouwheid van God, dat ons woord aan u niet ja en nee geweest is (het is dus zeker gans anders wat de apostolische prediking aangaat). Paulus maakt in deze verzen zeer bepaald onderscheid tussen de absolute waarachtigheid van God en de relatieve waarachtigheid van zijn eigen menselijke besluiten. In de apostolische prediking van het woord was elke belofte van God ja en amen geworden; daarvoor stond niet menselijk gezag, maar het gezag van de Heilige Geest borg, voor wiens toedeling God had bevestigd, dat de prediking waarachtig was. Daarentegen was het besluit van de apostel genomen onder voorbehoud. Nadat de omstandigheden waren veranderd had hij in het belang van de liefde, namelijk om de Corinthiërs niet hard te moeten vallen, zijn eerste besluit laten varen. Daarom mag men om het voornemen, dat Paulus in Rom. 15: 28 uitspreekt, niet dadelijk veronderstellen, dat hij de reis naar Spanje ook werkelijk zal hebben gemaakt, omdat, als het voornemen van de apostel niet ten uitvoer was gebracht, daaruit zeer bedenkelijke gevolgtrekkingen voor de waarachtigheid van de apostolische prediking moesten worden gemaakt. Slechts in een geval was de apostel volkomen zeker van zijn weg. Die weg moest later werkelijk zo worden bewandeld, als de Heere zelf hem die uitdrukkelijk had aangewezen of onmiddellijk had bekend gemaakt en nu ontvangt hij in Hand. 23: 11 inderdaad een nadere verklaring over de bedoeling van het woord in Hand. 22: 21, daardoor werd de reis naar Spanje, die tot de vroegere opvatting van het woord behoorde, beter begrepen.

Als de wijze, waarop de apostel iets besluit en zich voorneemt, meebrengt dat zijn ja, waarmee hij het uitdrukt, geen volstrekt ja is (en dus later ten gevolge van een verandering in zijn oorspronkelijk besluit, in de plaats van het ja een nee kan komen, in de plaats van een belofte het terugnemen ervan, zoals dat bij de besproken reis naar Corinthiërs het geval was),

zo kan hij toch verzekeren, dat het over hetgeen hij en zijn medepredikers de lezers hebben gepredikt, in zo verre anders is, zodat een ja geen nee is. Bij zijn eigen besluiten is het ja altijd bedoeld onder voorbehoud van een nee, omdat het voortkomt uit eigen overweging, terwijl het woord van zijn prediking niet voortkomt uit zijn denken en willen, maar Gods woord is (1 Thess. 2: 13) en zich als zodanig ook aan de lezers heeft betoond.

De apostel herinnert de Corinthiërs zijn prediking onder hen, hij verwisselt daarbij indirect de rol van aangeklaagde met die van een man, die zich niet echt over hen bezwaard mag achten. Is zijn prediking gebleken goddelijk zeker te zijn en heeft zij zich krachtig betoond de waarheid te zijn, hoe kunnen zij de man, die hun zo'n boodschap van onbetwijfelbare zaligheid gebracht heeft, wiens woord God zelf heeft bevestigd, nu zo lichtvaardig beschuldigen van vleselijke voornemens en van wankelmoedigheid, omdat hij in een zaak, door hemzelf besloten, zijn vroeger plan heeft veranderd? Moest niet de vele ervaring, die zij reeds van zijn prediking hadden, hen gedrongen hebben om hun oordeel achterwege te houden en om, in plaats van dadelijk het verwijt van lichtvaardigheid uit te spreken, het besluit te trekken, dat hij zeker zijn goede redenen zou hebben gehad tot verandering van zijn plan.

De apostel heeft aan de ene kant gezorgd, dat men uit het aanwezige feit van een ja en nee bij hem ten opzichte van het reisplan geen besluit zou trekken over de aard van zijn evangelieprediking, als had men ook daar een ja en nee en kon men dus niet op de onvoorwaardelijke waarheid van de inhoud zich verlaten. Aan de andere kant heeft hij indirect gewezen op de liefdeloosheid, waarmee men dat ja en nee over het reisplan misbruikt heeft tot een valse veronderstelling. Nu stelt hij de ware staat van zaken met een verzekering voor, verklaart om welke reden hij het beloofde bezoek te Corinthiërs niet had gebracht. Alleen de liefdevolle belangstelling, de begeerte om hen te sparen heeft hem daartoe bewogen en omdat er hem veel aan gelegen ligt, dat deze verzekering ook wordt geloofd, verzekert hij de waarheid ervan in verheven stemming door het afleggen van een eed, dat van belang is om met betrekking tot het gebod van zweren in Jak. 5: 12 uit de mond van Christus aangehaald, een juist oordeel te verkrijgen.

23. a) Maar ik wil u wel de reden mededelen, die mij gedrongen heeft tot een nee, nee na het vroegere ja, (vs. 17) de reden, waarom ik de vroeger gegeven toezegging niet heb volbracht en ik wil die met ede bevestigen, opdat u er zich op zou mogen verlaten, dat het werkelijk zo is Hoofdstuk 11: 31. Gal. 1: 20. Rom. 1: 9). Ik roep God aan tot een getuige over mijn ziel, dat ik niet mijn woord gebroken, maar alleen, dat ik om u te sparen, nog te Corinthiërs niet ben gekomen voor ik naar Macedonië reisde zoals ik u had doen verwachten (vs. 15 v.). Ik zou dan, zoals nog ook nu de toestand bij u is, met de roede hebben moeten komen (1 Kor. 4: 21) en ik wilde u juist zo mogelijk sparen, opdat ik niet genoodzaakt zou zijn al de macht van mijn apostolisch ambt u te doen voelen (Kol. 3: 21).
a) Rom. 9: 1. Filip. 1: 8. 1 Thessalonicenzen. 2: 5. 1 Tim. 5: 21. 2 Tim. 4: 1.

Paulus roept God tot getuige over zijn ziel, om door zo'n aanroepen van de allerhoogste getuige de uitspraak te bevestigen, waarmee hij uit het diepst van zijn ziel de waarheid zegt, die alleen aan hem en aan God bekend is. Te voren heeft hij met "wij" en "ons" (vs. 18 vv.) gesproken, zijn ambtgenoten uitdrukkelijk in zijn verantwoording insluitend; de eed neemt hij echter alleen op zijn eigen ziel, als in zijn zaak, waarin God alleen zijn medewetende is. Reeds Augustinus heeft deze plechtige eed van de heiligen apostel daarvoor ten bewijze aangevoerd, dat het verbod van de Heren in de bergrede (MATTHEUS. 5: 34 vv.) niet elke eed zonder onderscheid betreft, maar alleen dat zweren, waardoor de naam van God niet

wordt geheiligd, maar ijdel gebruikt, dus het eigenwillige zweren, de eed uit eigenbaat. Paulus zweert hier tot welzijn van zijn naaste en ter ere van God, de verdediging bij ede van zijn gekrenkte ambtseer is een ware godsdienst.

De verzekering heeft daarin haar goede, zedelijke grond, dat hier Zijn ambtelijk aanzien moest worden verdedigd tegenover tegenstanders, die zijn oprechtheid in verdenking brachten en waarmee de eer van Christus, zijn Zender en de zaak van God, die hij te Corinthiërs vertegenwoordigde, werkelijk samenhing.

Als Paulus in zijn brieven vaker zijn woorden met eden bekrachtigt, dan moeten wij bedenken, dat hij aan zwakke broeders schrijft, in wier hart hij nog veel wantrouwen moest bestrijden. In de gemeenschap van de heiligen daarentegen, in het volmaakte rijk van God, waarin geen ban, geen leugen meer is, waar waarheid alle leden doordringt, waar algemeen vertrouwen heerst, zowel in het openbare, als in het bijzondere leven, is er voor de eed geen plaats meer Re 14: 5.

24. Als ik echter spreek van een sparen van u, van een inhouden van mijn apostolische macht, zeg ik niet (zoals de tegenstanders licht meteen weer gereed zullen zijn om een valse verklaring aan mijn woorden te geven), dat zij aan mijn voeten moeten gaan zitten. Niet dat wij, dienaren van Christus, heerschappij voeren over uw geloof (1 Petr. 5: 3); wij willen dat niet met geweld naar ons goeddunken vormen, of waar het ontbreekt, bewerken; maar wij zijn in plaats van meesters over uw geloof te zijn, waar wij te doen hebben met een reeds bestaande gemeente, medewerkers van uw blijdschap. Wij hebben bij ons doen alleen dit doel op het oog, dat wij iets bijdragen tot uw groei in de vreugde van de Heilige Geest, die het bezitten van het rijk van God aanbrengt (Rom. 14: 17) en deze roeping moest ik ook bij u Corinthiërs tot maatstaf nemen van mijn gedrag: want u staat door het geloof, u bent dus wel bekwaam om opgebouwd te worden in de Christelijke blijdschap en zelf daarvoor het uwe te doen.

De reden, waarom Paulus niet volgens zijn vroeger voornemen, onmiddellijk naar Corinthiërs is gekomen, maar eerst de Macedonische gemeenten bezocht heeft en zich nog eens tot de Corinthiërs wendt, ligt in het "om u te sparen". Hij hoopt, dat de gemeente door dit schrijven op het juiste spoor zal worden teruggebracht, in haar betrekking tot hem zal worden gesteld. Dan zou het niet nodig zijn, dat hij met gestrengheid optrad, hoewel hij ook nu nog niet zonder zorg in dit opzicht was (vgl. Hoofdstuk 12: 20 v. 13: 1 vv.).

Een vader wendt soms liever het oog van iets af, dan dat hij een goed geaard kind te veel beschaamt.

Van die tederheid van de ziel verzorgende liefde verstonden de meesterachtige geesten, die te Corinthiërs voor apostel wilden spelen en Paulus in de schaduw wilden stellen (Hoofdstuk 11: 20) niets. Met bedachtzaamheid en zorgvuldigheid kiest hij daarom zijn woorden en zorgt hij, dat niet verkeerd verstaan wordt wat hij zo-even van sparen heeft gezegd. Dat hij hen had gespaard, dus ook de macht bezat hen niet te sparen (Hoofdstuk 13: 2) moest niemand in die zin verkeerd opvatten, alsof hij zichzelf of een van zijn medearbeiders tot heerschappijvoerders over hun geloof maakte. Hij is verre van zo’n aanmatiging verwijderd, heerschappij over de gelovigen te willen voeren, als een huisheer over zijn knechten; wel zou hij een medewerker van hun blijdschap willen zijn. Als hij persoonlijk was gekomen konden sommigen zich uit mensenvrees, anderen uit begeerte om mensen te behagen, dus in menselijke onderdanigheid voor zijn gezag buigen en zich naar zijn regelingen schikken,

maar blijdschap zouden zij daarvan niet hebben gehad, om zo door hen te worden ontvangen als medewerker van de blijdschap en niet als een, die met de roede kwam of als partijhoofd kwam, wachtte hij op de uitwerking van zijn brief en van de zending van zijn boden, eerst van Timotheus en nu van Titus, omdat hij zich liever aan een boze uitlegging van zijn reine bedoeling door de tegenstanders blootstelde, dan dat hij iets wilde doen dat voor zwakke broeders de zegen van zijn bezoek (vs. 15) tot een verleiding zou kunnen maken.

Die door het geloof een dienstknecht van God is geworden, is juist daardoor een bevrijde van Christus en kan niet meer de knecht van een mens zijn (1 Kor. 7: 22 vv.). Dat dit ook van de Corinthiërs waar was betuigt Paulus uitdrukkelijk met de woorden: "u staat in het geloof. " In dat opzicht, wil hij zeggen, heb ik geen heerschappij over u uit te oefenen (Gal. 5: 1. Joh. 8: 36), maar mijn werk is alleen, dat ik een medewerker van uw blijdschap voor u wordt. Welke blijdschap hij bedoelt, is duidelijk uit het verband. Verstoringen in het geloofsleven, in de ware geloofsontwikkeling, zoals die te Corinthiërs voorkwamen, verhinderden de vreugde in Christus, lieten haar ten minste niet volkomen zijn. Wie die storingen wegneemt bevordert de vreugde. Dit nu wil de apostel doen en hij noemt zichzelf een medewerker tot dat doel, omdat hij hun medewerking daartoe nodig heeft en wil aanwenden. Zonder deze kon hij zijn doel niet bereiken.

De apostelen willen niet eens over het geloof heersen, hoeveel minder moeten hun plaatsbekleders het doen! De Geest moet door het woord elke Christen in vrijheid leiden.

HOOFDSTUK 2

OVER HET OPNEMEN VAN DE BOETVAARDIGE ZONDAAR

b. Vs. 1-11. Ook omwille van zichzelf, zo gaat de apostel voort, heeft hij het vermeden naar Corinthiërs te komen; hij wilde niet weer in droefheid bij de gemeente vertoeven, zoals dat de vorige keer had plaats gehad. Hij zou dan toch ook haar treurig hebben moeten maken en zich van de vreugde hebben beroofd, die bij een bezoek van de gemeente voor hem toch zozeer behoefte was. Daarom had hij zich liever met een brief tot de Corinthiërs willen wenden en door schriftelijke berisping het verkeerde uit de weg willen ruimen, wat een oorzaak van droefheid zou hebben uitgemaakt. Hij heeft dan ook werkelijk reeds met grote droefheid en vrees van het hart, met vele tranen zijn brief geschreven (vs. 1-4). Als Paulus nu in het bijzonder over de bloedschender handelt, erkent hij dat deze door hetgeen het grootste deel van de gemeente gedaan heeft en door hetgeen in de kwaaddoener reeds bereikt is, uit de weg is geruimd. Hij dringt er nu zelf op aan, dat deze vergeving wordt geschonken en hij weer als broeder wordt aangenomen (vs. 5-11).

1. Maar ik heb dit bij mijzelf voorgenomen, ook omwille van mijzelf, maar vooral omwille van u (Hoofdstuk 1: 23), dat ik niet weer, zoals het geval was, toen ik van Efeze u in het voorbijgaan bezocht (1 Kor. 16: 7. en "Ac 19: 20, in droefheid tot u komen zou, wanneer ik namelijk nog zo vele verkeerdheden bij u vond.

2. Want als ik door berisping en bestraffing, die ik u onder dergelijke omstandigheden zou moeten geven, jullie bedroef, wie is het toch, die mij zal vrolijk maken, dan degene, die door mij bedroefd is geworden. Ik beroof er mij dan zelf van in blijdschap bij u te zijn, hetwelk mij toch bij zo’n bezoekreis behoefte van het hart is; ik bedroef dan toch juist hen, van wie alleen vreugde mij kan toevloeien.

De apostel doelt met zijn "weer" op zijn vorig bezoek aan de gemeente, waaraan het bezoek, waarover hier wordt gesproken, maar dat ten gevolge van veranderd reisplan niet volvoerd is, daarin zou zijn zoals geweest, dat hij, evenals toen, droefheid van het hart zou hebben gehad. Hij verklaart zich vervolgens in vs. 2 waarom hij voor de tweede maal zo niet had willen komen. Als ik, zo zegt hij, weer in droefheid tot u kom, dan maak ik u bedroefd en wie is het nu, die mij verheugt, behalve hij, wie van mij droefheid overkomt?

Buiten hen kan hem te Corinthiërs niets en niemand blij maken; en juist zij, van wie hem vreugde moest toekomen en alleen kon toekomen, had hij zelf moeten treurig maken, hoe zouden zij hem dan tot vreugde zijn? Deze is de reden, waarom hij ook om zichzelf besloten heeft, niet weer in droefheid tot hen te komen.

Het enkelvoudige in deze zin "dan degene, die door mij bedroefd is geworden" is door de voorgaande vraag, die met opzet in het enkelvoud gesteld is: "wie is het toch, die mij zal vrolijk maken" nodig geworden. Zeker had ook het meervoud kunnen gezet worden, maar het enkelvoud maakt de rede treffender, zinrijker.

Evenals hij hun een dienend werktuig tot vreugde wil zijn (Hoofdstuk 1: 24), zo zoekt hij ook zijn hogere vreugde, de verzoetende vergoeding van zoveel lijden en offers, van zo vele bekommernissen aan zijn ambt verbonden bij hen, de blijdschap, die een (geestelijk) vader over zijn kinderen heeft, die een leermeester heeft in de welvaart en de liefde van zijn leerlingen. Hij gaat uit van het zuiver en geheiligd menselijk gevoel van tedere vriendschap,

welke vreugde het genieten van de vriend ten doel en als vrucht van het bezoeken en vertoeven heeft. Hoe teder en innig spreekt hij zich daarover uit in Rom. 1: 12; 15: 24 en hoe hartelijk zijn verlangen naar een bezoeken van de gemeente in Fil. 1: 8 !

3. En ditzelfde, wat ik tot bestraffing en kastijding moest doen, heb ik u in de vorige brief, omstreeks pasen van dit jaar aan Stefanas, Fortunatus en Achaïcus medegegeven, geschreven, (vgl. vooral 1 Kor. 1: 10 tot 1 Kor. 6: 20), opdat ik, daar komende, zoals ik dan ook na verandering van mijn reisplan nog steeds tot u denk te komen (1 Kor. 16: 5 v.), geen droefheid zou hebben. En die smart zou ik toch in zo vele bestaande verkeerdheden en gebreken moeten hebben en wel juist van hen, waardoor ik verblijd moest worden. Nu heeft u een geruime tijd tussen het heden en mijn aankomst, die u kunt gebruiken, om al die verkeerdheden uit de weg te ruimen en die gebreken weg te nemen. U zult zeker wel bereid zijn, mij die vreugde mogelijk te maken en u heeft slechts tijd nodig om het werkelijk te doen. Ik verwacht het dus, a) vertrouwende van u allen, dat mijn blijdschap uw aller blijdschap is.

a) 2 Kor. 8: 22. Gal. 5: 10.

Beide keren, in vs. 1 v. en in vs. 3 v. spreekt Paulus van iets, dat hij voor zich niet wilde, namelijk: ten eerste wil hij niet in droefheid komen, waarom hij besloot, weg te blijven, ten tweede wil hij geen droefheid hebben als hij kwam, waarom hij hun schreef, voor hij kwam, maar beide keren was het hem toch om de gemeente te doen. Daar veronderstelt hij, dat zijn droefheid de gemeente bedroefd zou maken en hier spreekt hij het vertrouwen uit, dat zijn vreugde hun aller vreugde was.

De schoonste trekken, die Paulus in dat heerlijk lied van de liefde: 1 Kor. 13: 6 v. tekent, laat hij hier verwezenlijkt aanschouwen, in dit bewijs van zijn herdersliefde, in dit meesterstuk van apostolische kunst om zielen te winnen. Hij stort als het ware van de overvloed van zijn liefde in de lezers over, hij ademt die hun in. Hij miskent de werkelijkheid en het grote gebrek en de schaduwzijden in de gemeenten niet; maar hij appelleert op hun inwendig Christelijk wezen, op de inwendige levenskiem van hun in liefde werkzaam geloof, dat wel is aangetast, maar niet is verstikt. De overvloeiende mate van zijn apostolische liefde treedt nog vooral in het licht door de uitbreiding van zijn vertrouwen tot allen, bij zoveel verdeeldheid en disharmonie en bij de verbittering van zekere partijen tegen hen; maar zijn hart is ook daarvoor ruim genoeg. Hij stelt het allen nog bijzonder op de voorgrond door het te herhalen. Hij zoekt er toch ernstig naar, om de treurige zaak, waarover nu gehandeld wordt, te maken tot een heilige aangelegenheid van de gemeente en ook door deze hen allen met zich en onder elkaar te verbinden.

Eerst de gehele gemeente met liefde te winnen, dat is het wat de apostel zoekt; pas nadat tot dit doel al het mogelijke gedaan is en wel, zoals hij mag hopen, niet zonder vrucht, gaat hij in Hoofdstuk 10 v. over tot openlijke bestrijding en beschaming van zijn tegenstanders.

De Heere geeft aan elke zielverzorger van de Geest, die in Paulus deze wet heeft vervuld (Zach. 7: 10): "denk niet in uw hart de een des anderen kwaad! "

Is iemand verzocht geworden tot argwaan en bitterheid, dan is het Paulus geweest, onder wiens lijden de gevaren van valse broeders (Hoofdstuk 11: 26) en het wee over ondankbare kinderen (Hoofdstuk 12: 15) niet het minste was. Toch heeft de Heere hem sterk gemaakt in de liefde en in hem een zacht vriendelijk hart, een hart zonder bitterheid bewaard.

4. Want ik heb jullie bij hetgeen ik in 1 Kor. 5: 1 vv. schreef, uit vele verdrukking en benauwdheid van het hart met vele tranen geschreven, hoewel ik niet zelf de pen voerde, maar een ander mijn woorden dicteerde. Ik schreef die berisping niet opdat u bedroefd zou worden. Hoewel dit als eerste gevolg van mijn schrijven niet te vermijden was, kon dat toch mijn eigenlijke bedoeling niet zijn, maar opdat u de liefde zodat verstaan, die ik overvloedig tot u heb. Dit was het doel, dat ik beoogde en als verkregen mag worden wat ik wilde bereiken, namelijk zo’n toestand als van de gemeente betaamt, zal dat u tot eeren mij tot vreugde zijn.

Hier zien wij uit welk een gezindheid waarlijk Christelijke, heilige bestraffingen en vermaningen moeten voortvloeien. Vele harde boetpredikers razen, ja tieren tegen de zonde en menen daarmee een echt gloeiende ijver te tonen en inmiddels zijn zij in hun binnenste zeer kalm, als oefenden zij de bestraffing uit tot vermaak. Een ware zielherder evenwel weent vooraf in zijn eenzaamheid vóór hij de tranen bij anderen uitlokt; hij lijdt zelf in stil nadenken voor hij een teken geeft van ongenoegen en hij voedt steeds in zijn binnenste meer smart, dan hij aan anderen veroorzaakt. Ook heeft men hier wel te letten op de tranen van Paulus, hun milde stroom getuigt van de weekheid van zijn hart, dat toch veel meer heldenmoed bezat dan het ijzerharde hart eens stoïcijns. Want hoe zachter en tederder de aandoeningen van de liefde zijn, des te meer verdienen zij lof.

Paulus beroept zich in Hand. 20: 19 en 31. Fil. 3: 18 op zijn tranen; deze zijn geen teken van een onmannelijk karakter, waarvan men Paulus zeker niet zal beschuldigen, maar van een tederheid, die uit de liefde van Christus voortvloeit en zich op haar voorbeeld kan beroepen (Luk. 19: 41. Joh. 11: 35).

Dat hij zich bijzonder verbonden voelde aan de gemeente te Korinthe, doordat hij daar zo lang was geweest en zo’n rijke zegen had gehad, waaronder hij daar arbeidde na een vroegere zware strijd en dat hij in deze gemeente zijn liefde zeer rijkelijk had uitgestrooid, is boven allen twijfel.

De liefde van de moeder voor haar kinderen openbaart zich het tederst jegens haar ziek kind en de liefde van de herder voor zijn schapen kan vooral worden gezien in het zoeken van een afgedwaald schaap. Zo had Paulus bij zijn zorg voor alle gemeenten (Hoofdstuk 11: 28) een bijzondere liefde voor de Korinthiërs, omdat zij het meest liefde nodig hadden en hem de grootste moeite veroorzaakten.

5. Maar als iemand, namelijk hij, van wiens misdaad in 1 Kor. 5: 1 vv. sprake was, door zijn zonden bedroefd heeft Ec 6: 4, die heeft niet mij bedroefd, mijn persoonlijk belang geen schade aangebracht, maar ten dele (opdat ik hem, de schuldige, niet met een erger verwijt bezwaar dan in werkelijkheid plaats heeft, hetgeen toch zou geschieden, als ik dit "ten dele" niet liet voorafgaan) jullie allen, "ten dele" omdat niet allen onder u zich over die zaak hebben bedroefd.

In vs. 4 zei Paulus: "niet opdat u bedroefd zou worden, heb ik u geschreven. " Nu is er wel een droefheid in de gemeente teweeg gebracht, maar die is, zo gaat hij voort, uit haar eigen midden voortgekomen en daarmee komt hij tot de bijzondere aanleiding om hier de zaak van de bloedschender, waarbij hij intussen zich zo zacht als maar mogelijk is uitdrukt. Niet alleen noemt hij de persoon en zijn misdaad niet, hij spreekt slechts met zachte aanwijzing van "iemand, die bedroefd heeft"; verder spreekt hij slechts veronderstellender wijze, door vooraf te laten gaan "als. " Als hij nu van die bloedschender zegt, dat die hem niet bedroefd heeft, dan denkt hij hier aan zijn eigen persoonlijk belang. Hij voelde zichzelf niet gekrenkt of

benadeeld, alsof het hem leed deed, omdat de eer van zijn werkzaamheid te Korinthe was geschandvlekt door een misdaad van zo’n erge aard, dat die ook onder de heidenen niet genoemd werd, maar de eer en de naam van de hele gemeente was geschandvlekt.

6. Voor hem is deze bestraffing genoeg, die door velen geschied is, volgens hetgeen mij door Timotheüs is meegedeeld.

7. Zodat u daarentegen, in plaats van verdere gestrengheid tegen hem te gebruiken, die ergernis, door hem teweeggebracht, maar nu door hem betreurd en weggedaan, hemliever moet vergeven en door het wijzen op de genade van God hem moet vertroosten, opdat hij, als u hem geheel zou willen verstoten, door al te overvloedige droefheid niet enigszins wordt verslonden, dat is tot wanhoop komt en daarin omkomt, omdat zijn droefheid reeds nu zo’n hoge graad heeft bereikt.

Het is de vraag, bij hetgeen de apostel in vs. 6 van straf spreekt, of de excommunicatie, door hem in Hoofdstuk 5 van de vorige brief bevolen, heeft plaats gehad of niet. Het eerste nemen de meesten aan, zodat zij het "genoeg" verklaren van de duur van de excommunicatie, maar een gehele uitsluiting is moeilijk aan te nemen, om het "door velen", dat is door de meerderheid van de gemeente, maar wel dat het grootste deel van de gemeenteleden volgens het "doe u deze boze uit jullie weg" in 1 Kor. 5: 13 hem als een geëxcommuniceerde beschouwd heeft en alle gemeenschap met hem heeft afgebroken. Daardoor had de meerderheid voldaan aan de uitgedrukte wens van de apostel; tot de minderheid zullen deels de zedelijk verslapten en deels ook tegenstanders van de apostel, de laatste in principiële oppositie, hebben behoord.

Wij hebben hier op te merken, dat reeds ten tijde van de apostelen bij handelingen van de gemeente de meerderheid optreedt, maar niet tegen, maar voor het gezag van het apostolisch woord. "Het is genoeg", schrijft Paulus. Gemakkelijk konden zij, die door zijn brief tot ijver en wraak (Hoofdstuk 7: 11) gebracht waren, tot de menselijke gedachten afdwalen, dat hij, die hun apostel zo bedroefd had en de eer van de Christelijke gemeente voor de heidenen zo schandelijk had gekrenkt, dat bij die van zachtheid geen sprake kon zijn. Zij konden menen, dat de heidenen handtastelijke bewijzen moesten verkrijgen daarvan, dat de gemeente van God zich wist te reinigen van smetten, geworpen op haar goede naam. Zulke gedachten, waarbij vleselijke gezindheden zich in de geestelijke wil indringen, bestrijdt de apostel in goddelijke oprechtheid en hij geeft van de gemeente te bedenken, dat de gevallene genoeg gestraft is, omdat hij zich heeft bekeerd. De gemeente had echter niet met hem afgehandeld, zo herinnert hij verder, nu moest de barmhartige, reddende liefde, in wier dienst ook de ban staat (1 Kor. 5: 5), haar eigenlijk werk verrichten in het tegengestelde van straffen, namelijk door vergeven en vertroosten.

Herders moeten degenen, die vallen, wel hard en ernstig bestraffen, maar, als zij bemerken dat het hun leed doet en zij zich willen verbeteren, moeten zij ze weer vertroosten en hen oprichten, hun zonden zo gering en licht maken als zij maar kunnen, namelijk zo, dat de barmhartigheid van God, die Zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar Hem voor ons allen heeft overgegeven, groter is dan alle zonde, opdat zij, die gevallen zijn, niet in al te grote droefheid wegzinken. Want zo onbewegelijk de Heilige Geest is in het vasthouden en verdedigen van de leer van het geloof, zo genadig en vriendelijk is Hij ook, om de zonde te dragen, wanneer zij, die gezondigd hebben, er leed over voelen en genade begeren.

9. Want daartoe heb ik ook in Mijn vorige brief geschreven en mij niet maar tot mondelinge aanwijzingen door uw afgezanten, toen zij terugkeerden, bepaald, opdat ik uw beproeving mocht verstaan, of u in alles gehoorzaam bent, of u zich als een Christelijke gemeente zou gedragen en volgens mijn vermaning in de plaats van de vroegere onverschilligheid de nodige strengheid zoudt laten gelden. Nadat dit geschied is kan ik er geen belang bij hebben, nu nog mijn apostolische macht om te straffen nader ten uitvoer te leggen tot volvoering van de in 1 Kor. 5: 5 gedreigde ban.

10. Die u nu iets vergeeft, die vergeef ik ook, zodat ik mij nu integendeel aan uw handelwijze aansluit, want u zult nu wel zonder bedenking de liefde, waarom ik u in vs. 8 heb gevraagd, aan hem willen bewijzen. Want zo ik ook iets vergeven heb, die ik vergeven heb, heb ik het vergeven omwille van u voor het aangezicht van Christus. En evenals u nu zonder bedenking hem weer kunt aannemen, zo zal ook de Christelijke wijsheid eisen dat u dit doet, opdat de satan over ons geen voordeel krijgt.

In de vermaning van de apostel (vs. 8) om nu liefde te betonen jegens hem, die zo groot een droefheid had veroorzaakt, kon men misschien een tegenspraak vinden met de inhoud van zijn brief, waarin hij toch zo grote ernst had betoond en misschien opnieuw aanleiding nemen om hem te beschuldigen, zoals daarop in Hoofdstuk 1: 17 is gewezen. Paulus stelt daartegenover wat hij in vs. 9 zegt, dat zijn brief ten doel had, te onderzoeken of de gemeente haar plicht zou volbrengen. Nadat dit doel bereikt was, zo was, zoals hij tevens wil te kennen geven, ook het doel van zijn schrijven bereikt en was er geen reden aanwezig, om de aanwijzingen daarover vast te houden.

Evenals wij hem in vs. 4, waar over een scherpe berisping gesproken wordt, die hij aan de gemeente had geschreven, de voorstelling zagen tegenspreken, alsof hij haar graag leed zou hebben veroorzaakt, zo stelt hij hier, waar van zijn scherpe handelwijze jegens die zondaar gehandeld wordt, zich tegenover de andere voorstelling, alsof hij slechts vertoornd was geworden om een krenking hem persoonlijk aangedaan. Zij moesten zijn liefde leren kennen, zei hij daar; hij wilde hun gehoorzaamheid leren kennen, zei hij hier. Dat hij zich echter voldaan verklaarde met hetgeen tegen deze zondaar was geschied, kon voor de gemeente niet voldoende zijn; zij was slechts ten halve tevreden gesteld, als hij toch wel toeliet of aanbeval, hem vergeving te doen toekomen, maar zonder uit te spreken, dat hij haar vergaf. Hij voegt er dit daarom uitdrukkelijk bij, maar in een vorm, waardoor hij ook hier, evenals hij tot hiertoe reeds deed, vermijdt de persoon van de zondaar te noemen, zodat hij in de vergeving, als die volgen mag, zijn eigen insluit. Hij had toch reeds vergeven en wel omwille van hen vergeven; want aldus moet in deze zin het "want" worden opgevat.

De apostel drukt in deze zin zijn vergeving uit nog van een andere kant, namelijk voor zijn persoon en onafhankelijk van hetgeen de Korinthiërs deden. van Zijn kant, om zijn apostolische liefde tot hen, had hij reeds het besluit opgevat tot verzoening. In de hypothetische vorm, waarin hij dat uitspreekt, "zo ik ook iets vergeven heb", ligt een grote tederheid, omdat Paulus de vergeving en daarmee ook de misdaad zelf, op de achtergrond plaatst, als iets dat is afgedaan en waarover nauwelijks meer valt te spreken. Deze is de vergeving, die volkomen is, die de ander opheft en hem met al de volheid van medegevoel en vertroosting verblijdt, als weet men zelf niet meer dat men iets heeft vergeven. Dit is bij het vergeven wat bij het geven is: het niet weten van de linkerhand van wat de rechter doet (Matth. 6: 3). Door de bijvoeging "voor het aangezicht van Christus" sluit zich de acte van de vergeving als een heilige ambtsverrichting en een daad van de gemeente voor de Heere van de

gemeente en als door Hem gewettigd, aan de bestraffing in 1 Kor. 5: 5 besloten, harmonisch aan.

10. Die u nu iets vergeeft, die vergeef ik ook, zodat ik mij nu integendeel aan uw handelwijze aansluit, want u zult nu wel zonder bedenking de liefde, waarom ik u in vs. 8 heb gevraagd, aan hem willen bewijzen. Want zo ik ook iets vergeven heb, die ik vergeven heb, heb ik het vergeven omwille van u voor het aangezicht van Christus. En evenals u nu zonder bedenking hem weer kunt aannemen, zo zal ook de Christelijke wijsheid eisen dat u dit doet, opdat de satan over ons geen voordeel krijgt.

In de vermaning van de apostel (vs. 8) om nu liefde te betonen jegens hem, die zo groot een droefheid had veroorzaakt, kon men misschien een tegenspraak vinden met de inhoud van zijn brief, waarin hij toch zo grote ernst had betoond en misschien opnieuw aanleiding nemen om hem te beschuldigen, zoals daarop in Hoofdstuk 1: 17 is gewezen. Paulus stelt daartegenover wat hij in vs. 9 zegt, dat zijn brief ten doel had, te onderzoeken of de gemeente haar plicht zou volbrengen. Nadat dit doel bereikt was, zo was, zoals hij tevens wil te kennen geven, ook het doel van zijn schrijven bereikt en was er geen reden aanwezig, om de aanwijzingen daarover vast te houden.

Evenals wij hem in vs. 4, waar over een scherpe berisping gesproken wordt, die hij aan de gemeente had geschreven, de voorstelling zagen tegenspreken, alsof hij haar graag leed zou hebben veroorzaakt, zo stelt hij hier, waar van zijn scherpe handelwijze jegens die zondaar gehandeld wordt, zich tegenover de andere voorstelling, alsof hij slechts vertoornd was geworden om een krenking hem persoonlijk aangedaan. Zij moesten zijn liefde leren kennen, zei hij daar; hij wilde hun gehoorzaamheid leren kennen, zei hij hier. Dat hij zich echter voldaan verklaarde met hetgeen tegen deze zondaar was geschied, kon voor de gemeente niet voldoende zijn; zij was slechts ten halve tevreden gesteld, als hij toch wel toeliet of aanbeval, hem vergeving te doen toekomen, maar zonder uit te spreken, dat hij haar vergaf. Hij voegt er dit daarom uitdrukkelijk bij, maar in een vorm, waardoor hij ook hier, evenals hij tot hiertoe reeds deed, vermijdt de persoon van de zondaar te noemen, zodat hij in de vergeving, als die volgen mag, zijn eigen insluit. Hij had toch reeds vergeven en wel omwille van hen vergeven; want aldus moet in deze zin het "want" worden opgevat.

De apostel drukt in deze zin zijn vergeving uit nog van een andere kant, namelijk voor zijn persoon en onafhankelijk van hetgeen de Korinthiërs deden. van Zijn kant, om zijn apostolische liefde tot hen, had hij reeds het besluit opgevat tot verzoening. In de hypothetische vorm, waarin hij dat uitspreekt, "zo ik ook iets vergeven heb", ligt een grote tederheid, omdat Paulus de vergeving en daarmee ook de misdaad zelf, op de achtergrond plaatst, als iets dat is afgedaan en waarover nauwelijks meer valt te spreken. Deze is de vergeving, die volkomen is, die de ander opheft en hem met al de volheid van medegevoel en vertroosting verblijdt, als weet men zelf niet meer dat men iets heeft vergeven. Dit is bij het vergeven wat bij het geven is: het niet weten van de linkerhand van wat de rechter doet (Matth. 6: 3). Door de bijvoeging "voor het aangezicht van Christus" sluit zich de acte van de vergeving als een heilige ambtsverrichting en een daad van de gemeente voor de Heere van de gemeente en als door Hem gewettigd, aan de bestraffing in 1 Kor. 5: 5 besloten, harmonisch aan.

11. Door al te grote gestrengheid zou u bij de gestrafte aanleiding geven tot een gemoedsstemming, waarvan de satan tot zijn doel zou gebruik maken, omdat hij de man in wanhoop zou storten of in het heidendom zou terugdringen: want zijn gedachten zijn ons niet

onbekend. Hij probeert namelijk opalle denkbare wijze aan het rijk van God afbreuk te doen en mensenzielen in de afgrond te storten (Efeze 6: 12. 1 Petr. 5: 8 Eph 6. 12 1Pe).

Er is uit het gedrag van de apostel zeer veel te leren voor de handhaving van de Christelijke kerktucht. Hoe ver is het er van af, dat er enige wettelijke bepalingen zouden zijn, waardoor de wederopname van de gestrafte op een bepaalde tijd of na een uitwendig voorgeschreven handelwijze, aan een bepaalde vorm van boete of iets dergelijks zou zijn gebonden. Hem zweeft alleen het een doel voor ogen in 1 Kor. 5: 5 genoemd, namelijk om de gevallene te redden. Zodra het berouw is ontstaan, zonder hetwelk de redding onmogelijk was, houdt alle tucht op en treedt de deelneming van de liefde en de broederlijke hulp weer in de plaats daarvan. Slechts waar die geest van liefdevolle ernst heerst, kan Christelijke tucht echt worden uitgeoefend en met goed gevolg worden aangewend.

C. Vs. 12-17. In vs. 4 dacht de apostel er aan, in welke stemming hij zich bij het schrijven van zijn vorige brief bevond. Nu spreekt de apostel over de gemoedsstemming, waarin hij zijn reis gemaakt heeft over Troas in plaats van over Korinthe, zoals vroeger zijn plan was (Hoofdstuk 1: 16). Met bezorgdheid voor de Korinthiërs heeft hij zich daar, hoe uitlokkend ook de omstandigheden waren, zich niet mogen ophouden, maar is hij zonder te toeven verder tot aan Macedonië gereisd, om hoe eerder hoe liever Titus te ontmoeten en te horen hoe het met de gemeente was. Nu heeft hij, omdat hij deze op die tijd nog niet had ontmoet, de zo sterk begeerde geruststellende berichten niet ontvangen. Ook weet hij niet of Titus die zal geven. Zo vindt hij dan zijn verkwikking na de vroegere onrust in de gedachte aan de grote dingen, die God door hem en zijn medearbeiders laat verrichten, die gedachte juist Macedonië bij hem opwekt. Deze rust in God en in het bewustzijn van bekwaamheid tot het ambt van het Nieuwe Testament, tegenover de zelfzuchtige vervalsers van het goddelijk woord, laat hij zich nu ook niet ontrukken door de gedachte aan de schade, die deze hem te Korinthe berokkenen.

12. Voorts a) als ik, op mijn reis van Efeze hierheen, naar Macedonië (Hand. 20: 1), te Troas kwam, om daar, zolang ik er mij kon ophouden, het Evangelie van Christus te prediken en als mij ook werkelijk een deurgeopend was in de Heere tot een gezegende werkzaamheid, zo heb ik geen rust gehad voor mijn geest, omdat ik Titus, mijn broeder, niet vond, die bij zijn terugkeren van Korinthe mij zou ontmoeten;

a) Hand. 16: 8.

13. Maar afscheid van hen, van de broeders, die daar waren, tot de tijd dat ik mocht terugkeren (Hand. 20: 6 vv.), genomen hebbend, vertrok ik naar Macedonië, om daar op hem te wachten en van hem bericht te ontvangen; in zo’n wachtende toestand bevind ik mij heden nog altijd.

Hoewel de apostel naar Troas kwam, geschoeid aan zijn voeten met de bereidheid van het evangelie van de vrede (Efeze. 6: 15) en hoewel hem daar een deur in de Heere was geopend, hield hij toch Troas niet voor de plaats, waar hij lange tijd moest blijven en werken. Overkwam hem in deze onrust iets menselijks, dat de Geest van God in hem hinderlijk was? De grote droefheid en angst van zijn hart, die hij bij het wegblijven van zijn broeder en gezant Titus opnieuw sterk voelde, was niet vleselijk, maar geestelijk een onrust uit liefde en hoewel hij ook zijn in Christus geheiligde geest nog in het vlees had, zodat dit van zijn onrust en ongeduld aan de heilige ongerustheid van de Geest iets meedeelde (Hoofdstuk 7: 5), zo heeft hij toch de beslissing over blijven of gaan niet overgelaten aan het vlees maar aan de geest. Hij heeft de wil en aanwijzing van de Heere daarin opgemerkt, dat hij Titus niet te Troas vond

en zo niet tot de nodige rust en kalmte van het gemoed kwam, om zijn voornemen te kunnen volbrengen en in de volkrijke zeestad het evangelie te prediken. De opbouwing van een reeds vergaderde gemeente was hem van meer aanbelang dan de stichting van een nieuwe. Verder waren er te Troas reeds broeders, van wie de apostel afscheid kon nemen en die zijn onrust en zorg niet veracht hebben, waarmee hij naar Macedonië ging Titus tegemoet.

Alles wordt gedaan, om de Korinthiërs de bijzondere liefde van de apostel liefde te tonen. Zo lief heeft hij ze gehad, dat hij de gewenste en heerlijke gelegenheid, om te Troas het evangelie uit te breiden, zonder bedenking liet voorbijgaan, ja, dat hij door de onrust van zijn geest en van zijn hart niet in staat was, het kleed van evangelische arbeid af te weven, dat hij zo-even onder zichtbare zegen was begonnen.

Waar de kerk het meeste lijdt, daar moet men het ijverigst helpen, dat de satan niet in korte tijd omver stoot, wat in lange tijd, met veel moeite is opgebouwd.

14. En God zij dank, die ons, mij en mijn medegenoten, allen tijd, ook dan als wij schijnen overwonnen te zijn, doet triomferen in Christus, a) en de reuk van Zijn kennis (Hoofdstuk 10: 5) door ons openbaar maakt in alle plaatsen, omdat Hij door onze prediking de kennis van Hem verbreidt en deze overal haar invloed en haar kracht betoont.

a) Kol. 1: 27.

In het geschiedkundig feit, waarvan Paulus in vs. 12 v. spreekt, had de gemeente te Korinthe een bewijs, hoe zeer ook, toen hij niet tot hen wilde komen, de zorgvolle gedachte aan hen zijn gehele gemoed vervulde. De Korinthiërs moesten echter niet denken, dat de zorg over hen hem zo geheel had ingenomen, dat er voor een hogere gedachte, om zich zijn ambt waardig te gedragen, geen plaats zou zijn overgebleven. Dat hun steeds een oorzaak van dank aan God overbleef moesten zijn lezers daaruit begrijpen, als zij hem na het voorafgaande horen voortgaan: "en God zij dank". Opmerkelijk is hier de plaatsing van de woorden: als zij gelijk hadden, die deze overgang daaruit wilden verklaren, dat de apostel, als hij Macedonië noemde, ook aan de vertroosting dacht, die hij door de verblijdende berichten van Titus ontving, moet men geloven dat hij door de onrust, die hij toen door de gemeente te Korinthe ondervond, tot de geruststelling overgaande, die hem daarna ten deel is geworden, integendeel "Dank nu zij God" zou hebben moeten schrijven. Hij stelt echter vooraan "God" om daarop de nadruk te leggen en bedoelt dus een andere tegenstelling.

Pas in Hoofdstuk 7: 5 vv. begint Paulus in zichtbare wederaanknoping aan vs. 13 van ons hoofdstuk, van zijn ontmoeten met Titus te spreken; hij drukt zich daar, zowel in vs. 4 als in vs. 8 vv., op een wijze uit, die geheel overeenstemt met zijn vreugde daarover. Hier wil hij daarentegen opzettelijk tegenover de ongerustheid in vs. 12 v. beschreven, de zegenende kracht, die hem altijd vergezelde, stellen, die noch door zwakheid noch door smart van zijn kant veroorzaakt, werd weggenomen, maar overal overwinnend voor de Heere voortging.

De nadruk ligt op "allen tijd" en "in alle plaatsen". Ook al is het, dat de strijders van Christus uitwendig en inwendig door smarten gaan, is hun weg toch een zekere zegetocht in Christus. En ook waar hun voet niet kan heengaan of toeven, vervult toch de reuk van hun prediking het land. Met verwondering en aanbidding ziet hij op het overwinningsveld, dat hij tot hiertoe is doorgegaan en verder denkt door te trekken. En zoals hij weet, dat God hem overal doet triomferen over de goddeloze machten van deze wereld, zo weet hij ook dat aan alle plaatsen in Azië, ook te Troas, dat hij slechts even in het voorbijgaan bezocht, in Europa, ook in

Achaje, waar tegenstanders zijn werk wilden verstoren en tot aan het einde van de wereld (Kol. 1: 6, 23), God de reuk van zijn kennis door de prediking van het Evangelie op zo'n wijze openbaart, dat geen plaats onbewogen en ongeroerd blijft van deze krachtige openbaring, evenals de reuk van een specerijen-tuin de lucht doordringt en vervult (vgl. Rom. 10: 18).

15. Want wij zijn in onze werkzaamheid van God een goede reuk van Christus en uit ons geurt Hem Christus tegen (Efeze 5: 2), in wie alleen Hij Zich wil laten kennen en vinden; wij zijn dat voor Hem, beide in degenen, die zalig worden en in degenen, die verloren gaan (1 Kor. 1: 18).

16. a) Dezen, degenen, die verloren gaan, wel een reuk van de dood ten dode, maar de anderen, die zalig worden, een reuk van het leven ten leven. En wie is tot deze dingen, tot zo'n belangrijk werk bekwaam? Immers niemand anders, dan die God zelf bekwaam gemaakt heeft tot de bediening van hetNieuwe Testament, zoals Hij ons heeft gedaan (Hoofdstuk 3: 5 v.).

a) Luk. 2: 34.

Dat het God was, die hem en zijn medearbeiders ten alle tijde deed triomferen in Christus en de reuk van Zijn kennis door hen openbaarde aan alle plaatsen, stelt Paulus daardoor in het licht, dat hij henzelf, de organen van de goddelijke werkzaamheid, als dragers van deze kennis voorstelt, die God welgevallig waren, omdat uit hun prediking Hem Christus tegengeurde en zij Hem nu ook welgevallig waren, ook al was het, dat die geur onder degenen, die de prediking hoorden, op geheel verschillende wijze uitwerking deed.

Als de apostel het voorstel ten opzichte van de twee tegenovergestelde delen ontwikkelt, neemt hij "reuk", voor het vroeger gebruikte "goede of welriekende reuk" en spreekt hij nu deels van een reuk van de dood, d. i. een, zoals de dood die heeft en van zich geeft, deels in tegenstelling daarmee van een "reuk van het leven. " De beide uitdrukkingen "van de dood, van het leven" mogen niet in de strengste symmetrie tot elkaar worden opgevat, maar zo, dat bij het eerste lid de voorstelling meer in de mens, bij de andere meer in de werkende kracht, in het Evangelie, ligt.

Dat de prediking van de genade geen mens laat zoals zij hem vindt, maar hen, die haar verachten erger maakt en van onverschilligheid tot gramschap en lastering voert, daarin betoont zich het woord van God als een woord, dat krachtig is en vervuld van de Heilige Geest. Het ongeloof van de mensen wordt niet veroorzaakt door God, maar alleen door de boze wil van de mensen, maar dat hij, die zich door ongeloof aan het woord van God verzondigt (Spr. 8: 36), zichzelf de dood bereidt, dat geschiedt door Gods straffende gerechtigheid. Het is met het genademiddel van het woord niet anders dan met het genademiddel van het sacrament: die onwaardig hoort, hoort niet een ijdel, geesteloos woord, maar hij hoort zichzelf een oordeel.

Het is een wonderbare zaak dat het Evangelie, dat de mensen moest vertederen en tot bekering leiden, hen nog harder, erger en bozer doet worden; maar het gaat toch met de zon zo ook. Deze schijnt op slijk en modder; die is week en vol water, maar de vochtigheid droogt weg door de warmte, door de hitte van de zon en de klei wordt zo hard als een steen of een kei. Schijnt daarentegen de zon op was, die hard is, zodat men die met bijlen en hamers van elkaar moet slaan, dan voelt die nauwelijks de warmte van de zon, of zij wordt zacht, gaat

uiteen, smelt en wordt vloeibaar. Zo worden ook enigen door de prediking van Gods woord slechts erger en verstokter en voor hen is het woord een reuk ten dode, maar andere harten bekeren zich daardoor tot God en worden zalig en voor hen is het Evangelie een reuk ten eeuwigen leven.

17. Daarop mogen wij ons wel beroemen: want wij dragen niet, zoals velen bij u (Hoofdstuk 10: 12 vv.) het woord van God te koop, "wij vervalsen het niet uit gierigheid om het brood, zoals een zoetelaar de wijn vervalst", maar als uit oprechtheid, maar als uit God, in detegenwoordigheid van God, spreken wij het in Christus, zoals het ware dienaren van de Heere betaamt.

Tot zo’n werking, wilde de Apostel zeggen, is slechts hij bekwaam, die in oprechtheid alles van God ontlenend, voor God handelend, aan Gods gemeenschap vasthoudend, het Evangelisch predikambt bekleedt; maar hij keert de gedachte om en werpt eerst de vraag op, die moet aanduiden, hoe ernstig en nauwgezet elkeen het met het onderzoek over zijn bekwaamheid voor dit ambt nemen moet.

Naar de zin kan op deze vraag worden geantwoord: "de velen niet, maar wel wij; want wij doen het niet zoals zij. " Met de woorden: "zij vervalsen het woord van God", of "zij dragen het te koop", wil de apostel zeggen naar de klank van de woorden in de grondtekst: zij drijven bedriegelijke handel met het woord, zij misbruiken het tot zelfzuchtige doeleinden, zij doen naar de gezindheid van hun hart daarvan af en voegen er bij, naardat dit met hun gedachten overeenkomt; evenals slechte waarden, zo legt Luthers vertaling het uit, de goede drank van de wijn met water vermengen en dat voor echt verkopen, zo mengen zij hun eigen gedachten mede in de prediking van het Evangelie en maken het zuivere vervalst en onrein. Niet zo Paulus en diens medearbeiders; zij spreken in enkel oprechtheid, d. i. zoals men uit een gemoed, dat waarachtig is, dat alle bedrog en misleiding verafschuwt, spreekt; maar niet alleen uit zo’n subjectieve oprechtheid, maar verder "als uit God", d. i. als degenen, die niet uit eigen mening of inzicht verkondigen, maar mededelen wat zij van God hebben ontvangen. Dit doen zij "voor God", d. i. "in het aangezicht van God", als degenen, die God daarbij voor ogen hebben en zich van hun plicht en hun verantwoordelijkheid voor Hem ten allen tijde bewust zijn. Eindelijk "in Christus" spreken zij, d. i. staande in de gemeenschap met Christus, als degene, wiens woord en getuigenis doortrokken is van het gevoel van deze gemeenschap, nooit die heilige kracht verloochent of vergeet.

HOOFDSTUK 3

VERDEDIGING VAN HET AMBT VAN DE EVANGELIEPREDIKING

II. Vs. 1-Hoofdst 5: 21. De vorige afdeling werd besloten met een eervol getuigenis, dat Paulus van zichzelf en van zijn mede-arbeiders gaf in tegenstelling met andere leraars, die zich bij de Korinthiërs hadden ingedrongen. Hij deed dit met opzet, om zich zo de weg te banen tot de rechtvaardiging van zijn handelwijze en zijn gedrag ook nog in een ander opzicht, waarin de tegenstanders hem probeerden te verlagen. Deze verweten hem namelijk, dat hij maar al te veel en meer dan betaamde, zichzelf beroemde en zich bij de Korinthiërs in een licht probeerde te plaatsen, dat anderen die wel meer ere waardig waren, bij hem moest in de schaduw plaatsen. De apostel maakt van deze gelegenheid gebruik, om zich tegen zo'n onbillijk verwijt te rechtvaardigen. Hij doet dit om de heerlijkheid van het Nieuw-Testamentische ambt tegenover die van het Oud-Testamentische, waarop zijn Judaïstische tegenstanders zich verhieven, nog eens van alle kanten in het licht te stellen en daaraan vervolgens in de volgende afdeling zeer ernstige vermaningen te voegen aan de gemeente, die door dergelijke dwaalleraars in gevaar was gebracht, wat de juiste staat van het Christelijk geloof aangaat.

a. Vs. 1-Hoofdst 4: 6. Nadat de apostel heeft uiteengezet, dat hij volgens zijn verhouding tot de Korinthiërs noch een bijzondere aanbeveling aan hen nodig heeft, noch een zodanige door anderen, zoals zeker vreemde indringers aanbevelingsbrieven behoefden om zichzelf ingang te verschaffen, prijst hij het ambt van het Nieuwe Testament, dat hij volgens zijn roeping van God moest bedienen en waartoe God hem bekwaam heeft gemaakt. Hij verheft het in zijn veel grotere helderheid, die in vergelijking met de bediening van het Oude-Testament daaraan is verleend. Hij prijst verder hen, die zich door dat ambt hebben laten winnen, van de kant van de zaligheid hun ten deel geworden, in tegenstelling met hen, die nog aan Mozes en aan de wet hangen en wijst er nu op, op welke manier hij zijn ambt moet bedienen in onderscheiding van de valse leraars en zonder zich op het dwaalspoor te laten leiden door verkeerde toehoorders, die zichzelf ontoegankelijk maken voor de zegen van dit ambt.

1. Beginnen a) wij dan met hetgeen wij zo-even (Hoofdstuk 2: 17) zeiden, onszelf weer u aan te prijzen, zoals men ons om enkele uitdrukkingen in de vorige brief (1 Kor. 4: 1 vv., 15 vv., 9: 19 vv., 10: 33; 14: 18 beschuldigde? Of behoeven wij ook, zoals sommigen, die van buiten tot u komen, of van u naar buiten gaan, brieven van voorschrijving of aanbeveling aan u, of brieven van voorschrijving van u, om ons daar ingang en opname te verschaffen, waar wij willen optreden?

a) 2 Kor. 5: 12; 10: 8.

2. Maar, omdat wij nu eenmaal over aanbevelingsbrieven moeten spreken, zeg ik u: Jullie zijn onze brief, geschreven in onze harten, zodat wij het vaste bewustzijn hebben, dat u de vrucht van onze arbeid bent (1 Kor. 9: 1), een brief overal als het schrift van onze hand bekend en wat zijn inhoud aangaat, namelijk uw staat van genade en zaligheid, gelezen door alle mensen (1 Kor. 9: 2. Rom. 1: 8).

3. Als die in hetgeen u, die tevoren heidenen was, geworden bent, openbaar bent geworden, dat u een brief van Christus bent, door Hem gemaakt en door Hem gedicteerd en door onze dienst, ons Nieuw-Testamentisch ambt bereid (vs. 6 vv.). U bent een brief, die door mij en Silvanus en Timotheüs (Hoofdstuk 1: 19) geschreven is, niet evenals een menselijke brief wat

de schrijfmiddelen betreft, met pen en inkt, maar door de Geest van de levende God en niet zoals de Mozaïsche wet (vs. 7), wat het schrijfmaterieel aangaat, a) in stenen tafels, maar overeenkomstig de belofte, voor de tijd van het Nieuwe Testament gegeven, in vleselijke tafels van het hart (Jer. 31: 31 vv. Ezech. 11: 19 v. ; 36: 26 vv.).

a) Ex. 24: 12; 34: 1.

De apostel wist dat de tegenstanders hem beschuldigd hadden van zelfbehagen, daarom vraagt hij, of hij misschien nu weer zichzelf in zelfbehagen wilde aanbevelen, opdat daardoor dadelijk alle dergelijke uitingen zouden worden afgesneden. Tegelijk stelt hij door een tweede vraag: "of behoeven wij ook, zoals sommigen, brieven van voorschrijving aan u? " de hoogmoedige tegenstanders in hun naaktheid voor. Deze hadden in het gevoel van het goddelijk gezag, dat hun ontbrak, zich door aanbevelingsbrieven aan de Korinthiërs en door deze aan andere gemeenten, proberen te helpen.

Hier is het eerste spoor van aanbevelingsbrieven, die in de oude kerk zo veelvuldig voorkwamen en tot waarschuwing voor bedrog door valse broeders zo noodzakelijk waren geworden (literae systaticae, formatae, communicatoriae). Deze werden aan reizende Christelijke broeders door hun bisschop aan de bisschoppen van de gemeenten, die zij bezochten, meegegeven en dienden tevens als band van broederlijke gemeenschap tussen de verschillende gemeenten en haar opzieners. De brief aan de Romeinen (Rom. 16: 1) is enigszins ook zelf zo’n aanbevelingsbrief voor Febe.

Het "zoals sommigen" is een zijdelingse beschuldiging tegen anti-Paulinische leraars, die aanbevelingsbrieven, was het ook van aanzienlijke leraars of van gemeenten, tot de Korinthiërs hadden meebracht en die weer van Korinthe bij hun verder reizen hadden medegenomen. Toch hadden zij, die ze hadden medegebracht en die er zich op beroemden om Paulus in een ongunstig licht te stellen, die wel niet van de eerste apostelen (Jakobus) en de Jeruzalemse gemeente, die onder diens leiding stond, als zodanig, maar wellicht van enige leden van de laatste (Gal. 2: 12) ontvangen.

Paulus zelf had het niet nodig aan haar, aan de gemeente, noch door haar met een brief te worden aanbevolen. Onze brief, zegt hij, bent u, een brief, die in onze harten staat geschreven, die ter kennis van alle mensen komt en door alle mensen wordt gelezen. Daarmee wijst hij op de aanbevelingsbrief, die hij en zijn ambtgenoten (Hoofdstuk 1: 19) aan de gemeente bezitten, aan de ene kant als op een zodanigen, die in zijn hart is geschreven, waar die hem het inwendige, persoonlijke vertrouwen geeft, dat hij in en buiten de gemeente iets zal vermogen en niet, zoals men anders een brief bij zich draagt, van welks voorspraak men hoopt, dat hij er toe zal dienen, dat men invloed verkrijgen zal. Aan de andere kant stelt hij die voor als zo een, die hij niet eerst van plaats tot plaats behoeft te vertonen, opdat die tot aanbeveling zou dienen, maar als een, die voor aller ogen ligt. Het eerste zegt hij in tegenstelling tot de aanbevelingsbrieven, die die anderen aan de gemeente moesten afgeven en het laatste tegenover de brieven van voorschrijving, die anderen voor de gemeente meenamen. In aansluiting van het laatste kan de apostel overgaan van hetgeen de gemeente voor hem is tot dat wat zij zelf is en wel door hem is geworden. Hij gaat hiertoe over als hij zegt, waardoor zij hem een aanbevelingsbrief voor de overigen is. Zij is het namelijk daardoor, dat duidelijk zichtbaar is wat zij is, een brief van Christus, welks vervaardiging door hem is geschied. Christus zelf heeft daardoor, dat Hij de gemeente stichtte, een brief opgesteld en de apostel heeft tot oprichting van de gemeente gedaan wat hij doet, die op papier brengt, wat een ander hem beveelt te schrijven en die nu van de gemeente hoort, die hoort ook dat zij door zijn

dienst is tot stand gebracht. Daarop geeft de apostel eerst het middel aan van het tot stand brengen van deze brief, dat bestond in de goddelijke Geest, die inwendig kan werken en wel leven kan scheppen; en in de tweede plaats zegt hij waarin de brief is geschreven, namelijk in harten, dat is het meest inwendige van hen, die de gemeente uitmaken, die als een brief van Christus wordt voorgesteld.

Zij zijn een brief, die Jezus opgesteld en door de apostel heeft doen schrijven, niet met inkt en op papier, zoals de aanbevelingsbrieven van de gedachte dwaalleraars, maar die de Geest van God zelf geschreven heeft. Dit laatste woord nu geeft de Apostel aanleiding om aan beeld en denkbeeld nog een nieuwe wending te geven. Bovengemelde dwaalleraars roemden op de Mozaïsche wet en haar strenge vervulling. Paulus daarentegen stelt de Christelijke gemeente boven de Mozaïsche wet. Ook de wet was een brief van God aan de mensen, maar zij was door Gods vinger slechts in stenen tafels gegraveerd. De Christelijke gemeente daarentegen is een brief geschreven op de tafels van het hart, omdat God in het Nieuwe Verbond datgene, wat Hij beveelt, door Zijn Geest ook in de harten schrijft. Vgl. de drie hoofdbeloften Ez. 11: 19; 36: 26. Zo is dus de Korinthische gemeente een aanbevelingsbrief, die niet slechts meer betekent dan alle, die de dwaalleraars zich laten schrijven, maar die zelfs hoger staat dan de wet van God, die zij als hun hoogste aanbevelingsbrief steeds met zich omdroegen.

EPISTEL OP DE TWAALFDE ZONDAG NA TRINITATIS

In verband met het epistel van de vorige zondag (1 Kor. 15: 1 vv.) handelt deze over de heerlijkheid van het ambt van de evangelieprediking, in zoverre die de bediening van de Geest, die de gerechtigheid predikt, stelt tegenover de bediening van de letter, die de verdoemenis predikt en de bekwaamheid om het waar te nemen enkel en alleen van God afleidt. Zien wij nu in de doofstomme, van wie het Evangelie van de zondag (Mark. 7: 31 vv.) verhaalt, ons zelf, zoals wij van nature ook in geestelijke zin doof en stom zijn en onbekwaam om te horen en te spreken, totdat het wonderbare Effatha ons mond en oren opent, dan is het Evangelie een praktische tegenhanger van ons epistel.

De doofstomme, die niet hoorde noch sprak, is Paulus en zijn met hem allen, die de bediening van het Nieuwe Testament hebben. De Kerk ziet, met dit Evangelie als tekst te kiezen, op de bedienaren van het heilig ambt en in de doofstomme moeten allen, die het ambt bedienen, hun voorbeeld en de weg erkennen, waarop ook zij komen tot het kennen en het getuigen.

De heerlijkheid van de evangeliebediening: deze rust 1) op haar oorsprong, 2) op haar Geest, 3) op haar inhoud, 4) op haar duur.

De dienst van het nieuwe verbond: 1) haar verheven waarde, 2) haar heerlijk voorwerp, 3) haar blijvende bestemming.

Sinaï en Golgotha, of de heerlijkheid van het oude en de veel grotere heerlijkheid van het nieuwe verbond: 1) daar op Sinaï een machtig profeet, hier op Golgotha een bloedend Lam van God; 2) daar op Sinaï een stenen letter, hier op Golgotha de levendmakende Geest; 3) daar op Sinaï dood en verdoemenis, hier op Golgotha gerechtigheid en leven 4) daar op Sinaï een pelgrimsstation in de woestijn, hier op Golgotha een eeuwig thuis.

De bediening van het Nieuwe Testament: 1) hoe die wordt volbracht; 2) welke heerlijkheid die heeft.

Waarom de dienaren van de Heere Jezus Christus altijd een goed vertrouwen moeten hebben? 1) om de krachtige bijstand, waarop zij moeten rekenen: 2) om het heerlijk ambt, dat zij hebben te bedienen.

Wet en Evangelie: 1) daar een dodende letter, hier een levendmakende Geest; 2) daar een prediking van de verdoemenis, hier een prediking van de gerechtigheid; 3) daar een ambt, dat ophoudt. Hier een ambt, dat blijft.

Wet en Evangelie: 1) Wat groots en heerlijks bevat de wet? waarom is zij evenwel niet toereikende voor onze zaligheid? wat verkondigt het Evangelie, dat veel groter en zaliger is? en hoe zullen wij er een echt gebruik van maken? (EIG. ARB.).

4. En zodanig een vertrouwen, als ik vroeger vs. 2 noemde, dat U met uw Christelijk geloof voor ons een aanbevelingsbrief bent, hebben wij door Christus, die het teweegbrengt en zonder wie wij er nooit toe waren gekomen, bij God, op wie wij bij alles, wat wij doen en ons voornemen, ons oog vestigen, zodat ons vertrouwen in generlei opzicht vleselijk is.

5. Ik meen niet, toen ik (vs. 3) u een brief van Christus noemde, door onze prediking toebereid en door ons geschreven en als ik mijzelf grote genade toeken (Hoofdstuk 2: 14 vv.), dat wij van onszelf bekwaam zijn iets te denken als uit onszelf, laat staan het ten uitvoer te brengen door eigen geest en kracht. Integendeel wij kunnen niets, maar a) onze bekwaamheid, van de juiste middelen en wegen tot een gezegend arbeiden te leren kennen en te volbrengen, is uit God (Jak. 1: 17).

a) Fil. 2: 1.

Paulus versmaadt aanbeveling en brieven van voorschrijving aan de Korinthiërs. Hij beroept zich op de heerlijke gevolgen te Korinthe, op de zegen door God hem geschonken, die hem en zijn apostolaat voldoende tot aanbeveling konden zijn. Dat kon schijnen een vertrouwen op eigen krachten en een roemen op eigen bekwaamheid te zijn. Zelfzucht, hoogmoed, ijdelheid waren dus de namen, die door de vijanden van Paulus aan hem en aan zijn woorden konden worden gegeven. Tegenover het roemen op eigen kracht zegt nu de apostel (vs. 4): "zodanig een vertrouwen hebben wij door Christus bij God. " Tegenover het verwijt van een roemen op eigen bekwaamheid zegt hij (vs. 5): "niet dat wij van onszelf bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelf, maar onze bekwaamheid is uit God. " Als hij dus de gemeente te Korinthe zijn aanbevelingsbrief noemt, die door alle mensen kon worden ingezien en gelezen, die niet met inkt, ook niet op steen, maar met de Heilige Geest en in de harten was geschreven, dan doelt de heilige apostel niet op zichzelf, niet op zijn eigen krachten. Hij houdt integendeel de invloed te Korinthe voor groot genoeg, om die te beschouwen als een gevolg van de voorspraak en de voorbede van Christus; hij heeft het vertrouwen, het geloof door Christus op God, dat te Korinthe iets buitengewoons en goddelijks had plaats gehad een goddelijke daad te aanschouwen was. Onder dergelijke omstandigheden zodanige gevolgen verkregen te hebben, dat wekt vertrouwen op de voorbede van Christus en de werking van God. Dat heeft God gedaan en niet de mens en alle mensen moeten dat ook inzien tot lof en prijs van God. Is dit zo, dan is daarmee bovendien reeds gezegd, hoe weinig de apostel zichzelf natuurlijke bekwaamheid toeschrijft.

Uit zichzelf is niemand, die het predikambt bedient, voldoende bekwaam om ook maar iets, dat voor het tijdelijke leven dient te denken. Uit zichzelf kan niemand de juiste middelen en wegen tot een gezegend werken in die bediening noemen of berekenen. Natuurlijke

scherpzinnigheid en verstand, menselijke geleerdheid en welsprekendheid zijn op geestelijk gebied onvoldoende. Er is een andere bekwaamheid nodig, namelijk die, die van God, de Gever van alle goede en volmaakte gaven afdaalt. God is het dan ook, die Paulus en diens helpers met de nodige ambtsgaven heeft toegerust en bekwaam heeft gemaakt tot een vruchtbare arbeid (vs. 6).

Paulus steekt en houwt om zich heen naar de valse apostelen en predikers; want hij is een dodelijk vijand van zulke niets betekenende mensen, die grote dingen voorgeven, die zij toch niet bezitten, die zich beroemen veel van de Geest te bezitten en zich verheffen op hetgeen de dromen van hun hoofd zijn. Dat doen wij niet, zegt hij; wij vertrouwen niet op onszelf, op onze wijsheid en bekwaamheid; wij prediken ook niet wat wij zelf hebben bedacht, maar hierop vertrouwen wij door Christus op God, dat wij in uw harten het woord van God hebben geschreven.

6. Die ons ook, opdat wij tevens de middelen en wegen, die wij hebben leren kennen, zouden gebruiken en bewandelen, bekwaam gemaakt heeft, om te zijn a) dienaars van het Nieuwe Testament. En dit is een ambt niet van de letter, zoals dat van het Oude Testament, maar van de Geest en daardoor heeft Hij ons tot een veel heerlijker ambt bekwaam gemaakt dan dat van het Oude Testament was; want de letter doodt, maar de Geest maakt levend.

a) 2 Kor. 5: 18. b) Hebr. 8: 6, 8.

Wat door het "ook" aan het begin van het vers wordt uitgedrukt, is het plaatsen van een tweede bekwaam maken naast het eerste in vs. 6; het eerste drukt slechts een bekwaam maken tot iets geheel bijzonders uit, namelijk tot het denken, maar het tweede tot het gehele ambt.

God heeft Paulus en zijn helpers bekwaam gemaakt tot dienaren van het nieuwe verbond. Dienaars zijn zij, want zij staan in de dienst van de Heer aller heren, terwijl hun levensdoel moet zijn diens rijk te bevorderen. Zij zijn dienaren van het nieuwe verbond, want hun arbeid is niet ten einde het oude verbond, dat door Mozes is gesticht en waarvan de wet de grondslag was, op te richten; maar het oprichten van het nieuwe verbond, waarin de genade van God in Christus Jezus in de plaats van het oude is getreden, waarin niet de vervulling van de wet, maar het geloof de voorwaarde is tot het bezitten van de zaligheid.

De uitdrukking "testament" in plaats van "verbond" is daardoor ontstaan, dat reeds in de Septuaginta het Hebreeuwse woord berit, waar van het verbond met God gesproken wordt, niet door synthéké, maar door diathéké wordt weergegeven, om uit te drukken, dat hier geen sprake is van een verdrag tussen twee, die gelijke rechten hebben, maar van een verbond, dat alleen door het initiatief van God is opgericht, waarbij dus van een stichting of beschikking van God gesproken wordt. Omdat nu het woord diathéké ook de laatste beschikking, het testament betekent, en daar het woord, in deze zin genomen, de mogelijkheid aanbood, om de noodzakelijkheid van de dood van Christus voor de oprichting van het nieuwe eeuwige verbond duidelijk te maken, is het reeds in Hebr. 9: 15 v. in deze betekenis en met dat doel gebruikt.

Het Griekse woord diathéké betekent zowel een verbond, dat tussen twee personen is gesloten (Hand. 3: 25. Rom. 9: 4), als ook de bepaling van een laaste wil van een mens, die bepaalt hoe na zijn dood met het zijne moet worden gehandeld, of een testament. De beide betekenissen van het een woord stemmen overeen met de gehele verhouding van de openbaring van God tot het menselijk geslacht; toch treedt de eerste betekenis meer in het Oude Testament op de

voorgrond, waar van gestelde voorwaarden sprake was, terwijl in het Nieuwe Testament meer de andere betekenis tot haar recht komt, daar hier de dood van Christus de genade van God bewerkt en het begrip van erfenis op de voorgrond treedt. Juist genomen, zou men dus moeten zeggen: "het oude verbond - het Nieuwe Testament. " De uitdrukking "verbond" wordt echter van de oud-testamentische oekonomie op de nieuw overgedragen en deze in onderscheiding van het oude verbond het nieuwe verbond genoemd (Jer. 31: 31 v.); aan de andere kant wordt eveneens het woord Testament van de nieuwe verhouding van God op de oude overgedragen (Gal. 3: 15), waarbij is op te merken dat, evenals de Hebreeuwse taal geen woord heeft voor "Testament", zo ook de Latijnse vertaling (de vulgat a) zonder onderscheid in betekenis te maken het Griekse diathéké steeds door testamentum heeft vertaald. Evenals nu de hele inhoud van de openbaringen van God, die in de oude tijden als verbond, in de latere als testament de mens zijn gegeven, onder de gemeenschappelijke naam van het Oude en het Nieuwe Testament wordt samengevat, is ook reeds Paulus in vs. 14 van ons Hoofdstuk begonnen, met deze naam alle de Schriften te noemen, waarin de openbaring is neergelegd, die naam reeds in de 3de eeuw een geheel gewone was.

Zij die de bediening van het Nieuwe Testament moeten vervullen, hebben een ambt niet van de letter, maar van de Geest; want de aard en de heerlijkheid van het Nieuwe Testament is de Geest, die meedeelt, niet de voorgeschreven letter. Weg met de mishandeling van dit woord door oude en nieuwe dweepachtige geesten, die van een dubbele zin van het woord van de Heilige Schrift praten een letterlijke en een geestelijke, om hun eigen invallen in de Schrift te lezen, of zelfs misdadig met de verwerping van het uitwendige woord, dat zij letter noemen, de Geest van God, die Zich daarin uitspreekt, verwerpen, opdat zij profeten van hun eigen goddelijke geest worden. Paulus spreekt noch van een dubbel, deels letterlijk, deels geestelijk woord van God, noch van een Geest, die Zich naast het uitwendig schriftwoord ergens zou bevinden, maar helder en duidelijk van het ambt van het Oude Testament, dat een ambt van de letter is, omdat het niet meer kan dan de wet van God met de griffel van de woorden "u moet" en "u mag niet" voor de mens neer te schrijven en het tegendeel is van het ambt van het Nieuwe Testament, dat een ambt van de Geest is, omdat het meer kan dan alleen beschrijven wat rechtvaardig, wat levend is. Het is namelijk in staat om de evangelische genadegift (van de Geest, van de gerechtigheid en van het leven mee te delen.

De wet heet letter, omdat zij de mens het uitwendige, het voorschrift voor ogen stelt, zonder dat zij zijn hart verandert. Het Evangelie heet geest, omdat door de verzoening met God in Christus en de daardoor vernieuwde gemeenschap met Hem een levende en zaligmakende geest wordt meegedeeld. Maar de wet heet niet een dode, maar een dodende letter, omdat het gebod, dat zij de mensen voorhoudt, hun de verdoemenis predikt en hen daarom rampzalig maakt.

De tegenstelling tussen "letter" en "Geest" is reeds door vs. 3 voorbereid, in zoverre daar reeds werd gewezen op een schrift in stenen tafels gegraveerd, tot hetwelk datgene, wat Christus door middel van de Geest van de levenden van God in harten heeft geschreven, de tegenstelling uitmaakte als een schrift, dat alleen oneigenlijk zo kon worden genoemd. Dienovereenkomstig wordt hier van de dienst van de nieuwe ordening van God gezegd, dat die te doen heeft met de Geest, die in Zichzelf leven is en leven kan scheppen en niet met schrift, dat slechts bekendmaking is van hetgeen het inhoudt. Omdat hier slechts sprake is van het tegenover elkaar staande van de ene en de andere regeling van God, blijft buiten aanmerking of ook in de tijd van de Oud Testamentische bediening de Geest heeft gewerkt en ook in de tijd van de Nieuw Testamentische bediening wordt geschreven. Het was het onderscheidend eigenaardige van de eerste, dat het goddelijke zich slechts aan de mens als

geschreven woord voor ogen stelde, in plaats van in zijn wezen als levende en werkzame Geest Zich te openbaren. Vandaar zegt Bengel: "Ook toen hij dit schreef, heeft Paulus niet gehandeld als een dienaar van de letter, maar van de Geest. Mozes daarentegen heeft als hij de bediening van de wet handhaafde, de letter gediend; ook als hij niet schreef. " Omdat nu de natuurlijke richting van de wil van de mensen tegenover God staat, zo bestaat de voorstelling van het goddelijke in een eis, die slechts ongehoorzaamheid werkt en daardoor de dood overlevert; daarom wordt gezegd: "de letter doodt. "

De apostel heeft hier Judaïstische leraars op het oog, die zich met hun drijven van de wet boven hem, de verkondiger van de boodschap van de genade verhieven en de zielen door allerlei voorspiegelingen dreigden op het dwaalspoor te brengen, alsof hun werken heilzaam en zijn werk gevaarlijk en verderfelijk was. Hij betuigt, dat juist het tegendeel van hetgeen zij voorgaven, plaats vond; de letter, waaraan zij hun werkzaamheid wijdden, doodde, de Geest daarentegen, die hij diende, maakte levend.

In hoeverre de letter doodde, is te zien uit plaatsen als Rom. 7: 7 v. Gal. 3: 10. Rom. 4: 15 Zij doodt omdat zij de zonde prikkelt en tot uitbarsting brengt en de zondaars aan het oordeel van de dood onderwerpt, terwijl zij tot het overwinnen van de zonde geen kracht schenkt. Daarentegen maakt de Geest levend, omdat Hij Zich aan de geest van de mensen mededeelt en deze tot Zichzelf opheft; vgl. vs. 17 v. Rom. 8: 9 v.

Dienst van de letter met slaafse tucht is ook onder Christenen (pausdom, koude orthodoxie), waar de wil van God alleen uit de geschreven letter wordt gekend, zonder de getuigenis van de Geest, waar alleen bevolen, geëist, gedreigd wordt, waar men gelooft en gehoorzaamt, omdat het geschreven staat, zonder inwendige ervaring van het hart, uit dwang en vrees. Daartegenover staat de dienst van de Geest, waar de Geest in het hart Gods wil, Gods genade laat voelen, waar men de inwendige getuigenis bij het woord heeft, waar men gelooft en volgt, gedreven door de Geest, die lust en aandrang instort en kracht meedeelt.

7. En als de bediening van de dood, in letteren bestaande, de bediening, die in de tien woorden van de wet van God heiligheid moest bekend maken en die a) in stenen was ingedrukt (op de stenen tafels met de vinger van God warengeschreven (Ex. 24: 12), maar in de harten van hen tot welke zij kwam, geen vernieuwing teweeg kon brengen), in heerlijkheid is geweest, zoals de glans te kennen gaf, waarvan in Ex. 34: 29 vv. wordt gesproken, zodat de kinderen Israëls het aangezicht van Mozes niet konden sterk aanzien, om de heerlijkheid van zijn aangezicht, die teniet gedaan zou worden en dus voor verdwijnen bestemd was (vs. 11);

a) Ex. 34: 1. Deut. 10: 2.

8. Hoe zal niet veel meer de bediening van de Geest (Hebr. 6: 4 v. ; 10: 29. Gal. 3: 14. Hand. 10: 44) in heerlijkheid zijn?

Zonder twijfel is deze gehele vergelijking van de bediening van het Nieuwe Testament met de bediening van Mozes in vs. 7-11, alsook later van het deksel, dat in vs. 13 v. op het aangezicht van Mozes wordt gelegd, alsmede de uitweiding over de verharding van de Joden in vs. 14-18, niet zonder doel en wel in onmiddellijke polemiek tegen de Judaïsten ("Ac 15. 3, 5"en "Ac 18. 23 voorgesteld.

Het verhevene van het nieuwe verbond boven het oude heeft Paulus vroeger slechts op de voorgrond geplaatst om de waardigheid van het apostolisch ambt zeer hoog te plaatsen, hoger

dan die van de dienaar van het oude verbond. Hij bedient zich hierbij van de gevolgtrekking a minori ad majus (van het kleinere tot het grotere) en wel driemaal (vs. 7 v., 9 en 11). Het woordje "en" of "echter, maar", dat voor aan vs. 7 staat, leidt die gevolgtrekking in. De apostel geeft daar te kennen, dat de bediening van het oude verbond een bediening is, die door de letter doodt, d. i. een bediening van de dodende wet, waaronder men de bediening van Mozes moet verstaan.

Terwijl namelijk sprake is van de bediening, waardoor tot de mensen komt wat God gegeven heeft, opdat het tot hen kome, beperkt zich deze bediening van de kant van het Oude Testament tot Mozes, door wie de wet, de bijzondere gave van God van die orde van het heil, eens voor altijd tot Israël gekomen is. Van de kant van het Nieuwe Testament bestaat die echter in de bediening van hen, die ertoe geroepen zijn, dat de gave van de genade van God in Christus, de Geest, die eeuwig leven teweeg brengt, tot de mensen komt.

Mozes wordt hier niet beschouwd als middelaar, zodat Christus tegenover hem zou moeten staan, maar als dienaar, zodat hij als vertegenwoordiger van alle leraars van de wet tegenover de apostolische dienaars van het Evangelie of van het nieuwe verbond overstaat. In een stoute wending de dienst met het voorwerp, waaraan zij plaats heeft, tot een samenverbindende, stelt Paulus de bediening van de wet, die door de letter doodt en zo de dood en diens heerschappij in de hand werkt, voor als een bediening in stenen ingedrukt. De bediening van Mozes en van al zijn opvolgers bestond namelijk daarin, de wet met letters in steen ingedrukt voor te houden en in te scherpen, iets meer kon hij niet doen. Tevens wordt met de woorden "in stenen ingedrukt" het uiterlijke en harde van deze dienst sterk uitgesproken.

Deze Oud Testamentische bediening had echter toch ook haar heerlijkheid of duidelijkheid, dat uit het feit blijkt, dat de Israëlieten Mozes niet in het aangezicht konden zien, zo vaak hij in zijn heilige bediening had gearbeid. Die glans op zijn aangezicht toonde, hoe hij de door hem medegedeelde openbaring niet uit zichzelf, maar door verplaatsing in het gebied van het hemels licht, in de onmiddellijke nabijheid van God had ontvangen. Intussen was de lichtglans op het aangezicht van Mozes niet een, die bestendig bleef, maar een voorbijgaande. Die glans duurde slechts een poos en verdween dan gaandeweg weer. Had daarom zo’n verbond heerlijkheid, de openbaring daarvan toch slechts uitwendig en voorbijgaand, slechts veroordelend en dood aanbrengend voor de mens zich plaatst, hoe zou, zo besluit Paulus van het mindere tot het meerdere, de heerlijkheid van het nieuwe verbond niet groter zijn, omdat de openbaring ervan het inwendige van de mens aangrijpt, rechtvaardiging voor God teweeg brengt, nieuw leven en eeuwige zaligheid aanbrengt.

Maar waarop doelt Paulus als hij van de heerlijkheid spreekt van de bediening, die van de Geest is? Een uitwendige lichtglans, zoals op Mozes aangericht was, was op het aangezicht van Paulus of van Timotheüs of van andere dienaren van het Evangelie niet te zien. Ook de tekenen en wonderen, waarmee de Heere het apostolisch ambt in de wereld heeft ingeleid (Hoofdstuk 12: 12), zijn wel een zichtbare openbaring van de heerlijkheid, maar evenals zijn gave geestelijk is, zo is ook de heerlijkheid ervan geestelijk, erkend en geprezen door hen, die door het ambt zijn gezegend met allerlei geestelijke zegeningen in hemelse goederen door Christus. De grote heerlijkheid van de bediening van het Nieuwe Testament betoont zich daarin, dat het liefelijk licht van de Evangelieprediking niet alleen kan worden aangezien door de kinderen van het Nieuwe Testament, maar ze ook doorschijnt en tot spiegels van Christus maakt (vs. 18). De Korinthiërs moest deze lof van de bediening, die zij hadden laten verduisteren, in het hart laten gaan als een strafprediking, die toch zeer Evangelisch was; want de apostel trekt de wankelenden tot zich en houdt ze vast met aanprijzing van de

allerdierbaarste schat, waarin zij rijk waren geworden door zijn prediking! (vgl. 1 Kor. 1: 4 vv.)

De bediening van het Nieuwe Testament staat in vergelijking met het grootste, dat wij in onze tegenwoordige en de vroegere wereld kunnen vinden, met het ambt van de overheid en het ambt van het Oude Testament, alleen; want het geeft wat geen ander geeft: geest, leven en gerechtigheid. De eenvoudige herder, die op de kansel en in de woning zijn ambt bedient, die, misschien omgeven door noden en door de verachting van de wereld, de mensen nutteloos voorkomt en zelfs waardig om met al zijn doen en zoeken verwijderd te worden uit de maatschappij, die heeft, hoe klein, hoe zwak hij schijnt en hoe veracht hij is, toch, omdat hij het ambt van het Nieuwe Testament bedient, een ambt, dat geest en leven en gerechtigheid geeft.

9. Wij kunnen de verwachting zo-even uitgesproken nog nader bevestigen door de ambten verder met elkaar te vergelijken. Deden wij het straks ten opzichte van hetgeen zij bewerken of aanbieden, wij willen het nu doen met het oog op hetgeenzij meedelen. Hierdoor moet de verwachting nog hoger stijgen: want als de bediening van de verdoemenis, de bediening die de overtreder van de wet Gods vloek of het oordeel van de verwerping voorhoudt (Deut. 27: 26. Gal. 3: 10) heerlijkheid geweest is volgens de zo-even in vs. 7 aangehaalde zaak, veelmeer is de bediening van de rechtvaardigheid, de boodschap vanwege Christus, dat allen, die geloven, vergeving van zonden uit genade ontvangen (Rom. 3: 22 vv. ; 10: 4), overvloedig in heerlijkheid.

Paulus kan zich nog niet losmaken van de grote hoofdgedachte van zijn apostolische leer over wet en Evangelie; hij gaat voort nader te spreken over de voorrang van de Nieuw Testamentische oekonomie en van de Nieuwe Testamentische diakonie boven die van het Oude Testament.

De bediening, die door de letter doodt, ontvangt nu een andere naam, daarmee overeenkomend, omdat het nu wordt genoemd een bediening, die de verdoemenis predikt. Zij is daardoor een bediening van de dood, dat zij door haar geboden de zonde opwekt en openbaar maakt en zo de zondaar meer leidt tot het oordeel van de dood. Zij is een bediening van de verdoemenis, omdat zij hem de vloek van God over de misdadiger doet gevoelen en tot uitvoering brengt. Evenals nu de bediening van het Oude Testament in ons vers genoemd wordt naar hetgeen zij ons aanbiedt, zo ook ook die van het Nieuwe Testament naar hetgeen zij in de naam van God geeft, namelijk de gerechtigheid. De oude bediening spreekt Gods oordeel over ons uit: u bent zondaars en verdoemd; de nieuwe verkondigt daarentegen: u bent gerechtvaardigd, want hier is Christus, die uw gerechtigheid is.

10. Want ook het verheerlijkte zelf, het Oude Testament, dat evenals die lichtglans van Mozes aangezicht aanduidde, heerlijk was, was dat niet in allen opzichte, zoals ook dat licht alleen op zijn aangezicht te zien was en niet aan zijn hele persoon. Het is zelfs niet verheerlijkt in dezen dele, in die zo hoge mate als de bediening van de genade, die ten aanzien van deze uitnemende heerlijkheid zoveel hoger is en zich tot het geheel uitstrekt (Matth. 7: 2).

Dit vers vormt een soort van aanhangsel aan het vorige, waartoe het woord "overvloedig in heerlijkheid" aanleiding gaf. De apostel wil nu de voorrang van de Nieuw Testamentische bediening in al zijn grootheid voorstellen, omdat hij die nader aanwijst en het voorstelt als zoveel groter, dat daarbij de heerlijkheid van de Oud-Testamentische bediening verdwijnt, evenals de glans van de maan voor die van de zon verbleekt. In de verklaring van de woorden

wijken de uitleggers echter zeer van elkaar af, zonder dat wij bij de ander voldoende verklaring hebben kunnen vinden en wij onze eigen mening moesten volgen.

11. Want (zo kunnen wij verder uit hetgeen aan het slot van vs. 7 over diezelfde lichtglans op Mozes' aangezicht werd gezegd een gevolgtrekking maken over de heerlijkheid van de beide ambten in vergelijking met elkaar, die parallel staat met die in vs. 9 en de bijzondere heerlijkheid van de Nieuw Testamentische bediening in het licht stelt) als hetgeen teniet gedaan wordt in heerlijkheid was, veel meer is hetgeen blijft in heerlijkheid.

In dit vers wordt de uitdrukking "uitnemende heerlijkheid" aan het einde van het vorige vers gerechtvaardigd door op de voorgrond te plaatsen een nieuw, reeds in vs. 7 aangeduid symbolisch moment van het blijvende, in tegenstelling tot hetgeen vergaat, dat ophoudt: ik zeg: "tegenover deze uitnemende heerlijkheid"; want als hetgeen teniet gaat heerlijk is, dan is zo veel te meer heerlijk hetgeen blijft. De hier bedoelde wederzijdse diakonie heeft natuurlijk de wederzijdse oekonomie zelf tot haar onderstelling als een, die ophoudt aan de ene en die blijft aan de andere kant. De Oud-Testamentische bediening is een, die met de wet zelf moet verdwijnen door het intreden van de Nieuw-Testamentische (Rom. 10: 4), die blijft tot aan de verschijning van de Heere, als zij in Zijn hemels rijk tot eeuwige verheerlijking komt.

De bediening van Mozes is een, die verdwijnt. Juist omdat het de bediening van het Oude Verbond is, die verder heenwijst naar een nieuw verbond en hiervoor dus, als het komt, moet plaats maken: de bediening van het Nieuwe Verbond wordt een genoemd, die blijft, omdat dit nieuwe verbond de absolute godsdienst is (Hebr. 1: 1 vv.).

"Door de heerlijkheid heen" (zo luidt het woordelijk naar de grondtekst) gaat de bediening, die ophoudt en waarvan de heerlijkheid in het einde wordt uitgeblust, waarin de wet haar doel bereikt en zich vervult ziet, namelijk in Christus en Zijn gelovigen. Maar in heerlijkheid staat de bediening, die zonder einde blijft, totdat de Heere komt, om de heerlijkheid daarvan, die voor de gehele wereld verborgen is (Dan. 12: 3) aan het licht te brengen.

12. Omdat wij dan volgens het te voren gezegde zodanige hoop hebben, dat namelijk onze bediening om het bestendige van die bedeling, in wier dienst zij is, in haar heerlijkheid zal blijven, zonder iets daarvan te verliezen, zo gebruikenwij bij het volbrengen van die bediening, vele vrijmoedigheid in het spreken, in openlijke mededeling van de Christelijke waarheid, zodat wij ook vrij uit voor de Joden spreken van de voorrang van het Nieuwe en het ophouden van het Oude Verbond (Hebr. 8: 6 vv.).

Met grote blijmoedigheid predikte hij het Evangelie. Jezus Christus de Zoon van God, de Heer en Rechter, Hij de gekruisigde, de kracht en de wijsheid van God. Hij het einde van de wet; geen rechtvaardigheid uit God voor haar werken; die rechtvaardigheid alleen door het geloof in Jezus Christus te verkrijgen voor allen, die geloven; want daar is geen onderscheid; want allen hebben gezondigd en worden om niet gerechtvaardigd uit Gods genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is; vernieuwing van het gemoed en de wandel, liefde tot de broeders en tot allen, uit geloof aan de liefde van God en de genade van de Heere, dat was de hoofdinhoud van zijn prediking, al ergerde de Jood er zich aan, al hield de heiden het voor dwaasheid en al werd hij door beiden erom gesmaad, bespot, vervolgd en mishandeld. Zijn roeping, zijn plicht, het heil van zijn medemensen, de eer van God de Heer, vorderde van hem, dat hij dit Evangelie, dat hij ontvangen had en bij eigen ervaring, als waarheid, als een kracht van God tot zaligheid had leren kennen, zonder enige achterhouding, onbewimpeld aan de wereld verkondigde. De hoop, de vaste, blijde hoop, die hij had op de verheerlijking van

de Evangeliebediening, vuurde er hem toe aan (vs. 12). En die hoop is niet beschaamd. Zijn werk heeft rijke vrucht voortgebracht. Duizenden hebben er hem voor gedankt. Ook wij danken er hem voor. En waar wij ertoe geroepen worden, laat ons daar zijn verbeeld navolgen in de vaste overtuiging, dat dit Evangelie alleen de zondaar ontdekt aan zichzelf, verootmoedigt, vertroost, heiligt, al zijn behoeften bevredigt, dat dit Evangelie alleen de zieke mensheid kan genezen en zaligen!

13. En daarom doen wij ook niet zoals Mozes, die, zoals in Ex. 34: 33 vv. bij het boven (vs. 7) herinnerde, verder wordt gemeld, een deksel op zijn aangezicht legde, opdat de kinderen Israëls niet zouden sterk zien a) op het einde van hetgeen teniet gedaan wordt; evenals de glans, die langzamerhand verdwijnt, zou het toch ten slotte voor iets anders wijken (Deut. 18: 15 vv.). Zij zouden het ophouden van het laatste zijn gewaar geworden, als zij het eerste hadden opgemerkt, juist daarom moest dit worden bedekt.

a) Rom. 10: 4.

Op de rijke en grootse voorstelling van de heerlijkheid in de apostolische bediening laat Paulus nu volgen de toepassing op de bediening van zijn ambt in een eenvoudige getuigenis over zichzelf. De hoop, die hij erkent te bezitten als van een verzekerde bezitting, is verwant met, niet één met het vertrouwen in vs. 4. Dat vertrouwen steunde op hetgeen reeds aanwezig was, op de vrucht van het werk van zijn bediening; deze hoop ziet echter op iets toekomstigs, dat nog verborgen is, namelijk op het blijvend voortduren van de bediening van het Nieuwe Verbond en van zijnn zegen en op de latere openbaring en volmaking daarvan.

Hij spreekt van een hoop, die hij bezat, omdat hij van zijn ambt heeft gezegd, dat het een blijvende heerlijkheid had. In zoverre is zijn bewustzijn van de heerlijkheid van zijn ambt een hoop te noemen en hij noemt het zo, omdat hij wil te kennen geven dat geen gedachte aan een ophouden van de heerlijkheid van zijn ambt de volkomene openbaring in de weg staat, ten opzichte van hen, aan wie hij zijn ambt bedient. Vrijmoedig is het vaste vertrouwen, waarmee men inwendig en uitwendig tegenover een ander staat, of omdat men niets van hem heeft te vrezen, of omdat men geen reden heeft iets voor hem te bedekken. Mozes nu, had zo’n vertrouwen, om vrij en openlijk op te treden, niet, als hij na het mededelen van de ontvangene openbaring een deksel over Zijn aangezicht legde, opdat zij, die in de wonderbaren glans daarvan een getuigenis hadden gezien van de goddelijke oorsprong van hetgeen hij tot hen sprak, hun blik niet zouden laten rusten op het latere verdwijnen van deze glans; want de woorden, zoals die naar de grondtekst luiden, geven bepaald en ondubbelzinnig te kennen dat er een bedoeling ligt in de handelwijze van Mozes.

De bedoeling van de woorden is: "Mozes legde een deksel op zijn aangezicht, opdat de kinderen Israëls niet zouden zien, dat zij tot een bedeling behoorden, die zou ophouden, maar de indruk, die zij door het schitteren van zijn aangezicht omtrent de heerlijkheid van zijn bediening hadden verkregen, blijven zou. " Hier ontstaat nu echter de vraag: "ligt dan zo’n bedoeling in de woorden Ex. 34: 33 vv. ? " Het schijnt, dat het doel van de bedekking aldaar een geheel ander was dan om voor de Israëlieten het verdwijnen van de glans te verbergen. Zo zou men kunnen zeggen, de typische verklaring mag toch de geschiedenis ten behoeve van haar verklaringen niet veranderen, zij moet ze nemen, zoals zij is. Dit zullen wij nu zeker moeten vasthouden als grondstelling. Maar een zekere vrijheid is in het toepassen van de geschiedenis ook noodzakelijk met de typiek gegeven. Zij mag wat niet uitdrukkelijk wordt gezegd of als doel van een handeling wordt opgegeven, gemodificeerd opvatten. Dat nu het verbergen van Mozes aangezicht daarom geschiedde, omdat de Israëlieten de glans van zijn

aangezicht niet konden verdragen, staat daar niet uitdrukkelijk, maar het blijkt uit de samenhang van de plaats, dat dit het eerste doel is geweest. Nadat Paulus hiermee in vs. 7 ten minste enigszins had gerekend, kon hij hier nog een ander aanwijzen, dat met het eerste daarin overeenkomst had, dat de gehele handeling betrekking had op de zwakheid van de Israëlieten. Zoals zij namelijk de glans niet uitwendig konden dragen, zo konden zij ook inwendig het inzien in de waarheid niet verdragen; voor beide soorten van zwakheid was het bedekken nodig.

Mozes kon het niet vrijuit zeggen, dat hij slechts een voorbijgaande bedeling diende, hoewel hij als profeet, die dieper in de goddelijke raad inzag, daarvan wist. En hoewel hij er ook niet duidelijk en bepaald van wist had hij toch een profetisch voorgevoel bij hetgeen hij deed en zo valt het bedekken van zijn aangezicht onder het begrip van een pedagogische maatregel.

Het verbergen van het aangezicht van Mozes diende als een middel tot profetische voorstelling van een hogere waarheid, die nu in het licht van het nieuwe verbond duidelijk is geworden, maar toen nog moest worden verborgen gehouden. Paulus handelt bij deze aanwijzing van de aangehaalde trek van de geschiedenis, op gelijke manier als hij in Gal. 4: 21 vv. de verhouding van het Oude en Nieuwe Testament aanwijst en duidelijk maakt in het voorbeeld van de beide zonen van Abraham.

14. En zo willen zij, nu het einde van Mozes reeds is gekomen, moedwillig daarvan niets weten. a) Maar hun zinnen zijn verhard geworden (Jes. 6: 9 v. Joh. 12: 37 vv. Hand. 28: 26 v. Rom. 11: 7 vv.); want tot op de dag van heden blijft voor hen, die heden nog Joden zijn, hetzelfde deksel, dat hun verhindert het einde te zien van hetgeen ophoudt, in het lezen van het Oude Testament (vgl. vs. 6), zo vaak dat in de Synagoge plaats heeft (Hand. 15: 21). Het blijft zonder ontdekt te worden, dat door Christus teniet gedaan wordt; zij blijven zonder te kunnen zien, wat van de wet in Christus vervulling heeft verkregen, hoewel het objectief reeds heeft opgehouden.

a) Ezech. 12: 2. Matth. 13: 11.

15. Maar tot op de huidige dag (liever "tot op dit uur toe, wanneer Mozes in zijn geschrift, de wet, gelezen wordt, ligt een deksel op hun hart; het is dus subjectief voor hen, om hun ongelovig en verstokt hart nog even goed aanwezig als in Ex. 34: 33.

16. a) Maar wanneer het nu nog ongelovig hart tot de Heere bekeerd zal zijn, dat toch zeker nog eens zal plaats hebben (Rom. 11: 25 vv.), dan wordt op hetzelfde uur het deksel weggenomen, dat nu nog voor een tijd over hun hart hangt, evenals Mozes het deksel wegdeed, toen hij inging voor de Heere (Ex. 34: 34).

a) Matth. 13: 11. 1 Kor. 2: 10.

18. En wij allen, in tegenstelling tot de ongelovige Joden, die zich nog aan Mozes houden (vs. 14 v.), met ongedekt aangezicht (omdat de Heere voor ons zonder bedeksel, komt, zoals ook wij zonder dat tegenover Hemstaan) (vs. 15), de heerlijkheid van de Heere als in een spiegel aanschouwend, omdat het zien van de volle heerlijkheid van God voor het volgend leven bewaard blijft, zijn zoveel hoger begenadigd dan de Israëlieten. Bovendien worden wij naar hetzelfde beeld (2 Petr. 1: 9) in gedaante veranderd, want wij zien het beeld niet alleen in de spiegel, maar het drukt zich tegelijk af in ons hart en wel worden wij opgeleid van

heerlijkheid tot heerlijkheid (Joh. 1: 16. Rom. 8: 29. Gal. 4: 19. 1 Joh. 3: 2), als de Geest van de Heere, die de Werkmeester is van elke eeuwige en hemelse zegen.

Wij hebben hier een treffende tegenstelling tussen de staat van de Joden en de staat van de Christenen. Evenals namelijk de apostel heeft aangewezen, dat op hart en ogen van de Joden een deksel ligt, zodat zij bij het lezen van het Oude Testament het einde van de wet niet opmerken, zo kent hij nu integendeel de Christenen het ware licht van de kennis toe, bij welks beschrijving hij terugwijst op het vroeger aangevoerde geschiedkundige beeld. Want evenals Mozes wel zijn aangezicht bedekte, als hij voor het volk kwam, maar, zodra hij inging in de tabernakel en zich tot de Heere wendde, met ongedekt aangezicht de heerlijkheid van de Heere aanschouwde, zo, zegt Paulus, zijn wij Christenen niet verblind naar de manier van de Joden, maar zien in de heerlijkheid van de Heere, die ons uit de spiegel van het Evangelie tegenstraalt. En evenals Mozes in verborgen omgang kwam met God, zodat Zijn aangezicht van een nieuw licht glinsterde, zo worden wij, terwijl wij in de allerzuiverste spiegel van het Evangelie de heerlijkheid van de hemelse Vader in Zijn genadig aangezicht aanschouwen, ook zelf door lichtstralen verlicht en naar Zijn beeld vernieuwd, dat zich van de een heerlijkheid tot de andere, d. i. in voortdurend toenemen in ons openbaart.

Het beeld van de Heere, dat zich aan ons in een spiegel vertoont, blijft niet buiten ons, maar het is een levend beeld, dat zich krachtig afdrukt in onze inwendige mens (in tegenstelling tegen het beeld van de wet in stenen ingedrukt, vs. 7), zodat de trekken van de Heere, de schoonsten onder de mensenkinderen, kunnen worden aanschouwd in het beeld van al Zijn heiligen, die opgroeien tot de volkomen man, welke daar is in de mate van de volkomen ouderdom van Christus (Efeze. 4: 13). Deze kostelijke spreuk staat juist op de juiste plaats in de brief van Paulus, die het helderst van allen, het beeld van deze mens van God in Christus afspiegelt.

De zin van dit verheven maar duister vers zou men bij omschrijving dus kunnen bepalen: "wij allen, door de Geest van de Heere tot vrijheid geroepen, bezitten dezelfde voorrechten als Mozes, die de sluier van zijn gelaat aflegde toen hij tot God inging. Wanneer wij onze voorrechten indachtig, met ongedekt aangezicht de heerlijkheid van de Heere aanschouwen in de spiegel, waaruit haar stralen worden teruggekaatst, dan worden wij naar het beeld, dat wij in die spiegel aanschouwen (naar Christus het beeld van God, Hoofdstuk 4: 4) heerlijk in gedaante veranderd; heerlijker nog dan Mozes, wiens aangezicht slechts glinsterde; want wij worden zelf dat beeld gelijkvormig, door de invloed van dat Evangelie, dat men in gelijke zin het Evangelie van de Heere of van de Geest noemen kan. Een andere verklaring van deze woorden kan juister zijn, maar een minder krachtige dulden de uitdrukkingen van de apostel niet. (V. D. PALM).

Ieder woelt hier om verandering; waarom is en blijft dan zo menigeen ongezind om tot één, de grootste en meest gezegende verandering, die van hart en leven te komen? Van haar gewaagt Paulus, naar aanleiding van hetgeen hij zo-even aangaande het eigenaardig voorrecht van Mozes na het afdalen van de berg van de wetgeving schreef. Toen blonk zijn gelaat zo sterk van de naglans van de hemelse heerlijkheid, die hem in Gods gemeenschap omschenen had, dat hij terwille van de kinderen Israëls een tijdlang een bekleedsel op zijn aangezicht leggen moest, zoals er in geestelijke zin nog voortdurend op het gelaat van de ongelovige Joden bleef rusten, zo vaak zij in Mozes lazen, zonder te verstaan, dat hij van Christus gesproken had. Hoe groot was tegenover deze blinden, het voorrecht van alle gelovigen! "Wij allen", schrijft de apostel zonder de minste beperking "de heerlijkheid van de Heere", dat is van de verhoogde Christus "met ongedekt aangezicht" onbelemmerd en vrij, "als in een

spiegel aanschouwend", kennelijk denkt hij aan de spiegel van het Evangelie, waarin hem het beeld van de Heiland in onbevlekte luister getoond werd, "worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd", wij nemen er, ten gevolge van die aanschouwing van over; het beeld waarop wij staren, drukt ongevoelig in ons hart en leven zich af en die verandering gaat voort "van heerlijkheid tot heerlijkheid; " zij bereikt gedurig hogere trap, "als van de Geest van de Heere", dat is zoals zich niet anders verwachten laat van, zo staat er letterlijk: "de Heer van de Geest", van die Heere, die zelf deze herschepping bewerkt en oppermachtig over de gaven van de Heilige Geest beschikt. Zinrijk woord en heerlijke zaak, die er door aangeduid wordt! Is er hoger voorrecht denkbaar, dan de apostel hier met kennelijke ingenomenheid roemt? Een heldere aanschouwing van het heerlijkste, dat wij ons voorstellen kunnen, de heerlijkheid van Christus, in de spiegel van een onthuld en vervuld Evangelie! Een zichtbare verandering van ons innerlijk en uiterlijk leven door Hemzelf bewerkt, op wiens beeld wij onophoudelijk staren een gehele herschepping, omdat Zijn Geest in ons uitstroomt en uit het graf van de oude een nieuwe mens doet verrijzen. Een toenemende verheerlijking, omdat wij vergeten wat achter is en zoeken wat boven is; en bovenal begeren wat eeuwig is. En dit alles, naar Paulus woord, reeds hier beneden aanvankelijk het deel, niet van enkelen slechts, maar van allen, die zeggen kunnen: "Jezus leeft in mij! " O zeker, zo was het bij Paulus zelf en bij zo velen, die zijn voetstappen drukten; zo kan het nog zijn, waar het geloof een levende kracht een kracht ten leven geworden is, zo moest het wezen ook bij ons, die in diepe ootmoed ons discipelen noemen van de grote, de eeuwige Meester. En toch, wie voelt niet hoe oneindig ver Hij beneden die hoogte bleef staan, die hier de hand van de apostel hem aanwijst? Van naam-Christenen of dubbelhartigen spreken wij niet, maar ook zelfs dan, wanneer het goede werk in het hart is begonnen, hoe vaak moeten wij, als wij geheel oprecht willen zijn, van het tegendeel gewagen van wat hier wordt genoemd en geroemd: Geen waarachtige doortastende verandering nog, maar in zo menig opzicht de oude mens gebleven; geen voortgang in heiligmaking, maar stilstand veeleer, als maar niet volslagen teruggang; geen gelijkvormigheid aan de tweede Adam in één woord, maar oneindig veel, dat aan de eerste doet denken. En toch om het even, of het ons vrijspreekt of veroordeelt, het staat er, dit woord van de apostel en al stond het er niet, ons eigen hart zou het zeggen; een Christendom zonder hartsverandering; een bekering zonder openbaring van waarachtig leven naar buiten; een groei, waarbij de bloesems nooit tot vruchten worden, kan onmogelijk het waarachtig, het God welgevallig Christendom zijn. Vanwaar mag het dan komen, dat wij een woord als dit onmogelijk zonder schaamte en onrust over onszelf herlezen kunnen? Ach, aan de spiegel ligt het wel niet; nog altijd blinkt in het Evangelie de heerlijkheid van het Christusbeeld, voor elke verdichting te hoog. Maar het ligt te meer aan het oog, dat zo vaak door de sluier van ongeloof en aardsgezindheid bedekt wordt en ja nu en dan in de spiegel wel staart, maar met een vluchtige, onopmerkzame blik, zonder dat aan het beeld de tijd wordt gelaten om zich als af te drukken in de kleine wereld daar binnen. In een rusteloze zee kan de zon haar gelaat niet weerkaatsen, wel in de kalme, klare, effen beek; was het hart meer aan het laatste gelijk, ook het leven zou anders zijn en dat woord van heerlijkheid tot heerlijkheid niet als iets onbereikbaars ons tegenklinken, maar de uitdrukking worden van een zalige werkelijkheid, die zelf weer heenwijst naar hoger. Heere, laat de Geest van het leven, die U heeft beloofd en geschonken, elke dood in en rondom ons overwinnen!

HOOFDSTUK 4

HEERLIJKE VRUCHTEN VAN HET EVANGELIE BIJ DE GELOVIGEN, DIE ONDER HET KRUIS STRIJDEN

1. Daarom omdat wij deze bediening hebben, die in vs. 7-11 is beschreven, naar de barmhartigheid, die ons geschied is in onze roeping, om predikers van het Evangelie te zijn (1 Kor. 15: 9. Efeze. 3: 8. 1 Tim. 1: 12 vv., zo vertragen wij niet alles te doen om getrouw bevonden te worden. Wij doen wat ons ambt ons oplegt en laten het niet ontbreken aan een wandel, de apostel waardig.

2. Maar wij hebben verworpen de bedeksels van de schande. Wij versmaden alle vleierij en verkeerde middelen, om onszelf ingang te verschaffen, niet wandelend inarglistigheid, zoals dat indringers en valse leraars doen, die het verstaan, om allen alles te zijn en van alles alles te maken (1 Thess. 2: 5). Noch ook prediken wij, het woord van God vervalsend, zoals zij het goddelijke met het menselijke dooreenmengen, het Evangelische met het Judaïstische (Hoofdstuk 2: 17). Wij zijn van die geest en wandel niet, maar wij gaan tot de mensen door openbaring van de waarheid, in vrijmoedige verkondiging van het Evangelie (Hoofdstuk 3: 12), onszelf a) aangenaam makend bij alle geweten van de mensen in de tegenwoordigheid van God (1 Thess. 2: 2 vv.).

a) 2 Kor. 6: 4.

Paulus komt nu van de heerlijkheid van het Evangelie en de bediening daarvan op zichzelf, de dienaar van dat Evangelie en op de manier, waarop hij het bedient en die daarmee overeenstemt; hij komt dus terug op zijn zelfverdediging en de aanbeveling.

Met het woord "daarom" in vs. 1 wordt gezegd, waarom een bedienaar van het ambt, in het vorige hoofdstuk beschreven, niet moe kan worden; de heerlijkheid ervan laat het niet toe. In het daarop volgende vers, waar de apostel de manier van zijn ambtsbediening tegenover het gedrag van anderen nader karakteriseert, is de periode in het Grieks zo gebouwd, dat als hoofdzin vooraan staat: "Wij hebben verworpen de bedekselen van de schande", terwijl door de beide participia wordt gezegd op welke manier men dergelijke schande kon bedrijven, die de apostel verwerpt; door het derde participium stelt hij zijn eigen gedrag daar tegenover. In de hoofdzin zegt Paulus: "wij hebben verworpen enz. ", niet alsof dat eerst zou zijn geschied, nadat hij daarin een tijd had geleefd, men verwerpt ook een zaak, als men die dadelijk afwijst en deze is hier de bedoeling. Bij "bedekselen van de schande" moeten wij niet aan verkeerdheden denken van die aard, zoals die in Rom. 1: 27; 13: 13 genoemd, maar aan zo’n bedienen van het ambt, dat dit het daglicht moet schuwen, dat men er zich over moest schamen. Er volgen dadelijk voorbeelden van zo’n gedrag in de beide zinnen: "niet wandelend in arglistigheid", d. i. wij dringen ons niet op listige manier in, noch hebben bij onze ambtsbediening eergierige en winstbedoelende plannen, "noch het woord vervalsend. " Van dat alles zegt Paulus, hebben wij ons onthouden en wij bevelen ons nu aan en maken ons aangenaam door openbaring van de waarheid bij alle gewetens van de mensen, in de tegenwoordigheid van God. Anderen (Paulus’ tegenstanders, Hoofdstuk 2: 17; 11: 3 vv. 2. 17) hebben vele kunsten nodig om zich aan te bevelen; wij gebruiken tot onze aanbeveling geen enkel middel, wij maken de waarheid openbaar; en met deze bekendmaking van de waarheid en de prediking van het Evangelie bevelen wij ons aan ieder menselijk geweten aan; wij vleien de mensen niet in hun begeerlijkheden, wij nemen hun onreine bewegingen niet in onze dienst, maar proberen hun geweten wakker te maken. Als Paulus nog daarbij voegt: "in

de tegenwoordigheid van God", dan is dat hier, zoals in Hoofdstuk 2: 17, een beroep op de reinheid en de waarheid van zijn gehele gedrag, waarbij hij God steeds voor ogen heeft en weet, dat hij door Hem wordt gezien en nauwkeurig nagegaan.

De prediking van Christus wendt zich tot het geweten van alle mensen, er aanspraak op makend om erkend te worden voor hetgeen het is: goddelijke waarheid. In het geweten van ieder mens is sterker of zwakker een weten van hetgeen God eist en verbiedt (vgl. Nederl. Geloofsbelijdenis Art. 14 zie NGBEL 14). Daardoor vindt de openbaring van de waarheid door het Evangelie in ieder geweten een getuige voor zich, waartoe het spreekt, zodat het ja zegt op de verkondiging van de waarheid en waar zo’n ja wordt geweigerd, volgt het gericht van God over hen, die de leugen liefhebben in het onuitwisbaar hun ingebrande weten van de boosheid van hun ongeloof.

Is er ook een zedelijk verstaan bij andere mensen, zodat men zich op de indruk kan beroepen, die men maakt, toch is al het menselijke bedrieglijk. Daarom beroept Paulus zich op God zelf als de getuige van zijn oprechte gezindheid en handelwijze.

3. Maar als ook ons Evangelie, het Evangelie, zoals wij het verkondigen, vrij gemaakt van de grenzen van de wet, bedekt is, hetgeen zeker in zeker opzicht het geval is, zo is het bedekt in degenen, in de kring van hen (Hoofdstuk 2: 15), die verloren gaan (1 Kor. 1: 18. 2 Thess. 2: 10).

4. Waarin de god van deze eeuw, de duivel (Joh. 12: 31; 14: 30), die zich overal de ware God, de Schepper en Verlosser in de weg stelt, a) de zinnen verblind heeft, die zij aan zijn inwerking hebben overgegeven (Hand. 26: 18), namelijk, van de ongelovigen, opdat hen niet bestraalt de verlichting van het Evangelie van de heerlijkheid van Christus, het licht, dat ook in de staat van Zijn vernedering overal doordringt (Joh. 1: 14) en zich in de staat van Zijn verhoging zo duidelijk openbaart, het licht van Christus, b) die het beeld van God is (1 Kol. 1: 15. Hebr. 1: 3). En door de verduistering van de satan is nu dat licht zo goed als niet aanwezig.

a) Jes. 6: 10. b) Filipp. 2: 6.

Tegen hetgeen Paulus zo-even van zich en zijn medehelpers beweerde: "wij maken onszelf aangenaam door openbaring van de waarheid bij alle gewetens van de mensen, in de tegenwoordigheid van God" kon worden gezegd: en toch is uw Evangelie bedekt (de uitdrukking lag nog vers in de herinnering uit Hoofdstuk 3: 14) en wordt door zovelen niet als waarheid erkend! Daarom gaat de apostel voort: of is het ook dat dit zo is, zoals dat moet worden toegegeven, zo betrof dat toch alleen degenen, die verloren gaan, die de duivel verblind heeft en kon dus die bewering niet omverstoten. Het is het zoeken en werken van de duivel om de gezindheid van de ongelovigen voor het licht van het Evangelie te verblinden en dit karakteristiek werk heeft hij reeds volvoerd in degenen, die verloren gaan; in hun zielen is zijn duivelse arbeid, om de zintuigen te verblinden, gelukt.

Het woord "ongelovigen" is een ander woord voor "die verloren gaan" en stelt, terwijl hun verblinding aan de satan wordt toegeschreven, op de voorgrond dat het ongeloof hun schuld is, als een tegenstreven tegen het geestelijke en goddelijke.

Paulus noemt de satan "de vorst van deze wereld", omdat de goddeloze wereld hem als afgod vereert, hem blindelings volgt, zich zo aan hem overgeeft, als was hij de waarachtige levende

God. Door deze verblinding zien zij het licht niet, ofschoon het Evangelie de heerlijkheid van Christus verkondigt en Christus het evenbeeld van God zelf is; niet, zoals Mozes en de profeten, zijn ten dele door Hem verlichte boden. Christus is voor ons inzonderheid Gods evenbeeld, omdat Hij ons God geheel en al openbaart, niets duisters in Hem overlaat, wat Hij ons niet toonde, zodat wie Hem ziet, de Vader ziet.

Ik heb het nooit kunnen geloven, dat de duivel heer en vorst van deze wereld zou zijn, totdat ik het nu vrij wel heb ervaren, dat het ook een artikel van het geloof is: "vorst van de wereld, god van deze tijd. " Het wordt wel niet geloofd door de mensenkinderen en ik geloof het ook maar zwak; want een ieder heeft in zijn manier van handelen een behagen en allen hopen, dat de duivel aan de andere kant van de zee is en een god, die wij in onze macht hebben. Maar omwille van de uitverkorenen, die zalig zullen worden, moeten wij leven, prediken, schrijven, alles doen en lijden. Als men onder de duivels en de valse broeders aanzit, zou het beter zijn geweest, niet gepredikt, geschreven, gedaan te hebben, maar snel gestorven en begraven te zijn. Zij keren toch alle dingen om en lasteren ze en zij verwekken ergernis en schade daarmee, zoals de duivel ze leidt.

De god van deze wereld bedriegt de ongelovigen ten opzichte van de waarachtige, eeuwige God, die Zijn onzichtbaar wezen eeuwig heeft aanschouwd en tot heil en leven heeft doen zichtbaar worden in Christus Jezus, Zijn lieve Zoon.

Dat de apostel er bijvoegt: "die het beeld van God is", geschiedt aan de ene kant om te herinneren, hoe groot de heerlijkheid is van de Heiland van de wereld en aan de andere kant om te doen zien, waartoe de satan diegenen maakt, die hij verblindt.

5. Daarentegen zal allen ons geenszins de schuld mogen geven, als ons Evangelie voor enigen bedekt is, dat zij niet tot erkentenis komen van de heerlijkheid van Christus door de prediking daarvan, evenals zochten wij door dat Evangelie alleen onszelf heerschappij te bezorgen en niet allen zichonder de zodanigen wilden buigen. Want wij prediken niet onszelf; wij proberen niet onze eigen wijsheid ingang te doen vinden, om ons zo te maken tot heersers over uw geloof (Hoofdstuk 1: 24. 1 Kor. 2: 4 v., maar wij prediken Christus Jezus als de Heere, wie u, krachtens de verlossing door Hem teweeggebracht, uitsluitend als eigendom toebehoort (Hand. 20: 28); en van onszelf zeggen wij alleen, dat wij uw dienaars zijn om Jezus wil. Wij willen niet anders zijn dan dienaren van Christus, tot wie wij u door onze dienst willen leiden en aan wie wij u willen verbinden, opdat Hem het loon niet ontbreekt, voor de arbeid in de verlossing volbracht (Hoofdstuk 11: 2. 1Kor. 1: 13

6. Uitdrukkelijk zijn wij geroepen Jezus Christus op deze manier te prediken en voor zodanige prediking ons, omwille van Hen, tot dienstknechten te stellen. Want God, a) die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, zoals in Gen. 1: 3 te lezen staat, is ook degene, die in onze harten geschenen heeft, toen Hij Zijn Zoon openbaarde (Gal. 1: 16). Hij heeft dit niet gedaan, opdat wij dat voor onszelf zouden behouden, maar integendeel ons ook in de prediking van het Evangelie aan anderen zouden meedelen. Hij heeft het gedaan om door ons, die Hij tot apostelen en predikers heeft gesteld, te geven verlichting van de kennis van de heerlijkheid van God, zoals die te zien is gegeven in het aangezicht van Jezus Christus, het evenbeeld van de onzichtbaren van God (vs. 4).

a) 2 Petr. 1: 19.

"Ons evangelie", zo heeft Paulus in vs. 3 zijn verkondiging genoemd en dit Evangelie heeft hij in vs. 4 voorgesteld als "het Evangelie van de heerlijkheid van Christus". Dat hij nu met recht zijn Evangelie, dat door hem gepredikt werd, zo mag noemen, bevestigt hij in het zesde vers, omdat hij er zich op beroept, dat hij niet zichzelf, maar Christus als de Heere verkondigde, niet voor zich aanspraak maakte op macht, aanzien, invloed, maar dat alles alleen voor Christus. Voor zichzelf en zijn medearbeiders wilde hij niets betekenen, dan dat zij knechten waren van de gemeente van Jezus, tot haar dienst geroepen, terwijl zij zich bereidwillig en graag tot die dienst gaven en wel om Jezus wil, met dat doel, dat deze geheel en alleen hun Heer zou worden, zoals Hij dat wilde zijn. Daartoe, zegt de apostel verder in vs. 6 heeft God ze bekwaam gemaakt door een daad van Zijn scheppende genade.

Paulus stelt de wedergeboren in parallel met de schepping (vgl. Jes. 42: 5 vv.) als hij schrijft: "God, die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is degene, die in onze harten geschenen heeft (bij de eerste bekering,) om te geven verlichting van de kennis d. i. Hij heeft ons bekwaam gemaakt om tot verlichting van anderen te arbeiden (vgl. Efeze. 5: 8).

De verheven beschrijving van de ware God volgens Zijn prerogatief als Schepper, is hier te treffender tegenover de voorafgaande vermelding van de aanmatigende god van deze wereld (vs. 4), zoals dan ook de oorsprong van het licht en de goede en grote God een grote tegenstelling vormt tegen de verduisterende macht van de valse god.

Toen zei God: "er zij licht! " en er was licht, nu heeft Hij het niet gezegd, maar Hij is zelf ons licht geworden.

Een oude naam van God, die Hij door Zijn eerste werk heeft verkregen en die Hij nog door vele dergelijke betoningen in het grote en het kleine bevestigt, is, dat Hij het licht uit de duisternis te voorschijn roept; en zo wordt Hij vooral bevonden bij de openbaring van Zijn Zoon door het Evangelie in de harten van de mensen. Bij Zijn wandelen in de wereld heeft men in Zijn persoon en aangezicht tezamen gehad, wat ertoe kon leiden om God recht te kennen, Hem van harte Vader te noemen, Hem met alle macht te vertrouwen. De apostelen hebben, wat zij zagen, zo vast verzekerd, opdat hun prediking en hun schriftelijk getuigen hetzelfde zou aanbrengen, wat voor hen de persoonlijke aanblik had uitgewerkt.

De heerlijkheid van God is de rijkdom van de goddelijke goedheid en barmhartigheid en het geheim van Zijn wonderbare wijsheid, dat openbaar is geworden in het raadsbesluit van onze verlossing; en deze heerlijkheid schittert in het aangezicht van Jezus Christus; want in Christus heeft zich de ondoorgrondelijke barmhartigheid van God jegens ons geopenbaard en door Christus is de aanbiddelijke raad van de goddelijke wijsheid vervuld en tot stand gebracht.

b. Vs. 7. Hoofdstuk 5: 10. Met hetgeen in de vorige afdeling is geschilderd en in vele opzichten is aangewezen, namelijk, de heerlijkheid van het apostolische en in het algemeen Nieuw-Testamentische ambt, staat wel de uitwendige openbaring en het tijdelijk lot van zijn bedienaars in schijnbare tegenspraak. Het is echter een tegenspraak, waardoor de kracht van het ambt zelf niet wordt verhinderd, integendeel blinkt uit het breekbare van vaten van die bediening de inwendige heerlijkheid van het te helderder uit en door alle moeilijkheden heen laat zij zelf tot een eeuwige heerlijkheid, die elke maat overtreft, waarbij zij die smarten slechts voor tijdelijk en licht, zelfs voor niets houden (vs. 7-18). Van de heerlijkheid, waartoe juist onder smart de inwendige mens van dag tot dag vernieuwd wordt, kan nu zelfs het verdorven van de uitwendige mens, de dienaren van Christus niet beroven. Zeker zouden zij

wel wensen niet door ontkleding, maar door overkleding tot heerlijkheid te komen. Welke nu ook de weg is, door de Heere voor hen bestemd, in elk geval is hun zoeken de Heere welbehagelijk te zijn, bij wie zij begeren thuis te zijn en voor wiens rechterstoel eens elk openbaar moet worden, om uit Zijn hand te ontvangen, wat elk volgens zijn arbeid in zijn leven verdiend heeft (Hoofdstuk 5: 1-10).

EPISTEL OP DE DAG VAN ST BARTHOLOMEUS, Vs. 7-10

Lu 22: 24

7. Maar, om nu over te gaan van het inwendige tot het uitwendige, wij hebben deze schat, die ons, volgens het in vs. 6 gezegde, geschonken is, in aarden, in lemen, zeer broze en onaanzienlijke vaten, opdat deuitnemendheid van de kracht, die zich in ons werk openbaart (Hoofdstuk 2: 14 vv.), zij van God en welke blijkt van God te zijn uitgegaan en niet uit ons.

Met het woordje "maar" gaat de apostel over het contrast voor te stellen tussen de heerlijkheid van het apostolische ambt en de zwakheid en de druk van degenen, die het bedienen. Dat de tegenstanders Paulus verwijtingen zouden hebben gedaan over zijn lichamelijke zwakheid en over de vervolgingen, die hij leed, als getuigenissen tegen het ware apostelschap, is een gedachte van sommigen, die niet kan worden aangenomen. Zo’n verwijt zou niet hem alleen, maar de apostolische leraars in het algemeen hebben moeten treffen en is ook daarom onwaarschijnlijk, omdat er in de volgende afdeling geen spoor van te vinden is. Toch is zeker ook deze afdeling niet zonder indirecte polemiek; want Paulus had volgens de eigenaardigheid van zijn apostelschap veel meer verdragen en geleden dan de vijandige Judaïstische leraars en daarom lag in de verhouding van zijn moeiten tot zijn werk een geheel bijzondere heilige triomf voor hem over zijn vijanden (vgl. Hoofdstuk 11: 23 vv.

Zo’n schat is volgens vs 6 het licht, dat de apostelen geschonken is, opdat zij het laten schijnen, die is de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van Christus, die in hen schijnt en van hen uitstraalt. Men zou verwachten dat deze kostbare schat om zijn gewicht en zijn betekenis een vat zou hebben daarmee overeenkomstig: het tegendeel, zegt de apostel, is het geval. Wij hebben die in aarden, van aarde gemaakte en gemakkelijk te breken vaten. Hiermee is gedoeld op het zwakke lichaam, dat veel te lijden heeft en steeds in gevaar is om gebroken te worden (Hoofdstuk 5: 1. 1 Kor. 15: 47 In zo’n vat dragen de apostelen die schat, opdat met zekerheid bekend wordt, dat de buitengewone werkingen, die van het Evangelie uitgaan, dat zij prediken, haar oorsprong niet uit hen hebben, maar in God, die beide, de Heer en de inhoud van het Evangelie is (Hoofdstuk 12: 9 v. 1 Kor. 2: 1 vv.). Het werkwoord "zij" in de zin "opdat de uitnemendheid van de kracht van God is en niet uit ons" met de nadrukkelijke nevenzin: "bewezen wordt, openbaar wordt", komt eveneens voor in Rom. 3: 26 "opdat Hij rechtvaardig zij. "

Liet God het Evangelie prediken door engelen of door mensen, die reeds in de staat van de heerlijkheid waren overgebracht, zo zou men licht op zodanige werktuigen vallen en de kracht aan zodanige heerlijke personen toeschrijven; nu dit echter door ons, zwakke mensen geschiedt, blijft de eer aan God alleen.

9. Wij worden door onze vijanden vervolgd, maar niet daarin, temidden van de vervolging, verlaten door God, dat Hij ons in hun handen zou overgeven (Hoofdstuk 11: 32 v.). Wij worden wel neergeworpen, als wij door de handen van onze vervolgers vallen, maar niet verdorven, zodat wij ons niet zouden kunnen opheffen (Hand. 14: 19 v.)

Om uiteen te zetten wat het zegt om het doel in de woorden: "opdat de uitnemendheid van de kracht van God is en niet uit ons" uitgedrukt, die schat van de kennis van Christus welke ter verlichting van de wereld bestemd is, in aarden vaten te hebben, verbindt de apostel met het "wij hebben" in vs. 7 vier zinnen. Deze geven aan de ene kant te kennen, waartoe het bij de bedienaars van het apostelschap komt, omdat zij in de zwakheid van de menselijke natuur leven en aan de andere kant, waartoe het bij hen niet komt, omdat God in hen zo krachtig werkzaam is.

De predikers van het Evangelie hebben overal verdrukking en op allerlei manieren; want de god van deze wereld is een aartsvijand van het Evangelie en wil de boden daarvan uit zijn gebied dringen. Zij voelen ook met een bedroefde ziel het verdrukken van de vijand, want zij zijn niet, zoals de hemelse boden van de Heere Zebaoth, toegerust met verpletterende bazuinen, zij dragen de schat van hun boodschap in aarden vaten, daarom zien wij hoe overal doornen en heggen hun weg versperren en hun de voeten wonden. Paulus' loop van Jeruzalem naar Corinthiërs en van Corinthiërs naar Rome is daarvan een getuigenis. Maar wij worden niet benauwd, zegt hij tot eer van de buitengewone kracht van God. Wel komen er angstige uren, waarin ook een Paulus niet weet waarheen (Hoofdstuk 6: 4; 12: 10), maar geen benauwdheid kan de dienaren van God zo beangstigen, dat zij geen kracht zouden hebben om te spreken (Ps. 18: 20): "Hij voerde mij uit in de ruimte. Hij rukte mij uit. " Evenals een vlam, die zich niet laat benauwen, zegt Balduin, dringt het Evangelie door en ook in banden beangstigen zij zich niet, die met Paulus het ervoor houden, dat Gods woord niet gebonden is (2 Tim. 2: 9). "Wij worden twijfelachtig; " de apostel verzwijgt dat niet (vgl. Hoofdstuk 1: 8); want daar hij in het aarden vat de schat van het apostelschap had, was gevaar op gevaar zijn lot (Hoofdstuk 11: 26) en de twijfelachtige vraag: "Wat zal het worden? " was zijn ziel niet onbekend. Toen hij snood door Athene afgewezen, in de grote wereldstad Corinthiërs kwam, toen hij te Jeruzalem door de Romeinse krijgslieden aan de handen van de Joden werd ontrukt en vervolgens het een vierde jaar na het andere in de gevangenis te Cesearea stil moest zitten, of toen hij in de storm en in de nacht wegvoer en alle hoop op behoud verdwenen was (Hand. 18: 1; 21: 27-26: 32; 17: 20), - toen was het hem bang, maar - "wij zijn niet mismoedig", de kracht van God maakt aan het vrezen en twijfelmoedig zijn een einde, zodat het niet tot bezwijken en wanhopen komt. Hetzij door leven of door dood, door toezenden van wonderbare hulp of door versterking in geduld, zeker zal God het lijden van Zijn heiligen keren tot prijs van de schat, die zij midden in het lijden hebben. Zo'n zekerheid drijft het bezwijken buiten (Fil. 1: 20). Nadat het achtste vers ons zo in Paulus verdrukt, maar niet benauwd, twijfelmoedig en toch niet mismoedig hart een blik heeft laten slaan, spreekt vs. 9 ervan, wat een uiterlijk de lijdende belijders van Christus aan de wereld tonen. Alle Christenen moeten vervolging lijden (2 Tim. 3: 12) en dit moet de leraars in de eerste plaats treffen; want het licht, dat hun schat en hun leven is, is gehaat door hen, die de duisternis liefhebben en omdat het Evangelielicht schittert, niet als de verschrikkelijke bliksem, maar als de lieve vriendelijke zon, die het toelaat dat de nacht, de vijandin van de dag haar verdrijft, zo mag en kan het niet anders zijn, of de kerk heeft tegenover haar vijanden in deze wereld alleen het recht tot het lijden van de vervolging. Is zij echter niet geborgen achter wereldse wapenen en niet geroepen om wapenen te voeren van vleselijke macht, toch wordt zij niet verlaten door God. Eén werd voor ons verlaten, opdat wij zouden kunnen roemen: wij worden niet verlaten. Als God het wil doen, dan kan Hij aan de vervolging een einde stellen en de woedende booswicht terughouden door de bescherming van de overheid, evenals de vervolgingsgeschiedenis van Paulus en van de gehele kerk spreekt van deze manier van goddelijke bijstand en van verlossing van de Opperheerser. Maar ook waar gevangenis en verbanning, door van goed en eer, vuur en zwaard onophoudelijk werkzaam zijn, blijft toch de troost van de Christen bestaan: wij worden niet verlaten! En evenals de kerk, die een

verlaten weduwe is voor mensenogen (Jes. 54: 4) strijdt zonder verlaten te zijn, omdat de Heere bij haar is, zo is ook in het verdragen haar overwinning: Wij worden neergeworpen, maar niet verdorven; de poorten van de hel zullen ons niet overweldigen (MATTHEUS. 16: 18). De vervolgers kunnen ons, wil Paulus zeggen, ter aarde werpen; want wij dragen de edele schat in aarden vaten; maar verderven en vernietigen kunnen zij ons niet (Micha 7: 8. Joh. 16: 20). Zij, die het lijden van deze wereld verdragen in geloof aan Jezus, komen niet om, want zij gaan tot de Heere; en die nog wandelen in het donkere dal, komen niet om; want de Heere is hun licht.

10. Wij reizen voort, a) altijd de doding van de Heere Jezus in het lichaam omdragend, omdat wij overal zijn blootgesteld aan een even gewelddadig vernietigen van het leven, als onze Heere Jezus heeft moeten ondervinden (1 Kor. 15: 31. Fil. 3: 10), opdat ook het leven van Jezus in hetgeen Hij door ons doet Ac 1: 1, in ons lichaam zou geopenbaard worden.

a) Rom. 8: 17. Gal. 6: 17. 2 Tim. 2: 11, 12. 1 Petrus 4: 13.

11. a) Want, om u de zo-even gebezigde uitdrukking: "altijd de doding van de Heere Jezus in het lichaam omdragend", nader te verklaren en u duidelijk te maken wat ik wil zeggen, wij, die leven, wij, die nog op aarde zijn, worden altijd in de dood overgegeven om Jezus wil (Rom. 8: 36), b) opdat ook het leven van Jezus, die nu in de hemel verheerlijkt is, in ons sterfelijk vlees geopenbaard zou worden, tot wondervolle betoning, hoe machtig dat leven is.

a) Ps. 44: 23. MATTHEUS. 5: 11. 1 Kor. 4: 9. b) 1 Kor. 15: 49. Kol. 3: 4.

12. Zo dan, om nog te zeggen, wie het een en wie het andere van die beide, die hier tweemalen worden genoemd, aangaat, de dood werkt wel in ons, de apostelen, maar het leven in jullie en de gemeenten, die wij door onze arbeid stichten en opbouwen.

In dezelfde zin, waarin in Hoofdstuk 1: 5 wordt gezegd: "zoals het lijden van Christus overvloedig is in ons", wordt hier in vs. 10 gezegd: "altijd de doding van de Heere Jezus in het lichaam omdragend. " Het bestendig doodsgevaar, waarmee de apostel zijn ambt uitoefent (Hoofdstuk 11: 23), is een voortdurend sterven. Hij noemt het de doding van de Heere Jezus, omdat het de voortzetting is en de herhaling van hetgeen zijn Heer heeft geleden, omdat het voorgaan van de lijdende en stervende Jezus in Hem navolging en afbeelding heeft. Wij dragen die doding in ons lichaam om, zegt hij, dat is, het vergezelt ons op al onze tochten en reizen. Overal zit datzelfde gevaar ons op de hielen, overal vervolgt ons de dood - waar wij ook zijn, het sterven van Jezus is bij ons. De apostel zegt: "in ons lichaam dragen wij deze doding om; want het lichaam is het broze vat, waarin de schat van God is gelegd. " (vs. 7). Maar in datzelfde vat openbaart zich ook het leven van de Heere Jezus, namelijk in de krachtige werkingen, die in dat gebrekkige vat en daardoor ten gevolge van de daarin gelegde schat voortdurend zich openbaren en betonen. Het is het werkelijke leven van Jezus, dat in het lichaam van de apostel, zonder door de zwakheid ervan gehinderd te worden, zich bijzonder krachtig betoont. Opdat nu de betoning van het leven van Jezus in hem echt in het oog valt en openbaar wordt, stelt hij in zijn gehele leven een beeld voor van Hem, die aan de dood is overgegeven. Het sterven van de Heere wordt in hem herhaald, maar ook de overwinning van het leven van Christus en de zegepralen, die hij ondanks zijn zwakheid onafgebroken behaalt in de vruchten van zijn bediening. Het volgende elfde vers herhaalt daarop verklarende wat het tiende vers heeft uitgesproken. Met de woorden: "want wij, die leven, worden altijd in de dood overgegeven om Jezus’ wil", wordt gezegd, in hoeverre de apostelen het sterven van de Heere Jezus in hun lichaam omdragen. Zij ondergaan wel de dood niet zo, dat zij werkelijk

hun leven verliezen (vs. 9), maar bestendig zien zij zich aan de dood overgegeven, zodat zij zich steeds bewegen in de tegenstelling van zich te zien als levenden, die een prooi van de dood zijn geworden, als voortdurend de dood overgegeven, maar om altijd nog te leven. Hun overkomt dit om Jezus' wil, anders was het niet de doding van de Heere Jezus, die zij in hun lichaam omdragen. Terwijl zo de eerste helft van vs. 10 haar volledige verklaring verkrijgt, wordt de tweede helft van het vers bijna woordelijk herhaald in de woorden: "opdat ook het leven van Jezus in ons sterfelijk vlees geopenbaard zou worden. " Alleen wordt in plaats van "in ons lichaam", hier gezet "in ons sterfelijk vlees. " Dit geschiedt om van het te nadrukkelijker de kracht te kennen te geven, die dit zwakke vat tot voorwerp en werktuig van haar overwinningen neemt. Want het leven, dat zich in de zwakheid van hen, van de apostelen openbaart, is inderdaad het eigen leven van de verhoogde Middelaar en de openbaring van dit leven is de zegen over het ambt, die de apostelen geschonken wordt (vgl. Hoofdstuk 2: 14 vv.). Van vs. 12 nu komt de eerste zin met de beide eerste in vs. 10 en 11, de tweede met de tweede helft van deze verzen overeen: "de dood werkt wel in ons", of heeft kracht op ons, oefent zijn werkzaamheid aan ons uit, hij is bezig en werkzaam ons aan te vallen; "maar het leven in jullie", namelijk het leven van Christus, dat zich door ons, in ons zwak lichaam aan u met kracht betoont, het leven, dat u door het woord van onze prediking van de geestelijke dood opwekt en in de gemeenschap van Zijn leven verplaatst. Voor deze prijs wil de apostel graag het sterven van Jezus in zijn lichaam dragen, als maar het leven van Jezus onder deze zwakheid hun tot zegen wordt (2 Tim. 2: 10). De wending van de zin is verrassend en geheel geschikt, op de Corinthiërs indruk te maken, die in staat waren om uit eigen ervaring de waarheid te bevestigen van hetgeen hij zei.

Merk nog op, hoe Paulus in vs. 10 en 11 alleen de naam "Jezus" en wel herhaalde malen noemt! Als die het leven en sterven van de Heere in zijn lichaam omdraagt, heeft hij de concrete menselijke openbaring, Jezus, in het innigste gevoel van gemeenschap voor zijn ogen en in zijn hart. Ook de verhoogde is en blijft voor hem de Heere "Jezus. "

13. Omdat wij nu dezelfde Geest van het geloof hebben, die zich uitspreekt bij de godzalige mannen van het Oude Verbond, zoals er geschreven is in Ps. 116: 10 "Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken", zo geloven wij ook, daarom spreken wij ook. Wij handelen evenals zij, in het ene zowel als in het ander opzicht; wij geloven niet slechts zoals zij, maar spreken ook van hetgeen wij geloven.

14. Wij doen dat, a) wetend dat Hij, die de Heere Jezus opgewekt heeft (Hand. 3: 15. 1 Thessalonicenzen. 1: 10. 1 Petrus 1: 21 ook ons door Jezus zal opwekken en met jullie heilig en onstraffelijk (Hoofdstuk 5: 10. Kol. 1: 22) daar zal stellen voor Zijn rechterstoel en ons met u in de eeuwige heerlijkheid zal inleiden (2 Tim. 4: 8. 1 Thessalonicenzen. 2: 19

a) Rom. 8: 11. 1 Kor. 6: 14.

Maar, zo zou men kunnen vragen, is dat niet een delen, dat voor de apostel zeer droevig is, dat hij voor zijn deel de dood zou verkrijgen, wiens heerschappij hij ziet in alles, wat hem overkomt, terwijl het leven, alhoewel het zich in zijn lichamelijk aanzijn openbaart, toch aan de kant valt van hen, voor wie hij arbeidt, terwijl zodanige openbaring van het leven juist geschiedt tot dat einde, opdat het in hen zijn uitwerking doet? Wat nut het hem, dat het leven van Jezus hem tot uitoefening van zijn beroep onder alle wederwaardigheden in die staat plaatst en daardoor niet alleen aan hen, voor wie hij het bedient, openbaar wordt, maar ook in hen werkzaam wordt, als hij zelf voor zijn persoon alleen de wederwaardigheden krijgt te lijden, die zijn beroep meebrengt?

In het aardse leven rekent de apostel volstrekt op geen beloning. Hij spreekt naar de geest van het geloof, die in David was (Ps. 116: 10), daarom, omdat hij gelooft en wacht op de eenmaal te wachten opstanding. Hier gedurig in lijden en gevaar, is hij verzekerd, dat hij toch, al is het ook eerst ginds, van de dood zal worden verlost en daar zal het loon van zijn overgave en toewijding van het te groter zijn, omdat hij ook hen naast zich zien zal, tot wier heil hij geleden heeft. (V.).

15. Want al deze dingen, die over onze moeite en onze uitreddingen, van ons geloven en ons spreken gezegd zijn (vs. 7-14), zijn omwille van u, om u te bevestigen in het bezitten van de zaligheid en voor te bereiden voor de volmaking daarvan (1 Kor. 3: 11). Zij zijn opdat de vermenigvuldigde, de wondergrote genade, die aan ons is bewezen, door de dankzegging van velen, die door onze dienst tot het bezitten van de zaligheid zijn gekomen, overvloedig wordt ter heerlijkheid van God. Het loflied toch zal te voller zijn naarmate het koor groter is van degenen, waardoor het wordt gezongen.

Evenals reeds in vs. 12 noemt Paulus als de vrucht van zijn strijd en zijn moeitevol werken, de Corinthiërs. Hij krijgt daartoe aanleiding door het "met jullie" aan het slot van het vorige vers, waardoor hij het hoogste doel van zijn leven en zijn sterven, namelijk om tot Christus te komen, als zo een voorstelt, dat alleen waarde heeft voor hem, als hij het met zijn geliefden in Christus kan bereiken. Hieruit moet de verbinding van ons vers met het vorige door "want" worden verklaard.

De apostel hoopt niet zonder de Corinthiërs aan het grote doel van zijn strijd te komen. Hij kan zich zo’n scheiding niet denken. Hij zegt: dat alles geschiedt omwille van u, namelijk alles, waarvan in dit hoofdstuk sprake was, zowel de genade, hem bewezen met het doel om de kennis van de zaligheid te verbreiden (vs. 6), als de moeilijkheden, waaronder zij hun ambt bedienen (vs. 7-9), zowel hun dagelijks sterven als de openbaring van het leven van de Heere in hun lichaam ten behoeve van de opbouw en de ontwikkeling van de gemeente (vs. 10-13) en het prediken van het geloof (vs. 13). Als vrucht wordt nog genoemd de dank, die dat alles opwekt. De woorden van de grondtekst kunnen ook aldus worden opgevat: opdat de genade, vermeerderd om de dankzegging van meerderen, overvloedig wordt ter heerlijkheid van God. De genade, hier bedoeld, is die, die aan de apostelen is geschonken ter bediening van hun ambt (vs. 7-13. Hoofdstuk 1: 11). Voor deze genade danken velen, die zij ten zegen wordt, die de zegen van de apostolische arbeid ervaren en genieten. Deze is de dankzegging van de velen, waarvan de apostel spreekt, terwijl hij opzettelijk deze uitdrukking kiest in plaats van "velen", of om de overeenkomst van de klank van de woorden (vermeerderd - meerderen), of om te kennen te geven (vgl. Hoofdstuk 2: 6), dat niet alle leden van de gemeente te Corinthiërs zich met deze dank verenigen en alleen het meerderdeel dit doet. Om deze dank, met het oog op deze, wordt de genade vermeerderd, die de apostel heeft ondervonden; zij wordt altijd rijker en groter, maar het einddoel daarvan is, dat zij overvloeiend wordt, zich bovenmate rijkelijk uitstorte in de lof van God, zodat Gods eer daardoor wordt verhoogd en om zodanige genade, die zich aan de apostelen openbaart, hoog geprezen wordt.

16. Daarom, omdat wij weten wat in vs. 14 is gezegd, vertragen wij niet; wij verliezen niet de moed, noch de lust, om op ons te nemen wat in vs. 8 vv. is gezegd; maar hoewel onze uitwendige mens, zoals dit werkelijk het geval is, verdorven wordt, dagelijks lijdt onder de moeite en de verdrukking, zo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag, om rijp te worden voor een geheel nieuw en oneindig heerlijker aanzijn.

Het begin van het vers heeft overeenkomst met vs. 1 Daar, zowel als hier, staat: "daarom vertragen wij niet". Daar wijst het "daarom" op de heerlijkheid van de bediening, die de apostel is opgedragen; dit daarentegen op de kracht van God, die zich aan de bedienaars van het ambt betoont, temidden van de werkzaamheid, die zo vele bezwaren en moeiten en lijden oplevert. Hierop beroept de apostel zichzelf dadelijk: het moge zijn, zegt hij, dat onze uitwendige mens wordt verdorven, ten gronde gericht wordt, zoals dat onder de last van voortdurende moeilijkheden en lijden niet anders kan, zo wordt toch de inwendige vernieuwd van dag tot dag. De vernieuwing van deze neemt met gelijke tred toe als het afnemen en verdorven worden van de anderen, evenals dit is ook de vernieuwing een werk, dat onafgebroken en voortdurend plaats heeft. De uitdrukking "inwendige mens" komt ook in Efeze 3: 16 voor en Rom. 7: 22, maar de uitdrukking "uitwendige mens" alleen hier. Het eerste is de kern van de persoonlijkheid, het geestelijk middelpunt van de mens, waarvan elke beweging uitgaat, die zijn karakter, zijn waarachtig persoonlijk bestaan voor God bepaalt. Deze inwendige mens is niet gebleven buiten aanraking van de zonde, maar hij is het, waarbij de Heere het werk van de vernieuwing en wedergeboorte begint, totdat het van dezen uit de gehelen mens heeft doordrongen en in de opstanding en volmaking zijn uitwendige gedaante ook aan de herstelde inwendige gelijkvormig is geworden. De "inwendige mens" is daarom niet gelijk aan de "nieuwe mens" (Efeze 4: 24. Kol. 3: 10), want deze is de nieuwe levenskracht in de mens, door de wedergehoorte teweeg gebracht, die het eerst zich aan de inwendige mens werkzaam betoont. Daarom is het reeds een vrucht van de wedergeboorte, als de inwendige mens lust heeft in de wet van God (Rom. 7: 22). Van de inwendige mens uitgaande gaat nu dit werk van de vernieuwing in voortdurende groei voort en daarom kan de apostel zeggen, dat zijn inwendige mens van dag tot dag vernieuwd wordt. De uitwendige mens nu is de mens naar zijn tijdelijk, uiterlijk en stoffelijk bestaan, dus wel niet geheel en alleen het lichaam, maar toch in het bijzonder met het oog op zijn lichamelijk zijn, de mens, zoals hij voor de buitenwereld er uitziet, optreedt, zich gedraagt en is. De uitwendige mens is dus niet hetzelfde als de "oude mens", de mens, zoals hij als zondig schepsel is, dat aan de dood is overgegeven, dat zal ophouden te bestaan; maar het is het broze, tijdelijke omkleedsel van en de vorm van voorstelling voor de inwendige mens, die wordt verbroken om plaats te maken voor een vorm, meer in overeenstemming met de herkregen staat van de inwendige mens. Daarom komt ook de apostel het verdorven worden van de uitwendige mens niet voor als een nadeel, omdat de groei van de inwendige daardoor wordt bevorderd.

Het tegengestelde van moe worden is nieuw worden (Jes. 40: 31). Moge de uitwendige mens onder het dagelijks lijden niet slechts moe, maar zelfs verdorven worden, de inwendige wordt niet moe, maar wordt dagelijks vernieuwd. Zeker vervult ook de Heilige Geest, die in de inwendige mens werkzaam is, ook de uitwendige mens; toch blijft deze uitwendige mens in zijn openbaring in deze tijd en met de wet in zijn leden (Rom. 7: 23) een aarden vat, meer een bezwarende tent en een moeilijk omkleedsel, dan een geschikt middel voor de inwendige mens om zich te vertonen. Het aarden vat moet worden verbroken, opdat het opstaat in een nieuwe vorm, meer in overeenstemming met de vernieuwde inwendige mens. Daarom ziet Paulus op de vernietiging van zijn uitwendige mens, waartoe het lijden het bracht, met gerustheid en tevredenheid en zonder verdriet, omdat hij er zeker van is, dat de vernieuwing van de inwendige mens, die uit de kracht van de heerlijke rijkdom van God (Efeze. 3: 16) van dag tot dag hem toekomt en krachtiger wordt, gekroond zal worden, wanneer eindelijk ook in het uitwendige het beeld van de heerlijkheid van de Heere (Hoofdstuk 3: 18) zich openbaart.

17. a) Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbij gaat, werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van de heerlijkheid een wondergrote, onberekenbare grootheid

van zaligheid, die dan ons deel zal zijn, als het rijk van God tot zijn voltooiing komt (Rom. 8: 17 vv.).

a) Ps. 30: 6. MATTHEUS. 5: 12. 1 Joh. 3: 2.

18. Omdat wij niet aanmerken, niet voor het doel van ons streven houden, de dingen, die men ziet, maar de dingen, die men niet ziet, dat ook onophoudelijk van onze kant moet plaats hebben, zal werkelijk onze smart zodanige heerlijkheid aanbrengen. Want de dingen, die men ziet, zijn tijdelijk en zo kan zeker door het zien op deze geen eeuwige heerlijkheid daaruit voortkomen, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig en zullen snel zich openbaren in hun kracht en pracht, als Christus, die ons leven is, openbaar zal worden (Kol. 3: 4).

Onze smart is tijdelijk, een wolkje voor de zon, dat snel voorbij trekt, zoals Cyprianus zegt; men moet hier bedenken dat de Geest spreekt; want het verstand kan het niet geloven dat de aanvechting kort is en maar een ogenblik, maar het houdt die voor eindeloos, omdat het alleen aan de ondervinding van het ogenblik hangt, het ziet niets, het hoort niets, het denkt aan niets, het verstaat niets dan alleen de smart en het kwaad, die tegenwoordig zijn. Daarom is het een geestelijke oefening, dat men alle schrikbeelden, die men ziet, laat varen en het hart gewent aan hetgeen men ziet, d. i. dat men zich gelovig vasthoudt aan het woord.

Onze verdrukking is licht, zij is dat, omdat zij de mens alleen uitwendig treft en van de mens komt; zij is niets bij de toorn van God; maar de zaligheid is het genieten van Gods genade.

De verdrukking is zwaar, want de uitwendige mens bezwijkt eronder; en toch is het lijden van deze tijd licht, want de inwendige mens groeit daaruit op van dag tot dag met nieuwe kracht. En het einde? De verdrukking eindigt in heerlijkheid. Voor hetgeen tijdelijk is wordt iets eeuwigs, voor hetgeen licht is, iets belangrijks ingeruild. God houdt een weegschaal in de hand, waarvan de ene schaal tijd, de andere eeuwigheid heet. In de een wordt de verdrukking afgewogen, in de andere de heerlijkheid en zie, de ook verkregen heerlijkheid, die aan hen, die met Christus lijden zal geopenbaard worden, is zo groots en heerlijk, dat haar gewicht tegen de smart verre opweegt (Rom. 8: 18). Evenals Lazarus de vertroosting in Abrahams schoot in grote mate vond voor zijn vroegere ellende, zo bijzonder groot is in de ogen van Paulus de heerlijkheid verheven boven tijdelijke verdrukking. Toch is de verdrukking niet zonder gewicht of zonder waarde, want zij werkt eeuwige heerlijkheid.

De reinigende kracht van het lijden, die het vlees beperkt, wekt en bevordert de heiligmaking van ziel en lichaam, die, om met Bengel te spreken, de verborgen heerlijkheid is, zoals de heerlijkheid de geopenbaarde heiligheid is. Toch beperkt Paulus met recht de hele heerlijke zin van het bovenmate grote gewicht van het lijden tot de gelovigen, die niet op het zichtbare maar op het onzichtbare het oog vestigen.

Het onzichtbare is hier niet dat, wat naar zijn aard niet kan worden gezien (Kol. 1: 15. 1 Tim. 1: 17, maar wat nu nog niet kan worden gezien, totdat het op zijn tijd te voorschijn treedt (1 Tim. 6: 15. 1 Joh. 3: 2. Ook in de volgende zin: "de dingen, die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig", hebben de woorden "zichtbaar" en "onzichtbaar" dezelfde betekenis en wordt alleen de vergankelijkheid van de tegenwoordige, nu in het oog vallende gedaante van de dingen geplaatst tegenover de eeuwige duur van die heerlijkheid, waarin de vernieuwde schepping daarna zal schitteren.

U zegt in uw angst: "Och Heere! hoe lang! " maar het is niet lang, dat schijnt het slechts door uw zwakheid.

Licht, licht is het kruis: u zegt: nee! het is zwaar! Hef de ogen op naar de heerlijkheid: zegt u het nog?

Naar de grondregel in het rijk van God: "door lijden tot heerlijkheid; van het kruis naar de kroon" is het zo beschikt dat droefenis de weg tot verheerlijking baant en dat men onder het lijden de voorsmaak verlangt van de krachten van de toekomende wereld, waarvoor men zonder dit te gronde gaan van de uitwendige mens niet vatbaar zijn zou. De keuze is ons gedurig, ja met elk ogenblik voorgesteld, te grijpen en te jagen naar het tijdelijke of naar het eeuwige, naar de korte vreugde en het lange leed, of naar de korte en lichte droefenis en het eeuwige goed van de onuitsprekelijke heerlijkheid. (V.).

Het is meestal goed op onze Christelijke pelgrimsreis voorwaarts te zien. Voorwaarts ligt de kroon en verderop is het doel. Hetzij het de hoop, de vreugde, de vertroosting of de vermeerdering van onze liefde geldt, de toekomst moet toch het grote voorwerp voor het oog van het geloof zijn. Als wij in de toekomst schouwen, zien wij de zonde uitgeworpen, het lichaam van de zonde en van de dood teniet gedaan, de ziel volmaakt en geschikt om deel te hebben in de erfenis van de heiligen in het licht. Nog verder ziende, kan het verlichte oog van de gelovigen zichzelf reeds aan de andere kant van de doodsrivier zien, de donkere stroom doorwaad en de heuvelen van het licht bereikt hebbend, waarop de hemelse stad gebouwd staat; hij ziet zichzelf de paarlen poorten binnengaan, begroet als meer dan overwinnaar, door de hand van Christus gekroond, door de armen van de Heere Jezus omvat, met Hem verheerlijkt, terwijl het hem "gegeven is met Hem te zitten in Zijn troon zoals als Hij overwonnen heeft en is gezeten met de Vader in Zijn troon. " De gedachte aan deze toekomst is wel in staat de duisternis van het verleden en de donkerheid van het heden te verlichten. De vreugde van de hemel zal zeker de smarten van de aarde vergoeden. Dat mijn vrees verdwijnt! deze wereld is slechts een span breed en u zult die weldra zijn doorgegaan. Zwijg, elke twijfel, de dood is niets dan een smalle stroom en u zult die snel doorwaad hebben. Hoe kort is de tijd - en de eeuwigheid, hoe lang! Hoe kort is de dood - en hoe eindeloos de onsterfelijkheid! Mij dunkt ik eet nu reeds van Eskol’s druiventrossen en ik drink uit de bornput, die binnen de poort is. De weg is zó kort! weldra zal ik daar zijn.

Als mij ‘s werelds rampen treffen, Leed mij het hart aan stukken rijt, Mag ‘k mijn ziel ten hemel heffen, In de Heer mijn God verblijd. Door het geloof kan ‘k moedig wezen, Onder alle smart en kruis: ‘k Weet, na al mijn pijn en vrezen, Weldra ben ‘k voor eeuwig thuis.

HOOFDSTUK 5

TROOST VAN DE GELOVIGEN IN ALLERLEI LEED. KRACHT VAN HET EVANGELIE

1. Want wij weten, omdat wij degenen zijn, die niet op het zichtbare, maar op het onzichtbare zien (Hoofdstuk 4: 18), dat, als ons aardse huis deze tegenwoordige lichamelijke tabernakel (2 Petrus 1: 13 v. Wijsh. 9: 15 gebroken wordt, hetgeen geschieden zal, als wij nog vóór het begin van de wederkomst van Christus de dood moeten ondergaan (Hoofdstuk 4: 10 v.), niet ongelukkig zijn. Wij weten dat wij in ons toekomstig opstandingslichaam een gebouw van God hebben, door Hem de Schepper teweeggebracht, in de plaats van hetgeen wij ontvangen hadden door middel van de voortplanting van het menselijk geslacht, een huis, niet met handen gemaakt en daarom ook niet tot weer afbraak bestemd, maar een huis, dat eeuwig (2 Tim. 4: 8) is in de hemel, vanwaar het ons bij de opstanding ten deel wordt (vgl. Openbaring 21: 2).

Met het woord "wij weten" spreekt Paulus het vertrouwen weer uit dat hij reeds in Hoofdstuk 4: 14 had uitgedrukt. Het is hier echter niet het woord, dat zoals anders veelal (Rom. 2: 2; 3: 19; 7: 14; 8: 28 een algemeen bekende waarheid aanwijst, maar de verzekerdheid van het geloofs van hemzelf en van zijn strijdgenoten, ja van alle Christenen.

Het "huis deze tabernakel" is, zoals de samenhang zonder twijfel te kennen geeft, ons sterfelijk lichaam. Het is een huis, omdat wij erin wonen, maar wordt ter nadere verklaring deze tabernakel genoemd, om te kennen te geven dat het niet bestemd is om een blijvende woning voor ons te zijn, maar ons slechts de dienst bewijst, die een tent de reizigers verschaft, terwijl die bestemd is om weer te worden afgebroken (Jes. 38: 12). Dat huis heet aards (vgl. 1 Kor. 15: 40), omdat het ons op aarde tot woning dient in tegenstelling tot het volgende "in de hemel. " Wanneer nu, dit aardse, vergankelijke huis wordt afgebroken, wordt opgelost, zegt de apostel, dan zijn wij nog niet zonder troost en hoop; wij hebben integendeel als Christenen, als leden van het lichaam, waarvan de Heere het hoofd is, als kinderen van God en mede-erfgenamen van Christus de zekerheid, dat wij in de hemel een gebouw van God hebben, een eeuwig huis, niet met handen gemaakt. Paulus stelt het geval "als onze tabernakel verbroken wordt" omdat het huis nog niet volstrekt ontwijfelbaar is, het niet zeker is dat dit geval werkelijk moet plaats hebben, want hij stelde zich de wederkomst van de Heere niet voor als zo bijzonder ver, dat hij die niet meer in dit lichaam zou kunnen beleven (1 Thessalonicenzen. 4: 15. 1 Kor. 15: 51 v. Intussen spreekt hij ook voor dat geval die hoop uit. Onder het "gebouw van God", het "huis niet met handen gemaakt, dat eeuwig is" kan om de tegenstelling tegen het "aardse huis van de tabernakel" niet goed iets anders worden verstaan, dan het toekomstige lichaam van de opstanding. Het wordt een gebouw van God of uit God genoemd, om reeds door de keus van deze uitdrukking te wijzen op de heerlijkheid en schoonheid, die daaraan toekomt als de tempel van God tot zijn volmaking gegeven en om te kennen te geven dat het in bijzondere zin een werk van God is. Hetzelfde gebouw wordt dadelijk in de bijvoeging een huis genoemd, evenals in de voorwaardelijke zin ons aardse lichaam het huis van deze tabernakel heet en door de bijvoegingen "niet met handen gemaakt, eeuwig" wordt geplaatst tegenover het aardse en vergankelijke. Die uitdrukking, gebruikt voor het lichaam van de opstanding, heeft iets opmerkelijks. Diezelfde uitdrukking vinden wij gebruikt in Mark. 14: 58. Hebr. 9: 11, 24 (vgl. Hebr. 8: 2) in tegenstelling tot het aardse, het tijdelijke en de bedoeling in al deze plaatsen is, een ander gebied of een andere schepping te plaatsen tegenover de werken, zoals wij die op aarde kennen, die van het begin af aan vergankelijkheid en verval onderworpen zijn.

Het praesens "wij hebben" is het tegenwoordige van dat tijdpunt, waarin dat "verbreken" zal hebben plaats gehad. Dan heeft de gestorvene, van het ogenblik dat het gestorven zijn is gekomen, in plaats van het verbroken lichaam het lichaam, dat van God komt, nog wel niet als reëel bezit, maar wel als een ideale bezitting, die bij de wederkomst van Christus zonder twijfel zal worden verwezenlijkt. Vóór deze verwezenlijking heeft hij het in de hemel, juist omdat het bezit nog ideaal en proleptisch is. Het lichaam van de opstanding zal hem bij de wederkomst van Christus van de hemel (vgl. vs. 2) worden gegeven en doet zich tot die tijd voor als een bezitting, die hem in de hemel tot latere mededeling bewaard is, evenals een goed, dat hem toebehoort en dat God, de toekomstige Gever voor hem in de hemel bewaart.

In deze plaats is opmerkelijk, dat de tijd volgens de samenhang tussen sterven en opstaan zo nabij, het verbond tussen het oude en het nieuwe lichaam zo los en verdwijnend en het nieuwe leven nauwelijks als opstanding voorkomt. Het laatste is te verklaren uit de bedoeling van de apostel om het lichaam van de opstanding in alle buitengewone heerlijkheid en de opstanding zelf als een nieuwe schepping voor te stellen en het eerste daaruit, dat de volmaking, die met de opstanding begint, de hoofdzaak is, waarbij dan de toestand tussen dood en opstanding in zijn bewustzijn geheel op de achtergrond treedt.

Dit is de hoop van de hemelse heerlijkheid, waarmee niet slechts de ziel versierd en gelijk als bekleed wordt, zo haast hij deze tabernakel aflegt, maar waarmee ook het lichaam daarna bekleed zal worden als het uit de doden opgewekt zal zijn.

Dit is de zekere hoop en zekere wetenschap, niet slechts van een leven na dit leven, maar van een volzalig voortleven van die ziel, waarin deze hoop leeft, van een voortleven in een nieuw omkleedsel, volkomen tot haar eeuwig zin- en voertuig geschikt en dat om zo te zeggen voor haar reeds gereed ligt bij haar God. Aan de dood kan de apostel niet denken of hij denkt aan deze opstanding. De aardse hut kan hij niet voelen schudden of horen kraken, of hij denkt aan de aanstaande godstempel, eeuwig in de hemel. Van jaar tot jaar, van dag tot dag, van zwakheid tot zwakheid, van de ene doorn in het vlees tot de andere wordt dit uitzicht hem schoner, dierbaarder en niet alleen omdat de gedachte aan zijn vervulling hem elke verdrukking, die in het lichaam geschiedt, als zeer licht doet beschouwen, maar ook omdat slechts deze vervulling de innigste behoefte van zijn hart bevredigen kan.

2. a) Want ook in dezen, terwijl wij nog in dit aardse huis, deze tabernakel, wonen, zuchten wij, verlangend met onze woonstede, die uit de hemel is (zo diep vervult ons de zekerheid van het toekomstige bezitten), overkleed te worden, zonder dat eerst een verbroken worden van de aardse tabernakel plaats heeft en zoals men het een kleed over het andere aantrekt zonder het eerste eerst af te leggen.

a) Rom. 8: 23.

3. a) Zo wij ook bekleed in geestelijke zin, met de mantel der gerechtigheid (Jes. 61: 10. Efeze. 6: 14) en niet naakt (Openbaring 3: 18) gevonden zullen worden, als Christus komt om de Zijnen in volmaaktheid te stellen (Fil. 3: 9).

a) Openbaring 16: 15.

Volgens vs. 1 behoort het tot de inhoud van het Christelijk geloof dat wij, als onze aardse pelgrimstocht ten einde is, een lichaam verkrijgen van hemelse aard en voor de hemel geschikt. In vs 2 wordt die zekerheid dat een zodanig hemels lichaam ons na de dood wacht

daardoor opgehelderd en daaruit bevestigd, dat met ons tegenwoordig zuchten het verlangen om met het hemelse overkleed te worden en niet naar een bekleding pas na de dood verbonden is.

De last van dit leven, waarin het vlees alleen behagen heeft, vervult de geest met zuchten naar een edeler toestand en deze wordt een "overkleed worden" genoemd. Dit wordt nader beschreven aan het einde van vs. 4 door de woorden: "opdat het sterfelijke van het leven verslonden wordt. " Paulus stelt het zich namelijk voor als een bijzonder geluk de dood niet te smaken, dit lichaam niet af te moeten leggen, maar levend als Elia te worden verheerlijkt, het hemelse lichaam als het ware over dit heen te trekken als een kleed, maar natuurlijk zo, dat het aardse lichaam overgaat in de natuur van het hemelse lichaam. In vs. 3 doet dan de apostel opmerken, dat, om de zegen te krijgen dat men de dood niet smaakt, die zegen hun ten deel zal worden die bij de wederkomst van Christus nog in leven zijn (1 Kor. 15: 51 v.), dit nog in leven zijn geenszins voldoende is, maar het staan in de genade noodzakelijke voorwaarde is.

Met het aardse lichaam bekleed te zijn is niet genoeg om datgene erover te trekken, dat ons van de hemel toekomt, wij moeten ons ook bekleed hebben, zodat het met die overkleding overeenstemt, omdat wij anders, hoewel in het lichaam levend, naakt, dus voor een overkleding ongeschikt zijn. Wat dit voor een aantrekken is, was voor de lezers evenmin onduidelijk, als welk verband er bestond tussen dit en de overkleding. Geschiedt deze daardoor, dat ons de heerlijkheid van Christus ten deel wordt, dan bestaat het in hetgeen de apostel elders "Christus aandoen" noemt (Gal. 3: 27. Rom. 13: 14). Naar de inwendige mens moet met de gerechtigheid van Christus zijn aangedaan die de verheerlijking zijn lichaam van de wederkomst van Christus zal kunnen verwachten. De zin in vs. 3 is dus slechts een aanhangsel tot het "overkleed worden" in vs. 2 Op dat laatste vers doelt dan nu ook het "want" in vs. 4.

Overkleed. Met opzet gebruikt de apostel deze uitdrukking. De bekleding met de toekomstige heerlijkheid, de bekleding met het onverderfelijk opstandingslichaam, is een heerlijke zaak; het uitwonen uit dit sterfelijk lichaam de voorwaarde om te kunnen inwonen bij de Heere; maar de ontkleding, de uittrekking van het sterfelijk kleed, die daaraan moet voorafgaan, is op zichzelf een pijnlijke, een vernederende zaak. De apostel, schoon hij met de gedachte aan de dood meer dan verzoend is, ontveinst zich niet dat het denkbeeld van sterven hem verschrikt. Veel liever dan dit moeilijk, dit onbeschrijfelijk, dit ondoorgrondelijk ogenblik dóór te gaan, wenste hij, zoals hij soms hoopt, tot die gelukkigen te behoren, die de dood niet zouden smaken, maar, levend overgebleven tot de komst van de Heere, in een punt van de tijd veranderd zouden worden. Een zekere verwachting een weten met toepassing voor zichzelf, zou hem de schone hoop van de overkleding met een woonstede, die uit de hemel is, niet hebben kunnen zijn, als hij zich in een andere zin niet reeds bekleed, maar nog naakt bevonden had, als hij het bruiloftskleed gemist had, zonder hetwelk niemand tot de heerlijkheid van de hemel en het inwonen bij de Heere zal worden toegelaten, het kleed van de gerechtigheid en heiligheid van Christus, hetwelk aan te trekken is in Hem te geloven. Daarvan spreekt de apostel in het derde vers van onze tekst: Zo wij ook bekleed en niet naakt zullen gevonden worden.

4. Want ook wij, die in deze tabernakel van ons tegenwoordig lichaam zijn en bestendig moeten verwachten, dat die zal worden verbroken, zuchten bezwaard zijnde, wij zuchten als degenen die zich door iets moeilijks, dat hen wacht, ietssmartelijks, namelijk de dood, bezwaard voelen, omdat wij niet ontkleed, maar overkleed willen worden, a) opdat, zoals bij

zo'n overkleding het geval zou zijn, het sterfelijke van het leven, door de levenskracht van Christus, die Hij bij Zijn openbaring aan de Zijnen zal tonen, verslonden wordt.

a) Rom. 8: 11. 1 Kor. 15: 53.

De apostel spreekt hier geen vrees uit, maar wel de afkeer van de dood, die aan de menselijke natuur eigen is, de afkeer van het proces van de dood als iets smartelijks. Het was zijn wens niet vóór de wederkomst van Christus eerst nog te sterven en dan opgewekt te worden, maar levend te worden verheerlijkt en wie, voor wie de nabijheid van de wederkomst van Christus zo zeker was, zou anders hebben kunnen wensen?

De menselijke natuur deinst terug voor de dood als de bezoldiging van de zonde. Het vreselijk gevoel van de verwerping van God, de oorsprong van alle leven en gelukzaligheid, dat de mens ondervindt bij de sloping van het lichaam, het voorgevoel van de verdoemenis, die hij als zondaar verdiend heeft en aan welker rand de reddende genade hem heenleidt, blijft ook voor de gelovige Christen bij het naderen van de dood niet uit. Het wordt hem tot een heilzame tuchtiging, die hem verder voert en heen drijft tot de gemeenschap van de Heiland, die alleen van zonde en dood redden kan. Daarom blijft bij allen het verlangen bestaan liever niet eerst ontkleed, maar bij de verschijning van de Heere, zoals vroeger Elia en de dan overblijvenden (1 Kor. 15: 51. 1 Thessalonicenzen. 4: 17 met het hemelse lichaam zo overkleed te worden, dat het leven zonder stervenspijn zelf de verheerlijking voltooie. Er ligt daarin een aanduiding dat dit de oorspronkelijke bestemming van de mensen was: het aardse lichaam, dat Adam ontvangen had (1 Kor. 15: 17), moest onder de tucht en heerschappij van de geest gaandeweg van de geest geheel doordrongen en verheerlijkt worden zonder gewelddadige vernieling van het lichaam door de dood.

Wel weten wij als Christenen, dat sterven ons gewin en scheiden van dit jammerdal ons beter is, dan lang leven, want wij komen thuis bij Christus, ons waarachtig leven (Fil. 1: 21 en 23). Toch hebben wij met recht een heilige tegenzin tegen de dood, die een sterfelijk lichaam voor een poos aan de gemeenschap met het leven ontrukt. Wij mogen in de geest zuchten onder de last van de harde, voor de jongste dag onopgeloste tegenspraak, dat wij nooit zullen sterven, als wij in het geloof aan Jezus Christus leven (Joh. 11: 26) en toch dagelijks sterven (1 Kor. 15: 31), ja eindelijk in het graf worden geborgen. Ons innigst verlangen gaat daarnaar uit, dat het sterfelijke door het leven wordt verslonden. Evenals de groene takken en bladeren, als het lente wordt, de bomen overkleden en hun stijf, treurig winterkleed in een fris vrolijk lentekleed veranderen, zo zouden wij wensen dat het leven, dat van de hemel komt, onze Heere Jezus Christus (Kol. 3: 4), het sterfelijke overwinnende mocht aangrijpen en het zonder verwoesting tot onsterfelijkheid verheffen!

5. Die ons nu tot ditzelfde, dat toch eens het sterfelijke in ons verslonden wordt door het leven (al moet het ook eerst op de weg van verbreking van onze tegenwoordige tabernakel en de oprichting van een nieuwe in de opstanding (Hoofdstuk 4: 14) tot stand komen), bereid heeft, is God, a) die ons ook het onderpand van de Geest, de Geest als onderpand voor onze latere verheerlijking gegeven heeft (Hoofdstuk 1: 22. Efeze 1: 14).

a) Rom. 8: 16. Efeze. 4: 30.

Omdat onze ziel volgens haar geestelijk wezen haar deel reeds heeft en door het geloof met Christus reeds in het nieuwe, eeuwige hemelse leven is en niet kan sterven en begraven worden, hebben wij niets anders meer te verwachten dan dat deze arme hut en de oude pels

ook nieuw zal worden en niet meer zal kunnen vergaan, omdat het beste stuk boven is en ons niet achter zich kan laten. En zo Hij, die heet resurrexit (Hij is opgestaan), weg is uit het graf en de dood, moet hij, die zegt credo (ik geloof) en Hem aanhangt, Hem ook achterna; want Hij is ons daarin voorgegaan, opdat wij zouden navolgen en reeds heeft Hij dat begonnen, dat wij door woord en sacrament dagelijks in Hem opstaan.

God heeft in onze uit- en inwendige weg naweeën van onze treurige val en voorgevoelens van de heerlijkheid in elkaar gevlochten.

6. Wij hebben dan, ten gevolge van hetgeen God volgens vs. 5 aan ons heeft gedaan en voortdurend aan ons doet, omdat Hij ons het zekere uitzicht op een heerlijke toekomst geeft, altijd goede moed, ook bij alle zuchten en bezwaard zijn, dat wij ondervinden (vs. 4). En wij weten, als wij niet mogen verkrijgen waarnaar wij zozeer verlangen, namelijk de overkleding, dat wij, inwonend in het lichaam, in deze onze tegenwoordige verblijfplaats, uitwonen van de Heere, wel een tijdlang in de vreemde zijn (Ruth 1: 1. Jes. 23: 7), maar hieraan zal een einde komen.

Altijd goede moed! Ja, dat is de hartetaal van de oprechte Christen, door God zelf in Zijn hart gelegd, toen Hij dat hart, van de pijn van het leven doorboord en de ijdelheden van het leven moe, toen Hij dat hart treurend over de zonde en gebroken door schaamte en berouw, vertroostte met het Evangelie van het kruis. Toen dat hart God de Zoon leerde kennen als ook zijn volkomen Zaligmaker en door Deze vrijmoedigheid ontving om tot de Vader te gaan, toen de Heilige Geest in dat hart sprak: "Geliefde, nu bent u een kind van God. " Toen dat hart leerde voelen in de eenvoud van het geloof: "Als God voor mij is, wie zal tegen mij zijn? " Altijd goede moed! zegt Paulus; want de Heere heeft hem goede moed gegeven op de weg naar Damascus en te Damascus. En men hoeft er juist geen man als Paulus voor te zijn en een bekeringsweg als de zijne gehad te hebben. Een ieder, die in de Heere Jezus Christus het enig vertrouwen van zijn ziel stelt, mag het met hem zeggen. Vruchtbaar voor het leven kan niet zijn de stemming van de lichtzinnigheid, tenzij een rijkelijk voortbrengen van doornen en distels vruchtbaarheid heten mocht! Bij zo’n stemming hebben de bewegingen van de zonden vrij spel, om voor de dood vruchten te dragen. Vruchtbaar voor het leven is niet de toestand van valse gerustheid, die door ijdele gronden geschraagd wordt. Vruchtbaar voor het leven is niet het gemoedelijk ongeloof, dat nooit goede moed heeft, ofschoon zij, die het koesteren, in gedurige aanraking zijn met hem, die daar zegt: "heb goede moed. " Vruchtbaar voor het leven is alleen dat eenvoudig geloof, waardoor men zijn volkomen vertrouwen stelt op Christus, overtuigd dat men met Hem niet kan verloren gaan, dat Hij voleindigen zal wat Hij begonnen heeft, dat Hij bij elke verzoeking ook de uitkomst geven zal en dat niets de ziel zal kunnen scheiden van haar Zaligmaker, tenzij dan ongelovigheid. Dat helder geloof, waardoor de Christen is als een boom geplant aan waterbeken, die zijn wortels breed uitbreidt, door wiens takken een frisse zuivere lucht waait, die zijn vrucht geeft op zijn tijd en welks blad niet afvalt; dat verzekerd geloof, waardoor hij, wetend in wie hij gelooft en dat die waarachtig is, zijn pand bij Hem weggelegd, te bewaren tot diens eer, uitroept: Wij hebben altijd goede moed. Een zekere helderheid van geest is er nodig tot het welgelukken van elke onderneming, tot het welslagen van iedere taak. Uw kinderen zullen niet veel leren op de school, als zij verdrietig zijn daar te zitten, als zij bevreesd zijn voor de onderwijzer. Zie hoe weinig uw arbeid vordert, hoe gebrekkig uw werk uit uw handen komt, hoe blij u bent als u maar gedaan heeft of u verpozen kunt, als uw geest neerslachtig is. Een goed veldheer weet dat hij de soldaat vrolijk moet houden om zijn marsen te volbrengen en de veldslag te winnen. Er is geen school, waar meer geleerd moet worden dan op de school van Christus. Er is geen moeilijker taak, dan waartoe de discipel van de Heere geroepen is: heiligmaking. Er is geen

vermoeiender mars dan die de Christen te volbrengen heeft: naar de eeuwigheid. Er zijn geen bozer vijanden, dan die door het geloof moeten worden overwonnen: de duivel, de wereld en de zonde van ons hart! Dat geschiedt niet met hangend hoofd en zuchtend gemoed. Dat geschiedt niet waar men niet anders kent dan treuren over de zonde en wensen "dat men toch eenmaal tot het geloof mocht komen. " Dat heeft geen plaats, waar men de genade van de Heere en de gaven door de genade twijfelend aanstaart, maar zich niet tot kracht en blijdschap worden laat wat tot kracht en blijdschap gegeven is. Daarin komt een droevige stilstand, zo vaak men verflauwt en bezwijkt in zijn ziel. Dat kan slechts geschieden waar men "opschortende de lendenen van het verstand en nuchter zijnde, volkomen op de genade hoopt, die daar wordt toegebracht in de openbaring van Jezus Christus. " Dat kan slechts geschieden, als men "zijn vrijmoedigheid niet wegwerpt, die een grote vergelding van het loon heeft; " als men met het oog op Christus, in wie men, ofschoon Hem niet ziende, zich verheugt, van ganser harte uitroept: wij hebben altijd goeden moed. En daar zal het geschieden! Daar zal een toenemen zijn in kennis en heiligmaking; daar zal men in de strijd gehard worden en zege op zege behalen. De blijmoedige Christen is het leerzame kind, de werkzame man, de strijdbare held, de gekroonde overwinnaar! Tot hem dat woord van de Heilige Geest: Jongeling, u bent sterk en het woord van God blijft in u en u heeft de boze overwonnen! Tot hem dat woord van God: "De Heer is met u, u strijdbare held! Ga heen in uw kracht. " Daarom is het zoveel waard, niet slechts het geloof maar een eenvoudig zichzelf welbewust, wel verzekerd geloof te hebben; niet slechts enig, maar een helder inzicht in de weg van de zaligheid; niet slechts een Christen, maar een vrolijk Christen te wezen; dat wil zeggen: niet slechts een Christen zoals sommige Christenen van ons zouden willen maken, maar zoals Christus ons maakt, als Hij tot ons zegt: "Zoon, wees welgemoed, uw geloof heeft u behouden! "

7. a) Want wij wandelen toch hier door geloof en niet door aanschouwen. Dit is een bewijs, dat wij nog verre zijn van Hem, Wie wij toebehoren, omdat wij Hem anders reeds nu zouden zien zoals Hij is (1 Joh. 3: 2).

a) 1 Kor. 13: 12. 2 Kor. 3: 18.

8. Maar wij hebben goede moed, in zoverre met het een bewustzijn ook dat andere is verbonden, dat de weg opkort en wij de Heere steeds nader komen en wij hebben, als wij het verlangen om overkleed te worden (vs. 2 en 4) op de achtergrond plaatsen, meer behagen om uit het lichaam uit te wonen, door de dood deze tabernakel van het lichaam uit te trekken en bij de Heere in te wonen (Fil. 1: 23).

Het verlangen om overkleed te worden was verbonden met een afkeer van de dood. Had de apostel daarvan te voren gesproken, nu wordt het bij hem tot een verlangen naar het vaderland, dat zelfs de afkeer van de dood overwint.

Ons thuis zijn in het lichaam is een in de vreemde zijn ten opzichte van de Heere. Dit openbaart zich daarin, dat wij hier in geloof wandelen en niet in aanschouwen. In het geloven is nu zeker ook een gemeenschap met de Heere, maar een nog verborgene, omdat die niet onmiddellijk wordt gezien en zijn hemelse heerlijkheid nog voor ons verborgen is. Pas aan de andere kant van hun tegenwoordig bestaan, kan Hij Zich aan de Zijnen in Zijn heerlijkheid openbaren en dan wordt het verlangen naar dit zien tot een verlangen, om uit de tegenwoordige toestand of uit de vreemde naar het vaderland te komen. Zo verandert de wens, in vs. 4 uitgesproken, die in zich bevat liever in het lichaam te blijven tot de wederkomst van Christus, tengevolge van de overweging, dat het inwonen in het lichaam een

uitwonen van de Heere is, in het blij verlangen om liever uit het lichaam uit te gaan, dus te sterven en bij de Heere thuis te zijn.

De voorstelling van het wonen in het lichaam als een verblijf in de vreemde karakteriseert dat wel aan de ene kant als een scheiding van de Heere, maar ook aan de andere kant, omdat het slechts een rustplaats is en elke reis haar einde en haar doel heeft, als een steeds naderkomen tot Hem, van wie wij nog gescheiden zijn.

De Heilige Schrift spreekt niet veel van de toestand van hen, die in de Heere ontslapen zijn vóór hun opwekking; wat wij hier lezen is echter genoeg om het afscheid gemakkelijk te maken; want hoewel de apostel zijn belijdenis, dat hij niet graag ontkleed wil worden, niet herroept, zegt hij toch vrijuit, dat hij begeerte had om de tabernakel van de vreemdelingschap te verlaten en de toestand, waarin hij na het scheiden uit dit leven vertrouwt te zullen ingaan, is voor hem een thuis zijn bij de Heere.

De zielen van de zaligen waren hier reeds wat hun inwendig persoonlijk leven aangaat in de Heere. Maar nu, uit het lichaam van de zonde en de dood uitgetrokken, zijn zij thuis bij Hem. Zij Zijn naakt (ontkleed vs. 4), want zij hebben het sterfelijk lichaam uitgetrokken en hebben het nog niet verheerlijkt weer ontvangen. Intussen zijn zij ook niet naakt, want omdat zij Christus hier beneden hebben aangedaan (vs 3) en met Zijn vlees en bloed zich hebben gevoed, komt hun waar aanzijn, nu van het lichaam van de zonde en van de dood ontdaan, tot te duidelijker en heerlijker openbaring en reeds deze openbaring is een kleed van hun naaktheid. Niet alleen dit; de genade van God in Christus, die hun reeds hier beneden kleren van het heil heeft aangedaan, tooit hen ook aan gindse kant met kleren van de heerlijkheid. De witte klederen, door Christus de overwinnaars beloofd (Openbaring 3: 4 v.), vergoeden hun de latere verheerlijking van hun lichamen en dat zij die kunnen wachten en wat zij aan deze zullen hebben, dat zegt hun en waarborgt hun het aanschouwen van hun Heiland, de Opgestane en verheerlijkte en het ongehinderde nauwe verkeer met Hem, die Magdalena afweerde, als Hij haar het woord in Joh. 20: 17 toeriep. Nu is Hij opgevaren en niets scheidt Hem voortaan meer van de liefhebbende zielen, Hem nagevaren, die Hij reeds hier beneden met Zijn lichaam gevoed en met Zijn bloed gedrenkt heeft.

Komt, laat ons voortgaan, kind’ren! Want de avond is nabij; Het stilstaan kon licht hind’ren In deze woestenij! Komt, sterkt op nieuw de moed! de wandelstaf geheven Om hemelwaarts te streven, Zó wordt het einde goed

Het zal ons niet berouwen De keus van het smalle pad; Wij kennen den Getrouwe, Die ons heeft liefgehad. Vest al uw hope op Hem! Dat ieder het aangezicht Ginds naar de Godsstad richte: Daar ligt Jeruzalem.

Moge ons de weg vermoeien; Oneffen zij de baan, Waar scherpe distels groeien en telkens kruisen staan. Daar is geen andere weg, Wij volgen, altijd verder, Als schapen onzen Herder, Door struiken heen en heg.

Komt kind’ren, voortgetreden! Een gids gaat aan uw zij, Die - wank’ten soms uw schreden - Staat met zijn hulp nabij. Zie! het zonlicht schenkt ons moed, Alsof de zoete blikken Eens Vaders ons verkwikken, Och ja, wij hebben het goed!

Wij reizen met elkaar; Wij wand’ten hand aan hand; De een zij tot troost voor d’ ander. In dit ongastvrij land. Zijn wij als broed’ren een! Geen strijd om beuzelingen! Daar Eng’ten ons omringen En zweven voor ons heen!

Ziet de een’ uit zwakheid vallen, Reikt hem de broederhand! Men helpe en schraag’ steeds allen! Men snoer’ de liefdeband! Komt, sluit u vaster aan! In eigen oog de kleinste, Worde elk ook graag de reinste, Op onze pelgrimsbaan!

Treedt moedig voorwaarts, kind’ren! De reis kort op naar het graf; Wij zien haar daag’lijks mind’ren; Ras valt ons het reiskleed af. Nog slechts wat meerder moed! Wat losser nog van de aarde en wat de ziel bezwaarde, Gestreefd naar het eeuwig goed!

Het zal niet lang meer duren; Draagt nog een poos uw kruis! Wellicht slechts weinige uren, Dan zijn wij eeuwig thuis! Verlost van zonde en pijn, Als wij met alle vromen In het huis van de Vaders komen, Wat zal dat zalig zijn!

9. Daarom, omdat het tweede geval, in vs. 6-8 genoemd, evengoed als dat, waarvan in vs. 1-5 sprake was, ons deel kan worden, bereiden wij ons voor het een zowel als voor het andere voor en zijn wij ook zeer begerig, hetzij inwonend, hetzij uitwonend, om Hem welbehaaglijk te zijn. Hetzij dat wij, als Christus tot voltooiing van Zijn rijk van de hemel neerdaalt, met Hem zijn, of dat wij nog van Hem een geruime tijd zijn gescheiden, hoe de Heere het ook maakt, wij willen waken, dat wij bij Zijn openbaring getrouw bevonden worden.

10. Hiernaar moeten wij voor beide gevallen streven: a) Want wij moeten allen, hetzij wij dan nog op aarde zijn, of reeds vroeger zijn gestorven, geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus (Rom. 14: 10. Hand. 17: 31). Zijn wij te voren gestorven, zo zal ons lichaam uit het graf worden opgeroepen en zo wij leven zullen wij worden opgenomen in de wolken, de Heere tegemoet in de lucht (Joh. 5: 25 vv. 1 Thessalonicenzen. 4: 16 v. 5. 25 1Th). Dit zal geschieden, a) opdat een ieder, of hij onmiddellijk uit dit leven voor de rechterstoel wordt geplaatst, of uit het graf wordt opgeroepen, wegdraagt naar hetgeen door het lichaam in dit leven geschiedt, zodat hij een vergelding ontvangt naardat hij gedaan heeft gedurende zijn leven op aarde, hetzij goed, hetzij kwaad (Rom. 2: 6).

a) MATTHEUS. 25: 32. b) Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. Gal. 6: 5. Openbaring 2: 23; 22: 12.

Heeft de apostel een gemengde Christenheid op het oog, dan kan het: "opdat een ieder wegdraagt, hetgeen door het lichaam geschiedt, naardat hij gedaan heeft hetzij goed hetzij kwaad", ook de uitsluiting uit het rijk van God in zich bevatten. Spreekt hij echter van gelovigen in enge zin, dan moet men denken aan verschillende gaven van de toegezegde beloning; elk naar de mate van zijn trouw. Zo’n onderscheid wordt niet uitgesloten door de idee van rechtvaardig en zalig worden uit genade, want binnen de bedeling van de genade heerst de wet van de gerechtigheid. Strekt zich de verzoening door Christus in het gehele leven van de gelovigen uit, zo staat toch haar werking in verband met de voortgaande bekering en bewaart zij ook voor de verdoemenis en geeft zij het deelgenootschap aan de zaligheid, zo neemt dit niet weg, dat veel bijzonder loon kan worden verbeuzeld.

Wij zijn voor de Heere altijd openbaar; wij moeten echter zo openbaar worden, dat de gehele wereld aan ons ziet, wat wij zijn gewenst: godzaligen of goddelozen. Menigeen kan zijn boosheid verbergen; maar te zijner tijd zal alles openbaar worden voor alle engelen en voor de ogen van de gehele wereld.

c. Vs. 11-21. Na het tussenstuk, dat wij in Hoofdstuk 4: 7-5: 10 vonden, keert de apostel terug tot het hoofddeel in Hoofdstuk 3: 1-4: 6 Hij gaat voort om zijn ambtsbediening in het ware licht te stellen en te rechtvaardigen tegenover kwaadwillige verdachtmaking. Met het oog op de Heere en het oordeel, dat van Hem te vrezen is, waarvan hij vooraf heeft gesproken, vervult hij zijn ambt op een manier, die hem wel door zijn tegenstanders ten kwade wordt geduid, maar waarmee hij evenwel voor God en voor het geweten van de gemeente te voorschijn mag treden; want zoals Hij, wat de ene kant van zijn handelen aangaat, datgene wat hij doet in de dienst van de Heere verricht, zo doet hij het naar de andere kant tot welzijn van de gemeente. De liefde Christi bezielt hem overal; hij weet, dat ten gevolge van de dood, die de Heere voor allen geleden heeft, ieder zich moet beschouwen als in Hem en met Hem gestorven en niet meer voor zichzelf mag leven, maar voor Hem, die ook voor hem gestorven is en opgestaan (vs. 11-15). Sinds hij dit weet, is niemand hem meer naar het vlees bekend, hetgeen zich zelfs tot Christus uittrekt. Hij is sinds hij in Christus is, een nieuw schepsel, zijn gehele persoonlijke levenstoestand is een andere geworden. Dit is teweeggebracht door Gods genade in Christus Jezus, de Verzoener van de wereld. Deze genade heeft dan ook hem en zijn medearbeiders tot boodschappers gesteld van de teweeggebrachte verzoening, tot predikers, die voor Christus en voor hun geloof in het gebed werven (vs. 17-21).

11. Wij dan, volgens het gezegde in vs. 10 wetend de schrik van de Heere, als die eens onze Rechter zal zijn en terwijl de heilige vrees voor Hem ons in de manier van onze bediening van het Evangelie leidt, bewegen de mensen tot het geloof en zijn voor God openbaar geworden. Hem is het bekend uit welk beginsel en met welke bedoeling wij dat doen; onze tegenstanders leggen het echter ten kwade uit, maar ik hoop ook in uw geweten geopenbaard te zijn.

Paulus wist, dat hij de Heere rekenschap zou hebben te doen van de manier, waarop hij zijn ambt had bediend en omdat hij wist, dat de Heere te vrezen is, wendde hij alle vlijt aan, om voor de ontzaggelijke rechterstoel te verschijnen als een trouw dienstknecht en huisbezorger (1 Kor. 4: 2). Zijn tegenstanders te Corinthiërs, die door stoutheid en driestheid probeerden indruk te maken (Hoofdstuk 11: 20), wilden hem zijn invloed ontnemen en stelden voor, dat zijn vriendelijk omgaan met de mensen, de harten winnende vriendelijkheid, niets anders was dan list en berekening (Hoofdstuk 12: 16). Zo handelde geen waar apostel, die van zijn roeping zeker was. Paulus verklaart daar tegenover, dat hij uit vrees voor God zo met de mensen omging. Door heersen en voorname hardheid aan een ziel schade te veroorzaken, daarvoor vreesde hij met oprechte ernst. Hij ontzag geen moeite van toespreken en verantwoorden, om ieder te overtuigen, dat zijn Evangelie het ware, enige Evangelie was en hij, Paulus, een waar apostel van Jezus. Deze tweede brief aan de Corinthiërs wijst ten duidelijkste aan wat het betekent: "wij bewegen de mensen tot het geloof. " "Wij zijn voor God openbaar geworden", zegt hij verder. Hem, de kennen van de harten is het bekend, waarom wij in vriendelijkheid met de mensen omgaan, namelijk niet uit zelfzucht, maar uit liefde tot de zielen. Deze liefde is iets zo duidelijks en treffends, dat Paulus zich tegen alle verdenkingen van zijn oprechtheid op iets in het hart van de Corinthiërs kan beroepen, dat hem zal vrijspreken, namelijk op hun eigen geweten. Met reden mocht hij hopen in henzelf nauwgezette verdedigers te vinden van zijn apostolische prediking en zij moesten zich schamen, dat onder hen het woord was uitgesproken, dat Paulus een zeer geprezen man was, maar het meest geprezen door zichzelf.

Het geweten is het natuurlijk bewustzijn in het hart van de mensen van de wet. Dat geweten woont in de menselijke geest en openbaart zich zelfs tegen zijn wil in alle omstandigheden van het leven. Het is de ethische kant van het algemeen waarheidsgevoel, dat in de mens is,

het weten van hetgeen God wil en niet wil, dat zich steeds uitspreekt in de vorm van oordeel en of gevoelen.

12. a) Want wij prijzen onszelf u niet weer aan; wat wij zo-even zeiden over ons hart bij de bediening van ons geestelijk ambt, schreven wij niet zoekend naar roem, maar wij geven u oorzaak van roem over ons, terwijl u zich tot hiertoe slechts tegen ons heeft laten innemen. Wij doen dit, opdat u stof zou hebben tegen degenen, die in het aangezicht roemen en niet in het hart en u op grond van hetgeen uw eigen geweten getuigt zou kunnen bevestigen, hoe wij door ons gehele zijn en handelen niet voor onszelf proberen te leven, maar voor de Heere en Zijn gemeente.

a) 2 Kor. 3: 1; 10: 8.

Paulus liet op zijn getuigenis over zichzelf in Hoofdstuk 2: 17 "als uit oprechtheid, maar als uit God, in de tegenwoordigheid van God, spreken wij het in Christus" in Hoofdstuk 3: 1 de vraag volgen: "beginnen wij onszelf weer aan te prijzen? " Heeft hij zich nu hier in vs. 11 weer blootgesteld aan een getuigenis van zedelijke onreinheid, dan had hij daarin de aanleiding, om opnieuw te letten op het hem gedane verwijt van eigen. Nu ontkent hij dat zijn getuigenis over zichzelf zou moeten worden opgevat als een aanbeveling van zichzelf, om dan te zeggen, hoe het in werkelijkheid bedoeld was. Het is namelijk zo bedoeld, dat hij de lezers aan de hand wil geven wat zij van hem moeten zeggen, om zich op de juiste manier te beroemen. Hij behoeft niet in bijzonderheden uiteen te zetten, wat zij moeten zeggen tot hen, tegenover wie zij in het geval zijn, dat zij zich op stem moeten beroemen, maar het is genoeg dat hij ze opmerkzaam maakt op hetgeen de grond en kern van hun roemen moet uitmaken. Dit is niets anders, dan dat al zijn handelen door de vrees van de Heere bestuurd is, zoals hij niet alleen van zichzelf kan betuigen, maar waarvoor hij zich ook op hun geweten kan beroepen. Als dit het is, dat zij van hem zeggen, dan zullen zij, tegen wie zij nodig hadden, hem te roemen, geslagen zijn.

In het gebrek aan de juiste verhouding tot de Heere Jezus Christus lag het onderscheid tussen Paulus en diens tegenstanders. Deze Judaïstische Christenen verdeelden hun harten tussen Christus en hun volkstrots en waar door de verkondiging van het Evangelie niet die laatste gediend werd, ergerden zij zich aan de eersten. Voor een wettisch Christendom ontbrak in de gemeente te Corinthiërs alle grond; wij zien daarom ook niet, dat er een poging zou zijn gedaan, om het ingang te doen verschaffen, terwijl dit in de gemeenten van Galatië met al te veel gevolg plaats had. Wel wilden de Joods-Christelijke tegenstanders van de apostel te Corinthiërs geen Christendom erkennen, dat, onafhankelijk van de eerste apostelen, alleen berustte op de prediking van Paulus en als een Christendom van de voorhuid zonder beheersende invloed van de gemeente te Jeruzalem zich ontwikkelde. Zij beproefden niet de Joodse wet aan de Christenen uit de heidenen op te dringen, maar zij meenden een recht als eerste gemeente tot heerschappij over de Christenen uit de heidenen uit te mogen oefenen en enigermate daar de twaalf te moeten vertegenwoordigen. Als mensen, die voor de wet ijverden en wat het uitwendige aangaat, evenzeer voor de zaak van Christus brandend waren, hadden zij aanbevelingsbrieven van aanzienlijke mannen van de gemeente te Jeruzalem weten te verkrijgen om in de heidenwereld voor Christus te werken. Maar in plaats van Christus aan de heidenen te prediken, vonden zij het beter en van meer gewicht om bestaande Christelijke gemeenten aan de autoriteit van de eerste gemeente en aan hun apostolaat te onderwerpen. Dit is een streven, eigen aan alle sekte makende richtingen. Ook Baptisten en Irvingianen zoeken nog heden liever levende Christenen op dan de ongelovigen. Maar evenals deze Judaïsten in de verheerlijking van het Jodendom en het Joods-Christelijk apostolaat alleen eigen eer op het

oog hadden, zo kon het niet missen, of zij verhieven juist dit verwijt tegen de apostelen uit de heidenen. Zij bedekten hun eigen volkstrots met hun onderdanigheid aan de twaalf en aan Petrus; bij Paulus legden zij daarentegen zijn zelfstandigheid uit als eigenbaat. Daarom, zo beweerden zij, predikte deze niet het ware en echte Christendom, maar integendeel zichzelf en wat hij voordroeg, was niet het algemene, objectieve Christendom van Jeruzalem, maar een, dat geheel subjectief en verborgen, dus apocrief was. Wat kon nu de Corinthiërs gezind maken aan dergelijke beschuldigingen enig gehoor te geven? Het was de gelijkvormigheid in de verhouding van hun harten tot Christus; evenals die Judaïsten Christus en tegelijk de vleselijke gezindheid van hun eigen ik probeerden te dienen, zo hadden ook de Corinthiërs zich nog niet om Christus' wil kunnen verloochenen. Dat toch was de laatste wortel van al die zaken, die in de eerste brief door de apostel zo ernstig waren bestreden. In de tweede brief heeft hij tegen diezelfde vleselijke gezindheid te strijden, maar slechts in zoverre die de verhouding van de gemeente tot haar vader in Christus vergiftigde.

De anderen, zo kunnen de slotwoorden van het vers worden verklaard, droegen "hun roem op het gelaat, niet in het hart; " hun roem bestond voor de mensen, die het gelaat zien, niet voor God, die het hart aanziet. (V.).

13. Want hetzij dat wij uitzinnig zijn, zoals wij die beschuldiging moeten horen, omdat wij te veel arbeiden, wij zijn het voor God, in wiens dienst al ons zoeken en ijveren is; hetzij dat wij gematigd van zinnen zijn, zoals het ook bij onze ambtsbediening voorkomt, dat wij stil en met kalmte handelen, wij zijn het voor jullie, die het grote en sterke niet kunt verdragen.

14. Want de liefde van Christus (liever: "Christi", dat beide kan betekenen: "de liefde van Christus tot ons" en "onze liefde tot Christus dringt ons, zodat wij niet anders kunnen dan ons op de ene of andere manier (vs. 18) openbaren.

Wat door de onzen is vertaald: "Zijn wij uitzinnig", is in de Lutherse "doen wij teveel" (bij v. d. Palm "gaan wij ons te buiten. De Griekse uitdrukking geeft een toestand van geestelijke opgewektheid te kennen, die boven het gewone is en komt in Mark. 3: 21 voor in de betekenis: "hij is buiten zijn zinnen. " Ook hier is die vertaling de meest gepaste. Het buitengewone in het optreden van Paulus, het wegslepende vuur van zijn rede, de heilige ernst van zijn straffen (vgl. 1 Kor. 5), zijn onvermoeidheid, het gehele vergeten van zichzelf bij het uitoefenen van zijn beroep, zijn verheven zelfbewustzijn en de kracht, waarmee hij zijn apostolisch aanzien betuigde, dat alles kon door de tegenstanders worden misbruikt om het verwijt te uiten: "hij is buiten zijn zinnen" (Hand. 26: 24). De apostel neemt nu het woord over en zegt: het zij zo, zoals zij zeggen; maar als het zo is, zo verzekert hij tevens, dan zijn wij het in de dienst van God, dan dienen wij in die geestvervoering, die zij onzinnigheid noemen, Hem onze Heere. "Zijn wij gematigd van zinnen", zo gaat hij voort, d. i. handelen wij met nadenken, met verstand (Mark. 5: 15) en met ernstig nadenken, dan doen wij het jullie, dan is het de liefde en de begeerte om u tot nut te zijn, die ons tot zo'n nadenken en gematigd zijn beweegt. In beide invallen is ons gedrag gerechtvaardigd en een getuigenis van onze oprechtheid en liefde. Voor God kan men niet teveel doen. Ook het buitengewoonste en ongewoonste van de dienst is slechts een zwakke tol van de overgave en liefde, die wij aan Hem verschuldigd zijn; als u het dan waanzinnigheid noemt, dan is het toch zeker een heilige. En weer kunt u niet ontkennen, dat u mij ook als verstandig, nadenkend en helder heeft leren kennen; zo ziet u daar de betuiging van mijn liefde tot u, die mij beweegt, mij zo te gedragen, dat ik u nuttig kan zijn. De grond, waardoor zijn gehele gedrag wordt bepaald, noemt de apostel in de woorden: "de liefde Christi dringt ons", waardoor volgens het spraakgebruik van

Paulus (Rom. 5: 5, 8; 8: 35, 39) en volgens de samenhang met het volgende de liefde van Christus jegens ons bedoeld is.

Het dringen van de liefde van Christus is een samendringen en samenhouden van alle krachten van het lichaam en van de zielen in dat ene, dat Paulus in Gal. 2: 20 uitspreekt.

Hoeveel bent u mijn Heer schuldig? Heeft Hij ook iets voor u gedaan? Heeft Hij uw zonden vergeven? Heeft Hij u bekleed met de mantel der gerechtigheid? Heeft Hij uw voeten op de rotssteen gesteld? Heeft Hij uw gangen vastgemaakt? Heeft Hij de hemel voor u bereid? Heeft Hij uw naam in het boek des leven geschreven? Heeft Hij u talloze zegeningen geschonken? Heeft Hij een heerlijkheid voor u bereid, die het oog niet gezien, noch het oor geboord heeft? Doe dan ook iets voor Jezus, dat Zijn liefde waardig is. Geef aan een stervende Verlosser geen offer, dat alleen in woorden bestaat. Hoe zult u zich voelen, wanneer uw Meester komt en u zult moeten belijden, dat u uw liefde als een stilstaand water afgesloten heeft, dat noch voor Zijn werk, noch voor Zijn armen kon vloeien. Weg met zo’n liefde! Hoe beoordelen de mensen een liefde, die zich nooit in daden toont? Wel zeggen zij: "Openbare bestraffing is beter dan verborgen liefde. " Wie kan zich tevreden stellen met een liefde, die zo zwak is, dat zij u niet in staat stelt tot een enkele betoning van zelfverloochening, edelmoedigheid, heldhaftigheid, of ijver? Bedenk hoe Hij u lief gehad heeft en Zichzelf voor u gegeven heeft? Kent u de macht van deze liefde? Laat zij dan voor uw ziel zijn als een krachtig gedreven wind, die de wolken van uw wereldsgezindheid en de nevelen van uw zonde wegvaagt. "Om Christus wil", laat dit de goddelijke, hemelse kracht zijn, die u boven de aarde verheft, de heilige adem, die u moedig als leeuwen en vlug zoals de arenden in de dienst van de Heere maakt. De liefde geeft vleugels aan de dienende voeten en kracht aan de arbeidende armen. Laat ons tonen, dat de liefde van Christus ons dringt, door met onwankelbaar vertrouwen aan God vast te houden, door Hem te verheerlijken met een onbeweeglijke standvastigheid en een vurige, onvermoeide ijver. Moge de goddelijke magneet ons hemelwaarts trekken.

15. Dit is aldus geworden na onze bekering tot Hem (Hoofdstuk 4: 6), als die dit oordelen, dat als één voor (ten behoeve van, uper, niet anti = in de plaats van) allen gestorven is, zij dan allen met en in Hem, wat de werking en vrucht aangaat, gestorven zijn (Rom. 6: 1 vv. Gal. 2: 19. Kol. 3: 3), omdat anders het "voor allen" de juiste bedoeling zou missen. En Hij is voor allen gestorven (1 Tim. 2: 6), a) opdat degenen, die leven, zij, die na hun sterven in geestelijke zin, toch altijd nog in lichamelijke zin in leven zijn, voortaan niet meer voor zichzelf zouden leven, maar voor die, die voor hen gestorven en opgewekt is (Gal. 2: 20).

a) Rom. 14: 7. 1 Thessalonicenzen. 5: 20. 1 Petrus 4: 2.

Sinds Paulus de verlossende liefde van Christus heeft leren kennen, is daaruit voor hem een nieuw principe van handelen en wandelen voortgekomen.

Zonder Christus’ dood zou niemand in staat zijn zichzelf te sterven; want dat is alleen mogelijk, door in het leven van Zijn liefde in te treden.

Het vijftiende vers begint volgens de grondtekst met de woorden: "nadat wij tot het oordeel zijn gekomen", d. i. het inzicht, de overtuiging hebben verkregen. De apostel spreekt door de verleden tijd van het woord uit, dat hij dit inzicht had verkregen op een bepaalde tijd, die nu reeds achter hem was gelegen. Sinds staat hij onder de bepalende invloed van die liefde. Als hij nu de inhoud van zijn oordeel zo bepaalt, dat "een voor allen is gestorven", dan betekent

voor hier evenmin als elders waar dat woord anti staat", in de plaats van", maar alleen "ter wille van allen", "ten behoeve van allen. " Evenwel blijft de gevolgtrekking "zo zijn zij allen gestorven; " want konden wij niet anders worden geholpen, dan dat een voor ons stierf, dan is gemeenzaam duidelijk, wat ons deel zou zijn geweest, als die een niet voor ons tussenbeide was getreden en wat die ene voor ons heeft gedaan, dat gaat ons allen aan ten gevolge van de gemeenschap, die door Zijn menswording en gelijkwording aan ons (Fil. 2: 7) ontstaan is.

Zijn sterven is alleen daarom ons ten zegen, omdat Hij in onze plaats als plaatsbekledend offer gestorven is en nu spreekt ook de apostel het plaats bekledende (?) van Zijn dood duidelijk uit, als hij uit de evangelische genadedaad, dat Eén voor allen gestorven is, besluit tot de evangelische zekerheid, dat zij allen gestorven zijn. Deze gevolgtrekking ware niet juist, als niet de dood, door allen verdiend, aan Eén was volvoerd, die in aller plaats trad. Zijn leven gevend tot verlossing voor velen.

Met dit "allen" bedeelt zeker Paulus niet voor ieder in het bijzonder; dit was zeker met zijn elders zo duidelijke mening in strijd. Wij hebben het hier in geen andere zin op te vatten dan voor het geheel van de mensheid, evenals het "alle mensen" in Rom. 5: 18 enz.

De liefde van Jezus, waarin Hij voor ons allen is gestorven, wil zo’n verandering in ons teweeg brengen, dat u door Zijn sterven bewogen en door Zijn opstanding opgewekt worden, om Hem in liefde eigen te zijn en te leven, Hem aan te hangen, Hem te eten en te drinken, in Hem te slapen en te waken, in en met Hem te wandelen en alles door Zijn liefde te heiligen en te verzoeten.

16. a) Zo dan, wij kennen van nu aan, sinds wij hebben erkend, dat ook wij in en met Hem zijn gestorven en nu begonnen zijn niet meer onszelf te leven, maar die, die voor ons is gestorven en opgestaan, niemand naar het vlees (Gal. 3: 28); en als wij ook Christus naar het vlees gekend hebben, zoals dat werkelijk is, nochtans kennen wij Hem nu niet meer naar het vlees, maar in een ander opzicht, namelijk naar de Geest (Rom. 1: 4. Gal. 1: 16. 1 Petrus 3: 18

a) MATTHEUS. 12: 50. Joh. 15: 14. Gal. 5: 6; 6: 15.

Paulus maakt uit het zo-even gezegde een gevolgtrekking. Door het gestorven zijn van Christus is bij de gelovigen hun eigen bijzonder leven met zijn beperktheid enzovoorts opgeheven. Omdat Christus voor hen is gestorven en hun nieuw leven uitsluitend aan Christus en diens zaak gewijd moet zijn, vindt bij ons van nu aan geen kennen naar het vlees ten opzichte van iemand plaats. Het kennen is hier een zodanig, dat de beoordeling in zich sluit, het vlees is het, waarop het gestorven zijn in vs. 14 doelt. Men kan nu het "naar het vlees" of subjectief opvatten, als bepalende het kennen van de kant van het te kennen subject (volgens zuiver menselijke kennis, zonder verlichting van de Geest, of in een zondige natuurlijke manier van beschouwing), of objectief (vgl. Hoofdstuk 11: 18. Fil. 3: 4. Joh. 8: 15), zodat het object het regel aangevende voor het kennen is, hier dus: het zuiver menselijke, het natuurlijke in zijn bijzonderheid of beperktheid in hen, die gekend worden, dus alle natuurlijke, d. i. met het goddelijke leven van de Geest in Christus niet samenhangende eigenschappen, voorrechten, als Joodse afkomst, rijkdom, beschaving, uitwendige stand.

Met de uitdrukking "wij voor ons deel", zoals het naar de woordschikking in de grondtekst nauwkeuriger zou heten, stelt de apostel zich tegenover het vijandig oordeel van de tegenstanders (vgl. vs. 13). Deze oordelen over anderen naar het vlees, wij daarentegen kennen om de in vs. 14 v. genoemde reden van nu aan (Luk. 12: 52) niemand naar datgene,

wat hij naar het vlees is. Daarom eist de samenhang van de gedachten van vs. 16 met vs. 14 v. het "naar het vlees" niet als subjectieve norma van het kennen te nemen, maar als objectieve norma, zodat "kennen naar het vlees" zoveel is als iemand kennen naar het zuiver menselijke, hem zo kennen, dat men hem beoordeelt naar hetgeen hij is in zijn natuurlijk, stoffelijk bestaan. Die nu niemand op deze manier kent, die ziet bijvoorbeeld bij de Joden zijn Joodse afkomst, bij de rijken zijn rijkdom, bij de geleerden zijn geleerdheid, bij de slaaf zijn dienstbaarheid af; het "niet kennen" staat dus in de zin van gehele abstractie (vgl. 1 Kor. 2: 2): "wij weten van hem niets naar zo’n maatstaf. "

Om het zeer sterk te zeggen, dat hij niemand naar het vlees kent, draagt hij wat hij heeft gezegd op Christus over en past het op Hem toe. Christus naar het vlees gekend hebben, heet daarom hier, Hem alleen als aards, natuurlijk mens van aangezicht gekend hebben, zoals Hem de lieden van Nazareth (MATTHEUS. 13: 54 vv.) maar al te goed kenden, zoals Zijn vijanden en rechters Hem kenden. Deze kennis, die de apostel vroeger, waarschijnlijk te Jeruzalem ("Lu 14: 11 aan Christus had, schijnt hem van zo weinig betekenis, dat hij ze bij de kennis van de Verrezene bijna geheel heeft vergeten (Hand. 9: 3 v.). (V.).

Ziet men terug op het "in het aangezicht roemen" in vs. 12, dan kan het wel zijn, dat in de woorden een tegenstelling ligt tegenover hen, die op hun persoonlijke omgang met de Verlosser op aarde zich beroemden.

Of zij kenden aan hun betrekking tot de apostelen van de besnijdenis, als die persoonlijke omgang met Christus hadden gehad een bijzondere waarde toe tegenover de later geroepen Paulus.

18. En al deze dingen, deze toestanden waarbij het oude leven en de oude aard verdwenen is en alles nieuw is geworden, zijn uit God, a) die ons met Zichzelf verzoend heeft door Jezus Christus en ons de bediening van de verzoening gegeven heeft. God heeft zodanige verandering tot stand gebracht, niet alleen doordat Hij de verzoening tot stand gebracht heeft, maar ook gezorgd heeft voor haar mededeling aan ons en ons in staat heeft gesteld die aan te nemen.

a) Kol. 1: 28. 1 Joh. 2: 2; 4: 10.

Paulus spreekt hier uit, dat het wonder van de nieuwe geboorte van de gelovigen een werk is van God krachtens het grote feit en het fundament van de zaligheid, de verzoening door Christus, die van Hem is uitgegaan. Hij doet dit met weer aanknoping aan vs. 14 Door dit aan God toe te schrijven als de hoofdoorzaak van de verzoening, is het raadsbesluit van Zijn liefde en de daarin vervatte toedeling bedoeld en dus is hij van de liefde van Christus in vs. 4 met harmonische aansluiting opgestegen tot de liefde van God.

God heeft door een tweevoudige daad de nieuwe schepping tot stand gebracht. Ten eerste heeft Hij ons met Zichzelf verzoend door Jezus Christus en ten tweede heeft Hij de bediening gegeven, die de verzoening predikt. De taal, waarin het Nieuwe Testament geschreven is, heeft voor verzoenen twee woorden. Het ene geeft (Hebr. 2: 17. 1 Joh. 2: 2; 4: 10; vgl. Luk. 18: 13) de bedekking en uitdelging van de schuld te kennen, de goedmaking of verzoening, die door het geven van een door de goddelijke gerechtigheid geëist, of haar genoegdoend equivalent voor de bedreven schending wordt teweeg gebracht. Het andere (Rom. 5: 10. Efeze. 2: 16. Kol. 1: 20) duidt de wederherstelling aan van de gestoorde betrekking (vgl. 1 Kor. 7: 11), of de verplaatsing uit de toestand, waarin men onder Gods toorn ligt, in de staat

van de genade. Hier gebruikt de apostel dat woord, dat de verzoening te kennen geeft als wederbrenging uit de onzalige toestand van vijandschap tussen God en ons tot een zalige gemeenschap in vrede met God. Tevens wordt ook het middel van de schulddelging, waardoor God de verzoening heeft bereid, namelijk het zoenoffer van Christus, genoemd. Evenals nu in de zin: "God. die ons met Zichzelf verzoend heeft door Jezus Christus" het "ons" alle Christenen, alle in Christus nieuw geborenen omvat, zo heeft het volgende "ons" in de zin "en ons de bediening van de verzoening gegeven heeft" dezelfde omvang. "Ons", aan de Christenen, heeft God de bediening van de verzoening gegeven. De kerk heeft de verzoening ontvangen en is geroepen tot de bediening van het ambt, dat de verzoening predikt. In vs. 20 neemt de apostel het ambt, dat aan de kerk in het algemeen is opgedragen aan, als inzonderheid aan hem en zijn medehelpers gegeven.

19. Want (om de beide geestelijke scheppingsdaden van God, waaraan wij zo-even dachten, nogmaals en meer bepaald op de voorgrond te plaatsen) God was in Christus (Kol. 1: 19) de wereld met zichzelf verzoenend door diens kruisdood (Rom. 3: 24 v.), de zonden van de mensen, die deze wereld uitmaakten, niet toerekenende, zoals Hij in Zijn gerechtigheid had moeten doen; en heeft nu, opdat deze bewerking van de zaligheid aan ieder bekend wordt en hen, die ze in geloof aannemen, ten zegen wordt, het woord van de verzoening in ons gelegd. Hij heeft het gelegd in het hart en op de lippen van hen, die de verzoening moeten prediken.

De zin, waarmee het vers begint: "God was in Christus" maakt door vooraanplaatsing van de immanentie van Christus in God de waarde en de kracht van de door Hem teweeggebrachte verzoening te treffender. Deze aanknoping aan de Godheid van Christus is hier geheel op haar plaats tegenover de geringe denkwijze over Hem, die de tegenstanders mocht aankleven.

Zie de Middelaar aan: niet God buiten de mensheid en niet de mens buiten de Godheid is Middelaar, maar tussen de Godheid en de mensheid is Middelaar de mensgodheid en de Godmensheid van Christus.

"God heeft ons met Zich verzoend" betekent niet: Hij heeft de vijandschap, die wij tegen Hem koesterden, uit het hart genomen. Hij heeft ons een zin geschonken, die Hem zoekt en liefheeft. De hele samenhang bewijst, dat hiervan in het geheel geen sprake is. Immers God heeft ons daardoor met Zich verzoend (vs. 19), dat Hij ons onze zonden niet toerekende, dat Hij (vs. 21) de straf van onze zonde op Christus legde. God heeft ons met Zich verzoend betekent dus: Hij heeft ons Zijn genade opnieuw verleend. Hij is tot ons in een andere verhouding getreden; Zijn toorn heeft zich in liefde gekeerd. En dit bewees Hij daardoor, dat Hij ons de zonde, waarom Hij op ons toornig was, niet toerekende en dat kon Hij, zonder dat Zijn heiligheid werd gekrenkt door het zoenoffer van Christus voor ons. (V.).

Het is het woord van de verzoening, dat onder de nieuwe bedeling door God zelf als de grote inhoud van hun prediking in de mond van Zijn gezanten gelegd is. Dit woord maakt de nieuwe bedeling. De apostolische bediening is de bediening van de verzoening. Die de verzoening niet belijdt, belijdt het Christendom niet. Die de verzoening niet gelooft, is geen Christen. Wij mogen er bijvoegen: die voor de wereld, die voor zichzelf de behoefte aan verzoening, aan verzoening met God niet erkent, kent de wereld, kent zichzelf niet, denkt niet na als een wijze, voelt niet als een mens. De verzoening met God is iets anders dan de verzoening van de zonde. Deze heeft Christus teweeg gebracht en is tot de verzoening met God het middel. De verzoening met God is een andere voorstelling dan de verzoening van God. Deze laatste uitdrukking wordt in de Heilige Schrift niet gevonden en niet dan oneigenlijk wordt zij gebruikt voor hetgeen er tussen de heilige God en een zondige wereld

tot van deze behoudenis door Jezus Christus heeft plaats gehad. De verzoening van God, de beledigde God te verzoenen, ziedaar wat de schuldige mens door allerlei middelen met vrees en hoop ten alle tijde vergeefs gezocht heeft en zal zoeken; de verzoening met God, ziedaar wat hij niet zoekt, maar vindt, als zijn ogen opengaan voor de genade van God in Christus, voor Gods grootst en liefderijkst werk door Hem. Een wereld, "die in het boze ligt", een zondig mens heeft, zonder het woord van de verzoening in de grond van het bedorven gemoed geen vrede met God. Hij moge er steeds in berusten en er zich vaak mee troosten, dat het God is, hij kan er zich geenszins in verblijden, dat Hij is, zoals hij is, zoals Hij Zich aan zijn geweten, zoals Hij Zich in Zijn Woord openbaart. De zondige mens heeft geen vrede met Gods eigenschappen. Zijn vlekkeloze heiligheid, Zijn alwetendheid, Zijn rechtvaardigheid verwekt zijn zondige natuur tot vrees. Hij heeft geen vrede met Zijn geboden. Zij zijn met al zijn vleselijke neigingen in strijd, zij tergen zijn begeerlijkheden, krenken zijn hoogmoed, bederven zijn genoegens; wrevelig, afkerig, vijandig staat zijn zondige natuur tegen hen over. Hij heeft geen vrede met Zijn wegen. Hij doorgrondt ze niet, dat vernedert hem; zij vallen hem moeilijk; dit verbittert hem; hij mort, hij klaagt, hij wantrouwt, hij twijfelt, hij beschuldigt, hij hoont en verzet. Hoe zou hij vrede hebben met God, omdat hij geen vrede hebben kan met zijn lot. Toch zou hij willen dat God vrede had met hem, toch heeft hij behoefte tegen hoop dit te hopen, blindelings het zich in te beelden. Toch zijn er ogenblikken, dat hij er alles voor zou over hebben om God te bevredigen. Maar welke werken, die woorden, welke tranen, die offers en welk boetgebaar kunnen de Allerhoogsten vrede doen hebben met gemoederen, die geen vrede hebben met Hem? Dit alles verandert, als het woord van de verzoening gehoord, als het woord van de verzoening verstaan, gelovig en dankbaar aangenomen is. De verzoening van de wereld met God. Het is de bevrediging met God, van de voor God gevreesde, van God afkerige, onder God lijdende mens. Het is de overwinning van die opstand en dat beklag, die krachtens zijn zondige natuur natuurlijk zijn aan zijn gemoed. Het is de opwekking van dat onbepaald vertrouwen, dat tot ware liefde, vrijwillige gehoorzaamheid en blijmoedige lijdzaamheid onontbeerlijk is en zonder hetwelk het onmogelijk is om God te behagen. God, de door Zijn schepsel zo zeer miskende God, God zelf is de bewerker van deze verzoening. Hij bewerkt ze door temidden van miskenning en wantrouwen, al de miskende en mistrouwde bewijzen van Zijn liefde te overtreffen door een liefdebewijs, dat, waar het gezien wordt, minder dan enig ander miskend of gewantrouwd worden kan. Hij heeft Zijn Zoon tot een verzoening voor de zonde van de gehele wereld gegeven. Hij kondigt vergeving, uitdelging, vergetelheid aller schulden af omwille van Zijn bloed. Hij wil en Hij weet het; dit zal de bevreesde een moed doen grijpen, de weerspannige vermurwen, de klager doen verstommen. dit een liefde opwekken, die de vrees buitensluit, de kracht van de zonden breekt en de wil van de beweldadigde met de wil van zijn weldoener verenigt. Maar opdat de enkele mens met God verzoend wordt, is het niet genoeg, dat God in Christus was de wereld met Zichzelf verzoenend en dat die mens dat weet. Het is nodig, dat dit weten ook zijn gehele wezen doordringt en zijn wettige invloed heeft beiden op zijn gevoel en zijn wil. En zijn zondig hart verleidt hem, dit geheel of gedeeltelijk, voor altijd of zolang mogelijk te verhinderen. De liefde van God dringt, maar dwingt hem niet. Dit zou evenzeer met haar heilige aard als met haar heilig oogmerk strijden. Kan ook een gedwongen verzoening een ware verzoening zijn? Om met God verzoend te wezen, moet de mens zich met God laten verzoenen. Dit is het, wat Gods liefde hem door haar gezanten laat bidden, maar zich vaak ziet weigeren. Hij weigert het, die geloof weigert aan het Evangelie van de genade, wiens hoogmoed zich ergert aan een onmisbare Christus en aan diens onvermijdelijk kruis; wiens zelfbedrog zich vleit, van God niets te vrees te hebben, of door eigen middelen Zijn toorn (als Hij toornen kan!) te kunnen ontwapenen, Hij weigert het die, ofschoon het woord van de verzoening niet bestrijdend, het nochtans geen ingang verleent in het heiligdom

van het hart, verontreinigd heiligdom (dit erkent hij), maar welks rust hij nog niet wil verstoord zien.

De dood van Jezus werkte als zoenoffer, tevens Gods heilige vijandschap en toorn te niet doende, zodat Hij de mensen de zonden niet toerekende en ze op die wijze door een gerechtelijke daad met Zich verzoende, waarbij alleen het geloof de subjectieve voorwaarde is van de toe-eigening van de kant van de mensen; de dankbaarheid, de nieuwe moed, het heilige leven enz. zijn eerst gevolgen van de verzoening, die in geloof is toegeëigend, maar geen deel daarvan.

De zin "hun zonden hen niet toerekend" behoort meer bij "de wereld met Zich verzoende", omdat de toerekening van de zonden wegvalt, waar God de wereld tot Zichzelf in een verhouding van vrede stelt, dan wel hij "en heeft dit woord van de verzoening in ons gelegd", omdat dit handelt over een middel van God, waardoor de wereld ondervindt, dat God haar in een betrekking van de vrede tot Hem wil plaatsen, in plaats van haar de zonden toe te rekenen.

De verzoening van de wereld heeft plaats gehad door de menswording van God, en door het volbrachte Godmenselijke werk van Christus en zij openbaart haar kracht een kracht van God, door de hele tijd van de wereld tot in de eeuwigheid (Hebr. 10: 14). Tevens heeft God er liefderijk voor gezorgd, dat Zijn in Christus volbrachte daad ter zaligheid voor de gehele wereld een zegen zou kunnen worden door de prediking van de genade (Hand. 13: 26) ; op de verlossing eenmaal geschied volgt de steeds voortgaande prediking (1 Tim. 2: 6). God heeft het woord van de verzoening, het dierbaar Evangelie opgericht, vast en duurzaam gemaakt, door het te leggen in de mond van een bediening van de verzoening en de prediking van de verzoening niet over te laten aan de vrije wil en de lust van alle gelovigen om Hem te belijden en het zendingswerk te verrichten.

De Evangeliebediening is de voortgaande prediking van de door God aangeboden verzoening, de bestendige proclamering in Zijn naam van het algemeen pardon, een middelaarsambt, dat het Middelaarswerk van Christus dient en zalige verstandhouding tussen God en de mens moet herstellen.

20. Zo zijn wij, die dit woord van de verzoening dienen, dan a) gezanten vanwege Christus, door wie de verzoening heeft plaats gehad en wiens zaak het aldus is, dat zij ook kracht en uitwerking verkrijgt. Hij zelf, die in Christus was, heeft ons tot Zijn boodschappers gemaakt, zodat het is alsof God door ons bad. Wij bidden vanwege Christus in Zijn naam en voor Zijn eer, opdat Hij niet tevergeefs heeft gearbeid: "laat u met God verzoenen; " grijp de hand van de verzoening, door God U aangeboden, met vreugde aan!

a) 2 Kor. 3: 6.

De apostelen verrichtten bij hun bediening het werk van Christus; zij zijn niet werkzaam in hun eigen belang, maar wel in Zijn liefdewerk; deze gedachte staat in verband met vs. 11, in het bijzonder met de inhoud van vs. 14 De verwisseling van de namen: "zo zijn wij dan gezanten vanwege Christus, alsof God door ons bad; wij bidden u vanwege Christus" wordt door vs. 19 verklaard. In zoverre Christus de volvoerder is van het werk van de verzoening verrichten de verkondigers daarvan de zaak van Christus en werken zij in Christus dienst en belang. In zoverre God dat werk in Christus, in de persoon van de Middelaar heeft volbracht, is het Gods wil, die door de prediking wordt bekend gemaakt en tot de mensen die ze horen,

wordt gebracht (1 Kor. 4: 1). Door beide wordt er met nadruk op gewezen, welk gezag aan deze verkondiging toekomt en welke verantwoording de verachters daarvan op zich laden. De inhoud van de boodschap en bede geeft het slot met bijzonder weinige woorden: "laat u met God verzoenen! " De verwezenlijking van deze verzoening met God bij de mens in het bijzonder wordt dus niet aan menselijke werkzaamheden toegeschreven, maar zij worden opgeroepen, om aan zich te laten plaats hebben, wat God voor hen heeft bereid en hun aanbiedt, om de tegenstand op te geven, die hen uitsluit van Zijn zaligheid en om zich met vertrouwen aan Zijn genade oer te geven.

21. a) Want die, die geen zonde gekend heeft, voor wie tegenspraak tegen God, afwijking van diens heilige wil in zijn in- en uitwendig leven iets geheel vreemds was, iets dat geheel buiten zijn bewustzijn en zijn persoonlijke ervaring lag, die a) heeft Hij zonde voor ons gemaakt. Ten behoeve van ons, in ons belang heeft Hij Hem als tot de gepersonifieerde zonde gemaakt, tot de zonde, die al haar straf ontving (Gal. 3: 13), opdat wij zouden worden, bij de intrede in Zijn gemeenschap door het geloof (Rom. 3: 22. Fil. 3: 9), rechtvaardigheid van God en zo ook rechtvaardigen voor God in Hem (Rom. 1: 17. 1 Petrus 2: 22 vv.

a) Jes. 53: 9. 1 Joh. 3: 5. b) Jes. 53: 12 Rom. 8: 3.

Wat het geheim van de verzoening is, kan men volgens deze tekst met weinige woorden zeggen: het is een zalige ruil, waarbij Christus onze zonden op Zich neemt en ons daarentegen Zijn gerechtigheid schenkt. Het is een gericht, waarin God de zonde van de wereld aan Zijn Zoon oordeelt, om ons van de zonde los en rechtvaardig voor Hem te maken.

Het "die, die geen zonde gekend heeft" is de enige uitdrukkelijke getuigenis van Paulus over Christus’ zondeloosheid, die hij overigens steeds bij zijn beschouwing van die offerdood onderstelt. Deze getuigenis overtreft echter nu ook zo mogelijk alle andere in sterkte en het wordt nog versterkt, evenals het licht door de schaduw, waarop het valt, door het onmiddellijk daarop volgende "voor ons", doordat het bij de zondaars is geplaatst, want dit "ons" is weer algemeen, de gehele wereld (vs. 19) omvattend.

Die, die van geen zonde wist, geen zweem of schaduw van zonde in het hart droeg, die heeft God tot zonde gemaakt, dat is Hij legde de straf van de zonde op Hem; God behandelde Hem niet als een zondaar, als een zondig mens uit de zondige menigte, maar als de zonde, als een, die aan de plaats stond van geheel het zondig mensengeslacht die de straf van alle zonden droeg. (V.).

Evenals God de zonde behandelt, die Hij vervloekt, zo heeft Hij Die behandeld, die van geen zonde wist; Hij heeft Hem niet de misdadigers gerekend, onze zonde op Hem werpende door toerekening, zodat Hij de zonden van de wereld in Christus zag en Christus de zonden van de wereld in Zich voelde, terwijl Hij haar straf smaakte (Hebr. 2: 9). Evenals nu echter Christus voor ons tot zonde is gemaakt, even zo zijn wij in Hem tot gerechtigheid geworden. Die van geen zonde wist, is voor ons tot zonde gemaakt, omdat God Hem onze zonde toerekende; en wij, die in onszelf geen gerechtigheid hebben, die voor God geldt, zijn in Christus voor God gerechtigheid geworden, omdat God ons Christus gerechtigheid toerekende (Rom. 4: 6).

Door toerekening van Zijn gerechtigheid worden wij in Christus de gerechtigheid van God en verkrijgen in het gehele rijk van God zo’n rechtmatige, door geen tegenspraak te bestrijden toegang tot God en tot de erfenis van al het nieuwe, als de Zoon van God, die over alles als erfgenaam gesteld is, zelf het recht daarop heeft. Halleluja!

De grote grondslag, waarop alles rust, is het plaatsbekledend borglijden van de Heer. Dit geschiedde, opdat onze schuld op Hem geladen zijnde, ook Zijn gerechtigheid op onze rekening zou gesteld worden en wij dus in Hem rechtvaardig voor God zouden kunnen zijn. Daarin lag de grondslag, het doel en de strekking van de Evangelieprediking, waarin zij als met God en de Zaligmaker door de Heilige Geest werkzaam waren.

Treurende Christenen, waarom weent u? Treur u over uw eigen bederf? Ziet op uw volmaakte Heer en herinnert u, dat u volmaakt bent in Hem, u bent Gods oog, zo volmaakt als of u nooit had gezondigd, nee, meer dan dat: de Heere, onze gerechtigheid heeft u een goddelijk kleed omgedaan, zodat u meer bezit dan de gerechtigheid van de mensen, u bezit de gerechtigheid van God. O u, die treurt over uw inwonende zonden en verdorvenheid, weet, geen enkele van uw zonden kan u oordelen. U heeft geleerd de zonde te haten; maar u heeft ook leren zien dat de zonde niet meer uw eigendom is - zij werd gelegd op Christus hoofd. U staat niet in uzelf maar in Christus; uw aanneming heeft u niet in uzelf, maar in uw Heer; u bent heden evenzeer door God aangenomen, met al uw zondigheid als u het zult zijn, wanneer u staat voor Zijn troon, van alle verdorvenheid ontdaan. Ach ik bid u, houd die kostbare gedachte vast, volmaaktheid in Christus, want u bent "volmaakt in Hem. " Met het kleed van uw Zaligmaker bekleed, bent u even heilig als de Heilige zelf. Wie is het, die verdoemt? Christus is het, die gestorven is, ja wat meer is, die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand van God is, die ook voor ons bidt. " Christen, dat uw hart zich verheugt, want u bent "begenadigd in de Geliefde. " Wat behoeft u te vrees? Laat op uw aangezicht steeds een glimlach te zien zijn, leef dicht bij uw Meester; woon in de woonsteden van de hemelse stad, want weldra, als uw tijd daar zal zijn, zult u opvaren, waar uw Jezus is en aan Zijn rechterhand heersen, zoals Hij overwonnen heeft en is gezeten aan Zijn Vaders rechterhand; en dit alles omdat onze goddelijke Heer, "die geen zonde gekend heeft, zonde voor ons werd gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid van God in Hem. "

HOOFDSTUK 6

AANNEMING TOT WAARDIGE AANWENDING VAN DE GENADE VAN GOD

III. Vs. 1-Hoofdstuk 7: 1. Nog geheel vervuld van het heilig onderwerp, waarover hij in Hoofdstuk 3: 5 heeft gehandeld, bedient de apostel nu zijn evangelisch ambt aan de Corinthiërs. Nadat hij hen vroeger heeft vermaand met de bede: "laat u met God verzoenen! " zo komt hij nu tot hen met de ernstige drang om Gods genade, die onder hen werkzaam is, sinds zij zich hebben laten verzoenen, niet tevergeefs ontvangen te hebben.

a. Vs. 1-10. Paulus maakt zich gereed om de Corinthiërs te vermanen, de genade in de verzoening met God door Christus ontvangen, niet werkeloos te maken door een onchristelijke wandel. Hij stelt hen nu tot bekrachtiging van een dergelijke vermaning in levendige trekken het leven van ware Christenen voor ogen, zoals dat in de apostelen zich openbaart. Hij deelt nu mee, hoe deze tegenover de wereld strijden, lijden en overwinnen en hoe zij in gemeenschap met Christus de Sterkste tegenstand overwinnen en zo de genade van God voor hun deel verheerlijken.

EPISTEL OP DE EERSTE ZONDAG IN DE VASTEN: (INVOCAVIT)

De weken, die deze Zondag inleidt, waren voor de oude kerk een tijd van boete; zij wilde hierin niet het lijden van Christus zelf voor ogen stellen, maar de roepstem van Johannes de Doper: doe "boete" sterk op het hart drukken. Ons epistel nu vormt het begin; hij herinnert ons, dat nu voor ons een beslissend uur is gekomen, dat het nu de welaangename tijd, de dag van de zaligheid is en wij nu de genade van God niet tevergeefs moeten ontvangen, maar in alle verzoekingen en aanvechtingen getrouw moeten volharden en geduldig overwinnen. Tussen Evangelie en epistel kan zo een brug worden gelegd: Jezus wordt verzocht en Hij doorstaat de verzoeking (MATTHEUS. 4: 1 vv.); ook de discipel van de Heere is in deze tijd van genade niet vrij van verzoekingen, maar hij gaat uit die alle als overwinnaar, als hij slechts acht geeft op zichzelf en op de genade van God.

Het epistel schijnt in de eerste plaats gekozen te zijn met het oog op vs. 2, om de boet- en vastentijd voor Pasen, waarop het vasten in vs. 5 wijst, op gelijke wijze aan te kondigen, zoals de adventstijd als een tijd van zaligheid, maar tevens te herinneren aan de Christelijke plichten, van die volbrenging voorwaarde is tot het verkrijgen van de zaligheid.

De zegen van de heilige lijdenstijd: 1) hij leert ons leven hier op aarde in het juiste licht beschouwen; 2) hij maakt ons voorzichtig en nauwgezet in onze dagelijkse wandel; 3) hij geeft ons troost en kracht tot elk kruis, dat op ons wordt gelegd.

Nu is het de aangename tijd, nu is het de dag van de zaligheid; 1) laat ons bedenken, van welken tijd dit gezegd is; 2) waartoe dit ons nu moet opwekken.

Waarom mag de Christen de tijd van het lijden van Christus als een aangename tijd prijzen? 1) omdat hij ons de volle rijkdom van de heerlijke genade van God openbaart; 2) omdat hij ons tegen alle verzoeking met de juiste kracht, toerust; 3) omdat hij ons leert met Christus te lijden, maar ook met Hem al het lijden van de tegenwoordige tijd te overwinnen.

Hoe betoont de Christen zich als een waar dienaar van God? 1) als hij de genade van God in Christus gelovig aanneemt; 2) als hij in de kracht van Christus heilig leeft; 3) als hij om

Christus' wil geduldig lijdt. De Christen in de wereld als een dienaar van God; wij spreken over 1) de genade, die hij te grijpen, 2) het gevaar, dat hij te mijden, 3) het kruis, dat hij te dragen, 4) de strijd, die hij te voeren, 5) de rijkdom, die hij te waarderen heeft.

Wanneer is Christus voor u niet tevergeefs gestorven? als u 1) in de eerste plaats het "voor mij" echt aangrijpt en 2) vervolgens het "Mij na" getrouw opvolgt.

1. En wij, als a) medearbeidende met God, die u reeds door ons bij het brengen van onze boodschap vermaanden (Hoofdstuk 5: 20) bidden u ook, nadat wij ons ambt als boodschappers (Hoofdstuk 5: 20) reeds bij u hebben volbracht en nu de verzoening van de wereld ook uw deel is geworden (Rom. 11: 15), b) dat u de genade van God niet tevergeefs ontvangen mag hebben, die u in de verkregen staat van de genade is ten deel geworden. Laat haar verder bij u doorwerken, zoals ze werken wil.

a) 1 Kor. 3: 9. b) Hebr. 12: 15.

"Wij bidden u", met deze woorden leidt de apostel de volgende vermaning in als een van grote betekenis; want men kan zich met God laten verzoenen en toch het juiste nut er niet van trekken tot heiligmaking van het leven.

Het "als mede-arbeiders" slaat terug op het "alsof God door ons bad" in het vorige hoofdstuk en zo verre daar van een bidden gesproken is, dat God door Zijn gezanten tot hen richt, die nog tegenover Hem staan, nu daarentegen een bidden, dat de apostel tot hen richt, in wie God Zijn genade laat werken, nadat zij met Hem verzoend zijn.

Met de arbeiders noemt Paulus zich en zijn ambtgenoten in dezelfde zin, waarin hij in 1 Kor. 3: 9 schrijft: "wij zijn Gods mede-arbeiders, Gods akkerwerk, Gods gebouw bent u" d. i. wij prediken, arbeiden aan u met het woord door vermanen en bidden, maar God geeft hen zegen en de voorspoed, dat ons woord niet tevergeefs aan u geschiedt. Daarom is God inwendig de ware Meester, die het ene nodige doet en wij helpen en dienen Hem daarbij uitwendig door het werk van de prediking. Hij roemt echter zodanige mede-arbeiders, omdat zij het uitwendige woord niet moeten verachten, alsof zij dat niet nodig hadden, of als wisten zij het te goed. Al kon toch God alle dingen wel inwendig zonder het uitwendige woord volbrengen, alleen door Zijn Geest, toch wil Hij het niet doen, maar Hij wil de predikers ervan tot Zijn medearbeiders hebben en door hun woord werken waar en wanneer Hij wil. Omdat dan de predikers de bediening, de naam en de eer hebben, dat zij Gods medearbeiders zijn, moet niemand zo geleerd of zo heilig zijn, dat hij de allergeringste prediking zou verzuimen of verachten, omdat hij niet weet wanneer het ogenblik zal komen, waarin God Zijn werk door de prediker aan hem zal doen.

Zij laten de genade van God tevergeefs voor zich zijn, die de vergeving van de zonden zonder waar berouw als een door wegvoeren, die het geloof slechts in de mond hebben en zich slechts uitwendig aan het woord en het sacrament houden, maar zich in de grond van de zaak op eigen doen en verdiensten verlaten, de genade verwaarlozen, of niet ernstig de heiligmaking najagen, maar wel, nadat zij zich een tijdlang aan de leiding van de Heilige Geest overgaven, weer afvallen en erger worden dan tevoren.

2. Want Hij, de Heere, die eens door de profeten heeft gesproken, zegt in de profetie van Jesaja (49: 8): "In de aangename tijd heb Ik u verhoord en in de dag van de zaligheid heb Ik u geholpen. " Zie, zo voeg ik als medearbeider, die u vermaan, aan dit woord toe, het

toepassend op u, hoewel het eigenlijk een ander geldt; nu Christus is verschenen tot aan de dag dat Hij terugkomt ten gerichte, is het de welaangename tijd, zie, nu is het de dag van de zaligheid!

Op de plaats, waaraan Paulus hier denkt, spreekt God de knecht van de Heere aan en belooft Hij Hem verhoring en hulp. Deze aangesproken knecht van de Heere kent de apostel als in Christus Jezus verschenen. Christus nu is het hoofd van het ware volk van God. In de aangename tijd heeft God Zijn knecht verhoord en op de dag van de zaligheid, op het tijdpunt voor de toedeling van de zaligheid bepaald, heeft God Zijn knecht geholpen, namelijk daardoor, dat Hij het volk, dat in de ellende van de zonde, in de macht van dood en duivel zich bevond, liet redden en verlossen. Dit tijdstip van de verlossing, zo herinnert de apostel, is ook voor hen tegenwoordig, voor de Corinthiërs aanwezig. God wil de belofte, die Hij aan Zijn volk heeft gegeven ook aan hen vervullen, maar zij moeten zich niet stellen tegenover de vervulling van die goddelijke belofte, dat zij de genade zouden tegenstreven. Zie, zo roept Paulus "nu - in deze tijd, waarin u het Evangelie van Christus wordt gepredikt (- is het de welaangename tijd, nu is het de dag van de zaligheid, nu het uur van rekenschap nog niet is aangebroken, maar voor alle mensen de vrije toegang tot de zaligheid in Christus nog open staat. Daarin ligt dus de nadruk van de aanmaning, omdat hoon en straf voorbij is, genade en zaligheid aanwezig zijn en omdat deze tijd snel kan voorbijgaan, moeten de Christenen zich die ten nutte maken, moeten zij in de kracht van de verzoenende genade de oude aard van wereldse en vleselijke begeerten uittrekken en in nieuwigheid van de Geest wandelen.

De apostel beschrijft wat een rijkdom van zaligheid het is, wanneer het Evangelie wordt gehoord; het is genade en zaligheid; er is geen toorn noch straf. Het zijn onuitsprekelijke woorden, die hij hier neerschrijft: ten eerste dat het een aangename tijd is. Dat is op Hebreeuwse wijze gezegd en is zoveel als: het is een tijd van genade, waarin God Zijn toorn heeft afgeweerd en enkel liefde, lust en welbehagen heeft om ons goed te doen. Hier zijn alle zonden vergeten, zoveel de voorbijgegane als de nog overige; in het kort, het is een rijk van barmhartigheid, waarin enkel vergeving en verzoening is, de hemel staat nu open, het is het ware gouden jaar, waarin aan niemand iets wordt geweigerd. Daarom zegt hij: In de aangename tijd heb Ik u gehoord. d. i. Ik ben u genadig, wat u maar begeert en bidt, dat heeft u zeker; verzuim de tijd niet en bid zolang die duurt. Ten tweede, het is een dag van de zaligheid, een dag van de genade, van de hulp, waarop niet alleen wij aangenaam zijn en verzekerd, dat God ons gunstig en aangenaam is, maar ook, zoals wij er zeker van zijn, helpt Hij en betoont Hij met de daad, dat ons bidden wordt verhoord. Dat noemen wij een zalige dag, een gelukkige dag, een rijke dag; want het moet tezamen gaan, dat God ons genadig is en die genade ons met de daad betoont. Dat Hij ons genadig is geeft het eerste, dat het een tijd van genade, een welaangename tijd is, dat Hij ons bijstaat, brengt het tweede teweeg, dat het een dag van de hulp is. Beide moet met het geloof en een goed geweten worden aangenomen. Anders, als men naar de inwendige mens wil oordelen, zou deze zalige tijd eerder een onzalige van toorn en ongenade worden genoemd. Zulke geestelijke woorden moet men echter naar de geest nemen. Zo vinden wij, dat deze twee heerlijke, liefelijke, schone namen zijn van de tijd van het Evangelie, waardoor alle schatten en rijkdommen van het rijk van Christus worden aangewezen.

Met ernst wijst dit apostolisch woord ons op een onherroepelijk voorleden terug, waarin reeds zoveel kostbare tijd verspild, verdroomd, verdarteld, verzondigd werd en waaruit zich tegen ons zoveel stemmen van aanklacht verheffen, zonder dat wij ene enkele ure terugkopen, één enkel vlek in ons levensboek met al onze tranen uitwissen kunnen. Maar in te vriendelijker glans wordt daartegenover een zegenrijk heden ons voorgesteld, waarin ons nog weer de

blijde boodschap verkondigd en volstrekt niets onbeproefd wordt gelaten, om ons hart voor de hemel te winnen. Gisteren stond Jezus mogelijk bij u vergeefs aan de deur, zoals eergisteren, maar o rijkdom van de lankmoedigheid van God! Hij bepaalt weer een zekeren dag, namelijk heden (Hebr. 4: 9), waarin de toegang tot Zijn troon zo wijd mogelijk voor onze voeten geopend en de nodiging tot de groten maaltijd herhaald wordt: "Komt, want alle dingen zijn gereed". Wie telt al de rijkdom van zegen, die dit heden van het heils kan brengen aan een waarlijk heilbegerige ziel; maar wie spelt ook al het gevaar, waaraan de roekeloosheid zich blootstelt, die altijd nog rekent op jaren, waar zij geen uur verzekerd kan zijn? Naar een onberekenbaar morgen toch wijst het apostolisch woord ons veelbetekenend heen, maar juist een morgen van de genade, het is ons nergens beloofd. "Beroem u niet tegen de dag van morgen, want u weet niet wat de dag zal baren; " hoeveel ervaringen ook uit ons eigen leven, staven om strijd de waarheid van die spreuk en hoe volkomen had hij recht, die andere wijze, die aanried: "Bekeer u één dag voor uw dood! " Wij weten niet wat morgen geschieden zal, slechts dit weten wij en het wordt ons, zijdelings wel, maar toch ondubbelzinnig genoeg door het tekstwoord herinnerd: er komt een beslissend, eenmaal, waarin tot de zaaier wordt gezegd: Het is genoeg en tot de maaier: Zend uw sikkel nu uit! Helaas, wij mensen zijn slechte berekenaars van de innerlijke waarde van het uur; wij verkopen ze voor een lach, voor een luim, voor een niets; maar om te weten wat uren waard kunnen zijn, zou men het menige stervende moeten vragen, hoeveel duizenden hij wel zou willen geven voor vier-en-twintigmaal zestig minuten. Vergeefs, geen minuut meer, waar het de mens eindelijk gezet is éénmaal te sterven en daarna het oordeel en achter dat oordeel eindelijk een eeuwig te laat, voor wie het heden van de genade niet telde. Een eeuwig te laat. Wij voelen al de schrik van die gedachte, maar hebben geen vrijmoedigheid, waar de mond van de waarheid zelf gewaagt van het uur, dat de deur gesloten zal worden, er op eigen verantwoording bij te voegen dat die later nog weer zal opengaan. Maar wel mogen wij, waar zulke schrikbeelden rijzen, als met gevouwen handen alle onnadenkenden bidden, dat zij eindelijk uit de sluimer ontwaken, waar de zon van de korte dag reeds zo lang aan de hemel staat: wie weet, misschien reeds ter westerkim onderspoedt. Wel moeten we, waar wij van zo vele kanten het slaaplied vernemen: "Nimmer te laat, nu nog te vroeg", onszelf onder het ook van de Alwetende afvragen, of wij het heden van de genade reeds zo hebben aangenomen, dat het ons niet zou deren, als het eensklaps werd afgebroken. Wel hebben we Hem ootmoedig te danken, die het ook heden weer voor ons in Zijn gunst heeft verlengd, opdat wij als mee arbeidende, nu iets in Zijn dienst zouden doen, dat mogelijk reeds te lang werd verzuimd en (niet minder) opdat wij zelf door Zijn genade behouden, nu ook in Zijn kracht anderen winnen en vermanen, zolang als het heden genoemd wordt! "

3. a) Wij, predikers van het Evangelie, geven geen en aanstoot in enig ding, wij wachten ons zorgvuldig voor alles, dat iemand tot ergernis zou kunnen zijn. Wij doen dit, opdat de bediening niet gelasterd wordt, ons ambt niet in minachting komt en daardoor aan de uitbreiding van het Godsrijk schade zou worden toegebracht.

a) Rom. 14: 13. 1 Kor. 10: 32.

4. Wij geven geen aanstoot, maar wij, als dienaars van God, maken onszelf in alles aangenaam; wij gedragen ons gelijk het degenen betaamt, die van God tot zo’n heilig werk zijn geroepen en betonen ons geloof in vele verdraagzaamheid, in verdrukkingen, in noden, in benauwdheden (Hoofdstuk 11: 8).

Als het leven van de predikers in strijd is met de vermaning van hun mond, dan heeft de duivel medehelpers in hen, om van het Evangelie terug te houden en af te schrikken. Paulus

kon door Gods genade van zichzelf zeggen, dat hij in geen ding aanstoot gaf, noch de Joden, noch de Grieken, noch van de gemene God (1 Kor. 10: 32), noch door de Christelijke vrijheid om te keren tot wanorde en eigen wil, noch door slagen en in verwarring brengen van de zwakke gewetens, noch door het misbruiken van de schat van de gerechtigheid van het geloof tot een vrijbrief van het vlees, ook niet door onnadenkend gebruik maken van zijn Evangelische macht en bevoegdheid (1 Kor. 9). Moest zijn Evangeliebediening belasterd worden door hen, voor wie het Evangelie bedekt was (Hoofdstuk 4: 3), dan bezat hij de troost, dat hij het niet bedekte en verduisterde. Hij kon dus de strik van de lasteraars (1 Tim. 3: 7) verscheuren door de getuigenis van zijn geweten, dat zich ook opdrong aan hen, die daar buiten waren, dat hij in alle zaken zich betoonde en aanbeval (Hoofdstuk 3: 1; 4: 2 als een dienaar van God. "Ik dien", zo schreven de Duitse ridders in hun wapen tot erkenning van hun leenplicht. Beleend door God met de genade van het apostelschap, betoonde zich Paulus in zijn gehele bediening als een dienaar van God in het rijk van de genade, tot eer van het ambt, dat Gods genade en hulp de mensen bedienen laat in de tijd van de genade van het Evangelie.

De vermaning van Paulus steunt op zijn leven en in het algemeen op dat van de dienaren van Christus; omdat zij zulke leraars en zielverzorgers hadden, daarom moesten de Corinthiërs de genade niet gering achten. Moest bij de Heere van de heerlijkheid iedere deugd van hun leraars en zielverzorgers hen aanklagen, hun wee en hun verdoemenis zouden des te groter worden. Het is waar, dat het woord van God in de mond van de meest verschillende leraars, zelfs ook van zeer ontrouwe leraars, werkzaam kan zijn. Als echter een gemeente leraars heeft, die niet alleen in het algemeen de waarheid prediken en het ambt wel bedienen, maar die ook door hun voorbeeld, door hun opoffering en hun begaafdheid de mensen dwingen het woord aan te nemen en het hun daardoor ook gemakkelijk maken, dan is dat nog een bijzondere genade van God, voor welken zegen de Heere verantwoording zal eisen. Hoe groter de leraar is, des te verdoemelijker wordt de discipel als hij zijn woord niet aanneemt.

5. In slagen (Hoofdstuk 11: 23. Hand. 16: 23 v.), in gevangenissen (vgl. bij Hoofdstuk 11: 23), in beroerten (Hand. 13: 50; 14: 19 v. ; 16: 19 vv. ; 19: 23 vv. in arbeid (Hoofdstuk 11: 23, 27. 1 Kor. 3: 8; 15: 58), in waken (Hoofdstuk 11: 27. Hand. 20: 31), in vasten (Hand. 14: 23; 13: 2 v. ; 9: 9

Al wat in dit gedeelte is opgeteld kan worden samengevat in de naam van die deugd, die aan het hoofd staat: "in vele verdraagzaamheid. " Nadat de apostel het op deze wijze heeft ingeleid, noemt hij al het ongeluk en vervolgens de hoofdzaken van de moeiten, waaronder zijn geduld zich betoonde. Bij de optelling van de moeite en het ongeluk stijgt hij als bij een ladder op. Hij stelt ons steeds een grotere nood na een mindere voor. In de eerste plaats noemt hij "verdrukkingen" of uitwendige vervolgingen; in de tweede plaats de mogelijke drukkende omstandigheden, de "noden", die uit de vervolgingen voortkomen. In de derde plaats noemt hij de "benauwdheden", die uit de vervolging voor het hart en de inwendige ervaringen voortvloeien. Dan gaat hij verder en wijst aan hoe de vervolging tot haar doel voortgaat, nood en benauwdheid niet zonder oorzaak is. Hij spreekt van de "slagen", die zijn lichaam om Christus’ wil moet verduren, vervolgens van de "gevangenissen", waarin hij is geleid en eindelijk van de verschrikkingen van de "beroerten", van de oproeren, die zich zo menigmaal hebben verheven omwille van Hem en het Evangelie. Daarmee besluit hij de reeks van al die onheilen, die om Christus’ wil hem hebben getroffen en er is geen twijfel aan, of wij kunnen deze uit het epistel van de Zondag Sexagesimae (Hoofdstuk 11: 19 vv.) nog vermeerderen. Hierop noemt hij nog drie grote moeilijkheden, die hij alle vaak genoeg heeft ondervonden; hij noemt namelijk moeitevolle "arbeid", veelvuldig "waken" en "vasten. " In al die moeitevolle en drukkende omstandigheden van het leven kent de apostel zichzelf

verdraagzaamheid toe. Evenals een lastdier stil staat en zich laat beladen met deze en gene last, zonder ook maar enigszins te tonen dat het er zich aan wil onttrekken. Zoals het voortgaat, alle krachten inspant om zich staande te houden en de last voort te trekken, niet ontrouw wordt aan de taak, die hem gesteld is, zo onttrekt de apostel zich ook niet aan al dat lijden; hij gaat het dagelijks weer met kalmte en blijdschap tegemoet en blijft staande, wordt niet moe of mat, hoezeer ook de handen en de knieën naar rust, de ogen naar slaap, het lichaam naar voedsel, de ziel naar een tijd van verademing en verkwikking verlangt. Er kunnen nog wel andere proeven van verdraagzaamheid worden uitgedacht, maar het is niet te ontkennen dat de aangehaalde rij een uitgezochte en bijzondere is een hogeschool van geduld en dat hij groot in het verdragen moet zijn geworden, die zich in deze rij heeft geoefend en dat hij een meesterschap zich daarin heeft verworven. Het moet ook een grote zaak zijn, waarom men zich aan dat alles wil overgeven, eens en altijd weer opnieuw. En als nu Paulus zich om de ten uitvoerlegging van zijn bediening deze lasten altijd weer opnieuw laat opleggen en deze moeiten lijdt, terwijl hij er zich toch aan kon onttrekken, wanneer hij zijn roeping en de prediking liet varen, dan is het duidelijk wat een groot en getrouw dienaar van Jezus hij was en hoe hij door zoveel lijden en door zijn groot geduld aanbeveling bij de gemeenten moest hebben.

Als het eerste deel van zijn aanbeveling van zichzelf, die in ieder opzicht en met de daad zelf plaats had een aanbeveling, waardoor hij zich als een dienaar van God doet kennen, aan wie men wel plaats bij zich mag geven, noemt hij de verdraagzaamheid bij al het moeilijke, dat zijn ambt meebracht. Zulke omstandigheden, waarin hij die betoont, voert hij in drie volgende rijen aan 1) in verdrukkingen, in noden, in benauwdheden, die aanwijzingen van moeilijke omstandigheden opklimmen van de voorstelling van een bemoeilijking, die het lastig maakt, tot die van een druk, waarin men zichzelf niet kan helpen en tot die van een engte, waarin men het niet meer kan uithouden; 2) "in slagen, in gevangenissen en beroerten", van welke ervaringen elke volgende weer erger is, terwijl de lichamelijke mishandeling toch voorbijgaat, de inkerkering voortdurend is en de uitslag twijfelachtig en eindelijk het oproer in plaats van een ordelijk gedrag willekeurig en mateloos geweld doet verwachten; 3) "in arbeid, in waken en vasten", waar bij de wederwaardigheden, die hij moet verduren, nog de levensbezwaren komen, waaraan hij zichzelf moet onderwerpen, omdat zijn roeping die meebrengt, namelijk menigvuldige vermoeienis, die afmattend is, slapeloze nachten, waarin hij zich de meest natuurlijke verkwikking niet kan gunnen en zelfkastijding van de zeer bekommerde, die zich ook het voedsel ontzegt, dat hij nodig had om zulke dagen en nachten door te komen.

Paulus betoont zijn verdraagzaamheid in verdrukkingen en noden en benauwdheden; daarvan noemt hij als voorbeelden a) van verdrukkingen: slagen, b) van noden: gevangenissen, c) van benauwdheden: beroerten. Hij voegt er verder bij: arbeid, waken, vasten als moeilijkheden uit eigen beweging op zich genomen bij het volbrengen van zijn roeping, die hem nooit te veel, nooit te lastig werd, om de vrucht en de voortgang van zijn bediening te verzekeren.

6. In reinheid, in kennis, in lankmoedigheid, in goedertierenheid, in de Heilige Geest, in ongeveinsde liefde.

7. In het woord van de waarheid, in de kracht van God, door de wapen van de gerechtigheid aan de rechter- en aan de linkerkant.

Als een geduldig dienaar van God stond Paulus temidden van de vijandige wereld, als een rein dienaar van God in de gemeente. De reinheid staat aan het hoofd van het koor van deugden en gaven, waarmee hij de dienst van de gemeente volbracht. Die reinheid, die Hij

ook zijn zoon en mededienaar Timotheus zo nadrukkelijk aanbeveelt (1 Tim. 5: 22), drukt niet alleen uit het zich rein houden van de zonden tegen het zevende gebod, maar in het algemeen de zuiverheid en kuisheid van hart en wil en van alle begeerten (1 Petrus 1: 22). En evenals de verdraagzaamheid zich betoont in de negen proeven boven aangehaald (verdrukkingen - vasten), zo betoont zich de reinheid in de acht overige deugden en gaven hier opgeteld (kennis- wapen van gerechtigheid). Zonder deze is er niets, dat een dienaar van God en in het algemeen een Christen versiert in de ogen van God en van Zijn heiligen. Deze is de hoofddeugd, die de Heere behaagde in de ware Israëliet Nathanaël, in wie geen bedrog was (Joh. 1: 47), het tegengestelde zo van de hoofdzonde van hen, die naar het aanzien roemen en niet naar het hart (Hoofdstuk 5: 12). Alleen voor het rein, eenvoudig oog van het gemoed ontsluiten zich de goddelijke en geestelijke zaken van de kennis; want met het edele woord "kennis" bedoelt de apostel niet verstandelijke geleerdheid, maar het inzien van het hart in de waarheid, volgens welke iemand terecht kan met de weg van de zaligheid en in elk geval het welbehagen van God ten beste van de zielen verstaat, vooral de pastorale wijsheid van een dienaar van God. De reine, door vleselijke wijsheid rein gehouden kennis heeft tot tweelingdochters de "lankmoedigheid" en de "goedertierenheid" (Gal. 5: 22) De lankmoedigheid heeft sterke schouders om de zwakken te dragen (Rom. 15: 1), want zij erkent het gaandeweg toenemende werk van de Heere en grijpt niet naar het volle koren in de groene aren (Mark. 4: 26), onttrekt zich ook aan het onrein zelfbehagen, dat dadelijk gereed en aan het einde is met een gebrekkige broeder, omdat het meer dan de verbetering van de broeder, de roem van eigen voortreffelijkheid zoekt. Als de oudere zuster ondersteunt de goedertierenheid de lankmoedigheid, zodat deze niet een ogenblikkelijke aanblazing is van de natuurlijke welwillendheid; maar de duurzame karaktertrek van reine en verstandige liefde (1 Kor. 13: 4). De zoete deugd van goedertierenheid (een zachte, stille en liefderijke deugd noemt Luther haar, overal geschikt voor de samenleving en die de gehele wereld uitlokt om met haar gemeenschap te hebben) toont haar invloed rijkelijk in deze brief, zowel als in het hele leven van Paulus te voelen.

Beproeven wij onszelf bij het overzien van al de deugden en gaven, die Paulus noemt, of ook wij wel de goddelijke kuisheid en zuiverheid van de begeerte, de kuisheid vooraan als aanvoerster, als hoofddeugd, ja als voorwaarde van de overigen zouden geplaatst hebben, dan zullen wij wellicht in een verlegenheid komen. Wij stellen graag een andere orde. Zeker zouden wij de Heilige Geest, die eerst op de vijfde plaats staat, op de eerste, de kennis op de tweede, vervolgens de reinheid op de derde plaats hebben gesteld. Maar hier zien wij toch de kennis op de tweede plaats en op de eerste de reinheid van wil en van begeerte. Deze plaatsing, die toch zeker de juiste moet zijn, omdat Paulus de Geest van de Heere heeft, wordt bij enig nadenken snel gerechtvaardigd ook voor ons verstand. Zonder reinheid van begeerte is er in Goddelijke en geestelijke zaken geen ware kennis. Deze kennis is teveel een deel van het leven, dan dat zij van de anderen zou kunnen worden losgemaakt. Er is een verstandelijke kennis en een geleerdheid, die zonder deugd ontstaat, toeneemt en groot wordt. Hoe velen bezitten haar en vertrouwen in de rust, die zij, daarop steunend, genieten, op iets beters en groters! Maar dit vale, dode licht van het menselijk verstand is zeer te onderscheiden van het goddelijk licht van de zielen, dat op de weg van onze Christelijke wetenschap en volmaking kennis heet. Geen ware kennis zonder een rein hart; duisternis is in het binnenste, zolang de wil zich niet beslist ten goede neigt. Het is een feit, door niemand, die ervaring heeft, geloochend, dat vaak een zuivere wilskracht aanwezig is, terwijl daaraan toch nog licht, weg en doel ontbreekt; dan gaat onze weg van reinheid tot kennis. Op de derde plaats stelt vervolgens de apostel lankmoedigheid, op de vierde goedertierenheid. Evenals in de vorige brief (1 Kor. 13: 1 vv.) van de liefde gezegd is, dat zij ten eerste lankmoedig is, in ten tweede goedertieren, zo is ook hier goedertierenheid na lankmoedigheid geplaatst. Wat zou ook een

goedertierenheid zonder lankmoedigheid zijn? Kan men een deugd groot achten, die geen duur heeft, maar snel wegsterft? Kan iemand de blijvende, volhardende deugd van goedertierenheid bezitten, zonder in zijn ziel die macht te hebben, waardoor men alle zwakheid van de naaste en elke hinderpaal van de liefde overwint? Waarlijk, een goede, lange moed een volhardende, onvermoeide welwillendheid heeft hij nodig, bij wie de goedertierenheid niet maar een aprilweer en een voorbijgaande luim zal zijn! Maar de geestelijke deugd van de lankmoedigheid, de moeder van de goedertierenheid dankt haar gehele leven aan de reine wil en het helder inzicht, dat met deze gepaard gaat. Bij een onrein, vals hart, zowel als bij duistere en veranderlijke kennis is er noch lankmoedigheid noch ware goedertierenheid, of u moest de aangeboren deugden aan het temperament eigen en die gelijk in naam hebben met de geestelijke deugden verwarren. Nu volgt in de vijfde plaats de Heilige Geest. Het spreekt vanzelf, dat hiermee niet in het algemeen de derde persoon van de Godheid bedoeld zijn. Hoe zou ook Hij, die de Bron en Bewerker is van alles goeds, ooit een vijfde plaats innemen. Hier moet onder de naam "Heilige Geest" iets enige werking van de inwonende Heilige Geest, bedoeld zijn, die op de vijfde plaats kan staan, die tot het reeds genoemde in een verhouding van voortgang, tot hetgeen volgt in een verhouding van oorzaak tot werking staat. Zo is het ook. Heeft de Heilige Geest een reine wil, licht van de ziel, lankmoedigheid en goedertierenheid geschonken, nu wordt het leven versterkt. De Geest van de Heere, die te voren broedde en de aanvang maakte, treedt nu met vlammen te voorschijn in het bewustzijn van de ziel, als een overvloeiende, vurige bron, zodat de vroeger genoemde deugden tot een nieuwe trap van heerlijkheid komen. Dan wordt door de nieuwe kracht en werking van de Heilige Geest uit de reinheid en de heilige rust van de begeerte de "ongeveinsde liefde", de reine, vurige begeerte geboren, die naar de zaligheid van de broeders hongert en dorst. Uit de kennis ontstaat nu de openbaring, het woord van de waarheid en wat vroeger een zwakke kennis was, wordt nu tot goddelijke zekerheid. In de plaats van de lankmoedigheid treedt nu "de kracht van God" en uit de goedertierenheid komen de "wapens van de gerechtigheid" voort, die recht en links de vijanden trotseren en hun een getuigenis worden, dat hier is Emmanuel.

De reinheid van hem, die zich van de dingen van de zondige wereld en haar begeerlijkheden onbesmet bewaart, maakt de andere kant uit van de lankmoedigheid van hem, die onder al het moeilijke, dat zijn leven in de wereld hem veroorzaakt, standvastig volhardt en deze sluit zich het naast aan het vasten of de zelfbedwinging aan. De kennis, die naast deze reinheid staat, is bedoeld in de zin van 1 Kor. 8: 1 Die bestaat in de zedelijke kennis, die de reinheid niet in iets uiterlijks stelt, maar met juistheid beoordeelt, wat de mens voor God rein en onrein maakt. Daarom zien beide op de verhouding tot God, daarentegen het volgende paar "in lankmoedigheid, in goedertierenheid" op de verhouding tot de mensen. Evenals dit paar, zo zijn ook de volgende "in de Heilige Geest, in ongeveinsde liefde" - "in het woord van de waarheid, in de kracht van God" gelijksoortig aan elkaar en wel daarin dat de klemtoon in het eerste op de adjectieven ("heilig, ongeveinsd, in het tweede op de genitiven ("waarheid, God rust. Eerst zegt de apostel wat een Geest het is, die hem bezielt en de tweede maal van welke aard het woord is, dat hij handhaaft en van welke aard de kracht is, die hij uitoefent. Daar staan "Geest" en "liefde" tot elkaar als 1 Kor. 14: 1 en hier "woord" en "kracht" als 1 Kor. 4: 20. Het is een heilige, niet een wereldse Geest, die dat in hem werkt, waarin zijn gave zich openbaart en het is ongeveinsde, niet slechts schijnbare liefde, die maakt, dat hij zijn gaven ten dienste van de broeders besteedt. Spreekt hij, dan is het waarheid, die hij verkondigt; handelt hij, dan is het goddelijke kracht, die hem sterk maakt. Aan dit laatste sluit zich aan "door de wapenen van de gerechtigheid", na de beide voorafgaande rijen, die elk uit twee leden bestaan, de derde vormend. Wapens van de gerechtigheid zijn de strijdmiddelen van de Christen, in zoverre zij tot dienen geschikt zijn, datgene dienen, wat van Godswege recht is.

Omdat echter in deze strijd de tegenpartij zowel moet worden bestreden als afgewend, voegt de apostel erbij: "aan de rechter- en aan de linkerkant. " Hij drukt voornamelijk op deze tegenstelling, waardoor ook hier twee delen komen en de reeks van tegenstellingen wordt ingeleid, die in dit derde deel van deze optelling voorkomen. Nadat namelijk de eerste afdeling daarvan (vs. 4) zijn gedrag wat het lijden aangaat heeft beschreven, zo zal nu de derde het gelijk blijvende van zijn gedrag en alle tegenovergestelde toestanden beschrijven en wel zo, dat wij horen, hoe hij zich door geen tegenstelling op het dwaalspoor laat brengen en dat alle tegenovergestelde zaken, hetzij van hetgeen werkelijk en wat gedacht is, of van dat, wat in werkelijkheid beide tegelijk is, als door hem onverschillig, of in hem opgeheven onder zich besluit.

8. Door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht, als verleiders en nochtans waarachtigen.

9. Als onbekenden en nochtans bekend, a) als stervende (Hoofdstuk 1: 9; 4: 7 vv. 1 Kor. 15: 30 vv.) en zie, wij leven (Hoofdstuk 1: 10. Ps. 118: 17), als getuchtigd (Jes. 53: 3 v.) en niet gedood (Ps. 118: 18).

a) Jes. 26: 19.

10. Als droevig zijnde (1 Petrus 1: 6), maar altijd blij (Fil. 4: 4), als arm (Hand. 3: 6), maar velen rijk makend (1 Kor. 1: 5; 9: 11; vgl. 2 Kor. 8: 9 als niets hebbend (Fil. 4: 13) en nochtans alles bezittend (1 Kor. 3: 22. Rom. 8: 28, 38 v.).

In de meest verschillende levensomstandigheden en onder de meest tegenover elkaar gestelde ervaringen betonen de apostelen zich als dienaren van God en zijn daardoor tot aanbeveling van hun bediening. Door eer, die zij bij de vrienden van het Evangelie verkrijgen en door oneer, die zij van de tegenstanders verkrijgen, ontvangen zij getuigenis, dienaren van God te zijn. Die het Evangelie aanneemt ondervindt de kracht ervan en zal hen zegenen en prijzen, die deze weldaad hebben aangebracht. Die het Evangelie verwerpt en terugstoot, zal zich toch niet kunnen onttrekken aan het harde oordeel van het woord waardoor zijn geweten getroffen is. Hoe meer de ongelovigen tegen het Evangelie opstaan en hoe woedender hun aanvallen daartegen zijn, des te meer erkennen zij daardoor wat een grote kracht er ligt in de verkondiging, waartegen zij zo sterke middelen aanwenden. Kwade geruchten komen van hen, die vijanden van de waarheid zijn, goede van hen, die vrienden van de zaak van God zijn. Met een "als" voegt Paulus vervolgens een tal van nadere bepalingen aan de kwade en goede geruchten toe, omdat hij het kwade gerucht aanhaalt en wat de wereld ten nadele van de apostelen zegt en daaraan tegenoverstelt de ware toedracht van de zaak en de lof, die hun in waarheid toekomt. Als "verleiders" of dwaalgeesten, zoals ook Christus door de Joden in MATTHEUS. 27: 63 een verleider genoemd is, als mensen, die tot dweepachtige en gevaarlijke grondstellingen verlokken en het volk op valse wegen leiden, zijn de apostelen door hun vijanden uitgekreten en in waarheid zijn zij toch "waarachtigen", zij stellen in hun leer de waarheid voor en met hun wandel leven zij in de waarheid. Als "onbekenden" als mensen, die men in hogere kringen niet kende en die met ingebeelde hoogmoed zich slechts hier en daar op onbehoorlijke wijze op de voorgrond stelden, worden de apostelen door hun vijanden voorgesteld en in waarheid zijn zij toch bekenden, mensen, die men goed kent, die in alle landstreken erkend zijn door hen, die hun prediking hebben aangenomen en de kracht van het Evangelie aan zichzelf hebben ervaren. In de volgende tegenstellingen blijft alleen nog in het eerste lid, wat op het "kwaad gerucht" betrekking heeft, in het tweede lid wordt gezegd wat werkelijkheid was; vandaar de vrije constructie "en zie wij leven. "

In de uitdrukking "door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht" verkrijgt het "door" werkelijk dezelfde zin, die het in vs. 7 ("door de wapens van de gerechtigheid had, namelijk om het middel te noemen, dat tot bevestiging en aanbeveling van de apostel (vs. 4) in aanmerking komt, alleen met dit gemakkelijk te begrijpen onderscheid, dat de apostel de wapen van de gerechtigheid zelf voert en zich van die in zijn ambt bedient, daarentegen eer en oneer, kwaad en goed gerucht middelen zijn, die God elk op zijn wijze gebruikt, om de loop van Zijn Evangelie bevorderlijk te zijn. Dat toch juist lastering van de waarheid en miskenning van haar dienaars er niet zelden toe heeft moeten diende, om voor haar zodanige harten te openen, die de lof met wantrouwen hadden opgenomen, maar voor de waarheid zelf nog niet geheel waren afgesloten en ertegen verhard, is een ervaring, die in tijden van geestelijke beweging, zo oude als nieuwe, niet zelden terugkeert. Wat nu de apostel van kwaad en goed gerucht heeft gezegd, die de dienaar van Christus treffen, klimt hij steeds in zijn rede op in een zevenvoudige tegenoverstelling van datgene, waarvoor de boden van Christus door de wereld worden gehouden en wat zij in waarheid zijn en wel zo, dat de bedrieglijke schijn, de inbond van het kwaad gerucht altijd vooraan staat, de getuigenis van de waarheid in het tweede lid volgt. Van de beide eerste tegenstellingen: "als verleiders en nochtans waarachtigen, als onbekenden en nochtans bekend", werd reeds gesproken. Nu gaat Paulus voort: "als stervende en zie, wij leven. " Stervend, als het ware altijd stervende zijn zij vanwege het bestendig doodsgevaar, waarin zij verkeren, zodat zij niet alleen voor de wereld, maar ook in hun eigen ogen de zodanige zijn, die reeds een prooi van de dood zijn geworden. Met grote levendigheid valt de apostel in het tweede lid in met het woord: "en zie, wij leven. " De gedurige redding uit de dreigende gevaren en wat hier werkelijk mee in het gebruikte woord ligt, de altijd verse, onverminderde levenskracht, die zich in hun getuigenis en in hun gedrag openbaart, is een krachtige bezegeling van hun zending een bevestiging, dat zij dienaren van God zijn. "Als getuchtigd en niet gedood. " Zij zijn getuchtigd, wat aangaat de schijn, die er bestond, als waren zij een voorwerp van Gods tuchtiging; mensen, in wie God zelf een mishagen had en op wie Hij Zijn plagen legde. De apostel loochent de tuchtiging zelf niet (in de zin, die in Hebr. 12: 5 v. is aangegeven, kan hij zelfs wel toegeven, dat hij die lijdt), maar gedood worden zij niet, de tuchtiging mag het leven niet aanraken, zij mag alleen het leven reinigen, bekrachtigen, verhogen, niet de uiting en de werking ervan verminderen. "Als droevig zijnde, maar altijd blij. " Zij moesten voorkomen als bedroefden, treurigen, wanneer men hun uitwendig lot beschouwde, als men zag, hoe de een droefheid zich op de andere hoopte. Toch zijn zij altijd blij vanwege de Geest, die hen vervult, die hen verheft boven de druk van het lijden, omdat hij het te boven gaat door het gevoel van troostrijk vertrouwen en zegevierende hoop, waarmee Hij hun zielen versterkt (Rom. 14: 17. 1 Thessalonicenzen. 1: 6). Een voorbeeld van zodanige vreugde temidden van leed geeft Hand. 16: 22 v. "Als arm, maar velen rijk makend. " Hun armoede aan stoffelijke goederen was bekend; Paulus arbeiden met zijn eigen handen (1 Thessalonicenzen. 2: 9. 2 Thessalonicenzen. 3: 8 is daarvoor een vast bewijs. Maar velen worden door hen rijk gemaakt bovenal in geestelijke schatten en bovendien kan ook gedacht worden aan de gaven, waardoor zij de lammen in Hand. 3: 6 v. ; 14: 9 v. andere ellendigen redden. "Als niets hebbend en nochtans alles bezittende. " Dat zij niets hadden, is een sterkere uitdrukking voor de straks genoemde armoede. Zij zijn daarin hun Meester gelijk, die niets had om Zijn hoofd op neer te leggen (MATTHEUS. 8: 20). Maar ook daarin lijken zij op Hem, dat zij ondanks hun armoede alles bezitten, waarbij wij te denken hebben aan de koninklijke waardigheid van de gezalfden van Christus, gelovigen, krachtens welke reeds nu het schepsel bestemd is om hen te dienen en met hen en omwille van hen eens verheerlijkt te worden, zoals het nu omwille van hen aan de ijdelheid onderworpen is.

"Als onbekenden en nochtans bekend. " Ieder waarachtig Christen is tot op zekere hoogte een raadsel voor de ongelovige wereld; het beste in ons wordt doorgaans het minst verstaan en begrepen; "de wereld kent ons niet", zegt Johannes, "omdat zij Hem niet kent. " Toch zijn wij die geloven, naar de geest elkaar niet vreemd, al zagen wij ook hier beneden elkaars aangezicht nooit en samen zijn we schapen van die goede Herder, die het grote Woord heeft gesproken: "Ik ken de Mijne en word door de Mijnen gekend. " "Als stervende en zie, wij leven. " Het geestelijk leven is tegelijk een dagelijks sterven; een afsterven aan onszelf en aan zoveel om ons heen, waaraan vlees en bloed zich verhecht had; geen waarachtig leven, dan dat uit de dood is geboren. En toch niettegenstaande, nee, juist door dat sterven heen, leven wij telkens weer op; wij kennen in gemeenschap met Christus een leven, dat met de jaren niet slijt; er staat op onze akker een plant, die soms flets de bladeren hangen laat, maar toch niet de wortels in een levensgrond kleeft, waarin geen dood haar bereiken kan en ook de storm haar tot hoger levensontwikkeling opvoert. Zo zijn we dan, als getuchtigd, maar niet gedood. Nee, God spaart Zijn tuchtroede ook aan Zijn meest geliefde kinderen niet; ook het gelovig en liefhebbend hart wordt vaak op zeer pijnlijke plaatsen getroffen; soms schijnt het zwaarste kruis voor de zwakste schouders bestemd, maar ziehier weer de lichtkant: wat schijnt te zullen doden, geneest slechts en het gaat als met de brandende braambos van Mozes, doorblaakt, maar niet verteerd, ja groenend in het midden van de vlammen. Wat een wonder, dat het straks ook hier kan heten: "als droevig zijnde, maar altijd blij. " Voor de wereld staan droefheid en blijdschap doorgaans onverzoenlijk tegenover elkaar: de een sluit de andere uit. De Christen heeft ook in zijn gelukkigste dagen nog altijd stof van treuren bij de blik op zichzelf en zoveel zonde en ellende rondom hem; maar zelfs in het uur van de diepste smart kan zich nog een glimlach van geloof en hoop temidden van de tranen vertonen. Altijd kan hij innerlijk blij zijn, als hij aan zijn God, zijn Heiland, zijn erfenis in de hemel denkt; tegenover al wat drukt en dreigt staat één groot Nochtans, waartoe de ziel telkens terugkeert en waaraan zij in leven en sterven genoeg heeft. Als arm zijn wij daarom, maar velen rijk makend; zo arm in onszelf vaak aan wijsheid, vrede en kracht, dat wij ter goeder trouw kunnen twijfelen of er wel behoeftiger en ellendiger zijn en daarbij komt soms aardse behoefte en zorg, terwijl de wereldling in overvloed zwelgt. Geen nood, bij alle in- en uitwendige armoede zijn we nog rijk, voor zoveel wij Hem hebben, in Wie alle schatten beide voor tijd en eeuwigheid tegelijk zijn verborgen en verkrijgbaar gesteld; ja van onze armoede kunnen wij nog aan anderen mededelen. Een Paulus, die door liefdegaven ondersteund worden moest, hoevelen heeft hij rijk voor de hemel gemaakt! "Als niets hebbend en nochtans alles bezittend", het mag dan ook onze slotsom zijn zowel als de zijne: "Niets in onszelf en toch alles in de belofte en daarin de vervulling eenmaal, waar Jezus zelf tot Zijn verhoogde vrienden zal spraken: "Al het Mijne is het uw. "

Zolang de Christenen op aarde zijn, moet de waard (de wereld) van de gast genot hebben, zoals ook weer de gaat, dat is de Christenheid, het ontgelden moet, zolang hij hier is.

Deze gehele afdeling van vs. 4, zo uitstekend in volheid en levendigheid van optelling, in kracht en scherpte van tegenstellingen, in evenredigheid van leden, in rijkdom van inhoud, in onderscheidenheid van vorm en in frisheid en helderheid van het gehele beeld, wordt met recht door de uitleggers als een van de schoonste bloesems van Paulinische welsprekendheid bewonderd. De inhoud heeft echter de grootste waarde, die een grootse en rijke omtrek van ambtslijden, deugden en zegen van de prediker van het Evangelie een pastoraal-theologie in het kort ons geeft.

b. Vs. 11-Hoofdstuk 7: 1. Nu volgt de toepassing van de vermaning in vs. 1 v. op de bijzondere omstandigheden van de Corinthiërs, hoe zij zich onder deze moesten gedragen, om

de genade van God niet tevergeefs ontvangen te hebben. Aan deze gaat echter nog eerst een uitstorting van het hart van de apostel vooraf. In deze horen wij nog een naklank van de gemoedsbeweging, door de voorafgegane schildering in het leven geroepen. Aan de andere kant wordt de waarschuwing en vermaning ingeleid, waarvoor het nodig was, dat vooraf de geschokte betrekking tussen de apostel en de gemeente hersteld en opnieuw bevestigd werd, opdat wat hij te zeggen had bij hen ingang en gewillige opname mocht vinden (vs. 11-13). Wat Paulus tegenover de Corinthiërs op het hart heeft, bestaat in de eerste plaats in de ernstige waarschuwing tegen onbehoorlijke gemeenschap met de heidenen en het mede verrichten van heidense zaken. In de wijze, waarop deze waarschuwing door een vijfvoudige gewetensvraag wordt op het hart gedrukt, is nog duidelijk de voortwerkende verheffing van de rede op te merken, die is de vorige afdeling en in de inleiding van dit gedeelte wordt gevonden. De vijfde vraag geeft vervolgens gelegenheid, om de dierbaarste beloften van God uit Mozes en de profeten de Christenen toe te eigenen en daaruit aanleiding te nemen tot een ernstige en roerende vermaning (vs. 14-Hoofdstuk 7: 1)

11. Onze mond is opengedaan tegen u, o Corinthiërs. Wat ik zo-even heb gezegd is met volle vrijmoedigheid en openheid voor u uitgesproken. Ons hart is uitgebreid, het is verruimd, zodat het u allen met volle en sterke liefde omvat.

De apostel staat, na hetgeen hij in vs. 3-10 geschreven heeft, stil, als verwonderde hij zichzelf over de rijke stroom van de Geest, die zich in de beschrijving van een ware dienaar van God heeft uitgestort. Nu roept hij uit: Onze mond is opengedaan tegen u, o Corinthiërs! Liever zweeg hij, dan dat hij van zichzelf en zijn ambtsbediening sprak, in zoverre deze inwendig werd volbracht; maar waar hij tot welzijn van zijn broeders moest spreken, daar overwon hij ook zijn tegenzin tegen eigen lof.

Met de geopende mond stemt het uitgebreide hart overeen; een hart, dat zich voor iemand heeft ontsloten, is zo een, dat bereid is, hen in zich op te nemen en in te sluiten. Met zo’n hart staat hij voor de Corinthiërs, wiens mond vrij geopend is; zij moeten zich door hem laten gezeggen, zich aan hem overgeven; zo is zijn eis: en hij kan dat eisen, als zij de getuigenis moeten erkennen, die hij te voren van zich heeft gegeven.

12. U bent niet nauw in ons, zoals u meent, integendeel, ons hart is ruim en omvat u allen met oprechte en volle liefde, maar u bent nauw in uw ingewanden, u bent nauw in verhouding tot mij. De oorzaak van de min gewenste betrekking moet niet bij mij, maar bij uzelf worden gezocht, wier hart door allerlei verdachtmakingen en lasteringen van de tegenstanders is afgeleid.

De Corinthiërs hadden zich van de apostel laten aftrekken en in plaats van dit nu te erkennen, meenden zij, dat het hart van de apostel tegenover hen eng zou zijn geworden en nu beklaagden zij zich, dat zij in zijn binnenste een veel kleinere plaats innamen dan hun eigenlijk toekwam. Dit weerlegt de apostel in dit vers en verklaart, dat de schuld bij hen, niet bij hen te zoeken was. Als zij ruim van hart wilden worden, dan zou hij van zijn kant bij hen die ruime plaats vinden, die hij nu niet bij hen vond en die hem toch toekwam als geestelijke vader bij zijn kinderen.

13. Nu, om dezelfde vergelding te doen, opdat liefde met liefde wordt beantwoord (ik spreek als tot mijn kinderen (1 Kor. 4: 14 v. mijn kinderen in Christus, die het eerst door mij bemind zijn), zo wordt u ook uitgebreid (vs. 11). Moge uw hart, dat nu nog zo nauw en gesloten is,

zich ook voor mij ontsluiten, opdat mijn vermaningen, die ik u nu wil geven, daarin ingang mogen vinden.

Volgden de Corinthiërs de vaderlijke vermaning van hun apostel op, dan namen zij de vermaning, die nu volgt, als door hartelijke liefdezorg voor hun zielen ingegeven, met zachtmoedigheid op, zonder het hart daarvoor te sluiten door de onhartelijke gedachte, dat Paulus geen berispingen uitdeelde en voor gevaren waarschuwde, die niet gevaarlijk waren.

Och, er zijn leraars genoeg, wier hart in liefde open en uitgebreid is, om hun toehoorders te omvangen; maar het hart van deze is grotendeels nauw en gesloten, zodat zij zich niet met het woord inlaten.

Het ruime volle hart van de Christen moet vaak de treurige ervaring maken, niet verstaan, niet opgenomen te worden.

14. a) Trek niet een ander juk aan met de ongelovigen met de heidenen, verenigt u niet met hen tot hetzelfde, omdat u van een geheel andere geest bent; b) want welk mededeel aan een en hetzelfde heeft de gerechtigheid, die de hoofdwet is in het rijk van God, met de ongerechtigheid, dat element van het leven van de heidenen (Rom. 6: 19)? en welke gemeenschap heeft het licht met de duisternis? (Efeze 5: 8 vv. Kol. 1: 12 vv.).

a) Deut. 7: 2. 1 Kor. 5: 9. b) 1 Sam. 5: 1, 2. 1 Kon. 8: 21. 1 Kor. 10: 21.

Deze vermaning neemt de algemene in vs. 1 met zeer bepaalde heen wijzing naar het apostolisch voorbeeld van geen aanstoot te geven (vs. 3) weer op.

Met een fijne uitdrukking, die in onze taal niet ten volle kan worden weergegeven, staat in de grondtekst: "wordt geen, die aan een vreemd juk trekken met de ongelovigen. " De apostel waarschuwt hen, het daartoe niet te laten komen, zich in zo’n verbintenis, die hun niet betaamde, zich niet te begeven. Hij wil niet veronderstellen dat zij reeds in zo’n juk trekken, maar voorkomen dat zij daarin niet raken. De uitdrukking: een ander juk trekken, doelt op plaatsen uit het Oude Testament, als op Deut. 22: 10, waar het verboden is reine en onreine dieren bij elkaar te spannen. Dit verbod behandelt Paulus evenals dat in Deut. 25: 4 (vgl. 1 Kor. 9: 9), als een voorbeeld of type, dat zijn eigenlijke zin in de toepassing vindt, die hij daarvan maakt. Een ander juk, een vreemd juk voor de gelovigen is dat, waarin de ongelovigen trekken. Met die, aldus is de zin van het beeld, moet hij zich niet laten samenspannen, dat hij met hen gelijke dingen zou zoeken, in hun streven, hun beschouwingen, hun grondstellingen zich zou laten inwikkelen. De uitdrukking is opzettelijk algemeen gesteld; wij kunnen het niet beperken tot een verbod van gemengde huwelijken, of van deelname aan hun afgoderij, hoewel beide zonder twijfel mede moeten worden ingesloten, het gaat verder en omvat alle soort van verbintenissen, die de Christen het rein en zuiver bewaren van zijn standpunt, van zijn goddelijk beroep onmogelijk of ook maar zwaarder zouden kunnen maken. Dat niet elke soort van aanraking met ongelovigen is uitgesloten, bewijst 1 Kor. 5: 10, maar iets anders zijn de verhoudingen, die het uitwendig samenleven in dezelfde burgerlijke maatschappij noodzakelijk en onvermijdelijk maakt en iets anders het vrijwillig samengaan om een bepaald doel na te jagen, het onvoorzichtig aangaan van verbintenissen, die de gelovigen onwillekeurig tot deelname verleiden aan werken van de duisternis en aan goddeloosheid.

Het "met de ongelovigen" geeft volgens de grondtekst een gemeenschap te kennen waarin het ongelovige deel de boventoon voert, op de Christelijke denk- en handelwijze invloed uitoefent. Het juk, dat hier gedacht wordt, is een, dat door ongelovigen getrokken wordt en hun past, maar de Christen vreemd is, voor hem een ander is, dan hetgeen hem is opgelegd, zodat het hem niet geoorloofd is, met de ongelovigen dat te trekken.

Wie heeft gezelschappen lief, die hem de liefde van God kosten?

Christenen moeten zulke gezelschappen mijden, die niet onder het juk van Christus willen zijn; de ondervonden genade is het juk, waaronder zij moeten gaan (MATTHEUS. 11: 29 v. Uit Rom. 6: 15 v.

Een ander juk aan te trekken, is een spreekwijze, ontleend aan dieren, die het juk dragen. Het juk was geëvenredigd aan de verschillende soort van dieren; dieren, die een ander juk dragen, zijn daarom, bij de 70, dieren van verschillende soorten, Lev. 19: 19 De Christenen moesten geen ander juk aantrekken met de ongelovigen; het veronderstelt dat zij andere mensen waren dan de ongelovigen, in hun zedelijk bestaan van deze geheel onderscheiden. Zij moesten daarom het juk niet dragen, dat de ongelovigen op zich namen en voor hen in het geheel niet paste; dat is te zeggen: zij moesten met de ongelovigen niet gemeenzaam verkeren, hun zeden en levenswijs niet navolgen. Dit zou hun even kwalijk staan als dat een van die het juk droeg van een ander dier, daarvan in soort ten enemaal onderscheiden, als dat een ezel het juk van een os droeg, vergel. Deut. 22: 9 De ongelovigen zijn mensen, die het Christendom ongelovig verwerpen, bijzonder heidenen. Sommigen van de Corinthische Christenen schijnen de losbandige zeden en gewoonten, zelfs de afgodische plechtigheden van de heidenen te hebben nagevolgd; en in zover een ander juk, dat hun in het geheel niet paste, met de ongelovigen te hebben aangetrokken. Zo’n gedrag veroordeelt de apostel met het hoogste recht en brengt hun het onvoegzame daarvan uitvoerig onder het oog.

15. En welke samenstemming heeft Christus met Belial? De 13: 13 of welk deel heeft de gelovige met de ongelovige?

16. Of welke samenvoeging, welk verband, heeft de tempel van God met de afgoden? (1 Kor. 8: 10; 10: 19 vv.). a) Want u bent de tempel van de levende God (1 Kor. 3: 16), zoals God (Lev. 26: 11 v. Ezechiël. 43: 7) gezegd heeft: b) "Ik zal in hen wonen en Ik zal onder hen wandelen; en Ik zal hun God zijn en zij zullen Mij een volk zijn. "

a) 1 Kor. 6: 19. Efeze. 2: 21. Hebr. 3: 6. 1 Petrus 2: 5. b) Exod. 29: 45.

De apostel bevestigt zijn vermaning door vijf vragen waarin hij de Corinthiërs het onverenigbare van het Christelijke en heidense onder het oog brengt; de opeenhoping van vragen heeft iets nadrukkelijks en aandringends.

Van de vijf vragen behoren de tweede en derde, de vierde en vijfde nader bij elkaar; op de tegenstelling van de zedelijke gesteldheid, die bij deze en gene bestaat, in de eerste vraag genoemd (gerechtigheid en ongerechtigheid) volgt de tegenstelling zowel van beider aard, die licht en duisternis genoemd is, als ook van de beide hoofden, van de door God gezonden Middelaar (Christus) en de goddeloze verderver Hierop volgt weer de tegenstelling van datgene, waarin zich de verhouding tot God, die hier en daar gevonden wordt, uitdrukt, namelijk aan de ene kant in het gelovige en ongelovige van elk persoon, aan de andere kant in hetgeen de ene en de andere tot een godsdienstige gemeenschap verenigt; aan de ene kant de

tempel van God en aan de andere de afgoden. Wat de onnauwkeurigheid van de tegenstelling "tempel van God" en "afgoden" aangaat, deze is slechts een schijnbare en wordt daardoor opgeheven, dat de eigenlijke bedoeling is om uit te drukken, hoe het godsdienstige aan de ene en andere kant elkaar uitsluiten. Om de afgoden verenigen zich de ongelovigen een tempel van God vormen de gelovigen, zoals het uit Lev. 26 aangehaalde woord te kennen geeft.

De vijf gewetensvragen zijn zo gerangschikt, dat de beide eerste de afscheiding van de zaligheid van het verderf, de middelste de afscheiding van de Heiland van de verderver, de beide laatste de kloof tussen het heilige en het verderf of het oog hebben.

De vier eerste vragen zijn verbonden tot twee paren (vs. 14 en 15); de vijfde opklimmende tot de hoogste voorstelling van de Christelijke vrijheid, staat alleen (vs. 16) en daarmee verenigt zich nu tot een krachtig slot van de rede, de getuigenis en de belofte van God, die ze bevestigt (vs. 16-18).

Wat een liefelijke naam: "Mijn volk! " Wat een blijde openbaring: "hun God! " Wat een grote betekenis ligt in deze twee woorden: "Mijn volk! " Hier is een onderscheiding. De hele wereld behoort aan God; de hemel, ja de hemel der hemelen is van de Heere en Hij heerst over de kinderen van de mensen, maar van hen, die Hij uitverkoren, die Hij Zichzelf verworven heeft, zegt Hij, wat Hij niet van anderen zegt: "Mijn volk. " In dit woord ligt de gedachte van eigendom. Op een bijzondere wijze is "het volk van de Heere Zijn deel en is Jakob het snoer van Zijn erfenis. " Al de natiën van de aarde zijn Zijn volk, Zijn uitverkorenen, meer Zijn bijzonder eigendom; want Hij heeft meer voor hen dan voor anderen gedaan; Hij heeft hen met Zijn bloed gekocht; Hij bracht hen dicht in Zijn nabijheid; Hij heeft Zijn ruim hart op hen gezet; Hij heeft hen liefgehad met een eeuwige liefde een liefde, die vele wateren niet kunnen uitblussen en die de tijdsomwentelingen nooit in het allergeringste zullen kunnen doen verminderen. Geliefde vrienden, kunt u uzelf door het geloof ander hun getal redenen? Kunt u ten hemel opzien en zeggen: "Mijn Heer en mijn God, de mijne, door die liefelijke betrekking, die mij recht geeft, U Vader te noemen, de mijne, door de heilige gemeenschap, waarin het mijn vreugde is, met U te verkeren, wanneer het U behaagt, Uzelf aan mij te openbaren, zoals U niet aan de wereld doet! " Kunt u het Boek der openbaring lezen en daarin de verzekering van uw zaligheid vinden? Ziet u uw naam met dierbaar bloed geschreven? Kunt u door een ootmoedig geloof de kleren van de Heere Jezus aangrijpen en zeggen: "Mijn Christus! " Als u dat kunt, dan zegt God van u en van anderen, zoals u zegt: "Mijn volk; " want als God uw God is en Christus uw Christus, dan heeft de Heere een bijzondere, onderscheidende genade voor u; u bent het voorwerp van Zijn keuze, begenadigd in de Geliefde.

17. Daarom a) "ga uit het midden van hen en scheidt u af", zegt de Heere, in Jes. 52: 11, "en raak niet aan hetgeen onrein is en Ik zal jullie aannemen. "

a) Openbaring 18: 4.

De Christen, al is hij in de wereld, behoort niet van de wereld te zijn. Hij moet zich van haar onderscheiden in het grote doel van zijn leven. Voor hem moet het "leven Christus zijn. " Hetzij hij eet, hetzij hij drinkt, hetzij hij iets anders doet, hij behoort het ter ere van God te doen. U mag schatten vergaderen, maar vergader ze in de hemel, waar ze noch mot noch roest verderft en waar de dieven niet doorgraven noch stelen. U mag pogen rijk te worden, maar dat het uw begeerte zij om rijk te worden in geloof en goede werken! U mag vrolijk zijn; maar wanneer u goedsmoeds bent, verheerlijk de Heere met psalmen en lofgezangen in uw hart. U

behoort evenzeer in uw geest als in uw doel van de wereld te verschillen. Wanneer u in ootmoed God verbeidt, u steeds van Zijn nabijheid bewust bent, u verkwikt in Zijn gemeenschap en steeds Zijn wil tracht te kennen, zult u daardoor bewijzen, dat u van Gods geslacht bent. En u moet in uw daden u van de wereld onderscheiden. Wanneer een zaak recht is, al verliest u daardoor, moet u ze doen; is zij verkeerd, al zou u daardoor winnen, zo behoort u de zonde terwille van uw Meester te verachten. U mag geen gemeenschap hebben met de onvruchtbare werken van de duisternis, maar moet die veeleer bestraffen. Wandel waardig uw heilige roeping en verkiezing, Christen! Bedenk dat u een kind bent van de Koning der koningen. Daarom, bewaar uzelf onbesmet van de wereld. Bezoedel de vingers niet, die weldra de hemelse snaren zullen raken; laten de ogen geen vensters van de begeerlijkheid worden, die eerlang bestemd zijn, de Koning in Zijn schoonheid te aanschouwen; laten deze voeten in geen modderige plaatsen ontreinigd worden, die weldra de gouden straten zullen betreden; laten de harten zich niet met hoogmoed en bitterheid vervullen, die eerlang met de hemel vervuld worden en van eindeloze vreugde overvloeien zullen.

18. a) "En Ik zal u tot een Vader zijn en u zult Mij tot zonen en dochters zijn", zegt de Heere, de Almachtige, de Heere Zebaoth (2 Sam. 7: 8 en 14).

a) Jer. 31: 1.

Aan de toezegging in vs. 16, die de Heere aan Israël heeft gegeven, dat Hij in het midden van hen wil wonen en het als zijn God tot Zijn volk wil hebben, sluit Paulus in vs. 17 en 18 met zeer vrij gebruik van de Oud-Testamentische woorden zijn vermaning aan. Die vermaning moet de Corinthiërs een vermaning zijn van diezelfde Heere en van Zijn heilige Schrift, om zich af te zonderen van hen, die Zijn volk niet zijn en van hun onreine aard zich vrij te houden. "Onder die voorwaarde wil hij als Vader hen voor Zijn zonen en dochters erkennen. Zij nu willen diegenen zijn, aan wie die belofte van de Schrift tot vervulling is gekomen; maar dan moeten zij ook de vermaning nakomen, die op hen betrekking heeft. Alleen op die wijze zijn zij het kindschap van God deelachtig, dat aan de leden van Gods volk is toegezegd. De eindzin, die niet woordelijk aldus in de Schrift en na het aan Jes. 52: 11 ontleende wordt gevonden: "Ik zal jullie aannemen en Ik zal u tot een Vader zijn en u zult Mij tot zonen en dochters zijn" is zeker zo gesteld, om de lezers te herinneren wat een vergoeding zij vinden voor het verlies, dat hun de afzondering van de gemeenschap van de heidenen aanbrengt, als zij daardoor van ouders en broeders en zusters en bloedverwanten worden gescheiden.

Paulus verenigt vele spreuken en maakt daaruit één tekst, die de gehele Schrift geeft en die de bedoeling is van de gehele Schrift.

Hoe gebrekkig het er ook bij ons uitziet, zo moeten wij toch het door het geloof in de naam van de Heere Jezus en door de ontvangen Geest van onze Gods bewerkte onderscheid en onze voorrang boven de wereld, die in het boze ligt, niet gering schatten.

Wij zijn "in de wereld" verbannen van het aangezicht van God; die van haar uitgaat, wordt door de Vader aangenomen.

Bewonderen wij Gods neerbuigende belofte, om te wonen in en te wandelen in het midden van hen, die Hij Zelf door Jezus Christus met Zichzelf heeft verzoend. Scheiden wij ons af van de werkers van de ongerechtigheid: onthouden wij ons van hun ijdele en zondige vermaken en bedoelingen, van alle gelijkvormigheid met deze tegenwoordige boze wereld.

Laat ons niets aanraken of toegeven, dat een licht achten van de zonde zou zijn. Denken wij er aan, dat de wereld, hoewel Christelijk genoemd, nog in boosheid ligt en vol is van onreine zaken, waarvan wij een afschrik moeten hebben. Vertrouwen wij, dat de Heere allen wil aannemen, die in deze verordende weg tot Hem komen en dat Hij ze wil aannemen voor Zijn kinderen. Als het een begeerlijk voorrecht is om zoon of dochter te zijn van een aards vorst, wie kan de waardigheid en het geluk noemen van een zoon of dochter te zijn van de Heere, de Almachtige?

HOOFDSTUK 7

AANMANING TOT HEILIGMAKING

1. Omdat wij dan deze belofte hebben, zoals die in de Spreuken 6: 16-18 aangevoerd vervat zijn, geliefden, laat ons onszelf reinigen van alle besmetting van het vlees, die plaats heeft als zintuigen en leden aan de dienst van de onreinheid worden overgegeven (Rom. 6: 19) en van de geest, "waardoor de mens inwendig zichzelf voor God bevlekt en verderft, al blijkt het ook niet uitwendig voor de wereld" Strijden wij tegen alle kwaad, voleindigend de heiligmaking in de vrees van God. Hij is de Alwetende en Alomtegenwoordige, wiens gemeenschap ten voorwaarde heeft, dat wij ernstig streven naar volkomen heiligheid (Hebr. 12: 14).

Mede aangegrepen door de allerhoogste liefde, die in de aangehaalde belofte is uitgesproken, spreekt Paulus naar het hart van zijn broeders en zusters, de zonen en dochters van de almachtige Heer. Hij noemt ze "geliefden" en verandert zijn vaderlijke vermaning (Hoofdstuk 6: 14, vv.) in de aanmaning, die hij ook tot zichzelf richt: "laat ons. " Wij hebben, schrijft hij, zulke beloften; wij hebben ze als vervuld door het geloof, als nog te vervullen in hoop. Wij zijn aangenomen door God tot Zijn volk, een volk van zonen en dochters en wij zijn geheiligd tot een tempel van de levende God, waarin God woont en wandelt. Toch is het nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen, als op het laatste uitgaan uit dit stof, namelijk uit het graf, het ingaan in het eeuwige vaderhuis in de hemel zal volgen. Opdat wij dan mogen worden bevonden onder de aangenomenen en geheiligden, laat ons dan enz.

De aanmaning om onszelf te reinigen is niet in tegenspraak met de waarheid van het woord in 1 Kor. 6: 11, maar de reeds ontvangen genade verplicht ons, om wat God aan ons gedaan en geschonken heeft, nu ook in trouwe gehoorzaamheid ten nutte te maken en daartoe de door God ons medegedeelde kracht en genade ons te laten dienen. Van besmetting van het vlees en van de geest spreekt de apostel, terwijl onder de eerste wel de zonde van lichamelijke onreinheid, onmatigheid, ontucht en wat er bij behoort, onder zulke zonden, die naar haar aard meer van de geest zijn, als trotsheid, eergierigheid, nijd, heerszucht enz. moeten worden verstaan. Zonden van het vlees en van de geest sluiten elkaar niet wederkerig uit, maar kruisen elkaar gedurig en gaan met elkaar gepaard. Des te noodzakelijker is het tegen beide ernstig te strijden. Voor de Corinthiërs was aan de ene kant de overhelling tot geslachts-zonden en de neiging tot deelname aan afgodische onreinheid, aan de andere de hooggaande ijdelheid en de duisternis van een ingebeelde hoogte van kennis gevaarlijk en een zaak, waartegen noodzakelijk moet worden gewaakt en gestreden.

Wat de heiligmaking aangaat, waartoe de apostel naast het reinigen door dagelijkse boete en vernieuwing oproept, deze is begonnen door het verlaten van het oude leven, door het naderen tot God, door de overgave aan Zijn dienst; maar deze moet worden voortgezet en volmaakt. Vrees van God is hierbij onze vastheid en onze bewaring; er moet worden gewaakt, dat wij die niet verliezen (2 Petrus 3: 17).

Op de smalle weg niet voortgaan, is achterwaarts gaan; want het minste goed is hij, die niet beter wil zijn en als iemand begint niet beter te willen zijn, dan houdt hij op goed te zijn. (ST. BERNHARD).

"Heilig", "Heiligen", ook deze Schrifttermen ontsluiten ons hun krachtige inhoud niet, tenzij we het licht van de openbaring daarop vallen laten. Immers, of u al zegt: heilig is wat door geen zou werd besmet, dan heeft u goed gezegd wat heilig niet is, maar nog niet, wat het wel

is. Dan zou u om de betekenis van het "Heilige" te verstaan, eerst het wezen van de zonde moeten beschrijven. En werd dan van de zonde weer gezegd, dat ze een gemis van heiligheid is, dan zouden we ons in een cirkel voortbewegen en ons met klanken tevreden stellen, zonder dat de zin van wat heilig is werd verstaan. Slaan we daarentegen de Schrift op, dan zullen we vinden, dat heiligheid, verre van slechts een ontkenning te wezen, integendeel het zeer hoge begrip van de "zuiverheid, onvervalstheid en volkomenheid van het wezen" uitdrukt. Ook in ons dagelijks leven geldt het onvermengde voor ons als het hoogste, edelste en volkomenste. "Onvermengd goud" is het gulden metaal van zuiver gehalte en daarom in waarde het hoogst. Alleen Hij, wiens bloed van vreemd bloed onvermengd en vrij bleef, is uit Oud-Hollands echte stam. Het onvermengde ras van het strijdros van de Arabische vlakte heeft in elks oog de hoogste keur. En waar, om op het gewijde over te treden, de Schrift ons in een beeld de volkomen zaligheid van de hemel afspiegelt, spreekt ze van de beker ongemengde wijn, "dien de Heere Zebaoth alle volken zal bereiden op Zijn heilige berg. " Dat onvermengde nu, dat zuivere en van alle bijvoeging ontdane, die innerlijke volkomenheid en geheelheid van het wezens drukt de Schrift uit door het woord "Heilig"; en "heiligen" is haar het eerst vermengde van die bijvoeging: bevrijden. "Heilig! Heilig! Heilig! is de Heere van de Heirscharen", zingen de Serafs dies voor de Troon, om de Eeuwig Ongeziene te volprijzen als Hem, die de "Volkomenheid" in Zichzelf is. En evenzo, van "Heiligen" wordt schier op elke bladzijde van de Schrift gesproken, als van een geestelijke daad, waardoor de onreine vermenging van het goddelijke en menselijke wordt opgelost. Er is in de Schrift sprake van heiligen als een daad van God en van heiligen als een daad van de mensen. "De God van de vrede zelf heiligt u geheel en al" (1 Thessalonicenzen. 5: 23). Hier is het heiligen een daad van God. "Heiligt God de Heere in uw harten" (1 Petrus 3: 15), wordt blijkbaar geëist als een daad van de mensen. Er wordt in de Schrift onderscheiden tussen heiligen in theocratische en heiligen in zedelijke zin. "Heilig Mij, alle eerstgeborenen (Ex. 13: 2), dus theocratisch. En weer: "Bent heilig, want Ik ben heilig", wat, als tot het theocratisch-heilig volk gezegd, slechts in zedelijke zin kan worden opgevat. Men leest in de Schrift van heiligen, als zuiver uitwendige ceremonie en evenzo wordt het als ontzettende daad van het oordeel voorgesteld. "Zalf de tabernakel en heilig hem" (Lev. 3: 10), waar aan niets dan een ceremonie kan gedacht worden. Daarentegen "toen heiligden zij Kedes in Galilea" (Joz. 20: 7), waarvan de Schrift zelf getuigt, dat het als verwoesting en uitroeiing van deze stad van Kanaänieten is te verstaan. Enerzijds eindelijk meldt de Schrift van de heiliging in Christus als een daad, die geheel volbracht is, maar ook anderzijds van een heiliging in Zijn gemeenschap, die nog steeds wordend, eerst in de voleinding van de dingen haar voltooiing zal tegengaan. "waarin wil wij geheiligd zijn" (Hebr. 10: 10). Hier is de heiliging volbracht. En omgekeerd: "Die heilig is, dat hij nog geheiligd wordt", dus een ontwikkelingsproces, dat zijn voleinding nog beidt. Welnu, deze zo verschillende en schijnbaar strijdende uitspraken van de Schrift moeten onder één gezichtspunt worden samengevat. De schijnbaar hoogst eenvoudige opmerking, dat men goed en kwaad scheiden kan, zowel door het goede van het kwade, als door het kwade van het goede weg te nemen, moet ons de weg naar dat alles omvattend gezichtspunt openen, waar beide zo uiteenlopende betekenissen slechts stralen blijken van éénzelfde rond. Die daad van God nu, waardoor Hij de onware vermenging van het goddelijke met het zondige tegenhoudt en integendeel ons leven in de natuur van het goddelijke omzet, noemt de Schrift "Heiligen". Vormt nu de vleeswording van het Woord in deze openbaring van God het middelpunt, dan ligt het in de aard van de zaak, dat deze daad van "heiliging" een verschillend karakter moet dragen, naar gelang we ons in de toestand vóór Zijn verschijnen verplaatsen, of reeds juichen in de Zoon die kwam. Vóór de volle doorbreking van de openbaring in Christus naderde het leven van God tot de mens, als was het van buiten af, in zijn volksstaat, in zijn volksleven, in zijn wetten, in zijn eredienst en offerande, bovenal in zijn heiligste plaats, waar meer dan ergens de tegenwoordigheid van de Heere geopenbaard werd. Die daad van "heiliging" nu als

vrijwaring tegen vermenging, gaat door, ook waar de Christen verschijnt. In Hem bereikt de openbaring van God haar hoogste toppunt, wordt ze volkomen. Was toch de openbaring een komen van God tot de zondaar, dan kon dat komen, dat naderen van God natuurlijk eerst daar volkomen zijn, waar Hij zelf tot de mens, ja in de mensheid inging en de profetie vervuld werd: Zie, hier is uw God! Het Woord werd vlees. In de gelijkheid van het zondige vlees verscheen de eeuwige Zoon van de Vader. Uitgenomen de zonde werd Hij de broeders in alles gelijk. Onze zonde, onze vloek droeg Hij, ja, Hij werd zonde gemaakt omwille van ons. Ook in de verschijning van de Christus moeten we dus de daad van heiliging terugvinden. Zijn hogere natuur, die zich met onze ingezonken natuur verenigt, mag hiermee niet vermengd worden en het dubbele moet dan ook hier plaats grijpen, dat ten eerste het hogere in de Christus van het ingezonkene wordt afgescheiden en dat ten tweede de ons menselijke in Zijn hogere natuur wordt omgezet. Welnu, wat is het kruis en de opstanding van de Heere anders, dan de volkomen doorvoering van deze daad van de "heiliging". "Ik heilig Mijzelf voor hen", sprak de man van smarten immers aan de ingang van Zijn lijdensweg, doelend op Zijn kruis; en wat toont ons dan dat kruis anders dan de volkomen afscheiding door de schrikkelijkste dood, die ooit gestorven werd, van het goddelijke in Christus uit de verdorvenheid van deze aarde? En weer, wat toont de opstanding van Christus anders, dan dat Hij in die afscheiding door de dood ons niet prijs geeft, maar uit de diepten van de dood onze natuur weer opbrengt, nu van alle inzinking bevrijd en geheel doordrongen van Zijn goddelijke heerlijkheid. Eindelijk, ook nadat onze Koning ten hemel voer, is de daad van heiliging in geheel dezelfde dubbele zin doorgegaan. Doorgegaan in die zin, dat de Heer een stuk uit het geheel neemt en dit afzonderlijk stelt en afscheidt, om het te merken met het teken van Zijn heilige naam. Zo heiligt Hij een deel van de mensheid, dat Hij als Zijn gemeente van het overige afscheidt door de doop. En evenzo heiligt Hij de enkele in Zijn gemeente, door hem te roepen tot belijdenis van Zijn naam. In de zichtbare gemeente, met haar doop en belijdenis, wordt dus de lijn van Israël’s "heiliging" in de zin van afscheiding volkomen doorgetrokken. Maar ook de andere lijn wordt niet afgebroken. We bedoelen de omzetting van het in zonde geborene in het goddelijke. Want wat is de wederbaring ten leven, wat de heiligmaking anders, dan dat God ons van onszelf afscheidt, inlijft in de Zoon van Zijn liefde en ons leven omzet in het leven, dat van Christus is. Dat Paulus Corinthiërs zich geen wonderheiligen als lezers voorstelde, toont het verloop van zijn brief onmiskenbaar. De belijders van Jezus’ naam in Corinthiërs waren wat de gelovigen in de Heer door alle eeuwen zijn geweest, mensen van ons vlees en bloed, in wie de boze lusten van het vlees, met haar jammerlijke nasleep, wel niet meer regeerden, maar toch nog bestonden. De Christenen te Corinthiërs hadden hun zedelijke geloofsstrijd, zoals wij de onze kennen. Het "wij struikelen dagelijks in velen" zou op hun lippen allerminst ongepast zijn geweest. Van een volkomen staat van de heiligheid, in de zin, waarin Amerikaanse en Schotse Christenen dit woord opvatten, is geen spoor in de tekening van hun gemeenteleven te ontdekken. En toch, niettegenstaande die veelzijdige gebrekkigheid, ja, ten spijt van die droevige uitbottingen van de zonde in het jeugdige gemeenteleven, schroomt de apostel niet om de hele gemeente als erfdeel van de Heere toe te spreken en hun toe te roepen: "U bent geheiligd. " Aan het slot van de Openbaring daarentegen roept Jezus zelf de Zijnen toe: dat die onder hen heilig is, nog geheiligd moet worden. Als Paulus aan de gemeente te Efeze schrijft, dat de Zoon van God Zich een gemeente gekocht heeft met Zijn bloed, "opdat Hij haar heiligen zou", of de Thessalonicenzen toebidt, dat "de God van de vrede hen heiligen mag", of eindelijk in 2 Kor. 7: 1 schrijft: "voleindigende de heiligmaking in de vrees van God", dan wordt hier "heiligen" blijkbaar telkens in een zin gebruikt, die op nog onvoldoende heiliging doelt. Allerwegen in de Schrift vinden we daarom de dubbele grondgedachte terug, die de Heere zelf als de raadselachtige, maar onmisbare tegenstelling in het kleed van Zijn koninkrijk invlocht: de reiniging volstrekt en nochtans te voltooien. Afdoende hiervoor is wat Jezus bij Zijn rede van

de wijnstok sprak. In de vertrouwden kring van Zijn ingewijde jongeren, de innigste tederheid van de levensband, die hen samenbond, in beeldspraak weergevend, stelt Hij door het oog van de jongeren het oude en gewijde, het zo doorzichtige als keurige beeld van de wijnstok en de ranken en stelt nu vlak naast één, zonder de minste overgang, de schijnbaar tegenstrijdige en zo men wanen zou elkaar uitsluitende verklaringen: 1. "Al wie vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat ze meer vrucht draagt en 2. jullie zijn nu rein, om het woord, dat Ik tot u gesproken heb. " "Gereinigd" dus en desniettemin "nog te reinigen", gezegd van dezelfde jongeren. Die dubbele lijn loopt door geheel Jezus' levensopenbaring in verband met de Zijnen. Het is altijd een eeuwige volkomenheid, die reeds in het heden door het geloof begrepen wordt en toch evenzeer een nog steeds komen van een toekomst, die men beidt. Wil men nog een soortgelijke uitspraak, men denke aan Joh. 13 Ook daar enerzijds de volstrekte verklaring: "Jullie zijn rein" en toch onverzoend daarnaast de schijnbaar geheel strijdige uitroep: "Als Ik u niet was, heeft u geen deel aan Mij. " De Gemeente is geheiligd. Dat wil zeggen, niet alleen de bekeerden in haar midden, - een misvatting, die ten ernstigste moet bestreden worden - maar de Gemeente in haar wording. Niet alle uitverkorenen in de Gemeente zijn reeds ontdekt. Er zijn er, wier vreugdevolle toebrenging nu nog slechts door de Heer wordt voorbereid en pas in volgende jaren een geloofsfeit voor het eigen hart zal zijn. Er kunnen er, naar het eenparig getuigenis van onze Vaderen, onder de leden van de Gemeente zijn, wier geloofsopenbaring steeds voor de Gemeente verborgen blijft en die eerst in het uur van de dood die lichtstraal van de Geest opvangen, die leven uitstort in de dood. Meer nog: er kunnen ongelovigen in de Gemeente zijn, die zelf nooit ten leven komen, maar nochtans in hun lendenen een gelovig zaad dragen, dat de Heere zal worden toegerekend. Kortom, de heilige lijnen, waarlangs de kracht van het genadeverbond zich voortbeweegt, zijn niet in kaart te brengen, kunnen door geen menselijk perk worden aangewezen, blijven steeds een geheimenis van het geestelijke leven en toch alleen door die lijnen wordt de grens van de Gemeente bepaald, die geheiligd is in de Zoon van God. Van die "heiliging" op de verborgen achtergrond van het geestelijke leven, moet haar uitwendige heiliging scherp onderscheiden worden. De Gemeente blijft niet in het verborgen schuilen, maar treedt ook in de wereld op. Hier echter kan haar voltooide heiliging slechts een flauwe afschaduwing vertonen van die andere heiliging, die voltooid is in de diepten van de geest. Zoals men weet, is de Doop van die zichtbare heiliging het teken en daarom belijdt de Gemeente bij dit Sacrament van de Barmhartige Liefde, "dat haar kinderen in Christus geheiligd zijn. " De voorafschaduwing, de voorbeduiding van die Doop zocht de Kerk alle eeuwen door in de Zondvloed en de doorgang door de Rode Zee en zeer ten onrechte heeft een ongeestelijke oppervlakkigheid zich in latere dagen aan de diepe opvatting van het Doopformulier geërgerd, waar het ons met nadruk naar de Godsdaden van de heiliging verwijst. Door het water van de Zondvloed werd het tweede mensdom geheiligd, d. i. werd Noach, als stamvader van de mensheid, na de Zondvloed afgescheiden van het destijds levend ongelovig geslacht. Noach met de zijnen was destijds het goede, zijn tijdgenoten waren het kwade element en God de Heere scheidt door Zijn ontzaglijk gericht dus hier het goede van het kwade af. Evenzo bij de Rode Zee. Egypte's volk, in zijn hovaardige Farao vertegenwoordigd, heeft het tegen God Almachtig op het uiterste gezet. Feller, bewuster woede van zondige onmacht tegen de hoogheid van de Heere dan Farao's worsteling met Mozes ons toont, is op aarde niet gezien. Temidden van dat volk nu leeft Israël. Als volk stug en hardnekkig en allerminst gelovig te noemen, is het toch het volk van de Heere, niet om wat het zelf is, maar om de Messias-zegen, die het in zijn lendenen draagt. Eerst zijn beiden, het volk dat God vijandig is en het volk, dat God Zich heeft uitverkoren, dus met elkaar vermengd. Maar de Heere doet de vermenging ophouden. Hij is het, die Zijn Israël heiligen wil en die daartoe het goede (d. i. hier Zijn Israël) afscheidt en afzondert van de verstokte Farao en zijn godvergeten geslacht. Tussen die beiden, de zondvloed en Israël's uitleiding, lag Abraham's roeping, waarnaar ons Doopformulier even

opzettelijk verwijst, als het stichtingsuur van het genadeverbond. Ook nu nog is Abraham ons aller vader, voor zo velen we geloven, zoals hij de vader van Israël was in de dagen van Israël's bloei en glorie. En ook zijn roeping is immers niets dan een "heilige" in geheel dezelfde betekenis, "door een afzonderen en afscheiden van het goede", dat voor Gods aangezicht was, van het kwade, waarin het lag vermengd. Zo ook bij de Gemeente. Ze wordt afgescheiden en afgezonderd van de wereld, de Heere tot een erfdeel. Die afscheiding wegnemen, is feitelijk, voor zoveel van mensen afhangt, haar heiliging vernietigen, mits men slechts in het oog houdt, dat die afscheiding niet als een verbreken van de samenleving in eenzelfde wereld, maar als afscheiding in de diepten van het geestelijke leven is bedoeld. Wat is het goede, dat de Heere in Noach, Abraham en Israël afscheidt? Toch wel niet Noach zelf, of Abraham, of Israël? Alleen terwille van hun geloof werden ze afgescheiden. Wat wil dit zeggen? Hun geloof was de wegwerping van zichzelf, om enig en alleen te leven uit de Messiasbelofte, die hun God hen geschonken had. Hieruit volgt dus, dat het goede, dat werd afgezonderd, wel in schijn de gelovige mensheid, maar feitelijk niets minder dan de Christus zelf was. De Christus is het enige goede in deze zondige wereld en alles gaat ten verderve of ten leven, is slecht of goed, naar gelang het aan die Christus kleeft, of van Hem afgaat, met Hem verbonden is, of van Hem zich verwijdert. Dit nu geldt ook van de Gemeente. Niet om haar zelf wordt de Gemeente als het beter deel van de wereld afgescheiden, maar om de Christus, om Hem uitsluitend, om Hem alleen. Hij is in de wereld ingegaan. Zelfs nu nog in ons vlees verhoogd aan de rechterhand van de Vader, behoort Hij de mensheid toe, leeft Hij haar leven, is Hij met haar in onafgebroken gemeenschap, leeft en woont Hij in haar midden. In de diepste zin is dus alleen de Christus geheiligd, maar, omdat Hij in die mensheid, niet afgescheiden van haar en of zichzelf leven blijft, maar zich uit haar een lichaam vormt, er uit de kinderen van de mensen met Zich vereenzelvigt, in Zich opneemt en in Zijn leven delen doet, - zo is weer in en met en door Hem dat deel van de mensheid geheiligd, (d. i. van het zondig wereldleven afgescheiden), dat met Hem tot eenzelfde plant samengroeit. Werden nu deze enkelen, elk op zichzelf, zonder wederkerig of onderling verband, in Zijn leven opgenomen, dan zouden natuurlijk uitsluitend diegenen geheiligd zijn, die Hij reeds wederbaarde ten leven. Nu dit echter naar Gods raad anders is. Nu de Hem toegebrachte, zij het ook met overspringing van soms twee en drie geslachten, met elkaar in familiebanden van het bloed staan; nu het Zijn wil is, dat de kracht, die Hij in de één werkt, middel tot toebrenging voor de andere zal zijn; nu er dus van enkele, los op zichzelf staande gelovigen geen sprake is, maar de gelovigen aller eeuwen steeds door afkomst, weerzijdse inwerking en gemeenschap met elkaar in onderling verband bleken gesteld te zijn en dus het geheel, waarin Zijn kracht en Geest werkt, wel waarlijk een lichaam, een organisme, een samenhangende levensgemeenschap is, - nu moet als met Christus in verband staande, met Hem afgezonderd en dus geheiligd, dat gehele levensterrein beschouwd worden, waarop Zijn verrijzeniskracht en levensbeheersing zich openbaart. Bij "heiligen" in eerstbedoelde zin, als daad van de afzondering, die de zondaar op de heilige erfenis overbrengt en bij ervaring uit de apostolische belijdenis spreekt: "Wij weten, dat wij uit de dood overgegaan zijn in het leven", is elk verschil over de oorzaak van deze werking dus volstrekt ondenkbaar. De genade kan in al haar gangen, die aan de bewuste bekering voorafgegaan, in geen enkel opzicht op de te bekeren zondaar steunen, tenzij ze zelf ophoudt "genade" te zijn en de mens wel met de naam van zondaar betiteld wordt, maar zonder in de peilloos diepe zin van dit woord werkelijk zondaar te zijn. Op elk ander standpunt kan de bewegende kracht ter redding, ter afzondering en dus ter heiliging, alleen en uitsluitend uitgaan van God. Geheel anders daarentegen wordt de vraag, als men niet met de nog te bekeren zondaar, maar met de bekeerde Christen rekent en dus "heiligen" bedoelt in de tweede zin, als voortgezette daad, waardoor het zondige van de Christen wordt afgescheiden. Niet hij van de wereld, maar de wereld van hem. Wordt hij door de "heiliging" in eerstvermelde betekenis afgescheiden van de wereld en overgebracht

op het terrein van Gods Koninkrijk, toch is hiermee de zonde hem nog niet uitgeschud, de besmetting van het vlees en van de geest nog niet van hem genomen en moet daarom op deze eerste daad van God een tweede "heiligen" volgen, dat rusteloos al zijn levensdagen voortgaat, om pas in de dood voleind te worden en niet zijn afscheiding van de zonde, maar de afscheiding van de zonde van zijn persoonlijkheid bedoelt. In die geest zegt de apostel: "Laat ons de heiligmaking in de vrees van God voleinden, door onszelf van alle besmetting van de geest te reinigen. " Scherp wordt hierbij in het oog gehouden, dat dit tweede "heiligen" wel kenteken, maar nooit grond van de zaligheid is. De man, die gisteren door de Vader van alle barmhartigheid "geheiligd", reeds heden uit dit leven wordt afgeroepen en bij wie van het tweede "heiligen" dus geen sprake zijn kon, is van zijn toeleiding en van zijn erfenis met even volstrekte zekerheid bewust, als die andere, wie na het uur van zijn wonderbare roeping nog de helft van een eeuw in strijd en worsteling werd toebeschikt. Niet dus voor de zaligheid, maar alleen voor de echtheid en waarachtigheid van de toebrenging is deze tweede "heiliging" beslissend. Gevolg en uitvloeisel van het eerste "heiligen", moet ze dit op de voet volgen, voor het bewustzijn waarborgen en in zijn scheidende en gistende kracht tot prijs van de driemaal Heilige openbaren. Juist echter omdat het voorwerp van deze tweede heiliging niet de onbekeerde zondaar, maar de reeds geroepene tot het kindschap van God is, mag de mens hierbij niet meer als tegen de Heere overstaande, maar moet hij als met Hem verenigd gedacht worden; vervalt dus de volstrekte scheiding tussen Gods werk en zijn eigen levensbeweging en kan de apostel van Christus daarom de gemeente van de gelovigen in van deze voege toespreken, niet: bid dat u geheiligd worden mag, maar: "laat ons onszelf reinigen, voleindigende de heiligmaking in de vrees van God. " Slechts tegen één misverstand zij men hierbij op zijn hoede. Al is het onbetwistbaar, dat de bekering een voldongen feit is na het uur van de wedergeboorte, toch is de bekeerde zelf zich dit niet voortdurend bewust. Ook al belijdt hij, "dat daarom de Zoon van God verlaten werd van de Vader, opdat wij nimmermeer zouden verlaten worden", toch kan hij dit besef van verlatenheid niet altijd van zich weren en is het overwinnen van dit zelfverterend besef voor zijn bewustzijn als een nieuwe bekering. Ook al staat het vast, dat de hand, die hem greep, hem geen ogenblik loslaat, toch kan zijn ziel door een droeve somberheid, door een bang onzeker overgoten worden, waarin het hem is alsof hij werkelijk in de dood teruggezonken was. Deze afwisseling, deze gestadige slingering in zijn bewustzijn brengt noodwendig ook de horizon van zijn bekering in gestadige trilling en het dunkt hem, alsof een van God afgaan en tot God wederkomen de eindeloze schommeling van zijn leven was. Hieraan ontleent de vermaning haar betrekkelijk recht, dat de bekering nooit voldongen is, maar steeds vernieuwd moet worden, mits men nooit vergeet dat dit uitsluitend voor ons bewustzijn en nooit in de diepten van het leven bij onze God geldt. Nu gebeurt het niet zelden dat men, deze verschillende feiten van het Christelijke leven verwarrend, als deel van de heiligmaking beschouwt, wat in van de waarheid niets anders is dan het weeropleven van het bekeringsbesef voor ons bewustzijn. Hiertegen echter moet gewaakt! Immers, de strijd, waarin we het gevoel van verlatenheid te boven komen, behoort uitsluitend tot het gebied van de eerste heiliging en is een daad van God, in tegenstelling met de beweging van ons zondig hart. Na het doorleven van zo’n sombere uur zegt ons hart ons onveranderlijk, dat het een zich opnieuw neerbuigen tot ons was van de ontferming van onze God. Begaat men nu de fout van deze hoog-ernstige zielservaring met het werk van de heiligmaking te verwarren, dan ontstaat onwillekeurig de onware indruk, alsof we ook bij de heiligmaking ons de zondaar denken moesten als vijandig staande tegenover God. Wacht men zich daarentegen voor die misvatting, omschrijft en beperkt men de heiligmaking nauwkeurig tot haar eigen gebied, zondert men van haar af, wat niet tot haar behoort en erkent men, naar de leuze van onze vaderen, dat ze een gave is, die uitsluitend de bondgenoten toekomt, d. w. z. dat van heiligmaking uitsluitend bij de bekeerde, voor zover hij zich van zijn toebrenging bewust is, sprake kan zijn, dan springt de ongerijmdheid van deze tegenstelling te helder in

het oog, om ontkend of voorbijgezien te kunnen worden. Wie met Paulus uit de diepste en innigste ervaring van de ziel getuigen kan: "niet meer ik leef, maar Christus leeft in mij", wie één plant met de Heere geworden is, als rank op de wijnstok werd ingelijfd en een levend lidmaat in het mystieke lichaam van de Heere werd, kan in deze hoedanigheid niet meer in tegenstelling met de Heilige gedacht "orden, tenzij men de mogelijkheid van een tegenstelling aanneemt tussen de Vader en de Zoon. Hebben we ons dus aan deze regel te houden, dat er, voor zover wij niet in het mystieke lichaam van Christus staan, geen sprake is van heiligmaking en evenzo, dat bij vereniging met de Christus alle tegenstelling met de Eeuwige wegvalt, dan volgt hieruit, dat de vraag: Wie werkt de heiligmaking? God of de mens? Reeds als vraag moet verworpen worden en naar luid de Schrift nooit uitsluitend noch in de éne noch in de andere zin mag worden beantwoord. Men heeft niet zelden gesproken van een "godmenselijk" leven. Hoe bedenkelijk die uitdrukking ook zijn moge, toch heeft ze ter verklaring van deze innige dooreenwerking een betrekkelijk recht. Goed te keuren is deze uitdrukking "godmenselijk" tenzij dan waar van de Christus in zijn verborgen wezenheid sprake is, zeker niet. Hij alleen is de "Godmens", omdat Hij van de goddelijke en van de menselijke natuur beiden in volle omvang en ongebroken eenheid deelachtig is. Die Hem toebehoren, herbaart Hij niet tot "Godmensen", maar tot "mensen", mits dit woord wordt opgevat in de hoogheerlijke betekenis, die het naar de eeuwige raad van de Schepper heeft. Nu zijn we onder het "menselijke" verzonken. Hij, de Christus is de enige, die na Adams zondeval de waarachtige menselijke natuur in haar volle ontplooiing getoond heeft. Ons uit onze vernedering daartoe op te heffen, is het doel van Zijn herstellende genade. De betrekking, waarin deze herstellende natuur van de mensen tot de Schepper treedt, mag niet met de naam van "Godmens", maar moet met die van "kinderen van God" bestempeld worden. En toch kan aan deze zegswijze van "godmenselijke levensontwikkeling", ter toelichting van een diepzinnige waarheid, een betrekkelijk recht niet ontzegd worden. Gewoon als we zijn, om bij het noemen van de naam "mens" aan de zondaar in zijn diepe vezonkenheid te denken, valt het ons moeilijk, bij de bespreking van het "nieuwe schepsel", ons dit in zijn ware heerlijkheid voor te stellen, zo we hiervoor geen hogere uitdrukking gebruiken dan van "waarachtig mens. " De Schrift zelf komt ons hierin te hulp, door van "gelijkvormigheid aan de Zoon" te spreken en ook wij gaan dus veiligst, als we ons deze nieuwe betrekking geen ogenblik gescheiden denken van onze vereniging met de Christus. De mens vóór de zondeval was één met zijn Schepper. Wel van Hem onderscheiden in wezenheid en deugden, maar toch geen ogenblik in bewuste tegenstelling met Hem. Met het eerste bewust worden van deze tegenstelling was de zonde reeds geschied en dus een geheel nieuwe toestand ingetreden, waarin de daad van God en van de mensen in elk opzicht lijnrecht tegenover elkaar stonden. Deze toestand nu heft de Christus door de daad van Zijn barmhartigheid op. In de toestand, waarin Hij de Zijnen plaatst, valt dus de tegenstelling weer weg en keert terug wat in Eden verloren ging. Echter niet volkomen. Pas als in de voleinding aller dingen, als de Zoon het Koninkrijk de Vader zal hebben overgegeven, opdat God zij alles in allen, zal de herstelling volkomen zijn. Tot zolang blijft de nieuw ingetreden toestand aan de Christus, aan de Godmens gebonden, is ze alleen door Hem werkend, kan ze alleen in samenhang met Hem gedacht worden en het is deze schakel in het heilsleven, die door de uitdrukking "Godmenselijk" misschien het best en klaarst wordt weergegeven. "Niet ik, maar Christus in mij. "

C. Vs. 2-Hoofdstuk 13: 10. Het tweede deel, dat nu volgt, is niet onmiddellijk een voortzetting van het eerste deel. Het opent dadelijk in de begin-verzen voor hetgeen nu behandeld zal worden zulke gezichtspunten, die de apostel zonder twijfel eerst zijn duidelijk geworden door berichten over de staat van zaken te Corinthiërs, pas na het schrijven van het vorige ontvangen (vgl. Hoofdstuk 1: 2). Deze waren nodig om weer terug te komen op iets,

dat reeds was behandeld, om het ook nog in een ander opzicht uiteen te zetten en aan de andere kant geven zij aanleiding tot een bijzondere en uitvoerige behandeling van die zaak, die tot hiertoe nog volstrekt niet had kunnen worden aangevoerd. Door wie Paulus die nieuwe berichten ontving, zegt hij ook aan het begin, als hij melding maakt van de terugkomt van Titus, waarvan hij in Hoofdstuk 2: 12 v. slechts kon meedelen, dat hij hem te Troas niet had gevonden en daarom de verdere reis naar Macedonië besneld had. De berichten zijn van die aard, dat hij nu dadelijk van de gemeente afzondert zijn tegenstanders, als een deel, dat niet meer bij het geheel kan worden gerekend, om ze open te bestrijden en in het openbaar te beschamen, hetgeen hij tot hiertoe nog niet had gedaan.

I. Vs. 2-Hoofdstuk 9: 15. De apostel ontkent eerst de drie beschuldigingen, die zijn vijanden te Corinthiërs hadden uitgesproken en waardoor zij, volgens de mededelingen door Titus hem gegeven, bij de gemeente wantrouwen probeerden op te wekken tegen zijn oprechtheid en onbaatzuchtigheid. Vervolgens zoekt de apostel de Corinthiërs, voor zo verre zij nog niet tot zijn besliste tegenstanders behoorden, maar in hun hart tussen de beide partijen wankelden, zodat zij de lasteraars wel niet volkomen geloofden, maar hem toch ook niet tegen deze in bescherming namen en ze met ernst de mond stopten, door een behandeling even getrouw als teder, aan zijn kant te trekken. Hij probeert hen te bewegen om zich in liefde en vertrouwen met hem te verenigen. Nadat hij hen dan zo aan de vijanden, naar wier kant zij overhelden, weer ontrukt heeft, ontleent hij aan die beschuldigingen het thema voor de drie onderdelen van deze afdeling op die wijze, dat hij de eerste en tweede beschuldiging dadelijk opeens teniet doet, door nog eens te spreken over de zaak van de bloedschender en aan de derde beschuldiging door een tweevoudige bepreking van de collectezaak alle grond ontneemt.

a. Vs. 2-16. Na de inleiding op de drie onderdelen van onze afdeling, waarover reeds gesproken is (vs. 2-7) volgt het weer opvatten van de zaak van tucht, die de apostel in 1 Kor. 5 behandelde en die ook reeds op een volkomen bevredigende wijze ten einde was gebracht. Paulus verheugt zich over de uitwerking, die hetgeen hij in de vorige brief daarover had geschreven, uitgewerkt had en waardoor het doel van zijn schrijven in ieder opzicht bereikt was (vs. 8-12). Hij voelt zich volkomen gerustgesteld ook over de Corinthiërs, die het vertrouwen, dat hij tegenover Timotheus in hen gesteld had, geheel hadden gerechtvaardigd en zoals nu deze hun nog veel meer dan vroeger toegenegen is, zo belooft hij ook zelf zich alles goeds van hun toekomst (vs 13-16).

2. Geef ons plaats in uw hart, opdat ik de liefde van uw kant juist versta en beoordeel wat de liefde van onze kant heeft gedaan en besloten en gelooft nu deze onze verzekering: wij hebben niemand verongelijkt, niemand enig leed of onrecht aangedaan, zoals sommigen ons daarvan beschuldigen ten opzichte van de misdadiger van 1 Kor. 5: 1 vv. Wij hebben niemand verdorven of schade veroorzaakt, evenals men dat van ons zegt ten opzichte van de bestraffing, die hem ten gevolge van ons aandringen in 1 Kor. 5: 13 van het meerderdeel van de gemeente is overkomen (Hoofdstuk 2: 6). Wij hebben bij niemand ons voordeel gezocht, of hem het zijn ontroofd, zoals men onze bepaling over de collecte in 1 Kor. 16: 1 vv. zo vals heeft willen uitleggen. (Hoofdstuk 12: 17).

3. Ik zeg dit wat ik hier van die kwade geruchten en beschuldigingen neerschrijf, niet tot uw veroordeling alsof u allen dergelijke boosaardige woorden sprak en wij u allen daarom voor onze vijanden hielden; want Ik heb tevoren in hetgeen ik in Hoofdstuk 6: 11 vv. verklaarde, gezegd, dat u in onze harten bent (Fil. 1: 7), om samen te sterven en samen te leven, d. i. dat wij u liefhebben en in uw lot delen, onder alle omstandigheden, of het ten dode dan of het ten leven ga (2 Kor. 6: 9. Rom. 8: 38).

4. Ik heb, in plaats van u te veroordelen vele vrijmoedigheid in het spreken tegen u, als tot degenen op wie ik een goed vertrouwen heb; ik heb veel roem over u bij degenen, die in Macedonië zijn (Hoofdstuk 9: 2); ik ben vervuld met vertroosting; a) ik ben zeer overvloedig van blijdschap, in al onze verdrukking, die wij in dit leven moeten ondervinden (Hoofdstuk 1: 4; 4: 8) en waarmee wij ook nu weer in Macedonië bewaard zijn (vs. 5).

a) MATTHEUS. 5: 12. Hand. 5: 41. Filippenzen 2: 17. Kol. 1: 24.

Deze afdeling, vergeleken met Hoofdstuk 10 vv. wijst duidelijk aan, dat Paulus de brief wel schrijft aan de gemeente, die uitwendig nog onverdeeld is, maar dat hij zich inwendig toch in de eerste negen hoofdstukken meer wendt tot de welgezinden en in de latere hoofdstukken meer tot de tegenstanders.

De woorden "geef ons plaats" moeten verklaard worden van het aan- en opnemen met het gemoed, van het welwillend, liefdevol aanhoren en ter harte nemen van de bedoeling van de sprekers. De apostel vraagt daarmee voor zich een vriendelijk aannemen met welwillend vertrouwen, zoals men van een liefhebbende en geliefde vriend kan verwachten.

Uit liefdeloosheid en bekrompenheid gedoogden die van Corinthiërs (ofschoon zijzelf voor het grootste deel dit van Paulus niet geloofden), dat zijn vijanden beschuldigingen tegen hem inbrachten. Drie aanklachten waren het, die tegen hem waren geldig gemaakt, namelijk dat hij anderen had beledigd, dat hij hen in het verderf had gestort door te grote hardheid en dat hij geld had afgeperst. Terwijl hij deze beschuldigingen ontkent, vreest hij, uit grote liefde tot de gemeente, al heeft hij ook een groot vertrouwen op hun liefde, dat hij hen reeds door deze verantwoording tegen beschuldigingen heeft gegriefd, omdat zij hem geenszins enig verwijt deden. Hij herinnert aan het gezegde in Hoofdstuk 6: 12 en verklaart hen dat de liefde, die hij daar jegens hen betuigd heeft een gemeenschap is in leven en in sterven. (V.).

In het hart van Paulus waren de Corinthiërs de medestervenden van hem, die dagelijks stierf, de medelevenden van hem, die van dag tot dag ten leven vermengd werd; "want", zo kon hij zeggen (Hoofdstuk 4: 15), "al deze dingen zijn omwille van u. " Bij zijn sterven in de dienst van Christus had hij ze in het hart en zijn voorbede trok hen mee in de zalige gemeenschap van sterven en zijn leven in geloof hoopte bij met hen te delen totdat het gemeenschappelijk beschouwen aanving (Hoofdstuk 4: 14), "die ons met jullie daar zal stellen. "

In de woorden: "ik heb vrijmoedigheid in het spreken tegen u", zegt Paulus, hoe hij in zijn binnenste tot de gemeente in betrekking staat, als die het beste van haar verwacht; in het "ik heb veel roem over u" drukt hij uit, hoe hij zich, wat de gemeente betreft, over anderen uitdrukt, omdat hij het beste van haar kan zeggen en roemen. Vervolgens spreekt hij nader de indruk uit, waaronder hij dit schrijft, terwijl hij naast deze beide zinnen de andere plaatst: "ik ben vervuld met vertroosting; ik ben zeer overvloedig van blijdschap in al onze verdrukking. " Hiermee bedoelt hij niet vertroosting en blijdschap in het algemeen, maar een vertroosting en vreugde, zoals daar door het verband nader zijn bepaald. Deze hebben hem zo geheel ingenomen, dat er niets in hem is, dat zonder deze zou zijn en die hij juist zo rijkelijk ondervindt, dat zij al zijn smart te boven gaan, hoe groot en menigvuldig die ook soms is.

5. Want ook wij, als wij na het heengaan van Troas in Hoofdstuk 2: 13 gemeld, in Macedonië gekomen zijn, zo heeft ons vlees geen rust gehad; maar wij waren in alles verdrukt, van buiten was het voor ons strijd met de vijandige Joden en van binnen was ten gevolge van de

strijd, die wij hadden doorgestaan, vrees, dat het nu weer tot vervolging zou komen, zoals bij ons eerste oponthoud in Macedonië (Hand. 16: 12-17: 15).

6. Maar God, die de nederigen, de neergebogenen, vertroost (Hoofdstuk 1: 3), heeft ons getroost door de komst van Titus (Hand. 7: 52. 1 Kor. 16: 17); want wij waren verblijd, dat wij hem na dat lange smartelijke wachten, eindelijk weer hadden (Hoofdstuk 2: 13).

En wie vertroost zoals Hij? Ga tot een arm, bezwaard, bedroefd kind van God; herinner hem de liefelijkste beloften en fluister hem dierbare woorden van vertroosting in; hij is zoals de dove ander, hij luistert niet naar de stem van de bezweerders, al bezweert hij nog zo kunstig. Hij drinkt gal en alsem in en hoe u hem ook vertroosten mag, u zult slechts enige woorden van treurige onderwerping uit hem verkrijgen, u zult geen lofpsalmen en geen halleluja's noch blijde gezangen in hem opwekken. Maar komt God tot Zijn kind, laat Hij Zijn aanschijn lichten, de ogen van de treurende glinsteren van hoop. Hoort hij hem niet zingen: Waar Jezus is daar is de hemel; Waar Hij ontbreekt daar is de hel. U kon hem niet vrolijk maken, maar de Heere heeft het gedaan. "Hij is de God van alle vertroosting. Er is geen balsem in Gilead, maar daar is balsem in God. Er is geen heelmeester onder de schepselen, maar de Schepper is de Heere, mijn Heelmeester.

Bepaald is hij over de toestand van de Corinthische gemeente bekommerd en over de indruk, die zijn ernstig bestraffend woord in de eerste brief had teweeg gebracht. Het is heden vreugdeloos, de toekomst is in een nevel gehuld. Och of zijn God nu, juist nú eens een lichtstraal door zoveel donker deed dringen! En werkelijk toont Hij, "die de nederigen (dat is de neergebogenen van hart) vertroost", de behoefte van Zijn dienaar te kennen. Hoe nu, verneemt Paulus in de stilte een hoorbare stem, of verrast hem de Heere, zoals een andermaal in ditzelfde Corinthiërs (Hand. 18: 9), met een wondervol gezicht in de nacht? Nee, de hoogste liefde heeft zulke wonderen niet nodig, al bedient zij zich ook daarvan bij tijden; zij openbaart en verbergt lichtelijk haar zorg in een alledaagse ontmoeting. Niet door de komst van een engel met blinkende wieken, maar door die van een medestrijder met gunstige tijding, verheft Hij dit neergebogen hart uit het stof. Titus, maar dit is juist de man, die hij boven alle anderen wenste; dat is in één woord, wat ditmaal geen ander, wat zelfs de meest geliefde vriend niet kan zijn. Reeds zijn komst is een weldaad, maar zijn gunstig bericht nog veel meer; hoezeer de jongere in alles, mag het Titus gebeuren voor Paulus een Barnabas, een zoon van de vertroosting te wezen. De wolk trekt voorbij, die het apostolisch voorhoofd bedekte, want in het oog van Titus heeft hij het licht van de Heere gezien! Paulus was niet de énige, die in betrekkelijk kleine ervaring een grote troost heeft gevonden, omdat hij al achter Titus de goede hand ontdekt heeft van Hem, die de neergebogene troost. Zo zien wij, om slechts enkele proeven te noemen, Mozes heimelijk opgebeurd en verkwikt in de woestijn door het verrassend bezoek van zijn schoonvader Jethro (Exod. 18: 7, 8). Zo is het gelaat van Hanna ten enenmale opgeklaard door een vriendelijke toespraak van Eli, ofschoon op dat ogenblik in haar toestand nog niet de minste verandering kwam (1 Sam. 1: 18). Zo heeft het hart van David ongetwijfeld met blijder slagen geklopt, waar Jonathan in de woestijn hem kwam opzoeken om zijn ziel te sterken in God (1 Sam. 23: 16). Zo moet voor Luther het krachtig woord van de oude krijgsman geweest zijn, aan de dorpel van de vergaderzaal van de rijksdag te Worms en - maar waartoe van verre de voorbeelden opgezocht, waar zij van zo nabij zijn te grijpen uit de schat van de Christelijke levenservaring? Eenzaam en gedrukt zaten wij weleens in droeve schemering neer, het moede hoofd in de hand "van buiten strijd van binnen vrees. " Maar daar komt ongevraagd het bezoek van een vriend in de Heere, die door zijn bemoedigend woord de doffe mijmering verbreekt; daar hoort u een goede tijding uit verre lande, die als koud water is voor een smachtende ziel; daar verrast ons een kleine

oplettendheid, maar daarom voor ons gevoel van zo grote betekenis, omdat wij er in bespeuren hoe God aan ons denkt. Zijn er zelfs geen gevangenen geweest, die door het verschijnen van een vogel door de traliën van hun cel, of de ontdekking van een plant in de kerkersteen als een lichtstraal van omhoog zagen rijzen. Noem dat alles kinderachtig als u wilt, nee, erken ook in de kleinste ervaring, die troost en sterkt, de hand van God, die niets te gering heeft gerekend en leer Hem ook voor de kleine gaven danken. Wijs er als de apostel ook anderen op en acht niet slechts het Paulus' deel, maar ook de Tituszaak voor uzelf begeerlijk. Zo weinig is vaak voldoende om ons geheel te ontstemmen; waarom hebben we niet meer oog en hart dan de meesten; ook voor de kleinste vertroostingen van God?

7. En niet alleen door zijn komst, die zeker op zichzelf reeds veel vertroostends voor ons had, maar ook door de vertroosting, waarmee hij over u, ten opzichte van u (1Thess. 3: 7) vertroost is geweest, toen hij ons verhaalde op grond van de door hem te Corinthiërs gemaakte opmerkingen en ervaringen, uw verlangen, om mij weer bij u te zien (vs. 11), uw kermen of weeklagen, dat u mij door hetgeen in uw gemeente had plaats gehad bedroefd had, uw ijver voor mij, om mij gerust te stellenen tevreden te doen zijn; zodat ik temeer verblijd ben geweest, dan ik reeds verheugd was over de vertroosting, die ik door zijn ontmoeten had gemaakt.

De uitleggers vatten in de regel het verband zo op, dat Paulus hier de beschrijving van zijn reis van Efeze over Troas naar Macedonië, in Hoofdstuk 2: 12 v. afgebroken, weer opvat en de aankomst van Titus, daar in vs. 14 slechts indirect aangeduid, eerst nu direct en met nadere aanwijzing vermeld wordt. Ten eerste zal het wel niet mogelijk zijn het gehele gedeelte van Hoofdstuk 3: 1-7: 1 te houden voor een inlassing, of een tussenstuk, maar verder is hetgeen Paulus nu zegt zeer verschillend van hetgeen hij daar heeft vermeld, zodat de beide mededelingen onmiskenbaar twee verschillende perioden beschrijven. Het "ook", dat in de grondtekst boven aan het vijfde vers staat, geeft te kennen dat dit verhaal een voortzetting is van het vorige en deze ongerustheid een, die bij de vorige is bijgekomen. Terwijl intussen in Hoofdstuk 2: 12 v. Paulus verhaalde met "ik" en van iets, dat hemzelf betrof, verhaalt hij hier in het meervoud en schrijft hij "ons vlees heeft geen rust gehad - wij waren in alles verdrukt" en verder, terwijl hij in Hoofdstuk 2: 12 zei: "ik heb geen rust gehad voor mijn geest", zegt hij hier: "ons vlees heeft geen vadsigheid", dat doelt op een onrust in zijn uitwendig leven, die zijn mede-arbeiders, behalve Timotheus, ook zeker Lukas, met hem moesten ondervinden en welke, zoals blijkt uit de woorden in Hoofdstuk 2: 15 v. "in hen die verloren gaan, dezen wel een reuk van de dood ten dode" hun door de ongelovige Joden werd veroorzaakt. Het is zonder twijfel een verkeerde opvatting, als de uitleggers aan de ene kant dit dubbele onderscheid voorbij zien, aan de andere kant daardoor uit de weg proberen te ruimen dat zij de onrust in de geest met de onrust van het vlees vereenzelvigen. Ook past het in het geheel niet in het verband, dat Paulus, nadat hij in vs. 2-4 zich alle moeite had gegeven een hartelijke en vertrouwelijke gezindheid bij de Corinthiërs op te wekken, hun de onrust van zijn hart, de bezorgdheid van de ziel, die hij om hen en over hun omstandigheden had, nu opnieuw zou voorstellen, integendeel laat hij het bij zachte, tedere aanwijzingen, zoals die in vs. 7 vervat zijn. Dienvolgens is het verband het volgende: in Hoofdstuk 2: 12 v. kon hij zijn mededeling niet verder voortzetten, omdat, toen hij het eerste deel van onze brief schreef, hij zich nog bevond onder de daar geschilderde omstandigheden, als hij vol inwendige onrust op het terugkeren van Titus wachtte. Nu spreekt hij echter van dat terugkeren. omdat hij met vs. 2 het tweede deel van de brief begonnen is, waarmee hij zich nu bevindt op het standpunt van de door Titus overgebrachte berichten. Nu zal het ons ook niet verwonderen dat hij nog eens terugkomt, in vs. 8-16 van ons hoofdstuk op de zaak met de bloedschender, die reeds in Hoofdstuk 2: 1-11 was afgehandeld. Hij heeft, juist ten gevolge van hetgeen Titus hem heeft

gemeld, de zaak nog van een andere kant te behandelen dan die daar besproken is. Hij wil ook nu de gemeente vertroosten, zoals hij vroeger de berouwvolle kwaaddoener weer moest oprichten. Titus had hem nog in het bijzonder meegedeeld, dat de gemeente die vertroosting nodig had, zeker ten gevolge van een opdracht, die de Corinthiërs hem hadden gegeven: "toen hij ons verhaalde uw verlangen, uw kermen, uw ijver voor mij"; het stond dus nu geheel anders dan vroeger. Verlangen, kermen en ijver had Paulus vroeger over de gemeente moeten hebben, nu was dit alles bij haar omwille van hem. Dit is zeker niet gezegd van elk van de personen in het bijzonder, die tot de gemeente behoorden; maar reeds vroeger hebben wij gelegenheid gehad om op te merken, dat de apostel er steeds op uit is om de kern van de gemeente, het betere deel, dat nog voor waarheid en recht vatbaar is, te winnen en te doen voelen dat het de eigenlijke gemeente uitmaakt om zo de weerbarstigen te isoleren en met te beter gevolg te bestrijden.

8. Want, wat in de eerste plaats uw wenen aangaat, waarvan ik zo-even zei, dat het er eveneens toe had gediend om mijn vreugde te verhogen, hetgeen u zeker zou kunnen bevreemden, zo diene tot nadere verklaring het volgende. Hoewel ik u inde vorige zendbrief, namelijk door hetgeen ik in 1 Kor. 5: 1-8 schreef, bedroefd heb, het berouwt mij niet, hoewel het mij berouwd heeft, namelijk voordat Titus bij mij was gekomen; want ik zie dat die zendbrief, hoewel voor een kleine tijd bedroefd heeft, slechts voor een kleine tijd, want deze tweede brief zal u mijn tegenwoordige gezindheid over u duidelijk maken en uw droefheid wegnemen.

9. Nu verblijd ik mij, niet omdat u bedroefd bent geweest, dat in geen geval op zichzelf voor mij een oorzaak van vreugde zou kunnen zijn, maar omdat u bedroefd bent geweest tot bekering, omdat een omkering in gezindheid daarvan bij U het gevolg geweest is; want u bent bedroefd geweest naar God, overeenkomstig de goede en genadige wil van de Heere (Rom. 8: 27). Nu is ook de bedoeling van God, die Hij bij deze hele zaak jegens u had, bereikt, zodat u in geen ding schade van ons geleden heeft; was echter dat gevolg van uw droefheid uitgebleven, dan zou door haar op bedenkelijke wijze schade zijn veroorzaakt, in zo verre slechts ontstemming en verbittering tegen mij daarvan het gevolg zou zijn geweest.

Hoe onzeker Paulus geweest was over de indruk van zijn schrijven, blijkt uit deze woorden. Reeds had hij er berouw over gehad zo sterk te hebben geschreven, maar nu berouwt het hem niet meer; hij verheugt zich zelfs over de droefheid, die hij bij de Corinthiërs door zijn brief had teweeg gebracht, wel niet over de droefheid als zodanig, maar over de daardoor teweeg gebrachte bekering. Door deze goddelijke droefheid, die hij in hen had gewerkt, heeft hij hen een zegen temeer doen toekomen; dit voert hij vervolgens in het volgende vers tot een algemene gedachte terug.

Wat Paulus in de eerste brief gezegd had, was zeker een uitvloeisel van de Heilige Geest en was niet te hard geweest. Maar ook hij deelde in de menselijke kortzichtigheid; omdat hetgeen hij geschreven had de Corinthiërs zeer moest bedroeven, zo deed het hem nu en dan leed dat hij zo hard was geweest. Zo geschiedt het nog, wanneer de dienaar van de Heere in het volste geloofsvertrouwen, als in de naam van God, iemand bestraft, maar deels uit hartelijke liefde, deels uit kortzichtigheid, vreest dat hij te ver gegaan is. Het voorbeeld van de apostel leert ons, hoe in zodanige geenszins stugge onverschilligheid bij het besef rechtmatig gehandeld te hebben, de stemming is, die de zondige kortzichtige mens past, die een warme, innige liefde in het hart draagt. (V.).

Welke schadelijke droefheid Paulus vóór de aankomst van Titus bij de Corinthiërs had gevreesd, leert de beroemde spreuk van de tweeërlei droefheid met tweeërlei uitwerking, die in vs. 10 volgt. Zij zouden zichzelf in droefheid naar de wereld hebben verloren, als zij de bestraffende brief van Paulus als een verschrikkelijk bezwaar hadden aangemerkt en zich treurig van een prediker en zijn Evangelie hadden afgewend, die een zo liefdeloos zedenprediker, een onverdraagzaam verstoorder van hun "vrij" en "sterk" Christendom was.

10. a) Want de droefheid naar God, zoals die tot mijn blijdschap bij u heeft plaats gevonden (vs. 9), werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid; maar de droefheid van de wereld, zoals die zich ook van u zou hebben kunnen meester maken, als Gods genade dat niet had afgewend, werkt de dood Uit 27: 5.

a) 2 Sam. 12: 13. MATTHEUS. 26: 75. Luk. 18: 13.

De droefheid naar God is, evenals in vs. 9, die, die met God, met diens wil, diens bedoelingen overeenstemt. Het is die, die bekering, zinsverandering teweeg brengt, dus niet eindigt in een onvruchtbare smart, maar door de smart van het berouw, door belijdenis en geloof tot God trekt. Deze droefheid naar God werkt de bekering tot zaligheid, want zaligheid, redding, heil van God is haar vrucht; een bekering, die niemand tot leed kan zijn. De droefheid van de wereld daarentegen is de droefheid zoals de wereld die kent en ondervindt. Bij haar wordt ook de droefheid over bedreven zonde een, die de dood veroorzaakt, omdat haar de kracht van de boete, het licht van het geloof ontbreekt. Maar de dood, die zij werkt, is dezelfde, die in Rom. 6: 23 de bezoldiging van de zonde heet, in al de omvang, die het begrip daar heeft en niet met beperking tot de lichamelijke dood.

De droefheid, die met de gezindheid van God overeenstemt, die naar God is, is een zodanige, waarin de mens geheel en alleen naar God zoekt, zodat hem dit smart en bekommert, dat hij de goddelijke regelingen geschonden, de zaak van God te kort gedaan, de eer van God gekrenkt, zich Zijn heilige liefde onwaardig gedragen heeft. In die afkeuring van de zonde ligt een ware zinsverandering, die aan de kant van de mensen de hindernis van het intreden in de gemeenschap van de goddelijke zaligheid uit de weg ruimt. Deze smart is een vuur, dat de ziel geheel doorloutert en zo’n gereinigde is op de zekere weg ten eeuwigen leven. Wat de genade van God hem heeft toegedacht, wat de verzoening van Christus voor hem heeft teweeg gebracht, daartoe wordt hij door zodanige gemoedsverandering, die alleen als werk van de Heilige Geest kan worden gedacht, bekwaam en waardig. Er is echter ook een andere droefheid, zoals die bij de van God vervreemde, van God afgekeerde mensen gevonden wordt. Zulke mensen zijn enigszins verstoord en geërgerd daarover, dat hun verkeerd gedrag openbaar is geworden, dat het hun berisping en kwade naam heeft berokkend dat zij daarom in straf en allerlei ellende vervallen zijn, dat zij in eer bij mensen of tijdelijk goed, in genot of het aangename van het leven schade hebben geleden; de zonde zelf en hun verhouding tot God en de goddelijke wet, dus ook het schenden van de liefde tot de naaste en het stremmen of verstoren van de gemeenschap met God bekommert hen niet. Bij zo’n droefheid is en blijft de mens op de weg tot de dood, tot het eeuwig verderf, tot het uitgesloten zijn van het rijk van God.

De droefheid naar God heeft tot grond de kennis van het geloof van de goddelijke weldaden en de diepe gruwel van de zonde; de droefheid naar de wereld kent Gods barmhartigheid niet en sticht nieuwe wanhoop, ergere moedwil, omdat men toch verdoemd is en ten slotte zelfs verstoktheid.

Ook vrome gemoederen zijn niet vrij van verzoekingen tot droefheid naar de wereld; achter de ongelukkige melancholie, als men in moedeloosheid bij de smart over de zonde en het verderf blijft staan, is de moordenaar van het begin verborgen, die geen goedgezinde ziel een vrolijk uur in God gunt en haar daarom ook onder de schijn van goed vervolgt. De geest van de duisternis brengt het vaak daartoe, dat de mensen uit buitengewone droefheid het goede verlaten, geen lust en kracht meer daartoe behouden, waartoe de herinnering van zonde vóór de bekering bedreven, veel kan bijdragen; daarom moet men zich aan de verkeerde voorstelling van de slang niet storen, die onder voorwendsel van verootmoediging zulke gruwelen weer boven haalt, die door God zelf reeds in de diepte van de zee zijn geworpen. Evenmin moet dit plaats hebben ten opzichte van de gebreken, die nog van de zondige natuur overig zijn.

Droefheid van de wereld wordt aldus genoemd in tegenstelling van droefheid naar God. Het is dus droefheid niet naar God, maar van de wereld. Geen smart, die de treurende naar God doet opzien, die hem God tegemoet, God in de armen voeren kan, maar een leedwezen, dat van de wereld begint en in de wereld eindigt; het jammeren van wereldgezinde harten over het werelds leed, dat hun de vreugde van de wereld ontrooft of vergalt. Deze droefheid kan groter of geringer, meer wezenlijk of meer ingebeelde rampen beschreien. Zij kan een belangwekkender of terugstotender, een zachter of een woester vorm aannemen; zij blijft droefheid van de wereld, zolang zij niet is droefheid naar God, zolang zij de bedroefde van niets anders dan van zichzelf en zijn leed vervult. Droefheid van de wereld is de droefheid van die ongelukkige, die het verlies van werelds goed of werelds aanzien niet te boven kan komen, omdat dit werelds goed, dit werelds aanzien zijn alles was, toen hij het bezat en zijn alles blijft, nadat hij het moest verliezen. Maar evenzeer is het de droefheid van die beklagenswaardige Rachel, die haar kinderen beweent en niet vertroost wil zijn. Niet slechts het jammeren van de wanhopige, die de dag van zijn geboorte vervloekt en God rekenschap afeist van de "ongehoorde" rampen, die Hij over hem brengt, maar ook de treurende liefde, die van het gemiste voorwerp, die van haar smart zelf haar afgod maakt, is niet meer of beter dan droefheid van de wereld. Die droefheid van de wereld werkt soms niet met al; haar bitterste tranen zijn snel gedroogd. Het hart bekomt schielijk van de schok en het veerkrachtig leven herneemt zijn plooi. Het is hetzelfde hart, hetzelfde leven nog, voor wereldvreugde zo vatbaar als ooit te voren. Maar als de droefheid van de wereld iets werkt, het is de dood. Wat zou het anders wezen? Het is niet dan door zijn verwantschap tot de ware troost, door zijn zich wenden tot de Bron van de vertroosting, dat er een vruchtbaar, dat er een zegenrijk wenen wezen kan, maar voor de droefheid van de wereld bestaat deze verwantschap niet en zij maakt een tegenovergestelde beweging. Zij is droefheid en niet anders dan droefheid. Droefheid nu is op zichzelf dodelijk en vergif voor lichaam en ziel. De droefheid van de wereld werkt de dood. Zij werkt de wanhoop, die een misdadige hand aan eigen leven doet slaan; werkt de kwijning, die de levenskracht sloopt. Velen zijn van smart gestorven; anderen hebben door tegenzin in het leven een leven voortgesleept, erger dan de dood. De droefheid van de wereld werkt de dood, de dood van de ziel. Sommigen heeft zij tot razernij vervoerd, anderen in sombere mijmering doen wegzinken; bij deze bracht zij godslastering, bij gene mensenhaat, bij velen een eigenaardige en hardnekkige vorm van eigenbaat teweeg. Sommigen zijn door droefheid trots, anderen wreedaardig geworden; anderen onverschillig, dof, verstompt. Velen heeft zij de verraderlijke beker van de bedwelming doen aangrijpen. Bedwelming van wijn en sterke drank, bedwelming van wellust, spel, verstrooiing, slecht gezelschap, kwade samensprekingen, zedeloze boeken, verstrooiingen van de wereld, nog dodelijker dan haar droefheid zelf. En zelfs waar zij voorbijgaande was en niets scheen gewerkt te hebben, was het niet zo, maar had zij in het verborgene, had zij in meerdere of mindere mate iets van dit alles gedaan. Geen behoudenis van de zondige mens zonder

bekering. Wij weten, dat hij niet zichzelf, dat God in Jezus Christus hem behoudt. Wij weten, dat hij niet door zijn bekering, maar door zijn geloof deel heeft aan de behoudenis, die in Christus Jezus is. Maar wij weten ook, dat geen zondig mens, dat wil zeggen geen enkel mens, in zijn behoudenis door Christus Jezus geloven kan, tenzij hij zich bekeert. Wat is bekering? Wat die bekering, waarvan de heilige apostel spreekt in de uitspraak, die wij bepeinzen? Het is die zinsverandering, het is die innerlijke omzetting, waardoor de mens van de wereld herschapen wordt in een mens naar God. De mens van de wereld is een mens niet naar God, maar naar de wereld. Ondanks zijn mindere of meerdere eerbied voor het Goddelijk wezen, is zijn hart niet Godewaarts maar wereldwaarts gekeerd. De wereld, het middenpunt van zijn geluk, al zijn eer, al zijn genoegens, is ook het middenpunt van zijn meeste gedachten, vurigste neigingen, onmiddellijke uitzichten. Voor haar de opofferingen, voor haar de inspanning van de beste krachten. Zeker, zij is de afgod, die meer gehoorzaamd wordt dan God! Want zo God gehoorzaamd wordt, het is slechts voor zover de wereld de gehoorzaamheid aannemelijk maakt en met wereldse beloningen vereert. Van deze mens is het tegenbeeld de mens naar God. De mens naar God moge zijn gebreken hebben, zoals de mens van de wereld zijn deugden, maar zijn hart is voor God. Hij keert zich Godewaarts, zoals de bloem naar het licht, zoals de kompasnaald naar het Noorden. Hij voelt wat het zegt God lief te hebben met geheel zijn hart, geheel zijn verstand, geheel zijn ziel en alle krachten. Hij doet het, hij is nog een zondig mens, hij struikelt nog in velen, hij kan nog vallen; niet dat hij het al verkregen heeft, of al volmaakt is. Maar hij kan zich niet meer gelukkig voelen zonder het welgevallen van God, zonder de gemeenschap van God, zonder de gehoorzaamheid aan God! Voor dit geluk, dat hij vroeger niet kende, heeft hij zijn gehele hart geopend; om dat geluk de strijd met een wereld aanvaard, die hij beurtelings placht te dienen en te vrezen. En dat is zijn bekering, zijn onberouwelijke bekering, want het berouwt niemand gelukkig te zijn geworden; het kan niemand berouwen een schijngeluk voor waarachtige zielenvrede te hebben verworpen. Maar dit geluk, deze vrede ontluikt niet dan uit tranen van smart. Geen bekering zonder droefheid naar God. De nieuwe mens wordt in de droefheid naar God geboren. De droefheid naar God is de bekering zelf niet, maar zij werkt de bekering, de onberouwelijke bekering tot zaligheid. De aanvang en uitgang van deze is uit haar. Als het ogenblik komt, waarin de mens van de wereld niet, maar de jammeren van de wereld, maar zijn eigen wereld voelt, dan wordt al het leed van de wereld weinig bij dit hartenleed. Als hij diep begint te beseffen hoe weerspannig hij is geweest tegen een heilig, hoe ondankbaar tegen een goedertieren God, dan houdt het klagen op over de kastijdingen van de Rechtvaardigen; dan begint hij ook in deze de hand van de liefde te onderscheiden. Dit maakt de tranen los, de tranen van berouw en boetvaardigheid; en zij vloeien te overvloediger, naarmate de dringende behoefte aan barmhartigheid en genade door inspraken van hoop bemoedigd en door toezegging van God bevredigd wordt. Dit is de droefheid naar God. Niet de droefheid van de ongelukkigen over het ongeluk, maar de droefheid van het zondigen over de zonde en niet zijn spijt of wrevel wrake zijn droefheid naar God, voor Gods aangezicht; voor het aangezicht van Zijn heiligheid, van Zijn rechtvaardigheid, Zijn vaak zo slecht beantwoordde liefde. "Tegen U alleen heb ik gezondigd en gedaan wat kwaad was in Uw ogen! " een droefheid vol ootmoed, een droefheid niet zonder hoop. Tegelijkertijd de rechten van Gods heiligheid erkennend en tot Zijn genade de toevlucht nemend, reinigt zij het hart van de verkleefdheid aan de zonde en van het vrezen voor God; het openende voor het geloof, stemt zij het tevens tot bekering. haar tranen, die het uitwendig oog benevelen, verlichten het zielsoog om de ganse liefde van God in het Evangelie van de verzoening te zien en het hart vernieuwend, maken zij het voelbaar om te gevoelen wat het zegt en eist en hoe zoet het is God lief te hebben. Het is aldus, dat de droefheid naar God een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt.

Een ware, goddelijke droefheid over de zonde is het werk van Gods Geest. Het berouw is een bloem, die te schoon is, dan dat zij op de natuurlijke bodem zou groeien. Parels groeien natuurlijk in de oesterschelpen, maar boetvaardigheid toont zich nooit in zondaars, tenzij de goddelijke genade ze tot stand brengt. Als u een sprankje afkeer van de zonde heeft, zo heeft u dat van God ontvangen; want de doornen van de menselijke natuur brengen nooit een enkele rijs voort. "Het ware berouw neemt de toevlucht tot de Zaligmaker. Wanneer wij onze zonden bewenen, moeten wij het een oog op de zonde vestigen en het andere op het kruis, of liever het zou nog beter zijn, wanneer wij onze beide ogen op Christus vestigen en onze zonden alleen in het licht van Zijn liefde aanschouwen.

Het oprecht berouw is geen zak en as, uitwendig aangetogen en op het hoofd gestrooid; geen gescheurd kleed, dat morgen geheeld wordt. Als een levende bron tussen de rotsen welt het op in het gebroken hart, dat zichzelf kent. Over de akker van de zielen stroomt het als een onkeerbare vloed, die de wortel bloot spoelt van alle kwaad en de grond verbetert en vruchtbaar maakt.

11. Want zie, opdat u uit eigen ervaring erkent, dat het zo is met de droefheid naar God, zoals ik zo-even zei, ditzelfde dat u naar God bent bedroefd geworden, hoe grotenaarstigheid heeft het in u gewrocht tot waarneming van de tucht aan die misdadiger in 1 Kor. 5 ? Ja meer nog dan dit heeft het teweeg gebracht, zodat wij uw naarstigheid in haar openbaringen in trapsgewijze voortgang nader kunnen aanwijzen en zo in al haar grootte kunnen aantonen: verantwoording, ja onlust, ja vrees, ja verlangen, ja ijver, ja wraak. In alles, wat ik hier in het bijzonder heb genoemd, heeft u uzelf bewezen rein te zijn in deze zaak, die die misdreven had. U heeft getoond dat u voor uw eigen persoon, in generlei opzicht daaraan deel had, hoewel u door uw vroeger toelaten en dulden u indirect daarvan ook deelgenoten had gemaakt (1 Kor. 5: 2. 1 Tim. 5: 22), dat nu echter weer is weggenomen (1 Kor. 5: 7).

12. Hoewel ik dan, zo moet u dan ook nu tevens inzien, aan u geschreven heb over die zaak en niet kon zwijgen alhoewel ik u moest bedroeven, dat is niet geweest om diens wil, die onrecht gedaan had, alleen om de bestraffing van die misdadiger, noch om diens wil, die onrecht gedaan was, omwille van mijzelf, om mij voor mijn gekrenkt eergevoel voldoening te verschaffen, maar opdat onze vlijtigheid voor u bij u openbaar zou worden, onze gezindheid jegens U duidelijk openbaar zou worden en de waarachtigheid van ons ambt zou worden hersteld in de tegenwoordigheid van God, in hetgeen u als in Gods tegenwoordigheid, dus met een oprecht en rein hart zou doen.

Wat Paulus gezegd heeft van de uitwerking van de droefheid naar God, wordt in vs. 11 uit de ervaring van de lezers bevestigd; want vanwaar is die "vlijtigheid" gekomen dan door deze droefheid, die vlijt, waarvan Titus bericht kon geven. "Vlijtigheid", dat woord zegt nog te weinig; één woord kan het niet voldoende uitdrukken; daarom volgen met een "ja" verschillende woorden, namelijk in de eerste plaats "verantwoording", zij hadden zich gedrongen gezien om hun onschuld voor hun eigen persoon aan dergelijke daad uit te spreken; vervolgens "onlust" of "toorn. " Hun verstoordheid tegen hem, die zo zeer gezondigd had, was gebleken in scherpe berisping van hem; verder in de derde plaats "vrees. " Zij vreesden niet alleen voor hem, die de apostel zo sterk bedreigd had (1 Kor. 5: 3 vs.), maar ook voor zichzelf en hun verhouding tot de apostel (1 Kor. 4: 21). Ten vierde "verlangen" om de apostel bij persoonlijk wederzien van hun onschuld te kunnen overtuigen en van zijn volle liefde weer verzekerd te kunnen zijn. Ten vijfde "ijver", omdat zij er op uit waren, reeds nu dadelijk alles aan te wenden, om de gestoorde betrekking weer te herstellen en ten zesde "wraak", omdat zij tot dat einde datgene deden, wat dadelijk kon worden gedaan, namelijk de

schuldige bestraffen. Paulus getuigt, dat zij het in niet één opzicht hebben laten ontbreken, om hun onschuld ten opzichte van het feit, waarvan gesproken wordt, in het licht te stellen. Wat dit feit is, wordt door het verband van de plaats met Hoofdstuk 2: 4 vv. niet in het onzekere gelaten. Heeft de apostel daar het ergste geval van de ongebondenste ontucht op het oog gehad, hetzelfde geldt ook hier, maar slechts bij wijze van aanduiding noemt hij hier evenals daar die erge zaak, die hem genoodzaakt heeft dat gedeelte van zijn brief te schrijven, dat voor de gemeente het meest bedroevend was en dat hij dan ook niet behoeft te noemen in dit verband, waarin gehandeld wordt over de droefheid door zijn brief veroorzaakt.

In het twaalfde vers stelt Paulus zijn handelwijze in die zaak voor in het licht van de vrucht daarvan (om de Corinthiërs ook te laten voelen het: een onberouwelijke bekering tot zaligheid). Al het smartelijke, treffende en krenkende, dat voor schrijver en lezers in de brief lag, is nu vergeten en begraven. Er is niets van over dan de heilzame vrucht, tot vreugde van beide. Deze vrucht neemt hij daarom ook het eigenlijke doel van zijn brief en dat was het naar de bedoeling van de Goddelijke leiding, waarvan hij daarbij verzekerd was en die aan het slot zo heerlijk werd bevestigd. Het is de vraag: wie moet gedacht worden hij het: "die onrecht gedaan was. " Niet weinige uitleggers verklaren deze woorden van de vader van de bloedschenders, wiens vrouw de echtbrekende zoon had genomen. Reeds in 1 Kor. 5: 1 1Co is gewezen op hetgeen er voor pleit, dat de vader niet leefde en deze plaats zal wel niet voldoende zijn om een tegenbewijs te leveren. Integendeel de beledigde, die Paulus op het oog heeft, is hij zelf. De gemeente moest hem als beledigd beschouwen door hetgeen geschied was. Voor hem toch voelde zij volgens vs. 11 vrees en verlangen naar een bewijs van verzoening; op hem had ook betrekking het verlangen, wenen en ijveren in vs. 7 door Titus bericht. Het gezegde van de apostel in Hoofdstuk 2: 5 "als iemand bedroefd heeft, die heeft niet mij bedroefd, maar ten dele" bewijst het, hoezeer het de Corinthiërs evenals Paulus aanging om de verwekte droefenis te beschouwen, als een hem aangedaan.

In de eerste plaats was de broeder, die zijn vaders vrouw had, een belediger van de gemeente; maar deze, omdat zij het zonder uitoefening van tucht liet en voortging hem als broeder te behandelen, maakte zich schuldig aan een beledigen van haar apostel en van Christus. Paulus voelde echter dat zijn eigen leed verre overtroffen werd door het medelijden met de beledigde gemeente en in de hoop, die zijn grote liefde tot hen koesterde, dat hun kinderlijke en gehoorzame gezindheid wel verzwakt, maar niet gestorven was, schreef hij hun: "opdat onze vlijtigheid voor u bij u openbaar zou worden in de tegenwoordigheid van God. "

In zijn verzoenend woord gaat de apostel voort: daaruit dat dit alles het gezegend gevolg is geweest van mijn schrijven, kunt u zien, dat mijn eigenlijk doel niet geweest is eenvoudig een op zichzelf staand vergrijp te bestraffen, of aan een bepaalde beledigde voldoening te verschaffen, maar wel dat ik op het oog had de reiniging en heiliging van de gehele gemeente; was dit het geval dan verviel ook al het grievende van de berisping.

Daarvan moet de herder de gemeente proberen te overtuigen, dat hij geen ander belang kent dan het hare.

13. Daarom, omdat werkelijk verkregen is wat ik bij mijn schrijven bedoelde, zijn wij vertroost geworden over uw vertroosting, wat betreft de droefheid, die mijn brief een tijd lang bij u heeft teweeg gebracht (vs. 1). En wij zijn nog overvloediger verblijd geworden over de blijdschap van Titus, die hij ons bij zijn terugkomst te kennen gaf (vs. 7), omdat zijn geest door u allen verkwikt is geworden, toen hij bij u was en u in een Christelijke zin bevond, zoals dat de gelovige wel voelen kan.

14. Ik zei, dat ik over u verheugd ben geweest in een bijzondere mate; want als ik iets bij hem over u geroemd heb, toen ik hem van Kreta tot u zond, om hem tot de moeilijke reis op te wekken, namelijk dat u een hoog begenadigde en rijkbegaafde Christelijke gemeente bent (1 Kor. 1: 4 vv.), zo ben ik niet beschaamd geworden; maar zoals wij alles met waarheid tot u gesproken hebben, alhoewel de tegenstanders dat probeerden te loochenen (Hoofdstuk 1: 15 vv.), zo is ook onze roem, die ik bij Titus geroemd heb waarheid geworden door de manier, waarop u in dat geval heeft gehandeld.

Wel mogen wij in aanmerking nemen, dat Paulus op dezelfde tijd, dat hij zelf de Corinthiërs scherp berispte, bij Titus omtrent hen roem uitsprak en alles op de voorgrond stelde wat ten hun gunste was. Zo doet de liefde; de wereld doet omgekeerd.

15. En zijn innerlijke bewegingen van de liefde zijn te overvloediger jegens u, als hij u aller gehoorzaamheid overdenkt 2Co 2: 3 ten opzichte van mijn woord en gebod, die hij tot u moest overbrengen, alsook daaraan, hoe u hem met vrees en beven heeft ontvangen als een afgezant van een Apostel, ja van de Heere Jezus Christus zelf (Gal. 4: 14).

Hoe vals is toch de mening, dat de christelijke liefde zich zou laten verwonden door het opmerken van de zonde en de gebreken van de broeder! Integendeel, als zij van de juiste aard is, wordt zij des te warmer, hoe meer er te arbeiden is en in broeders, die als de Corinthiërs droefheid voelen naar God, heeft zij een welbehagen.

HOOFDSTUK 8

AANMANING TOT MILDE GAVEN VOOR DE ARMEN

b. Vs. 1-24. Dat het vertrouwen van de apostel op de Corinthiërs, waarvan hij zo-even gesproken heeft (Hoofdstuk 7: 16) weer geheel hersteld is, bewijst hij hun nu daardoor, dat hij hun ook nu een zaak op het hart drukt, die hem bijzonder ter harte gaat. De zaak had bij hen geen goede voortgang in lange tijd gehad. Het is de opbrengst voor de arme Christenen te Jeruzalem, waarvan hij reeds in de vorige brief (1 Kor. 16: 1 vv.) melding maakte en tot welke verzameling ook zijn afgezondenen, Timotheus en Titus, het hunne hadden gedaan maar wat nog steeds niet in verblijdende mate gelukt was. Tot hun aansporing stelt hij hun ten eerste voor de bijzonder grote milddadigheid van de Macedonische gemeenten in verhouding van hun vermogen. Onder die gemeenten vertoefde hij toen (vs. 1-6). Hij stelt hun het arm worden van Christus voor, door wiens armoede wij rijk zijn geworden, om lust tot die zaak bij hen op te wekken en geeft nog een gehele rij van gezichtspunten aan, die van groot belang zijn. Onder deze vinden wij ook een woord over de gelijkheid in het Christelijk communisme, dat juist voor onze tijd van bijzondere betekenis is (vs. 7-24). Nadat Paulus de grondstellingen ontwikkeld heeft, volgens welke hij de collecte wenst beoordeeld en volvoerd te zien, gaat hij nader over de uitvoering spreken, wijst de mannen aan, aan wie het is opgedragen en beveelt de Corinthiërs aan, deze toch te ontvangen op een wijze, van de zaak waardig, die zij dienen. (vs. 16-24).

1. Voorts, om nu tot uw opwekking tot een andere zaak over te gaan, maken wij u bekend, broeders, de genade van God, betoond aan mij en mijn medehelpers in het ons aanbevolen werk en wel een genade, die in de gemeenten van Macedonië, te Filippi, Thessalonica en Berea (Hand. 16: 12-17: 12 20: 1 vv.), gegeven is en zich in eens zeer heerlijke uitkomst heeft geopenbaard (Rom. 15: 26 v.).

2. Dit grote zegen betoonde zich vooral daarin, dat in vele beproevingen van de verdrukking, die zij moesten lijden, de overvloed van hun blijdschap, over het bezitten van de zaligheid, die hen in Christus ten deel was geworden, duidelijk zichtbaar was. En verder is gezien, dat hun zeer diepe armoede overvloedig geweest is tot de rijkdom van hun goeddadigheid, of eenvoudigheid. Zij hebben ondanks eigen behoefte een gemoed geopenbaard zonder zelfzucht, omdat zij gene andere gedachte hadden dan hoe zij de anderen te hulp zouden komen (Rom. 12: 8. Kol. 3: 22).

De Apostel begint met de Corinthiërs het voorbeeld voor te houden van de Christenen in Macedonië, die onder de ongunstigste omstandigheden zich zeer mild hadden betoond (vgl. over hun verdrukkingen Hand. 16 en 17 v. : 2: 14 v. v. Fil. 1: 23 v.). Ondanks dat lijden was een bijzondere vreugde in hen, omdat zij zich bewust waren in het Evangelie hemelse schatten verkregen te hebben en deze vreugde drong hen tot rijkere mededeling van stoffelijke goederen.

De vreugde als men zich bewust is, van God genade te hebben ontvangen, wekt de begeerte in ons om graag al het onze uit te delen aan hen, die van de Heere zijn (1 Joh. 4: 20); en die aalmoes is de juiste, die voortkomt uit een hart, dat volgeladen van de mildheid van God, weer begeert zich uit te storten voor God en de broederen.

De Macedonische Christenen achtten bij al hun armoede zich rijk genoeg om aalmoezen te geven, omdat zij met het juiste oog op de nood van de Jeruzalemse Christenen zagen, die ook

arm waren. Zij zagen niet terzijde uit naar de behoeften van de volgende dag. "Wees niet bezorgd", zo was het bij hen en hun kinderlijk bidden tot God in alle dingen (Fil. 4: 6) konden zij ook kruiden met dankzegging, dat zij heden nog iets over hadden, dat zij aan hun arme broeders konden mededelen.

Die in druk de geringe troost, die tijdelijke goederen geven, ondervonden heeft, die in velerlei omstandigheden de hulp van God heeft ervaren, zoals die van kanten komt, waarvan men het niet vermoedde, die is er geenszins op uit, om door bij elkaar houden van zijn vermogen zich een vastheid te maken, maar stort in eenvoudigheid de gaven over anderen uit en berust in Gods wonderbaar bestuur. Eigen nood, bezwaarlijke tijden worden vaak als voorwendsel gebruikt, dat men nalatig is in het uitoefenen van de liefde, maar het woord van God verandert het en maakt daaruit juist een drangreden.

Goeddadigheid is de gezindheid van het gemoed, dat vrij is van zelfzucht. Zij heeft geen andere gedachte dan om goed te doen en daarom, waar het te doen is om in enig opzicht wel te doen, is zij hetzelfde als toewijding (Jak. 1: 5). Dat de Apostel juist die naam kiest voor de deugd, die de uitnemendste Christenen bij gelegenheid van de collecte betoonden, daartoe zal hem de omstandigheid hebben geleid, dat de Achaïsche Christenen juist allerlei nevengedachten hadden, die een goed volbrengen van het op zichzelf zo eenvoudige werk verhinderden en die hun eigenlijke oorzaak hadden in gebrek aan die eenvoudigheid en goeddadigheid, die zichzelf uit het oog verliest en alleen over de zaak zelf denkt.

3. Want zij zijn naar vermogen, (ik betuig het) ja boven vermogen gewillig geweest, zodat zij niet eerst vermaand en gedrongen hoefden te worden.

4. a) Ons met vele vermaning biddend (vgl. Hand. 16: 15), toen wij het weigerden aan te nemen als teveel, dat wij wilden aannemen de gave van de liefde (1 Kor. 16: 3) en de gemeenschap van deze bediening, die voor de heiligen geschiedt (Hand. 11: 29. Rom. 15: 26).

a) 2 Kor. 9: 1.

5. En zij deden niet alleen, zoals wij gehoopt hadden, zij gaven niet een beetje, zoals wij dat gemeend hadden, naar de weinige krachten hun verleend, maar zij gaven zichzelf eerst aan de Heere met alles wat zij hadden; zij stelden ook hetgeen zij voor eigen behoefte nodig hadden ter Zijner beschikking en gaven zich daarna aan ons, zij reikten ons alles over, wat zij konden, door de wil van God, die hen daartoe dreef.

6. Zodat wij Titus vermaanden, dat hij zich meteen naar Achaje zou begeven, omdat het niet nodig was hier in Macedonië verder te verzamelen, dat, zoals hij tevoren toen hij onder u was (Hoofdstuk 7: 7) begonnen had collecte te houden, hij ook zo nog deze inzameling van de gave (vs. 4) bij u voleinden zou, die nu naast andere aangelegenheden tot een goed einde zou brengen.

Men zal de Apostel wel mogen geloven, dat zich de Macedonische gemeenten met de bede, om aan de ondersteuning voor Jeruzalem deel te nemen, tot de Apostel hebben gewend, als hij op haar armoede lettende haar vrijstelde van hetgeen zij volgens vs. 4 begeerden. Men moet echter niet denken, dat dit nu pas zou zijn gebeurd, maar toen hij in Corinthiërs de eerste stoot had gegeven tot het houden van een collecte zullen ook deze gemeenten aan de ondersteuning hebben willen deelnemen, die, evenals vroeger in Galatië (1 Kor. 16: 1), zo ook nu uit Achaje aan de moedergemeente moest komen. Toen nu de Apostel tot de Macedonische gemeente

kwam (Hoofdstuk 2: 13. Hand. 20: 1), was hij verwonderd over de grote gave, die hij reeds gereed vond liggen (vgl. 1 Kor. 16: 2). Zo zijn het dan twee zaken, die hij in hen heeft te roemen, als hij de Corinthiërs ten voorbeeld voorhoudt, niet alleen dat zij naar vermogen, ja boven vermogen, maar ook dat zij uit eigen beweging hadden deelgenomen aan hetgeen hij te Corinthiërs had aanbevolen. Dit voorbeeld was voor de Corinthiërs beschamend. De Christenen te Corinthiërs bevonden zich niet, zoals die in Macedonië, in de toestand, dat zij zich onder verdrukkingen staande moesten houden en bittere armoede lijden; maar zij waren er op uit om met de ongelovigen goede zaken te doen en zich in geldelijke zaken voor schade te behoeden; daarvoor ontbrak het hun nu ook aan hetgeen de Apostel in de gemeenten van Macedonië roemt en in het bijzonder zullen zij wel hebben erkend, dat zij bij zoveel gunstigere geldelijke toestand niet mochten roemen op goeddadigheid, zoals die bij hun geloofsgenoten in Macedonië was.

Naar vermogen geven is reeds zeldzaam, omdat de juistheid in het waarderen van wat in het vermogen is, zeldzaam is. Boven vermogen geven is nog zeldzamer, even zeldzaam als de liefde, die niet het hare zoekend, zichzelf ontbering oplegt en van het nodige opoffert.

In bijzondere omstandigheden kan de Christelijke liefde eisen de aalmoezen zo te geven, dat wijzelf behoefte lijden. Heeft u ook weinig of niets over, maar ziet u dat de behoefte van de naaste nog groter is dan uw eigen, dat u ook eerder en gemakkelijker dan hij kunt worden geholpen, dan bent u verschuldigd hem meteen te helpen.

7. Zo dan overtreft nu ook u mijn verwachting, die ik bij dit zenden van Titus jegens u heb, zoals u in alles wat tot de ware Christelijke staat behoort, overvloedig bent, in geloof (Hoofdstuk 1: 24) en in woord of bekwaamheid in het spreken en in kennis (vgl. Hoofdstuk 11: 16) en in alle naarstigheid tot beoefening van het praktisch Christendom en in uw liefde tot ons (Hoofdstuk 7: 7), zie, dat u ook in deze gave (vs. 5 en 6) overvloedig bent.

8. Ik zeg dit, wat ik zo-even van u vroeg, niet in een gesteldheid van het hart als was ik gebiedend om zo mijn apostolisch gezag te doen gelden, maar als door de naarstigheid van anderen, waarvan ik u zo- even heb meegedeeld (vs. 1), in de beoefening van de liefde tot de Heere en Zijn gemeenten, ook de oprechtheid van uw liefde beproevend; ik wil u in de gelegenheid stellen daarvan bewijzen te geven.

9. En op het aanwezig zijn van zodanige liefde ook bij u mag ik toch wel rekenen; want u weet de genade van onze Heere Jezus Christus, die Hij geopenbaard heeft in Zijn zelfverloochenende liefde, a) dat Hij, die heerlijkheid had bij de Vader eer de wereld was (Joh. 17: 5), omwille van u arm is geworden. Hij heeft, omdat Hij rijk was, bij Zijn menswording Zich ontledigd van Zijn goddelijke heerlijkheid (Fil. 2: 6 vv.) en dit opdat u door Zijn armoede, waarin Hij alles heeft volbracht wat tot zaligheid van de wereld nodig was, rijk zou worden in het bezitten van al de geestelijke zegen in hemelse goederen, die u ten deel is geworden (Efeze 1: 3. 1 Kor. 3: 22

a) Luk. 9: 58.

De hoogste drang tot opoffering en mededelen ligt voor de Christenen in de ontlediging, in het arm geworden zijn van de Zoon van God omwille van ons, opdat wij door Zijn armoede rijk zouden worden. Wij waren zo arm als bedelaars, wat betreft de geestelijke goederen en onbekwaam om ons uit die armoede op te heffen. Hij leefde in het bezit van de volheid van de goederen als de Zalige en Heerlijke in Gods gelijkheid. Van deze volheid nu heeft Hij geheel

en al afstand gedaan, Hij is in onze armoede, in de toestand van het niets bezitten van het zondige schepsel ingetreden, zodat Hij in elk ogenblik van Zijn aardse bestaan, biddend, zoekend, aankloppend, van de Vader door de Geest, die Hem was gegeven, alles wat Hij behoefde, licht, kracht, moed, troost, verkwikking enz. ontving, in voortdurende afhankelijkheid. Dit was heilzaam voor ons, omdat Hij ieder ogenblik zich gewillig daarin overgaf. Door zo'n zelfopoffering heeft Hij het bezit van de geestelijke goederen, die verloren waren gegaan, doordat wij niet afhankelijk wilden zijn, weer willen verwerven en als Hij op deze weg van volkomen verloochening van hetgeen Hem oorspronkelijk toebehoorde, het weer bezitten als iets verdiends had verkregen, is Zijn rijkdom voor ons aanwezig, dat die ons eigendom wordt. Wat ons deze onwaardig maakte en deed verliezen, is door het werk van Jezus als ons Hoofd weer voor allen goed gemaakt. En die met oprechte verwerping van het gehele gedrag, dat die onwaardigheid heeft teweeggebracht, zich aan deze Jezus vertrouwend overgeeft, die hem het verlorene weer heeft gegeven, die komt dat werkelijk ten goede. Maar hij, die hiervan verzekerd is, en de grootheid van de liefde van de Zoon van God, die Zich voor hem, de doemwaardige zondaar, heeft opgeofferd en de grootheid van de goederen, die hij aan Hem te danken heeft, bedenkt, die wordt gewillig tot elke zelfopoffering voor de Heere. De vreugde over de grote zaligheid maakt Zijn hart wijd open om mee te delen, opdat hij de Heere, die Zich zo voor hem en voor velen heeft overgegeven, verkwikt in degenen, van wie Hij wil dat ze als Zijn broeders worden aangemerkt. Dan is hem niets te veel, hij kan niet genoeg doen en hij houdt het voor genade, als hij het mag doen. Hij laat zich niet lang bidden, maar biedt zichzelf daartoe aan en verre er van om angstig te berekenen, is hij, waar de nood het eist, bereid, ook boven vermogen te geven en zelfs af te nemen van hetgeen anders voor eigen behoefte wordt gehouden.

Onze toestand door de val buiten het verbond van de genade maakte het voor de zondaar even onmogelijk met God in gemeenschap te zijn, als het voor Belial is om met Christus samen te stemmen. Opdat echter de gemeenschap tot stand zou komen, was het nodig dat de rijke Losser Zijn bezittingen aan Zijn arme betrekkingen meedeelde; dat de rechtvaardige Heiland aan Zijn zondige broeders Zijn eigen volmaaktheid schonk, opdat wij, armen en schuldigen uit Zijn volheid genade voor genade zouden ontvangen. Door zo te geven en te ontvangen, daalde de een uit de hoogte en de ander verrees uit de diepte en zo waren zij in staat elkaar in ware en hartelijke gemeenschap te ontmoeten. De armoede moet, eer zij het wagen kan gemeenschap te houden, door Hem verrijkt worden, in wie oneindige schatten verborgen zijn en de schuld moet in medegedeelde en toegerekende gerechtigheid uitgedelgd wezen, eer de ziel met de volkomen reinheid gemeenschap kan houden, Jezus moet Zijn volk met Zijn eigen klederen bekleden, eer Hij hen in het paleis van Zijn heerlijkheid kan binnen laten; en Hij moet hen met Zijn eigen bloed rein wassen, anders zijn zij te zeer bevlekt voor de omhelzing van Zijn gemeenschap.

Rijkdom en armoede, telkens komt die schrille tegenstelling in allerlei vormen ons tegen en geen sterveling zeker, die zich in het bezit van de eerste verblijdt en vrijwillig de ontbering van de laatste in ernst voor zich zou verkiezen. Maar wie schetst ons dan de genade van de Heere Jezus Christus, waarop de Apostel de Corinthiërs wijst, om hen te wekken tot milde liefdebetoning; en wie peilt de volle zin van Zijn woord, waarin het Kerst-Evangelie als in één hoofdsom kan worden samengevat. Aan de éne kant wijst het op de Christus in Zijn oorspronkelijke rijkdom en Zijn vrijwillige armoede. Denkt u de wereld, die wij bewonen een ogenblik weg, de druppel hangt aan de emmer, het stofje aan de weegschaal nog niet, maar in de beginne was het Woord, dat bij God en zelf God was, geprezen in eeuwigheid. In de Zoon aanschouwt de Vader Zichzelf; Zijn kennis is Gods kennis Zijn macht Gods macht, Zijn rijkdom Gods rijkdom. Als Zich deze Hoogheerlijke zal openbaren op dit stipje van Zijn

eigen schepping, waar zouden wij wel bij voorkeur Hem zoeken, in wat luister Hem bij voorkeur ons denken. Zeker allerminst in Bethlehem in de stal, in de kribbe en toch dat alles is nog slechts de aanvang van een vernedering, waarvan de weg langs allerlei trappen eindelijk afdaalt tot het kruis, tot de dood, tot het graf. Maar die vernedering, zij is geen lot slechts, maar daad van Zijn liefde; alleen omwille van ons, uit niets dan genade, kiest de Godmens voor Zichzelf, wat ieder kind van de mensen zeker als het hoogste toppunt van onheil zou afwijzen. En nu ten gevolge van die zelfvernedering, mogen wij aan de andere kant van de Christen gewagen in zijn oorspronkelijke armoede en zijn onschatbare rijkdom. Hoe arm wij oorspronkelijk zijn, als mensen niet slechts, maar als zondaars vooral gescheiden van de rijke volzalige God - wie heeft het nooit met schaamte en smart bij de enkele blik op zichzelf en in het ronde ontwaard? Maar God lof, de genade herstelt wat door de zonde teloor ging en het wonderwoord: "als niets hebbend en nochtans alles bezittend", het wordt in gemeenschap met Christus straks de ervaring van elke gelovige. Immers, Hij aanvaardt onze armoede slechts daarom, opdat Hij Zijn rijkdom met de armsten zou delen en komt niet opdat Hij allereerst iets voor Zichzelf ontvangen, maar integendeel opdat Hij ons alles zou brengen. Door die armoede vereert Hij ons, want reeds Zijn verschijning in de mensheid strekt om haar op te heffen uit de diepte, waarin zij lag neergezonken. Door de armoede behoudt Hij ons, want met het kleed van Zijn volkomen gerechtigheid, dekt Hij onze geestelijke naaktheid en onreinheid voor God. Door die armoede trekt Hij ons, want juist Zijn kribbe en Zijn kruis hebben voor het heilbegerig hart een onweerstaanbaar vermogen, zoals zelfs geen Thabor, geen Olijfberg van heerlijkheid heeft. Door deze weergaloze zelfvernedering toch heeft Hij, zoals het zo schoon in het Formulier van het Nachtmaal is uitgedrukt, "de vervloeking van ons op Zich geladen, opdat Hij ons met Zijn zegeningen vervullen zou. " Nog eens, "zo lief heeft God de wereld gehad! "

10. En ik zeg, omdat volgens vs. 8 in de besproken zaak, de collecte geen sprake kan zijn van een gebod van mijn kant, in mijn mening (1 Kor. 7: 25); want dit, dat ik u met mijn raad terzijde sta, is u oorbaar, als die niet alleen het doen met het beginnen van de inzameling, maar ook het willen van over een jaar tevoren, reeds in het vorig jaar, toen ik in de zomer 56 na Christus met Titus op mijn tussenreis, van Efeze ondernomen, bij u was 1Co 1: 3, heeft begonnen. Toen kon in de Macedonische gemeenten nog van geen willen sprake zijn, doordat deze de zaak pas in de laatste tijd door mij ter sprake is gebracht (Hoofdstuk 9: 2)

11. Maar nu, nadat de gemeenten in Macedonië u zelfs met het doen zijn voorgekomen (vs. 2 vv,) voleindigt ook het doen, dat u reeds voor een jaar begonnen bent, door ijverig in te halen wat nog aan de inzameling ontbreekt, opdat, zoals er geweest is de volvaardigheid van het gemoed om te willen, er ook al zou zij het voleindigen uit hetgeen u heeft, naarmate van uw bezitting, want wat u tot hiertoe heeft gedaan (vs. 10), (de som van hetgeen u heeft opgebracht, staat nog ver beneden hetgeen u kan doen (Mark. 12: 44).

12. Een opbrengst boven uw vermogen, zoals dat bij de gemeenten in Macedonië heeft plaats gehad (vs. 4) wordt niet van u geëist: a) want als te voren de volvaardigheid van het gemoed daar is om te geven, zoals die gewilligheid zonder twijfel bij u bestaat, nadat u een jaar geleden reeds met het willen begonnen bent (vs. 10) b), zo is iemand, als hij nu tot het doen overgaat, aangenaam bij God, als hij nu overgaat tot het geven naar hetgeen hij heeft; tot dat welgevallig zijn aan God behoort echter niet, dat hij geeft naar hetgeen hij niet heeft, dat hij boven zijn vermogen weldoet (Hoofdstuk 9: 7).

a) Mark. 12: 43. Luk. 21: 3 b) Spr. 3: 28. 1 Petrus 4: 10.

13. Als wij nu spreken van een volbrengen (vs. 11), moet ik daarop aandringen, dat uw geven, zoals ik vroeger heb gezegd, geschiedt naar de maatstaf van uw bezitten. Ik wil hiermee u niet bezwaren, want dat zeg ik niet, ik eis niet zoveel voor de heiligen te Jeruzalem, opdat anderen, namelijk de heiligen te Jeruzalem, voor wie ik nu bij mijn gemeenten onder de heidenen collecteer, verlichting zouden hebben en u verdrukking. Het is niet, dat wij hun een gemakkelijk leven zouden willen bezorgen en u voor hen zouden willen laten arbeiden, of u door bijzondere uitgaven in moeilijkheid zouden willen brengen, wij wensenalleen die ondersteuning, opdat er enige evenredigheid in het dragen van lasten zij.

14. Het kan toch niet de wil van God jegens de gelovigen zijn, dat de één overvloed heeft, de ander gebrek, maar Hij wil dat de een de ander helpt. Daarom houden wij een inzameling, opdat uit gelijkheid, in deze tegenwoordige tijd, nu die gemeente in gebrek is, uw overvloed zij, om hun gebrek te vervullen. Die liefdebetoning moet wederkerig zijn en als ooit de omgekeerde verhouding mocht plaats grijpen, dat zij, de Christenen uit de Joden, zich in slechte omstandigheden mochten bevinden, terwijl de Christenen uit de heidenen in nood zijn, zo moet wederkerig hulp worden verleend, opdat ook hun overvloed dan zij om uw gebrek te vervullen, opdat er gelijkheid wordt; de één toch moet altijd de lasten van de anderen dragen zoals dat overeenkomstig de wil van God is.

15. Het moet ook in deze zijn zoals in Ex. 16: 18 geschreven is bij het bericht over het inzamelen van het manna: "Die veel verzameld had, had niet over en die weinig verzameld had had niet te weinig, maar dan elk werd door Gods leiding zoveel gegeven, als hij voor zich en zijn huisgenoten nodig had.

In deze tijd is het de Nieuw Testamentische gemeente in het heilige land, die gebrek lijdt; maar, zo geeft Paulus te kennen, er zal een tijd komen, wat omgekeerd dat deel, dat op het gebied van de wereld van de volken leeft, bijstand van deze zal ontvangen. Zo toch moet zijn woord worden opgevat, omdat hij niet de een maal gebrek en overvloed kan bedoelen aan hetgeen tot het lichamelijke leven en de andere keer aan hetgeen tot het geestelijke leven nodig is (vgl. Rom. 15: 27) en ook, omdat hij niet schrijven zou "in deze tegenwoordige tijd", als hij niet aan een toekomst dacht, in welke het tegengestelde van deze tegenwoordige staat van zaken niet misschien mogelijk zou kunnen plaats hebben, maar werkelijk zal plaats hebben. Als datgene plaats heeft, waarvan hij in Hoofdstuk 3: 16 heeft gesproken, als Israël zich tot de Heere bekeerd zal hebben, dan zal er in het heilige land een gemeente van de Heere zijn, die zich in grotere voorspoed verheugt dan de heidense Christenen, die in de moeilijke tijd zijn, waarvan in 2 Thessalonicenzen. 2: 3 (in plaats van op deze plaats zou beter op Openbaring 11: 13 gewezen kunnen worden) gesproken wordt. Dan zal in zoverre een gelijkheid worden teweeg gebracht, dat het gedeelte van de Christenen, dat nu ontvangt, het gevende deel en dat wat nu geeft, het ontvangende zal zijn.

De lasteraars, die Paulus het bevoordelen van sommigen ten laste legden (Hoofdstuk 7: 2) zullen ook zeker wel zijn trouwe zorg voor Jeruzalem hebben verdacht gemaakt en de Corinthiërs hebben opgezet: u bedelt hij arm, om anderen de zakken te vullen. Daartegen schrijft hij (vs. 13): "dat is niet, opdat anderen verlichting zouden hebben en u verdrukking". Nee, dat wil onze Heere Jezus Christus niet, merkt Luther hierbij op, dat ik met mijn goed mijzelf tot een bedelaar en de bedelaar tot een heer maak; maar ik moet medelijden hebben met zijn nood en hem helpen, zoveel ik kan, opdat de arme met mij eet en ik met de arme. "Uit gelijkheid" dat is de bedoeling van Paulus: hier zijn de wederdopers op losgestormd met hun verkeerdheid onder de naam van gelijkheid en ook heden ten dage noemen de vijanden van Gods orde en regeling, volgens welke er altijd rijken in armen op aarde zullen zijn, hun

woeste gelijkmakerij met namen, die zij uit de bijbel en van de kerk stelen. De communistische en socialistische staat heeft niets gemeens met de gemeenschap der heiligen; waar die tot stand kwam was het werk van de liefde ten einde.

Liefde deelt mee, maar neemt ook niet te veel.

Zonder revolutie brengt de liefde vrijheid en gelijkheid teweeg een gemeenschap van goederen in de Geest.

Hoe goed zou het zijn, wanneer ieder zijn goederen wilde aanzien en behandelen als manna, meer als gave van God dan als vrucht van zijn arbeid, meer tot nooddruft dan tot genot, meer tot gebruik, dan om schatten te vergaderen!

16. Maar Gode zij dank, die dezelfde naarstigheid, die ik in mij heb, voor u in het hart van Titus gegeven heeft, die ik met deze brief tot u zend, om de zaak van de collecte ten uitvoer te leggen.

17. Dat hij, die naar zijn bescheidenheid niet zelfstandig daarin wil handelen, maar eerst een dringen van mijn kant verwachtte, de vermaning van mij, om dat werk op zich te nemen (vs. 6) heeft aangenomen. En zeernaarstig zijnde om die zaak te doen, heeft hij die dadelijk aanvaard, zodat hij gewillig tot u gereisd is, zoals u bij het ontvangen van deze brief duidelijk is.

De gedachte van de apostel bij deze woorden is deze: Titus bood zich wel niet aan, maar liet de vermaning tot zich komen en gaf daaraan gevolg. Eigenlijk had hij die niet nodig, omdat het zijn eigen vrije wil was, die zaak op zich te nemen.

Het is zeer liefelijk, wanneer de opdracht van de kerkelijke overheden zo wordt volvoerd als Titus deze opdracht van de apostel ten uitvoer bracht, namelijk met een hart, dat de aandrang in zichzelf vindt, die door God is gegeven en toch graag zich richt naar de regel, volgens welken de een aanmaant of oplegt en de ander volgt, beide die vermaant en die volgt in gehoorzaamheid aan God.

De woorden: "hij is gewillig tot u gereisd" schrijft de apostel, zich plaatsend op het standpunt van hen, die de brief ontvingen (vgl. Hand. 15: 27; 23: 30). Titus bracht die zonder twijfel zelf naar Corinthiërs over.

18. En wij hebben ook met hem gezonden de broeder Trofimus de Efeziër (Hand. 20: 4; 21: 29. 2 Tim. 4: 20. vgl. bij Hand. 19: 20, die lof heeft in het evangelie door al de gemeenten, dat hij veel tot bevordering van haar bedraagt.

19. En dat niet alleen beveelt hem aan, dat hij voor zichzelf een ijverig bewonderaar is van het rijk van God, maar hij is ook door de gemeenten in Azië verkoren, om met ons te reizen met deze gave (1 Kor. 16: 4. Rom. 15: 25 v.), die door ons bediend wordt tot de heerlijkheid van de Heere zelf en de volvaardigheid van uw gemoed.

Onder die reisgenoot van Titus verstonden Origenes, Hieronymus en andere oudere uitleggers, om de woorden: "die lof heeft in het evangelie door al de gemeenten", dat zij verklaarden van de schrijver van een evangelie, Lukas. Vandaar is het onderschrift van deze brief zo veranderd, dat behalve Titus ook Lukas als overbrenger wordt genoemd. Die

opvatting is echter verkeerd, omdat aan de ene kant het evangelie van Lukas toen nog niet bestond en aan de andere kant Lukas zelf in zo'n positie was, dat hij zeker niet meer een metgezel van Titus kon zijn. Om de laatste reden kan ook niet met Chrysostomus aan Barnabas worden gedacht. Volgens vs. 19 zijn wij meer beperkt tot de kring van de zeven mannen in Hand. 20: 4 genoemd, van welke om verschillende redenen de vijf eersten wegvallen, zodat alleen hier en in vs. 22 v. kan worden gedacht aan de beide anderen, Tychicus en Trofimus, beide uit Azië en deze zouden dan in het onderschrift in plaats van de daar genoemden Lukas moeten komen. Omdat het gezegde in vs. 22 zonder twijfel op Tychicus doelt, moet in vs. 18 aan Trofimus worden gedacht.

De apostel heeft het niet voor zijn roeping gehouden deze broeder te zenden zonder medewerking van de gemeenten. Zoals zij de gevers waren, zo moesten zij een werkzaam aandeel nemen aan de besteding en bezorging, dat door de keuze van een afgezondene plaats had. Hoe die keuze geschiedde weten wij niet, toch blijkt uit de aard van de zaak, dat als geen eenstemmige acclamaties volgden, de minderheid zich naar de meerderheid heeft gevoegd. Het heeft een grote schijn van geestelijkheid dergelijke zaken als werelds en juristisch te verachten en uit de kerk te bannen, maar de Schrift weet van zo'n trotse geestelijkheid niets, die zich verheft boven de uiterlijke orde, nodig voor de welstand van de kerk op aarde een geestelijkheid, meestal, om in plaats van de liefde, waarin de een zich graag aan de anderen onderwerpt een tirannie in te voeren, die het levende lichaam van de kerk verlaagt tot een machine, door enkele personen bestuurd.

20. Dit verhoedend, dat ons niemand mag lasteren in deze overvloed, die door ons wordt bediend. Terwijl wij met Titus nog een broeder zenden en wel tevens als afgevaardigde van de gemeente, waarbij dan nog een tweede komt (vs. 22), willen wij voorkomen, dat iemand ons zou beschuldigen van oneerlijkheid of ontrouw, die lastering te eerder zou kunnen ontstaan nu die opbrengst zo rijkelijk uitvalt.

21. Wij willen ons voor zo'n naam wachten, als die bezorgen hetgeen eerlijk is, volgens de grondstelling in Rom. 12: 17 uitgesproken, niet alleen voor de Heere, bij wie wij ook buiten dat bekend zijn (Hoofdstuk 5: 11), maar ook voor de mensen, opdat wij niemand aanleiding geven onze handeling te lasteren (Hoofdstuk 6: 3).

Een dienaar van Christus moet ook in de ogen van de mensen rein en zonder gebreken bevonden worden; hij moet daarom alles voorkomen wat tot lastering zou kunnen aanleiding geven.

Die tevreden met de getuigenis van zijn geweten zijn goede naam niet in acht neemt, is wreed jegens zijn naasten.

Het goede geweten, dat wij hebben, geeft ons nog geen recht onverschillig te zijn over het oordeel van de mensen. De regel van de apostel (1 Thessalonicenzen. 5: 22) is, dat wij ook elke schijn van het kwaad moeten mijden. Het verwaarlozen van dat voorschrift brengt niet alleen vaak zonder noodzakelijkheid de goede zaak in verdenking, die ook verstandige gemoederen op het dwaalspoor kan brengen, maar zij wordt gemakkelijk voor hem, die al te veel op zijn goed geweten bouwt een valstrik, die hem doet afwijken van het juiste pad van de christelijke zelfverloochening. Een goed geweten voor God te bewaren is een zaak van het geloof (1 Tim. 1: 19), maar ook de goede naam niet gering te achten, die integendeel met nauwgezetheid te bewaren is een eis van de christelijke ootmoed, waaraan zelfs een Paulus zich niet onttrekt.

23. Hetzij dan Titus, hij is in het werk, dat ik doe, mijn metgezel en medearbeider bij u (Hoofdstuk 1: 2 en "Ac 19: 20; hetzij onze broeders Tychicus en Trofimus (vs. 22 en 18), zij zijn afgezanten, afgevaardigden van de gemeenten en een eer van Christus, mensen, die Christus eer aandoen door hun wandel en hun werk, zodat u alle drie met die achting zult behandelen die aan hun waardigheid en verdienste toekomt.

24. Bewijst dan aan hen, aan deze broeders, de bewijzing van uw liefde en van onze roem van u. Betoon dat het goede, dat wij van u hebben gezegd (Hoofdstuk 7: 14; 9: 3) waarheid is geweest, ook voor het aangezicht van de gemeenten, doordat u een bijdrage schenkt tot de collecte, waarvan toch de gemeenten, waarmee de inzamelaars nader in aanraking zouden komen, bericht zullen ontvangen.

Er wordt hier gesproken van een vrijwillig voldoen aan de bepalingen, welke die drie zullen maken, om de inzameling ten einde te brengen. Omdat dit nu iets was, dat aan gemeenten, die enig deel aan de inzameling zouden nemen, ter kennis zou komen, was het geheel op zijn plaats, dat de apostel de lezers er niet alleen op wees, met wie zij te doen zouden hebben, maar ook daarop, dat voor de overige Christenen hun gedrag niet verborgen zou blijven.

Het is Paulus bepaald te doen om de gemeente te Corinthiërs mee te doen delen in de pinkstergave, die hij onder geleide van die zeven broeders (Hand. 20: 4) van het veld van de heidenen als een oogst naar Jeruzalem wenste te brengen Ac 20: 6. Deze collecte toch was voor hem meer dan een ondersteunen van de armen; hij zag daarin een feitelijk belijden van de Christenen, dat zij van één gezindheid en van één geloof waren. Daarom had hij er een welbehagen in, dat broeders uit Azië in Macedonië en Achaje dienden bij het verzamelen van de gelden en ook daardoor de gemeenten, die van elkaar waren verwijderd, in persoonlijke aanraking met elkaar kwamen.

HOOFDSTUK 9

REDENEN WAAROM DE INZAMELING SNEL EN GOED MOEST GESCHIEDEN

c. Vs. 1-15. Na de mededeling over de personen, die bestemd waren het geld over te brengen, komt de apostel terug tot de inzameling zelf. Hij zegt op juiste manier, dat hij daarover niet behoeft te schrijven, terwijl de Corinthiërs hun verplichting tot deze opbrengst al lang hadden gevoeld, omdat die collecte voor de broedergemeente te Jeruzalem bestemd was. Wel mocht hij er op aandringen, dat zij, in hetgeen reeds een jaar geleden was toegezegd en wat ertoe had gediend, om de gemeenten in Macedonië aan te vuren, niet beschaamd werden en daarom moesten zij nu de collecte doorzetten en er krachtig aan deelnemen, terwijl Titus met zijn metgezellen daartoe bij hen was. Paulus neemt deze gelegenheid waar om te spreken over de gezindheid, waarmee moest worden gegeven. Vervolgens wijst hij op de macht van God, om ten allen tijde de nodige middelen te verschaffen tot rijkelijk weldoen en herinnert hij aan de zegen, die verbonden is aan zo'n weldoen, vooral in dit geval. Hij eindigt met een woord van dankzegging voor de gave van God in Christus, die het krachtigst dringt tot geven voor anderen.

1. Ik sprak zo-even van een betoning van uw liefde en van onze roem over u (Hoofdstuk 1: 24), zonder nader te verklaren in welk opzicht u die betonen moest: want a) van de bediening, die voor de heiligen geschiedt en waartoe ik nu ook deze drie heb gezonden, is mij onnodig aan u te schrijven, vooral ook met het oog daarop, in hoeverre de Christenen uit de heidenen zich gedrongen moeten gevoelen hen, die uit Israël zijn, in hun nood bij te staan (Rom. 15: 27).

a) Hand. 11: 29. 1 Kor. 16: 2. 2 Kor. 8: 4.

2. Want ik ken de volvaardigheid van uw gemoed, ik ken uw genegenheid voor deze zaak, waarvan ik hier in het land, waar ik mij tegenwoordig ophoud (Hand. 20: 1), roem over u bij de Macedoniërs, zeggende als ik mijn mededelingen doe in de vergaderingen van de gemeente, dat Achaje 2Co 1: 1 van over een jaar bereid is geweest (Hoofdstuk 8: 10). En de ijver, door u begonnen, heeft er velen verwekt, zodat zij nu ook tot een inzameling besloten zijn, terwijl ik eigenlijk bij de Macedonische gemeenten, om de armoede en de nood, waarin zij zelf zijn, niet had willen aandringen (Hoofdstuk 8: 4 v.), waarom zij ook in 1 Kor. 16: 2 niet naast de Galatiërs genoemd zijn.

Hier volgt een aanvulling, misschien bij het overlezen van Hoofdstuk 8 noodzakelijk bevonden, van hetgeen daar de Corinthiërs op het hart is gedrukt. Die aanvulling geeft Paulus op een juiste, verschonende manier met de inleidende aanmerking, dat hij eigenlijk niet nodig had over de zaak van de collecte te schrijven, omdat hij hun bereidwilligheid kende. Het verband is het volgende: ontvang de broeders met liefde, dat druk ik u op het hart; want over de bediening voor de heiligen heb ik niet nodig u te schrijven en de offervaardigheid was, zoals het beginnen van de collecte reeds in het vorige jaar bewijst, bij de Corinthiërs werkelijk aanwezig en er was slechts een opwekking nodig, alleen tot besneling van de zaak.

Het is licht te denken, dat de inzameling van de bijdragen gedurende de treurige voorvallen in de gemeente was blijven steken; zelfs gedurende de dagen en weken, waarin de droefheid naar God in de gemeente de overhand kreeg en hen tot ijver opwekte, zal toch de zorg voor de nood van de heiligen te Jeruzalem in de harten op de achtergrond zijn geraakt. De kunst van Paulus om te winnen nu is, om door het goede voorbeeld van de ene de andere tot het goede

te dringen. De Corinthiërs stelt hij de frisse en blijmoedige ijver van de Macedoniërs voor (Hoofdstuk 8: 1 vv.) en bij deze roemt hij weer de goede wil van de ander (2 Kor. 8: 19), zeggende: "Achaje is voor een jaar bereid geweest. "

Het gevaar van koudheid ondervindt ieder op de weg van zijn Christendom, daarom is het goed, dat God ons door anderen opwekt.

3. Maar ik heb deze broeders gezonden, opdat onze roem, die wij over u hebben, waarmee ik uw Christelijke staat heb geprezen, (Hoofdstuk 7: 4), niet zou ijdel gemaakt worden in deze dele, in hetgeen de collecte aangeeft, waarover ik u heb geprezen, opdat, zoals ik gezegd heb, u bereid mag zijn (vs. 2) en een teleurstelling dus werkelijk wordt verhoed.

4. En dat niet mogelijk, zo de Macedoniërs als leidslieden (Rom. 15: 24) met mij kwamen, als ik volgens het in 1 Kor. 16: 5 vv. voorgestelde reisplan vóór de winter bij u kwam en zij u onbereid vonden, wij, (opdat wij niet zeggen "u" hoewel u de schuld daarvan zou zijn) beschaamd worden in deze vaste grond van de roeming, die ik met zo vast vertrouwen heb gedaan.

5. Ik heb dan nodig geacht deze broeders te vermanen, dat zij eerst tot u zouden komen en voorbereiden, geheel gereed maken uw te voren, uw vroeger, toen u voor een jaar zo bereidvaardig aan het vergaderen ging (vs. 2), aangedienden zegen; opdat die van hun kant tot afzending en van onze kant tot bezorging naar Jeruzalem gereed zij zodat wat u samenbrengt werkelijk is, zoals ik het heb voorgesteld, als een zegen (Gen. 33: 11. Richt. 1: 15. 1 Sam. 25: 27; 30: 26 en niet als een vrekheid een gave, zoals de gierigaard die geeft, ongraag en zo karig mogelijk.

Prijzenswaardige zorg, dat alles, wat men zegt en toezegt gehouden wordt! Zonder deze is het grootspreken; en weg daarmee!

De apostel noemt de gave een zegen, die de Corinthiërs hadden beloofd aan de moedergemeente te geven, omdat zij toch hun beloften niet onvervuld zullen willen laten en omdat het begrip van zegenen elke gedachte aan zelfzuchtige karigheid uitsluit. Die tegenstelling spreekt de apostel nogmaals uit aan het einde van het vers, als hij van gierigheid spreekt. Als de gemeente haar bijdrage slechts op een manier gaf, dat zij daarmee van haar belofte afkwam, die zij toch niet meer kon terugtrekken, dan zou zij er geen gewetenszaak van maken de moedergemeente zoveel mogelijk te bekorten.

Het geschenk noemt Paulus een zegening, eigenlijk een dank, in zoverre het is voortgevloeid uit een hart, dat God lof en dank zegt. Daartegenover staat de gierigheid, de hebzucht, die zowel daar zich betoont, waar men wederrechtelijk goed verwerft, als waar men karig meedeelt.

Een gierig gever is als een zure druif, waaraan met moeite een karig sap wordt afgeperst; maar zegen vloeit uit de zoete druif bij een lichte drukking van de wijntreder.

EPISTEL OP de DAG VAN ST. LAURENTIUS: Vs. 6-10 Joh 12: 24.

6. En dit zeg ik, bedoel ik met het woord "als een zegen en niet als een vrekheid", om u tot overvloedig geven op te wekken: a) Die spaarzaam zaait, zal ook spaarzaam maaien; en die in

zegeningen zaait, dus in overvloed het zaad uitstrooit, die zal ook in zegeningen maaien, rijkelijk vruchten oogsten (Spr. 11: 25. 22: 9).

a) Gal. 6: 7.

Zaaiers en maaiers worden hier als leenspreukig gebruikt. En daar is enige gelijkheid tussen het werpen van zaad in de aarde en het doen van aalmoezen. Een zaaier werpt en strooit zijn zaad met een open hand; hield hij het besloten in zijn vuist en liet hij alleen hier en daar een zaadje vallen, hij zou een schrale oogst hebben; zo opent ook een milddadig gever zijn hand en vervult de noden van de behoeftigen op een ruime manier (En het is er zo mee), zaait hij, dat is, geeft hij niets hij zal ook niets maaien; zaait hij maar weinig, hij zal weinig maaien; zaait hij veel, hij zal rijkelijk maaien, ook dezelfde soort van dingen, die hij zaait; is hij milddadig in het tijdelijke, hij zal in dezelfde dingen voorspoedig zijn. Wij gierige mensen zich inbeelden, dat hetgeen zij op een liefdadige manier schenken, verloren is, verbetert de apostel die misvatting, met hun te verzekeren, dat het niet meer verloren is dan het zaad, dat een landman in de grond werpt, dat dertig, zestig of honderdvoudige vrucht voortbrengt.

7. Intussen komt hier niet alleen aan op het overvloedige geven, maar het moet ook een geven zijn met lust en liefde tot de zaak. Een ieder dan doe, zoals hij in zijn hart naar zijn eigen vrije beschikking voorneemt, niet uit droefheid daarover, dat hij moet missen wat hij geeft, of uit nooddwang, dat hij liever, zo hij kon, zich zou vrijmaken van de omstandigheden, die hem tot geven noodzaken; a) want God heeft een blijmoedige gever lief en niet zo een, die met tegenzin of uit dwang geeft (vgl. Deut. 15: 10. Sirach 14: 16.

a) Ex. 25: 2; 35: 5.

Deze spreuk hebben de Septuaginta of de 70 vertalers van het Oude Testament in het Grieks naast Spr. 22: 8 gesteld en Paulus geeft daaraan de eer van de aanhaling, omdat die iets schriftuurlijks (Ex. 25: 2; 35: 5. 1 Kron. 29: 5 bevat. Bij de nawerkingen van partijschappen te Corinthiërs, was de waarschuwing voor dwang en de aanmaning, om naar de drang van het hart te geven, vooral op zijn plaats; want niets vergiftigt de weldadigheid meer en maakt ze voor God verachtelijker dan een ijdel mededingen in weldoen en zichzelf op de voorgrond te stellen zonder hartelijke welwillendheid.

Met blijdschap geven, dat steelt het hart van God en rukt Hem genade uit Zijn handen, om degenen, die zo geven, daarmee te overladen.

8. En opdat u in staat mag zijn om niet karig maar in zegening te zaaien, weet dan: God is machtig alle genade in tijdelijke zegen overvloedig te doen zijn in u; opdat u in alles, ten allen tijde alle voldoendeheid hebbende, tot elk goed werk overvloedig mag zijn; God kan u overvloedig zegenen; opdat u ten allen tijde zult kunnen geven aan anderen en Hij zal dat doen, als in u weldadigheid leeft.

9. Zoals er in Ps. 112: 9 geschreven is van de vrome en rechtvaardige: "Hij heeft weldaden gestrooid, hij heeft rijkelijk de armen gegeven; zijn gerechtigheid en het geluk, dat met die gerechtigheid verbonden is (Spr. 10: 2) blijft in de eeuwigheid, zoals in vs. 3 van die psalm uitdrukkelijk wordt gezegd, dat rijkdom en overvloed in het huis van de vromen zal zijn.

Om rijkelijk te geven, waartoe de apostel in vs. 6 had aangemaand, moesten zij, tot, wie de vermaning gericht is, ook in staat zijn het te kunnen. Deze tegenspraak lag te zeer voor de

hand, dan dat Paulus haar niet dadelijk door te wijzen op God, zou hebben kunnen beantwoorden, die Hem daarmee kon genade bewijzen, dat Hij ze tot alle goed werk in staat stelde. Omdat het daarom te doen is, dat God de Corinthiërs zou geven, wat het voor hen mogelijk maakte allerlei goed te doen, zo moeten wij bij het "alle genade" denken aan het geen uitwendig daartoe in staat stelt, maar niet aan hetgeen inwendig daartoe bekwaam maakt, zoals vele uitleggers het willen.

Toen A. H. Francke eens deze plaats in de bijbel las, werd hij er zeer bedroefd over. "Hoe kan God maken, dacht hij bij zichzelf, dat wij rijk zijn in goede werken? Ik zou zo graag menige arme iets goeds bewijzen, maar mij ontbreken de middelen; ik moet menigeen ledig en zonder hulp van mij laten heengaan. " Temidden van zijn beschouwingen over dit apostolisch woord, ontving hij van een vriend te Maagdenburg een brief, waarin deze hem klaagde, dat hij met de zijnen in armoede moest omkomen: borgen kon en wilde hij niet, die hem iets omwille van God gaf, van die zou hij het dankbaar aannemen. "Vanwaar nu iets te krijgen? " Francke dacht na en dacht weer en bad tot God, die toch kon maken, dat hij rijk werd in goede werken. Eindelijk kwam hem in de gedachte, dat hij zonder een ander lastig te vallen, die man uit zijn nood zou kunnen helpen. Het kwam hem in de gedachte een boek te schrijven en de opbrengst daarvan te besteden voor zijn hulpbehoevenden vriend. Hij ontzegde zich nu een tijdlang zijn avondeten en schreef in de avonduren, zijn "opmerkingen over de bijbel", liet het geschrift op eigen kosten drukken en gaf de gehele opbrengst, die omstreeks 150 Thaler beliep, aan zijn lijdende vriend. "Toen leerde ik begrijpen", zei hij: "hoe God kan maken, dat men rijk wordt in goede werken door eigen werkzaamheid en opoffering.

God kan niet alleen door meer vermogen te geven, maar ook door andere genadige beschikkingen: gezondheid, vrede, een vrouw echtgenoot, vrome kinderen, getrouwe dienstboden iemand veel voordeel aanbrengen. Een ander heeft geen lust om een arbeid van de liefde aan de naaste te verrichten en hij verliest door verspilzieke kinderen, ontrouwe dienstboden zoveel, dat hij daarvoor een aanzienlijk iets voor de armen zou hebben kunnen doen.

10. Maar die het zaad de zaaier verleent, die verleent ook brood tot voedsel en Hij zal dat zonder twijfel doen en vermenigvuldigt uw gezaaisel, zoals dat in Jes. 55: 10 wordt beloofd, zodat u rijkelijk genoeg zult kunnen uitstrooien (vs. 9) en vermeerdert ook de vruchten van uw gerechtigheid, tot een rijke opbrengst (vs. 6).

11. Dat u ten gevolge van zo’n groei in alles rijk wordt tot alle goeddadigheid, zoals ik daarover in Hoofdstuk 8: 1 vv. voor de gemeente in Macedonië mag roemen, die goeddadigheid, omdat zij het ook bij geringe uitwendige middelen niet aan weldoen laat ontbreken, door ons, die tot haar betoning aansporen, werkt dankzegging bij degenen, die ontvangen, tot God.

In vs. 10 spreekt de apostel uit als iets, dat verwacht kon worden, wat hij in vs. 8 had voorgesteld als iets, dat aan de kant van God mogelijk was; aldaar karakteriseert hij op grond van de profetie de Heere zo, dat daarin de grond ligt van de uitgesprokene verwachting. Wat God voortdurend doet op het gebied van de natuur doet het gelijksoortige verwachten in de bedeling van de genade, in de regering van Zijn gemeente. Ten eerste: zoals God de zondaar het middel geeft om uit te zaaien, zo zal Hij bij de tegenwoordige uitdeling, u geven en vermeerderen wat voor het uitzaaien, voor het weldoen wordt geëist. Ten tweede, zoals God bij het uitgestrooide zaad de groei geeft, zodat er een vrucht van voortkomt, opdat men brood te eten krijgt en in het genot daarvan het loon van de vlijt, in het uitzaaien betoond, verkrijgt,

dan zal Hij het zaaien, uw weldoen, zegenen, het gewas van uw gerechtigheid laten groeien. Opmerkelijk heeft de oude kerk de afdeling vs. 6-10 ter voorlezing op de dag van de herinnering van Laurentius (10 augustus) gekozen, die diaken van paus Sixtus II, die zeer geëerd was om zijn milddadigheid en zijn onvermoeide zorg voor de armen.

In vs. 11 is een rijk worden bedoeld in volle goeddadigheid of overgave, dus een inwendige, die daartoe leidt, dat men overvloedig kan zaaien en dus ook rijke vruchten kan zien. Als het bij de Corinthiërs door verrijking van hun inwendig leven tot die eenvoudigheid van overgave komt, die de apostel in de gemeenten van Macedonië heeft kunnen roemen, dan zullen zij bij geringe middelen rijkelijker zaaien en rijkere vrucht mogen verwachten, dan anders bij overvloedige middelen. Zo’n overgave toch zal teweegbrengen, dat het komt tot hetgeen tevoren een vrucht van de gerechtigheid werd genoemd, namelijk tot dankzegging voor God.

De apostel belooft geen aardse zegen (in Hoofdstuk 8: 2 heeft hij de Macedoniërs verzekerd, dat hun diepe armoede overvloedig geweest is tot de rijkdom van hun goeddadigheid), maar dat belooft hij, dat zij door de kracht van de liefde rijk zullen zijn, alle reinheid van gezindheid, zoals nu door milddadigheid, zo ook in ieder voorkomend geval zullen tonen; tot betoning van hun reinheid door goeddadigheid zullen zij rijk zijn in alle delen, in ieder gegeven geval. Het einde van het vs. vormt de overgang tot de gedachten, die in de volgende verzen zijn uitgedrukt, dat hun milddadigheid niet maar lichamelijke hulp zou verlenen in de behoeften van de armen, maar ook de geestelijke vrucht van de dankzegging dragen als een voor de Heere welgevallige godsdienst.

12. Want, om nader op te helderen wat aan het einde van het vorige vers gezegd is, de bediening van deze dienst vervult niet alleen het gebrek van de heiligen te Jeruzalem, die in zo grote geldelijke nood zich bevinden onder de druk, die op het land rust ("Ac 19: 20, maar is ook overvloedig door vele dankzeggingen tot God (Hand. 21: 20).

13. Omdat zij door de beproeving van deze bediening, waartoe wij ons eenmaal hebben verbonden (Gal. 2: 10), God verheerlijken over de onderwerping van uw belijdenis onder het Evangelie van Christus, omdat u de kennelijke blijken door uw liefdadigheid geeft, dat u het evangelie, dat niets anders dan liefde ademt, niet alleen met de mond, maar ook met het hart en de wandel belijdt. En bovendien zullen zij God danken over de goeddadigheid van de mededeling aan hen en aan allen, omdat datzelfde voor hen bevestigt, dat u in oprechtheid van liefde, zoals met hen, zo ook met alle andere lieden van de kerk gemeenschap houdt.

14. En tevens verheerlijken zij God door hun gebed voor u dat zij opzenden als de zodanige, die naar u verlangen om de uitnemende genade van God, die daar werkt over u, terwijl zij voor u bidden, dat God u naar Zijn genade, die zich aan u verheerlijkt, bewaren moge tot de tijd, dat de Heere Jezus alle kinderen van God zal samenbrengen (Joh. 11: 52).

Om het gewicht, dat Paulus op deze gehele zaak legt, af te meten, moeten wij ons herinneren, dat het de arme, zwaar beproefde heiligen te Jeruzalem waren, die door de dienst van de gemeenten uit de heidenen vergaderd, tot verheerlijking van God werden opgewekt. In het Joodse land neigde de dag van het Evangelie naar de nacht en de kleine schare van Christenen had een harde strijd, om haar vertrouwen niet te verliezen (Hebr. 10: 35). Toen werd hun de gave van deze inzameling uit de landen van de volken in de verte tot een teken, dat de Heere toch Zijn heilig volk vergaderde en Zijn heilige stad bouwde, terwijl het volk van het vleselijk Israël tot een Lo Ammi (niet volk), de aardse stad Jeruzalem tot een stad van onvrede en toorn

werd (vgl. het meegedeelde in Aanh. II No. 1 over de tijd van de regering van Felix). Kurie eleison, maar toch ook een Halleluja zongen zij.

Niet alleen moesten de arme Christenen uit Palestina worden ondersteund, maar God moest door de liefde geprezen worden en voorts moesten de Christenen uit de Joden tot de overtuiging gebracht worden, dat ook de gelovige heidenen hun broeders in Christus waren, er een innige liefde tot hen en al de Joodse gemeenten verwekt werd. (V.).

Paulus wilde de Christenen uit de Joden te Jeruzalem, die steeds met wantrouwen tegen de Christenen uit de heidenen vervuld waren, een duidelijk bewijs geven van de vrucht van hun bekering, hen noodzaken de werkzaamheden van de Geest van God ook onder de Christenen uit de heidenen te erkennen en zo wilde hij zijn werkzaamheid in het Oosten op een waardige manier daarmee besluiten, dat hij een nauwere band van Christelijke gemeenschap tussen de gelovigen onder de Joden en onder de heidenen teweeg bracht.

15. Maar Gode zij dank voor Zijn onuitsprekelijke gave in Christus Jezus, onze Heere (Joh. 4: 10. Rom. 5: 15. Hebr. 6: 4).

Met deze uitroep sluit de apostel de beide hoofdstukken over de collecte. Gods genade het begin (Hoofdstuk 8: 1), Gods gave het einde!

Nadat Paulus van de gaven van de gelovigen, die zij in de dienst van God hun en de broeders brengen, zo lang gesproken heeft, herinnert hij nu nog met een treffende, opmerkelijke kortheid hoe God ons met geven is voorgegaan door het geschenk van de zaligheid, die ons in Christus is geworden. Deze is de waarlijk onuitsprekelijke gave, waaruit al ons geven als uit de enige diepste wortel voortspruit. Hieraan moeten wij denken, wanneer en waar wij iets geven; hiermee wil de apostel tenslotte bij zijn lezers aandringen en hij vreest niet, dat deze herinnering vanwege haar kortheid niet zal worden verstaan.

De lezers worden hier herinnerd, dat de onuitsprekelijke gave, die zij van God hebben ontvangen, hen verplicht tot gewillige overgave van hetgeen in vergelijking daarmee zo bitter klein is en dat hij nu van hen verwacht.

HOOFDSTUK 10

WAARSCHUWING VOOR VERLEIDING VAN VALSE APOSTELEN

III. Vs. 1-Hoofdstuk 13: 10. In de vorige afdelingen van de brief heeft Paulus de handen, die de gemeente te Corinthiërs aan hem, aan zijn bediening en aan zijn persoon verbonden, maar door de tegenstanders op verschillende manieren waren los gemaakt, weer zo sterk aangehaald, dat hij de gemeente mag beschouwen als weer geheel gewonnen. Nu gaat hij de draden lossnijden, die de tegenstanders geprobeerd hadden vast te knopen, om de gemeente tot hun kant over te trekken en zonder ze te sparen, stelt hij hun verkeerdheden voor, opdat hij ze voor altijd onschadelijk maakt. De zachte, innemende toon, waarin hij tot hiertoe tot de kinderen heeft gesproken, gaat nu over in een andere, in een scherpe en snijdende, die het de lezers moet doen voelen hoezeer zij zich schuldig hebben gemaakt door die valse apostelen en hun aanhangers op te nemen en te dulden. Tevens is die manier van spreken geschikt om die valse apostelen geheel te ontkleden van hun aanmatigende waardigheid en ze in al hun naaktheid te openbaren.

a. Vs. 1-18. Paulus wenst van harte, dat hij bij zijn aanstaande aankomst niet genoodzaakt mag zijn om zijn aanzien door strengheid te herstellen, waar dat in twijfel was getrokken, maar dat de Corinthiërs zelf het mochten herstellen. Zeker hebben de tegenstanders dit in twijfel getrokken, dat hij persoonlijk met gestrengheid zou kunnen optreden; tot hiertoe was bij zijn persoonlijk aanwezig zijn slechts geringheid en zwakte openbaar geworden. Alleen zijn brieven waren krachtig en belangrijk. Hier tegenover verzekert nu de apostel, dat hij geenszins met wapens van natuurlijk verstand, dat onder alle omstandigheden een smart veroorzaken probeert te vermijden, de strijd van God voerde. Hij was daarentegen met een wapenrusting aangedaan, zoals die naar Gods eigen oordeel sterk genoeg was om alle vastigheden van de mensen tegenover de erkentenis van de waarheid te verstoren en alle door hen opgerichte bolwerken omver te rukken, zodat of alle verstand zich moest gevangen geven onder de gehoorzaamheid van Christus, of de ongehoordheid, die zich verstokte, zeker haar straf zou vinden. De Corinthiërs moeten zich dan liever door zijn dienst op de juiste weg laten terugbrengen, dan zich er aan blootstellen vanwege hun ongehoorzaamheid zijn toorn te ondervinden; zij behoorden nu eenmaal tot het hem aangewezen arbeidsveld. Daarentegen waren zij, aan wier influisteringen zij gehoor gaven, niets anders dan indringers, die in een andermans werk ingrepen, ook geen aanbevelingsbrief van God konden aanwijzen, maar alleen zichzelf prezen, waarnaar gemakkelijk kon worden afgemeten of men hen tellen moest of niet.

1. Voorts wil ik de strijd tegen de vijanden en lasteraars in uw midden aanbinden en mij wenden tot diegenen in de gemeente, die aan deze hun oor leenden en zich van mij lieten aftrekken. Ik Paulus zelf bid u door de zachtmoedigheid en goedertierenheid van Christus (1 Kor. 1: 10. MATTHEUS. 11: 29 v. Jes. 42: 3) mijn vermaning niet te verachten, ik, die tegenwoordig zijnde wel gering, onderdanig, kruipend, ben onder u, zoals zij in tegenstelling tot mijn werkelijk bestaan u voorstellen, maar afwezend stout, aanmatigend Ge 34: 25 ben tegen u.

2. Ik bid dan, naar het voorbeeld van de zachtmoedigheid en goedertierenheid van Christus, mijn vermaning die ik op het oog heb (vs. 1) nog verzachtend en die tot een smeken makend: gedraag u zo, dat ik, tegenwoordig zijnde niet stout mag zijn, zoals ik kan zijn (Hoofdstuk 13: 2 vv., 10) met die vrijmoedigheid, waarmee ik van de kant van de tegenstanders alleen bij afwezigheid geacht wordt stoutelijk gehandeld te hebben tegen sommigen. Liever wil ik de

namen niet noemen (1 Kor. 15: 2) van deze, die zich door de vijanden en lasteraars hebben laten afleiden en die ons achten, alsof wij naar het vlees wandelden, alsof wij ons door menselijke berekening en zelfzucht lieten leiden, zodat wij ons wel wachtten in persoonlijke aanraking te komen, omdat wij vreesden bij mogelijke tegenspoed en tegenstand te zullen moeten wijken, maar daarentegen in brieven ons des te meer op een hoogte stelden, omdat bij zo'n optreden uit de verte zo'n dadelijk tegenspreken niet mogelijk was.

Opzettelijk en met nadruk stelt de apostel in deze afdeling zijn naam bovenaan: "Voorts ik Paulus. " Juist die naam zo gesmaad en met lastering overgoten, wil hij voor de Corinthiërs rechtvaardigen en weer in de hem toekomende eer brengen. Daarom plaatst hij die hier niet op de achtergrond, waartoe anders bescheidenheid en ootmoed aanleiding konden geven. Zo spreekt hij bijvoorbeeld in het opschrift van zijn brieven graag zo, dat hij zijn naam met die van enig medehelper verbindt. Hier zegt hij echter niet "wij", waarbij zijn persoon zich achter zijn bediening verbergt, of waarbij zijn medehelpers als ook sprekend worden gedacht; hij zegt: "ik, Paulus", en hij neemt hiermee de openlijke strijd met zijn tegenstanders weer op, voor wie Paulus zo'n weinig betekenend man is, tegen wie zij zoveel aanmerkingen hadden, die, als zij gelijk hadden, liever zijn naam moest verbergen, dan die op de voorgrond plaatsen.

Paulus natuurlijke aard was volstrekt het tegengestelde van zachtmoedigheid en goedertierenheid; maar Christus' zachtmoedigheid, die traag tot toorn was en Christus' goedertierenheid, die haastig tot vergeven is (lenis est, qui non temere irascitur, mansuetus, qui etiam iratus facile placatur: Melanchton) spiegelde zich in hem af (Hoofdstuk 3: 18); dat hebben de Corinthiërs overvloedig aan hem kunnen bespeuren en ook nu zouden zij hem niet anders bevinden. Was hij evenwel bereid, zonder zwakheid en wekelijkheid de macht tot bestraffing van alle ongehoorzamen, door Christus hem verleend, te gebruiken, hij had toch geen welbehagen in zichzelf, maar hij vermaant en vraagt zachtmoedig en goedertieren, dat de gemeente hem geen aanleiding moge geven tot het betonen van zijn macht ter bestraffing. De tegenstanders toch hadden, toen de eerste brief aankwam en de gemeente diep trof, de indruk daarvan willen verzwakken door de lasterlijke rede, die Paulus hier uit hun mond woordelijk overneemt. De zwakheid, waarin hij vroeger (1 Kor. 3: 2) naar Corinthiërs was gekomen en met vrees en beven zijn ambt had waargenomen (tevens denken wij aan zijn tweede oponthoud te Corinthiërs en aan zijn toen nog terughoudende houding "Ac 19: 20, hadden zij voor lafheid en kruiperij verklaard en hem nu in verband met de latere brief afgeschilderd als iemand, die zijn gebrek aan persoonlijke moed probeerde te vergoeden door vermetelheid en brutaliteit in brieven.

3. Nee, zo is het niet met ons; want wandelend in het vlees, in zo verre wij nu in het aardse, machteloze, aan zo vele gebreken en behoeften onderworpen lichaam leven en daar de neiging van het vlees voelen en de zwakheid van het lichaamervaren, voeren wij de strijd van het geloof, die wij te strijden hebben (1 Tim. 6: 12. 2 Tim. 2: 3; 4: 7), niet naar het vlees, zodat wij ons zouden laten leiden, nu eens door hartstochtelijkheid en wraakzucht, dan door lafhartigheid en geveinsdheid, bij de manier, waarop wij onze strijd voeren.

4. Van zo'n manier van strijden, die hun eigen is, die vlees tot hun arm stellen (Jer. 17: 5), kunnen wij ons onthouden; a) want de wapens van onze strijd, de wapens waarmee Hij, wiens krijg wij voeren, ons heeft uitgerust, zijn niet vleselijk. Zij zijn ons door de Heere en niet door ons vlees aan de hand gedaan en daarom ook niet zonder kracht en uitwerking voor een zegenrijke uitkomst, maar krachtig door God, naar Zijn onbedrieglijk oordeel (Hand. 7: 20), door de kracht van Hemzelf daarin gelegd en de zegen daaraan door Hem verbonden, tot

neerwerping van de sterkten, die de wereld opricht tegen de voortgang van het rijk, opdat zij het van zich afhouden.

a) Efeze. 6: 13 vv. b) Jer. 1: 10.

"Maar de wonderdadige gaven en de kracht van de Heilige Geest, die krachtig zijn door God enz. " de invloeiingen van Zijn genade en Geest, tot bekering van zondaars, opbouwing van de heiligen, verdediging van de waarheid, weerlegging van dwalingen, vernieling van het koninkrijk van de Satan en de uitbreiding van dat van Christus. Daar schijnt een zinspeling van deze woorden op het vallen van de muren van Jericho, op het gebruik van de ramshoornen, dat niet toegeschreven moest worden aan het geluid van die blaasinstrumenten, die in zich zelf gering en verachtelijk waren, maar aan de kracht van God waarmee dat vergezeld ging. Tot neerwerping van de sterkten, dat is, van alles wat het Evangelie enige tegenstand biedt, van de zonde en van de satan, zoals ongeloof, trotsheid, hardheid van het hart.

5. Met deze wapens aangedaan zijn wij krachtig, omdat wij de overleggingen, de raadslagen van de menselijke duisternis neerwerpen, wallen, torens en burchten en alle hoogte, die zich verheft tegen de kennis van God, om haar terug te houden en haar invloed weg te nemen en alle gedachte, al het zoeken en begeren van hun harten gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus en Zijn Evangelie (Rom. 1: 5; 15: 18).

6. En ook in dit opzicht zijn wij machtig, omdat wij voor degenen, die zich niet willen gevangen geven, maar in hun hardnekkig tegenstreven volharden, gereed hebben hetgeen dient om te wreken alle ongehoorzaamheid 1) door stout (vs. 2) te handelen, als de tijd daartoe gekomen is. Dit zal dan ook bij u geschieden, wanneer uw gehoorzaamheid in zo verre zal vervuld zijn, a) dat de gemeente voor het grootste deel zich heeft laten terugbrengen tot de volle gehoorzaamheid van Christus, zodat de ongehoorzamen als een van haar afgescheiden deel bestaan (Rom. 10: 16).

a) Num. 11: 4, 33. Ps. 106: 14.

1) De dienaar van Christus is een geestelijk strijder, die te velde trekt tegen alles, wat zich tegen die heerschappij van Christus, van de waarheid, van de kennis van God verheft, wat die uitsluitend en volkomen heerschappij probeert tegen te houden of te verhinderen. Zo iemand moet het zeker veel ervaren dat hij, die daartoe geroepen is, een zwak, zondig organisme is, maar hij met zijn zondige zwakheden en neigingen is niet wat tot het voeren van de strijd bestemd is, dat is die Geest van God, voor wiens zaak hij strijdt. Deze reikt hem de wapens, wapens van goddelijke macht, het levende woord van God met zijn licht- en levenskracht, met zijn energie, die alles doordringt, allen tegenstand overmeestert, elk bolwerk, hoe vast ook, neerwerpt. Dit woord van God is het zwaard, dat alle knopen, hoe vast ineengewikkeld, die het verstand, met satanische krachten van de leugen vervuld, samenknopen kan, aan stukken houwt, de machtige muurbreker, die de sterkste vestingen van goddeloze rijen gedachten en overleggingen doorbreekt en vernietigt. Het in het licht, dat door de duisternis van het menselijk denken heendringt, het bewustzijn van zijn verkeerdheid en van zijn machteloosheid in goddelijke zaken opwekt, van de volle en uitsluitende waarheid van de openbaring van God in Christus overtuigt en zo alle verstand gehoorzaam maakt aan Christus, zodat de denkende mens de waarheid in Christus erkent als het enige, dat waarachtig is. Tegenover de vijand wiens wapenrusting grote macht en veel list is, heeft de geestelijke strijder of veldheer niet alleen een goddelijke energie te stellen, maar ook een verstand, dat

zijn sluwheid overwint. Hij onderscheidt wel tussen verleiders en verleiden en probeert wel ernstig op verschonende manier de anderen te winnen en van de anderen af te zonderen, voordat hij met gestrenge tucht de weerspannigheid bestraft en een manier van handelen, waarbij zich zoveel schranderheid als liefde betoont, terwijl hij eraan gedachtig is, dat het doel van de hem van God verleende macht opbouwen en niet verwoesten is.

2) De apostel talmt nog met het volvoeren van de bestraffing, waarmee zij zich reeds gereed hield, maar niet alsof hem de middelen of het vermogen daartoe ontbraken, maar met opzet; want hij wil de straf ten uitvoer leggen, als "uw gehoorzaamheid zal vervuld zijn. " Hij maakt dus het tijdstip van het begin van zijn straffen enigermate afhankelijk van hun gedrag; d. i. van het geheel van de gemeente hoopt hij het volkomen terugkeren tot de staat van onderwerping onder Christus, zoals hun plicht is. Dat terugkeren schijnt wel volgens Hoofdstuk 7: 6 vv. 2Co reeds gevolgd te zijn; evenwel wijst deze onze plaats aan, dat Paulus in de heuglijke gebeurtenissen, die hij daar met zo liefelijke woorden aanvoert, slechts een begin ziet, hoewel eerst dat reeds is toegenomen en gesterkt, maar waarvan de uitbreiding en bevestiging in de gemeente nog een hoop en verwachting is. Nog vele wankelende en onbesliste leden komen zich aansluiten aan het meerder deel, dat reeds tot verandering was gekomen; de herstelde gehoorzaamheid van deze moet nog bevestigd worden; de tijd, die allen gegund is om te beslissen voor hetgeen tot zegen voor hen is, mag niet worden verkort. Pas dan, als op die manier de gehoorzaamheid van de gemeente vervuld zal zijn, zal de wraak van de apostel het onverbeterlijke overblijfsel, of de alleen nog overgebleven bewerker van de ongehoorzaamheid treffen, pas dan, opdat toch niemand meegesleept wordt die nog te redden was en die uitsluitend de schuldige en de hardnekkige kwaaddoeners overkomen. Op welke manier hij zal straffen, zegt hij niet. In 1 Kor. 5: 3 vv. heeft hij een bewijs gegeven, waartoe hij macht had, waarbij 1 Tim. 1: 20 kan worden vergeleken. Ook deze plaats geeft ons een veelbetekenende wenk voor de handhaving van de kerkelijke tucht. Zij zal haar doel niet bereiken, zolang in de gemeente zelf niet een scheiding heeft plaats gehad tussen dat gedeelte, dat zich volledig aan de waarheid onderwerpt en de overigen, die nog tegenstreven. De lankmoedigheid en het geduld van de apostel, waarmee hij de hele rijkdom van genademiddelen en de volle mate van apostolische bede en vermaning eerst heeft uitgeput, om de vervreemde gemoederen in liefde en met ernst op de juiste weg terug te leiden, voordat hij ertoe overgaat, wat door de bediening van het woord inwendig reeds gescheiden is, ook uitwendig af te zonderen en van elkaar te scheiden, moge hun een voorbeeld zijn, die zozeer geneigd zijn, hun ambtsbediening te beginnen met de uitoefening van tucht, terwijl de apostel de zijne ermee besluit. Hij betoont op evangelische manier verschoning en voorzichtigheid, die op het standpunt van de wet Mozes (Num. 17: 25 v.) en Jehu (1 Kon. 10: 23) zich ten plicht stelden, opdat zijn straf niet te vroeg mocht komen en daardoor mogelijk een ziel schade leed, die door een langer wachten, door geduld, die zeker met krachtige aanwending van alle middelen om hem, die in gevaar is, te winnen, verbonden moet zijn, nog gered had kunnen worden.

7. Ziet u Corinthiërs, als u zich door hen, die tegen ons opstaan, juist de tegengestelde mening over ons werken en strijden laat opdringen dan die wij in vs. 3 uitdrukten, aan wat voor ogen is? Zo zou u ons verkeerd beoordelen, als wij zonder enige zelfverheffing en met zachtheid optreden, zonder te pronken met de macht, die aan ons door de Heere is gegeven. Als iemand, zoals die benijders en lasteraars doen, bij zichzelf betrouwt dat hij van Christus is, diens dienaar is (Hoofdstuk 11: 23), die denkt dit weer uit zichzelf, dat, zoals hij van Christus is, zo wij ook van Christus zijn. Zo ver zal toch zijn zelfverheffing wel niet gaan, dat naast hem naar zijn mening geen plaats meer voor anderen zou zijn om te zijn, wat hij is.

8. Want als ik ook, terwijl ik verklaarde mij tevreden te stellen met de titel van dienaar van Christus en dus slechts aanspraak maakte op de geringste erkenning, die mij toekomt, iets overvloediger zou roemen van onze macht, die de Heere ons als degenen, die in Zijn naam kerkelijke tucht moeten uitoefenen gegeven heeft a) tot stichting en niet tot uw neerwerping, dan zal ik niet beschaamd worden. Velen willen met de door hen aangematigde macht u verderven in plaats van u te stichten, niet zo wij. En als ik mij op die macht beroemde, dan zou de Heere, wat ik krachtens de ons verleende macht deed, ook bevestigen, zoals Hij eens het woord van Petrus tegen Ananias en Saffira bevestigd heeft (Hand. 5: 3 vv.).

a) 2 Kor. 13: 10.

9. Dit nu zeg ik, opdat ik niet zou schijnen, alsof ik u door de brieven wilde verschrikken, terwijl ik in mijn hart mij wel bewust was, dat wat ik dreigde (1 Kor. 5: 5. 1 Tim. 1: 20 ik dat toch niet zou kunnen volbrengen.

10. U bent in groot gevaar dergelijke meningen te koesteren; want de brieven, die hij schrijft (zo zeggen zij, die mijn tegenstanders zijn, en mij van alle achting bij u willen beroven), zijn wel belangrijk en krachtig, vol van nadruk, maar de tegenwoordigheid van het lichaam, zijn persoonlijk tegenwoordig zijn en zijn optreden, is zwak, zonder kracht en de rede is verachtelijk, te onbeduidend om ons met eerbied en achting voor hem te vervullen.

11. Degene, die zo van ons spreekt, of zich door dergelijke woorden laat verleiden, bedenk dit, dat hoe wij zijn in het woord door brieven, als wij afwezig zijn, namelijk belangrijk en krachtig, wij ook zodanige zijn inderdaad, als wij tegenwoordig zijn bij u, wanneer wij namelijk tot dergelijke harde woorden genoodzaakt worden (vs. 2, 13: 2 en 10).

Titus zal de apostel niet hebben verzwegen, hoe de tegenstanders het terugkeren zeker probeerden te verhinderen door de indruk te ontzenuwen, die de vorige brief had gemaakt en ook tegenover deze zouden zij wel hun woord gereed hebben: de brieven zijn zwaar als een steen en krachtig als de donder, maar niemand laat er zich bang door maken; want de tegenwoordigheid van het lichaam is zwak en de rede verachtelijk. Mogelijk doelden de verkeerden met dit spottend woord ook op het gebrekkige en zwakke lichaam (Niceforus Callisti, een kerkelijk geschiedschrijver uit het Oosten, die in de 14de eeuw leefde, noemt Paulus klein en gebogen van gedaante) en op zijn gebrek aan hetgeen mensen van de wereld redenaarstalent noemen. Vooral bedoelden zij echter het ontbreken van al die eigenschappen, waarin zij zelf het aanzien en de waarde van een apostel stelden, namelijk dictatorisch optreden, voorname gebaren, sterk aanhouden, retorische glans, verheven pochen op ambtsmacht, neerdrukken van de zielen met het gewicht van eigen persoon (Hoofdstuk 11: 20). Van dat alles werd juist het tegendeel gevonden bij Paulus, de navolger van Christus in zachtmoedigheid en goedheid, wiens woord was in betoning van de Geest en van de kracht, terwijl hij verstandig berekende woorden van menselijke wijsheid versmaadde en in het bijzonder bij de Corinthiërs was in zwakheid en vrees en in vele beving (1 Kor. 2: 3 v.). Zo’n man imponeerde geen mensen, die ongeestelijk en wereldsgezind en oppervlakkig waren, volgens wier mening de stempel van apostel op het voorhoofd van Paulus geheel anders had moeten zijn, als die echt was geweest.

Onder hoeveel onderscheiden oordeelvallingen moeten, Heere, Uw meest beproefde werktuigen hun arbeid verrichten! Stoute mensen hebben niet gevreesd diegenen met voeten te treden, die nu reeds met Uw Zoon gezeten zijn op tronen in Uw rijk. Leer ons toch ons te

gedragen in de kracht van de overwinning ons door Christus verleend, zodat wij ons op het smadelijkste voorbereiden en met onze hoop ons aan het heerlijkste vasthouden!

12. Want wij durven onszelf niet rekenen of vergelijken met sommigen, die zichzelf prijzen, waartoe meer diegenen behoren, waarop ik in vs. 2 wees; maar het zou ook volstrekt niet te begeren zijn, onder hen geteld te worden; want deze verstaan niet, dat zij zichzelf met zichzelf meten en zichzelf met zichzelf vergelijken, in grote mening van zichzelf denken, dat er niets hogers is. Zij tonen daardoor zo dwaas te zijn, dat wij hun graag hun onverstand overlaten en ons niet onder hen mengen.

13. Maar wij zullen naar de regel in Rom. 12: 3 uitgesproken, niet roemen buiten de maat a) maar dat wij, naar de maat van de regel, volgens het richtsnoer, die maat ons God toegedeeld heeft, ook tot u toe zijn gekomen (Hand. 18: 9 v.). Deze is onze roem, die God zelf ons gegeven heeft, dat wij zo ver onze Evangelieprediking mochten uitstrekken.

a) Efeze 4: 7.

14. Wij beroemen ons niet buiten de ons aangewezen, of het ons gestelde richtsnoer, als wij er op roemen dat ook u behoort tot het arbeidsveld, dat ons toekomt. Want wijstrekken onszelf niet te wijd uit, wij doen niet als zij, die naar iets reiken, dat boven hun lengte is, als wij menen een recht op u te hebben, evenals waren wij degenen, die tot u niet zouden komen, als was u niet voor ons bestemd geweest; want wij zijn ook gekomen tot u toe in het Evangelie van Christus en wel zijn wij tot u gekomen, om u de waarheid bekend te maken, vroeger dan anderen, die zich bij u hebben ingedrongen, toen u reeds een gevestigde gemeente was (Rom. 15: 20. 1 Petrus 4: 15

15. Wij verheffen ons niet, roemend, zoals zij doen, buiten de maat in het werk van een ander, evenals hadden wij door tot u te komen ons een arbeidsveld toegeëigend, dat ons niet toekwam; ons gebied gaat integendeel veel verder. Nee, zo deden wij niet, maar hebbende wel gegronde hoop, als uw geloof gegroeid zal zijn, zodat de bezorgdheid voor u ons niet benauwt en terughoudt, dat wij onder jullie overvloedig vergroot zullen worden, dat ons nog een veel uitgestrekter arbeidsveld zal toekomen naar onze regel, volgens de maat van de ons toegewezen werkkring.

16. Ja, een ruimer veld is ons aangewezen, om het Evangelie te verkondigen en wel in de plaatsen, die op de andere kant van u gelegen zijn, namelijk aan de Romeinen en Spanjaarden (Rom. 15: 23 v.). En ook dit zeggen wij niet, om te roemen in een andermans regel, over hetgeen al bereid is; wij willen ons hiermee niet de vruchten toe-eigenen van de arbeid van anderen en daarop ons verheffen, zoals dat de manier van handelen bij onze tegenstanders te Corinthiërs is.

De eerste helft van vs. 12 is zeker ironisch bedoeld. Zij dachten zo groot van zichzelf, dat de apostel zich niet met hen durfde meten, namelijk naar hetgeen zij zich inbeeldden. Hij waagt het niet, zich in hun rijen te plaatsen, noch ook zich met hen te vergelijken, om de al te hoge gedachten, die zij koesteren. Henzelf noemt hij "Sommigen, die zichzelf prijzen: van deze die zichzelf prijzen, is er een grote menigte, maar enigen, die tot deze behoren, drijven dat werk in een mate, dat de apostel, zoals hij zegt, de moed vergaat zich met hen te vergelijken of zich in een wedstrijd met hen in te laten. In de tweede helft van het vers wordt vervolgens de dwaasheid van hun handelen duidelijk genoemd. Zij tonen hun onverstand daardoor, dat zij tot maatstaf van hun zelfwaardering weer alleen zichzelf nemen, d. i. niets anders dan hun

eigen mening van hun daden nemen, die in dezelfde mate toeneemt als hun ijdelheid groot is en die zich door geen objectieve beperkingen, die in het werkelijk verband van de zaken gegeven is, laat binden; zo wordt hun roemen een, dat zich tot in het oneindige uitstrekt. Anders bij de apostel! Volgens een bepaalde in Gods raad vastgestelde regel - zo ontwikkelt Paulus in vs. 13, deelt God aan ieder de omvang, de maat van zijn werkzaamheid toe en in die maat heeft hij de grenzen, zowel van zijn werkzaamheid als van zijn roemen. Die nu deze grenzen in het oog houdt, zal met zijn roemen niet in het oneindige komen, hij heeft daarin de objectieve maat ervan en beroemt zich niet naar eigen inbeelding, maar in overeenstemming met de werkelijkheid. God heeft de apostel eenmaal (vs. 15) als regel, als maat toegedeeld, dat hij ook tot Corinthiërs zijn werkzaamheid zou uitstrekken; en als hij zich daarop beroemt, blijft hij bij de waarheid, gaat hij de grenzen, die hem gesteld zijn, niet te buiten en pronkt hij niet met wat een ander deed (vs. 14 en 15). Anders doen zijn tegenstanders: zij roemen, waar God hun niets toegemeten heeft, want Corinthiërs behoorde tot Paulus' arbeidsveld en hij heeft zijn roeping daar ook werkelijk volbracht. Zij houden zich echter, alsof zij de eerste waren, die van de gemeente te Corinthiërs iets goeds hadden gemaakt, alsof zij daar een roeping hadden en een hen toegedachte bestemming. Zij beroemen zich daar in het oneindige op de arbeid van een ander. Niet aldus Paulus; hij heeft het ook niet nodig, zijn eigen mate is volgens hetgeen hem tot hiertoe was toegedeeld, reeds groot genoeg; hij hoopt echter, dat die voor de toekomst nog groter zal zijn, hij zal, als de toestand van de gemeente te Corinthiërs zo zal zijn, dat hij van haar verder kan gaan, zijn werkzaamheden ook uitstrekken tot de landen, die verder liggen, namelijk over het Westen. Altijd zal hij binnen zijn maat, de hem toegewezen werkkring, blijven; hij zal niet doen als de tegenstanders, die "roemen in een andermans regel over hetgeen al bereid is" als zij zich plaatsen in het arbeidsveld, dat de apostel is toegewezen, namelijk te Corinthiërs en nadat daar reeds alles door hem in orde gebracht, het Evangelie gepredikt en aangenomen, de eerste vijandige tegenstand overwonnen, de gemeente gevestigd, door woord en vermaning bevestigd is, door tucht en voorbeeld is opgebouwd, op hoge toon zichzelf voordoen, alsof zij de gemeente, alhoewel niet gesticht, toch in de behoorlijke toestand hadden gebracht. Dit indringen in een andermans gebied, dat pronken met een andermans veren, is aan het karakter en de handelwijze van de apostel volstrekt vreemd en zal dat ook blijven.

17. a) Maar wie roemt, zo luidt onze grondstelling, reeds vroeger (1 Kor. 1: 31) op grond van Jer. 9: 24 uitgesproken, die roemt in de Heere en daarnaar moet dan ook u afmeten, wie u meer achting heeft toe te dragen, hem, die uw gemeente met zijn medearbeiders heeft gesticht, of hen, die later tot u zijn gekomen en zich met hun grootspreken gedragen, alsof zij de juiste bouwlieden waren en het gebouw van God bij u tot stand hadden moeten brengen.

a) Jes. 65: 16.

18. Reeds dit, dat zij zichzelf roemen, moet hun waarde bij u zeker zeer verdacht maken. Want niet die zichzelf prijst, maar die de Heere prijst, die is beproefd en kan als zodanig worden erkend en aangenomen, maar van een prijzen door de Heere hebben zij niets aan te wijzen.

a) Spr. 27: 2.

De rechtgeaarde dienaar van de Heere onderscheidt zich van aanmatigende indringers gedeeltelijk daardoor, dat hij zich van alle eigen roem onthoudt en het aan zijn Heer overlaat hem te rechtvaardigen, hem als Zijn knecht te wettigen, zodat al zijn roemen een zich beroemen in de Heere is, een roemen van de genade, die hem bekwaam maakt, die zijn arbeid

zegent, zonder welke hij niets is of kan; deels daardoor, dat hij zich nauwkeurig binnen de kring houdt, die de Heere hem heeft aangewezen en alleen dat tot eer van de Heere noemt, wat hij hierin door Zijn kracht tot stand heeft gebracht, ook niet naar hogere dingen streeft, voor hij datgene heeft volvoerd, wat hem door de Heere bevolen is, zodat hij, gesterkt door deze uitslag, zijn voet verder kan zetten, zodra de Heere het beveelt.

Het is geen pronken, maar danken, als iemand niets toeschrijft aan de kracht van de mens, maar het ambt en de gave van God hoog verheft.

Zij prijzen God alleen, die allen lof van zichzelf tot Hem overdragen en niet willen, dat iemand hun goede werken had gezien; want alleen daarom doen zij ze, opdat hun Vader in de hemel daardoor wordt geprezen en geëerd (MATTHEUS. 5: 16), wiens naam zij liefhadden. Daarom eert God ze weer, zoals Hij zegt (1 Sam. 2: 30): die Mij eren, zal Ik eren.

Paulus heeft het zeker de Corinthiërs moeilijk gemaakt hun gehoorzaamheid onvolledig te laten (vs. 6). Die zich na deze brief nog van hem afkeerde en de valse apostelen aanhing, die was rijp om de macht te voelen, die de Apostel had om zich te wreken.

HOOFDSTUK 11

HET WERK DOOR PAULUS VERRICHT EN HET GEVAAR DOOR HEM DOORSTAAN BIJ DE STICHTING VAN DE GEMEENTE

b. Vs. 1-18. Om zijn aanzien in de gemeente weer geheel vast te stellen en wat daarvan onafscheidelijk was, dat van de tegenstanders geheel te vernietigen, ziet Paulus zich genoodzaakt voor te stellen, dat hij met de hem verachtende tegenstanders niet geheel op een lijn, maar verre boven hen stond. Omdat echter zo'n eigen roem, alhoewel die ook in dit geval door ambtsplicht opgedrongen is en zich nauw binnen de grenzen van de waarheid zal houden, altijd volgens de kort te voren (Hoofdstuk 10: 12 en 17 v.) uitgesproken stellingen iets dwaas in zich heeft, vraagt hij vooraf de lezers, hem deze dwaasheid eens toe te staan. Dit zullen zij wel doen bij hun sympathie voor dergelijke reden van de dwaasheid en met het oog op de plichtsvervulling, die hij op het oog heeft, daarbij alleen de reinheid van de gemeente en van haar geloof, die gedreigd wordt met het gevaar van bedekking, wil proberen te bewaren (vs. 1-5). Als nu de apostel een vergelijking maakt tussen zichzelf en de tegenstanders, kan hij wel toegeven dat hij, wat de geschiktheid tot spreken aangaat, zoals zij zich die hebben toegeëigend, in vergelijking met hen voor een leek moet worden gehouden. Hij is dat echter niet wat de kennis aangaat en buiten dat is hij toch, evenals overal, zo ook bij de Corinthiërs bekend in hetgeen hij met zijn woord ten uitvoer kan brengen (vs. 6). Bij een tweede punt, namelijk bij dat loon, dat hij voor de uitoefening van de werkzaamheden van de prediking zichzelf heeft toegekend, komt het voor alles aan op beantwoording van de vraag, of hij zich daarmee verzondigd had, zoals de tegenstanders beweerden, dat hij de Corinthiërs het Evangelie van de zaligheid voor niet had gebracht, terwijl de leraars, die later onder hen optraden, geheel anders handelden. Er kan geen twijfel aan zijn, of, als hij in allen dele zich gedroeg zonder de Corinthiërs tot last te zijn en liever van andere gemeenten ondersteuning aannam, dan dat hij zich in Achaje zijn levensonderhoud liet geven, hij dit met wijze bedoelingen gedaan heeft. Zo had nu zijn apostelschap tegenover het voorgewende van de tegenstanders zo'n voorrang, dat de laatsten nooit tegen hem zullen opkomen, al houden zij zich en doen zij zich nog zo voor alsof zij apostelen waren (vs. 7-15).

1. Och of u mij een beetje verdroegt in de onwijsheid, waarin ik mij een enkele maal wil beroemen op de voorrang mij verleend. Ja ook verdraag mij, omdat het toestaan van mijn wens toch niet meer dan billijk is, nadat u aan anderen hun voortdurende dwaasheid van eigen roem ten goede heeft gehouden, maar bij mij de toelating, van u gevraagd, alleen daarop doelt, dat ik mijn bediening bij u mag volvoeren.

Het woord, door "onwijsheid" vertaald, betekent gemis aan verstand, hetzij door een natuurlijk gebrek, hetzij door ondeugd, zodat iemand zijn verstand niet gebruikt, hetzij door onoplettendheid. Op deze plaats wordt de tweede soort van onwijsheid bedoeld, wanneer men zijn verstand niet gebruikt en dwaas handelt, bijzonder die, die haar oorsprong heeft uit trotsheid. Trouwens, het is het werk van een dwaas, die door hoogmoed verblind is, zichzelf te prijzen en te roemen op hetgeen hij heeft. Evenwel kunnen er reden in van noodzakelijkheid voor zijn, om zich aan anderen, tot hun nut bekend te maken, of zich tegen laster te verdedigen. De Apostel had het prijzen van zichzelf, dat zijn partijen deden, ingewikkeld afgekeurd (Hoofdstuk 10: 12); en deze verachtelijke handelwijze tekent hij hier als een onwijsheid. Maar nu zou hij ook roemen en uit die hoofde zou men hem ook voor een onwijze kunnen aanzien. Dan in de daad was het bij hem geen onwijsheid, naardien hij roemen zou, niet uit het beginsel van zelfverheffing, maar om zich tegen de laster te verdedigen en het nut van de Corinthische Christenen te bevorderen. - Ondertussen wilde hij

toegeeflijk met hen handelen en hun zwakheid te hulp komen. Oordeelden zij, dat hij, in het roemen, dwaas handelde en berispten zijn vijanden hem daarom, hij staat het toe, maar hij verzoekt dat zij hem voor een kleine tijd dragen en met zijn dwaasheid, wanneer zij het zo noemden, geduld hebben zouden. Trouwens zijn reden die men voor onwijs houden mocht, zouden hen tot wijsheid opleiden. Hij verzoekt maar een beetje verdragen te worden. Zou hij tot het roemen komen, dat zijn partijen voor onwijsheid hielden, hij zou er hun aandacht niet lang op hechten, ofschoon anderen hen vaak en langdurig met hun roemen bezig hielden, het zijn zou zeer kort zijn. - Billijk verzocht hij daarom, dat zij hem verdragen en voor een korte tijd, met zijn zogenaamde dwaasheid, geduld hebben zouden.

2. Want ik ben ijverig over u niet een ijver van God, dat u geen genade mag lijden in uw Christelijken staat; want ik heb jullie toebereid om u, in de tijd, dat de bruiloft wordt gehouden (Openbaring 19: 7 vv. ; 21: 2), als een reine maagd aan een man voor te stellen, namelijk aan Christus en daarom mag ik niet toelaten, dat nog andere mannen naar u hunkeren.

Wat de Apostel nu wil doen noemt hij "onwijsheid", dwaasheid, omdat hij een manier van strijden begint, die hij liever vermeed, die hij daarom niet aan de Geest van God, die hem bezielt, wil toeschrijven, maar voor eigen rekening neemt, hoewel hij in de Heere volkomen zeker is, dat hij ditmaal zo mag en moet optreden.

Dwaasheid is zeker elk beroemen van zichzelf, als het waar is wat Paulus zo-even (Hoofdstuk 10: 17 v.) geschreven heeft. Genoodzaakt om in de vorm van de dwaasheid de wijsheid van de liefde te openbaren; laat de Apostel de wens voorafgaan: mocht u mij een beetje dwaasheid ten goede houden! Veel hemelse wijsheid hadden zij te danken aan de prediking van hun Vader in Christus. Gesteld, dat hij werkelijk bij het roemen tot een beetje dwaasheid verviel, dan mocht hij immers of hen vertrouwen, dat zij verschonend over hem zouden oordelen. Maar inderdaad klaagde de schijn van dwaasheid, die hij tot zijn leedwezen hier niet kon vermijden, niet hem aan, maar diegenen, die hem dwongen onwijs te worden in het roemen (Hoofdstuk 12: 11). Hiervan moesten zij gevoel hebben en dit gevoel stellen de woorden voor: "Ja ook verdrag mij; " het zal u niet moeilijk zijn mij te verdragen in deze onwijze rede van eigen roem, omdat u, helaas, zo’n handelwijze gewoon is geworden.

Hier hebben de Corinthiërs tot zo’n verdragen goede reden, daar die dwaasheid niet uit zelfzucht of hoogmoed, maar uit goddelijke ijver voor hen en voor Christus voortvloeit. Hij ijvert voor de gemeente om Christus’ wil, aan Wie hij zich verbonden heeft om de bruid te bewegen (Joh. 3: 29), dat zij Hem niet ontrouw mocht worden, dat zij van de onverdeelde liefde jegens Hem, die Hij door Zijn Evangelie in haar heeft opgewekt, niet mocht worden afgetrokken door verleidende, onevangelische leringen.

Dus uit ijver voor God, voor Zijn eer, voor Zijn recht op de Zijnen, uit begeerte om deze te verdedigen, doet de Apostel, wat onder andere omstandigheden dwaas zou geweest zijn. Hij beschouwt zich als de geleider van de bruid Joh 3: 29 die daarvoor heeft te waken, dat de bruid getrouw en rein haar bruidegom wordt overgegeven. Het aardse leven is deze toeleiding en verloving; het hemelse is de bruiloft. Door deze goddelijke ijver gedreven moet hij veel doen wat hij anders niet doen zou. Tegelijk een diepe beschaming voor die van Corinthiërs.

"Ik heb jullie toebereid, om u aan een man voor te stellen" schrijft hij, zoals hij in 1 Kor. 7: 23 zegt: "U bent duur gekocht, wordt geen dienstknechten van de mensen; " want het streven van zijn tegenstanders doelde daarop, dat zij zelf over hen zouden heersen, waarbij zij niet alleen

aan Christus, maar bovendien ook aan hen onderdanig zouden zijn. Men wil ze beroven van de inwendige toestand door Hem, de vriend van de bruidegom opgewekt, een toestand van overgave, die slechts een richting volgt, namelijk van onvoorwaardelijke overgave aan Christus. Nu is de Apostel bezorgd, dat het de gemeente mocht gaan, als Eva door het bedrog van de slang.

3. Maar ik vrees, dat niet enigszins en daarmee is helaas reeds een begin gemaakt, zoals de slang Eva door haar arglistigheid (Gen. 3: 1 vv.) bedrogen heeft, zo uw zinnen (Hoofdstuk 3: 14. Fil. 4: 7), namelijk de gedachten, door begoocheling van het verstand met schijngronden en de begeerte door het voorspiegelen van schijngeluk, bedorven worden, om af te wijken van de eenvoudigheid, die in Christus is, om uit de richting te gaan, die tot Christus leidt en die zij bij uw bekering tot Hem waren ingeslagen.

Om ze te winnen stelt Paulus eerst als voorwerp van zijn vrees voor wat deels reeds was ontstaan en waarvan de gemeente weer moest worden teruggeleid op de juiste weg.

Wij mogen uit deze vermelding van de geschiedenis van de val wel besluiten, dat Paulus die gebeurtenis beschouwd wil hebben als een feit.

Bij de vergelijking van het gevaar, dat de Apostel voor de Corinthiërs vreest met de verleiding van Eva door de slang, komen als punten van vergelijking in aanmerking, 1) het vrouwelijk karakter van de gemeente (maagd); 2) de satanische inwerking in beide gevallen. Dat de Satan in de slang zijn verleidende werkzaamheid uitoefende, wordt als bekend en erkend ondersteld; (vgl. Joh. 8: 44. Openbaring 12: 9, 14 v. 20: 2. 1 Joh. 3: 8 De verleiders van de Corinthische gemeente nu worden in vs. 15 uitdrukkelijk voorgesteld als dienaren van de duivel: de listigheid van de slang, waarmee zij Eva verleidde, wijst op bedrieglijke voorspiegelingen, zoals ook de Corinthische verleiders hadden aangewend, toen zij aan het zuivere Paulinische Evangelie een wettische leer onderschoven.

Zoals de slang Eva voorhield: U zult de dood niet sterven, maar u zult als God zijn, kennende goed en kwaad, zo blijft ook nu de satan bij zijn oude spraak. Hij probeert ons het Evangelie te ontroven en fluistert ons in het oor, dat het een dwaze verdichting is, dat wij alleen door het geloof vergeving van zonden zouden ontvangen, alleen door het kruis zouden worden geheiligd enz. Dan stelt hij een nieuwe manier voor, waarop wij als God moeten worden, hij stelt grote werken voor en predikt hun verdienstelijkheid. Zo leidt hij af van de eenvoudigheid van het Evangelie tot de vele werken, die de ogen verblinden.

"Eenvoudigheid in Christus" is die gezindheid, waarin men alleen wil en gelooft wat Christus geleerd heeft en niet daarbuiten iets zoekt, dat men voor beter aanziet.

4. Ik heb wel reden om iets dergelijks te vrezen, als ik zie wat u nu reeds in staat bent te doen. Want als degene, die van buiten komt, wie hij ook zij (u vraagt toch niet tevoren, of zijn legitimatie ook naar recht is, Gal. 5: 10) een anderen Jezus predikte, die wij niet gepredikt hebben, of, als u een andere Geest ontving, die u niet heeft ontvangen bij uw bekering door onze dienst, of een ander Evangelie, dat u, toen u gelovig werd (1 Kor. 15: 1) niet heeft aangenomen, dan verdroegt u hem met recht, als iets, waarvan het vanzelf sprak, dat het zo goed gedaan was.

Het "met recht" is een bitter verwijt, evenals het "zeker wel" in Mark. 7: 9 De apostel tast de lichtzinnigheid van de Corinthiërs aan, die, zo mogelijk, een nieuw, meer buitengewoon, een

diepzinniger en geestrijker Christendom begeerden dan hetgeen zij tot dusverre ontvangen en waaraan zij tot heden geloofd hadden. (V.).

Aan grote woorden lieten het die predikers, die tot hen kwamen en in wie de slang met haar listigheid kwam, niet ontbreken om gehoor en opname in de gemeente te verkrijgen. Volgens hun verzekering leidde de nieuwe manier, waarop zij van Jezus predikten, tot een hogere trap van kennis; zij zeiden leraars te zijn, die pas de volle Christus predikten. Maar Paulus schilt uit de schitterende schaal dadelijk de vergiftige pit en noemt hen, tot schrik van de Corinthiërs, predikers van een andere Jezus, want het nieuwe, dat zij predikten, was zo, dat zij het hart van de hoorders van Christus afkeerden en met een ander verbond en deze andere Christus, onderscheiden van de Christus van het Paulus-Evangelie was het tegendeel van dat, wat zij tot zijn aanprijzing zeiden, niet een volle Heiland, maar een anti-Jezus, een valse Heiland, in wiens naam rampzaligheid in plaats van gelukzaligheid tot de Corinthiërs kwam. Eveneens kenden zij aan zichzelf de macht toe om door hun prediking, doop en opleggen van de handen de Geest in zo’n mate mede te delen, als dat betaamde vooral in een stad als Corinthiërs. Het ware Pinksterfeest, waarvan de nagekomen Paulus niets wist, beloofden zij aan hun aanhangers, want zij waren de echte kanalen van de Geest tussen Jeruzalem en de gehele wereld. Eindelijk stelden zij zichzelf voor als verkondigers van het ware Evangelie, niet op een "eenvoudige" manier, zoals die de Macedoniërs voldeed, maar naar een methode, de Corinthiërs waardig. Dat ging natuurlijk bij de opgeblazen Corinthiërs zeer gemakkelijk en zacht in; naar hun Griekse aard waren zij zo overmoedig (vs. 19), dat zij onder de naam "vooruitgang" de verleiding van de ene Jezus, van Zijn Geest en Zijn Evangelie tot een ander zich graag lieten welgevallen.

5. Verdraag nu ook, dat ik doe, wat ik denk te doen en wat ik vroeger vroeg (vs. 1); want ik acht, dat ik nergens minder in ben geweest dan de uitnemendste apostelen (2 Kor. 12: 11) (liever "overgrote apostelen" d. i. die bij u grote dingen van zichzelf spreken, alsof niemand tot hun hoogte zou kunnen opklimmen, terwijl zich houden alsof zij Christus apostelen waren (vs. 13).

Uit het verband blijkt dat zij, waarvan Paulus meent, dat hij niet achter hen staat en die hij met een misschien niet door hem zelf gevormd woord "de overgrote apostelen" noemt, geen andere waren, dan die hij in het vierde vers heeft bedoeld; de verkeerde gedachte, dat hij daaronder de twaalf zou hebben bedoeld, heeft geen steun in Gal. 2: 9. In dit verbod zou, als hij aan hen had gedacht, de uitdrukking: "die geacht werden pilaren te zijn" een zekere verstoordheid te kennen geven, dat er apostelen waren, wier apostelschap men zoveel hoger stelde dan het zijne, dat met 1 Kor. 15: 9 moeilijk zou zijn overeen te brengen en in een brief, waarin zo ernstig om ondersteuning voor de moedergemeente gevraagd werd, zou daarvoor bezwaarlijk plaats zijn. Nee, zij zelf, van wie de apostel in dit gehele verband spreekt, willen voor boden van Christus worden gehouden, tegenover wie hij in de schaduw moest treden.

6. En als ik ook misschien in vergelijking met hen slecht ben (liever "een leek" Hand. 4: 13. 1 Kor. 14: 16) in woorden, nochtans ben ik het niet in het eerste en voornaamste, dat van een apostel mag worden geëist (MATTHEUS. 13: 11. Efeze. 3: 3 v.), namelijk in wetenschap. Maar heeft toch niet mijn kunsteloos woord onder u teweeggebracht, wat een apostel verrichten kan? Daarop kunt uzelf het antwoord geven; want alleszins zijn wij in alle dingen onder u openbaar geworden, hoe veel ons woord kan teweegbrengen, omdat u op mijn woord in Christus gelovig bent geworden.

De apostel spreekt nu over dat, wat men vooral tegen hem had; men vond te Corinthiërs zijn prediking niet ontwikkeld genoeg (Vgl. 1 Kor. 1: 17; 2: 1 vv.). Hij geeft nu hier dit verwijt schijnbaar toe, maar toch met een belangrijke beperking, die daar dadelijk bijgevoegd is, daar hij ten minste zijn leek zijn, wat de wetenschap aangaat, beslist ontkent en zeker is daarin geen tegenspraak te vernemen. Een leek in manier van spreken is hij, in zo verre hij niet naar de kunst spreekt, niet is ingewijd in de regels van de welsprekendheid, zoals die in de scholen wordt geleerd - een gebrek, dat Paulus zonder schade voor zichzelf de tegenstander gerust kon toestemmen, omdat hij de ware kracht van de rede in schrift en woord overigens voldoende heeft betoond.

Om de Grieken, vooral die van Apollos, te Corinthiërs te behagen, schijnen enigen van de Joodse indringers hun scherpzinnigheid zich ten nutte te hebben gemaakt en zich met behulp van een Griekse leermeester in de welsprekendheid de regels van de kunst te hebben eigen gemaakt, voordat zij als de "zeer hoge apostelen" optraden. Dergelijke voorbereiding tot zijn apostel-ambt kon Paulus zeker niet aanwijzen. Is het iets kwaads, dat hij "slecht in woorden" is, dan erkent hij dat gewillig, want ziet in een vat van ongeleerdheid wat welsprekendheid aangaat, worstelend met de taal om die tot de onderdanigste uitdrukking van de gedachte te dwingen, draagt hij de schat van de verborgene wijsheid van God.

Een tolk, door de Heilige Geest geleerd, van deze te zijn was zijn roem als apostel (1 Kor. 2: 13), zoals hij ook hier zegt: "nochtans ben ik niet slecht in wetenschap". De kennis van God in Christus, die in hem was, opdat hij een leraar van alle mensen zou zijn (Hoofdstuk 4: 6), die heeft in hem haar eigen taal gevormd, van die welsprekendheid de engelen bewonderen en de heiligen prijzen, terwijl die voor wereldse oren (vgl. Hand. 17: 18) als "slecht" klinkt.

Wilde iemand vragen waarom de Heere, die de mens toch de taal gegeven heeft, niet ook deze grote Apostel met de gave van de welsprekendheid heeft toegerust, opdat hem niets ontbrak, zo antwoord ik, dat hem rijkelijk verleend was wat dit gebrek vergoedde. Want wij zien en voelen het immers, die verhevenheid in zijn schriften heerst, tot welke vlucht zijn gedachten zich verheffen, die kracht zich daarin openbaart. Bliksemstralen zijn het, geen woorden. Blinkt niet juist daardoor de macht van de Heilige Geest helderder door in de naakte eenvoudigheid van de rede, dan in sierlijkheid en wegslependheid.

7. Er is nog een ander punt, waarover ik moet spreken, omdat men daarom minachtend van mij spreekt en waarom u nu ook door de tegenstanders in uw oordeel op een dwaalspoor geleid met minachting van mij denkt. Ik bedoel dat, waarvan ik reeds zelf in 1 Kor. 4: 12 als een teken van apostolische nederigheid sprak. Heb ik, zoals het zeker zou zijn, als u waarlijk reden had om mij daaruit een verwijt te maken, zonden gedaan, als ik, op de daar genoemde manier, mijzelf vernederd heb, opdat u verhoogd zou worden? Omdat ik u, wat die zelfvernedering aangaat, het Evangelie van God a) om niet verkondigd heb, mij voedend van de arbeid van mijn handen (Hand. 18: 3).

a) 1 Kor. 9: 12.

8. Ik heb andere gemeenten, namelijk die in Macedonië (Fil. 4: 15 vv.) beroofd, hun daardoor enigermate onrecht doende, bezoldiging van haar nemend voor iets, dat toch niet ten hun behoeve maar ter wille van anderen door mij werd gedaan, namelijk daarvoor om u te bedienen. Hieruit kunt u dan afleiden aan welke zelfvernedering ik mij omwille van u heb onderworpen, als ik deed, wat men mij bij u als zonde toerekende. En toen ik reeds enige tijd bij u te Corinthiërs tegenwoordig was (Hand. 18: 4 vv.) en gebrek had, omdat hetgeen ik uit

Macedonië had medegebracht, verbruikt was en hetgeen ik met handenarbeid verdiende toch niet voldoende was om mij te voeden, a) heb ik nochtans niemand van u lastig gevallen.

a) Hand. 20: 33. 1 Thessalonicenzen. 2: 9. 2 Thessalonicenzen. 3: 8.

9. Het was ook niet nodig, omdat de Heere op andere manier zorgde; a) want mijn gebrek hebben de broeders vervuld, die van Macedonië kwamen Silas en Timotheus, die mij van daar een nieuwe liefdegave van de gemeente medebrachten; en ik heb mijzelf in alles gehouden zonder u te bezwaren (Hoofdstuk 12: 13) en zal mij nog zo houden. Ook zal ik in het vervolg niets van u aannemen en niemand van u lastig vallen, opdat niet wat ik zo-even zei wordt uitgelegd, als of ik met dat gezegde het doel had, dat u voor het vervolg des te rijkelijker voor mij zou zorgen (Hoofdstuk 13: 1).

a) Filippenzen 4: 15.

De tegenstanders stelden de prediking van Paulus zonder loon, waarbij hij met eigen arbeid zijn onderhoud verdiende, voor als een verlaging van zijn ambt, dat niet alleen moest worden beschouwd als een fout, schending van de welvoeglijkheid, maar ook als een zonde, als tegen de door God hem geschonken waardigheid. De Corinthiërs kwam zo’n rede juist voor, omdat volgens Helleense begrippen het uitoefenen van een handwerk de burger verlaagde. Hetgeen echter als verlaging de apostel werd toegerekend, moet men veeleer aanzien voor een daad van liefdevolle vernedering, waartoe hij kwam om tot hun welzijn werkzaam te zijn. Met de woorden "om u te bedienen" of "om u te verhogen" bedoelt hij de geestelijke opheffing uit de diepte van het verderf van de zonde tot de hoogte van de Christelijke zaligheid.

De tegenstelling van een zelfvernedering, die daarin bestond, dat de apostel zich onderwierp aan lichamelijke nood en zware handenarbeid en een verhoging, die daarin bestond dat de door hem bekeerden tot de geestelijke heerlijkheid van de kinderen van God kwamen, doet ons denken aan een daarmee overeenkomende tegenstelling in Hoofdstuk 8: 9 Dat, wat men hem als een zonde toerekende, wordt zo het tegengestelde van een zonde. Tegen de Corinthiërs heeft hij zich werkelijk daardoor niet bezondigd, dat hij hen de boodschap van de zaligheid bracht, zonder daarvoor enige vergoeding van hen te eisen. Eerder konden zich die gemeenten bezwaard achten, waarvan hij een ondersteuning aannam, die hem in staat stelde dit te doen. Hij noemt dus, om aan de zaak een wending te geven, zijn aannemen van de gave een beroven van de gemeenten, waarvan die gave kwam en de ondersteuning zelf een bezoldiging, die hij zich liet geven om anderen te dienen. Van de Macedonische gemeenten heeft hij de middelen gekregen om naar Achaje te reizen en daar voor zijn roeping te leven. En toen hij na zijn aankomst in gebrek geraakte, is hij daar niemand tot last geweest; hij werd daarvoor bewaard, als de broeders in meer nauwe zin, de broeders, die in nadere betrekking tot hem stonden, als dezelfde roeping hebbend, Silas en Timotheus, uit Macedonië kwamen en zijn gebrek vervulden door hetgeen zij van daar medebrachten. Dat hij zich ook van handenarbeid gevoed heeft vermeldt hij hier niet zo uitdrukkelijk als in 1 Thessalonicenzen. 2: 9 en 2 Thessalonicenzen. 3: 8, maar hij wijst er in vs. 7 slechts op, evenals in 1 Kor. 9: 6. In de brieven aan de Thessalonicenzen wilde hij zichzelf eenmaal verdedigen tegen het verwijt van een voortjagen uit eigen belang en de andere keer wees hij degenen, die geneigd waren tot vrome ledigheid, op het voorbeeld, dat hij zelf had gegeven. In beide gevallen lag de nadruk daar op, dat hij zichzelf had weten te verwerven wat hij nodig had. Anders is het op deze plaats, waar hij de Corinthiërs wil aanwijzen dat het ontvangen van de boodschap van de zaligheid hen niets gekost had. Dit nu was te opmerkelijker, omdat hij van andere gemeenten ondersteuning aannam en wel met het doel, om in Achaje Christus te verkondigen en verder

dat hij het in die tijd aannam, toen hij te Corinthiërs werkte. En zoals hij het tot hiertoe had gedaan, zou hij het ook in vervolg van tijd doen.

Hij had er zijn redenen voor om van de Corinthiërs niets aan te nemen, omdat hun gezindheid daartoe niet rein en eenvoudig genoeg was; zijn vijanden aldaar zouden hem dat aannemen nog veel meer ten kwade hebben uitgelegd.

Hoe onberispelijk moet zijn wandel onder de Corinthiërs zijn geweest, dat zijn critici, die naar zonden zochten, niets anders konden opsporen dan deze zonden (Hoofdstuk 12: 13).

10. De waarheid van Christus is in mij en wat ik spreek wordt in Hem, de Waarachtige, door mij gesproken (Rom. 9: 1), dat deze roem, dat ik het Evangelie geheel kosteloos predik (1 Kor. 9: 15), in de gewesten van Achaje aan mij niet zal verhinderd worden, zodat ik ook in het vervolg geen enkele gave aannemen zal.

Het aanwijzen van de plaatsen "in de gemeente van Achaje" heeft op die manier de nadruk, dat in onderscheid met andere landen, waarin het Christendom gevestigd was en nog zou worden gevestigd, deze een streek het zijn moest en blijven moest, waarin men niet moest kunnen zeggen dat men de apostel de geestelijke gave, die die hem dankte, vergolden had met een bijdrage voor zijn tijdelijk bestaan. Zo’n uitzondering was zeker opmerkelijk genoeg, om het "waarom" uit te lokken, dat de apostel nu zelf in het midden wil brengen en beantwoorden. Hij wijst vóór alle dingen een verklaring af van zijn gedrag, als vloeide het voort uit mindere liefde voor de Christenen van dit land (het is toch een even groot, vaak groter teken van liefde gaven aan te nemen dan uit te delen en het weigeren van het eerste kan makkelijk gehouden worden voor een teken van wantrouwende terughouding, die het tegendeel is van liefde). Zijn gedrag is van geheel andere aard. Als de apostel zich ook voortaan zo wil gedragen als vroeger, dan heeft hij het oog op hen, tegen welke hij de Christenen aldaar wenste te beschermen. Hij wilde aan zijn mededingers de mogelijkheid ontnemen, om hun apostelschap met het zijn uitwendig als hetzelfde te doen voorkomen. Zij willen voorkomen apostelen te zijn op een manier, die tussen Paulus en hen geen onderscheid tot zijn voordeel en hun nadeel overslaat. Zo’n onderscheid nu was dit, dat zij zich voor hun prediking lieten belonen, terwijl Paulus nooit, noch als hij Christus eerst verkondigde, noch sinds het bestaan van een Christelijke gemeente in Achaje enige aanspraak had gemaakt op enig loon, of enige gave had aangenomen. Als hij nu dit onderscheid op de voorgrond stelt, ontneemt hij degenen, die graag middelen en wegen vonden om hun voorgewend Christendom aan zijn waar Christendom als gelijk te laten voorkomen, de mogelijkheid het daartoe te brengen. Wat het overige betreft hebben zij de kunst verstaan om zich als boden van Christus voor te doen.

11. Waarom? Om welke reden? Is het omdat ik u niet liefheb? Zou ik daarom juist van u niets willen aannemen en wel van andere gemeenten? God weet het, dat ik juist voor u een bijzonder liefde voel (Hoofdstuk 12: 15; 7: 3).

Men kon op het vermoeden komen, als of de reden, waarom de apostel geen bezoldiging van de Corinthisch Christenen begeerde, in gebrek van liefde gelegen was. Te weten, nam hij bezoldiging, dan moest bij erkennen dat de Corinthiërs zijn dienst beantwoordden en dat hij verplichting aan hen had, maar daar waar geen liefde is, wil men geen erkentenis hebben en zou men dezulken, die men wel gedaan heeft, liever voor ondankbaren doen doorgaan. Paulus zou in het brede hebben kunnen uitweiden over de blijken van liefde, die hij aan de Corinthische Christenen bewezen had, maar daarvan had hij reeds te voren gesproken,

Hoofdstuk 6: 11, 12 Ook waren zijn daden sprekende bewijzen van zijn genegenheid. Op deze plaats beroept hij zich daarom eenvoudig op de alwetendheid van God, die zijn hart kende.

12. Maar wat ik doe, dat zal ik volgens de verzekering in vs. 9 gegeven nog doen, om de oorzaak af te snijden van degenen, die oorzaak hebben willen, opdat zij in hetgeen zij roemen, bevonden mochten worden apostelen te zijn zoals wij; en zo’n oorzaak zouden zij snel vinden, als dat onderscheid niet meer tussen hen en ons bestond, dat zij zich voor hun prediking laten beloon en op een voor u zeer bezwarende manier (vs. 20), terwijl wij van onze kant nooit enige aanspraak op enig loon hebben gemaakt.

13. Met alle bescheidenheid zal ik dus het onderscheid, dat tot hiertoe bestond, bewaren; want zulke valse apostelen, zijn bedrieglijke arbeiders, zich veranderend in apostelen van Christus om de zielen, die Christus toebehoren, te verleiden. Het is dus noodzakelijk dat er reeds een uitwendig kenteken aanwezig is, opdat het duidelijk blijkt wat zij werkelijk zijn en hen scheidt van hetgeen zij niet zijn.

14. En dat zij zich durven voordoen alsof zij apostelen van Christus waren, het is geen wonder; want de Satan zelf, die hun heer en meester is, verandert zich in een engel van het licht en dat laat de Heere toe voor een bepaalde tijd en voor bepaalde omstandigheden.

15. Zo is het dan niets groots, als ook zij als zijn dienaars, die alleen de ongerechtigheid bevorderen en tot haar verleiden, zich veranderen als waren zij dienaars van de gerechtigheid; waarvan het einde, dat zij ten slotte, als het oordeel over hen komt, het loon ontvangen, zal zijn naar hun werken (Fil. 3: 19).

Hier rukt de apostel zonder verschoning aan die mensen het masker af en stelt hij ze als valse apostelen voor, die als dienaars van de satan, dat zij toch eigenlijk zijn, huichelachtig zich bedekken, evenals hun meester doet; hun wacht echter rechtvaardige straf. Deze nu zijn geen andere dan die "overgrote apostelen" in vs. 5 Onmogelijk kan dus daar aan de echte apostelen worden gedacht; wel zullen zich deze huichelaars, wier richting met geen woord nader wordt bepaald, op het aanzien van de ware apostelen hebben beroepen, evenals de dwaalleraars in Gal. 2: 12 genoemd. De uitdrukkingen zijn overigens zeer sterk en herinneren aan het "adderengebroedsel", zoals Christus in MATTHEUS. 23: 22 de Farizeeën noemt. Waren zij leden geweest van de Corinthische gemeente, dan had Paulus zeker bevolen hen te excommuniceren (vgl. 1 Tim. 1: 20); wij moeten ze echter als indringers beschouwen; die zich te Corinthiërs een aanhang hadden verschaft; van hun invloed probeert Paulus de verleiden weer los te maken. Of de apostel met de uitdrukking: "de satan verandert zich in een engel van het licht" op een bepaald factum doelt is niet met volle zekerheid te bepalen; intussen is het toch zeer waarschijnlijk om het vooraan geplaatste, dat hij de lezers toch zeker op een bekende zaak wijst.

Het schijnt als wijst de apostel hier op een bepaald feit, waarbij dit werkelijk geschied was. Waarschijnlijk zinspeelt hij op de verzoeking van Christus, MATTHEUS. 4: 1-11. In oneigenlijke, geestelijke zin heeft het bij elke verzoeking plaats, waarbij het kwaad om ons te verlokken de schijn van goed aanneemt. (V.).

Als de satan niet door het schitterend bedrog van een godsdienst, met allerlei eigen goeddunken opgepronkt zijn boosheid kon verbergen, zou hij het volk niet zo lang in

ongerustheid en ingebeelden vrede hebben kunnen houden. Ook onder de schijn van goede mening of van hogere kennis leidt hij af van het ware goddelijke licht.

c. Vs. 16-33. Paulus, voortgaande zichzelf te vergelijken met de tegenstanders, ziet zich nu in de noodzakelijkheid gebracht om zich te beroemen op een manier, die hij boven als dwaasheid heeft gekarakteriseerd. Eigenlijk wil hij vragen, dat men niet denkt, dat hij graag zich met zo'n dwaasheid zou inlaten, omdat men echter de indruk van zijn eigen roem zou krijgen, alsof hij daarin dwaas handelde, wil hij het zich laten welgevallen, dat hij hun dwaas voorkwam, opdat hij nu eenmaal naar het vlees moet roemen, zoals zij het doen, die zich daardoor tot zo grote betekenis bij de Corinthiërs hebben verheven, dat zij zich bij hen alles mogen veroorloven (vs. 16-21). Zijn eigen roem, die hierop volgt, heeft ten eerste betrekking op hetgeen hij evengoed is als de tegenstanders en vervolgers, op hetgeen bij meer is dan deze (vs. 21-29). Op de weg, die hij hier inlaat, wordt zijn eigen roem hoe langer hoe meer een roemen in zijn zwakheid, totdat hij geheel en al daar gekomen is, waar hij zijn grondstelling, die met het diepste van zijn hart overeenstemde, ook in woorden kan kleden (vs. 30), de oprechtheid van die mening voor God verzekeren (vs. 31) en met een voorval kan bevestigen, dat tot de vroegste tijd van zijn werkzaamheid in de dienst van Christus behoorde (vs. 32 en 33).

16. Ik zeg weer, ik kom hier weer terug op de wens, in vs. 1 wel niet uitgedrukt, maar toch daarin vervat, dat niemand bij hetgeen ik in dit gehele hoofdstuk zeg en schrijf, meent dat ik onwijs ben. Maar als men aan mijn wens niet wil voldoen en meent mij toch te moeten houden voor hetgeen, waarvoor ik niet gehouden wil zijn, neem mij dan aan als een onwijze; ik wil het mij dan laten welgevallen, als ik maar mijn doel mag bereiken. Houd mij voor hetgeen u wilt, opdat ik ook een beetje moge roemen, zoals mijn tegenstanders doen, omdat ik op dit hun eigen gebied hen geheel uit het veld denk te slaan.

De gehele afdeling van hier tot vs. 20 is inleiding tot een nadere vergelijking met de tegenstanders. De apostel vraagt van de Corinthiërs, hem niet om zijn woorden die nu volgen, voor een dwaas te houden. Als zij het echter niet willen (en zij zullen wel snel genoeg voelen, dat zij het niet doen kunnen, zij moeten het echter voelen), vraagt hij om verlof tot het dwaze roemen, dat zij toch ten opzichte van veel sterkere aanmatigingen aan zijn tegenstanders toestaan.

17. Dat ik nu van vs. 21b waar Ik mijn roemen op zal laten volgen, spreek, spreek ik niet naar de Heere, niet op die manier, als ik spreken zou, wanneer alleen de gedachte aan mijn verhouding tot God mij bestuurde, maar als in onwijsheid, op de manier, waarop men spreekt, als men zich in de toestand van dwaasheid bevindt; en in die bevinden wij ons toch werkelijk, omdat wij ons begeven in deze vaste grond van de roeming, dat toch zonder dwaasheid niet mogelijk is.

Als Paulus zegt, dat hij dit spreekt "niet naar de Heere, maar als in onwijsheid" dan is dat een onderscheid dat hij in 1 Kor. 7: 6, 10, 12, 25, 40 gemaakt heeft. "Naar de Heere" (Rom. 15: 5) kan hij niet zeggen, wat hij zelf als dwaas voorstelt, maar het betaamt hem het laatste op zichzelf alleen te nemen. Als hij naar de geest van Christus spreekt, die zachtmoedig is en nederig van hart, moet alle eigen roem buiten gesloten blijven - daarin ligt een juiste wenk voor de tegenstanders om ter harte te nemen. Terwijl hij zijn afwijking van deze regel zelf dwaasheid noemt (vgl. vs. 21 en 23) heft hij de regels weer in de hoogte.

Door God ingegeven en in de Heere gesproken is het woord, dat Paulus heeft geschreven, zonder de uitzondering, zoals die hier uitdrukkelijk is aangehaald; ja ook deze plaats zelf en de aan haar eigenaardige uitzondering heeft hij neergeschreven, zoals die daar staat volgens de regel van de goddelijke welvoeglijkheid, door de Heere onderwezen, evenals wanneer een geleerd man een jongen een brief dicteert, zoals die voor de knaap past, toch de knaap uit zichzelf niet zo zou hebben kunnen schrijven.

EPISTEL OP DE ZONDAG NA SEXAGESIMA

In overeenstemming met het Evangelie (Luk. 8: 4 vv.) wordt in het epistel van de dag, die over de vervolgingen handelt, die Paulus bij het volvoeren van zijn ambt heeft geleden en over het heerlijke door hem gezien deze (als doctor gentium en dux verbi praecipuus et vere seminator verborum) apostel als toonbeeld en voorbeeld deels van de verkondiging van het goddelijk woord, deels van de honderdvoudige vrucht daarvan voorgesteld.

Het verband tussen Evangelie en epistel wordt daarin duidelijk, dat de arbeid van de Mensenzoon zich afspiegelt in de arbeid van Zijn apostel. In het evangelie treedt de aard van de akker, in het epistel, die van de zaaier op de voorgrond.

Het epistel stelt ons de heilige Paulus, de krachtige zaaier van Christus voor, zoals hij op zijn groot arbeidsveld voortgaat en het zaad uitstrooit. Waarlijk hij gaat voort al wenend en zaait een zaad (Ps. 126: 6). Bestreden door de ondank van de Corinthiërs en door de stoute leugens, waarmee valse apostelen zich van zijn arbeidsveld probeerden meester te maken, inwendig genoodzaakt en gedrongen door de waarneming, dat het deze valse leraars te Corinthiërs geenszins ontbrak aan alle voorspoed, doet hij met tegenzin zijn mond open om van zichzelf te spreken. Hij geeft een overzicht van zijn apostolischen levensloop, dat ons niemand zo kort en toch tevens zo volledig zou hebben kunnen geven als hij. Opeens vernemen wij zaken, die ons noch de Handelingen, noch enige andere brief van de apostel noemt. Wij zien op het zaadveld, waarvan het Evangelie spreekt, de zaaier vol moeite en tranen, die in de herfst van de tijd heengaat en zijn zaad moet uitwerpen, met des te meer hoop op de eeuwigheid, omdat de mensen, waaronder hij leeft en zaait een zo geringe hoop op een oogst hem laten koesteren.

Wij hebben de apostel te danken, dat hij zich Zijn ware roem niet heeft laten ontroven, want hij heeft ons 1) daardoor getoond hoe dwaas en verwerpelijk alle ijdele eigen roem is;
2) ons een spiegel voorgehouden, waarin wij ons handelen en lijden in de dienst van Christus kunnen beproeven; 3) ons herinnerd, dat onze ware sterkte alleen in de kracht van de Heere bewust.

Wanneer mag zich een Christen beroemen? Als zijn roemen voor de zaak van Christus bevorderlijk is 2) als de genade van God door zijn roemen verheerlijkt wordt.

Wat wij van het voorbeeld van Paulus en zijn tegenstanders kunnen leren: 1) hoe zwak mensen worden, als zij sterk willen zijn, zien wij in de tegenstanders; 2) hoe sterk een mens kan worden, als hij zwak is, zien wij in de apostel.

Beroem u o Christen, 1) op het leed dat u draagt; 2) op het paradijs, dat u mag inzien; 3) op de genade, die u staande houdt. Het levenspad van de held van God: 1) door doornen en smart omgeven; 2) door de glans van het paradijs verlicht; 3) door de rotsgrond van de genade

gedragen. Hoe de eeuwig levende Christus Zijn gelovigen leidt: 1) door arbeid, smart en doodsgevaar; 2) naar het paradijs; 3) onder vuistslagen van de satan; 4) in de genade van God.

Paulus ons voorbeeld in het vasthouden aan het Evangelie van Jezus Christus; voorbeeldelijk is 1) zijn ijver voor het Evangelie; 2) zijn zekerheid van het Evangelie; 3) zijn lijden om het Evangelie.

19. U zult mij die gevraagde toestemming tot dwaas zijn zonder twijfel wel toestaan; want u verdraagt, zoals u in uw gedrag over de valse apostelen en bedrieglijke arbeiders (vs. 13) betoont, graag de onwijzen, omdat u wijs bent, wat ik zeker alleen in ironische zin kan bedoelen; want waarlijk verstandige mensen hebben in dwaas pochen geen behagen; zij sterken niet tot zo’n dwaasheid door toegeeflijkheid.

20. Maar u gaat met uw toegeeflijkheid jegens de dwazen zover, dat men zich billijkerwijze daarover verwondert; want u verdraagt het, als u iemand in geestelijk opzicht dienstbaar maakt, als u iemand opeet (MATTHEUS. 23: 14) als iemand van u neemt uw have en uw goed, of uw eigen persoon door allerlei sluwe middelen in zijn bezit neemt (Hoofdstuk 12: 16), als zich iemand verheft, zich trots en overmoedig tegenover u gedraagt, als u iemand zo smadelijk behandelt, dat hij u zelfs in het aangezicht slaat, zoals die mensen dat alles werkelijk met u doen.

De apostel tast de Corinthiërs op de fijnste en daarom ook op de scherpste manier aan. Zijn taal is vol heilige spot, niet bijtend maar diep beschamend. Zijn woorden zijn niet in een scherpe, bijtende vloeistof gedoopt, maar zij vloeien voort uit een diep bewogen hart als een zalf, die eerst bijt, om des te beter te verzachten, te genezen. Hij houdt hen nu voor hoe zij het in het dragen van de dwazen tot een zeldzame volmaaktheid hebben gebracht, hoe het hun gewoonlijk een lust is, hun geschiktheid om te dragen in dit opzicht te tonen. Wat zij dragen is niet één zaak, maar velerlei, niet één onbillijkheid, maar een geheel leger van onbeschaamdheid en stoutheid. De rede van de apostel is bewogen als zijn hart; vijfmaal zegt hij: "Als u iemand" zij, de Corinthiërs weten wel, wie hij onder die "iemand" bedoelt, het zijn die velen, die naar het vlees roemen (vs. 18) die valse apostelen en bedrieglijke arbeiders, waarvan in vs. 13 sprake was. Deze wierpen zichzelf op tot meesters over hun geloof en hun geweten en beschouwden hen slechts als substraat voor hun heerszucht; hun have, hun goed zagen zij als een welkom bevredigingsmiddel van hun genotzucht aan. In de derde zin, zegt vervolgens Paulus, op welke weg zij tot hun doel komen: Zij beginnen daarmee, dat zij, de verscheurende wolven, zich in schaapsklederen kleden, zij verstrikken, omgeven met lieftalligheden en voorkomendheden de argeloze zielen, nemen ze in met hun gevlei en met hun zoete woorden en nemen ze zo geheel in dat zij hen tot allerlei diensten verbinden en verplichten. Als zij zo de onschuldigen met listigheid gevangen hebben verheffen zij zich vol trotsheid boven hun aanhangers en nu kennen zij geen maat meer; zij behandelen ze als hun lijfeigene op de smadelijkste en onbeschaamdste manier. Die zij eerst als lieve vaders, evenals ware het hun lieve kinderen, de wangen streelden, slaan zij nu ten slotte met de vuist in het aangezicht. Wat Paulus hier zegt is sterk, maar het is niet te sterk door hem voorgesteld. Het is bijna ongelofelijk wat mensen zich laten welgevallen door diegenen, die hen in de waan hebben gebracht iets te weten en iets te zijn. De hoogmoed, die zij hen hebben ingeblazen, doet hun zo goed, dat zij de vuistslagen vergeten of zelfs niet voelen, die zij in het aangezicht van hun meesters ondervinden.

Van alles wat zij van de valse profeten ondervonden, hadden zij in Paulus het tegendeel gezien (vgl. 1 Kor. 9: 19. 2 Kor. 11: 9; 4: 12; 6: 6; 10: 1; 5: 11 hoe was het mogelijk, dat de

"wijze" Corinthiërs, mensen, die niet weinig inbeelding van zichzelf hadden, iets dergelijks verdroegen?

Er zijn straffen van God over hen, die het Evangelie niet met liefde en dankbaarheid aannemen, van wie Christus zegt (Joh. 5: 43): ik ben gekomen in de naam van Mijn Vader en u neemt Mij niet aan, als een ander komt in zijn eigen naam, die zult u aannemen. " God is rechtvaardig in zo'n gericht, omdat men de boden van de duivel duizendmaal meer eert, terwijl men alles onder hen doen en lijden moet.

21. Ik zeg dit, wat ik zo-even over onze tegenstanders aanhaalde, naar oneer, zoals het dat is voor ons, die de gemeente hebben gesticht, zoals of wij zwak waren geweest, dat wij niet in staat zouden geweest zijn om op diezelfde manier met u te handelen a) ; maar waarin iemand van de mannen stout is, zodat zij daarop, als op een grote voorrang zich verheffen, ik spreek, als ik het volgende zeg, in onwijsheid, dus niet naar de Heere (vs. 17), want uit mijn verhouding tot Hem zou ik iets dergelijks niet zeggen), daarin ben ik ook stout.
a) Filippenzen 3: 4.

Tegenover hen, die zo krachtig met de Corinthiërs omgaan, belijdt de apostel en wel niet van zichzelf alleen, maar van zichzelf en Timotheus, of, liever gezegd, van de stichters van de gemeente, dat zij zwak geweest zijn. Als namelijk de juiste weg, om bij de lezers ingang te doen vinden, zo'n een behandeling van hen was, als die hun door zijn tegenstanders overkomt, dan moet hij bekennen, de daartoe geëiste kracht niet bezeten te hebben. Zo doet hij hen voelen, hoe onverstandig zij waren geweest en hoe zij hun Christelijke mannen-eer hadden vergeten, toen zij zich niet alleen zo'n behandeling lieten welgevallen, maar ook degenen, die het hun aandeden, plaats bij zich gaven, alsof het voor hen een genot was zo behandeld te worden. Zij worden nu zo behandeld als deze indringers degenen verwerpen, door wie zij een Christelijke gemeente waren geworden en hun wijs maken, dat zij geen echte gemeente waren, omdat zij door geen echte apostel was gesticht.

22. Zijn zij Hebreeën? Ik ook (Hand. 22: 3. Fil. 3: 5). Zijn zij Israëlieten? Ik ook (Rom. 9: 4 vv. ; 11: 1). Zijn zij het zaad van Abraham? Ik ook. (Efeze. 2: 12.).

Wij hebben hier een persoonlijke aanspraak, die bewijs nodig heeft. De apostel wist dat zijn recht onbetwistbaar was; maar er zijn vele mensen, die geen recht op de titel hebben en die toch aanspraak maken op het deelgenootschap van het Israël van God. Als wij met vrijmoedigheid willen verklaren: Ik ben ook een Israëliet, laat ons het niet doen, dan nadat wij onze harten beproefd hebben voor God. Maar als wij het bewijs kunnen leveren dat wij Jezus volgen; als wij van harte kunnen zeggen: ik vertrouw Hem geheel, Hem alleen, in eenvoudigheid nu en eeuwig, dan zijn de rechten van Gods heiligen en hun bezittingen de onze; wij mogen de minsten in Israël zijn, minder dan de geringsten van de gelovigen, nochtans, omdat Gods ontfermingen zijn voor de heiligen en niet voor vergevorderde, of wel onderwezen heiligen, mogen wij pleiten: "Zijn zij Israëlieten, ik ook, daarom zijn de belofte van mij, de genade is van mij en de heerlijkheid zal de mijne zijn. Deze aanspraak, wanneer men haar op de juiste manier doet gelden, zal een ongekende troost schenken. Wanneer Gods volk er zich in verheugt zijn eigendom dat zij zijn welk een vreugde voor mij, als ik zeggen kan: Ik ook. Wanneer zij er van spreken dat zij gewassen, gerechtvaardigd en aangenomen zijn in de Geliefde, hoe heerlijk te kunnen instemmen: Ik ook, door Gods genade. Maar dit deelgenootschap geeft niet slechts genoegens en voorrechten, het legt ook voorwaarden en verplichtingen op. Wij moeten zowel de onweerswolk als de zonneschijn van Gods kinderen delen. Wanneer wij ze horen verachten en bespotten, omdat zij Christenen zijn, moeten wij

onbevreesd te voorschijn treden en zeggen: Ik ben het ook. Wanneer wij ze voor Christus zien arbeiden, hun tijd, hun talenten, hun gehele hart aan Jezus wijdende, moeten wij kunnen zeggen: Dat doe ik ook. O, laat ons onze dankbaarheid door onze toewijding bewijzen en leven als degenen, die, op een voorrecht aanspraak makend, de verantwoordelijkheid, daaraan verbonden, gewillig op zich nemen.

23. Zijn zij, zoals zij van zich beweren (vgl. vs. 13 vv.) dienaars van Christus? (ik spreek onwijs zijnde, ik spreek hier niet alleen "in onwijsheid" zoals in vs. 21, maar als in dwaasheid, omdat ik mij waarlijk op dit voorrecht het allerminst behoef te beroemen, omdat het een buitengewoon geschenk is van Gods genade), (1 Cor. 15: 18 vv.) ik ben boven hen, ik ben meer dan zoals die aanwijzing volgens de betekenis, die zij er aan hechten, inhoudt (Hand. 9: 16). Ik ben in arbeid overvloediger zelfs dan de eigenlijke apostelen (1 Kor. 15: 10) en dus zeker boven die brooddienaars, die zich houden alsof zij dienaars van Christus waren (vs. 20. Rom. 16: 17), ik ben in slagen uitnemender, in gevangenissen overvloediger (Hand. 16: 23 vv.) in doodsgevaar menigmaal (1 Kor. 15: 31. 2 Kor. 4: 11

De woorden in vs. 21, "waarin iemand stout is, daarin ben ik ook stout, zijn inleiding tot die lange afdeling, die nu volgt en waarin de apostel nu eindelijk doet wat hij in vs. 11 en daarop weer in vs. 16 heeft gezegd. Hij heeft gezegd, dat hij nu ook op de manier van zijn tegenstanders zich wil beroemen en vraagt aan de gemeente, dat zij hem gewillig zal laten doen, zoals zij het zijn tegenstanders toelaat. Wel is hij met zijn ambtgenoten te zwak geweest om haar aan te bieden, wat haar door diegenen is gegeven, die zo verkeerd met haar handelen, zonder dat zij het hem ten kwade duidt; maar niet, alsof de tegenstanders reden hadden om stout te zijn, terwijl hem die ontbrak. Wat zij van zichzelf konden roemen, dat had hij ook en had hij beter, ja hij had dat evenzeer en nog veel meer dan iemand wie ook. Als Paulus dat hierop ontwikkelt zegt hij eerst wat hij evengoed is als zij, de tegenstanders en vervolgens wat hij meer is dan zij. Zijn zij Joden, hij is het ook; zijn zij dienaren van Christus, hij is het meer. Het eerste stelt hij zo voor dat hij een driemaal herhaald "ik ook" tegenover een drievoudige, gedurig sterker uitdrukking voor hun behoren tot het Joodse volk plaatst, omdat iets drievoudigs daarin is gegeven, namelijk 1) het deelgenootschap aan het volk van de Heere. Wat zich in leefwijze en geestesrichting onderscheidt van alle overige volken; 2) het deelgenootschap aan het volk van Israël, waarvan de geschiedenis als heilige geschiedenis een tegenstelling uitmaakt tegenover alle volken en 3) het deelgenootschap aan het volk van Abrahams zaad, waaraan zijn afkomst van de door goddelijke belofte geroepenen tot het vaderschap (in het bijzonder ook van Christus MATTHEUS. 1: 1) een voorrang geeft boven alle andere volkeren. Dit drievoudige deelt hij met hen: zijn tegenstanders kunnen tegenover de heidenen, met wie zij in Achaje te doen hebben, zich daarop niet beroepen tegenover hen. Als zij willen beweren, dat zij dienaars zijn van Christus, de Heiland van de wereld, die in Israël is geopenbaard, dan kan hij zeggen, al doet hij het ook met tegenzin, omdat het dwaasheid is zo te spreken: "ik ben boven hen. "

Was het nog onzeker van welke aard de door Paulus bestreden tegenstanders waren, dan zou het in vs. 22 gelegde aanwijzen, dat zij behoorden tot degenen, die in Fil. 3: 2 vv. zijn getekend: het waren Christenen uit de Joden, die zich te Corinthiërs indrongen en met beroep op hun afkomst en hun verhouding tot de apostelen uit Israël en daardoor tot de Heere zelf, het gezag van de bij hen gehate heidenapostel probeerden te ondermijn.

Merk op, dat de tegenstanders te Corinthiërs de besnijdenis buiten spel schijnen gelaten te hebben.

Ook in andere opzichten (vgl. bij Hoofdstuk 5: 12) was hun leer niet in die zin Joods-Christelijk, als die van de dwaalleraars in Galatië.

Als de tegenstanders beweren, dat zij dienaars van Christus waren, dienaars van de Heiland van de wereld, die in Israël was opgetreden, dan kan hij zeggen, al zegt hij het ook met tegenzin en onder protest van zijn ootmoed tegenover zo'n eigen roem: "ik ben boven hen; " want wat die valse apostelen een dienaar van Christus noemen, dat is hij meer. Zijn dienst onderscheidt zich boven die van hen en waarin die zich onderscheidt, dat zet hij vervolgens nader uiteen.

Als Paulus zich zo uitdrukt, als was er nog iets hogers dan een dienaar van Christus te zijn, dan was er ongetwijfeld iets hogers dan hetgeen de valse apostelen zo noemden en dit stelt Paulus op de voorgrond; het was een trouwe, waarlijk zelfverloochenende, voor de Heere in moeite en strijd zich geheel opofferende ambtsbediening; en daarin had de apostel nu jaren doorgebracht. (V.).

Nadat hij met een "ik spreek onwijs zijnde" de dam heeft doorgebroken van het bescheiden zwijgen, bruist in hetgeen volgt een stroom van woorden voort, waarvan de golfslag in enkel feiten en wel in feiten van lijden bestaat en die nu tegen het vermolmde gebouw van de overgrote apostelen (vs. 5) en de vermeende dienaars van Christus met verpletterende en vernietigende macht slaat.

24. Van de Joden, mijn volksgenoten, heb ik veertig slagen min een vijfmaal, de hoogste maat van slagen, ontvangen, namelijk volgens de Rabbijnse bepaling bij Deut. 25: 3.

25. Driemaal ben ik door Romeinse gerechtsdienaars met roeden gegeseld geweest, zoals bijvoorbeeld Hand. 16: 22; eens ben ik gestenigd, te Lystre (Hand. 14: 19), driemaal heb ik schipbreuk geleden Ac 13: 13, een hele nacht en dag, een hele volle tijdruimte van 24 uur heb ik eens, toen ik schipbreuk geleden heb 2Co 1: 10 in de diepte, in de volle zee, overgebracht, slechts door een stuk van het schip gedragen, bestendig door de golven overstroomd en in de diepte neer geslingerd (Ps. 107: 24 vv.).

Arbeid, mishandeling, verlies van vrijheid, gedurig doodsgevaar, dat zijn vier stukken, waarin hij meer dan de andere dienaars van Christus is. Van de doodsgevaren gaat hij, het "menigmaal" tot bijzondere voorvallen uiteenzettende, over tot de gevallen, dat hij geleden heeft wat hem min of meer voor lichaam en leven in gevaar deed zijn; want ook de geseling, die hij onder de Joodse en de geseling drie malen die hij onder de Romeinse rechtspraak had geleden, was een straf, die bij een man van de lichaamszwakte van Paulus het leven in gevaar bracht. Hij was werkelijk nabij de dood, toen de Lystrensers hem stenigden en hij scheen reddeloos verloren, toen hij schipbreuk leed, met name die keer, toen hij 24 uur lang een spel van de golven was. Het laatstgenoemde doodsgevaar brengt er hem dan vervolgens toe (vs. 26) om over zijn reizen te spreken.

Van slagen en gevangenissen was bij de tegenstanders niet lichtelijk sprake als niet enig fanatiek drijven hen iets dergelijks op de hals haalde. De comparativus treedt echter hier reeds in zijn eigenlijke betekenis achterwaarts, terwijl die vervolgens in het "menigmaal" geheel ten einde loopt.

Evenals ons de stroom van de woorden van de apostel voortdrijft, zo sleept deze stroom de leraar voort. Paulus, die bij de eerste zinnen hen nog in het oog had, verliest ze snel geheel en

al uit het oog, niet alsof hij over hen heen gezien had, maar omdat zij zich zelf hadden verwijderd, omdat zij verdwenen waren met hun pretenties en incriminaties (aanspraken en beschuldigingen), omdat het met hen geheel en al uit was. Wij ontvangen na de optellingen van de apostel aanvullingen op zijn levensbeschrijving in de Handelingen der Apostelen, waarbij wij ons in de moeilijke omstandigheid bevinden, dat wij niet weten waar wij ze in zijn leven moeten plaatsen en invoegen. Zo is ons bijvoorbeeld een bestraffing door de Joden, zoals het "veertig slagen min een vijf maal" noemt, geheel onbekend. Als wij er echter aan denken, dat hij het stof niet eer van de voeten afschudde, voordat de Joden hem met zijn prediking van Christus uit hun Synagogen hadden gedreven, zullen wij ons over de vijfvoudige slagen niet verwonderen. En niet alleen hebben de Joden hun handen aan hem gelegd, maar ook de heidenen; hij heeft geleden als onze Heere en daardoor is aan hem vervuld wat de Heere zegt (Luk. 6: 40) "een ieder volmaakt discipel is zoals zijn meester. "

Ook de drie schipbreuken worden alleen hier vermeld, want die in Hand. 27: 41 bericht is, valt in latere tijd. Wij kunnen tot die tijd vijf zeereizen van de apostel onderscheiden (Hand. 13: 4-13; 14: 26; 16: 11; 17: 14 v. ; 18: 18-21 daarbij komen dan nog de beide, in: Hand. 19: 10 en 20 en 2 Kor. 1: 10 genoemd (als een zesde en zevende), waarop hem gemakkelijk een drietal schipbreuken heeft kunnen overkomen. Uit een nu van die drie schipbreuken vermeldt hij met het "een nacht en dag heb ik in de diepte doorgebracht" een zeer treffend voorval, als het ontzettendste wat de apostel tot op dat uur had doorleefd; hij stelt het voor en wijst het aan als nog in zijn herinnering aanwezig, als een afgesloten feit uit de zo-even genoemde rij, maar hem op dat ogenblik nog treffend. Hij drukt dat uit door het perfectum, waarin hij volgens de grondtekst hier overgaat, terwijl hij het hiertoe in de aoristus heeft meegedeeld.

26. In het reizen in de dienst van Christus was ik menigmaal in gevaren van rivieren, bij het overzetten over deze, in gevaren van moordenaars en rovers (Luk. 10: 30), in gevaren van mijn geslacht, van de Joden, in gevaren van de Heidenen, in gevaren in de stad, in gevaren in de woestijn, in gevaren op de zee, in gevaren onder de valse broeders, de Judaïstische Christenen (Gal. 2: 4. Fil. 3: 2).

In dit vers heeft een opeenstapeling plaats, waarbij men eigenlijk alles samen moet nemen: er is geen gevaar, waarin ik mij in de dienst van het Evangelie niet bevonden heb. De hele natuur spande tegen mij samen. Rivieren, zeeën en woestijnen; ook het ganse mensdom, mijn volk en de heidenen, rovers en valse broeders, allen hadden het gelijkelijk op mij toegelegd. (V. D. PALM).

27. In arbeid en moeite, in waken menigmaal, in honger en dorst, is vrijwillig vasten menigmaal, in kou en naaktheid (vgl. Hoofdstuk 6: 5).

28. Zonder de dingen, die van buiten zijn, de uitwendige moeiten en bezwaren, die aan mijn bediening verbonden zijn, overvalt mij dagelijks a) de zorg van al de gemeenten, die raad, vertroosting en onderwijzing van mij behoeven, terwijl ik mij ook verplicht voel haar te dienen, ook al heb ik ze niet zelf gesticht (Rom. 1: 8 vv. ; 15: 25 v. Kol. 2: 1 vv.).

a) Hand. 20: 18.

"Als dienaar van Christus heb ik mij menigmaal betoond in doodsgevaar" zo eindigde vs. 23; "in het reizen menigmaal" zo gaat nu vs. 26 voort. Wat daartussen is (vs. 24 en 25) was slechts een parenthese, waarin Paulus voorbeelden aanvoert van de slagen en het doodsgevaar. Dat het leven van de apostel een aanhoudend reizen was, wordt voldoende in de

Handelingen aangetoond en aan welke gevaren hij nu bij zo’n leven vol afwisseling tot waarneming van zijn roeping was blootgesteld, voert hij hier zelf aan.

Hij noemt gevaren van rivieren en gevaren van rovers het eerst en naast elkaar: gevaar van het woeste element, dat hem de weg verspert en gevaar van woeste mensen, die hem in de weg treden. Dan volgt de tegenstelling van zijn eigen volksgenoten en de vreemde volken; van deze beide kanten bedreigden hem gevaren.

En omdat de apostel niet van zijn volk de toevlucht tot de heidenen kon nemen, is hij ook tevens in gevaar onder de mensen en in de woestijn. In de steden is hij van zijn leven niet zeker, hij heeft dat nog eerst onlangs te Efeze ondervonden (Hand. 19: 23 vv.); en als hij uit de gemeenschap vlucht, dan biedt hem de woestijn vanwege de verscheurende dieren, of omdat wegen en brood daar ontbreken, evenmin veiligheid. Gaat hij nu voort: "in gevaren op de zee, in gevaren onder de valse broeders" dan ligt het punt van vergelijking bij deze verbintenis in de trouweloosheid van beide.

Op de velerlei gevaren laat Paulus de vele bezwaren volgen, die naar zijn ambt op hem rustten: "in arbeid en moeite", hierbij denkt hij zeker aan zijn arbeid en zijn handwerk, dat hij bij nacht verrichtte (1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8, waaraan zich het menigvuldige waken vastknoopte.

Maar ook nam hij de nacht te baat om te leren en te vermanen (Hand. 20: 31) en hoe menige nacht zal hij in gebed hebben doorwaakt. Onder de luie wachters, die graag neerliggen en slapen (Jes. 56: 10) konden de lasteraars Paulus niet rangschikken; en als daar de profeet de stomme en luie honden verder schildert: "deze honden zijn sterk van begeerte, zij kunnen niet verzadigd worden", dan beschermde de apostel tegen laster ten opzichte hiervan de getuigenis, die hij van zichzelf kon geven, zonder tegenspraak te moeten vrezen dat hij een dienaar was van Christus in honger en dorst, omdat hij de verkwikking van voedsel en drank kon ontberen, waar de dienst van Christus hem zo’n ontbering oplegde (Fil. 4: 11 v.). In veelvuldig vasten was hij geweest, omdat hij te worstelen had met de boze geesten, die niet uitvaren dan door bidden en vasten (MATTHEUS. 17: 21) en dapper zijn lichaam in toom en bedwang hield, opdat de begeerlijkheid hem in zijn roeping niet hinderlijk zou zijn; in kou en naaktheid, omdat hij de warme kamers en zachte kleren, die hij gemakkelijk had kunnen hebben, om Christus wil en in de dienst van Christus achterstelde bij de koude kerker of de luchtige scheepsruimte en bij de behoeftige kleren van een tentenmaker. Wat Paulus te dragen had van ongemak en vervolging, van tegenstand van de elementen, van nood en gebrek was zeker veel en toch wordt het nog overtroffen door de dagelijkse moeite en de arbeid van de zielverzorger, niet van een maar van vele gemeenten en de zorg van de vriend voor allen. Tussen de dagen van buitengewoon leed, die hem overkwamen, tijden van verschrikking en verademing; maar onafgebroken, dag aan dag, zag hij zich omlegerd door een menigte, welke raad en hulp nodig had. Er was altijd een oploop voor het huis, waar hij binnen was gegaan en hij drukt de last van de moeite als zielverzorger, die hem bijna neerboog, sterk en krachtig uit met de woorden: "mij overvalt dagelijks. " Als wij soms moedeloos en ongeduldig worden bij veel minder, laat ons dan denken aan de geduldige man, die ook aan het einde te Rome niet moe geworden is, twee jaren lang allen bij zich op te nemen die tot hem kwamen (Hand. 28: 30); en niet alleen, waar men zijn hulp zocht, maar ook uit inwendige vrijwillige drang van de geest stond hij dagelijks als in de dienst van een moeder voor vele kinderen, zorgend voor al de gemeenten.

Ware dienaren van God hebben alle uren bezet met prediken, onderwijzen, raad geven, bezoeken, vertroosten, bidden, studeren enz.

29. Bij deze zorg voor de gemeenten in haar geheel komt nog die voor de zielen in het bijzonder. In mijn hart voel ik diep wat ieder lid van Christus' lichaam kwaads overkomt. a) Wie is er zwak, in zijn geloofsleven, dat ik niet zwak ben, dat ik mij niet tot zo een zou neerbuigen? Wie wordt er geërgerd, door enige ergernis, die men hem in de weg legt, dat ik niet brand, mij niet door een brandende zielensmart voel aangegrepen?

a) 1 Kor. 8: 13.

Het vers drukt de innige deelneming van de Apostel uit, in alle geestelijke aangelegenheden, noden en gevaren van ieder lid van de gemeente, een feitelijk bewijs voor de woorden in 1 Kor. 12: 26 uitgesproken, dat de apostel door de grootheid en zuiverheid van zijn liefde geeft. Bij de zwakken, met wie hij zwak is, moet gedacht worden aan Christenen, zoals die in Rom. 14: 1 v. 1 Kor. 8: 7 vv. worden beschreven (vgl. Rom. 15: 1. Hand. 20: 35), dus aan degenen, wier geloof, kennis, geweten nog niet gekomen was tot de rijpheid en zekerheid van oordeel en de vrijmoedigheid van de belijdenis, zoals de volkomenheid in het Christendom die geeft. Paulus weet tot zo'n standpunt af te dalen, hun zwakheid voelt hij als zijn eigen en nu kan hij met de moede op de juiste tijd spreken en de zwakken dienen en verplegen, zoals het nodig is.

Paulus neemt de zwakken aan en doet met hen, zoals zij doen, alsof hij ook zwak was, zoals hij zegt (1 Kor. 9: 22) "ik ben voor de zwakken geworden als een zwakke, opdat ik de zwakke winnen zou. " Als hij dan voortgaat: "wie wordt geërgerd, dat ik niet brand", dan wil hij daarmee zeggen, dat hij er veel leed en verdriet over had, als iemand geërgerd werd. Naardien hij echter niet met de geërgerden mocht worden geërgerd, zoals hij met de zwakken zwak werd, zegt hij, dat hij brandde en leed van het hart daarvan voelde.

Alsof de gehele op aarde wonende kerk in hem verenigd was, zo voelde hij leed over ieder van haar lijdende leden.

30. Als men moet roemen, zoals ik door uw opname van degenen, die naar het vlees roemen, mij genoodzaakt zag in het voorgaande te doen (vs. 18), zo zal ik, dat is mijn grondstelling, die ik in alle gevallen streng zal opvolgen, roemen de dingen van mijn zwakheid (Hoofdstuk 12: 5).

31. a) De God en Vader van onze Heere Jezus Christus (Hoofdstuk 1: 3), die geprezen is in de eeuwigheid (Rom. 1: 25), weet dat ik niet lieg, dat ik voor Hem betuig, dat hetgeen ik zo even (vs. 30) zei de waarachtige bedoeling van mijn hart is.

a) Rom. 9: 1. 2 Kor. 1: 23 1 Thessalonicenzen. 2: 5.

32. Ook heb ik die gezindheid in mij gehad van het begin van mijn Christelijke bediening. De stadhouder van de Koning Aretas van Arabië, welke laatste toen zijn heerschappij tot Syrië had uitgebreid, toen ik omstreeks het jaar 39 na Christus in Damascus werkzaam was (Hand. 9: 22), bezette op aandrang en met behulp van de Joden aldaar de stad van de Damascenen door wachters aan de poorten te plaatsen en zij wilden mij vangen;

33. En ik werd door de Christenen aldaar, die de aanslag waren te weten gekomen en die nu een dergelijk middel aangrepen als dat Rachab te Jericho tot redding van de Israëlitische

verspieders aanwendde (Joz. 2: 15), door een venster in een mand over de muur neergelaten en ontvluchtte zijn handen (Hand. 9: 23-25).

In vs. 29 is de apostel ten einde met zijn roemen. De gemeente heeft hem genoodzaakt zo zichzelf te roemen, als zijn tegenstanders doen. Hij heeft zich als behorende tot het heilige volk, met hen gelijk gesteld, maar als dienaar van Christus boven hen (vs. 16-23); het laatste echter zo, dat alles, waarin hij zich beroemde boven hen te staan, in levensbezwaren bestond, waaronder hij geleden had en nog leed (vs. 23-29). Het zijn alleen zaken van zijn zwakheid, die men niet bij hem vond, als hij boven het kwaad verheven was en niet integendeel daaraan onderworpen en daarvoor gevoelig. In die zin wil hij van zichzelf roemen en zo wil hij het houden als er moet worden geroemd (vs. 30); niet alsof hij nu eerst wilde beginnen zo te handelen; alles is van die aard geweest, sinds het "ik ben boven hen. " Hij verzekert echter dat hij het zo en niet anders wil doen blijven en verzekert dat op de plechtigste manier (vs. 31). Wat daarin opmerkelijk is, is dit, dat de apostel in plaats van moedig het gevaar te trotseren of op een wonderbare redding te vertrouwen, van zo’n middel had gebruik gemaakt, dat de listigheid van zijn vrienden had uitgedacht en waarvan zeker menig ander, die met natuurlijke moed bezield was, uit eergevoel geen gebruik zou hebben willen maken. Toch is het dezelfde gezondheid, volgens welke de apostel, zoals hij vooraf verzekerd heeft, van geen ander roemen wil weten, dan hetwelk een belijdenis van zijn zwakheid inhoudt en volgens welke hij toen zo’n middel van redding zich liet welgevallen. Des te meer was het laatste een bewijs, dat hij noch de roem van eigen moed, noch een recht op wonderbare hulp van God zich toe-eigent, omdat dit zoals de nadruk op het vooraan geplaatste "in Damascus" aanwijst, op dezelfde plaats geschiedde, waar hij zo wonderbaar door de Heere Jezus was bekeerd en door Hem zelf tot een zendeling voor de heidenwereld was gesteld. Daar toch had hij des te meer op een wonderbare bewaring kunnen rekenen, omdat hij toch voor het hem aangewezen en nog niet aangevangen werk bewaard moest blijven. Het was een vlucht, te vergelijken met die van David, op welke Ps. 59 betrekking heeft. Zijn roemen is dus, als er moet worden geroemd, geen pochen op hetgeen hij kan of waarop hij een recht heeft bij God, maar zoals aan zijn gedrag in die moeilijkheid te Damascus, toen het hem niet te gering was, om op een bijna onterende manier door de broeders op de vlucht geholpen te worden.

Overigens is met te miskennen, dat Paulus in dit gehele beeld voornamelijk ziet op die noden en smarten, die hem de haat van de Joden en de Christenen uit de Joden berokkende, uit wier midden ook zijn vijanden te Corinthiërs waren. Zo kan hij het niet nalaten dit beeld te verrijken met de herinnering aan een bijzonder dodelijke vijandschap, die hij reeds in de vroegste tijd van zijn bekering van de Joden had ondervonden.

HOOFDSTUK 12

PAULUS' ROEM EN OPENBARING TEGENOVER DE EERZUCHT VAN ZIJN TEGENSTANDERS

d. Vs. 1-10. De apostel heeft in de vorige afdeling voldoende aangewezen, hoe hij door ondervindingen van lijden, waarin de kracht van de Heere zich krachtig aan hem betoonde, bewezen was een echt en waar dienaar van Christus te zijn, terwijl de tegenstanders slechts weinig of in het geheel niets van die aard konden aanwijzen. In de ogen van ontwikkelde Christenen nu moet deze voorrang erkenning vinden; de Corinthiërs echter, door de dwaalleraars verblind, wilden liever wonderbare verschijningen of buitengewone openbaringen zien aangetoond, om daarin de apostel te zien en ook met deze kan Paulus hen dienen. Hij verhaalt dus, na zich vooraf te hebben verdedigd, dat hij het niet deed om zich te beroemen, op een manier, waarbij zijn "ik" hem tot een "hij" wordt en zo geheel bij de Goddelijke gave de mens, die ontvangt. Op de achtergrond treedt, dat hij voor zichzelf als een vreemde is (vgl. Joh. 21: 7, 24). Hij vertelt van een gebeurtenis van veertien jaar daarvóór, toen hij in het heiligdom van de hemel verheven en in het paradijs van de zaligen verplaatst werd. Snel brengt hij echter zijn rede over op het verootmoedigend tegenwicht tegenover die heerlijke openbaring, op het lijden door de satan bewerkt. Hij belijdt zijn smeken voor de Heere, om van zo'n aanvechting bevrijd te worden, maar ook het antwoord, dat hij daarop heeft ontvangen en komt er zo opnieuw weer toe, dat hij op geen zaak dan op zijn zwakheid roemen kan.

1. Te roemen is mij, zoals ik dat gevoel reeds in Hoofdstuk 11: 1, 17, 30 heb uitgedrukt, echt niet oorbaar en vooral niet op datgene, waarvan ik u nu wil meedelen. Ik mag dat wel herhalen, omdat juist daarin niet weinig aanleiding verborgen ligt en verzoeking tot zelfverheffing (vs. 7), want ik zal, omdat ik nu toch eenmaal tot dat roemen genoopt ben, komen tot gezichten en openbaringen van de Heere, waarnaar u vraagt, als er gehandeld wordt over de erkenning van iemand als apostel.

Paulus gaat niet zonder een enkel woord over tot datgene, waarover hij toch moet handelen, zal hij aan die valse apostelen te Corinthiërs niet een roem laten, waarop zij zich het meeste lieten voorstaan. Evenals men te Corinthiërs de gave van de talen boven alles achtte (1 Kor. 12-14, dat extatische prijzen van God, zo legde men daar ook een bijzondere nadruk op extatische openbaringen van God. De apostel ziet zich daar, evenals reeds te voren, in de onaangename toestand, dat hij roemen, zichzelf roemen moet en wat hij zo moet doen, is hem, zoals hij dat levendig voelt, niet oorbaar en het brengt hem geen nut of voordeel aan.

Vergeten wij niet welke bedoeling de apostel heeft, als hij van zichzelf predikt en schrijft. Hij moet valse leraars overwinnen, die bij de Corinthiërs daardoor ingang probeerden te verkrijgen, dat zij de apostel, die hen in Christus had geteeld, door lasteringen in het stof probeerden te werpen. Tegenover deze kan hij niets beters doen, dan uit zijn levensgeschiedenis datgene mededelen, wat deels bij de valse leraars zeker werd gevonden, deels het meest geschikt was, om zijn aanzien bij de Corinthiërs weer te herstellen. Met deze bedoeling schreef hij hen van zijn arbeid en zijn lijden (Hoofdstuk 11: 23 vv.), daarmee schrijft hij hun nu ook van zijn hemelse vreugde. Konden zijn vijanden geen lijden aanwijzen, zoals hij dat had, zij konden zeker evenmin of nog minder dergelijke vreugde en tekenen van gemeenschap met God verhalen zoals Paulus. De apostel schijnt van de zaak, die hij hoofdzakelijk wil mededelen, zelf niet vaak te hebben gesproken, die wellicht zelfs tot de tijd, waarin hij onze brief aan de Corinthiërs schreef, te hebben verzwegen, de manier ten minste,

waarop hij verdraagt, draagt het stempel van het openbaren van een geheim. Wat hij gaat mededelen moet voor het doel van de apostel bijzonder dienstig zijn geweest. Zo was het toch te Corinthiërs nog niet met hem gesteld, dat men zijn woord niet zou hebben geloofd. Hij stond bekend als een waarachtig en getrouw getuige en kon hij van een verrukking tot in de derde hemel verhalen, zo vond hij geloof bij de gemeente. Juist daardoor moesten de vijanden van Paulus worden overwonnen, de gemeente moest met haar geestelijke vader opnieuw verenigd worden en het grote zielsgevaar worden weggenomen, waarin zij verkeerde.

Niet zonder bepaald protest tegen de slang, die zich onder lauwertakken verbergt, wil Paulus in het roemen voortgaan; want schrijft hij, ik wil komen, met opwaarts stijgende stappen, tot de gezichten en de openbaringen van de Heere. Hij voelde, hoe bij het komen hierop, het gevaar van zelfverheffing hem bijzonder nabij was en hij wapende zich daartegen met een "niet mij! " Tot gezichten, waarin voor het inwendig oog en tot openbaringen, waarin voor het inwendig oor de geschiedenis van de uitwendig onzichtbare en onwaarneembare wereld worden te zien en te horen gegeven, heeft de Heere Zich van het begin (vgl. Hand. 22: 15, 26: 16) de man geopenbaard, aan wie Hij op buitengewone manier vermoedde dat hij geen oog en geen oorgetuige geweest was, opdat hij in gelijk gezag als de twaalf apostelen zou staan. "Heb ik niet Jezus Christus onze Heere gezien? " mocht hij zijn tegenstanders vragen (1 Kor. 9: 1) en zich zo, hoewel in diep neerbuigen voor de allerwijste barmhartigheid onder de getuigen van de Gekruisigde en Opgestane, plaatsen (1 Kor. 15: 8 vv.). Hij wil hier echter met een reeks van ondervonden gezichten en openbaringen welke het evenwicht hield met de reeks van doorgestaan lijden en arbeid, ook niet een gezicht, waarvan hij het beeld verklaren een openbaring, waarvan hij de inhoud uitspreken kon, uit de schat van zijn ervaringen ophalen, maar hij spreekt van een enkele wondervolle ervaring, waarvan hij nog de hemelse vreugde in zijn hart voelde, waarvan het verhaal meer een sluier dan een venster was voor allen, die het niet beleefd hadden zoals hij. Wij mogen wellicht uit de manier, waarop hij van dat feit spreekt, dat tussen hem en de Heere verborgen was gebleven, besluiten dat hij niet veelvuldig, wellicht alleen ditmaal een voorsmaak heeft genoten van de hemelse vreugde, terwijl hij dagelijks veel lijden had. Zeker is het zedig verzwijgen, waarmee de - na 14 jaren - afgepaste rede van een slechts aan God en hem bekende zaak omgeven is, even stichtelijk en leerrijk als de rede zelf en men kan zich voorstellen, hoe de Corinthiërs, die door dwepers honderderlei dingen werden voorgepraat, in zoverre zij vatbaar waren voor de geest van de waarheid, moeten ontwaken en zeggen: Ja waarlijk, hier is de ware aard van Christus en van de dienaar van Christus.

Gezichten en openbaringen blijven op deze manier verschillen, dat de eerste inzonderheid voor van de mensen inwendige aanschouwing iets voorhouden, zonder dat het daarbij door een gehoord of ingegeven woord verklaard wordt. Openbaringen die echter ook vaak bij gezichten voorkomen, richten zich door het woord tot de geest. (V.).

2. a) Ik ken een mens in Christus en wat ik wil meedelen had plaats veertien jaar geleden, dus in het jaar 43 na Christus, nog in de tijd toen hij werd toegerust tot het beginnen van zijn apostolische loopbaan Ac 11: 26 (of het geschied zij in het lichaam, zodat dit heeft deelgenomen aan de hemelvaart van de ziel, om een voorsmaak te hebben van de verandering, die het eens zal ondergaan (Hoofdstuk 5: 2-4), weet ik niet, of dat het buiten het lichaam geweest is, zodat de ziel een poos buiten de donkere en moeilijke tent van het lichaam een voorsmaak heeft gehad van haar zijn hij de Heere (Hoofdstuk 5: 8), weet ik niet, zoals ik ook niet weet, of de Heere mij nog eenmaal de overkleding of de ontkleding zal laten ondervinden (2 Kor. 5: 9), (God weet het), dat deze opgetrokken is geweest (Hand. 8: 39. 1 Thessalonicenzen. 4: 17 tot in de derde hemel. Hij werd boven de wolken- en sterrenhemel in

de onzichtbare wereld van de hemelse geesten geplaatst (Gen. 1: 1) en daar weer in het allerheiligste (Hebr. 9: 24. en "Lu 11: 4.

a) Hand. 9: 3; 23: 17. 1 Kor. 15: 8.

3. En ik ken zo iemand, (of het bij het ondervinden daarvan in het lichaam of buiten het lichaam geschied zij, weet ik niet, God alleen, die alle dingen weet (Sirach 42: 19, weet het):

4. Dat hij tot het ontvangen van openbaringen (vs. 1) opgetrokken is geweest in het paradijs (Luk. 23: 43, Openbaring 2: 7) en gehoord heeft onuitsprekelijke woorden, die het een mens hier op aarde niet geoorloofd is te spreken, omdat mensentaal daarvoor onvoldoende is (1 Kor. 13: 1) en als hij het al kon, zou hij het toch niet mogen zeggen, omdat zij niet voor mededeling aan anderen geschikt zijn, maar een geheim moeten blijven.

Het was toen niet zoals bij latere verrukkingen en gezichten van Paulus, waarvan de Schrift verhaalt, waarin Christus zijn apostel naderde (Openbaring 1: 10 vv.), hier naderde de apostel hem, hij werd opgetrokken tot God.

Wat Paulus hier vertelt behoort zo geheel tot zijn bijzonder inwendig leven, dat wij volstrekt geen recht hebben daarvan een bericht in de Handelingen te verwachten, in alle uitvoerigheid, des te minder omdat Paulus de zaak als een geheim behandelt, waarvan hij zonder dringende aanleiding volstrekt geen gebruik maakt. Dit blijkt in het bijzonder uit zijn opgave van tijd, dat de gebeurtenis nog vóór het begin van zijn grootse apostolische werkzaamheid, in elk geval voor zijn eerste zendingsreis (Hand. 13) valt en te vergelijken is met een goddelijk onderpand of handgeld, waardoor hij tot onversaagd hoopvol dragen van al die smart wordt gesterkt, die op zijn toekomstige weg lag. Nog vóór de Heere hem laat voelen, hoeveel hij moet lijden omwille van Zijn naam, laat Hij hem vooraf de heerlijkheid aanschouwen, die hem aan het einde wacht, opdat hij iets mocht hebben dat hij zich tot zijn versterking ten allen tijde zou kunnen herinneren. Zo mochten ook de drie uitverkoren discipelen van Jezus hun Meester op de berg der verheerlijking zien (MATTHEUS. 17: 1 vv.), voor zij uit Zijn mond de aankondiging vernamen van Zijn lijden en dat snel op de ontzettendste manier moesten vervuld zien.

De apostel denkt aan het voorgevallene alsof hij sprak van hetgeen door een ander was ondervonden, zodat alleen uit de inhoud daarvan en uit de samenhang, waarin hij het zegt, duidelijk is dat hij het zelf moet zijn geweest, die dit is overkomen. Hij spreekt van een "mens in Christus", dus van iemand, wiens mens zijn nader bepaald is door een besloten zijn in Christus en daarnaar is gevormd - een uitdrukking, die opzettelijk zo algemeen mogelijk genomen is en geheel doet afzien van de persoonlijke gesteldheid van hem, die zo’n genade ondervonden heeft. Vervolgens komt de opgave, hoe lang het geleden is, dat hem zulks geschiedde, een opgaaf, die de lezers niet kon dienen om ze te doen weten onder welke omstandigheden het geschiedde, maar op hen de indruk moest maken dat hij zelf zich dit voorval als iets bijzonders bepaald en nauwkeurig herinnert. Zo nauwkeurig als hij zich bewust is van de tijd en omstandigheden van de gebeurtenis, zo weinig weet hij van de manier, hoe hij het ervaren heeft en omdat hij het zonder getuigen heeft ondervonden, weet alleen God, of hij lichamelijk opgetrokken is, of dat hij aan zijn op aarde gebleven lichaam onttrokken en zo buiten het lichaam daar verplaatst is geworden, waar hij zich herinnert geweest te zijn.

Paulus verklaart zich buiten staat om te zeggen, of hij lichamelijk naar de later genoemde plaats is opgetrokken, of dat zijn geest, voor een tijd losgemaakt van de boeien van het lichaam, daarheen verplaatst is. In het eerste geval moet een voor de tijd van het gezicht teweeg gebrachte verandering van het lichaam in de toekomstige staat van verheerlijking (evenals bij Christus in MATTHEUS. 17: 2) worden aangenomen, waaruit Paulus in de natuurlijke toestand van sterfelijkheid en aardse beperktheid werd teruggeplaatst; in het tweede (naar het latere einde van Paulus leven meer waarschijnlijk) geval is er een scheiding geweest van lichaam en geest, die weer werd opgeheven, als het doel, waartoe zij geschiedde, was bereikt (op gelijke manier als bij die doden, die door Christus en de apostelen weer zijn opgewekt). Paulus zelf laat de vraag onbeslist. Alleen verbieden de woorden, die hij later gebruikt, aan een opgetrokken worden te denken op de manier, die vaker voorkomt (Hand. 22: 17; 10: 10. Openbaring 1: 10), waarbij lichaam en geest ongescheiden op aarde blijven, alleen de gewone natuurlijke werkzaamheid van de geest en van de zintuigen wordt afgebroken en een bekwaamheid in de mens wordt werkzaam gemaakt of hem geschonken wordt om te zien en te horen wat voor de natuurlijke waarneming verborgen blijft. Paulus werd integendeel omgetrokken, d. i. weggenomen vgl. Ezechiël. 8: 3.

De plaats, waartoe de apostel door die hogere macht, die zich van hem meester maakte (de Geest van God) werd opgetrokken, noemt de apostel de derde hemel. Er wordt in de Bijbel van meerdere hemelen gesproken (Deut. 10: 14. 1 Kon. 8: 27 Op deze wijst ook in het bijzonder de voorstelling van de hemelvaart van Christus in Hebr. 4: 14 het einde van dit doorgaan is volgens Hebr. 9: 24 het ingaan in de hemel zelf, d. i. in de woonstede van de goddelijke majesteit, waartoe de hemelen, door welke Hij is doorgegaan, in verhouding staan als het heilige en de tabernakel tot het Allerheilige.

Dat nu in vs. 3 v. geheel hetzelfde zou bedoeld zijn als in vs. 2 is daardoor uitgesloten, dat Paulus hier met dezelfde plechtige uitdrukking begint te verhalen, waarmee hij te kennen geeft, dat hij nu iets nieuws wil berichten, hoewel daarmee in verband staande en nu ook het nieuwe op tweevoudige manier door een andere gebruikte uitdrukking te kennen geeft: a) hij weet niet of hij in het lichaam of zonder het lichaam geweest is (dat op de staat van de afgestorvenen wijst) en b) hij werd opgetrokken in het Paradijs. Het feit, dat dus als optrekking, in de derde hemel de voorstelling van een verplaatsing uit de aardse wereld tot hoog in het bovenaardse, ja tot in het allerheilige ons geeft, komt nu meer voor als een optrekking daarheen, waar God bij de in Christus ontslapen mens is en zij met Hem in bovenaardse gemeenschap staan. In elk geval is hierbij die opvatting van de uitleggers vals, die deze tweede optrekking voor een nog hogere dan de eerste houden, evenals was Paulus door de derde hemel tot in het paradijs opgevaren; want zeker is hier niet het paradijs gedacht in tegenstelling tot de overige hemel, te vergelijken met de hof Eden in tegenstelling tot de overige wereld (Gen. 2: 8), maar de uitdrukking is een aanwijzing aan Edens hof ontleend, van een plaats, waar God bij de zalige mensen is. Terwijl nu Paulus in de derde hemel gezichten aanschouwde, hoorde hij in het paradijs openbaringen. Zo worden wij integendeel op de gedachte gebracht van dat onderscheid, dat hij daar bij God en Christus was, hier daarentegen bij de in Christus afgestorven zielen, die zich in zalig verkeer met God bevinden, om nadat hij daar de goddelijke zaken door eigen aanschouwen heeft leren kennen (Jes. 6: 1 vv.), nu de toestand te leren kennen van diegenen, van wie het word in Openbaring 14: 13 gezegd is en hun lofgezangen te vernemen. De apostel noemt wat hij daar vernam "onuitsprekelijke woorden, die het een mens niet geoorloofd is te spreken" en hij beschrijft het daarmee als iets, dat wat zijn aard aangaat voor uitdrukking in onze aards-menselijke taal te hoog, daarenboven wat de inhoud aangaat voor mededeling aan anderen niet geschikt, ook daartoe niet bestemd was, zodat het daartoe niet kan komen. Zelfs een Paulus had met alle

mogelijke middelen het niet kunnen weergeven; zoals dan ook in onze aardse toestand ons kenvermogen verder reikt dan het vermogen om te spreken; maar als hij het ook had kunnen doen, zou hij het toch niet hebben gedaan, omdat de openbaarmaking een verraad zou zijn geweest tegen het heiligdom, een schending van het zalig geheim, dat hem was toevertrouwd. Rieger merkt hierbij juist op: "heden ten dage meent men vaak, dat men door bijzondere berichten uit het onzichtbare de mensen tot meerdere opmerkzaamheid zou brengen. Bij wie echter het woord van het kruis niet vooraf een waar geloof heeft opgewekt, bij die zouden ook woorden uit de derde hemel en uit het paradijs eerder het ongeloof voeden, dan tot geloof opwekken. Bovendien is het in goddelijke zaken raadzaam altijd meer in zijn schatkamer te hebben dan uit te geven.

5. Van dit, (liever "van zo iets van hetgeen deze mens in Christus, van wie ik in vs. 2 en 3 v. sprak, overkomen is, zal ik roemen, maar van mijzelf, over mijn eigen persoon zal ik, volgens de reeds vroeger voorgedragen grondstelling (Hoofdstuk 11: 30) niet roemen, dan in mijn zwakheden; want deze alleen behoren mij werkelijk toe, al het overige is Gods genade, waarvan de waarde door niets mag worden verlangd (vgl. Luk. 17: 10).

Paulus gaat voort zoals hij in vs. 2 begonnen is, zichzelf, in zoverre hem die wonderbare opwekking overkomen is, als een ander, een vreemd persoon te behandelen, deze met zo grote genade verwaardigde mens van zichzelf, van zijn eigen ik te onderscheiden. Hij doet dit, erkennend dat hij zelf aan die verhoging niet het minste werkzame aandeel had, dat dus ook alle eer of onderscheiding, die daardoor verleend was, niet zozeer zijn eigen ik aanging, als wel die uitverkorenen, die God had goed gevonden met zulke hoge dingen te verwaardigen. De bescheidenheid verbiedt hem ten aanzien van deze te zeggen: "zij zijn aan mij geschied"

Hij wil er zich in verheugen en tegenover anderen erop roemen, dat een mens zodanige genade heeft ondervonden, maar geheel afgezien daarvan, dat hij zelf die mens is. Wat zijn eigen persoon aangaat, hij wil slechts roemen in die dingen en ondervindingen, die getuigenissen zijn van zijn zwakheid.

Het roemen op zijn zwakheden, de velerlei toestanden en openbaringen, waarin zijn zwakheid aan het licht treedt, is een treffend Oxymoron (tegenspraak in schijn) en een heilig paradoxon (bevreemdende bewering), waarmee hij de eigen roem vernietigt, maar daarentegen de genade en voller en uitsluitender roemt, die zich bij die zwakheid te krachtiger en heerlijker in hem betoond heeft.

6. Want als ik op zulke eigenschappen of werken roemen wil, waarin het tegendeel van zwakheid zich openbaart, ik zal daarom niet onwijs zijn, omdat ik niet genoodzaakt zou zijn volgens de manier van die ijdele pronkers met snoeverijen en verdichte en overdreven zaken voor de dag te komen; want ik zal de waarheid zeggen, als ik van mijzelf roem. Maar ik houd daarvan, van al dat roemen op voorrechten en verdiensten, af, opdat niemand van mij denkt boven hetgeen hij ziet, dat ik ben, of dat hij uit mij hoort, maar elk zijn oordeel over mij alleen vormt naar die indruk, die mijn openbare wandel en het woord van mijn prediking op hem maakt.

De apostel heeft bij dit woord zijn tegenstanders op het oog: elk roemen is dwaas, omdat alle roem alleen aan God toekomt; het is echter volstrekt dwaas, als die roem geen grond heeft, zoals dat bij de dwaalleraars het geval is, die op nietige dingen roemen. Paulus nu wil zich van alle roem onthouden, hoewel hij, als hij wilde, roemen kon, zonder dat hij ook maar in het minst zich aan de waarheid vergreep. Hij wil zich echter daarvan onthouden, opdat niemand

hem hoger achte, dan hij in hem ziet of van hem hoort. Hij wil het oordeel van anderen over hem niet opschroeven door mededeling van datgene, wat men slechts op zijn woord moest geloven. Zijn ootmoed eist integendeel de mogelijke overwaardering van zijn persoon te verhoeden. Wat men in hem zag en wat men van hem hoorde, was zwakheid en aanvechting. In deze ootmoedige gedaante wil hij ook voortaan voor de mensen verschijnen, opdat alles, wat hij wenst, niet aan hem, maar aan de kracht van God wordt toegeschreven.

Wat is Paulus' liefde voor de zielen toch rein en hoe beheerst die geheel zijn gedrag. Temidden van de hem afgeperste verantwoording van zijn persoon als Christen en apostel tegenover benijders en lasteraars vergeet hij niet het gevaar van mensenvergoding, waarin juist oprechte zielen konden raken, die zich ook tegen hem hadden bezondigd, als zij nu dat vernederend oordeel, waartoe zij waren verleid, weer goed wilden maken door overwaardering. Kon hij zelf de eenzame hoogte, waarop de Heere hem had verheven, nauwelijks en niet zonder de bittere artsenij van de diepste verootmoediging verdragen (vgl. vs. 7), hoeveel te min zouden zijn zwakke kinderen de verzoeking zijn ontgaan om een heilige in anti-evangelische zin van hem te maken, als hun tot iets zo gevaarlijks stof geleverd was. Daarom vergenoegde hij zich zijn dagelijkse openbare wandel, de wegen, die men hem zag gaan en de leer, die men uit zijn mond hoorde, met de bezegeling van de goddelijke roeping, die God aan zijn bediening bevestigd had (1 Kor. 9: 2), voor zich te laten spreken.

7. En opdat ik mij door de uitnemendheid van de openbaringen, die toch zo wonderbaar heerlijk zijn, alle grenzen van het gewone te boven gaan en daarom zo licht hem, die ze ontvangt, in bedwelming brengen, niet zou verheffen, zo is mij als een tegenwicht van de Heere gegeven een scherpe doorn in het vlees, een scherpe doorn, die met gevoelige pijn in mijn vlees is ingedrongen en alle hoogmoed ten onderhoudt namelijk een engel van de satan (MATTHEUS. 25: 41), a) dat hij mij met vuisten slaan zou (MATTHEUS. 26: 67), opdat ik mij niet zou verheffen.

a) Job 2: 6

Opdat anderen hem niet verheffen, onthoudt Paulus zich van roemen, waartoe hij wel aanleiding en stof heeft (vs. 6); maar opdat hij nu ook zichzelf niet verheft, is hem de doorn in het vlees gegeven. Het vlees is die kant van de menselijke natuur, die aan zonde en zwakheid is onderworpen. Aan deze zwakke kant moet hij de kastijding ondervinden, die hem tegenover de optrekking, die hij ondervond, op het gevoeligst laat ervaren, dat hij nog in het lichaam thuis is bij de Heere, dat hij nog in deze tabernakel is, nog in het aardse vat de overgrote schat draagt (Hoofdstuk 5: 4 vv. 4: 7).

Als Paulus het hem overgekomen lijden in zijn vreselijke zwaarte beschrijven wil, worstelt hij met de taal en gaat hij van het ene beeld over tot het andere (van "doorn" tot "met vuisten slaan). " Bij de grote ongelijkheid van de beelden plaatst hij ze ook niet in grammaticale symmetrie bijeen, maar vat bij het tweede beeld de eigenlijke uitdrukking en de daarin neergelegde bedoeling met het beeld samen ("engel van de satan" en "met vuisten slaan. In de ontzaglijke smart van zijn lijden komt hem de bovenzinnelijke oorzaak, het geestelijke werktuig van het lijden, voor de geest, dat op deze manier in zeer vrije en stoute verbintenis met zijn werking, de "doorn in het vlees", optreedt. Wij zien, Paulus plaatst tegenover een zeer bepaalde heerlijke ervaring van genade een zeer bepaalde verootmoediging, die voor zijn persoon bleef, hoewel niet onafgebroken voortgaande. Wat de oorsprong aangaat is deze verootmoediging een satanische aanvechting en evenzo geheimzinnig. Zij was afkomstig uit de wereld van de duisternis, evenals die verheffing tot de wereld van de zalige engelen tot het

gebied van het licht en het goede behoorden. Geheimzinnig als zijn oorsprong is dan ook bij menigeen dit lijden in die graad, dat zij niet wagen iets daarover te bepalen en werkelijk blijkt ook de grote moeilijkheid van nadere bepaling reeds uit het groot verschil van mening van de uitleggers.

Paulus' lijden is goddelijke beschikking, maar ook tevens een vrijwillig, boos handelen van de satan. De engel van de satan is de apostel toegezonden krachtens goddelijk bestuur en hem is over Paulus binnen Gods bepaalde grenzen macht verleend, om het doel, dat daardoor moet worden bereikt, namelijk, dat de apostel zich niet verhef. De verhouding nauwkeurig te bepalen, in hoeverre de satans engel in Gods hand werktuig is en als op Gods bevel de apostel de doorn in het vlees drukt en in hoeverre het laatste eigen uiting is van de boze wil van de satan of van diens engel is ons onmogelijk.

Het is de vraag, van welke aard dit lijden geweest is, omdat aan eigenlijke vuistslagen (alsof God de satan had toegelaten, dat hij de apostel onverwacht mocht overvallen en mishandelen, zoals zich andere uitleggers de zaak voorstellen) wel niet kan worden gedacht. De aanname van inwendige satanische bestrijding, door godslasterlijke gedachten of gewetensangsten over zijn vroegere vervolging van de Christenen (vgl. bij Hand. 8: 1 en 2 en 28: 28, of voor begeerten tot ontucht (naar Roomse opvatting vooral tengevolge van zijn verbintenis met de schone Thekla) staat, afgezien van het laatstgenoemde, dat een geheel fantastisch en de Schrift geheel weersprekend (vgl. 1 Kor. 7: 7) product van monniken - ascetische exegese is, reeds tegenover het "in het vlees. " Nog minder waarschijnlijk is de verklaring van uitwendige bestrijdingen door vijanden, de dienaars van de satans in Hoofdstuk 11: 15, onder welke vooral een zich moet hebben onderscheiden, de engel van de satan hier genoemd, of van moeilijkheden in de apostolische bediening in het algemeen; want het verband doet denken aan een bepaald, afzonderlijk lijden als tegenstelling tegenover verheven openbaringen en aan iets, om welks ophouden hij zo ernstig kon bidden, als hij volgens vs. 8 gedaan heeft, dat van zo'n ambtslijden niet kan worden gezegd. Het waarschijnlijkst is, dat hij een bijzonder zwaar en smartelijk lichamelijk lijden op het oog heeft gehad, dat hem toch niet verhinderde zulke inspanning en zulke arbeid te verdragen en zo grote bezwaren te torsen.

Dat de apostel niet de satan noemt, maar een engel van de satan, is niet anders, dan wanneer dezelfde daad de ene keer als een daad van God wordt voorgesteld en de andere keer als een daad van Zijn engel (vgl. bijv. Hand. 12: 23 en 13: 11 werking, die doelt op het verderven van het door God geschapene, kan aan hem worden toegeschreven, in wie die gehele tegen God gekante richting van de wil haar eerste oorsprong heeft, of aan een bijzondere van de geest, die geroepen is het door hem gewilde in een bijzonder geval te volbrengen. Evenals nu, zo zegt de apostel, een doorn in het vlees smartelijk wordt, als die er ingestoken wordt, of er zich inboort, zo doet de satansengel pijn aan zijn lichamelijke natuur, die om haar gevoeligheid voor tijdelijk kwaad met het woord "vlees" genoemd is. Nemen wij Gal. 4: 13 v. te baat Ac 16: 8, dan krijgen wij de voorstelling, dat de apostel door een bijzonder lichaamskwaad werd gepijnigd, dat hem zijn leven en zijn bediening op een manier bezwaarde, dat hij niet alleen zelf daaronder te lijden had, maar ook zij, wie hij de tijding van de zaligheid bracht, zich er aan ergeren konden en zich met vrees van hem terugtrekken, een voorstelling die ons zou doen denken aan vallende ziekte.

Ik heb er met de apostel Paulus over gedisputeerd en ik heb nog heden vreugde over die disputatie, wat toch wel zijn scolops, zijn doorn in het vlees zou zijn geweest, waarmee hij is gekruisigd en de vuistslagen, waarmee de duivel hem geslagen heeft; en ik ben soms zo hoogmoedig geweest, dat ik mij inbeeldde, dat ik met hem daarover kon disputeren, of dat ik

dergelijke, even zware en veelvuldige verzoekingen had ondervonden, als hij zelf heeft doorstaan, maar - ik weet niet wat het geweest is.

Ook wij zullen het niet met zekerheid te weten komen, opdat ieder, die door de duivel geplaagd wordt, lichamelijk of geestelijk, des te meer recht heeft op de vertroosting van het voorbeeld van Paulus die vorst onder de door satan gekwelde heiligen.

Eerst stelt hij deze bezoeking meer verbloemd voor, onder de bewoording van een scherpe doorn in, of voor het vlees. - Verhaalt men het grondwoord met de onze, door een scherpe doorn, dan hebben wij te denken aan een eigenlijk gezegde doorn, die men in de voet treedt en, in het zinbeeldige aan zo'n bezoeking, die allersmartelijkst is, als een doorn, die men in de voet treedt de hoogste pijnen veroorzaakt. Dan het Griekse woord betekent ook, bij ongewijde schrijvers een spitse paal, waaraan de snoodste booswichten gestraft werden, wanneer deze onder in het lichaam gestoken werd, zodat zij de mond weer uitkwam. Volgens deze toespeling bedoelt de apostel een lijden, dat tegelijk allersmadelijkst en allersmartelijkst was. Door het vlees verstaat hij niet zijn lichaam, maar zoals zeer vaak, de inwonende zonde, zodat een scherpe doorn voor het vlees een allersmartelijkst kruis betekende, dat geschikt was om zijn inwonende zonde te bedwingen. Deze scherpe doorn voor zijn vlees beschrijft hij nader als een engel van de Satan, die hem met vuisten sloeg. De onzen hebben een engel van de satan, wij zouden het liever vertalen een engelsatan, dat is een engel, die de satan zelf is. Dit schijnt wel zo goed te stroken met de samenstelling van de oorspronkelijke woorden. Sommigen denken aan een boosaardig mens, die als een werktuig van de satan de apostel met vuisten sloeg of eigenlijk of oneigenlijk voor zover hij hem smaadde en lasterde, bijzonder de een of anderen van de valse leraren, waarvan Paulus gesproken had in 1 Kor. 11: 13, 14 Maar zou dit voor de apostel, zo'n ondraaglijk kruis geweest zijn, om daarvan zoveel ophef te maken, vs. 8, 9 De engel dan, die de satan zelf is, sloeg de apostel met vuisten. Er zijn er, die het eigenlijk nemen, zodat de satan hem, zodra zijn hoogmoed zich begon te verheffen, eigen gezegde vuistslagen toediende. Liever evenwel zouden wij de uitdrukking in een oneigenlijke zin nemen en denken aan zekere verborgen werkingen van de satan op het hart van de apostel, die wegens haar smartelijk gevoel wel bij vuistslagen vergeleken mochten worden.

De diep zondige doling van de "volmaaktbaarheid van Gods heiligen reeds hier op aarde" vloeit uit tweeërlei oppervlakkigheid voort: uit een oppervlakkige voorstelling van wat Gods heiligheid eist en uit een even oppervlakkige voorstelling van wat het verderf van de zonde werkt. Van beide heeft men een te geringe dunk. Men vormt zich van de heiligheid van God een veel te laag en van het verderf van de zonde een veel te licht denkbeeld en komt er zo ongemerkt toe, om zich in de zondaar, wiens kracht men overschat een heiligheid, van die zuiverheid men onderschat, in te beelden als metterdaad aanwezig. Kennis "van God en Zijn deugden" en dientengevolge kennis "van ons zelf en onze onheiligheid" (immers aller wege godgeleerdheid kern, vrucht en drijfkracht) is ook al wat men ten deze behoeft, om zich tegen de besmetting van deze ketterse ziekte te vrijwaren; mits deze tweevoudige kennis niet uit inbeelding en indruk opgemaakt, maar enig en zuiver getrokken wordt uit het Woord van God. Wie op indrukken afgaat en zijn inbeeldingen tot een fundament legt, is ook hier weg. Wat toch is het geval? De toestand, waarin de meesten van Gods kinderen nu hun leven op aarde doorbrengen, staat ongelooflijk laag. Er is nauwelijks enige verheffing van het geestelijke leven. Telkens stuit u op een zwakheid van wil, die u verontrust. Elk ogenblik heeft u te toornen tegen een gebondenheid in de strikken van de zonde, die u pijnlijk aandoet. De consciëntie werkt niet nauw. De polsslag van het bloed van de ziel klopt traag. Er is vernauwing in het geloven; machteloosheid tot verloochening; geen krachtige gemeenschapsoefening met de Heiland; geen ijveren voor de naam van de Heere, geen

overvloeiing van de liefde; geen standhouden; geen volharding; geen levend gebed! En dat lage peil neemt u niet maar een enkel ogenblik, maar aldóór waar. In alle streken van uw eigen land is het zo en naar de berichten, die tot u komen, staat het in de meeste landen van de Christenheid even droef geschapen. Het is uw persoonlijke, diep smartelijke ervaring en elke broeder, die u weer zijn hart ontsloot, stort met u zijn ziel in dezelfde klacht uit. Ach, het schijnt de toestand, de blijvende, doorgaande toestand van de Gemeente zo geworden. Tot dat zeer lage peil van geestelijk leven is de kring, van de heiligen op aarde, tot smading voor de naam van de Heere maar al te bitterlijk gedaald. Maar nu, u heeft daar geen vrede mee; u worstelt tegen die algemene verachtering in genade, als u uw smeking voor uw God brengt; o, u dorst met heel uw ziel, of er aan het afmattende, het drukkende van die zwoele, lauwe dampkring geen ontkomen was. "Heilig ons, o God der heiligheden! " wordt met klimmende aandrang het dagelijks roepen van de gebonden geest in u. Nu kan in zo'n toestand u één van deze vier overkomen: Of dat u een heiliger persoon ontmoet dan u zelf bent. Of dat u met een kring in aanraking komt, die geestelijk iets hoger dan de uwe staat. Of dat u op het historieblad terugleeft in een tijdperk toen de Gemeente minder diep zonk. Of ook dat u zelf de genade verleend wordt van een geestelijke verwakkering. En o, in elk van die vier gevallen begaat u dan zo makelijk dezelfde fout, die de arme begaat als hij met de rijkere in aanraking komt, van namelijk te wanen, dat die rijkere nooit zorg kent, nooit de bodem van zijn geldkist ziet en dat zijn schat onmetelijk is. Als men zelf zó ongelooflijk laag staat als de meesten van ons en er komt ons op onze levensweg dan soms een godzalig man tegen, die, omdat het God almachtig zo beliefde, op merkbare manier zich ontworstelen mocht aan die algemene, metterdaad epidemische lauwheid van de geest, o, dan dunkt ons de afstand tussen die bijzonderlijk begenadigde en ons eigen hart zo onafzienbaar, zo ver reikend en bijna onmetelijk, dat we ons haast gaan inbeelden met een hemels persoon in aanraking te zijn geweest en schier tot onszelf fluisteren: "o, kwam ik ooit waar die man stond, dan was ik er! " een uiting van de ziel, die, naar u bespeurt, van de mening, dat in die man het volmaakte bereikt was, o, zo weinig verschilt. Hierin ligt dan ook de zielkundige verklaring, hoe Rome juist in de dagen van de diepste zedeloosheid tot haar verering van de heiligen gekomen is. Och, in het Zwitserse Alpenland, waar alles hoog en elke heuvel een berg is, gaat men soms een alp van zes, zeven duizend voet onopgemerkt voorbij, terwijl in deze lage landen reeds een aardheuvel van enige honderden voeten u van alle kanten als de berg wordt aangewezen. En zo nu ook gaat het, in het geestelijke toe. In het hoogland van de apostolische tijden en van de Hervorming stond reuzenalp naast reuzenalp, maar niemand vond daarin iets opmerkelijks, iets buitengewoons en ieder zag uitnemend goed, dat zelfs de reuzenalpen nog op verre na niet aan de hoge hemel reikten. Maar in de tijd, die daartussen lag, in de verzinking van de Kerk onder Rome, toen alles laag en zeer laag land geworden was, och, toen maakten de enkele edeler en beter figuren die hier en ginds hun kruis naar de wolken opstaken, zó'n imposante, zo wegslepende, zo betoverende indruk, dat men, de wolken voor de hemel aanziende, dacht dat er tussen hun kruin en de aanvang van de hemel redelijkerwijs geen afstand meer kon zijn. Aan hetzelfde gezichtsbedrog staan we natuurlijk bloot bij een vluchtig bezoek aan geestelijke kringen, die minder diep zonken dan onze omgeving. Stuit men bijvoorbeeld hier te lande telkens op "geldgierigheid"; alsmede een van de machten, waarin Gods volk gebonden ligt; en bespeurt men dat in Amerikaanse kringen die zondige band bijna gans verbroken en mild en overvloedig uitdelen gewoonte is, - dan begaat men, o zo makkelijk, de vergissing van nu de geestelijke toestand van zo'n voor ons vreemde omgeving verre te overschatten; te wanen dat met deze band op gelijke wijs ook alle andere strikken van de zonde in die kring van de uitlandse broeders zijn doorgesneden; en om de kleine afstand, die ze ons vooruit zijn, die anderen nog veel grotere afstand geheel voorbij te zien, die ook hen nog scheidt van de heiligheden van God. Op geschiedkundig terrein vaak dezelfde misleiding. Geen kwestie of èn in de dagen van de apostelen èn in de dagen van de

Hervorming, waren de werkingen van de Heilige Geest krachtiger uitgaande en minder belemmerd en stond die ten gevolge de sneeuwlijn, als we ons zo mogen uitdrukken, of wil men het peil, het niveau van de heiligheid van de Gemeente, merkbaar hoger dan thans. Komen wij nu, temidden van onze beklagenswaardige matheid en dofheid, weer iets van die glinsteringen en schitteringen van het werk van de Heere op het historieblad te lezen, dan spreekt het immers vanzelf dat de ziel er ons bij opspringt in ons binnenste; dat er iets in ons watertandt, of zo'n toestand ook tot ons mocht inkeren; en dat we uit onze donkerheid in zoveel heerlijker lichtglans turende, o, zo snel denken gaan, dat er van die glans tot de glanzen van de hemel bijna geen afstand meer bestaat. En evenzo nu kon het ons tenslotte ook in onze eigen levenstoestand gebeuren, dat er, door een wondere inwerking van Gods vrijmachtige genade, bijna plotseling, zo onverhoeds, zo nauwelijks meer ingewacht toen we, toch geen gehoor vindend, reeds verstomd waren in onze gebeden; zo'n lossnijden van de banden van Satan, zo'n ontbinden van de strikken van de zonde, zo'n bewateren van de uitgedroogde hof, zo'n overgieten met verse olie, zo'n aangrijpen en wakker schudden van de ingezonken, versufte en dof geworden ziel in ons openbaar werd, dat het ons was of we opeens een salto vitale, een levenssprong uit de kuil zonder water naar de oevers van de Godsrivier hadden gedaan en ons niet anders konden inbeelden, of zaliger kon het nooit worden. Nóg verder, nóg hoger komen, nee, dat nooit! Gewoonlijk zelfs wordt men van dit viervoudig gezichtsbedrog op éénmaal het slachtoffer. Men komt in aanraking met een godzaliger dan wij zelf zijn; hoort door hem van kringen, die geestelijk hoger staan dan onze eigen omgeving; begroet daarin weer iets van die machtiger Geesteswerking uit de beste tijden van de kerk; en wordt onder en bij dat alles zelf zo sterk door de Geest bewerkt, dat het aan een opwaken uit de sluimering toekomt. Maar nu dreigt dan ook het gevaar. Het gevaar, dat men in die begenadigde wel voor zijn godzaligheid, maar niet voor zijn onzalige zonden; bij die kring wel voor haar licht, maar niet voor haar schaduwkant het ook opent; van dat glorietijdperk van de Gemeente in de Hervormingsdagen wel de glorie maar niet de schande ziet; en zo ook in zijn eigen geestelijk leven wel een verkwikking kent door nieuwe geestelijke gaven, maar tegen de nieuwe, juist daarmee gekomen verleiding niet waakt. Welnu, staat het zó, dan ligt ook hier naast de heiligste hoogtepunten de diepste afgrond en is Satan op zijn post om u nogmaals uw eigen arglistigheid als een strop om de ziel te slaan. Hij verleidt u dan, om die indrukken, die ontvangen gewaarwordingen, die ziels-ervaringen als fundament voor uw geestelijk huis te nemen, in stee van de vastigheden van Gods Woord. Hij beleest u, om nu toch toe te zien dat u niet weer terugzinkt en daarom o, zo snel vooruit, altijd voorwaarts te dringen, zo niet heden en ook morgen niet, dan toch eer van de maanden voortspoeden, van de heiligheid van God nabij! En wat nog het gevaarlijkst van alles is, hij brengt u dan de gewoonte bij, om èn voor wie anders denken, èn voor wie met u die weg op willen, telkens als u ze weer ziet, te roemen over weer groter zegen en nog machtiger genade en nog wonderbaarder overvloeiing van liefde, in zo altijd verrassender en steeds klimmende toeneming, dat de één menen zou aan de lof van de kracht van de Heere tekort te doen (en ook zelf wel wat in het oog van de broeders te dalen), als hij soms minder dan die andere roemde, dat wie eerst wel waarlijk door de Heer werd opgetrokken, nu gaandeweg zich zelf gaat opwinden en ongemerkt (dat de duivels jubelen en Gods engelen wenen) als een "heiliger dan de gemene gelovigen" hoog zweven gaat boven de schare, die verkwijnt. Hiermee nu is het ontstaan van de Volmaaktbaarheidsleer niet bij de Socinianen en Arminianen, maar bij de Geestdrijvers, in al hun wemelende schakeringen aangetoond. Pelagius schuilt bij deze ketterij altijd achter het scherm. Maar bij de Arminianen en Socinianen sluipt die doolgeest in het onbekeerde hart, of in het zichzelf voldoende denken; wordt een kwestie van koele berekening; en ontaardt, na slepend ziekteverloop, in openbare afval. Bij hen, die lust hebben aan het heilige daarentegen, nestelt dit kwaad zich in het vrome gemoedsleven; slaat over in zelfverheffing en ontaardt van meer af, eer men zich het bewust is, in gevaarlijke

geestdrijverij. Gevaarlijk in tweeërlei opzicht. Ten eerste, omdat zij de vrome, onvaste, tedere zielen in haar garen lokt en ze door een vroegrijpe ontwikkeling een knak geeft aan haar geestelijke groei, die ze niet makkelijk weer te boven komen. Maar ook en zeker niet minder, doordien ze het gevoel van onvoldaanheid met de bestaande toestand, dat een ogenblik in de Gemeente geprikkeld werd, weer te kwader ure, eer het vrucht kan dragen, afstompen en onaandoenlijk maken. De gemeente weet wel dat het niet goed met haar is. Ze ziet het wel in, dat, ook afgescheiden van het meeslepen van de zondige natuur, dat ons omwille van de zonde tot onze dood toe is opgelegd, toch de levenstoon in de gemeente, de publieke opinie van de vroomheid, als u wilt, de gans ordinaire zielstoestand van Gods kinderen, een nauwere en edelere moest zijn. En soms is er dan ook in haar midden als een beroerd worden van doodsbeenderen, zich heerlijk openbarend in dieper schuld belijden, nauwer bij het Woord leven en afdoender verloochening van de wereld, van vleselijke genieting, van de geldschat en van het eigen ik. En, o, dat kon heerlijk doorwerken! Maar melden nu te kwader ure zich de "Geestdrijvers" aan en wordt "Volmaaktbaarheid" weer veler geestelijk speelgoed, och, dan sluit de gemeente weer ijlings het oog voor wat haar smaad is, trekt haar geestelijke voelhorens in en acht zich gerechtigd, om, onder rechtmatige toorn over dit onheilig "Perfectisme", weer vrede met haar doodse staat te sluiten en elk "sta of uit de doden, o gemeente van de Heere! " te verdenken als de onheilige deun van de vogelaar, die haar verstrikken wil. Het is nu eenmaal niet anders en het is goed dat het zo is: de gemeente wil van geen heiliger levenstoon horen, tenzij u haar "door de diepten de weg naar boven" kunt wijzen. Alle zelfverheffing van Gods heiligen keurt ze met een krachtig instinkt, dat uitnemend gezond is, als de heiligen schadelijk af. Niet daarom om die vrijbrief tot voortsluimeren in ongeestelijke dorheid te bezegelen, maar om juist aan wie inzonk, die vrijbrief uit de hand te slaan, moet dit drijven van de Volmaaktbaarheidsleer worden tegengestaan. Tegengestaan niet flauw, niet ten halve, maar energiek en geheel. Zo mogelijk tegengestaan van dit uit het onverwinbare standpunt, dat onze vaderen steeds innamen, te weten de belijdenis dat zelfs de beste daden van de allerheiligsten in dit leven onvolkomen zijn en met zonde bevlekt.

8. Hierover, over die slagen van de engel van de satan, heb ik de Heere Jezus Christus driemaal gebeden, opdat hij, die engel, die mij met vuisten sloeg, van mij zou wijken.

9. En Hij, de Heere, die mij bij mijn eerste en tweede bidden geen antwoord gaf, heeft bij de derde mijn bede geheel afgeslagen. Hij heeft tot mij gezegd en bij dat woord moeten wij het laten blijven: "Mijn genade is u genoeg; wantmijn kracht wordt in zwakheid volbracht, die betoont zich juist daar het krachtigst en het meest werkzaam, waar niets dan zwakheid aanwezig is (1 Kor. 2: 4 v. 2 Kor. 4: 7 " Zo zal ik dan veel liever roemen in mijn zwakheden, dan dat ik er mij over schamen zou, of erover klagen en om het grote lijden (vs. 7) nog verder om wegneming bidden zou. Ik zal ze gewillig dragen, opdat de kracht van Christus in mij woont, in mij neerdaalt om blijvend in mij te wonen.

De drie bijzondere tijden van de gebedsstrijd van de apostel komen zeker overeen met even zo vele tijden, dat zijn lijden ten toppunt steeg. Deze zijn gebedsstrijd doet denken aan het voorgevallene met de Heere zelf aan de Olijfberg. Daarin, dat hij ten slotte een antwoord van de Heere ontving, lag enigszins een verhoring van zijn bede en luidde het antwoord, wat het afgebedene zelf aangaat, afslaande, dat afslaan geschiedt toch in genade en wordt aan de andere kant weer toezegging. De bidder wordt het algenoegzame van de genade, dat toch het hoofdelement van zijn leer en van zijn leven was, dat echter door de satanische plaag zo in donkerheid was gebracht, ter vertroosting gegeven ook voor deze beproeving.

Houd het niet voor iets groots, verhoord te worden volgens uw begeerte, maar houd dat voor groot, als u verhoord wordt, zoals het u ten zegen is. Soms geeft God in toorn, wat u verlangt; weigert Hij het echter, dan geschiedt dat uit genade.

God schijnt soms hard, maar is dan inderdaad, het barmhartigst. De hulp bestaat niet daarin, dat wij van de zaak bevrijd zijn, maar in de bewaring.

Wie zou dit zonder openbaring hebben kunnen weten, dat men bij God in genade, ja in apostolische rijkdom van genade kon staan en daarbij door de duivel zou kunnen worden geplaagd! Wie zou uit zichzelf hebben kunnen verkrijgen, de zwakheid, de afmatting als een magneet van goddelijke kracht te beschouwen en God de almachtige in het verbond met een verwelkend neervallend gras van menselijke zwakheid te zien? Maar het is zo en daarmee is al de valse gewetensangst van demonisch bestredenen als een nevel vernietigd en er is troost genoeg voor allen, die de vurige pijlen en de afmattende aanvallen van de duivel ondergaan. Het is niet, dat zij in ongenade moeten zijn; zij kunnen integendeel grote genade genieten. Zij worden door de demonische plaag niet ongeschikt voor hun arbeid, maar God kan ze door Zijn almacht nog veel bekwamer daardoor maken. Ook is het volstrekt niet nodig, dat het gebed om bevrijding dadelijk of snel verhoord wordt; want God weet geen beter geneesmiddel voor de ziekte van moedwillige zelfverheffing dan demonisch vuur. Dat zijn lessen, die men voor zijn eigen hart en bij de zielenzorg voor anderen gebruiken kan.

Ontdekken wij hier uit de gulhartige belijdenis van de apostel, dat het genot van de uitnemende en geestelijke voorrechten zelfs het hart van de ware Christen tot hoogmoed zou kunnen leiden, omdat wij zo diep bedorven en zo hoog gevoelend voor onszelf zijn, maar ook tevens dat nederigheid het ware en echte sieraad van de Christen en in het bijzonder van de Christenleraar is. Niets ontsiert de mens meer, niets maakt hen verachtelijker bij God en mensen, niets is hem voor hemzelf schadelijker en verderfelijker dan hoogmoed en zelfverheffing. Zien wij maar steeds op al onze zwakheden en gebreken naar ziel en lichaam en wie wij waarlijk in onszelf zijn. Dan zullen wij daardoor tot ootmoed gestemd worden en van allen eigenwaan te enenmale worden afgebracht. Dat de Heere Zijn kinderen daartegen weet te wapenen en te behoeden, of hun de nodige genezing verleent, heeft ons de ervaring van Paulus ook doen zien. Bitter en grievend, moeilijk en pijnlijk zijn vaak de middelen, die Hij voor ons aanwendt, maar het is wijsheid, heiligheid en liefde, die ons deze beker mengen; geen enkele druppel wordt daarin gelegd dan met goddelijke wetenschap en doel. En al is het dan dat wij de Heere ernstig en aanhoudend smeken om opheffing van dat lijden en leed, zoals dit in de aard van de zaak ligt, al is het dat de Heere ons schijnbaar niet verhoort, dan is het toch volkomen zeker dat de beproeving beter voor ons is dan de ontheffing en dat Hij het ons niet zal laten ontbreken aan die genade, die wij tot onze vertroosting, heiliging en leiding nodig hebben; en dan moet elke vergewissing daarvan en iedere andere vinding van deze in ons die heerlijke vrucht veroorzaken, dat wij behagen scheppen in alles, wat de Heere geeft en oplegt, hoe bitter en moeilijk het dan ook zij, dat wij verblijd zijn over onze machteloosheid en tegenheden, omdat de genade van de Heere en Zijn kracht daarin verheerlijkt worden en dat wij, wanneer wij geroepen en gedrongen worden om over onszelf te spreken, of op onze voorrechten te roemen, alleen in de Heere roemen en Hem van alles geheel en alleen de eer geven.

10. Daarom, omdat ik ook werkelijk genoeg heb aan de genade van de Heere, zoals Hij mij bevolen heeft, heb ik een welbehagen in zwakheden, in smaadheden, smadelijke bejegingen, in noden, in vervolgingen, in benauwdheden, die ik om Christus wil moet lijden (Hoofdstuk

4: 8 v. 6: 4 vv.): want als ik zwak ben, dan ben ik ten gevolge van de krachtige ondersteuning van God machtig (Fil. 4: 13. Joël 3: 15 Zach. 12: 8).

De hele somma van zijn lijden, waarvan hij het hevige de Corinthiërs niet heeft verzwegen, bindt de apostel hier in de bundel van zwakheden bij elkaar en hij neemt die op zich met goede moed, dat is met een blij welgevallen in Gods wegen en handelwijze. Het morren verstomt, de tegenzin zwijgt, de onrust wordt stil; in waarheid kan hij zeggen: "Zoals het God behaagt, zo behaagt het ook mij. " Hij noemt een dubbel paar zwakheden, die hij in het vlees met voortdurende smart gevoelt, om in de geest daarover dagelijks te triomferen. Zowel in smaadheden als in noden, als hij smadelijk mishandeld en gehoond wordt, zelfs door de spottende satan en de nood van een arm leven met bitterheid smakend, alsook in vervolgingen en in benauwdheden, wanneer hij als een gejaagd hert in de wereld, ja als een vogel is, die de strik van de vogelaar beangstigt, is hij goedsmoeds in God, omdat hij in dat alles zijn ziel mag toespreken: "om Christus wil". Wat men om Christus wil draagt, daardoor wordt men gedragen; de draagkracht van Christus ligt in het kruis, dat Hij oplegt.

God leidt het schepsel in zijn niets in, opdat er in Christus weer iets wordt tot lof van Zijn heerlijkheid. De mens heeft door zijn val God van Zijn roem beroofd. Zal deze weer worden hersteld, dan moet de mens ook eerst als zwak en nietig voor God verschijnen, opdat God alles in hem zou kunnen worden. Die in zijn eigen wil en kracht, naar eigen lust voort probeert te leven, die wordt niet onderdanig aan God en ontvangt dus geen kracht van Hem.

Onder de pijnlijke beproevingen, die vaak de discipel van de Heer kunnen drukken, behoort ongetwijfeld het gevoel van zwakheid, hetzij dan van geest of van lichaam. Wanneer men zich door hoger wijsheid in meer of min belangrijke werkkring geplaatst ziet en door Gods genade waarlijk lust heeft om in die kring getrouw Zijn wil te volbrengen, dan is het een eigenaardig kruis, als het vlees zo zwak, de geest zo dof, het hart zo neergebogen kan zijn, dat men het letterlijk onmogelijk acht, zich uit de diepte omhoog te heffen en met stille weemoed aan God en mensen moet zeggen: ik wilde zo graag, maar ach, u ziet het, ik kan niet. Voor dat verborgen lijden heeft de wereld geen troost, zoals over het geheel medelijden allerminst tot de deugden van haar vrienden behoort. Zij biedt haar rouwbeklag nog wel bij wat ons ontvalt, maar niet bij wat ons ontbreekt en al deed zij het, al peilde zij de diepte van de wonden, hoe zou zij de balsem bereiden. Het was voor het Christendom bewaard, om zelfs in de zwakheid van zijn belijders voor hen een stof van roem te doen vinden en hun dat grote woord op de lippen te leggen niet maar: niettegenstaande ik zwak ben, nee, juist dan als ik zwak ben, dan ben ik machtig. Tegelijk machtig en zwak, ja machtig in en door zijn zwakheid, dat klinkt bij het eerste horen even wonderspreukig, alsof men gewaagde van een vierkante cirkel of een blinkende duisternis. Toch is voor de Christen juist deze verborgenheid van de godzaligheid op grond van het Evangelie, van de geschiedenis van de eeuwen en van eigen onvergetelijke levenservaring boven allen twijfel verheven, dat Gods kracht zich nergens zo treffend als juist in de diep gevoelde zwakheid van de Zijnen verheerlijkt. Staat daar niet geschreven: "Op dezen zal Ik zien, zegt de Heere, op de arme en verslagene van geest en die voor Mijn woord beeft" (Jes. 66: 2) en weten wij niet, dat de goede Herder bij voorkeur de lammeren in Zijn armen vergadert en de zogenden zacht geleidt" (Jes. 40: 11). O, het is een onschatbare troost, dat het niet volstrekt nodig is, tot de sterken van kracht te behoren, om nog voor de dienst van de Heere bruikbaar, ja zelfs voor anderen tot uitnemende zegen te zijn. Niemand voelde deze doorn in het vlees wel dieper dan Paulus, die elders schreef: "wie is er zwak, dat ik niet zwak ben" (2 Kor. 11: 29) en toch de in eigen gevoel zo zwakke apostel kon zonder grootspraak verklaren, dat hij overvloediger had gearbeid dan allen. Hebben niet de beste vrienden van de Heere ten allen tijde ervaren, hoe juist dan, wanneer zij zich echt arm en ellendig gevoelden,

Zijn genade hun nog meer dan anders genoeg was en Zijn kracht kinderen in helden herschiep? Ja, de Heiland zelf, wanneer is Hij machtiger geweest, dan toen hij klagen moest, het vlees is zwak en in welke gestalte trekt Hij nog heden ten dage ons en miljoenen krachtiger aan, dan juist in de kruisgestalte van zwakheid en smart? En zoals de Meester, niet anders de oprechte discipel; engelen kennen alleen het genot van de kracht, maar Christenen ook het geluk van de zwakheid. De ware kracht tot alles, waartoe wij geroepen worden, wortelt juist in onze zwakheid, wanneer die slechts klaar doorzien en ootmoedig beleden wordt. De genade van God helpt ons, niet slechts niettegenstaande onszelf maar helpt ons gedurig over onszelf met al onze ellenden weer heen en Zijn kracht viert dan haar zegepraal als ons vlees en hart bezwijkt. Het is niet ons drukkend besef van zwakheid maar juist ons overspannen gevoel van vaak denkbeeldige sterkte, wat scheiding maakt tussen de Heere en ons hart. Hij is dichter nabij, wanneer onze ziel zich neerbuigt in ons, dan wanneer onze nieren geprikkeld worden en ons weelderig vlees zich verheft. De zachte regen, die op de bergtop bevriest, laaft de veldbloem, die in het stille dal staat te bloeien. Juist in dat diep gevoel van bijna wanhopige zwakheid is een prikkel tot vuriger bidden, waaraan men nooit zonder zegen gehoor geeft. Juist, waar ons alles in onszelf ontzinkt, komt de Heere ons met Zijn woord tegemoet: "doe uw mond wijd open en Ik zal hem vervullen" (Ps. 81: 12). Toen Mozes zich sterk genoeg waande tot de veel omvattende taak, was hij in Gods oog nog bepaald ongeschikt om Zijn volk te verlossen; toen hij zelf die taak als ver boven zijn krachten beschouwde, was voor hem Gods uur gekomen. Hoe zouden wij het aan alle sterken in eigen oog willen zeggen: wordt waarlijk zwakker voor God en weer aan alle zwakken: wordt waarlijk machtig en leert verstaan, dat u waarlijk alle dingen kan door Christus, die u kracht geeft. U ziet op tegen de taak, die u wacht? Vat slechts als op gebogen knieën haar aan; begin in de kracht van omhoog en de uitkomst zal de hoop overtreffen. Het is niet de grote vraag, wat u in uzelf kan, maar wat God in u en door u wil werken. Die dit verstaat, hij krijgt niet slechts vrede met zijn zwakheid, die moesten wij ten slotte wel hebben, maar hij kan er enkele malen als Paulus in roemen, omdat hij juist zo roemt, alleen en geheel in de Heere.

De reden van Paulus' roem en vrede in deze dingen was, dat zij geschikte gelegenheden waren voor Christus om de macht en het genoegzame van Zijn genade, die op hem rustte, te openbaren, waardoor hij zoveel ervaring had van de grootheid van de genade van God, dat hij zeggen kon: als ik zwak ben, dan ben ik machtig. Als wij zwak zijn in onszelf, dan zijn wij sterk in de genade van onze Heere Jezus Christus; als wij voelen, dat wij zwak zijn in onszelf, dan gaan wij van onszelf uit tot Christus, ontvangen sterkte van Hem en ervaren in de rijkste mate de betoning van de goddelijke kracht en genade. Wij zullen vaak bevinden, dat als wij het meest onze zwakheid voelen, wij het sterkst zijn in de Heere en als wij onszelf sterk beginnen te wanen, wij worden losgelaten, opdat onze eigen zwakheid ons duidelijk wordt en wellicht ten toon wordt gesteld. Dit stuk bevat een heerlijk voorbeeld van gebed tot Christus, vertrouwen op Christus en roemen van Hem als de bron van genade en macht.

e. Vs. 11-18. De beide middelste van de zes afdelingen, waarin dat deel, dat de strijd tegen de vijanden inhoudt van Hoofdstuk 10: 1-13: 10 verdeeld is, hoorden bij elkaar (vgl. Hoofdstuk 12: 1-10 met Hoofdstuk 11: 16-33). Deze vijfde afdeling sluit zich aan de tweede, (Hoofdstuk 11: 1-15), dadelijk van het begin af aan; hij gebruikt niet alleen weer uitdrukkingen, die daar voorkomen, maar behandelt ook weer zaken, daar reeds voorgebracht. Paulus gaat in deze afdeling van de verdediging af, nadat hij de slag met fijne tegenstanders zegerijk heeft geleverd. Hij gaat nu zijn apostolische waarde beslist bevestigen en kroont zijn overwinning door zeer ernstige herinneringen en beschamende vermaningen.

11. Ik ben, terwijl ik in het vorige zoveel ten mijn gunste gezegd heb, roemend onwijs geworden; u heeft mij genoodzaakt in dit opzicht onwijs te zijn; want ik behoorde, in plaats van in zo’n toestand gebracht te zijn, dat ik mijn apostolische eer moest handhaven, van u tegenover die indringers geprezen te zijn en u had daartoe redenen genoeg: a) want ik ben in geen ding minder geweest, dan de uitnemendste, de meer dan grote (Hoofdstuk 11: 5) apostelen, die zo sterk zich voor u beroemen, hoewel ik, wanneer van geen vergelijking met deze sprake is, maar alleen van onze waarde voor God, niets ben (1 Kor. 1: 28).

a) 1 Kor. 15: 10.

Paulus staat hier stil en overziet hoeveel hij van Hoofdstuk 11 aan tot aanbeveling van zichzelf gezegd heeft. Dit terugzien dringt hem tot een erkentenis: "ik ben onwijs geworden" en dit is nu een voldongen feit!

Hij heeft het roemen nu achter zich en hij is blij het ten einde gebracht te hebben. Maar hij was het aan zichzelf of eigenlijk aan zijn apostolische leer verschuldigd tegenover die velen, die zich tegen hem hadden laten innemen. Hadden daarentegen deze hun plicht gedaan, dan zou hen een zaak, dab geheel tegen zijn gemoed, hem zijn bespaard gebleven. De plicht door hen verzuimd en de rechtvaardigheid van zijn aanspraak bevestigt hij vervolgens door zijn vergelijking met degenen, die zij zo verre boven hem hebben gesteld. Dat daarbij in de negatieve wending: "want ik ben in geen ding minder geweest dan de uitnemendste apostelen" een litotes ligt (een spreekwijze, die minder zegt dan men eigenlijk wil zeggen), blijkt uit de diepe ootmoed, waarmee hij zich in het slot van het vers tot zijn niets terugtrekt en daarmee de hoogmoed van zijn tegenstanders op het gevoeligst bestraft.

Vrome Christenen moeten niet stilzwijgen, als men hun zielverzorgers ten onrechte waagt in verdenking te brengen; dat is ieder Christen aan de anderen schuldig, hoeveel te meer geestelijke kinderen aan hun vaders!

12. Ja, u had mij behoren te verdedigen, als een echte apostel; want a) de merktekenen van een apostel zijn, toen ik bij u was (Hand. 18: 4 vv.) onder u betoond in alle lijdzaamheid van arbeid en verdragen (Hoofdstuk 6: 4) met tekenen en wonderen (Hand. 15: 12. Rom. 15: 19) en krachten, goddelijke machtsbetoningen (Hebr. 2: 4 b)

a) 1 Kor. 9: 2.

De merktekenen van een apostel hebben onder de Corinthiërs plaats gehad "in alle lijdzaamheid. " Met dit woord komt het beeld van de apostel voor hun ogen, die onder de last van opeengehoopte wederwaardigheid en in persoonlijke zwakheid standvastig volhardde bij hen en elk lijden geduldig droeg, om hen te zegenen met de betoning van de kracht van Christus, die in hen woonde. "Tekenen, wonderen en krachten" drukken dezelfde zaken, namelijk de kentekenen, die een apostel aanwijzen, in drie opzichten uit; ten eerste naar hun doel, in zoverre het aanwijzende tekenen zijn, die de heilzame inhoud van de naam van Jezus aanwijzen; ten tweede wat de indruk aangaat, in zoverre het wonderen zijn, wier buitengewone openbaarwording de gemoederen tot opmerken dringt; ten derde wat de oorsprong aangaat, in zoverre het krachten zijn, waarin de levende God aan Zijn woord op krachtige manier getuigenis geeft.

Zijn ons geen wonderen van de apostel van zijn station te Corinthiërs meegedeeld, toch bewijst dit niets tegen deze zijn getuigenis over zichzelf. Niet alleen is het een

vooronderstelling, op zichzelf waar, dat zo'n lang oponthoud van de apostel te Corinthiërs met zulke hogere bewijzen bevestigd zal zijn, maar ook de volheid van geestelijke gaven, die juist over deze door hem gestichte gemeente is uitgestort, en door zijn dienst aan haar was ten deel geworden, getuigt onweersprekelijk voor de waarheid van zijn getuigenis over zichzelf.

Dat de apostelen wonderen hebben verricht, hoeven wij dus niet alleen op de overlevering te geloven. Paulus spreekt het hier zelf uit en daarmee is de gehele mythische opvatting van de Nieuw Testamentische wonderverhalen weerlegd.

13. Want wat is er, waarin u minder met apostolische zegeningen en genadegiften bedeeld geweest bent dan de andere gemeenten, anders dan dat ik zelf wat mijn eigen persoon aangaat, waarvoor ik van het recht van een apostel afstand deed (1 Kor. 9: 4 vv.), u niet lastig ben geweest met de zorg voor mijn levensonderhoud (Hoofdstuk 11: 9)? Vergeef mij dit ongelijk, als het werkelijk een zonde is en niet een daad van bijzonder liefderijk letten op hetgeen u nodig was.

Er ligt een bijzondere ironie in dit vers; zij konden niets noemen, waarin zij iets minder hadden ontvangen, dan andere gemeenten (die zij ook wilden nemen en door wie ook gesticht), of dat zij in enige genade of gave verkort waren, of het moest dat een zijn, dat zij het om niet en zonder iets ervoor terug te schenken, dat zij wel hadden kunnen en mogen doen, verkregen hadden.

Dit onrecht nu, dat hij niet van hen, zoals van andere gemeenten persoonlijk onderhoud had genomen, haar dus in zoverre had achtergesteld, dat hij hen met zo'n onbaatzuchtige opoffering had gediend, als geen andere gemeente, vraagt hij dat zij hem vergeven. In deze bede ligt een scherpe berisping van hun ondankbaarheid en hun miskenning van zijn gedrag, terwijl zij zich door zijn lasterende en verdachtmakende vijanden tegen hem lieten innemen. Vgl. Joh. 10: 31 v.

14. Zie, ik ben volgens het plan in 1 Kor. 16: 5 vv. aangekondigd, ten derde maal gereed, om tot u te komen en zal dan ook u niet lastig zijn, evenmin als vroeger (Hoofdstuk 11: 10 vv.) a) want ik zoek niet het uw (Fil. 4: 17). Maar u, dat ik u voor de zaligheid in Christus moge winnen (1 Kor. 9: 19 MATTHEUS. 18: 15); want, dit is de grondstelling, welke mij daarbij ten richtsnoer is, de kinderen moeten niet schatten vergaderen voor de ouders, maar de ouders voor de kinderen (1 Tim. 5: 8) en nu sta ik toch tot u in de betrekking van een geestelijke vader tot zijn geestelijke kinderen (1 Kor. 4: 15).

a) Hand. 20: 33.

De ouders moeten, als God hen door Zijn zegen iets heeft toegedeeld, zonder aan de liefde tot God en de naaste te kort te doen, zorgen dat hun kinderen na hun dood wat te genieten hebben. Zij moeten geen schatten vergaderen in gierigheid en wantrouwen jegens God, met ongerechtigheid, met terughouding van hetgeen men tot Gods eer en de hulp van de naaste of ook tot betere opvoeding van de kinderen moest aanwenden, waardoor velen veel leed ondervinden en zich en hun kinderen een eeuwige verdoemenis bereiden.

15. En ik zal, als een waar vader, die zich zelfs voor zijn kinderen opoffert, zeer graag de kosten doen, al wat ik heb en wat mijn persoon of mijn leven aangaat (Fil. 2: 17), voor uw zielen te koste gegeven worden; hoewel ik juist bij u de treurige ervaring moet opdoen, dat ik u a) overvloediger beminnend, nochtans van uw kant weiniger bemind worde; ja, dat uw

liefde in diezelfde mate schijnt af te nemen, waarin de mijne zich steeds overvloediger jegens u betoont. Het is dus niet uw dankbare wederliefde, die die offervaardigheid in mij opwekt, maar een hogere kracht.

a) 2 Kor. 6: 12.

Paulus is niet alleen besloten om zonder loon te dienen, maar ook lief te hebben, omdat de Heere zijn loon is en hij wil zich niet ontzien gloeiende kolen te vergaderen op het hoofd van onerkentelijke kinderen. De liefde is sterker van boven naar beneden, dan van beneden naar boven, zegt men terecht; en evenals het tussen ouders en kinderen is, zo wil Paulus het zich graag laten welgevallen ten opzichte van zijn meer geliefde dan wederminnende kinderen, al wenst hij ook hartelijk van hen, dat hun wederliefde meer overvloedig wordt.

16. Maar het zij zo, want dat geeft men mij bij u wel toe en het is nu eenmaal niet meer te veranderen. Ik heb u niet bezwaard; maar als ik listig was, zo oordeelt men met verdachtmakende ruggespraak, om mij toch te kunnen beschuldigen Jer 23: 11, heb ik u met bedrog gevangen, ik heb agenten tot u gezonden, door wie ik des te meer mijn voordeel bij u heb gezocht naarmate ik mij zelf minder van u heb laten geven.

17. Maar heb ik dan door iemand van degenen, die ik tot u gezonden heb, van u mijn voordeel gezocht? En wie moeten dan die agenten of afgezanten geweest zijn?

18. Ik heb Titus, toen ik hem van Kreta tot u afzond 2Co 1: 2, gebeden de zaak van de collecte ter harte te nemen (Hoofdstuk 8: 6) en de broeder Tychicus meegezonden (Hoofdstuk 8: 22). Heeft ook misschien Titus van u zijn voordeel gezocht, dat hij geld of iets anders voor zichzelf van u begeerd zou hebben? Hebben wij, Titus en ik, alsmede Timotheus, die met mij deze brief schrijft (Hoofdstuk 1: 1), niet in dezelfde geest van onbaatzuchtigheid (vs. 13) geleerd en gewandeld? Hebben wij beiden als ook Petrus met zijn metgezel niet gewandeld in dezelfde voetstappen, omdat toch deze, evenmin als wij beiden, u volstrekt niet bezwaard hebben met hun levensonderhoud?

Paulus beweert en verdedigt hier zijn onbaatzuchtigheid ook nog in een ander opzicht, namelijk tegen de kwaaddenkende vermoedens en lasteringen van de tegenstanders, dat hij zijn afgezanten gebruikte om te rijkere vergoeding te verkrijgen voor hetgeen, waarvan hij bij persoonlijke tegenwoordigheid afstand had gedaan. Het "doch het zij zo" is de taal van de tegenstanders in hun beschuldigingen, die hij met een getroffen gemoed en in de levendigheid van zijn dialectiek zonder een formule van aanhaling te gebruiken, vrij uit het verband gerukt, in de vorm van Mimese (navolging van woorden en gebaren van de tegenstanders) aanhaalt. Het "het zij zo", dat dramatisch tussenbeide komt, is een concessie van hun kant, die zij met tegenin doen; het verwijt zelf wordt dan uitgesproken in de woorden: "maar als ik listig was, heb ik u met bedrog gevangen. " Men kan het in het midden laten, of Paulus hier een slechts mogelijk of een werkelijk verwijt van zijn tegenstanders teruggeeft; in elk geval gaat hij daarvan uit, dat zij hem met de maatstaf van hun eigen laagheid meten, maar geeft de zekerheid, waarmee hij het verwijt voordraagt, wel te kennen, dat gedachten van die aard tot zijn oren zijn gekomen.

De snel op elkaar volgende boden van de apostel - wij weten wat Paulus door deze bij de Corinthiërs zocht - kwamen de loerende tegenstanders verdacht voor en dadelijk waren zij met de verklaring gereed, dat de edelmoedigheid van Paulus minder groot was dan zijn listigheid, waarmee hij het net van zijn voordeel door zijn handlangers wist te halen; maar,

God lof, er was geen Gehasi (2 Kon. 5: 19 vv.) onder de helpers van de apostel en zoals hij zelf van geen arglistig bevoordelen van een van zijn gezanten wist, zo kon hij met vertrouwen de gemeente als getuige oproepen voor de zuivere en onbaatzuchtige trouw van deze mannen.

f. Vs. 19-Hoofdstuk 13: 10. Evenals de vorige afdeling onder e. zich aansloot aan die onder b. zo is nu bij deze afdeling onder f. de vastknoping aan die onder a. (Hoofdstuk 10: 1-18) niet te miskennen. Dit gehele onderdeel van de brief komt dus in het verloop van zijn afdelingen voor als een goed gevlochten krans, als een gelukkig uitgevoerde cirkellijn. De apostel verklaart zich ten eerste nader over de betekenis, die zijn verdediging, begonnen met Hoofdstuk 10, had, dat hij zich daarmee niet plaatste voor de rechterstoel van de Corinthiërs, maar zijn zaak in Christus voor God bepleitte, dat niet, als hij voor de derde maal naar Corinthiërs zou komen, de ontmoeting voor een van beide delen onaangenaam en vernederend mocht zijn, zoals dat moest zijn, als alles zo bleef, zoals het nu met de gemeente stond. Wij hebben gereed hetgeen dient om te wreken alle ongehoorzaamheid, wanneer uw gehoorzaamheid vervuld zal zijn, had de apostel in Hoofdstuk 10: 6 geschreven; maar zijn verlangen en zijn gebed is, dat hij het reeds gewette zwaard weer in de schede mocht steken en zo beproeft hij hier nog alles om dat doel te bereiken door volkomen verbetering van de kant van de gemeente.

19. Meent u weer, dat wij door hetgeen wij van vs. 16-18 schreven, ons bij u verontschuldigen, zoals het u zeker van het begin van mijn verdediging sinds Hoofdstuk 10 is voorgekomen? Nee, wij verantwoorden ons niet voor u, alsof wij u als onze rechters zouden erkennen (1 Kor. 4: 3); wij spreken in de tegenwoordigheid van God in Christus, onze enige Rechter (Hoofdstuk 2: 17) en dit alles, wat wij u voorleggen alsof wij ons voor u verantwoorden, geschiedt, geliefden, tot uw stichting, om u te genezen van de velerlei verkeerdheden en gebreken, die nog onder u zijn.

De apostel zegt hier: ons woord is niet om ons voor u te verontschuldigen, het is voor God gesproken. Die is de Rechter en voor Hem spreken wij wat ons onze plicht gebiedt en wel spreken wij "in Christus", ons bewust zijnde van de gemeenschap met Hem. Omdat echter de reden, waarom de apostel juist zo voor God spreekt, als hij moet, toch bij de Corinthiërs ligt, zo wordt toch volgens hetgeen zij nodig hebben, de waarheid voorgelegd, maar dat alles geschiedde tot hun stichting.

Hij had voor zijn persoon niet nodig die lange verdediging te schrijven, van zijn genade en ere bij God had hij niets verloren, al hadden de Corinthiërs zich van hem laten aftrekken. Maar wel was de toestand van de gemeente zo, dat zij de verbeterende apostolische hulp dringend nodig had en tot die hulp heeft Paulus de weg bereid met zijn verantwoording.

Opdat aan de bediening geen schade zou worden aangedaan, moet men het aanvallen van deze proberen te voorkomen en overigens zorg dragen, dat men niet zonder noodzakelijkheid iets tot verdediging zegt, waardoor een zaak vaak slechts erger wordt gemaakt.

20. Want ik vrees, dat als ik gekomen ben (vs. 14), ik u niet enigszins zal vinden, zoals ik wil en dat ik door u gevonden zal worden, zoals u niet wilt. Ik vrees namelijk dat wat het eerste punt aangaat er niet (dit "niet" staat hier volgens de Griekse manier van uitdrukken terecht evenals in Hoofdstuk 11: 3; het had echter volgens ons spraakgebruik moeten wegblijven) enigszins zijn twisten, nijdigheden, toorn, gekijf (Gal. 5: 20), achterklap (1 Petrus 2: 1), oorblazingen (Rom. 1: 29), opgeblazenheden (1 Kor. 4: 19), beroerten of wanordelijkheden (1 Kor. 14: 33) onder u.

21. En verder schrijf ik u, omdat ik er voor vrees, te voren, opdat weer, als ik gekomen zal zijn, zoals vroeger bij mijn tweede verblijf te Corinthiërs (Hoofdstuk 2: 1. en "Ac 19: 10" en "Ac 19: 20, mijn God mij niet vernedert bij u en ik rouw heb over velen die tevoren gezondigd hebben (1 Kor. 6: 12 vv.) en die zich niet bekeerd hebben van de onreinigheid en hoererij en ontuchtigheid, die zij gedaan hebben (Hebr. 13: 17).

Nadat Paulus in vs. 20 eerst heeft gezegd, dat hij vreesde de Corinthiërs niet te vinden, zoals hij ze wenste en door hen zo gevonden te worden, als zij hem niet wensten (namelijk als berisper en bestraffer), geeft hij nu in de tweede helft van hetzelfde vers en in het volgende, het 21ste nadere verklaring van die eerste bezorgdheid daardoor, dat hij tweeërlei soort van zonden voorstelt, die hij vreesde bij hen te vinden, namelijk 1) verkeerdheden door partijschappen (1 Kor. 1: 10 vv.), 2) de zonden van wellust (1 Kor. 5: 1), die hem zouden neerbuigen en droefheid veroorzaken. De verdere verklaring, wat de tweede bezorgdheid aangaat, volgt dan eerst in Hoofdstuk 13: 1 vv.

Hoe de apostel vreest, het bij de Corinthiërs te zullen vinden, zet hij in twee zinnen uit elkaar. De zedelijke verkeerdheden in de eerste zin genoemd, zijn de zodanige, waardoor het leven van de gemeente als zodanig wordt gestoord. De optelling ervan begint met "twisten" of onenigheden, hij gaat voort met "nijdigheden" of die hartstochten, waarbij men geen andere mening verdraagt en met "toorn. " d. i. de opwellingen van toorn, tegen diegenen, die anders denken. Hij gaat over tot "gekijf" of de uitingen en het streven van de lage zelfzucht, die middelen als "achterklap" en "oorblazingen" niet versmaadt en tot "opgeblazenheden", d. i. zelfverheffingen van de hoogmoed, die meer wil zijn, dan men in waarheid is en hij besluit met "beroerten", wanordelijkheden, zoals die uit al de verstoringen van de goede en vreedzame orde van het leven van de gemeente voortkomen. De tweede zin spreekt daarentegen over zedelijke verkeerdheden, die de afzonderlijke personen aangaan, met zonden van "onreinheid", die het lichamelijk bestaan van de mensen bevlekken; de hoererij, die tegen de goddelijke orde van het geslachtsleven strijdt, de "ontuchtigheid", die de zedelijke grenzen van het gebruik van de natuurlijke zaken te buiten gaan. Deze zonden heeft de apostel volgens 1 Kor. 5: 9 bij zijn vorig oponthoud te Corinthiërs gevonden, terwijl die verstoringen van het leven van de gemeente pas later waren gekomen. Daarom schrijft hij; ik vrees, dat als ik (voor de derde maal Hoofdstuk 13: 1) kom, mij mijn God zal vernederen in betrekking tot u", waardoor hij wat hij vreest, voorstelt als een herhalen van hetgeen hem reeds eenmaal bij zijn komst overkomen was, namelijk dat hij met gebogen hoofd tegenover de gemeente moest staan. En wel vreest hij voor ditmaal inzonderheid, over velen van hen te moeten treuren, die vroeger hadden gezondigd, maar van hun zonden zich niet hadden bekeerd. Hij spreekt niet van de zodanige, die nog voortdurend in dezelfde zonden leven, waaraan zij zich hadden schuldig gemaakt, maar wel is hun zondigen, dat vroeger plaats had, nog onverzoend en daarom op dat ogenblik nog als aanwezig.

HOOFDSTUK 13

AANMANING TOT BEKERING

1. Wat nu het tweede punt aangaat, het, "dat ik door u gevonden zal worden, zoals u niet wilt" (Hoofdstuk 12: 20), zo verklaar ik daarover: Dit is de derde maal, dat ik tot u (1 Kor. 16: 5 v.) kom en daarom behoort een strenge uitoefening van de tucht voor de vergaderde gemeente plaats te hebben over degene, die in Hoofdstuk 12: 21 genoemd zijn en op een manier geheel overeenkomstig de wet van God (Deut. 19: 15) met hen te worden gehandeld (Joh. 8: 17), namelijk naar het woord: in de mond van twee of drie getuigen zal alle woord, elke rechtszaak bestaan (vgl. 1 Tim. 5: 19).

a) Num. 35: 30. Deut. 17: 6. MATTHEUS. 18: 16. Hebr. 10: 28.

Hoe Paulus vreest de Corinthiërs te zullen vinden, heeft hij vroeger gezegd; nu toont hij hun al de ernst van zijn macht en zijn besluit om die te gebruiken. Hij zal het niet zonder de gemeente doen (hij deed dit toch niet eens in 1 Kor. 5: 3 v.), maar wel wil hij de gemeente dringen om onder zijn leiding te doen wat juist is; de schuldigen moeten worden voorgebracht, overtuigd en dienovereenkomstig moet over hen worden beslist.

De geestelijke bestraffingen moeten, hoewel ze niet als gerechtelijke processen hoeven te worden gevoerd, toch niet onbedachtzaam plaats hebben.

2. Ik heb het van te voren gezegd en zeg het van te voren als tegenwoordig zijnde de tweede maal, d. i. toen ik voor de tweede maal bij u aanwezig was en u eerst nog spaarde ("Ac 19: 10" en "Ac 19: 20 en ik schrijf het nu afwezende aan degene, die van te voren op de manier in Hoofdstuk 12: 21 genoemd gezondigd hebben en aan al de anderen, die met hun weerspannig en strijdlustig gedrag de gemeente in verwarring brengen (Hoofdstuk 12: 20), dat, als ik terugkom tot het derde bezoek, ik hen niet zal sparen (vgl. 1 Kor. 4: 18 vv.).

De apostel had de weerspannigen te Corinthiërs met grote lankmoedigheid gedragen en op hun bekering gewacht. Om ze te sparen, had hij zijn bezoek tot hiertoe uitgesteld en het trotse gezwets van de opgeblazenen, alsof hij niet tot hen zou komen, laten geworden. Nu herhaalt hij echter, wat hij vroeger heeft gezegd, als hij bij hen voor de tweede maal tegenwoordig was en de woorden van de afwezige moeten de waarschuwing van hem, die tegenwoordig is, levendig in herinnering brengen bij hen, die van te voren gezondigd hebben en bij al de anderen, die een misdadig spel hebben gespeeld met toe te laten, dat men den dienaar van Christus miskende. De vorige keer heeft hij de zondaars wel onder vier ogen bestraft, maar in de hoop, dat zij hem zouden horen; hij heeft ze verschoond en niet op openlijke kerktucht tegenover hen aangedrongen. Ditmaal zullen echter zowel die toen reeds werden vermaand, als de overigen, die in verband met hen getroffen waren, hem anders vinden. Want juist omdat hij de vorige keer verschonend heeft gehandeld, mag en wil hij ditmaal niet sparen; maar uit ernstige liefde tot de zielen, die de gewaande zwakheid van hun zielzorger voor een vrijbrief aanzien en uit betamelijke eerbied jegens de Heere en Zijn heiligdom wil hij kerkelijk recht over hen uitoefen.

3. Omdat u, door mijn vroeger sparen zo uit te leggen als in Hoofdstuk 10: 9 werd meegedeeld, zoekt een proeve van Christus, die in mij spreekt, die, zoals dat, wat Hij in uw bekering en toerusting met gaven gedaan heeft (1 Kor. 1: 4 vv.) bewijst, in u niet zwak is, maarkrachtig is onder u (Hoofdstuk 1: 19).

4. Want hoewel Hij gekruisigd is door zwakheid, omdat Hij Zich vrijwillig in de staat van vernedering en ontlediging begaf (Fil. 2: 5 vv.), zo leeft Hij nochtans sinds Zijn opstanding en hemelvaart door de kracht van God. Want ook wij zijn een tijdlang, zolang wij verschoning over U gebruiken, zwak in Hem, maar wij zullen met Hem leven door de kracht van God in u en u dat doen voelen in de strengheid, die u van nu of meer zult ondervinden (1 Kor. 4: 21).

De kracht van Christus en wel juist de kracht van Christus, die in Paulus sprak, hadden de Corinthiërs reeds in zoverre ondervonden, als Hij door het woord van Paulus Zich krachtig aan hen betoond had; en Zijn macht is nog niet in de gemeente uitgeblust (vgl. vs. 5); evenwel stellen zij hem op zo'n proef, als zou de kracht, die zij reeds in een ander opzicht ervaren hebben, ja bij voortduring in zich gewaar worden en ervaren, te zwak zijn tot bestraffing. Terwijl nu Paulus door de herinnering aan Christus zwakheid, zoals die in Zijn kruisdood gezien wordt, de Corinthiërs op het gemoed drukt, hoe weinig die bij Hem naar de natuur en voor Hemzelf noodzakelijk was, maar geheel vrijwillig, ook hun ten goede aangenomen en daarom Zijn leven, dat Hij nu leidt in de macht en kracht van God, hun voorhoudt, plaatst hij zichzelf in parallel daarmee. Als ook wij ons tot hiertoe zwak tegenover u hebben betoond, van onze macht (vs. 10) geen gebruik gemaakt hebben, maar toegeeflijk en sparende geweest zijn, dan is dat geweest in navolging van Christus, niet ten gevolge van werkelijke, uit inwendige noodzakelijkheid ons eigen zwakheid, maar uit liefde, uit neerbuiging tot u om u te winnen. Wij kunnen echter ook de kracht van het leven, dat wij met hem delen en uit dezelfde bron met Hem putten, u door ervaring duidelijk maken, als wij onze macht, tot hiertoe bedwongen, tegenover u aanwenden door de aangekondigde ernstige uitoefening van tucht.

God maakt Zich eerst klein in Zijn knechten, maar als de mensen daarvan misbruik maken, dan maakt Hij Zich groot.

5. a) Onderzoek uzelf in plaats van te zoeken wat ik in vs. 8 roemde, of u in het geloof bent, beproef uzelf hoe het met uw Christendom gesteld is en gaat nu zelf er mee voort de verkeerdheden en gebreken, die u bij zo'n beproeving vindt, weg te doen. Of kent u uzelf niet, dat Jezus Christus in u is, omdat u toch Zijn gemeente bent (Rom. 8: 10. Kol. 1: 17)? Tenzij dan, wat God moge verhoeden, dat u enigszins verwerpelijk bent, reeds tot een naamchristen weggezonken, in welk geval niet meer van u zou kunnen worden gezegd, wat ik zo-even nog vooronderstelde, dat Jezus Christus in u is.

a) 1 Kor. 11: 28.

6. Maar ik hoop, als u het werkelijk tot die proef (vs. 3) wilt laten komen, dat u zult verstaan, dat wij van onze kant niet verwerpelijk zijn in hetgeen onze apostolische ambtsplicht eist, maar deze met allen ernstweten te vervullen.

Tegenover de gedachte in vs. 3 veroordeeld, Christus te willen beproeven, stelt Paulus de eis, hun beproevende werkzaamheid aan zichzelf te doen. Met de woorden "of u in het geloof bent" geeft hij nader te kennen, waarop dit zelfonderzoek moet gericht zijn, waardoor hij wil doen verstaan dat hun zoeken is, om waar te nemen, of Christus in hen sprak, bij hen juist een gebruik daaraan verried, omdat het degene, die werkelijk in het geloof stonden, als onnodig en verkeerd zou voorkomen.

Geen zaak is aan meer zelfbedrog onderworpen dan het geloof; daarom is geen beproeving noodzakelijker dan deze.

De vermaning: "onderzoek uzelf of u in het geloof bent" wordt zeer versterkt door de andere: "beproef uzelf", die tevens een versterking inhoudt; want er is een onderzoek bedoeld, zoals dat van metalen, om nauwkeurig het echte en het onechte te onderscheiden en het laatste zorgvuldig af te zonderen. In de zin, die hierop volgt: "of kent u uzelf niet, dat Jezus Christus in u is? " geeft Paulus de treffendste bevestiging van zijn vermaning tot zelfbeproeving door een beroep op hun Christelijk bewustzijn. De inhoud van uit bewustzijn is het geheim van Christus, Zijn openbaring en Zijn wonen in hen. Deze innige betrekking van Christus tot hen verplicht hen, om des te nauwlettender acht te geven op hun verhouding tot Hem en hun gedrag tegenover Hem. Onmiskenbaar staat de vermelding van Christus in hen tegelijk in nader verband op dezelfde verhouding tot Christus, dat Paulus in vs. 3 van zichzelf als apostel, in wie Christus spreekt, zegt: in hem Christus te beproeven, Christus' openbaring in hem nog te willen betwijfelen, zou te dwazer zijn, omdat toch dezelfde Christus en wel tengevolge van zijn getuigenis in hen woonde.

Het geloof van de apostel was de ontvangende en barende moeder, het geloof van de Corinthiërs was de door haar voortgebrachte dochter, die haar oorsprong niet mocht vergeten.

Paulus voegt erbij: als hun geloof en hun gehele Christendom geen steek meer hield, nietswaardig zou zijn geworden en zich tot niets zou hebben opgelost, dan zouden zij zeker Christus niet in zich vinden, omdat Hij niet meer aanwezig was. Terwijl zo het vijfde vers met twijfel over hun deugdelijkheid eindigt, voegt vs. 6 daarbij de hoop, dat alle mogelijke twijfel, die aanwezig was bij de Corinthiërs over de deugdelijkheid van de apostel en diens helpers in het werk de Heere mocht worden weggenomen. Zijn optrekken te Corinthiërs zal het daadwerkelijk bewijs ervoor geven en dan zouden zij overvloedig gelegenheid hebben datgene waar te nemen, waarnaar zij zozeer verlangd hadden (vs. 3). Wat echter Paulus hier met vol vertrouwen kan voorspellen, ligt daarom nog geenszins in zijn wensen.

7. En ik wens, opdat het tot zo'n ondervinding over mij en u niet kom, van God, dat u geen kwaad doet, waardoor uw schuld zou blijven, of zelfs nog verzwaard zou kunnen worden. Mijn bede tot God is dus niet om de mogelijkheid, dat ik mij aan u in al de volheid van mijn macht zou kunnen vertonen, niet opdat wij beproefd zouden bevonden worden, door volvoering van een vonnis voor de gehele gemeente over de onboetvaardigen onder u, maar integendeel wenste ik tot redding van uw eigen eer voor u de genade, opdat u het goede zou doen en wij als verwerpelijk zouden zijn, doordat het niet tot volvoering komt van hetgeen, waarmee wij hebben gedreigd, waardoor wij dan de schijn op ons zouden laden, alsof wij te zwak tot zo'n ten uitvoer leggen waren geweest.

8. Doet u namelijk het goede, dan bindt u ons werkelijk in dat opzicht de handen; want wij kunnen niets tegen de waarheid doen, maar alleen voor de waarheid en wij moeten u dadelijk vrijlaten, zodra wij u in de waarheid zien wandelen (3 Joh. 1: 4).

Als de gemeente het goede doet komt dat zo voor de apostel in de weg staan, dat hij met zijn bedreiging, die onvolbracht blijft, schijnbaar beschaamd wordt gemaakt. Hij kan dan niets doen, wat een verwezenlijking zou schijnen van zijn bedreiging, omdat zoals hij zich uitdrukt, zijn macht om iets te doen, een kunnen doen voor de waarheid is en niet tegen de waarheid. Zo drukt hij het uit, omdat zijn roeping is de waarheid bekend te maken (Hoofdstuk 4: 2). Als de lezers het goede doen, dan komt daarin de door hem verkondigde waarheid tot haar recht, terwijl hun zondigen een verloochenen en vernietigen daarvan is. Hij treedt dus voor de waarheid op, als hij de zondaars bestraft; hij zou echter tegen de waarheid opstaan als hij

diegenen hard bejegende, die van de zonde afstaan - tot het laatste bezit hij geen kunnen doen, alleen tot het eerste.

9. Want wij verblijden ons, wanneer wij zwak zijn tegenover u en u sterk bent tegenover ons. En wij wensen ook dit in het gebed tot God, waarvan in vs. 7 sprake was, namelijk uw volmaking, dat u weer terecht mag worden gebracht van uw vele dwalingen.

Drukt het vorige vers het onkunnen doen van de apostel uit, om iets tegen de waarheid te doen, dit vers toont hoe ver hij er van af is, om het ook maar te willen. Zijn zwakheid in die zin, dat hij van zijn apostolische macht en bevoegdheid geen gebruik zou kunnen maken, is er verre van af voor hem onaangenaam of beschamend te zijn, het is integendeel een vreugde voor hem. Hij wenst er volstrekt niet naar, zijn sterkte aan hen te tonen, maar integendeel, dat zij machtig tegenover hem mochten zijn, d. i. zo wel toegerust, dat hij niets in hen te bestraffen heeft.

De apostel beschouwt zichzelf als een, die in volle toerusting ten krijge trekt tot het veroveren van een vijandelijke vesting; maar zie, voordat hij nog op de strijdplaats komt, heeft de vijand om vrede gevraagd en zijn bolwerken geslacht. De volmaking, voor de gemeente gewenst, opdat het komen mocht tot hetgeen hij bedoelt, bestaat daarin, dat haar uitgerekte leden weer ingevoegd, de reten en spleten van het lichaam genezen, de open wonden verbonden, het vergif van partijschap en wellust uitgespuwd en alle andere bevlekkingen van vlees en geest mochten worden afgewassen.

Het Griekse woord door volmaking vertaald, wordt eigenlijk gebruikt, naar lichaamsleden, die verwrongen zijn en weer terecht gezet worden, opdat deze ter volmaking van het hele lichaam, de vereiste werkingen volbrengen kunnen. Vele leden van de Corinthische gemeente waren door twisten, verdeeldheden en een geheel ongeregelde wandel als ontwricht, zodat zij aan het verheven oogmerk van hun belangrijke bestemming niet konden beantwoorden en in plaats van ter volmaking van het hele lichaam mee te werken, eerder ten verderve daarvan dienden. De apostel wenste nu niets vuriger, dan dat al die twisten, verdeeldheden en ergernissen uit hun midden mochten weggenomen worden en dat al de leden van de gemeente weer door de band van geloof en liefde mochten verenigd worden, opdat elk in zijn betrekking alles, wat in hem was, mocht toebrengen tot volmaking van het hele lichaam en ter bevordering van het wezenlijk heil van de hele gemeente.

D. Tenslotte moet nog een kort woord de indruk verzachten, die de scherpe toon van de laatste afdeling moest maken, zonder die uit te wissen. Het is dus een zacht, maar ernstig woord, dat door vijfvoudige vermaning voortgaat tot een belofte (vs. 11). Kort, evenals het woord van vermaning en belofte, is vervolgens ook de groet van de apostel en het bestellen van groeten (vs. 12); uitvoeriger echter de zegenwens, omdat hij niet slechts de genade van de Heere Jezus Christus noemt, maar ook de liefde van God, die allen omvat, die de genade van Christus deelachtig zijn en de gemeenschap van de Heilige Geest, waarin toedeling zich de liefde van God betoont (vs. 13). Het is alsof de apostel na het snel invallend slot van de brief, nu hij zelf de pen voert 2 Thessalonicenzen. 3: 17. 1 Kor. 16: 21 vv. te liever bij de uitgebreidere zegenwens vertoeft, hoe zwaarder hem de zorg drukt, hoe hij het wel zou vinden, als hij naar Corinthiërs kwam.

11. Voorts, broeders! (Efeze 6: 10) wees blij, in plaats van aan die menigvuldige ontstemming en ontevredenheid, die bij u aanwezig is (1 Kor. 10: 10) verder toe te geven, wees blij in Christus, wiens zaligheid uw deel geworden is (Fil. 4: 4), wordt volmaakt (vs. 9), wees

getroost, a) wees eensgezind (Fil. 2: 2). b) Leef in vrede (Mark. 9: 50); en de God van de liefde en van de vrede (Rom. 15: 33; 16: 20. zal met u zijn.

a) Rom. 12: 16; 15: 5. 1 Kor. 1: 10. 1 Petrus 3: 8. b) Rom. 12: 18. Hebr. 12: 14.

Met de dierbare broedernaam hen allen omvattend, roept hij hen ten slotte, als hij moet eindigen, in vijf woorden toe, wat hij voor hen als broeders nog op het hart heeft.

De strengheid van de laatste afdeling, in het algemeen van het laatste hoofdstuk, enigermate van de hele brief, eindigt in deze liefelijke, zacht klinkende slotverzen, die op de toon van harten winnende, verzoenende liefde zijn geschreven. Geest en toon van liefde ademt vooral ook het eerste onder de vijf woorden van vermaning; de voorgaande woorden en afdelingen hadden hen door ernstige berisping bedroefd; nu heft hij ze weer tot vreugde op over de te verwachten genade en bekering, tot vreugde van een goed geweten en van nieuwe gehoorzaamheid. Voorwaarde van die blijdschap is het terzijde stellen van hun verkeerdheden en genezing van hun gebreken, het verkrijgen van Christelijke volmaking, dat in vs. 9 2Co voorkomt als werk van God, hier van hun inspanning. Het werk van verbetering en heiligmaking toch gaat slechts vooruit onder strijd en kruis. Vandaar de verdere vermaning om zich te troosten of te laten vertroosten, of ook elkaar wederkerig te vertroosten - men zou daarom ook kunnen vertalen: "neem vertroosting aan", die uitdrukking alle deze betekenissen in zich verenigt. Van blijdschap en volmaking en vertroosting gaat de vermaning voort tot "eensgezindheid" en "vrede. " Daarmee is hij niet alleen deze (Hoofdstuk 1: 2), maar reeds de eerste brief (1 Kor. 1: 10) begonnen en daarmee eindigt hij nu ook.

De drie eerste van de vijf stukken doelen op de Christelijke staat van elk in het bijzonder; de beide anderen doelen op het Christelijk leven in de gemeenschap. Onder voorveronderstelling van gelijke Christelijke gezindheid, wordt geleerd, dat niet de een dit, de ander wat anders moet willen, maar dat allen eensgezind moeten zijn, om een gelijk doel na te jagen en zich verbinden tot eendrachtig streven. Het onderscheid echter, dat hierbij nog altijd blijft, moet geen twist of strijd veroorzaken, maar haar verheffing vinden in de algemene begeerte om in vrede samen te leven. Met het oog op deze beide laatste stukken noemt de apostel die God, die met hen zal zijn, als ze doen, zoals hij ze beveelt, de God van de liefde en van de vrede; niet wat betreft de liefde, die Hij voor hen heeft en de vrede, die zij in Hem bezitten, noemt hij ze zo, maar hier, waar het om te doen is, dat zij liefde moeten voelen en vrede moeten houden, als zij willen, dat God met hen is, moet deze aanwijzing dienen om te bevestigen, dat dit nodig is als Hij met hen zijn zal. Hoe zou Hij, die God is, met diegenen zijn die zich niet verblijden Hem te bezitten en zich niet graag geschikt laten maken om Zijn eigendom te zijn? En hoe zou Hij, die een God van de liefde en van de vrede is, met diegenen zijn, die zelfzuchtig ieder zijn eigen wil volgt en de anderen bestrijdt?

12. Groet elkaar met een heilige kus (Rom. 16: 16). U groeten al de heiligen (1 Kor. 16: 20).

a) 1 Thessalonicenzen. 5: 26. 1 Petrus 5: 14.

13. De genade van de Heere Jezus Christus en de liefde van God en de gemeenschap van de Heilige Geest, zij met u allen. Amen.

De apostel spreekt zijn eigen groet in zijn apostolische zegen tot besluit uit, de meest omvattende, rijkste en heerlijkste, waarmee hij ooit een brief heeft gesloten. Hij biedt hen en wenst hun deze zegen van de drie-enige God van onze zaligheid zelf en zet die uiteen, schoon

verdeeld naar de drie personen van de bedeling van het goddelijke heil. Hij begint, waarmee ook de groet aan het begin begint (Hoofdstuk 1: 2) en waar hij alleen mee in de andere brieven zegenend sluit (Rom. 16: 24. 1 Kor. 16: 23. Fil. 4: 23 Kol. 4: 18. 1 Thessalonicenzen. 5: 28. 2 Thessalonicenzen. 3: 18. 1 Tim. 6: 21. 2 Tim. 4: 22. Tit. 3: 15. Filemon 1: 25) met de genade, met die goedheid, die zo heilzaam is voor de zondaar in het geven en vergeven zo weldadig, hem verkwikt en verheugt, waardoor de toegang geopend is en zich steeds weer opnieuw opent. In het begin van de brieven schrijft hij die de Vader en de Zoon, in de slotzegen aan de Zoon alleen toe, in wie hij dan de heilige Trias samenvat. Hieruit wordt het bevreemdende opgelost, dat de voorop plaatsing van Christus in deze trinitarische uitspraak misschien heeft. Als de Middelaar leidt Hij tot alle geestelijke zegen van de Vader en waar een zegen voor de gemeente is, die hij hier toewenst en uitdeelt, wendt hij zich eerst tot de Heer van de gemeente, wiens namen zo dierbare en rijkbetekende borgtochten zijn voor het door Hem gestichte en steeds van Hem uitgaande heil (Jezus) en van de Zegen van de Geest Anders verbindt de apostel in Zijn zegenwensen in het begin van de brieven met de genade de vrede; hier gaat het in de twee volgende leden uiteen, de liefde en de gemeenschap. De liefde is het innigste wezen van God, de neiging, die Hem vervult, om Zich met Zijn schepselen, die Hem weer kunnen liefhebben, te verenigen, Hem de God van de schepping en van de verlossing; de liefde van God is die begeerte in God om Zichzelf mee te delen, daarom gaat Paulus ten slotte nog over tot de goddelijke middelen van deze mededeling van Zichzelf en van deze vereniging met God, namelijk de gemeenschap van de Heilige Geest. De gave en gemeenschap van de Heilige Geest veroorzaakt voor ons het inwonen en de gemeenschap van de Vader en de Zoon (Joh. 14: 23) en wenst, omdat het één Geest is, de innige en heilige gemeenschap van Zijn deelgenoten onder elkaar en hun heiligmaking in de liefde door de uitstorting van de liefde van God in hen, omdat de Heilige Geest juist in de Corinthische gemeente zich zo rijkelijk en krachtig betoond had. Zijn zegen echter en Zijn gemeenschap door vleselijke gezindheid van ontucht en strijdlust zeer verhinderd en beperkt werd, sluiten beide brieven des te gepaster met deze in bijzondere zin geestelijke zegenwens.

Naar de uitwerking, die deze zendbrief met zijn ongewone scherpte teweeg bracht, kan men zeer nieuwsgierig zijn. Uit Rom. 15: 25-27 en Hand. 20: 2 besluiten wij, dat hij de gewenste uitwerking had. Paulus kwam werkelijk weer te Corinthiërs en kon daar enige tijd rustig vertoeven, wat onmogelijk zou zijn geweest als deze zendbrief niet werkelijk het pad voor hem had effen gemaakt en hem in zegepraal in zijn geliefde gemeente had teruggevoerd.

Men noemt deze heilbede de apostolische zegen. Een rijkere zegenbede is er niet. Zij omvat: al wat de mens, al wat de zondaar tot zijn volkomen redding, tot zijn waarachtig geluk, tot de bereiking van zijn schone bestemming nodig is; al wat de Christen tot zijn duurzamen vrede, bestendige blijdschap, toenemende volmaking van dag tot dag blijft behoeven; en niets dan hetgeen die God, in wiens naam wij gedoopt zijn, ten allen tijde bereid is ons te schenken en immer weer te schenken. Geen behoefte is algemener en dringender, dan de behoefte aan geluk. Zij is inderdaad de drijfveer van al het woelen en werken van de mensen. Maar er is voor de mens geen geluk dan in de liefde van zijn God. Op deze moet hij gerust zijn, of hij heeft geen rust; door deze moet hij rijk zijn, of hij is niet rijk; deze zelf moet hij genieten en niet een van haar gaven. De miskenning van deze diepe waarheid is de oorzaak van zo veler blijvend ongeluk. Maar ook haar erkentenis zou voor de zondaar geenszins de sleutel van de gelukspoort, maar veeleer die van de poort van de wanhoop zijn, als hem tot de liefde van God geen weg geopend en gebaand was door de genade van Jezus Christus. Want om gelukkig te kunnen zijn, moet hij gered worden van zijn ongeluk: de zonde. Om op de liefde van God te durven hopen, om haar te kunnen genieten, moet hij verlost worden van de schuld, die hem een voorwerp maakt van de goddelijke toorn en met vrees voor God vervullen blijft.

Dit doet de genade van Jezus Christus, waarin de liefde van God zich tot de zondaar neerbuigt, om voor Hem geheel liefde, enkel liefde te kunnen zijn, om hem tot haar gerust en volkomen genot geheel op te heffen. Maar om voor zichzelf op de vervulling van de apostolische zegenbede te mogen hopen, zal wel in de eerste plaats oprechte behoefte van het hart aan hetgeen hier wordt toegewenst worden vereist. Deze is inderdaad van de uiterste noodzakelijkheid. Wel wil God Zijn hoogste weldaden aan onwaardigen schenken, maar Hij werpt ze niet weg aan onverschilligen. Die in de hoogmoed van zijn hart geen behoefte voelt aan de genade van onze Heere Jezus Christus, die zijn geluk nog zoekt en meent te vinden buiten de verzekering van de liefde van God, wie aan de vriendschap van de wereld nog altijd meer gelegen ligt dan aan de gemeenschap van de heilige Geest, hij moge bij de openbare godsdienstoefeningen van de Christeen honderd keer en niet zonder devotie, de apostolische zegenbede over zijn hoofd horen weergalmen, hij blijft vreemd aan haar kracht. Maar het ootmoedig hart, dat de prijs van de goddelijke genade kent, omdat het ook weet wat menselijke, wat eigen ellende in heeft, het hart dat onrustig is in het binnenste, omdat het niet rusten kan tenzij het rust in de liefde van God: de ziel die gebogen gaat, niet alleen onder de macht van de zonde en naar reinheid en heiligheid smacht, zal niet tevergeefs begeren hetgeen een mild en liefderijk God altijd wenst uit te storten. Ootmoedig schuldgevoel, oprechte heilbegeerte, vurig verlangen naar inwendige vermurwing, ziedaar wat vatbaar maakt voor de genade van onze Heere Jezus Christus, de liefde van God en de gemeenschap van de Heilige Geest. Maar die zich deze bewust is, al is het met een gebrekkigheid, wel niet geschikt om zijn ootmoed nog te vermeerderen en zijn behoeften te verdubbelen, weert het genot van de hoogste Godsgaven niet van zijn ziel door ongeloof of twijfelmoedigheid. Die twijfelt is een bare van de zee gelijk, die door de wind gedreven en op en neer geworpen wordt. Die mens waant niet dat hij iets ontvangen zal van de Heere. Geloof is een tweede vereiste, aan het eerste gelijk. Het gaat dan met het gevoel van behoefte gepaard. Het evenaart het gevoel van behoefte. De God van onze Doop wil door ons vertrouwd wezen. Wantrouwen beledigt Zijn genade, Zijn liefde, het sluit de deur van de genade van Zijn gemeenschap toe. Het geloof zij en blijve ootmoedig, maar de ootmoed zij en blijve gelovig. Dat is het ware geloof dat, van de liefde van God en de gemeenschap van de Heilige Geest reeds gewis, nog van ogenblik tot ogenblik behoefte voelt aan de genade van onze Heere Jezus Christus. Een derde vereiste is heilige ernst en diep gevoel van verantwoordelijkheid. De stroom van de genade van onze Heere Jezus Christus, de bron van de liefde van God, vloeien altijd en voor allen. Maar zij vloeien niet om het hart slechts te laven, maar om het te reinigen. Als zij dan voor ons vloeien, wij moeten aan de oever staan met een ernstig gelaat en wij moeten ons niet neerbukken om van deze wateren te scheppen, dan met een biddend gemoed. Het moet ons hele voornemen zijn die genadige Heiland, die liefderijke God, door liefde en heiligheid te verheerlijken en zo voor Zijn onwaardeerbare gaven te danken. Het is geen kleine zaak te begeren, te geloven dat de Heilige Geest ons tot Zijn tempels maken wil. Hoe vast moet daarbij het besluit zijn elke afgod buiten te werpen, waaraan ons hart nog kleeft, elke gemeenschap af te snijden, die met Zijn gemeenschap onbestaanbaar is, hoe groot de vrees om die Heilige Geest te bedroeven. Maar waar dan ook zulke ernst de oprechtheid van onze behoefte en onechtheid van ons geloof bezegelt, omdat zal dit geloof niet beschaamd, die behoefte niet onvervuld gelaten worden.

Drievoudig is die wens, naar de rijkdom van het Christelijk Godsbegrip, zoals met name in woord en schrift van Paulus gedurig wordt aangeduid, maar tevens in die orde geuit, dat hij ons als in geregelde opklimming de aanvang, de voortgang en de voltooiing van het waarachtig geestelijk leven voor ogen stelt. Tot Christenen sprekend, die reeds in de naam van Vader, Zoon en Heilige Geest zijn gedoopt, gewaagt hij allereerst van de genade van de Heere Jezus Christus. Zij toch is niet slechts het middelpunt, maar aanvang en grondslag van

al wat Christenen hier beneden reeds zijn en tot in eeuwigheid worden zijn. Pas door die genade van de Zoon komt men tot de volle ervaring van de ontferming van de Vader. Daarom wordt de liefde van God niet in de eerste, maar pas in de tweede plaats door Paulus vermeld en wel zonder dat daaraan de naam van Vader wordt toegevoegd. Dit wordt stilzwijgend voorondersteld en in de meest volstrekte zin de naam van God, uitsluitend aan de Vader gegeven, omdat in het God zijn van de Vader, dat van de Zoon en van de Geest zijn grond heeft, niet omgekeerd. Niet vóór maar pas nadat men de genade van de Heere Jezus persoonlijk heeft verstaan en ervaren, kan men ook van de liefde van God in een mate verzekerd zijn, waarin niemand dan de Christen dit is. Hoe blijft men echter temidden van zoveel verzoeking in en rondom ons op de duur in beider bezit? Eerst in de gemeenschap van de Heilige Geest, die de Christen ten nauwste met de Zoon en de Vader verbindt, wordt dit mogelijk en juist deze maakt daarom kroon en sluitsteen van de apostolische zegengroet uit. Paulus bedoelt hier niet de onderlinge gemeenschap van de heiligen, maar het persoonlijk aandeel van elke gelovige aan de genadegaven van de Heilige Geest als Leraar, Trooster en Herschepper van de Zijnen. Pas waar ieder Christen van die gave in overvloedige mate geniet wat onder zijn bereik is gesteld, bereikt in hem en in geheel de gemeente de genade van de Zoon en de liefde van de Vader haar einddoel. Men voelt, het een laat zich van het ander niet scheiden, evenmin als het licht, de warmte en de vruchtbaarheid, die uit een en dezelfde zon tot ons komen. Pas door de Zoon worden wij kinderen van de Vader en tempels van de Heilige Geest. Pas door de Heilige Geest worden wij de genade van de Zoon en de liefde van de Vader deelachtig. Het zijn als drie verschillende kringen, die van hetzelfde middelpunt uitgaan en daartoe gedurig terugkeren, een drievoudig snoer van zegen, dat niet verbroken kan worden. Waar de apostel als met dit woord de zegenende handen opheft over allen, die de naam van de Heere Jezus aanroepen aan alle plaatsen, daar buigen wij in de geest het hoofd en herhalen heilbegerig ons Amen.

Wat kunnen wij meer verlangen voor onszelf of voor onze broeders, dan deze vaak herhaalde apostolische zegen inhoudt: de genade van Christus, de liefde van God en de gemeenschap van de Heilige Geest! Mochten wij daar ten alle tijde als deze woorden op onze lippen zijn, of gesproken worden voor onze oren, duidelijk de bedoeling daarvan voor de geest stellen met ernstige begeerte en groot verlangen en verwachting, dat de zegeningen daarin vervat, mogen zijn op ons en alle onze medegelovigen nu en in alle eeuwigheid. Amen.

De tweede brief aan de Corinthiërs, gezonden van Filippi uit Macedonië door Titus en Lukas (beter "en Tychicus en Trofimus, "2Co 8: 19.

SLOTWOORD OP DE BEIDE BRIEVEN AAN DE KORINTHIERS

Evenals de brief aan de Romeinen het dogmatische meesterstuk van de apostel is, zo zijn de brieven aan de Corinthiërs het praktische meesterstuk. Evenals wij in die de reeds ontwikkelde grondtrekken hebben van de Christelijke Paulinische dogmatiek, zo hier de grondslagen, die hun ontwikkeling reeds nader komen, van apologetiek en polemiek; maar wij hebben hier ook grondslagen van ethische, praktische theologie, van onderwijzing in burgerlijke, huiselijke en kerkelijke betrekkingen van de Christenen, diepe kiemen en fragmenten van kerkrecht en liturgiek van de oude kerk, aanwijzingen over apostolische kerktucht, kerk-inrichting en bestuur.

Deze brieven zijn een pathologie en materia medica voor allen, die geroepen zijn om in ruimere of engere kring artsen van de gemeente van de Heere te zijn en hier treedt, zoals nergens elders, het werk van de apostel en het werk van de gemeente in onmiddellijk en

voorbeeldig leerrijk conflict, alles individueel en levendig voor en toch met een volheid van leringen en aanwijzingen voor alle tijden en omstandigheden, waarin het oorspronkelijk heidense, Corinthische leven bij Christenen wederkeert.

Het groot belang, dat de brieven van Paulus aan de Corinthische gemeente in zo menig opzicht hebben, ligt daarin, dat zij ons veelmeer, dan met enig ander Nieuw Testamentische geschrift het geval is, verplaatsen in het midden van een Christelijke gemeente, die in haar ontstaan is en de omstandigheden, waaruit het nieuwe door het Christendom opgewekte leven in zijn eigenaardigheid zich moest ontwikkelen, laten zien.

De beide brieven zijn ons daardoor vooral van zoveel gewicht, omdat de eerste ons een blik laat slaan in de inwendige strijd van de nieuw gestichte gemeente, de tweede in het hart van de apostel.

Paulus was in het geloof als marmer, in de liefde als was. (GREGORIUS VAN NYASS a)

Het grote wereldraadsel. Wat moet er in de ziel van Paulus zijn omgegaan, waar hij met de gedachte vervuld: "God eenmaal alles in allen" (1 Kor. 15: 28), nogmaals terugzag op de keten van denkbeelden, waarvan de laatste schakel in dat onuitputtelijk woord is vervat. Altijd was het plan van Gods welbehagen, ontworpen vóór de tijden van de eeuwen, om alles tot één te vergaderen in de Zoon van zijn liefde, beide wat in de hemel en wat op de aarde is. De zonde treedt de wereld in, maar vertraagt slechts de ontwikkeling van het wereldplan, zonder die geheel te verstoren. Hij, die daarvan reeds het grote middelpunt uitmaakt, wordt nu verordend tot verlossing van de mensen. Geheel de natuur, door Hem geschapen, is één openbaring van de onzienlijke God; geheel de oude bedeling één voorbereiding voor Zijn komst in het vlees. Zowel de Joodse en Heidense wereld, verloren buiten Christus, worden behouden in Hem en nu tezamen tot één lichaam verenigd. Middelpunt van die vereniging is het kruis, waaraan het offer van een volmaakte gehoorzaamheid bloedt en alle Godsdeugden oneindig heerlijker dan ergens elders te lezen staan. Dat kruis baant de weg tot de troon; van waar de macht van de zonde gestuit wordt, die aan het kruis haar zegepraal vierde. Een nieuw leven stroomt uit van het verheerlijkte Hoofd in een steeds klimmend aantal leden. En eenmaal is dat leven overal doorgedrongen, het Godsrijk op aarde gevestigd, alle vijandschap tegen Gods gezalfde beteugeld, de dood teniet gedaan, de grote scheiding beslist, de verzoening van hemel en aarde voltooid en zelfs onder de aarde een gedwongen hulde aan de Koning van het Godsrijk gebracht. Welke denkbeelden, nooit tevoren in enig menselijk hart gerezen! En al die denkbeelden onafscheidelijk geschakeld aan feiten; en al die feiten het eigen werk van de Heere; en dat werk de heerlijkste openbaring van Zijn hoog geloofde persoon en die persoon en dat werk de onuitsprekelijke gave van de genade van God!

DE BRIEF VAN DE APOSTEL PAULUS AAN DE GALATEN

De gelijkheid tussen de lezers van de brief aan de Romeinen en die aan de Galaten is duidelijk genoeg. Met deze komt in deze tijd overeen de toestand van de Roomse kerk bij de volken, die vermengd zijn uit de beide nationaliteiten van de Romeinen en van de Kelten. De overeenstemming van de inhoud van de beide brieven valt nog duidelijker in het oog. Men zegt gewoonlijk: wat in de brief aan de Romeinen voorkomt als een naar alle kanten uitgewerkte ontwikkeling van de Paulinische leer, zien wij in de brief aan de Galaten nog in de eerste, maar reeds met alle beslistheid getrokken grondlijnen voor ons. Toch mogen wij naast de overeenkomst van de inhoud aan de andere kant het verschil niet voorbijzien, een verschil, zoals dat past bij de eigenaardigheid, die bij gelijkheid van de lezers toch aanwezig is. Behandelt de apostel in de brief aan de Romeinen de éne grote vraag van de rechtvaardiging van de mensen voor God en voert hij die door op een alles omvattende, de hele wereldgeschiedenis omgevende manier, zo is de vrijheid van een kind van God, de vrijheid van een Christen, rustend op het geloof of het gebonden zijn aan Jezus Christus, de wezenlijke inhoud van de brief aan de Galaten. Niet minder dan elf keer wordt het begrip van vrijheid daarin gevonden en ongeveer even veel keer het daaraan tegenovergestelde van dienstbaarheid.

HOOFDSTUK 1

OVER DE ONBESTENDIGHEID VAN DE GALATEN EN PAULUS' APOSTELSCHAP

A. Dadelijk bij het begin van dit schrijven, dat waarschijnlijk aan het einde van het jaar 54 na Christus uit Efeze aan de gemeenten in Galatië gericht is Ac 19: 12 spreekt zich de diepe gemoedsbeweging van de apostel uit en wel zowel in de eerste als in de tweede helft van de inleiding.

I. Vs. 1-15. Zoals gewoonlijk in de Paulinische brieven vinden wij eerst aanspraak en groet van de apostel, maar het verschilt hier in zo verre van anders, als eensdeels aan de kant van de schrijver zeer nadrukkelijk diens goddelijke roeping tot het apostelschap op de voorgrond wordt gesteld, aan de andere kant voor de lezers elk eervol predikaat wordt weggelaten, daarentegen aan de groet wordt toegevoegd een wijzen op de betekenis van Christus' verlossingsdood en een loven van God de Vader. Wij zien reeds hier, hoe het bij de Galaten stond, dat namelijk deels de erkenning van de volle zelfstandigheid van de apostolische waarde van Paulus aan het wankelen was gebracht, deels door overhelling tot de Joodse wet de volkomen voldoening van Christus' verlossingsdood betwijfeld werd. Tegen deze volkomen voldoening bezwaren te willen verheffen, omdat men zich verplicht achtte voor de wet te ijveren, zou, zo geeft Paulus te kennen, niet slechts een vernedering zijn van Christus, maar ook een schenden van de eer, die aan God de Vader om Zijn van eeuwigheid genomen raadsbesluit tot zaligheid toekomt (Efeze 1: 3 vv.).

1. Ik Paulus, een apostel, geroepen niet door mensen, noch door een mens Ac 18: 23, maar, evenals de twaalf (Luk. 6: 13 vv.), a) door Jezus Christus als Middelaar (Rom. 1: 15) en God de Vader, als hoogste oorzaak, die Hem, Jezus Christus, uit de doden opgewekt heeft en daarmee gesteld heeft tot erfgenaam over alles (Hebr. 1: 2).

a) Tit. 1: 3.

Paulus noemt zich hier, evenals in de aanspraken van verscheidene andere brieven, apostel in de hoogste zin, zichzelf met de twaalf apostelen, die door de Heere onmiddellijk waren geroepen en door Hemzelf reeds aldus waren genoemd (Luk. 6: 13) geheel gelijkstellend (vgl. vs. 17 en Hoofdstuk 2: 8). Juist daarom wordt in alle aanspraken, wanneer ook helpers van de apostel worden genoemd als die ook de brief schreven (1 Kor. 1: 1. 2 Kor. 1: 1. Kol. 1: 1) het predikaat "apostelen" toch alleen over Paulus gezegd. Verbindt hij zich met een aanzienlijke helper, zoals Timotheus, dan zegt hij niet "apostelen", maar "dienstknechten van Jezus Christus" (Fil. 1: 1). Anders dan in andere aanspraken van zijn brieven, waarin hij zijn apostolaat alleen noemt als komend van God en Christus, beschrijft hij in de aanspraak van onze brief het ontstaan van zijn apostolaat dadelijk met het oog op de aanvallen van zijn tegenstanders daartegen (vs. 11 vv.). Hij doet dat eerst negatief, als "niet door mensen noch door een mens" en dan positief als "door Jezus Christus en God de Vader. "

Het onderscheid tussen "door mensen" en "door een mens" bestaat daarin, dat het eerste te kennen geeft, waarvan een zaak uitgaat, of de meer verwijderde hoogste oorzaak, het tweede dat wat haar bewerkt, of de meer nabij zijnde, de onmiddellijke oorzaak. In het tweede lid staat het enkelvoud, dat waarschijnlijk daarom plaats heeft, omdat het onmiddellijk daarop volgende en daaraan tegengestelde "door Jezus Christus" een singularis heeft. Paulus zegt dus, dat hij een apostel was noch door mensen, want dan zou hem de goddelijke zending ontbreken, noch door menselijk bemiddeling, want dan zou hij, hoewel door God gezonden,

op gelijke lijn met een Timotheus en alle arbeiders van het Evangelie staan, die door mensen in hun bediening gesteld waren en niet op gelijke lijn met de twaalf apostelen, die door de Heere persoonlijk waren geroepen.

Hoewel nu het "door" in de eerste plaats de werkende oorzaak uitdrukt, is die betekenis toch niet zo de enige, dat Paulus "God de Vader" niet met "door" zou hebben kunnen verbinden. Was hij echter alleen streng gebleven bij het grammatische parallellisme, dan had hij moeten zeggen: "maar door Jezus Christus en door God de Vader; " hij zegt echter ook elders (Efeze. 1: 1) van de oorsprong van het apostolaat "door de wil van God. "

Het is van belang dat hier (als ook in vs. 12) niet alleen God, maar ook Christus genoemd wordt als tegenstelling tegen elke menselijke bemiddeling, omdat deze toch anders zo bepaald bij Paulus in Zijn menselijke natuur wordt voorgesteld (Rom. 5: 15. 1 Kor. 15: 21, 47). In zo’n tegenstelling tot alle mensen kan Christus bij de apostel slechts als de Verheerlijkte optreden, omdat Hij nu door de opstanding bewezen is, Gods Zoon te zijn (Rom. 1: 4) en de Heere is geworden, door wie de gelovigen reeds alles is teweeggebracht (1 Kor. 8: 6). Boven de tegenwoordige mensheid is Hij, als eersteling van de opstanding voor de toekomstige wereldorde (1 Kor. 15: 23), als de Heer, die boven de aarde geplaatst is, volkomen boven de gemeente verheven. Deze is de reden, dat Paulus juist hier spreekt van de opwekking van Christus door God de Vader.

2. En al de broeders, die hier te Efeze, als mijn medearbeiders (Fil. 4: 21. en "Ac 19: 20 met mij zijn, aan de gemeenten van Galatië (vgl. bij Hand. 16: 8 en 18: 23 :

Paulus voegt bij zijn naam de woorden: "en al de broeders, die met mij zijn. " Zo moesten de lezers weten, dat alle broeders, die op dat ogenblik de omgeving van de apostel uitmaakten, ook deel hadden aan de inhoud van de brief, maar alleen op zo’n manier, als dit bij een brief het geval kon zijn, waarin hij zich doorgaans als deze Paulus in de eerste persoon singularis tegenover de lezers stelt; zij moesten weten, dat hij allen, die hem omgaven, in kennis gesteld had met hetgeen de brief in het algemeen en bijzonder ook over zijn eigen persoon en de geschiedenis van zijn apostelschap bevatte en dat deze voor hun deel uitdrukkelijk daarmee instemden en ook die uitwerking ervan wensten, die hij daarmee op het oog had. (V.).

Misschien wil Paulus ook door het "al", dat hij op niet gewone manier hier uitdrukkelijk zegt, de mening, zoals het schijnt, door zijn tegenstanders verbreid, alsof degenen, die bij hem waren, niet overeenstemden met de leer in zijn brieven verkondigd, weerleggen. Men had toch volgens Hoofdstuk 5: 11 de mening verbreid, dat ook Paulus zelf nog op de besnijdenis drukte, waarschijnlijk omdat hij Timotheus had laten besnijden (Hand. 16: 3). Nu behoorde deze zeker tot de omgeving van de apostel te Efeze (Hand. 19: 22) en van hem als een later besnedene, kon men met een zekere schijn van waarheid een niet overeenstemmen met de leer van de brief beweren.

De pluralis "aan de gemeenten van Galatië" wijst aan, dat de brief als een rondgaande moet worden gedacht, die aan de verschillende gemeenten, welke waarschijnlijk in de grotere steden van Galatië waren ontstaan, gericht was. Het ontbreken van alle eervolle namen en woorden moet worden toegeschreven aan de ontevredenheid, die Paulus tegen de gemeenten van Galatië gevoelde.

Ook vervolgens onthoudt hij zich van alle schone betuigingen over de Christelijke staat van de lezers, die elders door hem worden gebruikt; hij begint zelfs in vs. 6 dadelijk met een

berisping. In geen andere brief, ook niet in de beide vroegst geschrevene (1 Thessalonicenzen. 1: 1. 2 Thessalonicenzen. 1: 1 heeft hij de aanspraak zo naakt en zonder een enkel woord van erkenning te laten volgen, gesteld als hier.

Hoewel nu Paulus aan de Christeen in Galatië geen bijzondere eretitel geeft, verwaardigt hij ze toch nog gemeenten te heten. Grote dogmatische en ethische gebreken van een gemeente geven dus nog geen juist haar dat predikaat te weigeren, of niet meer toe te kennen.

Er blijft nog in een menigte een Christelijke kerk, hoewel ook grote dwalingen bestaan, zo lang Gods woord en de heilige sacramenten bediend worden.

3. a) Genade zij u en vrede van God de Vader en onze (anders gewoonlijk: "van God, onze Vader en de" Rom. 1: 7. 1 Kor. 1: 3. 2 Kor. 1: 2, Efeze. 1: 2. Fil. 1: 2. Kol. 1: 2. 1 Thessalonicenzen. 1: 1. 2 Thessalonicenzen. 1: 2 Filemon 1: 3. vgl. ook 2 Tim. 1: 2. Tit. 1: 4 en 1 Tim. 1: 2, Heere Jezus Christus.

a) 1 Petrus 1: 2.

4. a) Die (namelijk Jezus Christus), Zichzelf gegeven heeft tot een verzoening voor onze zonden en wel in de dood van het kruis (MATTHEUS. 20: 28. Efeze. 5: 25. 1 Tim. 2: 6. Tit. 2: 14) opdat Hij ons trekken zou uit deze tegenwoordige boze wereld, die door de god van deze wereld (2 Kor. 4: 4) beheerst is, uit hun zondige, ellendige en strafwaardige toestand, waaruit de wet hen niet kon verlossen (Hand. 2: 40. Kol. 2: 14), naar de wil van onze God en Vader (1 Kor. 15: 24. Efeze 1: 3. Fil. 4: 20. 1 Thessalonicenzen. 1: 3; 3: 11 en 13).

a) Gal. 2: 20. Hebr. 9: 14.

5. Deze God en Vader (Fil. 4: 20) zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen! (1 Tim. 1: 17. Rom. 11: 36; 16: 27

In vers 1 raakt Paulus de persoonlijke, hier raakt hij de zakelijke vraag aan, die hij vervolgens behandelt.

Zie hoe hij alle woorden richt tegen de eigengerechtigheid.

De werkzaamheid van de Verlosser stelt Paulus voor als zo een waaraan voor de Galaten dringend behoefte was. Terwijl het "die Zichzelf gegeven heeft voor onze zonden" op de verzoening doelt, heeft het "opdat Hij ons trekken zou uit deze tegenwoordige boze wereld" betrekking op de verlossing van de verzoenden. Nu moest de Galaten hun nieuwe zonde van wankelmoedigheid en ongeloof door Christus worden vergeven; zij moesten echter ook geheel van de boze wereld worden afgescheiden, door welke invloed zij waren verleid.

De gedachte in Hoofdstuk 2: 21 uitgedrukt, dat als gerechtigheid door de wet wordt teweeg gebracht, Christus voor niets gestorven was, spreekt Paulus reeds hier uit als de hoofdtoon van de brief, voor zo verre deze over de leer handelt. Wij zullen, zo geeft hij nu duidelijk te kennen, op geen andere manier van het treurige heden verlost worden, dan wanneer voor ons de dood van Christus wordt tot verzoening van onze zonden en tot onze verlossing, maar alles wat niet Christus is behoort tot dat treurige heden, ook de wet, als men die iets wil laten zijn naast Hem.

De verlossing berust op een ondoorgrondelijk raadsbesluit van de Vader, wiens barmhartigheid, aan de ene kant doet uitkomen de grootheid van de ellende, waaraan de verlosten zijn ontkomen, aan de andere kant de apostel dringt tot een verheerlijking van God, zoals die nergens anders in het begin van een brief meer voorkomt (Windischmann, een katholiek exegeet; wij verblijden ons van deze juist bij deze brief veel gebruik te kunnen maken).

II. Vs. 6-10. Evenals de apostel reeds in de aanspraak en groet zijn ontevredenheid over de Galaten heeft te kennen gegeven en de ware leer tegenover de dwaalleer, waartoe zij zich lieten verleiden, in hoofdzaken kort had vastgesteld, zo laat hij ook nu verder de dankzegging achterwege, die hij anders gewoonlijk uitspreekt, voor de genade en het heil, dat de lezer ten dele geworden is. Hij begint dadelijk met een scherpe berisping over de afval van de Galaten tot de onevangelische stellingen van zekere dwaalleraars, die na hem bij hen zijn ingedrongen en hen zo snel van de echt Christelijke waarheid hebben afgeleid. Nadat hij reeds vroeger ieder, wie hij ook was, die een ander Evangelie bracht dan hetgeen hij hun had bekend gemaakt, onder het anathema had gesteld, legt hij dat nu op die verleiders van de Galaten en rechtvaardigt dit zijn scherp en beslist optreden met zijn roeping als dienaar van Christus; want zodanig een is slechts hij, die de gunst van mensen onvoorwaardelijk achterstelt bij de gunst van God. Hij mag niet spreken of handelen om mensen te behagen; hij moet, al stootte hij daarmee ook de mensen voor het hoofd, met alle scherpte en strengheid oordelen over hen, die het Evangelie veranderen en proberen te vernietigen.

6. Ik verwonder mij (Mark. 6: 6) dat u, terwijl ik bij mijn tweede verblijf onder u vóór een jaar (Hand. 18: 23 b) u zo ernstig voor afval heb gewaarschuwd, zo haast, zo gemakkelijk, zonder dat de verleiders veel moeite voor hun werk hebben hoeven aan te wenden, wijkend van degene, die u in de genade van Christus geroepen heeft, namelijk van God (Hoofdstuk 5: 8. Rom. 8: 30; 9: 24. 1 Kor. 1: 9), overgebracht wordt tot een ander evangelie, dat u niet heeft aangenomen (2 Kor. 11: 4)

7. Omdat er geen ander evangelie is; maar er zijn sommigen, die u ontroeren (Hand. 15: 1 en 24) en het evangelie van Christus willen verkeren. Wij moeten toch wat die dwaalleraars onder het uithangbord van een anderevangelie u brengen (Hoofdstuk 5: 4), ontroering van het geweten en verkering van het evangelie van Christus noemen.

De apostel laat hier niet een woord voorafgaan, waarin hij op de voorgrond stelt wat in de lezers te roemen is, zoals in andere brieven, zelfs in die aan de Corinthiërs (in Kor. 1: 3 vv. wordt hij ten minste wegens de laatste persoonlijk ondervonden redding en de gezegende gevolgen, omdat aan voor de Christelijke gemeente verbonden, tot lof van God gedrongen). Hij grijpt dadelijk de zaak zelf aan. Waarschijnlijk schreef bij dadelijk na het ontvangen van de berichten over de afval van de Galaten nog in een opgewekte stemming, die hem niet toeliet om de gewone dankzeggende en vriendelijke woorden neer te schrijven - een smartelijke verontwaardiging (2 Kor. 11: 29), die te rechtvaardigen is, omdat bij de Galaten juist de grond en de hoofdtaak van zijn Evangelie dreigde in te storten.

De reden van Paulus diepe smart ligt aan de een kant in de van te voren vermelde heerlijkheid van de zaligheid, vroeger ook door de Galaten ingezien, die men nu tegen de armoede van de wet wilde verruilen, aan de andere kant in de grote spoed, waarmee de zinsverandering bij het volk was teweeggebracht. Het best verklaart men het "zo haast" van de kortheid van de tijd, waarin het de verleiders gelukt was de gemeente in verwarring te brengen. In de woorden: "dat u zo haast wijkend van degene, die u in de genade van Christus geroepen heeft" is de

gehele afval van de Galaten geschilderd. God had ze geroepen in de genade van Christus, zij keerden zich van die genade tot de wet. De dwaalleraars, die hen verleidden, noemden hun prediking over het verbindende van de wet ook met de erenaam "Evangelie" en drukten daarbij erop, dat het van het Paulinische onderscheiden was. Paulus bedient zich nu in het woord "een ander Evangelie" van hun manier van uitdrukking; hij voelt zich echter gedrongen er dadelijk bij te voegen, waarin dan dat zogenaamde andere Evangelie bestond en karakteriseert het met de woorden: "omdat er geen ander is; maar er zijn sommigen, die u ontroeren en het Evangelie van Christus willen verkeren. " Dit Evangelie, onderscheiden van het door Paulus gepredikte, was daarom niets anders, dan een omkering van het Evangelie van Christus, die door onruststokers was beproefd, terwijl de Paulinische leer alleen het Evangelie is.

Met grote blijdschap hadden de Galaten de blijde boodschap van de apostel aangehoord, dat Christus ook voor hen, de heidenen, was gestorven en opgestaan, dat in Zijn kruisdood een oude wereld was vergaan, in Zijn opstanding een nieuwe tot aan zijn was gekomen - dat de zaligheid niet meer in de wet van Mozes en hun de grenzen van het volk van Israël was gebonden, maar alleen berustte in het geloof in Jezus, de Gekruisigde en Opgestane en alleen in dit geloof en de in Hem verleende Geest, de Geest van Jezus Christus, haar wet en regel en bevestiging had (Hoofdstuk 3: 1; 4: 14 v.). Er waren echter van Jeruzalem zendelingen van de grote Farizese partij in de gemeente, evenals vroeger naar Antiochië (Hand. 15: 1), zo ook tot de Galaten gekomen; deze hadden hun gezegd, dat hun Christendom niet volkomen was als zij de besnijdenis er niet bijvoegden. De belofte van de zaligheid en haar vervulling gold alleen het zaad van Abraham, welks kenteken de besnijdenis was. God kon niet ontrouw worden aan het verbond, dat Hij met Abraham had gesloten; alleen hij, die binnen de wet stond, wier eerste gebod de besnijdenis was, had echt deel aan het rijk van God en de heerlijkheid, die aanstaande was. Alleen in de wet, de enige openbaring van Gods heilige wil, was de beperking, dat hun Christelijk leven niet verviel tot onheiligheid en vleselijkheid. Zonder de wet en het gebonden zijn van de mens aan haar was er alleen een onzedelijke willekeur, zoals het heidendom in zijn zedeloosheid en vleselijke dienst aanwees. Wat echter vooral de doorslag zal hebben gegeven bij de Galaten, die een zeker gezag nodig hadden, dat was de uiteenzetting van de Judaïsten, dat zij een hoger gezag voor zich hadden, dan de Galaten in hem, die hen bekeerd had. Dat waren de eigenlijke apostelen, die te Jeruzalem binnen alle grenzen van de wet leefden en die geenszins hadden opgeheven. Deze moesten als degenen, die met de Messias hadden omgegaan, toch wel het ware Evangelie bezitten, terwijl Paulus, die pas na de dood van de Heere bekeerd was, zijn Evangelie slechts van deze kon hebben ontvangen. Daarom moest hij dan ook slechts als een helper van hen beschouwd worden en zijn werk moest door hen worden aangevuld en verbeterd; hiertoe nu waren zij gekomen. Daarbij, dat de Galaten zich zo snel tot dit vervalst Evangelie gekeerd hadden, moet men denken aan het veranderlijk karakter van de Kelten, zoals dat een Julius Caesar reeds in het oog liep en in zekere mate die natie is bijgebleven, die als de beheerseres van de mode moet beschouwd worden en wier macht, wier aard de verandering is.

8. a) Maar, wat ook enigen (vs. 7) ten hun gunste mogen zeggen, ik zeg daartegen: al was het ook dat wij, ik zelf of mijn medearbeiders (vs. 2), of zelfs een engel uit de hemel u een evangelie verkondigde, buiten hetgeen wij, ik en zij, die mij vergezelden, toen wij u tot Christus bekeerden (Hand. 16: 6), u verkondigd hebben, die zij vervloekt, die zij een anathema, die zij in de ban gedaan (1 Kor. 16: 22. Hand. 23: 14).

a) 2 Kor. 11: 14.

9. Zoals wij van te voren, toen wij de vorige maal Ac 18: 23 bij u waren, gezegd hebben, zo zeg ik ook nu weer (vgl. Hoofdstuk 5: 3): Als u iemand, wie hij ook zij (en nu doelt mijn woord bepaald op hen, die tot u zijn gekomen als degenen, voor wie ik u toen wilde waarschuwen), een evangelie verkondigt buiten hetgeen u van ons ontvangen heeft, die zij vervloekt, zodat hij zijn oordeel draagt (Hoofdstuk 5: 10. 2 Thessalonicenzen. 1: 9).

Wij mogen afwijkingen van de waarheid van het Evangelie geenszins gering achten - het tegendeel, zoals het woord van de apostel op deze plaats aanwijst. Paulus was volkomen in zijn juist als hij een vloek over de dwaalleraars uitspraak en hen daarmee aan het eeuwig verderf overgaf. Hij had daartoe juist om de misdaad, die zij pleegden door hun dwaalleer en die was tweevoudig: aan de personen, wier geweten zij in onrust brachten en in gevaar leidden, om zich te bedriegen over het heil van hun zielen; en aan de zaak, omdat zij het Evangelie van Christus aanraakten. Zij vergrepen zich aan heilige rechten; daarom was hun handelwijze een doemwaardige. Dat echter zijn verdoemen niet voortkomt uit een gekrenkt zijn, omdat zij zijn leer hadden verworpen, wijst Paulus daardoor duidelijk aan, dat hij zichzelf voor het geval, dat hij anders zou leren, onder de vloek plaatst. Het anathema betreft overigens natuurlijk alleen deze handelwijze van de dwaalleraars. Door dat sterke optreden van de apostel was allerminst de wens uitgesproken, dat zij het verkeerde van hun handelwijze mochten inzien en tot kennis van de waarheid komen. Het was echter hier de plaats niet, om dat uit te spreken. Paulus spreekt zichzelf met volle ernst uit tegenover de dwaalleraars, om de Galaten de ogen te openen en hen los te maken uit de strikken, waarin zij zich hadden laten vangen.

Geen schepsel heeft de macht om iets in het Evangelie te veranderen, of erbij te voegen, van wat voor voorname stand, ambt, ontwikkeling, heiligheid en wonderbare kracht hij ook was; zelfs niet de gehele kerk, noch haar leraars, noch haar conciliën en dergelijke. Heeft het plaats, dan is het onderzoek overbodig, het is verwerpelijk, omdat het nieuw, omdat het iets anders is.

10. Het bevreemdt u wellicht, dat ik het zo-even gezegde in vs. 9 zonder enige bedenking heb uitgesproken, dat ik over Christelijke broeders, zoals u ze noemt, voor wie het naar uw mening heilige ernst is met de zaak, die zij voorstaan en die voor hun leer zulke belangrijke grondenweten aan te voeren, zo’n zwaar oordeel durf vellen. Hierop kan ik u antwoorden, want a) predik ik nu, sinds ik in de dienst van Christus ben getreden, de mensen, of niet veel meer God? Zoek ik door de manier, waarop ik mijn ambt bedien, mensen voor mij te winnen, of God te verheerlijken? b) Of zoek ik door hetgeen ik schrijf mensen te behagen? Want als ik nog mensen behaagde, zoals dat wel vroeger bij mij het geval was (vs. 14), dan was ik geen dienstknecht van Christus (MATTHEUS. 6: 24. Luk. 6: 26. Joh. 17: 14) en dan zou ik niet zo spreken en handelen dat die "sommigen" in vs. 7 geenszins voor mij ten gunste werden gestemd, maar integendeel tegen mij vertoornd werden.

a) 1 Thessalonicenzen. 2: 4. b) Jak. 4: 4.

Dat Paulus in vs. 9 zijn reeds vroeger uitgesproken oordeel (vs. 8) voor zijn lezers, die voor zijn tegenstanders meer of minder ingenomen waren, zo duidelijk en sterk herhaalt, moest deze treffen. Nu verklaart hij in vs. 10 hun dit daaruit, dat zijn handelwijze nu niet is om mensen te winnen, maar God. Hij zoekt niet mensen te zijn gunste te stemmen, of aan zijn zijde te trekken; in welk geval hij toch zo moest schrijven, als dat de aangenaamste indruk op hen maakte, in plaats van hen met zo’n scherp vonnis te treffen; want hij denkt bij "mensen" zeker aan hen, die hij volgens de mening van de lezers vriendelijker had moeten behandelen,

om met hen verzoend te worden. Hij schrijft integendeel als een, die het te doen is om God te winnen. Hij schrijft met opzien tot God, van wie hij begeerde dat Hij de lezers uit hun verzoeking en dat gevaar mocht redden. Door deze wens laat hij zich besturen en hij schrijft daarom, zoals het juist is om God tot hulp te kunnen hebben, zoals dan ook in het algemeen zijn streven niet was om mensen te behagen. Hij was geen dienstknecht van Christus, als de tijd om mensen te behagen, voor hem niet voorbij was.

De vergelijking van onze plaats met 1 Kor. 10: 33 "zoals ik ook in alles allen behaag" leert, hoe behoedzaam, schijnbaar geheel in het algemeen uitgesproken woorden van de apostel, zoals de zo-even genoemde, moeten worden opgevat. Slechts zo lang kan Paulus en zoals hij, ieder waar dienstknecht, ieder in alles behagen, als het slechts eigen wil en voordeel aangaat en het doel van dit streven om mensen te behagen, hun eeuwige zaligheid is ("opdat zij behouden mogen worden. Waar echter het mensenbehagen alleen kan worden verkregen door eeuwige waarheden en de goddelijke wet eraan te geven, daar is van toepassing wat Paulus hier zegt. De ware pastorale wijsheid moet zich bewegen tussen die beide uitspraken, die zeer goed te verenigen zijn.

B. Het eerste apologetische deel van de brief handelt over de eigen persoon van de apostel. In vs. 8 v. had Paulus ieder, die een ander Evangelie predikte, dan hij met zijn medehelpers de Galaten verkondigd had, met een vloek beladen. Nu moest hij aanwijzen, dat juist dit zijn Evangelie hetzelfde was als het Evangelie van Christus. Had hij in vs. 1 zichzelf genoemd een apostel niet door mensen noch door en mens geroepen, maar door Jezus Christus en God de Vader, nu moest hij de waarheid van die getuigenis aanwijzen door mededeling van die voorvallen van zijn leven, waaruit dit onweersprekelijk bleek. Van deze dubbele plicht kwijt hij zich beter in een drievoudige uiteenzetting, die van vs. 11 tot Hoofdstuk 2: 21 voortgaat.

I. Vs. 11-24. In deze afdeling wordt gehandeld over de oorsprong van het Paulinische Evangelie als niet van de mens, maar door de openbaring van Jezus Christus zelf de apostel ten doel geworden, die stelling dan ook meteen bovenaan wordt geplaatst (vs. 11 en 12). Vervolgens wijst Paulus op zijn bekende vorige wandel in het Jodendom, waaruit blijkt hoe weinig hij menselijke aanleiding en voorbereiding tot het Evangelie had gehad, integendeel, de sterkste tegenspraak daartegen voor hem was geweest, totdat het God had behaagd Zijn Zoon in hem te openbaren, om hem tot apostel van de heidenen te maken. Hij heeft niet gemeend, die goddelijke openbaring door samenspreken met mensen, zelfs niet met de hoofdapostelen te moeten bevestigen of aanvullen, maar die gedurende een eenzaamheid van drie jaren laten ontwikkelen (vs. 13-17). Pas daarna was hij naar Jeruzalem gekomen om persoonlijk met Petrus kennis te maken. Vijftien dagen was hij bij hem gebleven en van de andere apostelen had hij alleen Jakobus, de broeder van de Heere, gezien (vs. 18-20) Nu was hij in de landstreken van Syrië en Cilicië gegaan zonder aan de Christelijke gemeenten ook maar van aangezicht bekend te zijn geworden. Zij wisten alleen van de bekering van hem, hun vroegere vervolger en hoe hij nu datzelfde Evangelie predikte, dat hij vroeger trachtte te verwoesten en zij prezen God over hem (vs. 21-24).

11. a) Maar ik maak u, om nu over het hoofdonderwerp van mijn brief nader te spreken (1 Kor. 12: 3. 2 Kor. 8: 1 bekend, broeders, dat het evangelie, dat door mij verkondigd is (Rom. 16: 25) en door mijn tegenstanders zozeer in verdenking bij u is gebracht, niet is naar de mens, niet van menselijke aard en gesteldheid, zodat men juist zou hebben het te bestrijden, of er zich aan te onttrekken; integendeel ik heb toch het anathema in vs. 8 v. uitgesproken tegen allen, dit een ander evangelie willen invoeren.

a) 1 Kor. 15: 1.

Op de diep bewogen uitstorting in vs. 6-10 volgt nu de bedaarde uiteenzetting; vandaar het gewone: "ik maak u bekend" en de aanspraak "broeders", die tevens aanwijst, dat Paulus, al is het, dat hij de Christenen in Galatië geen bijzondere erenaam aan het begin gaf (vs. 2) zich nog steeds kent als staande met hen in een broederlijk verbond. Daardoor legt hij opnieuw een band, omdat hij ten doel heeft, door hetgeen volgt hen weer van hun dwaling terug te brengen en ze te winnen. Eerst rechtvaardigt hij de voorafgaande berisping door de bepaalde plechtige verzekering, dat zijn leer geen menselijke was; natuurlijk was dat voor de gemeente eigenlijk niet iets nieuws; het was toch altijd stilzwijgende veronderstelling bij de prediking van de apostel geweest, zonder dat het uitdrukkelijk was uitgesproken, daarom maakt hij het hun nu bekend. Nu dat in twijfel was getrokken, moest het bepaald worden uitgesproken.

Nee, niet mensbehagend is het Evangelie van het kruis, niet mensbehagend het Evangelie van de genade van God in Christus, het zoenoffer van onze zondeschuld: niet mensbehagend het Evangelie van de rechtvaardigmaking uit het geloof en niet door de werken van de wet. Paulus maakt het bekend en wij weten, wij ondervinden het. De mensen van de negentiende eeuw zijn in dit opzicht niet anders dan de mensen van de eerste eeuw van onze jaartelling: de mensen in Nederland geen andere dan de mensen in Galatië. Maar weten wij hiervan de reden? Wij kunnen haar weten. Of wat zegt hiertoe ons eigen menselijk hart. "Dit zegt het: Drie dingen o mens! heb ik tegen dit Evangelie: het betwist u uw menselijke vrijheid, het tast u in uw menselijke eer; het verijdelt uw menselijke wijsheid. " En zo is het. - Het Evangelie, door Paulus verkondigd, betwist u uw menselijke vrijheid. Namelijk, zoals u die verstaat. U bent zeer gesteld op vrijheid van denken. Gedachten zijn vrij. Graag heeft u uw eigen denkbeelden, uw eigenaardige denkwijze, uw persoonlijke mening en vooral in het godsdienstige. Ook behoudt u graag de vrijheid, deze met van de tijd, naar de omstandigheden, - naar bevind van zaken, desnoods overeenkomstig anderer mening, maar altijd naar eigen vrije overtuiging en keuze te wijzigen en te veranderen; de vrijheid met één woord om een Evangelie te hebben op eigen hand, de vrijheid om van het ene Evangelie, wanneer het u minder goed begint te bevallen, tot een ander Evangelie te worden overgebracht. Hoe zou u dan reeds van het begin af kunnen behagen een Evangelie, dat u verkondigd wordt als het enige, dat alle andere buitensluit, omdat er geen ander is, als het Goddelijke, dat voor uw menselijke mening volstrekt geen achting heeft, er niet van weten wil, ze met het hoogste, immers met Goddelijk gezag bestrijdt? Het is echt al te uitsluitend, al te aanmatigend. Nee, u beroept u van dit op een ander Evangelie, dat u meer vrijheid laat. Vrijheid van denken niet slechts, maar ook van doen. Want, ofschoon u ten eerste nog niet weet waarom en eerder het tegendeel zou beweren, dit Evangelie schijnt de strekking te hebben, om zo u het echt slechts aanneemt, u in het doen nog meer te beperken dan zelfs de strengste wet, waarmee toch altijd nog beter te onderhandelen valt dan men in het begin wel gedacht had. De strekking, zei ik, want in de uitgedrukte woorden ligt het niet. Integendeel, deze leggen al het gewicht op het geloof en maken de zaligheid niet afhankelijk van de werken van de wet. Maar u heeft opgemerkt dat Paulus en allen, die het Evangelie van het kruis, het Evangelie van de genade, het Evangelie van de rechtvaardiging uit het geloof verkondigen, veel strenger over de zonde en over haar verschrikkelijke gevolgen in tijd en eeuwigheid oordelen dan anderen, dan uzelf in de eerste plaats. En het ligt u bij, u weet niet hoe, dat er veel wereldvreugd zal moeten worden opgeofferd, wanneer men altijd zo vervult zal moeten wezen van een gekruisigde Zaligmaker. Zo is het. In een gekruisigde Zaligmaker zijn heil te moeten stellen, in Hem alleen; zich te moeten zeggen: "Ik ga verloren, zeker verloren, eeuwig verloren zonder Hem; zich te moeten zeggen: "al mijn deugden en al mijn goede werken, al mijn uitnemendheid boven anderen, al mijn ingetogenheid, al mijn

godsdienstigheid, al mijn boetvaardigheid zelfs kunnen mij niet helpen of baten, ik moet steunen en rusten op de gehoorzaamheid van de gekruisigde Christus alleen; zich te moeten zeggen: tenzij ik op deze gekruisigde Christus steun en rust, is daar in mij geen ware kracht tot enig goed, deze zal, ondanks het ernstigste streven en de onvermoeitste inspanning niet komen dan uit het geloof in Hem" - is dit alles niet wat al te kwetsend voor het menselijk eergevoel? U bent toch zo graag nog iets, nog iets anders dan een zondaar, dan andere zondaars, nog iets beters dan een zondaar, die door de zonde van zijn leven en van zijn hart verdient verloren te gaan en niet dan bij wonder, niet dan door dit wonder behouden kan worden. U heeft toch zo graag iets, iets dat het uwe is, uw eigen, waarop u rekent, één deugd, die vele zonden bedekt, één goede eigenschap, die in aanmerking komt waar het de vraag is van zaligheid of rampzaligheid, één uitnemendheid, die voor u het bloed van de verzoening niet zo onvoorwaardelijk nodig maakt als voor anderen. En wat u ook tot hiertoe wezen of niet wezen, bezitten of niet bezitten mocht, niet graag zou u de strelende gedachte opgeven, die metterdaad al uw sterkte en al uw hoop uitmaakt, dat u het, ernstig willend, eenmaal eindelijk diegene worden zult, die u behoort te wezen en althans zoveel bereiken, als in redelijkheid van een mens (altijd een mens) kan worden gevergd. Maar dit Evangelie wil slechts te doen hebben met zondaars, die niets zijn dan zondaars, zich voor God niets bewust zijn dan zonde en met ontering, zegt u, van het de mens ingeschapen zedelijk kunnen doen, de kracht ten goede zoeken buiten zichzelf! Het behaagt u niet en met reden. Ook komt het u onredelijk voor, ook strijdt het met uw begrippen, ja, met het hoge denkbeeld, dat u zich van de liefde van God, "die liefde is" gemaakt heeft, dat de zonde, zij moge dan een zo vreselijk vergrijp zijn als zij wil, niet zou kunnen vergeven worden dan door de tussenkomst van zodanig een offer, als het Evangelie, dat door Paulus verkondigd wordt, u predikt: het offer van de eengeboren Zoon van God. Met de zending van deze in de wereld zou u veel meer vrede hebben, als zij slechts gediend had om Hem door Zijn leven in het vlees te doen tonen, wat de mensheid in gemeenschap met de godheid is en worden kan, als zij slechts had gestrekt om Hem, door het onvergelijkelijke van Zijn persoon, woord en daden een volmaakt voorbeeld te doen stellen voor de mensheid, een diepe indruk bij haar nalaten, waarvan de werking heilzaam is tot haar hogere en hoogste opleiding; en als de daad aan het kruis, als ter tegenstelling van die spiegel van liefde en heiligheid, die Zijn leven u voorhoudt, niet anders was dan een spiegel van de menselijke boosheid in haar afzichtelijkste uitgietingen. Onredelijk niet slechts, maar onzedelijk moet u een Evangelie noemen, dat toch eigenlijk de band van de zedelijkheid losmaakt door alles te laten afhangen van de genade van God en dat de eeuwige zaligheid toezegt niet aan de deugd, maar aan het geloof. En toch is dit het Evangelie van Paulus, dit onredelijke, dit onzedelijke naar de uitspraken van uw wijsheid, waaraan het zich geenszins bekreunt. Hoe zou het u behagen? Hoe kan men vergen, hoe wensen, hoe hopen wat het u aannemelijk voorkomt. Zeker, wel mocht Paulus zeggen: Ik maak u bekend, broeders, dat het Evangelie, dat van mij verkondigd is, niet is naar de mens. Geenszins kan het ons verwonderen zo de mensen bij duizenden het verwerpen, zo het bij allen weerzin opwekt en afkerigheid. Veeleer verwondert het ons dat deze Paulus, in het bezit van de overtuiging, die hij uitdrukt in onze tekst enige ogenblikken te voren schrijven kon: Ik verwonder mij, dat u zo haast wijkend van degene, die u in de genade van Christus geroepen heeft, overgebracht wordt tot een ander Evangelie. Want een ander Evangelie, dat maar enigszins meer de zucht naar onafhankelijkheid en het betamelijk eergevoel in de mens ontziet, dat maar enigszins minder met de uitspraken van zijn redelijk en zedelijk verstand in strijd is, moet hem veel meer welkom, moet hem oneindig aannemelijker zijn dan dat van de Apostel.

12. a) Want ik heb ook dat Evangelie niet van een mens ontvangen, op de weg van mondelinge mededeling, als hoorder van een prediker (1 Kor. 11: 23), noch op de manier van

de school, als discipel van een leermeester (Luk. 2: 46 v.) geleerd, maar door de openbaring van Jezus Christus, heb ik het ontvangen evengoed als de twaalf.

a) Efez. 3: 3.

De veronderstelling bij deze bewijsvoering is, dat de prediking van elke apostel (vs. 1) goddelijk en waar is, omdat die onmiddellijk van de Heere komt; daarentegen de prediking van een, die niet door de Heere zelf, maar door een mens onderwezen is, pas door haar overstemming met de apostolische voor goddelijk kan worden gehouden. Men ziet uit ons vers dat, om de goddelijkheid van het Paulinische Evangelie in verdenking te brengen, door de tegenstanders de apostolische gelijkheid van Paulus met de twaalf werd bestreden.

Dat Paulus zijn Evangelie niet van mensen ontvangen of geleerd had, maar door openbaring van Jezus Christus, is het thema van zijn gehele volgende uiteenzetting. Onder deze openbaring is in de eerste plaats bedoeld de verschijning van de Opgestane bij Damascus (1 Kor. 9: 1; 15: 8), maar zonder verdere openbaringen uit te sluiten (Hoofdstuk 2: 2. 1 Kor. 11: 23. 2 Kor. 12: 1 v. er is ook wel inwendige geestelijke mededeling in het algemeen bedoeld, anders moest die eerste verschijning veel meer bepaald op de voorgrond zijn geplaatst, dan het geschiedt. Het ligt in de aard van de zaak dat Paulus zich hier vooral moest houden aan het negatieve, de afhankelijkheid van de eerste apostelen, beneden welke men hem wilde plaatsen, zowel bij zijn bekering en het begin van zijn apostolische roeping, als ook in de uitoefening daarvan en dat daarom in dezelfde graad de positieve kant, de openbaring van Christus, op de achtergrond treedt.

Behalve die verschijning bij Damascus zag Paulus de Heere nog vaker (Hand. 22: 17; 23: 11) en bleef hij als het ware in voortdurende omgang met Hem, waarbij hij onmiddellijk onderrichting van Hem ontving (1 Kor. 11: 23). Hij kon daarom met volle juist het Evangelie, dat hij predikte, voorstellen als onmiddellijk van God, zonder menselijke bemiddeling hem toevertrouwd.

Onder zijn Evangelie (Rom. 16: 25 v.), dat hem op bovennatuurlijke manier was meegedeeld, bedoelt hij hoofdzakelijk dat, dat hem eigenaardig was en zich in de leer van anderen, zelfs van de andere apostelen onderscheidde; en dit was zijn inzicht in de goddelijke raadsbesluiten met Israël en de Heidenen, zijn diep inzicht in de grote feiten van het leven van Christus, als dood en opstanding, zijn blik in de verborgen heerlijkheid van de kerk van Christus en op haar openbaring in de toekomst. Dit noemt hij (Efeze. 3: 4 vv.) het geheim van Christus, dat de heidenen ook erfgenamen, ook ingelijfd en deelgenoten van de belofte van God in Christus zijn en dat zelfs de hemelse machten in de kerk de menigvuldige wijsheid van God zou openbaar worden.

13. Hoe waar het nu is, dat ik slechts door een openbaring van Jezus Christus tot mijn Evangelie ben gekomen, kunt u afmeten; want u heeft mijn omgang gehoord, mijn wandel, die eertijds (vs. 23. Tit. 3: 3. Filem. 1: 11) in het jodendom was, in toestand, denk- en leefwijze van een Jood (2 Makk. 2: 22; 14: 38 dat ik uitnemend zeer, met bijzondere ijver, de gemeente van God (1 Kor. 1: 2) vervolgde en haar verwoestte (Hand. 8: 3; 9: 1 vv. ; 26: 9 v.

14. En dat ik als farizeeër, want ik was een kwekeling van die sekte (Hand. 23: 6), in het Jodendom toenam, mij zelfs verheffend (Fil. 3: 4 vv. 1 Tim. 1: 13. v.) boven velen van mijn ouderdom in mijn geslacht onder de Joden, die allen ook ijveren (Hand. 7: 19; 21: 20), zijnde

overvloedig ijverig voor mijn vaderlijke inzettingen, de bepalingen van de ouden (MATTHEUS. 15: 2; 23: 2), zodat geen ander mij evenaarde.

De apostel herinnert de lezers aan het feit hun bekend, dat hij tot bij, tot op het ogenblik van zijn roeping, zo ver mogelijk was verwijderd gebleven van een boodschap, zoals hij die nu verkondigt; hij drukt er op, dat hij de gemeenten van God bovenmate vervolgd had en bovenmate voor de vaderlijke inzettingen had geijverd. Wijst het eerste aan hoever hij verwijderd was geweest van het geloof in Jezus Christus, het tweede toont op welk een afstand hij was van de leer, dat heidenen en Joden evenzeer door dit geloof en daardoor alleen, zonder de werken van de wet, rechtvaardig worden.

Paulus geeft tevens te kennen, dat hij uit zijn vroegere toestand te goed de meningen kende, die de dwaalleraars nu aan de gemeenten in Galatië wilden opdringen.

In zijn afgelegde kleren wilden deze nu sier maken, zonder dat zij ooit de ernst hadden gekend, waarmee hij zelf een ijveraar voor de Joodse wet was geweest.

15. a) Maar wanneer het God behaagd heeft, die mij van (toen ik nog was in) mijn moederslijf aan (Luk. 1: 15. MATTHEUS. 19: 12. Jes. 49: 1, 5) afgezonderd heeft tot het apostelschap (vs. 1 Rom. 1: 5. 1 Kor. 1: 1. Jer. 1: 5) en te Zijner tijd (Hand. 9: 3 vv.) ook geroepen heeft door Zijn genade (1 Kor. 15: 10).

a) Hand. 13: 2.

16. Zijn Zoon, door lering van de Heilige Geest in mij te openbaren (2 Kor. 4: 6. 2Co Fil. 3: 8) met het doel, a) opdat ik die door het Evangelie onder de heidenen zou verkondigen, zo heb ik geloofd. Zodra mijn roeping mij is bekend geworden, zoals mij daarna nog in een bijzondere openbaring in de tempel is gezegd (Hand. 9: 15; 22: 21) ben ik meteen gehoorzaam geweest en in mijn geest verzekerd van mijn roeping heb ik dat werk aangevat. Ik ben niet te rade gegaan b) met vlees en bloed; ik heb niet gevraagd naar de mening van anderen (Efez. 6: 12) of ik ook werkelijk onder de heidenen mocht prediken, noch lering en aanwijzing van mensen begeerd, hoe ik zou moeten aanvangen.

a) Hand. 13: 2. Gal. 2: 8. Efeze. 3: 8. b) MATTHEUS. 16: 17.

Paulus wil zeggen, dat hij reeds van zijn moeders lijf door God was afgezonderd, later bij Damascus geroepen was en vervolgens met de openbaring van de Zoon van God was verwaardigd om Hem aan de heidenen te verkondigen.

De roeping door die openbaring van Christus werd hem zonder nadere onderwijzing duidelijk; de openbaring van de Zoon van God werd hem door apocalyptische mededeling van God ten deel en evenals de roeping tot de dienst riep, gaf de mededeling de inhoud te kennen van het Evangelie, dat onder de heidenen moest worden verkondigd (vs. 12).

Het doel van de openbaring van Jezus Christus was zeker voor Paulus ook een subjectief, namelijk zijn zaligheid; maar dit treedt bij hem op de achtergrond in het grote objectieve doel, als sprekende vanzelf; met hem werd de zaligheid gegeven aan de gehele gelovige heidenwereld.

Het Evangelie is een goddelijk woord, dat van de hemel neerdaalt en door de Heilige Geest wordt geopenbaard, maar zo, dat het uitwendige woord voorafgaat. Paulus had ook zelf vooraf het uitwendige woord van de hemel gehoord: "Saul, Saul waarom vervolgt u Mij? " en pas later had hij de verborgen inwendige openbaring gehad.

Tot een gezegende bediening van het predikambt behoort de openbaring van God in ons, dat wij datgene levendig erkennen, wat wij anderen moeten voorhouden; zonder deze behoudt wel het gepredikte woord, als men het zuiver en onvervalst laat, zijn kracht, maar zulke mensen kunnen het niet zuiver laten of waardig voordragen; zij weten het niet juist toe te passen en verderven veel van zijn kracht bij de hoorders.

17. En ik ben niet weer gegaan naar Jeruzalem, om daar raad te vragen, tot degenen, die voor mij apostelen waren, tot Petrus, Johannes, Jakobus en de anderen; maar ik ging, toen ik na enige dagen Damascus weer verliet (Hand. 9: 19-21), heen naar Arabië, om daar enige tijd in stilte door te brengen (vgl. bij Hoofdstuk 4: 27) en keerde, toen ik nu krachtiger in de Heere was geworden, weer naar Damascus, om daar geheel zelfstandig als leraar op te treden (Hand. 9: 22).

De apostel heeft er juist in gehandeld, dat hij niet met vlees en bloed te rade is gegaan; het zou toch een goddeloosheid zijn geweest, als hij de goddelijke openbaring eerst door mensenwoord had willen laten bekrachtigen, als iemand er aan zou getwijfeld hebben.

Het is de bedoeling niet, alsof men de mening van een ander niet zou mogen horen; men moet hem echter het pré, de overhand niet geven, als God getuigenis heeft afgegeven. Is Gods wil duidelijk en staat de zaak duidelijk in Gods woord, dan is het niet nodig andere mensen te raadplegen; maar is Gods wil nog twijfelachtig, dan kan men veel goede vrienden om raad vragen, maar het moeten toch degenen zijn, die godsvrucht en wijsheid bezitten.

Van een Apostolische werkzaamheid in Arabië wordt nergens een spoor gevonden; wij moeten dus aannemen, dat zijn reis daarheen slechts voor een privaat doel, hoogst waarschijnlijk ten behoeve van geestelijke eenzaamheid, als voorbereiding tot het werk werd ondernomen Ac 9: 22. Daaruit kan dan ook het stilzwijgen van Lukas verklaard worden, die het apostolaat van Paulus slechts in korte omtrekken wilde schilderen.

18. Daarna, (opdat ik nog in het bijzonder aanwijs, dat ik mijn Evangelie (vs. 12) van geen mens heb ontvangen noch geleerd), kwam ik, na dat drie jaren sinds mijn bekering en roeping waren voorbijgegaan, van Damascus door de ongelovige Joden verdreven (Hand. 9: 23 vv. 2 Kor. 11: 32 v. weer te Jeruzalem, om Petrus te bezoeken. Ik wenste hem persoonlijk te leren kennen, omdat hij toen nog aan het hoofd van de gemeente stond en ik dus in zijn bekendheid veel belang moest stellen, omdat ik met de gemeente zelf in een vriendschappelijke betrekking wenste te komen (Hand. 9: 26) en ik bleef bij hem niet meer dan vijftien dagen (Hand. 9: 26-28; 22: 17 v.).

19. En ik zag behalve Petrus geen anderen van de apostelen, omdat al de overigen van Jeruzalem afwezig waren, dan Jakobus, de broer van de Heere ("Uit 10: 4" en "Ac 15: 21.

20. Hetgeen nu ik u in het zo-even (vs. 18 v.) meegedeelde schrijf, ziet, daarover kan ik zeggen: ik getuig a) voor God, dat ik niet lieg (vgl. 2 Kor. 11: 31; 1: 23.

a) Rom. 9: 1. 1 Thessalonicenzen. 2: 5. 1 Tim. 5: 21. 2 Tim. 4: 1.

Tot deze heilige verzekering werd Paulus gedrongen door het gewicht van het zo-even medegedeelde voor zijn doel, om zijn apostolische zelfstandigheid aan te wijzen; want was hij een leerling van de apostelen geweest, dan moest hij het geworden zijn, toen hij voor de eerste maal na zijn bekering te Jeruzalem bij de apostelen was en niet alleen was hij daar met een ander doel en slechts weinige dagen geweest, maar hij had er behalve Petrus niemand anders dan Jakobus (II) aangetroffen.

Als het al mogelijk was, dat Paulus in de tijd van 15 dagen een onderrichting had ontvangen, zo was toch een eigenlijk ter school gaan bij de andere apostelen niet mogelijk. Vandaar de uitdrukkelijke mededeling van de tijd. En tot een inleiding in het apostelschap en tot een volmacht geven aan hem had toch het gehele college van apostelen te Jeruzalem moeten zijn. Hij vond echter behalve Petrus alleen Jakobus, de broeder van de Heere, die zonder twijfel hier is voorgesteld als een van de twaalf en dus geen ander kan zijn dan Jakobus, de zoon van Alfeüs (MATTHEUS. 10: 3). De tegenstanders van Paulus wisten zeer goed, dat Paulus op de hier vermelde tijd (omstreeks in het jaar 39 na Christus) zich te Jeruzalem had opgehouden en met de apostelen had verkeerd. Nu gaven zij voor, dat hij juist toen door de andere apostelen in het Christendom uitvoerig onderwezen en tot een zendeling gevormd was. Nu stelt de apostel de feitelijke uitwendige omstandigheden onder verzekering van de juistheid van zijn mededelingen in de beide beslissende punten duidelijk voor, om daaruit de lezers te laten zien, hoe ongerijmd zo’n voorgeven van de dwaalleraars was; "God had alles voorzien, waarmee men Paulus in het vervolg wilde neerdrukken. Hij heeft het daarom in Zijn wegen zo bestuurd, dat men niet kon zeggen, dat hij zijn roeping van de eerste apostelen te Jeruzalem had ontvangen en toch ook niet aan de andere kant, dat hij in het geheel niet te Jeruzalem had durven komen. Gods goede Geest brengt het overal met ons in het reine; ook de schijnbaar kleine, toevallige omstandigheden in ons leven staan onder Zijn leiding; merken wij het niet dadelijk op, wij zien het toch daarna. "

21. Daarna, toen ik na die 15 dagen de stad weer moest verlaten, om de vervolgingen van de Joden, ben ik gekomen in de gewesten van Syrië en van Cilicië; (Hand. 9: 29).

22. En ik was, toen ik in Cilicië vertoefde, van gezicht onbekend aan de gemeenten in het landschap Judea (Joh. 3: 22), die in Christus zijn, aan de Christelijke gemeenten daar, waartoe ik niet had kunnen komen.

23. Maar zij hadden alleen gehoord door berichten uit Jeruzalem, dat men zei: "Degene, die ons eertijds vervolgde, verkondigt nu het geloof, dat hij eertijds verwoestte". Zo spraken zij, toen hun mijn werkzaamheid gedurende die 15 dagen bekend werd (Hand. 9: 28 v.).

24. En zij verheerlijkten God in mij, dat Hij mij had teruggebracht van mijn vorige wegen, waarop ik hun zozeer tot verdriet en lijden was geweest (Hand. 11: 18).

De mededelingen in vs. 22 wijzen eveneens aan, dat Paulus geen leerling van de apostelen was, zoals het doel van de hele samenhang is. Als leerling van de apostelen zou hij in verbintenis met Jeruzalem zijn gebleven en van daar met zijn werkzaamheid in de gemeente van Judea zijn gekomen (hetgeen hij toch volgens Hand. 26: 20 later deed, namelijk bij de tweede reis naar Jeruzalem, waarmee hij in gemeenschap met Barnabas zeker, als men Hand. 11: 29 v. 12: 25 een geruime tijd heeft doorgebracht) en hun zo bekend zijn geworden. In welke betrekking zij echter voor de eerstvolgende tijd tot hem bleven, zegt de zin, dat zij alleen in staat waren van zijn bekering en werkzaamheid te horen. De apostel voegt er niet om niet, maar met het juiste gevoel van voldoening bij: "zij verheerlijkten God in mij; " want

tussen die indruk, die hij toen op de gemeenten van Judea maakte en het hatelijk drijven van de Judaïsten in Galatië tegen hem was een in het oog lopend verschil.

De verheerlijking van God over zijn bekering heeft weer veel uitgewist van de vroeger veroorzaakte ergernis.

HOOFDSTUK 2

PAULUS' VERGELIJKING MET DE APOSTELEN. STRIJD MET PETRUS' PREDIKING OVER DE RECHTVAARDIGING DOOR HET GELOOF

II. Vs. 1-10. Paulus had de oorspronkelijkheid van zijn Evangelie en zijn apostolaat beweerd. Hij had beide onmiddellijk van de Heere zelf ontvangen en niet van mensen, niet van de vroegere apostelen overgenomen of geleerd. Nu gaat hij over tot een tweede punt, de erkenning van zijn Evangelie en zijn apostolaat door de apostelen, die door Jakobus II, Petrus en Johannes waren vertegenwoordigd. Daarvoor was die reis naar Jeruzalem, die hij in gemeenschap met Barnabas naar het zogenaamde apostelen-concilie in het jaar 50 na Christus, maakte, beslissend. Hij deelt nu die gebeurtenissen uitvoerig mee, die in Hand. 15: 1-29 volgens het daar voorkomend verband van geen belang waren en daarom door Lukas waren voorbijgegaan, maar hier van bijzondere betekenis waren. Bedenkt men, dat het punt, waarom zich in de vorige afdeling de bewijsvoering van de apostel bewoog, door hetgeen hij van zijn reis naar Jeruzalem in het jaar 39 meedeelde, volledig is behandeld, maar het hier een geheel ander punt is, dat nu wordt verklaard, dan zal men zich niet verwonderen, dat Paulus van zijn reis naar Jeruzalem, in Hand. 11: 29 v. 12: 25 in het geheel niet spreekt, maar dadelijk tot de derde overgaat, die hij na zijn bekering tot Christus heeft gemaakt. Daar hij bij zijn reis voor de collecte reeds leraar te Antiochië was (Hand. 11: 26) was, die reeds over de grenzen van die tijd, waarin van hem kon worden gesproken als van een leerling van de apostelen. Daarom spreekt hij er bij de vorige afdeling volstrekt niet van, in deze komt die in het geheel niet te pas, omdat toen de apostelen behalve Jakobus II van Jeruzalem afwezig waren Ac 11: 30, zodat een erkenning van het apostel-college in het geheel geen plaats kon hebben.

1. Daaraan ben ik, na veertien jaren, van mijn bekering afgerekend (vgl. Hoofdstuk 1: 18), weer naar Jeruzalem opgegaan met Barnabas, zoals ik met deze reeds 5-6 jaar vroeger de collecte daarheen had overgebracht (Hand. 11: 30; 12: 25), behalve andere medehelpers (Hand. 15: 2) ook Titus meegenomen hebbend, hoewel deze nog onbesneden was Ac 18: 23.

Men kan die 14 jaren met de meeste uitleggers rekenen van de bekering van Paulus als het voornaamste tijdpunt, zodat de drie jaren in Hoofdstuk 1: 18 en het oponthoud te Tarsen ook zijn ingesloten; men kan ze echter ook, zoals bijvoorbeeld Luther op het voetspoor van Hyronimus heeft gedaan, van Hoofdstuk 1: 18, of wat eigenlijk op hetzelfde neerkomt, van Hoofdstuk 1: 21 aftellen. Welke van die beide berekeningen de juiste is, kan niet op spraakkunstige, maar alleen op chronologische gronden worden beslist. Dan komt het er op aan, die van zijn latere reizen naar Jeruzalem Paulus op onze plaats op het oog heeft. Zijn eerste reis was die welke in Hand. 11: 29 en 12: 25 en in het jaar 44 na Christus plaats had. Had hij die bedoeld, dan viel in het jaar 30 of (volgens de eerste manier van rekenen) zijn bekering, of reeds (naar de tweede manier van rekenen) zijn reis met Petrus in Hoofdstuk 1: 18 v. Het ene is evenmin aan te nemen als het andere, de apostel heeft zeker de reis niet in aanmerking genomen. Nu wordt veel door de uitleggers beweerd, dat hij zich aan zo'n verzwijgen zeker niet zal hebben schuldig gemaakt. Hij zou daardoor zijn tegenstanders, die hij wilde aanwijzen dat hij geen leerling van de apostelen was, zelf de wapens in de hand hebben gegeven en de verdenking van opzettelijk onvolledige optelling voor de tegenstanders zou op hem liggen. Men zou daarom moeten aannemen, dat het bericht van Lukas in Hand. 11: 29 v. en 12: 25 verkeerd was, dat het of geheel vals, of toch zeer onnauwkeurig was, dat Paulus toen wel tot Judea, maar niet naar Jeruzalem zou zijn gekomen en Barnabas de collecte aan de oudsten zou hebben overgegeven. Die redenering is zeker geheel

onaannemelijk; wij hebben reeds boven in de inleiding tot onze afdeling er opmerkzaam op gemaakt, dat hier geen sprake meer is van discipelschap van de apostel, welk onderwerp reeds geheel was afgehandeld; de zaak, die nu behandeld wordt, is de erkenning van het Paulinische Evangelie en apostolaat van de kant van de apostelen. Paulus gaat hier dus zijn reis niet voorbij, hij haalt alleen, zoals dat bij een verstandig man vanzelf spreekt, zo een niet aan, die met hetgeen hij wil voorstellen, in het geheel in geen verband staat. Als nu echter Wieseler Paulus' reis naar Jeruzalem, die verder volgt en die ons in Hand. 15: 1 vv. wordt meegedeeld, voorbijgaat en beweert, dat hier op onze plaats wordt gehandeld over de reis in Hand. 18: 22 genoemd, dan is dat zeker een salto mortale, die wij hem niet willen nadoen, reeds daarom niet, omdat Paulus en Barnabas reeds van elkaar gescheiden waren (Hand. 15: 37 vv.). Hij komt dan ook met zijn mening tot de zonderlinge bewering, dat Paulus reeds als jongeling van ongeveer 20 jaar in het jaar 40 na Christus bekeerd zou zijn, zonder te bedenken of het wel mogelijk zou zijn, dat de apostel zich reeds na 23-24 jaren in Filem. 1: 9 een oud man noemde, wanneer hij toch slechts 43-44 jaren telde. Ook zou, nadat Paulus en Jakobus zich op deze manier hadden uitgesproken als in Hand. 15: 7 vv. te lezen is een handelwijze vier jaren later, zoals wij dan hier voor ons zouden hebben, een ondenkbaar iets zijn. Nee, de reis in Hand. 15: 1 vv. en die op onze plaats bedoeld is, zijn een en dezelfde. Dat is zonder twijfel en wordt ons te duidelijker, als wij in Hoofdstuk 5: 1 en 6: 13 en uitdrukkingen vinden, die zeer levendig herinneren aan gedachten en uitdrukkingen van Petrus en Jakobus in Hand. 15: 10 en 28 Zo schijnt het "weer" in plaats van alleen te behoren tot het "naar Jeruzalem opgegaan", integendeel betrekking te hebben op de hele zin, met insluiting van het "met Barnabas" en wel in het bijzonder op het laatste, zodat daarin zou zijn opgesloten, dat Paulus reeds vroeger met Barnabas (alleen dat deze toen de hoofdpersoon was, zoals uit het voorop plaatsen van zijn naam blijkt) een gemeenschappelijke reis naar Jeruzalem had gemaakt, die in Hand. 11: 29 v. vermeld is. Blijkt nu uit hetgeen wij reeds vroeger opmerkten, dat Paulus op onze plaats geenszins een voorgaande optelling van zijn reizen naar Jeruzalem bedoelt, maar dat de hier bedoelde reis met die in Hoofdstuk 1: 18 in parallel staat en evenzo voor het tweede punt van zijn uiteenzettingen dient, als de ander voor het eerste punt, dan ligt voor de hand, dat ook de telling "na veertien jaren" parallel staat met die in Hoofdstuk 1: 18 "na drie jaren" en wij dus niet de bovengenoemde tweede manier van rekenen mogen volgen, maar bepaald de eerste moeten vasthouden. Daarom daar het apostolisch concilie waarschijnlijk in het jaar 50 na Christus plaats vond, valt de bekering van Paulus in het jaar 36.

2. En ik ging, afgezien van de opdracht, mij door de gemeente te Antiochië gegeven (Hand. 15: 1 v.), wat mijn persoon aanging, op door een openbaring, die ik van de Heere had ontvangen Ac 15: 3 en stelde hen, de opzieners en leden van de gemeente daar, in een openbare vergadering Ac 15: 5 het Evangelie voor, dat ik predik onder de heidenen (Rom. 3: 21 vv.) en in het bijzonder deed ik in een bijzondere conferentie mededeling aan degenen die in achting waren, aan de hoofden van de gehele Christelijke gemeente, aan de apostelen, van welke de drie in vs. 9 genoemden nog aanwezig waren Ac 11: 30. Ik deed dit opdat zij mochten erkennen, of ik niet enigszins tevergeefs zou lopen of gelopen hebben (Fil. 2: 16. 1 Kor. 9: 24 vv.

De apostel kon het hem geopenbaarde en vervolgens medegedeelde woord van God hun slechts met die bedoeling voorhouden, dat zij het als zodanig erkenden en ten gevolge daarvan zijn prediking goedkeurden, niet opdat hij daardoor zou worden geleerd en bevestigd, maar omdat hij anders zijn afhankelijkheid zou hebben bewezen.

Bij hen, met wie de apostel in aanraking kwam, wilde hij de overtuiging vestigen, dat zijn Evangelie door de Heere met goed gevolg was bekroond. Hij zelf kon daaraan en aan de

waarheid ervan niet twijfelen, maar was het zijn tegenstanders gelukt om het verbindende van de Mozaïsche wet tegenover hen door te drijven, dan was zijn moeite onder de heidenen voor het verleden en voor de toekomst verloren, dan was voor altijd de mogelijkheid afgesneden geweest om de grote menigte van de heidenen tot het Christelijk geloof te brengen. Om dit te verhinderen, stelde hij zijn Evangelie met de uitkomsten ervan voor en bewerkte daardoor die beslissing van het concilie te Jeruzalem, die de kerk onvoorwaardelijk voor de heidenwereld opende.

Blijft men bij de gewone opvatting van de grondtekst: "opdat ik niet enigszins tevergeefs zou lopen of gelopen hebben" (vgl. 1 Thessalonicenzen. 3: 5), dan wilde Paulus een verijdeling van zijn vorige en zijn volgende werkzaamheid daardoor voorkomen, dat de gemeente en de apostelen te Jeruzalem aan de manier, waarop hij het Evangelie onder de heidenen verkondigde, hun goedkeuring gaven, zoals zij dat dan ook in Hand. 15: 7 vv. deden, omdat zonder deze toestemming en erkenning de door hem bekeerde Christeen buiten de gemeenschap met de overigen gebleven zouden zijn.

Hoe zelfstandig hij ook zijn loopbaan was begonnen, zo moest hij er toch belang in stellen om met de eerste gemeenten in reine betrekking te zijn. Hoezeer hij reden had om op een goede verstandhouding prijs te stellen, wijst reeds de poging aan, om de besnijdenis van Titus af te dwingen, waartegen Paulus zich moest verzetten.

3. a) Maar ook, hoezeer men in deze bijzondere samenkomst van de kant van de apostelen in het begin tot zo’n stap geneigd was, Titus die met mij was als toekomstig helper van de apostelen, een Griek zijnde, niet zoals Timotheus (Hand. 16: 1 vs.) alleen van vaders kant, maar van vaders en moeders kant, werd ten gevolge van mijn tegenspraak niet genoodzaakt zich te laten besnijden.

a) 1 Kor. 9: 21.

Het "een Griek zijnde" staat in verband met "die met mij was"; Paulus is zich namelijk bewust van de stoutheid, ja van het trotseren, dat er in gelegen was om de Griek met zich te nemen naar het concilie te Jeruzalem, de zetel van het Judaïsme; want juist als apostolisch medearbeider moest zo iemand als onbesnedene bijzonder ergerlijk zijn voor de Judaïstisch gezinden (Hand. 21: 28). Hij wilde echter in hem een van de broeders bij zich hebben, voor wier vrijheid hij moest strijden tegen die Judaïsten, die in de gemeente te Antiochië waren ingedrongen. Gewoonlijk meent men, dat in de woorden: "ook Titus werd niet genoodzaakt zich te laten besnijden" zou liggen, dat men de besnijdenis van Titus niet zou hebben gevraagd; maar dan zou de uitdrukking "werd niet genoodzaakt" zonder aanleiding zijn. Zonder twijfel werd echter werkelijk zijn besnijding, op aandrang van die valse broeders (vs. 4), geëist, maar Paulus en Barnabas gaven niet toe en hun tegenstand werd geëerbiedigd.

Willekeurig is de onderscheiding, dat vs. 3-5 het bericht zou bevatten over de algemene samenkomst van de gemeente en pas vs. 6-10 over de bijzondere vergadering met de apostelen. Het oordeel van degenen, die hij in vs. 2 bedoelde, als hij zei "hun", treedt integendeel geheel op de achtergrond en hij spreekt alleen van de laatstgenoemden "die in achting waren" of "die het aanzien hadden". Hij houdt de dwaalleraars voor, dat hij de goedkeuring van deze ontvangen had; er is dus ook in hetgeen in het voor ons liggende vers staat, een oordeel te zien van de eerste apostelen.

4. En dat hebben wij met alle kracht trachten te verkrijgen, omwille van de ingekropen valse broeders (2 Kor. 11: 26. Hand. 15: 24), die bij de toestand van Jeruzalem en Judea, zoals die in Hand. 15: 3 nader is uiteengezet, in de Christelijke gemeente, waartoe zij inwendig niet behoorden, van bezijden ingekomen waren, om te verspieden onze vrijheid van de Mozaïsche wet (Rom. 10: 4,), onze vrijheid, die wij in Christus Jezus hebben. Die was hun een doorn in het oog, die probeerden zij ons te ontnemen en daarom bespiedden zij ons evenals men een stad nadert, die men wil veroveren (Gen. 42: 9), opdat zij ons zouden tot dienstbaarheid brengen onder het juk van hun inzettingen (Hand. 15: 5 en 10).

Volgens de grondtekst moeten wij vertalen: evenwel (ging het dwingen niet door vs. 5) om van de ingekropene enz. Volgens de woorden zou het kunnen voorkomen, alsof Paulus aan het verlangen om Titus te laten besnijden wel zou hebben kunnen toegeven en dus in dit geval het aannemen van de besnijdenis op zichzelf zonder bedenking zou zijn geweest; maar hoe zou dat toegeven met zijn in Hoofdstuk 5: 3 uitgesproken grondstelling over het onverenigbare van het aannemen van de besnijdenis en de daardoor op zich genomene verplichting tot het houden van de wet overeen kunnen stemmen met de gemeenschap van de genade van Christus? Hoe zou dat overeenkomen met de grondstelling in 1 Kor. 7: 17 v., dat ieder zo blijven moest, zoals hij geroepen was, of hij besneden of onbesneden was? Zo’n toegeeflijkheid zou toch zeker de grootst mogelijke inschikkelijkheid zijn voor het standpunt van de wettischen, waarvan in 1 Kor. 9: 20 sprake is, ja verre hebben overtroffen; op zijn hoogst zou Paulus, als het denkbaar was, de besnijdenis als uitwendige handeling zonder godsdienstige betekenis hebben kunnen toelaten. De apostel zegt echter alleen, dat hij met het oog op die Zelotische Judaïsten gemeend had zich ernstig te moeten verzetten, zonder daarmee te bekennen dat hij zich de besnijdenis zou hebben laten welgevallen, dat hij de anderen, die het verlangden, in het geheel niet zou hebben weerstaan. Zij, die Judaïsten, waren het, die hem er vooral van afhielden, door een ogenblikkelijk toestaan aan de anderen een voor de Christelijke vrijheid zo gevaarlijke grondstelling zich te laten verheffen. Daarom noemt hij het als het bijzondere motief van zijn tegenstand, als hij zegt, dat het verlangen bepaald was afgewezen en wel om de valse broeders, waaruit in het geheel niet volgt, dat het alleen omwille van hen werd afgeslagen.

Dat de zaligmakende waarheid van het Evangelie, zoals Paulus het zuiver onder de heidenen gepredikt had, onveranderlijk bleef staan als het fundament van de kerk, daarom heeft hij geworsteld en dat heeft hij ook als prijs van de overwinning verkregen. Zijn "bij u", waarmee hij in het bijzonder de Galatiërs toekent wat het hele heidendom aangaat, dat tot het koninkrijk van de hemelen was geroepen, gaat ook ons aan. Ook ons ten zegen heeft Paulus een goede strijd gestreden tegen de valse broeders, om het kleinood van de waarheid van de Evangelie. En toen onder het pausdom de boeien, door de apostolische kerk afgeweerd, de Christeen heinde en verre omsloten, toen is Paulus’ getuigengeest ontwaakt in M. Luther, om met nieuwe gloeiende tong de waarheid van het Evangelie te bekrachtigen.

5. Welken verspieders wij, Barnabas en ik, ook niet een uur hebben geweken, ook niet toen de apostelen tot toegeven raadden Ac 15: 5, met onderwerping, zodat wij aan hun verlangen zouden hebben toegegeven. Wij hebben die strijd zo ernstig volgehouden, opdat de waarheid van het evangelie (Rom. 3: 20 en 28) bij u, Christenen uit de heidenen (Rom. 11: 13), waaronder ook u Galaten moet geteld worden, zou verblijven en hoe ondankbaar is het dan van u, dat u zich nu die vrijheid laat ontroven (Hoofdstuk 5: 1 vv.).

6. En van degenen, die geacht waren wat te zijn, van degenen die het aanzien hadden van de apostelen (hier moest nu de nazin volgen: "leerde ik niets wat nog tot aanvulling zou hebben

kunnen dienen van hetgeen ik van mijn kant bij de samenspreking in vs. 2 hen had voorgelegd"; de apostel voegt echter eerst een tussenzin in en vat dan de afgebroken gedachte aan het einde van het vers weer in een anderen vorig op), hoe zij eertijds waren, namelijk discipelen van de Heere in de dagen van zijn vlees en wel bijzonder geliefde discipelen, verschilt mij niet; het heeft op mijn overtuiging van de waarheid geen invloed. a) God neemt de persoon van de mensen niet aan, dat Hij Zijn openbaringen en genadegiften aan een beproefde klasse als de eens voor altijd bevoorrechte zou hebben gebonden en die niet aan anderen zou kunnen geven: want (om nu de straks aangevangen rede verder voort te zetten) die geacht waren hebben mij niets toegebracht; zij hebben mij niets meergeleerd dan ik hun reeds door mededeling van mijn eigen Evangelie over de Christelijke weg van de zaligheid had voorgedragen.

a) Deut. 10: 17. 2 Kron. 19: 7. Hand. 10: 34. Rom. 2: 11. Efeze 6: 9 Kol. 3: 25. 1 Petrus 1: 17

7. Maar daarentegen, als zij uit hetgeen ik hun over mijn werkzaamheid berichtte, zagen, dat aan mij het Evangelie van de voorhuid, van de heidenen, toebetrouwd was (Rom. 2: 26; 11: 13; 1: 5, zoals aan Petrus, de vertegenwoordiger van de twaalf, dat van de besnijdenis) van de Joden (Rom. 3: 30. 1 Kor. 9: 2 ;

8. Want, zo bleek verder duidelijk uit mijn mededelingen, die God (Hoofdstuk 3: 5), die in Petrus krachtig wrocht tot het apostelschap van de besnijdenis, om dat met goed gevolg te bedienen, a) die wrocht ook krachtig in mij onder de heidenen (Hand. 15: 3 v. en 12).

a) Hand. 9: 15; 13: 2; 22: 21.

9. En als Jakobus, die sinds Hand. 12: 17, na het ter dood brengen van Jakobus de ouderen aan het hoofd van Jeruzalems gemeente stond (Hand. 15: 3 vv.) en met hem, Cefas of Petrus (Joh. 1: 42. 1 Kor. 3: 22; 9: 5; 15: 5 (het schijnt, dat Paulus zich overal van deze Hebreeuwse naam bedient, waar hij zich schikt naar de manier van uitdrukking bij de Joods-Christelijke partijen, die uit Joods purisme Petrus liever zo noemden) en Johannes, die geacht waren pilaren in de kerk van Christus (1 Tim. 3: 15. Openb. 3: 12) te zijn, de genade, die mij gegeven was, om namelijk even zowel een onmiddellijk door de Heere geroepen apostel te zijn als zijzelf, bekenden, gaven zij mij en Barnabas de rechterhand van de gemeenschap, opdat wij tot de heidenen en zij tot de besnijdenis zouden gaan.

Terwijl Paulus in vs. 2 degene, die hij in Hoofdstuk 1: 17 noemt degenen, die "voor mij apostelen waren", eenvoudig karakteriseert als mensen van aanzien, of als autoriteiten in de kerk, zoals men kortaf pleegt te zeggen, zoals ook hij zelf hen kan noemen, als men maar door hun autoriteit de zijnen niet probeert te verdrukken, gebruikt hij in vs. 6 naar de grondtekst een enigszins andere uitdrukking, die wij zouden kunnen vertalen: "die er voor werden gehouden iets groots te zijn", omdat hij nu niet meer te doen had met hun rechtmatig aanzien binnen de kerk, maar met de overdreven waardering van de Judaïsten van hen tegenover hem. Om vervolgens die overdreven verering nader aan te wijzen, wat betreft hetgeen, waarop die gegrond was, voegt Paulus er eerst de opmerking bij: "hoe zij (Jakobus en Cefas en Johannes, vs. 9) eertijds waren, verschilt mij niet. " Ten opzichte toch van deze drie stelden de Judaïsten (en gelijk toen die te Jeruzalem vs. 4 en Hand. 15: 1, 5, 24, zo later die in Galatië Hoofdstuk 1: 7; 4: 17; 5: 7 vv; 6: 12 v. dat zij niet slechts, zoals de apostelen, van de Heere onmiddellijke discipelen gedurende Zijn leven waren geweest, maar nog bovendien Zijn vertrouwde vrienden (Cefas en Johannes, Mark. 5: 3; 9: 2; 14: 33 en aanverwante broeders (Jakobus, Hoofdstuk 1: 19). Dit punt van overwaardering wijst hij nu met dit woord af als

nietsbetekenend, wanneer het namelijk niet alleen tegenover mensen, maar zelfs tegenover God in zoverre moest worden op de voorgrond gesteld, als had deze hem, Paulus, niet tot een apostel en wel tot een met de drie geheel gelijken apostel kunnen roepen, maar was met de macht van zijn roeping tot die beide punten beperkt geweest. Hij voegt er de verdere aanmerking aan toe: "God neemt de persoon van de Mensen niet aan. " Deze opmerking maakt hij tevens met het oog op zijn eigen persoon, maar in andere zin: bij die drie vond dan een aanzien van de mensen plaats, wanneer hetgeen van hun persoon door de dwaalleraars op de voorgrond werd geplaatst, God werkelijk, zoals zij met hun overwaardering eigenlijk beweerden, zo de handen bond, dat hij naast hen geen andere in het apostolaat als een gelijke mocht plaatsen; bij hem heeft daarentegen de omstandigheid, dat hij van te voren een lasteraar en een vervolger en een verdrukker was (1 Tim. 1: 13), God niet teruggehouden hem tot een uitverkoren vat te stellen (Hand. 9: 15). Terwijl dan Paulus volgens deze tweevoudige opmerking de gedachte, die hij aan het begin van het vers bij de woorden: "van degenen, die geacht waren wat te zijn" op het oog had, maar eerst liet varen, vervolgens weer opneemt, verandert hij de vorm, waarin, volgens juiste constructie, het volgende eigenlijk had moeten staan. Verder doet hij met het "maar daarentegen", waarvoor hij op zijn persoon nadruk legt, als of een eveneens door God hoog bevoorrechte en met die drie hoofdapostelen geheel gelijk gestelde, opmerken, dat die drie de betekenis van zijn apostolaat erkend hadden. Daarop verklaart hij dan, dat wat de tweede zaak aanging, waarover, volgens het tweede deel van de inleiding (Hoofdstuk 1: 6 vv.), in onze brief gehandeld werd, namelijk, wat zijn Evangelie aanging, door die drie hem noch iets gezegd was tot verbetering, noch tot aanvulling en zijn Evangelie dus als geheel juist wordt bevestigd. "Het zou een toevoeging aan de Evangelische prediking van Paulus geweest zijn, als de eis van de valse broeders, zoals die in Hand. 15: 3 vernomen werd, van de kant van de aanzienlijken gebillijkt was; maar het tegendeel daarvan heeft plaats gehad".

10. Alleen (en overigens werd geen voorbehoud gemaakt), dat wij de armen in de gemeenten van Judea (Rom. 15: 25 v.) zoals wij dat reeds eenmaal hadden gedaan (Hand. 11: 29 v.) zouden gedenken, a) wat ik zelf ook heb gedaan, zoals ik dan dienvolgens bij u zelf een collecte ten die einde zal doen houden (1 Kor. 16: 1).

a) Hand. 24: 17. 1 Kor. 16: 1. 2 Kor. 8: 1; 9: 1.

Hiermee was ten sterkste de erkenning uitgesproken van de gelijkheid van Paulus, in het bijzonder de goedkeuring van zijn leer. Zo weinig verlangden de oudere apostelen een verandering van zijn leer, dat zij die integendeel daardoor volkomen billijkten en op het ondubbelzinnigst verklaarden, dat zij die voor het zuivere Evangelie erkenden dat gepredikt moest worden; anders toch hadden zij aan Paulus niet zelf met zoveel gerustheid de heidenwereld als arbeidsveld kunnen toewijzen. Zij hadden slechts één wens over Paulus en Barnabas; die betrof volstrekt niet een verandering van de leer, maar alleen hun ook zorg dragen voor de armen van Judea.

De apostelen erkenden de dubbele apostolische roeping, volgens welke met het een Evangelie twee onderscheiden kringen van volken moesten worden bekend gemaakt (Joh. 10: 16); hierop maakten zij de verdeling. Het sprak vanzelf en bleef dus onaangeroerd, dat er modificaties waren, met de praktijk afzonderlijk verbonden en door de Joodse diaspora teweeggebracht, volgens welke de principiële scheiding van de werkkring inderdaad slechts relatief en zonder uitsluitende geografische en ethnographische begrenzing kon worden doorgezet. Hoe weinig in het bijzonder Paulus meende, dat de bekering van de Joden van zijn

werkzaamheid als apostel van de heidenen was uitgesloten, blijkt behalve uit de Handelingen van de Apostelen, uit plaatsen als 1 Kor. 9: 20. Rom. 1: 16; 9: 1 vv. ; 11: 14.

De drie apostelen, die pilaren waren, steunden van hun kant het moederhuis van God in geheel Judea, totdat Jakobus te Jeruzalem de Heere met zijn marteldood verheerlijkte, Petrus werd gegord en gebracht waarheen hij niet wilde (Joh. 21: 18), in de voetstappen van Paulus tot de marteldood te Rome. Johannes bleef, totdat de Heere ten gerichte over Jeruzalem kwam en Hij, nadat ook Paulus afgeroepen was, Zijn geliefde discipel tot pilaar in de onvernietigbare tempel van het waarachtige Jeruzalem, de geestelijke godsstad stelde, die Joden en heidenen in Christus verenigde.

Uit onze plaats kan men overigens tot duidelijkheid komen over de verhouding van de apostel Jakobus, de zoon van Alfeüs (MATTHEUS. 10: 3) en van Jakobus, de broeder van de Heere, met de bijnaam de rechtvaardige, waarover zoveel geschreven is, of zij twee onderscheiden (Jakobus II en III), of een en dezelfde persoon (Jakobus III) zijn. I. Onmogelijk kan Jakobus, hier (vs. 9) bedoeld, een niet-apostel zijn; want al was het ook op zichzelf denkbaar dat een broeder van de Heere, tot het geloof bekeerd, om deze zijn verwantschap en andere persoonlijke eigenschappen een uitstekende plaats in de Jeruzalemse gemeente had verkregen, zo kon die toch geenszins een zo uitstekende zijn, dat hij, zoals hier en in Hand. 15: 13 vv. zelfs boven de apostelen Petrus en Johannes had mogen worden gesteld, als hij ook niet zelf een apostel was. Ook zou zeker Paulus, zelfs als de gemeente te Jeruzalem met haar hoofden zich aan zo’n te hoge waardering van de lichamelijke verwantschap met Jezus had schuldig gemaakt, zich volgens zijn woord in 2 Kor. 5: 16 hebben onthouden om Jakobus onder de "pilaren" te rekenen, waarvoor hij slechts werkelijke apostelen houden kon (Efeze 2: 20). Daarentegen hadden de Judaïsten, die zo groot gewicht hechtten aan het discipelschap van Jezus, dat zij Paulus niet voor een apostel wilden laten doorgaan, omdat hem volgens hun mening deze onmiddellijke roeping van de Heere ontbrak een reeds uitwendig geheel onhoudbare plaats ingenomen bij hun strijd tegen hem, zo het hoofd van de gemeente te Jeruzalem, voor wier zendelingen zij zich uitgaven (vs. 12), slechts tot die broeders van Jezus, die gedurende Zijn leven ongelovig bleven en zich eerst na Zijn opstanding tot Hem bekeerden (Joh. 7: 5; 20: 17. 1 Kor. 15: 7 maar niet tot de kring van de twaalf had behoord. Dienvolgens staat vast, dat deze Jakobus hier geen ander is dan Jakobus II, de zoon van Alfeüs, zoals hij in alle vier de apostellijsten (MATTHEUS. 10: 3. Mark. 3: 18. Luk. 6: 15. Hand. 1: 13) genoemd wordt. Aan Jakobus I zou om de ter dood brenging in het jaar 44 (Hand. 12: 1 v.) alleen dan kunnen gedacht worden, als de hier vermelde reis van Paulus naar Jeruzalem dezelfde was als die in Hand. 11: 29 v. is vermeld, dat wij reeds boven als een onhoudbare voorstelling hebben weerlegd. II. Onmogelijk kan die Jakobus, die in Hoofdstuk 1: 19 door Paulus "broeder van de Heere" genoemd is, een ander persoon zijn, dan die Jakobus, die op onze plaats een pilaar genoemd is en daardoor als apostel is gekarakteriseerd. Paulus had zijn lezers niet meer op een dwaalspoor kunnen brengen, dan wanneer hij hier plotseling, zonder alle aanduiding van verschil een andere Jakobus had bedoeld, dan de kort te voren genoemde broeder van de Heere. Het is zeer gemakkelijk te verklaren, dat Paulus bij het eerste noemen van deze Jakobus (Hoofdstuk 1: 19), diens verwantschap tot de Heere niet alleen ter onderscheiding van Jakobus I, die bij zijn toenmalige reis nog leefde, aangaf, maar ook om datgene aan te wijzen, wat deze Jakobus II bij zijn Judaïstische tegenstanders een bijzonder aanzien verleende (vgl. bij Hoofdstuk 2: 6); en weer spreekt het vanzelf, dat Paulus ten tweeden male (Mal. 2: 9) de eenmaal gegeven nadere aanwijzing, die ieder opmerkzaam lezer nog in de gedachte moest hebben, niet herhaalt, ja, hij kon van de onbevooroordeelde lezer volstrekt geen andere opvatting verwachten, omdat hij in het minst niet te kennen geeft, dat hij nu een andere Jakobus bedoelt.

Waarom laat God toe, dat zo velen van Zijn kinderen arm zijn? Hij kon hen allen rijk maken, als het Hem behaagde. Hij kon zakken goud aan hun deuren leggen; Hij kon hun een aanzienlijk jaarlijks inkomen toezenden, of Hij kon rondom hun huizen een overvloed van levensmiddelen strooien, zoals Hij eertijds de kwakkelen bij hopen uit de hemel deed regenen, om hen te voeden. Er is geen noodzaak, dat zij arm zouden zijn, behalve als Hij ziet dat het tot hun welzijn is. De beesten op duizend bergen zijn van Hem, dus kon Hij hen van alles voorzien. Hij kon de rijksten, de grootsten, de machtigsten al hun macht en schatten aan de voeten van Zijn kinderen laten brengen, want de harten van alle mensen zijn in Zijn hand. Maar Hij verkiest niet zo te handelen. Hij laat toe, dat zij gebrek lijden. Hij laat toe, dat zij in armoede en duisternis wegkwijnen. Waarom? Daarvoor zijn vele redenen: een daarvan is, om ons, die met het nodige gezegend zijn een gelegenheid te geven om onze liefde tot de Heere Jezus te tonen. Wij tonen onze liefde tot Christus, als wij van Hem zingen en tot Hem bidden; maar als er geen kinderen van het gebrek in de wereld waren, zouden wij het zoete voorrecht missen hen onze liefde te bewijzen, door in het geven van aalmoezen Zijn armen broeders te hulp te komen. Hij heeft bevolen dat wij zo zouden tonen, dat onze liefde niet slechts in woorden, maar in daad en waarheid bestaat. Als wij Christus echt lief hebben, zullen wij ook zorgen voor hen, die door Hem bemind worden. Degenen, die Hem dierbaar zijn, zullen ons dierbaar wezen. Dat wij het dan niet als een plicht, maar als een voorrecht beschouwen om de armen van de kudde van de Heere te ondersteunen, de woorden van de Heere gedenkend: voor zoveel u dit één van Mijn minste broeders gedaan heeft, zo heeft u dat Mij gedaan. Deze verzekering is voorwaar zoet genoeg en deze drijfveer krachtig genoeg om ons anderen met een bereidwillige hand en een liefhebbend hart te doen helpen, ons herinnerende, dat al wat wij voor Zijn volk doen Christus dat genadig aanneemt als aan Hem persoonlijk gedaan.

III. Vs. 11-21. Paulus is niet alleen door de apostelen niet onderwezen, niet slechts is hij door hen erkend en in hun verbond opgenomen, zoals de beide vorige afdelingen hebben uiteengezet, maar, zo gaat de apostel in deze derde afdeling voort, hij heeft zelfs zijn apostolisch gezag tegenover een van hen en wel tegenover Petrus zelf doen gelden en deze heeft zich daaraan onderworpen. Evenals nu dat geval hier bericht, maar in de Handelingen niet vermeld, voor de grootheid van Paulus getuigt, dat hij zo'n berisping kon wagen, zo getuigt die niet minder voor de grootheid van Petrus, dat hij zich onder de scherpe berisping van zijn medeapostel boog. Uit vs. 14 vv. blijkt bepaald dat het voorval later moet hebben plaats gehad, dan na de tijd van het apostolisch besluit in Hand. 15: 23 vv., zoals vele uitleggers hebben willen besluiten daaruit, dat Paulus hier zonder enig onderscheid in tijd te noemen tussen vs. 1 vv. en vs. 11 vv. dadelijk verder verhaalt. Bij deze verhandeling voor de gemeente is toch de geschiedkundige ontwikkeling van de omstandigheden reeds verder voortgegaan dan bij het apostolisch concilie, terwijl in de zaak zelf niet alleen daarover gehandeld wordt, of de wet de Christenen uit de heidenen moest worden opgelegd of niet, maar daarover, of de Christeen uit de Joden in hun omgang met de Christenen uit de heidenen zich nu mochten ontdoen van de banden hun nationale spijswetten, waardoor zij tot hiertoe zich voor gebonden hadden gehouden. Terwijl dus Paulus, toen hij voor de eerste maal naar Galatië kwam (Hand. 16: 6), het apostolisch concilie achter zich had, kwam hij, toen hij voor de tweede maal daar was (Hand. 18: 23) onmiddellijk van de ontmoeting met Petrus en Barnabas hierheen, dat voor zijn verhouding tot de Galatiërs niet zonder betekenis is.

11. En toen omstreeks het jaar 54 na Christus Petrus te Antiochië in Syrië (Hand. 11: 20 vv.) gekomen was, weerstond ik toen ook ik na de reis naar Jeruzalem in Hand. 18: 22 voorgesteld mij weer te Antiochië bevond, hem in het aangezicht, op de manier in vs. 14 vv. genoemd hem zijn onrecht openlijk voorhoudend. Ik deed dat, omdat hij te bestraffen was, zich werkelijk aan verkeerdheid had schuldig gemaakt.

Het laatste woord van dit vers wordt verschillend vertaald. De Lutherse vertaling heeft: "want er was klacht over hem gekomen. " Andere uitleggers vertalen "omdat hij aangeklaagd was. " In onze vertaling is de Vulgata gevolgd, die om het gezag van Petrus te redden, vertaalde: "reprehensibilis erat. " Calvijn en anderen hebben, omdat hij "berisping" of "veroordeling verdiend had. " De laatste opvattingen zijn door Winer in zijn grammatica weerlegd. Men zal dus moeten vertalen met Brethsneider: "hij was beschuldigd" of met de Wette: "hij was veroordeeld" namelijk door zijn handelwijze.

De gebeurtenis zelf toont ons in haar afloop de koninklijke en gezegende weg om in de gemeente van Christus de bedreigde eenheid te handhaven, opkomende scheuringen te verhoeden. Niet door stilzwijgen, niet door ontveinzen, niet door verbloemen gebeurt het, maar door het spreken, uitspreken, nadrukkelijk spreken. Niet door tegen de schadelijke richting of het schadelijk voelen met verzwegen namen, onder bedekte termen - bij afwezigheid van die ze voorstaat, uit te varen, maar door in het aangezicht te weerstaan. Niet in aangelegenheden, die voor de hele gemeente van het hoogste belang zijn in de zaal en de taal van de geleerden af te doen, maar door ze te behandelen openlijk en als in aller tegenwoordigheid. Men loopt nooit minder gevaar liefdeloos te handelen tegen personen, dan waar men den persoon voor zich heeft; en bij de grootste openhartigheid wordt de liefde het best bewaard. Maar ook waar de waarheid van het Evangelie op het spel staat, hetzij door een misverstand of door een misstap, omdat duchte men bij de poging tot verhoeding van een gewisse schade geen mogelijkheid van schadelijke gevolgen. Deze verhoedt de Heere, die een welgevallen heeft aan de trouw van Zijn dienaars. Op hem zij het oog. En voorts geen aanzien van personen; geen opzien tegen de moeilijkheid, tegen de tederheid van de zaak, tegen miskenning van bedoelingen. Slechts gebeden, dat bij de ijver van de liefde, bij de moed voor de waarheid, de ootmoed van de zondaars niet ontbreken mag; en dan, alles gewaagd met deze woorden in het hart: uw bescheidenheid zij allen mensen bekend. De Heere is nabij.

12. Want eer sommigen van Jakobus, van de gemeente te Jeruzalem, die onder de leiding van Jakobus stond, gekomen waren, at hij, geheel in overeenstemming met zijngrondregels in Hand. 15: 7 vv., mee met de heidenen. Hij hield tafelgemeenschap met de Christenen uit de heidenen, gedroeg zich vriendelijk en broederlijk en als op gelijke voet met hen (1 Kor. 5: 11); maar toen zij, die van Jakobus waren, die het strengere voelen van deze apostel, dat ook in zijn gemeente heerste, waren toegedaan, gekomen waren, onttrok hij zich aan die Christenen uit de heidenen en scheidde zichzelf van hen af, alsof het verkeer met hen hem verontreinigen zou (Hand. 10: 28). Hij deed dat niet, omdat hij van die mening was, maar vrezend dat degenen, die uit de besnijdenis waren, hem te Jeruzalem bij de gemeente daar in een kwaad daglicht zouden stellen.

13. En ook de andere Joden, de Joden-Christenen uit de gemeente te Antiochië, veinsden met hem, de betere overtuiging in het hart door een tegenovergesteld gedragverloochenend; zodat ook Barnabas, die bij de samenkomst te Jeruzalem vs. 1 vv. zo standvastig mij terzijde had gestaan tegenover de valse broeders en de roeping van een apostel onder de heidenen uitdrukkelijk ook had aangenomen, ook afgetrokken werd door hun veinzing, om eveneens geheel tegen zijn eigenlijke meningen in, de tafelgemeenschap en het verkeer met de Christenen uit de heidenen op te heffen.

14. Maar toen ik zag, dat zij niet juist wandelden naar de waarheid van het Evangelie (vs. 5) en zij deze door hun gedrag in gevaar brachten van verduisterd en verdraaid te worden, zei ik tot Petrus in aller tegenwoordigheid, voor de vergaderde gemeente, waaraan hij ergernis had gegeven (vs. 11. 1 Tim. 5: 20): "Als u, die van geboorte een Jood bent, naar

nationaal-heidense wijze leeft, zo vaak de omstandigheden het meebrengen en niet naar Joodse wijze, waarom noodzaakt u door uw tegenwoordige afzondering de Christenen uit de heidenen, als zij gemeenschap met u willen hebben, naar de Joodse manier te leven, liever "Joden te worden" of "het Jodendom aan te nemen" (Esth. 8: 17), door zich geheel aan de Joodse ceremoniën te onderwerpen?

Om deze gehele zaak goed te verstaan, is het van groot belang dat wij over twee punten, die door de uitleggers veelal niet grondig genoeg, of niet juist worden verklaard, tot helderheid komen: 1) wie zijn die "sommigen van Jakobus" in vs. 12 ? Zijn zij, zo niet dezelfde als de "valse broeders" in vs. 4, of de "sommigen, die afgekomen waren van Judea" en de "sommigen van de sekte van de farizeeën, die gelovig zijn geworden" in Hand. 15: 1 en 5, toch van dezelfde gezindheid als die, of moeten er Joden-Christenen van andere aard ("Ac 11: 3" en "Ac 11: 18 onder worden verstaan? 2) Wat betekent het "naar heidense wijze leven en niet naar Joodse wijze", dat Paulus in vs. 14 van Petrus zegt en wat het "naar de Joodse manier te leven", waartoe de laatste naar de bewering van de eerste de Christenen uit de heidenen dwong? Wij hoeven beide punten niet afzonderlijk te behandelen, maar als wij het ene verklaren, zal ons tevens het andere duidelijk worden. Nu is het zeker buiten allen twijfel, dat die "sommigen van Jakobus" niet bepaald die farizees-gezinde ijveraars voor de wet zijn, die zich vier jaar daarvoor op de voorgrond stelden en die toen Jakobus zelf berispt had (Hand. 15: 24). Waren zij niet, zoals sommigen, ten onrechte ziende op MATTHEUS. 26: 47 Mark. 5: 35. 1 Thessalonicenzen. 3: 6 de uitdrukking hebben willen opvatten, juist afgezonden van Jakobus, zij waren toch mensen uit zijn omgeving, of uit de gemeente en wel degenen, die van zijn mening waren. Staat dit vast, dan kan in onze afdeling niet, zoals vele schriftuitleggers gemeend hebben, sprake zijn van wederopheffing van hetgeen volgens Hand. 15: 22 vv. het concilie van de apostelen over de verhouding van de Christenen uit de heidenen tot de Mozaïsche wet besloten had; want juist was toen van Jakobus het besluit uitgegaan (Hand. 15: 19 v.) dat zij, die uit de heidenen tot God bekeerd werden, niet met de Mozaïsche wet bezwaard moesten worden, maar alleen, wat het voedsel aangaat, zich hadden te onthouden van afgodenoffer en van het verstikte en van bloed en nooit zal een apostel van de Heere, waarvoor zij toch Jakobus moesten houden, na vier jaren zijn mening zo hebben veranderd, dat hij nu weer zou terugtrekken, wat volgens het door hem gestelde schrijven "de Heilige Geest had goed gedacht" (Hand. 15: 28). Uit Hand. 21: 25 zien wij integendeel, dat hij vier jaren later aan die bepalingen vasthield. Maar wel, zo hebben wij boven in de inleiding tot onze afdeling reeds te kennen gegeven, hadden in verloop van de vier jaren sinds het apostolisch concilie de omstandigheden zich geschiedkundig verder ontwikkeld. Als namelijk een Christen uit de Joden tafelgemeenschap hield met een Christen uit de heidenen, dan voldeed hij, zelfs als de laatste zich onthield van afgodenoffer, van het verstikte en van bloed, daardoor niet bij lange na niet aan zijn nationale wet, want deze verbood in Lev. 11 een menigte van vleesspijzen als onrein, die tot een geheel andere categorie behoorden, dan die in het apostolisch geschrift waren genoemd en zo kon het bijvoorbeeld aan de tafel van een Christen uit de heidenen voor een uit de Joden de vraag zijn, of hij eten mocht of niet van het vlees van een gewoon geslacht, alleen voor het huishouden gebruikt zwijn, van een haas, paling. enz. Nu was Jakobus, overeenkomstig zijn streng wettische richting, van mening, dat een Christen uit de Joden dat niet mocht. Aan het besluit ten opzichte van de Christenen uit de heidenen, dat hij zelf in het jaar 50 genomen had, wilde hij zeker niets veranderen. Zij, zo dacht hij later als vroeger, hoefden zich niet te storen aan de Mozaïsche spijswetten. Maar anders was het volgens zijn mening met de Christenen uit de Joden: Voor die bleef Mozes in al zijn betekenis staan (Hand. 15: 21). Wij hebben nu in Hand. 18: 22 gezien, hoezeer het de Judaïsten van die klasse, die wij reeds in Hand. 11: 2 v. ontmoetten en waarvan Jakobus in Hand. 21: 20 alle eer spreekt, door de tijdsomstandigheden ter harte ging, om de banden weer

vast te binden. Zo kon het evenmin als voor de Jeruzalemse en de Judeïsche gemeenten, voor de Joden-Christenen in de diaspora er toe komen om de vaderlijke wet prijs te geven, waartoe door de steeds verder gaande uitbreiding van het Christendom onder de heidenen zoveel aanleiding bestond. Zij hielden het dus voor noodzakelijk, dat een Christen uit de Joden zich van alle tafelgemeenschap met Christenen uit de heidenen onthield, terwijl die vrijer konden leven, omdat de wet van Mozes hen niet aanging. Maar voor een, die uit de besnijdenis was en daardoor voor altijd verplicht was tot het houden van de wet, zou een gelijk gebruik van de vrijheid een verloochening zijn van zulke verplichting. Paulus heeft van zijn kant de Joden-Christenen van deze soort, wanneer zij op zichzelf stonden en met Christenen uit de heidenen niet in zo’n aanraking kwamen, dat zij zich naar hen zouden hebben moeten richten, terwijl de gemeenschap in Christus ook in de uitwendige leefwijze moest worden vastgehouden, voor volkomen gerechtvaardigd gehouden en daarom zowel bij zijn reis naar Jeruzalem in Hand. 18: 18 v., als bij zijn laatste tegenwoordig zijn daar (Hand. 21: 20 vv. zich geheel volgens dezelfde grondslagen gedragen en is voor de Joden een Jood geworden (1 Kor. 9: 20). Hij erkende in welke verhouding de Palestijnse gemeente volgens de eigen wil van de Heere (MATTHEUS. 24: 20) tot de Mozaïsche wet tot aan hun uitleiding uit het land, dat aan het gericht was overgegeven, moesten staan, opdat deze wet op de juiste tijd tot een eerlijk einde mocht komen en niet op eigenmachtige en gewelddadige manier vóór de tijd zou worden teniet gedaan Ac 21: 30 en welke roeping die overeenkomstig Jakobus, de broeder van de Heere tot het hem bestemde einde (MATTHEUS. 23: 35) moest volbrengen ("Ac 12: 17" en "Ac 21: 30 In de gemeente van de Christenen uit de heidenen daarentegen, waartoe ook die te Antiochië werd gerekend, ja voor welke deze de moedergemeente was, werden de Christenen uit de Joden, die van Jakobus richting waren, voor de zwakken gehouden. Hij heeft in deze gemeenten, voor zover hij die sinds het begin van zijn apostelschap zelf had gesticht, niet eens het Jeruzalemse apostel-decreet, dat voor hen ook zeker niet ook bestemd was, openbaar gemaakt, maar op eigen manier de omstandigheden geregeld Ac 15: 23 en nu wil hij, terwijl hij zich, wat zijn principe aanging aan de kant van de sterken stelde, toch in de praktijk die door deze gespaard hebben (Rom. 14: 1 vv. 1 Kor. 8: 1 vv.). Volgens zijn grondstellingen kon dus een Christen uit de Joden, die onder de heidenen leefde, op de markt vlees kopen, zonder bedekkingen te maken, of het wellicht vlees van afgodenoffer was en evenzo aan de tafel van een Christen uit de heidenen eten zonder eerst te vragen, of niet misschien dergelijk vlees ook was opgedragen, wanneer het hem niet uitdrukkelijk werd gezegd (1 Kor. 10: 25 v.). Maar weer moesten Christenen uit de heidenen bij het houden van tafelgemeenschap met Christenen uit de Joden, die zich nog aan de Mozaïsche spijswetten gebonden achtten, ten opzichte van de spijzen, die zij op de tafel brachten, de gewetens van de anderen eerbiedigen. Wij mogen wel veronderstellen, dat in de gemeente te Antiochië die vier jaren de Christenen uit de heidenen zich van hun kant nauwkeurig volgens de besluiten van het apostolisch concilie hebben gedragen, de Christenen uit de Joden daarentegen van hun kant zich niet meer aan de Mozaïsche bepalingen over reine en onreine dieren gebonden hebben beschouwd en zo beide delen volkomen tafelgemeenschap met elkaar hebben gehouden. Deze moedergemeente van de kerk uit de heidenen, Antiochië, zoals zij voor omstreeks 12 jaren tot de overgang van het rijk van God van de Joden tot de heidenen de stoot gaf (Hand. 11: 19 vv.), vervolgens 8 jaren later de erkenning van de vrijheid van de apostelen en de Jeruzalemse gemeente had uitgewerkt (Hand. 15: 1 vv.), was nu echter ook door de Heere verkoren om een nadere ontwikkeling van Zijn rijk op aarde, die nu met het oog op de toekomst, die na ongeveer een decennium zou beginnen, noodzakelijk was geworden, in te leiden, namelijk deze, daar de kudde, die niet uit Israël’s stal was, tot de eigenlijke hoofdkudde moest worden, waarin ten slotte de andere, die uit Israël’s stal was, moest opgaan en geheel en al verdwijnen ("Ac 15: 3; en daartoe behoorde werkelijk het aflaten van de waarneming van de Joodse spijswetten. Tot zo’n einde maken was voor de eerste plaats

Petrus, de apostelvorst, om ons van die uitdrukking, zeker niet in Roomse zin, meer alleen in die, waarin Mattheus hem als de eersten ("Uit 10: 2" en "Uit 16: 17 voorstelt, te bedienen, door het gezicht in Hand. 10: 10 vv. door de Heere gemachtigd en verplicht. Hij heeft het dan ook zonder twijfel, toen hij in het huis van Cornelius enige dagen bleef, in praktijk gebracht (vgl. Hand. 10: 48 met 11: 3) en hij hield zich, nu hij naar Antiochië was gekomen, om zich van daar verder tot de diaspora in Mesopotamië te begeven, zoals Paulus zegt, met de uitdrukking: "u, die een Jood bent, leeft naar heidense manier en niet naar Joodse wijze. " Dit is, zo als vanzelf spreekt, niet bedoeld van de zedelijke wandel, maar alleen van de uitwendige levensrichting in het niet houden van de Mozaïsche rituele bepalingen van de wet, die levensregel de andere Christenen uit de Joden te Antiochië met Barnabas en Paulus aan het hoofd, zich reeds sinds jaren ten regel hadden gemaakt, omdat de tafelgemeenschap met de Christenen uit de heidenen en daarmee het onbegrensde gemeentelijk en privaat verkeer met deze bij hen regel was, (vgl. het "er was klacht over Petrus gekomen", hetgeen op een schending wijst van de gewoonte die bij de gemeente in zwang was gekomen) en dat alles alleen dan consequent kon worden doorgezet, als in het algemeen de rituele wetsbepalingen wegvielen. Paulus was dan ook volstrekt niet bevreesd om deze laatste gevolgtrekking te maken; hij heeft ook wel aanwijzingen gegeven dat Christenen uit de Joden eigenlijk niet in die toestand waren om de kinderen, in hun Christen zijn voortgebracht (1 Kor. 1: 14), aan de besnijdenis te onderwerpen, zodat, wat Jakobus hem in Hand. 21: 21 zegt, op geen zuivere spraak of eigen consequentie van de Judaïstische Christenen berust. De laatste, de Judaïstische dan, om ze met een enkel woord te noemen, zonder ze daarmee met die farizese in vs. 4 en Hand. 15: 5 gelijk te stellen, zijn nu in enige van hun vertegenwoordigers van Jeruzalem naar Antiochië gekomen, zoals het schijnt, nog voordat Paulus, volgens de aanwijzing in Hand. 18: 22 dezelfde weg ging, maar iets later, toen Petrus volgens onze opvatting, tot de zo-even genoemde plaats langs dezelfde weg gegaan was. Deze kwam van Jeruzalem met de bepaalde overtuiging, dat de tijd van de genade voor Israël reeds zo goed als ten einde was en met de gedachte, om zich een arbeidsveld onder de Joden van de verstrooiing te zoeken, waar hij toch ook met de heidenwereld in nadere aanraking moest komen. Daar sprak het dan vanzelf, dat hij te Antiochië begon op heidense manier te leven en niet op Joodse wijze, terwijl de levensregel, in Hand. 10 hem door de Heere enigermate opgedrongen, hem nu tot een zaak werd van een vrij besluit, hij ook erkende dat, nadat voor de roeping tot Christus het aanvankelijk onderscheid van heidenen en Joden was opgeheven (Hand. 10: 34 v.), ook de Mozaïsche onderscheiding tussen onrein en rein voedsel had opgehouden (Hand. 10: 15. 1 Kor. 10: 26). Anders was het daarentegen gesteld met die "sommigen van Jakobus", die na hem zich daar bevonden. Bij Hand. 10: 16 hebben wij nader uiteengezet, hoe zwaar zulke Christenen uit de Joden, die niet naar een onmiddellijke openbaring van de Heere van hun gewetensbezwaren waren losgemaakt, het verwijt van op heidense manier te leven en niet op Joodse, vallen moest en dit verwijt was door hen verdiend, als zij zo’n levenswijze niet alleen bij de Antiocheense Christenen van hun bloed aantroffen, maar ook een zo hooggeachte apostel als Petrus zelf die zagen waarnemen. Wij kunnen wel denken, dat zij met de apostel begonnen te twisten, zoals in Hand. 11: 2 v. die uit de besnijdenis waren, met hem twistten. Toenmaals kon Petrus zich tegen de aanvallen verdedigen, dat hij op een weg van zijn bediening in het huis van Cornelius gekomen was en door een werk van zijn bediening ertoe was gebracht, te eten met mannen, die de voorhuid hadden. Dit kon hij echter hier niet zeggen; zijn verkeer met de Christenen uit de heidenen was ten hoogste een gemeentelijk verkeer, volstrekt niet in zijn ambtsbediening, zelfs niet eens een gemeentelijk, maar een privaat. Zo meende hij voor de aanvallen te moeten wijken, onttrok zich nu aan de gemeenschap en zonderde zich af, misschien zichzelf voorspiegelende, dat hij, zoals hij vroeger voor de heidenen een heiden was geworden, hij nu zo voor de Joden een Jood moest worden (1 Kor. 9: 19 v.), zonder te bedenken dat hij juist degenen, die hij van

te voren een heiden geweest was, nu op eens een Jood werd. Als Paulus hem zijn handelwijze als huichelarij toerekent, is dat niet hard, maar zeer juist; hij deed met zijn afzondering het tegendeel van hetgeen hij voor juist erkend had, met het doel om bij hen, die van Jeruzalem waren en te Jeruzalem ("die uit de besnijdenis waren" vs. 12 vgl. Hand. 11: 2) voor een te worden gehouden, die het voor niet goed hield. Hij wist, dat binnen de Christelijke gemeenschap het onderscheid van besnedenen en onbesnedenen geheel was opgeheven en gedroeg zich toch zo, alsof dit onderscheid nog evenzo in volle kracht bestond, als vroeger in de tijd van het Oude Verbond. Met hem huichelden dan ook de andere Joden van de gemeente te Antiochië tegelijk met Barnabas; deze koesterden eveneens in hun hart de overtuiging, die Paulus in Hoofdstuk 5: 6 en 6: 15 zo nadrukkelijk uitspreekt en hadden in overeenstemming met deze sinds die tijd de Joodse leefwijze laten varen, om als Christenen met Christenen zonder enige beperking gemeenschap te houden. Nu namen zij echter opeens een houding naar buiten aan, waarbij hun mening eigenlijk daarop neerkwam, dat tot het ware, echte Christendom besnijdenis behoorde en een leven op Joodse wijze. Door dit gedrag dwongen zij de heidenen, die reeds Christenen waren geworden, tevens ook Joden te zijn of te worden. Alleen toch op die weg konden de laatsten, als de eersten hun tegenwoordige manier verder zouden in acht nemen, volle broedergemeenschap met hen verkrijgen, anders zouden zij voor hen steeds slechts vreemdelingen zijn gebleven, die niet met hen op gelijke lijn stonden. En dat woog het zwaarst bij Petrus, de eersten van de apostelen. Met hen in een door niets onderscheiden levensgemeenschap te staan, moest de Christenen uit de heidenen wel van groot gewicht zijn, omdat zij zonder deze zichzelf moesten voorkomen, als stonden zij, zoals van te voren buiten het burgerschap van Israël, zo nu ook buiten de broederschap van Christus. Maar hield hij, wie de Heere de sleutelen van het hemelrijk had opgedragen, zich zo, alsof niemand tot zijn hoogte kon reiken, die niet werd wat hij was, een Jood, dan bleef hun niets over, dan om, zoals in de grondtekst staat, te Judaïseren, d. i. de Joods-nationale levenswijze aan te nemen en zich geheel naar de manier van de Joden te schikken door onderwerping onder hun wet tegelijk met de besnijdenis. En dat wilde hij doen, die nog kort van te voren de heidense leefwijze had gevolgd en de Joodse, die van zijn geboorte af voor hem nationaal geweest was, daarom had nagelaten, omdat die voor het rijk van de hemelen, dat hij in Christus had verkregen, van geen belang meer was? Als Paulus met deze gewetensvraag tot hem kwam, moest hij denken aan die vraag, die hij in Hand. 15: 10 zelf had gericht tot het geweten van hen, die toen beproefd hadden zo te doen, als hij het nu beproefde en nu was hij in zijn geweten zo getroffen, dat hij niets wist te antwoorden, maar stil de verdere rede van Paulus moest aanhoren.

15. Wij, u en ik en Barnabas en de anderen hier, die tot hetzelfde volk met ons behoren, zijn van nature Joden en niet zondaars uit de heidenen, dat ook wij als deze zonder God en zonder goddelijke wet daarheen zouden hebben moeten leven (Luk. 18: 32 en 24: 7. 1 Kor. 6: 1. en nu ook op buitensporige manier de zonde zouden hebben gediend (MATTHEUS. 9: 13; 15: 10). Dit is zeker een groot voorrecht (Rom. 3: 1 v. ; 9: 4).

16. a) Maar wetend, zoals u Petrus als uw overtuiging op het concilie te Jeruzalem zelf openlijk heeft uitgesproken (Hand. 15: 10), dat de mens niet gerechtvaardigd wordt uit de werken van de wet, maar alleen door het geloof van Jezus Christus (Rom. 3: 28), zo hebben wij ook in Christus Jezus geloofd. Wij zijn gelovig geworden (Rom. 13: 11. 1 Kor. 3: 5) in Hem, opdat wij, ons daardoor geheel gelijk stellend met de heidenen, die de wet niet hebben en er dus volstrekt niet aan konden denken, om door de werken van de wet gerechtvaardigd te worden (Efeze. 2: 9), zouden gerechtvaardigd worden uit het geloof van Christus en niet uit de werken van de wet, door werken, die men doet om de voorschriften van de wet te vervullen. b) Daarom is het reeds in Ps. 143: 2 duidelijk genoeg uitgesproken, dat uit de

werken van de wet geen vlees, geen met zonde en zwakheid aangedaan en dus tot gehele wetsvervulling onbekwaam mens (Hoofdstuk 3: 21. Rom. 8: 3, 7. Gen. 6: 3, 12 v. Hand. 2: 17), zal gerechtvaardigd worden (Rom. 3: 20).

a) Hand. 13: 38. Hebr. 7: 18. b) Rom. 3: 20. Gal. 3: 11.

Dat de afdeling vs. 15-21 voortzetting is van de rede tot Petrus, blijkt duidelijk voor ieder onbevooroordeeld lezer en de opvatting van sommige uitleggers, dat hier plotseling een spreken tot de Galaten begonnen is, is zo in strijd met het verband, dat het onnodig is de laatste opvatting nog te weerleggen. De woorden moeten echter niet gehouden worden als tot Petrus alleen persoonlijk gesproken, Paulus gaat nu over tot een algemene uiteenzetting ter onderwijzing van de toen aanwezige Christenen wit de heidenen en de Joden.

Hij maakt ook het verschil, dat over het eten en niet eten met de heidenen toen ontstond, tot een locus commonis (algemene leerstelling), die veel verder gaat, dan het verschilpunt zelf; hij spreekt in het algemeen van de werken van de wet.

Deze rede hangt deels ten nauwste samen met het voorafgaande, deels is Paulus nog in het geheel niet met zijn dogmatische bewijsvoering tot de Galaten gekomen, maar hij wil aanwijzen, dat toen zijn grondstellingen tegenover de aanzienlijkste van de apostelen zijn verdedigd en erkend. Wel leidt Paulus, terwijl hij het verder verhaal daar laat, onbemerkt tot zijn dogmatisch hoofddoel over.

Paulus zegt dadelijk in de eerste woorden (vs. 15) in verband met de meningen van de Judaïsten, dat de Joden iets boven de heidenen vooruit hadden. Hij geeft dat toe, maar wil natuurlijk door het "niet zondaars uit de heidenen" de Joden niet voorstellen als zondeloos (ook hun zondigheid wordt door het volgende voldoende in het licht gesteld, volgens hetwelk hen alleen het geloof in Christus rechtvaardig maken kan, zodat een misverstand wel niet mogelijk is), maar alleen als door de goddelijke openbaring, die hun is gegeven, begunstigd boven de heidenen en daarom zeker minder ruw en grof (dan zij, die op alle wegen van hun lusten zonder tucht ronddwaalden) een prooi van de zonde geworden.

Een meer afdoend argument, dan Paulus in de woorden, die hier volgen (vs. 16), gebruikte, kon tegen Petrus niet worden aangevoerd. Het is een beroep op de innige ervaring, opgedaan door hem en alle gelovige Christenen uit de Joden, op zijn eigen overtuiging en tevens een aanwijzing van de grootste inconsequentie: "De overtuiging, dat alleen het geloof in Christus rechtvaardigt, heeft ons bewogen dit geloof aan te nemen. Hoe nu, als wij dat, wat wij zelf erkend hebben, als onvoldoende tot onze zaligheid, voor anderen willen maken tot voorwaarde van de rechtvaardiging? " Het verwijt van tautologie, dat men onze plaats zou kunnen doen, als aan het einde nog eens wordt gezegd: "daarom dat uit de werken van de wet geen vlees zal gerechtvaardigd worden", wordt daardoor weerlegd, dat dezelfde gedachte eens als motief van het geloof van de Christelijk geworden Joden, maar ten slotte bevestigend als objectieve waarheid van de Schrift is voorgesteld.

Een boom kan niet staande blijven zonder wortels. Een leven van zelfverloochening en kruisiging zoals dat van Paulus, zo’n leven, zo strijdig met de eigen wil en de hele natuurlijke mens, heeft bij hem geen aanvang kunnen nemen, noch zich ten einde toe kunnen staande houden, zonder door een inwendig gevoel te zijn geboren en dagelijks gevoed. Dat inwendig gevoel, dat beginsel van het leven van Jezus Christus in Paulus, het is Paulus’ geloof in Jezus Christus. Hoort hoe de apostel zelf daarover spreekt: Wat mij gewin was, heb ik om Christus

wil schade geacht. Ja zeker, ik acht alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid van de kennis van Jezus Christus mijn Heere; om wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen en in Hem gevonden wordt, niet hebbend mijn rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof van Christus is, de rechtvaardigheid, die uit God is door het geloof. Alleen de rechtvaardigheid van God in Jezus Christus en deze rechtvaardigheid door het geloof alleen zich toegeëigend, "opdat zij naar genade zij", ziedaar de bron van het lijdend en stervend leven van de apostel; zo verre is hij verwijderd, er een persoonlijke schulduitlegging in te zoeken een verdienstelijke deugd of een voedsel voor eigen gerechtigheid. Merkt het op, de heiligste en vroomste van de mensen, hij, die het stoutmoedigst van allen op zijn eigen gerechtigheid zich zou hebben kunnen beroepen, als eigen gerechtigheid kan bestaan, juist hij heeft alle aanspraak op eigengerechtigheid het zorgvuldigst van zich afgewezen en zich het meest uitsluitend verlaten op de genade van Jezus Christus alleen. Meen niet, dat dit toeval is; het zij verre, het is een noodzakelijk gevolg: niemand is heiliger en vromer geweest, omdat niemand zich meer uit genade verlost heeft geoordeeld. Minder verlichten van geest, minder groten van ziel hebben, in alle christelijke gezindten, onder alle godsdienstige richtingen van de wereld, in de ontbering of in het lijden een denkbeeldig middel weten te vinden om God te bevredigen, hun zonden uit te delgen en de hemel te verdienen; maar wat bij hem in zijn hart en in zijn werken een onbepaalde liefde te voorschijn roept en levendig houdt, dat is de duidelijke aanschouwing, dat is het diep gevoel van het offer, waarmee Jezus Christus hem voorgekomen is zonder zijn werken vóór zijn goede, ondanks zijn slechte werken. De gekruisigde liefde van het verloren schepsel beantwoordt aan de gekruisigde Zaligmaker. Is het nodig dat ik de getuigenissen verzamel, die Paulus aflegt van de genade? Hoe gemakkelijker die taak zou worden volbracht, des te overtolliger moet zij worden gerekend. Ik beroep mij op elk, die enige, zij het ook oppervlakkige kennis heeft van zijn redeneringen en zijn brieven: de rechtvaardiging uit genade door het geloof bekleedt er overal de eerste plaats, het is het middelpunt, waarom al het overige zich beweegt, het is niet een van de leerbegrippen van de apostel, het is meer, het is zijn leer, hij is alleen apostel voor haar, zoals hij alleen door haar apostel was geworden, want eer zij het voorwerp was van geheel zijn bediening, was zij het beginsel geweest en de ziel van zijn bekering, omdat de overgang van Saulus in Paulus niet anders is, dan de overgang van de wet tot de genade. Paulus en de genade, de genade en Paulus, die naam en dat denkbeeld zijn zo onafscheidelijk, dat de een moet worden beschouwd als de levende verpersoonlijking van het ander. Daarenboven, waartoe elders getuigenissen gezocht, wanneer men een taal voor ogen heeft, zo duidelijk, zo overvloedig, zo stout, als die van Fil. 3: 7 v U behoeft hem slechts te lezen: "Hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus wil schade geacht. Ja zeker, ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid van de kennis van Jezus Christus mijn Heer, om wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen. " Zie hoeveel waarde hij hecht aan zijn eigen werken, schade, drek acht hij ze; en ziet hier de waarde, die hij hecht aan de kennis van Jezus Christus: de uitnemendheid van de kennis van Jezus Christus mijn Heer. Hebben wij een duidelijker en nauwkeuriger verklaring nodig? U vindt ze ook in hetgeen volgt: Opdat ik in Hem gevonden wordt, niet hebbende mijn rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof van Christus is, de rechtvaardigheid, die uit God is door het geloof! Ik zou mij schamen zo’n taal te verklaren en daarenboven zou het mij moeilijk vallen, omdat zij zo eenvoudig en verheven is. De rechtvaardigheid, die uit God is, door het geloof in Jezus Christus, toegedeeld aan hem, die geen rechtvaardigheid van zichzelf heeft, wat wil men meer? Nooit heeft een godgeleerde de onverdiende genade in minder en tegelijk veelbetekenende woorden samengevat. Daarom vleit men zich niet het leven van Paulus te kunnen navolgen, als men niet begint met zijn geloof na te volgen; als men zich niet, als een arm zondaar, dervend de heerlijkheid van God, aan de rechtvaardigheid van God alleen

overgeeft om gerechtvaardigd te worden om niet, door Zijn genade, door de verlossing die u Jezus Christus is! Ik zou op dit punt niet zozeer aandringen, als ik vijftien of twintig jaar geleden sprak. In die eerste tijden van ons godsdienstig herleven, tijden van het eerste licht en helaas van de eerste gloed tevens, toen was die geheel onverdiende zaligheid, die rechtvaardigheid door het geloof alleen, het ABC van het Evangelie voor elk, die een geopend hart voor de waarheid had en wij, die haar verkondigen, wij konden geen taal vinden, krachtig genoeg om er getuigenis van te geven, of liever wij konden de taal van Paulus niet te getrouw weergeven, want daarbuiten kan men zich niet bewegen. Nu is het anders. De rechtvaardiging door het geloof is op het punt door enigen op de rij van de in onbruik geraakte spreekwijzen te worden geplaatst; de verzoening kwetst meer dan één licht geraakt gemoed en durft om de wijsbegeerte geen aanstoot te geven zich niet anders vertonen dan onder de dekmantel van omschrijvingen; de genade, dat kleine woord, zo veelbetekenend en liefelijk, dat zoete maatgeluid voor het oor van een Christen, het heeft veel van zijn bekoorlijkheid verloren en wordt zeldzamer gehoord; de verlossing zelfs, oud en onveranderlijk als zij is, die bron van eeuwige vreugd voor het volk van God, maakt voor een nieuwerwetse verlossing plaats, die zich beroept op het gehele leven van Jezus Christus, zonder bijzonder waarde te hechten aan zijn dood; en die zich voordoet alsof zij het offer van de Zoon des mensen oploste in de menswording van de Zoon van God.

17. Maar als wij, Christenen uit de Joden die, zoals zo-even gezegd is, in Christus proberen gerechtvaardigd te worden, ook zelf zondaars bevonden worden, zodat wij, nadat wij omwille van Hem de wet hebben verlaten, er niet anders aan zouden zijn dan de heidenen, die vanaf het begin de wet niet hadden (vs. 15), zoals wij toch zouden te kennen geven, als wij ons van Hem weer naar de wet keerden), is dan Christus een dienaar van de zonde, die, in plaats van ons rechtvaardig te maken, ons integendeel zou hebben doen verliezen wat wij boven de heidenen hadden? Integendeel!

18. Want als ik, evenals u Petrus daardoor doet, dat u de wet, vroeger verlaten, door uw later gedrag weer in de hoogte heft, hetgeen ik afgebroken heb, dat weer opbouw, dan stel ik mijzelf tot een overtreder; ik houd mij bij dit weer opbouwen voor zo iemand, die in dat verbreken onrecht deed en maak daardoor Christus, om wiens wil ik dat deed, tot een dienaar van de zonde.

20. Ik ben met Christus gekruisigd 1); en ik leef, maar sinds ik met Christus gekruisigd ben niet meer ik, maar Christus leeft in mij 2). Hij is het, die mij met Zijn Geest vervult, mij drijft en beweegt, in mij alles werkt, bepaalt en beheerst (Rom. 8: 9 v. 2 Kor. 13: 5. Efeze. 3: 16 v.); en hetgeen ik nu van de tijd van mijn bekering tot Christus af in het vlees leef, in dat sterfelijk lichaam, totdat in het beter vaderland bij de Heere een nieuw leven en dus ook een andere manier van leven aanvangt (Fil. 1: 22 v. 2 Kor. 5: 6 v.), dat leef ik door het geloof van de Zoon van God (vs. 16), a) die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft3) (Gal. 1: 4. Rom. 8: 37. Efeze. 5: 2).

a) Tit. 2: 14.

Wat Paulus bedoelt met: "ik ben door de wet van de wet gestorven" wordt duidelijk uit de onmiddellijke samenhang, namelijk met hetgeen dadelijk volgt: "Ik ben met Christus gekruisigd. " De vloek van de wet werd namelijk door de kruisiging aan Christus volbracht (Hoofdstuk 3: 13) en in zo verre stierf Christus door de wet, die het ten uitvoer leggen van haar vloek eiste en in Christus’ dood ontving. Die dus met Christus gekruisigd is, aan die is zo ook de vloek van de wet ten uitvoer gelegd, zodat hij, ten gevolge van zijn gemeenschap

met Christus, weet dat hij ook met de dood van Jezus door de wet gestorven is, maar tevens voor de wet gestorven is, omdat nu, nadat de wet haar recht aan hem heeft volbracht, het verband, waarin hij tot de wet stond, is opgelost.

De wet zelf bracht het door haar vloek en dood aanbrengende werking bij mij zo ver, dat de band, waardoor ik aan haar en haar uitspraken tot hiertoe was gebonden en mij gebonden achtte in die zin, dat ik meende door haar vervulling leven en zaligheid te vinden, voor mij werd losgemaakt. Dit geschiedde echter alleen met het doel, dat een andere band zou worden gelegd, namelijk met God; want tot hiertoe had ik slechts schijnbaar voor God, maar inderdaad voor mijzelf geleefd, in mijzelf de grond van de zaligheid gezocht.

Wat Jezus overkwam toen Hij om onze zonde aan het kruis werd gehecht, dit einde van zijn leven onder de wet, in hetwelk, omdat Hij de Middelaar van de zaligheid is, de door de wet bepaalde verhouding voor de mensheid eens voor altijd een einde heeft genomen, herhaalt zich bij manier van afbeelding in het persoonlijk leven van hem, die in Christus gelovig wordt. Deze toch wordt ertoe gebracht om zich, zoals hij onder de wet geweest is, als de oorzaak van zo’n sterven van de Middelaar van de zaligheid te erkennen en zichzelf, namelijk zijn vroegere richting tot wettelijke werken op te geven. Daarmee is dan echter, omdat hij aan het in Christus aanwezige einde van de vroegere verhouding van de mensheid tot God deel heeft, de toestand onder de wet voor hem ook werkelijk ten einde, in plaats waarvan hem nu zijn verhouding tot God, door Christus teweeg gebracht, voor zijn gedrag tot leiding wezen moet. En zo kan van hem, die getuigt: "Ik ben met Christus gekruisigd" gezegd worden, dat ten gevolge van zijn deel aan Christus’ kruisiging, als in een beeld in zijn zedelijk persoonlijk leven herhaald wordt wat dan Christus geschied is in een gebeurtenis in Zijn natuurlijk leven: Hij is door de wet voor de wet gestorven om voor God te leven.

De Heere Jezus Christus handelde, in hetgeen Hij deed, als een grote, openbare Vertegenwoordiger en Zijn sterven aan het kruis was feitelijk het sterven van al Zijn volk. Toen betaalden al Zijn heiligen aan de gerechtigheid wat werd geëist en bewerkten een voldoening aan de goddelijke toorn voor al hun zonden. De apostel van de heidenen verblijdde zich in het denkbeeld van als een uit Christus uitverkoren volk aan Christus’ kruis te zijn gestorven. Hij deed meer dan dit slechts als leerstelling te geloven, hij nam het met vertrouwen aan, zijn hoop daarop bouwend. Hij geloofde dat hij door de kracht van Christus’ dood aan Gods gerechtigheid had voldaan en verzoening met God had gevonden. Geliefden, hoe zalig wanneer de ziel zich als het ware uitstrekken kan op het kruis van Christus en zich bewust wordt: "Ik ben gestorven; de wet heeft mij gedood, ik ben daarom bevrijd van haar macht, omdat ik in mijn Borg de vloek heb gedragen; in de persoon van mijn Plaatsvervanger heeft de wet al haar veroordeling op mij uitgestort, want ik ben met Christus gekruisigd. " Paulus bedoelde zelfs nog meer dan dit. Hij geloofde niet slechts in Christus’ dood en vertrouwde daarop, maar hij voelde ook de kracht daarvan in zichzelf in de kruisiging van zijn oude, bedorven natuur. Toen hij de genieting van de zonde aanschouwde, zei hij: Ik kan aan deze geen deelnemen, ik ben ze afgestorven. Dit is ook de ervaring van elke Christen. Waar hij Christus heeft aangenomen, daar is hij ten opzichte van deze wereld als een, die geheel gestorven is. En toch terwijl hij zich bewust is voor de wereld gestorven te zijn, kan hij tegelijkertijd met de apostel uitroepen "En ik leef! " In de volste zin leeft hij voor God. Het leven van de Christen is een onoplosbaar raadsel; geen wereldling kan het verstaan, zelfs de gelovige kan het niet bevatten. Dood en toch levend; met Christus gekruisigd en toch tegelijkertijd met Christus opgestaan in nieuwheid van het leven; vereniging met de lijdende, bloedende Heiland en dood aan zonde en wereld, wat zijn dat zielverblijdende zaken. Mochten wij ze meer genieten!

2) Dat wonder is niet onder woorden te brengen. Slechts door vergelijking beeldt de Schrift het ons af, nu eens van een wijnstok sprekend, waarop we als ranken tieren, dan van één plant, waartoe we met Hem behoren; dan weer van één lichaam, waarvan we als leden onder Hem, het Hoofd, staan; of ook als waren we een product van het eten van Hem, die het brood van het leven is en van het drinken van Zijn bloed. maar in wat vorm ook uitgedrukt, hierop komt ontwijfelbaar deze unio mystica, deze sleutel aller kennis neer, dat de wedergeborene, op zichzelf genomen, niets is noch heeft, maar al wat hij is en heeft, slechts werd en is en zijn zal door en krachtens zijn samenverbonden zijn met de Zoon van God. Een zelfstandig, d. i. op zichzelf staand leven van Gods kinderen is er niet en is ondenkbaar. Zomin het schijnsel blijft als u het licht u weg denkt, zo min blijft er in de gelovige geur of smaak van eeuwig leven, als u hem losgemaakt denkt van zijn Heer. Hij werd niet uitverkoren dan in Christus, niet toegebracht dan door Hem, niet levend gemaakt dan in Zijn kracht en zo ook leeft hij geen ogenblik, is hij geen ogenblik ontzondigd, noch geheiligd, of bekwaamd tot iets, dat niet verwerpelijk is dan doordat en voor zover de levensgemeenschap tussen Christus en zijn ziel aanwezig, werkend en vruchtdragend is. Christus is de atmosfeer, het element, waarin hij zich beweegt en ademt en tegelijk de vervulling van het niets en het ledig van zijn hart. Dat hij leeft, wil juist zeggen dat niet meer hij leeft, maar dat Christus leeft in hem.

3) Paulus ontkent dat het leven, dat hij als voor God toebehorende leeft, een leven van zijn ik zou zijn; hij noemt het een leven van Christus in hem. Als hij vroeger van de wet leefde, leefde in hem zijn eigen, op hemzelf doelend ik, dat zichzelf en alleen zichzelf probeert in te spannen tot het verrichten van de werken van de wet. Ach, dat was een ongelukkig leven, een schijn-leven, de naam van leven onwaardig. Want God is de enige bron van het leven; die uit zichzelf put, die put uit een bodemloos vat. Onder de wet is er geen ander dan het levenloze leven van het eenzame ik, omdat God Zich en Zijn leven door geen moeten van de wet in de mens inbrengt (Hoofdstuk 3: 21). Geloofd zij God, die ons van dit eigen leven, dat enkel dood is, verlost en tot het ware leven heeft gered, ook ons leven is, maar niet een leven uit ons ik geput, maar een leven in ons hart uitgestort (Rom. 5: 5), namelijk het leven van de opgestane Christus in ons.

Wie zal het wagen de wet op te leggen aan Christus, die in ons leeft? Niemand waagt het toch te zeggen, dat Christus niet juist leeft, zodat de wet Hem zou moeten worden opgelegd, om Hem te beteugelen.

De mens, die in de wedergeboorte opstaat, is niet het oude ik, maar de Christus in ons. Is het dat de wedergeborene nog in het vlees leeft in menselijke zwakheid en geringheid, toch leeft hij niet meer voor het vlees, als in de oude mens, maar voor God, voor God en de goddelijke bedoelingen.

Als het geloof, waarin de apostel leeft, nader door hem wordt voorgesteld als een geloof van de Zoon van God en daarbij de toevoeging komt: "die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft", dan is alles er toe gericht om de blijdschap en kracht van een geloof te doen kennen, dat zo’n voorwerp en zo’n inhoud heeft. Reeds dient dadelijk het noemen van Christus met de "naam Zoon van God" daartoe; dit geeft te kunnen, wat wij van God mogen verwachten, wij, die de Zoon van God voor ons hebben.

Het motief van het gelovig aangrijpen van Christus, dat Hij ons eerst heeft liefgehad en Zich voor ons heeft overgegeven, wordt vooral zichtbaar door de persoonlijke betrekking tot hemzelf, die Paulus van Hem noemt met het woord: "die mij liefgehad heeft; " zijn hart verwarmd door dankbare liefde jegens de Verlosser openbaart zich hier.

Deze woorden: "die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft", zijn een schoon voorbeeld van een waarachtig geloof. Gewen er u dan aan, dat u dit "mij" en "voor mij" met vast geloof mag aangrijpen en van uzelf verklaren en niet eraan twijfelen, of u behoort ook tot het getal van degenen die met het woordje "mij" worden genoemd.

Dat U mij liefhebben kon, ik begrijp het steeds minder, maar ik moet, ik mag, ik wil het geloven, op hoop tegen hoop en ik klem mij vast aan uw kruis alsof het voor mij alleen was geplant. Voor mijn vrome ontslapenen bent U gestorven, maar voor hen niet meer dan voor mij. Voor de grootste van de zondaren, die immer barmhartigheid vond, maar voor dezen niet meer dan voor mij. En ik, al was ik nog honderdmaal armer, onwaardiger, ellendiger dan U mij immer gekend heeft, toch, zo waarachtig de liefde U aan het kruis heeft doen sterven, U bent er gestorven voor mij! O, als de Heilige Geest ons daarvan iets doet verstaan, dan ontwaakt er een smart over de oude zonden, zoals vroeger nooit is gevoeld; dan ontvlamt er het vuur van een nieuwe liefde, die tot het leven verjongt en herschept; maar dan daalt er ook een onbeschrijfelijke, heilige vrede in het diepst van het aanbiddende hart, die ons met alles verzoent in het leven en ons straks doet sterven met het oog op de stervende Heiland. O Lam van God, onschuldig, voor mijn zonden gemarteld en gestorven, Jezus schenk mij uw vrede, op mijn levensweg, op mijn kruisweg, op mijn doodsweg!

Ik volg u zonder schrik door ‘s afgronds schaduwwegen, U leidt mij bij de hand naar het eeuwig Vaderhuis, Mijn allerlaatste snik zal spreken van uw zegen, Mijn allerlaatste blik zal breken op uw kruis!

21. Ik doe de genade van God, die in de openbaring van Jezus Christus ons wordt aangeboden (1 Petr. 1: 13), niet teniet, zoals zij doen, die, nadat zij die tot hun rechtvaardiging hebben ontvangen, nu toch de wet van Mozes als noodzakelijk tot zaligheid weer willen oprichten; wantals de rechtvaardigheid door de wet is, zoals zij daarmee beweren, zo is dan Christus tevergeefs, geheel onnodig, gestorven en dat is een zo lasterlijke gedachte, dat de volzin, die tot die gevolgtrekking leidt, duidelijk voorkomt volstrekt verwerpelijk te zijn.

Die de wet houdt, omdat hij meent daardoor voor God rechtvaardig te worden, die werpt de genade van God weg, die wijst Christus en Zijn offer van zich en wil door deze onmetelijke, kostbare schat niet zalig worden. Het is zeker verschrikkelijk en ontzaglijk om te zeggen, dat een mens zo verschrikkelijk boos kan zijn, dat hij Gods genade en barmhartigheid verwerpt.

God zou, als de ijveraars voor de wet gelijk hadden, de Middelaar van de zaligheid in de dood hebben overgegeven, zonder dat in Zijn roeping als Heiland een noodzakelijkheid lag, daarmee in overeenstemming.

Met die vreselijke, elk Christus-minnend hart diep wondende consequentie van het berispte praktische gedrag van Petrus breekt de apostel af; hij kon tegenover zo iemand als Petrus er zeker van zijn, dat dit woord voldoende zou wezen, om hem op de juiste weg terug te brengen.

Paulus is discreet genoeg om te zwijgen van de indruk van deze rede; de vrijmoedigheid, beslistheid en sterke bewijskracht daarvan kon echter te minder het doel bij Petrus missen, omdat deze zelf overtuigd was van de Christelijke vrijheid (Hand. 15: 7 vv,) en hij te Antiochië alleen door toegefelijkheid uit mensenvrees had gehuicheld.

De verkeerdheid van Petrus was een fout in zijn praktisch gedrag, niet in de leer. Daarom kan er geen sprake van zijn, dat het geloof aan de inspiratie van de Heilige Schrift daardoor zou geschokt worden, zoals dan ook Petrus juist in de leer over dit punt, op het juiste standpunt blijkt te staan en alleen in de praktijk daaraan niet getrouw bleef.

Daarentegen maakte Paulus zich de Judaïsten tot vijanden, wier plannen hij in het middelpunt van de Christelijke zending onder de heidenen te Antiochië verijdeld had. Wij mogen ons daarom niet verwonderen, als wij nu in de Paulinische gemeente-stichtingen afgezondenen van deze partij zien indringen, die deels, zoals in Galatië, onder het voorgewende gezag van Petrus of Jakobus het Judaïsme probeerden in te voeren, deels zoals te Korinthe, meer direct de waardigheid en persoonlijkheid van de apostel aanvielen, die overal als tegenstanders tegenover hem optraden (1 Kor. 16: 9), als valse broeders in gevaren brachten (2 Kor. 11: 26), misvormingen en lasteringen van zijn leer verbreidden, zoals te Rome (Rom. 3: 8; 6: 1 Ro 3. 8), waar Paulus nog als gevangene door hun drijven bemoeilijkt werd Fil. 1: 15 vv. ; 3: 2 v.). Zo zeker als deze afgezondenen, met name te Korinthe, met een aanbevelend schrijven uit de eerste gemeente optraden, zo zeker als zij ook overigens op het gezag van de eerste apostelen hun bewerkingen beproefden, zo weten wij toch zeker niet nader, in welke betrekking die leden van de hoofdgemeente, die in vs. 12 als "die van Jakobus" worden voorgesteld, tot die zo verre zich uitstrekkende beroeringen stonden. Is het nu veel meer iets passiefs dan iets actiefs geweest, dan steeg deze passiviteit toch tot een zo hoge graad als wij die bij Hand. 25: 5, 8 en 28: 31 hadden op te merken. Daarentegen waren dergelijke Judaïsten, zoals zij in Hand. 15: 1 en 5 gekarakteriseerd worden, actief werkzaam. Door deze lieten zich dan ook zeker degenen misleiden, zoals wij ze in Hand. 11: 2 v. ; 21: 20 v. ontmoeten en hoe nu ook Barnabas aan deze Judaïstische afgunst tegen de grote apostel deelnam, hebben wij reeds bij Hand. 18: 23 opgemerkt.

HOOFDSTUK 3

DE RECHTVAARDIGHEID VAN HET GELOOF BEVESTIGD, HET JUISTE GEBRUIK VAN DE WET AANGEWEZEN

c. Het tweede, dogmatische deel van de brief, door de laatste afdeling van het eerste deel reeds voorbereid, ontwikkelt ook het thema van de rechtvaardiging van de mensen voor God zonder de werken van de wet, alleen door het geloof, evenals later de brief aan de Romeinen dit nog sterker doet en daarbij het wezen en de werkingen van de rechtvaardigheid van het geloof, in tegenstelling met het verderf van de zonde duidelijk op de voorgrond laat treden. Hier dient daarentegen deze leer meer tot bewijs voor de hoofdstelling van de brief, dat de Christenen niet verplicht zijn de Mozaïsche wet te houden, want dat was voornamelijk de zaak waarover bij de Galaten gehandeld werd.

I. Vs. 1-14. De apostel begint nu voor de lezers te ontwikkelen dat de rechtvaardigheid niet uit de wet, maar uit het geloof voortkomt. Hij spreekt eerst zijn afkeuring en bevreemding uit over hun afvallen van deze waarheid, die hen met alle zorgvuldigheid is ingeprent en beroept zich vervolgens op hun eigen ervaring; niet door de werken van de wet hebben zij de Heilige Geest ontvangen, maar door de prediking van het geloof. Dat moeten zij zelf zeggen en willen zij nu, nadat zij in de Geest hun Christelijke loopbaan zijn begonnen, in het vlees eindigen? Willen zij dan, dat zij alles wat zij om het Evangelie hebben geleden, tevergeefs geleden hebben? Willen zij in het geheel geen acht slaan op hetgeen bij hen nog van de Geest en van geestelijke genade-gaven aanwezig is en hun toevloeit op de weg van het geloof, op diezelfde weg dus, waarop volgens de getuigenis van de Schrift ook Abraham zijn rechtvaardiging heeft gevonden (vs. 1-6)? Bij deze gedachte, die hij hiermee heeft aangevoerd, houdt Paulus de Galatiërs vast: die van het geloof van Abraham zijn, zijn Abrahams kinderen en verkrijgen de zegen, in hem de heidenen beloofd (vs. 7-9); de Joden staan daarentegen met hun werken van de wet onder de vloek van hun eigen wet, waarvan Christus hen eerst heeft moeten verlossen, om hen nu ook op de weg van het geloof tot zaligheid te leiden door het ontvangen van de Geest (vs. 10-14).

1. O, u uitzinnige Galaten (vs. 3. Hebr. 5: 11 v.), wie heeft u betoverd, uw ogen zo verdonkerd, u op zo erge manier aan het dwalen gebracht, dat u de waarheid niet gehoorzaam zou zijn (Hoofdstuk 5: 7) u, voor wie Jezus Christus voor de ogen tevoren, toen wij u het Evangelie verkondigden (Hoofdstuk 1: 8 v.), geschilderd is geweest, zodat u Hem, zoals men pleegt te zeggen, met handen zou kunnen grijpen, onder u gekruisigd zijnde, evenals was Hij onder u gekruisigd.

"O, u uitzinnige Galaten! " met deze berisping spreekt nu Paulus weer zijn lezers aan, na het bericht van zijn ontmoeting met Petrus; met name spreekt hij ze aan, vgl. 2 Kor. 6: 11, 2Co om juist daar, waar hij ze moet berispen, de persoonlijke betrekking uit te drukken, waarin hij tot hen staat. Zijn terechtwijzing (Hoofdstuk 2: 15-21) had toch de vermenging van het Judaïsme met het geloof zo bondig en onwedersprekelijk voorgesteld als dwaas, dat de apostel bij het weer aanspreken van de lezers, die zich tot dezelfde ongerijmde verwarring hadden laten meeslepen, geen juister en natuurlijker toespraak zou hebben kunnen vinden (Spr. 27: 6).

"Wie heeft u betoverd, dat u de waarheid niet gehoorzaam zou zijn? " Waar zulke duidelijke en wonderbare betoningen van de waarheid hadden plaats gehad, kon de afval bijna geen gewone afval meer worden genoemd. Het was hun als het ware door de boze invloed van de

verleiders aangedaan (2 Kor. 4: 4. 2 Tim. 3: 13 Het "was" staat in tegenstelling: tot "Jezus Christus": wie was zo machtig u te betoveren, nadat Christus u zo was geopenbaard?

Met gewone zaken heeft het niet plaats, dat velen de waarheid niet gehoorzamen en de leugen geloven, maar over het gebod van God heeft de satan ze door zijn werkingen betoverd, dat zij zwart voor wit en wit voor zwart aanzien, hun dwaling voor onomstotelijk zekere waarheid en de heilzame leer voor schadelijk vergif houden.

De betrekkelijke zin "voor wie Jezus Christus voor de ogen van te voren geschilderd is geweest", bevat de beweegreden van de verwondering van de apostel. Hoewel hen het kruis van Christus gepredikt is, willen de Galaten, als betoverd, van de Gekruisigde niets meer weten, maar wenden zich tot de werken van de Mozaïsche wet, om de genade van God te verdienen! Het "gekruisigd" heeft in de zin de nadruk en moet in eigenlijke zin worden verstaan: juist de Galatische dwaalleraars pleegt Paulus de dood van Christus aan het kruis als middelpunt van de verlossing voor te houden (Hoofdstuk 2: 20 v. ; 1: 4; 3: 13; 5: 11; 6: 12, 14 Ga 2. 20 1. 4 3. 13 5. 11); daarom is de verklaring als ware het beeldspraak, bijvoorbeeld die van Luther ("is het zo met u, dan heeft u niet alleen van God genade weggeworpen en is niet alleen Christus' dood voor u verloren, maar Hij wordt ook onder u gekruisigd, d. i. op de schandelijkste en smadelijkste manier door u behandeld. te verwerpen. De Galaten werd Christus voor de ogen geschilderd als gekruisigd. Zegt Paulus niet maar "gepredikt" (vgl. 1 Kor. 1: 23; 2: 2), maar "voor de ogen geschilderd", dan wil hij de lezers de nauwgezetheid van de prediking herinneren, omdat hij nu temeer recht heeft zich over hun afval te verwonderen.

Het "onder u" moet de kruisiging van de Heere voorstellen als onder hen voorgevallen. Dat daarbij ontbreekt een "als het ware", dat wij daarbij moeten denken, moet uit het levendige van de rede worden verklaard.

De prediking van Paulus, zo vol geest en leven, had Christus in Zijn genade en neerbuigende liefde, die Hem drong voor ons Zich te laten kruisigen en in Zijn machtig verlossende kracht hun zo levendig afgeschilderd, als was Zijn sterven voor hun ogen geschied, als verleende Hij hun zichtbaar de zegen van Zijn verzoening.

2. Dit alleen wil ik van u leren, van u vernemen, om van andere getuigenissen die ik tot uw overtuiging van het onrecht, dat u pleegt, van u zou kunnen vragen, nu af te zien: heeft u de Geest ontvangen uit de werken van de wet, die u gedaan heeft of uit de prediking van het geloof, die u heeft vernomen?

De apostel probeert nu daardoor de Christenen uit Galatië weer op de juiste weg te leiden, dat hij hun de eerste ervaringen, de tijd van de opwekking en van de eerste liefde in het geheugen terugroept.

De "Geest" is hier zeer algemeen bedoeld, de door het geloof in Christus hun geschonken Heilige Geest, waardoor de verlossing in hun harten tot stand kwam, die Christus door Zijn dood buiten hen had teweeg gebracht. De wet had hen die Geest niet kunnen mededelen, maar het Evangelie, dat hen in kinderlijke zin de toegang tot de Vader opende, bewerkte dit wonder. In de eerste tijd van de Christelijke kerk was de bewustheid, deze bovennatuurlijke, goddelijk machtig-vernieuwende Geest op een bepaald tijdstip ontvangen te hebben, in de Christenen veel sterker dan zij nu bij velen is, wegens de scherpe tegenstelling van de dikke heidense duisternis, waarin zij geleefd hadden en het heldere licht van het Evangelie. Tegelijk

werd die indruk nog versterkt, doordat met de uitstorting van de Geest aan de meesten zekere buitengewone gaven werden meegedeeld, die tevens voor de overige leden van de geheel nieuw gevormde gemeente getuigenis aflegden, dat zij een woonstede van God in de geest waren geworden. Vgl. vs. 5 Niettemin behoudt deze herinnering voor de Christenen van alle tijden al haar belangrijkheid. Zelfs de Christen, die sinds zijn doop met God in het verbond is gebleven, moet, waar de waarheid voor hem schijnt te worden verdonkerd, altijd op dat tijdperk in zijn leven terugzien, waarin natuur en genade zich bijzonder krachtig en kennelijk scheidden en de Geest van God hem meer merkbaar dan ooit werd meegedeeld.

Aan deze beschamende vraag, waarop geen antwoord nodig is in vs. 1, wordt een andere verbonden, die de lezers moeten beantwoorden en die zij niet kunnen beantwoorden zonder tot hun eigen beschaming in te zien en te moeten bekennen dat voor hen de ervaring, die zij bij zichzelf hadden gemaakt, alleen reeds grond genoeg had moeten zijn om de nieuwe leer af te wijzen. Daarom zegt de apostel, dat hij dit alleen van hen wilde leren, namelijk, of zij ten gevolge van een werken, waartoe de eis door een wet was gedaan, de Geest hadden ontvangen, of ten gevolge van een geloven, gewerkt door een boodschap die zij hadden ontvangen.

Zij moesten nu, als zij de waarheid wilden belijden, antwoorden: "door de prediking van het geloof. " Hiermee was echter tevens beleden dat zij genade en rechtvaardiging alleen door het geloof hadden verkregen. Men zou in de verzoeking kunnen komen om uit deze bewijsvoering van de apostel het besluit te trekken, dat de Galaten, ten minste voor een deel, vóór hun bekering tot het Evangelie proselieten van de poort waren geweest. Toch was het bewijs van de apostel juist dan van bijzondere kracht, als de Galaten de wet vroeger geheel onbekend was, zij konden dan des te minder aan haar werking de mededeling van de Heilige Geest toeschrijven.

Ook elders stelt Paulus op de voorgrond, dat de Mozaïsche wet, hoewel in zichzelf goddelijk en geestelijk (Rom. 7: 14), aan haar dienaren de Heilige Geest niet meedeelde en stelt het onderscheid tussen de dienaren van de wet en de dienaren van het Evangelie juist daarin, dat deze door de Heilige Geest worden vernieuwd, maar de anderen niet (Rom. 7: 6; 8: 2 vv. 2 Kor. 3: 2 vv. 4: 6; 5: 18 De mens ontvangt zo weinig uit de werken van de wet de Heilige Geest, dat hij integendeel deze tot vervulling van de wet nodig heeft. Zoals daarentegen uit de prediking van het geloof het geloof voortkomt (Rom. 10: 17), zo deelt God ook door middel van deze de Heilige Geest mee.

3. Bent u zo uitzinnig, om in plaats van het betere deel dat u reeds heeft, juist het slechtere te kiezen, evenals zou het u dan eerst goed zijn? Omdat u met de Geest in uw Christendom begonnen bent, voleindigt u nu met het vlees; wilt u het nu tot volkomenheid proberen te brengen door u op een standpunt te plaatsen, waarop u weer staat onder de heerschappij van het vlees, zoals dat werkelijk op wettisch standpunt het geval is (Rom. 7: 5; 8: 3 v.).

De Christelijke levenservaring van de Galaten was volgens vs. 2 een duidelijk bewijs daarvoor, dat het hoogste geestelijke leven van het Christendom, de hoogste gemeenschap met God, geheel en al zonder werken van de wet alleen van het geloof afhing. Zo moest het voorkomen als de hoogste dwaasheid om zo’n geestelijk begin op vleselijke wijze te besluiten. Evangelie en wet staan tot elkaar als geest en vlees; wel niet alsof de wet op zichzelf vleselijk was (Rom. 7: 14), alleen vleselijke inzettingen (Hebr. 9: 10) bevatten zou, maar omdat het standpunt van de mens onder de wet vleselijk is, omdat de wet de wil van God alleen uitdrukt in betrekking tot de niet opgeheven menselijke, vleselijke zwakheid. Zo

was de neiging van de Galaten tot het Judaïsme eigenlijk een afdalen van de godsdienst van de Geest tot de vleselijke zwakheid.

Wanneer de lezers, nadat zij tot het leven van de Christens waren gekomen, dat geleid wordt door de inwonende Geest, zich later onder een wet stelden, wier eisen, voor zo verre de vervulling daarvan bij zo’n Christelijk leven niet vanzelf was geschied, alleen het uitwendige van de mens eiste, dan was het beschamend verwijt van de apostel ten volle rechtvaardig.

Als de Roomsen beweren dat wij uit geloof en werken zalig worden en wij Hervormden, dat wij alleen uit geloof zalig worden zonder werken, dan is dat niet geheel dezelfde tegenstelling als in onze brief. De Roomse spreekt van werken, die het geloof volgen, terwijl de wettelijke werken van de Joden het geloof voorafgingen. De werken, die op het geloof volgen, geschieden in de kracht van het geloof, zijn uitingen van het geloof en juist daarom van een leven, dat bovennatuurlijk en door de Geest van God zelf gewerkt is, maar daarentegen zijn de werken van de wet, die het geloof voorgaan, zoals de grote gebeurtenis op Sinaï vóór de grote gebeurtenis op Golgotha, werken van het vleses en van het verstands van de oude mens, inspanningen van eigen kracht om Gods gebod te vervullen. Als daarom de heilige apostel aan de werken van de wet alle kracht ontzegt om ons rechtvaardig en zalig te maken, dan is dat iets anders dan wanneer van de werken, die uit het geloof voortkomen, de zaligmakende kracht wordt geloochend; het is iets anders, maar beiden hebben met evenveel recht plaats. Noch de werken, die op het geloof volgen, noch die, die het voorafgaan, noch die, die in God gedaan zijn, noch die, die zonder God plaats hebben, zijn onberispelijk en volkomen. In beide gevallen mengt zich de zonde van de mens daarin, hoewel verschillende in kracht en in verschillende mate. Wat echter zelf niet rechtvaardig is, kan zeker ook niet rechtvaardig maken; de oorsprong van ons leven, van onze gerechtigheid en zaligheid blijft altijd en eeuwig alleen de genade.

4. Heeft u zoveel, als u om de belijdenis van Christus heeft moeten verduren, tevergeefs geleden? Als maar ook tevergeefs, want door afval zouden zij het ware geloof, waarom zij geleden hadden verloochenen, alsof het vals was en het vorige lijden zou in het oordeel tegen hen opkomen: (of: "Ja ook tevergeefs", zoals u ook voelen zult, als u tot inzien zult zijn gekomen, of beter "wanneer het namelijk tevergeefs is" maar ik vertrouw, dat u tot andere gedachten zult komen) (Hoofdstuk 5: 10).

Dit treft nog meer dan het vorige; het zal u alles wat u geleden heeft, zegt hij, ontroven en u de overwinnaarskroon ontnemen.

Evenals alle jeugdige gemeenten hadden ook die van Galatië veel moeten lijden in hoon en vervolging van heidenen en Joden (Hoofdstuk 6: 12. 2 Tim. 3: 12 Paulus komt nu tot hen met de vraag, of zij wilden, dat zij dat alles zonder doel en gevolg hadden geleden (Hebr. 10: 32). Als zij namelijk geheel van het geloof afvallig werden en Christus verloren, dan was het zonder gevolg.

Omdat Paulus hoopt dat de Galaten weer zullen terugkeren, voegt hij er de laatste woorden bij, als wilde hij zeggen: ik heb nog goede hoop op u, dat u zich weer tot Christus zult wenden en dan heeft u niets tevergeefs geleden. Zo gaat hij zacht met de Galaten om en zo moeten ook wij de zwakken bestraffen, opdat wij ze vertroosten, ten einde zij niet wanhopig worden.

5. Die u dan, om mijn vraag in vs. 2 op nog meer bepaalde manier weer op te nemen, omdat zij de beslissende hoofdvraag is, de Geest verleent, namelijk God de Heere en krachten onder

u werkt, zoals die door enigen, die met wondergaven zijn bedeeld (1 Kor. 12: 6 en 10) verricht worden (Matth. 7: 22), doet Hij dat uit de werken van de wet, of uit de prediking van het geloof?

Als wij de inhoud van vs. 5 vergelijken met vs 2 dan is het ondanks de wezenlijke gelijkheid toch niet een zuivere herhaling, maar in enkele punten verschillend, omdat namelijk God nu wordt voorgesteld als die de Geest verleent en tevens wordt op de voorgrond gesteld dat die Geestesgave nog bij de Galaten voortduurt.

De apostel wijst in het bijzonder op de krachten tot het doen van wonderen, die God op dezelfde manier in hen werkte.

Wat de Galaten nog bezaten van Geestesgaven, dat hadden zij niet te danken aan het najagen van het vlees, waartoe zij door hun wet-leraars gedrongen werden, maar aan de lankmoedigheid en genade van God, die de bron van de Geest onder hen nog niet liet uitdrogen (Hoofdstuk 6: 1) en Zijn hand nog niet aftrok van gemeenten, waarin de prediking van het Evangelie nog niet geheel verstomd was.

De god van deze wereld heeft de ogen van de mensen verblind, opdat niet het Evangelie van de heerlijkheid van Christus in hen zou schijnen en zij zouden verhinderd worden te leren vertrouwen op een gekruisigde Zaligmaker. Wij kunnen niet pochen op de giften van de Geest, maar wij mogen vrijmoedig vragen, waar de vruchten van de Heilige Geest het duidelijkst zijn voorgekomen? Of bij hen, die rechtvaardiging door de werken van de wet prediken, of bij hen, die de leer van het geloof verkondigen.

Aangaande het eerste bewijs, dat wij Paulus horen aanvoeren, merken wij bij zijn vraag in het tweede vers aan, dat wij hier minder te denken hebben aan de werking van de Heilige Geest, waardoor zij allereerst tot de kennis en tot het geloof in Jezus Christus gebracht waren, dan wel dan die buitengewone gaven van de Geest, waardoor de Heer van de gemeente in die tijd de eerstelingen, die uit de Heidenen tot het geloof kwamen, een Goddelijk kenteken gaf, dat zij door Hem werden aangenomen. Hadden zij nu deze gaven van de Heilige Geest ontvangen op de prediking en aanneming van de wet, dan mochten zij vrij Joden worden en zich geheel aan de onderhouding van de wet verbinden; maar had het tegendeel plaats, hadden zij die Geest ontvangen op de prediking van het geloof in Christus Jezus, dan vonden zij daarin een Goddelijke aanwijzing, dat zij bij dit Evangelie blijven moesten, dan kon en mocht de Apostel zich hierin op hun eigen overtuiging beroepen en zo de zaak voor beslist houden. Ons voegt het dus ook te denken, niet alleen of wij onze zaligheid ook zoeken in onze zedelijke bedrijven, maar ook of wij echt in het geloof zijn, alsmede wat wij, nadat wij geloofd hebben, ontvangen hebben van de Heilige Geest en of dat werk van de Geest bij ons zichtbaar is? Want hoewel wij de buitengewone gaven nu niet meer wachten kunnen, omdat zij onnodig zijn, zo is het toch de Geest van de waarheid, van het geloof, van de liefde, van de heiligmaking en van de vertroosting, waarmee de gelovigen verzegeld worden en die uit de vruchten bij ons kenbaar is. Als de Galatiërs dus echt met de geest begonnen waren, dan was het immers tegenstrijdig dat zij met de vleselijke werken van de wet eindigden om daarin hun heil te zoeken, zoals zo’n handelwijze voor een ieder steeds schadelijk is aan de groei van het geestelijke levens, waar het door de genade van de Heilige Geest is gewerkt. En hadden zij omwille van het geloof veel geleden, zoals dat in die tijden en door alle eeuwen heen in een meerdere of mindere mate plaats heeft, dan was dit tevergeefs, dan hadden zij er nu geen vrucht van, ja zelfs schade te wachten, als die bij velen in verachting delen zouden.

6. Zoals Abraham voor God geloofd heeft, zoals in Gen. 15: 6 staat en het is hem tot rechtvaardigheid gerekend (Rom. 4: 3. Jak. 2: 23), zo is ook u geschied, omdat ook u gerechtvaardigd werd en als gerechtvaardigden de Heilige Geest en Zijn gaven ontving (Hand. 2: 38).

Dit vers staat in onmiddellijk verband met het voorgaande en bevat het antwoord op de vraag, daar gedaan, door het tweede gedeelte daarvan te bevestigen; want Paulus ziet het ontvangen van de Geest in het voorgaande aan als bewijs van de rechtvaardiging en kan daarom met onze woorden op die vraag antwoorden.

In het licht van de aanvang van de geschiedenis van het uitverkoren geslacht plaatst Paulus de aanvang van het Christelijk leven van de Galaten. God heeft niet anders met hen gehandeld dan met Abraham.

Bij u, zo zegt hij hen, is door het Evangelie of de prediking van het geloof geschied, wat bij Abraham geschiedde door het woord van de belofte.

7. Zo verstaat u dan, zoals ik u reeds vroeger aldus heb betuigd, maar u zich in de laatsten tijd daarvan heeft laten aftrekken, dat degenen, die uit het geloof zijn en dus niet de werken van de wet zoeken (vs. 10), Abrahams kinderen zijn, omdat zij zijn geestelijke aard in zich bezitten en nu ook op gelijke manier als hij door God worden behandeld.

De erkentenis, waartoe Paulus hier de Galaten wil terugbrengen, was bij hen door de dwaalleraars verduisterd, die integendeel de werken van de wet aanprezen als datgene, waardoor de Christenen zich moesten betonen als Abrahams kinderen. Tegenover hen wil de apostel uit de ervaring, door de Galaten zelf gemaakt en uit het daarmee vergeleken feit, dat de Schrift over Abraham bericht, het besluit hebben getrokken, dat men door het geloof een kind van Abraham wordt. Deze gevolgtrekking berust eenvoudig op de verwantschap van het kind met zijn vader, die hier natuurlijk slechts als ere geestelijke in aanmerking kan komen (Joh. 8: 39). Terwijl echter Paulus de gelovigen kinderen van Abraham noemt, wil hij er tevens aan herinneren, dat zij als zodanig erfgenamen zijn en deel hebben aan de goederen van de Vader (Hoofdstuk 3: 29) en dan is nu in het bijzonder de rechtvaardiging het goed, waarvan hier gesproken wordt. Reeds hier staat de apostel de dubbele stamboom voor het oog, die van één vader door de geschiedenis heengroeit (Hoofdstuk 4: 22 vv.), de een van vleselijke, de andere van geestelijke aard, de een in Ismaël, de andere in Izaak aangekondigd. Die uit het geloof zijn staan tegenover hen, die uit de wet en de werken zijn; die voor God toebehoren door het geloof, in Zijn genade in Christus, tegenover hen, die door de werken van God proberen te verkrijgen, dat zij tot God behoren.

8. En de Schrift van te voren, omdat voor God al Zijn werken van voor de grondlegging van de wereld af bekend zijn (Hand. 15: 18), ziende, dat God de heidenen uit het geloof zou rechtvaardigen, heeft te voren aan Abraham het Evangelie, de blijde boodschap, verkondigd (Gen. 12: 3; 18: 18; 22: 18, zeggende: a) "In u zullen al de volken, alle geslachten op aarde gezegend worden; in de zegen, die u ten deel wordt, is ook de zegen van alle volken besloten.

a) Gen. 26: 4; 49: 10.

Toen God door de hand van Mozes liet schrijven wat Hij aan Abraham beloofd had, zag Hij niet alleen achterwaarts op deze, maar ook voorwaarts op ons, die in dit woord van de Schrift een bewijs zouden hebben van Zijn genadig welbehagen (Vgl. Rom. 4: 23 v.). De Schrift

heeft van te voren gezien, zegt de apostel en hij kent dus aan de Schrift de ogen van de Geest toe, door Wie zij is ingegeven. Zo volkomen is de Schrift Gods woord en heeft tot schrijver de Heilige Geest (Hebr. 9: 8; 10: 15 vv.), dat Paulus van haar op persoonlijke manier kan spreken enigermate de Schrift geworden Heilige Geest in haar ziet.

Eigenlijk heeft niet de Schrift aan Abraham de blijde boodschap verkondigd, want Abraham ontving dat Evangelie niet door middel van het geschreven woord, maar God heeft het gedaan overeenkomstig de Schrift (vgl. Rom. 9: 17). Omdat echter God, omdat Hij de schrijver van de Schrift is, als eigenlijk subject wordt gedacht, is hier aan de Schrift ook een voorzien toegekend. Waarop grondt nu Paulus zijn bekering, dat God die Schriftwoorden gesproken heeft, met betrekking daarop, dat Hij voorzag dat eens uit het geloof de heidenen gerechtvaardigd zouden worden? Deels, zo blijkt uit het verband, rust bij de apostel die bewering op het in vs. 6 gegeven bewijs, dat van de Schrift reeds ten tijde en bij het leven van Abraham het geloof als voorwaarde van de rechtvaardiging werd verklaard, deels op het feit van de rechtvaardiging van de heidenen uit het geloof, als een in deze tegenwoordige tijd niet te loochenen ervaring. Van het licht van dit feit uit stelt hij diensvolgens de oorspronkelijke zin van de voorspelling valt.

Het is merkwaardig, dat het "in u zullen gezegend worden" drie malen herhaald wordt (vgl. de drie plaatsen, boven aangehaald), terwijl de belofte van de talrijke nakomelingschap en van het beloofde land vier keer terugkeert (Gen. 12: 7; 13: 14 vv. ; 15: 5; 17: 4 Zo komt het heilig zevental voor, waarmee God Zijn verbond gezegend, d. i. bezworen heeft ("Ge 15: 9" en "Ge 21: 31. Bij de aanhaling verbindt verder de apostel alle drie de plaatsen met elkaar, als hij ze samenvat in de uitdrukking: "in u zullen alle heidenen gezegend worden. "

9. Zo dan, om de beide gedachten in vs. 7 en 8 vervat nogmaals voor te stellen, die uit het geloof zijn worden gezegend met de gelovige Abraham, wiens geestelijke kinderen zij zijn, maar niet die van de wet (Rom. 4: 14), zoals de dwaalleraars beweren.

10. Want zovelen als er uit de werken van de wet zijn, die zijn onder de vloek, aan die onderworpen of ten prooi geworden; want er is geschreven in Deut. 27: 26: "Vervloekt is een ieder, die niet blijft inal hetgeen geschreven is in het boek van de wet, om dat te doen" en om aan zo’n voorwaarde, ten einde van de vloek vrij te blijven, te voldoen, daartoe is niemand van die voorstanders van de wet in staat; zij hebben ze geen van allen vervuld, hoezeer zij ook op hun werken zich lieten voorstaan (Rom. 3: 9 vv. 7: 7 vv.).

In vs. 9 maakt de apostel de algemene gevolgtrekking uit vs. 7 en 8 Zijn de gelovigen Abrahams kinderen (vs. 7) en heeft de Schrift in haar belofte, Abraham toegedeeld, het geloof als bron van de goddelijke rechtvaardiging van de heidenen op het oog gehad (vs. 8), dan zijn diensvolgens de gelovigen degenen die gezegend worden met de gelovigen Abraham. Paulus schrijft niet weer "in Abraham", maar "met hem", omdat hij uit het tegenwoordige van het gezegend worden van de heidenen in het verleden ziet, waarin Abraham voorkomt als de gezegende, met wie nu die gezegend worden in gelijkheid van omstandigheden komen. Voor de juistheid van de gebeurtenis, in vs. 9 aangewezen, volgt dan in vs. 10 uit het tegengestelde: "want hoe geheel anders is het met hen, die werkers van de wet zijn; deze staan namelijk volgens de Schrift gezamenlijk onder de vloek, zodat dus aan een gezegend worden van hen niet te denken is.

De apostel stelt hierbij als bekend op de voorgrond dat niemand de wet vervulde en die ten gevolge ieder, die door de werken van de wet rechtvaardig wil worden, eveneens onder de vloek is.

Het behoort tot het vertrouwen van de liefde, waarmee Paulus de verleide Galaten terecht hoopt te brengen, dat hij het voor onnodig houdt het bewijs te geven, later in de brief aan de Romeinen gevoerd, dat de vloek van de wet over alle vlees komt en dat er behalve de gelovigen in Christus geen rechtschapen daders van de wet waren; wat hun toen duidelijk en zeker genoeg was, toen zij het Evangelie van de gekruisigde Christus gelovig aannamen, dat moest hen, als zij echt wilden ontwaken uit alle duisterheid en alle twijfel, tot nieuwe zekerheid brengen.

De redenering komt hierop uit: onze gehoorzaamheid van de wet op het best genomen, is onvolkomen: alle onvolkomen betrachting ligt onder de vloek, bijgevolg kan onze gehoorzaamheid ons niet rechtvaardigen. Die de wet niet kan vervullen, kan niet gerechtvaardigd worden door de wet, geen gevallen mens kan de wet volkomelijk vervullen, gevolgelijk geen mens kan door de wet gerechtvaardigd worden. Dit betoogt nu de apostel met de volgende aanhaling.

11. a) En dat niemand door de wet gerechtvaardigd wordt voor God, maar buiten de door haar beloofde zegen blijft, is openbaar, als men slechts op de Schrift behoorlijk acht wil slaan, want zo lezen wij toch in Hab. 2: 4 : "de rechtvaardige zal uit het geloof leven, hij zal uit kracht van het geloof, dat hij bezit, tot zaligheid komen" (Rom. 1: 17 Hebr. 10: 38).

a) Rom. 3: 20. Gal. 2: 16.

12. Maar de wet is niet uit het geloof, heeft niet de aard daarvan, zodat het ook bij haar de hoofdvoorwaarde zou zijn om de zaligheid te verkrijgen; maar ten opzichte van de wet wordt in Lev. 18: 5 gezegd: a) "De mens, die deze dingen doet, zal door die leven; " uit kracht van zijn werk, dat hij volbrengt, zal hij tot zegen en zaligheidkomen (Rom. 10: 5. Luk. 10: 20. Matth. 19: 16 vv.).

a) Ezech. 20: 11.

Het verband met het voorgaande bestaat daarin, dat de wet niet alleen de vloek uitspreekt, maar ook een zegen inhoudt. Had nu Paulus tevoren gezegd, dat zij die het van de werken van de wet verwachtten, onder de vloek waren, zonder dat nader na te wijzen, zo moet hij nu ook zeggen, hoe men dan de zegen deelachtig wordt en hij spreekt dat uit met een profetisch woord uit het Oude Testament zonder juist door een "er staat geschreven" aan te wijzen dat hij hier de Schrift zelf laat spreken, omdat hij mag veronderstellen dat de Galaten uit eigen kennis van het Oude Testament dit vanzelf reeds wisten, zoals hij dan ook in het algemeen een vrij goede bekendheid met de Schrift van hen verwacht (Hoofdstuk 4: 21) en daarom ook bij het Schriftwoord, dat verder volgt, zich niet bedient van een aanhalingsformule. Opmerkelijk is het verder dat de apostel de uitdrukkingen "gerechtvaardigd worden" en "gezegend worden", promiscue gebruikt, d. i. door elkaar, zonder een wezenlijk onderscheid te maken; dat deed hij reeds in vs. 6-9 en zo hoeft men op onze plaats in vs. 11 in plaats van "gerechtvaardigd door God" slechts te schrijven "gezegend" en dadelijk wordt het verband met het vorige duidelijk en houdt ook alle aanleiding op, om het woord van de profeet zo op te vatten als vele uitleggers dat nodig geacht hebben: "de door het geloof gerechtvaardigde zal leven. "

13. Christus heeft ons Joden (Hoofdstuk 2: 15 vv.) (die ik in vs. 10 voorstelde in de staat onder de wet als degenen, die onder de vloek waren), verlost, losgekocht namelijk door een losgeld (Hoofdstuk 4: 5. Matth. 20: 28), van de vloek van de wet, een vloek geworden zijnde voor ons, toen Hij de dood van het kruis voor ons leed (Rom. 8: 3. 2 Kor. 5: 21 Ro 8. 3 2Co); want er is geschreven in Deut. 21: 23 : "Vervloekt, d. i. een, die te beschouwen is als voor de vloek van God in al zijn zwaarte getroffen, is een ieder, die aan het hout hangt. "

14. Opdat de zegening van Abraham, die in gerechtigheid, zaligheid en leven bestaat, tot de heidenen komen zou in Christus Jezus door het geloof in Zijn naam (Hand. 11: 17; 15: 9) en opdat wij Joden, ons geheel aan dezelfde voorwaarde van de zaligheid, die de heidenengesteld is, onderwerpend, de belofte van de Geest, dat de wet in de harten zou worden geschreven (Jer. 31: 31 vv. Ezech. 11: 19 v.) verkrijgen zouden door het geloof (vgl. Kol. 2: 13 v. Efeze. 2: 14 v.).

Onder het "ons" in vs. 13 bedoelt Paulus niet de Joden in het algemeen, maar de Joden, die in Jezus gelovig geworden waren. Hebben zij vroeger onder de wet gestaan, zo zijn zij ook onder de vloek daarvan geweest en zouden, omdat niemand de wet door zijn handelen volgens de wet vervult, onder deze vloek zijn gebleven en het volvoeren daarvan aan zich ervaren hebben, als niet de Middelaar verschenen was en hen daaruit had losgekocht. De apostel noemt wat Christus heeft gedaan een loskopen, omdat hij een prijs heeft betaald (1 Petr. 1: 18 vv.). Welke prijs hij betaald heeft, zegt de zin "een vloek geworden zijnde voor ons. " De apostel verbindt in vs. 14 aan dat woord over Christus een dubbele gevolgtrekking. De eerste zegt, dat de heidenen ten goede zou komen wat Christus tot zaligheid van de Joden had gedaan en de tweede waarop manier nu door hetgeen Christus gedaan had, namelijk door het geloof, de zaligheid hun werkelijk ten deel zou worden, die onder de wet slechts het dragen van de vloek konden verwachten. Daar heeft het in de grondtekst vooraangeplaatste "dat de heiden" de nadruk tegenover het "ons", dat in vs. 13 staat met de nadruk voor "verlost" en hier heeft hetgeen op de laatste plaats staat "door het geloof" de nadruk tegenover de wet, van welke vloek Christus de Joden verlost heeft. "De zegen van Abraham" in de eerste zin en "de belofte van de Geest" in de tweede zin zijn werkelijk een en dezelfde; want de zegen van Abraham, zoals die vervuld is en zo moet die hier worden opgevat, is het leven; maar de Geest, die hier wordt voorgesteld als het beloofde goed, zoals hij elders (Efeze. 1: 13) "de Geest van de belofte" heet, is de oorzaak en werkmeester van het leven. Noch de Joden, noch de heidenen zouden het leven, dat de inhoud van de belofte en daarmee de aan Abraham verbonden zegen uitmaakt, hebben kunnen krijgen, zolang de gemeente van God, het geslacht van Abraham, onder de wet stond. Dat konden de Joden niet, omdat de wet geen middel was om rechtvaardig te worden en rechtvaardigheid de voorwaarde van het leven is; de heidenen konden het niet, omdat zij Joden zouden hebben moeten worden om te behoren tot het geslacht, dat de gemeente van God was. Nu echter de beloofde Middelaar in de persoon van Jezus verschenen is en de verwezenlijking van de zaligheid op die manier door Hem volbracht is, dat Hij de dood aan het kruis heeft geleden, om de Joden te verlossen van de vloek van de wet, zodat nu de gemeente van God gemeente is van de tot dat doel gekruisigde Jezus, komt de zegen van Abraham tot de heidenen, als Christus Jezus tot hen komt. De Joden worden door het geloof de beloofde Geest deelachtig, in wiens bezit zij door de werken van de wet niet hadden kunnen komen; maar dan moeten ook heidenen en Joden niet anders willen zijn dan gelovigen in Jezus, terwijl zij uit de aard en de wijze, waarop de zaligheid is tot stand gebracht, afleiden dat de wet geen middel is om gerechtvaardigd te worden.

Zolang de wet bestond en haar overtreding met de vloek beladen was, zolang bestond de scheidsmuur tussen heidenen en Joden. De eersten konden geen kinderen van Abraham

worden en deel krijgen aan zijn zegen, omdat de kinderen van Abraham naar het vlees zich alleen met hen zonden hebben kunnen verenigen door overtreding van de wet. Terwijl nu de Heiland door Zijn dood de scheidsmuur omverrukte en heidenen zowel als Joden in Zijn mystiek lichaam tot het ware zaad van Abraham in het verbond van het geloof, werden in Hem ook de heidenen gezegend en was dit bereikt, dan kon ook het verdere doel van de verlossingsdood worden bereikt, dat namelijk beiden, heidenen en Joden samen de eigenlijke kern van de belofte, de Heilige Geest verkregen, die het zegel is van het kindschap zowel als het onderpand van de eeuwige erfenis.

Wij zien dus dat de rechtvaardiging door het geloof geen nieuwe leer is, maar gevestigd en geleerd was in de kerk van God, lang vóór de tijden van het Evangelie. Het is in waarheid de enige weg, waarlangs ooit zondaars werden gerechtvaardigd, of gerechtvaardigd kunnen worden.

II. Vs. 15-Hoofdst 4: 7. De apostel heeft de Galaten gesterkt in de overtuiging dat zij door het geloof in Christus reeds kinderen van Abraham zijn geworden en in het bezit gekomen zijn van de zegen, waarmee volgens de goddelijke belofte in hem de gehele wereld zou worden gezegend. Zij hebben dus om die zegen te krijgen de Mozaïsche wet niet meer nodig. Van die vloek moeten integendeel de Joden zelf eerst nog verlost worden, om eveneens de beloofde Geest te ontvangen. Nu weerlegt hij een bedenking, die ten gevolge van de verleiding van de dwaalleraars in de harten van de lezers kon opkomen tegen deze voorstelling van de evangelische weg ter zaligheid, in zoverre de bekendmaking van de wet van de kant van God en ook van Zijn daden ter zaligheid was en deze toch zonder twijfel in betrekking stond tot de verwezenlijking van de aan Abraham geschonken belofte en tot het krijgen van de zaligheid, die besloten lag in de vervulde belofte. Om dergelijke bedenkingen weg te nemen stelt hij Gods belofte aan Abraham voor als een testament van de kant van God, dat zomin als een menselijk testament, als het eenmaal kracht van wet heeft gekregen, mocht worden opgeheven of veranderd. Was nu bij dit testament dadelijk de vrije genade het bepalende en alles beheersende, dan kan de wet, pas eeuwen later openbaar geworden, aan zo’n bepaling niets veranderen (vs. 14-18). Komt zo de wet bijna voor als losgerukt van het verband met de weg van verlossing en zaligheid in Christus, zo voelt Paulus zich des te meer verplicht om nader de vraag te behandelen, hoe het dan men de wet gelegen is. Hij beantwoordt de vraag eerst in het algemeen, dat die slechts tussentoestand is, zoals reeds blijkt uit de ondergeschikte aard van zijn openbaarmaking (vs. 19 en 20); vervolgens geeft hij nadere aanwijzing, dat zij pedagogisch de gerechtigheid van het geloof moest voorbereiden (vs. 21-24). Nadat nu de laatste verschenen is heeft de tijd van haar opvoedende bestemming opgehouden. In Christus is alle belofte vervuld, de kinderlijke verhouding tot God hersteld en voor allen zonder onderscheid de volle zegen in Abraham aanwezig (vs. 25-29). De mensheid is nu boven de vroegere toestand van onmondigheid en dienstbaarheid verheven tot geestelijke rijpheid en vrijheid. (Hoofdstuk 4: 1-7).

EPISTEL OP DE DERTIENDE ZONDAG NA TRINITATIS

Als men het Evangelie van deze dag (Luk. 10: 23 vv.) leest in vergelijking en verband met de epistel, ziet men dadelijk en duidelijk de overeenkomst van beide teksten: beide handelen zonder twijfel over wet en evangelie, elk op zijn wijze. "Zalig zijn de ogen die zien, wat u ziet" roept het Evangelie en geeft daarmee zonder twijfel aan het Evangelie roem en eer. Wat toch de discipelen zagen is de Heere, het lang beloofde zaad van Abraham, van wie de zegen van de gehele wereld zou komen. Hem zien, in Zijn tijd leven, Hem in het geloof aannemen, dat is vreugde en zaligheid. Het Evangelie beantwoordt aan de grote vraag van de

Schriftgeleerde, die tot Jezus kwam en sprak: "Wat moet ik doen om zalig te worden" of "dat ik het eeuwige leven beërf? " In het antwoord wordt de hoofdsom van de wet en in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan het uitgestrekte gebied van de werkzaamheid van gehoorzame liefde over de wet van de Heere voorgesteld. Zo ook spreekt de epistel van Wet en Evangelie. Staan in het Evangelie het Nieuwe en het Oude Testament, de nieuwe en oude tijd slechts naast elkaar, raadselachtig en zonder verband, wachtend op verklaring hoe beide zullen samengaan, in de epistolische tekst wordt de betrekking tussen die beiden aangetoond. De epistel handelt geheel over de verhouding van de Wet tot het Evangelie en leert ons de bedoeling van de Heere begrijpen, die dadelijk na elkaar hen kan zalig noemen, die Hem zien en een vraag kan beantwoorden, hoe men op de weg van de Wet zalig zou kunnen worden, als niet juist de weg van de Wet door de val van de mensheid was geblokeerd.

Maar ik zou niet alleen dit epistel verbinden met het daarbij behorende Evangelie, maar ook met het laatste epistel (2 Kor. 3: 4 vv.). Daar was de bediening van het Nieuwe Testament met die van het Oude vergeleken, hier wordt in deze tekst voortgegaan: het Oude Testament besluit alles onder de zonde, de Wet is niet in staat levend te maken, het Nieuwe Verbond daarentegen besluit allen, die geloven, onder de zekere beloften van God; het Evangelie maakt rechtvaardig en levend.

Alleen de weg van het geloof leidt tot de ware zaligheid; want alleen op de weg van het geloof 1) nemen wij de juiste plaats in ten opzichte van de Wet, 2) ontvangen wij kracht tot het nieuwe leven, 3) komen wij tenslotte tot de hemelse erfenis. De eeuwige heerlijkheid van het Evangelie tegenover de Wet; de Wet staat tot het Evangelie 1) als de eis tot de gave, 2) als de staat van dienstbaarheid tot de kinderlijke staat 3) als verdoemenis tot troost, 4) als uitdrijving tot erfenis.

Uit genade moet u zalig worden: 1) de genade heeft de belofte gegeven, 2) de genade heeft tot de belofte opgevoed, 3) de genade heeft de belofte vervuld.

In Christus alleen is zaligheid: dat leren wij 1) uit de goddelijke belofte, 2) uit de goddelijke wet.

Waarop de rechtvaardiging van de zondaar in Christus berust:
1) op de orde van de genade van God, 2) op de geloofsweg van de mensen.

De rechtvaardiging alleen door het geloof: zij is 1) de vervulling van het oude verbond, 2) de schoonste vrucht van het nieuwe verbond, 3) de grond van al onze verwachtingen.

Waarom predikt men nog altijd de tien geboden, hoewel het geen prediking tot gerechtigheid kan zijn? 1) opdat daardoor de overtreding wordt tegengegaan en 2) de zonde geopenbaard wordt.

15. Broeders, ik spreek bij hetgeen ik verder als bewijs wil aanvoeren, om u geheel te overtuigen van de waarheid van hetgeen ik vooraf heb uiteengezet, naar de mens, naar de manier van de mensen (Rom. 6: 19. 1 Kor. 9: 8). a) Zelfs een verbond van mensen, een testament (vgl. bij Jer. 31: 34 en 2 Kor. 3: 6), dat bevestigd is, dat kracht van wet heeft verkregen, doet niemand teniet, dat men zou ondernemen het buiten werking te stellen, of niemand doet daartoe, om het anders te maken dan het luidt.

a) Hebr. 9: 17.

Met vs. 13 en 14, was de apostel volgens een ontwikkeling, door kortheid en diepte bewonderingswaardig, teruggekeerd tot die gedachte, die hij in vs. 2 op de voorgrond had geplaatst, nadat hij uit eigen ervaring van de Galaten en uit de Schrift had aangewezen, dat de genade van de Heilige Geest alleen door Christus werd gegeven. Daarom is er na de beide verzen een omkeer in de rede, zodat de smartelijke ontroering van de apostel verzacht wordt en de nieuwe gedachtengang, die nu volgt, met zachte en rustig voortvloeiende woorden begint.

Niets heeft behoefte aan zoveel bedachtzaamheid, aan een zo wijze vermenging van scherpte en zachtheid, als het weer vervallen onder de wet en de daarmee verbonden blindheid over het Evangelie. De betovering door de vorst van de wereld en de schade daarvan te vrezen, eisen scherpheid. De honger en dorst naar gerechtigheid en de liefde tot de waarheid, die nog in het geweten leven, willen met de grootst mogelijke zachtheid behandeld zijn.

Op de meest vriendelijke manier buigt zich de grote apostel tot de dwaze Galaten neer; hij spreekt verder op een manier die de harten moet winnen met de naam "broeders" en dan richt hij zijn voordracht in naar hun weinige bevatting en schrijft: "ik spreek op menselijke wijze", waardoor hij te kennen wil geven, dat hij hetgeen hij, zoals hij meent, voldoende heeft uiteengezet, onder zo’n gezichtspunt zal brengen, dat het gezonde mensenverstand de zaak tot op de bodem toe zou kunnen zien.

Paulus merkt aan, dat hij ook dit middel om tot een juiste verhouding te komen en dat niet aan de kennis van de zaligheid is ontleend, niet ongebruikt wil laten. Er wordt hier gesproken, zegt hij, van een wilsbeschikking, die kracht van wet heeft verkregen en in de aard daarvan ligt het, dat die blijft, zoals die is, zonder vervolgens opgeheven, of door bijvoeging veranderd te worden. Hij stelt dus voor wat ieder gewoon verstand moet erkennen over zo’n testament, opdat van het goddelijke wordt uitgesloten, wat men van elk menselijk verbond zou ontkennen. Het woord in de grondtekst diatheke geeft een beschikking te kennen, die iemand neemt over hetgeen waarover hij als eigenaar beschikken kan en ook het verband spreekt voor het vasthouden van deze betekenis, omdat van het ontvangen verder toegedacht en toegezegd geen sprake is en over een erven gehandeld wordt, waarbij buiten aanmerking blijft dat een mens alleen met het oog op zijn dood zo’n beschikking over het zijne pleegt te maken.

16. Nu zo zijn, als wij hier juist acht geven op de woorden van het testament, de beloftenissen tot Abraham en zijn zaad gesproken, zodat hierbij minder gehandeld wordt van Abrahams eigen persoon, maar veel meer over zijn zaad, zoals datvooral op die plaats uitkomt, waar de bevestiging van het testament door een uitdrukkelijke eed van God plaats heeft, namelijk in Gen. 22: 16 vv. Hij, God, die daar de belofte geeft en deze op de manier van een testament rechtskracht geeft, zegt niet (vgl. van de aangehaalde plaats vs. 18): "en de zaden", het woord in het meervoud gebruikend, als van velen, alsof het gezegend worden verschillende personen aanging, maar als van één, opwie alles uitloopt: "en uw zaad" hetwelk zoals ieder zal erkennen, Christus is, de toen nog toekomstige Heiland (vs. 17 en 19).

Volgens de woorden hebben wij niet te denken aan de belofte van God in Gen. 13: 15 en 17: 8, "al dit land, dat u ziet, zal Ik u geven en aan uw zaad tot in eeuwigheid", waarover Abraham zelf door de vorm, zoals die in Gen. 24: 7 gevonden wordt, te kennen geeft dat hier minder sprake is van zijn eigen persoon dan van zijn zaad. Maar nu zijn er bij ons vers twee moeilijkheden; de eerste is deze: hoe kan Paulus op de plaatsen, die aan het zaad van Abraham het bezit van het land Kanaän beloven, onder dit zaad de Heere Christus verstaan?

Is de belofte niet integendeel vervuld aan het volk, dat van Abraham afstamt, aan de kinderen van Israël en is het zo niet bepaald hiervan gezegd? In de eerste letterlijke zin is het dat zeker. Toch geeft Jesaja (Hoofdstuk 8: 8) als hij het Joodse land noemt "Uw land, o Immanuël", duidelijk genoeg te kennen dat reeds toen de toekomstige Christus eigenlijk dat zaad van Abraham was, dat het land in bezit kreeg, om eens daarin te verschijnen en zijn werk te volbrengen. En zo wordt in het bijzonder door de profeten van de ballingschap de gedachte in de kinderen van Israël levendig bewaard, dat hun land, dat het edele, schone, dierbare land wordt genoemd (Jer. 3: 19. Dan. 8: 9; 11: 16. altijd verwoest en ellendig kon zijn, maar nog eens tot de hoogste bloei zou worden verheven, omdat dit het land van de Messias was. Deze komt dan ook in de gelijkenis van de boze landlieden (Matth. 21: 33 vv.) voor als de wettige erfgenaam, die Hem uit de wijngaard uitstoten en Hem ombrengen om zichzelf tot de erfgenamen te maken, dat duidelijk in bepaalde betrekking staat tot het Joodse land en tot het bezitten van de heerschappij daarvan. In Hem en door Hem moet het dan ook plaats hebben dat uit Kanaän, dit middelpunt of de navel van de aarde, de zaligheid zich uitbreidde over alle landen en alle geslachten op aarde gezegend worden. Hebben wij daarmee een moeilijkheid terzijde gesteld, wij ontmoeten nu een tweede, nog veel grotere. Hoe kan Paulus daaruit, dat overal, waar God een belofte geeft aan Abraham en zijn zaad en voor "zaad" niet de meervoudige maar de enkelvoudige vorm is gebruikt, daaruit een bewijs afleiden, dat men bij het woord niet aan een veelheid van personen, maar slechts aan één, aan Christus, te denken zou hebben, omdat het toch een collectivum of verzamelwoord is, dat in het algemeen geen meervoudsvorm (vooral in het Hebreeuws) heeft, maar reeds in de singularis een groter getal bevat? Het schijnt een Rabbijnse, ja bijna rabulistische manier van bewijsvoering te zijn, ten opzichte waarvan Hiëronymus beweert, dat de apostel, die allen alles geworden is, opdat hij overal enigen mocht zalig maken (1 Kor. 9: 19 vv.), hier ter wille van de uitzinnige Galaten (vs. 1), eveneens onverstandig zou zijn geworden. Ondertussen is het een valse voorstelling dat Paulus hier een bewijs zou willen leveren en zich daarvoor zou bedienen van een onhoudbaar, voor spraakkundigen geheel onvoldoende en alleen onverstandigen misleidend bewijsmiddel. De zaak, waarvan sprake is, dat namelijk het zaad van Abraham, waaraan de goddelijke belofte gegeven is, zijn enig toppunt, zijn hoofd en hoogtepunt in de Messias heeft, stond voor het Joodse volk en tevens voor de Galaten reeds zo vast, dat een bewijs voor deze, door de geschiedenis van de zaligheid zelf ontwikkelde waarheid volstrekt niet eerst nodig was. Daarom geeft de apostel in de woorden: "nu zo zijn de beloftenissen tot Abraham en zijn zaad gesproken, dat is Christus" niet een bewering, voor welker juistheid hij in de tussengevoegde woorden: "Hij zegt niet: "en de zaden" als van velen; maar als van een: "en uw zaad" het bewijs wilde leveren. Hij drukt integendeel een theocratisch bewustzijn uit, dat de enkelvoudige vorm "zaad" op die plaatsen van de goddelijke belofte niet als een collectivum opvat, zoals het anders zeker moet worden verstaan (vgl. Gen. 15: 13 vv.), maar als een werkelijke singularis, die het ook kan zijn (Gen. 4: 25 vgl. 1 Sam. 1: 11 en dat kan hij, omdat hem zo’n grammatische spreekwijze, als waarvan wij ons hier bediend hebben, ter beschikking staat, alleen op die manier spraakkunstig uitdrukken, dat hij een meervouds-vorm "de zaden" maakt, tegenover de enkelvouds-vorm stelt en nu aan de ene, zowel als aan de andere een verklarende toevoeging geeft.

17. En dit zeg ik, hetgeen ik in de beide vorige verzen heb gezegd, wil dit te kennen geven: het verbond, dat volgens vs. 16 te voren van God bevestigd is, of kracht heeft gekregen op Christus, dat op Hem doelde, door wie het tot vervulling is gekomen, wordt, omdat het volgens vs. 15 niet op te heffen is door de wet, die a) na vierhonderd en dertig jaren gekomen is Ex 12: 40, niet krachteloos gemaakt, om de beloftenis teniet te doen, zoals die dwaalleraars u voorstellen. De wet, die zovele eeuwen later gekomen is, kan onmogelijk een voorwaarde

zijn voor het ontvangen van de erfenis, maar in de plaats van de belofte komen zonder die uitdrukkelijk op te heffen.

a) Gen. 15: 13. Hand. 7: 6.

Hetgeen Paulus vergelijkenderwijze in vs. 15 gezegd heeft, en hetgeen hij volgens vs. 16 op de beloften, die aan Abraham en zijn zaad gegeven zijn, op Christus kan toepassen, gebruikt hij nu tot dat doel. Een beschikking, een testament, dat door God geldig gemaakt is en dus kracht van wet heeft verkregen, kan door de wet niet worden opgeheven. Welk testament bedoeld is blijkt ondubbelzinnig uit het verband, want hier was slechts sprake van dat verband, dat door God voor Abraham en zijn zaad was gesteld. Dit testament was bevestigd, was geldend geworden van het ogenblik af dat God Abraham voor zich en zijn zaad die toezegging op de plechtigste manier gegeven had. Het "van te voren" hetwelk Paulus voegt bij het "bevestigd" ziet op de wet, die na 430 jaren gegeven is. Door de laatste nu, zo zet hij uiteen, kon evenmin als een testament van mensen worden omvergestoten, nadat het eenmaal kracht van wet heeft verkregen, ook Gods testament met de beloften, die aan Abraham en zijn zaad, dat Christus is, gegeven waren, niet terzijde worden gesteld, omdat het toch deze 430 volle jaren reeds juist had gehad en van kracht was geweest.

Het getal van de jaren, waarna de wet is ingetreden, noemt Paulus niet alleen daarom, omdat het gezag van een beschikking des te groter wordt hoe langer die in onbestreden juist bestaat, maar ook daarom, omdat de lange tussenruimte de wet van de beschikking Gods over Zijn eigendom, die lang van te voren gereed was en van kracht was, op die manier scheidt, dat die zonder verband met haar staat, iets nieuws en anders is en niet gehouden kan worden voor een nog tot haar behorende, een bestanddeel daarvan vormende bepaling.

18. Beide naast elkaar te plaatsen, alsof door de wet nog een tweede bij het eerste, de belofte, zou gekomen zijn, zoals de eigenlijke mening van de dwaalleraars is, geeft bepaald onzin; want als de erfenis (Efez. 1: 11; 5: 5. uit de wet is, zo is zij niet meer, zoals toch oorspronkelijk was vastgesteld, uit de beloftenis (Rom. 4: 14); maar God heeft ze Abraham door de beloftenis genadig gegeven en bij deze staat van zaken is het ook gebleven, de wet heeft daarna niets hoeven te veranderen.

Het is onmogelijk gerechtigheid en zaligheid te hebben, deels uit de werken van de wet, deels uit genade; want het zijn elkaar tegensprekende zaken, die elkaar opheffen; het moet of uit de werken alleen zijn, of alleen uit genade.

Zolang het menselijk hart zijn liefde in valsheid nog tussen licht en duisternis verdeelt, zou hem niets meer behagen dan zo het tussen de belofte en het ontvangen uit verdienste kon rondspringen, d. i. zich, zover het kon reiken, op wet en verdienste kon beroemen en waar het niet toereikende was, uit de belofte de genade en verdienste van Christus er kon voorspannen. Dan hoefde men zeker nergens diep te graven, de wet slechts een weinig ter harte te nemen en over het verkrijgen van genade zich ook niet bijzonder ongerust te maken. Maar met zo’n gedeeld hart heeft men noch toegang tot de genade, noch ingang in de eeuwige erfenis.

Wet en belofte moeten zorgvuldig worden onderscheiden. Zij zijn elkaar naverwante buren, als zij naast elkaar zijn in de ziel, maar in hun werk behoren zij ver van elkaar gescheiden te zijn, zodat de wet heerschappij heeft over het vlees en de belofte liefelijk en heerlijk gebied voert in het geweten. Om het woord van de waarheid juist toe te passen moet een groot verschil gesteld worden tussen de belofte en de wet, als tussen inwendige aandoeningen en de

gehele praktijk van het leven. Het is niet om niet, dat Paulus dit onderwerp zo nauwkeurig behandelt. Hij voorzag in de geest, dat die verkeerdheid in de kerk zou insluipen, dat Gods woord zou worden vermengd, dat is: dat de belofte onder de wet zou worden vermengd en zo ten slotte verloren. Want als de belofte met de wet dooreengemengd is, is die niets anders geworden dan wet. Laat Christus altijd voor ogen staan, als een zeker kort begrip van alle bewijzen tot verdediging van het geloof, tegenover de gerechtigheid van het vlees, tegenover de wet, tegenover werken en verdiensten.

19. Waartoe is dan de wet? Die kan toch niet om niet zijn gegeven, maar moet een bepaalde aanleiding en een bepaald doel hebben. Op die vraag moet worden geantwoord: a) Zij is als het testament van de belofte reeds sinds lang aanwezig was, op haar tijd omwille van de overtredingen daarbij gesteld. De overtredingen waren bij de kinderen van Abraham reeds zozeer toegenomen, dat de oorspronkelijke verhouding van de vrijwerkende genade niet meer kon bestaan. Zoals zij echter zo'n accessorische betekenis heeft, zoheeft zij ook slechts een transitorische, want slechts zolang is zij er bijgekomen, of er nevens ingetreden (Rom. 5: 20. totdat het zaad gekomen zou zijn, die het beloofd was, namelijk Christus (vs. 16), wanneer zij weer moest terugtreden (Rom. 10: 4). En zij is door de engelen, die aan Gods kant staan (Hand. 7: 53. Hebr. 2: 2) besteld in de hand van de middelaar, die aan de kant van het volk stond en dat vertegenwoordigde, van Mozes, die de beide tafelen moest ontvangen en aan het volk overgeven (Hand. 7: 38. Joh. 1: 17. Deut. 5: 5). Dit was tot een teken daarvan, dat daarbij tussen God en het volk een toestand van verwijdering en scheiding bestond en niet een van vriendschap en gemeenschap.

a) Joh. 15: 22. Rom. 4: 15; 7: 8.

Sommigen hadden kunnen zeggen: als de wet, dat is de werken, gedaan in gehoorzaamheid aan de wet, niet rechtvaardigen, dan is de wet, op de berg Sinaï door Mozes gegeven, tevergeefs en nutteloos; want waarom werd toch de wet gegeven, die zoveel plichten voorschrijft, het leven belooft aan de gehoorzamen en de toorn en de vloek dreigt aan de ongehoorzamen, als de erfenis niet komt door de wet? De apostel antwoordt dat een groot doel, waarom de wet gegeven was, was de zonde te ontdekken en de rampzalige staat van een zondaar om de zonde te doen zien en hem op te leiden om naar een behoudmiddel uit te zien.

20. En de middelaar (daarop moet bij de zo-even meegedeelde omstandigheid, dat tot oprichting van het verbond van de wet en Mozes een middelaar nodig geweest is, wel worden gelet), is niet middelaar van een; hij is niet daar, waar slechts één zijn werk doet, die over het zijn vrij beschikt, zoals dat bij het oprichten van het verbond van de belofte (vs. 16) het geval is geweest, maar alleen daar, waar twee partijen aanwezig zijn, die met elkaar moeten worden vergeleken; maar God is één, zoals de wet zelf van Hem getuigt (Deut. 6: 4). De oprichting van de wet dus, die door een middelaar heeft plaats gehad en waarbij een zich partij stellen plaats had, kan geen openbaring van de zaligheid zijn, naar haar waarachtig, innerlijk wezen, omdat deze in de eenheid moet bestaan.

Wij bevinden ons hier op een plaats, waarvan zo vele verklaringen zijn, dat men, in het bijzonder wat het 20e vers aangaat, het getal gemakkelijk op 300 zou kunnen stellen. Wij hoeven ons echter om die massa niet te bekommeren, maar zullen stap voor stap de woorden beschouwen en dan steeds slechts de een en de andere mogelijkheid van juiste verklaring zien, waartussen wij moeten kiezen en dan zal ook de keuze, als wij grondig overwegen, ten slotte niet meer twijfelachtig blijven. Komt, zo moeten wij, wat het verband aangaat, ons voorstellen, bij hetgeen in de vorige verzen door de apostel is voorgedragen, de wet voor als

bijna losgerukt van het goddelijk raadsbesluit van de zaligheid en van de verlossing, alsof het op haar niet meer aankwam, dan kan Paulus een nadere uiteenzetting niet achterwege laten wat de wet dan toch betekent. Zij behoort toch zonder twijfel ook tot de goddelijke middelen ter zaligheid en moet dan ook haar hoge betekenis hebben in het goddelijk rijksgebied, als niet meer voor het tegenwoordige, dan toch voor het verleden. Hij werpt daarom de vraag op: "waartoe is dan de wet? " Hij geeft daarop ten antwoord: "Zij is omwille van de overtredingen daarbij gesteld. " Volgens de grondtekst ligt de nadruk op "omwille van de overtredingen. " De apostel zou dus als de goddelijke bestemming van de wet hier die noemen, dat de zonden van het uitverkoren volk niet zoals die van de heidenen (vgl. Rom. 4: 15; 5: 14) alleen van natuurlijke aard waren, d. i. uitwassen van de goddeloze, vleselijke gezindheid en schendingen van de zedewet, die reeds in het geweten aanwezig was. Hij wil ze voorstellen als overtredingen van een wet, die nog in het bijzonder is geopenbaard, die de grond van het met dat volk gesloten verbond vormt en vloek of zegen vastknoopt aan het overtreden of houden. Hij wil dus aan deze een meer ontwikkelde, meer bewuste en strafwaardige vorm geven (Rom. 5: 20). Wij zouden dan dit denkbeeld krijgen, als waarop Paulus doelde: de wet, in plaats van behulpzaam te zijn tot het verkrijgen van de belofte, werkt integendeel juist het tegenovergestelde uit; zij leidt niet tot gerechtigheid en zaligheid, maar alleen tot des te grotere schuld en verdoemenis. Had echter de apostel dit bedoeld, dan zou hij zich wel niet zo kort hebben uitgedrukt en zou wel niet zo snel daarover zijn heengestapt, zonder zich nader te verklaren, terwijl toch het daarmee uitgesproken doel van de wet slechts een middendoel is, terwijl men daarbij het eigenlijk einddoel nog moet aanvullen (Grimm: ut peccata naturam transgressionum induerent, eoque modo peccatorum conscientia acueretur et redemtionis desiderium excitaretur). Nu kan echter het Griekse woord, dat wij vroeger "omwille van" vertaalden (carin) ook zoveel als "naar aanleiding van" betekenen (Efez. 3: 1 en 14. Luk. 7: 47. 1 Joh 3: 12 ; dan is de bedoeling van de zin deze: Naar aanleiding van de zonden en overtredingen, die gedurende de 430 jaren sinds God de erfenis aan Abraham door de belofte uit vrije genade had geschonken (vs. 17 v.) steeds toegenomen zijn bij diens lichamelijke nakomelingschap, de kinderen van Israël (men moet in het oog houden, dat het woord "overtredingen" in de grondtekst het artikel bij zich heeft), is de wet erbij gekomen om een verhouding voor een tijd te regelen, totdat het zaad, waaraan de belofte geschied is, d. i. Christus kwam. Om de toenemende overtredingen kon namelijk God niet meer in de vriendschappelijk-vaderlijke betrekking, waarin Hij tot de aartsvaders gestaan had, ook tot het volk blijven, dat uit hen was voortgekomen; Hij kon niet meer zo onvoorwaardelijk Zijn vrije genade laten werken, als tegenover een Abraham en de andere aartsvaders, Hij moest integendeel in een andere verhouding tot dit volk komen, in die van een tuchtmeester (vs. 24 v.), streng eisende en verbiedende en met harde straffen de overtreding bedreigende, ja die zelfs plaatsend onder de vloek, om haar zoveel mogelijk in toom te houden en het verder voortgaan enigermate te verhinderen. Men heeft veel die laatste bedoeling, dat de wet gegeven zou zijn om een grendel voor de zonde te zijn (Luther: "evenals men een beest aan een ketting legt, dat het niet verscheurten ombrengt wat het maar vangen kan, zo bindt de wet ook de mens, die van nature tot allerlei boosheid en zonde geneigd is, opdat hij niet, zoals hij graag zou willen, zonde pleegt en schade veroorzaakt onmiddellijk in het woord van de apostel willen vinden: "dat is het burgerlijk en uitwendig nut van de wet, dat zij ons als een toom terughoudt van de zonde; was er geen wet, dan zouden wij ons als een volle stroom met alle graagte in allerlei zonden storten. " Maar evenals bij de vroeger door ons afgewezen betekenis, als zou de bestemming van de wet van die kant zijn voorgesteld, dat zij de zonden tot overtredingen maakte en zo de strafwaardigheid van hen, die onder haar gesteld werden, verhoogde, het "ten beste of ten voordele van de overtredingen", dat de Griekse uitdrukking, waarvan Paulus zich bedient, kan betekenen, te zeer gedrukt wordt, zo wordt nu hier een juist daaraan tegenovergestelde betekenis aangenomen. Dan zou het "omwille van de

overtredingen" zoveel zijn als "tot voorkomen of onderdrukking van de overtredingen", dat een uitlegging zou zijn tegen de regels van de taal. Als wij de draad verder spinnen, dan leidt het woord van Paulus zeker tot die gedachte; in de eerste plaats ligt die er echter niet in, maar de zonden, die bij de nakomelingen van Abraham, die toch reeds in de godsdienst, van de aartsvaderen tot hen gekomen een bovennatuurlijke openbaring van God bezaten, van de beginne overtredingen waren en met name wat de afgoderij, die hoofdzonde, aangaat, de zonden van de heidenen in doemwaardigheid verre overtroffen, worden als oorzaak beschouwd van een veranderde betrekking tussen God en het volk in vergelijking met de vroegere verhouding tussen God en Zijn vriend Abraham (Jak. 2: 23. Jes. 41: 8). Deze veranderde betrekking krijgt nu daardoor haar vorm, dat de wet, die een tuchtmeester is, in de plaats van de belofte treedt, zonder dat toch, zoals vs. 21 dit aanwijst, de wet tegen de belofte zou zijn. Van het vaste standpunt, hiermee genomen, verstaan wij ook wat het karakteriseren van de wet wil zeggen: "en zij is door de engelen besteld in de hand van de Middelaar. " Als de Mozaïsche wetgeving, wat de samenhang betreft, gesteld wordt tegenover andere wetgevingen, buiten het gebied van de bijzondere openbaring voorkomend, zoals dat in het bijzonder het geval is in Deut. 33: 2 en Hand. 7: 53, dient het op de voorgrond stellen van de omstandigheid, dat zij door de bemiddeling van de engelen gegeven is, tot haar verheerlijking. Maar hier sluit zich dat op de voorgrond stellen aan een uitspraak welke de tijd van de wet voorstelt als een "omwille van de overtredingen" noodzakelijk tussenstation tussen de tijd van de belofte en de tijd van de vervulling ("totdat het zaad gekomen zou zijn, die het beloofd was. Deze dient dan duidelijk om te wijzen op het karakter van het tijdelijke, dat de wet in vergelijking met de vroegere gaven van de belofte aan Abraham en de latere overgave van de erfenis aan zijn zaad aankleeft. Deze beide geschieden onmiddellijk door God zelf. Daarentegen wordt de toedeling van de wet van de kant van God door de engelen volbracht (in Hand. 7: 53 zegt Stefanus: "u, die de wet ontvangen heeft door bestellingen van engelen" en het in ontvangst nemen van de wet aan de kant van het volk geschiedt door de hand van de middelaar en dat wijst op een diepe kloof, die tussen God en het volk bestaat en alleen daardoor overgekomen wordt, dat aan beide kanten een dienst van een middelaar plaats heeft. Wat nu de inhoud van vs. 20 aangaat, over welks juiste verklaring het meest strijd is onder de uitleggers, zo kan bij de eerste zin: "de middelaar is niet van een" (de herhaling "middelaar" is door de Statenvertalers tussengevoegd) slechts tweeërlei mening in aanmerking komen. De bedoeling is of deze: "een middelaar mag niet slechts tot de ene kant of partij behoren, maar moet tot beide delen behoren, waarvoor hij optreedt. Of de zin wil te kennen geven dat daar, waar slechts één is, een middelaar zijn plaats niet heeft, maar slechts daar, waar twee partijen aanwezig zijn, die met elkaar in aanraking komen, in welk geval de vertalers goed hebben gedaan met het woord middelaar aan het einde nog eens neer te schrijven. De plaatsing van de woorden in de grondtekst (er staat niet: oua estin enog, maar enog oua estin) laat de eerste opvalling niet toe, maar beslist ten gunste van de laatste. Daarbij komt dan de gedachte voor, die telkens op de voorgrond treedt, dat bij de wetgeving tussen God en het volk de kloof zich openbaart, zodat beiden twee partijen vormen, die door een middelaar met elkaar onderhandelen of een verdrag sluiten, waarmee ook de voorstelling van het voorgevallene voor de afkondiging van de 10 woorden, zoals wij die in Ex. 19: 3-8 lezen, juist overeenstemt. Maar wat moet nu de tweede zin betekenen: "maar God is een" over welk woord reeds velen hebben gewanhoopt, of er een gepaste zin aan zou kunnen worden gegeven? Het is duidelijk, dat de woorden van de apostel moeten worden aangevuld met iets, waarover hij meende dat de lezer het zelf zou vinden, ook zonder dat hij het schreef. En dan moet het iets zijn, dat uit het vroeger gezegde bij logisch juist denken vanzelf spreekt en dat de gedachtenreeks in de beide verzen vervat afsluit, omdat toch met het volgende vers een nieuwe vraag in behandeling komt. Wij hebben boven de aanvullingen bijgevoegd, die wij voor overeenkomstig met de zaak houden en plaatsen nu hier als nadere verklaring het volgende

woord van Delitzsch: "Alleen daar, waar God in Zijn eenheid en enigheid Zich openbaart, is een openbaring radio directo, of zonder straalbreking, aanwezig. Zo’n openbaring is de belofte, die in het Evangelie tot vervulling komt, die de daad van God aan de mensheid tot inhoud, Gods genade tot beweeggrond heeft. Daarentegen heeft de Wet naar haar betekenis, naar karakter en inhoud een even zo sterk menselijke als goddelijke kant en was haar wijze van openbaring een andere, omdat zij door engelen, dus niet onmiddellijk door God en pas door Mozes, dus slechts indirect tot Israël kwam, een individuele vorm aannemend, overeenkomend met het karakter van Israël en lettend op de omstandigheden van het volk, welks levensregel het bestemd was te worden. En zeker geen diepere opvatting van het onderscheid van Wet en Evangelie dan deze Paulinische. " Zo schrijft Nebe: "omdat bij het sluiten van het verbond, bij de wetgeving, engelen als dienstbare geesten, hier bij de aanbieding van de belofte, God in persoon; omdat een Middelaar, die de gave van God, die Wet, tot het volk brengt, hier God van aangezicht tot aangezicht met de aartsvader sprekend, door een Middelaar, die tot twee behoort, die tussen twee heen en weer gaat, die tussen deze een verdrag opricht en hier God, die één is, die niet tot verschillende personen behoort, niet tussen anderen eerst afspraak moet doen plaats hebben, maar die één is, die Zichzelf toebehoort, die zelfstandig, ongebonden, vrij is". Hiermee kunnen wij wel deze moeilijke plaats laten rusten.

21. Naar aanleiding van het zo-even gezegde worden wij geleid tot de volgende vraag: "Is dan de wet tegen de beloftenissen van God, als haar manier van openbaring juist tegenover die van de belofte stond? Staat zij wat haar aard en haar inhoud aangaat met deze in tegenspraak, zodat zij haar ophief, of de vervulling van het beloofde in de weg zou staan? Nee, integendeel zou de weg van de wet die kunnen zijn, waarop het tot die vervulling kwam (Luk. 10: 28). Want als er een wet in die van Mozes gegeven was, die machtig was levend te maken, als zij degenen, die zij gegeven is, ook de krachten van de Heilige Geest kon verlenen, om haar zo te houden als zij moet worden gehouden, zo zou echt de rechtvaardigheid, die hoofdvoorwaarde tot het verkrijgen van de beloofde zaligheid, uit de wet zijn. Het zou dan wezen zoals de ijveraars voor de wet beweren, maar alleen ten gevolge van een miskenning van de haar aanklevende machteloosheid tot vernieuwing van het hart en tot heiliging van het leven (Rom. 7: 14; 8: 3. 2 Kor. 3: 6 7. 14 8. 3 2Co).

De zin "als er een wet gegeven was, die machtig was levend te maken" geeft te kennen, dat wat, zo uit de Mozaïsche wet de rechtvaardiging moest komen, het geval moest zijn, maar in waarheid het geval niet is. Om de rechtvaardiging mee te delen is het toch niet voldoende, dat de wet door God gegeven en daarom zelf rechtvaardig, heilig en goed is, maar om het menselijk wezen, dat dood in zonden is, moest de wet de kracht hebben dit eerst weer levend te maken, of de Heilige Geest mee te delen (vs. 2); want het is de Heilige Geest, die levend maakt. De Mozaïsche wet, die deze niet kan mededelen, werkt, ondanks haar heiligheid als letter (2 Kor. 3: 6), de dood.

Als een wet van die aard was gegeven, dat die het kunnen doen bezat levend te maken, de vleselijke en in zonden doden mens in een geestelijke en in God levende mens te herscheppen, daarom rechtschapen vervullers van haar zelf te scheppen, dan zou werkelijk, en niet slechts in de inbeelding van degenen die het Evangelie verkeren, de gerechtigheid een zaak van de wet zijn een vrucht van het echtverbond tussen de wet en het volk van Israël. Nu is echter de wet wel geestelijk en levend (Rom. 7: 14. Hand. 7: 38), als het Woord van God, dat geest en leven is (Hebr. 4: 12), maar geest en leven te geven, de levendmakende Geest in onze harten te zenden, opdat de gerechtigheid, door de wet geëist, in ons vervuld wordt (Rom. 8: 4), dat kan zij niet, omdat zij geen gevende, maar alleen een eisende aard heeft. De wet

zegt wel: "de mens, die mij doet, zal door mij leven", maar zij maakt de mens niet geestelijk levend tot het werk van de rechtvaardigen, die het erfdeel van het leven verkrijgen.

22. Maar het is geheel anders. Zo’n wet is niet door Mozes gegeven; de Schrift, dat is God, naar de getuigenissen in de wet neergelegd (vgl. vs. 8) heeft het alles, heeft de gehele mensheid, zowel de Joden, die de wet hadden ontvangen, als de heidenen, die zonder wet waren gelaten (Rom. 3: 9 en 23), onder de zonde besloten. Zij heeft ze allen onder haar verplichtingen gesteld, zodat alles als achter slot en grendel door haar wordt gehouden en zich niet vrij kan bewegen (Rom. 11: 32), opdat de belofte, of het beloofde, namelijk gerechtigheid en eeuwig leven, uit het geloof van Jezus Christus, zoals dat vanaf het begin aan Gods raadsbesluit was, aan de gelovigen zou gegeven worden, zonder enige andere voorwaarde, dan dievan het geloof, voor haar toedeling te eisen (Rom. 3: 22), dus geenszins het zich stellen onder de wet (Hoofdstuk 4: 21).

Ook deze plaats zou bedenking kunnen verwekken, dat het "besloten" als een goddelijke werkzaamheid voorkomt ten opzichte van het boos zijn van de mensen; maar het zondig geworden zijn van de mensen wordt hier verondersteld; alleen dit wordt beweerd, dat het voor God behaagde, dit niet dadelijk (ook niet door de wet) weer op te heffen, maar de mensen een tijdlang in de zonde te laten en eerst met Christus de verlossing te zenden.

Het "besluiten onder de zonde" drukt uit, dat alle mensen niet alleen nu en dan zondigen, maar dat de zonde over hen heerste, dat zij zich allen in dienstbaarheid bevonden (Rom. 5: 21).

Het besluiten onder de zonde is geen afsluiten van de genade, maar integendeel, alles wordt onder de zonde besloten, opdat niemand zijn hulp bij de wet zou kunnen zoeken, maar integendeel ieder wordt gedrongen om zijn zaligheid alleen bij de belofte, d. i. alleen bij de vrije genade van God in Christus te zoeken.

EPISTEL OP NIEUWJAARSDAG

Men kan wel aannemen, dat de oude kerk dit epistel koos, omdat daarin sprake is van de doop, die het tegenbeeld is van de besnijdenis, waarover het Evangelie (Luk. 2: 21) handelt. De doop nu maakt ons tot kinderen van God en tot erfgenamen van de belofte en dat geeft ons troost en vertrouwen, vreugde en vrede op deze dag, waarop de vraag zich als vanzelf aan ons opdringt: "Wat zal het zijn? "

Christus heeft of de Nieuwjaarsdag de naam Jezus ontvangen. In die naam, in het geloof in Jezus, moeten wij het nieuwe jaar beginnen; en dat kunnen wij, want wij zijn als Christenen kinderen van God, zoals dit epistel ons voorhoudt.

Hoe wij het kindschap van God of de nieuwjaarsdag mogen toepassing: 1) als een voldoende toezegging, 2) als een heilige vermaning van God, onze Vader.

Hoe de zekerheid van ons kindschap van God ons versterkt tot de loop in het jaar, dat voor ons ligt: 1) Zij schenkt als de ware vrijheid, 2) zij plaatst ons in de ware gebondenheid. - U bent kinderen van God: 1) dat vertroost u bij de aanklachten uit het verleden, 2) dat wekt u op tot heiliging, voor het tegenwoordige. 3) dat vervult u met blijde hoop voor de toekomst.

Wat de heilige apostel ons voor het nieuwe jaar meegeeft: hij drukt ons drie woorden op het hart: 1) u bent allen kinderen van God door het geloof, 2) u bent allen één in Christus Jezus, 3) u bent naar de belofte erfgenamen.

De zaligste overgang in het nieuwe jaar: 1) als wij de zonde en de dwang van de wet ontgroeid zijn en door het geloof Gods kinderen worden; 2) als wij een nieuw leven naar Christus' voorbeeld beginnen en ons in liefde verenigen; 3) als wij de hoop in het oog houden, eens het eeuwige Jubeljaar in de hemel te vieren.

Wat wij als pelgrims van Christus zouden kunnen zijn en wij daarentegen in onze eigen treurige toestand zijn: Wij konden
1) vrij zijn ondanks alle gebondenheid en zijn daarentegen gebonden ondanks alle vrijheid; 2) veilig zijn in weerwil van alle gevaar en zijn daarentegen in gevaar ondanks alle veiligheid; 3) overal broeders hebben ondanks alle verlatenheid en zijn daarentegen verlaten ondanks alle verbroedering; 4) rijk in hoop zijn ondanks alle armoede en wij zijn daarentegen arm ondanks alle volheid van de hoop.

De nieuwjaarsgroet van de Kerk aan haar leden: "u bent allen kinderen van God door het geloof in Christus Jezus": zij bevat
1) een blijde boodschap, 2) een hartelijke bede en 3) een ernstige vermaning. (EIG. ARB.).

23. Maar eer het geloof in Jezus Christus (vs. 22; Hoofdstuk 1: 23) kwam, als de ware weg ter zaligheid ons werd voorgesteld (Hand. 16: 31) waren wij, Christenen uit de Joden (vs. 13), onder de wet als onder de handen van een machthebbende in bewaring gesteld, als in een kerker ingesloten (Wijsh. 17: 16. en wij zijn besloten geweest tot op het geloof, dat ter zijner tijd (Hoofdstuk 4: 4) geopenbaard zou worden en ons nu vrijheid heeft aangebracht (Hoofdstuk 4: 5; 5: 18. vgl. en "Eze 20: 37.

Het doel van deze voorstelling van de staat van de wet is niet meer alleen het grote onderscheid tussen de wet en het testament van de belofte nog nader in het licht te stellen, zoals dat reeds in vs. 19 vv. geschied is; maar nu moet worden aangewezen hoe het doel van de wet toch in meer diepe grond overeenstemde met dat van het testament van de belofte (er dus niet tegen indruiste vs. 21). Het eerste op de vervulling van het volgende voorbereide; want "wij waren onder de wet in bewaring gesteld en zijn besloten geweest" zegt Paulus (van de mensheid in het algemeen vs. 22 nu tot Israël in het bijzonder overgaande), "tot op het geloof, dat geopenbaard zou worden. "

Niet als menselijk gedrag, maar als gave van God komt het geloof hier in aanmerking en daarom niet als een zaak van de bijzondere personen, die geloven, maar in zijn bestemming voor de wereld, waaraan het wordt bekend gemaakt; met andere woorden, er wordt gesproken over hetgeen naar de geschiedenis van de zaligheid datgene geweest is, dat gemeenschap teweegbracht. Dit was tot op Christus de wet en pas nadat Hij geopenbaard is, is het geloof. Vroeger, zegt Paulus, zich ook insluitende in de gemeente, waarin de zaligheid werd voorbereid, zoals die vóór Christus geweest is, werden wij allen onder de wet in bewaring gehouden en besloten tot op het geloof. Israël had dus een wet ontvangen om als gemeente te leven, onder welke wet het niet anders kon dan het geloof tegemoet gaan, waarvan de openbaring zou zijn het einde van zijn besloten zijn onder de wet.

Het Joodse volk werd onder de bewaring van de wet besloten, opdat het zelf voor het Evangelie rijp zou worden en ook de heidenen de mogelijkheid van de zaligheid zou bewaren;

dieper kan de wereld-historische betekenis van dit merkwaardige volk niet worden opgevat. Evenals in de mens in het bijzonder te midden van het gewoel en de strijd van zijn natuurlijke neigingen één vast punt, één ontoegankelijk heiligdom blijft, het geweten, welks stem wel kan worden verdoofd, maar nooit geheel verstomd en waarheen de laatste straal van het gods-bewustzijn vlucht, zo bewaarde God in de mensheid onder de woeste wateren van de volken, die even zovele vertegenwoordigers zijn van de krachten en begeerten van het vlees, één volk, afgesloten en omdijkt, een volk dat Hij door Zijn eigenaardige leiding terughield van de dwalingen van het heidendom, alhoewel het ook vaak dreigde daardoor te worden overstroomd en waarin het bewustzijn van de ware God en de kennis van de zonde, als een heilige vonk werd bewaard, die in Christus tot een licht voor de wereld zou worden. Evenals het geweten van de mens door het gebod van God wordt gewekt en gescherpt, zo werd het Joodse volk door de Mozaïsche wet het hart van de volken, dat de dodelijke smart van de zonde ondervond, het geweten van de mensen, dat in zijn banden naar bevrijding verlangde.

24. Zo dan, de wet is, juist hierdoor dat zij ons bewaarde en besloten hield tot op het geloof, onze (namelijk van ons leden van de kerk, die uit de Joden zijn gewonnen) tuchtmeester geweest tot Christus, opdat wij, zoals dan ookwerkelijk met ons heeft plaats gehad (Hoofdstuk 2: 15 v.) uit het geloof gerechtvaardigd zouden worden (Rom. 10: 4).

a) Matth. 5: 17. Hand. 13: 38.

De "tuchtmeester" zoals het woord, dat in de grondtekst staat en eigenlijk "knapenleider" betekent door de onze is vertald, was een slaaf, die zorg droeg voor de zoon des huizes gedurende zijn kinderjaren, hem terecht wees, naar de scholen en gymnasieën en overal elders heenleidde en wie de vrijheidminnende knapen makkelijk een harde, heerszuchtige aard verweten en vaak niet zonder reden. Echter ligt het begrip van een strenge wachter of drijver niet in onze plaats opgesloten, evenmin in 1 Kor. 4: 15.

De wet verdient de naam van tuchtmeester om twee redenen: 1) de tuchtmeester stelt zich tegenover zijn kwekeling gebiedend en verbiedend, soms met straffen bedreigend, zeker de vrijheid beperkend en legt hem in dit opzicht een dwang op; er heeft een bewaard en besloten zijn onder hem plaats; 2) deze beperking van de vrijheid, die gehele verhouding van onderdanigheid is echter geen doel, maar heeft alleen plaats als middel en dient om tot het hogere doel te leiden, dat de kwekeling erdoor wordt opgevoed tot mondigheid, tot het innemen van die trap, waarvoor hij bestemd is; hij wordt bewaard en besloten alleen voor hetgeen zal worden geopenbaard. En juist dat tweevoudige was volgens vs. 23 ook bij de wet het geval.

De voorstelling van de wet als een tuchtmeester wil door de woorden "tot Christus" haar bestemming uitdrukken om degenen, die onder haar gesteld zijn, in de richting tot de toekomstige Christus te houden, terwijl zij hen verhinderde een andere richting in te slaan, of hen bewaard om van de weg af te raken. Stond echter de wet in zo’n verhouding tot Christus, dan was zij met de beloften van God niet in strijd, maar in overeenstemming, omdat deze in Christus vervuld zijn.

In de knaap, die onder de tuchtmeester staat, zien wij twee zaken, de eerste dat hij door zo’n vrees en door ontzag voor zijn tuchtmeester bewaard wordt voor veel kwaad, dat hij anders zou doen en terwijl hij zich aan een vrij verkeerd leven zou overgeven en geheel verwilderen. De tweede is, dat hij in zijn hart des te vijandiger wordt tegen de tuchtmeester, die zijn wil tegenstreeft. Het gaat zo met hem, hoe strenger het kwaad hem wordt verboden, des te

onaangenamer wordt hij jegens zijn gebieder gezind. En aldus staat zijn wezen op een weegschaal, zodat de zonde, naarmate zij uitwendig afneemt, zij in die mate inwendig toeneemt en gaat de ene weegschaal op, de andere gaat naar beneden. Wij zien het ook in het leven dat de jongens, die het strengst worden opgevoed, wanneer zij vrij worden, veel erger zijn dan die niet zo streng zijn opgevoed. Daarom is de natuur niet te bedwingen met geboden en straffen; men moet meer doen. Zeker als de kinderen mondig zijn geworden en begrijpen hoe nuttig voor hen de tuchtmeester was, dan beginnen zij de tucht, straf en vlijt van de tuchtmeester te prijzen en verwijten zichzelf dat zij hem niet gewillig en graag hebben gehoorzaamd. Nu doen zij zonder de tuchtmeester graag uit eigen beweging wat zij onder de macht van de tuchtmeester met tegenzin en gedwongen deden. Zo ook wij, als wij het geloof verkrijgen, dat onze ware erfenis is, aan Abraham en zijn zaad beloofd en wij begrijpen, hoe heilig en nuttig de wet is en hoe schandelijk de boze lust en begeerte, dan hebben wij de wet lief en prijzen wij haar en weer veroordelen wij onze begeerlijkheden, toen wij begonnen zijn in de wet een welbehagen te hebben. Wij doen dan ook gewillig en graag, met een blij hart wat vroeger de wet door geweld en veel dreigen ons uiterlijk afperste en waartoe zij ons inwendig toch niet bewegen kon.

25. Maar als het geloof gekomen is, dat vóór Christus als eigenlijke weg van de zaligheid nog niet bestond (vs. 23), zo zijn wij niet meer onder de tuchtmeester; deze treedt nu op de achtergrond, nadat hij zijn plicht heeft volbracht en wij bevinden ons voortaan in een andere toestand (Matth. 17: 25 vv.).

26. a) Want u bent allen, die leden van de kerk bent, niet alleen de vroegere Joden, maar ook u die van te voren heidenen was, kinderen van God door het geloof in Christus Jezus.

a) Jes. 56: 5. 1 Joh. 1: 1, 2.

Het vaderschap van God is uitgebreid over al Zijn kinderen. U, Klein geloof, heeft vaak gezegd: O, dat ik de moed van Grote genade bezat, dat ik zijn zwaard zwaaien kon en even dapper was als hij! Maar helaas, ik struikel bij ieder strootje en een schaduw verschrikt mij. Luister toe, Kleingeloof. Grote Genade is een kind van God en U bent evenzeer Gods kind en Grote genade is hoegenaamd niets meer Gods kind dan U. Petrus en Paulus, die zozeer begenadigde apostelen, behoorden tot de familie van de Allerhoogste en u eveneens. De zwakke Christen is evengoed een kind van God als de sterke. Alle namen staan in hetzelfde geslachtregister. De een moge meer genade hebben dan de ander. God heeft toch hetzelfde tedere hart voor allen. De een moge grotere werken doen en zijn vader meer verheerlijken, maar wiens naam de minste is in het koninkrijk van de hemelen is evenzeer het kind van God als hij, die onder de helden van de Koning wordt genoemd. Laat dit ons verblijden en vertroosten, als wij tot God naderen en tot Hem zeggen: "Onze Vader. " Evenwel, terwijl wij door deze verzekering vertroost worden, laat ons niet tevreden blijven met een zwak geloof, maar zoals de apostel om vermeerdering van het geloofs vragen. Hoe zwak ons geloof ook moge zijn, als het slechts een waar geloof in Christus is, zullen wij de hemel eenmaal binnengaan, maar wij zullen onze Meester niet veel op onze pelgrimstocht verheerlijken, noch overvloedig zijn in blijdschap en vrede. Zo dan, wenst u tot ere van Christus te leven en gelukkig in zijn dienst te zijn, tracht er naar om meer geheel met de geest van de aanneming vervuld te worden, totdat de volmaakte liefde alle vrees buiten zal sluiten.

Naast rijkdom en zingenot is er niets, waarop de wereld hoger prijs stelt dan aanzien en eer. De eer van uit een aanzienlijk geslacht gesproten of daaraan verwant te zijn wordt met reden door allen geschat, wie boven anderen dat voorrecht ten deel viel. Maar welke rang hier

beneden, die naast de rang van hem kan geplaatst worden, voor wie het woord van de Apostel kan gelden: "u bent allen kinderen van God door het geloof in Jezus Christus"! Elk woord is hier een zaak, elke zaak de ernstigste behartiging waardig. Kinderen van God. Nauwelijks denken wij de oneindige Majesteit van de driemaal Heilige in of wij zinken in het besef van onze volslagen nietigheid weg en roepen wij ons daarbij het onafzienbaar schuldental voor de geest, dat ons aanklaagt voor zijn heilig gericht, het zou ongelofelijk schijnen dat zo’n God ons, diep onwaardigen, als Zijn kinderen aanneemt, als niet Zijn eigen woord met onwraakbaar gezag het ons zei. Kinderen van God; eigenlijk volwassen en mondige zonen in tegenstelling tot de onmondige knaap, die nog onder de tuchtmeester staat; men voelt, dat zegt oneindig meer dan schepselen van God. Zeker, als redelijk en zedelijk wezen is de mens van Gods geslacht en God blijft van zijn kant vaderlijk en ontfermend ook voor de grootste overtreder gezind. Maar wat baat die liefde van de vaders de verloren zoon, die ver van vaders huis en hart in het vreemde land zijn goederen doorbrengt en zo de heiligste band aan zijn kant verbreekt? God blijft Vader in Christus, maar de opstandeling in zijn rijk wordt pas in de volle zin van het woord weer kind, wanneer hij boetvaardig en gelovig de hand van de verzoening aanvaardt, vanuit de hemel hem toegereikt en door de Zoon tot dat huis en hart zich laat terugbrengen, van waar hij, ach, zo ver was afgezworven. Duidelijk spreekt de Apostel het uit; alleen zij, die van heler harte in Christus als hun Verlosser geloven, kunnen in de volste zin van het woords de naam van Gods kinderen dragen. Alleen in de Zoon is het liefdehart van de Vader voor zondaars ontsloten; zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen van God te worden, wat zij dus van nature nog niet zijn - namelijk, die in Zijn naam geloven (Joh. 1: 12). Zonder Christus geen echte kennis van de Vader; buiten de Zoon is Hij alleen een onbekende God, een ondoorgrondelijk Opperwezen. Zonder Christus geen gemeenschap met de Vader, want de zonde trekt scheidsmuren op en buiten de Middelaar van de verzoening kan de onreine bij de reine niet wonen; zonder Christus geen gelijkvormigheid aan de Vader, want het is alleen Zijn Geest, die ons in reinheid en liefde naar het beeld van de Vader vernieuwt, opdat Hij de Eerstgeborene zij onder vele broeders. Maar nu ook van de andere kant: in Christus alle gelovigen in waarheid kinderen van God, wat naam en wat kleed zij ook dragen. Griek of Barbaar, dienstknecht of vrije, man of vrouw, daar is geen onderscheid. Eén Geest is het, die daar leeft in allen, één Heer, die daar heerst over allen, één God en Vader, die daar is boven allen en voor allen en in allen. Die allen kinderen van God d. i. gunstgenoten, beelddragers, kwekelingen, erfgenamen van God, die niet meer onder de tuchtmeester staan, maar met de Vader zelf in gemeenschap treden, Zijn wil zelfstandig verstaan en met het Abba Vader op de lippen en in het hart Hem naderen. Nog eens: is het mogelijk zich hoger eer, schoner roeping, onuitsprekelijker zaligheid voor te stellen? Wel mocht een godvruchtig dichter betuigen: Koningskinderen zijn wel rijk, maar in deze lage woning is geen koning u gelijk, kinderen van de grootste Koning. En dat voorrecht, zelfs aan de minste van de gelovigen niet verzekerd alleen, maar werkelijk uit genade geschonken, om nooit te worden teruggenomen? Voorwaar, dat is de ware vrijheid, de hoogste gelijkheid, de beste broederschap in het koninkrijk van God, een voorrecht, dat wij ons niet mogen laten ontgaan zonder schade aan de ziel te lijden. Wat een Evangelie, dat ons ten diepste verneert, ja maar alleen om ons tot de hoogste rang te verheffen! Wat een roepstem tot persoonlijk geloof in Hem, die alléén tot die hoge rang ons verheft; tot innige broederliefde jegens allen, die met ons Gods kinderen zijn; maar bovenal tot kinderlijke toewijding aan die vaderlijkste aller vaderen, die in Christus ons lief had en aannam, toen wij nog vijanden waren! Heil ons, zovelen wij geloven mogen, dat wij niet meer onder de wet, maar onder de genade; dat wij niet slechts dienstknechten, zelfs niet meer vrienden, maar zonen van het huis zijn, door de Vader in liefde gekend. Och of wij slechts niet gedurig het oog neer moesten slaan voor dat zo diep beschamende woord: Ben ik dan een Vader, waar is mijn eer, spreekt de Heere der heirschaar.

27. Want zovelen als u in Christus (Rom. 6: 3) gedoopt bent, heeft u Christus aangedaan en bent u daardoor dezelfde verhouding, waarin deze tot God staat (Matth. 3: 17; 17: 5), deelachtig geworden (Rom. 8: 29).

Met vs. 25 begint een nieuwe rij gedachten. Tegenover de toestand van de mensen onder de Mozaïsche wet, die in vs. 23 en 24 beschreven is, stelt Paulus van vs. 25 af den toestand van de mens onder het Christelijk geloof om in vs. 29 daaraan de gevolgtrekking te verbinden, dat ieder, die Christus toebehoort, volgens de belofte zal erven. Vs. 25 beschrijft deze toestand in zijn verhouding tot de vroegere tijd, vs. 25-29 naar het tegenwoordige. Vs. 29b werpt nog bovendien een blik in de toekomst.

De apostel volgt in vs. 23 v. de gang van de geschiedenis van de zaligheid. Met vs. 25 is hij bij het feit van het tegenwoordige aangekomen, dat zij, die vroeger onder de wet waren gesteld, nu, nadat het geloof is gekomen, zich niet meer onder een tuchtmeester bevinden; om echter die zaak te kunnen doen gelden moet hij de juistheid daarvan op de voorgrond plaatsen, dat hij dan ook in vs. 26 v. doet.

De bewering dat de Christenen uit de Joden niet meer onder een tuchtmeester staan, wordt daardoor bevestigd, dat alle Christenen in Galatië, of zij uit de Joden, of de heidenen waren (de overgrote meerderheid was echter, ja bijna zo goed als alleen, het laatste en bij het "wij" heeft Paulus, behalve zichzelf, hoofdzakelijk de Judaïstische dwaalleraars, zijn tegenstanders, op het oog; vgl. het "wij" in Hoofdstuk 2: 15 vv.), kinderen van God zijn door het geloof in Christus Jezus. Een kind van God te zijn en in zijn verhouding tot God onder een tuchtmeester te staan, zijn twee onverenigbare zaken (vgl. Hoofdstuk 4: 5 en 7). Die in zijn betrekking tot God onder een tuchtmeester staat, vreest evenals een knecht voor de toorn van God (Rom. 8: 15) en wordt als een knecht van buiten door bevelen gedreven, om de wil van God te doen. Die echter God gerechtvaardigd en als kind aangenomen heeft, die ziet in God zijn Vader, die is inwendig bevrijd van alle slaafse vrees en van de heerschappij van de wet en doet uit eigen, door de Heilige Geest gewerkte drang (Hoofdstuk 4: 6; 5: 18. de wil van de Vader.

Let op de overgang van de rede van "wij zijn" en "u bent. " Om te bevestigen wat hij van de gelovigen uit de Joden beweert, dat zij niet meer onder de tuchtmeester waren, voert Paulus de Galaten tegemoet, dat zijzelf zonder toedoen van de tuchtmeester kinderrecht hadden verkregen in het rijk van God en er dus geen reden bij mogelijkheid was, om zich later als knechten te stellen onder een door henzelf gekozen tuchtmeester. De apostel zou nu hebben kunnen zeggen: "Want zovelen van u het Evangelie hebben aangenomen (1 Kor. 15: 1), die zijn in Christus en behoren Hem toe. " De herinnering echter aan die manier van aannemen van het Evangelie, die in de doop plaats heeft, als het woord, in het Sacrament zichtbaar geworden, de mens omvangt en in Christus inkleedt, moest de Galaten ten duidelijkste en ten zekerste voor ogen stellen, dat zij zonder toedoen van de wet, zonder tegenwerken of meewerken, uit de allerwijste genadegave waren geworden wat zij waren, namelijk kinderen in Christus, bij wie besnijdenis en wet dus niets hadden aan te vullen van hetgeen hun nog ontbrak aan waarde en heerlijkheid, gerechtigheid en vrede, leven en zaligheid.

Zeer duidelijk liggen in de rechtvaardiging twee goddelijke handelingen verenigd, namelijk vergeving van zonden en toerekening van de gerechtigheid van de Heere Jezus. Zijn ons de zonden vergeven dan zijn wij wel vrij van de straf, maar wij hebben daardoor nog niet de roem, die wij voor God moesten hebben. Is ons echter de gerechtigheid van Jezus Christus toegerekend, dan hebben wij ook deze roem en ons ontbreekt dan niets om als kinderen van

God door God en al de Zijnen te worden behandeld. Deze toerekening van de gerechtigheid van Christus vinden wij nu in de woorden: "zo velen als u in Christus gedoopt bent, heeft u Christus aangedaan. " Wat zegt dat anders, dan u bent door Christus bedekt als door een kleed, in Hem ingewikkeld en schittert met Zijn glans, zodat men niet meer u, maar Hem ziet en u niet meer behandeld kunt worden naar uw waarde, maar naar de waarde van Hem, die u bedekt. Echt, heerlijker dan door deze gelijkenis kan ons de doop door niets gemaakt worden en heerlijker dan op deze manier kon de gerechtigheid van Christus, die wij aan ons dragen, niet worden geschilderd.

Het aantrekken van Jezus Christus is hier niet onmiddellijk zoals in Rom. 13: 14 zoveel als het aantrekken van de nieuwe mens (Efeze. 4: 24. Kol. 3: 10); want hier wordt niet gehandeld over de zedelijke gesteldheid, maar over de verhouding tot God. Door de rechtvaardiging en het daardoor geschonken kindschap van God worden wij van de tuchtmeester, van de wet, vrij en niet eerst door de heiligmaking; het kindschap van God volgt niet uit het aantrekken van de nieuwe mens, maar omgekeerd. Aan de andere kant is men daardoor natuurlijk in een innige betrekking tot Christus, in de gemeenschap met Hem gekomen. Het kan daarom niet anders of deze innige verhouding tot Christus, waarbij men zich met Hem bekleedt, moet ertoe leiden dat Christus in ons komt als principe van een nieuw leven en ons inwendig verandert.

Die tegen de kinderdoop zijn, zeggen: hieruit blijkt dat jonge kinderen geen kinderen van God kunnen worden door de doop, omdat wij allen kinderen van God worden door het geloof in Jezus Christus. Nu jonge kinderen hebben geen geloof. Ik antwoord, dat zij met gelijk recht mogen zeggen: uit genade bent u zalig geworden door het geloof, Efeze. 2: 8 Kinderen hebben geen geloof. Zo kunnen ze dan niet zalig worden. Of dus, die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden, Mark. 16: 16 Kinderen geloven niet; bij gevolg, alle kinderen zullen verdoemd worden. De apostel spreekt hier duidelijk van personen, die uit het heidendom tot het Christendom bekeerd en daarom gedoopt waren, bejaard zijnde, zoals geschiedt in het Evangelie van Markus en in de brief aan de Efezers. Deze plaats kan, bijgevolg met geen meer reden gepast worden op het geval van jonge kinderen dan die uit Markus en de brief aan de Efezers.

28. Daarin, in de toestand bij hen, die Christus hebben aangedaan, is noch Jood noch Griek of heiden (1 Kor. 12: 13. Rom. 1: 16; 10: 12); daarin is noch dienstbare noch vrije; daarin is geen man en vrouw; want a) u allen bent een in Christus Jezus, umaakt allen met elkaar slechts een enkel lichaam uit (Efeze. 2: 14 vv.) in Hem (Kol. 3: 11).

a) Joh. 17: 21.

Als ieder, die gedoopt wordt in Christus, Christus aandoet, dan wordt de eigenaardigheid, de bijzondere aard, wat hem van een ander onderscheidt, bij elk bedekt en overkleed. Dat onderscheidende kan niet tevoorschijn treden, alle natuurlijk onderscheid van volksaard van stand, van geslacht verdwijnt voor dit de Heere aangedaan hebben, de Heere bezitten. De apostel stelt drieërlei onderscheid voor; het is de vraag niet of hij nog andere punten zou hebben kunnen noemen, deze zijn voldoende; want het zijn de drie meest betekenende, die de oude wereld kende.

De apostel wil volgens het verband de tegenstelling van Joden en heidenen voorstellen als in Christus weggenomen; want juist deze tegenstelling zou door de wet worden in stand gehouden en werd dus met het wegvallen van haar opgeheven. Om echter het "allen één in Christus Jezus" juist duidelijk te maken, of om de kracht en betekenis van het geloof in

Christus op de voorgrond te plaatsen, voegt hij nog andere tegenstellingen er bij en merkt op, dat ook zij daarvoor niet meer in aanmerking kunnen komen. Ook bij deze heeft hij nog wel de wet op het oog; immers sprak de wet deels van dienstbaren, deels van vrijen, van mannen en van vrouwen en gaf, ten opzichte van deze, bepalingen die voor de anderen niet geldend waren, terwijl voor het geloof in Christus of het gedoopt zijn in Christus deze tegenstellingen geheel wegvielen.

De apostel stelt zeer opmerkelijk juist de sterkte tegenstellingen op de voorgrond en wel die door God tijdelijk gesteld zijn, namelijk tussen Joden en heidenen, als ook die, die tot bestraffing van de zonde tegen de natuur zijn toegelaten, die tussen dienstbaren (slaven) en vrijen (die de oudheid kent weet, wat een kloof deze scheidde) en eindelijk die, die door de natuurlijke orde in de schepping gesteld is, die tussen man en vrouw: wet, geweld en natuur buigen zich voor de almachtige genade in Christus. Een meer verheven woord is er niet, dan dit van de vereniging van de mensheid in Christus, die vóór Hem en zonder Hem in tweedracht en strijd van allen tegen allen verdeeld was; de gehele vervulling daarvan heeft pas in de eeuwigheid plaats.

29. a) En als u van Christus bent, zo bent u dan Abrahams zaad, omdat u nu tot dat zaad behoort, dat volgens vs. 16 en 19 het ware zaad van Abraham is (Rom. 9: 8) en, wat onmiddellijk vanzelf volgt, naar de beloftenis in de boven aangeduide plaatsen (Gen. 13: 15; 17: 8), erfgenamen.

a) Gen. 21: 12. Hebr. 11: 18.

Dit is nu de eigenaardige slotsom van het bewijs, dat de apostel van vs. 15 af heeft uiteengezet. Anders zou het kunnen bevreemden, dat Paulus uit de zoveel heerlijker naam: "u bent kinderen van God" het geringere afleidt: "u bent Abrahams zaad. " De dwaalleraars beweerden, dat slechts zij Abrahams zaad, de kinderen van het verbond waren, die de wet geheel en al volbrachten; Paulus heeft bewezen, dat er in dit geval, vermits de wet er later was bij gekomen, meer nakomelingschappen zijn moesten, maar dat er slechts één en geen twee waren, namelijk Christus en Zijn gemeente, dat aan Christus de belofte gegeven was erfgenaam en Heer van de wereld te zullen worden en dat allen, die in Hem geloven, zozeer één met Hem worden, dat alle onderscheid tussen hen ophoudt, dat elk is wat Christus is en zij gevolgelijk zijn Abrahams zaad en naar de belofte erfgenamen.

Christus is de ware hoofderfgenaam, omdat diens menselijke natuur de volheid van de godheid en van de goddelijke heerlijkheid bezit; maar zo, dat wij uit deze zijn volheid tot ons erfdeel verkrijgen genade voor genade.

In de doop doen wij Christus aan; wij worden daardoor verkoren om Zijn gelovige dienstknechten te zijn: gedoopt in Christus zijn wij in Zijn dood gedoopt. Zoals Hij gestorven is en opgestaan, zo moeten wij in gelijkvormigheid daaraan sterven aan de zonde en wandelen in nieuwheid van het leven (Rom. 6: 3, 4). Het zou een grote zegen voor ons zijn, als wij ons dat ten allen tijde en onder alle omstandigheden herinnerden. Het voorrecht van kinderen van God te zijn en door de doop aan Christus gewijd, wordt nu door alle ware Christenen ondervonden. Zij allen zijn één in Christus Jezus. Zoals niemand is aangenomen om enige nationale of persoonlijke voorrang, zo is niemand door Hem verworpen, maar ieder, die echt in Christus gelooft, is door Hem aangenomen en wordt een kind van God door het geloof in Hem. Als wij Christenen zijn, zijn wij Abraham ‘s zaad en erfgenamen naar de belofte. Judaïserende leraars wilden de Galaten doen geloven dat zij moesten besneden worden en

Mozes' wet houden, anders konden zij niet behouden worden. Dat is niet nodig; als u Christenen bent, als u echt gelooft in het beloofde zaad, in wie al de volken van de aarde gezegend zouden worden, wordt u daardoor het ware zaad van Abraham, de vader van de gelovigen en die ten gevolge erfgenamen naar de beloftenis en verkrijgt dus juist op de grote zegeningen en voorrechten.

Hij, die gelovigen erfgenamen maakt, zal getrouw voor hen zorgen. Daarom moeten wij zorgen onze plicht te doen en alle andere zorgen op God werpen. Zij, die in deze wereld leven, die geboren zijn voor dit leven, getroosten zich om in moeite te leven, als zij hopen op toekomende overvloed. En onze bijzondere zorg moet zijn voor de hemel; de dagen van dit leven zijn in vergelijking daarvan slechts beuzelingen. De stad van God in de hemel is het deel van de kinderen. Zoek de zekerheid daarvan boven alle dingen.

Waar was het dus, dat al de Christenen in Galatië, hetzij dat zij uit de Joden, of uit de Heidenen waren, voor zo ver zij nu echt in Christus geloofden, dat is, Hem overeenkomstig het Evangelie erkenden, van Hem als zondaren gebruik maakten en zich op Hem vertrouwend verlieten, ook kinderen van God waren en dus tot God, als tot hun Hemelse Vader, in betrekking stonden. Immers waren zij in Christus dat is tot Zijn gemeenschap, gedoopt, met Hem dus ten nauwste verbonden en hadden Hem dus aangedaan, even gelijk zij hun kleed hadden aangetogen nadat zij uit het badwater van de doop waren opgeheven. Voor elk en een ieder, die echt in die zin van het ware geloof Christus had beleden, Hem voor zijn Heiland en Heer had aangenomen en daarin bevestigd was door het ontvangen van de Christelijke waterdoop, was er dus geen onderscheid meer, of men van Joodse of Heidense oorsprong was, of men in een vrije of dienstbare stand leefde, of waartoe men kan behoorde, zij waren allen één, volkomen in gelijke betrekking en delende in dezelfde voorrechten; en waren zij dus het eigendom geheel en alleen van Christus, door het geloof in Hem, dan waren zij ook echt kinderen van Abraham, de vader van de gelovigen, overeenkomstig de belofte door God zelf gedaan.

Maar hoe kan hij zeggen: die hebben Christus aangetrokken, omdat zij gedoopt zijn, terwijl toch de doop bij velen zonder uitwerking blijft? Paulus pleegt op tweeërlei manier te spreken van de Sacramenten. Heeft hij met huichelaars te doen, die hun vertrouwen stellen op de zuiver uitwendige handeling (omdat zij besneden zijn), dan leert hij hoe ijdel en nietig een zuiver uitwendig teken is en hij tast het valse vertrouwen krachtig aan. Waarom? Hij doelt daar niet op Gods instelling, maar op het misbruik van de goddelozen. Maar spreekt hij tot de gelovigen, die de goddelijke genademiddelen juist gebruiken, dan verbindt hij steeds met de tekenen de betekende zaak, die zij ons moesten verschaffen. Waarom? God geeft ons in de Sacramenten geen bedrieglijk schijnbeeld, maar wat wij uitwendig zien afbeelden dat biedt Hij ons tegelijker tijd inwendig aan. Daarom is naar de wil van God, met het teken in de Sacramenten steeds de zaak zelf verbonden. Vraagt nu iemand: Kan dus een mens door zijn zonde maken dat een Sacrament niet meer is wat het betekent? Dan kan men daarop makkelijk antwoorden: De goddelozen kunnen nooit maken dat de Sacramenten hun aard en hun kracht niet meer behouden, al voelen zijzelf geen werking daarvan, want de Sacramenten bieden aan goeden en aan kwaden van God genade aan en beloven geenszins op bedrieglijke manier de genadewerking van de Heilige Geest, maar de gelovigen nemen aan wat hen wordt aangeboden; maar de goddelozen, dit van zich stotend, brengen wel teweeg dat hen de aangebodene genade niets baat, maar kunnen toch niet bewerken dat God niet getrouw zijn zou en de Sacramenten niet echt zouden blijven wat zij moeten zijn.

Zo maakt de blinde de zon niet tot iets anders dan zij is, al geeft zij hem geen licht; zo is een en hetzelfde voedsel voor de gezonde voedend en verkwikkend, maar voor de zieke een middel om zijn ziekte te verergeren.

HOOFDSTUK 4

NADERE VERKLARING VAN DE GERECHTIGHEID DOOR DE WET

EPISTEL OP ZONDAG NA HET KERSTFEEST

In het Evangelie (Luk. 2: 33 vv.) vinden wij bij de voorstelling van het kind Jezus in de tempel de vreugde van de gelovigen van het Oude Testament over de verschijning van de Verlosser ons voor ogen gesteld in Simeon en Anna, de vertegenwoordigers van de bedeling van de wet. Zij getuigen, dat in dit kind de hoop van Israël vervuld is en voorspellen dat Christus tot een val en een opstanding, dus tot een rots gesteld is, waarbij de verlossing van ieder in het bijzonder tot beslissing komt. Het epistel spreekt van deze verlossing, die de woorden van Simeon slechts aanduiden, uitgebreider, omdat zij spreekt van het loskopen uit de wet en van de betrekking van het kindschap door Christus.

Voor deze laatste Zondag in het jaar is dit epistel bijzonder geschikt, want zij houdt een terugzien van de apostel in op de vroegere toestand, voordat men tot de gemeenschap van Christus kwam (vs. 1-3). Vervolgens spreekt zij van het tegenwoordige, in welken toestand men door Christus is verplaatst (vs. 4-6) en werpt een hoopvolle blik in de toekomst, waarbij de grote zegeningen geheel en volledig worden ontvouwd, tot welk bezit de verbintenis met Christus elke ware gelovige juist geeft (vs. 7). Hoe besluit de Christen het jaar? 1) met een dankbaar terugzien op de bijzondere leidingen van God; 2) met een hoopvol uitzicht op de toekomst.

Het kindschap van God, dat wij aan de geboorte van de Heere te danken hebben, 1) wat een groot goed dit kindschap is, 2) hoe dit goed wordt bewaard.

Waarin bestaat het kindschap van God? 1) in het geestelijk mondig zijn; 2) in blijmoedigheid van het gebed; 3) in zekerheid over de zaligheid.

Het kindschap van God, 1) het recht van het kind; 2) de gezindheid van het kind; 3) de erfenis van het kind.

Belangrijke vragen bij het terugzien op het ten einde snellend jaar: 1) hoe hebben wij Gods geboden vervuld? 2) heeft de Geest van God uit onze harten geroepen? 3) zijn wij als erfgenamen van God ten allen tijde blij geweest in hoop?

Wij kunnen onmogelijk beter voor onze zaligheid zorg dragen, dan wanneer wij het oude jaar besluiten in de naam van de Heere, waarinn wij dan ook het nieuwe zullen aanvangen: 1) wat wij zonder Jezus zijn; 2) wat wij door Hem zijn en nog zullen worden.

1. maar bij het zo-even uitgesprokene (Hoofdstuk 3: 29) moet ik nog een nodige verklaring ten opzichte van ons, de Joden (Hoofdstuk 3: 23), voegen, omdat wij toch reeds voor het zaad van Abraham envoor kinderen van God gehouden konden worden en de geroepen erfgenamen van het koninkrijk van de hemelen waren (Deut. 14: 1. Matth. 3: 9; 8: 12. Rom. 9: 4). Ik zeg, zo lang als de erfgenaam een minderjarig kind is, zo verschilt bij niets van een dienstknecht van het huis, dat hij enig recht zou bezitten, hoewel hij een heer is van alles, omdat de goederen niemand anders dan hem ten deel vallen.

2. Maar hij is onder voogden en verzorgers. In zijn plaats beschikken en besturen deze en hij zelf is van hun leiding afhankelijk tot de tijd, door de Vader van te voren gesteld, waarop hij mondig en zelfstandig zal worden.

3. Zo wij ook, die van het huis van Israël zijn, toen wij ten tijde van het Oude Verbond of onder het Oude Testament nog minderjarige kinderen waren, zo waren wij, hoewel als Gods eerstgeboren zoon (Ex. 4: 22), de geroepen erfgenamen van de belofte (Hand. 2: 39), toch nog geenszins in het bezit daarvan (Hebr. 11: 39 v.), maar wij waren dienstbaar gemaakt onder de eerste beginselen van de wereld, als dienstknechten onder die gesteld.

Ook hier lopen weer over de verschillende punten, die tot juist verstand van de zaak in aanmerking komen, de meningen van de uitleggers zeer uiteen. Wij zullen ons ook hier niet door de verschillende zienswijzen in verwarring laten brengen, maar stil ons spoeden tot een helder en zeker verklaren van de woorden van de tekst. Aan het einde van het vorige hoofdstuk had de apostel de Galaten toegeroepen: "Als u van Christus bent, dan bent u dan Abrahams zaad en naar de beloftenis erfgenamen. " Daarmee had hij deze, die bijna alle oorspronkelijk heidenen waren, die buiten het burgerschap van Israël en vreemdelingen over de testamenten van de beloften (Efeze. 2: 12) waren, geplaatst op dezelfde hoogte, als door Christus aan het volk van Israël was toegekend, dat zij kinderen waren van Abraham en erfgenamen van de beloften (Joh. 8: 37. Matth. 15: 26), als ook later Petrus diezelfde Christenen in Galatië en in de omliggende landen toeroept (1 Petr. 2: 9): "U bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk", waardoor hij de erenaam bij de wetgeving de kinderen van Israël gegeven (Ex. 19: 6. Deut. 7: 6), op hen overdraagt. Nu ontstaat de vraag wat die Oud-Testamentische plaats van Israël als kinderen van Abraham en erfgenamen van de belofte voor een betekenis heeft en in hoeverre die volkomen kan bewaard blijven, als nu in het Nieuwe Testament allen zonder onderscheid, ook de heidenen, die in Christus gelovig worden, op die hoogte worden geplaatst. De apostel weet zeer goed de voorrang van de Joden d. i. wat zij boven de heidenen in de tijd vóór Christus vooruit hebben, te waarderen (Rom. 1: 16; 3: 1 v. ; 9: 4 v. ; 15: 8; Deze voorrang kan hij door het slotwoord van het vorig hoofdstuk niet hebben willen prijsgeven; hij moet er daarom nu nader hier over spreken, hoe de een waarheid met de andere overeenstemt en hoe de nieuwe toestand van gelijkheid van alle mensen in Christus te rijmen is met de oude toestand van particularistisch bevoorrechten van de Joden. Nu beschouwt hij de Oud-Testamentische gemeente van God in haar Joods-nationale afzondering van de heidenen als de vertegenwoordigster van de nog onmondige kinder-leeftijd, haar vorming tot een Nieuw-Testamentische gemeente met een universele bestemming, die alle mensen omvat als een intreden in het kindschap, dat nu meester is geworden van zijn goederen en rechten. Het lijdt geen twijfel of wij moeten bij de gelijkenis van vs. 1 en 2: "ik zeg, zo lang als de erfgenaam een kind is, zo verschilt hij in niets van een dienstknecht, terwijl hij een heer is van alles; maar hij is onder voogden en verzorgers tot de tijd van de vader van te voren gesteld" aan een knaap denken, wiens vader gestorven is en niet, zoals vele uitleggers beweren, aan een erfgenaam wiens vader nog leeft. De laatste opvatting is daardoor weerlegd, dat van de knaap wordt gezegd 1) dat hij een heer is van alle goederen, hetgeen bij het leven van de vader nooit het geval is geweest; 2) dat tussen hem en een dienstknecht geen onderscheid is, dat met zijn verhouding in het huis van de nog levende vader niet overeenkomt; 3) dat hij onder voogden en verzorgers is tot de tijd van de vader van te voren gesteld, dat zo duidelijk mogelijk wijst op de staat van een weeskind gedurende de tijd van zijn onmondigheid, alhoewel ook het Griekse woord, dat in de grondtekst voor "voogd" staat (epitropog) wel de meer algemene vertaling van "opziener" toelaat. Geheel onnodig is het er zich aan te ergeren dat, wanneer de erfgenaam als iemand moet worden gedacht, wiens vader is gestorven, men

in het tegenbeeld niets zou hebben, dat daaraan beantwoordt, omdat toch God op generlei manier als een dode zou kunnen worden voorgesteld. Deze bedenking is dezelfde als die, die vele uitleggers terughoudt, boven in Hoofdstuk 3: 15 het Griekse woord, dat "testament" betekent in die zin op te vatten, zodat het door "verbond" wordt vertaald. De bedenking wordt dadelijk weggenomen als men bedenkt wat Windischmann zo juist opmerkt, dat, zolang de levende betrekking van de mensheid tot God nog niet was hersteld door de verlossing, er een even grote scheidsmuur bestond tussen God en de mens, als die van de dood tussen de gestorven vader en de achtergelaten kinderen. Men heeft verder gemeend, dat, omdat volgens Grieks en Romeins, ook bij ons nog geldend recht, het einde van de minderjarigheid door een openbare wet was bepaald en die dus niet van de wil van de vader afhing, de uitdrukking "tot de tijd van de vader te voren gesteld" noodzaakte te denken aan een vader die nog leefde en die de zoon tot een zekere tijd, waarvan de vaststelling hem als een bijzondere zaak vrijstond, onder opzieners en verzorgers gesteld had, om na het einde daarvan hem tot een zelfstandig bezitter te maken van het hem toegedachte deel van het goed. Maar er zijn bij de Joden van de toenmalige tijd meerderen geweest dan de vorstelijke families van Herodes, die zich richtten naar het Romeinse recht, terwijl het volk zijn eigenaardige gewoonten behield, die met dat recht overeenstemden. Wat de Galaten betreft, op wier gewoonten de gelijkenis door de apostel aangehaald hoofdzakelijk doelt, zo weten wij, dat bij de Galliërs, waarmee de Galaten toch nationaal verbonden zijn, de vaderlijke macht veel verder zich uitstrekte dan bij de Romeinen en Grieken. In hoeverre nu de zoon, die door zijn gestorven vader tot de tijd door hen voor het mondig worden gesteld, onder voogden en verzorgers gesteld is, alhoewel hij met de dood van de vader de jure of volgens recht de bezitter is van de door hem achtergelaten goederen en toch gedurende deze zijn afhankelijkheid zich niet van een knecht des huizes onderscheidt, is gemakkelijk te zien. De voogden delen hem zoveel toe als hij tot zijn onderhoud van de aanwezige goederen zal verkrijgen; hij zelf heeft daarover even weinig het juist van vrije beschikking, als de knecht, aan wie slechts een bepaald afgemeten loon is toegekend, maar die overigens niets van de goederen zijn eigendom kan noemen. De verzorgers of bestuurders handelen met het goed naar hun goedvinden, hij zelf heeft over het bestuur evenmin iets te zeggen als de knecht, die zich aan de regels van de huismeester of verzorger moet onderwerpen en alleen te doen heeft wat hem wordt opgedragen. Het is echter ook gemakkelijk te zien, dat als de apostel hierop met de woorden van het derde vers: "zo ook wij, toen wij kinderen waren, zo waren wij dienstbaar gemaakt onder de eerste beginselen van de wereld" van zijn gelijkenis de toepassing maakt op de toestand van erfgenaam bij de Oud-Testamentische gemeente, hij onder de voogden en verzorgers, van wie hij vroeger gesproken heeft, nu hier denkt aan de "uitwendige bepalingen" "de uiterlijke inzettingen" zoals Luther vertaald heeft. Onder deze had God Zijn volk gesteld gedurende de tijd van onmondigheid. Zij maten hem toe hoeveel er nu van de toekomstige goederen kon worden genoten en zij zorgden ervoor, dat deze goederen tot aan hun verantwoording aan de mondig geworden erfgenaam goed bestuurd en verzorgd werden. Toch waren deze zwakke en arme instellingen, zoals Paulus ze in vs. 9 noemt, van zo’n aard en gesteldheid, dat het volk van God onder het Oude Testament, hetwelk onder die geplaatst was, hoewel het erfgenaam en toekomstig bezitter van alle goederen was, toch in werkelijkheid niet van een knecht onderscheiden was, maar als afhankelijk en ondergeschikt, zo ook, in vergelijking met de eigenlijke rijkdom van het huis, in beperktheid en onkunnen doen zijn dagen moest doorbrengen. Welke zijn dan nu die uitwendige, die zwakke en arme instellingen, of zoals ze in onze vertaling worden genoemd, "eerste beginselen van de wereld"? Luther vertaalt op dezelfde manier ook nog andere uitdrukkingen van de grondtekst dicaiwmata Luk. 1: 6, dogmata. Kol. 2: 14 en 20, paradoseig 2 Thess. 2: 15; 3: 6). Hier en in vs. 9 geeft hij daardoor een uitdrukking (stoicei a) terug, die hij evenzo in Kol. 2: 8 en 20 vertaalt, in het hoek van de Wijsheid 7: 17; 19: 17 2 Petr. 3: 10 en 12 daarentegen met "beginselen" en in Hebr. 5: 12

door "letters. " Het woord betekent in de eerste plaats een kleine opgerichte staak of een stift, vooral aan de zonnewijzer, vervolgens in het meervoud de "letters" als eerste en eenvoudigste bestanddelen van de rede; daarna in het algemeen "de eerste, eenvoudigste bestanddelen van een zaak", dat bij de natuurlijke wereld de "elementen", bij een wetenschap "de eerste beginselen" daarvan zijn. Het woord, door Luther gebruikt, is dus meer een verklaring dan een vertaling. In zijn uitlegging van de brief aan de Galaten merkt hij op: "in de Griekse tekst luiden de woorden: "de elementen van deze wereld"; dit moet verstaan worden van de letter van de geschreven wet, waaruit de wet is samengesteld. Paulus nu geeft aan de wet zo'n naam, omdat hij daardoor wil aanwijzen, hoe zwak zij is; want hoewel de wet de mensen terughoudt, dat zij uiterlijk geen kwaad doen en ze ook dwingt om goed te doen, maakt zij ze daarom nog niet rechtvaardig, verlost ze ook niet van zonden, leidt ze ook niet ten hemel, maar laat ze hier beneden op aarde. De wet kan niets voortbrengen, dat levendig, heilzaam, hemels of goddelijk is, maar wat zij teweeg brengt is alleen "van de wereld. " Daarom handelt Paulus goed, dat hij haar "eerste beginselen van de wereld" noemt, d. i. zoals wij het vertaald hebben, "uitwendige inzettingen". Sommigen verstaan echter onder deze elementen niet de letters of de wet, maar (het woord in de betekenis van "grondbeginselen opvattend) de ceremoniën of uitwendigheden in de godsdienst en in het leven, waarmee men begint en de kinderen het eerst oefent, zodat elementen zoveel zijn als de eerste, minst ontwikkelde, kinderlijke handelingen in de godsdienst. Hij noemt ze daarom "elementen van deze wereld", omdat alle werkheiligen, die de werken van de wet doen, die alleen doen als uitwendig gebonden aan tijdelijke dingen, zaken van deze wereld, als daar zijn, dagen, voedsel, kleding, plaatsen, personen enz. " In overeenstemming met deze tweede verklaring laat Delitzsch de uitdrukking zien op de ceremoniële inzettingen (vgl. Kol. 2: 16 v.) die te arm en te zwak om de mens inwendig te volmaken, zich ermee tevreden stelden, om door Kosmische (tot het rijk van de wereld behorende, Hebr. 9: 1) middelen een uitwendige heiligheid van het individuele en volkleven teweeg te brengen. Evenzo verklaart Besser: "hoewel de verbondskinderen van het Oude Testament meesters waren van alle goederen, waren zij toch toen gevangen onder velerlei wassingen en reinigingen, onder de afwisseling van maan- en jaargetijden, onder de scheiding tussen het reine en onreine in de dierenwereld en bevonden zich op alle stapen en treden in hun doen en laten gebonden en bepaald door een dwingende wet, die hun voorschreef: "raak niet en smaak niet en roer niet aan" (Kol. 2: 21). Terwijl dus in Hoofdstuk 3: 23 vv. voornamelijk werd gehandeld over de ethische voorschriften van de wet, hebben wij hier hoofdzakelijk aan het ceremoniële deel te denken en dan doet zich het Jodendom in zijn offerdienst en verdere godsdienstige gebruiken, hoezeer het zich ook van de andere gelijktijdige godsdiensten onderscheidt door zijn duidelijk monotheïsme, toch aan de andere kant voor als een godsdienstvorm, die met de godsdienstige ideën en heilige gebruiken van de gehele oude wereld op het nauwst verwant is, zodat ook in dat opzicht de Mozaïsche inzettingen als inzettingen van de wereld, namelijk van de wereld in morele zin, of van de mensheid konden worden voorgesteld en Israël daaronder geplaatst zich nauwelijks onderscheidt van de staat van de dienstknechten, die hier de heidenen zijn, alleen dat deze, die God niet erkenden, diegenen dienden, die van nature goden zijn (vs. 8). "God gaf", zo merkt v. Gerlach op, "de mens, reeds natuurlijk geneigd tot het verkiezen van voedsel en dagen een wet, die in voedsel en tijdperken de hogere, goddelijke waarheden afbeeldde en daarmee de natuurlijke voorwerpen aan de invloed van het bijgeloof onttrok om ze voor God te heiligen, totdat de tijd van de mondigheid zou gekomen zijn. "

4. a) Maar wanneer de volheid van de tijd, de door God van te voren bepaalde tijd (Gen. 49: 10. Mich. 5: 2), als nu de mondigheid van ons zou aanvangen, gekomen is, heeft God Zijn Zoon van Zich uitgezonden (Kol. 1: 15. Joh. 1: 1 v., 14), geworden uit een vrouw uit het geslacht van David (Rom. 1: 3. Luk. 1: 35) b) geworden onder de wet, dadelijk van Zijn

geboorte af, zodat Hij ook, als elk ander Joods kind, aan de besnijdenis en aan alle overige voorschriften van de wet werd onderworpen (Luk. 2: 21-23).

a) Dan. 9: 24. b) Matth. 5: 17.

Men lette op het juiste parallellisme van de leden in deze gehele afdeling: 1) een kind is (vs 1) - wij kinderen waren (vs 3); 2) zo verschilt hij niets van een dienstknecht (vs. 1) - zo waren wij dienstbaar gemaakt (vs. 3); 3) onder voogden en verzorgers (vs. 2) - onder de eerste beginselen van de wereld (vs. 3); 4) tot de tijd, door de vader van te voren gesteld (vs. 2) - wanneer de volheid van de tijd gekomen is (vs. 4). Het "wanneer de volheid van de tijd gekomen is" wil zeggen, toen de tijd tot aan dat punt was gekomen, dat God naar Zijn wijze raad had bepaald. Waarom juist deze tijd de tijd was van de vervulling. d. i. waarom God juist dit tijdpunt van eeuwigheid voor het belangrijkste tijdstip van de menswording van Christus had gehouden, wordt noch hier, noch op gelijkluidende plaatsen (Mark. 1: 15. ontwikkeld.

God had Zijn Zoon duidelijk na de val in de wereld kunnen zenden. Hij heeft echter Zijn heilige redenen gehad, om dat pas ongeveer 4000 jaren later te doen, ja het is een wijsheid van God, dat de komst van Christus in het vlees zo lang is uitgesteld; het is onder anderen om die redenen gebeurd, dat de mensen hun ellende en de noodzakelijkheid van een Verlosser des te meer zouden inzien, opdat het verlangen van de vromen en hun vreugde over Zijn toekomst des te groter zou worden.

De uitdrukking: "God heeft Zijn Zoon uitgezonden", veronderstelt het persoonlijk voortbestaan van Christus, daardoor tevens ook het persoonlijk goddelijk wezen van Hem (Rom. 8: 3 en 32. Fil. 2: 6. 2 Kor. 8: 9, zodat de idee van de apostel overeenstemt met het woord van Johannes: "het Woord was bij God en God was het Woord. "

Door de woorden: "geworden uit een vrouw. " is volgens het gewone spraakgebruik (Job 14: 1. Matth. 11: 11) de staat van een gebrekkig mens te kennen gegeven, waarbij echter de ontvangenis van Maria door onmiddellijke werking van God en zonder toedoen van een man, noch uitgesloten noch ingesloten wordt. Dat de bovennatuurlijke geboorte van Christus hier zou worden genoemd, zou zelfs tegen de samenhang zijn, want, in verband met het volgende: "geworden onder de wet", moet het "geworden uit een vrouw" zonder twijfel een dubbele vernedering te kennen geven, waarin Zich Christus, om Zich gelijk te stellen met hen die verlost moesten worden, in de tijd door de Vader bepaald, begeven heeft, omdat namelijk Hij, de Zoon, die in de gestaltenis van God was, aan de ene kant geworden is een Zoon van de vrouw, een zaak, gebrekkig mens (Fil. 2: 6 vv.) en aan de andere kant Zich onder de wet heeft begeven en wel het eerste, omdat Hij in het algemeen mensen kon verlossen, het tweede, omdat Hij in de eerste plaats het Israël wilde verlossen, dat onder de wet was. Om nu nog zoveel mogelijk de gelijkheid van de Heere met hen, die verlost moesten worden, naar die twee kanten uit te drukken, laat Paulus hier geheel onvermeld het enige van Jezus, dat bij die gelijkheid op grond van Zijn waardigheid als Zoon nog altijd bestaat; want zo min als de Zoon van God geheel op dezelfde manier een vrouwenzoon was als de overige mensen, zo min was Hij ook op dezelfde manier een onderdaan van de wet als de overige dienaars van de wet, omdat Hij in het laatste geval ook van de wet verlost had moeten worden. Hem was de wet van God gegeven, om daaraan gedurende Zijn wandelen op aarde Zijn onzondige gehoorzaamheid te betonen (Matth. 3: 15; 5: 17. niet zoals de overigen, die van hun dienstbaarheid onder de zonde door haar de bewustheid moesten verkrijgen.

5. Opdat Hij door hetgeen Hij in zodanigen staat zou doen en lijden (Hoofdstuk 3: 14. Fil. 2: 8) dengenen, die onder de wet als onder voogden en verzorgers (vs. 2) waren, verlossen zou, a) en opdat wij ten gevolge van deze verlossing en bevrijding uit de staat van onmondigheid, die ons gelijkelijk, zowel heidenen als Joden, ten goede zou komen, de ons toegedachte aannemingtot kinderen, het juist van zelfstandig geworden kinderen in het huis van God, verkrijgen zouden.

a) Joh. 1: 12. Gal. 3: 26.

De Heiland werd Mensenzoon, opdat alle mensen kinderen van God zouden worden (Augustinus: "God wilde van de mensen Zoon wezen en wilde, dat de mensen Gods zonen werden. Hij werd door de wet onderworpen, om door de bevrijding van de Joden van de wet hun met de heidenen tot een nieuwe mens te verenigen (Efeze 2: 14 vv.). Daarom komt het eerste "opdat" overeen met het "geworden onder de wet" en het tweede "opdat" met het "geworden uit een vrouw". De vertaling van de leden van de zin heeft echter plaats, omdat het einddoel, "dat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden", alleen kon bereikt worden, doordat de vervulling van het middendoel plaats had, "opdat Hij degenen, die onder de wet waren, verlossen zou".

De eerste zin met "opdat" geeft een negatieve vrucht, die in de eerste plaats op de Joden betrekking heeft; de tweede een positieve vrucht, die Joden en heidenen aangaat een vrucht van de menswording en vernedering van de Zoon van God. Het "wij" bij "verkrijgen zouden" is namelijk ogenschijnlijk, evenals in Hoofdstuk 3: 14, van de Christenen in het algemeen, van Joden en heidenen te verklaren.

In Hoofdstuk 3: 14 was het "verkrijgen zouden" in de grondtekst uitgedrukt door het verbum simplex (eenvoudig werkwoord), want wij ontvangen hier beneden slechts de eerstelingen van de Geest (Rom. 8: 23); hier staat daarentegen een verbum compositum (samengesteld werkwoord), dat de volledigheid van de handeling of het ontvangen van de volle mate (Luk. 16: 25) aanduidt: "Opdat wij de volkomen aanneming tot kinderen zouden verkrijgen. " Daarom is het geenszins, zoals vele uitleggers gemeend hebben, dat Paulus van zijn beeld afwijkt, dat hij in vs. 1 begonnen was te tekenen.

Starke onderscheidt zeer juist drie trappen van het kindschap:
1) het minderjarige kindschap, dat de gelovigen van het Oude Testament toekomt, 2) het mondige en vrije kindschap, dat een voorrecht is van de gelovigen van het Nieuwe Testament, 3) het heerlijke kindschap, dat bestaat in een volledig bezitten van de eeuwige erfenis (Luk. 20: 36. Rom. 8: 25). Hier wordt gesproken van de tweede trap, maar zo dat de derde onfeilbaar daarop volgt.

Men begrijpt overigens de gehele uiteenzetting van de apostel pas dan volledig, als men Israëls roeping om de zaligheid voor de gehele mensheid teweeg te brengen, in het oog houdt. De erfgenaam, van wie in vs. 1 werd gesproken, was dat niet voor zichzelf, in afzondering van de overige wereld, maar hij maakte de elite of het uitverkorene uit de volken alleen om een bepaalde reden uit, omdat God met de gehele menigte van de volken tegelijk niet datgene kon teweeg brengen, wat Hij tot voorbereiding op de Heiland en Zijn zaligheid moest doen, maar een bijzondere haard voor zijn vuur nodig had. Nu was ook Israël niet voor zich alleen gedurende de tijd van zijn minderjarigheid onder de voogden en verzorgers, of onder uitwendige bepalingen gesteld, maar het droeg deze last als de dienstknecht van God en als uitverkorene van de Heere ("Isa 41: 1" en "Isa 42: 1 en als vertegenwoordiger van de volken

van de wereld, waarvoor Hij ten Middelaar was gesteld. Ook aan Hem is een plaatsbekleding opgedragen, als aan de dienstknecht van God in de hoogste zin, de volkomen bewerker van zaligheid en het eigenlijk zaad van Abraham (vs. 16) en evenals nu daar, opdat het een werkelijke plaatsbekleding zou zijn, volgens de Aanmerkingen bij vs. 3 Ga 4: 3 de uitwendige instellingen, waaraan het onderworpen werd, in verband moesten staan met de offerdienst en de overige godsdienstige gebruiken van de heidenwereld, zo kon de verlossing daarvan, die door Christus geschiedde, de gehele wereld ten goede komen en de inleiding in het kindschap een aanneming zijn voor alle volken van de aarde. Deze hebben een recht om zich te beschouwen als mede besloten in de Oud-Testamentische gemeente van de Heere, om zich door het geloof in Christus in deze te laten inlijven en zij hebben nu, zoals Rieger schrijft, tegenover de Mozaïsche wet in Christus Jezus hun man gesteld, die haar meester was geworden. Zij hebben nu de toegang tot Zijn genade, niet als degenen, die uit ongehoorzaamheid en weerspannigheid zijn weggelopen, maar als kinderen, die verlost zijn en op de bestemde tijd in vrijheid zijn gesteld. Nu genieten Joden en Heidenen, zegt V. Gerlach, de dubbele vrijheid: zij staan als mondigen niet meer onder de inzettingen van de wereld, maar aanbidden God in Geest en in waarheid. De wet stelt zich niet meer dreigend en veroordelend tegenover hen, maar bekleed met de gerechtigheid van Christus; in Hem de Vader aangenaam, verkrijgen zij de kracht om Zijn geboden in kinderlijke geest te vervullen, terwijl zij zelf hun bedoeling inzien en daarin hun zaligheid vinden. In hoeverre echter Hij, die onder de wet werd gebracht, degenen, die onder de wet waren, verloste, heeft Luther nader uiteengezet, als hij aldus spreekt: "Op tweeërlei wijze heeft Christus Zich onder de wet geplaatst. Ten eerste heeft Hij Zich gesteld onder de werken van de wet, die Hij niet verschuldigd was te doen, omdat Hij de Heer van de wet is; Hij heeft Zich laten besnijden, voor Zich in de tempel laten offeren en Zich laten reinigen; Hij is op de bestemde tijd naar Jeruzalem getrokken, is vader en moeder onderdanig geweest en dergelijke. Ten tweede heeft Hij Zich gewillig gesteld onder de straf, die de wet dreigt, hen veroordelend, die haar niet houden. Dit mag zeker wel een wonderlijke strijd worden genoemd, omdat de wet als een gemaakt iets, zich onderwindt, zijn Maker aan te klagen en dus haar macht en tirannie aan Gods Zoon waagt uit te oefenen, zodat zij Hem wil verdoemen als een andere zondaar, hoewel zij daartoe geen bevoegdheid of recht heeft, zoals zij heeft tegen ons, die kinderen van de toorn zijn, omdat dan de wet tegen haar God zo gruwelijk en lasterlijk gehandeld heeft, moet zij terecht staan en worden aangeklaagd. Nu moet de wet, die vroeger de hele ziel veroordeeld en gedood heeft, omdat zij zich volstrekt niet kan verantwoorden noch verontschuldigen, ook worden verdoemd en gedood, zodat zij dus verder geen macht of recht meer heeft, niet alleen niet over en tegen Christus maar ook niet over degenen, die in Hem geloven. " Nog op een andere manier spreekt Besser zich uit: "Zoals de apostel ons leert (Hoofdstuk 3: 18) de kruisdood van Christus te erkennen voor een dood van de vloek, zo laat hij ons deze dood ook aanschouwen, als de volmaakte daad van de gehoorzaamheid van die, die het op Zich heeft genomen, in de allervrijste liefde een onderdaan te worden van de wet, die op vervulling aandringt en als de ware Middelaar alle gerechtigheid te vervullen, opdat door de gehoorzaamheid van een velen gerechtvaardigd zouden worden, zoals door de ongehoorzaamheid van één mens velen tot zondaars zijn gesteld. De wet eist dat haar overtreders gestraft worden en Christus heeft de straf in onze plaats geleden. De wet eist onderwerping van haar knechten en Christus heeft de onderwerping in onze plaats betoond. Nu heeft de wet haar vervuller gevonden, die zij wilde hebben en moest hebben om tevreden gesteld te worden. En zij is voor altijd met ons tevreden, die geloven in Christus, die voor ons heeft gedaan, want Hij voor Zichzelf niet verschuldigd was te doen; een volkomen betaling van het verschuldigde heeft plaats gehad, waardoor wij zijn vrijgekocht uit de staat van ons schuldig zijn (Kol. 2: 14).

6. En omdat u, die in Jezus Christus gelovig bent geworden (Hoofdstuk 3: 26), volgens het zo-even gezegde kinderen bent, zo heeft God Zich nu tot u gesteld als een Vader jegens Zijn kinderen en met de daad u van uw kindschap verzekerend, de Geest van Zijn Zoon uitgezonden in uw harten, die met de ernstigste en tederste aandrang (Ex. 8: 12; 14: 15. 1 Sam. 7: 9. evenals eens Hij, de Zoon, Zijn God heeft aangesproken (Mark. 14: 36), roept: Abba, Vader! Ro 8: 15.

Met deze woorden wil Paulus de Galaten op een onloochenbare wijze bevestigen, dat zij echt kinderen en niet meer knechten zijn, evengoed als de Christenen uit de Joden, zo zeker als ook in hen de Geest roept.

Opmerkelijk is de tweede persoon: "u bent", omdat alleen het kindschap van de Christenen uit de heidenen door de tegenstanders in twijfel was getrokken. Even juist wordt echter later weer gezegd "in onze harten", zoals er volgens betere lezing moet staan, omdat de uitstorting van de Heilige Geest aan beiden, heidenen en Joden, gemeenschappelijk is en Paulus zichzelf ook wil insluiten, als een, die de werkelijkheid van zo’n zalig inwonen van de Geest uit eigen ervaring kan bevestigen.

Hoe meer de daar aanwezige dwaalleraars de Galaten de wet wilden opdringen, des te meer moet de apostel alles in het werk stellen om ze te versterken in het geloof, dat zij kinderen van God zijn. De dwaalleraars hebben alles verloren en Hij heeft alles gewonnen, als zij weten dat zij kinderen van God zijn. Tot hiertoe heeft de apostel alleen op logische, didaktische weg hen willen overtuigen, dat zij niet meer dienstknechten, maar kinderen van God zijn. Maar wat baat zo’n logische overtuiging? Niet op logica, maar op de empirie, niet op gedwongen gevolgtrekkingen van het verstand, maar op de ervaring van het hart rust de zaak van het ethisch religieus gebied. De apostel weet dit, hij haalt daarom in ons vers nog een hoogst belangrijk punt aan. Maar waarom zegt hij, zo vraagt Luther daarover, dat de Heilige Geest gegeven is, omdat zij kinderen zijn, wanneer toch de Heilige Geest eerst van dienstknechten kinderen maakt en er zijn moet voordat zij kinderen van God worden? Al is het ook zeker dat wij niet zonder het genadewerk van de Heilige Geest in ons, kinderen van God worden, zo gaat toch het kindschap bij God de Vader, het intreden in een nieuwe betrekking tot Hem, de zending van de Heilige Geest vooraf.

Het "God heeft de Geest van Zijn Zoon uitgezonden in uw harten" noemt de persoon van de Heilige Geest als onderscheiden van de Vader. Hij wordt gedacht als vertoevend in de nabijheid van de Vader, van waar Hij gezonden wordt in de harten van de mensen, evenals de Zoon van God gedacht is als zijnde in de nabijheid van de Vader, als in vs. 4 gezegd wordt dat de Vader Hem gezonden heeft in de volheid van de tijd. Hij wordt de Geest van de Zoon genoemd met het oog daarop, dat Hij het kindschap van de Christenen verzekerd en is bij het roepen "Abba, Vader! " degene, die eigenlijk handelt, terwijl in Rom. 8: 15 gezegd wordt, dat wij dus roepen in de Heilige Geest.

Het gewicht ligt hier juist daarin, dat het niet ons roepen is, maar het roepen van de Geest van Christus. Zoals de Zoon van God tot Zijn Vader spreekt, zo klinkt het weer in ons. Horen wij in plaats van de stem van het geweten zo’n roepen van de Geest van Christus in ons, dan heeft u, zo geeft de apostel de Galaten te bedenken, in dit feit van de zending van dienzelfde Geest in onze harten het bewijs, dat u in die verhouding tot God staat, die zich uitdrukt in dat roepen tot God, dat inwendig vernomen is.

Deze Geest fluistert niet. Hij zingt noch spreekt; het is alles veel groter: Hij roept uit alle macht d. i. met het hele, volle hart, zodat alles leeft en zich beweegt in zodanig vertrouwen. De apostel voegt een Hebreeuws en het Grieks woord bij elkaar, dat zo veel is als "Vader, Vader! " Ik heb vrede met de verklaring van enigen, die zeggen, dat Paulus hier het woordje "Vader" opzettelijk in de Hebreeuwse en Griekse talen heeft uitgedrukt, om aan te tonen dat de Christelijke gemeente uit twee volken Joden en heidenen vergaderd was en hoewel Joden en heidenen in tweeërlei talen God aanroepen en Vader noemen, slaken zij toch beide dezelfde zuchten, omdat zij beiden Hem Vader noemen. Maar waarom verdubbelt hij het woord en geroep van de Geest. Ik wil daarover mijn gedachte zeggen: ten eerste om de kracht en de sterkte van het roepen uit te drukken; want die zeer ernstig roept herhaalt een woord en geroep vele malen; ten anderen is het de aard van de Schrift, dat zij door zodanige verdubbeling de zekerheid en zekerheid te kennen geeft (Vgl. Gen. 41: 32); ten derde moet het vertrouwen, dat God Vader is en wil zijn, ook bestendig zo blijven - dat heeft wellicht ook Paulus gewild, omdat hij het vreemde Hebreeuwse woordt eerst zegt en vervolgens het gewone Griekse, om aan te duiden dat het begin van zo’n vertrouwen ongewoon en de mens vreemd is; maar als hij heeft overdacht en in praktijk gebracht, wordt het hem wel bekend en even alsof het zijn natuur was.

7. Zo dan, u bent niet meer een dienstknecht, maar een zoon; en als u een zoon bent, dan bent u ook een erfgenaam van God door Christus (Rom. 8: 17. Tit. 3: 7).

De overgang van de rede in de tweede persoon enkelvoud moet de voorstelling meer individualiseren: u d. i. ieder van mijn lezers in het bijzonder, wie het gezegde aangaat.

Ieder in het bijzonder moet het op het hart worden gebonden wat hij door Christus bezit.

De apostel richt zijn woord tot elk in het bijzonder, omdat de verwezenlijking van het kindschap van God, dat door Christus is verkregen, in en met de Geest van Christus in ieder gelovige in het bijzonder woont.

Hoe bedoelt de apostel het woord "niet meer", waarmee hij zijn broeders in Galatië vrij verklaart van de heerschappij onder de wet (vs. 3)? Waren zij toch, voordat het geloof kwam, heidenen en niet met Israël bewaard geweest onder de wet (Hoofdstuk 3: 23), wat ging hen dan de verlossing van de wet aan, waaronder ook zij dienstknechten geweest moeten zijn, als zij nu, nadat zij in Christus gelovig waren geworden, niet meer dienstknechten waren? Wij leren hier (vgl. bij vs. 5), wat wij Christenen, die in onze vaderen heidenen zijn geweest, met volle recht ook op ons toepassen, wat de Schrift van de verlossing van Israël uit de dienstbaarheid van de wet door Christus zegt. Tweeërlei antwoord is te geven op de vraag naar de verhouding van de heidenen tot de wet van Mozes: ten eerste heeft de Schrift alles onder de zonde besloten (Hoofdstuk 3: 22) en de verplichting, die uit de tien woorden van de wet voortkomt, is daarom een verplichting voor de hele wereld (Rom. 3: 19), omdat dit woord van de wet een duidelijk afschrift is van de wet van het geweten in het menselijk hart ingeschreven (Rom. 2: 15). Ten tweede heeft God door de inzettingen van uitwendige heiligheid (vs. 3) het bewijs, dat zij niets volkomen kunnen doen (Hebr. 7: 19; 9: 9; 10: 1 Heb 7. 19 9. 9) en de vergeving van de zonden onmogelijk kunnen bewerken (Hebr. 10: 2 vv.), niet alleen ten dienste voor het volk Israël geleverd, maar voor de gehele mensheid is door het volmaakte offer van Christus de tijd van de dienstbaarheid onder de uitwendige inzettingen een verleden tijd geworden en is zij volgens Gods genadig welbehagen niet meer ter beteugeling van de Christenen, die niet ten tweeden male onder de vroegere voogden en verzorgers geplaatst mogen worden. De brief aan de Hebreeën heeft zich dat bewijs ten doel

gesteld. Treffend verklaart Hunnius het "wij" en "ons" waaronder Paulus veelal het gehele Israël van God (Hoofdstuk 6: 16) samenvat, vooral als hij spreekt van de gelovige Joden, maar ook als hij spreekt van de gelovige Grieken, uit de eenheid van de kerk van het Oude en Nieuwe Testament, zoals die in het beeld van de olijfboom in Rom. 11 is voorgesteld. In zijn wortel waren ook de ingeënte takken eertijds onder de hoede van de wet en met hun wortel zijn zij vrij geworden van de wet.

III. Vs. 8-31. De apostel zou met de vorige afdeling zijn dogmatische verhandeling hebben kunnen besluiten; maar zijn ijver voelt zich nog niet bevredigd. Hij wendt zich opnieuw (Hoofdstuk 3: 1 vv.) tot de Galaten, spreekt zijn bevreemding erover uit, dat zij zichzelf hebben begeven in de dienstbaarheid van de wet, dat hij voorstelt als een terugkeren tot de oude toestand en waarvoor hij bewijzen aanvoert tot hetgeen zij nu op het oog hebben. Hij geeft hun zijn vrees te kennen, dat hij tevergeefs aan hen zal hebben gearbeid, bidt ze hem gelijk te worden, zoals ook hij hen gelijk geworden is en verbindt daarmee een weemoedige herinnering aan de bijzonder grote liefde, die zij hem hadden bewezen bij zijn eerste aanzijn en een scherpe vraag, waarom en door wie het zo anders was geworden, dat hij nu als een vijand door hen werd beschouwd (vs. 8-17). Nadat hij hen heeft aangegrepen bij hetgeen zij voor Hem waren, toen hij voor de tweede maal onder hen was en zich met de tederste uitdrukking hij hen geplaatst heeft in de verbinding van een moeder tot haar kinderen, die zij onder angsten tot het volle leven voortbrengt, ook zelfs als midden onder hen heeft geplaatst, om de juiste toon te kunnen aanslaan, waaropn hij met goed gevolg tot hen kon spreken (vs. 18-20), gaat hij ten slotte over tot een allegorische beschouwing van de geschiedenis van de beide zonen van Abraham, van Ismaël en Izaak. Hij wil daardoor zowel het wezen van de beide testamenten in vergelijking met elkaar duidelijk maken, als ook het einde, dat de Joden en Judaïsten tegengaan, die het Oude Testament aanhangen met vijandige gezindheid tegen de kinderen van het Nieuwe Testament (vs. 21-31).

8. Maar wat moet ik zeggen, als ik uw tegenwoordig gedrag beschouw? Moet ik mij niet ten hoogste verwonderen? Zie, toen u nog heidenen was en toen u evenals alle heidenen (1 Thess. 4: 5) God niet kende, diende u op slaafse manier (Rom. 8: 15), zoals het ook volgens de toenmalige tijd (vs. 1 vv.) nogniet anders kon zijn, degenen, die van nature, volgens hun werkelijk wezen, het tegengestelde zijn van hetgeen waarvoor men ze houdt en dus geen goden zijn (1 Kor. 8: 4; 12: 2. 2 Kron. 13: 9

9. En nu, als u de ware, de levende God kent door de prediking van het Evangelie, die tot u is gekomen, ja veel meer ten gevolge van de begiftiging met de Heilige Geest van God als Zijn kinderen en erfgenamen van Zijn rijk vs. 6 v. Hoofdstuk 3: 29) gekend bent (1Kor. 8: 3; 13: 12), a) waarom keert u zich weer, alsof u tot de ware volkomenheid ook een achterwaartse bekering nodig had (Hoofdstuk 3: 3), tot de zwakke en arme eerste beginselen van de wereld Ga 4: 3. Zij zijn toch niet in staat om iets tot zaligheid te doen, een zuiver schaduwwerk (Kol. 2: 17), wel niet in de vorm van het vroegere heidendom, maar toch in die van het Judaïsme dat eveneensonvoldoende is (Hebr. 7: 18 v.). En die inzettingen zijn het, die u weer van voren aan wilt dienen? (vs. 21).

a) Kol. 2: 20.

10. U ondervond, zoals ik hoor met grote nauwgezetheid, om toch niets daarvan te verzuimen, de onderscheidene zijn van het zevental, de zevende dagen van de wet, de sabbatten en maanden, die de zevende in het jaar zijn, namelijk TisriLe 23: 35 en tijden, feesten, vooral het

loofhuttenfeest (Lev. 23: 4 vv. Kol. 2: 16) en jaren, de sabbatsjaren, zoals dit jaar zo een is (1 Makk. 6: 54 Aanm.).

In vs. 8 is de rede van die aard, alsof de ontwikkeling van de leer voortging, maar neemt dan dadelijk in het volgende vers een praktische wending. Paulus heeft van te voren gezegd (vs. 7): "Nu geen dienstknechten meer": "maar", zo gaat hij nu voort, tot de vorige tijd terugkerend, "toen was u dienstknechten, toen u God niet kende". Zo duidelijk als nu onder zodanige omstandigheid uw vroegere dienstbaarheid is geweest, zo onbegrijpelijk is het, dat u nu uzelf weer in dienstbaarheid overgeeft". Terwijl hij vervolgens met de woorden: "u diende degenen, die van nature geen goden zijn" de soort van dienstbaarheid nauwkeuriger noemt, waarin de Galaten zich vroeger als heidenen bevonden, karakteriseert hij deze dienstbaarheid als een, die werkelijk erger is dan die van de Christenen uit de Joden naar hun toestand vóór zij Christenen waren in vs. 3. Zij waren niet door God zelf voor een poos, om pedagogische redenen, onder de uitwendige bepalingen van de wet gesteld, maar hun dienstbaar zijn was een dienen, dat voortkwam daaruit, dat zij God niet kenden en wel een dienen van hen, die van nature geen goden zijn, maar in waarheid demonen (1 Kor. 10: 20).

Uit deze dienst door Christus bevrijd te zijn is een weldaad, die des te meer verplichtingen aanbrengt, hoe erger en dwazer zij zich daardoor bezondigd hebben. Hoe verkeerd doen nu zij, nadat zij God gekend hebben, ja integendeel nadat zij door God gekend zijn, om bij hun vroegere verkeerdheid en zonde deze nieuwe te voegen, dat zij zich weer wenden tot de zwakke en arme inzettingen, waaronder zij zich ten tijde van hun afgodendienst hebben bevonden, om deze weer van voren aan dienstbaar te worden! Bij dat dienen heeft men te doen met hetgeen tot de aards-lichamelijke natuur van de mens behoort. Dergelijke voorwerpen van het godsdienstig leven zijn echter in tegenspraak met de Geest van Christus, die God in onze harten heeft gezonden, zwak en arm, omdat zij niet in staat zijn de mens in een andere verhouding tot God te plaatsen, of tot een ander gedrag over God te brengen, noch aan zijn bestaan een inhoud te geven, die het vervult en bevredigt (omdat zij zelf slechts een onvolmaakte en geringe inhoud hebben). De apostel zegt niet: "u dient" maar "u wilt dienen"; ook niet: "u heeft gekeerd", maar "u keert u", want zij zijn nog slechts op het punt om terug te keren. Zij maken echter reeds een begin daarmee en wel niet slechts in hun gedachten, maar ook in hun doen en laten, zoals men daaruit ziet, dat de apostel voortgaat: "u onderhoudt dagen enz. " en niet "u wilde onderhouden". Hij zegt dat op de toon van diepe smart, waarin de vraag van de smartelijke verwondering overgaat; zo ver bent u weer, dat u op dagen acht geeft en op maanden en tijden en jaren. Bij "dagen", moet aan de sabbatten, bij "maanden" aan de zevende maanden, bij "tijden" aan de feesttijden, bij "jaren" aan de sabbatsjaren worden gedacht.

Wordt van het Jodendom de profetie op Christus weggenomen, dan staat het op dezelfde trap met het heidendom. Zondert men van de wet van de ceremoniën alle typische betekenis af, zo blijft er niets over dan een heidense natuurwet. Op deze gevaarlijke weg hadden de Galaten zich laten verlokken, hun gerechtigheid te zoeken in de wet, ook nadat Christus gekomen was, die het einde van de wet is. Hun dagen, feesten en jaargetijden houdend, d. i. de viering van de Joodse sabbatdagen, nieuwe maanden, jaarlijkse feesten en sabbatjaren zich door de dwaalleraars latende opdringen, maakten zij hun rechtvaardiging en heiligmaking afhankelijk van de loop van zon en maan, die de jaren en maanden en weken afdelen; zon, maan en sterren werden echter in alle heidense godsdiensten bij uitnemendheid geëerd. Deze zijn het daarom vooral, die Paulus bedoelt (vs. 8); tot haar dienst keerden vooral de dagverkiezers terug. Zolang zij God nog niet hadden leren kennen, kon het nog enigszins verontschuldigd worden, wanneer zij degenen dienden, die niet werkelijk goden zijn: maar hoe hoe nu? De

uitdrukking: "u heeft God gekend" verklaart en verbetert de Apostel als het ware door deze: "ja veel meer door God gekend bent. " Door Gods kennen van de mens, hetgeen Gods liefde tot hem, de aanneming tot genade, de overbrenging tot het kindschap in zich sluit, ontstaat eerst in de mens de kennis van God ("1Co 8: 1" en "1Co 8: 2. Hier voegt de Apostel er dit vooral daarom bij, opdat het niet voorkwam als een werk van de keuze van de Galaters, maar van de vrije keuze van Gods genade, dat Hij, hen kennende, hen met Zijn genade vervulde. Deze vrije genade moest hen dubbel beschamen, nu zij van de heerlijkheid van het goddelijke kindschap terugkeerden tot de armzalige en onmachtige onmondigheid. Als men het juist wil bezien is het dus meer dat wij van God gekend worden, dan dat wij Hem kennen. Want wat wij tot zodanige kennis doen, is niets anders dan dat wij stil zijn en God met ons laten handelen, namelijk dat Hij ons Zijn woord geeft en wij het door het geloof, dat Hij ook door Zijn Geeft in ons werkt, aangrijpen en zo Gods kinderen worden. Zo is dan nu dit de mening op deze plaats: "u bent door God gekend", d. i. u bent door het woord beweldadigd, u bent begiftigd met de Heilige Geest, waardoor u vernieuwd bent. Waaruit dan volgt, dat hetgeen wij van God weten, wij dat niet van onszelf, maar van Hem hebben.

De Galaten waren door hun vroegere afgodendienst geketend geweest aan de beginselen van deze wereld, want schepseldienst is toch de heidense afgodendienst in haar feesten en offeranden en overige ceremoniën. Waaraan zij zich nu hechtten, terwijl zij zich aan de Joodse ceremoniën overgaven, dat was juist alleen het zwakke en arme van de wet van het vleselijk gebod (Hebr. 7: 16 vv.) en niet het voorafbeeldende en nuttige van hetgeen Gods gebod inhield. Nadat Christus gekomen is en in de harten van Zijn gelovigen woning gemaakt heeft, zijn die uitwendige beginselen tot ijdele schalen geworden, waaraan hun vruchtbare kiem is ontgroeid. En als men op het zwakke en arme vertrouwt, als was het iets vol kracht en inhoud en nuttig tot zaligheid, dan dient men een afgod in plaats van de levende God. Het was terugzinken in hun vroegere afgodendienst een karikatuur van Christelijke bekering, dat de Galaten van de prediking van het geloof aan het evangelie en van de Abba-stem van Christus' Geest in het hart zich afkeerden tot de zichtbare dingen, waarin zij God meenden te zullen vinden en tot middelen van uitwendige heiligheid, waarin zij een tastbare gerechtigheid wilden teweeg brengen.

Uit Rom. 14: 5 blijkt, dat Paulus aan de zwakke Christenen (in het bijzonder de Christenen uit de Joden in de gemeenten van de Christenen uit de heidenen) de viering van zulke dagen veroorloofde. Hier was het echter te doen om de principiële noodzakelijkheid van het vieren en zo kon hij niet anders dan in Kol. 2: 16 v. oordelen en met angstige bezorgdheid over zijn werk vervuld worden. Men kon in twijfel zijn, of het in acht nemen van de jaargetijden, d. i. van de jaren, wat aangaat de viering van elk zevende jaar, alleen om de volledigheid van de theorie of met het oog op de werkelijkheid vermeld was. Voor de laatste opvatting schijnt te pleiten, dat juist in de tijd, waarin ook om andere redenen het schrijven van de brief aan de Galaten moet gesteld worden, de viering van een Joods sabbatjaar gevallen is, namelijk in de tijd van de herfst 54 tot die van 55 na Christus en dat Paulus, die hier overigens het werkelijk gedrag van zijn lezers tekent, toch nauwelijks het waarnemen van de jaren, wat het vieren van elk zevende jaar aangaat, kon vermelden, in geval hij wist, dat zij juist toen het sabbatsjaar niet vierden. Tot het aannemen van de besnijdenis daartegen, waarop de Judaïsten zo zeer aandrongen (Hoofdstuk 5: 2 v. 11: 6, 12 v.) waren de Galaten zeker slechts bij uitzondering bewogen, omdat die anders hier ook genoemd had moeten zijn, omdat juist deze tot de vrees, waarvan in vs. 11 sprake is, het meest zou hebben aanleiding gegeven.

11. Ik vrees voor u, want er is hier niet van mijn, maar van uw nadeel sprake, dat ik niet enigzins tevergeefs aan u gearbeid heb (1 Kor. 15: 2. 2 Kor. 11: 3).

Niet zonder reden voegt Paulus erbij "voor u. " Hij doet het in de overtuiging, dat zijn bezorgdheid, dat hij misschien vruchteloos aan hen gearbeid heeft, niet zijn eigen belang maar dat van zijn lezers aangaat. Zij zelf waren het voorwerp van zijn bezorgdheid; hun redding, hun zaligheid kwam in twijfel, want zij waren op het punt om van het Christelijk geloofsleven af te vallen, dat door zijn arbeid bij hem was teweeg gebracht.

Deze woorden schijnen van tranen vergezeld geweest te zijn (2 Kor. 2: 4).

12. Wees als ik en houd u alleen aan de wet van Christus (1 Kor. 9: 21); want ook ik ben als u a) geworden, omdat ik naar de manier van de heidenen en niet naar die van de Joden bij u geleefd heb (Gal. 2: 14). Broeders, ik bid u, meen toch niet dat ik u met enige persoonlijke gevoeligheid zo scherp bestraffe, als ik het zo-even (vs. 8 vv.) heb gedaan; van waar zou zo'n geraaktheid bij mij zijn ontstaan? U heeft mij geen ongelijk gedaan, integendeel, als hier sprake is van uw persoonlijk gedrag over mij, dan moet ik u betuigen, dat u zich zo goed mogelijk jegens mij gedragen heeft.

1) Deze woorden zo op te vatten als Luther en anderen dat willen: "bemin mij zo, als ik u bemin" is niet houdbaar. Zij staan integendeel parallel met de vermaning in 1 Kor. 4: 16 1Co : "wees mijn navolgers" en dringen bij de Galaten er op aan, zich te plaatsen op het standpunt van de vrijheid van de wet, waarin Paulus stond.

De Galaten, die tot de Joodse levenswijze gezind waren, wilden weer worden wat zij vroeger onder hun valse en nietige afgoden waren geweest en daardoor de arbeid van Paulus benadelen. Daartegenover bidt hij hen nu te bedenken, hoe hij de macht, die hij had om op Joodse manier te leven, in uitwendig gebruik en naar de zeden van zijn volk, uit liefde tot hen en omwille van het Evangelie had nagelaten en zich gevoegd had naar hun heidens leven; voor degenen, die zonder de wet waren geworden, was hij als zonder de wet (1 Kor. 9: 21). Eist hij daarop nu, dat zij zijn leven navolgen als bevrijd van de wet en zich geen Joodse gewoonten zullen laten opdringen, hoe volstrekt verkeerd moeten zij dan reeds zijn, als zij zo'n eis afsloegen! Hij is geworden als zij, opzettelijk om hen voor het gevaar te bewaren, dat zij uit liefde tot hem grote betekenis hechten zouden aan een leven op Joodse manier en wilden zij nu niet zijn als hij? Wilden zij dan liever met hun nieuwe leermeesters onder de wet zijn, maar zonder Christus, dan met Paulus vrij van de wet, maar in de wet van Christus?

13. En u weet, dat ik u door zwakheid van het vlees, die mij het voorbijreizen, dat ik eigenlijk had willen doen, verhinderde, het Evangelie eerstmaal, toen ik voor de eerste maal tot u kwam (Hand. 16: 6) verkondigd heb.

De enige juiste verklaring, omdat die alleen door de woorden wordt toegelaten, is deze: door of vanwege de zwakheid van het vlees. Hieruit blijkt, dat Paulus op zijn eerste reis door Galatië ten gevolge van lichamelijke zwakheid genoodzaakt geweest is om daar te vertoeven, wat eigenlijk zijn plan niet was geweest en dat hij gedurende dit oponthoud, waartoe hij door nood gedrongen was geweest, de Galaten het Evangelie had gepredikt. De liefde van de Galaten, die hem zo hartelijk en blij opnam, moest groter zijn naarmate die minder rustte op de plicht van de verschuldigde dankbaarheid voor een weldaad, vroeger reeds toegedacht en voor bemoeiingen opzettelijk voor hen gedaan.

Dat Paulus, zonder dat een persoonlijke verhindering onvoorzien tussenbeiden was gekomen, bij zijn eerste bezoek Galatië snel weer zou hebben verlaten, komt ook overeen met de mededeling over deze zijn reis in Hand. 16: 6 Onder "zwakheid van het vlees" moet zonder

twijfel een ziekte worden verstaan, waardoor de apostel toen bezocht werd. Men kan niet bepalen welke ziekte die geweest is; toch is het wel mogelijk, dat het een hevige aanval was van het lijden, in 2 Kor. 12: 7 en dus niet lang daarna, vermeld.

14. En mijn verzoeking, die in mijn vlees geschiedde 2Co 12: 7 en waardoor ik juist toen weer op zeer zware manier werd geplaagd, heeft u niet veracht noch verfoeid. U heeft mij niet aangezien voor een door God vervolgde en mij niet afgewezen, maar integendeel, u nam mij aan a) als een engel van God, b) ja als Christus Jezus (2 Kor. 5: 20).

a) Mal. 2: 7. b) Matth. 10: 40. Joh. 13: 20.

Zij zagen hem, als hetzelfde lijden als in 2 Kor. 12 bedoeld is, voordat zij zijn woord hoorden in een toestand, die hem meer deed voorkomen als een door God geslagene, dan als een door God gezondene.

Het woord "verfoeid" klinkt in het Grieks nog veel erger en is als het ware "uitgespogen" (vgl. 1 Kor. 2: 3 en 2 Kor. 12: 7 Daarmee herinnert hij hen hoe sterk destijds bij hen de geest over het vlees heerste, omdat zij in de omhulling van de knechtsgestalte en temidden van alle uitwendige vernedering, de goddelijke gezant niet miskenden, maar hem behandelden als Die, die hem gezonden had.

15. Wat was dan uw gelukachting? Hoe bent u zo veranderd, omdat u zich vroeger zo gelukkig achtte door mijn tegenwoordigheid en prediking onder u? Want ik geef ugetuigenis, dat u, als het mogelijk was om de ontvangen genade met enige zaak te vergelden, uw ogen zou zichitgegraven en mij gegeven hebben. Zo’n offer zou zich toen niet te zwaar zijn geweest.

"Zalig is hij, die aan mij niet geërgerd wordt" zegt de Heere (Matth. 11: 6). Deze zaligheid was het deel van de Galaten, toen zij de boden en navolgers opnamen van Hem die in de dagen van Zijn vlees zo veracht was, dat men het aangezicht voor Hem verborg.

Het "dat u zichw ogen zou zichitgegraven en mij gegeven hebben" is een uitdrukking voor de bijzondere liefde, die tot ieder offer bereid was. Zulke spreekwoordelijke uitdrukkingen, die gegrond zijn op de grote waarde en het onontbeerlijke van de ogen, werden in alle talen gevonden. In ieder geval was de zaak slechts een voorgestelde, maar in werkelijkheid praktisch ondoenbaar. Paulus voegt er daarom bij "als het mogelijk was. " Had hij gezegd "zo het nodig geweest was", dan had hij zich onjuist uitgedrukt.

16. Ben ik dan, omdat ik vroeger u zo lief was, maar u zich nu van mij en mijn prediking tot andere leraars heeft gekeerd, uw vijand geworden (als zodanig toch gedraagt u zich tegen mij), u de waarheid zeggend, zodra mijn ambt ditvan mij eist, zoals ik dat ook gedaan heb, toen ik voor de tweede maal bij u was Ac 18: 23?

Hier is de Apostel als verlegen en onthutst en wenst de reden van hun veranderde gevoelens van hen te weten. Wie heeft u dan in dwaling gebracht en u bewogen anders jegens mij gezind te zijn? Bent u het dan niet, die mij aanhing en diende en mij dierbaarder achtte dan uw ogen? Wat is er dan toch gebeurd? Vanwaar komt de vijandschap? Vanwaar is de argwaan, omdat ik de waarheid gezegd heb? Daarom moest u mij immers te hoger waarderen. En niettemin ben ik toch, omdat ik waarachtig jegens u ben, uw vijand geworden. Ik weet er geen andere reden voor dan deze.

De apostel gaat de vraag door hem gesteld niet beantwoorden; hij zoekt de oorzaak van het kwaad niet zozeer in de Galaten als integendeel in hun verleiders: "Deze zijn er de schuld van, dat ik u nu als een vijand ben geworden; het ligt niet aan mij en ook minder aan u. " Omdat de Galaten alle omstandigheden kenden en hij dus op zuiver aanwijzingen werd verstaan, laat de apostel het bij deze.

17. a) Zij, de valse leraars, die u betoverd hebben, dat u de waarheid niet zou gehoorzamen (Hoofdstuk 3: 1), ijveren niet juist, niet op eerbare manier en met goede bedoeling (Hoofdstuk 6: 13), over u; maar zij willen u wijsmaken dat ik uw vijand (vs. 16) ben, omdat ik u datgene niet opdrong, waaraan zij zo grote betekenis hechten (Hoofdstuk 5: 11), om ons uit te sluiten uit uw hart en van ons af te voeren, opdat u over hen zou ijveren en u geheel aan hen zou overgeven als aan uw ware vrienden en waarachtige zielverzorgers, die u tot zaligheid zouden leiden.

a) Rom. 10: 2. 2 Kor. 11: 12

Het is opmerkelijk, dat de apostel niet eerst degenen noemt van wie hij spreekt. De lezers verstaan wel wie hij bedoelt, omdat zij zichzelf moesten bekennen, vanwaar die vervreemding kwam, die hij berispt en nu stelt hij de onredelijke manier voor, waarop de tegenstanders op zijn lezers werken.

Deze is de manier van alle valse geesten, dat zij zich vriendelijk houden en aan de mensen de beste woorden geven, om zich een aanhang te verschaffen. Als zij voor het eerst komen insluipen, zweren zij op het plechtigst, dat zij niets anders zoeken dan alleen de ere van God en de zaligheid van de mensen te bevorderen; zo ook dat zij door de Geest worden geleid, om de zekere waarheid juist te leren, omdat zij zagen hoe ongelukkig het arme volk wordt verwaarloosd, of dat minstens Gods woord door anderen niet goed wordt gepredikt, opdat de uitverkorenen dus door hen van dwaling zonden kunnen worden verlost en tot het ware licht en tot zekere erkentenis van de waarheid worden gebracht. Met zo’n voorgewende schijn van godzaligheid doen de verscheurende wolven aan de Christelijke gemeente in het algemeen grote, ontzaglijke schade, als de predikers en herders niet wakend en voorzichtig zijn en hen niet met ernst weerstaan.

18. Maar in het goede te allen tijd te ijveren is goed. Op deze manier heb ik steeds voor u geijverd, als ik u de waarheid zei (vs. 16). U heeft dat toen ook erkend en gevoeld, maar u moet het evenzo, als ik afwezig ben, erkennen en voelen. En niet alleen moet u zich daarvan overtuigd houden, als ik bij u tegenwoordig ben, maar ook bij mijn afzijn; had u dat gedaan, dan zou u zich niet zo snel na mijn vertrek tot een ander Evangelie hebben gekeerd (Hoofdstuk 1: 6).

Het woord "ijveren" betekent: "iemand met ijverzuchtige liefde nagaan", hem bewaken, aan zich kluisteren. Paulus deed dit voor Christus, om Hem de gemeente als een reine maagd voor te stellen (2 Kor. 11: 2). De dwaalleraars deden het niet op de juiste manier, maar om de Galaten van anderen af te trekken, om zichzelf een aanhang te vormen.

Men ziet, de Galatische Christenen hadden wat de apostel hun voorhield (vs. 16), ook bij zijn tweede verblijf, als iets goeds beschouwd, zolang hij bij hen was; zij waren echter na zijn vertrek door de influisteringen van de dwaalleraars aan het twijfelen geraakt. Hij herinnert hun daarom, dat wat naar zijn aard prijzenswaardig was, nog altijd goed was, terwijl de handelwijze van de dwaalleraars uit eigenbelang zichzelf oordeelde. Nadat hij het gedrag van

hen als niet prijzenswaardig heeft aangetoond, stelt hij in vs. 17 het zijn daartegenover, dat als werkelijk te prijzen, een ogenblik, als hij bij hen was, maar altijd er niet alleen voor moest worden gehouden.

19. a) Mijn kinderen, die ik als een geestelijke moeder weer arbeidt te baren, totdat Christus een gestalte in u krijgt, totdat uw leven de gedaante van Christus verkrijgt en u tot Zijn levend beeld bent geworden?

a) 1 Kor. 4: 15. Filem. 1: 10. Jak. 1: 18.

20. Maar ik wilde dat ik nu, in plaats dat ik als afwezig u moet schrijven, tegenwoordig bij u was en, zoals het mij dan mogelijk zou zijn, mijn stem mocht veranderen, om die toon aan te slaan die overeenkwam met de behoefte, zoals ik die dan zou opmerken. Ik wenste dat, want ik ben in twijfel over u en bevind mij in verlegenheid hoe ik van hier, uit de verte, tot u zal kunnen komen om een gewenst gevolg te hebben.

Met de tederste, treffendste liefde spreekt Paulus de Galaten aan als zijn "kinderen", die hij nog eens met smart baart, totdat Christus een gestalte in hen krijgt. Als hij zichzelf nog nader voorstelt als vader van zijn gemeente en gemeenteleden (1 Kor. 4: 15. Filem. 1: 10), moest hij hier om de smart uit te drukken, het beeld van een moeder kiezen en de indrukwekkende aanspraak is nu te treffender, omdat die voorkomt als afgebroken en datgene verzwijgt wat zij bedoelt, namelijk de Galaten tot terugkeren te bewegen. De apostel zwijgt echter te meer, omdat hij voelt, dat niet de stomme letter, maar alleen de levende stem zijn gevoelens en ervaringen vol en zuiver kon uitdrukken. Daarom zou hij zo graag bij zijn afgedwaalde gemeente persoonlijk tegenwoordig zijn en zijn bestraffing veranderen in een mondelinge uitdrukking van liefde, omdat hij over hen in twijfel is geraakt.

Paulus vergelijkt hier Zijn geestelijke arbeid aan de harten van de lezers met het baren van een moeder. Het punt van vergelijking is de werkzaamheid om het kind voort te brengen. Het is te doen om een rijp, voldragen, volkomen kind, waarin het leven werkelijk volkomen aanwezig is. Pas in zo’n kind heeft de arbeid van de moeder tot baren haar doel bereikt; zolang echter die arbeid nog niet een volkomen, levend kind heeft teweeg gebracht, moet die arbeid weer opnieuw beginnen.

Zij, die hij reeds eenmaal heeft gebaard, veroorzaken hem nieuwe moeite, die hij dan ook zich getroost, zonder aflaten, totdat hem weer gelukt zal zijn de reeds eens teweeg gebrachte vorming van Christus weer in hen tot stand te doen komen. De lezers moeten zich schamen, dat de apostel het bij hen voorstelt als iets, dat bij hen opnieuw moet worden gezocht. Hij kan het echter met recht zo voorstellen, want wettelijkheid doet de gestalte, waartoe Christus in een mens is gekomen, weer verdwijnen, omdat die alleen daar aanwezig is, waar de mens staat in het rechtvaardigmakend geloof.

Weer baren, met reformatie-weeën - dat wil Paulus zijn kinderen, totdat Christus weer de gestalte in hen verkrijgt, die Hij toen had verkregen, toen zij zich zalig achtten over de prediking van de apostel, die zij opnamen als Christus Jezus; want de vijand had zijn boos spel gespeeld; de dwaalleraars hadden zijn kinderen een vervalst Christusbeeld voorgehouden en de geborenen naar de geest hun eigen vleselijke trekken opgedrongen. Dit woord is met recht een tekst voor een hervormings-leerrede; want in onze Luther heeft de kerk sterk de barensweeën van Paulus ondervonden, totdat het "laetare" kwam, waarvan vs. 27 spreekt.

EPISTEL OP DE VIERDE ZONDAG IN DE VASTEN "LAETARE"

Met deze zondag komt een wending in de vasten-perikopen Isa 66: 11: een vreugdekreet: "Laetare" ("verheug u wordt op eens vernomen en met deze vreugde stemt de epistel van ganser harte in. In vs. 27 toch wordt eveneens "Laetare" ("wees vrolijk gehoord. Deze zondag stelt de heerlijke staat van vrijheid voor, waarin men door het verenigen, of verloofd worden aan Christus, gekomen is.

De weg tot zaligheid is een weg van de genade; want alleen de genade 1) opent de weg tot zaligheid; 2) leidt verder op deze weg; 3) brengt tot het einde van deze weg. De vrijheid van de Christen: 1) haar grond in Gods genade; 2) haar werk de gehoorzaamheid van de vrije liefde; 3) haar doel de erfenis van de kinderen van God.

Uit genade bent u zalig geworden; het is de genade, die 1) het recht van een kind ons geeft; 2) de aard van een kind in ons werkt; 3) het deel van een kind ons verschaft.

De twee testamenten van God: 1) het een is de wet, het andere het evangelie; 2) het een vormt dienstknechten, in het andere worden kinderen geboren; 3) de dienstknechten worden uitgestoten, de kinderen blijven in het huis.

Het Jeruzalem, dat boven is: zijn hemelse oorsprong; 2) zijn aardse staat; 3) zijn tijdelijke strijd; 4) zijn eeuwige overwinning.

Het uitzicht van Golgotha: 1) in onze Christelijke staat; 2) in de wereld; 3) in de hemel.

Hoeveel reden wij hebben ons te verheugen, dat wij geroepen zijn tot leden van de ware kerk van het Nieuwe Testament. Wij genieten voor de tegenwoordige dagen het bezit van de zalige vrijheid van de kinderen van God en voor de dagen van de toekomst de hoop op het beërven van alle goddelijke beloften. (EIG. ARB.).

21. Zeg mij, u in de gemeenten van Galatië (Hoofdstuk 1: 2), die onder de wet wilt zijn en u onder haar heeft gesteld (Hoofdstuk 3: 23), hoort u dan, wat u toch moeilijk zult willen beweren, de wet niet, die in de vijf boeken van Mozes gevonden wordt, als u zo weinig begrijpt wat u eigenlijk met die begeerte voor u zoekt?

Zonder nadere vastknoping aan het vorige leidt Paulus dadelijk in het midden van de zaak. Wat hij vooraf laat gaan, "zeg mij" moet de volgende vraag zoveel mogelijk verscherpen. In het "hoort u de wet niet" wijst de apostel daarop, dat de voorlezing van de heilige, goddelijke schriften van de wet en van de profeten op de manier van de synagogen (Luk. 4: 16) ook in de godsdienstige samenkomsten van de Christelijke gemeenten plaats had, want deze bevatten toch de openbaringen van God, van die vervulling het Christendom is en hun kennis werd met recht gehouden voor de bron van de kennis van het Christendom, welker geloofssterkte en levensregels met de Schrift moeten overeenstemmen.

De uitdrukking "wet" wordt in ons vers dubbelzinnig gebruikt, de eerste maal is wet de wetsinstelling of de Mozaïsche wet zelf, zoals die in de 5 boeken van Mozes vervat is; de tweede maal de codex van de wet of de pentateuch, die tevens de daarin meegedeelde geschiedenissen omvat.

22. Want er is geschreven in het bericht, dat wij in Gen. 16 en 21 dat Abraham twee zonen had, a) een, Ismaël, uit de dienstmaagd Agar of Hagar en een, namelijk Izaäk, uit de vrije, uit zijn wettige vrouw Sara, de meesteres van het huis.

a) Hand. 7: 8. Hebr. 11: 11.

23. Maar de ander, die uit de dienstmaagd was, is naar het vlees, op de gewone, natuurlijke weg, of zoals het in Joh. 1: 13 wordt uitgedrukt, uit het bloed en de wil van het vlees geboren geweest; maar deze, die uit devrije was, door de beloftenis, krachtens de toezegging door God aan de ouders gegeven, die hun onvruchtbaar en reeds verstorven lichaam op wonderbare manier bekwaam tot voortbrenging gemaakt heeft (Gen. 17: 15 vv. ; 18: 9 vv. ; 21: 1 v. vv.).

24. Wat dingen zijn, die andere beduiding hebben, gebeurtenissen, die een allegorische zin hebben, wat men wel in het oog moet houden; want deze, namelijk de beide vrouwen Hagar en Sarah, zijn de twee verbonden, twee inzettingen of stichtingen (Jer. 31: 31 vv.), het een vande berg Sinaï afkomstig of daar opgericht, tot dienstbaarheid barend, dat is Agar. Die berg is het allegorische tegenbeeld van deze dienstmaagd in Abrahams huis, die in Ismaël slechts een dienstknecht konvoortbrengen (vs. 30).

Men kan in het algemeen drie hoofdvormen van het zinnebeeld onderscheiden. In de eerste plaats komt de type, die de levenskiem te kennen geeft, waaruit de ontwikkelingen voortkomen van daarmee gelijk gestelde levenstrap; vervolgens het symbool, het zichtbaar teken, dat uit een lager levensgebied genomen een hoger leven afbeeldt en afspiegelt; ten derde de allegorie, die de gelijkheid van openbaring op verschillende trappen van het leven gebruikt, om het ene door het andere voor te stellen. De type berust zo op de wet van de ontwikkeling van een bepaalde levenswijs met het opgroeien uit een bepaalde levenskiem; het symbool rust op de wet, dat de hogere levenstrap wordt voorafgeschaduwd, wordt voorzegd door de lagere, dat namelijk het geestelijke in het zichtbare zich afschaduwt. De allegorie eindelijk rust op de wet, dat alles zich in alles afspiegelt, naar de uitwendige openbaring; dat het voorkomen van het ene tot een beeld van het andere kan dienen.

Men moet zich wachten het begrip van allegorie met dat van type (1 Kor. 10: 6 en 11. 1Co Rom. 5: 14 vergl. Hebr. 9: 24. 1 Petr. 3: 21) te verwisselen: de type is een werkelijke, goddelijke, geschiedkundige preformatie van een Nieuw-Testamentisch feit in het Oude Testament; allegorisch betekent een factum iets anders, als het ideale wezen van het laatste wordt voorgesteld als in het eerste zich bij wijze van een beeld voorstellend.

Daarbij moet echter worden in het oog gehouden dat, zoals dit op onze plaats het geval is, het juist het veronderstelde typische karakter van personen en gebeurtenissen kan zijn, dat tot allegorische verklaring van het geschiedverhaal dringt.

Onder alle gebeurtenissen van het rijk van God, bovenal in die geschiedenissen welke de Heilige Geest tot onze lering heeft laten optekenen, ligt nog een diepere zin verborgen dan die, die de louter uitwendige geschiedenis in de eigenlijke op zichzelf staande feiten ons vermeldt. Van Zijn eerste beginselen af ontwikkelt zich het rijk van God bestendig langs de weg van de volmaking, door God gewild; maar zo, dat zoals kleine edelstenen het beeld van de prachtige zon afspiegelen, zo ook in het geringste voorval, dat een wezenlijke ontwikkeling bevat op de grote weg van vooruitgang, het geheel in hoofdtrekken zich in zijn hele heerlijkheid afspiegelt. Daarom bevatten de zaadkorrels, die vrucht zullen dragen, ook reeds onder het hard en ruw omhulsel werkelijk de levenskiemen van de bloesem en van de

vruchten. - Zo handelen zij dan ook wel, die, naar de voorgang van de apostels, deze profetische en betekenisvolle levenskiemen onder het omhulsel van de geschiedenis van het Oude Verbond opsporen; maar steeds moet daarbij het oog gevestigd blijven op de plaats, die elk voorval in de samenhang van de gebeurtenissen van het Godsrijk bekleedt en op de zin, die in zodanig voorval reeds op zichzelf genomen ligt. Hij daarentegen tast zeker mis, die zijn verklaring bouwt op enige toevallige overeenkomst, die niet in, maar naast enige gebeurtenis haar zin zoekt en aan woorden en voorvallen een betekenis toedicht, die zij oorspronkelijk in het geheel niet bezitten. Voor dergelijke dwalingen worden wij wel het beste bewaard door de duidelijke en eenvoudige, maar toch zo rijke en diepzinnige verklaring van het Oude Testament door Christus en zijn Apostelen gegeven.

voor God zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend. Hij weet wat Hij wil doen tot aan het einde en omdat Hij dit weet, heeft Hij Zijn heilige wil van het begin van de wereld meegedeeld en op velerlei manier voorspeld wat komen zal. Als ten slotte alle wegen van God zijn afgesloten, worden Gods voorzeggingen tot schitterende bewijzen, dat God de wereld volgens Zijn plan regeert en alles op voorbedachte wegen tot het van te voren bedachte doel heeft geleid. Dan zal de roem en de lof ven Zijn waarachtigheid en trouw groot zijn en Zijn naam zal genoemd worden "Amen". De Heere heeft echter niet alleen in woorden geprofeteerd, maar ook in voorbeelden, de grote Immanuël, die komen zou; bovendien Zijn rijk en Zijn lot zijn als bergen geweest, die uit de eeuwigheid, voordat zij zelf werden gezien, hun schaduwbeelden in de wereld voortbrachten. Zo wonderbaar dat is, zo waar is het toch en zo neemt de apostel hier zijn tegenbewijs tegen de wetstoepassing van zijn tegenstanders niet uit de voor ieder duidelijke woorden van Mozes, naar uit de verborgen zin van een plaats, die niemand zonder bijzondere openbaring van God kon vinden. Hij trekt uit de voorbeelden van het Oude Testament een bewijs tegenover de valse, wettische grondstelling van de Judaïsten.

Luther beweert dat de allegorie van de apostel op deze plaats te zaak is om te treffen, omdat zij van de historische opvatting van Genesis afwijkt, dat zij geen volledig dogmatisch bewijs geeft, dat hij ook niet van plan was geweest te geven, daar hij alleen nog het vroeger zo goed mogelijk aangewezene wilde opsieren en des te verstaanbaarder maken. Wij moeten integendeel de mening voorstaan, dat Paulus zijn uiteenzetting in alle ernst geeft en die houdt als hebbend bewijskracht. Hij zou die anders zeker het allerminst hebben gesteld aan het einde van een lange, zo ernstig gemeende uiteenzetting tegen het in Galatië dreigende Judaïsme en aan de vermaning in Hoofdstuk 5: 1 als naaste grondstelling hebben laten voorafgaan.

Op de mededeling over de aanvang, die de gemeente van God in het huis van Abraham had gemaakt, komt de apostel terug, dus niet op enig deel van de bijbelse geschiedenis, naar eigen lust gekozen, maar op dat, waaruit te leren was, hoe het met de nakomelingschap van Abraham was, wat het koninkrijk van God aanging. En dit was het toch, waarover in deze brief eigenlijk werd gehandeld.

25. Deze allegorische verwantschap tussen de stichting van het verbond en de dienstmaagd van Abraham wordt ook bevestigd door de naam, die zij van beide kanten dragen. Want dit, namelijk Agar is Sina, een berg in Arabië; onder dat woord verstaat men die berg en nu komt wel niet de berg, die zo genoemd wordt, maar wel de daar opgerichte Agar-stichting overeen met Jeruzalem, dat nu is en, nog altijd als in de tijd, toen die inzetting met alle recht bestond, dienstbaar is met haar kinderen, de ongelovig gebleven Joden (Luk. 13: 34).

Paulus past hier in geestvolle allegorie de tegenstelling van Hagar en Ismaël aan de ene, van Sara en Izaäk aan de andere kant toe op die van het Oude en Nieuwe verbond, of van de wet en van het evangelie, terwijl hij het karakteristiek vindt dat de wet in Arabië, het land van Ismaël werd gegeven, maar hij zelf vroeger (Hoofdstuk 1: 17) in stille afzondering de strijd had doorgestreden tussen gerechtigheid van de wet en gerechtigheid van het geloof en waar zich voor het inwendig oog van zijn levende geest deze grote tegenstelling in de plastische vormen van de eerste geschiedenis had belichaamd (vgl. Rom. 9: 6 vv.). Aan de ene kant, zegt hij nu, staat de slavin en haar zoon, geboren door vleselijke kracht alleen, aan de andere de vrije en haar zoon in de kracht van de belofte, van de genade, van de Geest geboren. Zo moest in Abrahams familie zelf de tegenstelling duidelijk worden, die zich later in het leven van het volk in grote historische gebeurtenissen uitdrukt. De wet heeft een Hagar-Ismaëlistisch karakter, want zij kan geen zaligheid bewerken, maar houdt integendeel de mens gekluisterd in dienstbaarheid en in banden van het vlees en van wereldzin, zoals dat blijkt in het tegenwoordige Jeruzalem met zijn kinderen, de Joden, die alleen aan de wet zich vasthouden. De genade daarentegen brengt, evenals de Sara, die in de kracht van de belofte op wonderbare manier opnieuw levend gemaakt is, in de hemels vrije en vrijmakende kracht van de Geest, wier bakermat het Jeruzalem van boven is, iets nieuws en vrij’s, voornamelijk geestelijk-levende kinderen en dragers van de zaligheid.

Het begin van dit vers wordt in sommige handschriften anders gelezen. Niet weinige en wel zeer belangrijke laten het woord "Agar" weg en dan is de zin van de woorden: "want de berg Sinaï is (ligt) in Arabië (het land van degenen, die Agars nakomelingen zijn). Het is natuurlijk, dat dit geen onderrichting van de lezers kan zijn over de ligging van de Sinaï. Deze kenden zij reeds vanzelf, maar wel was het een herinnering aan die ligging. Deze moest de Galaten doen voelen hoe de wetgeving nog geheel buiten de omtrek van het heilige land, nog op het gebied van de kinderen van Hagar (Gen. 21: 21; 25: 12 v.) had plaats gehad, hoe die dus voltrekt niet de kinderen van Israël reeds hun rechtmatige erfenis had aangebracht, maar de wet, op de Sinaï van Arabië gegeven, overeenkomstig de aard van het land slechts de stempel van dienstknechten op hen had kunnen drukken, terwijl eerst op een andere plaats de zaligheid zich zou openbaren, want uit Zion, zo kondigt het profetisch woord aan, zou de schone glans van God aanbreken (Ps. 14: 7; 52: 2. Jes. 2: 3; 46: 13). Wij vinden verder geen bewijzen dat de Sinaï bij de Arabieren de naam Hagar heeft gedragen; maar het is toch zeer mogelijk, dat zij ter ere van de stammoeder van hun geslacht die grote berg haar naam hebben gegeven en wel te meer, omdat de naam Hagar, die "de vluchteling" betekent (Gen. 16: 1 en 6), wat de klank aangaat, zeer verwant is met een ander woord van de Arabische taal (Chagar), dat zoveel als "rots" is. Bij de laatste woorden "en komt overeen met Jeruzalem, dat nu is en dienstbaar is met haar kinderen", moeten wij niet zozeer denken aan de berg Sinaï zelf, maar aan de wetgeving. De zin is dan deze, dat dit verbond nog altijd van kracht is en het recht van legitimiteit vasthoudt in het tegenwoordige Jeruzalem, d. i. in dat Jeruzalem, welks kinderen Christus zo vaak reeds en op velerlei wijzen heeft willen vergaderen, zoals een hen haar kuikens vergadert onder haar vleugels, maar deze kinderen hebben niet gewild; zij blijven liever in de dienstbaarheid van de wet. Op deze manier strekt zich die inzetting, van welke gelijkenis Hagar is, verder uit, dan het volgens van God wil moest zijn. Zeker geschiedde het onder goddelijke toelating, dat gedurende de 14-15 jaren, die tussen de geboorte van Ismaël en Izaäk zijn verlopen, de eerste door Abraham, vroeger voor zijn zoon en erfgenaam werd gehouden (Gen. 17: 18). Zo is voor de tijd van 14-1500 jaren tussen Mozes en Christus een lichamelijke nakomelingschap van het vroegere zaad van Abraham en van het verbond van de wet dat geweest, wat voor de erfenis bestemd scheen te zijn (Lev. 18: 5). Maar evenals van te voren, toen Izaäk reeds gespeend was, tot Abraham het woord geschiedde (Gen. 21: 12): "in Izaäk zal uw zaad genoemd worden" en dat de dienstmaagd en

haar zoon zich voortaan beneden de rechtmatige erfgenaam moesten plaatsen, als zij in het huis wilden blijven en de goederen mede genieten, zo moet nu, nadat Christus verschenen en om zo te spreken zelfstandig geworden is, in een door Hemzelf gestichte kerk, die allen zonder onderscheid in zich opneemt, die van Abrahams geloof en dus zijn geestelijke kinderen zijn, de heidenen zowel als de Joden (Rom. 4: 9 vv.), de wet met haar uitspraken terugtreden. De kinderen van de wet moeten zich aan de nieuwe bepaling onderwerpen, die Petrus in Hand. 15: 11 zo heeft geformuleerd: "Wij geloven door de genade van de Heere Jezus Christus zalig te worden, zoals ook zij. " Als zij dat niet willen, maar zich integendeel vermeten Sara met haar Zoon te bespotten, d. i. Christus en Zijn kerk ie versmaden, te verdrukken, te vervolgen of te schenden, dan zal het oordeel over hen worden uitgesproken (Gen. 21: 8 vv.): "drijf de dienstmaagd uit met haar zoon. " Op dit punt komt Paulus later in vs. 29 terug. Voor het ogenblik komt het er op aan in het tegenwoordige Jeruzalem een Hagar te laten zien, die over de gezetten tijd zich in het huis van God op de eerste plaats stelt, in plaats van voor de Christelijke kerk het haar toekomend standpunt in te ruimen en in Jeruzalems kinderen een Ismaëls vereniging te laten zien, die zich inbeeldt, dat zij nooit iemands dienstknecht was geweest, terwijl zij toch nog nooit eens echt vrij was geworden en juist nu men kon vrij worden door Hem, die echt vrij maakt (Joh. 8: 31 vv. zich stootte en des te fanatieker in het oude wezen van de wet zich verschanste en daardoor des te duidelijker haar slaafse zin en staat openbaarde. Zo komen wij, in overeenstemming met Auberlen in de vroeger door hem medegedeelde uitspraak, tot een andere opvatting over het Jeruzalem, "dat nu is", dan bijna alle andere uitleggers voordragen, die bij hun verklaring zich laten leiden door "het Jeruzalem, dat boven is" in vs. 26 Wij moeten eer voor ogen houden, dat Paulus omstreeks pinksteren van het jaar 54, tegen welks einde hij de brief aan de Galaten schreef, die reis naar Jeruzalem, in Hand. 18: 22 genoemd, gemaakt had en daar opnieuw de verstoktheid van Israël en de toenemende achteruitgang had ondervonden en verder, dat uit Jeruzalem de Judaïsten in de Christelijke gemeente reeds te Antiochië zo’n verklaring als in Hoofdstuk 2: 11 vv. is meegedeeld, veroorzaakt hadden en nu zelfs de gemeenten in Galatië, die toch zijn bijzondere stichting waren en hun niets aangingen, op zo treurige manier op een dwaalspoor hadden geleid. Nu blijkt het dan vanzelf, als hij, bij gelegenheid van zijn allegorische verklaring van de plaats in Genesis, ook het Jeruzalem, dat nu is en de kinderen daarvan in het licht van die geschiedenis plaatst, evenals hij in Rom. 11: 28 aan zijn bedrukt hart lucht geeft met de woorden: "zo zijn zij (de Joden) wel vijanden omwille van u. "

26. a) Maar Jeruzalem, dat boven is, de stad van God, die daar is waar Christus is zittende ter rechterhand van God (Kol. 3: 1 vv. Hebr. 12: 22 vv.), dat is, overeenkomstig de staat van Sara (vs. 22), vrij (Joh. 8: 36), dat is van onze aller moeder, voor zoveel wij uit Joden of heidenen door de geboorte van boven (Joh. 3: 3 en 5) in het geloof van Abraham haar geestelijkekinderen worden (Rom. 4: 16).

a) Openb. 21: 2.

27. "Van onze aller", zei ik en onder deze uitdrukking versta ik niet alleen het tegenwoordige, maar ook het toekomstige bestaan van de kerk van Christus, waardoor deze een veel meer omvattende zal zijn dan de kerk van de wet ooit is geweest. Want er is in Jes. 54: 1 geschreven: "Wees vrolijk ("Laetare, u onvruchtbare, dieniet baart, breek uit in gejubel en roep met vreugdevol gejuich over uw groei, u, die geen barensnood heeft, zoals vroeger Sara dat mocht doen (Gen. 21: 6. Ps. 113: 9)! Want de kinderen van de eenzame, de kinderen van haar, die tot hiertoe kinderloos was (Job 24: 21. Ps. 68: 7), zijn opeens, zonder dat zij zelf weet hoe dat heeft plaats gehad (Ps. 110: 3), veel meer dan degene, die de man heeft, die tot

hiertoe de gemeenschap van de echtgenoot mocht genieten en van wie zo vruchtbaarheid mocht worden gewacht.

Terwijl Paulus deze plaats uit de profeten volledig aanhaalt, erkent hij in de slotwoorden ervan volkomen, dat vóór de tijd van de Oud-Testamentische bedeling, de kerk van de wet, die onder het beeld van Hagar wordt voorgesteld, de plaats als moeder in het huis van God bezette en degene was die de man had, evenzo dat haar kinderen, de lichamelijke nakomelingen van Abraham, de legitimiteitsrechten tegenover de heidenen bezaten. Had toch God vroeger Hagar, toen zij in de tijd van de zwangerschap haar meesteres was ontvlucht, geboden tot haar terug te keren en het daardoor zo bepaald dat zij werkelijk, zoals Sara dat had gewild, Abraham de zoon, die zij onder het hart droeg, baarde (Gen. 16: 4 vv.). Hij had haar ook het doel van haar vlucht, haar vaderland Egypte kunnen laten bereiken en daar haar zoon evengoed kunnen zegenen als elders; maar nee, juist door haar moest de wet, die, totdat het ware zaad (Hoofdstuk 3: 16) kwam, tussen zou komen (Hoofdstuk 3: 19. Rom. 5: 20) vooraf aangeduid worden. Gedurende deze hele tijd nu was de kerk van het Nieuwe Testament, de kerk van het Evangelie, nog de onvruchtbare, die niet baarde. Zij was wel reeds in het huis van God, waar zij de van de beginne in Gods raad besloten en door woord en voorbeeld ook reeds voorspelde kerk is. Ja, zij was van de beginne de eigenlijke meesteres van het huis, zodat ook Abraham alleen rechtvaardig is geworden door het geloof. Er is echter ten tijde van het Oude Testament nog geen eigenlijke kerk van de zaligheid of van het Evangelie geweest met werkelijke kracht tot voortbrenging, eerst met de verlossing, die door Christus' heengaan is voleindigd, is om zo te zeggen Sara, de vrije, vruchtbaar geworden, daarom wordt in Hebr. 11: 40 van de Oud Testamentische gelovigen gezegd, dat zij niet zonder ons konden volmaakt worden. Zo zullen wij ook verstaan, in welke zin Paulus zegt: "het Jeruzalem, dat boven is, dat vrij is, hetwelk is van onze aller moeder. " Reeds Luther verwerpt de opvatting van enige leraars of uitleggers, die de uitdrukking gebruiken van de triomferende kerk, als zij reeds alles overwonnen heeft en zegt zeer juist: "het andere (nieuwe) testament is begonnen te Jeruzalem, toen de Heilige Geest gezonden werd van de hemel op de berg Zion, waarbij hij de plaatsen Jes. 2: 3 en Ps. 110: 2 aanhaalt, als die daardoor zijn vervuld geworden. Herinneren wij ons, dat in het woord Joh. 3: 3, dat onze vertaling "wedergeboren worden", de Duitse "opnieuw geboren worden" vertaalt, eigenlijk een dubbele betekenis ligt, daar dit woord ook kan betekenen "van boven geboren worden", zoals Jezus in Joh. 3: 6 de uitdrukking werkelijk naar die kant verklaart, als Hij van een geboren worden "uit water en Geest" spreekt, dan zal ons duidelijk worden, dat Paulus de kerk van de wet, onder Hagar voorgesteld, niet eerst de triomferende kerk aan het einde van de tijden, maar de kerk van de Geest van het Nieuwe Testament als allegorische Sara tegenover stelt, men dus noch van het "Jeruzalem, dat nu is", in de tweede helft van het 25ste vers een besluit voorwaarts mag maken, wat het "Jeruzalem dat boven is" op onze plaats is, noch van het Jeruzalem op onze plaats een besluit achterwaarts, wat het Jeruzalem op die plaats moet betekenen. Had Paulus zijn brief in die tijd geschreven, die de Handelingen in Hoofdstuk 2: 1-6: 7 beschrijft, dan had hij hier in vs. 24-26 kunnen zeggen: "dat zijn de twee testamenten: het een van de berg Sinaï, dat tot dienstbaarheid baart, dat is Hagar, want Hagar heet in Arabië de berg Sinaï. Het tweede van de berg Zion, dat tot vrijheid baart, dat is Sara; want "van Zion, zegt de Schrift, zal de wet uitgaan en des Heeren woord van Jeruzalem. " Nu heeft hij echter in een tijd geschreven, dat hij in de eerste helft van de allegorie de zin er moest bijvoegen: "en komt overeen met Jeruzalem, dat nu is en dienstbaar is met haar kinderen; " daarom kon hij de tweede helft niet laten voortgaan op een wijze, die met de eerste overeenkwam, maar moest hij een vorm kiezen, waarbij het Jeruzalem, dat de moeder voorstelt die tot vrijheid baart, voorkomt als weggenomen van de berg Zion en overgebracht tot God en Zijn troon (Openb. 12: 5). Op de eerste pinksterdag daalde de Geest onder

hoorbare tekenen neer op de berg Zion en vervulde het gehele huis, waar de discipelen zaten en de stem, die geschiedde, bracht de menigte op die plaats bijeen; ook zouden volgens de woorden van de profetieën (Jes. 2: 2 vv. Mich. 4: 2) de volken hebben moeten toelopen en de volken onder elkaar zeggen: "kom, laat ons opgaan tot de berg van de Heere en ten huize van de God Jakob, opdat Hij ons leert van Zijn wegen en wij in Zijn paden wandelen. " Sinds de Joden echter door hun halstarrig ongeloof en hun onverbeterlijke ijver voor de wet hebben bewerkt dat het Hagar-verbond komt tot het Jeruzalem, dat nu is, terwijl volgens de raad van Gods genade de tijd daarvan reeds afgelopen was, hebben de Judaïsten in de Christelijke gemeente geen recht meer dat zij, die uit de heidenen worden geboren, naar datzelfde Jeruzalem lopen; want zij zouden daar slechts worden tot dienstbare kinderen van Hagar; maar het Jeruzalem, dat zij voor hun moeder moeten erkennen, is boven. Daar alleen, waar het verheerlijkt Hoofd is, heeft de Nieuw Testamentische gemeente voortaan de plaats van haar oorsprong en de plaats waar haar zegen ontspringt. Vandaar komt onmiddellijk haar de Geest toe, die haar steeds nieuwe kinderen verwekt en vandaar vloeien onmiddelijk haar ook de krachten van de toekomstige wereld toe, in wier bezit deze vrij zijn van alle dienstbaarheid onder een dwang van de wet.

28. Maar wij, broeders, zijn niet zoals aan de kinderen van het hedendaagse Jeruzalem (vs. 25) naar de vleselijke manier van Ismaël, maar wij zijn kinderen van de belofte (Rom. 9: 8), als Izaäk was (vs. 23).

30. Maar wat zegt de Schrift, als God de Heere het woord aan Abraham bevestigt en het tot Zijn eigen bevel maakt (Gen. 21: 10 vv.)? "Werp de dienstmaagd uit het huis en haar zoon", zegt zij, "want de zoon van de dienstmaagd zal geenszins erven met de zoon van de vrije. " Dit woord zal te zijner tijd worden vervuld aan degenen, die zich nu gedragen naar de aard van Ismaël, zoals de Heere Jezus dat zelf heeft betuigd (Matth. 21: 43. Luk. 14: 24).

Zonder twijfel zou in vs. 28 beter gelezen worden: "Maar u, broeders bent enz. " (vgl. Hoofdstuk 3: 26 v.). De Judaïsten wilden, zoals wij bij vs. 27 hebben uiteengezet, de Galaten tot de Hagars-geest van hen, die te Jeruzalem waren, overhalen, hen opdringend, dat zij zich aan de Mozaïsche wet, in het bijzonder aan de besnijdenis moesten onderwerpen, wanneer zij volle Christenen wilden zijn. De apostel trekt ze nu in het net, waarin men ze zocht te vangen en doet hen voelen dat zij als geborenen uit het Jeruzalem, dat boven is, op gelijke wijze als Izaäk, kinderen van de belofte waren, door de kracht van God, die van de hemel werkte, Abraham ten eigendom gegeven (Matth. 8: 9), dat zij daarom de uitwendige middelen van de wet, als de besnijdenis, niet nodig hadden om tot zijn zaad te behoren. Tevens verklaart hij hen met de herinnering in vs. 29 hoe het in de grond gesteld was met de verwarring en beroering, die hun van de kant van die dwaalleraars overkwam. Het was eveneens een allegorisch naspel van hetgeen eens in Abrahams huis ten dage van het spenen van Izaäk gebeurde. Nu is hij in vs. 30 ook tevens met een troostwoord uit diezelfde geschiedenis gereed, dat al dergelijke kwellingen toch hun doel niet bereiken, maar alleen kunnen teweegbrengen dat, evenals het Jodendom zijn plaats in het huis van God geheel zal verliezen, zo ook het Judaïsme in de Christelijke kerk met zijn pretenties zal worden beschaamd (vgl. Hoofdstuk 5: 12). Indirect lag daarin voor de Galaten de autorisatie van de apostel, ja zelfs een aandrang om de dwaalleraars de deur te wijzen. In de toepassing op ons maakt men gewoonlijk van die plaats het volgende gebruik: "De Ismaël in ons, d. i. de mens van de lusten en begeerten, vervolgt Izaäk d. i. de mens, die uit water en Geest werd geboren; het vlees begeert tegen de Geest. Nu komt tot ons het gebod van God, om alles wat in ons nog van het vlees overig is, snel en geheel weg te doen, omdat, zolang als wij ons nog niet hebben losgemaakt van dit vlees en hetgeen daaruit geboren is, wij niet bekwaam zijn om het rijk van

God te beërven. " Intussen worden altijd ook in de kerk zelf de ware leden door de valse en vleselijk gezinden bespot, verdrukt en zoveel mogelijk vervolgd, totdat deze door het gericht van God ten slotte worden afgezonderd. Evenzo bestaat er een tegenstelling tussen de verschillende belijdenissen. De een is de vertegenwoordigster van het Joods wettisch karakter en wil de andere Izaäk, die uit de Geest is geboren, naar de aard van Ismaël het erfgoed betwisten, terwijl zij zich daarop beroept, dat zij de oudste is. Haar latere uitwerping is op vele plaatsen van de profetie aangewezen (Zach. 5: 5 vv. Openb. 18: 1 vv.). Laat de papisten razen en woeden, zegt Luther, zo vreselijk als zij maar kunnen; laat hen het Evangelie van Christus verkeren en vervalsen, zoveel als hun maar mogelijk is, toch zal onze lieve Heere Christus Koning blijven en het woord van de Heere zal bestaan in eeuwigheid. Daarentegen zullen Zijn vijanden, hoe velen er ook zijn, verstrooid worden, ja tot stof en as moeten worden.

31. Zo dan en dit is het wat wij aan het einde van onze ontwikkeling wel hebben op te merken, broeders, wij zijn niet kinderen van de dienstmaagd, zoals zij die nog onder de wet van Sinaï zijn en daaronder willen blijven (vs. 24 v.), maar van de vrije (vs. 26)

Hiermee besluit Paulus de allegorie; hij heeft echter uit de woorden dienstmaagd en vrije aanleiding genomen om de gerechtigheid van de wet te verwerpen en daarentegen de gerechtigheid van het geloof met kracht te bevestigen en met bijzondere zorg heeft hij het woordje "de vrije" op de voorgrond gesteld, dat hij zich dan nog in het bijzonder ten nutte zal maken om het volgende hoofdstuk te beginnen, waar het voor hem een aanleiding zal zijn om nader over de Christelijke vrijheid te handelen.

De apostel stelt in dit vers voor, wat wij volgens de allegorische betekenis van de plaatsen tot hiertoe beschouwd hebben, om daarop dan de vermaning, die volgt, te bouwen. Het staat vast, zegt hij, dat wij niets gemeen hebben met Ismaël, de zoon van de dienstmaagd, maar dat wij in Izaäk, de zoon van de vrije, onze voorganger hebben. Wat wij nu door Gods genade zijn, dat moeten wij ons niet door boze mensen laten ontnemen, dat moeten wij nog veel minder lichtzinnig zelf prijs geven.

HOOFDSTUK 5

VERMANING TOT HET RECHT GEBRUIKEN VAN DE CHRISTELIJKE VRIJHEID EN TOT GOEDE WERKEN

D. Het derde paraenetische deel van de brief, dat zich ten nauwste aansluit aan het slotwoord van het vorige gedeelte, is streng genomen slechts in twee afdelingen te verdelen. Eensdeels handelt het over het staan in de door Christus verworvene vrijheid, aan de andere kant over het rechtmatig gebruik daarvan. Paulus kan zich reeds bij de eerste vermaning aan de Galaten, die op dit punt betrekking heeft, niet onthouden, hen als met geweld van de valse gehechtheid aan hun verleiders los te rukken en hen de verderfelijke invloed van deze te doen gevoelen. Bij de tweede vermaning, die het tweede punt aangaat, komt hij op deze verleiders terug, om het motief aan te wijzen, dat hen inwendig tot handelen dringt. Zo ligt het voor de hand minstens deze tweede uitval tegen de vijanden in een bijzondere afdeling te beschouwen.

I. Vs. 1-12. In de vrijheid, die Christus de Zijnen heeft aangebracht en die hij volgens de vroegere uiteenzetting ook de Galaten, die in Zijn naam gelovig zijn geworden, wil geven, vermaant de apostel hen vast te staan. Zij moeten zich niet weer onder een juk van de dienstbaarheid begeven, zoals men daartoe hen wil verleiden. Hij geeft hun in bedenking, dat zij de zaligheid in Christus zouden verliezen, als zij zich aan de besnijdenis wilden onderwerpen. Daarvoor zouden zij verplicht zijn de gehele Mozaïsche wet te houden, hun gerechtigheid daarom op Joodse manier in de werken van de wet te zoeken, zich dus van Christus en de genade in Hem geopenbaard, losmaken, terwijl de Christen integendeel in de Heilige Geest de gerechtigheid, die men op de jongste dag moet bezitten om het eeuwige leven in te gaan, van het geloof moet verwachten. Voor die dag beslist noch besnijdenis, noch voorhuid iets, maar alleen het geloof, dat door de liefde werkzaam is (vs. 1-6). Hebben nu de Galaten vroeger een zo goed begin gemaakt in de ware Christelijke loopbaan, zo is het zeer te verwonderen, dat zij zich daarvan hebben laten terughouden. Van die God, van wie hun roeping tot Zijn rijk is uitgegaan, kan niet tevens die overreding tot het afvallen van de genade zijn uitgegaan, maar hier heeft een beetje zuurdesem het hele deeg verzuurd. De apostel hoopt echter nog, dat de Galaten tot beter nadenken zullen komen en laat hun verleiders over voor het gericht van God (vs. 7-12).

1. Wij Christenen zijn, zoals zo-even in Hoofdstuk 4: 31 gezegd is, kinderen van de vrije. Zo staat a) dan in de vrijheid, waarmee Christus ons vrijgemaakt heeft, in de vrijheid, die Hij ons heeft aangebracht en in welk bezit Hij ons heeft gebracht en wordt niet weer b) met het (liever: "met een juk van de dienstbaarheid bevangen, met dat van de uitwendige inzettingen (Hand. 15: 10), zoals u vroeger in de dienst van de valse goden was gevangen (Hoofdstuk 4: 3 en 8 vv.).

a) Joh. 8: 32. Rom. 6: 18. 1 Petr. 2: 16. b) Jes. 9: 3.

De apostel spreekt de lezers niet aan als zodanigen, over wie hij moet vrezen vergeefs te hebben gearbeid, maar als de zodanigen, die in de staat van de vrijheid zijn, vermaant hij hen daarbij te blijven. Zolang zij zich namelijk niet aan de besnijdenis onderwerpen en daardoor Joden werden, zolang is de staat van de Christelijke vrijheid nog niet voor hen verloren. Daarom wendt zich Paulus ook vervolgens (vs. 2) van de bewijsvoering, dat hen niet betaamt zijn vijanden voet te geven, tot een plechtig getuigenis, waardoor hij tegenover deze leraren van de wet zijn persoonlijk gezag stelt.

"Staat", zo zegt hij zacht en hij hoopt daarmee meer van hen, dan hij vindt; hij spreekt namelijk alsof zij nog niet waren gevallen. Daardoor leert hij, dat niemand een dwalende of die gestruikeld is, zo moet straffen, alsof men moest wanhopen, dat hij ooit weer op de goede weg zou komen; men moet integendeel straffen met het uitdrukken van een goede verwachting.

Zo scherp mogelijk zegt hij in het: "wordt niet weer met het juk van de dienstbaarheid bevangen", dat de wet van Mozes het kunnen doen mist, om meer te zijn dan een juk van de dienstbaarheid en dus nooit de mens tot een wagen ten hemel zou kunnen dienen. Als integendeel de Galaten mensen van de wet werden naar de regel van hun valse apostelen, vielen zij terug in hun onzalige heidense toestand en hun zogenaamd Christendom werd tot een masker. De tuchtmeester behoudt onder zich ons zondig vlees, maar onze vrijheid, waarmee wij zijn vrij gemaakt tot vrijwillige gehoorzaamheid, moet hij niet storen.

2. Zie, ik Paulus (2 Kor. 10: 1. Efeze 3: 1. Kol. 1: 23) zeg u, a) als u op de tot hiertoe bewandelde weg, in het toegeven aan de aandrang van de valse apostelen (Gal. 4: 10), nog verder voortgaat en u laat besnijden, dat Christus u niet nuttig zal zijn en voor u tevergeefs gestorven is (Hoofdstuk 2: 21).

a) Hand. 15: 1.

3. En ik betuig, om steeds sterker bij u aan te dringen, dat u toch niet doet, waarvoor ik u zo-even waarschuwde, weer, zoals ik reeds bij mijn tweede verblijf bij u (Hoofdstuk 1: 9) heb betuigd, aan een ieder mens, die zich laat besnijden, dat hij een schuldenaar is de gehele wet te doen (Hoofdstuk 15: 5 en 10).

4. Christus is voor u ijdel geworden; u heeft geen gemeenschap meer met Hem, maar u bent van Hem losgemaakt, u, die door de wet gerechtvaardigd wilt worden; u bent van de genade van God, die u was geschonken, vervallen, maar daardoor nu ook weer onder de vloek geplaatst (Hoofdstuk 3: 10. Efeze 2: 3).

De dwaalleraars wilden de Galaten dwingen de besnijdenis aan te nemen, hun voorspiegelend dat deze de noodzakelijke voorwaarde was om deel te hebben aan de Messiaanse zaligheid. Zij wilden hen dus niet van Christus zelf aftrekken, maar de apostel verzekert hen hier dat zij door het aannemen van de besnijdenis de verkregen zaligheid (Hoofdstuk 3: 2 en 5) zouden verliezen, daar zij zich daardoor verplichtten om de gehele Mozaïsche wet te houden, terwijl dit de genade buiten sloot.

Volgens de Mozaïsche wet en de Joodse praxis was de besnijdenis de ritus, door welke aanneming men zich aan de heerschappij van de wet en daarom aan de gehele wet onderwierp, waarom ook in Hand. 15: 1 en 5 de eis van de besnijdenis en van het houden van de wet door de Christenen uit de Joden met elkaar wordt verbonden. Als nu Paulus hier tegenover de dwaalleraars dit op de voorgrond plaatst, moeten zij van de Christenen in Galatië niet ook de waarneming van alle overige, zeer lastige Joodse instellingen verlangd hebben; in Hoofdstuk 6: 12 v. laat zich vervolgens de apostel over de motieven van deze inconsequentie uit, die met het wettische standpunt zelf in strijd was.

Met een "ziet" versterkt de apostel zijn woord in vs. 2 en hij wil daarmee tot nauwlettendheid dringen, omdat de ernst van zijn vermaning moet worden afgemeten (vgl. Joh. 5: 14) naar hetgeen hij, wiens naam en persoon aan zijn woord billijkerwijze grote betekenis geeft, van

het gevolg zegt, dat het aannemen van de besnijdenis voor hen heeft: van dat ogenblik aan zal Christus hen niets baten, terwijl Hij dan ook voor hen verder niet is, wat Hij voor hen anders zou zijn; er wordt hier over geen geringere beslissing dan deze voor hun gehandeld. Even ernstig is het gesteld met de wet (vs. 3). Die zich aan de besnijdenis onderwerpt, onverschillig of hij heiden is of gedoopte heiden, die is daardoor verplicht de gehele wet te vervullen, niet slechts dit en dat, maar alles te doen wat die gebiedt. En als zij in enig opzicht daarin te kort schieten, kunnen zij geen hoop op Christus hebben, dat Hij hen zal vergeven, want Hij heeft opgehouden voor hen een Verzoener te zijn. "U heeft Christus verloren", roept daarom de apostel hen toe (vs. 4) "en bent van de genade vervallen. " Daarmee wijst hij het lot aan, dat hen, zodra zij op de weg van de wet staan, reeds heeft getroffen, aan de ene kant als opheffing van hun gemeenschap met Christus, aan de andere kant, in tegenstelling tot het staan in de genade (Rom. 5: 2), als een vervallen van haar.

5. Want wij, die in de genade blijven, verwachten door de Geest, die wij van God hebben ontvangen (Hoofdstuk 4: 5), uit het geloof en niet van de besnijdenis of van de werken van de wet, de hoop van de rechtvaardigheid, de rechtvaardiging, die men in de dag van het oordeel mag hopen, om dan de eeuwige erfenis, de rechtvaardigen toegezegd, te verkrijgen (2 Tim. 4: 8).

"Want wij", zegt Paulus, die ons alleen aan de zuiver Christelijke genade hebben overgegeven, "verwachten door de Geest", dat handgeld van de toekomstige verlossing (2 Kor. 5: 5. Rom. 8: 23), "uit het geloof, als de voorwaarde van onze kant (Hoofdstuk 3: 26), "de hoop van de rechtvaardigheid", d. i. de hoop, die op de gerechtigheid gericht is, of de gehoopte gerechtigheid. Het kan vreemd voorkomen, dat hier in tegenstelling met de gerechtigheid van de wet, de ware gerechtigheid, niet voorkomt als reeds met het geloof gegeven, maar slechts als eerst nog voorwerp van de hoop. Het kan toch echter niet meer bevreemden, dan wanneer het volgens Hoofdstuk 3: 26; 4: 5 het geloof reeds aangevangen kindschap evenwel in Rom. 8: 23 als iets wordt opgevat, dat eerst iets toekomstig is en dat verwacht wordt. De echt Paulinische zekerheid van het geloof is zeer goed te verenigen met de verwachting van een toekomstig oordeel (2 Kor. 5: 10), met de hoop van een toekomstige openlijke erkenning en volle beloning van de gerechtigheid van het geloof.

Ook zij, de Christenen uit de heidenen, die tot de waarneming van de wet terugkeren, zijn, als zij het geloof aangrepen, in Christus gerechtvaardigd geworden; maar in plaats van na de gerechtigheid te hebben verkregen nu op de toekomstige hoop, waarvan de mededeling van de Heilige Geest het onderstand is, alle krachten van de ziel te vestigen, wenden zij zich achterwaarts en verwachten zij nog rechtvaardiging uit de wet. Die toch nog de rechtvaardiging zoekt, die heeft naar eigen belijdenis verloren wat hij bezat en is van de genade vervallen. Wij van onze kant, merkt daartegenover de apostel op over zichzelf en zijn geloofsgenoten, zien voorwaarts en verlangen reeds naar de vrucht van de rechtvaardiging in de eeuwige heerlijkheid.

6. a) Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch voorhuid, zodat het ene of het andere als iets uitwendigs enig gewicht in de schaal zou leggen bij het eindoordeel van de beslissing, maar alleen heeft betekenis het geloof, door de liefde b) werkend (1 Kor. 7: 19; 4: 20).

a) Matth. 12: 50. Joh. 15: 14. 2 Kor. 5: 17. b) 1 Thess. 1: 3.

Hiermee sluit de apostel van het rijk van Christus uit alle huichelaars beide ter rechter- en ter linkerkant; ter linker alle Joden en werkheiligen, doordat hij zegt, dat in Christus de besnijdenis geen kracht heeft, d. i. : dat geen werken, geen godsdienst, generlei stand of orde, maar alleen het geloof zonder enig vertrouwen op de werken zalig maakt. Ter rechterkant sluit hij echter uit de onreine, de luie en geruste mensen, die zeggen: maakt het geloof zonder de werken rechtvaardig, dan eist God niets van ons dan alleen dat wij geloven, daarom mogen wij wel doen, wat ons lust. " Hierop zegt Paulus: nee goddelozen! niet aldus! Het is wel waar dat het geloof zonder de werken rechtvaardig maakt; maar ik spreek van het ware geloof, dat, nadat het de persoon rechtvaardig heeft gemaakt, niet lui is en ligt te slapen, maar dat werkzaam is door de liefde. "

Omdat vs. 5 de Christelijke hoop omschrijft, hebben wij hier de drie hoofdeigenschappen van de Christen (1 Kor. 13: 13), geloof, liefde, hoop bij elkaar.

7. U liep goed in vroegere tijd, toen het Evangelie zo'n goede invloed bij u had (Hoofdstuk 4: 13 vv.) en u in blij en zuiver geloof stond. U liep goed op de baan van de Christelijke levensontwikkeling (1 Kor. 9: 24). Wie heeft u dan opgehouden in die loop, wie u verhinderd van de waarheid, dat de mens alleen door het geloof gerechtvaardigd wordt (Rom. 3: 28), niet gehoorzaam te zijn en in plaats daarvan u liever tot de wet en haar werken te wenden?

De vraag is hier, evenals in Hoofdstuk 3: 1, niet werkelijk een vraag, maar een uitdrukking van smart en afkeer van de dwaalleraars, waarop Paulus hier evenals ook verder in vs. 10 en 12 een zijdelingse blik werpt, maar die hij verder niet nadertreedt.

Evenals in Hoofdstuk 4: 10 vv. wendt Paulus zich van het tegenwoordige tot een blijder verleden, ditmaal om op grond daarvan de zaak van zijn lezers te scheiden van die van hen, door wie zij op een dwaalweg werden geleid; want met deze bedoeling vraagt hij hen voor alles, wie hen temidden van hun goede loop heeft opgehouden, dat zij de waarheid niet volgden.

8. Dit voelen, dit overreden, is niet uit Hem, die u roept, niet uit God (Hoofdstuk 1: 6), maar van de vijand, de duivel (Matth. 13: 28. 2 Kor. 11: 15).

Treffend past het woord "overreden" bij hetgeen van God wordt gezegd "die u roept" in zo verre namelijk het overreden een werken op de mens is, karakteristiek onderscheiden van het goddelijk roepen. Het een is niet voor Godwaardig, zoals het andere. Het is met menselijke bedoelingen, met kunst, met aandringen verbonden, het heeft plaats in bewegelijke woorden van de menselijke wijsheid (1 Kor. 2: 4) en werkt de vrije keuze tegen.

Een vreemde zullen zij geenszins volgen, maar zij zullen van hem vluchten, omdat zij de stem van de vreemde niet kennen; zo hadden de schapen van de goede Herder in Galatië zich moeten betonen; maar helaas, zij hadden aan dieven en moordenaars geen gehoor geweigerd. Nu om de stem van dief en moordenaar te onderscheiden van de stem van een Herder zonder misverstand, daartoe is hun de apostel met deze brief behulpzaam, waarin de stem van de Hemelse, die roept, duidelijk wordt gehoord.

9. Het is, terwijl een betrekkelijk zo klein getal van mannen, als de dwaalleraars uitmaken, de staat van de gehele gemeente hebben verdorven, u gegaan volgens het spreekwoord (1 Kor. 5: 6): "Een beetje zuurdesem verzuurt het gehele deeg" (Pred. 9: 18).

Er is in dit korte leven voor ieder mens, voor ieder Christen vooral, een heilige roeping om goed, om zoveel mogelijk goed te doen. Ook biedt zich daartoe zelfs in de kleinste kring nog overvloedige gelegenheid aan; evenmin ontbreekt het aan menigvuldige opwekking om van die gelegenheid het juiste gebruik te maken. En toch loopt zelfs de beste gedurig gevaar van in het goede werk te vertragen, dat hij zelf als plicht erkend en wellicht van te voren met blijde vreugd heeft aanvaard. Wat een wonder, waar het soms is alsof alles heeft samengezworen om opgewektheid en moed in van de Heere dienst te verdoven en Zijn dienaren toe te roepen: legt de handen gerust is de schoot! Het goede is niet altijd het aangename, het gemakkelijke, het dadelijk praktische; ook schijnt het doen door laten veel wijzer, althans veel rustiger dan het doen door dadelijk doen en niet alleen in Salomo's dagen heeft de luiaard luide of in stilte gezegd: "er is een felle leeuw op de weg" (Spreuk. 26: 13). Wat een voordeel zouden wij soms vragen, heeft ook de Christen van al de arbeid, die hij arbeidt onder de zon? Ontbreekt het al niet aan stille zelfvoldoening, te meer aan erkenning en waardering door anderen; de stroom van zonde en ellende, die van alle kanten opkomt, is toch door onze hand niet te stuiten, hoe zwaarder taak, hoe feller weerstand, hoe noester arbeid, hoe minder loon; waartoe langer in trouwe zelfverloochening het goede verricht, omdat toch het kwade op ieder punt de overmacht krijgt; waartoe nog verder op een akker gearbeid, waar stenen en onkruid het zweet van de zaaiers bespotten? Laat ons goed doende niet vertragen, want te zijner tijd - d. i. de juist geschikte - de tijd van de oogst zullen wij maaien, als wij niet verslappen. O wij voelen het, niet minder dan zo'n woord is er nodig om ons te verheffen boven zo eindeloos veel, dat ons het waarachtig Christelijk goeddoen soms zedelijk onmogelijk maakt. Maar dat woord, aangegrepen als een eigen woord van God door de vaak zo moede en onmoedigde hand, is ook volkomen genoeg, althans het moest dit zijn, om ons niettegenstaande alles wat drukt of dreigt, standvastig, onbewegelijk, altijd overvloedig in het werk van de Heere te doen zijn. Het vele of weinige goede, dat ons vergund wordt in Gods naam en kracht hier beneden te doen, wat is het anders dan zaaien en kan, mag, zal dat zaaien ons immer te veel zijn, wanneer wij op een milde en blijde oogst kunnen rekenen? Ja, rekenen; want het Godswoord, dat vóór ons ligt, is getrouw en aller aanneming waardig. De landman zaait met kalme vlijt, niettegenstaande zijn uitzicht op de oogstvreugde ver is van zeker; ook als nog slechts weinige dagen het graan van de sikkel scheiden, kan stormvlaag of hagelbui zijn schoonste hoop in weinige uren verpletteren. Maar de arbeider voor het Godsrijk - en wensen we dat niet allen te wezen, zovelen wij Christenen zijn - hoopt niet enkel, maar weet door het geloof dat zijn oogst ten volle gewaarborgd is door de macht en de trouw van de Heer en dat, al gaat er maar al te veel van het zorgvuldig gezaaide verloren, er altijd meer dan voldoende zal overblijven om te zijner tijd een vrolijk oogstlied van zijn dankbare lippen te lokken. Als wij dat niet wisten, wie zou dwaas genoeg zijn om nog langer zoveel kostbaar zaad in vaak zo stugge aarde te werpen? Is het leven geen zaaitijd, waarvan later de oogst staat te wachten, laat ons dan eten en drinken, want morgen sterven wij! Maar blijven wij ons innig overtuigd houden, dat niets geheel verloren kan zijn wat echt tot Gods eer is geschied en dat op het zaaien met tranen een maaien met gejuich staat te volgen, dan begrijpen wij tegelijk, dat elke vertraging hier niet enkel tot anderer, maar allereerst tot eigen schade moet uitlopen en wij kopen de tijd om goed te doen uit, als die weten, dat een eeuwigheid van genadige vergelding ons wacht. Helaas, waarom zien wij zoveel op de wind en de wolken, in plaats van de zon, die achter elke wolk in stille luister blijft schijnen? Die op de wind ziet, zal niet zaaien; die op de wolken acht geeft, zal niet maaien; maar wie aan de Heer van de oogst zich vasthoudt, zal in eeuwigheid niet beschaamd gemaakt worden. Het kwade maakt veel gedruis, maar het goede gaat in stilte zijn gezegende gang en behoeft slechts tijd om te groeien. Laat ons niet zijn als de kinderen, die vergeten dat er tussen zaaien en oogsten nog vele weken verlopen moeten en in hun ongeduld aan de plant geen rust tot langzaam groeien vergunnen. Op zijn tijd zullen wij maaien, niet vroeger, ook niet later; wat

op de tijd van de Heere geschiedt, is bij tijds en anders niet. Wij kunnen het niet enkel, maar zullen het; maar onder deze onverbiddelijke voorwaarde: als wij niet verslappen. Traagheid in de zomer kan al de noeste arbeid van de lente verloren doen gaan en menigeen heeft nog in de herfst van het leven het gewin van de zomer verspeeld. De laatste stappen op onze akker zijn wellicht de zwaarste, maar wie ze daarom opgeeft, had evengoed al de andere ongedaan kunnen laten. Met vaste tred ten einde toe voort te gaan en het oog beurtelings nauwlettend op het zaadveld en hoopvol op de morgenwolken van de naderende oogstdag te houden. - Heere, leer ons die wijsheid en van onze lippen althans zult U de bittere klacht over een verloren leven niet horen.

10. a) Ik voor mij, hoe erg het ook reeds met u is geworden, vertrouw naar de aard van de liefde, die alles gelooft en alles hoopt (1 Kor. 13: 7), van u in de Heere, die met de kracht van Zijn waarheid uw nu verdwaasde gemoederen weer terecht kan brengen, dat u niet anders zult voelen dan dit naar recht behoort, zodat het bij u niet zal komen tot een werkelijk afvallen. Maar die u ontroert, die u op een verkeerd pad probeert te leiden, zal het oordeel, dat de Heere op hem zal leggen, zodat hij beschaamd moet worden (Rom. 13: 2), als een last dragen, die hem eindelijk neer drukt, wie hij ook zij, omdat er toch bij God geen aanneming van de persoon is (Hoofdstuk 2: 6).

a) 2 Kor. 2: 3; 8: 22.

Men kan uit deze woorden wel afleiden, dat die valse apostelen voor het uiterlijke wel zeer vrome en heilige mannen moeten geweest zijn. Het kan wel zijn, dat er onder hen een bijzonder groot en bekend man geweest is (Barnabas? Hoofdstuk 2: 13), die een discipel der ware apostelen geweest is en een groot en verheven aanzien had. Paulus doet het toch zeker niet zonder reden, dat hij zulke grote en krachtige woorden spreekt als hij ook in Hoofdstuk 1: 8 doet. Maar zal dan niet ter verontschuldiging strekken de goddelijke ijver en de goede bedoeling, zoals men zegt, of de onwetendheid, of ten minste dat hij een leerling van de apostelen en een groot man geweest is. Nee, zegt Paulus, hij moge een apostel of een leerling van de apostelen geweest zijn, hij heeft een niet geringe zonde gepleegd en daarom zal hij geoordeeld worden.

11. Maar Ik, broeders, als ik, zoals de dwaalleraars u van mij hebben gezegd, zich op mijn handelwijze (Hand. 16: 3) beroepend, nog de besnijdenis predik evenals zij, naast het Evangelie van Christus, waarom word ik nog vervolgd door de Joden, die overal tegen mij als vijandenoptreden (Hand. 9: 23 v., 29; 13: 45-14: 20 ; 17: 5 vv., 13; 18: 5 v., 12 vv. enz. 1 Thess. 2: 15. 2 Tim. 3: 11 Is dat werkelijk, zoals men van mij beweert, dan is de ergernis van het kruis, de ergernis, die de Joden vervult tegen de prediking van het kruis van Christus als de enige weg ter zaligheid (1 Kor. 1: 23. Fil. 3: 18) vernietigd (vgl. Hoofdstuk 6: 12).

12. a) Och of (1 Kor. 4: 8. 2 Kor. 11: 1) zij, om met het oog op hun ijveren voor de besnijdenis een overeenkomstige uitdrukking te gebruiken, met wortel en tak, geheel en al ook afgesneden werden uit de Christelijke gemeente, zij, die u onrustig maken! (Ps. 12: 4).

Paulus denkt hier in het voorbijgaan aan een door de tegenstanders verbreide beschuldiging, die wellicht met de besnijdenis, aan Timotheüs voltrokken, werd bevestigd, alsof hij zelf namelijk elders dan in Galatië de besnijdenis predikte. Het woordje "nog" heeft betrekking op de betekenis, die de besnijdenis had vóór de tijd van het Christendom.

De ergernis van het kruis, datgene wat de Joden in de gekruisigde Christus zo grote aanstoot gaf, bestond juist daarin, dat door Christus' voldoening allen mensen, zowel Joden als heidenen, toegang tot God heropend was door het geloof alleen. Zoals Christus het algemene verzoeningsoffer was, zo wilde en kon Hij ook alleen het enige offer zijn, dat de mensen voor God aangenaam maakte en hun de voor God geldige gerechtigheid verleent. Had Paulus geleerd dat de Heidenen, behalve dat zij in Christus geloofden, nog de gehele Mozaïsche wet moesten houden om zalig te worden, dan zou hem van de kant van de Joden geen vervolging bedreigd hebben. Zij zouden integendeel hem hebben moeten bewonderen als de grootste ijveraar voor hun godsdienst.

Dat de ergernis van het kruis nog bestond voelde en zag de apostel; dat het anders mocht zijn, moest hij hartelijk verlangen, daarom de wens: "Och Of! " Het kruis van Christus kan zich niet veranderen, kan niet worden weggenomen. Zal dus de ergernis ophouden, dan moeten zij worden afgesneden, die er zich aan ergeren: zij zijn de ware ergernis voor u. Mogelijk heeft het, "dat zij ook afgesneden werden" nog een andere bedoeling. Als wij namelijk bedenken, dat Paulus zich menigmalen beroept op de woorden van de Heiland (Hand. 20: 35. 1 Kor. 11: 23) of duidelijk zinspeelt op woorden, zoals wij die in de Evangeliën lezen (1 Thess. 5: 1 vv.) dan zullen wij het wel niet voor onwaarschijnlijk houden, dat in onze plaats een herinnering ligt aan Matth. 18: 7 vv. en dat daaraan de uitdrukking: "afgehouwen worden" ontleend is.

Maar zo'n vervloeking schijnt toch weinig te zijn overeen te brengen met de apostolische zachtmoedigheid, omdat wij veeleer moeten wensen, dat allen zalig worden en niet dat iemand verloren gaat. Dat is waar, als wij daarbij op de mensen zien; want het heil van allen, zonder uitzondering wordt ons door God aan het hart gelegd, evenals ook Christus voor de zonde van de gehele wereld geleden heeft. Maar vrome harten verheffen zich soms boven dit achtslaan op mensen, terwijl zij alleen Gods eer en het rijk van Christus op het oog hebben, want omdat Gods eer nog meer is dan de redding van de mensen, zo moet zij ons ook nog meer opwekken, om God boven alles lief te hebben en te zoeken. Zo gebeurt het dan dat de gelovigen, alleen ziende op de verheerlijking van God, de wereld en de mensen vergeten en veeleer verlangen dat de wereld verzinkt dan dat Gods eer de geringste schade leidt. Voorts, wanneer wij een mens of sommige mensen in de schaal leggen tegen de gehele gemeente van de Heere, hoeveel moet deze het tegenover de andere overhalen! Dat zeker is een gruwelijke barmhartigheid, die zich over een mens meer bekommert dan om de hele gemeente. Aan de ene kant zie ik de schapen van de Heere in gevaar, aan de andere kant zie ik de wolf, die op aanstoken van de satan op roof uitgaat. Hoe zou mijn liefde tot de gemeente niet al mijn zorgvuldigheid tot zich trekken, zodat ik wens haar gered te zien, wanneer ook de wolf ontkwam? Daarmee wens ik nog niet het verderf, van wie ook, maar de liefde en de zorg voor de gemeente voert mij zo verre, dat ik geen ander denkbeeld koesteren kan. Daarom is hij ook geen goede herder van de gemeente, die niet in zo'n ijver ontbranden kan.

II. Vs. 13-Hoofdst 6: 10. Was de apostel in de vorige afdeling begonnen met de vermaning om in de echt Christelijke vrijheid te staan en zich van deze niet te laten afleiden door Judaïstische pretenties, nu gaat hij tot nadere vermaning voort, om de Christelijke vrijheid ook op de juiste manier te gebruiken. Hij wil daardoor de tegenstander het voorwendsel ontnemen, als leidde die tot zedelijke ongebondenheid en moet die door de tucht van de Mozaïsche wet binnen de nodige perken worden gebracht Ga 1: 7. De Galaten zullen nog wel aan vele zonden van vleselijke gezindheid lijdend geweest zijn; daarom geeft Paulus hen meteen te bedenken dat zij de vrijheid daartoe niet mochten misbruiken, dat nu het vlees zich des te meer zou kunnen laten gelden, als bijvoorbeeld tot liefdeloos twisten en tot partijhaat. Integendeel moet de een de ander in liefde dienen en zo de wet, hoewel uitwendig niet aan

deze wet onderworpen, toch naar zijn eigenlijke inhoud uit inwendige drang van het hart vervullen (vs. 13-15). Deze vermaning om in de liefde te wandelen leidt hierop de apostel terug tot de principiële vermaning om te wandelen in de Geest; want alleen waar de Heilige Geest in de mens werkt is ook de juiste drang van de liefde aanwezig. Maar daar is ook, zo horen wij snel verder, de macht gegeven de begeerten van het vlees te overwinnen. Terwijl Paulus dit nader uitlegt, spreekt hij over de strijd tussen vlees en Geest, zoals die werkelijk in het hart van de Christen wordt gevonden, maar toch altijd alleen zo, dat hij alleen aan de Geest de heerschappij over zich toelaat, voor de werken van het vlees terugschrikt en daarentegen vruchten van de Geest voortbrengt; als een, die Christus toebehoort, zijn vlees kruisigt met de lusten en begeerlijkheden en zoals hij in de Geest leeft, zo ook in de Geest wandelt (vs. 16-25). Hieraan knoopt de apostel nog enige vermaningen vast, zoals de toestand van de gemeente daartoe aanleiding gaf (vs. 26-Hoofdst 6: 10).

13. Want u bent niet geroepen tot dat juk van de dienstbaarheid (vs. 1), waartoe anderen (vs. 12) u willen verleiden, u zij tot vrijheid geroepen, broeders, a) alleen gebruik de vrijheid niet tot een oorzaak voor het vlees. Misbruik ze niet, zodat het vlees met zijn lusten en begeerten des te vrijer zou kunnen voortwoelen 1 Petr. 2: 16); maar dien elkaar door de liefde (1 Petr. 4: 10).

a) 1 Kor. 8: 9. Judas 1: 4.

De staat van Christelijke vrijheid is slechts aan een enkele voorwaarde verbonden en deze is een geheel andere voorwaarde, dan die door de valse apostelen is gesteld. Wij zullen onze vrijheid in Christus zonder stoornis bezitten, als wij ze maar niet willen hebben tot een vrijbrief voor ons vlees, tot een kussen van onze oude Adam, of, zoals Petrus zegt, tot een deksel van de boosheid. Ons zondig vlees begeert zijn vrijheid en als het hoort, dat de Christenen niet meer onder de wet zijn, dan gaat het er op los, zoals G. Nitsch zegt, dan legt men zijn koekoekseieren bij de duif in het nest. Het trekt tot zich wat zijn eigendom niet is, maar de mens in Christus toebehoort en dicht zichzelf een geloof toe, waarbij het onbestreden aan zijn lusten kan voldoen, een geloof, dat dood, dat niet door de liefde werkzaam is (Jak. 2: 17). Van zo’n vrijheid van het vlees nu moet gezegd worden, dat zij de ziel koud en gerust, weerspannig en trots maakt, de olie van het geloof verteert en niet dan een vuile stomp achterlaat.

Met bijzondere nadruk zegt de apostel: "dient elkaar door de liefde. " Liefde is de geheimvolle kracht, die de schijnbare tegenspraak tussen vrijheid en onderdanigheid oplost, het egoïsme verbreekt en de mens bekwaam maakt om een lid te worden, dat zich in het organisme van het lichaam van Christus kan schikken en anderen kan verbinden.

14. a) Want alle geboden, die op de naaste betrekking hebben, de gehele wet dus, want de plichten jegens de naaste kunnen alleen vervuld worden als de liefde van God de harten vervult, wordt in één woord vervuld, dat in Lev. 19: 18 te lezen staat, namelijk; "U zult uw naaste liefhebben zoals uzelf" (Rom. 13: 8 vv.) (bij Cicerode legg. 1: 12: nihilo sese plus quam alterum homo diligat).

a) Matth. 22: 39. Mark. 12: 31. Jakob. 2: 8.

De liefde tot de naaste wordt hier alleen ten gevolge van de samenhang genoemd; van de liefde tot God geldt natuurlijk hetzelfde; want de liefde is in alle vromen wat haar aard aangaat dezelfde.

De valse apostelen vermaanden de Christenen niet, dat zij elkaar wederkerig zouden beminnen, maar speelden altijd op dezelfde viool; men moest zich laten besnijden, dagen, maanden, jaren houden. Zij konden het ook niet beter maken, want als de grond, die Christus is, verwoest en de leer van het geloof verduisterd is, is het niet mogelijk dat men over de goede werken goed kan leren, zich goed daarin kan oefenen, of die juist kan gebruiken. Daarom is nu de ware volmaakte leer en Christelijke theologie op zijn langst en kortst deze: "geloof in Christus en heb uw naaste lief als uzelf! " Op zijn kortst is het deze, als men op de woorden wil zien en als men de beoefening wil, is die leer breder, langer, hoger, dieper dan hemel en aarde.

15. Maar a) als u, in plaats van een ander door de liefde te dienen, elkaar evenals woedende wilde dieren bijt en vereet, zoals u helaas doet (vgl. vs. 20), ziet toe, dat u van elkaar niet verteerd wordt en de gehele gemeente ten slotte bij u teniet ga (Luk. 11: 17).

a) 2 Kor. 12: 20.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat juist de invloed van de Judaïsten tot scheuringen onder de Galaten aanleiding gaf en zij over de vraag over de wet streden (onder de later in vs. 19 vv. genoemde openbare werken van het vlees wijzen niet minder dan negen in vs. 20 op het bijten en vereten van elkaar terug en de vs. 22 genoemde negen vruchten van de Geest zijn even zo vele Christelijke deugden, die tegenover het bijten en vereten staan). Ieder zou de anderen verdringen, maar ten slotte zouden allen schade lijden en in toorn ontstoken zijn.

Haat, nijd en lastering zijn als leeuwen- en slangentanden. Wat een schande, dat er onder Christenen mensen zijn van zo boze aard!

EPISTEL OP DE VEERTIENDE ZONDAG NA TRINITATIS

Het Evangelie van deze dag handelt over de tien melaatsen, over hun genezing en over de dankbaarheid van de Samaritaan (Luk. 17: 11 vv.). De epistel spreekt van de strijd, die in de Christen is tussen geest en vlees, van de dubbele mogelijkheid om werken des vlees te verrichten en vruchten van de Geest te dragen. Tussen beide teksten is een punt van vergelijking, namelijk het woord melaatsheid. Het Evangelie spreekt van lichamelijke melaatsheid, de epistel spreekt tegen de werken van het vlees over de melaatsheid van de ziel. Zien wij daar de genezing van de lichamen, hier merken wij de bevrijding van de zielen op van een melaatsheid, die verwoestender en schadelijker is dan elke lichamelijke. Wordt ons in het verhaal van Lukas de schoonheid en de lof van de dankbaarheid voor ondervonden hulp en genezing voorgesteld, in het woord van Paulus aan de Galaten wordt ons niet minder een uitzicht geopend, om nog grotere dank te betonen; want als de ziel is vrij geworden van de melaatsheid van de zonde, uit de strijd van de rust en in de triomf van de eeuwige sabbath zal zijn ingetreden, zo zal zij ook danken, eeuwig danken en daarmee ook eeuwig ondervinden, wat een kostelijke zaak het is de Heere te danken voor al Zijn hulp.

De vermaning om in de Geest te wandelen: 1) zij leidt in een heet strijdperk; 2) zij plaatst voor een verschrikkelijke afgrond; 3) zij leidt in een liefelijke tuin.

De wandel in de Geest: 1) het begin is, dat het vlees tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees begeert; 2) de voortgang is, dat wij de begeerlijkheden van het vlees niet meer volbrengen; 3) de voltooiing is, dat wij vruchten van de Heilige Geest dragen.

Het wandelen in de Geest: 1) het zaad, waaruit het voortkomt;
2) de grond, waarop het groeit; 3) de vruchten, waarin het zich openbaart. (EIG. ARB.).

Waaraan erkent men de mens, die in de Geest wandelt? 1) aan de strijd, die hij voert; 2) aan de werken, die hij volbrengt; 3) aan de vrijheid, waarin hij staat.

Drie schakels van een keten, die vast in elkaar sluiten: 1) leeft u in de Geest, wandel dan in de Geest; 2) wandelt u in de Geest, wandel dan in ootmoed, zachtmoedigheid, dankbaarheid en milddadigheid; 3) wandelt u daarin, wandel dan u gezegend.

Mijn vlees is mijn grootste vijand: 1) mijn oudste, 2) mijn naaste, 3) mijn sluwste, 4) mijn machtigste, 5) mijn gevaarlijkste, 6) mijn onbarmhartigste vijand.

Over het wandelen naar het vlees: 1) de kentekenen, 2) de werken, 3) de gevolgen van zo'n wandelen.

16. En ik zeg tot nadere verklaring en verdere uiteenzetting van hetgeen ik u zo-even (vs. 13-15) heb voorgehouden: a) wandel door de Geest, die u in uw staat van vrijheid tot een eigendom is gegeven (Hoofdstuk 4: 6, 26; 3: 2, 5) en voortaan het levenselement moet zijn waarin u zich beweegt en volbreng de begeerlijkheid van het vlees niet, zoals dat nog veelvuldig door u geschiedt (vs. 15, 19 vv.).

a) Rom. 13: 14. 1 Petr. 2: 11.

Met het woord: "en ik zeg" begint Paulus een diepgaande en diepsnijdende opheldering van hetgeen hij in de vorige verzen de Galaten op het hart heeft gedrukt. Hij zegt nu: wandel door de Geest, dan zult u de begeerlijkheden van het vlees niet volbrengen. " Men merkt dadelijk op, waar de toon moet liggen: want het "door de Geest" en het "de begeerlijkheid van het vlees" staat opzettelijk vooraan. Door de Geest moeten wij wandelen: welke Geest is hier bedoeld: de Geest van God of de Geest van de mensen? Zeker de eerste, zoals vs. 18 Ga duidelijk aantoont.

Geest is de Heilige Geest, die door het geloof in het hart indringt en als goddelijk principe door Zijn werken geestelijke gezindheid en heilig leven wekt; vlees is de van God vervreemde, menselijke natuur, die het leven slechts in zichzelf zoekt en welke tevens de bron van de boze begeerlijkheid in de mens is.

Door de Geest wandelen betekent: door de Heilige Geest, die ons door het geloof in Christus en de verzoening met God geschonken is, zich laten bezielen, regeren en drijven tot Christelijke daden. Het tegendeel van dat "wandelen door de Geest" is de volheid van de Geest van de genade, die ons bij de bekering en aanneming geschonken is, laten vervliegen in dode verstandskennis en onvruchtbare gevoelswarmte en het niet bij ons laten komen tot daad en leven.

In het "volbreng de begeerlijkheid van het vlees niet" ligt de vermaning om zich niet aan de wil van het vlees over te geven. Het bestaan van de lusten van het vlees kan niemand teniet doen, maar hij kan zich willens van deze afkeren, de daad niet volbrengen, - eerst het toelaten van den wil in de begeerlijkheid is de dadelijke zonde, die de dood baart. (Jak. 1: 15).

Let op het woord "niet volbrengen"; want onder doen en volbrengen van de begeerlijkheid van het vlees is, volgens Augustinus dit onderscheid, dat "doen van de begeerlijkheid van het vlees" is, er door gedrongen en bewogen te worden, maar "volbrengen" is, er aan toegeven en ze vervullen, zodat daaruit werken van het vlees voortkomen (vs. 19). Ze noch te hebben noch te doen heeft pas dan plaats, als wij geen sterfelijk vlees meer hebben, zodat niemand reeds hier op aarde zonder boze begeerlijkheden kan zijn, maar wel kunnen wij die niet inwilligen of gehoorzamen.

17. Want het vlees, dat in een wedergeboren Christen nog aanwezig is en de boventoon probeert te krijgen, begeert tegen de Geest van God, die in zijn hart woont (Rom. 8: 9) en weer aan de andere kant de Geest tegen het vlees, om dat met zijn begeerlijkheden ten onder te houdenen daarvoor eigen wensen en verlangens door te zetten. En deze, Geest en vlees, met de tegenovergestelde begeerten, staan bij u, die onder de wet wilt zijn (Hoofdstuk 4: 21), nog op zo’n manier of met zo’n gevolg tegen elkaar, zodat u niet doet hetgeen u in het een of ander opzicht naar de nieuwe mens wilt, maar integendeel doet wat het vlees wil (Rom. 7: 15).

De Christen heeft een inwendige strijd, de Geest van God en de vleselijke begeerlijkheid staan bij hem tegenover elkaar. Voor de ogen van de onverstandigen en onervaren en is deze stelling een soort van tegenspraak met zichzelf. Dat de natuurlijke mens een dubbele stem in zich heeft, dat in hem de gedachten verontschuldigen en aanklagen, het geweten getuigenis geeft tegen het aanklevende kwaad, geeft iedereen toe. Maar daarentegen meent men te mogen aannemen, dat door de wedergeboorte en vernieuwing, die de Christen ondervindt, de strijd van het inwendige leven zal ophouden en slechts een stem, een wil, een streven en trachten de boventoon zal verkrijgen. De Christen schijnt boven de natuurlijke mens volstrekt niets vooruit te hebben, al is hij ook vol inwendige strijd. En toch is het niet anders. Dit epistel is voldoende om daarover zekerheid te geven en alle twijfel te vernietigen. Is nu echter in de Christen zelf de oude natuur in strijd met de Heilige Geest, dan is het de vraag hoe de strijd van de Christen zich onderscheidt van die van de natuurlijke mens. Wij zullen dan moeten zeggen dat de strijd tussen vlees en geest eigenlijk geen andere is dan die tussen de natuurlijke mens en zijn geweten, dat het de oude strijd is, maar in een wedergeboren vorm, als men van een strijd het beeld van wedergeboorte mag gebruiken. Als de Geest van God de mens onder Zijn invloed brengt, verlicht die zijn inzicht en daarom ook zijn geweten. Hij maakt voor zijn geest de tegenstelling, die van de geboorte af bestaat, duidelijk, doet hem de vijandschap kennen, die het vlees tegenover het geweten voelt. Het geweten is van nature onvast, blind, een onbepaalde onrust, een ellende, die niet wijkt, waarvan de diepte en omvang men geen begrip heeft. Maar door de Geest van God leert het geweten de mens wat werkelijk kwaad is, de Geest laat zich horen in het geweten, de strijd van het geweten wordt een strijd van de Heilige Geest.

Het vlees begeert tegen de Geest: ach, wie zou dat niet verstaan? Dringt u de Geest van de liefde, om uw naaste te dienen, hem in nood te helpen, zijn welzijn te bevorderen, dan staat het liefdeloze vlees ertegen op en zegt "nee! " ieder is zichzelf de naaste, ik kan mij niet ruïneren, mijn belang niet omwille van een anderen verwaarlozen. " Leidt de zachtmoedige Geest u tot verzoenen en tot vergeven, dan zegt het vlees, dat tot verbijten en vereten lust heeft: "nee, deze mens heeft mij te erg beledigd, nooit kan ik dat vergeten. " En waarin verontschuldigingen en opgesierde voorwendsels weet het vlees zijn vijandige begeerten niet in te kleden, als de Geest onze wandel richt volgens het woord van de Heere! Maar ook omgekeerd, de Geest begeert tegen het vlees. Als de begeerlijkheden van het vlees zich laten voelen en trekken en lokken, verschrikken en plagen, dan stelt de Geest Zich daar tegenover

door in het hart te verbieden, in het geweten te bestraffen en te waarschuwen, de daden terug te houden en te verhinderen. Hij verzet zich dus tegen het volbrengen van de vleselijke begeerlijkheid. Die daarvan geen ervaring heeft is geen Christen, want hij heeft de Geest van Christus niet.

In het hart van ieder gelovige is een voortdurende strijd tussen de oude en de nieuwe natuur. De oude natuur is zeer werkzaam en laat geen gelegenheid ontgaan om al de wapenen uit haar dodelijk tuighuis tegen de nieuwe natuur aan te wenden, terwijl aan de andere kant de nieuwe natuur steeds op de wacht staat, om de vijand weerstand te bieden en ten onder te brengen. De genade in ons zal het gebed, het geloof, de hoop en de liefde aanwenden ten einde de boze uit te werpen. Zij doet de gehele wapenrusting van God aan en worstelt hevig. Deze twee tegenover elkaar staande naturen zullen nooit ophouden te strijden, zolang wij in deze wereld zijn. De strijd tussen Christen ten Apollyon duurde drie uren, maar de strijd van Christen met zichzelf duurde de hele weg van de stad Verderf tot aan de rivier de Jordaan. De vijand heeft zich zo veilig in ons verschanst, dat hij nooit verdreven kan worden, zolang wij in het lichaam zijn; maar ofschoon wij dicht ingesloten en vaak in een lange strijd gewikkeld zijn, wij hebben een almachtige Helper, namelijk Jezus, de Overste Leidsman van onze zaligheid, die eeuwig met ons is en ons verzekert dat wij in het eind meer dan overwinnaars zullen zijn door Hem. De nieuw geboren natuur is, met een dergelijke bijstand meer dan een tegenpartij voor haar vijanden. Strijdt u heden met uw tegenstander? Staan de satan, de wereld en het vlees allen tegen u over? Heb goede moed en wees niet ontroerd. Strijd voort, want God zelf is met u. Jehova Nissi is uw banier en Jehova Rophi is de heelmeester van uw wonden. Vrees niet, u zult overwinnen, want wie kan de Almacht verslaan? Strijd voort, op Jezus ziende en hoe lang en hard de strijd zijn moge, de overwinning zal zoet en het toegezegde loon heerlijk zijn.

18. Maar als u door de Geest geleid wordt, als u zich door deze laat besturen, waartoe u toch als kinderen van God de vrijheid is gegeven (Rom. 8: 14), dan bent u niet onder de wet. Deze kan ook het vlees niet overwinnen (Rom. 7: 5; 8: 3, 7), maar u bent onder de genade en bent nu ook in staat om de zonde over u niet te laten heersen (Rom. 6: 14).

Is de Christen in een strijd tussen vlees en Geest, dan is er voor hem ook mogelijkheid tot een tweevoudige overwinning. In deze strijd kan de Geest overwinnen, maar ook het vlees. Men zou bij de vergelijking van de tegenover elkaar staande machten in deze strijd de overwinning van het vlees van het te onnatuurlijker en verwonderlijker kunnen vinden, omdat toch niet maar de geest van de mens, maar de Geest van God tegen het vlees streed. Zou dan, zo zou men kunnen vragen, de almachtige Geest het dode vlees niet overweldigen? Maar hier gaat het, zoals het niet anders kan, wanneer aan de mens een overblijfsel van eigen vrije wil wordt toegeschreven en hij in het zedelijk leven geen dwang duldt. Het vlees begeert tegen de Geest, de Geest tegen het vlees, de strijd gaat heen en weer; wanneer zal de Geest overwinnen? Als de persoonlijke wil van de mens, als het geweten in de mens, als de in Christus Jezus vernieuwde persoonlijkheid met de Geest van God zich laat verbinden en in een verbond ermee treedt. Als het tegenstaan van het goede niet te sterk wordt, niet boosaardig, maar de Geest van de Heere het kan overmeesteren volgens Zijn heilige grondstelling: alleen die te overwinnen, die niet boosaardig tegenstreven. De bekeerde Christen is toch niet tot volslagen niets doen veroordeeld. Zijn wil, van te voren dood, is tot een nieuw leven en aanzijn geroepen; in de opleiding door woord en sacrament verkrijgt hij jeugdige kracht en steeds grotere macht om het goede niet slechts in zich te laten werken, maar het ook te doen en tot stand te brengen. Hij wordt een medearbeider van de Heilige Geest bij ieder werk; en waar hij dat nu wordt, waar de heilige trouw van de toevertrouwde

krachten werkt, daar komt het tot een overwinning van de Geest, waarover Gods engelen zich verheugen.

Met de woorden: "dan bent u niet onder de wet" komt Paulus op het hoofdpunt van de brief, de wet, terug en wijst hij de verhouding van deze tot de Geest aan.

Hij, die van een wettisch standpunt op zijn eigen karakter toeziet, zal niet alleen wanhopen, wanneer hij aan het einde komt van zijn afrekening, maar als hij verstandig is, zal hij reeds aan het begin wanhopen; immers als wij op grond van de wet geoordeeld worden zal er geen vlees worden gerechtvaardigd. Hoe heerlijk is het te weten, dat wij niet op het grondgebied van de wet, maar op dat van de genade verkeren. Als ik denk over mijn toestand voor God, is het de vraag niet: ben ik volmaakt in mijzelf voor de wet, maar ben ik volmaakt in Jezus Christus? Dat is een gans andere zaak. Wij hoeven niet te vragen: ben ik van nature zonder zonde? maar: ben ik gegroeid in de fontein, geopend tegen de zonde en tegen de onreinheid? Het is niet: ben ik mijzelf voor God wel aangenaam, maar: ben ik aangenomen in de Geliefde? De Christen beschouwt de bewijzen van zijn kindschap van Sinaï's kruin en wordt bekommerd over zijn zaligheid; beter was het als hij zijn aanspraken daarop bij het licht van Calvarië las. "Hoe", zegt hij "mijn geloof is met ongeloof vermengd, het kan mij niet behouden. " Stel eens dat hij het voorwerp van zijn geloof gadesloeg in plaats van zijn geloof, dan zou hij hebben gezegd: daar is in Hem geen falen en daarom ben ik veilig. Hij weeklaagt over zijn hoop: Al mijn hoop wordt bezoedeld en verdonkerd door een kommervolle bezorgdheid over de tegenwoordige dingen, hoe kan ik zijn aangenomen? Had hij de grondslag van zijn hoop aanschouwd, dan zou hij gezien hebben dat Gods belofte vaststaat en dat, wat ook onze twijfelingen mogen zijn, Gods eed en belofte nooit falen. Voorwaar, gelovige, het is voor u altijd veiliger om door de Geest tot de vrijheid van het Evangelie te worden ingeleid, dan om de zware ketenen van de wet te torsen. Beoordeel u zelf naar hetgeen Christus is en niet naar hetgeen u bent. De Satan zal trachten uw vrede te verstoren, door u uw zondigheid en gebreken te herinneren, u kunt op zijn beschuldigingen alleen antwoorden door u getrouw te houden aan het Evangelie en door te weigeren om het juk van de dienstbaarheid te torsen.

Niet de onbekeerde, maar alleen de "overgezette in het koninkrijk van de Zoon van de liefde" komt het toe; toe naar de eenparige sprake van heel Gods Woord; toe naar luid van de belijdenis van de kerk; toe ook volgens het getuigenis van de Geest in ons: om 1. het kwaad niet te willen maar te haten; 2. een vermaak te hebben in Gods wet; 3. zelf het kwaad niet meer te doen; 4. ontevreden met zichzelf te zijn, op het stuk van het heilige leven; 5. in zich een inwendige en een vleselijke mens te onderscheiden; 6. een Geest van hoger met de geest van zijn vlees te voelen strijden; 7. zich onder de wet van de zonde als onwillig gevangene te voelen; 8. zijn verlorenheid in te zien en te dorsten naar gestadige vrijmaking; 9. te danken voor wat men geestelijk won en 10. God met de geest te dienen.

19. De werken van het vlees nu zijn openbaar; het is voor ieder duidelijk, wat tot deze te rekenen is, zodat u, als die bij u nog bestaan, daaruit kunt afleiden hoe weinig Gods Geest u nog bestuurt. Ik noem u slechts de volgende op, die u in het bijzonder aangaan (vgl. Rom. 1: 29 vv. ; 13: 13. 2 Kor. 12: 20 v. 1 Tim. 1: 9 v. 2 Tim. 3: 2 vv. 1 Petr. 4: 3 Zij zijn overspel, gemeenschap van een gehuwd persoon met een vreemde, hoererij, geslachtsgemeenschap van ongehuwde personen, onreinheid, die bevrediging van geslachtsdrift op onnatuurlijke manierzoekt, ontuchtigheid, schaamteloosheid in gebaren en woorden.

20. Afgoderij, die de eer, die aan God alleen toekomt, aan iets anders geeft, dat geen God is, venijngeving of toverij, die krachten van de duivel tot zondige bedoelingen gebruikt, vijandschappen, twisten, vijandige gezindheid enhatelijke gedragingen jegens anderen, afgunstigheden, toorn, als men anderen niet gunt wat zij hebben en anderen niet verdraagt als zij teveel in de nabijheid komen, gekijf, die eigenzinnigheid, dat gelijk willen hebben, dat onverdragelijke, dat alleen zichzelf op het oog heeft, tweedracht, ketterijen, dat teweeg brengen van scheuringen en partijschappen in de gemeente.

21. Nijd, moord, die degenen, die hoger staan, niet kan dragen en zelfs beproeft van het leven te beroven, dronkenschap, brasserijen (Rom. 13: 13. 1 Petr. 4: 3 en dergelijke. Deze zijn de goddeloosheden, a) waarvan ik u van te voren zeg, zoals ik ook te voren bij mijn laatste bezoek aan u (vs. 3. Hoofdstuk 1: 9) gezegd heb, dat die zulke dingen doen het koninkrijk van God niet zullenbeërven, wanneer het tenslotte tot zijn voltooiing komt (Efeze 5: 5. 1 Kor. 6: 9 v. Hebr. 12: 14).

a) Kol. 3: 6. Openb. 22: 15.

"Werken van het vlees" zijn die daden, die worden teweeg gebracht als het vlees, de zondige natuur van de mens (maar niet de Heilige Geest) de macht heeft over de mensen en zijn begeerlijkheden kan doorzetten.

De apostel noemt deze werken niet slechts "openbaar", d. i. duidelijk op de voorgrond tredende en daarom natuurlijk ook onloochenbaar, maar telt ze op en in het bijzonder op met een "die zijn" en stelt ze de Galaten voor de ogen.

Alle werken van het vlees hoeven niet te worden opgenoemd, maar als de optelling wordt ingeleid met een "die zijn", dan worden slechts enkele afzonderlijke genoemd en wij mogen wel zeggen, juist zoals dat voor de Galaten nodig was. Paulus wilde hun in deze tafel een spiegel voorhouden, om hen tot berouw te brengen over zonden, die bij hen bijzonder in zwang waren.

De 17 werken van het vlees, die hier worden genoemd, brengt Bengel tot de volgende groepen. Eerst worden de zonden genoemd, die men niet zijn naaste bedrijft, vervolgens die, die tegen God, daarna die, die tegen de naaste, ten slotte die, die door de mens tegen zichzelf worden gepleegd. Zij kunnen ook onder de volgende 4 afdelingen worden gebracht: 1) zonden van wellust, of die welke de menselijke natuur onteren, overspel, echtbreuk, hoererij, onreinigheid, ontuchtigheid; 2) zonden van afgodendienst, of die zonden, die tegen de eer van God strijden. - afgoderij, venijngeving of toverij; 3) zonden van hatelijkheid, of die, die strijden tegen het rustig leven van de naaste - vijandschappen, twisten, afgunstigheden, toorn, gekijf, tweedracht, ketterijen, nijd, moord; 4) zonden van onmatigheid of degenen, die in strijd zijn met het achtgeven op zichzelf - dronkenschappen, brasserijen of overdadige maaltijden.

In deze lange reeks heeft geenszins een willekeurig bijeenwerpen van verschillende zonden plaats, maar een opzettelijke rangschikking en opklimmende orde. De apostel had de liefde, door de Heilige Geest gewerkt, aanbevolen en haar als het wezen van de ware vrijheid voorgesteld. Bij de schilderij van de schaduwkanten staan ten eerste die zonden, die uit de buitensporige liefde tot zichzelf en de schepsels voortvloeien en ten slotte overgaan tot haat tegen de Schepper, zodat ze in afgodendienst hun toppunt hebben. Dan volgen die zonden, die weer uit lagere zelfzucht, verbonden met haat jegens anderen, voortvloeien. En ook hier is een

opklimming van geringere verbittering en jaloersheid af door toorn, twistzucht heen tot scheuringen en gehele losscheuring van de kerk, ja zelfs tot moord. Schijnbaar zonder reden worden "zuipen en vreten" aan het einde geplaatst; maar de gang van het bederf van de menselijke natuur is het, dat de mens, aan ontuchtige liefde en onbeteugelde haat ten prooi, zich ten slotte bedwelmt en te gronde richt door onmatigheid.

"En dergelijke" zo voegt de apostel er nog bij, het aan de Geest van Christus overlatend om deze aanwijzing van openbare werken van het vlees voor ieder lezer aan te vullen. Elk werk van het vlees, waarvan u zich bewust bent, als het bij u mocht worden gevonden, moet u hier als veroordeeld lezen, om ermee te breken en u daarvan te scheiden. Want zoals het openbaar is, dat deze werken zonde zijn en goddeloos, zo is het ook openbaar dat die zulke werken doen en zich daarvan niet tot God bekeren, verloren en verdoemd zijn. De Galaten hadden geen nieuwe apostel nodig om dat te leren, zoals ook de Hervormden het niet hoeven te leren van die van Trente (de Roomsen), dat de Epicureïsche waan van het dode geloof in strijd is met het Evangelie. Paulus, de prediker van zondenvergeving en gerechtigheid door het geloof, kan er zich op beroepen dat hij de Galaten van te voren gezegd heeft, wat hij hun nu ook ten tweede male zegt, dat die zulke dingen doen het rijk van God niet zullen beërven.

Zijn lezers kunnen, omdat hij dit niet slechts nu zegt, maar het hen reeds vroeger gezegd heeft, niet menen of het zich laten wijs maken dat hij de reinigmaking van zonden al te zeer op de achtergrond stelde bij de vergeving van zonden en de rechtvaardigmaking, die alleen van het geloof afhankelijk is.

22. Maar de vrucht van de Geest is, in tegenstelling tot die vele werken van het vlees (Rom. 6: 22. Efeze 5: 9 en 11), liefde, die eerste van alle deugden (vs. 14), blijdschap (1 Kor. 13: 6), vrede (Efeze 4: 3), lankmoedigheid, goedertierenheid of vriendelijkheid (2Kor. 6: 6), goedheid (Rom. 15: 14. Efeze 5: 9), geloof, d. i. trouw (Tit. 2: 10. Matth. 23: 23), zachtmoedigheid (Efeze 4: 2. Kol. 3: 12), matigheid, onthouding, zowel van wellust als van overdaad (Hand. 24: 25. 2 Petr. 1: 6).

De apostel sprak in het voorgaande van de werken van het vlees in het meervoud, hier eindigt hij met het enkelvoudig getal en spreekt van "de vrucht van de Geest". Hoe meer de mens voor God gelijkvormig wordt, des te meer krijgt hij ook deel aan de eenheid van God (Hoofdstuk 3: 20), des te meer worden zijn gedachten, woorden en werken een geheel, een voortgezette daad van liefde en aanbidding van God, een organisme, waarvan de onderscheiden deugden slechts leden zijn. Het is op geestelijk gebied evenals in de natuur: het leven van het organisme, de vrucht enz. bestaat in de eenheid, die voortkomt uit het onderwerpen van het een aan het andere en het wederkerig doordringen van elkaar. Zodra dat ophoudt, ontstaat een veelheid, waarbij elk afzonderlijk deel een bijzonder bestaan wil hebben en een vals leven onderhoudt, dat de dood van het geheel is - de vertering. Evenals het een gezonde, levende lichaam zich onderscheidt van het dode, dat in atomen vervalt, dat alleen in wormen en verrotting een schijnbaar leven heeft, evenals regelmatige organische vormingen staan tegenover ziekelijke zweren en uitwassen, evenals de edele, vruchtdragende plant zich onderscheidt van onkruid, zo onderscheidt zich de eenheid van alle deugden, door de liefde gewerkt, van het veelvoudige van de zonde, dat ondanks die schijnbare volheid slechts onvruchtbaar is.

Evenals vroeger met alle boze werken van het vlees werden genoemd, zo noemt de apostel ook nu niet alle vruchten, waartoe het bij het wandelen in de geest komt, maar hij noemt alleen die, die tegenover de vroeger aangehaalde werken van het vlees staan en die de

voorwaarden zijn voor een waar Christelijk leven van de gemeenschap. Vooraan staat de liefde als het praktische principe van alle andere deugden; zij is de mededeling van zichzelf aan anderen, haar gehele zoeken betreft het welzijn van de naaste. Waar de liefde is, daar is ook blijdschap. Die een ander liefheeft, die heeft ook blijdschap in hem en toont dit door woorden, gebaren en daad. Die nu de naaste liefheeft en zich van harte met hem kan verheugen die is ook in vrede met hem en leert met hem in vertrouwelijke eendracht en godzalige rust. Doet een ander wat de vrede verstoort, dan blijft de Christen geduldig: hij bedwingt zijn toorn over de verkeerdheden van zijn naaste en over hetgeen in hem krenkend is; lankmoedig wacht hij op het terugkeren van de andere tot het betere. Heeft echter zijn naaste hem nodig, dan bewijst hij die vriendelijkheid, die welwillend aan de naaste het goede doet en diens welzijn bevordert. Hij betoont die goedheid, die slechts het goede, het welzijn van de naaste op het oog heeft. Verder vertoont zich het door de Geest geleide geloof of de trouw, omdat men zich onder alle omstandigheden en ten allen tijde als getrouw vriend betoont. De Christen geeft zich ook niet over aan opvliegendheid en lichtgeraaktheid, hij probeert die te overwinnen en betoont zachtmoedigheid, omdat hij de naaste met zachtheid probeert te dragen en te dienen.

Al de hier opgenoemde deugden staan tegenover de derde rij van de werken van het vlees en alleen de kuisheid staat tenslotte nog tegenover de eerste en laatste van die vier rijen; tegenover de tweede rij behoefde niets gesteld te worden.

Wie is matig? Die het is in het gebruik van voedsel en drank? Matig zijn heeft meer in dan dit, maar ook dit heeft reeds meer in dan menigeen wil begrijpen. Is het genoeg geen dronkaard, geen gulzigaard, geen zwelger te wezen? Nee, maar men moet dit ook in de verste verte niet wezen, men moet dit ook niet voor een dag, voor een uur, een ogenblik zijn. Er zijn trappen van de onmatigheid, maar de matigheid is een. De onmatige kan wel eens matig, maar de matige nooit onmatig wezen. De Apostolische Schrift kent niet alleen dronkaards, maar ook degenen, die zich tot veel wijn begeven en degenen, die al te kennelijk genegen zijn tot de wijn. Ook deze bezitten de matigheid niet. Zij spreekt ook van zodanigen, wier God de buik is en dit kan ook op andere manier dan door gulzigheid blijken. Matig in het genot van voedsel en drank is slechts hij, die hetgeen God in deze mild gegeven heeft om te genieten, op zulke manier geniet, dat het echt genieten heten mag; redelijk, menselijk, Christelijk. Hij ontzegt zich het schandelijke, hij vermijdt het gevaarlijke, hij wacht zich voor het teveel, hij bestrijdt de te heftige begeerte. Matig in alles is hij, die ditzelfde beginsel en deze zelfde regels toepast op elk geoorloofd genot van de zinnen, op elke levensgeneugte, die God geeft, ook op het genot van de slaap en van elke verkwikking en uitspanning. Hij, die langer rust dan nodig is om uit te rusten en nieuwe geschiktheid te bekomen tot het voortzetten van zijn taak, is zowel onmatig als die zich te buiten gaat in voedsel en drank; zijn bezigheid van zijn uitspanning te maken is niet veel beter dan zijn hoofdstudie te maken van zijn tafel. Te leven om zich te vermaken is geen minder schromelijke miskenning van beider doel dan te leven om te eten. De matige gebruikt het door God gegevene en vergunde tot het van God bestemde doel, tot het van God gewilde genot en niets tot zijn schade. Dit is matig zijn, dit matigheid in de hele omvang van het woord. Deze matigheid komt gedurig te pas, ook als wij niet aan tafel zitten. Zij vindt haar toepassing op al wat te genieten is. Ja, ook op edele genietingen van de Geest, waarin zich iets zinnelijks mengt en zelfs daar, waar de droefheid een genot wordt, dat zij leert wijzigen of beperken. Een zekere matigheid een zekere mate van matigheid kan ook een vrucht van het vlees zijn, dat wil zeggen: zij kan het uitwerksel wezen van het overleg en de inspanningen van de mens, die nog niet veranderd is in de geest van zijn gemoed, die de grote overgang van mens tot Christen nog niet kent. De mens, in wie de hoogmoed sterker is dan de lust van de zinnen, zal matig zijn, maar zo lang de lust van de zinnen niet door beter

beginsel overwonnen wordt, zal hij het zijn naar zijn eigen regel, naar de regel van de maatschappij en niet naar Gods regel. Hij is het alleen waar en wanneer de welvoeglijkheid en zijn goede naam het eisen en slechts in zo verre de achting, die hij zichzelf toedraagt, het volstrekt vordert. Zo kunnen ook voorzichtigheid, grote liefde tot het leven, vrees voor schade, mensenvrees in zekere opzichten, in zekere mate, matig doen zijn. Maar ook deze beweegredenen zijn niet dan de verschillende vormen van een onheilige eigenliefde. De matigheid, die een vrucht van de Geest is, de Christelijke matigheid steunt op een beter beginsel. In het wedergeboren hart is de vrees voor God het beginsel van alle en ook van deze wijsheid, de zenuw van alle en ook van deze kracht. En deze vrees voor God, wat is zij anders dan de liefde tot God. Men heeft God, God die ons in Christus zo onuitsprekelijk heeft liefgehad, men heeft God lief, liever dan al Zijn gaven en hoe zou men dan door misbruik van Zijn gaven zijn God willen bedroeven? Men heeft God lief, men wenst voor Hem te leven en het kan geen levensgenot zijn, waarvoor men Hem niet meer kan danken, waarbij men aan Hem niet meer durft denken, dat tegen Zijn wil en wens genoten wordt. De levenstaak is de God, die men liefheeft, te verheerlijken, het geluk van de naaste te bevorderen en eigen zaligheid met vrezen en beven uit te werken en hoe zou men kunnen toegeven in een bevrediging van begeerlijkheden of in een onmatige vervulling van behoeften, die tot het volbrengen van deze driedubbele taak ongeschikt maakt? De liefde tot God eist matigheid, de liefde tot de naaste eist matigheid, de geheiligde liefde tot zichzelf, waardoor men voor zichzelf wil wat God voor ons wil, eist matigheid. Daarom kan de wedergeborene uit de Heilige Geest niet zonder matigheid zijn. Daarom heeft zijn matigheid een heilig beginsel en een vaste grond. Daarom is zijn matigheid niet slechts gedeeltelijke, maar een volledige matigheid, die alle genietingen van de zinnen gelijk bewaakt, die niet alleen uitersten, maar ook aanvangen bestrijdt, die zowel op haar hoede is tegen uitzonderingen als tegen gewoonten en die nooit vraagt: Wat vergeven de mensen, maar: "Wat is voor God welgevallig? "

23. Tegen degenen, die dergelijke vruchten van de Geest voortbrengen, is de weg niet, dat zij iets tegen hen zou hebben, of hen zou aanklagen, dat zij van haar zouden zijn afgevallen en haar geboden zouden hebben verloochend; zij laat ze vrij gaan (1 Tim. 1: 9).

Evenals Paulus onder hen catalogus van boosheden (vs. 19-21) een diep treffend vonnis heeft beschreven: "die zulke dingen doen, zullen het koninkrijk van God niet beërven", zo schrijft hij ook onder de liefelijke krans van deugden (vs. 22) een naschrift.

Hierdoor wil hij diegenen met zijn leer verzoenen, voor wie het bij hun ijver voor de wet van God werkelijk te doen was om haar ongeschonden te bewaren (Matth. 5: 7) en die haar geboden wilden houden.

Maar zijn er dan Christenen, in wier leven de vrucht van de Geest gezien wordt, zonder te worden aangestoken door de boze worm in hun vlees? Vindt de wet bij iemand alleen vruchten van de Geest te prijzen en geen werken van het vlees om die te bestraffen en te veroordelen? Heeft iemand van ons de apostolische beschrijving van geestelijk gezinden, tegen wie de wet niet is, kunnen lezen, zonder te zuchten: "ach Heere, zo ben ik nog niet? Maar zeg, mijn vriend! was u graag zo? begeert in u de Geest tegenover het vijandige vlees? Zo hoor, hoe de apostel het woord "tegen de zodanigen is de wet niet" in het volgende vers aanvult, opdat het Christelijke vrij zijn van de wet volkomen blijft en uitgesproken wordt zonder verkeerd te worden verstaan.

24. a) Maar zij, die tegenover degenen staan, die onder de wet willen zijn (Hoofdstuk 4: 21) en bij wie nu vlees en geest zo tegenover elkaar staan, dat zij niet doen wat zij willen, maar de begeerlijkheden van het vlees volbrengen (vs. 16 v.), zij, die van Christus zijn die door een levend geloof in Zijn naam werkelijk Zijn eigendom zijn geworden (Hoofdstuk 2: 20), hebben, toen zij Zijn eigendom werden (Rom. 6: 3 vv.), het vlees gekruisigd met de daaruit voortkomende bewegingen en begeerlijkheden, waarin het zijn aard betoont en waardoor het zijn werken volbrengt.

Zij, die dienstknechten van de wet zijn, berokkenen zichzelf de dood onder haar juk, terwijl zij met moeite hun leven doorbrengen met vruchteloze, geesteloze werken (vs. 17). Maar die uit genade Christus toebehoren, berokkenen aan hun vlees de dood onder Zijn kruis en loven God in de Geest van de Opgestane uit de dood.

De Christenen hebben de Geest in zich en het vlees in zo verre niet meer aan zich, als zij het aan het kruis gehecht hebben, waaraan Christus in het vlees heeft gehangen. Wat echter ieder, die in Hem gelovig is geworden, met de menselijke natuur heeft gedaan, zoals die van Adam af hem eigen is, daarin zijn ook de bewegingen en hartstochten, die het gevolg van de zondige toestand zijn, de lusten en begeerlijkheden van het vlees, ook ingesloten.

Opmerkelijk is het, dat er niet staat "gedood", maar "gekruisigd. " Het eerste kon moeilijk gezegd worden, het wordt voorgesteld als hetgeen voor de Christen altijd blijft, als het doel, waarnaar hij moet streven (Kol. 3: 5); In het woord "gekruisigd" ligt niet eenvoudig opgesloten het begrip van doden, maar het verdoemen, veroordelen in de vloekdood overgeven. Door de kruisdood van Christus is namelijk het vlees op onweerstaanbaar krachtige manier bewezen als ter dood overgegeven en van de verdoemenis waardig, want Christus heeft toch slechts geleden wat de mensen voor hun zondig vlees hadden verdiend. Die nu Zijn kruisdood zich in geloof toeëigent, die ziet ook bij zich het vlees niet anders aan; voor hem is het gekruisigd. De begeerlijkheden zijn de hartstochten, die door het vlees in het gemoed zijn opgewekt en die zich dan werkzaam betonen in bepaald zondige begeerlijkheden. Bij de eerste is de mens, zoals het Griekse woord dat uitdrukt (payhmat a) passief; deze passiviteit wordt echter tot activiteit in de begeerlijkheden of begeerten.

Door het kruisigen stierf iemand niet dadelijk; hij werd eerst met nagels aan het kruis vastgemaakt en dan vastgehouden, zodat hij door bloeden, honger en dorst steeds zwakker werd en eindelijk stierf. In het berouw wordt de mens aan het kruis gehecht en vervolgens in de bekering eraan vastgehouden; hij wordt er als het ware steeds opnieuw weer aangebonden, als hij een hand of voet losrukt, totdat de zonde, die in hem woont, steeds meer van kracht beroofd wordt door allerlei boetedoeningen en door godzaligheid, dat het gehele leven door moet voortgaan.

EVANGELIE OP DE VIJFTIENDE ZONDAG NA TRINITATIS

Geen twee heren, niet God en de Mammon tegelijk willen dienen, is de algemene waarschuwende roepstem van dit Evangelie (Matth. 6: 24 vv.); en een toepassing, die de Heere maakt op ieders leven, is deze, dat men dus ook voor voedsel en kleding niet angstig moet zorgen, omdat ook dit bezorgd zijn niets anders is dan Mammonsdienst en het de ware godsdienst doodt. Gelijkluidend met het woord van de nooit volprezen Verlosser is het woord van de apostel Paulus. "Geen twee heren willen dienen! " roept de Heere; de apostel roept, als een getrouwe echo ons toe, niet de Geest en het vlees tegelijk willen dienen. God en Mammon, Geest en vlees, dat zijn tegenstellingen, die niet alleen verwant zijn, maar inwendig

geheel dezelfde. Zo stemmen dus Evangelie en apostel in het algemeen overeen; zij komen ook overeen in de bijzondere toepassing. De Mammon niet dienen, dus ook niet bezorgd zijn voor voedsel en kleding, zo roept de Heere; de apostel leidt de stem van de Heere verder voort en niet bezorgd zijn, maar integendeel, onbezorgd voor eigen leven, zijn eigen kleding, zijn eigendom, het tijdelijk goed aanwenden tot welzijn van anderen; dat is het toch wat Paulus in het tweede gedeelte van de tekst beveelt.

Het epistel handelt in juist verband met de voorgaande over het leven en het wandelen in de Geest en over het zaaien en oogsten, naardat iemand in het vlees of in de Geest heeft gezaaid. Het vermoeden ligt voor de hand, dat zij in vereniging met het Evangelie, dat ook over zaaien en oogsten spreekt, met het oog op de oogsttijd, die nu plaats vindt, gekozen is.

Naarmate het zaaien is, is ook de oogst: 1) het zaaien in het vlees veroorzaakt verderf, 2) het zaad van de Geest groeit ten leven op.

Hoe is hij, die in de Geest wandelt? 1) inwendig vol ootmoed,
2) uitwendig vol zachtmoedigheid, 3) naar boven vol eerbied.

Hoe het wandelen in de Geest zich openbaart: 1) in ootmoed, 2) in zachtmoedigheid 3) in verdraagzaamheid, 4) in goeddadigheid.

Hoe de wandel in de Geest zich openbaart in de verhouding over de naaste: 1) door ootmoed, die zichzelf voorbij ziet, 2) zachtmoedigheid, die terecht helpt, 3) weldoen, dat van geen vermoeienis weet.

De heilige kunst om de lasten van een ander te dragen: 1) hoe die wordt beoefend, 2) hoe die wordt geleerd, 3) wat ons moet dringen om die te leren en te beoefenen.

Het wandelen in de Geest een wandelen in de Christelijke liefde tot de naaste; deze vertoont zich daar als een, die 1) verbetert, 2) weldoet.

Het wandelen in de Geest; de apostel leert ons 1) hoe de wandel in de Geest uit het leven in de Geest voortvloeit, 2) hoe een zaaisel voor de eeuwige oogst moet zijn.

25. Als wij, zoals dat bij ons, die Jezus Christus toebehoren en door Hem de Geest uit God hebben ontvangen (Hoofdstuk 3: 2 en 5; 4: 6. 1 Kor. 2: 12. 1 Thessalonicenzen. 4: 8), werkelijk het geval is, door de Geest leven, zodat aan Hem ons gehele leven onderworpen is, laat ons dan ook, zoals het ons betaamt, door de Geest wandelen, op de juiste weg Hem achterna gaande en noch ter rechter, noch ter linker afwijkend zijn van de weg, die Hij ons leidt.

Nadat de apostel de Galaten heeft verzekerd, dat niet het juk van de wet, maar wel de besturing van de Geest kracht geeft tot overwinning van de vleselijke begeerlijkheid, roept hij ze op om hun leven in de Geest te bevestigen door een wandel in de Geest, die de vrucht van dienende liefde draagt (vs. 13 en 22). Met het woord "wij" gaat hij voort te spreken, omdat het toebehoren aan Christus (vs. 24) het gemeenschappelijk goed van hem en van zijn broeders, is en het leven door de Geest de dierbare genadegift is, die hij met allen, die Christus toebehoren, ontvangen heeft.

Evenals in Hoofdstuk 6: 1 ("u, die geestelijk bent stelt zich ook hier de apostel voor, dat het geestelijk leven onder de Galaten nog de overhand heeft.

Wij leven in de Geest, als de Heilige Geest als het ware de lucht is, die wij inademen, evenals het licht, dat ons verlicht, als de levenskracht, die ons doordringt en vervult.

Als Paulus vermaant om de wandel door de Geest te laten voortvloeien uit het leven door de Geest, blijkt daaruit, dat wel het wandelen door de Geest uit het leven door de Geest volgt en volgen moet, dat echter de gevolgtrekking niet rust op een natuurlijke noodzakelijkheid, maar op het getrouwe voort wandelen van de mens aan de hand van de Heilige Geest: iemand kan door de Geest leven, zonder door de Geest te wandelen. Ik wil daarmee niet zeggen, dat altijd of voor het hele leven zo’n tegenspraak zou kunnen bestaan, dat men door de Geest zou kunnen leven en daarbij op grove manier de weg van het vlees zou kunnen bewandelen. Leefde iemand door de Geest, zonder dat daaruit een wandelen door de Geest voortvloeide, zo zou ten slotte ook het leven door de Geest vernietigd worden (daarvoor zal zeker de trouwe Heiland zorgen, die het werk van Zijn handen niet zal laten varen), maar een tijd lang kan die tegenspraak plaats hebben, naar omstandigheden bij de ene langer, bij de andere korter. De apostel wil echter, dat die tegenspraak ophoudt en vermaant met grote ernst: "als wij door de Geest leven, laat ons dan ook door de Geest wandelen". Is er dus inwendig in u een nieuw leven, beweegt en dringt u de Geest, volhard dan daarbij niet in zonden van het vlees, maar laat het licht, dat in u is, uw ziel en uw lichaam besturen. Laat de vlam naar buiten slaan, sluit haar niet op, gun haar levenslucht, dan zal zij weldadig werken! Doet u het niet, dan zal zij verstikken en u met haar, of zij breekt met geweld door en brengt verwoesting aan, omdat zij de heerschappij zoekt, die haar toekomt.

De twee belangrijkste zaken in onze heilige godsdienst zijn het leven van het geloof en de wandel van het geloof. Die deze beiden juist verstaat, is niet ver van meester te worden in de proefondervindelijke godgeleerdheid, want zij zijn levenspunten voor de Christen. U zult nooit een waarachtig geloof zonder een waarachtige godzaligheid aantreffen en aan de andere kant zult u nooit een echt heilig leven ontdekken, dat niet tot grondslag een levend geloof in de gerechtigheid van Christus heeft. Wee degenen, die het een buiten het andere zoeken! Er zijn sommige mensen, die het geloof beoefenen en de heiligheid vergeten, degenen mogen hoog in de rechtzinnigheid aangeschreven staan, maar zij zullen zeer laag in het oordeel vallen, want zij houden de waarheid en ongerechtigheid ten onder; er zijn ook anderen, die naar heiligheid van het geloof gestreefd, maar het geloof verloochend hebben, zoals de Farizeeën vanouds, van wie de Meester zei, dat zij "witgepleisterde graven" waren. Wij moeten geloof hebben, want dat is de grondslag; wij moeten een heilig leven leiden, want dat is het gebouw zelf. Welk nut kan het enkele fundament van een gebouw de mens ten dage van de storm aanbrengen? Kan hij zich daarin verbergen? Hij heeft een huis nodig om hem te bedekken, zowel als het fundament voor dat huis. Eveneens hebben wij het gebouw van het geestelijke leven nodig, als wij ten dage van de twijfel troost wensen te bezitten. Maar tracht naar geen heilig leven zonder geloof, want dat zou zijn als het bouwen van een huis, dat geen blijvende beschutting zou kunnen geven, omdat het geen fundament op een steenrots heeft. Volg het geloof en het leven tezamen en zij zullen zoals de twee uiteinden van een boog, onze godzaligheid blijvend maken. Zoals licht en warmte van dezelfde zon afstralen, zo zijn zij beiden vol zegen. Wat heerlijkheid en schoonheid betreft zijn zij zoals de twee pilaren van de tempel. Zij zijn twee stromen uit de fontein van de genade, twee lampen met heilig vuur aangestoken, twee olijfbomen door hemelse zorg besproeid. O, Heere, geef ons heden inwendig leven, opdat het zich tot Uw verheerlijking naar buiten openbaart.

26. Laat ons (en hierop moet ik u vooral opmerkzaam maken, omdat u, zoals ik u gezegd heb (vs. 15), elkaar bijt en opeet, dat toch zo geheel in strijd is met het wandelen in de Geest, niet zijn zoekers van ijdele eer, want dat is een teken van een ijdel hart; ook al is het niet te doen om een eer, die op zichzelf geen innerlijke waarde heeft (Fil. 2: 3), leidt het dan toch daartoe, dat men leeft, elkaar tergend, elkaar benijdend.

De apostel zou er wel niet toe gekomen zijn om een begin tot bijzondere vermaningen te maken met waarschuwing juist tegen de zucht naar ijdele eer, dan hij niet had geweten, dat deze de hoofdfout van de Galaten was, die dan ook in de Christelijke gemeente van Galatië in het bijzonder was op te merken. Om deze beweegt zich dan ook de hele eerste helft van zijn vermaning tot Hoofdstuk 6: 5.

Maar was deze zucht slechts een hoofdfout van de Galaten? Ik meen, dat slechts zeer weinige mensen een uitzondering maken op de regel, dat de mens van nature in hoge graad begerig is naar ijdele eer en zelfs de wedergeborene is dat nog veelal. Die eergierigheid kan niet anders bestaan dan met wederzijds tergen en benijden. Die begerig is naar ijdele eer, roept hem, die hij niet tegen zich opgewassen acht, om over hem te triomferen voor het oog van de wereld en met wie hij zich niet durft te meten, die vervolgt hij met zijn nijd, die dan eens zich lucht geeft in woorden, als in verkleinen, kwaadspreken enz., dan weer in werken.

Niets is meer gewoon, dan dat de mens zijn eigen gave te hoog, die van een ander te gering schat. Van beiden is niet slechts gebrek aan kennis de oorzaak, maar ook de onwil om klein te worden, de hoogmoed. Dit overgeërfde gebrek lijkt in zoverre op de bijen, als het overal en uit alles zijn voedsel zoekt, ja het overtreft de bijen en alle schepsels, omdat het alles en iedere zaak tot voedsel weet te maken. Daar moet alles aan de zelfzucht dienstbaar zijn en wat weerstreeft, wat moeite veroorzaakt, wat zich niet aan de voeten wil leggen van het eigen geliefde ik, dat wordt gehaat, of aan de boze bedoeling ten slotte onderdanig gemaakt, of zelfs vernietigd.

Er is niet een dorp, zo klein en nietig, waar niet een of twee boeren zijn, die voor verstandiger en beter gehouden willen worden dan de anderen; toch worden door die verkeerdheid gewoonlijk die mensen aangevochten, die verstandiger dan de anderen zijn. Dan wijkt de een voor de ander niet, niemand houdt wat van de anderen is voor goed en recht. Hieronymus zegt, dat hij velen had gezien, die veel schade en onheil aan lichaam en goederen konden dulden, maar niemand, die geen lof en eer zou hebben aangenomen en Paulus, die toch de Heilige Geest bezat, zegt in 2 Kor. 12: 7, dat hem een engel van de Satans was gegeven, die hem met vuisten sloeg, opdat hij zich op de uitnemendheid van de heerlijke openbaring niet zou verheffen.

Het is geen beleefde wending van de rede dat: "laat ons niet zoekers zijn van ijdele eer", maar de diepste ernst, terwijl Paulus daarbij wel aan zichzelf denkt.

HOOFDSTUK 6

HET BEOEFENEN VAN ZACHTMOEDIGHEID EN MILDDADIGHEID

1. Broeders, a) als ook een mens, iemand uit uw midden (vgl. 1 Kor. 11: 28. Jak. 5: 19), overvallen was door enige misdaad, die hij begaan heeft zonder eigenlijk vooraf bedacht te hebben wat hij deed (Lev. 5: 4), u, die geestelijk bent, die nog in het bezit bent van de Heilige Geest en diens gaven (1Kor. 2: 15; 3: 1; 14: 37, brengt deze terecht met de geest van de zachtmoedigheid (Gal. 5: 22. 1 Kor. 4: 21 Doe dat, u, die uzelf meent te mogen rekenen onder degenen die geestelijk zijn, die meent te staan, ziende op uzelf, wakend, opdat ook u niet verzocht wordt en tot een val komt; dat zal u meer geschikt maken om terecht te brengen en de zachtmoedige geest, die daarvoor nodig is, bij u opwekken (1 Thessalonicenzen. 5: 14).

a) Rom. 14: 1; 15: 1. 1 Kor. 9: 22.

In plaats van hetgeen men boven de anderen vooruit heeft, of wat men verkeerd bij hen opmerkt in het oog te houden om zich boven hen te verheffen en hen daardoor te kwetsen (vs. 1), moet de Christen als een, die in de geest wandelt, de naaste op het rechte pad leiden, waar hij hem ziet dwalen en ook de lasten helpen dragen, die hem drukken.

De apostel gebruikt zachte, vaderlijke woorden. Ten eerste noemt hij ze "broeders", om meer vriendelijk en zacht te vermanen als een, die iets bidt van de zijnen, dan met geweld tegenover minderen en onderdanen. Vervolgens zegt hij "een mens" alsof hij wilde zeggen: Wat kan een mens eer en lichter overkomen, dan dat hij tot een val komt, bedrogen wordt, op een dwaalweg raakt? Hij wijst door dit woord aan, met welke ogen wij de fouten en verkeerdheden van andere mensen moeten aanzien, namelijk met ogen van medelijden en ontferming; wij moeten ons altijd meer haasten en bereid zijn om iets te helpen onderdrukken en terecht te brengen, dan om het te verbreiden en openbaar te maken. Verder zegt hij "overvallen was door enige misdaad" d. i. wanneer de duivel of het vlees hem onvoorziens tot een val heeft gebracht, waarmee hij eveneens leert, de zonde van de naaste te verzachten. Als iemand niet duidelijk uit verharde boosheid en zonder verbetering zondigt, dan is onze plicht, dit niet toe te schrijven aan zijn boosheid, maar aan onachtzaamheid, of ook aan zijn zwakheid.

Als iemand overvallen is door enige misdaad, dan moeten zij zich met hem bezig houden, die geestelijk zijn. Paulus zegt met opzet niet, wie de geestelijken onder de Galaten zijn. Hij laat het aan ieder over om te onderzoeken of hij tot hen behoort, hij zal dan van de Geest, die hij bezit, ook zachtmoedigheid ontvangen en geleerd hebben en kan nu wat hij bezit ook betonen, door zich niet trots en eigengerechtig terug te trekken van de gevallene, maar hem met de geest van de zachtmoedigheid terecht te helpen.

Men brengt terecht door vermanen, bestraffen, overtuigen vertroosten enz. Daartoe behoort echter de Geest, aan de ene kant geen blinde liefde, geen verontschuldigen van het kwaad en aan de andere kant geen strengheid, maar een diep inzicht in het Evangelie.

Slechts in de geest van de zachtmoedigheid ligt geneeskracht. Wat met bitterheid geschiedt, verbetert niet. Tot een terechtbrengen met zachtmoedigheid zal het echter komen, als ieder op zichzelf ziet, zijn eigen zwakheid en zonde voor ogen houdt en zo het terechtbrengen niet aanwendt tot eigen roem, maar tot zelfverbetering.

Als een algemene vermaning elk in het bijzonder aangaat en moet worden ingescherpt, wordt met nadruk de tweede persoon gebruikt, dat aan de rede meer levendigheid geeft (vgl. Rom. 14: 4 en 10); dit doet Paulus met de woorden: "ziende op uzelf, opdat ook u niet verzocht wordt. " Die wending is nu van te meer betekenis, omdat het verzocht worden juist aan ieder in het bijzonder plaats heeft en door het persoonlijk aanspreken van hem het gevaar hem te meer onder het oog wordt gebracht.

De apostel spreekt dan ook zeer gematigd en bescheiden. Hij zegt niet "opdat u niet valt", maar "opdat u niet verzocht wordt. " Hij noemt de val van een ander een verzoeking, als wilde hij zeggen: "als u viel zo zou ik willen zeggen, dat uw val meer een verzoeking, dan een zonde geweest is; verontschuldigt ook u met diezelfde zachtmoedigheid het struikelen en vallen van uw broeder. " Dit is nu een zeer ernstige vermaning, die een ieder moest bewegen over de gevallenen niet al te streng en snel te handelen. Augustinus zegt: er is geen zonde, die iemand doet, die ook niet een ander kan doen. Wij wandelen in dit leven op een glibberige en gladde weg. Willen wij trots zijn en ons teveel verheffen, dan is het te voorzien dat wij struikelen en vallen. " Een van wie in het leven van de vaderen staat geschreven, dat toen hem werd meegedeeld, hoe een van zijn broeders in hoererij was vervallen, heeft juist en goed geantwoord: "hij is gisteren gevallen, ik kan heden ook vallen. "

2. a) Draag elkanders lasten, alles, op geestelijk en lichamelijk gebied, wat een ander drukt. Neemt het op uw schouders alsof het uw eigen last was; probeer het even ernstig uit de weg te ruimen, alsof het uzelf persoonlijk aanging en vervul zo, door wederkerig elkaar te helpen dragen, de wet van Christus. De Heere Jezus heeft onze ziekten op Zich genomen en onze ziekte gedragen en nu verlangt Hij ook van de Zijn, dat zij Zijn kruis op zich nemen en Hem navolgen. U zult dus, door de eerste vermaning op te volgen, in zo verre de wet van Christus volkomen vervullen, dat u het hoogste doet, dat gedaan kan worden.

a) MATTHEUS. 11: 29. Joh. 13: 14. Rom. 15: 1. 1 Thessalonicenzen. 5: 14.

De uitleggers strijden erover van welke last de apostel hier spreekt. Sommigen denken aan onvolkomenheden en zwakheden, die ons drukken of anderen tot last zijn, anderen aan de schulden, die het geweten verontrusten en weer anderen in het algemeen aan kruis en lijden. Mocht men toch hier, evenals op zo vele andere plaatsen erkennen, dat het veelbetekenend woord van de Schrift niet altijd binnen een beperkt begrip kan worden gesloten, maar vaak alles omvat wat van gelijke aard is!

Ziet men alleen op het verband met het voorgaande, dan schijnt de eis alleen te doelen op de behandeling van de zondaars. Omdat echter de apostel erbij voegt: "en vervult" of "zo zult u vervullen de wet van Christus" moet hij het in zo ruime zin bedoelen, dat het van gelijke omvang is als hetgeen hij de wet van Christus noemt. Hij breidt die dus uit tot de vermaning om een werkzaam deel te nemen aan alles wat de naaste een last zou kunnen zijn. Als er dus een leed is, moet men niet alleen meevoelen, maar ook de last helpen dragen en als er zonden zijn, moet men zich de zondaar aantrekken, om hem terecht te helpen. Dit is nu met het vroeger genoemd gebod (Hoofdstuk 5: 13) "dient elkaar door de liefde" werkelijk een; het wordt nu als vervulling en wel zoals de uitdrukking, die in de grondtekst staat, aanwijst, als een volkomen vervulling van de wet van Christus voorgesteld, om de Galaten voor te houden, die gereed waren, zich aan de wet van Mozes te onderwerpen, hoezeer het hun plicht was te doen wat Christus eist (1 Kor. 9: 2. Kol. 2: 11). Was vroeger de vermaning, gegeven (Hoofdstuk 5: 14) om elkaar te dienen, waarvan men wel mag zeggen, dat zij zich plaatst tegenover de eis van een dienen onder de wet, daardoor aangedrongen dat de gehele wet van

Mozes vervuld is in het gebod van de liefde tot de naaste, zo wordt hier de gelijksoortige eis, dat ieder de last van de ander tot zijn eigen last moet maken, ingescherpt door de herinnering, dat haar te vervullen mag genoemd worden, het vervullen van de wet van Christus.

De Mozaïsche wet kreeg bij de Galaten een betekenis, die haar van de kant van de Christenen in het geheel niet toekwam. Zij wilden "onder de wet" zijn (Hoofdstuk 4: 21) en daardoor ging het "in de wet van Christus zijn" (1 Kor. 9: 21) verloren. Als nu de apostel zegt, dat de wet van Christus geheel volmaakt, of volkomen vervuld werd door het dragen van een anders lasten, dan is de gedachte deze, dat zonder dat wederkerig elkanders lasten dragen de vervulling van de wet nog niet volkomen was; daardoor werd teweeggebracht, wat zonder dat aan de volkomen vervulling van deze wet ontbrak.

Augustinus vergelijkt de kerk met een kudde herten, die, als zij om weiden te zoeken een rivier doorzwemt, de koppen met hoornen belast op de rug van een ander legt, terwijl als het hert, dat vooraan zwemt, moe wordt, dit met een ander van plaats verwisselt. Zo draagt ieder van de last van de ander en niet een verdrinkt, omdat de wederkerige begeerte om ten steun te verstrekken het overtrekken gemakkelijk maakt. Slechts een enkel stuk van het leven van het geloof belijden de Christenen in het "Onze Vader" met de woorden van de vijfde bede: "gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren. " Geschiedt dit ene, dan geschiedt alles wat voor God behaagt; want in dit ene viert de liefde, waardoor het geloof werkzaam is, haar hoogste zegefeest over onze oude mens.

3. Want als iemand denkt dat hij daarom ontheven is van de plicht om de lasten van een ander te dragen, omdat anderen geen lasten voor hem behoeven te dragen, als hij meent iets te zijn, een, die boven de gebreken en zwakheden van anderen verheven is, omdat hij niets is, dat zou hij moeten erkennen, als hij niet door zijn blindheid verhinderd werd zichzelf op de juiste prijs te schatten (2 Kor. 12: 11. Rom. 3: 23. Luk. 17: 10), die bedriegt zichzelf in zijn gemoed en de waarheid is in hem niet (1 Kor. 8: 2. Joh. 1: 8. Jak. 1: 26. Openbaring 3: 17).

4. Laat u niet door zo’n verblinding, die uit de vergelijking met anderen haar voedsel trekt, over uzelf misleiden, maar een ieder beproeft zijn eigen werk, al zijn handelen en gezind zijn (1 Petrus 1: 17. Openbaring 22: 12), hoe het daarmee voor de Heere gesteld is (1 Kor. 11: 28). En wanneer hij dan bij zich bevindt wat lofwaardig is, zoals dat zeer goed het geval kan zijn (1 Kor. 15: 10. 2 Kor. 1: 12; 11: 18 vv. dan zal hij aan zichzelf alleen roem hebben en niet, zoals bijvoorbeeld de Farizeeër, die zich met rovers, onrechtvaardigen enz. vergeleek (Luk. 18: 11), aan een ander, die laatste roem toch in elk geval een ijdele en nietswaardige is.

5. Ook zal hem, die echt zijn eigen werk met ernst en oprechtheid onderzoekt, de lust, om aan een ander roem te hebben, wel vanzelf vergaan; a) want een ieder zal zijn eigen pak dragen. Niemand zal zo’n beproeving werkelijk volbrengen zonder te voelen dat zijn geweten belast is door vele zonden en gebreken. Dit nu zal hem gewillig en bereid maken om de lasten van anderen te dragen, opdat deze weer de zijne dragen (vs. 2).

a) Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. 1 Kor. 3: 8. 2 Kor. 5: 10. Openbaring 2: 23; 22: 12.

Het is de eigenschap en de natuur van ijdele eer, dat zij zich met die allen vergelijkt, die haar te gering en haar niet gelijk zijn, uit welke vergelijking dan snel volgt verachting van het lagere en mindere en opgeblazen verhovaardiging op eigen goedheid. De ijdele eer verblijdt zich niet zozeer daarover, dat zij iets heeft of niet, maar integendeel, dat anderen niets zijn en niets hebben. Daarom verbiedt de apostel dat iemand zijn eer heeft aan een ander en vermaant

hij, dat ieder zijn eigen werk beproeft. Men moet het doen en laten van andere mensen zonder afkeuring laten, niet de daden en het leven van anderen bevitten en vragen hoe boos de naaste is, maar men moet zien, hoe vroom hij is.

Die van uitwendige, hoogmoedige gedragingen en van inwendige ijdele verkeerdheid vrij wil worden, die oefent getrouw en juist het zelf beproeven uit. Hij vergelijkt zich niet met anderen en zoeke zijn roem niet aan anderen en in vergelijking met anderen, maar hij vergelijkt zichzelf met hetgeen hij in zijn omstandigheden moet zijn, met het goddelijk beeld voor zich, dat hem zijn roeping tot Christus voorhoudt, het beeld, dat hij in Gods woord en Christus voorbeeld vindt. Dan zal hij, als er ooit een roem zal zijn, die niet zo in zich vinden, ook niet zo uitspreken, dat anderen worden geërgerd, en tot strijd en haat ontvlamd (Hoofdstuk 5: 26), maar hij zal slechts roem voor zichzelf hebben en in vergelijking met zichzelf; dat zal dan niemand tot aanstoot zijn. Waarschijnlijk zal het echter met dat roemen niet veel geven. Het zelfonderzoek zal tot zelf-, tot zondekennis leiden. Het zal hem gaan, zoals in vs. 5 wordt gezegd: ieder zal zijn eigen pak, zijn onvolkomenheid, zijn boze neiging, zijn verderf vinden; hij zal het dragen als een last en met berouwen geklaag bewenen, dat hij niet is, wat hij zijn kon, laat staan wat hij zijn moest.

6. a) En die, om hier over te gaan tot een ander punt, dat echter niettemin in verband staat met de vermaning in vs. 2 - die onderwezen wordt in het woord van de genade van God in Christus en over de weg tot zaligheid (1 Thessalonicenzen. 1: 6. Fil. 1: 14. Hand. 6: 4; 8: 4; 14: 25. dele mede van alle goederen aan degene, die hem onderwijst, zijn leermeester (1 Kor. 9: 4 vv. 2 Kor. 11: 7 vv. vv. 1 Tim. 5: 17 v.

a) Rom. 15: 27.

Paulus had in vs. 2 de lezers vermaand, dat de een de lasten van de ander in Christelijke liefde zou dragen. De lasten van anderen, dat is in het algemeen alle zaken, die drukken, maar vooral de zondenlast. Nu maant hij zijn lezers aan, in het bijzonder hun leermeesters, omdat zij hen in het woord onderrichten, de zorgen voor hun aards onderhoud, die ook een species van de daar genoemde lasten zijn, van de schouders af te nemen.

Zichtbaar spoedt Paulus zich voort tot het einde en al dan kan hij niet nalaten om de Galaten nog dit gebod op het hart te drukken, omdat hij ervaren had dat zij, die daar in het woord arbeidden, veel gebrek leden.

Ik houd het er voor dat de gemeenten in Galatië, Corinthiërs en elders om geen andere reden verleid zijn door de valse apostelen, dan omdat zij hun ware leraars zo weinig geteld hebben. Die onze Heere God geen penning wil geven, van wie hij toch allerlei zegen en het eeuwige leven heeft, die overkomt recht, dat hij de duivel guldens moet geven, van wie hij toch allerlei ongeluk en de dood moet wachten.

7. Dwaal niet, God laat Zich niet bespotten. Laat u niet door de dwaasheid en trotsheid van uw natuurlijk hart wijsmaken, dat God Zich om de tuin zou laten leiden, zodat men, geen acht slaande op Zijn gebod, gerust zou kunnen doen wat men wil en voor vergelding en straf niet verder zou hoeven te vrezen. Hij heeft integendeel het menselijk handelen geplaatst onder de wet van een juist overeenstemmende vergelding: Want zo wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien (Spr. 22: 8. Hos. 8: 7. 2 Kor. 9: 6

8. Bij hetgeen ik zei in de zo-even uitgesproken zin is in de eerste plaats gedacht aan de aardse, tijdelijke goederen. Deze worden een slecht of een goed zaad, naar het doel waarvoor men ze gebruikt, of, om bij het vroeger gebruikte beeld te blijven, naar de akker, waarop men het zaad uitstroomt. Zo ontvouwt zich het bovenstaande woord in twee andere: want die in zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees, dat aan het verderf onderworpen is (1 Kor. 15: 50), verderfenis maaien (2 Petrus 2: 12 Fil. 3: 19), maar die in de geest, niet in zijn eigen geest, maar in de Heilige Geest zaait, zal uit de Geest, waaraan hij het zaad heeft toevertrouwd het eeuwige leven maaien (Rom. 8: 13).

Wat betekenen de woorden: "Dwaal niet, God laat Zich niet bespotten? " Zij staan onmiddellijk na de woorden, die tot milddadigheid jegens de dienaars van het woord aanmanen. Het is, evenals de apostel die zoals bekend is, zelf in het geheel geen bezoldiging aannam, maar van de opbrengst van zijn, vaak nachtelijke handenarbeid leefde, op het gelaat van de Galaten, voor wie zijn brief moest worden gelezen, een spottende trek vooraf had gelezen, alsof hij vermoed had dat de Galaten de aanmaning voor de dienaars van het woord milddadig te zijn, hem ten kwade zouden duiden. Daartegenover vervult hem grote ernst en zijn pen schrijft de scherpe woorden over de zelfmisleiding van hen, die geloven dat zij de leraars de geloofsgenoten, de armen konden vergeten en toch Christenen zijn. Nee, nee, de Heere eist van de Zijnen gehoorzaamheid. Ongehoorzaamheid aan Zijn gebod, ook aan Zijn gebod om milddadig te zijn jegens de dienaars van het woord en de geloofsgenoten, is spotten met God, spotten met Hem, die Zich niet laat bespotten.

De dwaze mens beeldt zich makkelijk in dat het met de ernst van God, met Zijn dreigingen en gerichten, niet zo nauw wordt genomen. God wordt op directe manier bespot als men Hem lastert, op indirecte manier als men ook Zijn geboden niet volbrengt: het laatste komt vaak voor. Nu geeft de apostel in overweging dat de toekomst en het heden in het nauwste verband staan. De toekomstige toestand zal niet slechts in chronologische orde op het tegenwoordige leven volgen, maar het product ervan zijn; beide zullen in zo’n wezenlijk verband staan als zaaien en oogsten.

Men spot met God, als men op wanhopige manier denkt dat Hij ten slotte zwart voor wit zal houden, dat Hij hem, die onkruid gezaaid heeft, koren zal laten oogsten, dat Hij de zonde, waaraan men de naam van deugd heeft gegeven, belonen zal. Door zulke valse grondstellingen, die zeker, als men ze op het papier leest, tegen de eerste gronden van de menselijke kennis indruisen, wordt evenwel de gehele wereld geregeerd.

Bij de ongewijde schrijvers (bijvoorbeeld Cic. de orat. 2: 65: ut sementem feceris, ita metes) is de overeenstemming tussen de te oogsten vrucht en het gezaaide zaad, zoals die in de natuur gegrond is, een gewoon beeld van het nauwe verband waarin van de kant van God de vergelding bij het oordeel met de zedelijke daden van de mensen in het tijdelijke leven staat. Is dienvolgens de vergelding, die ons handelen vindt volstrekt niet iets toevalligs, is die integendeel slechts hetgeen zij door het zaad moest worden, dan is ons daarmee in de hand gegeven, onze oogst te bepalen, zo zeker als het zaaien van ons afhangt. Willen wij dus een vrucht, die ons behaagt, dan moeten wij het zaaien er naar inrichten; nooit zal het lukken om een anderen oogst te verkrijgen, dan zo een, als met het zaaien in overeenstemming is.

Opdat nu de lezers bedenken wat een ernstige zaak het is om goed de besteden wat men bezit, verandert de apostel de zin, dat ieder zal oogsten wat hij nu zaait, in vs. 8 in een anderen, dat ieder van daar zal oogsten, waarheen hij nu zaait.

Evenals in het algemeen het toekomstig lot van de mensen in de eeuwigheid zal overeenkomen met zijn leven in deze tijd, zoals met het zaad de oogst in overeenstemming is (want van gezaaide tarwe oogst men tarwe en als onkruid gezaaid is oogst men onkruid), zo zal inzonderheid de eeuwige oogst van het zaaien van het tijdelijk goed zich richten naar het zaadveld, waarin men het heeft gezaaid; waarop of waarin de mens zaait, van daar zal hij oogsten. "Zaaien" is hier volgens het verband overgeven of aanwenden. Nu kan men ook zeker geestelijke gaven op of in zijn vlees zaaien. De eergierigen zijn zulke zaaiers; voornamelijk heeft het echter betrekking op het tijdelijke goed (vgl. 2 Kor. 9: 9). Op zijn vlees zaait hij, die zijn tijdelijk goed aanwendt tot verzadiging van zijn vleselijke begeerten, zich naast de Mammon niemand anders tot vriend maakt dan zichzelf in zijn beluste oude Adam (Luk. 12: 19). Deze zal, zo wordt gezegd van zo'n bewerker van de akker van het vlees, van het vlees maaien, namelijk verderf of onkruid. Alles zal verstikken evenals het zaad onder de aarde; alles, wat iemand in het vlees zaait, zal zonder opbrengst of vrucht zijn, die mocht opwassen tot een heerlijken oogst van de eeuwigheid. Maar die op de Geest zaait (niet op zijn eigen, maar op de Geest van Christus in zich), die tijdelijk goed tot de bedoelingen van de Heilige Geest besteedt, de leraars van het Evangelie voedt, de arme geloofsgenoten en iedere behoeftige naar kunnen doen weldoet (vs. 10), die zal van de Geest oogsten, namelijk eeuwig leven. De Geest, die het leven is, zal de dode stof van het tijdelijk goed, dat hem ten gebruike is gegeven, aannemen en vruchtbaar maken voor het eeuwige leven (1 Tim. 6: 17 vv.). Die de akker van de Geest met zijn tijdelijke goederen voorziet, verdient het eeuwige leven niet, maar hij bevordert het eeuwige leven bij zich en anderen tot onafgebrokene oogstvreugde; want uit het onderhouden van de predikers van het Evangelie komt toch bevordering van de Evangelie-prediking voort en als deze prediking zich uitbreidt en op aarde onderhouden wordt, wordt het veld van de Geest wit tot de oogst van leven en zaligheid.

Deze tweeërlei oogst in de eeuwigheid beantwoordt aan tweeërlei zaaien in deze tijd van het leven. Die in zijn eigen vlees zaait, zegt de apostel, zal uit het vlees verderfenis maaien. Er is op dit zedelijk gebied een zaaien, waarbij men op geen andere akker zaait dan op die van het eigen vlees, dat wil zeggen van de aangeboren zondige natuur. Dit doet niet alleen hij, die zich door de bewegingen en begeerlijkheden van zijn eigen vlees tot allerlei zondig bedrijf, gesprek en gedichtsel laat verleiden, maar ook hij, die hetgeen hij schijnt en meent goed te doen, uit eigenliefde, naar eigen goeddunken doet, tot eigen eer verricht. Want eigenliefde, eigen goeddunken, eigen eer, dat is alles vleselijk en het eigen vlees. Uit deze akker van het vlezes spruit geen andere oogst dan die van de verderfenis. Wat men dwalend, wat men zichzelf bedriegend, zich in de zaaitijd daarvan beter of anders moge voorstellen, in de oogsttijd zal men het aldus bevinden. Die in zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderfenis maaien; hij is dit, dunkt ons, wil ons de apostel doen voelen, door ons op het noodzakelijk verband van zaaien en maaien te wijzen, hij is de schepper en beschikker van zijn eigen rampzaligheid. Hij heeft die rampzaligheid niet slechts verdiend, maar hij heeft haar gemaakt en hij heeft haar gemaakt tot wat zij voor hem is en eeuwig wezen zal. Dit is zijn rampzaligheid: eeuwig vóór zich te zien eeuwig te smaken, eeuwig te teren op hetgeen hij eenmaal gezaaid heeft en dat zonder opnieuw te kunnen zaaien zonder op enige verkwikking, die van elders komt, te mogen hopen, zonder van deze hele afschuwelijke oogst ook maar één korrel in de aren een aar in de halm een halm in de donkere schoot van de aarde te kunnen terugdringen! Zich eeuwig te herinneren elke zondige neiging, die men gevoeld, elke zondige weg, waarop men zich begeven, elke zondige daad, die men begaan heeft, het hele zondige leven eeuwig voor de geest te zien staan, terwijl duizend stemmen uitroepen: Gedenk! Oók te gedenken, eeuwig te gedenken aan de boze strijd, die men met toenemende verharding, met opklimmende bedwelming (helaas! nu zijn er geen bedwelmingen meer) van dag tot dag gestreden heeft tegen de inspraak van het binnenste, tegen de uitspraak van God, tegen

duizend hemelse roepstemmen en tegen de Heilige Geest; ziedaar de oogst voor het geweten, het oneindige voedsel voor de worm, die niet sterft! De vergiftigde aard, de verwoestende kracht van de zonde en van elke zonde in zichzelf waar te nemen, zonder de mogelijkheid van enig verder zelfbedrog; eeuwig te zijn en te zien wat men is, wat men zichzelf op de weg van de zonde gemaakt heeft en zich daarenboven omringd te vinden van slachtoffers van ons zondig, van ons verleidelijk voorbeeld. Ziedaar de oogst voor een bij het licht van de eeuwigheid verhelderd verstand. Die in de Geest zaait, zal uit de geest het eeuwige leven maaien. Daar is een zaaien in de geest: d. i. een zaaien op de nieuwe en betere akker, die de Geest van God te voorschijn geroepen heeft, die zijn zegen menigmaal mag indrinken en waarop zijn zegen rust. Wat uit vlees geboren is, dat is vlees; maar wat uit de Geest geboren is, dat is geest. Er is een wedergeboorte van de mensen uit de Geest van God. Zij valt hem ten deel, die de doemwaardigheid van het vlees en de verderfelijkheid van het zaaien in het vlees inziet en bij de genade en de almacht van God zoekt wat hij nodig heeft en nergens anders vinden kan. Zij is het deel van die mens, die door ootmoed en geloof op de roepstem van de liefde van God in het Evangelie tot Zijn genade in Christus en tot de gemeenschap van Zijn Heilige Geest gekomen is. Wat die man doet uit liefde en dankbaarheid voor die God, die hem in Christus met Zichzelf verzoent, die hem door Zijn Geest tot een ander mens gemaakt heeft; wat die man doet tot eer van de Heiland, die hem met Zijn bloed gekocht heeft tot eer van die Vader, die ook hem heeft aangenomen tot Zijn kind, dat is in de Geest gezaaid, dat groeit, terwijl hij slaapt en het groeit tot een oogst van eeuwige genietingen op. Het eeuwige leven is een genadegift van God, door Jezus Christus, zijn Heer; maar wat in dat eeuwige leven door hem genoten zal worden en hoe het voor hem zijn zal, dat staat naar de bedeling van diezelfde genade tot hetgeen door hem in dit leven uit het juiste beginsel goed gedaan is, in noodzakelijk verband als van zaaiing tot oogst. Die in de Geest zaait zal uit de Geest eeuwig leven; want zo staat hier en niet het eeuwig leven; die in de Geest zaait zal uit de Geest eeuwig leven maaien. Zeker, hij, die in de Geest zaait, werkt aan zijn eigen hemelvreugde. Wie zal begroten de oogst van genietingen, die daar zonder ophouden zal worden ingezameld door dat geheiligde verstand, dat zich hier geoefend heeft zijn overleggingen gevangen te geven tot de gehoorzaamheid van Christus, maar daar tot een volkomen kennen is verwaardigd? Door dat geheugen, dat door de Heiland zelf zal worden gescherpt, als Hij met welgevallen en goedkeuring de werken van liefde en barmhartigheid aan de minste van Zijn broeders, als aan Hem gedaan, zal opletten en toerekenen? Door dat hart en die ziel, door inwendig werk van een dagelijkse verootmoediging, geloofsoefening, zelfverloochening, heiligmaking vatbaar gemaakt voor het geluk van de heiligheid, voor de aanschouwing van God en voor de eer van de verheerlijking met Christus? De werken van het vlezes zijn openbaar: overspel, hoererij, onreinigheid, ontuchtigheid, afgoderij, venijngevingen, vijandschappen, twisten, afgunstigheden, gekijf, tweedracht, ketterijen, nijd, moord, dronkenschappen, brasserijen en dergelijke; en vreselijk is het in te denken, die wroegingen en pijnen de enkele herinnering zulker gruwelen ter plaatse van de rampzaligheid teweeg moet brengen. Maar de vrucht van de Geest is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, matigheid en wie (tenzij de voorsmaak van deze gelukzaligheden reeds hier in het hart zij) zal ons een denkbeeld geven van de verscheidenheid en de volkomenheid van de genietingen, die bij het licht van de eeuwigheid erkend zullen worden voor de vrucht van deze vrucht?

9. Maar laat ons (om hier de vermaning in vs. 6 weer op te vatten en die met betrekking tot het gezegde in vs. 7 en 8 meer algemeen en gedeeltelijk nog sterker te maken) goeddoende niet vertragen. Laat ons overvloediger worden in betoningen van de dienende, helpende liefde (Hoofdstuk 5: 13), hoeveel er ook in deze tijd moge samenspannen om ons moe te maken (2 Thessalonicenzen. 3: 13); want te Zijner tijd, op de door God daarvoor bestemde tijd,

namelijk op de jongste dag en in de dan volgende eeuwigheid (MATTHEUS. 13: 30. 1 Tim. 6: 14 v., zullen wij maaien, als wij niet verslappen

Omdat hij nu aan het einde komt en de brief wil besluiten, vermaant Paulus in het algemeen tot alle goede werken, die de Christenen moeten doen, als wilde hij zeggen: Laat ons niet alleen jegens de predikers, maar ook jegens alle anderen mild en weldadig zijn en niet moe noch verdrietig worden; want niet hij, die begint, maar die volhardt zal zalig worden. Want het is een verkeerde zaak, als iemand zich twee of drie keer aangrijpt en iets goeds doet. Maar om altijd voort te gaan en goed te doen en niet moe te worden bij de grote boosheid en ondankbaarheid van hen, aan wie men weldoet, dat is moeilijk en kost veel strijd.

De beide hoofdredenen, waarom de mens zich afkeert van het goede en van het geestelijk leven, zijn een traag en laf verslappen in de arbeid en een ongeduld uit zucht om te genieten, dat reeds hier wil bevredigd worden en eeuwige goederen geringschat. Rust en loon worden echter slechts op de door God bestemde tijd en na getrouw volharden ten deel.

Het "als wij niet verslappen" aan het einde van het vers, staat tot het "niet vertragen", evenals het "maaien" tot het "goed doen". De apostel wil het "laat ons niet vertragen" in het doen van het goede op het hart drukken en hoezeer dient daartoe dit wijzen op de oogst in de hemel, die wel een begin, maar geen einde heeft.

Ten onrechte wordt het laatste woord door velen vertaald met "zonder ophouden"; er staat "niet verslappend", dat wel zal betekenen het verslappen in het goed doen en niet dat wij niet in het maaien zullen verslappen.

10. Zo dan, terwijl wij tijd hebben, terwijl wij nog goed kunnen doen, vóórdat de nacht komt, waarin niemand werken kan (Joh. 9: 4), laat ons goed doen aan allen zonder uitzondering, aan Joden en heidenen, aan vrienden en vijanden, aan dankbaren en ondankbaren, naburen en vrienden (2 Petrus 1: 7. 1 Thessalonicenzen. 3: 12, maar meest aan de huisgenoten van het geloof (1 Tim. 5: 8), d. i. aan de Christelijke broeders, onze mede-Christenen.

De herinnering aan de oogsttijd dringt aan tot het waarnemen van de zaaitijd.

Dat wij heden werkelijk geschikte tijd hebben om te doen wat wij moeten, vormt de grond, waarop de vermaning wordt gebouwd om het te doen. Dit zou zeker een min juiste gedachte geven, wanneer, zoals de uitleggers meestal menen, de bedoeling was, dat de tegenwoordige tijd van zaaien met het begin van de oogst eindigde.

Er wordt hier niet gehandeld over een voor God welgevallig gedrag in het algemeen en alleen; door de verbinding met "aan" krijgt het integendeel een nadere bepaling, deze namelijk, dat alleen kan gedacht worden aan het goed doen, dat anderen ten nutte is. Is nu dit bedoeld, waarvan dan ook wordt gezegd, dat men het allermeest verschuldigd is aan de huisgenoten van het geloof, dan is het tevens duidelijk dat de tijd daartoe nog vóór het begin van de oogst een einde zou kunnen hebben. Evenals voor de Heere de tijd van Zijn weldoen en werken een einde had, toen Zijn lijden begon, zo zal er voor de Christenen een uur van bestrijding komen, waarin zij slechts het lijden zullen kunnen dragen, maar niet de een de ander het goede zal kunnen doen. Daarom moeten wij de nu gegeven tijd ons ten nutte maken en gebruiken (Kol. 4: 5. Efeze. 5: 16). Dat die gelegenheden ophouden en dat er een tijd van oogsten zal komen, dient beide, elk op zijn wijze, om de vermaning aan te dringen, dat de een de ander wat hij bezit en waarover hij te beschikken heeft, ten goede laat komen

De apostel breidt hier zijn leer uit in de breedte, die niet minder uitgestrekt is dan de lengte in vs. 9 ("niet vertragen; laat ons goed doen, zegt hij, aan allen zonder enig aanzien des persoons. U ziet wat een grote ruimte er is voor de Christelijke goedwilligheid; want zij moet rond zijn, d. i. volkomen, zoals Christus zegt (MATTHEUS. 5: 43 vv.). Toch stelt Paulus op de voorgrond, die geloofsgenoten zijn, waaronder voornamelijk de predikers en vervolgens alle andere gelovigen behoren.

Wij zijn meer verbonden aan hen, die met ons hetzelfde geloof, één Heer, één doop hebben (Efeze. 4: 4 vv.). Het mede bezitten van het geloof, dat wij belijden, geeft een bijzondere aanspraak op de betoning van onze liefde.

Omdat de begrensde mens zich genoodzaakt ziet, zelfs in de feitelijke liefdebetoning zich perken te stellen, omdat zijn middelen niet voldoende zijn om allen te helpen, wijst ook de apostel in de eerste plaats op de geloofsgenoten (en doelt hij misschien reeds op de collecte, die hij op het oog had 1 Kor. 16: 1). Daarin ligt geen beperking van de liefde zelf, maar alleen een beperking van haar beoefening om onvoldoende middelen.

Heeft ieder mens op ons rechts-aanspraak, omdat hij met ons de adem van het leven van een en dezelfde God en Schepper heeft, nog veel meer heeft recht op onze zorg en liefde hij, die met ons behalve deze adem van het leven, ook nog de Geest uit God heeft ontvangen.

III. Vs. 11-16. De apostel, wie het schrijven moeilijk viel en die daarom zijn brieven door een schrijver liet optekenen, zodat hij zelf slechts het noodzakelijkste erbij voegde (2 Thessalonicenzen. 3: 17 v. 1 Kor. 16: 21 had, omdat de geestelijke nood van de Galaten hem bijzonder ter harte ging, deze brief geheel eigenhandig geschreven. Terwijl hij hen nu hier opmerkzaam maakt op het offer in tijd en moeite, dat hij hun daarmee heeft gebracht, om hun harten weer voor zich en zijn Evangelie te winnen, stelt hij daar tegenover de vleselijke gezindheid, waarmee de dwaalleraars zich voor hun aanhang moeite geven. Hij karakteriseert hun werk als voortgekomen uit geheel onzuivere motieven. Zij hadden niet het zielenheil van de Galaten op het oog, maar alleen wat de Joodse proselietenmakerij kon bevorderen. Hij houdt hen nu het kruis van Christus voor, dat het voorwerp is van zijn roem en de kracht van zijn leven en spreekt nu de zegen uit over hen, die zich naar het richtsnoer van het waar Christelijk geloof zullen gedragen, in het bijzonder ook over het Israël van God, over hen, die uit de Joden gelovig geworden zijn.

11. Zie wat een grote brief ik u geschreven heb met mijn eigen hand, terwijl ik anders mijn brieven een helper in de pen geef en alleen aan het slot enige weinige woorden eigenhandig bijvoeg ("Ro 16: 23" en "Ro 16: 24. Voor u heb ik mij de moeite, die het schrijven mij veroorzaakt, getroost.

Het "ziet", waarmee de apostel deze afdeling begint, wijst er op dat op iets bijzonders wordt opmerkzaam gemaakt (1 Joh. 3: 1). Het is nu echter de vraag, wat dat bijzondere, dat buitengewone bij het schrijven van deze brief is, waaruit de Galaten Paulus' bijzondere liefde kunnen opmerken. Luther zegt daarvan het volgende: "De apostel wil zeggen: ik heb aan geen gemeente ooit zo'n lange brief met mijn eigen hand geschreven. " De andere brieven had hij een ander gedicteerd, alleen de groet en de ondertekening had hij met eigen hand geschreven, zoals men aan het einde van zijn brieven kan zien. Toch is het te betwijfelen, of de betekenis van de door Paulus gebruikte woorden die verklaring toelaat. Het is niet de lengte van de brief op zichzelf, waarop de apostel in het bijzonder drukt, omdat toch de omvang in vergelijking met de brieven aan de Romeinen en Corinthiërs geenszins zo bijzonder is en hoogstens in

vergelijking met die aan Filemon (Phm. 1: 19) uitsteekt, maar het is de lengte voor zijn kracht tot schrijven, die in de vorm van de letters zeker wel is zichtbaar geweest en misschien staat de moeite, die hij ten gevolge van dat gebrek zich heelt moeten getroosten, om eigenhandig een vrij lange brief te schrijven, in verband met hetgeen hij in vs. 17 in gedachte heeft bij de woorden: "niemand doe mij moeite aan. " In Hoofdstuk 4: 20 riep hij de Galaten toe: "ik wilde, dat ik nu tegenwoordig bij u was en mijn stem mocht veranderen. " Hij heeft hetgeen aan het krachtige van zijn rede ontbrak, als hij niet kon, wat hij zozeer wenste, door eigenhandig schrijven proberen te vergoeden, maar zichzelf daardoor geen gering bezwaar opgelegd en bij de arbeid, die juist te Efeze zo zwaar op hem drukte (Hand. 20: 18 vv. ; 31: 34) een groot offer voor hen gebracht; dat moeten zij dan weten en waarderen, opdat het geen vergeefse moeite en verloren tijd zal zijn. Het is niet verkeerd, merkt Spener hierbij op, als predikers jegens hun toehoorders, als hun liefde en hun vertrouwen begint te wankelen, spreken van hun zorg en moeite.

12. Al degenen, die zich bij de Joodse ijveraars voor de wet, wier vijandschap zij vrezen en een schoon gelaat willen tonen naar het vlees, door iets wat met hun vleselijke gezindheid overeenstemt, die noodzaken u besneden te worden. Zij proberen u de besnijdenis op te dringen met geen andere dan zelfzuchtige bedoelingen, alleen, opdat zij vanwege het kruis van Christus niet vervolgd zouden worden, zoals hun zeker zou overkomen als zij bleven bij de prediking van de ware Christelijke zaligheid (Hoofdstuk 5: 11. 1 Kor. 1: 23

13. Het is hun echter niet om de wet zelf en het opvolgen van haar geboden te doen, als zij aandringen op de besnijdenis. Want ook zij zelf, die besneden worden (de uitdrukking, hier in de grondtekst gebruikt, zou vertaald moeten worden: de besnijdenis-mensen (Hoofdstuk 5: 3), d. i. die mensen, die bij zich en anderen zozeer met de besnijdenis zijn ingenomen, dat daarover al hun peinzen en denken is), houden de wet niet (MATTHEUS. 23: 3 v.), maar zij willen, evenals de Joodse proselietenmakers (MATTHEUS. 23: 15), dat u besneden wordt, opdat, als dat gebeurd is, zij in uw vlees, waarvan nu de bekering openbaar geworden is (Efeze 2: 11), roemen zouden, alsof zij iets groots hadden teweeggebracht.

Niet een oprechte, alhoewel tevens verkeerde overtuiging over de noodzakelijkheid van het waarnemen van de wet dringt hen, die u willen noodzaken u te laten besnijden, zegt Paulus; want zij zelf vervullen de wet niet en tonen daardoor het onware van hun ijver. Het motief, dat hen drijft, is integendeel deels mensenvrees, omdat zij de moeilijkheden willen ontgaan, waaraan de getrouwe belijders van het kruis van Christus vanwege de Joden zijn blootgesteld, deels menseneer, omdat zij zich verheffen op de macht, die zij over u hebben.

Het kruis van Christus berokkende hun, die het zo wisten te maken, dat aan de Joodse trots geen ergernis werd gegeven, ten gevolge van hun prediking van de besnijdenis, geen vervolging. Men vergaf hun graag hun Messiaanse meningen, als zij maar voor het gouden beeld van de Joodse nationaliteit knielden en door hun Messiasijver het volk van de Joden, of, zoals men zei, het volk van God, door groei uit de heidenen vermeerderden. Deze tekst is toepasselijk op de aardsgezinden, die het woord van het koninkrijk van de hemelen in de mond hebben, op hen, die mensen-eer begeren en toch voorgeven Christus, de Heere, te dienen. Die lafhartige wekelingen verzwijgen en verloochenen gedurig dat stuk van de goddelijke waarheid, waartegen de tijdgeest of de openbare mening het meest gekant is en tot de prijs om zonder vervolging te blijven, roken zij de moderne afgoden, dwaas verheugd over hun roem voor de wereld, die hen hoogst Christelijke mannen noemt, die met hun tijd mee vooruitgaan.

Er zijn ten allen tijde punten, waarover de wereld wil, dat men haar toegeeft en daarvoor wil zij dan het overige onbestreden laten. Die zich niet met dat onzuivere mengsel inlaat, moet niet alleen vervolging ondergaan, maar ook het verwijt dragen dat hij zelf de schuld er van is, dat hij alleen door zijn eigenzinnigheid in lijden is.

De tweede berisping heeft betrekking op de huichelarij van deze mensen; zij stellen er niet werkelijk prijs op, dat de wet juist wordt waargenomen, zij willen maar pronken met zeer vele proselieten. In de woorden: "opdat zij in uw vlees roemen zouden", ligt een bittere grote. In plaats van de zielen van de mensen te zoeken, beroemen zich die letterzifters van het vlees op hen, die zij hebben bewogen zich te laten besnijden.

Het is een eigenschap van valse leraars en ijveraars voor de godsdienst, voor wie het slechts om het uitwendige te doen is, iemand tot hun religie over te halen, het moge later met hen gaan zo het wil

15. Daartoe, dat de wereld voor mij gekruisigd is en ik voor de wereld, behoort nu ook de grondstelling, die ik tegenover die mannen van de besnijdenis (vs. 13) volg (1 Kor. 7: 17 v.). a) Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch voorhuid, maar een nieuw schepsel. Het komt in de nieuwe verhouding, die door Hem hersteld is, er niet op aan of men een besnedene of onbesnedene is, maar alleen dat men tot het nieuwe leven, dat nu geopenbaard is, zich laat opwekken en vormen (Hoofdstuk 5: 6. 1 Kor. 7: 19. v. 2 Kor. 5: 17
a) MATTHEUS. 12: 50. Joh. 15: 14.

16. En zo velen onder u, als er naar deze regel, naar het richtsnoer van de zo-even uitgesproken waarheid, zullen wandelen, zodat zij, of er niet van zijn afgeweken, of, zo zij zich door de dwaalleraars op verkeerde wegen hebben laten leiden (Hoofdstuk 4: 21; 5: 2 vv.), maar zich door mijn woorden weer op de juiste weg hebben laten terugbrengen en daarop verder blijven, over deze zal een zegen zijn. Hun zal van boven worden gegeven vrede in deze tijd en barmhartigheid in de dag van het oordeel (vgl. 1 Tim. 1: 2. 2 Tim. 1: 2. 2 Joh. 1: 3. 1: 2) en wel over het israël van God, niet over dat Israël, dat het zuiver naar het vlees is (1 Kor. 10: 18), maar dat bestaat in het overblijfsel naar de verkiezing van de genade (Rom. 9: 6 vv. ; 11: 5.).

Tegenover het anathema over de dwaalleraars aan het begin van deze brief (Hoofdstuk 1: 8 v.) staat deze zegenwens over de ware gelovigen aan het einde. De vrede van God is de uitgieting van de barmhartigheid. Daarom is Paulus anders gewoon in zijn zegenwensen de barmhartigheid, evenals de genade vóór de vrede te plaatsen; hier roept hij echter vrede over hen, die deel hebben aan het woord in Rom. 5: 1, om later bij dit aanwezige geluk, dat de vredewens tot inhoud heeft, het toekomstige te voegen in de wens van de barmhartigheid, die hier zeker even gemeend is als die in 2 Tim. 1: 18 Onesiforus en zijn huis wordt toegewenst.

De bewerking van de wens tot hen, die volgens de ware Christelijke regel wandelen, moet natuurlijk niet worden gedacht als een boosaardige uitsluiting van de anderen; de liefdevolle apostel zou graag de gehele wereld willen zegenen. Maar wel zijn de anderen, wat hun gemoedsgesteldheid aangaat, ongeschikt om de zegen in zich op te nemen (MATTHEUS. 12: 13. Joh. 17: 9); zij zullen integendeel, met name wat de dwaalleraars zelf aangaat (Hoofdstuk 5: 10), hun oordeel dragen.

Met de woorden: "en over het Israël van God" verklaart Paulus uitdrukkelijk en nadrukkelijk en juist daarom als bij manier van een toevoegsel, dat hij de gelovige Israëlieten als het Israël

van God mede onder hen bedoelde, wie hij vrede en barmhartigheid toewenst. Hij laat echter dit toevoegsel volgen en juist in deze vorm, opdat men niet zou zeggen, dat hij Israël het volk van God niet wilde laten blijven en op onnatuurlijke manier vijand van zijn volk was geworden, waartegen wij hem ook op andere plaatsen zich zien verdedigen (Rom. 9: 1 vv.) en hier had hij bijzondere aanleiding om zich daartegen te beschutten. Ja, de gelovige Israëlieten hebben in zijn ogen niet opgehouden Israël te zijn, zij zijn voor hem niet verdwenen in de wereld van de volken, als zij Christenen zijn geworden; het is even verre van hem het besneden zijn als het onbesneden zijn te houden voor niet te rijmen met het Christendom. De toevoeging dient hoofdzakelijk om dit te verzekeren, vooral daardoor, dat hij in onderscheiding van de zin, waaraan welken hij dit toevoegt, het niet zegt van iedere Israëliet in het bijzonder, maar van het Israël als geheel.

E. In het slotwoord, dat wij in de beide laatste verzen vinden, wendt de apostel zich tot de dwaalleraars met de eis om hem, de apostel, die de lidtekens van Christus in de striemen en naden, die hij in zijn lichaam heeft, draagt, verder zo’n moeite niet aan te doen, als de Galaten hem door die verkeerdheid hebben aangedaan. Daarna laat hij de zegenwens ten besluite volgen, niet zonder een "Broeders! " dat door de ongewone wijze, waarop het geplaatst is, dubbel vriendelijk klinkt. Dat woord moet alle smartelijk gevoel, dat wellicht als gevolg van de harde uitingen van zijn ontevredenheid zou kunnen achterblijven, veranderen in een hartelijke genegenheid jegens hem.

17. Voorts, niemand doe mij moeite aan. Moeilijkheden en smarten, zoals die dwaalleraars in Galatië met hun ophitsen tegen mijn apostolisch gezag en apostolische arbeid mij veroorzaakt hebben, voorstellingen om u op te dringen, dat van mij het ware niet kon komen, maar dit eerst door hen aan de gemeenten moest worden gebracht, mogen verre van mij blijven. Ik heb die smartelijke zaken echt niet verdiend: want ik draag in de achtergebleven sporen van de mishandelingen, door mij geleden (2 Kor. 4: 10; 11: 24 v.), de lidtekens van de Heere Jezus Christus in mijn lichaam. Deze wijzen duidelijk aan, dat ik een door Hem erkend en bevestigd dienstknecht van Hem ben en zo hoeft niemand, die zich een verbeteraar waant, zich in mijn arbeidsveld in te dringen, dat de Heere mij heeft gegeven (2 Kor. 10: 15 v.).

Op de zegenwens voor de gelovigen volgt hier een ernstige afwijzing van de boze tegenstanders. Paulus plaatst hier zijn apostolisch gezag en zijn moeitevol werken in de dienst van de Heere met rechtmatige trots op de voorgrond en verlangt dat men zijn moeite niet met nieuwe lasten verzwaart.

Lidtekens zijn de tekens, die de slaven als tekens van hun meesters, de soldaten als tekens van hun legerhoofden, de misdadigers als tekens van hun misdaden en bij enige volken van het Oosten, bijvoorbeeld bij de Perzen en ASSYRIËRS, als tekens van hun God, meestal op voorhoofd of hand (Openbaring 7: 3; 13: 6), ook in de hals of elders op het lichaam, zoveel mogelijk op onuitwisbare wijze waren ingedrukt of ingebrand. De tekens bestonden gewoonlijk in enige letters of in de naam van de meester. De lidtekens van de Heere Jezus zijn dus die tekens, die aanwijzen dat de Heere Jezus de Meester van Paulus is. Zij zijn, zoals uit de uitdrukking "in mijn lichaam" blijkt, de wonden aan het lichaam, die hem in de dienst van het Evangelie waren toegebracht. Deze was zijn beste signalement, "dat hij echt een dienstknecht van de Heere was. "

Wellicht zinspeelt de apostel tevens op een ons niet nader bekende bezoeking (vgl. Hand. 20: 19), die hem toen overkomen is, toen hij schreef.

18. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met uw geest (Fil. 4: 23. 2 Tim. 4: 22. 4. 23 2Ti Filemon 1: 25), broeders! Amen.

Dat de genade van de Heere Jezus, de almachtige helpster, zij met hun geest of met hun inwendige mens, dat vat van de Heilige Geest en het wederbare tot echt geestelijke mensen door het geloof aan het enige Evangelie, wenst de apostel ten slotte hun toe, die hij heeft moeten toeroepen (Hoofdstuk 3: 3) "U bent met de Geest begonnen, voleindigt u nu met het vlees. " Het vertrouwen, dat de genade van de Heere hun geheiligde geest de overwinning zal geven over hun weerbarstig vlees (Hoofdstuk 5: 10) legt hij in het laatste woord "Broeders", dat geen andere brief sluit, dan alleen deze aan de Galaten. Hij heeft gewonnen, maar niet hij, de genade van onze Heere Jezus Christus, die hier de Galaten aangrijpt, heeft gewonnen en de zege behaald, als zij zeggen: "Amen, wij zijn broeders van onze Paulus in het huis van het Israël van God. Wij zijn het en willen het blijven. "U valse broeders (2 Kor. 11: 26), ga heen! "

SLOTWOORD OP DE BRIEF AAN DE GALATEN

In de zestiende eeuw was de tijd gekomen, dat de Germaanse volken mondig zouden worden en bevrijd van hun pedagoog (tuchtmeester), die hen met zijn schooltheologie en priestertucht de middeleeuwen had doorgeleid (Hoofdstuk 4: 1 vv.). Ook voor hen was de volheid van de tijden gekomen, dat zij in Christus vrij werden van de heerschappij van de nieuwe wet, waartoe het Christendom door de Roomse kerk was gemaakt, de tijd om het kindschap te ontvangen. In deze tijd schreef Luther de schriften "over de vrijheid van een Christen-mens" en "over de Babylonische ballingschap", de Galaten-brieven van de 16de eeuw. De Galaten-brief van Paulus was de banier die de beweging van de reformatie vooraf ging waarom Luther die door een dubbele verklaring aan zijn tijd voor ogen gesteld heeft.

De grote ketterij van onze tijd is de rechtvaardiging door waarneming van de natuurlijke zedenwet, die slechts de schaduw is van de Tien geboden. Daarbij verloochent men dan het geloof geheel, of houdt zich onverschillig over de betekenis daarvan. Ook deze is alleen te overwinnen door de leer, die Paulus in zijn brieven aan de Galaten en aan de Romeinen heeft ontwikkeld.

Wat de apostel voor de Romeinen op het hart heeft is een apologie van zijn werkzaamheid; en omdat zij mondeling over dit alles nog niets echts hadden vernomen, verkrijgt ons ten nutte de uiteenzetting van beide onderwerpen een stelselmatige volledigheid, zoals die nergens elders wordt gevonden. de Galaten drukt hij diezelfde waarheden op het hart, maar bij hen, die door hem zelf onderricht waren, doet hij het met een kortheid en gedrongenheid, die, zo niet de brief aan de Romeinen tot opheldering diende, onoplosbare moeilijkheden voor ons zou inhouden tot juist begrip.

DE BRIEF VAN DE APOSTEL PAULUS AAN DIE VAN EFEZE

De brief aan de Romeinen en die aan de Efeziërs zijn de twee belangrijkste brieven van de apostel Paulus. Ook Luther noemt die met die aan de Galaten als de voornaamste. In de brief aan de Romeinen handelt de apostel over de Christen in het bijzonder, over diens rechtvaardigmaking, heiligmaking en verlossing; in de brief aan de Efeziers over het geheel, de gemeente of de kerk van Christus. De eerste wijst aan de Christen de weg van de zaligheid, deze de verheven tempel, waarin hij is opgenomen.

HOOFDSTUK 1

DANKZEGGING VOOR DE GEESTELIJKE WELDADEN VAN GOD. GEBED OM VERMEERDERING VAN GELOOF

A. De aanvang van de brief, die waarschijnlijk reeds in de zomer van het jaar 61 na Christus, dus snel na de aanvang van de gevangenschap van de apostel te Rome, van daar door Tychicus (Hoofdstuk 6: 21 v.) aan de gemeenten (Hand. 18: 31 en Aanh. 2 onder a 2) gezonden is, bevat alleen de aanspraak en de apostolische groet. De eerste heeft veel overeenkomst met die van de brief aan de Kolossensen; echter ontbreekt hier de naam van Timotheus, die daar ook genoemd is. Dit is een bewijs dat de beide brieven niet op dezelfde tijd zijn geschreven, hoe veelvuldig overigens gedachten en uitdrukkingen met elkaar overeenstemmen, zodat een lijst van bijna woordelijk gelijkluidende plaatsen zou kunnen worden gemaakt (vgl. het slotwoord op de brief aan de Kolossensen).

1. Paulus, een apostel van Jezus Christus, door de wil van God 1) (2 Kor. 1: 1. Kol. 1: 1. 2 Tim. 1: 1, aan de heiligen (Rom. 1: 7; 15: 26. 1 Kor. 1: 2. 2 Kor. 1: 1, die te Efeze zijn, (vgl. het slotwoord) en gelovigen is Christus Jezus 2) (vs. 15. Gal. 3: 26).

1) Het is voor de apostel van zeer groot belang, dat hij door degenen, die de brief ontvangen, dadelijk beschouwd wordt niet als een, die uit eigen volmacht met hen spreekt, maar als een, wiens opdracht van God zelf komt. Waar zijn apostolisch gezag nog werd in twijfel getrokken, zoals in de gemeenten van Galatië, daar verzekerde hij nog in het bijzonder, dat hij dit niet van mensen en door een mens had ontvangen (Gal. 1: 1). Gewoonlijk voegt hij er het predikaat bij "geroepen" tot "apostel" (Rom. 1: 1. 1 Kor. 1: 1 en wel op grond van zijn roeping onmiddellijk door de Heere zelf op de weg naar Damascus. Op onze plaats heeft hij de kortste uitdrukking gekozen, want te Efeze was er niemand, die zijn apostolisch aanzien verkleinde. Ook had zijn vroeger persoonlijk oponthoud in deze stad, dat een geruime tijd duurde (Hand. 19), de gemeente overtuigd van het gezag van zijn goddelijke roeping.

Een dienaar van Christus moet door de wil van God als leraar van het Evangelie zijn aangesteld; men moet dus niet zelf tot deze dienst lopen (vgl. Hebr. 5: 4).

2) De apostel gebruikt die beide uitdrukkingen niet in die zin, alsof hij de medeleden van de gemeente te Efeze in verschillende afdelingen wilde splitsen, waarvan de heilige een lagere, de gelovigen een hogere stand vormden. Hij wil alleen de twee hoofdzijden voor ogen stellen, die de staat van de Christen doen zien, diens levensbestemming (heilig) en de richting van zijn hart Was eens de staat als Christen naar zijn objectieve kant als een heilige voorgesteld, zo was tot volledige voorstelling ook nog nodig, dat de objectieve kant werd gemeld en dan stelt hij de Efeziërs voor als gelovigen, in zoverre hij veronderstelt dat zij met hun innerlijke rechten van hart en geweten zich gekeerd hebben tot de genade van God in Christus hun aangeboden en hun volle vertrouwen daarop hebben gesteld.

In de eerste plaats heten zij heilige, in de tweede gelovigen, want het is Gods zaak ons tot heilige en tot Zijn eigendom te maken, onze zaak te geloven, door de gave van God.

Heiligen zijn wij volgens hetgeen wij aan Christus hebben, gelovigen naar dat Christus aan ons heeft.

De heilige zegt: ik ben van God! De gelovige zegt: God is de van mij!

2. Genade zij u en vrede van God, onze Vader en de Heere Jezus Christus (vgl. Gal. 1: 3).

a) 1 Petrus 1: 2.

In dit tweevoudige en toch ene woord, hebben wij weer wat van God uitgaat en wat in ons moet worden gewerkt. De eerste grond van de heiliging is de genade van de Eeuwige, de tegenkomende, de voorkomende genade. Het einddoel van alle geloofsvertrouwen is de volle vrede of de gehele zaligheid.

Alle brieven van de apostel hebben deze zegenwens, die als met opleggen van de handen deze beide goederen en dus deze som van alle hemelse goederen de heilige en gelovigen op het hoofd en in het hart legt. Waar de genade door het geloof wordt omhelsd, daar schept zij vrede (Rom. 5: 1) en evenals nu de genade een bron is, die niet uitdrogen kan, eveneens is de vrede een beek, die voortdurend vloeit.

B. Meteen begint het eerste dogmatische deel van de brief, zoals men het gewoonlijk, hoewel niet op volkomen juiste manier noemt. Het onderwerp ervan is de heerlijkheid van de kerk van Christus en wel van die kerk, zoals zij in die tijd, waarin Paulus schrijft, van haar eerste begin gedurende een dertigtal jaren zich heeft ontwikkeld, en in het bijzonder de heidenen in zich heeft opgenomen, terwijl de Joden zich meestal afkerig, ja vijandig tegen haar hebben gedragen. Er wordt echter geen wetenschappelijke uiteenzetting of dialectische ontwikkeling door de apostel gegeven, maar hij spreekt hier de gedachten, die hij in zijn biddende ziel heeft gekoesterd, met ontroering uit. Daarom treedt de gedachte niet eerst gaandeweg te voorschijn, maar dadelijk in al haar volheid op en de taal heeft moeite om die te omvatten, zij worstelt in een stroom van woorden en in elkaar vloeiende zinnen, terwijl de voorstelling haar te boven gaat.

II. Vs. 1-23. Het plan of bestek van de kerk en haar wezen. De gehele afdeling heeft om zo te zeggen een liturgisch of psalmgewijs karakter en is als een verheven loflied op de buitengewone rijkdom van de genade van God in Christus en de hoog verheven staat van Zijn gemeente. Het strekt zich uit over de raad en het werk van de zaligheid in de ruimste omvang. Hij breidt de volheid van Zijn inhoud uit in een verband, dat door gedachten, die steeds opnieuw bij de reeds ontwikkelde ideeën komen een uitbreiding verkrijgt, zoals het onafgebroken voortgaande en lid aan lid zich hechtende nergens elders, ook niet bij onze apostel, voorkomt. Wat nu Paulus in deze uitstorting van zijn hart aan de lezers hun ten opzichte van het eerste deel van zijn thema doel gevoelen, is dit: God heeft ons een eeuwig raadsbesluit omwille van Zijn geliefde Zoon waardig geacht en heeft ons in Hem tot Zijn kinderen verkoren, die heilig door het bloed van Christus en onstraffelijk voor Hem staan in de liefde. Hij heeft ons in overgrote mate de rijkdom van Zijn genade laten ondervinden door mededeling van allerlei wijsheid en kennis en ons het geheim van Zijn welbehagen geopenbaard, dat alle tijden omgeeft. Dat welbehagen heeft Hij dan ook in Christus in de volheid van de tijd verwezenlijkt en dit loopt nu uit op niets minder, dan op de vereniging van de vroeger zo ver van elkaar gescheiden delen, namelijk van hetgeen in de hemel en van hetgeen op aarde is, maar hier ook van de uitverkorene Joden en de aan zichzelf overgelaten heidenen (vs. 3-14). Ook ten opzichte van hen, aan wie hij schrijft, heeft Paulus gehoord van het geloof in de Heere Jezus, dat bij hen aanwezig is en van hun liefde tot alle heilige. Daarom wordt aan de vorige lof van God, die in de eerste plaats in het algemeen de kerk aangaat, nu een dankzegging gevoegd voor de lezers in het bijzonder en een voorbede voor hen, dat de God van Jezus Christus, de Vader van de heerlijkheid, de gave van de hun verleende Heilige Geest tot steeds dieper inzicht in de hoop van de roeping, die hun ten deel

is geworden en in een rijkdom van de verleende heerlijke erfenis, alsmede in de buitengewone grootheid van de kracht er van, voor hen moge vermeerderen. Deze zou hen met dezelfde energie van Zijn grote sterkte het doel tegemoet voeren, waarmee Hij Christus van de dood heeft opgewekt en op de troon van Zijn majesteit verre boven alle engelen-machten en al het overige in de tegenwoordige en toekomende wereld verhoogd heeft. Hen heeft Hij tevens tot verwezenlijking van het ideaal van de mensheid, tot de volmaakte Heerser over alles hier op aarde gemaakt en heeft Hem nu als zodanig een van de gemeente tot haar Hoofd gegeven. Zij moet zichzelf nu beschouwen als Zijn lichaam, ja als Zijn volheid d. i. als de vervulling van Hem, die alles in allen vervult (vs. 15-23).

EPISTEL OP DE DAG VAN St. THOMAS, Vs. 3-6). (Vgl. Joh. 20: 24 vv.).

3. Gezegend zij de God (vs. 17) en Vader van onze Heere Jezus Christus (2 Kor. 1: 3. 1 Petrus 1: 3, die ons gezegend heeft (Hand. 3: 26) met alle geestelijke zegening (Rom. 1: 11; 15: 27. 1 Kor. 9: 11.) in de hemel, in goederen, die van de hemel komen, daarheen leiden en daar in alle volheid worden in bezit genomen, zegeningen in of door Christus (Filemon 1: 6).

De apostel zegent Hem, die de God en Vader van onze Heere Jezus Christus is, daarom, omdat Hij ons gezegend heeft. Het woord van lof van de mensen is het beantwoorden van het zalige werk van God. Reeds in de naam, waarmee Hij God noemt, is het besloten, waarom Hij Hem prijst; want daardoor, dat God de God en Vader van Jezus Christus is en Jezus Christus door Hem onze Heer is geworden, heeft Hij ons datgene gedaan, wat de daarop volgende zin van Hem zegt.

Wat is dat te zeggen: God te zegenen. Is het slechts met de gemeente uit te roepen: "Hij zij gezegend! " Is het slechts Hem mede te loven en te prijzen met de mond? Nee, het zal zijn de zegeningen, die men van Hem ontvangen heeft, te erkennen in haar grootheid, in haar waarde en dit niet slechts bij ogenblikken, maar op de duur en immer meer. Het is God voor Zijn liefde, liefde te vergelden, Hem het dankbaar en blijmoedig hart te tonen, waarin Hij een welbehagen schept, te handelen en te wandelen zoals het Hem verheerlijkt. De God en Vader van onze Heere Jezus Christus te zegenen, het is een Christen te zijn in geloof, in liefde, in hoop, in blijdschap, in lijdzaamheid, in heiligmaking. De God en Vader van onze Heere Jezus Christus te zegenen, het is Hem omwille van ons te doen zegenen, prijzen, grootmaken, zoeken door anderen, die daar lezen op ons gelaat en aanschouwen in onze wandel, dat daar een grote kracht van liefde en heiligheid en een overvloedige bron van blijdschap en van vrede schuilt in de geestelijke zegeningen, waarmee Hij zegent in Christus.

Geloofd. - Dit is de betekenis van het Griekse gezegend, waaruit in het oorspronkelijke een woordspeling ontstaat, omdat hetzelfde woord straks in een andere betekenis genomen wordt die ons gezegend heeft. (V. D. PALM).

De uitdrukking "de God en Vader van onze Heere Jezus Christus" is factisch in de plaats gekomen van de Joodse formule: "de God van Abraham, Izaak en Jakob" als echt Christelijke formule, al hebben de apostelen dat ook juist niet bedoeld. Daarmee wordt geprezen Hij, die niet alleen de God is van Hem, die mens is geworden (MATTHEUS. 27: 46. Joh. 20: 17. Openbaring 3: 12), maar ook de Vader is van deze Heere, van de Eniggeborene, die Hij heeft gegeven.

De apostel noemt een drievoudige zegen, waarom hij God prijst. Met allerlei geestelijke zegeningen heeft ons God, de Vader van onze Heere Christus gezegend. Die zegen, die wij

hebben ontvangen, bestaat in hemelse goederen. Wij zijn gezegend in Christus. De almachtige Schepper en trouwe Onderhouder van de wereld, laat ook de heidenen niet ongezegend in hetgeen tot voeding en onderhouding van het lichaam nodig is (Hand. 14: 17); maar met geestelijke zegen, die tot in het eeuwige leven reikt, zegent Hij alleen ons, de heilige en gelovigen in Christus Jezus en al de volheid van geestelijke zegen wordt ons ten deel in de Heilige Geest zelf, die ons gegeven is, een zaad van zegen tot vele vruchten van zegen.

Mogen wij al, zoals Paulus in de gevangenis te Rome, arm zijn in aardse bezittingen en genietingen, geloofd zij God, die ons in de hemel en in de eeuwigheid, die boven al de tijd zo ver verheven is, zo rijk heeft gemaakt!

"Zij zullen gezegend worden" was de som van alle beloften in het Oude Testament: "Hij heeft ons gezegend" is de Evangelische roem over de vervulling van deze beloften in het Nieuwe Testament. Door deze geestelijke zegening in hemelse goederen overwon het Evangelie de gehele wereld en de aardsgezindheid, waarin Joden en heidenen gebonden lagen.

4. a) Zoals Hij ons in onderscheiding van hen, wie het gezegend zijn nog niet ten deel is geworden (Rom. 8: 29 v.), uitverkoren heeft in Hem (Kol. 1: 17), voor de grondlegging van de wereld (Joh. 17: 24. 1 Petrus 1: 20. 2 Thessalonicenzen. 2: 13, b), opdat wij krachtens Zijn ons toegerekende gerechtigheid, heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem, voor God de Vader, in de liefde jegens Hem en de naaste (2 Tim. 1: 9 Kol. 1: 22).

a) Joh. 15: 16. 2 Tim. 1: 9. b) Luk. 1: 75. Efeze. 5: 27. Tit. 2: 12.

Het woord "gelijk Hij" leidt de gedachte in, dat de uiteenzetting in vs. 3 aangegeven overeenstemt met de eeuwige verkiezing.

De zegen van de goddelijke zegening is het feit van de zaligheid, die aan het licht is gekomen en die toch, als die zal blijven bestaan, een diepere, een eeuwige grond moet hebben. Deze eeuwige grond van de goddelijke zegen geeft Paulus hier nader aan; deze berust namelijk op de verkiezing vóór de tijd.

Deze verkiezing geeft een voorrang te kennen en tevens een onderscheiding van anderen, die niet zijn wat de uitverkorenen zijn. Alleen van zich en van de leden van de gemeente kon Paulus zeggen: "Hij heeft ons uitverkoren in Hem", omdat alleen bij deze dit feit reeds kenbaar was geworden en moest of ten minste kon worden gevoeld (1 Thessalonicenzen. 1: 4). Evenals nu in Adam de mensheid is geschapen, en in Abraham het volk van Israël is afgezonderd, zo is in Christus de gemeente verkoren en wel is deze verkiezing geschied nog vóór de schepping, of, zoals er eigenlijk wordt gezegd, nog vóór het begin van de uitvoering van het juist getekend scheppingsplan.

God heeft het raadsbesluit van de verlossing, dat in het Evangelie is geopenbaard, niet genomen, nadat de wereld, die zeer goed was geschapen, reeds zeer boos was geworden; reeds vóór de grondlegging van de wereld, of vóór de tijden van de wereld (Tit. 1: 2), heeft de eeuwige liefde zich voorgenomen een wereld te scheppen, die zij wel voor de zonde en haar verderf niet wilde afsluiten (want zij heeft geen lust aan gedwongen heiligen), maar waaruit zij in de Zoon van haar welbehagen een gemeente van degenen verkozen heeft, die heilig en onstraffelijk voor Hem zouden zijn.

De gedachte "heilig en onberispelijk in de liefde" is, hoewel Paulus ook het "heilig en onberispelijk" anders zonder bijvoeging gebruikt (Hoofdstuk 5: 27. Kol. 1: 22), niet ongepast, omdat de liefde als de diepste wortel van de gezindheid de heiligheid bepaalt, en ook tegen de verbinding van het "in de liefde" met "onstraffelijk", om de reine liefde te kennen te geven, is niets in te brengen (2 Kor. 6: 6. 1 Petrus 1: 22), omdat wij in 2 Petrus 3: 14 lezen "onbestraffelijk in vrede" en in Judas 1: 24 "onstraffelijk in vreugde. "

5. Die ons bij Zijn verkiezing van te voren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen (Gal. 4: 5), welk kindschap Hij wilde teweeg brengen door Jezus Christus in Zichzelf, naar het welbehagen van Zijn wil (vgl. 9 en 11 Joh. 6: 40).

Alle zegeningen van het verleden, het heden en de toekomst schenkt Christus aan Zijn volk. In de geheimnisvolle eeuwen van het verleden was de Heere Jezus van Zijn Vaders eerste uitverkorene en in Zijn verkiezing gaf Hij ons een deel, want wij werden uitverkoren in Hem van vóór de grondlegging van de wereld. Hij had van alle eeuwigheid de voorrechten van het kindschap als van Zijn Vader eniggeboren en geliefde Zoon en Hij heeft ons in de rijkdom van Zijn genade door aanneming en herschepping insgelijks tot het kindschap verheven, zodat Hij ons macht heeft gegeven om kinderen van God te worden. Het enig verbond, gegrond op borgtocht en door eedzwering bevestigd, is het onze, ons tot krachtige troost en zekerheid. In de eeuwige bepalingen van de voorbeschikte wijsheid en van het almachtige besluit was het oog in de Heere Jezus immers op ons gevestigd en wij kunnen verzekerd zijn, dat er in de hele boekrol van onze bestemming geen regel is, die strijdt tegen de belangen van Zijn verlosten. De grote bruiloft van de Vorst der heerlijkheid is de onze, want Hij heeft Zich ons ondertrouwd en eerlang zal zij aan het hele heelal verkondigd worden. De wondervolle vleeswording van de God van de hemel met al de aanbiddelijke neerbuiging en vernedering, die haar wachtte, behoort ons. Het bloedige zweet, de geselslagen, het kruis zijn ons eigendom voor eeuwig. Welke gezegende gevolgen ook voortvloeien uit de volmaakte gehoorzaamheid, uit de volbrachte verzoening, opstanding, hemelvaart of voorspraak, zij allen behoren ons door Zijn eigen gaven. Hij draagt nu onze namen op Zijn borstlap en in Zijn alles kunnen doende smeekgebeden voor de troon gedenkt Hij onze personen en bepleit Hij onze zaak. Zijn heerschappij over de overheden en machten en Zijn volstrekte majesteit in de hemelen wendt Hij aan ten nutte van hen, die in Hem geloven. Zijn verhoging staat evenzeer ten onze dienste als Zijn staat van vernedering. Hij, die zichzelf voor ons in de diepten van de ellende en van de dood overgaf, onthoudt Zijn gaven niet, nu Hij in de hoogste hemelen ten troon zit.

6. Tot prijs van de heerlijkheid van Zijn onuitsprekelijk grote (2 Thessalonicenzen. 1: 9) genade, waardoor Hij ons, toen Zijn raadsbesluit en Zijn voornemen tot uitvoering kwam, begenadigd heeft in de Geliefde, namelijk in Zijn Zoon (Kol. 1: 13. MATTHEUS. 3: 17).

Jezus Christus is werkelijk het geliefde kind van God en de eerstgeborene Zoon, door wie alle anderen tot genade en eer komen, zodat Hij niemand wil aanzien dan in deze Zoon. De Vader heeft Zijn welgevallen in Christus alleen. Die Hem hoort en doet wat Hij hem beveelt, die is het geliefde kind, omwille van de Geliefde, uit wiens volheid wij allen ontvangen genade voor genade (Joh. 1: 17). Maar weer, zoals wij niet kunnen betwijfelen, maar daarvan zeker zijn, dat God de Vader in Christus een welbehagen heeft, ook dat Hij heilig is, zo twijfelen wij ook niet, dat, in zoverre wij in Christus zijn en Hem aanhangen door het geloof, de Vader ook in ons een welbehagen heeft en wij heilig zijn in de Geliefde. En alhoewel nog zonde ons vlees aankleeft en wij ook nog dagelijks struikelen en vallen, zo is toch de genade rijker,

overvloediger en machtiger dan de zonde; zij heerst en regeert over ons in eeuwigheid (Ps. 117: 2).

Evenals wanneer iemand een zieke, uitgehongerde enz. tot een schone jongeling maakt, zo heeft God onze ziel schoon en beminnenswaardig gemaakt voor de engelen en voor alle heilige en voor Zichzelf.

Wat een voorrecht is ons deel! Het sluit onze rechtvaardigmaking voor God in, maar de uitdrukking "begenadiging" in het Grieks betekent meer dan dat. Het betekent, dat wij de voorwerpen van de goddelijke goedheid, ja zelfs van het goddelijk welbehagen zijn. Hoe wonderbaar, dat wij wormen, stervelingen, zondaren, de voorwerpen van de goddelijke liefde zijn zouden! Maar het is alleen "in de Geliefde. " Sommige Christenen schijnen te menen, dat zij in hun eigen bevinding zijn aangenomen, ten minste dat is hun gedachte. Wanneer hun geest opgewekt en hun hoop zeker is, dan menen zij dat God hen aanneemt, want zij voelen zich zo hemels gezind, zo boven de aarde verheven! Maar kleven hun zielen aan het stof, dan zijn zij aan de vrees prijsgegeven, van niet langer begenadigd te zijn. Konden zij slechts zien, dat al hun grote vreugde hen niet verheft en al hun moedeloosheid hen niet werkelijk vernedert in het oog van hun Vader, maar dat zij zijn begenadigd in Hem, die nooit verandert; in Hem, die altijd de Geliefde van God, altijd volmaakt, altijd zonder vlek of rimpel, of iets dergelijks is, hoeveel gelukkiger zouden zij zijn en hoeveel meer zouden zij hun Heiland verheerlijken! Verblijd u daarin, gelovige. U bent begenadigd in de Geliefde. U slaat uw oog naar binnen en u zegt: hier is niets aannemenswaardigs. Maar zie op Christus en zie of niet alles daar van de aanneming waardig is. Uw zonden bedroeven u, maar God heeft uw zonden achter Zijn rug geworpen en u bent in de Rechtvaardige begenadigd. U heeft tegen het verderf te strijden en tegen de verzoeking te worstelen, maar u bent reeds begenadigd in Hem, die de kop van de Satan heeft vermorzeld. Wees u door volkomen verzekering uw heerlijke aanneming bewust. Zelfs de verheerlijkte zielen zijn niet meer begenadigd dan u. Zij zijn in de hemel ook alleen aangenomen "in de Geliefde" en u bent, zelfs nu, op dezelfde manier in Christus aangenomen.

7. a) Waarin wij hebben de verlossing van onze overtredingen (Hebr. 9: 15) door Zijn bloed (Hand. 20: 28. Hebr. 9: 12), namelijk om de voortgaande werking, van dit Zijn werk, dat eens voor altijd aan ons geschied is nader aan te wijzen, de vergeving van de misdaden (Rom. 3: 25. Kol. 1: 14) naar de rijkdom van Zijn genade.

a) 1 Petrus 1: 18.

Kon er in enige taal liefelijker woord zijn, dan het woord vergeving, als het in het oor van een schuldige zondaar klinkt, zoals de zilveren tonen van het jubelfeest de gevangen Israëliet? Gezegend, voor eeuwig gezegend zij die vriendelijke ster van de vergeving, die in de cel van de veroordeelde schijnt en de stervende in de donkere nacht van de wanhoop een straal van hoop geeft! Kan het mogelijk zijn dat zonde, zulke zonde als de mijne, vergeven, geheel en voor eeuwig vergeven kan worden? De hel is mijn deel. Omdat ik een zondaar ben, is er geen mogelijkheid haar te ontkomen, als de zonde op mij blijft. Kan het gewicht van de schuld weggenomen, de scharlaken vlek uitzekert worden? Kunnen de onbuigzame stenen van mijn gevangenis ooit uit hun voegen losgerukt, of de deuren uit haar hengsels gelicht worden. Jezus zegt mij dat ik nog rein kan zijn. Eeuwig gezegend zij de openbaring van schuldverzoenende liefde, die mij niet alleen zegt, dat de vergeving mogelijk is, maar dat zij verzekerd wordt aan allen, die in Jezus rust hebben gevonden. Ik heb geloofd in de aangewezen verzoening, in de gekruisigde Jezus en daarom zijn mijn zonden nu en voor

eeuwig vergeven, uit hoofde van Zijn plaats bekledende smarten en Zijn dood. Wat een vreugde is dit! Wat een zegen voor de ziel van een volkomen vergeving verzekerd te zijn! Mijn ziel draagt al haar krachten aan Hem op, die uit liefde mijn Borg werd en verlossing door Zijn bloed voor mij teweeg bracht. Welk een rijkdom van genade stelt vrije vergeving ten toon! Alles te vergeven, geheel te vergeven, vrij te vergeven, voor immer te vergeven. Hierin is een opeenstapeling van wonderen en als ik bedenk hoe groot mijn zonden waren, wie mij er van reinigde en hoe genadig de manier was, waarop de vergeving aan mij verzegeld werd, dan ben ik in een doolhof van bewonderende, aanbiddende liefde. Ik buig mij neer voor de troon, die mij vrijspreekt; ik omvat het kruis, dat mij verlost, ik die van nu aan de mens geworden God, door wie ik heden een nieuwe verzekering van de vergeving van mijn zonden ontvang.

8. Waarmee Hij overvloedig is geweest over ons in de mededeling van alle wijsheid en voorzichtigheid (Kol. 1: 9) of verstand.

Tot hiertoe heeft de apostel, om uiteen te zetten wat hem drong, zijn schrijven met een prijzen van God te beginnen, van datgene gesproken, wat God ons heeft gedaan en wel zo, dat Hij uitging van hetgeen Hij ons in de tijd heeft gedaan (vs. 3) vandaar tot de daad overging, die voor de tijd had plaats gehad en aan Zijn handelen ten grondslag lag (vs. 4-6) en eindelijk weer op het eerste terugkwam (vs. 6). Van nu aan zegt hij daarentegen van ons, wat wij bezitten en wat ons is geschied, waarbij Hij dan de nadruk legt op het middelaarschap van de Geliefde, waaraan wij dat alles te danken hebben.

Met de woorden: "waarin wij hebben de verlossing door Zijn bloed", wordt het werk van de Zoon nader voorgesteld. In Hem hebben wij of bezitten wij de verlossing, zodat die niet maar een ideaal voorwerp van de hoop, maar een werkelijk goed voor de gelovigen is: zij is echter geschied door het bloed van Christus, waardoor diens dood de betekenis van een offer verkrijgt en wel van het offer aller offers, dat de goddelijke weldaden niet slechts typisch heeft voorspeld, maar integendeel factisch heeft aangebracht. De werking van deze offerdood nu is de vergeving van de zonden. Met het aannemen van deze is voor hem, die ze uit de rijkdom van de goddelijke genade ontvangt, in allerlei wijsheid en verstand, ook een hogere, geestelijke kennis verbonden. De wijsheid ziet de hoogste bedoelingen, het verstand de geschiktste middelen; pas door de goddelijke genade van vergeving van de zonden erkent de mens het hoogste doel van zijn bestemming, wat tot zijn eeuwige vrede dient; en eerst wanneer hij de zaligheid als zijn hoogste goed heeft erkend, zal hij ook zo verstandig worden, te geloven in Hem, die de enige weg tot zaligheid is.

Wijsheid grijpt Gods daden aan, erkent en verstaat de raad van Zijn genade, verstand richt zich op hetgeen wij te doen hebben, vestigt het oog op onze roeping en hoe die te vervullen is; voor de eerste zijn de door God bestuurde omstandigheden duidelijk, de tweede richt daarnaar ons gedrag.

9. Die zegeningen heeft Hij ons toegedeeld ons, zoals Hij ons verordineerd heeft tot het kindschap van Hem (vs. 5), bekend gemaakt hebbend a) de verborgenheid van Zijn wil, van Zijn raadsbesluit, dat Hij genomen heeft, naar Zijn welbehagen, dat (namelijk dat geheim van Zijn wil, dat Hij ons nu heeft doen weten) Hij voorgenomen had in Zichzelf, waartoe Hij alleen zonder enige verdienstelijkheid van onze kant, of aandrang van enige kant, alleen uit vrije genade besloten had en dat Hij volbracht heeft door Zijn geliefde Zoon (vs. 6. Hoofdstuk 3: 11).

a) Rom. 16: 25 Efeze. 3: 9. Kol. 1: 26. 2 Tim. 1: 9. 1 Petrus 1: 20

10. Die bekendmaking is geschied, om, zoals het Zijn welbehagen of Zijn genadige bedoeling was, in de bedeling van a) de volheid van de tijden, toen de vooraf bepaalde tijd (Gal. 4: 4) tot volvoering van Zijn raadsbesluit gekomen was, door de prediking (1 Kor. 4: 1) van het Evangelie, van nu aan, zoals Zijn eindbedoeling was, weer alles tot een te vergaderen in Christus, beide dat in de hemel is en dat op de aarde is.

a) Gen. 49: 10. Dan. 9: 24.

De apostel herhaalt nogmaals de gedachte, reeds in vs. 5 uitgesproken, op het nadrukkelijkst; de gedachte, het goddelijk besluit tot verlossing van de mensheid, een gevolg was van Gods vrijmachtige raad en van de absolute wil van God; nu vermeldt hij datgene, waarop de hoogste bedoeling van God bij het verlossingswerk eigenlijk was gericht. Wel zou het kunnen schijnen, alsof in vs. (?) door de apostel reeds nader was uiteengezet, dat er geen hogere bedoeling van God zou kunnen zijn, dan dat de zondige mens weer tot de rechten werd gebracht van een kind van de hemels. Tot bereiking van dit doel was echter nog een bijzondere daad nodig, een goddelijk werk, dat iets hogers op het oog heeft, namelijk de vereniging van alle dingen in de persoon van Christus; en dit nu is het goddelijk einddoel. Christus moest dus volgens Gods raadsbesluit niet slechts de Verzoener van de mensheid met Hemzelf zijn, maar ook de Middelaar van de hemel met de aarde, de Hersteller van de wereldharmonie, door God oorspronkelijk gewild.

De uitdrukking "alles, beide, dat in de hemel is en dat op de aarde is" omvat al het geschapene; niet alleen de mensen op aarde, maar ook alles, wat tot de wereld van de mens behoort en in de hemel, het geestenrijk, dat aan gindse kant van deze wereld is. Zal nu de geschiedenis in een énige samenvatting van dat alles uitgaan, dan ontbreekt de eenheid, waartoe God het ten slotte hersteld wil zien. Zo is het ook werkelijk, niet slechts om de tegenstelling van goed en kwaad, die de mensheid verdeelt, maar ook vanwege de tegenspraak, waaraan het gehele leven op aarde lijdende is en waarin, ook afgezien van de tegenstelling van goede en kwade geesten, het geestenrijk door zijn werken in deze wereld begrepen is. Uit deze scheiding moet alles tot een geheel worden hersteld, waarvan het verenigingspunt Hij is, die God aan de zondige mensheid tot een Heiland heeft gegeven. Daarmee is natuurlijk niet gezegd dat ten slotte alles, wat tot de schepping behoort, in Hem en hierdoor onder elkaar zal verenigd zijn, maar alleen dat er geen andere herstelling van het geschapene tot eenheid is dan die, die het door steeds voortgaande vereniging met de Heiland tegemoet gaat. Wat buiten Christus blijft, zal ten slotte geen bestanddeel zijn van het in Hem verenigde "alles", waartoe volgens het voornemen en het welbehagen van God het geschapene zal worden geleid.

12. Opdat wij zouden zijn tot prijs van Zijn heerlijkheid, in zoverre wij nu diegenen zijn, die eerst, voordat Hij verscheen en toen de overige wereld nog zonder Hem was, in Christus gehoopt hebben als degene, die komen zou en ons het beloofde erfdeel zou aanbrengen (Hand. 28: 10; 26: 6 v.).

13. Waarin ook u, die van te voren heidenen was en van de waarheid en zaligheid niets wist, nu bent, nadat u het woord van de waarheid (2 Tim. 2: 15), namelijk het Evangelie van uw zaligheid (Kol. 1: 5 vv.), gehoord heeft. Waarin u, die van te voren tot de stomme afgoden heengetrokken was, naardat u geleid werd en van de geestelijke gaven niet het minste begrip had (1 Kor. 12: 1 v.) ook, nadat u geloofd heeft, gelovig bent geworden (Rom. 13: 11), bent

verzegeld geworden als kinderen van God en erfgenamen van de belofte tot de dag van de verlossing (Hoofdstuk 4: 30. 2 Kor. 1: 22. met de heilige Geest van de belofte (Hand. 1: 4 v. 2: 33.

14. U heeft die Geest ontvangen, die het onderpand (2 Kor. 5: 5) is van onze erfenis, namelijk van ons, die uit het huis van Israël zijn, tot a) de verkregen verlossing, tot de verlossing, die eenmaal volkomen zou worden (Rom. 8: 23. Luk. 21: 28) en welke nu ook u Christenen uit de heidenen, als die dezelfde genade met ons deelachtig bent geworden, ontvangen heeft, zodat u een verkregen volk, een volk van het eigendom bent (Mal. 3: 17. 1 Petrus 2: 9, tot prijs van Zijn heerlijkheid (vs. 6 en 12. Kol. 1: 12).

a) Ex. 19: 5. Deut. 7: 6; 14: 2; 26: 18.

Van de voorstelling van de ruimste betekenis van het verlossingswerk van Christus gaat de apostel van vs. 11 af, nu over tot de meest bijzondere werkingen daarvan in de gemeente te Efeze. Hij spreekt niet meer met het "wij" van vs. 11, evenals in vs. 3 vv., in de naam van alle Christenen, maar als vertegenwoordiger van de Christenen uit de Joden, tot wie de roeping tot deelgenootschap aan het verlossingswerk in de eerste plaats was gekomen en wie Paulus ook elders (Rom. 2: 10; 9: 4 vv.) een voorrang in de weg van het heil toekent. Hij past in vs. 12 op hen, in wier eigenaardige, nationale roeping het lag God te verheerlijken in het bijzonder toe, wat in vs. 6 van allen gezegd was, die tot het kindschap van God van eeuwigheid verordineerd waren. Nadat hij vervolgens heeft aangewezen dat door Christus aan de Christenen uit de Joden de goddelijke voorverordinering is verwezenlijkt en de Messiaanse profetieën vervuld zijn, wendt hij zich in vs. 13 nog in het bijzonder tot hen, die zijn brief ontvangen en wat de hoofdzaak aangaat Christenen uit de heidenen waren. Van deze kon hij niet zeggen dat zij het voor hen bestemde erfdeel hadden verkregen, omdat het voor hen niet in de eerste plaats bestemd was (Hoofdstuk 2: 12), maar zij verkregen in de gave van de Heilige Geest een onderpand, dat ook hun deelneming aan de erfenis (Kol. 1: 12) waarborgde. De Christenen uit de heidenen worden nu in de eerste plaats voorgesteld als degenen, die "het woord van de waarheid gehoord hebben", die uitdrukking door de toevoeging, het Evangelie van uw zaligheid, nader wordt verklaard; de Joden hadden namelijk het woord van de waarheid in de Messiaanse profetie reeds ten tijde van het Oude verbond bezeten; de heidenen werd het eerst in de dagen van de apostel in de prediking van het Evangelie als iets geheel nieuws verkondigd. In de verklarende bijvoeging is het woord beschreven als het evangelische en de waarheid, als een zodanige, die heil en zaligheid bewerkt. Het horen van het woord van de waarheid is dan zeker nog niet genoeg tot het teweegbrengen van de zaligheid; maar de apostel kan toch de Christenen uit de heidenen nog in de tweede plaats voorstellen als degenen, die ook hebben geloofd. De Heilige Geest nu, die zij hebben ontvangen, is evenzo het inwendige zegel van het geloof van het Nieuwe verbond, als de besnijdenis het uitwendige zegel van de wet van het Oude verbond was (Rom. 8: 15 v. Gal. 4: 4 v. ; 5: 3 vv.). Het verwijt tegen deze uitlegging van de drie verzen van de zijn van andere schriftverklaarders dan die wij gevolgd zijn, uitgesproken, dat daarbij de Christenen uit de Joden voorkwamen als uitgesloten van het deel hebben aan de Heilige Geest, is verkeerd, omdat het ontvangen van de Heilige Geest in het "een erfdeel worden" of "komen tot het erfdeel" reeds vanzelf ook ligt opgesloten en de apostel bovendien in vs. 14 met uitdrukkelijk doelen op de Heilige Geest, de rede tot de Christenen uit de Joden terugvoert. Is nu voor deze de Heilige Geest tot onderpand van hun erfenis tot hun verlossing, dan volgt dat de Christenen uit de heidenen, die dezelfde Heilige Geest ontvangen hebben, hun medeërfgenamen zijn en ook ingelijfd en mededeelgenoten van de belofte van God in Christus (Hoofdstuk 3: 6. Hand. 11: 17).

O hoeveel licht, hoeveel vreugde, hoeveel troost, hoeveel verkwikking voor het hart geniet die mens, die geleerd heeft door Jezus en door Jezus alleen zich te laten verzadigen. Toch is de verwezenlijking van Christus' dierbaarheid in dit leven op het hoogst slechts onvolkomen. Zoals een oud schrijver zegt: "het is slechts een voorsmaak. " Wij hebben gesmaakt "dat de Heere goedertieren is", maar wij weten nog niet hoe goedertieren en genadig Hij is, ofschoon alles wat wij van Zijn liefelijkheid kennen ons naar meer doet verlangen. Wij hebben de eerstelingen van de Geest genoten en zij hebben ons hongerig en dorstig gemaakt naar de volheid van de hemelse wijnoogst. Wij zuchten in onszelf, verwachtend de aanneming. Wij zijn hier zoals Israël in de woestijn, die slechts één tros druiven van Eskol hadden; daar zullen wij in de wijngaard zijn. Hier zien wij het manna, klein zoals korianderzaad, neervallen, maar daar zullen wij het hemelse brood en het eenjarig koren van het koninkrijk eten. Wij zijn nu nog slechts eerstbeginnenden in de geestelijke opvoeding; want hoewel wij de ernst van het alfabet geleerd hebben, kunnen wij nog geen woorden lezen, veel minder zinnen samenvoegen, maar het is zoals iemand zegt: "hij, die slechts vijf minuten in de hemel is geweest weet meer dan de hele vergadering van alle godgeleerden op aarde. Wij hebben nu vele onbevredigde wensen, maar eerlang zal elke begeerte voldaan worden en al onze krachten zullen wij op de liefelijkste manier in die wereld van eeuwige blijdschap kunnen aanwenden. O Christen, geniet de hemel enige jaren vooruit. Nog zeer weinig tijd en u zult van al uwe beproevingen en moeilijkheden bevrijd zijn; uw ogen, die nu vol tranen zijn, zullen niet langer wenen; u zult in onuitsprekelijke, verrukking op de glans staren van Hem, die op de troon zit. Nee, wat meer is, u zult in Zijn troon zitten. De triomf van Zijn verheerlijking zal door u gedeeld worden; Zijn kroon, Zijn vreugde, Zijn paradijs zal het uwe zijn en u zult medeërfgenaam van Hem zijn, die erfgenaam van alles is.

15. a) Daarom, omdat het is, zoals hier voren is gezegd, namelijk dat een eeuwige verlossing heeft plaats gehad, waaraan u reeds deel heeft, ook ik, bij het werk van God aan u ook het mijne voegende, gehoord hebbend het geloof in de Heere Jezus, dat evenals bij anderen ook onder u is (vs. 13), hetgeen evenwel vroeger niet het geval was en de liefde tot al de heilige, tot alle mede-Christenen (Hoofdstuk 6: 18. Kol. 1: 4. Filemon 1: 5. Gal. 5: 6.

a) 2 Thessalonicenzen. 1: 3.

16. Houd niet op voor u God te danken, vanwege die werking van Zijn Heilige Geest (1 Thessalonicenzen. 1: 2. Fil. 1: 3 vv. 1 Kor. 1: 4 u gedenkend in mijn gebeden (Kol. 1: 9. Rom. 1: 9 v.).

Omdat de Efeziërs de heerlijke genade van God in Christus ten deel was geworden, die de apostel vroeger tot zijn loven van God had gedrongen, hadden zij ook in hem een bidder verkregen, die van hun bestendig met danken en bidden gedacht. De gevangen Apostel had met arbeiden en werken moeten ophouden, maar geen boeien zouden zijn gebed verhinderen. Wat schade is het, dat hij in stilte moet lijden, als Christus maar verheerlijkt wordt ten zegen van de wereld! De gemeenten, die de apostel in zijn biddend hart lagen, konden er zich mee vertroosten, dat hij de voorbede voor degenen, die aan zijn woord en verzorging waren onttrokken, voor zijn heilige plicht hield en dat als een priesterlijk recht ook volbracht. De zegen van Christus dienaren is een dubbele, in het openbaar, als zij de zielen vanwege Christus bidden (2 Kor. 5: 20), in het verborgen, als zij voor de zielen bidden in Jezus naam. Gezegend zijn de gemeenten, die zo worden gediend.

Hetgeen volgt is geen eigenlijk gebed van de apostel voor zijn lezers; hij vermeldt alleen wat hij in gedachten aan de gemeente doet. Zij moet het weten en moet het uit deze voorbede

afleiden, hoe zwak en behoeftig zij in zichzelf is en blijft, al is er ook een hemels zaad voor de hemel en hoezeer een ernstig, aanhoudend bidden en smeken uit haar midden zelf tot haar bewaring en haar opbouwing nodig is.

Is de inhoud van ons epistel, die zich geheel algemeen houdt, zonder persoonlijke herinneringen, zonder groeten en zonder enig spoor van vertrouwelijkheid, waarin Paulus tot zijn Efeziërs, evenals een vader tot zijn kinderen had gestaan, in het algemeen van die aard, dat zij voorkomt als ware zij niet aan de Efeziërs gericht, dan wijzen plaatsen, als die hier voor ons ligt, waar Paulus van het geloof der lezers en hun liefde tot alle heilige slechts heeft gehoord (vgl. Hoofdstuk 3: 1-4; 4: 21), zeker op lezers, die voor de apostel op een afstand stonden. Als boven in vs. 1 niet de naam Efeze stond als plaats van bestemming, zou men het allerlaatst denken aan deze gemeente onder alle de ons bekende Aziatische gemeenten, als degene, voor wie de brief bestemd is geweest.

17. Ik bid voor u, opdat de God van onze Heere Jezus Christus (Joh. 20: 17), de Vader van de heerlijkheid (Hand. 7: 2), u geeft de Geest van de wijsheid en van de openbaring (1 Kor. 12: 8 2: 10) in Zijn kennis (2 Petrus 1: 2. Joh. 17: 3

De voorstelling van God als "God van onze Heere Jezus Christus" en "Vader van de heerlijkheid" staat in treffend verband tot de inhoud van de voorbede; want van de God van Christus en de Vader van de heerlijkheid is te verwachten, dat Hij zal doen wat de zaak van Christus bevordert, en tot openbaring van Zijn eigen heerlijkheid dient.

Met de eerste naam is het op dezelfde manier gesteld als met de Oud Testamentische benaming van Jehova, als de God van Abraham, Izaak en Jakob. Evenals daar is ook hier God genoemd naar Zijn geschiedkundige betrekkingen, daar naar Zijn betrekking tot de aartsvader van Israël, hier naar Zijn betrekking tot Jezus, de Christus.

Hij is die God, door wie Jezus Christus op aarde was gezonden, van wie Hij getuigenis in woord en daad had gegeven en tot wie Hij weer is heengegaan. Deze God van onze Heere Jezus Christus nu noemt de apostel Vader, omdat hij tot Hem bidt, wanneer hij het liefst Hem noemt met de naam van de liefde. Hij noemt Hem Vader van de heerlijkheid, omdat die heerlijkheid hem voor de geest komt, die God juist in Zijn Zoon de mensen heeft geopenbaard en omdat hij van Hem, onze Vader, verwacht, dat Hij Zijn heerlijke macht (Kol. 1: 11) ook aan de Zijnen zal betonen.

Als de inhoud van het gebed voor de lezers nu deze is, dat God hen de Geest van de wijsheid en van de openbaring moge verlenen, kan dat, omdat (vs. 14) vroeger daarvan sprake was, dat de gelovigen verzegeld waren met de Heilige Geest van de belofte en die als onderpand van de toekomstige erfenis bezaten, niet zo worden opgevat, als moest hun nog eerst de Geest worden gegeven, maar alleen zo, dat de Geest in hen op meer bijzondere, sterkere manier werkzaam mocht worden.

Zoals God zelf vaak genoemd wordt naar een of andere van Zijn eigenschappen en werkingen, die zich in bepaalde gevallen openbaren (Rom. 15: 13) zo is het ook met de Heilige Geest naar de gaven, die Hij door Zijn wonen in de mens hem mededeelt b. v. 2 Kor. 4: 13 de Geest van het geloof, 2 Tim. 1: 17 de Geest van de kracht, van de liefde en van de tucht, omdat elk van deze gaven zo wezenlijk tot deze Geest behoort, als had hij niet anders dan deze en dus ook elk, die deze Geest deelachtig wil zijn, ook van Zijn gaven de vruchten tonen moet. De Heilige Geest is een Geest van de wijsheid, maar niet van een rustende,

werkeloze, in zichzelf besloten, maar van de openbaring! Hij stort steeds nieuw goddelijk licht in de ziel, dat deze in de ware wijsheid doet vooruitgaan.

Bij het woord "wijsheid" hebben wij te denken aan een voortgaande toestand, bij "openbaring" aan bijzondere blikken, die gegeven worden in waarheden van het Christendom en de wil van God bij bijzondere levensomstandigheden, in de harten van de mensen, in de loop der tijden, in het eeuwige leven. De eerste omvat de voorzichtigheid of het verstand, welk woord in vs. 8 met haar wordt verbonden, de andere is de zeker nodige bijzondere openbaring voor elke Christen.

Deze Geest van de wijsheid en van de openbaring, die Paulus van God voor de lezers bidt, moet hem een steeds helderder inzien geven in de samenhang van het goddelijk verlossingswerk. Wel was opmerkelijk, dat hij zo de bijzondere en uitdrukkelijke wens koestert, dat de gemeente toeneemt in kennis.

Onze genadestaat begint niet met het diepere inzicht, maar wordt er alleen door bevorderd. Mochten daarom toch alle predikers van de apostel leren, ook daarnaar bij hun gemeenten in hun prediking te streven!

18. Hij geve U namelijk door de werking van deze Geest verlichte ogen van uw verstand (volgens een andere lezing van uw hart, 2 Kor. 4: 6. Rom. 1: 21), opdat u, van trap tot trap voortgaande, mag weten, die (quanta d. i. van welke grootheid of verhevenheid) de hoop is van Zijn roeping (Rom. 11: 29), de door Zijn roeping teweeggebrachte hoop en die de rijkdom is van de heerlijkheid van Zijn erfenis in de heilige, dat voorwerp van de Christelijke hoop.

19. En die de uitnemende grootheid van Zijn kracht aan ons is, die geloven (Hand. 20: 32), a) naar de werking van de sterkte van Zijn macht (vgl. Kol. 1: 29. Fil. 3: 21).

a) Kol. 2: 12.

Werkt de Geest van de wijsheid en van de openbaring in ons, zo worden ons gegeven verlichte ogen van onze verstands, of, volgens andere lezing, van onze harten.

De kennis staat werkelijk onder de invloed van de wil, maar de moederschoot van de wil is het hart (MATTHEUS. 15: 19).

Evenals de "Geest van de wijsheid en van de openbaring" in vs. 17 overeenkomt met het "verlichte ogen van uw hart" in vs. 18, zo stemt het "in Zijn kennis" overeen met het "opdat u mag weten" hier.

Het eerste voorwerp van deze kennis of dit inzicht nu is: "die de hoop is van Zijn roeping"; het tweede voorwerp het voorwerp van deze hoop "die de rijkdom is van de heerlijkheid van Zijn erfenis in de heilige"; het derde voorwerp, "de uitnemende grootheid van Zijn kracht aan ons, die geloven. "

Nadat Paulus in vs. 15 voor het geloof en de liefde, die in de gemeente werden gevonden, gedankt had, voegt hij er de wens bij, dat de lezers zich steeds meer bewust mochten worden van de hoop, waartoe hun roeping hun recht gaf, want eerst in de hoop worden geloof en liefde volkomen (Rom. 5: 5; 8: 24. De gelovige moet nu eerst weten, hoe groot zijn hoop en

hoe groot haar voorwerp is en dat is voor hem de hoofdzaak; maar het geloof heeft, opdat de hoop geen schade lijdt, ook nog behoefte aan een door de Heilige Geest geschonken inzicht in de kracht van die God, die tot hoop roept en de heerlijke erfenis belooft.

De Christen erkent niet alleen zijn ellende, maar ook zijn zaligheid, hoe rijk en heerlijk zijn erfenis is, die door God voor de heilige bestemd is; en uit de grootheid van zijn zaligheid erkent hij de grootheid van de goddelijke genade. Dit alles kan echter slechts een verlicht oog erkennen en waarderen, omdat het niet de verblindende glans van de aardse dingen heeft.

Als de mens de diepte van zijn val, de menigte en de listen van zijn vijanden, de machtige hinderpalen van zijn zaligheid bedenkt, dan is voor hem zeker een blik in de grootheid van de goddelijke kracht, die aan zijn roeping en bewaring tot zaligheid wordt besteed, zeer gewenst.

20. Ik bedoel die werking of inspanning van de sterkte van Zijn macht, die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij Hem uit de doden heeft opgewekt, a) en heeft Hem gezet tot Zijn rechterhand in de hemel (Hand. 3: 15; 7: 55.

a) Ps. 110: 1. Hand. 2: 34. 1 Kor. 15: 25. 1 Petrus 3: 22. Heb

Elke zondaar is van nature onkunnen doend tot enig voor God behaaglijk goed werk. Vooral is hij geheel gekant tegen het geloof, omdat de trotsheid van het hart daarvan afkerig is, omdat men door het geloof zichzelf ten ene male moet verloochenen en Christus alleen de gehele eer van de zaligheid geven. Bijzonder waren de Joden en Heidenen in Paulus tijd van het geloof geheel afkerig, omdat de gekruiste Christus voor deze een dwaasheid was en voor de ander een ergernis. God had daarom aan de Christenen te Efeze, opdat zij zouden kunnen geloven, Zijn onbeperkt Alkunnen te koste moeten leggen. De apostel spreekt van de uitnemende grootheid van Zijn kracht naar de werking van de sterkte van Zijn macht. Het is alsof hij geen nadrukkelijke woorden, die een grote kracht te kennen geven, genoeg kan uitdenken, om, door opéénstapeling daarvan het verbazende van het goddelijk Alkunnen doen te beschrijven, dat er nodig is, om zondaren tot het geloof te bewerken. Hij spreekt van een macht, die God gewrocht heeft, in of over Christus, als Hij Hem uit de doden heeft opgewekt, om daardoor aan te duiden dat er geen mindere werking van Gods onbeperkt Alkunnen vereist werd om een zondaar tot het geloof te bewegen als er nodig was om Christus uit de doden op te wekken. Dit moesten de Efezische Christenen weten en daartoe hadden zij de verlichting van de Heilige Geest nodig, opdat zij de genade van het geloof, waarmee zij verwaardigd waren, niet aan zichzelf, maar alleen aan Gods kracht zouden toeschrijven.

In de opstanding van Christus evenzeer als in onze zaligheid werd er niets minder dan een goddelijke kracht in werking gebracht. Wat zullen wij zeggen van hen, die menen dat de bekering door de vrije wil van de mensen teweeg wordt gebracht, of haar toeschrijven aan zijn eigen betere gezindheid? Wanneer wij de doden uit eigen kracht uit hun graven zien opstaan, dan zullen wij ook kunnen verwachten dat goddeloze zondaars uit hun eigen vrije wil zich tot God zullen keren. Het is niet het verkondigde woord, noch het gelezen woord, alle levenwekkende kracht ontspringt alleen uit de Heilige Geest. Deze kracht is onweerstaanbaar. Al de soldaten en de overpriesters konden het lichaam van Jezus niet in het graf houden, zelfs de dood kon Christus niet in zijn banden bewaren; net zo onweerstaanbaar is de kracht, die in de gelovige wordt volbracht, wanneer hij tot nieuwheid van het leven wordt opgewekt. Geen zonde, geen verderf, geen duivels in de hel noch zondaars op de aarde kunnen de hand van Gods genade tegenhouden, wanneer zij zich opmaakt om een zondaar te bekeren. Als God in Zijn almacht zegt: "u zult", zal de mens niet zeggen: "ik wil niet". Bedenk dat de kracht, die

Christus opwekte van de doden, heerlijk was. Zij bracht God eer aan en verschrikking onder de legermachten van de Boze. Zo wordt God grotelijks verheerlijkt door de bekering van elke zondaar. Het was een eeuwige kracht, Christus opgewekt zijnde, sterft niet meer; de dood heeft over Hem geen macht. Evenmin zullen wij, van de dood opgewekt, niet terugvallen tot onze dode werken, noch het verderf, dat eertijds in ons woonde, maar wij zullen voor God leven. Omdat Hij leeft, leven ook wij. Want wij zijn gestorven en ons leven is met Christus verborgen in God. Evenals Christus opgewekt is van de dood door de heerlijkheid van de Vader, evenzo wandelen wij in nieuwheid van het leven. Merk eindelijk op de onafscheidbaarheid van het leven en gemeenschap met Jezus. Dezelfde kracht, die het hoofd van de doden opwekte, werkt ook in de leden. Wat een zegen om met Christus levend gemaakt te zijn.

21. Verre boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij (Hoofdstuk 3: 10. Eph Kol. 1: 16. 1 Kor. 15: 24. en allen naam die genoemd wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomende (1 Petrus 3: 21 v.).

22. En heeft, om met de woorden van Ps. 8: 7 te spreken (1 Kor. 15: 27. Hebr. 2: 8), alle dingen aan Zijn voeten onderworpen en heeft Hem, die zo hoog verheven is en alleen beheerst, van de gemeente, terwille van de gemeente, gegeven tot een hoofd boven alle dingen.

God werkt op de gelovigen overeenkomstig die macht, die Hij het sterkst en heerlijkst heeft geopenbaard in de opstanding en verhoging van Christus. Volgens dat verband kan het aldus wel niet twijfelachtig zijn, dat de oneindige grootheid van de goddelijke kracht, waarvan aan het einde van het vorige vers sprake was, naar de bedoeling van Paulus in het bijzonder moet worden opgevat van de algemene opwekking van de gelovigen uit de dood, waarmee het rijk van God, het heilige voorwerp van de Christelijke hoop zich in zijn heerlijkheid openbaart.

Niet in deze wereld regerende, maar in deze wereld verlossende werkzaamheid van God, zoals die zich laat aanschouwen in de door Christus geopenbaarde daden van het heil, vertoont zich de goddelijke macht het heerlijkst. Het is in het bijzonder de verhoging van Christus tot hemelse heerlijkheid, die in onmiddellijk verband staat met de opwekking van Christus uit de doden, waarin de apostel de verhevenste uitdrukking ziet van de werkingen van de goddelijke almacht. Het "gezet tot Zijn rechterhand in de hemel" beschrijft naar Ps. 110: 1 v. het delen van Christus in de goddelijke heerlijkheid, dat in de staat van de verheerlijking plaats vindt en bij de uitdrukking "in de hemel" denkt de apostel zeker aan een bijzondere centraalplaats van de goddelijke heerlijkheid en openbaring, aan het hoogste van de hemelen.

Met enkel namen van hetgeen machtig is, noemt Paulus wat tot de geestenwereld behoort, omdat hij ons tot de troostvolle erkentenis wil leiden dat Jezus Christus verre boven alle aanwezige en denkbare machten, het mogen de goede engelen zijn, de dienaren van God bij het wereldbestuur (Ps. 103: 20), of de boze, de van God afgevallen machten van de duisternis (Hoofdstuk 6: 12), gesteld is als Heer en Heerser, over de eersten met een kracht om ze te doen dienen, over de anderen met overmeesterende macht. Vorstendom of overheid komt de geesten toe, omdat zij geplaatst zijn aan het hoofd van de wereldschepping en gesteld zijn tot regenten van de wereld; macht hebben zij over het hen onderworpen gebied; kracht is hun handelen, waarmee zij op deze aarde werken; heerschappij oefenen zij uit, omdat hun wil over de wil van anderen beschikt. De vier benamingen van hun betrekking tot de wereld betekent niet een plaatsing onder de engelen, maar omvatten in hun gelijksoortigheid de

gehele plaatsing van de bovenaardse machten over de wereld, waartoe wij als schepselen behoren.

Van de hemelse machten, waarboven Christus geplaatst is, strekt zich de blik van de apostel uit tot al het geschapene, dat kan worden genoemd.

Het "alle naam, die genoemd wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomende" moet uitsluiten dat enig wezen, hetzij in de tegenwoordige wereld, hetzij in de te verwachten staat van zaken van de toekomst een plaats zou kunnen innemen, hoe ook genaamd, waar dit niet aan Christus zou onderworpen zijn. Om nu later te kunnen zeggen "tot een Hoofd boven alle diegene" geeft de apostel met woorden, die hij ontleent aan een psalm, die de verhouding van de mens uitdrukt tot de wereld, die hem omgeeft, aan zijn woord over de verhoging van Christus deze uitdrukking, dat God alle dingen aan Zijn voeten heeft onderworpen. Hem nu, aan wie Hij alles onderworpen heeft, heeft Hij van de gemeente gegeven als een Hoofd, dat boven alles zonder uitzondering uitsteekt (zodat deze gemeente haar Hoofd heeft in Een, in wie de idee van de mens, zoals die in Psalm 8 op grond van Gen. 1: 26 is voorgesteld, reeds is vervuld en daarin een onderpand, dat ook nog eens aan haar zal worden vervuld. Het begrip van het geven heeft daarbij zo zeker de klemtoon, zo zeker als daaraan moet worden herinnerd, wat aan de gemeente ten deel is geworden. In plaats van slechts als een deel van de wereld Hem onderworpen te zijn, staat zij tot Hem, aan wie alles onderworpen is, in de zo gehele andere verhouding van het lichaam tot zijn hoofd.

23. Zo is Hij dan de Heer van alles, om de gemeente te kunnen beschermen en zegenen, die Zijn Lichaam is (Hoofdstuk 4: 12, 16; 5: 23, 30 12: 13. Kol. 1: 18 en 24; 2: 19; 3: 15 en, om nog duidelijker aan te wijzen hoe heerlijk haar betrekking tot Hem is, de vervulling van degene, die alles in allen, in alle vormen van bestaan en wijzen van openbaring, vervult (Hand. 9: 4).

In het hoofd ligt de organiserende macht. Schubert beschrijft in de geschiedenis van de ziel die verhouding van het hoofd en het lichaam als beeld van een liefde, die van boven naar beneden afdaalt en van een verlangen, dat van beneden naar boven zich verheft, welks werk het is de lagere natuur van de verlangenden gaandeweg te veranderen in de hogere van de verlangden.

De Kerk zonder Christus zou zonder hoofd zijn, een onthoofd lijk met een verstijfd hart. Christus zou wel zonder Zijn Kerk een zelfstandig Hoofd zijn over alles, maar verlaten, ja, wij zouden zeggen een hoofd van het lichaam beroofd, omdat Hij niet dat lichaam had, waarvan Hij Heiland is; zo onafscheidelijk heeft God Christus en de gemeente samengevoegd.

Even zeker als nu aan het hoofd, wanneer het het lichaam miste, dat er toe behoort, iets wezenlijks zou ontbreken, om werkelijk hoofd te zijn, zo zeker is hetgeen gezegd is bij "Zijn lichaam" namelijk "de vervulling van degene, die alles in allen vervult" zo op te vatten, dat de gemeente datgene is, dat Christus om zo te zeggen volmaakt. Zij behoort tot Hem, aan wie God alles heeft onderworpen op die wijze, dat Hem iets wezenlijks zou ontbreken, wanneer Hij haar niet evenals het hoofd van zijn lichaam had. Zoals nu in 1 Kor. 15: 28 van de Vader wordt gezegd, dat Hij de Zoon alles heeft onderworpen met de bedoeling dat God ten slotte alles in allen zou zijn, zo is hier met de woorden: "die alles in allen vervult", een werk uitgedrukt, dat hetzelfde doel moet verwezenlijken. Het geheel van de wereld, dat aan Christus’ voeten onderworpen is, sluit een rijkdom in van bestaanswijzen, waaraan tezamen

de waarheid van het leven ontbreekt, sinds God om de zonde van de mensen Zijn schepping van de ijdelheid heeft onderworpen (Rom. 8: 20). Deze uit de dienstbaarheid te bevrijden van een bestaan, dat de waarheid van het leven mist, is het werk van Hem, die als Christus de zonden verzoend heeft en door de hiervoor geleden dood daarheen is gegaan, waar Hij het geheel van de wereld onder Zich heeft. In die mate nu, als Hij het menigvuldige van de bestaanswijzen, die de wereld in zich sluit, door Zichzelf vervult, zodat zij niet meer van wezenlijkheid ontbloot, maar door Hemzelf vervuld zijn, wordt God alles in allen. En de gemeente staat nu tot Hem, wiens werk dit tot in de verste toekomst is, in zo'n verhouding, dat Hij zonder haar ontbloot en leeg zou zijn van datgene wat Hem tot Christus maakt Zonder haar zou Hij niet Christus zijn, evenmin als het hoofd, dat geen lichaam heeft, hoofd kan zijn.

Zo heerlijk acht Christus Zijn gemeente en zo tedere liefde voelt Hij voor haar, dat Hij Zich zelf enigermate voor onvolkomen houdt, wanneer Hij niet met haar is verenigd en als wij niet met Hem, evenals het hoofd met het lichaam, verenigd zouden zijn als Zijn vervulling.

HOOFDSTUK 2

DE ELLENDE VAN DE MENSEN BUITEN CHRISTUS EN ZIJN ZALIGE STAAT IN CHRISTUS

II. Vs. 1-22. Het ontstaan en het bestaan van de Kerk. Ook hier leidt de apostel de gedachten, die zijn hart vervullen, in op concrete wijze, zodat hij onmiddellijk op de lezers het oog vestigt. Van het heden wendt hij zijn blik naar het verleden en stelt de leden van de gemeente hun vroegere toestand van de dood en de heerlijke nieuwe schepping, die aan hen heeft plaats gehad, voor ogen. Zij, die te voren heidenen waren, waren dood in hun zonden voor God, wandelden naar de eeuw van deze wereld, onder de heerschappij van haar overste, die in de lucht als zijn residentie had, vanwaar hij zijn verderfelijke invloed uitoefende en een heersende, alles met zich meeslependen tijdgeest teweeg bracht. Eveneens waren zij, die vroeger Joden waren, omdat zij hun vleselijke lusten opvolgden, van nature kinderen van de toorn. Deze nu, die aldus gesteld waren, heeft God in de rijkdom van Zijn genade uit de dood van de zonde opgewekt en tegelijk met Christus levend gemaakt en in het hemelse geplaatst. Wat hieruit volgt is aan de ene kant, in het bijzonder met het oog op de Christenen uit de Joden, het volgende: uit genade, niet uit de werken is de zaligheid ons ten deel geworden, opdat wij in nieuwheid van het leven zouden wandelen en in alle goede werken (vs. 1-10). Vooral hebben de laatsten, de Christenen uit de heidenen, reden om zich te verheugen over het verkregen heil. Daarom moeten zij denken aan de verandering dat zij, die verre waren van alle leven, dat geluk aanbrengen kon, die zonder hoop en zonder God in de wereld waren, nu door het bloed van Christus tot de Kerk van God gebracht zijn; want Christus is de vrede, die de scheidsmuur van de wet door Zijn kruisdood heeft weggenomen en de beide delen van het mensdom, die als door een heining van elkaar waren gescheiden, tot een nieuwe, tot één mens heeft gemaakt. In Hem hebben zij, die van te voren verre waren en de anderen, die reeds nabij waren, door één Geest dezelfde toegang tot de Vader; en zo zijn ook de heidenen nu huisgenoten van God en met de Joden samengevoegd, als de levende stenen in de tempel van God van het Nieuwe Testament (vs. 11-22).

1. En a) u heeft Hij ook levend gemaakt, omdat u dood was, eensdeels u Joden door de misdaden, de overtredingen van de wet (Gal. 3: 19) en aan de andere kant, u, die heidenen was door de zonden. Overtredingen waren bij u, Joden, die de juiste weg heeft verlaten, die u door de wet aangewezen was en u heidenen leefde in zonden, u, die geen andere wegen dan die heeft gekend.

a) Rom. 5: 6. Kol. 2: 13.

Nadat Paulus in Hoofdstuk 1: 19 v. gesproken heeft van de grote kracht van God aan de gelovigen, die men kon leren kennen door hetgeen God aan Christus had gedaan, die Hij opwekte, verhoogde enz. wil hij nu met toepassing daarvan op de lezers, de laatsten doen voelen, dat God ook hen, toen zij dood waren in hun zonden, met Christus levend gemaakt heeft enz., dus ook aan hen die grote macht had bewezen. De zinsbouw wordt, voor nog het subject en het verbum wordt uitgesproken, door de toevloed van de gedachten van de relatieve zinnen in vs. 2 en 3 afgebroken, maar in vs. 4 door "maar" weer opgenomen, in welk vers dan het subject, in vs. 1 nog niet genoemd, wordt genoemd en gekarakteriseerd. In vs. 5 vinden wij verder het verbum, met herhaling van het object, dat echter ten gevolge van hetgeen in de tussenzinnen gezegd is, reeds in vers 4 in de eerste persoon is overgegaan.

Beide keren moet het een aanwezige toestand zijn, waaraan de goddelijke kracht ontrukt. Bij Christus is het een toestand, die het tegendeel was van het lichamelijk leven, waarin Hij van de geboorte af was geweest, bij ons een toestand, die het tegendeel is van de persoonlijke levensgemeenschap met God, waarin wij als door God geschapen moesten staan.

De Schrift kent een geestelijke dood (1 Joh. 3: 14. MATTHEUS. 8: 22. Luk. 15: 24) en een tweede dood (Openbaring 2: 11; 20: 6, 14; 21: 8, dus een soort van dood, die, zonder vernietigend te zijn, ook geest en ziel kan aangaan. De tweede dood is de toestand van een helse straf, die aan de andere kant van de eerste dood ligt. De geestelijke dood is de natuurlijke toestand van straf, die aan deze kant ligt, waarin ieder mens, afgezien van de genade, zich bevindt, dus een gevolg van de eerste zonde. Zegt men, dat deze geestelijke dood vervreemding van de inwendige mens van God, de Levende is, dan is daarmee minder gezegd, waarin die bestaat, dan wel waardoor die ontstaat. Hij moet bestaan in een oplossing overeenkomstig de lichamelijke dood en in een verdwijnen van het tegenwoordige leven, gelijk aan de dood. Zo is het ook; het inwendige van de mens werd, ten gevolge van de eerste zonde, door de dood aangegrepen, terwijl de vorige harmonische eenheid de vele krachten, die in het leven van geest en ziel in elkaar grijpen, zich oploste en terwijl het leven van de Geest naar Gods beeld en de afspiegeling ervan in de ziel verdwenen. Tot hiertoe vervulde Gods liefde het willen, denken en voelen van de Geest. Dit drievoudige van God vervulde leven van de Geest was het heilige beeld van de Godheid in de mens. Toen echter Satanische gedachten over een liefdeloze God in de mens ingang vonden, toen trad vijandschap (Rom. 8: 7) in de plaats van de liefde en verstoring (1 Kor. 14: 33) in de plaats van de vrede. De krachten van de ziel, die in God vrede hebben, raakten in verwarring en ontbrandden in begeerlijkheid, die strijdt tegen God. De Geest was aan de liefde van God ontvallen en de ziel aan de heerschappij van de geest. Ons leven is sinds slechts een schaduw van leven en uit de grond van de natuur, waaruit het is opgegaan, strekken zich vele armen uit, die de vluchtende schaduw eindelijk in de duisternis van de dood wegslepen.

Het wil maar niet in de mens, die levend is, om zichzelf te beschouwen als dood door de misdaden en zonden; zwak te zijn, daartoe zou men nog eerder kunnen komen. En het is waar, het woord van God beschrijft ons ook soms als zwakken en zieken, die de geneesmeester nodig hebben; maar ook dat bedoelt de Geest van God niet, zoals de mensen het graag uitleggen. Zij noemen zich zwak, omdat zij zichzelf doof maken, dat zij weer kunnen herstellen en reeds ver op de weg van verbetering zijn, het woord van God bedoelt echter een zwakheid, waarbij eigen hulp geen plaats meer vindt, waar de hoop op genezing alleen berust op de nabijheid en het alkunnen doen van de Geneesheer. Zo zeker als het lichaam zonder ziel dood is, zo zeker is de ziel zonder geest dood. Zij heeft wel een natuurlijk leven en daaruit krachten, verstand, wil, overleg; zij kan dat ook uit en door middel van de zintuigen en leden van het lichaam; maar God te kennen en Hem lief te hebben, Zijn waarheid te erkennen, het tijdelijke en het eeuwige met elkaar te verbinden, hoop van het eeuwige leven te koesteren, dat alles is voorbij en wat daarvan zich aan de doden mens opdringt, vindt veel tegenstand. De wandel en de werkzaamheid, waarmee men gewoonlijk deze dood bedekt, maakt het onheil niet minder, maar integendeel gevaarlijker.

2. In welke zonden u, Christenen uit de heidenen, eertijds gewandeld heeft naar de eeuw, de periode, de tijdsomstandigheid van deze tegenwoordige boze (Gal. 1: 4. Rom. 12: 2. 1 Kor. 11: 12 wereld (Tit. 3: 3), naar de overste van de macht van de lucht, als opperhoofd van de boze machten onder de hemel (Hoofdstuk 6: 12). U wordt namelijk van de geest, die in deze boze machten werkt, geleid en gedreven (1 Kor. 12: 2), een geest, die nu, nadat u van hem bevrijd bent en daarentegen Christus deelachtig bent geworden, wel niet meer in u werkt,

maar wel in de kinderen van de ongehoorzaamheid, die het Evangelie niet willen gehoorzaam worden, maar er zich tegen verzetten (Hoofdstuk 5: 6. Kol. 3: 6).

a) 1 Kor. 6: 11. b) Joh. 12: 31; 14: 30; 16: 11.

De apostel laat hier een nadere voorstelling volgen van de geestelijke dood, die bij de lezers was en beschrijft nu eerst het zondige leven, dat vroeger de Christenen uit de heidenen leidden. De uitdrukking "in zonden wandelen" is zeer opmerkelijk. Die wijst toch op een toestand, waarin de zonde hun levenssfeer was geworden. Door de bijvoeging "naar de eeuw van deze wereld" wordt gewezen op de macht, waardoor de zondaars beheerst waren. Het zondige leven in de wereld is namelijk niet gehele teugelloosheid, zuiver anarchie, integendeel, die de zonde dient, wordt gedreven door krachten en machten, die te verschrikkelijker en onweerstaanbaarder werken, hoe meer zij georganiseerd zijn en die de individuen, waarop zij hun invloed uitoefenen in een systeem van boze en verderfelijke invloeden omwikkelen, waaruit de individuele tegenstand zich niet meer kan losmaken.

Deze wereld, de tegenwoordige boze wereld, die in het midden ligt tussen de verleden zeer goede en de toekomstige, zeer heerlijke en welker loop van geslacht tot geslacht, van de oordelen van de zondvloed ten tijde van Noach tot aan de gerichten van het vuur op de jongste dag dezelfde aard openbaart, deze wereld werkt met toverachtige macht op haar kinderen. Usus est Tyrannus, het gebruik is een tiran, de ergste vijand is de wereld-mode, is om op de brede weg te wandelen naar de manier van de vaderen (1 Petrus 1: 18). Zo als de moeder "wereld" haar kinderen voorgaat, zo lopen zij achterna, geketend aan drievoudige strikken van wellust (1 Joh. 2: 16) en vast geboeid aan deze vergankelijke wereld, die met haar vergankelijke genietingen hun enig vaderland is, laten zich de mensen van deze wereld, die hun deel hebben in dit leven (Ps. 17: 14), misleiden ten opzichte van het geluk van hun ziel, die voor de eeuwigheid geschapen is. Onbegrijpelijk zou dit bedrog zijn, als niet achter de wereld Een stond, die haar loop dreef en inspireerde. De god van deze wereld, zo noemt Paulus de satan (2 Kor. 4: 4), zoals de Heere hem de vorst van deze wereld noemt (Joh. 12: 31; 14: 30), omdat hij krachtens eigen boosheid de loop van deze verleide wereld beheerst. Hier nu verkrijgt de vorst van deze wereld een naam, die zeer geschikt is om ons tot vurige dank op te wekken voor de genade van onze Heere Jezus Christus, die ons verlost heeft van de macht van het duivel. Die naar de eeuw van deze wereld, naar de tijdgeest wandelen, wandelen tevens naar de "overste van de macht van de lucht. " Het zou nu ontzettend juist met de zonde, die macht van de natuur over den mens overeenstemmen, als de aartsvijand van God en de mensen, wiens wezen de zonde is, op zodanige manier in de lucht heerste, dat hij zelf door middel van de lucht, de levensvoorwaarde van alles wat natuurlijk leven heeft, zijn vergiftende, dodende macht over alles uitoefende, wat zich niet van de overste van de macht van de lucht (vgl. Kol. 1: 13) laat redden en overbrengen in het rijk van de genade, waarin de lucht van de levendmakende Geest van Jezus Christus waait. Zoals wij echter bij dit rijk van de genade niet spreken van de natuurlijke, stoffelijke lucht, maar van een lucht van de geest, zo voegt onze tekst ook bij de woorden "naar de overste van de macht van de lucht" dadelijk "van de geest, die nu werkt in de kinderen van de ongehoorzaamheid. " De levenslucht dus, waaruit de kinderen van de ongehoorzaamheid hun levensadem hebben, is niet die van de wind, maar een door de geest bewogen lucht. Niets kentekent echter de geest, die uit de door de duivel vervulde atmosfeer afkomstig is, op zo vreselijke wijze, als zijn werk in hen, wie hij, de god van deze wereld; de ogen dermate heeft verblind, dat zij het heldere licht van het Evangelie niet zien, ja zelfs opstandelingen worden tegen het woord van de waarheid (2 Kor. 4: 4. 2 Thessalonicenzen. 1: 8). De Efeziërs, die gelovig waren geworden, konden de boosheid en schandelijkheid van hun vroegere dienstbaarheid onder de duivel niet grondiger

leren kennen, dan dat zij het werk van de duivelse tijdgeest in de gelovigen zagen en tot zichzelf zeiden: deze vijand van onze zaligheid hebben wij eertijds ook gediend; door deze onreine geest, die nu de mensen van de wereld vervult, zodat zij tegen het Evangelie opstaan en woeden, hebben ook wij ons laten leiden!

Pas dan erkent de mens het kwade in zijn gehele diepte en in al zijn vreselijkheid, wanneer hij begrijpt, dat zijn verdorvenheid in hem niet op zichzelf staat en dat de verdorvenheid van de mensen als een geheel beschouwd, niet enkel is een gemis van het goede. Door elke kwade neiging in zijn binnenste staat de zondaar in wezenlijk en nauw verband met de gehele macht, die aan de verwoesting van het rijk van God, aan de vernietiging van alle heil voor Gods schepselen werkt; hij geeft zich daardoor over in de dienst van een macht, die veel machtiger is dan onmachtige mensen van vlees en bloed en veel meer beslissend en hardnekkig strijdt tegen het rijk van licht en leven.

"Naar het beloop van deze wereld", d. i. naar de manier van leven die de mensen, die niet in Christus geloven, volgen.

3. Onder welke kinderen van het ongeloof of van de ongehoorzaamheid (volgens andere verklaring waarin overtredingen vs. 1) ook wij Christenen uit de Joden (Rom. 2: 17 vv. ; 3: 9 vv.), allen eertijds verkeerd hebben in de begeerlijkheden van ons vlees, doende de wil van het vlees, dat naar genot zoekt en van de eigenwillige gedachten; en wij waren van nature, naar onze eigen en persoonlijke toestand (Gal. 4: 8), als wij afzien van hetgeen Gods genade aan ons gedaan had, kinderen van de toorn een prooi van Gods toorn (Rom. 1: 18; 2: 8 v. 2 Sam. 12: 5 a), zoals ook de anderen, die zondaars uit de heidenen zijn (Gal. 2: 15. Rom. 3: 9).

De vorige woorden waren tot de Christenen uit de heidenen gericht. Hier gaat Paulus tot de Christenen uit de Joden over en zegt van hen, dat zij vóór hun bekering ook onder de kinderen van de ongehoorzaamheid gewandeld hadden in de boze begeerlijkheden van het vlees. Hiermee is, evenals vroeger met het "wandelen naar de eeuw van deze wereld" enz., de voortdurende levensrichting beschreven in tegenstelling tot geïsoleerde zondige handelingen.

Het "verkeren" wijst meer op een onrustig, strijdlustig rondgaan, het "wandelen" meer op een gewoon voortleven. Ook de nadere aanwijzing "in de begeerlijkheden van ons vlees" verscherpt de gezegden. Daar (vs. 2) wordt meer gesproken over de uitwendige invloed, hier over inwendige begeerte.

De wil van het vlees en de wil van het verstand verenigen zich bij hen, die verkeren in de begeerlijkheden van hun vlees, tot een boze zweer. In de aanvang kunnen wel vlees en verstand een poos met elkaar in strijd zijn; het verstand klaagt de lusten van het vlees aan als laag en de mens vernederend, maar geeft geen kracht om zelf vrij te worden; en het vlees verwijt aan het verstand dit zijn onkunnen doen en de daaruit voortvloeiende valsheid van zijn aangematigde deugden. Zo maken deze beiden liever vrede met elkaar, het verstand verzoent zich met het vlees en helpt zijn lusten rechtvaardigen en verontschuldigen, geeft er een betere schijn aan en het vlees kruipt ook terwille van het verstand soms in een gedaante, die niet al te lomp er uitziet. Dat levert de mensen af, die beiden de wil van het vlees en van het verstand of van de gedachten doen.

Alleen van het heidendom zegt de apostel, dat het zich bevindt onder de invloeden van de duivel en van demonische machten; daarentegen is ook de Jood onder de macht van het vlees met zijn lusten en begeerlijkheden, onder de vleselijke neigingen van zijn wil en de

bewegingen van de gedachten gevangen. Ook hij staat, wat zijn natuurlijke toestand aangaat, onder het goddelijk oordeel en heeft geen voorrang boven de heiden, die van het rijk van de duivel een onderdaan is.

De algemene parallel in het "kinderen van de toorn" tussen Joden en heidenen getrokken, zou in zich en ook in verhouding tot de verdere ontwikkeling van vs. 11 af iets onjuist, iets ongepast hebben. Het komt de apostel voor, dat de algemene gedachte ten opzichte van hen en zijn volk moet worden beperkt en hij doet dit door de bijvoeging "van nature", omdat hij denkt aan iets, dat de Joden is gegeven, volgens hetwelk zij geen kinderen van de toorn hadden hoeven te zijn. En dat is de toestand, die zij bezaten als een door God gestichte staat met zijn verbonden van de belofte en de daaruit voor hen voortkomende hoop van de Verlosser een bezitting, die hen van de heidenen scheidde, waarin zij een werkelijke voorrang bezaten en waardoor zij iets anders konden en moesten zijn dan kinderen van de toorn, dat zij zeker van nature waren evenals de anderen.

De vroegere farizeeër Paulus, die naar de rechtvaardigheid, die in de wet is, onstraffelijk was (Fil. 3: 6), plaatst zich gewillig naast de mannen van Efeze, die vroeger tovenarij bedreven (Hand. 19: 19). Bij al het grote onderscheid tussen de vroegere wandel van hem en van hen, vindt hij toch tussen zichzelf en hen geen onderscheid daarin, dat zij beiden de wil van hun vlees en van hun gedachten deden - bij in het voeden van zijn zelfzucht met de onverstandigen roem van wettische gerechtigheid, zij in het mesten van hun zelfzucht met de schandelijke eer van een echt Efezische aard.

Dit is een hoofdplaats tegen allen, die de erfzonde loochenen. Wat van nature in ons is, dat is toch zeker overgeërfd. Maar nu zegt Paulus, dat wij van nature allen aan het oordeel onderworpen zijn. Zo hebben wij dan ook allen van nature zonde, want onschuldigen veroordeelt God niet. Wie dus beweert dat de erfzonde niet wezenlijk zonde is, die weerspreekt de woorden van Paulus. Ook is het niet te verwonderen dat God de ons van anderen aangeboren verdorvenheid ons als zonde toerekent. Hij ziet de nog verborgen zonde en spreekt daarover zijn vonnis. Ook dit kan niet bevreemden, dat hij de Joden zoals de overigen kinderen van de toorn noemt, ofschoon zij het gezegende volk waren. De natuur is in allen dezelfde, slechts daarin onderscheiden zich de Joden, dat God hen uit kracht van Zijn belofte van het verderf redt. Dit echter is de daarbij komende genezing en niet de oorspronkelijke toestand. Voorts, omdat toch onze natuur door God is geschapen, hoe komt het dan, dat wij van nature kinderen van de toorn zijn? Er is een tweevoudige natuur: de eerste is de oorspronkelijk door God geschapen, de tweede is de verdorvene. De verdoemenis gaat dus niet van God uit, maar van de verdorven natuur, omdat wij nu niet geboren worden zoals Adam geschapen werd, maar als een verdorven zaad uit een verbasterde mens.

Het zij dus verre, dat het tot een verwijt tegen de Schepper zou wezen, wanneer wij zeggen: wij zijn van nature kinderen van de toorn, zoals het evenmin een verwijt tegen Hem is, wanneer wij de ene van natuur doof, een ander blind, een derde onnozel of vergeetachtig, of driftig noemen. Die allen zijn gebreken van het lichaam of van de ziel, die beiden goed door God waren geschapen, maar die naar Gods verborgen maar rechtvaardig gericht verdorven zijn geworden. God is dus niet de oorzaak van het verderf, maar van de natuur en zeggen wij ook met recht, dat de duivel de oorzaak van de zonde is, dan zou de mens, een redelijk wezen, Gods evenbeeld, toch nooit aan zijn heerschappij zijn prijs gegeven, was het niet geschied door Gods rechtvaardig gericht, wegens de aangeboren zonde.

God schept niet de opeenvolgende geslachten van de mensen telkens opnieuw naar Zijn beeld en Zijn gelijkenis. God heeft de mens, in de mens de mensheid, naar Zijn beeld en gelijkenis geschapen. God heeft de mens en in hem de mensheid ten goede beproefd, opdat zijn ingeschapen heiligheid zich tot gehoorzaamheid ontwikkelen zou. De mens en in hem de mensheid is ongehoorzaam geworden en heeft zo Gods rechtvaardige toorn zich over het hoofd gehaald. Onder deze toorn ligt de mensheid, komen natuurlijk ook haar nieuwe geslachten tot het aanzijn, leeft elk zich in haar ontwikkelend persoon, die niet of nog niet heeft aangegrepen het door God gegeven middel om met God verzoend te worden. Hij is een kind van de toorn, die niet of nog niet met God verzoend en zo opnieuw een kind van God is. De tegenwerpingen tegen deze leer zijn voornamelijk gezocht in de eigenschappen en het wezen van God, zoals men zich die voorstelt. In de eerste plaats zegt men: God kan niet boos zijn! God is liefde! Wij laten daar de klare en elke lezer zonder twijfel voor de geest komende uitspraken van de Schrift, waarin van de toorn van God gewaagd wordt. Voor ditmaal onderzoeken wij slechts in hoeverre het denkbeeld van Gods toorn met een waardige voorstelling van Zijn wezen voor het eerbiedig verstand verdraaglijk is en zijn uitdrukking heeft in geschiedenis, natuur en ervaring. Zeker, als het denkbeeld van Gods toorn noodzakelijk met zich bracht het begrip van een in God heftige, woeste, onaangename gemoedsbeweging, een hartstochtelijke opwelling of uitbarsting, die de vrede inwendig verstoort en als de toorn van zondige mensen meestal onevenredig is aan het voorwerp, dat de ergernis opwekt, dan kunnen wij ons in de allervolmaaktste, onveranderlijke en volkomen zalige God volstrekt geen toorn voorstellen. Maar het zal toch wel niet anders dan voor God beledigend zijn, als wij de heidense leer omhelzen, die bij het verdwijnen van de Christelijke ernst zich ook in de Christenheid weer heeft ingedrongen, volgens welke elke aandoening van buiten aan het goddelijk Wezen vreemd moest zijn en daarom de verhevenste en Gode behagelijkste toestand in een volkomen onverschilligheid gezocht werd; een leer, die haar schadelijke gevolgen rijkelijk heeft uitgebreid over al die betrekkingen, waarin mensen Gods plaats bekleden. In God is liefde, voor alles wat door Hem geschapen is en in Hem blijft, of, met Hem verzoend zijnde, tot Hem terugkeert. In God is een heilige afkeer van al wat zich buiten en tegenover Hem plaatst. Zijn heilig wezen is tegen de zonde en de zondaar als zodanig gekeerd, zoals Zijn liefde toegekeerd is aan de goede en de met Hem verzoende. Gods liefde is een werkzame, zich over alle voorwerpen uitstortende en die vervullende kracht; Gods heilige afkeer, Gods toorn, een werkzame, zich tegen haar voorwerpen straffend kerend. Het kan niet anders, als God niet slechts is, maar leeft, maar werkt en Zich openbaart. Dat God metterdaad werkzaam liefheeft, zien wij in de schepping, plaatsing, opvoeding van de mens allerbijzonderst. Dat God metterdaad werkzaam de zonde verafschuwt, zien wij in het vonnis, over de eerste zonde uitgesproken en voltrokken. De bezoldiging van de zonde is de dood: de mens zondigt, de mens sterft. De hele mensheid, die in de zonde één is, is het zo ook in de dood. De dood gaat zoals de zonde door tot alle mensen. Is zij met haar gehele spits en voorhoede van ziekten en kwalen een bewijs, dat de mensheid onder een toegevende liefde, of dat zij onder de heilige toorn van God verkeert? Ach, als wij al onder louter bewijzen van Zijn liefde konden gezegd worden te leven, niemand zal de profeet Mozes betwisten, dat ons sterven als zodanig een openbaring is van Zijn toorn. Maar ons gehele leven is voorbereiding tot sterven en de ellende niet aan ziekte en dood bepaald. God kan dus toornen, want Hij doet het metterdaad. Of, als Hij het niet doet, de zonde zelf, de natuur, de elementen, een wreedaardig noodlot, toornen Zijns ondanks en hij, die niet toornen kan over de zonde, kan niet genoeg liefhebben om de ellende te stuiten. Lasterlijk denkbeeld. Nee, Hij heeft te veel lief om slechts de ellende te stuiten; Hij heeft lief genoeg om ze te laten bestaan, om ze te regelen, om ze te leiden tot Zijn oogmerken en de prikkel eruit weg te nemen, totdat zij geheel opgeheven worden kan. Hij heeft ook lief genoeg om te toornen, om de vloek uit te spreken en te openbaren over enkele uitstekende ongerechtigheden niet slechts, maar over het

wezen van de zonde en al wat om en aan haar is, opdat Zijn heelal niet een hel wordt van wanorde en kwaad, opdat Zijn mensheid zich bekeert en leeft en een paradijs zoekt, niet van onbeperkte zondenlust, maar van heiligheid en vrede! Maar als God toornen kan over daadzonde, hoe kan Hij het tegen de aangeboren, die naar alle uitspraken van onze rechtvaardigheid niet toerekenbaar is aan haar voorwerpen? Hoe kan Hij het laten? Zijn gehele wezen is getuigenis tegen alle zonden en van elke openbaring ervan; Zijn heiligheid straalt dreigend en bestraffend tegen haar wezen uit. Als u de geboorte in zonde, als wij de aangeërfde smet van de kleine kinderen zou willen loochenen, alle pijnlijke kinderkreten van de wereld verheffen zich om hun deel aan de schuld van de mensheid uit te roepen, alle kindertranen, kinderziekten, kindertranen brengen u tot zwijgen. De dood is niet dan de bezoldiging van de zonde en het derde deel van de mensheid sterft in de tederste leeftijd. Maar u moppert tegen uw bestaan en acht het onrechtvaardig in God, u met een zondige aanleg en met de zware last van een schuld te hebben doen geboren worden, op een aarde, die onder de vloek ligt, om niet verlost te worden van die schuld, dan door deze uw aangeboren aard te verfoeien, en niet redbaar te zijn dan door een vernieuwing, die van Hem moet komen en door een keuze, die Hij u stelt. Ongelukkige, met hetzelfde recht roept de blindgeborene God ter verantwoording, dat hij niet ziende, de zwak naar het lichaam, dat hij niet sterk, de kreupel, dat hij niet met het gebruik van de voeten begaafd is; klaagt de arbeidzame ploeg-os, tot medearbeid met u gedoemd, de hemel aan, dat hij geen ontembare woudezel is; beklaagt zich de rups, dat zij niet dan door gedaanteverwisseling als vlinder ten hemel kan stijgen. Vóór u geboren was had u geen recht en nu zich het bent, mag u dood of leven kiezen tot uw lot, dat geen noodlot is. Zeg niet, dat u liever niet was, een ernstige wenk van de dood zou zich logenstraffen. Zeg niet, dat u liever geen zondaar was, uw gehele zijn toont het tegendeel. Zeg niet dat God u geen bewustzijn van het goede gelaten heeft, dat Hij u niet gegeven heeft het te kennen en te erkennen; maar zeg dat uw hart ertegen opkomt het te kiezen ten koste van het kwade! Zeg niet, dat God u verlossing door Zijn Zoon en wedergeboorte door Zijn Geest weigert, maar zeg, dat u tot heden toe het offer van de begeerlijkheden, de verloochening van de wil van het vlees en van de gedachte geweigerd heeft! Zeg niet, dat het denkbeeld van een van nature een reeds door uw betrekking tot de mensheid op u rustende schuld, u de moed beneemt om uw verlossing en zaligheid bij het kruis te zoeken. Gedoopten in de naam van de Vader en van de Zoon en de Heilige Geest! zeg het niet. Belijdt veeleer dat u het bewustzijn van deze schuld wel behoeft, om u een gevoel van uw ellende te geven, krachtig genoeg dat het u zich drijft tot Hem, die daar roept: komt allen tot Mij, die vermoeid en belast bent en Ik zal u rust geven!

4. Maar God, die rijk is in barmhartigheid jegens zulke ellendigen en verlorenen als wij waren, door Zijn grote liefde, waarmee Hij ons in Zijn Zoon liefgehad heeft, heeft aan die drang van Zijn liefde willen voldoen.

5. Ook toen wij beiden, Joden zowel als heidenen, dood waren door de misdaden en de zonden, waarin wij verkeerden (vs. 1-3), a) heeft ons, door een nieuw leven in ons teweeg te brengen (Kol. 2: 13), levend gemaakt met Christus. Zo dan, bedenk het wel en laat het nooit worden voorbijgezien (1 Kor. 15: 10): b) uit genade bent u zalig geworden.

a) Rom. 6: 8; 8: 11. Hand. 15: 11. Tit. 3: 5.

Gods barmhartigheid neemt ellende en dood weg. Zijn liefde treedt zelfs in de plaats van de toorn, maakt zalig, verlost en redt.

Na de uitspraak over rijkdom in barmhartigheid noemt Paulus nog de grote liefde van God. Hij had die rijkdom eerst genoemd, om het verband tegenover de toestand van de dood, waarin de volkeren, heidenen en Joden, waren. Hij voegt er die grote liefde bij, omdat in de mens in het geheel geen grond voor zijn zaligheid te vinden was. Barmhartigheid was in God als beweging van Zijn liefde, die tot Zijn wezen behoort; echter was de gehele volheid van Gods liefde nodig, zou de mens worden geholpen.

God kon degenen, die dood zijn door de zonden niet liefhebben, nog veel minder met grote liefde liefhebben; maar in de rijkdom van Zijn barmhartigheid, in de volheid van Zijn liefde had Hij hen lief, die van Hem waren afgevallen, in Christus en liet Hij ze ontwaken tot een nieuw zalig leven.

Wat het woord "levend gemaakt" betekent, blijkt uit de tegenstelling tot het "dood door de misdaden". De Christenen waren vóór hun bekering niet in fysische, maar in geestelijke zin dood, zo kan natuurlijk ook hun weer levendmaking niet, zoals sommige uitleggers willen, als een fysische (op de jongste dag), maar alleen als een geestelijke worden beschouwd. De apostel breekt nu hier zijn rede af met de parenthetische tussenzin: "uit genade bent u zalig geworden", omdat het bewustzijn van het nieuwe leven, dat in gemeenschap met Christus is ontvangen in tegenstelling tot de vroegere toestand van de dood, hem dringt tot een blij en dankbaar gevoel voor de goddelijke genade, waaraan de gezegende ervaring uitsluitend te danken is.

Dood door de misdaden is hier niet te zeggen onder de verdoemenis van de dood, of de dood onderhevig om onze misdaden, maar zo onder de macht en heerschappij van de zonde, zo hulpeloos in die staat, waarin wij om onze afwijking door het rechtvaardig oordeel van God waren overgegeven, dat wij niet meer gedachten, hoop of bekwaamheid hadden, om daaruit te raken, dan mensen, die dood en begraven zijn, hebben, om uit het graf uit te gaan.

6. En heeft ons door onze latere opstanding te waarborgen (2 Kor. 5: 5. Rom. 8: 11), ook opgewekt, zodat het evengoed is als was deze grote daad reeds aan ons geschied (2 Kor. 4: 14) en heeft ons met Hem, die Hij bij Zijn hemelvaart aan Zijnrechterhand in de hemelen heeft geplaatst (Hoofdstuk 1: 20), ook gezet in de hemel, waarin wij ons nu nog wel niet persoonlijk bevinden, maar wel in Christus Jezus, die ons hoofd is en die eens al Zijn leden tot zich trekken zal (Kol. 1: 18. Joh. 12: 32).

Te weten God de Vader heeft de gezegende Verlosser ten onloochenbaren bewijze, dat Hij in Zijn voldoening volkomen berustte, uit de dood opgewekt en in de hemel onnadenkelijk verheerlijkt. Nu heeft Christus ons, die in Hem geloven, hetzij Joden, hetzij heidenen van oorsprong, zowel in Zijn opwekking en verheerlijking, als in Zijn lijden en sterven, vertegenwoordigd. Daarom is de opwekking van de Verlosser als ons hoofd, een onwraakbaar bewijs dat wij in Hem, als onze borg, de dood overwonnen hebben en ter verkrijging van een volkomen gelukzaligheid door Zijn kracht opgewekt zullen worden; evenzo is ook Zijn hemelvaart voor ons een onderpand, dat wij eens zijn zullen daar Hij is, om Hem in Zijn heerlijkheid, elk naar Zijn mate, gelijkvormig te worden (Verg. Rom. 4. 1 Kor. 15). Al dit heil heeft God ons aanvankelijk geschonken om het namaals volkomen te genieten.

Hier is meer dan behoefte, meer dan verlangen, meer dan een hoop, die zou kunnen teleurstellen. Hier is zekerheid, die de hemel als een aangewezen, als een onontvreemdbaar deel beschouwt. Reeds geniet zij het toekomstig bezit bij voorbaat. Of moet de hemel niet reeds begonnen zijn zijn zaligheden, zijn kalmte althans uit te storten in dat hart, dat

verklaart: God heeft mij gezet in de hemel? En het is geen verklaring, in een ogenblik van voorbijgaande opgewektheid, in een uur van hoge verrukking afgelegd: lees haar in het verband en u zult zien, dat zij niet minder is dan de uitdrukking van een onwrikbare overtuiging met een hele reeks, niet van sluitredenen, maar van feiten in wettig verband. Zie wat aan zijn betuiging voorafgaat. Hij kent kinderen van de ongehoorzaamheid, kinderen van hun eeuw, door hun zedelijk bestaan aan geesten verwant, die geen hemelgeesten zijn, wier leven een wandel, wier leven een dood is in misdaden en zonden; onder degenen betuigt hij verkeerd te hebben, van deze betuigt hij een geweest te zijn, een kind van de toorn, zoals zij. Vanwaar dan nu de hemel in zijn hart, vanwaar de zekerheid van de hemelse zaligheid? Heeft opvoeding, heeft oefening, heeft inspanning, heeft een opgetogen staren op een volmaakt ideaal of aantrekkelijk voorbeeld een beter ik in hem te voorschijn geroepen? Heeft hij zijn hart gezuiverd en kan hij zeggen: ik ben rein van mijn zonden? Nee, maar hij heeft leren geloven in de reinigende kracht van het bloed van Jezus Christus, hij heeft die ondervonden. Met Christus, die voor zijn zonden gestorven is, is hij van de zonde afgestorven, door de kruisiging van het vlees, in welke begeerlijkheden en naar welke wil hij gehandeld had. Hij heeft God leren danken in Christus Jezus, zijn Heer en Verlosser; dat is hem het nieuwe leven geworden. Zo is hij door de genade van God met Christus uit zijn dood levend gemaakt en opgewekt tot het leven, waarin men met Christus voor God leeft; tot het leven, waarin men voor de hemel leeft, de hemel in het oog houdt, van welke zaligheid het hart vervuld is, de hemel, die Christus voor hem ontsloten heeft, waarin Christus hem is voorgegaan, waar Christus hem plaats bereidt, hem wacht; waar reeds nu zijn hart bij zijn schat, bij zijn Heer is: God heeft mij ook gezet in de hemel, in Jezus Christus.

7. Opdat Hij zou betonen in de toekomende eeuwen, als de voltooiing van al Zijn raadsbesluiten plaats heeft, de uitnemende rijkdom van Zijn genade door de goedertierenheid over ons, door de grote daden van Zijn liefde, die Hij dan aan ons zal hebben bewezen in Christus Jezus (Kol. 3: 3 v. 1 Joh. 3: 2

God heeft ook met Christus, dat is ten gevolge van de wonderbare vereniging, die tussen de verloste en de Verlosser bestaat, de bekeerden opgewekt en in de hemel of in het hemelse geplaatst (vgl. Rom. 6: 6 vv. Fil. 3: 20). Wat eerst ten tijde van de volmaking in volle heerlijkheid de Christen ten deel zal worden, dat bezit hij, hoewel nog onontwikkeld en onvolkomen, reeds met de daad. Hij leeft, in gemeenschap met de opgestane en verheerlijkte Verlosser, diens leven reeds op aarde. Hoewel deel hebbend aan het lijden van deze tijd (Rom. 8: 17 v.), heeft hij toch reeds hier een voorsmaak van de toekomstige heerlijkheid; reeds hier is hij een burger van het koninkrijk van de hemelen. En wat nu reeds in het bezit van de Christen is, dat zal zich ook in de toekomstige tijd ten volle openbaren.

Het is wel waar, dat de gehele tijd van de genade van het Nieuwe Testament een tijd is van de betoning van de goedheid, liefde en vriendelijkheid van God in Christus Jezus en niet ten onrechte heeft een godzalig leraar van de kerkgeschiedenis de loop daarvan door de eeuwen heen als een vervulling van het apostolisch tekstwoord voorgesteld. Toch zal eerst door de toekomstige goedheid van God over ons de tegenwoordige rijkdom van genade duidelijk aan het licht komen.

Opmerkelijk is de herhaling van de naam van Christus in de slotwoorden "in Christus Jezus". De apostel wil, dat men geen genade noch liefde van God verwacht dan alleen door de bemiddeling van Christus.

8. Met het volste recht heb ik zo-even gesproken van de onnaspeurlijke rijkdom van de genade van God door Zijn goedertierenheid over ons in Christus Jezus, want uit genade bent u, beide u, die te voren Joden en u die van te voren heidenen was, zalig geworden, zoals ik u dat reeds in vs. 5 herinnerde. En u bent dat in onderscheiding van de kinderen van de ongehoorzaamheid, die de zaligheid verworpen hebben (vs. 2), geworden door het geloof, waarmee u de zaligheid, u aangeboden, heeft aangenomen; en dat u gelovig en dus zalig geworden bent, is niet uit u, a) het is integendeel Gods gave (Joh. 6: 29. Fil. 1: 29. 1 Kor. 4: 7

a) MATTHEUS. 16: 17. Efeze 1: 19.

1) Het woord "geloof" is in de Griekse taal van het vrouwelijk geslacht, terwijl het woordje dat in het onzijdige staat. Het "dat is Gods gave" kan dus niet alleen op "geloof" zien; het slaat terug op de hele voorzin "zalig geworden uit het geloof", niet op "zalig geworden" alleen, zoals sommigen willen, die het geloven voor een daad van de mens alleen houden. Een dergelijke verklaring zou onzin zijn; is het zalig worden een gave en is het zalig worden door het geloof, dan moet ook het geloof een gave zijn.

Paulus heeft de vrijmachtige uitverkiezende liefde van de Vader gepredikt als de fontein, waaruit de zaligheid van de kerk met alles wat daartoe nodig was, gevloeid is. En waarom? Om hieruit het belangrijke besluit te trekken, dat de Efeziërs alleen uit genade waren zalig geworden door het geloof. Dat de zaligheid Gods werk was en dat zij die ontvangen en aangenomen hadden door het geloof. Dat het werk, de naam, de roem van de mens, hierbij niet in aanmerking kwamen, maar uitgesloten waren en tot in eeuwigheid uitgesloten bleven. Dat hun daarom niets anders betaamde dan de Vader te verheerlijken, wiens liefde hen zalig maakte; de Zoon, wiens genade dit voor hen verwierf; de Geest, wiens gemeenschap hen dit meedeelde. "Uit genade bent u zalig geworden", zo herhaalt Paulus de woorden, al vs. 5 gesproken. Het was genade, die hen met alle zegeningen in de hemel in Christus Jezus gezegend had; want van vóór de grondlegging van de wereld had de Vader hen in Christus uitverkoren, om hen naar Zijn vrijmachtig welbehagen tot kinderen aan te nemen. Het was genade, waardoor Hij tot dat einde de Zoon van Zijn eeuwige liefde stelde tot een Hoofd en Erfgenaam over alle dingen, opdat deze als Middelaar en Borg de verzoening van de wereld en de zaligheid van de uitverkorenen op Zich zou nemen. Want de zonde kwam tussenbeide, maakte scheiding tussen God en de gevallen mens, tussen hemel en aarde. En die scheiding was een onbetaalde schuld hier beneden en een volmaakte rechtvaardigheid daarboven; de mens hier op aarde, in vijandschap levend tegen de eer en de dienst van de Heere en liggend onder een geschonden wet in zijn geweten en de Heilige Engelen daarboven, hun vermaak vindend in de wil van God. Maar Christus is in de volheid van de tijden gekomen, om die dubbele scheiding weg te nemen en weer alles tot een te vergaderen, beide dat in hemel en op aarde was. Ofschoon Hij de eeuwig gezegende Zoon was, het Woord, waardoor alles gemaakt is en waardoor de Vader alle dingen draagt, zo heeft Hij nochtans gehoorzaamheid geleerd, de gestaltenis van een dienstknechts aangenomen hebbend. Hij heeft Zich het oor laten doorboren, het lichaam toebereiden door de Vader en zo is Hij, die heerlijkheid bij de Vader had, eer de wereld was, als het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt, zonde voor ons gemaakt, opdat wij rechtvaardigheid van God in Hem zouden zijn. De straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem. En dit alles uit genade. Geen zondaar had het Hem gevraagd, geen engel had dit durven bidden, geen voorgezien geloof noch goede werken bewogen de Vader of de Zoon; want "vijanden zijnde, zijn wij met God verzoend door de dood van Zijn Zoon. " Maar nog meer. Het was genade, waardoor de Efeziërs dit "woord van de waarheid, namelijk het Evangelie van hun zaligheid, gehoord hadden. " Zij waren daarvoor niet naar Jeruzalem gereisd, waar de Christus hun zonden in Zijn lichaam gedragen had aan het hout,

maar God had het tot hen laten brengen. En hoe vond dat Evangelie hen? "Wandelend naar de eeuw van deze wereld, onderworpen aan de overste van de wereld, namelijk de duivel, doende de wil van het vlees en van de gedachten. " En in zo'n toestand kwam de Heere hen bidden, vermanen, roepen om zich met Hem te laten verzoenen, door het geloof in dat volbrachte werk van de zaligheid. Bepaaldelijk drukt de apostel hierbij uit het geloof. Terwijl hij in het vijfde vers alleen gezegd had: uit genade bent u zalig geworden, om aan te tonen dat God hun zaligheid uitgewerkt had, onafhankelijk van hun geloof, zo toont hij hier, dat het geloof het enige middel is tot zaligheid; uit genade bent u zalig geworden door het geloof. De zaligheid, zoals die ligt in de kennis van God en in de kennis van de weg van de verzoening met God, was dus in het Evangelie en zijn beloften tot de Efeziërs gekomen. Maar daarbij had de Heere het niet laten blijven. Hij maakte hen deelgenoten van die zaligheid door het geloof. Door de misdaad van één, namelijk Adam, waren velen gestorven. Ook de Efeziërs waren met de gehele wereld voor God verdoemelijk geworden, zij waren dood in zonden en misdaden, dat is: onder de heerschappij van de zonde lagen zij gevangen, onbekwaam om iets goeds te denken of te werken uit zichzelf en niemand van hen kon tot Jezus komen, terwijl Hij in het Evangelie tot hen kwam, als de Vader, die Hem gezonden had, hen niet trok. Maar Hij trok hen, omdat Hij hen lief gehad had met een eeuwige liefde. Hij maakte hen levend, omdat zij geestelijk dood waren. Hij verbrak door de kracht van het Evangelie de vijandschap van hun harten, opende die door de almachtige werking van de Heilige Geest, verenigde hun verstand en hun wil met de verkondiging van de gekruiste Christus en verzegelde het getuigenis daarvan als een levendige en krachtige waarheid binnen in hen. Door de mededeling en instorting van dit nieuwe leven (in de Schrift geloof genoemd) hadden de Efeziërs de vatbaarheid ontvangen om door de bestraling en verlichting van de Geest in de belofte van het Evangelie, niet alleen hun eigen verloren en van God vervreemde toestand te kennen, maar ook zichzelf in Christus rechtvaardig en heilig voor God te zien, door Zijn zoen- en middelaarsverdiensten, aan het kruis verworven. Daardoor was de last van hun zonden weggenomen, daardoor hadden zij vrede met God ontvangen, daardoor konden zij met David zeggen (Ps. 32: 1): "Welzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. " Hieruit blijkt, dat, hoewel er voor hen geen zaligheid was, zonder dat geloof, nochtans aan dit geloof geen verdienste hoegenaamd kon worden toegeschreven; omdat het alleen genade was en dat geloof geenszins de verwervende of aangrijpende oorzaak, maar wel het middel geweest was, waardoor zij de zaligheid in Christus ontvangen hadden en nog dagelijks vasthielden. Om hun dit evenwel nog duidelijker te zeggen, voegt hij erbij: "En dat niet uit u, het is Gods gave. " Wij moeten eerst letten op het woordje dat, dat betrekking heeft op het voorgaande. Het ziet, of op het geloof, of op het zalig worden door het geloof. Velen hebben op goede gronden beweerd, dat het alleen op geloof terug slaat; anderen, waaronder Calvijn, nemen het gehele voorgaande deel van dit vers, in deze uitdrukking. En echt, in plaats van de kracht van de uitdrukking te verminderen, wordt die daardoor versterkt; omdat altijd het geloof hier is ingesloten, waarvan Paulus zegt: "Het is niet uit u, het is Gods gave. " De zaligheid, die in de zending van de Christus voor hen bereid was en de mededeling van die zaligheid aan hen door het geloof, dat alles was genade, niet uit hen, maar een gave van God. Het is hier, bijvoorbeeld, evenals hoorden wij de Heere Jezus zeggen tot Bartimeüs na zijn genezing: "U is het gegeven de schepping te aanschouwen en u daarin te verkwikken, door de opening van uw ogen; en dat is niet uw werk, maar Gods gave. " Hoe zou iemand dit horend, ooit kunnen menen dat wel het zien van de schepping, maar niet het openen van zijn oog en een gave was? En de Efeziërs hadden dit immers met alle kinderen van Adam gemeen, dat zij geestelijk blind waren en opening van de ogen nodig hadden, om de heerlijkheid van het Evangelie te aanschouwen. "En dat niet uit u", zegt Paulus. Dat alles, wat tot leven en zaligheid van verloren zondaren nodig was, uit de wil van de Vader door de mens geworden Zoon volbracht is, wordt gemeenlijk toegestemd. De lofzang van Maria en Zacharia (Luk. 1)

geven er in overeenstemming met het gehele Woord van God, overvloedig getuigenis van; maar dat in het zaligmakende werk van de Christus ook het verwerven van de genade van het geloof opgesloten lag, is een van die hoofdstukken uit het Goddelijk getuigenis, die, als vernederend voor de hoogmoedige mens, altijd door hem bestreden, of wel geheimzinnig ontweken zijn. Met het gezag van een apostel van Jezus Christus, die door de Heilige Geest in alle waarheid geleid werd, zegt daarom Paulus van "het geloof" als "middel", wat hij van Christus als "de oorzaak" van de zaligheid zegt, het is niet uit u. Calvijn merkt terecht bij dit woord aan: "Niet uit u, opdat zij aan zichzelf niets zouden toeschrijven en God alleen aanmerken als de uitwerker van hun zaligheid. Het is Gods gave, zegt Paulus, om dat hun gehele zaligheid genade was, het is niet uit de werken, voegt hij er straks bij, om te bewijzen dat het niet uit hen was. " De spreekwijze "uit u", betekent de eigenlijke oorzaak, of het beginsel, waaruit iets ontstaat. "De Vader, waaruit alle dingen zijn; " de Zoon, uit wiens volheid wij hebben ontvangen ook genade voor genade. " Bij alle redelijke schepselen moeten wij onderscheiden een natuurlijk beginsel en een geestelijk beginsel. Het eerste bezitten wij, vandaar dat alles wat hieruit voorvloeit, denken, spreken, handelen, echt uit ons is. Het laatste missen wij van nature, vandaar dat alles, wat hieruit voortvloeit, geestelijke kennis, geloof, hoop, liefde, niet uit ons zijn; omdat wij het geestelijke kunnen doen of beginsel missen en het gedichtsel van ons hart ten allen dage boos is van onze jeugd af aan. Het geloof, als het enige van God verordineerde middel tot zaligheid, heeft dus niets met ons natuurlijk bestaan gemeen. Zal iemand de hand, die hem afgekapt werd, weer levend aan haar plaats stellen? Door de zonde verloren wij het geloof en tevens het beginsel om uit onszelf ooit weer tot het geloof te raken; want het bedenken van het vlees is vijandschap tegen God, het onderwerpt zich van de wet van God niet, want het kan ook niet. Als dit niet uit ons is, en nochtans het geloof, als een geestelijk beginsel, dat werkzaam is met geestelijke voorwerpen, in ons gevonden wordt, dan is het ons meegedeeld, gegeven. Zo voegt Paulus er dan ook bij: "Het is Gods gave. " De Efeziërs hadden het door natuurlijke oefening, door onderwijs, door opvoeding, door rampen, kastijdingen of zegeningen niet trapsgewijze bekomen. Zij waren er in de loop van allerlei omstandigheden niet langzamerhand toe genaderd. Eerst hadden zij het niet, nu hadden zij het wel, zo was het dan een meegedeelde gave; en wel een gave van God. Als een licht in hun verstand, om God te kennen in het aangezicht van Jezus Christus en als een geheiligde kracht in hun wil, om rechtvaardigheid en heiligmaking alleen in die Christus te begeren en te ontvangen, had God hen dat geloof gegeven door de almachtige werking van Zijn Geest. Het was hen uit genade gegeven in de zaak van Christus te geloven. En omdat de genadegiften van God onberouwelijk zijn, zo werden zij door datzelfde geloof in de kracht van de Heere bewaard tot de zaligheid, die zij hier als in een duistere spiegel zagen; maar die bereid was om geopenbaard te worden in de heerlijke terugkomst van Christus. De uiteenzetting van deze woorden zal ik besluiten met de verklaring van de godvruchtige kerkvader Augustinus, opdat hieruit blijkt, dat de kerk van Christus altijd eenstemmig door Zijn woord en Geest in de waarheid is geleid. "Maar hoe is het nu met dat gedeelte van het menselijk geslacht, waar God de verlossing en het eeuwige leven beloofd heeft? Kunnen deze door de verdiensten van hun werk hersteld worden uit hun val? Verre van daar. Of welk goed zal een zondaar doen, zolang hij van zijn zonden niet verlost is? Wellicht door zijn vrije wil? Maar ook dit is onmogelijk; want door het misbruik van zijn vrije wil heeft de mens en zichzelf en zijn wil bedorven. Evenals iemand, die zichzelf ombrengt, dit wel levend gedaan heeft, maar na zich omgebracht te hebben, dood is en zich ook niet meer in het leven terug brengen kan, evenzo heeft de mens, met een vrije wil zondigend, die vrijen wil verloren, omdat de zonde overwinnaar geworden is. " "Door wie iemand overwonnen is, die is hij ook tot een dienstknecht gemaakt. En als dit zo is, die andere vrijheid kan een slaaf van de zonde dan verkrijgen, als alleen de zonde met gewilligheid en vermaak te dienen? Want elk, die de wil van Zijn meester gewillig doet, is vrij in zijn dienstbaarheid. Daarom dan is een slaaf van

de zonde vrij, maar alleen om te zondigen; om welke reden hij ook nooit vrij is om goed te doen, tenzij hij vrijgemaakt en een dienstknecht van de gerechtigheid is begonnen te wezen. Maar vanwaar zal die vrijheid om goed te doen komen tot een zondaar, die onder de wet van de zonde gebonden en verkocht is, als Hij hem niet loskoopt en vrijmaakt, die eenmaal zei: "Als u dan de Zoon zal vrijgemaakt hebben, dan zult u echt vrij zijn? " En voordat Hij dit in de mens aanvangt, hoe zal iemand zich beroemen op zijn vrije wil tot goed doen, terwijl hij niet vrij is om goed te doen. Voorwaar dit kan alleen voortkomen uit opgeblazenheid en ijdele hoogmoed, die de apostel onderdrukt, zeggende: "uit genade bent u zalig geworden door het geloof. " "En opdat de mensen zichzelf op deze manier het geloof niet zouden toe-eigenen, omdat dit hen van Godswege geschonken was, zo voegt de apostel erbij: "En dit niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roemt. En opdat zij weer hieruit geen gevolgtrekking zouden maken, alsof de werken van de gehoorzaamheid dan geheel overbodig gemaakt werden, zo laat hij volgen: "want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, die God voorbereid heeft, opdat wij in deze zouden wandelen. " Dan pas worden wij dus echt vrij, wanneer wij Gods maaksel zijn, dat is: "wanneer God ons vormt en schept" (niet opdat wij mensen zouden zijn, want dit heeft Hij reeds gedaan; maar) opdat wij goede mensen zouden zijn. "Die in Christus is, die is een nieuw schepsel. " Daarom wordt er gezegd: "Schep in mij een rein hart, o Heere! " En hier begeert de profeet geenszins zo’n hart, als tot de menselijke natuur behoort, omdat God dit al geschapen had; maar hij begeert de vernieuwing, de herschepping van zijn ziel, die door de zonde geheel en al verontreinigd was. " Daarbij opdat iemand, al is het ook dat hij zich op zijn werken, of op zijn goeden wil niet beroept, als iets verdienstelijks, ook niet menen zou dat deze goede wil hem geschonken wordt, als een gevolg of beloning van de moeite, die hij daartoe in het werk gesteld heeft, zo moet hij naar diezelfde verkondiger van de genade (Paulus) luisteren, als deze zegt: "Het is God, die in u werkt, beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen"; en op een andere plaats: "Zo is het dan niet degenen die wil, noch degenen die loopt, maar de ontfermende God. " Terwijl het buiten twijfel is, dat iemand tot onderscheid van jaren gekomen zijnde, noch geloven, noch hopen, noch liefhebben kan, als hij dit niet wil; en dat niemand komen kan tot de prijs van de roeping van God, die van boven is, als hij niet gewillig hiertoe gelopen heeft; hoe kan er dan geschreven zijn dat het niet is van degene, die loopt, als het niet daarom is, dat ook de wil hiertoe van God bereid wordt? Zo wordt dan alles aan God toegekend: Zijn ontferming, die voorgaat; Zijn genade, die ondersteunt en achtervolgt, zoals beide ook in de Heilige Schrift wordt uitgedrukt: "de God van mijn goedertierenheden zal mij voorkomen; " en: "Ik zal geen kwaad vrezen, want U bent met mij; immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen al de dagen van mijn leven. "

9. De zaligheid is niet uit de werken en dit heeft God zo beschikt, opdat niemand roemt tegenover Hem (Gal. 2: 15 v. 1 Kor. 1: 29.

10. En ook, als wij na onze bekering, in de staat van de wedergeboorte iets goeds doen, is dit alleen Hem en niet ons tot roem; want wij zijn Zijn maaksel a), geschapen in Christus Jezus tot goede werken (Tit. 2: 14), die God voorbereid heeft, nog vóór het tot onze bekering en wedergeboorte kwam, door Zijn genadig raadsbesluit bestemd heeft, opdat wij niet in de zonden, waarin de heidenen wandelden en waarin de Joden verkeerden (vs. 20), maar in deze goede werken zouden wandelen (Hoofdstuk 4: 22 vv.).

a) 2 Kor. 5: 17. Efeze. 1: 4.

Niet alleen de verlossing uit onze vroegere toestand van zonde en toorn, die door Christus is teweeg gebracht, is een zuiver genadewerk, maar ook dat we nu geloven in Jezus Christus,

onze Heere, en in Hem leven door het geloof, ja alles, wat wij in onze staat als Christenen Hem ter eer dragen, doen en lijden tot aan het zalig sterven en ingaan in Zijn vreugde, - alles, alles is vrije genade. Wij hebben onszelf niet met God verzoend, maar Gods gave is Hij, die ons door Zijn bloed verlost heeft van de toorn. Wij hebben ook onszelf niet gelovig gemaakt, alsof het geloof een zaak was van menselijke willekeur 2 Thessalonicenzen. 3: 2, maar het is Gods gave, dat wij ons tot Christus lieten trekken en bij Christus lieten houden door het woord van Zijn genade en alle genadige arbeid van Zijn Heilige Geest aan onze zielen. Het is doordat Hij ons, die van nature onwilligen zijn, heeft overwonnen en nog dagelijks overwint om van onszelf van onze gerechtigheid en waarheid af te zien, te vertrouwen op Jezus Christus alleen, een vijand te worden van ons vleselijk verstand, om het gevangen te nemen onder de gehoorzaamheid van Christus, in het kort, om ons eigen leven te verliezen, opdat wij het leven van Christus ontvangen. Elk vonkje van geloof in ons hart is een gave van God. "Zou u de man willen zijn", zegt Luther "en macht menen te hebben over uw eigen hart? Ja leer eerst dat het geloof een gave van God is en een goddelijke kracht! "

Met bewonderingswaardige duidelijkheid stelt de apostel ons hier de ware verhouding van geloof en werken voor ogen. Wij kunnen onszelf zo weinig door werken verlossen, dat wij veeleer zelf in Jezus Christus door het geloof in Hem moeten worden overgeplaatst, met Hem op het innigst moeten verbonden worden, als een nieuw en goed gewrocht uit de hand van God moeten voortkomen. Dit werk heeft God geschapen tot goede werken. Hij heeft ons van te voren bereids zo ingericht en begiftigd, opdat wij daarin wandelen. Noch de voorafgaande werken kunnen ons dus de zaligheid verschaffen, want zij steunt geheel en al daarop, dat God ons opnieuw schept, noch ook de daarna volgende, want de kracht tot deze vloeit juist voort uit dit werk van onze nieuwe schepping, die één is met onze redding. Maar slechts hij is verlost en zalig gemaakt uit genade door het geloof, die de vrije liefde onophoudelijk dringt tot goede werken, want daartoe heeft God ons in Christus nieuw geschapen.

11. Daarom, omdat wij in de Christelijke kerk zo’n ereplaats hebben als ik zo-even (vs. 10) heb beschreven, gedenkt dat u, die eertijds heidenen was (1Kor. 12: 2. Jer. 9: 26) in het vlees, u, die het verbondsteken miste, dat God eens aan Abraham en zijn zaad had gegeven (Gen. 17: 10 vv. Hand. 7: 8) en die in uw staat op verachtelijke manier (1 Sam. 17: 26; 31: 4. Ezechiël. 44: 7. Jes. 52: 1) voorhuid (Gal. 2: 7. Kol. 3: 11), genoemd werd door degenen, die genoemd zijn besnijdenis in het vlees die, in onderscheiding van een andere (Rom. 2: 28 v. Kol. 2: 11. Fil. 3: 3), met handen geschiedt, namelijk door de Joden, die zich verheffen op hun voorrang (Rom. 2: 17 vv.).

12. Dat u in die tijd was zonder Christus, voor zo verre Hij reeds in het Oude Testament aanwezig was (Rom. 9: 5. 1 Kor. 10: 4. vervreemd van het burgerschap van Israël, van het volk van God (Deut. 7: 6; 4: 8) en vreemdelingen van de verbonden van de belofte (Rom. 9: 4. Jes. 55: 3. Ps. 89: 4 v.) geen hoop hebbend (vgl. 1 Thessalonicenzen. 4: 13) en zonder God in de wereld (1 Thessalonicenzen. 4: 5. Gal. 3: 8. Jer. 10: 25).

De apostel wil de Christenen uit de heidenen de ellende vóór hun bekering voorstellen. Hij laat in vers 11 een inleiding voorafgaan, waarin hij er op wijst hoe weinig recht de Joden hadden om zich boven de heidenen te verheffen. Dit is in het verband temeer gepast en betekenend, omdat de apostel bij de uiteenzetting, die dadelijk volgt en waarin hij de heidenen beneden het volk Israël plaatst, ernstig moest willen het misverstand weg te nemen, als deed hij dit volgens de gewone verkeerde mening van de Joods-nationale trots. Hij wil verklaren, dat hij dit niet zegt in zo’n verkeerde gezindheid, maar vanwege de kennis, die hij bezit over de betekenis van de Oud-Testamentische openbaring.

Paulus beschouwt volgens zijn grootse manier van opvatting zijn lezers als de vertegenwoordigers van het heidendom en de heidense wereldperiode in het algemeen. Vandaar is de volgende tekening, waarmee nog Hoofdstuk 4: 18 v. Kol. 1: 21 verbonden worden een voorstelling van het heidendom van alle tijden in al zijn vormen. Het is steeds "zonder Christus", dus zonder zaligheid. Hier had niet kunnen staan "zonder Jezus" of "zonder Jezus Christus", want ook de Joden waren zonder Jezus. Christus wijst de Messias aan als idee, van wiens verschijning de Israëlieten de voorspellingen hadden ontvangen. Zoals dan ook dadelijk in het geen volgt deze worden beschreven als ontbrekend bij de heidenen. De uitdrukking "zonder Christus" is echter in zo verre juist, als de voorspellingen onder de Israëlieten niet mogen gedacht worden als zuiver abstracte verzekeringen van iets toekomstigs, maar als werkelijke beloften, in en waarmee de kiem van de Beloofde reeds ouder het volk aanwezig was. Christus woonde als eeuwig Woord van de Vaders reeds door middel van een epidhmia nohth (aanzijn in het begrip) onder het volk van Israël voor de epidhmia aisyhth (aanzijn voor het oog), die met de menswording begon. Deze immanentie van Christus naar Zijn godheid in Israël ontbrak bij het heidendom. Vandaar de oneindige afstand ook in zijn edelste vormen van hetgeen het volk van God bezat. Israël had als het volk van God een eigenaardige door de Heere zelf beschikte politiek-religieuze inrichting, die een voorbeeld was van het rijk van God. Deze geregelde toestand van de theocratie, die de ontwikkeling in het geloofsleven krachtig moest bevorderen, wordt hier genoemd met de uitdrukking "burgerschap van Israël", waaraan de Heidenen het deelgenootschap ontzegd was.

Als vreemden en buiten het burgerschap van Israël staande waren de heidenen ook gescheiden van de grote schatten van dit rijk, namelijk van de testamenten van de belofte. Het ontbrak de heidenen niet aan allerlei verbintenissen, maar geen van die alle, noch enige van hun staatsinstellingen reikten tot in het hemelrijk en in de toekomstige wereld. In Israël alleen heeft de belofte van het vrouwenzaad, waarvan de Heidenen vervreemd waren, burgerrecht verkregen door de testamenten of verbonden, om die hoofdbelofte te vervullen en de vloek over de zondige mensheid in zegen te veranderen door het zaad van Abraham, die Enige.

Zij, die van de belofte waren uitgesloten, hadden geen hoop; zij hadden niets te hopen, juist omdat zij de beloofde zaligheid niet te hopen hadden. De diepste trap van heidense ellende wordt genoemd met het "u was zonder God".

Het woord van de grondtekst (atheos) komt overeen met het "heeft God niet" in 2 Joh. 1: 9. Het wezen van het heidendom is atheïsme, want demonendienst en afgoderij (1 Kor. 10: 20; 12: 2) kunnen God niet vergoeden.

De heidenen meenden wel niet dat er geen God was, integendeel hadden zij vele goden en in het bijzonder waren de Grieken in alle stukken al te bijgelovig (Hand. 17: 22). de waren God kenden zij echter niet eens, laat staan dan dat zij Hem zouden gehad hebben.

Het "in de wereld" behoort bij beide, bij "geen hoop hebbend" zowel als bij "zonder God". De toestand van de wereld maakt het tot het beklagenswaardigste lot, als men in haar, zo vol ellende, zonder hoop is, in haar, de nietige en vergankelijke zonder God is.

13. Maar nu in Christus Jezus bent u, die eertijds verre was Ac 2: 39 nu, in tegenstelling tot die vroegere toestand (vs. 12. Kol. 1: 21 v.), nabij geworden (1 Petrus 2: 10) door het bloed van Christus, als waardoor voor u alleen zo’n verplaatst worden in het gebied van de koninkrijk van God mogelijk is geworden (Joh. 12: 10 vv.).

14. a) Want Hij is onze vrede (1 Kor. 1: 30. Kol. 1: 27), de vredemaker van ons, Joden en heidenen, de beide tot hiertoe afgescheiden delen van de volken-wereld. Hij is het, die deze beiden (vs. 18) één gemaakt heeft, tot een heilige Christelijke kerk heeft samengevoegd (Kol. 3: 11. Gal. 3: 28. Joh. 10: 16) en de middelmuur van de afscheidsels, de scheidsmuur, die alle gemeenschap van de Joden met de heidenen als onreinen, verhinderd (Hand. 10: 28) gebroken hebbend,

a) Jes. 9: 5. Micha 5: 4. Joh. 16: 33. Hand. 10: 36. Rom. 5: 1.

Men wacht naar vrede en daar is niets goeds, dus horen wij Jeremia op klagende toon van zijn dagen getuigen, Jer. 18: 13 en hoe menige tijd in het leven, hoe menig leven in de tijd, waarvan men hetzelfde verhalen kan. Maar hoe heerlijk tevens dat Evangelie, dat juist dan met dubbele nadruk op de Gekruisigde en Verheerlijkte heen wijst als in de hoogsten zin van het woord de vrede van de Zijnen. Paulus spreekt er in het tekstverband van bepaald in deze zin, dat Christus het was, die door Zijn kruis de eeuwenoude scheidsmuur tussen Jood en heiden deed vallen en zo mensen met mensen tezamen bevredigd heeft. Maar waar u deze zinrijke uitspraak in het volle licht van een vervuld Evangelie beschouwen, daar is zij waarheid in nog veel ruimere zin en geen toestand kunnen wij ons voorstellen zo donker en droef, waarin dit Evangeliewoord geen vriendelijke lichtstraal doet vallen. Hij is onze vrede allereerst bij wat ons bezwaart hier beneden. Is het goed met u? U denkt hier bovenal aan de zonde, die telkens ook in het aanvankelijk gelovig hart de rust verstoort en aan de hoge troost, die dat liefelijk "vrede door het bloed van het kruis" zou vaak in het harte deed dalen. Maar bovendien, hoeveel hier beneden, dat ons als lood aan de vleugels hangt en zoals een verborgen kanker de edelste levensdelen doorknaagt, hoeveel rondom en in ons, dat wij zonden willen, maar God weet het, onmogelijk kunnen veranderen. Wel van onze dan, die het weten dat Christus onze vrede is bij al wat ontbreekt hier op aarde. Juist de edelste geesten en de grootste harten voelen zich het minst verzadigd door wat de wereld hen aanbiedt, van de draf, die de zwijnen eten, walgt hun ziel; maar ach het echte hemelbrood, waarbij de mens echt kan leven, het groeit toch ook niet in het zand van de woestijn. Ziedaar komt de Christus en verkondigt vrede u, die ver was en die, die nabij waren (vs. 17). Ieder ledig vervult Hij met Zijn algenoegzame volheid en elke hartetraan vindt bij Hem een vriendelijke hand, die hem afdroogt. Ben Ik u niet beter? zo vraagt Hij telkens in heilige stilte, dan al wat u buiten Mij zoekt en heeft u nooit ervaren, dat de goede Herder gekomen is, opdat de Zijnen niet slechts het leven, maar ook de overvloed hebben. Maar zo is Hij dan ook in de volste zin de vrede van de Zijnen bij alles wat hen anders verdeelt. Ach hoeveel is er hier beneden, dat mensen van mensen verwijdert en hoe kan het zelfs soms zijn alsof de Meester gezegd had: Hieraan zullen zij allen bekennen dat u Mijn discipelen bent, als u haat heeft onder elkaar. Zeker tussen vijanden en vrienden van de waarheid kan geen waarachtige vrede, maar ten hoogste slechts wapenstilstand bestaan en boven iedere valse vrede moet de waarheid in Christus ons dierbaar zijn. Maar waar deze wordt geloofd en verstaan, daar kunnen, daar mogen, daar moeten zij, die één plant met Christus worden, dan ook elkaar de hand van de broederschap reiken en niet in de eerste plaats vragen waarin men samen stemt. De bewijzen zijn hoezeer al te weinig voorhanden, dat er geen heiliger banden bestaan dan die aan de voet van het kruis zijn geknoopt en eerst van de Geest van Christus laat zich die gouden eeuw van de vrede verwachten, waarnaar het zuchtend schepsel zolang reeds reikhalzend heeft uitgezien. En zo blijft hij eindelijk onze vrede bij al wat ons nog in tijd en toekomst verwacht. Wie kent niet het donkere uur, dat de moed hem ontzinkt, om in het boek van een toekomst te staren, die hem wel niets meer te brengen heeft dan nevelen, die hem steeds dichter omhullen, of stormen, die hem eindelijk vellen. Maar heil ons, die geloven; boven die nevelen rijst een zilveren ster en nog vóór de storm klinkt het in het suizen van de zachte stilte ons tegen: Ik

ben het, wees niet bevreesd. Wij weten volstrekt niet wat komt, maar wij weten te zeker wat blijft en vooral dat ene, dat al was ook zelfs het voorlaatste woord van de Zijnen nog strijd, het allerlaatste vrede zal zijn, zo echt Hij heeft gezegd: heb goede moed, Ik heb de wereld en ook de dood overwonnen. Slechts op dit ene komt het aan en alles hangt daarvan eniglijk af of wij het Apostolisch woord aldus overnemen: Hij is mijn vrede en Hij zal het blijven in eeuwigheid. Wensen we dat echt, bedenken wij het dan telkens opnieuw, onze vrede is geen afgetrokken denkbeeld, geen louter inwendige toestand, maar een persoon, in wie deze vrede als belichaamd is en onsterfelijk leeft, om telkens opnieuw als uit de hemel in onze harten weer in te dalen. Staren wij zo aanhoudend en vast en blij op Hem, dat al de innerlijke tweespalt en onvrede van ons hart als wegsmelt voor de vuurblik van Zijn zalige en ontfermende ogen. En hebben wij het vroeger of later ervaren wat vrede van God is, die alle verstand te boven gaat, zien wij dubbel ernstig toe, dat het Gideons-altaar in hart en huis niet vervalt, waarop te lezen staat: de Heer is vrede. (Richt. 6: 24).

15. Heeft Hij de vijandschap, die in de dagen van het Oude Testament tussen hen bestond (Kol. 1: 21 v. Num. 23: 9) en Zijn vlees dat Hij gegeven heeft voor het leven van de wereld (Joh. 6: 51. Hebr. 10: 10) teniet gemaakt. Hij heeft namelijk de wet van de geboden in inzettingen bestaande (Kol. 2: 14 Gal. 3: 13 v.) opgeheven en daarvoor de wet van het geloof opgericht, opdat Hij die twee, de Jood aan de een en de heiden aan de andere kant in de door Hem teweeggebrachte nieuwe schepping (Gal. 6: 15) in Zichzelf, door de gemeenschap met Hem, tot één nieuwe mens zou scheppen, die noch Jood noch Griek is maar eenvoudig Christen (2 Kor. 5: 17). Hij heeft nu die beiden in Zich tot één gemaakt (Gal. 3: 28), vrede makend tussen hen, die tot hiertoe vijandig tegenover elkaar stonden (vs. 14).

16. En opdat Hij die beiden geheel en al (Kol. 1: 20) met God in één lichaam, dat zij voortaan zouden uitmaken (Hoofdstuk 1: 23; 4: 4. 12: 12 zou verzoenen door het kruis, dat tot deze verzoening met God beiden delen ten goede komt (Kol. 1: 20. 2 Kor. 5: 18 vv., de vijandschap zoals die tussen de mens en God, alsmede ook tussen heidenen en Joden (vs. 14) bestond, daaraan, aan dat kruis, door die een en dezelfde daad gedood hebbend.

Deze belangrijke plaats noemt Christus niet alleen de Vredestichter, maar ook de vrede zelf. Hij is zelf de band, die ons met God en de heidenen met het volk van het verbond verenigt (vgl. vs. 20, waar Hij de Hoeksteen heet). De apostel stelt de door Christus gestichte verzoening in het bijzonder van die kant voor, als zijnde daardoor de heidenen opgenomen in gemeenschap met het volk van Israël, hetgeen weer slechts daardoor mogelijk is geworden, omdat Christus beiden Joden en heidenen tot Gods gemeenschap terugbracht, beiden vernieuwd en zo een nieuwe gemeente grondvestte.

Toch zegt de apostel niet: Christus heeft ons heidenen tot de adel van de Joden verheven, maar Hij heeft zowel ons als de Joden verheven tot een hogere adel. Hij heeft ons een gemaakt, niet dat Hij ons aan hen verbond, maar ons in hen tot één verbindend, evenals iemand twee beeldzuilen had, het een van zilver, het andere van goud en ze samen smolt en zij als een gouden beeldzuil weer te voorschijn kwamen; of zoals wanneer er een aangenomen zoon en een slaaf waren, waarvan de laatste niets van de vader gehoord had en beiden werden door een nieuwe geboorte echte kinderen en erfgenamen.

De apostel spreekt van een middelmuur, die de Joden van de heidenen afgescheiden hield en de heidenen van de Joden afzonderde. Omtuind was namelijk het burgerschap van Israël door Gods heilige wet tot bescherming tegen de woeste en verwoestende geest van de wereld (Ps. 80: 13) en deze beschermende omtuining van de wet werd tegenover de heidenen, die zonder

wet waren, tot een tussenmuur en scheidsmuur, die hen, die binnen de omtuining zich bevonden, van hen, die er buiten waren, afzonderde. Maar heeft dan deze zegen tot bewaring van de vrede in Christus opgehouden? Nee, helemaal niet. Niet de omtuining zelf, die het volk van God beschermt en omgeeft, maar de scheidsmuur van de omtuining heeft Christus afgebroken, om door het Evangelie de vredemakende aard van de afscheiding echt op te richten en door het geloof de Christenen van de wereld zo af te scheiden als geen wet dat kon doen.

De wet was de vijandschap tussen heidenen en Joden; want daardoor wilden de Joden beter zijn (Gal. 2: 15); nu echter zonder wet allen door Christus de Geest hebben, heeft zo'n vijandschap een einde en is de een als de ander. Want Hij heeft de wet niet opgeheven, dat men die niet zou houden, maar de Geest gegeven, die alles vrijwillig doet, zodat een schriftelijke wet niet nodig is en door deze omgerukt is. Nu verhieven zich de Joden op de schriftelijk wet en haar werken tegenover de heidenen; maar nu enerlei geest aan beiden is gegeven, houdt het roemen op de wet op en worden zij vrienden in Christus.

17. a) En komend, nadat Hij het zo-even gezegde volbracht heeft, heeft Hij, toen Hij na Zijn opstanding aan de Zijnen verscheen (Joh. 20: 19, 21, 26) en na Zijn heengaan tot de Vader, Zijn apostelen in de hele wereld uitgezonden Ac 1: 8 en door het Evangelie vrede verkondigd u, die ver was, de vroegere heidenen (vs. 11 vv. 2 Kor. 5: 19 vv.) en vrede (dit woord wordt in enige goede handschriften van de Griekse tekst hier herhaald (Hand. 10: 36) die, die nabij waren, namelijk de Joden (Jes. 57: 19. Zach. 9: 9 v.).

a) Efeze. 3: 12.

18. a) Want door Hem hebben wij, die nu leden van Zijn kerk zijn geworden, beiden de toegang door één Geest, die ons in dezelfde mate ten deel geworden is (Hand. 11: 15 en 17) tot de Vader (Hoofdstuk 3: 12. Rom. 5: 2. Gal. 4: 6. Hebr. 10: 19 vv.).

a) Joh. 10: 9; 14: 6.

Het is opmerkelijk dat van hen, aan wie Christus in het Evangelie de vrede heeft verkondigd, zij in de eerste plaats worden genoemd, die ver waren. Niet alsof Hij eerst aan hen vrede had verkondigd, dat in strijd zou zijn met de geschiedkundige gang, maar het heeft de nadruk als iets wonderbaars en het wordt daarom eerst genoemd, dat de Heiland van Israël een vrede heeft verkondigd, die aanwezig was voor hen, die buiten zowel als van hen, die binnen de gemeente van de openbaring waren. Hoe onderscheiden hun staat ook was van de vorige burgers van de gemeente, zou er toch voor hen evengoed als voor de laatsten vrede zijn te verkrijgen; zij moesten niet nodig hebben in de vroegere gemeente in te gaan om vrede te vinden, maar daar waar zij tot hiertoe waren geweest, de vrede deelachtig kunnen worden.

De apostel noemt met opzet eerst de heidenen, omdat in zijn tijd de Christenen uit de heidenen reeds het meest betekenend element in de Christelijke gemeente waren geworden.

Daar vloeit het geheim van de heilige drie-eenheid en het gemeenschappelijk werk van de drie-enige God in het begenadigen en verheerlijken van de arme zondaars volgens de ervaring in het hart, waar men in de toegang door de Zoon in de Geest tot de Vader komt te staan.

EPISTEL OP DE DAG VAN FILIPPUS EN JAKOBUS. Vs. 19-22 (vgl. Joh. 14: 1 vv.).

19. Zo bent u dan, volgens hetgeen ik zo-even heb uiteengezet, niet meer, zoals vóór uw roeping tot Christus, vreemdelingen en bijwoners of gasten (Lev. 25: 35), dat is degenen, die tot een ander staatsverband behoren dan het theocratische en hoogstens degenen, die zonder eigenlijk burgerrecht te bezitten, slechts als gasten onder het volk van God mogen verkeren (Hand. 7: 6, 29. 1 Petrus 2: 11, maar u bent medeburgers van de heiligen, geheel en al in het gemeenteverband opgenomen en a) huisgenoten van God, deelgenoten van Zijn huisgezin (1 Tim. 3: 15. 1 Petrus 4: 17.

a) Gal. 6: 10.

De apostel trekt nu uit zijn uiteenzetting van vs. 14-18 gegeven, de slotsom, omdat hij tegelijk de reeds in vs. 13 uitgesproken zin weer opneemt. Wat hij nu voor bewezen houdt is tweevoudig, 1) dat de lezers, die uit het heidendom tot het Christendom zijn overgegaan, niet meer vreemdelingen en bijwoners zijn, 2) dat zij medeburgers zijn met de heiligen en huisgenoten van God. Met het woord "vreemdelingen" moeten wij vs. 12 vergelijken; maar wat wil het woord "gasten" zeggen en in welk opzicht verschilt het van het eerste? Door de gewone betekenis "bijwoners" worden zodanige inwoners van een stad of een land verstaan, die daar geen burgerrecht bezitten. Men zou dus hier herinnerd worden aan de Joodse proselieten; maar de apostel spreekt hier, zoals duidelijk uit het verband blijkt, alleen van vroegere heidenen; daarbij mag niet uit het oog worden verloren, dat met de uitdrukking "vreemdelingen" de uitdrukking "medeburgers", met de uitdrukking "bijwoners" de uitdrukking "huisgenoten van God" in de tekst parallel is. In een zekere zin nu behoorden ook de heidenen tot de huishouding van God; want in Adam, Noach en Abraham had God het gehele menselijke geslacht verkoren (Rom. 4: 13 v. Gen. 22: 17); zij bezaten echter geen recht in huis; zij waren geen huisgenoten, maar alleen degenen, die in het huis geduld werden (Rom. 3: 25). Nu was door middel van de kruisdood van de Heere, die de theocratische wetgeving ophief, de heidenen net zo goed als de Joden burgerrecht en huisrecht gegeven. Onder de "heiligen, van wie Paulus zegt, dat zij medeburgers waren, moeten toch niet de Joden als zodanig worden verstaan, integendeel is het ware Jodendom nog in het Christendom besloten (Rom. 2: 28 v.); daarom worden de Christenen als bezitters van de Heilige Geest en als leden van de ware gemeenschap door deze uitdrukking voorgesteld (Hoofdstuk 1: 1, 18). Van deze is ook gezegd de Oud-Testamentische naam het huis van God (Num. 12: 7), dat uitwendig in de tempel zichtbaar was geworden.

Bij het burgerrecht komt het huisrecht; u bent niet meer dienstbaren, knechten, maar leden van de familie, kinderen en erfgenamen; u heeft niet slechts een verhouding van gemeenschap tot de heiligen, maar ook tot God zelf.

Wat betekent het, dat wij burgers zijn in de hemelen? Het betekent, dat wij onder hemelbestuur zijn. Christus, de Koning van de hemel, heerst in onze harten; ons dagelijks gebed is: "Uw wil geschiede op aarde als in de hemel. " De afkondigingen, van de troon van de genade voortkomend, worden gewillig door ons ontvangen; de besluiten van de grote Koning gehoorzamen wij met blijdschap. Voorts als burgers van het nieuwe Jeruzalem delen wij in de hemelse eer. De heerlijkheid, die de gezaligde heiligen behoort, behoort ons, want wij zijn reeds kinderen van God, vorsten van koninklijk bloed, wij dragen reeds de vlekkelozen mantel van ‘s Heren Jezus gerechtigheid; de engelen zijn reeds onze dienaren, de heiligen onze metgezellen, Christus is reeds onze Broeder. God onze Vader en een onverwelkelijke kroon ons loon. Wij delen in de eer van het burgerschap, want wij zijn gekomen tot de algemene vergadering en gemeente van de eerstgeborenen wier namen in de hemelen opgeschreven zijn. Als burgers hebben wij gelijke rechten op al de hemelse

goederen. Ons behoren zijn paarlen, poorten en muren van chrysoliet; ons behoort het azuren licht van de stad, die geen kaars noch licht van de zon nodig heeft, ons de rivier van het water van het leven en de twaalf soorten van vruchten, die groeien aan de bomen, geplant aan haar oevers; niets is er in de hemel, dat ons niet behoort. Tegenwoordige en toekomende dingen, alles is het onze. Dus als hemelburgers genieten wij zijn liefelijkheden. Verblijden zij zich daar over zondaren, die zich bekeren - over verlorenen, die terugkeren, wij ook doen hetzelfde. Werpen zij hun kronen aan Jezus voeten, ook wij, voor zover wij enige eer hebben, werpen die er insgelijks neer. Zijn zij verrukt door Zijn glimlach, niet minder liefelijk is Hij voor ons die beneden wonen. Zien zij vooruit, wachtend op Zijn terugkomst, wij verwachten en verlangen evenzo naar Zijn verschijning. Als wij aldus burgers van de hemel zijn, laten onze wandel en onze daden met onze hoge waardigheid in overeenstemming zijn.

20. U maakt de stenen uit van dat Godshuis, dat Zijn gebouw (1 Kor. 3: 9) kan worden genoemd (1 Petrus 2: 5), terwijl u gebouwd bent a) op het fundament van de apostelen en profeten (Luk. 11: 49. Openbaring 21: 14), waarvan Jezus Christus de uiterste hoeksteen is. Jer. 28: 16. MATTHEUS. 21: 42. 1 Petrus 2: 6.

a) MATTHEUS. 16: 18.

De uitdrukking in het vorige vers "huisgenoten van God" deed de apostel denken aan een huis van God. Het was gemakkelijk om bij de veelzijdige bewegelijkheid van zijn gedachten, van het beeld van een huiselijke gemeenschap over te gaan tot het beeld van een gebouw en zo bij het "huisgenoten van God" een nadere uiteenzetting te geven, die niet met de eerste, maar met de tweede beeldrijke voorstelling overeenstemt.

Nadat vroeger het beeld van staatkundige gemeenschap verwisseld was met dat van een huis, eiste de aard van de zaak niet te blijven staan bij de voorstelling van een huis in deze zin, maar het huisgenootschap te vereenzelvigen met het huis dat deze omvat, om van de voorstelling van de verhouding tussen huisheer en huisgenoten toe die van een huis van God op te klimmen, zodat de Christenen niet slechts een huis van God zijn, maar zelf Zijn huis zijn, namelijk de levende stenen, waaruit het bestaat. Dan kan echter ook onder het fundament van de apostelen niet gedacht zijn aan een fundament door de apostelen en profeten gelegd, maar, evenals de "hoeksteen Jezus Christus" persoonlijk is, zoals de stenen boven het fundament gebouwd, de Christenen zijn, dan moet ook het fundament uit personen bestaan en daarom het "van de apostelen en profeten" een genitivus van appositie zijn (het fundament, dat uit de apostelen en profeten bestaat, of door hen gevormd is, waarbij natuurlijk niet hun menselijke maar hun apostolische en profetische persoonlijkheid in aanmerking komt). De profeten naast de apostelen gevoegd, zijn noch die van het Oude noch die van het Nieuwe Testament (Hoofdstuk 3: 5). De apostel wil toch niet in dit verband zeggen, dat de lezers door hun bekering met alleen de apostolische gemeente zijn ingelijfd, waar ook met de Oud Testamentische profetische in verbintenis gebracht zijn. Ook was de eigenaardige roeping van de Nieuw-Testamentische profeten en van de apostelen niet om de grond de leggen bij het bouwen van de kerk. Eer konden dan in plaats van deze de evangelisten zijn genoemd (Hoofdstuk 4: 11. Hand. 8: 5; 21: 8; 11: 20 Het zijn integendeel dezelfde personen, die Paulus hier ten eerste apostelen en vervolgens profeten noemt; hij doet dit, om ze in tweeërlei opzicht voor te stellen, dat zij Gods zendelingen tot de wereld zijn en de verkondigers van Zijn raadsbesluit in de wereld.

Met "apostelen" is meer hun persoonlijk getuigen omtrent hetgeen zij gezien en gehoord hebben (1 Joh. 1: 1. vv.) bedoeld; met "profeten" meer de getuigenis, die hen door de Geest is

gegeven (Hoofdstuk 3: 3 vv. 1 Kor. 11: 23 De bijvoeging "waarvan Jezus Christus de uiterste hoeksteen is" wijst op de grote betekenis en het onontbeerlijke van Christus, die zo veel hoger dan de apostelen is. Het fundament, waarop de Efeziërs zijn gebouwd, is het woord of de prediking van de apostelen, maar Christus is de hoeksteen, die aan dit fundament zelf vastheid geeft en daarmee aan het gehele daarop opgerichte gebouw. Men moet niet denken dat de apostelen uit zichzelf een fundament zijn, zij hebben integendeel zelf, om dat te zijn, de hoeksteen nodig, waarop ook zij gebouwd zijn.

De grond van de apostelen en profeten betekent, dat zij de stichters van de nieuwe gemeente zijn, zoals bepaaldelijk ook aan Petrus onder ditzelfde beeld deze belofte door Christus gegeven werd, MATTHEUS. 16: 18 De hoeksteen evenwel, die de wanden van het gebouw bijeen houdt, is Christus, die door Zijn krachtig leven Joden en heidenen beiden tot een gemeente verenigt (vs. 21 vgl. Jes. 28: 16. Ps. 118: 22. MATTHEUS. 21: 42. 1 Petrus 2: 4 Omdat hier sprake is van de medeprediking van Christus en van de apostelen, zo wordt Hij daarom als de apostelen gelijk, voorgesteld als met hen het gebouw dragende; slechts daarin staat Hij boven hen, dat Hij de grond en hoeksteen is. Onder "profeten" schijnt Paulus (vgl. Hand. 8: 5) hier niet de profeten van het Oude Testament te verstaan, maar met een andere naam de apostelen te bedoelen, ten einde hen in dit opzicht met de profeten van het Oude Testament gelijk te stellen en de Christenen uit de heidenen te tonen, dat hun geen geringere Godsgezanten zijn gezonden, dan aan het volk van het Oude Verbond, waarvan zij tot dusverre de hoge voorrechten hadden moeten ontberen (vs. 12).

21. Op welke hoeksteen Jezus Christus, het gehele gebouw, dat wel wat de aanvang aangaat reeds aanwezig is, maar eerst nog tot voltooiing moet komen, bekwaam samengevoegd zijnde, zodat de verschillende delen tot een harmonischgeheel in elkaar sluiten (Hoofdstuk 4: 16), opgroeit a) tot een heilige tempel in de Heere, zoals zo een toch ten slotte tot stand zal komen.

a) 1 Kor. 6: 19. 2 Kor. 6: 16.

22. Waarop ook u, Christenen uit de heidenen (vs. 11 vv.) evenals zij, die reeds vroeger Gods volk en Zijn huis heetten, vanwege hetgeen eens van hen worden zou (Lev. 26: 11 v. Jes. 37: 27 v.) gebouwd wordt tot een woonstede van God in de Geest, daarom omdat God als het ware u bewoont en met Zijn heerlijkheid vervult (1 Kor. 3: 16. 2 Kor. 6: 16. 1Co 3. 16 2Co Rom. 8: 11. 1 Kon. 8: 11

Wat een heerlijke en wonderbare zaak is de kerk van God! Niets is majestueuzer, want het is Zijn tempel. Niets is meer eerwaardig, want Hij woont daarin. Niets is ouder, want de aartsvaders en profeten hebben eraan gearbeid. Niets is deugdelijker, want Jezus Christus is het fundament; niets vaster, want Hij is de hoeksteen; niets verhevener, want zij reikt tot de hemel en de schoot van God; niets ordelijker en beter afgedeeld, want de Heilige Geest is haar bouwmeester; niets schoner en grootser in de afwisseling, omdat allerlei stenen zijn gebruikt, Joden en heidenen, van allerlei leeftijd, landen, geslachten en standen. Niets is ruimer, want alle uitverkorenen en rechtvaardigen van alle tijden hebben daarin plaats; niets is heiliger, want het is de Heere gewijd; niets goddelijker, want het is een levend gebouw en het is levend door de Heilige Geest.

Laat ons het woord "opgroeien" van het gehele in Christus samengevoegde gebouw als een woord van de belofte opvatten! Als het bouwen van de kerk schijnt stil te staan, ja geheel geëindigd schijnt te zijn, omdat de prediking van Gods woord heinde en ver verstomde, het

geloof in velen verstorven is, de liefde in velen verkoud, de blijdschap over de gemeenschap van de heiligen in velen uitgeblust en de hoop van de Christelijke roeping in velen is verflauwd, als wij bedroefd zijn over vruchteloze arbeid, treurig over het tegengestelde van opgroeien van de kerk; als wij klagen over de karige oogst van het zendingswerk onder de heidenen, over het vergeefse van de krachtige bezoekingen, waarmee God ernstig en genadig de volken tot bekering roept, dan is het tijd om met het "nochtans" van het geloof te vluchten tot het woord, dat hier staat: "waarop het gehele gebouw, bekwaam samengevoegd zijnde, opgroeit tot een heilige tempel in de Heere. "

Hoe groot is de eer van de gelovigen, dat zij een huis van God zijn; hoe groot de schande van de goddelozen, dat zij een woonstede van de boze geesten zijn! vgl. Zach. 2: 10.

HOOFDSTUK 3

LOF VAN HET PREDIKAMBT ALS MIDDEL TOT BEKERING

III. Vs. 1-21. De apostel van de kerk, die uit de heidenen is vergaderd en zijn dienst voor haar ook in zijn banden, die hij nu omwille van haar draagt. De apostel had vroeger de Christelijke lezers uit de heidenen toegeroepen, dat zij medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God waren geworden, met dezelfde rechten als de anderen, door hun inlijving in de apostolische gemeente. Nu herinnert hij zich welke bijzondere taak in het tot stand brengen van het Goddelijk raadsbesluit van de roeping van de heidenen juist hem ten deel geworden was en dit dringt hem zijn ambt ook hier, in de gevangenis te Rome, zo waar te nemen, dat de lezers tot hun wederopbouwing op het fundament van de kerk, tot een woonstede van God in de Geest niet verzuimd worden. Reeds het feit van zijn gevangenschap op zichzelf is een dienst, die hij hen bewijst, want voor hen, voor de heidenen ligt hij in banden. Dat kan hun tot zegen zijn, wanneer zij over zijn smart, die u voor hen lijdt, niet ontstemd worden, maar het zich integendeel tot roem rekenen (vs. 1 en 13). Ook kan hij nog iets bijzonders voor hen doen: hij kan tot hun versterking naar de inwendige mens, tot bevordering van hun kennis van het Christendom en tot hun bevestiging in Christus, tot God, de Vader in de hemel, bidden, ondanks zijn banden en zijn gevangenschap. Dat wil hij dan ook doen en met een verheerlijken van God dit eerste deel van zijn brief besluiten (vs. 14-21). Vóór hij daartoe overgaat, dringt hij steeds meer op hun hart aan met hetgeen hem ten deel is geworden van het inzien in het geheim van Christus en stelt hij dit in een uitvoerige uiteenzetting voor (vs. 2-12).

1. Om deze oorzaak, die ik in Hoofdstuk 2: 22 heb uitgesproken, opdat ook u mee gebouwd wordt tot een woonstede van God in de Geest, ben ik Paulus (2 Kor. 10: 1. Gal. 5: 2. Kol. 1: 23. 1 Thessalonicenzen. 2: 18, die weet, dat ik in het bijzonder de plicht heb voor uw medeopbouwing te zorgen, a) de gevangene van Christus Jezus (2 Tim. 1: 8) voor u, die heidenen bent, in deze tijd dat ik schrijf (Hand. 20: 11; 28 v., 22: 21 v., 28: 17 vv. Kol. 1: 24. Gal. 5: 11).

a) Hand. 21: 33. Efeze. 4: 1. Filippenzen 1: 7, 13, 14, 16. Kol. 4: 3. 2 Tim. 1: 8.

Hier wordt een zin begonnen, die, afgebroken, na geruime tijd, pas in vs. 14 wordt opgenomen en dan kort ten einde wordt gebracht.

Met buitengewone plechtigheid begint de apostel zijn voorbede door zijn naam en zijn ambt als vooraan te stellen. Overal zien wij in zijn brieven, dat hij onvermoeid was in zijn voorbidding (Rom. 1: 9, 10. Fil. 1: 4. Kol. 1: 3. enz.) en dat hij eveneens de gemeenten opwekte tot voorbidding voor hem en voor zijn werk (Hoofdstuk 6: 18 v. Kol. 4: 18. 1 Thessalonicenzen. 5: 25 Col 4. 18 1Th). Het stond bij hem vast, dat de Christenen zo nauw en innig met elkaar waren verbonden, dat de verzuchting van de enen voor de anderen niet vergeefs tot God kon opklimmen; dat daarom de voorbidding van een gelovige niet slechts een zuivere wens was, maar werkelijk de kracht van de genade op de broeder deed afdalen. Daarom moest het ook voor deze heidengemeente een grote bemoediging zijn dat hij, Paulus, de door God verkoren heiden-apostel, deze krachtige, veelomvattende voorbidding voor hen tot God opzond. Hij noemt zich de gevangene van Christus Jezus, zoals hij elders de gevangenschap de banden van het Evangelie noemt (Filemon 1: 13), omdat Christus en Zijn Evangelie de oorzaak van zijn gevangenschap zijn, omdat Hij hem deze banden heeft aangelegd. Dit is niet slechts zijn grote troost, maar ook zijn roem (Gal. 6: 14 vgl. Rom. 5: 3).

Het kruis van Christus kruisigt de zonde zonder nochtans te doden met de prikkel van de wet, die verdoemt. En dit lijden leed hij voor de heidenen; als voorvechter in de strijd tegen het rijk van de duisternis troffen hem de zwaarste slagen. Zoals dit alles hem te inniger met de heidengemeente verbond, zo deed het ook het gewicht van zijn voorbidding voor haar stijgen.

De man, die de Heere Zich had verkoren tot het werktuig ter vergadering van de heidenen tot de enige, heilige katholieke, apostolische kerk, noemt zich met de woorden "ik Paulus", door het noemen van zijn naam als een dienaar van het werk, waartoe hij is gewijd en erkent persoonlijk verschuldigd te zijn te arbeiden tot hetgeen de rijkdom van alle heidenen is (Rom. 1: 14). Juist daarom, omdat hij Paulus is, weet hij, dat hij grote verplichtingen jegens alle heidenen heeft. Om deze oorzaak, zo schrijft hij, omdat ook u geroepen bent tot Gods huisgenoten en ook gebouwd wordt tot een woonstede van God - buig ik mijn knieën tot de Vader van onze Heere Jezus Christus (vs. 14). Zo had hij eigenlijk dadelijk kunnen voortgaan, maar eerst moeten de lezers ter harte nemen wie hij is, die voor hen voor de God aller genade op de knieën ligt en hij zegt "ik Paulus, de gevangene van Christus Jezus" (waardoor hij hen wil doen opmerken, door welke offers van zijn kant hun intreden in de kerk gekocht is). Gebonden in de Geest had Paulus van de oudsten van de gemeente te Efeze afscheid genomen en zich gewillig aan de banden en smarten overgegeven, die hem wachtten (Hand. 20: 22 vv.). Zie, de banden, die toen de Heilige Geest de verblijden prediker van het Evangelie inwendig aandeed, zijn nu tot ketenen geworden, die hij aan de arm draagt, geboeid aan een Romeinse soldaat. Voor de ogen van mensen was hij een gevangene van de Romeinse keizer; maar met grote vreugde noemt hij zich de gevangene van Christus Jezus (Filem. 1: 1 en 9), omdat hij zijn gevangenschap leed in de dienst van de Heere Christus, die hij had gevonden in Jezus en die hij verkondigde als de aan de wereld beloofde Heiland. De eer van deze smaad deelde Paulus met andere gevangenen van Christus; maar in dit opzicht was hij een bijzondere gevangene van Christus Jezus, dat hij kon schrijven: "voor u, die heidenen bent. " Toen hij te Jeruzalem het zendingswoord van de Heere "ga heen, Ik zal u ver onder de heidenen zenden" uitsprak, toen brak de vijandschap van de blinde Joden tegen de Gekruisigde in boze woede uit (Hand. 22: 21 v.) en de heidense overste moest hem in de gevangenis voor de Joodse moordlust verbergen. Ik Paulus voor u, die heidenen bent, dat behoort bij elkaar; de zaligheid van alle heidenen is met de naam Paulus voor altijd verenigd, want hij, de heiden-apostel, is het uitverkoren vat, waarin God Zijn genade in Christus Jezus, die alle heidenen omvatte, neergelegd heeft.

2. Ik zeg "voor u, die heidenen bent", als u maar (of "nademaal u" of "voor zoverre u gehoord heeft, zoals ik wel mag veronderstellen (Hoofdstuk 4: 21), van de bedeling a) van de genade van God, b) die mij bij mijn roeping tot apostel gegeven is aan u, die te voren ook heidenen was (1 Kor. 12: 2), terwijl toch uitdrukkelijk mijn roeping op de heidenwereld betrekking had (Hand. 22: 21).

a) Rom. 1: 5. b) Hand. 13: 2. Efeze. 3: 8.

3. Dat Hij mij in onderscheiding van anderen, die haar door de prediking van het Evangelie hebben leren kennen, a) door openbaring (Gal. 1: 11 vv.) heeft bekend gemaakt b) deze verborgenheid, zoals ik daarover in dat opzicht, als ik later (vs. 6) zal noemen (vgl. Gal. 1: 16), met weinige woorden te voren, in de beide vorige hoofdstukken van deze brief, in het bijzonder in Hoofdstuk 2: 11-18, geschreven heb (Kol. 1: 25 vv.).

a) Hand. 22: 17, 21; 26: 16, 17.

4. Waaraan u, als degenen, die de gave bezit van beproeving van de geesten (1 Kor. 12: 10. 1 Thessalonicenzen. 5: 21. Joh. 4: 1), dit lezend, kunt bemerken mijn wetenschap in deze verborgenheid van Christus, in dat geheim, dat in Christus vervat is (Kol. 2: 2; 4: 3 Col 2. 2).

Deze uitdrukking van de apostel, waarmee de afwijking van de rede, in vs. 1 begonnen, tot vs. 13 voortloopt, toont de onzekerheid van hem aan over de bekendheid van zijn lezers met zijn persoonlijkheid. Daaruit is ook in vs. 1 het noemen van zijn naam te verklaren en de schilderij van zijn tegenwoordige toestand en juist deze onzekerheid wordt ook in het volgende de aanleiding voor de apostel, om zich over zijn verhouding tot het Evangelie en over de opvatting daarvan, weer met betrekking tot het hoofdpunt van de roeping van de heidenen tot het Godsrijk uit te laten, vóór in vs. 14 de hoofddraad weer wordt opgenomen. Paulus noemt niet, als hetgeen waarover hij zich onzeker toont ten opzichte van de kennis van zijn lezers, zijn apostolisch ambt in het algemeen, maar de wijze, waarop Gods genade werkte, omdat aan hem het geheim van de verlossing door onmiddellijke openbaring en in het bijzonder met het oog op de heidenen bekend gemaakt was.

Dit is weer een bewijs Eph 1: 6, dat deze brief niet alleen aan de gemeente te Efeze, maar aan een ruime kring van gemeenten uit de heidenen gericht moet zijn geweest; omdat de Efeziërs niet nodig hadden daarvan voor de eerste maal te horen

Als de apostel sprak tot degenen, waaronder hij het werk, waartoe hij geroepen was, had verricht, hoefde hij daarover niet verder uit te weiden; want waar hij zijn ambt had vervuld, wist men van en door hemzelf, die zijn roeping was. In zo’n geval kon het hem niet in de gedachte komen de lezers, zoals hij in vs. 4 doet, te wijzen op hetgeen hij geschreven heeft, als waaruit zij zijn wetenschap kunnen afleiden. Hij heeft integendeel, zoals hij te kennen geeft, deze afdeling van zijn brief, waarop hij de lezers wijst, alleen daarom geschreven, omdat zij hemzelf de Christelijke waarheid niet hadden horen verkondigen. Zij moeten van zijn Christelijke wetenschap zo’n indruk ontvangen, die voor hen, voor zover dit bij zo’n kortheid mogelijk was, de indruk van zijn mondelinge prediking vergoedde, opdat zij niet slechts met uitwendige gehoorzaamheid, maar met hartelijke gewilligheid naar de vermaningen zouden luisteren, die hij hen door zijn inzicht in het wezen van de Christelijke, in het bijzonder van de voor heidenen aanwezige Christelijke zaligheid deed toekomen.

Uit hetgeen Paulus in vs. 4 schrijft, blijkt dat de plicht van elke Christen in het bijzonder is, zich evenmin aan de gemeenschappelijke godsdienst te onttrekken, waar men kon horen, als de afzondering in het kamertje na te laten, ten einde te lezen. Hierop rust dan ook de verplichting van de kerk om de Heilige Schrift te verbreiden door bijbelgenootschappen en het verkeerde van de paus te Rome om die te verbieden of te verhinderen.

5. Welke verborgenheid in andere, in vroegere eeuwen, de kinderen van de mensen (Mark. 3: 28) niet op die wijze, of in zo’n omvang is bekend gemaakt, zoals zij nu in de tijd van het Christendom (1 Petrus 1: 12) is geopenbaard aan Zijn heilige (Luk. 1: 70. Hand. 3: 21. 2 Petrus 1: 21 apostelen en profeten (Hoofdstuk 2: 20) door de Geest (Hand. 10: 9 vv.), die hen in alle waarheid leidt (Joh. 16: 13).

6. Namelijk dat de heidenen zijn medeërfgenamen van het koninkrijk van God en van hetzelfde lichaam als Zijn volk Israël en ook deelgenoten van Zijn beloften, aan Israël gegeven en in Christus vervuld, en dit alles door het Evangelie, doordat ook zij die goede boodschap hebben gehoord (Hoofdstuk 1: 13) en die in de geloof aangenomen.

7. En dat is het Evangelie, waarvan ik een dienaar geworden ben naar de gave van de genade van God, die mij in het apostelschap, in het bijzonder in dat aan de heidenen (Rom. 1: 5; 11: 13; 15: 16 gegeven is a) naar de werking van Zijn kracht, die mij eerst wonderbaar uit het verderf moest halen en op buitengewone manier met het licht van het leven moest verlichten (1 Tim. 1: 12 vv.).

a) Efeze. 1: 19. Kol. 2: 12.

De apostel is vol van de gedachte, dat, wat van het begin van de wereld verborgen gebleven was ook voor de heiligste mannen van God, voor de patriarchen en profeten, juist nu aan de apostelen en profeten, waartoe ook hij behoorde, geopenbaard werd. Hij spreekt nu bepaald de inhoud uit van de verborgenheid van Christus, waarvan hij te voren had gesproken en noemt die predikaten van de Christenen uit de heidenen, ten opzichte van hun verhouding tot de gemeente van het leven. Zij worden genoemd 1) mede-erfgenamen, want zij hebben ook deel gekregen aan de hemelse erfenis, aan de zaligheid oorspronkelijk alleen de Joden toegedacht; 2) ook ingelijfd, want zij behoren nu als leden tot het organisme van de gemeente van het heil; 3) mededeelgenoten van de belofte, namelijk van de Oud Testamentische belofte van de zaligheid, die in de persoon van Christus is vervuld. Door de bijvoeging "in Christus", die op alle drie de predikaten betrekking heeft, is aangewezen, dat eerst de persoonlijke levensgemeenschap met Christus de grond is van de volle deelname aan de Christelijke genadegoederen. De woorden "door het Evangelie" wijzen aan, dat de gemeenschap met Christus, die door het geloof is gewerkt, de vrucht is van de prediking van het Evangelie. Nadat nu Paulus in het algemeen heeft verzekerd, dat de verborgenheid van Christus, die bestaat in de opname van de heidenen in de gemeenschap van het heil, juist nu geopenbaard is, noemt hij zichzelf in het bijzonder als degene, wie God de verkondiging van het Evangelie onder de heidenen heeft opgedragen. Dit zijn apostolisch ambt is echter, zoals het op zichzelf reeds een gave van Gods genade is, bij hem nog in het bijzonder een uitvloeisel van de grote kracht van God, in zoverre God een heerlijk wonder van Zijn almacht verrichtte, toen Hij Saulus herschiep van een werktuig van de vervolging tot een middel ter opbouwing van Zijn gemeente.

Het geheim van Christus is wel reeds in andere eeuwen dan in de apostolische ter kennis van de mensen gekomen, maar niet zoals het haar is geopenbaard, niet in die inhoud, zoals die in vs. 6 is genoemd. De uitdrukking "kinderen van de mensen" is hier op de juiste plaats, waar gesproken wordt van de op elkaar volgende geslachten van de mensheid. De mensen, zegt hij, zijn het ene geslacht voor, het andere na voorbijgegaan, zonder dat hun de verborgenheid van Christus, zoals die nu aan Zijn heilige apostelen en profeten geopenbaard is, bekend gemaakt werd. Tegenover het "in andere eeuwen" staat "nu", tegenover het "niet is bekend gemaakt" het "is geopenbaard" en tegenover "de kinderen van de mensen. " "aan Zijn heilige apostelen en profeten. " En aan deze is de verborgenheid niet bekend geworden op de weg van eigen nadenken, maar door de Geest. Dat nu datgene, waarvan Paulus spreekt (dat namelijk de volken, dat is de heidenwereld, medeërfgenamen zijn, terwijl Israël tot hiertoe zichzelf als enige erfgenaam beschouwd had, namelijk medeërfgenaam van de toekomende wereld (Hebr. 2: 5), "dat zij heden ook het lichaam van de gemeente uitmaken, terwijl zij vroeger tegenover Israël hadden gestaan en dat zij aan de belofte, die in de vroegere tijd gegeven was, gelijkelijk deel hadden, waarvan Israël tot hiertoe niet anders had gedacht, of het was hen alleen verordend), inderdaad eerst aan de apostelen van het Nieuwe Testament geopenbaard is en niet reeds door de profeten van het Oude Testament was erkend, zal men zonder bedenking toegeven, als men zich voorstelt, dat alle beloften van het Oude Testament, ook waar die zich tot de volken uitstrekten, toch altijd alleen van Israël werden uitgesproken en van hetgeen

Israël uit de overigen omvatte. Het beeld van een enkele gemeente van God, gelijkelijk opgegroeid uit hetgeen Israël en niet Israël was en welke aan dit onderscheid was ontgroeid, wordt daar nergens getekend. Wij zien dan ook de apostel, als hij elders (vgl. Rom. 10: 11 v. in de Christelijke eenheid van Joden en heidenen de vervulling aanwees van de Oud Testamentische profetie, dat altijd doen op zo'n manier, dat hij het Oud Testamentische woord in deze Nieuw Testamentische tijd overbrengt en het hierdoor de zin geeft, die het voor hen en volgens goddelijk raadsbesluit had.

8. Mij, de allerminsten niet alleen van de apostelen (1 Kor. 15: 9) maar ook van al de heiligen, de gewone leden van de kerk van Jezus (Hoofdstuk 1: 1. Hand. 9: 41), is deze genade gegeven, om onder de heidenen door het Evangelie te verkondigen de onnaspeurlijke rijkdom van Christus, de ganse goddelijke volheid van genade, die in Christus besloten ligt, boven alle menselijke gedachte verheven is en tot allen zonder onderscheid zich uitstrekt

a) 1 Tim. 1: 15. b) Hand. 9: 15; 13: 2; 22: 21. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.

De apostel Paulus beschouwde het als een voorrecht om het Evangelie te mogen prediken. Zijn roeping was voor hem geen slavenwerk, maar hij wijdde zich daaraan met zielsgenot. En toch, terwijl Paulus zeer erkentelijk was voor zijn roeping, vervulde zijn welslagen daarin hem toch met diepe ootmoed. Hoe zwaarder een schip wordt geladen, hoe dieper het in de wateren zinkt. Lediggangers mogen een ijdele dunk van hun bekwaamheid koesteren, omdat die zo weinig op de proef is gesteld, maar de bezielde werker leert snel zijn eigen zwakheid inzien. Streef naar nederigheid, zoek die bij zwaren arbeid. Wenst u uwe nietigheid in te zien, onderneem enig groot werk voor Jezus. Als u wilt beseffen hoe geheel machteloos u bent, afgescheiden van de levende God, onderneem dan vooral het grote werk om de onnaspeurlijke rijkdom van Christus te verkondigen en u zult weten wat u nooit te voren heeft begrepen, wat een zwak, onwaardig schepsel u bent. Hoewel de apostel zijn zwakheid aldus kende en beleed, was hij nooit in het onzekere over het onderwerp zelf van zijn prediking. Van zijn eerste leerrede tot de laatste toe predikte Paulus Christus en niets dan Christus. Hij verhief het kruis en verheerlijkte de Zoon van God, die daarop Zijn bloed heeft vergoten. Volg zijn voorbeeld in al uw pogingen na, om de blijde boodschap van het heil te verkondigen en laat Christus en die gekruist uw altijd wederkerend thema wezen. De Christen behoort te zijn als die liefelijke lentebloemen, die, wanneer de zon schijnt, haar gulden kelken openen, als wilden zij zeggen: vervul ons met uw stralen; maar die, zodra de zon achter een wolk schuilt, haar kelken sluiten en haar kopjes laten hangen. Zo ook moest de Christen de zoete invloed van Jezus ondervinden. Jezus moest zijn zon wezen en hij de bloem, die zich keert tot de Zon van de gerechtigheid. Ja waarlijk, van Christus alléén te getuigen, is zowel zaad de zaaier, als brood de eter. Dit is de gloeiende kool voor de lippen van de spreker en de ware sleutel tot het hart van de toehoorder.

9. En aan mij is het gegeven om met het licht van zo'n prediking (MATTHEUS. 5: 14. Hand. 26: 17 v. 2 Kor. 4: 6 allen, elkeen, die het met een ontvankelijk hart aanneemt, te verlichten, dat zij mogen verstaan, die de gemeenschap, de omvang a) van de verborgenheid zij, die de heidenen evenzeer als de Joden omvat. Ik bedoel die verborgenheid, die van alle eeuwen verborgen is geweest in die God (Kol. 1: 26. Rom. 16: 25 v.), die alle dingen b) geschapen heeft door Jezus Christus en daar al meteen het geheel van de schepping Hem heeft overgegeven (Joh. 1: 3. Kol. 1: 16 v.).

a) Efeze. 1: 9. Kol. 1: 29. 2 Tim. 1: 10. 1 Petrus 1: 20. b) Gen. 1: 3. Ps. 33: 6. Hebr. 1: 2.

De gemeenschap van de verborgenheid. Het wijst zich vanzelf, dat wij door de verborgenheid aan de reeds vaker gemelde verborgenheid te denken hebben, aan die voorheen onbekende leer dat de Heidenen gemeenschappelijk met de Joden deel hebben aan dezelfde heilgoederen. Maar wat zegt: de gemeenschap van deze verborgenheid? De uitdrukking is ongemeen duister. Dan wij lezen op het gezag van vele handschriften en vertalingen: de huishouding van de verborgenheid. Op die grond is de mening van de apostel deze: ik reken het mij tot een grote eer en een uitnemend voorrecht, dat ik geroepen ben om alle mensen van allerlei volken, zonder enig onderscheid, door mijn prediking te verlichten en hen te onderwijzen, hoedanig de huishouding van de vaker gemelde verborgenheid zij; dat namelijk de heidenen, tezamen met de Joden, deelgenoten zijn van dezelfde heilgoederen een verborgenheid welke God van eeuwigheid bij Zichzelf verborgen heeft gehouden.

10. a) Opdat nu alles plaats heeft wat van eeuwigheid was besloten, door de gemeente onder alle Christenen op aarde bekend gemaakt wordt aan de overheden en de machten in (liever "onder" Hoofdstuk 6: 12) de hemel de veelvuldige wijsheid van God, die te voren niet in al haar diepte en in al haar rijkdom is geopenbaard (Rom. 11: 33).

a) 1 Petrus 1: 12.

Over hetgeen in vs. 7 gezegd is, verklaart Paulus zich nader in vs. 8 en wel geheel van het standpunt van ootmoed, waarmee hij in diep gevoel van zijn onwaardigheid van zichzelf op de grootheid en heerlijkheid van zijn roeping zag. De uitdrukking van ootmoed "mij, de allerminste van al de heiligen" is nog veel sterker dan die in 1 Kor. 15: 9

In een zin enigszins verschillende van die van andere plaatsen (als 1 Kor. 15: 9. 1 Tim. 1: 12-15) noemt Paulus zich hier de geringste onder alle heiligen, d. i. onder alle gelovige Christenen in het algemeen. Hij doet dit niet met het oog op hetgeen hij vroeger geweest was of gedaan had tegen de gemeente van God, maar in het gevoel van de onuitsprekelijke heerlijkheid van zijn roeping schijnt hem zijn onwaardigheid zo groot, dat hij zich daarom beneden alle Christenen rekent. Het woord "de allergeringste" betekent "geringer dan de geringste. " Hoe hoger God hem verheft, des te dieper moet de mens zich verootmoedigen; wat hij voor kwaad in zich ontwaart, is altijd meer en erger dan wat hij aan anderen ziet. Daarom kan hij met waarheid zich beneden allen stellen.

Het bewustzijn van zonde heeft om sterk te zijn niet een bijzondere zonde nodig, maar wel dat er een zeer duidelijke en diepe zelfkennis in het licht van het Evangelie van Christus bestaat. Bij de krachtigste getuigen van de Christelijke waarheid is de bekering niet meer dan bij anderen een daad van de genade van God, maar zij voelen die levendiger en krachtiger. Wat nu de apostel bij deze voorstelling van zichzelf dringt, is de gedachte: heeft de Heere mij geholpen, dan zou ik niet weten, wie Hij niet zou kunnen en willen helpen. Met zo’n gedachte neemt hij datgene, wat hij in vs. 6 als inhoud van de verborgenheid en als doel van de apostelen in het algemeen heeft voorgesteld op als hetgeen juist hem is opgedragen en wel moet zijn verkondiging en openbaarmaking van dat geheim onder de mensenkinderen het bekend worden van de menigvuldige wijsheid van God bij de vijandige machten ten gevolge hebben.

Dat onder de overheden en machten in de hemel, waaraan door de gemeente de veelvuldige wijsheid van God bekend moet worden, die geestenwereld moet worden verstaan, die in de mensenwereld niet God dienende, maar eigenwillig macht uitoefenen (dus in plaats van "in de hemel" liever "onder de hemel", of zoals Hoofdstuk 6: 12 "in de lucht wordt boven allen

twijfel verheven door het gebruik van de woorden, zoals die elders voorkomen (vgl. Rom. 8: 38 het woord "engel" tegenover "overheden en machten. Men heeft gezegd, van boze geesten zou gezegd zijn dat hun de macht en niet dat hun de wijsheid van God bekend werd - maar waarom toch? De geesten, die naar eigen wil in de levensbewegingen van de mensen werken, kunnen zeker de wijsheid leren kennen van die God, naar wiens wil zij niet willen luisteren, als zij namelijk zien, dat het hun niet lukt om de verwezenlijking van Zijn gedachte te verijdelen, omdat Hij een rijkdom van middelen en wegen heeft, ten einde tot Zijn doel te komen, een rijkdom, die alle gedachten te boven gaat. Volharden zij dan toch in hun kwaad, dan ondervinden zij ten slotte Gods macht, als met de wederkomst van Christus de vernietiging en het krachteloos maken van alle machten en krachten van de goddeloosheid plaats heeft. Het eerste geschiedt reeds nu door middel van de gemeente in de dagen van haar herstel, dat een werk van veelvuldige wijsheid is, in zoverre even zozeer het ontstaan van de volken, dat Israël's afzondering ten gevolge had, als de ongehoorzaamheid van Israël, die tot de roeping van de volken aanleiding gaf, na wier bekering ook Israël de zaligheid zal deelachtig worden, tot herstel van de éne gemeente uit heidenen en Joden dienstbaar is.

De voor God vijandige geesten, die in de duisternis van deze wereld heersen, ervaren met schrik, dat al hun woede en boosheid, waarmee zij van de dagen van de verstrooiing van de volken aan de machten van de wereld tegen het uitverkoren volk van God in het veld hebben gewoed, al hun verleidingen, waarmee zij Israël zelf hebben trachten te verderven, tot de kruisiging van Israël's Koning en tot aan Jeruzalems verblinding tegen het genadig bezoeken door de prediking van de vrede in naam van de Opgestane (vgl. Openbaring 12: 3 vv.), ook alles, wat overigens nog (Openbaring 12: 13 vv. ; 20: 7 vv.) de duivelse machten en overheden in het werk stellen, om Gods raad ter zaligheid te verijdelen en het werk van Zijn genade te verhinderen, te schande wordt. Zij ondervinden dat zij worden overmeesterd door de wijsheid van God, wier veelvuldige rijkdom door de kerk erkend wordt in haar lied (Paul Gerhardt):

Een weg heeft Ge allerwegen. Geen middel, dat U faalt! Uw doen is louter zegen, Uw gang met licht bestraald. Uw werk kan niemand hindren, het Blijft rustloos voorwaarts spoên. Als u wat voor Uw kinderen, Het heilzaamst is, wilt doen. Schoon alle duivels kwamen Om God te weerstaan, Geen helse macht te zamen Doet God teruggegaan. Wat Hij heeft voorgenomen, Hoe lang ook de uitkomst draalt, Dat moet toch eindelijk komen Aan het doel, door Hem bepaald.

11. En dat alles moet geschieden naar het eeuwig voornemen, dat Hij gemaakt heeft, (volgens een andere opvatting, "verwezenlijkt, tot stand gebracht heeft)" in Christus Jezus, Onze Heere.

12. a) In wie als degene, waarin wij de verlossing hebben door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de zonden (Hoofdstuk 1: 7), wij hebben de vrijmoedigheid en de toegang tot God (Hoofdstuk 2: 18) met vertrouwen (Hebr. 4: 16; 10: 19 vv. 1 Joh. 3: 21 v. ; 4: 17) door het geloof in Hem, in de Heere Jezus Christus (Rom. 3: 22; 5: 1 v.).

a) Joh. 10: 9; 14: 6.

Hoe gans anders staan dus zij tot God, die Christus tot hun Heere hebben, als die geesten, die door de gemeente bekend wordt gemaakt, dat Gods wijsheid tegenover hun eigendunkelijke machtsbetoning middelen en wegen heeft, om een in Christus opgevat voornemen tot verwezenlijking te brengen. Terwijl zij moeten leren kennen, dat zij niets kunnen tegen Gods

wijsheid, is het van degenen, die Christus tot hun Heere hebben, waar, dat zij tegenover God zich bevinden in een verhouding, die hen zalig maakt.

EPISTEL OP DE ZESTIENDE ZONDAG NA TRINITATIS

Dit epistel, die Paulus' gebed en voorbede voor de gemeente en tevens een aanwijzing bevat, wat wij voor onszelf en anderen moeten bidden (bestendigheid des geloof, groei in de kennis en kracht en sterkte tot een godzalig leven) is de eerste van de vijf lezingen uit de brief aan de Efeziërs op de zondagen 17, 19-21 na Trinitatis, die voor de Trinitatistijd is voorgeschreven. De zes voorlezingen uit de brief aan de Galaten zijn zo verdeeld, dat men drie van deze voor de 13, 14 en 15den Zondag na Trinitatis, de drie andere voor de Zondag na het Kerstfeest, de Nieuwjaarsdag en de Zondag Laetare bepaald heeft. Uit de brief aan de Efeziërs is slechts een voor de Zondag Oculi bepaald, de overige behoren daarentegen tot de Trinitatistijd. Wat het inwendig verband met het Evangelie aangaat, ligt de gedachte voor de hand, dat het laatste (Luk. 7: 11 vv.) de smartelijkste voorvallen van het leven op aarde vertegenwoordigt, die ons vooral dringen om in het gebed, waarop het epistel wijst, troost en sterkte te zoeken.

In de twee laatste verzen van het Evangelie lezen wij de grote eer van God, die de opwekking van de jongeling te Naïn ten gevolge had; ook de twee laatste verzen van het epistel verkondigen de eer van God en wel op de hoogste toon. Prijst nu het Evangelie God vanwege de bezoeking van het volk Israël, het epistel prijst God vanwege de opbouw van de gehele kerk op aarde.

De voorbede van de apostel voor de gelovigen te Efeze: 1) de aanvang; 2) de voorbede; 3) het slot. Wanneer zal God overvloedig doen boven hetgeen wij bidden en denken? Als wij bidden 1) in de diepste ootmoed; 2) om hemelse goederen; 3) in blij vertrouwen.

Het ware gebed van de Christen: 1) de Helper, waartoe hij zich wendt; 2) de gave, die hij begeert; 3) de lofzegging, waarmee hij eindigt.

De ware bron van kracht voor ons geestelijk leven; wij beschouwen 1) de oorsprong ervan; 2) het putten daaruit; 3) de versterking daardoor.

Wat moeten wij voor onszelf en anderen in het bijzonder van God bidden: 1) bestendigheid in het geloven; 2) toenemende kennis in het woord van de zaligheid; 3) kracht en sterkte tot een godzalig leven; 4) blij vertrouwen op de Heere in iedere moeilijkheid.

De groei van de inwendige mens: 1) hoe geplant; 2) hoe verzorgd; 3) hoe tot rijpheid gebracht wordt.

Wordt niet ongeduldig in smart: 1) wat u daartoe moet dringen;
2) hoe u daarin beginnen moet.

13. a) Daarom, omdat ik volgens het in vs. 8 vv. gezegde een zo grote en gezegende taak in mijn roeping door Gods genade ontvangen heb en ik nu slechts door de vervulling van die taak een gevangene ben (vs. 1. Hand. 9: 16) bid ik u (2 Kor. 5: 20), dat u niet vertraagt in mijn verdrukkingen b) voor u. U moet er u niet aan ergeren, of denken dat het een zeer bedenkelijke zaak is, waardoor men in allerlei moeilijkheden komt, zoals die mij hebben getroffen. Beschouw het liever aldus, dat het door mij geledene een lijden is, dat is uw heerlijkheid. U mag erop roemen tegenover degenen, die u willen misleiden.

a) Filipp. 1: 14. 1 Thess. 3: 3. b) Kol. 1: 24.

Hoe heerlijker het ambt is, door God opgedragen, des te minder past het dengenen, voor wie het wordt bediend, zich te ergeren aan het lijden en de vervolging van de bedienaar, of daarbij kleinmoedig te worden.

Paulus wil zeggen: u ziet, dat ik nu een gevangene ben en de duivel en de wereld mij in handen hebben. Dat zou misschien kunnen afschrikken en deze boze gedachte geven: was de leer goed en was hij zo'n apostel van Christus, dan zou God hem zo iets niet laten overkomen (zoals dan ook enige valse apostelen onder u sommigen hebben afgekeerd, 2 Tim. 1: 15). Daarom bid ik en vermaan ik u, alhoewel ik een gevangene ben, dat u zich daarom niet laat ergeren of ontmoedigen. Laat ons in beproevingen zijn, smart lijden, in eer of in verachting zijn; laat het gaan hoe het wil, blijft u maar bij hetgeen ik u gepredikt heb en waarvan u weet, dat dit het zekere woord van God en het Evangelie is.

Twee zaken spreekt de apostel uit van zijn lijden, waardoor hij de harten van de lezers wil versterken: 1) ik lijd de gevangenschap en wat ermee samenhangt voor u en 2) mijn lijden is u een eer. Zeer juist! De Efeziërs waren grotendeels Christenen uit de heidenen; zonder eerst proselieten van de Joden geworden te zijn, waren zij door de vrije toegang van de genade Christus ingelijfd. Was dat nu onrecht, hadden de Christenen uit de Joden recht met hun bewering, dat niemand recht op Christus had, dan die of door geboorte of door de besnijdenis met Israël verbonden was, dan was alle zegen, die zij tot hiertoe hadden gehad en hun gehele Christendom een misleiding, dan konden zij wanhopig achterwaarts gaan, of zij moesten met verachting en veroordeling van alle gemaakte ervaringen nog eens op andere wijze Christenen worden. Dat zou in werkelijkheid een verschrikkelijke zaak zijn geweest en velen zouden na zo'n ontnuchtering in het geheel niet meer tot Christus zijn gekomen. Dat nu de Christenen uit de Joden geen gelijk hadden, was de bewering van Paulus, die hij niet alleen met woorden, maar ook door zijn lijden bevestigde. Zo werd zijn lijden een lijden ter geruststelling van de Christenen uit de heidenen. Hoe zouden zij, de leerlingen, staande zijn gebleven, als hij, de leermeester, had gewankeld. Met hem stonden, met hem vielen zij, van zijn getrouwheid hing hun rust af, zoals zijn wankelen hen allen in verwarring zou hebben gebracht. Zijn verdrukkingen hadden echter niet alleen voor hen plaats, maar zij waren hun ook tot eer, tot verheerlijking. Het spreekt vanzelf, dat van geen eer sprake is, die allen erkend zouden hebben, of die algemeen zou zijn geweest. Leed toch Paulus door mensen in tegenstelling tot de Joden en de Christenen uit de Joden, hoe konden dan allen zijn lijden opvatten als de eer van de Efeziërs en van alle heidenen? Voor degenen, die ogen hadden om te zien, was het zeker alleen tot verheerlijking van de heidenen, wat Paulus leed. De heerlijkheid van de heidenen is de vrije genade van Christus, de deelname aan het rijk van God, zonder een andere nationaliteit aan te nemen, hun vrijmoedigheid en de toegang met vertrouwen door het geloof in Christus (vs. 12). Zolang nu de prediking van de vrije genade werd gehoord, zolang de heraut Paulus door tegenstand en lijden ongedeerd haar verkondigde, zo lang hadden de heidenen hun gewenste eer en heerlijkheid, zo lang konden zij jubelen en triomferen. Was echter de ijver van Paulus verkoeld, had het lijden hem geknakt, dan was hun heerlijkheid verloren geweest, evenals de heerlijkheid van Israël (1 Sam. 4: 21 v.) toen de vrouw van Pinehas stervend haar zoon Ikabod noemde, d. i. "wee, de heerlijkheid is verdwenen. "

14. Om deze oorzaak, zo wil ik nu de rede in vs. 1 afgebroken, hier voortzetten, buig ik mijn knieën tot de Vader van onze Heere Jezus Christus (Hoofdstuk 1: 3).

15. Waaruit elk geslacht (elk vaderschap d. i. elke familie met een vader aan het hoofd) in de hemelen en op aarde, dus al wat kinderen heet, genoemd wordt.

Met "ik buig mijn knieën", noemt de apostel de zaak naar het uitwendige teken. Hij wil niet zeggen, dat hij zich nu werkelijk op de knieën neerwierp, maar alleen uitdrukken hoe innig zijn smeken was.

Was hij bij de Efeziërs geweest, dan zou hij bij de innige drang van zijn hart zeker zijn neergeknield evenals in Hand. 20: 36.

Het is een armzalige trots van Kant, het knielen te smaden als een slaafs orientialisme. Hij kan ook nooit de drang van een biddend hart hebben gevoeld. Geheel anders oordeelt Lichtenberg, als hij zegt: als wij met het lichaam op de knieën vallen, dan verheft zich de geest tot God. "

Hoe hoger het gebed van de apostel nu wil opstijgen tot Hem, die boven alle bidden en denken kan doen, des te dieper buigt hij zich.

Dat Paulus voortgaat "tot de Vader van onze Heere Jezus Christus", daarmee bevestigt hij, dat zich niemand voor God moet vermeten, iets te spreken of te bidden, tenzij hij Hem bij Zijn naam kan aangrijpen, zoals hij hier doet, namelijk als een Vader van Jezus Christus, onze Heere; want Christus is onze enige Middelaar en niemand mag tot de Vader komen dan in de naam van de Middelaar, zodat hij Hem belijdt als zijn Heere, die ons door God daartoe is gesteld, dat Hij voor ons bidt, bovendien ons ook regeert naar lichaam en ziel.

Met de woorden van het 15de vers denkt Paulus aan ieder vaderschap, aan alle families, aan alle geslachten op aarde en reeds ziet hij in de naam "vaderschap" als bij voorafbeelding te kennen gegeven, het ene hoogste vaderschap van God in Christus Jezus, de ene familie, uit alle families en geslachten voortgekomen, namelijk de heilige kerk, die uit Joden en heidenen ontstaat. Hij denkt aan de families, die reeds thuis zijn in de hemel, zo ook aan die op aarde en ziet ze alle bij voorafbeelding of in zalige vervulling ingelijfd in het gebouw van de kerk van God. Bij die naam nu, die alle geslachten in de Vadernaam voorspellend is ingedrukt, roept hij de Heere aan, dat Hij ook de Efeziërs genadig zij, om te verstaan de liefde van God in Christus, die zich op goddelijke manier over alle volken uitstrekt, die hemel en aarde vervult, de liefde, die uitgedrukt is in het bouwen van de kerk.

Die God, tot wie hij zijn voorbede voor zijn heidense lezers opzendt, noemt de apostel aan de ene kant als de Vader van onze Heere Jezus Christus en aan de andere kant zegt hij van Hem, dat Hij aan alle geslachten, die naam zij ook naar hun verschillende afkomst mogen dragen, in de hemel en op aarde, aanzijn heeft gegeven, en daarmee de naam. Wat nu God als Vader van Jezus Christus is, dat zal Hij voor allen op dezelfde manier zijn, van hoe verschillende afkomst zij ook mogen zijn. Als Schepper heeft Hij dit onderscheid gesteld, als Verlosser heft Hij het op.

16. En wel bid ik voor u, opdat Hij u geeft naar de rijkdom van Zijn heerlijkheid (Hoofdstuk 1: 7, 17) met kracht versterkt te worden door Zijn Geest in de inwendige mens (Hoofdstuk 6: 10. 1 Kor. 16: 13. Kol. 1: 11).

17. Opdat Christus door het geloof, waarmee u Hem reeds heeft aangenomen (Kol. 2: 6), in uw harten (Joh. 14: 23. Gal. 2: 20) woont en u in de liefde tot Hem, de Heere Jezus Christus,

geworteld en gegrond bent. Hij toch (Kol. 2: 7) is de grond en de bodem, waaruit u uw levenskrachten trekten het fundament waarop uw verbetering of opbouwing (Hoofdstuk 4: 16) wordt verwezenlijkt.

Paulus haalt hier niet de eigenlijke woorden, of de inhoud van zijn gebed aan, maar hij geeft slechts met een woord te kennen, met welk doel hij zijn knieën buigt. Uit het doel, waarmee hij bidt, blijkt zeker de inhoud van het gebed. De apostel bidt om grote zaken, maar hij kent ook, zoals hetgeen bij het "geve" gevoegd is "naar de rijkdom van Zijn heerlijkheid" aanwijst, de grootheid van de Vader, de grote rijkdom, de onmetelijke bezitting en de schat, die Hem toebehoort. Zoals het dan overeenkomt met deze rijkdom van God, zo moet God de Vader de Efeziërs geven, namelijk onuitsprekelijk, al de volheid. God wil geven en kan geven, naar de rijkdom van Zijn heerlijkheid, wat wij van Hem begeren, als Hij weet dat het ons op dat tijdstip nuttig is. Volgens Paulus' mening is nu de Efeziërs een zaak boven alle nodig. Hij had hen dadelijk in het begin (vs. 13) gebeden, niet te vertragen om zijn verdrukkingen. Het ontbrak hun dus aan de juiste moed in lijden en moeiten, aan kracht en zo is de eerste bede van de man, die ze op zijn hart draagt, dat de kracht, die hun ontbreekt, hen door God wordt gegeven.

Het "met kracht versterkt te worden" sluit niet slechts moedeloosheid en zwakheid uit, maar wenst werkzaamheid naar buiten toe, invloed op de wereld, naast het standhouden ook het overweldigen en overwinnen, vgl. het: "houdt u mannelijk, wees sterk" in 1 Kor. 16: 13.

De heerlijkheid van God is Zijn wezen, zoals dit naar de aarde is toegekeerd. Als de rijkdom daaraan de maat is voor Zijn geven en zich daarin betoont, hoe rijk zal dan Zijn geven zijn! Hij zal hen geven, wat hun inwendig leven ten zegen is; en dan komen de beide eerste zinnen met elkaar overeen, aan de ene kant het "in de inwendige mens" en "in uwe harten" aan de andere kant "door Zijn Geest" en "door het geloof. " Een versterkt worden in kracht naar de inwendigen mens, dat wordt teweeggebracht door de Heilige Geest, moet God hun geven. Hun inwendig leven, dat toch een door de Geest van God reeds vernieuwd leven is, moet daartoe versterken, dat het zich tegen hetgeen buiten is kan staande houden en krachtig vertonen. Dit is, wat de zaak aangaat, het eerste dat de apostel bidt; het tweede is dat God hen mocht geven een wonen van Christus in hun hart, waartoe het geloof het middel is, omdat het geloof in Christus, dat Hij zelf werkt, het hart, dat gelovig tot Hem gekeerd is, geschikt maakt een plaats te zijn van de werkelijke tegenwoordigheid van de levende Heiland.

Terwijl Christus door het geloof in onze harten woont, ontwaakt de wederliefde tot Hem, die ons het eerst heeft liefgehad en deze schiet wortel, wordt gegrondvest daarin, wordt daarmee meer en meer één.

Woont Christus in onze harten, dan spreekt het vanzelf, dat wij Zijn liefde meer smaken en zien en deze ervaring en erkentenis van de liefde van onze God in Christus Jezus onze Heere, voedt en vermeerdert de liefde tot Hem in ons. Hoe langer en dieper wij Zijn liefde ervaren, des te diepere wortels slaat het gevoel van liefde jegens Hem in onze zielen. Hoe vaster wij omsloten worden door de armen van onze Heiland, hoe langer wij aan het hart van Zijn heilige liefde rusten, des te warmer wordt het ons om het hart.

Zo ver gaat dan naar de belofte van de Heere en naar de gebeden en ondervinding van de gelovigen de hartsvereniging met Hem. Hij is, Hij blijft, Hij woont, Hij leeft door Zijn Geest in hen. Zij bezitten Hem inwendig. Zij genieten een eigenlijke en wezenlijke inwoning van de Heere. En waarlijk als dit zo niet was, hoe zouden zij tempels van God, woonsteden van God

in de Geest kunnen genoemd worden, hoe zij, die van nature kinderen van de toorn zijn, ooit kunnen gezegd worden de Goddelijke natuur deelachtig te wezen? Maar een eigenlijke en wezenlijke inwoning van Christus! Maar "de Goddelijke natuur deelachtig". Welke grote woorden, die grote dingen! Zeker, de genade van God in Christus is niet klein. Wacht u, dat u haar verkleinen zou, door op de woorden van de grote apostel en hogepriester van onze belijdenis zelf af te dingen, door die woorden te wantrouwen, als waren zij met vergroting, met overdrijving, oneigenlijk, bij manier van spreken gezegd. Wat ook onze manier van spreken zijn moge, Christus en Zijn apostelen hadden geen andere dan die van de waarheid, van de onopgesierde, van de ondubbelzinnige waarheid. Waarheid is het, dat de Verlosser en niet slechts Zijn leer, niet slechts Zijn voorbeeld, niet slechts een ideale voorstelling van hetgeen Zijn discipel door Hem worden moet en nooit zonder Hem worden zal, maar Hij zelf in het aan Hem overgegeven hart woont, zodat Zijn vriend Hem niet slechts vóór zich ziet maar in zich heeft, niet slechts rust op Zijn volbracht werk, maar Zijn werk in zich volbracht weet en volbrengen voelt. En waarom zou iemand de zin van deze woorden en met deze rijke liefde van God in Christus voor de arme zondaar willen verkleinen. Zou dat misschien kunnen opkomen in diezelfde harten, die zich de liefde van God zo graag gans onbeperkt voorstellen, zodat zij aan deze gedachte die van Zijn heiligheid zouden kunnen opofferen? Of willen zij slechts een liefde van God over hen, niet in hen? Wel een uitgebreide, maar geenszins een doordringende? Vrezen zij dat een liefde van God in deze onbeperkte zin hun zondig hart wellicht enigermate beperken zal, dat zij niet Gods heiligheid, maar eigen onheiligheid eraan ten offer zouden brengen? Ik oordeel niet, maar waar vlees en bloed zich zo krachtig verzetten tegen de beloften van de Heere en het gebed van Paulus, waar het denkbeeld van een wezenlijke inwoning, een waarachtig leven van de Verlosser in het hart van de Zijnen zo verre en hoogmoedig wordt weggeworpen, of teruggebracht tot voorstellingen van de meest alledaagse, van de flauwste betekenis, daar is het mij, als hoorde ik vlees en bloed hun zaak bepleiten en tot God en zijn Christus uitroepen: wijk van ons, want in uw geboden hebben wij geen lust. Daar schijnt het, dat ofschoon men wel een plaatsje zou willen hebben achter de genadige Jezus, om veilig te zijn voor het oordeel, dat ons na de dood volgt, men nochtans in het hart geen plaats over heeft voor de heilige Jezus, die Zijn oordeel in ons over al het onheilige gaan laat. Op het zachtst genomen schijnt men bevreesd voor een al te innige vereniging met Hem en tracht men zich en anderen op te dringen, dat zij althans niet nodig is en Hij de ziel wel zalig zal maken, al wordt de zaligheid van Zijn inwoning noch gevoeld, noch begeerd. Niet zo, Christus in ons is de enige waarborg van Christus voor ons. Niemand kan voor Zichzelf instaan. Maar voor Zichzelf staat Hij in. En losse hoop op het offer van Christus kan aan ons hart ontvallen. Maar Christus zelf, als Hij in het harte woont, ontvalt dat hart niet. Dat hart is van Hem zeker, het zal niet bezwijken. In het leven niet, in de dood niet, in het oordeel niet. Het heeft het voorwerp van zijn hoop, Christus, die zijn hoop is, in zich. Ik buig mijn knieën tot de Vader van onze Heere Jezus Christus, opdat Christus door het geloof in uw harten woont. De innige hartverheffing met Christus, waarbij Hij in onze harten woont, heeft van onze kant plaats door het geloof, alleen door het geloof, Christus geeft Zichzelf aan ons over door Zijn genade, wij nemen Christus aan door het geloof. Het geloof is niet een berusten in de waarheid van hetgeen ons omtrent Christus en Zijn werk voor zondaren wordt verzekerd, niet een oppervlakkige aandoenlijkheid, die ons daarin de liefde van God en de zelfopoffering van Christus voor zondaren doet erkennen, het geloof is de stemming, waarin men aan de Zaligmaker plaats geeft in het hart; waarin men Hem voor zichzelf aanneemt tot verlossing en zich aan Hem overgeeft tot heiligmaking; de stemming, waarin men Hem, die aan de deur van onze harten staat en klopt, opendoet, opdat Hij met al Zijn goederen, gaven en krachten inkomt en bezit neemt van ons hart. Het is geen daad, waardoor men iets verdient, maar een toestand, waarin men alles ontvangt. Niets gemakkelijker zegt iemand, niets gemakkelijker daarom dan te geloven. Nee, maar zeg: niets eenvoudiger. Als het gemakkelijk

was, het geloven zou van ieder zijn. Het is niet van ieder, zegt de Schrift. Onderzoekt u zelf, of u in het geloof bent. Voor zondige en verdorven mensen als wij zijn, is niets zo moeilijk, niets zo onmogelijk als eenvoudigheid. Het geloof is eenvoudig, het is geen willen of streven, het is een aannemen van ontferming. Maar voor een mens is niets moeilijker dan niet te willen en niet te streven, zijn hoogmoed schaamt zich voor niets zo zeer als voor een weldaad.

Kennelijk is de beeldspraak ontleend van de tempel van het Oude Verbond waarin de Heere woonde in al de glans van zijn heerlijkheid; zo moest ook de verheerlijkte Heer in het gemoed van Zijn gelovigen, als in een heiligdom een vaste woonstede vinden, het geheel vervullen, doordringen en heiligen. Daaruit zou het dan ongetwijfeld ook volgen, dat zij in de liefde, tot Hem namelijk, geworteld, gegrond zouden zijn; uitdrukkingen aan bomen en gebouwen ontleend, waardoor de onwrikbare vastheid van hun liefde tot de enige Heiland op eigenaardige manier wordt aangeduid. Een hart zo vol van geloof en liefde tot Hem, die ons leven is; wij voelen het, iets hogers kan zelfs geen Paulus voor de gemeente, geen Christen voor zichzelf en zijn broeders vragen. Dat is het einddoel van al wat God in Christus tot dus ver aan ons gedaan heeft. Of waarom anders heeft Hij ons, die geloven, in Hem uitverkoren en gekend van voor de grondlegging van de wereld? Waarom in de volheid van de tijd ons gebracht tot Zijn wonderbaar licht? Waarom ons leren bidden en op het gebed de Geest van het geloof ons geschonken? Waarom door die Geest ons zo dikwijls versterkt met kracht naar de inwendige mens? Dat alles en zo veel meer moest alleen dienen om een aanbiddelijk doel te bereiken, dit namelijk: dat wij geestelijk één zouden worden met de Zoon van Zijn liefde, zodat die Zoon niet slechts tot ons komt, maar bij ons blijft, en in ons komen en werken en heersen zou door de kracht van de Heilige Geest. Zolang het daartoe niet kwam, was de genade van God voor ons geheel of ten dele vergeefs, pas als hier binnen het geloof aanvankelijk leeft en de liefde tot de Heer onuitroeibaar werd, mogen wij ootmoedig danken, dat die genade niet ijdel geweest is. En weer wat het einddoel is van al Gods wegen is tevens de enige, maar ook zekere aanvang van alles wat de Christen doen moet of worden. Pas nu leren wij in onze mate begrijpen (vs. 18) met al de heiligen, die de lengte en breedte en diepte van het Godsgebouw is; want op geestelijk gebied gaat het liefhebben aan het begrijpen vooraf, en slechts door het geloof kunnen wij iets verstaan van de dingen van de nieuwe wereld, die God in Christus geschapen heeft. Pas nu leren wij (vs. 19) bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, want door het geloof hebben wij haar persoonlijk ervaren en sinds wij allen enigzins weten wat liefhebben is, kunnen wij nu en dan althans iets beseffen van die gadeloze liefde van de Heiland, waarop het woord van de gewijde dichter zo ten volle toepasselijk is: vele wateren zouden deze liefde niet uitblussen, ja de rivieren zouden ze niet verdrinken. Pas nu eindelijk worden wij vervuld tot al de volheid van God, want geloof en liefde worden de bron van een nieuwe waarachtig Goddelijk leven, dat onuitputtelijk en onvergankelijk is. Hoe boven alles begeerlijk is dan de grote zaak waarom de tekst ons leert vragen. Maar hoe zalig tevens ons voorrecht, dat wij ook bij dit gebed te doen hebben met een God, die (vs. 20) doen kan niet slechts, naar - reeds dat was veel, - maar zelfs boven hetgeen wij bidden en denken en wiens kracht in ons werkt, als wij aanvankelijk het eigendom van de Heere zijn geworden. Nee, hoe hoog het voorgestelde ideaal ook moge zijn, wij mogen niet wanhopen het te bereiken, want van Hem, die onze hoop is, zal ook de hulp wezen. Omringt ons niet een wolk van getuigen, ook om ons toe te roepen hoe ver men aan zijn hand op de weg het kan brengen. Denk aan de beroemde kerkvader, de martelaar Ignatius. Op de vraag van keizer Trajanus naar zijn naam, had hij geen ander antwoord dan dat hij Christusdrager, Christophorus heette, in wie het woord werd vervuld: Ik zal in hen wonen en onder hen wandelen. Hem kostte die verklaring het leven; naar zijn eigen woord werd hij als een tarwegraan van God door de wilde dieren vermalen, opdat hij blijken zou een voedzaam brood voor Christus te wezen. Maar door zijn geloof spreekt hij nog nadat hij

gestorven is en roept door zijn voorbeeld ons toe: de ware Christen draagt Christus de Heere in het hart. Zo zij dan de verzuchting van Voet de onze:

Heeft g'in gena en goedheid lust? Gebiedt u mij te komen? Uw scepter wordt van mij gekust, Uw trouwring aangenomen; 'k Ben d' uwe tot in eeuwigheid! Verlicht, verzoen, regeer, geleid Mij naar Uw welbehagen! Aan U, mijn Jezus, zij het gemoed In dood en leven, zuur en zoet Ter redding opgedragen.

.

18. Ik wens u dit zozeer toe, opdat u bij zo'n staat van uw Christendom ten volle kon begrijpen, of in staat mag zijn om te voelen Ru 4: 6 met al de heiligen, al de overige Christenen (Hoofdstuk 2: 19), die de breedte en lengte en diepte en hoogte zij van dat gebouw, waarmee u en zij, tezamen verbonden, behoort (Hoofdstuk 2: 20v.).

19. En bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, de liefde welke onze Heere Jezus voor ons voelde ("de liefde Christi kan ook zijn de liefde, die wij tot Christus hebben en zeker heeft Luther gelijk, als hij hierbij aantekent, het is een veel grotere zaak Christus lief te hebben, dan veel schoons te kunnen prediken (1 Kor. 8: 1). Och dat God het u gave, opdat u vervuld wordt tot al de volheid van God, om ten slotte, als geopenbaard zal worden wat wij zijn zullen, Hem gelijk te zijn (1 Joh. 3: 2 Joh. 17: 22 v.).

Het woord "opdat" in vs. 16 leidt de opnoeming in van wat het gebed van de apostel inhield, met het "opdat" in vs. 18 wordt nu het doel ervan uitgesproken.

Met "begrijpen" is niet zuiver een verstandelijk begrijpen, maar een ervaren of leren kennen (Hand. 10: 34). Er komt mee overeen het "bekennen" in vs. 19, waarvan het toch weer onderscheiden is, omdat dat het inwendig ervaren, dit het geestelijk bekennen aanwijst.

Dat inwendig ervaren of begrijpen moet de lezers ten deel worden in gemeenschap met al de heiligen, zoals dan aan een kant ook Christelijke kennis en ervaring niet slechts enkelen, maar allen ten deel wordt, in wie Christus woont en aan de andere kant alle opbouwing in geloof en in de liefde het product van gemeenschappelijke, wederzijdse arbeid is. De Christenen moeten kunnen begrijpen wat de breedte en lengte en diepte en hoogte is: het voorwerp van deze aanwijzingen van ruimte heeft de apostel niet genoemd.

Het lag de lezers voor de hand om te begrijpen, dat zij met al de heiligen, dus daar, waar zij met hen verenigd en vergaderd zijn, om zich moeten zien in de breedte, hoe ver naar beide kanten de ruimte, die hen omvat zich uitbreidt en in de lengte, hoe verre zij zich voor hen heen uitstrekt en in de diepte, hoe verre zij naar beneden, in de hoogte hoe ver naar boven zij reikt. De voorstelling van een gebouw geeft tot deze uitbreidingen aanleiding en wel van een gebouw, dat de lezers met alle Christenen omvat; welk ander gebouw nu kon dit zijn, dan dat, waarvan aan het einde van het vorig hoofdstuk is gezegd, dat de lezers met alle heiligen daartoe behoren? Het is verre uitgestrekt onder de volken naar Oosten en Westen; het breidt zich in de lengte uit door alle tijden tot aan het einde van de dingen; het reikt in de diepte tot de gelovigen, die in de dood slapen en in de hoogte van de hemel, waar Christus woont.

Luther heeft gezegd, dat Christus lief te hebben veel beter is dan alle kennis en Matthias Claudius wenste liever een groenen halm van liefde te hebben dan een geheel voer hooi van weten, omdat alle kennis zonder liefde een ledige schaal is. De apostel denkt hier echter aan

de liefde van Christus tot de arme mensheid, waaruit zijn kerk is gebouwd. Deze is het, die alle kennis te boven gaat en die toch aan allen, die geloven, kenbaar wordt in een mate, als Paulus zijn lezers toewenste.

Deze liefde van Christus breidt zich uit over alle volken, door alle en op elkaar volgende tijden. In de gehele diepte van ellende en zondeverderf daalt zij neer; tot de heerlijkheid voor Gods troon en hart wil zij allen verheffen. In zo'n verband staat deze zin met de voorgaande van het begrijpen, die de breedte en lengte en diepte en hoogte zij. Daar wordt echter gehandeld over de grootte, die steeds een begrensde is en die daarom een Christen wel kan leren kennen; hier daarentegen wordt gesproken van iets, dat onbegrensd is en daarom het weten te boven gaat. Het hoogste doel van zijn voorbede geeft dan de apostel te kennen met het woord: "opdat u vervuld mag worden tot al de volheid van God". Dit is geen stoutere rede dan die in 2 Petr. 1: 4, "opdat u de goddelijke natuur deelachtig zou worden. " Dit vervuld worden "tot al de volheid van God" is natuurlijk een doel, dat verder reikt dan de aardse ontwikkeling van Christus' gemeente. Maar de Christen moet door de hoop reeds op aarde het hoogste doel steeds voor ogen staan, alhoewel het een doel is dat werkelijk alle kennen en begrijpen te boven gaat. Vervuld worden tot al de volheid van God, schrijft Luther, is op Hebreeuwse manier zoveel gezegd, als dat wij vervuld worden op alle manier, waarmee Hij volmaakt en wij vol van God worden, overstroomd met alle genade en gave van Zijn Geest, die ons moedig maakt, met Zijn licht verlichte en Zijn leven in ons leeft, met Zijn zaligheid ons zalig maakt, met Zijn liefde in ons de liefde wekt; kortom dat alles, wat Hij is en kan, in ons volledig is en krachtig werkt, dat wij goddelijk worden, niet alleen enige stukken van God hebben, maar al de volheid. Niemand moet echter denken dat zo iets in dit leven enig mens volkomen overkomt. Wij mogen het wel wensen en bidden, zoals Paulus hier heeft gedaan, men zal echter niemand vinden, die zo'n volheid geheel bezit; wij staan alleen op dat standpunt, dat wij het begeren en ernaar zuchten; want zolang wij in het vlees leven, zijn wij nog vervuld van allerlei Adams-volheid.

20. a) Hem nu, die machtig is meer dan overvloedig te doen boven al wat wij bidden of denken, naar de kracht, die op een wijze, zoals in Hoofdstuk 1: 19; 2: 1 vv. is uiteengezet, in ons werkt.

a) Rom. 16: 25.

21. Hem, zeg ik, zij de heerlijkheid, de Hem toekomende roem (Openb. 4: 11. Rom. 11: 36. Gal. 1: 5. Fil. 4: 20) in de gemeente door Christus Jezus, als die daartoe is geroepen en ook in staat is Hem de juiste, de volle eer te geven, in alle geslachten tot alle eeuwigheid. Amen.

Het eigenlijke gebed, de bede is ten einde; maar het vertrouwen op de Almachtige, die nog veel meer kan doen, dringt nog een volle plechtige verheerlijking van God uit het biddend hart een verheerlijking, met welker volheid Rom. 16: 25-27 kan worden vergeleken.

Bidden en loven moet tezamen gaan, het eerste brengt de bijzondere goddelijke genade naar beneden, het andere voert haar weer in de hoogte.

Gods almacht, zegt de apostel, is oneindig ver verheven boven de krachten van ons gebed en van ons verstand. Wij kunnen nooit zelfs in de verte niet zoveel bidden, als God voor ons wil doen en nooit, zelfs niet in de verte datgene denken, wat God voor ons kan doen.

Paulus heeft zichzelf niet gehouden voor de man, die de zegetocht van de Heere tot volmaking van Zijn kerk in elk van haar leden in het bijzonder en die allen tezamen, kon denken en in woorden van het gebed samenvatten; maar hij heeft zich met alle vertrouwen hiermee vertroost, dat God meer was dan ons hart en hoog verheven boven bidden en denken van alle mensen, ook van de gelovigen, de weg van Zijn heerlijke genade ging.

De Christelijke lezers, alsook de apostel zelf, kenden bij ervaring de goddelijke macht, die hen uit de dood van de zonde gered en het leven van Jezus Christus deelachtig had doen worden, die de apostel van een vervolger van de gemeente tot een uitverkoren werktuig voor het rijk van God had gemaakt. Naar de mate van de kracht, die voor zo'n werkingen nodig is, mogen de lezers afmeten, hoe onbeperkt de macht van God is.

Alles wat reeds is gedaan of geworden kan Gods macht nog overtreffen; nooit heeft zij te eniger tijd het hoogste gedaan wat zij kon.

In Synagogen, moskeeën, pagoden is geen ware lof van God, ook niet in onze kerken, als men niet in Christus gelooft.

HOOFDSTUK 4

VERMANING TOT GODZALIGHEID EN EENSGEZINDHEID. WAARSCHUWING TEGEN ZONDEN EN VERKEERDHEDEN

C. Aan de volle doxologie, waarmee het eerste deel besloot, dat, zonder direct didactisch te zijn, toch alles, wat de apostel ter lering zijn lezers op het hart wilde leggen, invoegde tussen de daarin vervatte lof- en dankzeggingen en voorbeden, sluit zich nu het tweede, paranetische deel van het epistel aan. Het thema daarvan is de Geest, die in de kerk van Christus werkt, die in de verhouding van haar leden onder elkaar een Geest is van eenheid en tegenover het wezen van de kinderen van deze wereld, een Geest van heiligheid. Daar, waar Hij onverhinderd Zijn verheerlijkende macht kon openbaren, brengt hij de gemeenten tot haar juiste toestand in alle levensomstandigheden. Wel strijden de sterke machten in de onzichtbare geestenwereld als samengezworenen ertegen en werken vijanden tegen, die met hoogst gevaarlijke wapens strijden, maar daarom ook moeten de discipelen van Christus zich voorzien van de wapenrusting, die nog sterker is en door God is gegeven. Daar, waar zij zelf geen slagen kunnen of mogen doen, moeten zij hun toevlucht nemen tot bidden en smeken in de Geest.

I. Vs. 1-16. De eerste vermaning van de heilige apostel heeft betrekking op de verhouding van de leden van de Kerk onder elkaar naar dat de geest, die in hen werkt, zich openbaart als een geest van eenheid. Hierbij komt in aanmerking deels de eenheid van de gemeente als geheel, deels de verschillende Christelijke begaafdheden van de leden in het bijzonder. Met het oog op die eenheid vermaant Paulus tot een daarmee overeenstemmende liefdebetrekking van de een jegens de ander (vs. 1-6), met het oog op het onderscheid in gaven tot een zoeken naar Christelijke volmaaktheid tot bevordering van de groei van de gehele gemeente (vs. 7-16).

EPISTEL OP DE ZEVENTIENDE ZONDAG NA TRINITATIS

Dit epistel sluit zich met vermaningen tot ootmoed, zachtmoedigheid en geduld, tot verdragen in liefde en tot een ernstig zoeken om de eenheid te bewaren in de Geest door de band van de vrede, gepast aan die van de voorgaande Zondag aan. Leert namelijk die wat wij voor elkaar van God moeten bidden, deze leert hoe wij ons jegens elkaar moeten gedragen. Buitendien kan ook een zeker verband met het Evangelie van deze Zondag (Luk. 14: 1 vv.) gemakkelijk worden opgemerkt, in zoverre de brief in tegenstelling tot het berispingwaardig gedrag van die tafelgasten een toonbeeld laat zien van het gedrag, zoals dat de Christen in de omgang met anderen betaamt.

Evenals voorbeeld en gelijkenis tot de vervulling van de gelijkenissen staan, zo staat ook het Evangelie tot de epistolische tekst. Het epistel handelt niet van het bruiloftsmaal van een mens, maar wel van het bruiloftsmaal van de Zoon van God, dus van de bruiloft, die onze Heere bij dit Evangelie zonder twijfel meer op het oog had dan het gastmaal van de Farizeeër en de rangschikking van hoogmoedige Joden. Eveneens handelt de brief niet over het gedrag bij de tafel, maar wel van de houding van de bruiloftsgasten van God bij het hemelse bruiloftsmaal, dat reeds op aarde begint, over het gedrag van de Christenen, dat de bouw van de kerk op aarde bevordert. Evenals in het Evangelie in de tijdelijke rangschikking bij de maaltijd de bescheiden ootmoed de overwinning behoudt, zo wordt desgelijks in het epistel overwinning en kroon in het werk van de opbouwing van de kerk van God aan de bescheiden ootmoed toegekend. Waaraan de Heere in het Evangelie denkt, dat predikt in het epistel de apostel op de daken en wat de Heere wenst, dat beveelt de knecht.

Wandel naar de roeping waarmee u geroepen bent: 1) Waartoe zijn wij geroepen? 2) hoe moeten wij wandelen? 3) wat dringt ons tot zo'n wandel?

Over de wandel onze roeping waardig: 1) Welke in het algemeen de geest daarvan moet zijn, 2) hoe die zich in de Christelijke omgang moet betonen, 3) waardoor hij zich tot die betoningen kan sterken en opwekken.

De vraag over de eenheid van de kerk: 1) Waarop de eenheid van de kerk werkelijk berust, 2) waardoor de openbaring van die eenheid verhinderd wordt, 3) hoe die echter evenwel van ons kan worden geëist.

Een vermaning aan alle ware Christenen tot enigheid in de Geest: 1) De grote noodzakelijkheid, die daartoe moet dragen,
2) de enige weg, die daarheen kan leiden, 3) de zekere grond, waarop zij moet rusten.

De enigheid van de Christelijke kerk: 1) Zij is ons werk, 2) Zij is Gods gave.

Benaarstigt u te behouden de eeuwigheid van de Geest: 1) Laat varen wat haar verstoort, 2) houd vast wat haar bevordert.

De band van de vrede: 1) Hoe die gelegd is door Gods genade.
2) hoe die door ons moet worden vastgehouden door de liefde.

1. Zo bid ik U dan (Rom. 12: 1), ik de gevangene in de Heere (Hoofdstuk 3: 1. Filemon 1: 9), a) dat u wandelt waardig de roeping, waarmee u geroepen bent (1 Kor. 7: 20. 1 Thess. 2: 12. Fil. 1: 27).

a) Gen. 17: 1.

Nadat de apostel zijn lezers heeft voorgehouden wat hen door Gods genade geschonken was, gaat hij nu, evenals ook in zijn overige brieven, in een tweede deel over tot de goede werken, die zij, als de bekeerden en wedergeborenen, voor God moeten verrichten. Een Christelijk geheiligde wandel is de noodzakelijke vrucht en het onmisbaar kenteken van een hart, dat aan Gods genade in Christus gelovig geworden is. Daarom bedient Paulus zich, overgaande tot het paranetische deel van zijn brief, van artikelen, die een gevolgtrekking te kennen geven. Door de woorden: "de gevangene in de Heere" geeft Hij aan zijn vermaning bijzondere indruk. Als een, die voor het Evangelie en tot welzijn van de gemeente lijdt (Hoofdstuk 3: 18), heeft hij toch een bijzonder recht, om een ernstig, waarschuwend en bestraffend woord tot de lezers te richten.

Evenals Paulus in zijn banden voor de gemeente lijdt, (Hoofdstuk 3: 14 vv.), zo vermaant hij ze nu ook. Hij heeft, zegt Theodoretus, meer recht om zich op zijn banden te beroemen, dan een koning op zijn diadeem.

Paulus vermaant nu de Efeziërs te wandelen zoals het past bij de roeping, waarmee zij geroepen zijn. Uit de vorige hoofdstukken hebben zij kunnen zien, tot wat een grote eer zij geroepen zijn. Zij zijn vóór de grondlegging van de wereld verkoren en bestemd tot het kindschap; zij zijn verzegeld met de Heilige Geest tot de rijkdom van de heerlijke erfenis in de hemel: van gasten en vreemdelingen zijn zij geworden medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God (Hoofdstuk 1: 4 v. ; 13 v. ; 2: 19). Nu is het hun plicht deze eer niet zelf

af te snijden door een verkeerde levenswandel en komt het er op aan, om te wandelen zoals deze roeping dat eist.

Het grootste en voornaamste, waarnaar een Christen zijn uitwendige wandel in de wereld moet richten, is, dat hij zich zelf herinnert en overdenkt, waartoe hij door God geroepen is, d. i. waarom hij een Christen heet en dat hij daarnaar leeft en dat voor de gehele wereld openbaart, namelijk, dat door zijn leven en zijn werk de naam en het woord van God en de Heere Christus wordt geprezen, zoals Christus zelf in Matth. 5: 16 de Zijnen vermaant.

2. Wandel a) met alle ootmoedigheid (Hand. 20: 19) en zachtmoedigheid, met lankmoedigheid, zo wordt u door drie goede geesten op uw levensweg begeleid (Kol. 3: 12. Gal. 5: 22). Leef tezamen, verdragend elkaar in liefde (Kol. 3: 13. Gal. 6: 2. 1 Kor. 13: 4 Ga 6. 2 1Co).

a) Kol. 1: 11. 1 Thess. 5: 14.

De apostel breidt het woord: "wandel waardig van de roeping, waarmee u geroepen bent", op die manier uit, dat zij met alle ootmoedigheid en zachtmoedigheid moeten wandelen; zij moeten onder elkaar bewijzen, dat zij wel weten, hoe zij datgene zijn geworden wat zij zijn en wat zij nog zouden zijn, als zij dit niet waren geworden. Door ootmoedigheid, die zich beneden anderen plaatst, in plaats van zich boven hen te verheffen en door zachtmoedigheid of goedaardigheid, die graag aan een ander geeft en hem dient, in plaats van aanspraken te maken of te doen gelden tegenover hem, moeten zij dit betonen. Zij tonen dat verder door geduld of lankmoedigheid, want in lankmoedigheid heeft God ze gedragen, toen zij op zichzelf voorwerpen waren van Zijn toorn (Hoofdstuk 2: 3). Evenals ootmoedigheid en zachtmoedigheid, zo zijn geduld en verdraagzaamheid verwante begrippen. Aan het "met lankmoedigheid", dat daarom geschikt een bijzondere plaats kon innemen achter het "met alle ootmoedigheid en zachtmoedigheid", omdat lankmoedigheid degenen aangaat, die ons door hun gedrag recht zouden geven ons tegenover hen te plaatsen, sluit zich zo aan het "verdragend elkaar in liefde". Hierbij is op te merken, dat volgens de mening van de apostel het verdragen van een ander op zichzelf niet reeds een betoning is van Christelijke gezindheid, maar pas dan als zij in liefde geschiedt.

De beide deugden, ootmoedigheid en zachtmoedigheid, zijn als de discipelen van de Heere, van wie geschreven staat, dat de Heere ze twee aan twee zond: de een moet aan de andere bestaan en leven geven. Zonder ootmoed zou de zachtmoedigheid slechts een leugen genoemd kunnen worden, de zachtmoedigheid is weer als het ware een vorm van ootmoed, voor zo verre deze zich tegen de broeders keert. Als nu inwendig ootmoed, uitwendig zachtmoedigheid jegens de broeders in de leden van de gemeente heerst, dan heeft een wandel, die de roeping tot de éne, heilige kerk waardig is, een goede aanvang gemaakt, de grond is gelegd tot het welzijn van allen, maar op de aanvang moet de voortgang en op het fundament het gebouw volgen. Daartoe behoort dan de heilige lankmoedigheid, waarmee de leden van de gemeente elkaar wederkerig moeten dragen. Een ootmoedigheid een zachtmoedigheid zonder volharding, zonder lankmoedigheid, wat zullen zij teweegbrengen? Wat is in het algemeen een deugd zonder bestendigheid anders dan een verloochening van zichzelf, een kind zonder levenskracht, een aanzijn, dat voor zichzelf tot een graf en een vernietiging wordt daardoor, dat het de vereiste ouderdom niet bereikt? Daarom moet elke deugd versterkt worden, naar kracht en voortgang en onafgebroken beoefening trachten, elke deugd moet haar lankmoedigheid hebben en in het bijzonder de ootmoedige zachtmoedigheid, die haar werk tot zegen van de gemeente, tot bereiking van haar roeping zeker niet zal

volbrengen, als zij de mannelijke leeftijd van de lankmoedigheid niet bereikt. Zeventig maal zevenmaal vergeven, nooit de hoop opgeven, niet twijfelen aan het heil van de naaste, zolang zijn adem nog in- en uitgaat, hem ondanks alle hinderpalen en zonden toch op de armen van de liefde dragen, dat is de heerlijke heilige kunst van hen, die hun roeping waardig willen wandelen. Een Meester in de kunst is de Heere Jezus, die onvermoeid de verloren schapen zoekt en al Zijn schapen weidt. Metgezellen en deelgenoten in de arbeid van Zijn liefde zijn alle Zijn heiligen.

De "lankmoedigheid" betoont zich in het stil verdragen van beledigingen; het "verdragen" meer in het steunen en helpen van anderen in hun noden en feilen.

3. Tegenover het dreigend gevaar van scheuring moet u waken, u benaarstigend te behouden de enigheid van de Geest door de band van de vrede, daardoor dat u de band van de vrede, die u moet omgeven, niet laat verscheuren, maar die weer vast aantrekt, waar die losser dreigt te worden.

4. Eén lichaam is het en één Geest. De gemeente is zo nauw verenigd, alsof haar leven het leven was slechts van een enkele persoon (Fil. 1: 27), zoals u ook, toen u tot Christus werdt bekeerd en Zijn kerk ingelijfd, geroepen bent tot een hoop van uw beroeping, dat u allen, de een zowel als de ander, dezelfde erfenis zou krijgen (Hoofdstuk 1: 18. 1 Petr. 1: 3 vv.

5. In deze kerk nu is zoveel aanwezig, dat als gemeenschappelijk goed haar leden op het nauwst tot een werkelijke gemeente samenbindt: a) een Heere Christus (1 Kor. 8: 6), een geloof (Hand. 8: 37, 15: 11), een doop, die op grond van dat geloof heeft plaats gehad (Hand. 16: 31 vv.) en ons dezelfde Geest deelachtig gemaakt (Hand. 11: 15. 1 Kor. 12: 13 11. 15 1Co).

a) Deut. 4: 39. Mal. 2: 10.

6. Een God en Vader van ons allen, die het kindschap van Hem deelachtig zijn geworden, heidenen zowel als Joden (Hoofdstuk 1: 5. Rom. 3: 29 vv. 1 Kor. 8: 6), die daar is boven allen en door allen en in u allen (1 Kor. 12: 6. Rom. 11: 36).

Ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid, verdraagzame liefde - waar dit geestelijk vierspan de wagen van de Kerk voorttrekt, gaat het voorwaarts op de weg, waarvan de woorden spreken "benaarstigt u te behouden de enigheid van de Geest door de band van de vrede. " Ach, de vijand haat deze kroon van de Kerk, de enigheid van de Geest, steeds sterker en heviger, naarmate wij haar liefhebben! De Heiland heeft die Zijn gelovigen toegebeden en wil, dat daarin Zijn heerlijkheid op hen rust en uit hen een licht geeft over de wereld (Joh. 17: 21 vv.). De duivel, wiens werk genoemd wordt het verstrooien van de schapen (Joh. 10: 12), heeft van het begin af getracht ze te verstrooien en wil dat zijn oproer- en sektengeest de heilige Geest van eendracht verdrijft tot spot van de wereld en opdat onder de eentonigheid van de wereld de lust tot geestelijke enigheid wegsterft.

Zoals het in vs. 13 bedoeld is met de enigheid van het geloof, zo is het hier met de enigheid van de Geest, dat een en dezelfde Geest in allen leeft en werkt. Als ieder voor zijn eigenaardigheid ingang in de gemeente zoekt, dan doet hij dit uit de geest van afzondering, die de zijne is en niet de Geest is, die de gemeente bestuurt en inwendig verenigt. Zij brengen hierdoor voor hun doel teweeg, dat niet meer alles in en uit die éne Geest geschiedt. Dit moet de Christen niet slechts nalaten, maar ook met alle macht verhoeden, doordat hij de band van

de vrede bewaart, die allen in het bijzonder omsluit. Een gemeente leeft in vrede, als het verschil, dat in haar midden is, wordt vereffend en niet in vijandige verhouding ontaardt. Die nu naar zo'n vereffening zoekt, die is voor zijn deel behulpzaam, dat het gemeenteleven van de éne Geest van de gemeente, die de Geest van Christus is, gedragen wordt en bestuurd, terwijl anders de geesten van afzondering van elk in het bijzonder ingang vinden. Dat de inhoud van het 4de vers zich als een gelijksoortig deel verenigt met de zinnen, waardoor het "wandel waardig de roeping, waarmee u geroepen bent" (vs. 1), in bijzonderheden is ontwikkeld (vs. 2 en 3) en wel ten besluite van deze, wordt geleerd door de uitdrukking, die met het uitgangspunt overeenkomt: "zoals u ook geroepen bent tot een hoop van uw beroeping. " Zo moeten de lezers wandelen, dat zij één lichaam en één geest zijn, dat zij niet zouden zijn, als niet elk ernaar streefde, de aaneensluitende band van de vrede en hiermee de eenheid van de Geest te bewaren. Alleen zo'n wandelen komt met hun roeping overeen, die voor hen allen heeft bestaan in het aanbreken van een en dezelfde hoop, tot welker bezit zij werden geroepen. Eerst in aansluiting aan dit wijzen op de eenheid en gelijkheid van de hoop van hun roeping volgen in vs. 5 de zinnen, die in de meest losse vorm te kennen geven, dat er één Heer, één geloof, één doop, één God en Vader voor allen is, namelijk voor alle leden van de gemeente. De apostel wijst er hen op, dat het een en dezelfde Heere is, van wie zij zijn, één geloof, waardoor zij de Zijnen zijn, één doop, door welker toediening zij leden van Zijn gemeente zijn geworden en van één God, tot wie zij hierdoor staan in die verhouding, dat Hij hun God en Vader is. De apostel wijst er hen op, niet alsof hij alles wilde optellen wat allen gemeen hebben, maar zich bepalend tot datgene, waarop hun Christelijke staat en tevens ook de hoop daarvan berust. Tenslotte komt dan bij het: "God en Vader van allen", nog een zin, die in drievoudig opzicht uitdrukt, hoe deze éne God en Vader het voor allen is, namelijk als die boven allen, door allen en in allen is. Als boven allen bestaande is Hij aan de andere kant; door hen zijnde is Hij het voor hen aan deze kant, maar in beweging door hen heen; in hen zijnde is Hij degene, die steeds bij ieder aanwezig is, hen met Zichzelf vervult. De gedachte, dat dit drievoudige op de Drieëenheid van God doelen zou, hoeft wel niet weerlegd te worden; zij is reeds weerlegd door de omstandigheid, dat het woorden zijn, die behoren bij "God en Vader. " Integendeel moet de nadruk daarop worden gelegd, dat God de God en Vader, die Hij voor alle Christenen gelijkelijk is, dat ook voor hen allen gelijkelijk is in het drievoudig opzicht, waarin Hij tot het leven van de mensen in het algemeen staat.

Waarom naast de doop vs. 5 ook niet het avondmaal is genoemd, blijkt uit het verband, dat de motieven tot de aanmaning inhoudt, om de enigheid in de geest te willen behouden; het avondmaal is een daad van de behouden enigheid meer dan drang om te bewaren: het avondmaal houden zij, die met God verzoend zijn en elkaar als broeders beminnen.

Die één Heere bezitten en één geloof, deze zijn de gemeente, hun naam kerk (kuriakè) spreekt op liefelijke manier ervan, dat zij van de Heere (kurios) is, evenals de vrouw genoemd wordt naar de naam van de man.

Het woord geloof omvat alles, wat God van onze enige Heere Jezus Christus, van Zijn betrekking tot Godheid en mensheid, van Zijn persoon, van Zijn werk en lijden heeft geopenbaard. In het gelovig en belijdend aannemen van deze openbaringen van de Heere heeft een veel grotere enigheid onder de verschillende partijen van de Christenen plaats dan het schijnt. In verreweg de meeste en belangrijkste punten stemmen de kerken van het Oosten en het Westen overeen en ontbreekt het ook niet aan twist en strijd, nooit moest worden vergeten, hoeveel grond van eenheid er nog ligt in het gemeenschappelijk goed van het geloof in Jezus Christus en hoe de bestaande eenheid allen zou kunnen bedwingen, zodat zij zich aan het goddelijk getuigenis ook in verschilpunten gelovig onderwierpen.

7. a) Maar aan ieder van ons, die volgens het vroeger (vs. 5 v.) gezegde tot een enkele gemeente verenigd zijn en wat de Christelijke staat aangaat, allen met elkaar gelijk staan, is de genade gegeven, die hij in de gaven bezit, voor zijn persoon ten deel geworden (Rom. 12: 16. 1 Petr. 4: 10 en in de roeping, die tot hem is gekomen (Hoofdstuk 3: 2 en 7 v. Rom. 12: 3), naar de maat van de gave van Christus, naardat Christus hem een rijkere of mindere gave heeft toegedeeld.

a) 1 Kor. 12: 11. 2 Kor. 10: 13.

Eenheid en toch geen enerleiheid is de aangeboren aard van de Kerk. In 1 Kor. 12: 4 vv. lezen wij: "Er is verscheidenheid van de gaven, maar het is dezelfde Geest. En er is verscheidenheid van de bedieningen, en het is dezelfde Heere. En er is verscheidenheid van de werkingen, maar het is dezelfde God die alles in allen werkt. Zo horen wij ook hier de apostel de heiligen, die tot eenheid in de Geest geroepen zijn, vermanen, dat zij onder het bestuur van hun hemels Hoofd en hun Koning het onderscheidene van de gaven en het menigvuldige van de ambten, waarmee Hij Zijn Kerk heeft toegerust, tot haar veelzijdige opbouwing en tot groei, om tot volle mannelijke rijpheid in Christus te komen, voor hun nut moeten laten dienen. In de vorige afdeling ging de vermaning tot eenheid aan de getuigenis van de goddelijke eenheid vooraf (vs. 1-6). Hier volgt op de getuigenis over de gaven en ambten van de Kerk uit de hoogte de vermaning tot een gemeenschappelijk streven naar deze hoogte (vs. 7-14 en 15). In de eersten zin: "maar aan elk van ons is de genade gegeven naar de maat van de gave van Christus", stelt hij het woordje "maar" tegenover de genade van de Christelijke staat, die volgens het voorafgaande allen gemeen hebben, de genade, die aan ieder in het bijzonder overkomen is. Zij, die het eigendom zijn van diezelfde Heer, deelgenoten van hetzelfde geloof, gewijden door dezelfde doop, driewerf gezegende kinderen van dezelfde God en Vader, dat zijn wij Christenen allen door dezelfde genade; maar bij die een en dezelfde genade, die allen in de gemeenschap met God gelijk maakt, zijn de gaven van de genade onder de verschillende personen verschillend verdeeld; de ene toedeling van de Christelijke staat verkrijgt bij ieder op bijzondere manier een vorm van gave, opdat allen met elkaar gemeenschap hebben als leden.

Als in 1 Kor. 12: 11 hetzelfde wordt gezegd van de Heilige Geest wat hier van Christus wordt gezegd, moet men opmerken, dat daar van gaven (charismat a) sprake is, die in het 4de vers aan de Geest worden toegeschreven, terwijl hier volgens vs. 11 de apostel de ambten (diensten) op het oog heeft, van die toedeling ook in 1 Kor. 12: 5 aan de Heere of aan Christus wordt toegeschreven.

8. God heeft bij het oprichten van Zijn rijk in Christus naar diens beschikking aan ieder zonder onderscheid van zijn vorige staat, of hij Jood of heiden is geweest, de genade gegeven van een hem eigenaardige gave of bediening in Zijn rijk. Daarom zegt Hij in de Schrift, die toch Zijn woord is (1 Kor. 6: 16 Gal. 3: 16) en wel nader in Ps. 68: 19 ten opzichte van Christus: "Als Hij opgevaren is in de hoogte, heeft Hij de gevangenis liever "de gevangenschap". d. i. de gevangenen) gevangen genomen en als in triomf als een bezit van de overwinning meegevoerd en heeft de mensen, die Hij zo overwonnen heeft, gaven gegeven, die Hij voor hen had ontvangen. " (Hand. 2: 33)

In plaats van de verschillende gaven nader te noemen en daardoor ieder te dringen zijn plaats in het grote geheel recht te vervullen, laat de apostel een reeks gedachten volgen, die op zichzelf reeds moeilijk is, maar op de wijze, als die met het voorgaande en volgende samenhangt, tot de moeielijkste plaatsen van het Nieuwe Testament behoort, die daarom ook

de meest verschillende verklaringen heeft moeten ondergaan. Gaan wij nu uit van de veronderstelling dat Paulus hier geen ver verwijderde, of ook maar bijkomstige aanmerking heeft willen maken, maar in zijn uiteenzetting met juistheid voortgaat, dan is in de eerste plaats de vraag: wat wil hij met de aangehaalde plaats uit de Psalm bewijzen? Waarop doelt het: "Daarom zegt hij? " Het is duidelijk, dat hij door de aanhaling niet in de eerste plaats Christus eenvoudig wil voorstellen als uitdeler van de gaven, maar uit het Oude Testament zelf het algemene van de gaven van Christus, dus het gelijke aandeel ook van de heidenen, bewijzen. Hij heeft door Zijn verlossing niet deze of gene, niet de Joden alleen, maar de mensen als zodanig, d. i. van de mensheid, gaven verleend, zodat de nadruk op de slotwoorden van het citaat ligt.

U heeft getriomfeerd, wordt in deze Psalm gezegd, u heeft gevangen geleid, heeft gaven in ontvangst genomen, gaven van degenen, die uw buit zijn geworden; men heeft dan op te merken tot welk doel de Heere Zijn overwinning heeft behaald, de overwonnenen gevangen heeft geleid, van de overwonnenen gaven tot Zich genomen. De zege namelijk, die David door de hulp van de Heere heeft behaald, heeft hem de middelen verschaft om het bouwen van het Godshuis op Zion voor te bereiden (2 Sam. 8: 11 v. 1 Kron. 19: 8 en 11 Wat de Heere toen heeft gedaan, is als in een tegenbeeld herhaald toen Jezus Zich aan de rechterhand van God plaatste om het Nieuw Testamentische huis van God te herstellen. Ook Christus heeft, evenals Jehovah, om het Godshuis van Zijn gemeente te herstellen, te voren een zege bevochten en behaald, welker buit Hem tot herstel van deze heeft gediend. De buit nu van Zijn overwinning zijn de mensen, die Hij de satan heeft ontrukt en die nu, met alles wat zij waren, in de dienst van Zijn werk treden en door Zijn Geest worden toegerust om het Godshuis van Zijn gemeente te herstellen. Terwijl dan de gevangenen van Christus zelf de buit van Zijn overwinning uitmaken, die Hij tot het bouwen van Zijn gemeente aanwendt en wel op die manier aanwendt, dat Hij de ontrukten aan de satan door Zijn Geest ertoe bekwaam maakt om Hem te dienen, kon Paulus uit de Psalm: "u heeft gaven genomen om uit te delen onder de mensen" niet gebruiken, maar bediende hij zich van een wending, "heeft de mensen gaven gegeven", die ook in een Hebreeuwse uitlegging van die plaats wordt gevonden en dus zeker reeds als Joodse traditie bestond.

9. Wat betekent a) nu dit in het zo-even genoemde Psalmwoord: "Hij is opgevaren? " Wat is het, als men de uitdrukking nauwkeurig beschouwt, dan dat ermee gezegd wordt, dat Hij, die van de aarde opvoer in de hoogte, ook eerst is neergedaald in de nederste delen van de aarde? (Ps. 63: 10 Matth. 12: 40 Hand. 2: 27 Rom. 10: 7 en "Job 7: 9?

a) Joh. 3: 13; 6: 62.

10. Die nu neergedaald is, is dezelfde ook, die ook opgevaren is verre boven al de hemelen, om in de hemel zelf in te gaan, waar Hij nu op Zijn troon is gezeten (Hebr. 9: 24. Hand. 3: 12. 2 Kor. 12: 12), opdat Hij alle dingen, het gehele uitgestrekte gebied, dat Hij bij Zijn neerdalen en opvaren is doorgegaan, met Zijn genade en heerlijkheid vervullen zou (Hoofdstuk 1: 23). Zo bleef er in het groot heelal, noch in de diepste diepte, noch in de hoogste hoogte een plaats over, waarheen Hij met Zijn overwinnende kracht niet kon doordringen en waar Hij niet als Heer erkend en aangebeden moet worden (Fil. 2: 10 v.).

De redenering van de apostel is deze: Hij, van wie in een eigenlijke zin gezegd wordt dat Hij opvoer, opsteeg, moet eerst beneden geweest zijn. Maar dit kan men in volle nadruk van de Christus zeggen, die eerst op deze beneden-aarde is neergedaald, om daarna boven alle hemelen op te varen en uit deze hoge zetel Zijn gaven uit te delen. (V. D. PALM).

Hij, die opgevaren is, was ook eerst neergedaald in de benedenste delen van de aarde. De nederste delen van de aarde staan hier tegen de hoogste over. Nu betekent de hoogte de hemel, daarom duiden de nederigste delen van de aarde in het gemeen de aardbodem aan, die hier voorkomt onder de benaming van nederste delen, of lage gewesten van de aarde, omdat de aarde in vergelijking van de hoogte van de hemel zeer laag is. Liever evenwel zouden wij de nadruk van de woorden behouden en door de nederste delen van de aarde die delen verstaan, die onder haar oppervlakte en daarom onder de aarde zijn. Men denkt aan het graf, omdat de graven, bijzonder in het Oosten, diep onder de oppervlakte van de aarde gemaakt worden. De apostel bedoelt dan, door het neerdalen van Christus in de nederste delen van de aarde, Zijn verblijf in het graf, gedurende Zijn driedaagse dood. Deze aanmerking van de apostel (vs. 9) diende om aan te tonen dat er (Ps. 68: 19) van geen andere persoon gesproken wordt, dan van de Messias, die eerst van de hemel op de aarde was gekomen en vervolgens begraven is; dit wordt bewezen uit de bewoording van opvaren, naardien deze een vorige komst op of verblijf in de aarde veronderstelt.

Nu deze plaats verschaft ons, in het voorbijgaan, een onweersprekelijk bewijs tegen de ongelovige Joden, dat de Messias of Christus sterven moest, want dat hij opgevaren is, betekent noodzakelijk dat Hij ook eerst neergedaald is in de benedenste delen van de aarde, of het graf.

Met het woord van de Psalm komt de deductie van de apostel "Hij is opgevaren; wat is het dat Hij ook eerst is neergedaald in de nederste delen van de aarden in zo verre overeen, als daar het zegerijk van de Heere opvaren over Zijn vijanden tot vooronderstelling heeft en in zich sluit, dat Hij Zich vooraf heeft neergelaten, om als koning van Zijn volk tegen diens vijanden te strijden. Wat nu het opvaren van Christus, door het Oud-Testamentische opvaren van de Heere profetisch aangeduid, bij deze tot veronderstelling heeft, noemt Paulus met het doel om aan te tonen, hoe de genadegift van Christus aan allen in het bijzonder, waarvan in vs. 7 sprake was, in noodzakelijk verband staat met Zijn plaatsing, opdat Hij alle dingen vervullen zou, tot welk werk Hij juist door Zijn neerdalen in de diepten van de aarde en Zijn opstijgen boven al de hemelen moest komen. Wanneer dan de apostel beweert dat het opgevaren zijn het neerdalen veronderstelt, stelt hij niet met die uitdrukking de "aarde" voor als een mindere streek in vergelijking met de hemel, alsof hij hier aan het neerdalen van de Zoon van God van de hemel op de aarde bij Zijn menswording dacht, zoals niet weinige uitleggers aannemen, maar de uitdrukking bedoelt wat dieper beneden is dan de aarde, dus de Hades. De verklaring van de zogenaamde nederdaling ter helle is ook daarom de enig ware (?), omdat Hij Christus wilde voorstellen als die het heelal vervulde, zodat Hij om deze Zijn alles vervullende werkzaamheid te beginnen, van te voren met Zijn zegenrijke tegenwoordigheid de gehele wereld moest zijn doorgegaan, van te voren van de hemel op de aarde neerdalen, van deze naar beneden in de diepste diepte en vervolgens weer in de hoogste hoogte. Eerst moest Christus Zijn gehele gebied d. i. de gehele wereld van de Hades tot de hoogste hemel als een triomferend veroveraar in bezit nemen, voordat Hij Zijn koninklijke heerschappij over dit gebied aanvaardde, waardoor Hij met Zijn onderhoudende en regerende, inzonderheid ook alle genadegave doordringende werkzaamheid het heelal zou vervullen; dat zou het alles omvattende doel van Zijn koninklijk ambt zijn tot de voleindiging in 1 Kor. 15: 28 aangewezen.

Dat nu de Heere hoger dan alle hemelen, dus in de hemel zelf, zoals de brief aan de Hebreeën zich uitdrukt, opgevaren is, heeft daarin zijn grond, dat Hij alles wat ruimte is, dus ook de bovenaardse ruimte, hoe ver zich die moge uitstrekken, moet doorgaan. Alleen als Hij zo’n leven heeft, kan Hij Zichzelf maken tot inhoud van het heelal.

De bekeerde heidenen werden aangevallen door de onbekeerde Joden, die geslagen vijanden waren van de gedachte van een Messias, die gestorven was. Om deze hun tegenwerping te vernietigen, bewijst de apostel uit plaatsen van de Psalmen, dat Hij moest sterven en begraven worden. Behalve de ongelovige Joden streden ook enigen van hen, die tot het Evangelie bekeerd waren, of ten minste beleden te zijn, tegen de gelovigen uit de heidenen op een andere wijze, hen proberend te doen begrijpen, dat zij niet konden toegelaten worden om Gods volk te zijn en het koninkrijk van de Messias of enig voordeel, door Hem, deelachtig worden, als zij niet besneden werden en zichzelf onder de Joodse godsdienst begaven. Hij had in de drie voorgaande kapittelen reeds veel gezegd, om hen van dat wanbegrip te ontheffen en echter neemt hij hier de gelegenheid waar om hen een nieuwe klemreden voor te leggen, door te zeggen dat Christus, dezelfde Jezus die gestorven was en begraven, verhoogd was aan de rechterhand van God, boven alle hemelen, in de hoogste staat van macht en gezag, dat, Hij zelf vervuld zijnde met de volheid van God, de gelovigen, die alle Zijn leden zijn, onmiddellijk van Hem, hun Hoofd kunnen ontvangen een volheid van gaven en gunstbetoningen zonder enige andere voorwaarde dan voor zoveel zij Zijn leden zijn.

11. En dezelfde, die uit de diepste diepte tot de hoogste hoogte is opgestegen, om alles te vervullen, heeft gegeven (Hoofdstuk 1: 22) namelijk door bijzondere roeping en charismatische gaven, sommigen tot apostelen en sommigen tot profeten en sommigen tot evangelisten en sommigen tot herders en leraars (1 Kor. 12: 28. en "Ac 21: 8, naardat Hij elk daartoe bestemde.

Door het woord "dezelfde", waarop naar het Grieks nadruk valt, stelt de apostel de persoon van de Gever, de Verhoogde op de voorgrond: diezelfde en geen ander.

In dit vers wordt gezegd, dat de Heere het niet heeft laten ontbreken aan degenen, die op de een of andere manier tot verzorging van de heiligen dienden, niet aan apostelen, wier onmiddellijk door Hem geschonken roeping was om de kerk te stichten, niet aan profeten, die hier of daar krachtens onmiddellijke ingeving een woord van God spraken, niet aan evangelisten, wier roeping was het apostolisch woord uit te breiden, niet aan herders en leraars, die de bijzondere gemeenten bestuurden, of hun bekwaamheid om de heilige waarheid naar de maat van hun kennis te onderwijzen, in die kring van die bijzondere gemeenten aanwendden. Het doel, waarmee Christus die heeft gegeven, is uitgedrukt in vs. 12 met de woorden: "tot de volmaking van de heiligen", het werk, dat Hij tot dat doel Hem opgedragen door het: "tot het werk van de bediening, tot opbouwing van het lichaam van Christus. " Het eerste "de volmaking der heiligen" komt in aanmerking als de uitkomst, die men onder alle omstandigheden op het oog moest hebben, als hetgeen Christus door het roepen van apostelen, profeten enz. gewild heeft. Het andere "het werk van de bediening tot opbouwing van het lichaam van Christus" moet plaats hebben totdat het doel bereikt is. De Christelijke kerk is volgens vs. 13 volkomen, als al haar leden in de eenheid en zelfstandigheid van het geloof en de kennis van de Zoon van God staan. Het ambt of de dienst, die Christus sommigen als apostelen, anderen als profeten, weer anderen als evangelisten en nog anderen als herders en leraars gegeven heeft, is een bouwen, waarmee zij aan de gemeente arbeiden, die niet haar eigen bezit, maar het lichaam van Christus is en dit ambt of deze dienst is een tijdelijk werk, dat in de gelijkheid van de Christelijke staat van allen zijn einde vindt.

Door de apostel worden drie hoofdwerkzaamheden in de gemeente genoemd, die tot volmaking van de heiligen, tot opbouwing van het lichaam van Christus dienen en wel 1) de grondleggende werkzaamheid van de apostelen door leer en tucht, 2) de uitlegging en toepassing van de apostolische leer door de profeten, 3) de uitbreiding daarvan door de

evangelisten, 4) de bevestiging ervan door de herders en leraars. Het apostolische fundament, de uitbreiding en ontwikkeling ervan naar binnen en naar buiten en eindelijk de onderhouding ervan zijn levensvoorwaarden van de kerk. Vragen wij welke ambten en welke zuiver charismatische werkzaamheden Paulus bij het noemen van de vier klassen heeft voorgesteld, zo zullen wij voor bedienaren van het ambt de apostelen, die het eerst zijn genoemd en herders en leraars, die het laatst zijn vermeld, moeten houden, daarentegen zijn de profeten en evangelisten niet op grond van een voorgaand ambt, maar alleen in de kracht van het hun verleende charisma werkzaam. Wat in de eerste plaats de profeten aangaat, hun gewoon werk was (de profetie van de apostel in Hand. 11: 28 behoort tot de buitengewone werken van de Nieuw-Testamentische profeten) uitlegging en toepassing van het apostolisch woord tot stichting (Rom. 12: 8). Zij waren enigzins de schriftgeleerden van het Nieuwe Testament (Matth. 23: 34), toch spraken zij niet volgens voorgaande opdracht, de profetie was integendeel persoonlijke gave. Wat verder de evangelisten aangaat, deze waren Christenen, die de bijzondere roeping in zich voelden om het leven van de Heere bekend te maken, of met andere woorden Jezus als de Christus aan Jood en heiden voor ogen te stellen door het verhalen van Zijn woorden en werken; zij verrichtten niets anders dan wat ieder levend Christen ook zonder bijzondere opdracht kon verrichten, als hij de gave daartoe had. Hun werkzaamheid was in zo verre van grote betekenis, dat zij niet slechts onder de heidenen de kennis van het Evangelie naar zijn historische kant verbreidden, maar ook in de gemeente de kennis van de historische Christus bewaarden en zo het speculatieve misvormen van de heilige geschiedenis, de filosofische misvorming van de geschiedkundige stof tegenwerkten.

Zoals de Heere Zichzelf een Herder noemt (Joh. 10: 2, 11 vv.) en het volk, waartoe Hij Zich wendt met een kudde schapen vergelijkt (Matth. 9: 36), die vergelijking ook in de parabel van het laatste oordeel nog wordt vastgehouden (Matth. 25: 32), zo droeg Hij deze naam over op de betrekking van Zijn apostelen tot de gemeente, die gesticht zou worden (Joh. 20: 16). Door de apostelen werd dan de uitdrukking overgedragen op het ambt van de presbyters of bisschoppen (Hand. 20: 28. 1 Petr. 5: 2 en zo zijn dan ook op onze plaats zeker onder de herders de oudsten of bisschoppen bedoeld. De naam leraars, die daarbij staat, heeft zonder twijfel eveneens op hen betrekking en wijst hun ambt van een andere kant aan.

Het leren is zozeer hoofdwerk van ieder herder of opziener (1 Tim. 3: 2. Tit. 1: 9. 2 Tim. 2: 24), dat de apostel in 1 Kor. 12: 28) in de naam van leraar de naam van herder mee insluit, er in 1 Tim. 5: 17 gebiedt die oudsten of opzieners het meest te eren, die bij alle nauwgezetheid in het regeren (Rom. 12: 8) zich ook de moeite en het werk getroosten, om hun gaven praktisch te betonen. Wat eindelijk de apostelen aangaat, die in de eerste plaats genoemd zijn, zo is het, omdat de eens gestichte kerk niet ten tweede maal kan gesticht worden, duidelijk dat de twaalf apostelen, die onmiddellijk door de Heere geroepen zijn en de daarbij komende apostel van de heidenen (Paulus), voor de gehele kerk al de dagen van haar groei tot de einde toe gegeven zijn als een grondslag, waarop zij gebouwd is (Hoofdstuk 2: 20). De apostelen kunnen dus in hun ambt tot stichting van de kerk geen opvolgers hebben en wij hebben ook geen mannen nodig om in hun plaats te treden, omdat hun onsterfelijk getuigenis onder ons gehoord wordt, alsmede het woord, dat geschreven staat en waardoor bestendig levende stemmen van belijders en predikers worden gevormd.

Onze plaats is zeker niet geschikt om gevolgtrekkingen te maken ten opzichte van de inrichting van de gemeente in de oudste kerk. Alleen de beide laatste uitdrukkingen "herders en leraars" hebben daarop betrekking, bij de eerste staat de administratie, bij de tweede het prediken op de voorgrond en zo heeft de dwaling van de Irvingianen, dat er altijd apostelen en

profeten in de kerk moesten zijn, geen grond in de Schrift, evenmin als de bewering van de Roomsen dat de latere bisschoppen zoveel waren als de apostelen.

Opmerkelijk is het gewicht van de voorstelling van de zaak, dat in het "heeft gegeven" ligt, voor de voortdurende aanstelling van dienaars van de kerk. Christus geeft de dienaars van de kerk, de kerk neemt die gegeven zijn en stelt ze in de dienst van de kerk. Daarom heeft deze, of wie haar rechten en plichten moet waarnemen, niet willekeurig de personen te kiezen, maar de door Christus begaafden te erkennen als door Hem aan haar gegeven en deze te stellen in de dienst.

Hieruit leren wij ook dat in de Christelijke kerk de volstrekt uitwendige gelijkheid een hersenschim is, die door de apostolische schrift geenszins wordt bevorderd. Nee, voorwaar, het is veeleer de verscheidenheid van de bedieningen met de verscheidenheid van de gaven in verband, die aan de eenheid en de groei van de gemeente bevorderlijk is. Maar ook dit leren wij: als de apostolische schrift ons elders toeroept dat hij, die een opzienersambt begeert, een treffelijk werk begeert, het hoeft niemand in de waan te brengen dat het ieders zaak is een opzienersambt te begeren. Het is slechts de zaak van die belijder, wiens verstand en geweten niet behoeven te worden omgekocht, om hem te doen geloven dat het hem door Christus gegeven is om dit ambt te bekleden. Ten slotte leren wij hier ook nog dat een ieder, die in de gemeente door ambt of bediening met een zeker aanzien verwaardigd is, te allen tijde met ootmoed moet gedenken dat gegeven goed verplichting maakt.

12. Hij heeft ze gegeven tot de volmaking (1 Petr. 5: 10) van de heiligen, opdat de Christenen (Hoofdstuk 1: 1) worden wat zij moeten zijn en worden, tot het werk van de bediening, het volbrengen van hun ambt, tot opbouw a) van het lichaam van Christus, opdat door die bediening de gemeente, die Gods huis en tempel is (Hoofdstuk 1: 23; 2: 19 vv.) opgroeit Eph 4: 11.

a) Rom. 12: 5. 1 Kor. 12: 27. Kol. 1: 24

Opdat de heiligen volmaakt worden heeft de Heere verschillende gaven gegeven, maar aan allen, van de apostelen af tot de voornaamste leraars, tot een werk van de bediening, namelijk tot opbouw van het lichaam van Christus.

De apostel kon de bediening van het Woord niet eervoller voorstellen dan door daaraan zo’n doel toe te schrijven.

Het ambt is een dienen naar beneden, maar ook een gave van boven.

Zorg, geestelijke, dat u niet slechts een ambt en een bediening zij aangewezen en die door u wordt vervuld, maar dat u zelf een gave van Christus aan Zijn gemeente bent en dat meer en meer wordt.

13. Totdat wij allen van ons heden nog nederig standpunt zullen komen tot het ons voorgestelde doel van volkomen gemeenschap (Joh. 17: 20 vv.), namelijk tot de enigheid van het geloof en van de kennis van de Zoon vanGod (Joh. 10: 16; 17: 3. 1 Joh. 5: 20 Joh 10. 16) en, wanneer zo’n eenheid is bewerkt, zodat wij tezamen zijn als één lichaam (Hoofdstuk 2: 15), tot een volkomen man, tot de mate van de grootte van de volheid van Christus, vervuld, zoals het naar zijn bestemming moet wezen (Hoofdstuk 3: 19), met al de volheid van God.

Tot zolang zal het geven van de Heere niet ophouden en het werk van Zijn dienaars niet blijven liggen. De volmaking van de heiligen zal tot stand komen; want aan het lichaam van Christus op aarde is de groei tot de volheid van Zijn wezen gewaarborgd in Zijn volmaakt hemels Hoofd (vs. 15). De Zoon van God is de zalige inhoud van het zalige geloof en de enige kennis van de gehele Christelijke kerk; alle gaven en bedieningen, die de Heere ooit aan Zijn kerk gegeven heeft en nog geeft, verrichten het werk van de Geest; waarvan Hij heeft gezegd (Joh. 16: 14): "die zal Mij verheerlijken".

Zeker hebben alle Christenen, voor zover zij Christenen zijn, hetzelfde geloof, (vs. 5) wat de inhoud, maar niet wat helderheid en zuiverheid aangaat, omdat het voorwerp ervan onderscheiden kan worden bekend en de kennis zo’n belangrijke invloed op het geloof heeft. Daarbij plaatst de apostel bij "de eenheid van het geloof" ook die "van de kennis". Dan heeft de ware en volle reinheid van het geloof plaats, wanneer allen op dezelfde manier het voorwerp van het geloof, Christus en wel in Zijn hoogste heerlijkheid, als Zoon van God erkennen.

Wanneer de apostel in hetgeen volgt het doel zo bepaalt, dat "allen tot een volkomen man" mochten worden, dan wil hij daarmee zeggen dat die allen, die daarmee nog als een veelheid zijn gedacht, als een volkomen man moeten worden, d. i. vrij van alle verschil en mening, welk verschil nog tot de geestelijke onrijpheid behoort. Onafscheidelijk met het verschil in leer is toch het dwalen in de leer verbonden. Nog meer bepaald drukt echter Paulus uit datgene, wat wij ons moeten denken onder volkomen mannelijke rijpheid, door het "tot de mate van de grootte van de volheid van Christus". De maat van de leeftijd, die hij als het doel van de kerk beschouwt, is wel "die volheid van Christus", d. i. zo’n toestand van de gemeente, waarbij de volheid van Christus met haar krachten deze geheel doordringt. Wat de vraag betreft, of de apostel het bereiken van het door hem voorgespiegelde doel pas in de toekomst, of nog vóór de wederkomst van Christus in deze tijd heeft verwacht, zo blijkt uit vs. 13 en 14 zonder twijfel het laatste (vgl. Openb. 14: 1 vv. ; 20: 1 vv.). Het is de aardse volmaking, die aan de hemelse voorafgaat, die hij hier op het oog heeft.

14. Opdat wij voortaan niet meer, zoals van te voren het geval was, kinderen zouden zijn, die het aan inzicht en zelfstandigheid ontbreekt (1 Kor. 3: 1; 14: 20. Hebr. 5: 13) en zouden handelen zoals wij in de onrijpe en onmondige kinderlijke leeftijd hebben gehandeld. Wij moeten niet meer zijn als kinderen, die als de vloed bewogen en omgevoerd worden, evenals een scheepje op de zee, met allen wind van leer, die zich nu eens van deze, dan van die kant verheft. En zulke stormen verheffen zich zo menigvuldig door de bedriegerij van de mensen, door arglistigheid, om listig tot dwalingop verkeerde paden te brengen (Hebr. 13: 9).

Zij werpen de woorden van God in hun moedwil heen en weer, evenals de dobbelaars de dobbelstenen werpen en zoals de goochelaars aan de zaken een ander aanzien en een anderen schijn geven. Zij doen dit om aan de Schrift haar enige, eenvoudige betekenis te ontnemen en ons de ogen te verblinden, zodat wij heen en weer wankelen, geen vaste overtuiging behouden en als door hen betoverd en begoocheld worden en zij met ons spelen als met hun dobbelstenen. Die manier hebben alle sekten zij vormen zich een bijzondere mening, zonder en buiten het woord. Die mening staat hun altijd voor de ogen evenals een blauw glas en wat zij dan zien, het komt hun alles blauw voor en overeenkomstig hun mening. Maar het zijn spitsboeven, zoals Paulus ze hier voorstelt en in 2 Thess. 2: 3, 11 v. 1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 4: 4 2Th 2. 3, 11 1Ti veelvuldig van hen spreekt.

Bij de volwassen man is vastheid en onwankelbaarheid van overtuiging; onontwikkelde kinderen zijn aan slingeringen van allerlei aard blootgesteld, elke wind van leer beweegt ze.

Och, als er meer levende kennis van God onder de Christenen was, dan zouden zij zich niet laten verleiden en niet in zo vele dwalingen en gruwelijke zonden vallen!

Door het woordje "wij" sluit de apostel zich hier overal mee in. De apostelen dachten dus niet eens van zichzelf, dat zij reeds het doel bereikt hadden, veel minder dan de kerk; men moest altijd voortgaan, men moest niet blijven staan, laat staan achterwaarts gaan. De kerk moet dus niet het ideaal van haar volmaaktheid achter zich zoeken, maar als iets toekomstigs, iets dat nog bereikt moet worden, voor ogen hebben. Merk dit op, u, die de waarheid niet navolgt, hoewel u ervan spreekt!

15. De Heere wil niet, dat wij in zo’n toestand van onmondige kinderen blijven, maar dat wij de waarheid betrachten in liefde, waardoor wij het doel van de eenheid van het geloof en van de kennis van de Zoon van God steeds naderbij komen, tot bereiking van de volkomen mannelijke leeftijd (vs. 18), alleszins zouden opgroeien in Hem, die het Hoofd is, namelijk Christus (Hoofdstuk 5: 23. Kol. 1: 18).

Met een "maar" roept de apostel ons te wapen tegen alle verleiding. Tegenover het zich "laten bewogen en omgevoerd worden door alle wind van leer", stelt hij een paar Christelijke deugden, nodig in de strijd, met de woorden: "laat ons de waarheid betrachten in liefde". Waarachtig zijn, d. i. ons vasthouden aan de waarheid van het Evangelie van onze zaligheid, met de goddelijke waarheid omgaande als onze enige meesteres en hoogste vriendin, zijn wij machtig om allen dwalenden de waarheid voor te houden, al moge het ook schijnen dat wij hun tot vijanden zijn gewonnen (Gal. 4: 16). "Wij kunnen niets tegen de waarheid, maar voor de waarheid" is het woord van de rechtschapenen (2 Kor. 13: 8) als de dwaling hem vleit. En de waarheid doet ons spreken en belijden in liefde! Zoeken de boze leugensprekers list en verkeerdheid, omdat zij zichzelf zoeken en van hun duisternis voordeel behalen, de roeping van de Christen is om in de liefde, die zich in de waarheid verblijdt (1 Kor. 13: 6) anderen op te beuren en te stichten tot het ware Christen zijn. Waar die beiden, waarheid en liefde, in leraars en leerlingen gebied voeren, daar valt de volgende vermaning, om "alleszins op te groeien in Hem, die het Hoofd is", in goede aarde. Wij zijn niet in Christus een lichaam, dat met Zijn verheerlijkt Hoofd opgroeit, maar het lichaam van de gemeente, dat op aarde opgroeit, streeft naar boven tot het volmaakte Hoofd in de hemel, tot Hem, Die boven alles is. De hemelse magneet is Christus, die het gehele lichaam tot Zich trekt, zoals Hij in Joh. 12: 32 beloofd heeft.

Vele Christenen blijven in geestelijke dingen achterlijk stilstaan, zodat zij jaar op jaar dezelfde vertoning maken. Men ziet bij hen geen groei van gevorderd of verfijnd gevoel. Zij bestaan wel, maar groeien niet op in Hem. Maar mogen wij ons tevreden stellen met in het groene blad te staan, wanneer wij konden opgroeien tot halmen, ja, het volle koren in de halmen dragen. Mogen wij ons tevreden stellen met in Christus te geloven en te zeggen: Ik ben veilig zonder te verlangen om uit eigen ervaring meer te kennen van de volheid, die in Hem gevonden wordt? Dit mag niet zo zijn; wij moeten als goede kooplieden aan de markt van de hemel zeer begerig zijn om met de kennis van Jezus verrijkt te worden. Het is zeer goed om eens anders wijngaard te verzorgen, maar wij moeten onze eige geestelijke groei niet verwaarlozen. Waarom zou het altijd winter in onze harten zijn? Wij moeten onze zaaitijd hebben, dat is waar; maar ach, mocht er een lente zijn, ja, een zomertijd, die een vroege oogst belooft. Als wij in de genade wensen op te groeien, moeten wij nabij Jezus leven, in Zijn

tegenwoordigheid verkeren en ons onder de vruchtbaar makende stralen van de zonneschijn van Zijn liefde plaatsen. Wij moeten zalige gemeenschap met Hem oefenen. Wij moeten Hem niet maar alleen uit de verte aanschouwen, maar naderbij treden en zoals Johannes het hoofd op zijn borst neerleggen. Dan zullen wij ondervinden dat wij opgroeien in heiligheid, liefde, geloof, hoop - ja in elke volmaakte gift. Wanneer de zon opgaat en de bergtoppen met haar eerste gouden stralen verlicht, levert zij het heerlijkste schouwspel aan de reiziger op; even zo is het schoon om de gloed van de Geest licht op het hoofd van de gelovige te zien, die in geestelijke gestalte, zoals Saul boven zijn broeders opgegroeid is, totdat hij zoals een verheven, besneeuwde Alpentop, het eerst onder de uitverkorenen de stralen van de Zon van de gerechtigheid weerkaatst. En de weerschijn van die glans hoog verheft, opdat allen die aanschouwen en de Vader, die in de hemel is, verheerlijken.

16. Wij moeten opgroeien in Hem, die verhoogd is, opdat Hij alles in allen vervullen zou (Hoofdstuk 1: 22 v.), a) waaruit het hele lichaam bekwaam samengevoegd (Hoofdstuk 2: 21) en samenvastgemaakt zijnde, door alle voegselen van de toebrenging, door alle banden, die tot het doel van samenbinden aanwezig zijn, als spieren en zenuwen, naar de werking van een ieder deel in zijn maat (vs. 7. 1 Kor. 12: 18) de groeivan het lichaam bekomt; of bevordert tot zijn eigen opbouw (vs. 12. Kol. 2: 19). En dat alles geschiedt in de liefde, die alleen zo’n opbouw op gewenste manier mogelijk maakt (1 Kor. 8: 1).

a) Rom. 12: 5. 1 Kor. 12: 27.

De verhouding van het opgroeien tot het Hoofd, die vroeger met een "in Hem" in opstijgende richting was aangeduid, wordt nu door een "waaruit" in neerdalende richting uitgedrukt. Christus is doel en bron van de levensontwikkeling van de gemeente, d. i. de gehele bedoeling, die deze ontwikkeling bezielt is tot Christus en alle gave, waardoor zij mogelijk is en plaats heeft, gaat van Christus uit.

De gedachte van de apostel in dit vers is, dat hoewel volgens vs. 15 de leden van de gemeente van hun kant in Christus moesten opgroeien, de wortel van hun groei toch niet in hen, maar in Christus zelf ligt, zodat het opgroeien eigenlijk van Hem uit plaats heeft.

Hier zegt de apostel duidelijk dat de verbetering en uitbreiding van de Christelijke kerk, die een lichaam van Christus is, alleen uit Christus voortkomt, die haar Hoofd is en waar zou een ander Hoofd op aarde worden gevonden waaraan zo’n zaak zou mogen worden toegekend?

Wonderbaar is de groei van het lichaam van Christus; wel gaat het uit de diepte in de hoogte, want het streeft naar boven en verheft zich uit het graf tot aan de troon van God; en toch komt het uit de hoogte af, want van het Hoofd stroomt de Geest van de kracht in de leden van het lichaam neer. Het is het gehele lichaam met vele leden dat de groei van het lichaam teweeg bracht. Maar uit het enige Hoofd, uit Christus, waarmee tezamen, of als wiens volheid (Hoofdstuk 1: 23), alle leden een levend geheel uitmaken, ontspruit voor het lichaam alles wat tot opbouw dient. Uit Hem - het gehele lichaam - in de liefde: in deze drie slottonen is het slotakkoord van de apostolische vermaning tot stichtelijke Christelijke wandel samengesteld.

Juist het verschil in graad en in de wijze, om zo te zeggen in de kwantiteit zowel als in de kwaliteit van de éne Geest die zich in allen uitstort, is een band meer, die de zielen samen verbindt. Een gelijke verdeling van de Geest zou deze velen niet aan elkaar verbinden, maar uit elkaar drijven. Hij, die rijk naar de Geest is, ziet uit naar een, die armer van geest is om van de Geest, die in hem is, gebruik te maken; en die weinig van de Geest heeft ontvangen

zoekt iemand die meer heeft, opdat diens rijkdom zijn armoede te gemoet komt. Die de gave van de profetie en van het woord van de wijsheid en van de kennis heeft ontvangen, heeft degenen nodig die naar zijn woord horen en zij, die dergelijke gave niet bezitten, moeten hen, die met die Geest begiftigd zijn, opzoeken, opdat zij terecht worden gewezen.

De gemeente van de Heere is een groot kunstig gebouwd veelledig lichaam, dat de Geest van de Heere bezielt, maar tegelijk is ook de mens geworden Zoon van God het hoofd van dit lichaam, dat het hele lijf beheerst, samenhoudt en groeien doet en van hetwelk uit door de gewrichten (de goddelijke genademiddelen, het Woord, de sacramenten, het gebed, de prediking en alle werken van de liefde) aan elk lid naar zijn mate en eigenaardigheid de nodige kracht tot gedijen gegeven wordt. Daardoor groeit het hele lichaam en de liefde is het element voor dit groeien en gedijen. Op deze manier bevestigd en groeiend aan het lichaam moet alle zwakte, alle kindsheid en alle weifeling gedurig meer wijken voor de aldoordringende goddelijke kracht van de heilige liefde en de gemeente van de Heere rijpen voor haar voleinding in de eeuwigheid.

II. Vs. 17-Hoofdst 6: 9. De tweede vermaning van de apostel heeft betrekking op het wezen van de leden van de kerk in tegenstelling tot het wezen van de kinderen van deze wereld en alsdan is de Geest van Christus, die in de gemeente leeft, een Geest van heiligheid tegenover de goddeloze geest van de wereld. In hun nieuwe levenstoestand, waarin zij door hun Heer en Heiland zijn gesteld, moeten de Christenen zich toeleggen op een godzalige wandel, op een leven overeenkomstig de geboden van God, een leven, dat het tegendeel is van hun vroeger heidens wandelen. Zij moeten zich van alle deelgenootschap aan het zondige leven van hen, die nu nog heidenen zijn, streng onthouden en dat bestraffen, in plaats van door mee te doen dat goed te keuren. Zij moeten in tegenstelling steeds denken aan hun Christelijke staat en die in een geheel nieuwe levensregel uitdrukken (vs. 17-Hoofdst 5: 21). De nieuwe levensregel bestaat in een verandering overeenkomstig het wezen van het Christendom van de natuurlijke verhoudingen tussen man en vrouw, ouders en kinderen, heren en dienstknechten. Daarover geeft de apostel nog uitvoerige onderrichtingen (Hoofdstuk 5: 22-6: 9).

17. Ik zeg dan dit, om op de vermaning in vs. 1 terug te komen en naar een andere kant te bespreken, a) en betuig het in de Heere Gal. 3: 3. Rom. 9: 1. 1 Thess. 4: 1, b) dat u niet meer wandelt (wandelen mag), zoals als de andere heidenen, als zij, die het nog zijn, terwijl u het niet meer bent, overeenkomstig hun staat als afgodendienaars, wandelen in de ijdelheid van hun gemoed, die hun in die staat eigen is (Rom. 1: 21. 1 Petr. 1: 18 Ro 1. 21 1Pe).

a) Rom. 1: 9. b) Rom. 1: 18. 1 Petr. 4: 3.

18. Zij zijn namelijk verduisterd in het verstand, zodat zij niet juist van elkaar onderscheiden wat recht of onrecht, goed of kwaad is, vervreemd zijnde, wat de staat van hun hart aangaat, van het leven van God, het leven, dat uit Hem en in gemeenschap met Hem is (2 Petr. 1: 3), a) door de onwetendheid, die in hen is, door de verharding (Rom. 11: 25) van hun harten, waardoor zij niet geprobeerd hebben om God te leren kennen.

a) 1 Thess. 4: 5.

Met de betuiging dat de lezers niet meer mogen wandelen als de heidenen, is ontkennenderwijze hetzelfde gezegd als in vs. 1 bevestigend gezegd is met de vermaning, dat zij moeten wandelen volgens de roeping die hen ten deel geworden is. Omdat deze zo-even medegedeelde vermaning in de eerste plaats beperkt was tot de verhouding in die

levensbetrekkingen, waarin zij nu als Christenen staan, brengt de ontkennende uitdrukking vanzelf dat onderscheid mee, dat nu ook gesproken wordt van hun verhouding in die omstandigheden, waarin ook zij te voren stonden en waarin zij nu niet meer als vroeger, niet als de heidenen moeten wandelen. De apostel geeft hen te kennen dat tussen hun wandel, als die nog dezelfde was als voorheen en tussen die van de heidenen, geen onderscheid zou zijn.

Naar hun nationaal karakter bleven de Efeziërs, die in de kerk waren ingelijfd, met hun landslieden heidenen, in onderscheid met de Joden. Terwijl nu de ongelovige Joden met de ongelovige heidenen deelgenoten zijn van de toorn en het verderf (Hoofdstuk 2: 3), scheiden zich de gelovige heidenen van hun ongelovige volksgenoten af en worden met de gelovige Joden tot een enig, heilig volk, van God samengevoegd, waaraan het profetische woord in Ezech. 36: 27 vervuld wordt. IJdelheid van het gemoed is het volgens de apostel, die de andere heidenen vervult; want slechts in het nadenken van de gedachten van God heeft het menselijk denken een vastheid, aan zichzelf overgelaten en los van God is het dwaas en ijdel.

In de woorden van vs. 18 komen overeen aan de ene kant "verduisterd in het verstand" en "door de onwetendheid, die in hen is", aan de andere kant "vervreemd zijnde, van het leven van God" en "door de verharding van hun harten". In het eerste lid staat het inzien, in het tweede het gevoel op de voorgrond. De uitdrukking "van het leven van God" geeft het leven te kennen, dat God zelf is en heeft en dat zolang het deel van het schepsel is, als het in gemeenschap met God blijft, zich niet door de zonde van de bron van zijn leven afscheidt.

19. Zij zijn het, die met de daad bewijzen, dat God hen ten straf heeft overgegeven in een verkeerde zin, om te doen dingen, die niet betamen (Rom. 1: 28), omdat zij ongevoelig geworden zijnde voor de ellende en de schande van een leven in zonde, zichzelf hebben overgegeven tot ontucht, wellust en ongebondenheid van zeden (Rom. 13: 13), om alle onreinigheid (Rom. 1: 24; 6: 19. 2 Kor. 12: 21.) gierig te bedrijven. Met die zonde toch is de hebzucht (Luk. 12: 15), die tweede hoofdmisdaad van de heidenwereld (1 Kor. 5: 10 Kol. 3: 5. 2 Petr. 2: 14 steeds verbonden.

De herinnering aan de verharding van het hart bij die heidenen geeft de apostel aanleiding het wezen daarvan nader te schilderen. Hij stelt ze voor als degenen, die ongevoelig zijn geworden, die het gevoel van smart hebben verloren, die wat hun gevoel aangaat verstompt zijn. Hiermee bedoelt hij de zedelijke verstomping, die voortkomt uit de onophoudelijke onderdrukking van het geweten (Het zijn mensen, zegt Luther, die niets voelen, noch zich iets aantrekken, er is geen smaak of reuk overgebleven en alles in hun hart is weg). In die verstomping hebben zij zich dan overgegeven aan de ontucht of weelderige uitgelatenheid en in deze geven zij zich over aan iedere soort van wellustige onreinheid. Een heidense zonde, onderscheiden van de geslachtszonden en toch er mee in verband staande, is de gierigheid of de hebzucht, die evenals de wellust een uitvloeisel is van grof zedelijke verstomping. Beiden komen voort uit een, door de kracht van de Geest geëmancipeerde zinnelijkheid en onderscheiden zich alleen daardoor van elkaar, dat de zinnen in de hebzucht het rustig bezit, in de wellust het ogenblikkelijk genot van wereldse goederen zoeken. Pas in de vereniging van die beide zonden vindt de zinnelijkheid, verzonken in de dienstbaarheid van het vlees, haar volle bevrediging.

De geschiedenis van het ontstaan van alle heidendom en heidens leven en van alle afgodendienst in de wereld wordt in ieder hart herhaald, dat zich door begeerlijkheid en ijdelheid van de alleen ware God laat afvoeren tot ongeloof, tot ongehoorzaamheid en ondank. De wil wordt verkeerd en boos en verleidt weer het verstand en alle zintuigen van de

mens; en het verstand, eenmaal vals en ijdel geworden, verleidt weer het onreine hart, dat van de waarheid en het geloof is afgeweken; en hier, in deze onreinheid, is de doemwaardige grond en aanvang van alle onwetendheid en verharding.

20. Maar u, onderscheiden van de onbekeerde heidenen (vgl. Deut. 18: 14), heeft Christus zo niet geleerd; u heeft Hem niet leren kennen als een, in wie men zou kunnen geloven met behoud van de oude, zondige wandel; u bent integendeel op een nieuw leven als uw plicht gewezen.

21. Toen u namelijk, zoals ik mag veronderstellen (Hoofdstuk 3: 4), maar Hem gehoord heeft door middel van degenen, die u het woord van de waarheid hebben verkondigd en door Hem geleerd bent, toen Hij u verder, toen u reeds Christenen was, leraars toezond, zoals de waarheid in Jezus is, in tegenstelling met die heidense ijdelheden van het gemoed (vs. 17) namelijk verplichtend tot reinheid van het hart en heiligheid van wandel (Joh. 1: 14).

Als Paulus schrijft: "u heeft Christus geleerd", dan kan zo iets van geen anderen persoon worden gezegd. Alleen Christus is de prediker van Zichzelf. Zijn woord de openbaring van Zijn wezen (Joh. 8: 25), Hem prediken en leren alle ware leraars (2 Kor. 1: 19) en hij alleen heeft de leer van Christus juist geleerd, die Christus geleerd heeft, of de Heere Jezus Christus heeft aangenomen (vgl. Kol. 2: 6).

Zoals in vs. 21 kon de apostel zich niet uitdrukken, als hij zelf hun Christus had verkondigd.

Hij stelt daarmee weer de omstandigheden van zijn lezers voor als hem niet voldoende bekend, hoewel hij bereid is zich het beste voor te stellen.

Men lette daarbij op de voortgang van de rede, die van de eerste verkondiging van het Evangelie ("Hem gehoord heeft tot de verdere onderrichting, die zij vervolgens als reeds tot Christus bekeerden verkregen hebben ("door Hem geleerd bent overbrengt, die beide punten vroeger (vs. 20 "Christus geleerd samengevat waren.

In Christus Jezus is de waarheid niet slechts een van de leer, maar ook van een juiste gezindheid en zodanige waarheid bestaat in het afleggen van de oude en het aandoen van de nieuwe mens (vs. 22 vv.). Die naar de oude mens leeft, die heeft de waarheid nog niet gekend, die is niet in Hem (vgl. 1 Kor. 5: 7 v.).

EPISTEL OP DE NEGENTIENDE ZONDAG NA TRINITATIS

In het Evangelie (Matth. 9: 1 vv.) wordt ons de genezing van de verlamde voorgesteld, van wie de Heere eerst de zonde en vervolgens de smartelijke machteloosheid van zijn leden wegneemt; de kerk neemt nu bij de keuze van het epistel de machteloze en daarbij smartelijke toestand van de verlamde als een lichamelijk beeld van onze geestelijke machteloosheid. De oude mens, van wie in het epistel sprake is, omgeeft de nieuwe en deze, ingesloten door de eerste, komt voor als verlamd, zodat hij als het ware op hulp moet wacht en om zijn smartelijk gebonden leden uit te strekken en te bewegen. Evenals echter de lichamelijk verlamde hulp vond bij Die, die hem de zonde vergaf, zo vindt ook onze geestelijk gebonden nieuwe mens bij dezelfde Man hulp en op dezelfde manier. Het eerste en noodzakelijkste is de rust van de ziel, in de vergeving van de zonden; vervolgens leidt de Heilige Geest dadelijk en onophoudelijk de vernieuwing in en geeft aan de zuchtende nieuwe mens dat zijn voeten op

open ruimte komen en zijn armen met kracht gesterkt worden, om de heilige werken van God te werken.

Het epistel wijst aan welke uitwerking de vergeving van de zonden bij ons moet hebben. Evenals de rechtvaardiging voorwaarde is tot heiligmaking en die bevordert, zo ook is de vergeving van de zonde, waarin de rechtvaardigmaking bestaat, voorwaarde tot vernieuwing van het gemoed.

Het afleggen van de oude en het aandoen van de nieuwe mens: 1) van wie het wordt geëist, 2) waardoor het geschiedt en 3) waarin het zich werkzaam betoont. (EIG. ARB.).

Wandel niet als de heidenen! Twee zaken moeten wij doen om die vermaning op te volgen: 1) de oude mens aandoen. De gesteldheid van de nieuwe mens: bij is 1) waar met de mond,
2) vergevingsgezind met het hart, 3) werkzaam met de handen.

De Christelijke rechtschapenheid: 1) volgens haar algemene grond, 2) volgens haar betoningen bijzonderheden.

Over de nieuwe mens: 1) hoe het tot een nieuwe mens bij ons komt, 2) hoe die naar buiten zijn leven openbaart.

Het beeld van een Christen, die de nieuwe mens heeft aangedaan: 1) het hart is geheiligd door Gods Geest, 2) de mond is geopend tot de waarheid, 3) het oor gesloten voor de lasteraar, 4) de hand werkzaam tot weldoen. De onafgebroken arbeid van de kinderen van God: 1) wat zij aan zichzelf doen,
2) wat zij doen tegenover de broeders.

22. Ik vermaan u dan om in Jezus naar waarheid te wandelen zoals u geleerd heeft (vs. 21) en wel met het oog daarop dat u vroeger heidenen geweest bent, dus naar de natuur wandelde (zoals ik in vs. 17-19 de heidenen beschreef, die dood zijn door de misdaden en de zonden (Hoofdstuk 2: 1 v.). Te weten dat u zouafleggen aangaande de vorige wandeling de oude mens, die verdorven wordt door de begeerlijkheden van de verleiding, zodat hij zichzelf niet meer bewust is van het verwerpelijke van zijn boosheid en zich over de gevolgen van zijn toegeven aan de begeerlijkheden van het vlees op een manier misleidt, dat hij juist zijn verderf bewerkt (Gal. 6: 8), zich inbeeldend zijn geluk te bevorderen (Spr. 1: 32 Wijsh. 1: 12

a) Kol. 3: 9. Hebr. 12: 1. 1 Petr. 2: 1.

Eerst wordt de negatieve kant van de heiligmaking voorgesteld, het afleggen van de oude mens, daarna de positieve, het aantrekken van de nieuwe mens. In het inwendige leven kan natuurlijk het ene niet zonder het andere voorkomen, het zijn twee kanten van dezelfde toestand, die werkelijk bij elkaar behoren. Datgene, wat nu in de heiligmaking moet worden afgelegd, is niet maar de gewoonte van zondigen, maar de hele oude mens, ook de zondige natuur, die bij de geboorte is geërfd en waaruit de gewoonte om te zondigen zich eerst heeft ontwikkeld.

Met de "oude mens" wordt de toestand bedoeld, waarvan wij van nature niet losgemaakt kunnen worden, die ons niet is ingeschapen, maar aangeboren, met al wat eraan verbonden is, met zijn lusten en zijn tegenzin, zijn begeerte en zijn afkeer. Men moge zich de uitwendige vorm en uitdrukking van de oude mens denken zoals men wil en zijn macht en kracht zich

nog zo groot voorstellen, zeker is hij ertoe veroordeeld om op te houden en zodra de mens het Christendom aanneemt, begint de heerschappij van die toestand ten einde te lopen, de oude mens komt tot verval, hoe taai hij ook moge zijn en hoe moeilijk hij ertoe besluiten kan om te sterven en de dienovereenkomstige wandel wordt van het Christen worden af de "vorige" genoemd, want zijn heerschappij is voorbij, nu heerst een ander. In deze toestand van de oude mens gehoorzaamt de mens aan zijn begeerlijkheden, deze lokken hem, ja zij dwingen hem. Zoals een van die in de val gaat, zo volgt hij de aanloksels en als een os ter slachtbank wordt geleid, zonder zijn kracht ook maar tegen die drang te beproeven, zo laat zich onze natuurlijke mens voortslepen tot het voldoen van een snode begeerte. Ja, zoals een schip door de sterke wind wordt meegesleept en door de storm heen en weer geslingerd wordt, zo wordt het arme hart in de natuurlijke toestand vaak door de storm van zijn begeerlijkheden beheerst. Men zegt wel vaak dat een mens volgens grondstellingen moet leven en reeds in de vroege jeugd leert men het spreekwoord: een van die volgt de natuurdrift, een mens het licht van zijn ziel; hiermee wordt echter slechts gezegd wat de mens moet doen, niet wat hij werkelijk doet. In de werkelijkheid is het geheel anders; de mens volgt de natuurdrift en niet het licht van de ziel. Van deze begeerten, die de oude mens beheersen, zegt de apostel, zoals eigenlijk in de grondtekst staat, dat zij begeerlijkheden van het bedrog zijn (Hebr. 3: 13); zij geven niet wat zij beloven. Voor hen uit gaat een vaandel van het geluk, achter hen komt de schreiende smart van bittere ontnuchtering. Men behoeft niet lang geleefd te hebben om de waarheid van die apostolische uitdrukking te erkennen. De lust der lusten, waarin de natuur van alle andere het kenbaarst zich vertoont, is de begeerte tegen het zevende gebod. Zij belooft de mens gouden bergen en een paradijs van vreugde en wat brengt ze aan? Zelfs in het huwelijk meestal slechts een bitter-zoete drank, een geluk dat geen edele of nadenkende ziel tevreden stelt, bovendien een gehele wereld vol zorg en moeite en smart in het leven, dat in een ander licht dan in het natuurlijke moet worden beschouwd om geprezen te kunnen worden. Op wegen buiten het huwelijk brengt deze begeerte of schaamteloze ontaarding en verharding bij laaghartige gemeenheid of wee en leed, jammer en nood, hulpeloosheid, ziekte, ook al te vroege dood teweeg. Zo gebeurt het dat de begeerlijkheid niet slechts de mens misleidt, maar de mens ook zichzelf verderft, in nood en ellende ten onder gaat. Hij gaat het verderf tegemoet, juist op zijn eigen weg onophoudelijk tegemoet, op de weg van iedere begeerlijkheid tegemoet, van welke aard die ook is.

Die de vader van de zonde is, is ook de vader van de leugen en hij heeft door bedrog, zoals de vrouw na de eerste val zelf heeft bekend (Gen. 3: 13), de mens ten val gebracht. Evenals nu de eerste zonde haar oorsprong aan het bedrog te danken heeft, zo kleeft nu nog dit bedrog aan elke zonde. De listige verzoeker kan echter met zijn leugen en zijn bedrog in het verborgene blijven: de begeerlijkheden, die door zijn eerste bedrog in het hart van de bedrogenen zijn opgewekt, nemen nu dit liegen en bedriegen over. Zij spiegelen de dwaze mens wie weet wat al kostelijke genietingen, wat al verheven eer, wat al gouden bergen voor. Als de begeerlijkheid niet bedroog en verleidde, als zij de mens met onverbiddelijke waarheid het wezen van de zonde als afval van de levende God, de gevolgen van de zonde, schaamte voor God en mens, ontevredenheid en vrees in het hart, de dood als onveranderlijk noodlot wilde voorstellen, hoe geheel anders zou tegen haar worden gestreden!

23. En ook dit is de wil van de Heere over u, dat u door de Heilige Geest vernieuwd zou worden in de geest van uw gemoed, in uw willen, denken en voelen, daar waar depersoonlijke verhouding van de mens tot de aangeboden zaligheid beslist wordt.

Door het woordje "en" verbindt de apostel met het vorige een zin, die tussen de zinnen in vs. 22 en 24, die met elkaar overeenkomen en bij elkaar behoren: "dat u zou afleggen de oude

mens" en "de nieuwe mens aandoen", gevoegd, het tegengestelde van de Christen zegt als in de woorden, "die verdorven wordt door de begeerlijkheden van de verleiding" van het lot van de oude mens wordt gezegd. Nu is het "vernieuwen" wel te onderscheiden van het "nieuw worden. " De mens wordt "vernieuwd" als hij zijn bestaan weer van voren aan begint en hij wordt "nieuw" als hij uit zijn vroegere staat in een andere wordt overgebracht (2 Kor. 4: 16). De bedoeling van de apostel op onze plaats is dus deze, dat wij in Jezus of door de gemeenschap met Hem, waarin wij zijn ingegaan, ons voortdurend in ons bestaan moeten laten herstellen, waarvan wij zijn afgedwaald. Hij doelt daarmee op een voortdurende verzorging, tengevolge waarvan ons oorspronkelijk bestaan, afgebroken door hetgeen tussenbeiden is gekomen, opnieuw begint, in tegenstelling tot het voortgaand verderf van de oude mens, dat hem zijn einde tegemoet voert. Zo’n herstelling, die de jeugd vernieuwt tot het aanzijn dat vóór de zonde bestond, wordt ons deel, zoals met de uitdrukking "in de geest van uw gemoed" te kennen wordt gegeven, in zoverre als de geest van ons inwendig leven onderworpen is aan de ene werking van boven, die de zondige richting van de wil buitensluit.

De krachten van de genade, die in de ziel werkzaam zijn en de mens herscheppen, maken de geest van de mensen uit, die de gehele ziel doordringt en, in zo verre zij het binnenste bewoont, de geest van het gemoed wordt genoemd. Als zo’n geest is hij daarom aan de Heilige Geest en diens genadige werkingen, die in de harten van de gelovigen steeds worden voortgezet en verhoogd, op een heerlijke en blijdschap gevende manier onderworpen en staat met deze werkingen van de Heilige Geest in verband, als het menselijk gevoel op zichzelf beschouwd, tot de algemene hulp van de genade, of tot de eerste en allen mensen gemene genade.

Dat wij vernieuwd worden leert ons het Evangelie en deze leer bij wijze van vermaning voorgehouden luidt: "en dat u vernieuwd zou worden" of "laat u vernieuwen. " De zelfvernieuwing van de Christen is overgave van zichzelf aan de vernieuwende Geest van Jezus Christus; zo’n vernieuwing gebeurt in de geest van ons gemoed. Het gemoed of de gezindheid van de oude mens is in ijdelheid verzoeken (vs. 17), want zijn gezindheid is vleselijk en niet geestelijk (Kol. 2: 18); opdat ons gemoed weer geestelijk wordt, moet eerst onze geest vernieuwd worden tot een goddelijk leven.

De apostel onderscheidt geest en gemoed en noemt wat in ons gemoed gebiedt voert, die de eerste door velen van ons nauwelijks opgemerkte kracht is, de geest. Deze hoogste meest inwendige kracht, moet dagelijks vernieuwd worden, dat wij dan de oude mens uit en de nieuwe aan kunnen aantrekken. Ontzaglijke verantwoordelijkheid, die dus de Christen ten opzichte van zijn inwendig leven heeft! Ik moet mij krachtens de goddelijke macht, mij bij de wedergeboorte gegeven, vernieuwen. Mijn wil, zo vernieuwd, moet dus steeds weer te voorschijn treden, zich gelovig onderdompelen in de door de doop van de Geest mij verleende krachten en weer te voorschijn treden als een nieuw mens, die voor God in gerechtigheid en heiligheid eeuwig leeft. Tot deze wonderbare werkzaamheid van onze wil roept de Heere ons door het apostolisch woord; en als wij aan de roepstem gehoor gaven moesten wij vooral in de uren van onze stille godsdienstoefening het werk van de vernieuwing volbrengen en onze steeds vernieuwde geest moest dan bij het uitgaan uit het kamertje, waar wij bidden en bij het intreden in de roeping van het dagelijks leven het verdere werk volbrengen om de oude mens uit- en de nieuwe aan te trekken. De dagelijkse oefening moest ons tot meesters doen worden; en hoe langer hoe meer moest ons onze vernieuwing en juist daardoor ook het dagelijkse aantrekken van de nieuwe mens gelukken.

24. a) En verder eist de Heere van u, dat u de in Christus Jezus reeds aanwezige (Rom. 13: 14) nieuwe mens zou aandoen, die, evenals de oorspronkelijke mens (Gen. 1: 26 v.) naar God geschapen is en zich daar openbaart in ware rechtvaardigheid en heiligheid (Kol. 3: 9 v. 1 Petr. 1: 15

a) Rom. 6: 4. 1 Petr. 4: 2.

De oude mens zowel als de nieuwe wordt door de apostel onderscheiden van die, die de ene aantrekt en een andere aandoet. De oude heeft hij met allen gemeen, die van Adam afstammen, de nieuwe met allen, die aan Christus deel hebben en zo is dan bij de woorden: "die naar God geschapen is" een schepping bedoeld, die buiten de persoon in het bijzonder heeft plaats gehad.

Buiten ons is de nieuwe mens aanwezig, anders zouden wij hem niet kunnen aantrekken; in Christus, die ons van God is geworden tot gerechtigheid, tot heiligmaking (1 Kor. 1: 30), staat hij in volkomen mannelijke leeftijd gereed om aangetrokken te worden door de arme mensheid, die in naaktheid en schande verloren is.

Niemand kan zeggen dat de oude mens een schepsel van God is; integendeel is deze het verderf van het schepsel van God, door de nijd, de list en de kracht van de duivel in onze natuur ingedrongen, opdat de Schepper in Zijn schepsel wordt beschaamd. Maar Hij gaat in Zijn goddelijke wijsheid en almacht de Zijnen te boven en begint midden in het oude verderf een nieuwe schepping, maakt een nieuwe mens, waarvan in onze tekst geschreven staat dat hij naar God geschapen is. Dan is Gods beeld te midden van de verwoesting van de verderfenis weer hersteld en alhoewel deze nieuwe schepping in de beginne slechts een zeer zwak en klein kindje is, wie meer dan één Herodes het licht van het leven wil ontnemen, zo weet de Schepper het toch te onderhouden en op te voeden, te beschermen, te bewaren, te behoeden. Evenals in de oude natuur bedrieglijke begeerlijkheden huizen, heerst over de nieuwe mens gerechtigheid en heiligheid, om bepaald bij het woord te blijven, gerechtigheid en onschuld van de waarheid. Uit de Goddelijke waarheid, de prediking van het Evangelie, is de nieuwe mens ontvangen en geboren. De waarheid is de moeder en minne, die met haar melk en haar levenssap hen voedt en uit deze geboorte en voeding komt tegenover de mens een heilige gerechtigheid, een gezegende toestand, zoals die een kind van God betaamt; maar tegenover God een reine, kuise toestand van de Geest een onschuld, zoals men die te midden van de verzoekingen van de wereld en van de duivel niet zou verwachten.

Maar wie is hij, die dezen nieuwe mens heeft geschapen? Wij zullen niet kunnen of mogen antwoorden: God de Heere. Wij zouden daardoor ook in strijd komen met hetgeen bij onze tekst gevoegd is, want was God hier als Schepper gedacht, dan kon niet meer worden gezegd, dat de schepping heeft plaats gehad "naar God. " Hij, de Verlosser schept de nieuwe mens, waarom de apostel, in plaats van de vermaning, hier staande, om de nieuwe mens aan te trekken in Rom. 13: 14 de andere gebruikt: "Christus aantrekken. "

Toch is de nieuwe mens niet hetzelfde als Christus, van wie niet kan worden gezegd dat Hij geschapen is, maar de nieuwe menselijke persoonlijkheid, die door Hem aan het menselijke geslacht is gegeven.

Volgens de voorstelling van de algemene verandering en vernieuwing, die in de diepste levensgrond van de Christen moet plaats hebben, geeft nu de apostel in hetgeen volgt enkele trekken aan, waarin de veranderde richting zich moet openbaren. Een voor God welgevallige

wandel, een leven in Christus Jezus eist, dat geen leugen maar waarheid (vs. 25), geen zondige boosheid, maar vergevensgezindheid (vs. 26 v.), geen dieverij, naar werkzaamheid en weldadigheid (vs. 28) door ons worden gepleegd.

25. Daarom, opdat u werkelijk doet waartoe ik u in vs. 22 vv. vermaande en met de daad toont hoe u als Christenen behoort te leven, leg af de leugen en spreek de waarheid, een ieder met zijn naaste (Zach. 8: 16. Kol. 3: 9): want wij zijn elkanders leden (Rom. 12: 5. 1 Kor. 12: 12 vv.).

Het afleggen van de leugen en het spreken van de waarheid staan tot elkaar even als in vs. 22 en 24 het afleggen van de oude en het aandoen van de nieuwe mens.

Alle mensen zijn leugenaars (Ps. 116: 11), daarom is het bij het afleggen van de oude mens in het bijzonder nodig om de leugen af te leggen; daarentegen heeft God de mens recht gemaakt (Pred. 7: 29) en zo bestaat het aandoen van de nieuwe mens, die naar God geschapen is, in de eerste plaats in het spreken van de waarheid, waarmee zeker niet gezegd is dat men ten allen tijde en overal de gehele waarheid volkomen moet uitspreken, hetgeen niet altijd hoeft en kan, maar wel dat men zegt wat waar is. De leugen om bestwil blijft veroordelenswaardig, alhoewel hij, die ze gesproken heeft soms te verontschuldigen is. Men moet niet op collisies een recht van leugen gronden, het moest mogelijk zijn om, als wij recht zijn, zonder de waarheid te krenken, moeilijkheden te doorworstelen. Met de woorden: "want wij zijn elkanders leden" karakteriseert de apostel het spreken van de waarheid als een wederkerige plicht, die het ene lid aan het andere verschuldigd is (vs. 6); de Christenen zijn niet slechts leden aan het lichaam van Christus, maar ook onder elkaar; ieder moet voor een ander doen en geven; als ook van hem ontvangen en laten doen.

De apostel trekt met recht de gruwelijke zonde van leugen, die de heidenen weinig telden, in de eerste plaats voor het gerecht; want deze is een gewrichts-ziekte, die met vergiftigde zuren de zenuwen en pezen in de gewrichten verstoort, waardoor de leden van het lichaam aan elkaar hangen. Wij zijn de leden van het lichaam van Christus onder elkaar, door vertrouwen en liefde hangen wij aan elkaar en hebben wij gemeenschap met elkaar. Maar als de geest van leugen uit enige leden te voorschijn ettert, de onvertrouwbaarheid, het woord breken, het groot spreken: zegt, kan men op degenen nog vertrouwen stellen en kan men broederlijk handelen tegenover hen, die ons bedriegen en misleiden? Heeft u graag met zulke mensen te doen, wier woorden u eerst in argwaan moet onderzoeken of er geen valse munt onder is? Waar het vertrouwen ophoudt en het wantrouwen begint, daar houdt ook de gemeenschap op en de scheiding neemt een aanvang; leugen is een geestelijke moord aan de gemeenschap en aan de gemeente en leugenaars en moordenaars hebben één vader, de duivel, die de Heere in Joh. 8: 44 een vader van de leugen en een moordenaar van de beginne noemt.

Als het oog de voet beliegt, dan valt de gehele mens in de gracht; als de mond het lichaam beliegt, dan gaan gezondheid en leven verloren. Zo ook als man en vrouw elkaar beliegen, als ouders en kinderen elkaar beliegen dan wordt het lichaam van het hele huis ter neer gestort. Als de leugen in het openlijk verkeer heerst, dan kunt u de gevolgen in iedere winkel en op alle marktdagen en bij ieder contract en elke overeenkomst opmerken. Maar Paulus spreekt van de leden van Christus: zijn wij leden van het heilige lichaam, waarvan Christus het hoofd is, de leugen verscheurt de band met de Waarachtige en scheidt van elkaar wat door de band van de vrede verbonden moet zijn. Die in leugen zich verloopt kan niet uit de waarheid zijn, die niet uit de waarheid is, behoort Christus niet toe en is een afstervend lid aan Zijn lichaam.

26. Word boos en zondig niet; als u in omstandigheden komt dat u boosheiden moet, wacht u dan dat zich niet iets zondigs daarin mengt (Ps. 4: 5); de zon ga niet onder over uw boosheid (Deut. 24: 13, 15).

Het woord van de apostel kan in drieën gescheiden worden. Het bevat een herinnering van een vereiste van het Christelijk karakter een waarschuwing en een goede raad. Zie hier het vereiste: Word boos; zie hier de waarschuwing: Word boos en zondig niet. Zie hier de goede raad: de zon ga niet onder over uw boosheid; en ook aan deze is een waarschuwing toegevoegd: noch geeft de duivel geen plaats. Zeker niet, niet alle boosheid is zondige boosheid. Er is ook een rechtvaardige, er is een heilige boosheid. Er is een boosheid van de nieuwe mens, die naar God geschapen is. Er is een boos worden, dat niet alleen vergund, maar dat geëist wordt; hetwelk niet alleen is de natuurlijke wederwerking van het zedelijk, van een edel, van een heilig gevoel, maar hetwelk is een plicht, heilige plicht van de liefde jegens God en de naaste, een boos worden, waarvoor onvatbaar te zijn, niet alleen onchristelijk is, maar verwerpelijk maakt; een boos worden, waarvan de onderdrukking niet zonder zonde geschieden kan. Niemand kan naar God geschapen zijn in ware rechtvaardigheid en heiligheid, zonder in waarheid in Gods rechtvaardige boosheid tegen alle onrecht, ondankbaarheid en onheiligheid deel te nemen; niemand kan de leugen afleggen en in waarheid de waarheid met zijn naasten spreken, zonder hen ooit aan te zien met een boosheid, die immers evenzeer door liefde tot de waarheid als door de waarheid van de liefde vereist kan worden. Er is geen groter bedrog dan dat van een liefde, die niet boos kan worden. Hoe kunnen ouders en voogden, heren en overheden, hoe leraars en zielzorgers Gods beeld op aarde dragen, in de naam van God handelen en spreken en als navolgers van God de ware belangen van hun kinderen en aanvertrouwden verzorgen zonder de ernst van hun liefde menigmaal in een rechtvaardig boos worden te doen blijken en ondervinden? De heilige boosheid van God strafte een weekhartige Eli, omdat aan deze daartoe de moed en de kracht hadden ontbroken. En als de belijder van de naam van Christus voor de eer diens naams, waar het pas heeft, niet in heilige boosheid ijveren kan; als hij uit traagheid van geest, uit lauwheid van de liefde, uit zucht om ook daar, waar het met behoud van het Christelijk karakter onmogelijk is vrede te houden met alle mensen, menigmaal geen acht geeft op het apostolische: weest boos, met het apostolisch: spreek de waarheid met uw naaste, in zo nauw verband, zou hij onschuldig, zou hij te verontschuldigen zijn? Zeker niet. Zo willen wij het ons dan voor gezegd houden, wat door de apostel, wat door de Heilige Geest ons toegeroepen wordt: Word boos en geen pogingen doen of goedkeuren, om de gerechte boosheid met valse liefde te onderdrukken. Waar dit het geval zou worden, zal het Christelijk geweten ons wel telkens waarschuwen en het kind van God zal op zijn nederig gebed ook in deze door de Geest worden geleid. Maar laat ons nu ook met alle ernst bedenken wat het zegt, als de apostel zegt: Word boos en zondig niet. Het zegt ons twee dingen. Ten eerste: Word boos, maar niet met zondige boosheid. Ten andere: Word boos, maar meng in de gerechte boosheid geen zonde. Daar is een zondige boosheid. Zondig in zijn bron, zondig in zijn werking en de bron van zonde. Het is de boosheid van de oude mens, die zichzelf het naast is en zichzelf meer lief heeft dan God; de boosheid van de gekrenkte eigen liefde. Aan deze denkt de apostel, als hij in vers 31 van ditzelfde hoofdstuk alle bitterheid en boosheid en gramschap en geroep en lastering van de gemeente geweerd wil hebben, met alle boosheid. Deze plaatst hij in het vijfde hoofdstuk van de brief aan de Galaten, onder die werken van het vlees, die als zodanig openbaar zijn. De geringste belediging, de inwendige hoogmoed aangedaan, de minste schade van de rusteloze hebzucht toegebracht, de kleinste verstoring van slordig gemak of genot kan deze boosheid opwekken. Hij openbaart zich door hartstochtelijke gebaren, woorden, handelingen; als drift, als wrevel, als grimmigheid en in de hoogste graad als woede. Terecht wordt hij in de taal van het volk in alle deze vormen boosheid genoemd;

want zondige boosheid is boosheid bij uitnemendheid. Wat een beeld van de satan is een woedend mens. Een weerlicht in de ogen, een vuurvlam op wang en voorhoofd, of wel het gelaat dodelijk bleek, door de werking van het vergif dat in het hart is uitgestort; de mond vertrokken, de lippen trillend, de haren ten berge gerezen; de borst zwoegend; elke ader gezwollen; elke spier gespannen en dreigend. Maar ook de geringste graad van zondige boosheid draagt het merkteken van de afgrond. Ai mij, wat een brede stroom van zonden vloeit uit deze boze bron. Geen tong ontsteekt zozeer het rad van de boze natuur, geen tong wordt zozeer van de hel ontstoken, om als een hels vuur dood en verderf om zich te verspreiden, als de tong van de boze. Deze scheldt, deze smaadt, deze verfoeit, deze lastert, deze doodt; zij vervloekt de mensen, die naar de gelijkenis van God gemaakt zijn. Deze noemt de broeder: Raka! en: U dwaas! Zij tast zelfs de hemel aan en het misbruik van de naam van de Heilige is haar een kleine zonde! En wie zal al het onrecht berekenen, wie al de gruwelen optellen door zondige boosheid op aarde gepleegd? Wie al de onheilen, die hij heeft gesticht, al de tranen, die hij heeft doen vergieten, al het bloed, dat hij niet gespaard heeft? Waar zondige boosheid is, daar is alles te verwachten: gekijf, tweedracht, brandstichting. Hier komt een Kaïn, hier een Saul voor de geest. De mens door zondige boosheid ontstoken, zolang zijn boosheid duurt, is onrechtvaardig, onmededogend, roekeloos, zedeloos, zichzelf niet meester, in de hoogste mate boos en een speelbal van de boze. Hoe plichtmatig is het daarom in de Christen ook de geringste opwelling van zondige boosheid in zich te bestraffen en te onderdrukken. Maar staat ook de Christen nog aan zulke opwellingen bloot? Christenen, u weet het. Ware Christenen, u belijdt het met ootmoed en berouw. En u verfoeit bij uzelf elke poging om deze bewegingen van de oude mens op grond van de veelvuldigheid van ergernissen, of van de vurigheid van uw bloed en de prikkelbaarheid van uw zenuwen enigszins te verschonen. Dit doet men zo graag op een lager standpunt van zedelijkheid dan het uw wezen mag en vergeeft zich de zondigen boosheid, om zijn oprechtheid of om zijn kortstondigheid; maar u in heilige boosheid, word u boos tegen uzelf, zo menigmaal u ook maar voor een ogenblik met zondige boosheid boos geworden bent. Zo zij het. - nu blijft ons nog over stil te staan bij deze goede raad ons door de apostel gegeven, voor het geval dat men boos geworden is en gezondigd heeft; dat een zondige boosheid als boosheid, wrok of wrevel het onstoken gemoed verbittert of vervult. De zon, zegt hij, de zon ga niet onder over uw boosheid; en hij voegt erbij: En geef de duivel geen plaats. Wat een plechtige ure is het uur van het ondergaan van de zon! Als weer een dag voorbij is met zijn lief en leed, zijn goed en kwaad, zijn arbeid en verkwikkingen, zijn aaneenschakeling van gelegenheden om God te verheerlijken en om tegen God te zondigen; als men weer een nacht tegemoet gaat, waarin men niet werken kan; waarin men alle arbeid, alle moeite, alle zorg, alle leed ja zichzelf wenst te vergeten en zich overgeeft aan een slaap, waaruit men niet weet of men zal ontwaken, om nogmaals deze zon te zien opgaan, de afgebroken levenstaak te hervatten en te betalen hetgeen men heden nog schuldig is! Wat een ogenblik, om aan die God te denken, die Zijn zon laat opgaan over bozen en goeden en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen en die weer een hele dag, ook over ons, barmhartig en genadig, lankmoedig en goedertieren is geweest! Wat een aanleiding om onszelf ernstig af te vragen hoe wij die dag, die weer onherroepelijk is voorbijgegaan, voor Hem, voor onze naasten, voor onszelf hebben doorgebracht? Of wij de oude mens hebben afgelegd, meer hebben afgelegd? Of wij van de volmaaktheid van de nieuwe mens, die naar God geschapen is in ware rechtvaardigheid en heiligheid, nader gekomen zijn? Hebben wij ons in de loop van de dag aan een of andere grove overtreding schuldig gemaakt, die wij te midden van onze bezigheden en zorgen minder geteld, of weer vergeten hebben, hoe moet deze ons opnieuw in dat uur voor de geest komen en wat een plechtige roepstem is er in de ernst van dat uur zelf, om nu althans met alle ernst bij deze zonde stil te staan, ze met heilige boosheid te oordelen, ons voor God te verootmoedigen en heden nog over de zonde van heden Zijn genadige vergiffenis nederig in

te roepen! Is men in de loop van de dag boos geweest, wat een ogenblik om zich met alle ernst af te vragen: Was uw boosheid billijk ontstoken? Bent u in de uiting van uw billijke boosheid de maat niet te buiten gegaan? Heeft u aan haar waardige uitdrukking geen scherpte of bitterheid toegevoegd? Heeft geen eigenliefde u daarbij geprikkeld, geen hartstocht u vervoerd? Heeft men in zondige boosheid zijn broeder Raka genoemd, of dwaas gescholden, wat een aansporing om zich met hem te verzoenen, omdat men nog met hem op de weg is en de laatste stralen ook hem beschijnen van een zon, waarvan men niet weet of zij ook morgen voor beiden, of een van beiden zal opgaan. Boos mens, als dit niet het geval was, als de eerste tijding, die de dag van morgen u tegemoet voerde, deze was: "hij is niet meer, tegen wie u ten onrechte boos bent! " Als u veroordeeld werd het dove lijk tevergeefs om vergeving te vragen en tranen van vruchteloos berouw te wenen op een hand die gisteren, gisterenavond nog de uwe had kunnen aannemen, maar nu voor altijd verstijfd is! Of erger: als u, u zelfs nog deze nacht geroepen werd om te verschijnen voor die rechter, die de onverzoenlijke aan de dienaar zal overleveren, die u in de gevangenis werpen zal! Heer, de zon is op het punt van onder te gaan, liet eenmaal Johannes, patriarch van Alexandrië, aan de aanzienlijke Nicétas boodschappen. Het was aan de avond van een dag, waarop hij met dezen over een belangrijke aangelegenheid een ernstige strijd gevoerd had, die nog onbeslist gebleven was en waarin men wederzijds zich verhit had. Het recht was op de kant van de patriarch, maar in eenzaam nadenken had hij reden gevonden zich over te grote heftigheid te verootmoedigen en begon hij te twijfelen of, ook voor zijn aandeel, deze ijver, deze boosheid, deze strijd voor God welbehagelijk konden zijn! Heer, de zon is op het punt van onder te gaan! Het was genoeg ook voor Nicétas; zijn hele gemoed werd ontroerd; zijn ogen vulden zich met tranen en de laatste stralen van het ter kimme dalende licht zagen hem in Johannes armen gekneld, aan Johannes hart gedrukt en een einde aan alle strijd en verbittering. Niet tevergeefs had de apostel voor deze geschreven: De zon ga niet onder over uw boosheid.

28. Die gestolen heeft, die zich met dieverij heeft opgehouden, steelt niet meer, a) maar arbeidt liever, zoals dat een Christen betaamt, werkend dat goed is (1 Kor. 4: 12), met de handen, opdat hij heeftmee te delen degenen, die nood heeft, die moet worden geholpen (1 Joh. 5: 17).

a) Hand. 20: 35. 1 Thess. 4: 11. 2 Thess. 3: 8, 12.

De derde heidense zonde, waartegen de apostel waarschuwt, is de dieverij. Dat hij daarbij gedacht heeft aan bekende diefstallen, die waren voorgekomen en door Christenen in de gemeente gepleegd waren, is zeker nauwelijks te geloven. De zachtheid van de berisping zou onder dergelijke omstandigheden ook in het ooglopend zijn, maar zeker is hij bevreesd dat degenen, die vóór hun bekering dieven waren, als Christenen weer zouden afvallen.

Ook in 1 Petr. 4: 15 wordt het geval als mogelijk gesteld, dat een Christen wegens diefstal gestraft wordt en onder degenen, waaraan Paulus in 1 Kor. 6: 10 herinnert dat zij het rijk van God niet zullen beërven, zijn niet alleen gierigaards, maar ook dieven. De gewone zonden van de heidenen, die tot het Christendom overgingen, waren met deze hun bekering, die voortkwam uit het verlangen naar de aangebodene heilbelofte, nog geenszins afgedaan. En dat onder de gewone zonden, die zij in de Christelijke staat overbrachten, ook die van stelen was, voortkomend uit afkeer van arbeiden, kan niet bevreemden als men bedenkt dat het grootste deel van de heidenen, die tot Christus werden bekeerd, tot de mindere volksklasse en in het bijzonder tot de slavenstand behoorden.

Tegen elke zonde, die in de oude mens woont, moet, om haar uit te drijven, de tegenovergestelde deugd worden beoefend. Die genomen heeft wordt gezind om te geven.

De zin "opdat zij hebben mee te delen degene, die nood heeft" spreekt niet het eerste doel van het arbeiden uit, dat is zichzelf te voeden; maar het specifiek Christelijke. Volgens de gemeenschap, die het Evangelie teweegbracht, kan de Christen nooit iets alleen willen bezitten of genieten.

Tegenover de boze handelwijze van de dief staat het gedrag van de boetvaardige Christen. Die steelt niet, maar hij is getrouw en ijverig in zijn dagelijkse arbeid en werkt iets goeds met zijn handen. Merkt op dat de arbeid en het beroep hier het goede genoemd wordt. Het is geen kleine eer voor hem, die onder de dagelijkse last van lichamelijke arbeid leeft, uit de mond van de apostel te horen, dat deze arbeid iets goeds is. Zo begeeft men zich des te gewilliger daartoe en wil die met meer blijdschap volbrengen; men neemt ook de vermaning van de apostel, om zich te begeven in zijn dagelijks beroep, des te liever aan. De mens is vaak zijn zuur dagwerk zeer bezecht. De afgewerkte, moede dagloner houdt de noodzakelijkheid om te volharden en dagelijks weer aan het werk te gaan voor een zware levenslast, voor een ongeluk. Hij leest echter, om de moed en de moede leden te sterken, in het woord van God, die het goede van zijn beroep opgeeft en arbeide zich moe en verheuge zich, als hij op deze weg van diefstal vrij blijft. Het is beter te arbeiden dan te zondigen en die door arbeid zonde kan vermijden, moet gelukkig genoemd worden. De Heere geeft echter ook in onze tekst de onvermoeide arbeider een belofte: hij zal iets hebben om de nooddruftige mee te delen. Geven is zaliger dan ontvangen (Hand. 20: 35). Die niet kan geven, die mist iets zoets en zaligs. Niemand toch mag tevreden zijn, zo lang hij het niet zo ver gebracht heeft, dat hij ook kan geven. Geven is noodzakelijker dan opstapelen. Niet alleen komt daardoor het tijdelijke goed tot zijn juiste bestemming, maar de mens, die zich daarin oefent, bewaart zijn hart voor hardheid. Mensen, die alles wat zij kunnen verkrijgen, voor zichzelf gebruiken, krijgen in het algemeen harde vormen en ontgaan bezecht de gierigheid.

29. a) Geen vuile, niets betekenende of schandelijke (Matth. 7: 17 v. ; 13: 48 rede ga uit uw mond, maar als er enige goede rede is, als u een woord kunt voortbrengen dat tot nuttige stichting kan zijn, spreekt dat, opdat zij, die rede, genade geve, tot opbouwing, tot heil verstrekke die, die haar horen. Uw woorden moeten zodanig zijn, dat zij een zegen aanbrengen en niet het kwade in de hand werken (2 Tim. 2: 14).

a) Matth. 12: 36. Efeze 5: 3, 4.

Met deze woorden keert de apostel duidelijk weer tot vs. 25 terug. Het behoort tot onze plicht de waarheid te spreken, dat niets ijdels, verkeerds, geen vuil gepraat uit onze mond voortkomt; waar dergelijke gedachten oprijzen, moeten ze dadelijk in het binnenste worden verstikt ("als een vuile rede op uw tong ligt, slik ze dan dadelijk weer in" Toch is het niet voldoende dat de Christen zich wacht voor de zonden van de tong, maar omgekeerd: als ene rede goed, d. i. geschikt tot stichting is, dan moet die uit de mond voortgaan, zodat de plicht van de Christen is, om wat de stichting bevordert nooit uit zelfzuchtige beweegredenen te verzwijgen. De apostel is daarmee niet van mening dat de Christenen altijd stichtelijk moeten spreken, maar daar waar het passend is (waar bij ons is overgezet "tot nuttige stichting", staat volgens het Grieks "tot stichting van het nut", d. i. "nuttig om de gemeenschappelijke stichting te bevorderen". In onze vertaling is de bedoeling van deze aanmerking meer uitgedrukt met het woord "als er enige goede rede is. " De Christen moet dus geen godsdienstige woorden als met de haren bijslepen, maar de gelegenheid, die zich aanbiedt,

zich ten nutte maken). Evenals hij, die met de handen werkt, bij zijn arbeid het doel in het oog moet hebben, om de nooddruftige mee te delen, zo moet hij, die met de tong tot stichting spreekt, daarbij het doel in het oog hebben, de hoorders iets goeds, een weldaad (2 Kor. 1: 15) een dienst van Christelijke liefde te bewijzen.

Vuil is niet alleen het gepraat, dat vrome en heilige oren beledigt, of reine en kuise oren ergert, of voor ernstige en verstandige oren walgelijk is: vuil is alle gepraat, dat een vrucht is op de vuile boom van de oude mens, zijn nietsbetekenende aard draagt, de klank van zijn ijdele toon heeft en zijn lage bedoelingen dient. Hoe meer het naar ambt en volgens uw stand, naar plaats, tijd en gelegenheid en naar de personen, die u horen, op uw rede aankomt, des te meer wordt de herinnering in gedachtenis gehouden: "geen vuile rede gaat uit uw mond". O zij wordt vooral bedacht door hen, die graag en veel gezellig onderhoud genieten; want dan vloeit gewoonlijk het vuile spreken als een stroom van de lippen. Dat niet meer! zo zij het! maar spreek, waarvan de nieuwe mens een winst kan hebben, een terechtwijzing een opmerking, die hem tot opbeuring, tot verheldering kan dienen.

Ieder woord tot uw naaste zij voor hem een gave, die hem rijker maakt in de genade van God: een goed woord is meer dan een klinkend muntstuk.

De Christen is geen prater; het allerminst maakt hij zich tot een potsenmaker, tot een hofnar.

30. En bedroef de Heilige Geest van God niet (vgl. Jes. 63: 10), a) waardoor u verzegeld bent tot de dag b) van de verlossing (Hoofdstuk 1: 13 v.) en dat zou zich doen, als u in plaats van goede woorden, die ik u zo-even aanbeval, liever dat vuilgepraat, waartegen ik u waarschuwde, van de lippen liet gaan.

a) Rom. 8: 16. 2 Kor. 1: 22; 5: 5. b) Luk. 21: 28. Rom. 8: 23.

Het tegendeel van zulk spreken, als de apostel eerst heeft aanbevolen, wordt genoemd de Heilige Geest bedroeven. Daarom voegt hij bij het verbod, daar gegeven: "en bedroef de Heilige Geest van God niet. " Daarmee wil hij zeggen dat degene, die lichtvaardig spreekt wat niet deugt, niet moet denken dat hij alleen degene kwaad doet tegen wie hij zich zo uitlaat en diens ernstige gezindheid bederft - nee! hij bedroeft de Geest, die in de Christelijke gemeente werkzaam leeft, die de Heilige Geest en Geest van God is. En wat dat betekent voor hem, die zich zo’n rede veroorlooft, geeft het bijgevoegde te kennen: "waarmee u verzegeld bent tot de dag van de verlossing". Is namelijk onze bedeling met de Heilige Geest onze bezegeling tot een dag van verlossing, dan komt het er op aan om dit zegel niet te verliezen, dat ons zo’n uitzicht waarborgt. Bedroeven wij echter de Geest, dan lopen wij gevaar dat Hij van ons wijkt.

Zowel in Hem, die spreekt, als in hem, die hoort, voelt de Heilige Geest Zich gekrenkt door vuil gepraat. In uw ziel voelt Hij smart over hetgeen tot schade uit uw mond gaat en in de ziel van uw broeder, wiens oren u beledigt, beledigt Hem de ergernis van uw leugenmond. Hij voelt zich smaadheid aangedaan, wanneer Christenen zichzelf en anderen door vleselijk en werelds gepraat onteren.

Zoals de mensen God kunnen bedroeven, zo kunnen zij ook de Geest van God bedroeven; want Hij woont wel in hen, maar is niet hun eigen ik. Hij is niet een menselijke toestand maar de inwendige wortel van alle Christelijke toestanden, door God zelf aan de gelovigen gegeven als het zaad van de nieuwe mens (1 Thess. 4: 8. 1 Joh. 3: 9 Voor hem, die niet verlost is, is de

zonde een overtreding van de wet, voor de verloste een schending van de Heilige Geest; het is de onmiddellijke schending van Hem, die nu in onze harten woont en wordt daarom de oorzaak van zo'n groot gevaar, als in Hebr. 6: 4 vv. ; 10: 26 v. nader wordt genoemd.

Alles wat de gelovige heeft moet van Christus komen, maar het komt alleen door het kanaal van de Geest van de genade. Maar meer nog: omdat alle zegeningen u door de Heilige Geest toestromen, kunt u in de gedachten, woorden of daden niets goeds doen zonder de heiligende werking van dezelfde Geest; zelfs wanneer het goede zaad in u gezaaid is, blijft het toch onvruchtbaar als Hij niet beide, het willen en het volbrengen, in u werkt. Verlangt u voor Jezus te spreken - hoe kunt u het, als de Heilige Geest uw tong niet aanroert? Verlangt u te bidden? Helaas, wat een doods werk is het gebed, als de Geest niet voor u intreedt. Verlangt u de zonde ten onder te brengen? Wilt u graag heilig zijn? Wilt u uw Meester navolgen? Verlangt u een hoger trap van geestelijkheid te bereiken? Is het uw wens de engelen van God gelijk te worden, die van ijver branden voor de zaak van hun Meester? U kunt het niet buiten de Geest: zonder Mij kunt u niets doen. O rank van de wijnstok, u kunt geen vrucht dragen zonder het sap! O kind van God, u heeft geen leven in u buiten het leven, dat God u door Zijn Geest schenkt! Laat ons Hem dan niet bedroeven, of tot boosheid verwekken door onze zonden. Laat ons Hem niet uitblussen, ook niet in de zwakste van Zijn bewegingen in onze ziel; laat ons elke goddelijke ingeving aankweken en gereed zijn om elke uitnodiging te gehoorzamen. Als de Heilige Geest werkelijk zo machtig is, laat ons niets zonder Hem ondernemen of ten uitvoer brengen, geen overeenkomst sluiten zonder Zijn zegen af te smeken. Laat ons Hem de verschuldigde hulde brengen van onze algehele zwakheid buiten Hem te voelen en dan, geheel afhankelijk van Hem, laat dit ons gebed wezen: Open mijn hart en mijn gehele wezen voor uw inwoning en wanneer ik Hem in mijn binnenste ontvangen zal hebben, laat dan die Geest mij ondersteunen.

31. Alle bitterheid (Kol. 3: 19. Jak. 3: 14) en boosheid en gramschap (Kol. 3: 8) en geroep (Hand. 23: 9) en lastering (1 Tim. 6: 4) zij van u geweerd, wordt verre van u gehouden, tegelijk met alle boosheid (Rom. 1: 29).

32. a) Maar wees in plaats van elkaar op zo'n liefdeloze en hatelijke manier te behandelen, jegens elkaar goedertieren, barmhartig, b) elkaar vergevend, zoals ook God in Christus jullie vergeven heeft (Kol. 3: 12 v.).

a) Filipp. 2: 1 b) Matth. 6: 14 Mark. 11: 25

De apostel vat de oorzaken van de zonden van de tong benevens de hevigste en meest verwerpelijke uitingen daarvan nogmaals in het kort samen, en terwijl hij de lezers opwekt die te bestrijden en te overwinnen, roept hij tegelijkertijd op om de tegenovergestelde deugd, die van de vergevende liefde, te beoefenen. De uitdrukkingen "bitterheid, boosheid, gramschap" geven de verschillende graden te kennen van inwendige en vijandige gezindheid. Bitterheid is de verbitterde, afgunstige stemming, boosheid de hartstochtelijke, maar bedwongen opwelling, gramschap de boosheid die tot uitbarsting komt. Geroep en lastering zijn bijzondere uitingen van de boosheid. Geroep is het geschreeuw, dat in de tijd losbarst, lastering het boos spreken tegen de naaste met verwijt en lastering. De apostel zegt nadrukkelijk: dat alles (in zijn verschillende graden en vormen, van de grofste soorten bij de gemene, tot aan de fijnste bij de ontwikkelde en beschaafde mensen) moet worden weggedaan, ver verwijderd worden en wel tegelijk met alle boosheid, omdat deze, de boosheid, dat is de boze gezindheid, de verborgene bron is van alle vijandige opwellingen van

die soort. Tegenover de bitterheid staat de goedertierenheid, tegenover de boosheid de barmhartigheid, tegenover de gramschap de vergevende liefde.

Als de snaren van ons gemoed gestemd zijn door de liefde, in het lijden van de Heere geopenbaard, dan sla wie wil onzacht op de toetsen, het nieuwe instrument zal geen andere klank geven dan: "het onrecht zal ik dragen, de naaste zal ik zijn schuld graag en gewillig vergeven. "

HOOFDSTUK 5

VERDERE VERMANING TOT EEN HEILIGE WANDEL. LESSEN VOOR ECHTGENOTEN

EPISTEL OP DE DERDE ZONDAG IN DE VASTEN: OCULI

Dit epistel herhaalt op gelijke manier als de voorgaande (1 Thess. 4: 1 vv.) en in duidelijk verband met het abrenunciatie-evangelie (Luk. 11: 4 vv.), de waarschuwingen tegen wellust, gierigheid, schandelijke woorden en andere onreinheid, en vermaant om als kinderen van het licht te wandelen.

Zien wij in de Evangeliën van deze en van de vorige Zondag de strijd van de Heere tegen de demonen, wij zien in dit epistel, in verband met de vorige, de strijd van de Kerk voor ogen stellen, die zij moet strijden tegen de grote macht van de duivel, tegen de hevigste, langdurigste en dagelijkse aanvechting, namelijk van de kant van de boze begeerlijkheid en van de hebzucht. De beide Evangeliën hebben eenzelfde thema, eveneens de beide epistels, alleen met dit onderscheid, dat van de overeenkomende teksten de tweede de sterkste en krachtigste is. In het Evangelie van de vorige Zondag komt de strijd van de Heere tegen de demonen nog zo makkelijk voor, dat men eer van een overwinning dan van een strijd zou kunnen spreken. In dit Evangelie daarentegen komt niet slechts een strijd en een overwinning van Christus tegen de demonen voor in de genezing van de stomme, maar de Heere wijst in de daarop volgende reden aan, hoe Hij en Zijn rijk tegenover het rijk van de duivel in bestendige strijd zijn zal.

Het laatste epistel waarschuwde ons voor hoererij en gierigheid; ook in deze worden zij weer veroordeeld, maar niet meer alleen deze, ook andere zonden worden voor het gericht getrokken. De vermaning gaat dus iets verder, de zonde wordt meer gespecialiseerd; ten tweede is er een verschil, wat betreft de motivering. Hier wordt zowel als daar gewezen op de boosheid van God, die de zondaar treft; daar werd onze heiligmaking eenvoudig voor gesteld als Gods wil; er is echter nog een ander, zeer krachtig motief, dat wijst onze tekst aan. Het onschuldig lijden en bitter sterven van Christus brengt niet slechts als offer voor onze misdaad de vergeving bij God de Vader teweeg, maar brengt ook bij ons een beweging tot stand, die eigen zonde en misdaad probeert te bedekken voor het aangezicht van God, door een wandelen in die heiligheid en gerechtigheid, die voor God behagen.

Het drievoudig lof- en dankoffer, dat wij aan onze Heiland voor Zijn heilig verzoeningsoffer verschuldigd zijn; het bestaat 1) in een ijverig wandelen in de liefde, 2) in een ernstige verloochening van de wereld en de wereldse begeerlijkheden, 3) in een dagelijks toenemen in de vruchten van de Geest. (EIG. ARB.).

Wees navolgers van God: 1) als de lieve kinderen, die de liefde in zich, 2) als de heilige, die de zaligheid voor zich, 3 als de kinderen van het licht, die de duisternis achter zich hebben.

De Christen in de navolging van zijn Heere: 1) zijn hart is een woonplaats van de liefde van God, 2) zijn mond is een kerkje van de eer van God, 3) zijn oog en oor zijn wachters tegen de wereld.

Het wandelen van hen, die Gods geliefde kinderen willen blijven: 1) de liefde, die zij betonen, 2) de heiligmaking, waarin zij zich oefenen, 3) de voorzichtigheid, die zij tegenover de wereld gebruiken. Het erfdeel in het rijk van Christus en van God: 1) het is gesloten voor ontucht en

hebzucht, 2) het is toegewijd aan de wandel in de liefde en in het licht. De gelovigen een licht in de Heere: 1) zij zijn het, 2) zij moeten het worden.

Wandel in de liefde! 1) wat moet ons tot liefde bewegen? a) de liefde van God, b) de liefde van Christus. 2) Waartoe moet ons de liefde brengen? a) de zonde te mijden, b) als kinderen van het licht te wandelen.

1. Wees dan, wat die vergevende liefde aangaat, navolgers van God, aan wiens daad voor u ik zo-even (Hoofdstuk 4: 32) u herinnerd heb, als geliefde kinderen, die proberen te worden als hun geliefde Vader.

Verwonder er u niet over, dat een mens een navolger van God zou kunnen worden; hij kan het, want God wil het.

De heidenen hebben de heerlijkheid van de onverderfelijken van God veranderd in de gelijkenis van een beeld van een verderfelijk schepsel, de Alleenheilige en Alleenzalige verlaagd tot het beeld van de zondige en behoeftige mens. Het Evangelie openbaart de omgekeerde weg van de verlossende en vernieuwende liefde van God. Zo heeft God de wereld liefgehad, dat Hij Zijn eengeboren Zoon gaf tot een heilige Mensenzoon, opdat allen, die in Hem geloven, geliefde kinderen worden in de Geliefde, één nieuw mens in Hem, die het begin is van de nieuwe schepping (Hoofdstuk 2: 15). Nu is datgene, waartoe de apostel vermaant, niet te hoog, niet boven de maat van de kinderen van de mensen, die toch stof zijn.

Zoals vanzelf spreekt, kan de Christen slechts in drie stukken, die voor de menselijke natuur mogelijk zijn, God navolgen. Volgens het verband wordt hier gesproken van vergeven en in de gezindheid tot vergeven kan de Christen zeker Gods navolger worden, de Christenen moeten zich daartoe gedrongen voelen als geliefde kinderen, als degenen die in Christus tot kinderen zijn aangenomen en de vergevende liefde van de Vader genieten.

2. a) En wandel tevens in de liefde, die zichzelf verloochent en opoffert, b) zoals ook Christus ons (volgens betere lezing "u lief gehad heeft, c) en Zichzelf voor ons (Gal. 2: 20) heeft overgegeven tot een offerande en een slachtoffer (Hebr. 10: 5 vv. b) voor God tot een welriekende reuk, zoals ook in het Oude Testament de offers worden voorgesteld (Lev. 1: 9, 13, 17 enz.), die uitdrukking daar slechts op voorafbeeldende manier waarheid bevat, terwijl het hier onmiddellijk zo is.

a) Joh. 13: 34; 15: 12. 1 Thessalonicenzen. 4: 9. 1 Joh. 3: 23; 4: 21. b) Tit. 2: 14. 1 Petrus 3: 18. c) Hebr. 8: 3; 9: 14.

Het woord "voor God een liefelijke reuk" heeft Paulus uit het Oude Testament genomen, waar de lichamelijke offeranden worden beschreven en van deze gezegd dat zij voor God een liefelijke reuk zijn, d. i. aangenaam en welgevallig. Zij waren het echter niet, zoals de Joden dachten om het werk en het offer op zichzelf, hetgeen hun door alle profeten anders werd geleerd, maar om de toekomstige Christus, het ware offer, waarop alle offers doelden. Deze nu heeft noch genot, noch voordeel van ons gezocht, maar Zichzelf gegeven om voor ons een offer een gave te zijn, om God te verzoenen met ons, ons voor God tot een heiligdom te verwerven en ons tot Zijn kinderen te maken. Zo moeten wij ook onze goederen geven en niet alleen aan de vrienden, maar ook aan de vijanden. Wij moeten het daarbij niet laten blijven, maar ook onszelf in de dood geven voor vrienden en vijanden en alleen denken hoe wij anderen kunnen dienen en nuttig zijn met lichaam en goed in dit leven.

Voor God tot een offer van liefelijken reuk te worden, geeft aan ons leven in deze vergankelijke wereld alleen betekenis en waarde.

Het eerste woord, door "offerande" vertaald, betekent in het algemeen al wat God toegebracht en gewijd wordt, maar wij gebruiken het bepaald voor het spijsoffer. Trouwens, het wordt hier ook onderscheiden van het slachtoffer, dat met bloedstorting gepaard ging. Voor het naaste zouden wij daarom denken dat de apostel beiden, de dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid van onze gezegende Borg bedoeld heeft: de eerste onder de naam van offerande of spijsoffer, de andere, onder die van slachtoffer. Volgens deze opvatting wordt de drangreden tot onderlinge liefde, uit het voorbeeld van Christus ontleend, nog nadrukkelijker, de Verlosser heeft Zijn liefde betoond, beiden in doen en lijden; nu, naar dat voorbeeld moeten de Christenen elkaar, niet alleen met daden, maar, wanneer het de nood vordert, ook met lijden te hulp komen. Er wordt bijgevoegd, voor God tot een welriekende reuk. Onze vertalers brengen het woord, "voor God" tot het "overgeven", op deze manier: die Zich voor ons heeft overgegeven tot een offerande en een slachtoffer. Voor God tot een welriekenden reuk. Naar onze mening behoort de uitdrukking "tot een welriekende reuk", tot het woord "voor God", op deze wijs: slachtoffer, zijnde deze beiden voor God tot een welriekende reuk. De laatste woorden geven, volgens de Hebreeuwse spreektrant, te kennen dat het spijs- en slachtoffer van Christus dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid voor God bij uitnemendheid aangenaam, geweest zijn. Trouwens in de borgtochtelijke gehoorzaamheid van Christus heeft God de Vader als in een voldoende rantsoenprijs, met een volkomen genoegen berust. Voorts schijnt ons de apostel ingewikkeld aan te duiden dat onze liefdewerken, wanneer zij op dezelfde manier geschieden, om Christus wil voor God aangenaam zijn.

3. a) Maar hoererij en alle onreinigheid of gierigheid, die twee heidense hoofdzonden (Hoofdstuk 4: 19), laat ook onder u niet genoemd worden en veel minder onder u voorkomen, spreek er niet van, zoals het de heiligen, die God met een heilige roeping geroepen heeft (2 Tim. 1: 9) betaamt (Kol. 3: 5).

a) Mark. 7: 21.

Met het overgangswoordje "maar" gaat de apostel af van het gebod van de liefde, om zich met alle macht te werpen op de beide toen zo heersende zonden. Het nieuwe levensbeginsel van de zedelijke wandel, de liefde, is geproclameerd en nu moet, om aan dit nieuwe levensprincipe ruimte te geven, het heidense in de grond worden ontworteld.

Hoererij voert de arme ziel van haar slaaf in de snode dienst van het ik en van het schepsel en maakt haar machteloos (Hoofdstuk 4: 19), ja vernietigt in haar ten slotte alle hogere geestelijke kracht, alle bewustzijn van plicht en recht, van roeping en levenstaak, en laat niets over dan een rottend hout. Een dodelijke haat tegen God en goddelijke zaken maakt zich van de ziel van de hoereerders, die door de bedwelming van het vlees verwoest is, hoe langer hoe meer meester; want hij wil niet dat Gods woord hem stoort in zijn bedwelming en zijn geweten, dat in diepe slaap is, wakker maakt. En hoe zou de liefde tot de naaste, de broederlijke liefde kunnen wonen in het hart van de ontuchtigen? Soms hoort men deze ellendige mensen goedaardig noemen, maar onder hun vleselijke wekelijkheid verbergt zich gruwelijke boosheid, want het verachten van de zielen is haar vreselijk werk en dat het een schandelijk, bedrieglijk misbruik, van het edele woord "liefde" is, als hoeren en ontuchtigen het in de mond hebben, daarvan getuigt waarschuwend de geschiedenis van Ammon en Thamar in 2 Sam. 13: 15.

Bij de hoererij noemt de apostel de onreinheid, dat is die vuilheid, laagheid, die bij ontuchtige personen wordt gevonden, waarvan hij schrijft (vs. 12): "hetgeen heimelijk door hen geschiedt is schandelijk ook te zeggen. "

Met "gierigheid" bedoelt de apostel niet in de eerste plaats de eigenlijke gierigheid, die karig en ongevoelig het geld vasthoudt, maar hem, die meer geld begeert. Hij bedoelt de hebzucht, de geldzucht, het rijk willen worden, waarbij het niet is: "Nevens U lust wij niets in hemel of op aarde", maar omgekeerd: "als ik maar geld heb, dan vraag ik niet naar God. " Deze is de tweede zonde bij de kinderen van het ongeloof; en zij weten haar meesterlijk te rechtvaardigen, nu eens met de dure tijden, de vermeerderde behoefte, de lagere waarde van het geld, dan met de zorgen voor de toekomst, voor ouderdom, ziekte, moeilijkheden enz. Maar het zijn alle nietige verontschuldigingen, woorden van ongeloof, vijgenbladeren voor de naaktheid van hun zonde, misleidingen van het geweten en een slaapdrank voor de ziel, dat zij niet schreit naar God.

Wijselijk beveelt de apostel die zonden niet te noemen. Hij wil dat er een heilige afkeer in de Christenen is van die gruwelen, zodat zij het spreken erover, zelfs het denken daaraan, schuwen. Schrijver hiervan herinnert zich hoe boos eens Heldring was, die zeker meer dan enig ander gearbeid heeft tot bestrijding van die zonde, toen een gelovig gewordene, tot waarschuwing van jongeren, van zijn vroeger ontuchtig leven sprak met diepe belijdenis van schuld en tranen. Heldring wees er op hoe dergelijke verhalen eerst met afkeer van dat kwaad worden gehoord, later met minder afschuw worden herdacht en eindelijk bekoorlijkheid verkrijgen. Nee, geen apostel, die zelf hier de hoererij noemde, zal het afkeuren dat gewaarschuwd wordt (vs. 11), dat de ongelukkige verleiden worden teruggebracht, dat alles wordt gedaan tot bestrijding van dat voortwoedend kwaad, maar wij betwijfelen zeer of dat dagelijks spreken over dat kwaad, al wordt het dan met een welluidender woord "prostitutie" genoemd, of dat openlijk schrijven, gedurig weer, niet strijdt tegen de regels van welvoeglijkheid, tegen het zedelijk gevoel, tegen de duidelijke vermaning van de apostel op deze plaats. Wij betwijfelen of men niet meer gemeenzaam maakt met die zonde en zo in de hand werkt wat men probeert uit te roeien (vgl. vs. 12).

Hoe komt hier de gierigheid of schraapzucht bij allerlei soorten van de vuilste ontucht, te pas? Het grondwoord betekent in het algemeen een brandende begeerte om meer te hebben en wordt daarom eigenaardig gebruikt voor de gierigheid, omdat een vrek nooit verzadigd is en altoos meer begeert. Dan terwijl de apostel hier bezig is om de Efezische Christenen van de hoererij en allerlei soort van vuile ontucht af te manen, zouden wij het oorspronkelijke woord liefst nemen voor de onverzadelijke begeerte naar wellust. Misschien wordt ook het afschuwelijke wangedrag van degenen bedoeld, die zich, om vuil gewin, tot de schandelijkste onreinheid laten misbruiken.

4. En niet alleen dat die zondige daden bij u niet meer plaats mogen hebben, maar evenmin wordt iets bij u gevonden wat daarmee in verband staat, of ertoe zou kunnen leiden, noch oneerbaarheid in gebaren (Kol. 3: 8), noch zot geklets Ex 21: 22 of gekkernij, die niet betamen; maar veel meer betaamt u dankzegging, waartoe u als Christenen zoveel reden heeft (1 Thessalonicenzen. 5: 18).

Als was er geen onderscheid tussen hoererij, onreinheid of gierigheid aan de ene en aan de andere kant (als een tweede was daaraan tegenovergesteld en op dezelfde manier met "en" en "of" verbonden) de "oneerbaarheid, zot geklets en gekkerij", noemt de apostel die in een rij. Hij heeft daartoe werkelijk ook reden! Want als Jakobus in zijn brief (Jak. 3: 6) de tong een

vuur een wereld vol ongerechtigheid noemt, dan zou men datzelfde kleine lid ook een wereld vol onreinheid, vol ontucht, vol vuilheid kunnen noemen, zo onvermoeid draait en wendt zij zich bij menig mens in het slijk van gemene, lage lusten. De ruwe, onbeschaafde boerenknaap, het lage, schaamteloze dorpsmeisje vertonen, als zij onder soortgelijken vertoeven en zij vrolijk worden, allerlei dwaasheden die geen mens kunnen bevallen. Bij de zogenaamde voorname standen neemt de zaak niet altijd, maar soms een enigszins beschaafdere vorm aan en verenigt zich daarmee een aardigheid, die meer geestig moet zijn; de zaak blijft echter volkomen gelijk, de apostel zegt, van alle manieren, waarop de ontucht zich openbaart, dat zij de Christen niet betamen. Hoeveel mensen zijn er, die met zichzelf en hun kinderen zeer tevreden zijn, als hun onbeschaamd hart zich maar alleen in woorden uitstort; en toch zouden zij gemakkelijk kunnen gewaarworden, dat er nauwelijks iets is, dat de ziel meer verontreinigt, ijdel, ledig, ontevreden en van het leven zat maakt dan het overgeven aan onzedelijk gepraat, of het in lompe of fijnere vorm gebeurt. Er is iets liefelijks in het bewustzijn, dat men zich in woorden Christelijk heeft betoond; de ongeveinsde wijsheid, om alleen iets goddelijks van zijn lippen te laten komen, behoort in het menselijk leven tot hetgeen het zekerst een blijde toestand teweegbrengt. Daarentegen wordt echter het gehele leven ziekelijk, onrein en onbevredigend, als de tong zich niet steeds opnieuw begeeft in de gezegende school van Christus en het hart niet de goede woorden leert uiten.

Terwijl bij de heidense Grieken (volgens Paulus ook in het bijzonder bij de Efeziers) een fijne scherts, met geestigheid en bevalligheid gekruid, geliefd was, zonder dat acht geslagen werd op de onreine en lage bedoeling, die zich onder het schone gewaad verborg, stelt de apostel al dat schertsende en dubbelzinnige spreken voor als iets, dat de Christen niet past, omdat het niet overeenstemt met de persoonlijke waardigheid en de zedelijke ernst, die de Christen moeten kentekenen. Bij dezen moet integendeel zijn, in plaats van schandelijk of ijdel gepraat, een spreken, dat werkelijk waarde heeft, namelijk dankzegging, want tot een dankend loven van God hebben de Christenen steeds reden in het denken aan de liefde, die God hun in Christus bewezen heeft.

Het is goed dat men de Heere looft en Uw naam psalmzingt, o Allerhoogste! zo wordt in de Psalm (92: 2) gezongen en als een mens vernieuwd is en de Geest van Jezus Christus in hem woont, dan ontstaat er in hem een heilige blijdschap van de ziel en een vrolijkheid, die zich ontlast in lof en prijs en dankzegging van de Heere, zijn God. U zelf weet dat, ten minste voor een deel, ja ook velen onder u, die tot hiertoe de onreine bron van zot geklap of gekkerij niet hebben kunnen beheersen, hebben desniettemin ook een zekere mate van ervaring hoe zalig de ziel is, als de geest van de dankzegging harten en lippen beweegt. Maak een vergelijking, beproef uzelf; wanneer was u gelukkiger en blijder: toen uw mond voor God lof zong en dankte, of toen de onreinheid en het vuil van boze begeerlijkheden van uw lippen kwam? Zeg niet: het is waar, lofgezang en dank is reinere vreugde, maar zij behoren niet overal, alleen in het huis van de Heere! Zij passen integendeel overal, in uw huizen, op uw velden, op uw straten, bij dag en bij nacht; ja zij passen ook in uw herbergen. Waar zij niet passen, daar mag een Christen ook niet zijn en waar de dank en lof van God en Christus niet thuis is, niet mag worden verheven, daar moet een Christen niet wonen, niet gezien worden, daar kan een waar Christen het ook niet uithouden, daar kan geen kind van de hemelse vreugde blijven, want daar mag de dank, de zoetste vreugde van de Christen niet worden uitgesproken.

5. De vermaning in vs. 3, waaruit die in vs. 4 vanzelf voortvloeide, is een hoogst belangrijke: a) Want dit weet u, nadat u reeds tot enige kennis bent gekomen en u van het heidendom heeft losgescheurd, nu nog beter en met diepere overtuiging van het hart dan vroeger, dat geen hoereerder of onreine of gierigaard, die, omdat hij de Mammon tot zijn God gemaakt heeft

(MATTHEUS. 6: 24 Kol. 3: 5), een afgodendienaar is, erfenis heeft in het koninkrijk van Christus en van God (Gal. 5: 21).

a) 1 Kor. 6: 10. Openbaring 22: 15.

Wat de apostel hier schrijft wisten zeker de Efeziërs, omdat zij Christus geleerd hadden; maar zij moesten het nog beter weten dan in het begin, weten met duidelijker erkentenis, zodat zij zichzelf als de wijzen (vs. 15) mochten bewaren voor elke, ook voor de minste besmetting met de onreinheid, die hen dagelijks omringde. In de eerste plaats nu is het voor de Christelijke kennis duidelijk, dat geen hoereerder of onkuise in het hemelse rijk van de zuiverste vreugde en heerlijkheid zal ingaan; maar ook geen gierigaard of hebzuchtige zal deel hebben aan de eeuwige zaligheid, want hij is - een afgodendienaar. Dit voegt de apostel er met grote nadruk bij, om de gedachte af te wijzen alsof de hebzucht minder schandelijk en minder zielemoordend was dan hoererij. Zeker maken de dienstknechten van de ontucht de Moloch van de wellust tot hun god, die zij afgodisch dienen; deze afgoderij is echter tastbaarder en meer in het oog vallend, haar verderfelijke macht is meer afschrikkend, dan de vaak onder schone schijn gepleegde afgodendienst van de hebzuchtige Mammons-knechten. Die hebzucht brengt een vergiftigde nevel over hele rijen van de burgerlijke maatschappij: hier de meer bedeelden en de kapitalisten, die het werk van de liefde verachten, waarvan zij de behoeftigen moeten dienen, daar de arbeiders en proletariërs, die zonder moeite en arbeid rijk willen worden. Christenen moeten zich door deze nevel niet laten verduisteren, naar die verscheuren in de mannelijke erkentenis, dat hebzucht afgodendienst is en buiten het rijk van God sluit.

Geen zonde verstikt de gedachte aan God zo in het binnenste van het hart en verstrikt de ziel in zo’n slaafse werelddienst, als de hebzucht of de gierigheid (1 Tim. 6: 10). De wellust wordt sterker in de hebzucht en wanneer de wellusteling als zodanig, ondanks het verzonken zijn in zingenot, vaker nog een zekere goedheid en zelfs vatbaarheid voor betere indrukken behoudt, verhardt zich daarentegen het hart in de gierigheid tot gehele verstomping.

Alle andere zonden maken nog gebruik van datgene, waarmee zij omgaan en maken het dienstbaar aan haar lusten. De hoereerder en onkuise gebruikt het lichaam tot zijn begeerte, de trotsaard gebruikt het goed, de kunst de mensengunst om geëerd te worden, maar de boze afgodendienaar is een slaaf van zijn goed en zijn zonde is, dat hij geld en goed spaart, bewaart en het niet mag gebruiken noch voor zich, noch voor anderen; hij dient het als zijn God en voordat hij het geld aantastte zou hij liever het rijk van God en de wereld ten onder laten gaan.

Een gierigaard, die nooit verzadigd is van aardse schatten, is een afgodendienaar, voor zover hij het goud tot zijn God maakt en de dienst van God verzakend, zijn vertrouwen vestigt op blinkend stof. Maar het verband van zaken duldt hier al zo min als vs. 3 om aan de eigenlijke gezegde gierigheid te denken. Een gierigaard is hier, naar ons inzien, een wellustige, die zich zodanig aan allerlei soort van ontucht, ook aan de allervuilste overgeeft, dat hij er van verzadigd zij. Zo’n wellustige is in de daad een afgodendienaar, voor zover hij met verzaking van God aan de tomeloze lusten van zijn vlees dienstbaar is en misschien is er geen ondeugd, die het hart zo ongevoelig maakt voor de indrukken van de godsdienst als een tomeloos opvolgen van de vleselijke begeerlijkheden. Voeg erbij dat Paulus een bijzondere reden had, om de slaven van de wellust afgodendienaars te noemen; omdat de ontucht een voornaam gedeelte was van de eredienst, die de heidenen en ook de Efeziërs aan de afgoden bewezen. Zulke ontuchtigen hebben geen erfenis of deel in het koninkrijk van Christus en van God.

Men denke aan het koninkrijk van de genade, anders genoemd de kerk van Christus. God de Vader heeft de heerschappij over dit godsdienstig genootschap aan de Verlosser gegeven, daarom heet het Christus' en Gods koninkrijk. Daarin hebben de hoereerders en ontuchtigen geen deel, dat is, zij zijn geen Christenen, geen onderdanen van Christus, geen deelgenoten van het heil, dat Hij voor de Zijnen verworven heeft en door het Evangelie laat aanbieden.

6. U bent omringd door heidenen, die al zulke zonden, als ik hier heb genoemd en die buiten het Koninkrijk van God sluiten, voor weinig betekenende zaken houden, er zelfs schone namen aan geven en u weer in haar dienst proberen te verstrikken (1 Kor. 6: 9 v.). Waak dan, a) dat u niemand verleidt met ijdele woorden (1 Kor. 15: 33 2 Petrus 2: 18 1Co 15. 33 2Pe); want het is er ver af, dat die zonden weinig betekenend of onschuldig zouden zijn. Integendeel, om deze dingen, waarvan men zich niet wil bekeren, komt bij het laatste oordeel (Hand. 17: 30 v. Rom. 1: 18; 2: 8 v. de boosheid van God over de kinderen van de ongehoorzaamheid, die van het Evangelie, dat hun verkondigd is, in ongehoorzaamheid aan de goddelijke roeping niets wilden weten en liever in het heidendom bleven (Hoofdstuk 2: 2 Kol. 3: 5 v.).

a) Jer. 29: 8 MATTHEUS. 24: 4 Mark. 13: 5 Luk. 21: 8 Kol. 2: 4, 18 2 Thessalonicenzen. 2: 3 1 Joh. 4: 1

7. Wees dan, opdat die boosheid niet over u komt, hun medegenoten niet; leef niet op dezelfde manier als die dienstknechten van de heidense zonden (2 Petrus 3: 17).

De apostel kan de Efeziërs niet voor de genoemde zonden waarschuwen, zonder eraan te denken hoeveel verleiding het leven te midden van de heidenwereld daartoe aanbood. Daarom waarschuwt hij nog in het bijzonder tegen de verleiders, waarbij hij echter in het bijzonder op het oog heeft, die geen Christenen zijn en met wie de Christenen in dagelijks verkeer waren. Zeker waren er mensen, die de heidense zonden van ontucht en hebzucht wisten te verschonen en verklaarden, dat er geen bedenkingen tegen waren, die het onthouden van die zonde voorstelden als onnodige strengheid en de Christenen tot het vroegere heidense leven probeerden terug te brengen.

De beweegredenen van de verleiders zijn daarom voor de apostel "ijdele woorden", omdat zij in weerwil van deze het goddelijk gericht niet zullen ontgaan. Hoe men die zonde ook moge verschonen, hen die ze misdrijven treft op de oordeelsdag bij de terugkomst van Christus de straf, die aan hen zal worden voltrokken. De apostel vermaant daarom met des te sterker nadruk de lezers van zijn brief geen gemeenschap met hen te hebben, want dat deelgenoot worden aan hun zonden zou ook deelgenootschap aan hun straf ten gevolge hebben.

8. In vroegere tijd was u hun medegenoten (1 Petrus 4: 3); want u was eertijds duisternis, zoals zij dat nog heden zijn, en u had toen tenminste nog enige, hoewel niet voldoende verontschuldiging daarvoor, dat u met hen in die woeste, ongebondene leefwijze was, maar nu bent u licht in de Heere (1 Petrus 2: 9 2 Kor. 6: 14); wandel als kinderen van het licht, die u nu bent (1 Thessalonicenzen. 5: 5 Luk. 16: 8 Joh. 12: 36).

9. Want de vrucht van de Geest, die u daartoe heeft veranderd (Gal. 5: 22) (volgens een andere lezing luiden de woorden in de grondtekst "de vrucht van het licht", die u ten deel is geworden), is in alle goedigheid en rechtvaardigheid en waarheid; het ontbreekt u dan aan deze deugden niet.

Er is bij de Efeziërs een verschil tussen het heden en het verleden als tussen dag en nacht. Zij wandelden niet slechts in de duisternis, maar de duisternis was in hen doorgedrongen, had alle licht in hen overweldigd en verslonden, hen tot haar vaten en werktuigen gemaakt. Maar zij zijn niet meer duisternis, zij zijn nu een licht in de Heere. Het waarachtig licht is over hen opgegaan en zij hebben het helder schijnsel van het licht in geloof opgenomen. Zo is het licht geworden in hun verduisterd verstand, licht geworden in het duister rijk van hun zinnen en lusten, licht geworden op hun levensweg en zij hebben zichzelf aan het licht, dat hen in de Heere bezocht heeft, zo volkomen overgegeven, zij hebben zich zo geheel daarvoor ontsloten, dat dit licht een woonplaats in hen heeft gevonden en uit hen helder in deze wereld schijnt. Zij bezitten het licht en zij zijn zelf een licht in de Heere, als aan het licht ontsproten, als tot het licht behorend, als kinderen van het licht moeten zij zich dan in hun wandel betonen. Wat daartoe nu behoort wordt gezegd in het "de vrucht van de Geest is in alle goedigheid en rechtvaardigheid en waarheid. "

Omdat de apostel hier spreekt van het licht zou het beter daarop hebben geklonken: "maar de vrucht van het licht enz", zoals de Latijnse boeken, dan: "de vrucht van de Geest enz. " zoals de Griekse boeken hebben. En wie weet of het in de Griekse niet veranderd is naar Gal. 5: 22, waar de apostel spreekt van de vruchten van de Geest. Maar het is geen groot verschil; het is op deze plaats één zaak, licht en Geest.

De vrucht d. i. de werking van het licht bestaat in hoofdzaak (want het is de apostel niet te doen om optelling van alle bijzondere vruchten of werkingen) in goedheid (ook in Gal. 5: 22 staat "goedigheid" voor "goedheid rechtvaardigheid en waarheid; en wel "in alle" d. i. in alle mogelijke uitingen van deze Christelijke hoofddeugden. De goedigheid staat vooraan, omdat zij als betrekkelijke overeenstemming met Hem, die alleen goed is (Luk. 18: 19) de bron is van alle overige deugden; de rechtvaardigheid drukt de juiste zedelijke wandel naar buiten, de waarheid deze vooral naar het inwendige uit - de eerste is vooral tegenover de zonden van leugen en bedrog gesteld.

Evenals een wonderbare bron van licht moet uw gehele leven overvloeien van allerlei vrucht van het licht, van alle goedigheid, rechtvaardigheid en waarheid. In plaats van die onreine liefde, die haar voorwerp neerwerpt in verderf en verdoemenis, moet u de zuivere goedigheid vervullen, die zelf goed is en anderen het goede meedeelt. In plaats van de onreinheid moet u rechtvaardigheid doordringen, dat heilige leven, dat voor God welbehaaglijk is; in plaats van de hebzucht moet eveneens goedheid en gerechtigheid de drang van uw hart zijn en in plaats van oneerbaarheid, zot geklets en gekkernij, moet alleen uitvloeisel van de goddelijke waarheid en van een waarachtig gemoed van u komen. Evenals een water van het leven en als zuivere geuren moeten u overal, waarheen u zich begeeft, de aangename liefde, vrede en Gods woord ademende gesprekken uw lippen vergezellen. Dat moet zijn en als het niet is, dan is het weer duister in u geworden; dan legt zich de donkerheid van goddelijke afkeuring en mishagen over u en alle overtreding straks veroordeeld, vertoont zich dan als wederkerende macht van het heidendom, van afval van God, van zelfzucht, die alle goeds verstikt, waarvoor God en Zijn Geest terugwijken.

De apostel wijst hier een geneesmiddel aan; als wij onbesmet willen blijven door de begeerlijkheden van het vlees, moeten wij voortbrengen de vruchten van de Geest.

10. Wandel, beproevend, zoals u als een licht in de Heere (vs. 8) dat toch kan doen, door het Christelijk geweten in u en het Evangelie van Christus voor u (Rom. 14: 23 Fil. 1: 27) wat voor de Heere welbehaaglijk is (Rom. 12: 2. 1 Thessalonicenzen. 5: 21

"De vrucht van de Geest is in alle goedigheid enz. " had de apostel gezegd (vs. 9). Nu wijst hij iets aan, dat noodzakelijk is voor het wandelen als kinderen van het licht, iets dat nodig is om in ieder bijzonder geval zo'n wandel te tonen, men moet namelijk steeds beproeven wat de Heere welgevallig is in plaats van datgene te doen waardoor men zich de mensen welbehaaglijk maakt. Deze tegenstelling toch zullen wij wel met reden erbij denken, omdat het in het verband niet zozeer te doen is dat de Christenen niet uit zichzelf heidense zonden plegen, maar integendeel daarom, dat zij zich niet door de aard en de manier van verkeer met de heidenen tot een deelnemen aan hun zonden en dwalingen laten verleiden.

Het welbehagen van de Heere is alleen de regel, volgens welke de gelovigen zich moeten gedragen; zij moeten zich toeleggen om dat te beproeven; dus niet ons eigen welbehagen, de gewoonte van de wereld; het genot van het vlees of eigen goeddunken.

11. a) En heb, hoe ook de kinderen van het ongeloof (vs. 6) mogen aandringen, geen gemeenschap met de onvruchtbare werken van de duisternis, dat u die plegen zou, maar bestraf ze (Joh. 16: 8. 1 Kor. 14: 24 ook veeleer. U mag het er niet bij laten ze niet te doen, maar u behoort ze te bestrijden.

a) MATTHEUS. 18: 17 1 Kor. 5: 8; 10: 20 2 Kor. 6: 14 2 Thessalonicenzen. 3: 14

12. Want hetgeen heimelijk door hen, door die ongelovige heidenen, gebeurt, is schandelijk ook te zeggen. Het is tegen de goede zeden, die ook maar te noemen (Rom. 1: 26 v.). U mag u dus met degenen niet inlaten, maar behoort u lijnrecht tegenover hen te stellen (Fil. 2: 15).

De apostel komt terug op zijn verbod in vs. 7 : "wees dan hun medegenoten niet", dat hem tot de uitspraak in vs. 8 en daarop rustende gebod in vs. 9 en 10 had gebracht; hij noemt nu tegenover dit gebod wat vroeger verboden was, het gemeenschap hebben aan de onvruchtbare werken van de duisternis. Zo'n gemeenschap hebben bestaat in een deelgenootschap, waarbij het schijn heeft als had de Christen tegen dit heidens handelen en wandelen niets in te brengen; het vermijden van zo'n deelgenootschap is echter de apostel niet genoeg en zo gaat hij meteen over tot het gebod: "bestraf ze ook veeleer. " De Christen moet de heiden zonder omwegen openlijk zeggen, waarvoor hij dit leven houdt, waarvan men zich verwijderd houdt en hem daardoor overtuigen, hoe groot kwaad hij daardoor verricht. Nu drukt Paulus de lezers met hetgeen hij in vs. 12 zegt op het hart, waarom zij, waar zij in verzoeking zouden komen om aan het zondige leven van de heidenen deel te nemen, de gelegenheid niet mochten verzuimen om het te bestraffen. Omdat het in het verborgen gebeurt wat zij zelfs niet in de mond mogen nemen, moeten zij des te meer bestraffen waartoe de heidenen hen proberen te verleiden.

Wij moeten even beslist als tot het doen van de bekende wil van de Heere (vs. 10), tot het vermijden zijn van alle en elke deelneming aan hetgeen de apostel noemt als tegengesteld aan de vrucht van het licht (vs. 9), de onvruchtbare werken van de duisternis. Onvruchtbaarheid brengt de duisternis voort, het tegen God gekante wezen, dode werken (Hebr. 6: 1; 9: 14), die men met geen vinger kan aanraken zonder zich te verontreinigen. Het is een grove dwaling, als een kind van het licht zich veroorlooft, zich tot op zekere hoogte met de wereld gelijk te stellen en volgens wereldse oude manier (1 Petrus 1: 18) een eind mee te wandelen, met de bedoeling om door zo'n medegaan in zwakheid enige vrucht, misschien wel een vrucht voor het rijk van God te verkrijgen. Voor de Efeziërs was bij hun gezellig verkeer met de heidenen de waarschuwing tegen dit zoeken naar vrucht zeer nodig; en ook ons houdt het apostolisch gebod terug van de ongezonde mening, veelal gevolgd ten einde zichzelf te misleiden, dat wij

iemand van de brede weg van de wereld zouden kunnen afbrengen, als wij tot halverwege meegingen. Wilt u wijnranken planten in een doornenhaag, opdat men onder de distels enige druiven leest! Maar niet genoeg is het mijden en vluchten: "bestraf ze veeleer", zo vermaant de apostel de kinderen van het licht, die hij terughoudt van elke vermenging met de onvruchtbare werken van de duisternis. Juist dat is de vrucht van het licht, die zich in alle waarheid (vs. 9) betoont. Openlijk en zonder bedenking moeten wij belijden waarom wij ons onthouden van het werelds, zondig handelen en wandelen van de ongelovigen. Als u er naar gevraagd wordt door degenen, wie het bevreemdt (1 Petrus 4: 4), spreek dan nooit van neiging en inzichten of dergelijke bijzondere beweegredenen; dat zijn korenmaten, waaronder u het licht, dat in u is ontstoken, niet mag plaatsen (MATTHEUS. 5: 15); als wij de naaste liefdeloos en onverschillig in zijn zonden laten voortgaan, dan maakt ons dit tot zijn medeschuldigen (Lev. 19: 17). Het lijkkleed van het stilzwijgen over de dode ziel van een zondaar te dekken, is het tegendeel van wat wij volgens Jak. 5: 20 schuldig zijn te doen.

13. Maar al deze dingen, die onder het begrip van werken van de duisternis vallen, of ze heimelijk of openlijk geschieden, van het licht bestraft zijnde, worden openbaar op de manier als in 1 Kor. 14: 25 bedoeld is. Zij treden uit de kring van de duisternis uit en nemen een nieuwe natuur aan. Wanneer u doet, waartoe ik u aan het einde van vs. 11 opwekte, doet u iets groots en heilzaams; want al wat openbaar maakt is licht (Joh. 3: 20 v.).

Elk werk van de duisternis, of het in het verborgen of openlijk plaats heeft, gebeurt omdat het duisternis is, uit afkeer tegen God, in afscheiding van Hem; het verbergt zich in zichzelf, waar het zich aan het licht, dat God is en dat van God komt, onttrekt en juist daarom ook aan Hem, die het doet, niet voorkomt als datgene wat het is. Bestraffen het echter degenen, die licht zijn, krachtens het licht dat zij hebben, dan wordt het hierdoor uit zijn schuilhoek te voorschijn en aan het licht gebracht, waar het nu ook voor hem, die het pleegt, naakt en open ligt zoals het is - de mens leert zich daardoor kennen zoals hij is. De herinnering, die hierop de apostel geeft met de woorden: "want al wat openbaar maakt is licht", wil te kennen geven de heidense, zondige aard moet in zijn afscheiding van de heilige waarheid door degenen, die uit de waarheid zijn, bestraft worden en overtuigd worden als, zijnde zoals het is. Zo treedt het te voorschijn als een zonde, die erkend wordt, terwijl men zich tot God wendt, waar de schuldvergevende genade van de Heilige hun tegemoet komt en de zonde ophoudt te zijn. Die herinnering was wel nodig, toen de Christenen uit de heidenen het beter vonden hun volksgenoten alleen van de Christelijke leer te verhalen en haar op die manier ingang te verschaffen, dan hen om hun zonden te bestraffen.

Gods woord heeft de kracht in zich, in zijn prediking en verkondiging en in het leven, dat daaraan overeenkomstig is, de boze daden openbaar te maken in de harten van de zondaars en bij anderen, waardoor menigeen bekeerd wordt.

Het openbaar maken van de werken van de duisternis is een werk van de kinderen van het licht: het licht in hen schijnt daardoor zegerijk om zich heen.

14. Daarom, omdat zo’n openbaar en licht worden door Hem uitdrukkelijk gewild wordt, om Zijn bedoelingen aan de mensen te kunnen verwezenlijken, zegt Hij, de Heere God, in de Heilige Schrift (Hoofdstuk 4: 8) namelijk in de profeet Jesaja (60: 1): a) Ontwaak, u die slaapt en sta op uit de doden en Christus zal over u lichten met Zijn licht.

a) Rom. 13: 11. 1 Thessalonicenzen. 5: 6.

De gedachte van hetgeen de apostel hier schrijft, wordt zeker gevonden in de plaats Jes. 60: 1 : daar wordt echter Zion aangesproken, terwijl hier hetzelfde woord tot de heidenen gericht wordt. Als toch de Schrift dat nodig acht voor het volk van God, dan wil zij zeker ook dat tot de heiden, die meent tot Christus bekeerd te zijn, zo gesproken wordt. Door het "maak u op" zet nu de apostel met het oog op de beide manieren, waarop men voor het licht ontoegankelijk kan zijn, namelijk in de slaap en in de dood, eerst: "Ontwaak u die slaapt" en ten tweede "staat op uit de doden. " Het tweede bevel "wordt verlicht" vertaalt hij, in overeenstemming met de bedoeling, als een toezegging, waarvan de inhoud in overeenkomst met het Nieuwe Testament is: "en Christus zal over u lichten. " Nu is zeker de tegenstelling van licht en duisternis in de plaats bij Jesaja een andere dan in het verband, waarin de apostel deze woorden invoegt; daar is namelijk een tegenstelling van zaligheid en ellende, hier een tegenoverstelling van heiligheid en zonde. In werkelijkheid zijn deze tegenstellingen niet zo ver van elkaar verwijderd: het licht is zaligheid en heiligheid samen, de duisternis zowel zonde en ellende.

De profeet roept het Oud-Testamentische volk van God op om zich uit zijn ellende te verheffen en boetvaardig in het licht van de zaligheid te treden, dat in Christus, de Heere der heerlijkheid over hen opgaat. Het licht, welks openbaring onder de Christenen aanwezig is, wekt daartoe de heidenen op, die in de slaap van de dood liggen en onder de macht van de dood verkeren. De profetische kern van de gedachte is daar (Jes. 60: 2) en hier duidelijk dezelfde. Toch zou de omschrijving van een woord van de Schrift op de wijze, als wij die hier vinden, als de apostel de profeet Jesaja sprekend wilde invoeren, zeker zonder voorbeeld zijn. Nu vermeldt reeds de oude Griekse uitlegger Theodoretus de verklaring, volgens welke hier door de apostel het woord van een lied van de kerk wordt aangevoerd, een vers uit en van die psalmen, waarop hij in vs. 19 het oog heeft. Des te eer kon Paulus aan dit woord uit een lied als aan een mondeling woord van profetische geest herinneren, hoe meer bepaald dat aan een profetisch Schriftwoord doet denken. Misschien is de beek van dit vers uit de profetische bron bij een bijzondere gelegenheid ontstaan, dat een ongelovige, door de Geest van het licht, die in de kerk woonde, bestraft en geoordeeld en als berouwvol openbaar werd en op zijn aangezicht viel met de aanbiddende belijdenis, dat de Heere echt midden onder Zijn gelovigen was.

Wellicht had het voorval juist te Efeze plaats gehad; van daar heeft toch Paulus de eerste brief aan de Corinthiërs geschreven, waarin hij op dergelijke mogelijkheden doelt (1 Kor. 14: 24 v.).

EPISTEL OP DE TWINTIGSTE ZONDAG NA TRINITATIS

In het Evangelie (MATTHEUS. 22: 1 vv. zien wij de voorhof van de eeuwige bruiloftszaal, de kerk op aarde, in haar misvormde gedaante en hoe eindelijk de eeuwige Bruidegom verschijnt en een scheiding maakt tussen de genode gasten, naardat Hij aan deze Zijn bruiloftskleed vindt of niet. Naast deze grootse, krachtige tekst is nu de epistolische geplaatst, waarin wel niet van het bruiloftskleed sprake is, maar wel van de heerlijke gevolgen daarvan, waar dat aanwezig is en van de vreselijke gevolgen van het gemis. Men ziet sommigen, die het bruiloftskleed dragen, voorzichtig, nauwlettend, zeer nauwgezet wandelen, bovendien ook vol psalmen en hymnen de komst van de hemelse Bruidegom verwachten. De anderen, die het missen van de heilige gerechtigheid van de Heere geen rust laat, leiden een ongeregelde wandel en geven zich aan allerlei begeerlijkheden over, die strijd voeren tegen de ziel.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat het epistel gekozen is met het oog op de druivenlezing, die in deze tijd valt en de feestelijkheden, die daarbij gewoon zijn en vaak genoeg uitspattingen worden. De vermaningen om voorzichtig te wandelen, niet als de onwijzen, maar als de wijzen, zich niet vol wijn te drinken, waaruit een ongebonden leven voortkomt, maar vol te worden van de Geest, in plaats van de bacchantische liederen liever psalmen en lofzangen en geestelijke liederen aan te heffen en God de Vader altijd te danken in de naam van de Heere Jezus Christus, waren zeker tegenover de heidenen juist voor die tijd even doelmatig en noodzakelijk als zij het om dezelfde redenen ook nu nog zijn.

De voorzichtige wandel van de Christens op deze aarde: 1) voor het oog heeft hij een bepaald, zeer heerlijk doel; 2) met de voet zoekt hij het smalle veilige pad, dat tot het doel leidt;
3) in de ene hand houdt hij het uurwerk, om Gods tijden in alle dingen waar te nemen en met de andere tast hij toe, om het werk Gods te werken, zolang het dag is; 4) hij laat het hart dagelijks opnieuw vervuld worden met de Geest van boven en de mond laat hij rijkelijk overvloeien van datgene, waarvan het hart vol is; 5) zo dient hij velen tot verheffing en toch verheft hij zichzelf boven niemand, maar is aan ieder onderdanig in de vrees van God.).

De dagen zijn boos: zie toe, wat u zal kunnen redden! namelijk: 1) bij de gerustheid van de wereld - voorzichtigheid, 2) bij het onverstand van de wereld - goddelijke wijsheid, 3) bij de bedwelming van de wereld - de Heilige Geest, 4) bij het ijdel gesnap - psalmzingen, 5) bij de ondank van de wereld - lof van de Heere, 6) bij de hoogmoed van de wereld - ootmoed.

De voorzichtigheid van de Christen bij zijn pelgrimstocht hier beneden; zij vertoont zich 1) in de keuze van de weg, 2) in het besteden van de tijd, 3) in de middelen tot voeding, 4) in de dank bij iedere zegen.

Koop de tijd uit, want de dagen zijn boos: 1) welke dagen zijn boos? 2) hoe koopt de Christen de tijd uit?

Hoe moet de Christen de boze tijd tegenstaan? Hij moet haar wijsheid, die buiten God is, verachten, 2) haar onheilige vermaken versmaden, 3) haar ingebeelde vrijheid verwerpen.

Ernstige opwekkingen van het Evangelie in een boze tijd. Het is 1) een tijd van onwetendheid over de goddelijke zaken, daarom roept hij ons toe vs. 17); 2) een tijd waarin ongebonden lusten en begeerlijkheden heersen, daarom geeft hij ons de waarschuwing in vs. 18); 3) een tijd van kerkelijke lauwheid, daarom de eis in vs. 19 en 20 ; 4) een tijd van oproerige beweging, daarom spreekt hij tot ons in vs. 21

De uren van Christelijke godsdienst; zij 1) heiligen de huizen, 2) reinigen de harten, 3) sterken de handen.

15. Zie dan volgens hetgeen ik u straks op het hart heb gedrukt, hoe u voorzichtig (woordelijk: nauwlettend d. i. volgens de voorgeschreven regels Gal. 6: 16 Fil. 3: 16) wandelt, niet als onwijzen, zoals u zich zou betonen als u tegenover degenen, die daar buiten zijn de behoorlijke voorzichtigheid naliet (Kol. 4: 5), maar als wijzen, zoals u degenen geworden bent door de toedeling van de Heilige Geest en dat steeds meer zult worden (Hoofdstuk 1: 8; 3: 16

Uit de gehele afdeling vs. 2-14, die de wandel der Christenen van die van de heidenen scherp afscheidde en vooral daarin uitkwam, dat men hun zondige leven moest bestraffen, wordt de

vermaning afgeleid om wel acht te geven, hoe hun wandel moest zijn, om juist de goede lijn te houden. Zij zouden als onwijzen wandelen als zij hun wandel niet zo wisten te richten, dat die was, wat hij toch moest zijn, een Christelijke wandel.

De Efeziërs moesten een nauwgezette strenge levenswandel hebben. Zij moesten er niet mee tevreden zijn als in het algemeen, over het geheel de geboden van de Heere te vervullen. Zij moesten het nauwkeurig met zichzelf opnemen en zich streng aan regels en richtsnoer vasthouden. Het is een zeer gevaarlijke zaak als men het niet streng met zichzelf opneemt, als men kleine zwakheden als nietigheden beschouwt. In het laatste oordeel zal het nauwgezet worden opgenomen. De weegschaal in het heiligdom van onze God weegt niet met centenaars en ponden, op de trouw in het kleine, op het nauwkeurige en streng opnemen komt het aan.

Wij denken gewoonlijk niets bij vele dingen, die toch tot het gebied van de duisternis behoren. Deze gedachteloosheid wordt door de Geest van de heiligmaking ons als zonde toegerekend. Hij wekt in ons de zin, om met tedere vrees voor alles wat voor God mishaagt, met vrezen en beven (Hebr. 12: 28) te wandelen.

De ware wijsheid bevat ook de ware voorzichtigheid. De Christen gedraagt zich als een wijze, wanneer hij in zuivere leer en in heilig leven steeds meer probeert verheerlijkt te worden naar het beeld van Christus. Het "niet als onwijzen" wijst erop hoe men van Christenen geen onwijs gedrag verwacht.

16. a) De tijd uitkopende, die tot uw Christelijke bestemming goed gebruikend (Kol. 4: 5), omdat de dagen boos zijn en wij reeds het einde aller dingen zo nabij zijn gekomen, dat het geenszins vergund is onze dagen in ledigheid en luiheid door te brengen (1 Tim. 4: 1 vv. 2Tim. 3: 1

a) Rom. 13: 12

De apostel wil zeggen: denk niet dat u hier goede dagen zult hebben, of uw zaken zult kunnen uitstellen totdat u betere tijden vindt, want het wordt toch niet beter. U heeft altijd de duivel in de wereld, die u in alle goeds wil verhinderen en hoe langer hoe meer in de weg werpt, zodat, hoe langer u wacht, u van het te minder er toe kunt komen om het goede te doen en als u de tijd verzuimt, wordt het u later niet zo goed. Zoek er dus naar, dat u de tijd steelt en rooft, zoveel u kunt; want een Christen overkomen zoveel hindernissen en aanleidingen om nuttige bezigheden te verzuimen, dat hij zich bijna als een gevangene moet losrukken en de tijd als het ware stelen moet en die zelfs moet zoeken, op gevaar van verstoordheid te wekken, zoals men zegt (amici fures temporis) "vrienden roven tijd". Niets zij u zo lief als dat u het rijk van God bevordert en de Christenen nuttig bent en diensten bewijst, waar u maar kunt, wat u ook voorkomt en probeert terug te houden.

Nee, nee, de tijd toeft niet, hij keert nooit zijn aangezicht om. Zijn voet staat nooit stil, daarom, wie hem wil gebruiken, die haast zich.

Wat betekent het "de tijd kopen" anders dan met opoffering van eigen aards genot en voordeel, gelegenheid zoeken ter verkrijging van de eeuwige goederen?

Wij Christenen moeten ervoor zorgen dat de tijd een Christelijke tijd wordt, afgekocht aan de ijdelheid en nietigheid van de wereld, gekocht voor de prijs van Christelijke zelfverloochening en het ontvluchten van werelds genot, gekocht voor het rijk van God tot

werken en lijden naar de wil van de Heere, tot worstelen naar heiligmaking, tot de dienst van God, ter opbouwing van Zijn gemeente. Bij de wereld die naar winst zoekt, is het "tijd is geld; " bij de Christen moet het zijn "tijd is genade. "

Het uitkopen van de tijd is het tegendeel van tijdverdrijf.

De apostel houdt de dagen voor boos, d. i. hij is van mening, dat zij in het algemeen weinig gelegenheid aanbieden, bovendien ook weinig ondersteuning en aanmoediging om het goede te doen, dat de omstandigheden een heilige wandel van de mens in deze tijd moeilijk maken, dat zij voor de heiligmaking ongunstig zijn en het goede tegenhouden. Dit algemeen oordeel over de tijd hindert hem echter niet, integendeel het spoort hem aan elk gunstig tijdstip van de tijd in het algemeen af te scheiden, de Efeziërs en in hen alle Christenen tot dezelfde onderscheiding te leiden en hen te vermanen om zoveel nodig elke gelegenheid, die zich aanbiedt om goed te doen en vooruit te komen, waar te nemen en zich ten nutte te maken. Wel wetend, dat de Heere de Zijnen midden in de ongastvrije en onvruchtbare wereld toch altijd nog de triomf vergunt en verleent om goede daden te zaaien, moesten zij op de uren acht geven en met scherpe blik elk van deze beproeven, wat daarin kan gebeuren tot een heilig voorwaarts. En zoals zij de tijd juist moeten begrijpen, zo moeten zij dan ook op de gelegen tijd het juiste, de wil van God volbrengen, op elke tijd het gepaste werk, bij elke gelegenheid het beste, dat geschieden kan, onvermoeid de wenk en de wil van God volgende.

18. a) En, opdat u ten allen tijde geschikt mag zijn om dat te verstaan (vs. 17), word niet dronken in wijn, waarin overdaad, zwelgerij is (1 Petrus 4: 4 Spr. 20: 1), maar word vervuld met de Geest, geeft uzelf geheel aan Zijn invloed over.

a) Spr. 23: 29 Jes. 5: 11, 22 Luk. 21: 34

Het is opmerkelijk dat Paulus hier de rede overbrengt op de zonde van dronkenschap; het opmerkelijke van deze snelle overgang verdwijnt echter voor het grootste gedeelte als wij de zedelijke toestand van de toenmalige tijd op het oog hebben (Rom. 13: 1. 1 Petrus 4: 3); de spotters op de dag van het pinksterfeest waren zo snel met hun oordeel, dat het wonderbare raadsel van het spreken met vreemde talen moest oplossen, bij de hand (Hand. 2: 13): "zij zijn vol zoete wijn", want zij hadden reeds veelvuldig gelegenheid gehad anderen in dronken toestand in alle mogelijke talen te horen praten. In die tijd hield men in grote mate van de wijn, het dronken zijn van wijn werd voor geen schande, geen zonde gehouden. Die heinde en ver verbreide verkeerdheid, deze zonde welke de mens tot een dier, ja zelfs nog tot beneden het vee verlaagt, bestrijdt Paulus met het tegengestelde oordeel "waarin overdaad is. "

De apostel zegt niet "drinkt volstrekt geen wijn" (vgl. daartegenover 1 Tim. 5: 23), maar "word niet dronken, niet bedwelmd van wijn. " De bruiloftswijn te Kana is genoeg getuigenis ervoor dat er onder Christenen wijn gedronken kan worden, zodat dit de Heilige Geest van God, de Geest van de dankzegging niet bedroeft (MATTHEUS. 11: 19). Omdat echter de grenzen gemakkelijk uit het oog kunnen worden verloren, die tussen drinken en bedrinken, vrolijkheid (Ps. 104: 15) en bedwelming liggen, onthielden zich onder het oude verbond in voorzichtigheid, gedachtig aan hun zwakheid, de aan God gewijde Nazareeërs geheel van het genieten van wijn, om geschikt te blijven tot het volvoeren van goddelijke zaken en dit vasten is ook aan alle Christenen aanbevolen, die moeten zeggen dat zij zich in gevaar begeven, als zij zichzelf geen gehele onthouding opleggen.

Het Griekse woord aswtiabij ons door "overdaad" vertaald, wordt gezegd van iemand, die door zijn begeerlijkheden zo wordt meegesleept, dat hij zich niet kan tegenhouden; het geeft te kennen het wezen en leven van hem, die met zichzelf en het zijn liederlijk handelt. Tot zo'n toestand komt hij, die dronken wordt; hij werpt zich weg voor zijn tafelgenoten en verschoont zelfs het beste niet, dat hij heeft, al was het zijn Christendom.

De Christen is geen ander vervuld worden geoorloofd; hij moet vol worden van de Heilige Geest. De Heilige Geest moet het element zijn waarin hij leeft en waarin hij alle geestelijke goederen in de reinste mate vindt.

19. Dit druk ik u op het hart, dat u met God leeft, sprekend, vervuld door Zijn Geest, onder elkaar met psalmen en lofzangen en geestelijke liederen, zoals de Geest u die geeft uit te spreken (Hand. 2: 4; 4: 24 vv. ; 10: 46; 19: 6. 1Kor. 14: 15, 26 Kol. 3: 16) en, als u alleen bent zingend en psalmend de Heere in uw hart. Zo behoort u gezind te zijn, in plaats van verkeerde gedachten te koesteren en vleselijke begeerlijkheden voedsel te geven, zoals zij doen, die de Heilige Geest niet bezitten (Hand. 2: 47 Jak. 5: 13 Openbaring 14: 2 v.).

20. Loof de Heere en psalmzing de naam van de Allerhoogste (Ps. 92: 2 v.), a) dankende te allen tijd over alle dingen, die u ten deel worden, hetzij lichamelijke, grote of kleine, verblijdende of bedroevende. Dank voor dat alles God en de Vader (1 Kor. 15: 24) in de naam van onze Heere Jezus Christus (vgl. Kol. 3: 16 v. ; 4: 2

a) 1 Thessalonicenzen. 5: 18

De apostel gaf vroeger met de nadere bepaling "waarin overdaad is" of "waaruit bederfelijkheid voortvloeit" de werking te kennen van buitensporig genot. Nu geeft hij met de woorden "sprekend onder elkaar met psalmen en lofzangen en geestelijke liederen" de uitwerking te kennen van heilige, Christelijke geestverrukking en in de tegenstelling tot de verderfelijke vruchten van zinnelijke genot wil hij de edele genietingen schilderen van de Christelijke gemeenschap van de Geest. Dat hij, zoals gewoonlijk wordt aangenomen, de godsdienstige verrichtingen heeft willen schilderen, is door het verband niet aangewezen, hoewel hem bij de schildering van de heidense drinkgelagen de geestelijke vergaderingen van de Christenen, die tot onderlinge opbouwing in de Heere dienden, volgens de aard van de zaak voor ogen moesten staan.

Het godsdienstige en het private leven zijn bij Christenen geen van elkaar gescheiden zaken; het godsdienstige leven vindt zijn weerklank in het huiselijk leven en in het bijzonder verkeer. Onder elkaar weven zij hetgeen hier wordt genoemd, in hun gesprekken in en in hun blijde stemming heffen zij vaak gemeenschappelijk gezang aan.

Als Goethe zegt: "zet u neer, waar men zingt, want bozen hebben geen liederen" (of onze Tollens: "Al wat leeft en braaf is zingt. Zingen is de lust van het leven, het zij de blijde veldjeugd springt, of de grijsheid zit te beven; alles stemt en kweelt zijn lied: Slechts de bozen zingen niet, dan heeft dat slechts een zekere een zeer betrekkelijke waarheid. Er zijn ook liederen die uit de afgrond voortkomen, de liederen daarentegen, die de Christenen met elkaar zingen, zijn heilige, vrome liederen, Maar niet alleen wordt bij het onderling verkeer van de Heere gezongen en gespeeld. Zij kunnen alleen daarom zo stichtelijk en hartroerend onder elkaar spreken met psalmen en lofzangen en geestelijke liederen, omdat ieder thuis, in de stilte van zijn woning, bij de bezigheden van dit leven de Heere een lied maakt en zingt en speelt in zijn hart. En dit geschiedt, omdat, zoals de apostel zegt in de woorden van vs. 20, de

grondtoon van hun hart en daarom ook de grondtoon van hun spreken de dank jegens God is. Zij danken ten allen tijde, dat evenals in 1 Kor. 1: 4 niet juist hyperbolisch maar populair gesproken is. Zij zeggen ook dank "over alle dingen", waarbij Hiëronymus opmerkt: "De deugd van de Christenen is God dank te zeggen ook in omstandigheden, die voor tegenspoeden worden gehouden. " En Leo de Grote verklaart: "Hem niet voor alles te danken, wat zou het anders zijn dan Hem van de ene of andere kant te berispen. "

Al het Christelijk bidden, zij het gebed of dankzegging, gebeurt, evenals al wat de Christen doet, op grond en als bevestiging van die verhouding tot God, die ons in Jezus Christus is teweeg gebracht. Als van te voren wordt gezegd: "zingend en psalmend de Heere" waar de naam "Heere" geen onderscheiding aangaf tussen God en Christus (vgl. 1 Thess. 3: 12), dan is nu in de zin, die te kennen geeft hoe dit zingen en psalmen en spelen voor de Heere bedoeld is, tussen Hem, voor wie ("God en de Vader en Hem in wiens naam wij moeten danken ("in de naam van onze Heere Jezus Christus onderscheid gemaakt.

Was toch, zoals de apostel wil, in onze gemeenten het gehele leven vervuld met danken en psalmen, met liefde en lof, dat die grondstellingen bij hen doordrongen, dan was het gedaan met de lage ruwheid en gemeenheid, die onder hen niets goeds, niets edels, niets schoons zich laat verheffen; het was uit met de overgeërfde vaderlijke zeden van een leven van de gewoonte, dat alleen naar het geringe zoekt.

"Te allen tijde", zelfs in moeilijkheden en droefenissen en "over alle dingen", ook als de natuur er geen smaak in heeft, omdat men overtuigd is van de liefderijke bedoeling en de weldadige strekking. Wij moeten danken niet alleen als wij geestelijke zegeningen genieten en eeuwige verwachten, maar ook voor tijdelijke weldaden. Niet alleen voor onze genietingen, maar ook voor onze droefenissen, niet alleen voor hetgeen onmiddellijk onszelf aangaat, maar ook voor Gods vriendelijkheid jegens anderen. Het is onze plicht dank te betuigen aan God als de Vader van onze Heere Jezus Christus en onze Vader in Hem. Wij moeten onze gebeden opzenden in Zijn naam en onze lof en onze geestelijke gemeenschap, opdat die welbehagelijk mogen zijn.

21. Het dankzeggen moet in uw verhouding tot God de hoofdstemming vormen, het hoofdkarakter van uw wederkerige verhouding tot elkaar zij dit, dat er ootmoedigheid in u zij, elkaar onderdanig zijnde (1 Petr. 5: 5) in de vrees van God (volgens betere lezing "in de vrees van Christus" 2 Kor. 5: 11).

Uit het dankbaar aannemen van de genade van God komt ook voort het ware betonen van zodanige genade aan de naaste. Een Christen, die vol is van de Geest van God (vs. 18), dient in ootmoedige onderdanigheid zijn broeders.

Het is niet het enige gevolg van zich dronken drinken aan wijn, dat de band van de tong wordt losgemaakt, lichtvaardige woorden worden gesproken en verkeerde liederen gezongen: ook de banden van de maatschappelijke regels worden losser gemaakt; allerlei verbintenissen worden gesloten, en waar de wederkerige verhouding en onderdanigheid niet in acht wordt genomen en dus de voegen worden geschud, is het noodzakelijk gevolg van alle dergelijke drinkgelagen twist en strijd (vgl. Rom. 13: 13). Aan de vroeger genoemde betoning van het vervuld zijn met de Heilige Geest, sluit zich deze nieuwe, die in de erkenning van de wederkeerde verhouding en in het op het oog houden van de getrokken lijnen en grenzen bestaat, zeer goed aan.

Er is een dronkenschap die nog heillozer is dan die van de wijn, dat is de dronkenschap van de trotse mens, die zijn naaste veracht en onder de voet treedt, zonder lust in de vrees van Christus, waaraan hij nooit ernstig denkt, omdat zijn hart niet weet van de liefde van Christus. Evenals nu tegenover de dronkenschap van de ruwe mensen het nuchtere leven van de Christenen vol geestelijke vreugde, vol lof en gezang, psalm en dank overstaat, zo stelt zich tegenover de dronkenschap van de trotse mensen de hulpvaardigheid van de Christenen, hun ijverig bemoeien, om door onderdanigheid en offervaardigheid de Heere te eren en Hem welbehaaglijk te zijn.

Als de apostel zegt: "elkaar", neemt hij de meest verschillende mensen en hun meest verschillende levensomstandigheden bij elkaar, zonder twijfel bovenaan de omstandigheden van afhankelijkheid, maar ook die van meerderheid en van gelijkheid. Hij wil dat die minder, meer of gelijk zijn, dat allen wederkerig zichzelf beneden plaatsen en dit in de vrees van de Heere.

Die van harte Christen is, al is hij ook met de hoogste gaven begenadigd, die verootmoedigt zich ook tegenover de allerminste Christen, want deze behoort evengoed Christus toe als hij; Christus heeft hem ook zo duur gekocht als hem. Ja, hij draagt niet alleen de gebreken en de last van de zwakken, maar hij dekt die ook toe en is met zijn gaven, geestelijk en lichamelijk, alle uren en ogenblikken, als de nood het eist, bereid om te dienen met troost, raad, vermaning, hulp, bestraffing enz.

De goddelijke invloeden zullen de gelovigen besturen en bekwaam maken om zich in alle openbare en bijzondere levensbetrekkingen te gedragen zoals het overeenkomt met bijzondere rangen en omstandigheden, opdat zij hun wederkerige plichten jegens elkaar vervullen. Zij hebben een ontzag van God op hun geweten en vrezen Hem te onteren, die deze plichten heeft gesteld. Als onder het bestuur van Zijn nieuw verbond houdt God hen terug van het zondigen tegen Hem en dringt hen, dat de een de ander onderdanig is in alles wat Hij heeft bevolen, tot bevordering van Zijn roem en om de overige plichten jegens elkaar te vervullen.

22. a) U vrouw, wees aan uw eigen mannen onderdanig (1 Petr. 3: 1 Tit. 2: 5), zoals aan de Heere, in het bewustzijn, dat u door die onderdanigheid niet zozeer aan een mens, aan deze man uonderwerpt, maar veeleer aan de Heere zelf (Hoofdstuk 6: 6 v. Kol. 3: 18).

a) 1 Kor. 14: 34

Hier volgt de bijzondere toepassing van de algemene vermaning, om elkaar wederkerig onderdanig te zijn in de vrees van Christus (vs. 21) ten opzichte van het huiselijk leven. De apostel spreekt eerst de huisvrouwen aan, zonder twijfel omdat hij de grote betekenis van de vrouw voor het familieleven erkent. Als hij nu de vrouwen vermaant om haar eigen mannen onderdanig te zijn, dan geeft hij daarmee te kennen dat hoe meer de vrouw de man kan beschouwen als een, wie zij toebehoort, het des te meer haar plicht is onderdanigheid aan de man te bewijzen. Toch kan het zijn bedoeling niet zijn aan de vrouwen alleen de algemene plicht van gehoorzaamheid aan de man (Gen. 3: 16), zoals die uit de geslachtsverhouding voortvloeit en door Joden en heidenen sinds lang erkend is, aan te bevelen. De nadruk ligt niet op het "onderdanig", maar op het "zoals aan de Heere. "

Een huwelijksregel meer verheven, meer ideaal en toch meer onmiddellijk uit de levendige diepte van het Christelijk bewustzijn voortvloeiend, daarom voor alle concrete

omstandigheden praktisch meer toepasselijk dan die, die in deze afdeling door de apostel is gegeven, is niet denkbaar.

Het is in deze rijke en schone afdeling de apostel evenzeer erom te doen om de echtgenoten het verheven ideaal van hun gemeenschap in het hemelse huwelijk van de Heere en van Zijn gemeente te doen kennen en ter navolging voor te houden, als aan de andere kant in het aardse huwelijk zelf voor te stellen, die de verhouding van de Heere tot Zijn gemeente is.

Het is niet toevallig dat "de juiste evangelische huwelijksspiegel", zoals onze ouden het voor ons opgeslagen apostolisch woord noemen, juist in de brief aan de Efeziërs geplaatst is; waar zou die meer op de juiste plaats zijn dan hier in de kerk-brief van Paulus?

23. De Heere wordt dan ook werkelijk voorgesteld door de man, in zoverre deze in verhouding tot de vrouw Zijn beeld is; want de man is het hoofd van de vrouw (1 Kor. 11: 3), a) zoals ook Christus het hoofd van de gemeente is (Hoofdstuk 1: 22; 4: 15 1. 22) en Hij, Christus, is de behouder b) van het lichaam, van de gemeente (Hoofdstuk 1: 23), welke betrekking Hem nu weer tot een voorbeeld voor de man maakt, dat deze moet navolgen (vs. 25 vv.).

a) Kol. 1: 18 b) Rom. 12: 5 1 Kor 12: 27

25. U mannen, tot wie ik mij nu wend, behoort de betrekking, die in de tweede helft van vs. 23 werd aangegeven, in acht te nemen en u diensvolgens te gedragen. Heb dan uw eigen vrouwen lief (Kol. 3: 19), zoals ook Christus, die u in uw betrekking tot haar ten voorbeeld moet zijn, de gemeente lief gehad heeft a) en, door zodanige liefde gedreven, Zichzelf voor haar heeft overgegeven (vs. 2. Gal. 2: 20).

a) Gal. 1: 4 Efeze. 5: 2

26. Het eerste doel van die zelfopoffering is geweest, opdat Hij haar tot een bijzonder volk (Tit. 2: 14 1 Petr. 2: 9 v. heiligen zou, haar gereinigd hebbend van alle verkeerdheid, waarin zij zich van naturebevond, met het bad van het water door het woord, door de doop, die volgens het woord van de goddelijke instelling en belofte een afwassing van de zonde is (Hand. 2: 38; 22: 16. 1 Kor. 6: 11 1 Petr. 3: 21 Hebr. 9: 14; 10: 22).

27. En het laatste doel van die overgave van Zichzelf is geweest, opdat Hij haar, ten dage van Zijn terugkomst, als het eigenlijke bruiloftsmaal zal komen (Matth. 25: 1 vv. 2 Kor. 11: 2), Zichzelf, zoals ook Hij alleen kan doen, heerlijk zou voorstellen in voldoende schoonheid (Ps. 45: 14) een gemeente, die niet meer is wat men vroeger was, een gemeente die geen vlek of rimpel heeft of iets dergelijks, dat tot de categorie van het onterende en ontheiligede behoort (Hoogl. 4: 7), a) maar dat zij nu zou heilig zijn en onberispelijk in volkomen mate, hetgeen zij vroeger slechts in beginsel was (1 Joh. 3: 2). a) Kol. 1: 22.

Is in het huwelijksverbond de hoofdplicht van de vrouw gehoorzaamheid aan de man, de hoofdplicht van de man is liefde jegens zijn vrouw. De eerste verhouding sluit natuurlijk van de kant van de man niet uit, dat hij in sommige gevallen zich regelt naar de mening en de wil van de vrouw, evenmin als het laatste de verplichting voor de vrouw uitsluit om de man lief te hebben. De vrouw moet echter in de eerste plaats zich in gehoorzaamheid aan de man onderwerpen, omdat heerszucht van de kant van de vrouw de huwelijksvrede verstoort; en de man moet voor alles de vrouw in liefde dragen, omdat zelfzucht van de kant van de man de

welvaart van het huis onmogelijk maakt. Evenals de gemeente in haar gehoorzaamheid aan Christus een voorbeeld is voor de gehoorzaamheid van de vrouw, zo is Christus in Zijn liefde jegens de gemeente een voorbeeld voor de liefde van de man. De apostel geeft daarop nader de aard van de liefde te kennen, die hij van mannen in hun betrekking tot de vrouwen eist.

Het moet toch een onuitsprekelijke genade, ja enkel vuur en drang van de liefde zijn, dat Christus Zich zo diep vernedert en gewillig voor ons geeft en zoveel opofferen wil, opdat Hij ons tot Zich trekt. Hij ontzag Zich niet om Zijn dierbaar bloed te vergieten en de schandelijkste dood ervoor te lijden, opdat wij Zijn bruid zouden heten en Zijn goederen bezitten, namelijk eeuwige gerechtigheid, vrijheid, zaligheid en leven in de plaats van zonde, dood en macht van de duivel, waarin wij waren. Hij schenkt ons allen Zijn reinheid, opdat Hij ons van de zonde losmaakt, al Zijn eer, opdat Hij onze schande bedekt en wegneemt, Zijn lichaam en leven, opdat Hij ons van de dood redt, al Zijn hemelse goederen en kracht, opdat Hij ons uit dit armzalige en ellendige brengt tot Zijn heerlijkheid. Dientengevolge kan geen zonde of gebrek, die ons nog aankleven, schade veroorzaken, de duivel kan ons niet aanklagen, het geweten ons niet veroordelen, de dood ons niet teniet doen. Hij toch staat daar in onze plaats en zegt: "Laat Mijn bruid met vrede; is er iets gebrekkigs aan haar, Ik zal het terecht brengen; is zij niet schoon en rein genoeg, Ik kan haar schoon en rein maken. Behaagt zij u niet, het is genoeg dat zij voor Mij welbehaaglijk is. " Zo moet nu ook de man doen. Vindt hij iets in zijn vrouw, dat hem niet behaagt, dan moet hij zichzelf veranderen en overgeven, dat is, hij moet zijn begeerte laten varen, zodat aan deze niet wordt voldaan vanwege de verkeerdheid van zijn vrouw. Dit kan nu niet plaats hebben, tenzij dat hij het kwade overwint door het goede en dan leert liefhebben wat niet liefelijk is, opdat het liefelijk wordt.

Wat de mannen gezet is: "heb uw vrouwen lief", is niet gemakkelijker dan het onderdanig zijn, dat van de vrouwen wordt geëist. Die de liefdeloze, veranderlijke, door verkeerdheid zo makkelijk ontstemde, snel boze aard kent, zal opmerken hoe diep de grond tot liefde gelegd moet zijn, die niet opgeblazen wordt, niet het hare zoekt, enz. Bij Christus moet men leren wat liefde is. Deze heeft door de bevlekte toestand van de gemeente zich niet laten terughouden om Zich over haar te ontfermen. En wat Hij van inwendige heiligheid bij haar teweeg brengt, dat zal Hij ook daar in de heerlijkheid bij de bruiloft van het Lam openbaar doen worden.

Leg de gedachte af om in uw huwelijk een paradijs te willen verkrijgen en leer daarentegen er een op te bouwen, dan zult u de Heere eren, die U zo dierbaar heeft geacht en u tot het beeld verheven heeft van Zijn opofferende liefde en uw vrede zal groot zijn.

28. Volgens het zo-even gezegde bemint dan Christus Zijn gemeente op een manier dat Hij degenen, die Hij tot het volk van Zijn eigendom heeft gemaakt, nu voor Zijn eigen lichaam erkent en voor haar tot een Heiland wordt in alles wat Hij aan haar doet en beproeft (vs. 23). Zo zijn ook de mannen schuldig hun eigen vrouwen lief te hebben, zoals hun eigen lichamen, die zij ook volgens het woord van Adam in Gen. 2: 23 werkelijk zijn. Die dan zijn eigen vrouw liefheeft, die heeft zichzelf lief. Hij heeft haar niet slechts lief als zijn naaste, die men moet liefhebben als zichzelf; dit is ten opzichte van ieder mens zonder onderscheid geboden (Matth. 22: 39); maar hij heeft in haar onmiddellijk en werkelijk zichzelf lief. Zijn liefde heeft niet betrekking op een tweede persoon, die van hem onderscheiden is, maar gaat die persoon aan, die met hem tot één lichaam en één leven verbonden is.

29. Zijn eigen vrouw met haat behandelen en haar kwaad doen zou daarentegen iets geheel onnatuurlijks voor de man zijn. Want niemand, die niet geheel het tegendeel is van een mens met gezonde zinnen begaafd, heeft ooit zijn eigen vlees gehaat, zodat hij dit het nodige onthoudt of het kwalijkbehandelt. Zo iets doet alleen een bezetene (Mark. 5: 5 Luk. 8: 27 Mark. 9: 22), of een mens van gekrenkte zinnen (Kol. 2: 23 1 Tim. 6: 5 2 Tim. 3: 8 maar hij, die verstandig is, voedt het lichaam, dat zo velerlei behoeften heeft, zo zwak is, opdat het zijn kracht behoudt en hij onderhoudt het, opdat het zich wel bevindt en schade van hem wordt afgekeerd. Hij doet dit, zoals ook de Heere de gemeente voedt, doordat Hij haar de levenskrachten schenkt, die zij tot haar bestaan nodig heeft en haar onderhoudt, haar verzorgt, door haar welzijn te bevorderen en al wat verderfelijk is van haar af te houden.

30. Ook van Hem is waar, dat Hij daardoor Zichzelf liefheeft (vs. 28) en Zijn eigen vlees verzorgt (vs. 29). Want wij, die Zijn gemeente uitmaken, zijn, wat de verhouding aangaat, die wij tot Hem, ons gemeenschappelijk Hoofd, innemen, leden van Zijn lichaam (Hoofdstuk 4: 12. 1 Kor. 12: 27 en ten opzichte van het wezen, dat wij als een nieuw schepsel (2 Kor. 5: 17), als de éne nieuwe mens (Hoofdstuk 2: 15) in ons bezitten, van Zijn vlees en van Zijn benen. Wij zijn eveneens van Hem, de tweede Adam, genomen (1 Kor. 15: 45 en 47), als de vrouw van de eerste Adam genomen was (Gen. 2: 23. 1 Kor. 11: 8

Met de woorden "zoals ook de Heere de gemeente" zegt de apostel in de eerste plaats niets meer, dan dat het een en hetzelfde is wat ieder aan zijn vlees en wat Christus (niet, zoals in vs. 25, in Zijn liefdedaad, die eens voor altijd heeft plaats gehad, maar in Zijn tegenwoordig en voortdurend liefdevol handelen) aan de gemeente doet. Toch zou de enkele gelijkstelling van het een en het andere bevreemdend blijven, als een duidelijk doel missend, als de vergelijking zich daartoe beperkte en niet integendeel voor het daaropvolgende haar betekenis verkreeg. De reden nu waarom Christus aan de gemeente doet, zoals ieder aan zijn vlees, is van die aard, dat hij Christus' liefde jegens de gemeente eveneens tot een liefde maakt van Hemzelf, als de apostel de liefde van de men tot de vrouw liefde voor zichzelf heeft genoemd; hij doet het namelijk, omdat wij leden zijn van Zijn lichaam, van Zijn vlees en Zijn benen.

Niet slechts de gemeente in haar geheel, maar ook iedere gemeenschap in het bijzonder, verkrijgt volgens deze uitspraak zijn oorsprong uit het vlees en de benen van Christus. Het is voldoende alleen te denken aan de geestelijke oorsprong uit het persoonlijk leven van Christus, omdat de paradoxe keuze van de uitdrukking daarmee niet verklaard is. De plaats wijst integendeel op vs. 25 terug en wij moeten ons hier het woord in Joh. 6: 51 v. herinneren, waar Christus de overgave van Zijn vlees in de dood als een bron van het leven voor de wereld en de uitspraak in Joh. 14: 18 vv. waar Hij Zijn dood als de hoofdwaarde van de stichting van de gemeente voorstelt. Evenals uit het vlees en de benen van de eerste Adam gedurende zijn sluimeren de vrouw volgens haar natuurlijke eigenschap van geslacht voortkwam, zo kwam uit het vlees en het gebeente van de tweede Adam aan het kruis de gemeente voort naar haar bovennatuurlijk-geestelijke toestand. In zo verre kan in de volle geschiedkundige zin van het woord worden gezegd, dat de gemeente van Christus uit het vlees en de benen verwekt en geboren is, die Jezus Christus in de offerdood van de liefde overgaf en liet verbreken tot verzoening en verlossing van het menselijk geslacht.

De tweede Adam is op de Paasdag opgestaan na de wrede nacht van de dood. Uit Zijn zijde bouwt Hij ons, Zijn duur gekochte bruid. Toen Christus aan het kruis was gestorven en de steek met de speer Zijn zijde verwondde, toen vloeide er bloed en water uit (Joh. 19: 34 v.) tot een teken van de heilige sacramenten, waardoor Zijn kerk Hem tot een bruid is gebouwd.

De eigenlijke, weder barende kracht van het geloof in Christus ligt in het geloof in Zijn dood en Zijn opstanding. Om deze beide stukken beweegt zich de prediking van het Evangelie en haar weder barende en vernieuwende kracht wordt door de beide sacramenten bevestigd. Evenals nu de vrouw daarom "manninne" heet, omdat zij van de man genomen is, zo noemen wij, omdat wij van Christus genomen zijn onszelf "Christenen" (Hand. 11: 26).

32. Deze verborgenheid, het geheim, dat ik door aanhaling van deze woorden op deze plaats uitspreek, is groot. Maar ik zeg dit, als ik spreek van de man, die vader en moeder verlaat en van de vrouw, die hij aanhangt en met wie hij één vlees wordt, ziende op Christus en op de gemeente. Hem, de Heere Christus, omvat nu de hemel, maar Hij hangt van daar Zijn vrouw in liefde aan (vs. 29) en heeft in zekere zin geen rust voor Hij nog eenmaal de hemel verlaten en weer neerdalen kan, opdat Hij haar, de gemeente, tot Zich neemt en in volle eenheid met haar verbonden wordt (Hand. 3: 21 MATTHEUS. 18: 20; 28: 20 Openbaring 22: 12 vv.).

33. Zo dan ook jullie, om tenslotte nog weer op u mannen (vs. 25) terug te keren, elk in het bijzonder onder u, een ieder ieder voor zijn deel, heeft, in navolging van de betrekking van Christus tot Zijn gemeente in al de hier medegedeelde opzichten, zijn eigen vrouw zo lief als zichzelf en de vrouw zie, om ook het gezegde in vs. 22-24 nog eens te herinneren, dat zij de man vreest met die eerbied, waarmee de gemeente Christus vreest, haar Heere, te schenden, Hem van zich te vervreemden, of Hem verdriet of oneer aan te doen.

De Vulgata heeft het woord, dat in vs. 32 door geheim vertaald is, musthrion, met sacramentum vertaald, zoals zij ook in Hoofdstuk 1: 9; 3: 3, 9. 1 Tim. 3: 16. Openb. 1: 20 gedaan heeft. Dit is een gevolg van de overdrijving van de hoge waarde van het huwelijk, die in deze afdeling met recht erkend is. Toch eiste diezelfde kerk, die het huwelijk als sacrament proclameerde, de echteloosheid van de priesters en de maagdelijkheid van de heiligen.

Het huwelijk komt de apostel niet voor als een geheim, maar hij noemt de typische betrekking, die tussen het Christelijke huwelijk en de verbintenis van Christus met Zijn gemeente bestaat een verborgenheid. Hij doet dit, omdat alleen de verlichte Christelijke kennis de diepere zin van deze betrekking in het licht kan stellen. Volgens deze neemt de man in de echtelijke gemeenschap enigermate de plaats van Christus zelf in. Christus is zijn voorbeeld; zijn liefde tot de uitverkoren vrouw moet met de liefde van Christus tot de uitverkoren gemeente steeds meer gelijksoortig worden. De vrouw daarentegen neemt in het huwelijk enigermate de plaats in van de gemeente. Zij moet zich beneden de man stellen, evenals de gemeente aan Christus als haar Hoofd onderdanig is. Zij moet de man eren en vrezen, zoals de gemeente Christus eert en vreest. In elke Christelijke familie moet het afbeeldsel van het rijk van God, evenals het beeld van de zon in elke dauwdroppel, zich afspiegelen, totdat in de tijd van de volmaking het vergankelijke de onvergankelijkheid aandoet en de gemeente van Christus het beeld van de hemelse heerlijkheid in eeuwige eenheid met haar Hoofd draagt.

Een Christelijk gemoed kan door niets meer van de echtscheiding worden afgeschrikt dan door de gedachte: het is alsof u zich van Jezus scheidt! Het ongeloof, de koudheid over de Heere Jezus heeft onze huwelijken schrikkelijk verwoest.

Een verborgenheid, d. i. een hoge geloofsleer is de zo nauwe verbintenis tussen Christus en de gemeente, dat men daaruit zelfs de wederkerige huwelijksplichten kan afleiden.

HOOFDSTUK 6

CHRISTELIJKE HUISREGELS. GEESTELIJKE WAPENS

1. Kinderen, wees uw ouderen gehoorzaam in de Heere, overeenkomstig de betrekking als eigendom, waarin u ook tot Christus staat (Hoofdstuk 4: 1, 17. Kol. 3: 20); want dat is recht, dat is uw plicht (Fil. 1: 7. 2 Thess. 1: 6

Het naast aan de betrekking van man en vrouw staat die van ouders en kinderen. Als nu de apostel in een brief, die bestemd was om in de vergadering van de gemeente te worden voorgelezen, ook de kinderen aanspreekt, dan vooronderstelt hij in elk geval dat ook kinderen bij het lezen van zijn brief tegenwoordig zijn, anders zou hij alleen zeggen wat de kinderen moest worden ingeprent. Die kinderen nu, wier tegenwoordigheid hij veronderstelt, behandelt hij als behorend tot de gemeente, die de geopenbaarde wet kennen en die weten wat het is, dat zij hun ouders gehoorzaam moeten zijn in de Heere. Een Christelijke gehoorzaamheid nu kan de apostel alleen van zodanige verlangen, waarvan hij veronderstelt, dat zij Christenen zijn en als Christenen willen leven. Iets van hen te eisen op grond daarvan, dat hun ouders Christenen waren, zou tevergeefs zijn geweest. Waren er nu zulke kinderen, in welk opzicht zonden zij verschillen van de gedoopte volwassenen, dat men hen daarom ongedoopt zou laten? En waarop zou men kunnen willen wachten, voor men ze doopte? Er zou dus daaruit, dat de apostel ook tot de kinderen en dat hij zo tot hen spreekt, zeker iets kunnen worden afgeleid (vgl. bij Hand. 21: 6 en 1 Kor. 7: 14 voor het gebruik van de kinderdoop.

Ook het "vermaning van de Heere" in vs. 4 dringt ertoe de kinderdoop voor apostolische regel te houden; de veronderstelling voor de verhouding van de kinderen tot de ouders en van de ouders tot de kinderen is beider betrekking tot Christus.

Vaak vraagt men, waarmee men de kinderen moet aanmoedigen en tot hun plicht brengen en in het algemeen denkt men dat de eerzucht en het opwekken daarvan het krachtigste middel zou zijn; maar die volgens Gods Woord hun waarheidsgevoel treft met een "dat is recht", hij gaat veel veiliger. Er is bij kinderen vaak een veel reiner gevoel dan wij vermoeden; wij bederven het echter vaak door zo vele ijdele beweegredenen.

2. a) Eert uw vader en moeder. Zo staat er geschreven in Ex. 20: 12 en Deut. 5: 16 en dat woord is u ten volle bekend (Mark. 10: 19): hetwelk het eerste gebod is van de tweede tafel van de wet, die het leven van de mensen onderling regelt en ons is voorgehouden met een belofte, die op de algemeen menselijke omstandigheden toegepast, aldus luidt:

a) Deut. 27: 16 MATTHEUS. 15: 4 Mark. 7: 10

3. Opdat het u welga en dat u lang leeft op de aarde (Sir. 3: 1

God zegt niet: "U moet uw vader en moeder liefhebben", maar: "u moet ze eren; " want de eer strekt zich verder uit en is iets groter dan liefde. Liefde wordt gevoeld jegens hen, die onze gelijken zijn, maar de eer wordt bewezen van een, die hoger is en sluit een vrees in, dat men niet beledigt die wij eren. Men onderwerpt zich ook onder zo een niet als onder een meester om de straf, maar zo dat men liefheeft, die men eert. Daarom heeft God een vader en een moeder lief, want de eer komt voor God alleen toe, Hij deelt die echter met vader en moeder. Volgens de drie eerste geboden wordt God geëerd als in Hemzelf, maar in dit gebod wordt Hij geëerd in anderen, namelijk in Zijn regenten en stadhouders; want vader en moeder zijn een

werkplaats, altaar en genadetroon van God. Maar hoe zegt Paulus, dat het vijfde gebod het eerste is, dat een belofte van God heeft? Antwoord: Paulus haalt gewoonlijk de geboden van de tweede en niet van de eerste tafel aan (Rom. 13: 9), zoals ook Christus (MATTHEUS. 19: 17 vv.). Hij spreekt tot Christenen, die voldoende onderwezen zijn in het geloof en in hetgeen God aangaat en nu niets anders nodig hebben, dan dat zij zich jegens hun naasten gedragen, zoals God met hen heeft gehandeld en dan is het vijfde gebod zeker het eerste. En evenals nu het eerste gebod met het tweede een belofte heeft (Deut. 5: 10), zo heeft ook dat vijfde voor de andere geboden van de tweede tafel zijn belofte voor hen, die het houden, namelijk dat zij lang zullen leven.

In de aanspraak van het "Onze Vader" grijpen wij de Heere, onze God aan, die in het eerste gebod Zichzelf als het hoogste goed aan ons voorstelt (met de bijvoeging, "die in de hemelen bent" bewijzen wij, dat wij Gods grootheid in het tweede gebod voorgesteld, erkennen). In de bede, dat Zijn naam wordt geheiligd, strekken wij onze begeerten uit naar het hemelse goed van het derde gebod. In de bede "dat Gods koninkrijk kome", strekken wij ons verlangen naar de hemelse zegen van het vierde gebod uit. Met de bede, dat Gods wil geschiede, komen wij vooral met het vijfde gebod in aanraking, want waar dit gebod de wandel van de heilige bestuurt als in de Heere, daar wordt werkelijk Gods goede en genadige wil volbracht en dat alles geschiedt in gehoorzaamheid aan de overige geboden, vloeit daaruit voort tot grote zegen. Huis en familie in het vijfde gebod vervat, zijn de ware bronnen van alle goddelijke weldaden, de tuinen van de hemel op aarde. En nu is het vijfde een eerste gebod ook in die zin, dat het als eerste van alle tot de kinderen en onmondigen komt. Zelfs de vier eerste, die op de dienst van God betrekking hebben, de geboden van de eerste tafel komen volgens de regeling van God (vgl. vs. 4) pas ingewikkeld voor in het vijfde gebod aan de kindertjes, die van hun ouders het Abba leren stamelen.

De apostel geeft de woorden van de belofte, die bij het gebod gevonden wordt, weer. Hij doet dit met wegneming van het particularistische doelen op het land Kanaän en keert de zegen van de belofte ook tot de heidenen.

Ook dan wordt de belofte vervuld, als het welgaan van geheel anderen aard is, dan de kinderen van de wereld het zouden wensen en als de lengte van het leven verkort wordt, daar, waar dat geen werkelijke zegen zou zijn.

4. En u vaders, wie ik voor uw deel ook iets heb te zeggen, verwek uw kinderen niet tot boosheid door ongerechtigheid, hartstochtelijkheid, hardheid of enige andere manier van behandeling, die hun gemoed tegen u zou verbitteren (Kol. 3: 21); a) maar voedt hen op in de lering en vermaning van de Heere (Jes. 45: 11), in zo’n tucht, als de Heere die uitoefent, wiens manier van opvoeding niet boos maakt, maar trekt.

a) Deut. 6: 7, 20 Ps. 78: 4 Spr. 19: 18; 29: 17

De apostel spreekt daarom de moeders niet aan, omdat de man als het hoofd van de vrouw, ook in het besturen van de kinderen het bestuur in handen heeft en de vrouwen, als de mannen onderdanig, het werk van de opvoeding slechts mee verrichten.

De vaders zijn de verantwoordelijke vertegenwoordigers.

Misschien spreekt de apostel ook daarom vooral de vaders aan, omdat hij de ouders een verbod moet laten horen, dat gewoonlijk meer nodig is voor de vaders dan voor de moeders.

De vermaning van de apostel is een dubbele: een negatieve en een positieve. De negatieve houdt in, dat de vaders in hun kinderen de boosheid niet moeten opwekken, want omdat volgens Hoofdstuk 4: 26 de zondige boosheid verwerpelijk is (en de verstoordheid van de kinderen tegenover de ouders is altijd zondig) dan is het de kinderen boos maken zoveel als hen tot zonde brengen.

Tot boosheid verwekken heeft niet alleen plaats door onbarmhartig er op te slaan, maar ook door andere verkeerde behandeling, alhoewel het ook vaak veel schijn van recht heeft. De wet verwekt boosheid, omdat die eist wat de mens haat en ontvlucht en tevergeefs zich inspant haar te volbrengen, terwijl zij het toch bij de toerekening van de zonde en steeds meer opgewekte begeerlijkheden ernstig opneemt. Hoe meer nu in de opvoeding alles in het werk wordt gesteld, dat men alles alleen door de wet, door gebieden, verbieden, dreigen, straffen wil doen, des te meer komt men in de verzoeking zijn kinderen tot boosheid te verwekken. Dwangmiddelen, strengheid en list richten zeker niet uit wat men wensen moet; daardoor maakt men ze slechts des te arglistiger. Als u de geschilderde vruchten, die u meent rijp gemaakt te hebben, wilt openbreken, zie dan toe wat er van binnen is.

De positieve vermaning van de apostel luidt: "Voed hen op in de lering en vermaning van de Heere", die laatste genitivus moet worden beschouwd, niet slechts als behorend tot "vermaning", maar als een genitivus van het object, maar als op beide "lering en vermaning" doelend en als genitivus van het subject. De lering of tucht bestaat in een werk, de vermaning in woorden. De eerste is niet alleen straf, maar ook strenge huisregel, gewennen aan zelfverloochening, dienstvaardigheid, het bekennen van het kwaad zonder omwegen; het tweede bestaat in ernstig waarschuwen (1 Kor. 10: 11) en vriendelijk vermanen (Tit. 3: 10. 1 Kor. 4: 14, dat zeker boven scherp bestraffen staat.

De lering heeft het vooruit brengen, de vermaning het terechtbrengen tot doel; de eerste is nu de zaak van maatregelen, de tweede is een zaak van het woord.

Zonder dat de vleselijke wil in de kinderen wordt gebroken kan de lering niet bestaan en tot dit breken is de pedagogische wet, de tuchtmeester nodig; bij de vermaning daarentegen mag de gelijkenis van het stil en gaandeweg groeiend zaad (Mark. 4: 26 vv.) wel ter harte worden genomen. Vele gelovige ouders bederven bij hun kinderen door ongeduldige zucht naar vruchten de tedere kiemen, of door ze te overvoeren met gesprekken over Christus, voordat zij, hetgeen eerst opgenomen werd in het hart, verteerd kunnen hebben; als dan ontstaat walging en tegenzin.

5. a) U dienstknechten 1Co 7: 23 wees uw heren gehoorzaam naar het vlees, wier knechten of slaven u volgens uw uitwendige, tijdelijke levensomstandigheden bent, met vrees en beven, met een ijver, die steeds levendig bezorgd is, dat er niet genoeg door u zou worden gedaan (2 Kor. 7: 15. 1 Petrus 2: 18, in eenvoudigheid van uw hart (2 Kor. 8: 2 Rom. 12: 8), zoals aan Christus (Hoofdstuk 5: 22).

a) 1 Tim. 6: 1 Tit. 2: 9

6. Niet naar ogendienst, als mensenbehagers, maar als dienstknechten van Christus (Kol. 3: 22 v.), doende de wil van God van harte, in persoonlijke gehechtheid aan uw heren, zonder enige ontevredenheid over uw dienstbaarheid.

7. Dienend met goedwilligheid de Heere en niet de mensen.

8. Wetende, dat welk goed een ieder in zijn levensomstandigheden gedaan zal hebben, hij dat in een overeenkomstig loon (2 Kor. 5: 10) op de dag van het oordeel van de Heere zal ontvangen, hetzij dienstknecht, hetzij vrije, zodat ook u, dienstknechten, op zo'n vergelding mag rekenen (Kol. 3: 24).

De apostolische vermaning aan de dienstknechten of slaven sluit zich onmiddellijk aan die, die kinderen en ouders aangaat, omdat de slaven in de oudheid een wezenlijk bestanddeel uitmaakten van de familie of het huisgezin. Dat op onze plaats geen afkeuring van de slavernij wordt gevonden en dat de apostel ook overigens de Christelijke vrijheid niet beschouwt als iets, dat met de toestand van slaaf niet kan samengaan, daaruit volgt volstrekt geen goedkeuring ervan. Het Christendom heeft de roeping om de mens en de mensheid inwendig te vernieuwen. Het was daarom ook niet de roeping van de apostel aan te dringen op een uitwendige omkering van de verhouding van de slaven tot hun heren. Er moesten integendeel nog eeuwen voorbijgaan; de macht van het heidendom moest eerst in de diepste wortel worden gebroken, voordat de geest van de Christelijke vrijheid de overtuiging van het onverdraaglijke van de slavernij en van de lijfeigenschap met de idee, dat de mens naar Gods beeld was geschapen, die door het Christendom duidelijk aan het licht was gebracht, tot een algemeen redelijk bewustzijn kon verheffen. Opmerkelijk is nu reeds hier, dat Paulus de meesters van de slaven voorstelt als heren naar het vlees. Daardoor is de macht van de meester tot het lichamelijke van de slaaf begrensd. De meesters mogen alleen gebied voeren over de uitwendige omstandigheden van de slaven, hun geweten is echter vrij d. i. alleen aan de hemelse Heer onderworpen.

Bij het "wees gehoorzaam naar het vlees" voegt de apostel drie nadere bepalingen, waarvan elke volgende de zedelijke eis hoger stelt. De eerste "met vrees en beven" eist een gehoorzaamheid, waarbij de dienstknecht siddert voor de gedachte zijn plicht in enig opzicht te kort te doen. De tweede "in eenvoudigheid van het hart" verlangt een gehoorzaamheid, waarbij men zonder enige nevenbedoeling erop uit is zijn plicht te doen. De derde "zoals aan Christus" dringt op een gehoorzaamheid aan, waarbij men door het bewustzijn wordt geleid, dat het moet plaats hebben in de dienst van Christus als vervulling van Zijn wil. Dit "zoals aan Christus" wordt vervolgens nader uiteengezet in de zin, die een tweede reeks vormt: "niet naar ogendienst als mensenbehagers, maar als dienstknechten van Christus, doende de wil van God van harte. " Als het een dienstknecht alleen te doen is om de menselijke goedkeuring van zijn heer, dan zal zijn gehoorzamen niet verder reiken dan diens oog. Geheel anders is het, als hij dient in de eigenschap van een dienstknecht van Christus, die de wil van God doet. Daaraan dat hun gehoorzamen een volbrengen van Gods wil moet zijn, sluit zich dan in een derde reeks aan, die hun inwendige verhouding moet zijn tot hun dienstbaarheid, waarin zij moeten gehoorzamen. Wat men van harte doet, doet men graag, omdat het voortkomt uit werkelijke en eigen mening van het hart. Om nu iets met goedwilligheid te doen moet hetgeen men doet aan een persoon gebeuren, die men toegenegen is. Terwijl dus het eerste de inwendige verhouding van de dienaar tot zijn dienst aanwijst, karakteriseert het tweede zijn verhouding van de dienaar tot zijn heer. Beide het gehoorzamen van harte en het gehoorzamen met goedwilligheid, kon niet volstrekt zijn geboden, als niet was verondersteld, dat de dienaar zichzelf kende in de dienst van de hemelse Heer. Kende hij zichzelf alleen in de dienst van mensen, dan zou de gemoedstoestand, waarmee hij dient, afhangen van de gesteldheid van zijn meester. Daarom voegt de apostel erbij: "dienende de Heere en niet de mensen; " want doen zij hun dienst, dan zullen zij die onder alle omstandigheden van harte en met goedwilligheid kunnen doen. Hun dienen is dan echter ook een goed doen, waarvoor zij van de Heere loon zullen ontvangen, zoals zij ook weten, dat wat goeds ieder gedaan heeft,

hun een dienovereenkomstig loon ten deel zal worden, zonder onderscheid of hij dienstknecht is of vrije.

Al was het ook dat de heren naar het vlees hun welgemeende diensten nooit erkenden, toch hebben zij erkenning van de Hemelse te wachten.

9. En u heren, doe hetzelfde, wat ik zo-even van de dienstknechten over hun heren naar het vlees heb geëist, bij hen. Uit die voorschriften toch kunt u wel afleiden, wat uw plichten zijn als heren en meesters. Behandel uw dienstbaren met liefde, nalatende de dreiging, die gewoonte is bij tirannieke meesters, die hun knechten hun overmacht willen laten voelen (Lev. 25: 43). Handel ten allen tijde als degenen, die weet, dat ook uw eigen Heere, dezelfde, als die van de dienstknechten (vs. 7 v. Kol. 4: 1), in de hemelen is, a) en dat geen aanneming des persoons bij Hem is (Gal. 2: 6), zodat Hij, als Hij komt om gericht te houden, het onrecht, door u als heren aan uw dienstknechten aangedaan, ongestraft zou laten, omdat zij, aan wie het geschied is, slaven waren, en u, die het heeft misdreven, meesters bent geweest.

a) Deut. 10: 17. 2 Kron. 19: 7 Hand. 10: 34 Rom. 2: 11 Kol. 3: 25. 1 Petrus 1: 17

De apostel spreekt zo uitvoerig als hij in vs. 5-8 heeft gedaan, tot de slaven, om hen hun harde en verachte stand op Christelijke manier te leren waarderen en overeenkomstig hun Christelijke roeping daarin te leren leven. Weinige woorden waren tegenover de heren voldoende, te minder, omdat de onderrichting van de dienstknechten ook voor hen tot lering was, hoe zij hun dienstknechten moesten beschouwen. Overeenkomstig de gelijkheid, die voor God tussen hen en de anderen bestaat en met heen wijzing naar de hemelse Heere, aan wiens onpartijdig oordeel zij beiden onderworpen zijn, roept hij hun toe: "doe hetzelfde bij hen", met de bijvoeging: "nalatende de dreiging. " Zij moeten het bedreigen, de gewone manier om de slaven door schrik in toom te houden, nalaten en in plaats daarvan hun tot zulke heren zijn, zoals Christelijke slaven voor hen dienstknechten moeten zijn. Zonder op de bijzonderheden te letten van de vermaning aan de dienstknechten gegeven, is het "hetzelfde" eveneens gemeend, als wanneer de Heere Jezus (MATTHEUS. 7: 12) vermaant: "wat u wilt dat u de mensen zullen doen, doet u hun zo ook. "

De heren hebben te letten op de vermaning van de Schrift: zoals de Heere u behandeld heeft, zo behandelt nu ook u uw dienstknechten; of: zoals u de dienstknechten behandelt, zo zal u ook eenmaal de Heere behandelen.

Voor de aardse rechtbank vonden in de oudheid de heren ook bij een rechtvaardige behandeling van hun slaven zonder moeite bescherming. Zo zal het niet zijn voor het gericht van Jezus Christus, die toch reeds gedurende Zijn omwandelen op aarde de Helper van de bedrukten en onrechtvaardig behandelden geweest is.

II. Vs. 10-20. Heeft de apostel in de beide vorige afdelingen van het paranetische deel van zijn brief opgewekt tot een wandel de Christelijke roeping waardig, zo vermaant hij de lezers nu tot hetgeen zij nodig hebben, om zichzelf Christenen te betonen tegenover de machten, die hen van buiten bestrijden. Zij moeten sterk worden in de Heere en zich laten toerusten met de macht van Zijn sterkte. Terwijl Paulus in onze brief de vijanden van God en Christus, die uit de Kerk zelf in de ketters opstaan, zo goed als geheel buiten spel laat (anders dan in de paralelle brief aan de Kolossensen), vestigt hij des te scherper zijn oog op de geestelijke machten, die tegen de Christelijke kerk strijden, die haar proberen te vernietigen en een slag bereiden, waarin het te doen is om een grote beslissing. Hij dringt bij de lezers aan, om

dadelijk reeds nu de gordel om de lendenen te doen, het pantser om de borst aan te doen, de veldlaarzen onder de voeten te binden, vooral op de dag van de slag het schild te nemen en de helm op te zetten en het zwaard in de hand te nemen, opdat die strijd tot een zegepraal voor de gemeente van de Heere wordt. Zijn het zonder twijfel de vervolgingen van de Christenen, die voor de deur staan, waarop zijn voorspellend woord in de eerste plaats wijst, dan wordt de betekenis van hetgeen hij verder over het aanhouden met bidden en smeken in de Geest zegt, ons zeer duidelijk door het gezicht in Openbaring 8: 1-4 als wij dit namelijk juist begrijpen.

EPISTEL OP DE EENENTWINTIGSTE ZONDAG NA TRINITATIS

Het leven een strijd, niet met het vlees en bloed alleen, maar met overheden en machten, met de beheersers van de wereld, de demonen. Dit is het grote thema van dit epistel. Met dit epistel is echter verenigd het Evangelie van de genezing, die onze hoog geprezen Heer aan de zoon van een koninklijke hoveling te Kapernaüm uit de verte bewerkte (Joh. 4: 47 vv.). Volgens de bedoeling van de kerk moet daar aan het strijdende leger van de Christenen de grote bijstand, het krijgsleger worden getoond, dat uit de verte helpt, ja dat zelfs nabij is; of wat hetzelfde is, naast de koninklijke Heer, die in de nabijheid en de verte de ziekte beheerst, moet wel het door Hem met kracht en zegen begaafde leger van Zijn navolgers verschijnen. Naast de Machtige staan de machtigen en het aandenken aan geen sterkt deze.

De veldprediking van de apostel; zij wijst de vijand aan, tegen wie wij strijden, 2) de wapenrusting, waarin wij strijden, 3) het rijk waarvoor wij strijden.

Het leven van de Christen een strijd: 1) wie is de vijand? 2) hoe heet het wapen? 3) wanneer is er rust?

Over de strijd tegen het rijk van de duivel: 1) hoe zwaar deze strijd is; 2) met welke wapens die moet gevoerd worden.

Over de strijd, waartoe de gemeente van de Heere geroepen is:
1) het is een zware strijd, want hij is tegen de machten van de hel; 2) het is een hoopvolle strijd, want de Heere staat Zijn gemeente terzijde; 3) het is een heilige strijd, want met een heilige gezindheid en heilige wapens wordt hij gevoerd.

De geestelijke wapenrusting van de Christen: 1) waarom onze wapenrusting een geestelijke moet zijn? 2) uit welke stukken zij bestaat.

Wees sterk in de Heere: 1) wat is dat? 2) hoe geschiedt dat?

Wanneer is de Christen sterk in de Heere? 1) Als hij in de gerechtigheid van het geloof een vast standpunt heeft verkregen; 2) als hij het woord van God als zijn scherp zwaard gebruikt; 3) als hij van de overwinningsbelofte van zijn Heere tot aan het einde verzekerd blijft.

10. Voorts, mijn broeders! (2 Kor. 13: 11) word krachtig in de Heere en in de sterkte van Zijn macht (Jes. 45: 24. 2 Tim. 2: 1

Het woordje "voorts" geeft te kennen, dat de apostel nu samenvat wat tenslotte nog moet worden gezegd. Deze vermaning ligt hem nog op het hart; zij dringt te voorschijn als een machtige stroom met kracht en volheid. Het is een aanspraak, die een veldheer van veel ervaring tot zijn leger richt een dagorde aan de vooravond van een beslissende slag.

Zonder twijfel heeft de apostel de laatste, grootste beslissingen op het oog, die aan de voltooiing van het rijk van God op aarde zullen voorafgaan en die volgens de doorgaande leer van het Nieuwe Testament vergezeld moeten gaan van een vreselijke strijd met de machten van de duisternis. En inderdaad is die slechts weinige jaren na de vervaardiging van onze brief (Deel VI Aanm. 2 a. 2 en c. 3) in de bloedige vervolging van de Christenen door keizer Nero begonnen.

De apostel noemt daarom de twee stukken "krachtig in de Heere" en "in de sterkte van Zijn macht" om aan te tonen, dat er tweeërlei krachten zijn, die wij moeten hebben - de ene, dat wij vast blijven bij hetgeen wij moeten geloven en doen en niet aflaten en dat heet "voor zichzelf" sterk zijn. Het tweede is, dat men niet alleen zichzelf beschermt, maar ook de vijanden op de vlucht slaan. Het eerste is een beschermende macht, het tweede een kracht tot overwinning, die niet alleen op zichzelf staat, maar rondom zich houwen kan onder de vijanden. Daartoe behoort nu meerdere en sterkere wapenrusting dan tot de eerste en dit noemt hij de sterkte en macht van de Heere, dat geheel op Hebreeuwse manier gesproken is en zoveel betekent als Zijn machtige sterkte of Zijn grote kracht.

De mens is over niets zozeer onkundig, als over zijn kracht. Ieder, al is hij ook nog zo zwak, acht zich sterk. Dat tonen zijn voornemens, zijn plannen, die toch worden verijdeld en meestal teniet gaan. Het is met de sterkte evenals met de schoonheid, waarvan niemand, ook de lelijkste niet, zich geheel ontbloot acht. Dat alleen in de Heere, de Sterke en Machtige, de sterkte te zoeken en te vinden is, bedenken niet allen, die de ware vrijheid niet kunnen zien in de dienstbaarheid van God.

11. a) Doe dan aan om u te betonen, als degenen, die met de kracht en de sterkte van de Heere begaafd zijn, de gehele wapenrusting van God, waarmee God de strijders van Zijn rijk toerust, evenals Hij bij Zijn eigen strijd zo’n wapenrusting draagt (Jes. 59: 17 Wijsh. 5: 17 vv. Dat is u nodig, opdat u kunt staan tegen de listige omleidingen van de duivel, die hij nu aan u beproeft en zeker nog snel erger zal maken.

a) Kol. 3: 12. 1 Thessalonicenzen. 5: 8

Het beeld van de Christelijke strijd en de geestelijke wapenrusting wordt ook op andere plaatsen van het Nieuwe Testament (2 Kor. 10: 4. 1 Thessalonicenzen. 5: 8. 1 Tim. 6: 12 gevonden, maar hier het volledigst en uitvoerigst. Dit is te verklaren als men bedenkt, dat de apostel het Pretoriaanse leger te Rome Ac 28: 16 voor ogen had, toen hij onze brief schreef en dadelijk de wapenrusting en de nauwgezette legerdienst van deze elite van het Romeinse leger zag. Op grond nu van hetgeen hij hier en in het volgende uiteenzet, vatten de oude Christenen hun gehele leven als militia christiana, Christelijke krijgsdienst op. Zo was de geloofsbelijdenis voor hen de tessera of het parool van hun hemelse aanvoerder; de gebeden en het vasten werden door hen gehouden voor stationes of wachtpost diensten (waarvoor Woensdag en Vrijdag in het bijzonder bestemd waren, "Le 16: 31. De zonde en de boze geesten waren de vijanden; het hemels vaderland was het rijk, dat veroverd moest worden en de zaligheid was de kroon van de overwinning.

Paulus beveelt ons eerst de volle wapenrusting (panopli a) aan te doen als krijgslieden, die tot de strijd bereid zijn en zich tot tegenweer gereed moeten houden. Hij zal later (vs. 14 vv.) die wapenrusting noemen en na elkaar optellen wat er toe behoort; maar hier spreekt hij nog in het algemeen, dat er een wapenrusting moet zijn, niet van een mens, maar van God zelf. Want hier staat geen menselijke sterkte, kracht noch wijsheid en verstand tegen deze vijand. Hij kan

het alles tot stof en as maken als Hij met Zijn adem erin blaast. Daarom, omdat u andere strijders bent, wil de apostel zeggen en andere vijanden tegenover u heeft, zo moet u ook een andere wapenrusting hebben dan de wereld heeft of maken kan. Hij noemt het echter daarom Gods wapenrusting, om aan te wijzen wat voor een zaak het is, waarvoor wij moeten strijden, namelijk dat de strijd van God is en wij zijn strijders zijn, als die voor Hem en Zijn zaak strijden; daarom moeten wij ook Zijn wapenrusting dragen, waarmee Hij strijdt. Want hoewel Hij voor Zichzelf krachtig genoeg is tegen de duivel, en wel met een vinger, ja met één woord hem in al zijn woeden kan tegengaan, toch wil Hij door zulke zwakke vaten hem neerslaan en door ons eer inleggen aan zo'n trotse, machtige vijand, opdat Hij Zijn goddelijke kracht in onze zwakheid betoont. Dat hindert ook de duivel, dat God hem zo'n gebrekkig, nietig volk (1 Sam. 17: 10) tegenstelt; hij grijpt ons daarom met toorn en woede aan, alsof hij ons in een ogenblik als een hoop vaten wilde verpletteren.

12. Op goede gronden kom ik met zo ernstige, buitengewone vermaningen tot u; want wij hebben in de tijden, zoals die nu over ons Christenen komen (Hoofdstuk 5: 16), de strijd niet tegen vlees en bloed, niet met zwakke, nietige mensen (Gal. 1: 16), hoewel er zulke vijanden zijn, die uiterlijk en zichtbaar tegenover ons staan, maar integendeel tegen de overheden, tegen de machten, die op onzichtbare manier achter hen staan, tegen de geweldhebbers van de wereld, van de duisternis van deze eeuw (2 Kor. 4: 4. 1 Joh. 5: 19, tegen de geestelijke boosheden in de lucht (vgl. Hoofdstuk 2: 2 Jes. 24: 21).

De apostel geeft hier de reden op, waarom hij vermaant zich tot het doel, in het vorig vers genoemd en tegen de vijand daar genoemd, te versterken in de Heere en de wapenrusting van God aan te doen. Hij doet dat namelijk, omdat de strijd, die zij hebben, geen strijd is tegen mensen, maar tegen de boze geesten. Een worstelstrijd noemt bij die in de grondtekst (palh), om uit te drukken, dat het er om te doen is, wie ten slotte boven zal blijven (tevens echter ook met het oog daarop, dat in deze strijd ieder voor zichzelf geroepen is; want de worstelstrijd is uit zijn aard een strijd van man tegen man). Als hij schrijft: "wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed" bedoelt hij niet eigen vlees en bloed. In dat geval zou een geheel andere en wel omgekeerde tegenstelling volgen, dat onze werkelijke vijand buiten ons is. Er is hier sprake van de vijand buiten ons, tegen wie wij sterk en toegerust moeten zijn, opdat wij hem kunnen weerstaan, van welke aard die is, omdat naar de gesteldheid van deze de zwaarte van onze strijd moet worden afgemeten. Onder dit gezichtspunt ontkent hij, dat wij te doen hebben met wezens, die vlees en bloed zijn; niet alsof wij degenen niet tegen ons zouden hebben, maar zij zijn de vijand niet, die wij moeten overwinnen, als wij het veld willen behouden (onder deze kunnen wij integendeel altijd uitwendig bezwijken en toch tegen de eigenlijke vijand het veld behouden, Openbaring 7: 9 vv.); het zijn de boze geesten, die tegen ons strijden en die wij moeten overmeesteren. In tegenstelling tot de menselijke tegenstanders, wier boosheid niet meer zou kunnen doen, dan vlees en bloed in staat is te doen (MATTHEUS. 10: 28), noemt hij ze "de geestelijke boosheden in de lucht", van welke uitdrukking Paulus zich ook in Hoofdstuk 3: 10 had bediend; want hun manier van bestaan is een, onderscheiden van de stoffelijke wereld, waarin wij een leven leiden, waarbij wij aan ruimte gebonden zijn. In tegenstelling tot die menselijke tegenstanders, die tot het gebied van de duisternis van deze wereld behoren, slechts als onderdanen daarvan (Hoofdstuk 4: 18; 5: 8) stelt hij hun deze vorsten en machtigen voor als "geweldhebbers van de wereld, van de duisternis van deze eeuw. " Zij zijn wereldbeheersers, maar niet volstrekt; en geheel het gebied, dat onder hun heerschappij staat, het rijk waarover zij alleen beschikken, is de duisternis, het deel van deze wereld, dat zich voor God heeft afgesloten.

Evenals het ene deel van de door God geschapen hogere geestenwereld in de oorspronkelijke gemeenschap met God volhardde en daardoor blijvend in het goede bevestigd is, zo is het andere deel door de afval van God een prooi geworden van de boosheid, waarvan de satan en zijn engelen ook als boze geesten (Luk. 7: 21 Hand. 19: 12), of (zoals op onze plaats woordelijk staat), als "geestenschaar van boosheid" worden voorgesteld. De lust tot boosheid is tot hun wezen, tot hun bijzondere natuur geworden en hun zoeken en trachten is niets dan ondergang en verderf. Hun lust in de boosheid is echter niet slechts een liefde tot boze geestelijke, maar ook tot boze zinnelijke lust, waarom zij ook onreine geesten worden genoemd (MATTHEUS. 10: 1 Hand. 5: 16). Deze onverbeterlijke verharding in de zonde wordt ook daardoor verzekerd, dat zij zonder hoop op verlossing reddeloos en zeker een prooi zijn van het oordeel van de eeuwige verdoemenis (MATTHEUS. 25: 41 Judas 1: 6. 2 Petrus 2: 4 Als zij nu, omdat zij zeker een prooi worden van de boosheid, uit de gemeenschap van het zalige leven van God zijn uitgestoten, dan kan ("Lu 10: 18" en "Re, als op vele plaatsen van de Heilige Schrift hun nog een plaats in de hemel wordt toegekend, dit slechts een oneigenlijke spreekwijze een beeldspraak zijn. Zij zijn echter ook niet reeds in de hel in de eigenlijke betekenis van het woord, alsof deze hun vaste en blijvende verblijfplaats was, waaraan zij gebonden zijn. Daarheen worden zij echter voor altijd verbannen aan het einde van de dagen, als de verlossingsdaden van God aan het menselijk geslacht geheel volbracht zullen zijn (Openbaring 20: 10).

De duivel is uit de hemel uitgeworpen, maar hij is nu nog niet voor eeuwig in de afgrond verwezen; hij kan zijn werk nog in deze wereld, op de aarde doen. Van waar zal hij zijn pogingen in het werk stellen, zo niet, omdat hij toch als eindig wezen een standplaats moet hebben, uit de bovenaardse hemelse streken.

Vgl. MATTHEUS. 12: 43 als ook "Le 16: 22".

13. Daarom, omdat u niet met mensen, maar met de duivel en zijn machten moet strijden en daartoe een sterkte nodig is, nog sterker dan die van de machten van de duisternis, neem aan a) de gehele wapenrusting van God, waarvan ik in vs. 11 sprak, opdat u kunt weerstaan in de boze dag, als aan de duisternis macht wordt gelaten (Luk. 22: 53 Openbaring 3: 10) en alles verricht hebbend wat tot een zegenrijke strijd nodig is, staande blijven (1 Joh. 4: 4).

a) 1 Kor. 10: 4

De apostel wil volstrekt niet ontkennen dat wij ook met vlees en bloed hebben te strijden, met vijandige, goddeloze kinderen, met de kinderen van de wereld, die het rijk van God en van Christus tegenstaan. Hadden wij echter alleen met deze te strijden, dan zouden mensen tegenover mensen staan en wij hoefden te minder bevreesd te zijn, omdat wij toch weten, dat wij niet alleen zijn, maar een krachtige hulp aan de kant van hen staat, die God en Zijn Christus dienen. Nu leert ons echter de mond van de apostel, dat wij niet slechts te doen hebben met mensen, met vlees en bloed, maar dat onze strijd een veel grotere en moeilijkere is, omdat juist de gevallen engelen de tegenpartij zijn. Het kan ons hierbij volkomen onverschillig zijn, of deze of gene in gevallen engelen gelooft of niet, hun werking ervaart of die anders verklaart. Wij, die in het licht van de goddelijke openbaring wandelen en ons alleen door deze de wegen laten aanwijzen, kunnen te minder voor onszelf verbergen dat wij een rijk van boze geesten tegenover ons hebben, omdat juist dat gedeelte van de Heilige Schrift, dat door ieder voor het meer lichte en duidelijke wordt gehouden, vaak, meer nog dan het Oude Testament, van deze onze vijanden spreekt en voor hen waarschuwt. Staat nu een onzichtbaar rijk tegenover ons, van welke krijgslieden en legers wij worden opgemerkt en

bespied, dan is duidelijk dat onze vijanden een groot voordeel hebben, want zij kennen ons, maar wij een groot nadeel, omdat wij ze niet zien noch kennen. Stelt men zich nu verder voor dat deze vijanden een talloos leger in menigte zijn, dan hoeft men zich hen niet eens als zeer machtig voor te stellen, de vrees groeit toch aan, want gegrond op het onzichtbare van het vijandelijk leger vermeerdert die door de gedachte aan de grote menigte. Nu vinden wij in de Heilige Schrift dat de val van de engelen zich niet maar tot de ondergeschikte klassen van de geesten bepaalde, maar zijn aanvang juist in de hoogste rijen had, die de troon van de Heere omgeven en die val als een neervallende zware steen doorging van de hoogst begaafde tot de minst begaafde geesten. Is nu deze gehele schare van onderscheiden engelen eendrachtig tegen ons, tegen de kerk van God op aarde gekant; staat zij tegenover ons als een krachtig en welgeordend organisme, als een bijzonder rijk, dan wordt de reeds bestaande vrees ook daardoor nog verzwaard. Dezelfde boze geesten nu worden bovendien ons nog voorgesteld als geweldhebbers van de wereld. Daarmee wordt ons gezegd, dat de boosheid van de mensen geenszins onvoorbedacht en aan zichzelf overgelaten is. Zij zal wel eenmaal gedurende de duizend jaren, waarin de duivel gebonden zal zijn (Openbaring 20: 1 vv.) door het rijk van de boze geesten verlaten en zonder leiding zijn, maar dan zal zij ook voor de invloed van het rijk van Christus bezwijken en de groeiende en opstuwende wateren geen uitvloeiing vinden. Tegenwoordig is het echter nog onder bestuur en leiding en meer dan vlees en bloed het denkt is de wereld in samenhang en volkomen instemming met het rijk van de boze geesten. Deze vorstendommen, deze machten, deze geesten-wereld vol boosheid, die zelfs in de lucht haar zetel heeft en haar werk verricht, verbeidt in de duisternis van deze tijd, beheerst de wereld en maakt zich met alle macht en list, met alle behendigheid en snelheid op tegen het rijk van Jezus Christus, de arme strijdende kerk. En deze, als een schuchtere duif, als een gejaagde hinde moet nu van rondom, van boven en aan de kanten omgeven zijn en omzweefd worden door een nachtelijk, verschrikkelijk krijgsleger van duivelen en alle ogenblikken op een nieuwe aanval, op een dag van strijd, op een kwaad uur zich voorbereiden. Wie kan die toestand van de kerk zich zo voorstellen, zonder aan de ene kant te erkennen hoezeer de duivels voor de kerk van God, die vreesachtige hinde, tot vrees moeten zijn, maar aan de andere kant hoe zwaar en verschrikkelijk haar strijd is! Erkennen wij nu aan de ene kant de grote macht van de vijanden en de daaruit voortvloeiende moeilijkheid van de strijd, dan zal ons aan de andere kant het gevoel van onze nood des te meer doordringen, als wij aan de noodzakelijkheid van de overwinning denken en aan onze grote zwakheid. Het is zeker dat wij deze strijd niet alleen hoeven te strijden; de goede engelen toch zijn met ons in de strijd, de reine geesten, wier macht tegen de demonen wel gerekend kan worden. Wij vinden in de Heilige Schrift ook vaker melding gemaakt van strijdende goede engelen tegen de boze en de overwinning is altijd aan de kant van de goede. Maar kunnen dan de goede engelen de zege betalen voor het geheel, als wij op aarde de overwinning verliezen? Is niet over het geheel de zege verloren, als de strijdende kerk op aarde die verliest? Ja, is niet juist de strijd, waarvan sprake is, een strijd van de strijdende kerk op aarde? Is het niet onze zaak, om welker wil die wordt gevoerd? Meent dan de duivel en kan hij menen, de engelen te vellen en te overwinnen, die in het goede zijn staande gebleven en hun vorstendom hebben bewaard? Hen kan en zal hij de zaligheid zeker niet meer ontroven; maar ons kan hij verderven, ons, die zo zwak zijn. Als hij ons de linker, de zwakke vleugel slaat, verheft zich de rechter, de sterke ongedeerd ten hemel; maar de slag is toch verloren en wij zijn verloren. Ons eeuwig heil staat dus op het spel. Zo ziet men van hoe groot gewicht onze strijd is en hoeveel te vrezen is. De machtige en talrijke vijand in het oog, de grote verantwoordelijkheid van de strijd in het geheugen en voor de aandacht, wordt men vernieuwd in de geest van zijn gemoed en grijpt men naar de wapenrusting, die ter overwinning leidt!

14. Sta dan, als degenen, die reeds nu bent toegerust tot de beslissende strijd, die u wacht, uw lenden omgord hebbend (Jes. 5: 27 Luk. 12: 35. 1 Petrus 1: 13 met de waarheid (vgl. Jes. 11: 5), a) en aangedaan hebbend het borstwapen of pantsier van de gerechtigheid (vgl. 1 Thess. 5: 8);

a) Jes. 59: 17. 2 Kor. 6: 7

15. En de voeten geschoeid hebbend (Jes. 9: 5 en "De 20: 9 met bereidheid (Jes. 52: 7) van het Evangelie van de vrede (Hand. 10: 36. 2 Kor. 5: 18 v., ten allen tijde gereed om de zaligheid aan anderen te verkondigen (Jes. 52: 7 a)

De apostel was in het noemen van de vijand, waarmee moest worden gestreden, gegaan boven het gebied van het menselijke en tot de daarin heersende goddeloze geesten, om de grote ernst van de strijd, waartoe de Christen gereed moet zijn, voor ogen te stellen. Eveneens heeft hij en met een gelijk doel gewezen over het heden heen op de boze tijd, wanneer de steeds te voeren strijd tot het laatste punt van beslissing komt en de vijand al zijn macht inspant, om die te winnen. Op deze kwade dag moeten de Christenen toegerust zijn, niet pas als die aanbreekt, maar reeds nu. Om dan te kunnen weerstaan en dan zegerijk die te kunnen doorstaan, moeten zij van te voren met de volle wapenrusting van God zijn aangedaan.

Volgens de manier van de Romeinen bestond de wapenrusting uit pantsier, schild, lans, beenschilden, helm en zwaard. De apostel heeft de lans weggelaten en daarvoor gordel en veldschoenen genoemd. Omdat de laatste stukken geen bestanddelen zijn van zware bewapening, blijkt dat hij niet slechts zwaar gewapende strijders op het oog heeft, maar alle strijders van alle mogelijke wapens. Hij heeft de lans waarschijnlijk daarom weggelaten, omdat die een wapen tot de aanval was. De Christelijke strijder moet namelijk de aanvallen van de duivel afwachten, maar eenmaal aangevallen, overwinnen met alle wapens, die ter hand zijn.

Het wijde, los neerhangende kleed zou de oude krijgsman in zijn vrije beweging, in zijn vaste tred hinderlijk zijn geweest, als het niet omgord was geworden. Men snoerde de gordel vast op de juiste plaats, dicht onder de heupen. Wat nu de gordel is voor de soldaten, dat is de waarheid voor de strijders van Jezus Christus.

De "waarheid" is deze gordel, de loutere gezindheid, die alle gemeenschap met leugen en duisternis in het kennen en in het leven haat en ontvliedt (vgl. Hoofdstuk 4: 20). Zij verhindert het rondzwerven van de onbestendige gedachten, het wegzinken in ongeregelde en verwilderde toestand van gemoed en maakt de ziel wakker en strijdvaardig.

Die de schijn van godzaligheid heeft, maar haar kracht verloochent (2 Tim. 3: 5), gordt zijn lenden met leugen.

Het gevoel van onze grote onwaardigheid, het bewustzijn van onze zonde, het kwaad geweten, dat ons eindeloos knaagt, zou ons volstrekt onbekwaam maken tot de strijd, die ons wacht, alle ogenblikken zou onze borst zijn blootgesteld aan het gevaar van dodelijke pijlen, als ons niet de nieuwe gerechtigheid als een pantsier, een borstharnas bedekte, de gerechtigheid van het geloof, waarin men uit de dood is overgegaan in het leven (1 Joh. 3: 14). Is nu de mens met waarheid omgord, dan moet hij ook met de onvernietigbare gerechtigheid van Jezus bedekt worden als met een borstharnas en zijn ziel rust vinden in de gedachte, die hij voor Christus uitspreekt: "er is geen vlek aan mij te vinden; ik ben geheel

rein en zuiver van al mijn zonden. Ik ben rein omwille van U; U geeft heerlijkheid en sieraad genoeg, om mij daarmee te bedekken" (Rom. 8: 34 vv.). Is nu het kleed gegord, het borstharnas aangedaan, wat is dan het derde? Nu maakt hij, wiens borst beschermd is, zijn voeten gereed tot de strijd, hij bindt de voetzolen onder en zorgt daarmee, dat hij op de verre weg van het slagveld zonder zorg en zonder schade kan voortgaan. Maar wat is nu, wat de geestelijke betekenis aangaat, het schoeisel van de voeten en de bereidheid van het Evangelie? Dit is volgens het eigen woord van de apostel de bereidheid om het Evangelie van de vrede te prediken. Bekrachtigd door waarheid, beschut door gerechtigheid tegen alle verwijtingen van de duivel en van het eigen hart, gaat de Christen voort en belijdt het Evangelie, predikt de Gekruisigde, biedt aan al de zijnen in het Evangelie de vrede aan.

De bereidheid om het Evangelie van de vrede te prediken moet bij ieder gelovige worden gevonden voor het geval, dat hij in hen toestand komt, om van Christus te getuigen (1 Petrus 3: 15). Zij is hem daardoor gegeven, dat hij de vrede kent, waarover het Evangelie handelt en als hij die in de strijd meebrengt, dan is dit het bewustzijn, dat hij aan de wereld zo’n vrede heeft aan te bieden, dat hem krachtig doet optreden en vaste stappen laat doen.

Onze voeten zijn geschoeid en gewapend door het ambt en tot het ambt van het Evangelie van de vrede, opdat de oude slang, als zij voelt dat wij ze onder de voeten treden, geen kracht vindt om ons te steken en om te brengen.

16. Bovenal (liever "bij dat alles", Luk. 3: 20), wanneer de dag van de beslissende strijd is aangebroken, aangenomen hebbend het schild van het geloof, waarmee u al de vurige pijlen (Ps. 7: 14 en "De 20: 9 van de boze (1 Joh. 2: 14. 1 Petrus 5: 8 v. zult kunnen uitblussen.

17. En neem de helm van de zaligheid (vgl. Jes. 59: 17 Luk. 21: 28. 1 Thessalonicenzen. 5: 8), a) en het zwaard van de Geest, het door de Heilige Geest bereide zwaard, dat is Gods woord (Hebr. 4: 12 MATTHEUS. 4: 4, 7, 10).

a) Openbaring 2: 16

Tussen de bestanddelen van de wapenrusting, in de beide vorige verzen genoemd en die in deze beiden zijn voorgesteld, is dit onderscheid, dat de krijgsman zich gordt, van pantser en schoeisel voorziet, om zich tot de strijd op te maken, daarentegen naar schild, helm en zwaard grijpt als de strijd begint en dat de Christen in de gehoorzaamheid van de waarheid moet staan, van de gerechtigheid voor God verzekerd en tot de boodschap van de vrede bereid moet zijn om kampvaardig te worden, maar de strijd zelf in de kracht van het geloof en van de hoop met Gods woord moet strijden. In de eerste plaats wordt genoemd het schild en wel het grote schild, dat de hele persoon bedekt, dat is het geloof. Het is dat geloof, waardoor hij zich getroost voelt bij God in Christus en dit geloof bedekt hem, zodat hem satans pijlen, de aanvechtingen, waarmee de boze hem ten val wil brengen, niet bereiken; hij vangt ze daarmee op als met een schild. Omdat echter brandende pijlen van zoveel gevaarlijker aard zijn, bijvoorbeeld die, die met ontbrandbare stoffen voorzien waren om het schild zelf, dat tegen hen moest beschutten, als zij door het leren overtreksel in het hout drongen, in brand te steken en onbruikbaar te maken, zo zegt de apostel niet dat de Christen ze met zijn schild kan opvangen, maar dat zijn schild van die aard is, dat het hun vuur uitblust. Het is toch juist het geloof van de Christen, waarop de satan zijn pijlen richt. Kon hij dat onbruikbaar maken, dan was de strijder verloren; maar het geloof is Gods werk in hem en daarom onverderfelijk, alhoewel satan zelfs zijn bestrijdingen tot het uiterste verzwaart, hetgeen de kerk in het laatste uur van dit leven (MATTHEUS. 24: 21 v. Openbaring 13: 3 vv.) wacht.

Als natuurlijk gevolg noemt Paulus eerst het nemen van de helm en dan van het zwaard, omdat de linkerhand reeds het schild heeft en na het nemen van het zwaard geen hand meer vrij is. "Neem aan", wordt gezegd, namelijk van God, die u deze helm aanbiedt.

De helm van de zaligheid is niets anders dan de hoop op en het verwachten van een ander leven, dat daarboven in de hemel is, waarom wij in Christus geloven en alles lijden, zonder hetwelk wij niet al de slagen zouden kunnen verdragen, die men ons naar het hoofd slaat. Dit is echter onze bescherming, dat wij in Jezus Christus geloven, die een Heer is over wereld, duivel en over alles, waardoor wij zeker een ander leven te wachten hebben, dat Hij ons van al dat ongeluk zal verlossen en onder onze voeten zal leggen wat ons nu drukt en benauwt.

Het zwaard wordt getrokken en gezwaaid, als de slagorden op elkaar zijn gestoten, als man en man tegenover elkaar staan, als het op de allerlaatste beslissing aankomt. Het is nu reeds tot het uiterste, tot het laatste gekomen (Openbaring 13: 15 vv.). Het is nu te doen om de laatste, de beslissende slag, om het finale in de strijd van de geesten. De krijgsknecht van God moet het nu vooral weten, dat hij niet met het woord van zijn eigen wijsheid de strijd tegen de boze voert. Evenals Christus de verzoeker, alhoewel Hij toch het ware Woord is, met de goddelijke woorden van de Schrift bestreed, zo moeten ook wij allen Gods woord voor ons wapen houden. Wee de strijder, die tegen deze vijand met het scherpe zwaard van zijn dialectiek iets denkt uit te richten. Elk wapen breekt tegen de wapenrusting van die sterk gewapende, alleen het zuivere woord kan hier treffen en doordringen.

Het woord van God heeft die kracht, dat, waar men het zuiver en ten volle predikt, vlijtig leert en met ernst bedenkt, satan noch duivel daar kan blijven; want het openbaart zijn leugen en list, waarmee hij de mens wil bedriegen, tot valse gerustheid of wangeloof, smart of wanhoop wil brengen. Het openbaart de Heere Christus, die hij gekruisigd heeft, maar die op hem is aangevallen en hem de kop heeft vermorzeld, daarom vreest hij en vlucht hij daarvoor.

In de dagen van Paulus, in de gehele oude wereld kwam het bij het voeren van de oorlog veel meer dan tegenwoordig op persoonlijke moed en krachtsontwikkeling van elke afzonderlijken krijgsman aan. Men streed ten slotte altijd man tegen man en dien overeenkomstig waren de wapens, was de rusting. Het kwetsbaarste deel was de weke lende en het onderste gedeelte van het lichaam en het eerste en voornaamste stuk van de rusting een brede, goed aangehaalde gordel, die tegelijk steun gaf en beschermde. De borst geharnast, de schenen en voeten met een stevig schoeisel bekleed, het hoofd met een nauwsluitende helm gedekt, stond daar de Romeinse krijgsman van Paulus’ dagen ten strijd gereed. Een breed lang schild aan de linkerarm dekte andermaal de hele man en in zijn rechterhand was het korte, maar geduchte zwaard, waarmee hij niet slechts zich het lijf verweren, maar ook aanvallen en zijn vijand bevechten moest. Naar dit voorbeeld nu verlangt de apostel, dat de belijder van Christus, naar de inwendige mens, tegen zijn doodsvijanden van top tot teen gewapend is. Wat moet het eerste stuk van zijn rusting wezen? Wat zal de tegelijk steun gevende en beschermende gordel van zijn lendenen zijn? Waarheid zal het zijn; waarheid en oprechtheid, waarvan in het Christelijk leven alles moet aanvangen en zonder welke de Christelijke strijd geen ogenblik met goed gevolg gestreden kan worden. Waarheid in het binnenste, waartoe God lust heeft, die ootmoedig maakt voor Zijn aangezicht, arm van geest en vatbaar om het woord van Zijn waarheid te verstaan, in zich op te nemen en getrouw te bewaren, kinderlijke oprechtheid tegenover de alles doordringende, oordelende en reinigende waarheid van God. Door deze waarachtigheid erkent men zichzelf in de spiegel van Gods woord, beschouwt men zijn zonde en zwakheid, zoals God ze beschouwt; schrijft zich ook geen groter geloof of meerdere heiligheid toe, dan waar men werkelijk toe is doorgedrongen en is men buiten staat uiterlijk

iets voor te doen, dat men innerlijk nog niet bezit. En de gordel van deze waarheid knelt of pijnigt niet, maar stijft en sterkt en is een riem onder het hart; want oprechtheid is kracht en geeft een gevoel van goede moed, ook waar zij pijnlijke waarheden ziet en moet erkennen. Immers door deze heen ziet en erkent zij ook de vertroostingen, die aan de oprechte belijdenis verknocht zijn. Wat is het tweede stuk van de wapenrusting van de Christen? Wat het onmisbaar kuras, dat de borst van de krijgsman beschermen en waar het hart zo veilig en rustig onder kloppen moet? Het is het borstwapen van de gerechtigheid, het rein geweten, het hart gereinigd door het geloof in de gerechtigheid van Christus; de innige overtuiging, dat men in de toerekening van deze gerechtigheid niet stelt het vals vertrouwen van een, die de zonde nog lief heeft en voortgaat haar te dienen, maar dat men haar in zich voelt als een kracht van God, die inwendig dringt en drijft, om in het oog van Gods heiligheid te worden, wat men om Christus wil reeds is in het oog van Zijn genade en barmhartigheid. Dit borstwapen van de gerechtigheid is geen ander dan hetgeen in de brief aan de Thessalonicenzen door de apostel genoemd is: het borstwapen van het geloof en van de liefde; van dat geloof, waardoor de mens gerechtvaardigd wordt zonder de werken van de wet; van die liefde, die de werken van de wet doet uit dankbaarheid en zich niet laat voorstaan. Voorwaar dit borstwapen is deugdzamer dan het doorzichtig harnas van een ingebeelde gerechtigheid, die verwerpelijk is voor God, dan het nog zo stijf pantsier van een in zichzelf dood geloof, dat de werken niet heeft. Zonder deze gerechtigheid geen vrijmoedigheid tegenover de Boze, geen kracht tegen nieuwe zonden! Met deze gerechtigheid moed en vertrouwen ook bij de zwaarste aanvechtingen en in de heetste strijd! En wat zal het stevig, wat het welbeslagen schoeisel zijn, waarmee de krijgsvaardige Christen schrap staat op zijn post en met vaste tred tot de overwinning doordringt? De vastheid van de inwendige mens, die hem ook tot elke taak veerkracht en tot elke strijd bereidheid geeft, is de vrede met God, die hij aan het Evangelie van de genade van God in Christus dankt. Deze vrede te bewaren, ze zich niet te laten betwisten door kleinmoedigheid, het geluk van deze vrede in dankbaarheid te genieten, in liefde te doen uitstralen, ziedaar wat in de strijd van het leven, van welke kant de aanval ook komen moge, de blijmoedige Christen voor wankelen behoeden en tot dapper tegenweer in staat stellen kan. Maar zijn niet de aanvallen van het rijk van de duisternis juist op deze vrede, op deze gerechtigheid, op deze waarheid zelf gericht, die de vastigheid, het vertrouwen en de kracht van de strijder in de goede strijd uitmaken? Is het niet juist de strekking van alle verzoekingen om deze vrede te bederven, deze gerechtigheid te ontnemen, deze waarheid in het binnenste weer met leugen te bezoedelen? Is het de vijand van onze ziel niet boven alles te doen om ons met geweld de gordel van de lendenen te rukken, ons van onze vastigheid af te werpen, of zijn vurige pijlen in te drijven tussen de gespen en het pantsier? Zeker, en zo dekt dan de hele man telkens opnieuw het brede schild van dat Godsvertrouwen, waaronder dit alles veilig en verborgen is en prijkt zijn hoofd met de helm van een Christens troostrijke hope, waardoor hij van zijn zaligheid en daarom ook in elke strijd bij voorraad van de overwinning zeker is. En opdat hij niet alleen onkwetsbaar is en zich veilig weet, maar ook mannelijk weerstand doet en de vijanden van zijn ziel dodelijke wonden toebrengt, roert zijn hand als enig, maar afdoend, maar onweerstaanbaar geweer, geen ander zwaard dan het zwaard van de Geest, dat is Gods Woord. Met geen ander dan dit zwaard heeft Christus al de Zijnen tot voorbeeld en tot bemoediging elke verzoeking van de Satan afgeslagen en hem achter Zich gedreven. Onder dat schild heeft een Paulus de goede strijd gestreden tot het einde toe; in deze helm heeft hij de aanstaande kroon van de gerechtigheid voorgevoeld. Aldus uitgerust en gewapend, kan elke belijder van Christus staan tegen de listige omleidingen van de duivel, weerstaan ook in de boze dag en alles wat tot zijn strijd behoort, uitgericht hebbend, staande blijven. Dit is de wapenrusting van God, de goddelijke, de door God gegevene, die in haar geheel te dragen, die van Hem aan te nemen, die telkens als opnieuw aan te doen is; krachtig te worden in de Heere en in de sterkte van

Zijn macht. Heb ik haar aangenomen? Draag ik haar geheel? Doe ik haar telkens als opnieuw aan? Ziedaar vragen, die wel mogen oprijzen en die niemand zonder schade van zijn ziel onbeantwoord kan laten. Heb ik de wapenrusting van God aangenomen? Of heb ik de behoefte aan haar nog niet eens gevoeld? Bond ik misschien de strijd nog niet aan tegen zonde, wereld en boze? Acht ik de doodsvijanden van mijn ziel gering? Omgordde ik mij tot hiertoe met zelfbedrog? Pantser ik mij met eigengerechtigheid? Sta ik in mijn hoogmoed? Steun ik op eigen kracht? Scherm ik met eigenwijsheid? Wee mij dan! In al deze gevallen is de nederlaag zeker. Laat mij wijzer zijn, de raad van de apostel volgen en nemen, aannemen wat ik reeds lang moest dragen en God mij geven wil. Ik draag, zegt iemand, de wapenrusting van God. Maar draagt u ze geheel? De volle wapenrusting! Ontbreekt daar geen stuk? Hij zie toe! De volledigheid maakt kracht. Een half gewapende is nog weerloos. Wat baat het zwaard van de Geest zonder het schild van de geloof? Wat beide, zonder de gordel van de waarheid? Met dezen moet begonnen zijn; anderszins baat al het andere niet; laat ons zeggen: anders volgt het andere niet. God laat zich het overige niet nemen, waar dit eerste niet begeerd wordt.

Verlangt u vrede, bereid u dan ten oorlog, was een bekend woord van de oude Romeinen; maar is dit niet even waar op het gebied van het geestelijk als van het burgerlijk leven? Onschatbaar is de vrede van Christus, maar onmogelijk kan Hij onze vrede zijn en in alle opzichten blijven, als niet de strijd gedurig wordt aangebonden, waaraan zich de natuurlijke mens zo graag onttrekt en die niettemin voor de geestelijke de voornaamste is van persoonlijk levensbehoud. Daarom kan Paulus zijn brief aan de Efeziërs niet sluiten, zonder dat hij nog eenmaal als een goed krijgsknecht van Jezus Christus hen tot de goede strijd gewekt heeft, waarin hij zelf hun is voorgegaan. Zou men niet zeggen, dat de gevangen geloofsheld de wapendos van de Romeinse soldaat, die dag en nacht hem bewaakte, van stuk tot stuk opgenomen en op geestelijke wijs heeft verklaard? Althans van het hoofd tot de voeten, van de helm tot het schoeisel tekent hij zijn beeltenis af, en maakt zo zijn wachter onwetend tot prediker van de heilige bestemming van de Christens. Zeker waren de omstandigheden, waarin deze vermaning gehoord en gedaan werd, ver van gewoon en wij mogen God danken, dat ons voor het tegenwoordige nog geen verdrukking of vervolging ter wille van het Evangelie bereid is. Maar toch heeft voortdurend de Christen een geestelijke strijd hier beneden en vragen wij, wat ons dringt om de vermaning: "doe aan de gehele wapenrusting van God", als ook tot ons gericht te beschouwen, het antwoord ligt voor de hand. Onze roeping is niet minder hoog en heerlijk dan die van de Efezische Christenen. Het komt er niet slechts op aan om het eigendom van Christus te zijn, maar - hoeveel is in die weinige woorden begrepen, "sterk te worden in de Heere en in de sterkte van Zijn macht. " Het is de zaak, zonder wankelen te staan op de gevaarlijkste post en daar ten einde toe staande te blijven in de boze dag, intussen alles te verrichten en in waakzaamheid en gebed met onverzwakte trouw te volharden (vs. 18). Voorwaar, het is geen gemakkelijke zaak, in deze ernstige zin een discipel van Christus te zijn en verbergen mogen wij niet, dat op dit gebied allermeest aan de hoogste bergen de diepste afgronden grenzen. Immers, ons gevaar is zo groot, het zou dat reeds zijn, al probeerden alleen vlees en bloed ons ten val te brengen. Maar aan zoveel meer staan wij bloot, als het waar is wat de apostel verzekert van een veel erger onzichtbare vijand, die met list en geweld ons belaagt en als met vurige pijlen ons op de kwetsbare plaats probeert te treffen. En waarom zouden wij op dit punt wijzer zijn dan de Heere en Zijn hoog verlichte apostelen? Het denkbeeld van een persoonlijke boze macht, die zich achter elke verzoeking in en rondom ons verschuilt en door middel van die op ons werkt, heeft niets ongerijmds en vooral onze eeuw, met de gruwelen, die zij heeft gezien en gepleegd, heeft het recht verloren om hier op hoge toon het woord "onmogelijk" uit te spreken. Werkelijk is de geestelijke atmosfeer om ons heen met elementen bezwangerd, zo

dodelijk voor het leven van de ziel, dat de bede, om van de boze bewaard te worden, minder dan ooit overtollig mag heten; en zeker is niemand nader aan het punt van te vallen, dan wie nog altijd droomt, dat hij staat. En wat hier vooral niet voorbijgezien mag worden, pas met de gehele wapenrusting van God is het mogelijk om aan onze roeping getrouw te blijven en het onafzienbaar gevaar te ontkomen. Overzie zelf de wapens, door Paulus genoemd, zij moeten dienen om de strijd deels aan te binden, deels te verduren, deels te beslissen. Maar welke van die allen: gordel of borstwapen, schoeisel of schild, helm of zwaard, u kunt er niet een van ontberen, zonder dat al de anderen gevaar horen, hun bestemming te missen en de strijder zelf van als overwonneling neer te zinken. Al de andere wapens dienen ter verdediging, het zwaard alleen tot de aanval, maar wie zal aan aanvallen denken, die niet allereerst in voldoende staat van zelfverdediging is? Zo dan, doe aan de gehele wapenrusting en waar u zich zo telkens ten strijde gereed maakt, laten tevens de voeten geschoeid blijven met die bereidvaardigheid tot de strijd, die alleen het vast geloof en het Evangelie van de vrede geven kan. Onttrek u aan de strijd niet lafhartig; een valse vrede wordt te duur gekocht, als die met schande en banden betaald wordt. Acht uw vijand niet klein; hij is oneindig groter dan u, maar alleen veel kleiner dan God. Vraag niet, hoe lang moet ik nog strijden, maar bidt dat u mag volharden "getrouw tot in de dood" en de kroon van het leven ontvangen.

Door uw genade leer ik strijden, Uw woord ten zwaard, het geloof ten schild. Door uw genade kan ik lijden, Tot eens mijn laatste polsslag stilt.

En als dan met mijn laatste beden Mijn laatste zonden mij ontvlien, Dan mag ik voor Uw aanschijn treden, Dan zal het kind zijn Vader zien.

.

18. En verder wordt u door de tijdsomstandigheden zelf op het hart gedrukt, dat u bent met alle bidding en smeking, biddend a) te allen tijde in de Geest (Joh. 4: 23) en tot dit ("bovendien, vooral het oog opengehouden voor de nood, waarin u verkeert en waarin uw strijdgenoten in andere delen van de kerk zich bevinden, wakend met alle gedurigheid en smeking voor al de heilige (Hoofdstuk 4: 12).

a) Luk. 18: 1 Rom. 12: 12 Kol. 4: 2. 1 Thessalonicenzen. 5: 17.

Men zou het gebed voor de heilige, waartoe de apostel hier vermaant, wel als het zevende stuk van de wapenrusting van God kunnen houden. Toch lezen wij niet: "grijp de boog van het gebed" of iets dergelijks. Waarom ontbreekt nu bij "het geestelijk wapen van het gebed" een zinnebeeld van de krijg? Men kan zeggen: ten eerste daarom, omdat het gebed geen bijzondere plaats naast de overige stukken van de Christelijke wapenrusting inneemt, maar integendeel met ieder stuk zich op het nauwst verbindt: de gesp van de gordel van de waarheid, de keten van het borstwapen van de gerechtigheid, de riem van de gordel van de vrede, het handvat van het schild van het geloof, de stormband van de helm der zaligheid, de greep van het zwaard van de Geest - is het gebed van de strijders van Christus. Maar ook nog om een andere reden heeft de apostel de vermaning tot gebed niet direct willen rekenen onder het beeld van een krijgstoerusting, in zijn veldprediking gebruikt. Dat het in het Christelijk gebedsleven tot strijden en worstelen moest komen, wist hij uit eigen ervaring duidelijk (Rom. 15: 30), maar hoewel de duivel en zijn boze geesten met hun listige aanvallen tegen hen, die in Jezus naam bidden niet ophouden, bestaat toch de gebedsstrijd van de gelovigen werkelijk in worstelen met God (Gen. 32: 28). Tegen de duivel en diens helse legerschaar rust

de apostolische veldprediking de heilige toe, het apostolisch afscheidswoord daarentegen roept hen tot de wapens, waarvan de profeet in Hos. 12: 5 spreekt.

De apostel heeft ons op het slagveld gevoerd, waar pijlen vliegen en zwaarden blinken, waar zich een groot gedruis verheft, het zuchten en steunen van gewonden en gevangenen wordt gehoord. Nu leidt hij ons van het open veld naar een andere plaats, waar de beslissing van de slag plaats heeft, namelijk in het bidkamertje, in de biddende gemeente (Ex. 10: 10 vv). Ja, de gemeente weet, waar de strijd moet worden begonnen, namelijk bij de Heere. Heeft zij Hem gewonnen, dan heeft zij de slag gewonnen en voor Hem neergeknield, overwint zij haar vijanden.

Hoeveel gebeden hebben wij opgezonden van het eerste ogenblik af dat wij leerden bidden! Ons eerste gebed was een gebed voor onszelf; wij smeekten dat God ons genadig mocht zijn en onze zonden uitdelgen. Hij verhoorde ons. Maar toen Hij onze zonden als een nevel had uitgedelgd, hadden wij nog meer voor onszelf te bidden. Wij hadden nodig te vragen om heiligmakende, om aanvurende en weerhoudende genade; wij werden ertoe gebracht om naar een vernieuwde verzekering van het geloof te verlangen, naar de vertroostende toe-eigening van de belofte, naar bevrijding voor het uur van de verzoeking, naar hulp in plichtsvervulling en naar bijstand in de dag van de beproeving. Door de nood van onze zielen zijn wij gedrongen geworden tot God te gaan, zoals bedelaars gedurig om alles vragende. Getuigt het kinderen van God, dat u nooit ergens anders iets voor uw zielen heeft kunnen verkrijgen. Al het brood, dat uw ziel heeft gegeten, is uit de hemel neergedaald, en al het water, waarmee uw ziel is gelaafd, uit de levende rots gestroomd, Christus Jezus, de Heere. Uw ziel is nooit in zichzelf verrijkt; zij is altijd een gepensioneerde geweest, levend op de dagelijkse weldadigheid van uw God en uw gebeden zijn ten hemel geklommen ter verkrijging van een reeks geestelijke, allen even oneindige goedertierenheden. Uw noden waren talloos en de vervulling oneindig groot en uw gebeden zijn zo verschillend geweest als de barmhartigheden ontelbaar waren. Heeft u dus geen reden om uit te roepen: Ik heb lief, want de Heere hoort mijn smekingen? Want zo menigvuldig uw gebeden waren, zo menigvuldig waren Gods antwoorden. Hij verhoorde u in de dag van de benauwdheden, versterkte en ondersteunde u, zelfs toen u Hem door uw beven en twijfelen, terwijl u voor de genadetroon laagt neergeknield, onteerd. Gedenk daaraan en dat uw hart met dankbaarheid jegens God vervuld wordt, die zo genadig uw arme, zwakke gebeden heeft verhoord. Loof de Heere, mijn ziel en vergeet geen van Zijn weldaden.

19. En a) voor mij, opdat mij door de Heere overeenkomstig Zijn belofte (MATTHEUS. 10: 19 v. Luk. 21: 14 v.) het woord, dat moet worden gesproken, gegeven wordt in de opening van mijn mond met vrijmoedigheid, om de verborgenheid van het Evangelie, het in het Evangelie geopenbaarde geheim (Hoofdstuk 1: 9), bekend te maken.

a) Hand. 4: 29. 2 Thessalonicenzen. 3: 1

20. a) Waarover ik een gezant ben in een keten, omdat mij, hoewel ik een gevangene ben, toch het prediken niet verhinderd wordt (Hand. 28: 31), opdat ik daarin, in de volvoering van mijn ambt, vrijmoedig moge spreken, zoals mij betaamt te spreken (Kol. 4: 3 v.).

a) 2 Kor. 5: 20

De apostel geeft hier een nieuw bewijs van zijn diepe ootmoed, dat hij de Christenen, tot wie hij schrijft, zo ernstig om hun voorbede vraagt. Het heeft hem tot hiertoe niet aan moed

ontbroken, hij is nooit in verzoeking geweest om zijn Heere en Heiland te verloochenen. Toch is hij er zich bewust van hoezeer ieder Christen steeds de bijstand van de gehele Christelijke gemeente nodig heeft in de strijd tegen het rijk van de duisternis. Hij heeft het reeds vaak ondervonden, hoe de voorbede en de liefde van de broeders de Christelijke strijder als op adelaarsvleugels draagt en hoe het bewustzijn, duizenden van medestrijders vol geestdrift achter zich te hebben, het hart staalt tot de strijd. Uit zijn getuigenissen leren zij tevens, dat alleen de vrijmoedige en blijde prediking van het Evangelie een gezegend gevolg heeft. Die slechts voor de helft de waarheid van het Evangelie belijdt, die wint ook geen hele harten.

Het is de wil van de apostel, dat wij niet alleen met vertrouwen en vrijmoedigheid de verborgenheid van het Evangelie bekend maken, in plaats van uit vrees om erover te zwijgen, maar hij wil het ook nog verkondigen, als het hem betaamde. Het was zijn roeping om de heidenen tot Christus te bekeren; nu heeft hem het volbrengen van deze roeping in de gevangenis gebracht (Hoofdstuk 3: 1, 13). Hoe lag het nu voor hen voor de hand, om uit voorzichtigheid, zolang hij de beslissing van zijn zaak tegemoet zag, datgene op de achtergrond te plaatsen in zijn verkondiging van het Evangelie, waardoor hij de toorn van zijn volk tegen zich had opgewekt (Hand. 22: 21 vv).

Daarom moeten zij voor hem bidden, dat hem het woord wordt gegeven, niet dat zijn keten wordt losgemaakt; om het openen van zijn mond, niet om het losmaken van zijn boeien, om vrijmoedigheid tot spreken te midden van zijn banden, maar niet om bevrijding ervan.

D. De apostel is met hetgeen hij in de beide vorige verzen zei tot het slot van de brief gekomen. Zichzelf heeft hij aan de voorbede van zijn broeders tot een bepaald doel aanbevolen. Nu leest hij de vraag in hun harten: "maar hoe is het met uzelf en welke is de toestand, waarin u zich bevindt? " Intussen wil hij zich niet in de eerste plaats ermee bezighouden, om hun mededelingen te doen, die zij mondeling verkregen hebben door hen, die met het overbrengen van de brief belast waren en zeer goed bekwaam waren om mogelijke bezwaren van hun kant op te heffen. En zo gaat hij dadelijk over tot de zegenwensen waarmee hij eindigt en die eigenaardig zijn wat vorm en inhoud betreft. Deze draagt een meer algemeen karakter dan gewoonlijk en geeft in verband met de andere bijzonderheid, dat Paulus geheel en al nalaat elk in het bijzonder te groeten, duidelijk te kennen dat de brief niet aan de gemeente te Efeze in het bijzonder gericht is, maar aan een kring van gemeenten in Klein-Azië.

21. En opdat ook u, evenals anderen, die reeds berichten over mij hebben verkregen, mag weten hetgeen mij aangaat en wat ik doe, in welke omstandigheid ik ben en hoe ik te midden van deze gesteld ben, dat alles zal u a) Tychikus, Ac 19: 20, de geliefde broeder en getrouwedienaar in de Heere (Tit. 3: 12. 2 Kor. 8: 22 Hand. 20: 4) bekend maken.

a) Hand. 20: 4 Kol. 4: 7

22. Die ik met datzelfde doel tot u (2 Tim. 4: 12) gezonden heb, opdat u onze zaken zou weten en hij uw harten zou vertroosten, wanneer u zich omwille van mij bezorgd maakt (Hoofdstuk 3: 13. Filip. 1: 12 Filemon 1: 22).

Op geheel dezelfde en toch in enkele belangrijke punten afwijkende wijze staat in Kol. 4: 7 vv. : "Al mijn zaken zal u bekend maken Tychicus, de geliefde broeder en getrouwe dienaar en mede-dienstknecht in de Heere, die ik met hetzelfde doel tot u gezonden heb, opdat hij uw zaken weet (volgens andere lezing: "opdat u verneemt hoe het met ons gesteld is en uw harten

vertroost. Met Onesimus, de getrouwe en geliefde broeder, die uit de uwen is; zij zullen u alles bekend maken wat hier is. Het is bij de uitleggers gewoonte geworden bijzondere nadruk te leggen op hetgeen aan deze plaats staat: "opdat ook u mag weten" en uit dit "ook" het besluit te trekken, dat de apostel eerst de brief aan de Kolossensen zal hebben geschreven en dat hij nu ook de Efeziërs doet verwachten wat hij deze had beloofd, dat namelijk Tychicus hun bericht over zijn toestand zou brengen. Tegen deze opvatting staat intussen reeds dit over, dat onmogelijk de Efeziërs, die van de inhoud van de brief aan de Kolossensen toch niets wisten, dat "ook" in zo'n zin konden begrijpen. Paulus zou dus alleen dat woordje hebben geschreven van het standpunt van zijn eigen weten, zonder ook maar enigszins eraan te denken, of de lezers zijn bedoeling bij dat woordje konden begrijpen of niet. Als men zich nu over deze bedenking daardoor wil heen zetten, dat, als er naar gevraagd werd, Tychicus verklaring daarvan zou hebben kunnen geven, dan ontstaat een nog grotere moeilijkheid daardoor, dat Paulus schrijft dat hij bepaald voor hen, om hun bericht te geven en hen gerust te stellen Tychicus tot hen had gezonden en dat hij geheel hetzelfde hier ook tot de Efeziërs zegt. Moeten wij, zo merkt Otto hierbij op, van de apostel denken, dat hij beide gemeenten heeft willen doen geloven dat hij juist omwille van haar in het bijzonder een buitengewone bode had gezonden? Zeker niet; de zaak moet anders zijn. En dat zij werkelijk anders is, dat de zending van Tychicus tot de Kolossensen een andere is dan die aan de Efeziërs, geen welke ter zelfde tijd plaats had, blijkt bepaald daaruit, dat bij de ander Onesimus reisgenoot van Tychicus is, bij deze echter niet. Deze omstandigheid is te belangrijker, omdat in de brief aan de Kolossensen Timotheus tegelijk met de apostel groet (Kol. 1: 1), in de brief aan de Efeziërs echter Paulus alleen. Beide punten spreken er beslist voor, dat de beide brieven, wat de tijd aangaat, uit elkaar moeten worden gehouden en de een vroeger en onder andere omstandigheden geschreven is dan de andere. In de brief aan de Kolossensen was Timotheus bij Paulus, in de brief aan de Efeziërs niet. Toen vertoefde deze integendeel te Efeze en ontving in de tweede aan hem gerichte brief zelf van de apostel bericht, hoe het met hem was (2 Tim. 1: 16 v. ; 2: 9 v. ; 4: 6 v.). Deze brief was echter niet bestemd om openlijk te worden voorgelezen. Opdat echter ook de gemeente mocht vernemen hoe het met Paulus was, daartoe juist moesten de mondelinge berichten van Tychicus dienen. Hoe het daarentegen met de laatste zending aan de Kolossensen stond, daarover zullen wij bij de verklaring van de aan hen gerichten zendbrief nader handelen. Andere schriftonderzoekers hebben het verschil tussen de beide plaatsen, dat wij hier bespreken, zo proberen te verklaren, dat zij aannamen dat de beide brieven, waarvan wij spraken, door Paulus gedurende zijn gevangenschap te Cesarea (Hand. 24: 23 v.) waren geschreven. Tychicus zou dan eerst zijn reis naar Kolosse hebben volbracht, waar hij Onesimus achterliet, en vervolgens had hij te Efeze eveneens de hem opgedragen mededelingen gegeven over de toestand van de apostel, evenals vroeger te Kolosse. Te Cesarea bevond zich echter Paulus in de gevangenis (niet zo als te Rome in een gehuurde woning) en kon hij wel allen, die tot hem kwamen, om hem te dienen, ontvangen, maar geen brieven naar buiten zenden. Bovendien is niet denkbaar, hoe de apostel van zijn gevangenschap te Cesarea, waar hij zich toch in het gebied van het apostelschap van de besnijdenis bevond (Hand. 10: 5. Gal. 2: 9) mocht zeggen, dat ook zijn gevangenschap, zoals vroeger zijn vrijheid, het doel had om hen de verborgenheid van Christus openbaar te laten worden, zoals het hem betaamde (vs. 20 Hoofdstuk 3: 4 vv.).

23. Vrede zij de broeders (Fil. 4: 7) en liefde met geloof (Hoofdstuk 3: 17) van God de Vader en de Heere Jezus Christus (Hoofdstuk 1: 2).

24. De genade van God in Christus (Kol. 4: 18. 1 Tim. 6: 21. 2 Tim. 4: 22. Tit. 3: 15) zij met al degenen, die onze Heere Jezus Christus liefhebben in onverderfelijkheid, op onveranderlijke manier (vgl. 1 Kor. 16: 22). Amen.

De vorm van de groet is geheel ongewoon: de derde persoon ("de broeders" - "met allen die liefhebben" enz.) is gebruikt, hoewel in vs. 21 v. de directe aanspraak werd gevonden en niet de tweede ("u" "met u. Hiermee is iets meer algemeens uitgedrukt, zoals met een algemene zendbrief overeenkomt. Verder is in twee groeten verdeeld wat anders in een wordt samengevat. Daarin wordt nadrukkelijk gewezen van de werkingen van de genade in het hart en het leven van de Christen op de eerste grond ervan. Eindelijk is de eerste begonnen met "vrede", waarmee anders de groete eindigt; en met "genade", waarmee doorgaans de groeten aanvangen, begint dan de tweede groet. Deze verschillende groet, die ons aan parallellisme doet denken, zou misschien zo kunnen worden onderscheiden, dat de eerste op het inwendige leven in Christus, de andere op het principe, dat de grond van dit leven is, wijst.

De vrede, de blijde boodschap met God door de verzoening van Christus, moet steeds in het nauwste verband staan met de voortgaande groei van de liefde tot Hem en de versterking van de wortel van het gehele nieuwe leven, het geloof.

Alle zegen kan als een uitvloeisel van de goddelijke genade alleen daar werkzaam zijn, waar de menselijke liefde de Goddelijke beantwoordt en waar die niet is het product van een ogenblikkelijke vrome opwelling, maar waar die een onvernietigbare gezindheid van de wedergeborene zelf is geworden.

Alle levende Christenen staan in de liefde tot de Heere Jezus. Zij, die deze Jezus liefhebben met hun hele hart, zodat zij in deze liefde alleen op Hem zien en alleen Hem begeren en alleen Hem navolgen en zichzelf voor Hem verloochenen, Zijn kruis en hun kruis Hem gewillig nadragen, zodat zij Hem leven en Hem sterven, deze zijn de Christenen, zijn Gods kinderen, Zijn bijzonder en dierbaar eigendom.

Het komen tot de eenheid van het geloof en van de kennis van de Zoon van God, en tot de volheid van de mannelijke grootte in Christus (Hoofdstuk 4: 13) heeft zijn trappen en in de heiliging en verlichting van hun gehele leven hebben de kinderen van het licht een verschillende hoogte; maar allen, kleinen en groten, zwakken en sterken, hebben dat kloppen van het hart in liefde voor de Heere Jezus gemeen.

Het kleinste kind in Christus en de sterkste door Gods Geest naar de inwendige mens, kunnen in het kostelijkste punt van het hart, in de liefde van Jezus elkaar ontmoeten.

De liefde tot de Heere Jezus moet blijven, moet onveranderlijk blijven, welk lot ons ook treft, hoe ook de geest van de tijd verandert, anders is zij niet zuiver: Laus in amore mori - tot lof is alleen als men in de liefde sterft.

Aan die van Efeze geschreven van Rome (en gezonden) door Tychicus.

SLOTWOORD OP DE BRIEF AAN DE EFEZIËRS

In de lente van 61 na Christus was Paulus als gevangene te Rome aangekomen. Na een onderkomen verkregen te hebben, had hij de oudsten en opzieners van de daar wonende Joden bij zich ontboden tot een samenspreking, om, zoals het steeds zijn gewoonte was, eerst bij zijn broeders naar het vlees een poging in het werk te stellen tot hun bekering. Toen op een van de volgende dagen nog veel meerderen tot hem kwamen, had hij op zeer dringende en overtuigende manier tot hen gesproken, maar toch moest hij tenslotte ondervinden, dat door het oordeel van God dit volk verstokt was en de tijd was gekomen dat Israël nu zijn

eigenwillig gekozen wegen zou gaan en het rijk van God van hen zou worden genomen, om voortaan zijn verblijfplaats in de heidenwereld te hebben (Hand. 28: 17-29). Nu begrijpen wij wel, dat het oog van de apostel zich met volle beslistheid wendde tot de kerk, die uit de heidenwereld werd opgebouwd, terwijl zijn eigen volk, waaraan hij oorspronkelijk zijn werkzaamheid had willen wijden (Hand. 22: 17 vv.) in zijn hart op de achtergrond trad en hoe zijn apostolische roeping naar haar eigenaardigheid (omdat hij ertoe geroepen was, onder alle heidenen de gehoorzaamheid van het geloof op te richten, Rom. 1: 5), hem nu voorkwam als van zo grote betekenis als hij in Hoofdstuk 3: 8 vv. uitspreekt, zodat hij het voor zijn plicht hield, zijn krachten voor zoveel hem de bediening van zijn ambt nog mogelijk was, uitsluitend tot dat doel aan te wenden (Hoofdstuk 6: 19 v.). En als het werkelijk is, zoals wij in Aanm. II a. 2 hebben aangenomen, dat nog in de eerste helft van het jaar 61 Petrus uit Babylon zijn eerste brief aan de Christenen in Pontus, Galatië, Cappadocië, Azië en Bithynië geschreven heeft en zich daardoor uit zijn vroegere arbeid, die uitsluitend de Joden in Palestina en in de diaspora aanging (uitgezonderd van het buitengewone geval in Hand. 10) tot een mede-arbeiden aan de heidenen begeven had, dan kunnen wij begrijpen, waarom Paulus zo schreef als wij in Hoofdstuk 2: 5 vv. lezen. Nu was dat geheim, waarover daar wordt gehandeld zozeer duidelijk geworden, als nog nooit van te voren, omdat ook diegene onder de twaalf apostelen, op wie Christus nog in bijzondere zin Zijn gemeente gebouwd had (MATTHEUS. 16: 18), zonder enig bezwaar (Gal. 2: 9 en 11 vv.) zijn laatste levensjaren aan de heidenen wijdde (vgl. bij Joh. 21: 18). Zo staat het voor ons buiten alle twijfel vast, dat onze brief uit Rome en niet, zoals velen hebben willen beweren, uit Cesarea geschreven is en dat die vóór de zo verwante brief aan de Kolossensen en niet, zoals sommigen hebben gemeend, na die geschreven is. Hij geeft toch geheel die gedachten en inzichten, gevoelens en ervaringen weer, die juist toen, snel bij het begin van de gevangenschap te Rome, tengevolge van de beide medegedeelde gebeurtenissen in het hart van de apostel waren, en nu dadelijk in de eerste zendbrief, waarmee hij zijn verkeer met de gemeenten van zijn arbeidsveld weer opende, probeerden zich op gepaste manier uit te drukken. Zeer doelmatig was het dan tevens om juist aan de gemeente te Efeze deze zendbrief te adresseren (Hoofdstuk 1: 1). Met Efeze had Paulus zijn werkzaamheid in de tijd van zijn vrijheid gesloten, toen hij de oudsten van de gemeente naar Milete riep en afscheid van hen nam (Hand. 20: 17 vv.) en met Efeze begint hij nu ook zijn werkzaamheid in de gevangenschap, zodra de mogelijkheid hem daartoe is gegeven. Efeze zal ook in de eerste eeuwen aan het hoofd van de geschiedkundige ontwikkeling van de kerk staan; daarom is het als een goddelijke profetie, dat deze brief aan deze gemeente geadresseerd is, die over de éne, heilige en apostolische kerk handelt. Toch is deze zendbrief, zoals wij vaker gelegenheid hadden op te merken, niet tot Efeze gericht als de bijzondere, lokale gemeente, zodat zij haar alleen aanging op dezelfde manier als andere zendbrieven die gemeente, waarvoor zij volgens het opschrift bestemd zijn; de apostel ziet integendeel van alle bijzondere omstandigheden af en plaatst zich op zo’n universeel standpunt ten opzichte van de lezers, dat men, stond het adres er niet, het minst zou denken aan die gemeente, waarbij de apostel zo lang en zo gezegend werkzaam was geweest (Hand. 19: 9 vv. ; 20: 18 vv.). Dit is nu zeer goed daaruit te verklaren, dat Efeze hier alleen fungeert als vertegenwoordigster van de kerk, uit de heidenwereld vergaderd en alleen in de eerste plaats aan haar de brief geadresseerd is. Zij moest die natuurlijk in de eerste plaats zelf lezen en ter harte nemen, maar die dan verder geven; zij is als het ware het hoofd van een vereniging, en zal weten wat zij verschuldigd is aan de overige medeleden van het gezelschap. Wat de apostel haar om zo te zeggen voor haar eigen persoon heeft te schrijven, doet hij evenals de Heere zelf later bij de zeven brieven in Openbaring 2 en 3 aan de engel van de gemeente, in de tweede brief aan Timotheus, die in dezelfde tijd is vervaardigd. Bij deze brief daarentegen staat zij echter niet meer persoonlijk voor het oog, integendeel, waar Paulus meer het persoonlijke nadert, zijn het meer de andere gemeenten, die achter Efeze

staan, die hij zich voorstelt (vgl. Hoofdstuk 1: 15; 3: 2 vv. ; 4: 21 en die daardoor vóór Efeze op de voorgrond treden. Men heeft vermoed dat de gemeenten, aan wie de brief in haar eigenschap als een rondgaand schrijven gericht is, dezelfde zou zijn, die in de Openbaring van Johannes (1: 11) genoemd worden: Efeze, Smyrna, Pergamus, Thyatire, Sardis, Filadelfia en Laodicea. Zeker is het opmerkelijk, dat enige van de oudste Griekse handschriften in Hoofdstuk 1: 1 het "te Efeze" niet hebben, maar daarvoor een lege plaats laten zien en aan de andere kant de Gnostieker Marcion (omstreeks het midden van de 2de eeuw na Christus) in zijn codex van de Paulinische brieven in plaats van "te Efeze" het adres "te Laodicea" gaf. Wij verenigen ons met de mening, die de zeven gemeenten in Klein-Azië uit de Openbaring voor die cyclus van gemeenten houdt, waaraan onze brief volgens de eigenlijke mening door Paulus gericht is, met te minder bedenken, omdat volgens onze opvatting die gemeenten als de vertegenwoordigsters van de Christelijke kerk uit de heidenen moeten worden beschouwd. Van Efeze ging het rondgaan van de zendbrief uit en naar Efeze keerde dit tenslotte terug, om daar bewaard te blijven. Het is dus geheel naar de orde, als nu ook de gemeente te Efeze die is, waaraan de brief geadresseerd is. Het is echter zeer goed mogelijk, dat de oorspronkelijke tekst het adres "te Efeze" niet heeft gehad, maar in plaats daarvan een lege ruimte was gelaten, die de voorlezer met de naam van die gemeente, die haar nu horen zou, moest aanvullen. Het blijft ten minste een merkwaardig, nauwelijks te verklaren feit, dat Basilius de Grote (overl. 379), evenals ook Origenes, op het ontbreken van de Griekse woorden: en Efesq (te Efeze) een verklaring van de voorafgaande woorden: toiv ousin (die daar zijn) grondt, die volstrekt onmogelijk zou zijn, als de handschriften, die hun ter beschikking stonden, van die woorden ook maar een spoor hadden bevat en als hem evenwel de woorden bekend zijn als zich bevindende in andere handschriften, dan beschouwt hij het ontbreken ervan als het oorspronkelijke, omdat de lezing pas later ingedrongen zal zijn. Het zij echter zoals het zij: voor ons staan de woorden daar; ook hebben wij geen reden om er aan te denken ze uit te schrappen. Leidt nu de naam Efeze ons naar de latere verblijfplaats van de apostel Johannes, dan kan ook niet ontkend worden, dat deze brief aanrakingspunten met het Evangelie van Johannes heeft en zeker zou het wel de moeite waard zijn om die punten van aanraking in het bijzonder op te sporen en aan te wijzen. Verder zou dan ook blijken, dat er een paralelle verhouding is tussen de brief aan de Efeziërs en de vroegere brieven van de apostel, evenals tussen het Johannes-evangelie en de drie Synoptici.

De grote betekenis van de brief voor alle tijden ligt in het hoofdbegrip en de hoofdgedachte: de Kerk van Jezus Christus is ene voor eeuwigheid beslotene en voor de eeuwigheid bestemde schepping van de Vader door de Zoon en de Heilige Geest. Zij is de ethische Kosmos, waarom het werk van de verlossing geschiedde, in de Kosmos, die door de schepping teweeg is gebracht. Zij is het huisgezin van God, die in de wereld en wereldgeschiedenis verzameld is en nog vergaderd zal worden; het voorwerp van Zijn zorg in tijd en eeuwigheid. Onze tijd, die zozeer lijdt aan dwaalbegrippen over het wezen van de kerk, die van de onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan alle voorschriften en leerstellingen door de kerkinrichting van de ultramontanen geëist, door de rationalistische schaar heen, die liever slechts een pythagorisch omacoeion (gemeenschappelijke gehoorzaal) in plaats van de exxlhoia bouwden, tot aan de vrije kerken en de kerken van de toekomst, die slechts een omadov (door elkaar spreken) en oxlov (ongeordende menigte) zonder axoh (het horen) overlaten, tot aan het aannemen van een zuivere godsdienstgemeenschap zich verlopen heeft, moge hier de juiste weg leren kennen en zich opheffen. Grond en doel van de kerk is Christus. Alles komt aan op de verhouding tot Christus, waarnaar de verhouding tot de kerk wordt bepaald. Waar Christus is, daar is de kerk en waar, al is het eerst in wording, de kerk is, daar is en werkt ook Christus. En Christus en Christus' kerk zijn daar, waar Zijn bovenwereldse eeuwige persoonlijkheid is aangenomen, waar die niet tegengestaan of verloochend wordt. In

Christus, dat is de eis, die onwillekeurig en noodzakelijk aan alle waarheid en alle leven gesteld is. De kerk moet voor een onzichtbaar zichtbare, door en door ethische levenssfeer van de Heilige Geest erkend worden. Uit die levenssfeer wordt en werkt en zegent de kerk in de wereld en de tijd onder de volken. In haar ontstaat een ethisch levensproces, die het individu in zijn binnenste en tederste centrum beweegt, na steeds meer verdwijnende vervreemding van God tot zalige nabijheid van God, van vijandschap en dienstbaarheid tot het kindschap en de erfenis bij God, van de lust tot zonde door de vergeving van de zonden tot heerlijke reinheid voortgaande. Middel van de genade voor elk in het bijzonder en tot gemeenschap is het woord, dat in geloof en gebed en lied in het hart en in de gemeente weerklinkt. Toch treedt het woord niet zo op de voorgrond, dat het sacrament daarom terzijde zou worden geschoven (Hoofdstuk 4: 5). Organen zijn voor de dienst in het woord nodig, terwijl de leden van de gemeente liefderijk helpend naast elkaar staan. Ieder Christen moet beschouwd worden als een heilige en geheiligde, als lid van het lichaam, waarvan Christus het Hoofd is. De natuurlijke regelingen van huwelijk en huisgezin de status oeconomicus, zowel als politicus worden met de status ecclesiasticus erkend, zodat zij in de kerk alleen tot hun recht komen, om weer tot bevordering en groei van de gemeente te dienen. Dat alles wordt duidelijk gezien en met bewonderenswaardige kortheid uiteengezet. De grote waarde van deze brief voor alle tijden van de kerk wordt op deze manier duidelijk.

DE BRIEF VAN DE APOSTEL PAULUS AAN DE FILIPPENSEN

De gehele brief rust op de grond van een innige persoonlijke betrekking en spreekt in al zijn delen de innige liefde van de apostel tot deze gemeente uit, zodat die meer dan andere als een echte uitstorting van het hart voorkomt en meer dan andere in een gemeenzamen toon geschreven is. Als grondtoon, die steeds weer wordt aangeslagen en waarvan de klank door het geheel wordt vernomen, kan genoemd worden het gevoel van vreugde, waarmee het hart van de apostel vervuld is en waartoe hij zo graag zijn geliefde Filippensen zou willen verheffen (Hoofdstuk 2: 17 v.). Niet minder dan vijftien maal lezen wij het woord "blijdschap" en "zich verblijden" in deze brief. Deze moet en kan alle Christenen, die de vreugde missen, alle treurigen, alle bedroefden veranderen in degenen, die zeer blij en zalig zijn in de Heere. Maak daarom veel gebruik van dit boek.

HOOFDSTUK 1

DANKZEGGING VAN DE GEBONDEN PAULUS. GEBED EN VERMANING TOT BESTENDIGE GELOOFSSTRIJD

A. Omdat de brief aan de Filippensen, zoals bijna algemeen wordt erkend, geschreven is tegen het einde van de twee jaren, toen Paulus te Rome gevangen zat (tegen het einde van het jaar 62, nog vóór het invallen van de winter. Deel VI. Aanm. II, onder b. I.), op deze gevangenschap echter geen bevrijding van de apostel, maar zijn martelaarsdood gevolgd was en ook de tweede brief aan Timotheus zoals wij hebben aangenomen Ac 28: 31, niet pas na de twee jaren van de gevangenschap, maar snel bij het begin ervan is vervaardigd, zo ligt nu voor ons het laatste geschrift van de grote man van God. Zijn woord in Hoofdstuk 1: 21 "het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin", klinkt als een profetie van zijn nabijzijnd heengaan. Omdat nu deze zendbrief meer dan alle andere het karakter draagt van een brief en slechts een uitdrukking is van de ogenblikkelijke gedachten en gevoelens, maar niet een apostolische leervoordracht, kan die ook niet op de gewone manier worden verdeeld, maar vormt van het begin tot aan het einde een voortgaand geheel, waarbij alleen de drie delen van een inleiding, van een uitvoerige uitstorting van het hart en een slot kunnen worden onderscheiden. Wat dan in de eerste plaats de inleiding aangaat, die ons hier bezighoudt, deze kan verdeeld worden in twee onderdelen.

I. Vs. 1 en 2. Het opschrift noemt in onderscheiding van dat boven de brief aan de Efeziërs behalve Paulus ook Timotheus als afzender, want de apostel wil niet voor de gemeente optreden zonder hem, die zijn helper was, toen hij haar vergaderde. Het stelt nu beide voor, niet zoals het opschrift van de brief aan de Kolossensen, volgens hun verschillend, maar volgens hun overeenstemmend standpunt ten opzichte van de gemeente. De gemeente daarentegen, waaraan de brief geadresseerd is, wordt niet alleen als in de beide brieven en op andere plaatsen, onder een en hetzelfde begrip van heilige en gelovigen samengevat, maar nadat zij met het eerste van die eervolle predikaten in haar geheel is voorgesteld, worden vervolgens haar beambten nog uitdrukkelijk op de voorgrond geplaatst. De groet, die hierop volgt, is de gewone.

1. Paulus en Timotheus (Kol. 1: 1. Fil. 1. 2 2 Kor. 1: 1. 1 Thessalonicenzen. 1: 1. 2 Thessalonicenzen. 1: 1, dienstknechten van Jezus Christus 1) (Rom. 1: 1 Tit. 1: 1. 2 Petrus 1: 1. Jak. 1: 1 Judas 1: 1), al de heilige in Christus Jezus (1 Kor. 1: 2), die te Filippi in Macedonië zijn, met de opzieners en diakenen 2) (vgl. bij Kol. 1: 2 Hand. 14: 23; 20: 31 en 1 Tim. 1: 10).

1) Paulus heeft deze brief, evenals de brieven aan de Corinthiërs, de Kolossensen, de Thessalonicenzen en die aan Filemon, in vereniging met een of meer ambtgenoten geschreven. Door hen ook te noemen in het opschrift, wilde hij zijn getrouwe helpers en medearbeiders op het evangelische zendingsveld eer geven en hun een grotere invloed op de gemeenten verzekeren. Daaruit, dat de naam van Timotheus verreweg het meest voorkomt, blijkt, hoezeer de apostel de verdienste erkende van zijn bijzonder vertrouwde helper (Hoofdstuk 2: 10). Het is opmerkelijk, dat Paulus zich in deze brief niet als apostel voorstelt, dat overigens nog slechts in zijn vroegste brieven (aan de Thessalonicenzen) het geval is. Hij heeft zich hierbij niet laten leiden door beleefdheid jegens Timotheus, naast wie hij zich toch in Kol. 1: 1 als apostel op de voorgrond plaatst, maar door de bijna zuiver persoonlijke aanleiding tot de brief en de daarin heersende vertrouwelijke toon, die natuurlijk veroorzaakte

dat de verhevenheid van het ambt op de achtergrond trad. Ook was zijn apostolische autoriteit te Filippi niet aangetast en was het dus ook niet nodig, op zijn waardigheid te drukken.

De naam "dienstknechten van Jezus Christus", waaronder de apostel zichzelf en Timotheus bedoelt, stelt hen beiden voor als in gelijke betrekking tot de Heere van de gemeente en komt overeen met het familiare karakter van het schrijven, om de dank uit te spreken voor de ondersteuning van Filippi gezonden. De gemeente heeft met deze niet slechts Paulus en Timotheüs, maar de Heere, wiens dienstknechten zij zijn, gediend.

2) Paulus heeft met Silas, Lukas en Timotheus op zijn tweede zendingsreis de gemeente te Filippi gesticht. Op zijn latere Europese reis en wel reeds op de heenreis naar Corinthiërs heeft hij haar voor enige tijd bezocht, daar waarschijnlijk de tweede brief aan de Corinthiërs geschreven en op de terugreis daar het Paasfeest doorgebracht (Hand. 16: 8 vv. ; 20: 1 vv.). De gemeente bestond, evenals die te Thessalonika, zo niet uitsluitend, dan toch voor verreweg het grootste gedeelte uit Heiden-Christenen, die voor een deel proselieten waren geweest. Waarschijnlijk ontbrak het ook bij haar niet aan pogingen van Judaïserende ijveraars, die deels uit onreine beweegredenen de Christenen uit de heidenen daar wilden dringen om zich te laten besnijden, (Hoofdstuk 3: 2 vv.); zij schijnen echter daar weinig of geen gevolg te hebben gehad. Daarentegen moet de apostel twisten onder de medeleden bestraffen, in het bijzonder tussen twee vrouwelijke leden, waarschijnlijk diakonessen van de gemeente, die zeker van persoonlijke aard waren en uit zucht om gelijk te hebben, uit gebrek aan ootmoed en lust om de meeste te zijn, waren voortgekomen (Hoofdstuk 1: 27; 2: 3 vv. ; 4: 2 v. In het algemeen had Paulus veel reden om over de toestand en de ijver van de gemeente tevreden te zijn. De aanleiding van onze brief was, dat de Filippensen na een geruime tussenpoos weer gaven hadden gezonden door Epafroditus, een Christelijke broeder uit hun midden. Deze was bij Paulus gevaarlijk ziek geworden, zodat de Filippensen, die reeds daarvan hadden gehoord, zeer bezorgd over hem waren. Ook had hij zelf groot verlangen, om weer terug te keren en Paulus wilde hem daarom, toen hij weer zover gegeven was, niet langer bij zich houden (Hoofdstuk 2: 25 vv. ; 4: 10 vv.). Bij zijn heenreizen gaf hij hem onze brief mee, die geheel het karakter van een brief draagt en zich onder de brieven van de apostel, die aan gehele gemeenten gericht zijn, door bijzondere hartelijkheid onderscheidt.

Naast de Christenen in het algemeen noemt de apostel in het adres nog in het bijzonder de dienaren van de gemeente, waarschijnlijk omdat door de bemiddeling van deze hem de gave was overgezonden, die in de eerste plaats de aanleiding tot onze brief was geweest. Als de zodanige komen hier voor de bisschoppen, die identiek zijn met de presbyters als opzieners van de gemeente en de diakenen, die de dienaars, de helpers in de gemeente zijn.

De gemeente is de hoofdzaak; opzieners en diakenen, oudsten en dienaren zijn omwille van de gemeente, om daarin goede orde te houden. Als men dit miskent, dan is de grote schade deze, dat, voor zoveel men het volk zijn Christelijke rechten ontneemt, het zozeer en zo gemakkelijk het ook zijn Christelijke plichten nalaat en in het geheel niets meer om de godsdienst geeft.

2. Genade zij u en vrede van God, onze Vader en de Heere Jezus Christus (vgl. bij Rom. 1: 7 Efeze 1: 2. 1 Thessalonicenzen. 1: 1

II. Vs. 3-11. Hierop drukt de apostel ten eerste zijn dank aan God uit voor de gezegende toestand van de gemeente, die de schoonste voortgang belooft, terwijl hij die gemeente in zijn hart draagt. In verband daarmee spreekt hij de liefde tot haar, die hij op het innigst verzekert,

vooral nog daardoor uit, dat hij om steeds voller groei van haar liefde in de erkentenis van hetgeen goed en waar is en in vruchten van de gerechtigheid bidt. De afdeling kan gevoeglijk in drie onderdelen worden verdeeld, die één schoon geheel vormen. Beginnende met dankzegging (vs. 3-5) opstijgende tot gelovig vertrouwen (vs. 6 en 7), gaat hij over tot liefdevolle voorbede (vs. 8-11).

EPISTEL OP DE TWEEËNTWINTIGSTE ZONDAG NA TRINITATIS

Het Evangelie van de tienduizend talenten (MATTHEUS. 18: 23 vv.) en het blij vertrouwen van de apostel, dat de Heere, die in de Filippensen het goede werk begonnen is, het ook zal voleindigen tot op de dag van Jezus Christus, hoe stemt die dubbele inhoud van de beide teksten overeen? Men zou echt een ogenblik in verlegenheid kunnen staan, hoe de beide teksten met elkaar kunnen rijmen, als niet in de knecht, die zoveel vergeven werd, maar die zich snel door zijn hardheid van alle zegen beroofde, toch een schitterend voorbeeld was gegeven, hoe het aangevangen werk van de Heere door de zondige verkeerdheid van de mens kan worden teruggehouden en vernietigd. Daarom toont de knecht hoe het kan zijn, dat men niet opgroeit tot de dag van Jezus Christus. Daardoor wordt het Evangelie tot een tegenhanger van de brief, maar komt ook juist daardoor ermee in samenhang. Evenals bij het paralellismus van de Hebreeuwse poëzie gelijke en eveneens ook tegenovergestelde gedachten tot één vers worden verbonden, komen in de beide voorlezingen van deze Zondag stelling en tegenstelling bij elkaar. Wij leren op het einde zien en ons voor de eeuwigheid voorbereiden in de ene tekst zowel als in de andere.

Beide perikopen passen zeer goed bij het slot van het ten einde lopend kerkjaar, dat dus ook op het einde wijst. De gehele brief aan de Filipensen, waaruit de epistelen van deze en van de volgenden Zondag genomen zijn, geschreven in het voorgevoel van de nabij zijnde dood, ademt dat innig verlangen er naar, dat wordt uitgesproken in de woorden: het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin; ik heb begeerte om ontbonden en bij Christus te zijn. Aan zulke beschouwingen over de dood sluit zich zeer juist de vermaning aan, die door het Evangelie tot ons komt, om de tijd van ons leven op aarde, de tijd van de genade ook daartoe te gebruiken, dat wij gewillig zijn, onze schuldenaren te vergeven, opdat wij zelf genade en vergeving verkrijgen.

De beide laatste epistels (Efeze 5: 15 vv. en 6: 10 vv.) spraken van de vijanden, met wie wij te strijden hebben. Wij moeten acht slaan op onszelf en op de boze geesten onder de hemel, die in de duisternis van deze wereld heersen. Onze toestand is moeilijk, onze vijanden zijn gevaarlijk, maar daarom toch geen zorg, geen vrees! Het werk van de Heere komt tot een vreugdevol einde, de Heere onze God zelf volbrengt het op heerlijke wijze.

Wat moet ons hart vervullen bij de zorg voor onze ziel? 1) dank jegens God voor het begin van het goede werk; 2) ernstig voornemen om bestendig voort te gaan in alles, wat goed is; 3) vertrouwen op God, dat Hij het goede werk zal volbrengen.

De biddende liefde volgens het voorbeeld van de apostel: 1) die zij getrouw in het geheugen heeft, aan die denkt zij voor God; 2) waarover zij zich verheugt, dat wordt haar tot dank jegens God; 3) wat zij hoopt, dat wordt tot vast vertrouwen;
4) wat zij wenst, dat wordt tot hartelijke voorbede.

Het beeld, dat deze tekst ons voorhoudt: 1) een trouwe apostel met handen, opgeheven tot gebed; een gezegende gemeente in het sieraad van echte geloofstrouw; 3) de Heere in de hemel, die op zo'n verband neerziet.

Het goede werk, 1) aangevangen door het Evangelie; 2) bevestigd in lijden; 3) volmaakt in onergerlijke liefde.

Over het heilzaam voortgaan in het Christendom: 1) hoe noodzakelijk het is; 2) waardoor het geschiedt; 3) waaraan het te kennen is.

Waarvan onze vooruitgang in het Christendom afhangt? 1) van geloof in het Evangelie; 2) van vertrouwen op Gods genadige hulp; 3) van getrouwheid in lijden; 4) van rijk worden in de liefde. Wie mag hopen, dat God Zijn liefde overvloedig zal maken? 1) die het gebed beoefent; 2) die op de hulp van God vertrouwt; 3) die van het Evangelie getuigt; 4) die vruchten van de gerechtigheid draagt.

3. a) Ik dank mijn God, zo vaak ik u gedenk, mijn gedachten op u vestig (Rom. 1: 9. 1 Kor. 1: 4 Efeze 1: 16 Kol. 1: 3. 1 Thessalonicenzen. 1: 2. 2 Tim. 1: 3 Filemon 1: 4).

a) 2 Thessalonicenzen. 1: 3

4. Te allen tijd, in al mijn gebed voor u allen, zo vaak ik u voor mijn God dankzeg, met blijdschap het gebed doende, juist daarom, omdat mijn gebed voor u allen met dankzegging gepaard kan gaan.

Hier slaat de apostel voor het eerst de toon van de vreugde aan, die zo karakteristiek de hele brief doordringt. Hij kan voor die allen, die de leden van de gemeente uitmaken, op gelijke manier bidden, omdat niet het een deel van de gemeente bij het andere achter staat. Ook kan hij voor hen allen te allen tijde in al zijn gebed met blijdschap bidden, omdat de gedachte aan hen in alle opzichten een aangename is.

De apostel zegt "met blijdschap; " want men kan ook met bedroefd hart voor iemand bidden (2 Kor. 2: 4).

Het is de apostel niet zwaar om voor de Filippensen te bidden, maar een aangename plicht, omdat hij God niet om nieuwe genadegiften voor hen kan bidden, zonder Hem gelijktijdig te danken voor hetgeen Hij reeds aan hen heeft gedaan.

Weer een getuigenis van gemeenschap in het gebed van de apostel met zijn gemeenten, zoals wij daarvan op de 18de Zondag na Trinitatis (1 Kor. 1: 4 vv.) hebben gelezen! Weer een beschamend woord voor ons allen, die nauwelijks van de liefste vrienden, die wij hebben, zullen kunnen zeggen, wat Paulus verzekeren kan over alle Filippensen, dus van alle Christenen in het bijzonder, die hem bekend zijn geworden! Hij zegt, dat hij met blijdschap voor de Filippensen bad, voor allen en voor elk en in ieder gebed verhief zich bij het vermelden van hen het gebed tot dankzegging. Daarom bidden met blijdschap, vaak bidden (want dat ligt ook in die plaats opgesloten), elk gebed tot dankzegging te laten worden, dat was de grote vastheid en deugd van de heilige apostel. Maar wij, bidden wij dan met blijdschap voor anderen, voor gehele gemeenten, voor allen en voor ieder? Bidden wij vaak en wordt ons gebed tot dank, waar het tot zo'n dankzegging kan worden? Wie van ons allen heeft zo'n goed geweten, dat hij iets dergelijks van zichzelf kan verzekeren? Wij zijn meestal

zo arm en zo traag, als wij de vleugels van het gebed moesten uitslaan. vooral voor anderen, vooral tot een dankgebed.

Dank en blijdschap, dat is de grondtoon van de gebeden van de apostel op een ogenblik, dat het oordeel van de dood boven zijn hoofd zweeft, dat de keten zijn lichaam wondt. In dankzegging uit hij de gezindheid van zijn ziel voor God, in blijdschap de stemming van zijn gemoed aan de gemeente te Filippi.

Hij noemt God zijn God, omdat deze van Zijn kant tot een betrekking van liefde en gemeenschap tot hem is getreden, waarvan hij weet, dat alle genade, hem in het bijzonder overkomen, het uitvloeisel is en dus ook de blijdschap, die hem over de gemeente te Filippi ten deel is geworden. Als de mens God niet als zijn God erkend heeft, heeft hij nog in het geheel geen godsdienst. Het is geen levende vroomheid, als de mens God nog niet heeft gevonden in zijn inwendig en uitwendig leven.

5. Ik dank Hem dan over uw gemeenschap aan het Evangelie, dat u zich zoveel gelegen heeft laten liggen aan de uitbreiding en bevordering daarvan, van de eerste dag af tot nu toe, van de tijd, toen ik tot u ben gekomen en Lydia bereid was de verkondigers van dat Evangelie te herbergen, tot deze tijd, nu zich nog voor mij gezorgd heeft (Hoofdstuk 4: 10 en 15 vv.).

De apostel geeft nu aan, waarvoor hij God dankt met de woorden "over uw gemeenschap aan het Evangelie. " Daartoe gaf de gedachte aan hen hem in zijn gebeden aanleiding. Hiermee is hun gemeenschap bedoeld met allen, die evenals hun de zaak van het Evangelie, d. i. de voortgang en uitbreiding ter harte gaat. Deze werkzame deelneming aan de zaak van het Evangelie voortkomende uit innige liefde, is ook juist dat, wat de gemeente te Filippi van het begin af onderscheidde en de apostel heeft in de overgezonden ondersteuning daarvan een nieuw bewijs ervaren en dus aanleiding om dit te noemen. Men mag echter de woorden niet beperken tot deze aanleiding en niet alleen aan geldelijke ondersteuning denken, zij dienen integendeel met alles, wat aan hen Christelijk is, de zaak van het Evangelie. De apostel erkent nog in het bijzonder, dat de gemeenschap van de Filippensen aan het Evangelie van de eerste dag, waarop zij het Evangelie hebben aangenomen, tot het tegenwoordige ogenblik heeft bestaan. Hoe geheel andere ervaringen had hij over andere gemeente opgedaan!

Wij weten het, hoe zeldzame deugd het is God dadelijk te volgen, als Hij roept en standvastig tot aan het einde in het goede voort te varen; nog meerderen weer zijn nalatig uit wankelmoedigheid en onbestendigheid.

Het begin, hoewel zeer vaak het moeilijkst, is toch ook in vele gevallen het gemakkelijkst te doen en pas later komen de moeilijkheden voor de dag, die moeten worden overwonnen en de vroegere inspanningen schijnen als het ware slechts speelwerk te zijn bij de volhardende ijver, die voortdurend moet worden bewezen, als het werk ten einde zal worden gebracht.

Het schone verleden van de gemeente geeft de apostel nu ook moed voor de toekomst; hij hoopt ten opzichte van haar getrouwheid in het geloof en in de liefde ook voor het vervolg het beste; maar zijn vertrouwen heeft nog een betere grond, dan die in een voortdurend goed gedrag van mensen kan worden gevonden, de grond van zijn hoop ligt namelijk in Gods genade, wiens kracht het goede werk bij hen zeker tot het juiste einde zal brengen.

Vermoedt men reeds dat zij, die de waarheid en haar Geest gedurende een tijd niet hebben weerstaan, ook verder geen weerstand zullen bieden, men zal des te meer niet slechts

vermoeden, maar vast vertrouwen dat de getrouwe God, die vroeger Zijn heilige wonderbaar leidde, hen ook verder tot in het eeuwige leven zal volmaken. De dag van de toekomst van Christus nu is het keerpunt van de tijden. Die uit deze dag heeft volhard, heeft overwonnen. Van die tijd houdt de verzoeking op. De getrouwe discipel van de Heere treedt op die tijd de vrede in van een ongestoord en onverhinderd voortgaat, van een oneindig toenemen en worden, dat hem die het ondervindt, volkomen bevrediging schenkt.

De gelovigen van die tijd hebben de dag van Christus' terugkomst nog meer op het oog gehad, dan de dag van hun dood.

6. Ik breng God die dank, dit vertrouwend, dat Hij, de Heere God (vs. 3; Hoofdstuk 2: 13), die in u, in uw hart, in uw inwendige mens, a) een goed werk begonnen heeft, zoals dat zich openbaart in uw gemeenschap aan het Evangelie, dat voleindigen zal tot op de dag van Jezus Christus, als Hij van de hemel verschijnt en Zijn rijk zal volmaken (vs. 10; 2: 16. 2 Kor. 1: 14

a) Joh. 6: 29. 1 Thessalonicenzen. 1: 3

Men heeft de brief aan de Filippensen weleens het hart van Paulus genoemd; maar van wat rustig vertrouwen van zijn hart legt reeds deze schone aanhef getuigenis af en wat rijkdom van zaken staat ook hier voor ons oog in weinige woorden te lezen! Een rijke herinnering, een wel gegronde verwachting, een hartverheffend verschiet trekken beurtelings onze opmerkzaamheid tot zich. - Naast de vele wonderwerken van God in het heerlijk rijk van de natuur, is er één werk in het rijk van de genade, dat bij uitnemendheid het goede mag heten. Het is het werk van de verlichting, van de vernieuwing, van de heiliging van de zondaar, die God in Christus uit de duisternis heeft overgebracht tot Zijn wonderbaar licht en nu voortleidt tot de hemelse heerlijkheid, waartoe Hij hem uit genade heeft geroepen en uitverkoren. Dat goede werk konden wij uit onszelf evenmin beginnen als voortzetten, maar God, die in Christus het eerst ons heeft lief gehad, ook toen wij vijanden waren, God heeft met eigen hand daar binnen de grondslag van dat werk van de herschepping gelegd en zo velen wij geloven, zijn wij in de volste zin van het woord Zijn maaksel, in Christus Jezus tot goede werken geschapen. Onschatbaar voorrecht zeker, de eeuwigheid zal niet te lang zijn om daarvoor naar waarde te danken. - Nochtans die zich aangordt beroemt zich niet als die zich losmaakt; de eerste stap is de laatste, het begin is het einde nog niet en er is nog zo eindeloos veel, dat tussen ons en onze God zich kan plaatsen en onophoudelijk plaatst, eer dat einde gelukkig bereikt is. - Hier moest ieder, die zichzelf kent, tot moedeloosheid en wanhoop vervallen, zo de wel gegronde verwachting door Paulus beleden niet onveranderlijk de onze mocht zijn. - Een dwaas voorwaar is hij, die op zijn eigen hart vertrouwt, maar wie heeft zich immer misrekend, die aan de eigen heilsbelofte van de Waarachtige en Getrouwe zich vastklemt? Nee, God kan niet laten varen het eigen werk van Zijn handen; niet slechts onze zaligheid, maar Zijn eer en naam eist gebiedend, dat Hij het gebouw tot op de laatste steen zal voltooien. Is niet deze werkmeester de Almachtige, de Alwijze, de Onveranderlijke, wiens genadegift en roeping onberouwelijk blijft? Draagt het werk zelf, dat Hij begon, niet in het verborgen de kiemen en zaden van ontwikkeling en voleinding in zich? Ja, omringt ons niet hier en hierboven een grote wolk van getuigen, die uitroept, dat Hij, die de Alfa is, ook wel echt de Omega van het werk van onze verlossing wil zijn? Maar wie waren zij dan eenmaal bij de aanvang van de baan, die nu reeds de kronen ontvingen? En hebben wij het niet zelf ervaren, dat Hij, die het willen werkt, het aan geen kracht tot volbrengen laat falen. O zielsvertroostende voorstellingen, o hartverheffend verschiet bij het drukkend besef van gedurige ontrouw en zwakheid en niet minder bij de blik op de toekomst! Sloeg het vuur van onze liefde aan het kwijnen, het vuur van Gods liefde brandt eeuwig; heeft Hij echt onze hand

gegrepen, Hij laat die ook van zijn kant niet meer los. U voelt u innerlijk vaak zo ingezonken en zwak, dat u, (God weet het!) nauwelijks meer kunt bidden en strijden. Maar u bent het ook niet, die daar machteloos worstelt, het is de Geest van God, die met onuitsprekelijke zuchtingen in u zich uitroept tot Hem, die de zwakheid verandert in kracht en u verlost, bijna had ik gezegd, niettegenstaande u-zelf. Ook onder de wintersneeuw groeit in stilte het zaad op de akker; niet enkel in de storm, maar ook in de nevel groeit de plant, als niet zichtbaar naar de hoogte, wezen, dan te meer in de diepte; eerst wordt het kind in Christus gelaafd, dan gespeend, maar juist zo groeit het op. Uw levensdraad, haast is hij afgesneden, maar uw volmaking in Christus, zij loopt voort, ook achter het gordijn van het graf, ook in de staat van de afgescheidenheid en nu eindelijk in de dag van Christus, daar wordt het openbaar in de volle glans van de eeuwigheid, prijkt het voltooide Godsbeeld voor aller zaligen ogen en het werk zal de Werkmeester loven. Verrukkende hoop! Nee, hij, die haar tot zorgeloosheid en zonde misbruikt en in die dwaling volhardt, heeft nooit echt geloofd en zal eenmaal op ontzettende wijs uit zijn gevaarlijke dromen ontwaken. Maar die dit getuigenis echt in zijn hart voelt, dat hij Christus eigendom is, hij neemt deze staf van God in de hand en vreest niet, dat die als een broze rietscheut zal knakken. Juist het geloof in Gods trouw geeft kracht tot een getrouwheid, een ijver, een strijd, waarvan de uitkomst niet twijfelachtig kan zijn.

7. Zoals het bij mij recht is, dat ik van u allen dit gevoel, dat ik een zeer goed vertrouwen over u heb, als ik in de vs. 6 uitgesproken woorden te kennen gaf, omdat ik in mijn hart houdt, dat u, beide a) in mijn banden hier te Rome (Hand. 28: 30 v.) en in mijn verantwoording tegenover mijn aanklagers en in de bevestiging van de waarheid en zaligmakende kracht van het Evangelie (Hand. 23: 11; 27: 23 v., u allen, zeg ik, mijn genade mede deelachtig bent, zodat u voor het Evangelie durft uitkomen en het prediken durft, ja, er ook voor kunt lijden (vs. 27 v.).

a) Efeze 3: 1; 4: 1

Het vertrouwen op de kracht en genade van God doet de apostel de volmaking van de Filippensen in het geloof vol vertrouwen hopen; de liefde tot hen doet hem die ook ernstig wensen en maakt voor hem het vertrouwen op hun volmaking enigermate tot een plicht. Het kan zeker niet anders, zegt hij, bij iemand, die, zoals ik, zo’n liefde tot u heb, dan dat hij het beste over uw toekomst verwacht (1 Kor. 13: 7). Met innige liefde van het hart is hij vervuld voor hen, zoals hij nog nader uitspreekt, die de genade ook deelachtig zijn met hem in zijn banden en in de verantwoording en bevestiging van het Evangelie.

Er zijn drie punten, waaruit de gelijkheid in het deel hebben aan de genade van de kant van Paulus en van de Filippensen blijkt. Beiden hebben om het Evangelie banden gedragen en dragen die nog; beiden zijn in omstandigheden geweest en zijn het nog, dat zij zich over de belijdenis van het Evangelie moeten verantwoorden, beiden ten slotte zijn in de verantwoording standvastig gebleven en wel ver er van, dat de waarheid van het Evangelie door de vervolging aan het wankelen gebracht zou zijn, is die daardoor bekrachtigd.

8. Met volle waarheid kan ik zeggen, dat "ik u in mijn hart heb", a) want God is mijn getuige (Rom. 1: 9), hoezeer ik begerig ben naar u allen, of het mij gegund mocht zijn weer tot u te komen (Rom. 1: 11. 2Tim. 1: 4, met innerlijke bewegingen van Jezus Christus, wiens hart als het ware in mij klopt, als mijn hart zozeer naar u verlangt (Gal. 2: 20 Efeze 3: 17).

a) Rom. 9: 1. 2 Kor. 1: 23; 11: 31 1 Thessalonicenzen. 2: 5. 1 Tim. 5: 21. 2 Tim. 4: 1

Hoe schoon sluit dit vers zich aan de vorige aan! De apostel heeft zijn medegenoten in het lijden, de Filippensen, die als hij, omwille van het Evangelie vervolging lijden, zich voor de ogen geplaatst. Zijn oog rust met de innigste deelneming op hen, zijn hart draagt hen allen vol bezorgde, medelijdende, voorbiddende liefde; hoe graag deed hij nog meer voor die geliefden! Wat zou hij liever doen, dan dat hij de ketenen kon afleggen en tot hen op de vleugels van zijn verlangen vliegen, om hen niet alleen te laten strijden en lijden! Zijn hart verlangt naar alle Filippensen; hij draagt ze allen in zijn ruim, apostolisch hart. Niet een is hem vreemd, niet een onverschillig, aan ieder in het bijzonder zou hij graag de hand reiken, elk in het bijzonder in zijn strijden, waar en zoals hij maar kan, terzijde staan. Maar noch zijn verzekering dat hij naar hen allen hartelijk verlangt, noch zijn bevestiging daarvan bij God is voor de apostel voldoende. Hij verzekert nog tenslotte, dat hij naar hen allen verlangt "met innerlijke bewegingen van Christus. " d. i. in zijn liefdevol hart voelt het hart van Jezus Christus zelf voor de Filippensen.

Zijn verlangen, zo wil hij zeggen, is geen natuurlijk menselijk verlangen, maar het ontspruit uit de meest innerlijke levensgemeenschap met Christus, met wie hij weet, dat hij door de Heilige Geest onafscheidelijk verenigd is. Zoals hij zelf niet meer leeft, maar Christus in hem, zo klopt ook niet meer zijn eigen hart, maar het hart van Christus in hem en in het hart van Christus Jezus verlangt hij naar zijn gemeente met een meer dan menselijke, met een volstrekt heilige echt goddelijke liefde.

9. En dit bid ik God, dit is de inhoud van het gebed, dat ik, zoals ik boven gezegd heb, voor u allen doe (vs. 4), dat uw liefde nog meer en meer overvloedig wordt in erkentenis en alle gevoelen, of waarneming.

Nadat Paulus gezegd en besproken heeft, waarom hij God dank zegt voor de lezers, zegt hij nu wat hij van Hem voor hen bidt. Dit punt had hij boven (vs. 4) slechts met een enkel woord te kennen gegeven. Nu wordt eigenlijk niet de inhoud opgegeven, maar alleen de bedoeling, waarmee zij geschiedt. Intussen kunnen wij uit die bedoeling opmaken, wat de inhoud was. Op dezelfde manier was het in Efeze 3: 17

Had de apostel vroeger gesproken van zijn liefde tot de Filippensen, nu bracht het verband mee, dat hij tot de liefde van de Filippensen overging. Onder "uw liefde" moet echter niet de liefde van de Filippensen tot de apostel, of onder elkaar worden verstaan, de "gemeenschap aan het Evangelie", in vs. 5 genoemd wijst daarop, dat Paulus hier de werkzaamheid van de liefde van de Filippensen voor de zaak van het Evangelie op het oog heeft. Deze heeft hij van de kant van hun ijver reeds met roem erkend; er wordt echter nog iets aan haar gemist in twee punten, in de erkentenis en het voelen of ervaren. De apostel wil dus niet zeggen, dat de liefde van de Filippensen als zodanig moest toenemen, maar dat wat er nog aan ontbrak, aan haar moest worden toegevoegd. De ijver van de liefde schijnt bij hen dus nu en dan nog een onverstandige ijver (Rom. 10: 2) geweest te zijn en bovendien schijnt het ook nog ontbroken te hebben aan een rijke ervaring. Het was de jeugdige, noch niet behoorlijk beproefde liefde voor het Evangelie, die zoals het schijnt, soms een verzoeking werd tot mistasten.

Als van de liefde in enig opzicht het inzicht in haar eigen aard ontbreekt, of in de manier, in de middelen en doeleinden van haar werkzaamheid, wordt zij gemakkelijk een blinde geestdrift, die haar doel mist, of een uitwendig, zo niet onrein handelen, dat zijn waarde verliest. Dit inzicht wordt echter verkregen niet alleen door een eigen onderzoek in de wil van God, of in de juiste manier om die te volbrengen, maar ook door een zorgvuldig opmerken en

waarnemen van de verschillende levensomstandigheden, die onder het bereik vallen van de liefde en invloed op haar aard moeten uitoefenen.

De erkentenis is de volle erkentenis van de waarheid tegenover de onzekere, onvolledige en duistere; de ervaring ("alle gevoelen is de zinnelijke of geestelijke waarneming van hetgeen om ons geschiedt of bestaat, in tegenstelling tot hetgeen oordeel en ervaring mist, tegenover het onnadenkende en gaat de bijzonderheden van het leven, de personen, feiten, toestanden aan.

De liefde, waardoor de gemeente bezield is, moet volgens het gebod van de apostel steeds rijker worden in een erkennen van de voorwerpen tot in het binnenste toe, om niet wat gekend moest worden, te miskennen en in het juist verstaan van het wezen van de voorwerpen in de hele omvang, zover het nodig is, opdat men zich over niemand en niets misleidt.

10. Ik bid dat voor u, opdat u beproeft de dingen, die daarvan verschillen (Rom. 12: 2, 9) en u zo weten mag, die keuze u te doen is (Rom. 2: 18), opdat u ten gevolge van de verkregen Christelijke volkomenheid (Hebr. 5: 14) oprecht bent, met helderheid en doorzicht begaafd (1 Kor. 5: 8) en zonder aanstoot te geven voor de Heere, ook als u de mensen tot een aanstoot bent (Hand. 24: 16), tot de dag van Christus als Hij aan het licht zal brengen wat in het donkere verborgen is en de raad van het hart zal openbaren (1 Kor. 4: 3 vv.).

De Filippensen hebben beide, kennis en ervaring, nodig om te beproeven wat van elkaar onderscheiden is. Wat in het leven voorkomt is verschillend. Nu komt het erop aan om te beproeven wat recht en onrecht is. Men moet wat niet overeenstemt met de Christelijke liefde, en wat daartegenover de goede, welbehaaglijke en volmaakte wil van God is erkennen. Men moet niet alleen het goede boven het kwade, maar ook boven het goede het beste kiezen, waarvan de waarde alleen verder gevorderde zielen opmerken.

Het hoogste doel van deze beproeving, waarbij de liefde, als zij evenals bij de Filippensen levendig is, zoals vanzelf spreekt overal zal kiezen, wat ten gevolge daarvan als het beste zal zijn aangewezen, is de voortgaande volmaking van het zedelijk leven. Deze betoont zich in de zuiverheid, de oprechtheid van de innigste liefdedrang, d. i. volgens het onnavolgbaar schone woord dat de apostel kiest, in die reinheid, die ook door de helderste zonnestraal verlicht en dus met de strengste maatstaf gemeten, geen vlekken vertoont en elke droevige vermenging van de zelfzucht buitensluit. Zij openbaart zich verder daarin, dat ook de uitwendige daad van de beoefening van de liefde zonder misslag en misgreep blijft, zoals die zo makkelijk wordt veroorzaakt, waar het aan juiste helderheid over de middelen en doeleinden daarvan ontbreekt en ten gevolge daarvan de liefde, in plaats van anderen goed te doen, slechts zichzelf verderft en schade berokkent. Zijn de Filippensen eerst tot deze zuiverheid van motieven, en die reinheid van de uitwendigen wandel gekomen in het hoofdpunt, waarom zich hun Christelijk zedelijk leven beweegt, zo zal ook dit zelf de ware voltooiing hebben bereikt, die het nodig heeft met het oog op de dag van Christus, wanneer niet zal worden geoordeeld volgens de snel bevredigde menselijke maatstaf, maar door die God, die ook het verborgene aan het licht brengt.

11. Het hoofddoel van die zegeningen is, dat u vervuld mag zijn met vruchten van de gerechtigheid (Rom. 6: 22 Kol. 1: 10 Hebr. 12: 11 Jak. 3: 18), die door Jezus Christus zijn en wel door middel van de kracht van ZijnGeest tot heerlijkheid en prijs van God, die het goede werk, in u aangevangen, tot zo’n hoogte heeft gebracht (vs. 6).

De apostel drukt de Filippensen nog op het hart, dat Jezus Christus hen niet slechts voor Zijn rechterstoel eist op zijn grote dag, maar opdat zij voor Hem zullen kunnen bestaan, ook in hen uitwerkt, wat Hem welgevallig is.

Een mens, die deze juistere erkentenis en die gewenste tact niet heeft, waarvan in de beide vorige verzen werd gesproken, zal ook die rijke menigte van allerlei vruchten van een heilig, edel en schoon leven aan God, zijn Schepper en zijn Verlosser kunnen aanbieden, zoals die hier zijn genoemd. Het zij vergund een gelijkenis te gebruiken, die, al is die niet aan bomen en vruchten ontleend, toch wellicht het onderscheid juist kan aangeven, dat er is tussen de ontwikkeling van een mens, zoals Paulus die wil en de toestand van een ander, die er zich mee vergenoegt tot op een zekere hoogte met Christus verbonden te zijn. Een metselaar houwt met ruwe bijl en grove bijtel een Christusbeeld; een meester in de beeldhouwkunst doet op zijn manier hetzelfde. Wat een groot onderscheid is er tussen beider werk! In beide ziet u, dat uw Verlosser u voor ogen wordt gesteld; maar terwijl het ruwe beeld van de metselaar slechts een teken is en een herinnering aan hetgeen moest zijn, kan de hand van de kunstenaar de idee nabijkomen, die men van een Christusbeeld heeft. Bij het eerste herinnert het werk in zijn geheel aan de Heere, bij dit de uitvoering van elk deel in het bijzonder. Zo is ook de mens, die zich door liefde tot zo'n heldere en heilige erkentenis laat bewegen. Hij beeldt zijn Heere Christus niet maar in hoofdtrekken af, maar ook in alle bijzonderheden. Niet alleen is zijn leven als geheel een vrucht van de Christelijke Geest, maar ook zijn gedrag in ieder opzicht en in alle bijzondere omstandigheden. Hij is niet een boom, die voor zijn Heere een enkele grote gave en lompe vrucht draagt, maar zo een, waarvan de takken de rijkste en schoonste overvloed van een heilige oogst van gerechtigheid aan de Schepper ten offer brengen.

De zaken, die God het meest verheerlijken, zullen ons het meest ten voordeel zijn. Dat wij het niet twijfelachtig laten, of er enige goede vrucht in ons wordt gevonden of niet. Een kleine mate van Christelijke liefde, kennis, oordeel, geestelijkheid en vruchtbaarheid mag voor ons niet voldoende zijn.

B. Op de aanspraak, in welker tweede deel de apostel reeds zijn hart begon uit te storten, volgt nu de nadere uitstorting van het hart. Paulus schrijft zoals het hem voor de geest komt. Persoonlijke mededelingen en aanspraken, ethische en dogmatische partijen wisselen elkaar af op een manier, dat een streng verband en een logische voortgang van de bijzondere afdelingen niet kan worden aangewezen, maar wij de opeenvolging zo moeten nemen, als die zich aan de schrijver voordeed.

I. Vs. 12-26. De apostel geeft in de eerste plaats aan de Filippensen berichten over zijn gevangenschap en wel berichten, die eensdeels de staat van het Evangelie te Rome en de verkondiging ervan, anderdeels zijn eigen persoonlijke toestand aangaan; over beide toch maakten de Filippensen zich zorgvolle gedachten. Als zij nu in de eerste plaats meenden te moeten vrezen, dat de verkondiging van het Evangelie onder de lange duur van zijn gevangenschap zou hebben te lijden, kan hij hun integendeel verzekeren dat deze daaronder veeleer had gewonnen. Alhoewel de ijver voor de heilige zaak, bij sommige leraars opgewekt, een onzuivere was en eigenlijk tegen de autoriteit van de apostel gericht, verheugde hij er zich toch steeds over, dat toch Christus gepredikt werd en het rijk van God uitgebreid. En, evenals hij zich over het tegenwoordige verheugde, zo verheugde hij zich ook bij het uitzien in de toekomst, want terwijl de Filippensen zich bezorgd maakten over het einde van zijn gevangenschap, weet hij dat het ene einde zowel als het andere, of hij het leven behield, dan of hij de dood zou moeten ondergaan, tot verheerlijking van Christus zou dienen. Voor zijn

eigen persoon zou hij zelfs het laatste einde wensen; hij meende echter, dat hij omwille van zijn gemeente zich ook het eerste moest getroosten.

12. En ik wil, dat u weet (Rom. 1: 13. 2 Kor. 1: 8), broeders, dat hetgeen mij is overkomen, mijn tegenwoordige toestand (Efeze. 6: 21 Kol. 4: 7), niet zoals u vreest, tot verhindering, maar meer tot bevordering van het Evangelie gekomen is:

13. Zodat mijn banden in Christus openbaar geworden zijn. Het is hoe langer hoe duidelijker geworden, dat ik niet om enige misdaad mijn boeien draag, maar dat ik een gevangene ben van Christus Jezus (Efeze. 3: 1; 4: 1 En wel is dat openbaar geworden in het hele rechthuis, in de kazerne van de keizerlijke lijfwacht "Ac 28: 16 en aan alle anderen in de stad, zo velen een opmerkzaam oog voor mij hebben.

14. a) En bovendien heeft het ook deze vrucht, dat het meerder deel van de broeders in de Heere, de meesten van de Christenen te Rome (Hand. 28: 15), door mijn banden vertrouwen gekregen hebbend, zich ook het Evangelie van Christus Jezus niet schamen (Rom. 1: 16), maar overvloediger, vrijmoediger Ge 34: 25 het woord (Hand. 8: 4; 11: 19; 16: 6. 1 Thessalonicenzen. 1: 6 onbevreesd durven spreken. Ook in deze zijn zij zeer vooruitgegaan in vergelijking met vroeger, voordat ik hierheen als een gevangene kwam.

a) Efeze. 3: 13. 1 Thessalonicenzen. 3: 3

Een ondersteuning van de gemeente te Filippi hem toegezonden, had de apostel aanleiding gegeven haar te schrijven. Nu heeft hij zijn brief niet begonnen met hen voor deze te danken, maar hun in de eerste plaats verzekerd, dat hij God voor hun hulp, vanaf het begin bewezen tot het werk van de Evangelie-verkondiging, dankte. Nadat hij hen hiervan verzekerd heeft en hun inlichting heeft gegeven over zijn bede om groei in het Christelijk leven, die met zijn dankzegging verbonden was, is hij hun toch verschuldigd te spreken over hetgeen hen bewogen heeft, om hem nu een ondersteuning te doen toekomen. Over de toekomst van zijn zaak moet hij hun mededelingen doen, omdat zij zich die ongunstiger hebben voorgesteld dan die in werkelijkheid was. Dit blijkt uit het "meer" in het woord, dat hij uitspreekt om hen gerust te stellen over de verkondiging van het Evangelie, dat in de zin van een "integendeel" doelt op een andere voorstelling, die de gemeente zich van zijn toestand maakte.

De snelle overgang tot de berichten die Paulus over zichzelf geeft, doet vermoeden dat hetgeen hij schrijft antwoorden zijn op gedane vragen. Hoe zouden wij het ons ook anders kunnen voorstellen, dan dat de gemeente, die de apostel ondersteuning toezendt, gewenst heeft bericht over hem te ontvangen! Hij deelt nu mee welke onverwachte gevolgen zijn gevangenschap had veroorzaakt voor de verkondiging van het Evangelie. Ten eerste was de oorzaak van zijn gevangenschap en met deze Christus bekend geworden in het pretorium en buiten dit; vervolgens was de moed tot evangelieverkondiging bij de broeders daardoor toegenomen. Hoe nu de banden van Paulus in Christus bij het gehele rechthuis d. i. in de kazerne van de pretorianen, openbaar kon worden, wordt ons verklaard door de plaats Hand. 28: 16 vv.

Omdat Paulus door een soldaat uit de keizerlijke lijfwacht, met wie hij vrij kon verkeren, onafgebroken was bewaakt, is het gemakkelijk te verklaren, hoe de aanleiding tot zijn gevangenschap gaandeweg in de gehele kazerne bekend kon worden. De wachtposten wisselden toch met elkaar af en de apostel zette in zijn gevangenis het prediken ongehinderd voort. Dit bekend worden had ook in ruimere kringen plaats onder de Romeinen, die geen

Christenen waren. Het geschiedde deels onmiddellijk door Paulus zelf, door de pretorianen, gerechtsdienaars, leerlingen en vrienden van de apostel. Was nu het eerste gevolg van de gevangenschap van de apostel omwille van Christus de verbreiding van het Evangelie onder de soldaten van de keizerlijke lijfwacht en ook nog onder andere personen, een tweede gevolg was, dat de broeders onbevreesder het woord verkondigden. Paulus' banden werden voor hen niet maar een opwekkend voorbeeld van geduld, maar nog meer feitelijke, Christus en Zijn Evangelie hoog vererende bevestiging van de gehele waarheid en gerechtigheid, kracht en heerlijkheid van het woord, waarvoor de apostel zijn banden droeg. Daardoor werden zij, in plaats van de moed te verliezen, zoals dat wellicht in de beginne bij hen het geval is geweest, ten gevolge van de opwekkende invloed van de zedelijke sympathie met deze gevangenschap van de apostel des te moediger gemaakt tot een onverschrokken verkondiging van het Evangelie.

Bij het woord "broeders" moeten wij denken aan Christenen, leden van de gemeente te Rome, die zich aan de kant van de apostel plaatsten als helpers en medearbeiders. Overigens blijkt uit deze plaats, dat onze brief pas in de latere tijd van Paulus gevangenschap kan zijn geschreven. Slechts gaandeweg kon de gestelde lijfwacht en door deze, zowel door de apostel zelf als ook door anderen, een grotere kring van hen, die vroeger vreemden voor hem waren, met zijn zaak en de oorzaak van zijn banden bekend worden.

O hoeveel hinderpalen zijn er reeds voor het rijk van God geweest, doch als men met geloof en geduld aanvatte, God daarbij vertrouwde en de geboorte-uren moedig doorstond, hebben zij gediend tot bevordering van het Evangelie.

Als God degenen, die de Zijne zijn, bekend wil maken, dan moeten ook de grootste vijanden daartoe meewerken; men laat God regeren en volgt Zijn wegen.

Beide verbreiden zich verder en hebben als het ware een aanstekelijke kracht onder de mensen; aan de ene kant de moed, aan de andere kant de lafhartigheid.

15. Sommigen onder die broeders, in vs. 14 vermeld, prediken ook wel Christus door nijd en twist, omdat zij nijdig zijn op mijn invloed en vol strijdlust, maar sommigen ook, door goedwilligheid jegens mij gedrongen.

16. Degenen, van wie ik eerst sprak, verkondigen wel Christus uit twisting, uit twist- en partijzucht (Rom. 2: 8), niet zuiver, met onreine gezindheid en bedoeling (Hoofdstuk 2: 21), menend aan mijn banden verdrukking toe te brengen, zich inbeeldend dat ik door dezelfde nijdige gezindheid vervuld ben, die niet kan dulden dat een anders werk lukt, maar zich dan gekrenkt voelt en verongelijkt acht.

17. Maar deze uit liefde, omdat zij weten, dat ik tot verantwoording van het Evangelie gezet ben (vs. 7) en nu, voor zoveel zij kunnen, mijn roeping ook bevorderlijk willen zijn.

18. Wat dan? Wat is het (Rom. 3: 3), als dezen (vs. 16) dat wat zij doen, niet uit een goed hart jegens mij doen? Nochtans wordt Christus op allerlei manier bekend gemaakt en daaraan alleen is alles gelegen. Hij wordt, hetzij onder een deksel, zodat men de ijver voor de zaak van Christus tot een voorwendsel maakt, waarachter men nijd, strijd- en twistzucht kan verbergen, hetzij in de waarheid verkondigd. En, hoewel de onreinheid van het werk van die mensen op zichzelf mij bedroeft, daarin verblijd ik mij toch, dat Christus wordt verkondigd. Ja, ik zal mij ook verblijden.

Omdat de apostolische kerk, evenmin als de kerk van enige latere tijd, vrij was van zonde, kon het niet missen, of de grootse werkzaamheid van de apostel en zijn uitstekende plaats in de kerk wekte in vele gemoederen nijd op, vooral te Rome, waar het vroegere gemis van een apostolische autoriteit, die de gemeente leidde, zeker aan vele kleinere geesten een zeker aanzien boven anderen had verschaft. Met grote vreugde hadden zij zijn komst begroet (Hand. 28: 15). Toen het echter van een vluchtig bezoek tegen de wil van de apostel tot een jarenlang verblijf was geworden, zagen zij hun aanzien in de gemeente, dat tot hiertoe bovenaan stond, door hem bedreigd en zo sloop de nijd de harten in. Om dit nu ook tegenover de apostel te uiten moesten zij, hoewel in de leer met Paulus overeenstemmend, toch deze bestrijden, zij moesten aanleiding zoeken om zijn persoon en zijn wandel, de manier van zijn evangelieprediking af te keuren en te bestrijden en hun woede groeide daardoor aan, dat hij in ketenen en boeien lag. Hoe meer zij zagen dat hij daardoor in zijn werkzaamheid gehinderd was, des te eerder dachten zij hem te kunnen overvleugelen. Was hij vrij geweest, dan had al de imponerende grootheid en kracht van zijn werkzaamheid hen ten onder gehouden en hoe minder hij nu in staat was zich te verdedigen en hun aanvallen af te slaan, des te eerder hoopten zij met hun verwijten tegen hem te kunnen voortdringen. Zo waagden zij het, daarop vertrouwend dat hij in banden was, steeds stouter op te treden met hun verkondiging van het Evangelie, die echter niet terwille van Christus was, maar van hun eergierigheid en kwaadwilligheid tegen de apostel.

Het doel van de tegenstanders om aan de banden van de apostel nog een smart toe te voegen, lijdt schipbreuk tegen diens gezindheid, die alleen daarin een welbehagen heeft, dat Christus verkondigd wordt, onverschillig welke bijzondere bedoeling daarmee verbonden is. Zo’n vreugde van Paulus over de verkondiging van het Evangelie, ook al wordt die gebruikt als een middel van vijandschap tegen hem, zou onverklaarbaar zijn als het Evangelie niet onvervalst door de tegenstanders was verkondigd. Het kunnen dus geen tegenstanders zijn van Joods-Christelijke aard, die de apostel hier op het oog heeft, zoals niet weinige uitleggers hebben aangenomen (vgl. Hoofdstuk 3: 2), integendeel het moeten degenen zijn, die wel Christus predikten in overeenstemming met de Paulinische leer, maar door hun werkzaamheid de apostel uit persoonlijke haat probeerden schade te veroorzaken.

Men kan het beste doen uit onzuivere bedoelingen, zelfs Christus prediken uit eergierigheid. Geestelijke nijd en trotsheid sluipt ook in bij predikers van het Evangelie en zet aan tot valse, afgunstige wedijver.

19. Ja, ik kan mij verblijden, al is mijn toestand moeilijk, want ik weet, dat dit wat ik nu ondervind (vs. 12) en wat voor uw gemoederen tot verontrusting is, mij ter zaligheid (2 Tim. 4: 18) gedijen zal door uw gebed, dat voor mij ten hemel stijgt (2 Kor. 1: 11) en toebrenging van de Geest van Jezus Christus, die mij reeds nu licht en moed en kracht, naardat ik nodig heb, van de hemel toeschikt.

Eenswillendheid met God, ziedaar de stemming die de Christen onder beproevingen, van welke aard ook, betaamt. Niet slechts een berusting, aan trage, onverschillige geesten natuurlijk; niet slechts een onderwerping, die de vrucht is van het redenerend verstand, maar een blijmoedige instemming van het hart in de wegen van de Heere, al is het dat zij in het donker van Zijn heiligdom zijn, maar een gewillig buigen, verloochenen, offeren van de eigen wil aan de zijnen, naar de inhoud van die bede: Uw wil geschiede! naar de kracht van het voorbeeld in Gethsémane gegeven: Niet zoals Ik wil, maar zoals U wilt. Onderwerping aan Zijn wil eist Hij "die in de hemel is en alles doet wat Hem behaagt" van alle mensenkinderen; en om ze Hem te betonen daartoe is de overweging van Zijn goddelijke almacht, wijsheid,

onveranderlijkheid en een gevoel van menselijke afhankelijkheid en nietigheid genoeg. Eenswillendheid eist God niet alleen, maar verwacht Hij van Zijn kinderen, die in Christus tot Hem zeggen: onze Vader! en er behoort eindeloos meer toe, maar niet meer dan Hij hun geven wil; niet meer, dan waartoe Hij hun een hart gaf, toen Hij hun de Geest van de aanneming tot kinderen deelachtig maakte; toen Hij hun schonk in Hem als hun lieve en genadige Vader in Christus te geloven, Hem als zodanig lief te hebben, op Hem als zodanig te hopen. Van het ogenblik, het uur, het tijdperk van het leven af, dat dit geloof, deze liefde, die hoop tot bewustheid komt in de ziel van een mens, verandert de hele beschouwing van zijn levenslot en levensdoel, van zijn ondervindingen en van Gods wegen en paden en dit omdat zijn hele leven, met alle lijden en verblijden, hem nu echt voorkomt een weg van God met hem te zijn, een wandeling voor het aangezicht van God te moeten wezen. Hem overkomt het zwaarste, aldus spreekt hij in zijn hart: God wil het, omdat Hij mijn zaligheid wil; hij wordt geroepen tot het moeilijkste, hij voelt: ik wil het, omdat God mijn zaligheid wil. Hij heeft de bewustheid, dat God hem ook door het lijden van deze tegenwoordige tijd zegent; hij kent de roeping om God in het lijden van deze tegenwoordige tijd te verheerlijken. En in die bewustheid, met die roeping worstelt zijn eenswillendheid, daarin vindt zij haar steun, daaruit ontleent zij gedurig nieuwe kracht.

20. En Hij zal dat ook in de toekomst doen, volgens mijn ernstige verwachting en hoop, a) dat Ik in geen zaak, van welke aard die ook zijn moge, beschaamd zal worden (Ps. 25: 2); maar dat in alle vrijmoedigheid (Joh. 7: 4; 11: 54, zoals te allen tijd, zo ook nu, terwijl de beslissing over het einde van mijn gevangenschap niet lang meer zal uitblijven, Christus zal groot gemaakt worden in hetgeen met mijn lichaam plaats heeft, naardat de beslissing uitvalt hetzij door het leven, hetzij door de dood.

a) Rom. 5: 5

21. Want het leven is mij Christus; het leven bestaat voor mij daarin, dat ik Christus bezit en Hem dien. Ik zal dus, als mijn leven gespaard wordt, verder arbeiden tot Zijn eer; en het sterven is mij gewin. De dood toch brengt teweeg, dat ik Christus dan volkomen bezit; ik zou dus, als ik ten dode werd gevoerd, die met vreugde ondergaan (vs. 23).

Voor het tegenwoordige is het slechts reine vreugde, die de apostel in zijn banden vervult. Hij kan zich verheugen in zijn gevangenis dat de zaak van Christus bevorderd wordt. Zo verzekert hij in de eerste helft van de slotzin van vs. 18 aan de Filippensen. Hiermee stelt hij hen gerust, die er over bezorgd waren dat de lange duur van zijn gevangenschap aan de zaak van het Evangelie schade zou doen. Maar hoe was het, als hij nu zijn blik in de toekomst sloeg, waarin nog de eindbeslissing van zijn lot duister en dreigend boven zijn hoofd hing? Deze vraag was de tweede, die de liefhebbende gemoederen van zijn Filippensen zo bezorgd moest maken. "Ik zal mij ook verblijden", dat is de bemoedigende verzekering, die hij reeds in de tweede helft van die slotzin heeft gegeven; om de reden daarvan aan te geven volgt nu hier de nadere uiteenzetting van zijn hoopvolle blijdschap met het oog op de toekomst.

"Ik zal mij ook verblijden", zo gaat de apostel voort, terwijl hij de blik van het heden, dat hij in vs. 12 vv. heeft geschilderd, tot zijn uitzicht in de toekomst wendt, waarover hij nu wil handelen. Hij wil zich echter ook verheugen ten opzichte van zijn toekomst, omdat hij weet, dat hem "dit", namelijk wat zijn heden uitmaakt, tot zaligheid zal gedijen, onverschillig of het daartoe komt, dat hij leven blijft, of daartoe, dat hij de dood lijdt en wel zal het hem tot zaligheid worden door het gebed van de lezers voor hem en door toebrenging van de Geest van Jezus Christus, die hem geeft, waaraan hij behoefte heeft, in het bijzonder ook het juiste

woord bij zijn verantwoording, die hem snel wacht (Luk. 12: 11 v.). Dat dit zal plaats hebben is zijn verwachting en zijn hoop. Hij ziet met gespannen verwachting daarnaar uit als naar iets toekomstigs, maar houdt zich reeds vooraf er verzekerd van en vertroost er zich mee, dat wat de toekomst hem moge aanbrengen, hij niet beschaamd zal worden, maar dat evenzeer het leven, dat hem lichamelijk zal doen voortbestaan, als de dood, die daaraan een einde maakt, Christus tot verheerlijking zal doen zijn voor degenen, die hem zien leven of sterven. Als de verheerlijking van Christus door middel van zijn leven plaats heeft, dan bestaat die daarin, dat het lichamelijk aanzijn, waarin de apostel blijft, het werk van Christus dienstbaar zal zijn; en als die door middel van de dood plaats heeft, bestaat die daarin, dat het einde van zijn lichamelijk bestaan het slot van zijn getuigenis over Christus is; het eerste is altijd reeds zo geweest en de apostel weet, dat het ook verder zo zal zijn en ook dat het laatste niet zal ontbreken. Terwijl nu voor de verheerlijking van Christus het hetzelfde is, of de apostel leeft of sterft, omdat het een zowel als het ander Hem tot verheerlijking zal zijn, kon het daarentegen voor hemzelf anders schijnen. Het zou kunnen schijnen, alsof het sterven niet iets van die aard was, dat hij in elk geval zich over de toekomst zou kunnen verblijden, zoals hij zich over het heden verblijdt. Omdat echter het leven bezitten en Christus bezitten voor hem één is, is hij in een leven, waarvoor het sterven niet maar een onverschillige zaak, maar zelf een gewin is, omdat het hem zijn eigenlijk leven niet alleen niet doet verliezen, maar zelfs dit pas echt deelachtig maakt.

De gelovige heeft niet altijd voor Christus geleefd. Dat begon hij pas te doen, toen God de Heilige Geest hem van zonde overtuigde en hij uit genade ertoe gebracht werd om de stervende Heiland te aanschouwen als verzoening voor zijn schuld teweeg brengend. Van het ogenblik van de nieuwe en hemelse geboorte af begint de mens Christus te leven. Jezus is voor de gelovigen de parel van grote waarde, waarvoor zij alles willen verlaten wat zij bezitten. Hij heeft zo geheel en al onze liefde gewonnen, dat ons hart alleen voor Hem klopt; tot Zijn eer wensen wij te leven en tot verdediging van Zijn Evangelie wensen wij te sterven. Hij is het voorbeeld van onze levens en het middel, waarnaar wij ons karakter wensen te vormen. Paulus' woorden hebben diepere betekenis dan de meesten denken; zij beweren dat het doel en einde van zijn leven Christus, was - geenszins! Zijn leven zelf was Jezus. Met de woorden van een oude heilige: hij at, dronk en sliep het eeuwige leven. Jezus was zijn ademtocht, de ziel van zijn ziel, het hart van zijn hart, het leven van zijn leven. Kunt u als een gelovig Christen zeggen, dat u dit leven nabij komt? Kunt u eerlijk zeggen, dat voor u het leven Christus is? Doet u uw werk voor Christus? Doet u het niet tot eigen voordeel, of om de wil van uw betrekkingen? Vraagt u: is dat dan een slechte drijfveer? Voor de Christen, ja. Hij belijdt voor Christus te leven; hoe kan hij dan voor iets anders leven zonder geestelijke afgoderij te plegen? Velen zijn er, die dit beginsel enigermate getrouw zijn; maar wie durft uitspreken, dat hij geheel voor Christus heeft geleefd zoals de apostel deelt? Toch is dit het waarachtige leven van een Christen - zijn bron, zijn steun, zijn voorbeeld, zijn einde; alles in één woord opgesloten. Christus Jezus, Heer, neem mij aan; ik geef mij zelf over aan U, smekend alleen in U en voor U te leven. Laat mij zijn als de var, die tussen de ploeg en het altaar staat om te werken, of geofferd te worden en laat mijn leuze zijn: "Tot alles bereid. "

Is het sterven Paulus gewin, het leven is hem Christus. Heerlijke overtuiging, die aan het leven een grote waarde geeft. Wat heeft zij in? Och, dat uw hart het u zei. Een wereld is ondergegaan; het ik is gebroken. Christus is in de plaats gekomen. Ik leef door, ik leef met, ik leef voor Christus. Ik leef door Christus, ik teer niet op mijzelf, ik troost mij niet met de dingen van deze voorbijgaande aarde, ik houd mij niet vast aan de gunst en mening van de mensen. Ik houd mij vast aan het kruis van mijn Heiland; daar heb ik mijn troost gevonden; de gekruisigde Christus is het brood van mijn leven. Hij is de Verzoener, de Verlosser, de

Behouder van mijn zondige ziel. Ik reken op Hem, alleen op Hem. Ik ben niets, mijn deugd is niets. Hij is alles. Ik leef met Christus. Ik steun op Hem. Hij is mijn kracht; mijn toevlucht, mijn licht. Wat ik doe met woorden of met werken, dat doe ik in Zijn naam en dank God en de Vader door Hem. Soms laat ik Zijn hand onvoorzichtig los, soms ongelovig, durf ik Hem mijn hand niet toesteken. Maar Hij lokt, Hij trekt, Hij bemoedigt mij weer. Hij wil het verloren schaap, dat Hij gevonden heeft, op Zijn schouders naar de kudde dragen. Ik ken Zijn stem. Ik volg Hem. Ik weet dat niemand mij uit Zijn hand zal rukken. Ik weet, dat de goede Herder mij voor grote afdwalingen zal behoeden. Ik leef voor Christus, Hij heeft mij gekocht met Zijn bloed; ik ben de Zijne. De wereld heeft geen rechten meer op mij. Hij heiligt mij door Zijn Geest; ik kan de zonde niet meer dienen. Hij geeft mij Hem lief te hebben; Hij roept mij om in Zijn voetstappen te wandelen. Ik heb geen vrede, tenzij ik wandel op de weg, waarop Hij mij geroepen, mij gesteld heeft. Niet dat ik het al gegrepen heb, of al volmaakt ben, daar ik jaag daarnaar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik door Jezus Christus gegrepen ben. Niet waar, dat is nog iets anders, nog iets meer, nog iets wezenlijkers dan het Christelijk leven, zoals menigeen het verstaat. Leg de hand op het hart, lezer, en beproef of u enigszins zeggen kunt: het leven is mij Christus. En denk, o denk ernstig na, of de man, die daar zal durven belijden: "Hij is voor mij gestorven", ook niet zal behoren te weten, wat het zegt: door, met, voor Hem te leven?

22. Maar of te leven in het vlees, dat mij oorbaar zij, of dat zou kunnen dienen tot meer vrucht voor het rijk van Christus, die mijn leven is (vs. 21. Rom. 1: 13) en wat ik verkiezen zal, te leven of te sterven als het meest begeerlijke voor mij, weet ik niet.

23. Ik voor mij kan geen keuze doen; want ik word door deze twee gedrongen, hebbende, als ik op mijzelf zie, begeerte om ontbonden te worden (2 Tim. 4: 6) en met Christus te zijn (2 Kor. 5: 8), want dat is zeer verre het beste, veel beter, dan nog langer de moeiten van het leven en de bestrijdingen van de ongelovige wereld te dragen (2 Tim. 4: 18).

De dood, het is ontbonden te worden, de eeuwigheid, het is met Christus te zijn. Ontbonden te worden! De boeien, waarmee Paulus aan zijn bewakers geketend is, vallen af en met deze alle banden, alle smarten. Er is vrijheid, geen gevangenis meer, geen geelselslagen, geen schipbreuken, geen gevaren van vijanden en valse broeders, geen muil van de leeuw meer tegen hem opgesperd. Deze ene dood heeft hem van de dagelijkse dood verlost. Geen doornen meer in het vlees, geen strijd tegen de begeerlijkheden van het vlees, geen macht en geen wet van de zonde langer in de leden, die strijd voert tegen zijn gemoed. Geen bijliggend kwaad, waar hij het goede doen wil. Geen bestrijding meer van het goede pand van het geloof, geen engel van de satan, die hem met vuisten slaat. geen banden, die aan de aarde boeien, geen koorden, die tot het zinnelijke trekken. Rust en vrijheid. En dat opeens en dat volkomen. O mens, waarom vreest u de dood? Waarom is het denkbeeld, van alle uw jammeren en moeilijkheden en verdriet bevrijd te zijn, u niet welkom? Omdat de banden van de zonde, omdat de knopen van de ongerechtigheid u lief zijn; omdat u dagelijks het verbond met het stof vaster maakt; omdat u in zonde en wereld, waaraan u met verbloemde ketenen geboeid bent, uw vrienden ziet, in plaats van uw beulen, in plaats van de dienaars, die u overleveren aan de pijniger. De pijniger, die voor u geen pijniger, maar een bode van de vrede, een dienaar van de Vredevorst zou toeschijnen, als u die Vredevorst kende, als u niet slechts een Christen genoemd werd, maar was. Paulus was het. Voor hem is eenmaal het ontzaglijke uur gekomen, waarin hij ter strafplaats geleid werd; het ontzaglijk ogenblik, waarin het zwaard van de scherprechter zich verhief, boven zijn hoofd gezwaaid werd, en daalde. "Gestraft! " sprak de verblinde heidense rechter; en de Joodse vijandschap herhaalde: "Gestraft. " Ontbonden, fluisterde de gemeente van de Heere en de ziel van Paulus voelde: Ontbonden!

Mens! Zondaar, die het geloof van Paulus heeft (ik zeg niet in dezelfde mate, maar even waarachtig, even echt)! Ook u is die naamloos zalige gewaarwording bereid, waarin u zich zult voelen: ontbonden. Ontslagen van alle moeite, alle leed, alle benauwdheid, alle zorgen; ontslagen van het lichaam, ontslagen van de laatste zondigen wens en gedachte; niet slechts overwinnaar in, maar ontslagen van de laatste strijd. O, die gewaarwording, dat gevoel zal wel niet te duur gekocht zijn voor de pijn van een geweldige dood, de benauwdheden van een langdurig sterfbed. Maar ook hiervoor was het niet te koop, als het niet gekocht was en betaald door Hem, die gebonden werd, opdat Hij u zou ontbinden en die gereed staat om uw ziel te ontvangen. Ontbonden te worden en met Christus te zijn. Ziedaar de zaligheid van het sterven vermeerderd met die van de eeuwigheid. Met Christus te zijn! In die éne voorstelling verenigt zich voor Paulus alle zaligheid van de hemel. Met Christus te zijn, met die Christus, die hij vervolgd heeft, maar die Zich van zijn ontfermd heeft; die hem, toen hij nog Zijn vijand was, heeft lief gehad met een liefde tot in de dood. Met Christus, die gezegd heeft: "Waar Ik ben, daar zal ook Mijn dienaar zijn. Met Christus, die in de gestaltenis van de dienstknecht tot de Vader gesproken heeft: "Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die U Mij gegeven heeft. " Met Christus te zijn. Het is: Hem te zien, zoals Hij is, Hem geheel te kennen, Hem volkomen te dienen, het is Hem gelijk te zijn. Met Christus te zijn, het is met Hem te zijn in het paradijs; het is te zijn gekomen tot de berg Sion, tot de stad van de levende van God, tot het hemelse Jeruzalem, tot de vele duizenden van engelen en zaligen, die in Hem ontslapen zijn.

24. Maar in het vlees te blijven en nog langer al die moeilijkheden te doorworstelen, is nodiger omwille van u, die evenals de andere gemeenten de verzorging van uw apostel nog zozeer nodig heeft.

Vraagt Paulus, terwijl hij voor een dilemma staat, waarbij hij niet dadelijk erkent, wat hij voor zichzelf zal kiezen, in de eerste plaats naar zijn subjectief verlangen, dan heeft hij begeerte om ontbonden en bij Christus te zijn, om dit aardse leven te verlaten, ten einde tot de volkomen gemeenschap met Christus te komen, waarom het sterven hem een gewin is. Zoveel staat vast, dat dit voor hem het beste deel is, of, zoals het als het ware met versterking van de uitdrukking zegt, veel beter is dan het leven, waarin de gemeenschap met Christus nog veel gestremd en gestoord is. Dit mag echter niet zijn enig gezichtspunt zijn. Ook dat moet hij in aanmerking nemen wat nodig is voor de jeugdige Christelijke gemeenten en voor de geliefde Filippensen, waaraan hij in liefde denkt. Hij kan het niet verbergen, dat zijn blijven in het vlees voor hen noodzakelijker is, opdat hij weer voor hen kan zijn wat hij tot hiertoe voor hen was in lering en vermaning, in versterking en heiliging. Men weet niet wat men op deze plaats meer moet bewonderen, het blij verlangen naar de dood, of de kalme waardering van het aardse leven, de liefde tot Christus, wiens volkomen gemeenschap hij tot iedere prijs zou willen verwerven, of de liefde tot zijn gemeenten, voor wier welzijn hij zelfs bereid is zijn hoogste wens op te offeren. Ons geeft de plaats een duidelijk, ondubbelzinnig getuigenis daarvoor, dat meteen na de dood een zalige gemeenschap van de gelovige zielen met Christus begint, die rust op de onverbreekbare verbintenis met Hem, reeds hier door Zijn Geest teweeggebracht en die eens bij Zijn terugkomst door de opstanding van het lichaam tot de volle gemeenschap van de goddelijke heerlijkheid wordt verhoogd.

De begeerte om ontbonden te worden is nooit te prijzen, waar zij met miskenning van duidelijke plichten, met traagheid, met ondankbaarheid gepaard gaat, louter ongeduld is of, door buitensporigheid, meer overspanning verraadt dan behoefte, of ook, in doffe moedeloosheid, meer als begeerte om ontbonden te worden, dan als verlangen om met Christus te zijn zich openbaart. Rijkelijk is zij verblijdend, ja een sieraad en een deugd, waar

zij zich voordoet als blijmoedige erkenning en beantwoording van duidelijke roepstemmen van de Heere en wenken; als rijpe vrucht van geloof, hoop, liefde; en in de geest van de wijsheid, van de lijdzaamheid en van die zelfverloochening, zonder welke geen enkele Christelijke deugd bestaanbaar is. Als blijmoedige erkenning en beantwoording van de duidelijke roepstemmen en wenken van de Heere, zeiden wij. Ach, wij vinden het treurig wanneer alles tot sterven vermaant en de wens om ontbonden te worden en met Christus te zijn uitblijft, aarzelt. Als de grijsaard aan de raad van het graf, als de vege zieke op het sterfbed wil berusten, maar nog niet met blijdschap berusten kan; als de laatste strijd zo lang is en zo bang. Hoe pijnlijk is het, nog te zien hopen, waar niets meer te vrezen zou zijn, als de blijdschap van ontbonden te worden en met Christus te zijn het hele hart vervulde. Maar hoe liefelijk is het, een glans van genoegen verspreid te zien op het gerimpeld voorhoofd van de afgeleefde, op het bleek gelaat van de stervende, bij de gedachte: "ontbonden en met Christus te zijn, dat is zeer verre het beste! " Hoe heerlijk, hoe troostrijk, voor die achterblijft, de ziel haar vlucht te zien nemen met de kalme blijdschap en in al de vreugde en al de vrede van de overwinning. Wat een welsprekende lofrede, wat een schoon grafschrift: Hij heeft zijn wens. Wat een troost voor die het schrijven mogen. Wij begeerden de begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn, als rijpe vrucht van geloof, hoop en liefde, van een geloof, dat op menige proef gesteld, dat in de smeltkroes van doen en lijden gelouterd, geleerd heeft steeds vaster op de Heer te bouwen, steeds dichter bij de Heer te leven, meer en meer aan de Heer genoeg, aan de Heer alles te hebben, van een hoop, die ook in diepe en donkere wegen geleerd heeft, de wieken steeds breder uit te slaan, de blik steeds hoger op te heffen en het geheim van wier toenemende kracht gelegen is in haar toenemend geduld, van een liefde, die zo liefelijke vrucht van vrede en heiligheid gedragen heeft en draagt, dat, als zij van de hemel spreekt, elk moet voelen, dat zij gewaagt van haar vaderland. Zeker, waar zich de begeerte om ontbonden en met Christus te zijn in dit licht vertoont, daar kan zij niemand bevreemden; daar zou niemand haar in de schone harmonie van het Christelijk karakter willen missen; daar zet zij aan het Christelijk leven de kroon op; daar is zij als het zegel door Gods eigen hand daaraan gehecht. Maar daar ook heeft zij de voorsmaak van de vervulling. Maar schoon zij ook deze heeft, de geest van de wijsheid, van de lijdzaamheid, van de zelfverloochening blijft haar bij, behoedt haar krachten te verspillen en de inspanningen van een geprikkelde verbeelding leert haar zich te onderwerpen aan iedere proef, ja zo het zijn moet zich aan de wil van de Heere ten offer te brengen. Ontbonden en met de Heer te zijn zij zeer verre het beste, maar zo in het vlees te blijven, hem oorbaarder, als het nodiger is omwille van de gemeente, Paulus is getroost te blijven, ja, hij zal blijven en zich met de gemeente verblijden. Voorwaar hier is zelfverloochening: aan de ene kant Christus, zijn Heiland en al Zijn heilige met Hem, de hemel van de zaligheid en niets dat haar vrede verstoort een volkomen vrijheid, een volkomen geluk, een volkomen liefde; aan de andere kant, de strakke banden, die hem kluisteren aan een Romeins soldaat in de kerker te Rome, banden, waaraan valse broeders nog "verdrukking wensen toe te brengen; " en boven en behalve die de doorn in het vlees, die nooit wijkt. Nochtans, bij de volle en krachtige overtuiging: het leven is mij Christus en het sterven gewin, een kalm afwegen van wens en plicht: wat ik verkiezen zal weet ik niet, ik word van tweeën gedrongen, hebbende begeerte om ontbonden en met Christus te zijn, want dat is zeer verre het beste, maar in het vlees te blijven is nodiger omwille van u. Maar die zich tot deze zelfverloochening niet in staat voelt, heeft ook de Heere, wiens hij begeert te wezen, nog niet zo lief als hij meent, nog niet zo lief als hij moet. Hij leert het inzien en daardoor erkennen, dat te blijven hem nog oorbaar is.

25. En dit vertrouw ik, omdat ik verzekerd ben, dat mijn leven voor u nodig is en weet ik, omdat ik niet anders kan denken, dan dat de Heere beschikken zal wat voor u nodig is en niet wat het meest met mijn wens overeenkomt, dat ik zal blijven. Ik vertrouw, dat ik na zo’n

lange scheiding aan u zal worden teruggegeven en met u allen zal verblijven tot uw bevordering in christelijke, reine wandel (vs. 22), en tot blijdschap van het geloof. U heeft niet opgehouden te hopen en te bidden, dat de Heere Zijn dienaar uit de hand van zijn vijanden mocht redden; u zult de vervulling daarvan zien en er u over verheugen en daardoor gesterkt worden in geloofsvertrouwen:

26. Dat zal gebeuren, opdat uw roem in Christus Jezus in nog rijkere mate dan dit tot hiertoe kon zijn (2 Kor. 1: 14), overvloedig zij aan mij, die toch als het middel, waardoor u tot het leven in Christus gekomen bent, het voorwerp van de roem ben, door mijn tegenwoordigheid weer bij u, doordat ik terugkom tot u, waardoor ik nu ook gelegenheid vind dit uw Christelijk leven verder te ontwikkelen (vgl. Hoofdstuk 2: 17).

De mededeling, die de apostel in het voorgaande heeft gedaan over de beide mogelijkheden van zijn gevangenschap, heeft een punt te voorschijn laten treden, waarvan een helder licht over zijn toekomst uitgaat. Is werkelijk zijn blijven in het vlees noodzakelijker om de gemeenten, dan kan er nauwelijks meer een twijfel overblijven, of Hij, die de lotgevallen van Zijn kerk overal tot haar heil bestuurt, zal dan ook daarom dit geven. Daarop vertrouwend spreekt hij nu de zekerheid uit, die hem deze overweging geeft over zijn lot, dat hem wacht. Het is natuurlijk geen onbedriegelijke profetische zekerheid, omdat dit geen betrekking heeft op zaken, die de weg van God ter zaligheid van de mensen aangaan, maar op uitwendige omstandigheden, waarvan, zoals hij zo-even heeft aangewezen, niet slechts voor zijn persoon de voltooiing van zijn zaligheid, maar waarvan ook de verheerlijking van Christus niet noodzakelijk afhangt, maar wel een zekerheid, die gegrond is op de overweging van de bestaande omstandigheden en die daarom ook haar bevestiging moet onderwerpen aan hogere wijsheid (Jes. 55: 8 v.).

Het ligt op onze plaats zeker niet in de bedoeling van de apostel, om te voorspellen uit bovennatuurlijke ingeving. Hij spreekt alleen een subjectieve overtuiging uit, niet een woord van God, waarbij hij echter van de ethisch zo ware grondstelling uitgaat, dat hij de uitslag van het proces niet durfde wensen, zoals die voor zijn persoon het aangenaamst was, maar zich bereid moest tonen om de zware arbeid van zijn roeping, die hem bijna ter neer drukte en met gedurig nieuwe gevaren bedreigde, nog langer te dragen.

Dat is de ware godzaligheid van de Christen, waarnaar wij allen moeten trachten; het verlangen naar de hogere heerlijkheid van de toestand, die daar voor ons bewaard wordt, moet nooit zo sterk in ons worden, dat die de uitoefening en de werkzaamheid in het beroep, dat de Heere God ons op aarde heeft aangewezen, zou kunnen verslappen of zelfs wel onderdrukken.

Whitefield (een methodist, gestorven in 1770) vroeg eens aan een met hem bevriende prediker Tennants, of de gedachte hem verblijdde, dat hij snel naar huis zou worden geroepen. Deze antwoordde: "Ik heb er geen verlangen naar, mijn dood gaat mij niets aan; mijn roeping is te leven, zo lang ik kan, zo goed ik kan en mijn Meester te dienen, zo getrouw als ik kan, totdat Hij mij afroept. Zou ik niet tot mijn knecht, die ik gezonden had om te ploegen, als ik hem vond slapen en hij vroeg mij: "Och, de zon is zo brandend, laat mij naar huis gaan! " zou ik tot die niet zeggen: "u luiaard! "

II. Vs. 27-Hoofdstuk 2: 18. Van de voorstelling van zijn persoonlijke toestand gaat de apostel over tot een vermaning, die betrekking heeft op de omstandigheden van de gemeente. Hij heeft vroeger gesproken over een wederzien tot blijdschap van het geloof (vs. 25). Omdat hij overtuigd is, dat het wederzien door de Heere zal worden verleend, hangt de vreugde, daaraan

verbonden, slechts daaraan af, dat zij door hun juiste wandel de zegen, die zij mogen verwachten, ook van hun kant zich ten volle en geheel verzekeren. Het vereiste gedrag, dat hij bedoelt, is in het algemeen een wandel, die het Evangelie van Jezus Christus tot eer verstrekt. In het bijzonder moeten de Filippensen staan in één geest en in één gezindheid, moeten zij zich bij elkaar houden en samenstemmen, om zoals een gesloten geheel het Christelijk geloof tegenover de vijanden, die geen Christenen zijn en hen bestrijden te openbaren, zich niet door deze laten afschrikken, maar zoals zij in Christus geloven, zo ook omwille van Hem lijden. Zo moeten zij zich met hun apostel verbinden, wie een zelfde strijd is opgelegd, maar ook met hem (vgl. vs. 19 v.) er zich van verzekerd houden, dat zo'n strijd tot hun zaligheid zal meewerken, terwijl die de tegenstanders verderf aanbrengt (vs. 27-30). Met nog meer aandrang doet Paulus de Filippensen opmerken, dat zij van één gezindheid onder elkaar moeten zijn en gelijke liefde moeten voelen. Terwijl hij hun dan ootmoed en zelfverloochening aanbeveelt, stelt hij hun het beeld van Christus als voorbeeld voor ogen en stelt hij dat in zijn hoofdtrekken naar de beide toestanden, van vernedering en van verhoging voor (Hoofdstuk 2: 1-11). Daarmee verbindt hij vervolgens nadere vermaningen ten opzichte van het bevorderen van de zaligheid in het algemeen en op de hoge roeping van hen, die Gods kinderen zijn geworden in het geloof in Christus. Hij spreekt nu ook van het tweede geval, een ander dan, waarvan hij bij zijn vorige vermaningen is uitgegaan, namelijk daarvan, dat bij zijn offerdienst voor de gemeente nog met een verder offer volledig zal moeten maken, zoals ook voor dit geval alleen van vreugde sprake voor beiden kon zijn (Hoofdstuk 2: 12-18).

27. a) Wandel alleen gedurende de tijd, voordat de eindbeslissing komt, waardig het Evangelie van Christus. Geef Hem altijd de eer door woord en werk, door arbeid en lijden (Efeze. 4: 1 Kol. 1: 10), opdat, hetzij ik kom en u zie, zoals ik dat zo-even (vs. 25 v.) u durfde toezeggen, hetzij ik afwezig ben, doordat de beslissing langer dan wij denken, uitblijft, ik van uw zaken, die uw Christelijke staat aangaan, moge horen, dat u staat in een geest; doordat u zich allen, de een zowel als de ander, door de Geest van God laat leiden, met een gemoed (Hoofdstuk 2: 2) gezamenlijk strijdend (Hoofdstuk 4: 3) door het geloof van het Evangelie, (of "voor het geloof in het Evangelie (2 Thessalonicenzen. 2: 13).

a) Gen. 17: 1. 1 Kor. 7: 20. 1 Thessalonicenzen. 4: 1.

Het woord "wandel" duidt niet alleen aan onze gesprekken en onze omgang met elkaar en ons gehele leven en gedrag in de wereld. Het Griekse woord betekent: de daden en voorrechten van het burgerschap; dus wordt ons geboden onze daden als burgers van het nieuwe Jeruzalem, te doen beantwoorden aan het Evangelie van Christus. Hoe zal die wandel dus zijn? Ten eerste het Evangelie is zeer eenvoudig, Christenen moeten dus eenvoudig zijn in hun gewoonten. In onze manier van doen, onze kleding, ons gehele gedrag moet die eenvoudigheid heersen, die de kern is van de schoonheid. Het Evangelie is bij uitnemendheid waar, het is goud zonder schuim en het leven van de Christen heeft glans noch waarde zonder het kleinood van de waarheid. Het Evangelie is niet vreesachtig en verkondigt de waarheid zonder schroom of de mensen haar liefhebben of niet: wij moeten even getrouw en moedig zijn. Maar het Evangelie is ook zeer vriendelijk. Merk deze geest op in zijn Stichter: Hij zal het gekrookte riet niet verbreken. Sommige belijders van het Evangelie zijn zo scherp als een doornhaag; zulke mensen lijken niet op Jezus. Laat ons anderen trachten te winnen door zachtmoedigheid in onze woorden en daden. Het Evangelie ademt liefde. Het is de boodschap van de God van de liefde aan een verloren en gevallen geslacht. Christus' laatste bevel aan Zijn discipelen was: Heb elkaar lief! O, dat wij meer ware, hartelijke liefde en eensgezindheid met alle gelovigen, meer teder medelijden met de zielen van de slechtsten en laagsten onder de mensen voelden. Wij moeten niet vergeten dat het Evangelie van Christus heilig is. Het

verontschuldigt de zonde nooit; het schenkt vergiffenis, maar slechts door een zoenoffer. Als ons leven overeenkomstig het Evangelie zijn zal, moeten wij niet slechts grove zonden vlieden, maar alles wat onze volkomen gelijkvormigheid aan Christus verhinderen zou. Omwille van Hem, omwille van onszelf, omwille van anderen moeten wij er naar streven, dat onze wandel dagelijks meer zij, waardig het Evangelie van Christus.

28. En dat u in geen ding verschrikt wordt door degenen, die tegenstaan, die het Rijk van God proberen te schaden (2 Kor. 8: 2); hetwelk, namelijk dat eendrachtig en onverschrokken strijden van uw kant en dat hardnekkig tegenstaan van hun kant, voor hen wel een bewijs is van het verderf, hoewel zij die aanwijzing niet willen verstaan, maar voor u van de zaligheid (2 Thessalonicenzen. 1: 5) en dat u de zaligheid als het einde van uw strijden voor het geloof, krijgt u van God.

Als vrucht van een wandel het Evangelie waardig, stelt de apostel de eenheid van de Geest in overtuiging en gezindheid en de daaruit voortvloeiende harmonie van de zielen voor, want daarop kwam het bij de Filippensen tegenover hun tegenstanders aan. Dan alleen kan de strijd lukken, als onder de strijdgenoten eenheid is; dan versterkt het ene lid het andere en beschut het een het andere. Het zwakke wordt door het sterke gedragen en het sterke krijgt bij de vereniging moed en vertrouwen. Zelfs het namaaksel van ware eenheid van de geest en de zielen, een eigen gemaakte esprit de corps. Wat een macht!

Als men het eenmaal over de hoofdzaak van het Evangelie eens geworden is in de geest, dan zal men ook het overige, wat anders van elkaar zou scheiden, zo vereffenen, dat het staan in één gemoed niet wordt verhinderd. Moet om het Evangelie geleden en gestreden worden, dan wordt men vaak des te meer te samen verenigd.

29. Want u is uit genade gegeven wat omwille van Hem gedaan behoort te worden, in de zaak van Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden.

Reeds de laatste woorden van de vorigen zin "en dat van God" moeten door heen wijzing op Gods genade de bitterheid van het kruis verminderen. Van nature zal niemand in het kruis een bewijs van zaligheid zien; want de zaligheid en het kruis schijnen zich wederzijds buiten te sluiten. Terwijl hij hier nu aantoont, dat geduld en standvastigheid onder het kruis een geschenk van God is, maar Gods gaven ons te allen tijde tot zegen strekken, dan bewijst hij daarmee hoe God door Zijn zegen in zaligheid voor ons doet verkeren, wat ons anders slechts ellendig maken kon. Het lijden zelf is een geschenk van Gods genade, zo is het dus een voorteken van onze zaligheid. O, mocht de overtuiging diep en vast in onze ziel geprent zijn, dat vervolging een weldaad van God is. Welke vorderingen zou de leer van de godzaligheid bij ons maken en wat kan er toch zekerder zijn, dan dat het het grootste genade geschenk is wanneer wij omwille van Zijn naam smaad, gevangenis, moeiten, smarten, ja zelfs de dood verduren? Dan versiert Hij ons met Zijn tekenen. Maar er zullen er altijd meer zijn, die bidden dat God hen van deze geschenken verschoont, dan die dankbaar het kruis aannemen, wanneer het hun aangeboden wordt. Wee over onze stompzinnigheid.

30. Dezelfde strijd hebbend als waarin u in mij gezien heeft, toen ik in Macedonië het Evangelie predikte (Hand. 16: 16-17: 14 1 Thessalonicenzen. 2: 2) en u nu sinds ik hier te Rome ben, in mij hoort (vs. 7).

Het eendrachtig en onverschrokken staan van de Christenen voor het Evangelisch geloof doet de tegenstanders weten, ook als zij zich daartegen verblinden, dat zij door hun vijandschap

tegen hen te gronde gaan. Henzelf is daardoor een einde gewaarborgd overeenkomstig hun dapperheid een einde, dat hun daarom door God wordt geschonken, omdat Hij van te voren het lijden zelf, het lijden om Christus wil, hen had geschonken. Hadden zij het zelf opgezocht, dan had God hen de waarborgen van een goede uitslag, die in hun eendrachtige beslistheid en onverschrokken dapperheid bestond, niet geschonken; zij konden dan uit eigen kracht gelijke moed betonen; maar een goddelijke aanwijzing, dat de laatste uitkomst zaligheid zijn zou, zou daarin niet gelegen zijn. Met hetgeen zij moesten doorstaan, zo zegt de apostel verder, is het hetzelfde gesteld als met hetgeen zij hem, toen hij het Evangelie naar Filippi bracht, hebben zien lijden en dat hij nu moest doorstaan. Evenals hij de strijd van het lijden, die hij toen moest strijden en die hij nu streed, niet zelf had gezocht maar die hem overkomen was als een geschenk van Gods genade, zo is het ook met de hunne

De gave om te geloven en de eer om er voor te lijden, blijven ook nu niet lang van elkaar gescheiden. De eerste gelovigen hebben daarin iets boven ons vooruit gehad; verwijdert men zich maar in de mindere proeven, nu aan ons gegeven, niet van God!

HOOFDSTUK 2

DE VERNEDERING EN VERHOGING VAN CHRISTUS MOET TOT EENHEID EN OOTMOEDIGHEID DRINGEN

1. Als er dan, om op mijn vorige vermaning (Hoofdstuk 1: 27) terug te komen, aan welker behartiging volgens hetgeen daar gezegd is zoveel gelegen ligt als er dan enige vertroosting is in Christus, als er enige troost is van de liefde, als er enige gemeenschap is van de Geest, als er enige innerlijke bewegingen en ontfermingen zijn, zoals ik dat bij u, die het Christendom heeft aangenomen (Hoofdstuk 1: 5 v.), mag veronderstellen.

2. a) Vervul dan mijn blijdschap. Maak dat de vreugde, die ik over u voel (Hoofdstuk 1: 4; 4: 1), volkomen wordt (Joh. 3: 29. 2 Kor. 10: 6 en wel daardoor, dat u eensgezind mag zijn (Rom. 12: 16; 15: 5. 2 Kor. 13: 11 dezelfde liefde hebbend, zodat de een de ander even lief heeft als hij door hem geliefd wordt, van een gemoed en van een voelen, in het streven naar een en hetzelfde doel.

a) 1 Kor. 1: 10 Filip. 3: 16. 1 Petrus 3: 8

De apostel heeft in Hoofdstuk 1: 27-30 de Filippensen voorgehouden hoe hij hen bij zijn aanstaand bezoek wenst te vinden. Nu doet hij hen echter ook opmerken wat van hun kant nodig was, om zo gevonden te worden en om het gewicht van de zaak is daar zijn vermaning bijzonder dringend. Er zijn vier beweegredenen, waarop hij die in vs. 1 bouwt, ten eerste het vermanen van de Filippensen onderling (Kol. 3: 16) en wel "in Christus", voor zoverre de gemeenschap met Christus ook tot wederkerige, zedelijke opwekking en aanmoediging roept en vooral in ernstige tijden zijn de Christenen verschuldigd elkaar wederkerig broederlijk te vermanen; ten tweede de vertroosting van de liefde, met het oog op de zwakken, wie de sterkeren troost moeten toespreken; ten derde de gemeenschap van de Geest en ten vierde de ontfermende liefde.

De vier punten vervallen in twee parallelle helften, zodat in elk het eerste punt op het objectieve principe van het Christelijk leven en het tweede op het subjectieve principe, op de specifieke gezindheid van de Christen wijst. Zo is de motivering, die in deze vier punten ligt, evenzeer objectief verbindend als inwendig dringend. Zijn er, zo wil Paulus zeggen, toespraken in Christus, waardoor de ene broeder door anderen tot een juiste stemming opwekt, is er een vertroosting van de liefde, waardoor de een de ander verkwikt, is er gemeenschap van de Geest (2 Kor. 13: 13), die de juiste gezindheden instort en kracht verleent; is er gevoel en ontferming, waarin men met gevoel en medelijden zich over de bedrukten ontfermt, vervul dan mijn vreugde enz.

Alleen dat, wat hij in het volgende noemt, ontbrak er nog aan, zo zegt de apostel, om de maat van zijn vreugde vol te doen zijn; en de Filippensen zouden hun dan geen gehoor geven? Kan men dringender vermanen en verzoeken dan Paulus hier doet?

3. Doe geen ding door twisting of uit ijdele eer (Gal. 5: 26). Niemand moet proberen uit eerzucht een ander te verkleinen, a) maar door ootmoedigheid acht de een de ander uitnemender dan zichzelf en betoont hem eerbied (Rom. 12: 10).

a) 1 Petrus 5: 5

De minste mensen kan verweten worden, dat zij gewoon zijn te laag van zichzelf te denken. Integendeel, ingenomenheid met zichzelf wordt bijna zonder onderscheid bij allen gevonden, bij zulke zelfs, van wie men anders zou zeggen dat zij er weinig reden toe hebben. Hoogmoed is een familiekwaal van ons geslacht, vooral in onze tijd van dwaze schepsel-vergoding tot een gevaarlijke hoogte gestegen. Zij was de eerste zonde van de mens, die als God wilde wezen en blijft de laatste zelfs in de Christen, voor wie de prikkel van de begeerlijkheid van het vlees reeds afgestompt werd of verbroken. Zij verschuilt zich tot zelfs in de plooien van het kleed van de boetvaardigheid en doet ook voor een Paulus nog een doorn in het vlees noodzakelijk zijn, opdat hij zich door de uitnemendheid van de openbaring niet zou verheffen. Wat een zware eis dan, die hij tot de gemeente van gelovigen richt in het schijnbaar zo eenvoudige woord van de tekst! Letterlijk niet één ding te doen, zoals er eigenlijk staat: "uit partijschap noch uit ijdelheid" en dat is een wereld, waar de partijvaan steeds hoger in elke richting wordt opgestoken en de ijdelheid op alle mogelijke manier gestreeld, door waarachtige nederigheid anderen boven zich te stellen, terwijl vlees en bloed ons onophoudelijk dringt om ons boven hen te verheffen. Beproef het maar eens in ernst ook slechts één enkele dag, maar op ieder levensgebied en weldra zult u treurige ontdekkingen doen in de kleine wereld daarbinnen. Liefdadigheid is vrij wat algemener dan waarachtige nederigheid; geen deugd mag zeldzamer heten en wel toonde de gewijde dichter zichzelf te kennen, die bad: houd uw knecht ook terug van trotsheden, laat ze niet over mij heersen, dan zal ik oprecht zijn en rein van grote overtreding! Toch is de gezindheid hier voorgeschreven ten hoogste betamend en daarbij zowel voor ons zelf als voor anderen en voor de zaak van het Evangelie voordelig. Of kan enig bedrijf echt goed zijn en ten goede geleiden, dat uit het onedel beginsel van partijzucht en ijdelheid voortspruit? Vindt men werkelijk, ook de beste, in zichzelf zoveel zwaks en gebrekkigs, dat er veel meer grond bestaat om anderen boven, dan wel beneden ons en onze gelijken te plaatsen? Moeten wij dat zelfs niet, zo niet althans aanvankelijk met Paulus geleerd hebben "onszelf de voornaamste van de zondaars te achten" en wordt niet daarentegen de laatdunkendheid, die met minachting op anderen neerziet, vaak bij de uitkomst op gevoelige manier gestraft? O, hoeveel rijker aan rust zou ons hart, hoeveel blijder ons leven, hoeveel uitlokkender voor anderen ons Christendom zijn, als de kanker van partijzucht, ijdelheid en verachting van anderen niet als een gier de edele delen van ons verborgen leven doorknaagde. Nee, in een hart met bitterheid en hoogmoed vervuld, kan de Geest van de Heere niet wonen; de Heere is hoog, nochtans ziet Hij de nederigen aan, maar de hooghartigen kent Hij van verre. Zoals een dood insect de kostelijkste artsenij bederft, zo wordt ook het beste in ons innerlijk leven verpest door dat ijdel zelfbehagen, dat ons in het oog van mensen reeds bespottelijk, maar in dat van de engelen verachtelijk maakt. Zo iemand meent iets te zijn, die bedriegt zichzelf in zijn gemoed, dus schreef de apostel, die het van zichzelf na een duizelingwekkende opsomming van al zijn strijd en lijden verklaarde, dat hij "niets was", hoewel hij overvloediger had gearbeid dan allen.

4. Een ieder, in plaats van strijdlustig en twistziek altijd het eigen ik en zijn eigen belang op het oog te hebben, ziet niet zozeer op het zijne, maar een ieder ziet ook vooral op hetgeen van de anderen is (1 Kor. 10: 24; 13: 5).

Reeds boven (Hoofdstuk 1: 27) was te kennen gegeven, dat het de eendracht was, zonder welke de geloofsstrijd door de gemeente niet echt ten einde kon worden gebracht; want het komt er in de strijd op aan, ten einde elkaar in deze strijd te sterken, dat het denken en streven van allen in het algemeen gelijk is en dat zo’n eendrachtig streven door de geest van de liefde bezield is, volgens welken niemand in zijn liefde bij een ander wil achterstaan, maar allen dezelfde liefde hebben. En daartoe kan het alleen komen als werkelijk allen eendrachtig, als één hart en één ziel trachten naar dat éne doel, dat de strijd van het geloof als het hoogste

goed hen voorhoudt. Het eendrachtig streven naar het een doel sluit echter elk ander streven uit, waarvan de beweegreden baatzuchtige partijdigheid is, of hoogmoedige gierigheid, die nog in de ijdele aardse dingen zijn roem zoekt. Beide toch verscheuren de band van de liefde, omdat geen bevrediging van eigenbaat of eergierigheid mogelijk is zonder krenking van anderen en beide verstoren, terwijl zij hun wereldse bijzondere bedoelingen op de voorgrond stellen, het eendrachtig streven naar het ene, hogere doel. Wat in de plaats van de ijdele eergierigheid komen moet is de ootmoed, de zich neerbuigende gezindheid, die anderen altijd beschouwt als hoger staande dan zichzelf en in hem een voorwerp van eerbied en plichtmatige dienstbetoning ziet, terwijl de eergierigheid overal voor zich eer en dienstbetoning van de anderen eist. Wat in de plaats van baatzucht en partijdigheid moet komen, die alle anderen voor zich en zijn belangen wil gebruiken, is de onbaatzuchtige liefde, die nooit het haar uitsluitend zoekt, maar, waar zij eenmaal haar belangen schijnt waar te nemen, of genoodzaakt is dat werkelijk te doen, ook steeds het welzijn van anderen in het oog houdt.

De verstoringen van de eenheid te Filippi, die deze afdeling verraadt, zijn volgens de vermaningen daarin vervat, noch van doctrinele aard, noch betreffen de sterkte of zwakheid van de kennis en overtuiging, zoals die te Rome en Corinthiërs plaats vonden; maar zij berusten op de ijverzucht van zedelijke zelfwaardering (vs. 12; 3: 12 v), waarin men zich bij afwisseling de Christelijke volmaaktheid toekende en ontkende.

De wedijver onder de Filippensen, waarin sommigen zich hoogmoedig boven de anderen verhieven en die vernederden, zal wel voornamelijk betrekking hebben gehad op hetgeen men voor de zaak van Christus gedaan of geleden had, op die gemeenschap aan het Evangelie, waarvan de apostel in Hoofdstuk 1: 5 spreekt; daartoe behoorde zeker ook de strijd tussen de beide vrouwen in Hoofdstuk 4: 2

EVANGELIE OP PALMZONDAG

Evenals de laatste adventzondag, de Zondag vóór het Kerstfeest, een bijzonder liefelijke epistel heeft, die met het nabij zijnde feest overeenkomt (Hoofdstuk 4: 4 v.), die van de vrede, die alle verstand te boven gaat, zo gaat ook deze epistolische tekst zeer juist de Paasdag vooraf, groots, zoals maar enige epistel kan zijn.

Ons wordt nu een perspectief geopend, het feestprogram van de volgende dagen in korte, krachtige trekken ontworpen. Het pascha van het kruis en dat van de opstanding van Jezus Christus leidt ons in de onpeilbaarste diepten en tot de wonderbaarste hoogten; ons epistel nu richt onze voeten op deze weg van de zaligheid, hij laat ons afdalen tot de dood aan het kruis en dan op vleugels opvaren als de adelaars, om de Verhoogde boven alles, wat in de hemel en op aarde is, de offeranden van onze dank en onze verheerlijking te brengen.

Als aanvulling op de koninklijke grootheid van de Heere, in het Evangelie (MATTHEUS. 21: 1 vv.) genoemd, herinnert het epistel aan Zijn Goddelijke heerlijkheid, om daartegenover op Zijn zelfvernedering te wijzen en de ootmoedige gehoorzaamheid tot de dood aan het kruis voor te stellen als de weg tot glorierijke verhoging.

De vermaning, die wij bij het intreden in de stille week ontvangen: een ieder zij gezind als Jezus Christus was! Wij richten ons oog 1) op het voorbeeld van de Heere: 2) op de navolging, die wij Hem schuldig zijn.

De Heere Jezus na: 1) in ootmoed 2) in gehoorzaamheid.

De zelfvernedering van de Zoon van God, die tot Zijn verhoging heeft geleid: 1) de zelfvernedering, hoe diep zij gegaan is en wie ter wille zij is geschied; 2) de verhoging, hoe ver zij zich uitstrekt en waartoe zij ons verplicht.

Wat ziet u, mijn oog door de poort van de palmzondag? 1) de gestalte van een dienstknecht, tot in het lijden van het kruis, 2) koninklijke macht tot aan de troon van de hemel.

Wat een Christen met de Heere Jezus deelt? 1) het kruis, 2) de heerlijkheid.

Door de diepte naar de hoogte! 1) Wordt u met uw Heiland hier op aarde klein, 2) dan neemt Hij u mee in Zijn heerlijkheid.

De diepe vernedering van de Zoon van God: 1) waarin die bestond, 2) welk loon zij vond.

5. a) Wanneer ik, als zo-even (vs. 3 v.), ootmoed van u vraag en zelfverloochening, dan eis ik niet anders van u dan navolging van de Heere: want dat voelen zij in u, dat ook in Christus Jezus was en dat bent U als belijders van Zijn naam toch onvoorwaardelijk verplicht.

a) MATTHEUS. 11: 29 Joh. 3: 15. 1 Petrus 2: 21. 1 Joh. 2: 6

Paulus wil zeggen: U, Christenen, die nu Christus bezit en alle volheid en geluk door Hem en in Hem, zowel in tijd en eeuwigheid, moet nu niet anders denken noch begeren, noch najagen, want zoals u ziet heeft Christus aan u gedacht en voor uw welzijn gezorgd, namelijk, dat Hij niets voor Zichzelf heeft gezocht, maar alles voor u en omwille van u gedaan heeft. Zo doet ook ieder naar dat voorbeeld, wat voor een ander goed en nuttig is.

Paulus stelt nu in scherpe omtrekken het beeld voor ogen van de Heere, die Zichzelf verloochende; als voorbeeld tot ootmoed. Hij schetst hier in het voorbijgaan, zo geheel het praktisch belang van zijn christologische hoofdbeschouwing. Wij staan hier voor een echt klassieke plaats; zij is niet slechts de hoofdplaats over de beide standen van de Heere; zij levert ook in weinige woorden een volledige biografie daarvan.

Uit hetgeen de apostel op deze plaats uiteenzet, zal blijken wat het zegt gezind te zijn, zoals ook Jezus Christus was. Die zo gezind is, die zal, wat hij is, niet op die manier willen doen gelden, dat hij daarop als op een recht staat, waarvan hij niets mag laten varen, die zal niets op die manier doen gelden, dat hij voor zich een plaats eist, die overeenkomstig is aan hetgeen hij is of meent te zijn.

6. a) Die (om Zijn gezindheid in haar openbaringen u nu nader voor te stellen) in Zijn bestaan vóór Zijn menswording (Joh. 1: 1 vv.), in de gestaltenis van God zijnde, Zich bevond in een staat van heerlijkheid aan die van God gelijk (Joh. 17: 5) en zo had Hij, mens geworden, een gestalte of bestaanswijze voor Zich kunnen eisen, overeenkomstig Zijn goddelijk wezen (Hebr. 12: 2. 2 Petrus 1: 16 vv. Hij had dit met recht kunnen doen, omdat Hij het geen door geacht heeft, geen zaak, die Hij Zichzelf moest verschaffen door geweld te plegen, om aan God gelijk te zijn, zoals Adam, die als God wilde zijn en daarom naar de verboden vrucht greep (Gen. 3: 5 v.) en zoals de duivel de Heere ook in de woestijn verzocht (MATTHEUS. 4: 1 vv.) om zo’n door te begaan.

a) 2 Kor. 4: 4 Kol. 1: 15 Hebr. 1: 3

Het zou op zichzelf niet berispelijk zijn geweest, wanneer Christus het Heer zijn voor iets had gehouden, dat Hij Zich moest toe-eigenen, want het Heer zijn kwam Hem als de Zoon van God van rechtswege toe. Hij zelf achtte het echter niet iets, dat Hij tot Zich mocht trekken (vgl. MATTHEUS. 11: 12) door het zelf te grijpen, maar voor iets, dat Hij op de weg van vrijwillige vernedering als gave van de Vader moest ontvangen (MATTHEUS. 28: 18).

Op zichzelf was het geen door geweest, wanneer Hij Zichzelf betoond had als de Zoon van God, op een wijze, dat allen Hem daarvoor hadden moeten erkennen en Hem hadden moeten dienen. Hij toch zou Zich daarmee niet op onbehoorlijke manier hebben aangematigd wat Hem niet toekwam, maar alleen het Zijne hebben gebruikt en geopenbaard. Maar juist daarvan onthield Hij Zich, omdat Hij het Zijne niet zocht, maar gekomen was om ons te zoeken en zalig te maken. Hij onthield Zich daarvan met zo’n nauwgezetheid, alsof het een door zou geweest zijn wanneer Hij in de waardigheid en eer, om God gelijk te zijn, slechts snel Zichzelf en Zijn eigen heerlijkheid had gezocht, zonder aan onszelf en onze verlossing van ongerechtigheid te denken. Want wij zijn zo in de ongerechtigheid geraakt, dat onze eerste ouders als God wilden zijn en dit als een door tegen het gebod van de Schepper zich wilden toe-eigenen. In deze ongerechtigheid worden wij allen geboren, zodat wij slechts het onze zoeken en ons in ware of valse, werkelijke of ingebeelde bezittingen zozeer als rovers gedragen, alsof geen acht geven op Gods wil, geen liefde tot onze naaste ons terug hoefde te houden. Het kind eigent zich reeds met woede toe wat het verlangt en berooft een ander naast zich met zo grote begeerte als de grootste wereldbedwinger, zich niet aan billijkheid storend. Om ons nu daarvan te verlossen en ons te doen zien, hoe onder vernedering van onszelf het beeld en de heerlijkheid van God eerst weer langzamerhand in ons moet worden opgericht, is deze weg van onze dierbare Heiland ons voor ogen gesteld.

7. a) Maar Hij heeft Zichzelf vernietigd (liever "ontledigd. Hij heeft afgezien van al Zijn rechtmatige aanspraken en ontledigde Zich van al Zijn kunnen, waardoor Hij die aanspraken zou hebben kunnen verwezenlijken, b) de gestaltenis van een dienstknechts aangenomen hebbend. Hoewel Hij God de Heere is (1 Kron. 18: 17. 2 Sam. 7: 19 1Ch 18. 17 2S a) werd Hij in gedaante of bestaanswijze een geheel aan God en diens wil onderworpen dienstknecht (Joh. 5: 30 Luk. 22: 42 Jes. 52: 13 vv.), alsof Hij niet de Zoon van de Vader was (Hebr. 5: 8. 2 Kor. 8: 9 Hij is deelgenoot geworden van het wezen en de eigenschappen van de menselijke natuur met allen, die mens heten (Hebr. 2: 14), terwijl Hij Zich niet van hen onderscheidde in afhankelijkheid en onderworpen was aan noden en verzoekingen (Hebr. 4: 15) en is dus de mensen gelijk geworden.

a) Ps. 8: 6 b) MATTHEUS. 20: 28 Joh. 13: 14

Gods Zoon, waarachtig mens geworden, openbaart in die toestand ook Zijn goddelijke eigenschappen slechts op menselijke, d. i. betrekkelijke en eindige wijze. Het persoonlijke bezit van die eigenschappen blijft onveranderd, zo echt Hij Logos blijft; maar de openbaring en het gebruik ervan wordt belangrijk gewijzigd, waar Hij, die in de gestaltenis van God was, bij de vleeswording vrijwillig Zichzelf ontledigt. In zeer gezonden zin kunnen wij dus van een zelfbeperking van de eeuwige Logos gewagen, ten gevolge waarvan Hij, eenmaal mens geworden, Zijn heerlijkheid op aarde niet in absolute en adequate, maar in relatieve en approximatieve vorm openbaart. De Zoon van God was in Zichzelf ongetwijfeld alwetend en almachtig, maar Gods mens geworden Zoon toont duidelijk genoeg, dat Hij niet elke

toevalligheid dadelijk kent en dat Hij, wel niet in het bezit, maar toch in het gebruik van dit wonderkunnen doen op eigenaardige wijze beperkt is.

8. En ten gevolge van die ontlediging en vernedering is Hij in gedaante, wat de gehele uitwendige openbaring aangaat, volgens de ervaring van allen, die met Hem in aanmerking kwamen, gevonden als een mens 1), alsof Hij niets anders was dan een uit het getal van de overige mensen (Rom. 15: 3). Zo heeft Hij door die gehele ontlediging Zichzelf vernederd (Jes. 3: 24), aan de Vader overeenkomstig die gestalte als dienstknecht gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, omdat Hij, evenals elk ander mens, sterfelijk was geworden (Rom. 8: 3). Ja, om door nadere bepaling van de wijze van sterven nog meer te zeggen, tot de dood van het kruis 2). Daar werd Hij dan het meest in gedaante als een mens gevonden, terwijl Hij als de minste en ergste misdadiger werd behandeld.

1) Terwijl de Heere Jezus bij Zijn menswording de goddelijke heerlijkheid aflegde, stelde Hij daarentegen Zich voor in de nederige gedaante van een knecht, die gehoorzaamheid zou betonen en lijden ondergaan. Als dan verder wordt gezegd: "Hij is de mensen gelijk geworden", dan maakt dit "gelijk" opmerkzaam op het onderscheid, dat tussen Christus in Zijn gedaante van dienstknecht en een gewoon mens evenwel plaats vond. Chrysostomus zegt hiervan: "Veel had Christus van het onze aan Zich, maar veel ook niet; daartoe behoort, dat Hij niet op natuurlijke manier was ontvangen, dat Hij geen zonde had gedaan en dat, terwijl wij ziel en lichaam zijn, Hij God is in ziel en lichaam. Blijvend wat Hij was, nam Hij aan wat Hij niet was. Vlees wordend bleef Hij toch God, de Logos (het Woord); want God, de Logos, veranderde niet in een mens, Zijn wezen werd niet veranderd, maar Hij verscheen als mens, niet door ijdele schijn ons misleidend, maar een God en een Middelaar, de mens (1 Tim. 2: 5) Christus Jezus. Wat verder de uitdrukking "gedaante" betekent in de zin "in gedaante gevonden als een mens", zo geeft dit te kennen de hele uitwendig zichtbare aard en vorm, de hele habitus, die door de zinnen kon worden waargenomen. Christus heeft er als andere mensen uitgezien, heeft gegeten, gedronken, geslapen, gesproken, geweend, ja, heeft kunnen sterven, zoals de apostel vervolgens uitdrukkelijk vermeldt.

Alles is bij Hem gevonden als bij een ander mens, als eten, drinken, slapen, waken, gaan, staan, hongeren, dorsten, koud zijn, zweten, moe worden, arbeiden, kleden, wonen, bidden en alles, zoals ieder ander mens leeft voor God in de wereld, hetgeen Hij alles zou hebben kunnen nalaten om als een God te leven en gezien te worden; maar omdat Hij werd zoals een mens, liet Hij alles plaats hebben als bij een mens en ontving Hij alles als een mens, die het nodig had.

2) Hij, de Heere van het eeuwige leven, zou in hetgeen in het vorige vers van Hem gezegd is, een volkomen bewijs van Zijn wonderbare ootmoed, en lust tot het kleine en geringe hebben gegeven, ook als Hij nu niet verder was gegaan. Men zag toch gewoonlijk Zijn heerlijkheid in het geheel niet, de heerlijkheid als van de eniggeboren Zoon van de Vader. Zo volkomen was de ontlediging en ontbloting, dat niet slechts het oog van de mensen, maar ook de listige blik van de oude slang in het geheel niet in staat was op te merken (?), dat deze Jezus van Nazareth Gods Zoon en God, de erfgenaam van de eeuwige heerlijkheid was (MATTHEUS. 4: 3 vv.). Maar deze ontlediging tot de gedaante van een dienstknecht is verder niets dan het voorportaal van de vernedering; de ontlediging is nog geen vernedering, maar zij bereidt de Heere tot de vernedering voor, de vernedering nu bestaat in gehoorzaamheid tot de dood, tot de dood van het kruis. Niet de menswording, niet de ontbloting, maar de dood is een vernedering; en de dood aan het kruis een dubbele. De dood is een vernedering voor Hem, die nooit een zonde heeft bedreven, want deze is de bezoldiging van de zonde. De dood aan het

kruis is een dubbele vernedering, want deze is de dood van de misdadiger, van de boze slaaf, die, hoewel zondig van nature, toch niet nodig zou hebben gehad zich in misdaden te begeven, die de kruisdood waardig zijn. Als nu onze Heere, de Reine, de Heilige, daaraan niet genoeg heeft, dat Hij zich van al Zijn goddelijke heerlijkheid ontbloot, de gedaante van een knecht, gelijkheid met en behoeften als alle mensen aanneemt, maar ook de straffen van de zondaars en van de misdadigers op Zich neemt en in plaats van alle lofgezangen van de hemelse geesten op bloed- en doodvonnis van Pilatus ziet, dan is dat in waarheid een vernedering, ook als zij uit gehoorzaamheid jegens de hemelse Vader en uit de oprecht getrouwe begeerte voortvloeit om de wil van de Allerhoogste te vervullen. Hoewel toch de Heere de dood en het kruis door Zijn sterven adelt en eer geeft, wordt Hij toch niet door dood en kruis geëerd, maar Hem wordt een smaadheid aangedaan, die niemand zo kan worden aangedaan, omdat geen ander is als Hij is. Zo staan wij nu aan de laatste trap door Jezus betreden. Hij gaat steeds naar beneden, van hetgeen in vs. 6 staat tot ontlediging en van de ontlediging tot vernedering, tot het smadelijk dulden van onze pijn, tot het plaatsbekledend boeten van onze straf.

De mens geworden Zoon van God zou een geheel andere weg hebben kunnen inslaan dan Hij heeft gedaan. Hij zou Zijn menswording hebben kunnen aanzien voor het diepste van Zijn zelfontlediging en Zich gedurende Zijn aards leven onophoudelijk in opklimmende lijn hebben kunnen bewegen; maar Hij hield de richting, die Hij bij Zijn menswording was gevolgd. Hij bleef, om zo te zeggen, in Zijn vallende beweging en evenals de beweging van een vallend lichaam van seconde tot seconde in snelheid toeneemt, in hevigheid aangroeit, zo was dat ook bij Christus het geval. Hoe verder Zijn weg ging, des te sneller, te sterker ging die in de diepste afgronden. Hij moest zo diep vallen, zo diep Zich vernederen, dat Hij zelfs de kruisdood op Zich nam, die dood, waarop de smaad van de mensen en de vloek van God rustte, Hij moest die lijden, als Hij de gevallen mens wilde nabijkomen en Zijn reddende hand hem wilde reiken. Paulus had nu eigenlijk hier kunnen afbreken, want hij heeft zijn Filippensen het voorbeeld van de Heere, die niet op het Zijne zag, maar Zichzelf ontledigde en vernederde, in krachtige trekken voor ogen geschilderd. Hij trekt echter de hand nog niet terug, en wij zijn hem daarvoor dankbaar, want wij bezitten in de Heilige Schrift geen enkele plaats, waarin tegenover de staat van vernedering op zo’n treffende manier de staat van de heerlijkheid werd vertaald. De apostel gaat vervolgens met de aangevangen rede voort en stelt de Heere ook in dat opzicht de Filippensen voor als voorbeeld van ootmoed, dat hij hun in de Heere als in een spiegel het loon laat aanschouwen, waarmee God de ootmoedige begenadigt.

Dat ook zij, die zich volgens het voorbeeld van Christus vernederen, de verhoging tegemoet zullen gaan (1 Petrus 5: 6), laat de apostel, zonder het uitdrukkelijk te zeggen, toch met veel fijnheid voelen.

Jezus is de grote Leermeester van de nederigheid. Wij hebben dagelijks nodig van Hem te leren. Zie de Meester een linnen doek nemen en de voeten van Zijn discipelen wassen! Volgeling van Christus, wilt u uzelf niet vernederen? Zie hoe Hij de dienstknecht aller dienstknechten is en u zult niet langer hoogmoedig kunnen zijn. Is niet in deze volzin het kort begrip van Zijn levensbeschrijving: Hij heeft Zichzelf vernederd! Heeft Hij op aarde niet het een erekleed na het andere uitgetrokken, totdat Hij naakt aan het kruis werd gehecht, en ontledigde Hij Zich daar niet, Zijn hartenbloed stortend, alles voor ons overgevend, tot zo verre dat wij Hem, van alles beroofd, in een geleend graf zien neerdalen? Hoe diep werd onze dierbare Verlosser vernederd! Hoe kunnen wij dan hoogmoedig zijn? Sta aan de voet van het kruis en tel de purperen druppels, waardoor u gereinigd bent; zie de doornenkroon, geef acht op Zijn door geseling gewonde schouders, nog met rode striemen bedekt, zie Zijn handen en

voeten met het ruwe ijzer doorboord en Zijn hele persoon aan spot en hoon blootgesteld; zie de bitterheid, de smarten en folteringen van inwendig lijden, die Zijn lichaam doen trillen door de doordringende kreet: "Mijn God, Mijn God, waarom heeft U Mij verlaten? " En als u niet neerknielt bij dat kruis, dan heeft u het nog nooit aanschouwd; als u in de tegenwoordigheid van Jezus u niet klein voelt, dan kent u Hem niet. U was zo geheel verloren, dat niets dan het offer van Gods Eniggeborene u kon redden. Denk hieraan en omdat Jezus Zich voor u vernederde, buig u in ootmoed aan Zijn voeten neer. De ervaring van de wonderbare liefde van Christus jegens ons strekt meer om ons te verootmoedigen, dan zelfs de bewustheid van onze eigen schuld. Moge de Heere ons de kruisheuvel doen aanschouwen, dan zal onze houding niet langer die zijn van trotse opgeblazenheid, maar wij zullen de nederige plaats aanvaarden van een, die veel liefheeft, omdat hem veel vergeven is. Hoogmoed kan niet leven onder het kruis. Laat ons daar neerzitten om onze les te leren en dan opstaan om haar in beoefening te brengen.

9. Daarom, omdat Hij Zichzelf zo heeft ontledigd en vernederd, heeft Hem ook God, volgens de wet, die Hij zelf in MATTHEUS. 23: 12 uitspreekt, uitermate verhoogd tot God gelijkvormigheid ook van Zijn menselijke natuur (vs. 6. Hebr. 2: 9; 12: 2), en heeft Hem in de hoog verheven staat van heerlijkheid, waarin Hij Hem heeft gesteld, a) een naam gegeven, die boven allen naam is (Hand. 2: 36 Openbaring 19: 16).
a) Hebr. 1: 4

Er is gewoonlijk geen bedenking tegen, als de apostel de verhoging van Christus als een loon voorstelt, dat Hem om Zijn gehoorzaamheid wordt geschonken. De Heere, nadat Hij Zich van Zijn goddelijke gedaante had ontbloot, dankt het terugkeren tot Zijn heerlijkheid aan Zijn volkomenheid in de staat van de vernedering (Joh. 17: 4 v.). Zoals nu de eerste zin: "God heeft Hem verhoogd", een woord bevat over de verhouding van de Heer tot Zijn God en Vader, zo bevat de andere: "en heeft Hem een naam gegeven, die boven alle naam is", waaraan zich verklarende nevenzaken aansluiten een uitspraak over de verhouding van de Verhoogde tot de schepselen, tot de gehele wereld.

Het "God heeft Hem verhoogd" komt overeen met het "Hij heeft Zichzelf vernederd" op die wijze, dat niet zozeer de nadruk wordt gelegd op dat, wat God gedaan heeft, als wel dat het God is, die Hem dit gedaan heeft. Nadat Jezus Christus met Zijn gehoorzaamheid in de kruisdood betoond, Zichzelf vernederd had, is Hem nu daarvoor door God geschonken, dat Hij zo hoog kan staan als Hij nu staat. Weer staat het: "God heeft Hem een naam gegeven, die boven allen naam is" in verband met het "Hij heeft Zichzelf ontledigd", waarbij het begrip van "gegeven" de nadruk moet hebben. Terwijl Christus Jezus in plaats van hetgeen Hij als eigendom had kunnen hebben, met geweld tot Zich te nemen, Zich ontledigde van hetgeen Hij bezat, ontving Hij dat als een geschenk van goddelijke genade, wat Hem voor alle wezens tot een voorwerp maakt van een eerbiedige verering, die Hem in het bijzonder toekomt.

Het is de naam van Christus Jezus (vs. 5, 11), waarvan de apostel het beweert, dat die hoger is dan elke andere naam, d. i. de heerlijkste onder alle namen geworden is. Hij wil daarmee zeggen, dat ten gevolge van een geschenk van Gods genade de naam Jezus, die op aarde de nederigste onder allen geweest is, daarna in de hemel hoger dan alle andere namen geworden is.

Deze naam is het voorwerp van de aanbidding geworden, hetgeen die van te voren niet was en wat ook overigens met geen andere naam van de mensen of van de engelen het geval is.

Toen de Heere in het graf lag en de Joden met Pilatus over de wacht spraken, scheen Hij reeds geen naam meer te hebben. De overpriesters zeiden tot Pilatus (MATTHEUS. 27: 63): "Heer! wij weten, dat deze verleider nog levend gezegd heeft: na drie dagen zal Ik opstaan. " Daar wordt de Heere dus in het geheel niet met name genoemd, maar men zei alleen "die verleider" (Jer. 17: 13). Wacht echter slechts even, het zal anders worden: Hij staat op van de dood en vaart op boven alle hemelen en Zijn naam wordt de meest bekende in alle rijken van de wereld, van de hemel tot de onderwereld en er is in alle rijken van de wereld, bij de Heere Zebaoth en Zijn legerschaar, bij de mensen op de aarde en onder de aarde, geen naam als de naam van Jezus, Jezus!

10. Dit is geschied, opdat, zoals in de profetie Jes. 45: 23 v. reeds was bepaald (Rom. 14: 11), in de naam van Jezus zich zou buigen, ten einde aanbidding van God te kennen te geven (Hand. 10: 25 v. Openbaring 19: 10 Rom. 11: 4 Efeze. 3: 14) elke knie van degenen, die in de hemel zijn, namelijk van de engelen (Efeze. 1: 20 v. Hebr. 1: 6. 1 Petrus 3: 22 en die op de aarde zijn, van de mensen (Joh. 20: 28 en die onder de aarde zijn, van de gestorvenen (Efeze. 4: 9 Rom. 14: 9. 1 Petrus 3: 19 v.

11. a) En elke tong van de met rede begaafde schepselen volgens de drie genoemde klassen (Efeze. 1: 10 en 22) zou belijden, dat Jezus Christus de Heere is, aan wie alles onderdanig moet zijn (MATTHEUS. 28: 18 Rom. 10: 9. 2 Kor. 4: 5, tot heerlijkheid van God de Vader, die door zo’n aanbidding van de Zoon en onderwerping onder diens heerschappij geenszins wordt verkleind, maar integendeel verhoogd.

a) Joh. 13: 13. 1 Kor. 8: 6; 12: 3

Ook dat, wat God met de verhoging van Jezus Christus en met de naam, die Hij Hem gegeven heeft, bedoelde, voegt de apostel er bij en wel zo, dat de eerste helft van het vers, dat die bedoeling uitdrukt, met het "God heeft Hem verhoogd", de tweede met het "Hij heeft Hem een naam gegeven, die boven alle naam is" overeenstemt. In de een valt de klemtoon op het "in de naam van Jezus", in de tweede op "Jezus Christus, de Heere". Het "tot heerlijkheid van God de Vader" behoort tot beide zinnen. Is nu bij beiden dit de bedoeling: niet anders zullen de knieën zich buigen dan in de naam van Jezus en geen andere belijdenis zal plaats hebben, dan dat Jezus Christus de Heere is, dan spreekt vanzelf, dat alleen het knieën buigen en belijden bedoeld is voor hen, die Gode de eer willen geven (vgl. 1 Kor. 15: 22). De apostel onderscheidt drieërlei wezens, die nu of later de knieën buigen en belijdenis doen en zegt van die allen, hoe verschillend de staat van hun bestaan is, dat zij niet anders dan in de naam van Jezus de knieën moeten buigen en niet anders hebben te belijden dan dat Jezus Christus de Heere is.

Met de uitdrukking "de knieën buigen" wordt de aanbidding voorgesteld. Als de aanbidders in drie klassen worden verdeeld, die het geheel van alle redelijke schepselen te kennen moeten geven, dan zijn "die in de hemel" zonder twijfel de engelen, "die op de aarde" de mensen en "die onder de aarde" de gestorvenen.

Het buigen van de knieën komt overeen met de belijdenis van de mond; wat de knie doet buigen spreekt de tong uit en die belijdenis is, dat Jezus Christus de Heere is.

"Tot heerlijkheid van God de Vader". De apostel voelt zich gedrongen, hier nog eenmaal dit laatste doel, waarop alle daden van Gods genade uitlopen, uit te spreken, waar het de schijn

zou kunnen hebben, alsof de aanbidding en verering van Christus, waarop hier gedrukt is, daarvan afvoeren zou.

Hoe uitgestrekt is het koninkrijk van Christus. Hemel en aarde en al de schepselen in beide engelen zowel als mensen, de doden zowel als de levenden. Dat is tot eer van God. Het is eer voor God de Vader om te belijden dat Jezus Christus de Heere is, want het is Zijn wil, dat alle mensen de Zoon eren zoals zij de Vader eren (Joh. 5: 23). De eerbied aan Christus bewezen verheerlijkt de Vader (MATTHEUS. 10: 40).

Waarom de Heere dit alles had gedaan en wat de vrucht was van deze zelfvernedering, hoefde Paulus de Filippensen niet aan te wijzen. Zij hadden het vroeger van hem vernomen, zij wisten het, zij zagen het in alle gelovigen, zij ondervonden het in zichzelf. Hij stelt hun alleen het verheven voorbeeld van zelfverloochening en zelfopoffering van de Heere voor ogen, opdat zij Hem gelijkvormig zouden proberen te worden, opdat de gezindheid in hen zou zijn, die in Hem was, opdat zij zijn vermaning zouden opvolgen van niet alleen te zien op het hunne, maar ook op hetgeen van de anderen is. En opdat zij zich hiertoe te meer gedrongen zouden voelen, daarom maakt hij ook melding van het heerlijke leven, dat de Heere van de Vader ontvangen had. Daarom, omdat Hij zich zo had vernederd en God gehoorzaam was geworden tot de dood, ja, de dood van het kruis, daarom had God Hem uitermate verhoogd en een naam gegeven, die boven allen naam is en dit met het grote, voor de Heere zelf, zowel als voor de wereld zalige, God verheerlijkende doel: opdat in de naam van Jezus elke knie zich buigen en elke tong belijden zou, dat Hij de Heere is, tot heerlijkheid van God de Vader. Dat doel zagen de Filippensen in zich en hun mede-gelovigen reeds aanvankelijk bereikt en zij zouden het verder zien verwezenlijkt. Het was voor hen dan een onweersprekelijk bewijs van de verhoging van de Heere. Maar het moest voor hen dan ook een krachtige aansporing zijn om Zijn voetstappen te drukken. Deden wij dit, dan zouden wij ons loon van God ontvangen en in de heerlijkheid van de Heere eenmaal met hen delen.

12. Zo dan, mijn geliefden! (opdat ik datgene, waartoe ik van Hoofdstuk 1: 27 af u heb vermaand, nu besluit en wat ik verder nog op het hart heb, in enige hoofdpunten samenvat) zoals u te allen tijd, van de eerste dag tot nu toe (Hoofdstuk 1: 5) gehoorzaam geweest bent aan mijn woord (2 Kor. 7: 15 Filemon 1: 21), wees het dan ook aan hetgeen ik nu zeg. Niet als in mijn tegenwoordigheid alleen (Hand. 20: 1 v.), wanneer u zich zo ijverig in uw Christendom heeft betoond (2 Kor. 8: 1 vv.), maar veel meer nu in mijn afwezigheid 2Co 10: 1, werkt, zonder u daarbij aan een zien op hetgeen van de anderen is, in verkeerde zin schuldig te maken, uw eigen zaligheid met vrezen en beven, met zo’n nauwgezetheid, dat u daarbij vreest niet genoeg te doen (Efeze. 6: 5. 2 Kor. 7: 15).

De apostel heeft de Filippensen opgewekt tot standvastigheid in de geloofsstrijd naar buiten en tot bewaring van de eendracht inwendig door ootmoed en zelfverloochening. Hij heeft aangewezen, hoe uit die standvastigheid de zekerheid van de volmaking van de zaligheid volgt en erop gewezen, hoe in het voorbeeld van Christus blijkt, dat op de zelfvernedering de verhoging tot heerlijkheid moet volgen. Deze weg van standvastigheid in geloof en van zelfverloochenende ootmoed is het dus, waarop alleen en zeker de zaligheid te vinden is. Wat blijft hem dus over, dan zijn beminden tenslotte nog eens op te roepen, op deze weg een opgroeien in zegen te zoeken, het hen in Christus geschonken heil steeds meer tot het einde toe te eigenen, opdat zij eens op de jongste dag gered en zalig worden. Wel kan hij hen daarop wijzen, hoe zij hem tot hiertoe in alles gehoorzaam zijn geweest en zo ook deze vermaningen wel zullen opvolgen, maar hij moet hen tevens oproepen, niet alleen in dezelfde mate en met dezelfde ernst, als toen in zijn tegenwoordigheid, maar nu nog te meer in zijn

afwezigheid, om met veel grotere ijver hun zaligheid te werken, omdat zij nu alleen voor zichzelf moeten zorgen en hij niet meer vermanend en terugwijzend hen terzijde staat.

Laat men het "niet als in mijn tegenwoordigheid alleen, maar veel meer nu in mijn afwezigheid" slaan op het voorafgaande "gehoorzaam zijn", dan zou men bij het "tegenwoordigheid" in tegenstelling tot het voorafgaande, "zoals u ten allen tijde geweest bent", moeten denken aan het voorgenomen aanwezig zijn in Hoofdstuk 1: 25 v. voorgesteld. De grondtekst laat echter die verklaring niet toe, maar eist dat het in verband wordt gebracht met het volgende "zaligheid werken. " De eis "werkt uw eigen zaligheid", spreekt niet de stelling tegen, dat de zaligheid een genadegift van God is en voor de gelovige bereid, voorbestemd en vast is, maar wek de nieuwe zedelijke kracht van de wedergeborene op, wiens inspanning nodig is om in de staat van de genade, in het geloof verkregen, te volharden en het door het geloof toegeëigende heil werkelijk deelachtig te worden, zodat in zoverre het aannemen van het heil een vrucht is van de zedelijke geloofswerkzaamheid en het nieuwe leven (Rom. 6: 4, 12 vv. 2 Kor. 6: 1 De vermaning is dus gekant tegen de gerustheid, waarin de bekeerde zou kunnen terugzinken, als hij niet vaststaat en niet tot zijn heiligmaking werkzaam is. Bij de eis wordt gevoegd "met vrezen en beven", omdat strijd en lijden moet worden doorgestaan.

De uitdrukking wil de vrees aanduiden, dat men niet voldoende doet, een nauwgezetheid, die uit ootmoed voortkomt en die het tegendeel is van valse gerustheid.

Dat is met een heilige zorgvuldigheid. Hij meent met deze woorden niet enige slaafse vrees of twijfelend wantrouwen (Hoofdstuk 4: 4), maar alleen een zorgvuldige, kinderlijke vrees te kennen gevend, een diepe verootmoediging en onderwerpelijkheid van de geest, met een diepe eerbiedigheid voor de goddelijke majesteit en zorgvuldige bekommering om te vermijden hetgeen haar beledigen en scheiding daarvan zou kunnen teweegbrengen. Wij vinden deze woorden in een gelijkenis gebruikt (Ps. 2: 11 Dan. 5: 19; 6: 27 2 Kor. 7: 5 Efeze. 6: 5) tezamen betekenend, dat wij naar het voorbeeld van Christus ootmoedig moeten zijn en op onszelf wantrouwend, alleen op God moeten steunen (zoals een kind vrees kan hebben en nochtans zich vasthouden en vertrouwen op en vragen om hulp van de Vader, als het een gevaarlijke steilte moet overklimmen) tot volmaking van onze zaligheid.

13. U kunt toch, ook al moet u ook mijn leiding en hulp ontberen, wel zelf aan het heil van uw zielen werkzaam zijn; want het is God, uit wie alle bekwaamheid is (2 Kor. 3: 5) en Hij is het, die in u werkt, zowel het willen als het werken naar Zijn welbehagen en dan hoeft u slechts aan dit werken in voortdurende strijd tegen de vijandige machten (Gal. 5: 17. 1 Joh. 5: 4 v. Efeze. 6: 10 vv.) gevolg te geven en dan zal het u lukken.

De apostel verdeelt de inhoud van het werken van de zaligheid in het willen en het werken; het eerste is de werkzaamheid tot het maken van een begin en brengt als zodanig de zaligheid niet tot stand; het tweede is de doorzettende werkzaamheid, die, wat in de eerste als inwendig doel aanwezig is, tot uitwendige daad maakt. Beide werkzaamheden komen op de weg van de zaligheid de mens toe, echter niet op die manier, dat zij uit hemzelf voortkomen, maar zij nemen hun oorsprong in een goddelijk werken, dat die vooraf gaat en de grond daarvan is. Dienvolgens werkt God in de orde van het heil het menselijk werken. (In de grondtekst staat voor dit werken het scheppen van de zaligheid, dat een tot stand brengen te kennen geeft, terwijl voor het andere de meer eenvoudige uitdrukking gebruikt is, die slechts een toedoen te kennen geeft). Door het "in u", wordt aangeduid, dat de goddelijke inwerking niet een is, die aan de menselijke werkzaamheid vreemd is, niet een zuiver correctieve, maar een, die in deze

immanent en daarom ethisch is. De nadere bepaling "naar Zijn welbehagen" wijst er nog in het bijzonder op, dat de mens op die weg van de zaligheid zich op geen verdienste kan beroepen, maar volstrekt afhankelijk is van de genade, de vrije goedheid van God.

De genade van God, op zich nemende, om het werk, dat zij in ons begonnen heeft, ook te volbrengen, mag en moet een bron van gerustheid zijn, ook te midden van overblijvende zwakheid, maar zij moet tegelijkertijd de prikkel wezen van onze grootste, vurigste en gemoedelijkste ijver. Het denkbeeld, alsof hij, die het werk van deze genade aan zijn hart gewaar wordt, een zorgeloos, een werkeloos leven zou mogen, (ik zeg te weinig) zou kunnen leiden, is in zichzelf ongerijmd en de Schrift getuigt er tegen van bladzijde tot bladzijde, alsof zij alleen geschreven was om er tegen te getuigen. God werkt in ons onze zaligheid niet zonder ons, al werkt Hij ze zonder enige van onze verdienste of eigenmachtige medewerking. Hij werkt in ons, zedelijke personen, die wij zijn en blijven, een wil, Hij werkt in ons een werk ter zaligheid en dit dient door ons met vreze en beven aangenomen, behartigd, verantwoord te worden. Wat een gruwel, (als die denkbaar was) de overtuiging te hebben, dat God in ons werkt en te doen, te zijn alsof die overtuiging ons koud liet; in plaats dat het in alles aan ons zichtbaar wordt, hoe zij ons met al haar ontzaggelijkheid aangrijpt, drijft en regeert, zichtbaar hoe wij (schoon zonder angst, dat Hij de arbeid van Zijn handen in ons zal laten varen) altijd vrezen achterlijk te blijven in het metterdaad erkennen van een zodanige genade, altijd vrezen, ons niet aandoenlijk genoeg te betonen aan zo genadige werkingen! Zo’n vrezen en beven, zoals het geschiedt ter ere van God, drijft de hoogmoed buiten, die de machtigste is en de gevaarlijkste van al onze boezemzonden en die het meest blootstaat en blootstelt aan de verleidingen van de wereld en satan. Zo’n vrezen en beven bewaart voor alle verheffing op de verworven genade, op het in ons door haar gewrocht willen en werken, tegenover onze medezondaren. Zo’n sidderen voor onszelf, bij het bewustzijn van de hoge hulp van God, behoedt ons voor dat andere vrezen en beven, dat voortkomt uit de teleurstelling van het zich altijd weer aan de ziel opdringende denkbeeld, dat er enige voortreffelijkheid, hetzij van werken, hetzij van geloof, hetzij van ootmoed, hetzij van gebed in ons zijn kan, machtig om de gunst van God uit te lokken of voor ons te verzekeren. Dit vrezen en beven is het eerbiedig ontzag van het kind, dat, van zijn vaders liefde overtuigd, ja, doordrongen en zijn eigen zwakheden kennend, die, als zij zich tonen, die lieve vader diep bedroeven, over zijn hart en lippen waakt met de nauwgezetste en tederste bezorgdheid.

God is het, die in ons werkt het willen en het volbrengen. Daarom willen wij, maar God werkt in ons ook het willen; dus volbrengen wij, maar God volbrengt in ons ook het volbrengen naar Zijn welbehagen. Zo betaamt het ons te geloven en te spreken. Dat is recht, dat is waar, opdat onze belijdenis ontmoedig en onderdanig is en Gode alles wordt toegekend. Wij geloven denkend, wij spreken denkend, wij doen wat wij doen denkend; maar wat de weg van de godzaligheid en de ware godsdienst betreft, zijn wij niet bekwaam van onszelf iets te denken, maar dat wij bekwaam zijn, is uit God. Wanneer het daarom in de liturgie heet: verhef uw harten tot de Heere! - dan is dat een gave van de Heere, waarvoor wij worden vermaand, de Heere onze God te danken en te belijden, dat het recht en echt waardig en heilaanbrengend is, de Heere daarvoor dank te zeggen.

Dit is een aanmoediging voor mensen, die zich hun eigen zwakheid om te werken bewust zijn, waartoe zij van te voren vermaand waren (zie Hagg. 2: 5) en een drangreden tot ontmoedigheid en zachtmoedigheid en tegen alle trotsheid en ijdele eer, terwijl al wat wij hebben en doen van God is, gevende tegelijk te kunnen de oorsprong en het beginsel van alle goede werken; namelijk de genade van God in het hart, dat is een inwendige werking en alleen het werk van God.

14. a) Doe alle dingen, die u op uw Christelijke weg voorkomen om te doen (1 Kor. 10: 31), zonder mopperen, zonder enige uiting van ontevredenheid (Hand. 6: 1), als zou zich te veel worden opgelegd (1 Petrus 4: 9. 1 Kor. 10: 10 en zonder tegenspreken, zonder bedenkingen op te werpen, of hetgeen u moet doen, ook werkelijk plicht voor u is en dus gedaan moet worden.

a) Rom. 12: 17. 1 Petrus 2: 12

Dit is een vermaning, die nauw verenigd is met de vorige. De gelovige Christen wordt door Gods kracht opgewekt en gedreven; zij is krachtig in hem. Nu moet hij zich echter ook onbepaald daaraan overgeven en niet door te morren, door een bepaald verzet tegen Gods wil, noch achter twijfelingen en spitsvondigheden zijn ongehoorzaamheid bewimpelend, zich tegen God aankanten. Morren en ontduiken is het werk van een knecht, niet de weg van een kind, dat uit liefde gehoorzaamt.

In het mopperen tegen God openbaart zich het valse vertrouwen van zichzelf; want die tegen God moppert, is met zichzelf wel en integendeel met God niet tevreden. In het twijfelen en tegenspreken openbaart zich het valse wantrouwen ten opzichte van zichzelf, waaraan de inwendige godsdienstige en zedelijke vastheid ontbreekt. Waar het ware vertrouwen op God gevonden wordt, daar houdt het mopperen op, waar de echte zekerheid van de Christelijke godsdienstige overtuiging gevonden wordt, daar houdt het twijfelen op.

15. Gedraag u aldus, opdat u tegenover anderen onberispelijk, en wat de inwendige toestand van uw hart aangaat oprecht mag zijn (MATTHEUS. 10: 16), betoon u zich uw heerlijke toestand waardig, kinderen Gods zijnde en dat moet u betonen, door onstraffelijk te wandelen in het midden van een krom, een misvormd en verdraaid ("slecht gezind Hand. 2: 40 en verkeerd geslacht (Deut. 32: 5 MATTHEUS. 17: 17 Luk. 11: 29), a) waaronder u schijnt als lichten in de wereld Efeze. 5: 8 MATTHEUS. 5: 14).

a) Spr. 4: 18

Wij gebruiken het licht om openbaar te maken. Een Christen behoort zo zijn licht te laten schijnen dat niemand een week met hem kan zijn, zonder het Evangelie te kennen. Zijn gedrag behoort zo te zijn, dat allen, die hem omringen, duidelijk kunnen merken, wie hij is en wie hij dient en het beeld van de Heere Jezus in zijn dagelijks leven zien weerkaatsen. Het licht is tot leiding bestemd. Wij zijn verplicht hen, die om ons heen in het duister dwalen, te helpen. Wij moeten hun het Woord van God voorhouden. Wij moeten zondaren op de Heiland en de vermoeiden op een goddelijke rustplaats wijzen. De mensen lezen soms hun Bijbel zonder die te verstaan; wij behoren, zoals Filippus, bereid te zijn, om de onderzoeker de mening van Gods Woord, de weg van de verlossing en het leven van de godzaligheid uit te leggen. Het licht wordt ook tot waarschuwing gebruikt. Op onze rotsen en klippen zijn vuurtorens opgericht. De Christenen moeten weten, dat overal in de wereld dwaallichten schijnen, daarom is het ware licht nodig. Zoals zij, die schepen doen vergaan, zijn de werktuigen van de satan er altijd op uit, om de goddelozen tot zonde te verleiden, onder de naam van genot. Zij hijsen het verkeerde licht. Dat wij dan het ware licht op elke gevaarlijke rots ontsteken, om op elke zonde te wijzen en te zeggen waartoe zij leidt, opdat wij aldus rein mogen zijn van het bloed van alle mensen, terwijl wij als lichten in de wereld schijnen. Het licht bezit ook evenzeer een verblijdende invloed; zo ook de Christenen. De Christen behoort een trooster te zijn met vriendelijke woorden op de lippen en medelijden in het hart; hij moet zonneschijn brengen overal waar hij gaat en geluk rondom zich verspreiden.

16. Onder deze kinderen van de duisternis bent u als dragers van het licht, hun het woord van het leven voorhoudend, het Evangelie van Jezus Christus (Rom. 1: 16. 1 Joh. 1: 1, dat u is toevertrouwd (Rom. 3: 2), mij tot een roem tegen de dag van Christus (Hoofdstuk 1: 10. 1 Thessalonicenzen. 2: 19 vv. 2 Kor. 1: 14, dat ik niet tevergeefs heb gelopen bij de volvoering van mijn bediening (Gal. 2: 2 Hand. 20: 24), noch tevergeefs in hetgeen ik deed voor het rijk van God heb gearbeid (Gal. 4: 4. 1 Thessalonicenzen. 3: 5

Als doel, waartoe de apostel zijn leerlingen door vermaningen probeert te leiden, stelt hij voor de zedelijke volkomenheid, die elke misslag, en de inwendige reinheid, die iedere verdonkering ook zelfs van de grond van het hart buitensluit. Zullen zij nu zo zonder smet en rein worden voor Gods ogen, dan kan dit doel hier op aarde slechts worden nagejaagd, maar pas op de dag van Christus kan het bereikt worden. Om nu deze zedelijke volkomenheid in haar gehele heerlijkheid voor te stellen, stelt de apostel in een Oud-Testamentische uitdrukking (Deut. 32: 5) het scherpe contrast voor tussen hen en het zondige van de ongelovige wereld rondom. Zij moesten kinderen van God worden van onberispelijke gehoorzaamheid jegens hun Vader in de hemel te midden van een krom en verdraaid geslacht, dat, omdat het zijn plaats ten opzichte van God heeft verloochend, alleen nog maar een zedelijke misvormdheid laat zien, naast welker afstuitend voorkomen de gedaante van de ware kinderen van God slechts des te schoner uitkomt. Tot zo’n glans kunnen en moeten de Christenen echter komen; want volgens hun wezen komen zij voor, als de sterren gelijk, die in de donkere nacht aan de hemel opgaan. Zij komen voor als de enige dragers van het licht in de wereld, die onder de duisternis van de zonde begraven ligt, omdat zij in het woord van het Evangelie, dat van het nieuwe leven in Christus Jezus getuigt, de bron bezitten van de kennis van de zaligheid, die alleen de nacht van de zonde en van de dood kan verhelderen. Wat de apostel van hen eist, is dus tenslotte weer niets anders, dan dat, waarmee hij begon (Hoofdstuk 1: 27), dat zij zich het hen verkondigde Evangelie van het ware leven in Christus waardig moeten betonen. Dit Evangelie te verkondigen is zijn levensdoel geweest en hoe meer zij dat doel nastreven, des te meer is hem dit tot een triomferende vreugde met het oog of de dag van Christus, als de Heere eens aan Zijn trouwe arbeider voor het gedane werk het loon zal geven. Want in deze door God Hem geschonken zegen ziet hij juist, dat zijn arbeid beproefd bevonden is, dat hij niet in het blinde en daarom niet tevergeefs de loop van zijn bediening gelopen en alle moeite en arbeid daarvan om niet gedragen heeft.

17. Ja, als ik ook tot een bijkomend drankoffer (Num. 28: 1 vv. Sir. 50: 17 geofferd wordt (liever "uitgestort wordt over de offerande en bediening van uw geloof, door mijn arbeid verwekt Rom. 10: 16), a) dan verblijd ik mij tot zo’n heilige bestemming dienstbaar te mogen zijn en verblijd mij met u allen, voor wie het tot roem is, als aan het offer en de bediening van uw geloof, om volledigheid te verkrijgen, nog zo’n plengen wordt toegevoegd (Efeze. 3: 13).

a) 2 Kor. 7: 4

18. En om datzelfde, dat ik tot een drankoffer wordt gebruikt, verblijdt u zich ook, omdat u, volgens het zo-even opgemerkte toch reden heeft daarin iets te zien, dat u ten zegen geschiedt en verblijdt ook jullie met mij, omdat ik het in dat licht beschouw en u zult mij de winst, die ik van het sterven heb (Fil. 1: 21), van harte gunnen.

De hele vermaning van Hoofdstuk 1: 27 af heeft de hoop, in vs. 25 v. uitgesproken, dat de apostel in leven zal blijven en de gemeente zal wederzien tot veronderstelling. In het bijzonder ligt echter deze hoop aan de woorden van vs. 16 grondslag. Met de woorden "als ik ook tot een drankoffer geofferd wordt" heft de apostel deze voorstelling op, om te zeggen, dat

hij ook in het andere geval, namelijk zo hij sterft, zich verheugt en zich met hen verheugt en dat moeten ook zij doen. De vreugde, die voor hen, evenals voor hem, uit de vervulling van zijn vermaning ontstaat, zij niet verbonden aan de voorwaarde van zijn leven.

Een ongemeen schoon beeld gebruikt de apostel als hij zegt: "maar als ik ook als een drankoffer werd uitgegoten over het offer en het priesterlijk werk van uw geloof. " Bij de slachtoffers werd onder de oude bedeling meestal nog een drankoffer van wijn gevoegd (Num. 14: 5, 7; 23: 7 vv.), dat rondom het altaar werd uitgegoten. Zoals Rom. 15: 16 beschouwt de apostel zich als een priester, die de gelovig geworden heidenwereld aan God offert. De opwekking, voortzetting en voltooiing van hun geloof zijn voor hem een priesterlijk godsdienstig werk. De uitstorting van zijn bloed rondom dit offer acht hij als een drankoffer, dat de hele handeling voltooit. Was ik zelfs niet tot op de dag van Christus (vs. 16) hier op aarde, maar moest ik reeds een geweldige dood sterven, was dit drankoffer nog nodig, zegt Paulus, dan wil ik mij deswege verblijden en ook in dit zwaarste lijden zal uw vreugde (uw groei, uw gedijen, (want alle groei in geloof is tevens een toenemende vreugde) mijn vreugde zijn.

Paulus leefde in het geloof aan hen Zoon van God, zó, dat hij zijn gehele toekomst in diens hand stelde en voor het overige met bepaalde zekerheid verlangde en ook voor anderen graag uitsprak, dat God hem evengoed als ieder ander pelgrim in het geloof oefende door hem de toekomst verborgen te houden. Het wijst een ware bescheidenheid en helderheid van gemoed aan, van niets te spreken met een aangematigde zekerheid en niet verder te gaan dan van boven geschonken is.

III. Vs. 19-30. Had de apostel in de vorige afdeling de Filippensen vermaand, hoe zij zich gedurende de tijd van zijn afwezigheid tot aan de snel te wachten terugkomst moesten gedragen, nu deelt hij mee wat hij in zijn liefdevolle voorzorg dacht te doen. Hij wil nu Timotheus zenden, die zo trouw bevonden is en zo’n innige plaats in zijn hart heeft. Hij wil dat doen, zodra hij maar in die toestand is, dat hij diens tegenwoordigheid kan missen en deze zal hem nadere berichten over hen geven. Daarom zal echter toch zijn vroeger beloofde terugkomst plaats hebben en wel zal deze snel volgen (vs. 19-24). Reeds nu zendt hij hen Epafroditus, die hem de geldelijke gave heeft overgebracht en weer genezen is van de hoogst gevaarlijke ziekte, waarin hij te Rome was vervallen, opdat zij zich konden verheugen hem weer te bezitten. Mochten zij hem dan nu ook met ware vreugde opnemen en in hem de man eren, die om het werk van Christus bijna zijn leven had moeten verliezen (vs. 25-30).

19. En ik hoop, hoe dreigend mijn toestand ook is (vs. 17 v.), in de Heere Jezus, Timotheus, die ik sinds een jaar bij mij heb (vgl. 2 Tim. 4: 9 vv. met Kol. 1: 1), haast tot u te zenden, opdat, zoals u van uw kant door de berichten, die u door deze brief over mij ontvangt (Hoofdstuk 1: 12 vv.), ik ook van mijn kant welgemoed moge zijn, als ik uw zaken begrepen zal hebben en zonder twijfel dan over u zal hebben gehoord, zoals ik volgens Hoofdstuk 1: 27 wens.

a) Hand. 16: 1 Rom. 16: 21. 1 Thessalonicenzen. 3: 2

20. Want ik heb niemand, die even zo gemoed, zo gezind en daarom als mijn ziel is, die oprecht, met nauwgezetheid, zonder valsheid of terughoudendheid, uw zaken zal bezorgen (2 Kor. 11: 28) en daarom ook zo geschikt zal zijn voor deze zending, waardoor alles wat niet in goede orde is, moet worden terecht gebracht.

21. a) Want zij, uit wie ik een zou kunnen kiezen, om de zendbrief over te maken, wanneer ik niet van Timotheus beroofd zou willen zijn, zoeken allen het hunne, niet hetgeen van Christus Jezus is (Hoofdstuk 1: 15 v.).

1) 1 Kor. 13: 5

22. En u weet over Timotheus van die tijd af, dat ik door hem de collecte in Macedonië en Corinthiërs plaats liet hebben zijn beproeving, hoe hij bewezen is een betrouwbaar man te zijn en dat hij sinds die tijd als een kind zijn vader met mij gediend heeft in het Evangelie (1 Kor. 4: 17; 16: 10).

23. Ik hoop dan wel deze meteen te zenden, zo snel ik in mijn zaken voorzien zal hebben, zodra ik slechts enigermate kan berekenen, die loop mijn proces zal nemen en zo in staat ben te beoordelen of ik zijn tegenwoordigheid voor het vervolg kan missen.

24. Maar ik vertrouw in de Heere, op Hem en Zijn hulp mij verlatend, en niet ziende op de uitwendige omstandigheden, die zo makkelijk omkeren en daarom te bedrieglijk zijn, om er op te bouwen, dat ik ook zelf haast, snel tot u komen zal (Hoofdstuk 1: 25).

Uit hetgeen de apostel in vs. 20 v. zegt blijkt bepaald, dat tussen zijn tegenwoordige omstandigheden en die, waarin hij zich bevond bij het schrijven van de brief aan de Kolossensen, een geruime tijd verlopen is. Toen kon hij een tal van helpers in het rijk van God noemen, die voor hem een vertroosting waren en in het bijzonder ook de groet doen van Lukas (Kol. 4: 10 vv.). Nu komt echter van de laatste geen groetenis, maar de groet in Hoofdstuk 4: 21 v. ging van de Christelijke broeders in het algemeen uit en toch zou juist Lukas, die zo'n lange tijd bij de Filippensen was geweest (gedurende de hele tijd van Hand. 16: 40-20: 5) het minst hebben verzuimd om persoonlijk en met het noemen van zijn naam te laten groeten. In het slotwoord op het Evangelie van Lukas en de Handelingen hebben wij het trachten duidelijk te maken ten opzichte van Lukas, hoe hij zich toen niet meer bij Paulus te Rome, maar elders in Italië ophield. Was hij nog bij de apostel geweest, dan had deze zonder de waarheid en de liefde te kort te doen niet zo kunnen schrijven, als hij in die beide verzen doet. Maar ook Aristarchus en de andere trouwe helpers waren zonder twijfel niet meer bij Paulus, of kwamen, zoals bijvoorbeeld Markus, hier niet in aanmerking. De apostel heeft bij zijn woord ook alleen degenen op het oog, die hij zou hebben kunnen gebruiken voor die zending van de Filippensen en wij moeten dus voornamelijk ons oog vestigen op de rijen van hen, van wie hij reeds in Hoofdstuk 1: 15 vv. gesproken had; want het is hetzelfde oordeel, dat hij hier velt, als dat hij daar heeft uitgesproken. Zeker zouden vele onder de leraren van de gemeente te Rome, die daar thuis hoorden, de apostel van de heidenen, die zich in gevangenschap bevond, te hulp hebben kunnen komen in de zorg, die hij voor zijn gemeente droeg (2 Kor. 11: 28), zonder daardoor buiten hun roeping te gaan, maar behalve hun ijverzucht tegen hem hield hen ook de vrees van misschien in zijn proces te worden ingewikkeld, terug van het dienen van hem. Dan had hij er wel recht toe, om een klacht en een aanklacht over hen te laten horen. Wat nu echter de zending van Timotheus aangaat, hier beloofd, het is volgens de zienswijze, die wij over de loop van de verdere gebeurtenissen in het leven van Paulus in Deel 6. Aanh. 2 c. 2 hebben voorgesteld, er niet toe gekomen. Hij werd integendeel in het begin van het jaar 63 zelf in de gevangenis gesloten, hoewel later weer vrijgelaten (Hebr. 13: 23).

25. Maar ik heb, in plaats van hem nog langer hier te houden totdat hij in gemeenschap met Timotheus of met mij (vs. 23 v.) de reis zou kunnen doen, nodig geacht reeds nu tot u terug te

zenden met deze brief. Epafroditus, mijn broeder en medearbeider (Kol. 4: 11) en medestrijder (Filemon 1: 2. 2 Tim. 2: 3 en uw afgezondene (2 Kor. 8: 23) en, als overbrenger van uw collecte (Hoofdstuk 4: 10), bedienaar van mijn nooddruft.

26. Hij komt nu tot u, omdat hij zeer begerig was naar u allen en zeer bang was, omdat u gehoord had, dat hij ziek was en hij van zijn kant voelde, dat u nu voor hem bezorgd zou zijn.

27. En hij is ook inderdaad, zoals u had vernomen, zeer ziek geweest, zelfs tot nabij de dood; maar God heeft Zich over hem ontfermt, dat Hij hem weer van zijn ziekte heeft opgericht. En niet alleen heeft God Zich over hem ontfermd, maar ook over mij en hem hersteld, zodat ik die trouwe helper en medestrijder niet heb verloren, opdat ik niet droefheid op droefheid zou hebben, omdat toch het drijven van de tegenstanders (vs. 20 v. ; 1: 15 v.) mij reeds zoveel smart heeft berokkend.

28. Zo heb ik dan hem, hoe graag ik hem nog langer bij mij zou hebben gehouden, des te sneller gezonden, opdat u, hem ziende, weer u zou verblijden, bevrijd van de bekommernis, die u over hem heeft gehad en ook ik te min zou droevigzijn, wetend dat u van uw zorg bent verlost.

29. Ontvang hem dan in de Heere (Rom. 16: 2) met alle blijdschap, a) en houd zulke mensen, mannen, zoals hij er een is, in waarde (Rom. 13: 7).

a) 1 Kor. 9: 14 Gal. 6: 6. 1 Thessalonicenzen. 5: 12. 1 Tim. 5: 17 Hebr. 13: 17

30. Want om het werk van Christus, om Hem in het Evangelie te dienen (Hand. 15: 38), was hij door de ziekte, daarbij op de hals gehaald, tot nabij de dood gekomen, zijn leven niet achtend, het op het spel zettend, opdat hij het gebrek van uw bediening aan mij vervullen zou, omdat u zelf niet bij mij kon zijn (1 Kor. 16: 17 Filemon 1: 13 v.).

Tegenover het zenden, dat de apostel in vs. 19 vv. toezegt, komt hier een ander. Daar is sprake van een zenden van degene, die bij de gemeente de plaats van de apostel zou vervullen en haar iets zou geven; hier is daarentegen sprake van een zenden van hem, die bij de apostel de plaats van de gemeente moest innemen en voor hem iets moest doen.

Met het woord "ik heb het nodig geacht" geeft Paulus te kennen, dat hij de zending van Timotheus en zijn eigen reis naar Filippi niet eerst had willen afwachten, maar vooraf reeds iets had willen doen tot versterking en opwekking van de Filippensen. De noodzakelijkheid lag zowel in de omstandigheden, omdat toch die zending en deze reis van de apostel nog onzeker was, als in de wens van Epafroditus. Over deze weten wij niets naders; het is niet wel aan te nemen, dat hij dezelfde man zou zijn als Epafras (Kol. 1: 7; 4: 12 ; "de liefelijke. "

De bij elkaar voeging van vijf predikaten: broeder, medearbeider, medestrijder, uw afgezondene, bedienaar van mijn nooddruft is een gevolg van de liefdevolle en dankbare achting voor Epafroditus in diens betrekking tot de apostel zowel als tot de gemeente en als een betuiging van erkentelijkheid. Uit de beide woorden "medearbeider en medestrijder" kan worden afgeleid, dat Epafroditus in de dienst van het werk van Christus (vs. 30) ziek werd, omdat hij namelijk met gehele toewijding en opoffering zijn werkzaamheid voor het Evangelie en zijn strijden tegen het drijven van de tegenstanders (Hoofd. 1: 15 v.) met diezelfde werkzaamheid van de apostel verenigde.

De vermaning van de apostel in vs. 29 v. aan de Filippensen staat wellicht in verband met de toestanden van de gemeente, die in het adres Hoofdstuk 1: 1 "al de heilige in Christus Jezus, die te Filippi zijn met de opzieners en diakenen" worden uitgedrukt. Bij alle getrouwheid van het geloof lag de verzoeking tot onenigheid ten gevolge van ijdele zelfverheffing voor de hand (vgl. bij vs. 1 vv.). De geneigdheid om zichzelf te hoog te stellen, heeft tot keerzijde die, om anderen te minachten. Daarom stelt de apostel aan de gemeente de verdiensten van Epafroditus voor, waarvoor zij hem bijzondere dank verschuldigd is.

Wij leren hier, dat ziekte kan overkomen, ja, de dood zelfs kan treffen de getrouwe dienaars van Christus, ook als zij in Zijn eigen werk zijn. Had Epafroditus de dood gevonden, terwijl hij in dat werk was, hij was gelukkig geweest, want zalig zijn zij, die in het werk van de Heere sterven; zij zullen rusten van hun arbeid en hun werken.

Al is het dat de evangelieboden zich in onze dagen nog niet tot in de dood hoeven op te offeren, als zij in hun mate het loffelijk voorbeeld van Paulus, Timotheus en Epafroditus trachten na te volgen, als zij omwille van de waarheid smaadheid, verguizing en allerlei vijandschap dragen willen en als zij al hun krachten en kunnen ten dienste van de gemeente besteden en soms zelfs hun gezondheid daaraan opofferen, dan moeten degenen in de gemeente in waarde gehouden en omwille van hun werk hogelijk geacht worden; dan behoren zij met liefde en toegenegenheid te worden behandeld, opdat hun moed geschraagd, hun ijver aangevuurd en hun blijdschap hier en eeuwig moge worden bevorderd. Veel klimt dan het gebed van de gemeente op voor haar leraren. Sterk spreekt de liefde voor deze, vooral wanneer zij in nood en in bezwaar verkeren en als deze betonen, dat zij niet hun eigen voordeel maar het heil van de onsterfelijke zielen zoeken en daarvoor alles, zelfs hun eigen leven en gezondheid over hebben, dan zij een getrouwe behartiging en bekrachtiging van hun woord en onderwijs de aangename weerklank op al dat pogen, terwijl de dag van de eeuwigheid een eindeloze blijdschap levert voor leraar en gemeenten, wanneer men alles in Christelijke liefde voor elkaar is geweest en het doel van God op een heerlijke manier bereikt is.

HOOFDSTUK 3

OVER DE GERECHTIGHEID VAN HET GELOOF TEGENOVER DE VALSE APOSTELEN

IV. Vs. 1-16. Wat Paulus nog meer de Filippensen te zeggen heeft, kan hij samenvatten in de vermaning: "Verblijd u in de Heere" Die aanmaning, waarmee hij reeds vaker tot vreugde heeft opgewekt en die hij aanvult door de uitdrukkelijke bijvoeging "in de Heere", om de grond aan te geven, waarop hun vreugde moet rusten, kan hij ten eerste niet verder voortzetten. Hij moet eerst bij hen aandringen, dat zij zich in acht nemen voor hen, die hen door hun Judaïsme van die grond zouden kunnen afdringen en hen zouden kunnen verleiden, om hun vertrouwen op vlees te stellen en daardoor de ware Christelijke vreugde voor zichzelf onmogelijk te maken. Hij wijst hun vervolgens aan, hoe hij, die meer dan iemand zich op zijn Jodendom had kunnen verheffen, zich omwille van Christus daarvan had ontdaan en nu alleen daar zijn gerechtigheid zocht, waar die alleen te vinden was. Hij openbaart hun nu het hele geheim van zijn geloofsleven op een manier, die evenzeer zijn ootmoedige gedachte over zichzelf, als zijn rusteloos streven naar het doel van de volkomenheid doet kennen. Hieruit kunnen dan de Filippensen afleiden, waar tegen zij nog meer behalve voor het Judaïstisch streven moet waken, namelijk tegen geestelijke slaperigheid, die zo gemakkelijk bij zulke zielen insluipt en zich zo graag in zulke gemeenten nestelt, die meer dan andere in het Christelijk zijn gevorderd en meer dan anderen doen tot bevordering van het koninkrijk van God (vs. 4-14). Nu moeten de Filippensen net als hij gezind zijn. Zij kunnen dan, alhoewel hun het een en ander op het hart lag, waarvoor zij zijn persoonlijke tegenwoordigheid hadden gewenst, ten einde onmiddellijk te kunnen samenspreken, daarop vertrouwen, dat God door de Geest van de openbaring hun bekend zou doen worden, wat recht was (vs. 15 en 16).

1. Voorts, mijn broeders, zo roep ik u toe ter voortzetting van deze brief, a) verblijd u in de Heere. Voordat ik echter hierover verder spreek, zoals in Hoofdstuk 4: 4 geschiedde, moet ik mij verontschuldigen, dat ik eerst nog over hetzelfde handel, waarover ik reeds in mijn vorig schrijven aan u heb gesproken. Dezelfde dingen toch aan u te schrijven, zoals van vs. 2 af geschiedt, is voor mij niet verdrietig, alsof daarin voor mij iets lastigs was en het is u zeker, u voelt daarbij temeer, dat hier over iets wordt gesproken, dat hoogst belangrijk is voor de zaligheid van uw ziel.

a) Jak. 1: 2. 1 Petrus 4: 13

2. a) Let, om niet, zo u ze wellicht onopgemerkt liet, onverwacht schade door hen te lijden (Rom. 16: 17), op de honden, die zich overal indringen (Luk. 16: 21), let op de kwade arbeiders, die, in plaats van het Evangelie van Jezus Christus door hun werk te bevorderen, dat integendeel, door terzijde stellen van zijn hoofdleer over de rechtvaardigheid alleen door het geloof, tegenwerken (2 Kor. 11: 13); let op de versnijding, zoals ik het genootschap moet noemen, dat ik de erenaam van "besnijding" niet kan geven.

a) Jes. 56: 10

De valse leraars worden vergeleken met honden, die iedereen aankeffen, uit hoofde van hun twistgierigheid. Zij heten kwade arbeiders, uit hoofde van hun baatzucht en zij komen voor onder de naam van versnijding, omdat de besnijdenis, die zij de Christenen uit de heidenen opdrongen, ten aanzien van deze inderdaad niets anders was dan een versnijding of nutteloze verminking.

3. a) Want wij zijn integendeel de ware leden van de Christelijke gemeente, wij zijn de besnijding in de ware zin van het woord (Deut. 30: 6 Jer. 4: 4 Rom. 2: 28 v. ; 4: 12 Kol. 2: 11), wij, die God niet met uitwendige dienst van de wet (Hebr. 9: 9 v. b), maar in de Geest dienen (Rom. 12: 1 Joh. 4: 24) en in Christus Jezus roemen, dat Hij onze zaligheid en onze gerechtigheid is (vs. 9. Gal. 6: 14) en niet op het vlees vertrouwen, zoals zij, die daarom "versnijding" moeten heten (Gal. 6: 13).

a) Deut. 10: 16

Het woord "voorts" geeft bij Paulus steeds te kennen, dat een nieuwe afdeling begint, die in de regel het slot uitmaakt. Is zijn gemoed bewogen, dan spreekt hij aan met het woord "broeders" (vgl. Hoofdstuk 4: 8. 1 Thessalonicenzen. 4: 1. 2 Thessalonicenzen. 3: 1 Nu is het "verblijd u" een opwekking, die de apostel reeds in Hoofdstuk 2: 18 liet horen; hier komt het echter nog in het bijzonder aan op het bijgevoegde "in de Heere", want hoewel er voor hem geen andere vreugde is, waartoe hij zou kunnen opwekken, dan de vreugde in de Heere, is toch die bijvoeging zeer geschikt om stof te leveren tot nadere verklaringen. Voordat hij echter die nadere verklaringen wil laten volgen, mocht bij vóór alle dingen handelen over iets, dat de vreugde in de Heere voor de Filippensen onmogelijk zou maken. Alle blijdschap toch zou afgesneden zijn, als zij zich door de Judaïstische besnijdenis-predikers, zoals wij ze uit de brief aan de Galaten voldoende hebben leren kennen, van het ware geloof lieten aftrekken. Daarom wordt hij gedrongen dadelijk tot de vermaning in vs. 2 over te gaan en dat is een vermaning, die hij reeds vroeger en wel eveneens door een brief, herhaalde malen, zoals uit vs. 18 blijkt, hen op het hart had gedrukt. Daarop ziet dan zijn woord "dezelfde dingen aan u te schrijven is mij niet verdrietig, en het is u zeker. " Onmogelijk kan die uitdrukking doelen op het voorgaande "verblijd u in de Heere". Er was toch voor de apostel geen reden om zich te verontschuldigen, dat hij die aanmaning herhaalde, omdat daarin niets vermoeiends of lastigs gelezen is! Ook zou het "dezelfde dingen aan u te schrijven" over hetgeen Paulus tot hiertoe over het zich verblijden van de Filippensen, in vergelijking van hetgeen nog elders voorgekomen is, geschreven had, zeker te veel gezegd zijn. Daarentegen wijst het "en het is zeker" zo bepaald mogelijk daarop, dat de apostel een gevaar, dat de zielen van de Filippensen bedreigde, op het oog heeft en over zo een wordt werkelijk gehandeld bij de vermaning, die in vs. 2 volgt. Als deze opvatting noodzakelijk dringt tot de vroeger door ons verdedigde mening, dat het "dezelfde dingen aan u te schrijven" op nog andere brieven doelt, die Paulus reeds vroeger aan de Filippensen heeft geschreven, maar voor ons zijn verloren gegaan, heeft die opvatting niets onaannemelijks. Reeds in 1 Kor. 9: 5 werden wij gedrongen tot een dergelijke veronderstelling ten opzichte van de Corinthiërs. Ook wordt bij Polycarpus, een leerling van de apostel Johannes, in de brief, die hij aan de gemeente te Filippi geschreven heeft, inderdaad een plaats gevonden, waarin deze gewezen wordt op de brieven, die Paulus aan haar heeft geschreven. Het ligt toch ook voor de hand, dat de apostel, die meer dan eens van de Filippensen ondersteuning ontving en aannam (Hoofdstuk 4: 15. 2 Kor. 11: 8 v.), hen daarvoor ook een schrijven zal hebben gezonden en als hij in Hoofdstuk 4: 15 zegt, dat de gemeente hem heeft meegedeeld tot rekening van uitgaaf en ontvangst dan wordt dat vermoeden bepaald tot zekerheid verheven. Nu was ook die tijd, toen tussen Paulus en de Filippensen zo’n wederzijds verkeer plaats vond, de toestand wel zo, dat de apostel zich gedrongen moest voelen, om zijn geliefde gemeente tegen de invloed van Judaïstische dwaalleer te waarschuwen, opdat zij niet met deze in aanraking zouden komen, noch zich door hen op verkeerde wegen zouden laten leiden. Toen toch, vooral gedurende het anderhalfjarig verblijf van Paulus te Corinthiërs (Hand. 18: 18), heeft naar allen schijn de partij van de Judaïsten zich tot een bepaalde tegenpartij tegenover hem en zijn werk gevormd ("Ac 18: 22 en "Ac 18: 23, zoals het dan ook snel daarna te Antiochië gekomen is tot de

botsing tussen hen aan de ene en Paulus en Barnabas aan de andere kant (Gal. 2: 11 vv.). Nu heeft zich de apostel wel niet reeds toen in zijn schrijven aan de Filippensen van dezelfde scherpe uitdrukkingen bediend, die hij hier in vs. 12 gebruikt. Zij zijn hem op onze plaats ingegeven door de ervaringen, die hij in de tussentijd over die personen had opgedaan en waardoor hij voldoende hun onbeschaamd opdringen, waarmee zij zich van zijn arbeidsveld probeerden meester te maken (2 Kor. 10: 15 vv.) en hun verderfelijk drijven om de gemeenten, door hem gesticht, te verderven, had leren kennen. Nadat hij nu reeds gedurende bijna een tiental jaren zich had vermoeid, om de waarde en onwaarde van de besnijdenis in het juiste licht te stellen, kan hij hen, die noch voor het ene, noch voor het andere begrip hadden, maar de besnijdenis tot een vorm verlaagden, in hun ijveren ervoor en in hun trots op het bezit ervan, de versnijding noemen, want bij hen was alle godsdienstige en zedelijke betekenis van deze ceremonie verloren gegaan. Zo waren zij, terwijl zij aan het uitwendig teken van het vlees zo groot gewicht hechtten, eigenlijk slechts lichamelijk verminkten (vgl. Lev. 21: 5. 1 Kon. 18: 28 en niet in waarheid door God geheiligden. Deze zijn nu, nadat Christus is verschenen en ook de heidenen in Zijn rijk heeft opgenomen, alleen de ware gelovigen in Christus, die God in Geest en in waarheid dienen en hun vertrouwen niet stellen op het vlees, maar op de genade, die hen in Christus Jezus wordt aangeboden en door hen aangenomen is. Zonder twijfel doelt het woord van de apostel niet zozeer op Judaïserende ketters, die te Filippi onmiddellijke invloed hadden verkregen (omdat volgens onze mening Lukas daar gedurende de jaren 52-58 gestationeerd was, waagden zij wellicht toen niet in deze Paulinische gemeente in te dringen), maar daarom geeft zich meer dat gevoel lucht, dat door hun zoeken en werken op andere plaatsen in hem is opgewekt (vgl. Gal. 5: 12). Nu wil hij door een scherpe voorstelling van hun karakter voorkomen, dat zij niet misschien, als hij de offerdood ondergaat, in Hoofdstuk 2: 17 voorgesteld, na zijn heengaan ook de Filippensen, die tot hiertoe voor hem bewaard waren gebleven, zouden verleiden (vgl. Hand. 20: 29).

4. Hoewel ik, als het werkelijk op zo’n roemen aankwam, heb, dat is ook op het vlees vertrouwen mocht. Als iemand anders, hetzij hij een Jood is, die Christus belijdt, of een Jodengenoot (Hand. 2: 11) meent te vertrouwen op het vlees, ik kan mij nog meer laten voorstaan (2 Kor. 11: 21 vv.).

5. Ik ben verheven boven de proselieten, die pas op latere leeftijd in het Oud-Testamentische verbond zijn opgenomen, omdat ik geheel volgens de wet (Gen. 17: 10 vv. Lev. 12: 3) op de achtste dag besneden ben. Ik ben uit het geslacht van Israël, van de stam van a) Benjamin (Rom. 11: 1), een Hebreeër uit de Hebreeën (2 Tim. 1: 3) en wat mijn bijzondere verhouding tot het Jodendom aangaat ben ik naar de wet, wat de uitlegging en waarneming van de wet aangaat (Hand. 22: 12) b) een farizeeër; ik ben daarom de strengste sekte van de Joodse godsdienst toegedaan (Hand. 26: 5).

a) Gen. 49: 27 b) Hand. 23: 6

Om zich te onderscheiden van een Ismaëliet of Edomiet, die besneden waren en van een zoon, van een aankomeling, die op de achtste dag besneden kon zijn; maar hij was een Israëliet van nature, tot wie de voorrechten behoorden (Rom. 9: 4 v.) gemeld en had daarom, om in het vlees te vertrouwen wat enig Israëliet kon hebben. Een echte en wettige zoon van Jakob, bij zijn wettige en beminde vrouw Rachel. In deze stam was de stad Jeruzalem en de tempel van de Heere gelegen; deze stam had de ware dienst van God behouden met Juda, toen de tien stammen waren afgevallen en de kalveren te Dan en te Bethel dienden. Beiden zijn ouders dan waren Hebreeën geweest, hij was een Hebreeër van vaders en moeders kant. De Arabieren hebben een gelijke wijze van spreken en bij hen wordt een echt Arabier genoemd

een Arabier uit de Arabieren. Daar waren er, waarvan de moeders Hebreïnnen waren en de vaders heidenen. Zo een was Timotheus en anderen, van die vaders Hebreeën waren en de moeders heidinnen: maar dezen werden niet zo heilig aangemerkt als die, van die vaders en moeders beiden Hebreeën waren, welke laatsten zich verhieven boven de anderen. Het Farizeïsme was de strengste gezindheid onder de Joden en bij het volk meest geacht. De apostel nu was niet alleen een Farizeeër, maar ook eens Farizeeërs zoon.

6. Naar de ijver, wat betreft de ijver, betoond voor de voorvaderlijke wet (Gal. 1: 14), ben ik een a) vervolger van de gemeente van Christus (Gal. 1: 13), naar de rechtvaardigheid, die in de wet is, ten opzichte van de gerechtigheid, die door de waarneming van de wet verkregen zou kunnen worden, zijnde onberispelijk (Luk. 1: 6).

a) Hand. 8: 3; 9: 1; 22: 3, 4. 1 Tim. 1: 13

Door hetgeen Paulus in vs. 3 heeft gezegd is hij eigenlijk weer geleid tot zijn eigen persoonlijke positie. Hij toch was juist de eigenlijke drager van de daar bedoelde anti-Judaïstische richting, en de eigenlijke hoofdpersoon, tegen wie de gehele strijd werd gevoerd. Hij wil daarom met het "niet in het vlees vertrouwen" geenszins zeggen, dat het hem zou ontbreken aan gronden en aan leidingen tot dat vertrouwen; integendeel meer dan anderen kan hij in dit opzicht aanwijzen. Zo kon niemand zeggen, dat hij slechts verachtte wat hij zelf niet had.

Met de woorden "als iemand anders meent te vertrouwen" spreekt de apostel over het standpunt van de tegenstanders, om zich op hun eigen gebied met hem te meten en hen aan te tonen, dat er voor hem geen grond aanwezig was, om daarin voor hen te wijken. Hij telt dan de theocratische voorrechten naar de rij op, die hem nog een plaats geven boven zijn tegenstanders. De eerste, die het allerminst mag achterblijven, is de besnijdenis, die volgens de wet op de achtste dag na de geboorte plaats moest hebben, waarom de later besneden proselieten, van welken onder de Judaïstische dwaalleraars makkelijk geweest kunnen zijn, bij de apostel in dit theocratisch zo belangrijk punt achterblijven. De tweede is, dat hij tot de Israëlitische nationaliteit behoorde, volbloed tegenover het halfbloed (Idumeërs) (Hand. 26: 26 v.). De derde is, dat hij behoorde tot de stam van Benjamin en hij dus geboren was uit een stam, die theocratisch trouw gebleven was, in tegenstelling tot de Efraïmitische afkomst; de vierde is de oorsprong uit Hebreeuwse ouders, zodat niet bij voorbeeld de moeder een uitlandse was.

In al deze punten zouden er echter nog velen onder zijn volk zijn, die hem minstens gelijk waren, maar behalve de besnijdenis, die op de afkomst van de vaderen wees, was de tweede voorrang van het Joodse volk de wet, die God hun had gegeven en op dit punt kon Paulus niet slechts roemen op het bezit, dat allen met hem deelden, maar ook op een persoonlijke verhouding tot deze, zoals geen ander daarop kon roemen. Hij was ten opzichte van de wet een farizeeër geweest, een medelid van de sekte, die het ten ernstigste opnam met de overlevering en uitlegging van de wet en met de wetsstudie. Hij had zijn ijver voor de wet als geen ander daardoor getoond, dat hij een vervolger van de gemeente was geworden, die in de ogen van het ongelovige Jodendom voor de vergadering van de vijanden van de wet werd gehouden. Hij had het eindelijk ook ten strengste opgenomen met zijn eigen opvolgen van de wet. Wat de gerechtigheid aangaat, die in de wet was voorgeschreven, en op haar vervulling gegrond is, was hij onberispelijk geweest in de ogen van al degenen, onder wie hij had geleefd en met wie hij zich hier vergelijkt, naar de bedoeling van zijn sekte had hij als geen ander het ideaal van gerechtigheid van de wet vervuld.

Paulus was er verre af om dit als een bewijs aan te merken, of als een wezenlijke grond van vertrouwen op God: hij veroordeelt het elders als een verschrikkelijke zonde. Al hetgeen hij daarom zal willen zeggen is: dat als een ijver voor de wet, zoals de Joden meenden, een grond was van vertrouwen, hij zich daarop met recht kon beroepen, terwijl zijn ijver zo groot was geweest, dat zij hem aangedreven had de Christenen te vervolgen, omdat hij meende dat zij die onteerden.

7. a) Maar dat alles, al hetgeen mij volgens dat standpunt, waarop men in het vlees roemt, gewin was en ook van te voren zo door mij werd beschouwd, dat heb ik om Christus wil, toen Hij mijn hoogste levensbelang werd, schade geacht, omdat het mij een hinder was geweest om tot Hem te komen en in Hem te geloven.

a) MATTHEUS. 13: 44

8. En dit is dan ook heden nog het standpunt, dat ik inneem. Ja, zeker, ik acht ook alle dingen schade te zijn a) om (tegenover of in vergelijking met) de uitnemendheid, de veel grotere waarde van de kennis van Christus Jezus, mijn Heere, die nu mijn eigendom is geworden, om wiens wil, opdat Hij mijn Heere worden zou, ik, toen het op de beslissing aankwam, al die dingen schade gerekend heb. Ik heb er mij daarom van ontlast, evenals een scheepvaarder, die alles over boord werpt om zijn leven te redden (Hand. 27: 19, 38) en sinds ik mij steeds meer er van bewust word, dat ik aan zo’n wegwerpen goed gedaan heb, acht ik die drek te zijn, vuilnis, dat men niet in zijn huis houdt, maar wegdoet opdat ik Christus moge winnen.

a) Jes. 53: 11 Jer. 9: 23 Joh. 17: 3 Kol. 2: 2

Nadat de apostel heeft aangetoond, dat hij naar de maatstaf van zijn tegenstanders hen allen overtrof, gaat hij voort: maar wat mij gewin was, dat heb ik om Christus’ wil schade geacht. Daardoor stelt hij in zijn persoon het standpunt van de tegenstanders voor als iets, waarbij voor winst werd geacht wat voor schade te houden is, in zoverre namelijk als het van Christus afhoudt. En evenals toen, zo acht hij het ook heden nog voor schade, wat ook zijn tegenstanders mogen zeggen, die de reeds Christen geworden heidenen een aanvulling van hun Christendom door het Jodendom willen opdringen.

Niet alleen toen, bij zijn bekering, waarbij men kon denken aan een overweldigende en voorbijgaande indruk, door de openbaring van Christus op hem gemaakt, heeft de apostel zo geoordeeld, maar ook nu nog houdt hij alles voor schade, wat hem van zijn vorige goederen en voorrechten hinderlijk zou kunnen zijn om te erkennen, dat in Christus alleen het hoogste goed en daarom de bron van alle ware vreugde was. Hem toch, de verhoogde Heere, die hem toen op Damascus’ weg verscheen en om wiens wil hij alles had prijs gegeven, wat hem vroeger gewin was, Hem steeds volkomener te leren kennen, dat is toch oneindig meer waard, dan al deze goederen en het is daarom billijk, dat hij alles schade acht, om de alles overtreffende waarde, die de kennis van Christus Jezus, zijn Heere, heeft.

Hoe weinig hij nu zich over dat geleden verlies kan beklagen, drukt hij uit met de woorden: "ik acht die drek te zijn". Hij verklaart het verlorene voor vuilnis (Sirach 27: 5), het was het bewaren niet waard. Met de overtuiging echter, dat de theocratische en in het algemeen alle tijdelijke voorrechten slechts vuilnis waren in vergelijking met de kennis van Christus, is bij Paulus tevens meer de bedoeling verbonden, om Christus steeds meer te winnen, waaruit duidelijk is, dat hij het bezitten van Christus voor een schat houdt, die steeds volkomener door het geloof kan worden toegeëigend.

Het "ik acht die drek te zijn" geeft de absolute onwaarde te kennen, sterker dan "ik acht die schade te zijn", dat een betrekkelijke waarde toelaat.

Bij het overgeven van hetgeen men schade acht, heeft het verlies plaats met onverschilligheid, vuilnis werpt men daarentegen haastig weg en acht men daarna noch het aanroeren, noch het aanzien meer waard.

De geestelijke kennis van Christus moet een persoonlijke kennis zijn. Ik kan Christus niet kennen door de bekendheid van een ander met Hem. Nee, ik zelf moet Hem kennen, voor mijn eigen rekening kennen. Het moet een verstandige kennis zijn. Ik moet Hem kennen niet als een droom of gezicht, maar zoals Hij Zich in het Woord openbaart. Ik moet Zijn godmenselijke natuur kennen. Zijn waardigheden, Zijn hoedanigheden, Zijn werken, Zijn vernedering, Zijn heerlijkheid. Ik moet aan Hem denken totdat ik met al de heilige begrijp, die de breedte en lengte en diepte en hoogte zij en ik de liefde van Christus moge bekennen, die alle verstand te boven gaat. Het moet een liefhebbende kennis van Christus zijn, want, als ik Hem enigszins ken, moet ik Hem liefhebben. Onze kennis van het hart gaat een massa verstandsgeleerdheid verre te boven, onze kennis van Christus moet een bevredigende kennis zijn. Wanneer ik mijn Heiland ken, zal mijn gemoed ten volle verzadigd zijn. Ik zal voelen dat ik datgene bezit, waarnaar mijn geest dorstende was. Die van dit brood gegeten heeft zal nooit hongeren. Tegelijk zal die kennis mijn verlangen prikkelen; hoe meer ik mijn Beminde ken, hoe meer ik zal wensen Hem beter te kennen. Hoe hoger ik klim, hoe verhevener de toppen zullen zijn, die zich voor mijn voeten opdoen. Hoe meer ik verkrijg, hoe meer ik nodig zal hebben. Zoals de schat van de gierigaard zal mijn goud mij steeds meer doen begeren. Tenslotte zal deze kennis van de Heere Jezus Christus een gelukkige kennis zijn. Zij is zo verheven, dat zij mij soms boven al de beproevingen, twijfelingen en smarten zal opheffen en, terwijl ik haar geniet, zal zij mij iets meer maken dan de mens uit een vrouw geboren, die zat van dagen en zat van onrust is, want zij zal mij bekleden met de onverderfelijkheid van de altoos levende Heiland en mij omgorden met de gouden gordel van Zijn eeuwige vreugde. Kom, mijn ziel, zet u neer aan de voeten van Jezus en laat u door Hem onderwijzen.

Dat wij hier aan geen zuivere bespiegelende kennis, die het hart onverschillig en werkeloos laat, te denken hebben, maar aan een verlichte kennis, waardoor de apostel de Verlosser niet alleen in Zijn hoge waardigheid en volmaakte verzoening had leren kennen, maar ook vooral in het personeel en onberekenbaar belang, dat hij in dat alles had voor zichzelf, met dat gevolg, dat hij Christus door het geloof tot zijn Zaligmaker had aangenomen, Hem hartelijk lief had, en als zijn gebiedende Heer blijmoedig gehoorzaamde. Aan deze kennis wordt een toenemen toegeschreven, zowel vanwege de belangrijke waarheden, die zij in zich behelst, als vanwege de heerlijke uitwerkselen, die daaruit voortvloeien. Wat een wonder, dat de apostel zijn hart niet stelde op en zijn genegenheden niet gaf aan zijn vleselijke voorrechten, noch aan alle andere aardse voorrechten, wanneer hij het in vergelijking bracht met de uitnemendheid, de onnadenkelijke voortreffelijkheid van de kennis van Christus Jezus, zijn Heer.

Aldus vereert de ware Christen God in de geest, verheugt zich in Jezus Christus en vertrouwt nergens op, waarop de onwedergeborene bouwt. Hoe weinig verschillen velen, die vertrouwen hebben in het vlees, van Saul de vervolger. Hun geboorte uit Christen-ouders, hun doop en hun vormen van godsdienst kunnen nauwelijks in vergelijking komen met hetgeen de apostel onderscheidde. Maar waar is hun strengere zedelijkheid en hun ijver? Toch vertrouwen zij op hun bekrompen of voorgewende werken en vormen en oordelen ze te kostbaar, om ze voor Christus en Zijn zaligheid te verruilen.

De rechtvaardigheid, die een schuldig zondaar beveiligt voor de scherpte van Gods wrake, is de gerechtigheid van Christus; Hij is ons geworden rechtvaardigheid van God. Deze rechtvaardigheid wordt hier genoemd de rechtvaardigheid van God, uit hoofde van de bestemming, beschikking en aanneming daarvan. En de rechtvaardigheid van het geloof, omdat deze rechtvaardigheid de onze wordt door het geloof.

9. En dit is mijn enige begeerte, dat ik in Hem gevonden word, als ten nauwste en ten innigste met Hem verbonden, niet hebbend mijn rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar, zoals het volgens de orde van het heil bij mij ook moet zijn (Rom. 3: 22, 28; 9: 30; 10: 3, die door het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid, a) die uit God is door het geloof.

a) Rom. 1: 17

Staat het "opdat ik Christus moge gewinnen" duidelijk tegenover het "ik heb al die dingen schade gerekend", dan correspondeert het "en in Hem gevonden worde" met het "ik acht die drek te zijn. " Paulus wil echter in Christus zijn gevonden als iemand, die niet zijn gerechtigheid heeft, die uit de wet is, maar die voortkomt door het geloof in Christus, namelijk de gerechtigheid, die door God aan het geloof wordt toegerekend. Met "mijn gerechtigheid" geeft hij te kennen een eigen, door hem zelf verworven gerechtigheid. Met haar is in tegenstelling de gerechtigheid, die van God komt, terwijl aan de gerechtigheid uit de wet de gerechtigheid door het geloof van Christus wordt tegengesteld; van God komt echter de gerechtigheid als een aan het geloof toegerekende. Vgl. Rom. 4: 5

De gerechtigheid van het geloof heeft haar voorrang boven de gerechtigheid uit de wet in de Schepper, aan wie zij haar ontstaan te danken heeft, in het middel, waardoor zij tot stand komt, dat is het geloof, dat de Middelaar aangrijpt en vasthoudt, maar ook in de ervaringen, die zij maakt en die tot in de eeuwige heerlijkheid voortduren. Daarover handelen dan de beide volgende verzen.

10. Opdat ik Hem ken in de heerlijkheid van zijn persoon, dat toch alleen mogelijk is bij het bezitten van de gerechtigheid van het geloof en behalve Zijn persoon ook de kracht van Zijn opstanding, a) en de gemeenschap van Zijn lijden, dat ik in Hem bevonden wordt als een, die ook in dat opzicht onafscheidelijk met Hem verbonden ben, Zijn dood, waartoe toch reeds de aanvang gemaakt is, gelijkvormig wordend.

a) Rom. 8: 17. 2 Kor. 4: 10. 2 Tim. 2: 11 en 12. 1 Petrus 4: 13

Als Paulus zegt: "opdat ik Hem ken" en de kracht van Zijn opstanding, en de gemeenschap van Zijn lijden" wil hij nadat verklaring geven van de "uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus", waarvan hij in vs. 8 had gesproken. Eerst spreekt hij in het algemeen de grote persoonlijke inhoud uit van de kennis, die zich uit de rechtvaardigheid van het geloof ontwikkelt, vervolgens haar belangrijkste, en vooral voor de apostel in zijn toestand belangrijke zakelijke voorwerpen. Hij doet dit uit zijn eigen, zeer rijke ervaring, die hem de bijzonder grote uitnemendheid van de kennis van Christus het heerlijkst had doen kennen. Dat "kennen", zonder hetwelk geen geloof kan bestaan en dat in de verdere ontwikkeling er ook op volgt, is niet het theoretische verstandelijk kennen, maar het leren kennen, dat in zich een kracht tot zaligheid is en door ervaring verkregen wordt.

De kracht van Zijn opstanding is niet slechts de opwekkende en vermanende kracht, die van de opgestane in verhoogde Heiland uitgaat, terwijl Hij, na Zich ter rechterhand van God

gesteld te hebben, nu met Goddelijke macht de vruchten van Zijn verlossing aan de gelovigen schenkt; het is meer de kracht, waardoor Hij als de Opgestane, nadat Hij ons van de straf van de zonde verlost en de oude mens in ons gekruisigd heeft, in ons opstaat en eeuwig zegenrijk leeft, tot Hij ons tot Zijn heerlijkheid heeft verheven. Zullen wij deze kracht van Zijn opstanding niet slechts in haar eerste beginselen, maar ten volle aan ons ervaren, dan is het noodzakelijk, dat de gemeenschap van Zijn lijden ons ten deel wordt. De oude mens, met Christus gekruisigd, moet ook met Hem hier op aarde een langzame, smartelijke en zekere dood sterven. Het inwendige en uitwendige leven van de Christen op aarde is een leven van lijden, een leven in smart over eigen zonde en die van anderen, over de nood, de bezwaren, de strijd, ja de schijnbare neerlagen van de kinderen van God. Dit lijden is het lijden van Christus zelf, niet slechts lijden aan het Zijn gelijk. Hij draagt dat met Zijn leden; Zijn strijd en hun strijd is dezelfde; het is één zaak, waarvoor, "één kracht" waarin zij strijden, het is één overwinning en een kroon, die Hij verworven heeft en die Hij hun schenkt.

De leer van een opgestane Heer is zeer dierbaar. De opstanding is de hoeksteen van het gehele gebouw van de Christenheid. Het is de sluitsteen van de boog van onze behoudenis. Het zou een boekdeel beslaan, om al de stromen van levend water te beschrijven, die uit deze éne heilige bron, de opstanding van onze lieve Heer en Zaligmaker Christus Jezus vloeien, maar te weten, dat Hij is opgestaan en als zodanig gemeenschap met Hem te hebben, omgaande met de verrezen Zaligmaker, door een verrezen leven te bezitten, Hem het graf te zien verlaten, door zelf het graf van wereldsgezindheid te verlaten, dit is nog dierbaarder. De leer is de grond van de bevinding, maar omdat de bloem liefelijker is dan de wortel, zo is de bevinding van de gemeenschap met de opgestane Heer liefelijker dan de leer zelf, ik zou wensen dat u zo geloofde, dat Christus opgestaan is uit de dode, dat u er van kon zingen en er allen troost van hebben, die u met mogelijkheid uit deze welverzekerde en wel van getuigenis voorziene dood kon trekken, maar ik smeek u, houdt u zelfs daarmee niet tevreden. Ofschoon u Hem als de discipelen niet met lichamelijk oog zien kunt, nochtans zeg ik u, tracht er naar, Christen, Jezus door het oog van het geloof te zien; en ofschoon u Hem als Maria Magdalena niet kunt aanraken, nochtans kunt u het voorrecht hebben tot Hem te spreken en te weten, dat Hij opgestaan is, omdat u zelf in Hem tot een nieuw leven bent opgestaan. Een gekruisigde Zaligmaker te kennen, die al mijn zonden gekruisigd heeft, is een hoge graad van kennis, maar een opgestane Heer te kennen, die mij gerechtvaardigd heeft en verzekerd te zijn, dat Hij mij een nieuw leven gegeven heeft, door mij een nieuw schepsel te maken, door Zijn eigen nieuwheid van het leven, dit is een edele ondervinding. Mocht u beide, Hem en de kracht van Zijn opstanding, kennen. Waarom zouden zielen, die door Jezus levend gemaakt zijn, de grafkleren van wereldsgezinheid en ongeloof dragen? Sta op, want ook de Heere is opgestaan.

11. Hiervoor werk ik, of ik, als eens de dag van Zijn heerlijkheid daar is enigzins moge komen (Efez. 4: 13) tot de wederopstanding van de doden en wel tot die, die een opstanding van het leven is (Joh. 5: 29 Luk. 20: 35 v. 2 Kor. 4: 10).

Met de woorden "Zijn dood gelijkvormig wordend", (vs. 10) welke woorden op het boven in vs. 9 gezegde "in Hem gevonden wordt" moeten terugslaan, wordt de toestand uitgedrukt, waarin de apostel door de ervaring van het lijden van Christus tenslotte wordt gebracht. Er wordt daar niet gesproken van iets, dat hij aan zichzelf volvoeren moet, zoals bij het woord in Gal. 2: 19; 5: 24 het ene opzicht en bij het woord in Matth. 10: 38 andere het geval is, maar over iets, dat Hem wordt aangedaan. Terwijl nu volgens de aanwijzing in Joh. 21: 19 Petrus, wat de manier van sterven aangaat, gelijk gesteld wordt met de dood van Christus, kan Paulus zo’n gelijkstelling voor zich verwachten in dat opzicht, dat een geweldige dood hem wacht,

ten gevolge van zijn overlevering aan de heidenen door de Joden (vgl. Hoofdstuk 2: 17). Dat hing met zijn prediking van de gerechtigheid zonder de werken van de wet, alleen door het geloof (Rom. 3: 28) ten nauwste samen (vgl. Gal. 5: 11). Reeds onder de kerkvaders lieten enigen dat, wat de apostel in vs. 11 van zijn komen tot de opstanding van de doden op de jongste dag schrijft, niet op de algemene opstanding op de jongste dag doelen, maar op de eerste opstanding in Openb. 20: 5 gemeld (vgl. 1 Kor. 15: 23). Zij hebben daarin juister gezien dan de meeste latere uitleggers, die het andere aannemen. Paulus gebruikt voor "opstanding" niet alleen een samengesteld zelfstandig naamwoord, dat op zo'n voorlopige opstanding wijst, op een verkiezing onder de doden, zoals die in Openb. 20: 5 werkelijk wordt gevonden, maar hij stelt ook zijn verwachting enigermate problematisch voor: "of ik ook enigszins mocht komen tot die buitengewone opstanding van de doden. " Bij de eerste opstanding zal het woord van Christus aan de twaalf (Matth. 19: 28. Luk. 22: 30) worden vervuld: "u zult zitten op tronen, oordelend de twaalf geslachten van Israël. " Maar ook de apostel van de heidenen zal niet ontbreken, want die niet hadden aangebeden het van die noch zijn beeld en niet ontvangen hadden zijn kenteken aan hun voorhoofd en aan hun hand, behoren toch tot de heidenwereld en zijn eveneens aan zijn oordeel onderworpen, als de onthoofding om de getuigenis van Jezus en om het Woord van God aan het oordeel van de twaalf (Openb. 20: 4).

12. Met hetgeen ik in vs. 7 vv. mij als loon heb toegeschreven wil ik niet van mij beweren, dat ik het voorgestelde doel met de prijs, die mij ten dele wordt (vs. 14. 1 Kor. 9: 24 al gekregen heb, of wat ik al volmaakt ben, zodat ik nu niet meer zou hoeven te lopen en te strijden (1 Kor. 4: 8); maar ik jaag ernaar met een laatste en nog in het bijzonder verhoogde inspanning van al mijn krachten, of ik het doel, dat reeds met de kroon in mijn nabijheid is (2 Tim. 4: 7 v.), ook grijpen mocht, waarom ik door Christus Jezus ook gegrepen ben, als Hij Zich op de weg naar Damascus van mij meester maakte voor Zijn rijk en Zijn dienst (Joh. 8: 11). Met zo'n daad van Hem moet nu ook mijn wandel van mijn kant overeenkomen.

De woorden van de apostel in de voorgaande vijf verzen zouden ondanks zijn ootmoedige manier van uitdrukking, zo kunnen worden misverstaan, dat hij zichzelf een bijzonder hoge graad van Christelijke volkomenheid zou willen toeschrijven. Dit geeft hem nu aanleiding om zo'n verkeerde opvatting door een bepaalde verklaring te voorkomen.

De apostel spreekt van zichzelf, van zichzelf in het bijzonder en zoals hij dat van vs. 4 Php af gedaan heeft, in tegenstelling tot hen, die hij kwade arbeiders genoemd heeft, zo ook in het volgende met een bepaalde tegenstelling.

Als hij zich nu tegen een verkeerde verklaring van de getuigenis, vroeger over zichzelf gegeven, verzet, namelijk tegen de verkeerde opvatting, als ware gezegd, dat hij het reeds gegrepen had, of reeds volmaakt was, dan is hetgeen hij nog niet had gegrepen, zoals vanzelf spreekt, geheel hetzelfde als hetgeen hij verkrijgen moet en eveneens, zoals vanzelf spreekt, datgene waarin het laatste voor de Christen bestaat: het ligt aan het einde van zijn weg, die uitloopt op het zalige leven van de eeuwigheid. Alleen noemt Paulus het niet, omdat hij niet wilde zeggen wat hij nog niet verkregen had, maar dat het verkrijgen nog niet als een feit van het verleden achter hem lag. Het "volmaakt ben" geeft een toestand van het zijn te kennen; wat het "gegrepen" is voor het hebben, is het "volmaakt" voor het zijn; tegenstelling tegenover beide is het "ik jaag ernaar", want als ik reeds verkregen heb, hoef ik er niet meer naar te jagen en als ik aan het doel ben, heb ik niets meer vóór mij. De apostel legt intussen de nadruk op de tegenstelling alleen naar de eerste kant: "ik jaag ernaar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben. " Nadat hij gegrepen was door

Christus, die als het ware achter hem was, om Zich van hem meester te maken, zo staat nu ook een grijpen hem voor ogen en met dit uitzicht jaagt hij daarheen. Hij snelt daarom voorwaarts als één, die hoop mag hebben op het grijpen. Daarentegen is het verre van hem ervoor gehouden te willen worden, dat hij reeds gegrepen had of reeds volmaakt en aan zijn doel gekomen was.

13. Broeders, zo moet ik u hier in het bijzonder aanspreken, omdat ik er grote prijs op stel, dat ik bij u geloof vind voor hetgeen ik zeg: ik acht niet, dat ik zelf het gegrepen heb.

Telkens voelt de gelovige het weer en telkens dieper hoe de dagen van de verflauwing, van de vertraging, van de verkleving aan het stof de treurigste dagen van het leven zijn; telkens hoe elke afwijking, elke verloochening, elke zonde een nevel spreidt over zijn ziel, hoe de helderheid van de hoop en de vrijmoedigheid van het geloof in vaste verhouding staan tot de heiligheid van het leven, hoe de roeping en de verkiezing door het jagen naar de volmaaktheid wordt vastgemaakt, Duizendmaal heeft hij met bittere hartetranen zijn afwijkingen beweend; duizendmaal heeft hij in het vuur van de vernieuwde liefde voor zijn Heiland, die trouw bleef ook waar hij ontrouw was en Zichzelf niet verloochenen kan, duizendmaal na een vernieuwd teken van Zijn gunst, een vernieuwde bemoediging op de weg, een gevoel gehad, alsof hij nooit meer door zonde Hem zou bedroeven, die Hem gekocht had met Zijn bloed, die hem behoudt door Zijn leven. En toch - niet dat ik het al gegrepen heb, of al volmaakt ben! Hoe groot moet de kracht van de zonde zijn, dat ook daar, waar haar macht gebroken is, haar tegenkanting nog zo blijft. Wat een ellendig mens is en blijft hij, voor wie de volmaakte Zoon van God al Zijn bloed heeft overgehad! Welke onwaardigen behaagt het Hem Zijn volk, Zijn uitverkorenen, Zijn heilige en beminden, ja ook Zijn volmaakten te noemen! Hoe vergaat, hoe blijft tot de einde toe afgesneden alle roem, behalve die in Zijn genade alleen! Voorwaar, hier komt ootmoed te pas, ootmoed, die bij zovelen een ongepaste verhindering voor het geloof en de verzekering van de zaligheid, of liever een ongepast voorwendsel voor ongeloof is. Ootmoed, waardoor de ziel zich te dieper in het stof buigt wegens haar blijvende onvolmaaktheid naarmate zij zekerder is van de genade, die haar is te beurt gevallen. Spreek ons van geen ootmoed, die van het kruis van Christus en het genot van de zaligheid terugblijft. Wat is zijn dubbelzinnige verbrijzeling bij hetgeen die harten gevoelen, die roemende in het kruis van hun Heere en de geopende hemel ziende, bedenken, hoe zij behoren te wezen in heilige wandel en godzaligheid en hoe zij zijn! Maar deze verootmoedigende overtuiging van blijvende onvolmaaktheid is tegelijk ten hoogste heilzaam. Heilzaam is zij juist door verootmoedigd te zijn. Zij strekt tot groter verheerlijking van Gods genade, tot inniger waardering van de hulp en gemeenschap van Christus; tot vermeerdering van hemelsgezindheid; tot overvloediger betoning van zachtmoedigheid over de naaste.

14. Maar dit kan ik zeggen, dat het mijn denken en peinzen, mijn doen en laten is. Een ding doe ik, vergetende hetgeen achter is, de hele reeds afgelegde weg en strekkende mij tot hetgeen voor is, met voorovergebogen bovenlijf (als kon het einde nog sneler worden gegrepen dan de jagende voeten het kunnen naderen), a) jaag ik naar het wit, zonder mij door iets te laten ophouden. Ik heb geen andere gedachte, dan hoe ik moge komen tot de prijs van de roeping van God, tot het heerlijk kleinood, waartoe ik door God zelf geroepen ben (1 Tim. 6: 12) en die roeping is van de hemel (Hebr. 12: 25) een die van boven is in Christus Jezus.

a) 1 Kor. 9: 24. 2 Tim. 4: 7

Paulus heeft niet in het belang van zijn polemiek tegen de dwaalleraars in vs. 12 een verkeerde gedachte, die bij zijn vroegere getuigenis over zichzelf kon ontstaan, bestreden, maar om de Filippensen, die door hun verkeerde gedachte van Christelijke volmaaktheid, waarover reeds in Hoofdstuk 2: 2 vv. werd gehandeld, gemakkelijk tot zo'n misverstand konden komen. Daarom volgt nu hier niet slechts een nadrukkelijke herhaling van de gedachte, maar ook de aanspraak aan hen "broeders! " en een "ik", dat opzettelijk vooraan geplaatst is, welks tegenstelling geen anderen zijn, die van de apostel die mening mochten hebben, maar anderen, die van zichzelf zo'n mening hebben. Evenals dan vs. 13 overeenstemt met de eerste helft van vs. 12, wordt in vs. 14 de tweede helft het "ik jaag er naar" verder uiteengezet. Als een middelstuk tussen de beide staat "vergetende wat achter is en strekkende mij tot hetgeen voor is" wat de juiste manier te kennen geeft van het jagen naar het doel. Deze bestaat namelijk daarin, dat men vergeet wat achter is en zich uitstrekt naar hetgeen voor is. Met beide uitdrukkingen worden de beide delen van de baan genoemd, waarvan de een reeds doorlopen is, de andere nog moet worden doorlopen, zodat men dus onder hetgeen voor is, niet het doel zelf hoeft te verstaan. De voortgang, reeds in de Christelijke volmaaktheid gemaakt, moet niet een voorwerp zijn van onze zelfbeschouwing en welbehagelijke overdenking, de gedachte moet geheel gericht zijn op hetgeen moet worden bereikt, zoals een wedloper de reeds afgelegde weg niet meer bekommert, maar die, die vóór hem ligt.

De apostel jaagt daarbij niet in het onzekere voort, maar naar het vastgestelde doel van de volle toeëigening van Christus tot de prijs van de overwinning, die daarboven de strijder, die overwint, wacht. Het is hier niet te doen om een prijs, zoals die wel op aarde de overwinnaar toegelegd wordt, maar om de prijs, die een hogere roeping ons voorhoudt en die, omdat deze roeping uitgaat van die God, die boven in de hemel woont, slechts een eeuwige en onvergankelijke kan zijn.

De spreekwijs is weer ontleend aan de lopers in de renbanen van de Grieken, die in hun ijver het hoofd, de handen en het hele lichaam voorwaarts strekten, om hun medeburgers voorbij te streven en de weg, die nog over was, met alle mogelijke spoed af te leggen. De apostel schildert ons de ernst en ijver, waarmee hij bezield was, om vorderingen te maken in de loopbaan van de gerechtigheid, niets onbeproefd te laten om in de kracht van heiligheid gedurig toe te nemen. Zij, die in de renbaan liepen, werden daartoe plechtig en bij name geroepen. Zo was Paulus ook door God geroepen op de weg naar Damascus. Deze roeping, die hij elders een hemelse roeping noemt, heet hier de roeping van God, die van boven is, omdat zij uit de hemel geschied was en hem hemelsgezind gemaakt had. Deze goddelijke en hemelse roeping was geschied onmiddellijk, door Christus Jezus. - De geroepenen lopers werd een prijs voorgesteld, de prijs van Paulus roeping was de volmaakte heiligheid en gelukzaligheid, die in de hemel genoten worden. - Dit was het wit, het doel, waarnaar de Apostel jaagde, voor zover hij al zijn krachten met een onvermoeide ijver, inspande, om de heerlijke prijs, die aan het einde van de loopbaan was opgehangen, te krijgen.

15. Zo velen dan als wij volmaakt zijn \1), reeds boven het aanvangen in de Christelijke staat zijn gevorderd tot de rijpheid van de mannelijke leeftijd (1 Kor. 2: 6; 3: 1 vv. 1Co 2. 6 Hebr. 5: 12 vv.) laat ons dit voelen, wat ik zo-even als de ware stemming van de Christen in mijn persoon heb voorgesteld, namelijk bij ootmoedige geringschatting van zichzelf een rusteloos voorwaarts streven; en als u iets anderzins voelt, als u over enig ondergeschikt punt nog in het onzekere bent, doordat het een of het ander bij u nog niet tot volkomen helderheid is gekomen, ook dat zal u God openbaren door Zijn Geest, die een Geest van de openbaring is (Efeze. 1: 17).

"Leugen" is de wortel van de zonde geweest en "de vader van de leugen een mensenmoordenaar vanaf het begin. " Gevolg hiervan was, dat de nu in zonde en dood geboren mens evenmin als Satan "in de waarheid" kan staan. Vandaar dat de zondaar vanzelf, zijns ondanks, in een leugenwereld leeft, in een onware toestand verkeert, in een onoprechte dampkring ademt en zo van alle kanten in de strikken van dit leugenachtig wezen verward raakt, dat "oprecht zijn" niet in een enkele zaak, maar als toestand, een voor hem onbereikbaar ideaal is. Ja, zo afschuwelijk staat het zelfs met deze leugen, dat men er te dieper in raakt hoe verder men in het heilige doordringt. Een onbekeerde kan nog eens waar zijn in een gewone zaak van het huiselijk leven, maar woelt hij zich op in de heilige dingen, dan komt alles anders voor hem te staan, dan het is, ziet hij zichzelf nooit dan in een valse spiegeling en is al zijn vroomheid niets dan verraad aan zijn eigen ziel gepleegd. Vandaar de onbegrijpelijke zelfverblinding in de afgoderijen, zelfs van de hoog beschaafde Grieken; vandaar de leugenachtige waan, die nu weer kloeke mannen in een kloppende tafelpoot een orakel doet zien; vandaar de vloek van het Farizeïsme, waaraan het heilige niet kan ontkomen; vandaar eindelijk ook de ontreddering van de kerk van de Heere, zodra "de leugen" in haar kruipt. Dat "leugenachtig wezen" nu kan geen mens, wie ook, het zij uit eigen hart uitnemen, het zij van zich weren in zijn omgeving en zolang God Almachtig hem niet op voor ons onbegrijpelijke manier overzet van dat wrak van de leugen op de vaste bodem van de waarheid, blijft hij onoprecht; onoprecht in de wortel van zijn wezen; onoprecht ook al spreekt hij waarheid naar zijn beste weten; dan zelfs onoprecht als hij bidt. Maar gebeurt dat onbegrijpelijke dan ook aan hem, grijpt God hem aan, wordt hij uit dat glibberachtige, verraderlijke, leugenachtige wezen uitgenomen, opgetrokken en overgezet op het terrein van de waarheid en het ware leven, o, dan is ook zijn ziel oprecht gemaakt, oprecht zijn ademtocht en oprecht zijn bidden, ook al is het, dat het slib, dat aan zijn voetzool bleef hangen, hem ook op dit heilig terrein nog telkens doet uitglijden en zelfs het anders spreken, dan zijn hart meent, hem door een verduistering van genade nog een enkele maal overkwam. Oprecht van staat en wezen is een ieder, die uit het web van de leugen is losgewikkeld en die nu God aanziet zoals Hij is en zichzelf beziet zoals hij er aan toe ligt en de wereld in haar holheid, ijlheid en nietigheid doorgluurd heeft en nu weet wat er is van het woord van de mensen, en ook weet wat er van Gods Woord aan is en zo de wereld van zijn dromen, de God van zijn inbeeldingen, de hoogheid van zijn eigenwaan, ja, heel het onwaarachtig toneel en de geveinsde vertoning van zijn leven en aanzijn voor waarheid, voor harde, maar dan ook sterkende en verfrissende waarheid heeft uitgeruild. Spreekt dus Paulus van onze "geheel oprechte geest en ziel en lichaam; " gewaagt hij van een feestvieren "in de geheel ongezuurde broden van de oprechtheid", of ook lezen we van Job, de hard beproefde lijder: "Hij houdt nog vast aan zijn oprechtheid", dan is in deze oprechtheid niets te loven noch groot te maken dan de macht van God, die deze begenadigden uit de wereld van de leugenachtige inbeelding in de wereld van Zijn waarheid heeft overgezet, op het gevaar af dat zij nog een nawerking van leugen in zijn heilig erf indroegen. Paulus zegt: "Zovelen wij dan volmaakt zijn, laat ons allen naar dezelfde regel wandelen; " als hij de gemeenten aanspreekt als "heilige en beminde broeders; " als hij roemt "alle dingen te kunnen doen door Christus, die hem kracht geeft; " of ook als Johannes de uitspraak neerschrijft, "dat wie uit God geboren is, niet zondigen kan. " Van al deze Schriftuurplaatsen nu zal ons blijken, dat zij, met wat kunst of machinatie ook, nooit zó kunnen of mogen uitgelegd, dat ze ooit of te immer "een volmaaktheid van de trappen", - en die alleen is in geschil - reeds hier op aarde leren zouden. Maar dat zij integendeel geen andere volmaaktheid prediken noch toelaten, dan òf die van het standpunt, waarop Christus ons plaatst, òf die van het heil, dat in Christus verborgen ligt, òf die van de groei naar onze mate, òf eindelijk die van de delen, waarin ons wezen uiteenvalt. Van het nieuwe "levensstandpunt" spreekt Paulus b. v. Kol. 1: 28 : "lerend in alle wijsheid, opdat wij een ieder mens volmaakt zouden stellen in Christus. " Van het "plaatsbekledend" heil dat "in

Christus" geheel afgewerkt gereed ligt, schrijft hij bijvoorbeeld aan dezelfde gemeente van Kolosse (2: 20): "En u bent in Hem volmaakt, die het hoofd is van alle overheid en macht. " Van de gorei naar onze mate heet het bijvoorbeeld in Hebr. 5: 14 : "Maar de volmaakten is het vaste voedsel. " En eindelijk van de volmaaktheid "van de delen" van ons geestelijk wezen lezen we in 2 Tim. 3: 17 : "Opdat de mens van God volmaakt zij, tot alle goed werk volmaakt toegerust. " Terwijl omgekeerd de volmaaktheid van de trappen ten stelligste weersproken wordt, al was het slechts in dit éne ontnuchterend woord van de man, die ons allen vooruit was: "Niet dat ik het al gegrepen heb, of al volmaakt ben, maar ik jaag er naar, of ik het grijpen mocht. "

16. Maar omdat wij toe gekomen zijn, omdat wij tezamen juiste begrippen hebben verkregen over de weg van de zaligheid, alleen door de genade, die in Christus Jezus is, laat ons daarin naar dezelfde regel wandelen, zodat wij ook alleen en ten allen tijde bij genade leven (Gal. 6: 15 v.) a) laat ons, zoals ik daartoe reeds in Hoofdstuk 2: 2 heb aangemaand, hetzelfde voelen, ook eensgezind zijn in alles wat uit deze grondregel voortvloeit (1 Joh. 2: 20, 27 Spr. 2: 6 v.).

a) Rom. 12: 16; 15: 5. 1 Kor. 1: 10. 1 Petr. 3: 8

Als de apostel zegt: "zo velen als wij volmaakt zijn" laat hij het aan het oordeel van de lezers over, of zij tot de klasse van de volmaakten behoren, of liever, het is een oproep aan hen allen, dat zij zich als volmaakten betonen.

"Volmaakt" wil hier niet zeggen de reeds bereikte voltooiing, zoals in vs. 12 maar de zedelijke rijpheid, die verschilde in graden bij de gelovigen; toch behoort bij de ware Christelijke staat, zodra deze het eerste aanvangen reeds voorbij is, die Christelijke volheid, waarbij men geen kind in Christus meer is (Matth. 5: 48. 1 Kor. 14: 20 Kol. 4: 12). De apostel laat het nu aan het geweten van ieder in het bijzonder onder zijn lezers over, of hij voor zich onder het getal van de volmaakten behoort. Hij sluit echter zichzelf in het predikaat in, terwijl hij toch boven reeds ontkend heeft volmaakt te zijn. Hierdoor stelt hij alle verkeerd begrip of misbruik tot geestelijke hoogmoed terzijde en laat dan door het "dit voelen" alleen plaats voor het bewustzijn, dat het tot een teken van een volmaakte behoort, het er niet voor te houden, dat men reeds volmaakt is.

In de ootmoedige waardering van zichzelf en het rusteloos voorwaarts streven, dat de apostel in zijn voorbeeld heeft laten zien, maar niet in hoogmoedige traagheid, die zich reeds volmaakt waant en daarnaar niet meer streeft, berust de enig ware volmaaktheid van de Christelijke gezindheid, zoals die hier op aarde kan worden bereikt. Paulus laat niet na zichzelf mee op te wekken tot een vasthouden aan dit waar Christelijk standpunt en hoopt met blij vertrouwen, dat, waar de Filippensen "iets anders voelen" God hen het juiste licht zal ontsteken, zoals Hij hun reeds zoveel had geopenbaard.

Hij zou het zeker wel niet nodig hebben geacht om deze verzekering er bij te voegen, als hij geen aanleiding had gehad, de Filippensen over een bedenking, die geuit was, gerust te stellen. Hun verlangen, dat, zoals zij meenden, hopeloos was, het verlangen om hem weer bij zich te zien, zal ook daarin zijn grond hebben gehad, dat zij over veel, waarover zij in onzekerheid waren en misschien vreesden in dwaling te zijn, door hem ingelicht wilden worden. Nu vermaant hij hen om in de hoofdzaak van het Christendom juist gezind te zijn en stelt hen gerust over het onduidelijke in sommige punten, dat zeker voor dwalingen doet vrezen, door de verzekering, dat God het hen niet zal laten ontbreken aan de nodige kennis,

zoals hij ook in Hoofdstuk 1: 9 voor hen heeft gebeden, dat hun liefde meer en meer rijk moge worden in alle kennis en ervaring.

Alles, wat de apostel vroeger heeft gezegd van de gerechtigheid van het geloof en het lopen tot het voorgestelde doel is de hoofdregel van het Christelijk leven van alle mondige en gevorderde Christenen. Houdt men deze vast, dan staat men onder goddelijke leiding en besturing en alle geringere denkwijzen worden door de Heere zelf terechtgebracht, die door de openbaring van Zijn Geest ons steeds meer en meer is al Zijn waarheid inleidt; maar van de grond, waarop men met zijn gehele leven reeds gebouwd is, mag men niet wijken.

Aan de waarheidszin zal nooit de terechtwijzende leiding en openbaring van de Geest van de waarheid ontbreken, evenmin als ook slingeringen kunnen ontbreken.

V. Vs. 1-Hoofdst. 4: 3. Nog in een ander opzicht moet de apostel dringen tot het navolgen van hem en van zijn medearbeiders. Hem komen die velen in de verschillende Christelijke gemeenten voor de geest, die hij bepaald vijanden van het kruis van Christus moet noemen, omdat zij hun vlees met de lusten en begeerlijkheden niet willen kruisigen, maar zich overgeven aan de dienst van de buik en een leven in aardsgezindheid leiden. Ook heeft hij vroeger reeds vaker voor hun verleidelijk voorbeeld gewaarschuwd; nu echter is hun epicureïsme nog verder gegaan en reeds is het met hen zo ver gekomen, dat zij rechtstreeks de verdoemenis tegemoet gaan. De Filippensen moeten met volharding het oog gevestigd houden op hen, wier wandel in de hemel is en ter harte nemen, welk een toekomst deze tegemoet mogen zien, opdat zij dezelfde weg bewandelen (vs. 17-21). Terwijl de apostel met recht innige hartelijkheid voor zijn geliefde Filippensen al deze vermaningen, die op een blijven in de Heere aandringen, eindigt, voegt hij er nog een bijzondere vermaning bij. Zij is gericht aan twee vrouwen, die hij met name noemt. Veel belang stelt de apostel er in, dat eendracht tussen hen komt in plaats van haar tegenwoordige onenigheid. Hij roept een, die hij ook bij name noemt, op om de bemiddelaar van de vrede te zijn, terwijl de betekenis van die naam hem recht geeft op diens bijstand te hopen (Hoofdstuk 4: 1-3).

EPISTEL OP DE DRIEENTWINTIGTE ZONDAG NA TRINITATIS

Als men in het Evangelie van deze dag (Matth. 22: 15 vv.) het aangezicht van Christus beschouwt, wat ziet men dan? - het aangezicht van de man van onbestraffelijke en onnavolgbare wandel, wiens voorbeeld zich helder en duidelijk voor alle ogen verheft en niet minder dan het woord van God, dat van Hem afstraalt, een licht op onze weg en een lamp voor onze voet kan worden genoemd. Nu wandelt de apostel in dat licht van het voorbeeld van Christus en hij is daardoor als een lichtende maan, terwijl de door Paulus verworpen ergernissen en kwade voorbeelden, die een tegenhanger zijn tot de listige, lerende, op verderf peinzende listigheid van de Farizeeën en Herodianen, als strikken zijn, die op duistere wegen liggen uitgespreid, om de heilige te doen vallen.

Het epistel spreekt van het einde van de vijanden van het kruis van Christus, van hen, die een hemelse wandel leiden en op de terugkomst van de Heere wachten. Wij moeten dus denken over het einde, nu wij aan het einde van het kerkelijk jaar staan en wel het einde dat de goddeloze, als ook het einde, dat de rechtvaardige heeft. Men zou dit epistel een apostolische parafrase kunnen noemen van dat woord van Christus in Matth. 7: 13 ons gegeven, opdat wij met het oog op een zo verschillend einde van beiden, van goddelozen en rechtvaardigen en met oog op deze laatste tijd en dit laatste uur ons nog zouden bedenken en de juiste weg inslaan.

De vijandschap tegen het kruis van Christus: 1) haar oorsprong, 2) haar aard, 3) haar gevolgen.

De vrienden en de vijanden van het kruis van Christus 1) hun gezindheid, 2) hun wandel, 3) hun einde. De weg ten hemel: wij zien 1) op de voorgangers, die op deze weg gezien kunnen worden, 2) op de gevaren, die vermeden moeten worden, 3) op de heerlijkheid, die kan worden bereikt.

Wie kan zeggen: "Mijn wandel is in de hemel? " Die 1) zich aansluit aan hemelsgezinden, 2) zich verwijdert van de wereld en haar begeerlijkheid, 3) zich insluit in de beloften van de Heere.

Hemelwaarts, hemelwaarts, zo klinkt het de Christen tegen als hij 1) neerziet in de afgrond, die de aardsgezinden tegengaan,
2) omziet naar de voorbeelden van geestelijke wandel, 3) opziet naar het hemels doel, dat hem wordt voorgehouden.

Onze wandel is in de hemel: 1) een roepstem van de zalige vermaning, 2) een stem van hemelse vertroosting.

De hemel, het ware vaderland van de Christen: 1) daar heeft hij zijn zaligheid, 2) van daar verwacht hij zijn Heiland, 3) daar ontvangt hij eens genezing van al zijn gebreken.

17. Wees ook, evenals anderen in mijn gemeenten, die dat doen, a) mijn navolgers, broeders en merk op degenen onder de Christenen, die zo wandelen, zoals u ons, uw leermeesters, behalve mij, Silas, Timotheüs en Lukas (Hand. 16: 10 vv.), b) tot een voorbeeld heeft.

a) 1 Kor. 4: 16; 11: 1. 1 Thess. 1: 6 b) 2 Thess. 3: 9. 1 Petr. 5: 3

De regel door de apostel straks genoemd, heeft er hem vanzelf toe gebracht van de Christelijke wandel te spreken. Hij heeft het niet nodig over de aard daarvan uitvoerig uit te wijden, hij kan hier op zichzelf en zijn voorbeeld wijzen. Ja, omdat de Filippensen niet de eerste zijn, die als gehoorzame kinderen hun geestelijke vader volgen, hoeft hij ze slechts op te roepen, om zijn "mede-navolgers" te worden, mede-navolgers namelijk met andere in de verschillende Christelijke gemeenten.

Een ijverig navolgen van de apostel in de gemeenschap met anderen en een juist opletten op hen, die zijn voorbeeld navolgen is voor de Filippensen nodig; want er zijn niet velen, die zo wandelen, het grootste getal gaat op een gans anderen weg. Paulus, die de kracht van het goede voorbeeld kent, kent ook die van het kwade en deze is steeds te groter en te bedenkelijker, hoe meer er zijn van hen, die op de slechte weg proberen te leiden. Nu komt het er op aan acht te geven op zichzelf en met verdubbelde ijver de rechtvaardigen na te volgen en onafgebroken te zien op hen, die juist wandelen voor God.

De apostel wil met het woord "merk op degenen", hen, van wie hij spreekt, geenszins mee ten voorbeeld stellen; want iemand navolgen en letten op iemand zijn onderscheiden van elkaar. Men volgt na, als men nadoet wat een ander voordoet en men richt het oog op iemand, wiens richting men wil nagaan. Om nu te weten, of iemand op de juiste weg wandelt, moet men een voorbeeld hebben, waarnaar men oordeelt. Zo’n voorbeeld nu hebben de Filippensen aan de

apostel en diens medearbeiders. Als zij dan zien, dat men zo wandelt als naar het apostolisch voorbeeld het juiste is, dan moeten zij zich ten doel stellen om op dezelfde weg te wandelen.

Is ook één aller Meester (Matth. 23: 1) en Christus het enig volmaakte voorbeeld (1 Petr. 2: 21), dan was het toch nodig, dat Zijn apostelen tegenover de dwaalleraars, die zich al op Christus beriepen, zich niet als zondeloze voorbeelden van een bovenmenselijke volkomenheid, maar wel in de gehele grondrichting van geloof en leven aan de gemeenten ten voorbeeld stelden. Christus zagen en hoorden ze niet en in duizend moeilijke omstandigheden zouden de zwakkeren geen raad geweten hebben. Anders is over het algemeen onze toestand, omdat wij het door de apostelen opgetekende, geschreven woord bezitten. Maar toch is het ook voor ons van belang, ons naats Christus te houden aan verlichte mannen, die de Heere van het begin af en voortdurend aan het hoofd van de gemeente heeft geplaatst en waardoor Hij ons zo'n rijkdom van leer- en levenswijsheid geschonken heeft.

18. Mocht ik u niet tevergeefs tot zo'n navolgen oproepen; zo graag toch zou ik u voor een andere dwaling bewaren, waartoe u zo makkelijk verleid zou kunnen worden; a) want velen is het ook niet juist bij u, dan toch in de Christelijke gemeenten rondom, wandelen anders, waarvan ik u vaak, toen ik bij u was, of door brieven met u verkeerde (vs. 1) gezegd heb en, nu hun eigen verkeerdheid, zowel als hun verderfelijke invloed op anderen groter geworden is, ook wenend zeg, omdat ik ze als verlorenen moet beklagen (Matth. 2: 18 Luk. 19: 41 vv.), dat zij vijanden van het kruis van Christus zijn.
a) Rom. 16: 17

De apostel dringt de oproeping, om zijn voorbeeld na te volgen nader aan door te spreken van een zaak, die zeer bedroevend is, namelijk van de wandel van zovelen in de Christelijke gemeenten. Reeds vroeger, gedurende zijn tegenwoordigheid te Filippi, heeft hij herhaalde malen de Filippensen gewezen op deze klasse van mensen, ook later schriftelijke waarschuwingen tot hen gezonden en als hij nu onder tranen hen gedenkt, dan is dat een teken, dat hun verkeerdheid in de laatste tijd aanmerkelijk geklommen is. Dat zij als vijanden van het kruis van Christus worden voorgesteld, wijst geenszins op theoretische dwalingen, maar bepaald op praktisch-zedelijke afwijkingen.

Zij moeten niet buiten de Christelijke gemeente worden gezocht, omdat anders de tegenstelling, waarin zij geplaatst werden een geheel andere had moeten zijn, maar binnen haar en zijn niet dezelfde als diegenen, voor wie de apostel in vs. 2 gewaarschuwd heeft, wat door een terugwijzen uitdrukkelijk had moeten zijn aangetoond. Zij moesten alleen voor datgene worden gehouden, zoals hij ze hier en in vs. 19 voorstelt. Dat er velen van hen waren had hij niet te zeggen, als hij hen bedoelde, die geen Christenen waren, maar het is gezegd, omdat des te meer het oog gevestigd moet zijn op hen, die juist wandelen. Zij zijn voor de apostel geen vijanden van Christus, of van Christus de Gekruisigde, maar de vijanden van het kruis van Christus, dus zij, die wel Christenen willen heten, maar van geen Christendom willen weten, dat de gedaante van het kruis van Christus draagt, omdat zij noch zichzelf, noch de wereld willen verloochenen.

Vijanden van het kruis van Christus zijn zij, die het leven naar de wereld boven het leven van Christus stellen en hun vlees met de lusten en begeerlijkheden niet willen kruisigen, die integendeel door hun boos, zondig leven de Zoon van God weer kruisigen, Zijn bloed met voeten treden en de spot drijven met Zijn lijden (Hebr. 6: 6; 10: 29).

19. Welker einde is, om dadelijk het afschrikwekkendste te noemen, het verderf (Gal. 6: 18). Hun God is, om de richting in het zedelijke in haar hoofdtrekken te karakteriseren, de buik en de heerlijkheid, waarnaar zijjagen en die zij ook verkrijgen, is in hun schande, want in het lage en onreine stellen zij hun eer, die aardse dingen bedenken. Noodzakelijk liggen zij onder zo'n oordeel (Ps. 17: 14).

Paulus noemt hen, tegen wier navolging hij waarschuwt, niet slechts vijanden van het kruis van Christus, maar, zo zou men volgens dit 19de vers kunnen zeggen, als men de volle tegenstelling erbij stelt, hij beschrijft hen als vrienden en dienaren van het vlees. LöHE).

De apostel noemt tot afschrikking in de eerste plaats het verschrikkelijk einde, dat de vijanden van het kruis van Christus te wachten hebben; hun einde is de verdoemenis. Reeds hier op aarde openbaart zich deze in de kwellingen van de vleselijke begeerlijkheden, die nooit bevrediging vinden, (zoals Faust bij Goethe zegt: "ik ben dronken van begeerte naar genot en te midden van het genot smacht ik naar begeerte. Eindigt echter dit leven, dan volgt uitsluiting van God, van Christus en van alle zaligen voor eeuwig daar lichaam en naar ziel (2 Thess. 1: 9 v.) is het anders: einde goed, alles goed, hier moet gezegd worden: einde slecht, alles slecht. Om het wezen van de vijanden van Christus te doen kennen zegt Paulus: "hun god is de buik. " Wat iemand voor het hoogste houdt, wat hij liefheeft, waarin hij zijn vreugde stelt en aan welke heerschappij hij zich onderwerpt, dat is zijn god. De vijanden van het kruis van Christus hebben zich de buik, eten en drinken, wellust en weelde tot hun god gekozen, in de bevrediging van de zinnelijke kant van hun leven is hun dienst en hun vreugde gelegen (Jes. 5: 11 v. Wijsh. 2: 1 vv. Zij stelden hun eer in hun schande, d. i. zij stelden hun eer in hetgeen hun tot schande verstrekte (vgl. Rom. 6: 20 v.) In zwelgerij en bevrediging van de lust van het vlees denken zij eer en heerlijkheid te vinden, terwijl deze hen in waarheid tot schande strekken. In het algemeen is de gehele hoofdrichting van deze alleen het aardse. Elke verheffing boven het materiële van hun aanzijn, ontbreekt hun, zij vergeten het eeuwige en al hun gedachten en wensen zijn op de vergankelijke dingen van deze wereld gevestigd.

Dat er onder de gedoopte leden van de kerk ten allen tijde en ook reeds in de apostolische gemeente epicureïsch gezinde Ac 17: 18 vijanden van het kruis van Christus zijn geweest, is een zeer bedroevende zaak. Daaruit wordt duidelijk, dat de verhouding tot Christus afhangt van de verhouding tot Zijn kruis (1 Kor. 2: 2 Gal. 2: 19; 5: 24; 6: 14 Het wezen van het Christendom is onthouding en offervaardigheid om Gods wil; de dienst van de buik en de dienst van het kruis zijn onverenigbare tegenstellingen.

20. Maar onze wandel is, als wij ware Christenen zijn (vs. 17) geheel tegenovergesteld aan die gehele leefwijze van die aardsgezinden, die daardoor ook tonen, dat zij geen Christenen zijn, die is namelijk in de hemelen (Efeze. 2: 6 Kol. 3: 1 vv. Hebr. 13: 14 b), a) waaruit wij ook bij hetvele moeilijke, dat wij nu moeten lijden, de Zaligmaker verwachten, die ons eindelijk van al die moeite zal verlossen (2 Tim. 4: 18), namelijk de Heere Jezus Christus (Hand. 3: 21. 1 Kor. 1: 7

a) 1 Thess. 1: 10

Het woord, hier met "wandel" vertaald, is afgeleid van een woord, dat burgers betekent en is eigenlijk te zeggen burgerschap, de staat van hen, die, buiten een stad wonende, evenwel het recht van burgerschap hebben en van de voorrechten, die de stad eigen zijn. Dus zegt Cicero, al de dusdanigen hebben twee steden; een van nature en de andere van rechtswege, naar het voorbeeld van Cato, die, geboren zijnde te Tusculum, aangenomen was in het burgerschap en

het volk van Rome; en Tacitus zegt, zij worden burgers, zodra zij aangenomen zijn in de voorrechten van de stad, dat die alleen daarin tot ambten verkoren mochten worden. Dit is ook het burgerrecht. Het voorrecht van een vrij man of burger van Rome, behorende tot een, die in Juda woonde, dat de overste voor een grote som geld gekocht had, maar Paulus door de geboorte eigen was. En dus is een Christen hier op de aarde een vreemdeling, maar een vrij man of burger van de hemel; ofschoon hij, terwijl hij hier woont, in een lager stand is, dan de heilige die in de hemel zijn, die allen met God regeren.

Om de kracht en de volle inhoud van deze betuiging te waarderen, moeten wij zowel letten op het verband, waarin zij voorkomt, als op de eerste betekenis van het woord, dat men, om zoveel mogelijk alles samen te vatten, goed gedaan heeft, in onze vertaling door "wandel" te vertalen. Het verband wijst ons op het bedenken van aardse dingen in het voorgaande vers en op het verlangen naar de hemel en zijn zaligheid, uit aanmerking van het volgende, "waaruit wij ook de Zaligmaker verwachten, de Heere Jezus Christus, die ons vernederd lichaam veranderen zal, opdat het gelijkvormig wordt aan Zijn hemels lichaam, naar de werking, waardoor Hij ook alle dingen aan Zichzelf kan onderwerpen. " (Zucht naar de openbaring van de Heere Jezus in heerlijkheid in de dag van Zijn toekomst en naar de verlossing uit dit lichaam van dood en zonde, om met Hem verheerlijkt te worden in volkomen zaligheid). De eerste betekenis van het woord, door wandel vertaald, bepaalt ons bij die eigenschap van de gelovige, waardoor hij de hemel als zijn eigenlijk vaderland, zijn eigenlijk thuis beschouwt en zegt: mijn burgerschap is in de hemelen; ik ben op aarde een hemelburger en daarom op aarde een vreemdeling. Ziedaar de Christen in zijn gezindheid en verkeer. De schat en het hart zijn boven, niet beneden. De uitzichten zijn in de toekomst. Het leven op aarde is een vreemdelingschap, een reis.

HOOFDSTUK 4

OVER DE STANDVASTIGHEID EN GEESTELIJKE VREUGDE VAN DE CHRISTENEN. OVER DE GOEDDADIGHEID VAN DE FILIPPENSEN, AAN PAULUS BETOOND

1. Zo dan, om hier de waarschuwingen, leringen en vermaningen, die ik u van vs. 2 af gaf, in een laatste kort woord samen te vatten, mijn geliefde en zeer gewenste broeders, u, die de voorwerpen van mijn liefdeen van mijn verlangen bent (Hoofdstuk 1: 8; 2: 24), mijn blijdschap, die mij verkwikt en mijn kroon, die mij versiert (1 Thess. 2: 19 v.), staat zo in de Heere. Houd u, zoals ik u heb voorgehouden, aan de ene kant vast tegenover de Judaïsten aan de gerechtigheid door het geloof, evenals ik doe, en richt uw gedachten in tegenoverstelling tot de Epicureërs met alle ware Christenen op het hemelse; doet dat in de Heere en houd zo uw plaats vast, zoals u die tot hiertoe heeft ingenomen, en laat u door niemand verdringen (1 Thess. 3: 8), geliefden! (Hoofdstuk 2: 12. Rom. 12: 19. 1 Kor. 10: 14. 2 Kor. 7: 1; 12: 19).

De apostel staat aan het einde van zijn uiteenzetting over het ware leven in Christus, dat hoewel niet altijd in vorm, toch overal, wat de strekking aangaat, paranetisch is. In de Heere steeds al zijn vreugde en zijn roem te vinden, steeds voorwaarts te streven tot een hogere vereniging met Hem, zó wandelen, dat het hoogste doel van ons Christelijk leven het deelgenootschap is aan de heerlijkheid van de terugkomende Christus, dat was de inhoud daarvan. Daarom keert hij zich nog eens tot hen, die hij zo hartelijk lief heeft en die hij zo hoog verheft, om ze te bidden, dat zij zich ook verder zijn liefde en zijn roem waardig betonen. Hij noemt ze "zijn broeders", omdat hij toch in Christus met hen verenigd is door een broederband. Maar hij noemt ze tevens met bijzondere nadruk zijn "geliefde en zeer gewenste broeders", in zoverre zij nog verre van hem zijn en hij toch zozeer naar een vereniging met hen verlangt. Hij kan ze zijn "blijdschap" noemen, omdat hij altijd aan hen allen en met vreugde in zijn gebed gedenkt, zoals hij aan het begin zei; maar ook zijn "kroon", omdat de bloeiende toestand van de gemeente hem, haar stichter, overal het schoonste sieraad is en de hoogste eer aanbrengt. Terwijl hij daarom nog eens alles samenvat, vermaant hij hen, zoals hij het zo-even heeft voorgesteld, om te staan in de gemeenschap met de Heere, waarin alleen zij Hem als vaste grond van hun vreugde, als voortdurend voorwerp van hun streven en als heerlijk doel van hun hoop kunnen hebben. Hij besluit met een herhaalde verzekering van zijn liefde voor hen, zijn geliefden.

In geen andere brief heeft Paulus, zoals hier, de uitdrukkingen van liefde en roem voor de lezers opeengehoopt; zeker voor de prijzenswaardige toestand van de gemeente een belangrijk getuigenis!

2. Ik vermaan, als was ik tegenwoordig en kon ik u elk in het bijzonder aanspreken, Euodia (goede reuk) en ik vermaan eveneens in het bijzonder Syntyche (toeval), dat zij beide in hetgeen zij voor het rijk van God doen, (eensgezind zijn in de Heere en zo ophouden met elkaar in twist te leven.

3. En ik bid ook u, u mijn oprechte metgezel, die u op de plaats zelf bevindt en zo juist in staat, om die zaak in orde te brengen, wees deze vrouwen behulpzaam, opdat zij met elkaar verzoenen en gemeenschappelijk arbeiden. Wij hebbentemeer die hereniging te begeren, omdat deze de personen zijn, die met mij gestreden hebben in het Evangelie (Hoofdstuk 1: 27), ook met Clemens - barmhartig) en de andere mijn medearbeiders, van die namenik hier niet zal noemen, zoals ik dat bij Clemens heb gedaan; het zijn toch namen van hen, die niet

meer op aarde zijn en men kan van deze wel zeggen: welker namen a) zijn in het boek van het leven (Luk. 10: 20 Openb. 13: 8), omdat zij reeds tot het leven zijn ingegaan.

a) Exod. 32: 32 Ps. 69: 29 Openb. 3: 5; 20: 12; 21: 27

De apostel gaat van de laatste algemene vermaning in vs. 1 zonder overgang verder tot een bijzondere aan twee afzonderlijke personen. Het herhaalde "vermaan ik" wijst aan, dat voor elk in het bijzonder dit nodig is, dat elk van beide schuld had. De namen behoren aan twee vrouwen (vgl. Rom. 16: 12), die ons echter overigens onbekend zijn. Zij worden vermaand om eensgezind te zijn in de Heere, waaraan voor de apostel zeer veel gelegen ligt; zij moeten dus met elkaar verschil gekregen hebben.

Het ligt voor de hand, omdat datgene, waartoe zij worden aangemaand, aan Hoofdstuk 2: 2 herinnert, de grond van de onenigheid te vinden in de daar genoemde motieven. In die mening wordt men daardoor versterkt, dat de apostel niet alleen erkent dat zij gelijke verdienste hebben, maar ook dat zij gelijke verdienste hebben met al de overigen, hetgeen dan alleen betekenis kan hebben, als tot de strijd aanleiding heeft gegeven, dat men zich op zijn verdienste verhief.

De apostel wil ook, door te herinneren aan de diensten door deze vrouwen bewezen, doen opmerken, hoe waardig deze vrouwen het zijn, dat men zich hen aantrekt en dat men nu probeert om hen op de juiste weg te brengen, nu zij verkeerd handelen door bij hun Christelijke werkzaamheden verschillende wegen te gaan. Zij hebben toch eens, zoals de Filippensen evenzeer bekend moest zijn, als het ons helaas geheel onbekend is, in de zorg voor de verkondiging van het Evangelie een goede strijd gestreden in gemeenschap met de apostel, zich deze onder gevaren en lijden aangetrokken, zowel als de andere medearbeiders te Filippi, waaronder Paulus een zekere Clemens in het bijzonder noemt.

De anderen, van wie de apostel zegt, dat hun namen in het hoek des levens geschreven zijn, waarmee hij de eeuwige zaligheid als een ontwijfelbare bezitting hen toekent (Hebr. 12: 23), stellen wij ons voor als reeds gestorvenen.

Volgens Luther bedoelt Paulus met hem, die hij aanspreekt als zijn "oprechte metgezel" (1 Tim. 1: 2 Tit. 1: 4) en opwekt om mee te arbeiden, de voornaamste opziener te Filippi. Hoe zonderling was dan zo’n aanwijzing zonder het noemen van de naam. Hoe gemakkelijk kon de aanduiding door het woord oprechte of rechtschapene voor andere medearbeiders te Filippi, voor een achteruitplaatsing worden nagezien. Ook gebruikt Paulus nooit voor een ambtgenoot het woord suzugo (eigenlijk: jukgenoot), dat ook in het Nieuwe Testament in het geheel niet voorkomt en de veronderstelling met zich voeren zou, dat de ongenoemde in een zeer bijzondere verhouding overeenkomstig dit predikaat zal hebben gestaan. Zonder willekeur, omdat deze aanspraak van eigennamen omringd is, kan men daarom in het woord suzugos eveneens een eigennaam zien, waarbij het bijvoeglijk naamwoord "oprechte" met de appellatieve betekenis van de naam (jukgenoot) op schone manier overeenstemt (vgl. Filemon 1: 11 : Onesimus-nuttig). Hij wil dan zeggen: "ik bid ook u, oprechte of werkelijke Suzugos, d. i. u die inderdaad bent wat uw naam zegt, een jukgenoot of medearbeider.

VI. Vs. 4-9. Nadat de apostel door zijn waarschuwingen en vermaningen de Filippensen heeft proberen te ontheffen van al wat de blijdschap in de Heere onmogelijk zou maken, neemt hij het "verblijd u in de Heere" van Hoofdstuk 3: 1 weer op. Hij voegt erbij "ten allen tijd" en herhaalt vervolgens nadrukkelijk zijn aansporing tot blijdschap. Wanneer zij zo’n vreugde in

het hart omdragen als hij hen toewenst, zal hun gedrag tegenover de mensen zo zijn, dat zij ieder zachtmoedig behandelen en als zij daarbij zoveel opofferen van hetgeen hen rechtmatig toekomt en zoveel zelfverloochening zich moeten getroosten, zo weten zij, dat hun Heere nabij is en Zijn loon en Zijn vergelding met Hem is; In werkelijkheid verliezen zij dus niets, maar hebben zij winst voor de toekomst. Wat echter het heden met zijn angsten en bedreigingen aangaat, kunnen zij met dankzegging en gebed voor God zich van alle zorgen ontslaan; ja er zal over hen een vrede van God komen, die hen helderder laat doorzien en beter doet handelen, dan menselijk verstand met zijn eigen gedachten en besluiten dat kan doen en deze vrede zal hun harten en zinnen bewaren in Christus Jezus. Daarop komt toch alles aan tot verkrijging van de eeuwige zaligheid. Nog één woord heeft de apostel de Filippensen tot vermaning te zeggen: Hij noemt hen in een somma alles wat zij moeten bedenken en herinnert hen aan alles, waarnaar zij moeten wandelen. Daarop kan hij vervolgens tot een bijzondere zaak overgaan.

EPISTEL OP DE VIERDE ZONDAG VAN ADVENT

Het is de laatste toekomst van Christus, in wiens licht men wandelt, als men dit epistel leest. "De Heere is nabij", zo roept zij en geeft daardoor aan al de overige woorden kracht en nadruk. Het is echter een vreugdevol licht, dat daaruit voortkomt, ja, zo vriendelijk spreekt zij, dat men meer geneigd zal zijn, haar "de Heere is nabij" op te vatten van het komen van de Heere Jezus tot Zijn geboorte, dan van het komen ten oordeel. Elk woord van het komen ten oordeel is veelbetekenend; maar zo liefelijk is elk, dat het bijna klinkt, alsof het van de lippen van de gezegende, blijde moeder kwam, alsof de engelen het boven Bethlehem zongen. Nauwelijks kan men de gedachte van zich afweren, dat bij de keuze van het epistel voor de Zondag vóór het Kerstfeest een heilige bedoeling is geweest. De vrome dubbelzinnigheid om woorden over de geboorte van Christus en over Zijn terugkomst nadruk en kracht te laten verkrijgen, ziet er bijna uit, alsof de oude vaderen òf de kribbe in het licht van de laatste dag hadden willen plaatsen, òf iets van het prachtige licht van de laatste dag; om de kribbe hadden willen uitstorten.

Het epistel geeft in haar oproep "verblijd u in de Heere ten allen tijd, weer zeg ik: verblijdt u", het lang gewenste signaal tot de feestvreugde, die nauwelijks langer kan worden bedwongen; maar herinnert tevens aan de blijmoedigheid in de omgang met anderen en aan het gelovige gebed als zekerste middel, om van aardse zorgen bevrijd en de zalige vrede in God deelachtig te worden, waarvan alle zegen en alle feestvreugde bij een Christelijk Kerstfeest afhankelijk is.

De stemming van het Christelijk gemoed in de heilige adventstijd: 1) heilige vreugde; 2) zachtmoedige mensenliefde;
3) innig vertrouwen op God; 4) goddelijke vrede.

De Heere is nabij: deze gedachte 1) heilig onze vreugde; 2) neem onze zorgen weg; 3) wijd onze gebeden; 4) vervul ons met liefde en zachtmoedigheid jegens de naaste.

Wat wordt het geloof bij Christus? 1) een vreugde, die nooit vergaat; 2) een menslievendheid, die geen grenzen kent; 3) een vertrouwen op God, dat zich boven alle zorgen verheft; 4) een vrede van het hart, die ons in de zaligste gemeenschap houdt.

Het adventswoord: "verblijd u in de Heere te allen tijd. " Het roept 1) op tot vriendelijkheid jegens de broeders; 2) het dringt tot het afleggen van alle zorgen; 3) wekt op tot zoeken van

de Heere in het gebed; 4) belooft de zegen van de vrede van God. De zalige nabijheid van de Heere; 1) de vreugde, waarmee zij vervult; 2) de zorg, waarvan zij bevrijdt; 3) de vrede, die zij schenkt.

Wat predikt het adventswoord: de Heere is nabij? 1) verblijd u in de Heere en laat af van treuren; 2) de hardheid verandert in zachtheid; 3) het bidden neemt de steen van zorgen weg; 4) de vrede van God wist alle strijd uit.

Het feestsieraad, dat wij voor het Kerstfeest moeten aandoen:
1) heilige vreugde; 2) innige liefde; 3) gelovig vertrouwen;
4) zalige vrede van God.

4. a) Verblijd u in de Heere Christus (Hoofdstuk 3: 1) te allen tijd, ook dan als lijden en smart aan alle vreugde een einde schijnen te maken; weer zeg ik, als een, die van zijn zaak zeker is, dat hetgeen, waartoe hij opwekt, ook kan worden verwezenlijkt, omdat hij zelf zo doet, zoals u doen moet: verblijd u (2 Kor. 13: 11 Ps. 32: 11).

a) 1 Thess. 5: 16

De Filippensen moeten zich ten allen tijde verblijden; maar kan een Christen zich dan over alle lijden in deze tijd heenzetten? Ja, moet hij niet, al wordt hem ook het lijden van deze tijd gespaard, ten allen tijde leed dragen; moet hij niet treuren over de zonden, die hij bedreven heeft, zowel als over de zonde, die hem nog altijd aankleeft? Zeg niet onze Heere zelf (Matth. 5: 4): "Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden? " Maar met deze treurigheid, door de Heere zalig geprezen en stilzwijgend geëist, staat deze oproep tot blijdschap volstrekt niet in tegenspraak; integendeel is die treurigheid in deze blijdschap besloten, om daaraan de ware geest te verlenen. Zeker als de apostel zonder enige nadere bepaling opriep tot blijdschap, dan deed hij zeer dwaas en wij zouden niet in staat zijn zijn gebod op te volgen. Hij voegt er echter bepaald bij "in de Heere. " De vreugde moet haar wortel in Christus hebben, uit Hem moet zij voortkomen; Hij zelf moet hun blijdschap zijn.

Alles wat aan Christus is, roept tot blijdschap: Zijn overgave door menswording en geboorte, Zijn wandelen in de wereld, Zijn lijden, kruis en dood, Zijn leven en Zijn heerlijkheid, Zijn tegenwoordige verborgenheid in God, Zijn steeds meer naderende openbaring van de hemel. Die inwendigen grond tot vreugde nu behoudt men, al heeft men de een keer niet dezelfde gevoeligheid als de andere, het grijpen daarnaar blijft, in is het ook dat men reeds onder de afwisselingen zijn onvolkomenheid en het gebrek aan een staat volkomen volgens het Evangelie moet opmerken.

De herhaling "weer zeg ik: verblijd u", versterkt de vermaning van de apostel. Dat is ook wel nodig, want omdat wij te midden van de zonden en ellenden leven, die ons bedroefd maken, wil de apostel, dat wij ons in de hoogte verheffen en, alhoewel wij ook soms in zonden vervielen, moeten wij de vreugde in God sterker laten zijn, dan de droefheid in de zonde. Het is toch waar, dat zonde natuurlijk meebrengt treurigheid en gewetensangst en wij niet altijd zonder zonde kunnen zijn; toch moeten wij de vreugde laten gebied voeren en Christus groter laten zijn dan onze zonde. 1 Joh. 2: 1 vv. ; 3: 20

5. Uw bescheidenheid (1 Tim. 3: 3 Tit. 3: 2 Jak. 3: 17) is alle mensen bekend, doordat u ieder mens zo vriendelijk mogelijk behandelt: a) De Heere is nabij en Zijn loon is bij Hem en Zijn vergelding voor Hem (Rom. 13: 11 Jes. 40: 10), zodat u met vreugde afstand kunt doen van

rechten en aanspraken in deze wereld en datgene kunt laten varen, wat moet worden opgeofferd om zo’nbescheidenheid uit te oefenen.

a) 1 Kor. 10: 11 Hebr. 10: 25

Hoe meer de Christenen te Filippi ten gevolge van de tegenstand van de kant van de niet-Christenen steeds in verzoeking waren verstoord en verbitterd te worden, des te sterker beveelt de apostel aan, om de deugd van bescheidenheid, van een zachte en verschonende gezindheid jegens anderen, jegens alle mensen, dus ook tegenover onze Christelijke tegenstanders, in beoefening te brengen.

Een verblijd volgeling van onze Heere Jezus Christus heeft met verschillende mensen te doen, die op verschillende manieren zijn bescheidenheid nodig hebben, de een tot geven, de ander tot vergeven, de derde tot toegeven: daartoe maakt de vreugde in de Heere gewillig en krachtig. Hoe minder de ziel gesteund wordt door blijdschap in de Heere, des te minder kan men met anderen omgaan, zoals het betamelijk is.

Als het bruiloft is en de verbondenen van het altaar terugkeren, als het doel bereikt is en God de verloofden verenigd heeft, zodat geen mens ze meer mag scheiden, dan strooit u met volle handen gaven uit en bent vriendelijk en mild en goed, ook al bent u het anders niet. Wie ontsluit u het hart, wie vult u de handen? Het is de blijdschap: want de vreugde is mededeelzaam, zacht en goedaardig, in beweent de harten, ook die, die anders de goedheid voor niets dan schade houden. Als een doop heeft plaats gehad, als een vader zijn kind naar het huis van God brengt, opdat het door het water van het leven in Gods verbond wordt ingelijfd, dan nodigt hij zijn familie en vrienden, om met hem naar kerk te gaan en hij ontvangt ze vriendelijk. De blijdschap maakt hem hartelijker, vriendelijker, beminnenswaardiger en geeft hem kracht om het zijne zo te besteden, dat anderen een blijde dag hebben, ook al heeft hij anders die macht niet, maar is zijn have en zijn goed meester over hem en hebben die hem tot dienstknecht gemaakt. Men heeft zelfs opgemerkt, dat bij vele mensen, als hen een grote vreugde ten deel wordt, hun hart zo verandert, dat zij zich kunnen verzoenen, kunnen vergeven en vergeten. Als men nu over de gewone blijdschap van de wereldlingen en de alledaagse Christenen vaak opmerkt, dat die het hart verruimt en de mensen zachter stemt, kan het niet twijfelachtig zijn, of de vreugde in Christus moet vriendelijk en zacht en goedaardig maken? Een hart, dat zich in God verheugt, is gelijk aan een volle beek; maar het woord, dat de apostel zegt tot hem, die zich in God verheugt: "uw bescheidenheid (het grondwoord zegt "wat billijk, betamelijk is, een zachte aard is alle mensen bekend, is als een sterke hand, die de sluizen opent, zodat de vreugde met bescheidenheid uitvloeit in de groeven en het gehele land rijk en vruchtbaar maakt. De bescheidenheid wordt aan alle mensen bekend, de vreugde in de Heere kent buiten de duivel in diens verlorenen niemand, die geen recht zou hebben op onze bescheidenheid en geen plaats, waar die niet zou openbaar worden. En geen soort van bescheidenheid is uitgesloten, elke is in de vreugde vervat, elke door de apostel bevolen. De zachtheid van hart, van oog, van gebaren, van spraak, van handelwijze, geven en vergeven, raden en helpen, dienen en gehoorzamen, verontschuldigen, voorspreken, alles ten beste keren, alles, alles is ingesloten.

De nabijheid van de Heere is machtig om die vreugde teweeg te brengen, die tot elke goedaardigheid bereid maakt. Als de heilige martelaars, omdat zij wisten, dat zij meteen voor de Heere zouden verschijnen, de folteringen niet voelden, als hen de vuurvlammen als rozen voorkwamen, moest ons dan de nabijzijnde toekomst van de Heere Jezus Christus niet over

elke moeilijkheid over iedere bittere ervaring heenzetten? Wat betekent het zwaarste lijden van deze tijd bij de heerlijkheid, die, als de Heere komt, aan ons geopenbaard zal worden?

"De Heere is nabij. " Deze woorden bevatten een beweegreden tot de voorgaande plichten; sommigen verstaan dit zo, dat God altijd bij ons tegenwoordig is en acht neemt op al onze bedrijven en men daarom zorgvuldig moet zijn, om zich te gedragen als mensen, die weten dat Zijn oog over ons gaat; dat Hij een gereedstaande helper is in onze noden en een onweerstaanbaar wreker van onze verongelijkingen, wanneer Hij goedvindt, ons van het lijden te verlossen of rekenschap te eisen van hen, die ons ten onrechte lijden aandoen. Maar anderen passen die woorden met meer recht, naar het mij voorkomt, op het oogmerk van de apostel en verklaren dit met Christus' komst ten oordeel, waarvan men de tijd toen schijnt geloofd te hebben, niet ver af te zijn. En als men bedenkt, dat het bijzonder oordeel, dat een ieder van ons ondergaat bij zijn dood, die de staat van onze rekenschap bepaalt, waarin het algemeen oordeel ons zeker zal vinden, is het in die zin ontwijfelbaar, dat de Heere nabij is en Zijn komst niet ver af van een ieder, wie hij zij. Hetgeen de apostel dus zal willen zeggen, is, dat de aanmerking van een toekomstig oordeel en de nabijheid en zekerheid daarvan, hetgeen de Christenen geloven een krachtige beweegreden is, waarom zij nu alleen verdrukkingen en verongelijkingen met geduld moeten verdragen en zichzelf verblijden in de vertroostingen van een goede God en een goed geweten, zoals in dit voorgaande vers geleerd was; maar hetgeen nog wat hoger staat, waarin zij zich met grote bescheidenheid behoren te gedragen, zelfs tegen hen, die de werktuigen en naaste oorzaken van hun lijden zijn.

6. a) Wees in geen ding bezorgd wat de toekomst u zal brengen of onthouden (Matth. 6: 25 vv.); maar laat uw begeerten (1 Joh. 5: 15 Ps. 20: 6) in alles door bidden en smeken (Efeze 6: 18) met dankzegging bekend worden bij God, met dankzegging voor de reeds ontvangen en bij voortduring ondervonden bewijzen van Zijn goddelijke liefde, die u zich toch bewust moet zijn (Ps. 55: 23. 1 Petr. 5: 7. 1 Tim. 2: 1

a) 1 Tim. 6: 8, 17. 1 Petr. 5: 7

Een hart, dat zich verheugt in de Heere, heeft volkomen vreugde in God. Daarom laat zijn vreugde zich niet storen door de boosheid van de mensen, maar overwint die door betoning van bescheidenheid. Het laat zich echter ook zijn vreugde niet ontroven door de zorgen van dit leven en kwelt zich zonder noodzakelijkheid daar niet mee. Zeker betaamt het de Christen in het lichamelijke en geestelijke zorgvuldig te zijn, maar bezorgdheid uit ongeloof, uit wantrouwen in Gods hulp en zorg is onchristelijk. De apostel verbiedt die zorg, omdat de mens het op zijn eigen zorg wil laten aankomen, om zich te helpen en alle moeilijkheden te overwinnen.

Het bekend maken van de begeerten in alle omstandigheden en toestanden van het leven wordt met drie uitdrukkingen genoemd.
1) Word de weg voorgesteld - "door bidden en smeken; " 2) wat ermee gepaard gaat - "met dankzegging"; 3) de richting - "bij God. " Het moet niet voor mensen geklaagd worden.

De verkeerde ziel van de mensen wil zich voor God zacht en liefelijk houden, maar de mensen deelt zij breedsprakig haar bezorgdheid mee. Handel juist omgekeerd, betoon uw bescheidenheid jegens elk en laat uw rijk, ruim, welwillend hart uw broeders en uw naasten genieten. Bespaar de mensen het verhaal van wat u kwelt en wat u vreest; zeg het liever in gebed en smeking aan Hem, die u hoort en alles kan veranderen.

Het gebed ziet niet radeloos om zich heen, maar wendt zich gelovig en gemoedigd dadelijk tot de ware Helper, tot God zelf en het smeken, afziende van alle eigen hulp, bidt alles alleen van God. Het moet echter steeds vergezeld zijn van dankzegging voor alle ontvangen weldaden, ook voor hetgeen op het eerste oog niet als weldaad voorkomt; want zo alleen betoont men tevens de ware overgave aan Gods wil, die ieder gebed doet verhoren en alle zorg overwint.

Bij het bezorgd zijn is het verstand, bij het bidden het geloof werkzaam: "Vertrouw op de Heere met uw hele hart en steun op uw verstand niet. Ken Hem in al uw wegen en Hij zal uw paden recht maken. " (Spr. 3: 5 vv.). In zo'n vertrouwen zijn hart uitstorten, is zeer tot verlichting.

7. a) En de vrede van God, de vrede van God door Zijn Geest gewerkt (Rom. 14: 17), die alle verstand te boven gaat, het in heilzame kracht en werking tot verheffing, versterking en vertroosting van het gemoed verre achter zich laat, zal uw harten en uw zinnen, uw hart met al hun denken en willen, de gehele werkzaamheid van uw inwendig leven, bewaren in Christus Jezus, zodat u zich allerwege in Hem verblijdt 1Th 1: 1.

a) Joh. 14: 27 Rom. 5: 1 Efez. 2: 14

Het gezegde, dat de vrede van God alle verstand te boven gaat, wordt veelal zo verklaard, dat die door het verstand niet bevat zou kunnen worden, dat die geheel onbegrijpelijk, suprarationeel zou zijn. De apostel had echter geen aanleiding, om zich uit te spreken over begrijpelijkheid of onbegrijpelijkheid van deze vrede; en bovendien wil ook volgens de woorden van de grondtekst het "die alle verstand te boven gaat" geenszins zeggen, dat deze boven het verstand gaat, maar dat die het overtreft, meer en beter is, dat dit de mens voor zijn binnenste meer geeft. Met het verstand maakt de mens de dingen tot voorwerp van zijn zorg, maar wat hij daardoor verkrijgt, blijft ver achter bij hetgeen de vrede van God hem geeft; want het verstand kan er hem niet voor bewaren, dat de stemming van zijn hart en de richting van zijn gedachten niet in tegenspraak zou raken met zijn Christelijke staat, terwijl de vrede van God hem onder een bescherming houdt, die door alles buiten te sluiten wat er zich niet mee verenigt, tevens het ongestoord voortbestaan van zijn gemeenschap met Christus verzekert. Zo is dan zijn leven een leven van de vreugde in de Heere.

Dat de vrede van God alle verstand te boven gaat, moet u niet zó verklaren, dat niemand die zou kunnen voelen of ervaren. Zullen wij vrede met God hebben, dan moeten wij het toch in hart en geweten gevoelen, hoe zouden anders ons hart en onze zinnen bewaard kunnen worden door hem? U moet het echter zo begrijpen: het verstand weet van geen vrede, dan van die, als het kwaad ophoudt. Deze vrede zweeft niet boven het verstand, maar is daarmee overeenkomstig. Daarom jagen zij ook het verstand na, totdat zij die vrede verkrijgen door wegnemen van het kwaad, hetzij met geweld of met list. Als iemand arm is, dan denkt hij, dat hij grote last van die armoede heeft en hij vraagt hoe hij van die armoede verlost zou kunnen worden. Was die weg, dan had hij vrede, dan was hij rijk. Die een wond heeft zoekt gezondheid; als iemand moet sterven en de dood hem nadert, dan denkt hij, dat, als hij de dood kon verwijderen, hij dan vrede zou hebben en hij daarin zou blijven leven. Maar zo'n vrede geeft Christus niet (Joh. 4: 27), Hij laat het kwaad blijven, zodat het de mens drukt; Hij neemt het niet weg, maar Hij wendt een andere manier aan en maakt de persoon anders en trekt de persoon van het kwaad weg, niet het kwaad van de persoon. Dit gebeurt zo: Als u in lijden bent, dan keert Hij u daarvan af en geeft u zo'n moed, dat u meent in een rozengaard te zitten. Zo is midden in het sterven het leven en te midden van treurigheid vreugde en vrede en

daarom is het een vrede, die alle verstand te boven gaat; want geen mens kan met zijn verstand dat verkrijgen, noch met zijn zinnen uitdenken.

Blijdschap in de Heere; nee, buiten Zijn gemeenschap geen waarachtige vreugde, zelfs in zijn lachen lijdt nog de wereldling smart. Maar dan ook blijdschap te allen tijd, ook in benevelde, donkere, stormachtige dagen: wie wist er meer van te spreken dan dezelfde apostel, die deze vermaning neerschreef met geketende hand en de marteldood dicht voor ogen? Dit is juist het onderscheid tussen de vreugde in God en de vreugde van de wereld; de laatste is als de maan, nu vol dan afnemend, straks geheel in het duister gehuld, de andere als de zon, die telkens het blinkend hoofd weer uit het bed van nevelen opbeurt. Heerlijke zielsstemming, voor wie haar in beginsel bezit! Wat haar bevordert? De apostel zegt het ons andermaal, waar hij in rechtstreeks verband met deze vermaning ons opwekt: laat uw bescheidenheid bij de mensen bekend worden en uw zorg bij de Heere uw God. Bescheidenheid, wie kent en waardeert haar in anderen niet, die beminnelijke deugd, die mogelijk nog het meest door haar afwezigheid schittert en zo na aan zachtmoedigheid, nederigheid, voorkomendheid grenst, zonder nochtans met deze geheel eenzelvig te zijn? In de wereld, waarin het immers slechts aankomt om te slagen tot iedere prijs, wordt zij niet zelden als een teken van zwakheid beschouwd, maar de echte Christelijke bescheidenheid is veeleer een kracht, een even reine als fijne vrucht van de Heilige Geest en wie het nu echt zover mag brengen dat hij haar niet slechts bezit, maar van haar aan alle mensen, zelfs de onbescheidenste op gepaste wijze mag doen blijken, hoe zou hij daardoor niet voor zichzelf onbeschrijfelijk veel aan bestendige vreugde winnen? Dan vooral zal hij dit zeker, als hij zijn zorgen daar neerlegt, waar zij het best van al zijn bewaard, in de trouwe Vaderschoot van God en niets terughoudt voor Hem, die alleen in staat is ons de volle vreugde te hergeven, maar die door aardse zorgen ontnomen of wellicht door eigen schuld was ontvallen. O, het is zo’n waarachtig woord van een Christen dichter: slechts als ik neerkniel krijg ik vrede; om op te stijgen daal ik neer. Levenszorg kan ons loodzwaar drukken, dat het bijna lichter zou vallen te sterven, dan zich van goeder hart te verblijden. Maar als de druk ons ter aarde werpt, richt de engel van het gebed ons weer op en wie bij het ootmoedig bidden slechts nooit het danken vergeet, hij leert zich niettegenstaande, ja, juist onder en door zijn zorgen verblijden in een God, die Hem hoort. De blijdschap was verdwenen, maar ook door de tranen gereinigd, keert zij als op vleugels neer en nu, wat haar tenslotte bekroont? Ook dat verzwijgt de apostel niet; het is nog meer en hoger dan vreugde; het is vrede van God, die alle verstand te boven gaat, maar tegelijk het hart en de zinnen in de gemeenschap met Christus bewaart. Wonderdiepe en tegelijk volkomen juiste gedachte! De vrede uit en in God is te hoog, om door het verstand volkomen begrepen te worden, ook waar zij door het hart in al haar kracht wordt ervaren; maar zij is tegelijk te diep, dan dat het bij haar genot mogelijk zijn zou moedwillig van Christus te scheiden. De Engel van de vrede wordt tegelijk de wachter voor onze dierbaarste schat, ons geloof. En al die vreugde en vrede wordt verkrijgbaar ook voor ons, als dit woord slechts juist wordt verstaan: de Heere is nabij? Ja, Hij is het in waarheid voor het hart, dat uitgaat naar Hem; bij vernieuwing komt Hij, om al ons ledig met Zijn volheid te vullen, maar wentelt vooraf met dit woord ons de steen van de zorg van het hart. Och, wat kunnen wij hogers voor onszelf en elkaar begeren, dan zo’n vreugde, die de herfstdag overleeft en zo’n vrede, die ook in de doodstrijd niet ophoudt.

De apostel vermaant: Wees in geen ding bezorgd! Wat wil dit zeggen? Dat wij zorgeloos behoren te leven. God laten zorgen, de handen lijdelijk in de schoot leggen? Dat wij onze persoonlijke belangen en de belangen van ons huisgezin met een gerust geweten kunnen verwaarlozen? Elk weet beter. Wat het huisgezin betreft. Als iemand de zijnen en zijn huisgenoten niet verzorgt, die heeft het geloof verloochend en is erger dan een ongelovige. Dit is een woord van dezelfde Paulus. Weest in geen ding bezorgd. Paulus zegt hier wat de

Heere reeds zei, als Hij sprak in de bergrede: Wees niet bezorgd tegen de morgen. Zijn woord gaat tegen alle moedeloosheid en twijfelmoedigheid. Het roept ons toe: verlies onder de zorgen van het leven deze moed niet, opdat u ook het hoofd niet verliest! Bezwijk niet in uw zielen. Weest niet bezorgd, alsof u door bezorgd te zijn een el tot uw lengte kon toedoen. En zeker, zo bezorgd zijn is onverstand, is ongeloof, maakt tot het juiste zorgen onbekwaam. U erkent dit, maar zegt: het is gemakkelijker bevolen dan nagekomen. Het zegt ons veel: Wees in geen ding bezorgd. Er zijn zulke erge dingen; de zorgen kunnen zich zozeer vermenigvuldigen, niet een ieder is in staat ze van zich te zetten. Dit valt aan het een gestel veel moeilijker dan aan het andere. Dit wordt niet gemakkelijker met de jaren, als de geest en lichaamskrachten veranderen. Ik hoor u, overstelpte huisvader, beladen huismoeder, ik hoor u. Ik voel met u. Maar helpt het niet enigzins, wanneer u zich door de apostel hoort herinneren: De Heere is nabij. De verzekering behoorde bij het vorige vers, waarin de Christen vermaand wordt alle mensen van zijn bescheidenheid te overtuigen. Als drangreden daartoe zegt de apostel: De Heere (die u ziet) is nabij. Maar nu denkt hij ook aan de troost, aan de moed, die deze waarheid geeft; hoe onbezorgd zij maken moet hen, die de Heere liefhebben. Met zorg beladen Christen, uw liefderijke, uw almachtige Heiland is nabij, Hij ziet, Hij hoort, Hij omringt u; Hij, want ook dit ligt in het apostolisch woord, Hij staat altijd gereed om u boven alle zorg te verheffen en tot zich te nemen in Zijn eeuwige gelukzaligheid. Of deze steun wordt u gewezen, met dit uitzicht getroost. Laat uw begeerten in alles door bidden in smeken bekend worden bij God. Dit is voor met zorg beladenen een goede raad. Laat uw begeerten bekend worden bij God. Bid kinderlijk. Leg uw hele hart open voor de Alwetende. Niet omdat Hij niet weet wat er in u omgaat, maar omdat het voor u zo onuitsprekelijk goed is als u het Hem optelt. Laat uw begeerten bij God bekend worden in alles. Verheel Hem niets. Weest toch eenvoudig, waarachtig, oprecht. Door bidden en smeken. Bid in uw nood met aandrang; bid zonder ophouden. Met dankzegging. Vergeet om de vele zorgen het vele goede niet en snel tot dank bij het besef van uw voorrecht van te mogen bidden en zulks in de naam van die Christus, die nabij is. Zeker, dat is veel beter dan onze ons zo welbekende noden altijd opnieuw te herhalen voor onszelf, of bekend te laten worden bij de mensen; dezen verveelt u licht, zij kunnen u maar zelden helpen en wie is er onder hen, wie u alles zeggen kunt? Het opvolgen van de raad van de apostel bewaart voor klagen, dat krachtsverspilling, voor mopperen, dat zonde is. Het heeft een zegen, het heeft een grote en dierbare belofte. Hoort de apostolische toezegging: De vrede van God, die alle verstand de boven gaat, zal uw harten en zinnen bewaren in Christus Jezus. Let wel: de apostel vindt geen vrijheid u te beloven de vervulling van elke begeerte, die u biddend en smekend bekend laat worden bij God. Hij zegt u niet toe de wegneming of aanmerkelijke vermindering van uw zorgen. Maar hij belooft u een gemoedsstemming, die u voor nieuwe bezorgdheid behoedt: De vrede van God, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en zinnen bewaren in Christus Jezus. Wat bedoelt hij met de vrede van God? Die inwendige vrede, die God alleen geven kan; een goddelijke vrede. Deze gaat alle verstand te boven. Die deze vrede niet kent, kan hem zich niet voorstellen. Allerlei schrikbeelden kan zich de bekommerde mens in het hoofd halen, maar wat de vertroostingen van God hem zijn zullen, kan hij zich van te voren niet verbeelden. De vrede van God, die hemelse zielsrust, waarmee God het kinderlijk, het vertrouwend, het dankbaar bidden beantwoordt; de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, maar het hart onuitsprekelijk weldoet, zal dat hart, waarin hij gedaald is, zal hart en zinnen bewaren in Christus Jezus. Niet slechts zal deze vrede genoten worden als een hemelse gave; maar dit zal hij doen als een hemelse kracht. Hart en zinnen zal hij bewaren, bewaken; over hart en zinnen de wacht houden, dat de vijand van buiten niet indringt; hij zal u bewaren tegen mopperen en opstand, uw voeten zal hij bewaren, dat zij niet uitwijken, uw stappen, dat zij niet uitschieten door afgunstigheid jegens de dwazen, op het gezicht van van de goddelozen vrede. In Christus Jezus zal deze vrede van God uw hart en

zinnen bewaren, zodat u in Hem blijft, die u nabij is, Hij de uwe, u de Zijne, u door leed en zorg meer en meer aan Hem verbonden. Voorwaar hier is een beter deel, dan iemand van een luchthartig gestel en karakter, dat zich de wereldse dingen niet aantrekt, bezitten kan. Is dit niet een gezegender lot, dan de effenste weg kan medebrengen, zonder zorgen, maar ook zonder rust van het leven. Is die vrede te genieten, door deze vrede bewaard te worden, niet eindeloos meer dan van zorg te worden ontheven? Tot welke prijs zou men deze vrede, eens gekend, niet gekocht willen hebben; voor welke schat zou men hem, eens genoten, willen verruilen? Vraag dit aan de Paulussen, die hem kennen.

8. Voorts, broeders, al wat waarachtig is, wat overeenstemt met de waarheid, die in Christus is (Efeze. 4: 21), al wat eerlijk is (1 Tim. 2: 2 Tit. 2: 2), al wat rechtvaardig is (Efeze 4: 24), al wat rein is (2 Kor. 6: 6; 11: 2. 1 Petr. 1: 22 al wat liefelijk is (Sir. 20: 13, al wat goed klinkt, wat goede klank bij de mensen heeft, als er enige deugd is (2 Petr. 1: 5) en als er enige lof is (Efeze 4: 29), bedenk dat en zoek dat in uw leven tot werkelijkheid te doen worden.

9. Hetgeen u, wat het ook zijn moge, geleerd en ontvangen heeft uit mijn mond als van uw leraar (1 Thess. 2: 13; 4: 1 en wat u van mij als uw voorbeeld (Hoofdstuk 3: 17) gehoord, of over mij vernomen heeft, toen ik afwezig was, en in mij gezien heeft, toen ik tegenwoordig was (Hoofdstuk 1: 30), doe dat; en de God van de vrede (1 Thess. 5: 23) zal met u zijn.

Met het woord "voorts" wordt achter de afdeling (Hoofdstuk 3: 1-4: 7) nog weer een laatste woord gevoegd, dat de apostel na al het voorgaande niet ongezegd kan laten en ten besluite nog daarbij wil voegen. De verzekering, dat God Zich aan de Filippensen zal betonen als een God van de vrede en daardoor de vreugde van hun leven als Christenen mogelijk zal maken, verbindt hij aan een vermaning, die in twee helften verdeeld is: "bedenk dat" heet de ene, "en doe dat" de andere. Het eerste doelt op een voorafgaand "al wat" dit op een van te voren genoemd "hetgeen u ook. " Opdat zij zich niet tot het een of ander beperken, moet daar de gehele omvang worden uitgesproken van hetgeen zij moeten bedenken, om hun belangstelling erop te vestigen; hier moet daarentegen worden gezegd, opdat zij niet eerst behoeven te vragen en te zoeken wat zij te doen hebben, omdat zij het reeds weten en kennen. In de eerste zin staan "waarachtig en rechtvaardig" tot elkaar als "eerlijk" en "rein" en de verhouding tussen "liefelijk" en "welluidend" is dezelfde als tussen "deugd" en "lof". In het tweede is aan de ene kant "geleerd" en "ontvangen" aan de andere "gehoord" en "gezien" met elkaar verbonden. Wat zij geleerd hebben is hun niet onbekend, wat zij ontvangen hebben niet vreemd gebleven. Het "in mij" houdt zowel een "van mij" als "over mij" tegelijk in en behoort zowel bij "gehoord" als bij "gezien". Zij hebben gehoord toen hij afwezig was. Zij hebben gezien toen hij bij hen was wat hun voorbeeld van Christelijk leven moet zijn. Niets onopgemerkt te laten wat goed is en zo te handelen als hun geleerd is, dat is de voorwaarde, die geen nadere uiteenzetting behoeft, opdat de God van de vrede als zodanig met hen is en hen daardoor de blijdschap van het Christelijk leven mogelijk maakt. Met die vermaning eindigt de apostel nogmaals.

Het "doe dat" in vs. 9 staat met het "bedenk dat" in vs. 8 niet uitsluitend in zo’n verband, dat voor het daar gezegde alleen het bedenken en voor het hier genoemde het doen zou nodig zijn; maar beide werkzaamheden, die zakelijk voor de inhoud van beide verzen bij elkaar horen, zijn volgens de manier van uitdrukking van het parallelisme (vgl. Rom. 10: 10) formeel gescheiden. Het "en de God van de vrede zal met u zijn" is wat de zaak aangaat dezelfde toezegging, die in vs. 7 was gegeven.

De vrede, waarvan in vs. 7 was gezegd, dat die bewaren zou, wordt van zijn kant slechts bewaard door een handelen, zoals hier wordt beschreven.

VII. Vs. 10-20. Nu, aan het einde van zijn brief, laat Paulus even waardig als schoon vriendelijke woorden volgen over de ondersteuning in geld van de Filippensen ontvangen, die hem, al was het niet de enige aanleiding, toch de onmiddellijke gelegenheid tot zijn schrijven aan de hand had gedaan. Het is hem, zo zegt hij tot de Filippensen, tot zijn grote vreugde weer mogelijk geworden voor hen te zorgen. Hij verblijdt zich daarover niet zozeer omwille van zichzelf, want de nood, die hem is opgelegd heeft hem niet gedrukt, hij kan die dragen; maar van hun kant getuigt het van een weer toenemen van hun welvaart en dan hebben zij welgedaan, dat zij zich over zijn moeilijke omstandigheden zich hebben ontfermt en de betrekking, waarin zij dadelijk van het begin van het Evangelie zijn ingetreden, hebben voortgezet een betrekking, volgens welke zij tot hem in wederzijdse rekening van uitgaaf en ontvangt staan. Hij heeft van hen overvloedig ontvangen, zodat hij nu meer dan voldoende verzorgd is. Moge God ook hun nooddruft rijkelijk vervullen in ieder opzicht, Hem zij de eer in eeuwigheid!

10. En ik ben, om van hetgeen ik u toewens nu over te gaan tot hetgeen u voor mij gedaan heeft, grotelijks verblijd geweest in de Heere (Hoofdstuk 3: 1; 4: 4), dat u nu eenmaal weer verwakkerd (woordelijk "groen", namelijk doordat hun welvaart weer toenam) bent a) om aan mij te gedenken, waaraan u ook wel gedurende de geruime tijd, dat ik niets heb ontvangen, gedacht heeft, maar u heeft de gelegenheid niet gehad, om dat met de daad te tonen; nu is het echter weer mogelijk geworden.

a) 2 Kor. 11: 9

De apostel heeft in Hoofdstuk 1: 12-2: 30 datgene geschreven, wat de aanleiding tot zijn briefschrijven had medegebracht, en in Hoofdstuk 3: 1-4: 9 wat hij, nadat hij eenmaal tot schrijven genoopt was, niet onvermeld had willen laten; maar waar blijft zijn dank voor de ondersteuning hem toegekomen, waaraan hij toch dadelijk in de eerste woorden van de brief (Hoofdstuk 1: 5), en weer als hij over het terugkeren van de overbrenger (Hoofdstuk 2: 25) melding maakte, had gesproken? Totdat hij met alles gereed was, dat hij van de gemeente volgens zijn apostolische roeping had te zeggen, heeft hij dit laten wachten. Des te hartelijker dankt hij haar nu, des te uitgebreider spreekt hij nu, aan het slot van de brief over de liefdedienst, die zij hem hebben bewezen. Maar ook nu spreekt hij er niet van, alsof hij voor zichzelf ernaar verlangd had, of als zag hij daarin een weldaad hem betoond, dadelijk in het begin laat hij de dank voor hetgeen aan hem gedaan is, op de achtergrond treden bij de vreugde, dat het voor de gemeente mogelijk was geworden dit te doen.

De edele onbaatzuchtigheid van de apostel en zijn niet gebonden zijn aan de stoffelijke goederen verzekert hem een waardige vrijheid tegenover hen, die hem verzorgen. Toch is deze verbonden met een tedere blijdschap en dankbaarheid, die de liefdebetoningen van de zijnen verstaat, haar aandenken bewaart en haar grote waarde voor de gemeente zelf op prijs stelt.

Als Paulus schrijft: "dat u weer groen bent geworden" dan heeft hij zich de Filippensen voorgesteld als een boom of een akker, die in gunstige tijden weer bladeren en bloesems geven.

Zinrijk, hoewel zonder nadere grond, is het vermoeden van Bengel (vgl. 1 Kor. 5: 7 v.), dat de ondersteuning in de lente aan de apostel zal zijn gezonden.

11. Niet dat ik dit woord van blijdschap over uw gave zeg vanwege gebrek, ten gevolge van druk, waarvan ik graag bevrijd wilde zijn en nu ook werkelijk bevrijd ben; want zo'n druk heb ik niet gevoeld, alhoewel er gebrek was (vs. 14). Ik heb toch geleerd (Hebr. 5: 8) vergenoegd te zijn in hetgeen ik ben, in alle omstandigheden, waarin ik mij moge bevinden (1 Tim. 6: 6 vv. Hebr. 13: 5 Sir. 40: 18

Paulus zegt: Ik heb geleerd vergenoegd te zijn, hetgeen zoveel betekent als: er was een tijd dat hij niet wist hoe. Het kostte hem grote moeite tot het geheim van die grote waarheid door te dringen. Zonder twijfel dacht hij soms het geleerd te hebben en verloor dan weer de moed. En toen hij er ten slotte toe gekomen was om te zeggen: Ik heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgeen ik ben, was hij een afgeleefde grijsaard, aan de rand van het graf, een arme gevangene in Nero's kerker te Rome. Wij mochten wel wensen Paulus' zwakheden te lijden en de kille kerker met hem te delen, als wij slechts daardoor tot zijn heerlijk standpunt konden raken. Sla geen geloof aan de mening dat u vergenoegd kunt zijn zonder het leren, of dat u kunt leren zonder tucht. Het is geen kracht, die van nature moet geoefend, maar een wetenschap, die trapsgewijs verkregen moet worden. Wij weten dit uit ondervinding. Christen, staak uw morren, hoe natuurlijk het ook moge wezen en vaar voort een ijverig leerling in de school van de vergenoegdheid te zijn.

Benijdbare Paulus. Benijdbaar boven velen te Rome en te Filippi en over de gehele wereld, schoon zij vrij zijn en in eer, schoon zij overvloed hebben en geen doorn in het vlees, maar gezondheid, die grootste schat. Benijdbare Paulus, waar hij ook zij en wat hij ook zij, omdat hij geleerd heeft in hetgeen hij is vergenoegd te zijn. Benijdbare Paulus, want hij heeft het geheim van het geluk van het leven, van dat geluk, dat niet in overvloed, niet in verzadiging, niet in hoogheid en eer, zelfs niet in vrijheid en gezondheid bestaat, maar in de inwendige blijdschap van het gemoed, in de vergenoegdheid, in die zalige zielsstemming, waarin men, hoe het ook ga, onder alles zeggen kan en zegt: "Ook zo is het mij goed". Zeker, het geheim van het geluk ligt in de vergenoegdheid. Deze is de toverstaf, die al wat hij aanraakt in goud verandert. Maar deze vergenoegdheid zelf, die het geheim is van het geluk van het leven, die is haar eigen geheim? Deze steen van de wijsheid, waar wordt hij gevonden? Deze alles in goud veranderende toverstaf, wie is de gelukkige, die zich daarvan als een Paulus meester maakt? Om vergenoegd te kunnen zijn in de dag van de vernedering, in de dag van de honger en in tijden van gebrek, van welke aard dan ook, is één ding volstrekt noodzakelijk. Dit: dat men van de vernedering, die ons deel is, van de honger, die men lijdt, van het gebrek, dat men verduurt, zich stil of luid vertroost met een overvloed, met een voedsel, die men in een ander opzicht nog bezit. Waar volstrekt niets is, is geen vergenoegdheid mogelijk. Om vergenoegd te zijn moet men op de een of andere manier genoeg hebben. Zich te verheugen in de schat van de gezondheid, kan de arme vergenoegd maken; de zieke de getrouwe verpleging, de zijn hart verzadigende liefde van een dierbaar huisgezin; de door ramp op ramp neergebogene, de overvloed van hoop op verandering en betere tijden. Niet altijd is er zo'n tegenwicht. Zelden is het genoeg, geheel genoeg, voor lang genoeg. Maar dit is genoeg, volkomen genoeg, voor altijd genoeg en ook daar genoeg waar letterlijk niets is dan dit ene: Christus te kennen als de algenoegzame, als degene, die de diepste, de dringendste, de edelste behoeften van de ziel vervult, die haar overvloed is en haar verzadiging te midden van alle gemis en alle gebrek; Christus te kennen als de onuitputtelijke bron van liefde en hoop en van dat gezonde leven, dat tegen elken doorn in het vlees is opgewassen.

12. En Ik weet, ten gevolge van dat leren, vernederd te worden, ik weet ook overvloed te hebben; ik kan mij in beide schikken, naardat ik in de een of andere omstandigheid word geplaatst (2 Kor. 4: 8; 6: 9 v.); alleszins en in alles, in allerlei toestanden en omstandigheden, waarin ik kom, ben ik onderwezen en ik weet het ene even goed als het andere te verdragen, beide verzadigd te zijn en honger te lijden, beide overvloed te hebben en gebrek te lijden (1 Kor. 4: 11 vv. 2 Kor. 11: 27

De juiste verhouding van de Christen tot de uitwendige omstandigheden waarin hij zich bevindt, heeft de apostel het treffendst voorgesteld in zijn voorbeeld. Met deze tekenen heeft hij zich tegenover een dubbel vooroordeel gesteld, zowel tegenover dat, dat de armoede voor de noodzakelijke voorwaarde van een ware Christelijke levensontwikkeling houdt, als tegenover hem, die de armoede als een ondragelijke last beschouwt. Hij stelt zich met zijn woorden in het bijzonder zowel tegenover de zelf gekozen armoede van het monnikendom, als tegenover de bedrieglijke illusies van het socialisme, dat alle armoede denkt te vernietigen. De Christen moet beide leren dragen, armoede en rijkdom, want beide zijn gevaren, beide brengen onder bepaalde omstandigheden verkeerdheden teweeg: de armoede, omdat zij makkelijk ontevreden, de rijkdom, omdat zij makkelijk overmoedig maakt.

Velen zijn er, die weten "vernederd te worden", die niet hebben geleerd overvloed te hebben. Wanneer zij boven op een toren worden gezet, worden zij duizelig en dreigen te vallen. De Christen maakt zijn belijdenis veel meer in voor- dan in tegenspoed te schande. Het is gevaarlijk in voorspoed te zijn. De smeltkroes van de tegenspoed is voor de Christen een minder zware beproeving dan de beker van voorspoed. O, hoeveel magerheid van de ziel en veronachtzaming van de geestelijke dingen is veroorzaakt juist door de barmhartigheden en weldaden van God. Dit is evenwel een noodzakelijkheid, want de apostel zegt ons, dat hij wist overvloed te hebben. Als hij veel had wist hij het te gebruiken. Overvloedige genade stelde hem in staat overvloedig voorspoed te verdragen. Voer hij met volle zeilen, dan had hij veel ballast aan boord en kon zo veilig voortdrijven. Meer dan menselijke bekwaamheid is nodig om de boordevolle beker met sterfelijk geluk met een vaste hand te dragen. Paulus had die kunst evenwel geleerd, want hij verklaart: alleszins en in alles ben ik onderwezen, zowel verzadigd te zijn als honger te lijden. Het is een goddelijke les, om te leren verzadigd te zijn, want eenmaal waren de Israëlieten verzadigd, maar terwijl het vlees nog tussen hun tanden was, kwam de toorn van God over hen. Velen hebben om genadegiften gevraagd, ten einde de lust van hun hart te voldoen. Overvloed van brood heeft vaak rijkdom van bloed gegeven, hetgeen vaak wulpsheid ten gevolge had. Wanneer wij veel goeds van Gods voorzienigheid ontvangen, gebeurt het vaak dat wij slechts weinig van Gods genade genieten en weinig dankbaarheid betonen voor de ontvangen weldadigheden. Wij zijn verzadigd en wij vergeten God; met het aardse voldaan, kunnen wij het best buiten het hemelse stellen. Wees verzekerd dat het moeilijker is te weten verzadigd te zijn, dan honger te lijden - zo verschrikkelijk is de neiging van de menselijke natuur tot hoogmoed en vergetelheid van God. Denk eraan om in uw gebeden te vragen dat God u leert verzadigd te wezen. Verhoed, dat wat U ons wilt schenken in genade ons hart van U vervreemd en dus ons zij tot schade.

Alleszins en in alles ben ik onderwezen, zegt hij met een woord, oorspronkelijk door de ingewijden in zekere geheimen van de heidense oudheid gebruikt; en inderdaad, zo’n vergenoegdheid zij een geheim, een raadsel voor de wereld, die haar bron niet begrijpt en haar toch onwillekeurig benijden moet. Onderwezen in alles, beide in verzadigd te zijn en honger te lijden, beide in overvloed te hebben en gebrek te lijden, wat een weergaloos geluk te midden van zo rampsnel een lot; wat een waarachtige grootheid te midden van zo diepe vernedering; wat een kalme gelijkmoedigheid, te midden van zo wisselende en tegenstrijdige

toestanden - voor zo’n kwekeling in de school van de Christelijke tevredenheid ontbloten wij onwillekeurig het hoofd. Maar slaan wij nu van de kwekeling op de Meester het oog, die hem in deze geheimen ingewijd heeft, wij buigen diep deemoedig de knie. Ik kan doen alle dingen door Christus, die mij kracht geeft (vs. 13). Zie daar de sleutel tot het schijnbaar onoplosbaar raadsel. Merk het op, Paulus zegt niet: "die mij kracht heeft gegeven; maar die mij (voortdurend) kracht geeft. " De apostel leeft in stille geestelijke gemeenschap met de verheerlijkte Heiland, zodat hij steeds uit die volheid ontvangt, wat hij voor zijn innerlijk leven nodig heeft. De Geest van Christus vervult en sterkt hem in de strijd, die hij ongetwijfeld ook tegen zichzelf te voeren heeft, om zo gestemd te zijn en te blijven. De vergenoegdheid van Paulus is zo de vrucht van zijn levend geloof, tot deze zeldzame graad van rijpheid gekomen onder de beademing van een gedurig gebed en nu ook liefelijk genoeg om zelfs een kerker met haar geur te verkwikken. Nee, zo’n zielegrootheid is niet de vrucht van zelfbedwang alleen, van wijsgerige redenering, van gewoonte aan allerlei lotwisseling, waarbij men zich eindelijk over niets meer verwondert. De godzaligheid is een groot gewin met vergenoeging (1 Tim. 6: 6) heeft dezelfde Paulus geschreven, maar Christelijke godzaligheid is zonder geloof in Christus ondenkbaar, en geen schoner vrucht van dat geloof dan wanneer hier binnen, het zegt niet weinig voorwaar, dat weerbarstige ik gebroken is, dat de onuitputtelijke bron, van zoveel verborgen jammerzaligheid is. Alleen bij en van Christus wordt de ware vergenoegdheid en zielevrede geleerd. Hij leert haar, ook door Zijn woord en voorbeeld, maar bovenal door Zijn Geest; ja, al Zijn leidingen met de Zijnen hebben wel beschouwd geen ander doel dan hier binnen de zelfzucht te doden en de engel van de vrede in haar plaats te doen inkeren. Onze dwaasheid wil vaak kinderen vergenoegd maken door hun alles in te willigen, wat zij dwingend begeren; de hoogste Wijsheid maakt haar kwellingen stil door hen te spenen van veel, dat zij heimelijk wensen en toch niet mogen genieten. Zij leert ons eerst de Psalm van de goede Herder, maar daarna ook die van het gespeende kind, dat rust op de schoot van zijn moeder. Wie van onze verstaat haar niet, de dubbele les, die uit de kerker van Paulus ons tegenklinkt? O u, wier ziel naar de vrede haakt, kom tot Christus; pas hij, die met zijn God is verzoend, kan ook met zijn lot zijn bevredigd. Maar ook u, die Christus toebehoort, wantrouw uw eigen Christendom vrij, zolang u nog niet kunt zeggen: "ik heb althans aanhankelijk geleerd vergenoegd te zijn met hetgeen ik ben "en ik leer" het van tijd tot tijd beter.

O God, het is zoet met U te leven, In U tevreên, in U gerust, Getrokken door geen vrijen lust, Door genen aardsen wind gedreven.

‘t Is zoet, mijn God, wanneer wij lijden, Tot U, de Redder, op te zien; ‘t Is zoet, aan U de dank te biên, Wanneer ons hart zich mag verblijden.

Wie vindt in het bruischen van de vermaken, Bij wulpsen dans of nietig spel, Verlichting voor zijn zielgekwel, Voldoening voor zijn hart te smaken?

Wie vindt in ongebonden weelde, In het zwelgen van de overvloed, De vreugd, de vrede van het gemoed, Die zich de ontvlamde drift verbeeldde?

Wie kon, met schatten op te hopen, Met eer of steigerziek gezag, Of waar hem het hart naar talen mag, Zichzelv’ een uur van zielrust kopen?

Ach! wie de wereld mocht betrouwen, Aan niemand, niemand hield zij woord, Niets heeft zij wat in haar bekoort; Heur schoon is enkel in het aanschouwen.

Haar vrucht betovere ons de zinnen; Uitwendig bloost en lacht ze u aan, Maar wie de hand daarin durft slaan, Wat vindt hij? smaakloze as van binnen.

U enig onbedrieglijk Wezen, U, U alleen belooft en geeft! Die U betrouwt, verwacht en heeft, Met U is geen gebrek te vrezen.

Laat and'ren dorre stranden ploegen En hijgen naar een vals genot, In U te kennen voor mijn God Berust mijn enig zielsgenoegen.

Laat and'ren Rijn en Weissel oogsten, Brooddronken, dronken en verbrast! Mijn schuren houde ik volgetast, Van het oog bestraald des Allerhoogsten.

Dit steunsel zal mij niet ontvallen, Schoon het krijgsvuur veld en akker blaak', De ondankbare grond zijn heer verzaak', Of het feestvuur woed' door kooi en stallen.

Laat and'ren voor de toekomst ijzen! Mijn God, mijn Vader geeft mij brood, Hij weet, Hij kent, Hij ziet mijn nood En heeft genoeg om mij te spijzen.

Laat, Vader, laat mij dit verwerven In ruimer of bekrompener maat! Mijn ziel verlangt geen overdaad en U, U laat geen nooddruft derven.

Deel, deel mij naar Uw welbehagen, Genadig' Vader, leed en zoet, Maar duld niet dat mijn overmoed Zich van Uw giften zou beklagen.

Neen, leg me, in voor- en tegenspoeden, de dank in het hart en in den mond en wil me in 's levens avondstond Voor twijf'larij en wanhoop hoeden.

O God! ik hoop op Uw genade, Verleng mijn dagen, breek hen af! De weg ten hemel ligt door het graf, Nooit komt men daar te vroeg of spade.

U, die de graanscheut heeft doen groeien, Gebiedt de maaier en hij snijdt en het halmtjen valt ter rechter tijd en het najaarsweer zijn air komt schroeien.

Bewaar zo mij, bewaar Uw schapen, O God, eer het rampvol uur genaakt, Voor al wie Jezus niet verzaakt en laat mij in Uw heil ontslapen.

Of, eist U het, geef in angst en plagen, De krachten, die het hart behoeft, Dat al zijn zwakheid heeft beproefd, Om in de nood zichzelf te schragen!

O red het, steun het in gevaren, Vervul, regeer het, drijf het aan, Ontruk het aan zijn eigen waan en wil het voor zichzelf bewaren!

13. Ik kan doen alle dingen door Christus, die mij kracht geeft (2 Kor. 12: 9 Efeze 6: 10. 1 Tim. 1: 12 vv.).

De getuigenis, die Paulus zo-even over zichzelf heeft uitgesproken, kon voorkomen als zucht om te roemen. Zie hoezeer hij terugtreedt en zegt: het is niet mijn deugd, maar dengenen, die mij daartoe kracht heeft gegeven.

Hoe komt het, dat mij vaak iets gerings ter neer slaat en vaak iets groots de moed niet beneemt? Zodra ik mij van Christus afkeer, kan alles mij omverwerpen, zodra ik met Christus ben, kan ik tegen allen overstaan.

Is het geen grootspraak? Het valt gemakkelijk zulke dingen te zeggen, zulke dingen van zichzelf te denken en terwijl men in een bepaalde, niet al te moeilijke toestand verkeert, zich tot alles in staat te voelen. Ik kan doen dingen. Alle dingen is zoveel! Er zijn vele dingen, er zijn toestanden, er zijn omstandigheden, zo bitter voor het hart, zo pijnlijk voor het vlees. En als het er op aankomt, als de vernedering, de honger, het gebrek, waartegen men zich opgewassen waande, daar zijn, ziet dan is het de vraag, of men nog de moed en de vrijmoedigheid voelen zal, die eenmaal, misschien vele keer uitgesproken woorden te herhalen. Zo is het. Beproevende omstandigheden, beproevend zulke woorden. Maar in de mond van een Paulus kunnen zij de proef doorstaan. In zijn leven, dat bekend is en zijn zielsstemming, die zich onder alles gelijk blijft, worden zij niet als grootspraak, maar als duidelijke, zuivere waarheid openbaar.

Wat wij in Paulus terecht benijden was uit Paulus niet, het was gegeven goed. Het was door Christus, die gaf hem deze kracht. Ik kan doen alle dingen, zegt hij, door Christus, die mij kracht geeft; letterlijk door de mij kracht gevende Christus. En als hij er dit niet had bijgevoegd, zijn woord was een grootspraak geweest een snorkerij, zoals wereldse mensen, die hun hoogmoed, hun ongevoeligheid, of hun lichtzinnigheid voor kracht aanzien, zeer vaak in de mond voeren, maar die wij van geen ootmoedig en waarheidlievend discipel van Jezus verwachten kunnen. Wat de Farizeeër, die de gekruisigde Nazarener in Zijn gemeente vervolgde, in die dagen geroemd moge hebben, de aan zichzelf ontdekte zondaar roemt niet dan in Hem. Maar in Hem roemt hij, omdat hij uit Zijn volheid genade voor genade ontvangt. Jezus Christus geeft hem kracht, waar Hij die kracht van hem eist. Als aan deze Paulus een allerbelangrijkste roeping is opgedragen, zij is hem opgedragen door Christus. Als Zijn leven een aaneenschakeling is van arbeid, zorg, beproeving, moeite, lijden, doodsgevaren, Christus heeft het zo beschikt. Het is door diens bestelling, dat hij op het ogenblik is een gezant in een keten en het gevaar, dat boven zijn hoofd zweeft, is een bloedige dood van beulshanden te ondergaan. Christus wil dat Paulus al deze dingen zal kunnen doen; en te midden van al deze dingen, jagen naar de prijs van de roeping van God, die van boven is in Hem; grijpend naar hetgeen, waartoe hij ook gegrepen is. Hij wil dat deze Paulus arbeidt als een Christen, lijdt als een Christen, sterft als een Christen, zijn Heer groot maakt, zowel in de dood als in het leven; en Hij weet dat deze Paulus zonder Hem niets doen kan. Zou Hij dan niet bereid Zijn hem de kracht te geven, die hij nodig heeft? Zeker. Maar hetzelfde weet Hij ook van allen; zo kunnen dan ook allen overtuigd zijn, dat Hij evenzeer bereid is hun de kracht te schenken, de nodige kracht, de voldoende kracht tot de dingen, waartoe Hij hen roept, tot de dingen, waartoe Hij hen brengt, tot de dingen, die Hij van hen eist - ja tot die allen. Christus gaf Paulus kracht. Zou Hij niet? Zijn eigen eer was ermee gemoeid. Wat zou de heidense wereld gezegd hebben van een bezwijkende Paulus? Van een Paulus, de wereld vervullend met de prediking van een Heer, die de troost, de wijsheid, de hoop en de kracht van de Zijnen is, maar zelf in voorspoed niet wijs, in tegenspoed niet groot, in deugd niet voorbeeldig en in het aangezicht van de dood zonder blijkbare heldenmoed was? Van een Paulus heden groot, morgen klein, naardat de omstandigheden hem maakten en afhankelijk van zijn luim, van zijn gestel, van zijn doorn in het vlees, van overvloed en vernedering? Voorwaar zo’n dienstknecht was al te slecht een aanbeveling van zijn Meester; zo’n Paulus was geen ere voor Christus geweest. Dit moest hij zijn en niet slechts, ofschoon daarom zeker in zo uitnemende mate, niet slechts omdat hij Hem was een uitverkoren vat om Zijn naam te dragen, voor volken en koningen en voor de kinderen van Israël, maar reeds omdat hij een belijder was van Zijn naam en naar Zijn naam

zich noemde. Wat ons betreft, wij zijn geen Paulussen, wij hebben hun hoge roeping niet; maar als de wereld ons kent als degenen, die op Christus onze hoop stellen, er is die Christus aan gelegen, dat Hij ons altijd ziet als degenen, die in Christus hun kracht vinden - en tot alle dingen gaf Christus Paulus kracht. Paulus verwachtte het van Zijn liefde, die Zich over de arme, blinde, tegen Hem woedende zondaar erbarmd had, die Zich aan hem geopenbaard had als ook voor zijn zonden overgeleverd in de dood, als ook tot zijn rechtvaardigmaking opgestaan uit de dood en als levende om ook voor hem te bidden. Zou die hem niet gadeslaan, niet nagaan, niet ondersteunen, niet sterken op al zijn wegen, al zijn beproevingen en in iedere strijd niet behouden door Zijn leven, dat Hij gekocht heeft door Zijn bloed. Wat zou hem scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking of benauwdheid, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? Nee, In dit alles zou Hij, die hem had liefgehad, hem meer dan overwinnaar maken en Zijn onuitputtelijke liefde op steeds nieuwe manier betonen! Verdrukt mocht hij worden, benauwd werd hij niet; twijfelmoedig, maar niet mismoedig; vervolgd maar niet daarin verlaten; neergeworpen maar niet verdorven. Hoe zou de getrouwe liefde dat gedogen, die hem van dood en verdoemenis gered, die hem voor haar hemel bestemd had! Zeker, zodanig is de getrouwe liefde van een Heiland, die zo machtig is als getrouw. Zij is onuitputtelijk en blijft Zichzelf gelijk. En die voor de Zijnen alles gedaan en alles geleden heeft, wat voor hun verzoening, wat voor hun eeuwige behoudenis nodig was, wil ook geven al wat tot hun heiligmaking, al wat tot hun ondersteuning en tot hun bemoediging op elke weg nodig blijkt: geloof, geduld, wijsheid, moed, kracht tot alle dingen.

Veiligheid bij God in Christus. Ja, mijn ziel, zing vrolijk tot eer van God, uw sterkte, uw licht in duisternis, uw schuilplaats in gevaren! Denk eens door! Bereken uw zaligheid! Nooit kan ik gereder zijn om licht en hulp en zaligheid te vragen, dan Christus is om mij die te geven. En dit, dit is het welbehagen van de Vader, die mij door de hand van de Middelaar bedelen wil. Mijn Verlosser wacht altoos om mij genadig te zijn. Zijn goedwilligheid is altoos evenredig aan Zijn rijkdom. Te geven, aan mij te geven is Zijn bestemming. Zijn begunstigde bezigheid, Zijn vermaak, Zijn hemel! Ik erken Hem, ik eer Hem, naarmate ik vaak kom en ruim in het vragen ben en ten tijde van gevaar snel het noodgeschrei tot Hem opzend. Milde handen, vriendelijke ogen! Hij geeft graag, edelmoedig, zonder verwijt! Een rijke moge tot een bedelaar zeggen: Hoe, bent u daar al weer? Ik heb u gisteren nog gegeven; nimmer, nooit heb ik zo’n verwijt gekregen, wanneer ik de Middelaarstroon naderde. O mijn ziel! Beschouw Jezus als uw barmhartige Hogepriester, die, zoals Hij in alles, de zonden uitgenomen, verzocht is, zo juist geschikt is om medelijden te hebben met hen, die verzocht worden. Zo’n verlosser is de waarborg van onze veiligheid te midden van al uw verzoekingen, van al uw gevaren. Zijn voorbidding in de hemel en Zijn troon in uw hart zijn voor u als Jachin en Boas. Zijn eer vordert uw veiligheid! En al Gods volmaaktheden, opgeluisterd in uw Verlossers kruis, bespreken ze u met eenstemmige ijver! De genade van God in Christus, zoals zij tot het minste nodig is, zo is zij tot het allerzwaarste voldoende. Dierbare waarheid! Steun voor mijn hart! Waarborg mijn zaligheid! Kan ik zonder Christus niets, met Hem kan ik alles. Zo moet ik waken tegen twee misvattingen: iets te ondernemen buiten Hem en in enige zaak zijn kunnen doen te mistrouwen. Het een en ander zou een aanmerkelijke dwaling zijn en een kenbaar ongeloof. Zegt Jezus: zonder Mij kunt u niets doen, dan is het kenbaar ongeloof iets te ondernemen voor eigen rekening, ook dan, wanneer de hebbelijke genade tot een aanmerkelijke trap van levendigheid is opgevoerd. Maar ook roept Christus: Mijn genade is u genoeg, dan is het een blijkbaar ongeloof, wantrouwend op te zien tegen posten, gevaren, plichten, verloocheningen, kruis, beproevingen, waartoe men geroepen wordt. Ik moet Mijzelf altoos, maar Christus nooit wantrouwen. O, mijn ziel! Bepeins de nadruk van dat woord, dat alles afdoet: Christus’ genade is u genoeg. Bezie in dat licht uw tegenwoordige en toekomstige gevaren en verzoekingen en geloof, dat, wanneer Christus in de toediening van

dat onschatbaar woord u veiligheid bespreekt voor altoos, u daaraan oneindig meer heeft dan aan een sterkbegeerde wegneming van enige bijzondere nood en denk dat door! Zo was het geval van die apostel, die dat aanminnig woord allereerst hoorde uit van zijn Meesters mond. Een zware beproeving drukte hem, in de nood riep hij om ontheffing, het antwoord, dat hij kreeg, was ja een zekere weigering, maar tevens een geven van veel meer dan hij gevraagd had; nu is Paulus voor altoos veilig, al verdubbelden de aanvallen van Satans engelen; Jezus' genade is voor Paulus genoeg en Jezus' woord een waarborg van veiligheid zonder einde en zonder tussenpoos. En u, mijn ziel wees dan in de gemakkelijkste plichten en in de kleinste beproevingen zo afhankelijk, als in de zwaarste; en, bij omkering, wees zo vertrouwelijk in het allerzwaarste als in het allerheiligste. Verwacht niets van uzelf, alles van uw Verlosser. Zo woont men in een rotssteen van de heiligheid. Vergeet nooit de genade; zoals zij nodig is, tot het minste, dan is zij tot alles voldoende. Zo is er veiligheid bij God in Christus! Veiligheid bij God in Christus te midden van alle de gevaren, die er zijn of immer komen kunnen! Zo juich ik in de rotssteen, onder de schaduw van die vleugels zing ik vrolijk! Dus gesterkt, zal ik liederen in kerkers, hallels in stormen zingen! Zo heb ik altijd goede moed! Van de hoogte, waarop ik thans verkeer, bezie ik al mijn vijanden zonder vrees, al het machteloos gewoel van helse en aardse machten, al de gevaren! God, God is voor mij en wie, wie zal tegen Mij zijn! Uit die woning, waar ik thans verkeer, bezie ik met bedaardheid al de woelingen, al de verwarringen, in de wereld en in mijn vaderland. Met bedaardheid hoor ik de donders, het rumoer van de volken, al wat er omgaat. De Heere is goed. Hij is ten sterkte in de dag van de benauwdheid en Hij kent hen, die op hem vertrouwen. Nu wacht ik, in Gods gemoedigd, alles af. Ook dan, wanneer de vijgeboom niet bloeien zal en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal, wanneer alles ontzinken, alles bezwijken zal, wanneer alle geschapen onderstanden het hoofd zullen onderhalen, zoals de toppen van de hoogste bergen bij de wereldvloed, dan ook zal ik op God hopen en mij in Hem verblijden. Nu verdwijnt alles uit mijn oog, behalve God! En u mijn ziel, roep ja, met heilige ontzetting: Bestendig gevaar! Maar voeg er ook in één adem, al juichend bij: Veiligheid bij God in Christus!

14. Zo heb ik dus zeker de ondersteuning door anderen niet nodig uit gebrek (vs. 11). Nochtans heeft u welgedaan wat de inwendige, zedelijke waarde van uw daad aangaat, dat u met mijn verdrukking, nu ik gevangen ben en velerlei ellenden moet dragen, gemeenschap gehad heeft (Rom. 12: 13 Hebr. 13: 3).

Kon het de schijn hebben, dat Paulus met het tot hiertoe gezegde aan de gemeente had willen te kennen geven, dat zij haar zorg voor hem evengoed achterwege had kunnen laten, nu neemt Paulus deze verkeerde verklaring van zijn woord daardoor weg, dat hij met een "nochtans" overgaat om te erkennen, dat zij er altijd wel aan had gedaan om zijn moeilijkheden ook te dragen.

De hemelse gezindheid en de daaruit voortvloeiende schatting van het tijdelijke, nam bij de apostel niet weg, dat hij over de lichamelijke verkwikking hem toegekomen een blijdschap als van een pelgrim voelde. Toch was ook deze blijdschap een blijdschap in de Heere en zo geen zoeken van zichzelf, maar er was zoveel geestelijk licht, dat hij de gave van de Filippensen kon aanzien als een vrucht van hun geloof en zich daarover kon verheugen, dat zij hun gemeenschap aan het Evangelie (Hoofdstuk 1: 5) ook door zo'n werkzame liefde betoonden.

15. En ook u, Filippensen, om bij deze gelegenheid ook te denken aan vorige gaven, weet evengoed als ik, dat in het begin van het Evangelie, sinds zijn verkondiging ook in het werelddeel Europa (Hand. 16: 8 vv.), toen ik 10-11 jaar geleden van Macedonië vertrokken ben (Hand. 17: 13 vv.), geen gemeente, ook niet van die, die er nog meer in Macedonië zijn,

zoals die te Thessalonica en Berea, mij iets meegedeeld heeft tot rekening van uitgaaf en ontvangst (Sir. 42: 7 1 Kor. 9: 11 dan u alleen (2 Kor. 11: 9).

16. Ja zelfs nog vóór ik uit Macedonië ben gegaan, heeft u reeds aldus gehandeld: want ook in Thessalonica heeft u mij eenmaal en andermaal ondersteuning (Hand. 11: 29) gezonden tot nooddruft, toen ik van daar verder naar Berea ging (Hand. 17: 1-12).

De apostel zet met het "en ook" aan het begin van het vijftiende vers zijn rede voort: Wat u gedaan heeft staat in verband tot een betrekking, waarin, zoals u ook weet, van de beginne geen andere gemeente dan de uwe tot mij heeft gestaan. Op een eufemistische wijze, berekend op het gevoel van liefde bij de lezers, beschrijft hij die verhouding aldus: de Filippensen houden een rekening over uitgaaf aan Paulus en ontvangst van hem. En eveneens houdt de apostel rekening met hen, over uitgaaf aan de Filippensen en ontvangst van hen. Weliswaar komt daarbij op de rekening van de Filippensen in de rubriek van ontvangsten geen bedrag in geld, evenmin als op de rekening van de apostel in de rubriek van uitgaaf; in plaats daarvan komt iets anders.

Het was toch een billijke en natuurlijke rekening, dat de gemeenten aan hem, van wie zij de geestelijke goederen ontvingen, van hun kant de stoffelijke gaven. In het rekeningboek van de andere gemeenten scheen er alleen een conto te zijn voor de ontvangst van hem en niet voor de uitgaaf aan hem. De Filippensen hebben toen voor alle andere gemeenten de stap gedaan, om hem ook buiten de grenzen van hun vaderland ondersteuning te zenden en hem zo zijn geestelijk gaven te vergelden.

Dat Paulus met geen andere gemeenten iets te maken had tot rekening van uitgaaf en ontvangst dan met de Filippensen, moet een deugdelijke reden hebben gehad. Er waren bijvoorbeeld te Thessalonica mensen, voor wie het ten krachtigste moest worden bewezen (2 Thess. 3: 11), dat men mocht werken en zijn eigen brood eten.

In zo’n verhouding heeft zich toen, in de aanvangstijd van het Evangelie, toen dat in de gehele wereld werd verbreid, geen andere gemeente tot Paulus geplaatst, als die te Filippi, wier ondersteuning het wel geweest is, waarvan hij in 2 Kor. 11: 9 zegt, dat hij die te Korinthe heeft gekregen. Maar niet pas na zijn heengaan uit Macedonië hebben zij zich zo over hem gehouden, reeds toen hij nog te Thessalonica was, hebben zij dat en wel herhaalde keer gedaan, zoals in vs. 16 wordt opgemerkt. Die hulp bleef achter, ten gevolge van hun ongunstige geldelijke toestand, waarover 2 Kor. 8: 2 zou kunnen worden vergeleken, zonder dat daarom de roem, die de apostel hun in Hoofdstuk 1: 5 heeft gegeven, werd teruggenomen. Die bleef echter, totdat zij eindelijk, zoals ons vs. 10 bericht, weer in een toestand kwamen, dat zij het opnieuw konden doen.

17. Ik vermeld uit alles niet daarom, omdat ik de gave zoek, maar ik zoek de vrucht, die bestaat in een goddelijke zegen, die overvloedig is tot uw rekening, omdat volgens hetgeen die rekening kan aantonen de mij ten deel geworden geschenken zo overvloedig zijn geweest (2 Kor. 9: 6 Gal. 6: 9).

18. Ik heb dan ook geen reden om geschenken voor mijzelf te zoeken, maar ik heb alles, wat ik ook maar kon begeren, ontvangen en ik heb overvloed, ik heb meer dan ik voor deze tijd nodig heb. Ik ben vervuld geworden met rijke gaven, toen ik van Epafroditus ontvangen heb, dat door u gezonden was (Hoofdstuk 2: 25), als een welriekende reuk (Efeze 5: 2) een aangename offerande, voor God welbehagelijk (Hebr. 13: 16).

19. Maar mijn God Php 1: 3 zal naar Zijn rijkdom (Rom. 2: 4; 9: 23; 11: 33) vervullen (vgl. vs. 7) al uw nooddruft, zoals u aan de mijne heeft gedacht (vs. 16; 2: 25), in heerlijkheid, op heerlijke manier door Christus Jezus, die de Middelaar is tot verkrijging van de hemelse goederen.

De apostel moet ook hier weer een verkeerde opvatting van zijn woorden voorkomen, evenals vroeger in vs. 11 (waar sprake was van een verkeerde verklaring als of de druk van de bestaande nood hem de uitdrukking van vreugde over de ontvangene gave afperste); en wel hier deze, als kwam het hem hier aan op de gave als zodanig (en wilde hij daarom ook voor het vervolg zich van hun ondersteuning verzekeren, om altijd weer opnieuw te ontvangen). Integendeel, wat hij zoekt is de vrucht of de winst, die de gevers van zo'n gave ten deel wordt, in zoverre namelijk wat de apostel geschonken wordt een rijk loon meebrengt (Matth. 10: 40 vv.). Deze toekomstige vergelding is de vrucht, die voor haar rekening (naklank van het beeld in vs. 15) met iedere nieuwe liefdebetoning toeneemt. Zo is het dus niet zozeer zijn belang als wel dat van de gevers, dat hij op het oog heeft.

Hij heeft echter ook inderdaad nu het minst reden, om naar enige meerdere gave te verlangen, want hij heeft alles wat hij verwachten kon en hij heeft meer dan dit, hij heeft zelfs overvloed.

De opklimming: "Ik heb alles, ik heb overvloed, ik ben vervuld", moet subjectief worden opgevat. Een werkelijke volheid is niet aanwezig, maar de apostel merkt het toegezonden geschenk van zijn standpunt als zodanig aan. Welke hoge betekenis hij er aan toekent, wijst hij aan met het woord "een welriekende reuk een aangename offerande, voor God welbehaaglijk. "

Hij neemt het ontvangene niet aan als iets alleen hem persoonlijk geschonken, maar eert het als een offer, dat God heeft aangemerkt als aan Hem gebracht en dat Hij welgevallig heeft aangenomen. Zo zal het ook God, die hij zijn God noemt, daarmee beantwoorden, dat Hij het hen aan niets laat ontbreken, zoals zij de apostel alles hebben bezorgd, wat hij nodig had. Of het iets lichamelijks of geestelijks zij, dat zij nodig mochten hebben, blijft onbeslist. Alles wat zij nodig hebben zal God hun geven, als zij het nodig hebben.

20. Onze God nu, die zowel uw God als mijn God is en onze Vader in Christus zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid (vgl. Rom. 11: 36; 16: 27. 1 Tim. 1: 17. Hebr. 13: 21). Amen.

Met het oog op de heerlijke belofte, die hij zo-even uitgesproken heeft, verheft zich dus de apostel, als het ware reeds de vervulling ervan ziende, tot het loven van de heerlijkheid van God, van wie toch elke goede gave neerdaalt, al reikt hij ons die ook in Christus toe en hij bezegelt die, zoals ook anders met een Amen.

Tot deze lof heeft geen aanleiding gegeven het slot van de brief, zoals sommige uitleggers menen, maar het innige gevoel, dat zich bij vs. 19 aan de apostel opdrong, het gevoel van de almacht en heerlijkheid van God, die zich openbaarde in haar genade betoningen.

C. Ten slotte laat Paulus, terwijl hij verder als in Hoofdstuk 1: 1 onderscheid maakt tussen de heilige in Christus Jezus en de opzieners en diakenen, door de laatste de gemeente in al haar leden in het bijzonder groeten en besluit vervolgens de hem opgedragen groeten om op de gewone manier met een zegenwens van de lezers afscheid te nemen.

21. Groet u, die het eerst de brief ontvangt, u opzieners en diakenen (1 Thessalonicenzen. 5: 25 vv.), alle heilige in Christus Jezus en wel zo, dat u niemand onder hen voorbijgaat. U en de gemeente groeten de broeders, die met mij zijn, die tot mijn nadere omgeving behoren (Gal. 1: 2).

22. Al de heiligen van de hier aanwezige Romeinse gemeente (2 Kor. 13: 12) groeten u en meest die van het huis van de keizer zijn en tot de gemeente zijn toegetreden. Zij, vervuld van hun geluk als Christenen, stellen bijzonder belang in u.

23. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met allen (Rom. 16: 24. 1 Kor. 16: 23. Ro 16. 24 1Co Gal. 6: 18. Efeze 6: 24 Kol. 4: 18. 1 Thessalonicenzen. 5: 28. 2 Thessalonicenzen. 3: 18 Amen.

Bij de uitdrukking "die van het huis van de keizer zijn" is de vraag of het woord "huis" in de eigenlijke zin moet worden verstaan en dus aan het Palatium, het keizerlijk paleis op de Palatijnse heuvel (Hand. 28: 16) moet worden gedacht, of dat wij het woord in figuurlijke zin en nu weer van de keizers betrekkingen, of van zijn familie, zijn bloedverwanten moeten opvatten. Het laatste is wel niet mogelijk, omdat de familie van Nero toen zeer weggesmolten was en het op zichzelf reeds zeer onwaarschijnlijk is, dat iemand uit deze zich tot Christus zou hebben bekeerd, terwijl een enkele uitzondering niet voldoende zou zijn, om de uitdrukking te verklaren, die meerdere personen bedoelt. Wat de beide andere gevallen aangaat, blijft het in de grond van de zaak hetzelfde, of wij het woord "huis" in de ene of andere zin opvatten. In beide gevallen zijn onder "die van het huis van de keizer zijn" mindere keizerlijke dienaren bedoeld, die, al hadden zij ook niet in het keizerlijk paleis hun woning, daar toch dienst deden. Zij zijn niet dezelfde als de pretorianen of soldaten van de keizerlijke lijfwacht in Hoofdstuk 1: 13, maar waarschijnlijk door deze op de apostel opmerkzaam gemaakt en door de laatsten tot Christus gebracht, omdat ook zij hem in zijn gehuurde woning opzochten en daar de prediking van het Evangelie uit zijn mond vernamen (Hand. 28: 30 v.). Het is een bijzonder teken van Gods barmhartigheid, dat zelfs in die afgrond van alle verkeerdheden, in het huis van de keizer, een straal van het hemelse licht was doorgedrongen en het was zeker voor de apostel zeer verblijdend dat hij van deze heilige nog in het bijzonder groeten mocht overbrengen. Bij de kerkvaders wordt een verhaal gevonden, dat de schenken van de keizer en één van zijn bijwijven door Paulus bekeerd zouden zijn. Daardoor zou die dan in hevige mate tegen deze prediker van de gerechtigheid verstoord geworden zijn en zouden nu de tegenstanders aanleiding hebben gehad, om het lang gerekte proces eindelijk weer te doen aanvatten, zodat het met de veroordeling van Paulus eindigde.

Aan de Filippensen geschreven van Rome (en gezonden) door Epafroditus (Hoofdstuk 2: 25).

SLOTWOORD OP DE BRIEF AAN DE FILIPPENSEN

De brief heeft daardoor zijn eigenaardig gewicht, dat ons daarin de heilige apostel van de meest verschillende kanten laat zien in zijn hart en ons zijn persoonlijk gevoel toont voor zijn vrienden en zijn vijanden, voor de wereld en voor God, voor het tegenwoordige en de toekomst. Hij ontsluit daarin voor ons zijn gehele binnenste en houdt ons dat voor als een heldere spiegel. Christus te kennen en beminnen, Hem na te volgen en te vertrouwen, dat moet de Filippensen evenals voor de apostel zelf de bron zijn van alle leven, van alle kracht en van alle deugd, een onverdroogbare bron onder alle lijden. Zoals men, zegt Starke, in de apostel het toonbeeld ziet van een trouwe leraar en in de Filippensen het toonbeeld van vrome toehoorders, zo leert men ook uit deze brief, hoe banden en gevangenis moeten dienen tot

bevordering van het Evangelie, hoe God uit het kwade iets goeds geboren kan laten worden, namelijk bekering van anderen en hoe Hij de aanslagen van de vijanden kan keren en wenden tot welzijn van Zijn kerk.

De aard van de brief onderscheidt zich van die aan de Efeziërs en de Kolossensen zeer bepaald. Hier vinden wij niet als in die andere brieven een theoretisch en een paranetisch gedeelte. "Het is een ware uitstorting van het hart en heeft meer dan andere een familiair karakter" Het is een "ongezochte en ongekunstelde uiting van het hart zonder doctrinaire bedoeling en planmatige vorm" (Zäkler), hoewel het schone organisme van de brief niet te miskennen is. Terecht merkt Meijer op, dat de gehele inhoud innige en treffende liefde ademt voor de geliefde gemeente. Geen andere brief is zo rijk aan woorden van tedere betrekking, geen is zozeer een brief, zonder strenge dispositie, zonder doctrinale bewijsvoeringen, zonder Oud-Testamentische citaten en dialectische argumentaties. Geen is zozeer een brief van het gemoed, een uitvloeisel van het ogenblik uit innige behoefte van de liefde bij uitwendig verlaten zijn en bij droefheid en daarbij een toonbeeld van vereniging van tedere liefde, en gedeeltelijk bijna elegische vorm met verheven apostolische waardigheid en vrijmoedigheid. Het epistel is, hoewel van een die gevangen is en de dood nabij "krachtiger en liefelijker dan de andere" (Grotius), geschreven in het aangezicht van de dood vol ongeknakte levenshoop, onder zware druk vol ongebogen moed, bij sterke aanvechtingen vol frisse ijver. Hij gaat van tedere liefde tot de gemeente over tot harde, tot de hardste uitdrukkingen over verderfelijke tegenstanders, heeft naast plaatsen vol elegante achteloosheid (Hoofdstuk 1: 29), evenals Seneca’s dialogen en Cicero’s brieven, plaatsen vol boeiende welsprekendheid en gaat van geheel uitwendige, bijzondere omstandigheden over tot verreikende gedachten en grootse beschouwingen. Zo ligt de bedoeling van de brief op ethisch levensgebied, zowel voor de verhouding van de dienaar van het Woord tot de gemeente en haar leden, als van deze tot de eersten, als ook voor de Christen in het algemeen ten opzichte van de besturing van zichzelf, van zijn gedrag in moeilijke omstandigheden en ervaringen en tegenover verschillende personen.

De brief is niet naar een vooraf ontworpen plan opgesteld, maar uit het hart en hoofd van de apostel gevloeid, zoals de denkbeelden onder het schrijven hem voor de geest kwamen, ofschoon het ons niet moeilijk valt na te gaan, hoe hij van het ene denkbeeld op het andere is gekomen. Zó gaat het als de vriend aan zijn vriend, als de vader schrijft aan zijn kinderen. Paulus had op de gemeente te Filippi een zeer nauwe, vaderlijke betrekking, hij had haar lief met zijn gehele hart. Zij was door hem op bijzondere, goddelijke aanwijzing, onder zware beproeving en buitengewone uittreding gesticht, zoals wij uit de Handelingen van de apostelen vernomen hebben (Hand. 16: 9). Ook was zij zijn liefde waardig, want zij muntte uit in geloof en godsvrucht en zij had hem overvloedige bewijzen van haar liefde en dankbaarheid geschonken, zoals wij uit de brief zelf zien kunnen. Geen wonder, dat hij met grote genegenheid aan haar schrijft, zijn hart voor haar uitstort en verschillende bijzonderheden haar mededeelt, wier kennis voor haar vooral belangrijk was. Maar ook voor ons is deze brief hoogst belangrijk, want hij maakt ons niet alleen bekend met de lotgevallen en de gemoedsgesteldheid van de apostel, gedurende zijn gevangenschap te Rome. Hij behelst niet alleen veel, dat van zijn ware, zedelijke grootheid getuigt en ons opwekt zijn voorbeeld na te volgen, maar is ook bij uitnemendheid geschikt om ons geloof in onze Heer te versterken, onze liefde tot Hem te vermeerderen, tot een wandel, zijn Evangelie waardig ons op te wekken, en met blijdschap te vervullen als Hij maar wordt gepredikt.

DE BRIEF VAN DE APOSTEL PAULUS AAN DE COLOSSENZEN

In de brief aan de Efeziërs heerst het universalisme, in dezen het monisme: Christus' persoon en altijd weer de persoon van Christus en deze uitsluitend! De brief is dus door en door Christologisch. De persoon van Christus is de Heer van eeuwigheid, die hemel en aarde, het zichtbare en onzichtbare vervult en regeert, die, omdat Hij tot ons geslacht is neergedaald en Zich begeven heeft in de geschiedenis van de mensheid, alles en allen met God heeft verzoend, alle eeuwen van de ontwikkeling omvat, zodat buiten en vóór Hem ook de hoogste beschaving van de geest en de edelste opvolging van de wet slechts beginselen, elementen van de wereld zijn, die voorbijgaan. In Hem is daarentegen vrede, leven, heil en vreugde gegeven; evenals elke deugd op elk zedelijk levensgebied gegeven is en wel op de ethische weg van het geloof, in gehoorzaamheid aan Zijn woord en in levende gemeenschap met Hem en in het gebed, zodat de Christus voor ons tot de Christus in ons wordt.

HOOFDSTUK 1

DE ZALIGHEID, DOOR CHRISTUS VERWORVEN, WORDT DE MENSEN DOOR HET WOORD AANGEBODEN

A. Reeds de aanvang van deze brief, die volgens onze opvatting omstreeks een vierde jaar later dan die aan de Efeziërs geschreven is (Deel VI Aanh. II a No. 3), onderscheidt zich van de laatste, waarmee hij veel overeenkomst heeft, daardoor, dat Paulus zich weer hier, zoals hij dat ook in zijn overige brieven doet, tot de lezers in een persoonlijke betrekking stelt en niet, zoals in de brief aan de Efeziërs geschiedt een meer algemene plaats tot hen inneemt. In de brief aan de Efeziërs vinden wij dan ook geen bijzondere omstandigheden aangevoerd, omdat hij niet alleen aan hen schreef, maar ook tegelijk aan de overige gemeenten in Klein-Azië, die tot hun cyclus behoorden.

I. Vs. 1 en 2. Het adres en de groet hebben op een enkel klein verschil van uitdrukking na dezelfde vorm als die in de brief aan de Efeziërs. Noemde de apostel daar alleen zichzelf als schrijver van de brief, hier neemt Timotheus ook deel, want hij is nu bij Paulus te Rome aangekomen, waarheen deze hem in 2 Tim. 4: 9 vv. 21 ontbood, terwijl op die tijd, dat de brief aan de Efeziërs werd geschreven, hij zich nog daar bevond.

1. Paulus, een apostel van Jezus Christus door de wil van God en tegelijk met hem Timotheus, de broeder (2 Kor. 1: 1 Fil. 1: 1. 1 Thessalonicenzen. 1: 1. 2 Thessalonicenzen. 1: 1

2. De heilige en gelovigen broeders in Christus, die te Kolosse zijn: a) genade zij u en vrede van God, onze Vader en de Heere Jezus Christus (Rom. 1: 17. Efeze. 1: 2. en "1Th 1: 1.

a) Gal. 1: 3. 1 Petrus 1: 2

Kolosse was een aanzienlijke en welvarende stad in het zuid-westelijk deel van Frygië, een landschap van Klein-Azië. in de vruchtbare landstreek aan de rivier Lykus, niet ver van Hiërapolis en Laodicea (Hoofdstuk 2: 1; 4: 13, 15 v.) gelegen. Toen Paulus op zijn derde zendingsreis het land van Galatië en Frygië na elkaar was doorgegaan, om daar de discipelen te versterken, doorreisde hij ook de "bovenste delen", zoals in Hand. 19: 1 staat, om van daar naar Efeze te gaan. Volgens de aanmerking bij Hand. 18: 23b "Ac 18: 23" doelt dat op een trekken door de bovengenoemde steden, waarbij door de apostel nog geen gemeente werd gesticht, maar slechts enige kennis werd aangeknoopt en enkele personen tot het Christendom werden bekeerd. Aan deze, waaronder zich Epafras door ijver onderscheidde, een man, die te Kolosse geboren was, lukte het in verloop van tijd bepaalde gemeenten te vormen. Als Paulus schrijft aan gemeenten, door hemzelf gesticht, noemt hij deze ook (behalve in de brief aan de Filippensen, waar hij de gemeente niet met die naam noemt, maar aanspreekt: al de heilige in Christus Jezus, met de opzieners en diakenen. (Fil. 1: 1 1 Kor. 1: 2. 2 Kor. 1: 1 Gal. 1: 2 1 Thessalonicenzen. 1: 1. 2 Thessalonicenzen. 1: 1 In Rom. 1: 7 bedient hij zich, omdat hij niet te doen heeft met een gemeente door hem gesticht, van de uitdrukking: "allen, die te Rome zijn, geliefden van God en geroepen heiligen! " en in Efeze 1: 1, omdat de brief niet aan de Efeziërs voor henzelf alleen, maar als vertegenwoordigers van een reeks van meestal door anderen gestichte gemeenten gericht is, van de uitdrukking "de heilige, die te Efeze zijn en gelovigen in Christus Jezus. " Vinden wij nu hier een dergelijk adres: de heilige en gelovige broeders in Christus, die te Kolosse zijn" (in de beide predicaten is de nieuwe, godsdienstig-zedelijke toestand van de lezers zowel van de objectieve als van de subjectieve kant voorgesteld; zij zijn door het ontvangen van de Heilige Geest aan de macht van de

wereld en haar geest ontrukt, en door de persoonlijke gemeenschap met Christus in het geloof tot een nieuwe levensrichting gebracht), zo geeft hij daardoor te kennen, dat hij niet de onmiddellijke stichter is van de gemeente te Kolosse; hij kent in vs. 7 uitdrukkelijk deze ereplaats aan Epafras toe. Over de laatste, die velen ten onrechte voor een en dezelfde houden als Epafroditus, die in Fil. 2: 25 vv. ; 4: 18 genoemd is, weten wij uit Filem. 1: 23 dat hij zich tijdens het schrijven van deze brief bij de apostel in diens gevangenschap bevond. In de laatste tijd heeft men veelal gedacht aan de gevangenschap te Cesarea. Tegen deze mening spreken intussen zulke beslissende gronden (vgl. bij Hand. 24: 23), dat wij die best kunnen ruilen voor de andere, volgens welke de gevangenschap te Rome (Hand. 28: 30 v.) bedoeld is. Zonder twijfel heeft hem de zorg voor de gemeente, die hem zo na aan het hart lag (Hoofdstuk 4: 12 v.) en die in gevaar was om door dwaalleraars van het ware, vruchtdragende, Christelijke geloof afgetrokken en op zeer gevaarlijke wegen geleid te worden, waar de grondslagen van leer en leven op het spel stonden, tot de reis naar Rome bewogen, om bij Paulus aan te dringen, dat deze vermaningen en terechtwijzingen gaf. De apostel deed dat ook in deze brief, die voor ons ligt, die hij, omdat Epafras nog langer bij hem bleef, om hem in zijn gevangenschap te dienen (Filem. 1: 23 vgl. met Kol. 4: 10) aan Onesimus meegaf, opdat deze hem aan Tychicus te Efeze zou afgeven, welke laatste hem dan aan de gemeente zou bezorgen (zie bij Hoofdstuk 4: 7 vv.). Wat voor een soort van dwaalleraars het geweest is, door wie de Kolossensen zo zwaar werden bedreigd, zullen wij later moeten nagaan, als wij na de inleiding van de brief het oog vestigen op de eigenlijke inhoud, die uit twee delen bestaat.

Hij noemt hen "heilige broeders", een woord, dat zoals bekend is een afzondering en onderscheiding van een persoon of zaak tot een godsdienstig einde en gebruik aanwijst. Twee dingen worden ons dan door deze kundigheid aangewezen, deels het onderscheid tussen hen en andere mensen, door God zelf gemaakt, deels het bewijs daarvan in hun toewijding van zichzelf aan God. Zij waren heilige, afgezonderde mensen, reeds van eeuwigheid door God zelf uit vrijmachtig verkiezende genade boven anderen uitgekozen, in de tijd door een hemelse en goddelijke roeping, die van boven was, krachtdadig uitgetrokken en dus afgezonderd en onderscheiden gemaakt van de wereld. Door de genade dus bevoorrecht, gedroegen zij zich zoals het de heiligen betaamt. Zij hadden zich met een onbepaalde zielskeuze aan de Heere en Zijn verdiensten gewijd. Zij waren innig verliefd geworden op alles wat de naam van heilig dragen mocht. Zij vonden bijzonder de nauwste vereniging met degenen, die zich heilig in hun gedrag aanstelden. Ja, de vruchten van hun gedrag waren blijkbaar in heiligheid en deugd. Welk gebrek hun toch aankleefde en hoeveel ongelijkvormigheid nog in hen was, als men op het volmaakte zag, echter waren zij ten aanzien van de grondkeuze van hun gemoed en de onophoudelijke poging van hun hart echt als heilige aan te merken en te benoemen.

II. Vs. 3-14. Na het adres en de groet gaat de apostel eerst over tot een dankzegging aan God voor de betrekkelijk gunstige toestand van de gemeente, waarover hij bericht had ontvangen door Epafras, die ook het Christendom daar bekend had gemaakt en dit op de juiste manier had gedaan (vs. 3-7). Heeft nu deze hem meegedeeld, die liefde zij, de Kolossensen, die hem, de apostel, niet persoonlijk kenden (Hoofdstuk 2: 1), in de geest voor hem voelen (vs. 8), dan toont hij dadelijk zijn wederliefde voor hen door de voorbede, die hij op de dankzegging laat volgen. Hij wijst reeds die punten aan, waarin hun Christendom in gevaar schijnt te zijn ten gevolge van de dwaalleraars, die hen lokken op verkeerde wegen, zowel wat de zedenleer als wat de geloofsleer aangaat. Als hij de inhoud van zijn voorbede nader verklaart, legt hij bijzondere nadruk op juiste kennis en voor God welgevallige wandel en laat hij zijn rede

uitlopen op hetgeen Christus' persoon en werk meteen voor alle verkeerde menselijke speculatie beveiligt (vs. 9-14).

3. a) Wij, ik Paulus en Timotheus, de broeder, die met mij u deze groete toezendt (vs. 1) danken de God en Vader van onze Heere Jezus Christus (Efeze. 1: 3) over hetgeen u reeds heeft verkregen (vs. 4 vv.) de zaligheid u reeds ten deel geworden (Efeze 1: 15 v.), altijd voor u biddend om verdere bewijzen van genade (vgl. Fil. 1: 3 v.), die later worden genoemd (vs. 9 vv.).

a) 1 Thessalonicenzen. 1: 2. 2 Thessalonicenzen. 1: 3

Als dan Paulus en Timotheus God dankten voor de Kolossensen, zo mogen wij daaruit veilig besluiten, dat zij zeer duidelijk Gods hand, zo in de aanvankelijke bekering als in de verdere beschrijving en opbouwing van die gemeente erkenden; dat, ofschoon zij de werktuigen daartoe niet geweest waren, althans Paulus niet, zij echter ten uiterste verblijd waren over hun bekering tot en volharding bij het Evangelie, dit aanmerkend als een zeer grote en gewenste zaak, waarover elk graag getrouw Evangeliedienaar, wie de eer van God en Christus ter harte gaat, zich zeer had te verheugen; ja dat, hoezeer hun liefde tot de Kolossensen, als door God beweldadigde mensen en als hun broeders in het gemeen geloof, werd opgewekt door deze beschouwing, zij echter daardoor niet bewogen werden om enigszins, of in die mensen zelf, of in Eprafras als het werktuig daarvan, te eindigen; maar dat zij er door tot God opgeleid werden en daarmee in de Heere eindigen. Zij zagen daarin de rijkdommen van Gods vrije genade, Zijn vrijmacht in het gebruiken van zulke middelen en wegen, als Hij de beste en geschiktste keurt. Zij verwonderden zich over het onweerstaanbare van Gods macht en het krachtdadige van Zijn arm, die de eenvoudige Evangelieprediking, ook van een Epafras, hoewel geen apostel noch Evangelist, met zo'n rijke zegen bekroond en met zulke gewenste vruchtgevolgen begenadigd en verheerlijkt had.

4. Zo wij door Epafras (vs. 8) van uw geloof in Christus Jezus gehoord hebben en van de liefde die u heeft tot alle heilige, zoals die bij u wordt gevonden.

5. Om de hoop op de toekomstige heerlijkheid (Hoofdstuk 3: 3 v. Rom. 5: 2; 8: 18 vv. Ro 5. 2), die, wat haar voorwerp aangaat (Efeze. 1: 8 Tit. 2: 13) u weggelegd is in de hemelen en die ook eens aan u zal worden vervuld (2 Tim. 4: 8), waarvan u van te voren, voordat zo'n vervulling plaats heeft (Efez. 1: 12), opdat u zich reeds te voren zou verheugen en dus in hoop zalig zou zijn (Rom. 8: 24. 1 Petrus 1: 3 vv., gehoord heeft door het woord van de waarheid, namelijk van het Evangelie (Efeze. 1: 13).

Nadat en dus sinds zij van het Christelijk geloof en de liefde van de lezers bericht hebben ontvangen, zeggen zij, Paulus en Timotheus, God dank voor hen, voor hun geloof en hun liefde om de hoop, die voor hen in de hemel is weggelegd. Naar de laatste uitdrukking is niet de aard van het hopen, maar het goed van de hoop uitgedrukt. Dat goed van de Christenen is echter, zo merkt de apostel verder aan, omdat het hun in de hemel, waar Christus is, tot op de tijd van Zijn openbaring bewaard blijft, niet iets onbekends en onzekers, maar zij hebben reeds van te voren daarvan kennis verkregen, toen zij het woord van de waarheid van de boodschap van de zaligheid hoorden.

Geloof en liefde zijn in de Christelijke gemeente de hoofdpunten tot beoordeling van haar staat. Het geloof moet niet slechts op Christus zijn gericht, maar een leven in Christus zijn. Hij is het fundament en de bron van de liefde, waarin Hij werkzaam is. Deze moet, wat de

aard betreft een liefde zijn "in de Geest" (vs. 8), opdat zij rein is en wat de omvang aangaat, door "alle heiligen" worden gevoeld (vs. 4), opdat zij ruim is, zonder beperkt te zijn tot zinnelijke, willekeurige, baatzuchtige sympathieën.

De liefde tot alle heiligen is de liefde tot allen, die met hen van de wereld zijn afgezonderd en in Christus zijn geheiligd. De apostel noemt deze in het bijzonder de Kolossensen, omdat zij als de liefde, die het meest vrij is van alle natuurlijke, zelfzuchtige besmetting, het zekerste kenteken van ware Christenen is.

Voor de wereld geeft ons zeker meer roem en eer het karakter van een mensenvriend, die zich verder uitbreidt en alles in zijn liefde omvat, dan de liefde tot de heilige, want de laatste leidt tot het maken van een onderscheid, dat de wereld niet graag ziet. De wereld heeft een liefde, zodat haar een Jood en Turk liever is dan een heilige, omdat zij de aard van alle anderen beter met haar eigen wezen kan overeenbrengen dan de aard van deze heiligen. Als men nu aan de nog zwakke beginselen van geloof en liefde en aan de verzoekingen, die bovendien komen, denkt, dan zou het twijfelachtig kunnen worden, of men reden had om zich reeds te verheugen en te danken; maar bij het uitzien naar het doel van de hoop, die ons is weggelegd, zal ons de genade zeer groot zijn.

Weggelegd. Het Griekse woord betekent een toewijzing van hetgeen weggelegd is voor een bijzonder persoon. Een bewaring en beveiliging daarvan, ten dienste van hen, voor wie het geschikt is. De apostel zinspeelt hier op vaders, die schatten opleggen voor hun kinderen, opdat deze die naderhand bezitten.

Onze hoop op Christus voor de toekomst is de fontein en steunpilaar van onze vreugde hier op aarde. De gedurige gedachte aan de hemel zal onze harten versterken; want alles wat wij kunnen wensen, wordt ons daar beloofd. Hier zijn wij vermoeid en afgetobt, maar daarboven is het land van de rust, waar de arbeider niet meer in het zweet zijns aanschijns zal hoeven te werken en waar de vermoeidheid voor altijd gebannen is. Voor de moede en makken bevat het woord "rust" een hele hemel. Wij zijn voortdurend in het strijdperk; er zijn zoveel verzoekingen van binnen en zoveel vijanden van buiten, dat wij zelden of ooit rust hebben; maar in de hemel zullen wij de zegepraal genieten. Daar zal de banier tot een zegeteken van de overwinning opgeheven worden, het zwaard zal in de schede terugkeren en wij zullen uit de mond van onze overste Leidsman de woorden horen: "Wel, u goede en getrouwe dienstknecht! " Wij hebben verlies op verlies geleden, maar wij gaan naar het land van de onsterfelijken, waar graven onbekend zijn. Hier veroorzaakt de zonde ons een voortdurend leed; maar daar zullen wij volmaakt heilig zijn; want in dat koninkrijk zal niet inkomen iets wat onrein is. Het onkruid groeit niet in de voren van de hemelse velden. O, is het niet een oorzaak van vreugde, dat u niet voor altijd in de vreemdelingschap hoeft te blijven, dat u niet voor eeuwig in deze woestijn zult wonen, maar dat u snel Kanaän zult beërven? Laat het echter nooit van ons gezegd worden, dat wij over de toekomst dromen en het tegenwoordige vergeten, laat de toekomst het tegenwoordige tot de hoogste doeleinden heiligen. De hoop voor de toekomst kan door de Heilige Geest een machtige drijfveer tot heiliging worden; zij is de bron van vrolijk streven en de hoeksteen voor het gebouw van een blijmoedige heiligmaking. Wie deze hoop in zich omdraagt, volbrengt zijn werk met ijver, want de blijdschap van de Heere is zijn sterkte. Hij bestrijdt de verzoeking met kracht, want de hoop van de heerlijkheid blust de vurige pijlen van de boze uit. Hij hoeft hier beneden geen beloning voor zijn arbeid, want het loon wacht hem in de toekomende wereld.

6. Ik bedoel het Evangelie, dat tot u gekomen is, zoals ook in de gehele wereld (vs. 23. Rom. 10: 18), a) en het brengt vruchten voort overal, waar het doordringt, in de harten, die het in geloof opnemen, zoals het ook zijn vrucht aanbrengende kracht betoont onder u van die dag af, dat u gehoord heeft en de genade van God, die zich daarin aan u openbaarde (1 Petrus 1: 13) in waarheid bekend heeft (Joh. 17: 8).

a) Mark. 4: 8 Joh. 15: 16

De apostel zegt dat de aard van het Evangelie is, dat het als een schat het gehele mensdom toebehoort, die dus ook aan hen, de Kolossensen, niet mocht worden onthouden, zodat Epafras met zijn evangeliseren (vs. 7) zeer goed heeft gedaan. Het "zoals ook in de gehele wereld" hoeft niet aangemerkt te worden als een overdrijving, want al was het Evangelie toen Paulus schreef, nog niet algemeen verbreid, het heeft toch in zijn eerste beginselen reeds de strekking en de energie, om de wereld te vervullen en te beheersen (vgl. Fil. 4: 15) en van dit bewustzijn uit stelt hij profetisch het toekomstige voor als reeds verwezenlijkt. In het "dat reeds tot u gekomen is" heeft men verder een tegenstelling tegenover "de hoop, die voor u weggelegd is in de hemel"; terwijl de heerlijkheid en zaligheid in het rijk van God nog ver is, is de gelovigen in het woord van de waarheid hun zaligmakende inhoud reeds geestelijk nabij.

Het is zeker niet uit te spreken, welke goede vruchten de nu zo ongelovige en ondankbare wereld van het Evangelie geniet en hoeveel kunsten en wetenschappen, zachtere zeden en regelingen er zouden worden gemist, als het Evangelie daartoe geen aanleiding had gegeven. De eigenlijke vrucht van het Evangelie is echter de kennis van Gods genade en daarin kon ook Eprafras de Kolossensen opbouwen, zodat Paulus hun niets anders zou hebben kunnen zeggen. Door deze getuigenis eert de apostel de genade van God in Epafras, waaraan hij in hetgeen volgt in het bijzonder denkt.

7. Zoals u dan ook het Evangelie geheel overeenkomstig de waarheid geleerd heeft van a) Epafras, onze geliefde mededienstknecht in het Evangelie, die een getrouw dienaar van Christus is voor u.

a) Kol. 4: 12 Filem. 1: 23

8. Die ons ook naar het belang, dat hij in u stelt, verklaard heeft uw liefde in de geest, die u voor ons, die verre van u zijn, voelt.

Hierop legt de apostel vooral groot gewicht, dat de Kolossensen het Evangelie in de vorm van de waarheid, dus niet door bemiddeling van ketterse afdwaling hebben vernomen en hebben leren kennen (vs. 6). Het onderricht van Epafras, hun leermeester, ontvangen, nu had deze vorm, dat wordt aangewezen door het "zoals u ook" aan het begin van vs. 7 De predikaten, die Paulus tot zijn lof aan hem toekent, hebben gedeeltelijk betrekking op zijn verhouding tot hem: "onze geliefde mededienstknecht", deels zien zij op diens betrekking tot de Kolossensen: "een getrouw dienaar van Christus voor u. " Overeenkomstig deze trouw heeft hij dan ook de apostel over hun godsdienstigen en zedelijke toestand de tijding gebracht, waarvan in vs. 4 wordt gesproken en hun tevens de liefde in de Geest geopenbaard, die in vs. 8 wordt geroemd.

De liefde, waarvan Paulus met deze uitdrukking spreekt kan niet weer de liefde zijn jegens de mede-Christenen, die in vs. 4 wordt geroemd. In dat geval was de bijvoeging "in de geest" even overbodig als het noemen van haar voorwerp noodzakelijk was; bovendien zou het op de

voorgrond plaatsen juist van deze Christelijke deugd op deze plaats bevreemdend zijn. Er moet een liefde bedoeld zijn, wier voorwerp uit de zin zelf blijkt, dus liefde tot Paulus en Timotheus, die een liefde in de geest wordt genoemd, omdat zij aan de gemeente persoonlijk onbekend waren gebleven. Wat Epafras tot de apostel over haar had gezegd, was zowel een dienst, die hij aan de gemeente van zijn woonplaats bewees, als een blijdschap, die hij hem daardoor aandeed.

Het is duidelijk, dat Paulus hier alle moeite aanwendt, om het aanzien van Epafras in ieder opzicht te bevestigen; diens leer is de ware, zijn betrekking tot de apostel hartelijk en innig, zijn belangstelling in de Kolossensen levendig en rein, oprecht als van het begin. Het schijnt, dat de dwaalleraars hem verdacht hebben gemaakt; daarom stelt Paulus al deze feiten op de voorgrond, om de dwaalleraars te beschamen en de gemeente voor hen te waarschuwen en te behoeden.

EPISTEL OP DE VIERENTWINTIGSTE ZONDAG NA TRINITATIS

In het Evangelie (MATTHEUS. 9: 18 vv.) zien wij, hoe Christus werkzaam is, om Zijn rijk te stichten, in het epistel juichen wij erover, dat dit rijk aanwezig is en wij daarin zijn geplaatst. Het Evangelie wijst de Koning aan, het epistel diens rijk. Daar komen enkele trekken van Zijn heerlijkheid voor, hier is al Zijn rijkdom en Zijn rijk aangewezen en wij erkennen onszelf als burgers en kinderen van het rijk en van de grote Koning.

Het Evangelie stelt ons het leven van de mens op aarde voor in zijn donkerste en smartelijkste vormen; in de vrouw met de vloeiing van het bloed het lijden van langdurige ziekte, in het dochtertje van Jaïrus de dood met zijn macht, die alles wegmaait, ook de liefelijkste leeftijd niet verschoont. Tegenover dit alles zien wij ook de Heere als de machtige Helper, die door één woord daar de ellende van de ziekte wegneemt, hier de doden in het leven terugroept. Het epistel dringt tot dergelijke beschouwingen, doordat hij bij de voorafgaande voorbede de vermaning voegt dank te betuigen aan de Vader, die ons heeft bekwaam gemaakt tot het erfdeel van de heilige in het licht, heenwijzend op de redding van de overste van de duisternis en de overplaatsing in het rijk van de Zoon, in wie wij de verlossing hebben door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de zonde.

Waarom een Christen ten allen tijde en hoofdzakelijk voor zichzelf en anderen moet bidden en waarvoor hij moet danken?
1) Hij moet bidden om geestelijke wijsheid, geestelijke wandel en geestelijke groei. 2) Hij moet danken voor het deelgenootschap van de erfenis van de heiligen, voor de redding van de overste van de duisternis en voor de vertaling in het rijk van de Zoon van God.

Het groot geluk van te behoren tot het rijk van de Zoon van God: 1) waarin dit geluk bestaat, 2) waartoe het dringt.

Het licht van het erfdeel van de gelovigen: 1) zij hebben het licht van de waarheid, 2) zij wandelen in het licht van de deugd, 3) zij komen tot het licht van de zaligheid.

De wandel van de Christen, de Heere waardig: 1) het gebed er om, 2) de vrucht daarin, 3) de erfenis daarna. - De vrucht van de verlossing door Christus: 1) de geestelijke wijsheid,
2) voor God welgevallige werken, 3) kostelijk erfdeel.

Over de Christelijke voorbede; door deze 1) vervullen wij een heilige plicht, 2) bevredigen wij een diepe behoefte van ons hart, 3) bereiden wij onszelf en anderen een rijke zegen.

Drie vragen tot beproeving van onszelf aan het einde van het kerkelijk jaar: 1) ben ik toegenomen in de kennis van God en van Zijn heilig en heerlijk welbehagen? 2) ben ik bevestigd in Christelijke wandel en vruchtbaarder geworden in goede werken? 3) ben ik gevorderd in het aannemen van de zonden vergevende en in het prijzen van de zaligmakende genade van de Heere?

9. Zo is dan, zoals wij hebben gezegd, reeds een goede grond voor uw Christendom gelegd (Efeze. 1: 15 vv.). Waarom ook wij uw liefde in de Geest beantwoorden (vs. 8), van die dag af, dat wij het door Epafras (vs. 4 vv.) gehoord hebben, dat u reeds tot de Christelijke staat gekomen bent, niet ophouden voor u te bidden en te begeren (vs. 3), a) dat u voor uw bewaring voor de valsen en tot bevordering op de goede weg vervuld mag worden met de kennis van Zijn wil, in alle wijsheid en geestelijk verstand, om die kennis te bezitten (Fil. 1: 9 vv).

a) 1 Kor. 1: 5

Het is enigermate verrassend, dat de voorbede van de apostel voor de Kolossensen vooruitgang in kennis tot onderwerp heeft gekozen. Met het Christelijk leven, wat aangaat het geloof, de liefde en de hoop, is het volgens vs. 3 vv. in het algemeen te Kolosse goed gesteld. Daarentegen is door de dwaalleraars de zuiverheid van de kennis van het Evangelie in gevaar gebracht en daardoor indirect ook geloof, liefde en hoop d. i. het gehele Christelijke leven van de gemeente.

De uitdrukking "van Zijn wil" kan de wetgevende (Rom. 12: 2 Efeze. 5: 17. 1 Thessalonicenzen. 4: 3), of de besluitende wil van God (MATTHEUS. 18: 14 Joh. 6: 40 Efez. 4: 9) betekenen. Het verband spreekt hier duidelijk genoeg voor de tweede betekenis, omdat het Christelijk leven, zoals de apostel dat beschrijft in hetgeen volgt, niet kan voortkomen uit de kennis van de goddelijke wet, maar uit die van het goddelijk raadsbesluit. Zo moet dan hier onder de wil van God het goddelijk raadsbesluit tot verlossing van de mensen worden verstaan. Door de volgende woorden "in alle wijsheid en geestelijk verstand" bepaalt Paulus, hoe het vervuld worden met de kennis van de goddelijke wil gesteld moet zijn, aan de ene kant namelijk zo, dat die kennis het leven in zijn onderscheidene richtingen bepaalt, aan de andere kant zo, dat de kennis in haar geheel en in bijzonderheden wordt begrepen.

Wijsheid is de kennis van dit inwendig verband van het goddelijk raadsbesluit en het werk van de zaligheid, het overzicht over de goddelijke waarheid; verstand is een specialiteit van de wijsheid, het is de Christelijke levenswijsheid, waarin de mens de juiste toepassing maakt van het inzicht in de goddelijke waarheid op de bijzondere menselijke omstandigheden. De wijsheid is een veronderstelling voor het verstand. De bijvoeging "alle" of "allerlei" zegt, dat de apostel wijsheid en verstand in ieder opzicht, zodat die voor alle omstandigheden voldoende zijn, de Kolossensen toewenst; hij noemt ze echter beide "geestelijk" omdat beide het werk en de gave zijn van de Heilige Geest en slechts op geestelijke zaken gericht zijn.

Deze nadere bepaling is hier geheel op haar plaats, nu de apostel moet waarschuwen tegen een wijsheid, die niet uit de Geest voortkomt (2 Kor. 1: 12), die zich aan de Kolossensen tot regeling van hun wandel zou kunnen opdringen.

10. Wij bidden dat voor u, a) opdat u, wat het praktische leven aangaat, mag wandelen waardig de Heere tot alle behaaglijkheid (Efeze 4: 1 Fil. 1: 27. 1 Thessalonicenzen. 2: 12), b) en dit zal het geval zijn, als u leeft, in alle goede werken vrucht dragend en groeiend in de kennis van God, in plaats van u over te geven aan een valse heiligheid, zoals die dwaalleraars aanprijzen.

a) Gen. 17: 1. 1 Kor. 7: 20 b) Joh. 15: 16

In de woorden aan het begin van vs. 10 "opdat u mag wandelen waardig enz. " is niet, alsof het geplaatst was bij het "dat u mag vervuld worden met de kennis van Zijn wil enz. " een tweede bede te zien, maar dit wandelen moet gedacht worden als afhankelijk van de kennis van de goddelijke wil, zodat de zin is: "om (door middel van deze kennis) waardig te kunnen wandelen", waar in de gedachte ligt, dat het zonder deze onmogelijk is.

De fout zat bij de Kolossensen in het wandelen; zij peinsden over allerlei hemelse verborgenheden; met die verkeerde speculaties moesten zij eindigen en al hun aandacht stellen op het ene nodige. Ten eerste moesten zij wandelen "waardig de Heere", die zij bezitten, d. i. zij moesten wandelen zoals het dienstknechten van zo’n Heer betaamt. Welke wandel nu betaamt volkomen en alleen aan de dienstknechten van de Heere? De Heere Jezus wandelde naar het welbehagen van Zijn Vader, zoals ook Zijn Vader gedurende Zijn leven op deze wereld vaker getuigd heeft. Een wandel de Heere waardig is een wandel volgens Gods welbehagen, daarom moeten zij in de tweede plaats wandelen "tot alle welbehaaglijkheid. " Zij moeten het welbehagen van God najagen, dat moet het hoogste doel van hun wandel zijn.

De hoofdzaak is (Gal. 1: 10) de Heere te behagen en niet de mensen.

Het woord "alle" hier zo vaak herhaald, wijst er op welk een goed begin bij hen gemaakt was, maar ook hoeveel er nog aan de voltooiing ontbrak.

Waardig de Heere te wandelen, zegt deze twee zaken: - zich zo gedragen zoals het past voor mensen, die een allervoortreffelijkste Heer voor hun Heer erkennen. Evenals in het natuurlijke dienstknechten van aanzienlijke, veel kunnen en tevens deugdzame heren en vorsten, in hun kleding, houding, zeden en levenswijze boven het gemeen behoren uit te munten en een zweem plegen te vertonen van de grootheid, macht en eerwaardigheid van hun heren, evenzo betaamt het ook Christenen om zich zo aan te stellen in al hun handel, dat men ze kennen en erkennen moge voor mensen, die aan de rijkste, de beste, de machtigste en allerheerlijkste Heer toebehoren en Hem ten dienste staan. En omdat nu dit allerbest geschieden kan door in gelijkvormigheid van Christus zo te wandelen, zoals Hij zelf hier op aarde gewandeld heeft, zo is dan vanzelf ook in die spreekwijze dit opgesloten, dat de voorname zorg van een Christen moet zijn aan het deugdenbeeld van Zijn dierbare Heer en Meester zo nabij te komen als mogelijk is en daaraan gelijkvormig te zijn; zo te denken, zo te spreken, zo te verkeren in het eenzame en onder zijn medemensen, dat men zien moge dat zij mensen zijn, die de Geest van Christus hebben, die ware leden zijn van Zijn verborgen lichaam, dat Christus in hen en zij in Hem leven, met één woord het erop gezet hebben, om, schoon met ongelijke stappen en met een altoos oneindig overblijvende afstand, echter in hun mate, oprechtelijk en wat het wezen van de zaak betreft, volkomen Jezus voorbeeld na te volgen en Zijn voetstappen te drukken. Vatten wij de spreekwijs in die zin, dan zullen wij ook snel bevroeden, waarom de apostel er ter nadere verklaring nog bij doet: "waardig de Heere te wandelen", of liever "tot alle behaaglijkheid. " Het woord behaaglijkheid wordt hier zeker in het afgetrokkene genomen, voor alles wat liefelijk, aangenaam, betamelijk en voor God

welgevallig is. Naardien er nu vele zaken zijn in en waardoor men zich dus te gedragen heeft, zo spreekt de apostel terecht met een zeer ruime en onbepaalde uitdrukking van alle behaaglijkheid. En ongetwijfeld geeft hij hier in het kort datgene op, wat hij in de brief aan de Filippensen met een opeenstapeling van uitdrukkingen dus voorstelt: Voorts broeders, al wat waarachtig is, al wat rein is, al wat liefelijk is, al wat welluidt, als daar enige deugd is en zo daar enige lof is, bedenk dat.

Naar de macht van Zijn heerlijkheid. In de herhaling van dit vers heeft men Paulus zijn eigen krachtige stijl laten bewaren, hoezeer dit verder van onze trant afwijkt. Wij zouden zeggen: door Gods heerlijke almacht, op de krachtigste manier versterkt en in staat gesteld tot beoefening van lijdzaamheid in lankmoedigheid. (V. D. PALM).

11. Bovendien bid ik, omdat de inwendige ervaring van het goddelijk leven de beste leermeesteres is tot het indringen in de geheimen van de goddelijke waarheid, dat u wandelen mag met alle kracht, die u door God in steeds rijkere mate gegeven wordt, bekrachtigd zijnde, naar de sterkte van Zijn heerlijkheid (Efez. 1: 19; 6: 10, tot alle lijdzaamheid en lankmoedigheid en wel zo’n lijdzaamheid en lankmoedigheid (Rom. 15: 4 v. 2 Tim. 3: 10 Jak. 5: 10), die niet met tegenzin en heimelijk morren worden betoond, maar met blijdschap.

12. Dankend de Vader (Efeze. 1: 17), die ons bekwaam gemaakt heeft door de Geest, ons bij onze roeping meegedeeld, om deel te hebben in de erfenis van de heiligen in het licht, aan de erfenis, die de heiligen bezitten en dat ligt in het gebied van het licht (Hand. 20: 32; 26: 18. 1 Joh. 1: 5 en 7 en 18).

De hoofdtrekken van een wandel de Heere waardig stelt de apostel nu nog meer in het bijzonder voor. De Kolossensen moeten de Heere waardig wandelen, doordat zij 1) vruchtbaar zijn in alle goede werken en bij dit vrucht dragen opgroeien in kennis, 2) bekrachtigd worden met alle kracht naar de sterkte van Zijn heerlijkheid tot alle lijdzaamheid en lankmoedigheid met blijdschap, 3) de Vader danken, die ons bekwaam gemaakt heeft om deel te hebben in de erfenis van de heiligen in het licht. Hun wandel moet dus bestaan in het vruchtbaar zijn in goede werken, in versterking om het moeilijke te verdragen en in dankzegging jegens God voor het ontvangen aandeel in Zijn rijk.

Het eerste voorname punt van het Christelijk leven, dat de apostel noemt, is het vrucht dragen in alle goede werken en het groeien in de kennis van God. De Kolossensen moeten dus niet vruchten dragen in een bijzonder soort van goede werken, maar in ieder goed werk. Wij vinden hier weer dat "alle", dat de apostel in deze inleiding zo vaak gebruikt, "in alle wijsheid en geestelijk verstand, de Heere tot alle behaaglijkheid, in alle goede werken vrucht dragen, met alle kracht bekrachtigd zijnde. " Dit heeft daarin zijn reden, dat de Kolossensen zich niet tevreden mogen stellen met het gemaakte begin, maar naar volmaaktheid moeten streven. Met het vruchtbaar zijn in goede werken is nu echter ook verbonden een groeien in de kennis van God; want de kennis van God is aan de ene kant het zaad, de moederschoot van het goede werk, zoals vs. 9 in verband met vs. 10 zegt. Uit een juiste kennis van God komt een echt leven voor en in God noodzakelijk in ons voort; aan de andere kant oefent ook ieder goed werk, dat wij in erkentenis van God hebben gedaan, op onze kennis van God zelf een werking uit. Het maakt die vruchtbaar, voedt die, bevordert en ontwikkelt die. Niet door ons denken, maar door onze wandel komen wij in de nabijheid van God. Niet met de logica van het verstand, maar met de gehoorzaamheid van het geloof, met het hart wordt God gekend. Die slechts verstandiger wordt, maar niet beter, komt in de kennis van God geen stap vooruit.

Vruchtdragen en groeien zijn de beide werkzaamheden, waarin de levenskracht van een gewas zich openbaart. Met het vruchtdragen en groei van de boom moet zich echter ook zijn sterk worden verbinden, opdat hij stand houdt en volhardt onder alles, wat hem aanvalt en zo verenigt zich in het Christelijk leven met vruchtdragen en groeien als tweede punt het bekrachtigd worden tot alle lijdzaamheid en lankmoedigheid, of het bekrachtigd worden tot het tweevoudig geduld, aan de ene kant dat van het standhouden onder bezwarende omstandigheden, waaraan niets te zwaar valt en aan de andere kant dat van het gelaten standhouden bij het vijandig dringen van de boze het wachten bij het achterblijven van het goede, dat men hoopt en waarvoor het nooit te lang wordt. Daaraan kan zich (vgl. Efeze. 6: 23. 1 Tim. 2: 15 het "met blijdschap" aansluiten. Het feeft dan te kennen, dat dit tweeledig geduld blijdschap bij zich moet hebben, dus een blijde lankmoedigheid moet zijn.

De Christen is bij zijn lijdzaamheid en lankmoedigheid verzekerd, dat zijn zaak zal zegevieren en verheugd over het heil, dat hij in zijn binnenste geniet en in de hemel genieten zal.

De lijdzaamheid of de gelatenheid van de natuurlijke mens, de Stoïsche of zogenaamde filosofische, komt voort uit trotsheid, eergierigheid of tegenstand en is daarom ook verbonden met inwendige, heimelijke ontevredenheid, hoezeer zij ook uitwendig schoon moge schijnen. Het geduld van de Christen daarentegen komt voort uit het vaste vertrouwen op de goddelijke vaderliefde in Christus, uit de verzekerdheid, dat alle dingen ons ten goede moeten dienen, uit de vaste hoop, dat het lijden van deze tijd niet is te waarderen bij de heerlijkheid, die aan ons zal worden geopenbaard; daarom is zij verbonden met uitwendige vreugde. Het "als droevig zijnde, maar altijd blij" (2 Kor. 6: 10) kan geen ongelovig filosoof de grote apostel nazeggen.

De dankzegging aan God is het derde, waardoor het Christelijk leven zich moet onderscheiden en de grond van zo’n danken moet worden uitgesproken in de woorden: "die ons bekwaam gemaakt heeft, om deel te hebben in de erfenis van de heilige in het licht. " De uitdrukking moet verklaard worden uit het Oud-Testamentische spraakgebruik. Evenals volgens het Oude Testament iedere Israëliet bij de verdeling van het beloofde land zijn bepaald aandeel verkreeg, zo is ook voor ieder gelovige Christen zijn aandeel in het koninkrijk der hemelen bepaald.

De heilige d. i. alle wedergeborenen als eenheid gedacht, hebben een gemeenschappelijke erfenis, waarvan elk in het bijzonder zijn deel ontvangt. Evenals nu in vs. 13 van een rijk van de duisternis sprake is, zo wordt hier gesproken van een rijk van het licht, waarin zich het erfdeel van de heilige bevindt; zij zijn kinderen van het licht en erfgenamen van het rijk van het licht.

In het rijk van het licht, hier geestelijk en onzichtbaar, daar ook stoffelijk en zichtbaar, ligt het erfdeel van de heilige, het lot, dat aan het geestelijk Israël in het eeuwig Kanaän ten deel valt.

Als de apostel zegt: de Vader heeft ons bekwaam gemaakt, dan geeft hij daarmee, bij wijze van ontkenning, stilzwijgende te kennen, dat die bekwaamheid geenszins van de mens zelf af te leiden is en ook aan geen middelen, als middelen, was toe te schrijven. En zeker, de mens, wie hij ook zijn moge, is van nature geheel ongeschikt voor de hemel en wel zo ongeschikt, dat, als er niet een goddelijke en krachtige verandering aan hem geschiedt, hij van de hemel geen genot zou hebben, al was het dat hij, hetgeen onmogelijk is, in een onveranderde gemoedsstemming in de hemel komen kon. De mens een vijand van God en alle ware heiligheid zijnde, zou het onder het ook van de vlekkeloos heilige God, in het gezelschap van

zonnezuivere geesten niet kunnen uithouden. De genoegens van de hemel zouden hem tot een last en de bezigheden die daar plaats hebben de allerverdrietelijkste zijn. Ja, deze ongeschiktheid is zo groot, dat nooit in het hart van een onherboren mens een oprechte zucht naar de hemel, zover die een land en woning van licht is, opkomt. Begeert hij naar de zaligheid van de hemel, hij verbeeldt zich een vleselijke hemel, zoals de Mohammedanen, of hij begrijpt in het algemeen een staat van ontheffing van verdriet en vol van genoegens, maar de juiste aard van de hemelse gelukzaligheid is voor hem ten enenmale onbekend en onbewust. Geen taalgebruik op zichzelf is ook in staat, om deze ongeschiktheid weg te nemen en de mens voor de hemel en het hemelse vatbaar te maken. Nee, dit vereist een goddelijke kracht. God zelf moet daartoe schijnen in het hart, om te geven door de Geest verlichting van de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van Christus Jezus.

13. Die door de roeping, die Hij heeft doen toekomen (1 Thess. 2: 12. 2 Thess. 2: 14. 1 Petr. 2: 9, ons getrokken heeft uit de macht van de duisternis, waaronder wij van te voren stonden (Efeze. 2: 2) en overgezet heeft in het koninkrijk a) van de Zoon van Zijn liefde (Matth. 12: 18. 17: 5 Efez. 5: 5. 2 Petr. 1: 11

a) Matth. 3: 17. 2 Petr. 1: 17

In deze woorden verklaart de apostel hoe God Zijn kinderen en volk bekwaam maakt tot hun erfenis van de hemel en van de eeuwige heerlijkheid, namelijk, door hen uit de duistere staat van het heidendom, de zonde en ellende, waarin zij lagen, over te brengen in die staat van de gemeente, hier genoemd het Koninkrijk van Gods beminde Zoon.

De mensen, die God in eeuwige liefde gekend heeft, worden ook in de tijd getrokken met goedertierenheid en wel niet met zo’n normale roeping en trekking, die door velen weerstaan kan worden, wat voor een er mogelijk ook bedoeld wordt; maar zij worden geroepen en getrokken tot Gods gemeenschap op zo’n onweerstaanbare en goddelijke wijze, dat hun dadelijk uitgaan uit de macht van de duisternis en een overgaan tot het rijk van Christus het gevolg daarvan is. Een trekking en roeping, die in de bijbel heet een scheppen, een wederbaren en een levendig maken, het schenken van een nieuw hart en van een nieuwe geest, een wegnemen van het stenen, het geven van een vleselijk hart en wat dergelijke nadrukkelijke spreekwijzen meer zijn. Dit almachtig genadewerk werkt God in Zijn uitverkorenen bij, met en onder het toedienen van zulke gepaste middelen en gelegenheden, die geschikt zijn, om de mens als een zedelijk schepsel op een zedelijke en met zijn natuur overeenkomende manier bewrocht te doen worden. God doet de mens geboren worden onder de bedieningen van wet en Evangelie, of Hij brengt ten minste hem in de gelegenheid ook het woord te kunnen horen, het zij dat Hij het Evangelie tot hem zendt, of de mens, die als met Zijn hand daar brengt, waar het verkondigd wordt. Hij opent onder het lezen, horen of bedenken van dat woord het hart door almachtige genade, en doet door Zijn genadige invloed een Lydia recht acht geven op hetgeen door een Paulus gesproken wordt.

14. Waarin wij de verlossing hebben a) door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de zonden (Efeze 1: 17), zodat wij nu ook de Heilige Geest konden ontvangen en zo bekwaam konden worden tot het erfdeel van de heiligen in het licht (Hand. 2: 38)

a) Hand. 20: 28 Hebr. 9: 14. 1 Petr. 1: 19

Als deelgenootschap aan de vergeving van zonden, die in en met Christus aanwezig is, is onze redding uit de heerschappij van de duisternis en overplaatsing in het rijk van Christus die

daad van God, waardoor Hij ons voor het erfdeel van de heilige in het licht geschikt gemaakt heeft; als zodanig moet zij met dankzegging worden geroemd. Dit staat tegenover de dwaling, alsof de mens nog iets anders zou nodig hebben, om daarvoor geschikt te zijn. Is zo'n dankzegging verbonden met het vrucht dragen naar buiten en het opgroeien in het inwendige, dat een gevolg is van de verkregen kennis van God en met de versterking tegen hetgeen buiten is, die wij nodig hebben om onder tegenspoed stand te houden en met gelatenheid het einde daarvan af te wachten, dan bevinden zich de lezers in de juiste toestand, om zich niet te laten verleiden door hen, tegen wie deze brief volgens zijn bedoeling wil waarschuwen.

In de zin "die ons getrokken heeft uit de macht van de duisternis", wil de uitdrukking "getrokken uit" meer zeggen dan "bevrijd van. " Bevrijd worden ook zij, die bevrijd willen zijn, dat wensen en het waardig zijn; maar uitgetrokken worden vaak degenen, die in het geheel niet willen gered worden, zoals Lot uit Sodom (Gen. 19: 16); het woord verheerlijkt dus Gods macht en genade.

In de uitdrukking "macht van de duisternis" wordt met het een woord gezegd, waarin de Christenen vóór de verlossing waren, namelijk in handen van een geregelde macht, het andere wijst de aard van die macht aan (Efeze. 2: 2; 6: 12).

Men zou onder "macht of overste van de duisternis" de macht kunnen verstaan, die de zonde als duisternis uitoefent over de onwedergeboren mens; de vergelijking met andere gezegden van de apostel (vooral in Hand. 26: 18) leidt ertoe, om bij deze uitdrukking te denken aan de heerschappij van de vorst van de wereld, wat ook bevestigd wordt door het tegenovergestelde "Koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde. "

Als Paulus verder zegt: "Hij heeft ons overgezet in het Koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde" dan is het zeker een van de duidelijkste en meest bepaalde leerstellingen van de Heilige Schrift, dat de mens niet zichzelf overgezet heeft of vertalen kan in het rijk van het licht, maar dat dit een geschenk is van Gods vrije genade door Christus. Door te spreken van het rijk van de Zoon, waarin de Vader overzet, baant de apostel zich vervolgens de weg tot beschrijving van deze Zoon en van Zijn werk, omdat over beide in de gemeente te Kolosse door Joodse theosofen dwalingen werden verbreid. De idee van een bevrijding en verlossing van alles wat verkeerd en eindig is, van een wedervereniging met God en het terugkeren tot Hem was, toen het Christendom in de wereld kwam, het bezielende principe vooral van de Oosterse beschouwing. En omdat het Evangelie eveneens een verlossing en weder-vereniging verkondigde en dit voor zijn kern en middelpunt aanzag, zo vond het bij allen, die over deze dingen dachten of speculeerden, te gemakkelijker ingang. Zij namen echter nu niet het eenvoudige woord van het kruis aan, maar vermengden het Evangelie met hun vroegere emanatiestelsels en verdere speculaties. Dit was ook hoogstwaarschijnlijk bij de Joodse theosofen te Kolosse het geval. Zij leerden, zoals uit het volgende beter zal blijken (vgl. bij 17 en 2: 28) een gaandeweg voortgaande bevrijding en verlossing door het opklimmen van de ene emanatie in de andere tot de volheid van de Godheid. In vereniging met deze hogere geesten moest men door sterkere afkeer van, door het doden van het lichaam komen. Tegenover deze leer stelt de apostel zijn Evangelie van de verlossing door de Zoon van God, met wie men alleen door een levend geloof in verbintenis komt en die alleen tot God leidt.

B. Wij kunnen bij dit epistel weer, evenals bij die aan de Efeziërs, twee hoofddelen onderscheiden, In Hoofdst 1: 15-2: 23 ligt voor ons het eerste dogmatische deel, dat handelt over de leer van Christus persoon en werk en niet meer alleen, zoals de voorgaande afdeling

dat deed, indirect, maar onmiddellijk en uitdrukkelijk het oog heeft op de dwaalleraars met hun valse meningen en grondstellingen, zodat wij deze nu nader zullen leren kennen.

I. Vs. 15-29. In de laatste woorden van de vorige afdeling heeft de apostel gezegd waarvoor Christenen God de Vader te danken hebben. Hier stelt hij voor in welke verhouding Christus staat tot God, dat Hij namelijk Diens evenbeeld is, gelijk in wezen en welke plaats Hij ten opzichte van alle schepselen inneemt, dat zij namelijk in Hem en door Hem en tot Hem, die vóór hen allen, ja van eeuwigheid als de Eerstgeborene van de Vader van eeuwigheid geweest is, allen te samen, ook de tronen en heerschappijen en overheden en machten, de hoogste aller engelen niet uitgezonderd, geschapen zijn en in Hem hun bestaan hebben. Nu is Hij, die te Zijner tijd mens is geworden en het raadsbesluit van God tot verlossing van het menselijk geslacht in het bijzonder door Zijn kruisdood heeft volvoerd, het Hoofd van de Gemeente hier beneden en door Zijn opstanding het begin van een nieuw geslacht en de Eenigeborene uit de dode als ook Degene, die alles wat van te voren op aarde en in de hemel gescheiden was, verzoend en verenigd heeft (vs. 18-20). Paulus wendt zich hierop weer tot de Kolossensen en stelt hen voor, welke grote genade zij nu reeds door deze Christus hebben ondervonden en aan het einde van de tijden nog verder zullen ondervinden, als zij namelijk in Hem blijven en zich niet van de hoop van het Evangelie door bedrieglijke leringen afkerig laten maken (vs. 21-23). Daarna stelt hij hen de betekenis voor van het lijden, dat hij heeft geleden en spreekt hij over plicht en bedoeling van zijn apostolisch ambt (vs. 24-29).

15. a) Welke geliefde Zoon van God (vs. 13) volgens Zijn goddelijke natuur het werkelijke, volmaakte beeld is van de onzienlijke God (2 Kor. 4: 4 Hebr. 1: 3), b) de eerstgeborene aller schepselen, omdat Hij reeds was, toen nog geen schepsel bestond (Joh. 1: 1 vv., 8: 58).

a) Filipp. 2: 5 b) Openb. 3: 14

Wat het grammatische aangaat, komt in vs. 10 slechts een nadere betrekkelijke zin van gelijke aard (welke) naast die van het 14de Het blijkt echter dadelijk, dat hier een woord over de Zoon van God begint dat de gedachte, in vs. 12-14 vervat, geenszins met dezelfde noodwendigheid eiste als die van het 14de vers, al loopt het in vs. 2 vv. op een zin uit, die ook het inwendig verband van de afdeling, met vs. 14 laat opmerken. De relatieve zin van vs. 15 is een van die, in plaats waarvan wij volgens onze manier van spreken op demonstratieve manier zouden kunnen voortgaan (met "deze. De gehele volgende afdeling, waarin de apostel tegenover de valse Christologie van de dwaalleraars te Kolosse de werkelijke waardigheid en grootheid van de persoon van Christus voorstelt, moet op de volgende wijze worden verdeeld: 1) vs. 15 met het 16de vers, dat daartoe behoort, het bewijst en verklaart; 2) vs. 17 en 3) vs. 18 met de verzen 19 en 20, die daarbij behoren, dat bewijzen en verklaren. Deze manier van verdeling wordt duidelijk aan de hand gedaan aan de ene kant door het "want" aan het begin van vs. 16 en aan het begin van vs. 19 ; aan de andere kant door het "en Hij" aan het begin van de verzen 17 en 18. Zo mag men hier in vs. 15 niet met enigen dadelijk na "beeld van de onzienlijke God" een scheiding maken en met "eerstgeborene aller schepselen" de beschrijving laten beginnen van een nieuwe verhouding; men moet echter beide bepalingen samenvatten. Paulus spreekt 1) in vs. 15 vv. van de goddelijke natuur van Christus, volgens welke alles wat is, door Hem geworden of geschapen is, d. i. door Hem, als Werker van de eerste fysische schepping; 2) in vs. 17 als de onderhouder van al het geschapene, in Wie alles zijn bestaan heeft; 3) vs. 18 vv. van de verhouding van de Zoon van God tot de tweede nieuwe zedelijke schepping, waarvan Hij ook de Bewerker en Hoofd is, waarvan de verhouding uit No. 1 en 2 volgt.

Beeld van de onzienlijke God heet Christus niet als een wezen naar God gevormd, maar als degene, die de volheid van het wezen en van de goddelijke eigenschappen, die in de Vader besloten zijn, openbaar maakt, zodat zij in Hem kunnen worden gezien. Evenals in Joh. 1: 18 wordt gezegd: "Niemand heeft ooit God gezien" en daarbij wordt gevoegd: "de Eengeboren Zoon, die in de schoot van de Vader is, die heeft Hem ons verklaard", zo stelt Paulus de Vader voor als onzichtbaar (1 Tim. 1: 17), maar als Zich openbarend in de Zoon, het afschijnsel van Zijn wezen (Joh. 14: 9). Zo opgevat ligt dan in de naam "beeld van God" de wezensgelijkheid uitgedrukt. Evenals echter in de naam "Zoon" het gegenereerd zijn ligt opgesloten, zo in het begrip "beeld" de idee van uitstraling. De uitdrukking "eerstgeborene aller schepselen" zou volgens de woorden van de grondtekst zo kunnen worden opgevat, dat Christus zelf tot de schepselen werd gerekend en alleen bovenaan onder deze werd geplaatst, zoals de Arianen, Socinianen en andere tegenstanders van de Godheid van Christus het ook werkelijk zo willen opvatten. De mogelijkheid van zo’n opvatting blijkt uit vs. 18, waar Christus de eerstgeborene uit de doden wordt genoemd en dit woord alleen zo kan worden verstaan, dat Hij zelf ook een dode was. Volgens het gehele verband van de plaats kan er echter in het geheel geen twijfel zijn, of de apostel wilde de woorden anders doen opvatten; want in vs. 16 vv. wordt al het geschapene voorgesteld als in absolute afhankelijkheid van Hem, de Zoon van God. Hij kan dus onmogelijk zelf als een eerste medeschepsel worden voorgesteld. Luther heeft in zijn vertaling "voor alle schepsel" willen aanduiden het geboren zijn van Gods Zoon uit God in het begin voor alle schepselen, zodat het "eerstgeborene" na verwant is aan het Johanneïsche "eengeborene".

De uitdrukking "eengeborene" stelt alleen het absolute onderscheid van de Zoon over ons in het licht, de uitdrukking "eerstgeborene" daarentegen de analogie, die tussen Hem en ons in verhouding tot de Vader bestaat, zonder het onderscheid van geboorte en schepping op te heffen. Bij ons is het een geschapene, bij Hem een voortgebrachte, daarom ook daar een tijdelijke, hier een eeuwige wording, waardoor de Eerstgeborene in betrekking tot de schepselen komt en staat.

Christus wordt hier gezegd te zijn het beeld van God, zowel in opzicht van Zijn eeuwige geboorte van de Vader, zijnde het uitgedrukt en eeuwig beeld van Zijn persoon, alsook zoveel Hij mens geworden zijnde, God de Vader in Hem en door Hem, als een levendig beeld voor onze ogen vertoonde Zijn heerlijke eigenschappen van wijsheid, goedheid, rechtvaardigheid, almacht. De Vader wordt genoemd de onzienlijke God; niet alleen omdat Zijn wezen onzichtbaar is, maar ook omdat Hij Zich nooit voor de ogen van de mensen geopenbaard had, zoals de Zoon heeft gedaan in Zijn menselijke natuur.

Die het waarachtig en volmaakt beeld is van de onzichtbare God. Terwijl God in Zijn eigen goddelijke uitmuntendheid door geen sterfelijke ogen gezien kan worden, heeft de tweede persoon van de heilige Drieëenheid, die van dezelfde oneindige goedheid en macht is met de Vader en die op gelijke wijze, onzichtbaar, ten opzichte van Zijn goddelijke natuur, voor Zijn vleeswording een zichtbare heerlijkheid heeft aangenomen, waarin Hij aan de aartsvaders is verschenen en bij Zijn vleeswording zelf vlees aangenomen, waarin Hij Zich vertoond en onder ons gewandeld heeft in deze laatste dagen; en dezelfde tweede persoon van de heilige Drie-éénheid mag ook genoemd worden de Eerstgeborene aller schepselen, die door Zijn goddelijke natuur gegenereerd was door de Vader, vóór alle schepselen en ten opzichte van Zijn menselijke natuur was de eerste, die uit de doden werd opgewekt om nimmermeer te sterven.

De innige vereniging van Godheid en mensheid in de persoon van Christus is van oudsher een steen des aanstoots geweest voor alle mensenwijsheid. Dat dezelfde Jezus, die in ons vlees hier op aarde wandelde, ook het eeuwige, aan God gelijke evenbeeld van de Vader en de Schepper aller dingen is, zal geen wereldse wijsheid toegeven, die zich niet verootmoedigt voor de goddelijke openbaring in de Heilige Schrift. Daarom verdraaien dan ook de uitleggers, die hun eigen wijsheid huldigen, de zin van deze plaats geheel en al en moeten daartoe aan alle uitdrukkingen in het bijzonder een betekenis tegen haar aard toeschrijven. "Het evenbeeld van God, de eerstgeborene" zouden namen zijn, die op grond van het Oude Testament door vele Joodse godgeleerden aan het eeuwige Woord of aan de Zoon van God werden gegeven, die zij zich voorstelden als de gezamenlijke wereld van denkbeelden, die de zichtbare schepping van God Zijn voorafgegaan. Maar zoals Johannes in zijn Evangelie en in zijn brieven tegenover hun dwalingen vooral doet uitkomen, dat deze Zoon, die van eeuwigheid de Vader openbaart, de Vader gelijk is, dan beweert Paulus vooral, dat de mens Jezus juist die in het vlees verschenen Zoon is, dat Hem daarom al die verheven namen toekomen, die de Joodse wijzen aan hun evenbeeld en aan hun eerstgeborenen gaven. Evenbeeld van de onzichtbare God heet Christus als de eeuwige, God gelijke, volkomen openbaring van de zonder Hem onzichtbare, verborgene, niet kenbare God. Naar het gewone zinnelijke begrip is ook Hij als Gods evenbeeld onzienlijk, want het onzienlijke is immers ook door Hem geschapen. Maar God is ook voor alle geesten onkenbaar buiten en zonder de Zoon. Slechts in dit onderscheid tussen de Vader en de Zoon, waardoor God van eeuwigheid God ziet en liefheeft, ontwikkelen zich alle eigenschappen van het goddelijk Wezen, slechts door dit onderscheid is de schepping van de wereld mogelijk, omdat nu wezens buiten God bestaan en door Hem vervuld en bezield kunnen worden, zodat zij zowel buiten God als in God zijn; slechts daardoor is de regering van de wereld door een Godmens, de menswording van God en de verlossing van het menselijk geslacht mogelijk. Zo woont dan God in een ontoegankelijk licht, totdat Hij in Zijn Zoon, die zelf het licht en het leven is, Zich openbaart en Zich geheel de mensen betoont, zoals Hij is. De eerstgeborene heet Christus, omdat Hij niet geschapen, maar uit God geboren, zelf God, één persoon met het enige goddelijke Wezen is. Dat Hij geboren is vóór alle schepping, vóór alle schepsel, bevestigt de apostel nog nader door te zeggen: "Hij heeft zelf alles geschapen. "

Hij is de Eerstgeborene van alle schepselen, dat is, van alle geschapen wezen, van het gans heelal. De benaming van "Eerstgeborene" betekent in de spreekstijl van de Hebreeuwen, het hoofd, de Heer, de Koning. De Joodse rabbijnen noemen God zelf de Eerstgeborene, dat is de Koning van de wereld. De Eerstgeborene van de dood is Hij, die de macht en het gebied heeft over de dood. In deze zelfde zin komt deze benaming nog eens voor in het volgende. Christus dan wordt hier beschreven als verhoogde Middelaar, als zodanig is Hij de koning en de gebiedende Opperheer van alle geschapen wezens in het hele heelal, die alle macht ontvangen heeft in de hemel en op de aarde.

Als er voor schuldige zondaren, voor ellendigen en die nergens in de wereld rust of troost vinden kunnen, iets belangrijks is, dan is het de vergeving van zonden, volkomen verlossing en de zekere verzekering van dit een en ander in een bloed van de verzoening, waarvan men buiten Christus' Evangelie geen kennis hebben kan. Hoe meer men dan ook in de geheiligde kennis van hoog verhevene en oorspronkelijke waardigheid van de Heiland versterkt en bevestigd is, des te zekerder kan men op de gezegde waarheid van zijn hart aangaan. Het is daarom dat Paulus de persoon van de Verlosser voordraagt als het oorspronkelijke, eigendommelijke en waarachtige beeld van de onzienlijke God, zodat elk, die Hem in waarheid ziet en leert kennen, de Vader heeft gezien en kennen mag. Ja, ook als de Eerstgeborene van alle schepselen, dat is, niet de Eerstgeschapene (dit zegt de apostel

geenszins, omdat Hij niet tot de rij van de schepselen behoort) maar de Eerstgeborene, met een woord, aan het eerstgeboorterecht van de oosterlingen ontleend (zie Ps. 89: 28) d. i. het hoofd, de gebiedvoerder van de schepping (evenals vs. 18).

Vgl. de Aanm. "Re 3: 14".

16. a) Want door Hem (beter: "in Hem" als de goddelijke idee van de dingen of hun voorbeeld) zijn alle dingen geschapen, beide die in de hemelen en die op de aarde zijn (Openb. 10: 6. 1 Kron. 29: 11 en, om in het bijzonder op de hemel te letten, weer beide die zienlijk en die onzienlijk zijn; want er is een materiële, zichtbare en een immateriële, onzichtbare hemel en om nu nader bij de laatste, de onzichtbare hemel te blijven, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten Efez. 1: 22 Rom. 8: 38. 1 Petr. 3: 22, alle dingen, het hele heelal of het geheel van alle dingen, zijn door Hem als Middelaar (1 Kor. 8: 6) en tot Hem, als einddoel, waarin alles zijn volmaking ontvangt, geschapen (Joh. 1: 3 Hebr. 1: 2).

a) Gen. 1: 3 Ps. 33: 6 Efeze. 3: 9

De gedachte, dat alles in Christus geschapen is, wordt door de apostel door het "want" met het voorgaande verbonden en daardoor de uitspraak "de Eerstgeborene aller schepselen" bevestigd. Hij, de Zoon van God, moet vóór de gehele schepping uit het wezen van de Vader geboren zijn, want alles is in Hem geschapen.

De uitdrukking "in Hem is alles geschapen" zegt nog meer dan "door Hem. " Het laatste zou men ook kunnen opvatten als weer gesproken van een werkmeester, die op Gods last de wereld geschapen heeft; in Hem geeft te kennen, dat de scheppende kracht in Hemzelf aanwezig was. Zoals Paulus nu aan het begin van het vers zegt, dat alles in Hem geschapen is, zo zegt hij aan het einde, dat alles door Hem en tot Hem geschapen is. Het woord "in" geeft te kennen de in Hem rustende scheppingskracht, het andere "door" de scheppende werkzaamheid naar buiten in betrekking tot hetgeen Hij heeft voortgebracht; het "tot Hem" duidt tevens aan, dat Hij het doel is, dat alle dingen voor Hem aanwezig zijn. Maar bepaald en meer zinrijk laat het zich niet uitdrukken, dat Christus, de allerhoogste God zelf, dat Hij van eeuwigheid af persoonlijk onderscheiden van de Vader en toch één met Hem is.

De apostel verdeelt het heelal van de dingen, waarvan hij zegt, dat het in Christus geschapen is, in de beide tegenstellingen van datgene, wat hier beneden en van dat, waar daarboven is ("die in de hemelen en die op de aarde zijn en van dat, wat van zichtbare en wat van onzichtbare aard is, (die zienlijk en die onzienlijk zijn) en verbindt aan het laatste met "hetzij - hetzij" verschillende namen van de geesten, om uitdrukkelijk ook al de geesten, van welke naam zij mogen zijn, daaronder te omvatten.

De verdeling "die zienlijk en die onzienlijk zijn" is niet hetzelfde als "die in de hemelen en die op de aarde zijn. " Het zienlijke omvat de gehele zichtbare wereld, ook de sterren aan de hemel, in zoverre zij met het oog kunnen worden opgemerkt, het onzienlijke daarentegen de onzichtbare wereld, dus voornamelijk de engelen, die geesten zijn en daarom als zodanig niet met de zinnen kunnen worden waargenomen. Dat de apostel werkelijk onder deze uitdrukking vooral de engelen bedoelt, blijkt uit de bijvoeging "hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten. " Vergelijkt men deze vier woorden met die in Efeze. 1: 21, dan is daar "tronen", hier "kracht" weggelaten. Uit het verschillende van de namen, zowel als uit de opeenvolging van de namen blijkt, dat hij niet bedoeld heeft bepaalde orden van engelen

daarmee aan te wijzen al moet ook wellicht het vooraangeplaatste "tronen" wijzen op de orde, die het hoogst in rang is.

Een verschil in rang onder de engelen wordt reeds daardoor in de Heilige Schrift geleerd, dat tussen aartsengelen en engelen onderscheid gemaakt wordt en bij de kwade engelen van een vorst van deze en van boze geesten, van de duivel en zijn engelen sprake is. Nadere bepalingen over die rang kunnen uit gebrek aan voldoende uitspraken van de Schrift niet worden gegeven. Wij worden wel door de menigte van woorden gewezen op de grote menigvuldigheid van hun wezen, om ons de heerlijkheid van God duidelijk te maken, die overal de grote menigvuldigheid van openbaringen en krachten, maar nergens eentonige gelijkvormigheid tot stand brengt. Evenwel blijft een duidelijker inzicht in het wezen van het bestaande verschil voor ons buiten gesloten, omdat de engelen voor ons in hun verhouding tot de mens, allen samen slechts één geheel uitmaken en de tegenstelling, die tussen hen en ons plaats vindt een algemene, doorgaande en bij allen gelijke is, zoals dan ook in hun verhouding tot God voor alle één gemeenschappelijke roeping, één en hetzelfde doel bestaat.

17. En Hij is vóór alle dingen (Spr. 8: 22 vv.) en alle dingen bestaan te samen door Hem, die alle dingen draagt door het woord van Zijn kracht (Hebr. 1: 3).

Nadat de apostel in vs. 16 de bedoeling van de uitdrukking in vs. 15 "de Eerstgeborene aller schepselen" nader bepaald en verklaard heeft, vat hij het begrip, dat daarin ligt, van Christus bestaan vóór de wereld nog eens op met de woorden: "en Hij is vóór allen. " Hiermee verbindt hij een tweede in de woorden: "en alle dingen bestaan te samen door Hem. " Hiermede wordt eerst de gedachte, daar begonnen, ten einde gevoerd, omdat het begrip van de schepping eerst dan volkomen is geworden, als het begrip van onderscheiding daarin wordt opgenomen.

In de kerk van Klein-Azië dreigde toenmaals een gevaar van vervalsing van het Evangelie, waarvoor de apostel reeds vroeger in zijn afscheidswoord de oudsten te Efeze had gewaarschuwd (Hand. 20: 29 vv.). Het grove Farizese Judaïsme was door de krachtige en besliste polemiek van de brief aan de Galaten teruggedrongen. Nu nam echter de Judaïstische dwaalleer een fijnere, spiritualistische vorm aan en begon door verbinding met elementen van Helleense filantropie tot een gnosticisme te worden. Vele ontwikkelde Joden, vooral te Alexandrië, schaamden zich voor de realiteit van hun godsdienst en bekleedden de eenvoudige naaktheid daarvan met Griekse vijgebladeren. Zij verklaarden de feiten van de heilige geschiedenis voor slechts symbolische omkleedsels van hogere platonische ideën en probeerden deze door middel van de uitlegging zelfs in het Oude Testament in te voeren. Zo ontstond die opmerkelijke samensmelting van Jodendom en heidendom, die wij vroeger in Philo hebben leren kennen. De dwaalleraars van Kolosse nu schijnen geenszins in direct verband met dit eelecticisme te staan, maar hun theorie is eenvoudiger te verklaren uit het Essenisme in verband met de frygische nationaliteit, die tot dweperij en overspanning geneigd was. Zij komen in onze brief voor als ascetische theosofie, die in de nevelachtige streken van de geestenwereld opstegen, ten koste van Christus hogere waarde de engelen vereerden, op een verborgen wijsheid roemden en in het doden van de zinnelijkheid het middel tot ontzondiging zochten. Nu plaatst zich de apostel met een positieve polemiek tegenover dit Judaïserend gnosticisme, terwijl hij in bijzonder rijke kortheid de leer van de persoon van de Heere Jezus Christus en van Zijn verlossingswerk ontwikkelt. Christus wordt namelijk door hem voorgesteld als het centrum van de gehele geestenwereld, dat boven alle schepselen verheven is als de Middelaar van de wereldschepping in wereldonderhouding, als het belichaamd geheel van de volheid van God, als het Hoofd van de gemeente en de bron van alle wijsheid en kennis. De door Hem teweeg gebrachte verlossing omvat hemel en aarde,

maakt vrij van de uitwendige instellingen, van het vergankelijke van deze wereld en leidt de gelovigen trapsgewijze tot de volmaaktheid.

Voor de Esseërs was even groot gevaar de Esseese hoofdbeschouwing vast te houden en daarnaar het Christendom te veranderen, als voor de Farizese Joden om het Christendom tot een nieuwe wet te maken. Een spoor van het Essenisme op Christelijk gebied vinden wij het eerst in Rom. 14: 1 vv. Hier is sprake van Christenen, die weigerden vlees te eten en wijn te drinken, ook tussen de dagen onderscheid maakten, dat alles eigenlijk Esseese trekken zijn. Omdat echter de apostel zeer zacht met deze mensen handelt en hen slechts voorstelt als zwak in het geloof, moeten wij aannemen, dat bij hen de Esseese gnosis en filosofie geheel op de achtergrond trad.

18. En - om nu van het verhevene van Zijn oorspronkelijke staat over te gaan tot dat van Zijn staat als Heiland, van Zijn kosmische heerlijkheid tot Zijn soteriologische - Hij is het Hoofd van het lichaam, namelijk van de gemeente (Efeze. 1: 22 v. ; 4: 12; 5: 23, 30 1. 22 4. 12), namelijk Hij (Hebr. 12: 2), die het begin is, de eerstgeborene uit de doden (Hand. 26: 23. 1 Kor. 15: 20, 23 opdat Hij in alle, in alle zaken, die de schepping en onderhouding van de wereld aangaan, alsook tot het gebied van de verlossing van het menselijk geslacht behoren, de eerste zou zijn, de voornaamste plaats zou innemen.

Dit vers begint evenals het voorgaande met een "en Hij. " Dit is niet om het nauwer daaraan vast te sluiten, maar integendeel om het des te meer ervan af te zonderen. Van de verhouding, waarin Christus naar Zijn goddelijke natuur tot de wereld in het algemeen staat, gaat Paulus over tot Zijn verhouding tot de mensheid, die ten gevolge van haar zonde verlossing nodig heeft.

Christus staat als behorende tot de gemeente, evenals het hoofd tot het lichaam, omdat het hoofd evenmin zonder het lichaam kan zijn, als omgekeerd het lichaam zonder het hoofd. Zo staat Hij werkelijk in andere en nadere betrekking tot haar, dan in Zijn eigenschap als Schepper tot de schepping. Omdat het echter de gemeente is, waarin de schepping gekomen is tot het vervullen van de bestemming, waarvoor zij geschapen is, om voor de Zoon datgene te zijn, wat Hij haar voor Zich wil laten zijn, zo wordt Zijn betrekking tot de schepping daarin volkomen, dat Hij het Hoofd van de gemeente is. Hoe het nu is met Die, die het Hoofd van de gemeente is, wordt gezegd in één woord, dat door gelijkheid van zinnenbouw ("die het begin is, de Eerstgeborene uit de doden bepaald aan vs. 15 ("die het beeld is van de onzienlijke God, de Eerstgeborene aller schepselen herinnert.

Zoals Christus in betrekking tot God Diens evenbeeld heet, zo heet Hij in betrekking tot de gemeente haar begin of stichter. Door Hem is de gemeente oorspronkelijk en uitsluitend geworden. Met het "Eerstgeborene aller schepselen" is nu verder overeenstemmend de "Eerstgeborene uit de doden. " zoals Hij in vs. 15 is voorgesteld als de gegenereerde vóór ieder schepsel, zo hier als die vóór iederen doden is opgestaan. Het doel van de opstanding van Christus, die wat de tijd aangaat vóór alle andere opwekkingen van de doden in de gemeente (want anders waren reeds in het Oude Testament en door Christus zelf doden opgewekt) heeft plaats gehad, geeft de apostel te kennen met de woorden: "opdat Hij in allen de eerste zou zijn. "

Volgens Zijn niet verheerlijkte mensheid was Christus door Maria uit het zaad van David, dus als zodanig met het menselijk geslacht verbonden; maar als Verheerlijkte was Hij een absoluut nieuw mens, het begin (Hebr. 2: 10). Wat dan de uitdrukking "Eerstgeborene uit de

doden" aangaat, kan de opwekking uit de dood er niet tegen aangevoerd worden, dat Christus de Eerstgeborene uit de doden is; zij toch waren met hun sterfelijk lichaam opgewekt en stierven later weer. Henoch en Elia smaakten de dood niet, ook is de verheerlijking van hun lichaam wel slechts een voorlopige geweest, die met die van Christus niet kan worden vergeleken. Bij de slotwoorden van het vers merkt Chrysostomus op: Christus is allerwege de Eerste - in de gemeente de Eerste, in de opstanding de Eerste. "

Hij wordt genoemd de Eerstgeborene uit de doden, omdat Hij eerst was opgestaan tot een onsterfelijk leven; alle anderen die uit de dood opgewekt waren, behalve Hem, zijn weer gestorven, omdat Hij was de voorname uitwerkende oorzaak van de opstandingen; allen die vóór Hem opgewekt waren, waren opgewekt door Hem, door een macht, die van Hem uitging. En ten slotte voor zoveel Hij een patroon en voorbeeld is van de opstandingen, zullen zijn leden niet alleen opgewekt worden door Hem, maar ook gelijk aan Hem, Zijn heerlijk lichaam gelijkvormig geworden zijnde. Hoe gepast wordt onze Heer dan Heer genoemd, de Eerstgeborene uit de doden! Ook daarin had Hij de voorrang.

19. Zo’n voorgaan in alles moet Hij hebben om Zijn verheven bestemming: want het is het welbehagen van de Vader (Efez. 1: 9) geweest, dat a) in Hem, toen Hij mens werd en Zijn werk hier beneden volvoerde, al devolheid van datgene, waarmee de wereld door Hem zou worden gezegend (Efeze. 3: 19 Joh. 3: 34 v.), wonen zou, opdat men daaruit genade voor genade zou kunnen ontvangen (Joh. 1: 16).

a) Kol. 2: 9

Als de Godmens en Middelaar bezit Hij beide die naturen, die vereist worden om Hem in staat te stellen, ter teweegbrenging van zo’n oneindig waardige voldoening, waarin de hoge God zonder enige krenking van Zijn deugden tot in alle eeuwigheid genoegen kan nemen. Zijn menselijke natuur toch kan lijden en de wet gehoorzamen en terwijl zij door de goddelijke ondersteund wordt wegens de nauwe personele vereniging, zo is zij bevoegd, om al het benodigd lijden te kunnen doorstaan en aan lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid van de Heiland de prijs van een oneindige waarde bij te zetten. Dus kan Hij zijn de Heere onze gerechtigheid, die Heer, in wie wij, arme en doemwaardige zondaren, tot vaten van de barmhartigheid gesteld kunnen worden, ontvangende de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de misdaden, naar de rijkdom van Gods genade, zoals de apostel zegt hier en in het 14de vers van ons tekst-hoofddeel. De Heere Jezus bezit niet alleen als Godmens die benodigde hoedanigheden, die ter verwerving van eeuwig heil nodig zijn, maar Hij bezit ook al hetgeen ter toepassing van de zaligheid en ter vervulling van alle gebrek in Zijn leden gevorderd wordt. Bij hem zijn op de volkomenste manier al die voortreffelijke sierdeugden, die tegen al onze behoeften zo zeer vereist worden, te vinden. Neemt eens een onbegrijpelijke genade, goedertierenheid en mensenliefde; een ondoorgrondelijke wijsheid, almacht, lijdzaamheid en getrouwheid. Deugden zeker, die hoogst nodig zijn in de Middelaar, zal Hij bewogen worden, om de belangen van arme en onwaardige doemelingen aan te slaan en op de duur te behartigen, en zal hij ook bestand zijn tegen alle list en geweld van de vijanden. Het is hierom dat de Geest van de Heere op Hem rusten moest, de Geest van de wijsheid, van de raad, van de sterkte, van de kennis en van de vrees van de Heere. In Hem eerbiedigt de Kerk de grote Profeet, die uit- en inwendig leren kan met macht en ons Gods hele raad aangaande onze verlossing heeft bekend gemaakt. In Hem zien wij de enige Hogepriester naar Melchizedeks ordening, die niet alleen de verlossing en vrijkoping door Zijn eigen offerande daarstelde, maar ingegaan zijnde in het binnenste heiligdom, volkomen zalig kan maken allen, die door Hem tot God gaan, naardien Hij altoos leeft om voor de Zijnen te bidden. Ja, in Hem

zien wij Zions gezalfde Eerekoning, die Zijn kerk door Zijn woord en Geest wijselijk bestuurt en tegen alle geestelijke en lichamelijke vijanden krachtdadig beschut en bewaart.

20. a) En dat Hij door Hem (Efeze 2: 16), b) vrede gemaakt hebbend door het bloed van Zijn kruis, door het bloed, dat Hij aan het kruis heeft gestort (Hebr. 9: 14; 10: 19 vv. 1 Petr. 1: 19; 2: 24, door Hem, zeg ik, alle dingen verzoenen zou tot Zichzelf, zoals ook alles door Hem en tot Hem geschapen is (vs. 16). Ik zeg alle dingen, zodat niets is uitgesloten, maar daaronder begrepen zijn, hetzij de dingen, die op de aarde zijn, waar Hij uit die twee één nieuwe mens zou scheppen (Efeze. 2: 15), hetzij de dingen, die in de hemelen zijn, waar de tegenstelling moest worden weggenomen tussen heilige engelen en de mensen, die in zonde waren weggezonken, door de laatste terug te brengen tot gelijkvormigheid aan de eerste (Matth. 6: 10; 22: 30

a) 2 Kor. 5: 18. 1 Joh. 4: 10 b) Jes. 9: 6 Joh. 16: 33 Hand. 10: 36 Rom. 5: 1

De geesten van de hemels hadden zeker geen verzoening en verlossing nodig, zoals de gevallen mensen; zij bevonden zich voortdurend als het gezond gebleven deel van het gehele lichaam onder de leiding van hun Hoofd, de eeuwige Zoon van God; maar omdat de schepping één groot geheel is, waarin, als één lid lijdt alle leden medelijden, zodat dus de genezing van de geschonden en zieke leden ook die tot zegen is, die gezond bleven, dan omvat de verlossing door Christus hemel en aarde. Niet alleen worden mensen en engelen onderling verbonden door de verlossing, maar beide te samen vormen van dit uur af een nieuwe, verheerlijkte gemeente van God, die zo ook tot een nieuwe en heerlijke verhouding tot God door Christus komt, evenals een koning, als hij het oproer in één gedeelte van zijn rijk dempt, het gehele rijk daardoor tot rust brengt, tot nieuwe trouw aan zich verbindt en tot veel heerlijker bloei verheft.

Ook de hemelse geestenwereld heeft haar harmonie met God, zoals die oorspronkelijk geweest is, verloren, omdat een gemeente van de engelen, de gevallene, het tegen God vijandige rijk van de duivel vormde en onder de toorn van God de eeuwige straf moest lijden. Door de verzoeningsdood van Christus zijn de demonische machten reeds nu overwonnen en voorwerp geworden van de goddelijke triomf (Hoofdstuk 2: 15). Is nu ook daarmee nog niet het rijk van de duivel, dat uit de engelenwereld is voortgekomen, opgeheven en moet daarin nog de gevaarlijke werkzaamheid tegenover de Christenheid worden ondervonden, toch zal door de terugkomst van Christus de verzoening van de wereld in Hem teweeg gebracht, worden voltooid en, evenals het ongelovige gedeelte van de mensheid wordt afgezonderd, zo zal ook het demonische deel van de engelenwereld uit de nieuwe wereld worden verwijderd en in de hel gestoten worden.

Spreekt de apostel toch van verzoening, dan gebruikt hij hier een woord, dat eigenlijk bevrediging of dadelijke herstelling van de vriendschap aanduidt, waarom hij ook zegt, dat Hij vrede gemaakt, verzoening aangebracht had door het bloed van het kruis, dat is, door Zijn bloedig lijden en sterven op Golgotha. Alles wat in hemel en op aarde was en dat door de zonde verwijderd werd, moest door Jezus Christus weer bevredigd en tot één gebracht worden in Zijn dood. Niet de aanbidding van de engelen en mensen, de verzameling van één reine gemeente in de hemel en op aarde was het grote doel van God en blijft dit ook nog voor ons en voor alle volgende tijden.

Van de engelen kan men niet zeggen zij worden verzoend met God, want dat hebben zij niet nodig gehad, zoals getoond is; ook niet onder elkaar, want nooit is er onder de rijen van die

zalige troongeesten een wanorde of twist. Elk dient daarenboven God gewillig en leeft in ongestoorde rust met al de heilige inwoners van de hemel. De engelen worden ook nooit verzoend met de onzalige duivels, of reeds ter straffe verwezen mensen. Nee, zij berusten met welbehagen in Gods oordelen, die aanbiddend. Maar zij worden verzoend met de mensen en wanneer zij bemerken, dat God iemand tot Zijn vriend gekozen heeft, die zijn zij ook tot vrienden. Zij verblijden zich over zijn bekering in de hemel. Zij brengen graag de vromen enige boodschap van Godswege. Zij legeren zich als heirschaar rondom hen, die de Heere vrezen. Zij schamen zich zelfs niet, de laagste diensten uit te voeren omwille van de uitverkorenen, al was het, dat zij in een graf moesten gaan zitten, of geringe herders in het veld en een apostel in de gevangenis bezoeken. In één woord, omdat zij de afgevallen mens met afkeer en vijandschap beschouwen, omdat zij volmaakt heilig zijn, daar zijn zij nu van de vromen vrienden en zullen met hen zonder de allerminste afgunst of nijdigheid tot in alle eeuwigheid vreedzaam samen leven in de hemel. Wat de zalige vrienden in de hemel betreft, die kan men zeggen zijn bijzonder verzoend, niet alleen wanneer zij hier op aarde tot Gods vriendschap worden toegelaten, maar zij zijn naast allen, die ten tijde van Jezus lijden leefden en tot aan het einde van de wereld leven zullen, in nadruk met God verzoend, toen hun overtredingen door de Heiland van de wereld geboet en aan Hem gestraft werden. Christus toch is gekomen, om ook te verzoenen de overtredingen, die onder het eerste Testament waren en schoon deze zalige mensen wegens de vooruitwerkende kracht van de zoenverdienste van de Heiland, tot de onmiddellijke genieting van de gelukzaligheid voor die tijd waren toegelaten, zo denk ik, dat op die tijd, wanneer hun schulden geboet werden, dit hen in de hemel bekend zal zijn gemaakt en nieuw voedsel aan hun Godverheerlijkende dankzegging voor de hun verleende genade zal hebben toegebracht.

21. En Hij heeft ook (Efeze. 2: 1) u, die eertijds als heidenen vervreemd waren, uitgeslotenen van de gemeenschap van God (Efeze. 2: 12; 4: 18) en vijanden van God (Rom. 8: 7) door het verstand in de boze werken, door uw gezindheid, die zich openbaarde in verkeerde daden (Rom. 1: 21 vv.) nu ook verzoend.

22. En Christus heeft dat gedaan in het lichaam van Zijn vlees, zoals Hij dat in de dagen op aarde doorgebracht (Hebr. 5: 7) bezat (Hebr. 2: 14. 1 Petr. 2: 24 en wel door de dood 1), die Hij aan het kruis had geleden (vs. 20), a) opdat Hij u voor die dag, waarop Hij het oordeel zal houden en het rijk van de heerlijkheid zal oprichten (vs. 28), zou heilig en onberispelijk en onbeschuldig (Efeze. 1: 4. 1 Kor. 1: 8 voor Zich stellen 2) (Efeze 5: 27. 2 Kor. 5: 10

a) Luk. 1: 75. 2 Tim. 1: 9

1) De apostel wendt zich hier tot de lezers, om hen te doen opmerken, dat zij zelf de verzoenende werkzaamheid van Christus in de staat van hun bekering hebben ondervonden, terwijl zij vroeger van God vervreemd waren. Op de parallelle plaats, Efeze 2: 11 vv., wordt dezelfde tegenstelling gevonden tussen "eertijds" en "nu" en een overeenkomende schildering van de toestand van de bekering. Daar heeft de apostel te doen met hen, die vroeger heidenen waren en zo zonder twijfel ook hier, want volgens Hoofdstuk 2: 11 vv., maakten dezen het grootste deel van de gemeente te Kolosse uit.

De eerste uitdrukking "vervreemd" ziet meer op het niet deelhebben aan de gemeenschap met God, op het zich niet bekommeren om Hem. In het tweede "vijanden" komt meer de werkelijke bepaalde strijd tegen God, het eigenzinnige, dadelijke verzet uit. Als nadere bepaling voegt hij er de woorden bij, die vertaald zijn "door het verstand in boze werken. " Er zou beter in plaats van "verstand" "gezindheid" staan en dan is de zin deze: u toonde het in

uw boze werken als vervreemd van God en Hem vijandig tegenstrevende en wel als degenen, wier gehele gezindheid dat was. De aard en wijze, waarop de verzoening plaats heeft gehad, drukte hij uit met de woorden: "in het lichaam van Zijn vlees door de dood. " Nadat hij onmiddellijk van te voren de dood van Christus reeds als het middel van de verzoening in het algemeen had voorgesteld, zou deze uitdrukkelijke herhaling bij de bijzondere toepassing of de Kolossensen als in het oog lopend kunnen voorkomen. Paulus heeft echter aanleiding daartoe, doordat hij het oog vestigt op de dwaalleraars aldaar, die aan de dood van Christus niet die betekenis toeschreven, die die in verband met de Christelijke leer werkelijk heeft.

Volgens hun geloof in engelen schreven zij de verzoenende bemiddeling ten dele toe aan de hogere geestelijke wezens, die zonder een lichaam van het vlees zijn.

23. a) Als u, waaraan ik niet twijfel, maar blijft in het geloof, gefundeerd (Efeze. 3: 17. 1 Petr. 5: 10) en vast (1 Kor. 15: 58) en niet bewogen wordt, door niets u laat afbrengen (Gal. 1: 5) van de hoop van het Evangelie, van de hoop van het eeuwige leven (Tit. 1: 2. 3: 7, 14), dat u door de beloften van het Evangelie voor ogen wordt gehouden (vs. 5. Efeze 1: 18), dat u van Epafras gehoord heeft, dat gepredikt is onder al de schepselen, die onder de hemel zijn (vs. 6. Mark. 16: 15 Rom. 10: 18); waarvan, in het bijzonder wat de verbreiding ervan onder de heidenen aangaat, ik Paulus een dienaar geworden ben (Efeze. 3: 7 Gal. 1: 15 v.).

a) Joh. 15: 6

De woorden "opdat Hij u heilig en onberispelijk en onschuldig voor Zich zou stellen" drukken het doel van de verzoenende werkzaamheid van Christus uit, die op de gelijkvormigheid van de gelovigen met de Heere ziet. Het bereiken van dit doel wordt geplaatst in de tijd van het oordeel, waarbij de gelovigen voor Zijn rechterstoel geopenbaard worden. Als voorwaarde tot het bereiken daarvan noemt de apostel het gefondeerd blijven in het geloof en in de hoop; want alleen door de gelovige gesteldheid van de ziel neemt de mens de krachten van de onzichtbare wereld in zich op, die de nieuwe vlekkeloze mens, de Christus in ons aankweken. De uitdrukkingen "gefundeerd en vast" moeten verklaard worden uit het beeld van de tempel, het huis van God (Efeze 2: 22), waarin ieder in het bijzonder een levende steen vormt, die vast in het gehele gebouw door het geloof (Hoofdstuk 2: 7) is ingevoegd (1 Petr. 2: 5). Zonder twijfel dacht Paulus bij het woord "blijft" en het "niet bewogen wordt" vooral aan de dwaalleraars en hun verleiding, alhoewel ook persoonlijke zedelijke ontrouw de grond van het geloof omver kan stoten. Onder de hoop van het Evangelie moet men het deelgenootschap aan het rijk van God, dat het Evangelie belooft, verstaan.

Met het woord "dat u gehoord heeft", waarbij moet worden ingevuld "door Epafras" legt de apostel een getuigenis af voor de waarheid van de leer van zijn leerling.

Als hij dan vervolgens met de woorden "dat gepredikt is onder al de schepselen, die onder de hemel zijn" de onbegrensde omtrek van de verkondiging van het Evangelie voorstelt, doet hij dit om die wereld omvattende openbaarheid tegenover het voortsluipen van elke bijzondere leer, die zich hier of daar verheft, te stellen.

Dat hij de bode is, die deze belangrijke mare overal heeft te verkondigen, vermeldt Paulus zowel om de grote eer, die aan een zondig mens kan te beurt vallen (Ef. 3: 7 v.) als om daarmee nadrukkelijk de Kolossenzen in te scherpen, dat God hem als Zijn gezant tot hen gezonden heeft, aan wie zij zich te houden hebben.

25. Zo nauw toch is Christus met de gemeente verbonden dat Hij haar Zijn lichaam noemt, de gemeente, van die dienaar ik Paulus, in onderscheiding van de andere apostelen, geworden ben, naar de bedeling van God, naar de maat van het ambt, dat ik naar Gods roeping in het huis van God bekleed (Num. 12: 7. 1 Tim. 3: 15. 1 Kor. 9: 17 Nu 12. 7 1Ti) en deze is de apostolische bediening, a) die mij gegeven is aan u, de heidenen (vs. 24 Rom. 1: 5), om te vervullen het woord van God, dat overal zonder onderscheid tussen heidenen en Joden bekend te maken, uit te breiden (Hand. 5: 28 Rom. 15: 19).
a) Rom. 16: 25 Efeze 1: 9; 3: 9. 2 Tim. 1: 10 1 Petr. 1: 20

26. Namelijk de verborgenheid (vgl. Hoofdstuk 4: 3 Efeze. 3: 2 vv.), die verborgen is geweest van alle eeuwen en van alle geslachten, zo lang er mensengeslachten zijn geweest (Hand. 15: 21), a) maar nu aan de apostelen ten deel geworden en door deze verkondigd, geopenbaard is aan Zijn heiligen, aan de Christenen (Hoofdstuk 1: 2).

a) Matth. 13: 11

27. a) Aan wie, namelijk aan de heiligen, die in geloof het Evangelie hebben aangenomen, God, als degenen, die Hij daartoe had verkoren en verordend en die Hij nu ook diensvolgens tot Zijn rijk riep, bekend heeft willen maken, ook door eigen ervaring (Efez. 3: 10), die zij de rijkdom van de heerlijkheid van deze verborgenheid onder de heidenen. Die rijkdom is groot, die is, die in het wonderlijke heerlijke woord kan worden bevat: Christus onder u, die eertijds heidenen waren, zonder hoop in de wereld (Efez. 2: 12). Hij wonende en onder u als Zijn tegenwoordig volk wandelend (Ex. 29: 45 v. Lev. 26: 12 Efeze 3: 17. 2 Kor. 6: 16. 1 Petr. 2: 9 v. Christus, de hoop van de heerlijkheid (Hoofdstuk 3: 4. 1 Tim. 1: 1).

a) 2 Kor. 2: 14

Aan het einde van vs. 23 had Paulus gezegd, dat hij een dienaar van het Evangelie geworden was, nu herhaalt hij aan het begin van vs. 25 dit gezegde, maar met het oog op hetgeen hij in vs. 24 had gezegd, dat hij in zijn vlees de overblijfselen van het lijden van Christus vervulde voor Zijn lichaam, dat is de gemeente, noemt hij zich nu een dienaar van deze gemeente. Als hij vervolgens nader aanduidt, welke bijzondere roeping hem in de dienst van de gemeente ten dele geworden is en aan zijn goddelijke aanstelling tot apostel van de heidenen denkt, zal het zonder twijfel dit apostolisch ambt onder de heidenen zijn, wat zijn lijden maakt tot een betoning, zoals hij die van te voren heeft beschreven, zodat wij dus hier een bevestiging verkrijgen voor de juistheid van de boven door ons medegedeelde opvatting van die woorden. Als het doel, waartoe dit ambt hem is opgedragen, geeft hij aan, dat hij door het volbrengen daarvan vervulde of volmaakte het woord van God. Niet alsof, wat de inhoud aangaat, aan het woord van God iets ontbrak, maar wel was het volgens zijn universele bestemming nog niet tot zijn volheid gekomen, zolang de boodschap van de zaligheid of het Evangelie (want dit is niet onder het woord van God bedoeld, 1 Kor. 14: 36. 2 Kor. 2: 17; 4: 2 alleen de Joden en niet ook aan de heidenen was verkondigd. Daarentegen doelt de apostel op de inhoud van het woord van God of van het Evangelie, als hij het in vs. 26 "de verborgenheid" noemt. De uitdrukking is hem eigen om aan te duiden het van eeuwigheid af in God verborgene, door Christus te volvoeren en vervolgens door de prediking van het Evangelie aan de mensen bekend te maken raadsbesluit ter verlossing (Rom. 16: 25. 1 Kor. 2: 7 vv. Voornamelijk echter bedient hij zich dan daarvan, als hij van dit raadsbesluit in het bijzonder die kant op de voorgrond stelt, die ook de heidenen tot deelname aan de verlossing, door Christus teweeggebracht, doet deel hebben, zonder eerst door het Jodendom te moeten doorgaan. Dat geheim stelt hij hier voor als een, dat van alle eeuwen en van alle geslachten verborgen is

geweest, om te kennen te geven dat dit raadsbesluit niet genomen is in latere tijd; maar reeds van eeuwigheid af, noch ook in zijn hele omvang vroeger openbaar is gemaakt, maar pas door hem, door Paulus openbaar was geworden, als niet beperkt te zijn tot enkelen, maar voor alle heidenen gegeven. Hadden toch de profeten heldere blikken daarin geslagen en bepaald genoeg ervan gesproken, dat de heidenen eveneens tot de zaligheid in Christus zouden komen (Rom. 15: 9 vv.), dan was hun toch onbekend, langs welke weg dat laatste zou geschieden. En ook de overige apostelen hebben er zich lange tijd niet in kunnen vinden, dat zo volkomen vrij de heidenen de ingang in het rijk van God in Christus Jezus openstond dat het hier noch Jood noch Griek was (Gal. 3: 28 Hand. 10: 9 vv. ; 21: 18 vv.), totdat Paulus de erkentenis van deze waarheid meer en meer bewees en meer bewerkte en ten slotte Petrus en Johannes ook, om ons van die uitdrukking te bedienen, Paulinisch werden (vgl. bij Efeze 3: 7). Hij zegt echter op onze plaats opzettelijk, dat de heiligen en niet, zoals in Efeze 3: 5, de heilige apostelen en profeten het hier genoemde geheim geopenbaard was geworden, omdat de uitdrukking "geopenbaard", waarvan hij zich in den grondtekst bedient (efanerwyh), niet zozeer ziet op de ontvouwing voor het verstand door de verlichting van de Heilige Geest, die hij daar op het oog heeft (apecalufyh Rom. 16: 25), als wel op de bekendmaking voor de ervaring van hen, wie het door de gehoorde prediking en door het aannemen van zulke prediking in het geloof openbaar wordt (Hoofdstuk 4: 4, Tit. 1: 3 Rom. 16: 26). Of deze bekendmaking en niet op die ontvouwing ziet hij, omdat hij zich tegenover de dwaalleraars te Kolosse stelt, die graag roemden op een verborgen wijsheid, in welk bezit zij alleen en niet de gewone Christenen waren. Omdat echter niet allen, tot wier oren de prediking van het Evangelie eenmaal doorgedrongen is, heiligen zijn; maar alleen die het zijn, die deze in geloof hebben aangenomen en zo aan zichzelf de zegen hebben ervaren van het nu aan het licht gebrachte geheim, stelt Paulus dit punt in vs. 27 nog in het bijzonder op de voorgrond en spreekt daarvan een bekendmaking, die nog verder gaat, namelijk van die, die niet alleen voor de oren (vs. 23), maar ook voor de harten heeft plaats gehad (Rom. 9: 23 v.). De kring van hen, aan wie het eerste ten deel is geworden, is toch veel groter dan de kring van hen, die ook de tweede hebben ontvangen. Dat echter deze kring niet door de eerste bedekt wordt, maar in omvang ver achter die blijft, rust op hetzelfde goddelijke voornemen, waarvan de apostel in Rom. 8: 28 vv. uitvoeriger heeft gehandeld, op dezelfde keuze van de genade, waaraan hij ook in Efeze 1: 4 vv. heeft gedacht en zo schrijft hij hier: "aan wie God bekend heeft willen maken" (vgl. Efeze 1: 9). Wat nu God aan Zijn te voren verkoren, verordineerde en geroepene heilige (Rom. 1: 7) heeft willen bekend maken, wordt uitgesproken in de woorden "die zij de rijkdom van de heerlijkheid van deze verborgenheid onder de heidenen. " Christus onder de heidenen als Heiland en Koning, die hen verheft tot de heerlijkheid, aan het volk van God beloofd, dat was het nieuwste, wonderbaarste, voor Joodse oren meest aanstotelijke woord, dat men kon uitspreken. Zo ver was het nu gekomen, dat het woord van Christus in Matth. 21: 43 geheel vervuld was: het rijk van God was van de Joden weggenomen en de heidenen gegeven en zo maakten zij nu het volk van God, het eigendom van Christus en de erfgenamen van de belofte uit, die van te voren zonder God in de wereld, zonder Christus en zonder hoop van het eeuwige levens geweest waren. Paulus had van dit standpunt reeds de brief aan de Efeziërs geschreven en daarin het wezen en de heerlijkheid van de kerk van Christus aan de gemeenten, die bijna uitsluitend uit heidenen verzameld waren, de vertegenwoordigers van de Christelijke kerk uit de heidenen ook in de volgende tijden, voorgesteld. Wat hem juist in zijn gevangenschap te Rome op dit standpunt verheven heeft, hebben wij in het slotwoord op die brief uitvoeriger aangewezen. Van datzelfde standpunt gaat dan ook de Openbaring van Johannes, die weinige jaren later geschreven is, uit, zoals het gezicht in Openb. 1: 9 vv. duidelijk genoeg doet opmerken, als men slechts het wandelen te midden van de zeven gouden kandelaren de juiste zin laat behouden. Vandaar ziet hij het oordeel van Christus over het volk, dat oorspronkelijk Zijn eigendom was, maar Hem verworpen heeft (Joh. 1: 11), een

oordeel, dat toch niet zonder hoop is voor de toekomst van dit volk. Hij overziet dan verder de tijd van de heidenen, totdat met Hoofdstuk 10 de ontwikkeling van de dingen die weg inslaat, waarop, hetgeen Paulus in Rom. 11: 12, 15 en 23 voorspelde, vervuld zal worden en van daar af wordt gehandeld over de laatste dingen. Het zal altijd een vruchteloos pogen blijven het boek van de Openbaring te verklaren, als men dit inzicht in zijn organisme niet aanneemt.

Christus onder ons betekent Christus door het geloof onder u aangenomen als uw gerechtigheid en uw sterkte en dit is de vaste grond, waarop wij onze hoop van de heerlijkheid bouwen. In dezelfde betekenis komen deze woorden dan ook voor (Efeze 3: 17). Opdat Christus door het geloof in uw harten woont. Als het hart van de zondaars door de Heilige Geest geopend en hem de heerlijkheid en liefelijkheid van Christus getoond wordt, dan neemt hij Hem van heler harte als zijn Zaligmaker aan en wordt met Hem verenigd. Door iedere nieuwe openbaring van Christus aan de ziel wordt deze geloofsvereniging met de Heere in het hart hernieuwd. Bij alle smaad, iedere verzoeking, iedere struikeling, en bij elk verlies leert de ziel telkens meer wezenlijk en standvastig in Christus als haar algenoegzame Zaligmaker geloven en zo kan Christus door een levend geloof gezegd worden, in het hart te wonen, zoals wij Efeze 3: 17 lezen: "Opdat Christus door het geloof in uw harten woont. " Waar Christus zo aangenomen wordt, is Hij de hoop van de heerlijkheid. Het is dus standvastig, levend geloof, deze hartelijke aanneming van Christus als onze gerechtigheid, die ons die kalme, liefelijke, gegronde, vreedzame hoop van de heerlijkheid schenkt. De ziel, die kan verklaren: Christus is de mijne, kan zeggen: De heerlijkheid is voor mij weggelegd; want in Christus zijn wij volkomen geborgen tegen de dag van het oordeel. Kunt u naar waarheid verklaren, dat Christus zo in u de hoop van de heerlijkheid is? Als u geen deel aan Hem heeft, dan kunt u zich niet met grond in de hoop van de heerlijkheid verblijden.

28. Het zijn niet Mozes en de engelen, die wij u, evenals die dwaalleraars, voorhouden, maar het is Christus, die wij apostelen en onze medehelpers, verkondigen, vermanend een ieder mens en lerend een ieder mens in alle wijsheid (Hoofdstuk 3: 16), opdat wij, overeenkomstig de bedoeling van de Heere ter zaligheid (vs. 22) een ieder mens volmaakt zouden stellen in Christus Jezus, in wiens gemeenschap alleen de volmaaktheid te bereiken is en niet in de dienst van de wet of van de engelen (Hoofdstuk 2: 10 vv.).

Voelt u niet in uw eigen ziel, dat er geen volmaaktheid in u is? Leert iedere dag u dit niet? Elke traan, die langs uw wang biggelt, weent: onvolmaaktheid; elke zucht, die uw hart ontsnapt, roept onvolmaaktheid uit; ieder hard woord, dat uw lippen voortbrengen, fluistert: onvolmaaktheid. U heeft te vaak een inzicht in uw eigen hart gehad, om voor een ogenblik slechts van enige volmaaktheid in uzelf te dromen. Maar te midden van dit droevig bewustzijn van onvolmaaktheid, is hier troost voor u; u bent volmaakt in Christus Jezus. In Gods ogen bent u in Hem volmaakt; nu reeds bent u begenadigd in de Geliefde. Maar er bestaat nog een andere volmaaktheid, waartoe u ook moet komen en die aan iedere gelovige verzekerd is. Is het niet heerlijk, uit te zien naar de tijd, wanneer iedere zondeplek de gelovige ontnomen en hij volmaakt voor de troon gesteld zal worden, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks? De kerk van Christus zal dan zo rein zijn, dat zelfs het oog van de Alwetendheid geen vlek noch gebrek in haar zal bespeuren; zo heilig en zo heerlijk, dat Joseph Hert niet buiten de waarheid gaat, als hij zegt:

In des Heilands mantel veilig, Als de Heiland zelf heilig.

Dan zullen wij kennen en smaken en de zaligheid van deze veelomvattende, maar korte uitspraak ervaren: volmaakt in Christus Jezus. Niet eerder zullen wij ten volle verstaan de

hoogte en diepte van de verlossing in Jezus. Springt uw hart niet van vreugde op bij de gedachte daaraan? Zo zwart als u bent, zo wit zult u eens zijn; zo vuil als u nu bent, zo rein zult u worden. O, wat een wonderbare verlossing! Christus neemt een worm en herschept die in een engel: Christus neemt een zwart en ongevormd ding en maakt het rein en onvergelijkelijk in zijn heerlijkheid, weergaloos in zijn schoonheid en geschikt om de metgezel van de serafs te zijn. O mijn ziel, sta vol aanbidding stil voor deze zalige waarheid van de volmaaktheid in Christus.

Als ik na lang en doelloos dolen, na vruchteloos heen en weer zwerven, eindelijk dan toch het kruispunt van heirbaan en bergpad bereik, vanwaar men mij gezegd heeft, dat ik nu maar al door, recht door uit, heb op te wandelen, om te komen waar ik wezen moet, dus roep ik bij het zien van dat kruispunt, blij en overgelukkig uit: "Goddank, nu ben ik er", ook al weet ik uitnemend goed, "dat ik er lang nog niet ben" en nog uren gaans voor mij heb. Mijn uitroep: "Nu ben ik er! " betekent dan niet, dat ik metterdaad de eindpaal van mijn tocht reeds met de arm omklem, maar dat ik nu dan toch de weg betrad, waarlangs het bereiken van die eindpaal mij verzekerd is. Overgebracht nu op de worsteling van de ziel van de mensen om heilig te worden, betekent dit ten eerste, dat de arme mens eerst eeuwen lang doelloos zocht en langs alle paden omdoolde, om de weg naar het ideaal van de heiligheid te vinden, maar zonder ooit te vorderen, ja, eer al verder van dat hoogheerlijk ideaal afzwervend. En ten andere, dat hij door de wedergeboorte door de bekering, door het geloof in Christus, nu op het kruispunt van een geheel nieuwe weg is geplaatst, waarvan het begin nog wel zeer ver van het einddoel af ligt, maar die er toch, zo rechtstreeks, zo ontwijfelbaar zeker en zo vanzelf, heenvoert, dat hij, reeds bij de eerste stap "op die verse en levende weg" verrukt en uitgelaten van heilige vreugde, uitroept, "nu ben ik er! " en de ambtlieden van Sion hem inschrijven als: "weer één volmaakt! "

Zo noemde men eertijds ook bij de heidense mysteriën hen "volmaakt", die voor het eerst in de verborgenheden van deze diensten waren ingewijd; wel wetend, dat hun ontwikkeling in dit opzicht nu pas begon, maar er even vast op gaande, dat die, nu ze eenmaal op het hoger standpunt waren geplaatst, vanzelf zou volgen. Verre van gewrongen of gedrongen, is het dus veeleer volkomen juist en natuurlijk, wanneer ook de Heilige Schrift de nog zeer onvolmaakte Christenen en die erger nog, hun onvolmaaktheid in dit leven nooit te boven zullen komen, niettemin nu reeds "volmaakten" noemt ter aanduiding, dat door hen dan het juiste standpunt ingenomen, de goede weg ingeslagen en de rechte gang is gekozen, die hen zeker en onfeilbaar eens tot het bezit van de volmaaktheid leiden zal. Zó wanneer Jezus tot Zijn discipelen zegt: "Jullie zijn nu rein om het woord dat Ik tot u gesproken heb! " of ook, als Paulus schrijft: "Ik onderwijs een ieder mens en leer hem in alle wijsheid, opdat ik hem volmaakt stel in Christus; " of Petrus getuigt van hen, "die daardoor hun ziel gereinigd hebben, dat ze gehoorzaam werden aan de waarheid. " Hierbij is sprake van volmaaktheid, naar gelang het standpunt, dat men inneemt en zo vaak als de leden van een gemeente in Paulus' brieven worden toegesproken als "heilige en beminden", als "volmaakten" en "gelovigen", "uitverkorenen" en wat hoge eretitels meer aan de gemeente van die dagen door Paulus worden toegekend, dan is hiermee nooit iets anders bedoeld, dan dat zij door hun belijdenis van de Christus van God de enige weg, die tot volmaaktheid brengen kan, als waar en betrouwbaar ook voor zichzelf hadden aanvaard. Of iemand werkelijk "een gelovige", in de waarheid "een uitverkorene", ook in Gods oog een van Zijn geliefde kinderen is, - kan op aarde door niemand dan door hemzelf met volkomen zekerheid geweten worden. De apostelen denken er dan ook in de verte niet aan, door deze erebenamingen een erecertificaat aan de enkele personen van deze gemeente uit te reiken. Veeleer toont hun onverbloemd kastijden van allerlei ruwheid en zonde, dat er van het "volmaakte", helaas nog maar al te veel

ontbrak. Maar optredend met het Evangelie, dat het heil niet uit de mens deed opklimmen, maar van God neerdalen, laten zij van die heilige canon ook in hun eretitels niet af en kwalificeren zij hun volgelingen niet naar wat in hen gevonden, maar door hen beleden wordt te vinden te zijn in God. Aan deze eerste betekenis van volmaakt het naaste verwant is het volmaakt zijn in Christus. Elk Christen is dat. Ook de pas bekeerde. Zelfs hoe hard het ook schijnt, we moeten het neer schrijven, zelfs het afgedwaalde kind, dat weer zo schrikkelijk afdoolde en het goed van zijn vader brengt in een ver en vreemd land. Ja, zóver reikt dit "volmaakt in Christus", dat onder de nog niet geborene, ook het geslacht van Gods kinderen, dat pas hierna het levenslicht zal aanschouwen, nu reeds in de lendenen van de Messias als "volmaakt in Hem" besloten is. Dit volgt onmiddellijk uit de aard van de "mystieke unie" en uit het mysterie van Christus' plaatsbekleding. Immers, Zijn werk moet niet weer volbracht worden, maar is volbracht. De verzoening is verworven en daarmee de reinigmaking en de heiligheid teweeg gebracht. Hij is gekomen om de wil van de Vader te doen en heeft die gedaan en dat centrale, heerlijke, vlekkeloos reine menselijke leven, dat Hij uit de dood opgebracht en, in ons menselijk vlees, in de hemel heeft ingedragen, dat leven is nu de fontein en springader, waaruit eeuwig de leden van het lichaam Christi het levensbloed van hun ziel zullen indrinken of wilt u, de goddelijke onuitputtelijke marmergroeve, waarin het heilig beeld van al Gods kinderen nu reeds besloten ligt. Met de werkelijke al of niet volmaaktheid van de Christenen op aarde heeft het dus volstrekt niets te maken, zo vaak hen een volmaaktheid wordt toegeschreven in Hem. "Hun leven is met Christus verborgen in God" en al de arbeid van hun ziel moet maar zijn, om van wat op aarde, ook aan henzelf nog is af te komen en door het geloof zich met dat leven in Christus te vereenzelvigen. "Niet meer ik leef, maar Christus leeft in mij! " blijft hun wachtwoord en dienovereenkomstig kan hun toegevoegd: "U bent volmaakt in Hem, die het Hoofd is over alle overheid en macht! " of wilt u, sterker nog: "U bent afgewassen, u bent geheiligd, u bent gerechtvaardigd in de naam van de Heere Jezus Christus en door de Geest van onze van God. " Van geheel andere strekking is de eretitel van "volmaakt", zo daarmee, naar de derde categorie, de mate van onze groei is bedoeld, bijvoorbeeld in de uitdrukking: "van de volmaakten is het vaste voedsel. "

Er wordt dan gedoeld op de tegenstelling tussen hen, die pas tot het Evangelie toetraden en degenen, die de kennis van het Evangelie naar de hun betamende omvang en de voor hen passende diepten reeds verwierven.

De eersten heten dan kinderen, die nog met melk worden gevoed, de anderen volmaakten of volwassenen, wie het vaste voedsel reeds kan worden aangeboden. Bij die groei heeft elk schepsel zijn eigen mate. Het lam is reeds tot een volkomen ram opgegroeid, ook al blijft het nog ver beneden de mate van de grootte, waarmee de welp van de olifant geworpen werd. Zo heeft elke plant, elke boomsoort en evenzo elk van die en elk mensengeslacht de "mate van zijn grootte", die hen door God beschikt is. Zelfs onder de leden in eenzelfde gezin brengt weer elk individu, elke persoon, reeds bij zijn geboorte de vaste bepaling mee van de hoogte, die het in zijn groei bereiken, maar ook van de hoogte, die het nooit overschrijden zal. Dan is er eerst een groeien, een uitzetten, een toenemen, een groeien. En dat proces gaat aldoor, tot eindelijk de groei naar zijn mate verkregen is, om dan opeens alle groei een einde te doen nemen en voorts geen andere werking te vertonen dan van innerlijke harding en bevestiging, sterking en vulling van het weefsel van het lichaam. Niet anders nu gaat het in het geestelijke toe. Ook wie in Christus geboren wordt, brengt de bepaling van de mate van zijn groei met zich. Vandaar na de eerste bekering die honger, dat wegtrekken van alle levenssappen naar, dat groeien van de ledematen en zo gaandeweg dat rijpen tot die mate van de grootte, die in de voorverordinering van God ons beschikt was. Daarop doelt Paulus, als hij zegt: "Zovelen dan als wij volmaakt zijn, laat ons naar dezelfde regel wandelen; " en doelt evenzeer wat de

Hebreeën te lezen bekwamen: "Een ieder, die melk krijgt, die is onervaren in het woord van de gerechtigheid, want hij is een kind; maar voor de volmaakten is het vaste voedsel, die door de gewoonte de zinnen geoefend hebben tot onderscheiding beide van goed en van kwaad. " Maar al heeft men nu ook eenmaal die "groei naar zijn mate" bereikt, dan is hiermee toch de "toeneming in Christus" nog zó weinig uit, dat dan veeleer pas echt beginnen kan, wat de briefschrijver onmiddellijk daarna noemt: "Laat ons nu tot de volmaaktheid voortvaren. " Zo weinig, dat daarna de "inleiding in het heilgeheim" zelf eerst komt; en eerst na afloop van die groei de onderscheiding van Johannes zin krijgt van "kinderen" en "jongelingen", van "mannen" en "vaders in Christus. " Wat nu eindelijk de laatste of vierde onderscheiding aangaat tussen volmaaktheid in de delen, die een kind van God alleszins en volmaaktheid in de trappen, die hij op aarde nooit zal bezitten, dan is ook hier het zegel van de Schrift en van de geestelijke ervaring onbetwistbaar. Een korreltje mosterdzaad, hoe klein ook, bevat in zich de kiem, niet slechts van de stengel en zijn stoel en voor die stoel de wortelvezels, maar evenzeer voor de takken en twijgen, voor de sprieten en bladen, voor de bloesems en vruchten, die aan de mosterdboom in zoeler luchtstreek bij zijn voltooiing prijken. Die korrel is dus gaaf, is ongeschonden en is, omdat de kiem aller delen er in ligt, de volkomen mosterdzaad. Dat is het heilig en onveranderlijk kenmerk van al wat God doet. Wij mensen, als we iets maken, moeten eerst stuk voor stuk, deel voor deel in gereedheid brengen om ze daarna aan elkaar te hechten, vast te lijmen en ineen te zetten. Maar bij al wat God werkt worden steeds alle delen tegelijk voorverordineerd en wat de kiem betreft, tot aanzijn gebracht, om zich daarna elk in zijn orde te ontwikkelen. Ons menselijk werk is, onder de wording, nooit, Gods werk altijd volmaakt in de delen. Dit is waar van de plant. Dit geldt voor dier en mens. Maar in sterkere zin nog voor de geestelijke ontwikkeling van de mens na zijn wedergeboorte. Is de heiligmaking van de mens zijn eigen werk, dan gaat het ook hier zo toe, dat hij stuk voor stuk, deel voor deel vooraf gereed probeert te maken, om pas daarna het ene aan het ander te verbinden en in elkaar te zetten. Er zal dan een neiging zijn, om één bepaalde zonde te bestrijden, terwijl op hetzelfde ogenblik een andere, niet minder verfoeielijke zonde vrij spel houdt. Er grijpt dan een oefening plaats om zich bijvoorbeeld in zijn gebeden en smekingen te volmaken, of ook toe te leggen op mortificatie en nederigheid, terwijl, onder die oefening door, de gierigheid vrij rondloopt en de prikkelbaarheid zich nog gevoeliger maakt en het lijden met anderen al meer verkwijnt. Sterke ontwikkeling aan de éne, met wegtering en verkwijning aan de andere kant van ons wezen. Een groei, maar in delen, onvolmaakt. Heeft u daarentegen met wezenlijke wedergeboorte, met doorgezette bekering, met oprecht geloof, d. i. met een werk van God te doen, dan komt er opeens een haat tegen alle zonden, een liefde voor alle deugden en is, ook al trad die nog niet naar buiten, de kiem van alle heerlijkheden aanwezig. "Nog wel maar een klein beginsel van deze gehoorzaamheid", zoals de catechismus zegt, "maar zó nochtans, dat ze niet slechts naar sommige, maar naar alle geboden van God met een ernstig voornemen beginnen te leven. " Een kustlicht, dat men bij alle prijzenswaarde pogingen in onze dagen, bijvoorbeeld om de demon van hun dranklust te bedwingen, wel zeer scherp in het oog dient te vatten, om niet ongemerkt uit de Christelijke stroming af te drijven. Want die stroming is geen andere en kan nooit een andere zijn, dan dat het nieuwe leven in ons een werk van God en niet van mensen is en nu volmaakt blijkt, volstrekt niet in een enkel stuk, maar in al zijn delen. "De mens van God moet volmaakt zijn", zoals Paulus aan Timotheüs schrijft, dat is naar Paulus' eigen uitlegging: volmaakt toegerust tot elk goed werk. " Wat onberispelijk bewaard moet worden voor de dag van Jezus' toekomst, is naar luid van zijn brief aan de Thessalonicensen: "een geheel oprechte geest", maar ook evenzeer "de ziel en het lichaam. " We moeten God liefhebben, niet slechts "met het hart, maar ook met de ziel, maar ook met het verstand, ja met alle kunnen (krachten) die aan ons wezen geschonken zijn. " Kortom, een heiliging moet door Christus in ons uitgewerkt, maar zó, dat Hij ons heiligt, niet naar een enkel deel van ons

wezen, maar "geheel en al. " Zo’n volmaaktheid echter, die ook naar onze overtuiging de kinderen van God alleszins toekomt, verschilt hemelsbreed van die andere volmaaktheid, die op zo hinderlijke wijze door de enthousiasten gedreven wordt; t. w. de volmaaktheid in de trappen. Dit toch houdt in zich, dat in het kind van God niet slechts alle delen van het nieuwe leven in kiem aanwezig zijn, maar ook dat elk van deze delen reeds hier op aarde zó ver ontwikkeld kan worden, dat er geen tekort en dus geen zonde meer bij overblijft. De volmaaktheid van de trappen valt samen met de volmaaktheid van Gods wet. In die zin volmaakt zijn, sluit dus in zich, dat men al de geboden van God en elk van die geboden in volkomen geestelijke zin, in al hun omvang en naar hun zeer wijde, oneindige strekking, onafgebroken houdt. Houdt, niet naar de standaard van de burgerlijke samenleving, of de maatstaf, die in uw kerk geldt, noch naar de opvatting, die in uw vrome kring gangbaar is, maar houdt naar de commentaar van de Heilige Geest, waarin Jezus ons heeft ingeleid. Bovenal houdt, niet slechts met zijn uitwendig, maar ook met zijn inwendig wezen, dat wil zeggen niet voor zover mensen ons beoordelen, of ook onze eigen mens zichzelf bezien kan, maar zoals we bij het aldoorzoekend licht van de Eeuwige doorschouwd worden door het heilig oog van onze God. En in die betekenis nu, dat is waar de trappen, wordt de volmaakbaarheid op aarde nergens door de Schrift geleerd, altijd op het ernstigst door haar gelogenstraft en, waar zij schijnt voor te komen, als zelfmisleiding gewraakt. "Als wij zeggen dat wij geen zonde hebben, dan misleiden wij onszelf en de waarheid is in ons niet! "

29. Waarvoor, tot welk doel, namelijk om een ieder mens volkomen in Christus Jezus voor te stellen, ik ook werk, mij niet tevreden stellend met verstandige vermaning en leren alleen. Omdat ik nu een gevangen ben en niet meer in het openbaar kan werken, ben ik strijdend met waakzame zorg voor alle gemeenten, in gebed, schrijven en tegenstaan van hen, die de waarheid verkeren en de gemeenten verwoesten (Hoofdstuk 2: 1; 4: 12. 2 Kor. 11: 28. 1 Thessalonicenzen. 2: 2. 2 Tim. 4: 7). Ik doe dat niet met menselijke macht, maar naar Zijn werking, die in mij werkt met kracht. Christus zelf dringt er mij toe en maakt mij daartoe bekwaam (2 Kor. 5: 14; 3: 5).

"In alle wijsheid", want de wijsheid kiest en vindt het juiste gepaste woord; "in alle wijsheid", zegt de apostel, spreken wij tot ieder mens en leren wij ieder mens met dat doel voor ogen, dat hij "in Christus volmaakt" zij. Dat de mens zo wordt, is het doel van de prediking van Christus. Ieder moet tot Christelijke, namelijk op Christus gegronde en aan Hem gelijkvormige volmaaktheid geraken. Om dit en niet maar een oppervlakkige werking te verkrijgen, moet de prediking van Christus gepaard gaan met vermanen en leren. Het eerste, opdat ieder op het gemoed wordt gedrukt, wat hij is en wat hij moet zijn en het laatste, opdat hij leert kennen, wat hij in Christus worden kan. Zo’n verkondiging van Christus kan de apostel van zichzelf en zijn medearbeiders betuigen. Hij kan betuigen, dat zij op die manier aan ieder mens doen, om bij ieder dat doel te bereiken. Hij heeft hierbij niet de tegenstelling van Joden en heidenen op het oog, maar hierop legt hij de nadruk, dat zij het bij niemand aan zo’n vermanen en leren laten ontbreken, doordat zij niet maar in het algemeen Christus prediken, maar ieder in het bijzonder tot Christelijke volmaaktheid probeert in te brengen. (Vgl. 1 Thessalonicenzen. 2: 11 Hand. 20: 31).

Met al deze woorden wil de apostel zowel de liefde en deelneming winnen van de gemeente, die aan zoveel gevaren van de verleiding blootstaat, als hij haar vertrouwen wil wekken op de grote kracht van God ook in hem, Gods afgezant, zichtbaar. In weinige, veelomvattende woorden stelt ons Paulus hier de werkzaamheid van een echte prediker van het Evangelie voor ogen; hij predikt de geheimenis van de genade van God in Christus, hij vermaant alle zondaars tot boete zonder moe te worden, of mensengunst te bejagen; hij onderwijst ook de

armste, eenvoudigste, onwetendste lieden; hij leidt allen tot volkomenheid; hij wil niemand hoger licht en hoger leven onthouden, niemand houden op een lagere trap; hij voldoet zichzelf nooit en acht nooit dat het voor anderen genoeg is; hij is zich bewust, dat hem een leven van arbeid, en ook van strijd verordend is; hij vertrouwt daarin alleen de in hem machtig werkende, hem beloofde kracht van God en geeft daarom ook van alles God de eer.

HOOFDSTUK 2

OVER MENSELIJKE INZETTINGEN, OVER CHRISTUS, OVER DE HEILIGE DOOP EN OVER DE KRACHT VAN ZIJN DOOD

II. Vs. 1-23. De apostel wil nu nog nader en meer bepaald dan hij dit in de vorige afdelingen heeft gedaan, over de dwaalleraars spreken en de gemeente te Kolosse voor hun bedrog waarschuwen; omdat zij, evenmin als andere gemeenten van die streek, hem niet persoonlijk kent en daarom des te meer is blootgesteld aan het gevaar, om tot een vreemde leer verleid te worden, probeert hij hen eerst daardoor tot zich te trekken, dat hij hen op een manier, geschikt om hun harten te winnen, een blik laat slaan in zijn zorg voor hun zielenheil en in zijn gebedsstrijd om hun bewaring (vs. 1-3). Hij zegt dan ook openlijk wat het gevaar was, waarom hij voor hen bezorgd was. Toch had hij voor haar nog slechts bezorgde gedachten vanwege hetgeen plaats kon hebben; voor het tegenwoordige was de gemeente nog in een juiste toestand en bezat zij het ware geloof, zoals hij, die wel naar het vlees van haar verwijderd, maar in de geest bij haar tegenwoordig was, wel kon afmeten (vs. 4 en 5). Daarop vermaant hij de Kolossensen bij Christus Jezus, die zij in geloof hebben aangenomen, steeds met volhardend, steeds dieper wortelend en hoger klimmend geloof, vol dankbaarheid voor de genade hun in Hem ten deel geworden, te blijven (vs. 6 en 7). Hiermee leidt hij de volgende waarschuwing tegen de filosofie en verleiding van de dwaalleraars in. Deze willen door leringen van mensen en inzettingen van de wereld haar beroven van hetgeen zij in Christus hebben. Hij stelt daarom vooraf ernstig voor alles wat zij in de Heere hebben, in wie al de volheid van de Godheid lichamelijk woont en hoe in Hem al hun zaligheid in alle opzichten teweeg wordt gebracht (vs. 8-15), om vervolgens die punten in het bijzonder te noemen, waarin zij moesten waken tegen verleiding tot afval van hun Heer (vs. 16-23).

1. Ik heb U zo-even (Hoofdstuk 1: 29) gezegd, dat ik voor u arbeid en worstel, want ik wil dat u weet, welke groete strijd ik voor u heb van zorgen en gebed (Rom. 15: 30) en voor degenen, die te Laodicea zijn, wie mijn brief eveneens aangaat (Hoofdstuk 4: 16) en in het algemeen zo velen in nog andere gemeenten, zoals bijvoorbeeld in die te Hiërapolis (Hoofdstuk 4: 13), als er mijn aangezicht in het vlees, mijn gelaat (Gal. 1: 22), niet hebben gezien, maar door leerlingen van mij de prediking van het Evangelie hebben ontvangen en nu des te meer in gevaar zijn door dwaalleraars van de juiste weg te worden afgeleid.

De herinnering aan zijn arbeid en zijn strijd, waarvan hij vroeger had gesproken, biedt de apostel een gerede aanleiding aan, om over te gaan tot een bijzondere bezorgdheid, die hem veroorzaakt werd door de toestand van de gemeente te Kolosse, die bedreigd werd door de verderfelijke Judaïstisch-theosofische dwaalleer. Met de woorden: "welke grote strijd ik voor u heb", wijst hij op de grootheid van zijn zorgen, d. i. indirect op de grootte van het gevaar, dat de Colossenzen vanwege de dwaalleer bedreigde. Uit de volgende bijvoeging "en voor degenen, die te Laodicea zijn en zo velen als er mijn aangezicht in het vlees niet hebben gezien" blijken twee zaken, ten eerste, dat de Laodiceesche Christenen eveneens door de dwaalleer waren bedreigd en ten tweede dat Paulus aan de medeleden van beide gemeenten persoonlijk onbekend was. Zijn zorg nu voor beide gemeenten, alsmede voor alle andere, die hem persoonlijk onbekend waren, was des te groter naarmate hij die minder verzekerd kende door zijn persoonlijke werkzaamheid tot haar vestiging.

De apostel stelde er vooral belang in, dat het Christendom in zijn volkomen zelfstandigheid, in zijn onafhankelijkheid van alle menselijke inzettingen werd opgevat, zodat Christus als de enige Heer en Heiland en het geloof in Hem als het enige en volkomen voldoende middel tot

verkrijging van de zaligheid werd erkend. Hij was het, door wie het Christendom het eerst op die manier met volkomen helder bewustzijn werd verkondigd. Hoe sterker nu de oppositie op de voorgrond trad tegen het principe, dat hem bezielde, des te meer moest het hem tot geruststelling zijn, als hij zelfs op een plaats, waar die zich vertoonde, het Evangelie verkondigd had op de vrije, hem eigenaardige wijze, omdat hij dan met des te meer vertrouwen kon hopen, dat de herinnering van zijn prediking, alsmede de liefde, die de gemeente voor hem voelde, hen zou verbinden aan het Evangelie, zoals zij dat van hem hadden gehoord. Leerde hem daarentegen de ervaring, dat zelfs in zulke gemeenten dwaalleraars ingang konden vinden, zoals dit bij de Christenen in Galatië het geval was, dan moest het hem des te meer verontrusten, wanneer in gemeenten, waarin wel in zijn geest, maar niet door hemzelf het Evangelie was verkondigd, dwaalleraars optraden, door wie de gelovigen in hun geloof aan het wankelen konden worden gebracht, zodat dus juist de onbekendheid een natuurlijke reden tot bijzondere zorg moest zijn.

2. Ik wens, dat zij weten, wat een bezorgdheid ik voor hen voel, opdat hun harten vertroost mogen worden en opgewekt tot getrouwheid aan het Evangelie (1 Thessalonicenzen. 3: 2; 2 Thessalonicenzen. 2: 17 en zij zelf als leden van een lichaam, die bij elkaar behoren, tegenover de verzoekingen van de vreemde leer, die scheiding en tweespalt veroorzaken, samengevoegd zijn in de liefde. Dat is mijn begeerte voor hen en dat zij daardoor mogen komen tot alle rijkdom van de volle verzekerdheid 1) van het verstand a), dat zij bij scheiding en onenigheid toch nooit zouden bereiken, a) tot kennis van de verborgenheid van God; en dat is een geheim van God de Vader en tevens een verborgenheid van de Heere Christus (Hoofdstuk 4: 3 Efeze. 3: 4).

a) Jes. 53: 11 Jer. 9: 23 Joh. 17: 3 Filippenzen 3: 8

1) Door de onze goed uitgedrukt met twee woorden "volle verzekerdheid", geeft te kennen, zo’n volledige en nadrukkelijke overreding van ons gemoed over een zaak, waardoor wij desaangaande met geen twijfelingen belemmerd zijn, maar zo’n volkomen zekerheid hebben, dat, welke schijnredenen voor het tegendeel ook mochten ingebracht worden, wij daardoor uit onze vastheid ons niet laten rukken. Zo’n gesteldheid van ons gemoed verschilt zeer veel van een redeloze stijfzinnigheid. Zij is een deugd, waar redeloze stijfzinnigheid die naam geenszins verdient. Zij wordt altoos op een redelijke manier in ons verwekt, hetzij dan door de ervaring, die wij zelf hebben van een zaak, hetzij door de geloofwaardigheid van iemands getuigenis, waarop wij ons gegrond verlaten, hetzij door het inzien van het verband van die waarheden, waarvan wij ten volle overtuigd zijn, met zo een, waarover wij nu opnieuw overreed worden. Het kan zijn dat al deze drie wegen te samen lopen, om ons tot een volle overreding te brengen, maar in vele gevallen moeten wij ons vergenoegen met de tweede of derde manier van overreding, dan namelijk, als de zaak voor geen proeven van ervaring vatbaar is. Desalniettemin kan onze overtuiging even redelijk en zeker zijn, wanneer wij op iemands gezegde ons verlaten, van wiens waarheid wij ons ten volle verzekerd mochten houden en wanneer wij uit het verband van de waarheden, zonder inmengsel van drogredenen, welingerichte gevolgen en besluiten afleiden. En dit mogen wij vast geloven dan te gebeuren, wanneer wij op het onfeilbaar getuigenis van God, die de waarheid zelf is, ons verlaten en door Gods Geest bestraald worden, om bij het eigen licht van de Heere de waarheden van God zelf ontdekt, juist en grondig in te zien.

3. Waarin, als in een gesloten plaats, waarin men die moet opzoeken en men moet binnendringen, als men ze wil krijgen (MATTHEUS. 13: 44), al de schatten van de wijsheid en de kennis verborgen zijn (Jes. 11: 2. 1 Kor. 1: 24

Het doel van de strijd van Paulus, waarvan hij vroeger heeft gesproken, is de stichting van de gelovigen. Deze wordt in de eerste plaats uitgesproken in de woorden "opdat hun harten vertroost of vermaand worden. " Omdat nu de vermaning, waar die vruchten draagt een versterkende, het hart bevestigende werking heeft, moet de uitdrukking hier worden opgevat met het oog op deze uitslag. Zoals echter het doel van Paulus' strijd is, dat zijn lezers worden beveiligd tegen alle verleiding door verkeerde leer, is dat doel verder, dat zij "samengevoegd zijn in de liefde" tot overwinning van alle twisten en partijschappen. Als het doel van dit verbonden zijn in de liefde wordt dan genoemd het verhoogde inzicht in het geheim van God, waardoor een verzekerdheid tegen afleiden van Christus als de enige bron van alle ware wijsheid is gegeven.

De goddelijke verborgenheid, waarvan de apostel zozeer wenst, dat zij, voor wie hij arbeidt en strijdt, haar verstaan, is niet hetzelfde, als waarvan hij in Hoofdstuk 1: 26 v. heeft gesproken, maar staat daarmee in betrekking als in Efeze. 3 het in vs. 4 genoemde tot het in vs. 9 nader bepaalde; het is het geheim van God, dat Christus is. Deze is persoonlijk, de in God besloten en uit God geopenbaarde waarheid en juist daarom wordt van Hem gezegd, dat in Hem alle schatten van wijsheid en van kennis verborgen zijn. Die Hem heeft, die heeft deze; die het verstand heeft van Hem, die Hem heeft leren kennen, zoals Hij is, die ontbreekt niets, om alles te bevatten (wijsheid) en er is niets voor zijn inzicht afgesloten (kennis 1 Kor. 12: 8 Rom. 11: 33). Als de apostel zegt "dat alle schatten van wijsheid en kennis in Christus verborgen zijn, dan wil hij daarmee uitdrukken, dat men ze in Hem moet zoeken, omdat zij niet voor een gewoon oog open liggen en dat men ze niet anders machtig wordt, tenzij men in deze indringt.

Dat de apostel bij dit woord de tegenstelling tegenover de dwaalleraars op het oog heeft, blijkt duidelijk uit het verband, in zo verre namelijk deze leerstellingen verkondigden, die uit het goddelijk mysterie van de verlossing door Christus niet ontwikkeld konden worden, maar hun grond hadden in een wijsheid daaraan vreemd.

De gemeente heeft geen ander leerstelsel nodig, maar alleen diepere kennis van hetgeen in Christus is.

4. En dit zeg ik, het zo-even (vs. 1 vv.) gezegde heb ik u daarom doen horen (Gal. 3: 17), a) opdat niet iemand van hen, die allerlei drogredenen tot u richten, u misleidt met beweegredenen, die een schijn van waarheid hebben (vgl. Rom. 16: 18).
a) Efeze. 5: 6 Kol. 2: 18

5. Want hoewel ik met het vlees van u afwezig ben, nochtans ben ik met de geest bij u (1 Kor. 5: 3), mij verblijdend en God dankend. En wel heb ik daartoe reden, ziende uw ordening, uw juist geordende toestand (1 Kor. 14: 40) en de vastheid van uw geloof in Christus (Hoofdstuk 1: 4).

Paulus heeft de Kolossensen de bezorgdheid, die hij voor hen heeft, en zijn grote belangstelling, dat zij vermaand en voor scheuringen bewaard worden, niet verzwegen, omdat hij wenst, dat niemand hen bedriegt met schoon schijnende redeneringen. De uitdrukking, "beweegredenen, die een schijn hebben" betekent volgens de grondtekst de kunst van overreding een vaardigheid en gemakkelijkheid om drogredenen te doen horen. Zij verklaart dat de dwaalleraars te Kolosse geslepen dialectici, geoefende sofisten waren, die de fundamenten van het geloof bij de gemeente aldaar door logische schermkunsten aan het wankelen probeerden te brengen en de beginselen van het Paulinisch Christendom zelfs in

twijfel stelden. Dat de misleiding lukken zou, werd eerder van hem verwacht, omdat de apostel de verleiders niet in eigen persoon met het gezag van zijn apostolisch ambt en het gewicht van zijn geestelijke meerderheid kon bestrijden en zij dus te Kolosse geen tegenstand vonden, die geestelijk tegen hen was opgewassen. Toch kan hij ondanks dat afwezig zijn met het lichaam zich onder hen verplaatsen, namelijk in de geest en als hij dit doet, verheugt hij zich ondanks de zorgvolle omstandigheden met echt apostolischen geloofsmoed, want nog hebben de dwaalleraars in de gemeente geen eigenlijke storm en verwarring teweeg kunnen brengen; nog had de oude, de uitwendige eendracht en gehoorzaamheid ten opzichte van de opzieners niet opgehouden en nog was de gemeente door de vastheid van haar geloofsovertuiging als door een vestingwerk tegen de aanvallen beschermd.

Vroeger had de apostel de Kolossensen verzekerd, dat hij voor hen bad, om hen daardoor te meer aan de Heere te verbinden. Nu verzekert hij hen met dezelfde bedoeling, dat hij bestendig bij hen is in de geest en dat hij verheugd is over hetgeen hij bij hen opmerkt.

Volgens vs. 20 vv. schijnt het, alsof Paulus niet echt kon spreken van vastheid van het geloof bij de Kolossensen; hij roemt die echter voornamelijk met het doel om hen te zeggen, wat hij van hen verwacht. Daarenboven is de vraag meer van oratorische aard en hoeft niet te worden opgevat alsof de Kolossensen zich reeds aan de dwaalleraars hadden overgegeven.

6. Zoals u dan, toen het woord van de waarheid tot u kwam door de prediking van Epafras (Hoofdstuk 1: 5 vv.), Christus Jezus de Heere (Joh. 1: 12. 1 Kor. 15: 1 heeft aangenomen, wandel zo in Hem; laat u in uw hele in- en uitwendige leven door Hem besturen.

Het leven van het geloof wordt ons voorgesteld als een aannemen, een daad die alles wat naar verdiensten zweemt buitensluit. Het is eenvoudig het aannemen van een gift. Zoals de aarde de regen indrinkt, zoals de zee de stromen ontvangt, zoals de nacht het licht van de sterren aanneemt, zo hebben wij, zonder zelf iets te geven, deel aan de vrije genade van God. De gelovigen zijn van nature geen bronnen of stromen, maar zij zijn putten, waarin de levende wateren vloeien; zij zijn lege vaten, waarin God zijn heil uitgiet. De gedachte dat wij iets ontvangen, veronderstelt een gevoel van verwezenlijking, waardoor de zaak zelf een werkelijke wordt. Niemand kan een schaduw ontvangen; wij ontvangen iets werkelijks; zo is het leven van het geloof. Christus wordt een werkelijkheid voor ons. Zolang wij niet geloven, is Jezus slechts een naam voor ons, iemand die lang geleden leefde, zolang geleden dat zijn leven nu slechts een geschiedenis voor ons is! Door de daad van het geloof wordt Jezus een werkelijkheid voor het bewustzijn van zijn hart. Maar ontvangen betekent ook aangrijpen, meester van iets worden. Hetgeen ik ontvang, wordt mijn eigendom; ik eigen mij het gegevene toe. Wanneer ik Jezus ontvang, dan wordt Hij mijn Heiland, zodanig de mijne, dat leven maar dood Hem mij ontroven kunnen. Christus aan te nemen, sluit dit alles in; het betekent, dat ik Hem als Gods vrije gift aanneem, Hem tot werkelijkheid voor mijn hart maak en Hem als mijn eigendom mij toeëigen. De verlossing moge beschreven worden als de blinden, die het gezicht, de doven die het gehoor en de doden, die het leven ontvangen; maar wij hebben niet alleen deze zegeningen ontvangen, wij hebben Christus Jezus zelf gekregen. Het is waar, dat Hij ons het leven uit de dood gaf. Hij gaf ons de vergeving van onze zonden. Hij gaf ons de toegerekende gerechtigheid. Dat zijn voorwaar kostbare dingen, maar wij zijn daarmee niet tevreden; wij hebben Christus zelf ontvangen. De Zoon van God is in ons neergedaald en wij hebben Hem ontvangen en ons die gave toegeëigend. Hoe vol moet het hart zijn dat Jezus bezit, want de hemel zelf kan Hem niet vatten.

Als wij Christus zelf in het diepst van ons hart hebben ontvangen, zal ons nieuw leven onze innige bekendheid met Hem door een wandel van geloof in Hem openbaren. Wandelen veronderstelt een daad. Onze godsdienst moet niet tot onze binnenkamer beperkt zijn, hetgeen wij geloven moeten wij in praktijk brengen. Als iemand in Christus wandelt, dan handelt hij zoals Christus gehandeld zou hebben; want omdat Christus in hem is, als zijn hoop, zijn liefde, zijn vreugde, zijn leven, is hij het afschijnsel van het beeld van Jezus en de mensen zeggen van die man: Hij is zoals zijn meester, hij leeft zoals Jezus Christus geleefd heeft. Wandelen betekent ook vooruitgang, wandel zo in Hem; ga voort van kracht tot kracht, loop vooruit totdat u de hoogste trap van kennis heeft bereikt, die een mens over Christus kan bereiken. Wandelen veronderstelt aanhouden. Er moet een voortdurend blijven in Christus zijn. Hoeveel Christenen menen dat zij ‘s morgens en ‘s avonds in de gemeenschap met Jezus moeten treden en voor het overige van de dag hun hart aan de wereld mogen geven; maar dat is een armelijk bestaan. Wij moeten altoos met Hem zijn, in Zijn voetstappen wandelen, en Zijn wil volbrengen. Wandelen sluit ook de gedachte aan gewoonte in. Wanneer wij van de omgang van iemand spreken, dan bedoelen wij zijn gewoonten, de voortdurende strekking van zijn leven. Welnu, als wij Christus soms genieten en Hem dan weer vergeten; als wij Hem soms ons deel noemen en Hem dan weer loslaten, dan is dit geen gewoonte; wij wandelen niet in Hem. Wij moeten bij Hem blijven, Hem aanhangen, Hem nooit laten gaan, maar in Hem leven en bewegen. Zoals u dan Christus de Heer heeft aangenomen, wandel zo in Hem, volhard op dezelfde wijze, waarop u begonnen bent en zoals Christus Jezus in het begin het voorwerp van uw geloof en de vreugde van uw gemoed was, laat Hem dezelfde blijven tot aan het eind van uw leven; dezelfde wanneer u wandelt door de vallei van de schaduwen van de dood en ingaat in de vreugde en de rust, die daar overblijft voor Gods volk. O Heilige Geest, geef ons de kracht om dit hemels voorschrift te vervullen.

Wie in Hem wandelt, leeft door Hem, door Zijn invloed en Zijn kracht. Zoals de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, als zij niet in de wijnstok blijft, zo ook u niet, als u niet in Mij blijft. Wie in Mij blijft en ik in Hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt u niets doen. Dat woord van de Heer is hem levendig voor de geest. Hij is er ten volle van overtuigd en deze overtuiging oefent haar weldadige invloed uit op het hart en leven. Bij de Heere zoekt hij de vervulling van al zijn geestelijke behoeften. Uit Hem put hij zijn wijsheid en kennis, zijn rust en zijn troost, zijn moed en zijn kracht. En dat doet hij niet slechts nu en dan, maar gedurig. Hij leeft bestendig door Christus, de Heer. Met Hem begint hij de dag, met Hem zet hij die voort, met Hem eindigt hij die. In een woord, hij voelt zich in alles en ten allen tijde van Hem afhankelijk en laat zich door Hem onderwerpen, vertroosten, leiden, heilige en voor de hemel vormen. Zo leeft hij door zijn Heer.

7. Betoon u te zijn als eikenbomen van de gerechtigheid en plantingen van de Heere (Jes. 61: 3), geworteld (Efeze. 3: 17) en als stenen, die in de door Hem gestichte tempel van God zijn ingevoegd (Efeze. 2: 19 vv. 1 Petrus 2: 5, opgebouwd in Hem en bevestigd in het geloof (1 Kor. 15: 58), zoals u door uw leraar daartoe geleerd bent, a) overvloedig zijnde daarin, in het geloof, doordat u de zaligmakende macht daarvan steeds meer ervaart, met dankzegging voor de overvloedige genade, die u heeft gekregen (Hoofdstuk 1: 12 vv.).

a) Kor. 1: 5

Bij de lof, vroeger uitgesproken over de Christelijke staat van de Kolossensen, voegt de apostel een vermaning, waarin hij leert, dat het hier geen nut zou doen, dat zij Christus (de in Jezus van Nazareth verschenen Christus als hun Heere) eenmaal hadden aangenomen, als zij ook niet in Hem bleven.

Zoals in Gal. 3: 1 vv. wijst hier de apostel de Colossenzen op hetgeen zij ondervonden sinds zij het eerst onderwezen zijn. Hij wekt ze op en zet ze aan door dankbaarheid altijd rijker te worden.

Het opwekkende woord "wandel in Hem" zegt nog meer dan het drukken van Zijn voetstappen. Het geeft namelijk te kennen, dat men tot zo'n wandel, als Hij die geleid heeft, ook alle kracht aan Hem ontleent, dat de wandel een vrucht is in Christus, de wijnstok.

In het "geworteld en opgebouwd in Hem", zijn twee beelden aan één verschillend gebied ontleend, om één en dezelfde gedachte in twee onderscheidene opzichten uit te drukken. Het "geworteld" stelt de lezers voor als gewassen, die in Christus ingeworteld zijn, onveranderlijk tot die grond behoren, het "gebouwd" stelt hen voor als stenen, die als bestanddelen van een verrijzend gebouw in en met dit steeds meer worden wat het zelf is: een tempel van God.

Nadat de apostel de Kolossensen met de zo-even verklaarde woorden heeft gezegd, dat Christus de grond moet zijn van hun hele leven, zegt hij hun nu met de woorden, die verder volgen: "wees bevestigd in het geloof, zoals u geleerd bent", dat zij op deze grond steeds meer in het geloof bevestigd moeten worden. Het toenemen in geloof moet echter met het dankbare bewustzijn van de zaligmakende kracht eraan verbonden zijn.

De vermaning, dat de Kolossensen in hun geloof overvloedig moeten zijn in dankbaarheid jegens God, die hen daartoe heeft gebracht, verbindt zich met de voorgaande te gereder, omdat de dankzegging voor de ontvangen genade niet slechts het geloof zelf levendig houdt, maar door die vermaning het geloof nog meer als een kostbaar kleinood wordt voorgesteld, zodat daarin voor de lezers een nieuwe drang gelegen was, om getrouw daarin te volharden.

Alleen onder deze drievoudige voorwaarde kan het geloofsleven toenemen, als het namelijk bevestigd wordt, steeds voortgaat en dankbaar is.

8. a) Zie toe (Hebr. 3: 12), dat niemand u als een door vervoert, u berooft van hetgeen u bezit, namelijk van de schatten van wijsheid en kennis in Christus (vs. 3), door de filosofie, die men u voor echte wijsheid aanbiedt en door ijdele verleiding, waardoor men u kennis wil aanbrengen naar de overlevering van de mensen (Mark. 7: 8), naar de eerste beginselen van de wereld Ga 4: 3 en niet naar Christus.

a) Rom. 16: 17 Hebr. 13: 9

De apostel waarschuwt hier openlijk tegen de valse filosofie, zoals de dwaalleraars te Kolosse die verbreidden een waarschuwing, die eerst in vs. 16 weer wordt opgevat en meer in bijzonderheden wordt voortgezet, terwijl in vs. 9-15 de gedachte is uiteengezet, dat men niet van Christus mag wijken, omdat in Hem alles gegeven is wat tot zaligheid nodig is.

Filosofie is het methodisch streven naar kennis, die de vrucht daarvan moet zijn; zij vormt hier de tegenstelling tot die wijsheid, die volgens vs. 3 de Christen eigen is, omdat hij Christus in geloof heeft leren kennen (1 Kor. 1: 30). De lezers moeten zich dus niet hun wijsheid laten ontroven, zij moeten zich hun geloof, waarin zij die wijsheid, waarvan hier wordt gesproken, namelijk de kennis van de betrekking van God en de mensheid, reeds bezitten, niet laten ontrukken om een poging te doen, van het geloof afgescheiden, ten einde een wijsheid te vinden; want op het gebied, waarbinnen de apostel zich tegenover zijn lezers beweegt, is een werkzaamheid van het denken, die met menselijke middelen naar kennis

streeft, niet mogelijk, omdat dit gebied behoort tot het geloof, dat de enige en volkomen kennis bezit: en wie evenwel haar plaats geeft, ruilt de waarheid, die de zekerheid van de goddelijke openbaring bevat, tegen hetgeen een denken vol dwaling in deze richting geeft. Daarom is het roven door filosofie tevens een roven door ijdele verleiding of door enkel bedrog. Voor waarheid geeft zich de vrucht van die werkzaamheid van het verstand uit, die op een ander gebied is verdwaald, maar bedriegt hem, die haar gelooft, omdat zij allen werkelijke inhoud mist. Aan het "ijdele verleiding" sluit zich dan ter andere bepaling aan het "naar de overlevering van de mensen, naar de eerste beginselen van de wereld en niet naar Christus. " Deze bijvoeging namelijk wil zeggen, wat voor de filosofie het leidende beginsel is en dat nu juist daardoor, dat dit en niet Christus voor haar het leidende beginsel is, terwijl zij toch op het gebied van het geloof plaats wil nemen, zij de naam van ijdele verleiding verdient.

Als de apostel spreekt van de "overlevering van de mensen", volgens welke datgene, wat de dwaalleraars de Kolossensen met hun filosofie en ijdele verleiding in de plaats van hun eenvoudig Christelijk geloof aanbieden, zich richt en waarop het zich grondt, wordt deze leer als een zodanige, die van mensen afkomstig is, gesteld tegenover die, die van God komt (1 Kor. 11: 2. 2 Thessalonicenzen. 2: 15; 3: 6 In die uitdrukking ligt opgesloten het onvoldoende, onzekere, dat dus ook het waarachtig heil niets kan aanbrengen tegenover het betrouwbare, het door God geopenbaarde woord.

Als reeds in de uitdrukking "overlevering of leer van de mensen", die volgens de grondtekst verwant is met de "inzettingen van de ouden", die in MATTHEUS. 15: 2 voorkomen en door de Farizeeën zo hoog werden geacht, die ook in Mark. 7: 7 v. "geboden van de mensen" worden genoemd, dit ons zegt, dat te Kolosse sprake was van een dwaalleer, uitgaande van Joden, dan wordt dit bevestigd door de uitdrukking, die nader volgt: "eerste beginselen van de wereld", die in vs. 20 terugkeert en die wij reeds in Gal. 4: 3 en 9 ontmoetten. Deze heeft betrekking op de Joodse ceremoniële wet, waaraan zich de dwaalleraars aansloten, ja zelfs nog verder dan deze gingen. De Joodse rituele wet handelde als zodanig in de eerste plaats over de dingen van de wereld, de zichtbare uitwendige, vergankelijke dingen, als over voedsel, drank, wassingen, offers enz. Toen nu de waarheid zelf gekomen was, was het verkeerd tot deze uitwendige zaken terug te keren, die die slechts moesten afbeelden, of op die moesten wijzen en leidde zo’n beginnen rechtstreeks terug tot de dienst van de wereld. De dwaalleraars nu verklaarden het onthouden van zekere spijzen en dranken, in het algemeen een strenge ascese, voor noodzakelijk, om zich te verheffen tot de geestenwereld, waarmee men zich in verbintenis moet stellen, om tot ware verlossing te komen. Zij erkenden daarentegen Christus niet als de Heere en als het hoofd boven alles, niet als de Alfa en Omega, zoals de apostel Hem in Hoofdstuk 1: 15 vv. heeft beschreven. Daarop zien de slotwoorden van het vers "en niet naar Christus. "

9. Maar juist daardoor, dat die filosofie niet tot Christus leidt, maar meent over Hem heen en om Hem heen te kunnen gaan, openbaart zij zich dadelijk als een nietswaardige verleiding. Want in Hem, die ik boven "het beeld van de onzienlijke God" noemde (Hoofdstuk 1: 15)woont al de volheid van de Godheid, de gehele volheid van hetgeen God tot God maakt, of van het goddelijk Wezen, lichamelijk, op lichamelijke wijze. In Hem heeft zij werkelijk een lichaam aangenomen en zich voor ons lichamelijke mensen zichtbaar en tastbaar gemaakt (vgl. Luk. 3: 22). Over Hem heengaan is dus een onmogelijke zaak, om Hem heengaan is niets dan een beroven van zichzelf en van anderen (vs. 8).

De manier waarop de volheid van hetgeen het goddelijk wezen uitmaakt, in Christus woont, wordt daarom als een lichamelijke voorgesteld, omdat Hij, in wie zij woont, een lichamelijk levende is. Was Hij dat niet, dan kon er ook geen sprake zijn van een lichamelijk inwonen in Hem van de gehele volheid van het Goddelijk wezen. Zo min men van God kan zeggen, dat in Hem de gehele volheid woont van wat het wezen van God uitmaakt, evenmin kan men het van Christus zeggen, als men spreekt van dat zijn, waarin Hij in het begin God bij God geweest is (Joh. 1: 1 vv.). Alleen van de mens gewordene, die door het lichamelijke van Zijn leven van God onderscheiden is, kan het worden gezegd. En zo is nu het grote en wonderbare dit, dat een lichamelijk levende alles in zich sluit wat God, die Geest is, tot God maakt.

Christus is dienvolgens het zichtbare God-menselijke evenbeeld van de onzichtbare God. In deze heerlijkheid, als bezitter van de Godheid, die lichamelijk in Hem woont, zal Hij, ook bij Zijn terugkomst, verschijnen, die verschijning daarom als werkelijke verschijning van de heerlijkheid van de grote God zichtbaar zal worden voorgesteld (Tit. 2: 13. 1 Joh. 3: 2). Het onderscheidende moment van hetgeen in Hoofdstuk 1: 19 van Christus wordt gezegd, berust daarin, dat hier de volheid metafysisch d. i. van het goddelijk wezen, maar daar charismatisch d. i. van de goddelijke genade bedoeld is en het wonen hier in tegenwoordige permanentie, maar daar historisch (van Christus' geschiedkundige, aardse openbaring) gedacht is.

De hele volheid is als Hoofdstuk 1: 19 zo te verstaan, de heerlijkheid van God, alle echt goddelijke eigenschappen en krachten. De heerlijke volheid is verschenen "lichamelijk" in Jezus, of met andere woorden, het Woord werd vlees en wij zagen Zijn heerlijkheid als de Eniggeborene van de Vader (Joh. 1: 14). De Godheid zelf verenigde zich ten nauwste met een lichamelijke mens en woont ook nu nog in dezen, nu Hij in het verheerlijkte lichaam ter rechterhand van God verhoogd is, niet in een zinnebeeldige voorstelling of afschaduwing, zoals in de tempel boven de ark van het verbond, maar in waarheid; niet door invloed op Hem, maar door persoonlijke vereniging; niet om tijdelijk bij Hem in te keren, maar om altoos bij Hem te wonen; niet in een lichaam of in een ziel, die tot een andere persoon behoren, maar in een lichaam en in een ziel, die haar uitsluitend eigen zijn. Een echte Israëliet plaatst zich in de geest altijd voor deze verbondsark en voor deze genadetroon, om het verbond van de genade te vernieuwen. Dit vormt dus de tegenstelling met de ijdele bedrieglijke mensenwijsheid, met de dienst van de natuur, waaronder hen de dwaalleraars wilden gevangen nemen.

Al de eigenschappen van Christus, als God en als mens, zijn tot onze beschikking. Al de volheid van de Godheid, wat die wondervolle uitdrukking ook moge omvatten, is de onze, om ons te volmaken. Hij kan ons de eigenschappen van de Godheid niet geven, maar Hij heeft gedaan alles wat gedaan kon worden, want Hij maakte zelfs Zijn goddelijke kracht en Godheid dienstbaar tot onze verlossing. Zijn almacht, alwetendheid, alomtegenwoordigheid, onveranderlijkheid en onfeilbaarheid, zijn alle tot onze verdediging verenigd. Sta op, gelovige, en aanschouw de Heere Jezus, terwijl Hij al Zijn goddelijke Godheid aan de wagen van de verlossing hecht! Hoe groot is Zijn genade, hoe vast Zijn getrouwheid, hoe onwrikbaar Zijn onveranderlijkheid, hoe grenzeloos Zijn kennis! Deze allen zijn door de Heere Jezus tot pilaren van de tempel van de zaligheid gemaakt en zonder vermindering van hun oneindigheid zijn zij ons tot een eeuwige erfenis toegezegd. De onfeilbare liefde van het hart van onze Verlosser is geheel de onze, elke spier in de arm van de macht, elke parel in de kroon van de majesteit, de oneindigheid van de goddelijke kennis en de strengheid van de goddelijke rechtvaardigheid, zij zijn alle de onze en zullen voor ons aangewend worden. Christus heeft Zichzelf in Zijn aanbiddelijk karakter als de Zoon van God, geheel en al aan ons gegeven om Hem rijkelijk te genieten. Zijn wijsheid is onze leiding, Zijn kennis ons

onderwijs, Zijn kracht onze bescherming, Zijn rechtvaardigheid onze zekerheid, Zijn liefde onze troost, Zijn barmhartigheid onze steun en Zijn onwankelbaarheid ons vertrouwen. Hij houdt niets achter, - maar opent de verborgenheden van de Berg van God en nodigt ons uit, om in Zijn mijn te graven, om de verborgen schatten te vinden. Hij zegt: Alles, alles, alles is het uwe; wees verzadigd van de goedgunstigheid en ook van de goedertierenheid van de Heere. " O, hoe liefelijk is het Jezus te aanschouwen en Hem aan te roepen met het vaste vertrouwen, dat, wanneer wij de tussenkomst van Zijn liefde of macht zoeken, wij slechts dat vragen, wat Hij reeds getrouw beloofd heeft.

Al wat goddelijk is, is in Hem, als in één lichaam, begrepen; geen ware leer van God en goddelijke zaken, waarvan Hij niet de ziel en het middelpunt is. Hoezeer nu dit gezegde hier niet onmiddellijk de goddelijke natuur van de Verlosser te kennen geeft, mag men echter betwijfelen, of Paulus zich zo had kunnen uitdrukken, als hij niet overtuigd was, dat hij sprak van een goddelijk persoon. (V. D. PALM).

10. En u bent in Hem volmaakt, volkomen met alle goddelijke gaven toegerust (Joh. 1: 16), in Hem, die het Hoofd is van alle overheid en macht, van de hemelse geesten of engelen (Efeze. 1: 21), zodat deze u zeker nooit iets groters kunnen geven, dan u reeds in degemeenschap met Christus bezit (vs. 18 vv.).

De apostel mocht er dan met reden bijvoegen: U ontbreekt niets ter zaligheid, u heeft het niet nodig tot de filosofen te gaan om kennis, want u heeft in Christus volmaakte wijsheid, u heilige broeders, die Christus heeft aangenomen en dus geestelijk verenigd bent met Hem, in wie al de volheid woont, hebbende een geest met Hem, zoals de leden met het hoofd, u bent volmaakt, of vervuld van de alvolheid in uw Hoofd.

11. Waarin u ook besneden bent, zodat u de Joodse besnijdenis, waartoe men u wil overhalen, zeker niet nodig heeft. U bent besneden met een besnijdenis, die zonder handen (Efez. 2: 21) geschiedt, in deuittrekking van het lichaam van de zonden van het vlees. De besnijdenis bestaat daarin, dat u de gehele zondige aard van het lichaam wordt weggenomen, in plaats van een klein deel van een enkel lid. Die uittrekking heeft plaats door de besnijdenis van Christus, waarop reeds die van Mozes (Joh. 7: 22), als een, die hoger stond en de enig noodzakelijke was, heeft gewezen (Deut. 30: 6 Jer. 4: 4 Rom. 2: 28 vv. Fil. 3: 3).

Men merkt op, dat de apostel, hier sprekend van de besnijdenis die zonder handen geschiedt en van de besnijdenis, die gedaan werd door de doop en bestaat in de aflegging van de zonde van het vlees, door de besnijdenis van Christus, niet kon verstaan zijn eigen besnijdenis, die met handen geschied was, maar die, die ingesteld was in plaats daarvan, namelijk de doop. Dat de doop bijgevolg een plechtigheid is van inwijding van de Christenen, zoals de besnijdenis van de Joden; want uit kracht van geestelijke besnijdenis in de doop, bewijst hij, wat wij geen uitwendige besnijdenis nodig hebben, om een afbeelding te zijn van de reiniging door de doop verkregen. Hieruit besluit ik, dat de doop een instelling van Christus is voor kinderen van gelovigen ouders, zoals de besnijdenis vanouds was voor de kinderen van de Joden; want als het anders geweest was en de kinderen onder het Christendom niet door een plechtigheid van het verbond waren aangenomen in het verbond van God, zou de tegenwerping van de noodzakelijkheid van de besnijdenis voor die van kracht geweest zijn, omdat zij niet door enige andere plechtigheid in het verbond ingelijfd wordend en dus vreemdelingen blijvend van de kerk, even vreemd waren van de aanneming tot kinderen, van het verbond en de beloften als de heidenen, wat de Joden zeker zouden ingebracht hebben, als zij het met waarheid hadden kunnen doen tot verachting van het Christendom. Die instelling

moest daarom, tot troost en voldoening van de ouders, voor eeuwige manier van heiliging van deze kinderen verstrekken, of van toelating in het getal van de kinderen van God, die, buiten tegenspraak, geen andere zijnde dan de doop, moet men toestaan, dat hierdoor, volgens de spreekwijze van Ireneüs "infantes et parvuli, renacantur in Deum", de kinderen wedergeboren worden.

Vraagt men nu waarin deze geestelijke besnijdenis gelegen is? Bij voorraad zeggen wij maar alleen, dat er dat krachtdadig hart-veranderend genadewerk van Gods Geest door wordt aangewezen, waardoor men aanvankelijk, bij de eerste levendmaking een nieuw hart ontvangt. Welk nieuw levensbeginsel daartoe gegeven werd, om onder de invloed van de kracht van de Heere de oorspronkelijke en natuurlijke verdorvenheid gedood te krijgen, hetgeen dan ook in de werkelijke voortzetting van de heiligmaking meer en meer geschiedt en in de heiligmaking voltooid wordt. Een stuk, waarvan wij nu alleen nog maar opmerken, dat het terecht als een besnijdenis en wel zo een, die zonder mensenhanden geschiedt, hier genoemd wordt. Immers het heet een besnijdenis, omdat zij, die ermee verwaardigd worden, daardoor het eerste kennelijk bewijs ontvangen van hun aandeel aan Gods verbond en een bijblijvend onderpand van het verder deelachtigmaken van de overige genadeweldaden. Ook dat die geestelijke besnijdenis aan onze vleselijke natuur pijn en smart veroorzaakt. Want zij diende daartoe, opdat het lichaam van de zonde teniet werd gedaan. En eindelijk omdat de gelukkige deelgenoten daarvan niet alleen verplicht en in staat gesteld worden om God en de gerechtigheid dienstbaar te zijn, maar ook zichzelf daartoe vrijwillig aan te bieden en er van harte toe gezind worden. Het heet een besnijdenis, die zonder handen geschiedt, deels om de geestelijke aard van die genadeweldaad te levendiger uit te drukken, deels ook om een verheven begrip van het goddelijk werk, dat daartoe vereist wordt, te geven: waarin ook God, ofschoon hij deze geestelijke besnijdenis wel elders als een betamelijke plicht van Israël afvordert, nochtans tevens belooft die te zullen geven en werken. Maar er is nog iets in Paulus' algemeen voorstel, dat wij geenszins onopgemerkt mogen voorbijgaan, te weten: dat de apostel zegt, dat de Kolossensen dus op een geestelijke manier besneden waren in Christus. Dit zeggen is zeker net zo te vatten, als hij van hun volmaking in Christus gesproken had. Wees nu die uitdrukking aan, niet alleen dat de Heere Jezus als het Hoofd van de gemeente aangemerkt, de verdienende oorzaak van hun volmaakte, rechtvaardig-achting zij, maar ook dat Hij door Zijn krachtdadige invloed, als het hoofd boven alle overheid en macht, Zijn gemeente dadelijk vervult, zo zal dan ook het gezegde in onze tekst twee dingen aanwijzen, te weten: dat de Heere Jezus niet alleen de verdienende, maar tevens de toepassende oorzaak van deze genade- weldaad is; ja dat de gelovigen alleen in gemeenschap aan en vereniging met Christus deze geestelijke besnijdenis hadden ontvangen: zijnde hen daartoe alles, wat Jezus tot teweegbrenging van dat heil lijden en ondergaan moest, ter rechtvaardigheid toegerekend en uit kracht van de volmaaktheid van Zijn middelaarslijden en daaronder betoonde gehoorzaamheid aan Gods wil, hun dadelijk de Geest van het leven geschonken, om in hen de geestelijke besnijdenis teweeg te brengen en trapsgewijze tot volkomenheid op te leiden.

12. Zijnde met Hem, met dat besnijden van Christus tot aflegging van de hele zondige aard van het lichaam (Rom. 7: 5, 18 vv.) dat aan u is geschied, begraven in de doop (Rom. 6: 3 v., 11) waarin u ook, verwaardigd met grotere genade dan die besnijdenis zonder handen, met Hem opgewekt bent tot een nieuw van het vorige geheel onderscheiden leven, dat tot een eeuwig, hemels leven wordt verhoogd (Hoofdstuk 3: 1), door het geloof van de werking van God (Efeze 2: 8), die Hem uit de doden opgewekt heeft (Efeze 1: 10 vv.).

a) Gal. 3: 27 Efez. 3: 7

De apostel vergelijkt hier de Christelijke doop met de Joodse besnijdenis en wijst aan, dat de betekenis en het geestelijk oogmerk van beiden, een en hetzelfde was, allen verplichtend, die dit uitwendig teken aan zich namen, de oude mens af te leggen en de nieuwe aan te doen, voor de zonde te sterven en voor God te leven. En daartoe maakten de ouden gebruik van verscheiden plechtigheden en het dopen van volwassenen en bejaarde personen, om daardoor te tonen de dood, de begraving en opstanding van Jezus Christus, zoals de indompeling van de persoon driemaal onder water, of zoals onze Zaligmaker drie dagen was geweest onder de aarde, of met zinspeling op de drie personen in de Drieëenheid, in wiens naam zij gedoopt werden; en zo ook de wederoprijzing, of wederopkoming uit het water, ter vertoning van de verrijzing van onze Heer uit het graf.

Maar nu zal de vraag zijn, hoe wij dit zeggen van de Apostel nader te begrijpen hebben? Was de doop het middel geweest, waaronder en waardoor God allereerst het beginsel van de genade in hen gelegd had en wil Paulus dit hier eigenlijk leren? Toch, ofschoon wij in het geheel niet willen treden in de behandeling van het verschil, dat over dit stuk tussen godgeleerden, zo oudere als latere, bijzonder ten aanzien van de kinderen, plaats heeft, zo zeggen wij alleen dat het ons niet voorkomt, dat dit in deze tekst de mening van de apostels is. Want behalve andere redenen, kan niemand ontkennen of het groter deel van de Kolossensen was als bejaarden gedoopt. Welke bejaarden doopten nu de apostelen en welke bejaarden, die uit de heidenen tot het Christendom overkwamen, begeerden de doop op de juiste manier? Het waren zeker degenen, die het gepredikte woord graag aannamen en dus voor het minste zoveel belang toonden te stellen in Christus, dat zij zich aan Zijn dienst en gemeenschap overgeven wilden. En welke reden heeft men om te denken, dat Epafras anders gehandelt heeft, dan de apostelen gewoon waren te doen? Het wordt dus ten uiterste waarschijnlijk, dat bij de Kolossensen, toen zij gedoopt werden, de genade reeds enige uitwerkselen had beginnen te oefenen. Wat dan, zult u zeggen. Paulus spreekt hier evenwel zeer sterk en de Heilige Schrift doet dit meermaal op andere plaatsen. Wij antwoorden, dat is zo, maar al die gezegden moet men naar de aard van de bondzegels verstaan en het juiste inzien van hetgeen wij in Hand. 22: 16 vinden, kan ons tot een sleutel dienen. Daar zegt Ananias tot Paulus, volgens het eigen verhaal van de man: "Sta op, laat u dopen en uw zonden afwassen. " Nu zal echter niemand twijfelen of Paulus was reeds aanvankelijk van de genade deelachtig geworden op de weg naar Damascus en dus eer Ananias tot hem deze woorden sprak. Die moeten dan van een sacramentele afwassing, waardoor hem de afwassing van zijn zonden levendig afgeschetst en nader verzegeld werd, verstaan worden. Evenzo verstaan wij het ook in onze tekst. De apostel wil naar onze gedachten zeggen dat de Kolossensen in de doop een uiterlijk zichtbaar en plechtig teken hadden ontvangen, waardoor hen de weldaden van de genade in Christus duidelijker te verstaan gegeven en tevens zowel inwendig als uitwendig verzegeld waren.

13. En Hij heeft u, de heidenen, evenals ons de Joden (vgl. Efez. 2: 1 en 5), toen u dood was in de zonden, die u buiten alle maat bedreef (Gal. 2: 15) en in de voorhuid van uw vlees, die u geheel en al, zonder enige betoming van haar macht beheerste, zoals uw onbesneden zijn ook zinnebeeldig aanduidde (Efeze 2: 11. v.) ook levend gemaakt met Hem, al uw misdaden u vergevend.

Een geestelijk dood zondaar, zoals wij allen van nature zijn, leeft wel voor een tijd op de wereld, voor zover hij, niet alleen als de planten en dieren voortgebracht, gevoed en gedragen wordt in de lankmoedigheid van de Heere, maar hij leeft in een zekere zin ook als een mens, voor zover hem zijn natuurlijke kunnen van ziel en lichaam zijn gelaten en hij die ook in vele natuurlijke burgerlijke, ja zelfs in uitwendig godsdienstige zaken enigszins gebruiken kan en

dadelijk gebruikt. En hierom dan is het ook weleens zo gesteld, dat men uit de uiterlijke daden en verrichtingen, zover die zich aan ons voordoen, alleen oordelend, sommigen denken zouden, dat zij leven, ofschoon zij in nadruk midden in de dood liggen; zoals van de engel van de gemeente te Sardes getuigt wordt: u heeft de naam dat u leeft, schoon u dood bent. maar welke schone schijn ook deze geestelijke dode mensen mogen vertonen, hun ziel is van de ware gemeenschap met God gescheiden, en tevens zijn zij ten ene male onbekwaam om met juiste grondbeginselen en tot het juiste einde, zedelijk juiste daden te oefenen, die de naam van ware en echte goede verrichtingen verdienen. Ja, in die staat zijn zij zelfs geheel en al ongevoelig voor hun ongeluk en evenzo onbekwaam, om hun ongelukkige jammerstaat te veranderen en te verbeteren, of zelfs zich tot verbetering te schikken, even weinig, als een dode zich roeren en bewegen, of tot zijn levendmaking het allerminste zelfs toebrengen kan.

14. Hij heeft u gered, uitgewist hebbende, door uitschrapping van de daarin aangewezen schuld, het handschrift, dat volgens de eis, uitgesproken in Exod. 24: 3, 7 tegen ons was gesteld en dat tegen ons was, omdat wij dat woord niet hadden gehouden, maar de wet in alle delen hadden overtreden (Gal. 2: 16) en ons zo aanklaagde, als die grotelijks tegen de wet hadden gezondigd. Dit was een handschrift in inzettingen bestaande, dat, zeg ik enigerwijze ons tegen was, omdat wijze toch niet konden houden en Hij heeft dat, opdat wij van een ondraaglijk juk bevrijd zouden worden (Hand. 15: 10) uit het midden weggenomen, als iets, waarvan voortaan geen sprake meer zou zijn (vgl. vs. 20 v.), het aan het kruis genageld hebbend, daardoor dat het aan het kruis is teniet gedaan, zodat het nu niet meer is: "doe dat en u zult leven", maar, "geloof in de Heere Jezus Christus en u zult zalig worden. "

Het handschrift is een geschreven verbindtenis, waardoor iemand bekent dit of dat schuldig te zijn; een schuldbrief een obligatie, zoals wij gewoon zijn te spreken. Dit handschrift bestond in inzettingen, in de willekeurige voorschriften van de Mozaïsche plechtigheden (vgl. Efeze 2: 15). Te weten de offeranden en andere schaduwachtige plechtigheden waren zo vele gestadige en verdrietige herinneringen, dat de zonden door de Borg nog niet werkelijk verzoend waren; in zoverre maakten zij een schuldbrief uit, die tegen de Joden getuigde en enigerwijze tegen hen was, of, zoals wij het liever vertalen zouden, die hen vijandig was (vgl. Hebr. 10: 27). Dit handschrift heeft God uitgewist, dat is doorgestreken en geheel teniet gegaan. De toespeling is ontleend aan iemand, die de pen haalt door een schuldbrief. Het geeft te kennen, dat God de schaduwachtige plechtigheden, die een verdrietig en onverdraaglijk juk voor de Joden uitmaakten, geheel afgeschaft en hen daardoor bevrijd heeft van de gedurige herinneringen, dat de zonden nog niet verzoend waren. - Zelfs heeft God dat handschrift uit het midden weggenomen, de schuldbrief geheel verscheurd, zodat alle verplichting tot het onderhouden van de schaduwachtige plechtigheden geheel en voor altijd is weggenomen. Waren nu de gelovige Joden zo volkomen bevrijd van de schaduwachtige wet, dan hadden de bekeerde heidenen er niet mee te doen. Maar hoe was dat handschrift teniet gedaan? De apostel zegt: het aan het kruis genageld hebbend. Hij schijnt hier te zinspelen op de toenmalige gewoonte om bevelschriften te beslaan, ten blijke dat zij uitgediend hadden. Nu, zo heeft ook God de Vader bij de kruisdood van Christus verklaard, dat de wet van de schaduwachtige plechtigheden voor altoos had uitgediend, want al die plechtigheden zagen op de verzoening, die de Middelaar teweeg zou brengen en hadden daarom meteen uitgediend, zodra de Heere Christus de verzoening door Zijn kruisdood verworven had. Dezelfde zaak wordt in Efeze 2: 14 onder een andere zinneprent voorgesteld.

15. a) En de overheden en de machten, die van te voren de overmacht hadden over het menselijk geslacht, ten gevolge van de macht van de zonde, waaraan het zich niet kon ontworstelen (Luk. 11: 20), uitgetogen hebbend, van de wapenrusting beroofd hebbend (Luk.

11: 21), heeft Hij die tot haar schande in het openbaar ten toon gesteld, zodat ieder ze moest erkennen als geheel overwonnen en machteloos (Joh. 16: 11) en heeft daardoor, namelijk door het kruis, over hen getriomfeerd.

a) Gen. 3: 15 Matth. 12: 29 Joh. 12: 31

Alle spreekwijzen zijn hier zinnebeeldig en aan de openlijke triomfoptochten ontleend. De wapenrusting van de overwonnen vijand werd als een zegebuit rondgedragen en hij zelf, daarvan beroofd en uitgeschud, werd als een schouwspel ten toon gesteld, aan de kar van de overwinnaar geboeid. (V. D. PALM).

Wat Christus betrof zei de apostel in vs. 9, wat de lezers betreft, dat zij Christus hebben en Christus eigen zijn, zegt hij van vs. 10 af. Zij zijn in Hem volmaakt, of, zoals er woordelijk staat, "vervuld". Waarmee vervuld, dat begreep de lezer vanzelf. Het is het charismatisch vervuld zijn, dat Christenen uit de in Christus wonende metafysische volheid, de volheid van de Godheid (vgl. bij vs. 9), door hun levensgemeenschap met Hem, in wie, volgens Hoofdstuk 1: 19, ook alle charismatische volheid woont, ontvangen hebben en voortdurend bezitten. Berust echter in Hem en overigens in niets en in niemand verder, het vervuld zijn, dan is het andere, dat men de Kolossensen wil leren en waarmee men hen, als met hetgeen "niet naar Christus" is, vervoeren wil, slechts een beroving, en niets dan een verleiding. Zij nu hebben niets te wachten van engelenmachten; want deze zijn toch aan Christus als aan hun Hoofd onderworpen; zij zelf daarentegen staan met de Meerderen, met Christus, in onmiddellijk verband; wat zou hun dan die engelendienst baten, waarop de dwaalleraars hen wijzen? Zij hebben ook niets te zoeken in de besnijdenis, door mensenhanden bewerkt, omdat zij die besnijdenis, die dat alles in de daad en waarheid heeft teweeggebracht en waarop die eerste moest wijzen, reeds hebben ontvangen. In de gemeenschap met dood en begrafenis van Christus, die in de doop wordt afgebeeld, wordt niet een gedeelte van het verderf van de zonde afgelegd, maar de gehele oude mens gedood en begraven, opdat het lichaam van de zonde ophoudt, dat men voortaan niet de zonde dient (Rom. 6: 6 Gal. 5: 24). In de woorden "waarin u ook met Hem opgewekt bent door het geloof", wil de apostel, zoals duidelijk is, een nieuw bewijs daarvoor geven, dat de Kolossensen in Christus volkomen of van alles voorzien zijn, wat zij tot hun zaligheid nodig hebben; want de woorden komen, wat het begin aangaat, juist overeen met de beginwoorden van het elfde vers. En wel is nu sprake van de Nieuw-Testamentische tegenhanger tot de wet van het Oude Testament, waarop de dwaalleraars te Kolosse zich eveneens beriepen, hoewel niet naar diezelfde theorie als die in Galatië (vs. 16 v. en 20 vv.). Het is echter het geloof, waardoor het intreden in het Nieuwe Verbond geschiedt, het geloof in de opgestane Christus van de kant van hen, die van te voren door de doop in Hem zijn begraven in de dood, het geloof, door dezelfde God teweeg gebracht, die Christus heeft opgewekt van de dood en door de daarin aanwezige goddelijke kracht evenzo een nieuw leven in de gelovigen werkend, als voor Christus op Zijn opstanding een nieuw leven volgde, waarin Hij met zonde en dood voortaan niets meer had te doen, maar alleen voor God leefde (Rom. 6: 4 vv.). In de grondtekst staat letterlijk: "En Hij heeft u, toen u dood was in de misdaden en in de voorhuid van uw vlees, u levend gemaakt met Hem. " Het is zeker niet te ontkennen, dat de apostel met het herhalen van "u" daarop doelt, dat de Kolossensen, wat het merendeel aangaat, heidenen zijn geweest en hij hen tegenover de Joden wil plaatsen, die zich op de wet mochten beroemen, zodat in onze vertaling het woord "ook" wel behouden kan blijven. Zij zijn zondaars geweest uit de heidenen in de zin, waarin die uitdrukking in Gal. 2: 15 gebruikt werd. Uit deze dood van de zonde, zoals die niet op dezelfde manier bij de Joden bestond, heeft God hen levend gemaakt, opdat zij nu in een nieuw leven zouden wandelen en in zo’n leven ook een opstanding in lichamelijk opzicht

zouden tegengaan. Hij kon dat echter pas dan doen, als Hij van te voren aan de anderen, namelijk aan de Joden, alle zonden had vergeven en tegelijk de verplichting om de Mozaïsche wet te houden, die het Oude verbond hen oplegde, voor hen had opgeheven. Zonder twijfel toch bedoelt de apostel met het "ons" dat volk, waartoe hij zelf behoorde en sluit in dit woordje ook hen in, die door hun verkeerde leer weer allerlei bepalingen van de wet in de hoogte wilden heffen, om hen tot beter inzicht in het wezen van het Nieuwe verbond in zijn verhouding tot het Oude verbond te leiden. Paulus bedoelt niet de wet zelf, als hij van een handschrift spreekt, want er is sprake van een schuldbrief, die de Joden aan God te voldoen hadden en niet van zo een, waardoor God Zich verbonden had tot een betaling aan Israël. Ook is niet de wet zelf uitgeblust en uit het midden weggenomen en aan het kruis genageld (Matth. 5: 17 vv.), maar wel heeft dit plaats gehad met dat handschrift, dat bij het sluiten van het verbond aan de Sinaï het volk voor God daartoe bracht, dat het zich op plechtige wijze, onder het slachten van een verbondsoffer, tot het houden van de wet verbond. Deze verplichting was dan aan de ene kant tegen de leden van het Oude Testament, want zij maakte alle zonden, die zij misdreven, tot straf- en doemwaardige overtredingen van de wet, tot een verbondsbreuk, tot een zware, onbetaalbare schuld. En zo werd nu ook de vergeving van de zonden niet tot een eenvoudige kwijtschelding van de genade voor hen, maar tot een uitwissen van de schuld, tot een vernietiging van het handschrift. Die verplichting was echter ook aan de andere kant tegen hen, zij stond tegenover hen als een macht, die voor hen de weg van de zaligheid versperde; want zij hadden met haar verplichtingen (Efeze 2: 15) op zich genomen, die, zoals zij die tot hiertoe niet hadden gehouden en daardoor zware schuld op zich hadden geladen, bij hun tegenwoordige toestand ook voortaan niet zouden kunnen houden (Rom. 8: 7). Daarom was het zuivere uitwissen van het handschrift door uitdelging van de tot hiertoe opeengehoopte schuld voor Israël nog lang niet genoeg. De verplichting om instellingen waar te nemen, die wel op zichzelf heilig, juist en goed zijn (Rom. 7: 12), maar hen, die zich tot die verbonden hebben, niet levend kunnen maken, zodat zij ook in staat zijn hun verplichting te houden (Gal. 3: 21 Rom. 8: 3) moest geheel worden weggenomen en zo de plaats van het Oud Testamentische verbond door een Nieuw Testamentisch worden ingenomen (Hebr. 8: 6 vv.). Deze wegneming van het Oude verbond, om door een nieuw te worden vervangen, of de verandering van het ene in het andere, drukt de apostel kort en krachtig uit door de woorden: "en heeft het handschrift aan het kruis genageld. " Gewoonlijk denkt men daarbij aan een doorboren, als was hier een buiten kracht stellen of ongeldig maken bedoeld (Luther "hij maakt er een gat door en scheurt het, zodat het handschrift niet meer geldend is en ons niet kan beschuldigen, maar tot dit doel hecht men een handschrift niet vast op een voor allen zichtbare plaats, maar wist het uit, of verscheurt het. Zo’n aanslaan of vasthechten geschiedt integendeel met het doel, dat ieder naar het vastgehechte kan zien, het kan lezen en er zich naar kan richten. Wij moeten daarom v. Hofmann in zijn opvatting gelijk geven: "bij dit nagelen aan het kruis is niet zozeer sprake van de vergeving van de zonde, als van de omkering van de Sinaïtische verplichting van Israël tot de toestand, die met de kruisdood van Christus is gegeven. De gekruisigde moet erkend worden als Heiland. Zijn smadelijke dood als de verzoening van de zonden van Zijn volk. Deze eis, de eis van het geloof in Hem, is op het kruis te lezen. De eis van de wet is daar zo veranderd. De juistheid van deze verklaring zal te meer duidelijk worden, als wij herinneren aan het woord van Christus in Joh. 3: 14 v., waarmee Hij de man van de wet, Nikodemus, wijst op Zijn kruis, dat Hem aan het einde van Zijn loopbaan wacht, opdat deze daarheen zijn oog leert richten, ten einde hij achter het geheim van de wedergeboorte en de vrijheid van een wedergeborene, van verplichtingen van de wet komt. Ook voor de verklaring van het moeilijke vijftiende vers geven ons woorden van Christus’ eigen mond, waarop wij boven in de citaten hebben gewezen, de nodige vingerwijzingen. De apostel heeft vroeger ten opzichte van de gelovigen uit Israël een geheel overeenkomstige gedachte uitgesproken, als die in Rom. 6: 14 : "De zonde zal over u niet

heersen; want u bent niet onder de wet, maar onder de genade. " Nu moet hij ten opzichte van de gelovigen uit de heidenen de parallellen trekken, zoals dan ook vs. 15, volgens zijn constructie in de grondtekst, met het veertiende vers geheel parallel loopt. Wanneer echter volgens Efeze 2: 2 de heidenen stonden onder de macht van de boze geesten onder de hemel, waarvan zij zich niet konden losmaken, dan is voor hen de zaligheid gekomen door de overwinning van deze macht, die eveneens door het kruis van Christus heeft plaats gehad (vgl. Joh. 12: 31 vv.), zodat nu, zoals de apostel in Efeze 2: 17 heeft gezegd, in het Evangelie vrede wordt verkondigd, die voor die ver waren, de heidenen en die nabij waren, de Joden. Het is mogelijk, dat de dwaalleraars te Kolosse, evenals zij, wilden tonen hoe men door zelf teweeg gebrachte geestelijkheid en ootmoed zich met de goede engelen in verbintenis kon stellen, zo ook hun kastijdingen tot dat doel aanprezen, opdat men zich aan de invloed van de boze geesten onttrok (vs. 23). Daarin had het dan zijn grond, waarom Paulus hier in zo opeengehoopte uitdrukkingen de overwinning door God zelf reeds in Christus bewerkt en gehele onschadelijkmaking van deze machten op de voorgrond stelt en daarvoor de filosofie van die dwaalleraars als nutteloos gepraat, als ijdele verleiding brandmerkt.

16. Zoals van te voren gezegd is (vs. 14), is het handschrift uitgewist en aan het kruis genageld en bent u dus niet meer aan de Oud-Testamentische ceremoniële wet gehouden, maar moet u alleen in Christus, de Gekruisigde geloven. a) Dat u dan niemand oordeelt in voedsel of drank, alsof u zich van het een en ander, dat tot voeding dient, moet onthouden (vs. 21. Rom. 14: 2, 17), of in het stuk b) van de feestdag, of van de nieuwe maan, of de sabbatten, alsof u de tijden inde wet verordend (1 Kron. 23: 31; 2 Kron. 2: 4; 31: 3 nog verplicht was te houden (Gal. 4: 10)

a) Lev. 11: 2 b) Lev. 23: 2 vv.

17. Al die dingen, die het Oud-Testamentische verbond heeft verordend, zijn een schaduw van de toekomende dingen, van de nieuwe heilsweg, die komen zou, maar het lichaam is van Christus, dat die schaduw van zich gaf (Hebr. 8: 5; 10: 1).

De treffende voorstelling, die de apostel vroeger heeft gegeven van de waarde van de persoon en van de betekenis van het werk van Christus, geeft hem nu aanleiding, om de Kolossensen des te meer te dringen tot verzet tegen het nieuwe juk van inzettingen van de dwaalleraars. Deze hadden, zoals onze plaats doet zien een theosofisch-ascetische richting, waarin zij de oudere Mozaïsche inzettingen door de strengheid van hun eisen nog overtroffen. Wat het voedsel aangaat, schijnen zij vooral op strenge waarneming van de joodse spijswetten te hebben aangedrongen. Of zij alle gebruik van vlees, zoals de asceten te Rome, hebben verworpen, kan uit het verband niet worden opgemaakt. Het verbod om wijn te drinken, in het Oude Testament alleen voor de Nazireërs en de dienstdoende priesters gegeven (Num. 6: 3 Lev. 10: 9), kan bij het vermelden van "drank" niet bedoeld zijn; door die dwaalleraars werd elk genieten van wijn voor zondig gehouden.

Als de apostel de Christenen te Rome, die meenden dat zij zich van zodanig genot, als van vlees en wijn, moesten onthouden, verschoond wilde hebben en er ook niets tegen inbrengen, dat iemand meende verschillende dagen op verschillende wijzen te moeten houden (Rom. 14: 5 vv.), heeft hij het nu met degenen te doen, die van beiden een wet voor de Christenen maakten, terwijl het waarnemen daarvan een onvermijdelijk bestanddeel uitmaakte van Christelijke heiligheid en dat moest hij voorkomen. Bij de dwaalleraars te Kolosse was sprake van een heiligheid van het leven, die voor alle leden van de gemeente dezelfde moest zijn;

daarom herinnert hij, dat al dergelijke zaken, in het bijzonder de Oud-Testamentische heilige tijden tot datgene wat in en met Christus aanwezig is, staan als de schaduw tot het lichaam.

Christus en diens werken in de mensheid is het toekomstige, waarvan het Oude Testament met zijn symbolisch-typisch karakter de schaduw is. In de tegenstelling tot schaduw en lichaam ligt in de eerste plaats de nietigheid, het wezenloze van de schaduw, vergeleken met het lichaam, dat deze vormt, maar verder ook de analogie tussen schaduw en lichaam. Dit, het lichaam, werpt een schaduw af, die een beeld ervan voorstelt; zo is ook het Oude Testament een afschaduwing van het Nieuwe, een symbool en type van Christus, van Zijn werk en van Zijn kerk.

Sinds Christus verschenen is, staat de zon van de goddelijke openbaring niet meer achter ons, zoals dat bij de leden van het Oude Verbond het geval was, voor wie de schaduw een voorafgaande was, waaruit zij konden opmerken, wat toekomstig was; maar zij staat vóór ons en werpt nu het lichaam zijn schaduw achterwaarts, zodat wij uit hetgeen Christus ons heeft aangebracht, verstaan, wat de voorspellingen en bepalingen van het Oude Testament moesten betekenen.

18. a) Dat dan niemand u overheerst naar zijn wil, om u af te trekken, dat u zijn wijze van handelen zou aannemen en de weg verlaten, die u volgens uw hemelse roeping van God in Christus Jezus moet bewandelen (Fil. 3: 14. 1 Kor. 9: 24 Wandel niemand in nederigheid en dienst van de engelen, zich begevend tot hetgeen gering en laag en krachteloos is en zijn vertrouwen stellend op de hemelgeesten, intredende in hetgeen hij niet gezien heeft, maar slechts een beeld van zijn fantasie is (1 Tim. 1: 4 Tit. 3: 9), tevergeefs, zonder oorzaak of enige grond opgeblazen zijnde door het verstand van zijn vlees. Hij denkt dat hij op de weg, door hemingeslagen, een toonbeeld van heiligheid zal worden, terwijl hij toch in waarheid een mens blijft, zelfzuchtig en door zijn vlees beheerst.

a) Jer. 29: 8 Matth. 24: 4 Efeze. 5: 6. 2 Thess. 2: 3. 1 Joh. 4: 1

Die door de engelen, als door middellaars, tot God wil gaan, ontkent ten eerste de volmaaktheid en voldoendeheid van die voldoening, die Jezus, als het vertegenwoordigend Verbondshoofd heeft daargesteld. Erkende hij die toch ten volle, dan zou hij naast Jezus geen andere middelaars van voorspraak zoeken, maar hij zou met vrijmoedigheid tot de genadetroon gaan op die verse en levende weg, die Jezus heeft ingewijd door Zijn goddelijk bloed. - Die door de engelen, als middellaars van voorspraak, tot God wil gaan en daarom de engelen zelf aanbidt, verdonkert en verloochent Jezus als het bestierend en gezagvoerend Hoofd. Want niet alleen doet hij de engelen delen in die eer, die alleen God en het Lam toekomt, maar hij toont ook te wantrouwen, òf aan de voldoendeheid en macht van Jezus òf aan Zijn goedwilligheid, om hem al het nodige te schenken. - En evenzo verzaakt men ook Jezus, als het vervullend Hoofd, wanneer men bij engelen heil en troost zoekt, zoals elk vanzelf begrijpt.

19. En bij zijn wandelen in nederigheid en dienst van de engelen verliest hij het ene, dat hij nodig heeft, het Hoofd niet behoudend, waaruit het gehele lichaam doorsamenvoegsels en samenbindingen voorzien, leven heeft, zodat geen lid op enige andere weg dan deze door Hem voor allen gestelde weg hopen kan iets te verkrijgen. En in dit Hoofd is het, dat het lichaam samengevoegd zijnde, opgroeit met goddelijke groei, zodat wie zich afscheidt en iets voor zichzelf wil zijn, ophoudt een lid van dat lichaam te zijn, terwijl er buiten die

gemeenschap geen opgroeien is tot deze grootte, maar alleen een verachteren en vergaan (Efeze. 4: 15 v.).

De eerste waarschuwing van de apostel zag op de valse ascetiek van de dwaalleraars, deze tweede op hun verkeerde theosofische speculatie; voorwerp van deze speculatie waren volgens onze plaats de verhoudingen van de onzichtbare wereld, vooral de gesteldheid en betekenis van de engelen.

"Dat niemand u overheerst naar zijn wil. (De Lutherse vertaling heeft "laat niemand u het perk verrukken, of laat u niet afleiden van het kleinood: wat is dat anders, dan van het geloof, dat de enige ware weg is tot het kleinood van de zaligheid, af te gaan, om op zelf uitgedachte wegen te leiden en langs andere wegen de hemel te zoeken en voor te geven, dat deze de baan is tot het kleinood.

Naardien de engelen geesten zijn, is hetgeen tot de stoffelijke wereld behoort, iets, dat aan hun wezen vreemd is. Hun nederigheid bestaat dan daarin, dat zij zich gewillig houden binnen de grenzen hun hierdoor getrokken en niet begeren naar hetgeen de mens in dit opzicht boven hen vooruit heeft. Als nu mensen die nederigheid van hen tot hun deugd maken, staan zij in zekere mate af hetgeen de Schepper hen heeft toegedeeld en doen zij gedeeltelijk afstand van hetgeen de mensen in onderscheiding van de engelen toekomt. Daarmee hangt dan het geestelijke samen, waarin zij naar de wijze van de engelen God willen dienen. De godsdienst van de engelen is, volgens hun wezen een overgave van zichzelf aan God, waarbij tussen hen, de geesten en Hem, die Geest is, geen andere grens bestaat, dan die tussen de Schepper en Zijn schepselen. Zo’n godsdienst probeert dan hij na te volgen, weliswaar slechts in die mate als het een mens mogelijk is, die zich zo veel hij kan, van het lichamelijke ontledigt en in zoverre zich geestelijk God aanbiddende vertoont, als hij zich ontledigt van hetgeen hem tot lichamelijk genot was gegeven. Het is echter, zoals de apostel opmerkt, dwaasheid, als iemand de nederigheid en dienst (geestelijkheid of godsdienstigheid) verkiest en daardoor iets tot zijn wandel maakt, waarvan hij toch niets heeft gezien, omdat men hetgeen men niet heeft gezien ook niet kan nadoen. Zo iemand maakt slechts, wat hij zichzelf voorstelt, tot een voorwerp van welgevallen en nabootsing. Evenals nu het kiezen van nederigheid en geestelijkheid van de engelen samenhangt met een onderzoeken in de blinde, zo brengt zij ook, zoals Paulus verder zegt een opgeblazenheid teweeg, die tot de categorie behoort van vleselijke gezindheid. De mens wil daar toch iets voorstellen, dat hij niet is en onderneemt hetgeen hij niet kan. Ten slotte wordt dan ook door de mensen van deze soort dat ontkend, zonder hetwelk er geen Christelijke groei is; zij houden zich niet aan hun Hoofd; wat iemand buiten gemeenschap met Christus schijnt te vinden aan vroomheid of heilige kennis, is vreemd aan de groei, die van Christus uitgaat, waaraan de bijzondere persoon als lid van de gemeente deel heeft. Dat toch is het eigenaardige van dit lichaam, dat elk lid ervan indirect elk op zijn plaats is en toch tevens onmiddellijk met het hoofd samenhangt.

Jezus het vertegenwoordigend, het regerend of bestierend en het vervullend Hoofd van de gemeente, voor zoverre Hij, in al Zijn middelaars-voldoeningen, de personen van Zijn uitverkorenen vertegenwoordigt, door Zijn gezag en invloed de hele kerk regeert en uit Zijn rijkdom al de gemeente en bijzondere belangen, zo elk deel en die in het bijzonder verzorgt en voorziet. De enkele herinnering hieraan doet ons al meteen bevroeden, hoeveel er aan gelegen is, dat men met dat Hoofd verenigd is en blijft. En juist dit is het, wat de apostel begrijpt door de spreekwijs van het hoofd te behouden of vast te houden. Dit behouden van het hoofd bestaat in een juiste kennis en levendige erkentenis van die hoge waardigheid van Christus, waardoor Hij het Hoofd is; in een vrijmoedige en gewillige belijdenis van dit voelen, in een

deugdelijke blijdschap over die bestelling van God, in een hartelijke overgave en verbindtenis door geloof en liefde aan Jezus, als zodanig; met verwerping van alles wat tegen Zijn hoge waardigheid zich verzetten en verheffen wil.

20. Als u dan, toen u bij uw doop met Christus in gemeenschap kwam (vs. 12), met Christus de eerste beginselen van de wereld, waarvan in vs. 8 sprake was (Gal. 2: 19), bent afgestorven, wat wordt u alsof u in de wereld leefde, alsof u met uw godsdienstig leven nog behoorde tot de kring van de wereld, waaraan zeker dergelijke zaken passen, met inzettingen belast?

Deze samenvoeging geeft een tweeërlei betoog voor de wanvoegelijkheid van de gehoorzaamheid aan menselijke inzettingen aan de hand. Ten eerste ligt er deze sluitrede in: "met Christus zijn jullie zelfs afgestorven die eerste beginselen, die toen voor een tijd van God ingesteld, nog een zeker nut hadden; dus betaamt het niet u te beladen met dingen die u immers nooit door God bevolen en ook nooit echt nuttig bevonden zijn. En dus is het een bewijs van het meerdere tot het mindere. - Ten anderen ligt er een bewijs in, uit het eigen gedrag van de gelovigen afgeleid en dus een bewijs, dat men bij de latijnen noemt argumentum ad hominem, op deze wijze: Christenen, begrijpt toch wel, als u met de menselijke instellingen u laat belasten, dan verzaakt u uw hele Christendom. U keert terug tot de wereld van de ongelovigen en doet u dit, dan geeft u daarmee te kennen, dat Jezus dood van geen kracht en Zijn leer van de vereiste volmaaktheid geheel verstoken is. Is dat betamelijk? Oordeel zelf. U bent immers in uw Hoofd volmaakt, dit heeft u zelf geoordeeld bij uw overgang tot het Christendom. Daarvan heeft u ook de heugelijke ervaring in vele blijken tot hiertoe gevonden.

21. Zij namelijk proberen u met dergelijke inzettingen te belasten, bijvoorbeeld over vlees en wijn (vs. 16. 1 Tim. 4: 3 : "Raak niet en smaak niet en roer niet aan, want u zou erdoor verontreinigd worden. "

De apostel is de lezers gehoorzaam, om zich te verdedigen tegen hen, die hen hun geboden opdringen, door hen te herinneren, waardoor zij daarboven verheven waren. Zij zijn met Christus gestorven en dit deel hebben aan Zijn sterven, dat zelf een sterven was, heeft een einde gemaakt aan de betrekking, waarin zij vóór hun gemeenschap met God tot de inzettingen van de wereld Ga 4: 3 hadden gestaan; want Christus is, zolang Hij in het lichaam van het vlees leefde, onder de wet van Israël, als ook onder de inzettingen van de wereld, waarmee de wet te doen had, gesteld geweest. Zoals nu Hij, doordat Hij stierf, daarvan bevrijd is, zo wordt de Christen het ook door hetgeen in zijn binnenste plaats heeft, dat hem weer deel doet hebben aan hetgeen in het sterven van Christus eens voor altijd als afsluiting van de vroegere toestand van de mensheid heeft plaats gehad.

Leeft men nog in deze wereld, dan dient men nog haar elementen, beginselen, bestanddelen, waarvan God zich in de wet bediende, om in de tijd van de kindsheid de hogere eeuwige waarheden af te beelden, welker dienst niet te min voor hem, wie het volle licht van de waarheid is opgegaan een dienstbaarheid van de wereld wordt. Dit alles heeft zich in de Christenheid herhaald en herhaalt zich nog steeds, wanneer de enige Middelaar door andere tussenmiddelaars verdrongen, of op de achtergrond geschoven wordt.

De woorden "Raak niet en smaak niet en roer niet aan" zijn een levendig concrete voorstelling van de inzettingen en een in het kort samengevatte navolging van hetgeen de dwaalleraars gewoon waren te zeggen. De lezer wist wat bedoeld was als voorwerp van die bevolen

onthouding; de weglating maakt de voorstelling slechts des te levendiger en sterker. Uit de woorden zelf blijkt echter, dat de verboden zekere spijzen en dranken betroffen, de geslachtsgemeenschap daarentegen, waaraan velen hebben willen denken, kan niet mee worden ingemengd.

22. Welke inzettingen, om zich te onthouden van het genot van deze dingen, alle verderven door het gebruik, door het opvolgen (Matth. 15: 17), omdat dat voedsel voor het inwendige geestelijke leven zeker niet schadelijk kunnen zijn, zoals zij u willen doen geloven, maar integendeel dat verbod, zoals alles wat zij zeggen (vs. 21), a) is ingevoerd naar de geboden en eigen verzonnen leringen van de mensen, zodat u goed doet, als u zich in generlei opzicht aan zodanige mensen stoort, maar ze op een afstand van u houdt (Matth. 15: 7 vv.).

a) Jes. 29: 13 Tit. 1: 14

23. Welke wel hebben een schijnrede, een naam, maar niet de werkelijkheid van wijsheid; zij hebben namelijk die schijn bij hen, die niet doorzien, maar zich door het uitwendige laten misleiden. In werkelijkheid leven zij echter in eigenwillige godsdienst en nederigheid (vs. 18) en in het lichaam niet te sparen, dat hen in de ogen van de grote menigte als grote helden in de deugd doet voorkomen; maar zij zijn niet in enige waarde, maar tot verzading van het vlees. Zij zoeken niet anders dan eigen eer; zij zijn opgeblazen door het verstand van het vlees (vs. 18 Rom. 13: 14. 1 Tim. 4: 1).

God wil dat het lichaam geëerd wordt, d. i. het moet zijn voedsel, kleren en zoveel nodig is hebben en niet door ondraaglijk vasten, arbeid of onmogelijke kuisheid verdorven worden, zoals de inzettingen van de mensen willen. Christus komt niet zo, dat Hij uitwendige zaken wil veranderen en Zijn schepsel wil verwoesten. Daarom moet men het lichaam volgens nooddruft en, zoals gewoonlijk, kleden, voeden of spijzigen en tot arbeid gebruiken. Dat is Gods regeling. Laat het daarbij. Hij is niet gekomen, dat Hij daarvan iets wil veranderen. De zonde laat zich niet afleggen en vernietigen door een monnikskap, door geen vlees te eten of te vasten; de dood kan er niet door worden overwonnen; maar beiden, zonde en dood steken evengoed onder een grauwe of zwarte kap als onder een rode rok. Maar daar komt het op aan, dat het hart een nieuw licht en een nieuw zegel heeft, voordat men kan zeggen: "ik weet dat God Zich over mij ontfermt en mij liefheeft; want Hij heeft Zijn Zoon gezonden, Hem mens laten worden, opdat ik door Hem zou bezitten overwinning van de dood en het eeuwige leven". Daardoor wordt het hart geheel anders gestemd dan van te voren: dat is de juiste verandering.

Het is veel gemakkelijker een besluit te nemen om zinnelijke ontberingen zichzelf op te leggen, dan om het hart te verootmoedigen en de geest in bestendige tucht te houden. Het ascetisme is ten allen tijde een hof van geestelijke hoogmoed geweest. Juist het bijzondere werkt of de menselijke fantasie; op hetgeen men zelf bedacht roemt men het meest, op door kunst verkregen ootmoed doet men zich het meest tegoed. Men kwelt het lichaam en verzadigt daarbij het vlees.

Belangrijk was zeker zo’n onderricht in Paulus dagen tegen de verleiding en afval van zijn tijd; maar niet minder belangrijk ook voor ons. Waren de Platonische en Aristotelische wijsbegeerte en andere wijsgerige stelsels van latere eeuwen nooit in de Christelijke gemeente ingevoerd en op de Christelijke leer in haar voorstelling toegepast, er zouden zoveel dwaalbegrippen ook ten aanzien van den persoon van de Verlossers niet in omloop zijn gekomen. Had men in de Christenkerk het onderscheid tussen de bedoeling des Ouden en des

Nieuwen Testaments altijd wel begrepen, nooit eigendunkelijke menselijke instellingen en vormen naast of boven de leer van Christus geplaatst en was men aan geen nietige uitwendigheden blijven hangen, de Antichrist, tegen welken Paulus reeds in zijn tweeden brief aan de Thessalonicensen en later ook de andere apostelen gewaarschuwd hebben, zou nooit de kerk van onze Heer hebben kunnen bedreigen en verwoesten. Maar daarom moeten wij elk voor ons zelf en gemeenschappelijk als gemeente van Christus uitsluitend blijven bij de leer van Jezus en de apostelen, Hem door een waar geloof erkennen als onze enigen Heiland en Heer, het lichaam van al de schaduwen van den ouden dag en in wien de volheid van de Godheid lichamelijk woont. In Hem en in de gemeenschap van Zijn doods en van Zijn nieuwe leven moeten wij, gedachtig aan onze ontvangen waterdoop en het heerlijk doel daarvan, volmaakt trachten te zijn, zodat wij eniglijk leven door het geloof des Zoons van God. Langs die weg beantwoorden wij aan de wil van God, zijn wij een ere van Christus en zullen wij een zaligheid vinden, die nooit kan verloren worden.

Een van de moeilijkste vragen in de wetenschap van de theologische uitlegging is die, waarin de dwaalbegrippen te Kolosse bestonden en van welk karakter die zijn geweest. In hetgeen Paulus in deze afdeling daarover zegt, is hij wel zo kort en eenvoudig, dat wij daaruit snel een beeld zouden kunnen ontwerpen. Toch schijnen echter ook vele van die gezegden, waarin hij de ware evangelische leer over Christus en de zaligheid voordraagt, met het oog op de tegengestelde ketterse inzetting in het bijzonder hun vorm te hebben gekregen, zodat wij recht zouden hebben ook, van deze uitgaande, besluiten te trekken tot het geheel van het stelsel van de dwaalleraars. Dan komen wij dicht bij het gebied van het latere gnosticisme, in zoverre dit zich aansloot aan de godsdienst van het Oude Testament. Het is dus de vraag, in hoeverre wij dit mogen veronderstellen als reeds aanwezig ten tijde van de apostel, waarbij echter niet slechts onze brief in verband met die aan de Efeziërs, maar daarnaast ook de brieven aan Timotheüs en die aan Titus, alsmede de brieven van Johannes in aanmerking komen. Voor heden, zolang wij nog over die brieven zelf niet kunnen handelen, moeten wij ons onthouden een oordeel naar de ene of de andere kant uit te spreken. Wij laten het er daarom bij, om aan de woorden, in Hoofdstuk 1: 16 aangehaald, de woorden van Schaff en Grau, hier nog die van enkele andere schriftverklaarders te voegen. V. Hofmann wil dat wij alleen uit hetgeen Paulus in vs. 8 en 16 vv. van ons hoofdstuk schrijft, ons besluit trekken, van welke aard de leer van de dwaalleraars, die de Kolossensen bedreigden, geweest zal zijn. Hij karakteriseert de dwaalleraars nu aldus: "In de zaken van de zaligheid, welker kennis in de apostolische leer alleen en geheel gegeven was, wilden zij een vermeende wijsheid in zwang brengen, die behoort tot het gebied van de wetenschap en waarvoor de menselijke leer en wel de menselijke leer, die over de zaken van de geschapen wereld handelt, beslissend is. Er werd namelijk gesproken van eten en drinken, in het algemeen over zaken van de zichtbare wereld, die men niet mocht aanraken, noch genieten. Het houden van deze geboden stelden die dwaalleraars als voorwaarde van de zaligheid, hierin onderscheiden van de Romeinse Christenen, die voor zichzelf er een gewetenszaak van maakten, om alles zonder onderscheid te genieten, zonder datgene, waarvan zij zichzelf meenden te moeten onthouden, in die zin voor onrein te houden, dat hij, die het genoot, daardoor de zaligheid verloor. Ook zij maakten onderscheid tussen de zaken, maar alleen voor zichzelf. Zij echter, die de apostel hier bestrijdt, grondden op een, zij het ook door henzelf uitgedachte of overgenomen leer van mensen over het onderscheid van geschapen dingen een wet van onthouding, zonder welker waarneming het geloof van de in Christus' naam gedoopten onvoldoende zou zijn om de zaligheid te verkrijgen. Die leer kon in beginsel een heidense schoolgeleerdheid zijn, Nieuw-Pythagorese of Nieuw-Platonische. Met deze en de daarop gevestigde verboden komt een eis, alleen begrijpelijk in de mond van Joodse Christenen, om sabbat en nieuwjaarfeesten waar te nemen, dus een onderscheid van dagen en tijden vast te houden, dat tot de wet van

Sinaï terugvoert. Dit is een eis, die tot het geval in Rom. 14, dat de een meent sommige degen anders dan de overige te moeten achten, evenzo staat, als het verbod om dit en dat aan te raken of te genieten tot de gewetensbezwaren van die Romeinse Christenen. Ook van de eis, waartegen de apostel de gemeenten in Galatië moest waarschuwen, is die, die te Kolosse moest worden bestreden, onderscheiden, maar slechts in zoverre, als de laatste er niet op doelde, de heidense belijders van de Heere door de besnijdenis in het Joodse volk in te lijven, maar onder erkenning van een zelfstandig heiden-Christendom het daarbij vastgehouden onderscheid tussen dit en Joods-Christendom, door hetgeen men voor een heiliging van het uitwendige leven van de onbesnedenen hield, weer goed te maken. De hele tijd moest geheiligd worden door het houden van zekere regelmatig terugkerende tijdsafdelingen, die aan de Sinaïtische wet waren ontleend en hun manier van leven door het onthouden van het gebruik van zekere zaken, van die namen echter niet door de Sinaïtische spijswetten, maar door een eigen leer over het wezen van de zichtbare zaken bepaald was. Het was toch niet te doen om de geopenbaarde wet als zodanig weer in zwang te brengen, maar om de zaligheid te binden aan de voorwaarde van een uitwendige heiligheid, waarvan de wet, anders dan de Sinaïtische, de mensen daarom tot een zeer geringe mate van stoffelijk verbruik moest beperken, omdat de heiligheid, die overeenstemde met die leer over het wezen van de stoffelijke zaken, in het onthouden van die bestond. Zonder twijfel waren de dwaalleraars te Kolosse Joodse belijders van Jezus, die, uitgaande van de veronderstelling, dat de Christenen uit de heidenen in hun eigenschap als behorende tot de volken, onder de daarin werkende Gode vijandige geesten stonden, zich verplicht achtten, ten einde hun staat van de zaligheid, die in dat opzicht aanvulling nodig had, volkomen te maken een heiliging van de uitwendige wandel aan te prijzen, die deels op de Sinaïtische wet, deels op filosofische gronden rustte. Dit moest hun een vergoeding zijn voor hetgeen hun als niet-Israëlieten, wier leven niet binnen de regelingen van de geopenbaarde wet begrensd was, bepaald ontbrak. Het gehele stelsel was niets meer dan een poging, om aan het heiden-Christendom op een voor Christenen uit de heidenen aannemelijker manier het aanstotelijke te ontnemen, dat het voor de Joden als zodanig, dus ook voor de wettisch gezinde Christenen uit de Joden moest hebben. De aanbevolen onthouding moest de Christenen uit de heidenen daardoor aannemelijk worden dat zij door filosofische leerstellingen over het wezen van de stoffelijke zaken bevestigd werd en aangeprezen als eerste vroomheid, die de mens boven het zinnelijke van zijn wezen verhief, en die de heiden aan de invloed onttrok van de geesten, die onder hen werkte en de mens gelijkvormig maakte met de geesten van God. De opvatting van v. Hofmann wordt echter door anderen verworpen als onvoldoende tot verklaring van de karakteristieke bijzonderheden; men houdt zich daartegenover hieraan vast, dat men in de dwaalleraars te Kolosse te doen had met gnostieken, die de Joods-Christelijke, de Esseese richting waren toegedaan, die benaming echter niet moet worden opgevat in de zin van een bepaald stelsel, maar zo, dat in de stellingen van onze theosofen de ver verbreide, vooral in het Esseïsme zich verheffende elementen van het gnosticisme op de voorgrond traden, waaruit zich later de bepaalde gnostische stelsels van een Cerinthus, van de Valentinianen enz. ontwikkelden. In die zin merkt Meijer op: "De dwaalleraars te Kolosse waren Christenen uit de Joden, maar niet degenen, die in Galatië en in de omtrek van Filippi zich op het gebied van de eisen van de wet en vooral van de noodzakelijkheid van de besnijdenis zich beperkende, de Christelijke vrijheid, wier fundament de gerechtigheid van het geloof is, ophieven, maar degenen, die het Christelijk Judaïsme door theosofische speculatie hadden veranderd, zodat zij wel eveneens besnijdenis, inzettingen over spijzen en feesten ten nadele van Christus' verzoeningswerk vasthielden, maar tevens en dit is het onderscheidend kenteken een filosofie over de wereld van hogere geesten dezen gelden, waarmee fantasiën en haarkloverijen een verkeerde nederigheid, dienst van de engelen en harde lichamelijke ascese als praktische dwalingen waren verbonden. Deze waren afdwalingen van een ongezonde

gnosis, die in het phsygische, mystisch fanatieke volkskarakter, dat eens de dweepachtige Cybele-dienst, later het montanisme als eigenaardige plaats diende, geen onvruchtbare bodem konden vinden. Die theosofen troffen echter zeer gevoelig de heerlijkheid en het verlossingswerk van Christus, die zij niet Zijn volle, goddelijke waarde lieten behouden, maar slechts een rang zullen hebben gegeven in de orde van de hogere geesten en aan de engelen een bemiddelende werkzaamheid, waarbij zij waarschijnlijk over de wereldschepping demiurgische voorstellingen vasthielden en op dualistische manier de stof voor slecht hielden. Op dergelijke manier spreekt zich Olshausen uit: "Het dweepachtige, dat in het Frygische volkskarakter lag en zich in het heidendom, in fanatieke Cybele-dienst openbaarde, verkreeg bij het aannemen van het Christendom dergelijke vormen, als in de tweede eeuw het montanisme, dat in Frygië ontstond, aanwijst. De Frygiërs hadden het Christendom, dat met grote geestelijke kracht was toegerust, aangenomen, maar zonder met waarachtige zelfverloochening geheel en al van hun vroegere richtingen afstand te doen. Daardoor ontstonden dan vermengingen van dwaling en waarheid, zoals wij die in de voorstelling van de apostel over de daar aanwezige dwalingen vinden. Bovendien mengde zich in Voor-Azië het Oosterse met het Westerse en hadden zich Joden van onderscheiden partijen in menigte neergezet; neiging tot speculaties over het geestenrijk was algemeen verbreid en wel niet slechts in Helleens-philosophische, maar ook in Oosters-theosofische vorm. Niets was daarom natuurlijker, dan dat het Christendom, dat in deze gistende menigte intrad, door de bewegelijke bevolking begerig werd opgenomen, maar ook willekeurig werd misvormd. Intussen vertoonden zich, toen Paulus de brief schreef, slechts eerste sporen van ketterse leer te Kolosse. Hij haast zich daarom deze in beginsel te onderdrukken en de dwalenden op de juiste weg te leiden. Hij had geen reden deze dwalingen voor kwade bedoeling te houden; hij zocht de oorzaak ervan in onervarenheid en zwakheid. Daarom wendt hij niet dadelijk strenge maatregelen aan, uitsluiting uit de kerkelijke gemeenschap en dergelijke, maar hij handelt verschonend, beschouwt en behandelt de dwalenden nog als leden van de gemeente en probeert ze door zachtmoedig wijzen op hun dwalingen tot de waarheid terug te leiden. "

HOOFDSTUK 3

OVER DE BEOEFENING VAN DE GODZALIGHEID, VOORAL TEN OPZICHTE VAN PERSONEN, DIE TOT HET HUISGEZIN BEHOREN

Het tweede, het paranetische gedeelte, dat niet, zoals men soms heeft gemeend, met Hoofdst 2: 6 v. begint, ook niet, zoals door anderen is beweerd, met vs. 5, maar met dit nieuwe hoofdstuk begint, hangt evenwel met de overige afdeling ten nauwste samen en komt voor als een voortzetting daarvan. Nadat namelijk de apostel het wezen van de Christelijke staat, dat aan de ene kant een gestorven en begraven zijn met Christus, aan de andere kant een opgestaan zijn met Hem en een wandelen in een nieuw leven is, daartoe heeft aangewend, om zijn waarschuwing tegen de dwaalleraars te versterken en met zo'n doel vooral die eerste kant op de voorgrond stelde (vgl. Hoofdstuk 2: 20), zo gebruikt hij ditzelfde, maar nu vooral de andere kant op de voorgrond stellende, ertoe, om zijn aanmaning tot een waarachtig Christelijk wandelen zijn lezers op het hart te drukken. Eerst geeft hij de gronden daarvan aan, om deze vervolgens nader uiteen te zetten.

I. Vs. 1-17. In verband met het vroeger voorgedragene karakteriseert nu Paulus, als hij nu van het leren tot het vermanen wil overgaan, voor alles de hoofdrichting van de Christelijke gezindheid en van het Christelijk streven. De gelovigen in Christus Jezus weten, dat zij met Hem, hun Heer en Verlosser, tot een nieuw leven zijn opgestaan en met hun voelen en hun krachten verplaatst zijn daar, waar Hij is heengegaan, in het bovenaardse en hemelse. Hetgeen op aarde is, heeft voor hen de kracht van bekoorlijkheid, die het vroeger ook op hen, evenals nu nog op de kinderen van deze wereld uitoefent, verloren. Zij leiden nu een leven met Christus verborgen in God en verwachten hun heerlijkheid en volle bevrediging eerst van de tijd, als Christus uit Zijn verborgen zijn in de hemel te voorschijn zal treden, Zijn heerlijkheid zal openbaren en hen in deze zal overplaaten (vs. 1-4). Op deze grond, die hij bij hen als reeds aanwezig veronderstelt, vermaant de apostel de Kolossensen alle zondige lusten in zich te doden en alles, waardoor men zich jegens anderen bezondigt, van zich weg te doen, in één woord de oude mens met zijn werken steeds meer uit te trekken evenals een kleed, dat zij niet meer hoeven te dragen en daarentegen de nieuwe mens aan te doen, zodat zij naar het beeld van God in toenemende kennis van Zijn genadig welbehagen vernieuwd worden, van welk volk zij ook mogen zijn (vs. 5-11). Naar hun Christelijke staat zijn zij Gods heiligen en beminden en nu moeten ook zij zich kleden in het versiersel van de kinderen van God, zoals hun dit voor de ogen wordt geschilderd; zij moeten zich van de vrede van God laten vervullen en regeren en Christus, hun Heere, onder elkaar en voor degenen, die buiten zijn, verheerlijken door woord en werk (vs. 12-17).

1. Als u dan, zoals toch volgens het gezegde in Hoofdstuk 2: 12 ontwijfelbaar is, met Christus opgewekt bent tot een nieuw leven, dat, alhoewel het nog in deze wereld wordt geleid, toch niet meer, zoals uw vroeger leven, tot deze tegenwoordige wereld behoort, maar tot de toekomstige, zoek dan de dingen, die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhand van God (Matth. 6: 20 v. Fil. 3: 14, 20 Efeze. 1: 20).

Als de apostel in Hoofdstuk 2: 20 uitgaat van de veronderstelling, dat de Kolossensen met Christus gestorven zijn, dan gaat hij, met aansluiting hieraan, nu uit van de veronderstelling, dat zij met Christus zijn opgestaan en roept ze op om datgene te zoeken wat boven is, d. i. te trachten naar de hemelse dingen, naar het eeuwige leven. Die aanmaning bekrachtigt hij door het feit, dat Christus reeds bezit van de hemel heeft genomen.

Moest men echter dat meer houden voor een gevolg van Zijn hemelvaart dan voor een gevolg van Zijn opstanding? Daarop moet worden geantwoord; Christus' opstanding houdt ook reeds de macht in om Zich te plaatsen ter rechterhand van God. Met deze ging Hij reeds in een leven van heerlijkheid in, zoals Hij in Joh. 20: 17 zegt: "Ik vaar op tot mijn God. " En zo worden in Efez. 2: 5 v. tot onze gemeenschap met de opstanding van Christus de drie trappen gerekend: met Christus levend gemaakt, met Hem opgewekt, met Hem geplaatst in het hemelse. Boven (Hoofdstuk 2: 18) heeft de apostel de Kolossensen gewaarschuwd tegen onbetamelijk zich bezig houden met dingen, waarvan men niets heeft gezien; nu opent hij hun een vrije toegang tot hetgeen boven is, maar waarbij men zich slechts aan Christus en aan Zijn gezeten zijn ter rechterhand van God moet houden.

De vermaning van de apostel klinkt tweevoudig; zij moeten zoeken wat boven is en zij moeten bedenken wat boven is. Het eerste heeft als bijvoeging: "waar Christus is zittende ter rechterhand van God", bij het laatste komt als tegenstelling: "niet die op de aarde zijn. " Iets zoeken is zich voor iets moeite geven, opdat men het in zijn bezit krijgt; bedenken of naar iets trachten is uitwendig op iets gesteld zijn. Zijn wij tot een leven gekomen van gemeenschap met de Opgestane, dan ligt het meest voor de hand, dat wij er begerig naar zijn het bovenaardse tot eigendom te hebben, waar Christus is gezeten aan de rechterhand van God, in het bovenaardse. Begeren wij echter het in ons bezit te hebben, dan moet de richting van ons binnenste daarheen uitgaan en niet op hetgeen hier is, op het aardse, waarin wij ons leven hebben gehad, voordat wij die dood sterven, waaruit wij tot het leven van de gemeenschap met Christus zijn opgestaan.

Het aardse moet geen voorwerp zijn van inwendig zorgen en denken; dat is het kenteken van hen, die van deze wereld zijn (Joh. 17: 14, 16 Openb. 11: 10). Het is daarom echter niet verboden om van het aardse gebruik te maken, maar juist geboden in het juiste gebruik van het aardse het hemelse te denken en te zoeken.

Zien wij op de geestelijke opstanding uit de staat van de natuur, die een geestelijke dood is, dan zijn de gelovigen met Christus weer in die zin opgewekt, niet alleen omdat ook in de opstanding van Christus, als een bewijs van de volmaaktheid van Zijn genoegdoening, hiertoe de grond gelegd is, maar voornamelijk omdat dat geloof van de werking van God, waardoor zij aanvankelijk levend gemaakt worden een vrucht is van 's Heilands verdiensten en Jezus als de opstanding en het leven, de uitwerkende bewegende en voorbeeldige oorzaak van hun geestelijk leven is. De apostel, die hier de hemelsgezindheid aanprijst, geeft in het vervolg van dit hoofddeel vele plichten op, die uit de verschillende standen in de waarheid voortvloeien en dus toont hij dat man of vrouw, vader of kind, heer of dienstknecht te zijn, niet strijdt tegen hemelsgezind te zijn. Nee, zeker, Henoch kan met God wandelen en nochtans zonen en dochters gewinnen. Nehemia kan een hoveling zijn en aan 's konings tafel dienen en echter bij dit werk zelf een God zoekend en hemelsgezind gemoed hebben. Men moet ook niet denken dat alles, wat ik tot de hemelsgezindheid breng, ten alle tijde of in de volle zin bij alle gelovigen steeds gevonden wordt. Nee, geliefden, wij weten uit het woord van God en uit de ervaring van de heilige, dat, schoon de grondkeus van een Christen steeds tot hemelsgezindheid geneigd is, zijn geestelijk leven echter menigmaal door het aanhangend vlees dermate overdwarsd wordt, dat hij zeggen moet: Heere! mijn ziel kleeft aan het stof.

2. Bedenk met uw hele hart, met al uw hopen en wensen, de dingen die boven zijn, niet, zoals u van te voren heeft gedaan en zoals de anderen, die niet met Christus door het geloof zijn opgestaan, nog doen, die op de aarde zijn (Matth. 6: 31 vv. Fil. 3: 18 v.).

"Als", of het reeds werkelijk toe kwam het mag met reden van zovelen betwijfeld worden, voor wie de wekstem: "ontwaak, u die slaapt" tot dusver geheel vruchteloos klonk. Ach, hoevelen die sinds jaren het danklied herhalen, dat Christus voor ons gestorven en opgewekt is en allen, die hun deze dierbare waarheid ontnemen willen, haten met een volkomen haat en bij wie het toch nooit in waarheid tot een opstaan met Christus gekomen is! Hier is zeker zelfonderzoek nodig en zelfbedrog uiterst gevaarlijk: als het veelomvattend, "als" van Paulus woord van ons nog volstrekt niet kan gelden, wij kunnen vooralsnog aan de opvolging van de hier gestelde levensregel niet denken; het is geen woord voor de ongelovige wereld, maar voor de ongelovige Christen. Maar als wij met Christus opgewekt zijn - en dat zijn wij in werkelijkheid, niettegenstaande al ons gebrek, wanneer wij door banden van een levend geloof en een vurige liefde met de gestorven en opgewekte Heer zijn verbonden. - dan moeten, dan kunnen, ja dan willen wij ook de wekstem gehoor geven, om te bedenken en te zoeken de dingen, niet die of aarde, maar die boven zijn, waar Christus is, zittende ter rechterhand van God! Door dit laatste bijvoegsel, men voelt het, wordt de vermaning niet enkel aangedrongen, maar geheel gerechtvaardigd. Is toch het Hoofd in de hemel, de leden kunnen onmogelijk het ware leven zoeken en vinden op aarde; leeft Hij voor God en voor God alleen, de Zijnen kunnen zich onmogelijk aan de dienst van zonde en wereld verslaven; het moet, maar het zal ook hun ernstige, hun doorgaande toeleg wezen, te zoeken de dingen, die boven zijn. Wie spreekt met weinige woorden bevredigend uit, wat al in dit een artikel van de grondwet van het Christelijke leven is samengevat? Zeker, geen onverschilligheid voor dit leven, geen stroeve wereldverachting, geen kleingeestige angstvalligheid tegenover zoveel, dat liefelijk is en welluidt, wordt ons hier door de apostel gepredikt. Dezelfde pen, die deze vermaning neerschreef, heeft weer geschreven: "elk schepsel van God is goed en daarin is niets verwerpelijk, met dankzegging genomen zijnde. " Maar toch wordt hier een scherpe grenslijn getrokken tussen hen, die leven door de Geest en hen, die wandelen naar de vlees en vanzelf worden wij het woord van de Heiland indachtig: zij zijn niet van de wereld, zoals Ik van de wereld niet ben. De Christen denkt aan de hemel en bij voorkeur richt zich daarop, ook te midden van de verstrooiing en de genieting van het leven, zijn oog, omdat daar de magneet is, die ook in het verborgen hem aantrekt. De Christen werkt voor de hemel en zou niet voldaan zijn, al had hij, in of zonder het zweet zijns aanschijns, het voedsel dat vergaat voor heel zijn leven verkregen; schade acht hij alles wat hem van Gods gemeenschap verwijdert, winst daarentegen wat hem waarachtig reiner en rijper en rijker voor de toekomst kan maken, al wordt het ook zelfs ten koste van pijnlijke offers verkregen. Bovenal verlangt hij naar de hemel niet met een ziekelijk heimwee, waar met dat stil onderworpen, werkzaam verlangen, dat niet slechts uitziet, maar ook gedurig voortspoedt naar de stad, die fundamenten heeft, waarvan de kunstenaar en bouwmeester God is. Zo denkend, werkend, verlangend, zoekt hij werkelijk de dingen, die boven zijn, al helderder te leren kennen, overvloediger te genieten, ja reeds hier persoonlijk voor zichzelf te bezitten. Hij doet dat gedurig en beter, naarmate hij zekerder weet en vertrouwelijker wil tonen, dat Hij werkelijk met Christus opgewekt is, en gaat dit onmogelijk zonder veel moeite en strijd, hij toont ook dit andere woord te verstaan: doodt dan uw leden, die op aarde zijn en hij wandelt in de kracht van de Heilige Geest als een, die zijn eigen opstanding in geestelijk opzicht reeds achter zich, zijn hemelvaartsdag voor zich ziet. Schier onmogelijk zich gelukkiger stemming, billijker eis, gezegender leven te denken, dan in dit apostolisch woord wordt bedoeld; en toch, is er wel een enkele onder ons Christenen, wiens hart hem bij dit woord niet veroordeelt? In het Kolosse van de eerste eeuwen heerste - zie het vorige hoofdstuk - een eenzijdige spiritualistische richting, die zich in ijdele dromerijen verloor; maar is niet in de gemeente van de negentiende een sterke materialistische stroming en worden wij niet zelfs onwillekeurig door de Geest van de eeuw van stofvergoding besmet? Is het niet soms in ons gedrag, ja ook in ons gevoel, of de onzienlijke dingen slechts dromen waren en de zienlijke de enige werkelijkheid, waarover het

tenslotte de moeite waard is te leven? O hoe dringend behoeven, hoe vaak vergeten wij dat woord: bedenk de dingen, die boven zijn! Heere, schrijf U zelf het onuitwisbaar op de tafels van ons hart en bewaar ons, dat wij toch nooit de twijfelachtige vraag bij anderen uitlokken: of wij wel echt met Christus opgestaan zijn.

3. Voor dat laatste, het bedenken van hetgeen op aarde is, zal, als overigens uw hart de juiste Christelijke gesteldheid heeft, volstrekt geen grond meer bij u zijn, waarop het zou opgroeien; want u bent, toen u met Christus door de doop in de dood begraven bent (Rom. 6: 4), gestorven, zodat hetgeen op de aarde is, u niets meer aangaat en uw leven is met Christus a) verborgen in God.

a) Rom. 8: 24. 2 Kor. 5: 7

Als gestorven met Christus, behoort u niet meer tot deze aarde maar tot de hemel; daar is uw leven, bij en met Christus; en bezit u het nog niet, zolang u hier beneden bent, het is voor u weggelegd en als een verborgen schat bewaard bij God. (V. D. PALM).

Hoe weinig weet een Christen hier op aarde nog van dat volzalig leven, dat boven in de hemel ondervonden wordt! Het is waar, hij weet er veel van naar Gods woord, maar hoeveel is er, waar wij van zeggen moeten: Het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen! Het is waar, hij weet er meer van, dan een wereldling, omdat deze maar een letterlijk denkbeeld en hij een bevindelijk genot van het wezen van de zaak heeft, voor zover het begin van de eeuwige vreugde in een voorsmaak van hem wel eens genoten wordt. Maar hier verborgen is en blijft het echter voor hem, wat volmaakt kennen zonder feil, volmaakt heilig zijn zonder smet, volmaakte vreugde genieten zonder ophouden zijn zal. Hoe verborgen blijft het voor hem, wat de verhemelde ziel onophoudelijk werkzaam en onafgebroken zalig zijnde, al in God zien en van God ondervinden zal, hoe hij èn in de wereld van de geesten in het gemeen en met het heilige in het bijzonder, waarmee hij hier leefde, verkeren zal! Wat een vlug en vaardig, ja een geestelijk lichaam zijn zal! Voorwaar in al deze wandelt een Christen in geloof en niet door aanschouwen. Hij ziet maar in een spiegel, in een duistere rede. Het is voor een Christen nogal veeltijds verborgen en onbekend in de bijzonderheden, wat God die doen zal, die op Hem betrouwt. Ja ik durf meer zeggen, wij hoeven tot de eeuwige dingen niet eens op te klimmen. Wat is er nog zelfs veel verborgens in het leven van een Christen hier op aarde, waar hij niet kan inzien! Neem eens, wil hij indenken, hoe het bestaan van zijn ziel in werkzaamheid gebracht wordt door de inwerking van Gods Geest, hier schemert het oog. Hij bevindt de uitwerking, maar hij begrijpt de wijze niet. Peinst hij op de krachtdadigheid van die invloed en wil hij die vereffenen met de vrijheid van een redelijk schepsel, hij verliest zijn denkenskracht. Hij wordt zachte, liefelijke, onweerstaanbare kracht gewaar, maar het is voor hem een diep geheim, hoe de springveren van zijn geest door een hogere macht aangeraakt worden. Ja, hij kan soms geen reden van zijn bestaan geven. Hoe ben ik dus? Wil hij het verband van zijn lotgevallen uitvinden, hij raakt niet zelden verward. Wil hij het vooruit inzien, hij dwaalt makkelijk en leert van achteren wel eens zien, dat Gods gedachten anders zijn, dan zijn gedachten. In één woord, daar zijn vele stukken, waarin het leven van de oprechten voor hem zelf nog verborgen is.

4. a) Wanneer nu de in de hemel opgenomen (Hand. 3: 21) Christus geopenbaard zal zijn, omdat Hij nu in Zijn heerlijkheid van de hemel verschijnt (1 Kor. 1: 7. 2 Thess. 1: 7; 2: 8 namelijk Christus, die ons leven is, die in u leeft en in wie weer ook u leeft (Fil. 1: 21 Gal. 2: 20), dan zult ook u, als die dan het doel van uw hemelse roeping bereikt heeft (Rom. 8: 17) met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid (1 Petr. 1: 7 v. ; 4: 13. 1 Joh. 3: 2

a) Filipp. 3: 21

Bij de woorden aan het einde van vs. 2 "niet die op aarde zijn" bedoelde de apostel met "die op aarde zijn" de aardse dingen, die de goederen van de natuurlijke mens uitmaken. Nu staat een leven, dat zich in het bezit van deze dingen bevindt, in een heerlijkheid openbaar voor de wereld; de Christen daarentegen moet zich, zolang Christus voor de wereld en in God verborgen is, daarmee tevreden stellen, dat hij een leven bezit, dat wel in de volle zin van het woord leven is, maar zonder voor de wereld als datgene voor te komen wat het is (vgl. Rom. 8: 19). Dit zegt de apostel en wel in twee verschillende opzichten, als hij aan de ene kant hun leven noemt verborgen met Christus en aan de andere kant de openbaring van Christus als het tijdpunt van hun openbaring in heerlijkheid voorstelt.

Omdat het nieuwe leven van de Christenen in het nauwste verband staat met het leven van de verhoogde en verheerlijkte Verlosser, spreekt het vanzelf, dat ook hun leven zolang verborgen blijft, d. i. niet tot heerlijke openbaring op aarde komt, zolang de terugkomst van Christus nog niet heeft plaats gehad. Door "in God" wordt uitgedrukt, dat Christus zelf tot aan de terugkomst in God blijft. Daarmee worden twee zaken beweerd, zowel het verborgene van het leven van Christus in het leven van God, als ook de eenheid daarvan met God en eveneens worden van de Christenen twee zaken beweerd dat hun waarachtig leven aan de ene kant als zuiver inwendig en geestelijk in het leven van God verborgen is en dat het aan de andere kant met God op het innigst verbonden is. Zeer schoon zegt Chr. Fr. Richter van het verborgen leven van God in Christus: "Het inwendig leven van de Christen blinkt alhoewel de zon hen uitwendig verbrandt; wat de Koning van de hemel hun heeft gegeven is aan niemand bekend dan alleen aan henzelf. Wat niemand bedenkt, wat niemand vermoedt heeft hun verhelderd oog aanschouwd en hen verhoogd tot goddelijke waardigheid. " - Dit verborgen leven kan pas dan openbaar worden, als Christus zelf op aarde in de majesteit van de Heere en van het Hoofd aller schepselen en in het bijzonder van de verhoogde Koning van Zijn gemeente te voorschijn zal treden; desalniettemin is het tot op die tijd aanwezig en de Christenen zijn zichzelf daarvan volkomen bewust.

Het leven in God: 1) een leven in het verborgene, maar niet zonder openbaar te worden; 2) een leven in zalige rust, maar niet zonder dagelijkse moeite en arbeid; 3) een leven in de hemel, maar niet zonder rijke zegen voor de aarde.

Paulus’ wonderbaar diepe uitdrukking duidt aan, dat Christus de bron van ons leven is. U heeft Hij levend gemaakt, omdat u dood was door de misdaden en de zonden. Dezelfde stem, die Lazarus uit het graf riep, heeft ons doen opstaan tot een nieuw leven. Hij is nu het leven van ons geestelijk leven. Door Zijn leven leven wij; Hij is in ons de hoop van de heerlijkheid, de drijfveer van onze daden, de hoofdgedachte, die elke andere gedachte beweegt. Christus is de onderhouder van ons leven. Waarvan kan de Christen anders leven dan van het vlees en bloed van de Heere Jezus. Dit is het brood, dat van de hemel neerdaalt, opdat de mens daarvan eet en niet sterft. U vermoeide pelgrims in de woestijn van de zonde, nooit zult u een stuk brood verkrijgen om de honger van uw ziel te verzadigen, tenzij u die in Hem vindt. Christus is de troost van ons leven. Al onze ware blijdschap komt van Hem en in tijden van beproeving is Zijn nabijheid onze vertroosting. Hij alleen is waardig, dat wij voor Hem leven en Zijn goedertierenheid is beter dan het leven. Christus is het doel van ons leven. Zoals het schip zich naar de haven spoedt, zo haast de gelovige zich om tot de haven van de boezem van zijn Verlosser te komen. Zoals de pijl vliegt naar het wit, zo vliegt de Christen naar de volkomen gemeenschap met Christus Jezus. Zoals de krijgsknecht voor Zijn bevelhebber strijdt en gekroond wordt door de overwinning van zijn veldheer, zo strijdt de gelovige voor

Christus en ontvangt Zijn erepalmen uit die van zijn Meester. Voor hem is het leven Christus, Christus is het voorbeeld van ons leven. Overal waar hetzelfde inwendige leven is, zal en moet ook in grote mate dezelfde ontwikkeling uitwendig zijn; en als wij in nauwe gemeenschap met de Heere Jezus leven, zullen wij Hem gelijkvormig worden. Wij willen Hem voor ons stellen als ons goddelijk voorbeeld en trachten in Zijn voetstappen te wandelen, totdat Hij de kroon van ons leven en heerlijkheid wordt. O, hoe veilig, hoe heerlijk, hoe zalig is de Christen, omdat Christus ons leven is!

Pas hoorden wij hem over de wondere levensaanvang en de doorgaande levensinrichting, nu over de verborgen levensglans en de blijde levenshoop van de Christen, die met Christus voor het nieuwe leven is opgewekt. Want u bent gestorven, zo dringt hij zijn vorige opwekking aan, natuurlijk in geestelijk opzicht en uw leven is met Christus verborgen in God. Uw hoogst, waarachtig, zalig leven, wil hij zeggen, waaraan u door gemeenschap met de opgewekte Christus deel heeft, het treedt hier beneden nog niet in volle glans aan het licht. Evenals en met de verheerlijkte Heere is het nu nog verborgen, een leven in God, omdat het, hoezeer ook naar buiten te voorschijn tredend, echter wortelt en groeit op het gebied van een onzichtbare wereld. Uw leven, u heeft het. Ja, maar wat u eraan heeft in al de kracht van het woord, het is nog bedekt voor anderen, ten dele zelfs voor uw eigen blikken. In één woord, het is nog niet geopenbaard, wie wij zijn en wat wij zijn zullen. Diepzinnig denkbeeld, voorwaar onverstaanbaar zelfs voor de ongelovige wereld, die in onze tijd van openbaarheid in alles vaak niet weinig verlegen zou staan, als zij de vraag beantwoorden moest: verhaal mij de innerlijke levensgeschiedenis van de verborgen mens van uw hart. En toch wat Christen beseft niet, welke hoge, heilige waarheid hier door de apostel uitgesproken en later door de Christendichter (C. F. Richter) op deze manier vertolkt is:

Hoe schittert des Christenen innerlijk leven, Ofschoon hen van buiten de zonnenbrand schendt, Wat hun door hen Heer van omhoog is gegeven Is niemand behalve hun zelf bekend. Zij staan in het lijden en zijn toch de blijden; Zij schijnen gestorven van de vreugd van de zinnen En leiden toch het zaligste leven daar binnen.

Ja echt zo is het, het kan niet anders het moet ook niet anders en verwonderen kan het ons niet, dat uit die hoofde ons niet dat juist het beste in de Christen in de regel het minst van allen begrepen wordt. De wereld kent ons niet, schrijft Johannes, omdat zij Hem niet kent. Toch lijdt het geen twijfel, of ook deze wolk zal verdwijnen, wanneer eenmaal de zon in volle heerlijkheid opgaat. Wanneer nu Christus wordt geopenbaard, die ons leven is, schrijft de apostel, dan zult ook u met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid. Die ons leven is; weer een van die kernvolle uitspraken, die onvermijdelijk bij elke omschrijving verliezen. Stel ervoor in de plaats: die de bron, de kracht, de steun, de hoop van ons leven is, u heeft zeker iets, maar lang niet alles gezegd. Niet Zijn woord alleen, niet de Geest zelfs, Christus zelf is het leven van het nu nog verborgen leven van de Zijnen en - Hij moet nu nog geopenbaard worden, meer dan van te voren. Eens zal Hij aan het einde van de eeuwen in volle koningsglans blinken en nu, niet eerder worden de Zijnen met en in Hem geopenbaard in al de heerlijkheid van het hun inwonend geestelijk leven. Nu, niet eer weer, wordt het openbaar wie zij eigenlijk waren, deze miskende en verafschuwde Christenen; tegelijk met het zegevierend Hoofd treden al Zijn levende leden als uit hun duister te voorschijn; de hemelroos van de voltallige zaligen ontplooit haar laatste blad en praalt in volle heerlijkheid voor mensen en engelen ogen. Nu blijkt het, wat eigenlijk het leven was van een Paulus; de martelkroon is er voor Stefanus herschapen in een lichtdiadeem en uit de draden van de rokken, door Tabitha voor de armen gesponnen, is haar hemels feestkleed geweven. Hoe menig discipel van Christus, die wij hier gekend of - niet gekend hebben met zijn hart vol geloof en liefde, maar

in onaanzienlijk gewaad, in een misvormde gestalte, in een omgeving, waardoor hij van alle kanten bedrukt en bekneld werd hier beneden, is de kostbaarste nardus niet altijd bewaard in een vaas van edel albast. Maar daar, zie, de harmonie is hersteld tussen het leven en zijn verschijningsvorm. De heerlijkheid van Christus, zij straalt niet slechts af van de Zijnen, zij stroomt ook op hun beurt van hen uit en in al de parels van zijn kroon weerspiegelt zich de glans van de Koning. O, als ons in een heilig uur reeds de levendige voorstelling van dat verschiet kan verrukken, wat zal het zijn als het heimwee van de kinderen van God ten volle bevredigd en deze werkelijkheid voor eeuwig gekomen zal zijn? Zalig wie haar tegengaat met het lied van een vroeg gestorven dichter in het hart:

Met Christus is mijn leven verborgen bij God, O ijdel werelds streven, O nietig aards genot. ‘k Houd oog en hart geheven, waarheen mijn zuchten zweven, Naar Christus, naar mijn leven, verborgen bij mijn God. Mijn lieven en mijn leven, mijn wensen en genot, Mijn strijden en mijn streven, mijn lijden en mijn lot, ‘k Heb alles Hem gegeven; nu word ik voortgedreven Verlangend naar mijn leven, in Christus bij mijn God.

.

5. a) Dood dan, als degenen, wie dat, wat op aarde is, niets meer aangaat (vs. 3), b) uw leden, die op de aarde zijn, om, zoals u zich ontdoet van het aardse buiten u, door het niet te zoeken, zo ook het aardse aan u te vernietigen, omdat u door de Geest de werken van het vlees doodt (Rom. 8: 13), namelijkhoererij, onreinigheid, c) schandelijke beweging, kwade begeerlijkheid en de gierigheid, die is afgodendienst (Efeze. 5: 3, 5).

a) Efeze. 4: 22 b) Rom. 7: 5, 23 c) 1 Thess. 4: 5

Het "dood dan" sluit zich aan vs. 1-4 aan en is gevolgtrekking uit het "u bent opgewekt" en het "u bent gestorven"; het gestorven zijn heeft een leven ten gevolge, waarin nu een doden mogelijk en nodig is; nadat de Christen gestorven is, moet hij als opgewekte met de verkregen levenskracht nu zelf doden, namelijk "de leden, die op aarde zijn. "

Door deze laatste uitdrukking moet de lezer worden herinnerd aan het voorgaande "niet die of aarde zijn" (vs. 2). Daar moest wat op aarde is, niet wezen hetgeen, waarop de wil en de lust van de Christen gevestigd is; hier moet hij daarentegen terwille van de vroeger genoemde staat van zijn Christelijk leven (vs. 3 v.) tegenover zichzelf, voor zover hij op aarde is, vijandig overstaan, tegen de leden, die zijn aards, zinnelijk lichaam uitmaken en waardoor het zondige leven bedreven wordt, daarom tegen het zondige lichaam van het vlees, waarvan in Hoofdstuk 2: 11 sprake was.

De leden worden gedood, zodra het leven, dat in hen woont, dat ze doordringt, vernietigd wordt (Matth. 5: 29 v. Gal. 5: 24). Terwijl nu de apostel spreekt van leden, die op aarde zijn, stelt hij ze voor als door aardse, vleselijke begeerlijkheden doordrongen, als overgegeven aan de dienst van de onreinheid (Rom. 6: 19) en door de wet van de zonde beheerst (Rom. 7: 23), en juist dit leven in de leden is het, dat moet worden gedood en vernietigd, zoals ook wordt te kennen gegeven in de volgende uitdrukkingen "hoererij, onreinheid, schandelijke beweging, kwade begeerlijkheid. " Deze woorden moeten niet worden gehouden voor een zuivere opeenhoping, maar elk van die voegt er een nieuw moment aan toe, dat nog niet door het voorgaande was genoemd.

"Hoererij" geeft te kennen het voldoen op natuurlijke manier van de geslachtslust, maar buiten het huwelijk; "onreinheid" ziet op de onnatuurlijke, geheime geslachtszonde; "schandelijke beweging" op de begeerte naar wellust, verborgen branden van de begeerte (1 Thess. 4: 5); als nu nog daarvan onderscheiden wordt "kwade begeerlijkbeid" dan moet daardoor waarschijnlijk de bijzondere openbaring van die lust in een bepaald geval en voor een bepaald voorwerp (Matth. 5: 28) zijn aangewezen.

Op de zonde van wellust volgt nu nog de tweede heidense zonde van "gierigheid" of liever "de hebzucht"; de bijvoeging: "die afgodendienst is" versterkt de vroegere eis om te doden nog vooral ten opzichte van deze zonde, die als afgodendienst van geld en goed in de eerste plaats iets heidens is.

6. a) Om welke zonden bij het laatste oordeel (Matth. 3: 7 Rom. 2: 5) de toorn van God komt over de kinderen van de ongehoorzaamheid (Efez. 5: 6).

a) 1 Kor. 6: 10 Gal. 5: 19 Openb. 22: 15

7. a) Waarin kinderen van de ongehoorzaamheid, d. i. in gemeenschap van hen als deelgenoten van hun zedelijk gedrag (Efeze. 2: 3), ook u eertijds heeft gewandeld, toen u in die zonden, die wij zo even noemden, leefde, toen u daarin uw levenselement had (Hoofdstuk 2: 20. 1 Petr. 1: 14

a) 1 Kor. 6: 11 Efeze. 2: 1 Tit. 3: 3

8. a) Maar nu u in een andere levenskring bent gekomen en dat alles bent afgestorven, legt ook u, evenals de anderen, die tot die nieuwe levenskring behoren, dit alles af, wat ik u nu zal noemen, namelijk: gramschap, toornigheid, kwaadheid, lastering, vuilspreken uit uw mond (Efez. 4: 31, 29; 5: 4).

a) Hebr. 12: 1 Jak. 1: 21. 1 Petr. 2: 1

De apostel waarschuwt de lezers, dat zij niet in de zonden leven, waarom de toorn van God komt over hen, die het Evangelie ongehoorzaam zijn, omdat, als die om deze over degenen komt, ook zij die niet zullen ontgaan, alhoewel zij het Evangelie hebben aangenomen, als zij toch daarin willen leven. Er is zeker een tijd geweest, dat ook zij evenals degenen, die weigeren de boodschap van de zaligheid te gehoorzamen, in die zonden en verkeerdheden leefden; nu is echter hun leven anders geworden en zo is het nu tijd, om dat alles van zich te verwijderen evenals zij deden, waartoe zij nu gerekend worden. Er is nog veel, dat moet worden afgelegd; de apostel noemt evenals in Efez. 4: 31 gramschap, toornigheid, kwaadheid en lastering, waardoor hij de gezindheid te kennen geeft, de gemoedsbeweging, het vijandige jegens anderen en de uiting daarvan in woorden; maar hij blijft niet bij deze zonden van vijandschap staan, maar voegt er ook de schadelijke woorden of de onreine en vuile reden bij. De nadere bepaling, die hierbij komt "uit uw mond" moet te kennen geven, hoe ongerijmd het is, dat een Christen uit zijn mond, waarmee hij God moest prijzen, vuile woorden laat uitgaan (Efeze. 4: 29). Maar alles wat hier wordt genoemd staat tot het opgenoemde in vs. 5 in die verhouding, dat, terwijl daar alleen datgene genoemd was, wat onder het begrip valt van zondige begeerte, die de zondaar zelf beheerst, nu daarentegen datgene genoemd is, waardoor men zich bezondigt in het verkeer met anderen. Terwijl dan wordt gezegd "dood uw leden, die op aarde zijn" is hier sprake van een afleggen van dat alles.

9. Lieg niet tegen elkaar (Efeze. 4: 25), omdat u, voortzettende, hetgeen u reeds bij uw bekering uit de vroegere heidense toestand tot de Heere Jezus Christus heeft gedaan (Hoofdstuk 2: 11 v.), uitgedaan heeft de oude mens met zijn werken

10. a) En aangedaan heeft de nieuwe mens, die op de weg van de heiligmaking (Rom. 12: 2) vernieuwd wordt tot kennis, waarvan in Hoofdstuk 1: 9; 2: 2 b) naar het evenbeeld van degenen, die hem geschapen heeft, namelijk van God (Efeze. 4: 23 v.).

a) Rom. 6: 4 b) Gen. 1: 26; 5: 1; 9: 6. 1 Kor. 11: 7

11. Waarin, in welke nieuwe toestand van het leven, die volgens het zo even gezegde bij u moet worden gevonden, geen onderscheid is, geen afzonderingen om uitwendige zaken, daarom niet is Griek en Jood, besnijdenis en voorhuid, barbaar, niet-Griek, staande buiten de ontwikkelde wereld en Scyth, barbaar van de ergste soort of wilde ("1Sa 31: 10, dienstknecht en vrije, maar Christus is alles en in allen (Gal. 3: 28. 1 Kor. 12: 13 3. 28 1Co Rom. 10: 12), Hij alleen is de enige Heere (Efeze. 4: 5).

Bij de vorige vermaningen voegt Paulus nog deze: "lieg niet tegen elkaar; het verkeerde van de leugen voor de Christenen stelt Theophylactus voor met de woorden: "u heeft toch Christus aangedaan, die van Zich zegt: "Ik ben de waarheid. " Het is dus zeker juist, dat, nadat de apostel de Kolossensen heeft vermaand om enige zonden te vermijden, hij nog op het algemene wijst, zonder hetwelk ook dat nooit, ten minste niet in Christelijke zin, kan worden volbracht, door te schrijven: "u heeft de nieuwe mens aangedaan, die vernieuwd wordt tot kennis naar het evenbeeld van degene, die hem geschapen heeft. " Met het woord "tot kennis" wordt het deel van de vernieuwing aangegeven en wordt van die kennis gehandeld, waarvan in Hoofdstuk 2: 2 sprake was, om echter tevens de vormen aan te geven, volgens welke de vernieuwing moest geschieden, wordt verder gezegd "naar het evenbeeld van degenen, die hem geschapen heeft". Dat Paulus bij deze uitdrukkingen zinspeelt op de scheppingsgeschiedenis, is onmiskenbaar.

Is nu het evenbeeld van God in de ziel hersteld, dan vallen de scheidsmuren onder de mensen weg. Allen staan God even na en dezelfde Heiland, die in allen alles is, verbindt hen onder elkaar.

De begrippen "Griek, Jood" doelen op de beide grondtypen in de geschiedenis van de volken, besnijdenis en voorhuid op het godsdienstig verschil, het "barbaar, Scyth" heeft betrekking op het onderscheid van de voor-Christelijke maatschappij. Al deze tegenstellingen en onderscheidingen bestaan in het Christelijk bewustzijn, of voor de kennis van het geheim van God principiëel niet meer. In de plaats van dat alles is getreden Christus als het "alles in alles. " Alles, wat voor de Christen nog een werkelijke betekenis heeft wat zijn belangstelling nog in een hogere richting trekt, is samengevat in de persoon van Christus; en Hij, Christus, is in allen, d. i. alle individuen zijn met Hem vervuld en door Hem doordrongen (Hoofdstuk 2: 10 en 19). Hij is in de nieuwe, wedergeborene individualiteit het menselijke verenigingspunt, middelpunt en doel.

Absoluut is de eis voor elke mens Christen te worden, Christen te zijn; absoluut recht heeft de gemeenschap met Christus, maar ook alleen zij en de onderscheidingen naar nationaliteit, confessie, ontwikkeling en stand hebben tegen deze alleen relatief recht; maar dit zeker in zo verre dat absolute recht ongekrenkt blijft.

EPISTEL OP DE VIJFDE ZONDAG NA EPIFANIEN

Het Evangelie van deze dag (Matth. 13: 24 vv.) handelt over het onkruid op de akker, over de vermenging van de kinderen van God met de kinderen van Belial in de wereld; als dan de wereld een vermenging is van kinderen van God en kinderen van Belial en de vijand van de zaligheid het allerliefst onder het zaad van de Heere, onze God, zijn kinderen inzaait, dan is er voor de kinderen van God een groot gevaar. Het boze steekt aan, omdat het in alle mensen plaats kan vinden, omdat ook in de kinderen van God vatbaarheid ervoor aanwezig is. Het zuurdeeg verzuurt het zoete deeg, het goede deeg maakt het zuurdeeg niet zoet. Zo hebben ten allen tijde de kinderen van God te vrezen, dat zij door de boze verslonden worden; en welke raad, welke vermaning zal nu uit dit gevaar voor hen voortvloeien. Zonder twijfel geen andere raad, dan dat zij zich te nauwer aansluiten, om zich des te vlijtiger en ijveriger te gedragen en op de gemeenschappelijke grond van hun allerheiligst geloof elkaar te dragen en op te bouwen. Juist dat is het, waartoe de apostel in de tekst van het epistel vermaant, zodat men het verband en de zin van de beide teksten van deze zin zou kunnen samenvatten in dit woord: omdat de kerk van God midden onder de menigte van Belialskinderen door deze wereld moet gaan, moeten haar leden zich met alle ernst aan elkaar sluiten en, in getrouwe zielenzorg voor elkaar, daarnaar zoeken, dat zij ongedeerd en ongescheiden tot de poorten van het eeuwige leven komen.

Het dulden van de bozen in het midden van de goeden, waarop het Evangelie wijst, heeft zijn grond in de geduldige, lankmoedige liefde van de Verlosser, die tijd geeft tot bekering en op verbetering wacht. In zo’n geduldige en verschonende liefde openbaart zich de heerlijkheid van de Heere. In het epistel wordt deze geduldige en lankmoedige liefde jegens de naaste de Christen op het hart gedrukt en de heerlijkheid van de Heere, zoals die in de wederkerige gemeenschap van de liefde, die de Zijnen onder elkaar voeden en in de godsdienstige gemeenschap, waardoor zij elkaar stichten, haar weerklank vindt, is de toon van Epifaniën, die zich verheft. - Wat is het sieraad van Gods kinderen? 1) hartelijke liefde, 2) kostbare vrede 3) heilige oefening. Ons kindschap van God; wij beschouwen 1) de grond, waaruit het voortkomt, 2) de wijze, waarop het zich vertoont, 3) het middel, waardoor het krachtiger wordt.

Wat is een Christen 1) volgens zijn goddelijke staat, 2) volgens zijn heilig wezen, 3) volgens zijn zegenrijke invloed. (EIG. ARB.).

Het leven van de Christen een heilige godsdienst: 1) waarom het dit moet zijn; 2) wat ertoe behoort.

Uw Evangelie zij overeenkomstig uw waardigheid: 1) bent u door de Vader verkoren, heilig u dan voor Hem; 2) bent u door de Heilige Geest geheiligd, verdiep u dan in het woord; 3) bent u in Christus bemind, doe dan alles in Zijn naam!

Wanneer woont het woord van Christus overvloedig in een gemeente? Als in deze 1) de openbare godsdienst getrouw wordt waargenomen, 2) de huiselijke godsdienst veel wordt geoefend,
3) het gebruik van beide goede vruchten draagt.

Hoe kunnen al onze dagen tot ware Zondagen worden? Als wij 1) alle dagen het juiste Zondagsgewaad aandoen? 2) door ware Zondagsvrede ons laten besturen, 3) de ware

Zondagsgast bij ons herbergen, 4) het ware Zondagsgesprek voeren, 5) op alle dagen de juiste Zondagswijding weten over te dragen.

12. Doe dan aan, om u te vermanen, dat u de nieuwe mens, waarvan ik van te voren (vs. 10 v.) tot u sprak, nog nader in het sieraad van zijn voornaamste deugden aantrekt, als uitverkorenen van God, heilige en beminden, zoals u bent (Rom. 1: 7; 8: 33. 1 Thessalonicenzen. 1: 4; 2 Thessalonicenzen. 2: 13. 1Kor. 6: 12 Efeze. 4: 12; 5: 3; 6: 18) en overeenkomstig welke eigenschap u in dat sieraad moet verkeren, de innerlijke bewegingen van de barmhartigheid, goedertierenheid, ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid (vgl. Rom. 13: 14 MATTHEUS. 9: 36; 11: 29

13. Leef samen, elkaar verdragend, als u met zwakheden en gebreken van uw naaste te doen heeft, a) en vergevend de een de ander, als iemand tegen iemand enige klacht heeft, hetzij die van lichter of zwaarder gewicht is; zoals Christus u vergeven heeft, doe ook u zo (Efeze. 4: 1 v. ; 32).

a) Mark. 11: 25

De apostel leidt deze vermaningen als gevolgtrekkingen onmiddellijk af uit de veronderstelling in vs. 9 v. genoemd, dat de Kolossensen de oude mens hadden uitgetrokken en de nieuwe aangedaan. Het blijkt namelijk hieruit vanzelf, dat zij nu ook die deugden moeten aantrekken, die met het wezen van de nieuwe mens overeenkomen.

Deze positieve vermaning is door het "die vernieuwd wordt" in vs. 10 als voortdurend geldende eis gemotiveerd; hoewel zij de nieuwe mens hebben aangetrokken, moeten zij hem toch altijd weer opnieuw opnemen. Het "als uitverkorenen van God, heilige en beminden" geeft de rechtmatigheid van de eis te kennen en het onafgebrokene van de plicht van de vervulling. Het eerste "uitverkorenen van God", dat op een verkiezing zonder enige verdienste uit vrije genade wijst, wordt nader verklaard in de beide andere "heilige en beminden. " Deze woorden geven te kennen, dat zij wat de staat aangaat heilig zijn, wat de verhouding betreft steeds voorwerpen van de liefde van God.

Evenals in Efez. 5: 1 v. wordt gezegd: "als geliefde kinderen wandelt in de liefde", zo moet de herinnering van de lezers aan hun verkiezing en aan hetgeen zij als uitverkorenen zijn, dienen om de deugden, tot welke beoefening zij worden aangemaand, voor te stellen als iets, dat vanzelf spreekt. Het was barmhartigheid, dat God hen verkoos en zo is een hart van barmhartigheid vervuld, ook het eerste, dat van hen moet worden geëist. Waar nu barmhartigheid is, daar is goedertierenheid (vriendelijkheid 2 Kor. 6: 6 Gal. 5: 22 Tit. 3: 4) en deze goedertierenheid heeft ootmoedigheid bij zich; want die zelf uit barmhartigheid, goedertierenheid heeft ondervonden (Efeze. 2: 7), zal zich niet hoog verheffen tegenover anderen en in zachtmoedigheid (Efez. 4: 2) zal hij hen graag geven en dienen, in plaats van aanspraken te maken of te doen gelden; hij zal in lankmoedigheid (Rom. 9: 22) verbeiden, als het bij een ander niet is, zoals het moest wezen, in plaats van met strengheid aan te tasten of los te laten. Evenals in Efez. 4: 2 op "met lankmoedigheid" zo volgt hier op "lankmoedigheid" ook "elkaar verdragend", om een gedrag te noemen, dat het gevolg van lankmoedigheid is. Een nadere bepaling, zoals daar is bijgevoegd, "in liefde" is hier niet nodig, waar het "vergevend de een de ander" tegelijk met een wijzen op Christus handelen ten onze opzichte onmiddellijk daarmee verbonden wordt (de apostel wil integendeel later (vs. 14) nog in het bijzonder over de liefde spreken, evenals hij in vs. 15 van de vrede spreekt, welks band volgens Efeze. 4: 3 v. de gemeente moet samenhouden tot enigheid in de geest). Evenals nu in

Efeze. 4: 32 wordt gezegd: "wees jegens elkaar goedertieren, barmhartig en vervolgens met heen wijzing op Gods handelwijze jegens ons, die ons vergeven heeft in Christus, de vermaning volgde: "elkaar vergevend", zo volgt hier, waar vooraf sprake was van een aandoen van de innerlijke bewegingen van barmhartigheid en goedertierenheid een dergelijke vermaning, met heen wijzing op de vergeving, die Christus zelf ons heeft gegeven - een verscheidenheid, die voor onze brief van belang is en die in verband staat met het op de voorgrond stellen van Christus en diens verhouding tot ons (Hoofdstuk 1: 19 v.), zoals dat met de aanleiding tot de brief in verband stond.

14. a) En boven dit alles, dat ik u tot hiertoe heb genoemd, doe aan als een opperkleed, dat de overige kledingstukken samenhoudt en de kleding voltooit, de liefde jegens elkaar (Hoofdstuk 1: 4. Efeze. 4: 2), die al die vele bijzondere deugden tot een eenheid verbindt en zo b) is de band van de volmaaktheid (vgl. Rom. 13: 10).

a) Joh. 13: 34; 15: 12 1 Joh. 3: 23; 4: 21 b) Kol. 2: 2

Het zou verwondering kunnen wekken dat de liefde, die toch het principe en de grond van de van te voren genoemde deugden is, het laatst wordt genoemd en als iets bijgevoegds voorkomt. Dit was echter nodig geworden door de voorstelling in een beeld, omdat aan de aard van de liefde, voor zover zij al die deugden principieel insluit en in zich samenvat, in het beeld van het aankleden de plaats van het opperkleed moest worden gegeven, zodat Paulus van de onderkleren (waarbij men altijd nog voor naakt werd gehouden. 1 Sam. 19: 24 Job 24: 10 Jes. 20: 2 en "Ex 12: 34 voortgaat tot het alles samenhoudende (en eerst het volle van de bekleding bewerkende) oppergewaad, welks functie aan de liefde eigen is. Zij, de liefde, is de band of het middel tot verbinding van de Christelijke volmaaktheid, want zonder haar zouden alle afzonderlijke deugden, die op zichzelf tot deze volmaaktheid behoren, zich niet aan elkaar sluiten tot het noodzakelijke harmonische geheel, waarin juist de volmaaktheid bestaat.

Alle bijzondere deugden, die de Heilige Geest in de mens werkt, zijn als kostbare parels, die echter onverbonden en los voor de ogen liggen van de beschouwer en door het afgezonderd zijn niet alleen gemakkelijker verloren gaan, maar ook niet de schone harmonische glans verkrijgen, die zij zonden hebben, als men ze samen verbond. Zij moeten tot elkaar in betrekking en het elkaar in verband worden gebracht, opdat uit die al de heilige, door God gewilde volmaaktheid ontstaat, die wij in Christus Jezus zien en van Hem uit genade moeten erven. Deze vereniging nu ligt in de liefde, die is de band, de vereniging van alle deugden, die in vs. 12 v. genoemd zijn en beproeft men de liefde van deze weg te laten, dan verkrijgt men de beschrijving van de fijnste, maar ook van de hoogste mate van zelfzucht, van een zelfzucht, die een tijd lang zeer gelijkvormig aan de deugd kan schijnen, maar toch aan de afgrond en de hel is toegewijd, zoals zij daaruit is opgekomen. Men verenigt echter al die genoemde deugden aan de broederlijke liefde, evenals aan een band, dan verkrijgt men de beschrijving van de edelste volkomenheid. Barmhartigheid uit broederlijke liefde, goedertierenheid in broederlijke liefde, ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid in broederlijke liefde, elkaar verdragen en opbouwen, wederkerig vergeven en ten goede houden uit broederlijke liefde, dat geeft inderdaad een verbinding, een band, een diadeem, een kroon van kleinoden en parels, waarboven men kan schrijven: "volmaaktheid", Christelijke volmaaktheid, schoonste mate van deugd; en men zou alleen bedroefd kunnen worden, omdat de liefde, de band van alle deugden tot volkomenheid, vaak zozeer ontbreekt, en dan de ene heilige deugd vanwege de andere in zo grote nood komt, ja zelfs schipbreuk lijdt.

15. En de vrede van God (volgens betere lezing van de grondtekst: de vrede van Christus, Joh. 14: 27) heerst in uw harten, terwijl u zich bepaald door deze bij al uw spreken en handelen laat leiden, tot welke vrede u ook geroepen bent. Zo is mijn mening, dat u deze in uw hartenmoet laten heersen, geheel overeenkomstig met hetgeen volgens Gods genadig welbehagen bij in het geval moet zijn. U bent daartoe geroepen als degenen, die door de één Geest, die zij krijgen (1 Kor. 12: 13), tezamen leden zijn in een lichaam (Efeze. 4: 3 v.); en wees dankbaar voor die genade, u bewezen (Hoofdstuk 2: 7).

De apostel zegt hier wat de Christenen nodig hebben, opdat daaruit de liefde en alle deugden voortspruiten: de vrede van Christus moet hun harten vervullen en regeren. Daarmee is bedoeld de volle bevrediging van de ziel, die rust op de zekerheid, dat men in Christus een verzoende God en Vader heeft; deze nu moet regelend en leidend in de harten van de lezers gebied voeren. Als daarom de broederlijke liefde vermaant tot verzoening, maar de oude natuurlijke mens wil niet toegeven en verlangt wraak, dan moet de vrede van Christus in ons de strijd ten einde brengen en de liefde doen zegevieren. Het bezitten van deze zielenvrede is ook het eerste doel, waartoe God de Christenen uit de wereld tot Zijn rijk heeft geroepen (MATTHEUS. 11: 29), en wel hen geroepen heeft in één lichaam, zodat zij in één lichaam als de leden daarvan zijn. De vrede van Christus is dus niet alleen iets individueels en persoonlijks, maar tevens iets, dat het eigendom van de gehele gemeente is geworden en waaraan de bijzondere leden deel hebben, omdat zij behoren tot het lichaam, waarvan Christus het Hoofd is, zodat ook de leden onder elkaar verbonden en eensgezind moeten zijn volgens Jezus Christus (Rom. 15: 5). Nu is de roeping, evenals de overbrenging in de gemeente van Christus en het daarmee verbonden ontvangen van dan vrede een weldaad, die niet alleen verplicht tot goedertierenheid jegens de broeders, maar ook tot levendige betoning van oprechte dank, waarom de apostel er bijvoegt: "en wees dankbaar. "

16. Het woord van Christus, dit middel van de genade tot opwekking en bevordering van het Christelijk geloofs- en gemeenteleven, waarvan ik hier van te voren gesproken heb, woont rijkelijk in u, terwijl u het tot onderlinge lering, vermaning en opbouwing (Fil. 2: 1) aanwendt en dit in alle wijsheid, zoals wij, de dienaars en verkondigers van dit woord, het zo gebruiken (Hoofdstuk 1: 28). Leer en vermaan elkaar (vs. 13), niet alleen bij uw godsdienstige bijeenkomsten, maar ook in het dagelijks verkeer, met psalmen en lofzangen en geestelijke liederen, zingend, ook daar, waar u alleen bent, om uzelf te stichten en uit de volheid van Christus genade voor genade te verkrijgen (Joh. 1: 16. 2 Petrus 3: 18), de Heere met aangenaamheid in uw hart (Efez. 5: 19. 1 Kor. 14: 28).

De apostel wil nu niet verder afzonderlijke deugden optellen, maar de Kolossensen ten opzichte van al het overige op het woord van Christus wijzen.

Dit woord van Christus moeten de Christenen als de bron van hun geloof, als het voedsel van hun liefde, als de bewaarder van hun vrede, als de opwekker tot ware dankbaarheid onder hen, in hun gemeente doen wonen; zij moeten het als een dagelijkse huisgenoot in hun midden een plaats geven en recht in huis laten bezitten.

Het woord van Christus is het woord, dat Christus heeft gesproken, hetzij indirect door Zijn heilige profeten in het Oude Testament, hetzij onmiddellijk bij Zijn omwandelen op aarde (en omdat dit woord naar zijn werkelijke inhoud een getuigenis van Hem zelf is, zo is het tevens het woord, dat van Hem spreekt, Hem verkondigt, 1 Kor. 1: 6). De apostolische gemeenten lazen in haar vergaderingen zonder twijfel het indirecte woord van Christus in het Oude Testament; Zijn onmiddellijk woord werd hun of door de apostelen (en Evangelisten vgl. bij

Hoofdstuk 4: 17) verteld, of in de gaandeweg meer wordende Evangeliën en epistelen gelezen. Dat moest ook zijn; daarom zegt Paulus: "het woord van Christus woont rijkelijk in u. "

Omdat de apostel snel hierop ook van geestelijke liederen spreekt, kan men ook dat, wat uit de bron van de woorden van Christus, onder de leiding van de Geest in alle waarheid, nuttigs is uitgevloeid, tot het woord van Christus rekenen.

Rijkelijk of met grote overvloed moeten zij het onder zich laten wonen, dus niet karig, of nu en dan eens, zoals dat het toeval bestuurt, maar met grote ijver.

"In alle wijsheid" voegt Paulus erbij; want velen misbruiken het woord van Christus, of gaan er verkeerd mee om.

Zeer gepast sluit zich aan de vermelding van het woord van Christus die aan van de psalmen en lofzangen en geestelijke liederen, want deze groeien uit het woord van God en Christus op en maken het op bijzondere manier levendig en werkzaam. Het Christelijke lied is zelf een prediking van het woord van God en heeft zijn waarde juist daarin, dat het dit is.

Bij de heidenen was het onderlinge leven een school van alle ongerechtigheden, hun gesprekken op de markt en de straten, in de huizen en de gastmalen legden er getuigenis van af, wat een verschrikkelijke onreinheid in het zedelijk leven was ingedrongen. Bij de Christenen moet het onderling verkeer een school van alle deugden zijn en dat kan het worden, als zij elkaar met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen zo leren en vermanen, dat zij tot geloofsversterking en tot opwekking van de liefde dit en dat vers uit hun liederenschat elkaar toespreken, de inhoud van dit en dat geestelijk lied voor elkaar ontwikkelen en uitleggen en evenals dat bij de Hernhutters in de zogenaamde zang-stonden plaats vindt, bij gemeenschappelijke samenkomst en door afwisselend koorgezang elkaar op grond van de heilrijke leer tot een oprechte, blijde, ijverige wandel in de godzaligheid opbouwen.

Naardien de Heilige Geest wist, hoe slecht het menselijk geslacht zich tot deugd laat leiden en hoe wij daarentegen geneigd zijn tot zodanige dingen, die voor de natuur bekoorlijk zijn: wat moest Hij doen? Hij heeft de liefelijkheid van het gezang vermeerderd door heilrijke lessen! Juist naar de manier van de verstandige artsen, die, om de onwillige mens een bittere artsenij te leren drinken, vaak de rand van de beker met honing bestrijken, zo komt ook de melodie van de psalmen in ons gemoed, opdat daardoor jonge mensen naar hun mening wel alleen maar zingen, maar in waarheid een zeer juiste onderrichting voor hun ziel verkrijgen.

O Heere! wat heb ik geweend over uw psalmen en lofzangen, toen ik zo innig bewogen werd over de aangename stem van uw heilige gemeente! Deze stemmen zijn in mijn oren gedrongen en uw waarheid drupte in mijn hart en door deze uw waarheid ben ik verwarmd en is in mij een godzalig gevoel verwekt, zodat mij de tranen in menigte ontvloeiden en het was mij te midden van die tranen zo goed.

Na het zingen met de mond tot lering en vermaning, dat bij afwisseling moet geschieden, plaatst de apostel als een tweede punt van het leven van de godzaligheid door het rijkelijk inwonen van het woord van Christus, het stille zingen van het hart, dat ieder voor zich in zijn binnenste Gode moet wijden, d. i. het prijzen van God in stilte tot stichting van de inwendige mens.

De vrede van Christus, die in het hart woont (vs. 15) werkt ook in het hart het zingen voor de Heere en dit onderhoudt en vermeerdert weer het eerste.

17. En al wat u doet met woorden of met werken, doe het alles in de naam van de Heere Jezus (vgl. Joh. 14: 13 v. ; 16: 23 v.), a) God de Vader dankend (Rom. 15: 6. 1 Kor. 15: 24 15. 6 1Co)door Hem (Efez. 5: 20. 1 Kor. 10: 31. 1 Petrus 4: 11

a) 1 Thessalonicenzen. 5: 18

In een vermaning tenslotte spreekt Paulus nog over het gebed van het Christelijk leven. Alles, wat de Christen moet betonen, kan worden samengevat in dat woord: "in de naam van Christus. "

Naar Hem smaakt, naar Hem geurt, naar Hem klinkt uw gehele leven!

De werken van de Christen hebben geen namen, geen vaste tijden en plaatsen. Daarom noemt Paulus hier geen afzonderlijk werk, maar vat ze allen als met een greep samen en maakt ze allen goed. Hetzij eten, drinken, slapen, waken, gaan, staan, spreken, zwijgen, werken, rusten, het is alles goed en kostelijk, omdat het alles geschiedt in de naam van Jezus, wanneer wij met vast geloof aannemen, dat Christus in ons is en wij in Hem, zodat wij rusten en Hij in ons leeft en werkt. Een Christen moet niets doen met eigen kracht of goeddunken, maar overtuigd zijn dat God met hem en door hem werkt. Daaruit kan dan verder voortvloeien, dat men God lof en dank toebrengt, wie alleen van alle goeds de roem en de eer toekomt. Maar wie uit eigen kracht iets doet, al prijst hij God ook met de lippen, liegt toch en is niet waarachtig, evenmin als de huichelaar in het Evangelie. De dankbaarheid is het offer en het enige werk, dat wij kunnen en moeten doen voor God. En dit toch nog niet door onszelf, maar door onze Middelaar Jezus, zonder wie niemand tot de Vader komt, of toegelaten worden kan.

Het zegt in de eerste plaats geen zaken te doen, dan volgens de wil en het bevel van de Heiland. Het bestaan van een echten Christen moet dit zijn, niet meer voor zichzelf te leven, maar voor die, die voor Hem gestorven is en opgewekt, naar 2 Kor. 5: 15 Zal dat plaats hebben, dan moet noch onze eigen genegenheid, noch de drang van mensen, maar de wil en het welbehagen van Christus de bewegende en aandrijvende oorzaak zijn, waardoor wij ons laten besturen. Zonder dit doen wij geen zaak van plicht recht in het geloof en dus ook niet in Jezus naam, maar in onze naam, op eigen gezag, of in de naam van de mensen, dat is, door aandrijving en bevel van de mensen. Alles te doen in Jezus naam, zal te kennen geven, alles wat wij aanvatten, te beginnen met een aanroeping en erkentenis van Jezus naam, Hem in het oog houdend, als die grote Zaligmaker, door wie alleen onze personen en zo ook onze daden en verrichtingen aangenaam bij God kunnen zijn. Ook dan, wanneer een Christen de beste en loffelijkste daden verrichten zal, moet Paulus’ gezindheid steeds de zijne zijn, namelijk, om ook in deze gevonden, dat is aangezien en gerekend te worden in Christus, niet hebbende zijn eigen gerechtigheid, maar die gerechtigheid, die uit God is door het geloof. Zo bidt men, bijvoorbeeld, in Zijn naam, wanneer men niet alleen op Zijn last en bevel bidt, maar ook steunende op Zijn gerechtigheid en voorbidding, tot de Vader gaat door Hem. Alles in Jezus naam te doen, zal ten derde uitdrukken, op de kracht en hulp van Jezus tot bekwaam maken, te zien en van Hem deze alleen te verwachten, met een nederig, afhankelijk bestaan en een volstrekte verloochening van alle eigen kunnen. Zo zei David eens tot Goliath, dat hij tot hem ten strijde kwam in de naam van de Gods van Israël; en de Messias, dat het was in ‘s Heren naam, dat Hij de vijanden had uitgehouwen. Een Christen, die zo handelt, vertrouwt niet op boog en spies; hij weet dat zijn eigen arm hem geen heil beschikken kan; hij heeft een indruk

van Jezus' woord: zonder Mij kunt u niets doen; en zegt hij al eens gelovig: in God zullen wij kloeke daden doen, het is alleen met uitzicht op die Held, bij wie hij weet dat de Heere hulp besteld heeft. Om kort te zijn, alles te doen in de naam van de Heere Jezus, zegt ook in alles, wat men doet, de eer en heerlijkheid van Jezus te beogen. In die zin wordt meermaal van Jezus naam, om Zijn roem en heerlijkheid uit te drukken, gewaagd en wanneer gezegd wordt, dat alle knieën zich in Zijn naam buigen zullen, is het zeker te zeggen dat de heerlijkheid van de verhoogde Messias door allen erkend zou worden. Zo doet dan ook een Christen alles in Jezus naam, wanneer bij en onder zijn verrichtingen dit zijn eerste en voornaamste doelwit is, dat de naam van onze Heere Jezus in en door Hem wordt groot gemaakt; en het zijn doel is, dat 's Heilands macht, wijsheid, alvoldoendeheid, trouw en genade allerwegen openlijk mogen geroemd en geprezen worden.

Zodanig handelen in de naam van Jezus moet steeds met dankzegging vergezeld gaan, waarmee de apostel voortgaat: "dankende God en de Vader door Hem. " In Christus heeft God ons een onuitputtelijke rijkdom van genade laten toevloeien; want genade hebben wij toch onder alle omstandigheden ontvangen, zoals Augustinus zegt: Zij het onder Zijn weldaden, zij het onder Zijn slagen, loof Hem, die u liefkoost door gaven, opdat u niet afvalt, of die u, de ontglipte aangrijpt, opdat u niet te gronde gaat! " Wij moeten de rijkdom van deze genade kennen, en ons door die kennis laten leiden, om van onze kant geheel ons leven in woord en daad als een offer van dank tot God de Vader te laten opstijgen; en wel moet onze dank door Hem, door onze Middelaar Jezus Christus tot God komen, omdat toch alleen door de verdienste van Jezus Christus de offeranden van onze dank voor God aangenaam kunnen zijn.

II. Vs. 18-Hoofdstuk 4: 6. In Efeze. 5: 21 werd aan de eis, die wij aan het einde van de vorige afdeling hebben gelezen, de nadere verbonden: elkaar onderdanig zijnde in de vrees van God. Hierop liet vervolgens de apostel zijn onderrichtingen volgen over de rechte verstandhouding en betrekking tussen de vrouwen en haar mannen, de kinderen en hun vaders, de knechten en hun heren. Hier volgt daarentegen de huisregel, of de vermaning, die betrekking heeft op de verhouding van de bij elkaar behorende leden van het huis tot elkaar zonder dat tussenvers. Daarentegen is de inhoud kort en pregnant voorgehouden. De uitvoerige onderrichting over de verhouding van man en vrouw is achterwege gelaten, terwijl daarentegen de knechten de meer omstandige aanwijzing, hoe zij zich in hun stand moeten gedragen, evenals daar verkrijgen (vs. 18-Hoofdstuk 4: 1). Hierop volgen nog vermaningen tot gebed en waakzaamheid, alsook tot voorbede voor hem, de apostel, waarbij ook gedacht wordt aan de nog ongelovige, aan de ene kant tot het kwade verleidend, aan de andere kant het goede tegenstrevende wereld (vs. 2-4). Op dit gebied blijft vervolgens ook de vermaning, die het geheel besluit, een vermaning tot een wijs handelen tegenover degenen, die buiten zijn en tot een spreken met zout besprengd, omdat het zoeken moet zijn de nog ongelovige wereld te winnen, of ten minste haar tegenspraak te doen verstommen. (vs. 5 en 6).

18. a) Vrouwen, wees uw eigen mannen onderdanig, zoals het betaamt in de Heere (Efez. 5: 22-24. 1 Petrus 3: 1-6

a) Gen. 3: 16. 1 Kor. 14: 34

19. Mannen, heb uw vrouw lief en wordt niet verbitterd tegen haar (Efez. 5: 25-33. 1 Petrus 3: 7

Dat de vrouwen onderdanig zijn aan haar mannen is zoals het bijgevoegde "zoals het betaamt", door de echtelijke staat zelf reeds geëist. Maar Christelijke vrouwen moeten het doen "in de Heere", om daardoor te bevestigen, dat zij de Heere toebehoren. Dit toch brengt mee, dat zij datgene doen, wat volgens de zedelijke aard van deze natuurlijke gemeenschap goed is. Moeten de vrouwen haar mannen onderdanig zijn, aan de andere kant moeten de mannen liefdevol zijn jegens hun vrouwen en niet verbitterd of toornig.

Dat Paulus hierin in het bijzonder waarschuwt, heeft niet zozeer zijn reden in bijzondere toestanden van de gemeente te Kolosse als wel daarin, dat de man als het hoofd van de vrouw, aan wie deze onderdanig moet zijn, met name bij het meer nederige standpunt, dat de vrouw in de oude tijd innam, gemakkelijk tot hardheid en bitterheid jegens haar kon worden verleid, als zij zich niet in ieder opzicht aan zijn wil onderwierp.

Bitterheid sluipt het eerst binnen bij de nauwste verbintenissen, als wij de zwakheden van de ander ontdekken, of waar men zich makkelijk overijlt. De man kan daartoe worden verleid, als de vrouw zijn wensen niet bevredigt.

20. Kinderen, wees uw ouders gehoorzaam in alles, want dat is de Heere welbehaaglijk (Efeze. 6: 1-3).

21. Vaders, terg uw kinderen niet door onbillijke eisen, spottende berispingen, of in het algemeen enige verlagende behandeling, opdat zij niet moedeloos, niet ontstemd, verdrietig of angstig worden (Efeze. 6: 4).

Dat de apostel over de gehoorzaamheid, door kinderen aan de ouders te betonen, niet nader over dergelijke gevallen spreekt, waarin een niet volgen van de kant van de kinderen door een hogere plicht geboden is, heeft daarin zijn grond, dat hij alleen de fundamentele artikelen ten opzichte van de juiste verhouding in de verschillende huiselijke omstandigheden met weinige, krachtige trekken wil aangeven. Als zodanig moet echter altijd de onvoorwaardelijke gehoorzaamheid van de kinderen aan de ouders genoemd worden, zoals dat ook de woorden "dat is de Heere welbehaaglijk" moeten uitdrukken en zodanig bewustzijn van de gehoorzaamheid van Christus moet nu voor de kinderen de drang zijn tot betonen van die gehoorzaamheid.

Als Paulus vervolgens tot de vaders zegt: "terg uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden", dan is dat gezegd tegen hen, die hun kinderen met hardheid opvoeden. Het gevolg daarvan is, dat het gemoed van de kinderen, omdat het nog teder is, geheel in vrees en angst komt, en uit haat tegen hun ouders komt het voort, dat zij ontlopen en doen, wat zij anders nooit zouden hebben gedaan.

Door onrechtvaardige of al te strenge behandeling, die het kind moet ondergaan, zonder aan het beledigd rechtsgevoel voldoening te kunnen geven, vervalt het in een moedeloze, verdrietelijke en dus onzedelijke stemming, een wanhoop, die alle zedelijke wilskracht verlamt. Treffend zegt Bengel: "Een gebroken gemoed is vernietiging van de jeugd. "

22. a) Dienstknechten, wees in alles gehoorzaam uw heren naar het vlees, niet met ogendiensten, als mensenbehagers, als degenen, die zich alleen ten doel stellen, mensengunst te verwerven, maar in plaats van met de ogen te dienen, met eenvoudigheid van het harten. Als deze aanwezig is, dan doet men zich voor zoals men is en zoekt men niet de onzuivere verkeerde gezindheid te verbergen achter een gezochte schone schijn (1 Kron. 29: 17). En die

eenvoudigheid moet zijn vrezende God; men moet niet zoeken mensen te behagen, maar bij al wat men doet, bedenken, dat de Heere te vrezen is (2 Kor. 5: 11).

a) Efez. 6: 5. 1 Tim. 6: 1 1 Petrus 2: 18

23. En al wat u in uw dienstwerk doet, doe dat van harte, niet als gedwongen en met tegenzin, maar bereidwillig en met vreugde. Doe het als de Heere, voor wiens aangezicht u wandelt en niet de mensen, die voor uw oog geheel op de achtergrond moeten treden.

24. De mensen moeten geheel en al als uw meesters op de achtergrond treden en de hemelse Heer u voor ogen staan, wetend, dat u van de Heere zult ontvangen de vergelding van de erfenis, de vergelding voor uw trouwe diensten in de hemelse erfenis, die Hij u zal toedelen (1 Petrus 1: 4 vv. MATTHEUS. 25: 31), terwijl u toch van de mensen geen erfenis krijgt (Gen. 21: 16). Doe daarom, zoals ik u gezegd heb, alles als de Heere; want u dient de Heere Christus, u staat, omdat u toch slaven bent, werkelijk tot Hem en niet tot mensen, in die betrekking.

U dient de Heere Christus, bekleed u dan een eervolle plaats, om het even of u in hoogheid gezeten of in de schaduw geplaatst bent, Hem kan men in elke levenskring dienen en zelfs de aartsengel kent geen hoger eer, dan Hem op Zijn wenk te gehoorzamen. U verricht een heilige taak, binnen juiste grenzen beperkt; die Christus dient, heeft niet allereerst te bedenken wat mensen behagen, of wat eigen zin en lusten kan strelen, maar, wat wil de Heere dat ik doen zal. U strijdt een zware strijd, want de Christus van God onverdeeld, blijmoedig, standvastig te dienen, het zal geen enkele dag begonnen, veelmin voleind kunnen worden, zonder dat de vijand daarbuiten en de vijand hier binnen zich daartegen met alle krachten verzetten. Maar dient u niettemin de Heere Christus. dan vind u ook een vaste steun in het woord en de nabijheid van Hem, die nog nooit de Zijnen op de aan vertrouwde post aan eigen hulpeloosheid heeft overgelaten en hen niet slechts uitzendt, maar onzichtbaar zelf meegaat om hun zwakheid te sterken. U dient de Heere Christus, maar u wacht dan ook een onvergankelijk loon, zo echt Hijzelf heeft gezegd: als iemand Mij dient, de Vader zal Hem eren. De wereld is als Laban, die in zijn baatzucht ook de ijverigste Jakob het loon wel tienmaal verandert en hem eindelijk in het verderf zou doen komen, had God het niet genadig verhinderd; de Christus herhaalt tot de Zijnen, wat God tot Abraham zei: "Ik ben uw schild, uw loon zeer groot. " Reeds aan de werken in Zijn dienst is een beloning verbonden, groter dan de arme aarde kan geven en in het land van de volmaakte vrijheid zal allerminst worden gevraagd, of men hier op de lange ladder van de dienende geesten een hoger of lager sport heeft betreden, maar alleen of men echt op de ladder geweest is, dan wel - dromend aan haar voet heeft geslapen, als niet erger dan dit. Die hier in het weinige getrouw was, wordt daarboven over het vele gezet en onder de kroondragers in het hemels Jeruzalem zijn er zeker, die zich hier weleens tot een hele of halve slavendienst neerbukten, waarvan zich de wereld, als maar immer doenlijk, verschoonde.

25. Maar die en dat is de andere kant van de waarheid, zo-even uitgesproken, onrecht doet door opzettelijke schade, die hij zijn lichamelijke Heere veroorzaakt (Filemon 1: 18), die zal van de Heere bij Zijn gericht door Zijn straffende vergelding het onrecht dragen, dat hij gedaan heeft (2 Petrus 2: 13); en als u zou menen, dat hij u, de uitverkorenen van God, Zijn heilige en beminden (vs. 12) een onrecht, uw heidense meesters aangedaan, niet zwaar zal aanrekenen, dan bedriegt u zich, want er is bij God geen aanneming van de persoon (Efeze. 6: 5-8).

HOOFDSTUK 4

1. Heren, doe uw dienstknechten recht en gelijk, geef alles, waarop zij rechtmatig aanspraak hebben (MATTHEUS. 20: 4) en wat u als rechtgeaarde meesters hen geven moet; doe hun wat recht en billijk is, wetende dat ook u, evenals uw dienstknechten, een Heere heeft in de hemel, aan wie u verantwoordelijk bent (Efeze. 6: 9).

Het moet de aandacht trekken, dat Paulus de verhouding van de dienstknechten met grotere uitvoerigheid behandelt dan de vroeger besprokene, maar zeker niet minder belangrijke. Het is mogelijk, dat dit zijn aanleiding heeft in de vlucht en de bekering van Onesimus, de slaaf, die te Kolosse was geboren (vgl. de gelijktijdig geschreven brief aan Filemon); want de tegenstellingen zijn hier nog scherper getekend dan in de brief aan de Efeziërs.

Evenals bij kinderen tegenover hun ouders (vs. 20), zo wordt bij de dienstknechten tegenover hun heren gezegd: "wees in alles gehoorzaam. " Wat echter daar tot nadrukkelijke aanbeveling van deze gehoorzaamheid is gezegd met de korte woorden: "want dat is de Heere welbehaaglijk", wordt hier in verschillende zinnen uiteengezet, die wat inhoud aangaat en grotendeels ook in uitdrukking met de overeenkomstige afdeling van de brief aan de Efeziërs overeenstemmen. De eerste zin (vs. 22) eist, dat het gehoorzamen, dat voorgeschreven is, niet bestaat in zodanige dienstbetoningen, waarmee men de meester voldoet alleen voor zover zijn oog reikt en zich hem welbehaaglijk wil maken. Christelijke slaven moesten in eenvoudigheid van het hart, dus zonder iets anders te willen, dan dat zij hun plicht doen, zover als die reikt, gehoorzamen, terwijl zij het in de vrees van de hemelse Heer doen, tegenover wie de aardse heren "heren naar het vlees" (vgl. Rom. 9: 3) genoemd zijn. In de tweede zin (vs. 23 v.) verlangt de apostel, dat zij al hun arbeid gewillig, van ganser harte doen, waartoe echter nodig is, dat zij dat niet doen voor mensen, wier aard en gedrag hen eerder verdrietig en ontstemd zou maken, maar de hemelse Heere, van wie zij ook de vergelding van het loon verwachten, die hen, die op aarde geen bezitting hebben, maken zal tot degenen, die de ware erfenis bezitten. Ten opzichte van de woorden "want u dient de Heere Christus" is het de vraag, of daardoor de onmiddellijke voorgaande zin "wetend, dat u van de Heere zult ontvangen de vergelding van de erfenis" moet worden bevestigd, of, wat wel meer juist zal zijn, de vermaning, die daaraan voorafgaat: "al wat u doet, doe dat van harte als de Heere en niet de mensen. " In dat laatste geval moest echter het woord "dient" genomen worden in die zin, waarin de aangesprokenen woordelijk "dienaars" (vs. 22) heten, zodat de woorden zouden zeggen: "u bent toch wat u bent, namelijk slaven voor de Heere, die is Christus. Als hun slavenleven de Heere gewijd is een bevestiging is van hun verhouding tot Hem, zouden zij dan niet wat zij als slaven werkten, zo doen als degenen, die het doen voor Hem, van wie zij juist daarom ook de vergelding van hun werk verwachten? De apostel gaat echter vervolgens ook over tot een waarschuwing, die in tegenstelling tot het vroeger beloofde loon, die slaaf aangaat, die onrecht pleegt. Zo’n waarschuwing voor het oordeel, dat over hem zal gaan, die zich tegen zijn heer bezondigt door opzettelijk veroorzaken van schade, was wel geschikt om het slot van deze aanspraak te vormen, opdat een Christelijke slaaf bij dergelijke verkeerdheden zich er niet mee zou troosten, dat God wel wat toegeeflijker voor hem zou zijn, omdat hij het harder in zijn leven had gehad, of, als zijn heer geen Christen was, God hem, omdat hij wel een Christen was het bedreven onrecht tegen die niet zo hoog zou aanrekenen. Voor de heren zijn weinige woorden voldoende. De apostel herinnert hen, dat ook zij een Heer hebben, wel niet op aarde, maar in de hemel en vermaant hen, om van dat bewustzijn uitgaande hun dienstknechten te geven wat recht is, omdat God van hen de eigenschap eist van degenen, die recht en billijk denken.

Waren de slaven eveneens Christenen, dan strekte zich voor de heren dat wat "gelijk" was (2 Kor. 8: 13 v.) zelfs zo ver uit als in Filemon 1: 16 nader wordt aangeduid.

OVER HET GEBED EN DE VOORZICHTIGE WANDEL VAN DE CHRISTENEN

2. a) Houd sterk aan in het gebed (Rom. 12: 12) en waak daarin tegen alle gevaren, die uw Christelijke staat bedreigen (MATTHEUS. 26: 41. 1 Thessalonicenzen. 5: 6 en doe uw gebed altijd, zoals het goed is (Ps. 50: 23), met dankzegging voor alle reeds van God ontvangen weldaden (Hoofdstuk 1: 12 v. ; 2: 7; 3: 17 1 Thessalonicenzen. 5: 17v.

a) Luk. 18: 1

Bij de vermaning "houd sterk aan in het gebed en waak daarin" heeft de apostel, zoals duidelijk blijkt, de wereld voor ogen, die de Christen uit- en inwendig verzoekt. Haar verzoekende macht nu moeten de Kolossensen door waken en bidden overwinnen. Dit waken en bidden moet echter altijd met daden verbonden zijn, want bij zijn toerustingen tegen de aanvechtingen van de wereld heeft een Christen altijd zowel daarvoor te danken, dat God hem tot hiertoe heeft bewaard, als ook daarvoor, dat hem in Christus de volkomen overwinning verzekerd is.

Ik ken een heilig man, die voordat hij een woord van het gebed sprak gewoon was te zeggen: "Ik dank U voor al uw weldaden die U van de eerste dag af tot nu toe mij, onwaardige, heeft bewezen, voor alle die ik weet en niet weet, voor de openbare en de verborgene, voor die door daden en die door het woord, voor alle, die ik tegen mijn wil heb ontvangen, voor alle, die ik onwaardige heb ondervonden; voor droefheid en troost, voor de straffen van de hel, die U mij toonde, en voor het koninkrijk van de hemelen, waarin U mij opnam.

Het is belangrijk om na te gaan, hoe menige plaats in de Heilige Schrift aan het onderwerp van het gebed is gewijd, zowel door duidelijke voorbeelden als door krachtige bevelen en duidelijke beloften. Wij slaan de bijbel op en dadelijk lezen wij: Toen begon men de naam des Heren aan te roepen en op het punt het boek te sluiten, daar treft het "Amen" op een ernstige smeking ons oor. Smeekgebeden zijn in de bijbel menigvuldig. Hier vinden wij een worstelende Jakob, ginds een Daniël, die op drie tijden daags biddend neerknielt en een David, die met zijn hele hart zijn God aanroept. Wij ontmoeten Elias op de berg, en Paulus en Silas in de gevangenis biddend. Wij hebben een menigte bevelen en duizenden beloften. Wat leert ons dit anders dan het heilig gewicht en de noodzakelijkheid van het gebed? Wij kunnen zeker zijn, dat hetgeen God in Zijn Woord zo voorop heeft gesteld, Hij ook wil dat wij dit tot een hoofdzaak van onze levens zullen maken. Heeft Hij ons veel over het gebed gezegd, het is omdat Hij weet dat wij daaraan zozeer behoefte hebben. Onze behoeften zijn zo vele en zo groot, dat wij niet moeten ophouden te bidden, totdat wij in de hemel zijn gekomen. Heeft u niets nodig? Dan vrees ik, kent u uw armoede niet. Heeft u geen genade van God te vragen? O, dan moge de Heer in Zijn liefde u aan uw ellende ontdekken! Een ziel zonder gebed is een ziel zonder Christus. Het gebed is het stamelen van het gelovig kind, de vreugdekreet van de strijdende gelovige, de rust van de stervende Heilige, die in Jezus ontslaapt. Het gebed is de ademhaling, het wachtwoord, de troost, de sterkte, de eer van een Christen. Bent u een kind van God, dan zult u uw Vaders aangezicht zoeken en in uw Vaders liefde leven. Smeek Hem, dat Hij u heilig, nederig, ijverig en geduldig maakt, dat u in inniger gemeenschap met Christus mag leven en Hij u vaak doet ingaan in het feesthuis van zijn liefde; bid uw God om u tot een voorbeeld en zegen voor anderen te maken en dat Hij u meer doet leven tot eer van Zijn heilige naam. Dat onze zinspreuk zij: Houd sterk aan in het gebed.

3. Als u voor alle heiligen bidt, zoals ik dat van uw liefde tot hen (Hoofdstuk 1: 4) mag verwachten, weest dan biddend meteen ook voor ons, voor mij en de broeder Timotheüs (Hoofdstuk 1: 1 en 3 Fil. 1: 19), dat God ons de deur van het woord, daar waar die nog gesloten is (Fil. 4: 22) opent, a) om te spreken de verborgenheid van Christus (1 Kor. 16: 9. 2 Kor. 2: 12. 2 Thessalonicenzen. 3: 1 v. Efez. 3: 4 Gal. 2: 2), om welke verborgenheid (Hoofdstuk 1: 24 v.) ik ook, in het bijzonder wat mij Paulus aangaat, gebonden ben, zonder dat daarom mijn banden mij een verhindering in die verkondiging zouden zijn (2 Tim. 2: 9).

a) Efez. 6: 19. 2 Thessalonicenzen. 3: 1

4. Opdat ik die moge openbaren, zoals ik volgens mijn apostolische roeping moet spreken (Efeze. 6: 18-20), namelijk vrijmoedig en zonder iets achter te houden.

De Christen moet niet alleen bij zichzelf werkzaam zijn tot bevordering van het rijk van God, maar hij moet zijn oog ook vestigen op de wereld, zoals die uitwendig als de menigte van de ongelovigen wordt gezien. Hij moet werkzaam zijn, dat deze door uitbreiding van het Evangelie steeds meer wordt veranderd tot een rijk van God. Zo verbindt zich aan de vorige vermaning tot waakzaamheid en gebed met dankzegging die, die hier volgt, waardoor Paulus de Kolossensen oproept om voor hem te bidden, opdat hij de verborgenheid van God zo openbaart, als hij moest.

Hij vraagt om de voorbede niet, zoals velen menen, opdat hij van zijn banden mocht worden bevrijd, maar dat hem in de gevangenis de vreugde mocht worden geschonken, het Evangelie te verkondigen.

De manier, waarop hij de boodschap van de zaligheid moest verkondigen, was vooral die, dat hij die als apostel van de heidenen verkondigde; had hij nu door de gevangenschap, waarin hij zich op aanklacht van zijn volk bevond, zich ook hierin op het dwaalspoor laten brengen, dan had hij gehandeld tegen het doel, waartoe ook deze hem moest dienen en dat hij ook als gevangene moest vervullen.

De apostel verlangde van de Kolossensen, dat zij ook voor hem zouden bidden. Hij achtte het niet beneden zich om dit van hen te vragen. Hij voelde behoefte aan hun voorbede en stelde er prijs op. En wat wenste hij, dat zij voor hem bidden zouden? Om verlossing van zijn banden? Om opening van de deur van zijn kerkers? Ja, ook dit verlangde hij, dat zij van God voor hem begeren zouden; want ofschoon hij zich verblijdde over zijn lijden voor hen, zo voelde hij echter het smartelijke van zijn boeien en wenste ervan ontslagen te worden. Maar dit was het niet zozeer, dat zij voor hem vragen moesten. Nee, hij wenste, dat zij voor hem baden, dat God hem de deur van het Woord opende, opdat hij de verborgenheid van Christus mocht spreken en haar aan de wereld openbaren, zoals het betaamde. Wat een edel bestaan! Wij zien er uit, wat hem het zwaarst op het harte woog, wat hij boven alles begeerde, waarin hij het liefst bezig was, wat een ijverig en getrouw dienstknecht hij was van Jezus Christus.

5. Wandel met wijsheid bij degenen, die buiten zijn, ten opzichte van de niet-Christenen, die om u zijn (1 Thessalonicenzen. 4: 12. 1 Kor. 5: 12 v., de bekwame tijd uitkopend, opdat u die wel weet te gebruiken ten behoeve van het rijk van God (Efeze. 5: 15 en 16).

6. Uw woord zij tegenover de niet-Christenen te allen tijd in aangenaamheid en daardoor geschikt om een goede, aantrekkende indruk te maken en met zout besprengd, dat men de indruk verkrijgt, dat het de rede van een Christen is en niet van een alledaagse mens (Mark. 9:

50 MATTHEUS. 5: 13 en "Le 2: 13, opdat u mag weten, zoals uw stand in de wereld het van u eist, hoe u een ieder naar zijn aard of naar de omstandigheden op zijn vragen, die het godsdienstige of zedelijke aangaan (1 Petrus 3: 15 v.), moet antwoorden (1 Kor. 9: 20 v.).

Na hetgeen de Kolossensen in de voorbede voor de apostel hebben te doen, volgt wat zij moeten doen met werken en woorden, om de zaak van Christus te dienen. Dan wordt in de eerste plaats in de wandel zonder woord (1 Petrus 3: 1) van hen wijsheid geëist, die als het ware het element moet zijn, waarin hun gehele gedrag tegenover degenen, die buiten zijn, zich beweegt. Wat nu hun woorden tot hen aangaat, wordt aangenaamheid geëist en dat zij ten allen tijde, zowel tegenover welmenende als boosaardige mensen met zout besprengd zijn. Volgens de eerste eigenschap moet de rede niets afstotends, maar alleen aantrekkends, volgens de tweede niets wekelijks, smakeloos hebben, maar wat treft en interessant is. Het eerste heeft in het ruwe, het andere in het krachteloze zijn tegenstelling.

Die niets bezit van het zout van de Christelijke ernst, van de vrees voor Gods toorn en straffen en de zorg voor de zaligheid, die verstomt, als hij spreken en zich verantwoorden moet, of zegt tot ieder dezelfde nietsbetekenende woorden.

D. Waren de drie vermaningen, die het paranetische deel van de brief sluiten, in vs. 2-6 Col van zo’n aard, dat zij eigenlijk op de dienst van het Evangelie betrekking hadden, die ieder lid van de gemeente moet bewijzen, terwijl om zo’n dienen de deelneming van de Kolossensen voor de gevangen apostel met bijzondere nadruk gevraagd was, daardoor is voldoende het nu volgende slot van de hele brief voorbereid. In plaats van onmiddellijk zelf de lezers mee te delen, hoe het met hen was, verwijst Paulus in de eerste plaats tot die berichten, die Tychicus in vereniging met Onesimus hen zal overbrengen (vs. 7-9). Daarop brengt hij groeten over van de mannen uit zijn omgeving en voegt bij hun namen enkele opmerkingen over hun verhouding of tot hem, of tot de Kolossensen (vs. 10-14). Ook van zijn kant vraagt hij groeten over te brengen en verbindt daarmee enige opdrachten (vs. 15-17). Met eigen hand zet hij nu onder een hartelijke vermaning en de gewone zegenwens zijn ondertekening (vs. 18).

7. Al mijn zaken, hoe het met mij is, zal u bekend maken Tychicus, de geliefde broeder en getrouwe dienaar (Tit. 3: 12. 2 Kor. 8: 22; 12: 18 Efez. 6: 21) en mededienstknecht in de Heere (Efez. 6: 22. 2 Tim. 4: 12

8. Die ik met hetzelfde doel tot u gezonden heb, opdat hij uw zaken weet, ziet hoe het met u gesteld is (volgens betere lezing in de grondtekst: "opdat u onze zaken weet en hij uw harten vertroost.

9. Ik heb hen tot u gezonden met a) Onesimus, de getrouwe en geliefde broeder, op wiens woorden u zich zult kunnen verlaten, die u nu als uw broeder in Christus kunt erkennen, die uit de uwe is, in uw stad is geboren (vs. 12) en dus tot u behoort. Zij, die beiden, zullen u alles bekend maken, wat hier is, van welke aard het ook zijn moge.

a) Filemon 1: 10

Reeds in de oudheid schijnt men te hebben gevoeld, dat de apostel niet, zoals in vs. 8 vgl. met Efez. 6: 22 geschiedt, met geheel dezelfde woorden tot de Kolossensen als tot de Efeziërs kon schrijven, dat hij Tychicus zelf met dat doel tot hen had gezonden, opdat zij zouden vernemen, hoe het met hem was en opdat hij hun harten vermaande en vertroostte, zonder de schijn op zich te laden, dat hij het slechts zei, om zowel de gunst van deze als van die te

winnen en het met de waarheid niet zo nauw nam, zoals dit toch vaak genoeg zo voorkomt, als men de mensen een compliment wil maken. Daarom veranderde men de woorden in Efeze. 6: 22, "opdat u onze zaken weet" en op deze plaats "opdat hij uw zaken weet", welke verandering in de grondtekst om de grote gelijkheid van woordvormen veel gemakkelijker kan geschieden dan bij ons. Het blijkt nu echter duidelijk dat Paulus de woorden niet zo kan hebben geschreven, als deze tekst zegt, die door ons als een verandering is voorgesteld. Ten eerste zou men dan het: "Uw harten vertroost" in Efeze. 6: 22 moeten nemen in de zin, zoals Luther heeft gedaan "uw harten vermaant", dus met een en hetzelfde woord in de grondtekst een verschillende zin verbinden en 2) kon toch onmogelijk de apostel tussen de zin in vs. 7 "al mijn zaken zal u bekend maken Tychicus" en de anderen in vs. 8 "die ik tot u gezonden heb met Onesimus, zij zullen u alles bekend maken, die beide zinnen over hem en zijn toestand handelen vgl. het "hetgeen mij aangaat en wat ik doe" in Efeze. 6: 21) deze inschuiven "daarom heb ik Tychicus tot u gezonden, opdat hij uw zaken weet. " Dat toch zou een geheel ander doel, dan het vroeger en later genoemde te kennen geven, en dus een volstrekte confuse rede geven, terwijl, wanneer die lezing de oorspronkelijke was, het slot van vs. 9 zou moeten zijn: "zij zullen u alles bekend maken wat hier is en alles zullen zij mij weer bekend maken, hoe het bij u is. " Overigens had Epafras reeds de apostel bericht, hoe het met de Kolossensen was (vs. 12 en Hoofdstuk 1: 4 en 8). Het zou daarom veel van een controle hebben, of deze hem wel juiste berichten had gegeven, als Paulus Tychicus tot onderzoek van de staat van zaken naar Kolosse had afgevaardigd. Wij hebben nu echter de boven aangevoerde moeilijkheid, die tot een verandering van de leeswijze aanleiding heeft gegeven, in Deel VI, Aanm. II onderaan reeds weggenomen, dat de afzending van Tychicus in Efez. 6: 22 niet, zoals de uitleggers, door de uitwendige schijn misleid, aannemen, een en hetzelfde is, als die op onze plaats is genoemd. Daar zond Paulus Tychicus, die waarschijnlijk door Aristarchus tot hen was gebracht, van Rome uit, naar Efeze. Hij deed dit niet alleen om de rondgaande brief, aan deze gemeente geadresseerd, over te brengen, maar ook met de tweede brief aan Timotheus. Hij riep de laatste tot zich naar Rome (2 Tim. 4: 9 vv.) en stationeerde in diens plaats Tychicus als zijn delegaat te Efeze (2 Tim. 4: 12). Hier zendt hij hem echter, zoals uit het verband van de omstandigheid vanzelf spreekt, van Efeze verder oostelijk naar Kolosse, om de brief van de apostel, door Onesimus van Rome meegebracht, aan de gemeente daar te overhandigen en haar over de staat van zaken te Rome, naar hetgeen hij zelf gezien heeft, bericht te geven, maar ook, om de van Kolosse afkomstigen Onesimus, de slaaf, die zijn heer ontlopen was, als een nu tot de Heere bekeerden mede-Christen (Filemon 1: 10 v.) bij de gemeente in te leiden en door deze nog latere berichten te laten overbrengen. Op zo’n staat van zaken wijst dan ook de omstandigheid, dat in Efez. 6: 21 Tychicus alleen is genoemd "geliefde broeder en getrouwe dienaar in de Heere", terwijl er hier nog bijkomt "mededienstknecht in de Heere. " Deze uitdrukking, die in Hoofdstuk 1: 7 voor Epafras is gebruikt, stelt hem duidelijk voor als een apostolisch man, die met hetzelfde gezag tegenover de Kolossensen staat, als Epafras bij hen had. Hij zou dus wel in staat zijn, niet alleen de ondertekening van de apostel (vs. 18), die zij evenmin kenden als zijn persoon (Hoofdstuk 2: 1), voor hen te recognosceren, maar ook de indruk te versterken van hetgeen Paulus hen had geschreven. Met betrekking hierop kon de apostel zeer goed aan de Kolossensen schrijven dat hij "met hetzelfde doel" Tychicus tot hen zond, als hij dat vroeger de Efeziërs had geschreven. Het was wel een nieuwe, bijzondere zending, een op een anderen tijd en van een andere plaats geschied, bovendien ook van andere betekenis als die; want bij de Efeziërs moest Tychicus de plaats van Timotheus, bij de Kolossensen die van Epafras vervullen, die waarschijnlijk bij Paulus te Rome was achtergebleven. Wat Onesimus aangaat, over dezen zullen wij bij vs. 14) nader spreken, maar in betrekking daarop, dat de apostel zich toen zeer verstandig heeft uitgedrukt, als men hem in vs. 7-9 steeds alleen op zichzelf en de omstandigheden te Rome laat wijzen, zij nog opgemerkt, dat in deze drie verzen geenszins een zuiver herhalen ligt. In

vs. 7 namelijk kondigt Paulus aan, dat Tychicus de lezers mededeling zou doen over zijn toestand. In vs. 8 voegt hij erbij dat hij uitdrukkelijk voor het doel van zulke mededelingen en tevens om hun mogelijke bezorgdheid weg te nemen, zijn medearbeider tot hen had gezonden. In vs. 9 beveelt hij hen Onesimus aan, die hij tot zijn oorspronkelijke briefschrijver had gemaakt, dat zij hem met vertrouwen en liefde opnemen en hij geeft nu door deze uitzicht op nog latere berichten over de toestand van de kerk te Rome, dan Tychicus die kon geven, die echter met die, die de laatste uit vroegere eigen ervaring had gegeven, in overeenstemming zouden zijn en dus blijkbaar als geloofwaardig zouden voorkomen.

10. U groet a) Aristarchus uit Macedonië Ac 19: 34 mijn medegevangene 1) en b) Markus, die door Timotheus tot mij is geleid (2 Tim. 4: 11), de neef (Hand. 12: 25) van Barnabas, aangaande welke Barnabas Ac 18: 23 u bevelen van mij ontvangen heeft, om hem geen toegang bij u te verschaffen, maar nu zeg ik: als hij tot u komt, ontvang hem 2), want hij heeft zich nu weer begeven tot de dienst en het werk ter bekering van de heidenen, waartoe hij oorspronkelijk met mij was geroepen (1 Kor. 9: 6).

a) Hand. 27: 2 b) Hand. 15: 37. 2 Tim. 4: 11

1) Hier, waar de apostel aan een enkele gemeente schrijft, brengt hij ook groeten van enkelen uit zijn omgeving over. Eerst van Aristarchus, die hij, evenals in Filemon 1: 23 Epafras, zijn medegevangene noemt. Als de gemeente te Kolosse van hem wist, hoe hij sinds jaren in het gezelschap van de apostel was geweest en zijn gevangenschap vanaf het begin met hem had gedeeld (Hand. 27: 2), dat toch wel voor zeker mag worden gehouden, dan sprak het wel vanzelf, dat de bijvoeging achter de naam van Markus en Jezus Justus in vs. 11, die uit de besnijdenis zijn enz. niet ook op hen, maar alleen op die doelde, die zij overigens niet kenden als metgezellen van de apostel en dat die voor deze tot aanbeveling moest dienen.

Het woord "medegevangene" hebben velen niet opgevat als een eigenlijke gedwongen gevangenschap (aan zo een is in de tijd, waarin Paulus de brief schreef en zich nog bevond in de toestand in Hand. 28: 30 v. aangegeven, niet te denken), maar als een vrijwillige, daarvan namelijk dat vrienden van de apostel zich voor een tijd niet alleen als bezoekers, maar aanhoudend bij dag en bij nacht, bij hem waren, om hem te dienen. Zij wisselden elkaar af, zodat, toen Paulus onze brief schreef, Aristarchus, maar toen hij aan Filemon schreef, Epafras zijn gevangenschap deelde.

Het is zeer veel waard te weten, dat lieve mensen ons vriendelijk gedenken, een groet heeft iets zeer weldadigs; vergeet dus niet die te doen overbrengen, acht een verzuim hierin niet gering, maar wees ook in het groeten nauwgezet, evenals de apostel.

2) Zonder twijfel doelt het "aangaande welken u bevelen ontvangen heeft" op een vermaning, die tot de gemeenten van Paulinische oorsprong gericht was, om een van die beiden, Markus of Barnabas (wij laten de nadere aanwijzing, wie van deze het was, ten eerste nog rusten), niet als leraar toe te laten. Dit blijkt wel uit het tegenbevel, nu gegeven: "als hij tot u komt, ontvang hem. " Als nu echter de vraag wordt behandeld, op wie van beiden dat vroegere bevel heeft gedoeld, dan geeft de aanwijzing van Markus als een neef van Barnabas hier de doorslag. De bedoeling van deze nadere aanwijzing kan niet zijn een mogelijke verwisseling van Markus met een andere helper van de apostelen van die naam voor te komen, want in het hele Nieuwe Testament komt slechts één Markus voor; ook kan die bijvoeging niet ten doel hebben Markus te eren en hem een goede ontvangst bij de Kolossensen te verzekeren, zoals men in de regel meent, want in de Paulinische gemeenten zou verwantschap met Barnabas

hem tot aanbeveling hebben kunnen verstrekken Ga 5: 10. Paulus moet dus de bedoeling wel hebben gehad om deze bijvoeging niet zozeer op Markus als wel op Barnabas te laten doelen; en zeker heeft hij met de innigste blijdschap de Kolossensen geschreven, dat dezelfde man, om wiens wil Barnabas hem eens verliet (Hand. 15: 39) en zich later met diezelfde nog veel beslister van hem afkeerde (Gal. 2: 11 v.), nu weer in zijn dienst was. Ja, nog meer, dat Barnabas zelf voornemens was te komen en zich dacht aan te sluiten aan de zending onder de heidenen (vgl. Deel VI. Aanh. 2. a. 5), dat hij dus geen reden had om de bepalingen, die zij vroeger over Barnabas van hem hadden ontvangen, nog langer te doen gelden, integendeel hen verzoekt om deze op te nemen, d. i. als vriend en medearbeider van de apostel toe te laten, wanneer hij kwam.

11. En Jezus, gezegd Justus, evenals Markus, die beide uit de besnijdenis zijn, laat u ook groeten en het is mij een bijzondere voldoening, van deze u te mogen groeten, die een Christelijke gemeente uit de heidenen bent. Deze alleen zijn van degenen, die uit de besnijdenis zijn en waarvan zo menigeen mij had kunnen behulpzaam zijn, vooral in de tijd, toen ik zo verlaten was (2 Tim. 4: 10 v.), mijn medearbeiders in het Koninkrijk van God, die mij, juist omdat toch zij zich ten minste aan mij hebben aangesloten, zodat ik toch niet geheel en al een verbannene en vermedene onder mijn familie naar het vlees was een vertroosting geweest zijn.

De apostel maakt niet zonder smartelijk gevoel de opmerking, dat van de leraren uit de Joden, dus uit het midden van zijn volksgenoten, het uitverkoren, Oud-Testamentische volk van God, alleen de zo-even genoemden hem trouw terzijde stonden, terwijl alle anderen of zich van hem terugtrokken, of in de rij van zijn tegenstanders zich hadden geplaatst (vgl. Hand. 25: 5 over de weinige deelneming van de Jeruzalemse gemeente in Paulus' lotgevallen). Zo moeilijk wordt het voor de ijver van de wet, om door te dringen tot de Evangelische vrijheid en het grootse, wereld omvattende karakter van een vrij Christendom in de geest van Paulus te begrijpen. Het wettische fanatisme heeft in alle tijden een verlammende invloed uitgeoefend op de vrije inwendige ontwikkeling van het Christelijk leven.

12. U groet a) Epafras (Hoofdstuk 1: 7), die uit de uwe is, die uit uw stad afkomstig is (vs. 9), een dienstknecht van Christus en wel zo een, die te allen tijd strijdend voor u is in de gebeden (Rom. 15: 30), opdat u staan mag, standvastig mag zijn (Efeze. 6: 14) als degenen, die volmaakt zijn in Christus Jezus (Hoofdstuk 1: 28) en volkomen in al de wil van God, zodat niets dan die wil u geleidt en uw harten vervult (Hoofdstuk 1: 9).

a) Filemon 1: 23

13. Want ik geef hem getuigenis, dat hij grote ijver, grote zorg heeft over u, die te Kolosse bent en over degenen, die in Laodicea zijn en degenen, die in Hiërapolis zijn, de twee u naburige steden.

Tegenover Aristarchus, de Macedoniër en Markus en Jezus Justus, de Joden, wordt Epafras, die na hetgeen in Hoofdstuk 1: 7 van hem was gezegd geen nadere bepaling meer nodig had, de dienstknecht van Christus, die zelf uit die gemeente afkomstig was, genoemd. De waarde van zijn groet wordt verhoogd door de getuigenis, dat hij steeds in het gebed worstelt voor hen, die hij groet. Hiermee wordt nu ook hen op het hart gedrukt, dat zij van hun kant belangstellen in hetgeen hij voor hen bidt.

Hoe inniger het gebed voor iemand is, des te meer is er een strijden voor hem, namelijk tegen de gevaren, die hem bedreigen en die bij de levende voorstelling van hem, die in de gebeden worstelt, aanwezig zijn. De gebedstrijd van Epafras nu was niet slechts om die haeretische verzoekingen, waaraan de Kolossensen, wier gemeentelid hij was, blootgesteld waren, maar, zoals blijkt uit de woorden "opdat u staan mag volmaakt en volkomen in al de wil van God" in het algemeen tegen alles wat voor de echt Christelijke toestand gevaarlijk was.

Standvastigheid, volharding is een natuurlijke hoofdtrek in het karakter van de Christen en van de Christelijke gemeente; maar fundament en element van deze moet de wil van God ten opzichte van de verschillende levensomstandigheden zijn. De Christen moet niet wijken voor menselijke mening, voor de geest van de tijd, noch voor wereldse wijsheid, voor vleselijke lusten of zelfzucht; in Gods willen ligt ons moeten en daarop moet ons kunnen gegrond zijn.

Ter bevestiging van hetgeen de Apostel tot hiertoe van Epafras heeft gezegd, voegt hij er een nieuw verrerend getuigenis bij, terwijl hij op de grote vlijt en de vele moeite opmerkzaam maakt, die deze niet alleen voor de gemeente te Kolosse, maar ook over de nabijgelegene gemeenten te Laodicea en Hiërapolis op zich heeft genomen. Dat hij de voornaamste stichter en leraar ook van deze beide gemeenten was, is daarom niet onwaarschijnlijk.

Laodicea, gelegen aan de Lykus, was een zeer aanzienlijke stad, aan welker gemeente een van de zeven apocalyptische brieven gericht is (Openbaring 3: 14 vv.). Hiërapolis was slechts een kleine plaats, maar is in de oude kerkgeschiedenis beroemd geworden door de bekende bisschoppen van de gemeente daar, Papias en Claudius Apollinaris.

14. U groet Lukas (2 Tim. 4: 11), de medicijnmeester, de geliefde en Demas (vgl. Filemon 1: 23 v.), die van zijn reis naar Thessalonika (2 Tim. 4: 10) is teruggekeerd.

De apostel doet nu ook nog de groet van een zekere Lukas, die hij zeker wel niet daarom "medicijnmeester" noemt, om hem van een andere van dezelfde naam te onderscheiden, maar om te zeggen, wat die voor hem was, in welke eigenschap hij tot zijn omgeving behoorde. Als hij er toch bijvoegt: "de geliefde" maakt dat geheel de indruk alsof hij daardoor zijn dankbaarheid wilde te kennen geven voor de diensten, die deze hem in zijn eigenschap als medicijnmeester had bewezen. Dat hij hem in Filemon 1: 24 met Markus, Aristarchus en Demas in de algemenen naam "mijn medearbeiders" ook kon insluiten, is hierdoor niet uitgesloten (zo moest waarschijnlijk Aristarchus (vs. 10) zorgen voor het uitwendig onderhoud van de apostel, die als gevangene zich niet meer kon onderhouden met zijn handenwerk en te Rome, waar de levensbehoeften bovendien duur waren, ook de huur van zijn woning betalen (Hand. 28: 30). Men heeft gemeend, dat deze Lukas een niet-Israëliet zal zijn geweest omdat hij in één adem vs. 11 genoemd wordt met Markus en Jezus Justus. Wanneer hij echter de apostel als arts vergezelde, was hij toch geen van die, die het prediken van de Christelijke leer tot hun bijzondere roeping hadden gesteld (ten minste niet, toen hij bij de Apostel te Rome was, omdat hij toen bezig was met de samenstelling van zijn Evangelie en de Handelingen van de apostelen) (2 Tim. 4: 13). En moest blijken, dat hij behoorde tot hen, wier gemeenschap met de apostel vanzelf sprak, omdat zij sinds lang zijn omgeving uitmaakten, dan zou hierdoor die gevolgtrekking teniet worden gedaan (vgl. het slotwoord op het Evangelie van Lukas). De laatste, van wie hij de groete overbrengt, is Demas. Het is opmerkelijk, dat deze alleen zonder enige nadere aanwijzing genoemd is; men heeft dit met het oog op 2 Tim. 4: 10 daaruit willen verklaren, dat de apostel hem toen reeds niet echt heeft vertrouwd en hem dus geen verrerende naam waardig gekeurd heeft: een wonderlijke mening, waartoe men met het oog op Filemon 1: 24 zeker niet had moeten komen! Het juiste zal wel

zijn, dat Demas de brief schreef (vgl. Rom. 16: 22) en zijn naam eenvoudig verbond met de namen van hen, van wie groeten waren besteld.

15. Groet de broeders, die in Laodicea zijn en in het bijzonder Nymfas en de gemeente, die in zijn huis is. De andere gemeente in het huis van Filemon heeft in de brief aan de laatsten reeds een bijzondere groet ontvangen (Filemon 1: 2).

16. En wanneer deze zendbrief, die ik u hier heb geschreven, door u zal gelezen zijn, maak, dat hij ook in de gemeente van de Laodicensen gelezen wordt, opdat ook deze de inhoud daarvan ter harte neemt (1 Thessalonicenzen. 5: 27) en maak eveneens dat ook u weer die leest, die uit Laodicea geschreven is; vraagt die ter voorlezing in uw gemeente.

17. En zegt aan Archippus, de zoon van Filemon te Laodicea, zie op de bediening, die u aangenomen, op u genomen heeft in de Heere, dat u die niet ongedaan laat liggen, maar vervult.

Dat Archippus de zoon van Filemon (volgens andere mening zijn broer) geweest is, blijkt uit Filemon 1: 2 vrij zeker. Voor deze opvatting hebben reeds verschillende schriftverklaarders van naam beslist, maar toch de verdere gevolgtrekking niet gemaakt. Paulus zou geenszins de Kolossensen hebben opgedragen om aan Archippus te zeggen wat hij hier schrijft, hem zo’n vermaning te geven, als hij tot deze gemeente zelf had behoord; hij zou in dat geval veel eenvoudiger de vermaning tot hem in eigen persoon hebben gericht, zoals hij dit Fil. 4: 2 v. met de beide twistende vrouwen doet. Hieruit volgt dat Archippus eer een lid moet zijn geweest van de gemeente te Laodicea en, evenals hij, zo ook zijn vader Filemon. Bijna altijd blijft men er bij, dat Onesimus in vs. 9 gezegd wordt tot de Kolossensen te behoren en men trekt dan het besluit van de slaaf op diens meester Filemon en van deze weer op diens zoon Archippus, dat ook deze beiden in de gemeente van de Kolossensen behoord hebben. Door dit aan te nemen raakte men echter in vrij grote verlegenheid, hoe de gezegden van de apostel in de drie voor ons liggende verzen op bevredigende manier verklaard zouden kunnen worden. Wieseler (vgl. bij Filemon 1: 3) heeft het zeker bij het rechte einde, als hij volgens enige oudere en latere voorgangers de zaak zo verklaart: zeker was Onesimus uit Kolosse afkomstig; maar dat zijn meester Filemon te Laodicea woonde, blijkt daaruit, dat diens zoon of broeder Archippus hier genoemd wordt in verband met enkel opdrachten, die op Laodicea betrekking hebben (vgl. het "en" zowel aan het begin van het 16de als van het 17de vers). Wij, ons verenigend met die gedachte, verklaren de inhoud van vs. 15 zo, dat de apostel de broeders te Laodicea in het algemeen laat groeten. Zij bestonden echter uit twee gemeenten, waarvan de een vergaderde in het huis van de overigens niet nader bekenden Nymfas, de andere in het huis van Filemon (Filemon 1: 2), want uit Rom. 16: 5. 1 Kor. 16: 19 blijkt, dat de gemeenten van de apostolische tijd zich splitsten in bijzondere huisgemeenten, omdat zij hun godsdienstige vergaderingen hielden in het huis van aanzienlijke medeleden, of van degenen, die een ruim lokaal bezaten, omdat men toen nog geen eigenlijke kerkgebouwen had. Terwijl dan Paulus bij de groet, die hij de Kolossensen aan de broeders te Laodicea opdraagt, bedenkt, dat hij het een deel van deze broeders, de gemeente ten huize van Filemon in de kort van te voren geschreven brief aan de laatsten in het bijzonder gegroet heeft, kan hij niet nalaten, het andere gedeelte niet hetzelfde te schenken, namelijk een bijzondere tot hen gerichte groet. Zo is het te verklaren, waarom hij na de woorden "groet de broeders, die in Laodicea zijn" dadelijk voortgaat: "en (in het bijzonder) Nymfas en de gemeente, die in zijn huis is. " Als hij vervolgens in vs. 16 bepaalt, dat, als de Kolossensen de aan hen geadresseerde brief hebben gelezen, zij ervoor moesten zorgen dat die ook in de gemeente te Laodicea werd gelezen en dat zij omgekeerd moesten zorgen, voor zich de brief van Laodicea

ter lezing te krijgen, wat kan dan, omdat onmiddellijk daarop in vs. 17 van Archippus, de Zoon van Filemon, gesproken wordt, voor een andere brief bedoeld zijn, dan die aan Filemon is gericht? Voor het lezen van de brief aan de Kolossensen ook van de kant van de Laodicensen blijkt het doel ten opzichte van de Laodicensen uit Hoofdstuk 2: 1 v. en 4: 13 vanzelf; ook zij waren in hetzelfde gevaar als de Kolossensen. Ook voor hen was het dus nodig, dat, wat Paulus aan de Kolossensen had geschreven, te horen en ter harte te nemen. Het is echter ook niet moeilijk om op te sporen welk doel de apostel zal hebben gehad, toen hij begeerde, dat de brief aan Filemon ook door de Kolossensen werd gelezen. Die brief had Paulus daarom niet alleen aan Filemon, maar aan de leden van zijn familie en aan de gemeente in zijn huis gericht, opdat deze, bij hetgeen Filemon aan Onesimus moest doen, ook deel hadden en nauwkeurig zouden weten, op welke manier de apostel aan hem had geschreven, om geen verkeerde veronderstellingen te maken. Nu moesten ook de Kolossensen gelegenheid hebben om te kunnen informeren over de zaak, die er tussen hun stadgenoot Onesimus en diens heer Filemon was, of de verzoening tussen deze volkomen was tot stand gekomen en opdat, als plaats had, wat de apostel bedekt als zijn wens had te kennen gegeven (Filemon 1: 20 v.), als Filemon Onesimus niet alleen in gunst aannam, maar zelfs geheel vrijliet en deze in de dienst van de gemeente te Kolosse overging, er generlei verhindering zou bestaan tot zijn arbeid in het belang van de gemeente. Het is wel voornamelijk het laatstgenoemde uitzicht, dat van Onesimus vrijlating door Filemon en zijn intreden in de kerkelijke dienst bij de gemeente van zijn vaderstad, dat de apostel ertoe leidde, om de Kolossensen te dringen, dat zij tegenover hun brief, die zij ter lezing aan de Laodicensen zouden overbrengen, die van Filemon tot het zelfde doel te vragen. Hij diende nu, om naar onze manier te spreken, als er afschrift voor hun akten van genomen werd, voor de gemeente te Kolosse als een authentiek document voor haar recht, om Onesimus in haar dienst te gebruiken en deze als een apostolisch diploma voor zijn verheffing uit de staat van een slaaf, die zijn aardse meester was ontlopen, in een staat van een knecht, die nu de hemelse Heer diende. Zo diende hij er toe, opdat in de gemeente van Christus alles eerlijk en met orde zou geschieden (1 Kor. 14: 40). Tegenover de juistheid van deze mening kan niet worden ingebracht, dat het toch, als de apostel dergelijke bedoelingen had gehad, veel natuurlijker zou geweest zijn, wanneer hij Filemon had opgedragen de Kolossensen de aan hen gerichten brief ter lezing en tot het verzenden van een afschrift te geven, evenals hij de Kolossensen opdroeg de brief aan hen aan de Laodicensen tot dat doel over te zenden. Op zo’n tegenspraak hebben wij te antwoorden: de apostel wilde aan de ene kant de beslissing van Filemon niet vooruit lopen, daarom gaf hij hem geen opdracht over hetgeen er verder met de brief aan hem gericht moest geschieden. Hij wilde echter aan de andere kant hem in zo’n toestand plaatsen, dat hij de wensen, hem te kennen gegeven over Onesimus, niet eenvoudig kon negeren, daarom zorgde hij er voor, dat de Kolossensen naar de brief navraagden. In hetgeen Paulus in de tweede helft van vers 19 en in vs. 20 in de brief aan Filemon schrijft, geeft hij, als wij de woorden verstaan, zoals ze zonder twijfel gemeend zijn, de Kolossensen enigermate een recht om te vragen, of Filemon gezind was, in plaats van Onesimus verder in eigen dienst te houden, hem in de dienst bij hun gemeente over te laten. En volgens hetgeen Paulus in het 18de vers en in de eerste helft van het 19de vers zegt had Filemon zeker een controle over zijn gedrag nodig, om tegen de verzoeking, zich door eigenbaat te laten besturen, door op anderen te zien en op de dienst, die zij nodig hadden, beschermd te zijn. Gewoonlijk neemt men aan, dat of de brief "uit Laodicea", die de Kolossensen moesten vragen, een brief is geweest aan de Laodicensen in het bijzonder gericht, maar die voor ons verloren gegaan is (vgl. bij 1 Kor. 5: 9 en Fil. 3: 1), of men denkt aan de brief aan de Efeziërs, die als een rondgaande brief ten slotte ook naar Laodicea is genomen en nu, zoals dan hier staat, ook van de Kolossensen zou zijn. Zowel de eerste als de tweede gedachte komt ons als onhoudbaar voor. Wij kunnen daarover nu niet nader spreken, zoals ook de beide gedachten vanzelf

zouden vallen, als de hier door ons uitgesprokene nog meer dan tot hiertoe het geval is, als de juiste zal moeten worden aangemerkt. Het is nu verder de vraag, hoe het gesteld is met hetgeen de Kolossensen volgens vs. 17 aan Archippus moeten zeggen. De apostel eert hem in Filemon 1: 2 door de naam van een "medestrijder. " Hij moet dus voor het Evangelie reeds strijd en moeite hebben doorgestaan. Dat hij echter reeds een ambt van de gemeente, misschien dat van een diaken of van een oudste zou hebben bekleed, zoals de uitleggers in de regel aannemen, heeft zeer belangrijke bedenkingen tegen zich, omdat Paulus toch bezwaarlijk de Kolossensen zo'n bevoegdheid tot disciplinaire admonitie over de dienaar van een andere gemeente zou hebben toegekend; hij zou het evenmin hebben gedaan als het een dienaar van de eigen gemeente was geweest, als Archippus te Kolosse zelf ware gestationeerd geweest. In elk geval zou hij of door Tychicus, zijn afgezant, of onmiddellijk zelf door de brief, de aanmaning hebben gegeven, zonder zich eerst te bedienen van het "zeg aan Archippus. " In tegendeel is hier zonder twijfel sprake van een dienst, die Archippus zelf in Christelijke ijver op zich had genomen, zoals door andere uitleggers de uitdrukking, die daarop ziet, juister wordt vertaald. Het was waarschijnlijk, zoals v. Hofmann voelt, de werkzaamheid van een evangelist (Hand. 21: 8 en "Eph 4: 11, voor welke hij zijn diensten had toegezegd en nu stelt de apostel er belang in, dat hij het daarbij niet laat blijven. Terwijl toch de evangelisten ten doel hadden het leven en werken van de Heere. Zijn reden en woorden, dus de historische Christus bij de gemeente in levende bekendheid te houden, werkten zij zo het best de speculatieve oplossing van de heilige geschiedenis, de filosofische vernietiging van de geschiedkundige stof tegen. Zo'n werkzaamheid was het toch juist, die de Laodicensen, die door de Kolossische dwaalleraars eveneens bedreigd werden, zeer nodig hadden. Terwijl nu Paulus de Kolossensen opdraagt Archippus op te wekken zijn evangelische arbeid te beginnen en te volbrengen, trekt hij ze in een zaak in, waarop zij ook voor zichzelf hebben te letten: voor hen is ten minste evenzeer, zo nog niet meer, behoefte aan zo'n evangelist en nu zullen wij waarschijnlijk wel niet dwalen, als wij aan het vermoeden toegeven, dat zij hun landsman Onesimus tot deze dienst bij hun gemeente moeten aanstellen, want daar te Rome is hij bij Lukas, die zich in de omgeving van de apostel bevond en bezig was het evangelie te schrijven (vs. 14), op een goede school geweest.

18. De groet met mijn hand, van Paulus (2 Thessalonicenzen. 3: 17. 1 Kor. 16: 21 a) Gedenk mijn banden, die ik voor u draag en die u tot eer zijn (Efeze. 3: 13). De genade van de Heere Jezus Christus zij met u (1 Kor. 16: 23 Gal. 6: 18) Amen.

a) Hebr. 13: 3

Nadat Paulus, tot hiertoe de brief aan Demas (vs. 14) had gedicteerd, knoopt hij, hier ten minste enigermate, met de Kolossensen wie hij van persoon onbekend was (Hoofdstuk 2: 1) een persoonlijke betrekking aan, doordat hij verklaart hier nog eigenhandig zijn groet te willen bijvoegen. Voordat hij de aangekondigde groet met de woorden "de genade zij met u" werkelijk laat volgen, laat hij nog voorafgaan de aanmaning "gedenkt mijn banden", aan de gemeente zelf overlatend te bepalen wat hij daarmee heeft gezegd. Zeker moet de vermaning een aandrang voor hen bevatten, om aan het Evangelie trouw te blijven, in welks dienst hij de banden draagt. Daartoe leidt de omstandigheid, dat de grondtekst het "mijn" om de nadruk vooraan geplaatst is. De gemeente kan ook door die vermaning zich gedrongen voelen om de gevangen apostel van de heidenen in haar gebeden te gedenken. Daarop worden zij opmerkzaam gemaakt, als zij in de brief van Laodicea de woorden lezen (Filemon 1: 22): - "ik hoop, dat ik door uw gebeden jullie geschonken zal worden".

Aan de Kolossensen geschreven van Rome en gezonden door Tychicus en Onesimus (vgl. bij Hoofdstuk 4: 7 vv.).

SLOTWOORD OP DE BRIEF AAN DE KOLOSSENSEN

In de eerste plaats moeten wij, zoals wij bij Efeze. 1: 1 v. hebben beloofd, de overeenstemmende plaatsen uit de brief aan de Efeziërs en die uit de brief aan de Kolossensen aanwijzen. Om ze beter te kunnen vergelijken willen wij de tekst van beiden naast elkaar plaatsen.

EFEZE - KOLOSSENSEN

Efeziers 1: 7 Waarin wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de zonden naar de rijkdom van zijn genade. Kol. 1: 14 Waarin wij de verlossing hebben door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de zonden.

Efeziers 1: 15 Daarom, dat ik ook, gehoord hebbende het geloof in de Heere Jezus, dat onder u is en de liefde tot al de heiligen. Kol. 1: 4 Zo wij van uw geloof in Jezus Christus gehoord hebben en van de liefde, die u heeft tot al de heiligen.

Efeziers 4: 16 Waaruit het gehele lichaam, bekwaam samengevoegd zijnde, door alle voegselen van de toebrenging, naar de werking van een ieder deel in zijn maat, de groei van het lichaam bekomt, tot zijn eigen opbouwing in de liefde. Kol. 2: 19 En het Hoofd niet behoudende, waaruit het gehele lichaam door tezamenvoegselen en samenbindingen voorzien en samengevoegd zijnde, opgroeit met goddelijke groei.

Efeziers 4: 31 Alle bitterheid en gramschap en geroep en lastering zij van u geweerd met alle boosheid. Kol. 3: 8 Maar leg nu ook dit alles af, namelijk gramschap, toornigheid, kwaadheid, lastering, vuilspreken uit uw mond.

Efeziers 4: 32 Maar wees jegens elkaar goedertieren, barmhartig, elkaar vergevend, zoals ook God in Christus jullie vergeven heeft. Kol. 3: 13 Elkaar verdragend en de een de andere vergevend, als iemand tegen iemand enige klacht heeft, zoals als Christus u vergeven heeft, doe ook u zo.

Efeziers 5: 3 Maar hoererij en alle onreinigheid of gierigheid laat ook onder u niet genoemd worden zoals het de heiligen betaamt; Kol. 3: 5 Dood dan uw leden, die op de aarde zijn, namelijk hoererij, onreinigheid, schandelijke beweging, kwade begeerlijkheid en de gierigheid, die is afgodendienst.

Efeziers 5: 4 Noch oneerbaarheid, noch zot geklap of gekkernij, die niet betamen, maar veel meer dankzegging. Efeziers 5: 5 Want dit weet u, dat geen hoereerder, of onreine, of gierigaard, die een afgodendienaar is, erfenis heeft in het koninkrijk van Christus en van God. Efeziers 5: 6 Dat u niemand verleidt met ijdele woorden, want om deze dingen komt de toorn van God over de kinderen van de ongehoorzaamheid. Kol. 3: 6 Om welke de toorn van God komt over de kinderen van de ongehoorzaamheid.

Efeziers 5: 15 Zie dan, hoe u voorzichtig wandelt, niet als onwijzen, maar als wijzen. Efeziers 5: 16 de tijd uitkopende, omdat de dagen boos zijn. Kol. 4: 5 Wandel met wijsheid bij hen, die buiten zijn, de bekwame tijd uitkopend.

Efeziers 5: 19 Sprekend onder elkaar met psalmen en lofzangen, en geestelijke liederen, zingende en psalmende de Heer in uw hart. Kol. 3: 16 Het woord van Christus woont rijk in u in alle wijsheid; leer en vermaan elkaar met psalmen en lofzangen en geestelijke liederen, zingende de Heere met aangenaamheid in uw hart.

Efeziers 5: 20 Dankende te allen tijd over alle dingen God en de Vader in de naam van onze Heere Jezus Christus. Kol. 3: 17 En al wat u doet met woorden of met werken, doet het alles in de naam van de Heere Jezus, dankende God en de Vader door Hem.

Efeziers 5: 22 U vrouwen! Wees aan uw eigen mannen onderdanig, zoals aan de Heere. Kol. 3: 18 U vrouwen! Wees uw eigen mannen onderdanig, zoals het betaamt in de Heere.

Efeziers 5: 25 U mannen! Heb uw eigen vrouwen lief, zoals ook Christus de gemeente liefgehad heeft en Zichzelf voor haar gegeven heeft. Kol. 3: 19 U mannen! Heb uw vrouwen lief en wordt niet verbitterd tegen haar.

Efeziers 6: 1 U kinderen! Wees uw ouders gehoorzaam in de Heere; want dat is goed. Kol. 3: 20 U kinderen! Wees uw ouders gehoorzaam in alles; want dat is de Heere welbehaaglijk.

Efeziers 6: 4 En u vaders! Verwek uw kinderen niet tot toorn, maar voed hen op in de lering en vermaning van de Heere. Kol. 3: 21 U vaders! Terg uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden.

Efeziers 6: 5 U dienstknechten! Wees gehoorzaam uw heren naar het vlees, met vrezen en beven, in eenvoudigheid van uw hart, zoals aan Christus. Kol. 3: 22 U dienstknechten! Wees in alles gehoorzaam uw heren naar het vlees, niet met ogendiensten als mensenbehagers, maar met eenvoudigheid van het hart: God vrezend. Efeziers 6: 6 Niet naar ogendienst als mensenbehagers, maar als dienstknechten van Christus, doende de wil van God van harte.

Kol. 3: 23 En al wat u doet, doe dat van harte als de Heere en niet de mensen. Efeziers 6: 7 Dienende met goedwilligheid de Heere en niet de mensen.

Kol. 3: 24 Wetend, dat u van de Heere zult ontvangen de vergelding van de erfenis, want u dient de Heere Christus. Efeziers 6: 8 Wetende, dat zo wat goed een ieder gedaan zal hebben, hij dat van de Heere zal ontvangen, hetzij dienstknecht hetzij vrije. Kol. 3: 25 Maar die onrecht doet, die zal het onrecht dragen, dat hij gedaan heeft; en er is geen aanneming van de persoon.

Efeziers 6: 9 En u, heren! Doe hetzelfde bij hen, nalatende de dreiging, als die weet, dat ook uw eigen Heere in de hemel is en geen aanneming van de persoon bij Hem is. Kol. 4: 1 U heren! Doe uw dienstknechten recht en gelijk, wetend dat ook u een Heere heeft in de hemelen.

Efeziers 6: 18 Met alle bidding en smeking biddend te allen tijd in de geest en daartoe wakend met alle gedurigheid en smeking voor al de heiligen. Kol. 4: 2 Houd sterk aan in het gebed en waak daarin met dankzegging.

Kol. 4: 3 Biddend meteen ook voor ons, dat God voor ons de deur van het woord opent, om te spreken de verborgenheid van Christus, waarvoor ik ook gebonden hen. Efeziers 6: 19 En

voor mij, opdat mij het woord gegeven wordt in de openbaring van mijn mond met vrijmoedigheid, om de verborgenheid van het Evangelie bekend te maken.

Efeziers 6: 20 Waarover ik een gezant ben in een keten, opdat ik daarin vrijmoedig moge spreken, zoals mij betaamt te spreken. Kol. 4: 4 Opdat ik die moge openbaren, zoals ik moet spreken.

Efeziers 6: 21 En opdat u mag weten hetgeen mij aangaat en wat ik doe, dat alles zal u Tychicus, de geliefde broeder en getrouwe dienaar in de Heere, bekend maken. Kol. 4: 7 Al mijn zaken zal u bekend maken Tychicus, de geliefde broeder en getrouwe dienaar en mede-dienstknecht in de Heere.

Kol. 4: 8 Die ik met hetzelfde doel tot u gezonden heb, opdat hij uw zaken weet en uw harten vertroost. Efeziers 6: 22 Die ik met datzelfde doel tot u gezonden heb, opdat u onze zaken zou weten en hij uw harten zou vertroosten. Kol. 4: 9 Met Onesimus, de getrouwe en geliefde broeder, die uit de uwe is; zij zullen u alles bekend maken wat hier is.

Wij hebben hier alleen die plaatsen naast elkaar gevoegd, waarin de overeenkomst het duidelijkst zichtbaar is. Er zijn bovendien ook andere, waarin de ene brief met de andere, hetzij in gedachten of ook in enkele woorden, zoveel overeenkomst heeft, dat men dadelijk de indruk verkrijgt, dat beide brieven tot een tijd behoorden, waarin de apostel met zijn beschouwingen, verwachtingen en wensen zich in een bepaalde gedachtekring bewoog. Hieruit vloeide vanzelf voort dat hij de gedachten, in de eerste brief geuit, de wendingen en uitdrukkingen, die nog in zijn ziel waren, op vrije manier en naar behoefte gebruikte in de anderen brief, die niet lang daarna is geschreven. Bij al die overeenkomst vinden wij aan de andere kant ook weer een groot verschil, dat zelfs in de bijna gelijkluidende plaatsen in zoverre op de voorgrond treedt, dat gelijke uitdrukkingen in geheel anderen zin, of ten minste in ander verband, dat overeenkomende zinnen in een werkelijk andere samenhang en met andere bedoeling voorkomen. Dit is alleen dan te verklaren, als wij aannemen, dat beide brieven met uno actu, als in één adem zijn geschreven, maar dat ondanks het gelijktijdige van de vervaardiging in het algemeen toch tussen het schrijven van de ene en van de andere brief een bepaalde tijdruimte verlopen is, waarbinnen de schrijver zich hoe langer hoe meer bewust werd van de hele volheid en de rijke uitgestrektheid van zijn gedachten hoe meer hij op de duur die overdacht. Zoals het woord, boven onze brief als motto geplaatst, reeds te kennen gegeven heeft, is er in de brief aan de Efeziërs meer een universalisme, in die aan de Kolossensen een monisme op te merken. Het is hier niet zozeer de oorsprong en de heerlijkheid van de kerk, als wel van Christus zelf wat hier wordt uiteengezet. Daarom treedt ook in de inleiding en in het eerste deel van elk de verwantschap van de beide brieven meer op de achtergrond. Des te beslister komt die daarentegen voor de dag in beider tweede deel en vervolgens ook in het slot. Wij hebben het niet kunnen aannemen dat de brief aan de Laodicensen, in Hoofdstuk 4: 16 genoemd en die de Kolossensen eveneens moesten lezen, de brief aan de Efeziërs zou zijn, hoewel de opvatting, die ook wij delen over het karakter van de laatste brief als een rondgaand schrijven aan de zeven Klein-Aziatische gemeenten van de Openbaring van Johannes, dat ten slotte tot Laodicea kwam, ons zou kunnen bewegen die mening te delen. Daarentegen houden wij het voor alleszins waarschijnlijk dat de apostel aan Tychicus, die hij oorspronkelijk gezegd had, de brief aan de Efeziërs in de eerste plaats geadresseerd, onder de gemeenten rondom Efeze (Efeze, Smyrna, Pergamus, Thyatire, Sardes en Filadelfi a) te laten circuleren, als Epafras tot hen kwam en hem zijn bezorgdheid voor de door hem gestichte gemeenten (Kolosse, Laodicea en Hiërapolis) bekend maakte, bij toezending van de brief van de Kolossensen een nadere aanwijzing gaf om de circulatie ook

tot die gemeenten uit te breiden, waarom hij ook aan de Kolossensen vaak zich korter heeft uitgedrukt en veel daarin voorbijgaat, alsof de schrijver op andere uiteenzettingen rekende, die hun nog zouden toekomen. Opmerkelijk is het, dat in Hoofdstuk 4: 15-17 de gemeente te Hiërapolis volstrekt niet wordt genoemd. Waarschijnlijk stond deze nog kleine gemeente met die te Laodicea in zo nauw verband, dat zij in haar naam enigermate ook besloten was en geen bijzondere vermelding nodig had, waarom zij ook in Hoofdstuk 2: 1 alleen op indirecte manier wordt aangeroerd. Later komt ook Kolosse voor als met Laodicea tot één gemeente samengesmolten. Zo'n verhouding kan ten minste voor Openbaring 1: 11 worden aangenomen, terwijl Kolosse, oorspronkelijk als geboorteplaats van Epafras op de voorgrond staande, na diens heengaan aan de gemeente van Laodicea, die door Filemon en Nymfas werd vertegenwoordigd, de voorrang moest afstaan, zoals ook de plaats zelf toen bij Laodicea aanmerkelijk op de achtergrond stond.

DE EERSTE BRIEF VAN DE APOSTEL PAULUS AAN DE THESSALONICENZEN

Het doel, waarmee de apostel deze brief laat schrijven, is niet zozeer om onderricht te geven als wel de wens om de lezers te verzekeren van de volkomen gemeenschap van de Geest, die tussen hen, de apostel en de gemeente, bestaat en om de verdenkingen te bestrijden, waarmee de ongelovige Joden van Thessalonika hem, die aan hun handen ontsnapt was, vervolgden. Als toch de toestand van de gemeente hem ertoe leidt om een bepaald leerstuk te bespreken, kan hij zich onmiddellijk aan zijn mondelinge prediking aansluiten en zo vormt de brief eigenlijk een overgang van de ene trap van apostolische werkzaamheid tot de tweede, van Paulus, de prediker, tot Paulus, de briefschrijver.

HOOFDSTUK 1

VERMANING AAN DE THESSALONICENZEN OM IN HET CHRISTENDOM TE VOLHARDEN

A. In deze eerste zendbrief, die Paulus aan het einde van het jaar 52, of toch zeker aan het begin van het jaar 53 na Christus van Corinthiërs Ac 18: 5 aan een van zijn gemeenten gericht heeft, volgt de apostel in het opschrift, dat de aanvang vormt en de daaraan toegevoegde groet de manier van de oude briefstijl (Hand. 15: 23; 23: 26). Zo'n begin verenigt dan alles in zich, wat bij ons verdeeld wordt in aanspraak, groet, ondertekening en adres. Maar niet alleen in zijn eigen naam, maar ook in die van de bij hem aanwezige helpers, Silvanus en Timotheus, schrijft Paulus de brief, zoals zij ook gezamenlijk mondeling de Heere verkondigd hebben. De mannen, aan de gemeente zo dierbaar geworden, moeten dadelijk aan het begin weer verenigd voorkomen. Zij moet de schone, blijvende eenheid van deze onder elkaar opmerken en weten, dat zij niet slechts uit één mond, maar uit die van twee of drie getuigen hetzelfde Evangelie verneemt en door meerderen op het hart wordt gedragen.

1. Paulus en Silvanus en Timotheus 1) Ac 16: 3 die nu weer te Corinthiërs bij elkaar zijn, zenden gezamenlijk deze brief aan de gemeente van de Thessalonicenzen 2), die is, die haar bestaan en wezen heeft in God de Vader en de Heere Jezus Christus (2Thess. 1: 1): genade zij u en vrede van God, onze Vader en de Heere Jezus Christus 3) (vgl. Gal. 1: 3 en "Ro 1: 7" en "Eph 1: 2.

1) Door brieven, die aan medearbeiders van de apostelen of opzieners van de gemeenten, of aan de gemeenten zelf dadelijk gericht waren, werkten de apostelen ook uit de verte op de gelovigen. In zulke zendbrieven lieten zij aan de Christenen van latere tijd de dierbaarste getuigenissen achter over de toestand van sommige gemeenten en van de geest en de wijsheid, waarmee zij de kerk bestuurden, de leer ontwikkelden, de eenheid en de heilige wandel bewaarden.

De namen Silvanus en Timotheus zijn er niet bijgezet alleen voor pronk, maar bewijzen hoe in het rijk van Christus ook de begaafdste het toch niet alleen, noch alles alleen wil doen, maar graag de gelegenheid aangrijpt om zijn getuigenis van de waarheid en zijn manier van handelen daarbij te ondersteunen met de goedkeuring van anderen. Iemand kan zich ook werkelijk daardoor aan het geweten van anderen aanprijzen, als men aan hem kan zien, dat hij ook graag anderen als zijn gelijken naast zich laat opstaan.

Dat Paulus zich niet apostel noemt, is een teken van de zeer vroegtijdige samenstelling van de brief; want het is zeer natuurlijk, dat het voor Paulus niet nodig was, tegenover de Christelijke gemeente, waaraan hij schreef, die hij eerst kort van te voren had verlaten en die zich met grote liefde aan hem en aan zijn prediking had overgegeven, nader zichzelf te noemen met het predikaat van zijn ambt, omdat het eenvoudig noemen van de naam volkomen voldoende zijn moest. Anders werd het in het later leven van de apostel. Reeds tegenover de Galaten en Corinthiërs was hij om de tegenspraak, die zich in deze gemeente factisch tegen zijn apostolisch gezag verhief, genoodzaakt zichzelf bij het begin van de brief de volle ambtelijke waardigheid toe te eigenen. Zo werd de bijvoeging "een apostel van Jezus Christus", die eerst de gebiedende omstandigheden hadden teweeggebracht, later gemakkelijk tot het gewone predikaat, vooral bij gemeenten, waaraan de apostel persoonlijk onbekend was (Rom. 1: 1 Efez. 1: 1 Kol. 1: 1), waarbij ook dit, zonder dat er tegenspraak bestond, reeds met het oog op de toekomst noodzakelijk was. Een uitzondering was alleen daar natuurlijk, waar zoals bij de

Filippensen en Filemon de innigste en meest beproefde liefde en gehechtheid de apostel met hen, die de brief ontvingen, verbond.

2) De apostel Paulus was op zijn tweede zendingsreis (Hand. 15: 36-18: 22) de eerste in Europa, naar Thessalonika gekomen (in het jaar 52 na Christus). Hij had zich daar drie weken (als men volgens Hand. 17: 2 rekent waarschijnlijk nog enige tijd langer "Ac 17: 5 opgehouden. Gedurende die tijd had Hij in de synagoge de leer van de opgestane Christus als de Messias verkondigd en daardoor niet alleen vele Joden, maar ook Griekse proselieten, vooral voorname vrouwen, meestal heidense, gewonnen. Zo ontstond een wel ingerichte gemeente, die van de apostel ook opzieners verkreeg en door de uitgebreide handelsbetrekkingen van de stad snel overal gunstig bekend werd. Evenals later te Corinthiërs had de apostel ook in deze rijke handelsstad van zijn recht op lichamelijke ondersteuning geen gebruik gemaakt, maar gedeeltelijk ‘s nachts door handenwerk zelf zijn onderhoud verdiend (1 Kor. 9: 14 Hand. 20: 34). Alleen uit Filippi kreeg hij twee maal vrijwillige gaven (Fil. 4: 16). Ook deze persoonlijke houding droeg bij tot zegen op zijn werk, dat de Joden zozeer verbitterde, dat zij door een oproer van het volk hem uit de stad probeerden te verdrijven. Ook kwamen zij voor de overheid met een verdraaiing van zijn leer van het Koninkrijk van Christus op dezelfde manier als eens de Hogepriester tegen Jezus. Wel was deze rechtvaardiger dan Pilatus en vergenoegde hij zich met de borgstelling van een zekeren Jason; maar de Christenen achtten het toch goed Paulus en Silas aan de opgewekte haat te onttrekken en nog ‘s nachts verder naar Berea te laten gaan. Van daar had de apostel de jeugdige gemeente graag weer bezocht, maar hij was zoals het schijnt, hoofdzakelijk door de nog voortdurende vijandschap, die ook over de Christenen vervolgingen bracht, daarin verhinderd. In plaats daarvan dat hij zelf kwam, werd, nadat hij ook van Berea had moeten vluchten, Timotheus, die volgens zijn verlangen hem nagereisd was, van Athene gezonden, om de gemeente in haar moeilijkheden te vertroosten. Te Corinthiërs, waarheen de apostel zich van Athene verder begaf, kwam vervolgens Timotheus in vereniging met Silas weer tot hem en bracht goede berichten mee van de toestand van de gemeente, van haar volhardend geloof en van haar bemoeiing om dat ook naar buiten te verbreiden, van de werkzame broederliefde, het geduld in lijden en de hoop, op de toekomst van de Heere gevestigd. Daarnaast dreigden echter nog de verzoekingen van de weelderige handelsstad tot wellust en winzucht en zelfs de verwachting van de Heere, die in moeilijkheden levendig was, was ontaard in nodeloze twistingen, of dan de vroeger gestorvenen niet te kort zouden komen, alsmede over dag en uur. Daardoor waren enkelen vervallen tot een vroom ledig lopen; anderen, die de overdrijvingen met recht verwierpen, waren tegen alle voorspelling wantrouwend geworden. Daarop schreef Paulus, ongeveer in het begin van het jaar 53 na Christus deze eerste brief naar Thessalonica.

Het onderschrift in oude handschriften "geschreven uit Athene" is niet alleen, zoals al deze onderschriften (vgl. het slotwoord op de brief aan de Romeinen) onecht, maar ook onjuist en waarschijnlijk als een gevolgtrekking uit Hoofdstuk 3: 1 ontstaan, alsof de plaats, waar Paulus schreef, dezelfde moest zijn als die, waarvan hij Timotheus zond. Onze brief is integendeel te Corinthiërs geschreven en wel in de tijd, dat Paulus aan het begin van zijn werk daar stond, niet zeer lang na de bekering van de Thessalonicenzen, dadelijk na het terugkeren van Timotheus tot Paulus.

3)Eigenaardig in de groeten van de beide brieven aan de Thessalonicenzen is de bijvoeging: "in God de (of onze) Vader en de Heere Jezus Christus. " Het is de vraag of die bijvoeging doelt op de groet zelf (zodat gezegd zou zijn, dat het geschiedde in God de Vader en de Heere Jezus Christus, als de schrijvers zich met een brief tot de gemeente wendden en ze groetten),

of dat het verbonden moet worden met "aan de gemeente van de Thessalonicenzen. " Voor het laatste spreekt het apostolisch gebruik, om de formule "in Christus" steeds in de groet te verbinden met de personen (vgl. "de geheiligden in Christus Jezus" 1 Kor. 1: 1 of "aan alle heiligen in Christus Jezus" Fil. 1: 1 en "de gelovige broeders in Christus" (Kol. 1: 1), maar nooit met de groet zelf; ook komt het voor als geheel ondenkbaar dat de apostel aan zijn geliefde gemeente te Thessalonika, wier geloof hij tevens zo hoog verheft (evenals de gemeente in Galatië, waar de zaken zo geheel anders waren (Gal. 1: 2) geen eervolle benaming zou hebben laten toekomen.

Terwijl Thessalonika van vroeger met de gehele wereld in het boze lag, terwijl er daar alleen Joden waren, die geen deel aan Christus en heidenen, die zelfs aan God geen deel hadden, is nu daar een gemeente, die in God de Vader en in Christus Jezus is. Het is een wonder van God, waarvoor de apostel Hem lof en dank zegt.

Van de afgoden tot de levende God en van de hopeloze toestand zonder Christus in de gemeenschap met Christus Jezus en in het blijde deelgenootschap aan Hem en de openbaring van Zijn rijk gebracht te zijn (vs. 9 v.) mocht wel een gewenste verandering heten. O zalige verandering, van te voren zonder God, zonder Christus en nu in God de Vader en de Heere Jezus Christus te zijn!

4) Het woord, dat in de grondtekst voor "genade" staat cariv herinnert aan de Griekse groet cairein (Hand. 23: 26), die ook in de apostolische zendbrieven voorkomt (Hand. 15: 23 Jak. 1: 1), het "vrede" daarentegen aan de Hebreeuwse formule om te groeten en te zegenen (Richt. 19: 20. 1 Sam. 25: 6 Evenals Jakobus aan het cairein het cara (vreugde) vastknoopt (Jak. 1: 2), heeft Paulus het nog meer Christelijk verbonden met cariv, terwijl het "vrede zij u" reeds door de Heiland, als Hij uit de dood was wedergekeerd, als een Christelijk woord gebruikt was (Joh. 20: 19, 21, 26 vgl. ook reeds Luk. 10: 5 v.) vooral in verband met Zijn afscheidsrede, waar Hij Zijn vrede als de vrucht van Zijn overwinning over de wereld en zoals een onderscheiden familie-erfstuk in tegenstelling tot de wereld had achtergelaten (Joh. 14: 27; 16: 33). Door samenvoeging elkaar aanvullende worden de beide woorden, aan Joodse en heidense gewoonten ontleend, volgens welke zij bijna alleen op het natuurlijke leven en op welvaart doelen, verheven tot de volheid van de bijzondere zegen van de Christenen: een merkwaardig voorbeeld van Nieuw Testamentische taalvorming! Genade is die van de Nieuw-Testamentische zaligheid, die in Jezus Christus de zondaren is geopenbaard (Tit. 2: 11 Joh. 1: 17). Zij is niet alleen het principe van de verlossing, die eens voor altijd heeft plaats gehad, maar is ook voortdurend de grond, die het nieuwe geestelijke leven draagt en de kracht, die het voedt, met haar vele gaven in de Christen (Hand. 23: 11; 6: 8 en deze wordt hen door God in Christus door de Heilige Geest steeds weer inwendig verzegeld en meegedeeld (Rom. 5: 5 Joh. 1: 16). In die zin, volgens welken dus genade niet slechts gezindheid van God, maar tevens mededeling van Zichzelf is, wenst Paulus zijn lezers steeds weer genade van God en Christus toe. Vrede is de eerste werking van de genade in het hart van de mens, die, nadat de verdeeldheid en de tweespalt van een leven van de zonde is weggenomen, hersteld wordt, de inwendige levensharmonie en haar heerlijk liefelijk gevoel, daarop berustend, dat de druk en de ban van de zonde van het geweten is weggenomen en de mens weet, dat hij in Christus weer in de juiste verhouding tot God, in de kinderlijke betrekking tot Hem is gesteld (Rom. 5: 1) en juist daardoor zich inwendig gerust en sterk kent tegenover de bestrijdingen en angsten van de wereld (Joh. 16: 23). De verhoging van deze vrede, als die zich levendwekkend en verheffend in het gevoel uitstort, is de blijdschap (Rom. 14: 17 Fil. 4: 4 Joh. 15: 11; 6: 22, 24. 17: 18. 1 Joh. 1: 4. 1 Petrus 1: 8 een hoofdbegrip van het Nieuwe Testament, bij ons te zeer op de achtergrond geplaatst. Omdat de vrede het gevoel

van genezing en gezondheid van het nieuwe leven, het gelukkige zich thuis voelen van de verloren zoon is, dringt hij de mens vanzelf om te blijven in het gezonde levenselement. Hij heeft een kracht, die hart en gedachten, die het gehele raderwerk van het inwendige leven in Christus Jezus onderhoudt (Fil. 4: 7), en is daarom juist geschikt om in ieder opzicht de hoogste zegenwens voor Christenen te zijn.

B. Tot aan het slot van het 3de Hoofdstuk volgt nu het eerste gedeelte van de brief, dat persoonlijke en geschiedkundige zaken bevat. Wij lezen enkel uitstortingen van het hart van de apostel over de gemeente te Thessalonika in zijn betrekking tot haar, over haar Christelijke staat en haar wandel, zijn komst tot de gemeente en zijn leefwijze in haar midden, zijn bezorgdheid voor haar en de geruststelling, die hij over haar had ontvangen. Zo heeft deze brief, evenals de laatste van de brieven door hem aan gemeenten geschreven, die aan de Filippensen, een meer familiair, persoonlijk karakter.

I. Vs. 2-10. In de eerste plaats spreekt de apostel over de Christelijke staat en de wederkerige verhouding van de gemeente. Hij verzekert de Thessalonicenzen, dat hij bij zijn gebeden bestendig God dankt voor hen allen, terwijl hij steeds hun geloof, hun liefde en hun hoop gedenkt en zich verzekerd mag houden van hun verkiezing door God. Deze overtuiging heeft hij aan de ene kant vanwege de bijzondere opgewektheid en kracht, waarmee hij in gemeenschap met zijn apostolische medearbeider het Evangelie bij hen heeft kunnen prediken, en aan de andere kant vanwege de gewilligheid waarmee zij het woord hebben ontvangen. De geheel buitengewone vrucht, die bij hen verkregen is, is toch zichtbaar een werk van God, dat heinde en verre opzien heeft verwekt en door het lijden, dat zij reeds omwille van hun geloof hebben gedragen, zijn zij een voorbeeld geworden voor alle gelovigen in Macedonië en Achaje. Zo is het dan met hen gesteld, als men overal van hen verhaalt: van de afgoden, die zij van te voren dienden, zijn zij bekeerd tot de levende God; zij wachten op de toekomst van Zijn Zoon van de hemel, die zij hebben aangenomen als de Verlosser van het toekomstig gericht.

2. Wij, de genoemden in vs. 1, die, zoals wij met elkaar onder u hebben gewerkt, ook met elkaar voor u bidden, danken God altijd over u allen, zonder onderscheid te maken tussen meer of minder gevorderden, u gedachtig zijnde in onze gebeden (Rom. 1: 8 v. Efeze. 1: 16 Fil. 1: 3 v. Kol. 1: 3. 2 Tim. 1: 3

3. Wij bidden en danken dan, zonder ophouden, gedenkende a) het werk van uw geloof en de arbeid van de liefde en de verdraagzaamheid van de hoop op onze Heere Jezus Christus, omdat alles is voor Hem en door Hem (Kol. 1: 27. 1 Tim. 1: 1 Wij gedenken daaraan voor onze God en Vader (Kol. 3: 7).

a) Joh. 6: 29

De inleidingen van de Paulinische brieven geven ons merkwaardige blikken in het gebedsleven van de apostel. Hij droeg gemeenten en bijzondere personen, zo getrouw en aanhoudend, in voorbede en dankzegging op het hart, dat hij tot zijn lezers daarvan kan spreken met uitdrukkingen, die aan het gewone verstand hyperbolisch (overdreven) voorkomen. Het apostolische is zeker als zodanig iets hyperbolisch, in zoverre de apostelen boven de gewone maat zich verheffen en boven alle anderen uitsteken zowel als predikers en als stichters van de kerk en ook als bidders. Toen de twaalven te Jeruzalem de uitwendige diensten aan de diakenen overgaven, zeiden zij: "maar wij zullen volharden in het gebed en in de bediening van het woord" (Hand. 6: 4). Het gebed is voor hen de helft en wel de eerste

helft van hun ambt. Zo begint ook Paulus zijn brieven, waarin hij het woord bedient, in de regel met erop te wijzen, dat hij steeds voor hen bidt. Door het gebed werkt men op God, door het woord op de wereld, op de mensen. Tot elke arbeid aan de wereld moet de zegen van God komen, het zedelijke kan alleen op godsdienstige grond gedijen. Daarom is de gouden, in zijn eenvoudigheid ondenkbaar manier en veelzeggende regel: "bid en werk", een regel voor allen. Voor hen, die in het woord arbeiden, waardoor de wereld tot God moet worden geleid en de Geest van God in de zielen van de mensen moet neerdalen, geldt deze regel dubbel. En wel merken wij uit de uitspraken van de apostel op, dat hij geregelde gebedsoefeningen had. Als vrucht daarvan laten ons zijn brieven een voortdurende biddende stemming opmerken.

Zijn ambt met blijdschap te kunnen waarnemen, zodat men God daarbij dankt, verkwikt niet alleen het hart van de arbeider zelf, maar wekt ook bij anderen, aan wie gearbeid moet worden, steeds meer hun liefde en gehoorzaamheid op; maar aanleiding en grond tot daden moet in waarheid aanwezig zijn en niet maar in inbeelding en aanmatiging bestaan. Toch mag men zich ook niet door ieder gebrek, of door hetgeen nog aan het geloof moet worden aangevuld, laten afhouden van het danken, want danken voor werkelijk ontkiemende vrucht is toch ook verbonden met bidden om verdere groei, om bewaring en vermeerdering ervan. O, hoezeer wordt de last van het ambt verlicht, als de Heere nog steeds de ogen opent en aanwijst, waarvoor men heeft te danken en waarvoor te bidden!

De apostel is steeds voor God in het gebed dankbaar gedachtig aan de krachtige en gezegende werkingen, die door het Evangelie onder de Thessalonicenzen zijn teweeg gebracht. Deze werkingen beschrijft hij aldus: het werk van uw geloof en de arbeid van uw liefde, het geduld van uw hoop op onze Heere Jezus Christus. Het "werk van het geloof" is zoveel als het zich werkzaam, het zich krachtig betonend geloof. Het geloof van die van Thessalonika bestond niet in woorden, maar in kracht en voerde hen op tot een nieuw goddelijk krachtdadig leven. De "arbeid van de liefde" is zoveel als de zich inspannende, de werkende liefde, die omwille van de broeders zich alle moeiten en bezwaren getroost. Dit "geduld van de hoop" op Jezus Christus is de onder alle verzoekingen volhardende, onwankelbare hoop op de terugkomst van Jezus Christus tot voltooiing van Zijn rijk op aarde. Daarom heeft de apostel de drie woorden: werk, arbeid, verdraagzaamheid als de voornaamste vooropgesteld, om goed te doen uitkomen waarin hun geloof, hun liefde, hun hoop zo sterk en zichtbaar zijn. Hij noemt hier de drie hoofdbestanddelen van het Christelijk leven: geloof, hoop, liefde (zoals Hoofdstuk 5: 8. 1 Kor. 13: 13 van deze openbaart zich het geloof als de kracht, die het onzichtbare, geopenbaarde omvat en zich toe-eigent (Hebr. 11: 1), in het werk, het werkwaardig leven in het algemeen. De liefde betoont zich als de hand, die de verlosten samensnoert in de dienende arbeid. De hoop blijkt in de volhardende "standvastigheid" die niet aflaat van het doel.

4. Wij gedenken u dan, wetend, geliefde broeders, uw verkiezing (Hand. 13: 48 door God, hoe u door Hem geroepen en gebracht bent tot Zijn gemeenschap en tot het bezitten van de genade en van de zegeningen van de Heere (2 Thessalonicenzen. 2: 13 v. Kol. 3: 12).

Velen willen zeker van hun verkiezing zijn, vóórdat zij op Christus zien; maar zij kunnen die aldus niet leren kennen, zij is alleen te ontdekken door op Jezus te zien. Als u van uw verkiezing zeker wenst te zijn, moet u op de volgende manier uw hart voor God verzekeren. Voelt u zichzelf een verloren, schuldig zondaar? Ga rechtstreeks tot het kruis van Christus, zeg dit de Heere Jezus, zeg Hem dat u in de Bijbel heeft gelezen: "Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen. " Zeg Hem, dat Hij heeft gesproken: "Dit is een getrouw woord en aller aanneming waard, dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om de "zondaren zalig te maken. " Zie op Jezus en geloof in Hem en u zult onmiddellijk het bewijs van uw verkiezing

hebben; want zo zeker als u gelooft, bent u uitverkoren. Als u uzelf geheel aan Christus geven en u op Hem betrouwen wilt, bent u een van Gods uitverkorenen; maar als u stilstaat en zegt: "ik moet eerst weten of ik uitverkoren ben", dan weet u niet wat u vraagt. Ga tot Jezus, al bent u ook nog zo schuldig, juist zoals u bent. Laat elke nieuwsgierige vraag over uw verkiezing varen. Ga rechtstreeks tot Christus en verberg u in Zijn wonden en u zult zeker van uw verkiezing zijn. De verzekering van de Heilige Geest zal u geschonken worden, zodat u zult kunnen zeggen: "ik weet wie ik geloofd heb en ik ben verzekerd dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag. Christus was bij de eeuwige raad tegenwoordig. Hij kan u zeggen of u al dan niet uitverkoren bent; maar u kunt het op geen andere manier te weten komen. Ga en stel al uw vertrouwen in Hem en Zijn antwoord zal zijn: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb ik u getrokken met goedertierenheid. " Het zal geen twijfel lijden dat Hij u gekozen heeft, als u Hem gekozen heeft.

Wij zijn kinderen van de verkiezing, Die geloven in Gods Zoon.

Het is niet toevallig, dat de apostel aan het einde van vs. 3 God als Vader voorstelt. Reeds toen had hij de aanspraak van het vierde vers in de gedachte: "wetend, geliefde Broeders, uw verkiezing door God. " Nadat hij vroeger gezegd heeft om welke toestand van de lezers hij en zijn medearbeiders God danken, geeft hij nu de reden aan, waarom zij God daarvoor danken; het is toch Zijn liefde voor hen, die hen gemaakt heeft tot hetgeen zij zijn. Reeds in het "geliefde broeders" ligt dit uitgedrukt, omdat de apostel hen niet aanspreekt met het "geliefd", als geliefd door hemzelf, als broeders, die hij liefheeft (1 Kor. 10: 14 Fil. 2: 12; 4: 1, maar als geliefden van God d. i. als degenen, die God Zijn liefde heeft geschonken (Mark. 10: 21), die Hij heeft uitverkoren. Het uitverkiezen heeft plaats of zo, dat het uitlezen het gevolg is van de toestand van het voorwerp, dus in tegenstelling tot het overige, dat gesloten blijft, omdat het van andere aard is (Gen. 13: 11 Luk. 10: 42; 14: 7), of zo, dat de nadruk ligt op hetgeen waartoe wordt uitverkoren, in welk geval een tegenstelling tot de niet verkorenen niet zozeer de boventoon heeft, dat deze onverkoren blijven, maar integendeel in zoverre als de uitverkorenen datgene boven hen vooruit hebben, waartoe zij verkoren zijn (Hand. 1: 2; 13: 17 Als nu het woord in het laatste geval een nadere bepaling bij zich heeft, dat de kring aangeeft, waaruit de uitverkorenen zijn uitgelezen (bijvoorbeeld Luk. 6: 13, uit het getal van de discipelen in ruimere zin en Joh. 15: 19 : "Ik heb u uit de wereld uitverkoren dan heeft dit plaats om te zeggen, dat zij zonder die verkiezing tot die kring behoord zouden hebben.

5. Die verkiezing toch is openbaar geworden, want ons Evangelie, dat wij op onze zendingsreis ook naar Thessalonika brachten, is onder u niet alleen in woorden geweest. U heeft niet slechts de woorden vernomen, die u de inhoud bekend maakten, zodat uw nieuwsgierigheid slechts bevredigd is, zodat als te Athene (Hand. 17: 33) de indruk snel voorbij was, maar ook in kracht en in de Heilige Geest en in vele verzekerdheid. U heeft ook een kracht ondervonden, die in het woord was gelegen, waardoor het indrukwekkend en overmeesterend voor u was. U voelde dat zij, die het verkondigden, vervuld waren met de Geest van god en hoe vast zij voor zichzelf overtuigd waren van de waarheid van hetgeen zij predikten, zoals dat later ook te Corinthiërs het geval was (1 Kor. 2: 4). Ik mag dit vrijmoedig zeggen; zoals u ook zelf uit eigen herinnering weet, hoe wij in kracht en betoning van de Geest onder u geweest zijn omwille van u, om u zalig te doen worden (Hoofdstuk 2: 1 vv.).

6. a) En u bent onze navolgers geworden en navolgers van de Heere Jezus (1 Tim. 6: 13), het woord aangenomen hebbend in vele verdrukking (Hand. 17: 5 vv.), met blijdschap van de Heilige Geest (Hand. 5: 41).

a) 1 Kor. 4: 16; 11: 1

Maar zoals die drie mannen in het vuur bedauwd werden (Dan. 3: 28), zo ook wij in de droefenissen. Zoals het evenwel daar niet in de aard van het vuur lag te bevochtigen, maar in die van de wind (en van de Geest), die erdoor zweefde, zo wordt ook hier de vreugde niet uit droefheid geboren, maar om het lijden, omwille van Christus en uit de Geest, die ons met dauw afkoelt en door de oven van de aanvechtingen tot verkwikking leidt.

Hij had met zijn ambtgenoten, in de synagoge te Thessalonika, niet slechts met alleen woorden geleerd, dat Jezus van Nazareth de beloofde Messias was, de Zoon van God en de Zaligmaker van zondaren, maar zij hadden ook deze leer met zulke krachtige en overtuigende bewijsredenen uit de godsspraken van de Profeten betoogd, dat zij het als met ogen zien en met handen tasten konden. Hun prediking was van zoveel kracht geweest, dat een aanmerkelijk getal Joden en Jodengenoten volkomen overtuigd werden van de waarheid van hun leer (vergel. Hand. 17: 1-4), zelfs had hun prediking zoveel kracht gedaan op de gemoederen van de Heidenen, dat er zeer velen bekeerd werden (vergel. vs. 9). Wanneer de apostel erbij voegt: en in de Heilige Geest, geeft hij te kennen dat de kracht, waarmee hun prediking gepaard ging, door de genade van de Heilige Geest gewrocht was. Door de hart-veranderende invloeden van de Heilige Geest waren er velen gewrocht tot het geloof en door de gewone gaven van diezelfde Geest waren er zeer velen, zowel uit Joden en Heidenen, van de waarheid van het Evangelie overtuigd geworden. Ook was de prediking van de apostel en zijn medearbeiders geweest in de verzekerdheid. Zij waren niet alleen voor zichzelf ten volle overtuigd van de waarheid van het Christendom, maar ook door de kracht van de bewijsredenen, waarmee zij hun leer staafden, hadden zij in de gemoederen van zeer velen een verzekerdheid teweeggebracht, die op de sterkste gronden gevestigd was (vergel. 2 Tim. 4: 5, 17). Ondertussen was deze betuiging geen weelderige grootspraak van de apostel om zijn eigen roem te bevorderen. Hij gaf Gode en Zijn genade alleen de eer van alles en ten betoge dat hij de waarheid sprak, beriep hij zich op het medeweten van de Thessalonicenzen zelf.

Niet met een vleselijke blijdschap of met een zuivere opwelling van natuurlijke toegenegenheid en aandoening, zoals in de hoorders, met de steenachtige grond vergeleken, zoals bij de Joden, die zich voor een tijd verheugden in de prediking van Johannes en in Herodes, die soms hem graag hoorde, maar met een geestelijke blijdschap door de Heilige Geest in hen gewrocht, die het woord met kracht op hen deed werken en hen een geestelijke smaak daarvan en een geestelijk vermaak en genoegen daarin gaf en in hun ziel een allerbestendigste blijdschap verwekte.

Het woord van God horen en aannemen heeft de Heiland zelf gesteld als het beslissend kenteken van hen, die uit God en uit de waarheid zijn, vooral wanneer men zich niet laat afschrikken door de smaad en de ellende, die daarop rust. Daar komt gewoonlijk het menselijke en het goddelijke tot een scheiding. Het kan een menselijk goed hart zijn, dat de waarheid aanneemt, dat er vermaak in vindt, zolang er niets voor moet worden geleden, maar snel eraan tornt, ervan afdoet, ervan wijkt, als men erom wordt aangevallen en er hoop is om door zo’n kunstige wending van het kruis van Christus verschoond te blijven. Maar echt geheel uit God is een hart, dat de waarheid van God uit Zijn dierbaar woord aanneemt, hoe het ook gaat. Zo’n blijdschap in Gods woord wordt een vreugde in de Heilige Geest genoemd, die zich onderscheidt van de vreugde, waarmee zij het woord aannemen, die slechts voor een tijd geloven. De Heilige Geest leidt dieper in in hetgeen in het hart het eigenlijke zaad van de wedergeboorte wordt en een duurzame vreugde geeft.

Hier ziet men hoezeer ons de hulp van de Heilige Geest nodig is bij de aanneming van het Evangelie; men kan het toch niet op de juiste manier en van harte aannemen, als men het niet met vreugde aanneemt; niets strijdt meer tegen onze natuur, dan zich te verheugen in verdrukking.

7. Zodat u, zoals u eerst het voorbeeld van ons en van onze Heere Jezus bent nagevolgd (Hand. 17: 10. 1 Petrus 2: 21, nu ook van uw kant voorbeelden geworden bent al de gelovigen in Macedonië, te Berea (Hand. 17: 10 vv.) en Filippi (2 Kor. 8: 2) en in Achaje, te Corinthiërs (Hand. 18: 12 v.) bij de verdrukkingen en vervolgingen, die ook deze als belijders van de naam van de Heere Christus hadden te lijden.

Door hun krachtig, zegerijk geloof, zo verzekert de apostel, waren de Thessalonicenzen een voorbeeld geworden voor alle gelovigen in geheel Griekenland, dat zij zich niet tot afval lieten brengen door de vervolgingen, die zij moesten lijden. Macedonië en Achaje waren namelijk de beide provincies, waarin Griekenland na de onderwerping onder de heerschappij van de Romeinen verdeeld was; tot Achaje behoorden ook Athene en Corinthiërs. Die van Thessalonika konden echter slechts een voorbeeld voor andere gemeenten zijn geweest, als men van haar geloof had gehoord. Dit was, zo gaat Paulus voort, ook het geval, zodat de roem daarvandaan overal heen verbreid was, waarom hij, de apostel, ook niet nodig had tot anderen iets over het geloof van de Thessalonicenzen te zeggen. Als een opklimming vinden wij in de tweede helft van vs. 8 dat aan het een land (Griekenland) alle andere steden van de wereld worden overgesteld, waar gelovigen wonen. Deze opklimming sluit nu ook uit, dat men de uitdrukking in de eerste helft gebruikt "van u is het woord van de Heere luidbaar geworden" niet zo verstaat, als waren de Thessalonicenzen werkzaam geweest tot verdere uitbreiding van het Evangelie in het overige Griekenland, want dit zou meer zijn dan de verbreiding alleen van het feit, dat de Christenen te Thessalonika zo’n levend geloof bezaten; van dezelfde betekenis is integendeel de andere "uw geloof is uitgegaan. "

Waarschijnlijk was het gerucht vooral door Christelijke kooplieden ver verbreid en te Corinthiërs, de grote handelsstad, waarheen bestendig de vreemden toestroomden, kon de apostel gemakkelijk weer daarvan horen, mogelijk ook, dat Aquila en Priscilla, die voor korten tijd uit Rome waren gekomen (Hand. 18: 2) zo’n tijding hadden medegebracht. In elk geval volgt uit onze plaats noch dat de gemeente te Thessalonika langer had bestaan, noch ook dat Paulus intussen zelf op ver afgelegen plaatsen zal zijn geweest.

8. En niet alleen geef ik, de apostel, daarom u getuigenis van de goede vrucht van de evangelieprediking, maar ook anderen doen dat, zoals ik dagelijks hier te Corinthiërs kan vernemen. Want van u is het woord van de Heere luidbaar (Rom. 10: 18) geworden (Kol. 3: 16), zodat hetgeen dit bij u heeft teweeggebracht, ook anderen heeft opgewekt tot aanneming. En niet alleen is van u gehoord in Macedonië en Achaje, waar men reeds overal, als wij ergens beginnen met de evangelieverkondiging, dat u reeds kent als machtig tot zaligheid, maar ook in alle plaatsen, waar reeds Christelijke gemeenten zijn (Rom. 1: 8 Kol. 1: 6, 23), is uw geloof, dat u op God heeft, uitgegaan. Het is reeds bij geruchte bekend geworden (Rom. 16: 19), zodat wij van onze kant niet nodig hebben, tot lof van u iets daarvan te spreken tot hen, die wij bezoeken, of te schrijven aan hen, tot wie wij onze brieven richten.

9. Want zijzelf verkondigen van ons, welke ingang wij tot u hebben, wat een geopende deur wij bij u tot verkondiging van het Evangelie hadden (1 Kor. 16: 9 Openbaring 3: 8), wat een toegenegen oor wij hebben gevonden en hoe, met welk een gezegend gevolg, u tot God

bekeerd bent van de afgoden, om de levende en waarachtige God te dienen (Hand. 14: 15; 26: 18

De Heere wordt "de levende God" genoemd, omdat Hij in en van Zichzelf leven heeft en de fontein van het leven voor anderen is, van wie alle levende schepselen hun leven hebben en door wie zij in leven gehouden worden en in tegenstelling tot de bovengenoemde afgoden, die onbezielde dingen waren, van hout, steen of metaal gemaakt en de beeltenissen van mensen, die reeds lang gestorven waren; en "de waarachtige God", omdat Hij de waarheid zelf is en niet kan liegen, die getrouw al Zijn beloften vervult en in geest en in waarheid aangebeden moet worden en in tegenstelling tot de zogenaamde en versierde godheden van de heidenen, die slechts in naam, niet in daad en waarheid of van nature afgoden waren. Hoewel nu deze Thessalonicenzen van te voren deze afgoden gediend hadden, nu waren zij van hen bekeerd om de levende en waarachtige God te dienen; niet alleen uitwendig, door Zijn Evangelie te omhelzen en te belijden, zich aan Zijn inzettingen te onderwerpen en te wandelen volgens Zijn voorgeschreven bevelen; maar ook inwendig in de oefening van geloof, hoop, liefde en alle andere goede aangename deugden.

10. a) En Zijn Zoon uit de hemel te verwachten (Tit. 2: 13 Hand. 3: 20 v.), die Hij uit de doden verwekt heeft, namelijk Jezus, die ons door de kruisdood, waarvan Hij weer is opgestaan, verlost (Hoofdstuk 5: 9 Joh. 5: 24) van de toekomende toorn, waardoor aan de tegenwoordige toestand van de wereld een einde zal worden gemaakt en alle goddeloosheid zal worden verdoemd (Kol. 3: 6).

a) Hand. 1: 11 Filippenzen 3: 20. 2 Thessalonicenzen. 1: 10

De apostel stelt de bekering van de Thessalonicenzen voor als een gelovig geworden zijn in God. Hij beschouwt dus deze gemeente als een vergaderde uit de heidenen, al waren er ook verscheidene Joden onder (Hand. 17: 4). De Jood kende God reeds en had tot zijn bekering alleen nodig, dat hij ook Hem, die God gezonden had, Jezus, voor de Christus erkende (Joh. 17: 3. 2 Kor. 3: 16 Daarmee komt de inhoud van de zin overeen, waarin de apostel uiteenzet, waarom hij en zijn ambtgenoten in het geheel niet nodig hadden iets te zeggen over de bekering van de Thessalonicenzen, omdat namelijk wat zij konden zeggen reeds in de mond was van hem, tot wie zij het zouden willen zeggen. Hij zegt "u bent tot God bekeerd van de afgoden. " Maar niet alleen dat zij zich van de afgoden hadden afgekeerd tot God, zo vertelt hij hier, maar hij voegt er ook bij wat zij voortaan hun leven en hun wandel wilden doen zijn "om de levende en waarachtige God te dienen en Zijn Zoon uit de hemel te verwachten. " Het eerste staat in tegenstelling tot hun vorig heidendom, waarin zij dode en nietige afgoden hadden gediend (Jer. 16: 19. 1 Kor. 12: 2, het andere onderscheidt hen ook van de Joden, die wel op een Verlosser wachtten, maar niet op Hem, die verschenen is en uit de hemel terugkomt. Beide verenigd maakt de manier van hun levenswandel uit, die daarmee begonnen is, dat zij zich tot God keerden, terwijl zich hun geloof in God daarin betoont, dat zij hun leven Hem hebben gewijd en de toekomst van Zijn Zoon hun hoop doen zijn. Deze hoop is het, die hen sterk maakt, om aan de dienst van God getrouw te blijven, hoe weer het leven in de dienst van God de voorwaarde is, waarbij zij zich verblijden mogen in de toekomst van Zijn Zoon. Hoe het een met het andere samenhangt, is daardoor uitgedrukt dat Hij, op wie zij wachten, de Zoon van God wordt genoemd, terwijl deze naam de mens Jezus naar de eenheid van Zijn betrekking tot God voorstelt, waardoor de bekering tot God ook bekering tot Hem is.

Paulus heeft aan de heidenen te Thessalonika niet alleen de waarachtigen God verkondigd, maar ook, wat hun nog meer onbekend was, dat deze God een Zoon had, die onze Verlosser

was geworden. De opstanding van de Heere Jezus uit de doden, waarvan hij hier ook spreekt, is het grote feit, waardoor deze Jezus bewezen is Gods Zoon te zijn en waardoor Zijn terugkomst mogelijk geworden en gewaarborgd is (Rom. 1: 4. 1 Petrus 1: 3 vv. Dat deze hier zo nadrukkelijk op de voorgrond wordt geplaatst, stemt overeen en hangt samen met de hele eschatologische inhoud van onze brief, alsmede met het mondeling onderwijs van Paulus te Thessalonika (vgl. zijn woord te Athene: Hand. 17: 30 v.). Het houdt voor de kerk van onze dagen de ernstige drang in om het element van de hoop in wetenschap en praktijk weer levend te maken, omdat de betekenis van Christus toekomst in onderscheiding, van de zaligheid na de dood, als wij reeds thuis zijn bij de Heere, zoals die door de apostelen bedoeld werd, veelal wordt voorbijgezien.

Het goede, dat wij in Christus Jezus hebben, vat de apostel daarin samen, dat Hij ons verlost heeft van de toekomstige toorn; want toorn van God, openbaring van deze over alle goddeloosheid van de mensen, oordeel over het verborgene, is reeds diep in het geweten van alle mensen geschreven. Daar onder blijven - en zij worden ook reeds door de vrees daarvoor in deze wereld ontzettend geplaagd - allen, die niet door het Evangelie, tot de hoop van de heerlijkheid wedergeboren zijn en daardoor voorbereid zijn tot de komst van de Heere. De kennis van de liefde van God in Christus, volgens welke wij niet gesteld zijn tot toorn, maar de zaligheid bezitten, drijft daarentegen de pijnlijke vrees buiten (vgl. Hoofdstuk 5: 4 vv.).

HOOFDSTUK 2

IJVERIGE TOEHOORDERS ZIJN VOOR TROUWE LERAARS EEN GROTE BLIJDSCHAP

II. Vs. 1-16. Verder spreekt de apostel zich uit over zijn ingang tot de gemeente en zijn wandel bij haar. Had hij reeds boven daarvan gesproken, hoe men allerwegen de ingang bewonderde, die hij met zijn helpers bij de Thessalonicenzen had gehad, nu vat hij dit thema nog in het bijzonder op en stelt hij de lezers de hun zelf bekende feiten in het bijzonder voor. Eerst wordt weer gehandeld over wat de apostel en diens medearbeiders aangaat. Hoewel ontvlucht aan smadelijke bejegening te Filippi waren zij toch verblijd in hun God, om ook te Thessalonika het Evangelie van God te verkondigen en zich daardoor aan nieuwe strijd zuiver te stellen. Alles wat de kwaadaardige tegenstanders over de oorsprong, het motief en de manier van hun werken kwaad van hen spreken, is zo weinig waar, dat juist het tegendeel daarvan heeft plaats gehad. Ja, evenals een zorgende moeder aan haar kind van haar leven meedeelt, zo hebben zij zo ook gedaan, daar zij van handenarbeid zichzelf voedden gedurende de tijd van hun prediken. En evenals zij nu daarbij over het algemeen een heilige, rechtvaardige, onstraffelijke wandel leidden, zo hebben zij de Thessalonicenzen ook zonder ophouden als een vader zijn kinderen tot eenzelfde wandelen vermaand. Maar ook wordt nog, wat de lezers in deze betreft, herinnerd. Zij hebben Gods woord als zodanig aangenomen en het zijn kracht laten uitoefenen aan hun harten. Door van hun landslieden lijden te verduren, hebben zij hetzelfde ondergaan, wat de Christelijke gemeenten in Judea van de hunne leden. En zoals nu van hen sprake was als van degenen, die de Zoon van God van de toekomstige toorn heeft verlost, zo stellen zich hier de Joden, die de profeten en Christus gedood hadden, tegenover hen, die de mate van hun zonden vervullen en over wie de toorn reeds is gekomen, om zich eindelijk over hen uit te storten.

1. Ja, met recht heb ik u (Hoofdstuk 1: 4) Gods geliefden en uitverkorenen genoemd. Want u weet zelf, broeders, evengoed als zij, die over u spreken (Hoofdstuk 1: 8 v.) onze ingang of toegang tot u (2 Petrus 1: 11), die God ons overeenkomstig uw verkiezing had geopend, dat die niet ijdel is geweest, alsof wij met inspanning van al onze krachten en met aanwending van alle middelen toch geen vruchtdragende prediking aan u zouden hebben kunnen brengen.

2. Maar, hoewel wij van te voren geleden hadden en ook ons smaadheid aangedaan was, zoals u weet, te Filippi, waar wij zo’n schandelijke en onrechtvaardige behandeling ondervonden hadden (Hand. 16: 16 vv.), zo hebben wij, na ons vertrek van daar (Hand. 17: 1 v.) nochtans vrijmoedigheid gebruikt in onze God (Fil. 1: 3; 4: 19, om het Evangelie van God tot u te spreken, naar het uitwendige in veel strijd (Fil. 1: 30) en wel bij u tegen de hardnekkige, nijdige Joden (vs. 15 v. Hand. 17: 5 v.)

Op dezelfde manier als Paulus in 1 Kor. 15: 10 zegt van de genade, die hem ten deel geworden is, toen God hem tot apostel riep: "Zijn genade, die aan mij bewezen is, is niet ijdel geweest, maar ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen", spreekt hij hier van de toegang, die hem en zijn medearbeiders te Thessalonika is geopend, dat die voor hen niet tevergeefs geopend is, omdat zij zich die met alle blijdschap in God ten nutte maakten. Zij bezaten toch die volkomen beslistheid en dat blijde vertrouwen, waarmee zij daar hun predikambt bedienden ondanks hetgeen hun vroeger te Filippi was overkomen, waar zij niet slechts in het algemeen hadden moeten lijden, maar onterende mishandeling hadden moeten ondergaan. Waren zij ten gevolge daarvan niet vol moed naar Thessalonika gekomen en hadden zij zich met de prediking, hun bevolen, bedekt gehouden in plaats van daarmee openlijk op te treden, dan zou de ingang, die zij daar vonden, zonder vrucht zijn gebleven. Zeker verhief zich ten

gevolge daarvan dat de apostel en zijn medearbeiders zo’n beslistheid en blijdschap bezaten, om met hun prediking op te treden, nu ook die tegenstand, waarop het "in veel strijd" doelt.

3. Dat wij nu toch zo verblijd in God waren en zo gewillig de strijd opnieuw op ons namen, heeft zijn oorzaak in de hele richting van onze geest en in de toestand van ons hart. Want onze vermaning, onze prediking, is niet geweest (dit: "geweest" moet worden weggelaten; er moet eenvoudig worden gelezen "is niet" of "geschiedt niet uit verleiding, uit dwaling, noch uit onreinheid, noch met bedrog.

4. Maar, zoals wij door God beproefd zijn geweest met degenen in wie geen bedrog is (Joh. 1: 47) en die daartoe waardig zijn bevonden (1 Tim. 1: 12), dat ons het Evangelie toevertrouwd zou worden (Gal. 2: 7), zo spreken wij dan ook, als wij prediken, geheel en al in overeenstemming met onze door God ontvangen roeping. En wij doen dat op een manier niet als mensen behagend, zoals het het geval zou zijn als wij spraken uit misleiding of verleiding, wanneer wij ons ook niet zouden ontzien, om bedrog te plegen; maar wij zoeken in onze prediking welbehaaglijk te zijn voor God, die onze harten beproeft (2 Kor. 2: 17; 4: 1 v.).

Dat zij die levendige en blijde moed hadden gehad, die de toebrenging van de Thessalonicenzen zozeer ten nutte was, verklaart de apostel uit de aard van hun werk, dat hij hier als een vermaning voorstelt, d. i. een toespreken, waarbij een bepaalde invloed wordt bedoeld.

Wat door "vermaning" is vertaald, betekent eigenlijk "toespraak" (vgl. bij Joh. 14: 18). Naar de verschillende omstandigheden, waarbij dit toespreken wordt aangewend, wijzigt zich de betekenis van het woord. Wordt de toespraak tot een lijdend, een treurend gericht, dan is zij naar haar aard vertroosting en het woord betekent dan troost, geruststelling. Wordt daarentegen de toespraak tegen zedelijke of intellectuele gebreken gericht, dan geeft het woord te kennen vermaning en opwekking. Nu bestaat ook de eerste verkondiging van het Evangelie, wat haar wezen aangaat, in vermaning en opwekking, namelijk in de aansporing, om zich van de zonde los te maken en de zaligheid door God, in de zending van Zijn Zoon aangeboden, aan te nemen (2 Kor. 5: 20). Zo komt het, dat "vermaning" ook kan worden gebruikt voor prediking van het Evangelie in het algemeen, zoals dat op onze plaats het geval is. Het woord staat in deze betekenis hier in subjectieve zin, waar het het prediken zelf, niet de inhoud of het onderwerp van de prediking te kennen geeft. De vermaning van de apostel en zijn medearbeiders heeft, zo betuigt hij, haar oorsprong niet in "verleiding", in "dwaling". Zij rust niet op een fictie, een droom een uitvinding van eigen brein, maar grondt zich op werkelijkheid, heeft de goddelijke waarheid tot haar bron. Van subjectieve kant is dan niet onreinheid of onzuiverheid van gezindheid het motief, dat daaraan ten grondslag ligt, zoals dat het geval zou zijn, als de apostel uit hebzucht, ijdelheid en dergelijke redenen het Evangelie verkondigde. Hij zou dan ook ter bereiking van zijn bedoelingen list aanwenden met allerlei verwerpelijke middelen, hetgeen hij van zich en zijn medearbeiders ontkent; hij bedoelt echter alleen het welbehagen van God en is zich steeds bewust verantwoording aan hen verschuldigd te zijn.

Paulus probeert de mensen te behagen, zo verre als hij op een eerlijke manier kon en het tot hun wezenlijk nut strekte, maar hij trachtte nooit mensen te behagen, wanneer hij daardoor ontrouw zou moeten zijn geweest en God mishaagd hebben. Als de ongelovige Joden de apostel ten laste hadden gelegd dat hij, in zijn prediking aan de afgodische heidenen mensen probeerde te behagen, door niet van hen te eisen dat zij zich aan Mozes’ wet zouden onderwerpen en dat hij daarom zijn leer naar hun neigingen schikte, die beschuldiging zou

onbillijk en onrechtvaardig geweest zijn, want dat was een gedeelte van de Evangelische openbaring, die hem toevertrouwd werd en daarin maakte hij zich aangenaam aan God.

5. Het bewijs van de waarheid van hetgeen ik hier zo-even over ons heb verzekerd, heeft u in ons gedrag, zoals u dat bij ons heeft opgemerkt: want wij hebben nooit bij onze openlijke voordrachten of in onze bijzondere gesprekken met pluimstrijkende woorden omgegaan, zoals u weet, noch met enig bedeksel van gierigheid (Jer. 5: 26 Sir. 27: 30); wij hebben nooit onder enig verschonend voorwendsel ons baatzuchtig gedragen; a) God is daarvan getuige (Rom. 1: 9 Fil. 1: 8).

a) Rom. 9: 1. 2 Kor. 1: 23; 11: 31 1 Tim. 5: 21. 2 Tim. 4: 1

6. Noch zoekende eer uit mensen (Joh. 5: 41), noch van u, voor wie wij prediken, noch van anderen 1), bij wie het ons tot roem zou kunnen zijn, als wij van uw bekering spraken (Hoofdstuk 1: 8 v.); a) hoewel wij u zonder iets ongerechtigs te plegen, zoals dat bij het genoemde in vs. 5 v. het geval zou zijn, tot last konden zijn, door ons levensonderhoud van u te eisen (2 Kor. 12: 16). Wij konden dat toch doen als Christus' apostelen, als wij op ons recht hadden willen staan (1 Kor. 9: 1 vv.).

a) 2 Thess. 3: 9

1) In de beide verzen 3 en 4 gaf Paulus van hetgeen hij in vs. 1 en 2 over zijn ingang bij de Thessalonicensen had gezegd, de grond aan door te spreken over het karakter van zijn apostolische werkzaamheid in het algemeen en overal. Omdat echter deze algemene verklaring over zichzelf ook weer kon worden betwijfeld, omdat men te Thessalonika zijn overige werkzaamheid niet bij eigen ervaring kende, moet hij het zelf weer daardoor bewijzen, dat hij van vs. 5 af nader spreekt over de geest en de manier van zijn werken te Thessalonika. Zo ook zegt de Heere in Joh. 10: 37 v. tot de Joden: "Als u Mij, Mijn verklaring over Mijzelf niet gelooft, geloof dan de werken, die onder u geschieden. " De uiteenzetting van de apostel is alleen dan concreet verstaanbaar, als hij verdenkingen over zijn persoon en zijn werk moet weerleggen. Hij komt tot het roemen om dezelfde reden, als in 2 Kor. 10-13, omdat hij zich moet verdedigen. Hier in Thessalonika is echter nog niet het drijven van een partij, dat hij moet bestrijden; het zijn eenvoudig de influisteringen (vgl. vs. 3 en 5 v.), waardoor de ongelovige Thessalonicensen hun gelovig geworden bloedverwanten en landslieden weer van het ware Evangelie proberen af te brengen. Reeds dit, dat in onze gehele afdeling gedurig de zinnen aanvangen met "niet" en "maar", toont aan, dat Paulus door Timotheüs bericht had ontvangen van valse beweringen over zijn werk (2 Kor. 6: 8), tegen waarover hij de waarheid moet plaatsen.

Voor de wereld is het nog altijd iets gemakkelijks een enkele deugd te bedekken met het schijnsel van dwaling, bijgeloof en eigen meningen en bij het overige, dat men iemand toch nog moet toekennen, hem van onzuivere bedoelingen en een zoeken van zichzelf te beschuldigen. Vraagt men echter: Wat moeten wij doen? zou men de boze en argwaan koesterende wereld niet laten oordelen zoals zij wil en maar stil zijn weg vervolgen en zijn werk voortzetten en zich vasthouden aan de vertroosting van God, want hetzelfde hebben hun vaderen gedaan aan de getuigen van de waarheid? Ja, dat is de veiligste en ook meest gewone weg; toch ziet men uit dergelijke verdedigingen, die de apostel hier en elders laat lezen, dat er ook tijden en omstandigheden kunnen zijn, dat men moet zeggen: het is zo niet! Niet alsof men daarmee de wereld de mond zou kunnen en willen stoppen, maar omdat men aan harten,

die reeds op de weg zijn om naar de waarheid van God te vragen, ruimte verschaft, dat zij door zulke verleiding worden teruggehouden.

Ten bewijze van de algemene getuigenis, die hij vroeger gaf over de verkondiging van het Evangelie door zijn medearbeiders, beroept Paulus zich op hun gedrag, waarvan kon worden getuigd, dat drie dingen niet werden gevonden, waarvan het ene of het andere aanwezig zou zijn, als het hem te doen was geweest om mensengunst te winnen. Hetgeen wij brengen, zegt hij, is niet een woord, geschikt om hen te vleien, tot wie het komt. Het is ook geen masker, waarachter de winzucht als werkelijke drijfveer verborgen is, dan toch moest men zoeken diegenen tevreden te stellen, van wie men winst hoopt te trekken. Voor het eerste beroept hij zich op de lezers; het verband toch beperkt dit gezegde tot zijn verblijf te Thessalonika. Voor het tweede, dat niet, zoals het eerste, onmiddellijk kan worden waargenomen, beroept hij zich op God, maar zo, dat dit "God is getuige" zijn kracht ook tot de volgende zin wil uitstrekken, waarin hij ontkent, dat zij het erop toegelegd zouden hebben van mensen eer te ontvangen, terwijl ook hiervan hetzelfde geldt als van de loochening van een gewin zoekend bedoelen bij hun bemoeiingen voor het Evangelie. Wij wilden, zegt hij, noch door uzelf geroemd en geëerd zijn, noch door anderen, over hetgeen ons bij u zou zijn gelukt. In beide gevallen zou onze bedoeling zijn geweest eer bij mensen te behalen, dus zo een, die van menselijke afkomst zou zijn.

7. Wij zijn u echter niet tot last geweest, maar wij zijn vriendelijk geweest in het midden van u; wij hebben ons liefderijk jegens u gedragen (Hand. 20: 33), zoals als een voedster een zogende moeder (Jes. 49: 23) haar kinderen koestert.

8. Als wij, tot u zeer genegen zijnde, eenzelfde gevoel van moederlijke liefde voor u hadden, die wij toch ook met smarten hadden gebaard (Gal. 4: 19), hebben wij u graag willen mededelen niet alleen het Evangelie van God, dat wij volgens onze plicht u moesten prediken, maar ook onze eigen zielen, ons leven, omdat wij onze levenskracht afgemat hebben door ons eigen onderhoud te verdienen (vs. 9), daarom dat u ons lief geworden was; wij toch waren niet verplicht ook dat te doen.

9. Want, opdat u begrijpt wat ik bedoelde, toen ik zei: "wij wilden u graag mededelen niet alleen het Evangelie van God, maar ook onze eigen zielen", heeft u slechts zelf op te merken. Gedenk, broeders, onze arbeid en moeite, die wij ons hebben getroost om onszelf te onderhouden (1 Kor. 4: 12): want nacht en dag werkend in ons handwerk (Hand. 18: 3), opdat wij voor niemand onder u lastig zouden zijn (Hand. 20: 34 v. 2 Thessalonicenzen. 3: 8), hebben wij het Evangelie van God onder u gepredikt, waardoor onze levenskracht verteerde Ac 17: 5.

Als apostelen of zendelingen van Christus, dat toch ook Silas en Timotheus waren, omdat zij deel hadden aan het werk van Paulus, konden zij ten gevolge van hun roeping hen, wie zij zijn boodschap brachten, tot last zijn, in plaats van door de arbeid met eigen handen hun onderhoud te verdienen. Daaraan herinnert Paulus in vs. 7 vv. als aan iets, waarmee hij geen onrecht zou hebben begaan, nadat hij van te voren dat van zich heeft ontkend, als hetgeen met zijn roeping in strijd was. Met de woorden: "maar wij zijn vriendelijk (moederlijk) geweest in het midden van u" geeft hij ten eerste slechts een voorlopige tegenstelling tot het "hoewel wij u tot last konden zijn", dat alleen zegt, dat hun gedrag in het algemeen geheel anders was geweest, dan dat zij van een recht, dat hun toekwam, een onvoorwaardelijk gebruik hadden mogen maken. Daarop volgt dan de voorzin met "gelijk als", waarop het 8ste vers, dat met "zo" begint, de nazin vormt. De gedachte. "wij tot u genegen zijnde", is nu zoveel sterker dan

het "wij zijn vriendelijk geweest" (2 Tim. 2: 24). Als het verlangen van een moeder naar haar zuigeling, die zij met de melk van haar borst wil voeden, boven de vriendelijkheid gaat van een vader jegens zijn zoon. Dit verlangen van de liefde van een voedende moeder vergelijkt de apostel met het verlangen van hem en van zijn medearbeiders naar de Thessalonicenzen, volgens hetwelk het voor hen lust was niet alleen de boodschap van de zaligheid, maar het eigen leven hen mee te delen; even zo toch laat de moeder in het voeden van haar zuigeling haar eigen leven aan het kind ten dele worden. In hoeverre nu Paulus van zichzelf en zijn medearbeiders de gewilligheid om iets dergelijks voor de Thessalonicenzen te doen, kan verklaren, ligt in het volgende 9de vers, dat de lezer eraan herinnert dat zij hun, om niemand lastig te zijn, onder voortdurende handenarbeid bij dag en nacht, waarmee zij zichzelf onderhielden, de boodschap van de genade verkondigden. Op die manier is toch in het woord van hun prediking, dat zij door zo’n uitputten van hun levenskracht voor de Thessalonicenzen gaven, als het ware op hen overgegaan, evenals de levenskracht van de moeder op het kind, dat zij niet slechts wil voeden, maar uit verlangen van de liefde zogend wil voeden.

Voegen wij hierbij, dat de apostel - en van zichzelf spreekt hij toch in de eerste plaats - waarschijnlijk van een zwakke en ziekelijke constitutie was (2 Kor. 10: 10; 12: 5 vv. 2Co 10. 10), dan begrijpen wij des te beter, hoe daarin, dat hij naast zijn prediking nacht en dag ingespannen arbeidde, om niemand lastig te zijn een mededeling gelegen was van eigen leven, evenals een moeder haar kind voedt met hetgeen uit haar eigen leven voortvloeit. Onze afdeling is een ware pastoraal-spiegel. Er zijn sommige delen van het inkomen, die meer accidenteel zijn, die nog altijd direct onder de apostolische regel (vgl. 1 Kor. 9: 12) vallen, om degenen niet te bezwaren, wie daardoor last zou worden veroorzaakt en liever zich ontberingen te getroosten, opdat wij het Evangelie van Christus niet in de weg staan.

10. U bent getuigen en eveneens geeft God daarvan getuigenis (vs. 5), hoe heilig, met kennelijke inwendige eerbied voor God, en rechtvaardig, met verschuldigde achting jegens de mensen ieder het zijne latend (Tit. 2: 12) en onberispelijk in ons gehele gedrag (Hand. 20: 18), wij u, die gelooft, geweest zijn. Natuurlijk moesten wij in de ogen van de ongelovigen in een geheel ander licht voorkomen (1 Kor. 2: 14 v.).

11. Zoals u tot een feitelijk bewijs, dat ik met het zo-even gezegde niet teveel van ons beweer, ook weet, hoe wij een ieder van u (Hand. 20: 31), als een vader zijn kinderen, die aan elk in het bijzonder zijn zorgvuldigheid bewijst in het werk van de opvoeding en het niet bij algemene onderrichting en toespraak laat blijven, vermaanden en vertroostten.

De vers-verdeling is hier niet juist; minstens moeten hier nog de beginwoorden van het volgende vers worden bijgevoegd 1Co 4: 20.

12. En betuigden, biddend bezwoeren (Efez. 4: 17. 1 Tim. 5: 21. 2 Tim. 2: 14; 4: 1), a) dat u zou wandelen waardig voor God (Efez. 4: 1 Fil. 1: 27 Kol. 1: 10), die u roept tot Zijn koninkrijk reeds in deze tijd, en tot Zijn heerlijkheid bij de volmaking van dit rijk op de laatste dag (1 Joh. 3: 2 v.).

a) Gen. 17: 1. 1 Kor. 7: 20

Nadat de apostel in drie zinnen met "niet - maar" (vs. 1 en 2, 3 en 4, 5 vv. en 7 v.) de verwijtingen, hem gedaan, weerlegd heeft en aangewezen, dat zijn leer niet een ijdel, ingebeeld geloof is, maar het Evangelie van God en dat hijzelf noch uit zelfzuchtige motieven van hebzucht en begerigheid, noch met onreine middelen van list en vleierij, maar voor Gods

aangezicht en met de meeste opofferende liefde gearbeid had, stelt hij ten slotte in korte trekken nog een positief beeld van zijn werkzaamheid daar tegenover, waarbij hij weer de Thessalonicenzen en God als getuigen aanroept, om aan zijn bewering des te meer ernst van waarheid te verlenen. Daar hij namelijk hierbij niet alleen wat uitwendig kon worden waargenomen, het handelen, dat in de wereld zichtbaar wordt, waarover de mensen een oordeel toekomt, maar tevens op de inwendige gezindheid, die de bron van de eerste is, de nadruk legt, roept hij natuurlijk voor de waarheid van zijn verzekering niet slechts de lezers, maar tevens God als getuige aan.

Het is tevergeefs om zich op God te beroepen en toch het geweten van vele mensen als getuige tegen zich te hebben. Het is echter ook vermetel iemand, die zich voor het geweten rein betoont, door heimelijke lagen verdacht te maken, zodat de beslissing tot het oordeel van God moet worden verschoven.

De apostel legt er bijzondere nadruk op, hoe hij zich met zijn medearbeiders tot ieder in het bijzonder heeft gericht en niet slechts in het algemeen heeft gesproken. Juist hierop doelt ook de vergelijking "zoals een vader zijn kinderen", omdat ook een vader zo met zijn kinderen handelt, dat hij elk in het bijzonder vermaant en opwekt tot een oprecht wandelen. Daarbij mag niet onopgemerkt blijven dat de apostel, nu hij aan de zorg herinnert, waarmee zij de gelovigen dienden, deze vergelijking gebruikt, nadat hij vooraf het innig verlangen om hen door de verkondiging van het Evangelie tot geloof te leiden, vergeleken heeft met die van een moeder, die haar zuigeling begeert te voeden.

Wij zijn heden nog dank schuldig aan hen, die de apostel verdachten, dat zij hem aanleiding hadden gegeven tot zo’n ingrijpende voorstelling van zichzelf. De vijanden van de waarheid weten niet, hoe goede diensten zij haar vaak bewijzen.

Koninkrijk en heerlijkheid zijn hier gesteld voor heerlijk koninkrijk, volgens een niet ongewone manier van spreken bij de Latijnen, Grieken en Hebreën. De heerlijkheid in Gods tijdelijk koninkrijk was de Schechina, die glansrijk en helder lichtende wolk, die tussen de twee Cherubs was en de ark van het verbond overdekte in het heilige van de heilige. Op deze schijnt de apostel hier te zinspelen, maar de Christenheid heeft niet zo’n uitwendige en zichtbare heerlijkheid; haar heerlijkheid is waarheid, liefde en heiligheid; deze is de heiligheid van het geestelijk koninkrijk. Hier worden twee drangredenen aan de hand gegeven, om de Christenen te Thessalonika te bewegen tot het leiden van een heilig leven. De eerste is de natuur en het karakter van de ware God, wiens dienstknechten of aanbidders zij waren. Zijn karakter is niet zoals dat van de heidense goden, die bevlekte wezens waren, met verscheidene soorten van onreinheid en andere gebreken. Niets dan heiligheid betaamt aan Zijn aanbidders. De tweede is, dat deze heilige God hen geroepen had tot Zijn heerlijk koninkrijk, dat is niet tot de hemelse gelukzaligheid, want deze bezaten zij nog niet, maar tot de Christelijke kerk; uit een staat van grove onwetendheid, afgoderij en snoodheid tot de heerlijke vrijheid van de kinderen van God, hebbende hen opgevoerd uit het koninkrijk van de duisternis in het koninkrijk van het licht. Gods roeping van hen tot de onuitsprekelijke voordelen van de Christenen was een krachtige drangreden tot het leiden van een heilig leven en komt ook vaak in de Heilige Schrift als zodanig voor.

13. Daarom, zoals reeds boven te kennen is gegeven (Hoofdstuk 1: 2) danken wij, toen die van uw gelovig worden bericht hebben ontvangen en daarvan nu zelf bericht geven (Hoofdstuk 1: 8 vv), ook God zonder ophouden, dat, toen u het woord van de prediking van God van ons ontvangen heeft, u dat aangenomen heeft. En vooral daarvoor danken wij God,

dat u het heeft aangenomen, niet als van een woord van mensen, hoewel het u door menselijke mond werd verkondigd (Hebr. 4: 2), maar, zoals het echt is (vgl. vs. 4, 8 en 9), als Gods woord, dat ook werkt in u, die gelooft. De vastheid van dat woord is daarin gebleken, dat zelfs de sterkste menselijke banden u niet in uw vroeger heidendom hebben terug te houden (Hoofdstuk 1: 9); u heeft integendeel vele smarten willen lijden, om Christus wil met blijdschap in de Heilige Geest (Hoofdstuk 1: 6).

Paulus heeft eerst gesproken over de verkondiging van het Evangelie door hem en zijn medehelpers met zoveel vuur en opoffering geschied; nu gaat hij over tot de aanneming daarvan door de Thessalonicensen met zoveel ijver en zelfverloochening. Hoewel nu zo’n aannemen een vrijwillig werk van de lezers was, komt toch God de dank toe als Hem, die het zo heeft beschikt.

Paulus beschouwt dus het aannemen van het Woord van God niet als een zelfstandige daad van de Thessalonicensen, maar als een werk van Gods genade in hen (vgl. Hoofdstuk 1: 4).

De Thessalonicensen hebben de ware inhoud, het Goddelijk karakter en de hemelse oorsprong van de prediking van de apostelen leren kennen en geloofd. Zij bemerkten een bovenaardse, werkelijke kracht in het woord, zoals die van geen mens kan uitgaan, die zelf wegsterft en in het gewoel van de zondige wereld is ingewikkeld. Zij voelden de Godheid tot hen naderen in het woord van het vlees, want de Heilige Geest was daarbij werkzaam in hun zielen; en terwijl de inwendige gezindheid en drang van het Goddelijk licht en het geweten zich ontsloot voor het licht en het woord, dat hun vroegere duisternis met kracht veroordeelde en terwijl het diep doordrong in hun binnenste, namen zij het gepredikte aan als hetgeen het was, namelijk als Gods Woord. Als de apostel er nu bijvoegt "echt" ("gelijk het echt is, dan is dat een even eenvoudige als krachtige betuiging van de inspiratie.

Denkt men misschien: ja, uit de mond van een zo’n begaafde apostel hebben de Thessalonicensen het woord van de prediking goed kunnen aannemen; maar wie zal ons nu verplichten om alles wat van de kansels wordt gehoord voor Gods woord aan te nemen? Dan dient tot antwoord: het heeft ook toen zijn bezwaren gehad. Paulus stond te Thessalonika nog niet in die achting, die wij nu voor hem kunnen voelen. Uiterlijk zag hij er uit als een handwerksman, inwendig gaf de tegenspraak, die hij moest lijden, veel te doen. Dat men dus zijn woord als Gods Woord kon aannemen, daartoe dienden de middelen, die ook nog bij onze tegenwoordige voordrachten gebruikt kunnen worden, namelijk onderzoeken van de Schrift of die dingen zo zijn (Hand. 17: 11). Neem ten minste datgene als Gods Woord aan, wat u volgens uw geweten daarvoor kunt houden.

Omdat het hoofdwoord in het gehele verband doelt op het woord van God, moet men de voorkeur geven om de slotzin: "werkt in u, die gelooft" eveneens (zoals ook onze vertaling doet) op dit woord ("dat en niet (zoals de Duitse vertaling) op God ("die te laten slaan (Hebr. 4: 12).

Is het niet het gevolg van een Goddelijke werking, zo meent Paulus, volgens hetgeen hij van vs. 14 af zegt, dat u zich door mensen van uw volk kunt laten plagen, zonder daarbij verschrikt of boos te worden? Wie heeft die vrucht van de Geest ooit bij een ongelovigen heiden of Jood gezien? Daarom geduld en geloof van de heiligen (Openb. 13: 10; 14: 12 Re 13. 10), de beide hoofdstukken van de lijdende en strijdende kerk, zijn ook de voornaamste bewijzen voor de goddelijkheid van hun grondslag, die in het apostolisch woord gelegd is; de Kerk in deze zin is het bewijs voor de goddelijkheid van de Schrift.

14. Want u, broeders, bent hoewel niet opzettelijk toch in werkelijkheid (Hoofdstuk 1: 6), navolgers geworden van de gemeenten van God, die in Judea zijn, namelijk van de gemeenten, die in Christus Jezus geloven (Hoofdstuk 1: 1. Gal. 1: 22); omdat ook u hetzelfde geleden heeft van uw eigen heidense volksgenoten, uw medeburgers (Hoofdstuk 3: 3 v.), zoals zij van de Joden, die voor hen broeders naar het vlees waren.

In Hoofdstuk 1: 6 zijn de gelovigen te Thessalonika voorgesteld als navolgers van de apostel en van de Heere zelf, hier nauwelijks minder eervol en opwekkend als navolgers van de eerste Christelijke gemeenten in Judea. Paulus wijst daarmee op een grondwet van het rijk van God, die in de Thessalonicensen wordt vervuld; namelijk dat zij, die het Goddelijke deelachtig worden, altijd worden uitgestoten uit de gemeenschap, waartoe zij van nature behoren (Matth. 10: 35 vv.). Zo werden de Christenen te Thessalonika vervolgd door hun eigen volksgenoten, de Christenen in Judea door de Joden, die eveneens in vroegere perioden de Heere Jezus en de profeten gedood hadden en ook de apostelen hadden verjaagd. De Thessalonicensen moeten zich echter niet laten twijfelmoedig maken door hetgeen zij van hun volksgenoten ondervinden; integendeel ligt hierin het bewijs voor de werkelijkheid en kracht van de werking van God, die in hen aanwezig is; want alleen wat Goddelijk is wordt door de wereld gehaat (Joh. 7: 7; 15: 18 v.), zoals ook de kracht om deze vijandschap te dragen, eveneens rust op de werking van God in de gelovigen.

Hoewel de omstandigheden in onze Christelijke wereld ten dele anders geworden zijn dan toen, zo heeft toch ook nu nog hij, die tot bekering komt, van bloedverwanten of andere medegenoten vaak en veel te lijden. Laten wij echter de kracht van het Woord van God bij ons doorwerken, dan worden wij bekwaam om God meer te gehoorzamen dan de ons liefste mensen. Dan is er ook de meeste hoop, dat wij de onzen meetrekken, als zij zien dat de waarheid ons boven alles heilig en dierbaar is. Dat moet hen in de eerste plaats achting doen koesteren voor haar en vervolgens wellicht ook liefde.

14. Want u, broeders, bent hoewel niet opzettelijk toch in werkelijkheid (Hoofdstuk 1: 6), navolgers geworden van de gemeenten van God, die in Judea zijn, namelijk van de gemeenten, die in Christus Jezus geloven (Hoofdstuk 1: 1. Gal. 1: 22); omdat ook u hetzelfde geleden heeft van uw eigen heidense volksgenoten, uw medeburgers (Hoofdstuk 3: 3 v.), zoals zij van de Joden, die voor hen broeders naar het vlees waren.

In Hoofdstuk 1: 6 zijn de gelovigen te Thessalonika voorgesteld als navolgers van de apostel en van de Heere zelf, hier nauwelijks minder eervol en opwekkend als navolgers van de eerste Christelijke gemeenten in Judea. Paulus wijst daarmee op een grondwet van het rijk van God, die in de Thessalonicensen wordt vervuld; namelijk dat zij, die het Goddelijke deelachtig worden, altijd worden uitgestoten uit de gemeenschap, waartoe zij van nature behoren (Matth. 10: 35 vv.). Zo werden de Christenen te Thessalonika vervolgd door hun eigen volksgenoten, de Christenen in Judea door de Joden, die eveneens in vroegere perioden de Heere Jezus en de profeten gedood hadden en ook de apostelen hadden verjaagd. De Thessalonicensen moeten zich echter niet laten twijfelmoedig maken door hetgeen zij van hun volksgenoten ondervinden; integendeel ligt hierin het bewijs voor de werkelijkheid en kracht van de werking van God, die in hen aanwezig is; want alleen wat Goddelijk is wordt door de wereld gehaat (Joh. 7: 7; 15: 18 v.), zoals ook de kracht om deze vijandschap te dragen, eveneens rust op de werking van God in de gelovigen.

Hoewel de omstandigheden in onze Christelijke wereld ten dele anders geworden zijn dan toen, zo heeft toch ook nu nog hij, die tot bekering komt, van bloedverwanten of andere

medegenoten vaak en veel te lijden. Laten wij echter de kracht van het Woord van God bij ons doorwerken, dan worden wij bekwaam om God meer te gehoorzamen dan de ons liefste mensen. Dan is er ook de meeste hoop, dat wij de onzen meetrekken, als zij zien dat de waarheid ons boven alles heilig en dierbaar is. Dat moet hen in de eerste plaats achting doen koesteren voor haar en vervolgens wellicht ook liefde.

15. Die ook gedood hebben de Heere Jezus en hun eigen profeten (Hand. 2: 22 v. ; 7: 52; 13: 27 v.) en ons hebben vervolgd (Hand. 9: 23 vv., 29 v. ; 13: 50; 14: 5 v., 19 v. ; 17: 5 vv., 13 v. en God niet behagen, die zij in hun verblinding een dienst menen te doen en allen mensen in hun nijd, die uit zelfverheffing voortvloeit (Hand. 13: 45; 17: 5; 22: 22 Ac 13. 45 17. 5), tegen zijn, zodat zij niemand de zaligheid gunnen (Matth. 23: 13).

a) Luk. 13: 34

Paulus zegt van de Joden: zij zijn zeer vertrouwelijk en vriendelijk over mensen van hun eigen volk, maar hebben tegen alle anderen een vijandelijke haat. Maar waarop de apostel hier voornamelijk doelt was hun dwaze inbeelding, dat God de heidenen geen zaligheid wilde vergunnen op enige andere voorwaarde dan hun besnijdenis en onderwerping aan de wet van Mozes, waarom zij vijanden werden van het Evangelie en zijn verkondigers, omdat die de heidenen de zaligheid aanboden, door het geloof in Christus, zonder de onderhouding van de wet. Merk hieruit ook op dat er geen grotere vijanden van het heil van het mensdom zijn dan die de prediking en voortplanting van het Evangelie in de wereld verhinderen.

16. a) En voor zoveel zij dat door hun tegenspreken, hun lasteren en vervolgen denken teweeg te kunnen brengen, verhinderen zij ons te spreken tot de heidenen, dat zij zalig mochten worden, zij willen ons met geweld terughouden van de verkondiging van het zaligmakend Evangelie van Christus (Rom. 1: 16), opdat zij door zodanig handelen, als de Heere gezegd heeft in Matth. 23: 32 vv., te allen tijd hun zonde vervullen zouden, zoals in vroegere dagen zo ook in deze onze dagen (Hand. 7: 51 v.) Zo loopt dan de mate over, zodat het oordeel van God niet lang meer zal uitblijven en de toorn (Luk. 21: 23) is over hen gekomen tot het einde, deze is reeds zozeer opeengehoopt (Rom. 2: 5), zodat de maat ervan reeds tot de uiterste grenzen is gekomen en het overlopen niet meer kan uitblijven.

a) Hand. 17: 13

De uitleggers houden zich veel bezig met de vraag wat de apostel aanleiding zal hebben gegeven om de parallellen van zijn lezers met de Christenen in Judea ter herdenking van de oude schuld van de Joden en van hun gezindheid, die hem en zijn werkzaamheid onder de heidenen vijandig was, te herinneren. Daartoe wordt ons de verklaring door de volgende afdeling gegeven; want het was toch de vijandschap van de Joden, die hem uit Thessalonika had verdreven en die hem tot hiertoe ook had verhinderd om overeenkomstig zijn verlangen daarheen weer terug te keren. Het verwijt of de verdachtmaking, alsof hij voor deze vijandschap al te zeer bevreesd was, kon hij alleen daardoor ontgaan, dat hij de lezers die in alle zwaarte voorstelde; en dat kon hij weer alleen daardoor bereiken, dat hij een woord liet horen van het gericht van God, dat reeds zichtbaar begon te worden bij de ongelovige Joden. Zonder dat hun van de kant van de Heere ook voor Thessalonika een bijzondere bescherming werd toegezegd, zoals hem voor Korinthe zo’n toezegging ten deel werd (Hand. 18: 9 v.), moest hij voor de Joodse vervolgingen meteen bezwijken, dat was bij hun sluwheid en onvermoeidheid, die geen middel ontzag om hun doel te bereiken, ontwijfelbaar; maar even ontwijfelbaar was het voor hem, dat zijn tijd en zijn uur nog niet was gekomen, om als een

offer voor zijn vijanden te vallen en zo bleef voor hem alleen het redmiddel, waartoe de Heere Jezus zelf in dergelijke omstandigheden Zijn toevlucht had genomen (Luk. 4: 30 v. Matth. 15: 21. Joh. 8: 59; 10: 39 v. ; 11: 54

III. Vs. 17-Hoofdst 3: 13. Hierop handelt Paulus over zijn bezorgdheid voor de gemeente en de geruststelling, die hij over haar heeft ontvangen. Reeds twee keer sinds hij van Thessalonika naar Berea en van daar naar Athene is moeten vluchten voor de vervolgingen van de vijandige Joden, heeft hij getracht weer tot de gemeente aldaar te komen. Hij beschouwt ze toch als zijn hoop en vreugde, als een roemvolle kroon op de dag van Jezus Christus en kan hen niet weer prijsgeven aan de tegenstander, die hen weer van het Evangelie afvallig probeert te maken; maar de satan heeft tot hiertoe de uitvoering van zijn plan weten te verhinderen (vs. 17-20). Des te meer heeft hij zich gedrongen gevoeld, toen Timotheüs naar Athene hem was nagereisd en hem daar meldde, in welke toestand van bestrijding zij zich bevonden, van het tegenwoordig zijn van zijn medehelper, hoe belangrijk die hem ook juist in die stad zou zijn geweest, af te zien en die tot de Thessalonicensen te zenden, om hen te vermanen standvastig te zijn bij de vervolgingen en verdrukkingen, die zij moesten dragen en hem nadere berichten over te brengen over hun toestand, omdat hij zich zozeer over hen bezorgd maakte (Hoofdstuk 3: 1-5). Deze kwam vervolgens tot hem te Korinthe, waarheen hij zich intussen verder had gewend en kon hem met hetgeen hij had vernomen, dus vertroosten in zijn bedroefdheid en smart, die hij bovendien te dragen had, zodat hij juist opnieuw levend werd (vs. 6-8). Niet voldoende kan hij God danken voor de genade, die Hij de Thessalonicensen heeft laten ondervinden. Des te inniger en te aanhoudender bidt hij nu ook, dat het hem vergund moge worden hun aangezicht te zien en te volmaken wat aan hun geloof ontbreekt. Intussen moge de Heere hen laten toenemen in Christelijke gezindheid en hen vooral in de liefde volkomen laten worden tot de dag van zijn toekomst, wanneer men onberispelijk voor God in heiligmaking gevonden behoort te worden (vs. 9-13).

17. Maar wij, broeders (om nu weer terug te komen op de gezindheid van ons hart ten opzichte van u, vs. 13), van u sinds ons heengaan van Thessalonika (Hand. 17: 10) beroofd geweest zijnde voor een kleine tijd, evenals een vader van zijn kinderen (vs. 11), naar het aangezicht, niet naar het hart, want met ons hart (vs. 8) zijn wij onafgebroken bij u gebleven (Kol. 2: 5), hebben, om in te halen wat wij gedurende die tijdelijke beroving hadden gemist, ons te overvloediger benaarstigd om uw aangezicht te zien en wel met grote begeerte naar het ogenblik uitziende, waarop dit doel zou worden bereikt.

18. a) Daarom, omdat zo’n verlangen ons bezielde, hebben wij tot u willen komen (immers ik Paulus) eenmaal en andermaal (Fil. 4: 16), de eerste maal van Berea uit, toen Silas nog bij mij was en in mijn voornemen deelde, de tweede maal toen ik mij alleen bevond en op Silasen Timotheüs wachtte (Hand. 17: 10 en 16); maar de Satan heeft ons belet, zodat wij ons voornemen niet hebben volvoerd.

a) Rom. 1: 13; 15: 22

De apostel komt weer terug tot zichzelf om een tweede beschuldiging af te wijzen, alsof hij zich niet meer om hen had bekommerd, sinds hij weer verwijderd was van de snel overreedde en overgehaalde Thessalonicensen (vs. 3 vv.). Zoals ons dus de beide eerste afdelingen (Hoofdstuk 1: 2-2: 16 een levendig beeld voorstellen van Paulus’ werk in Thessalonika en van de stichting van de gemeente daar, zo doet het nu deze derde afdeling over de manier, waarop de stichter van de gemeente in de sinds voorbij gegane tijdruimte voor hen bezorgd en werkzaam geweest is. De apostel verklaart nu de lezers dadelijk dat hij ze niet alleen niet

vergeten heeft, maar met smarte het gescheiden zijn van hen ervaren heeft. Als hij vervolgens het verlangen om hen weer te zien op zo’n sterke manier uitdrukt, als hij dat aan het slot van vs. 17 doet, vertoont zich zijn liefde tot de gemeente evenals die van een bruidegom tot zijn bruid. Daaruit vloeide tot tweemaal toe het besluit voort om naar Thessalonika terug te keren, maar de satan heeft het volvoeren daarvan verhinderd. Deze komt in de Schrift voor als op drievoudige manier werkzaam: 1) als verzoeker en verleider; 2) als aanklager; 3) als verderver. Wat het eerste aangaat, is hij de eerste en voortgaande bewerker van de zonde bij de mensen. Als aanklager probeert hij de zonde, die gepleegd is, met leugenachtig overdrijven voor de goddelijke Rechter te brengen en ook voor onze inwendige rechter, het geweten, zo zwaar mogelijk voor te stellen, om zo de zondaar inwendig te boeien, moedeloos te maken en alle tegenstand tegen de zonde te verlammen. Als verderver werkt hij, in zo verre hij als vorst van de gevallen wereld alle machten van het fysieke en morele kwaad tegen de zaligheid, het rijk van God en voor het kwaad, dat in laatste instantie de eeuwige verdoemenis is, in beweging brengt. In de beide eerste opzichten is hij leugenaar, in het laatste en voor zover dit als doel ook aan de beide eerste ten grondslag ligt, in alle drie, moordenaar (Joh. 8: 44). Bij Judas is ten eerste zijn verleiders-, vervolgens zijn aanklagers-werk gelukt; vandaar was diens einde wanhoop en zelfmoord, waardoor hij aan het verderf ten prooi werd. Waarin nu op onze plaats het beletten bestond, dat de Satan de apostel bij zijn voornemen om naar Thessalonika te gaan, in de weg legde, weten wij niet; in elk geval heeft dat niet bestaan in overladen zijn met bezigheden of iets dergelijks, maar in iets kwaads, of van de kant van de Thessalonicensen of van Paulus. In het eerste geval zou men moeten denken aan de vijanden van het Evangelie te Thessalonika, wier haat de apostel, als hij daarheen was gekomen, lagen gelegd had; in het tweede geval òf aan bestrijdingen in de gemeente, waarin Paulus zich sinds bevond, die hem een heengaan van daar onmogelijk maakten, òf misschien liever aan ziekte van de apostel (vgl. Hoofdstuk 3: 7), in het bijzonder aan de engel van de satan in 2 Kor. 12: 7, die hem met vuisten sloeg. Het is zeer wel mogelijk dat beide redenen samenwerkten, toen Paulus voor de eerste maal, toen hij reeds weer van Berea naar Thessalonika wilde terugkeren, door de Joden te Thessalonika daarin werd verhinderd.

Een krijgsknecht van Jezus Christus moet nooit vergeten dat hij met het Evangelie van Christus tegenover de vorst van de wereld gelegerd is. Ook als men ergens in goede staat is, kan men er op rekenen dat Satan niet rustig zal blijven. Toen bij het overhandigen van de Augsburgse Confessie de keizer en vele groten in de wereld zoveel betere gedachten over het Evangelie kregen en uitspraken, begonnen velen van de aanwezigen te Augsburg te veel daarop te bouwen; de goede Luther schreef hun echter terug: "Ik geloof alle goeds van de keizer, maar of hij zoveel duizend aanhitsingen tegen het Evangelie zal kunnen weerstaan, dat is een andere vraag. "

Dit en misschien meer soortgelijks schrijft hij de satan toe, omdat, zoals hij zegt, wij niet met vlees en bloed, maar met de boze geesten te strijden hebben. Willen wij het werk van de Heere werken, dan kunnen wij er zeker van zijn dat de hinderpalen, die ons in de weg gesteld worden, van de satan afkomstig zijn. En mocht toch die gedachte zich diep prenten in het gemoed van alle kinderen van God, dat de satan bestendig op niets anders bedacht is dan om de opbouw van de gemeente te belemmeren en te verstoren, dan zouden wij ons ijveriger aangorden tot verzet en het onderhouden van de zuivere leer, waarvan gindse vijand ons zo aanhoudend probeert te beroven, zou ons meer ter harte gaan.

Van het eerste uur af dat het goede met het kwaad in aanraking is gekomen, heeft het zich immer bevestigd op geestelijk gebied, dat satan ons tegenstaat. Van alle kanten langs de hele lijn van de verdediging, in de voorhoede zowel als in de achterhoede, bij de dageraad of ter

middernacht staat satan ons in de weg. Werken wij in het veld, hij probeert het ploeuzer neer te werpen; willen wij God dienen in lijden of in de strijd, overal hindert satan ons. Hij werkt ons tegen, wanneer wij tot Jezus willen gaan. Hete strijd hadden wij tegen satan te voeren, toen wij een eerste blik op het kruis wierpen en het leven ontvingen. Nu wij behouden zijn, tracht hij onze heiligmaking in de weg te staan. U zou zichzelf geluk kunnen wensen met de hoop van tot hiertoe standvastig gewandeld te hebben en zeggen: Niemand kan mijn oprechtheid betwijfelen. Wacht u voor het roemen, want dan zal uw deugd op de proef gesteld woorden. Satan zal juist zijn pijlen richten tegen die deugd, waar u het meest voor bekend staat. Bent u tot hiertoe een vast gelovige geweest, dan zal uw geloof eerlang aangevallen worden; bent u zachtmoedig geweest als Mozes, verwacht dat u in verzoeking zult komen om onbedachtzaam met uw lippen te spreken. De vogels zullen in uw rijpste vruchten pikken, het wilde zwijn zal zijn slagtanden in uw besten wijngaard slaan. Satan zal ons zeker in onze ernstigste gebeden hinderlijk zijn. Hij berispt onze bescheidenheid en het vragen verzwakt ons geloof, ten einde wij, als het mogelijk was, de zegeningen zouden derven. Ook is satan niet minder ijverig in het belemmeren van onze Christelijke werkzaamheden. Nooit is er een godsdienstige opwekking, of er is ook een vernieuwing van tegenstand. Zodra Ezra en Nehemia beginnen te bouwen, staan Sanballat en Tobia op om het hen te beletten. Wat dan? Wij worden niet verschrikt omdat satan ons tegenwerkt, want het is een teken, dat wij voor de Heere zijn en Zijn werk verrichten. In Zijn kracht zullen wij overwinnen en over onze vijanden zegevieren.

19. Ja, het was ons sterk verlangen, weer tot u te komen en u in uw Christelijke loopbaan behulpzaam te zijn (Hoofdstuk 3: 10), want wat is de persoon of zaak, die het voorwerp is van onze hoop of blijdschap, of kroon van de roem? Bent u, naast andere gemeenten, waaraan diezelfde loftoekomt (2 Kor. 1: 14 Fil. 4: 1), die ook niet voor onze Heere Jezus Christus in Zijn toekomst, als Hij terugkomt om gericht te houden en Zijn rijk van de heerlijkheid op te richten (Hoofdstuk 3: 13; 5: 23)?

a) Filipp. 2: 16

De kroon van de roem is òf een zinspeling op de kronen van de overwinnaars in de Griekse spelen òf op de kronen van de koningen en degenen, als zij vereerden, gedragen; of op de kronen op huwelijksfeesten, of op andere hoogtijden in gebruik. Want dat een hele stad kronen en kransen droeg, was een gebruik, dat algemeen plaats had onder de Grieken bij alle openbare vreugdefeesten. Tot begunstiging van de gedachte, dat de apostel zinspeelt op de Griekse spelen, kan men bijbrengen dat onze Heere Jezus Christus hier schijnt afgebeeld te worden als rechter van de spelen, zittende met een kroon in Zijn hand, om die op van de overwinnaars hoofd te zetten en dat de overwinnaars gewoon waren op zo’n kroon te roemen. Maar omdat er niets is gesproken rakende de Griekse spelen, hel ik liever over om te denken, dat de zinspeling is op de kronen, die de koningen en groten, of degenen, die zij wilden vereren, of die anderen op huwelijksfeesten of op andere hoofdtijden dragen. De heilige engelen en alle vromen zullen op de grote oordeelsdag de apostel zien zijn kronen dragen, in de tegenwoordigheid van de algemene Rechter; en hij achtte het niet iets onwaardigs, op die vergelding te zien.

20. Want u bent, zoals ik u hiermee verzeker, onze heerlijkheid en blijdschap.

Paulus heeft zich in vs. 7 met een moeder vergeleken en moeders zijn gewoon haar jonge kinderen haar hoop, vreugde of iets dergelijks te roemen; zo doet hij het nu ook ten opzichte van de Thessalonicensen.

Het oog van de apostel is gevestigd op de wederopenbaring van Jezus, dat dan de gemeente van Thessalonika een gedeelte van zijn hoop, namelijk van zijn werk, dat hem loon aanbrengt (vgl. 1 Kor. 3: 14), van zijn vreugde, namelijk uit de wereld, die door hem tot zaligheid geleid is, van de kroon van zijn roem, namelijk van de uitslag van zijn arbeid, die hem tot eer strekt, zal uitmaken. Het vertrouwen dat dit zo zal zijn, wordt voor hem zeker door hetgeen voor hem deze gemeente tegenwoordig is, daardoor, dat hij nu zijn eer en vreugde in haar heeft.

Paulus hoopt omringd te zijn op de dag van de Heere door de door hem bekeerden als door een roem; deze gloriekroon is het ware schijnsel van de heilige, evenals men, voor de hemelse Rechter tredend, kan zeggen: "ziedaar! ik en de kinderen, die God mij heeft gegeven. "

De dienaren van Christus zullen in die mate, als zij Zijn rijk hebben uitgebreid, op de jongste dag roem en triomf verkrijgen; daarom moeten zij zich reeds nu over niets leren verheugen en roemen, dan over het gezegend gevolg van hun arbeid, als zij door hun dienst de roem van Christus bevorderd zien. Zo zullen zij ook de juiste liefde van de gemeente winnen.

HOOFDSTUK 3

PAULUS' BEZORGDHEID EN GEBED VOOR DE THESSALONICENSEN

1. Daarom, omdat wij volgens het gezegde in vs. 18 v. er zoveel belang in stelden, dat u in de waarheid blijft (Joh. 17: 11 v.), deze begeerte niet langer verdragen kunnend, om toch enig bericht over u te verkrijgen, hebben wij alles in het werk gesteld om iets van u te weten te komen. Zelfs hebben wij graag tot dat doel willen te Athene alleen gelaten worden (Hand. 16: 3 en "Ac 16: 3, waar wij veel hadden vernomen van moeilijkheden, die u hadden getroffen (Hoofdstuk 2: 14), maar zonder dat ons duidelijk werd hoe u zich temidden van die beproeving houden zou.

2. En wij hebben gezonden Timotheüs, onze broeder (2 Kor. 1: 1) en Gods dienaar (2 Kor. 6: 4) en onze medearbeider in het Evangelie van Christus (Rom. 16: 21 Fil. 2: 22), om u te versterken (Hand. 15: 32 Rom. 1: 11) en u te vermanen van uw geloof, dat u zich daaraan trouw vast zou houden.

De verdrukkingen en moeilijkheden, die de apostel, hun leraar, overkwamen, konden makkelijk het geloof van de zwakken hebben doen wankelen en hen kleinmoedig hebben gemaakt in hun heilige wandel, waartoe hij hen gebracht had, daarom zond hij uit wijsheid en liefde tijdig Timotheüs tot hen, zowel om hen in hun geloof te versterken en hen in hun vrees te vertroosten en om hen tegen de verzoekingen van de satan te wapenen. (GODGELEERD GENOOTSCHAP).

3. a) Opdat niemand bewogen wordt om aan de verleidende macht van de verzoeker (vs. 5) toe te geven in deze verdrukkingen, die u in gemeenschap met ons moet lijden (Hoofdstuk 1: 6); want u weet zelf, sinds u het woord van Christus (Matth. 5: 10 vv. ; 10: 21 v. 34 v. ; 16: 24 v. kent, b) dat wij, Christenen, hiertoe gesteld zijn, dat wij om het rijk van God smaad en vervolging dragen (2 Tim. 3: 12).

a) Efez. 3: 13 Filipp. 1: 14 b) Hand. 14: 22

4. Want ook toen wij bij u waren, voorspelden wij u, als degenen, die nooit met vleitaal hebben omgegaan (Hoofdstuk 2: 5 Joh. 13: 19; 14: 29; 16: 1 vv., dat wij verdrukt zouden worden (Hand. 14: 22), zoals ook geschied is, toen wij, uw leermeesters, van u werden verdreven (Hand. 17: 5 v.) en u, onze leerlingen, weet het nu uit eigen ervaring, sinds ook u allerlei smarten (vs. 3) hebben getroffen Ac 17: 10.

Een godsdienstig leven verschaft het allerhoogst inwendig genot, voor het tegenwoordige geeft het de alleraangenaamste verwachting van een onuitsprekelijke en volkomen gelukzaligheid hierna; maar het is niet voor het tegenwoordige een leven van uitwendige rust en vrede. Onze Zaligmaker en Zijn apostelen handelden oprecht met hun bekeerden. Zij probeerden de mensen niet te lokken met hun voor te houden de verwachtingen van wereldse voordelen, van heerschappij en grootheid, van rijkdommen of zinnelijke vermaken, van ongestoorde rust en vrede; maar zij hielden hun getrouw voor de zwarigheden en afschrikkingen, die zij moesten verwachten, als zij het Christelijk geloof omhelsden en daarin volhardden. Of de apostel het lijden, dat hij en zijn twee medearbeiders te Thessalonika zouden ontmoeten, door een profetische aandrijving, of uit zijn eigen verstand, door een nauwkeurige opmerking van de staat van de dingen voorspelde, is een zaak van geen belang om te weten; hij voorzag en voorspelde, dat zij kwalijk behandeld zouden worden, zoals ook

gebeurde en de Christenen te Thessalonika wel wisten; zo’n verdrietelijkheid te voorzien en nochtans bedaard en onversaagd met de prediking van het Evangelie voort te varen, bewees een grote kloekmoedigheid en onverzettelijkheid. Dit de Thessalonicenzen te voorzeggen, strekte grotelijks tot voorbereiding van hun gemoederen tegen zo’n schok. Onze Zaligmaker had op gelijke manier Zijn discipelen voorbereid tegen Zijn eigen lijden en dood, anders zouden zij hierdoor zo grotelijks getroffen zijn, dat zij nauwelijks daaronder staande hadden kunnen blijven en Hem getrouw zijn gebleven (zie Joh. 13: 19).

5. Daarom, omdat ik volgens het eerste bericht van Timotheüs, dat te Athene tot mij gekomen is, wist dat u in verzoeking was, ook deze begeerte niet langer kunnende verdragen, niet langer in onwetendheid over uw gedrag kunnende zijn, wilde ik mij tot elke prijs daarover zekerheid verschaffen. Zo heb ik, wat in het bijzonder mij, Paulus (Hoofdstuk 2: 18), aangaat, hem nog eens tot u gezonden, om uw geloof te verstaan, in hoeverre u nog daarin staat (1 Kor. 16: 13. 2 Kor. 1: 24), of niet misschien de verzoeker tot afval (1 Petr. 5: 8. 1 Kor. 7: 5 u verzocht zou hebben en, als dat werkelijk had plaats gehad, onze arbeid ijdel zou zijn (Fil. 2: 16).

Met hetgeen de apostel hier schrijft, schijnt het bericht in Hand. 17: 14 v. en 18: 5 niet overeen te komen. Volgens het laatste bericht liet namelijk de apostel, toen hij zich te Berea aan de vervolgingen van de Joden onttrok en door enige Christenen naar Athene geleid werd, Silas en Timotheus daar achter en gaf hier door de terugkerende geleiders hun de aanmaning, om ten snelste hem na te reizen en, hoewel ook niet reeds te Athene, kwamen zij toch te Corinthiërs werkelijk weer met hem samen. Dat intussen dit bericht een gaping bevat en het alleen het begin en het einde van de gebeurtenissen meedeelt en daarentegen de bijzondere omstandigheden, die tussen die beide liggen, buiten aanmerking laat, blijkt reeds vanzelf daaruit, dat Silas en Timotheus niet, zoals hun was gelast, te Athene, maar eerst te Corinthiërs met de apostel zich weer verenigden, terwijl toch van deze uitdrukkelijk wordt gezegd, dat hij hen te Athene wachtte, zonder dat tevens verklaard werd om welke reden die afwijking plaats greep. Vullen wij nu de gaping zo aan, dat aan dit bevel in Hand. 17: 15, dat de terugkerende geleiders van Paulus aan Silas en Timotheus naar Berea overbrachten, alleen door de laatsten gehoor is gegeven en deze tot de apostel te Athene is gekomen, terwijl de laatste door belangrijke redenen te Berea werd teruggehouden - dat verder Paulus, als hij van Timotheüs hoorde, die beproevingen over de jeugdige Christenen te Thessalonika waren gekomen en hij zich over hen beangst maakte, in plaats van Timotheüs bij zich te houden, hem over Berea tot de gemeente zond, om haar te versterken en te vermanen - dat Timotheüs, nadat hij zijn taak voor Thessalonika had volbracht, bij zijn terugkeren tot de apostel uit Berea Silas meebracht, in wiens gezelschap echter Paulus niet meer te Athene was, waar hij zo weinig instemming had gevonden, dat hij vroeger dan oorspronkelijk zijn voornemen was geweest, zich gedrongen zag om verder zijn weg te gaan, maar hem naar Korinthe moest nareizen, dan houdt meteen alle tegenspraak op tussen het bericht van Lukas en de plaats die voor ons ligt. Wij begrijpen zo ook waarom Paulus op onze plaats eerst (vs. 1 en 2) in de eerste persoon meervoud spreekt ("wij - onze en later (in vs. 5) van zichzelf alleen Zeker is ook omdat (vs. 1 v.) eigenlijk hij het alleen, die te Athene de hulp van Timotheüs missen wil en hem liever naar Thessalonika laat gaan, om berichten over de gemeente daar in te winnen, hoe zij zich temidden van de verzoeking hield; maar toch heeft aan deze gehele zaak Silas, die te Berea is achtergebleven, in zoverre ook deel, als deze waarschijnlijk door Timotheüs bij diens reis van Berea naar Athene de apostel bericht liet toekomen over de gevaarlijke stand van zaken te Thessalonika en hoe doelmatig het zou zijn, als Paulus ten eerste nog zijn helper afstond en Timotheüs tot de bedreigde gemeente zond. Om nu duidelijk te kennen te geven dat Silas ook daaraan deel had, hem zelfs de eer toekwam het initiatief daartoe te hebben gegeven, schrijft

Paulus eerst in het meervoud, tot hij vervolgens over zijn persoon in het bijzonder gaat spreken, omdat inderdaad hij het in het bijzonder was, die het offer, van te Athene alleen gelaten te worden, moest brengen, hoewel hij daar de bijstand van een trouwe helper zozeer nodig had.

De zending naar Thessalonika was geen geringe taak voor de jonge Timotheüs (1 Kor. 16: 10 v. 1 Tim. 4: 12); maar ook Paulus wist wijselijk juist deze te kiezen, die aan voorzichtigheid getrouwheid paarde, die zichzelf verloochende, zoals weinigen en alleen zocht wat van Christus was (Fil. 2: 20 vv.). Het onderscheid van gaven is dienstig voor verschillende taak: niet allen kunnen stenen en blokken verwijderen, het is ook niet altijd gepast. Van onkruid reinigen en zorgvuldig nat maken heeft ook zijn tijd en er zijn dienaars nodig, die daartoe gaven bezitten.

6. Maar, zoals het nu met ons is, toen Timotheüs nu van jullie tot ons gekomen was (Hand. 18: 5) en ons de goede boodschap gebracht had van uw geloof en liefde en dat u altijd goede gedachtenis van ons heeft, dat niet alleen een teken is van uw liefde jegens ons, maar ook van uw goed geweten tegenover ons, zeer begerig zijnde om ons weer te zien, zoals wij ook om jullie zeer verlangen (Hoofdstuk 2: 17).

De brief is geschreven dadelijk na het terug-keren van Timotheüs; vandaar die frisse blijdschap en overvloeiende liefde.

Dat de apostel behalve hetgeen Timotheüs van haar geloof en haar liefde heeft meegedeeld, omdat deze beide, het geloof in standvastig volharden, de liefde in getrouwe aaneensluiting konden worden bewezen, uitdrukkelijk ook vermeldt wat hij van haar gezindheid jegens hem en Silvanus heeft meegedeeld, is te verklaren uit een bijzondere bezorgdheid, die hij zeker zal hebben gehad. Maar de gemeente is te midden van de smarten, waardoor zij is getroffen, evenmin van haar leraars als van haar geloof afgebracht.

Getrouwheid aan het Evangelie is natuurlijk verbonden met dankbare liefde jegens de verkondigers daarvan. Als het tussen leraars en hun vroegere toehoorders, wier geestelijke vaders zij zijn, na enige tijd zo gesteld is; dan is het goed: afvalligen kunnen niet met vreugde denken aan hun vroegere geestelijke vaders en verlangen niet hen weer te zien, omdat schaamte en vrees of zelfs een vijandige bitterheid het niet toelaten.

En ons de goede boodschap gebracht had van uw geloof en liefde. Van hun geloof, van de genade van het geloof, dat deze echt en van de juiste aard was, dat hun geloof zo ver daarvan kon geoordeeld worden, het geloof van Gods uitverkorenen en een even dierbaar was als het hunne; dat het een ongeveinsd, sterk, levendig, werkzaam en toenemend geloof was, of van de leer van het geloof, zoals die door hen aangenomen en omhelsd was, dat zij veel licht daarin hadden en naar de tijd grotelijks erin gevorderd waren, dat zij die vasthielden, vast daarin stonden en voor deze streden, niettegenstaande alle verdrukkingen, smaadheden en vervolgingen, die zij of in de apostelen zagen, of zelf daarom leden, en ook van de belijdenis van zowel de genade en de leer van het geloof, die zij vasthielden zonder te wankelen en in een reine belijdenis, dat echt een zeer goede boodschap was. Timotheüs bracht ook een goede boodschap van hun liefde, waardoor het geloof werkt; deze twee deugden worden altijd samen gevonden; zij worden in de ziel gewerkt door een en dezelfde hand en op dezelfde tijd; waar de een is daar is de andere en als de een bloeit en groeit dan ook de andere; en door deze deugd is gemeend de liefde tot God, tot Christus, tot Zijn waarheden, inzettingen, wegen,

dienst en tot elkaar en zelfs tot alle mensen en deze liefde was zonder geveinsdheid in deugd en in waarheid, bestendig en vurig.

7. Zo zijn wij daarom, broeders, over u (2 Kor. 7: 7) in al onze verdrukking en nood, die ons hier te Korinthe bezwaart (2 Kor. 2: 4), vertroost geworden door uw geloof, dat u zo trouw bewaard en zo heerlijk bevestigd heeft.

8. Want nu leven wij weer op, nadat wij van te voren door onrust als gestorvenen waren Ac 18: 5, als u vaststaat in de Heere en zonder twijfel ook verder vast zult staan (1 Kor. 16: 13).

Over hetgeen iemand bezwaart en drukt kan men getroost worden, zonder dat het ophoudt, als men namelijk een vreugde vindt die het leed overtreft (2 Kor. 7: 4). Dit was hier het geval. Zoals de apostel in de angst en de druk, waarin hij leefde, de zorg, dat de vrucht van zijn werk te Thessalonika ook verloren zou gaan, onverdraaglijk was geworden en hem geleid had tot het besluit om Timotheüs te zenden, opdat deze hem bericht zou geven, zo is nu diens aankomst vanwege het verblijdende bericht, dat hij bracht, Paulus en Silvanus tot vertroosting geworden in al hun verdrukking. De apostel spreekt dit uit, omdat hij niet zozeer wil voorkomen als gerust gesteld over de gemeente, als wel zijn vertroosting in eigen druk aan haar dank weten.

Wel hem, die de eer van God en de zaligheid van anderen zo ter harte gaat, dat hem het geloof van anderen echt ten troost is en die het leed, dat hij daarover ondervond, of ook ander leed, dat hij dragen moest, kon vergeten. O, wat een liefde moet in Paulus’ hart voor zijn schapen zijn geweest, dat de goede boodschap hem zo levend kon maken! Hoe menigeen moet Jezus, die leeft, ook in dit opzicht het oordeel (Openb. 3: 1) in het geweten schrijven: "U heeft de naam, dat u leeft en u bent dood" - ongevoelig voor alles wat vreugde of bekommernis in u kon of moest opwekken.

9. Ik zeg niet teveel, toen ik zo-even de toestand van ons hart beschreef, als dat een nieuw, fris leven ons vervulde; want wat dankzegging, die met de grootheid van Zijn genade overeenstemde, kunnen wij voor God tot vergelding teruggevenvoor u (Ps. 116: 12), vanwege al de blijdschap, waarmee wij ons omwille van u verblijden voor onze God, voor wiens aangezicht wij staan met dankzegging, gebed, uitstorting van het hart en vragen om raad (1 Kon. 17: 1)?

10. a) Nacht en dag zeer overvloedig biddende tot God in een overstelpend gevoel van dankbaarheid, om uw aangezicht te mogen zien (Hoofdstuk 2: 17) en door verdere persoonlijke werkzaamheid in leer en vermaning te volmaken (Kol. 1: 24) hetgeen aan uw geloof ontbreekt, dat zeker nog het geval is (vgl. Hoofdstuk 4: 1 v. ; 13 v. ; 5: 1 v. 1Th 4. 1, 13).

a) Rom. 1: 10, 11; 15: 23. 2 Tim. 1: 4

De apostel weet de vertroosting, die hem in al zijn verdrukkingen daardoor ten deel geworden is, dat God zo’n geloof bij de Thessalonicensen werkt, niet met genoeg dank en in het algemeen niet anders te beantwoorden, dan met de gedurige en ernstige bede, van zijn kant daartoe te mogen medewerken, dat hun geloof nog volkomener wordt en tot dat doel hun aangezicht te mogen zien.

Paulus wens en gebed is echter pas na enige jaren verhoord (in de herfst van 56 na Christus) (1 Tim. 1: 3). Zo zijn dan Gods gedachten ook hoger dan die van een apostel. Zijn doel, om de Thessalonicensen te versterken, werd intussen door andere middelen, ook door zijn brieven, bereikt.

11. Maar onze God en Vader (Gal. 1: 4) zelf en onze Heere Jezus Christus, die de Satan in korte tijd onder onze voeten kan vertreden (Rom. 16: 20), richt onze weg tot u. Hij maakt de weg recht, opdat tot volvoering moge komen hetgeen wij ons hadden voorgenomen, waarbij de Satan ons tot hiertoe in de weg heeft gestaan (Hoofdstuk 2: 18).

De apostel kan van zijn kant niets doen dan bidden: daarvan heeft hij in vs. 10 gesproken. Wat nu echter God van Zijn kant moet doen, is tweeërlei: 1) Hij moet "onze weg tot u richten", d. i. effen, recht maken, dan alleen blijft het niet bij plannen van onze kant alleen, die de satan verijdelt; en Hij moet 2) u, of wij komen of niet komen, versterken, want wij zijn toch niets anders dan de werktuigen om aan te vullen, als er nog iets ontbreekt aan uw geloof. Terwijl Paulus dit schrijft vloeit zijn innige geest niet alleen in de kamer, maar in de brief zelf over van gebed.

De apostel noemt niet alleen God als degene, die de weg tot de Thessalonicensen voor hem en zijn helpers effen moet maken, Hem voorstellend als degene, die voor ons beide is: God en Vader. Maar hij noemt daarnaast ook de Heer van de Christenen, Jezus Christus; en God de Vader en onze Heere Jezus Christus zijn voor hem nu niet in die zin twee, dat voor het werkwoord "richt" de meervoudige vorm nodig was, die twee zijn voor hem toch geen twee, maar slechts één Goddelijk wezen. Dat hij zo Jezus Christus niet ongenoemd laat, zal een dergelijke grond hebben, als wanneer hij later in vs. 13 omgekeerd, naast het "in de toekomst van onze Heere Jezus Christus" toch ook het "onze God en Vader" niet achterwege laat. Tegenover Christenen uit de heidenen was het gepast, zo opzettelijk op de voorgrond te plaatsen, dat alles wat God doet aan hen, voor wie Hij Vader in Christus Jezus is, ook het werk van Jezus is en dat omgekeerd in de openbaring van Jezus Christus God wordt geopenbaard en dus hij, tot wie Jezus komt, daardoor voor God wordt geplaatst.

De uitwendige omstandigheden worden in de Schrift gewoonlijk tot de Vader teruggevoerd; onze plaats wijst de gepastheid aan, om deze ook Christus voor te leggen.

12. En, of wij mogen komen of niet, de Heere vermeerdert u, bevordert uw groei uit en inwendig en maakt u overvloedig in de liefde jegens elkaar (Hoofdstuk 4: 9 v.) en jegens allen, ook jegens uw nog ongelovige volksgenoten (2 Petr. 1: 7 Tit. 3: 2 v.), zoals ook wij zijn jegens u, namelijk rijk in liefde en dat reeds geweest zijn, toen ook u nog heidenen was.

13. Opdat Hij uw harten ten gevolge van dat overvloedige in de liefde versterkt, om al wat goed is te willen en te volbrengen (2 Thess. 2: 17), om onberispelijk te zijn in heiligmaking (1 Kor. 1: 8) voor onze God en Vader in de toekomst van onze Heere Jezus Christus, als Hij van de hemel verschijnt met al Zijn heilige, door die allen vergezeld (Zach. 14: 5 Matth. 16: 27; 25: 31. 2 Thess. 1: 7, 10

Van de wens om naar Thessalonika terug te keren klimt Paulus op tot de wens om hetgeen nodig is voor Christus terugkomst ten oordeel, terwijl hij deze nieuwe wens daardoor van de vorige afscheidt, dat hij deze zijn bijzonder onderwerp "de Heere" geeft. Wat nu de lezers voor God de Vader nodig is, als de Heere Jezus Christus komt, dat bidt de apostel hun toe met de woorden: "de Heere vermeerdert u en maakt u overvloedig in de liefde jegens elkaar en

jegens allen, zoals wij ook zijn jegens u". Om te volmaken wat aan hun geloof ontbrak en hen volkomener te maken, dat was het, waarom hij het richten van zijn weg naar Thessalonika begeerde en, opdat zij in het geloof staan, daartoe zal rijkere lering nodig zijn, maar de liefde, deze vrucht van het geloof, moet de Heere, die zij dienen, in hen werken; daarom drukt hij hier vooral op de groei in de liefde. Weliswaar bedoelt hij hier niet slechts de liefde tot de Christelijke broeders, maar ook jegens de mensen in het algemeen en herinnert hij door de bijvoeging: "zoals wij ook zijn jegens u", aan de liefde van hem en zijn ambtgenoten voor hen, terwijl hij die liefde nader bepaalt als een tot alle mensen, niet slechts als een, die de Christelijke broeders omvat, waarvoor zijn liefde tot hen inderdaad voor hen ten voorbeeld kan zijn. Hij heeft hen toch niet eerst nu lief, nadat zij zijn broeders in Christus zijn geworden, maar zij zouden dat niet zijn geworden als hij hen niet te voren als mensen had liefgehad. Wanneer de Heere zo de Thessalonicensen rijk maakt in liefde jegens elkaar en jegens alle mensen, kwamen hun harten daardoor tot een vastheid, om niets te willen wat tegen Gods wil is, zodat zij niet slechts ten opzichte van hun uitwendig handelen, maar hun harten zelfs bij Christus’ terugkomst onberispelijk zijn zullen. Bij "in heiligmaking" voegt de apostel het "onberispelijk", om hun staat niet slechts met ontkenning, maar ook met bevestiging uit te drukken en bij het geheel "onberispelijk in heiligmaking" voegt hij nog het "voor onze God en Vader", om uit te drukken wat een onberispelijkheid hij eist, namelijk een, die voor Gods ogen kon bestaan. Het tijdpunt, waarop zij dus onberispelijk worden bevonden, is de dag van de wederverschijning van de Heere, waarop zij volgens Hoofdstuk 1: 10 1Th wachten en hopen.

HOOFDSTUK 4

VERMANING TOT EEN HEILIGE WANDEL. VERTROOSTING IN DROEFHEID DOOR VOORSTELLING VAN DE OPSTANDING VAN DE DODEN

C. De apostel had reeds in Hoofdstuk 3: 13 en 10 erop gewezen hoezeer de gemeente te Thessalonika, volgens hetgeen Timotheüs, behalve het goede, dat hem kon vertroosten, over de staat van zaken bij hem bericht had, behoefte had aan een volmaking van hun geloof. Nu gaat hij in het van hier volgende tweede gedeelte van zijn brief, dat vermaning en onderwijzing bevat, ertoe over, aan deze behoefte te voldoen. Vooral wil hij tegenover de verkeerde bekommerdheid, waarmee zij enkelen uit hun midden vóór de openbaring van Christus zagen wegsterven, zoals Timotheüs hun had meegedeeld, de uitgedrukte wens beantwoorden om onderrichting te ontvangen over de tijd van de dag van Christus, waarop hun gedachten zo vol verwachting waren gevestigd.

I. Vs. 1-12. Wat de apostel in de drie vorige hoofdstukken geschreven had, was bijzonder geschikt om de gemeente vrolijk te stemmen en hun harten toegenegen voor hem te maken. Des te bereidwilliger, dat mocht hij hopen, zouden zij nu ook de herinneringen aannemen die hij moest doen overeenkomstig de omstandigheden, die de gezonde ontwikkeling van hun geloofsleven bedreigden. Aan de ene kant, zo had hij vernomen, kwamen nog de hoofdzonden, die het heidendom eigen waren, de zonden van ontucht, van winzucht en eigenbaat onder hen voor; aan de andere kant kwam onder hen in zwang een valse werkzaamheid in geestelijke zaken, die van de vervulling van de burgerplicht aftrok. Moet hij nu ten opzichte van die eerste toestanden zeer ernstig met hen spreken, dat zij de heidense zonden niet gering achten, zo verblijdt het hem des te meer, hun ten opzichte van de eigenaardig Christelijke deugd van broederlijke liefde de getuigenis te kunnen geven, dat hij hun hierover niet eerst hoefde te schrijven. Toch moet hij op toeneming in de beoefening van die broederlijke liefde aandringen en scherpt hij de gemeente in om zich van valse uitspanning te onthouden en bij hun handenarbeid te blijven, omdat anders in de plaats van de aanbevolen beoefening van de broederlijke liefde integendeel al te snel de behoefte aan hulp van anderen openbaar zou worden.

EPISTEL OP DE TWEEDE ZONDAG IN DE VASTEN: REMINISCERE

Deze epistolische tekst past zowel bij het Evangelie als bij de tijd, waarinn wij leven. Het Evangelie (Matth. 15: 21 vv.) vertelt de geschiedenis van de Kananese vrouw en van haar demonische dochter. Daar vertonen zich aan ons een heidense moeder en dochter, zoals die door de satan sterk bestreden en geplaagd zijn. In ons epistel wordt ons een Christelijke gemeente uit de heidenen voor ogen gesteld, namelijk die van Thessalonika en wel geplaagd en betreden door echt heidense en Griekse zonden, door vleselijke lusten en begeerte naar de bezitting van anderen. Ik noem het gebied van deze beide zonden heidens en inzonderheid Grieks, hoewel ik weet dat ook de Jood door beide was bestreden en door de apostelen bij deze vaak wordt bestreden. De heiden, vooral de Griek, had namelijk voor beide zonden gevoel en geweten verloren, vleselijke begeerlijkheid, hebzucht en bedriegerij achtte hij nauwelijks meer als onrecht; zij kwamen hem bijna voor als deugden. De apostel noemt nu in onze tekst de overtreding van de beide geboden, van het zesde en het zevende, met een en dezelfde naam: die van onreinheid en verwerpt ze daarmee beide. Deze inhoud past zeer goed bij onze tekst, om met het Evangelie van deze dag gepaard te gaan. Het laatste stelt ons de heidenwereld voor onder de verontreinigende invloed van de demonen, van de duivel, de eerste daarentegen is de onreinheid en begeerlijkheid van het hart. Demonische en zedelijke

onreinheid komen naast elkaar, maar ook is voor beide één Helper, Jezus Christus en één weg van de hulp, namelijk het "Kurie Eleison" van de Kananese. Het epistel is ook zeer gepast in de passietijd. Zien wij de lijdende Heer bezig met een groot werk, waardoor Hij de wereld van zonde reinigt, dan voelen wij ons tegenover Hem des te meer in onze zondigheid en onreinheid. Voor alle andere zonden komt ons de boze lust van het vlees en de ellendige hebzucht in het lijden van Christus voor, als zeer duidelijk geoordeeld. Daar hangt Hij aan het kruis en Zijn onuitsprekelijke lichaamssmart is de betaling van onze zonden van wellust Zijn gehele verarming, waarin Hij niets meer heeft om het lichaam te dekken en geen plaats meer om Zijn hoofd op neer te leggen, boet onze begeerte naar have en bezitting.

De macht van het kruis van Christus tegen de macht van vleselijke begeerlijkheid en wereld-gezindheid: 1) het ontsteekt in ons het heilige vuur van een dankbare wederliefde, 2) vervult ons met het bewustzijn van onze verheven bestemming en 3) houdt in ons bestendig de gedachte levendig aan Gods oordeel over alle onreinheid en ongerechtigheid. (EIG. ARB.).

Opwekking om in het Christendom voort te gaan; van deze voortgang horen wij in de tekst: 1) welk doel die heeft, 2) welke tijd die nodig heeft, 3) welke loop die neemt, 4) welke wet die volgt, 5) welke openbaringen die geeft.

De voor God welgevallige wandel: 1) wat onze wandel voor God welgevallig maakt, 2) hoe een voor God welgevallige wandel moet worden ingericht.

De roeping van de Christen tot heiligmaking: 1) de beweegredenen tot heiligmaking, 2) de eisen daartoe, 3) de gevolgen van haar verzuim.

Twee stukken uit het ware evangelische vasten: 1) vermijd onkuisheid en hoererij, 2) strek uw hand niet uit naar het goed van anderen.

De zonde van ontucht, hoe die in strijd is: 1); met Gods gebod, 2) met de eer van de Christens, 3) met de vrede van de ziel, 4) met het doel van onze roeping.

Over de reinheid, waartoe wij geroepen zijn: 1) rein het lichaam en zijn leden, 2) rein het hart en zijn gedachten, 3) rein de hand en haar goed!

1. Voorts dan, broeders, om van het tot hiertoe gezegde nu over te gaan tot hetgeen ons verder op het hart ligt - wij bidden en vermanen u, als vrienden en broeders (Hoofdstuk 5: 12. 2 Thess. 2: 1 in de Heere Jezus, als die Zijn apostelen en geroepen dienaars zijn (1 Kor. 1: 10 Efez. 4: 1 en 17), om naar het Evangelie te wandelen. Zoals u van ons, toen wij bij u waren, ontvangen heeft, zoals u van ons heeft vernomen, a) hoe u moet wandelen en voor God behagen, een leven moet leiden overeenkomstig uw Christendom en voor God welgevallig, beijver dan ook dat u daarin ook meer overvloedig wordt. Heeft u een begin gemaakt met zo’n Godverheerlijkend leven, denk eraan dat een aanvangen niet voldoende is, maar het steeds meer moet toenemen.

a) Filipp. 1: 27. 1 Thess. 2: 12

2. U kunt ook steeds volkomener worden, steeds meer het u voorgestelde doel nader komen, als u maar ernstig wilt. Want u weet welke bevelen wij u gegeven hebben door de Heere Jezus. Die bevelen hebben u de gehele, de volle taak van het leven van een Christen voor ogen gesteld. Onbekend met deze bent u dus niet, zodat wij eerst nog eens tot u zouden

moeten komen en u nog verder zouden moeten leren, voordat u aan een voortgaan in het Christendom zou kunnen denken.

Na de bede, dat God de Thessalonicensen door Zijn Geest met liefde mocht willen vervullen tot hun versterking en heiligmaking (Hoofdstuk 3: 12 v.) wendt zich de apostel nu ook tot hen zelf en roept hen op om het hunne te doen in het werk van de heiligmaking, zodat ook hier de menselijke werkzaamheid niet voorkomt als door de goddelijke vernietigd, maar door haar opgewekt. Als regel voor hun voor God welgevallige wandel beroept Paulus zich nu op de voorschriften hun gegeven bij zijn persoonlijk bezoek; want wij mogen veronderstellen dat de vermaningen, die nu volgen een herhaling van die bevatten.

Hoeveel de apostel in het eerste gedeelte van zijn brief aan de gemeente te Thessalonika had te roemen gehad, hun toestand was toch nog niet, zoals die had moeten zijn, als die zou overeenkomen met de apostolische voorschriften. Wat een voor God welbehagelijke wandel was, dat was hun bekend geworden; allen hadden de onderrichtingen en geboden, die de apostel hun had gegeven, goed onthouden, maar het leven was niet met dat weten in overeenstemming. Het ging de gemeente te Thessalonika, zoals ook onze hedendaagse gemeenten. Hoe men moet wandelen, is even snel geleerd als gezegd; het gehoorzamen volgde echter langzaam en onvoldoende.

3. Ga dan voort naar het ontvangen onderricht en neem in het bijzonder die stukken in acht, waarop wij toen dadelijk uw opmerkzaamheid in het bijzonder hebben gevestigd"Eph 5. 3-7. a) Want dit is de wil vanGod, uw heiligmaking. Deze bestaat daarin, dat u zich reinigt van de hoofdzonden van uw vroeger heidens leven en u afzondert van zo’n wandelen en handelen, als nog heden bij uw heidense omgeving bestaat en wel vermaan ik u inzonderheid, dat u zich onthoudt van de hoererij.

a) Rom. 12: 2 Efeze. 5: 27 Filipp. 4: 8

Heiligmaking is de veelbevattend woord en van een grote uitgestrektheid; in het algemeen bestaat zij in een overeenkomst en gelijkheid van onze natuur met de natuur van God en in een overeenstemming van ons leven met de wil van God. In het bijzonder staat heiligmaking hierover tegen alle lichamelijke onreinheid, zoals de naastvolgende woorden duidelijk tonen.

4. Dat een ieder van u zijn vat weet, het lichaam, dat hem is gegeven (1 Kor. 6: 8), die woonplaats van zijn ziel (1 Kor. 6: 13. 2 Kor. 4: 7, te bezitten in heiligmaking en eer, omdat het toch geheiligd is tot een tempel van de Heilige Geest en verheven tot de eer om een lid van Christus te zijn (1 Kor. 6: 15 en 19).

Wij vernemen hier waarin de zedelijke onderwijzingen hebben bestaan, die de apostel de lezers door de Heere Jezus heeft gegeven, omdat hij ze herhaalt op die wijze, dat hij, het geven ervan door Jezus Christus daardoor rechtvaardigend, de wandel, die hij zal tekenen, als de wil van God voorstelt (vgl. Hoofdstuk 5: 18) en als doel hun heiligmaking noemt.

De apostel vermaant: "u moet steeds volkomener worden; want dat, namelijk uw heiligmaking, is Gods wil. " De heiligmaking, door God gewild, moet zich in de eerste plaats daarin vertonen, dat zij zich onthouden van de hoererij, dat zij alle ongebondenheid van geslachtsgemeenschap vermijden. Nadat Paulus negatief heeft aangewezen waarvan de Christenen zich moeten onthouden, zegt hij ook positief wat zij moeten doen: "een ieder van u weet zijn vat te bezitten in heiligmaking en ere. " Onder vat verstaan wij met Luther het

lichaam, dat het vat, het werktuig van de ziel is. In de grondtekst staat eigenlijk: een ieder weet zijn vat te winnen. Wij winnen, zoals Chrysostomus zegt, ons lichaam, als het rein en kuis blijft; daarentegen wint de zonde het, als het onrein wordt. Wij winnen of behouden het in heiligmaking door een wandelen, dat zoekt dat het lichaam een tempel van de Heilige Geest is, waartoe het geheiligd is, en steeds meer geschikt dat wordt en wij houden het in ere door een wandelen, dat getuigt van waardering van het lichaam, dat naar Gods beeld is geschapen.

Hoe gering, zwak en gebrekkig ons lichaam heden ook zij, toch heeft het zijn grote waarde en zijn eervolle bestemming voor deze en voor gene wereld en de Heere Jezus voedt en versterkt het daarom in het heilig avondmaal met Zijn eigen onvergankelijk lichaam, opdat het leeft, evenals Christus leeft. Zie slechts uw lichaam aan: daar is het oog, de spiegel van uw onsterfelijke geest; daar is het aangezicht, het beeld van uw verstand, daar is de rechtopgaande gedaante, die u naar boven wijst! Zijn dat niet alle vingerwijzingen dat het lichaam uw eeuwige roeping dienen moet en in ere moet worden gehouden? U verstaat het goed uw prachtkleren en sieraden en pronkstukken met zorg te bewaren in fraaie kistjes en kastjes, waarom verstaat u dan ook niet het edele vat van zo grote goederen en schatten, dat op de dag van de opstanding schitteren zal in het licht van God, rein te bewaren van die onreinheid, die voor God een gruwel is?

Zeer aanzienlijke uitleggers hebben het woord "vat" verklaard van de vrouw, zodat de bedoeling van de apostel zou neerkomen op de raad in 1 Kor. 7: 2 gegeven: "omwille van de hoererijen zal een ieder man zijn eigen vrouw hebben. " Als ook volgens oosterse manier van beschouwing bij de Joden de vrouw als een werktuig tot bevrediging van geslachtslust voor de man werd aangezien, dan is toch die manier van beschouwing te laag, dan dat wij de apostel zouden toedichten, dat hij daarnaar het woord "vat" (vas, cui semen immittitur - vas meum, quo ego utor) zou hebben gebruikt. De uitdrukking van Petrus in 1 Petr. 3: 7 kan men hier niet aanhalen, omdat daar de bedoeling een gans andere is. Bovendien komt men bij deze opvatting ook niet over de moeilijkheid heen, om de uitdrukking in het Grieks gebezigd, die bij ons door "bezitten" is vertaald (ctasyai) en die eigenlijk "verwerven" betekent (Hand. 1: 18; 8: 20), te nemen voor: dat wat men verworven heeft, in bezit te hebben of te behouden (Luk. 18: 12; 21: 19). Was het de mening van de apostel dat de mannen te Thessalonika, in plaats van, zoals zij het in hun vroeger heidendom gewoon waren, zich met de meiden of de straat in te laten, door verbindtenis aan een bepaalde persoon, als aan het eens voor altijd tot dat doel verkregen vat of werktuig moesten verbinden, dan zou hij door zo’n bedoeling het "in heiligmaking en eer" op grote wijze kwetsen, omdat toch het nemen van een vrouw uit zo’n oogpunt een verloochening van de eer en de waardigheid van de vrouw zou zijn. Paulus kon toch op die manier dit menen, dat de Thessalonicensen, nadat zij niet meer als vroeger de zogenaamde venus vulgivaga dienden, maar, zoals hij hun bij hun bekering had geraden, een ieder zijn eigen vrouw had, zij nu dit hun geoorloofd vat tot bevrediging van geslachtslust niet in de dienst van zondige lusten moesten misbruiken, en het heidense wellustige leven in de Christelijke staat invoeren, dat zij integendeel in heiligmaking en eer de bij hen wonende vrouw moesten bezitten. Hiermee ging hij dan van het lagere doel van de geslachtsgemeenschap van de echt over tot het hogere, het Christelijke, evenals Petrus in 1 Petr. 3: 7 de mannen gebiedt aan de vrouwen, als ook medeërfgenamen van de genade van het leven, haar eer te geven.

5. Leef niet in kwade beweging van de begeerlijkheid en wilde geslachtsdrift (Kol. 3: 5), zoals de heidenen, die God niet kennen (Gal. 4: 8 Efeze. 2: 12) en bij wie men zich dan ook

niet hoeft te verwonderen, als zij gedreven door de wellustige begeerten, waaraan zij zijn overgegeven, allerlei schande en gruwel bedrijven (Rom. 1: 26 v. Efeze. 4: 17 v.).

De eerste eis van de apostel verlangde onthouding van het lichamelijk kwade, de hoererij, de tweede heiligmaking en eer van het lichaam. Deze tweede is echter niet mogelijk zonder de derde, die ligt in de woorden "niet in kwade beweging van de begeerlijkheid, zoals de heidenen, die God niet kennen. " Hoe kunt u uw lichaam rein bewaren, als uw ziel een onreine stal van kwade begeerlijkheden is en hoe wilt u een goed en blij geweten voor God hebben, als u de geslachtslust, die in alle mensen woont, zo weinig meester bent geworden, dat die inwendig tot hartstocht en drift geworden is? Eerst moet u inwendig opruimen en uw ziel heilige en eren, voordat u uw lichaam kunt heilige en eren. Er is geen zonde, waarbij lichaam en ziel zo gebonden, zoals één voorkomen, als de zonde van vleselijke begeerte. Uw bloed en al uw lichaamskrachten en sappen worden in u verdorven, als uw ziel inwendig in boze lusten zwelgt. Uw blik, uw gang, uw gebaren, uw gehele vat van de ziel verliest de zuivere glans en de liefelijke glans van jeugd en van goed geweten en duizend tekenen zeggen het hem, die daarvan kennis heeft, als inwendig uw ziel boven het slijk van de kwade begeerlijkheden broedt. Geen zonde is meer een van het lichaam, maar ook geen vloeit meer uit de ziel voort dan de kwade geslachtsdrift. Daarom moet inwendig de verandering voorafgaan, de groei en reiniging geschieden, uw hart moet voor alle dingen rein worden, als het lichaam dat zijn en blijven zal, als u niet verloren wilt gaan met lichaam en ziel in het afschuwelijke diepe slijk van boze begeerlijkheden.

Onder de heidenen, die van God niet weten, jaagt men naar "beweging der begeerlijkheid", d. i. men weert niet af, men laat aan de begeerte vrije teugel, zodat zij doet naar haar aard en haar boosheid, alsof het, zo het een ziekte en fout is, toch zeer gemakkelijk was die te genezen en te verbeteren. Maar niemand geneest en helpt daar; zij verergeren en vergaan in de kwade begeerlijkheid.

Verzuimen naar God te vragen en Hem uit Zijn werken en de in het hart geschreven wet te leren kennen, heeft bij de heidenen deur en poort van de onreinheid opengezet. Als nu de afgevallen Christenen in opera’s, komedies, gedichten, romans, schandelijke tekeningen en afbeeldingen, alle heidense ijdelheden steeds weer opwarmen, dan vervallen zij bij heidens ongeloof ook weer in heidense hoererij.

6. In de tweede plaats waakt een ieder dat niemand in zaken, waarbij het op bezit aankomt, zijn broeder vertreedt, benadeelt, noch bedriegt in zijn handeling. Daardoor zou de broederlijke liefde op snode wijze worden geschonden, terwijl hij ook liefde bewijzen moet jegens hen, die niet tot de Christelijke gemeente behoren (Matth. 5: 22; 7: 3). Met ernst moet daartegen worden gewaakt, want de Heere is een wreker over dit alles, over al die handelingen, die tot het gebied van hoererij in hebzucht behoren, zoals wij u ook, toen wij bij u waren (Gal. 5: 21), van te voren gezegd en betuigd hebben. U kon dus van het begin aan weten wat u aan het einde zou wachten, als u in het een of het andere de heidense zonden wilde dienen.

De apostel spreekt hier vooral over twee zonden: de onkuisheid, waardoor gezondigd wordt tegen zichzelf en tegen de vrucht van het geloof, en de bedriegerij in de handel, waardoor tegen de naaste wordt gezondigd. Deze is ook tegen het geloof, maar vooral tegen de liefde.

Wellust en hebzucht zijn de beide aspunten, waarom het leven van de oude wereld toen draaide; die beide zijn de bronnen, waaruit alle onheil voortkwam. Wellust en hebzucht

worden door Horatius op vele plaatsen voorgesteld als doodgravers, die voor het geslacht van zijn tijd meedogenloos een diep graf bereiden. Zij zijn inderdaad ook de engelen van het verderf geweest, die de eerstgeborenen in de heidenwereld, de beide klassieke volken van de oudheid, ten gronde hebben gericht.

Even algemeen en sterk als de hoererij, is ook deze zonde tegen het achtste gebod nog heden onder de Christenen verbreid en het enig onderscheid is, dat de eerste vooral aan de jeugd kleeft, de andere bij verder gevorderde jaren vaak in de plaats ervan treedt. De eerste gaat met weelderigheid en verkwisting hand aan hand, terwijl de andere probeert samen te rapen, tot zich te trekken, uit te zuigen, te schrapen, wat niet spijker- en nagelvast is. Met de ware naam noemt men dit eigenlijk stelen; maar niemand wil graag een dief heten en daarom zoekt men naar een mooiere naam. Hij eigent zich het goed van de naaste toe, als hij daarvan maar een manteltje kan omhangen, alsof hij er recht toe had, of ten minste geen onrecht aan deed en benadeelt hen als hij slechte waar voor goede verkoopt en vals geld voor goed uitgeeft. Dat brengt naar zijn mening de koophandel zo mee en behoort tot de geoorloofde kunstmiddelen. Is het maar om enkele penningen te doen, dan maakt het bedrag nog niet tot een oneerlijk man. Is het te doen om enige guldens, dan is de winst te mooi, dan dat men zich niet een enkele maal de titel van bedrieger zou laten welgevallen. Men heeft toch niet bij nacht ingebroken; zo kan men zich met die van motten doorknaagde troostgronden vertroosten, dat men overigens een geheel gewoon mens is. Ach, die gewone mensen, hoereerders en bedriegers, gave God, dat wij er niet zo’n overstromende menigte van hadden! Ja, gave God, dat hun de ogen open gingen uit die verschrikkelijke verblinding, voordat het te laat is! Nu beroemen zij zich in hun schande en schelmerij: "Ik ben de eerste niet geweest en zal ook de laatste niet zijn! " Lieve mens, maar weet ook dat, als u niet verandert en u bekeert, u ook dit woord er zult moeten bij plaatsen en zeggen: "Ik ben de eerste niet, die verloren gaat en zal ook de laatste niet zijn! " Want - "de Heere is een wreker over dit alles", zegt de apostel.

De heidenen leefden voort zonder vrees voor een toekomstig oordeel, waaraan zij niet geloofden. De Christenen weten, dat hun Heere een Rechter is van levenden en doden. De gedachte aan Zijn oordeel moet hen afschrikken van de zonden van hoererij en hebzucht (1 Kor. 6: 9 v). Hoe de hebzucht reeds in deze tijd gestraft wordt, doordat zij een wortel is van vele andere zonden (1 Tim. 6: 9 v.), daarop wijst het woord van Bernhard van Clairvaux: "De gierigheid rijdt op vier raderen, die zijn lafhartigheid, onmenselijkheid, verachting van God, vergeten van de dood; de trekdieren aan de wagen zijn verharding en door en de voerman, die deze beide bestuurt, is de hebzucht. " Als de Heilige en Rechtvaardige moet God hoererij en hebzucht straffen; bij Christenen komt er nog de genade van Zijn roeping bij, die hun verantwoording nog veel zwaarder maakt, zoals de apostel in hetgeen volgt, uiteenzet.

7. Zo’n wraak van God zal ons Christenen nog veel zwaarder treffen dan hen, die van Hem niets weten, de heidenen. Want God heeft ons niet geroepen tot onreinigheid (Hoofdstuk 2: 3. Rom. 6: 19), a) maar tot heiligmaking. God heeft ons door Zijn roeping afgeroepen van die onreinheid en tot heiligmaking, terwijl Hij ons doorZijn goddelijke kracht alles was tot het leven en een godzalige wandel dient, in Christus Jezus heeft geschonken.

a) Joh. 17: 19. 1 Kor. 1: 2

8. Zo dan die dit, de vermaningen, die hierop betrekking hebben en die door de dienaars van het woord tot hen komen, verwerpt, in de wind slaat, als behoefde hij er geen acht op te slaan (Jes. 24: 16), die verwerpt geen mens, maar God (Luk. 10: 16), die ook Zijn Heilige Geest in ons heeft gegeven en daardoor het woord van de roeping, dat door onze mond tot u is

gekomen ook metterdaad aan u als Zijn eigen woord heeft bevestigd (Hand. 11: 17 v. Gal. 3: 2).

De goddelijke roeping en daarbij de mededeling van de Heilige Geest verzwaart de verantwoordelijkheid (Luk. 12: 48) en wel wordt alle zonde eigenlijk niet daarnaar afgemeten, in hoeverre die de naasten tot schade is, maar in hoeverre die een verachting van God is (Ex. 16: 7. 1 Sam. 8: 7 Men geeft graag aan boosheid op mensen de schuld: een hiërarchisch misbruik is zeker mogelijk en wordt daar aangetroffen, waar het privilegie van de leraarstand, hoe dan ook, zonder beproeving, voor onfeilbaar wordt verklaard. Evenwel blijft Luk. 10: 16 van kracht, voor zo verre de dienaars van Christus zich vóór alles zelf onderwerpen aan de verplichting, die in deze belofte ligt.

Die geestelijken wil ik niet horen, die valse leraars, die "ketters", zo spreken zij, die het wagen om openlijk God te verwerpen.

9. a) Van de broederlijke liefde (Rom. 12: 10 Hebr. 13: 1. 1 Petrus 1: 22. 2 Petrus 1: 7), nu, waartoe ik nu zou kunnen overgaan als tegenstelling tot die heidense verkeerdheden en zonden, die zozeer strijden tegen de gemeenschap met God, heeft u niet van node, dat ik u schrijf (vgl. Hoofdstuk 5: 1); want u zelf bent door God geleerd. Zijn Geest, die u tot kennis van de waarheid gebracht heeft en u bewustzijn van hetgeen de Christen betaamt, in het hart heeft ingedrukt (Joh. 6: 45. 1 Joh. 2: 20 v.), heeft u geleerd om elkaar lief te hebben (Joh. 13: 34 v. 1 Joh. 5: 1).

a) Lev. 19: 18 MATTHEUS. 22: 39 Joh. 15: 12 Efeze. 5: 2. 2 Petrus 3: 8. 1 Joh. 3: 23; 4: 21

Ofschoon een liefderijke wandel geenszins het wezen van het Christendom uitmaakt, het is een noodwendig kenmerk van zijn wezen en schoon er uit welk beginsel dan ook liefderijke mensen ontmoet worden, die geen Christenen zijn, een Christen zonder liefde, een liefdeloos Christen is een tegenspraak in de bewoordingen zelf. Als ik de liefde niet had, zegt de apostel, dan was ik niets. En inderdaad, hoe helder onze inzichten ook zijn mogen, in de voorwerpen van het Christelijke geloof; hoe groot onze gaven en bekwaamheden ter uitbreiding van het Koninkrijk des Heren in andere opzichten: hoe teruggetrokken van de wereld, hoe ongelijkvormig aan haar, hoe nauwgezet in vele dingen onze wandel ook moge zijn: hoe ernstig onze stemming, die kenmerken van echte bekering, welke merkwaardige bekeringsweg wij ook menen te kunnen aanwijzen, van welke ondervindingen van goddelijke genade, die bestralingen door goddelijk licht wij ook menen getuigenis te geven, als wij niet gekenmerkt zijn door, als onze stemming, als onze wandel geen blijken draagt en de indruk geeft van echte Christelijke, van wezenlijke broederlijke liefde, dan hebben wij niet het minste recht of aanspraak om voor Christenen gehouden te worden; want dit is het kenmerk, het noodzakelijke, het vereiste. Als wij de liefde niet hebben, dan zijn wij niets. En als iemand meent iets te zijn, omdat hij niets is, die bedriegt zichzelf in zijn gemoed. - God, die de wet van Zijn wezen en van Zijn wereld niet verloochenen kan, God, die geen God van verwarring is, maar van vrede, blijft ook van de zondige mens liefde eisen, liefde voor Zich, liefde voor de naaste. U zult de Heere, uw God, lief hebben met uw hele hart en met uw hele ziel en met al uw kunnen doen. U zult uw naaste lief hebben als uzelf: Ik ben de Heere. Er is geen ander gebod groter dan dit. Het einde van het gebod is liefde. Maar tevergeefs de billijkheid, de heiligheid, de goedheid van deze wet van God erkend; tevergeefs het eigenlievend hart tot haar betrachting ingespannen, tevergeefs over de gedurige mislukking van deze inspanningen geklaagd; de wet kan ons wel leren wat liefde is en hoe liefde zijn moet, maar zij kan ons geen liefde leren, niet doen liefhebben. Gelukkig als zij ons als in een spiegel vertoont, hoe

liefdeloos, hoe eigenlievend wij zijn! Gelukkig - ja, als deze harde les ons uitdrijft om hulp en raad te zoeken waar die te vinden zijn. En hier zijn zij te vinden. Die God, die uit liefde liefde eist, wil ook uit liefde liefde geven. Die God, die uit liefde tot liefde geschapen heeft, wil ook uit liefde tot liefde herscheppen; wil ook uit liefde verlossen van de macht van de vrees, die de liefde buitensluit en van de eigenliefde, die haar verhindert. Daartoe wil hij Zijn Geest, de Geest van de liefde mededelen. Hij die, omdat zij hem pijnigt, verlossing zoekt van de pijnlijke vrees voor God, zal liefde voor God vinden. Die verlossing zoekt van de macht van de zondige eigenliefde, zal liefde voor de naaste in zich voelen uitgestort. Verlossing van de pijnlijke vrees voor God, die aller zonde vijand en wreker is, is te vinden bij Jezus Christus, de goede Herder, die Zijn leven stelt voor de schapen. Die een hart ontvangt om in deze Jezus te geloven, om deze verlossing aan te nemen, om daarin de liefde van God te kennen, die de kennis te boven gaat; die heeft een hart ontvangen om God en de naaste lief te hebben; die is gegeven wat hij niet had en wat hij in zijn zondig hart niet kon opwekken; die heeft geleerd wat de wet hem niet leren kon, maar wat deze genade leert, omdat zij het heeft en geeft. In die toestand verkeert de ware Christen, op deze wijze heeft God hem geleerd de broeders lief te hebben.

10. Want u doet ook dit, u laat het niet ontbreken aan de praktische volbrenging daarvan en wel bewijst u die liefde aan al de broeders, die in geheel Macedonië zijn (Hoofdstuk 1: 7). Maar wij vermanen u, broeders, dat u nog meer overvloedig wordt, omdat er naasthetgeen u reeds doet, nog zoveel betrekkingen en omstandigheden zijn, waarbij het u aan de juiste beoefening ontbreekt (vs. 1; 3: 12).

Men zou het vreemd kunnen vinden dat de lezers een waarschuwing nodig hadden tegen maatschappelijk benadelen van de broeder en daarentegen geen aanmaning nodig hadden tot werkdadige liefde onder elkaar; maar hoezeer ook die zonde door deze deugd moest zijn uitgesloten, zo gemakkelijk konden zij in werkelijkheid toch met elkaar gepaard gaan. Ook hij, die de begeerte naar winst niet kon weerstaan, kon zeer goed in oprechte liefde, waar het nodig was, dus met name in gevallen van armoede, gewillig zijn om zijn geloofsgenoten hulpvaardig bij te staan en dit te meer, hoe verser de band was, die hem met deze verbond en hoe groter de vreugde was van deelgenoten aan het nieuwe geloof te hebben en te verkrijgen. Gelegenheid tot betoning van liefde bood zich juist het meest aan bij pas gevestigde gemeenten, waar koopmanschap en nering de nadelige gevolgen ondervonden van het uittreden uit de vroegere godsdienst-gemeenschap, waarmee toch ook de volksgemeenschap verbroken scheen te zijn, terwijl tot regeling van de nieuwe een al was het ook geringe uitgaaf nodig was.

Als inwendige grond, waarom hij het onnodig achtte hun opnieuw onderricht te geven over de broederliefde, geeft Paulus aan dat zij zelf door God geleerd waren, d. i. dat hun de Heilige Geest was gegeven; want waar deze is, daar leert Hij ook en waar Hij leert, daar brengt Hij ook de beoefening voort en zo kan de apostel hier doelen op hetgeen de Thessalonicensen aan alle broeders in Macedonië hebben gedaan.

De goddelijke onderrichting heeft geen plaats zonder bemiddeling, of toverachtige wijze, maar door inleiding in de geopenbaarde waarheid. Bij elke bemiddeling door onderrichten en opvoeden komt een punt, dat de menselijke inspanning moet stilstaan, waar alleen zij als ware leerlingen openbaar worden, voor wie het licht van de Geest, die het Woord bezielt, inwendig opgaat, bij wie de lering, uit het Woord ontvangen, inwendig wordt verklaard, duidelijk wordt gemaakt en in het hart geschreven wordt. Alleen een sterk hierarchische denkwijze ziet dit ontstaan van een zelfstandig Christendom wantrouwend aan. Voor een goddelijk gezinde

opvoeder is het de grootste vreugde, als hij bij zijn leerlingen iets dergelijks ontdekt (vgl. Joh. 4: 42). Het is de Geest, die hun getuigenis geeft, dat zij het leven uit God hebben ontvangen, dat de liefde van God in hun hart is uitgestort. Het is een leren, dat tegelijk werken is, zoals de wet dat niet kan doen.

Er zijn mensen, die zeer schriftuurlijk, zeer Christelijk, immers wat de klank betreft, over de broederlijke liefde kunnen spreken als een noodwendig kenmerk in de Christen, kunnen uitweiden als over de vrucht alleen van het geloof in Jezus Christus en de toeëigening van Gods liefde in Hem; die zeer aandoenlijk en niet zonder eigen aandoening, van die liefde van Christus kunnen ophalen en van het liefelijke om de broeders lief te hebben in Zijn kracht en naar Zijn voorbeeld. Er zijn mensen, die zeer natuurlijk kunnen klagen, dat er in onze tijden zo weinig liefde is onder het volk van God en zeer ootmoedig kunnen zuchten, dat zij zelf zo liefdeloos zijn, dat er nog zo’n oude, hatelijke en nijdige mens in hun binnenste woont, dat zij zo gedurig in liefde te kort komen. Er zijn mensen, die zich echt in de broederlijke liefde kunnen verheugen, als zij met hen, met wie zij het zo eens echt in alle overtuigingen niet slechts, maar in alle begrippen, alle meningen, alle dwalingen misschien, eens zijn en volkomen eenstemmigheid in genoegelijke gezelligheid samen zitten en uit de borst aanheffen: En zie, hoe goed, hoe liefelijk is het, dat zonen van hetzelfde huis - wat dan zoveel zeggen wil als van dezelfde verdieping - als broeders samenwonen. Maar als mensen niets anders hebben dan deze bespiegelende, aandoenlijk sprekende, klagende, zuchtende, genietende liefde, als zij de werkzame, de handelende broederliefde missen, wij hoeven niet te geloven, dat zij "door God geleerd zijn om de broeders lief te hebben" en wij moeten ten uiterste vrezen tot deze soort van mensen te behoren en geen andere dan hun liefde te hebben. Anderszins is het nog zeer nodig, dat ons van de broederlijke liefde geschreven en gepredikt wordt: wij hebben er zelfs het A. B. C. nog niet van geleerd. De broederlijke liefde is de handelende liefde. Er is veel voor haar te doen en te arbeiden. Zij heeft allerlei taak en roeping, zolang de mensheid een lijdende mensheid, zolang de gemeente een strijdende gemeente zijn zal, zolang daar arme, zieke, zwakke, verdrukte broeders zijn. Meewarig te zijn en medelijden te hebben is niet genoeg, of liever is niet waar, tenzij dat men ook doet wat het lijden verzacht en wegneemt, tenzij men ook de zwakke steunt, draagt en schraagt. Er moet uitgestrooid, gegeven, geleerd, herbergzaamheid geoefend, vrede gesticht, onderwezen, vermaand en vertroost worden. Men moet de hand van de arbeiders sterken, men moet de lenden van de bezwijkenden gorden, men moet zich voor de gelasterde en verdrukte in het gericht, in de bres stellen. De blinde moet men tot ogen zijn, de kreupele tot voeten, de nooddruftige tot een vader; weduwen en wezen moeten in hun verdrukking worden bezocht; men is "schuldig het leven voor de broeders te stellen. " - De ware broederlijke liefde is niet bekrompen, noch in de keuze van haar voorwerpen, noch in de mate van haar uitstortingen. Zij beperkt zich niet tot een keurlezing uit de broeders; niet tot degenen, in wie zich alles of veel verenigt, wat behalve hun medegenootschap aan Christus, ons aangenaam aandoet of trekt; maar zij breidt zich uit over allen; en uit vrees van een enkele ziel, die recht heeft op haar vertroosting, op haar hulp een ziel, die kostelijk is in de ogen van de Heere, voorbij te gaan, is het haar genoeg, als zij alle dingen mag hopen, al is het niet, dat zij alle dingen mag zien. Maar geenszins is het haar genoeg, weinig liefde een halve hulp een trage getrouwheid te bewijzen. Zij geeft een volle, geschudde, neergedrukte, opgehoopte maat in de schoot. God geeft de gaven van Zijn liefde aan zo verschillende personen en karakters. God is zo rijk en zo mild over degenen, die Hem aanroepen; en de broederlijke liefde is een liefde uit God in het hart van de Christen; zij verloochent haar oorsprong niet. Welkom is haar de gelegenheid, liefde, opnieuw liefde, op een andere manier liefde te bewijzen, welkom de vermaning van een broeder om meer overvloedig te zijn, meer kies, meer veelzijdig, meer werkzaam, meer bestendig; zij erkent daar het hart van een broeders in. In de strijd met de oude liefdeloze

mens, met de zelfbehagelijkheid, met de hoogmoed van het boze hart, heeft zij die vermaningen nodig, maar verstaat ze ook, waardeert ze, volgt ze op, verneemt er de stem van Christus in en wenst Hem door gehoorzaamheid te verheerlijken; - dat heeft menig heiden bewogen naar de bron van de liefde te vragen; dat beweegt menig spotter en wereldling tot eerbied, tot jaloersheid, straks tot onderzoek, eenmaal tot aanbidding. Er is geen eigenschap, die de wereld meer in de Christen eist, waar zij nauwer op ziet. En zij heeft recht. Maar dat dan ook de Christen toeziet, opdat hij allen schijn, niet slechts van liefdeloosheid, maar van koelheid, van traagheid, van bekrompenheid, van karigheid, van gebrek aan blijmoedigheid onder de werken en inspanningen van de liefde vermijdt. Als zijn liefde voor de bekering van de zondige wereld bidt, hij bidt ook dat geen gebrek aan liefde in hem gezien of vermoed, één zondaar verhindert, om zich bij de Heer te voegen en bij de gemeente, die zalig wordt.

11. En zie toe, dat u zich benaarstigt stil te zijn; leg u daarop toe op een bijzondere, zeer ernstige manier (Rom. 15: 20. 2 Kor. 5: 9, in plaats dat u zich in waanwijsheid op de voorgrond stellen zou (2 Thess. 3: 11). Waak, dat u zich niet mengt in zaken, die buiten uw roeping liggen en tracht uw eigen dingen te doen en te werken met uw eigen handen (Efez. 4: 28), in plaats van u aan vroom lediglopen over te geven (2 Thess. 3: 10 v.) zoals wij, toen wij bij u waren, u bevolen hebben aldus te wandelen.

Voor de Thessalonicensen was een vermaning om in de broederlijke liefde steeds volkomener te worden, noodzakelijker, als een dwaling moest worden bestreden, die hen buiten staat zou hebben gesteld hun vroeger liefdewerk voort te zetten. Deze dwaling merken wij op uit de tegenstellingen tot hetgeen, waartoe de apostel oproept. De tegenstelling tot het "benaarstigt u stil te zijn" is een bemoeien met hetgeen buiten is, de tegenstelling tot "uw eigen dingen doen", is een zich moeilijk maken over zaken, die buiten de eigen beroepskring liggen en de tegenstelling tot "werken met uw eigen handen", een bezig zijn, dat geen arbeiden is. Het ligt voor de hand, dat de mens geneigd is, zijn eer juist daarin te stellen, dat hij doet wat door de apostel is uitgesloten. Als nu Paulus aanleiding vindt om zijn lezers te vermanen dat zij liever hun eer stellen in een wandelen, waarbij zij in de gewone gang van het dagelijks leven blijven, dan moeten zij geneigd zijn geweest die weg te verlaten en om een werkzaamheid, die de Christen schijnbaar meer paste, waarmee zij zich bij anderen afgaven, datgene achter te stellen wat ieder mens het naaste was: de zorg voor eigen onderhoud, voor huis en familie. Hierin zagen dan zij, die zich buiten de gemeente bevonden, niets anders dan een verzuimen uitsluitend van de meest gewone plicht en zij, die zo handelden, waren dan ook wel anderen tot last, door wie zij zich lieten onderhouden, in plaats van zelf hun onderhoud te verdienen. De woorden: "zoals wij u bevolen hebben", doen ons zien dat die lust om de weg van de gewone beroepsbezigheden te verlaten, reeds dadelijk van het begin onder de Christenen van Thessalonika op de voorgrond was getreden. Omdat dit nergens elders voorkomt, zal het zijn grond hebben gehad in een eigenaardige richting, waarin zich dadelijk van het begin het Christelijk leven heeft bewogen. Terwijl zij zich hadden overgegeven aan een bovenaardse, onzichtbare Koning, die Zich in de toekomst zou openbaren, om wiens belijdenis zij ook bij de overheid van het wereldrijk werden aangeklaagd (Hand. 17: 7) konden de Thessalonicensen er gemakkelijk toe komen, om, waartoe zij zich vanwege hun nieuwe levensstaat verplicht achtten, de werkzaamheden van hun vroegere levenswijze gering te achten. Op een manier die zich met het rustig voortzetten van het gewone beroepswerk moeilijk verdroeg, voelden zij zich geheel vervuld van die nieuwe betrekking tot een en hemelse Heer, die zij weer van de hemelen verwachtten. Naast dit valse verlaten van hun vroegere levensweg was toch, zoals wij te voren (vs. 18) hebben gezien, een blijven in de zonden daarvan te berispen. In beide gevallen geldt de berisping enkelen, maar

verschillenden, maar beide keren richt de apostel die tot de gemeente in het algemeen, opdat ieder het ter harte zou nemen.

Valselijk zullen velen zich geroepen gevoeld hebben om zich door godsdienst-werkzaamheid, zorg voor het zielenheil van anderen, proselietenmakerij en dergelijke te onderscheiden, terwijl zij tevens van de milddadigheid van hun medebroeders een misbruik maakten.

De Christen moet meer een gemoedsleven leiden dan een leven in bedrijvigheid. Hij moet zich niet onder voorwendsel van broederlijke liefde in een gedurig rusteloos bejag verliezen, waarbij hij zijn eigen zieleheil vergeet en zo onbekwaam wordt voor de zaligheid van anderen te zorgen. Deze inwendige rust van het gemoed zal zich dan ook in een stil, arbeidzaam leven openbaren, waarbij ieder in de eerste plaats voor zich en de zijnen zorgt, voor en aleer hij anderen probeert te helpen.

12. Dit drukken wij u op het hart, opdat u eerlijk wandelt, geen aanstoot of ergernis verwekt (Rom. 13: 13), bij degenen, die buiten zijn, tegenover (Kol. 4: 5) hen, die niet tot de Christelijke gemeente behoren (1 Kor. 5: 12 v.) en geen ding noch van een mede Christen, noch van een, die geen Christen is, nodig heeft voor uw levensonderhoud. U moet voor u dat zelf op de gewone manier verschaffen, zoals wij u daartoe het voorbeeld hebben gegeven (Hoofdstuk 2: 9. 2 Thess. 3: 6 v.

II. Vs. 13-Hoofdst 5: 11. Hierop gaat Paulus over tot een tweevoudig onderricht over de terugkomst van de Heere. Eensdeels had hij van Timotheüs gehoord, dat de Thessalonicensen bekommerd waren over hun in de dood ontslapen broeders, omdat deze nu niet meer de vreugde konden genieten de Heere te begroeten als Hij van de hemel neerdalen zou. Aan de andere kant hadden de lezers zelf een mededeling begeerd, namelijk wanneer de terugkomst van de Heere kon worden verwacht. Wat het eerste punt aangaat, geeft de apostel de aanwijzing, dat, als de Heere kwam, Hij de gelovigen, weer uit de dood opgewekt, met Zich zou voeren, terwijl de levenden en overblijvenden bij Zijn verschijning ten gevolge van hun verandering Hem in de wolken tegemoet zouden worden gevoerd, om Hem in de lucht te ontmoeten en dan zouden zij voor altijd bij Hem zijn (vs. 13-18). Over het tweede punt verklaart hij, dat de gemeente over het "wanneer" van de dag van Christus reeds het nodige wist, dat namelijk die dag de wereld, die in haar gerustheid Hem niet wacht, plotseling als een dief in de nacht zal overvallen en ten verderf over haar zal komen als de smart van een zwangere vrouw. Zij daarentegen, die in Christus waren, bevonden zich niet in duisternis, maar wandelden in het licht van de dag. Die waarheid bezigt hij hierop tot de behartigingswaardige herinnering, dat Christenen van de dag zich moeten openbaren door een daarmee overeenstemmende, waakzame en nuchtere wandel. Dat zal het geval zijn, als zij in de wapenrusting van geloof, van liefde en van hoop de grote dag van de beslissing tegengaan. Zoals de eerste onderrichting uitliep op een aanmaning om de apostolische woorden tot wederzijdse vertroosting aan te wenden, sluit de tweede met een dergelijke vermaning, om elkaar wederkerig de een de ander, in Christelijk leven bevorderlijk te zijn (Hoofdstuk 5: 1-11).

EPISTEL OP DE VIJFENTWINTIGSTE ZONDAG NA TRINITATIS

Evangelie en epistel van deze Zondag handelen over de terugkomst van de Heere. Het Evangelie (Matth. 24: 15 vv.) spreekt echter van de verschrikkingen, die met de terugkomst van de Heere verbonden zijn, het epistel van de troost, van de zaligheid, waarmee deze die van Christus zijn zegent. Het Evangelie laat ons het aangezicht zien van de terugkomende

Heere, dat tot Zijn vijanden gekeerd is, terwijl het epistel ons het aangezicht van de Heere voorstelt, dat Hij naar Zijn vrienden keert. Met majesteit komt Hij weer, de doden staan op en worden met de gelovigen, die leven, Hem tegengeleid in de wolken, om ten allen tijde bij Hem te zijn.

Was aan het begin van het kerkelijk jaar de Christelijke hoop het voorname thema van de gekozen lezingen, aan het einde daarvan wordt dezelfde gedachte de koninklijke en heersende. En houden nu alle teksten van de drie laatste Zondagen deze gedachten zo klaar en duidelijk vast, dat ieder het kan opmerken, dan bestaat de bijzonderheid van de epistolische tekst van deze dag daarin, dat de Christelijke hoop is opgevat als een vertroosting bij de graven van de Christenen.

De Heere vergeet op de dag van Zijn terugkomst geen van Zijn gelovigen: 1. Hij wekt de doden op. 2. Hij bekleedt de levenden met een nieuw lichaam. 3. Hij neemt allen mee in het rijk van Zijn heerlijkheid.

Het zalig lot van hen, die in de Heere sterven: 1. sterven zij, zo slapen zij slechts; 2. slapen zij, zo volgt een ontwaken; 3. ontwaken zij, dan zegt het hun de ingang tot eeuwige heerlijkheid aan.

Een woord over hen, die slapen: 1. Welke verklaring dit woord geeft over de toestand, waarin zij zich bevinden; 2. welke grond het heeft in de opwekking, die aan de Heere geschied is en in de toezegging, die Hij gemaakt heeft; 3. welke uitwerking het doet, zodat wij niet treuren als de anderen, die geen hoop hebben, maar ons vertroosten over de scheiding.

De troost aan het graf: 1. de ontslapenen zijn niet gestorven; 2. de levenden zullen de ontslapenen niet voorkomen.

De opstanding van de doden: 1. haar zekerheid; 2. haar aard; 3. haar zegen.

De opstanding van de doden: 1. de grond, waarop zij rust; 2. het uitzicht, dat zij biedt; 3. de troost en de vermaning, die zij ons geeft.

De Christelijke openbaring over het toekomstig leven: 1. zij geeft ons een geruststellende hoop, die ons ver boven de hopeloosheid van de niet-Christen verheft, omdat zij rust op de zekere grond van het sterven en de opstanding van Christus en daarom hen, die van Christus zijn, door alle tijden heen omvat; 2. zij geeft ons nog bijzondere openbaringen over de zichtbare toekomst en openbaring van de heerlijkheid van Christus en over de manier van ons deelhebben daaraan, en opent ons daarmee de rijkste bron van troost.

Het aandenken aan onze zalige ontslapenen; het is 1. een aandenken van de liefde aan hetgeen de onze voor ons waren en daarom weemoedig; 2. een gelovig aandenken aan hetgeen zij nu zijn en daarom vertroostend; 3. een hoopvol aandenken aan hetgeen wij eens met hen zullen zijn en daarom heiligend.

13. Maar broeders, ik wil ten minste over dat punt, welks uiteenzetting volgens hetgeen ons Timotheüs mededeelde, ons nu reeds noodzakelijk voorkomt, behulpzaam zijn, om te volmaken, wat nu nog aan uw geloof ontbreekt (Hoofdstuk 3: 10). Ik wil niet dat u onwetend bent van degenen, die uit uw gemeente reeds ontslapen zijn en nog zullen ontslapen voordat de Heere komt (1 Kor. 11: 30; 15: 20). Ik wil u niet in onzekerheid laten, hoe het bij de

terugkomst van Christus, waarin u zich verheugt (Hoofdstuk 1: 10) met deze is, a) opdat u niet in verkeerde gedachte, alsof zij veel verloren hadden, doordat zij niet meer in leven zijn, bedroefd bent zoals als de anderen (Efeze. 2: 3; 4: 17), die geen hoop op het eeuwige leven hebben en over de afgestorvenen treuren, denkend dat zij met dit leven alles hebben verloren (Efez. 2: 12).

a) Lev. 19: 28 Deut. 14: 1. 2 Sam. 12: 20

Over vele dingen bedroeven wij ons enkel uit onwetendheid: leren wij ze eerst nauwkeurig kennen, dan houdt de droefheid op. Dat wijst Paulus ook hier aan met het woord: "Ik wil niet, dat u onwetend bent" (zie 1 Kor. 10: 1).

Men heeft geen grond om uit onze plaats het besluit te trekken, dat tijdens het schrijven van de brief reeds verschillende gelovigen te Thessalonika gestorven waren en er dus een geruime tijd sinds hun bekering moest zijn verlopen. Zeker kunnen enigen onder hen reeds zijn gestorven, omdat tot aan het schrijven van de brief omstreeks een half jaar was voorbijgegaan. Ook kon het nabijzijn van het sterven van geliefde gelovigen bij de verkeerde voorstelling, die men zich vormde van de terugkomst van Christus en het onderscheid, dat dan tussen gestorvenen en overlevenden aanving (ook in het apocrieve boek, het 4de van Ezra, worden zij, die bij de toekomst van de Messias gestorven waren, voorgesteld als achterstaande bij de derelictis of overgebleven), die droefheid en onrust veroorzaken, die de apostel door een juiste voorstelling probeerde weg te nemen. Daarbij komt nog dat de bezorgdheid van de terugkomst van de Heere niet te beleven, door de smarten en vervolgingen, waarvan de Christenen van Thessalonika toen hadden te lijden, nog aanmerkelijk verzwaard moest worden.

Daarvan kan geen sprake zijn, dat de Thessalonicensen getwijfeld zouden hebben aan een opstanding van de doden en gevreesd zouden hebben, dat de ontslapenen vóór de terugkomst van de Heere in het geheel geen deel zouden hebben aan die zegen. Paulus zou tot hen gans anders hebben gesproken als de zaak zo was geweest. Hij wijst ook in het geheel niet nader aan dat de doden opstaan, maar spreekt alleen zich daarover uit, dat zij, die bij de terugkomst van Christus zich nog in leven bevonden, geen voorrecht zullen hebben boven hen, die vóór hen zijn ontslapen. Zo moet men aannemen, dat de Thessalonicensen, wier ogen en harten zozeer gericht waren op de terugkomst van Christus (in de vergadering van Zijn gelovigen tot Hem 2 Thess. 2: 1), daarover over hun ontslapenen treurige gedachten koesterden, dat zij aan het blijde inhalen, aan het zalig ontvangen van de bruidegom, die kwam (Matth. 25: 1 vv.) geen aandeel zouden hebben. Zij dachten dat alleen de levenden de terugkomende Heer met gejuich en gejubel welkom zouden heten en de Heere, zo door de levenden begroet, eerst, nadat dit eerste heerlijke feit van Zijn heerlijke verschijning zou zijn geëindigd, de doden zou opwekken. Daarom beklaagden zij hun doden, dat deze de vreugde en de eer van het ontvangen zonden moeten missen.

De terugkomst van Christus te beleven was het voorwerp van de hoop van de Thessalonicensen, het voorwerp van hun vreugde. Die te beleven was hun verlangen, die niet te beleven scheen hun rouw waard, hoewel de gestorvenen ook het eeuwige leven niet verloren. Het is het levendige van de persoonlijke betrekking tot de Heere, die zoveel belang stelde in het begroeten van Hem bij Zijn terugkomst en de ziel vol verlangen vooruit Hem tegenzendt. En in de daad bestaat ook het levendige van het geloof daarin, dat het iemand niet om de goederen maar om de persoon te doen is; dat zijn gedachten niet gevestigd zijn op het Christendom maar op Christus (vgl. Openb. 22: 17, 20).

Hoe meer de apostel bij zijn mondeling onderricht over de terugkomst van de Heere handelde als een terugkomst lot verlossing van Zijn verdrukte gemeente (2 Thess. 1: 7 vv.), des te lichter zou het zijn, dat het gelijktijdige van de opwekking van Zijn ontslapen gelovigen niet werd uitgesproken. De zin "opdat u niet bedroefd bent zoals de anderen, die geen hoop hebben", mogen wij niet zo verstaan, alsof de apostel niet wilde dat de Christenen over de dood van hun broeders treurden; maar zo'n droefheid een droefheid van die aard, als die bij de anderen, bij hen, die geen hoop hebben, dus bij de heidenen rondom hen plaats vond, moest bij hen niet voorkomen. Van zo'n aard nu is hun droefheid, als zij menen dat de dood hun broeders een zegen doet verliezen, die het voorwerp van hun hoop is, omdat die dan gelijk is aan de droefheid van hen, die geen hoop hebben en daarom hun doden betreuren, omdat zij het goed van het eeuwige leven, waarvan zij weten, hebben verloren.

De Schrift doet nergens de onnatuurlijke eis dat het afscheid geen pijn zou mogen doen. Alleen bestraft zij het gemis van kalmte, alsof God geen God en de hemel geen vaderland was. De sterkte van het geloof laat zich echter niet bevelen en het triomferen niet afdwingen. Ook Christus had tranen (Joh. 11: 33 vv.) en Paulus wist wat droefheid ook over stervenden was (Fil. 2: 27). De apostel noemt de doden met een vriendelijk euphemismus ontslapenen. Het is echter meer dan slechts een spreekwijze, die de verschrikkelijke werkelijkheid verbergt. Zij wil echter ook niet te kennen geven de verkwikkende rust, hun ontheven zijn van aardse nood (Sir. 22: 11, maar belooft een ontwaken (Joh. 11: 11), vooral nadat de Opwekker verschenen is.

Onwetendheid is soms een geluk, vaak een last, maar altijd een bron van eigenaardige kwelling, waar het personen of zaken betreft over wie het ons niet mogelijk is geheel onverschillig te zijn. Al weten wij soms met Paulus, dat de gestorven en opgewekte Christus de Heere is van doden en levenden beiden, hoe zou het ons mogelijk zijn de tranen van de droefheid bij het graf van de onze te drogen, als ons aangaande hun tegenwoordige toestand, hun toekomstig lot volstrekt niets bekend was geworden?

Maar op dit gebied hebben wij voor God zij dank niet geheel in nevelen rond te tasten, dezelfde apostel, die elders zo nadrukkelijk waarschuwt om toch niet wijs te willen zijn boven hetgeen men behoort wijs te zijn (Rom. 12: 8), roept hier alle bekommerenden en treurenden toe: Ik wil niet, broeders, dat u onwetend bent van degenen, die ontslapen zijn. Ook waar niemand meer gevaar van de misvatting loopt, die aan de Christenen van Thessalonika aanleiding gaf tot buitensporige droefheid, behoudt zijn onderwijs aangaande de wetenschap van het geloof bij het graf van onze godvruchtige doden, zijn onmiskenbare waarde. Vragen wij toch wat wij weten van hen, die de dood uit ons oog, maar allerminst uit ons hart deed verdwijnen? Dit althans staat vast: zij zijn niet dood, maar zij leven in oneindig hoger zin, dan zij immer hier beneden geleefd hebben; uitwendig van ons gescheiden, zijn zij juist daardoor in te nauwer gemeenschap met Hem, die hen opnam in heerlijkheid en ook tussen hen en ons blijft niet altijd de kloof bestaan; die te samen van Christus waren, zullen elkaar hervinden, gelukkiger, reiner, bestendiger dan zij immer hier elkaar bezaten. Op welke grond wij dat weten? Paulus herinnert het in het verband van de tekst. Christus is gestorven, maar zo kunnen dan ook hier beneden de grenzen van het land van de bestemming niet staan; voor een geslacht, even vergankelijk als het gedierte van het veld, had God zijn eigen Zoon ter kruisdood niet overgegeven. Christus is opgestaan, maar Hij, die de Zijnen in het leven en de heerlijkheid voorgegaan is, kan hen dan ook onmogelijk een eeuwige slaap laten slapen. Christus komt terug, maar hetzij die toekomst jaren of eeuwen blijft uitgesteld, onmogelijk kan zij iets minder zijn dan de uur, waarin Zijn volkomen triomf over dood en graf geopenbaard en bezegeld wordt. Bij de laatste openbaring van het Hoofd, treden ook al de

leden in onvergankelijke luister te voorschijn, om het even of zij vroeger of later ontslapen, zij worden door Hem opgewekt en met heerlijkheid en vreugde gekroond. De strijdende en zegepralende kerk, nu door het graf als door een onoverkomenlijke muur van elkaar gescheiden, zij zien te samen een glansrijk eindpunt, het uur van beider hereniging en verheerlijking tegen. Die in Christus gestorven zijn zullen eerst opstaan, daarna wij die levend overgebleven zijn, zullen tesamen met hen opgenomen worden in de wolken, de Heere tegemoet in de lucht en zo zullen wij altijd met de Heere wezen. Vragen blijven hier over, die geen engel beantwoorden kan, maar genoeg, als een vriendelijke ster door de wolken blinkt dit laatste woord door alle nevelen heen en gerustelijk laten wij de zorg voor de vervulling van het woord van Zijn getuigen over aan Hem, die hier in raadselen spreekt, opdat Hij daar door verrassingen het hart van de Zijnen verblijden zou. En waartoe wij dit alles nu weten? Voor alle dingen, opdat wij zouden roemen in Hem, die door dit Evangelie de diepste behoeften bevredigt en een licht over dood en leven heeft ontstoken, waarbij al het licht van de wijsheid van de wereld in valse schemering wegzinkt. Maar zeker niet minder, opdat wij ons zouden troosten, waar wij de dood gedurig zo diepe en pijnlijke wonden zien slaan en ook zullen zien wegnemen, die wij in onze kortzichtigheid meenden dat niet gemist konden worden. Het woord onmisbaar staat nu eenmaal in het woordenboek van de Voorzienigheid vast; het woord ontroostbaar mag in dat van de Christen niet staan. Zeker wordt door het Evangelie van de vertroosting een natuurlijke droefheid gewettigd: weende niet Jezus zelf bij Lazarus' graf en zou het goed zijn als ons hart als een steenrots was, die geslagen werd zonder water te geven? Maar niet minder wordt onze droefheid verzacht, bij de voorstelling hoeveel zij, die hier ons ontvallen, voor zichzelf gewonnen hebben, als zij althans in leven en dood van de Heere eigendom waren. Ach, ook onze meest rechtmatige smart gaat nog met zoveel zelfzucht gepaard en wij zien zo vaak uitsluitend op wat wij verloren, alsof iets in waarheid verloren kon zijn, dat Hem toebehoort, die de sleutels heeft van dood en graf. Terwijl wij in het somber rouwgewaad neerzitten, zijn onze vrome ontslapenen reeds in witte kleren voor de troon van God en het Lam; Konden zij nog spreken, zij zouden ongetwijfeld het afkeuren, als wij even machteloos en moedeloos treuren als die velen om ons heen, die geen hoop hebben. Hebben wij die hoop echt, laat veeleer onze droefheid zo worden bestuurd en geheiligd, dat wij er door gevormd worden voor eeuwige stoorloze vreugde. Vertroosten wij niet slechts onszelf, maar ook anderen met deze woorden, de énige die waarachtige troost kunnen geven; en bovenal leven wij zo dicht bij de Heere, dat wij stervende deze troost aan wie ons beweent, kunnen achterlaten. Het zou zo treurig zijn als men bij ons zielloos overschot fluisteren moet: Laat ons die sluier niet oplichten. Het zal zo heerlijk wezen, als wie ons nastaart op goede gronden mag zeggen: Hij heeft zijn wens.

O woord van God, hoe troost Uw uitzicht mij, Bij al wat ons in het lage stof doet wenen. 'k Zie door Uw glans de vale doodsvallei Met morgenrood van hoger licht omschenen Rijs lichtstraal, rijs in 's levens schemerschijn, Wij zullen altijd bij de Heere zijn.

.

Bedroefd en treurig te zijn over de doden is geoorloofd en soms pijnlijk en de wijste en beste mensen hebben, zonder dat dit veroordeeld werd, hun droefheid over de doden betoond. De apostel verbiedt hen niet in het geheel bedroefd te zijn, maar bedroefd te zijn zoals als die geen hoop hebben. Een stoïsche ongevoeligheid over de bezoekingen van anderen, of over het afsterven van onze vrienden, moet niet ingevolgd noch gevoed worden. De Christelijke godsdienst bedoelt niet het uitroeien van de hartstochten, begeerten en geneigdheden; maar die te matigen en betamelijk te besturen. Wij mogen bedroefd zijn over de dood van onze godvruchtige vrienden, zoals wij zijn, wanneer we afscheid van hen nemen, als zij op een

lange reis gaan. Want de hoop van hen weer te zien is een grote vertroosting onder droefheid. Door de anderen verstaat de apostel duidelijk de ongelovige heidenen. Zo spreekt hij van hen en beschrijft ze als geen hoop hebbende. Wat de Joden belangt, die hadden allen, behalve de Sadduceërs, de hoop van een opstanding van de vromen tot een beter en gelukzaliger leven. Het oogmerk van de apostel is niet om een stoïsche onmeewarigheid een laffe ongevoeligheid en een redeloze onaandoenlijkheid in te voeren en aan te moedigen, als welke strijdig zijn met de gesteldheid van de menselijke natuur en met hetgeen de heilige en Christus zelf en Zijn apostelen betoond en gedaan hebben; maar om buitensporige en onmatige droefheid en rouw te verbieden en al de buitensporige handelingen, die bij de heidenen in hun droefheid en rouw in gebruik waren, die geen kennis hebbende van de opstandingen van de doden, geen hoop hadden van hun vrienden ooit weer te zien, maar hen aanzagen als geheel verloren, als niet langer in wezen zijnde en die zij nooit weer ontmoeten, zien of genieten zouden; dit dreef hen tot buitensporige bedrijven, uitzinnigheid en woedende vervoeringen buiten zichzelf; als om hun kleren af te werpen, het haar uit te trekken, hun vlees te scheuren, zichzelf te snijden, kaalheid te maken tussen de ogen over de doden; bedrijven en handelwijzen, die de Joden verboden waren en die zeer kwalijk voegen aan Christenen, die de leer van de opstanding van de doden geloven. De woorden moeten niet worden verstaan van andere Christenen, die geen hoop hebben van de eeuwige welstand van hun afgestorven vrienden; niet dat de droefheid van hen, die een goede hoop hebben van het toekomende welzijn van hun dierbare vrienden, niet grotelijks moet en behoort te verschillen van die van anderen, die gans geen hoop hebben; de Joden merken aan over de woorden: en Abraham kwam om Sara te beklagen, dat er niet gezegd wordt om over Sara te wenen, maar om over haar rouw te bedrijven, want over zo’n vrouw als deze, voegt het niet te wenen, nadat haar ziel in de bundel van het leven is gevoegd, maar over haar te rouwen en eer aan te doen in haar begrafenis, hoewel omdat het niet mogelijk is, dat een man niet zou wenen om zijn dode, er in het eind gezegd is en om haar te bewenen; maar de woorden moeten hier verstaan worden van de andere heidenen, die in de staat van de natuur en onwedergeboorte waren, die geen kennis van de opstanding van de doden hadden, noch enige hoop op een toekomstige staat en van hun vrienden daar weer te genieten.

De tegenstelling zal het treffendst wezen, als ik u wijs op het edelste, het beschaafdste, het wijste onder de volkeren; op de zo hoog en zo terecht in hetgeen, waarin zij te prijzen waren, geprezen Grieken, wier wijsheid na tweemaal duizend jaren nog de bewondering van alle wijze volkeren uitmaakt. Welnu, welke kennis, welke zekerheid heeft dit uitnemend volk van de oudheid van het leven na dit leven gehad? Onder hen leefde 400 jaren vóór Christus een man, wie zij, om zijn zeer diepe en zeer verheven wijsheid, de goddelijken Plato genoemd hebben. Van hem heeft een wijze van onze tijd getuigd, "dat hij in die verhouding staat tot de wereld als een zalige geest wie het lust enige tijd op haar te vertoeven en die in haar diepte doordringt, veeleer om ze met zijn wezen aan te vullen, dan slechts om ze te doorgronden, woorden die beter en heiliger bewaard bleven voor Hem, in wie alleen al de schatten van de wijsheid verborgen zijn en alle volheid woont! Deze wijze onder de wijzen heeft een boek geschreven over de onsterfelijkheid van de ziel, dat met algemene stemmen voor het uitnemendste erkend wordt, dat over dit onderwerp uit een niet Christelijke pen is gevloeid. Wij horen in dat boek zijn leermeester Socrates, in het uur van de dood, door zijn leerlingen omringd, de waarheid en gegrondheid van deze hoop betogen met bewijsredenen van verschillende aard en waarde, maar voor hem zo afdoende, dat hij in de overtuiging van de onsterfelijkheid van zijn ziel, met wezenlijke grootheid en aandoenlijke kalmte zich een wrede dood getroost. Wij zullen de inhoud van dit boek niet toetsen en beoordelen naar ons beter licht. Wij willen alleen vragen, welk licht van kennis en troost het kan ontstoken hebben in de duistere wereld, waarvoor het geschreven was? Tot welke mate van zekerheid daarin,

voor de mensen, die toen waren, kan gebracht zijn een waarheid, aan welker troost de ziel van allen behoefte heeft, maar die niemand vertroost, tenzij hij van haar zekerheid volkomen overtuigd kan wezen. Welnu, het boek is geschreven, is met de zorgvuldigheid van een schrijver van die dagen voltooid. Naar het wijs gebruik van de tijd moest het alvorens te worden uitgegeven in een openbare samenkomst van wijzen worden voorgelezen. Men kan zich de belangstelling denken, die het onderwerp opwekte. Maar hoe nu? Wat is dat? Een toehoorder verlaat de plaats; een ander volgt, een derde, een vierde - de gehele samenkomst loopt teniet: slechts een voortreffelijke Aristoteles en weinige anderen blijven de voorlezer tot aan het einde toe bij. Met de overigen is het - als vijfhonderd jaren later in deze zelfde stad tot een gans anderen wijze: Wij zullen u weer hiervan horen. Maar deze maal niet zoals die andere maal, omdat de hoogheid van het verstand geërgerd en het geweten getroffen is, maar omdat er onder deze allen niemand gevonden wordt, die de fijnheid van de redenering vatten, het betoog in zijn moeilijke kronkelingen volgen kan! Zo ongelukkig is men, waar de overtuiging van de dierbaarste waarheden van het betoog van de geleerden zal afhangen. Eenvoudigen, die onder de bedeling van het Evangelie bij zo helder licht in zo wettige gerustheid leeft, hoe ongelukkig zou zich zijn onder de bedeling van de wijsbegeerte. Maar misschien was hier slechts een eerste stap gedaan, een grond gelegd, waarop de altijd voorwaarts strevende geest van de mensen verder kon voortbouwen en is men later weldra in een zo eenvoudige zaak tot meer eenvoudigheid, tot grotere klaarheid gekomen? Nee. - Als de Zoon van God niet gekomen was en had hun het verstand gegeven, dat zij de Waarachtige kenden, geen dageraad zou op deze hun schemering gevolgd zijn! Hoor, niet minder dan vier en een halve eeuw later, een anderen wijze; een wijze nu uit dat heerlijke Rome, waar men de Griekse wijsheid gebouwd heeft. Wie kent Cicero niet? Hoort Cicero over hetzelfde onderwerp. Men vraagt hem naar de onsterfelijkheid van de ziel en hij wijst nog altijd op het geschrift van Plato, steeds als het voortreffelijkste gehuldigd. Maar tevens laat hij er dit getuigenis van geven: Wat de reden is weet ik niet, maar zolang ik dit boek lees, stem ik het toe, zodra ik het echter neerleg en zelf over het onderwerp begin te peinzen, verdwijnt alle instemming. Wijsheid van de wereld, wat bent u? Nog één eeuw later en in de steden van Griekenland en in het achtbaar Rome zelf komt tot de kleinen en verachten, tot de grijsaards en kinderkens, tot de dienstknechten en de dienstmaagden, dat Woord, dat ook tot ons gekomen is: Ik wil niet, dat u onwetend bent. En de kleinste onder ons weet wat de grootsten onder de heidenen slechts gisten: De ziel is onsterfelijk, daar is een leven na dit leven. Maar als zelfs de kleinste het weet, hoe komt het dat zo velen, hoe komt het dat de meesten zich gedragen en voortleven, alsof zij het niet wisten? Als de kleinste het weet, waarom is er niet een grotere dankbaarheid in zijn hart? Waarom niet een heilige ernst om met deze zekerse wetenschap winst te doen voor het eeuwig heil van de ziel, waarvan hij zeker is, dat zij in eeuwigheid bestaan zal? De Christen heeft niet slechts een zekerse wetenschap van een leven na dit leven, maar hij heeft daarenboven een wezenlijke troost in de droefenissen, die dood en graf hem aandoen. Hij rekent voor zich en de zijnen, die met hen echt Christenen zijn, op een verbetering van zijn lot. Dit sterkt zijn hart bij de gedachte aan eigen verscheiden; dit doet hem de tranen van de ogen afwissen bij de graven van zijn dierbaren. Het gruwen voor de dood overwint hij (uit heilige oorzaken) niet geheel en al. Hij zou wel wensen zonder te sterven in het eeuwige leven te kunnen overgaan; maar toch, de dood is voor hem geen koning van verschrikking, die hij tot iedere prijs zou wensen te ontvluchten; ja er zijn ogenblikken, waarin de zucht recht levendig en smachtend is in zijn hart, de zucht om "ontbonden te zijn. " Levenslang heeft menig Christen een dierbaren dode beschreid, maar met zachte tranen, omdat dit beschreien geen beklagen was, deze droefheid, geen droefheid als van hen, die geen hoop, geen blijde verwachting hebben, verwachting, die door de tranen doet glimlachen en het gebogen hoofd bestraalt met een liefelijke en verblijdende glans. Mijn kind! stort tranen over een dode en hef een treurlied aan als een, die zwaar leed heeft te

dragen; bezorg zijn lijk overeenkomstig zijn staat en verzuim zijn begrafenis niet, ween vrij bitter en bedrijf heftig rouwmisbaar; en maak het lijkbeklag naar zijn waardigheid, een of twee dagen, dat niemand iets te berispen heeft; en laat u dan van uw droefheid troosten. Want droefheid kan de dood veroorzaken en de kracht verzwakt door treurigheid van het hart. Als de dode is weggebracht, moet de droefheid overgaan, moet men eindigen het leven van een diepbedrukte te leiden. Begeef uw hart niet tot droefgeestigheid, zet ze van u, gedachtig zijnde, dat wij allen moeten sterven. Vergeet dat niet, daar is immers geen terugkeer; de dode doet u geen nut en uzelf benadeelt u. Gedenk, zoals het hem gegaan is, zo zal het ook u gaan, gisteren mij, heden u. Laat met de dood van de doden ook zijn aandenken rusten en troost u over hem, omdat hij toch onherroepelijk is heengegaan. - Ziedaar alles, wat twee eeuwen vóór Christus een wijs en godvruchtig Israëliet tot de bedroefden te zeggen heeft: zij moeten hun tranen drogen, omdat al te zeer te wenen nadelig is; zij moeten hun tranen drogen, omdat tranen niet baten; zij moeten troost zoeken bij redeneringen van hun verstand, bij de verstrooiing, bij de vergetelijkheid - maar waar is de hoop? Ach, schoon sinds eeuwen bij Israël de zekere wetenschap zijn kon, dat met de dood niet alles gedaan was; schoon het wist van een Enoch en een Elia, levend van de aarde weggenomen en van een Mozes aan de mond van de Heere ontslapen, en wiens graf niemand ooit gevonden had; dat het patriarchen gehad had, die op hun sterfbed uitriepen: op uw zaligheid wacht ik, O Heere! en koningen en psalmisten, die in heilige geestvervoering hadden gezongen: U zult mijn ziel in het dodenrijk niet verlaten; uw heilige zal geen verderving zien; de kennis en de kracht van deze vertroosting was verre van algemeen te zijn en voor de heilige mensen van God zelf, die door de Heilige Geest gedreven, die troost het best gekend en voor anderen uitgedrukt hadden, was de zaak meer zeker dan helder geweest en het denkbeeld aan graf en dood, "die de Heer niet prijzen; aan de kuil", waar men op zijn trouw niet meer hopen kan; aan het neerdalen, het wonen in de stilte, doorgaans noch opwekkelijk noch verdragelijk. Maar als Hij verscheen, die de opstanding is en het leven; die bij de graven nieuwe openbaringen van de heerlijkheid van God aankondigde; die de liefde en de macht had tot een weduwe, de lijkbaar van haar eniggeboren zoon volgende, te zeggen: ween niet! en die toch ook weer zelf geweend heeft bij het graf van een dierbare vriend. daar ging ook in deze de morgenster op over de duistere plaats, tot hiertoe slechts door de flauwe tintelende lamp met schemerende glans hier en daar verlicht. Tot in de nacht van de graven, tot in het donkere dodenrijk drong het morgenlicht van de opstanding door. Een nieuwe een volkomen vertroosting werd gehoord: Ik wil niet, dat u onwetende zegt, van degenen, die ontslapen zijn; ik wil niet dat u bedroefd bent als degenen, die geen hoop hebben; vertroost elkaar met deze woorden. Welke woorden? O mijn lezers, het is een voorrecht, dat u ze kent, want u zijn zij verkondigd, die woorden van God en niet van de mensen. Voor u ook hebben ze geklonken, niet eenmaal, maar vele, maar ontelbare malen. Nee, nee, het is onmogelijk, dat u ze u niet herinnerd heeft bij elk sterfbed en bij ieder graf. Nee, het is zeker, dat u ze op uw lippen genomen heeft tot iedere bedroefde, die zijn aardse schat aan de aarde toevertrouwen moest, maar door u op de hemel gewezen werd - zoals u ze op uw beurt in de dagen van uw nood - gehoord heeft uit de mond van kleinen en groten, wijzen en eenvoudigen. Ik ducht niet, dat u onwetend bent van de troost, die de Christenen hebben. Eén ding zou ik kunnen duchten - de mogelijkheid, dat u die troost met een hart, dat niet wil vertroost weten, zou hebben kunnen afwijzen. En nog één - dat u die grote en heilige troost zou hebben kunnen gebruiken zonder recht en met lichtvaardigheid.

14. Er is toch - en dit is het wat wij niet voor u willen verbergen - volstrekt geen reden, dat u over de ontslapenen bedroefd zou zijn. Want als wij geloven, dat Jezus gestorven is en opgestaan, dan zijn deze de beide hoofdfeiten, waarophet christelijk geloof rust (1 Kor. 15: 3 v.) en aan deze hoofdfeiten van onze zaligheid houdt u toch, zoals ik weet, onveranderlijk vast. Zo zal ook God, naar die zelfde macht, waarmee Hij Hem, onze Heere, van de dood

heeft opgewekt (2 Kor. 4: 14), degenen, die ontslapen zijn in Jezus en daardoor wat de ene kant het sterven aangaat, Hem gelijk zijn geworden (Hand. 7: 58 en 59) wederbrengen met Hem. Hij zal hen uit de onzichtbare wereld, waarin zij, wat de ziel aangaat, tot Hem zijn ingegaan (Fil. 1: 23), in de zichtbare wereld inleiden, door hun wederopwekking van de dood, waardoor Hij ook, wat de tweede kant, de opstanding aangaat, hen als Zijn meest verwante broeders aan Hem gelijk maakt. Dat zal Hij doen, (Hebr. 1: 6), als de dag van Zijn terugkomst daar is, zodat Hij dan niet zonder hen verschijnt, maar zij evengoed als de hemelse legerschaar tot Zijn persoonlijk gevolg behoren (2 Thess. 1: 10).

Laat ons niet denken dat, na het sterven, de ziel in gevoelloosheid slaapt. Heden zult u met Mij in het Paradijs zijn, fluistert Christus ieder stervende gelovige toe. Zij slapen in Jezus, maar hun zielen zijn voor God, Hem dag en nacht prijzend in Zijn tempel en voor de troon halleluja's zingend voor Hem, die hen van hun zonden gewassen heeft in Zijn bloed. Het lichaam slaapt in zijn bed van aarde, onder het grastapijt. Maar hoedanig is die slaap? Het denkbeeld, dat aan slaap is verbonden is rust en dit is de gedachte, die de Geest van God ons wenst mee te delen. De slaap maakt van elke nacht een sabbat voor de dag. De slaap sluit de deur van de ziel goed toe en verzoekt alle indringers een tijd te wachten, opdat het innerlijke leven zijn zomertuin van de ruste mag betreden. De moegezwoegde gelovige slaapt rustig, zoals het vermoeide kind aan de borst van zijn moeder sluimert. O, zalig zij, die in de Heere sterven? Zij rusten van hun arbeid en hun werken volgen met hen. Hun stille rust zal nooit verbroken worden, totdat God opstaan zal, om hun het volle loon te geven. Door engelenwachten bewaakt, achter de gordijnen van eeuwige geheimen verborgen, slapen zij als erfgenamen van de heerlijkheid voort, totdat de volheid van de tijd de volheid van de verlossing aan het licht zal brengen. Wat een ontwaken zal het hunne zijn? Zij werden vermoeid en afgetobd in hun laatste rustplaats neergelegd; maar zo zullen zij niet opstaan, zij trekken met een gerimpeld voorhoofd en vervallen gelaatstrekken naar hun rustplaats, maar zij ontwaken in schoonheid en heerlijkheid. Het gerimpeld zaad, zo ontbloot van vorm en schoonheid, rijst op uit het stof als een heerlijke bloem. De winter van het graf maakt plaats voor de lente van de verlossing en de zomer van de heerlijkheid. Gezegend is de dood, omdat hij ons door de goddelijke kracht, van dit dagelijkse werkkleed ontdoet, om ons met het bruiloftskleed van de onverderfelijkheid te bekleden. Zalig zijn zij, die in Jezus rusten.

15. Zij hebben dus in vergelijking met de levenden geen nadeel; integendeel zijn zij in het voordeel. Houd het zo-even beweerde niet voor een gevolgtrekking door ons gemaakt, die men niet onvoorwaardelijk vertrouwen kan. Verlaat er u op; want dat zeggen wij u door het woord van de Heere, dat Hij bij deze gelegenheid door Zijn Geest ons ingeeft (1 Kon. 20: 35 Matth. 10: 9 v. Joh. 16: 13 v.), dat wij die levend overblijven zullen, zovelen van ons bestemd zijn, om dan op aarde te zijn tot de toekomst van de Heere, als Hij komt, om Zijn gemeente thuis te halen, niet zullen voorkomen degenen, die ontslapen zijn. Wij zullen integendeel na hen komen volgens de orde meegedeeld in 1 Kor. 15: 52b

De apostel maakt de Thessalonicensen in de eerste plaats daarop opmerkzaam, dat, evenals de ontslapenen gedurende de tussentoestand bij Jezus zijn, zij zo ook eens bij Zijn wederverschijning van de hemel met Hem zullen zijn. En als nu daartoe hun wederopwekking van de dood vooraf nodig is, omdat zij alleen zo de Heere, die zichtbaar komt, zichtbaar in de wereld kunnen leiden, zo was hun sterven, dat zij reeds hebben ondervonden en het opstaan, dat zij nog moeten ervaren, geheel overeenkomstig hetgeen volgens de hoofdfeiten van de Nieuw Testamentische geschiedenis met Jezus Christus heeft plaats gehad; in het een ligt daarom ook de waarborg voor het andere. Paulus trekt nu uit hetgeen hij hier zegt, de logische consequentie, de eenvoudige gevolgtrekking, uit de beide hoofdfeiten, die het Evangelie van

Jezus Christus verkondigt en die het Christelijk geloof tot zijn fundament heeft. Daardoor komt hij tot de stelling, dat de ontslapenen bij de terugkomst van de Heere de levenden en overblijvenden zelfs zullen voorgaan. Terwijl de beide wijzen, waarop het lichaam van de gelovigen naar het beeld van het verheerlijkt lichaam van de Heere volgens 1 Kor. 15: 47 vv. veranderd wordt, is de opwekking zonder twijfel het eerste en die verandering die plotseling in een ogenblik, ten tijde van de laatste bazuin plaats heeft het tweede is, zo kan hij deze stelling als een woord van de Heere voorstellen. Een onmiddellijke uitspraak uit Christus mond, zoals de apostel een kan noemen bij het geval in 1 Kor. 7: 10, is er nu niet voor hetgeen, waarover hier gesproken wordt, voor zover de evangelische berichten reiken. En zo’n niet geschreven uitspraak zoals in Hand. 20: 35 bedoeld was, zou hij zonder twijfel nog anders ingeleid en anders geformuleerd zijn. Wij kunnen dus de apostel slechts zo verstaan, dat wat hij schrijft, hij dit voor een door de Geest van de Heere onmiddellijk en uitdrukkelijk Hem ingegeven woord kan houden en daarom voor het eigen woord van de Heere wil hebben aangenomen. Als hij nu zegt: "Wij, die levend overblijven zullen tot de toekomst van de Heere", zo heeft men dit gehouden voor een bewijs en wel voor een van de duidelijkste van alle, die nog op andere plaatsen worden gevonden, dat hij bepaald verwacht heeft de dag van de terugkomst van Christus zelf nog te zullen beleven; zeker een verwachting, waarin hij zich heeft vergist. Het is toch een verkeerde wijze van beschouwing, dat het "wij" op onze plaats eveneens is op te vatten als het "wij" in 1 Kor. 15: 51 en 52 Paulus beweegt zich alleen in de tegenstelling van levende en ontslapen Christenen, zoals die reeds in de tijd werkelijk bestond en wil voorstellen wat bij de terugkomst van Christus deze en wat de anderen zullen ervaren, de eersten namelijk de verandering en de tweeden de opstanding. Tot de levenden nu behoort hij met zijn lezers en hij kan daarom zich met hen verenigend schrijven: "wij, die leven. " Hij doet dit te meer, omdat de Thessalonicenzen en diegene van hun broeders, die niet weer tot deze categorie behoorden, maar reeds ontslapen waren, in vergelijking met hen, die nog in leven waren en dus nog hoop hadden Christus terugkomst te beleven, voor benadeeld hielden. Had hij echter gemeend, dat "wij, die leven" reeds genoeg was, om ook werkelijk de terugkomst van Christus te beleven, dan had hij de bijvoeging "overblijven tot de toekomst van de Heere" kunnen besparen; hij heeft die echter niet alleen niet gespaard, maar in het woord van de grondtekst zelf, met het "wij, die leven" tot een enkel begrip verbonden, zodat hij bepaald handelt over hen, die op de dag van Zijn toekomst zich nog in leven bevinden en nu weet hij niet, of hij zelf tot die categorie behoren zal of niet. Zolang zij nog met elkaar in leven zijn, is het mogelijk, dat zij tot die overblijvenden behoren. Of dat intussen werkelijk of ook maar waarschijnlijk het geval zal zijn, laat hij evenzeer onbeslist, als hij het in 2 Kor. 12: 2 v. onbeslist laat, of hij bij het daar berichte "gezet worden in de derde hemel en in het paradijs", in of buiten het lichaam geweest is. Zo kan hij in 1 Kor. 6: 14; 2 Kor. 4: 14 zich eveneens verenigen met hen, die tot de opstanding komen, nadat zij van te voren gestorven zijn (vgl. Hand. 24: 15 v. zich hier verbindt met hen, die leven en overblijven en dus tot de verandering komen.

Men heeft hieruit willen afleiden, dat Paulus zelf hoop heeft gekoesterd om bij de toekomst van Jezus nog in leven te zijn, doch hetgeen tegen vele betuigingen, die hij elders doet, lijnrecht tegenstrijdig is. Het is dus een manier van spreken bij veronderstelling; zij, die levend zullen overgebleven zijn, wij ook, als wij ook onder dat getal behoorden. Paulus hoefde de hoop op een snelle terugkomst van de Heere hier niet tegen te gaan en achtte het nu niet raadzaam, zich daarover stellig uit te laten. (V. D. PALM).

Het Griekse woord, door "voorkomen" vertaald, betekent de voorrang te hebben, iemand de loef af te steken, wanneer iemand een meerder voorrecht geniet dan een ander, of datzelfde voorrecht eerder deelachtig wordt, kan hij in die zin gezegd te worden, hem voor te komen.

De zakelijke zin is daarom deze: in de grote dag van Christus' luisterrijke toekomst, bij de voleinding van de wereld, zullen velen van de Christenen nog op aarde leven; maar u moet u niet verbeelden, dat deze enige voorrang hebben zullen boven hun afgestorven broeders en dat zij met ziel en lichaam in de hemelse heerlijkheid zullen ingaan, eer hun afgestorven broeders zijn opgewekt. Juist het tegengestelde zal plaats hebben: eerst zullen zij, die in Christus gestorven zijn, tot heerlijkheid worden opgewekt; dit zullen de Christenen, die dan leven, eerst aanschouwen en daarna zullen hun lichamen, zonder de dood te ondergaan, in hoedanigheden veranderd en tot de hemelse heerlijkheid bekwaam gemaakt worden.

16. a) Want de Heere zelf (omdat op Zijn dag geen sprake meer is van krachten en werkingen, uitgaande van Hem, die in de hemel is, zoals in Matth. 26: 64 Openb. 6: 2, 16 v., maar van Zijn persoonlijke openbaring) zal met een geroep, waarmee Hij hen, die in de graven zijn, hun opwekkingsuur aankondigt (Joh. 5: 28), met de stem van de archangel, die Zijn woord tot hen brengt, dat zij vernemen en met de bazuin van God, die hun de kracht geeft, de roeping te volgen, die ook tot hen komt (Ezech. 37: 6 v.), neerdalen van de hemel; en die in Christus gestorven zijn (1 Kor. 15: 18) zullen eerst opstaan (Dan. 12: 2).

a) Matth. 24: 31. 1 Kor. 15: 52. 2 Thess. 1: 7

18. Vertroost elkaar dan met deze woorden, die u leren hoe die droefheid zonder grond is, waaraan u zich ten opzichte van uw ontslapenen heeft overgegeven. Wijs ieder, die in gevaar is om tot zo'n droefheid te komen, op hetgeen wij u hier als het woord van de Heere hebben gezegd.

Dat is een geheel andere troost, dan die in de onvernieuwde kerk wordt gegeven, namelijk deze: zorg voor zoveel zielmissen als mogelijk is, roep zovele priesters er bij als u kunt!

Het is echter ook een valse troost te menen, dat het een uitgemaakte zaak is, dat ieder door de dood in de hemel komt.

HOOFDSTUK 5

OVER DE TIJD VAN DE JONGSTEN DAG ENn HOE MEN ZICH DAARTOE MOET VOORBEREIDEN

EPISTEL OP DE ZEVENENTWINTIGSTE ZONDAG NA TRINITATIS

Hoe zeldzaam heeft het plaats, dat de Kerk een 27ste Zondag na Trinitatis viert. De meeste jaren eindigen met een Zondag minder. Bij het zeldzame nu van de jaren, die 26ste en 27ste Trinitatiszondag geven, heeft de Kerk het niet gebracht tot de volle zekerheid van de keuze bij haar lezingen. Voor beide Zondagen vinden wij 2 Thess. 1: 3 vv. zowel als 2 Petr. 3 vv. verwijzing zoeken en daarbij voor deze Zondag nog in het bijzonder deze tekst.

De symphonie tussen het Evangelie (Matth. 25: 1 vv.) en dit epistel is duidelijk. Het Evangelie eindigt met de vermaning: "Waak dan, want u weet de dag niet, noch het uur, waarin de Zoon des mensen komen zal; " Het epistel drukt dezelfde vermaning ons op het hart. Waken moeten wij, want wij weten, dat onze Heere komt als een dief in de nacht; en waken kunnen wij, want niet alleen zijn wij kinderen van de dag, maar wij ontvangen ook van de Heere de juiste uitrusting om wacht te houden. Die nu niet wil waken, verliest wat hij heeft; die echter getrouw waakt, zal de zaligheid bezitten in eeuwigheid.

Hoe de vromen de komst van hun Heiland verwachten: 1. over de dag van Zijn komst beweren zij niets; 2. Zij waken en strijden als kinderen van het licht. 3. Zij zijn niet bevreesd voor de toorn van het gericht.

Wie zal staan voor de Zoon des mensen? 1. die aangedaan is met het schild van het geloof; 2. die wandelt als een kind van de dag; 3. die ieder uur de komst van de Heere verwacht.

Waarom moeten wij ons voor de komst van de Heere ernstig en getrouw voorbereiden? 1. dat eist de ernst van de grote dag; 2. daartoe dringt de waardigheid van onze Christelijke roeping; 3. daartoe noodzaakt de hoop van de eeuwige zaligheid.

Hoe moet een Christen de dag van de Heere verwachten? 1. als een dag, die ongehoopt en plotseling zal komen; 2. als een dag van het verderf over de goddelozen en dus als een kind van het licht en niet van de duisternis; 3. als een dag, waarop de zaligheid begint, dus met blijde hoop.

De Christelijke wandel met het oog op de jongste dag. 1. wat de aard ervan is; 2. wat ertoe verplicht; 3. wat de zalige gevolgen zijn.

De laatste dag, voor de gelovigen zo verblijdend: 1. de zekerheid van deze dag; 2. de voorbereiding ertoe; 3. de vertroosting van de gelovigen bij zijn aanbreken.

De gedachte aan de doden een aanmaning tot waakzaamheid: 1. in hoeverre zij zo’n vermaning is; 2. op welke manier onze waakzaamheid zich moet betonen.

1. Maar van de tijden en de gelegenheden, de bepaalde uren, hoeveel tijd er nog zal verlopen voordat wij tot dit tijdstip van ‘s Heeren komst zijn genaderd, broeders, heeft u niet nodig dat men u schrijft, omdat u bekend is wat udaarover moet weten.

2. Want u weet zelf zeer goed, omdat bij het onderricht, dat wij u hebben gegeven, Christus' eigen woorden daarover door ons aan u zijn meegedeeld, dat de dag van de Heere zo zal komen zoals een dief in de nacht (Matth. 24: 43 v. Luk. 12: 39 v. ; 21: 34 v. ; 2 Petr. 3: 10 Openb. 3: 3; 16: 15). Nooit kan er dus een toestand zijn, die aan de kinderen van de wereld zekerheid zou geven, dat zij voor de Heere onbereikbaar en onaantastbaar zouden zijn; integendeel juist daar, waar volgens hun mening zo'n toestand aanwezig is, zal datgene plaats hebben, waardoor zij menen veilig te zijn.

3. Want wanneer zij met een zekere gerustheid, met welbehagen over datgene, waardoor zij menen tegenover alle rechterlijke macht van de Heere bevestigd te zijn, zullen zeggen: "Het is vrede en zonder gevaar" ("Isa 3: 24" Jer. 6: 14 Ezech. 13: 10 Matth. 24: 38 v. Luk. 17: 26 vv.), dan zal een haastig verderf (2 Thess. 1: 9. 1 Tim. 6: 9 hen overkomen, zoals de barensnood een bevruchte vrouw (Jes. 13: 8 Jer. 4: 31; 6: 24; 22: 23 Micha 4: 10) en zij zullen het geenszins ontvluchten.

Op de onderrichting over de ontslapenen, waartoe de apostel aanleiding had verkregen door het bericht van de bekommernis, die bij de gemeente bestond, volgt hier een andere, die met de vorige zeker in zoverre samenhangt, dat die over hetzelfde feit van de toekomst handelt, waarover de bezorgdheid voor de doden voortkwam. De apostel zou daartoe nu wel bezwaarlijk zijn overgegaan, als hij niet een begeerte van de gemeente daarover had vernomen, die hij nu hierdoor wil vervullen. Hij moest handelen "over de tijden en gelegenheden", zo zegt hij, als hij wil voldoen aan de begeerte in de gemeente uitgesproken. Maar, zo verklaart hij verder, de Christenen van Thessalonika hebben daarover geen verklaring door een brief nodig, niet, zoals velen zijn mening hebben willen verklaren, omdat daarover geen mededeling kon worden gegeven, waardoor bewezen zou zijn, dat hun verlangen verkeerd was, maar om de door hemzelf er bijgevoegde reden, omdat zij door zijn mondeling onderricht dat reeds wisten, wat hun hierover moest worden bekend gemaakt, dat de dag des Heeren kwam als een dief in de nacht. Moest deze vergelijking alleen het verrassende en onverwachte van Christus' verschijning of van het intreden van Zijn dag uitdrukken, men zou dan moeten toegeven wat sommigen beweren, dat er edeler beelden hadden kunnen worden gevonden. Zij houdt echter tevens in, dat de Heere op Zijn dag hen, voor wie Hij zo komt, van alles beroven zal, wat tot hiertoe hun bezitting heeft uitgemaakt. Dat de bedoeling niet is, dat Hij ook voor hen, die Hem verwachten, zo zou komen, spreekt vanzelf en wordt dan ook bevestigd door hetgeen onmiddellijk volgt, waar alleen van zodanigen sprake is, voor wie het onverwachte en plotselinge komen van deze dag het begin zal zijn van een verderf, dat alle mogelijkheid van ontkomen uitsluit. Wat de vergelijking aangaat van die dag, die de wereld in haar gerustheid plotseling en tot haar verderf overvalt, met een zwangere vrouw, die door de geboorteweeën, die zij niet ontkomen kan, overvallen wordt, zo wil deze te kennen geven dat de kinderen van de wereld in het geheel niet denken aan het verderf, dat hen wacht, hoewel het in henzelf reeds wordt voorbereid en voor hen even zeker is als voor een zwangere, dat zij moet baren.

Hoe treffend is het beeld hier gekozen! Die geruste mensen denken: "het is vrede en zonder gevaar! " en toch dragen zij in zich de grond van zwaar lijden en van bezoekingen. Plotseling komt het beslissende uur, waarin het bij hen te doen is om leven of dood, even als een zwangere de weeën meestal plotseling, soms midden onder het eten of in de slaap, onder schertsen en lachen overvallen en zij nu stil de beslissing moet afwachten, die over haar komt; zij kan de last van haar lichaam niet van zich werpen, maar moet voortbrengen wat zij in zich draagt en dat is bij die geruste mensen het verderf.

4. Maar u, broeders, u bent wat uw staat als Christenen aangaat, niet zoals de kinderen van de wereld, in duisternis, dat u evenzo die dag van de Heere (Rom. 13: 12. 1Kor. 3: 13 Hebr. 10: 25)als een dief zou bevangen, hetgeen alleen ten opzichte van hen kan zijn, die in de duisternis leven.

5. U bent integendeel ten gevolge van uw roeping tot de gemeenschap van Jezus Christus (1 Kor. 1: 9) allen kinderen van het licht en kinderen a) van de dag (Joh. 12: 36 Luk. 16: 8 Efeze. 5: 8). Wij, die de Heere Jezus Christus in geloof toebehoren, zijn niet ‘s nachts, noch van de duisternis. Op ons is dus dat woord van de Heere (vs. 2) geenszins van toepassing (Joh. 11: 9 v.).

a) Rom. 13: 12

In de duisternis zijn betekent: onwetendheid, valse gerustheid, aardsgezindheid, liefdeloosheid over de Heere Jezus, vijandschap tegen het licht, ongeduld als zijn inwendige toestand te openbaren (Joh. 3: 19 v.) en daarin te willen blijven. Maar God is een licht en een Vader van de lichten en maakt ons door het Woord van de waarheid tot kinderen van het licht (Jak. 1: 17 v.). Hij wekt lust tot waarheid in het binnenste op, zodat het kwade door het licht bestraft wordt en ook wat in God gedaan is openbaar wordt. Zo trekt die van het kwade af en bevestigt het goede en zo komt men tot een rein hart en een eenvoudig oog, waarvoor het licht als zijn element aangenaam is en zo zal voor een gelovige als voor een kind van het licht ook de dag, die alles duidelijk maakt, draaglijk en gewenst worden.

Als de dag van de Heere de anderen overvalt als een dief in de nacht, dan ligt daarin opgesloten, dat zij zich bevinden in nacht en donkerheid. Om evenzo door die overvallen te worden moesten de lezers in dezelfde toestand zijn; de apostel ontkent dus het eerste als hij het laatste ontkent. Is het echter zo niet met hen, dat de dag van de Heere, die toch verwant is met de dag, in wiens licht zij leven, als een dief overviel, zo hebben zij ook in dit opzicht zo’n onderwijzing over het "wanneer" daarvan niet nodig, dat zij zouden vernemen hoe lange tijd er nog zou verlopen; wat zij zijn, verheft hen aan de ene kant en wat zij weten, aan de andere kant boven zo’n noodzakelijkheid.

Voor de Christenen is de dag reeds inwendig aangebroken, al heerst die ook nog niet uitwendig. Zij doen als de kinderen van het licht reeds nu wat eeuwig hun werk zal zijn, met het oog op de dag, die alles openbaar maken zal. Het veronderstelt echter een ernstige vernieuwing, als een mens zich zal verheugen in het openbaar worden zonder te verschrikken. Het is overigens zeer begrijpelijk, dat de loop van de kerkgeschiedenis de vorm van de geloofsverwachting een weinig heeft veranderd en velen eraan gewend heeft, bij de dag van de Heere meer aan de doodsdag van ieder te denken dan aan de dag van het oordeel over allen. Ook die komt evenals deze onvermijdelijk, maar onaangekondigd. Toch ligt daarin een vernauwen van de horizon, als de blik op de voleindiging van het geheel al te zeer verloren gaat.

6. a) Laat ons dan niet slapen in de geestelijke betekenis van het woord (Efeze. 5: 14), zoals als de anderen, de ongelovigen (Hoofdstuk 4: 13 Efeze. 2: 3), maar b) laat ons waken c) en nuchter zijn (1 Petr. 5: 8).

a) Rom. 13: 11, 13 b) Luk. 21: 35 c) 1 Kor. 15: 34

Velerlei zijn de wegen om de Christelijke waakzaamheid aan te wakkeren. Laat mij onder andere middelen de Christenen sterk aanraden, veel met elkaar over de wegen van de Heere te spreken. Christen en Hopende spraken tot elkaar, terwijl zij op reis naar de hemelse stad waren. Laat ons, om de slaperigheid te voorkomen of te bestrijden, een nuttig gesprek voeren. Christen vraagde: Waarmee zullen wij beginnen? En Hopende antwoordde: Waar God met ons mee begonnen is. Toen zong Christen dit lied:

O u, die steeds het oog naar Sion op moet slaan, Als sluimring u bedreigt en u in slaap zou raken, Komt herwaarts, broeders, komt en luistert naar de zaken, Die wij als pelgrims nu te zaam bespreken gaan. Een broederlijk verkeer, in Jezus naam gesloten, Verheft de ziel en houdt haar wakend, onverdroten.

Christen, die zich afzonderen en in eenzaamheid wandelen, zijn zeer onderhevig om slaperig te worden. Zoek Christelijke omgang en u zult daardoor wakende blijven, verfrist en aangemoedigd worden om groter vorderingen op de weg van de hemels te maken. Maar wanneer u dus in zoetigheid tesamen raadpleegt over de wegen van God, zie dan toe dat het onderwerp van uw samenspreking uw Heere Jezus is. Dat het oog van het geloof onafgebroken op Hem gericht is, dat uw hart vol van Hem is, dat uw lippen Zijn dierbaarheid uitspreken. Mijn vriend, leef dicht bij het kruis en u zult niet in slaap vallen. Tracht een zeer diep gevoel van de waarde van de plaats te verkrijgen, waar u heengaat. Als u bedenkt dat u naar de hemel moet, zult u onderweg niet slapen. Als u weet dat de hel achter u is en de duivel u achtervolgt, zult u niet stilstaan. Zou de doodslager slapen met de wreker van het bloed achter en de stad van de behoudenis voor zich? Christen, zult u slapen, terwijl de paarlen poorten geopend zijn, de gezangen van de engelen u wachten, om u met hen te verenigen een kroon van goud gereed is om u op het hoofd gezet te worden? O, nee, ga voort in heilige gemeenschap te waken en te bidden, opdat u niet in verzoeking valt.

7. Want reeds in lichamelijke zin is het aldus: die slapen, slapen ‘s nachts en die dronken zijn, zijn ‘s nachts dronken, dan richten zij het liefst hun drinkgelagen aan.

8. Maar wij (om het gezegde van het lichamelijk gebied dadelijk op het geestelijke over te brengen), die niet van de nacht zijn, noch van de duisternis (vs. 5) en dus niets met dat nachtelijke te doen hebben, wij, dieoverdag zijn, tot de tijd behoren, dat het licht heerst, in de dag wandelen naar die grote dag, behoren anders te handelen. Laat ons, zoals wij niet slapen, ook niet dronken maar nuchter zijn, aangedaan hebbende het borstwapen, het pantsier (Jes. 59: 17) van het geloof en van de liefde en tot een helm de hoop van de zaligheid (Hoofdstuk 1: 3. 1 Kor. 13: 13

Dit, dat de Christenen kinderen van het licht zijn en overdag, legt hun ook zeer bepaalde plichten op. Wij mogen niet slapen, zegt de apostel, zichzelf ook insluitend met hen, op wie deze verplichting rust, nadat hij zich van te voren meegerekend heeft onder de kinderen van het licht en overdag met de woorden: "wij zijn niet van de nacht, noch van de duisternis. " Wij mogen niet slapen, maar wij moeten waken en aan de dag de eer geven, die daaraan volgens de regeling van God toekomt. Het slapen is hier natuurlijk in geestelijke zin op te vatten. De anderen, de heidenen, slapen; zij zijn ten opzichte van God en diens wil nalatig en lui, zij horen niet wat zij konden horen, als zij maar wilden waken, zij doen niet wat zij zeer goed konden doen, als zij de slaap van zich wilden afschudden; maar het behaagt hun zo werkeloos, zo gedachteloos voort te gaan en hun dagen door te brengen als een ijdelheid, als een droom. In plaats van te slapen, moeten wij waken met heldere ogen, met wakkere zintuigen, met bedrijvige handen de dag, die ons gegeven is, uitkopen; maar wij moeten ook,

zoals de apostel erbij gevoegd heeft, nuchter zijn. Is het reeds in het lichamelijk leven niet mogelijk te waken, als de mens zich aan onmatigheid overgeeft, omdat deze het hoofd snel zwaar en moe maakt en tot slapen dringt, zo eist ook voor het geestelijke leven het waken, dat wij ons steeds bevinden in de toestand van geestelijk nuchter zijn. Hij is nu daarin niet, die, zich met de beker van de wereld en haar begeerlijkheid bedwelmend, zich aan haar ijdelheid en nietigheid overgeeft.

De aangeboren zwakheid en traagheid van het vlees neigt reeds vanzelf tot slaperigheid (Matth. 26: 41). Daarom moeten wij alles vermijden, waardoor wij dat nog zouden kunnen verergeren, alle bedwelming, waardoor wij de schuld van zelfverdoving op ons zouden laden. Zo'n bedwelming ontstaat door het overgeven aan de heerlijkheid van de wereld, aan eer, genietingen en zorgen; het leren en streven van hen, die naar God niet vragen. In 1 Kor. 15: 34 wordt de loochening van de opstanding voorgesteld als een dronkenschap; een apostolische beschrijving van het nuchter zijn lezen wij daarentegen in 1 Kor. 7: 29 vv.

Het "nuchter zijn" laat de apostel niet zonder bijvoeging: "aangedaan met het borstwapen van het geloof en van de liefde en tot een helm de hoop van de zaligheid. " Die bijvoeging is daaruit te verklaren, dat in het nuchter zijn het waken als veronderstelling vervat is. Deze overgang lag namelijk in zoverre voor de hand, als de wakende in tegenstelling van die op het bed ligt ook bekleed is. Dat als onze bekleding pantsier en helm worden genoemd, komt van diezelfde ernst van ons waken, die de vermaning tot nuchter zijn meebrengt en die nu van de tegenstelling tegen de lichtzinnigheid van de drinker tot de voorstelling van de noodzakelijkheid verheft, om tegen vijandelijke aanvallen op de hoede te zijn. Zonder zo bekleed te zijn, zoals bij het gevaar, dat ons buiten dreigt, nodig is, zou het tot zeker bereiken van onze bestemming niet genoeg zijn, dat wij ons nuchter houden. Het nuchteren zijn laat ons met steeds gelijke helderheid gedachtig zijn aan onze bestemming en aan de weg daarheen en bedacht zijn op alles, wat ons deze zou kunnen doen verliezen. Als wij echter geen geloof en geen liefde hadden, noch hoop, zoals wij ons niet kunnen beschermen tegen hetgeen ons van onze bestemming zou kunnen aftrekken, of zou willen vervreemden tot een wandelen en een gezindheid, die daar tegenover staat.

Geloof en liefde zijn het borstharnas, het door de liefde werkdadig geloof weert elke aanval af, het geloof, de vergiffenis van de zonde aangrijpend en Gods beschermende gemeenschap genietend, leefde, doordat zij al het kwade overwint door het goede. De hoop van de zaligheid, van de ten slotte aanbrekende verlossing van alle zonde, is de helm, waardoor gedekt het hoofd zich fier en veilig verheft en zeker van de overwinning de vijand onder de ogen ziet.

9. Want God heeft ons niet gesteld tot toorn, om een prooi van Gods toorn te worden (Hoofdstuk 1: 10), maar tot verkrijging van de zaligheid door onze Heere Jezus Christus.

10. Die voor ons, ons ten goede (Rom. 5: 6. 2 Kor. 5: 15 gestorven is, a) opdat wij, hetzij dat wij waken, hetzij dat wij slapen, hetzij wij op de dag van Zijn terugkomst nog in leven zijn, of reeds de dood zijn ingegaan (Hoofdstuk 4: 13 vv., te samen, zonder dat de een of de andere enigzins in zijn zaligheid verkort wordt, met Hem leven zouden (2 Tim. 2: 11).

a) Gal. 2: 20. 1 Petr. 4: 2

De hoop van de zaligheid, die haar grond heeft in Jezus' dood en opstanding, moet het angstige, vreesverwekkende, ontzaglijke verbannen uit de verwachting van de jongste dag;

want, zo gaat de apostel voort: God heeft ons door niets in Zijn raad, ook niet wat de dag van Christus en het snel overvallen van deze aangaat, tot toorn gesteld, maar worden wij door de dag van de Heere levende gevonden, of op die uit onze slaap opgewekt, wij zullen tesamen met Hem leven.

De tegenstelling tussen "waken" en "slapen" komt hier terug onder hen, die vroeger (vs. 6 v.) als de wakenden tegenover de slapenden waren gesteld. Daardoor is duidelijk genoeg aangewezen, dat deze tegenstelling nu over die van het lichamelijk leven en het dood zijn moet worden verstaan. Op die manier, zegt de apostel, als deze tegenstelling bij ons voorkomt, is het hetzelfde voor de jongste dag. Ten opzichte van hetgeen wij tot onze zaligheid zullen ontvangen, wordt daardoor geen onderscheid teweeg gebracht.

Paulus komt hier terug op de vroegere onderrichting, waarin hij had uiteengezet dat de ontslapenen in Christus niets van hun zaligheid verliezen. Daarover zegt hij: wij gelovigen zullen met Christus leven, hetzij wij nog in het lichaam zijn als Hij komt, of reeds ontslapen zijn.

11. Daarom, omdat ons voor de dag van de Heere niets anders nodig is, dan wakend en nuchter te zijn en aangedaan met de toerusting van het geloof en van de liefde en van de hoop, maar dit zeer nodig is, vermaan elkaar dan. Wek elkaar op om waakzaam en nuchter te zijn en sticht de een de anderen in die drie Christelijke hoofddeugden, zoals u ook doet, zoals u met zodanige onderlinge vermaning en stichting reeds een goed begin heeft gemaakt en slechts nodig heeft daarmee voort te gaan en steeds volkomener daarin te worden (Hoofdstuk 4: 1, 10).

Terwijl men door vermanen de kracht, die in anderen sluimert, opwekt en hen dringt tot het ware, plichtmatige, ijverige werken, bestaat het stichten of opbouwen nog in iets anders.

Het bijbelse begrip van stichten is iets anders dan het zoete, wekelijke opwekken van gevoelens, die men hier en daar stichtend noemt. Gods tempel moet opgebouwd worden; die moet op het ware fundament worden gesticht. Steen voor steen moet worden behouwen en ingevoegd. Er is hier sprake van een wonen van God in de mensheid en daarom van een in elkaar voegen van levende stenen tot een woonstede van de Geest. Dat is van de ene kant een werk van God, dat steeds inniger wordt, van de andere kant een werk van de mensen, met steeds voller ernst; altijd met geestelijke middelen, beide tot dat doel, dat eens gezegd zal kunnen worden (Openb. 21: 3): "Zie, de tabernakel van God is bij de mensen! " Door woord en wandel moet de een de ander daarin behulpzaam zijn. Het is echter zeker dat wij veel gelegenheden, waarbij wij onze naasten, zonder ongepast te handelen, konden vermanen, vertroosten en stichten, door vreesachtigheid en traagheid, door gebrek aan geloof en aan liefde verzuimen.

III. Vs. 12-24. De apostel gaf in de vorige afdeling de Thessalonicensen twee onderrichtingen; de een over de opstanding van hen, die in het geloof in Christus waren, de andere ten opzichte van de vraag naar de tijd van de terugkomst van Christus. Hij besloot die beide met een vermaning, namelijk om ook elkaar op te bouwen met de vertroosting, die uit de andere volgt. Nu keert hij weer geheel terug tot de vermaningen, waarmee hij het tweede deel van de brief heeft geopend. Wat deze afdeling bevat zijn enkel vermaningen, die ten doel hebben het Christelijk leven te bevorderen, zowel van elk lid als van de gemeente in het geheel, waarmee hij dan een zegenwens daarop betrekkelijk verbindt. Met deze bede eindigt het tweede hoofddeel van de brief op geheel dezelfde manier als de eerste. Terwijl daar

gezegd wordt (Hoofdstuk 3: 12 v.): "De Heere vermeerdert u en maakt u overvloedig in de liefde jegens elkaar en jegens allen, zoals wij ook zijn jegens u; opdat Hij uw harten versterkt om onberispelijk te zijn in heiligmaking voor onze God en Vader in de toekomst van onze Heere Jezus Christus met al Zijn heilige", lezen wij hier (vs. 23 v.): "De God van de vrede zelf heiligt u geheel en al en uw geheel oprechte geest en ziel en lichaam wordt onberispelijk bewaard in de toekomst van onze Heere Jezus Christus. Hij, die u roept, is getrouw, die het ook doen zal. "

12. a) En wij bidden u, broeders, om van de zo-even uitgesproken, algemene vermaning (vs. 11) tot een bijzondere over te gaan, erken degenen, die onder u arbeiden en uw voorstanders zijn in de Heere en u vermanen; erken het wie zij voor u zijn en welke betekenis zij hebben voor de ontwikkeling van geheel uw Christelijk geloofsleven (1 Kor. 16: 18).

a) Rom. 15: 27. 1 Kor. 9: 11 1 Tim. 5: 17

13. En acht hen zeer veel in liefde, voel bijzondere hoogachting en hartelijke toegenegenheid voor hen, niet om hun personen, of om bijzaken, maar omwille van hun werk, dat toch een werk is in de dienst van Christus en dat met grote verantwoordelijkheid en ook met veel moeite verbonden is (Hebr. 13: 17). Wees vreedzaam onder elkaar. Onthoud u hun zonder noodzakelijkheid moeiten te veroorzaken, maar verlicht hen integendeel in hun ambt, door hen bereidwillig tegemoet te komen.

Van hetgeen volgens vs. 11 allen moeten doen, gaat Paulus over tot hetgeen inzonderheid de voorstanders aangaat, wie vooral het ambt van vermanen en stichten is opgedragen. Had hij de Thessalonicensen opgeroepen om allen te samen de een op de ander invloed uit te oefenen, de gemeente heeft ook haar voorstanders, wier plicht is, volgens hun ambt tegenover allen, wat ieder jegens de andere verschuldigd is. De apostel acht nu nodig om de lezers te vragen, om niet ten gevolge van de werkzaamheid van ieder in het bijzonder, te vergeten wat zij aan de dragers van het ambt in de gemeente verschuldigd zijn, opdat zij niet menen, zoals Chrysostomus zegt, dat hij allen tot de waardigheid van leraars wilde verheffen. Hier, waar over de voorstanders wordt gehandeld, bidt hij, terwijl hij daarentegen in vs. 14 vermaant; want waartoe hij moet opwekken, dat is benevens de achting, die men aan het ambt verschuldigd is, nog in bijzondere mate liefde omwille van het werk, dat de voorstanders aan de gemeente verrichten.

Dat Paulus deze vermaning ten opzichte van de voorstanders van de gemeente voor nodig houdt, daaruit schijnt te blijken dat het te Thessalonika hier en daar aan het nodige respect ontbrak. De apostel stelt de ouderlingen, die in de apostolische tijd nog niet onderscheiden waren van de opzieners of bisschoppen (Tit. 1: 5 en 7 Hand. 20: 7 en 28) door drie omschrijvingen voor; ten eerste in het algemeen, "die onder u arbeiden", om reeds dadelijk het in waarde houden voor te stellen als een plicht, die men hun verschuldigd was, om hun bemoeiingen voor de gemeente. Vervolgens let hij nader op het onderscheid van hun bediening eensdeels als degenen, wier plicht was, de algemene uitwendige aangelegenheden van de gemeente te leiden ("die uw voorstanders zijn in de Heere, aan de andere kant, als degenen, wie het ambt van leren en vermanen is opgedragen ("die u vermanen. De laatste werkzaamheid doelt, volgens het woord in de grondtekst gebruikt, vooral op de handhaving van de Christelijke tucht; toch is de Christelijke onderwijzing in het algemeen niet daarvan uitgesloten.

14. En wij bidden u, broeders, vermaan de ongeregelden, die zich niet willen schikken naar de gestelde regels (1 Kor. 14: 40), vertroost de kleinmoedigen, die ervoor terugdeinzen om het kruis op zich te nemen en Jezus na te volgen (Hoofdstuk 1: 6), ondersteun dezwakken (Tit. 1: 9), laat die niet aan zichzelf over, wees lankmoedig jegens allen naar de algemene liefde, die ons Christenen betaamt (2 Petr. 1: 7 Fil. 4: 5 1 Kor. 13: 4

15. a) Zie toe, dat niemand kwaad voor kwaad iemand van hen, buiten zijn (Hoofdstuk 4: 12) en zeker door hun handelwijze veel tot wraak tarten, vergeldt (Rom. 12: 17. 1 Petr. 3: 9 ; maar jaag alle tijd het goede na (Rom. 12: 9 en 21), zo jegens elkaar als jegens allen, zodat u allen mensen zonder onderscheid gunt en doet, wat tot hun welzijn is (Gal. 6: 10).

a) Lev. 19: 18 Spr. 20: 22; 24: 29 Matth. 5: 39. 1 Kor. 6: 7

De apostel vermaant weer alle broeders; de echt geestelijk gezinde gemeenteleden moeten zich wel door de voorstanders laten leiden, maar ook zelf uit dezelfde geest hen ondersteunen.

Zij moeten hun vermaningen richten tot hen, die zich niet binnen de perken van de gewone orde houden. De uitdrukking "de ongeregelden" wijst op de orde van het gemeenzame leven, die evenzeer verlaten werd door hem, die in de kerkelijke gemeenschap wegen ging, die niet waren aangewezen, als die de perken van de gewone orde van het maatschappelijk leven overschreed (2 Thess. 3: 10 vv.). De ongeregeldheid van beiderlei aard zal wel hand aan hand zijn gegaan. Deze door terechtwijzingen van hun ongeregeldheid terug te brengen, is evenzeer de taak van allen, als om de kleinmoedigen te troosten en de zwakken te steunen. Zoals de apostel over de gemeente in het algemeen bezorgd geweest is, of haar geloofsmoed wel blijven zal onder de voortdurende vervolging (Hoofdstuk 3: 3), zo heeft hij bij de "kleinmoedigen" nu zodanige bijzondere personen op het oog, wie het aan deze moed ontbreekt en hij beveelt hun moed in te spreken, hen niet aan hun moedeloosheid over te laten. Onder de zwakken verstaat hij hen, die wel niet de wil, maar wel de kracht ontbreekt, om de Christelijke waarheid in hun leven vol en zuiver uit te drukken, omdat zij in hun geweten gebonden zijn door hetgeen niet uit de Christelijke waarheid voortkomt (Rom. 15: 1. 1 Kor. 8: 9; 9: 22 Makkelijk konden de sterkeren zich onverschillig of met minachting van deze afkeren, omdat het bij hen toch tot geen echte beslistheid kwam. Vandaar de vermaning van de apostel, om zich met deze te bemoeien als met dierbare leden van de gemeente, die zij evenmin als andere verloren moest laten gaan. Van een andere aard is de vermaning: "wees lankmoedig jegens allen", waarbij geen sprake meer is van een werken op anderen, waarom hier reeds de overgang plaats heeft tot de vermaning in het volgende vers. De apostel gaat daarmee over tot de juiste verhouding over die personen, die ons tot verstoordheid of tot toorn en wraak mochten opwekken. Hij eist van de Thessalonicensen in de eerste plaats jegens ieder zonder onderscheid, dus niet alleen tegenover de mede-Christenen, zoals men dat woord op verkeerde manier heeft willen beperken, lankmoedig te zijn. Diensvolgens verlangt hij, dat men niemand kwaad met kwaad vergeldt, maar het welzijn van alle mensen zoekt, waarbij hij niet alleen inscherpt zelf niet iets dergelijks te doen, maar met de uitdrukking: "zie toe, dat niemand kwaad voor kwaad iemand vergeldt", de gemeente oproept, niets van die aard in haar midden te laten plaats hebben.

Zeker moet ieder op zichzelf zien; toch kan men vaak ook bij anderen het kwaad verhoeden en de voorgenomeme wraak, zoals Abigaïl bij David (1 Sam. 25) door een woord op zijn pas voorkomen.

Om het goede in te halen is onder de bestrijdingen van de mensen een "najagen" nodig. Men moet het goede najagen (vgl. 1 Kor. 14: 1 Hebr. 12: 14); het wordt ons niet van nature ten deel; het kwade daarentegen komt vanzelf.

Die kwaad met goed kan vergelden, door welk kwaad zou die gekrenkt kunnen worden? Daarentegen verliest de bij het leven met de angel.

Wat dunkt u? De bedeling van de wet was door Mozes gegeven, genade en waarheid zijn met Christus geworden. De wet had niets dan een schaduw van de toekomende goederen, geenszins het beeld zelf van de zaken. Zij was de bedeling van de brandende berg en duisternis en onweer. Toch klonk en weerklonk het in Israël van Psalmen en liederen, die uitriepen: Dient de Heere met blijdschap! komt voor Zijn aangezicht met vrolijk gezang! Toch werd ook onder deze bedeling in de tent van de rechtvaardigen de stem van het gejuich opgeheven; toch riepen ook onder deze bedeling Gods gunstgenoten uit: "Alhoewel de velden geen voedsel voortbrengen, zo zal ik nochtans in de Heere van vreugde opspringen; ik zal mij verheugen in de God van mijn heil (Hab. 3: 17, 18). En wat mag dan verwacht worden, waar men leeft onder de bedeling van genade en waarheid? Al Gods beloften vervuld, alle geestelijke zegeningen van de hemel in Christus uitgestort! Onder die bedeling, waarvan de naam is blijdschap en het eerste woord: Zie, ik verkondig u grote blijdschap, onder die bedeling, waarin de ogen van Gods dienstknechten de zaligheid zien, die God bereid heeft voor al de geslachten; onder die bedeling, waarin men komt tot de berg Sion en de stad van de levenden van God, tot het hemels Jeruzalem en de vele duizenden engelen, tot de algemene vergadering en de gemeente van de eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn en tot God, de Rechter over allen en de geesten van de volmaakt rechtvaardigen en tot de Middelaar van het Nieuwe Testament, Jezus en het bloed van de besprenging, dat van volkomen reiniging, van eeuwige verlossing spreekt? Voorwaar, hier mag men zich verheugen als in de oogst; hier als zij, die de buit uitdelen. Hier is een gewicht van zaligheid, waartegen al het lijden van deze tegenwoordige tijd niet is te waarderen! En zou dan hier de ten van de vromen niet weergalmen? Hier het aangezicht van Gods gunstgenoot niet blinkend zijn? Hier zijn hart zich niet juichend verheffen boven wat leed of beproeving het zij? Zou de God en Vader van Jezus Christus zonder blijdschap gediend, met een hangend hoofd gehoorzaamd worden? Kan de zekerheid van de liefde van God, kan het liefhebben van God, kan de zekerheid van schuld vergiffenis en eeuwig leven zonder blijdschap wezen? Kan verdrukking of benauwdheid, vervolging, honger, zwaard, kan iets tegenwoordigs, iets toekomstigs, kunnen de dingen van het leven, kan de gedachte van de dood die blijdschap wegnemen? Kan de Christen twijfelen aan de wettigheid, aan de billijkheid van de eis: Verblijd u ten allen tijde? Nee, voorzeker! Dit Godsgebod is niet zwaar en hij zegt er Amen toe. - Verwerpen wij de bekommerde Christen? Twijfelen wij aan de oprechtheid van zijn geloof, de hartelijkheid van zijn liefde, de gegrondheid van zijn hoop? Dat zij verre. Maar dat hij voelt, dat hem iets, dat hem veel ontbreekt, dat hij zijn gebrek niet verschoont, niet verbloemt, niet opsiert met namen van deugden, waarvan het de schijn maar het wezen niet heeft. De bekommerde Christen is niet ootmoediger dan de blijmoedige, maar hij heeft minder geloof. Hij is minder doordrongen van de waarheid en de kracht van het Evangelie. Zijn naargeestigheid behoort geenszins tot die zwakheden, waarin Gods kracht volbracht wordt, maar tot die verkeerdheden, die de Heilige Geest bedroeven. Hij moet ze niet kweken, maar bestrijden en laten bestrijden door het woord van de Godsbeloften en het voorbeeld van de blijmoedigen. Is er niet een schijn van Christelijke blijmoedigheid, die niet meer is dan een schijn en die op zelfbedrog neerkomt? Helaas maar al te zeer. Schoon de ware Christelijke blijmoedigheid niet uit oppervlakkigheid of gebrek aan zedelijke ernst voortkomt, ook de oppervlakkige kan blijmoedig zijn; de zorgeloze is het. Niet ieder die het zich aanmatigt,

heeft recht op die blijdschap, die een plicht van de ware Christen is. Dit recht bestaat niet, waar geen droefheid naar God bekend is, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. IJdel is de blijdschap over de blijde boodschap van verzoening en behoudenis, ijdel de blijdschap over een door Christus geopende hemel, waar geen blijmoedige verloochening van wereld en ijdelheid heeft plaats gehad, geen blijmoedig opnemen van het kruis om Christus te volgen. Het is een overgenomen, een opgedrongen, een ingebeelde blijdschap; ook houdt zij geen proef tegen de smarten van het leven, tegen de verschrikkingen van de dood. Dit voelt u wel, u die, zoals van geloof van anderen, zo ook van blijdschap van anderen leven wilt. Zoek dan uw eigen blijdschap door uw eigen geloof. Het is tijd. Reeds een lange tijd was u zonder de ware blijdschap. Misschien zal de tijd van uw leven voorts kort zijn. Als hij echter nog lang genoeg is om het eeuwig geluk te zoeken en te vinden, u zult de tijd hebben om het onderscheid tussen ware en valse vreugde bij ervaring te leren kennen.

16. a) Verblijd u te allen tijd (Fil. 3: 1; 4: 4. 2 Kor. 13: 11

a) Matth. 5: 12 Luk. 10: 20 Rom. 12: 12

17. Bid zonder ophouden (Rom. 12: 12 Efeze. 6: 18 Kol. 4: 2).

a) Luk. 18: 1

Zou de vermaning tot een biddend en dankend leven, die Paulus aan de Christenen te Thessalonika richtte, voor ons minder noodzakelijk zijn? Maar wie weet niet, hoe vaak het meest bekende het minst wordt bedacht en betracht en wie slaat niet met stille schaamte zo menig blad in zijn levensboek op, waarop hij het met eigen ogen kan lezen, dat een dag zonder gebed een dag zonder zegen geweest is? Inderdaad, het is dan ook niet weinig, wat de apostel in deze woorden van de Christenen eist. Bid zonder ophouden; omdat men zo iets in de eigenlijke zin niet mogelijk acht, heeft men vaak de vermaning aldus verstaan, dat men zich de Heere onophoudelijk voorstelt en bij alles wat men doet in Zijn gemeenschap moet leven. Maar hoezeer ook dit laatste heilige roeping is, vinden wij niet de minste reden om het woord bidden alleen hier in een andere zin te verklaren dan waarin het doorgaans gebruikt wordt. Nee, werkelijk eist de apostel niets minder, dan wat hij elders een "sterk aanhouden in het gebed" een "bidden ten allen tijd in de geest" heeft genoemd (Efeze. 6: 18 Kol. 4: 2), en schrijft hij zo’n gedurig omzien tot en aanroepen van God als dagelijkse levenstaak voor, waarbij men telkens weer terugkeert tot de troon van de genade; en zelfs dan niet in het bidden vertraagt als het schijnbaar vruchteloos is. Een stemming bedoelt hij, als die van Abraham, die "nog staan bleef voor het aangezicht van de Heere" als van de weduwe uit de gelijkenis, die niet afliet van smeken: "doe mij recht tegenover mijn wederpartij; " of van de eerste gelovigen, van wie wij lezen dat zij volhardend waren in het bidden en smeken. - En zegt zo dit reeds niet weinig, vooral niet minder omvat de eis, die nu volgt: dank God in alles. In buitengewonen voorspoed niet alleen, maar ook ten dage van onspoed, bij verrassing, maar ook bij teleurstelling, in het vast vertrouwen, dat alles goed is wat de trouwe Vaderhand geeft, al noemt het licht bewogen gevoel het niet zelden pijnlijk en hard. Zo’n danken ook in de bangste dagen, is mogelijk, omdat aan de donkerste hemel nog altijd heldere sterren voor het oog van het geloof blijven blinken. Paulus zelf is er op beschamende manier in voorgegaan. Bidden zonder ophouden, én danken in alles, het een behoort bij het ander als de ademhaling en het geluid van de stem, wat meer is, door het een wordt het ander bevorderd. Er moet veel gebeden zijn om echt in alles te danken; en weer het vurig danken zal vanzelf tot ootmoediger bidden geleiden. Zo wordt ons in een zevental bekende woorden een les onder de ogen gebracht, waaraan ook de beste nog iedere dag heeft te leren. En toch, wie beseft niet, hoe

Paulus hier niets te veel heeft gevraagd? Dit is de wil van God in Jezus Christus over u, zegt hij ten aanzien van de tweede vermaning; maar echt, ook ten aanzien van de eerste vermaning zou hetzelfde herhaald kunnen worden; en onmogelijk is het hier het een van het ander te scheiden. Kan het nu en dan moeilijk zijn met besliste duidelijkheid te weten wat God van ons wil en verlangt, dit weten wij in ieder geval: al Zijn wegen met ons moeten ons dieper inleiden in de school van het gebed en dan pas is het heilig doel van de verlossing in Jezus Christus bereikt, wanneer God echt in alles door ons gedankt en geprezen word. Dit danken in alles is de onbedriegelijke toetssteen van een geloof, dat zich onder alle omstandigheden van Gods oneindige liefde verzekerd houdt en het baant op zijn beurt weer de weg tot wat nog een hogere trap van geestelijk leven vertoont, het danken voor alles, dat elders wordt aangeprezen (Efez. 5: 20); maar zeker nog minder gewoon dan het danken in alles mag heten. Ja echt, God wil het, zo'n dankend en biddend leven van de Zijnen. Hij, die het zo waardig is, dat ons hart Hem zoekt en onze mond Hem verheerlijkt, Hij, die door al Zijn schepselen, maar bovenal door de eerstelingen van Zijn schepselen tot in eeuwigheid geprezen moet worden. Hij wil het bovenal omwille van onszelf; of is het toevallig, dat de dubbele tekstvermaning door die andere voorafgegaan is: verblijd u te allen tijd? Maar het is openbaar: geen betere weg tot waarachtige blijdschap, dan juist dit biddend en dankend leven van de Christen. Ach, waarom is er op Gods heerlijke aarde, waar zoveel bronnen van vreugd zo rijkelijk vloeien, zo weinig waarachtige blijdschap? Waarom neemt die blijdschap bij velen zo kennelijk af, ook waar zij vroeger gesmaakt werd? Om geen andere reden, dan omdat het steeds minder verstaan wordt wat het is: "zich te verblijden voor het heilig aangezicht van God. Een biddend en dankend leven is tegelijk een blijmoedig leven; een dankbaar mens is ook een gelukkig en beminnelijk mens; maar hoe menigeen, die wel klaagt, maar niet bidt; hoe menig ander, die wel denkt, maar niet dankt; hoe menigeen, die het ooit ernstig beproefd heeft, God niet slechts voor veel, maar echt in alles te danken. En toch, niet minder dan dit blijft de wil van God over ons en zolang het niet in allen ernst ook onze wil is geworden, zijn wij nog de ware Christenen niet. Wat zullen wij zeggen? Wij danken U, o God, dat wij bidden mogen, maar wij bidden U ook, wil U zelf het ware danken ons leren.

18. Dankt God in alles (Efeze. 5: 20 Fil. 4: 6 Kol. 2: 7; 3: 15); want dit is de wil van God, een van de vele eisen van God (Hoofdstuk 4: 3) in Christus Jezus over u.

De vermaningen in vs. 12-15 doelde op het gedrag van personen; die, die hier volgen, hebben betrekking op iets zakelijks. De eerste in vs. 16-18 verbinden zich op die manier aan de onmiddellijk voorgaande, zó, dat de apostel van de ware verhouding tegenover die personen, die ons tot ontevredenheid of tot toorn en wraak mochten vervoeren, voortgaat tot het juiste gedrag in levensomstandigheden, of bij voorkomende gevallen, die ons tegenover God van de gemoedsstemming zouden kunnen beroven, die en Christenen betaamt. De vermaning "verblijdt u ten allen tijde" vormt de overgang. Deze sluit zich in zo verre aan het "jaagt ten allen tijd het goede na" in vs. 15 aan, als het goede te zoeken voor allen, ook voor wederspannigen, alleen mogelijk is bij steeds gelijke blijdschap van het gemoed. Om deze te behouden is onafgebroken gebed nodig; zij komt alleen voort uit de gemeenschap van het gebed met God; daarom de vermaning; "bidt zonder ophouden. " Zo'n gebedsgemeenschap met God zou echter niet van de juiste aard zijn, als wij alleen in enige zaak wisten te bidden en niet ook te danken. Daarom voegt de apostel dadelijk aan deze vermaning de andere toe: "Dank God in alles" en dring dit aan door te herinneren, "Dit is de wil van God in Christus Jezus over u. " God eist namelijk dat dankbaar zijn in alle dingen van de Christen. Juist daarom, omdat hij Christen is, zichzelf in Christus Jezus in het bezit van een zaligheid weet, waarvoor hem alles, wat het ook zij, dus inzonderheid ook zo'n verdrukking als die toenmaals de Christenen van Thessalonika overkwam, bevorderlijk moet worden.

Het Evangelie brengt geen somber zuur zien teweeg, maar de ware vreugde voor al het volk, in hoop, in de Heilige Geest, in de Heere. Als bestrijding ons leed doet, kunnen wij wel geen vreugde erover voelen, maar wij moeten het toch daarvoor achten (Jak. 1: 2). Hoeveel aanleiding tot droefheid in de smart vervat is, zij bevordert toch de zaligheid en die de Heere niet slechts zoekt, maar bezit, in die is volkomen vreugde (Joh. 15: 11; 16: 24; 17: 13 Joh 15. 11 16. 24). Het bidden is de weg daartoe! Uit vrees voor het werktuigelijke in het bidden willen velen de vrije stemming van het gebed afwachten. Dat is echter zoveel als het aan alle verhinderingen gewonnen geven; wij zijn niet zo onverdorven, dat wij het op onze geneigdheid zonden kunnen laten aankomen. Wanneer oefening niet op pijnlijke wettische manier plaats heeft, maar in hartelijke oprechtheid, dan wekt deze de ware stemming op. Zo alleen kan het een gunstiger tijdstip aan het andere de hand reiken, dat de tijd daartussen liggend, met de geest van het gebed wordt aangevuld, het gebed grondtoon van de ziel wordt. "Kunt u niet dadelijk voort met de tong, dan met het hart", schrijft Pelagius en Luther zegt: "Het gehele leven van een ware Christen gaat altijd voort in gebed", want al is het, dat de mond zich niet altijd beweegt of woorden uitspreekt, toch klopt en slaat het hart, als de polsader en het hart in het lichaam, onafgebroken met zuchten en voordat de slagen: aanvechting en nood harder drukken of voortjagen, gaat zo’n zuchten en bidden des te sterker, ook met de mond, zodat men geen Christen kan vinden zonder bidden, zo min als een levende mens zonder pols, die nooit stilstaat, al is het dat de mens slaapt of iets anders doet, zodat hij het niet gewaar wordt. Raadde de apostel tot verfrissing van het gebed het "dank God in alles" aan, dan is dit slechts de andere kant van de waarheid, als een ervaren Christen de raad gaf: "in de boete. " Want dit alleen is de ware dank, als men belijdt: "Ik ben uw goedheid niet waard"; en alleen dat is de ware boete, die uitloopt op de dank, dat God toch onze God is.

U leed iets kwaads? maar als u wilt, dan is het niets kwaads; dankt God, dan is het in goed veranderd!

Gelukkig de dankbare; hij zal altijd meer goeds van de Heere ontvangen! (Ps. 50: 23).

19. a) Blus de Geest niet uit, als Hij in de buitengewone gaven van talen spreken, van profetie enz. Zich onder u wil werkzaam betonen (1 Kor. 12: 7 v.).

a) 1 Kor. 14: 30

20. Veracht de profetieën niet, want het profeteren is een bijzonder te waarderen gave van de Geest (1 Kor. 14: 1 vv.)

21. Beproef alle dingen, alles wat in de vergaderingen van de gemeente in woorden vol geestdrift wordt voorgedragen, of het ook werkelijk van God komt en overeenstemt met de Christelijke grond van het geloof, die eenmaal gelegd is en buiten welke geen andere kan gelegd worden (1 Joh. 4: 1 vv.). Onderzoek het met de gave van onderscheidingen van de geesten (1 Kor. 12: 10), die ook niet onder u zal ontbreken, als u de Geest niet uitblust (1 Kor. 14: 29). Behoud het goede, dat u daarbij mag vinden.

Het gebed van de Christen is een uitvloeisel van de Geest, die in hem woont en in hem werkzaam is (Rom. 8: 16-26). Zo sluit zich ongedwongen aan de vermaningen in vs. 17 v. de nieuwe vermaning in vs. 19 aan: Blus de Geest niet uit.

Deze vermaning veronderstelt de bekendheid van de vergelijking van de Geest met een vuur (Hand. 18: 25; Rom. 12: 11). In zoverre aan de charismata of geestgaven de werkzaamheid

van de Geest uitwendig kenbaar werd (Hand. 8: 15 vv. ; 10: 44 vv.) en dus ook alleen bij deze een uitdoving mogelijk was, in zoverre moet hier bij "Geest" in de eerste plaats gedacht worden aan Zijn gaven. Hierbij past ook de vermaning, die volgt, waar bij de charisma, de gave van de profetie op de voorgrond wordt geplaatst.

De vele opwekkingen van hen, die met de Geest talen spraken en van de profeten in de gemeente te Thessalonika hadden waarschijnlijk verdenking en tegenspraak verwekt van de kant van hen, die zich angstig vastklemden aan het overgeleverde woord van het Evangelie, wellicht vooral aan de kant van angstvallige enghartige voorstanders, die misschien hen, die in de gemeente met de Geest vervuld werden, verhinderden op te treden en zich uit te spreken, terwijl zij ontkenden, dat zij er roeping toe hadden.

De gemeente bluste de Geest uit, als zij zich wilde bepalen bij het lezen van de Heilige Schrift en het bekend maken van het gesprokene door de apostelen, terwijl zij de zelfstandige uitingen van de Geest, die in haar werkte, verhinderde of onderdrukte.

Ook nu nog, terwijl de wonderbare Geestgaven in Gods bestel met de gemeente zelden voorkomen, heeft deze vermaning haar toepassing daarin, dat zij de leken van de gemeente aanspoort, om vrij alle woord van de Geest uit te spreken, dat hun in het hart gegeven is. De gelegenheid kan en moet bestaan, waar dit op voegzame manier kan geschieden, vgl. 1 Kor. 14 Het is een hoofdoorzaak van het verval van onze kerk, dat de werkzaamheid van de gemeenteleden, dat de gaven van de Geest hun geschonken, geen behoorlijke werkkring hebben tot algemeen nut.

Als de apostel met de woorden: "veracht de profetieën niet" een bijzonder voorbeeld van openbaring van de Geest bedoelt, dan kwam de tegenstand tegen deze gave te Thessalonika niet, zoals te Korinthe, voort uit te hoge waardering van het spreken met talen, maar wel uit overdreven oppositie van verstandigheid en liefde tot orde; want er is een angstig of voornaam koud wantrouwen tegen al wat buitengewoon is. Krachtige opwekkingen hebben toch iets moeilijks, verstorends, ingrijpends. Er ligt iets aantrekkelijks in, om uit de gewone weg uit te gaan, maar er ligt ook een gevaar voor de hand, dat bij onreine en onzuivere gemoederen elke verordende weg wordt veracht en wat met de Geest begon in het vlees zijn droevig einde vindt. Nu leert daarom de apostel, dat men niet wantrouwend alles moet versmaden. Een boer Michaël Hahn zei tot de Wurtemburger Weber: "Hoe komt het, dat onze predikers altijd roepen, dat men zich moet bekeren en als iemand het doet, dan kunnen zij het niet dulden? " Deze antwoordde na enig zwijgen: "Ja, de man heeft gelijk! " Paulus wil echter ook niet, dat men alles blindelings aanneemt; daarom gaat hij voort: "Onderzoek alle dingen en behoud het goede. " Mevrouw v. Krüdener beleed stervende: "Vaak heb ik voor de stem van God gehouden, wat alleen de vrucht is geweest van mijn inbeelding en mijn trotsheid. "

Het is nodig de ongoddelijke geesten te onderkennen, maar ook de menselijke bijvoegselen tot de waarheid.

Wat tot opbouwing in het allerheiligst geloof dient, de kracht van het gebed en een blijmoedig leven naar Gods wil bevordert, behoudt men als het goede.

22. a) Onthoud u, zoveel in u is, van alle schijn van het kwaad, opdat niemand wordt genoodzaakt door uw onvoorzichtigheid, om kwaad van u te denken.

a) Filipp. 4: 8

Volgens deze vertaling, die op de opvatting van de Vulgata en door andere uitleggers rust "zou het vers een op zichzelf staande inhoud hebben, die met het vorige in geen merkbaar verband stond", maar iets nieuws aanbracht. De gedachte daar gevonden zou overeenkomen met de herinnering in Hoofdstuk 4: 12 en een zo'n behartigingswaardige vermaning bevatten, dat men deze ongraag zou missen, zoals dan ook de Lutherse engelse en Franse vertalingen op ditzelfde neerkomen; wij moeten ons terughouden ook van hetgeen maar een schijn van het kwaad heeft, opdat wij geen ergernis geven (1 Kor. 10: 32 v. 2 Kor. 6: 3 "Ware Christenen stellen zich niet daarmee tevreden, dat zij in hun eigen ogen goed doen en niet te beschuldigen zijn, maar zijn ook voorzichtig, dat zij niemand in het een of ander punt tot een aanstoot zijn. " maar voor het woord van de grondtekst, dat hier door "schijn" is vertaald (eidov) kan deze betekenis niet worden bewezen. Aan de andere kant staat voor "onthoud u" in het Grieks een woord, dat tot het "behoudt" in vs. 21, zoals duidelijk zichtbaar is, in tegenstelling moet staan, waaruit blijkt, dat hier niet een geheel nieuwe gedachte door de apostel moest worden uitgedrukt, maar dat hij de vorige nog vasthoudt. Vertalen wij dan vs. 21 en 22 zoals zij eigenlijk met elkaar samenhangen: "beproef alle dingen, behoud het goede en onthoud u van allen schijn van kwaad", dan hebben de woorden nog betrekking op de van te voren geëiste beproeving; zoals men nu wat men als goed bevindt moet aannemen, zo moet men omgekeerd wat als kwaad zich voordoet, ook als het zich onder het heilige kleed wil vertonen, van zich afweren (vgl. 2 Thess. 2: 1 vv. wij opmerken, dat bij de oude kerkleraars aan de beide verzen nog een woord voorafgaat, dat men nu eens als woord van Christus, dan eens als een van Paulus, dan weer als een woord van de Heilige Schrift in het algemeen noemt. Het luidt: "weest goede wisselaars. " (ginesye docimoi trapezitai). Deze is zonder twijfel evenzo een ongeschreven uitspraak van de Heere, als die van Paulus in Hand. 20: 35, maar niet onmiddellijk zo door de Heere zelf geformuleerd, maar zoals de apostel naar onze mening de gelijkenis van Christus in Luk. 14: 7 vv. in een korte somma samenvat, zo hier de gelijkenis in Matth. 25: 14 v. v., zodat het zeker, strikt genomen, niet een uitspraak is van Christus, maar van Paulus en alleen de Heere daartoe het motief aan de hand heeft gedaan. De mondelinge traditie heeft de uitspraak bewaard, evenals zij met de geschiedenis van de echtbreekster in Joh. 8: 1 vv. heeft gedaan en omdat men die aan de vergetelheid wilde ontrukken, scheen deze plaats geschikt om die in te lassen, omdat het woord docimoi ("goede met het docimazete ("beproeft in verwantschap scheen te staan.

23. En de God van de vrede (Rom. 15: 33; 16: 20. Fil. 4: 9 Hebr. 13: 20. 2 Kor. 13: 11. 2 Thess. 3: 16 zelf, zonder wie wij niets kunnen doen, noch het willen noch het volbrengen (Fil. 2: 13), heiligt u geheel en al naar de hele omvang van uw wezen; en uw geheel oprechte geest en ziel en lichaam, zodat niets van u wordtuitgezonderd (Hebr. 4: 12), wordt onberispelijk bewaard in de toekomst van onze Heere Jezus Christus (Hoofdstuk 3: 13).

24. Hij, die u roept tot de gemeenschap van Zijn Zoon, tot Zijn rijk en Zijn heerlijkheid (Hoofdstuk 2: 12. Gal. 5: 8. 1 Kor. 1: 9 is getrouw (1 Kor. 10: 13 Hebr. 10: 23. 2 Thess. 3: 3, die het ook overeenkomstig Zijn getrouwheid doen zal, wat ik hier als zegenbede hebuitgesproken, namelijk u onberispelijk bewaren in de toekomst van onze Heere Jezus Christus (Ps. 22: 32).

Tot hiertoe had Paulus het zijne gedaan door woord en voorbede, door onderzoek en het zenden van zodanige medearbeiders van de waarheid, die hun nuttig konden zijn. Zo heeft hij hen ook gedrongen om het hunne te doen door vermanen, vertroosten, toezicht houden op elkaar. Nu wendt hij zich tot Hem, van wie alle zegen moet komen: Maar Hij, Hij zal het doen en volbrengen. De mens kan niets zonder God, maar God wil ook niets zonder de mens en diens gehoorzaamheid van stap tot stap betoond.

Aan het hoofd van zijn zegenwens noemt Paulus God de God van de vrede, omdat de zonde het wezen en de gemeenschap van de mens in disharmonie gebracht heeft en de vrede, die deze disharmonie opheft, Gods wil en gave is. "De God van de vrede zelf", zo schrijft de apostel: "heiligt u geheel en al", zodat niets in u overblijft, dat van die heiliging niet is aangedaan, "en uw geheel oprechte geest en ziel en lichaam worden onberispelijk bewaard in de toekomst van onze Heere Jezus Christus, d. i. in ongedeerde staat worden uw geest en uw ziel en uw lichaam bij de terugkomst van Christus of tot deze (Jak. 5: 5) bewaard. De wens van de apostel strekt zich dus daartoe uit, dat zij in de totaliteit van hun menselijk zijn zo bewaard blijven, dat zij, als de Heere Zich in Zijn heerlijkheid als Rechter zal openbaren, geen smet vindt. In "geest, ziel en lichaam" stelt hij het menselijk wezen in zijn geheel voor; hij denkt ook elk van de drie bestanddelen afzonderlijk, als in zichzelf weer uit meerdere delen bestaande, daar het "geheel" wel niet alleen op geest, maar ook op ziel en lichaam zal slaan.

De Schrift verdeelt hier de mens in drie delen. Het eerste deel, de geest is het hoogste, diepste, edelste deel van de mens, waardoor hij geschikt is onbegrijpelijke, onzichtbare, eeuwige dingen te bevatten; in het kort deze is het huis, waarin het geloof in het woord van God woont. Het tweede, de ziel, is dezelfde geest wat de natuur aangaat, maar toch in een andere werkzaamheid, namelijk daarin, dat zij het lichaam levend maakt en doortrekt. Deze wordt vaak in de Schrift voor het leven genomen, want de geest kan wel zonder het lichaam leven, maar het lichaam leeft niet zonder de geest. Wij zien hoe het ook in de slaap en zonder ophouden leeft en werkt en haar werk is niet de onbegrijpelijke dingen te bevatten, maar wat het verstand kan erkennen en omvatten. Is namelijk het verstand hier het licht in dit huis en regeert de geest niet met het geloof als met een hoger licht, dit licht van het verstand, dan kan het nooit zonder dwaling zijn, want het is te nietig voor goddelijke zaken. Het derde stuk is het lichaam met zijn leden. De werken daarvan zijn slechts oefeningen en bezigheden, naardat de ziel erkent en de geest gelooft. Dat wij het duidelijk maken met een gelijkenis uit de Schrift. Mozes maakte een tabernakel met drie verschillende gebouwen. Het eerste heette het Heilige der heilige, daarin woonde God en er was geen licht in, het tweede, het heilige, daarin stond een kandelaar met zeven armen en lampen, het derde heette voorhof; dit was onder de blote hemel, open voor het licht van de zon. Hierdoor is een Christenmens afgebeeld, zijn geest is het heilige der heilige, Gods woning, in duister geloof, zonder licht, want hij gelooft wat hij niet ziet, noch voelt, noch begrijpt. Zijn ziel is het heilige, door zijn zeven lichten, d. i. allerlei verstand, onderscheiding, wetenschap en kennis van lichamelijke, zichtbare zaken. Zijn lichaam is de voorhof; deze is voor ieder open, zodat men kan zien, wat de mens doet en hoe hij leeft.

Op vele plaatsen onderscheidt de Schrift alleen ziel en lichaam, of geest en lichaam, het geestelijke in de mens van het zinnelijke aan hem. Omdat wij evenwel naar geest en ziel onderscheiden worden, duidt de geest het hogere kunnen aan, waardoor de mens God kent en met Hem in gemeenschap treedt, datgene, wat hem boven een op zichzelf staand verlangen en willen en boven de natuur aan en rondom hem verheft en hem tot haar meester maakt. De ziel daarentegen is het zinnelijk waarnemende, gevoelende, strevende en begerende kunnen, dat in de mens de samenhang en het verband vormt tussen geest en lichaam. De ziel alleen verheft de mens nog niet boven de dieren. Door haar is hij veeleer een levend en bezield leider van de natuur. Ja, wanneer de geest van de mensen niet vervuld is van de Geest van God, maar als deze onderdrukt is door het vlees, dan is de mens een psychisch of natuurlijk mens ("1Co 2: 14" en "1Co 15: 4 De geest van de mensen wordt geheiligd en onstraffelijk bewaard wanneer Gods Geest die vervult en beheerst, wanneer hij als een reine spiegel Gods beeld terugkaatst. De ziel wordt geheiligd, wanneer de Godgewijde geest haar beheerst, wanneer al haar

gewaarwordingen, al haar verlangen en streven, hoe noodzakelijk ook om het eigendommelijk leven in de mens te behouden, en daardoor op de wereld om hem heen invloed uit te oefenen, toch geheel aan God en de geest onderworpen worden. Het lichaam wordt geheiligd, wanneer zijn driften en behoeften van de geest door de ziel geregeerd en geregeld en zijn leden geheel en al tot werktuigen van de heiligheid gemaakt worden. Het zou kunnen schijnen alsof in de heiligheid van de geest de heiligheid van ziel en lichaam reeds besloten was, omdat toch de zonde van de mensen zich juist daarin openbaart, dat de geest, door zich los te maken van God, een knecht van het vlees geworden is en wanorde en stoornis in de menselijke natuur heeft teweeg gebracht. Maar het is van belang, dat ook de heiliging van ziel en van lichaam, zoals hier zo vaak elders (Rom. 6: 12, 13, 19. 2 Kor. 7: 1) vaak vermeld worden, ten einde voor de gevaarlijke dwaling te bewaren, als kon misschien de geest God dienen, terwijl de ziel en het lichaam in de dienst van de zonde volharden, tot welke afdwaling juist edele, maar nog niet van de zonde verloste, nog niet wedergeboren mensen het meest overhellen, wanneer zij zien hoe machteloos de natuurlijke opwelling van de geest is, om de lusten van het vlees te beteugelen. Is dus de geest echt geheiligd, woont Gods Geest in hem, dan zal door deze ook ziel en lichaam geheiligd worden, wanneer ook echt ziel en lichaam tempelen van de Heere worden. Ook op deze plaats richt de apostel het oog van de naar volkomen heiligheid worstelende Christenen op de dag van Christus' terugkomst. Zijn gericht moet ook de gelovige altoos voor ogen staan (2 Kor. 5: 10, 11) en voor deze rechterstoel, niet voor mensen, niet alleen voor het eigen geweten (1 Kor. 4: 3-5. Rom. 9: 1 v.) onstraffelijk bevonden te worden, moet het doel van al zijn streven zijn, anders sluit hij vrede met de zonde en gunt hij zich rust in de besmetting, die hem nog aankleeft.

De hemel is een plaats, waar wij nooit zullen zondigen, waar ons gestadig de wacht houden tegen een onvermoeide vijand zal eindigen, omdat er geen verleider zal zijn, om onze voet een strik te spannen. Daar houden de bozen op van beroering en daar rusten de vermoeiden van kracht. De hemel is de onbevlekte erfenis, het is het land van de volkomen heiligheid en daarom van de volkomen zekerheid. Maar smaken de gelovigen op aarde niet soms reeds de genietingen van een zalige zekerheid? Gods Woord leert ons dat allen, die met het Lam verbonden zijn, veilig zijn geborgen; dat de rechtvaardigen in hun weg bevestigd zullen worden; dat zij, die hun zielen aan de zorg van Christus toevertrouwd hebben, in Hem een getrouwe en onveranderlijken bewaarder zullen vinden. Door zulke verzekeringen ondersteund, kunnen wij zelfs op aarde zekerheid genieten; niet die hoge en heerlijke zekerheid, die ons voor elke wankeling behoedt, maar die heilige zekerheid, die volgt op de zekere beloften van Jezus, dat niemand van hen, die in Hem geloven, zal vergaan, maar dat zij met Hem zullen zijn, waar Hij is. Gelovigen, laat ons vaak overdenken en de getrouwheid van onze God verheerlijken door een heilig vertrouwen in Hem te stellen.

De mens ontving naar luid van de rijkste openbaring, ons in de Schrift gegeven een drievoudige bewerktuiging, om met even zo vele werelden in gemeenschap te treden. T. w. zijn lichaam, waardoor hij in gemeenschap is met het stoffelijke; dan zijn ziel, waardoor hij in gemeenschap staat met het onzichtbare; en eindelijk zijn geest, waardoor hij in gemeenschap treedt met de hoge geestenwereld, hetzij met God tot zijn behoudenis of met Satan tot zijn verderf. Dat de beide laatste, "ziel en geest", herhaaldelijk onder de één benaming van "ziel" worden samengevat, doet hierbij niets ter zake; mits men slechts klaar voor ogen houdt, dat een onwedergeborene zowel een "geest" heeft als een reeds bekeerde en geen voet aan de dwaling geeft, alsof pas door de wedergeboorte aan ziel en lichaam dat derde, de geest, zou worden toegevoegd. Deze drie: "geest, ziel en lichaam", zijn intussen niet de mens zelf; maar de drie verschillende organismen, die hij van zijn Schepper ontvangen heeft. U, uw persoon, uw ik, of hoe u het noemen wilt, heeft de beschikking over elk van deze drie ontvangen. Zij

zijn dus van uzelf onderscheiden. Het zijn de instrumenten, waarvan u zich bedient, hetzij ten goede, als het naar Gods wil toegaat, hetzij ter verwoesting, als u ze misbruikt naar eigen willekeur. Aan elk van deze drie nu zijn voorts kunnen geschonken. Kunnen van tweeërlei aard, naar gelang ze dienen om iets, dat buiten u is, in u op te nemen, of op iets, dat buiten u is, invloed te oefenen. Om wat buiten u is in u op te nemen ontving uw lichaam de zintuigen, ontving uw ziel het verstand en het gevoel en uw geest het geloof. En omgekeerd, om op wat buiten u is, invloed te oefenen, schonk de Heer aan uw lichaam het kunnen om op allerlei manier fysieke kracht van zich te laten uitgaan; schonk Hij aan uw ziel de "wil"; aan uw geest "de liefde. " Werken nu al de raderen van dit kunstig raderwerk zoals het behoort, lopen ze naar Gods ordening en richten ze hun kracht op het juiste doel, dan is die geest in u, door een gestadig geloven, aldoor bezig kracht te ontvangen uit uw God en evenzo om door een gestadig lieven al wat u uit God ontving, naar die God weer in liefde, Hem ter eer, te doen uitgaan. Dan kent evenzo die ziel in u (aan die werkzaamheid van de geest ondergeschikt) geen andere bezigheid dan om door verstand en gevoel "de waarheid van de dingen" die buiten u zijn, te leren kennen, en door de wil liefde jegens de naaste te oefenen. En blijft er zo tenslotte voor uw lichaam geen andere dienst over, dan om door de zintuigen "onvervalste" indrukken op te vangen en door uw alzijdige lichaamskracht het stoffelijke in de dienst van de liefde te beheersen. Maar door de zonde is geheel dit raderwerk uit zijn voegen gelicht en wringen die raderen zich nu onderling in hun verkeerde loop stuk. De geest gelooft niet meer, wil niet meer ontvangen uit God, maar poogt te putten uit zichzelf, of leent er zich toe om voertuig te zijn voor Satan. En evenzo keert die geest in u zijn liefde van God af op uzelf en verspilt in zelfzucht doelloos zijn kracht. Dienovereenkomstig is het ook de ziel er nu niet meer om te doen, om door verstand en gevoel "de waarheid van de dingen" in zich op te nemen, maar om "een schijn" een valse onware voorstelling van de dingen te vestigen, zoals die zou moeten zijn om het ongeloof en de zelfzucht van uw geest te rechtvaardigen en spant zo ook de wil zich niet meer tot liefde voor de naaste, maar woelt ze machteloos om de ware toestand van de dingen naar valse voorstelling te vervormen. En zo ook dienen de zintuigen bij het lichaam niet meer om "zuivere indrukken" te ontvangen, maar om met onverzadelijk begeren dat zichtbare naar zich toe te zuigen; en wordt tenslotte de lichaamskracht aangewend niet om de wereld aan de dienst van de liefde te onderwerpen, maar om al wat is of komt, aan eigen lust op te offeren. En niet slechts dat in die voege "geest, ziel en lichaam" in verkeerde richting werken, maar ook het kunnen, die aan elk van die drie organismen geschonken waren, zijn door de zonde vervalst en werken nu verkeerd. Het geloofsorgaan weigert en de liefde wordt zelfzuchtig of zinnelijk; het verstand is verduisterd, het gevoel is verontreinigd en evenzo de wil machteloos geworden; ja zelfs de zintuigen hebben hun adel verloren en onze lichaamskracht is, onder de vloek, tot een schaduw verlaagd van wat zij eens was. Eindelijk, om er ook dit nog bij te voegen, naar de grondaanleg van de verschillende karakters van de mensen ziet u beurtelings de ene mens zijn geest, een tweede zijn ziel en een derde zijn lichaam tot hoofdzetel van zijn zondig drijven kiezen. Kiest hij het "lichaam" tot zetel van zijn zondig leven, dan verteert de zondaar in zinnelijkheid, verdierlijkt zich en komt om. Slaat hij meer in de "ziel" de tent voor zijn zonde op, dan vergaapt hij zich aan schijnkennis van wetenschap en eigengerechtige betrachting van deugd. En bouwt hij zich eindelijk de hut voor zijn "zondig ik", op de spits van de bergen, in de "geest", dan is de kanker van de hovaardij in hem gevaren; gaat hij naar de duivel aarden en lacht in zijn eigen verderf. Maar langs welke weg dit "dood zijn in zonden en misdaden" dit "vervreemd zijn van het leven van God" zich ook uit, steeds schift het gif van de zonde allereerst in ons ik, in onze "persoonlijkheid", in ons onnoembaar wezen en niet slechts in de drie instrumenten (lichaam, ziel en geest) die ons ten dienste zijn, of in het kunnen, dat aan deze instrumenten is verleend. Het kwaad tast wel terdege ook die instrumenten van "geest, ziel en lichaam" aan en ontreddert wel zeker ook dat kunnen. Maar bij beide is dit slechts een afgeleid verderf, d. w.

z. een verderf, dat deels als uitvloeisel van ons zondig wezen, deels als straf voor onze zonden, uit ons verdorven ik, in die bewerktuiging en in dit kunnen indrong. Toch is de aldus neergeworpen zondaar allerminst een steen of blok. Integendeel, ook in die diepte van zijn ellendigheid blijft hij "mens. " Hij zou zelfs niet zo onuitsprekelijk ellendig zijn, als hij het niet bleef. En hetzij hij nu verloren blijft of gered wordt, zowel in die veroordeling als bij die redding, handelt God met hem op menselijke wijze, d. w. z. houdt de Heere rekening met de aard zo van zijn wezen als van die instrumenten en mogelijkheden, die de Heere hem als mens gegeven had. De overblijfsels, zoals onze belijdenis het noemt, van het beeld van God in Hem, handhaven ook in zijn verdorven staat zijn "menselijke" natuur als zodanig. Hierdoor is het karakter van Gods heilsopenbaring dan ook bepaald. Zowel van die historische openbaring, waarvan de afbeelding in de Heilige Schrift voor allen samen is neergelegd, als van die subjectieve, die bijzonderlijk plaats heeft in de ziel van de enkele. Gods openbaring aan "mensen" is een andere dan Zijn openbaring aan de "engelen"; en evenzo Zijn openbaring aan de "zondaar" is en moet een andere zijn dan Zijn openbaring in het paradijs was. Zo toch schikt de Heere in Zijn neerbuigende goedheid Zich naar de gesteldheid, waarin de zondaar thans feitelijk verkeert, dat zij altijd past op zijn toestand, hetzij om hem schuldig te stellen, omdat hij niet gelooft, hetzij om het innerlijk genadewerk tot bewustzijn te brengen, als het geloof in hem ontluikt. Er is in die openbaring op een bezoedeld lichaam, op een zichzelf behagende ziel, op een in hovaardij verteerde geest gerekend. Gerekend op verontreinigde en verzwakte zintuigen, op een verdoold denken, op een vervalste wil, op een verbijsterde liefde, op een geloofsschijn, die geen waarheid is. En gerekend bovenal op een zichzelf verafgodend eigen ik, dat achter dit gehele raderwerk wegschuilt en er zich de handen en de vingers aan stuk wrong. Tegenover deze openbaring in de Heilige Schrift staat de zondaar door eigen schuld dus in die voege, dat hij er wel door veroordeeld, maar er niet door gered kan worden, tenzij de Heere nog een tweede liefdesopenbaring aan de eerste toevoegt en hem nu ook persoonlijk begenadige in de ziel. Ja, zo diep en verschrikkelijk is de verdorven staat, waarin de zondaar zich door de zonde geworpen heeft, dat geheel het werk van de wedergeboorte en van de wederlevendmaking, zo in zijn "voorbereiding" als in zijn "uitvoering", alleen en uitsluitend van de Drie-enige God kan uitgaan. Er is geen voorbereidende genade van de kant van de mensen, maar alleen van Gods zijde en zelfs door die genade, die God almachtig voorbereidt, komt het nog nooit of zó ver, dat de zondaar, na afloop van die voorbereiding, het nu zelf wel af zou kunnen, maar blijft steeds en onveranderlijk het feit vaststaan, dat het, zonder enige de minste medewerking zijnerzijds, alleen Gods bovennatuurlijke inwerking door Woord en Geest is, waardoor hij van dood levend wordt. De zondaar is een zelfmoordenaar; hij heeft de hand aan zijn eigen leven geslagen; en omdat hij nu dood en van de dood is, al voelt u nog een tamelijke levenswarmte in hem nawerken, kan hij niet weer opleven dan door een wonderdaad van God. Al wie hierop afdingt of hieraan te kort doet, raakt in onverzoenlijke strijd met wat over de schrikkelijkheid van de zonde en het uit haar gif voorkomend bederf in de Schrift geopenbaard, door de consciëntie van de verlosten in het uur van hun verbrijzeling doorleefd is, en nog, bij dagen en bij nachten, in de afschuwwekkendste feiten gezien wordt. Noch de schuld van mensen, noch van die schuld het besef, noch voor die schuld de verantwoordelijkheid, noch over die schuld het berouw, mag, door wie ook, hiermee als weggecijferd worden beschouwd. Dit mag niet, omdat God de Heere ons het tegendeel in zijn heilig Woord als reëel openbaart. Mag niet, omdat deze feiten van God in de consciëntie even vast en onwrikbaar staan als alle overige daden van God in ons inwendig leven. En mag evenzeer niet, omdat èn in de vertwijfeling van de bij uitstek schuldigen, èn in de verbrijzeling van de kinderen van God, het feitelijk samengaan van de volslagen onmacht van de zondaars en het sterke werken van de consciëntie, onherroepelijk en op onloochenbare wijze blijkt. Immers dat wij met ons vervalst zintuig en ons ontspoord verstand de lijnen, waarlangs beide feiten in eenzelfde punt van Gods wondere glorie samenlopen, nu niet meer,

of wilt u, nog niet, ten einde toe volgen kunnen, is hiermee zo weinig in tegenspraak, dat het er veeleer uit volgt. Was het anders, dan zou of het samenstel van ons wezen, of de inwerking van de zonde op dat samenstel, anders moeten zijn dan we, op grond van de Schrift en in overeenstemming met de belijdenis van de gezuiverde kerken, aangaven. Niet op ons, maar juist op de ondiepe geesten, die de alverwoestende werking van de zonde loochenen, rust dan ook de onmogelijke plicht om reeds in deze nevelen de zuivere harmonie aan te tonen tussen wat in ons omgaat en van Godswege aan ons geschiedt. Wij voor ons kunnen slechts weergeven wat en zoals God het in zijn Woord ons gaf; geheel afgezien van de vraag of we er tevens in slagen het in zo’n orde samen te leggen, dat wij zien dat het past. En dan houdt men, op het stuk van de redding van de zondaars, van meer af steeds en gelijkelijk deze twee vast: ten eerste, God de Heere maakt door de wedergeboorte, dat de zondaar het kunnen terug verlangt om te geloven; en ten andere, Hij brengt hem door de daad van de wedergeboorte nieuw, zelfstandig, geïsoleerd leven, maar in levensgemeenschap met de Christus. "Gerechtvaardigd door het geloof in de Borg! " is daarom ook de enige formule, waarin de verbrijzelde zondaar ooit rust vond. Niet "leven", niet "kracht" maar geloof en dat geloof, voor wat het kunnen doen en de wil ertoe aangaat een gave van God: ziedaar het middel ter behoudenis, maar om dan ook door dat geloof in een wondere, verborgene, onbeschrijfelijke gemeenschap te treden met het "leven" en de "kracht" van de Middelaar. "Wat moet ik doen om zalig te worden? " is de vraag van de bangsten van ziel, waarop nooit een ander antwoord volgen mag dan het levensrefrein, dat in een enkel akkoord zo heerlijk deze beide factoren ineen doet vloeien: Geloof, ja, maar nee dat is niet genoeg, "geloof in de Heere Jezus Christus! " Hiermee is uitgesproken, dat ook een geredde in zichzelf niets is en blijft: dat zijn groeien in Christus wel een veranderde gesteldheid van zijn innerlijk raderwerk aanduidt, maar nooit met een gaandeweg vol worden van het eerste lege glas mag vergeleken; en dat de strijd tussen vlees en geest niet een strijd van ‘s mensen geest tegen zijn bloed of zijn lichaam is, maar integendeel de strijd van zijn nieuwe persoonlijkheid, die hij in Christus gewon, tegen de oude mens, die, in geest èn ziel èn lichaam huizend, in hem zelf eisen bleef tegen de Geest van zijn God. Het overbrengen van een ziel uit het onheilige in het heilige is een daad van God, die worstelend in zijn eeuwige verkiezing door Christus als de Middelaar heen gaat en in volstrekte zin beslist is op het ogenblik zelf, dat hij die "uit de dood tot het leven" overging, zich bewust wordt het eigendom van Christus te zijn. Is dit waar, dan begint de mens dus niet met niets, maar met alles. Hij is in de heilige levensbodem van de Zoon van God gezet, bezit dat heilige, dat in Christus is, van meer af in volstrekte zin. Niets komt erbij, niets wordt aan Hem toegevoegd. Het enig verschil tussen aanvang en voortgang bestaat eensdeels daarin, dat de gelovige zijn bezit, dat hij in Christus heeft, zich door steeds helderder geloof en steeds rijker levenservaring bewust wordt en dat anderdeels het kwade in hem al meer van dit heilig bezit wordt afgescheiden. En wierp men tegen, dat dusdoende "rechtvaardigmaking" en "heiligmaking" dreigen verward te worden, dan zou de voorstander van deze mening niet ten onrechte zich met het antwoord verweren, dat "rechtvaardigmaking" op de rechtsbetrekking, dus op de wil, heiligmaking daarentegen op het wezen ziet en we dus voor alle verwarring gevrijwaard blijven, zolang ons verstand gezond genoeg blijft om wil en wezen te onderscheiden. De vraag: "Wie de heiliging werkt? " moet in die zin beantwoord worden: dat de heiliging een daad van God is, die slechts door ‘s mensen daad heengevlochten en ermee samenstrengeld wordt, waar en voor zover de Drie-enige met de persoonlijkheid van de bekeerde in onmiddellijke gemeenschap treedt. Hieruit vloeit meteen voort, dat de "heiliging", die de geroepene afzondert van de wereld en uit de dood in het leven doet overgaan, in niets en in geen enkel opzicht daad van de mensen zijn kan. "Heiligen" zoals het in de Heilige Schrift verre het meest voorkomt, "heiligen" zoals het in zijn hoofdbetekenis de principiële afscheiding en afzondering aanduidt, waardoor de geroepenen van de Heere uit de vermenging met de wereld worden uitgenomen en overgezet op het heilig

erf van Gods Koninkrijk, kan ook zelfs voor het geringste deel geen vrucht van ‘s mensen daad zijn, maar moet enig en alleen aan God als de Werker en Bewerker worden toegekend. "Heiligen" in deze eerste en meest zuivere betekenis, valt met bekering en wedergeboorte wel niet volstrekt samen, maar is er toch te nauw aan verwant, dan dat we ter verduidelijking beide benamingen niet een ogenblik verwisselen zouden. "Bekering" is het veranderen van levensrichting, "Wedergeboorte" het veranderen van levensaard, "Heiliging" het veranderen van levenssfeer, - maar hierin loopt elk van haar uit, dat ze al samen een nieuw leven aanduiden, slechts bezien van verschillende kant. Werking of meewerking zelfs van de mensen wordt hierdoor uit de aard van de zaak buitengesloten. Heeft eerst hij kracht en steunsel, die met zijn voet de heilige erve drukt, dan kan er aan geen beweging naar dit heilig terrein gedacht worden bij de zondaar, die van deze erfenis is afgesneden. Elk streven om de tegengestelde mening ingang te doen vinden, tast in zijn hartader het leven van de genade aan, heft de volstrekte scheiding tussen "zondig en heilig" op en moet, als zijn loop voleindigd is, in afval van de Christus van God de ijdelheid van zijn pogen bewenen. Men heeft dus elke zedelijke beweging van het hart, elke werking van het geweten, elke uitgang van de ziel naar iets hogers en beters, zo bij de onbekeerde als de nog niet bekeerde, als van het natuurlijk leven van de zonde afgescheiden te beschouwen, als iets dat geen vrucht of uitvloeisel is van de geboorte uit vlees, de mens dus niet als zijn eigen bezit toebehoort, maar slechts een werking in hem is van de Heilige, aan wie hij zich probeert te onttrekken en wiens genadige inwerking en beteugeling hij door door voor zich neemt, als zijn eigen daad aanziet en juist daardoor machteloos doet zijn. Leidt daarom, desniettegenstaande, deze werking van God niet slechts tot beteugeling, maar feitelijk tot voorbereiding en wordt deze voorbereiding tenslotte door het hoog aanbiddelijk feit van de wedergeboorte gekroond, dan is aan God uitsluitend de hulde hiervan toe te brengen, niet slechts in die zin, dat de eerste stoot tot levensbeweging van de Eeuwige uitging, maar zo zelfs, dat hij niet doorwerken kon, tenzij eerst het verzet van de kant van de mensen gebroken werd. Ongetwijfeld is deze tegenstelling onder het genadeverbond minder scherp dan daarbuiten, maar de volstrektheid van de onderscheiding wordt hierdoor in het minst niet verkort. Dit slechts is het onderscheid, dat het genadeverbond, vooral waar dit krachtig werkt, ons geboren doet worden in een deugdelijke kerk, geboren doet worden in een geheiligd gezin, ons van kindsbeen af doet opgroeien onder de uitstroming van de verrijzeniskrachten van de Heere, de insnijding van het heilige in ons onheilig reeds veel vroeger, soms reeds in de onbewuste kinderjaren begint en ons dus pas later, eerst van achteren, eerst vanuit het heilsleven de scherpe tegenstelling van dood en leven ervaren doet, waar ook onze ziel doorheen ging. Wij zijn dan als het kind, dat, nog aan de moederborst zijnde, in de reddingsboot van het wrak gered, of met de wieg uit de vlammen is gedragen en dus onbewust, half lachend - half spelend, uit de verslindende dood werd uitgerukt, maar niettemin even feitelijk, volstrekt en waarachtig uit het verderf behouden is als de volwassene, die als een waanzinnige voor de vensters van het brandend huis gekermd heeft en zijn leven lang nooit de zaligheid van die ladder, die hem eindelijk werd toegestoken en die reddende hand, die hem greep. Tenzij men dus de eeuwige verkiezing in een woordenspel doet ondergaan, de volstrekte verdorvenheid van onze natuur en daarmee de volstrektheid van de zonde loochent; tenzij men van "heilig" sprekend slechts een minder zondig op het oog heeft en, van wedergeboorte gewagend, slechts een krachtdadige verbetering van zin en leven bedoelt, kan hierover geen twijfel bestaan, dat naar het woord, dat we boven dit artikel schreven, "de geroepenen van de Heere door God de Vader geheiligd zijn. " De tegenwerping, die zich tenslotte nog zou doen horen, dat toch in de dagen van het Oude Verbond de stem van God tot Israël en zijn priesters uitging: Heiligt uzelf, werpt hiertegen niet het minste zekert in de schaal, als men slechts scherp en juist tussen de daad van heiliging en haar symbolische voorstelling onderscheidt. Ook op de vraag: wie werkte in Israël de heiliging? moet zonder enig bedenken geantwoord: de Heer. De zinnebeeldige

afspiegelingen daarentegen van deze daad: de tijding door zalving, afwassing en besprenging, die niet het heilsfeit zelf, maar slechts een heilsteken was, werd van Godswege de mens zelf bevolen, zonder dat hierdoor ook maar iets, of het minste aan de volstrektheid van Gods genade ontnomen werd. Juist het teken van de heiliging toont, dat de daad van de heiliging niet de onze is. Beslist wordt ons inzicht in het feit van de "heiliging" pas dan, als aan de hand van Gods Woord het antwoord op de vraag is gevonden: "wie is het, die de heiliging werkt? Een vage, algemene verklaring, dat God, die alle dingen wrocht en als aller goede Fontein wordt aangebeden, dus ook de Oorzaak, Werker en Voleinder van de "heiliging" is, baat ons hiertoe, ten spijt van haar schijnbare volstrektheid, niets. De vluchtige herinnering aan veler moderne stelling, dat, juist omdat God alle dingen werkt, nooit van een vinger van God in de geschiedenis gesproken mag worden, is voor de onvruchtbaarheid van zo’n grif gegeven toestemming voldingend bewijs. Zij kan ons niet verder brengen. Allereerst, omdat zij een gevolgtrekking is door ons denken gemaakt en zichzelf dus in abstracties vervluchtigt. Wie aldus spreekt, doet de dingen van het eeuwige leven om de scharnier van een sluitrede wentelen. Niet uit de levende God, maar uit een afgetrokken Godsbegrip komt hij tot zijn slotsom. Hij stelt vast, dat met het begrip van God tevens is uitgesproken, dat aller dingen oorzaak in Hem moet zijn. Zo alle dingen - dus spint zijn redenering zich voort - dan niet slechts de zichtbare, aardse, lichamelijke, maar ook de werkingen in onze geest. Staat het nu eenmaal vast, dat onder die geestelijke werkingen ook de "heiliging" een plaats bekleedt, dan hoeft hij die drie geledingen slechts door de scharnieren van het logisch denken tot een sluitrede ineen te zetten en de slotsom is vanzelf gevonden: dat daarom ook de heiligmaking een werk van God is te achten. - Met zo’n arbeid van het verstand, met zo’n spel van begrippen, vorderen we geen haar breed. Zo kan men oordelen en nochtans van alle godsvrucht verstoken zijn. Daarbij komt, dat er geen bedenkelijker woord in de godsdienst is, dan het woordje "alles. " Het klinkt vreemd, maar toch is het waar: dat woordje "alles" wordt dan veelzins gelijkluidend met "niets. " Het verfoeilijk pantheïsme schijnt een diep godsdienstige richting, omdat zij als randschrift om haar schild de belijdenis draagt: God is alles, en toch weet elk, die deze richting van nabij heeft gadegeslagen, dat zij op volstrekte loochening van Gods bestaan en werken uitloopt. Vanwaar dit komt, valt makkelijk in te zien. Ons leven viel nu eenmaal in een wereld, waarin we dieren en mensen om ons bespeuren, die elk in hun levenskring handelen, arbeiden en een werking van zich laten uitgaan. Bij juister kennis van de natuur bespeuren we zelfs, dat deze werking niet eens tot de dieren- en mensenwereld beperkt is, maar dat ook het water, ook de gistende krachten van de natuur een werking in het leven roepen. Weet ik dus enerzijds dat er allerwegen werkingen van het schepsel uitgaan en stel ik daarnaast, onverklaard en onverzoend, de erkentenis, "dat God alle dingen werkt", dan wordt hier stilzwijgend bij verstaan "mits door het schepsel. " Alle onmiddellijke werking van God op de wereld om of in ons wordt dan, terwille van die bijvoeging, geloochend en voor zover de werking van de Almachtige door middel van het schepsel gaat, is de daad van het schepsel, als het meest tastbare en zichtbare, zo het één en enige, dat hart en zinnen inneemt, dat de hand van de grote van God achter dat gordijn van menselijke werkzaamheid volstrekt onzichtbaar wordt, feitelijk dus voor "niets" in rekening komt en zich op de achtergrond van de dingen geheel in het ongrijpbare en onbekende verliest. Tenzij het dus ons doel kon zijn, om de almachtige Schepper van hemel en aarde, onder schijn van overvloedige eerbieding, uit het werkelijk leven geheel terug te dringen, mag ik nooit met de belijdenis "God alles" beginnen, maar moet dit de slotsom zijn, waartoe ik door levenservaring kom. Zeg ik vooruit "God alles", dan heb ik een begrip, dan is dat "alles" niets dan een kleurloos woord, een holle klank, een lege term zonder inhoud, omdat ik niet weet wat in dat "alles" besloten ligt. Begin ik daarentegen met het enkele, het kleine, het geringe. Bespeur ik een vinger van God in de straks vergetende, door de wereld niet bespeurde, schijnbaar onbeduidende schikkingen en voegingen van mijn eigen levenslot.

Vermenigvuldigen zich in mijn levensgang die voor mij onmiskenbare tekenen van Gods daad en werk; breidt die tedere zorg van God zich voor mijn geestblik al breder uit door de ervaringen van anderer leven, die van lieverlee naast mijn eigen ondervinding te staan komen; en gaat dan daarna gaandeweg mijn oog open voor "de arm van de Heere", die niet slechts deze enkele voorvallen in de beperkte levenskring van de enkele mens regelt, maar ook aller samenvoeging leidt en even machtig spreekt in het wisselend lot van families en geslachten, van volkeren en natiën, ja, in geheel die duizelingwekkende dooreenstrengeling van lief en leed, van deugd en zonde, van peinzen en beramen, van daad en woord, van gaan en komen, waaraan we de naam van "geschiedenis" lenen, - dan begin ik ten minste een stukje te doorzien van wat in dat "alles" besloten ligt, dan heeft voor het minst een deel van dat "alles" mij in leesbaar schrift de grootheid van de Eeuwige vertolkt; en ontsluit zich hiermee ook voor mijn geestblik het mysterie van Gods Woord, om mij de samenvatting van "alle dingen" in en door en onder de Christus te tonen, zeker, dan komt ook mijn ziel er ten leste toe, om het "God alles" met kinderlijke eerbied te stamelen, maar voor een zinledige begripsvorm heb ik dan een persende volheid, waarin het eindeloos vele zich verdringt. Dit moest hier vooral met kracht op de voorgrond worden gesteld, omdat nergens zozeer als bij de "heiliging" de weg tot zelfmisleiding openstaat en de tederste snaar van het godsdienstige leven door niets zozeer als door misverstaan en ontheiliging wordt vervalst. Treed ik een ogenblik uit de intieme, bijzondere gangen van mijn eigen leven terug, om mij de heiliging van het schepsel in zijn samenhang als één groot en aanbiddelijk geheel voor te stellen, dan kan het niet in de ziel opkomen, ook maar één ogenblik aan een andere oorsprong voor dat volheerlijk werk te denken, dan God. Evenzo, waar ik de roerselen van de ziel mij in stilstand denk, voor het leven van de praktijk de ogen sluit en uit de verwikkeling en bedrijvigheid van al het zichtbare in het mysterie van het gebed mij terugtrek, is in het biddend hart de aarzeling volstrekt ondenkbaar, of het al dan niet in zijn bede om heiligheid de eer zal geven aan zijn God. Wordt dus buiten de werkelijkheid van het leven om, in godsdienstig gepeins of in Schriftbeschouwing zoals hier, de vraag opgeworpen: "Wie de heiliging werkt? " dan is aller gereedheid ontwijfelbaar, om met een vingerwijzing naar de Hoge te antwoorden, maar is het even onweersprekelijk, dat hiermee voor de innerlijke waarheid van de zielservaring nog niets is gezegd. Een eenvoudig beroep op uitspraken van de Schrift laat ons hier even verlegen. Zolang men op schijnbaar geheel tegenstrijdige en elkaar weersprekende uitspraken stuit; enerzijds hoort: "Ik ben de Heere, die u heiligt" en anderzijds het bevel verneemt: "Hoor mij, o Levieten! heilig nu zichzelf! " of ook op de bladzijden van het Nieuwe Verbond naast de bede: "de God van de vrede heilige u geheel en al", het vermaan vindt uitgesproken: "laat ons onszelf reinigen van alle besmetting van de vlees en van de geest, voleindigende de heiligmaking in de vrees van God! " zo lang, om hierin geheel de tegenstelling samen te vatten, zonder oplossing in hogere eenheid, onverzoend en onvereffend, door de Heilige Schrift twee tegengestelde reeksen lopen, waarvan de éne tot kenspreuk het opschrift draagt: "Wees heilig, want Ik ben heilig" en de andere aan de bede van de Zoon gekend wordt: "Vader, heilig U ze in uw waarheid! " kan een beroep op deze uiteenlopende getuigenissen ons niet verder brengen en is slechts een spelen met de Schrift denkbaar, waarbij beurtelings elk van de strijders zich uit het Schriftwoord een lauwerkrans vlecht, waarmee hij zich als overwinnaar tooit. Wel diende dan te worden toegegeven, dat de Schriftplaatsen, die op God als Bewerker van de "heiliging" wijzen, tien zijn, tegen de woorden van vermaan tot eigen "heiliging" één, maar tenzij men de meerderheidstaktiek ook op de Schrift wilde toepassen, is hiermee voor de oplossing van het vraagstuk nog volstrekt niets gewonnen, omdat niemand aan de Schrift een tittel of jota mag afdoen, veel min er dus die enkele plaatsen uit mag wegdenken, waarin de eis tot "heiliging" onmiddellijk uitgaat tot de mens. Het weer opvatten van de historische lijn is ook hier het enig redmiddel. Diezelfde vragen, die onze tijd en ons hart bewegen, hebben in al haar wichtigheid ook voor het zielsoog van onze vaderen gestaan.

De vorm moge zekerend zijn, de kern van de zaak is één. "Niets nieuw onder de zon" geldt volstrekt en onvoorwaardelijk, waar de roerselen van het mensenhart ter sprake komen, want nu of vóór een drietal eeuwen, dat mensenhart is wat het was. Moedwillig stelt men zich dus aan het gevaar van dwaling bloot, als bij deze hartaangrijpende vraagstukken het licht van het verleden versmaadt, de ervaring van het voorgeslacht voor niets rekent en op de oceaan van het geestelijke leven alleen drijven wil naar eigen kompas. Men zondigt dan met gelijke zonde als de revolutie, die juist daarom tot eindeloos dolen gedoemd is, omdat ze altijd opnieuw beginnen wil, al wat voorafging wegwerpt en bij zichzelf de aanvang stelt van de enig goede weg. Men handelt dan even dwaas, als de reiziger op het Zwitsers Alpenland, die dolzinnig én Tschüdi's en Berlepsch' én Baedekers handboek wegwierp, in bluffende hoogmoed elke gids, die zich aanbood, afwees, met soevereine minachting zelfs de stem van de bergbevolking weigerde te horen en daarin zijn glorie stelde, om nu eens zelf, geheel alleen, op eigen ervaring afgaande, zo lang op de "gletsjers" te glijden, tot de misstap feit werd en de peilloze diepte zich ten graf voor hem ontsloot. Zo'n Alpenland toch is het hoog gebergte van Gods heiligheid voor de pelgrim op deze aarde. Ook op dat gebergte zijn sleuven en kloven, diepten en ongenaakbare plaatsen, onbeklimbare steilten en rotsspitsen, die de vermetelen onervaren pelgrim bedreigen met het ontzettendst gevaar. Maar ook dat gebergte is sinds eeuwen onderzocht, sinds eeuwen in zijn ligging en genaakbaarheid doorspeurd. Velen zijn uitgegleden, niet weinigen nooit teruggekeerd, een rotssteen van de ergernis, waaraan de bebloede ziel zich stuk stootte, is ook die "Berg van onze God" de onvoorzichtige, de roekeloze wager geweest. Maar toch het juiste bergpad is gevonden; jubelend zijn ze in de vlakte neergedaald, die al het heerlijke van die Berg van de heiligheid hadden ingedronken en wie Gods Engel bewaard had, dat ze hun voet niet stootten aan een steen. Deze, de pelgrims zonder rouwkoop hebben uitgesproken, wat ze ervoeren, ze hebben het bergpad, dat ten doel leidde, in kaart gebracht en ons voorgetekend, ze hebben de merkpalen ons met cijfers betekend, die voor afdoling konden vrijwaren en met dat lang verhaal van eigen ervaren ons een betrouwbare gids geboden voor de pelgrim, die in het gebergte van Gods heiligheid reist. Daarom kan niet veilig gaan, wie zich roekeloos op die spitsen waagt, zonder die gestorven of nog levende gidsen te ondervragen. Daarom kan de gemeente van Christus niet verder komen, als zij voor de manende, radende, waarschuwende stem van de gemeente van de vaderen moedwillig het oor sluit. Dan komen we niet verder. Dan blijven we in een cirkel lopen. Dan wacht ons al de arbeid, al de moeite, al de teleurstelling van de vaderen opnieuw. Daar komt bij, dat niet elk seizoen het onderzoek van een Alpenland begunstigt. Als het al met sneeuw bedekt, in nevelen gehuld en met neerhangend zwerk bedekt is, kan de loop van niet een enkel bergpad met juistheid worden bepaald. Wie dat doen wil, ga op uit het dal, als de wondere zon én sneeuw én wolk én nevel heeft weggetoverd en de kleinste kronkeling in het voetpad zich reeds van verre aan het oog ontdekt. Reeds begrijpt men, wat we hiermee bedoelen. In de eerste schone dagen van de hervorming was het zomerzoelte in de geestelijke dampkring, er was uitstraling van de Zonne der gerechtigheid, een doorbreken van glans en leven, zoals sinds door de gemeente niet is gekend. Nu daarentegen is het winter in het heilig gebergte, de nevelen, die ons omringen, zijn dikker, onheilspellender dan ooit. Roekelozer in nog hoger mate zou het daarom voor de pelgrims van het heden zijn, als ze de geestelijke ervaring van de vaderen, bij beter licht verworven, minachten en zelf zich een weg probeerden te banen door het verraderlijk veld van sneeuw. Niet dus om naar oude vormen te hunkeren, niet om een kopie van onze vaderen te zijn, veel minder nog om hun schoolse termen na te schrijven, maar om het behoud van de ziel, om niet van de Christus te vervreemden, om niet eens bedrogen uit te komen, worden we niet moe de gemeente toe te roepen: voordat u de alpenstok opneemt, pleeg met de ervaring van uw vaderen raad! Welnu, ook bij de ernstige vraag, die nu ons bezig houdt, zenden ze de vrager niet zonder antwoord heen. "De heiligmaking alleen voor de bondgenoten" en "bij

Adam voor de val van heiligmaking geen sprake", dus luidt hun ietwat vreemde orakelspreuk. Zie verder 2 Kon. 7: 1 en Hebr. 12: 16

Met dank voor God en Zijn verkiezing begon de apostel zijn eerste brief aan de Thessalonicenzen (Hoofdstuk 1: 2 v.); met vertroosting over Zijn getrouwheid tot het einde sluit hij die.

D. Tenslotte vraagt de apostel nog om de voorbede van de gemeente voor zich en zijn medearbeiders, die hij in Hoofdstuk 1: 1 genoemd heeft (vs. 25). Hij wenst, dat de voorstanders van de gemeente door wier bemiddeling de brief tot deze kwam, de groete van hem en van de zijn op de gewone manier aan ieder in het bijzonder zullen overbrengen (vs. 26). Hij dringt er zeer nadrukkelijk op aan, dat allen in het bijzonder de openbare voorlezing van zijn brief bijwonen, waarbij hij ontegenzeglijk een heilige bedoeling heeft, tot zegen van de gemeente en haar voorstanders, omdat hij hen bij de Heere bezweert (vs. 27). Vervolgens voegt hij de gewone zegenwens erbij. (vs. 28).

25. Broeders bidt voor ons, dat onze apostolische arbeid door de zegen van de Heere achtervolgd moge worden (2 Thessalonicenzen. 3: 1 Efeze. 6: 19 Kol. 4: 3).

Wij smeken ernstig ieder Christelijk gezin, aan het dringende verzoek in deze tekst vervat, dat eerst door de apostel geuit is en nu door ons herhaald wordt, gehoor te geven. Broeders, onze arbeid is zo ontzaglijk belangrijk, het wél of wee van duizenden omvattende; wij handelen met de zielen in de naam van God over de dingen van de eeuwigheid en ons woord is of een reuk van het leven, of een reuk van de dood, ten dode. Evenzeer zware verantwoordelijkheid rust op ons en geen geringe genade zal het zijn, als wij ten slotte rein bevonden worden van het bloed van alle mensen. Als krijgsoversten in het leger van Christus zijn wij het bijzondere mikpunt voor de vijandigheid van de mensen en van de duivelen. Zij verspieden ons, of wij verslappen en trachten ons te vangen. Onze heilige roeping wikkelt ons in verzoekingen, waarvan u bevrijd bent; boven alles trekt zij ons maar al te vaak van onze persoonlijke genieting van de waarheid af in een ambtelijke beschouwing ten nutte van anderen. Wij treffen menig moeilijk geval aan en ons verstand wordt in verlegenheid gebracht; wij merken zeer treurige afwijkingen op en ons hart wordt verwond; wij zien miljoenen verloren gaan en onze ziel bezwijkt. Wij begeren u door prediking van nut te zijn; wij wensen tot zegen voor uw kinderen te werken; wij verlangen beiden, gelovigen en zondaren, van dienst te zijn; daarom lieve mensen, pleit voor ons met uw God. Wij zijn ellendige mensen, als wij de hulp van uw gebeden missen, maar gelukkig, als wij in uw smekingen leven. U ziet niet op tot ons, maar tot uw meester voor geestelijke zegeningen en toch hoe vaak schonk Hij die zegeningen, maar zijn leraren vragen daarom gedurig weer, dat zij de aarden vaten zijn mogen, waarin de Heer de schat van het Evangelie legt, Wij, de gehele verzameling van zendelingen, leraren, stadszendelingen en leerlingen smeken u in de naam van de Heere Jezus: Broeders, bid voor ons!

26. Groet u opzieners en dienaars van de gemeente (Fil. 4: 21) in onze naam al de broeders met een heilige kus (Rom. 16: 16. 1 Kor. 16: 20. 2 Kor. 13: 12. 1 Petrus 5: 14 Ro 16. 16 1Co 16. 20 2Co 13. 12 1Pe).

27. Ik bezweer jullie bij de Heere, dat deze zendbrief al de heilige broeders gelezen wordt. Zorgt ervoor, dat bij de openlijke voorlezing in de vergadering van de gemeente elk zonder uitzondering tegenwoordig is.

28. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met jullie (Rom. 16: 20, 24. 1 Kor. 16: 23. Fil. 4: 23. 2 Thessalonicenzen. 3: 18 Amen.

Overal elders lezen wij: "groet elkaar met de heilige kus. " Hier wordt het door de apostel aan enigen opgedragen om alle andere broeders te groeten. Dit is alleen zo te verklaren, dat de voorstanders van de gemeente in de eerste plaats degenen waren, die de brief ontvingen, zoals ook in de brief aan de Filippensen dadelijk (Fil. 1: 1) onderscheiden wordt tussen "al de heiligen in Christus Jezus" en "de opzieners en diakenen. " Als nu de apostel deze voorstanders, die de brief in de eerste plaats ter lezing ontvangen, zo plechtig bezweert, ervoor te zorgen, dat die "al de heilige broeders" (Hebr. 3: 1) voorgelezen wordt, dat natuurlijk niet bij ieder afzonderlijk, maar alleen daardoor geschieden kon, dat allen zonder uitzondering tegenwoordig waren in de vergadering van de gemeente, waarin de brief zou worden voorgelezen en niemand onder enig voorwendsel achterblijven mocht, zo versterkt ons dit in het vermoeden, dat reeds bij vs. 12 v. in ons opkwam. Er zal zich namelijk bij de Thessalonicenzen een zekere kloof hebben geopend tussen de leden van de gemeente en de voorstanders van de gemeente. Deze zal haar aanleiding hebben gehad wellicht in het uitblussen van de Geest (vs. 19) van de kant van de laatsten, maar ook in nog andere zaken, wellicht in het verzet van de ongeregelden (vs. 14). Nu wil de apostel daardoor allen tweespalt proberen weg te nemen, dat de voorstanders van hun kant zijn groet moeten doen aan alle leden van de gemeente met de kus van de gemeenschap en van de liefde in Christus, dat alleen dat gevolg kon hebben, dat zij voor zich elke verkeerde stemming lieten varen en zich met vriendelijkheid keerden tot hen, die zij op deze manier hadden gegroet. Aan de andere kant mag ook geen van de leden van de gemeente in onverzoenlijkheid zich onttrekken aan het ontvangen van de kus en het aanhoren van de apostolische vermaning in de brief. Daardoor zijn zij enigermate genoodzaakt, de hand van de verzoening aan te nemen en naar de wil van Paulus te doen, als men nog voortaan tot de gemeente wilde behoren.

De eerste zendbrief aan de Thessalonicenzen is geschreven van Athene (beter van Corinthiërs, "1Th 1: 1.

DE TWEEDE BRIEF VAN de APOSTEL PAULUS AAN DE THESSALONICENZEN

De beide brieven aan de Thessalonicenzen zijn voor ons van groot belang. Deze eerste apostolische geschriften van Paulus zijn dat vooral om het leerstuk van de terugkomst van Christus, dat daarin behandeld is en van de tegenstander, de Antichrist, die aan die terugkomst voorafgaat en over wie nergens elders zo'n duidelijk onderricht voorkomt, als in het tweede hoofdstuk van deze tweede brief. De Openbaring spreekt over hem meer in beelden en daardoor minder duidelijk. Zonder twijfel had deze leer, waarover ook in de gemeente veel gesproken en geredetwist werd, onder de dreigende vijandschap, een hoofddeel van de apostolische prediking uitgemaakt. Als men nu heden vaak op die eerste Christenen, ja zelfs op de apostelen met een half medelijden neerziet, omdat zij de terugkomst van Christus als veel meer nabij hebben verwacht, terwijl die in 18 eeuwen niet heeft plaats gehad, moeten wij omgekeerd opmerken, hoe de apostelen optreden tegen elk misbruiken van deze leer, maar zelf door de Heilige Geest steeds daaraan gedachtig waren en ons daardoor tonen, hoe nodig voor de Christen het gedurig zien op de toekomst van zijn Heere is.

HOOFDSTUK 1

AANMANING TOT STANDVASTIGHEID IN VERVOLGING

A. Het opschrift van deze tweede brief, die waarschijnlijk nog in het jaar 58 geschreven is "Ac 18: 11, is bijna woordelijk gelijk aan dat van de eerste. Wij zien daaruit, dat de apostel zich nog op dezelfde plaats bevond als toen en door dezelfde helpers omringd was, zoals hij zich ook werkelijk beweegt in dezelfde kring van gedachten. Het onderschrift "geschreven van Athene", dat gegrond is op de mening van Theodoretus, is, zoals uit de omstandigheden blijkt, nog minder te rechtvaardigen dan bij de eerste brief, omdat Paulus zich zeker slechts korte tijd te Athene heeft opgehouden (vgl. het slotwoord op de brief aan de Romeinen).

1. Paulus en Silvanus en Timotheus aan de gemeente van de Thessalonicenzen, die is in God, onze Vader (1 Thessalonicenzen. 1: 1 "in God de Vader en de Heere Jezus Christus.

2. a) Genade zij u en vrede van God, onze Vader en de Heere Jezus Christus 1Th 1: 1.

a) 1 Kor. 1: 3. 1 Petrus 1: 2

Door wie Paulus de vorige brief naar Thessalonika heeft gezonden en door wie hij weer van daar bericht heeft ontvangen, is ons niet bekend. Deze berichten zelf gaven hem echter aanleiding, om de tweede brief te schrijven, dat pas in de tijd na zijn afreizen van Corinthiërs (Hand. 18: 10 v.) heeft plaats gehad, want Silas en Timotheus zijn nog bij hem, maar wel verscheidene maanden later, dan de eerste brief door hem is vervaardigd.

De tweede brief laat ons een nadere ontwikkeling opmerken, zowel in de toestand van de apostel als in de staat van de gemeente te Thessalonika. Paulus moet belemmerende vijandschap verduren (Hoofdstuk 3: 1 v.) en in Achaje zijn reeds filiaal-gemeenten naast Corinthiërs (Hoofdstuk 1: 4). Te Thessalonika vertoont zich daarentegen de nadere ontwikkeling in drie punten: 1) een uitbarsten van nieuwe vervolging deed behoefte aan nieuwe geloofsversterking gevoelen (Hoofdstuk 1: 4); 2) de belangstelling ten opzichte van de verwachting van de terugkomst van Christus was sterker geworden, maar gewijzigd. De Thessalonicenzen waren niet meer bezorgd vanwege de gestorvenen; daarover had hen 1 Thessalonicenzen. 4: 13 v. voldoende licht gegeven. Omdat zij echter het onderricht in 1 Thessalonicenzen. 5: 1 v. niet zo voetstoots aannamen, als dat het geval had moeten zijn, waren de gemoederen deels door beweerde ingevingen van sommigen, deels door een brief, die in de gemeente rondging en die beweerd werd van de apostel te zijn, ten sterkste opgewonden, als was de terugkomst van Christus zeer nabij (Hoofdstuk 2: 1 v.). Waarschijnlijk staat daarmee in verband, dat 3) de nieuwe uitwassen van onordelijk leven buiten enig beroep en in vele bedrijvigheid niet waren verminderd, maar op betreurenswaardige manier toegenomen. Als zij toch dachten, dat al het bestaande zeer snel zou worden opgelost, moesten velen de perken te buiten gaan. Om die afdwalenden terecht te wijzen, stelt de apostel het ontzettend ernstig karakter voor van de catastrofe, die met de terugkomst van Christus begint. Wel zal het einde voor de gelovigen zalig zijn, maar eerst zal men dat bereiken na de sterke aanvechting van de afval gedurende de tijd van de Antichrist. Voordat die tijd van overgang was gekomen, die nu nog door het een en ander werd teruggehouden, was het aanbreken van de zaligmakende toekomst van Christus niet te wachten.

B. Het eerste deel, dat een toespraak bevat tot vertroosting van de Thessalonicenzen onder de vervolgingen, die pas over hen waren losgebarsten, is nauw aangesloten aan het eerste deel van de vorige zendbrief. In de vorige werd onder dankzegging aan God de goede staat van de lezers en de goede wijze, waarop zij zich vervolgens hadden gedragen, erkend en de wensen en voorbeden van de apostel voor hen uitgedrukt. Hier vinden wij eerst dankzegging en erkenning, die de weg ertoe baant, om de zwaar gedrukte troost toe te spreken en moed in te boezemen. Daarop volgt ook een voorbede met het oog op hetgeen de dag van de Heere hun zal aanbrengen. Daarbij is de voorafgaande dankzegging en waardering zo ingericht, dat men voelt, wat de apostel van de Thessalonicenzen kan roemen is de vervulling van wensen en voorbede in de vorige brief uitgesproken.

Des te vrijer en blijder kan hij dan uit de vervolgingen en moeiten, die zij onlangs weer moesten verduren van hen, die God niet kennen en het Evangelie niet gehoorzaam zijn, hun oog oprichten tot Hem, die op Zijn tijd hun bevrijding zal verschaffen van al hun verdrukkers en rust van al hun lijden, terwijl daarna hun verdrukkers en beledigers zwaar zullen moeten boeten voor het kwaad, dat zij hun nu hebben aangedaan. Nu is het echter nodig, dat de lezers datgene worden waardig gemaakt, waartoe zij geroepen zijn en dan moet opnieuw voorbede voor hen plaats hebben, opdat zij volkomen worden in de liefde tot alle goeds en in het werk van het geloof en aan zodanige voorbede laat de apostel met de zijnen het niet ontbreken.

EPISTEL OP DE ZESENTWINTIGSTE ZONDAG NA TRINITATIS

Evenals het Evangelie van deze dag (MATTHEUS. 25: 31 v.) op het laatste oordeel wijst, dat een even verheven en algemeen als voor altijd beslissend gericht van de vergelding zal zijn, naardat zij, die voor de rechterstoel zijn vergaderd, hier op aarde hun geloof door werken van Christelijke liefde hebben betoond of niet, zo doet dit ook het epistel. Terwijl het Evangelie meer het oog vestigt op hen, die niet gedaan hebben wat zij moesten en die tot vergelding voor het nalaten van het goede in de eeuwige pijn moeten gaan, wijst het epistel hoofdzakelijk op de rust, waartoe zij zullen ingaan, bij wie het geloof aangroeit en de liefde toeneemt en de hoop volhardt onder de moeilijkheden, die zij van de onrechtvaardigen hebben te lijden. Een ander epistel (2 Petrus 3: 3 v.) doelt na de waarschuwing tegen hen, die over de belofte van Christus' toekomst, die hun ijdel voorkomt, spotten, op de ondergang door vuur, die in tegenstelling tot de zondvloed de wereld te wachten heeft en herinnert tenslotte aan het ontstaan van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont.

Over het oordeel van de grote dag: 1) hoe de Heere Christus het zal houden; 2) waarvoor het door de gemeente gepredikt wordt.

De toekomst van de Zoon des mensen. Zij roept ons 1) om in te zien in ons eigen hart, of daarin geloof, liefde en lijdzaamheid gevonden wordt; 2) uit te zien van het lijden om Christus' wil tot het rechtvaardige oordeel van God; 3) op te zien naar de terugkomende Heere, die de goddelozen pijniging, maar de gelovigen rust toedeelt. Over het einde van de smarten van deze tijd, wij beschouwen 1) de voorbereiding op dit einde door geloof, liefde en lijdzaamheid; 2) het begin daarvan met de openbaring van de heerlijkheid van Christus; 3) de straf daarbij in het verderf van de goddelozen; 4) de heerlijkheid met Hem en de zaligheid van de gelovigen.

O mensen! deze korte tijd voert in de lange eeuwigheid: 1) het goede groeit haar tegen; 2) het kwade rijpt haar tegemoet; 3) het ongeluk zucht met verlangen naar haar; 4) de Heere leidt haar tegemoet.

Er blijft nog een rust over voor het volk van God (Hebr. 4: 9): 1) in dezen tijd heeft het volk van God volop onrust; 2) dit is juist het bewijs, dat de beloofde rust nog is weggelegd; 3) op de dag van de vergelding wordt die gegeven aan hen, die ten einde toe volharden.

De gerechtigheid van de goddelijke vergelding: 1) als troost voor de bedrukte Christenen, die in geloof en liefde toenemen;
2) als waarschuwing voor de tegenstanders, die van de ene trap van vijandschap tegen God tot de andere voortgaan.

De jongste dag een dag van de eer van de Heere Jezus en Zijn gelovigen: 1) welke eer de jongste dag de Heere Jezus zal aanbrengen; 2) welke rust en eer dan ook de gelovigen met de Heere Jezus zullen hebben; 3) hoe zij, die aan deze rust en eer graag deel zouden hebben, zich daartoe waardig moeten voorbereiden.

3. a) Wij, wier namen in vs. 1 genoemd zijn, moeten God te allen tijd danken over u, broeders, zoals billijk is, overeenkomstig met de bestaande toestand, naar de heerlijke genadegiften, waarmee u gezegend bent. Wij moeten dat doen, omdat uw geloot, dat wij reeds in de vorige brief met roem mochten erkennen (1 Thessalonicenzen. 1: 3), zeer groeit boven aller verwachting en dat de liefde van een ieder van u allen, juist zoals wij het vroeger u hebben toegewenst (1 Thessalonicenzen. 3: 12; 4: 10), jegens elkaar overvloedig wordt. Niet alleen toch zijn het enkele leden van de gemeente, die de broederlijke liefde beoefenen, maar deze liefde strekt zich ook tot allen in het bijzonder zonder onderscheid uit.

a) Efeze. 1: 15 Filippenzen 1: 3 Kol. 1: 3

4. Zo, dat wij zelf a) van u, als van een van onze vruchtbaarste akkers (1 Kor. 3: 9), roemen in de gemeenten van God, waarmee wij hier te Corinthiërs en op andere plaatsen van Achaje te doen hebben (2 Kor. 1: 1). Wij roemen namelijk over uw lijdzaamheid en geloof, vooral in al uw vervolgingen en verdrukkingen, die u verdraagt. Wij delen hun die mede, om hen, wier Christen zijn tot hiertoe nog niet zo moeilijk gemaakt is, op te wekken tot navolging van u (1 Thessalonicenzen. 1: 7), wanneer ook over hen eenmaal grotere beproeving van het geloof zal komen.

a) 1 Thessalonicenzen. 2: 19

Dit maal maakt niet een verzekering van de apostel, dat hij en zijn medegenoten altijd voor de gemeente dank zeggen, het begin uit (vgl. 1 Thessalonicenzen. 1: 2 v.), maar een betuiging en erkenning van hun plicht om dit te doen. Het begin van de eerste brief kwam voort uit de wens, om eigen blijdschap aan de lezers mee te delen, deze daarentegen wijst op een meer rustige stemming van de schrijver, waarbij het doel blijkt, om aan de gemeente geen erkenning te ontzeggen, die haar tot bemoediging kan dienen. In het "zoals billijk is" verbindt zich dan met de erkentenis van persoonlijke verplichting de erkenning van de staat van zaken, die in het algemeen eist, wat de apostel voor zijn persoon weet, dat hij verplicht is te doen.

Dat Paulus hier zo sterk spreekt van de groei van het geloof en van de liefde van de Thessalonicenzen, heeft in zoverre iets in het oogvallends als Hoofdstuk 2 aanwijst, dat hij geenszins reden heeft, om met de toenmalige toestand van de gemeente zo tevreden te zijn, als hij dat kon zijn bij het schrijven van zijn eerste brief. In de korte tijd, die tussen het schrijven van de beide brieven zal geweest zijn, waren toch de omstandigheden reeds zeer veranderd en de zwakke opwellingen van dweperij, die in het begin aanwezig waren, waren

nu tot volle ontwikkeling gekomen. Intussen kon de apostel in weerwil van deze dwalingen, waartegen hij in Hoofdstuk 3 met zulke ernstige berispingen optreedt, het geloof en de liefde van de Thessalonicenzen met een goed geweten dankbaar erkennen, daar deze dwalingen niet uit ongeloof, maar eer uit te grote geloofsijver, waaraan alleen het heldere inzicht ontbrak, voortkwamen. Evenzo kan uit de uitdrukking: "de liefde van een ieder van u allen" niet het besluit worden getrokken, dat onder de Thessalonicenzen in het geheel geen verschil bestond. Hoofdstuk 3 toont het tegendeel; maar de apostel erkent ook in die onenigheden de grond van de liefde, die zich daarin alleen in verkeerde vorm van toepassing openbaarde.

De Thessalonicenzen hadden in de korte tussentijd van de drievoudige grote gave, die Paulus reeds in de eerste brief in hen roemde een zoveel rijkere mate ontvangen, dat de dank daarvoor juist tot een plicht werd; en als hij nu op zo’n hoge toon daarvan spreekt, dat hij schrijft: "wij roemen van u in de gemeenten van God", dan stelt hij vooral de lijdzaamheid in hoop, die echter hier in enigszins andere vorm optreedt, op de voorgrond. De Thessalonicenzen namen in alle deugden toe te midden van grote verdrukkingen; zij droegen Christus het kruis na, liepen achter Hem, de Voorganger van de heilige belijders en werden Hem noch Zijn kruisweg moe. Hun geduld en hun geloof werden krachtig en mannelijk en werden in die mate krachtiger, naardat hun de ene ernstige oefening na de andere werd opgelegd. Als de hitte van het lijden van de hemel daalt, verdort menige plant, omdat die geen sap heeft, geen diepe wortels kon slaan; maar de Thessalonicenzen waren gelukkiger geplant; aan waterbeken en hoe brandender de hitte neerviel, des te dieper grepen zij in de goede grond, waarin zij stonden en trokken uit de geopende bron van de wonden van Jezus nieuwe kracht - een zeldzaam voorbeeld, dat in hen kan worden gezien door ons, die bij weinig en gering lijden toch vaak zo ongeduldig worden en gewoonlijk een leven, dat met kruis en lijden gezegend is, voor beklagenswaardig en ongelukkig houden.

5. Dat u zich zo door niets laat verschrikken door de tegenstanders, maar geduldig en gelovig alle vervolgingen en smarten lijdt, die u ten deel zijn geworden (Fil. 1: 28) is a) een bewijs van Gods rechtvaardig oordeel. De Heere zendt het u toe, opdat u waardig geacht wordt het Koninkrijk Gods in heerlijkheid (Luk. 21: 36), b) waarvoor u ook om dezelfde reden, om Zijn heerlijkheid en zaligheid deelachtig te worden, lijdt.

a) Judas 1: 6 b) 1 Thessalonicenzen. 2: 14

Een verdragen van de verdrukkingen, zegt dezelfde apostel, is een feitelijk bewijs van het rechtvaardig oordeel van God. Dat heeft in deze tijd aldus plaats, dat het wijst op de gehele volvoering aan het einde in het oordeel, dat komen zal (Rom. 2: 5). De gedachte is werkelijk dezelfde, als op de plaats Fil. 1: 28, die, wat de uitdrukking aangaat, zo na aan deze verwant is: als de gelovigen in die toestand komen, dat zij omwille van hun geloof vervolgingen van de ongelovigen moeten verduren, dan ziet men dat God als een rechtvaardig Rechter de tegenstelling van geloof en van ongeloof niet zonder oordeel laten wil. Hij laat toch toe, dat de ongelovigen smart brengen over de gelovigen en geeft daardoor de gelovigen gelegenheid, hun liefde tot Zijn rijk en Zijn woord in standvastig dragen van de moeilijkheden te betonen en beide brengen een beslissing teweeg, die aan het geloof zowel als aan het ongeloof zijn loon geeft.

Het vreselijkste kenteken van het naderend oordeel van God over de goddelozen is, wanneer God hen zo verhardt, dat zij Zijn kinderen vervolgen.

De vervolgingen van Gods kinderen door de goddelozen tonen ons als duidelijk voor ogen geschilderd, dat God eens als Rechter van de wereld zal verschijnen een stelling, die juist het tegendeel is van de lichtzinnige, ongelovige mening, die in ons ontstaat, wanneer het de goeden kwalijk en de kwaden goed gaat. Niet alleen de heidenen werden daardoor vaak verlokt te geloven, dat er geen God is, maar ook Asaf belijdt, dat zijn voet bijna was gestruikeld, toen hem alles in de wereld in zo'n verwarring voorkwam. Paulus daarentegen ziet hierin juist een voorteken van het toekomend oordeel; want dit neemt hij als vast en zeker aan, dat God als rechtvaardig Rechter de kinderen van God, die nu gekweld worden, eens rust moet geven, maar hun verdrukkers de loon betalen, die zij verdiend hebben. Juist daarom is elke nu plaats hebbende verstoring van de orde van de wereld een voorteken van het nog niet verschenen gericht, waarin alle verwarring en stoornis tot volkomen orde zal worden teruggebracht.

Evenals de lichamelijke verdrukking, door God toegezonden, een bewijs is dat de hemelse Vader onze ziel tot Zich wil trekken en een grote genade van Hem is, zo is ook de smart, die mensen ons aandoen omwille van de godzaligheid het zekere teken en zegel voor ons, dat wij op de smalle weg zijn, die tot het heerlijk doel leidt, dat wij die God dienen, die de vijanden met geduld draagt, voordat Hij ze veroordeelt, en ze nog daarenboven ten beste van Zijn kinderen gebruikt, terwijl Hij bij het feitelijk bewijs van Zijn rechtvaardig oordeel, dat in het lijden van de Christenen openbaar wordt, erop doelt, dat zij met het rijk van God verwaardigd worden, waarnaar zij niet alleen in de geloven verlangen, maar waarvoor zij zich ook lijden laten aandoen.

Men wordt onder het lijden het Koninkrijk van God waardig, niet alsof men dat door lijden kon verdienen; want dan is zeker ons lijden niet te vergelijken bij de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden (Rom. 8: 18); alleen Gods ontferming in Christus maakt ons bekwaam voor Zijn erfdeel (Kol. 1: 12). Maar Gods raad en orde is het, de inwendige waarde en de toestand van de mensen daaraan te beproeven, hoe zij in het vuur van de beproeving zich gedragen en of in hen een overwegende lust is tot het onzichtbare en eeuwige, of een onverwinbaar overhellen tot ijdelheid. Ook eist het recht van God het zo, dat de erfgenamen van Zijn rijk de aanklachten van hun vijand, die hen graag zou voorstellen als liefhebbers van hun eigen leven (Job 1: 9 vv. ; 2: 4 v.), daardoor terugdrijven en een getuigenis voor zich moeten afpersen, dat zij hun leven niet liefhebben tot in de dood.

6. a) Als, waaraan wij zeker niet kunnen twijfelen (Rom. 8: 9, 17), het recht is bij God, verdrukking te vergelden degenen, die u verdrukken, daarom, omdat zij God niet erkennen en zelf het Evangelie niet willen gehoorzamen (Joh. 16: 3 MATTHEUS. 23: 13).

a) Zach. 2: 8

7. En u, die verdrukt wordt, te vergelden verkwikking met ons, uw apostelen, die door de prediking, die wij u hebben gebracht, u in die toestand hebben gebracht, dat u deze moeite nu moet verdragen evenals wij (1 Thessalonicenzen. 1: 6). Wij wisten echter ook, dat dezelfde zaligheid, waarover wij ons bij al onze smart mogen vertroosten (Hoofdstuk 3: 2. 2 Tim. 4: 18), u eveneens ten deel zou worden in de openbaring van de Heere Jezus van de hemel (1 Thessalonicenzen. 4: 16. 1 Petrus 4: 13 met de engelen van Zijn kracht, vergezeld door hen, die Zijn krachtige daden volvoeren, die Hij dan wil laten geschieden (MATTHEUS. 24: 30; 25: 31).

8. Dan zal Hij Zich openbaren, met vlammend vuur (Exod. 19: 18 Dan. 7: 9 v. 1 Kor. 3: 13. 2 Petrus 3: 7, 10 wraak doende over a) degenen, die God niet kennen en over degenen, die het Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn.

a) Rom. 2: 8

De apostel is van de roem, die de Thessalonicenzen door hun gedrag in de verdrukking zich hebben waardig gemaakt bij Paulus en bij de gemeenten van God (vs. 1), overgegaan tot het loon, dat zij daarvoor van God te wachten hebben (vs. 5). Hij waarborgt hen nu (vs. 6 v.) dit loon, doordat hij wijst op de onmogelijkheid, dat het hun zou kunnen ontgaan en op de toekomst, die hun dat zal aanbrengen. Het is onmogelijk, zo zegt hij, dat de rechtvaardige God geen recht zou doen tussen de verdrukkers en de verdrukten, dat Hij geen omkering teweeg zou brengen, waarvoor de eersten tot verdrukking en deze tot rust zouden komen. Maar dit, zo gaat hij verder voort, zal God doen bij de openbaring van Jezus, die nu nog voor de wereld verborgen is, die nu nog in de hemel is, als Hij van de hemel komt en een heirleger van engelen met Hem en Hij nu met vlammend vuur wraak doet over de ongelovigen. Met deze openbaring van de Heren ten gerichte zal de omkering beginnen en dus de verdrukkers van de Thessalonicenzen verdrukking en hun zelf verlossing ten deel laten worden.

Van hen, wie Jezus bij Zijn openbaring wraak zal doen toekomen, zijn er twee genoemd: "die God niet kennen" en "die het Evangelie van Christus niet gehoorzaam zijn. " Vele uitleggers menen, dat onder de eersten de heidenen (1 Thessalonicenzen. 4: 5) en onder de tweeden de Joden (Rom. 10: 16 en 21) moeten worden verstaan. Dit is daarom minder aannemelijk, omdat toch ook vele heidenen het hun aangeboden Evangelie niet aannamen en weer de ongelovige Joden God niet kenden (Joh. 8: 54 vv. ; 15: 21). De beide uitdrukkingen noemen dus geen klassen van volken, maar zedelijke toestanden. Zij onder Joden en heidenen, die God niet of ten minste niet in waarheid kenden en het Evangelie, dat hun gepredikt werd, en welks goddelijke kracht hun hart aanraakte, niet gehoorzaam waren, verkrijgen op de dag van de Heere hun loon.

In elk geval zien wij hier dat zij, die de gelovigen moeite aandoen (vs. 6), niet als zuiver menselijke verdrukkers van mensen, maar als vijanden van God een prooi van het oordeel worden.

Als zij geoordeeld worden, die het Evangelie niet gehoorzamen, hoe veel meer dan zij, die anderen verhinderen te gehoorzamen!

9. Welke zullen tot straf lijden het eeuwig verderf (1 Thessalonicenzen. 5: 3) van het aangezicht van de Heere, dat Zich vol toorn tegen hen keert (Exod. 14: 24 Jes. 2: 10 en 19. vgl. Hand. 3: 20) en van de heerlijkheid van Zijn sterkte, die nu met al haar verpletterend gewicht op hen neerstort (Jer. 4: 26 Openbaring 19: 15).

10. a) Wanneer Hij gekomen zal zijn, om verheerlijkt te worden in Zijn heiligen, in de engelen, met wier geleide Hij komt (vs. 7. 1 Thessalonicenzen. 3: 13 en wonderbaar te worden in allen, die geloven. Van deze zal hij hen, die ontslapen zijn, weer opwekken, de overigen, die nog leven, tot Zich opnemen (1 Thessalonicenzen. 4: 13 v.) en ook u mag verzekerd zijn, dat u tot die gelovigen behoort (Kol. 3: 4), omdat onze getuigenis onder u geloofd is geworden, toen wij u Christus predikten en Hem aan u als de toekomstige Rechter voorstelden (Hand. 17: 31), zodat u zich niet onder hen rekent, van wie in vs. 8 sprake was. Die verheerlijking zal plaats hebben in die dag, waarop Hij komt.

a) Hand. 1: 11. 1 Thessalonicenzen. 1: 10

De apostel zegt, dat het de Heere Jezus is, die de wraak uitoefent, ten gevolge waarvan over de verdrukkers van de gelovigen moeite komt en de verdrukten tot rust komen. Deze waarheid kan ook zo worden toegepast, dat voor hen, die God niet kennen en het Evangelie van Christus niet gehoorzaam zijn, dezelfde toekomst, die zal dienen, om Zichzelf en de Zijnen te verheerlijken, tot een eeuwig verderf zal zijn. Zo wendt de apostel ook de zin om, de inwendige verhouding van beide zinnen tot elkaar aanwijzende door het aaneenknopende woord "die", waarmee vs. 9 begint, terwijl hij het object van de vorige zin (vs. 8 "over degenen, die enz. nu tot het subject van deze maakt. Hij doet dit om aan te wijzen, dat het de toestand is van hen, die de Heere wil straffen; die Zijn toekomst tot het tegengestelde voor hen maakt, als wat dient voor de Zijnen.

Als straf, die zij moeten ondergaan, die bij de terugkomst van de Heere verworpen worden, wordt het eeuwig verderf genoemd. Deze plaats is een van de Heilige Schrift, waarin de eeuwigheid van de verdoemenis openlijk wordt uitgesproken.

Ook tussen de veroordeelden zal de Heere Jezus nog een onderscheid maken, naardat hun ongerechtigheid nog onderscheiden zal zijn, dat te meer straf zal worden toegedeeld. Maar daarin zullen zij allen gelijk zijn, dat zij voor het aangezicht van de Heere pijn zullen lijden, of dat de blik van de Heere, die eens het hart van Petrus verbrak, zodat hij weende, in hun hart een brandend vuur zal werpen, zoals aan de folterende kwellingen van de misdadigers, als hun geweten ontwaakt, maar nog verschrikkelijker. Ook daarin zullen zij allen gelijk zijn, dat zij het eeuwig verderf lijden door Zijn heerlijke macht, of dat zij door het woord van Zijn macht in de afgrond worden geslingerd, welks verschrikkingen vergeleken worden met een poel, die van vuur en zwavel brandt; en eindelijk zullen zij ook daarin gelijk zijn, dat een redding uit de verdoemenis onmogelijk is, want het verderf is een eeuwig verderf en zo min het eeuwige leven van de zaligen een einde kan nemen, evenmin ook de eeuwige pijn, waarvan de Heere Jezus met duidelijke woorden zegt (Mark. 9: 44) "waar hun worm niet sterft en hun vuur niet wordt uitgeblust. " Het wereldgericht wordt juist daarom een eeuwig genoemd, om het te onderscheiden van de tijdelijke gerichten van God op aarde, die meer tot kastijding en opvoeding van de zondaren dan tot vergelding van de zonden hebben gediend. Het eeuwige gericht daarentegen moet niet verschrikken, waarschuwen en tot bekeren leiden, maar in rechtvaardige mate vergelden en de onboetvaardigen straffen. Het zijn daarom geheel ongepaste vragen of God de verdoemden niet weer zou aannemen, als zij tot erkentenis van zonden en tot bekering kwamen; want juist daarom zijn zij verdoemd, omdat de laatste hoop op bekering verloren is, omdat zij zo gestorven zijn in hun zonden en in de hardigheid van hun hart, dat zij wel in de pijn huilen en vanwege de pijn over hun zonden jammeren, maar met dat alles slechts kunnen komen tot een droefheid van de wereld, niet tot de droefheid naar God, die tot bekering leidt. Na het oordeel is bekering onmogelijk, want waar nog een gezonde kiem van geestelijk leven geweest is, heeft God niet aan de dood van de vernietiging overgegeven.

Spreekt de apostel bepaald van de komst van onze Heer ten oordeel, dan mogen wij wel opmerken wat Hij daarvan ontdekt en het zelf wel ter harte nemen. Christus Jezus onze Heer zal toch eens zichtbaar geopenbaard worden door de hemel, men zal Hem zien zoals Hij is. Hij zal verschijnen, omgeven van al de engelen van Zijn kracht, die de grootheid van Zijn majesteit en van Zijn onbeperkt kunnen doen zullen uitdrukken. Dan zal Hij met een vlammend vuur, met het vuur van de hel, of dat reeds, waarmee Hij deze aarde van al haar goddeloosheden zuiveren zal, vergelding doen en straf brengen over allen, die betoond

hebben God niet goed te kennen en vijanden van het Evangelie van Jezus Christus geweest te zijn; deze zullen neerdalen in een verderf en een rampzaligheid, die eeuwig zal voortduren en die ook daarin bestaan zal, dat zij van de nabijheid, gunst en gemeenschap van het beste Wezen verstoken zullen zijn en van de gelijkvormigheid aan Zijn heerlijk deugdenbeeld, waarin alleen de bron van heiligheid en dus ook van zaligheid voor de mens gelegen kan zijn. Maar bij deze openbaarmaking van Gods straffende gerechtigheid zal echter het voornaamste doel van Christus' komst zijn ten goede van al Zijn volk, want Hij zal als Zaligmaker heerlijkheid en eer ontvangen in allen, die in Hem geheiligd zijn, ja, het zal onuitsprekelijk zijn, hoe Hij zich betonen zal in al Zijn verlosten, zodat Christus kenbaar zal worden in Zijn gelovigen, zoals nog niemand Hem op deze aarde gekend heeft. Als nu de apostel dit eindelijk toepast op de gelovigen te Thessalonika, die die getuigenis van de apostel hadden aangenomen, dan ontdekken wij hier eindelijk, dat Hij deze Christenen ook daarmee vertroosten wilde, dat eenmaal alle tegenstand, vijandschap en vervolging zal ophouden en dat zij dan met Christus over al die vijanden zouden zegepralen, wanneer Hij die in de eeuwige verdoemenis zal werpen en de uitverkorenen tot Zich in de hemel aller heerlijkheid nemen zal (1 Thessalonicenzen. 5: 10).

11. Bij u is een beginsel van het geloof reeds aanwezig, dat nodig heeft opgebouwd en voleindigd te worden (1 Petrus 1: 9), waarom wij ook altijd bidden voor u, behalve dat wij onze verplichting kennen, om ten allen tijde voor u te danken (vs. 3) dat onze God u waardig acht van de roeping, om tot Zijn rijk van de heerlijkheid te komen (vs. 5) en vervult tot dat doel al het welbehagen van Zijn goedigheid, in u tot volkomenheid brengt elke geneigdheid ten goede, die u reeds bezit en het werk van het geloof, waaraan wij reeds vroeger (1 Thessalonicenzen. 1: 3) met roem dachten, in u voortzet met die kracht, waarmee Hij in ons begonnen is en dat ten einde brengt (Fil. 1: 6).

12. Wij bidden dat, opdat de naam van onze Heere Jezus Christus in de dag van Zijn toekomst, als Hij wonderlijk Zich zal openbaren met alle gelovigen, verheerlijkt wordt in u en u in Hem, omdat u dan met ons de rust verkrijgt, die Hij de Zijnen schenkt (vs. 7), naar de genade van onze God en de Heere Jezus Christus.

De naam van Jezus Christus zal in ons verheerlijkt worden, wanneer Hij als onze Heiland en Redder, die ons gerechtvaardigd en geheiligd heeft, voor de wereld verschijnt; en wij worden in Hem verheerlijkt, wanneer alle eigenschappen van Zijn heilige en verhoogde mensennatuur op ons zijn overgegaan.

Naar de genade van God is het ons toegedacht, waarvan Paulus zo-even heeft gesproken en naar de genade van onze Heere Jezus Christus blijft het werk, dat op de verwezenlijking daarvan doelt, niet liggen bij de moeite, vroeg en laat aan ons besteed, maar komt tot een heerlijke voltooiing.

HOOFDSTUK 2

VOORSPELLING VAN DE ANTICHRIST VOOR DE LAATSTE TOEKOMST VAN DE HEERE

C. Het tweede deel bevat een onderrichting en vermaning over het openbaar worden van de mens van de zonde of de Anti-christ, die aan de terugkomst van Christus voorafgaat. Dit deel nu gaat van hetgeen de apostel met zijn medehelper voor de Thessalonicenzen bidt (Hoofdstuk 1: 11 v.) over tot hetgeen hij van hen moet vragen, omdat er aan hun goed gedrag, waarvoor hij God straks heeft moeten danken, toch ook nog weer het een en ander ontbreekt. En dat is het getrouw vasthouden aan de inzettingen, die zij mondeling en schriftelijk van hem hebben vernomen, waarvan zij zich door niets mogen laten aftrekken (vs. 15). Waar men hen probeert over te halen tot iets, dat tegen deze inzettingen is, daar moeten zij dat dadelijk voor bedriegerij houden, al werd het hun ook op de aanlokkelijkste wijze voorgesteld. Nu hadden zij zich op een dwaalspoor laten leiden door een verkondiging, alsof de dag van de Heere, waarop zij hopen, reeds nabij was en daardoor zijn zij nu in grote beroering gekomen. De apostel heeft hun vanaf het begin gezegd, dat de dag van Christus niet zal komen, tenzij dat de mens van de zonde gekomen is en zich in al zijn verleidende macht geopenbaard heeft. Eveneens is hun bekend gemaakt, wat de openbaring van de Anti-christ nog terughoudt en dat bestaat ook nu nog. Al is het dan ook, dat het geheim van de boosheid reeds in beweging is, zal het toch pas later gebeuren dat de boze geopenbaard wordt. Terwijl Paulus er nader over spreekt, welke krachten van de leugen ten tijde van die openbaring werkzaam zullen zijn om hen, die de liefde tot de waarheid niet hebben aangenomen, tot hun straf geheel in de verleidende macht van de satan over te geven, voelt hij zich ook hier uit dankbaarheid aan God, dat Hij de Thessalonicenzen tot zaligheid heeft verkoren, verplicht hen te vermanen, vast te houden aan zijn leer en bidt hij de Heere hen te sterken en te bewaren.

1. En, om nu over te gaan tot hetgeen ons vooral heeft gedrongen, om ook deze tweede brief aan u te richten, wij bidden u, broeders, door (bij) de toekomst van onze Heere Jezus Christus, die uw gedachten zozeer bezig houdt (1 Thessalonicenzen. 5: 1 v.) en onze toevergadering tot Hem, waarover wij in de vorige brief hebben gehandeld (1 Thessalonicenzen. 4: 13 vv.).

3. Dat niemand u verleidt op enigerlei wijze. Laat u niet misleiden door hen, die zeggen: "de Heere komt nog in lange tijd niet" (MATTHEUS. 24: 48. 1 Thessalonicenzen. 5: 3. 2 Petrus 3: 4) en evenmin door hen, die het zo-even gezegde beweren, dat evenzeer een valse en gevaarlijke rede is. Want die dag komt niet, tenzij dat eerst de afval van het geloof of van de Christelijke godsdienst (Dan. 8: 23; 11: 30. 1 Tim. 4: 1) gekomen is, met zo’n beslistheid en algemeenheid, dat die de mate van de goddelijke lankmoedigheid (2 Petrus 2: 9) zo geheel uitput, dat Zijn gericht niet langer kan uitblijven en dat geopenbaard is (vgl. vs. 6 en 8) de mens van de zonde, in wie de zonde als het ware belichaamd is en haar hoogste toppunt bereikt, namelijk de zoon van het verderf, die zonder twijfel in de eerste plaats een prooi wordt van het verderf (Joh. 17: 12 Openbaring 17: 11);

4. Die zich tegenstelt tegen Christus, de anti-Christ is (1 Joh. 2: 18 Dan. 8: 25) en zich in zelfverheffing en op erger manier nog dan eens Antiochus Epifanus deed (Dan. 11: 36 v.), verheft boven al wat God genoemd, of als God geëerd wordt; boven elke godsdienst in de Christelijke maatschappij naar de verschillende belijdenissen en sekten, waarin zij verdeeld is. En die vergoding zal ver gaan, zodat hij in eigen persoon en niet in een door hem gemaakte zuil (Dan. 3: 1 vv.), in de tempel van God (Openbaring 11: 1) als een God (volgens de meest betekenende handschriften moet dit als een god slechts worden beschouwd, als een

verklarende bijvoeging) zal zitten, zichzelf vertonend dat hij God is. Dat zal hij ook door allerlei leugenachtige krachten proberen te bewijzen met tekenen en wonderen (vs. 9).

In 1 Thessalonicenzen. 5: 3 had de apostel het bedrog van zorgeloze slaperigheid getekend. Als hij nu schrijft "dat u niemand verleidt op enigerlei wijze", dan wijst hij op het tegengestelde, waarbij het nauwlettend waken tot ongezonde opgewondenheid geworden is, die dan door de daaropvolgende teleurstelling het geloof met schipbreuk bedreigt. Hoe velen, die zich door fantastische opwekking tot verkoop van have en het verlaten van het vaderland lieten verleiden, verzonken later in doffe wereldgezindheid! Voor deze zowel als voor alle misleiding moeten de Thessalonicenzen zich wachten.

De apostel plaatst de zekerheid vooraan, dat aan de openbaring van Christus twee zaken moesten voorafgaan, de afval en de antichrist. Het is een verwonderenswaardige blik in de toekomstige loop van zaken, die Paulus hier doet. Pas kort geleden heeft hij de grond van Europa betreden en is hij begonnen kleine gemeenten te vergaderen en reeds staat hem de gehele loop van de latere geschiedenis helder voor ogen, de algemene verbreiding en de daarop volgende verloochening van het Christendom. Hij spreekt van een afval, niet slechts van een onverschilligheid, dus van een bewuste en uitdrukkelijke verloochening van het Christelijk geloof, waarmee men ook de Christelijke gemeenschap verlaat. Dit kan geen plaats hebben, zonder dat onder de Christenen zelf een valse leer opstaat en zo’n invloed verkrijgt, dat die de grote menigte tot zich trekt. Dat is dus de toekomst, die ook ons nog wacht en waarvan de beginselen ons reeds omgeven! Men zou zich aan een ijdele hoop overgeven, als men meende dat het Christendom altijd zich meer zou ontwikkelen tot een macht van denken en leven van de mensen, en eindelijk de vereniging van dit tweeërlei gebied, het Christelijke en natuurlijke leven teweeg zou brengen. Het Christendom moge nog zo zeer tot wereldgodsdienst worden en ook de meest verwijderde barbaren binnen de grenzen van de kerk vergaderen, de toekomst, die wij tegemoet gaan, is toch de gehele inwendige vervreemding van de massa’s van het Christelijk geloof en tenslotte hun openlijke afval. Geen eenheid, maar verdeling van het godsdienstig en van het natuurlijk bewustzijn, niet de samenvoeging, maar de scheiding van de kerk en van de burgerlijke maatschappij is het uitgangspunt van de geschiedenis. Het antichristelijk bewustzijn heeft nu echter een persoon nodig, die het in zich heeft, in wie het verschijnt en zich persoonlijk openbaart. In deze zin verbindt de apostel met de afval de mens van de zonde, zodat wij hem moeten houden voor het toppunt van die afval. Hij spreekt van één persoon, want alle namen, die hij kiest, stellen het buiten twijfel, dat hij daarmee niet slechts een richting van de geest of iets dergelijks wil te kennen geven. Hij noemt hem de mens van de zonde, de zoon van het verderf, de vijand en die zich verheft boven al wat God en godsdienst heet, die zich in de tempel plaatst en zich als God laat vereren, de ongerechtige, die te zijner tijd openbaar zal worden (vs. 8). Het is onmogelijk om anders te zeggen, dan dat hij van een bepaalde persoon spreekt: Hij spreekt van een mens van de toekomst. Deze mens van de toekomst nu vormt het tegengestelde van Christus. Zo noemt dan Paulus zijn verschijning met dezelfde woorden, die de Schrift voor de terugkomst van Christus gebruikt. Een openbaring of ontsluiering, die nu nog door een terughoudende macht wordt vertraagd een toekomst of paroesie, zoals Christus’ terugkomst een paroesie is, noemt hij zijn optreden. Dit klinkt zeker, alsof deze vijand van Christus reeds aanwezig was, maar niet op de aarde, maar in de diepte, zoals Christus in de hemel is en moet verschijnen. Wat de namen aangaat, die Paulus voor deze mens kiest, leert deze ons zijn wezen geheel kennen. Hij heet "de mens van de zonde", daarom hij, in wie de zonde tot haar volle openbaring komt; zoals Jezus de mens van de gehoorzaamheid was, zo zal de mens van de zonde met die zonde geheel één zijn. De zonde bestaat niet alleen in de bijzondere zondige individuen; zij is een objectieve macht, een macht van de geschiedenis van de mensheid.

Daarmee heeft zij zelf ook een geschiedenis en vormt zij zich dragers van haar zelf. De voortgang van de geschiedenis zal dan ook een voortgang van de zonde zijn en elke volgende drager van de zonde zal in de kunst en energie van het zondigen een stap verder dan de vorige doen, tot in een laatste deze geschiedenis van opklimming haar toppunt bereikt. De zonde zal eens haar mens vinden, in wie zij, nadat zij als het ware lang naar hem gezocht heeft, haar gehele wezen tot werkelijkheid en openbaring kan brengen. Daardoor is deze dan ook het volkomen orgaan van de Satan en deelt nu in diens lot. Daarom noemt de apostel hem ook "zoon van het verderf. " Zo had de Heere Jezus Judas genoemd, die zich ook tot een orgaan van de Satan had gesteld. In nog sterkere mate zal zowel van die mens van de toekomst waar zijn; hij zal de ware zoon van het verderf zijn, d. i. hij is een prooi van het eeuwig verderf geworden, juist omdat hij de mens van de zonde is. Evenals deze beide namen bij elkaar horen, zo ook de beide volgende: "die zich tegenstelt en verheft boven al wat God of godsdienst genoemd wordt. " De apostel noemt hem, als die zich verheft, namelijk tegen Christus; want hij wordt in zijn tegenstand tegen Christus voorgesteld, waardoor het zegerijke weerstaan van Christus tegenover hem wordt teweeggebracht. Door de gehele geschiedenis gaat de satanische bestrijding van het genadewerk van God heen; door de strijd van deze beide machten wordt de geschiedenis gevormd. Met de voortgang van de openbaring van de zaligheid komt ook overeen de voortgang van de satanische tegenwerking. Toen de openbaring van de zaligheid zich concentreerde in Jezus Christus, toen werd de geschiedenis tot een strijd van de satan met Christus. De zege, die Christus behaalt, moet geschiedkundig in de gemeente worden verkregen; die ten gevolge is de strijd van satan tegen de gemeente van Jezus de ziel van de geschiedenis. Deze strijd moet haar toppunt bereiken in een bepaalde vijand van de gemeente, deze zal dan de tegenstander in volstrekte zin zijn; daarin ligt reeds opgesloten, in welke verhouding de gemeente tot hem moet staan; alle macht van de tegenstand van satan tegen het werk van God zal in zijn macht staan. Hij zal zichzelf stellen in de plaats van Christus, wiens erkenning hij bestrijdt en zichzelf laten eren. In hem zal de wereld haar God en Heiland zien en buiten hem niets hebben, waaraan zij goddelijke verering geeft. Antiochus Epifanes probeerde eens de Heere te onttronen, maakte diens tempel tot een tempel van Zeus en noodzaakte de Joden aan deze eer te bewijzen (vgl. bij Dan. 8: 27), maar de toekomstige vijand van God zal nog verder gaan. Hij zal niet alleen de God van het Nieuw Testamentische volk van God proberen te onttronen en daarvoor een heidense god ter verering oprichten, maar hij zal zichzelf in Zijn plaats stellen en voor zich goddelijke eer eisen. Dit was de apostel aan de hand gedaan door zijn tijd. Naast de vroegere goden lieten de Romeinse keizers zich op goddelijke wijze vereren, daarin zag Paulus een voortgaan in de geschiedenis van de goddeloosheid. Die verering toch van de Romeinse keizers was niet iets toevalligs, maar had haar grond in het wezen en in de geschiedenis van de macht van de wereld zelf. Dezelfde goddeloze gezindheid, die in haar denken het natuurlijke leven van de wereld afsluit en beschouwt als een harmonisch overeenstemmend en op zichzelf voldoende geheel, is het ook, die van de beginne de wereld probeerde tot zich te trekken en zich af te sluiten. Het is dezelfde geest, die die filosofie, als die, die deze politiek voortbrengt. Door de gehele geschiedenis gaat dit streven van politieke vereniging van het uitwendige bestaan van de wereld. Dat is het streven van de macht van de wereld en de grond van de vormen van de wereldrijken, zoals die in steeds nieuwe pogingen en vormen op elkaar volgen en eindigen zullen met een laatsten, in wie het de wereldgeest zal lukken de gehele wereld binnen de grenzen van dat ene rijk op te nemen. In dit streven is met inwendige noodzakelijkheid het tweede gegeven, om zichzelf te houden voor hetgeen voldoende is. Voor dat stoutste werk van menselijke kracht moeten de mensen zich buigen en daarin hun alles zien. Ieder wereldrijk heeft het streven naar apotheose. Met die bedoeling richtte Nebukadnezar dat beeld tot algemene aanbidding op, dat een symbool moest zijn van de eenheid van zijn rijk. In die zin was het, dat Alexander zich verklaren liet voor een zoon van Zeus en Napoleon I erover

klaagde, dat iets dergelijks niet meer mogelijk was. Uit datzelfde streven vloeide het voort, dat de Romeinse keizers goddelijke verering eisten, niet zozeer voor hun persoon, als in zoverre hun persoon symbool was van de eenheid van het rijk; het was een noodzakelijke consequentie van het wereldrijk. En zo zal het dan ook een noodzakelijk stuk van de cultus zijn, die de laatste drager van de wereldmacht voor deze en zijn wereldrijk eist, dat hij zichzelf tot de god van de aarde zal maken. Hij zal zich in de tempel van God neerzetten en zichzelf vertonen dat hij God is, openlijke verering eisend. Niet genoeg dat hij zijn beeld opricht, hij zal zijn persoon openlijk voorstellen als voorwerp van godsdienstige verering en wel in de tempel van God, want, evenals Antiochus de tempel van de Heere tot een afgodentempel maakte, zo zal deze andere Antiochus hem tot een plaats van zijn eigen aanbidding maken. Dit feit zelf heeft niets zo ongelofelijks, als wij ons bijvoorbeeld herinneren, hoe men in de Franse revolutie de godinnen van de rede op de heilige plaatsen in de waanzinnigheid van de goddeloosheid vereerde, of hoe de eerste Napoleon zich op godslasterlijke manier liet vereren. Na zulke voorvallen moet men ergere dingen, ja zelfs het ergste niet voor ongelofelijk houden.

Dat deze mens van de zonde zich in de tempel van God als een God zal neerzetten, kan op de toen nog bestaande tempel van Jeruzalem reeds daarom niet worden toegepast, omdat het een gemeente van heidenen was, waaraan Paulus schreef en deze dus in geen betrekking stond tot Jeruzalems tempel. Veeleer is deze tempel de geestelijke tempel van de Heere, Zijn gemeente (1 Kor. 3: 16. 2 Kor. 6: 16 Uit het midden van de Christenheid (vgl. Openb. 12: 17) zal zo eens een mens optreden, die alle krachten van de boosheid, tot hiertoe werkzaam, in zich verenigen en zichzelf verheffen zal boven al wat God en godsdienst heet en binnen de grenzen van de Christenheid zich zal laten vereren in Gods plaats. In de latere dagen van de middeleeuwen en ten tijde van de hervorming werd deze plaats vaak op de paus te Rome toegepast. De toen zo algemene afval van de Christenheid van het waarachtig geloof, het wegroven van de Heilige Schrift, de willekeur, waarmee vele pausen hun bevelen in de plaats van Gods geboden stelden; ja, de naam "God op aarde", die de paus althans te Rome vaak gegeven werd, verenigd met de valse godsdienst begunstigende, verdichte of door de satan gewerkte wonderen, gaven aan deze verklaring grote schijn van waarheid. Zelfs is zij in zoverre zeer juist, als het pausdom in zijn verbastering, tegen het einde van de middeleeuwen, de vreselijkste openbaring van een anti Christelijke macht binnen de Christelijke kerk is geweest, die zich ooit op aarde heeft vertoond. Kunnen wij nu naar de beschrijving van de apostel in deze ene voorbereiding een profetische heenwijzing op de mens van de zonde wel vinden, zo worden wij toch verhinderd om de vervulling van deze plaats in de paus te zoeken. Immers de paus heeft zich nooit verheven boven alles wat God en godsdienst heet, hij heeft nog altijd zijn macht afgeleid van Christus; ook in de Roomse kerk is, hoe ook vervalst, de grondslag van de Christelijke leer behouden, de belijdenis van de Drieëenige God en van de Godmens Jezus Christus; en eindelijk is het niet een ambt, of een reeks van personen, die het bekleden, maar een enkel bepaald mens als anti-Christ, die door de apostel wordt aangewezen. In onze tijd zijn er krachten van de leugens van een tegenovergestelde kant ontwaakt, die met veel meer kracht en bepaaldheid op de reeds naderende vervulling van deze apostolische profetie wijzen, de vergoding van het mensengeslacht zelf, de huiveringwekkende leer van de herstelling van het vlees, waarnaar de Christelijke leer van de menswording van God zo wordt omgekeerd, als betekende zij, dat de verdorven, zondige mensheid in haar tegenwoordige staat de eigenlijke openbaring van God zelf is. Voeg daarbij de algemene oplossing van alle kerkelijke en maatschappelijke banden en het verdwijnen van allen eerbied voor alle betrekking en waardigheid, waarin Gods heilige majesteit ons in Zijn vertegenwoordigers op aarde tegemoet komt. Voorts de aanvallen tegen de grondslagen van het Christelijke geloof, die nog nooit op zo’n manier en op zo’n schaal zijn voorgekomen;

aanvallen, die ondanks hun dwaasheid de grootste toejuiching vinden bij hen, die de god van deze wereld verblind heeft. Dit alles zijn voortekenen van de verschijning van de anti-Christ, zoals zij niet bestonden in de machtige dagen van het pausdom. Nu is het slechts nodig, dat deze krachten van de boosheid zich verzamelen en verenigen; dat een hoog begaafd man die macht tot zich trekt, die de tijdgeest zo bereid is hem te laten; dat hij de verdwaasde wereld doe geloven, dat in hem de geest geheel en al vlees geworden is - zoals zelfs deze woorden met godslasterlijke voorspelling reeds door mannen van gewicht en van anti-Christelijke zin in onze dagen uitgesproken zijn - en de toestand is daar, waarvan de apostel hier spreekt. Alles dus wat hij hier profeteert, is een krachtige, treffende vermaning tot waakzaamheid, bepaald ook voor onze tijd.

Lezen wij in de eerste brief van Johannes, dat de anti-Christ komt, en dat er reeds vele anti-Christen verschenen waren en dat deze het goddelijk bestaan, de menswording van Christus, alsmede de waarheden, daarmee in verband staande, loochenden, waarom Johannes daartegen waarschuwen moest (1 Joh. 2: 18, 22 en 4: 3 en 2 Joh. 1: 7 dan kunnen wij aan niets anders dan het ongeloof denken, dat Christus uit het Evangelie wegredeneert, de eigenlijke kracht van zijn bestaan, leven en werking loochent en dus het Christendom met een algehele vernietiging bedreigt. Zo waren de voorlopers van de Gnostieken in de dagen van de apostelen, dat was het ongeloof, dat altijd de gemeente van Christus en elk van haar belijders de val bereidt en waarvan het zaad door al de volgende eeuwen onder allerlei gedaante als een verderfelijke kanker is gestrooid. Laat de kerkelijke geschiedenis van ruim achttien eeuwen getuigen, of niet al de ketterijen uit ongeloof aan Gods Woord zijn voortgesproten en meestal de persoon van de Verlosser in Zijn goddelijke waarheid, in de kracht van Zijn lijden en sterven en in Zijn werking door de Heilige Geest betroffen. Zelfs de trapsgewijze ontwikkeling van het bijgeloof en de heerschappij, die daaruit ontsproten is, is voor het grootste gedeelte en van nabij beschouwd, niet anders dan ongeloof, dat zich nu onder deze, dan weer onder een andere gedaante, op de ene tijd wat grover en op de anderen wat meer bedekt en verfijnd voordoet, maar zich altijd tegen Christus en Zijn leer verzet, al is het ook onder een Christelijk voorkomen en met schijnbare hulde aan Zijn persoon. Als nu dit zeker is en van de dagen van de apostelen af zich zo openbaarde, dan kunnen wij met en na Johannes zeggen, dat er reeds vele anti-Christen zijn geweest en dat zij zich vertoond hebben in elke sekte en in iedere persoon, van welke stand en rang ook, die zich in een mindere of meerdere mate tot verleiding van anderen, al was het ook onder een Christelijke naam en bij een gewaande ingenomenheid met de persoon van de Verlosser tegen Christus heeft verzet, dan is het ook ontwijfelbaar zeker, dat wij in onze dagen bij de verheffing van de menselijke rede en al de uitvloeisels daarvan al meer en meer die grote en algemene afval, waarvan apostel Paulus spreekt, naderbij komen en daartegen op onze hoede behoren te zijn; maar dan zal ook deze afval ten gevolge hebben, dat er ten slotte een persoon zal verschijnen, die vanwege zijn boosheid de mens van de zonde genoemd kan worden en vanwege al de rampzaligheden, die door hem veroorzaakt zullen worden ook een zoon van het verderf heten kan, terwijl zijn gehele stelsel en de werking daarvan met de naam van verborgenheid van de ongerechtigheid bestempeld kan worden; deze zal zich door de toenemende vergoding van de rede en de verwerping van de goddelijke waarheid, als een godheid aanstellen, ja boven al wat God genoemd wordt, verheffen en in de tempel van God, in de kerk van Christus Jezus, zal hij de hoogste eer ontvangen.

5. Gedenkt u niet, dat ik nog bij u zijnde, u deze dingen gezegd heb, zoals ik die hier (vs. 3 v.) weer heb uitgesproken (vgl. 1 Thess. 3: 4)?

De apostel herinnert de Thessalonicensen, met vriendelijkheid hen berispend, aan de leer, die hij hun mondeling heeft meegedeeld; zozeer ging hij gedurende de tijd van zijn werkzaamheid aldaar in de bijzonderheden van de eschatologie. Dit leerstuk was dan ook voor de apostel belangrijker dan voor onze modernen (vgl. Hand. 17: 31).

Het heeft voor ons iets in het oog vallends, dat Paulus deze jeugdige Christenen zo sterk over schijnbaar zo ver verwijderde en onnodige themata, als anti-Christ en bovendien in aansluiting aan een boek als dat van de profeet Daniël, waartegen men zovele bedenkingen oppert, onderricht gaf. Was dat in overeenstemming met de pastorale wijsheid van de apostel, dan zal het ook voor ons niet strijden met de ware wijsheid in de leiding van de zielen, over zulke zaken te spreken en te leren. Zeker mag het niet de hoofdzaak in het onderricht worden, of in de plaats van de heilrijke leer van de rechtvaardiging komen; helemaal niet! Maar ook deze moet men niet uitsluitend voorhouden, alsof er anders geen was; is deze ook het hart in het lichaam van de Christelijke leer, zij is toch niet het lichaam zelf. Dit heeft vele leden, waarvan elk de daaraan toekomende plaats inneemt en de nodige diensten doet. Zo zijn dan ook deze leerstukken, van de anti-Christ en dergelijke, noodzakelijke delen van het geheel van de Christelijke waarheid en zij moeten ons dezelfde diensten bewijzen als de Christenen van Thessalonika, om ons voor te bereiden op de gevaren en moeilijkheden, die voor de deur staan, om ons te waarschuwen voor de verzoekingen van deze tijd, waarin zij worden voorbereid en ons te sterken door het uitzicht op de laatste overwinning van Christus over Zijn tegenstanders. In de leer van de anti-Christ, als het einde van de wereldmacht, lag echter voor de Christenen een gevaar, om zich bij het openbare leven en ten opzichte van de machthebbenden in het maatschappelijke en staatkundige en wellicht ook in uitwendig gedrag minder gepast te gedragen, als niet daarnaast de andere leer vaststond, dat in de staatkundige regeling de wil van God wordt volbracht en een zegenrijke macht werkt. Daarover gaat de apostel in het eerstvolgende spreken, als hij van de vertragende macht spreekt, die de openbaring van de anti-Christ nu nog in de weg staat.

6. U had u dus zeer goed kunnen bewaren voor alle opwinding door valse verontrusting (vs. 2 v.). En nu wat hem wederhoudt, wat vertraging aanbrengt in hetgeen u straks is meegedeeld, weet u uit mijn mondeling onderricht, namelijk opdat hij, de mens van de zonde geopenbaard wordtte zijnen eigen tijd, die voor hem in de raad van God bepaald is (Luk. 22: 53). Is er ook vertraging, hij zal niet altijd in die verborgenheid blijven, maar zeker eens openbaar worden als de volheid van zijn tijd gekomen is.

7. Reeds is een voorbode van zijn verschijning aanwezig, want de verborgenheid van de ongerechtigheid wordt al gewrocht; de zonde, wier toppunt de afval (vs. 3) is, werkt nu in het verborgen in het anti-Christendom van deze tijd (1 Joh. 4: 3); alleen, die hem nu wederhoudt, zodat hij nog niet tot gehele ontwikkeling in de persoonlijke anti-Christ kan komen, die zal hem wederhouden tot de juiste tijd en wel tot dat hij uit het midden weggedaan zal worden Da 11: 2.

"Gedenkt u niet", die vraag wil zeggen: "heeft u geheel vergeten, dat ik u dit voorhoud, zodat u gehoor heeft kunnen geven aan zulke bedrieglijke woorden, alsof de dag van de Heere reeds aanwezig zou zijn (vs. 2)? Ook veronderstelt Paulus dat zij wisten wat het openbaar worden van de Anti-Christ (een naam, die alleen in de brieven van Johannes voorkomt (1 Joh. 2: 18, 22; 4: 3; 2 Joh. 1: 7 in die tijd nog terughield. Hij schrijft aan dit openbaar worden een bepaalde tijd toe, omdat dit volgens Gods beschikking zou en moest plaats hebben en ook hierin wordt een analogie met de verschijning van Christus uitgesproken (Joh. 7: 6, 30). Opdat dan de anti-Christ zich pas op de hem aangewezen tijd en niet vroeger, zou kunnen

openbaren, dient volgens Gods bedoeling het ophouden. De macht, die hem produceert, is namelijk reeds aanhoudend werkzaam. Maar deze, die hem terughoudt, laat hem niet openbaar worden; zodra die verwijderd zal zijn, zal ook de anti-Christ zich openbaren. Het ligt voor de hand, dat wat zijn openbaring nu nog terughoudt een weldadige kracht moet zijn, die eerst overweldigd wordt door de macht van het kwade op de tijd, als God het eindelijk zal toelaten. Daaronder moet de gehele wettelijk geordende politieke toestand worden verstaan, waarmeen aan de ene kant het voortdurend terugdringen van alle afval en van alle wetteloosheid, aan de andere kant de voortgaande stille ontwikkeling van het Christendom is gegeven. Van deze toestand is het Romeinse rijk als het meest vaste en geregelde staatsorganisme, dat de geschiedenis kent, het natuurlijk voorbeeld.

In één stuk heeft het Romeinse rijk een goddelijke roeping en ene blijvende betekenis gehad, namelijk in de vorming van het recht en van gevoel voor recht. Daarin is de Romeinse geest boven alles groot en deze is de erfenis, die de volgende tijden van hem hebben verkregen. Ook Paulus heeft de bescherming van het Romeinse recht ondervonden; de Romeinse overheden beschutten hem tegen de woede van de Joden. En stelde niet alleen het volk, maar ook de overheid van het Romeinse rijk zich hoe langer hoe meer vijandig tegenover het Christendom, toch hebben ook de Christenen de zegen van die bescherming van de wet ondervonden. Daarom beveelt ook de apostel aan de overheid, als de door God gestelde bewaarster van het recht onderdanig te zijn (Rom. 13: 1 vv.) en voor haar te bidden, opdat door haar de gemeente rust en veiligheid van bestaan zou genieten (1 Tim. 2: 2). Petrus laat niet na de Christenen van Klein-Azië eveneens te vermanen en te leren (1 Petr. 2: 13 vv.), evenals Paulus de Romeinse. Volgens het tegenwoordige bewustzijn van de Christenen is echter nauwelijks iets anders vaster dan dit, dat de zedelijke wets-regeling een goddelijke dam is, die de stromen van een treurige diepte nu nog tegenhoudt. Inderdaad heeft de geschiedenis van Frankrijk in de jaren 1789 vv. voldoende getoond, dat de opstand tegen de bestaande politieke orde een voorname hefboom is van de anti-Christelijke macht om de mens van de zonde te verheffen, zoals ook in Matth. 24: 7 de oproeren uitdrukkelijk worden genoemd onder de momenten, die de laatste tijd voorbereiden. Daarmee komt overeen de benaming van de anti-Christ in vs. 8 als de "ongerechtige", d. i. als van een mens die niet alleen het zuiver menselijke recht, maar ook de goddelijke orde van het zedelijke leven niet acht. Het is zeker, dat in het natuurlijke leven van de volken goede machten gebied vieren en de boze machten van de afgrond, die dreigen uit te barsten, tegenhouden Da 11: 2; zolang die bestaan en werkzaam zijn, heeft ook de gemeente van Jezus en haar woord plaats, om zich te bewegen en te leven op de aarde, hoewel haar misschien enige grenzen gesteld zijn; zijn die echter terzijde gesteld, dan zal snel voor de gemeente geen plaats meer hier beneden zijn.

Wat hiermee is gezegd, is voldoende ter verklaring van hetgeen wij moeten verstaan onder het "wat hem wederhoudt" in vs. 6; maar hoe is het met het "die hem nu wederhoudt" in vs. 7 ? hoe kon die macht in een enkel mannelijk subject worden samengevat? Als nu Paulus zich beroept op zijn mondeling onderricht en deze, wat de anti-Christ aangaat, onweersprekelijk op Daniël bouwde, zo is te verwachten, dat wij het best bij diezelfde bron ook over die, die ophoudt, verklaring vinden en zo is het ook inderdaad. In Dan. 10: 4 vv. is van een man in linnen met een gouden gordel om zijn lenden sprake, die aan de profeet openbaart, hoe hij de vorst van het koninkrijk in Perzië, die hem heeft weerstaan, met behulp van de vorst Michaël overwonnen heeft en zo de overwinning heeft verkregen bij de koningen van Perzië en daarop ook handelt over zijn verhouding tot de vorst uit Griekenland. Deze is dan degene, die ophoudt, die sterkt, wat nog aanwezig is als ophoudende, waarop hij echter het veld moet ruimen, zodat nu de boze geopenbaard wordt.

De apostel stelt het niet zo voor, dat met de openbaring van die mens van de zonde de tijd, die aan hem die ophoudt gegeven is, een einde neemt, maar omgekeerd doelt het handelen van de laatste daarop, dat de eerste in die tijd verschijnt, die dan de zijne is. Zijn weggedaan worden is echter, van zijn kant of in persoonlijk opzicht, een wegtrekken (Dan. 10: 20), het opgeven van zijn tegenstand tegen de boze machten bij de volkeren werkzaam, die hen nu zeker in zakelijk opzicht uit de weg kunnen ruimen.

8. En dan, wanneer zo’n wegdoen geeft hlaats gehad en er dus niets meer is, wat hem weerhoudt, zal de ongerechtige, of de roekeloze, die mens van de zonde (vs. 31, geopenbaard worden a), die de Heere Jezus volgens het voorspelde in Jes. 11: 4 verdoen zal door de Geest, de adem van Zijn mond (Ps. 33: 6). Geen krachtiger middel zal er nodig zijn om die zoon van het verderf te vernietigen (vs. 3) en de Heere zal hem teniet maken door de verschijning van Zijn toekomst. Die verschijning alleen zal reeds daartoe voldoende zijn (Openb. 19: 11 vv. en "Re 14: 16" en "Isa 33: 6.

a) Job 4: 9

9. Hem, zeg ik, zal de Heere verdoen, wiens toekomst aan die van de Heere voorafgaat (vs. 3) en die is a) naar of door de werking van de satan (Tit. 3: 5. 1 Petr. 1: 3 1Pe Kol. 1: 29 Hand. 3: 17) b) in alle kracht en tekenen en wonderen van de leugen. Van deze zal zijn toekomst vergezeld gaan (Openb. 13: 2, 12 v.), in tegenstelling tot de ware tekenen en wonderen en menigerlei krachten, waarmee God in het begin van de Evangelieprediking getuigenis heeft gegeven (Hebr. 2: 4 Hand. 2: 22).

a) Joh. 8: 41. 2 Kor. 4: 4 b) Deut. 13: 1 Openb. 13: 13

10. En in alle verleiding van de onrechtvaardigheid in degenen, die verloren gaan (1 Kor. 1: 18. 2 Kor. 2: 15; 4: 3 daarvoor tot rechtvaardige vergelding, dat zij de liefde van de waarheid niet aangenomen hebben, welk aannemen het tegengestelde ten gevolge zou hebben gehad, namelijk om zalig te worden, zoals dat met de uitverkorenen het geval is.

Bij vs. 8 komt de volgende vraag voor de geest: waarom wordt van hem, die openbaar zal worden als die hem ophoudt zal zijn weggedaan, die "de ongerechtige" genoemd wordt in onderscheiding van de overige ongerechtigen, evenals boven "de mens van de zonde" in onderscheiding van de andere zondige mensen, nu reeds voor de derde maal (vgl. vs. 3 en 6) gezegd, dat hij geopenbaard zal worden? Het is niet voldoende, dat men aanmerkt, dat de apostel daarom die aanwijzing doet en later eveneens de uitdrukking "toekomst" (vs. 9), omdat hij de antichrist in parallel met Christus denkt, terwijl toch uit de tegenoverstellende vergelijking van zijn persoon met de persoon van Christus het gebruik van een aanwijzing van zijn komst, die alleen geschikt was om het tevoorschijn treden van Christus uit Zijn verborgenheid in God (Kol. 3: 3) te kennen te geven, niet begrijpelijk noch te rechtvaardigen zou zijn. Evenmin kan de uitdrukking daaruit worden verklaard, dat het te voorschijn treden van de boze één zou zijn met het openbaar worden van de nu nog als verborgenheid voorgestelde ongerechtigheid, terwijl dan het openbaar worden van het ongerechtige toch altijd slechts een openbaring van de boosheid en niet een openbaring van zijn persoon genoemd kon worden. Men is er ook niet door geholpen, dat men zegt, de antichrist is de Antiochus Epifanes van de profetie en daarom wordt van hem gezegd, dat hij geopenbaard zal worden; maar daaruit, dat de boze geprofeteerd of dat de Paulinische aankondiging van hem een wederopname van de profetie van Daniël over Antiochus Epifanes is, begrijpt men nog niet, waarom de openbaring van een mens van de toekomst, als tegenbeeld van deze vorst uit

het verleden een openbaring van de voorspelde moet worden genoemd. Veel beter was het de uitdrukking, naar welker betekenis wordt gevraagd, daaruit te verklaren, dat de apostel de vijand van alle zedelijke orde, die te wachten is, zich reeds denkt als reeds aanwezig in een mens van deze tijd, maar die nog niet openbaar geworden is. Hij heeft intussen in vs. 7 alleen de verborgenheid van de boosheid als reeds werkzaam voorgesteld, men zou dus die verklaring zo moeten wenden, dat men zei, de apostel gebruikt de uitdrukking, waarover wij spreken daarom, omdat hij zich het ogenblik denkt, dat de mens van de zonde dan aanwezig, openbaar wordt als degene, die hij is en aan het daglicht komt (vgl. Rom. 8: 19 "de openbaring van de kinderen van God. Maar wat driemaal zijn openbaring wordt genoemd, heet dadelijk daarop zijn toekomst en even zeker als het laatste in geen andere zin bedoeld is, dan waarin het onmiddellijk vooraf gebruikt was van de komst van Christus, zo geldt hetzelfde van Hoofdstuk 1: 7 ook van "openbaring", zodat dus zijn openbaring een verschijnen in de wereld en weer zijn verschijnen in de wereld een openbaring en niet het ene van het andere zo onderscheiden is, dat het ene (toekomst) zijn komen in de wereld zou betekenen, het andere daarentegen (openbaring) zijn zelfontdekking zou betekenen, dat pas gedurende de tijd van zijn bestaan zou tot stand komen. Integendeel, evenals Christus uit het bovenwereldse van Zijn tegenwoordig leven bij God in de wereld intreedt, zo ook moet de apostel zich het intreden van de ongerechtige in de wereld denken; men moge dit nu begrijpelijk vinden of niet. Mij komt het niet alleen niet begrijpelijk voor, maar ook gans niet goed en zij, die zich houden, alsof ik het alleen uit liefhebberij beweerde, mogen verzekerd zijn, dat ik hun zeer dankbaar zou zijn, als zij het mij mogelijk maakten met een goed geweten daarvan vrij te komen. Hoe meer in het oog lopend nu de voorstelling is van de verschijning van de ongerechtige, zoals die in de uitdrukkingen "openbaar worden" en "toekomst" gegeven is, des te waarschijnlijker hebben ook zij de lezers slechts voor de gedachte geroepen wat zij de apostel over hem hadden horen zeggen. Zo blijkt inderdaad ook uit de profetie van Daniël, waaraan zich Paulus’ mondeling onderricht had aangesloten, dat, nadat de tegenstander van het Oud Testamentische volk van God is weggestoten, zonder dat dat einde was gekomen, wWaarvan de voorspelling zich aan zijn persoon vastknoopte, de tegenstander van het Nieuw Testamentische volk van God een zal zijn, die uit de toestand van de dood is voortgekomen en omdat hij vóór zijn verschijnen in de toekomst reeds een aanwezige is, in de wereld geopenbaard zal worden, opdat het einde komt, dat in de openbaring van de Heere bestaat. In vs. 9 zegt dan ook de apostel over de toekomst van de antichrist twee zaken. Ten eerste is zijn verschijning zelf zo een, die door Satans werking wordt teweeg gebracht en ten tweede is het nu ook een, die door wonderen wordt begeleid. Of het eerste boven de werkzaamheid van de satan is, als de openbaring en toekomst van de mens van de zonde bestaat in het weer verschijnen van een, die zich in de toestand van de dood bevindt, hebben wij hier niet te onderzoeken. Wij kunnen ons daarmee vergenoegen, dat wij hen, die verzekeren dat God alleen kan levend maken wat dood is, op Openb. 13: 15 wijzen. Wat nu de wonderen aangaat, die zijn openbaar worden tengevolge heeft, zo noemt Paulus deze krachten en tekenen en wonderen niet daarom leugenachtig, omdat de leugen de voortbrengende kracht van deze zou zijn, maar omdat zij de aard van de leugen hebben, omdat in deze wat met het wezenlijke in strijd is zich het uiterlijk geeft van een zelfstandige macht. Komt nu hier het optreden van de ongerechtige voor als begeleid van werkingen van krachten van allerlei aard, die geschikt zijn om een indruk teweeg te brengen, alsof daarin een zelfstandige macht zou werkzaam zijn, terwijl het toch alleen het tegendeel van het werkelijke, de leugen, is, dat in deze tot uitwerking komt, dan komt het in vs. 10 "in alle verleiding van de onrechtvaardigheid" voor als vergezeld van alles, wat geschikt is, om aan het ongerechtige op bedrieglijke manier hulp te verlenen. Op wie zo’n bedrog doelt en wie er door misleid zal worden, zegt het bijgevoegde "in degenen, die verloren gaan. " Hun overkomt namelijk hetzelfde tot loon daarvoor, dat zij aan de liefde tot de waarheid op de tijd,

als die hun tot hun heil moest worden ingeplant, geen plaats gegeven hebben. Er staat niet: "zij hebben de waarheid niet aangenomen", maar zij hebben de liefde van de waarheid niet aangenomen. Hierdoor moet worden uitgedrukt, welk een gezindheid in hen zou zijn gewerkt in plaats van het ongerechtige, dat nu door het bedrog, dat hun overkomt, in hen plaats krijgt.

Demonische wonderen zullen het optreden van de antichrist vergezellen, het zullen geen misleidingen van het bedrog zijn, maar werkelijke wonderen, hoewel hun oorsprong hebbend in de duisternis. Satan kan wel wonderen teweeg brengen, want hij is een bovenaardse macht, ja een majesteit. Zeker moet God hem toelating geven, als Hij zal kunnen werken, maar het is dan toch zijn door God hem ingeschapen macht, die hij uitoefent en die hij, zolang zijn tijd duurt, volgens Gods wil op allerlei manier niet alleen mag, maar ook zal uitoefenen en ten slotte op buitengewone manier zal uitoefenen. Want evenals de hel, toen Christus op aarde verscheen, zich met meer kracht in beweging stelde, dan van te voren, zo zal dat in verhoogde graad geschieden; want satan zal wel opmerken, dat het hier om de beslissing te doen is, of de wereld zijn eigendom zal worden, of dat van God. Zo zal hij dan het uiterste doen, dat hem mogelijk is en door Hem toegerust zal de antichrist wonderen en tekenen doen, om zich te legitimeren als degene, die komen zou, zoals de Heere Jezus wonderen en tekenen deed om te bewijzen, dat Hij de Heiland was. Dan zullen zeker wel geoefende zintuigen nodig zijn om leugen en waarheid te onderscheiden, opdat men niet geïmponeerd en verleid wordt.

11. En daarom, om zo’n vergelding te doen plaats hebben, zal hun God in de toekomst van de ongerechtige, of gedurende de hem toegewezen tijd van zijn openbaring, zenden een kracht van de dwaling, die zo verleidend en betoverend zal zijn (Matth. 24: 24), dat zij de leugen zoudengeloven, terwijl zij toch tegenover de overweldigende macht door eigen schuld zonder enige beschutting zullen zijn;

In overeenstemming met en zo ter wezenlijke bevestiging van de zienswijze van zijn tijdgenoten, die de barensweën van het Messiaanse tijdperk verwachtten, heeft de Heere op voortekenen van Zijn toekomst gewezen en ook de Apostolische schriften gewagen uitvoerig van wat in de laatste dagen de jongste dag moet voorafgaan. Het hier ontsloten uitzicht is wel geschikt om elke optimistisch-humanistische droom te beschamen, alsof het in deze beste van de werelden gedurig beter zou gaan, hoe meer de stroom van de tijd de zee van de eeuwigheid nadert. Integendeel, denken wij ons de dag van de Parousie, als de angst, het ligt dan in de aard van de zaak, dat niet alleen de tarwe, maar ook het onkruid tot die dag toe moet groeien en rijpen en dus ook gedurig meer zijn innerlijke aard openbaren. Een verblijdend voorteken is zeker de algemene verkondiging van het Evangelie van het koninkrijk aan alle volken; maar deze geschiedt "hun tot een getuigenis", geenszins met de uitkomst, dat allen behouden worden. Integendeel, de vijandschap tegen de waarheid zal nooit hoger stijgen, dan juist, waar zij op het punt is voor altijd verbroken te worden. Klimmende verleiding en toenemende afval staan te wachten die zich openbaren in Pseudo-profetisme en stelselmatig Anti-christianisme. Het zal blijken, meer en meer, dat de wereld in de grond van haar hart de Redder niet wil, haar door God beschikt en die middelerwijl op weg is als haar Rechter weer te komen. Vandaar toenemende argeloosheid, hoe meer de tijd van de beslissing genaakt en hardnekkige onbekeerlijkheid, ook te midden van de ontzettendste oordelen. Zo’n grote zonde moet wel met nieuwe zonde en grotere ellende gestraft worden. Zo nadert een steeds droeviger tijd op het gebied van de wereld, van de kerk, van het huiselijke en persoonlijke levens, waarbij de getrouwen aan de Heer bij al zwaarder strijd op al minder rust mogen hopen. De wereldgeschiedenis zal niet eindigen, voordat het van de Godsgemeente op ontroerende manier gebleken zal zijn, wat er is van de hooggeroemde verdraagzaamheid van een van God afkerige wereldmacht tegenover hen, die weigeren zich voor haar goden te buigen. Waar orde

en zedelijkheid alleen in het Christendom wortelt, daar kan de afval van en opstand tegen dit laatste niet anders, dan tot ondermijning van alle steunsels op staatkundig en maatschappelijk grondgebied leiden. Vandaar in klimmende mate de verhoging van het nu reeds zo welbekend gevoel van malaise, tot angst, verlegenheid, radeloosheid, door de Heer zo treffend getekend. Van lieverlede zullen de mensen beginnen zich over volstrekt niets meer te verwonderen en tegelijk voor alles te vrezen. Bij het onafscheidelijk verband tussen de natuurlijke en zedelijke wereld, dat zich in zo menig woord en feit van de Heilsopenbaring vertoont, kan het ons niet ongelofelijk klinken, dat ook de onbezielde natuur de natrilling van de schokken voelen zal, die het hart van de bezielde doen beven, al achten wij ons volkomen onbevoegd ter beslissing, wat in dit deel van de Eschatologische verkondiging eigenlijk, wat oneigenlijk moet opgevat worden. Het toppunt van de ellende van de laatste dagen wordt bereikt in de verschijning van de Antichrist, die ons het profetisch woord doet verwachten. Het aanwijzen van "het ontstaan en de ontwikkeling van deze verwachting moet door de Christelijke Dogmatiek aan de Bijbelse Theologie van het Oude en Nieuwe Verbond worden overgelaten. Hier kan slechts worden uitgesproken, dat voor wie de Schrift onbevangen verklaart en zijn gedachten onder de gehoorzaamheid van het woord gevangen laat leiden, er geen twijfel bestaan kan, of een Anti-christelijke persoonlijkheid zal optreden, nog vóór het einde van de wereldgeschiedenis. Het denkbeeld, dat door de naam van de Antichrist slechts een ideale persoonlijkheid aangeduid zal zijn (ongeveer op gelijke manier als het Engels karakter in de naam van John Bull, of het Duitse in die van Michel geconcentreerd placht te worden), schijnt ons met het concrete en individuele van de Apostolische tekening in lijnrechte wederspraak. Zien wij in de wereldgeschiedenis kolossale mannen in de dienst van de macht van de duisternis optreden en zweefde reeds bij menige naam op tal van lippen de vraag, of niet deze de Antichrist was, niets kan ons verhinderen in hun verschijning de wegbereiding van een toekomstige Centraal-persoonlijkheid te zien, in wie de geest van het kwaad zich als het ware belichamen en zijn volle kracht ten toon spreiden zal. Met het woord onmogelijk leert men althans in onze tijd reeds voorzichtiger worden. Wij verwachten de verpersoonlijking van het aan God vijandig beginsel, voorbereid door de verschijning van Atheïstische genieën, die titanisch en satanisch van alle zedelijk beginsel zich steeds meer emanciperen. In deze Antichrist bereikt de moederzonde, hoogmoed, haar toppunt, door grenzenloze zelfverheffing tegenover alle aardse en hemelse macht. Zij wordt gesteund door een bedrog, dat valse tekenen doet en werkelijk is het geheel in de orde, maar tegelijk de vreselijke ironie van een hogere Nemesis, dat het ongeloof aan het waarachtig wonder nog eens met bijgeloof aan valse tekenen gestraft worden zal. In hoever de manifestaties van de geestenwereld, waarbij thans reeds zo menigeen zekerheid zoekt, tot dit gebied te brengen zijn, kan hier slechts gevraagd worden. Genoeg, alleen tijdelijk wordt de volle openbaring van deze anti-christelijke macht nog gestuit, maar zij was reeds in Paulus dagen op het punt tevoorschijn te treden en kennelijk wordt zij door ieder ander Christelijk streven deels aangekondigd, deels voorbereid. Dit is dan ook de diepe zin van de Bijbelse voorstelling, dat het werkelijk in beginsel het laatste uur reeds is, die slechts door de lankmoedigheid van God wordt vertraagd. Feitelijk zijn al de factoren reeds daar, die tot het eindresultaat moeten meewerken; er heeft niets nieuws meer te komen, er hoeft slechts een dam te worden weggenomen, en de stroom stort over het veld. De gemeente weet inwendig deze dingen, al verstaat en bedenkt zij die veel te weinig en kan daarom niets anders dan in de kracht van de Heere redden, wat nog te redden is en voorts zich spenen van elke sanguinische hoop, alsof zij eindelijk in deze bedeling haar rechten erkend zou zien door haar onverzoenlijke tegenstander. De gelijkenis van de weduwe tegenover de onrechtvaardige Rechter geeft ons veeleer het profetisch beeld van haar voorlaatste toestand op aarde te zien. Maar juist als de nood en verlegenheid ten hoogsten top zijn gestegen, daagt de redding in de vorm van - het zoeken van de Zoon des mensen.

12. Opdat zij allen weer, om zo’n geloven van de leugen (Openb. 14: 9 v. ; 19: 20 v. Re 14. 9) veroordeeld worden, die de waarheid, die hun in Christus Jezus wordt aangeboden, niet geloofd hebben, maar een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid (Ezech. 20: 24 v. Spr. 1: 29 v. Rom. 1: 18 v.).

De verschijning van de ongerechtige komt niet voort uit de ontwikkeling van de menselijke zonde zelf, maar wordt door de satan teweeg gebracht (vs. 9) en nu is het God, die datgene zendt, wat met haar in de wereld treedt, namelijk de macht van de dwaling. Dwalen is altijd aanwezig; maar dan zal het in krachtige werking treden, waarmee bedoeld is, dat zij, die aan de liefde tot de waarheid geen plaats gegeven hebben, aan de leugen geloof schenken. God zendt dus een toestand van zondig dwalen, waarbij het te doen is, om hen, die tegenover de waarheid ongelovig zijn, aan het tegendeel daarvan gelovig te doen worden. Hieronder moet niet verstaan worden iets, dat tegenover de waarheid staat, maar het volstrekt tegenovergestelde hiervan, evenals de waarheid iets bepaald zuivers is. Het moet ten slotte daartoe komen, dat aan de volstrekte leugen dat geloof wordt geschonken, dat de gepredikte Christus toekomt; en God zelf geeft daartoe de aanleiding, opdat zij, die de waarheid niet geloofd hebben, maar zich aan de ongerechtigheid, waarvan zij zich, als zij hadden willen geloven, zouden hebben losgemaakt en de gerechtigheid zouden gekozen hebben, eindelijk geheel aan het oordeel worden overgegeven.

De waarheid heeft iets beminnenswaardigs, iets verblijdens, iets dat rust geeft, evenals het licht in de natuur; het is de mens bij niets zo wel als bij de waarheid. Zij komt echter bij ons met andere sterke neigingen in strijd; dit noemt de Schrift met één woord "ongerechtigheid", waardoor de waarheid ten onder wordt gehouden. Waarheid en het geloof daaraan wordt zo door de boze begeerte van de mensen, door het genot, dat hij van de ongerechtigheid heeft, doordat hij geen bestraffing van het licht kan dulden, verhinderd. En waar de waarheid niet in de liefde van het hart wordt opgenomen, werkt zij ook niet tot zaligheid; in de liefde van het hart alleen kan de waarheid wortelen en vrucht dragen. Maar de waarheid dringt zich niet tegen alle willen bij haar verachters op. God weet bij de waarheid ook de eerbied aan Hem verschuldigd in het oog te houden en Zich terug te trekken. In het begin neemt de mens het met de waarheid en met de verleiding tot dwaling makkelijk op; hij speelt met beide, geeft aan de waarheid de liefde van zijn hart niet prijs, maar meent dat dwaling en verleiding hem ook niet zullen overmeesteren. Er staat echter achter de dwaling een macht, die voor ieder gevaarlijk is, die niet met liefde tot de waarheid gewapend is.

De mensen moeten iets geloven; zij kunnen niet leven zonder geloof: willen zij echter de heilige waarheid van God niet geloven, dan moeten zij de verleidende leugen van de duivel geloven.

Veelbetekenend en rechtvaardig is de aard van het gericht, dat die de waarheid niet willen geloven, de leugen moeten geloven. Hoevelen, die tegen het autoriteitsgeloof schreeuwen, als het de bijbel aangaat, zijn op schandelijke manier gebonden door autoriteitsgeloof ten opzichte van anonieme journalisten. Hoevelen, die tegenover Gods woord niets dan ongeloof hebben, worden een prooi van schandelijk bijgeloof van somnabulen, kaartenleggers, voortekenen, kloptafels, oproepen van geesten en ondervraging van de doden. Reeds Chrysostomus merkt op: "Die zeiden, omdat er maar één God is, konden wij niet aan de godheid van Christus geloven, aan deze ontneemt de antichrist alle voorwendsel. " En in onze dagen: die niet geloven, dat een almachtig en wijs God het heelal heeft geschapen, die geloven, dat het toeval de atomen samengebracht heeft; die niet geloven, dat Jezus het water in wijn veranderd heeft, geloven, dat de bewusteloze natuurkracht de aap tot een mens heeft

vervormd. Dit onbepaald geloof van het ongeloof is een oordeel; voor de gehele wereld moet het openbaar worden, dat de beweegreden van haar ongeloof niet het edel protest was tegen een afhankelijkheid de geest onwaardig, maar vreugde in de ongerechtigheid. Zij geloven toch ook, maar zij wilden niet geloven aan de heilige waarheid van God; daarom is hun straf deze, dat hun behoefte aan geloven zich wendt tot de ellendigste nietigheden.

13. Zo-even hebben wij gesproken over hen, die de waarheid niet geloven en tot straf daarvoor aan de macht van de leugen worden overgegeven. Maar hoe geheel anders is het met u! Wij zijn schuldig altijd God te danken over u (Hoofdstuk 1: 3), broeders, die door de Heere bemind bent (vgl. 1 Thess. 1: 4), dat u God van het begin (Efeze. 1: 4. 2 Tim. 1: 9, verkoren heeft tot zaligheid, die tot stand komt in heiligmaking van de Geest, het tegengestelde van de lust in de ongerechtigheid over hen, die verloren gaan (1 Petr. 1: 2) en in geloof van de waarheid, in tegenoverstelling tot het geloof van de leugen, waartoe zij veroordeeld zijn (vs. 11 v.).

Sommigen denken hier aan de eeuwige verkiezing, waar door God van eeuwigheid, naar Zijn vrijmachtig welbehagen, zekere en bepaalde personen uit het verdoemelijk mensdom tot de zaligheid verordend heeft. Maar de apostel vermeldt hier een verkiezing van het begin. Maar vanaf het begin kan zeker niet betekenen van eeuwigheid. Daarenboven, wanneer de Heilige Schrift spreekt van de eeuwige verkiezing, waardoor bepaalde personen tot de zaligheid verordend zijn, bedient zij zich van een geheel ander woord (vergel. Efeze. 1: 4 Jak. 2: 5 enz.). Het Griekse woord, dat hier voorkomt, betekent de voorkeur geven aan het ene boven het ander. Zo gebruikt de apostel het Fil. 1: 22, wanneer hij verklaart niet te weten waaraan hij de voorkeur geven zou, aan het leven dan aan het sterven; en Hebr. 11: 25 van Mozes, die aan de verdrukking van Christus de voorkeur gaf boven de genietingen van de zonde. Nu in deze zelfde zin had ook God de Christenen te Thessalonika vanaf het begin verkoren tot zaligheid, dat is, God had aan hen van die tijd af dat het Evangelie allerwegen onder de heidenen begon verkondigd te worden, de voorkeur en de voorrang gegeven boven vele andere volken, om hen deelgenoten te maken van de eeuwige zaligheid, die Christus verworven heeft. Ingevolge deze gunstige voorkeur, waren zij al zeer vroeg bij aanvang deelgenoten geworden van de zaligheid in de gewone weg van de door God verordende middelen in of door de heiligmaking van de Geest en het geloof van de waarheid, dat is, door een gelovige omhelzing van de waarheid van het Evangelie, welk geloof de Geest door Zijn hart veranderende en heiligende genade gewrocht had.

14. Waartoe, tot welk zalig worden in heiligmaking van de Geest en geloof van de waarheid Hij u geroepen heeft door ons Evangelie. En door deze roeping heeft Hij u geleid tot verkrijging van de heerlijkheid van onze Heere Jezus Christus, opdat u Zijn heerlijkheid deelachtig mag worden (1 Thess. 1: 5; 5: 9).

Na het eindigen van zijn profetische mededeling wendt de apostel zich tot de lezers en spreekt hij nog eens, evenals reeds vroeger, zijn verplichting uit om God te danken, dat Hij hen, de lezers, tot de zaligheid in Christus had verkoren, hen dus bewaard had voor het verloren gaan als van hen, die zich door de dwaling van de antichrist hadden laten verleiden.

Daar (Hoofdstuk 1: 3) dankte hij voor hun standvastig geloof onder de vervolgingen, die zij te lijden hadden; nu is zijn danken nog sterker geworden, want hij denkt ook aan de redding uit de ellende van de laatste tijd en hij dankt, hoewel hij aan de afval onder de Christenen moet herinneren.

Evenals de lieve Heiland de discipelen, die Hem uit Zijn tijdgenoten geschonken waren, als een gave van de hemelse Vaders erkende en ook verder dacht aan hen, die door hun woord in Hem zouden geloven (Joh. 17: 6 en 20), zo hebben ook de apostelen hen, die hun woord graag aannamen, ook als een heerlijk hun geschonken deel met dankbaarheid beschouwd.

De zaligheid, waartoe God heeft verkoren, stelt de apostel voor als een zodanige, die in zedelijke stemming en gedrag verwezenlijkt wordt, terwijl hij bij "zaligheid" nog voegt "in heiligmaking van de Geest en in geloof van de waarheid. " Het eerste is, dat de Heilige Geest in de mens, die vlees is, werkzaam wordt, om hem aan de zondige wereld te ontrukken en het tweede is, dat de aldus en in die zin van Godswege geheiligde van de hem aangeboden waarheid verzekerd wordt. Deze weg gaat het gered of zalig worden van de kant van God, terwijl het werk van de mensen eerst geloof is en daarna heiliging van zichzelf. Met de uitdrukkingen "heiligmaking van de Geest en geloof van de waarheid" is aan de ene kant gezegd, wat aan ‘s mensen kant voorvalt; hij wordt namelijk heilig en wordt gelovig; aan de andere kant wat van Gods kant hiervoor is gegeven, namelijk de Geest, die heiligt en de waarheid, die van zichzelf zeker maakt.

De geschiedkundige verwezenlijking van de verkiezing is de roeping en deze geschiedt door de verkondiging van het Evangelie. De laatste heeft plaats gehad door de apostel en diens helpers, waarom Paulus schrijft: "door ons Evangelie". Om nu de heerlijkheid van het lot, dat de Thessalonicenzen door hun roeping is toegedeeld, nog meer bepaald op de voorgrond te stellen en de vermaning, die in vs. 15 volgt, echt krachtig te maken, voegt hij er de woorden bij: "tot verkrijging van de heerlijkheid van Jezus Christus" (Rom. 5: 2; 8: 17, 29 Joh. 17: 24).

15. Zo dan, broeders, omdat zo’n doel u voorstaat, sta vast a) op de ware grond van het geloof en laat u door niets daarvan afdringen (vs. 2. 1 Thessalonicenzen. 3: 8, a) en houd de inzettingen (1 Kor. 11: 2), die u geleerd zijn, hetzij door ons woord, toen wij nog bij u waren (vs. 5), hetzij door onze zendbrief, zoals wij vroeger aan u hebben geschreven (1 Thessalonicenzen. 5: 27).

a) 2 Thessalonicenzen. 3: 5

Met de uitdrukking "of brief" is niet een bepaalde brief aangeduid, maar de een soort van leermiddelen tegenover de andere, dus niet alleen de eerste brief, hoewel het natuurlijk in de eerste plaats op deze past. Zij moeten echter ook houden wat zij uit deze tweede brief zullen leren en als hij een derden liet volgen, moesten zij ook deze ter harte nemen, in het algemeen ook de onderwijzing door brieven in acht nemen, alles vasthouden, wat werkelijk in woord of geschrift van hem komt. Dit vers is een van de woorden, waardoor men vanouds af het gelijke recht van de mondelinge traditie naast de Schrift wilde bewijzen. Ja, als ons de apostolische oorsprong en het apostolisch karakter ervan wordt bewezen, dan willen wij ook mondelinge traditie geloven, maar inderdaad is er geen geloofwaardige traditie naast de Bijbel en juist ons hoofdstuk wijst aan, hoe snel de mondelinge onderrichting vergeten werd en verkeerde opvattingen of zelfs vervalsingen onderging, zodat zij verbeterd en door schrift bevestigd moest worden. In ieder opzicht moet echter worden opgemerkt, hoe nadrukkelijk hier de apostel het gezag van zijn schriftelijk woord beweert. Het is geen dode letter, maar een zaadkorrel, die in ieder vatbaar hart levendig wordt; wij weten ook, dat in het algemeen het geschreven woord nog nauwkeuriger wordt overwogen dan het gesprokene.

16. En onze Heere Jezus Christus zelf en onze God en Vader (1 Thessalonicenzen. 3: 11), die ons heeft liefgehad en gegeven heeft een eeuwige vertroosting voor deze tijd (Rom. 8: 28, 31 v.), en goede hoop voor de toekomst (Tit. 2: 13. Kol. 1: 5 in (door) genade,

Vertroosting. Dit woord is muziek voor het hart, evenals David's harp verdrijft het de boze geest van de neerslachtigheid. Het was een grote eer, die Barnabas te beurt viel, een zoon van de vertroosting genoemd te worden; ja, het behoort onder de heerlijke namen van een groter dan Barnabas: immers de Heere Jezus is de vertroosting van Israël. Eeuwige vertroosting, want dat de vertroosting voor eeuwig is, maakt juist haar kroon en heerlijkheid uit. Een mens legt er zich op toe om geld te winnen en na hard werken verkrijgt hij het; het is hem tot een troost, maar niet tot eeuwige vertroosting; immers hij kan geheel zijn schat doorbrengen of verliezen, of door de dood genoopt worden die achter te laten; op zijn best genomen kan het daarom niet meer dan een tijdelijke vertroosting zijn. Iemand werkt ijverig om kennis te vergaderen, hij verkrijgt haar en wordt bij uitnemendheid geleerd, zijn naam wordt beroemd, dit is hem een vertroosting voor al de arbeid, maar zij duurt niet lang, want wanneer hoofd en hart hem pijn doen, baten zijn getuigschriften hem niet en als zijn ziel een prooi van neerslachtigheid wordt, zou hij menig geheel boekdeel kunnen doorbladeren, zonder balsem te vinden voor zijn verslagen geest. Alle aardse vertroostingen zijn voorbijgaand en kort van duur, zij zijn even schitterend, maar ook even vluchtig als de kleuren van de zeepbel; maar de vertroostingen van Gods volk falen of verliezen haar frisheid nooit. Zij kunnen elke toets doorstaan, de schok van het lijden, de vlam van de vervolging, de loop van de jaren, ja, zelfs de dood. Waarin bestaat deze eeuwige vertroosting? Zij sluit in zich het bewustzijn van de vergeving van zonden. De Christen heeft in zijn hart de getuigenis van de Geest ontvangen, dat zijn overtredingen zijn uitgedelgd als een nevel en zijn zonden als een morgenwolk. Waar de zonde is vergeven, is daar geen eeuwige vertroosting? Voorts geeft de Heere aan Zijn volk een blijvend bewustzijn van hun aanneming in Christus. De Christen weet, dat God op hem neerziet als met Christus verenigd zijnde. En een liefelijke zaak is het te weten, dat God ons aanneemt. Verenigd met de verrezen Heiland is een vertroosting van de meest blijvende aard, zij is inderdaad eeuwig; worden wij op het ziekbed neergeworpen, treffen de pijlen van de dood ons hart, onze troost sterft niet. Voorwaar het bewustzijn van de aanneming in de Geliefde is een eeuwige vertroosting. Bovendien heeft de Christen het bewustzijn van zijn veiligheid. God heeft beloofd hen te verlossen, die op Christus hun vertrouwen stellen: de Christen vertrouwt op Christus en gelooft, dat God Zijn woord gestand zal doen en hem behouden. Hij weet daarom, dat, wat ook gebeuren moge onder Gods bestuur, die aanvallen er ook mogen zijn van inwendig bederf, of van uitwendige verzoeking, hij heilig is. Is deze bron van vertroosting niet verkwikkend en overvloeiend?

17. Vertroost (vgl. Kol. 4: 8 met Efeze. 6: 22) uw hart en versterkt u, zodat u mag vaststaan in alle goed woord en werk.

De vermaning in vs. 15 gaat in deze beide verzen over in een biddende wens, waarmee dit hoofddeel van de brief op deze manier sluit, als met het eerste deel in de eerste brief (1 Thessalonicenzen. 3: 11 vv.) het geval was. De apostel noemt ditmaal de Heere Jezus eerst, omdat hij daardoor aan de laatst voorafgegane benaming van de Heere (aan het slot van vs. 14) zich aansluit en omdat hij Hem, die onze God en Vader is, zoals Jezus, onze Heere, als degene wil voorstellen, die ons heeft liefgehad en, van Zijn liefde wat als betoning moet worden aangezien, ons een vertroosting gegeven heeft, die nooit verdwijnt en een goede hoop. Deze beide gaven noemt Paulus, zich aansluitend aan de wezenlijke inhoud van de brief, als welke betrekking heeft op de druk van de gemeente, die de openbaring van Christus voorafgaat. Wat de lezers wordt toegewenst komt dan aan de ene kant overeen met de

eeuwige vertroosting, namelijk: "vertroost uw hart", aan de andere kant met de goede hoop, in zoverre er een standvastig blijven in het goede werk en woord, waarvoor zij staan, nodig is, opdat zij de hun gegeven hoop niet verliezen. Zij staan echter in het goede werk door de kracht van de heiligmaking van de Geest (vs. 13) en in het goede woord door het geloof van de waarheid, want hun goeddoen bestaat daarin, dat zij de Geest, die hen geheiligd heeft, laten werken en het goede woord, dat zij bezitten, is het woord van de waarheid, dat zij gelovig hebben aangenomen.

Door vermaning worden wij in alle goede woord, door versterking van onze harten in alle goed werk bevestigd.

HOOFDSTUK 3

MEN MOET BIDDEN DAT HET WOORD ZIJN LOOP HEEFT, LEDIGHEID EN ONGEREGELDHEID VERMIJDEN

D. Het derde deel bevat beschikkingen van de apostel met betrekking tot diegenen in de gemeente, die ongeregeld wandelen. Het volgt pas nadat een korte inleiding is voorafgegaan. Daarin vraagt Paulus ten eerste de voorbede voor de briefschrijvers, dat door hun dienst ook op hun tegenwoordig arbeidsveld in Achaje het Evangelie een goede voortgang moge hebben en zij van de ongeschikte en boze mensen, die hun werk zozeer tegenstaan, verlost mogen worden. Aan de andere kant vertroost hij zich met betrekking tot die nood, die zij eveneens lijden, met de trouw van de Heere, die hen zal sterken en bewaren voor de boze (vs. 1-3). Nadat hij dit heeft gezegd, wat hij voor de lezers in hun moeilijkheden vertrouwt van de Heere, zegt hij ook wat hij in de Heere van hen vertrouwt over hetgeen zij ook doen en zullen doen. Dat woord van vertrouwen laat hij vergezeld gaan van een gebedswens aan dezelfde Heere gericht (vs. 4 en 5). Daarop schrijft hij vervolgens met aandrang voor, hoe zij moeten worden behandeld, die niet willen nalaten in ledigheid te wandelen, waarbij hij zich ook gebiedend en vermanend tot deze wendt, maar de gemeente, als in haar kern nog gezond gebleven, over haar als bewaakster en tuchtmeesteres plaatst, om de ongeregeldheden te voorkomen (vs. 6-15). Tot het slot overgaande verbindt hij met zijn bepalingen nog een zegenwens voor de gemeente, wier vreedzame toestand zozeer was gestoord, dat de Heere van de vrede haar deze niet alleen weer wilde teruggeven, maar voor de hele omvang van hun leven hen met Zijn vrede wilde begenadigen en met Zijn Geest bij haar wilde zijn (vs. 16).

1. Voorts, broeders, a) bidt voor ons, (1 Thessalonicenzen. 5: 25), opdat het Woord van de Heere zonder hindernis of stilstand zich steeds verder verbreidt, zijn loop heeft en door de vrucht, die het oplevert, verheerlijkt wordt ook in onze tegenwoordige werkkring te Corinthiërs en ingeheel Achaje, zoals ook bij u (1 Thessalonicenzen. 1: 5 vv., 2: 13 vv.).

a) MATTHEUS. 9: 38 Efeze. 6: 19 Kol. 4: 8

Zoals de apostel gedurig bad voor de Thessalonicenzen, zo wenste hij dat ook zij voor hem en zijn medearbeiders baden. Hij voelde ook voor zich behoefte aan hun voorbede en achtte het niet beneden zich om haar te vragen. Het getuigt van zijn godvruchtig gemoed en edel karakter. Gevoel van diepe afhankelijkheid, geringheid en zwakheid zien wij overal met een hoge mate van zelfstandigheid, van levendig besef van zijn waarde en met een buitengewone kracht van geest in hem verenigd. En wat wilde hij, dat de Thessalonicenzen voor hem en zijn medearbeiders zouden bidden? Dit, dat het Woord van de Heere, evenals bij hen, zo ook aan andere plaatsen zijn loop mocht hebben en verheerlijkt worden. Dat was zijn hoogste wens, dat zijn vurigste begeerte. Hoe getuigt het van zijn vaste overtuiging dat hij en met hem Silvanus en Timotheus het Woord van de Heere verkondigden en van zijn hoge ingenomenheid daarmee! Hij had het van de Heere zelf ontvangen en wist, dat het de waarheid behelsde. Hij had dat bij ervaring leren kennen als een kracht van God tot zaligheid voor een ieder die gelooft en het was hem door eigen nadenken zowel als door de verlichtende invloed van Gods Geest steeds duidelijker geworden, welk een schat van ware wijsheid en vertroosting en heiliging dat woord in zich bevatte, hoe het hart en leven bij mensen en in de huisgezinnen veranderde en vernieuwde en welk een uitnemende strekking het had, om de eer van God en de Heere Jezus op de aarde te bevorderen. Maar kan het ons dan wel bevreemden, dat hij niets vuriger verlangde, dan dat dit woord zich ongehinderd mocht verbreiden, dat het allerwegen mocht worden aangenomen en verheerlijkt, zoals dit

plaats had bij de Thessalonicenzen, zoals hij er met dankbare blijdschap mocht bijvoegen? Met geen ander doel verlangde hij ook voor zich en zijn medearbeiders de bede, dat zij verlost mochten worden van de slechte en boze mensen, die niet geloofden en hen tegenstonden.

2. a) En opdat wij, die heden niet weinig verdrukkingen hebben te lijden (Hand. 18: 12 vv.), verlost mogen worden van de ongeschikte, tegen alle goddelijke en menselijke ordening zich verzettende en boze, boosaardig gezinde mensen (Rom. 15: 30 v.); want het geloof is niet van allen, zo velen willen zich daartoe niet laten brengen (2 Tim. 3: 8).

a) Joh. 6: 64

Als de apostel met een "voorts, broeders" voortgaat, schijnt het alsof hij aan het einde zou zijn met hetgeen hij nu had te schrijven; want hij komt reeds aan de oproeping tot voorbede voor hem en zijn ambtgenoten (vgl. Efeze. 6: 19 Kol. 4: 3). En wel is het iets tweevoudigs, dat zij voor hen moeten bidden: 1) dat het woord van de Heere goede voortgang heeft en 2) dat zij verlost worden van de nood, die boze mensen hun veroorzaken. Als er geen mensen waren, van wie niet kon worden verwacht dat zij gelovig worden, had de apostel slechts één wens en de door hem begeerde voorbede slechts één inhoud. Zo moet hij echter begeren, dat de gemeente ook het andere voor hen bidt, opdat hij zijn beroepsbezigheid zonder hinder volvoert.

Met de woorden: "want het geloof is niet van allen" geeft de apostel de reden aan, waarom hij van degenen moest spreken, uit wier hand hij gered moest worden en voor wie men toch niet eenvoudig alleen kon bidden (Joh. 17: 9): "bekeer ze! " De Zin is niet om, zoals men die vaker gebruikt, lichtvaardig uit te spreken. Evenmin bevat die de bewering van een absoluut goddelijk decreet, alsof God niet aan allen het geloof wilde geven, maar het is een zware aanklacht. Er zijn mensen, die al te ongeschikt en boos zijn om voor het geloof vatbaar te wezen; en zeer terecht schrijft Paulus juist aan de Thessalonicenzen, die zo snel tot het geloof waren gekomen: "het bevreemdt u niet, als het niet bij allen zo gaat! "

Die de kracht van Gods Woord ondervonden heeft, daardoor tot geloof en bij het geloof tot grote vreugde en tot vrede gekomen is, denkt vaak dat het niet mogelijk is, of ook anderen moeten gemakkelijk gelovige worden. Men moet echter ook vaak bedenken, dat het geloof niet van ieder is, opdat men deels onder de ervaring hiervan minder bevreesd wordt, deels ook de vaak schijnbare verzoeking ontgaat om aan het geloof, aan de leer en de weg zolang te draaien en er van af te doen, tot ieder het kan aannemen.

Niemand heeft uit zichzelf het geloof, het is een gave van God en de werking van Zijn Geest en het wordt alleen gegeven aan de uitverkorenen van God, die voor het eeuwige leven voorbeschikt zijn, waarom het ook de naam draagt van het geloof van Gods uitverkorenen; het hele mensdom heeft het niet, niemand dan alleen Christus’ schapen en de reden, waarom alle anderen het niet hebben, is omdat zij niet Zijn schapen zijn. Dit is een volkomen waarheid; toch schijnt de ware zin van de woorden te wezen dat allen, die ware belijders van de godsdienst, ledematen van de gemeente en zelfs allen, die predikers van het Woord zijn, niet het geloof hebben; zij mogen een historisch en een tijdgeloof hebben en het wonderwerkend geloof en zelfs al het geloof, behalve het waarachtig geloof, zij mogen belijden te geloven en nochtans niet geloven en dit wordt tot een reden gegeven, waarom de apostel wenste van de bovengemelde mensen verlost te worden. De Joden zeggen: die zich

niet oefent in de wet, het is ongeoorloofd hem te naderen, of met hem te handelen, of met hem te wandelen, omdat er geen geloof is in hem. De apostel schijnt op dit gebruik te zinspelen.

3. Ook u heeft van mensen van die aard veel kwaad te lijden gehad (Hoofdstuk 1: 4 vv.) en dan zou het kunnen geschieden, dat iemand onder u in die moeilijkheden bewogen werd (1 Thessalonicenzen. 3: 3). a) Maar, dit is mijn troost, als bezorgde gedachten over u mij vervullen, de Heere is getrouw, die u zal versterken b) en bewaren van de boze, die vijand, die rondgaat als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden (1 Thessalonicenzen. 2: 18; 3: 5. 1 Petrus 5: 8 zodat u geen prooi van Hem wordt.

a) 1 Thessalonicenzen. 5: 24 b) Joh. 17: 15

Paulus houdt zich niet lang bij zijn moeilijkheden op, maar als hij eraan denkt, dat de Thessalonicenzen die menselijke boosheid ondervinden, die hij te Corinthiërs ondervond, komt hij dadelijk weer terug op zijn bestreden geestelijke kinderen, die minder geoefend zijn dan hij.

De Thessalonicenzen zouden, als die nog slechts met het Christendom een aanvang hadden gemaakt, door hetgeen de apostel in vs. 2 schreef, vreesachtig kunnen gemaakt worden, toen zij hoorden, dat zij hem met hun gebed moesten steunen, opdat hij verlost mocht worden van de ongeschikte en boze mensen. Zij hadden kunnen zeggen: "Is de apostel zo voor zichzelf bezorgd, hoe zullen wij dan tot het einde kunnen volharden! " Die bevreesdheid wil Paulus hier voorkomen, door hen te wijzen op de trouw van de Heere.

Van de boze mensen, die hen in de uitoefening van hun werk hinderlijk willen zijn, komt hij tot de boze (1 Joh. 5: 18), die hem van de vrucht op zijn werk reeds verkregen, zou willen beroven en spreekt zijn vertrouwen op de Heere uit, dat Hij, die getrouw is, de gemeente zal bevestigen en tegenover hem zal bewaren.

4. En wij vertrouwen van u, als wij ten slotte nog iets ter sprake moeten brengen, dat u zeker niet aangenaam zal zijn en u een zware plicht oplegt, in de Heere, waaraan wij beiden, zowel u als wij toebehoren (Gal. 5: 10), dat u deels zeker wel uit uzelf, hetgeen wij u bevelen van vers 6 af, omdat het tot uw Christelijk leven zeker bevorderlijk is, ook doet en van nu aan nog veel ernstiger doen zult.

5. Maar de Heere, in wiens naam wij het u gebieden, richt uw harten tot de liefde van God, dat u ten allen tijde in het oog houdt, welke grote dingen Hij u door uw verlossing van alle ongerechtigheid bewezen heeft. Hij leidt u daartoe tot de lijdzaamheid van Christus, waarin Hij zelf het verlossingswerk u ten zegen heeft volbracht. Dat zal u bewaren voor de ondankbaarheid, om deze God van de liefde enig leed aan te doen door ongepast wandelen en zal alle eschatologisch ongeduld, waaruit zo’n wandelen voortvloeit, bij u uitdoven.

Er ligt de apostel iets op het hart, dat hij, nu hij eenmaal aanleiding heeft gekregen om de Thessalonicenzen te schrijven, toch nog moet uitspreken, voordat hij werkelijk eindigt. Uit het talmen, dat hij doet, kunnen de lezers zien, dat het hem moeilijk is.

Dit laat ons zien welke zedelijke nadelen de dwalingen van de Thessalonicenzen van de gemeente hebben veroorzaakt. Wat in 1 Thessalonicenzen. 4: 11 v. en 5: 14 kort werd aangeduid, eist nu een openlijke, zeer strenge berisping. Om de vermeende nabijheid van het

rijk van God was de arbeid door velen nagelaten, die nu in dweepachtige ledigheid rondgingen.

De apostel spreekt op een tedere, harten winnende manier zijn vermaning aan de Thessalonicenzen uit in de vorm van vertrouwen, want hij dwingt niet, hij zoekt een vrije overtuiging te vestigen: gedraag u waardig de goede mening, die wij van u hebben in de Heere; in Hem heeft ons vertrouwen op u zijn grond; wij hopen niet op u als mensen, maar als behorend tot Christus, als degenen, die in Hem zijn evenals wij. Zo zult u de vermaning in de naam van de Heere aannemen; en de Heere, in wie u staat, zal uw harten leiden en u gewillig en bekwaam maken. Hij wilde hun oog vestigen op de liefde, die God jegens ons heeft en vooral in het verlossingswerk heeft geopenbaard en op de lijdzaamheid van Christus, waarmee Hij Zich in Zijn lijden overgaf en ons altijd draagt; opdat wij u niet slechts een voorbeeld zijn, maar ook bron van kracht. "

Het is een veel omvallende wens, dat onze harten tot de liefde van God en tot de lijdzaamheid van Christus mochten worden gericht. Christus heeft gehoorzaamheid en lijdzaamheid geleerd en ook alle mogelijke zaden daartoe in ons hart gebracht. Daarom moet al onze gehoorzaamheid en al onze lijdzaamheid worden aangezien voor een rank uit deze wijnstok.

Deze woorden zijn voor verschillende opvattingen vatbaar. Volgens de meest gewone, die ook de meeste waarschijnlijkheid heeft, is de zin deze: de Heere doe u streven naar de liefde voor God en de lijdzaamheid of standvastigheid, die Christenen betaamt. Volgens anderen, de Heere vestigt uw aandacht op de liefde, die God ons toedraagt en op de lijdzaamheid, die Christus bewezen heeft.

Men kan daardoor verstaan die lijdzaamheid, waarvan Christus het onderwerp was en die zich vertoonde in Zijn stille onderwerping onder al die uitwendige geringheid, die Zijn staat van vernedering vergezelde; in het verdragen van de verguizingen en lasteringen van de mensen en de ongemakkelijkheid van Zijn eigen discipelen en het gedogen, dat Hij door de satan verzocht werd en in het dragen van de zonden van Zijn volk, de toorn van God en de slagen van de goddelijke rechtvaardigheid op zo’n manier als Hij dit deed: en het is voor de heilige van groot nut, dat hun harten gericht zijn tot deze lijdzaamheid van Christus, om Christus aan hen dierbaar te maken; om hen te leiden tot de grootheid van Zijn liefde en ook van Zijn persoon; en om hen lijdzamer te maken onder het kruis, wanneer zij Hem aanmerken en Hem tot voorbeeld hebben. Of anders kan men hierdoor verstaan de genade en deugd van de lijdzaamheid, waarvan Hij de oorzaak en werker is; want alle genade komt van Hem en hierom wordt Hij genoemd de God van de lijdzaamheid, zoals Zijn woord, dat het middel van de lijdzaamheid is, het woord van Zijn lijdzaamheid heet; en het is door Zijn sterkte, dat de gelovigen bekrachtigd worden tot alle lijdzaamheid en verdraagzaamheid; en tot deze lijdzaamheid, of tot de oefening daarvan gericht te zijn, is van groot nut en voordeel onder de bezoekingen van de hand van God, onder de smaadheden en vervolgingen van de mensen, onder de goddelijke verlatingen en het missen van verhoringen van het gebed, onder de verzoekingen van de satan en in de verwachtingen van de hemelse heerlijkheid. En het hart is nooit werkzamer in deze deugd, dan wanneer het gericht is tot de liefde van God. Of men kan hierdoor verstaan die lijdzaamheid, waarvan Christus het voorwerp is en dan hiervoor nemen, of een lijdzaam dragen van het kruis omwille van Hem, want een ieder gelovige heeft een kruis op te nemen en te dragen om Christus en dit moet bestendig, blijmoedig en lijdzaam gedragen worden; en niets geeft sterker moed tot zo’n lijdzaam dragen daarvan, dan een gevoel van de liefde van God, zodat tot deze liefde gericht te zijn, ook leidt tot de deugd van de lijdzaamheid; of zoals de Engelse vertaling de zin uitdrukt, men kan daarvoor nemen een

lijdzaam verwachten van de tweede toekomst van Christus. Christus zal zeker voor de tweede keer komen, schoon het onzeker is wanneer Hij komen zal en Zijn komst zal zeer heerlijk in zichzelf en zeer voordelig voor de heiligen zijn; hierom betaamt hen niet alleen die de geloven, te hopen, te lieven, te verwachten, maar lijdzaam te verwachten en hiertoe door de Geest van God gericht te zijn is van groot nut voor hen in de tegenwoordigen staat van de dingen.

6. a) En wij bevelen u, broeders, om nu nader aan te wijzen wat wij bij de verwachting in vs. 4 uitgesproken bedoelden, in de naam van onze Heere Jezus Christus (vgl. 1 Kor. 5: 4), dat u zich door vermijding van alle omgang (Gal. 2: 12)onttrekt van een ieder broeder, die ongeregeld wandelt (1 Thessalonicenzen. 5: 14) en niet naar b) de inzetting, die hij van ons ontvangen heeft, in hetgeen wij in uw gemeente in het algemeen, toen wij persoonlijk bij u waren, zowel als wij in onze vorige brief hebben voorgeschreven (vs. 10. 1 Thessalonicenzen. 4: 11 v.) en toen ook door ons eigen voorbeeld metterdaad hebben bevestigd.

a) 2 Thessalonicenzen. 3: 14 Tit. 3: 10 b) 2 Thessalonicenzen. 2: 15

Door broeder is niet gemeend een broeder in een natuurlijke of burgerlijke zin, die dit uit bloed of uit nabuurschap is, als zijnde van hetzelfde land of van hetzelfde menselijk geslacht, omdat allen uit één bloed zijn; maar een broeder in een kerkelijke zin, een lid van de kerk, die een broeder genoemd wordt, schoon het wezen kan, dat hij geen waarachtig kind van God, geen van Christus' broeders, of niet uit de Geest geboren is, echter omdat hij een medeburger van de heiligen is en uitwendig tot Gods huisgezin behoort, zo draagt hij deze naam; en zo een alleen valt onder het oordeel van de gemeente, die niet te oordelen heeft, die buiten, maar alleen die binnen zijn. En een ieder broeder, in deze zin, valt onder haar kennisneming; een ieder, die een lid is, hetzij mans- of vrouwspersoon, want dit woord sluit beiden in; en omdat de zusters zowel als de broeders in die betrekking staan, in dezelfde inzettingen deel hebben en die voorrechten genieten, zo zijn zij verplicht om die regels van het Evangelie en die plichten van de godsdienst waar te nemen en moet men, in geval van ongelegenheid, zich ook aan haar onttrekken; en dat betreft insgelijks een ieder broeder, van welke staat of gelegenheid hij is, dienstbaar of vrij, hoog of laag, rijk of arm, geen eenzijdigheid moet plaats hebben, geen voorrecht gegeven worden aan de een boven de ander; een arm ledemaat, ongeregeld wandelend, moet niet hard gevallen, terwijl een rijke ingeschikt en met oogluiking aangezien wordt; en het betreft ook de broeders, hetzij bijzondere ledematen of bedienaars van de kerk, want niet alleen de eersten, maar ook de laatsten, als zij ongeregeld wandelen, hetzij in de waarneming van hun dienst, of in enig ander deel van hun gedrag, vallen onder het oordeel en de bestraffing van de gemeente. Maar deze bestraffing heeft alleen plaats wanneer iemand van de broederschap ongeregeld wandelt, niet in alle ongeregeldheid, waaraan men schuldig is; geen mens leeft er zonder zonde en de leden van de kerk hebben hun struikelingen en zullen ze houden zolang zij in het vlees of in het lichaam zijn en zij moeten voor geen schuldenaars en overtreders verklaard worden, om een woord, of om een enkele ongeregeldheid, of om de gemene struikelingen van het leven, noch moeten de rechtvaardigen verwezen worden om een beuzeling, of een geringe overtreding, waarin zij niet volharden; het is wat anders schuldig te wezen aan een ongeregeldheid en wat anders ongeregeld te wandelen, dat uitdrukt een voortgaan een reeks van ongeregeldheden, een voortvaren daarin, een voortgaan van kwaad tot kwaad, een toenemen in meer goddeloosheid; want wandelen is een daad van voortgang en ongeregelde mensen staan niet stil, maar worden erger en erger, want zij scheppen vermaak in hun ongeregeldheden, zij verkiezen hun eigen wegen en hebben genoegen in hun gruwelen; de paden van de zonde zijn vermakelijke paden voor hen. Er zijn ongeregelde wandelaars, die halsstarrig en hardnekkig volharden in hun

ongeregeldheden, in weerwil van de vermaningen van bijzondere personen en van de hele gemeente. En van dit soort zijn er, die ongeregeld wandelen in de wereld, in het bedrijven van openbare en schandelijke zonden, zoals onreinigheid, onmatigheid, gierigheid enz. en die ongeregeld wandelen in de huisgezinnen; zoals mannen, die hun vrouwen niet liefhebben en hun huishouden verwaarlozen: vrouwen, die haar mannen niet onderdanig zijn; ouders, die hun kinderen tot toorn verwekken, kinderen, die ongehoorzaam zijn aan hun ouders, meesters, die hun dienstknechten, dienstknechten, die hun meesters verachten, omdat zij broeders zijn; omdat zij hun te genegener moesten dienen, omdat zij gelovigen en geliefden zijn. En ook die ongeregeld wandelen in de gemeente, zoals die hun plaatsen niet vervullen, de dienst van het Woord niet bijwonen, en het onderhouden van de inzettingen verzuimen, die twistgierig en krakeelachtig zijn en zich niet willen onderwerpen aan hen, die boven hen in getal en verstand zijn en ook die kwade begrippen en leringen hebben, strekkende beiden tot de verkleining van de genade van God, van de persoon en de ambten van Christus en van de werkingen van die Geest; die niet in de waarheid wandelen noch volgens het richtsnoer van Gods Woord en bijzonderlijk zijn hier degenen gemeend, die lui en ledig zijn, die gans niet willen werken, maar van het goed en het voedsel van anderen leven; die handelen tegen de orde en het voegzame bij alle volkeren, steden en huisgezinnen; tegen hetgeen God vast heeft gesteld onder het mensdom; tegen het voorbeeld van God en van Christus als God, die tot heden samen werken in de Voorzienigheid en in het bestuur van de wereld, tegen het voorbeeld, dat Christus als mens heeft gegeven en tegen het voorbeeld van de apostelen en tegen hun bevelen. Nu, hetgeen bevolen wordt, dat de gemeente, ja de hele broederschap, over zulke ongeregelde mensen zal doen, is zich van hen te onttrekken; waardoor niet alleen genoemd is zich van hen te onderscheiden door een geschikt en geregeld gedrag en een nauwkeurig waarnemen van de evangelieleer, dat zeer recht is, noch slechts, hoewel dat behoort, zijn genegenheid over de zodanige in te krimpen en te bedwingen, opdat niet door ons te gedragen als van te voren, op een vriendelijke, tedere en toegenegene wijze, zij daaruit aanmoediging mochten nemen, om in hun ongeregeldheden te volharden, evenals liefhebbende ouders hun toegenegenheid verbergen en zich wachten van die aan hun kinderen, wanneer zij ongeregeld zijn en door hen bestraft worden, te tonen, opdat zij niet mochten schijnen hen in het kwade te stijven; maar ook, hoewel dit eensgelijks behoort gedaan te worden, zijn hand in te trekken of te sluiten voor zulke mensen en te weigeren om te geven aan die zo lui en ledig leven en zo ongeregeld wandelen; noch betekent deze uittrekking alleen, dat men zulke mensen zijn huis en tafel zal verbieden, niet gedogend, dat zij aan de ene aanzitten, of zelfs in het ander inkomen, hun niet vergunnende gezelschap en verkering met ons te hebben, opdat zij geen gelegenheid mogen hebben tot navolging van hun luiheid en zucht tot achterklap, hoewel zo’n handelwijze over hen ten hoogte billijk en redelijk is; noch zij betekent alleen een afwering en uitsluiting van hen van de tafel van de Heere, dat dan niemand moet worden gedaan, zolang hij in gemeenschap met de gemeente staat en een lid daarvan is; maar daardoor is gemeend degenen uit de gemeente te doen en buiten haar gemeenschap te sluiten, dat soms genoemd wordt dezen te verwerpen, uit de gemeente te werpen en weg te doen en hier zich van hen te onttrekken, dat alle uitdrukkingen van die betekenis zijn en behelzen de uitsluiting uit de gemeenschap van de kerk. En zo heeft de Ethiopische vertaling hier: dat u wegdoet een ieder broeder.

7. Vooral om dat door ons gegeven voorbeeld kan niemand onder u zich verontschuldigen door onwetendheid voor te wenden, over hetgeen de voor God welgevallige wandel, waarover wij hier spreken, aangaat (1 Thessalonicenzen. 4: 1 v.) b) Want u zelf weet a) hoe men ons behoort na te volgen en kunt dus daarom vanzelf opmaken wat goed is, ook al gaven wij u in enig opzicht nog geen uitdrukkelijk onderricht; want wij hebben ons niet ongeregeld gedragen

onder u toen wij bij u waren, dat wij ons in enig opzicht buiten de gewone levensregel zouden hebben bewogen.

a) 1 Kor. 11: 1. 1 Thessalonicenzen. 1: 6, 7 b) 1 Thessalonicenzen. 2: 10

8. a) En wij hebben, wat inzonderheid het punt aangaat waarom het ons te doen is, geen brood bij iemand gegeten voor niet, als degenen, die geen lust hadden om voor eigen levensonderhoud te zorgen. Wij hebben ons niet door anderen laten voeden, maar in arbeid en moeite macht en dag werkend. Bij dag verrichtten wij ons predikwerk en ‘s nachts verrichtten wij ons handwerk (Hand. 18: 3; 20: 34 v. 1 Kor. 4: 12 Zo hebben wij ons ingespannen, opdat wij niet iemand van u lastig zouden zijn (1 Thessalonicenzen. 2: 9. 1 Kor. 9: 12

a) 2 Kor. 11: 9; 12: 13

9. Wij hebben het a) niet vermeden, dat wij ons door u zouden laten voeden, omdat wij de macht, daartoe niet hebben. Het zou integendeel zeer juist zijn geweest, als u ons had geschonken, wat wij voor het leven nodig hadden (1 Kor. 9: 4, 7 vv.), maar wij hebben daarom ons eigen brood willen verdienen, opdat wij onszelf u geven zouden tot b) een voorbeeld, om ons in diezelfde werkzaamheid na te volgen.

a) 1 Thessalonicenzen. 2: 2 b) 1 Kor. 4: 16; 11: 1

10. Want ook toen wij bij u waren, hebben wij u dit bevolen en bij ons voorbeeld nog een Joods spreekwoord gevoegd, zoals dat bij de Joodse Schriftgeleerden wordt gevonden, dat als iemand niet wil werken, hij ook niet eet

Nadat de apostel een voldoende grondslag gelegd heeft, begint hij over een bijzondere zaak te spreken, die hem op het hart ligt. Hij richt zijn gebod in de eerste plaats tot allen in de gemeente, die niet zelf wanordelijk wandelden (tot deze spreekt hij eerst in vs. 12), tot hen, van wie hij volgens vs. 4 kan vertrouwen, dat zij doen en zullen doen wat hij hun gebiedt. Het komt er nu op aan tegenover de tedere, verzachtend woorden van de eerste brief, tegen de onverbeterden door te tasten, om de besmetting af te snijden, de gemeente te bewaren en zo mogelijk op de halsstarrigen zelf door de krachtiger middelen heilzame invloed uit te oefenen.

Die mensen liepen niet ledig, maar zij deden niet wat zij doen moesten. Zij bemoeiden zich met andere dingen en bleven daarom niet in de vereiste rust; hun bezigheid was dus geen arbeiden, maar een rusteloze en voor anderen lastige drukte.

Evenals toen, zo is er gewoonlijk ook heden nog bij elke opwekking, die plaats heeft een richting, die de zielverzorger niet krachtig genoeg kan tegenwerken.

Onder voorwendsel van voor het rijk van God werkzaam te zijn lieten zich deze spraakzuchtige en bedrijvige mensen door de gemeente onderhouden. Des te meer moest hen het voorbeeld van de apostel beschamen, die in elk geval een belangrijker ambt in het rijk van God bekleedde dan zij en die toch van zijn handenarbeid leefde. Wat echter van het leven in zo’n enge gemeenschap geldt, geldt ook in het algemeen van elk, die Christen heten wil; hij kan zijn brood, al is het ook van zijn eigendom genomen, met geen goed geweten nuttigen, als hij niet arbeiden wil.

Wat Paulus ten opzichte van zijn eigen gedrag bij haar in 1 Thessalonicenzen. 2: 9 van de gemeente in het geheugen heeft geroepen, om een verdenking van zijn werk tegen te staan, alsof hij daarmee alleen voordeel zocht, brengt hij haar nu tot een ander doel door een uit de aard van de zaak begrijpelijke, gelijkluidende uitdrukking in gedachte. Zoals hij reeds in 1 Thessalonicenzen. 4: 11 v. op zijn mededeling onderricht heeft gewezen, zo drukt hij ook hier erop, dat hij reeds toen hij bij de gemeente aanwezig was, haar zijn aanwijzing had gegeven. Hij stelt er toch veel belang in, dat zij niet menen, dat hij hun, toen hij ze tot Christus leidde, een andere vorm van Christelijk leven had voorgehouden en hen nu pas later, in verband met een andere lering over Christus terugkomst, waardoor deze hoop tot later werd verdaagd, weer tot de gewone orde van het burgerlijk leven wilde teruggeven.

Naast alle versterking in hemelsgezindheid is toch de getrouwheid van de pelgrim in het kleine wel gepast. Die zich voor zo hemelsgezind en voor zo ver gevorderd in het beschouwen en dienen van God wilde uitgeven, dat de arbeid hem niet meer passen zou, die ziet toe, of hij ook boven het eten verheven is en zolang voor hem nog de noodzakelijkheid tot eten bestaat, leidt hij daaruit af, dat hij ook nog moet arbeiden.

11. Wij hebben er wel reden voor, dat wij u dat alles nogmaals voor ogen houden: want wij horen, dat sommigen onder u ongeregeld wandelen, niet werkend, maar ijdele dingen doen, allerlei zaken, waartoe zij niet geroepen zijn (1 Tim. 5: 13 Jak. 3: 1).

12. Maar dezen bevelen wij nadrukkelijk en vermanen wij als degenen, die wij nog als broeders beschouwen (vs. 15), door onze Heere Jezus Christus, wiens genade en gemeenschap hun toch wel nog iets waardig is, dat zij met stilheid hun beroepsbezigheden waarnemend (1 Thessalonicenzen. 4: 11 Sir 3: 23) en met ijver werkende hun eigen brood eten, in plaats van door de gaven van anderen hun leven te onderhouden.

Nadat de apostel in vs. 6-10 aan de gemeente heeft gezegd, hoe zij zich moest houden tegenover hen, die anders leefden dan hij vroeger had geleerd, zo verklaart hij nu wat hem er toe brengt, om haar dit te zeggen en wendt zich nu tot hen, van wie hij hoort, dat zij, in plaats van hun levensonderhoud te verdienen met buitengewonen arbeid, zich veel moeite deden met te doen wat buiten hun eigenlijke roeping lag.

Gewoonlijk denken zulke dweepzieke, werkschuwende mensen nog wel dat zij de allerijverigste, vroomste en heiligste zijn en zwakken bewonderen gewoonlijk zulke dwepers nog; maar Christus wil op die manier niet gediend zijn.

De arbeid oefent een heilzame invloed uit op het menselijk gemoed, leidt van de verstrooidheid tot ernstig nadenken, van de willekeur tot de orde, van het gewoel tot de stilte, zodat tussen de arbeid nog wel tijd wordt gevonden om tot zichzelf in te keren en in het opzien tot God zich te heiligen en te sterken; de ledigheid heeft daarentegen juist de tegenovergestelde uitwerking. Hoewel het lichaam trage rust geniet, gaat de geest des te onvaster heen en weer en wordt een buit van de ongeregeldste gedachten en begeerten.

13. En u, broeders, die dat gedeelte van de gemeente uitmaakt, dat nog door die dweperij niet is aangestoken, vertraagt niet in goed te doen, laat u van de juiste weg, die u tot hiertoe bent ingeslagen, door geen ter neerslaande of op dwaalwegen leidende ervaringen brengen, maar bewandel die met volharding, alles wat Gods wil is volbrengend (Gal. 6: 9. 1 Petrus 2: 15

14. Maar als iemand van hen, die tot uw gemeente behoren, in onderscheiding van ons woord, dat wij vroeger, op gebiedende en vermanende manier hebben uitgesproken (vs. 12), door deze brief geschreven, niet gehoorzaam is, teken die, met het doel om niets met hem te doen te hebben (1 Kor. 5: 9, 11), a) en vermeng u niet met hem, opdat hij beschaamd wordt, wanneer hij daar staat als een door de gemeente vermedene.

a) MATTHEUS. 18: 7. 2 Thessalonicenzen. 3: 6

15. En houd hem evenwel niet als een vijand, met wie u geheel en voor altijd heeft gebroken, maar vermaan hem als een broeder, die u probeert te herwinnen.

De apostel, zich weer tot de gehele gemeente wendend, vermaant deze in goeddoen niet te vertragen. Tegenover de lediggang van die vroeger berispten is een arbeiden van degenen bedoeld, dat de mensen op een manier bezig houdt, die hun wel past en de zedelijke gemeenschap ten voordele is, hen in goede werken (Tit. 3: 8, 14) laat leven. Van deze vermaning gaat Paulus terug tot de aanwijzing (vgl vs. 6), hoe zich de gemeente moet gedragen ten opzichte van hen, die de gewone arbeid verwaarlozen en zich voor een bedrijvigheid naar eigen lust door anderen laten voeden, of zoals hij nu volgens de voorafgegane waarschuwing tegen zulk drijven zich uitdrukt, die zijn woord in de brief niet gehoorzamen. Deze aanwijzing onderscheidt zich nu van de boven gegevene daardoor, dat daar wordt geboden zich terug te trekken van hen, die onordelijk wandelen, dus een zaak van elk in het bijzonder was, nu daarentegen een maatregel is geboden, die de zaak van de gemeente is, omdat zij hen tekent, die zij uit haar gemeenschappelijk leven uitsluit, een maatregel, waarbij zij niet ophouden, voor Christelijke broeders gehouden te worden en als de zodanige vermaand te worden, opdat zij tot zichzelf inkeren en weer in het genot van de broederlijke gemeenschap worden gesteld. Zij zeggen toch niet aan dat apostolisch woord, waardoor zij tot Christus bekeerd zijn, de gehoorzaamheid op, maar zij weigeren die alleen aan dat, hetwelk nu door de brief tot de gemeente wordt gericht; zij zijn geen vijanden van het Evangelie geworden, maar zij verzetten zich alleen in een enkel punt tegen de orde van het leven, waarover zij zich door de apostel moesten laten onderrichten.

Dit is het eerste voorbeeld van regelmatige, kerkelijke tucht in de Christelijke gemeenten.

Men heeft de vraag gedaan, of het afbreken van broederlijke omgang, die volgens 1 Kor. 5: 11 een ontzeggen van het gemeenschappelijk eten was, een uitsluiten van het heilig avondmaal ook zal hebben ingehouden. De vraag wordt daardoor opgelost, dat het avondmaal toen niet plaats had als afzonderlijke plechtigheid, maar het slot van de liefdemaaltijd uitmaakte en nu beide samen de maaltijd van de Heere word genoemd. Werd de eerste helft ontzegd, natuurlijk dan ook de tweede.

16. a) De Heere nu van de vrede zelf (Fil. 4: 9 Kol. 3: 15) geve u vrede te allen tijd op allerlei manier (Fil. 1: 18). De Heere zij met u allen, ook met degenen, die dwalen.

a) Rom. 15: 33; 16: 20. 1 Kor. 14: 33. 2 Kor. 13: 11. 1 Thessalonicenzen. 5: 23

Het is een verstoring van de inwendige vrede van de gemeente, als hij tegen enkelen in haar midden strenge maatregelen moet nemen. Daaruit moet verklaard worden, dat de apostel overgaat tot de wens, dat de Heere van de vrede haar de vrede geeft, waarnaar hij Hem noemt. Toch beperkt hij zijn wens niet tot vrede in dit enkel opzicht, omdat hij het "te allen tijde, op allerlei manier" erbij voegt. Evenals echter de apostel aan de gemeente vrede toewenst voor

de hele omvang van haar leven, zo groet hij tenslotte met het woord: "de Heere zij met u allen! " haar en al haar leden en heft daarin de tegenstelling weer op, waarin hij enkelen in hun midden had moeten plaatsen.

E. Tenslotte wil de apostel nog een groet laten volgen geheel gelijk aan die in 1 Thessalonicenzen. 5: 28 Hij voegt echter bij het "er" nog een "allen" en maakt er vooraf opmerkzaam op, dat hij deze groeten tot besluit eigenhandig schreef. Hij voegt erbij, dat dit teken aan het einde van elke brief werd gevonden, die van hem afkomstig was en roept de lezers uitdrukkelijk op, om op zijn ondertekening te letten. De aanleiding daartoe ligt in de omstandigheid, dat in de gemeente te Thessalonika een brief in omloop was gekomen, die of ervoor werd uitgegeven, of er ten minste voor werd gehouden, dat die van Paulus afkomstig was.

17. De groet, die ik tot afscheid in vs. 18 laat volgen, is geschreven met mijn hand, van Paulus (1 Kor. 16: 21 Kol. 4: 18), dat is een teken in iedere Zendbrief, die ik afzend, als die niet geheel en al door mij is geschreven (Gal. 6: 11), maar aan een helper gedicteerd is, en die te merken als van mij afkomstig. Zo, zoals dit schrift het u voor ogen stelt schrijf ik en zo kunt u later elke ondergeschoven brief (Hoofdstuk 2: 2) dadelijk als onecht leren kennen.

18. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen! Amen (Rom. 16: 24 Ro Fil. 4: 23).

De apostel had de gewoonte om zijn brieven, die hij niet eigenhandig had geschreven, met een korte afscheidsgroet eigenhandig te eindigen, zonder er opmerkzaam op te maken, dat hij dit zelf schreef. Wat hem nu, als hij daarop uitdrukkelijk opmerkzaam maakte, aanleiding gaf, kon van verschillende aard zijn. Wij hebben de aanleiding zowel bij 1 Kor. 16: 21 bij Kol. 4: 18 meegedeeld en wat hem hier tot die opmerking heeft bewogen, blijkt duidelijk genoeg uit Hoofdstuk 2: 2

Amen! zal de gemeente te Thessalonika erop gezegd hebben, toen de voorlezer had geëindigd. Amen zegge ook ons hart er op. Hoeveel sluit dat woord in zich! Het bevat al wat wij nodig hebben voor de tijd en de eeuwigheid. De genade van onze Heere Jezus Christus zij dan met ons en met onze kinderen en met allen, Amen!

De tweede Zendbrief aan de Thessalonicenzen is geschreven van Athene (juister "van Corinthiërs", zie Inleiding op 2 Thessalonicenzen. 1: 1 v.).

SLOTWOORD OP DE BEIDE BRIEVEN AAN DE THESSALONICENZEN

Deze brieven, die de eerste apostolische Zendbrieven zijn, laten ons zowel in het werk als in het hart van de grote Apostel menige blik slaan, die voor ons nuttig is tot beter begrijpen van hetgeen de Handelingen van de Apostelen van hem vertellen en niet weinig bijdraagt tot een juist inzicht van het wezen en het leven van een man van God, in wie Christus werkelijk een gestalte verkregen heeft. Bovendien vernemen wij over de toestand van de Christelijke gemeente, die als de eerste onder die in de landen van de heidenen, ons hier nader bekend wordt, waarin bloeiend staat zij zich te midden van haar droevige omstandigheden bevond; tevens ook welke dwalingen aan de andere kant uit het oude leven en zelfs uit het nieuwe, uit de eenzijdige richting op een hoofdpunt van de leer hen dreigden en waarmee een wijsheid, waarmee een waardering van het goede, dat aanwezig was, waarmee een hopende liefde en tevens waarmee een bestraffende ernst de apostel tot hen komt. Hij is daarin een waar

toonbeeld voor de behandeling van dwepende richtingen ook in onze tijd. Betrekkelijk hebben zelfs geleerde uitleggers zich slechts weinig moeite gegeven voor de brieven aan de Thessalonicenzen. De reden daarvan is zeker wel hierin te zoeken, dat de laatste dingen, die aan deze alleen hun specifiek karakter geven, slechts weinig aantrekkingskracht op hen uitoefenden, ja zelfs wat de apostel daarover zegt, hen in hun eigen meningen onaangenaam aantastte.

DE EERSTE BRIEF VAN DE APOSTEL PAULUS AAN TIMOTHEUS

De beide brieven aan Timotheus en de brief aan Titus worden gewoonlijk met de gemeenschappelijke naam van pastoraal- of herder-brieven genoemd, want zij bevatten voorschriften over het herderlijk ambt van Timotheus en Titus, voorschriften uit het hart van een ware herder gevloeid en zijn zo geheel geschikt om deze discipelen te vormen naar het beeld van de grote Herder Jezus Christus. Zij zijn dus minder van een officiële dan wel van een vertrouwelijke aard; zij slaan meer een toon aan van natuurlijke vriendelijkheid en tederheid en verraden de innigste zorgvuldigheid niet alleen voor de gemeenten, aan wier hoofd Timotheus en Titus geplaatst waren, maar ook voor het eigen geestelijk en lichamelijk welzijn van de laatsten. Hoewel het ook hier niet aan hoogst belangrijke uiteenzettingen over het Christelijk dogma ontbreekt, dragen toch deze drie brieven een meer praktische dan dogmatische kleur en zijn geheel en al ingericht volgens de eis en de behoeften van het ogenblik.

HOOFDSTUK 1

LEER VAN DE WET EN VAN HET EVANGELIE, VERKLAARD DOOR HET VOORBEELD VAN PAULUS

A. Dadelijk bij het begin van deze brief, die volgens onze mening in de zomer van het jaar 56 na Christus uit Corinthiërs aan Timotheus, die in Efeze was achtergelaten, gericht was (Hand. 19: 20), een begin, dat opschrift en apostolische zegenwens bevat, ontmoeten wij allerlei eigenaardigheden van de pastoraalbrieven in het algemeen en van de beide brieven aan Timotheus in het bijzonder. Deze vinden hun verklaring niet in de vervaardiging van deze brieven op een tijd, die aan de andere kant van de grenzen van het ontstaan van de overige brieven van de apostel zou liggen, zoals men veelal heeft aangenomen, maar in het pastorale karakter van de brieven en in hun bestemming voor die mannen, met wie Paulus als bedienaars van het ambt, die in het bijzonder door hem zijn aangesteld, te doen heeft.

1. Paulus, een apostel van Jezus Christus (volgens betere lezing: "Christus Jezus 1), naar het bevel van God, onze Zaligmaker (Luk. 1: 47 Judas 1: 25) en de Heere Jezus Christus, die onze hoop is, grond, middelpunt en doel van onze hoop (Kol. 1: 27) 2).

1) De apostel begint ook hier zijn schrijven op de manier, waarop hij anders tegenover de dwaalleraars zijn apostolisch gezag op de voorgrond plaatst 1Th 1: 1. De apostel is toch, zoals wij bij Hand. 19: 20 hebben uiteengezet, onder de neerbuigende druk van de waarnemingen, te Corinthiërs gemaakt, naar Efeze gezonden. Hier, te Efeze, dreigden van de kant van de dwaalleraars ook reeds gevaren; zij hadden daar echter nog niet zoveel terrein gewonnen als te Corinthiërs en het aanzien van de apostel stond nog vast. Opdat het echter hier niet zover komen zou als daar, terwijl de geëxcommuniceerde agitatoren Hymeneüs en Alexander (vs. 20) zeker grote lust openbaarden om het daarheen te leiden, had Paulus Timotheus als zijn delegaat of plaatsbekleder te Efeze achtergelaten (vs. 3. en "Ac 16: 3 en hij voorziet nu deze in het voorliggende epistel met de nodige instructies voor zijn werkzaamheid, omdat hij zelf voor onbepaalde tijd van die stad verwijderd moest blijven. Nu ligt het in de aard van de zaak, dat hij zijn eigen ambtsbevoegdheid op nadrukkelijke manier doet gelden, om in Timotheus, die vreesachtig van aard was 1Th 3: 5, het bewustzijn van de waardigheid en de autoriteit van het ambt op te wekken, dat hem door een apostel van de Heere was opgedragen.

2) Het behoort tot de eigenaardigheden van de pastoraalbrieven, dat Paulus de naam "onze Zaligmaker", die hij in de overige brieven van Christus gebruikt, op God de Vader overdraagt (Hoofdstuk 2: 3; 4: 10 2; 10; 3: 4), dat duidelijk geschiedt met het oog daarop, dat het door Jezus Christus teweeg gebrachte heil in de Vader de bewerker heeft naar Zijn raadsbesluit. Verder is het een bijzondere eigenaardigheid van de beide brieven aan Timotheus, dat Paulus de ambtsnaam "Christus" plaatst voor de historische persoon "Jezus", in wie de Messiaanse beloften van het Oude Testament vervuld zijn, al is het ook niet altijd. Dat staat zonder twijfel daarmee in verband, dat Timotheus, wat zijn afkomst van moeders kant aangaat, tot het Joodse volk behoorde (vgl. bij Hand. 16: 3), terwijl Titus een Griek was (Gal. 2: 3) en voor deze de dubbele naam "Jezus Christus" het gehele begrip van Verlosser en Zaligmaker insloot. Nog nauwer wordt de kring van eigenaardigheden getrokken, als op onze plaats Christus Jezus wordt voorgesteld als "onze hoop. " Men heeft gemeend, dat deze naam doelde op een tijd van de vervaardiging van de brief, waarin de apostel, aan het einde van zijn loopbaan staande en moe van de zware strijd, vol verlangen uitzag naar de verlossing van alle kwaad. Men begrijpt echter niet, waardoor, als dat de grond van die naam was, die niet veeleer in de tweede brief van Timotheus voorkomt (vgl. 2 Tim. 4: 18); wij kunnen dus

slechts zoveel daaruit afleiden, dat toen Paulus deze eerste brief schreef, hij zeer diep in zijn hart getroffen was. De tweede verklaring wordt bij v. Hofmann gevonden: "De naam van "God" als van onze Zaligmaker herinnert aan de dank, die wij Hem verschuldigd zijn en die van de "Heere Jezus" als van die, die onze hoop is, terwijl Zijn terugkomst onze verheerlijking zal zijn, wekt op tot geduld en volharding in Zijn dienst. Aan het een en het andere gedenkt de apostel bij het volvoeren van zijn opdracht, maar ook Timotheus moet daaraan gedachtig zijn bij de vervulling van zijn roeping. "

De hoop, een anker van de ziel! Zou er onder al de gewijde beelden een schoner zijn en juister dan dit? Een schip zonder anker, ten prooi aan golven en baren en van alle kanten door klippen en rotsen bedreigd, ziedaar een ziel zonder hoop. In waarheid, de spreuk: "hoop doet leven" wordt iedere dag door tal van bewijzen gestaafd, ja, ook dan, wanneer de levenszon daalt, houdt de hoop haar fakkel ons voor in de nevelen van de dood en het graf en zeker kon de grootste dichter van de middeleeuwen geen treffender opschrift op de plaats van de pijniging plaatsen, dan dat beroemde: "Laat alle hoop achter, u, die hier binnentreedt". Maar waar is de hoop, die de mens niet vroeger of later teleurstelt en de zondaar niet ontzinkt, als hij het oog op de hemelhoge berg van zijn overtreding slaat? Of er bestaat niets, of het is dit, waarop de Christen het oog heeft, wanneer hij roemt in Jezus Christus die onze hoop is. "Die onze hoop is. " Weer een van die grondige en zinrijke uitdrukkingen, waaraan wij Paulus herkennen en die het op treffende manier doen uitkomen wie en wat de Christus was beide voor zijn innigst bewustzijn en voor zijn dagelijks vernieuwde levenservaring. Alweer, omschrijf haar en u heeft haar tevens verwaterd: weerspreek haar en de Christelijke geloofsroem is tegelijk op uw lippen bestorven. Merkwaardig dat deze apostel van het geloof de Christus als zijn hoop en die van zijn geliefde discipel vermeldt in een brief, reeds tegen het einde van zijn loopbaan geschreven; als de avond valt, beginnen zich de sterren voor het oog in te liefelijker glans te vertonen. Zeker zou zo’n woord bespottelijke onzin geweest zijn, als de Christus in zijn schatting niet hoger dan in die van het ongeloof van onze eeuw had gestaan, maar even zeker hecht het nadenken en de ondervinding van iedere Christen aan deze uitspraak het zegel. Ja echt, Christus zelf is het voorwerp van de hoop van de Zijnen. Zij richt zich, heeft het nog herinnering nodig, niet op iets in hen zelf, of in de wereld rondom hen; zelfs niet op God buiten Christus of het Opperwezen, of de Voorzienigheid in het algemeen, maar op Hem, in wie het grote woord: "Emmanuel, God met ons" tot waarheid geworden is en zonder wie niemand tot de Vader kan komen. Hij kan onze hoop zijn, omdat Hij meer is dan alle mensen en engelen samen, zelf God, geopenbaard in het vlees. Hij wil onze hoop zijn, omdat Hij vrijwillig als Vriend en Broeder en Redder is opgetreden van ons verloren en afkerig geslacht. Hij moest het wezen, of het geldt nog altijd tenslotte van ons: "Geen hoop hebbend en als zonder God in de wereld. " Meer nog; Christus is de grond van onze hoop, omdat al wat ons voor wanhoop bewaart en nog moed geeft het zinkend hoofd weer op te beuren, uitsluitend in Hem en Zijn werk wordt gevonden. Neem Zijn verschijning en Zijn woord, Zijn lijden en dood, Zijn opstanding en heerlijkheid weg en geheel het huis van uw hoop, hoe schitterend het voor uw oog moge prijken, het zinkt voor de eerste storm van nood en dood tot een reddeloze puinhoop in één. Hij is het, wie God, naar het zinrijk woord van een ander apostel (1 Petrus 1: 21) heerlijkheid en eer gegeven heeft, "opdat ons geloof en onze hoop op God zijn zou. " Om alles te zeggen, "Christus is het leven van onze hoop; zoals die buiten Hem kwijnt en sterft, zo wortelt en groeit zij te meer, naarmate wij aan Hem ons vastklemmen en toenemen in Zijn gemeenschap. Daarom gewaagt Paulus elders (Koloss. 1: 27) van "Christus onder ons, als de hoop van de heerlijkheid", het is de Geest van Christus, die daar binnen het waarachtig leven van de hoop niet slechts wekt, maar voedt en bewaart en altijd overvloediger maakt. De plant moet noodzakelijk sterven, zodra zij niet langer de stralen indrinkt van deze éne levenwekkende zon. Immers Christus is niet slechts het waardig

en voldoende, maar het enig en eeuwig middelpunt van al de hoop van de Zijnen. Die eenvoudige waarheid, zo onbetwistbaar en belangrijk in zichzelf, zou zij niet vooral de herinnering waardig zijn in de tegenwoordige dagen? Maar zeker is een oppervlakkige blik reeds voldoende, om ons te doen opmerken, dat een wel gegronde en blijmoedige hoop steeds geringer plaats inneemt in het hart van velen, die zich Christenen noemen en dat menig verborgen leven aan een stille wanhoop ten prooi is, die als een worm de edelste delen doorknaagt. Verder dan tot onderwerp over wat nu eenmaal onvermijdelijk is, kunnen het velen van dit geslacht niet meer brengen, maar als in cijfers kon uitgedrukt worden hoeveel armer menige ziel sinds de laatste twintig jaren aan het leven van de hoop is geworden, u mag vrijelijk aannemen, dat het tekort niet minder dan miljoenen bedragen zou; dat komt, omdat de tijdgeest met Christus gebroken heeft en zich, zover hij nog godsdienstig wil zijn, op het standpunt van zuiver natuurlijke godsdienst terugzet en deze heeft - geen Evangelie van de hoop. Die de Zoon niet heeft, die heeft ook de Vader niet en die de Vader niet heeft, waarop zal hij hopen? Christus of - wanhoop; het is de grote vraag van onze tijd. De geest van de waarheid zelf leert ons het enig antwoord verstaan!

2. a) Aan Timotheus, mijn oprechte b) zoon in het geloof (1 Kor. 4: 17 Tit. 1: 4): genade, barmhartigheid (Gal. 6: 16), vrede zij u van God, onze (volgens betere lezing "de", Gal. 1: 3) Vader en Christus Jezus, onze Heere (vgl. 2 Joh. 1: 3).

a) Hand. 16: 1. 1 Thessalonicenzen. 3: 2 b) 1 Petrus 1: 2

Ook deze invoeging "barmhartigheid" tussen "genade" en "vrede" ziet men gewoonlijk aan voor een teken van de late vervaardiging van de pastoraalbrieven, omdat men zegt: hoe meer het leven van de apostel neigde tot het einde en hoe meer hij zijn zwakheid, zijn ellende gevoelde, werd Gods barmhartigheid hem tot een pilaar van zijn hoop en voelde hij zich gedrongen zijn leerlingen en helpers deze barmhartigheid aan te bevelen" (Hand. 20: 32). De invoeging is echter veelmeer geschied net het oog op de ambtsbetrekking van hem, die de brief ontving, zoals Otto dat verder aldus uiteenzet: "God betoont Zijn genade daardoor, dat Hij de zondaar zonder verdienste van de werken rechtvaardigt, maar voegt Hij nog bij de rechtvaardiging een plaats van de ere, een ambt in Zijn rijk, zo is dat een daad van Zijn barmhartigheid. " Bij de apostel, die door de ervaringen te Corinthiërs gemaakt, zoveel smart had, dat hij wel met leed vervuld had kunnen worden over zijn hele toestand, komt snel de gedachte op, dat het nog meer dan genade, dat het barmhartigheid is, als God hem tot een apostel van Jezus Christus heeft geroepen en hij laat er zich later (vs. 12 vv.) uitvoerig over uit, zoals hij tegenover de Corinthiërs daarop de nadruk legt (1 Kor. 7: 25. 2 Kor. 4: 1 1Co 7. 25 2Co). Nu zou hij zijn apostolische helpers hetzelfde bewustzijn diep hebben willen inprenten, want ook zij zullen in hun ambt menigmaal verzocht zijn geweest, dat om de boosheid van de mensen en hardnekkigheid voor een last aan te zien, zodat de dienaar van het woord voorkomt als de meest geplaagde onder alle mensenkinderen (Num. 12: 3) en zij zullen dus nodig hebben, zich te verheffen tot een andere mening dan die, die vlees en bloed aan de hand geeft.

B. Van nu aan volgt het eigenlijke hoofddeel van de brief, die in verschillende onderdelen verdeeld is. In de opeenvolging is geen bepaalde logische orde te onderscheiden; de apostel stort integendeel ook hier alleen zijn hart uit; hij schrijft zoals het hem voor de geest komt, even als wij dat ook ten opzichte van een hoofdgedeelte van de brief aan de Filippensen opmerkten (vgl. Inl op Fil. 1: 12 vv.).

I. Vs. 3-20. Paulus herinnert Timotheus, dat hij hem te Efeze heeft achtergelaten tot bestrijding van dwaalleraars, die de grond omver probeerden te werpen. Hij stelt deze voor als van de ware leer afgeweken en plaatst tegenover hun miskenning van het wezen zowel van de wet als van het Evangelie het heerlijk Evangelie, dat hem is toevertrouwd. Daarbij spreekt hij vervolgens over de genade en barmhartigheid, die hem met zijn bekering tot Christus en zijn roeping tot apostel te beurt is gevallen, zowel wat haar grootheid als haar doel aangaat en voelt zich nu bewogen om God te loven (vs. 3-17). Terwijl hij hierop ook Timotheus herinnert aan de voorspelling bij zijn ordening tot apostolisch helper over hem gedaan, vermaant hij hem, in deze getrouw te zijn en houdt hij hem voor ogen het waarschuwend voorbeeld van twee met name genoemde mannen, die in het geloof schipbreuk hadden geleden (vs 18-20).

3. Zoals ik u reeds vroeger vermaand heb, dat u liever te Efeze zou blijven dan met mij de reis te maken, als ik a) naar Macedonië reisde, om voor geruime tijd afwezig te zijn (vgl. bij Hand. 19: 20), zo vermaan ik het u nog, opdat u, als mijn vertegenwoordiger te Efeze, sommigen, die voor de gemeente dreigen gevaarlijk te worden, beveelt geen andere leer te leren dan de Christelijke waarheid (vs. 5 vv.).

a) Hand. 20: 1

4. a) Noch zich te begeven tot fabelen en oneindelijke geslachts-rekeningen, zoals Joodse filosofen die voordragen (Tit. 1: 14; 3: 9), waarbij zij komen tot allerlei dwaze invallen, die meer b) twistvragen voortbrengen, nutteloze, spitsvondige vragen, die alleen dienen om onder elkaar te strijden, dan stichting van God die in het geloof is, die toch het doel van alle ware godsdienst is. Zoals ik u vroeger reeds tot zo’n afweren van dwaalleraars heb vermaand, zo vermaan ik u heden nog eens schriftelijk daartoe (vgl. Hoofdstuk 4: 1 vv.).

a) 1 Tim. 6: 20. 2 Tim. 2: 16 b) 1 Tim. 6: 4

De brief begint met een voorzin zonder een duidelijken nazin (vgl. Rom. 5: 12 vv.). Zegt nu de voorzin, dat de apostel Timotheus tot een bepaald doel te Efeze had laten blijven, dan weten wij ook welke nazin hij, toen hij dat "wij" schreef, in de gedachte had. Hij wil namelijk nu nogmaals en wel schriftelijk, Timotheus vermanen, datgene te doen, waartoe hij bevolen had, dat hij daar zou blijven. Een nazin van deze inhoud kan, als hij door de uitbreiding van de voorzin op te verre afstand werd gebracht, zonder nadeel uitblijven, omdat reeds de herinnering aan het ontvangen bevel gelijke dienst doet.

Paulus kon om de langere karakteristiek en kritiek van de dwaalleer, die zich in vs. 5 vv. aansluit en die hij in de gedachte had en om de daardoor nodig geworden tegenoverstelling van het door hem gepredikte Evangelie en van de heerlijkheid en zekerheid daarvan, de nazin niet dadelijk laten volgen. Alleen moet later ten minste de bedoeling van zo’n nazin worden aangewezen, dat inderdaad dadelijk plaats heeft na de verheerlijking in vs. 17, waarmee die gedachtenreeks, die storend is voor de regelmatige zinsbouw, sluit.

Van de fabelen en geslachtsregister, waarop men geen acht moet slaan, zegt de apostel, dat zij het verstand op een onvruchtbare wijze bezighouden, maar het heilbegerige hart niets baten. Daarmee geeft hij te kennen, dat alle geestelijk bezig zijn met godsdienstige zaken dan alleen waarde heeft, als het iets oplevert voor het hart, voor de inwendige mens en het geloofsleven bevordert, daarentegen geheel zonder waarde is, als het op eenzijdige manier alleen tot het verstand spreekt.

5. a) Maar het einde, het doel van het gebod, waarop men, in plaats van op die fabelen en geslacht-registers, acht moet geven en waarop het bij de Christelijke leer uitsluitend aankomt, omdat daarin alleen de bekering tot God in het geloof bestaat, is, zoals reeds het Oude Testament aanwijst, liefde tot de naaste (Gal. 5: 14) uit een rein hart (1 Petrus 1: 22) en uit een goed geweten (Hoofdstuk 3: 9. 1 Petrus 3: 16 en uit een ongeveinsd geloof (2 Kor. 6: 6. 1 Petrus 1: 22 vv.).

a) Rom. 13: 8

Een rein hart is zo'n hart, dat door de genade van de Heilige Geest vernieuwd is en een oprechte toeleg heeft om God in alles te behagen. Liefde dan uit een rein hart betekent zulke liefdewerken, waarmee men niet zichzelf bedoelt, noch mensen probeert te behagen, maar op het oog heeft om zich bij God te veraangenamen. Dat reine hart kan men niet hebben zonder een goede consciëntie, dat is, een geweten, dat zich bewust is van zijn oprechtheid en zijn toeleg om God boven alles te behagen. Zullen nu de liefdewerken God behagen, dan moeten zij voortspruiten uit een goed geweten, dan moet men overtuigd zijn, dat men wel doet. Maar zo'n goed geweten kan men niet bezitten, tenzij het ongeveinsd geloof in het hart woont. Trouwens het geloof beweegt het gemoed tot liefde jegens God en de naaste. Zonder geloof kan men God niet beschouwen als een verzoende en liefderijke Vader in Christus en zonder liefde tot God kan er ook geen liefde plaats hebben jegens de mensen. Voeg erbij, dat wij door het geloof met Christus verenigd moeten zijn, zonder welke wij niets kunnen doen.

6. Van welke eisen, namelijk van een rein hart, een goed geweten en een ongeveinsd geloof, sommigen afgeweken zijnde, zich gewend hebben tot ijdelspreking (Tit. 1: 10).

7. Willende in hun dwaasheid leraars van de wet, van het Oude Testament (2 Tim. 3: 15 v.), zijn, bij hun duisterheid in het denken en hun onbekendheid met het wezen van de wet, niet verstaande noch wat zij zeggen, noch wat zij bevestigen (Hoofdstuk 6: 4).

Pas nu weten wij wat voor een "andere leer" in vs. 3 bedoeld was: het is een onderricht in de geschreven wet. Die mensen wisten te bewerken, dat naast de apostolische leer, waarom de gemeente verzameld was, nog de thora (de Mozaïsche wet) werd behandeld, waarvoor zij enigen wonnen, die nu hun bijzondere aanhang vormden. Als in vs. 4 wordt gezegd: "noch zich te begeven tot fabelen en oneindelijke geslachtrekeningen", dan was daarmee alleen datgene genoemd, wat dit onderricht voor menigeen aantrekkelijk maakte. Men kreeg namelijk bij dat allerlei Joodse overleveringen, allerlei verklaringen van geschiedenissen uit de bijbelse oudheid te horen, die aangenaam bezig hielden. De eigenlijke aard van deze "andere leer" bestond echter daarin, dat in plaats van feiten en regels van de Christelijke zaligheid het boek van Israël's wet op een manier tot onderwerp van lering werd gemaakt, alsof het voor Christus een wetboek was en niet een getuigenis voor de rechtvaardigheid van het geloof (Rom. 3: 21). Dit leidde noodwendig daartoe, dat men zich de daaruit genomen of aangewezen afzonderlijke bepalingen tot regel en richtsnoer nam, al was het ook, zonder dat men daarom onderwerping onder Israël's wet als voorwaarde tot zaligheid stelde. Daarom houdt zich de apostel dan ook van vs. 8 af zolang op bij de betekenis, die de wet voor de Christenen heeft. Met hetgeen hij in vs. 5 v. zegt, geeft hij aan hoe zij, die dergelijke dingen leren, ertoe gekomen zijn om daarvan werk te maken - bij hen is niet teweeg gebracht, waarop de ware leer het oog heeft. Evenals "het Evangelie" de boodschap bij uitnemendheid is, namelijk de boodschap van hetgeen God de mensen wil laten weten, zo is, "het gebod", het bevel bij uitnemendheid, namelijk het bevel, volgens hetwelk de mensen zich hebben te gedragen. Beide bevatten, maar elk in ander opzicht, de hele inhoud van de Christelijke leer.

Als nu in het een opzicht geloof datgene is, waarmee de dienaar van God te maken heeft, dat hij moet verkondigen en opwekken, zo is in het andere opzicht liefde datgene, waarop de Goddelijke wet het oog heeft. En wel moet het liefde zijn "uit een rein hart", omdat het hart van zelfzucht en wereldgezindheid vrij moet zijn, opdat de gezindheid, die voor de liefde noodzakelijk is, aanwezig is en, uit een goed geweten, daar zonder het bewustzijn van de vrede met God, die zowel het bewustzijn in zich sluit van vrijheid van schuld als het bewustzijn het goede te willen, de ware gemoedsgesteldheid voor de liefde ontbreekt en "uit een ongeveinsd geloof", omdat alleen een geloof, waarvoor het volle ernst is met hetgeen het gelooft, tot die drang van de wil wordt, die het nodig heeft om lief te hebben. Waar deze drie stukken zijn, daar ontbreekt ook niet de liefde, die daaruit voortkomt en deze veronderstelt de liefde tot de naaste, die de vervulling is van de wet (Rom. 13: 8). Maar juist in deze stukken hebben enigen gemist en zich ten gevolge daarvan van de waarheid afgekeerd en zich tot ijdel gepraat begeven. Het was hun niet te doen om zo’n geloof, zo’n geweten, zo’n hart, zoals die behoren te zijn, wanneer de Christelijke liefde daaruit zal voortkomen. Daarmee hebben zij echter de weg verlaten, hen door de Christelijke leer voorgehouden, waarop men toch slechts blijft, als men het oog gevestigd houdt op hetgeen de veronderstelling is van de liefde door haar bedoeld. Zij zijn, in plaats van aan het doel van die weg te komen, tot een andere liefde geraakt, die op een andere weg wijst. Van welke aard deze leer is, die de apostel een nutteloos spreken noemt, dat alle waarheid mist en op welke weg die leidt, zeggen de woorden aan het begin van het zevende vers: "willende leraars van de wet zijn. " Leraars van de wet, zij, die de wet van Israël tot onderwerp van hun onderricht maken, hebben in de gemeente van het Evangelie niets te doen; het is dus een onrechtmatig voornemen, hen met zo’n onderricht lastig te vallen, dat naast het "gebed" (vs. 5) iets wil zijn. Hun voornemen is echter, niet alleen zonder recht, maar ook dwaas; want, zoals de apostel in het zevende vers verder zegt: "Zij verslaan niet wat zij zeggen, noch wat zij bevestigen", zij brengen stellingen aan, die zij zelf niet verstaan en zij kennen het wezen van de bepalingen van de wet niet, waarover zij met zo’n zekerheid spreken.

In het woord: "het einde van het gebod is liefde enz. " ligt voor Timotheus, zowel als voor ieder ander, een bepaald richtsnoer.

Als u de liefde plant zal alle verkeerde leer verdwijnen; want, als de liefde ontbreekt, is nijd aanwezig, uit deze komt heerszucht voort, uit deze de zucht om te leren en van daar komt dan een dwaalleer.

Het zich indringen tot leerstoelen heeft vaak genoeg zijn grond niet in inwendige roeping, maar in eergierigheid. Deze drijft dan om nieuwe leringen uit te denken, waarvan hij, die ze voordraagt, menigmaal zelf in het geheel niet echt overtuigd is.

8. Maar wij weten in tegenstelling tot die eigenmachtige leraars van de wet, die niet verstaan noch wat zij zeggen, noch wat zij bevestigen, a) dat de wet goed is, als iemand die wettelijk, op een met het wezen en de betekenis van de wet overeenstemmende manier gebruikt bij het kerkelijk onderricht, dat hij heeft mee te delen.

a) Rom. 7: 12

9. En hij dit weet, dat hij bij zijn spreken over de geldigheid van de wet binnen de Christelijke gemeente zich laat leiden door het bewustzijn en de overweging, dat de rechtvaardige, die door het geloof gerechtvaardigd is, de wet niet is gezet, dat hij nog verder de bepalingen in engere of wijdere omvang zou moeten opvolgen (Rom. 6: 14 Ro Gal. 5: 18). De wet, zoals

Mozes die gegeven heeft, behoudt haar geldigheid niet voor de rechtvaardigen, maar zij is gezet de onrechtvaardigen en de halsstarrigen, de goddelozen en de zondaars (1 Petrus 4: 18), de onheilige en de ongoddelijken (Hebr. 12: 16. 2 Tim. 3: 2, de vadermoorders en de moedermoorders, die zich met de daad aan vader en moeder vergrijpen, door slagen of dergelijke mishandelingen (Ex. 21: 15 en 17), de doodslagers (Ex. 21: 12).

10. De hoereerders, die, die bij mannen liggen, de schandjongens (Rom. 1: 27. 1 Kor. 6: 9, de mensendieven (Ex. 21: 16 Deut. 24: 7), de leugenaars, de meinedigen en zo er iets anders tegen de gezonde leer (Tit. 2: 1) is.

11. Naar het Evangelie van de heerlijkheid van de zaligen van God (Hoofdstuk 6: 15), a) dat mij (Efeze 3: 8 vv. Kol. 1: 25 vv.) toevertrouwd is, kan toch iemand zeer goed weten een juist gebruik te maken bij zijn onderwijs van de wet; hij moet alleen aan dit Evangelie zich vasthouden.

a) 1 Thessalonicenzen. 2: 4

In vs. 8 stelt de apostel de uitspraak van zijn wetenschap, die hij in de school van de Heilige Geest geleerd heeft, tegenover de volste beweringen van die aanmatigende leraars van de wet. Zijn leerbegrip nu, op welker aanneming door Timotheus hij zonder bedenking rekent, is dit, dat de wet goed is en in geen opzicht berispelijk, maar alleen in zo verre of onder voorwaarde, dat iemand die recht of "wettelijk" gebruikt, dat de dwaalleraars geenszins deden. De uitdrukking "wettelijk" vormt met "wet" een woordenspel, dat moet te kennen geven, dat de wet overeenkomstig haar eigen wezen moet worden aangewezen. Daarbij valt vanzelf in het oog, dat Paulus op deze plaats van het gebruik van de wet niet met betrekking tot de hoorders of lezers, maar uitsluitend van de toepassing daarvan door de leraar spreekt, die wel moet bedenken, dat de rechtvaardigen, zoals in vs. 9 staat, geen wet gegeven is. Daarmee kan alleen een mens bedoeld zijn, die rechtschapen en zedelijk volgens de eisen van de wet leeft. Omdat echter volgens de algemene leer van de apostel allen, die onder de wet zijn, zich tevens onder de vloek bevinden, zodat uit de werken van de wet geen vlees rechtvaardig kan worden (Gal. 3: 10 Rom. 3: 20), zo volgt hieruit, dat onder de rechtvaardige alleen zo een kan worden verstaan, die in Christus door het geloof gerechtvaardigd en door de Heilige Geest bij aanvang vernieuwd is. Als tegenstelling tot die uitgesproken gedachten telt vervolgens de apostel een lange reeks van kwaaddoeners op, voor wie de wet van kracht blijft. Dan is een optelling, waaraan zonder twijfel de nevengedachte ten grondslag ligt, dat vaak juist zij, die het meest voor de wet ijveren, haar het meest overtreden (vgl. Rom. 2: 10 vv.).

De optelling begint met de "onrechtvaardigen" en "halsstarrigen" met degenen, die doen wat in strijd is met de wil van God, die in de wet is uitgesproken en aan deze wil, die hun gehoorzaamheid eist, gehoorzaamheid weigeren. Zij gaat voort met "de goddelozen" en "de zondaren", met degenen, die naar God niet vragen, (anders zouden zij op Zijn wil acht geven) en die doen wat kwaad is, omdat zij Hem niet gehoorzamen. Verder volgen de "onheiligen" en ongoddelijken; de eersten komen overeen met de goddelozen, deze met de zondaars, omdat een onheilige iemand is, die niets heilig acht, een ongoddelijke of ongeestelijke, die alles zonder wijding behandelt. Met de onheiligen komen vervolgens weer overeen de vader- en moeder-moorders en doodslagers", met de ongoddelijken de "hoereerders en schandjongens en mensendieven", die vader en moeder mishandelen en mensenmoorden een daad van de onheiligen en het misbruiken van vrouw of man in dienst van boze lust, of de mens in de dienst van winzucht als koopwaar te behandelen een daad van de ongoddelijken is. Nog volgen de "leugenaars en meinedigen", om ook te denken aan de zonde van de tong, die de

mens tegen de medemens bedrijft, als hij zich van onwaarheid tegenover hem bedient en tegen God, als hij bezweert wat leugen is, of niet houdt wat hij bezworen heeft. De opsomming eindigt, alsof die een opsomming was geweest van eigenschappen en handelingen, in plaats van personen, met "en zo er iets tegen de gezonde leer is. " Als nu, wat tegenover haar is, onder de wet valt, die de rechtvaardigen niet gesteld is, dan is het wettelijk gebruik van de geopenbaarde wet niet dat men het tot een onderwerp van onderrichting maakt voor hen, die in geloof gehoor geven aan de apostolische leer, die liefde uit een rein hart en een goed geweten en ongeveinsd geloof ten doel heeft (vs. 5), maar om hen te straffen, wier wezen en wandel met haar in tegenspraak is.

Die leraars van de wet, die meesters in de Schrift wilden zijn, deden alsof de wet voor de rechtvaardigen bestemd was; zij dachten het Evangelie met de wet nog te kunnen verbeteren, zij stelden eisen, die volgens de wet waren, om door vervulling van deze tot een hogere trap van zedelijke volkomenheid te leiden. Op zo’n richting wijst de "lichamelijke oefening" in Hoofdstuk 4: 8, van welke daar sprake is in verband met de "fabelen" (vgl. Tit. 1: 1). Dwalen wij niet, als wij de fabelen en het genealogiseren (opstellen van geslacht-registers) met de wettelijke richting in verband brengen, dan zal wel niet worden gedacht aan een eenvoudig verbindend verklaren van de Mozaïsche wet, maar aan een zodanige toepassing van deze, waarbij men roemde op een diepere kennis, waardoor men tot een hogere zedelijke volkomenheid moest komen, dan bij het eenvoudig vasthouden aan het Evangelie. Bij deze opvatting is het dan ook duidelijk, waarom de apostel hier een reeks van de grootste zonden optelt, tot welke bestraffing de wet gesteld is. Die leraars van de wet overkomt dat, terwijl zij wijs willen zijn, zij tot dwazen worden en terwijl zij beloven hun aanhangers tot een hogere kennis en hogere zedelijke volmaking te leiden, zij deze weer brengen op de trap van de onrechtvaardigen. Juist daarom wordt van hen in vs. 7 gezegd: "zij verstaan niet wat zij zeggen, noch wat zij bevestigen. "

Met de woorden van het elfde vers wil Paulus uitdrukken, dat zijn leer van de wet niet gegrond is op subjectieve willekeur, maar op het Evangelie, dat hem is toevertrouwd en om het normatieve gezag daarvan des te helderder te doen uitkomen, stelt hij het voor als Evangelie van de zalige God; want daarin openbaart zich Gods heerlijkheid en deelt zich Zijn zaligheid de gelovigen mee.

Er waren namelijk te Efeze sommigen, die een andere leer leerden, dan die in het Evangelie geopenbaard wordt. Zij hadden veel op met de wet van Mozes en gaven zich uit voor verklaarders van die wet; maar verstonden niet, wat zij zeiden en beweerden. Zij kenden het doel van de wet niet en maakten in hun onderwijs van haar geen gebruik overeenkomstig het doel, waartoe zij gegeven is. Zij schenen haar te beschouwen als gegeven niet voor de goddeloze, maar voor de rechtvaardige, niet om haar voorschriften te volbrengen, maar om er over te redetwisten. Zij hielden zich op met schijnbaar verheven bespiegelingen en diepzinnige redeneringen over de wet, met verdichtselen en eindeloze geslachtsrekeningen. Het gevolg hiervan was dat het verstand alleen werd bezig gehouden en het hart werd verwaarloosd, dat er allerlei vragen werden opgeworpen, waarover men met elkaar twistte, dat men de verordening van God tot onze zaligheid niet ontvouwde, dat men afweek van het einddoel van de geboden van de wet, de beoefening van de liefde uit een rein hart en een goed geweten en een ongeveinsd geloof en tot ijdel gesnap verviel, dat op de reiniging van hart en leven niet de minste invloed uitoefende. Het waren dus verderfelijke dwaalleraars. Zij verkondigden niet alleen een leer, die streed met de gezonde, zuivere leer van het Evangelie, maar beroofden ook dit Evangelie van zijn verlichtende, vertroostende, heiligende kracht, miskenden zijn geest en strekking en verijdelden het wijze doel van God met dit uitnemend

geschenk van Zijn genade. Timotheus moest hen daarom tegenstaan en hen terecht wijzen. Hij moest de wet niet afkeren, noch verwerpen; want zij is goed, als zij maar op de juiste manier gebruikt en tot haar doel aangewend wordt. Dat doel moest hij bestendig op het oog houden en ter bereiking van dat doel moest hij in zijn onderwijs van haar gebruik maken. Paulus noemt verschillende soorten van zondaren op, tegen wie de wet gericht is; ja hij voegt, om niets te vergeten, erbij: "en als er iets anders tegen de gezonde leer is, naar het Evangelie van de heerlijkheid van de zalige God. " Dat Evangelie was hem toevertrouwd. Dat Evangelie moest ook door Timotheus gepredikt en gehandhaafd worden. Met dat Evangelie stemde de wet in dit opzicht overeen; want evenals de wet, zo dringt ook het Evangelie om afstand te doen van alle ongerechtigheid. De wet moest daarom, overeenkomstig het Evangelie, worden gebruikt, om de zondaar te ontdekken aan zichzelf, om het schandelijke en strafwaardige van de zonde hem onder het oog te brengen en te doen gevoelen, om hem van alle zonde een diepe afkeer in te boezemen, om hem te leren wat hij doen en wat hij nalaten moet, om hem het edele en zalige van haar geboden te doen beseffen en tot de betrachting van die geboden hem op te leiden.

Bij het aan Paulus toevertrouwde Evangelie doorziet men, hoe God rechtvaardig is en rechtvaardig maakt, zalig is en zalig maakt en alles zó leidt, dat Hij voor Zijn heerlijke genade de lof en wij de eeuwige redding of de zaligheid verkrijgen.

12. En ik dank Hem, die mij bekrachtigd heeft, namelijk Christus Jezus, onze Heere, dat Hij mij tot hiertoe in mijn werk geleid heeft, om dat zo te volbrengen als ik het doe, met het juiste begrip van mijn plicht en met rusteloze ijver tot vervulling ervan (2 Kor. 3: 6. 1 Kor. 15: 10). Ik dank Hem, die mij, toen Hij mij tot Zijn apostel riep, getrouw geacht heeft, in mij vertrouwen gesteld heeft, dat ik Hem een getrouw dienaar zou zijn (1 Kor. 4: 2; 7: 25), mij nu ook werkelijk in de bediening gesteld hebbende, om te betuigen het Evangelie van de genade van God (Hand. 20: 34).

13. En te wonderbaarder is die genade, omdat Hij ze bewezen heeft aan mij, a) die van te voren een godslasteraar (1 Kor. 12: 3) was, en een vervolger van Zijn gemeente (Hand. 9: 4) en een verdrukker, omdat ik degenen, die in Hem gelovig waren geworden, mishandelde, om ze tot zonde te dwingen (Hand. 26: 11). Maar mij is barmhartigheid geschied, omdat de Heere mij zelfs tot een uitgelezen vat verkoren heeft, om Zijn naam te dragen voor de heidenen en voor de koningen en voor de kinderen van Israël (Hand. 9: 15); b) omdat ik het kwaad, dat ik deed, onwetend gedaan heb, omdat ik geheel onbewust ervan was, hoe zwaar ik mij daarin verzondigde (Hand. 3: 17. Joh. 16: 2), in mijn ongelovigheid.

a) Hand. 8: 3; 22: 4. 1 Kor. 15: 9 b) Joh. 9: 39, 41

Nadat de apostel met de laatste woorden van het elfde vers gewezen had op zijn persoonlijke verhouding tot het Evangelie, schildert hij nu de genade, hem bewezen, om in zijn voorbeeld het Evangelie voor te stellen als een heerlijk Evangelie van de zalige God. De afdeling staat met het voorgaande in het nauwste verband, doordat het de tegenstelling tussen de dwaalleer en het Evangelie in zijn gehele diepte openbaart. De dwaalleer heeft aan de ene kant te doen met onvruchtbare speculaties, waar zij aan de andere kant praktisch wil worden, daar bracht zij de Christen onder de wet. Het ene, waarop het vóór alles aankomt, de vergeving van de zonden, schenkt zij niet en daarom kent zij ook de ontferming van de Heere niet. Het wezen van het Evangelie daarentegen is het juist dit te openbaren; als getuigenis daarvoor beroept Paulus zich op hetgeen hij in zijn eigen persoon heeft ervaren.

In plaats van alleen te zeggen, hoe het geschied is, dat hem het Evangelie is toevertrouwd, roemt Paulus het als iets, waarvoor hij de Heere Jezus dank verschuldigd is en wel zo, dat hij Hem tevens dankbaar roemt als degene, die hem het kunnen doen heeft gegeven. Nadat hij dan zo terug gezien heeft op zijn leven roemt hij verder hoe hij daartoe is gebracht. Jezus heeft hem, door hem het ambt op de dragen daartoe getrouw geacht, nadat hij de vorige tijd een lasteraar, een vervolger en een verdrukker was geweest. Door te herinneren wat hij vroeger was geweest, is hij reeds verder gegaan dan hetgeen hij eerst wilde zeggen, hoe hij ertoe gekomen is het Evangelie te verkondigen. Het maakt de overgang tot het tweede uit, omdat het zijn roeping tot het ambt doet voorkomen als ervaring van barmhartigheid en genade.

Met de woorden: "omdat ik het onwetend gedaan heb in mijn ongelovigheid" wil hij zijn vroeger handelen niet verschonen, maar hij wil daarmee de mogelijkheid uitspreken van het verkrijgen van genade. Als hij het niet in onwetendheid had gedaan, maar tegen beter weten en geweten, zou de begenadiging niet mogelijk zijn geweest. Deze onwetendheid heeft echter haar grond in ongeloof. In hoeverre dit ongeloof zelf weer een schuld was, komt hier niet in aanmerking, het wordt alleen vermeld ter verklaring van de onwetendheid.

Er blijft een groot onderscheid tussen het gedrag, dat de apostel hier beschrijft, waarbij het hem werkelijk om de wet te doen was en dat, waarvan wij in Luk. 11: 52 MATTHEUS. 12: 32 lezen, waarbij het onvernietigbare vijandschap van het hart was tegen hetgeen uit God is, opzettelijk verzet tegen de Geest van God de grond van het handelen is: hier moest de genade tot een dwingende macht worden, om te kunnen redden.

Als Paulus niet onwetend was geweest, zou zijn begenadiging volstrekt onmogelijk zijn geworden, omdat hij in dat geval een zonde tot de dood had begaan (1 Joh. 5: 16 v.) waarbij het subjectieve aanknopingspunt voor de goddelijke barmhartigheid, berouw en boete, geheel ontbreekt.

Naar de rechtvaardigheid die in de wet is, was Paulus onberispelijk (Fil. 3: 6); voor Christus is hij een zondaar. Maar zoals de maan en een lantaarn voor ons in de nacht licht geven, maar het dwaas is een lantaarn te gebruiken als de zon schijnt, zo had deze gerechtigheid haar tijd en was in deze tijd ook werkelijk gerechtigheid. Maar toen Christus verscheen, werd zij verduisterd en is nu niet dan zonde.

14. De vruchten, die die onwetendheid voortbracht, waren zeker treurig, maar de genade van onze Heere, die de onwetendheid van mij nam, en mij verlichtte met het licht van de levende (Job 33: 30), is zeer overvloedig geweest, met geloof, dat in de plaats van ongeloof in mij werd opgewekt en liefde, die er is in Christus Jezus en die van die tijd af mijn hart heeft doordrongen (2 Kor. 5: 14), zodat ik sinds juist het tegendeel doe van mijn vroeger handelen (1 Kor. 9: 19 vv.).

Tegenover de toestand in vs. 13 beschreven, stelt Paulus de nieuwe, de staat van de genade, die zich in zijn leven en werken verheerlijkt en het met geloof en liefde in Christus Jezus heeft versierd. Geloof en liefde zijn voorgesteld als het gevolg van de genade; waar deze zich aan een mens verheerlijkt, brengt zij geloof en liefde mee.

Hoe groter van te voren de ellende van de apostel was, des te rijker was de genade, door hem ervaren, die in de plaats van ongeloof geloof en in de plaats van haat liefde vestigde.

Terwijl Paulus aan zijn vroeger ongeloof het tegenwoordig geloof en de liefde in Christus Jezus overstelt, doet hij het niet zonder het oog te vestigen op de dwaalleer, die noch de bekering tot God in geloof (vs. 4), noch de liefde (vs. 5) tot haar doel had.

Het kon bij mij niet anders, zegt hij, dan een gelovig vertrouwen worden op Hem, die gekomen is, om de zondaars zalig te maken; en daarmee werd ook een liefde in het hart uitgestort, waarbij ik God en Zijn heiligen en mij en alle mensen, tot wier zaligheid Jezus Christus in de wereld is gekomen, geheel anders leerde beschouwen en behandelen.

Christus heeft het geloof in mij gewrocht, mij bekwaam makend om Hem aan te nemen als de Zoon van God en mijn Heer en Zaligmaker, Hem lief te hebben, tegen wie ik van te voren dacht, vele vijandige dingen te moeten doen, zowel als tegen Zijn discipelen. Hij meldt het geloof en de liefde, de twee voornaamste genadegaven, in tegenstelling van de heersende zonde in zijn onbekeerde staat.

15. Dit is een getrouw woord (Hoofdstuk 3: 1; 4: 9. 2 Tim. 2: 11 en alle aanneming waardig, zodat het zonder voorbehoud gelovig mag worden aangenomen, a) dat Christus Jezus in de wereld gekomen is (Joh. 16: 28) om de zondaren zalig te maken, waarvan ik de voornaamste ben, aan wier hoofd ik als het ware sta, ik, die de gemeente van God vervolgd heb (1 Kor. 15: 9).

a) MATTHEUS. 9: 13 Mark. 2: 17 Luk. 5: 32; 19: 10. 1 Joh. 3: 5

Bent u een zondaar, o mens? Voelt u het? Belijdt u het? Vreest u het rechtvaardig oordeel van God. ? Beseft u uw gevaar? Erkent u uw gemis? Dit woord zegt u: Er is zaligheid, er is behoud ook voor u. Met geen ander doel is Christus Jezus in de wereld gekomen, dan om zondaren zalig te maken; d. i. te behouden voor het oordeel, te brengen tot het geluk. Is het niet wat u nodig heeft? Als u dit te beurt valt, wat heeft u meer nodig? En het is God, de Heilige God, God de Rechter over allen, die het u laat aanzeggen. Kan onder alle woorden van God een woord voor u belangrijker, een ander woord voor u aannemelijker zijn? Welgelukzalig de man, die het getrouwe, het alle aanneming waardige woord, zijn aanneming, al zijn aanneming waardig geacht heeft. Die het om zijn inhoud met blijdschap, om zijn oorsprong met een vol vertrouwen aangenomen heeft. Die er een woord in erkend heeft voor zijn hart en van zijn God. Welhaast zal hij er al de troost en al de kracht van ondervinden. Zo is het die Paulus gegaan, die dit woord aan zijn Timotheus toeriep. Hij was een man geweest, die de vrees van het oordeel had proberen te ontgaan, die de bevrediging van zijn hart gezocht had, niet in rijkdom van werelds goed, niet in overvloed van aardse genietingen, niet in menselijke wijsheid of eer, maar in strenge deugdsbetrachting en nauwgezette godsdienstigheid. Toch vreesde zijn hart, toch bleef de vrede met God en met zichzelf achter; toch bleef hij uitroepen: Ik ellendig mens! Want het kwade lag hem bij, omdat hij het goede wilde; en ook de begeerlijkheid was zonde; en de kracht van deze groeide, naarmate de wet dreigde. Wanneer zou het anders worden? Wanneer zou de kracht van de zonde worden overwonnen door de kracht van de godsvrucht? Wanneer de volmaakte deugd de volkomen vrede aanbrengen? Wanneer deze zondaar op de weg van de gerechtigheid zoveel vorderen, dat hij het zichzelf zeggen kon: Ik ben behouden, ik heb niets meer te vrezen; ik word welgelukzalig. Ach! tevergeefs voegde hij de ijver van de vervolging bij de onberispelijkheid van een leven naar de wet en werd in zijn onwetendheid de voornaamste van de zondaren door de eeuwige Redder van zondaren te lasteren en te smaden. Er kwam geen wezenlijke kracht tot deugd en heiligheid, voor en aleer er was vrede van het gemoed. En er kwam geen vrede van het gemoed dan door de aanneming van het getrouwe en alle

aanneming waardig woord, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken. Maar toen kwam zij en alles met haar. Toen de vastheid van de overtuiging: geen verdoemenis meer! Toen een leven niet meer naar het vlees, maar naar de geest. Toen de verzekering van de nabijheid, de kracht van de heiligheid. En welke Paulus deze gemaakt hebben van de Saulus van weleer, weten wij. Hangt er zoveel aan de aanneming van een woord? Ja, als dat woord een Godswoord is, een Godswoord, dat tot onze kennis brengt de grootste daad, het grootste geschenk van de goddelijke liefde. Ja, als de aanneming van dat woord van de erkentenis is de liefde, waarvan het getuigt, van de liefde, die het tot ons brengt. Ja, als de aanneming van dat woord van liefde niet geschieden kan, zonder dat ons hart vervuld wordt van een wederliefde, die de vrees buiten sluit en die de hoogste, de enige ware kracht is tot de enige ware deugd: gehoorzaamheid.

17. De Koning nu van de eeuwen (Ps. 145: 13 Tob. 13: 5), de onverderfelijke, de onzienlijke (Rom. 1: 23 Kol. 1: 15), de alleen wijze God (Rom. 16: 27 Judas 1: 25), zij eer en heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen (vgl. Hoofdstuk 6: 15 vv.).

Geen wonder dat nu, omdat de apostel aan de genade, door hem ondervonden een zo verheven betekenis voor alle volgende eeuwen toeschrijft, zijn hart zich tot een dankbare doxologie verheft; maar geen wonder ook, dat hij zijn hoogste voorrecht juist op deze plaats zo uitvoerig meedeelt, want niet door de wet, maar door het Evangelie alleen kon zich toch van de Heere barmhartigheid aan hem en na hem aan zo velen verheerlijken en in zo verre dient deze gehele mededeling tevens tot weerlegging van de dwaalleraars, die de wet boven het Evangelie hadden gesteld.

18. Dit gebod, zoals ik dat van te voren nader heb uiteengezet, dat namelijk in plaats van al het andere de mensen moet worden geleerd, dat zij, om het eeuwige leven te verkrijgen, op Hem hun vertrouwen moeten stellen, die in de wereld is gekomen om de zondaren zalig te maken, beveel ik u tot zorgvuldige waarneming en beoefening aan (Hoofdstuk 6: 20. 2 Tim. 1: 14 mijn zoon Timotheus! Waak, dat u naar de profetieën, die van u voorgegaan zijn bij uw ordening als helper van de apostelen (1 Tim. 4: 14 en "Ac 16: 3, in deze voorspellingen, in overeenstemming met deze, en door deze als met een toerusting tot uw ambt gedragen, de goede strijd strijdt door trouwe en nauwgezette volbrenging van uw ambtsplichten, vooral ook tegenover de dwaalleraars (vs. 3 v. Hoofdstuk 6: 12. Judas 1: 3).

Met de woorden "dit gebod beveel ik u", keert de apostel na de nadere mededeling in vs. 5 vv. tot zijn oorspronkelijke vermaning in vs. 3 terug en richt zijn woord weer direct tot Timotheus, die hij voor enige ogenblikken uit het oog had verloren. Van een gebod in de eigenlijke zin van het woord is nu natuurlijk hier geen sprake, maar Paulus beweegt zich reeds bij deze uitdrukking in militaire beelden. Het woord, dat daarvoor in de grondtekst staat, wordt gebruikt voor het commando en wel is het enigszins het commando tegen de dwaalleraars, dat de apostel Timotheus aanbeveelt of toevertrouwt.

Dezelfde apostolische leer, waarover hij in vs. 5 vv. verklaard heeft, dat die dwaalleraars van haar zijn afgedwaald en tot nutteloos ijdelspreken zijn gekomen, heeft hij in vs. 11 als het heerlijk Evangelie van de zalige God tegenover hun onderricht in de wet gesteld en als de leer van Jezus de Heiland van zondaren geprezen, waarvan zijn roeping tot prediker daarvan getuigenis geeft. Hij kan dus, nadat aan die tegenstelling tegen het handelen en zoeken van anders lerenden (vs. 3) is voldaan, op het gebod (vs. 5) terugkomen, om het aan Timotheus in het algemeen aan te bevelen, zonder te denken aan hetgeen zijn eerste taak zal zijn. Dat hij het Evangelie ook hier noemt met de uitdrukking "gebod", heeft dezelfde reden als boven; het

handelt over hetgeen de mensen in plaats van al het andere ter betrachting moet worden voorgehouden, namelijk, dat zij om eeuwig leven te verkrijgen, op Hem hun vertrouwen moeten stellen, die in de wereld gekomen is om zondaren te redden. En als hij nu zegt, dat hij dit gebod aan Timotheus beveelt volgens de over deze van te voren gegeven profetieën, dan bedoelt hij die voorspellingen, die hem hadden toegezegd dat Timotheus een getrouw dienaar van het Evangelie zou zijn en daardoor zijn keuze hadden bepaald, toen hij hem tot medehelper in zijn arbeid aannam. Zoals die voorspellingen vroeger de apostel ervan hadden verzekerd, dat hij er goed aan deed om Timotheus als dienende helper aan te nemen, zo volgt hij die ook thans, als hij hem de leer, die hij verkondigd heeft, tot verdere waarneming aanbeveelt, opdat hij zo de goede krijgsdienst, die men over hem had doen verwachten, ook beoefenen zou, namelijk de dienst in die strijd, die Christus voert om de zielen door Zijn woord te winnen. Wat hij hiertoe moet hebben, is niet ver te zoeken en het volgende vers geeft het nader te kennen: hij moet geloof hebben en een goed geweten; maar het een niet zonder het ander, opdat het hem niet gaat zoals sommigen, die tengevolge daarvan, dat zij het laatste van zich stootten, in het eerste schipbreuk leden.

20. Onder welke is Hymeneüs (= bruiloftslied) (2 Tim. 2: 17) en Alexander (= mannenverweerder), de kopersmid (2 Tim. 4: 14 en "Ac 19: 34, die ik de satan overgegeven heb 1Co 5: 5, opdat zij zouden leren de naam van de Heere niet meer te lasteren, zoals zij reeds waren begonnen te doen.

Wat Paulus van Hymeneüs en Alexander zegt, wijst ons aan, hoe dierbaar en noodzakelijk voor hem de kerkelijke tucht was en hoe daarom de verslapping en teugelloosheid van vele gemeenten in dit opzicht met zijn geest en zijn voorbeeld in lijnrechte tegenspraak zijn. Daartegenover mag ook niet onopgemerkt blijven, hoe hij alleen in gevallen van de uiterste nood tot deze maatregel overging en dan nog alleen met de bedoeling, om door de straf tot verbetering te leiden en de ziel voor eeuwige schade te behoeden. De inquisitie in de Rooms-Katholieke kerk wordt dus hier evenzeer veroordeeld, als het indifferentisme van vele leden van de Hervormde op dit gebied.

Wat Paulus bij Hymeneüs en Alexander probeerde teweeg te brengen door de kerkelijke tucht, die hij in zijn apostolische volmacht wilde uitoefenen, dat geeft God Zijn dienstknechten in deze tijd, wanneer Hij ziet dat hun macht geweken is, vaak door verborgen schikkingen, waardoor hij teweeg brengt dat menigmaal de leugenmond wordt gestopt, menig lasteraar door ons onbekende omstandigheden zo wordt, dat hij moet ophouden.

HOOFDSTUK 2

WANNEER EN HOE HET GEBED DOOR MANNEN EN VROUWEN IN DE GEMEENTE MOET WORDEN GEDAAN

II. Vs. 1-15. Behalve de taak, om hen tegen te werken, die door hun onvruchtbaar drijven de gemeente in verwarring brengen, heeft Timotheus, toen hij te Efeze achterbleef, als plaatsbekleder van de apostel, tegelijk de andere op zich genomen, om voor de orde en leiding van de gemeente zorg te dragen. Terwijl Paulus nu dit gedeelte van zijn taak zich voorstelt en hem in de eerste plaats voorschriften wil mededelen over de godsdienstige vergaderingen, zoals de toestanden van de gemeente die aan de hand geven, bepaalt hij ten eerste dat het algemene kerkelijk gebed voor alle mensen en met name ook voor de koningen en overheden moet geschieden, zoals dit ligt opgesloten in de universele bestemming van het Christendom voor de gehele wereld, die zo duidelijk en bepaald is uitgesproken in zijn roeping tot apostel van de heidenen (vs. 1-7). Vervolgens spreekt hij zich verder daarover uit, die de rechte, zowel inwendige als uitwendige houding is, die eensdeels de man en anderdeels de vrouw bij het gebed betaamt (vs. 8-10). In aansluiting hieraan schrijft hij verder voor, dat de vrouwen niet moeten gaan leren, maar op haar ondergeschikte plaats tevreden moeten zijn met onderwerpen te worden zoals haar ook in het algemeen geen heersen over de man betaamt, maar zij integendeel in de vervulling van huiselijke en moederplichten haar roeping moeten zien (vs. 11-15).

1. Van hetgeen ik in het vorige hoofdstuk heb gezegd, wil ik nu de toepassing maken op het kerkelijk leven, tot welks bewaring en ontwikkeling ik u te Efeze heb achtergelaten (Hoofdstuk 1: 3 vv.). Ik vermaan dan vóór alle dingen, dat gedaan worden smekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen (Efeze 6: 18. 2 Kor. 1: 11 Fil. 4: 6) voor alle mensen, zowel voor de mede-Christenen, als ook voor de heidenen en de Joden.

Wat de apostel over het gebed van de gemeente verlangt, staat tot het vroeger verklaarde wezen van de apostolische leer in zo’n verhouding, dat hij het op grond daarvan vóór alles kon verlangen. De apostolische leer toch kan in het éne woord worden samengevat (Hoofdstuk 1: 14 v.), dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om de zondaren zalig te maken en de lankmoedigheid van de Heere ten opzichte van hem, die Hij van een lasteraar en vervolger tot een apostel gemaakt heeft, was een voorspelling van de bekering van hen, die in het vervolg in Hem gelovig zouden worden; daarom betaamde het de Christenen hun gebed niet slechts uit te strekken tot hun kring, maar over alle mensen en inzonderheid over alle overheden.

"Ik vermaan dan vóór alle dingen", zegt de apostel, niet in die zin alsof de vermaning, die daarop volgt, die eerste plaats verdiende, maar er zijn bijzondere redenen, die hem aanleiding geven vóór alle dingen hiervan te spreken. Zijn vermaning om voor alle mensen te bidden heeft zonder twijfel dezelfde bedoeling als die in Titus 3: 1 v. om alle zachtmoedigheid te bewijzen jegens alle mensen en de overheid onderdanig en gehoorzaam te zijn, tot alle goed werk bereid. Zij heeft betrekking op degenen, die in hun voorrang van Christenen te zijn een recht meenden te bezitten om op hen, die het niet waren, neer te zien als op een massa perditionis (een menigte aan het verderf gewijd).

Paulus vindt zich genoopt de tegenstelling tegenover Joodse gnostische beperktheid zelfs liturgisch vast te stellen.

De Christenen moeten de niet-Christenen niet aanzien als een massa van het verderf, waarmee zij niets te maken hebben, integendeel moeten zij ook aan niet-Christenen hun liefde betonen en tot hun zaligheid doen, wat zij ook maar voor hen hun doen, zelfs als zij door hen gehaat en vervolgd worden.

Niemand is een zo'n groot zondaar, dat men niet voor hem zou moeten bidden; ook Paulus is op het gebed van Stefanus (Hand. 7: 59) bekeerd geworden.

De drie woorden: gebeden, smekingen, voorbiddingen, vormen een opklimming. Bede is het algemene woord voor de uitdrukking van verlangen. Smeking duidt aan het plechtig opdragen van een bede aan God; en voorbidding is de algemene behartiging van de nood van anderen, waarmee wij om hetgeen anderen nodig hebben smeken, als gold het onze eigen belangen. Een smeking, een plechtig, ernstig, heilig gebed van de gehele gemeente, die het lijden van anderen als het hare voelt, moeten Christenen voor alle mensen slaken en evenzo danken voor al het goede, dat hun overkomt. Niet alleen door voorbidding, ook door dankzegging doet Hij ons tot een smelten. Want wie God danken zal voor het goede, dat de naaste ontvangt, die moet hem ook liefhebben en als een vriend beschouwen.

2. Er wordt gebeden voor koningen, voor de Romeinse keizer, alsook voor de verschillende heersers van het Romeinse rijk, die op verschillende plaatsen zijn en voor allen, die in hoogheid zijn, voor alle personen, die enig overheidsambt bekleden (Rom. 13: 1 vv. 1 Petrus 2: 13 v.), opdat wij, als God tegenover de oproerige machten hen behoedt en steeds meer zegent (2 Thessalonicenzen. 2: 6 v. Rom. 13: 4), een gerust en stil leven leiden mogen in alle godzaligheid inwendig en eerbaarheid in het uitwendige.

Reeds in het Oude Testament (Jer. 29: 1 Ezra 6: 10) was voorgeschreven dat de Joden ook voor hun heidense regenten zouden bidden. Die gewoonten hielden de Joden, totdat de geest van oproer bij hen meer en meer de overhand verkreeg en aan het begin van de laatste Joodse oorlog het gebed en offer voor de keizer op aandringen van de Zeloten geheel werd afgeschaft.

De oude Christenen zijn daarentegen het apostolisch bevel getrouw nagekomen en hebben zelfs te midden van de zwaarste vervolgingen niet afgelaten voor koningen en overheden te bidden, zoals voldoende uit oude liturgieën als ook uit de getuigenissen van apologeten en kerkvaders blijkt. Bij het volbrengen van de Christelijke voorbede opent de apostel de gelovigen het uitzicht, dat zij dan een gerust en stil leven zullen kunnen leiden in alle godzaligheid en daarmee spreekt hij de verwachting uit, dat hun voorbede bij God ook werkelijk iets zal uitwerken (vgl. Spr. 21: 1).

Een van de beste en nuttigste soorten van opbrengst, die men de overheid verschuldigd is en opbrengen moet is deze, dat men voor haar bidt, ook voor het door haar ontvangen goed God hartelijk dankzegt.

Stilte en rust zijn voor de vroomheid en heiligheid meer bevorderlijk, dan onrust en beweging. Vooral is het de aard van politieke beweegredenen, de belangstelling zo sterk te absorberen, dat de bevordering van de vroomheid daaronder schade lijdt. Daarom moet de Christen zich wachten, dat hij niet te diep in zo'n onrustig politiek gewoel geraakt; en vooral heeft de geestelijke alle reden om deze regel in acht te nemen. Zo iemand dan heeft juist hij een stil en gerust leven nodig. Opdat hij nu zo'n leven krijgt, bidt hij voor de overheid en

mengt hij zich zo min mogelijk in politieke twisten, niet meer, dan waartoe hij bepaald geroepen is.

3. Want dat u aanbidding, bede, voorbede en dankzegging doet, zoals ik zo-even heb aangegeven, is goed voor de mensen (2 Kor. 8: 21 Tit. 3: 8), die daaruit zien, hoe goed wij het met hen allen menen (Rom. 12: 17) en bovendien aangenaam voor God, onze Zaligmaker 1Ti 1: 1.

4. a) Die wil, dat alle mensen zalig worden (Tit. 2: 11) en wel dat zij daardoor zalig worden, dat zij allen tot kennis van de waarheid komen (2 Tim. 3: 7), welke waarheid alleen in Christus Jezus aanwezig is (Joh. 1: 17; 14: 16; 18: 37).

a) Ezechiël. 18: 23. 2 Petrus 3: 9

5. a) Want er is één God, wie alle mensen zonder uitzondering toebehoren (Jes. 45: 21 v. Mal. 2: 10. 1 Kor. 8: 6 ; er is ook één b) Middelaar van God en van de mensen, in hun geheel (Hebr. 12: 24), namelijk de mens Christus Jezus (Rom. 5: 15).

a) Joh. 17: 3 Rom. 3: 30 b) Gal. 3: 19 Hebr. 9: 15

6. a) Die, als een mens hun gelijk (Hebr. 2: 14), Zichzelf gegeven heeft tot een rantsoen voor allen zonder onderscheid, die de naam van mens dragen (Gal. 1: 4; 2: 20 1. 4 Tit. 2: 14), zijnde de getuigenis tot Zijn tijd, dat het in hen teweeggebrachte heil te Zijner tijd zou worden gepredikt (Tit. 1: 3).

a) MATTHEUS. 20: 28 Efeze. 1: 7 Kol. 1: 14

Als God wil dat alle mensen zalig worden, moet ook u het willen; als u het wilt bid het, want die iets willen, die bidden.

Dat er een God van alle mensen is, die aan allen hetzelfde heil heeft toegedacht en allen met gelijke liefde beschouwt, dat gemeenschappelijke nood nu gemeenschappelijke redding uit deze het gehele mensengeslacht verenigt, dat was een waarheid, die vóór Christus misschien hier of daar duister vermoed, maar nooit openbaar verkondigd was. Ook de Joden hadden zich afgekeerd van dit licht en het vervalste Jodendom, dat de dwaalleraars in Klein-Azië met een Christelijke tint onder de gemeente probeerde te verbreiden, verduisterde opnieuw deze dierbare waarheid.

Opmerkelijk onderscheidt zich van de soteriologische leer van de apostel de driestheid van velen van onze tijdgenoten, die beweren dat zij geen Middelaar nodig hebben, dat men ook zeer goed dadelijk, zonder de Zoon, tot de Vader kan gaan. Wat deze mensen voor alle dingen missen, is de levende erkentenis van de doemwaardigheid van de zonde en van de heiligheid van God. De God, tot wie zij naderen, is niet de God van de bijbelse openbaring, maar integendeel de afgod van hun eigen verduisterd verstand. Hebben wij nu volgens de leer van de apostel slechts één Middelaar van God en van de mensen, dan is de aanroeping van de heilige, de Mariolatrie, zoals die in de laatste tijd in de Rooms Katholieke kerk gepleegd wordt, reeds hiermee in haar grond veroordeeld.

Als men hier vraagt hoe het overeen te brengen is dat Christus Zich zelf gegeven heeft tot een rantsoen voor allen en er ondertussen zo velen verloren gaan in hun zonden, het antwoord is

gereed: men moet onderscheid maken tussen de voldoening van het rantsoen en het gevolg daarvan. Hij heeft een rantsoen betaald, waardig om er de zaligheid van alle mensen voor te verkrijgen en alles gedaan, wat vereist wordt om God te bevredigen en de mensen in staat van zaligheid kan brengen. Niemand of hij kan zalig worden door het geloof en als een mens verloren gaat, het is niet uit een gebrek van rechtvaardigheid in de Middelaar, maar uit liefde tot zijn lusten en eigenwillige verwerping van de genade.

7. Zoals ik zo-even gezegd heb moet aan alle plaatsen het werk van Gods genade in Christus, dat voor alle mensen is, verkondigd worden, waartoe ik a) gesteld ben, een prediker, die deze boodschap verkondig, en een apostel, die ze in de wereld moet verbreiden (ik zeg, als ik dit van mijzelf beweer, de waarheid in Christus, ik lieg niet (Rom. 9: 1)), een leraar van de heidenen, die hen moet onderwijzen in geloof, opdat zij daartoe komen (Rom. 1: 5; 15: 18; 16: 26 en in waarheid, opdat zij komen tot de erkentenis van deze (vs. 4).

a) Hand. 9: 15; 13: 2; 22: 21.

Hoe bekend het ook aan Timotheus en aan de gemeente te Efeze was, dat Paulus de apostel was van de heidenen, zo noodzakelijk was het toch wegens zijn tegenstanders, dat hij deze zijn roeping, om de leraar aller volkeren te zijn, altoos weer tegenover zijn vijanden handhaafde. Ook hier wijst hij op zijn roeping als apostel van de heidenen, als op een feitelijk bewijs van de grote waarheid, dat God de grote zaligheid van allen wil, zoals Hoofdstuk 1: 12-16 zijn bekering het feitelijk bewijs is van de genade van God, ook jegens de grootste zondaren.

De tijd gedurende het driejarig verblijf van de apostel te Efeze, waarin ook de vervaardiging van de brief aan de Galaten valt, is daardoor zowel van de vroegere als van de volgende periode van de Paulinische zending onderscheiden, dat Paulus gedurende deze de strijd voor de apostolische waardigheid moest strijden. Na het wegnemen van de verwarring te Corinthiërs, die bij zijn verblijf in Griekenland in de winter van 57 tot 58 volledig volgde, was dat vuur, dat de dwaalleraars in de Paulinische gemeenten hadden geworpen, uitgeblust, en men kon dit later niet meer doen ontbranden door de gewaande tegenstelling tussen Paulus en Petrus, omdat Petrus sinds Paulus' gevangenschap openlijk een vriendschappelijke en welwillende verhouding tot de Paulinische zending gekomen was. Reeds de brief aan de Romeinen is vrij van de strijd voor de apostolische waardigheid. De brieven uit de gevangenschap te Rome bevatten geen spoor van afwijzing van enige verdenkingen in dat opzicht. De apostel was in alle Christelijke gemeenten, niet alleen in die van zijn eigen stichting, als zodanig algemeen erkend. Wat aan boosaardigheid en verbittering tegen de bestrijders van het Farizese Jodendom nog aanwezig was, kon buiten de gemeenten voortgaan. Het is duidelijk hoe belangrijk deze opmerking is voor de tijd van het samenstellen van de hier voor ons liggende brief. Op geen andere tijd dan in die Efezische periode had Paulus aanleiding om de sterke uitdrukking te gebruiken "een prediker en apostel - ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet. "

8. Ik wil dan als een, die krachtens mijn apostolisch gezag gerechtigd ben om bepalingen te maken, dat de mannen a) bidden, in gemeenschappelijk gebed voorgaan (Hand. 4: 24 vv.), in alle plaatsen, waar men samenkomt om God te dienen, b) opheffende heilige handen, die gewijd zijn door een hart, dat echt bidt en zich tot God verheft (Amos 5: 23 Jes. 29: 13, zonder toorn, die de ootmoedige gezindheid tot God met vijandige gedachten tegen de naaste ontheiligt en zonder twisting of twijfel, die de ernst van het gebed wegneemt en de onverdeelde overgave aan God verhindert (Jak. 1: 6 vv.).

a) Joh. 4: 21 b) Ps. 134: 2

De apostel keert tot de vermaning in vs. 1 vv. uitgesproken terug, nadat hij in vs. 4 vv. nader heeft aangewezen, waarom hij daarin op aanbidding, bede, voorbede en dankzegging voor alle mensen en inzonderheid voor koningen en overheden heeft aangedrongen. Nu zegt hij waar, hoe en door wie zulk bidden moet worden verricht en daarbij heeft hij aan de vrouwen, zowel als aan de mannen iets bijzonders te zeggen. De laatsten moeten, in bepaalde onderscheiding van de vrouwen, uitsluitend de openbare gebeden doen. Het schijnt namelijk, dat in de vergaderingen van de gelovigen dit niet uitsluitend aan de voorganger opgedragen was, maar dat zij zonder verdere beperking door de gemeenteleden zelf verricht werd. De apostel misbillijkt dat geenszins; hij bepaalt alleen, dat de vrouwen zich daarvan geheel onthouden, wat zij wellicht in de laatste tijd niet altijd gedaan hebben (vgl. 1 Kor. 11: 3 en 14: 34). Het "aan alle plaatsen", dat niet slechts op "bidden", maar op de hele zin ziet, is daaruit te verklaren, dat de gemeente te Efeze, evenals menige andere (vgl. bij Rom. 16: 5) uit verschillende huisgemeenten bestond en tengevolge daarvan verschillende vergaderplaatsen had. Met het oog hierop geeft de apostel een voorschrift, dat door de mannen, waar die ook zijn, ter harte moet worden genomen. Het opheffen van de handen was het Joodse gebruik bij het gebed Jer 1: 15 en werd, zoals uit deze plaats blijkt, ook door de Christelijke gemeente aangenomen.

De uitdrukking "heilige handen" wil niet zeggen, zoals men die gewoonlijk opvat, dat de handen, die zij biddend opheffen, vrij moeten zijn van zonden en verkeerdheden (Jes. 1: 15). Was dit de gedachte van de apostel, dan zou het "zonder toorn en twisting", als nog in het bijzonder uit die alle genoemd, vreemd zijn. Wat met het eerste bedoeld wordt kan niet op zo verre afstand liggen van hetgeen met het laatste wordt gevorderd en het kan niet een toestand van de handen in het bijzonder zijn, maar moet een toestand aanwijzen van tot gebed opgeheven handen. De handen van de biddenden zijn nu heilig, als zij inwendig doordrongen zijn van de wijding, zonder welke zijn spreken niet de naam van bidden verdient.

"Toorn en twijfel" slaan terug op het voorschrift van voorbidding voor alle mensen (vs. 1); geen onwilligheid, geen valse overlegging mogen daarin storen. De "twijfel" kan intussen ook verder gaan en God, de Hoorder van de gebeden, betreffen. Wie in de gemeente bidden wil, moet bovenal geloof en vertrouwen bezitten.

9. a) Zo ook verorden ik, dat de vrouwen in een eerbaar (Hoofdstuk 3: 2), welvoeglijk gewaad gekleed zijn, dat zij zoeken om ook haar wijding te dragen en met schaamte en matigheid zichzelf versieren, als zij bij gemeenschappelijk gebed en de godsdienst tegenwoordig zijn, niet in vlechtingen van het haar, of goud of parels of kostelijke kleding (1 Petrus 3: 3).

a) Tit. 2: 3

10. Maar zij moeten op een juiste manier voor God verschijnen, dat de vrouwen betaamt, die de godvruchtigheid belijden. Zij moeten tonen door goede werken, dat de godzaligheid haar levensdoel is (Hoofdstuk 5: 10).

Wij hebben in deze verzen weer een pastoraal voorschrift, dat van een zeer juist oordeel en van een bewonderenswaardige scherpheid van blik getuigt. Hoe veelbetekenend is toch voor het vrouwelijk geslacht het uitwendige, ten opzichte van kleding en geheel het uitwendige! Ook de man moet zich niet verwaarlozen, maar de vrouw nog veel minder. Een zeker tooisel is plicht voor de vrouw, maar dit moet gekozen worden met een fijn gevoel voor hetgeen

betamelijk is. Er is een manier van zien te tooien, die het "met schaamte" niet in acht neemt en daarom meteen de indruk van verheffing geeft. Geen bijzondere regels kunnen daarover gegeven worden, de eerbaarheid moet het juiste bepalen. Als nu de apostel zegt dat de vrouwen zich niet moeten versieren met vlechtingen van het haar, of goud, of parels, of kostelijke kleding, bedoelt hij zeker daar niet mee dat de vrouwen in het geheel het haar niet zouden mogen opmaken, nooit goud of parels zouden mogen dragen enz., maar hij bedoelt, dat zij al dat in het oog vallende moeten mijden. Het past niet als een vrouw zich zo kleedt, dat de mensen op de straat blijven staan om haar na te zien. Vooral staat het niet goed als een vrouw, die zo opzichtig is, mee deelneemt aan allerlei Christelijke verenigingen, aan in- en uitwendige zending enz. Die de godvruchtigheid door goede werken wil tonen, moet in het uiterlijke ook niets hebben wat niet passend is bij de godzaligheid.

De sierlijkheid van het gewaad vindt de apostel, wanneer zij in het openbaar verschijnen, loffelijk, maar hij neemt alle voorwendsel tot opschik en pronkzucht weg.

Heilige wijding van het gebed wordt ook van de vrouwen geëist; maar als die bij de mannen door toorn en twijfel zou kunnen verhinderd en gestoord worden, lag bij de vrouwen meer voor de hand, wat haar uitwendige gedaante en haar voorkomen ongepast maakte; daarom bepaalt de eis van een gewijd bidden zich daartoe, dat zij het doen in een eerbaar gewaad, met schaamte en matigheid. De vrouwen moeten dus aan het gebed deelnemen in een eerbaar gewaad, met zedige schaamte voor het ongepaste en vermijdend al wat onbehoorlijk is; schaamte en matigheid zal de vrouwen zich zo doen kleden als het betamelijk is. Zij zullen het er niet op toeleggen, om in het oog te lopen door het haar te vlechten, of door goud of parels of kostelijke kleding aan te doen. Zij moeten zich versieren zoals het de vrouwen betaamt, die voor godvrezend gehouden willen worden. Met de woorden: "door goede werken" wijst de apostel op dat gebied, dat haar arbeidsveld in het leven van de Christelijke gemeente uitmaakt.

Evenals bij de mannen toorn en twisting het gebed verhindert, zo is bij de vrouwen voor de geest van het gebed niets gevaarlijker, niets, dat meer strekt om die uit te doven, dan de ijdelheid, de wereldliefde en de trotsheid. De zorg voor de uitwendige mens, de begeerte om in het oog te lopen, maakt de verborgen mens van het hart ongeschikt tot de alleen ware begeerte om God te behagen. Ach, de ongelukkige mode, om alles in een parade te veranderen en zo ook een kerk-parade te maken, doet meer schade dan men denkt!

11. Een vrouw laat zich leren in stilheid. Zonder zelf te willen spreken luistert zij met opmerkzaamheid toe naar hetgeen bij de gemeenschappelijke godsdienst tot lering en onderwijzing in het Christelijk geloof door de mannen wordt voorgedragen. Zij luistert in alle onderdanigheid, zoals dat aan het vrouwelijk geslacht past.

12. Maar ik laat de vrouw niet toe dat zij, in plaats van zich te laten onderwijzen, zelf in de openbare vergadering optreedt en leert (1 Kor. 14: 34 v.), noch over de man heerst, in enig opzicht zich boven hem verheft op een wijze, die haar niet betaamt, maar ik wil van haar, dat zij in stilheid zij, in al haar werken zich beweegt in het verborgene en stille.

a) 1 Kor. 14: 34 b) Gen. 3: 16 Efeze 5: 24

Het schijnt dat de Christenen te Efeze meer dan het haar betaamde geneigd waren, om zichzelf op de voorgrond te stellen. Om die reden legt de apostel haar het stilzwijgen op, zoals ook in de Joodse synagogen aan de vrouwen alleen het horen, maar niet het spreken was

toegestaan. Zelfs het vragen naar hetgeen zij niet begrijpt wordt in 1 Kor. 14: 35 aan de vrouw niet op openbare plaatsen, maar alleen binnen de grenzen van haar eigen woning veroorloofd. Een voorbeeld van het leren door de vrouw, dat de apostel zeker niet zou hebben verboden, zien wij in Hand. 18: 26

Zo is ook niet strijdig met het verbod van Paulus, dat een vrouw boeken schrijft; want hoewel zo'n boek openlijk wordt verkocht, treedt toch daarmee de schrijfster niet in het openbaar voor een gemeente op, maar het wordt alleen door de liefhebbers thuis gelezen en voor huiselijk onderricht gebruikt.

13. Zo'n rangschikking van het vrouwelijk geslacht onder het mannelijke en zo'n bescheiden terugtreden in het bewustzijn van eigen zwakheid (1 Petrus 3: 7), ligt reeds gegrond in de geschiedenis van de beginselen van de mensen: a) want Adam is eerst gemaakt, daarna Eva (Gen. 2: 7 en 21 v. 1 Kor. 11: 8 v. ; dienvolgens komt wel de man, maar niet de vrouw de zelfstandige plaats toe.

a) Gen. 1: 27; 2: 22

14. En Adam is niet verleid door de slang in het paradijs, die zeer goed wist welke van de beide geslachten het zwakste en gemakkelijkst te verleiden was; maar de vrouw verleid zijnde (Gen. 3: 1 vv. 2 Kor. 11: 3, is in overtreding geweest in de mensenwereld, omdat zij niet alleen het eerst zondigde, maar ook haar man tot zonde verleidde. Dit moet nu een bestendige waarschuwing voor het vrouwelijk geslacht zijn, om zich niet door een zelfverheerlijkend, boven de man zich verheffend optreden in het gevaar te begeven een prooi van de verzoeker te worden.

Het is alleen de aanvang van de zonde, waarop de apostel hier het oog vestigt en deze ligt zeker in de vrouw, die zich door de slang heeft laten verleiden, terwijl dat van de man kan worden ontkend; men vergelijke slechts wat ons in Gen. 3: 12 vv. over de loop van de zonde en de omgekeerde weg van de straf wordt meegedeeld, dan vindt men daarin volkomen hetzelfde, wat de apostel zegt.

Als het bedrog, dat tot overtreding van het goddelijk verbod aanleiding gaf, niet de man overkomen is, maar de vrouw, dan is daaruit af te leiden dat de bedrieger bij de vrouw een invloed hoopte te vinden, die hij niet bij de man verwacht had; maar dan is ook duidelijk, dat de vrouw van nature toegankelijker is voor een misleiding, die tot zonde voert, dan de man en dus de gelegenheden moet mijden, om zo bedrogen te worden.

15. Maar zij zal zalig (woordelijk "gered worden in kinderen te baren (1 Kor. 3: 15), dat haar voor haar overtreding en wel op smartelijke en gevaarvolle manier is opgelegd (Gen. 3: 16), als zij blijft in het geloof en liefde en heiligmaking (Efeze 6: 23. 1 Thessalonicenzen. 4: 3 en 7 met matigheid, die zich van alle aanmatigend op de voorgrond stellen (vs. 12) verwijderd houdt (Hoofdstuk 5: 10 en 14. Tit. 4 v.).

De woorden: "zij (de vrouw, als collectief begrip het gehele geslacht omvattend) zal zalig worden" staan in tegenstelling tot de voorgaande, "is in overtreding geweest of vervallen. " Nadat namelijk de apostel aan de vrouw de activiteit in de vergaderingen van de gemeente als haar niet passend, heeft verboden, wijst hij nu op de door God haar toegeschikte bestemming, wier vervulling voor haar zegen aanbrengend is. Hij doet dit zeker in het bijzonder denkend aan toekomstige dwaalleraars, die verbieden te huwen (Hoofdstuk 4: 3) en wijst van de

vrouw, die in de vergadering receptief moet zijn, het huiselijk leven aan als die sfeer, waarin zij, namelijk ten opzichte van de kinderen een actieve werkzaamheid moet uitoefenen, vgl. Hoofdstuk 5: 14.

In het "kinderen baren" ligt de opvoeding van de kinderen ook begrepen. Niet te leren, maar moeder te zijn, dat is de eigenlijke bestemming van de vrouw. Op deze weg, waarop men door veel lijden en veel verootmoediging gaat, moet zij uit de zonde worden gered, waarin haar zwakkere natuur nog makkelijker dan de mannelijke raakt. Zo wordt de vloek, die God haar heeft opgelegd, tot een zegen.

De zorg voor een kind vervalt het gemoed van de moeder op zo’n manier, dat een menigte zaken, die anders makkelijk plaats hebben, in het geheel geen plaats meer vinden en alle belang verliezen. Vele verzoekingen zijn dan als in het geheel niet meer aanwezig.

HOOFDSTUK 3

OVER DE STAAT VAN DE DIENAARS VAN DE KERK EN VAN HUN HUISGENOTEN. OVER DE KERK EN HET GEHEIM VAN DE GODZALIGHEID

III. Vs. 1-13. In de vorige afdeling was reeds gesproken over een werkzaamheid in het kerkelijk leven van de gemeente; zo lag de overgang tot het opzienersambt voor de hand. Werkelijk spreekt nu Paulus daarover, omdat hij over de beide ambten, die wij in Fil. 1: 1 leerden kennen, de opzieners (vs. 1-7) en dienaars of diakenen en in verband met de laatsten over de diakonessen (vs. 8-13) handelt. Hij verklaart aan Timotheus nader, op welke eigenschappen hij vooral moet zien bij hen, die door hem tot het een of ander ambt moesten worden geroepen. In zo verre die van negatieve aard zijn, wordt alleen dat opgenoemd, wat bij de Christen in het algemeen niet mag worden gevonden en in zover zij van positieve aard zijn, stellen zij de dienaren geen hogere zedelijke eisen, dan die vanzelf spreken; maar het was toch van groot belang die afzonderlijk te noemen, omdat zij wegens andere eigenschappen, inzonderheid om bijzondere gaven, zo gemakkelijk over het hoofd gezien konden worden, terwijl zij evenwel bij opzieners en dienaars van de gemeente het allerminste mochten ontbreken.

1. Dit is een getrouw woord (Hoofdstuk 1: 15): als iemand tot een opzienersambt, het ambt van opziener of oudste ("Ac 14: 23" en "Ac 20: 31, lust heeft, die begeert inderdaad, zoals hij zelf met deze begeerte te kennen geeft, een treffelijk werk (1 Thessalonicenzen. 5: 13. 2 Tim. 4: 5 Het is dan nodig, dat zo iemand ook de edele eigenschappen bezit, die met dat kostelijk werk in overeenstemming zijn (vgl. Tit. 1: 5 vv.).

Reeds de aanhef: "dit is een getrouw woord", geeft te kennen, dat de apostel niet naar de lichtzinnige manier van de wereld een oordeel wil vellen en in vleselijke zin wil zeggen, dat niemand het beter heeft dan "de papen. " Daarvoor zou hij die aanhef niet nodig hebben, die slechts bij belangrijke onderwerpen en bij menige voorkomt, die verre verwijderd zijn van hetgeen het vleselijk gezinde verstand zegt. Maar ernstige gemoederen, die door de moeilijkheid van het ambt worden afgeschrikt, wordt hier een vastheid aangeboden.

Volgens onze plaats schijnt men naar het opzienersambt te hebben gedongen, dat niet onverklaarbaar is in een tijd, toen de bisschop of opziener onder uitwendige smaad en vervolging meestal zonder loon diende (vgl. Hoofdstuk 5: 17 v.); zo hadden zich ook volgens 1 Kor. 16: 15 te Corinthiërs Stefanus en de zijnen vrijwillig voor de dienst aangeboden.

Zij, die anders in het Nieuwe Testament gewoonlijk presbyters of oudsten heten, worden viermaal (Hand. 20: 28. 1 Tim. 3: 2 bisschoppen genoemd en uitdrukkelijk wordt, als hun werk het weiden van de kudde op de voorgrond gesteld (Hand. 20: 28. 1 Petrus 5: 1 v. vgl. 2: 25 en Efeze. 4: 11. 1 Kor. 12: 28 De naam is zonder twijfel van Joods-christelijke oorsprong: oudsten, zo werden de oversten van de synagogen genoemd, aan wie de leiding van de godsdienstige aangelegenheden was opgedragen (Luk. 7: 3 Jak. 5: 14); de naam drukt ten eerste het begrip uit van ouderdom en de daarmee nauw verbonden persoonlijke eerwaardigheid, vervolgens het begrip van waardigheid van het ambt en van overheid, omdat deze gewoonlijk uit bejaarde en ervaren mannen bestond. Deze naam daarentegen is hoogst waarschijnlijk ontleend aan de politieke omstandigheden van de Grieken, werd dus pas later en wel in de heidens-Christelijke gemeenten in het kerkelijk spraakgebruik opgenomen en betekent naar het woord de ambtsplicht en werkzaamheid van de opzieners van de gemeente. Volgens het voorbeeld van de synagogen, alsook van het politieke stadsbestuur, waren er in

elke gemeente verscheidene presbyters. Of er onder de leden van deze presbiter-colleges gehele gelijkheid heerste, of dat de een, wellicht de oudste, bestendig presideerde, of dat eindelijk de een na de ander in een zekere kring als primus inter pares de hoogste leiding in handen had, daarvan worden in het Nieuwe Testament geen beslissende aanwijzingen gevonden, omdat ook "de engelen van de 7 gemeenten" in Openbaring 1: 20 even goed het gehele presbyterie of kerkbestuur van deze gemeenten, als afzonderlijke concrete individuen en latere bisschoppen kunnen betekenen. Toch is een zeker soort van presidium in een goed georganiseerd bestuur en tot geregelde gang van werkzaamheden onmisbaar en in zo verre ook bij deze eerste Christelijke presbyteriën van het begin af waarschijnlijk. Wat nu die engelen van de Openbaring aangaat, doelt die uitdrukking naar alle waarschijnlijkheid reeds op de idee van het episcopaat (?), namelijk daarop, dat het bestuur van de gemeente één hoofdpersoon heeft, die tot de gemeente in patriarchale verhouding staat en voor haar geestelijke toestand in empatische zin verantwoordelijk is.

Die een opzienersambt begeert, begeert een werk, dus de werkzaamheid, niet de waardigheid; moeite met genot; een arbeid, waardoor hij in ootmoed toeneemt, opdat hij niet opgeblazen wordt.

U bent uit voorname stand, daarom schaamt u zich een prediker te worden, maar echt, het predikambt is voortreffelijk en belangrijk, het gaat de grootste dingen aan en ziet op het heil van de zielen en de zalige eeuwigheid.

2. Een opziener dan moet (om deze eigenschappen nader mee te delen) onberispelijk zijn, iemand, van wie men niets kwaads kan zeggen (Hoofdstuk 5: 7) een man van een vrouw 1) (Tit. 1: 6), wakker, zich onthoudend van zinnelijke genietingen (vs. 11. Tit. 2: 2. 1 Thessalonicenzen. 5: 6 en 8, matig, zodat hij zich weet te beheersen en zich in generlei opzicht vergeet (Tit. 1: 8), eerbaar, zodat hij zich in houding en gebaren bestendig binnen de grenzen van het gepaste houdt; graag herbergend om gewillig de Christenen, die van elders komen, op te nemen (Tit. 1: 8 Rom. 12: 13), bekwaam om te leren, om de leden van zijn gemeente, waar die onderwijzing nodig hebben, ook werkelijk te kunnen onderrichten (2 Tim. 2: 24).

Enige Katholieke uitleggers hebben hier de mening verdedigd, dat onder de éne vrouw, wier man een opziener was, de kerk moest worden verstaan; maar voor zo’n geringen prijs komt men niet los van het argument, dat deze plaats inhoudt tegen de celibaats-wet van Gregorius VII.

Bij de Joden kwam toen de veelwijverij soms voor; ook bij de Grieken. Nog menigvuldiger was de lichtzinnige echtscheiding, die Jezus afkeurt (MATTHEUS. 19: 3-9). Van Josephus, een priester, weten wij, dat hij zijn vrouw verstootte, omdat haar inborst hem niet beviel. Christus leert ons dat God oorspronkelijk man en vrouw onscheidbaar verenigd heeft en daarop voortbouwend verlangt de apostel, dat geen man, in veelwijverij levend, een bisschopsambt bekleedt, ofschoon hij als Christen niet genoodzaakt werd, als hij meer dan één vrouw had een van hen te ontslaan, of veel minder het opgeloste huwelijk weer aan te knopen. Dergelijke omstandigheden maakten de bisschop "aantastelijk" voor vijanden, als zou daarmee een zekere eerbaarheid noodzakelijk verbonden zijn. - Onjuist is het zeker om deze woorden zo te verklaren, als had de apostel geen weduwnaar, die hertrouwd was, tot het bisschopsambt willen toelaten. Dat een weduwnaar nog als echtgenoot van zijn overleden vrouw beschouwd werd (zoals in de uitdrukking "een man van een vrouw" als zij die zin had, liggen zou) daarvan vinden wij in de Schrift geen voorbeeld en dat zou ook strijden met de

leer van Christus, MATTHEUS. 22: 30 De oudste Christelijke kerk verwierp bepaald de ketterse leer, dat een tweede huwelijk de Christen niet zo vrij zou staan en dat deze plaats reeds vroeg en nu nog in de Griekse kerk, als een verbod van een tweede huwelijk voor de geestelijken werd uitgelegd, dat hangt samen met de later opgekomen, verkeerde begrippen van de onthouding en van de meerdere heiligheid van de ongehuwde staat, denkbeelden, die de apostelen vreemd zijn. Dergelijke ziekelijke meningen bestonden er reeds bij de heidenen, die de ongehuwd geblevenen hoog prezen, maar zij hebben niets gemeen met hetgeen Paulus in 1 Kor. 7: 39, 40 zegt. Even weinig bewijst hier beneden Hoofdstuk 5: 9 "een man van een vrouw". Verkeerd, naar de letter legt de Griekse kerk deze plaats zo uit, als wilde de apostel dat ieder geestelijke getrouwd zou zijn, ofschoon er wel een toespeling ligt in de woorden, zoals in de vermelding van kinderen en van huisgezin (vs. 4 en 5). Daaruit schijnt men te kunnen opmaken dat de apostel het beter vond wanneer een bisschop getrouwd was, opdat hem zijn huis mocht kunnen zijn een voorbereidingsschool voor zijn ambt en hij uit eigen ondervinding de belangrijkste levensbetrekkingen mocht leren kennen.

3. Niet genegen tot de wijn, geen smijter, geen pocher, geen vuil gewinzoeker, die geen oneerlijke handelingen pleegt, als hij uit eigen middelen moet leven (Hoofdstuk 5: 7 v. Tit. 1: 7); maar bescheiden (Jak. 3: 17 Fil. 4: 5), geen vechter, vrij van twistgierigheid (Tit. 3: 2. 2 Tim. 2: 24, niet geldgierig, vrij van geldzucht (Hebr. 13: 5).

4. Een, die zijn eigen huis wel regeert, zijn kinderen in onderdanigheid houdend met alle stemmigheid (Tit. 1: 6).

5. Want als iemand, zoals dat bij voorbeeld met de priester Eli het geval was (1 Sam. 2: 12 vv.), zijn eigen huis, dat kleiner en zoveel gemakkelijker gebied, niet weet te regeren, hoe zal hij voor de gemeente van God met goede leiding en de nodige oplettendheid zorg dragen? (Luk. 16: 10).

De apostel had niet nodig de voorgaande eisen te bevestigen; zij spraken zozeer vanzelf, dat zij alleen herinnerd hoefden te worden, opdat Timotheus, wanneer opzieners moesten worden aangesteld, die zedelijke eigenschappen niet lager zou stellen dan eigenschappen van begaafdheid. De eis daarentegen, dat de aan te stellen persoon geschikt moest zijn om zijn huis wel te regeren, meent Paulus te moeten bevestigen. Inderdaad kon men menen, dat het huiselijk bestuur op de gemeente geen invloed zou hebben. De apostel beweert dat van iemand, die zijn eigen huis niet weet te regeren, ook geen bekwaamheid te wachten is tot bestuur van een gemeente van God.

Uit de leiding van het huisgezin kan men besluiten hoe iemand zijn ambt zal waarnemen. Een ongeregeld gezin in het huis van de prediker verwekt met reden een ongunstig vooroordeel over de ambtsbediening van de geestelijke. Is in het huis van de herder bij alle eenvoudigheid geen orde en reinheid, dan zal het in de gemeente ook niet voorbeeldig gaan; nog meer uit het uitwendige van de leraar zelf, geheel afgezien van zijn huishouden, kan men een besluit trekken tot zijn ambtsbediening. Is de geestelijke te weinig "eerbaar" (vs. 2 vgl. Hoofdstuk 2: 9 eerbaar gewaad) dan wekt dat zeker een ongunstig vooroordeel op tegen zijn ambtsbediening. De geestelijke mag zichzelf in het uitwendige niet in het oog lopend verwaarlozen. Hij moet tonen, dat hij in alle delen orde en reinheid liefheeft.

De apostel veronderstelt hier overal zeer bepaald, dat een opziener gehuwd is. Inderdaad heeft de huwelijksstaat, om de daarmee verbonden verootmoedigingen geen geringe invloed op de beoefening van de genoemde deugden; ook is het voorbeeld, dat men door een huiselijk leven

in de geest van Christus geeft, zeker van uitgebreider nut dan men geeft door een ongehuwde staat, al leeft men ook nog zo rein.

6. Geen nieuweling mag hij wezen, niet iemand, die pas sinds kort tot de Christelijke gemeente is overgegaan, opdat hij niet opgeblazen wordt daarover, dat hij zo snel tot de ereplaats van opziener gekomen is en in het oordeel van de duivel valt, dat toch het geval zou zijn, als de hoogmoed hem op de weg van de verkeerdheid voert.

Zeker moesten in gemeenten, pas gesticht, noodzakelijk ook nieuwelingen met het opzienersambt worden bekleed Hand. 14: 23, waarom in de brief aan Petrus, waar gesproken wordt over de pas gestichte gemeente op Kreta, geen dergelijk voorschrift als hier wordt gevonden. Te Efeze echter, waar de gemeente reeds enige jaren bestond, had Timotheus een ruimere keuze onder degenen, die reeds vroeger en degenen, die pas onlangs tot de belijdenis van het Evangelie waren toegetreden. Niet de jeugdige leeftijd op zichzelf, maar het gebrek aan de nodige kennis en ervaring onderscheidt de hier aangeduide nieuweling, die bovendien nog gevaar zou lopen om door hoogmoed verblind te worden, als hij boven vroeger bekeerden tot zo'n ereambt verheven werd. Er is geen zonde, waarin pas bekeerden gemakkelijker kunnen vervallen als zelfverheffing, vooral als hen een bijzondere onderscheiding ten dele wordt! Het is daarom een genade van God, als zij op een weg van vernedering, van strijd en van lijden worden gehouden.

Geen nieuw geplante (neophyt), d. h. een nieuw bekeerde. De gemeente, waarvoor de apostel hier zorgde, bestond reeds een reeks van jaren. Nadat hier en daar de eerste bisschoppen, door Paulus zelf aangesteld, waren afgetreden, moesten zij uit het getal van de ervaren en beproefde Christenen worden vervangen en ook in nieuw gestichte gemeenten moesten zulke mannen worden aangesteld. Zelfs in het eigen hart is een noodzakelijk trapsgewijze vooruitgang, dat de verdrukking lijdzaamheid en de lijdzaamheid bevinding voortbrengt (Rom. 5: 4), hoeveel te meer moet ook de beste dunk eerst getoetst en geproefd worden, voor die voldoende grond oplevert tot een keuze voor een bisschopsambt. Wat Paulus hier zegt, dat ondervinden wij nu. Niet alleen zijn de nieuwelingen verhit om alles te wagen, maar zij zijn in dwaas zelfvertrouwen opgeblazen als konden zij boven de wolken vliegen.

Een geestelijke, die hoogmoedig en opgeblazen wordt, lijdt daardoor schade in de gemeenschap met God en Christus (1 Petr. 5: 5) en zo een kan er gemakkelijk toe komen, dat hij een diepe zedelijke val doet; daardoor dat men geen behoorlijk beproefde en bevestigde mensen tot belangrijke kerkelijke bedieningen riep, is aan de kerk reeds veel nadeel berokkend.

7. En hij moet ook een goede getuigenis hebben, zowel van de broeders (Hand. 16: 2) als van degenen, die buiten zijn, de niet-Christenen (1 Kor. 5: 12 v. 1 Thessalonicenzen. 4: 12), opdat hij niet, doordat men de herinnering aan zijn vorige zonden steeds weer vernieuwt, valt in smaadheid en doordat hij zichzelf genoodzaakt ziet sommige mensen niet te zeer te naderen, om ze niet tot verwijtingen te brengen, in de strik van de duivel, die hem in de volle uitoefening van zijn ambtsplichten zo makkelijk belemmert.

Het is een treurige toestand, als mensen, die buiten zijn een geestelijke door geheimen, die zij van hem weten, in hun macht hebben, als hij hen naar de ogen moet zien en zich op velerlei wijze bij hen welgevallig moet maken, opdat zij zwijgen. Hij komt daardoor in onwaarheid en huichelarij en is in zijn hele werkzaamheid verlamd. Het is alsof de duivel hem in zijn strik had.

Wie ook slechts vroeger een voor de wereld aanstotelijke wandel geleid heeft, moet niet makkelijk het geestelijk ambt willen bekleden, want de herinneringen aan vroegere zonden blijven bij hem en bij anderen voortbestaan en ook de beste levenswandel van later dagen delgt ze in dit leven niet geheel uit. Ieder Christen, die zich van een erkend slechte wandel tot een beter gedrag heeft bekeerd, moet de stilte en afzondering zoeken, om daar met de daad te bewijzen wat hij belijdt, maar hij moet geenszins proberen in het oog te lopen. De lastering treft anders niet hem alleen, maar ook het ambt en de duivel spant hem strikken, opdat hij of weer tot de zonde vervalt, of in gevaar komt het kwaad gerucht, dat hem volgt, de verachting die hem treft, te willen betalen, of door afval van het Christendom te ontvluchten.

8. a) De diakenen (Fil. 1: 1 Zie bij Rom. 12: 8 en 1 Kor. 12: 31 insgelijks moeten eerbaar zijn (Tit. 2: 2), niet tweetongig, zodat zij tot de ene op deze, tot de andere op andere manier spreken, niet die zich tot veel wijn begeven, geen vuil gewinzoekers (Tit. 1: 7).

a) Hand. 6: 3

Diakenen, d. i. dienaars zo heten zij, die het tweede geordende ambt bekleden, dat de apostolische kerk naast het hogere van oudsten of opzieners instelde. Gewoonlijk vindt men de eerste diakenen in de zeven armenverzorgers, die de eerste gemeente op raad van de apostelen koos (Hand. 6: 1 v.); die zeven mannen worden echter nergens diakenen genoemd (in Hand. 21: 8 heten zij alleen "de zeven. Herinnert hun armenbedeling aan het latere diaconaat en behoorde ook het prediken van enkelen onder hen, als van Stefanus en Filippus niet tot hun ambt, maar was dat alleen een zaak van het algemeen priesterschap, dan nemen zij toch een meer zelfstandige plaats in dan de latere diakenen, wier voorlopers meer te vinden zijn in de jongelingen, die vrijwillig dienst deden (Hand. 5: 6 vgl. 1 Petrus 5: 1 en 5 Het ambt van de zeven was zonder twijfel een eerste begin tot een geordend ambt in de gemeente, zoals de bestaande behoefte dit aan de hand gaf. Toen later de verstrooiing van de gemeente bij de dood van Stefanus dat eerste begin verwoest had, stelde de gemeente, die zich weer onder andere omstandigheden verzamelde, dit waarschijnlijk in meer uitgewerkte en daarom dubbele vorm voor als presbyteriaat en diaconaat. De diakenen, wier naam eveneens aan de dienaars van de Joodse synagogen (Luk. 4: 20) herinnert, als de naam van oudsten aan die van de opzieners van de Joodse gemeenten, moesten in de tweede eeuw, wanneer wij nader van hen horen, de uitwendige regeling van de godsdienst waarnemen, bij de uitdeling van het heilig avondmaal behulpzaam zijn en onder het opzicht van oudsten of opzieners de armen en zieken verplegen.

De roeping van de diakenen bestond in de eerste plaats en hoofdzakelijk in armen- en ziekenverpleging. Met dat uitwendige werk verbond zich nu vanzelf ook een soort van zielenzorg, omdat toch de armoede en het ziekbed de rijkste gelegenheid tot lering, vermaning en vertroosting biedt en volgens de geest van het Christendom lichamelijke ondersteuning slechts een brug moet zijn en een middel ter bevordering van het aanbieden van de veel kostelijker goederen van het Evangelie ("de ziel van de armenverpleging is de verpleging van de ziel" Amalia Sieveking). De diensten, die de apostel in 1 Kor. 12: 28 onder de geestelijke gaven optelt, hebben zeker betrekking op het hele gebied van de praktische liefdediensten van de diakenen. Paulus verlangt van een echten diaken een eerbaren wandel, oprechtheid, matigheid, vrij zijn van winzucht, een helder inzicht in de goddelijke waarheden, die laatste eigenschap op een deelnemen aan de zielverzorging wijst; bovendien blijkt echter uit deze vereisten, dat de diakenen in de apostolische kerk een veel hogere geestelijke roeping hadden, dan de dienaars van de Joodse synagogen, die het gebouw openden en toesloten, voor de reiniging zorgden en de boeken ter voorlezing overreikten.

9. Niet ketters gezind (Tit. 3: 10), maar houdende de verborgenheid van het geloof, de kennis van Gods raadsbesluit, om ons in Christus zalig te maken, die voor de wereld en het natuurlijk verstand verborgen is (Rom. 16: 25. 1 Kor. 2: 7 vv., in een rein geweten (Hoofdstuk 1: 5, 19), zodat te wachten is, dat zij ontoegankelijk zijn voor het bedrog van de dwaalleraars.

Men heeft er zich over verwonderd dat hier niet slechts voor de aanstelling van oudsten, maar ook, hetgeen in de brief aan Titus niet het geval is, voor de aanstelling van diakenen aanwijzing wordt gegeven en nog daarenboven voor hen een zo gelijk aan die andere. Maar Titus moest de Christenen op Kreta nog eerst tot een gemeente samenvoegen, dat door het aanstellen van oudsten geschiedde, aan wie dan kon worden overgelaten om de juiste mensen te zoeken voor de diensten van de gemeente, die van mindere aard waren. Timotheus daarentegen moest bij Christenen, die reeds tot een gemeente waren samengevoegd, ervoor waken, dat de kerkelijke ambten in de juiste handen kwamen. Dat hetgeen van Timotheus over de vereisten tot het ambt van diaken gezegd wordt zo gelijk is aan hetgeen de apostel ten opzichte van oudsten gezegd heeft kan eveneens niet bevreemden, omdat beide keren gehandeld wordt over zulke eigenschappen van de aan te stellen personen, waarop hij, afgezien van de geschiktheid, die voor het ambt geëist wordt, acht moest geven; op de zedelijke toestand moest in beide gevallen acht worden geslagen. Is dit met de uitdrukking "insgelijks" in het algemeen gezegd, dan worden vervolgens eigenschappen opgeteld, waarop bijzonder acht moet worden gegeven bij de diakenen met het oog op hun ambtsbediening. De ernst, waarop men bij hen, die met de waardigheid van het opzienersambt moesten worden bekleed, zoals vanzelf sprak, zag, mocht ook bij de diakenen niet ontbreken, hoewel men daar gemakkelijker iets voorbijzag. De ondergeschikte bezigheden, die hun werden opgedragen, moesten echter verricht worden met die ernst, die voor alles nodig is wat vanwege de gemeente geschiedt; zij moesten dus eerbaar zijn. Zij mochten verder niet tweetongig zijn; een slechte eigenschap voor een diaken, als hij anders spreekt bij de opzieners, van wie hij zijn opdracht verkreeg en anders bij de gemeenteleden, bij wie hij die opdracht volvoerde! Hij mocht verder geen wijnzuiper zijn, niet overgegeven aan rijkelijk genot van dronken makende drank; want wat hij te doen heeft in de vergaderingen van de gemeente, bij de maaltijden van de gemeente (1 Kor. 11: 18 vv.) of namens de gemeente, bij armen en zieken, mag niet in bedwelmdheid van de drank geschieden. En omdat de zorgen, die hem waren opgedragen, genoeg gelegenheid gaven om die tot snood gewin te misbruiken, mag hij niet iemand zijn die vuil gewin zoekt. Daardoor zou zijn geweten worden bevlekt. Zo komt de apostel tot de algemenen eis: "houdend de verborgenheid van het geloof in een rein geweten"; de toestand van zijn geweten moet niet in tegenspraak zijn met de heilige waarheid, die hij bezit.

De apostel veronderstelt dat het geheim van het geloof of van de godzaligheid (vs. 16) reeds werkelijk als een schat in het bezit van de diakenen is. Het rein geweten is als het ware het vat, waarin deze schat bij hen moet worden bewaard en neergelegd.

Deze eis staat in tegenstelling tot de onreinheid van de dwaalleraars, die hun geweten door vermenging van de waarheid met dwalingen bevlekt hebben (vgl. Hoofdstuk 4: 2).

10. En dat dezen, die men volgens deze voorschriften gekozen heeft, ook eerst beproefd worden, een proeftijd doorstaan en dat zij daarna dienen in het ambt, hun opgedragen (1 Petrus 4: 11. Rom. 12: 7), als zij onbestraffelijk zijn, geen aanleiding tot ontevredenheid hebben gegeven.

Het is niet genoeg dat men hun zedelijke toestand niet buiten aanmerking laat, maar, zoals geen pas opgenomene in de gemeente dadelijk tot opziener mag worden gekozen (vs. 6), zo

moeten ook zij, die men tot diakenen maakt, eerst beproefd worden, dan mogen zij, als zij onbestraffelijk zijn, het ambt op zich nemen.

De bedoeling van de apostel is niet, zoals de uitleggers meestal zijn woorden willen verklaren, dat over hen, die zich voor het ambt van diaken hebben aangemeld, eerst een onderzoek moest worden ingesteld en over hen in de gemeente moest worden gestemd, maar zij moesten eerst door de oudsten en door Timotheus hier en daar in de armverzorging en in het herderlijk werk worden gebruikt en bleken zij daarin goed te zijn, dan pas behoorde het ambt hun te worden opgedragen.

11. De vrouwen insgelijks moeten eerbaar zijn, geen lasteressen, wakker (vgl. Tit. 2: 3), getrouw in alles, zodat men onvoorwaardelijk op haar vertrouwen kan.

Van welke vrouwen hier sprake is wordt niet nader te kennen gegeven; omdat echter het voorschrift wordt ingelast midden tussen de verordeningen over de diakenen, kan niet aan de Christelijke vrouwen in het algemeen worden gedacht, maar alleen aan degenen, die in nauwe betrekking tot de diakenen staan, dus of aan hun echtgenoten, of aan hun vrouwelijke ambtgenoten, de diakonessen. De eerste mening is die, welke Luther in zijn vertaling volgt. De vrouwen van de diakenen, meent men, stonden haar mannen in hun werk terzijde; vooral bij het vrouwelijk geslacht, dat in het Oosten en bij de Grieken veel meer afgezonderd leefde dan bij ons, kwam het er veel op aan van welke aard zij waren. Als de apostel dat had gewild, waarom zou hij dan niet hebben geschreven "hun vrouwen", in plaats van in het algemeen "de vrouwen? " Het woord "insgelijks", waarmee dit vers op vers 8 terugwijst, duidt tevens aan, dat hij vrouwen bedoelt niet door echtverbintenis maar door gelijke dienstbetoning met de diakenen verbonden. Men moet dus in de grondtekst bij gunaicav aanvullen diaconouv en moet dus denken aan diakonessen Ro 16: 1, die uitdrukking een later gemaakte is een, die in het Grieks niet voorkomt. Van de diakonessen nu wordt, evenals van de diakenen, geëist, dat zij van een ernstig, waardig gedrag zijn, zodat hier evenals daar (vs. 8) het "eerbaar" vooraan staat. Terwijl van de diakenen wordt gezegd, dat zij "niet tweetongig" moeten zijn, mogen deze "geen lasteressen" zijn. Ligt het voor de mannen meer voor de hand om zich naar twee kanten in de gunst in te dringen, bij de vrouwen kon het gemakkelijker plaats hebben dat zij lastertaal van huis tot huis droegen en verkeerde dingen bij de opzieners van de gemeente aanbrachten. Het lasteren is toch meer het vrouwelijk geslacht eigen; dat heeft geen wapens, geen lichaamskrachten, zoals de man, het gebruikt nu graag de tong om te wonden en de natuurlijke zwakheid en afhankelijkheid maakt het voor wangunst en ijverzucht vatbaarder. Dronkenschap nu was bij vrouwen minder te vrezen; toch voelt de apostel zich gedrongen om met het "niet, die zich tot veel wijn begeven" (vs. 8) in parallel te plaatsen het "wakker" of "nuchter" en evenzo komt met het "geen vuil gewinzoekers" overeen het "getrouw in alles". Voegt men bij deze laatstgenoemde uitdrukking "in leven en in geloof" dan zou zij ook de parallel tot het gezegde in vs. 9 "houdende de verborgenheden van het geloof in een rein geweten" in zich sluiten.

12. Dat de diakenen, om op deze (vs. 8) nog eens terug te komen, man van een vrouw zijn 1Ti 3: 2 en wel zodanige huisvaders, die hun kinderen en hun eigen huizen goed regeren (vs. 4).

In vs. 8-10 was datgene genoemd wat in diakenen moest worden gevonden, omdat het voor de bediening van hun ambt nodig was, of wat niet bij hen mocht zijn, omdat het daarvoor nadelig was; daarom geldt dat voor hen allen zonder onderscheid en vervolgens hetzelfde voor de diakonessen in vs. 11 vermeld. Nu volgen daarentegen eisen, die de diakenen betreffen, die

gehuwd zijn en een huisgezin hebben, terwijl het bij de diakonessen vanzelf sprak dat zij door geen huwelijks- en moederplichten gebonden waren.

Hier blijkt het nog meer dan bij vs. 2 hoe onjuist het is om deze uitdrukking als van het vermijden van een tweede huwelijk te verstaan. Een buitengewone mate van heiligheid en ingetogenheid, of de redenen, die bij 1 Kor. 7: 39, 40 de apostel een tweede huwelijk daden ontraden, konden bij de keuze van diakenen zeker niet in aanmerking komen, maar wel de vraag naar een behoorlijke, eerbare Christelijke echtverbindtenis. Het was toch wenselijk dat de diakenen gehuwd waren, want juist daarom wordt er ook van hun vrouwen gesproken en zelfs een tweede huwelijk was raadzaam, niet alleen in het belang van hun huis, maar ook in dat van hun ambt.

De huiselijke deugd van de diakenen moet op geen lagere trap staan dan die van de opzieners. De zorg voor eigen kinderen was zonder twijfel de beste voorschool voor de Christelijke armen- en ziekenverpleging.

13. a) Want die in het ambt van diaken (vs. 10), dat uitwendig minder schijnt te zijn dan het ambt van opziener (vs. 1) en daarom minder begeerlijk dan dit, wel gediend hebben, verkrijgen zichzelf, om niet eens te spreken van het nut, dat zij in de gemeente stichten, een goede opgang, achting en waardering van de kant van de gemeenteleden en veel vrijmoedigheid tegenover God de Heere (1 Joh. 3: 21; 4: 17) in het geloof, dat is in Christus Jezus, d. i. in het geloof in Christus Jezus (2 Tim. 3: 15).

a) MATTHEUS. 25: 21

Deze belofte moet men niet beschouwen als een uitzicht geven op een goede bevordering en als die uitblijft, verdrietig worden; maar men moet het aannemen en bewaren als een woord van Hem, die in het midden van alle gemeenten wandelt en daarop letten, hoe men het ook zonder eigenlijke verandering van ambt kan vervullen.

IV. Vs. 14-Hoofdstuk 4: 16. De apostel is tot een voorlopig slot gekomen met de voorgaande voorschriften over enige hoofdzaken, die in de gemeentetoestanden te Efeze in aanmerking moesten worden genomen. Hij kon het daarbij laten blijven, wanneer zijn oorspronkelijke gedachte om weer snel te Efeze te komen en zelf opnieuw het arbeidsveld daar over te nemen, vervuld zou worden. Voor dat geval had hij wellicht zelfs reeds meer geschreven dan onmiddellijk nodig was. Hij heeft echter nu een werk, dat hem naar alle waarschijnlijkheid langer verwijderd zal doen blijven. En nu breidt zich voor hem zijn gezichtskring uit ten opzichte van hetgeen hij zijn leerling en plaatsbekleder te schrijven heeft, ja hij beschouwt niet alleen diens tegenwoordig ambt als dat van zijn tijdelijke plaatsbekleder, maar ook zijn latere stand in het algemeen, als hij niet meer alleen een apostolisch helper, maar een op zichzelf staand, een zelfstandig huisbezorger in Gods huis zal zijn. Terwijl hij dan in de eerste plaats Timotheus voorhoudt, hoe het met dit huis van God, met de kerk, gesteld is, wat een verheven waarde in haar verhouding tot God, en wat een verheven betekenis van haar betrekking tot de wereld, haar toekomt, geeft hij tevens de hoofdzaak van de Christelijke waarheid, welker pilaar en fundament voor de wereld de kerk is, terug met de woorden van een kerklied, dat waarschijnlijk te Efeze gebruikt werd, om op die manier goed duidelijk te maken, dat de kerk inderdaad zo gesteld is, als hij zo-even van haar gezegd heeft (vs. 14-16). Snel richt zich echter zijn blik tot de volgende tijden, de Geest van de profetie komt over hem en toont hem gedanen van Gnostieken en Manicheën, van de 2de en 3de eeuw van verre. Wel beschrijft hij deze niet tot in bijzonderheden, maar hij karakteriseert ze slechts naar hun

inwendige toestand en hun uiterlijk (Hoofdstuk 4: 1-5). Wat hij zegt is echter reeds voldoende om Timotheus op het hart te drukken welke plicht hem met het oog op zodanig gevaar is opgedragen, wanneer hij zich een goed dienaar van Jezus Christus zal betonen (Hoofdstuk 4: 6-11) en hoe hij die plicht reeds in zijn tegenwoordig omstandigheden moet vervullen (Hoofdstuk 4: 12-16).

14. Deze dingen, die ik in de drie vorige afdelingen heb voorgedragen, schrijf ik u, hopend zeer snel tot u te komen, zodat wellicht een tenuitvoerlegging van de bepalingen, in de derde afdeling gegeven, van uw zijde niet nodig zal zijn.

15. Maar als ik vertoef, wat gebeuren kan, schrijf ik het u tegelijk met hetgeen verder volgt, opdat u mag weten hoe men, hoe u, als die nu in mijn plaats staat, ook eens later, wanneer u zelfstandig als huisverzorger bent opgetreden (Luk. 12: 42 v. Hebr. 3: 5 b), in het huis van God (Num. 12: 7 Hebr. 3: 2; 10: 21) moet verkeren en uw ambt bedienen (Hebr. 13: 18). Dat is toch van groot belang, want het is het huis van God, uit levende stenen gebouwd (1 Petrus 2: 5), dat is de gemeente van de levende God (Hebr. 3: 6. 1 Petrus 4: 17, een pilaar en vastigheid van de waarheid voor de wereld, opdat deze waarheid in deze wereld een vaste plaats en een blijvend bestaan heeft.

Hoewel de apostel hoopte zelf te komen, heeft hij toch niets willen verzuimen en het intussen willen schrijven. Het schrijven is in menselijke zaken een vergoeding voor hetgeen men bij afzijn van elkaar moet missen en verzuimen; zo wordt ook in het rijk van God door geschrift of tegenwoordig door in druk gegeven schriften veel vergoed, wat over de levende stem wordt gemist. Het moet daarom worden gehouden voor een gave en werking van de Geest, die naar vele vruchten verlangt, als dienstknechten van God ook tot het afleggen van getuigenis in geschriften zich gedrongen gevoelen.

De woorden "als ik vertoef", wijzen er op, dat de brief in Achaje is geschreven in een tijd, toen de apostel erover dacht om van daar nog een uitstap te maken, die in zijn oorspronkelijk plan niet had gelegen en wel is het het gaan naar Kreta Ac 19: 20, dat hij in zijn gedachte heeft.

Paulus schrijft in de hoop dat hij sneller tot Timotheus zal komen dan het de schijn kon hebben, omdat hij schrijft: Timotheus moet daaruit, dat de apostel hem schrijft, niet besluiten, alsof hij dacht, hem lang te Efeze alleen te laten. Maar toch is het altijd mogelijk dat hij toefde en voor dat geval moet de brief hem doen weten, hoe men zich in het huis van God moet gedragen, hoe hij daarin moest handelen. Met dit "verkeren" is niet de Christelijke wandel in het algemeen bedoeld, als moest Timotheus pas nu leren, waarin die bestond; maar wel moet hij weten, hoe iemand zich moet gedragen, die het huis van God te besturen heeft. In het vorige was daarvan nog weinig te vinden. Wel hebben wij van Hoofdstuk 2 af de apostel horen spreken van datgene, waarop Timotheus zal hebben te letten, maar onmiddellijke aanwijzingen voor hemzelf, wat en hoe hij zelf handelen moest, lazen wij niet; deze volgen van nu aan. De nadere bepaling, wat voor een huis van God bedoeld is, geeft aanleiding tot de bijvoeging: "hetwelk is de gemeente van de levenden van God. " Het is dus niet een, zoals het Oud-Testamentische was, waarin een uitwendig dienen in uitwendige dingen met uitwendige middelen plaats had, maar zij is een gemeente, wier wezen overeenstemt met het wezen van Hem, wiens gemeente zij is (Joh. 4: 23 v.). Dit is het enige, waarnaar af te meten is, hoe hij, die het huis van God moet besturen en daarin dienen, daarin moet handelen en wandelen. Ten tweede is het "een pilaar en vastigheid van de waarheid" en zo moet het dan hem te doen zijn om de waarheid, die hier haar woning heeft.

De concrete voorstelling van de gemeente te Efeze wordt hier door de apostel tot het algemene begrip van kerk uitgebreid. De werkzaamheid voor een bepaalde gemeente is een dienen in het éne grote huis van God, waartoe elke gemeente in het bijzonder als een bouwsteen behoort.

Het is een schone gedachte: de kerk is het huis van God. In dit huis is Christus de Heere, zijn de Christenen huisgenoten, is de geestelijke huisverzorger. De geestelijke moet dus over de huisgenoten het opzicht houden, over hen waken, omdat hij hun huisverzorger is; hij moet ze echter met achting en liefde behandelen, omdat zij zijn medehuisgenoten zijn. Dat is een belangrijke waarheid: de zielverzorger Gods huisverzorger en medehuisgenoot. Als huisverzorger moet hij de trouw en waakzaamheid zelf, als medehuisgenoot de liefde en zachtmoedigheid zelf zijn.

Alle voorschriften, die de apostel in het voorafgaande heeft gegeven, erlangen eerst door dit woord hun volle kracht! Wat een taak om mee te bouwen aan het huis van de levenden van God! Ja, die arbeiders en opzieners van het werk zelf aan te stellen en te besturen! - Met betrekking tot God wordt de gemeente een huis, met het oog op de waarheid, haar pilaar en grondvest genoemd. Onder de mensen is de gemeente een pilaar, die de goddelijke waarheid draagt, het fundament, waarop zij steeds opnieuw wordt opgericht, (maar uit de bron van de waarheid, want deze is alleen Gods woord). De gemeente van God op aarde is niet alleen bewaakster van de schat van de goddelijke heilswaarheid, ook de voortdurende kracht en werking van het woord onder de mensen steunen op de voortgezette belijdenis en getuigenis van de gemeente; was er geen gemeente van de Heere op aarde, dan zou niemand in Zijn woord kunnen geloven. In de gemeente van hen, die de werking van dit woord in meerdere of mindere mate hebben ondervonden, kan alleen de zin ervan worden ingezien, zijn zegen ver verbreid worden.

De grootheid en het gewicht van zijn roeping moet Timotheus voor ogen worden gesteld in de heerlijkheid van het huis, waarin bij dient. En deze heerlijkheid van de kerk wordt nu in tegenstelling tot de dreigende dwaalleer, die de apostel reeds op het oog heeft (Hoofdstuk 4: 1 vv.), daarin gesteld dat de kerk op aarde de roeping heeft, de waarheid voor de wereld te bewaren, haar bestaan op aarde te verzekeren. Deze roeping heeft de kerk vanaf het begin gehad en beoefend en zij zal die hebben en uitoefenen, zo zeker als zij de gemeente is van de levenden van God en de belofte heeft, dat ook de poorten van de hel haar niet zullen overweldigen. Zij heeft die niet alleen en oefent die uit, in zoverre en naarmate, maar omdat en uit kracht daarvan, dat zij zelf rust op de eeuwige grondslag, die is Jezus Christus. Juist daarom is zij voor de wereld draagster van de waarheid, omdat zij zelf wordt gedragen door de waarheid, die in haar is.

Wat een verheven beschrijving van de Christelijke gemeente! Paulus noemt haar het huis van God, een uitdrukking die in het Oude en Nieuwe Testament van elke plaats, waar God Zich bijzonder openbaarde, vooral voor de tabernakel en de Jeruzalemse tempel wordt gebruikt en geeft ermee te kennen, dat zij aan God gewijd is en Hem toebehoort, dat Hij in haar als het ware woont, in haar werkt en Zich aan haar bijzonder openbaart. Hij noemt haar verder de gemeente van de levenden van God, dat is, de vereniging van mensen, die aan de levende, de alleen ware God gewijd is en Hem toebehoort, over wie Hij Koning is en die door Hem bestuurd wordt. Hij noemt haar eindelijk een pilaar en vastigheid, een zuil en grondslag van de waarheid, omdat in haar een vast, ontwijfelbaar bewijs van de waarheid aanwezig is, omdat zij de waarheid draagt en bewaart. Maar was dit zo, verdiende de gemeente met deze eretitels genoemd te worden, dan was het voor Timotheus van het hoogste belang om te weten

hoe hij in haar midden, overeenkomstig haar waarde en tot haar heil, hoorde te verkeren en wij voelen waarom Paulus hem door deze brief desaangaande onderricht en bestuur meedeelt, ofschoon hij hoopte weldra tot hem te komen. Laat ons ook de Christelijke gemeente uit die verheven oogpunten beschouwen, waaruit Paulus haar beschouwde. Danken wij God, dat zij is gesticht op de aarde, dat zij ook onder ons is gevestigd, dat ook wij tot haar behoren. Verblijden wij ons in Hem, dat de waarheid, ons geopenbaard in het Evangelie, in en door haar is bewaard gebleven, al is men ook soms van de waarheid afgeweken, ja, dat de bestrijding van de waarheid en de dwalingen zelf hebben medegewerkt, om de waarheid te helderder te doen schijnen. Proberen wij hoe langer hoe meer levende lidmaten van deze gemeente van God te worden! En werken wij mee om haar aan haar belangrijke, heilvolle, verheven bestemming, ten zegen voor de wereld en tot verheerlijking van God en de Verlosser, steeds meer te doen beantwoorden.

16. En, om die waarheid, van welke pilaar en vastig de Christelijke gemeente is, hier in haar kardinale punten voor te stellen, buiten allen twijfel, de verborgenheid van de godzaligheid is groot. Zij is boven alle gedachten verheven (Efeze 5: 32), maar daarom niet meer onbekend. Zij is openbaar geworden, zodat zij met de mond wordt beleden en door mensenlippen kan worden geprezen, overal waar zij, die godzaligheid kweekt, in geloof wordt aangenomen. Terecht wordt die verborgenheid in een van de geestelijke liederen van de Efezische gemeente Eph 5: 14 op de volgende manier bezongen: God is geopenbaard in het vlees (Joh. 1: 14. 1 Joh. 4: 2 is gerechtvaardigd, bewezen als degene, die in tegenstelling tot anderen werkelijk rechtvaardig was (MATTHEUS. 11: 19) en wel in de Geest (Rom. 1: 4), is gezien door de engelen toen Hij ten hemel voer (Hand. 1: 9 v. Efeze 1: 20 v.), is gepredikt onder de heidenen, toen Zijn zendboden uitgingen in het gehele land (Mark. 16: 20), is geloofd in de wereld, toen men Hem daarna niet meer op aarde zag (1 Petrus 1: 8), is opgenomen in heerlijkheid, om daarin te blijven, tot Hij van daar zal terugkomen, om de Zijnen deze deelachtig te maken (Hand. 3: 21).

Bij de verklaring in vs. 15, hoe het gesteld is met het huis van God, waarover wordt gesproken, komt nu hier een andere uitspraak, hoe het met de waarheid is, als wier pilaar en vastigheid de apostel dat huis heeft voorgesteld. Hij noemt nu deze waarheid "de verborgenheid van de godzaligheid", om aan de ene zijde te bevestigen, dat de waarheid, wier woning het Nieuw-Testamentische huis van God is, niet uit mensengedachten afkomstig is, maar een werk van goddelijke openbaring, zonder welke men niet van haar zou weten en aan de andere zijde, dat haar aard is om, waar zij wordt opgenomen, vroomheid teweeg te brengen en dus slechts is voor hen, in wie zij godzaligheid werkt. De feiten, die hij verder aanhaalt, moeten wel niet de hoofdinhoud van de Christelijke leer voorstellen, zoals bijvoorbeeld het "gepredikt onder de heidenen, geloofd in de wereld" geen geloofsstellingen zijn, maar zij moeten van de wonderbare grootheid en verheven betekenis daarvan een indruk geven.

Die onder deze indruk staat, hoe kan die zich en de gemeente, in plaats van met die verborgenheid van de godzaligheid, met iets bezighouden, dat in Hoofdstuk 4: 7 genoemd wordt "ongoddelijke en oudwijfse fabelen. "

God is hier zeker de tweede persoon in het aanbiddelijk Drie-enig Opperwezen. God is geopenbaard in het vlees, voor zover Gods eeuwige Zoon de menselijke natuur heeft aangenomen en ons in alles is gelijk geworden, uitgenomen de zonde (vergel. Joh. 1: 14). God is gerechtvaardigd door de Geest. Door de Geest in tegenstelling van het vlees of de menselijke natuur, hebben wij volgens ons de goddelijke natuur van de Verlosser te verstaan. Hij is gerechtvaardigd in de geest, of ten opzichte van de goddelijke natuur, wanneer Hij uit

de doden is opgestaan. Hij had Zich voor Gods Zoon uitgegeven en om die belijdenis was Hij als een godslasteraar ter dood veroordeeld, maar door Zijn opstanding heeft Hij Zich gerechtvaardigd en kennelijk bewezen, dat Hij in waarheid Gods Zoon was (vergel. Rom. 1: 4). Hij is gezien door de engelen, die Hem vergezelden en hulde deden, toen Hij ten hemel voer. Hij is als de Verlosser van zondaren gepredikt onder de heidenen, regelrecht tegen de begrippen van de Joden. Hij is geloofd in de wereld, voor zover vele mensen in alle werelddelen Hem gelovig hebben aangenomen. Hij is opgenomen in heerlijkheid en geplaatst aan ‘s Vaders rechterhand, alwaar Hij een heerlijkheid geniet, waarvan wij ons geen denkbeeld maken kunnen (vergel. Mark. 16: 19). Deze stellingen zijn een pilaar en vastheid van de waarheid. Zij behelzen de voornaamste grondwaarheden van het Evangelie, waarbij het hele Christendom staan of vallen moet. In deze waarheden liggen vele verheven verborgenheden, die van het uiterste gewicht zijn en de Christenen de meest kunnen doende drangredenen tot godzaligheid opleveren.

"Buiten alle twijfel - groot", dat wil zeggen: het is een geheim, dat nu geopenbaard is, over welks gewicht en waarde bij geen Christen twijfel bestaan kan. In de woorden, die hierop volgen en de steeds toenemende heerlijkheid van de openbaring van God in Christus in een reeks van feiten aanschouwelijk maken, is het aanvangspunt de aarde, (geopenbaard in het vlees), het uitgangspunt de hemel ("opgenomen in heerlijkheid. Het geheel bestaat uit twee hoofddelen, waarvan elk drie leden heeft, waarvan de beide eerste ("geopenbaard in het vlees, gerechtvaardigd in de geest" - "gepredikt onder de heidenen, geloofd in de wereld, dat, wat op de aarde, de derde ("gezien van de engelen" - "opgenomen in heerlijkheid dat, wat in de hemel geschiedt, op de voorgrond plaatsen, evenals ook de eerste en vierde ("geopenbaard in het vlees" - gepredikt onder de heidenen, de tweede en vijfde ("gerechtvaardigd in de geest" - "geloofd in de wereld" met elkaar overeenstemmen. Waarschijnlijk hebben wij in deze gehele plaats het fragment van een oud kerklied, of ook van een (in tegenstelling tot het Efezische geroep in Hand. 19: 34 : "groot is de Diana van de Efeziërs" ontstane) belijdenisformule. Deze zal wellicht, nadat in een vorige ons niet nader bekende strofe de lof van de levende God was gezongen, zeker aldus luiden: "welke - groot is het geheim - geopenbaard is in het vlees enz. " Dit alles is in de ogen van de grote apostel de grote verborgenheid van de godzaligheid, dit de pilaar en de vastigheid van de waarheid, waarop de tempel van God onveranderlijk rust, terwijl de afval hiervan in de schoot van diezelfde gemeente te wachten was (vgl. Hoofdstuk 4: 1. Hand. 20: 29).

HOOFDSTUK 4

WAARSCHUWING TEGEN DE VERLEIDING VAN DE LAATSTE TIJD. AANMANING TOT BEOEFENING VAN DE GODZALIGHEID

1. Maar a) de Geest van de profetie (2 Thessalonicenzen. 2: 2 Rom. 12: 7), waarvan ik mij bewust ben, dat ik die bezit (Hand. 20: 25), zegt duidelijk, zodat niet twijfelachtig is, wat Hij nu inwendig verzekert, dat in de laatste (liever "latere, de volgende tijden, die van deze tegenwoordige niet ver verwijderd zijn, sommigen zullen b) afvallen van het geloof, zich begevend tot verleidende geesten en leringen van de duivel. Deze toch zoeken het grote geheim van de godzaligheid (Hoofdstuk 3: 16) door een schijnheiligheid (vs. 3), die in strijd is met de orde van de goddelijke schepping, uit de gemeente van de levende God (Hoofdstuk 3: 15) te verdringen (vgl. 1 Kor. 10: 20).

a) 2 Tim. 3: 1. 2 Petrus 3: 3 b) MATTHEUS. 24: 23

2. Zij zullen namelijk tot dat afvallen van het geloof en het aanhangen van de dwaalgeesten zich laten verleiden door geveinsdheid van leugensprekers. Zij, wier inwendige gezindheid vleselijk is en niet geestelijk en die hun heiligheid stellen in hetgeen tegen en niet naar Gods wil is, zullen zich de schijn van hoge geestelijkheid en bijzondere heiligheid geven, hebbend, omdat hun eigen bewustzijn zegt, dat hun zaak niet goed en heilzaam is, maartegen de Christelijke waarheid strijdt en voor de Christelijke gemeente verderfelijk is, hun eigen geweten als met een brandijzer toegeschroeid en in zo’n toestand stellen zij zich tot werktuigen van duivelse leringen (Jak. 3: 15).

3. Zij leiden op allerlei dwaalwegen, geïnspireerd door die verleidende geesten (1 Kon. 22: 19 vv.), verbiedend te huwelijken, gebiedend (1 Kor. 14: 34) van voedsel te onthouden (Kol. 2: 21), die God geschapen heeft a) tot nuttiging (1 Kor. 10: 30 Hand. 2: 47; 27: 33 vv.), b) met dankzegging aan God, die ze geschapen heeft, voor de gelovigen en die de waarheid hebben bekend. Die toch alleen zijn in staat Zijn bedoeling te begrijpen en bij deze alleen wordt die bereikt, terwijl de anderen of die dankzegging nalaten, hoewel zij de gave aannemen, of ook uit minachting en miskenning van de goddelijke orde het aannemen weigeren.

a) Gen. 1: 29; 9: 3

In strijd met de bewering van de dwaalleraars die staande houden, dat voor hen, die geloven en de waarheid erkennen, zulke dingen niet door God geschapen zijn, zegt de apostel, dat ze juist voor hen en hun ten dienste zijn geschapen en niet voor de ongelovigen, die er Hem niet voor danken. De eigenlijke bestemming van alle tijdelijke en zichtbare gave is, dat zij tot openbaring en tot lofprijzing van de Gever voert, dat zij opleidt van het aardse en tijdelijke tot het hemelse en eeuwige. Omdat dat oogmerk van God bij de ongelovigen, wanneer zij in het ongeloof volharden, niet bereikt wordt, zo heeft Hij in zoverre deze dingen niet voor hen geschapen, maar voor Zijn kinderen, die in de waarheid wandelen.

De heiliging daarvan geschiedt, volgens Paulus, door Gods woord en het gebed; door Gods woord dat het voedsel schept en door het gebed, dat dit Woord in het geloof aanneemt. De leer van Paulus vloeit voort uit de stelling, dat wij geen goede rechtmatig bezitten, als ons geweten het niet betuigt, dat dit het onze is. Wie onder ons zou zich ook maar één graankorrel met recht kunnen toe-eigenen, wanneer hij niet uit Gods woord wist dat hij erfgenaam van de wereld was. Wel zegt ons het gezond mensenverstand, dat alles in de wereld van nature tot

ons gebruik bestemd is, maar omdat door Adams val onze heerschappij over de wereld is verloren gegaan, wordt door onze onreinheid alles besmet, wat wij van Gods geschenken aanraken en het verontreinigt ook ons weer, totdat God ons genadig te hulp komt, ons tot leden van het lichaam van Zijn Zoon en dus opnieuw tot heren van de wereld makend, zodat wij ons nu mogen bedienen van al haar goederen, alsof zij de onze waren. God moet men tot Vader hebben om Zijn erfgenaam te wezen; Christus moet ons Hoofd zijn, opdat al het Zijne het onze wordt. Daarom is het een onreine door van de goddelijke gaven, wanneer wij bij haar gebruik God niet erkennen en aanroepen. Het is een maaltijd als die van de dieren, wanneer wij ons aan tafel zetten en niet bidden en verzadigd zijnde, opstaan zonder God te gedenken.

4. De laatsten, die het aannemen weigeren en in zo'n handelwijze een bijzondere heiligheid zien, begrijpen inderdaad niet wat zij zeggen of wat zij bevestigen (Hoofdstuk 1: 7) a) want alle schepsel van God is goed (Gen. 1: 31 Wijsh. 1: 14 en er is niets verwerpelijk, alsof men zich in de ogen van God door het genot daarvan zou verontreinigen, met dankzegging genomen zijnde (vgl. 1 Kor. 10: 25 v. Rom. 14: 14 en 20 Tit. 1: 15).

a) Hand. 10: 15

5. Want het wordt geheiligd (1 Kor. 7: 14) door het woord van God en door het gebed, door een bede, ontleend aan het woord van God, of uit het eigen hart voorgedragen (vgl. het Benedicite et Gratias in de Catechismus van Luther).

Wat het was het huwelijken te verbieden, hoefde de apostel Timotheus niet eerst voor te houden. Zo'n verbod toch kwam in openlijke tegenspraak met de goddelijke regeling bij de schepping. Anders was het met het verbod van sommige spijzen: dat kan in zoverre minder bedenkelijk voorkomen, omdat toch ook de Mozaïsche wet geboden over spijzen had. Daarom voegt de apostel erbij dat de spijzen, die die leugensprekers zouden verbieden, door God waren geschapen, opdat de mens ze met dankzegging zou genieten en men dus geen reden had ze voor verwerpelijk te houden, integendeel, als men het met dankzegging geniet, wordt het door Gods woord en gebed, dat met Gods woord geschiedt, geheiligd en wordt het de wijding van de Christelijke staat deelachtig.

Uit de woorden van de apostel volgt een niet onbelangrijke regel: alles wat ik met gebed en dankzegging kan doen, alles, waarbij ik aan God kan denken, in Zijn gemeenschap kan zijn, is geen zonde, doe datgene, waarbij u kunt bidden, laat datgene, waarbij u niet kunt bidden.

Ook bij zijn afscheid van de oudsten te Efeze, heeft de apostel een smartelijk voorgevoel (Hand. 20: 29 v.). Hij erkende, dat van deze plaats een haeresie van nieuwe en gevaarlijke aard zou uitgaan, een heidens verderf van het Christendom, zoals van Jeruzalem de farizese misvorming was uitgegaan. Hij zag dat uit de levende kudde van het heiden-Christendom, zelfs uit het midden van hen, die het heilige ambt van herders in de kerk hadden ontvangen, mannen zouden opstaan, die verkeerde dingen zouden spreken een karikatuur van de waarheid in plaats van de waarheid zouden stellen, de zielen van de discipelen, die Christus toebehoren, tot zich zouden trekken en aan zich verbinden en als gruwelijke wolven onder de kudde van God zouden huishouden. Hij zag met één woord in profetische geest het opkomen van de valse heidense gnosis (vgl. bij Hand. 20: 31). In deze brief aan Timotheus, die te Efeze gevestigd is, spreekt hij zich nu dan duidelijker uit, zowel over hetgeen reeds is geschied, als over hetgeen door de profetische geest van te voren werd verkondigd. Hymeneüs en Filetus waren ambtgenoten van de apostel in de bediening van het woord; zij leden schipbreuk wat hun geloof aangaat, want zij hadden geen reinheid van geweten bewaard en ten allen tijde was

het verstrikking van de Christenen in heimelijke of openbare zondedienst, die het ontstaan van dwaalleer en ongeloof voorafging. Hun verkeerde mening, dat de opstanding reeds had plaats gehad, d. i. een opstanding van het lichaam niet meer te wachten was, beweerden ze met zo’n hardnekkigheid tegenover de apostel, dat zij het tot lastering brachten en aan de satan moesten worden overgegeven. In Korach en diens rot (Num. 16) ziet Paulus een voorbeeld van deze weerbarstigen; evenals die tegen Mozes en Aäron optraden en het priesterschap zonder goddelijke roeping zich toe-eigenden, zo wilden dezen in tegenstelling met de apostel en het wettig gezag een ander hun eigen haeretische leerambt oprichten en Paulus zag in de geest, dat het woord van deze oproerige leraars in de kerk om zich heen zou voortvreten, evenals de kanker in het menselijk lichaam, totdat zij een einde zonden vinden, gelijk aan dat van hun voorlopers, Korach, Dathan en Abiram. Ook waren er reeds tovenaars aanwezig, die konden worden vergeleken met Jannes en Jambres, de tegenstanders van Mozes, mensen als Simon de Magiër, of de latere gnostikus Marcion, verleiders tot schanddaden, die de dienaars van Christus op de voet volgden en in de gemeenten en in de families inslopen (Hoofdstuk 1: 20. 2 Tim. 2: 17 vv., 3: 6 vv. In zulke verschijningen op Christelijke bodem vertoonde zich reeds het begin van de afval, waarvan Paulus in 2 Thessalonicenzen. 2: 2 en 7 gesproken had. Zijn eerste vorm was de huichelachtige ascese van een gebrandmerkt geweten; pas de latere ontwikkeling daarvan was de ongebondenheid en de verwoesting van alle zedelijke banden, die de apostel als algemeen in de laatste tijden voorspelt in 2 Tim. 3: 1 vv. Tegenover al deze wanstaltigheden wijst hij Timotheus op de verborgenheid van de godzaligheid: "God is geopenbaard in het vlees enz. " Gods menswording tot verlossing en heiligmaking van de menselijke natuur is de bron van alle ware heiligmaking; evenzeer is de verplichting tot heiligheid als de kracht en de mogelijkheid daartoe daarin gegeven, dat Gods Zoon in het menselijk vlees heilig wandelde, stierf en opstond. De onreine wil en kan het niet geloven, een gebrandmerkt geweten knaagt, altijd aan deze waarheid, waardoor het zich veroordeelt voelt (1 Joh. 4: 3), haar te ontkennen was de hoofdgedachte van de hele haeretische gnosis.

6. Als u deze dingen, die ik u op het hart gedrukt heb (vs. 3 vv.), de broeders te Efeze voorstelt, die u moet leiden en over wie u hoort te waken (Hoofdstuk 1: 3), in het bijzonder de leraars en voorgangers, die reeds begonnen acht te slaan op de fabels en de geslacht-registers van de dwaalleraars (Hoofdstuk 1: 4), dan zult u in het huis van God, de gemeente van de Heere (Hoofdstuk 4: 15), een goed dienaar van Jezus Christus zijn (1 Kor. 4: 1. 2 Tim. 4: 5 Zoals toch het spreekwoord zegt: "docendo discimus", door te onderwijzen leren wij, zo zult u geestelijk voedsel daardoor ontvangen, opgevoed in de woorden van het geloof en van de goede, van de heilige leer (Hoofdstuk 1: 10), die u achtervolgd heeft, die u van uw jeugd af (2 Tim. 1: 5) gevolgd heeft, zodat mag worden verwacht, dat u die ook voortaan toegedaan zult blijven (2 Tim. 3: 14 vv.).

De voorstelling van hetgeen in de toekomst dreigt moet Timotheus doen bedenken, wat voor het tegenwoordige nodig is. En omdat het toekomstige reeds in beginsel aanwezig is en alleen het sterker worden en het uitbreiden in de toekomst ligt, spreekt het vanzelf, waarom wat als waarheid gesteld wordt tegenover de dwaling, zoals die in haar gehele ontwikkeling zal zijn (vs. 3-5), reeds nu moet ingescherpt worden. Het dreigend gevaar stelt Timotheus, als hij een goed dienaar van Jezus Christus wil zijn, de eis van een krachtig strijden tegen de dwaling, die ten minste in beginsel aanwezig is. Dit kan echter niet bestaan in de mededeling alleen, dat afval dreigt, maar alleen in het voorhouden van de waarheid, die tegenover deze dwaling moet worden gesteld: "alle schepsel van God is goed. door het woord van God en het gebed. "

Het karakter van een goede dienaar van Jezus Christus, dat Timotheus zou openbaren, als hij deed, wat de apostel hem opdroeg, wordt nader te kennen gegeven door het woord: "opgevoed in de woorden van het geloof en van de goede leer, die u achtervolgd heeft. " De woorden van het geloof worden hier als het voorgaand middel tot vorming en opvoeding voor de inwendigen mens van Timotheus voorgesteld (vgl. 1 Petrus 2: 2. 2 Tim. 3: 15 De Christelijke staat wordt daardoor niet voorgesteld als nog onvolkomen, maar wel als nog voor ontwikkeling vatbaar. De Christen en de Christelijke leraar kan in zijn tegenwoordig standpunt volkomen zijn, maar toch is hij geroepen naar een hoger te streven. De prediking zou een klinkend metaal en een luidende schel gelijk zijn, als zij niet de openbaring en de uiting van het inwendige geestelijk leven was, dat met de uiterste zorgvuldigheid moet worden verzorgd en verpleegd.

De grote, algemene ellende van de kerk is, dat zij onwedergeborene geestelijken heeft, zonder levenservaring, dat zo velen eerder predikers worden dan zij Christenen zijn geworden en voor het altaar van God als Zijn priesters worden gewijd, voordat zij Christus zijn geheiligd door overgave van het harten aan Hem en de ene onbekende God aanbidden en een onbekende Christus prediken en door een onbekende Geest bidden en een staat van heiligmaking en van gemeenschap met Christus, en een heerlijkheid en zaligheid verkondigen, die hun geheel onbekend zijn en wellicht onbekend zullen blijven in alle eeuwigheid.

7. Maar verwerp, hoe weinig gevaarlijk zij nu ook nog mogen schijnen (2 Tim. 2: 15 v. Tit. 3: 9), de ongoddelijke, alleen aan geesteloze mensen (Hoofdstuk 1: 7) behagende (Hoofdstuk 6: 20. 2 Tim. 2: 16 en oudwijfse fabelen, zoals zij, die anders leren (Hoofdstuk 1: 13), hun hoorders voorhouden en zich daardoor een aanhang verschaffen. En oefen uzelf in de verborgenheid (Hoofdstuk 3: 16) van het geloof tot godzaligheid, doordat u tot opgroeien een zelfbedwang beoefent, dat nog in iets anders bestaat, dan waarop zij, die een andere leer leren (Hoofdstuk 1: 3), met hun geboden van mensen (Tit. 1: 14) aandringen (Hoofdstuk 6: 11 v. 2 Tim. 2: 22).

8. Want de lichamelijke oefening, waarop zij aandringen en waartoe ook u enigermate overhelt (Hoofdstuk 5: 23), is tot weinig nut en heeft alleen onder zekere omstandigheden enige waarde voor het inwendige leven (1 Kor. 7: 5). Maar de godzaligheid, tot welke de Zoon van God, die in het vlees is gekomen, ons leidt en bekwaam maakt (Hoofdstuk 1: 15; 3: 16), is tot alle dingen nut, zodat men die ten allen tijde en onder alle omstandigheden moet beoefenen, hebbende de belofte van de tegenwoordige (1 Kor. 15: 19) en van het toekomstige leven, zodat hij, die zich op haar toelegt, niets verzuimt, dat tot zijn tijdelijk en eeuwig heil dient.

Wil Timotheus iets doen tegenover de verkeerdheden, die bestaan, dan moet hij zelf voor alle besmetting ervan bewaard blijven. Daarom volgt een duidelijk wijzen op die verkeerdheden in de dubbele gestalte van een valse theologische richting aan de ene en van een valse praktische richting aan de andere kant. Tegenover de woorden van het geloof en de goede leer, die het blijvende voedingsmiddel van Timotheus moeten zijn, stelt de apostel ten eerste "de ongoddelijke en oudwijfse fabelen, waarmee hij niets te doen moet hebben, om niet een prooi te worden van de valse theoretische richting van hen, die anders leren en van hun aanhangers. Voor het tegenwoordige zien deze er onschuldig uit, in de toekomst daarentegen zullen zij zich verheffen tot een ergerlijk verzet tegen de waarheid; daarom kan Timotheus het gevaar van de toekomst niet terughouden, als hij zich niet voor de openbaringen van deze tijd in acht neemt. Ongoddelijk zijn deze fabelen, in zo verre zij met de eigenlijke inhoud van het

geloof niets te maken hebben en niet bevorderlijk zijn aan de waarachtige vroomheid. Oudwijfs en smakeloos zijn zij, omdat zij lijken op de vertelseltjes, zoals die van oude vrouwen worden gehoord. De geslachtsregisters (Hoofdstuk 1: 4) vermeldt Paulus niet afzonderlijk. Al deze dingen stonden met elkaar in verband, waarom ook elders, zelfs waar een samenvatting bedoeld werd (Tit. 1: 4 vgl. 3: 9), nu eens het ene, dan het andere bij de optelling wordt voorbijgegaan.

De Joodse dwaalleraars hielden zich destijds veel met fabelen en verdichtselen bezig, die in al haar beuzelachtigheid in de Talmud Uit 6: 22 zijn opgenomen. Spitsvondige toespelingen en verklaringen van bijbelse geschiedenissen, sprookjes, die uitgedacht werden, om daardoor zekere geheimenissen voort te planten of op te lossen enz.

Timotheus wordt nog tegen een ander gevaar gewaarschuwd; zoals die fabelen van de dwaalleraars arbeiden van de ware voorwerpen van de kennis, zo leiden de lichamelijke oefeningen, zoals zij deze verrichtten, van de ware godzaligheid. Hij moet zich dus voor de verkeerdheden, die tegenwoordig heersen, in praktisch opzicht in acht nemen. Met de woorden: "Oefen uzelf tot godzaligheid" zegt de apostel dat godzaligheid datgene moet zijn wat de oefening op het oog heeft en hij vermaant hem tot een handelen, waardoor hij zich daarvoor geschikt maakt. De dwaalleraars stelden de godzaligheid in het onthouden van hetgeen voor geoorloofd geacht werd, maar het niet was; en ook Timotheus, als hij de vermaning, hem hier gegeven, nodig had, moet geneigd zijn geweest een dergelijke onthouding zichzelf op te leggen, als iets, dat omwille van zichzelf moest worden gedaan. Daarom wordt hij gedwongen om dat zelfbedwang te beoefenen, dat godzaligheid ten doel heeft en dat dus vooral in inwendig bedwingen bestaat, dat men zichzelf oplegt, om niet zichzelf de vrije teugel te geven, maar zich daaraan te gewennen, dat men bij al zijn doen en laten God eerbiedig probeert te behagen en te dienen. De lichamelijke onthouding als zodanig en op zichzelf, in zo verre zij de mens geschikt maakt tot ontbering, is niet volstrekt nutteloos; ook de apostel heeft die volbracht (1 Kor. 9: 27), maar alleen tot dat doel en in die mate, om niet door de behoeften of begeerten van zijn lichaam gehinderd te worden in het bereiken van zijn doel en niet, alsof zij op zichzelf iets zou zijn. Zij is dus slechts weinig nut, alleen in zeer ondergeschikte mate. De godzaligheid daarentegen is onvoorwaardelijk en tot alles nut, omdat zij de belofte van het leven heeft voor de tegenwoordige en de toekomende wereld.

Dat de godzaligheid tot alle dingen nut, dus de meest praktische zaak van de wereld is, kan niet genoeg worden ingescherpt aan de ene kant tegenover het abstracte idealisme en aan de andere zijde tegenover het goddeloze materialisme. Hoe velen zijn er, die wel willen erkennen dat de godzaligheid goed is om in vrede te sterven, maar haar volstrekt niet nodig achten om gelukkig te leven; hoeveel anderen, die het geloof een zeer schone zaak noemen voor armen, zwakken, lijdenden, stervenden, maar niet geschikt om bruikbare, bekwame, praktische mensen te vormen. Tegenover deze moet gedurig worden herinnerd, dat het Evangelie een kracht is, die alles doordringt en dat de ware Christen niet alleen de gelukkigste mens, maar ook de braafste burger is, de gehoorzaamste knecht, de zachtmoedigste meester, in één woord, in alle omstandigheden een mede-arbeider van God en een eer van Christus.

Ja echt, de godzaligheid is tot alle dingen nut, nut voor het lichaam en voor de geest, nut onder voorspoed en tegenspoed, onder vreugd en smart, onder hoop en vrees; want zij heeft de beloften voor het tegenwoordige en toekomende leven. Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig. Op haar beoefening heeft God reeds hier op aarde zegen toegelegd. Wij vinden die toezegging op een menigte plaatsen in de schriften van het Oude Verbond en zij wordt ook in die van het Nieuwe Testament niet tevergeefs gezocht. Zij bevat wel niet de

belofte van eer en aanzien bij de wereld, van rijkdom in aardse goederen en bevrijding van de rampen van dit leven. Zij veronderstelt veel meer, wat de ervaring leert, dat de godvruchtige vaak mist, wat de dienaar van de zonde hoogschat en dat de tegenspoeden van de rechtvaardigen vele zijn; maar zij bevat de belofte, dat het ons nooit in dit leven aan het nodige zal ontbreken, dat wij voedsel en deksel en al wat wij nodig hebben van God ontvangen zullen, dat Hij ons zal troosten onder de droefenissen van het leven en moed en kracht zal schenken om het lijden, dat uit Zijn vaderhand, of ook van mensen toekomt, gewillig te dragen. Zij bevat de belofte van het ware, hoogste goed, dat ons te beurt kan vallen: de goedkeuring van God en onze Heere Jezus Christus, de ervaring en bewustheid van die goedkeuring, een gerust geweten, een vrede van het gemoed, die alles te boven gaat, blijdschap in God en de Heere, waarmee geen wereldvreugde te vergelijken is, met één woord een zaligheid, die ons onder alles bijblijft, die ons door niets ontnomen kan worden en voorsmaak geeft van de zaligheid van de hemel. - Dat niet alleen. Zij heeft ook en vooral beloften voor het toekomende leven. Wie haar beoefent wint oneindig veel bij zijn sterven. Het sterven is hem overgang in het ware, hogere, hemelse leven. Hij heeft voor geen veroordeling te vrezen, maar ontvangt de onverderfelijke, onbevlekkelijke, onverwelkelijke erfenis, die God heeft weggelegd voor hen, die Hem vrezen en verkrijgt het einde van zijn geloof, namelijk de zaligheid van zijn ziel. Alle tranen worden van zijn ogen afzekert. De dood heerst niet meer over hem. Hij is volkomen verlost van de zonde, en boven haar verzoeking voor eeuwig verheven. Hij ziet de Heere, zoals Hij is, wordt Hem steeds meer gelijk en vindt zijn in Hem ontslapenen bij Hem terug, om met hen altijd bij Hem te zijn. Zó grote, heerlijke beloften heeft de godzaligheid voor het toekomend leven. En die beloften zullen aan de godvruchtige vervuld worden; want hij heeft zijn hoop gevestigd op de levende God, die ze kan vervullen en die een behouder is van alle mensen, allermeest van de gelovigen, Die ze dus ook wil en zal vervullen.

9. Dit, wat ik zo-even zei: "De godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte van het tegenwoordige en van het toekomstige leven", is een getrouw woord en alle onvoorwaardelijke aanneming waardig (Hoofdstuk 1: 15).

10. Want hiervoor, dat dit getrouwe woord overal wordt aangenomen, zoals het dat verdient, arbeiden wij ook in alles wat wij doen en ons voornemen. En daarom worden wij door onverstandigen, die onze moeite en onze arbeid niet weten te waarderen, maar die in een verkeerd licht beschouwen, gesmaad. Dat overkomt ons, omdat wij gehoopt hebben op de levende God in plaats van, zoals zij het voor beter houden, naar gunst en bijval van mensen te trachten. Wij laten ons echter daardoor van ons streven niet afbrengen, maar stellen onze hoop op die God, die een Behouder is van alle mensen (Hoofdstuk 2: 4) en daarom wil hebben, dat Zijn woord meer en meer ingang vindt in de wereld, maar allermeest is Hij de Heiland van de gelovigen (Tit. 2: 10) en zo zal Hij de belofte, hun gegeven, zeker vervullen en zal hun hoop niet worden teleurgesteld.

Met de woorden: "Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig", die tot nadenken roepen, bezegelt de apostel het vroeger gezegde en baant zich tevens de weg tot hetgeen volgt. Volgens het oordeel van de mensen schijnt het vaak anders, alsof de godzaligheid iemand hinderlijk zou geweest zijn in zijn bevordering, in een goed huwelijk enz. ; maar "laat dit woord u gewisser zijn! " Daardoor geleid en ondersteund wordt door u gearbeid en geleden (2 Tim. 4: 5), gezind om uw leven te haten en te verliezen op deze wereld. Voor wereldlingen, die zich aan het zichtbare vastklemmen, komt het zeker verachtelijk voor om op niemand dan op de levende God te hopen.

Naast zijn arbeid komt de apostel voor de geest de onafscheidelijk daarmee verbonden smaad. Zeker had hij bij het schrijven van de brief in zijn toenmalige ervaring en omgeving een bijzondere aanleiding, om dezen zo uitdrukkelijk te noemen 1Ti 5: 25.

Hij wil niet zeggen, dat zijn vijanden hem met volle bewustzijn juist daarom smaden, omdat hij op de levende God gehoopt heeft, hij neemt integendeel hier de diepste grond van al die vijandelijkheden. Maar de grond van die smaad is ook het tegenwicht ervoor en de troost te midden daarvan, want Paulus draagt die toch om zijn hoop op de levende God - geen dode ingebeelde voorstelling, zoals zo menige bedenking van de dwaalleraars te Efeze, maar een God, die zelf leeft, en het gewenste leven zal verlenen.

De levende God is de Heiland van alle mensen, niet in zo verre Hij het voor allen is, of zij de verlossing deelachtig worden of niet, maar in zo verre men voor allen kan hopen, dat zij die verkrijgen zullen, zoals dan ook de apostel in die hoop arbeidt en smaad lijdt. In het bijzonder is Hij echter de Heiland van de gelovigen, in zoverre de gelovigen de zaligheid reeds hebben verkregen, zodat zij zich vertroosten moeten met de hoop op volmaking en zich ook te zekerder daarmee kunnen vertroosten.

11. Beveel u nu verder de broeders (vs. 6) deze dingen aan, zoals ik met de woorden "oefen uzelf tot godzaligheid" (vs. 7) u op het hart gedrukt heb en leer ze, zoals ik u heb geleerd (vs. 8): "de lichamelijke oefening is tot weinig nut, maar de godzaligheid is tot alle dingen nut".

Er zijn dingen, die geleerd en andere, die moeten bevolen worden. Als iemand datgene beveelt, wat geleerd moet worden, maakt hij zich belachelijk en eveneens als iemand datgene leert, wat moet worden bevolen. Als iemand weet, dat iets kwaad is en hij doet het toch, dan heeft hij het bevel nodig; als hij het niet weet heeft hij onderrichting nodig. Daarom moet Timotheus beide doen: bevelen en leren.

12. Niemand moet uw jeugd verachten 1Co 16: 11; a) maar wees een voorbeeld van de gelovigen (Tit. 2: 7 vv., 15) in woord, als u moet leren, vermanen, waarschuwen of vertroosten, in wandel (Fil. 3: 17), in liefde, in de Geest, in betoning van de Geest (1 Kor. 2: 4) (in niet weinige handschriften ontbreekt het "in de Geest, in geloof (2 Tim. 3: 10), in reinheid (2 Kor. 6: 6).

a) 1 Petrus 5: 3

Dat hier van Timotheus' jeugd sprake is bewijst, dat deze brief vroegtijdig geschreven is, vroeger dan zij aannemen, die hem in de tijd tussen de zogenaamde eerste en tweede gevangenschap van Paulus stellen. Voor die tijd past bezwaarlijk het spreken van Timotheus' jeugd, omdat deze toen reeds 12-14 jaren in de omgeving van Paulus had doorgebracht en gesteld, dat ook toen nog van zijn jeugd had kunnen worden gesproken (2 Tim. 2: 22), welk Christen zou hem, de ervaren, de gedurende zo lange tijd bevestigde dienaar van de grote apostel, om zijn jeugd hebben kunnen minachten, die dan onmogelijk nog in het oog lopend zou hebben kunnen zijn.

Als Timotheus' bevelend en lerend woord (vs. 11) oplettende hoorders zal vinden en uitwerking zal kunnen hebben, moet hij zelf in zo'n achting zijn, dat men aan zijn jeugd zich niet ergert en niet daarom er boven meent verheven te zijn, om zich door hem te laten bevelen en leren. Daarom schrijft de apostel "niemand veracht uw jeugd! " Hij moet zich namelijk zo gedragen, dat hem dit niet overkomt; en dat doet hij, als hij zich zo gedraagt, dat hij een

voorbeeld van de gelovigen is, een voorbeeld in hetgeen hij zegt en in hetgeen hij doet (in woord en wandel), een voorbeeld in liefde jegens anderen, in geloof in God, in reinheid van zedelijk leven. Hiertoe vermaant de apostel hem in tegenstelling tot een wandelen, waardoor hij teweeg brengen zou dat men met minachting op hem zou neerzien, alsof hij niet de man was om een gemeente te leiden en te leren, die zo vele ouderen telde.

13. Houd, gedurende de tijd van mijn afwezigheid, als u ook de godsdienstoefeningen van de gemeente moet leiden, aan in het lezen (Luk. 4: 16 Hand. 15: 21. 2 Kor. 3: 14), in het vermanen (Hand. 13: 15 vv.), in het leren (Hand. 13: 1 Rom. 12: 7 en 8), totdat Ik kom en dan zelf weer dat werk overneem.

14. Verzuim de gave niet door haar ongebruikt te laten, wek ze integendeel op, de gave, die in u is, die u bij uw ordening als helper van de apostelen Ac 16: 3 gegeven is door de profetie, ten gevolge van de over u zich uitgesproken voorspelling (Hoofdstuk 1: 18) en wel a) met oplegging van de handen van het ouderlingschap, van de oudsten en van mijzelf (2 Tim. 1: 6).

a) Hand. 6: 6; 8: 17; 13: 3; 19: 6. 1 Tim. 5: 22

Totdat de apostel komt (vgl. Hoofdstuk 3: 14 v.) moet Timotheus ter harte nemen, wat hij zelf in de vergadering van de gemeente zou doen en zich daarop toeleggen, namelijk 1) de voorlezing der Heilige Schrift met insluiting van haar uitlegging, 2) het vermanen, waarmee men onafhankelijk van het lezen van de Schrift op het gemoed werkt en 3) het leren, dat de kennis van de waarheid uitbreidt en dieper maakt. Zo moet hij de gave, die in hem is, niet ongebruikt laten, gedachtig hoe hij ze ontvangen heeft. Er wordt hier gedacht aan de gave om te leren, die voor Timotheus was afgebeden, toen hij door profetie de apostel werd aangewezen als degene, die voor hem en Silas kon zijn, wat vroeger Johannes Markus voor Barnabas en hem geweest was. Dat God het is, die de Geest en de velerlei gaven van de Geest geeft, en dus ook van Hem Timotheus de gave, waarvan gesproken wordt, ontvangen heeft, spreekt vanzelf. Paulus gaat dat voorbij, alleen met het woord "die u gegeven is" zonder er groter gewicht op te leggen, maar wel herinnert hij hem met de bijgevoegde woorden "met oplegging van de handen van het ouderlingschap" aan de beide omstandigheden, ten eerste dat voorspellingen waren voorafgegaan en vervolgens dat de ouderlingen van zijn gemeente deelgenomen hadden aan zijn begiftiging met oplegging van de handen. Hij mag dus noch door datgene te verzuimen, waartoe hij naar die profetieën is begaafd, deze logenstraffen, noch moet hij het vertrouwen van die ouderlingen beschamen, hun verwachtingen verijdelen. In 2 Tim. 1: 6 daarentegen, drukt Paulus Timotheus op het gemoed, die verplichting hij jegens hem zelf had, als hij hem herinnert, dat hij door zijn handoplegging de gave ontvangen had.

Gods genade en onze vlijt moeten steeds samengaan, want zonder genade helpt geen vlijt en zonder eigen vlijt wordt geen genade juist gebruikt en aangewend, veel min vermeerderd (vgl. 1 Kor. 15: 10).

Het is een vreselijke ellende goede gaven gehad en niet gebruikt te hebben.

15. Bedenk deze dingen, die ik in vs. 12-14 u als uw taak heb voorgehouden. Wees hierin bezig, zodat u aan de ene zijde uw ambt als leraar getrouw waarneemt volgens de gave u verleend (vs. 13 v. en aan de andere zijde u een voorbeeld betoont in woord en in wandel (vs. 12). Wees ijverig, opdat uw toenemen tot volkomenheid (2 Tim. 3: 17)openbaar is in alles bij hen, tot wier leiding en bewaking u geroepen bent, dan zal niemand uw jeugd verachten, maar elk u in ere moeten houden.

Alle studiën, alle oefeningen, alle vooruitgang van een ware herder mogen niet onvruchtbaar zijn, noch de vrucht onzichtbaar blijven. Zijn arbeid en zijn voorbeeld behoren van de gemeente, omdat hij voor allen is.

16. Heb acht op uzelf, zowel op uw wandel als op uw eigen overtuiging (Hand. 20: 28) en op de leer, die u moet voordragen, opdat uw spreken op de juiste manier gebeurt (2 Tim. 2: 15). Volhard daarin en laat u niet in met zaken, die daarbuiten zijn; want dat doendezult u en eensdeels door acht te hebben op uw eigen leven en gevoelen, uzelf behouden en aan de andere zijde, door acht te hebben op uw leer, zalig maken die u horen. U zult dus zo doende hen, die aan uw zielenzorg zijn toevertrouwd, behouden, als ook een zegen hebben voor uw eigen ziel.

Deze gehele afdeling bevat woorden, die ieder dienaar van de kerk steeds voor ogen en in het hart moest hebben; en ieder, die in de dienst van de kerk wil intreden, moest zich deze woorden werkelijk in het hart schrijven. Wees niet op valse manier bescheiden, omdat u nog jong bent; u bent in het ambt gesteld, zo moet u een voorbeeld zijn in alles uitwendig en inwendig. U kunt het, als u slechts ernstig wilt, want u heeft tot het ambt de gave ontvangen. Veracht ze niet deze gave, denk steeds over uw roeping, leef geheel daarin, doe het niet alsof het een handwerk, of een nevenzaak was, terwijl het hart aan andere liefhebberijen hangt - wees geheel en al geestelijken. Geef acht op uzelf, tel de zaak niet licht, verlaat u het allerminst op uw natuurlijke gaven, al zijn die ook nog zo veel betekenend! En begint niet slechts met grote ijver, maar volhard; het geldt toch hier uw eeuwige zaligheid en niet slechts de uwe, maar ook die van de u toevertrouwde zielen!

HOOFDSTUK 5

HOE EEN LERAAR ZICH OVER PERSONEN VAN VERSCHILLENDE STAND EN OUDERDOM EN TEN OPZICHTE VAN ZICHZELF MOET GEDRAGEN

V. Vs. 1-25. In de vorige afdeling had de apostel Timotheus het gevaar doen kennen van het handelen en zoeken van hen, die anders leren en de onnadenkendheid van anderen, die op hun ijdel gepraat acht sloegen en zich daardoor in hun Christelijk leven lieten besturen. Hij had dit gedaan door te wijzen op die dwaalleer, die naar de uitspraken van de profetische geest in de toekomst zich uit de tegenwoordige beginselen zou ontwikkelen. In de beide afdelingen, die nu volgen, kan hij zijn aanwijzingen en beschikkingen zo richten, dat van de toekomst een lichtstraal valt op de tegenwoordige toestanden en deze op zo'n manier kunnen worden beoordeeld en behandeld, dat die zoveel mogelijk worden schadeloos gemaakt en men ten minste niet ook schuldig behoeft te worden aan het verderf, dat zij teweeg brengen. In de eerste plaats geschiedt dit bij de aanwijzingen en beschikkingen in deze afdeling, die in de eerste plaats te kennen geven, hoe Timotheus zich tegenover de gemeenteleden naar onderscheid van ouderdom en geslacht moet gedragen (vs. 1 en 2), vervolgens hoe hij de verzorging van de weduwen en de opname in de klasse van de weduwen van de eer moest handhaven, om misbruiken af te wenden van de inrichtingen van de gemeente (vs. 3-16). Wordt nu hier nog niet gedacht aan de gevaren van de toekomst en de moeilijkheden van het ogenblik, dan ligt dat toch ten grondslag bij hetgeen over de oudsten van de gemeente gezegd wordt, tot wie hij ook later in zijn afscheidsrede (Hand. 20: 30) zegt: "uit uzelf zullen mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen om de discipelen af te trekken achter zich. " (vs. 17-25).

1. Bestraf een oude man in de gemeente, als hij enige verkeerdheid doet, niet hard, niet met toornige woorden, maar vermaan hem als een vader (Lev. 19: 32); vermaan de jongen evenmin met harde woorden, maar als broeders.

2. De oude vrouwen als moeders; de jonge als zusters en denk eraan, dat bij deze nog iets anders in het oog moet worden gehouden, namelijk dat u dit doet in alle reinheid, zonder verdenking wekkende vertrouwelijkheid; dit is om meer dan een reden nodig.

Hier begint een nieuwe afdeling, waarin Paulus aan Timotheus aanwijzing geeft hoe hij zich tegenover elk in het bijzonder moet gedragen. Hier bestond geen aanleiding om aan te wijzen wat hij naar verschil van ouderdom en geslacht moest inprenten, zoals in de brief aan Titus (Hoofdstuk 2: 2 vv.) door de toestand van de Cretensische Christenen geëist werd. De apostel stelt zich tevreden met Timotheus in zeer weinige woorden te herinneren hoe hij, als hij iemand iets in het bijzonder te zeggen heeft, dat altijd meer of min een terechtwijzing zal zijn, naar het onderscheid van ouderdom en geslacht te handelen heeft. Als hij, die nog jeugdig is (Hoofdstuk 4: 12) zich bevindt tegenover een man van gevorderde leeftijd, dan past het hem het allerminst die met harde woorden aan te vallen; hij moet tot die spreken als een zoon tot zijn vader; en eveneens tot een vrouw van gevorderde leeftijd als een zoon tot zijn moeder. Als verder wordt gezegd dat hij tot mannen en vrouwen, die evenals hij jonger zijn, moest spreken als een broeder tot broeders en zusters, dan wordt ook tegenover deze een uitvaren met hevigheid, dat tegenover anderen volstrekt niet past, uitgesloten. Tot het bijvoegen van "in alle reinheid" kon de apostel alleen aanleiding vinden ten opzichte van het persoonlijk verkeer met de jongere van het vrouwelijk geslacht; hierbij moest elke, ook de minste onreinheid worden vermeden.

De jonge herder moet over de jongere vrouwen de grootste ingetogenheid in acht nemen, ten eerste om de openbare mening, vervolgens om zijn eigen zwakheid en ten derde en hoofdzakelijk om de grote zwakheid van de jonge vrouwen. De jonge herder verovert de harten van de jonge vrouwen, hij weet niet hoe; maar hij moet in die zin geen harten veroveren.

3. Eer de weduwen met verzorging door de gemeente (Hand. 6: 1; 28: 10), die echt weduwen, d. i. werkelijk beroofde, zoals het Griekse woord zegt, dus verlaten, alleenstaande vrouwen zijn (vgl. vs. 5 v. en 16).

4. Maar als enige weduwe kinderen heeft of kindskinderen, dat die, voordat zij van de gemeente bewijzen van godzaligheid verlangen tot verzorging van die weduwen, leren uit het woord van Christus (MATTHEUS. 15: 4 vv.)eerst aan hun eigen huis godzaligheid oefenen, a) en de ouders en voorouderen wedervergelding doen: want dat is goed en aangenaam voor God (Hoofdstuk 2: 3) naar het vijfde gebod (Efeze 6: 1 v.).

a) Gen. 45: 10 en 11 Mark. 7: 10

Volgens Hand. 6: 1 waren weduwen de eerste voorwerpen van Christelijke weldadigheid geweest en ook blijkt uit verschillende getuigenissen bij Justinus, Ignatius, Eusebius en anderen, dat zij reeds zeer vroeg met bijzondere liefde behandeld werden. Toch schijnt die weldadigheid reeds snel misbruikt te zijn door de traagheid van hen, die onder hun naaste bloedverwanten weduwen hadden, maar zich slechts probeerden te onttrekken aan de verzorging van deze, door hun weduwen aan de kas van de gemeente over te dragen. Zo gebeurde het dat de gemeente boven haar krachten bezwaard en de Christelijke liefde tot schade van de natuurlijke bloedverwantschap beoefend werd. Tegen die verkeerdheid nu richt de apostel zijn voorschrift, waardoor de gemeente van de verplichting wordt ontheven om ook in de behoeften te voorzien van die weduwen, die nog bloedverwanten bezaten. Zij, zo zegt hij, die nog kinderen of andere naastbestaanden hebben, die de verzorging van haar op zich kunnen en moeten nemen, zijn nog geen weduwen in de volle kracht en betekenis van het woord. Het is voor de Christelijke armverzorging voortdurend van belang dat de beperking, die Paulus voor de weldadigheid van de gemeente stelt, niet minder dan haar betamelijke uitbreiding in het oog wordt gehouden. Het Christendom keert de oorspronkelijke orde van de dingen niet om en bevrijdt niemand van de verplichtingen die hem de natuurlijke betrekkingen hebben opgelegd.

5. Die nu echt weduwe is en alleen gelaten, die noch kinderen, noch kindskinderen heeft op wie de plicht van de verzorging rust, die hoopt, omdat zij onder mensen geen helper meer heeft, op God als haar enige Verzorger (Jer. 49: 11) en blijft, zich nu ook in geestelijke zin een echte weduwe betonend (Luk. 2: 37), in smekingen en gebeden nacht en dag en aan deze komt dan de eer toe, waarvan ik in vs. 3 sprak.

a) 1 Kor. 7: 32

6. Maar die tegenover zo’n veronderstelling, die men bij een geheel verlatene wel mag maken, haar wellust volgt (Jak. 5: 5), die is levend gestorven (MATTHEUS. 8: 22).

Nadat de apostel in vs. 5 gezegd heeft wat een weduwe, die alleen gelaten is, doet als zij handelt overeenkomstig haar staat, merkt hij op dat een weduwe ook echt weduwe, geheel verlaten kan zijn en toch daarbij zich geheel anders kan gedragen, zodat zij, in plaats van een

biddend leven te leiden, zich met eten en drinken tegoed doet. Zo iemand, zegt hij, is levend dood, niet alleen verlaten en eenzaam. Alleen voor zichzelf levende, deugt zij nergens meer toe; zij heeft geen roeping in de wereld en vervult er geen: zo iemand heeft op de eer van de staat van een weduwe geen aanspraak. Als dus vs. 4 van de weduwen, waarover de vermaning aan Timotheus in vs. 3 gegeven wordt, zij, die kinderen of kleinkinderen hebben, niet in zoverre uitzonderde, alsof zij geen eer waardig waren, maar alleen in zoverre haar weduwenstaat nog geen volkomen is, zondert vs. 6 diegenen uit, die de eer als weduwen niet waardig zijn, omdat zij er niet naar leven, maar haar weduwenstaat misbruiken, zodat zij alleen leven om goed te eten en te drinken.

Dat zo'n weduwe geen aanspraak kan maken op ondersteuning, ligt noch direct noch indirect in de woorden; die zijn slechts uitgesproken om af te schrikken en aan Timotheus voor voorkomende gevallen ten gebruike gegeven (vooral bij hetgeen hem in vs. 7 ten plicht is gesteld).

7. En beveel dit, zoals ik het in vs. 4 en vervolgens in vs. 5 v. gezegd heb. Houd het die personen in de gemeente voor, opdat zij van beide kanten onberispelijk zijn, de kinderen en kleinkinderen, van wie in vs. 4 sprake was, opdat zij de godzaligheid van hun eigen huis in beoefening brengen en moeder of grootmoeder wedervergelding doen en de verlaten weduwen (vs. 5), dat zij niet in wellusten proberen te leven, maar een leven leiden als ware weduwen.

8. Een ander geval als het in vs. 4 vermelde zou het zijn, als een weduwe kinderen heeft, die zelf nog verzorging nodig hebben, in plaats dat zij haar zouden kunnen verzorgen. Het mag eigenlijk in de Christelijke gemeente slechts zelden voorkomen, dat zij dan geheel zonder middelen is; het mag toch worden verwacht dat Christelijke echtgenoten nog bij hun leven al het mogelijke doen voor het geval dat zij vroegtijdig sterven. Maar als iemand, geheel tegen deze verwachting in, een huisvader, die tot de Christelijke gemeente behoort, de zijnen, die door de band van het geloof met hem zijn verbonden (Gal. 6: 10) en voornamelijk zijn huisgenoten, die hem het naaste zijn, namelijk, vrouw en kind, niet verzorgt met datgene, waarvan zij na zijn dood kunnen leven, die heeft het geloof verloochend, de heiligste band, die hem met deze verbindt en is erger dan een ongelovige, een heiden, omdat hij zelfs de banden van de natuur verloochent, die reeds een heiden weet te eren (MATTHEUS. 5: 46).

Als van iemand wordt gezegd dat hij de zijnen en zijn naasten bloedverwanten, zijn huisgenoten, de nodige verzorging niet geeft, kan niet bedoeld zijn, waaraan de uitleggers hier veelal denken, wat kinderen aan hun moeder, of kleinkinderen aan hun grootmoeder schuldig zijn (vs. 4). Men moet hier denken aan een huisvader, die niet voor vrouw en kinderen zorgt, dat zij na zijn dood kunnen leven, van zo een wordt gezegd, dat hij het geloof heeft verloochend, omdat toch reeds de gemeenschap van het geloof hem moest dringen te zorgen voor de zijnen, die door de band van het geloof met hem verbonden zijn. Verder wordt van hem gezegd dat hij minder is dan een ongelovige, omdat een niet-Christen, die niet zo'n band, als die van het Christelijk geloof met de zijnen verbindt, reeds om de natuurlijke verwantschap voor hen zorgt. Hier wordt dus gedoeld op dat geval, dat iemand vrouw en kinderen onverzorgd achterlaat, terwijl hij wel voor die had kunnen zorgen. De apostel wil voorkomen dat een weduwe door de schuld van hem, die voor haar had kunnen zorgen, hulpeloos achterblijft en zonder noodzakelijkheid van de gemeente tot last worde.

Ook daarom heeft God de eenheid geregeld door verwantschap, opdat wij velerlei aanleiding zouden hebben om elkaar goed te doen.

9. Dat een weduwe in de klasse van de presbyteressen of ere-weduwen gekozen wordt niet minder dan van zestig jaren en altijd slechts iemand die vrouw van één man geweest is 1Ti 3: 2.

10. Die getuigenis heeft van goede werken (Tit. 3: 14). Om de goede werken, die ik bedoel, door enkele voorbeelden aan te wijzen: als zij kinderen opgevoed heeft en zich daardoor behalve de eer van huisvrouw ook die van moeder verworven heeft (vs. 14; 2: 15; 3: 4, 12, als zij graag heeft geherbergd (Rom. 12: 13 Hebr. 13: 2. 1 Petrus 4: 9, a) als zij de voeten van de heiligen heeft gewassen Joh 13: 15, als zij de verdrukten genoeg hulp gedaan heeft, degenen, die in nood waren, hulpvaardig heeft bijgestaan, als zij alle goed werk nagetracht heeft, zich in haar vroeger leven op al wat goed is heeft toegelegd, het dienen van de liefde tot haar werk heeft gesteld en het niet maar nu en dan, als zij zin had, ter hand heeft genomen.

a) Gen. 18: 4; 19: 2

"Laat geen weduwe gekozen worden, of op de lijst worden geplaatst" - op welke? Niet op die van hen, die uit de kas van de gemeente ondersteund moesten worden, zoals vele uitleggers aannemen. Van dezen is reeds in vs. 3-8 gesproken en bij de voldoende voorwaarde vs. 3 : "die echt weduwen zijn", zouden dan hier nieuwe zeer bemoeielijkend bijkomen, ja, nauwkeurig beschouwd, onbillijke, welke met de Christelijke barmhartigheid in strijd waren, omdat bijvoorbeeld een weduwe beneden 60 jaren de ondersteuning evenzo zou kunnen behoeven en waardig zijn. Ook konden de verdiensten in vs. 10 genoemd, die overigens voor een deel een zeker welvaren veronderstellen, niet van alle weduwen, die ondersteund werden, geëist worden. Tenslotte kan het: "neem de jonge weduwen niet aan" in vs. 11 onmogelijk gezegd zijn met het oog op de ondersteuning. Ook niet, zo als anderen willen, van het werk van diakonessen (Hoofdstuk 3: 11). Voor deze dienst is de 60jarige leeftijd ongepast; ook nam men daartoe niet alleen weduwen, maar ook maagden. Ten slotte wordt in vs. 12 verondersteld dat de weduwen van die soort, waarvan sprake is, beloofden, niet weer te huwen, dat van geen toepassing was op de diakonessen. Daarom moeten wij met Chrysostomus en anderen het "verkozen worden" verklaren van de opname in de orde van de ere-weduwen, in de klasse van de presbyteressen (oudste, in Tit. 2: 3 presbutidai "oude vrouwen" genaamd) d. i. zodanige weduwen, die enigermate voor haar geslacht waren, wat de presbyters of oudsten waren, die in de vergadering van de gemeente op een bijzondere plaats zaten naast die en wel ongedekt (vgl. 1 Kor. 11: 10) en een soort van opzicht hadden over het vrouwelijk deel van de gemeente, in het bijzonder over weduwen en wezen. Zij legden bij de opname de belofte af van voortdurende weduwenstaat, werden met de vestis vidualis (weduwenkleed) bekleed en door handoplegging gewijd. Deze instelling is voldoende bevestigd door Chrysostomus. Epiphanius en het eerst door Tertullianus aan het einde van de 2de eeuw.

De eerste eis aan een weduwe gesteld, om onder de geëerde weduwen van de gemeente te worden opgenomen is, dat zij minstens zestig jaren oud zij; waarom dat? Ten eerste, omdat men de ereplaats aan geen weduwe wilde toekennen, die niet reeds door haar ouderdom eerwaardig was en in de tweede plaats, omdat men niet wenste, dat zo’n weduwe nog eens zou huwen.

Verder lezen wij dat iemand, die onder deze zou mogen worden opgenomen, uit de huwelijksstaat moest zijn gekomen, waarin zij de vrouw van één man geweest was en dat zij de getuigenis moest hebben van een leven in goeddoen doorgebracht. Omdat de apostel in vs. 14 geheel in het algemeen als zijn wil voorstelt dat jongere weduwen weer huwen, kan hij met

de uitdrukking "vrouw van een mand" niet hebben bedoeld dat zij, die kon worden opgenomen slechts eenmaal getrouwd mocht zijn geweest, maar hij kan het alleen in die zin hebben bedoeld, waarin wij het "een man van een vrouw" in Hoofdstuk 3: 2 en 12 verstonden. Hij stelt iets tot voorwaarde, wat met de andere eis, dat zij de getuigenis heeft van een leven in weldoen doorgebracht, gelijksoortig is en wel in zo verre van gelijke aard, dat het niet meer is dan hetgeen van een rechtschapen Christin verlangd moet worden.

Ook hier ziet men deze uitdrukking bepaald (want het hebben van vele mannen kwam noch bij de Joden, noch bij de Grieken of Romeinen voor) op de toen zo gewone, lichtzinnige echtscheidingen. Een vrouw, die met meer dan één man in echtelijke betrekking staat, die dus ook na de dood van de laatste man, nog aan de vroegere verbonden is, mag in geen geval onder de weduwen van de gemeente worden opgenomen, een verordening, waarvan de noodzakelijkheid bij de eerste oogopslag blijkt, omdat zulke betrekking de oneerbaarheid kweekt.

11. Maar neem de jonge weduwen niet aan, laat dezen niet worden opgenomen (vs. 9), want als zij weelderig geworden zijn tegen Christus, zodat haar het leven in uitsluitende dienst van de Heere Jezus niet meer behaagt, maar zij naar zinnelijk genot terugverlangen, dan willen zij huwen.

12. Hebbende, als zij de eerste de beste gelegenheid aangrijpen om uit de ere-staat van de weduwen uit te treden, haar oordeel, zodat met recht haar een verwijt treft, omdat zij haar eerste geloof, toen zij bij haar intreden in die erestaat beloofde Christus alleen te leven en te dienen, teniet hebben gedaan.

13. En meteen ook leren zij ledig, zonder lust om haar plicht te doen, in lusten leven en ten gevolge daarvan omgaan bij de huizen ter verdrijving van de tijd, om wat nieuws te horen en te zeggen; en zij zijn dan niet alleen ledig, maar ook naar het karakter van haar geslacht a) klapachtig en ijdele dingen doende en zoals het bij dat praatzieke noodzakelijk het geval wordt, veeleer sprekende hetgeen niet betaamt, omdat zij wat hier plaats heeft, daar uitbreiden en omgekeerd, bovendien veel onbetamelijks over de lippen laten gaan.

a) Tit. 2: 3

Men ziet, de apostel oordeelt streng over de jonge weduwen; de staat van diegenen is zeker een bijzonder gevaarlijke en vol verzoekingen. De schilderij is zo uit het leven genomen, dat men nauwelijks kan geloven dat de schrijver alles slechts hypothetisch zegt: hij heeft hier zonder twijfel bepaalde, concrete ervaringen op het oog. Het zal op de volgende manier zich hebben toegedragen: een jonge weduwe denkt in de eerste hevige smart over de dood van haar man, van de wereld geheel afgestorven te zijn; zij verbindt zich tot het ascetische leven van de geëerde weduwen van de gemeente (vs. 5) en belooft daarmee niet meer te huwen, omdat een weder huwen haar geheel onmogelijk schijnt. Nu verzacht echter langzamerhand de smart, de vreugde van het leven ontwaakt weer, zij vindt zich in de staat van de weduwen te benauwd. zij wordt ontevreden en mismoedig. Eindelijk verbreekt zij de boeien en huwt weer, misschien op minder passende wijze. Zo is zij in de gemeente veracht en zelf niet gelukkig.

14. Ik wil dan (Hoofdstuk 2: 8), dat de jonge weduwen, die de gave van de onthouding niet hebben, huwen, als zij daartoe goede gelegenheid vinden (1 Kor. 7: 9), kinderen telen (Hoofdstuk 2: 15), het huis regeren, geen oorzaak van lastering aan de wederpartij van het

Christelijke geloof (Fil. 1: 28) geven en dus een roeping vervullen, die beter met haar jaren overeenkomt, dan de weduwenstaat, die met zoveel gevaren voor haar verbonden is.

15. Want enigen, die uitwendig zich aan de weduwenstaat vast wilden houden, zonder de gave daartoe te bezitten, hebben zich al afgewend van de juiste weg achter de satan, die met zijn verleidingen tot zinnelijke begeerlijkheden haar ertoe gebracht heeft om haar staat door ontuchtige wandel te schandvlekken.

Uit noodzakelijkheid en welmenend zegt de apostel over jonge weduwen: "ik wil, dat zij huwelijken enz. " Men ziet echter voldoende, dat het hem daarbij meer te doen is om een juk voor haar tot het breken van de begeerte en van haar macht, dan om voldoening aan de begeerte.

De schijnbare tegenspraak, die daarin gelegen is, dat de apostel op deze plaats aan de jonge weduwen de raad geeft een tweede huwelijk te sluiten, terwijl hij in 1 Kor. 7: 32 vv. op gehele andere manier spreekt, heeft (volgens vs. 16) zijn grond in bepaalde omstandigheden, waarvoor maatregelen van orde en tucht noodzakelijker waren dan het voorhouden van een verheven Christelijk ideaal, dat voor velen in de gemeente geheel onbereikbaar was.

16. Als enig gelovig man of gelovige vrouw, een mannelijk of vrouwelijk lid van de gemeente, in zijn huis weduwen heeft, dat die haar genoeg hulp doet en dat de gemeente niet bezwaard wordt, alsof die verplicht was haar te verzorgen, opdat zij degenen, die echt weduwen zijn, zoals die in vs. 5 worden voorgesteld, genoeg hulp doen mag en deze door de gemeente voldoende verzorgd kunnen worden.

Dit vers staat in een gelijke betrekking tot vs. 9-15 als vs. 8 tot 3-7.

Waarschijnlijk heeft de apostel hier jonge weduwen op het oog en geeft tot de vermaning, dat haar naastbestaanden voor haar onderhoud moeten zorgen, aanleiding dat vele dergelijke weduwen de opname in de kerkelijke weduwenstand in economische redenen zochten. De betrekking bij "gelovig man of gelovige vrouw" is daarom zeker een andere, dan bij vs. 4 namelijk die van vader of moeder, van oom of tante, niet die van kinderen tot moeders of grootmoeders.

Men ziet uit de gehele afdeling, hoe in die tijd de behoefte aan organisatie van de gemeenten reeds zeer levendig werd gevoeld. Er moesten bepalingen in het leven worden geroepen die verhinderden dat een verlaten weduwe gebrek leed en bewerkten dat aan elke ware weduwe de haar toekomende eer werd gegeven. In de broedergemeente is zo’n organisatie op voorbeeldige manier voortgezet.

17. a) Dat de ouderlingen, die wel regeren, dubbele eer waardig geacht worden, zodat bij de eer, die aan hun ambt reeds toekomt, nu ook die wegens goede ambtsbediening wordt toegevoegd. Voornamelijk wordt die gegeven aan die oudsten, die arbeiden in het woord en de leer, die door prediking van het woord van God en door onderwijzing in de Christelijke waarheid (Hand. 13: 1. 2 Tim. 2: 2 vv. en 8 vv.) zich nog in het bijzonder verdienstelijk over de gemeente maken.

a) Rom. 15: 27. 1 Kor. 9: 11 1 Thessalonicenzen. 5: 12

18. Bij deze vergeet men dan niet voor hun levensonderhoud te zorgen, wat eveneens tot de hun toekomende eer behoort (vs. 3. Gal. 6: 6); want de Schrift zegt (Deut. 25: 4): "Een dorsende os zult u niet muilbanden" en in dat spreekwoord, waarvan de Heere zelf Zich in Luk. 10: 27 bedient, wordt gezegd: a) "De arbeider is zijn loon waard" (vgl. 1 Kor. 9: 9 en 14).

a) Lev. 19: 13 Deut. 24: 14 MATTHEUS. 10: 10

De apostel gaat over tot een nieuwe onderrichting, die echter met de vorige ten nauwste verbonden is. Zullen de behoeftigen in de gemeente op de juiste manier ondersteund worden, dan is het van belang dat de gemeente op de juiste manier wordt geleid en weer kan het laatste onmogelijk geschieden, zolang niet de waardige opzieners in haar midden worden geëerd, de onwaardigen uit haar midden verwijderd worden. Zo ziet Paulus zich vanzelf de gelegenheid aangeboden om aan Timotheus ook hierover belangrijke wenken te geven, waarbij het in de aard van de zaak ligt dat voorschriften als die, die hier volgen, hoewel die direct aan Timotheus zelf gericht zijn, toch, ten minste gedeeltelijk, bij voorkomende gelegenheden door hem van de gemeente moeten worden ingescherpt.

Wat de apostel wil zeggen met de woorden: "dat de ouderlingen, die goed regeren, dubbele eer waardig geacht worden", is dit: Is reeds het ambt van ouderling op zichzelf eerwaardig, dan is een man, wie het heilige ernst is met zijn ambt, niets slechts om zijn ambt, maar ook om zijn persoonlijke arbeid te eren. En is dit niet een zeer juist woord? De geestelijke heeft aanspraak op achting om zijn ambt. Hij moet zijn ambt niet laten verachten, het allerminst in een verkeerd begrepen vrijzinnigheid, die in frivoliteit ontaardt, aan de verachting overgeven. Hij moet er echter met alle vlijt naar streven zo te zijn, dat hem ook persoonlijke achting kan worden betoond; dat bereikt hij het best door nauwgezette plichtsbetrachting.

Wat de roeping van de oudsten was, geven de namen: "arbeider, herder, opziener" te kennen. Die bestond in het acht geven op de gemeente, in het weiden van de kudde van Christus, d. i. vooral in de algemene en bijzondere zorg voor de zielen en in verband daarmee in de leiding van de belangen van de gemeente in het algemeen. Het openbare leraarsambt was in de apostolische tijd niet hun bijzondere roeping, omdat het toen nog niet de vorm had verkregen van een geordend ambt, maar nog voor ieder lid van de gemeente, dat de gave daartoe had, openstond en daarom voornamelijk werd waargenomen door hen, die men om hun bijzondere gaven profeten en leraars noemde. Toch moest deels het indringen van dwaalleraars, dat door het algemeen recht tot prediking gemakkelijker was, vroeg de wens opwekken, dat ook het predikambt in de regel door de oudsten werd waargenomen. Deze plaats leert evenzeer, dat de dienst in het woord oorspronkelijk en wezenlijk geen zaak was van de oudsten, als ook dat die het hoe langer hoe meer werd, omdat de behoefte aan een vaste regeling ook hiervoor werd gevoeld.

De eis om de vererende erkenning van de taak van de oudsten, bijzonder van hen, die arbeiden in het woord en de leer, onder zekere omstandigheden in het schenken van gaven te laten bestaan, wordt gegrond op een woord van de Schrift en op een spreekwoord. Als een spreekwoord is namelijk de zin achter "en" aan het voorgaande aangesloten, dat aangehaald woord met de woorden "de Schrift zegt" en niet als een tweede woord van de Schrift, zoals velen gemeend hebben, bij die aanhalingsformule geplaatst. Het woord van het Oude Testament biedt niet zo’n plaats aan en de spreuk in MATTHEUS. 10: 10 Luk. 10: 7 wordt niet als woord van de Schrift, maar als een uitspraak van de Heere (Hand. 20: 35. 1 Kor. 9: 14) aangewezen.

Christus zelf schijnt het woord op de aangehaalde plaatsen te gebruiken als een spreekwoord, als een reeds bestaande en bekende uitdrukking.

19. Neem tegen een ouderling geen beschuldiging aan, anders dan onder twee of drie getuigen (Deut. 19: 15 MATTHEUS. 18: 16. 2 Kor. 13: 1

20. Bestraf die zondigen, die op verkeerde wegen gaan, zodat het bij hen niet meer een enkele misslag is, maar een doorgaand slechte wandel, in tegenwoordigheid van allen, voor al de andere oudsten, opdat ook de anderen vrees mogen hebben, waarvan deze en anderen wellicht reeds tot verkeerde wegen neigen (Deut. 17: 13).

Nadat Paulus Timotheus heeft geleerd, hoe hij zich over waardige presbyters of oudsten moest gedragen, gaat hij er nu toe over, om diens houding ten opzichte van onwaardigen nader te bepalen.

Tegen een opziener van de gemeente moest Timotheus, die in die tijd in de plaats van de apostel over het gehele leven van de gemeente moest waken, een aanklacht niet anders aannemen dan in tegenwoordigheid van twee of drie getuigen. Deze moeten tegenwoordig zijn bij het aannemen van de aanklacht, niet om te bevestigen wat die inhield, maar om te horen wat de aanklager zei. Zo iemand moest dus weten dat hij, bij hetgeen hij Timotheus aanbracht, niet met hem onder vier ogen te doen had. Daardoor moest voorkomen worden dat boze aanklachten, waardoor men een oudste bij Timotheus in verdenking wilde brengen, achterwege bleven. En aan de andere kant moesten de oudsten niet bezorgd zijn, dat hij door aanklachten in het geheim, die hij bedekt zou hebben kunnen houden, tegen hen ingenomen zou zijn. In vs. 20 wordt er verder over gehandeld dat Timotheus het niet onder vier ogen mag opmaken. Hij moet namelijk die oudsten, die op verkeerde wegen gaan, wat iets anders is dan een enkele misslag, niet onder vier ogen, maar in tegenwoordigheid van al de oudsten bestraffen.

Omdat omwille van de gehele gemeente alsmede met het oog op persoonlijke verdienste, de presbyter in zijn aanzien en zijn invloed bijzonder moest worden in bescherming genomen, was het doelmatig elke verdachtmaking zoveel mogelijk te voorkomen. In een zo talrijke, gemengde gemeente nu als die te Efeze was, kon makkelijk het geval voorkomen, dat de een of ander, hetzij uit gekrenkt eergevoel, of uit partijzucht, of uit andere zelfzuchtige belangen, de presbyter leed wilde veroorzaken en hem van zijn invloed wilde beroven. Daartegen gaf het voorschrift van de apostel, om tegen een oudste een aanklacht alleen voor twee of drie getuigen aan te nemen het beste verzekeringsmiddel.

Ten opzichte van de behoorlijke tucht, die volgens Gods woord ook over de opzieners van de gemeente moet worden uitgeoefend, moeten dadelijk twee klippen ten zeerste worden vermeden. Het spioneren, het intimideren, verdachtmaking en veroordeling, ook om de geringste kleinigheden, heeft ten allen tijde bittere vruchten gedragen; maar evenmin kon een zegen rusten op dat morele latitudinarisme en die verkeerde toegeeflijkheid, die aan de andere kant op dit gebied niet zelden voorkomen.

Even omzichtig als Timotheus moest zijn bij het aannemen van beschuldigingen tegen de oudsten, zo scherp moest hij te werk gaan bij hun bestraffing. Niet daardoor wordt de waardigheid van het ambt opgehouden, dat het falen van de geestelijken worden bedekt en verschoond, maar dat zij vooral ernstig worden bestraft. Daardoor ontvangen ook de overige

Christenen een te diepere indruk van de ernst van de goddelijke waarheid en van de heiligheid van de kerkelijke tucht.

Men heeft gevraagd of Timotheus niet verplicht was, de regels ten opzichte van de oudsten hem gegeven, ook op de andere leden van de gemeente toe te passen. Daarop moet worden geantwoord dat aanklachten tegen andere leden van de gemeente zeker niet dadelijk voor Timotheus gebracht zijn, maar door de oudsten ten einde werden gebracht. Het behoorde tot zijn ambt de leiding van de presbyters ter harte te nemen.

21. a) Ik betuig, bezweer u (2 Tim. 4: 1; 2: 14) voor God en de Heere Jezus Christus en de uitverkoren engelen, die voor Zijn troon zijn (Openbaring 5: 11 Dan. 7: 10), dat u deze dingen, die ik u in de voorgaande verzen heb gezegd, onderhoudt b) zonder vooroordeel, zonder u enigszins door eigen oordeel tot afwijking van deze regels te laten vervoeren, niets doende naar toegenegenheid, naar genot, maar alles naar de u gegeven voorschriften.

a) Rom. 1: 9; 9: 1. 2 Kor. 1: 23; 11: 31 1 Thessalonicenzen. 2: 5; 5: 27. 1 Tim. 6: 13 b) Deut. 17: 4. 19: 18

Zoals uit meer aanwijzingen kan worden opgemaakt, was Timotheus angstvallig en vreesachtig van karakter, als hij tegenover anderen moest optreden (1 Kor. 16: 10). Daarbij kwam zijn jeugd (Hoofdstuk 4: 12 en "1Th 3: 5. Daarom moest het hem zeer moeilijk voorkomen zo’n voorschrift op te volgen, als de apostel in vs. 20 hem geeft. Het was hem aangenamer te verontschuldigen en te verzachten, dan te straffen, bovenal in aller tegenwoordigheid. Daarom laat Paulus hier een bezwering volgen, om van het voorschrift toch niet af te wijken en zijn eigen goeddunken te volgen. Timotheus was de plaatsbekleder van Paulus en nu moest hij werkelijk diens plaats innemen en handelen, zoals deze zou handelen als hij zelf tegenwoordig was. Dat de apostel nu ook met de manier, waarop Timotheus zijn werk heeft volbracht, in hoofdzaak tevreden was, blijkt daaruit, dat hij later het opzicht over de gemeente te Efeze hem nogmaals heeft opgedragen 2Ti 1: 2, bovendien ook daaruit, dat hij in Hand. 20: 31 van drie jaren van zijn werkzaamheid te Efeze spreekt en dus hetgeen Timotheus als zijn plaatsvervanger gedurende de afwezigheid van vijf maanden ("Ac 19: 10" en "Ac 19: 20 heeft gedaan als zijn eigen ambtsbediening in rekening brengt en wel als een in zo grote getrouwheid ook de ouderlingen betoond, dat hij dag en nacht niet heeft opgehouden een ieder met tranen te vermanen. Zo verkrijgt onze mening over de tijd, waarin deze eerste brief aan Timotheus is geschreven een getuigenis voor haar juistheid, al is het ook op indirecte wijze, door het eigen woord van de apostel.

22. a) Leg niemand haastig de handen op, zodat u bij slechts oppervlakkige kennis en alleen in goed vertrouwen, dat iemand het goed zal maken, hem tot ouderling zou aanstellen, zonder dat u voor de getrouwe vervulling van die roeping enigen waarborg heeft en heb geen gemeenschap aan zonden van anderen, doordat u zich naar gedrag van anderen zou richten, of voor hun kwaad de ogen zou sluiten, al is het ook nog niet openbaar geworden (vs. 24). Bewaar uzelf rein van schuld (2 Kor. 7: 11), wanneer u ook niet teweeg kunt brengen dat ook anderen zichzelf eveneens rein bewaren.

a) Hand. 6: 6; 8: 17; 13: 3; 19: 6. 1 Tim. 4: 4. 2 Tim. 1: 6

23. Drink niet langer, zoals u tot hiertoe deed, water alleen, zodat u zich in al te grote strengheid voor uzelf alleen tot het genot van deze drank zou beperken, maar gebruik ook bij uw dagelijkse maaltijd een beetje wijn, a) om uw maag, die zo’n versterking nodig heeft en

om uw menigvuldige zwakheden. U bent om uw ambt verplicht te trachten die zwakheid van het lichaam te boven te komen, omdat deze u niet zelden in het krachtig uitoefenen van uw werkzaamheden verhindert.

a) Ps. 104: 15

24. Van sommige mensen zijn de zonden van te voren, voordat Gods gericht aan het licht brengt wat in het duistere geschied is, a) openbaar en gaan vóór, komen eerder aan het licht, tot hun veroordeling en in sommigen, vooral bij die, tot wier ontdekking een scherp geestelijk oog nodig is, volgen zij na, worden de zonden dan pas openbaar, als de Heere gericht houdt, of ze uit de kwade gevolgen voor de wereld kenbaar maakt.

a) Gal. 5: 19

25. Zo ook de goede werken zijn van te voren openbaar, zij moeten reeds in deze tijd door de mensen opgemerkt worden en daar het anders mee gelegen is, die door miskenning en verkleining worden verduisterd, of door leugen en laster tot het tegengestelde gemaakt, kunnen niet verborgen worden, moeten toch eens in hun waarde worden erkend.

Omdat de apostel hier zonder enige nadere bepaling spreekt van het opleggen van de handen (Hand. 6: 6; 8: 17; 13: 3 "Ge 48: 4" en "Le 1: 4 ligt het voor de hand, in verband met het voorafgaande te denken aan de inwijding van het ouderlingschap. De handoplegging was niet alleen het middel tot mededeling van de geestelijke gaven, maar tevens een erkenning en van de kant van hen, die de handen oplegden, tevens een verklaring voor de geordende verantwoordelijk te willen zijn. Was nu deze een onwaardige, dan trad de ander in gemeenschap van de schuld, die de geordende zich op de hals haalde door nalatigheid, door het geven van ergernis enz. Zo zou reeds hieruit de waarschuwing, die volgt op: "leg niemand haastig de handen op", namelijk "heb geen gemeenschap aan zonden van anderen", te verklaren zijn. Gaf namelijk Timotheus door het opleggen van de handen een getuigenis van waardigheid en achtbaarheid en als het nu later bleek, dat hij zich door overijling in de persoon vergist had, dan had hij zichzelf te wijten dat hij enigermate voor de gevolgen van diens zonde verantwoordelijk was. Intussen kunnen wij toch met deze opvatting, die wij hier met van Oosterzee’s woorden hebben wedergegeven, niet tevreden zijn. Niet zonder reden heeft Luther vertaald: "heb ook geen en" in plaats van "en heb geen en; " want het woord, dat in de grondtekst staat geeft te kennen dat de apostel tot iets anders overgaat, al is het ook iets verwante. Zo zou de zin willen zeggen, dat Timotheüs niet in verkeerde collegialiteit zich zonder onderscheid als een mede-ouderling van de door handoplegging geordende ouderling moest beschouwen (1 Petr. 5: 1) en zonder eigen scherp onderzoek hun gedrag daarom voor onaanstotelijk en als door hem navolgbaar moest aanzien, omdat er niets verkeerds van in het oog viel en de corpsgeest eiste zich aan ambtgenoten in alle geoorloofde zaken gelijk te stellen. Er kan toch wel in een schijnbaar onaanstotelijke handeling, die men zonder bedenking zou menen te kunnen volgen, iets zondigs verborgen liggen, zodat, als men hetzelfde gedrag volgt, men zich zonden van anderen ook deelachtig zou maken. Daarop doelt de apostel met hetgeen hij in vs. 24 ter overdenking geeft: "van sommige mensen zijn de zonden van te voren openbaar en gaan voor tot hun veroordeling; en in sommigen ook volgen zij na. " In hoeverre hij dat met het oog op het gedrag van de oudsten te Efeze kan hebben gezegd, blijkt uit hetgeen hij in vs. 23 Timotheüs voorschrijft: "drink niet langer water alleen", maar gebruik een beetje wijn om uw maag en uw menigvuldige zwakheden. " Zoals wij dat reeds uit Hoofdstuk 4: 7 v. konden besluiten, was de neiging om aan lichamelijke kastijding een valse waarde te hechten, hem niet vreemd. Bij de apostel had hij dat niet

geleerd, maar deze bedoelde het anders, als hij zijn lichaam bedwong en het tot dienstbaarheid bracht (1 Kor. 9: 27); waarschijnlijk hebben zij onder de Efezische ouderlingen, die acht gaven op fabelen en geslachtsregister van hen, die anders leerden (Hoofdstuk 1: 3 v.), zich op lichamelijke oefening (Hoofdstuk 4: 8) toelegden, hem door hun handelwijze medegesleept. Timotheus wilde bij hen niet achterblijven, wat de ingetogenheid en het onthouden van onheilige zaken van deze wereld aangaat, wellicht wilde hij zelfs boven hen uitsteken, als hij bepaald alleen water dronk en zich geheel onthield van het genot van wijn; hij werd echter daardoor in gemeenschap met de ascetisch gezinde Christenen slechts een voorganger voor hen, die later naar Hoofdstuk 4: 1 vv. zouden handelen. Dat nu die ouderlingen zich aan zo'n weg bereiden schuldig maken, zal hij niet kunnen verhinderen, ja hij zal ze niet eens kunnen overtuigen, dat hun lichamelijke oefening reeds een begin is van het kwaad, dat later zal komen. De zonden van sommige mensen worden juist pas daarna openbaar, of, zoals er woordelijk staat enigen volgen hun zonden na en brengen hun vrucht op een tijd tot rijpheid, wanneer zij zelf niet meer in leven zijn. Maar hij mag zich aan deze zonden, die voor de toekomst rijpen, niet deelachtig maken, maar moet zichzelf rein houden van medeplichtigheid. Daarom raadt de apostel hem een andere levenswijze aan dan de tot dusver gevolgde, die ten opzichte van hem zelf alleen daartoe dient, dat hij om de lichamelijke oefening een middel verzuimt dat God heeft gegeven om zijn krachten te sterken tot het werk van zijn bediening, dat hem was opgedragen, ten opzichte van de gemeente de grond hielp voorbereiden, waarop dan de latere dwaalleraars, die de wijn voor duivelsbloed verklaarden en in de gehele onthouding daarvan een noodzakelijke voorwaarde zouden zien tot verkrijging van de zaligheid, het zaad van onkruid zouden kunnen uitstrooien. Is hetgeen wij hier als de zin van vs. 22-24 hebben ontwikkeld, juist, dan zou vs. 24 beter na vs. 22 geplaatst zijn en vs. 23 zou dan op de laatste plaats komen te staan; maar Paulus wil in het gezegde in vs. 24 bijvoegen ten opzichte van de goede werken, die niet in nader verband staat met hetgeen hij zo-even Timotheus heeft voorgehouden, maar waarmee hij in die omstandigheid zichzelf troost, waarin hij zich bevindt, tijdens hij de brief schrijft. Hij schrijft onder de indruk van de treurige omstandigheden, die hij in Corinthiërs heeft gevonden en die hij toch voor het ogenblik niet kan veranderen Ac 19: 20. En wat hij schrijft stemt te zeer overeen met hetgeen wij in 1 Kor. 4: 1 vv. lezen, dan dat wij zouden kunnen nalaten eraan te denken, dat de eerste brief van Timotheus en de eerste aan Corinthiërs niet lang na elkaar zullen geschreven zijn. Terwijl wij de verklaringen van latere uitleggers over deze moeilijke plaats onbevredigend bevonden, heeft daarentegen tot deze opvatting Luthers kanttekening ons goede diensten gedaan. "Van enige ketters en boze mensen is het wezen zo openbaar, dat zij niemand met huichelen kunnen bedriegen, enigen bedriegen een poos, maar ten slotte komt het toch aan het licht. Omgekeerd, sommigen leren en leven godzalig, zodat het openbaar is en ieder het erkent, het spreken en handelen van enigen kan men niet goed achten, tot later de tijd openbaar maakt, dat het goed geweest is. "

HOOFDSTUK 6

OVER DIENSTKNECHTEN, VERLEIDERS, RIJKEN EN OVER DE STRIJD VAN HET GELOOF

VI. Vs. 1-19. Nadat de apostel aan Timotheus in het vorige hoofdstuk aanwijzing heeft gegeven voor zijn gedrag over de verschillende personen naar de verschillende plaatsen, die zij in de gemeente innemen, geeft hij hem nu in dit hoofdstuk aanwijzing voor de taak, die voor hem voortvloeit uit het verschil van rangen, die de verschillende leden van de gemeenten in het burgerlijk leven innemen. Hij begint nu met de dienstknechten en zegt, hoe deze zich aan de ene kant tegenover hun heren moeten gedragen. Zij, die onder het juk van ongelovige heren staan en aan de andere zijde zij, wier heren in Christus geloven. Die beide, door wier onderrichting vanwege hun armoede geen voordeel verkregen wordt, moet hij tot een voorgestelde, juiste wandel leiden en niet in plaats daarvan zich op het standpunt van de dwaalleraars begeven, die een dwaas, ja schadelijk leren tot een bron van winst maken (vs. 1-5). Hiermee wordt een aanprijzing van tevredenheid verbonden (vs. 6-8), zodat ook voor hen het nodige is gezegd, die zo veel bezitten, als tot de lichamelijke behoeften behoort. Tegenover dit staat het rijk willen worden, waarvan de apostel uit voorbeelden de grote gevaren voor de ziel aantoont en waarvoor hij nu Timotheus op de ernstigste wijze waarschuwt en daarentegen het sterkste dringt tot vervulling van zijn roeping als van een dienaar van Jezus Christus (vs. 9-16) en vervolgens nog zegt, waartoe hij hen moet vermanen, die reeds rijk zijn (vs. 17-19).

1. De a) dienstknechten, zo velen als er onder het juk zijn, in zoverre zij onder ongelovige meesters staan, die hen met heidense willekeur behandelen als lijfeigen, jegens wie zij geen plichten, maar over wie zij slechts rechten hebben, zullen hun heren alle eer waardig achten. Hoezeer zij zich ook verzocht mogen voelen tot het tegendeel, toch moeten zij die eer geven aan hun meesters, die hun nu eenmaal toekomt (Efeze 6: 5. 1 Petrus 2: 18), opdat de naam van God, die zij belijden en de leer, die zij hebben aangenomen (Tit. 2: 10), niet gelasterd wordt. Als zij toch tegen hun heren zich wilden verzetten (Tit. 2: 9), zou men makkelijk zeggen dat het Christendom de slaven verdierlijkt en tot nutteloze, gevaarlijke mensen maakt.

a) Kol. 3: 22

Met de uitdrukking "de dienstknechten, zo velen als er onder het juk zijn" worden, zoals vs. 2 duidelijk doet zien, de Christelijke slaven van niet-Christelijke heren bedoeld. Van de laatsten kon men volgens heidense voorstelling en gewoonte niet verwachten, dat zij de persoonlijke waarde en de zedelijke toestand van hun slaven zouden erkennen. Anders moest het daarentegen zijn met de Christelijke heren, die hun slaven, in weerwil van de ondergeschikte verhouding en het gemis van vrijheid, hen toch niet zonder ze te sparen, in het juk van de dienstbaarheid zouden houden, maar hen als medebroeders voor God en Christus gelijk gesteld en met liefde moesten behandelen (Gal. 3: 28 Kol. 3: 11). Die slaven, die zich nog onder de druk van het heidendom bevonden, moesten hun heren alle eer waardig achten (Efeze. 6: 5 vv. Kol. 3: 22 vv.) en wel om reden, dat de naam van God en de leer niet gelasterd zouden worden. Het Christelijke godsbegrip en de leer van de zaligheid moet dus niet door een wandelen van de slaven tegen hun plicht in worden tot het voorwerp van versmading. Als toch de Christelijke slaven, hetzij omdat zij zich als Christenen boven hun heren door God bevoorrecht achtten, of om andere verkeerde inbeeldingen zich in eigenzinnigheid en weerspannigheid aan hun verplichting probeerden te onttrekken, dan moest zo’n gedrag ook op het oordeel over het Christendom een zeer nadelige invloed hebben

en daardoor zou niet alleen aan die bijzondere toestand van die slaven, maar aan de zaak van het Evangelie zelf schade worden gedaan.

2. En die dienstknechten, die gelovige heren hebben, heren, die zelf Christenen zijn, zullen hen niet verachten, geen mindere eer geven, dan hun als heren toekomt, omdat zij broeders in Christus zijn en dus op Christelijk standpunt met hen gelijk staan, alsof zij dus geen recht als meesters meer op hen mogen uitoefenen. Dit zij verre van hen, maar zij zullen hen temeer en met des te grotere vreugde dienen, omdat zij, die heren, gelovig in Christus en geliefd door God (1 Thessalonicenzen. 1: 4 Rom. 1: 7) zijn en dus dubbele eer waardig zijn (Hoofdstuk 5: 17), als die deze weldaad, die ons van God door Christus is ten deel geworden (Efeze. 1: 3, ook deelachtig zijn 1) (Fil. 1: 7) en dus tot de verwachting recht geven, dat zij ook weer aan hun dienstknechten weldadigheid zullen bewijzen (vgl. 1 Petrus 3: 7). Leer en vermaan deze dingen 1) (Hoofdstuk 3: 11; 5: 7

1)Christelijke slaven, die het voorrecht hebben een gelovigen heer te dienen, konden daarentegen gemakkelijk vergeten dat de heren, die als gelovigen hun broeders waren, toch in een ander opzicht de boven hen gestelden waren; ten gevolge daarvan zouden zij ertoe kunnen komen, hun de behoorlijken eerbied te onthouden. De mens is toch maar al te geneigd boven zijn stand te gaan, zoals Anton opmerkt. Ook deze overdrijving van het principe van Christelijke vrijheid en gelijkheid werkt de apostel nadrukkelijk tegen, door aan te tonen hoe juist de Christelijke heren als gelovigen in Christus en geliefden bij God er aanspraak op hadden, dat Christen-slaven, die moeten weten, deze hun eigenschap in hen te waarderen, hen eerst echt met eerbied behandelen.

Heren, die de kracht van het geloof en dus ook de liefde van God aan hun harten hebben ervaren, worden daardoor ook tot zachtheid geneigd. Daarom moet alles aan dat weldoen de hand bieden, of tot het bestuur van de liefde, dat God graag door het Evangelie wil teweegbrengen, behulpzaam zijn en niet het ene deel het andere door misbruik weer tot hardere gezindheid en behandeling noodzaken.

Het verzuimen van deze apostolische regels is nog in de meest verschillende, al is het ook niet in de zo scherp uitkomende verhouding van de dienstbaarheid de oorzaak van talloze ergernissen en lasteringen van het Evangelie. Nergens komt het meer uit dan onder zulke omstandigheden, of men die toebehoort, die niet gekomen is, om Zich te laten dienen, maar om te dienen. Sinds Christus in knechtsgestalte gekomen is, is het dienen in de ogen van het geloof een eer en een middel tot bevordering van ons heil.

3. Als iemand een andere leer leert (Hoofdstuk 1: 3) en niet overeenkomt met de gezonde woorden van onze Heere Jezus Christus (2 Tim. 1: 13 MATTHEUS. 28: 20) en met de leer, die naar de godzaligheid is, zoals ik in Hoofdstuk 1: 5 die kort heb voorgesteld, om deze beide stukken alleen het onderwerp van zijn onderwijzing te doen zijn,

4. Die is opgeblazen of verduisterd in zijn verstand en weet niets. Hij beeldt zich veel in, dat hij het goed weet en anderen hogere wijsheid zou kunnen leren, maar hij raast over twistvragen en woordenstrijd. Hij is vol overdreven lust om strijdvragen te behandelen, waarbij het hem niet te doen is om onderrichting, maar om woorden en wederwoorden. Hij probeert woordenstrijd te voeren, waar hij het alleen aankomt wie vaardiger in het spreken is. Het was beter dat men deze dingen naliet, a) waaruit voortkomt nijd, omdat de ene de ander de overwinning niet gunt, twist, omdat men elkaar tot vijand wordt, lasteringen, omdat daarna

de een van de ander zoveel mogelijk kwalijk spreekt, kwade nadenkingen, omdat de een de ander het kwaadste toedicht.

a) 1 Tim. 1: 4. 2 Tim. 2: 23

5. Verkeerde krakelingen van mensen, die een verdorven verstand hebben (2 Tim. 3: 8 Tit. 1: 15 v.) en van de waarheid beroofd zijn, omdat zij zich daarvan uit verkeerde eigenbaat hebben afgewend (Hoofdstuk 1: 6 Tit. 1: 14), menend dat de godzaligheid een gewin is. Zij hebben dus om geen andere reden hun gehele belijdenis gedaan, dan om schandelijk gewin (Tit. 1: 11). Wijk af van dezen (2 Tim. 3: 5).

De apostel heeft vroeger (vs. 2) gezegd: "leer en vermaan deze dingen. " Hieruit volgt niet, dat men de woorden, die nu volgen: "als iemand een andere leer leert" zou moeten aanvullen met "ten opzichte van dit stuk, waarvan zo-even (vs. 1 en 2) sprake was. " Wat er volgt "en niet overeenkomt met de gezonde woorden van onze Heere Jezus Christus en met de leer, die naar de godzaligheid is", bewijst integendeel dat het "anders leren" evenzo algemeen moet worden opgevat als in Hoofdstuk 1: 3 De vraag, hoe de apostel juist hier achter vs. 1 en 2 begint te spreken over het leren van een andere leer, kan worden beantwoord uit de plaats, die het stuk van vs. 3 tot vs. 12 inneemt tussen vs. 1 v. en vs. 17 vv. In vs. 1 v. heeft de apostel gesproken over de dienstknechten, die zelf niets bezitten. Zij, wier onderrichting geen voordeel aanbrengt, mag Timotheus niet verzuimen; dit zegt hem de eis aan het einde: "Leer en vermaan deze dingen. " Voordat hij nu overgaat tot de zielenzorg van hen, die rijk zijn in vs. 17 vv., stelt hij zich hen voor, die rijk willen worden (vs. 9 vv.) en dat zijn juist zij, die een andere leer leren en menen dat de godzaligheid een gewin is. Met deze moet Timotheus niets te doen willen hebben, zoals de woorden zeggen: "wijk af van dezen! " Volgens Hoofdstuk 1: 3 heeft Paulus hem met het doel te Efeze laten achterblijven, om hen, die anders leren, te weren. zoals hij nu in Hoofdstuk 4: 7 niet voor overbodig geacht heeft, hem toe te roepen: "verwerp de ongoddelijke en oudwijfse fabelen en oefen uzelf tot godzaligheid", omdat zekere neigingen, waarover wij vroeger spraken, bij hem aanwezig waren, zo kon Timotheus ook menen om zich in zoverre met die afwijkende leraars te moeten inlaten, dat hij toonde, ook van die dingen te weten, waarmee zij zich op de voorgrond stelden. Des te eerder kon hij tot zo’n mening komen, omdat het hem volgens onmiskenbare aanwijzingen niet onverschillig was, door weetgierigen, die zijn onderricht genoten, beloond te worden. Zo was hij dus in de verzoeking met een dergelijke werkzaamheid van onderrichten, zoals zij, die anders leerden, dat deden, zich iets te willen verwerven. Daaruit is dan te verklaren, waarom de apostel zich gedwongen ziet, later zo uitvoerig te handelen over hetgeen een Christen betaamt en van de gevaren, waarin hij zich begeeft, die het geld lief heeft.

In Fil. 2: 20 vv. geeft Paulus van Timotheus de getuigenis: "ik heb niemand, die even zo gemoed is, die oprecht uw zaken zal bezorgen, want zij zoeken allen het hunne, niet hetgeen van Christus Jezus is. En u weet zijn beproeving, dat hij als een kind zijn vader met mij gediend heeft in het Evangelie. " Hieruit blijkt, dat de vermaning en waarschuwing van de apostel bij hem de uitwerking heeft gehad, dat hij van alle neiging tot het ascetische en egoïstische van de dwaalleraars genezen is en geheel en al de voetstappen is beginnen te drukken van zijn echt godzalig gezinde, geestelijke vader, die zich uitsluitend aan de dienst van Christus en Zijn gemeente toewijdde. Uit deze getuigenis blijkt echter, dat het niet vroeger geschreven kan zijn dan deze brief; want zolang Paulus nog nodig achtte Timotheus terug te houden van valse beoefening van de godzaligheid (Hoofdstuk 5: 23) en hem zo dringend als op onze plaats te verzoeken zich niet te bemoeien met die onvruchtbare schriftgeleerdheid, waarbij men niet het heil van de zielen op het oog had, maar winst en loon

voor zijn eigen persoon, kon hij onmogelijk van hem zeggen: "ik heb niemand, die zo gezind is - want zij zoeken allen het hunne, niet hetgeen van Christus Jezus is. " Bovendien is de gehele inhoud van de eerste brief aan Timotheus van die aard en die gesteldheid, dat zeker van een vervaardiging na de gevangenschap van de apostel te Rome geen sprake kan zijn. Wanneer men als tegenbewijs tegen de juistheid van deze mening meent te moeten aanvoeren de veronderstelde kerkelijke toestanden van de gemeente te Efeze, van die gehele inrichting en besturing, omdat zij niet alleen presbyters en diakenen, maar ook het instituut van kerkelijke weduwen heeft, veel geregelder en ontwikkelder voorkomt dan die na een werkzaamheid van de apostels van omstreeks anderhalf jaar had kunnen zijn, zo behoeft men slechts op Corinthiërs te wijzen. Daar was Paulus slechts anderhalf jaar geweest en toch kon hij bij zijn wegreizen van daar de Efeziërs beloven voortaan aan hen zijn werkzaamheid te zullen wijden (Hand. 18: 20 v.), omdat hij weet dat de gemeente te Corinthiërs nu reeds in zoverre georganiseerd is, dat zij zich zonder zijn onmiddellijk waken en leiden verder kan ontwikkelen. Zo komen dan ook drie jaren later, als de beide brieven aan de Corinthiërs werden geschreven, in deze reeds niet alleen zeer ontwikkelde, maar zelfs zeer verdorven toestanden aan het licht. Bij de aanwijzingen, die de apostel Timotheus geeft, staat de apostel niet slechts een staat van zaken voor ogen, die zich te Efeze reeds ontwikkeld heeft, maar gedeeltelijk een, als die naar het voorbeeld van Corinthiërs kon worden, als dit niet bijtijds op de juiste manier werd voorkomen. Men heeft als tegenbewijs aangevoerd dat Paulus in Hand. 20: 29 v. van dwaalleraars spreekt, die pas na zijn vertrek te Efeze zouden indringen, terwijl hij in onze brief ze beschouwde als reeds aanwezig. Men heeft echter voorbijgezien dat de apostel de dwaalleraars, die hij in zijn woord tot de ouderlingen te Efeze voorstelt als te zullen komen, ook hier in Hoofdstuk 4: 1 vv. als degenen behandelt en die nu aanwezig zijn als de zodanige, in wie reeds een aanvang voor de anderen was, zodat de toekomst, de rijpe vrucht aanbrengt van datgene, waarvoor het tegenwoordige reeds de beginselen aangeeft. Op juiste manier merkt Wieseler op, dat de gehele inhoud van de brief bij Timotheus een nog geringe geoefendheid en ervaring in het leiden en regelen van de aangelegenheden van een Christelijke gemeente veronderstelt (vgl. Hoofdstuk 3: 14 v. : "deze dingen schrijf ik u, opdat u mag weten, hoe men in het huis van God moet verkeren. Paulus is dan ook werkelijk, zoals zijn voornemen was (vgl. Hoofdstuk 4: 13), niet al te lang na zijn heengaan van Efeze voor een langere tijd weer daarheen teruggekeerd Ac 19: 20, om het provisorische van de leiding van Timotheus tot het juiste, gewenste einde te brengen en uit deze werkzaamheid van de apostel is het dan te verklaren dat de dwaalleraars, die tijdens onze brief voor de gemeente dreigden gevaarlijk te worden, in Hand. 20: 29 v. meer teruggedrongen, maar waarom des te meer de gevaren, die in de toekomst dreigden, in het oog moesten worden gehouden. Als Paulus zijn reis naar Corinthiërs, vanwaar hij de brief aan Timotheus schreef, over Macedonië nam en dit land in Hoofdstuk 1: 3 uitdrukkelijk noemt, terwijl hij slechts terloops te kennen geeft (Hoofdstuk 4: 20 en 5: 25 plaats en onder welke ervaringen hij schrijft, dan ligt de reden daarvan hierin, dat hij bij zijn reis in de eerste plaats Macedonië op het oog heeft gehad, om daar de collecte voor de gemeente te Jeruzalem te beginnen en aan de andere kant bij de Thessalonicenzen de belofte te vervullen, om zo snel mogelijk terug te komen "1Th 3: 10. In beiderlei opzicht nam Macedonië voor de belangstelling van Timotheus de eerste plaats in, om zich ten opzichte van Corinthiërs nader en meer bepaald te uiten, daartoe gevoelde Paulus tegenover de jeugdigen en deels nog onervaren vriend geen aandrang. Zijn zwijgen van deze stad is een teken van de diepe smart, die de ervaringen bij de gemeente daar hem hebben veroorzaakt.

6. a) maar de godzaligheid is voor hem, die haar inderdaad en in waarheid zoekt, een groot gewin, dat zij reeds vanzelf teweegbrengt, dat gewin is verbonden met vergenoeging; men

krijgt de godzaligheid lief, zodat men gedrongen wordt steeds meer haar te begeren en al het andere in vergelijking van haar niets wordt (Hoofdstuk 4: 8 Fil. 4: 11 vv.).

a) Spr. 15: 16 Hebr. 13: 5

7. Het komt hem voor als een dwaasheid iets meer te begeren, omdat dat andere geen nut heeft voor de toekomende wereld, waarnaar hij toch alleen de waarde van de dingen afmeet: a) Want wij hebben niets in de tegenwoordige aardse wereld gebracht, het is openbaar, dat wij ook, als wij in de andere overgaan, niet kunnen iets daaruit dragen (Job 1: 21 Ps. 49: 17 v. Pred. 5: 14 Luk. 12: 15 vv.).

a) Job 27: 19

8. a) Maar als wij voor de tegenwoordige wereld voedsel en deksel hebben, dat toch bijna altijd het geval zal zijn en alleen in bijzondere nood gemist zal worden, b) wij zullen daarmee vergenoegd zijn, zoals wij dan ook werkelijk daaraan genoeg hebben (Gen. 28: 20 Spr. 30: 8 Hebr. 13: 5).

a) Spr. 27: 26 b) Ps. 55: 23 MATTHEUS. 6: 25. 1 Petrus 5: 7

Tegenover de woorden in vs. 5 : "menend dat de godzaligheid een gewin is", staat in het begin van vs. 6 : "maar de godzaligheid is (in werkelijkheid) een groot gewin met vergenoeging", d. i. tegenover de vorige (die godzaligheid, waarbij men de schijn van godzaligheid heeft, maar de kracht daarvan verloochent, 2 Tim. 3: 5), die godzaligheid, die het hart tevreden maakt en de dorst naar vergankelijke schatten uit het hart bant door hogere schatten aan te bieden.

In een korte, ineengedrongen zin spreekt de apostel twee hoofdbegrippen uit: dat de ware godzaligheid voldoening geeft en dat zij bovendien een groot gewin aanbrengt. Daarop geeft hij te kennen, welke oorzaken tot zo’n Christelijke vergenoeging bewegen. De eerste reden in vs. 7 is ontleend aan de aard van de wereldse zaken zelf, naar wier bezit en genot de onvoldane zo rusteloos verlangt en jaagt; zij zijn geenszins onrechtmatig eigendom, maar een goed, dat wij voor een korte tijd bij onze geboorte ter geen ontvangen, om het dadelijk op de eerste wenk weer terug te geven. Een tweede reden volgt in vs. 8 : de mens kan met weinig tevreden zijn, want hij heeft veel minder behoefte dan hij gewoonlijk denkt.

Daarom is de godzaligheid zo’n groot gewin, omdat zij ons geheel bepaalt bij de goederen van de andere wereld, omdat zij ons deze wereld als plaats van doorgang doet beschouwen, van die goederen noch ons toebehoren, noch de onze blijven. De ware godzaligheid vergenoegt zich zo met het noodzakelijke en hij is de rijkste, wiens behoeften gedurig minder worden.

De aarde maakt geen ziel rijk.

9. a) Maar zeer gevaarlijk is het voor de ziel meerdere dingen te begeren: want die rijk willen worden, vallen in verzoeking en in de strik en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, die de mensen doen verzinken in verderf en ondergang.

a) Spr. 11: 28 MATTHEUS. 13: 22 Jak. 5: 1

Over het algemeen heeft de geldgierige een slechte naam onder de mensen. Deze zonde zou dus zo algemeen niet zijn, als zij niet arglistiger, als zij niet verraderlijker was dan enige andere. Maar zich graag schikkend naar de omstandigheden, de personen, de karakters, de kleine gevoeligheden, verstaat zij er zich meesterlijk op, van naam zowel als van vorm te wisselen en desnoods ongenoemd en onvermoeid te heersen. Aan schone namen ontbreekt het haar inderdaad nooit, zo min als aan verleidelijke voorwendselen. Eens toegelaten, staat zij naar de volstrekte heerschappij, maar op de ongevoeligste en men zou zeggen op de meest kiese wijze. Zij wordt slechts onbeschaamd, als zij geen tegenspraak meer ondervindt. Niet zelden doet zij zich als spaarzaamheid, als matigheid, als liefde voor: men mag God niet verzoeken. Zij wil eerbied en dankbaarheid heten voor gaven en middelen, die de Heere verleent. Soms verdraagt zij het gezelschap van de weldadigheid; men wenst slechts rijk en verrijkt te worden, om meer te kunnen geven. Soms wil zij enkel ouderliefde schijnen, men was het aan zijn kinderen verplicht rijk te worden, geldgierig te zijn. dat is in verzoeking en strikken te vallen, die kinderen met de ouders in verderf en ondergang storten! Geen karakter misschien, dat vatbaarder is voor deze zonde dan dat van de vrome, die het niet is met geheel zijn hart. François de Sales verklaart, dat hij gedurende al de tijd van zijn biechtvaderschap nooit enig biechtkind zich van geldgierigheid heeft horen beschuldigen. François de Sales rust sinds twee honderd jaren in het graf, maar ik geloof niet dat de boze geest van deze zonde in twee eeuwen openhartiger geworden is. Geen hardnekkiger zonde dan die van de geldgierigheid. Meer en meer trekt zich bij haar slachtoffers al de zondige kracht van het harten in haar tezamen. Meer en meer begint zij zich als de hoogste wijsheid geluk te wensen en zich met de verachting van de wereld over de verachting van zichzelf te troosten. Dan kunnen doen geen schade, geen schande iets tegen haar en de ernstige rede even weinig als de spotrede. Onder het gewicht van de schatten, die zij verwerft en nog verwacht, elk beter gevoel tot het laatste toe versmorend, houdt zij het een mensenleeftijd uit en braveert de vrees voor dood en oordeel nog op het sterfbed. Ja, in die plechtige ogenblikken, waarin de dood die ontzaggelijke tekst predikt: Welaan nu, u rijken, ween en huil over uw ellendigheden, die over u komen! Uw rijkdom gaat teniet, uw kleren worden door de mot weggeknaagd, uw goud en zilver verroest en hun roest getuigt tegen u, en verteert als een vuur uw vlees! heeft men de aan het goud en zilver verkleefde nog beschikkingen zien maken, of woorden horen uiten, die treurig toonden hoe hij nog altijd vasthield aan hetgeen het verderf en de ondergang van zijn ziel geweest was.

10. a) Want de geldgierigheid, de liefde tot het geld (Luk. 16: 14) en de daaruit voortkomende heb- of winzucht (Luk. 12: 15 Efeze 4: 19 Sir. 19: 4, is een wortel van alle kwaad, waartoe gestadige vermeerdering van geld en goed, sommigen lust hebbend zijn afgedwaald van het geloof, omdat zij dat verloochenden, omdat het hun hinderlijk was in het samenbrengen van geld en zij hebben zichzelf met vele smarten doorstoken, vele gewetensangsten hebben zij ten gevolge van hun afdwaling moeten lijden (Ps. 16: 4).

a) Ex. 23: 8 Deut. 16: 19 Spr. 15: 16

Zij, die rijk willen worden, vallen in verzoeking, die van buiten komt, zij raken in een net, dat op hun weg wordt gelegd, opdat zij daarin verwarren. Zij komen in vele begeerlijkheden, die in hen ontwaken en hen gevangen nemen, in begeerten naar het een en het ander, in dwaze lusten, omdat die zich uitstrekken naar hetgeen niet begeerlijk is, in schadelijke begeerlijkheden, die daarheen leiden, waar men te gronde of geheel verloren gaat, zoals in het bijgevoegde "in verderf en ondergang" gezegd is. Als dan de apostel voortgaat: "want de geldgierigheid is een wortel van alle kwaad", dan zegt hij niet, van waar alle ellenden komen,

maar dat er geen kwaad is, dat niet uit de geldzucht voortspruit, dat dan ook van andere hartstochten kan worden gezegd.

Gierigheid is het trachten naar vele goederen van deze wereld in de waan, dat daarin verzadiging en leven liggen zou. Zij komt dus reeds voort uit een treurige verkeerdheid en verblinding. Zolang een hart geneigd is tot de getuigenissen van God, wordt de natuurlijke neiging tot gierigheid, die in ieders hart woont, onderdrukt en overwonnen (Ps. 119: 36). Maar van het uur af, dat de ogen naar ijdelheid zien, is zij daar en echt zij weet de gelegenheid zich ten nutte te maken en het veld te veroveren. Onder de meest verschillende vormen breidt zij zich in het leven van de mens uit (in Mark. 7: 22 staat het woord "gierigheid" in de grondtekst in het meervoud): geschenken nemen, geld op woeker lenen, weduwen en wezen te kort doen, karig geven, als men een blijmoedig gever moest zijn, de godzaligheid en het prediken zich ten nutte maken, om zich een kunnen doen te vergaderen als een wellustig zelfzuchtige vreugde in bezit en genot, maar hoofdzakelijk als liefde tot geld. Waar zij eenmaal wortel heeft gevat, neemt zij niet alleen het hart in beslag, maar stelt ook de leden in de dienst van de aarde, de dienst van het vergankelijke. Daarom juist wordt zij een wortel van alle kwaad genoemd een hartstocht, die tot het ergste en slechtste in staat stelt, zeker van het geloof in menige verzoekingen voert en steeds meer andere zonden in haar gevolg heeft.

De apostel herinnert, ten bewijze van de stelling, dat de geldgierigheid een wortel van alle kwaad is, aan de voorbeelden van hen, die door hun geldzucht geheel van het geloof afkerig zijn geworden. Onder de smarten, die zij zichzelf daardoor hebben veroorzaakt, moeten gewetenskwellingen worden verstaan, de voorboden van de toekomstige verdoemenis.

Evenals het vuur, dat een woud aangrijpt, alles verteert en verwoest, zo heeft de hebzucht de gehele wereld verwoest, koningen en vorsten, onontwikkelden en armen, mannen, vrouwen en kinderen, allen worden door dat kwaad beheerst. Wat moet er geschieden? Hoe kunnen zij dat vuur blussen? Wij kunnen dat, al vlamde het ook ten hemel op. Het komt er maar op aan dat men wil, dan kunnen wij zeker het vuur meester worden zoals het door de wil groot geworden is, zo kan het ook door de wil onderdrukt worden; het komt er maar op aan dat wij willen. Maar hoe komen wij tot dat willen? Als wij erkennen hoe ijdel en nodeloos aardse rijkdom is, erkennen dat die niet met ons in het andere leven kan gaan, ons reeds hier menigmaal verlaat. De rijkdom blijft hier, maar de wonden, die hij ons geslagen heeft, gaan met ons mee. Als wij zien, wat aan gindse zijde rijkdom is en daarmee die van deze zijde vergelijken, dan zal hij ons als slijk voorkomen. Als wij zien, dat hij duizenderlei gevaren meevoert, dat hij tijdelijk genot heeft, genot, dat met smarten gemengd is, als wij daarmee de rijkdom van het eeuwige leven vergelijken, dan zullen wij de eersten leren verachten. De schoonheid van de aardse schatten is toch slechts een ingebeelde: u behaagt een gouden munt, zolang u die voor echt houdt; zij bevalt u niet meer, zodra u verneemt dat die onecht is. Als de keizer een wet gaf, volgens welke het zilver duurder moest zijn dan het goud, zou zich uw bewondering en uw liefde niet dadelijk tot het zilver keren? Wij waarderen de zaken niet naar hun wezen, maar naar het zeldzame; laat ons toch uit zo’n bedwelming ontwaken! Zien wij toch op het waarachtig schone, dat in zijn wezen schoon is, op de vroomheid en de gerechtigheid, opdat wij de goederen krijgen, die ons beloofd zijn!

11. a) Maar u, o mens van God! (2 Tim. 3: 17), doe geheel anders dan zij, die de godzaligheid als een gewin beschouwen. Ontvlucht deze dingen, de geldzucht met haar verzoekingen en schadelijke begeerlijkheden (vs. 9 v.) en jaag naar gerechtigheid, godzaligheid (Tit. 2: 12), geloof, dat de naam van Christus belijdt, liefde, die iedereen onbaatzuchtig dient, waar en

zoals zij kan, lijdzaamheid, die zich door geen lijden op de dwaalweg laat brengen, zachtmoedigheid, die zich leed laat aandoen zonder verbitterd te worden (Tit. 3: 2. vgl. 2 Tim. 2: 22).

12. a) Strijd, tot overwinning van de schuchterheid en angstvalligheid, die u van nature eigen zijn (2 Tim. 1: 6 v. ; 2: 1 vv.), de goede strijd van het geloof (2 Tim. 4: 7). Grijp naar de zegepalm, die bij deze strijd de overwinnaar is beloofd, namelijk het eeuwige leven, tot hetwelk u reeds bij uw doop en ook daarna bij uw ordening tot apostolisch helper (2 Tim. 1: 4) geroepen bent en u tot beantwoording van uw roeping de goede belijdenis beleden heeft voor vele getuigen (Hoofdstuk 4: 14 en "Ac 16: 3.

a) 1 Tim. 1: 18

Kan het met een Christen, die het geld lief krijgt, die op geldbezit uit is, zo ver komen, als in vs. 10 gezegd is, dan was ook reeds de neiging daartoe, die de apostel bij Timotheus moet vrezen, omdat hij voor nodig houdt zo uitvoerig daarover te handelen, gevaarlijk genoeg om de plechtige vermaning begrijpelijk te maken, waarmee hij voortgaat: "maar u, o mens van God! ontvlucht deze dingen! " Hoezeer het hem ter harte gaat Timotheus zijn waarschuwing voor de hebzucht en hare kwade gevolgen echt dringend te maken, toont de aanspraak, die hem herinnert wat hij is, opdat hij dienvolgens overweeft, hoe verkeerd het zou zijn voor hem, naar geld te haken.

In tegenstelling tot hetgeen hij moet ontvluchten, noemt de apostel datgene, waarnaar hij jagen moet en hij noemt nu zes Christelijke deugden, waarvan steeds twee nader aan een zijn gesloten; de beide meest algemene begrippen "gerechtigheid en godzaligheid" staan vooraan, dan volgen "geloof en liefde" als de grondbeginselen van het Christelijk leven en eindelijk "lijdzaamheid en zachtmoedigheid", die het Christelijk gedrag aangeven over de wereld, die tegen het Evangelie strijdt, het een het tegengestelde is van bezwijken, het andere van verbitterd worden.

Terwijl bij deze eerste vermaning van het Christelijk streven in het algemeen sprake is, heeft bij de andere, die volgen "strijd de goede strijd van het geloof enz. " de overgang plaats tot dat, wat inzonderheid een dienaar van de kerk toekomt.

"De strijd van het geloof strijden" dat is het lievelingsbeeld, waaronder de apostel het Christelijk leven in het algemeen en dat van de dienaar van de Heere in het bijzonder pleegt voor te stellen. Als hij nu Timotheus herinnert aan de belijdenis door hem voor vele getuigen afgelegd, dan denken sommigen aan de belijdenis, die hij bij de doop, anderen aan die, die hij bij zijn inwijding tot het Christelijk leraarsambt had afgelegd. Omdat echter zeker nog veel meerdere getuigen zijn tegenwoordig geweest bij zijn inwijding tot het ambt dan bij zijn doop, worden wij tot het vermoeden geleid dat Paulus hier op dezelfde gebeurtenis zinspeelt, als waarop ook in Hoofdstuk 4: 14. 2 Tim. 1: 6 wordt.

Woordenstrijd, twistvragen en andere twisten over tijdelijke zaken zijn ellendige twisten: "strijd de goede strijd van het geloof! " Het kleinood treedt steeds naderbij; strek u uit naar hetgeen voor u is. Gods ernstige opdracht, de krachtige drang daarin vervat, de macht bestand tegen alles wat terugzoekt te houden, is u niet vreemd; uw daartoe gegeven geloof, de verzekerde begeerte, het gemaakte begin is aan vele getuigen bekend, die daaruit goede hoop van u hebben opgevat en God zelf houdt u aan de toezegging, eenmaal Hem gedaan.

Ook wij hebben hier op aarde een strijd te strijden en horen als het ware iedere morgen de stem: "maak u op, want dit land zal voor u de rust niet zijn. " Het is in zijn laagste vorm een strijd van het bestaan; in zijn allerhoogste een strijd om wat meer is dan die beiden, om die heiligmaking, die ons als Christenen bovenal begeerlijk is, maar onmogelijk zonder ware strijd wordt verkregen. Alle gelovigen hebben in hoofdzaak dezelfde en toch heeft weer ieder van onze zijn bijzondere strijd, omdat de vijand zich in telkens nieuwe gedaanten vertoont en aan iedere levenstoestand een eigenaardige verzoeking paart. U bent in rijkdom, ziedaar de verzoeking tot weelde en gierigheid; in armoede, ziedaar de verzoeking tot ontrouw en ongeloof. In hoogmoed verzoeking tot trots, in laagheid verzoeking tot opstand. Zoals de kameleon naar gelang van zijn wisselende omgeving zich in telkens wisselende kleuren, vertoont, niet anders is het met de verzoeking tot zonde; nauwelijks in deze gedaante overwonnen, keert zij in een andere terug en altijd kan zij overtuigd zijn een bondgenoot daarbinnen te vinden, want ook sterke geesten hebben vaak zeer zwakke harten en zelfs waar wij iets goeds willen doen, ligt het kwade gedurig ons bij. Zullen wij er over klagen, dat wij zo levenslang strijden moeten, om eindelijk door de enge poort de Godsstad binnen te gaan? Maar het is een goede, letterlijk een schone tijd, waartoe de krijgsknecht van Christus zich aangordt, schoon en goed, omdat hij niet slechts wettig, maar heilig is. Immers het einddoel, waartoe hij gevoerd wordt, het ligt eindeloos hoger dan het doel van enige strijd hier beneden. Vrijheid van de zonde, het eeuwige heil van onze zielen, de verheerlijking van de naam van onze God, dat weegt zwaarder dan alles, waarvoor hier het zwaard wordt getogen. De aanvoerder, die ons roept en voorgaat, is niemand minder dan Hij, die zelf ten bloede toe streed en stervend al de macht overwon en borg staat voor de zegepraal van allen, die Zijn zegevaan volgen. De keurbende, waarmee wij strijden, het zijn de edelsten van ons geslacht uit alle eeuwen en volken; onze strijdgenoten zijn de kinderen van God, de verlosten van Christus, de woonstede van de Heilige Geest, overal op aarde verspreid en nooit heeft het iemand berouwd, die met een vaste keuze zich aansloot bij het nog altijd aangroeiend leger. Of zou de hoop op zegepraal te stout en veeleer bezwijken te vrezen zijn? Maar deze goede strijd is een strijd van het geloof; een strijd, die niet alleen uit een levend geloof in Christus geboren wordt, maar waartoe dat geloof de lust, de moed en de kracht geeft, terwijl het bovendien op grond van Gods eigen beloften ons de overwinning verzekert. "Door het geloof, door het geloof! " wie zal alles optellen, wat al bij het licht van de geschiedenis van het Godsrijk achter dat woord geschreven kan worden; en welke Christen heeft niet vroeger of later de waarheid van het woord ondervonden: alle dingen zijn mogelijk die die gelooft? Nee, wij weten zelf niet wat wij zouden kunnen doen, als wij echt vast en onbezweken geloofden; het geloof heeft niet alleen een bergen verzettende, maar een wereld overwinnende kracht. Geloof is het eerste, geloof het hoogste, geloof het laatste woord in de strijd van het geestelijk leven. Van niemand zal het blijken dat hij door de zonde overwonnen is, of ik maak mij sterk u te tonen dat hem vooraf reeds het schild van het geloof aan de verzwakte hand was ontvallen zolang het geloof niet ontzonk, kan de zegepraal niet hopeloos, kan zij zelfs op den duur niet hachelijk staan, want de laatste gedachte hier uitgesproken, doet alles af van deze goede strijd van het geloof is het eeuwig leven de kroon. "Grijp naar het eeuwige leven" is het niet, als zien we bij dat woord de kampvechter voor ons, die de laatste krachten tot de laatste worsteling uitput, maar nu aan het eind van de baan de erekroon grijpt, die hij zich straks op de schedel voelt drukken? Als deze dat doen voor een verderfelijke kroon, dus mogen wij met Paulus wel vragen, wat doen wij dan voor een onverderfelijke! Het eeuwige leven, dat alles voltooit en alles vergoedt, hoogste einddoel van allen, die nog niet diep genoeg zonken om de dood boven het leven te kiezen, einde van alle strijd en bron van allen vrede: wat laat nog hogers zich denken? En tot dat eeuwig leven zijn ook wij geroepen, maar het zou ons kunnen ontgaan, als we ter kwader uur ons aan het strijdperk onttrokken. Bewaar ons, barmhartige

God voor die schuld, die schande, die schade, en leer ons dagelijks strijden de goede strijd van het geloof, grijpen naar het eeuwige leven.

13. a) Ik beveel u voor God, b) die alle ding levend maakt (Neh. 9: 6) (volgens betere lezing in de grondtekst "levend houdt en voor Christus Jezus c) die onder Pontius Pilatus de goede belijdenis betuigd heeft, met Zijn eigen leven verzekering heeft gegeven voor de waarheid van datgene, wat wij Christenen als een goede belijdenis uitspreken (vs. 12).

a) 1 Tim. 5: 21 b) Deut. 32: 39. 1 Sam. 2: 6

14. Dat u dit gebod, de leer over hetgeen er in de Nieuw-Testamentische tijd als Gods wil is geopenbaard, waarnaar de mensen moeten leven (Hoofdstuk 1: 5), houdt en bewaart, onbevlekt en onberispelijk, in zo’n toestand, dat het met geen vlek wordt bezoedeld en vrij blijft van alles wat men hen als een verwijt zou kunnen voorhouden, tot op de verschijning van onze Heere Jezus Christus bij Zijn terugkomst (2 Thessalonicenzen. 2: 8 Fil. 1: 6).

De vermaning verheft zich, even als in Hoofdstuk 5: 21 in 2 Tim. 4: 1 een plechtige verzekering.

Als de apostel vaker in deze brief de vermaning herhaalt, dat Timotheus zich naar zijn voorschrift moet richten en het hier, evenals elders, met zo’n bijzondere nadruk doet, dan heeft dat niet plaats uit wantrouwen jegens Timotheus, maar om zijn grote ernst te tonen en uit innige liefde tot de Christelijke gemeente. Mochten daardoor toch de slaperige leraars in de kerk zich van alle nalatigheid in hun ambt laten opwekken, ja, ieder mag deze woorden tot zijn beproeving gebruiken, hoe hij naar zijn geweten voor God en Christus staat en eenmaal ten jongsten dage denkt te staan!

15. Welke verschijning te Zijnen tijd vertonen zal, op de door Hem en Zijn raad daarvoor bepaalde tijd (Tit. 1: 3) zal laten aanschouwen de zalige (Hoofdstuk 1: 11) en alleen machtige (2 Makk. 12: 15 Heere, a) de Koning der koningen en Heere der heren (Openbaring 17: 14 Deut. 10: 17 Ps. 136: 3

a) Openbaring 19: 16

16. Die alleen onsterfelijkheid heeft van Zichzelf, zonder dat Hij die door mededeling van buiten verkregen heeft (Joh. 5: 26) en een ontoegankelijk licht bewoont, een licht, dat vanwege zijn grote heerlijkheid niet te naderen is voor een sterveling (Ps. 104: 1 v. Ezechiël. 1: 27 v. 1 Joh. 1: 5); a) die geen mens gezien heeft noch zien kan (Joh. 1: 18. 1 Joh. 4: 12 die zij eer (Hoofdstuk 1: 17) en eeuwige kracht, zodat Hij zoals Hij waardig is eeuwig geprezen te worden, zo ook in eeuwigheid de heerschappij heeft (1 Petrus 4: 11; 5: 11 en "Re 1: 6" en "Re 5: 13. Amen.

a) Deut. 4: 12. 1 Joh. 4: 12

Het vermoeden van vele Schriftonderzoekers, dat deze doxologie een citaat zou zijn uit een hymne (vgl. bij Hoofdstuk 3: 16), of ten minste met zo iemand in verband zou staan, heeft veel waarschijnlijkheid; het is ten minste bezwaarlijk aan te wijzen, dat al deze uitspraken van God aanleiding in het vroeger gezegde zouden hebben.

Zeker kunnen ze worden verklaard als tegenstellingen tegen de gnostische dwaalleraars, waarover Paulus in Hoofdstuk 4: 1 vv. sprak; zij zijn echter dan geen tegenstellingen tot hetgeen reeds aanwezig is, maar tot hetgeen nog toekomstig is en komen voort uit de profetische geest, of van de apostel zelf, of van de gemeente, wier lied hij aanvoert.

17. Beveel de rijken in deze tegenwoordige wereld, dat zij niet hoogmoedig zijn, zich niet op hun tijdelijke rijkdom verheffen boven anderen, die die niet bezitten, alsof zij daarom hogere eer waardig zouden zijn, noch hun hoop stellen op de ongestadigheid van de rijkdom op de rijkdom, waaraan het kenteken van de onzekerheid kleeft, zodat hij zelfs degene, bij wie hij zich een tijd bevindt, verbiedt op hem te vertrouwen. Niet daarop mogen zij hun hart stellen, maar op de levende God (Hoofdstuk 4: 10), die ons, de een zowel als de ander, al is het ook in ongelijke mate, alle dingen rijkelijk, boven onze bepaalde behoeften (Hand. 14: 17), verleent, met het doel om daarvan te genieten, niet opdat wij er ons hart aan zouden hangen (Ps. 62: 11).

Er wordt gezegd: "de rijken in deze wereld", omdat een spreken van de verschijning van Christus, waarmee toch een andere tijd begint, onmiddellijk is voorafgegaan (vs. 14 vv.). Hieraan moeten de rijken vooral worden herinnerd, dat hun rijkdom beperkt is tot deze tegenwoordige tijd. Als zij dit bedenken zal de hoogmoed, die hen boven anderen verheft, verre van hen blijven en deze is het zeker, waartegen zij vooral moeten worden gewaarschuwd.

Waarschijnlijk zijn te Efeze (anders dan te Corinthiërs, 1 Kor. 1: 26 vv.) vele rijken aan het geloof gehoorzaam geworden (Hand. 19: 18 v. 1 Joh. 3: 17). Wat bij de mensen toch onmogelijk is, is mogelijk bij God (Luk. 18: 27). Daarom trekt zich Gods Woord ook allen aan en is voor hen een kracht van God tot overwinning van de zielsgevaren, waarin ieder van hen naar zijn eigenaardige staat mocht verkeren. Rijken laten zich anders niet graag bevelen, maar hier wordt gezegd: "beveel hun. " Gods woord heeft een onpartijdige liefde en ook een waarheid zonder aanzien van de persoon. Het eigenaardig gevaar, dat de rijkdom met zich brengt, is, dat hij makkelijk iets overmoedigs teweeg brengt. Een tweede schadelijke kracht aan het menselijk hart is, als hij voor iemand, volgens Spr. 18: 11 een stad van de sterkte en een verheven muur wordt, zodat men roemt tegen de volgende dag en zich veilig acht tegenover alle omstandigheden, die zullen komen, of, zoals de apostel zegt, hun hoop erop stellen.

Om het onzekere, het ongestadige van de rijkdom, die, zoals Theodoretus zegt, nu eens bij deze komt en dan naar een ander overgaat en, omdat hij vele heren heeft, niemands bezitting is, vooral te doen uitkomen, heeft de apostel geschreven: "noch de hoop stellen op de ongestadigheid van de rijkdom" in plaats van "op de ongestadige rijkdom. "

De eeuwige onveranderlijke grond en het voorwerp van ons vertrouwen moet God zijn, die toch ook in Zijn bijzondere weldadigheid ons alles verleent wat nodig en heilzaam is en dat wel rijkelijk tot genieten, tot volle bevrediging van onze behoeften.

Die dat vasthoudt zal makkelijk zijn hoop van de rijkdom aftrekken; want als het God alleen is, die ons alles tot het noodzakelijk levensonderhoud verleent, zo zou het zijn, dat men de dienst Hem verschuldigd, op de rijkdom overdroeg, als men daarop zijn hoop wilde stellen.

U zult gedenken de Heere uw God, dat Hij het is, die u kracht geeft om kunnen doen te verkrijgen en Hem loven over het goede, dat Hij u heeft gegeven, Deut. 8: 7-18 Zo luidde het

woord van Mozes aan Israël en de apostolische vermaning: Dank God in alles; waak met dankbaarheid. In deze gevorderde dankbaarheid ligt de ware bron van het wezenlijk genot van Gods gaven opgesloten. Door de zegen van de dankbaarheid wordt het geringste tot een zegen, weinig tot veel. In de zegen van de dankbaarheid ligt het geheim van de tevredenheid, dat zonder iemands tegenspraak het geheim is van het geluk. Door het weldadig gevoel van de dankbaarheid geniet u niet slechts de gaven, maar de Gever in Zijn goedheid en omdat u, aan wie dit genot rijkelijk verleend wordt, niet anders dan een zondaar bent in Zijn verbeurde goedheid, dat is in Zijn genade. Het hoogmoedig hart moge geen hoger genot kennen, dan zich te kittelen met de inbeelding, alles aan zichzelf verschuldigd te zijn en zich met zelfbehagen toeroepen: mijn kracht en de sterkte van mijn hand heeft mij dit kunnen doen verkregen; de lichtzinnige moge daarin slechts "het deel van het goed zien, dat hem toekomt", groter is het genot van de dankbaarheid, van de dankbaarheid voor een weldaad, als weldaad verstaan, als verbeurde weldaad gewaardeerd, van de dankbaarheid voor rijkelijk verleende gaven, waarin zich het hart vol liefde uitstort van een Gever, die zou kunnen "verwijten", maar liever door goedheid beschaamt; groter, oneindig groter het genot van de dankbaarheid van een zondig mens aan de genadige God, als zijn geweten hem dringt uit te roepen: Ik ben geringer dan al deze weldadigheid en al deze trouw, die U aan mij gedaan heeft! als hij zijn ziel opwekt en zegt: loof de Heere, mijn ziel en vergeet geen van Zijn weldaden! Ja dankbaar zijn, is genieten. Pas door dankbaarheid durft men aannemen, durft men bezitten, durft men gebruiken; durft men zich met vrijmoedigheid, kan men zich met een goed geweten in een gave van God verblijden; de dankbaarheid verblijdt zich in God zelf en dat is van alle vreugde de hoogste. U jongeling, die in het bezit van uw frisse krachten, bij de versheid van uw gevoel en een hart open voor alle genot van het leven, met vele goederen gezegend bent, en vele genoegens najaagt en smaakt; maar die nog een hoger krans aan uw genoegens wensen zou, wie nog een voller genot van het goede van de aarde voor de geest zweeft, dan u tot nog toe kent, jongeling, die u op zo gladde wegen begeeft, om die hoger smaak, dat voller genot te zoeken! Weerhoud uw voet, keer terug! keer terug van de paden van de zonde en van de ijdelheid, die afhellen naar de dood; beproef het met de dankbaarheid! Hef de aanschouwing van uw ogen, hef het gevoel van uw hart op van de gaven tot de Gever! Leer wat het zegt, in te vallen in de psalm van de dank, die engelen en heiligen aanheffen, waarvan de hemelen galmen en die wedergalmt in de harten aller godvruchtigen. Het genot van redeloze schepselen is slechts te genieten; het genot van redelijke wezens is te danken. Satan heeft zijn hart voor dat genot gesloten; hij stond naar een goed, dat hij slechts aan zichzelf verschuldigd wilde zijn; hij wist het de mens zo begeerlijk te maken als het hem reeds ten vloek was. Toen week de beste smaak van de beste vrucht van deze aarde; de smaak, die slechts wederkeert, waar het hart ze aanneemt als uit de goede, de eeuwig te zegenen hand van God; slechts daar wordt genoten, waar de ziel in alles proeft, "dat de Heere goed is. " En u, grijsaard, die alles gehad, alles genoten heeft, wat rijkdom, wat het vette van de aarde te genieten geeft, die beurtelings door alles teleurgesteld, mismoedig uitroept: het is al ijdelheid! zeg het niet van de dankbaarheid; leer die kennen, nog kennen, omdat de dag van uw leven daalt en u zult uw jeugd voelen vernieuwen als de adelaar. Met het gevoel van de dankbaarheid zal een diep besef van verantwoordelijkheid gepaard gaan. Deze ernst voegt bij deze blijdschap en leert de goede gaven naar de bedoeling van de Gever besteden. Ook dat is een voorwaarde tot wezenlijk genot. Aldus zegt de wijze: Zie, wat ik gezien heb; een goede zaak, die schoon is, dat men eet en drinkt en geniet het goede van al zijn arbeid, die men te arbeiden heeft onder de zon gedurende het getal van de dagen van het leven die God geeft, want dat is het deel van de mensen. En ook een ieder mens, aan wie God rijkdom en goederen gegeven heeft en Hij geeft hem de macht om daarvan te eten en om zijn deel te nemen en om zich te verheugen over zijn arbeid, datzelfde is een gave van God. Weer zegt hij: Verblijd u o jongeling in de dagen van uw jongelingschap en wandel in de wegen van uw hart en in de aanschouwing van

uw ogen; maar weet dat God om al deze dingen u zal doen komen in het gericht Pred. 5: 17, 18; 11: 9 is de verantwoording, waaronder zij liggen, die rijkelijk gezegend zijn met tijdelijk goed. Reeds zagen wij aan hoeveel gevaren en verzoekingen zij zijn blootgesteld; nu gedenken wij de rekenschap, die van hun rentmeesterschap gevergd zal worden. Wat zij met hun goed gedaan of niet gedaan hebben, of zij het genoten of verwaarloosd hebben? Echt, het is een ernstige, een bedenkelijke zaak, rijk te wezen in deze tegenwoordige wereld. Maar ernst is geenszins de tegenpartij van wezenlijk genoegen. Slechts is bij de lichtzinnigheid, waarmee geen waar genoegen bestaanbaar is. Of zou een oppervlakkige streling van de zinnen, die het hart niet raakt, waar genoegen zijn? Zonder ernst te leven, is geen wezenlijk leven; zonder ernst te genieten is geen wezenlijk genot. In alles en met name in de besteding van tijdelijke goederen, te beproeven, die de goede en welbehaaglijke en volmaakte wil van God zij, dat is het genot van Gods rijkelijk verleende gaven tot het hart brengen; dat is bij de Christen, dat genot in betrekking stellen tot de hoogste dingen van het leven, het vervlechten met het hoogst genot, het genot van de onuitsprekelijke Godsgave in Christus Jezus, zijn Zaligmaker en zijn zaligheid!

19. Zo zullen zij een zegen hebben, leggende zichzelf die goede werken weg tot een schat. En als zij nu de tegenwoordige wereld moeten verlaten en zij alle tijdelijkerijkdom moeten missen (Luk. 16: 9), zullen de goede werken een goed fundament, een goede grond zijn tegen het toekomende, opdat zij dan in plaats van de rijkdom, hier beneden achtergelaten, het eeuwige (volgens andere lezing "het waarachtige leven verkrijgen mogen als de voor hen bewaarde erfenis (1 Petrus 1: 4 v.).

Op de waarschuwing, dat de rijke zich niet moet verheffen op zijn rijkdom, er niet trots op moet worden, of het hoofd boven anderen uitsteken, noch zich veilig rekenen, volgt de aanmaning tot het juiste gebruik daarvan. Zij verheft zich van het goeddoen (en wel niet alleen in engere zin van weldadigheid), waartoe de rijkdom de middelen aangeeft, tot het rijk worden in goede werken, het ware rijk zijn en van het graag geven, dat men graag anderen meedeelt, die hoop nodig hebben, tot het behulpzaam zijn, dat ook een medelen, zoals in Gal. 6: 6 genoemd is, in zich sluit. De volgende zin geeft dan te kennen wat de rijken daarmee doen, als zij hun rijkdom zo besteden: zij leggen zichzelf tot een schat weg een goed fundament tegen het toekomende, opdat zij het leven verkrijgen, het leven, dat in de volle en ware zin leven is. Het schatten verzamelen heeft namelijk de betekenis van wegleggen van hetgeen men niet dadelijk verteert, maar voor later gebruik bespaart. Wat nu de rijke op die manier oplegt, dat hij er goed mee doet, zal hem voor een toekomst, die aan de andere kant van het aardse leven ligt, fundament zijn van het meest winstgevende dat hij kan doen, omdat het hem zal dienen om het ware leven, waarvan het tegenwoordige met al zijn goederen slechts een schaduw is, te verkrijgen.

Het is een groot gewin, als rijken de vergankelijke dingen, die hun zijn toevertrouwd, nog vóórdat zij hun als onder de handen zijn weggevloeid, kunnen gebruiken om onvergankelijke daartegen in te ruilen.

Rijke gierigaards zijn subtiele dieven, die datgene wat God voor velen gegeven heeft, alleen voor zichzelf nemen en het algemeen daarvan bestelen. Die daarentegen de behoeftigen goed doet, die geeft God zijn geld op renten en hij krijgt meer terug dan hij uitgezet heeft (Spr. 19: 17).

C. Tot hiertoe heeft waarschijnlijk de apostel, zoals het ook anders zijn gewoonte is, de brief door de hand van een ander laten schrijven Ro 16: 22, naar alle waarschijnlijkheid zich van

Titus Ac 19: 20 als schrijver bedienend. Tenslotte voegt hij er nu nog eigenhandig (vgl. 1 Kor. 16: 21 vv. Kol. 4: 18. 2 Thessalonicenzen. 3: 17 vv. een woord bij, dat uitdrukking is van een bezorgdheid, die hem bij de hele brief heeft vergezeld en die hij, nadat hij ze reeds herhaaldelijk heeft laten horen, hier nog nadrukkelijk in de allerdringendste vermaning eindigt. Het is de bezorgdheid, dat Timotheus zich zou inlaten met een ingebeelde kennis van hogere zaken, dan in het algemeen Christelijk geloof vervat waren, zoals dat te Efeze door hen, die een ander Evangelie leerden, in zwang gekomen was. Nu houdt hij hem door de voorbeelden van enkelen voor, dat men zich daarmee niet kan afgeven zonder gevaar te lopen, het toevertrouwde goed van de waarheid daardoor te verliezen en hij sluit met de gebruikelijke zegenwens (vs. 20 en 21).

20. O Timotheus, bewaar (2 Tim. 1: 14) het pand, dat u in de heilrijke woorden van onze Heere Jezus Christus en de leer van de godzaligheid (vs. 3), tot wier bewaarder (Hoofdstuk 3: 15) u geroepen bent (2 Tim. 2: 2), toevertrouwd is. Waak, a) een afkeer hebbend van het ongoddelijk ijdel roepen (Hoofdstuk 4: 7) en van de tegenstellingen (vs. 4 v.) van de valselijk genoemde gnosis of wetenschap, die reeds te Efeze zich probeert te verheffen en later op nog veel gevaarlijker manier te voorschijn zal treden (Hoofdstuk 4: 1 vv.).

a) 1 Tim. 1: 4 Tit. 1: 14; 3: 9

21. Welke sommigen (Hoofdstuk 1: 19 v. 2 Tim. 2: 16 vv. voorgevende dat zij daarvan kennis hadden en hun leerlingen beter daartoe konden leiden, zijn van het geloof, van de weg, die daartoe leidt (Hand. 9: 2; 19: 9, 23), afgeweken, geheel en al afgegaan, ook anderen op dwaalwegen leidend (Hoofdstuk 1: 5 v.). De genade zij met u (Kol. 4: 18). Amen.

"O Timotheus", zo spreekt Paulus Timotheus aan, hem bij name noemende, zodat het voor de aangesprokene moest zijn, alsof hij de stem van de apostel hoorde. Tegenover het "ongoddelijk ijdel roepen en de tegenstelling van de valselijk genoemde wetenschap", staat dan wat hem is toevertrouwd nadrukkelijk vooraan, omdat in de grondtekst de woordschikking is "dat u is toevertrouwd, bewaar. " Hiermee is de zaligmakende waarheid (vs. 3 en 14) bedoeld, van die bewaring voor iemand, die als Timotheus inzonderheid was geroepen om te leren, ook in het bijzonder plicht was. Het tegendeel van de vervulling van deze plicht zou het zijn, als hij zich inliet met datgene, waarvan evenals in Hoofdstuk 4: 7 gezegd wordt, dat hij het moet ontwijken. Een wetenschap, die alleen zo heette zonder het te zijn, was er, zoals vanzelf spreekt, niet pas toen de uitdrukking "gnosis" werd gebruikt tot aanwijzing van een bijzondere soort van vermeende wetenschap, maar zij was aanwezig, waar ook naast de apostolische leer of in tegenspraak met haar, een godsdienstig weten zich liet gelden, het zij die van de filosofie, waarvoor de apostel in Kol. 2: 8 waarschuwt, hetzij zoals die van de leraars, die Timotheus moet tegenstaan. Dat hier niet reeds die gnosis van de tijd van de apostelen bedoeld is, blijkt daaruit, dat van zo’n onchristelijke waan Paulus niet zou zeggen dat Timotheus die moest ontwijken, er niet mee te doen moest willen hebben, omdat deze integendeel de roeping had die te bestrijden, zo zou de apostel die niet genoemd hebben met de uitdrukkingen: ongoddelijk, ijdel roepen en schoolse twist.

Zonder het schitterend aangezicht van Gods genade wilde Mozes geen stap voortgaan (Ex. 33: 13 vv.), zo wordt nu ook aan Timotheus aan het begin (Hoofdstuk 1: 2) en nu hier ten besluite genade toegewenst, evenals ons ook in Jes. 52: 12 de Heere onze God beloofd is, als die voor ons trekt en onze achtertocht zal wezen.

Reeds enige handschriften met de Syrische en Ethiopische vertaling van het Nieuwe Testament schrijven onder deze brief "geschreven uit Laodicea" ook wel met de bijvoeging "die is de hoofdstad van Frygië", waarbij dan soms nog de aanwijzing "Pacatiana" komt. Het ontstaan daarvan is misschien daaruit te verklaren, dat men "de brief van Laodicea", in Kol. 4: 16, verstond voor een brief door de apostel te Laodicea geschreven en nu dacht aan de eerste brief aan Timotheus, zoals die mening in Theophylactus (11e eeuw) een zeer besliste voorstander vond. Men stelde dus reeds in de Christelijke oudheid de Macedonische reis van de apostel in Hoofdstuk 1: 3 en dus ook de tijd van het schrijven van deze brief in een tijd aan de Handelingen van de apostelen onbekend, in de tijd tussen de vermeende bevrijding van Paulus uit de eerste Romeinse gevangenschap en zijn latere tweede gevangenschap. Men nam aan, dat Paulus, door den keizer vrijgesproken en daardoor aan zijn apostolisch werk teruggegeven was, dat hij op de zendingsreizen, die hij nu deed, weer naar Efeze zou zijn gekomen, omdat Timotheus tot opzicht van de gemeente had achtergelaten, om zelf naar Macedonië te reizen, totdat hij vervolgens naar Laodicea kwam en hier deze eerste brief aan hem schreef. Wij hebben bij Hoofdstuk 4: 12 en 6: 5 opgemerkt, dat een verplaatsen van een schrijven in zo’n late tijd volstrekt ondoenlijk is en wij moeten daaraan vasthouden, dat in de zomer van het jaar 56 de apostel de brief uit Corinthiërs geschreven heeft. Wat de naam "Phrygia Pacatiana" aangaat, deze berust op een geografische verdeling van het land in de vierde eeuw. Van Frygië salutaris in het Oosten met de hoofdstad Synnada onderscheidde men Phrygia pacatiana, dat westelijk van Bithynië naar Carië zich uitstrekte ("Ac 16: 8" en "Ac 18: 23.

De eerste (zendbrief) aan Timotheus is geschreven van Laodicea, die is de hoofdstad van Frygië Pacatiana 1Ti 6: 21.

DE TWEEDE BRIEF VAN DE APOSTEL PAULUS AAN TIMOTHEUS

Wat de werkelijke inhoud aangaat is deze brief aan de eerste gelijk, de toon is echter nog hartelijker en plechtiger. Met innige tederheid, maar ook met diepe profetische ernst spreekt de apostel zijn persoonlijke gehechtheid en vaderlijke zorg voor zijn dierbare Timotheus uit en tevens zijn bekommernis voor de zaak van de kerk in de nabij zijnde hevige strijd van buiten en van binnen, maar daarbij ook een vast vertrouwen op het goddelijke van haar zaak en op haar ontwijfelbare overwinning.

HOOFDSTUK 1

AANMANING TOT VOLHARDING IN DE ZUIVERE LEER BIJ VERVOLGING

A. Zien wij terug op de uitspraken, waarin Paulus, zowel in het begin van zijn gevangenschap tegenover de Hoge Raad als in het verder verloop daarvan tegenover de landvoogd Felix en de koning Agrippa en eindelijk ook voor de Romeinse Joden over de eigenlijke oorzaak van de tegen hem gerichte aanklacht heeft verklaard (Hand. 23: 6; 24: 14, vv; 26: 6 v., 22 v. ; 28: 20 en ontmoeten wij nu aan het begin van de tweede brief van Timotheus de zo eigenaardige benaming van zijn apostelschap "naar de belofte van het leven, dat in Christus Jezus is", dan is niet te ontkennen, dat deze brief zeker de eerste is onder degene, die hij als gevangene te Rome heeft geschreven (in de zomer van het jaar 61). De apostel schrijft het vaste standpunt, waarop hij voor God, voor zichzelf en voor de rechterstoel alle vijandige aanklachten krachteloos had gemaakt, nu ook voor Timotheus neer. Het is zeker voor elke aangeklaagde een bijzondere vertroosting om zijn vrienden te overtuigen van zijn eigen recht; maar hier begeerde hij meer, namelijk hem, aan wie de brief gericht is, tot hetzelfde vaste standpunt, waarop hij zich bevond, te verheffen. Hoe het nu tegenwoordig met Timotheus te Efeze gesteld was, daarop wijst het predikaat, dat Paulus in de plaats van het vroegere (1 Tim. 1: 2) "mijn oprechte zoon in het geloof" hem geeft "mijn geliefde zoon". Vroeger wilde hij hem tegenover de zich uitbreidende geest van de dwaalleraars als een oprechte zoon in het geloof van de apostel voorstellen, nu moet hij hem liefde verzekeren tot opwekking van zijn moed en zijn beslistheid.

1. Paulus, een apostel van Jezus Christus, door de wil van God (1 Kor. 1: 2. 2 Kor. 1: 1 1. 2 2Co Efeze 1: 1 Kol. 1: 1) naar, ten gevolge van de belofte van het leven, dat in Christus Jezus aanwezig is. Om die belofte verdraag ik, zowel met het oog op de uitverkorenen, als op mijzelf, alles wat ik heden als een gevangene moet lijden (Hoofdstuk 2: 9 vv. Hand. 24: 15 v.).

Het "een apostel van Jezus Christus door de wil van God", waarmee Paulus ook elders zijn persoon naar de door God hem aangewezen plaats noemt, spreekt hier het bewustzijn uit, waarin hij het volgende schrijft, niet de intentie om zijn apostolische waarde te verdedigen ("1Th 1: 1" en "1Ti 2: 7. Als nu de volgende inhoud van de brief daarop neerkomt, dat Timotheus naar het voorbeeld van de apostel, die omwille van het Evangelie in banden is, van alle goederen van het tijdelijk leven afstand moet doen en gevaren en lijden bereidwillig om het Evangelie op zich moet nemen, die nadere benaming van het ambt van de apostel, wiens medehelper Timotheus is, zou dan meer gepast kunnen zijn dan die, die nu volgt: "naar de belofte van het leven, dat in Christus Jezus is" en die, zoals duidelijk is, bestemd is, om de blik van Timotheus op dat leven te richten, waarom hij de goederen van dit leven moet afstaan.

Met een belofte van het leven, waarop zijn apostelschap rust (en waardoor het bepaald is) troost zich de man, die van hoofdmisdaad is aangeklaagd en de herinnering daaraan moet Timotheus opnieuw bemoedigen, die van een gelijksoortige werkzaamheid is teruggetreden.

2. Aan Timotheus (vgl. 1 Tim. 1: 2 en Tit. 1: 4), mijn geliefde zoon (1 Kor. 4: 17), a) genade, barmhartigheid, vrede zij u van God de Vader en Christus Jezus, onze Heere ("1Ti 1: 2.

a) Gal. 1: 3. 1 Petrus 1: 2

Sinds Timotheus de apostel op zijn reis naar Jeruzalem tot het Pinksterfeest van het jaar 58 na Christus vergezeld had (Hand. 20: 4), verdwijnt hij geheel uit ons gezicht. Voor de eerste maal vinden wij hem weer in de brief aan de Kolossensen (Hoofdstuk 1: 1), die volgens onze mening in de herfst van het jaar 61 geschreven is en in de gelijktijdige brief aan Filemon (vs. 1), in de omgeving van Paulus te Rome. Deze heeft hem dan ook in de brief aan de Filippensen, die ongeveer een jaar later is gemaakt (Hoofdstuk 1: 1), nog bij zich en denkt hem zo snel mogelijk tot de laatstgenoemde gemeente te zenden (Hoofdstuk 2: 19 vv.). Wij moeten dus weer een opening in zijn levensgeschiedenis aanvullen, evenals vroeger tussen de reis van de apostel van Corinthiërs omstreeks Pasen van het jaar 54 en het laatste gedeelte van zijn verblijf te Efeze aan het einde van het jaar 56 (vgl. bij Hand. 16: 3 en 19: 20). Naar alle waarschijnlijkheid, zo kan op goede grond worden gezegd, zond Paulus snel in het begin van zijn gevangenschap te Cesarea (einde van Mei van het jaar 58), toen de landvoogd Felix toestond dat de zijnen hem zouden dienen, of bij hem zouden komen (Hand. 24: 23), Timotheus naar Efeze, om deze gemeente, die op de voorgrond stond van de door hem gestichte Christelijke kerk uit de heidenen, te leiden en te verzorgen. Hij kon dat zonder bedenking doen, omdat de brief, die in het jaar 56 aan Timotheus gericht was, deze toch voldoende aandrang had gegeven tot echte ambtsbediening en deze in het bijzonder in dat punt, dat het rijk willen worden aangaat (1 Tim. 6: 6 vv.), zich onthouden had van alle mogelijke vroegere speculaties en zich weer had begeven tot de ware godzaligheid, zoals daaruit blijkt, dat de apostel hem in het jaar 57 gebruikte om ene collecte in Macedonië en Achaja te houden (Hand. 19: 21 v.) en tegenover de Corinthiërs (1 Kor. 16: 10) zo'n gunstig getuigenis aflegt over zijn betrouwbaarheid. Hij schijnt echter niet in dezelfde mate zich de kunst te hebben toegeëigend om de dwaalleraars op de juiste, door Paulus hem aangegevene manier tegen te staan. Dat was zeker voor hem bij zijn eigenaardige gemoedsaard, zoals wij die bij 1 Tim. 5: 21 leerden kennen de moeilijkste taak. Maar niet het terugtreden van haar vervulling, maar integendeel het weer opvatten daarvan, de gelegenheid tot praktische oefening van wilskracht en bekwaamheid om te weerstaan, kon hier helpen. Juist daarvoor werd ten tweeden male het Efezische arbeidsveld hem toevertrouwd en, naar vs. 4 te oordelen, scheidde Timotheus met hete tranen van de apostel, een bewijs hoe lief hij hem had en hoe bereidwillig hij was om zijn werk te volbrengen. Een moeilijke slag nu trof hem, toen hij met zijn meester tot de eerste verantwoording in Hoofdstuk 4: 16 vermeld gekomen was, waarbij wij moeten denken aan het voorgevallene onder de landvoogd Festus in Hand. 25: 6 v. Het einde toch was daarvan, dat het met Paulus tot nadere verantwoording voor de keizer te Rome moest komen (Hand. 25: 12) en omdat de gevangene zelfs nog in de herfst van het jaar 60 daar werd heengevoerd (Hand. 27: 1 vv.), werd Timotheus zozeer door de geest van vrees en versaagdheid (vs. 7) ingenomen, dat hem alle blijdschap en lust tot de dienst van de Heere in het openbaar ambt verging, hij alle kracht tot weerstand tegenover de drieste dwaalleraars verloor en meer en meer er zich toe bepaalde om voor zijn persoon gelovig te zijn, zonder de Christelijke waarheid naar buiten uit te breiden en het dringen van allerlei wanordelijkheid in het leven van de gemeente te weren. Van deze staat van zaken kreeg de apostel bericht door Onesiphorus een Christen te Efeze, die tot hem te Rome was gekomen (vs. 16), niet lang na zijn eigen komst daar (Hand. 28: 16). De gemeente te Efeze en de dochter-gemeenten, die tot haar behoorden, die te Smyrna, Pergamus enz. (Openbaring 1: 11) trok hij zelf tot zich door de rondgaande brief aan hen gericht, die wij in de brief aan de Efeziërs hebben en handelt over het wezen en de taak van de kerk. Voor Timotheus meende hij niet beter te kunnen doen, dan aan de ene kant de hem opgedragen plichten en het hem betamende gedrag juist onder die omstandigheden, waarin hij zich destijds bevond, volledig uiteen te zetten, alsof hij nog verder te Efeze zou blijven, maar aan de andere kant hem toch tot zich naar Rome liet komen, om hem daar in zijn eigen dienst te gebruiken, totdat hij aan de plaats van zijn bestemming zou kunnen terugkeren. Hier, in de omgeving van de apostel, en onder diens persoonlijke

invloed moest Timotheus voor alle dingen ertoe komen om de gave van God, die in hem was, op te wekken en in plaats van de geest van vreesachtigheid, die hem nu beheerste, zich door de geest van kracht en liefde en van tucht te laten vervullen en leiden. Later als hij weer tot de juiste toestand zou zijn gekomen, en vernieuwd zou zijn in de geest van zijn gemoed, zouden dan ook de aanwijzingen, over zijn ambtsbediening hem gegeven, hem tot nut zijn en tot die tijd, die tot weer opvatting van zijn vorig ambt geschikt was, moest intussen Tychicus, die de brief overbracht (Hoofdstuk 4: 12) zijn plaats waarnemen. Zo kan hier eenvoudig worden verklaard, wat de uitleggers veelal als een onoplosbaar raadsel, ja zelfs als een aanstoot is voorgekomen, dat namelijk, terwijl Paulus toch dadelijk vanaf het begin het verlangen uitdrukt Timotheus in zijn gevangenschap bij zich te hebben en dan voor zijn reis naar Rome bepaalde opdrachten geeft, zodat het voor hem geheel boven twijfel verheven is, hij desniettemin door het gehele hoofddeel van de brief Timotheus onderwijst op een manier, alsof hij er in het geheel niet aan dacht hem van zijn station af te roepen, maar wilde, dat hij ook onder de moeilijkste omstandigheden daar zou volhouden en alleen daarop acht slaan, hoe hij zich waardig zou gedragen en zijn plichten getrouw vervullen. De zendbrief is juist met die bedoeling, om Timotheus zonder schade voor de werkzaamheid aan de gemeente te Efeze, die hij later weer zou beginnen, bij zich te zien, door de apostel geschreven. Deze bedoeling komt dan meteen in de eerstvolgende vijf verzen duidelijk voor de dag.

B. Evenals in de eerste brief aan Timotheus zo volgt ook in deze tweede op het begin, die de apostolischen zegengroet bevat, het eigenlijke hoofddeel. Dit zal uit twee delen bestaan, die deze zullen zijn vernemen wij uit de vijf eerste verzen, die de hoofdinhoud van de brief inleiden. De apostel betuigt met dankbaarheid jegens God aan Timotheus, hoe hij zonder ophouden hem gedenkt in zijn gebeden en hoe hartelijk hij, die zijn tranen bij het afscheid getrouw in het geheugen heeft bewaard, ernaar verlangt hem weer bij zich te zien. Hij begeert dat, om van zo’n samenzijn een winst te hebben, die hem met vreugde vervult en hem aanleiding wordt, om zich het ongeveinsde geloof van Timotheus te herinneren, dat van te voren in zijn grootmoeder en moeder had gewoond en zich ook wel bij hem als een blijvende en niet als een voorbijgaande gast zou hebben gevestigd (vs. 3-5). Maar daartoe dat Paulus zo’n winst had van het weer te samenzijn behoort, dat Timotheus de genadegave, die hij bij zijn aanstelling tot helper van de apostelen onder oplegging van de handen van zijn meester had ontvangen en die hij had laten insluimeren, opwekte en in plaats van de natuurlijke geest van vreesachtigheid, die hem had aangegrepen, zich opnieuw overgaf aan de Christelijke geest van kracht en liefde. Met herinnering van het vertrouwen, dat hij op zijn geloof stelt, wil de apostel door zijn brief hem dringen dit te doen (vs. 6 en 7).

3. Ik dank God, a) die ik dien van mijn voorouderen, ouders en grootouders (1 Tim. 5: 4), af in een rein geweten (Hand. 23: 1; 24: 14 vv. en "Ac 9: 2 dat b), zoals u het naar de toestand van uw hart zozeer nodig heeft, ik zonder ophouden u gedachtig ben in mijn gebeden, die ik nacht en dag voor alle heiligen tot God opzend. Zo mag ik hoop hebben, dat de Heere die de gebeden verhoort, u in uw tegenwoordige zwakheid van het geloof te hulp zal komen.

a) Hand. 22: 3 Rom. 1: 9 b) 1 Thessalonicenzen. 1: 2; 3: 10

Misschien hebben de Joodsgezinde ijveraars de apostel beschuldigd van een moedwillige en goddeloze afval van de wet. Maar hij zuivert zich hier van al zulke smet en betuigt, dat hij altijd met oprechtheid had gewandeld. Hij had op zijn Joodse afkomst kunnen roemen, zozeer als iemand van de Joodsgezinden. Hij daarentegen roemt alleen in het dienen van de God van zijn vrome voorouders, met een rein geweten. Deze vermelding van een rein geweten kan ook geschied zijn ziende van ter zijde op de Joodsgezinden. Paulus was in alles te werk gegaan

naar de ingevingen van zijn geweten, zowel vóór als na zijn bekering tot het Christendom; ofschoon hij, toen hij de Christenen vervolgde, een dolend geweten volgde. Maar omdat hij zo eerlijk en oprecht was, is hij te meer in staat om bekeerd te worden en genade te vinden. Omdat de Joodsgezinden, die het goede geweten zowel als het ware geloof verworpen hadden, zeer onbekwaam waren om bekeerd of aangenomen te worden.

4. Ik bid voor u, zeer begerig zijnde om u hier bij mij te zien (Hoofdstuk 4: 9 vv.), als ik gedenk aan uw tranen, waarmee u te Cesarea van mij afscheid nam 2Ti 1: 2 en waardoor u zo'n grote gehechtheid aan mij, uw vader in Christus, te kennen gaf (Hand. 20: 37 v. ; 21: 13), opdat ik, als nu zo'n samenzijn ertoe dient, om u weer terecht te brengen (Gal. 6: 1), met blijdschap over uw geestelijke herstelling vervuld moge worden.

5. Maar vooral voel ik die belangstelling in u, als ik mij u voorstel als zo geheel aan mij gelijk (vs. 3), zo geheel de mijne, als ik mij in gedachtenis breng het ongeveinsd geloof, dat in u is, door opvoeding en onderricht in u opgewekt (Hoofdstuk 3: 15) en dat eerst gewoond heeft in uw grootmoeder Loïs (= betere, of Laïs =" leeuw en in uw moeder Eunice (= Victoria, overwinning); en ik ben verzekerd, dat hetzelfde geloof ook in u woont en niet slechts een voorbijgaande gast geweest is.

Van de drie pastorale brieven heeft alleen deze de gewone dankzegging aan het begin (Rom. 1: 8 vv. 1 Kor. 1: 4 vv. 2 Kor. 1: 3 vv. Efeze. 1: 3 vv. Fil. 1: 3 vv. Kol. 1: 3 vv 1 Thessalonicenzen. 1: 2 vv. 2 Thessalonicenzen. 1: 3 vv. Filemon 1: 4 vv.), die behalve daar (1 Tim. 1: 3 vv. Tit. 1: 5 vv.) nog alleen in de brief aan de Galaten (Gal. 1: 6 vv.) ontbreekt. Opmerkelijk is de overeenkomst met het begin in Rom. 1: 8 vv. Dit heeft zijn reden daarin, dat daar zowel als hier de apostel over zijn dank jegens God zowel als van zijn bede tot Hem spreekt, om hen, die de brief ontvangen, eens te zien en ook daar de herinnering aan hen, zoals hier aan Timotheus met de dank en de bede verbindt.

Bij het "ik dank God" voegt de apostel: "Die ik dien van mijn voorouderen af in een rein geweten", omdat hij in de gedachte heeft, ook Timotheus op zijn voorouders, met name op zijn grootmoeder en zijn moeder te wijzen. Deze uitspraak over zichzelf staat echter niet in tegenspraak met 1 Tim. 1: 13 en dergelijke, omdat hij ook gedurende zijn ijveren voor de wet de God van zijn vaderen in een rein geweten wilde dienen.

Paulus was ook als vervolger er zich van bewust, dat hij daarmee God diende; zijn bewustzijn was echter subjectief. Toen hem de waarheid duidelijk werd zag hij in, dat hij onwetend, in ongeloof gehandeld had; toch was hij "in een rein geweten", d. i. menend God een dienst te doen (Joh. 16: 2), zijn vreselijke weg gegaan en zijn geloof was ongeveinsd geweest. Bij de woorden: "zoals ik zonder ophouden u gedachtig ben", ligt de nadruk op "zonder ophouden". Nauwkeuriger luiden zij volgens de grondtekst: "dat ik zo (als ik doe) zonder ophouden u gedenk". Daarom dankt Paulus voor het onophoudelijk denken aan Timotheus en nu bepaalt hij in vs. 4 de aard en de manier van dat denken nader: het is verbonden met het verlangen Timotheus te zien. Tot dit verlangen wordt hij geleid door de herinnering aan zijn tranen, die zijn sterke behoefte aan gemeenschap met de apostel, in zijn grote smart om van hem gescheiden te leven, te kennen gaven en heeft ten doel, dat Paulus met vreugde vervuld mocht worden. In deze laatste woorden wijst de apostel met grote tederheid op zijn smart, die hij nu voelt. Hij wil in plaats daarvan vreugde hebben en wil, als vervuld wordt, wat hij hoopt een verse en levendige herinnering ontvangen, zoals vs. 5 zegt, namelijk een nieuwe indruk van het ongeveinsd geloof, dat, evenals in Timotheus' voorouders van moeders zijde, zo ook in hem woont. Daarvoor dat Timotheus, die de krachtige leiding van de apostel voor een

geruime tijd had moeten ontberen, in onzekerheid en moedeloosheid verzonk, hebben wij in de tijd van de reformatie een analoog in de betrekking tussen Luther en Melanchton. Na Luther's dood was de zachte, gemoedelijke man wankelend geworden. Hij vreesde, hij schrikte, om de tegenstellingen te verzoenen, in plaats van openlijk en beslist de goede belijdenis uit te spreken en te verdedigen. Zijn oprechte zoon in het geloof, zoals in 1 Tim. 1: 2, kon hem daarom Paulus in vs. 2 niet noemen, want hij moest hem oproepen om de oprechtheid van zijn geloof opnieuw te bewijzen en hij kon toch de vordering niet dadelijk in het adres kwiteren. Wel noemt hij hem zijn geliefde zoon, want de liefde, die hij voor hem voelt, gelooft alles en hoopt alles.

Een ongeveinsd geloof is zo'n geloof, dat uit een volkomen overtuiging van het gemoed werkzaam is, zonder verkeerde bijeinden van tijdelijke inzichten en zo diep in het hart geworteld, dat het de sterkste beproevingen kan doorstaan. Zo'n geloof was er, door Gods genade, die Paulus daarvan de eer geeft, in Timotheüs; ook had het eerst gewoond in zijn grootmoeder en in zijn moeder.

6. Om welke oorzaak (Kol. 2: 18), namelijk dat ik, zoals ik zei, de overtuiging van u heb, dat u in uw persoonlijk leven het ongeveinsd geloof betoond heeft, ik u ook voor de bediening van uw ambt indachtig maak, dat u volgens hetgeen ik u nader zal schrijven, opwekt tot bediening van dat u opgedragen ambt, de gave van God, a) die in u is door de oplegging van mijn handen 1Ti 4: 14.

a) Hand. 6: 6; 8: 17; 13: 3; 19: 6. 1 Tim. 5: 22

7. Zeker is het in uw macht die gave op te wekken en het uitgebluste vuur weer aan te blazen, wanneer u zich slechts niet laat overheersen door uw natuurlijke vreesachtigheid, zoals u thans doet. Want God heeft ons Christenen nietgegeven een geest van vreesachtigheid (MATTHEUS. 8: 26 Openbaring 21: 8), zodat u recht zou hebben te zeggen dat het niet anders met u is, dat u die bevreesdheid niet overwinnen kunt, maar Hij heeft gegeven de Geest van de kracht en van de liefde en van de gematigdheid (eigenlijk "vermaning" of "bestraffing.

Timotheus moet de herinnering, die de apostel hem laat toekomen, daaruit verklaren, dat hij van de oprechtheid van zijn geloof overtuigd is. Was hij daarvan niet verzekerd, dan zou hij zo'n eis niet tot hem richten. In deze zin moet Timotheus die opnemen, maar hij kan dan ook niet weigeren daaraan gevolg te geven, zonder de overtuiging van de apostel aan het wankelen te brengen. Aan de andere kant wordt de eis gedaan in de vorm van een herinnering en hij, die herinnerd wordt iets te doen, moest, zoals hem daardoor wordt duidelijk gemaakt, rechtens zelf daaraan gedachtig zijn. In dit geval moest dat temeer zijn, omdat gesproken wordt van een weer levend maken van een vroeger ontvangen gave, die Timotheus niet had mogen laten sluimeren. De gave wordt hier bedoeld, waarvan wij in 1 Tim. 4: 14 hebben gelezen, dat die hem onder handoplegging van de opzieners van de gemeente gegeven is. Daar werd hij gedwongen die niet ongebruikt te laten, omdat hij daardoor het vertrouwen, dat de opzieners van de gemeente van zijn woonplaats hem hadden geschonken en hun verwachtingen zou teleurstellen; daarom wordt daar gesproken van hun handoplegging. Als daarentegen hier de apostel aan die van hem zelf denkt, dan houdt hij hem voor, dat hij aan hem, wiens handoplegging voor hem de toedeling van zulke gaven heeft teweeg gebracht (Hand. 8: 17), verplicht was die te gebruiken en dus, als hij ze door nalatigheid in het aanwenden heeft laten inslapen, ze tot nieuw leven weer op te wekken. De gave, die hij had ontvangen en waarvan de apostel zegt, dat die in hem woonde, was zijn bekwaamheid tot de

door hem ontvangen roeping, namelijk om het Evangelie te verkondigen; de bekwaamheid zelf verflauwt en verzwakt, als ijver nalaat ze te gebruiken.

Hier geldt het woord van de Heere (MATTHEUS. 13: 12): die heeft die zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben; maar wie niet heeft, van die zal genomen worden ook dat hij heeft. De middelen, waardoor het opwekken van de toevertrouwde gave plaats heeft, zijn hoofdzakelijk drieërlei: het gebed, welks adem het glimmend vuur steeds helderder doet branden, het lezen van het Woord, waardoor de Geest tot ons spreekt en in ons wordt opgewekt en de gemeenschap van de heiligen, waardoor het individuele leven voor ziekelijke toestanden en voor afsterven wordt bewaard.

Met het woord van vs. 7 wijst Paulus aan, hoe de aard van het ware gehoor eist, dat Timotheus de ambtsijver mocht vernieuwen en de verkregen genade weer mocht aanwakkeren. Uit het karakter van de Christen wijst hij de dienaar van het Evangelie zijn plicht aan; hij zou in Timotheus niet meer de ware Christen erkennen, hield hij op een dienaar van het Evangelie getrouw in zijn roeping te zijn.

De goddelijke Geest, de Christen verleend, is niet een geest van vreesachtigheid. d. i. van versaagdheid in de strijd voor het rijk van God, maar van de kracht, niet alleen tot het standhouden tegenover de aanvallen van de wereld, maar ook om de wereld steeds meer te overwinnen; vervolgens ook van de liefde, die hem bij de strijd nooit het doel, namelijk het heil van de broeders, uit het oog laat verliezen, maar hem dringt met alle zelfverloochening voor hen werkzaam te zijn, zonder offers te ontzien; en eindelijk van de gematigdheid of van de bestraffing, die hem dringt bij de misslagen van anderen niet werkeloos te blijven, maar hen te bestraffen, opdat zij daarvan zich onthouden.

Men kan het woord "bestraffing", "tucht" ook verklaren als ziende op de persoon zelf, zoals Luther schrijft: "het woordje tucht, dat Paulus veel gebruikt, betekent wat wij zeggen: zich matig, rein, verstandig gedragen. " De kracht maakt mannelijk en sterk, de liefde teder en zorgvuldig, de tucht ootmoedig en bescheiden. De Geest van de kracht heeft in de dienst van God tot belijdenis van de waarheid vooral zijn werk, de liefde laat zich gelegen liggen aan de naaste en de tucht bewaart voor de eigen geest en voor alles wat te veel is, op verkeerde paden leidt en het eigen ik zoekt. Die vertrouwend op de ontvangen kracht, de liefde, de ootmoed, de tucht zou willen vergeten, die zou een dweper kunnen worden. Die altijd maar sprak van liefde, gematigdheid, verstandigheid en daarbij de Geest van de kracht uitdoofde, zou kunnen worden tot een in Jezus’ mond ondraaglijke lauwe. God geeft en wil niet onbezonnenheid, maar een kracht, die onder de tucht staat; geen flauwhartige liefde, maar een, die met betoning van de Geest de verbetering van de naaste zoekt, een Geest, die bij de tucht zelf zich niet verloochent.

De apostel was beducht dat Timotheus in verzoeking komen zou, om de buitengewone gaven, waarmee hij verwaardigd was, te verzuimen; niet uit een vleselijke traagheid, maar uit vreesachtigheid, hetzij wegens zijn jonkheid, hetzij wegens de zorgelijke omstandigheden, waarin hij verkeerde, omdat hij niet alleen aan velerlei vervolgingen, maar ook aan de verleiding van valse leraren was blootgesteld. Paulus herinnert hem daarom de hoedanigheden en uitwerkselen van de buitengewone gaven, die hij hem met oplegging van de handen had meegedeeld. Hij sluit er zichzelf mee in, zeggende: God heeft ons gegeven enz., om Timotheus van het te meer op te wekken, tot datgene, waartoe hij zichzelf evenzeer verplicht rekende. De Geest, wiens buitengewone gave Paulus en Timotheus beiden bij hun roeping, de een tot een apostel en de ander tot een Evangelist, ontvangen hadden, was geen

geest van vreesachtigheid, die hun harten met angst in schrik vervullen zou, zodat zij tegen alle zwarigheden moedeloos opzagen, maar een geest van kracht en van de dapperheid, die hun zulke heldenmoed inboezemde, dat zij bewust van hun plicht en van hun roeping en vertrouwend op de bijstand van hun goddelijke Zender, alle zwarigheden rustig overstapten en door alle hindernissen heen braken. Daarenboven was deze geest een geest van de liefde en van de gematigdheid. De liefde en gematigdheid worden hier door het woord "maar" tegen de vreesachtigheid overgesteld. Door de liefde hebben wij daarom te denken aan die blakende liefde tot God en mensen, die alle vrees verbant en door de gematigdheid, die gemoedsgesteldheid waardoor men alle vrees, in vertrouwen op de goddelijke bijstand, in de zorgelijkste omstandigheden geheel verbant, zodat men zijn hart geruststelt en zijn gemoed in een effenbare gestalte houdt. Anders kan men het zo begrijpen, dat de apostel, om te voorkomen dat Timotheus hem zo niet begreep, alsof hij door de geest van de kracht zo'n geest bedoelde, die in alles stoutmoedig en onbesuisd te werk gaat, zonder acht te geven op hetgeen de liefde tot God en mensen vorderen, zijn mening nader verklaren, dat hij namelijk door de geest van de kracht zo'n geest verstaat, die wel kloekmoedig te werk gaat, maar deze kloekmoedigheid tevens door een vurige liefde tot God en de naaste bestuurt, in alles geregeld en bedaard te werk gaande, overeenkomstig de wet van de liefde, en naar personen, tijden, plaatsen en zaken. Had nu Timotheus zo'n geest van kracht ontvangen, dan moest hij zich zowel als de apostel zelf verplicht rekenen om de buitengewone gave, die God hem geschonken had, door vreesachtigheid niet te verdoven, maar die door hervatte moed op te wekken en met liefde en gematigdheid ten nutte van de gemeente, getrouw en kloekmoedig aan te leggen.

I. Vs. 8-Hoofdstuk 4: 8 houdt een van de beide vroeger genoemde partijen in. Het sluit zich onmiddellijk aan de woorden in vs. 7 aan: "Want God heeft ons niet gegeven een geest van de vreesachtigheid, maar van de kracht en van de liefde en van gematigdheid. " Het heeft ten doel Timotheus te versterken, opdat hij de gave opwekt, die in hem is (vs. 6). Wat dus in de bovenstaande inleidingsverzen pas op de tweede plaats als het doel van de apostel bij het schrijven van de brief werd genoemd, komt hier op de eerste plaats, want het maakt de hoofdstrekking uit, waarbij de tweede, Timotheus tot een snelle reis naar Rome te dringen, als een persoonlijk belang met recht achterstaat Php 4: 10.

A. Vs. 8-18. "God heeft ons niet gegeven een geest van vreesachtigheid. " Op grond van dit woord, dat hij vroeger heeft uitgesproken, vermaant Paulus Timotheus in de eerste plaats, zich niet voor de getuigenis van Jezus Christus, noch voor de gebondene van de Heere, de gevangen apostel te schamen. Hij moet de geest van vreesachtigheid of beschaamdheid, die over hem gekomen is en die een Christen niet past, van zich verdrijven en daarentegen naar het voorbeeld van deze gebonden verdrukkingen lijden met het Evangelie (vs. 8). Hij kan dat in de kracht van God en is ook verplicht dat te doen uit dankbaarheid jegens die God, die ook hem zalig gemaakt heeft en met een heilige roeping tot Zijn rijk geroepen heeft zonder enige verdienste of waardigheid van zijn kant, maar alleen naar Zijn eeuwig voornemen en naar de genade, waarmee Hij hem verkoren heeft vóór de grondlegging van de wereld en heeft vervolgens in de volheid van de tijden deze genade openbaar doen worden in de zaligheid door Christus teweeg gebracht (vs. 9 en 10). Geschiedt nu de openbaring van de zaligmakende genade door het Evangelie, waarvoor toch niemand zich zal schamen, die de genade aan zichzelf ervaren heeft en is Paulus, die tot prediker daarvan gesteld is, in zijn roeping, die vooral de heidenwereld aangaat, een gevangene, dan zal Timotheus toch ook zich voor de gevangen apostel niet meer schamen. Hij zal zich dan aansluiten aan het voorbeeld van hem, die het zich niet schaamt, als hij om het Evangelie moet lijden. Hij moet echter niet slechts in het algemeen zich verstouten, maar in het bijzonder vasthouden aan de leer, die hem

door de apostel is overgeleverd; deze moet hij met alle beslistheid vasthouden in een streek, waar zo vele anderen, zoals hij zelf weet, de apostel de rug hebben toegekeerd (vs. 13-15). Tegenover dit voorbeeld van ontrouw staat een exempel van bijzondere getrouwheid in een anderen Efeziër, Onesiforus; Timotheus zal er goed aan doen, als hij dit voorbeeld navolgt (vs. 16-18).

8. God heeft ons niet gegeven de geest van de vreesachtigheid, die teweegbrengt, dat wij ons makkelijk schamen voor hetgeen wij ons de hoogste eer moesten rekenen. Schaam u dan niet voor de getuigenis van onze Heere en ZijnEvangelie (Rom. 1: 16. 1 Kor. 1: 6 Ro 1. 16 1Co Hand. 4: 33), noch voor mij, a) die Zijn gevangene ben (Fil. 1: 9 Efeze 3: 13); maar lijd verdrukkingen (Sir. 2: 2 met het Evangelie (Fil. 1: 27), zoals ik daarmee lijdt (vs. 12; 2: 9), naar de kracht van God, die sterk is in de zwakken (2 Kor. 12: 9 en "Eph 3: 16.

a) Hand. 21: 33 Efeze. 3: 1; 4: 1 Kol. 4: 18

In vs. 7 zei de apostel dat de Geest, de Christen gegeven, geen geest van vreesachtigheid of lafhartigheid was. Daarmee gaf hij te kennen, dat hij de oorzaak, waarom voor Timotheus die herinnering nodig was, om de bijzondere genadegave van God, die in hen woonde, weer tot een nieuwe levendigheid op te wekken (vs. 6), in een moedeloosheid zocht, die hem overvallen was. Dienovereenkomstig luidt dan ook de vermaning, die hem op grond daarvan moet worden toegevoegd. Hij moet zich van de getuigenis van de Heere Jezus en Paulus, zijn gevangene, niet schamen, d. i. zich niet tot beide in zodanige verhouding plaatsen, dat hij niets met hen te doen wil hebben, omdat hij oneer van hun gemeenschap vreest maar hij moet lijden met het Evangelie, evenals Paulus, hij moet gewillig zijn, om de boodschap van de zaligheid met de apostel verdrukkingen te dragen en hij moet dat doen naar de maat van de goddelijke kracht, die hem niet zal ontbreken.

Het is zeer mogelijk, dat men zich voor de zaak van de Heere schaamt, vooral in zachtere Melanchtons-naturen, zoals ook Timotheus zo iemand schijnt geweest te zijn, naturen, die meer gewijd zijn tot geduldig lijden dan tot moedig strijden voor de waarheid.

De apostel zegt niet: "vrees niet, verschrik niet", maar "schaam u niet", omdat er geen gevaar meer is, als men zich voor een zaak niet meer schaamt, want als men zich schaamt wordt men neergedrukt.

Paulus wil zeggen: "als het van u geëist wordt, dat ook u iets moet lijden omwille van het Evangelie, lijd het dan geduldig, met een blij en onbevreesd gemoed, naar mijn voorbeeld. "

Die de handen op zich laat leggen tot het predikambt, laat die ook aan zich leggen tot gevangenschap, als God het zo beschikt.

9. a) Die ons heeft zalig gemaakt door het werk van de verlossing, dat ons Christenen ten goede komt, die Hij ten eeuwige leven verordineerd heeft (Hand. 13: 48 Rom. 8: 28 vv.) en geroepen met een heilige roeping, om ons van de wereld af te zonderen en tot gemeenschap met Hem te leiden. Die zegen is niet naar onze werken, maar naar Zijn eigen voornemen en genade (Tit. 3: 4 v. Efeze 2: 4 vv.), die als een in Zijn raadsbesluit nog verborgen ons gegeven is in Christus Jezus voor de tijden van de eeuwen (Tit. 1: 2 Efeze 3: 11. 1 Kor. 2: 7

a) Efeze. 1: 3 Tit. 3: 4, 5, 6

De apostel gebruikt hier de verleden tijd en zegt: Die ons heeft zalig gemaakt. Gelovigen in Christus zijn behouden. Zij worden niet beschouwd als mensen, die in een hoopvolle toestand verkeren en daaruit eindelijk behouden kunnen worden, maar zij zijn reeds geheiligd. De zaligheid is geen zegen, die pas op het sterfbed wordt genoten en bezongen wordt in de staat van de toekomstige gelukzaligheid, maar een zaak, die nu reeds kan worden verkregen, ontvangen en genoten. De Christen is volkomen behouden in Gods voornemen. God heeft hem tot de zaligheid verordend en Zijn voornemen is onwankelbaar. Hij is behouden, want ook de prijs werd voor hem betaald: "het is volbracht", was de uitroep van de Heiland vóór Zijn sterven. De gelovige is ook volkomen behouden in Zijn Verbondshoofd, immers zoals hij in Adam stierf, wordt hij in Christus weer levend gemaakt. Deze volkomen zaligheid gaat gepaard met een heilige roeping. Zij, die de Heiland aan het kruis verloste, worden ter bekwamer tijd verlost van hun zonden, zij trachten aan Christus gelijkvormig te worden; zij kiezen de heiligheid, niet uit nooddwang, maar door de drang van de nieuwe natuur, die hen ertoe leidt om zich even natuurlijk in heiligheid te verblijden, als zij van te voren zich verheugden in de zonde. God riep en verkoos hen niet, omdat zij heilig waren, maar opdat zij heilig zouden zijn; de heerlijkheid is de schoonheid, in hen gewrocht door Zijn werk in hen. De uitnemende eigenschappen, die wij in de gelovige opmerken, zijn evenzeer het werk van God, als de verzoening zelf. Aldus komt op liefelijke manier de volheid van de genade van God aan het licht. De zaligheid moet uit genade zijn, omdat de Heere daarvan de bewerker is en wat anders dan genade kon Hem hebben bewogen, om de schuldige te behouden? De zaligheid moet uit genade zijn, want de Heere werkt altijd op zo’n manier, dat onze gerechtigheid voor eeuwig buitengesloten wordt. Dit is het erfdeel van de gelovige: een zaligheid die aanwezig is; dit het bewijs, dat hij ertoe geroepen is: een heilig leven.

Naar zijn eigen voornemen en genade. Men kan beide deze woorden, volgens de spreektrant van de Hebreeuwen, zo opvatten, als of er stond, naar zijn eigen genadig voornemen: of die zo onderscheiden, dat het eerste de bepaling van Gods wil aanduidt, om de Zijnen langs de weg van roeping te zaligen en het ander de bron aanwijzen, waaruit die bepaling van Gods wil is voortgevloeid: namelijk Gods vrijmachtige en onbegrijpelijke genade, of, wil men liever, het zalig uitwerksel van dat vrijmachtig voornemen. Het komt in het wezen van de zaak op hetzelfde neer. Zegt nu de apostel, God heeft ons zalig gemaakt en geroepen, naar Zijn eigen voornemen en genade, het geeft te kennen, dat God in het zalig maken en roepen beiden van Paulus en Timotheus alleen te werk was gegaan naar Zijn genadig en vrijmachtig voornemen. Maar wat zegt het woord eigen? Naar Zijn eigen voornemen en genade. De apostel wil daardoor het vrijmachtige en onafhankelijke van dat genadig voornemen des te meer aantonen en leren dat God nergens anders door, dan alleen door de vrijmachtige en onafhankelijke bepaling van Zijn wil, zonder iets in Paulus en Timotheus vooraf in aanmerking te nemen, bewogen is om hen te roepen en aanvankelijk te zaligen. De apostel oordeelde het nodig om het vrijmachtige van dit genadige voornemen nog nader aan te tonen, zoals God deze ongebonden genade in de eeuwigheid bestemd en in de tijd op de luisterrijke wijze geopenbaard had, zeggende, die genade is ons gegeven in Christus Jezus vóór de tijden van de eeuwen. Paulus verklaart dat die genade, die de bron is van het Goddelijk voornemen en tegelijk van de roeping tot zaligheid, naar dat voornemen, aan hem en Timotheus gelijk aan alle gelovigen van het Nieuwe Testament, gegeven, dat is, bestemd en toegedacht was in Christus Jezus, voor zover God namelijk behoudens Zijn volmaaktheden, de zaligheid aan de Zijnen niet anders kon bestemmen en toedenken, dan met verordening van Zijn eigen Zoon tot Borg en Middelaar, om Zijn volmaaktheden, die door de zonde verloochend waren, volkomen op te luisteren. Dit geven en bestemmen van deze genade in Christus Jezus was geschied vóór de tijden van de eeuwen, dat is van eeuwigheid vóór de grondlegging van de wereld. Te weten, ofschoon de deelgenoten van deze genade toen nog geen bestaan hadden,

zijn zij evenwel aan het Goddelijk verstand, dat het toekomstige, zowel als het verleden en tegenwoordige tegelijk beschouwt, als reeds aanwezig voorgekomen. In dit opzicht kan er van hen gezegd worden, dat hun deze genade, schoon toen niet aanwezig, echter in Christus Jezus, uit kracht van die bestemming voor de tijden van de eeuwen af van eeuwigheid gegeven is.

10. a) Maar nu in de volheid van de tijden (Gal. 4: 4 Efeze 1: 10) geopenbaard is door de verschijning van onze Zaligmaker Jezus Christus in het vlees. Deze is het, die door Zijn sterven en Zijn opstanding de dood teniet heeft gedaan, hem zijn macht en heerschappij heeft ontnomen en zelfs tot gehele opheffing in latere tijd heeft gebracht (Hebr. 2: 14. 1 Kor. 15: 26 Hos. 13: 14) en daarentegen door Zijn opstanding en hemelvaart het leven, dat geen dood kent en de onverderfelijkheid, die de dood achter zich heeft, aan het licht gebracht, tot een onderwerp van helder erkennen en gelovig aannemen gemaakt heeft door het Evangelie, waarin het wordt verkondigd (1 Tim. 2: 6 Tit. 1: 3).

a) Rom. 16: 25 Kol. 1: 26. 1 Petrus 1: 20

Opdat Timotheus nog meer zou worden opgewekt tot een moedig volharden in zijn roeping, herinnert Paulus hem aan de oneindige rijkdom van de weldaden, waartoe persoonlijk genot hij door hetzelfde Evangelie was gekomen, waarvoor hij zich niet moest schamen, maar waarmee hij lijden moest.

Dat Timotheus zich geheel van alle ambtelijke werkzaamheden zou hebben teruggetrokken, blijkt geenszins uit de brief, integendeel, hij moet zijn plaats in Efeze nog hebben ingenomen en zijn ambt hebben waargenomen. Er ontbrak echter veel aan, dat hij met de autoriteit en de overgave van een plaatsbekleder van de apostel arbeidde. Hij beperkte zich voornamelijk tot de betoning van zijn subjectieve vroomheid, plaatste het ambtelijk werk achteraan, bracht zijn tijd door met het zorgen voor tijdelijk voedsel (Hoofdstuk 2: 3 vv.), begaf zich met de vreemde leraars tot wetenschappelijke vragen en moeilijkheden (Hoofdstuk 2: 8, 16, 23), had de moed niet de gemeente van dwaalleraars te reinigen (Hoofdstuk 2: 17 vv.) en predikte de hoofdleer van het apostolisch Christendom niet met volle beslistheid (Hoofdstuk 2: 8), om geen grote moeilijkheden teweeg te brengen.

Onder zulke omstandigheden herinnert de apostel hem, wat hij aan het Evangelie te danken heeft en dus daaraan ook verschuldigd is en hoe zou hij zijn plicht jegens dat Evangelie verzuimen uit vrees voor aards tijdelijk lijden, als hem daardoor het leven en de onvergankelijkheid in het helderst licht is geplaatst, waarin hij dat als onmiskenbare werkelijkheid voor zich ziet? Wat hem reeds het opschrift (vs. 1) op het gemoed kon binden, als Paulus zich een apostel in Christus Jezus noemde, daaraan wordt hij hier herinnerd, opdat hij zich de getuigenis van Jezus niet mocht schamen, noch moedeloos terugschrikken voor het lijden, dat zijn roeping als getuige van Christus meebracht.

God heeft ons zalig gemaakt en met een heilige roeping geroepen op geheel onverdiende wijze. Hoe minder er nu van onze zijde verdienste is, des te meer aanleiding is er tot die dankbare wederliefde, die zich ook te midden van lijden betoont. De grond van onze roeping is alleen Gods voornemen. Deze openbaart zich, wordt zichtbaar in de genade en deze is ons gegeven in Christus Jezus d. i. in of met zijn hele persoon en zij is ons gegeven vóór de tijd van de wereld. Met zo’n geven is niet het concrete, reële geven gemeend, maar het abstracte, ideale, zodat het eigenlijk een bestemmen, een toekennen betekent; door het raadsbesluit van God, dat eeuwig is, is ons de genade van eeuwigheid bestemd, toegekend (Efez. 1: 4 vv.). Maar daarom, omdat zij ons buiten de tijd was gegeven, moest zij in de tijd geopenbaard

worden en hoe dit geschied is, zegt de apostel verder in het tiende vers. De verschijning van Jezus Christus is hier niet, zoals in 1 Tim. 6: 14 Zijn terugkomt op het einde van de tijden, maar Zijn gehele aardse verschijning in de volheid van de tijd. Wat Hij gedaan heeft is aan de ene kant, dat Hij de dood teniet heeft gedaan en aan de andere kant, dat Hij leven en onverderfelijkheid aan het licht heeft gebracht. Als nu Paulus nog de bijvoeging geeft "door het Evangelie" dan heeft hij reeds de gedachte bij zich, die hij vervolgens in vs. 11 uitspreekt.

De grond van onze zaligheid lag reeds vóór de tijd van de wereld, zoals die ook onbeweeglijk staat, als aarde en hemel ten ondergaan. De zaligheid kwam dan als teweeg gebracht voor God door de verschijning van Christus; maar tot onze kennis en ons genieten komt zij eerst door het Evangelie. En voor dit woord van de verzoening een ambt op te richten of een prediker te stellen, is ook een belangrijk deel van Gods voornemen en genade.

Deze ongehouden genade, die God van eeuwigheid bestemd had, heeft Hij in de tijd op luisterrijke manier geopenbaard en wel door de verschijning van onze Zaligmaker Jezus Christus. Die genade is geopenbaard, dat is: allerluisterrijkst vertoond, nadat zij van de tijden van de eeuwen in het Goddelijk voornemen was besloten en als verborgen geweest. Deze openbaring van de genade, die van eeuwigheid in het Goddelijk voornemen als opgesloten was geweest, is geschied door de verschijning van onze Zaligmaker Jezus Christus in het vlees. Die verschijning had tot een voornaam oogmerk: de gemelde genade van Paulus en Timotheus tot hun zaligheid of de allerluisterrijkste wijs te openbaren en te verheerlijken. Maar wat had de Zaligmaker Jezus Christus bij zijn verschijning in het vlees gedaan, om Paulus en Timotheus dadelijk deelgenoten te maken van de hun toegedachte genade? Dit verklaart de apostel nader, wanneer hij er bijvoegt: Die de dood heeft teniet gedaan en het leven en de onsterfelijkheid aan het licht gebracht heeft, door het Evangelie. Hij heeft de dood teniet gedaan. Paulus en Timotheus lagen, zoals alle mensen van natuur, onder het geweld van de dood. Daarom, zouden zij zalig kunnen worden, moest eerst ten hun opzichte dit geweld van de dood vernietigd worden. Dit was boven het kunnen van enig eindig schepsel. Deze eer was bewaard voor onze Zaligmaker Christus Jezus. Hij heeft de dood teniet gedaan door Zijn borgtochtelijke gehoorzaamheid, waardoor Hij de dood het recht, dat hij had, ontnomen heeft, uit kracht van de goddelijke rechtvaardigheid en van de bedreiging op de eerste overtreding gedaan, om over de zondaar te heersen, maar voornamelijk door Zijn opstanding, wanneer Hij over de dood volkomen heeft gezegepraald. Het leven en de onsterfelijkheid is het onsterfelijk leven in de gewesten van de zaligheid. Dit onsterfelijk leven, dat van te voren als in het duistere lag, heeft de gezegende Zaligmaker als in het licht voortgebracht door de prediking van het Evangelie, zowel in persoon gedurende Zijn omwandeling door het Joodse land als na Zijn verhoging door Zijn gezanten. Het onsterfelijk leven lag voorheen in het duister, hoewel God het zelf, door de algemene openbaring, die Hij in Adam aan het hele menselijk geslacht gegeven en in Noach na de vloed herhaald heeft, duidelijk genoeg bekend had gemaakt. Maar de heidenen hadden het licht schromelijk verduisterd, de overblijfselen van deze oorspronkelijke openbaring waren door afgoderij en bijgeloof van tijd tot tijd al meer en meer verloren gegaan, zodat de schranderste wijsgeren over een toekomend leven van de mensen geheel in twijfel stonden en de leer van de opstanding van de doden was hun ten slotte geheel onbekend. Onder de Joden, die met een nadere openbaring verwaardigd waren, werd de leer van een toekomend leven of van de opstanding van de doden, door de Sadduceeën ronduit ontkend en de Farizeeën schijnen niet vreemd geweest te zijn van het geloof van de zielsverhuizing. Maar de goddelijke Verlosser heeft het leven en de onsterfelijkheid weer aan het licht gebracht, voor zoverre Hij deze aangelegen waarheden door het Evangelie allerwegen en allerduidelijkst bekend heeft gemaakt. Had nu God zo’n onschatbare weldaad aan Paulus en Timotheus bewezen, dat Hij hen op de gezegde manier zalig maakte, in

onderscheiding van zo vele anderen, die nog lagen onder het geweld van de dood en nog niet bestraald waren met het licht van het Evangelie en de openbaring van het leven en de onsterfelijkheid, dan moesten zij ook daaruit hun onberekenbare verplichting aan de Zaligmaker afleiden en de overweging daarvan moest Timotheus in het bijzonder opwekken, om zich niet te schamen over het Evangelie, dat zulke aangelegen waarheden aan het licht bracht en door middel waarvan hij zo'n grote genade verkregen had.

Men kan niet ontkennen, dat de heidenen door overlevering en het licht van de natuur enige hoop hadden op een toekomend geluk, wanneer dit leven geëindigd zou zijn; want dat was volstrekt noodzakelijk, zegt de apostel, om tot God te komen of Hem enige behagelijke dienst te bewijzen; want die tot God komt moet geloven, dat Hij is en een beloner is van hen, die Hem zoeken (Hebr. 11: 6). Maar die hoop was echter gering en zwak in hen en nauwelijks geloofd door hun filosofen. Bij Cicero wordt ze genoemd een vermoeden van toekomende eeuwen. Het is Seneka iets, dat onze wijze mannen beloven, zonder het te bewijzen. Socrates spreekt bij zijn dood aldus: Ik hoop te gaan naar vrome mannen, maar ik ben daar niet zeker van en het betaamt geen wijs man vast te stellen, dat het zo zijn zal. Ik, zegt hij verder, moet nu sterven en jullie zullen nu blijven leven, maar wie in de beste staat is, de levende of de dode, weet God alleen. Zowel hij als Cebes bekennen rondweg, dat die dingen aangaande de ziel niet geloofd werden door het grootste gedeelte van het mensdom. Aristoteles achtte daarom de dood voor het allerverschrikkelijkste, als een eind makende aan alle dingen, omdat na de dood iemand noch goed noch kwaad overkomt. Ja, zegt hij, het is ongerijmd te zeggen, dat iemand gelukkig kan zijn na zijn dood, omdat de gelukzaligheid in werking bestaat. Hierom rekent Atticus hem onder degenen, die staande hielden dat de zielen niet overbleven na de lichamen. Origenes zegt dat hij de leer van de onsterfelijkheid van de ziel veroordeelde. De dichters Sophocles, Euripides, Astydamas komen hierin overeen, dat de doden geen smart of leed voelen. Lipsius bekent, dat dit stuk onder de stoïcijnen betwist en niet met eenparige toestemming onder hen aangenomen werd en die hen leest zal hen steeds vinden met hun: als enz., niet wetende of er iets na de dood zou zijn of niet, zoals Socrates in Phaedo spreekt: of zielen vernietigd worden dan wel alleen van plaats verwisselen, of zij in een staat van gevoel of gevoelloosheid zijn, of de ziel en het lichaam tezamen vernietigd waren dan niet, zoals Cicero, Seneka en anderen, of elders afgezonderd blijven, gestadig zijnde tussen een staat van vernietiging of overgang, een diepe slaap, een lange reis of een volslagen ontslaping (alles onbepaald latend). Caesar verklaart dat de dood een einde maakt aan al onze kwalen en pijnigingen, als geen plaats latend voor blijdschap of vrees en Plinius, dat de ziel en het lichaam geen meer gevoel hebben na de dood, dan vóór de geboorte. Cicero begint zijn redenering over dit onderwerp met een bekentenis, dat hij niet voornam iets te zeggen, dat vast en zeker was, maar alleen waarschijnlijk, en enige gelijkheid naar waarheid had. En de verschillende gevoelens van de filosofen daarover opgeteld hebbende, besluit hij dus: welk van deze gevoelens waarachtig is, moest ons een van de goden zeggen; wat de waarheid nabij komt, wordt zeer betwist. En als hij zoveel bewijs gegeven heeft als hij kan aangaande de onsterfelijkheid van de ziel, belijdt hij openhartig dat dit voelen tegengesproken werd, niet alleen van de gehele troepen van de gezindheid van Epicurus, maar ook van zeer vele geleerden van andere gezindheden. Plutarchus zegt, dat men om de mensen te beteugelen tegen een kwade levenswijze, door vrees hen moet houden onder het bijgeloof van de schrik van de hel en dat men degenen, die deze vrees hebben afgeschud, moet voorstellen de fabelachtige hoop van onsterfelijkheid. Dit, zegt hij verder, is een groot voordeel van de filosofie, dat zij heeft geleerd de dood, die anderen vrezen, als niets voor ons te achten, zodat de filosofen zelf zagen, wat een kwade uitlegging de ontkenning van of de twijfel aan deze dingen op het gedrag van de mensen moest hebben, namelijk: 1. De mensen zeer te stijven om in een kwaad leven voort te gaan, want als de dood, zegt Socrates, een eind aan alles maakt of

van alle kwaad bevrijdt, dit zal een aangename tijding zijn voor de goddelozen. 2. De mensen af te trekken van een vroom en deugdzaam leven, als al hun hoop van gelukzaligheid wegnemend; want zoals Dionysius Halikarnassus terecht aanmerkt, als de ziel van haar lichaam afgescheiden vernietigd wordt, is het niet gemakkelijk te begrijpen dat vrome mensen gelukkig konden zijn, die hier vaak geen voordeel uit de deugd behalen, maar menigmaal daardoor omkomen. 3. Het geduld en de standvastigheid in de deugd weg te nemen en de aankleving aan trouw en billijkheid, wanneer men daarom lijden moet in deze wereld; want het is met waarheid gezegd door Cicero, dat het niet mogelijk is voor iemand die achting te hebben voor trouw en billijkheid, van verschrikkelijke pijnigingen te ondergaan, om de volharding daarin, tenzij hij verzekerd zij, dat de dingen, die hij toegestemd heeft, niet vals konden zijn. Na al deze onzekerheid was het onze deïsten nog wel te raden het besluit van Plato, uit zijn gesprek aangaande dit onderwerp, goed te bedenken, namelijk, dat schoon niemand van de wijzen hierin iets zekers kon stellen, het hem nochtans betaamde zijn best te doen om deugd en wijsheid te verkrijgen, omdat de hoop groot en de prijs uitmuntend was en waardig een proef daarop te doen, schoon met onzekerheid aangaande de uitkomst, of wij ze geloofden, want het is, zegt hij, een edele proef en wij behoren deze dingen in ons verstand ingedrukt te houden. Van de onsterfelijkheid, die het lichaam zal deelachtig worden, geloofden of wisten de heidenen niets. Zij lachten ermee en merkten ze aan als onmogelijk en God onwaardig en zonder enig overtuigelijk voorbeeld, dat zij zou kunnen geschieden. Hieruit zien wij de noodzakelijkheid dat het leven en de onsterfelijkheid aan het licht gebracht werd door het Evangelie en welke onophoudelijke dankzegging wij verschuldigd zijn aan de gezegende Jezus, die door Zijn dood niet alleen de vrees en de prikkel, maar ook het aanzijn van de dood heeft weggenomen en ons een gelukzalige onsterfelijkheid heeft aangebracht, niet alleen naar de ziel, maar ook naar het lichaam.

11. Zo die ik het Evangelie door het te verkondigen en tot de wereld te brengen, inzonderheid tot hen, die nog gezeten zijn in duisternis en schaduwen van de dood Jes. 9: 2 Luk. 1: 79), a) waartoe ik gesteld ben een prediker en een apostel en een leraar van de heidenen (1 Tim. 2: 7).

a) Hand. 9: 15; 13: 2; 22: 21

12. Ik bedien dat ambt in alle getrouwheid, om welke oorzaak ik ook deze dingen, die ik hier te Rome in mijn banden te dragen heb, lijdt, omdat ik niet alleen een gevangene van Christus Jezus, maar in het bijzonder voor de heidenen ben (Efeze 3: 1 en 13). Ik word echter niet beschaamd, als ik zo lijdt, maar ik roem integendeel en verheug mij daarin (Rom. 5: 3 Kol. 1: 24), want ik weet, wie ik geloofd heb, namelijk God en op wie ik al mijn vertrouwen stel (1 Tim. 4: 10 Hand. 27: 25) en ik ben verzekerd, dat Hij tegenover alle vijandige machten, die mij dat onttrekken willen, machtig is mijn pand, dat Hij mij als toekomstige bezitting heeft toegedacht, namelijk de kroon van de rechtvaardigheid (Hoofdstuk 4: 8), het pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag, de dag van Christus (Fil. 1: 10. 2 Thessalonicenzen. 1: 10, wanneer het mij zal worden toegedeeld.

Timotheus moest zich niet alleen niet voor de getuigenis van Jezus schamen, maar ook niet voor de apostel in zijn gevangenis (vs. 8). Nadat nu het bevestigen van die eerste vermaning in vs. 9 en 10 is geëindigd in het "door het Evangelie", gaat de rede voort met de stelling, reeds in de eerste brief gevonden, om ook de tweede aanmaning te bevestigen. Paulus is ertoe geroepen om het Evangelie te verkondigen, in de wereld uit te gaan, om het daar te brengen en vooral om de heidenen te onderwijzen: hoe zou Timotheus zich dan schamen voor hem, die God daartoe heeft verordend? Hij moest zich dan ook voor het Evangelie schamen. Of hoe

zou hij zich van zijn schamen om hetgeen hij te lijden had! De apostel schaamt zichzelf er niet voor.

Tot volhardend geduld is er voor iemand veel aan gelegen dat de oorzaak van zijn lijden voor hem in het juiste licht wordt gesteld. Men zie, hoe in Joh. 15: 22 en 16: 3 de Heiland Zijn discipelen hierin te hulp is gekomen. De wereld, vaak ook onze vrienden, zouden evenals die van Job, geheel andere opschriften boven iemands kruis willen plaatsen. Zelfs het eigen hart wil soms opdringen, dat men het zichzelf heeft opgelegd, dat men op deze of andere wijze het zou hebben kunnen ontwijken. Maar de Geest van Christus leert altijd weer het eigenlijke "waarom. " Onder de toedichting van andere onheilige oorzaken zou men iemand ertoe brengen, dat hij zich voor het lijden van Christus schaamde, zich in de vleselijke wegen van aardsgezinde mensen terugtrok, die alles zo weten in te richten, dat zij van het kruis van Christus verschoond blijven en dan zit het vaak diep en werkt het snel wat iemand tot zo’n afmattend schamen voor het lijden van Christus wil verleiden. Daarom moet ook datgene, wat dit kan uitdrijven van zo’n doordringende kracht zijn als de verzekering is, die Paulus geeft: "ik weet in wie ik geloof. "

Ten gevolgen daarvan, zegt hij verder, ben ik, nadat ik reeds menig bericht van Zijn krachtige hulp ondervonden heb (Hoofdstuk 4: 16 v.), zeker, dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag; " onder "mijn pand" kan men verstaan het leven en de onvergankelijkheid, waarvan in vs. 10 sprake was en dan zegt de apostel als in Hoofdstuk 4: 8 dat de kroon van de rechtvaardigheid voor hem gereed ligt en daarmee heeft hij duidelijk uitgesproken wat hij hier bedoelt.

Brand, door en oorlog neemt alles weg. Wat betekent het? Het beste is verzekerd! Het is daarboven in de hemel en daar is het goed bewaard.

Volgens de Roomse wet was de pandbewaarder aansprakelijk wegens zijn zorgen en getrouwheid in het bewaren van een onderpand. Maar als het hem door geweld ontnomen was, werd hij niet schuldig geoordeeld. Paulus schijnt op beiden het oog te hebben. Hij spreekt vooraf van de getrouwheid van God en zegt: ik weet wie ik vertrouwd heb en dan laat hij erop volgen, dat geen macht of geweld het van hem kon nemen. Want Hij was machtig, zijn pand bij Hem weggelegd te bewaren tot die dag.

Weten en geloven, niet zelden worden die twee woorden in het dagelijks leven lijnrecht tegenover elkaar gesteld. Men zegt datgene te geloven, wat men volstrekt nog niet weet en daarentegen datgene te weten, wat men niet meer hoeft te geloven. In hoeverre die tegenstelling op zichzelf juist is, mag hier worden daargelaten, maar dat zij zeker niet in de geest van het Evangelie en allerminst in die van Paulus mag heten, het woord van de tekst wijst het uit. In het gemoedsleven van de grote apostel-martelaar althans staat het ene niet onverzoenlijk tegenover het ander; hij weet met duidelijke bewustheid, niet slechts dat, maar ook in wie hij geloofd heeft. Hij kent Hem, de verheerlijkte Zaligmaker voor zichzelf in Zijn onmisbaarheid, gewilligheid en dierbaarheid. Hij is zich bewust, niet slechts van zijn persoonlijke betrekking op de Heer, maar ook en bovenal van de voortdurende zorg en liefde van de Heere voor Hem en waar hij zo voor het tegenwoordige volkomen vrede geniet, is hij ook van zijn aardse en hemelse toekomst in voldoende mate verzekerd. Om het even wat hij ook bedoelt door "het pand bij Hem weggelegd. " Sommigen verstaan dit woord van het eeuwige zielenheil van de apostel, anderen van de hem aan vertrouwde Evangeliebediening zoveel is duidelijk, dat hij met kalme en vaste blik over het graf heen op de dag van Christus’ terugkomst ziet, waarop het geloof is aanschouwen verwisseld wordt en de strijder zijn kroon

zal ontvangen. De marteldood voor ogen laat hij in de laatste brief, die ons van zijn hand is bewaard, de taal van de meest vrijmoedige geloofsverzekering horen. Ik weet, in wie ik geloofd heb! Vanwaar mag het komen, dat dit woord zo weinig gehoord en ook, waar het gehoord werd, zo weinig wordt verstaan en geschat? Ach, hoezeer ontbreekt het aan de helderheid, aan de diepte, aan de vreugd en vrucht van het geloof, waarvan dit roerend afscheidswoord van Paulus getuigenis aflegt! Sommigen hebben immer geloofd in die zin, waarin dat woord in het Evangelie gebruikt wordt; hun dusgenaamd geloof was een koele overtuiging van het verstand, hun door de eerste storm van twijfel ontvallen. Anderen geloven niet meer; zij behoren op de lange lijst van hen, die, naar Paulus' woord, aan het geloof hebben schipbreuk geleden, wellicht omdat hun geweten door zware schuld voor God werd bezoedeld. Niet weinigen hebben ja het beginsel van een levend geloof in hun hart, maar zij durven zich de heilsbeloften van het Evangelie niet toe-eigenen, zij menen, dat er nog eerst geheel buitengewone dingen in hun hart en leven moeten plaats grijpen, eer zij het zouden durven wagen dit apostolisch woord te herhalen. Zij beschouwen de geloofsverzekerdheid als een gans bijzondere genadegave, die aan enkele uitverkorenen toegedacht is; niet zonder heimelijk zelfbehagen blijven zij zichzelf sinds jaar en dag onder de zoekenden tellen, zonder ooit met de heilige moed van het geloof te durven zeggen: gevonden, geborgen, behouden. En zeker, ook op dit heilig en geheimzinnig gebied is het woord van de Doper waarachtig: een mens kan niets aannemen, dat is willekeurig zich aanmatigen, wat hem niet uit de hemel gegeven is (Joh. 3: 27). Geloofsverzekerdheid kan men zich evenmin zoals een door toe-eigenen, als men zich die kan laten mededelen door anderen. Toch is het de vraag, of niet reeds menigeen in het volle licht van de Heere zou wandelen, wanneer hij niet zichzelf in de weg stond en door onkunde of vooroordeel voortdurend in donkere nevelen rondtastte. Dat het althans mogelijk is tot volle geloofszekerheid te komen, wij zien het niet enkel in Paulus, maar in geheel de wolk van getuigen, die ons in de Christelijke loopbaan omringen. Dat het zalig, onschatbaar zijn zou, als ook wij met volle vrijmoedigheid, vóór ons heengaan, dezelfde roemtaal herhalen konden, het laat zich even weinig betwijfelen; kennen wij ze niet, die schatten zouden willen geven, als zij echt door het geloof voor zichzelf van Gods liefde in Christus verzekerd waren? Zo blijft de vraag slechts over: langs welke weg die blinkende berghoogte ook voor ons bereikbaar mag heten en om het antwoord te vinden, hebben wij niet verder dan op Paulus zelf te zien. Hoe is hij tot die vaste en duidelijke zekerheid gekomen, die in deze geloofstaal zich uitspreekt? Geen hemelstem of engelenverschijning heeft hem aangezegd, dat hij in onderscheiding van anderen een kind van God en erfgenaam is van het eeuwige leven. Toch staat hij als op een rots gegrond, want hij bouwt op de getuigenis van het Evangelie, dat hij voor zichzelf heeft aangenomen, nog vóór hij het heeft verkondigd aan anderen. Hij heeft de getuigenis van zijn eigen consciëntie, bij alle zwakheid en gebrek van volkomen oprechtheid voor God in geloof en keuze van het hart. Hij heeft eindelijk de getuigenis van de ervaring van al wat de Heere voor hem reeds zolang is geweest en gebleven en na zo'n rijk voorleden kan hij ook voor de toekomst niet arm zijn aan levende hoop. Maar immers is dit alles ook verkrijgbaar voor ons en het komt er tenslotte eenvoudig op aan, om voor onszelf te weten wat God ons in Christus geschonken heeft! Leert de Heilige Geest het ons gedurig beter verstaan en vertroosten wij voorts ons hart ook met deze gedachte: wellicht heeft de Heere de genadegave van de volle verzekerdheid tot de zware proeftijd bewaard, die nog vóór het einde voor ons, evenals voor Paulus kan komen.

13. a) Houd in uw prediking, die u, naar ik vertrouw, wel weer met alle kracht zult aanvangen, het voorbeeld van de gezonde woorden, het voorbeeld dat u zich uit die woorden heeft leren kennen, die u van mij gehoord heeft in geloof en liefde, die in Christus Jezus is, in die liefde, die bevestiging is van de gemeenschap met Christus Jezus (1 Tim. 1: 14).

a) 2 Tim. 3: 14

Sommigen willen dat de apostel hier, sprekend van geloof en liefde, het oog zou hebben op de borstplaat van de Joodse hogepriester, die, naar gezegd wordt, betekende: licht en volmaaktheid. Deze twee deugden moesten de borst van de Evangelist bezitten. Timotheus moest vasthouden niet zijn eigen woorden of de woorden van enig feilbaar mens, maar de woorden van de apostel alleen. En het is opmerkenswaardig, dat hij moest vasthouden het voorbeeld van de gezonde woorden, dat hij van de apostel ontvangen had, niet alleen in geloof of met getrouwheid, maar met liefde en genegenheid tot alle eerlijke gemoederen, al bezaten zij niet zoveel kennis als hij had, of al verschilden zij met hem in enige bijzonderheden.

Door de gezonde woorden bedoelt de apostel de zalige leer van het Evangelie. De waarheden van het Evangelie heten hier gezonde, of, zoals er eigenlijk staat, gezondmakende woorden, naardien zij een gezegend middel zijn in Gods hand, om de zieke ziel aanvankelijk gezond te maken en die genezing hoe langer hoe meer voort te zetten, alsmede in tegenstelling van de dwaalleer van de verleiders, die de geestelijke ziekte niet kon genezen, maar veel eer verergerde. Deze gezondmakende woorden had Timotheus van de apostel gehoord, deels door de openbare Evangelieprediking van Paulus, deels door het bijzonder onderwijs en de gemeenzame omgang met die grote man. Deze gezonde woorden bestonden in en kwamen hoofdzakelijk voort uit geloof en liefde, die in Christus Jezus is. Het hoofdoogmerk van de Evangelie-prediking is het inscherpen van twee belangrijke bijzonderheden, het geloof en de liefde, waarvan het eerste betrekking heeft op de leerstukken en het andere op de zedeplichten van het Evangelie. Beiden zijn zij in Christus Jezus; deze is het voorwerp van het geloof, dat werkzaam is in de liefde.

14. Bewaar tegen misvorming of verkleining het goede pand, dat u toevertrouwd is (1 Tim. 6: 20), u ten deel is geworden door de Heilige Geest, die in ons woont en ons dus ten allen tijde ten dienste staat, om ons ook te doen volbrengen hetgeen wij volgens de wil van God moeten verrichten.

Zonder aanknoping aan het vorige, maar toch in goed verband daarmee, gaat de apostel over tot een nieuwe vermaning. Deze treedt in zoverre aanvullende aan de zijde van de vorige, als het niet genoeg is dat Timotheus opnieuw moed vat, om zijn vroegere werkzaamheid weer op te vatten, maar zij moet ook van de juiste aard zijn en de leer, die hij verkondigt, moet die van de apostel zijn.

"Houd het voorbeeld van de gezonde woorden, die u van mij gehoord heeft", d. i. volg de schilders na, die hun origineel op het getrouwst copieren. Wat ik u gegeven heb, is uw origineel, de gezonde woorden, de gezonde leer (1 Tim. 6: 3 Titus 1: 9; 2: 1), in tegenstelling tot de dwaalleer.

De woorden "in geloof en liefde" geven de aard en de manier te kennen, waarop Timotheus de woorden van de apostel moet bevestigen. Het moet niet geschieden op uitwendig mechanische wijze, maar zo, dat geloof en liefde als het ware het vat zijn, waarin het aangewezen voorbeeld wordt bewaard, zodat het tegelijk het persoonlijk en het geestelijk eigendom van Timotheus is. Als dit plaats vindt, dan zal hij zonder de minste krenking van de waarheid de heilzame woorden van de apostel zelfstandig reproduceren en deze geenszins slechts als een echo op geesteloze manier herhalen.

Paulus stelt het bezitten van de ware leer, Timotheus toevertrouwd, voor als een goed pand. Als middel tot bewaring is genoemd de Heilige Geest, die in hem evenals in de apostel woont en zo voor hem ten allen tijde gereed is. Hij staat tegenover een wereldse geleerdheid, die alleen de natuurlijke mens inneemt.

Kort van te voren (vs. 12) noemde de apostel de zaligheid hem weggelegd zijn pand en hier noemt hij de heerlijke, Timotheus toevertrouwde schat van de gezonde leer een pand, dat hij moest bewaren. Zoals God getrouw voor ons bewaart, wat Hij ginds voor ons heeft weggelegd, zo wil Hij dat wij hier getrouw zullen bewaren wat ons is toevertrouwd.

Omdat wij het ware, het goede, het schone, zal het voor ons leven iets wezenlijks en blijvends teweeg brengen, niet maar als begrip kunnen bevatten, maar het in concrete vorm voor ons moeten zien, daarom is het volkomen correct, als de apostel zichzelf als voorbeeld voor zijn discipelen voorstelde. Een partijman was hij toch niet; want, zoals het resultaat van de geschiedkundige ontwikkeling heeft bewezen, was het in de strijd tussen de Christenen uit de heidenen en die uit de Joden niet te doen om de gelijkstelling van twee partijen, die evenveel recht hadden, maar om het vasthouden van de waarheid tegenover een van de waarheid afdwalende partij. De geschiedenis onderricht ons daarover, hoe het in de strijd van de Kerk met de verschillende ketterse partijen gesteld was. Als dus Paulus zich in zijn vasthouden aan de gezonde leer als voorbeeld voor de discipelen stelt, bedoelt bij daarmee geen partij-organisatie en partij-discipline, maar hij stelt de discipelen het ware in concrete vorm voor. Wij zien te vaak voorbij, van hoeveel gewicht dit is en komen daardoor in een te vergaand subjectivisme. Als wij van de grote voorbeelden, die ons de geschiedenis voorstelt, niet willen leren, dan verraadt dat een zeer grote tevredenheid met zichzelf en het gevolg zal zijn, dat wij een groot aantal fouten begaan, die voor ons en voor de zaak, die wij dienen, niet dan smartelijke gevolgen kunnen hebben. De wolk van getuigen, die nu nog aanzienlijk groter is, dan in de tijd van de schrijver van de brief aan de Hebreeën (Hebr. 12: 1), moeten wij altijd voor ogen hebben. Wij moeten het voorbeeld vasthouden, dat zij ons hebben gegeven.

15. U weet dit, a) dat allen, die in Azië zijn, zich van mij afgewend hebben, mij de rug hebben toegekeerd als een, met wie zij verder niets willen te doen hebben, onder welke is Fygellus en Hermogenes, d. i. allen in Azië, tot wier klasse die beiden behoren.

a) Hand. 19: 10

De apostel bedoelt de Christenen, die in Asia proconsularis woonden. Zij schijnen te Rome gekomen te zijn, om als getuigen voor Paulus op te treden, maar toen zijn zaak een ongunstige wending nam, zich uit vrees aan zijn verdediging onttrokken te hebben en naar Azië terug gekeerd te zijn. Fygellus en Hermogenes zijn ons van elders niet bekend, maar worden bij name door Paulus genoemd, zo het schijnt, omdat hij in hen het meeste vertrouwen had gesteld en hun gedrag hem het meest bevreemd had. Zij hadden wel niet de Heere verloochend, noch het Christendom verzaakt, maar hadden Paulus verlaten en aan zijn zaak zich onttrokken. Timotheus wist dit wel reeds, maar de apostel voelt zich echter gedrongen om het hem te herinneren, deels omdat zijn hart ervan vervuld was en hij er zich diep over bedroefde, deels opdat Timotheus hun verkeerd gedrag hun onder het oog zou brengen en zich voor hen zou hoeden. Hij spreekt echter niet van hen met bitterheid, noch wenst hun iets kwaads toe. Hij vermeldt alleen hun handelwijze en toont zo ook hier, dat de geest van zijn Heer, de geest van de zachtmoedigheid en verschonende liefde in hem woonde.

16. De Heere geeft het huis van Onesiforus, waarvan ik later nog in het bijzonder de groeten vragen zal (Hoofdstuk 4: 19), barmhartigheid; want hij heeft mij dikwijls verkwikt door bewijzen van liefde jegens mij en heeft zich voor mijn keten niet geschaamd, zoals dat vele anderen hebben gedaan.

17. Maar toen hij hier (1 Kor. 16: 8) te Rome gekomen was heeft hij mij zeer naarstig gezocht, juist omdat hij gehoord had van mijn banden en heeft mij na een lang zoeken in de volkrijke stad, waar hij niet dadelijk berichten over mijn verblijf (Hand. 28: 16) kon verkrijgen, gevonden.

De apostel hebben allen, die niet naar hem horen, hem niet terwille zijn, in het algemeen niets met hem te doen willen hebben, de rug toegekeerd allen, die voor Timotheus daardoor zijn aangewezen, dat hem de namen Fygellus en Hermogenes worden genoemd, zodat dus deze voornamelijk tot hun getal behoren (vgl. Hoofdstuk 2: 17. 1 Tim. 1: 20 Er had zich dus in Azië een partij gevormd, die met Paulus niets meer wilde te doen hebben; zij zullen het tegengestelde hebben gedaan van hetgeen, waartoe de apostel Timotheus zo-even vermaand heeft de betrekking, waarin zij tot hem als hun leraar van het Evangelie hebben gestaan, hebben zij afgebroken. Wat eens zijn tegenstanders te Corinthiërs en in Achaje hadden nagejaagd, dat is hier geschied, zo niet van gehele gemeenten, toch door een talrijke partij en dat is juist nu en wellicht ten gevolge daarvan geschied, dat hij om het Evangelie in gevangenschap was. Als echter Timotheus weet, dat die gehele partij en weliswaar niet slechts inwendig, maar openlijk de apostel de rug heeft toegekeerd, dan moet dit voor hem een vermaning zijn, om des te meer zijn gemeenschap met hem te bevestigen en hem door de bitterheid van die ervaring voor zo’n verkwikking schadeloos te stellen, als hij die van een anderen uit Azië, van Onesiforus, heeft ondervonden. En als hij leest, hoeveel de apostel zo’n verkwikking waard geweest is, dan zal hij ze hem toch voor zijn deel niet willen onthouden, hem zijn liefde niet minder willen bewijzen dan deze Onesiforus.

Toen deze namelijk, waarschijnlijk om tijdelijke aangelegenheden, tegen het einde van de lente of in het begin van de zomer van het jaar 61 naar Rome kwam, rustte hij niet, voor hij de apostel had gevonden. Als toch Paulus het als iets bijzonders noemt, dat hij zich voor zijn ketenen niet had geschaamd, besluiten wij daaruit met recht, dat Onesiforus hem in het begin van zijn gevangenschap, d. i. op een tijd had bezocht, dat het nog iets nieuws en bevreemdends was de apostel in ketenen te zien en waar deze zelf zijn verlaten zijn daardoor meende te moeten verklaren, dat de vroegere vrienden en helpers zich voor zijn banden schaamden. Van Onesiforus nu zijn zonder twijfel de berichten afkomstig over de omstandigheden van de gemeente te Efeze, die Paulus te Rome ontving. Deze gaf hem bericht, dat zijn helpers in de Aziatische gemeenten zich in grote getale van hem hadden afgekeerd en dat Timotheus, deels door de zorg voor zijn levensonderhoud gedrukt, moedeloos was geworden en zich noch de geschokte toestand van de gemeente met energie aantrok, noch de arbeid van de prediking met echten ernst voortzette.

18. De Heere Christus geve hem, verleent hem ter vergelding daarvoor, volgens hetgeen hij in MATTHEUS. 10: 42 heeft gezegd, dat hij, die hier beneden Zijn gevangenen bezocht heeft en niet rustte voor hij hen vond, ook daarboven barmhartigheid vindt bij de Heere in die dag van het algemeen oordeel van de wereld. En hoeveel hij, Onesiforus, mij te Efeze gediend heeft, weet u zeer goed, zodat ik het u niet eerst hoef op te tellen.

In vs. 16 wenst de apostel eerst alleen aan het huis van Onesiforus barmhartigheid. In vs. 18 doet hij het vervolgens ten opzichte van Onesiforus zelf. Opmerkelijk is daarom het dubbele

"Heere": de Heere geve hem, dat hij barmhartigheid vindt bij de Heere in die dag! De apostel had wel de tweede maal kunnen weglaten; terwijl hij echter in het oordeel, dat zich voor zijn geest plaatst, Christus als de Rechter ziet, dringt zich het "bij de Heere" aan hem op, dat hij neer schrijft zonder angstvallig er acht op te slaan, dat hij met "de Heere geve" begonnen is.

Uit deze biddende wens, in verband met de omstandigheid, dat Paulus later alleen het huis van Onesiforus laat groeten, besluit men gewoonlijk, dat die reeds gestorven was, toen Paulus de brief schreef. Dan zou echter uit die plaats volgen, dat de hoogste beslissing over een mens niet dadelijk na zijn dood, maar pas op de jongste dag geschiedt en men daarom ook voor een gestorvene nog genade en ontferming bij de Heere zou kunnen afsmeken voor het laatste beslissende gericht. Om die reden komt dat slot dan toch zeer bedenkelijk voor; integendeel was Onesiforus zeker nog bij Paulus achtergebleven en van hem tijdens het schrijven van de brief afwezig, wellicht voor een dienst gebruikt, dat aan de apostel aanleiding geeft later nog zijn te Efeze bewezen diensten te gedenken. Deze zijn juist niet, zoals Luther en onze Staten-Vertalers het hebben opgevat, waarom zij het "mij" hebben ingevoegd, aan Paulus in het bijzonder bewezen, hoewel dat niet is buiten gesloten (vgl. Rom. 16: 2); maar Onesiforus was wellicht een van de diakenen (1 Tim. 3: 8 vv.) van de Efezische gemeente.

HOOFDSTUK 2

GETROUWE AMBTSBEDIENING VAN TIMOTHEUS. TROOST IN LIJDEN. VERMIJDEN VAN ENIGE ZONDEN

B. Vs. 1-21. De vorige afdeling opende de apostel volgens de spreuk in Hoofdstuk 1: 7 met de vermaning "schaam u dan niet. " Die, die voor ons ligt begint hij met het woord: "word gesterkt. " Hij verlangt van Timotheus een sterk worden of zich aandoen met kracht door de genade van God in Christus, om zich voor God als een rechtschapen en onstraffelijk arbeider voor te stellen, zowel in de arbeid in het woord, als in de leer (1 Tim. 5: 17). Wat het laatste, het arbeiden in de leer aangaat, zo moet hij de Christelijke waarheid van zijn leermeester ontvangen op dezelfde wijze, als hij die ontvangen heeft, verder overleveren aan getrouwe mensen, die voor het leraarsambt geschikt zijn, zonder er bezorgd voor te zijn dat hij wellicht onder die omstandigheden erge dingen zou kunnen lijden (vs. 1-3). Het lijden, waarover in de eerste plaats gehandeld wordt is, dat hij gebrek en ontbering ten opzichte van zijn onderhoud moet dragen. Drie gelijkenissen, die van een krijgsman, die zich niet met de zaken van de voeding bemoeit, die van een strijder in de spelen, en die van een landbouwer geven hem nu zodanige gezichtspunten, dat hij zich onthoudt van hetgeen, waartoe hij niet geroepen is, zich onderwerpt aan hetgeen hem opgelegd is en zich vertroost met de hoop op de toekomst (vs. 4-7). Wat nu verder de arbeid in het woord aangaat, weet hij, wat het hoofdpunt van de prediking van de apostel is geweest, namelijk de getuigenis van Jezus Christus, de Opgestane, die als de voortgekomene uit David’s geslacht in de eerste plaats zeker de Messias van Israël is, maar meer nog dan dit, namelijk de Heiland van de gehele wereld en dus ook van de heidenen is en aan dat hoofdpunt moet hij ook vasthouden. Als Paulus nu om dit Evangelie moet lijden tot zelfs de banden van een misdadiger, dan moet hij de gemeenteleden over de betekenis van zo’n lijden inlichten. Opdat zij geen aanstoot nemen aan zijn lijden, dat toch voor de heidenen een eer is, maar ook moet hij hen wijzen op het gevaar van verloochening van Christus, opdat zij niet door dwaalleraars van het ware Evangelie zich laten aftrekken (vs. 8-14). Om voor God in zijn persoon een rechtschapen en onstraffelijke arbeider voor te stellen, zal voor Timotheus overeenkomstig de staat van zaken te Efeze vooral behoren, dat hij het woord van de waarheid recht snijdt, dat hij dus dat geesteloze, ijdele roepen vlucht, zoals hij daartoe reeds in de vorige brief is gedrongen en op generlei wijze ertoe medewerkt dat de goddeloosheid zich verder uitbreide (vs. 15 en 16). Reeds is het met enigen tot werkelijke goddeloosheid gekomen. Er zijn te Efeze loochenaars van de opstanding, wier woord in het lichaam van de gemeente voortvreet als de kanker (vs. 17 en 18). Maar laten velen hun geloof verkeren, het door God gelegde fundament van een ware kerk blijft toch onwrikbaar vast staan. Dat in een zo’n groot huis, waartoe het fundament reeds was opgetrokken, ook aarden vaten waren, ja zelfs degenen gevonden werden, die tot oneer schenen gemaakt te zijn, kan niet bevreemden; men moet echter, door afzondering van zulke mensen, die deze vaten ter onere uitmaken, zichzelf reinigen, om een geheiligd vat te zijn ter ere, ten gebruike van de heer des huizes (vs. 19-21).

1. U dan, mijn zoon! die in toch meer dan Onesiforus (Hoofdstuk 1: 16 vv.) moet gedrongen voelen mij in trouw aan te hangen, laat u niet ontmoedigen, zodat u in gevaar zou komen u ook van mij af te wenden, zoals zij, die in Azië zijn (Hoofdstuk 1: 15). Word integendeel gesterkt (Efeze 6: 10) in de genade, die ons gegeven is (Hoofdstuk 1: 9 v.), de genade die in Christus Jezus is, doordat u aan haar de krachten ontleent, nodig tot volbrenging van uw roeping en die zij u, naardat u behoeft, voldoende schenkt (Joh. 1: 16 Fil. 4: 12 v.).

Christus bezit een eindeloze genade in Zichzelf, maar Hij heeft haar niet voor Zichzelf gehouden. zoals de waterbak zich door pijpen ontledigt, evenzo heeft Christus Zijn genade over Zijn volk uitgestort. Uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen genade voor genade. Hij schijnt slechts te bezitten, ten einde ons mee te delen. Hij staat gelijk de immer springende fontein, maar slechts stromende om de lege kruiken te vullen en de dorstende lippen, die nabij komen, te lessen. Zoals een boom draagt Hij liefelijke vruchten, niet om aan de takken te blijven hangen, maar om te worden ingezameld door hen, die ze nodig hebben. De genade, hetzij haar werk zij te vergeven, te reinigen, te bewaren, te versterken, te verlichten, te verlevendigen of te herstellen, wordt immer van Hem om niet en zonder prijs verkregen; zelfs is er geen enkele vorm van het werk van de genade, die Hij niet aan Zijn volk heeft geschonken. zoals het bloed van het lichaam, hoewel uit het hart vloeiend, evenzeer aan ieder lid behoort, zo ook zijn de invloeden van de genade het erfdeel van elke heilige, die verbonden is met het Lam en daarin is een liefelijke gemeenschap tussen Christus en Zijn kerk, in zoverre zij beide dezelfde genade ontvangen. Christus het Hoofd, waarop de olie het eerst is uitgestort; maar dezelfde olie stroomt tot de uiterste zomen van de kleren, zodat de eenvoudigste gelovige een zalving heeft van dezelfde kostelijke nardus, die op het hoofd werd uitgestort. Dit is ware gemeenschap, als het sap van de genade van de stam tot de tak stroomt en wanneer men kan bemerken, dat de stam zelf onderhouden wordt door hetzelfde voedsel, dat de tak voedt. Naarmate wij dagelijks genade van de Heere Jezus ontvangen en haar meer gedurig erkennen, als van Hem afdalend, zullen wij Hem in gemeenschap met ons zien en de zaligheid van de gemeenschapsoefening met Hem ondervinden. Laat ons een dagelijks gebruik van onze rijkdom maken en ons steeds tot Hem wenden, als tot onze eigen Verbonds-God, van Hem de vervulling van al onze behoeften nemend, met evenveel vrijmoedigheid, als de mensen geld uit hun eigen beurzen nemen.

2. En hetgeen u van mij gehoord heeft onder vele getuigen. d. i. door hen omgeven, in hun tegenwoordigheid en gemeenschap, a) betrouw dat als een dierbaar goed (Hand. 14: 23; 20: 32), als een bij het afscheid van mij ontvangen pand, aan getrouwe mensen, die bekwaam zullen zijn om ook anderen te leren en dus geschikt om als evangelisten te dienen (Efeze 4: 11), of eens het ambt van ouderlingen te bekleden (1 Tim. 5: 17).

a) Tit. 1: 5

3. U dan, lijd verdrukkingen, als u met mensen te doen krijgt, niet in staat uw onderricht rijkelijk te belonen, onder een klasse, minder rijk gezegend. Lijd als een goed krijgsknecht van Jezus Christus, die weet dat hij bij het verrichten van zijn dienst allerlei noden en gevaren op zich moet nemen en bereid en gewillig is, als het geëist wordt, het leven ervoor te laten.

Als de apostel met een "u dan" terugkeert tot de vermaning, moet Timotheus datgene, waartoe hij vermaand wordt, zich laten welgevallen, met het oog op hetgeen in Hoofdstuk 1: 15 vv. gezegd is. Hij weet hoevelen in zijn nabijheid, in Azië, voor hun deel de band hebben verscheurd, die de gemeenten daar aan de apostel bond; hij heeft het dankbaar roemen vernomen van een, die evenals hij tot de gemeente te Efeze behoorde, van Onesiforus heeft ondervonden. Hoe zou dan niet bij hem, tot wie de apostel in zo’n bijzonder nauwe betrekking staat, dat hem door het woord: "mijn zoon", herinnerd wordt, het onrecht van de een en het voorbeeld van de andere een dubbele drang moeten zijn, om de vermaning van de apostel op te volgen? De strekking daarvan is, dat hij sterk moet worden. Hier is niet zo’n sterk worden bedoeld, als wanneer bij iemand zijn natuurlijke moed aangroeit, maar een sterk worden "in de genade, die in Christus Jezus is", d. i. krachtens de genade door Christus ons geschonken. Uit deze moet hij de kracht verkrijgen, die hij nodig heeft, om zijn ambtswerk te

verrichten, waartoe hij de begaafdheid had verkregen. Hij moet hetgeen hij uit de mond van de apostel heeft vernomen, aan zodanige betrouwbare mensen aanbevelen, die in staat zullen zijn ook anderen te leren. Dit is zijn taak, door welke vervulling hij volgens zijn verhouding tot de apostel zo’n liefde jegens hem kan tonen als Onesiforus voor zijn deel gedaan heeft en hem vertroosten kan bij hetgeen hij heeft moeten ondervinden van hen, die "in Azië" zijn. Hij moet door dat aanbevelen ervoor zorgen, dat de leer van de apostel, waarom het meer te doen is dan om zijn persoon, ook verder wordt geleerd, dus niet alleen, zoals hij daartoe in Hoofdstuk 1: 13 v. is aangemaand, zelf zich daaraan houden. Daar werd gezegd: "die u van mij gehoord heeft", hier wordt gezegd: "hetgeen u van mij gehoord heeft onder vele getuigen". Daarmee wordt Timotheus voorgehouden, dat het hier geen leer aangaat, die slechts in stilte door de een aan de ander moet worden meegedeeld, want op zo’n manier is zij niet tot hem gekomen. De apostel heeft hem niet onder vier ogen daarover onderricht gegeven, maar toen hij hem hoorde leren, was het in veler tegenwoordigheid. Verder is het ook geen leer, die hij voor zichzelf moet houden, of slechts bij gelegenheid aan deze of gene mag mededelen, maar er moeten leraars gevormd worden, die haar verder verbreiden en dat moet hij zich tot zijn taak stellen. Hij moet, als hij zich aan de leer van de apostel wil laten gelegen liggen, de moed hebben voor de verdere verbreiding zorg te dragen; want daartoe heeft hij moed nodig; hij zal de gevolgen, die zo’n werkzaamheid voor hem kan hebben, op zich moeten nemen.

Het is uit de kerkgeschiedenis bekend, dat zich te Alexandrië in Afrika, sinds het midden van de 2e eeuw uit de oorspronkelijke inrichting, waarin zij, die tot de doop werden voorbereid, het onderricht in het Christendom ontvingen een soort van theologisch seminarie ontwikkeld heeft. De omstandigheden van die stad werkten ertoe mee, dat de catecheten of leraars, die aan deze inrichting arbeidden, omdat zij veelal voor gevormde Grieken de Christelijke leer moesten voordragen en verdedigen, wetenschappelijk ontwikkelde mannen waren. Deze bepaalden zich nu niet slechts tot hun eigenlijke roeping, om het onderwijs, dat tot de doop voorbereidde, aan de catechumenen te geven, maar zochten ook jonge mannen, die zich aan hen aansloten, te vormen tot toekomstige leraars van het Christendom, door omgang en voordracht. De kerkelijke traditie wijst de Evangelist Johannes Markus niet alleen aan als stichter van de gemeente te Alexandrië, maar ook als vader van de Alexandrijnse catecheten-school. Dit rust zeker wel niet op geschiedkundige waarheid, maar wel moeten de kiemen voor dergelijke inrichtingen, zoals die een eeuw later volkomen ontwikkeld voorkomen, reeds in de tijd van de apostel te Efeze en elders aanwezig zijn geweest, omdat eerst als wij dit aannemen, de inhoud van de pastoraal-brieven recht wordt verstaan. Zo werden bijv. op het Alexandrijnse seminarie geen bezoldigingen gegeven, maar bemiddelde catechumenen gaven geschenken. Zo bestond ook de leerwijze niet zelden in een vragen en antwoorden en die het wenste verkreeg ook onderricht in de filosofische discipline en onderricht tot dieper inzicht in geheime samenspraken.

4. Niemand, die in de krijg dient, die zich voor soldij tot de krijgsdienst heeft laten aanwerven (1 Kor. 9: 7), wordt ingewikkeld in de handelingen van de leeftocht, alsof hij nog op zijwegen voor zijn onderhoud zorgen moest; zijn enig zoeken moet zijn om zijn dienst met inspanning van alle krachten te verrichten, waarvoor hij het loon ontvangt. Zo moet hij handelen, opdat hij die moge behagen, die hem tot de krijg aangenomen heeft en door hem eens, als de zege bevochten is, waardig zal worden geacht om deel aan de verworven buit te hebben.

Alle Christenen, maar voornamelijk de leraars moeten getrouw zijn aan hun aanvoerder en beslist in Zijn zaak. Zij, die zich goede krijgsknechten van Christus willen betonen, moeten moeite verduren, moeten dit in deze wereld verwachten, het geduldig dragen, wanneer het

komt en daardoor niet in hun standvastigheid bewogen worden. Een krijgsknecht, wanneer hij ingedeeld wordt, verlaat zijn beroep, opdat hij op de bevelen van zijn aanvoerder zou letten. Als wij onszelf overgeven om Christus' krijgsknechten te zijn, moeten wij los worden van deze wereld en ofschoon wij hier iets hebben te doen, moeten wij ons toch niet bijzonder aan deze zaken wijden, opdat wij daardoor niet worden afgetrokken en terzijde afgevoerd. De grote zorg van een Christen moet zijn Christus te behagen.

5. En, om een ander beeld tot verduidelijking van de vorige gedachte aan te halen, als ook iemand strijdt, zo hij in de wedspelen, zoals die bij de Grieken in gebruik zijn ("1Co 9: 24, als strijder denkt op te treden, die wordt niet gekroond reeds alleen omdat hij strijdt. Hij verkrijgt die zegekrans zeker niet, als hij niet wettelijk heeft gestreden, niet op een wijze, zoals dat volgens de regels van de kunst tot het verkrijgen van de zegepraal geëist wordt.

6. De landman, om nog een derde gelijkenis aan te halen, ten einde deze waarheid ook van een andere kant in het licht te stellen, als hij onder moeite en met inspanning (1 Tim. 4: 10) arbeidt, moet zo eerst de vruchten, die hij op zijn tijd oogst, vóór alle anderen, die ze pas indirect door hem verkrijgen, genieten (1 Kor. 9: 7, 10).

7. Merk hetgeen ik zeg, opdat ook het doel wordt bereikt, dat ik daarmee op het oog heb (MATTHEUS. 24: 15). maar de Heere geve u, als u eerst daarop zelf acht geeft, verstand (Efeze. 3: 4) in alle dingen, die hierbij in aanmerking komen. Hij brengt u daartoe, dat u de zorgen, die u drukken, overwint.

De apostel heeft in 1 Tim. 6: 6 vv. Timotheus gewaarschuwd voor geldzucht, die hem kon brengen tot ijdele schriftgeleerdheid, ten einde meer voordeel te behalen. Na die waarschuwing heeft hij ook naar de hem gegeven wenk in zoverre geluisterd, dat hij verder niet naar dergelijke winst is uitgegaan. Paulus heeft hem daarom, zoals wij vroeger hebben opgemerkt, zonder bedenking tot de dienst in de zaak van de collecten in Macedonië en Achaje kunnen gebruiken en de Corinthiërs als een betrouwbare arbeider in het werk van de Heere kunnen aanbevelen (1 Kor. 16: 10). Toen nu deze later ten tweeden male door de apostel naar Efeze werd gezonden (vgl. bij Hoofdstuk 1: 2), kwam hij daar in omstandigheden, die hem bij zo'n handelwijze, als hem als plicht was voorgehouden, in een zeer zorgvolle, behoeftige toestand brachten; want ten gevolge van het afvallen van de apostel en het vormen van een grote tegenpartij, waarvan wij in Hoofdstuk 1: 15 hebben gehoord, begeerde men een leraar niet, die zich vasthield aan het voorbeeld van de heilzame woorden, die hij van deze had gehoord. Men honoreerde slechts, ook in de gewoon geworden betekenis van deze uitdrukking, alleen degenen, die aan de zijde van Fygellus en Hermogenes stonden, het onderricht van dergelijke mannen echter, zoals die in vs. 2 worden genoemd, bracht slechts weinig aan. Nu moest dan Timotheus in dit opzicht als een goed krijgsknecht van Jezus Christus verdragen, dat hij zich in zo'n toestand bevond en niet daarom leed dragen, dat hij een leerling en helper van Paulus was, terwijl hij het veel beter zou hebben gehad als discipel en dienaar van de meer doordringende tijdgeest en hij met de gave, die hij bezat (Hoofdstuk 1: 6) zich een gewin had kunnen maken. Om al dergelijke gedachten weg te nemen, daartoe moet de eerste gelijkenis in vs. 4 hem helpen. Deze doet hem ook voelen, hoe verkeerd het voor hem zou zijn, wanneer in plaats van geheel en alleen voor zijn roeping te leven, hij nog daarnaast op aardse winst bedacht was. Zoals nu deze gelijkenis hem dringt tot sterk worden, zodat hij alle eigen, materieel belang als krijgsman van Jezus Christus laat varen, zo voegt de tweede gelijkenis in vs. 5 bij het abstine ("onthoud u ook het sustine ("neem op u. Gewillig moet hij op zich nemen al het harde en moeilijke, dat zijn beroep op hem legt en zich niet door de strijders in de circus laten beschamen, die zich graag en zonder

tegenspraak aan alles onderwerpen, wat de voorschriften, die voor hen bestaan, hun ten plicht stellen, zowel bij de voorbereiding tot de wedstrijden als bij het ten uitvoer brengen van die. Zij doen dat met het oog op de erekrans, die zij in geval van overwinning zullen verkrijgen en in het bewustzijn, dat zonder op die voorschriften acht te geven, de zege niet te verkrijgen is. Paulus wijst hier echter niet, evenals in 1 Kor. 9: 24 vv. op de zegekroon, die tegenover de vergankelijke staat, de onvergankelijke (Hoofdstuk 4: 8), omdat Timotheus vanzelf wel reeds zal "merken, wat hij zegt. " Hij stelt echter nog een derde gelijkenis voor, waarvan de zin neerkomt op hetgeen in Dan. 12: 3 geschreven staat: "de leraars zullen blinken als de glans van de uitspansels en die er velen rechtvaardigen, zoals de sterren, altoos en eeuwig. " Maar opdat Timotheus niet in zijn hart zegt: "wat baat mij het toekomstige bijzondere loon, dat de getrouwe leraars is toegezegd, als ik hier beneden in mijn ambt moet lijden en niet weet hoe ik het leven zal doorkomen, dan wijst Paulus in het woord "de Heere geve u verstand in alle dingen", dat er in deze gelijkenis ook een troost ligt voor het aardse. Aan de landman, die daar buiten het veld onder moeite en met inspanning bebouwt, heeft God de voorrang gegeven, om vóór alle anderen van de opbrengst van de velden genot te hebben en zo zal hij, die in geestelijke zin een akkerwerk (1 Kor. 3: 9) doet, ook wel het noodzakelijke tot zijn onderhoud ontvangen; de Heere zal hem niet verlaten, noch beschaamd laten worden.

8. Uw voordrachten voor de gemeente (1 Tim. 4: 13) moet u zo inrichten als het doel van de prediking van de zaligheid of de bediening van het woord eist (Hand. 6: 4. 1 Tim. 5: 17), en daarbij is hoofdzaak, dat de gelovigen de Heere leren kennen en de kracht van Zijn opstanding (Fil. 3: 10). Houd daarom in gedachtenis, dat Jezus Christus uit de dood is opgewekt (Hand. 4: 10) en daardoor tot een Heer en Christus voor de gehele wereld gemaakt is (Hand. 2: 36), a) die is voortgesproten, zoals van te voren is aangekondigd (2 Sam. 7: 12 v. Jes. 49: 6 Ps. 72: 1 vv.), uit het zaad van David, naar mijn Evangelie, dat vooral op het oog heeft om een gehoorzaamheid van geloof onder alle heidenen teweeg te brengen (Rom. 1: 1 vv. ; 16: 25. v.).

a) Ps. 132: 11 Jes. 11: 1 MATTHEUS. 1: 1 Hand. 13: 23

9. a) Waarom, namelijk om het Evangelie over te leveren en te bekrachtigen (Fil. 1: 7, 17), ik verdrukkingen lijd, b) tot de banden toe als een kwaaddoener, tot die graad, dat ik mij ook gewillig aan de boeien van een misdadiger onderwerp (Kol. 4: 18); maar het woord van God is niet doordat ik een gevangen man ben (Hoofdstuk 1: 8) gebonden, zodat het niet verder de wereld zou kunnen doortrekken (2 Thessalonicenzen. 3: 1), integendeel, zoals het nu met mij is, zal dat meer tot bevordering van het Evangelie bijdragen (Fil. 1: 12 v.).

a) Efeze. 3: 13 Kol. 1: 24 b) Efeze. 3: 1; 4: 1

10. Daarom, omdat ik dit weet en dus omwille van het Evangelie niet voor dit lijden hoef te sidderen, verdraag ik met zo grote vreugde alles, al was het nog erger dan gevangenis en boeien (Fil. 2: 17), om de uitverkorenen, vooral voor die, die God uit de heidenwereld tot Zijn rijk uit vrije genade gebracht heeft en brengen zal (Tit. 1: 11 Rom. 8: 29 v.), opdat ook zij, doordat ik in mijn vlees vervul de overblijfselen van de verdrukkingen van Christus (Kol. 1: 24), de zaligheid zouden verkrijgen, die in Christus Jezus is, met eeuwige heerlijkheid, zoals ikzelf voor mijn persoon mij troost in mijn gevangenis, omdat de tijd van mijn ontbinding wel aanstaande is (Hoofdstuk 4: 6 vv.).

Eigenaardig aan onze brief is de herhaalde vermelding en bespreking van zijn gevangenschap van de zijde van de apostel evenals de wijze, waarop hij er over spreekt (vgl. Hoofdstuk 1: 8,

12; 4: 6-8, 16-18). Overal heeft hij op het oog om Timotheus het juiste standpunt aan te wijzen, waaruit hij die gevangenschap beschouwen moet. De brief aan de Efeziërs heeft met onze brief relatief de meeste overeenkomst (vgl. Efeze. 3: 1 vv. ; 6: 19 v.). Men voelt, dat Paulus niet aan het einde, maar wel in het begin van zijn gevangenschap aanleiding had om zijn banden in het juiste licht te stellen en Timotheus te vermanen, zich voor hem, de gevangene, niet te schamen. Elke latere vermaning van deze inhoud zou, omdat Timotheus de apostel in zijn banden met echt kinderlijke trouw gediend heeft (Fil. 2: 22), volstrekt onbegrijpelijk zijn.

Treurig was de toestand van Paulus. Hij leed verdrukkingen tot de banden toe, alsof hij een booswicht was; maar temidden van die verdrukkingen verblijdde hij zich. Wij lezen het in zijn woorden. En waarover verblijdde hij zich? Hierover, dat het woord van God niet was gebonden. Hem kon men binden en beletten uit te gaan in de wereld, om allerwegen het woord van God te prediken; maar dat woord zelf kon men niet binden. Het behield zijn vrije loop onder de volken en openbaarde zijn verlichtende, vertroostende, heiligende, herscheppende kracht overal, waar het gelovig werd aangenomen. Dit gaf de Apostel rijke stof van innige vreugde, al kon hij zelf het niet zo vrij verkondigen, als hij wel wenste. Ja, hij roemde in zijn verdrukkingen, want waarom leed hij en waartoe leed hij? Hij leed om de verkondiging van het Evangelie; en dat Evangelie was dubbel waardig om erom te lijden; want het ontdekte de grote, troostvolle, blijde waarheid, dat Jezus Christus, die uit het zaad van David was, in wie de beloften, door de profeten aan de vaderen gedaan, vervuld waren, uit de dood is opgewekt. Van die waarheid was hij op goede gronden ten volle overtuigd. Hij gevoelde en erkende haar gewicht. Zij was de grondzuil van zijn geloof, van zijn rust en hoop en hij wil daarom, dat Timotheus gedurig van haar zal gewagen. En waartoe leed Paulus? Opdat de gelovigen zijn voorbeeld zouden volgen en, evenals hij, de zaligheid verkrijgen, die in Christus Jezus is, met eeuwige heerlijkheid. Hoe groot en edel! Alles heeft hij voor God en de Heer en zijn mede-Christenen over. Als het woord van God maar zijn loop mag hebben, als het Evangelie maar wordt verbreid en de uitverkorenen maar behouden worden, dan is alles hem goed, dan verdraagt hij alles graag. Och! dat zijn geest meer in ons zij!

11. Dit is een getrouw, een waar woord: a) Want als wij met Hem gestorven zijn, als wij zoals Christus het leven willen verliezen voor de zaak van God, zo zullen wij ook met Hem leven. Evenals Hij, die uit de dood is opgewekt, zullen ook wij uit de dood door Zijn kracht opstaan en tot Zijn heerlijkheid ingaan (1 Thessalonicenzen. 5: 9 v. Rom. 8: 17).

a) Rom. 6: 8

Paulus heeft vier van deze getrouwe woorden. Het eerste komt voor als aller aanneming waardig, dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken. Het volgende vinden wij in 1 Tim. 4: 6 : De godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de beloften van het tegenwoordige en van het toekomende leven. Het derde staat in 2 Tim. 2: 12 : Dit is een getrouw woord, als wij verdragen, wij zullen ook met Hem heersen; en het vierde staat in Tit. 3: 8 : Dit is een getrouw woord, opdat degenen, die aan God geloven, zorg dragen om goede werken voor te staan. Wij kunnen een verband tussen deze getrouwe woorden zien. Het eerste legt de grond van onze eeuwige zaligheid in de vrije genade van God, die ons geopenbaard is in de zending van de grote Verlosser. Het tweede bevestigt ons de dubbele zegeningen uit de hogere en lagere waterwellingen, de tijdelijke en de eeuwige goederen. Het derde woord toont ons een van de plichten aan, waartoe het uitverkoren volk geroepen is, wij moeten met Christus lijden en ontvangen daarbij de belofte, dat als wij lijden, wij ook met Hem zullen heersen. Het laatste woord spreekt van de vorm van het Christelijke leven en

nodigt ons uit om ons met ijver in goede werken te oefenen. Zo zien wij dat de zaligheid in de vrije genade wortelt, dat de voorrechten van de zaligheid in het tegenwoordige en in het toekomende leven te verkrijgen zijn; en wij zien ook twee grote takken van het lijden met Christus en het arbeiden met Christus, beladen met de vruchten van de geest. Bewaar deze getrouwe woorden in uw hart. Mochten zij de leidslieden van ons leven zijn, ons troosten en onderwijzen. De apostel van de heidenen heeft ze trouw bevonden. Zij zijn nog getrouw, geen woord daarvan zal ter aarde vallen; zij zijn aller aanneming waardig, laten wij ze aannemen en er de waarheid van ondervinden. Laten deze vier getrouwe woorden op de vier hoeken van mijn huis geschreven zijn.

12. Als wij verdragen al het harde en moeilijke, dat ons in de dienst van Christus is opgelegd, wij zullen ook met Hem heersen, als Hij, onze Heere, verschijnt, om Zijn rijk op aarde op te richten (MATTHEUS. 19: 28 Openbaring 5: 10; 20: 6). Maar aan de andere kant staat ook vast: b) als wij Hem verloochenen, Hij, van wie de beslissing over ons eeuwig lot afhangt, naardat Hij ons voor de Zijnen zal erkennen of niet, zal ons dan ook verloochenen ten dage van het laatste oordeel (MATTHEUS. 7: 13; 10: 33
a) Rom. 8: 17. 2 Kor. 4: 10 1 Petrus 4: 13 b) Mark. 8: 38

Wij moeten niet denken, dat wij voor en met Christus lijden, als wij niet in Christus zijn. Geliefde vriend! vertrouwt u alleen op Jezus? Zo niet, waarover u dan ook mag te klagen hebben op aarde, u lijdt niet met Christus en heeft geen hoop met Hem in de hemel te heersen. Hieruit volgt niet, dat al wat een Christen lijdt, lijden met Christus is, want het is duidelijk, dat Hij door God geroepen wordt om te lijden; als wij onbezonnen of onvoorzichtig zijn en ons in toestanden begeven, waarvoor ons noch de voorzienigheid, noch de genade bekwaam gemaakt heeft, dan mogen wij onszelf wel afvragen, of wij niet veeleer zondigen, dan gemeenschap hebben met Jezus! Als wij de hartstocht stellen in de plaats van de rede en eigen wil laten heersen in plaats van het gezag van de Schrift, zullen wij de strijd van de Heere strijden met de wapens van de boze en het moet ons dan niet bevreemden, als wij onszelf verwonden. Nog eens: in moeilijkheden, die over ons komen als gevolg van de zonde, moeten wij niet menen dat wij lijden met Christus. Toen Mirjam kwaad sprak van Mozes en met melaatsheid geslagen werd, leed zij niet om Gods wil. Bovendien, het lijden, dat God welgevallig is, moet uitlopen op Zijn verheerlijking. Als ik lijd om een naam te verkrijgen, of toejuiching in te oogsten, zal ik geen andere beloning ontvangen dan die van de Farizeeër. Daarenboven wordt geëist, dat liefde tot Jezus en liefde tot Zijn uitverkorenen altijd de drijfveer van ons geduld zijn. Wij moeten de geest van Christus openbaren door zachtheid en vriendelijkheid en vergevingsgezindheid. Laat ons onderzoeken of wij echt lijden met Jezus. En als wij zo lijden, wat is dan onze lichte verdrukking, vergeleken bij het heersen met Hem. O! het is zo heerlijk in de smeltoven met Christus te zijn en zo’n grote eer met Hem te schande gemaakt te worden, dan, al was er geen toekomstige beloning aan verbonden, mochten wij ons nog gelukkig rekenen met het tegenwoordige; maar nu de beloning zo eeuwig, zo oneindig veel groter is, dan wij recht hadden te verwachten, zullen wij nu niet vrolijk ons kruis opnemen en blijmoedig onze weg gaan?

13. a) Als wij ontrouw zijn, als wij een geheel tegenovergestelde wandel hebben als waardoor de gelovigen zich onderscheiden (Hebr. 10: 39) en dus ons woord breken, omdat wij Hem toch geloof hebben toegezegd, Hij doet het tegengestelde, Hij blijft getrouw, Hij kan zichzelf niet verloochenen, zodat Hij ten opzichte van hem, die geen geloof bewaart, handelen zou alsof hij Hem even lief en waard zou zijn alsof hij getrouw was gebleven (Rom. 3: 3 v.).

a) Num. 23: 19 Rom. 9: 6

In vs. 10 heeft de apostel gesproken van een eeuwige heerlijkheid, die met de zaligheid, in Christus Jezus gegeven, verbonden is. Tot deze wil hij anderen leiden, nadat hij zelf die in hoop deelachtig geworden is en hij zou zijn roeping miskennen, als hij niet tot dat doel alles leed, wat hem mocht overkomen. Wat een heerlijk doel, deze eeuwige heerlijkheid! Met het oog daarop roept hij uit: "Dit is een getrouw woord (1 Tim. 1: 15): sterven wij met Hem, wij zullen met Hem leven, verdragen wij met Hem, wij zullen met Hem heersen. " De nadruk ligt op de nazinnen, de belofte wordt verzekerd, niet, zoals vele uitleggers menen, de voorwaarde ingescherpt, anders moest met het "als wij met Hem sterven", dat, zoals duidelijk is, in lichamelijke zin moet worden opgevat (en niet in de zin als Rom. 6: 8) een voorwaarde zijn genoemd, die ieder kan vervullen, dat toch niet het geval is, omdat ook niet van een alleen ideale overgave van het leven in de dood (1 Kor. 15: 31; 2 Kor. 4: 10 sprake kan zijn. Hoe zouden wij een sterven vrezen, wil de apostel zeggen, dat gemeenschap aan het sterven van Christus is, als ons daarna een leven wordt voorgesteld, dat gemeenschap van Zijn leven is? En hoe zouden wij het tegenwoordige lijden niet verdragen, als wij zekerheid hebben, daarvoor het koninklijk heersen van Christus te delen? Dat wat onder het "met Hem heersen" bedoeld is, behoort tot de toekomst, als Christus uit het verheven zijn boven de wereld in de wereld terugkeert, om Zijn rijk op aarde op te richten. De heerschappij van de gelovigen over de wereld staat tegenover de tegenwoordige verdrukking door de wereld. Tegenover zo’n belofte wordt nu echter ook de waarschuwing vernomen voor het tegendeel van hetgeen zo’n belofte heeft. Dan ligt de nadruk op de voorzinnen: "als wij verloochenen", "als wij ontrouw zijn", bij het laatste echter op de nazin: "Hij blijft getrouw", zoals uit de verdere uiteenzetting van de gedachte blijkt. Hij, die Zichzelf niet verloochenen, die niet ontrouw worden kan, zal niet, evenals die jegens Hem ontrouw is, met Zichzelf in tegenspraak komen, Zich niet tot hem, die geen geloof houdt, zo gedragen, alsof die een gelovige was, waardoor Hij Zich zou verloochenen, Zich zou houden, alsof Hem trouw en zonde gelijk was.

Het is een groot misverstand, wanneer men het woord van de apostel als een woord van troost opvat, ongeveer in deze zin: al zijn wij uit zwakheid ontrouw, wij mogen ons geruststellen met de gedachte, dat Hij Zijn woord niet zal breken, maar ondanks dat Zijn trouw aan ons zal bewijzen. In gezonde zin is deze gedachte zeker waar, maar het verband van de rede toont duidelijk, dat de apostel hier met nadruk wil waarschuwen en met andere woorden wil zeggen: beeld u niet in, dat, als u ontrouw bent, de straf van de Heere zou uitblijven; Hij is even getrouw in Zijn dreigingen, als Hij het in Zijn beloften is.

14. Het is mijn ernstige begeerte, dat de Efeziërs mijn banden, die ik draag, in het juiste licht leren beschouwen en zich om deze niet voor mij en mijn Evangelie schamen, zodat zij zich door die verleiders (Hoofdstuk 1: 15) zouden laten aftrekken (Efeze 3: 13). Breng u dan deze dingen, die ik u heb voorgehouden (vs. 9-13), in gedachtenis, als u bij de openbare godsdienst uw voordrachten houdt. En betuig, vooral ten opzichte van het laatste gezegde (vs. 12 v.), met nadrukkelijke verzekering (1 Tim. 5: 21; 6: 13 Efeze 4: 17) voor de Heere, bij wie zoveel erop aankomt, dat wij Hem niet verloochenen en onze trouw jegens Hem niet breken, dat zij geen woordenstrijd voeren, noch door het dulden van die strijdende leraars in hun midden die verkeerdheid begunstigen (1 Tim. 6: 4 Tit. 3: 9), dat tot geen ding nut is, de heiligmaking in het geloof (1 Tim. 1: 4) niet bevordert en tot niets dient dan tot verkering van de toehoorders, omdat de hoofdzaak, waarop het in het Christendom vooral aankomt, terzijde wordt gesteld (vgl. vs. 8).

Strijden over woorden is ten allen tijde in de kerk voorgekomen. Veel verwarring, veel scheuring is door zulk strijden teweeggebracht. Men meent om de hoogste en belangrijkste goederen te strijden en ten slotte is de grond van de hele strijd alleen die, dat wij de woorden

van de tegenstanders en zij onze woorden niet juist begrijpen. Hoe goed zou het zijn, als wij, voordat wij ons met die strijd inlieten, eerst in stilte echt beproefden, of het werkelijk nodig was om te strijden.

15. Benaarstig u, om uzelf voor God beproefd voor te stellen een arbeider, die niet beschaamd wordt, die in Zijn oordeel zal kunnen bestaan (Fil. 1: 20), die het woord van de waarheid recht snijdt.

Luther verklaart deze uitdrukking aldus in zijn kanttekening: "dat hij de wet en het Evangelie niet door elkaar mengt, maar de wet stelt tegenover de ruwe, harde, boze en hen brengt onder het wereldlijk gezag, of in de ban doet, maar de vreesachtige, bekommerde en vrome troost met het Evangelie. " Anderen zien haar aan voor een gelijkenis, aan een huisbezorger ontleend, die aan ieder toedeelt, aan groten en kleinen, wat nodig en betamelijk is. Zo moet Timotheus en ieder leraar en huisbezorger van God (1 Kor. 4: 1) zijn toehoorders onderrichten, leiden, waarschuwen, vertroosten, zoals zij het nodig hebben, tot ieder zoveel zeggen en van het woord op hem toepassen, wat en zoveel als hij gebruiken en verdragen kan; inzonderheid dat hij de zwakken melk, de sterken vast voedsel voorlegt, de gerusten niet vertroost, de bedroefden naar God, niet meer dan nodig is, beangstigt en verschrikt. Op onze plaats zal echter de uitdrukking wel betekenen recht met het Evangelie handelen, niet van het hoofddoel tot nevenzaken of nutteloze dingen of omwegen afgaan; vgl. het "niet recht wandelen naar de waarheid van het Evangelie" in Gal. 2: 14

Het woord orytomein is een woord van de priesterlijke bediening, ziende op het goed verdelen van de offerande, die op het altaar gelegd moest worden met afsnijding of terzijde legging van die delen, die niet geofferd moesten worden en af te zonderen van die, die geofferd moesten worden. In deze zin nemen Chrysostomus, Oecumenius en Theophylactus het woord hier, zeggende dat de apostel van Timotheus eist van de prediking van het woord af te zonderen alle schadelijke en nutteloze twistvragen; alle overtollige dingen en zijn toehoorders alleen te geven de zuivere melk van het woord.

16. a) Maar stel u (Tit. 3: 9) tegen het ongoddelijk ijdel roepen, zoals dat bij die verkeerde leraars te Efeze in zwang (1 Tim. 6: 20) en alleen naar de smaak van ongeestelijke lieden is (1 Tim. 4: 7). Stel u krachtig daartegen, want zij zullen in meerdere goddeloosheid toenemen. Die eenmaal aan die verkeerdheid zich overgaven, zullen een toebereide grond van het hart doen vinden, als dwaalleraars opstaan, die goddeloze leringen voordragen.

a) 1 Tim. 1: 4 Tit. 1: 14

17. En hun woord, het woord van hen, bij wie het werkelijk reeds daartoe is gekomen, zal voorteten zoals de kanker, die ontzettende ziekte, die het een deel van het lichaam na het andere aansteekt; onder welke dwaalleraars, die reeds tot zo grote goddeloosheid zijn voortgegaan, is Hymeneüs en Filetus.

18. Die beiden van de waarheid zozeer zijn afgeweken, dat zij haar reeds geheel hebben verloren, zeggende, dat de opstanding voor de gelovigen al daarmee geschied is, dat zij de opwekking of wedergeboorte hebben gekregen (Efeze 5: 14 Rom. 6: 4) en dat dus een opstanding van het vlees niet meer te wachten is 1Co 15: 22 en deze verkeren reeds sommiger geloof, zodat ook die eveneens het Christelijk geloof vaarwel gezegd hebben.

Als de apostel schrijft: "hun woord zal voorteten zoals de kanker" denkt men over het algemeen, dat zij bedoeld zijn, die zich ophouden met dingen, waarmee Timotheus niets te doen moet willen hebben. Tot deze zouden dan ook Hymeneüs en Filetus gerekend moeten worden, van wie gezegd wordt, dat zij leren dat de opstanding reeds geschied is en het is toch ongelofelijk dat een dwaalleer, die de grondslag omverwerpt, slechts zou worden voorgesteld als ongoddelijk ijdel roepen en Timotheus alleen zou worden vermaand, zich daarmee niet te verenigen. Men zal dus het subject voor het "hun woord" uit de relatieve zin "onder welken is Hymeneüs en Filetus" moeten nemen. Deze zullen hier evenmin als in Hoofdstuk 1: 15 2Ti Fygellus en Hermogenes en in 1 Tim. 1: 20 Hymeneüs en Alexander slechts bij wijze van voorbeeld met name zijn aangehaald, maar men moet ze houden voor de hoofden van een aanhang, die in de nabijheid van Timotheus, onderscheiden van de aanhangers van die afwijkende leraars in vs. 16, die slechts in ijdele overleggingen en twistvragen van een geesteloze schriftgeleerdheid welbehagen hadden een leer aankleefden, zo alle grondslagen omverwerpende, dat zij leerden, dat de opstanding reeds geschied was. Dat deze dwaalleer bij gnostieken van latere tijd wordt gevonden en dat die reeds ten tijde van de apostel was opgekomen, is te eer aan te nemen omdat het ontstaan begrijpelijk is. Wij weten uit 1 Kor. 15 hoe graag heidense Christenen de leer van een toekomstige lichamelijke opstanding van de doden lieten varen en uitspraken van de apostel zelf, zoals die in Efeze 2: 5 v. en Kol. 2: 12, gaven aan hen een aanknopingspunt, die van geen andere opstanding dan de inwendige, die van de wedergeboorte, wilden weten. Dit was een dwaalleer, waarmee ook de andere was gegeven, dat de opgestanen in deze zin hiermee reeds aan het einde waren gekomen en volmaakt waren, in plaats van de lichamelijke opstanding eerst nog bestendig te moeten tegemoet zien (Fil. 3: 10 vv.). Ontneemt zij zo de mens de plicht van ernstig toeleggen op heiligmaking, dan was te voorzien dat zij, die zo leerden, een snel en aanhoudend toenemenden aanhang zouden krijgen. In die zin moeten de woorden worden opgevat: "hun woord zal voorteten zoals de kanker", zo namelijk, dat het woord, dat van hen uitgaat, in het lichaam van de gemeente het ene lid na het andere aantast en verwoest.

Wat Hymeneüs aangaat nemen bijna alle uitleggers aan, dat hij dezelfde man is, van wie Paulus in 1 Tim. 1: 20 schreef, dat hij hem met zijn medegenoot, met Alexander, aan de satan had overgegeven, opdat zij zouden leren niet meer te lasteren en volgens de mening, die wij bij Hand. 19: 34 hebben ontwikkeld zal ook Alexander in Hoofdstuk 4: 14 v. ons als zo iemand voorkomen, die van de ban van de apostel evenmin als Hymeneüs onschadelijk had kunnen maken. Ondanks het overgeven aan de satan tot kastijding moeten beide van de slagen, waardoor zij waren getroffen, zich snel weer hebben hersteld en hebben zij zo weinig opgehouden met lasteren, dat het met hen eerder erger is geworden dan het vroeger was. Het is dus een geheel andere ervaring, die Paulus heeft gehad ten opzichte van de hem verleende macht tot excommunicatie, dan die van Petrus in Hand. 5: 3 vv. en 8 vv. Waar ligt hier de oorzaak? Het antwoord op deze moeilijke vraag, waarmee, zover ons bekend is, nog geen uitlegger zich heeft bezig gehouden, blijkt uit hetgeen de apostel verder in vs. 19-21 zegt. Toen Petrus aan Ananias en Saffira het oordeel van God voltrok, was de kerk nog op dat vaste fundament, dat het zegel had in de beide opschriften: "de Heere kent die de Zijnen zijn", en "een ieder, die de naam van Christus noemt staat af van ongerechtigheid. " Dit fundament moest de vastheid van zijn zegel op duidelijke manier aan de dag leggen. Toen daarentegen Paulus het Evangelie in de gehele wereld verbreidde, was reeds de eerste tijd van de kerk voorbij, het vaste fundament verhief zich reeds tot een groot huis en dan bleek het ook dadelijk bij het begin, dat in een groot huis niet alleen gouden en zilveren vaten zijn, maar ook houten en aarden en sommige ter onere. Geen van de latere gemeenten is weer zo geweest als de oorspronkelijke te Jeruzalem, van welke lof ons zo vaak wordt verkondigd (Hand. 2: 42 vv. ; 4: 32 vv. ; 5: 13 Integendeel hebben juist die gemeenten, die het beste begin

maakten, zoals die in Galatië en te Corinthiërs, ook des te sneller het verderf laten binnendringen. Nu moest men zich schikken in een andere regeling van God dan de oorspronkelijke was geweest (vgl. Openbaring 11: 1 v.), totdat te Zijner tijd de eerste regeling weer intreedt bij die gemeente, die weer het wezen en het karakter van de apostolische opneemt, om de overgang te vormen tot de voleinding van de gehele kerk (Openbaring 14: 1 vv. ; 19: 7 v. Ezechiël. 43: 7 vv.).

19. Evenwel de gelovigen hebben bij alle treurige ervaringen van het hart een heerlijke vertroosting, namelijk deze: het vaste fundament van God staat onwankelbaar vast, hebbende deze zegel (vgl. Num. 16: 5): "De Heere kent degenen, die Zijnen zijn; " en bovendien het tweede (Num. 16: 26 Jes. 52: 11): "Een ieder, die de naam van Christus noemt, staat af van ongerechtigheid. "

Het is alsof de apostel de behoefte voelde om zichzelf en Timotheus moed in te spreken met een "evenwel", gelijk aan dat van Asaf in Ps. 73: 1, "het vaste fundament van God staat onwankelbaar. " Onder dit vaste fundament van God moet de door God gestichte gemeente worden verstaan, die later (vs. 20) als een huis of gebouw wordt voorgesteld, maar hier eerst als grond of fundament, in zoverre de gemeente, zoals zij oorspronkelijk door God in de wereld is gesteld, slechts de onderbouw uitmaakt van het gebouw, dat pas gaandeweg wordt opgetrokken (vgl. Hand. 4: 32-5: 13). Dit fundament van God staat onwankelbaar, ondanks en in weerwil van alle menselijke inspanning, om het Godsgebouw aan het wankelen, ten val te brengen en zoals het nu van oude tijden af gewoonte was, aan de deurposten als ook op de grondstenen opschriften te plaatsen (Deut. 6: 9 Openbaring 21: 14), zo draagt ook dit Godsgebouw op zijn grondsteen een zegel of een opschrift, waardoor het eigenaardige van het daarop opgerichte gebouw uitgedrukt wordt en tevens een waarborg wordt gegeven voor zijn onvergankelijke duur. De ene zijde van het opschrift wijst op de hoogste troost van de gelovigen, de andere op hun heilige roeping, terwijl de vereniging van beide spreuken aanduidt, dat op deze weg de onwankelbare vastheid van het Godsgebouw, zowel van Gods kant, als van de kant van de mensen volkomen gewaarborgd is.

Reeds in zeer oude tijd is het de gewoonte geweest om op de posten van de deuren of op de grondstenen van een gebouw spreuken aan te brengen, opdat door deze het eigenaardige van dat gebouw zou worden aangetoond; om de nadertredenden te leren wat daarbinnen gevonden kan worden, of om de binnenkomenden te doen kennen wat zij in acht hadden te nemen, of om andere redenen. Een gebouw, gegrondvest op apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus de uiterste Hoeksteen is, is het koninkrijk van God. Het zegel op dit gebouw is: "De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn" en "Een ieder, die de naam van Christus noemt, staat af van ongerechtigheid. " Het staat daar te lezen voor een ieder, die het wil binnengaan, opdat Hij weet de Heere niet te kunnen bedriegen. Wil men ook binnendringen, als men daarin niet behoort, de Heere des huizes zal buiten doen werpen, want Hij kent de Zijnen; Hij onderscheidt ze dan ook, die Hem niet toebehoren. Ach, zoals het onder Israël was, dat zo velen de mantel van de vroomheid omhingen en een schijn van godzaligheid aannamen; zoals er onder hen zo vele bedriegers waren; zo velen, ook die verduisterd in het verstand eigengerechtigheid godsdienst noemden, zo velen die zich aanmatigden, waarop hen de Heere geen recht had gegeven, zo is het ook onder het verbood van de genade nog, men wil zich indringen in het koninkrijk en de wereld meenemen; men kent zichzelf het geloof toe en bevlekt zich met een schone schijn. De mens brengt het vaak ver in die misleiding. Hij weet de naam te verkrijgen dat hij leeft en zie, hij is dood. Het lukt hem zichzelf te misleiden, zoals de leugenaar liegen kan, dat hij zijn eigen onwaarheden gelooft. Hij kan zich bedriegen, dat hij het waarachtig geloof valsheid of dwepen noemt en zichzelf voor anderen tot maatstaf

neemt. Maar lukt het de mens ook anderen en zichzelf te bedriegen, de Heere is niet te misleiden; want de Heere Jezus Christus is die God, die harten en nieren proeft, voor wie alle dingen naakt en geopend zijn, die in ons binnenste leest als in een boek; ja, wie alle dingen van eeuwigheid bekend zijn. Hij kent de Zijnen en onderscheidt zo ook degenen, die Hem niet toebehoren. Hoe kunstig het kleed ook zij nagemaakt, hoe behendig het aangezicht zij versteld, hoe nauwkeurig de nabootsing van woorden en vormen ook zij, Christus kent de vreemden, de bokken, die zich onder Zijn schapen willen mengen. Zijn oordeel is vreselijk over degenen. "Wee uwer! wee uwer! " heeft Hij op aarde over de geveinsden gesproken en Christus Jezus is gisteren en heden dezelfde tot in eeuwigheid. "Ik weet", zegt de Verheerlijkte, "dat u de naam heeft dat u leeft en u bent dood. U zegt: ik ben rijk en verrijkt geworden en heb geen ding gebrek, en u weet niet dat u bent ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt. " De boze zaait het onkruid op de akker, waarin de Zoon des mensen het goede zaad heeft gestrooid; bij het opwassen moge het ene aan het andere uitwendig enigszins gelijken; de Heere moge Zijn dienstknechten weerhouden het onkruid uit te roeien, de dag van de oogst komt, dan laat Hij het samen binden en met onuitblusselijk vuur verbranden. Wat baat dan die schijn? Hoe verschrikkelijk die misleiding! Zij het ook dat men in het oordeel zegt: "Heb ik in Uw naam geen krachten gedaan, geen duivels uitgeworpen? " De Heere zal antwoorden: "Ik heb u nooit gekend. Ga weg van Mij, u vervloekten! In het eeuwige vuur, dat de duivel en zijn engelen bereid is. " Hoe zondigt men daardoor! Het is bedriegen van de mensen, het is liegen tegen God, die men niet misleiden kan. Is satan niet vreselijker, omdat hij zich verandert in een engel van het licht? De goddeloze is dan daarom ook te gruwelijker, omdat hij zich men een vals kleed bedekt. O, wacht u voor die zuurdesem van de farizeeën, want de Heere is een God van waarheid. De Herder kent Zijn schapen en onderscheidt de bokken; rechtvaardig en heilig is Hij. "Ik ken de Mijnen", zegt de Heere. Menig gelovige wordt miskend en veracht. De Heere heeft een groot werk aan zijn ziel gedaan, grote genade is aan hem bewezen, maar er wordt gespot met zijn bevindingen en men noemt hem een huichelaar. Daar leeft een kind van de Heere in stilheid voort en velen zien naar hem niet, omdat het hem niet juist als anderen gegaan is, of er is een openbare zonde door hem gepleegd, die hij zo diep heeft betreurd, een Davidszonde, door een Davidsberouw gevolgd, die hem verachtelijk doet zijn. Daar leeft een ander met minder aangename karaktertrekken, of met een hem aanklevende zonde, die hij gedurig met hete tranen voor de Heere brengt; maar de mensen veroordelen hem. Wie onder mijn broeders en zusters is het onbekend, hoe de kinderen van deze wereld spotten met de kinderen van God en hun vijandschap tonen? Weet het ook niet menigeen van u, hoe zwaar het is miskenning te vinden, waar wij de gemeenschap van het geloof mogen verwachten? "Ik ken de Mijnen", zegt de Heere. Voor Zijn aangezicht is geen enkel van Zijn schapen verborgen, niet één ontgaat hem één ogenblik. En wat zegt het door mensen miskend te worden, als men door Hem gekend wordt? Wat zegt het eenzaam te wezen, als men gemeenzaam is met Hem? O! wat een dierbare vertroosting! Wat een zoete vreugd, als men uitroepen mag: "U Heere, weet het, dat ik genade van U ontvangen heb, U kent mij als de Uwe, Uw eigendom. " O, dan kan alles ontbreken, dan is een woestijn niet droevig meer. Kinderen van de Heere! Schapen van die grote Herder! al kent u de wereld niet, al wantrouwt u ook menigeen, die uw ziel liefheeft, daar is een boek van het leven, van het Lam. U leeft in het hart van uw Heer, die de namen van de Zijnen belijdt voor Zijn hemelse Vader. Hij acht dat droevige voor u goed en eenmaal een korte tijd nog slechts dan zal Hij alles openbaar maken. Al Zijn verborgenen en miskenden zal Hij bekend doen worden en hun die nieuwe naam geven, die niemand kent, dan die hem ontvangt. Nog een kleine tijd, dan roept Hij allen voor Zich. Vrees niet, want Hij kent u, Hij plaatst u aan Zijn rechterhand en doet u ingaan in Zijn heerlijkheid. Dat gekend worden door de Heere heeft een grote betekenis, want het is een kennen door de Machtige en Genadige. Hij is de Heere, die stormen het zwijgen oplegt en het woeden van de zeeën stilt.

Hij is het, die alle macht is gegeven in hemel en op aarde. Hij is de Gekruisigde, die de zonden vergeven kan en gebrokenen van harte helen. Die Herder bemint Zijn gekenden met een eindeloze, goddelijke liefde. Hij kent ze in hun zwakheid en zonde; hij weet hoe makkelijk ze struikelen en vallen; hoe het schaap geen ogenblik zonder de herderzorgen kan en daarom zorgt Hij en wijkt Hij van de Zijnen niet. Hij weet het, wie schapen, wie lammeren, wie zogenden zijn; Hij kent ieder in zijn gesteldheid, ook in al hun aardse noden en behoeften en omstandigheden. Alle dingen zijn Hem bekend en Zijn macht en liefde zijn groot genoeg, dat aan een ieder zal gegeven worden wat die behoeft. Een goede herder kent zijn schapen en daarom verlaat hij ze niet; hij kent hun behoeften en leidt ze naar grazige weiden en brengt ze tot het water; hij kent de ziekten en gebreken en hij geneest ze; hij kent hun machteloosheid tegenover het roofgedierte en daarom waakt hij. Zo kent de Heere Jezus de Zijnen. O, gekenden door Hem! wat een heil! Nee! u zult niet bezwijken, geen leed zal u genaken. Al zijn uw zonden, berouwvolle, ook nog zo velen, al woelen duizenden begeerlijkheden ook in u, al zijn de omleidingen van de duivel ook nog zo listig, ja! ween wel over uzelf en vrees; maar niet zonder hoop, zonder vertrouwen. De Heere, die u gekocht heeft met Zijn bloed, kent u; die medelijdende Hogepriester zal uw gerechtigheid, uw heil wezen; Hij zal u niet begeven, noch u verlaten. Als u Hem uw zonden klaagt. Hij roept u toe: "Ik ken u. " Als u in het koninkrijk van de Heere moet strijden en u vraagt Zijn genade en kracht, terwijl het u zwaar valt, Hij antwoordt: "Ik ken u. " Als u in de nood verkeert, Hij schenkt u het teken, dat Hij op u ziet. Als u tot het doodsuur gekomen zult zijn, dan is uw Meester daar en Zijn: "Ik ken de Mijnen" vertroost en zaligt u. O, dan zal het reeds een geopende hemel wezen! Als u tot het oordeel wordt geroepen, de Heere zal tot u spreken: "Ik ken u als de Mijne. Ga in de vreugde van uw Heere. " Ja! door Jezus gekend te zijn is zaligheid, is eeuwig veilig wezen. Met Hem zal niets te moeilijk zijn. Hij waakt, Hij vergeeft, Hij zegent, de Machtige Jakob, de Verlosser van Israël.

Twee waarheden moeten de onverwoestbare tempel van de kerk als het ware tot een waarteken dienen en geven te kennen de troost en de hoop, maar ook wat de ware belijder van Jezus verplicht en verschuldigd is.

"De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn", zo luidt de spreuk Num. 16: 5 in de Septuaginta. Zij dus, die de Zijnen niet zijn, zondert de Heere af en daardoor blijft het gebouw vast. Wat zij, die de Heere toebehoren moeten doen, zegt het tweede deel van het opschrift.

Als iemand in de ongerechtigheid gevangen is, staat hij niet op het vaste fundament van God. Ik zou, als ik kon, de ziel van de onrechtvaardige uit zijn lichaam willen uittrekken; u zou dan zien, hoe bleek zij is, hoe zij siddert, hoe zij zich schaamt, hoe zij in angst is en zichzelf veroordeelt. Het oordeel van het geweten blijft steeds onveranderd; wel zegt niemand openlijk, dat het kwaad goed is, maar men verzint uitwegen en doet al het mogelijke, om zich door woorden als zonder schuld voor te doen; het geweten kan men echter niet misleiden.

Het fundament, waarop ons geloof rust, is dit: God was in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenend, hun zonden hun niet toerekenend. Het grote feit, waarop het waarachtige geloof vertrouwt, is, dat het Woord vlees is geworden en onder ons heeft gewoond, "en dat Christus eenmaal voor de zonden heeft geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen, die zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout; " de straf die ons de vrede aanbrengt was op Hem en door zijn striemen is ons genezing geworden; in één woord, de vaste zuil van de hoop van de Christen is plaatsbekleding. De verzoenende offerande van Christus voor schuldigen, Christus zonde gemaakt voor ons, opdat wij rechtvaardigheid van God zouden worden in Hem, Christus een waarachtig zoenoffer,

Zich opofferend voor zo velen als Hem door de Vader gegeven zijn, voor God bij name bekend en in hun eigen harten erkend door hun vertrouwen op Jezus dat is de hoofdwaarheid van het Evangelie. Als deze grondslag werd omvergehaald, wat konden wij dan nog? Maar hij staat onbeweeglijk als de troon van God. Wij weten het; wij rusten erop; wij verblijden ons erin; onze vreugde is het daaraan vast te houden, die te bepeinzen en te verkondigen, terwijl wij begeren door erkentelijkheid voor deze grondslag in al ons leven en wandel gedrongen te worden. In onze dagen richt men de aanval tegen de leer van de verzoening. Men kan het denkbeeld van plaatsbekleding niet verdragen. Men verfoeit de gedachte "dat het Lam van God de zonde van de mensen zou hebben gedragen. " Maar wij, die bij ondervinding de dierbaarheid van deze waarheid kennen, zullen haar ondanks alle tegenstand met vertrouwen blijven verkondigen. Wij verwateren en veranderen haar niet, in geen enkel opzicht doen wij haar tekort. Steeds zal Christus voor ons blijven een waarachtige borg, menselijke schuld en ellende dragend in de plaats van mensen. Wij kunnen, wij mogen dat niet prijs geven, want het is ons leven en ondanks elke tegenstand geloven wij, dat het vaste fundament van God staat.

Het geloof van enkelen kan wel te gronde gaan, maar de eigenlijke grondslag, of het vastgegronde hoofdgebouw van de gemeente van de Heere kan nooit worden gesloopt. Zoals door een zegel, waarop een spreuk gegraveerd is een zaak als iemands eigendom wordt gekenmerkt, zo heeft de Heere op Zijn gemeente deze dubbele spreuk afgedrukt. De eerste wijst daarop, dat ondanks alle menselijke kortzichtigheid, de vermenging van rechtvaardigen en goddelozen in de gemeente toch eigenlijk voor de Heere niet bestaat, dat, als vaste stenen in zijn gebouw, slechts zij zijn ingevoegd, die Hij als de Zijnen erkent. De tweede spreuk heeft betrekking op de onbedriegelijke waarheid, die het oordeel van de mensen in het onderscheiden van rechtvaardigen en goddelozen moet besturen. Niemand, die Christus' naam noemt (d. h. Hem aanroept, Hem als zijn Heiland belijdt), mag in de zonde voortleven. Elke zonde met voorkennis gepleegd, kenmerkt hem als een schijnlid aan het lichaam van Christus.

20. Maar in een groot huis (1 Tim. 3: 15) zijn, wat de stof aangaat, waaruit zij zijn gemaakt (1 Kor. 3: 12), niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook houten en aarden vaten en aan de andere kant, wat hun waarde aangaat, naar het gebruik, waartoe zij bestemd zijn, sommige ter ere, maar sommige ter onere (Rom. 9: 21 vv.).

21. Als dan iemand zichzelf van deze vaten ter onere reinigt, uit de verontreinigende gemeenschap treedt, zoals ik daartoe reeds in 1 Tim. 6: 5 vermaande, die zal een vat zijn ter ere, geheiligd en bekwaam tot gebruik van de Heere, tot bevordering van de welvaart van Zijn huis, tot alle goed werk toebereid; en zo'n vat te zijn is toch zeker ook de bijzondere wens van uw hart (vs. 15).

Tot het fundament van God, zo heeft de apostel in vs. 19 gezegd, behoren alleen zij, die de Heere echt toebehoren. In vs. 20 v. gaat de apostel meteen over tot de factische openbaring van de kerk, die in haar vorm, uit verschillende en zelfs tegenovergestelde elementen samengesteld, deze bewering schijnt tegen te spreken. Hij wil nu aanwijzen dat dit natuurlijk en relatief noodzakelijk is in een groot huis, zoals de kerk zich factisch openbaart. Aan de andere kant wil hij daaraan de vermaning verbinden, om zich te reinigen van alles, wat in een huis van God tot een vat ter onere maakt. Bij de woorden "in een groot huis" moet wel gelet worden op het woord "groot". Het drukt ongeveer dezelfde gedachte uit, als de gelijkenis van het net in MATTHEUS. 13: 47 vv. Is dat eens in de zee geworpen, dan kan het niet anders zijn, dan dat het vissen van allerlei aard opneemt en evenals wat eerst een "vast fundament"

(vs. 19) was in de kerk, als zij openbaar geworden is, tot een groot huis wordt, kan ook bij haar niet achterblijven wat bij elke grote woning plaats vindt, dat zij vaten verschillend in waarde en gebruik in zich bevat. Zo leert onze plaats ons de kerk op dubbele manier te beschouwen, ten eerste als het door God in de wereld gevestigde gebouw, waartoe alleen zij behoren, die de Heere echt toebehoren; en vervolgens als een groot huis, waarin wat van elkaar onderscheiden, ja, aan elkaar tegenovergesteld is, bij elkaar wordt gevonden. Het recht tot onderscheiding tussen een zichtbare en een onzichtbare kerk, welke laatste binnen de eerste de vaste grond vormt (Rom. 11: 1 vv.), is daaruit even duidelijk als dat het ten onrechte is als men de werkelijke openbaring van de kerk (het "grote huis tot de vorm van "het vaste fundament van God", al is het ook maar voor een deel, wil reduceren en daarom de vaten ter onere wil afscheiden. Geen uitwendige scheiding, maar het zichzelf reinigen van zulke mensen, noemt de apostel als het middel, dat hier moet worden aangewend.

Ook onder de gouden en zilveren vaten moeten de waardige, de echte onder de houten en aarden vaten de onoprechte leden van de gemeente worden verstaan. Elke klasse heeft echter in zichzelf haar trappen (vgl. MATTHEUS. 13: 23).

Vooral mag niet worden voorbijgezien, dat de eerste uit onvergankelijk, edel metaal, de andere daarentegen alleen uit breekbaar hout of aarde stof vervaardigd zijn en dus niet tot een blijvend, maar slechts tot een tijdelijk gebruik bestemd zijn, waarna zij worden weggedaan.

Zeker moesten alle leden van de kerk gouden en zilveren vaten zijn. Want zij is het lichaam van Christus, de kuise maagd, die geen vlek heeft; maar het is niet door de aard, of door de organisatie van de stof bepaald, of iemand een gouden of een aarden vat is, maar door onze wil. In de materiële wereld kan van een aarden vat nooit een gouden en uit een gouden nooit een aarden vat worden; in de geestelijke wereld is echter zo’n verandering en omkering. Paulus was een aarden vat, hij werd echter een gouden; Judas was een gouden vat, hij werd een aarden.

C. Vs. 22-Hoofdstuk 3: 12. "Liefde", De eerste vermaning, waarmee de apostel tot een nieuwe afdeling overgaat is: "Ontvlucht de begeerlijkheden van de jeugd". Deze wijst aan, dat hij, zoals het door ons hier boven geplaatste woord te kennen heeft, Timotheus wil onderrichten, tot welke ambtsbediening de Geest van God, als een geest van de liefde hem dringen moest. De begeerlijkheden of geneigdheden toch van de jeugd drongen er bij Timotheus op aan, om de plicht van de Christelijke liefde zo op te vatten, alsof hij het verkeer met hen, die de vaten ter onere in het huis van God uitmaken (vs. 20), niet geheel hoefde op te geven (vs. 21), maar alsof hij door met hen te spreken en door voorstellingen van de waarheid hen moest proberen te overwinnen en te overtuigen. Dergelijke idealistische gedachten moet hij echter terzijde stellen en daarentegen een liefde betrachten, zoals die met het zoeken naar de gerechtigheid en het geloof harmonieert en het zoeken van innige gemeenschap met alle ware, oprechte Christenen ten gevolge heeft. Met zo’n liefde is niet te rijmen het zich inlaten met strijdvragen, die slechts twist veroorzaken, maar zij eist iets anders, namelijk dit, dat een knecht van de Heere zich vriendelijk betoont jegens allen, bereid is om te onderrichten en op de juiste weg te brengen, waar ook maar de gelegenheid daartoe zich aanbiedt, dat hij met zachtmoedigheid hen draagt, die hem moeite veroorzaken en ook nog niet wanhoopt aan de bekering van hen, die hem nu nog tegenspreken (vs. 22-26). De apostel karakteriseert vervolgens nader de mensen naar hun zedelijke gesteldheid, zoals zij in de laatste dagen vóór Christus van de hemel verschijnt en aan de tegenwoordige loop van de wereld een einde maakt, de grote massa van de uitwendige Christenen zullen uitmaken. Hij gaat met zijn beschrijving zo ver, dat hij ze voorstelt als degenen, die wel de schijn van godzaligheid

hebben, maar de kracht ervan verloochenen. Vervolgens vestigt hij de aandacht van Timotheus op hen, die in de tegenwoordige gemeente reeds aanwezig zijn en op wie dat laatste eveneens toepasselijk is en wier zoeken er alleen toe dient, om zulke mensen te vormen, zoals die in de laatsten tijd er zullen zijn. Deze moet hij mijden, als zij zich aan hem opdringen, hen moet hij dadelijk van zich wijzen en niet door de schijn van godzaligheid zich laten misleiden, om hen voor medehelpers in zijn werk aan te zien. Dat zou een omkering van die liefde zijn, die hij moet beoefenen, een verkeerd vrede houden met allen zijn, terwijl de apostel daartoe vermaande met allen, die de Heere aanroepen uit een rein hart (Hoofdstuk 2: 22). Ook mag hij niet vrezen door afwijzing van die mensen, die van verkeerde gedachten zijn en geen proefhoudend geloof bezitten, zich gevaarlijke vijanden op de hals te halen; zij zullen het toch niet lang uithouden, maar snel met hun dwaasheid tot schande worden (Hoofdstuk 3: 1-9). Is Paulus zo eens gekomen op het onderwerp van sympathie, nu herinnert hij Timotheus nog aan zijn oorspronkelijk sympathiseren, toen hij een helper van de apostelen werd en dringt er bij hem op aan om zijn oorspronkelijke sympathie ook verder vast te houden. Het is een sympathie met allen, die godzalig willen leven in Christus Jezus, waarvoor zij dan zeker ook vervolging moeten lijden (vs. 10-12).

22. Maar ontvlucht de begeerlijkheden van de jeugd. Laat u niet in het werk van uw bediening dringen door die verkeerde neigingen, die aan de jeugdige leeftijd eigen zijn en waartegen dienvolgens ook door u (1 Tim. 4: 12) gewaakt behoort te worden. En jaag na rechtvaardigheid, geloof, liefde (1 Tim. 6: 11), vrede, dat is eendrachtig verbonden zijn met al degenen, die de Heere aanroepen uit een rein hart, met al de oprecht gezinde leden van de gemeente (vs. 19. 1 Kor. 1: 2

Bij "begeerlijkheden van de jeugd" moet men niet denken aan de verzoekingen tot wellust en onreinheid, maar ook aan andere verkeerdheden, bijvoorbeeld aan inbeeldingen van wie weet niet wat snel te kunnen volbrengen. Maar de Heere heeft geen lust aan de sterkte van het paard, noch een welgevallen aan de benen van de man, de Heere heeft een welgevallen in degenen, die Hem vrezen, die op Zijn goedertierenheid hopen (Ps. 147: 10 vv.). Men moet in alles de weg van de genade leren gaan, wantrouwend en ontvluchtend alles wat het jonge hart zou kunnen ingeven.

De jonge geestelijke heeft in zijn jeugd een helpster, maar ook een vijandin tegen zijn ambt. Hij heeft de frisheid, de openheid, de geestdrift, al het beminnelijke van de jeugd en dit maakt, dat in de regel alle harten voor hem kloppen. Men hoort hem liever prediken dan de oude geestelijke, daarom is bij hem de kerk voller. De kinderen gaan liever bij hem tot het godsdienstonderwijs, dan bij de oude geestelijke, want de jongere man komt hun voor als een broeder. Vooral het vrouwelijke geslacht sluit zich voor het grootste deel meer aan de jonge geestelijken aan dan aan de bejaarden. De jonge geestelijke weet zich in alle omstandigheden sneller te vinden, het is voor hem gemakkelijker zich naar die te schikken; de bejaarde heeft veelal iets stroefs, hij wenst, dat alles bij het oude blijft, alles in de oude gang bedaard voortgaat. Dit zijn voordelen, die de jonge geestelijke juist door zijn jeugd heeft. Tegenover deze voordelen staan echter grote gevaren. Het eerste gevaar is de ijdelheid. Deze sluipt zo vaak, zonder dat men er zich van bewust is, het hart in. De jonge geestelijke zou geen mens moeten zijn, als de bijval, die hij inoogst, hem niet ijdel maakte; o, dan komt het erop aan om zichzelf steeds de vermaning voor te houden, om de begeerlijkheden van de jeugd te ontvluchten! Een tweede gevaar is de onbestendigheid. Men wil alles in een betere gang brengen, men begint dit en begint dat. Men laat het weer liggen en komt tot een rusteloos jagen, tot een ijverig velerlei doen, dat niet goed is, want niets is voor de werkzaamheid van de geestelijke noodzakelijker dan rustig voortgaan. Een derde gevaar is de moedeloosheid.

Men gaat met jeugdige geestdrift aan zijn werk; men twijfelt niet aan een gezegend gevolg, maar men ziet zich bedrogen. Of alles blijft bij het oude, of het vuur dat men had aangestoken, blijkt een strovuur te zijn, dan wordt met het vuur ook de geestdrift uitzekert, men is verlamd, men trekt zich terug, men geeft zijn belangstelling, zijn kracht, zijn inspanning aan andere zaken.

23. En verwerp de vragen, die dwaas en zonder lering zijn, zoals de anderen die opwerpen, zij die niet rein van hart zijn (Tit. 1: 15 v.); mijd die, wetend uit eigen ervaring, die u te Efeze reeds vaker heeft opgedaan, dat zij, in plaats van iets tot verbetering in het geloof (1Tim. 1: 4) bij te dragen, integendeel twistingen voortbrengen (1 Tim. 6: 4 Tit. 3: 9).

24. En een dienstknecht van de Heere, die gezegend in zijn roeping werkzaam wil zijn (1 Kor. 16: 10), moet niet twisten, Hij moet zich niet inlaten in strijd met degenen, die alleen hun wetenschap en welsprekendheid willen tonen, maar hij moet vriendelijk (1 Thessalonicenzen. 2: 7) zijn jegens allen, bekwaam ("gezind om te leren (1 Tim. 3: 2) en die de kwaden, die door hun gedrag tot ongeduld en mismoedigheid zouden kunnen brengen, kan verdragen.

In vs. 21 werd gezegd: "als dan iemand zichzelf van deze reinigt, die zal een vat zijn ter ere". enz. Nu vermaant de apostel Timotheus om daarnaar te trachten, dat hij met allen, die de Heere aanroepen uit een rein hart, vrede houdt. Reinheid van het hart moest hen, die mede-Christenen, bij wie hij deze vindt, waard maken, zodat hij er prijs op stelt in vriendschap en gemeenschap te leven. De gehele vermaning heeft echter ten doel om, in plaats van zich over te geven aan datgene, waarin jongeren lust hebben, datgene te zoeken, waarom het een ware Christen te doen moet zijn, dat hij het zelf moge zijn en met hen in vrede leeft, die het zijn. Omdat hij daarentegen weet, dat die dwaze en nutteloze strijdvragen of disputaties, waarvan ook in Titus 3: 9 melding wordt gemaakt, altijd in twistingen ontaarden, kan hij zich met die niet inlaten; want een knecht des Heren zou hen, in wiens dienst hij is, zeer kwalijk dienen, als hij, in plaats van alleen op vrede met hen bedacht te zijn, die de Heere uit een rein hart aanroepen, twisting met hen, die slechts hun wetenschap willen laten schitteren, voor zijn werk zou houden.

Reeds in zijn eerste brief (Hoofdstuk 4: 7; 6: 4 v.) heeft de apostel Timotheus herhaalde keer erop gewezen, dat hij zich niet met nutteloze vragen bezig moet houden en weer nu. Waarom zo vaak? Omdat de verzoeking daartoe steeds weer onder nieuwe voorwendsels zich verheft. Die het allereerst aanbevolene jagen naar gerechtigheid, geloof, liefde enz. verzuimt, die wil zich toch in het een of ander goed voordoen en daardoor vervalt men vaak tot zulke dwaze en nutteloze vragen.

Zeker zijn er ook zeer belangrijke vragen, die men niet mag ontwijken, maar hier spreekt de apostel van zodanige, die hij dwaas en nutteloos noemt en waarvan Timotheus weet, dat zij slechts twisting voortbrengen.

25. Hij vermaant en wijst terecht (Tit. 3: 10), a) met zachtmoedigheid onderwijzend degenen die tegenstaan, die het Christelijk geloof, waartoe hij ze brengen wil, op allerlei wijze tegenspreken. Hij moet dit doen met hoop, of hun God door het verbreken van hun tegenstand te eniger tijd bekering gave tot erkentenis van de waarheid (1 Tim. 2: 4).

a) Gal. 6: 1

26. En zij weer ontwaken mochten, om gered te worden uit de strik van de duivel, waaronder zij in de tegenwoordige stemming van het hart gevangen waren en zolang zij nog, bedwelmd door verkeerde gedachten en meningen, voor deze al tegensprekende ijveren, gevangen blijven tot zijn wil, die is om tegenover de verbreiding van het Christelijk geloof bolwerken op te richten (2 Kor. 10: 4 v.).

Bij de weerspannigen, die Timotheus moet bestraffen of op onderrichtende manier moet terechtbrengen, moet niet gedacht worden aan dwaalleraars, noch aan degenen, wier geloof ziekelijk is, want deze waren reeds tot kennis van de waarheid gekomen, voor zij de dwaalweg insloegen, die zij bewandelen, of van de waarheid, eerst erkend, afweken. Er zijn niet-Christelijke tegenstanders bedoeld, die de Christelijke leer, als zij die horen voordragen, weerspreken, zoals het Griekse woord ook een opkomen uit een bedwelming schijnt te betekenen (vgl. Rom. 7: 9). De dienstknecht van de Heere nu moet bij de wijze, waarop hij de weerbarstigen bestraft, de mogelijkheid in het oog houden, dat God hun zou kunnen geven om andersgezind te worden en tot kennis van de waarheid te komen.

Is onze liefde een ware, d. i. een heilige liefde, dan is het zeker onmogelijk tegenover dwaling en zonde een onverschillige houding aan te nemen. Aan de andere kant moet tussen zaken en personen scherp worden onderscheiden en juist door de blik op de ongelukkige toestand van de dwalenden, ons medelijden worden opgewekt. Die daarom geen tegenspraak kalm kan dragen en beantwoorden is evenmin voor de dienst van het Evangelie geschikt, als die geneesheer tot vervulling van zijn roeping in staat zou zijn, die zich door de beschimpingen van een, die in koortsen ijlt, liet bewegen, om of het ziekbed te verlaten, of het schelden te beantwoorden.

HOOFDSTUK 3

OVER DE ZWARE TIJDEN VAN DE LAATSTE DAGEN EN HET GROTE NUT VAN DE HEILIGE SCHRIFT

1. En a) weet dit, dat in de laatste dagen, die aan de terugkomst van Christus onmiddellijk voorafgaan (2 Petrus 3: 3 Judas 1: 18) ontstaan zullen zware tijden, wat de toestand aangaat van het dan levend mensdom (Efeze 5: 16).

a) 1 Tim. 4: 1

2. Want de mensen zullen, wat de grote massa aangaat, zijn liefhebbers van zichzelf, omdat ieder slechts zoekt wat het zijne is (1 Kor. 10: 24), geldgierig (1 Tim. 3: 3 Luk. 16: 14), laatdunkend, pralend, hovaardig (Rom. 1: 30), lasteraars (1 Tim. 1: 13 Tit. 3: 2), de ouderen ongehoorzaam (Rom. 1: 30), ondankbaar (Luk. 6: 35), onheilig (1 Tim. 1: 9).

3. Zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijk (Rom. 1: 31), achterklappers, die boze laster over hun naasten uitstrooien (Ps. 52: 4 vv.), onmatig, wreed, zonder liefde tot de goeden (vgl. Tit. 1: 8).

4. Verraders (Luk. 6: 16 Hand. 7: 52), roekeloos, lichtzinnig en onbedachtzaam handelend (Hand. 19: 36), opgeblazen, beneveld door hoogmoed en andere verblindende gedachten (1 Tim. 3: 6; 6: 4), meer liefhebbers van de wellusten dan liefhebbers van God (Rom. 16: 18 Fil. 3: 18 v. Jak. 4: 1).

5. Hebbend op Farizese manier (MATTHEUS. 3: 7; 23: 2 vv. een gedaante van godzaligheid, maar die de kracht daarvan verloochend hebben (Tit. 2: 12). a) Heb ook een afkeer van deze. Laat u niet innemen door mensen van die aard, voor zoverre die nu reeds in de gemeente zijn (1 Joh. 2: 18), vooral niet door degenen, die de schijn van godzaligheid hebben, maar de kracht van het geloof missen.

a) MATTHEUS. 18: 17 Rom. 16: 17. 2 Thessalonicenzen. 3: 6 2 Joh. 1: 10

Paulus laat hier een herinnering volgen aan de laatste tijd, om door deze Timotheus te oriënteren over hetgeen zeker reeds in deze tijd begint te ontwaken. Een plaats, parallel met de onze, is 1 Tim. 4: 1 vv. Het doel van de vermelding van de toekomst is beide keer om Timotheus daaruit het tegenwoordige te doen kennen, opdat hij weet wat onder die omstandigheden zijn plicht is. Evenals daar berust ook hier wat de apostel over de toekomstige vorm van het Christelijk leven zegt op een profetie van de goddelijke Geest. Op onze plaats is het echter niet de nabij zijnde afval van het geloof, waarop de apostel wijst, maar de onzedelijkheid onder Christelijke schijn en naam, zoals die zich in de laatste dagen zal openbaren.

Wat die tijden zwaar maakt is de toestand van de mensen, zoals die dan zijn zal. De apostel schildert die, terwijl hij een menigte van slechte eigenschappen optelt, waarmee zij zullen besmet zijn, maar zo, dat het "zij hebben een schijn van godzaligheid, maar de kracht daarvan verloochenen zij", het slot van deze optelling uitmaakt. Bij al hun verkeerde eigenschappen hebben zij een gedaante van vroomheid; maar dit is juist het ergste van alles, want terwijl zij vroom schijnen zijn het mensen, die de kracht ervan verloochenen of als iets, waarvan zij niets willen weten, van zich hebben afgestoten. Zij hebben dus de buitenzijde van de

vroomheid aangenomen, maar zich voor haar heiligende kracht dicht gesloten en zijn dus van alle verkeerdheden vol. De opsomming van de slechte eigenschappen begint met de eigenliefde, die het hare zoekt en de liefde tot de naaste uitsluit: op haar volgt in de eerste plaats de liefde tot het geld, die er alleen op uit is, om voor zich winst te doen en het zoeken naar iets beters dan geld en goed is, buitensluit. Laatdunkend of grootsprekend is hij, die zich een eer toe-eigent, die hem niet toekomt, hovaardig, die op anderen neerziet, als die minder eer dan hij waardig is; en een lasteraar, die anderen de eer ontneemt, die hij bij God heeft: Alle deze vijf eigenschappen hebben dit gemeen, dat de mens slechts aan zichzelf betekenis toekent en niet aan zijn medemensen. Dan volgen eigenschappen, die op onderdrukking van het zedelijk gevoel rusten, en daarom onnatuurlijk zijn. Het naast aan hem, die anderen de eer ontneemt, die hij bij God heeft, is hij, die de ouders gehoorzaamheid weigert, waarmee hij ze als kind moest eren en weer aan dezen, die de weldoener de dank weigert, die hij hem verschuldigd is. Die de goddelijke orde van de menselijke verhoudingen niet acht, is ongeestelijk, ongoddelijk 1Ti 1: 11. Die de stem van het bloed in zich verstikt, is zonder natuurlijke liefde; die zonder zedelijk gevoel van recht is (dat hij noch een verbond van verzoening maken, noch een verbond van het verdrag kan houden) is onverzoenlijk; en het gevoel voor waarheid moet hij in zich hebben gedood, die een achterklapper is. Deze, de achterklapper, laat aan zijn tong de vrije loop en is hierin aan de lasteraar (vs. 2) verwant, zodat de uiterste einden van de beide eerste rijen elkaar aanraken; hem komt onder hen, die de derde reeks uitmaken, de onkuise, de onmatige, het naast, die aan zijn hartstochten de vrije teugel laat en aan deze weer de wrede, die, zoals aan een ongetemd dier, geen plaats geeft aan verzachtende invloeden en weer aan dezen, die zonder liefde tot de goeden is, die een hart heeft ongevoelig voor hetgeen goed is, terwijl de verrader er geen gewetenszaak van maakt om hem aan de vijand prijs te geven. Onderscheiden van deze vier eigenschappen zijn de drie volgende: de roekeloze of lichtzinnige, de opgeblazene of verdwaasde, die meer een liefhebber van de wellusten is dan liefhebber van God, als hij enige kennis van God heeft; en deze mensen hebben die zeker, want zij willen voor vroom worden gehouden. Met de eigenliefde, die de liefde tot de naaste uitsluit, is de optelling begonnen, met de wellust, die met de liefde van God in tweestrijd is, eindigt zij. Drie rijen van eigenschappen onderscheiden wij een van vijf een van zes en een van zeven delen, welke laatste weer uit vier en drie bestaat. Het slot van het treurig beeld is het ergste van alles, wat het ontaarde mensdom te aanschouwen geeft, terwijl de zo voorgestelde mensen bij al dat zedelijk verderf het uitwendig voorkomen van vroomheid hebben.

De gehele plaats doet ons denken aan Rom. 1: 29-31 waarmee de onze verscheidene uitdrukkingen gemeen heeft, die anders niet voorkomen; het is een nieuw heidendom onder Christelijke naam, dat de apostel hier beschrijft.

Het vallen van een steen op de aarde is niet natuurlijker dan de geneigdheid van de mensen, om zich van God af te keren. Welke middelen er ook aangewend worden om hen er toe te brengen God en elkaar lief te hebben, zij zullen niet gelukken dan door de invloed van de herscheppende Geest. En zou iemand kunnen denken dat de zonden, die hier genoemd worden, minder fatsoenlijk zijn in mensen, die Christenen genoemd worden, dan in de heidenen? Wanneer enige vorm of denkbeeld van godsdienst gebruikt wordt als dekmantel of verontschuldiging voor moedwillige overtredingen van de wet van God, is het gevaar zelfs groter dan voor mensen, die openlijk alle eerbied voor God afwerpen.

Het is geen nieuw soort van pesten in de maatschappij van Christus, die hier ten toon worden gesteld, maar dezelfde die ook elders in deze en in de eerste brief, vooral 1 Tim. 4: 1, 2 worden beschreven. Mensen, die de godsdienst in dweepachtige bespiegelingen en

lichaamsoefening stelden, omgang met de geestenwereld voorwendden en daardoor rekenden met de uiterlijke wereld niets gemeen te hebben, zodat eigenlijke zedelijkheid, reinheid, menslievendheid niet tot hun plichten behoorden en zij tevens het uitvaagsel van het mensdom en het uitverkoren deel van het Christendom, naar hun stellingen, konden zijn. Om zich deze ongerijmdheid enigszins te kunnen voorstellen, denke men bijvoorbeeld aan de Munsterse wederdopers en aan sommige verschijnselen, die zelfs in onze dagen hier en elders zich vertonen.

6. a) Want, om u nog nader aan te wijzen welke mensen ik bedoel, dezen zijn het, die als vrome zielenjagers in de huizen insluipen (MATTHEUS. 7: 15) en nemen met hun toverkunsten de vrouwen (vgl. 1 Tim. 2: 14) gevangen, zij nemen die voor zichzelf tot een buit (MATTHEUS. 23: 15). Het zijn vrouwen, die met zonden geladen zijn, zodat zij aan de ene kant zich van die last proberen te ontdoen en aan de andere kant de zonden zelf niet nalaten, zodat zij door menigerlei begeerlijkheden gedreven worden (Hebr. 13: 9).

a) Tit. 1: 11

7. Vrouwen, die altijd leren, altijd onderwezen willen worden, die er op uit zijn hoe zij tot God in een goede verhouding en eens in de hemel zullen komen en toch nimmermeer tot kennis van de waarheid kunnen komen, omdat haar leergierigheid er eigenlijk op uit is, hoe zij datgene, waarvoor zij vrezen, voorbij zullen kunnen sluipen (Hand. 20: 21; 21: 24 v.).

Met het woord: "heb ook een afkeer van deze" geeft de apostel Timotheus een aanwijzing, die met de vorige schildering wat plotseling en onverwacht verbonden is. Deze verkrijgt haar verklaring pas door hetgeen verder volgt, waar Paulus mensen, die Timotheus reeds rondom zich heeft, voorstelt, als behorende tot het mensdom van de laatste tijd. Degenen namelijk, die in de huizen insluipen en de met zonde overzaaide, zoals er woordelijk staat, door menigerlei begeerlijkheden beheerste, altijd lerend en nooit tot kennis van de waarheid komende vrouwen gevangen nemen. Deze moet hij mijden als mensen, waarmee hij niets te doen wil hebben; want het Griekse woord, dat in de grondtekst staat, is niet hetzelfde als dat in 1 Tim. 6: 20 op dezelfde manier vertaald is en wat betekent, voor iemand uit de weg gaan, met wie men zich niet wil inlaten, maar dat wat in Hoofdstuk 1: 15 gebruikt werd voor "zich van mij afgewend hebben. " De mensen, die de apostel bedoelt, zijn dus degenen, die er voor wilden gehouden worden en zich zo voordeden, alsof zij met Timotheus in de beste verstandhouding waren. Zij drongen zich aan hem op; hij moet echter elke gemeenschap met hen afsnijden, want hun doen en zoeken heeft met zijn werk niets gemeen. Naast en buiten het leven van de gemeente maken zij zich drukte in de huizen, vooral bij vrouwen, die voor zonden, die zij opgestapeld hebben, boete moesten doen, maar dat niet willen en integendeel door allerlei begeerlijkheden worden gedreven. Aan deze zijn zulke mensen tot hulp, om over haar bekommernissen heen te komen, doordat zij godsdienstige gesprekken met haar voeren, die haar aangenaam onderhoud geven en tegelijk op vrome manier bezighouden, haar verklaring over het een of ander punt geven, zoals zij dit graag horen, zonder haar met de strengheid van de heilige waarheid te verlichten.

Het is een even bewijsbare als verootmoedigende opmerking, dat, evenals de waarheid, zo ook de dwaling en de zonde ten allen tijde een sterke steun in het vrouwelijk geslacht heeft gevonden. In het vrouwelijk karakter ligt de aanleg zowel tot de hoogste ontwikkeling van geloofskracht, als tot de hoogste openbaring van de macht van de zonde. Ook Jezus vertelt dat de Farizeeën vooral groten aanhang onder de vrouwen hadden gevonden.

Treffend is op onze plaats de karakteristiek van vrome zielenjagers, die vooral veel onder de Katholieken gevonden werden en nog worden, alsook van hun buit.

O mijn lieve jeugdige ambtsbroeders! wees toch voorzichtig; laat die rondlopers niet in uw gemeente en de vrouwen niet in uw hart! Deze zijn gevaarlijk, vooral voor jeugdige geestelijken. Juist de harten van zulke vrouwen kloppen voor hem; er is godsdienstige behoefte aanwezig; zij weten, dat zij met zonden beladen zijn en zijn daarom boetvaardig, zij willen vertroosting hebben uit het Evangelie.

Er zijn tegenwoordig weer overal van die opgewonden mensen en waar die zijn, is ook hun namaaksel. Het zijn van die mensen, die er werk van maken om het land door te kruisen, alle "Christelijke vrienden" en vooral alle predikers, die als Christelijk bekend zijn, op te zoeken. Zij verwarren de gemeenschap van de heiligen met kameraadschap en leggen er zich sterk op toe om alle besliste Christenen te kennen d. i. ze eens of vaker gezien te hebben. Hun themata, die zij met alle Christenen plegen te behandelen, zijn de zogenaamde adiaphora en de toekomst, het einde van de wereld, de openbaring van Johannes, vooral ook de zending en in het bijzonder "Basel of Leipzig" enz. Zij hebben voorliefde voor gevoelige opwekkingen, naast scherpe gezegden, opwekkings-predikaties met methodistische kracht, tranen, zuchten, buitengewone gelaatstrekken, kortom alle begeerlijkheden van godsdienstige dwazen vindt men bij hen sprekend en werkend. Om des te gemakkelijker het geweten te stillen, kiezen zij voor zich het werk van rondloper en nemen zo het recht om met hun geestelijke gaven overal te koop te lopen. Zij hebben soms een grote aanhang, beheersen vaak de opgewekten en hun stem is soms ook in wijdere kringen van invloed. Zij spreken over predikers en hun werken, over hun prediken, catechiseren en bidden meesterlijk, spreken zalig als de bisschop van Rome en verdoemen niet minder gemakkelijk. Zij brengen de goede en kwade geruchten in omloop, waardoor Paulus en diens navolgers altijd moesten heengaan. Met het vertrouwen van gewenste vrienden gaan zij altijd in de pastoriën en die ze nodigt om te gaan zitten, of ook zelfs maar staande aan het woord te komen, die mag wel toezien hoe hij ze weer kwijt raakt. Zij horen bijzonder graag zichzelf spreken, vooral als zij behalve hun eigen oren ook nog die van andere tot horen geneigd vinden. Op de toon en met de uitdrukkingen van hun lievelingsprediker, dragen zij hun oordeelvellingen, lofspraken, waarschuwingen, hun apocalyptische besluiten en apodictische bevelen in zaken van Christelijke vrijheid voor. Vinden zij instemming, dan worden zij bijzonder vertrouwelijk, vol vriendschap en persoonlijke aanbieding tot hulpbetoning van alle aard. Worden zij goedaardig behandeld, dan verdragen zij ook een beetje tegenspraak en terechtwijzing de vriendschap van en bekendheid met een beroemde prediker meer, is niet te duur gekocht, al moet men van de geestelijke heer ook iets verdragen. Zij komen steeds terug en als zij kunnen, proberen zij zich zeer aangenaam, zelfs onmisbaar te maken. Soms hebben zij zeer bijzondere zaken, bijvoorbeeld de wederterechtbrenging aller dingen, de eerste opstanding enz. Spaart men ze daarin, om ze niet toornig te maken, of in de hoop om hen langzamerhand op een zachte manier van de dwaling te genezen, dan hangt men u aan, ook al horen zij in de prediking de tegenovergestelde leer de goede dominee wordt dan zacht beoordeeld, hij weet nu nog niet beter of hij begint al naderbij te komen enz. Tegenover dat gemakkelijk te kennen onkruid van de wijnberg van God, evenals tegenover andere dergelijke praters binnen en buiten de gemeente is niets beter, dan de reeds bekende bezoekers van die soort eenvoudig de deur te wijzen, voor anderen een uur te bepalen, waarop men zich bereid verklaart met ieder te spreken, terwijl men tot beoefening van de zielenzorg bij dag en nacht, in rust en werktijd belooft de tijd daartoe te zullen geven. Die komt laat men gerust naar wens en begeerte vragen en zij, die niet komen over zaken met het ambt en de zorg voor de zielen in verband staande, kan men afwijzen door openlijk zich te beroepen op gebrek aan tijd. Dat verdriet

vaak die rondlopers; komen zij echter op het spreekuur, dan weten zij van te voren, dat de herder na verloop daarvan zal afbreken, zij kunnen dus niet te wijdlopig worden, en soms treffen zij anderen aan, met wie binnen hetzelfde uur ook moet gesproken worden.

De vrouwen gevangen te nemen zegt zoveel als de gemoederen van de zwakke vrouwen op een listige manier in te nemen. De apostel bedient zich van een verkleinend woord, dat de onze zeer gepast door "vrouwen" vertaald hebben. Hij bedoelt het zwakste soort van vrouwen, die weinig doorzicht hebben en zich door bedriegen gemakkelijk laten wegslepen. Het waren vrouwen met zonde beladen, zodat zij als gebukt gingen onder de lat van de ondeugden, werden door de velerlei begeerlijkheden gedreven en door verschillende aardsgezinde listen geslingerd. Zij leerden altijd, zij hoorden naar het onderwijs van de verleiders, maar tot de kennis en gelovige erkentenis van de waarheid, die zonder een heilige wandel niet bestaan kan, konden zij niet komen. Trouwens, de verleiders voedden haar met dwalingen en zij dachten nergens anders aan, dan aan het verzadigen van haar lusten.

8. Zoals nu Jannes en Jambres, zoals de traditie die Egyptische tovenaars noemt, door hun nabootsing van enige tekenen en wonderen, Mozes tegenstonden (Ex. 7: 10 vv., 22 v. ; 8: 7), zo staan ook deze de waarheid tegen, die u moet verkondigen, doordat zij de invloed ervan, doordat ze schijnbaar hetzelfde doen, krachteloos maken. Zij zijn mensen, verdorven van verstand (1 Tim. 6: 5), verwerpelijk aangaande het geloof (Tit. 1: 16).

9. Maar zij zullen niet meerder toenemen, hun aanhang zal niet op de duur groter worden en hun invloed groter en gevaarlijker; want hun uitzinnigheid zal wel in korte tijd allen openbaar worden, zoals ook die dwaasheid van de anderen, van Jannes en Jambres snel duidelijk geworden is, toen zij noch de plaag van de vorsen konden doen ophouden, noch die van de luizen konden nabootsen (Ex. 8: 8 en 18 v.).

Die Egyptische tovenaars, die de apostel noemt met de namen, waaronder zij bekend waren, zonder daarmee de geschiedkundige juistheid van deze te willen waarborgen, deden hetzelfde als Mozes, maar zij deden het om hetgeen Mozes deed krachteloos te maken; zij weerstonden hem daarmee. Eveneens is dit met hetgeen de schijnvrome rondlopers doen; zij bootsen het werk van een Timotheus na en spreken ook van hetgeen hij leert. Zij doen het echter om de apostolische getuigenis krachteloos te maken en degenen, die zij aan zich verbinden, voor de evangelische waarheid ontoegankelijk te maken. Zo stellen zij zich onder de schijn van Christelijke vroomheid vijandig tegenover de Christelijke waarheid, van die verkondiging boete en geloof eist en lijken dus aan de andere kant op de mensen van de laatste dagen, die onder de uitwendige schijn van vroomheid een leven zullen leiden in vervreemding van God. Juist daarom moet Timotheus de mening bestrijden, als was er tussen hem en hen geen onderscheid, maar hij moet ze van zich afwijzen, als mensen, met wie hij geen gemeenschap wil hebben en hun de rug toekeren. Hij kon in verzoeking komen, om zich de gemeenschap met hen te laten welgevallen, omdat zij toch altijd het Christendom leerden (vgl. Fil. 1: 18). Op die manier moet hij echter hun zoeken en werken niet beschouwen, maar als vijandschap tegen de heilige waarheid en hen zelf als mensen van bedorven zinnen, onbekwaam tot kennis en bij wie van wezenlijk geloof geen sprake is. Zij zijn "van een verdorven verstand, zodat het tevergeefs zou zijn om hen tot betere kennis te willen brengen en "verwerpelijk aangaande het geloof", zodat van een gemeenschap van het geloof met hen geen sprake kan zijn. Zij werken de waarheid tegen en zij zijn haar niet bevorderlijk. Zo moet Timotheus zijn verhouding over hen aannemen. Als dan de apostel er bijvoegt: "maar zij zullen niet meerder toenemen", dan is dit een geruststelling over de gevolgen, die het zou kunnen hebben, als Timotheus met hen brak. Hij zou kunnen vrezen, dat zij dan zijn werk in de gemeente door de invloed, die zij in

de huizen uitoefenden, zouden ondermijnen; maar zo ver zullen zij het niet brengen; het zal hun gaan, zoals het Jannes en Jambres gegaan is, terwijl hun dwaasheid of uitzinnigheid allen duidelijk zal zijn. Deze dwaasheid bestaat daarin, dat zij zich voordoen als vrome mensen en leiden willen tot Christelijke kennis, terwijl zij alle vrucht en alle vroomheid missen en de door hen onderwezenen bij hun zonden laten. Het handtastelijke van zo'n onzinnigheid zal hun geen verdere gevolgen doen ondervinden, dan dat zij zulke mensen als die vrouwen zijn, aan zich verbinden. In zoverre gaat het hun evenals het de Egyptischen toverpriesters gegaan is, wier gewaande wondermacht, waarmee zij hetzelfde als Mozes wilden doen, niet verder ging dan hun werd toegelaten om schijnbaar hetzelfde te doen. Zo stelt de apostel Timotheus gerust, zonder daarmee het vroeger door hem gezegde (in vs. 1-5 of Hoofdstuk 2: 17 () te weerspreken; want in Hoofdstuk 2: 17 spreekt hij van een dwaalleer, die de apostolische leer openlijk weersprak, zodat, wat hij daar voorzegde, op het schijn-Christendom, waarover hij nu handelt, geen toepassing toelaat en in vs. 1 vv. stelt hij de mensen van de laatste tijden niet zo voor, alsof hun verderf een gevolg was van het drijven van degenen, met wie Timotheus moest breken, maar hij zegt alleen van deze, dat zij tegenwoordig, nu het met de gemeente nog niet zo gesteld is, dat zulke mensen door haar voor goede Christenen zouden worden aangezien, van gelijke aard zouden zijn, als de mensen van de laatste tijd algemeen zullen zijn een uitzicht, dat hij hem geeft met het doel om hem de schijnvromen in het juiste licht voor te stellen.

Het Oude Testament noemt noch getal noch namen van de Egyptische tovenaars. De apostel houdt zich hier aan de mondelinge overlevering van de latere Joden; het tweetal is daaruit te verklaren, dat men het oog had op het broederpaar, dat tegenover hen stond, Mozes en Aäron; het verhaal heeft de namen vrij gevormd. Jannes moet zoveel betekenen als "bedrieger", terwijl Jambres zonder twijfel "de wetsverzaker" moet betekenen.

10. Maar u behoort een vatbaar hart te hebben voor het oprechte en ware Christendom (Hoofdstuk 2: 22) in onderscheiding van die schijn van de mensen van verdorven verstand en verwerpelijk geloof (vs. 8). U heeft sympathie gevoeld voor de waarheid en deze bewoog u om mijn discipel en navolger te worden, zo heeft u achtervolgd mijn leer (1 Tim. 4: 6), manier van doen, voornemen, richting van mijn wil, geloof, waardoor ik ook werkelijk volbracht, waarheen mijn wil gericht was, lankmoedigheid, als de vrucht lang op zich liet wachten, liefde, die mij drong om de mensen op een manier te dienen, die met hun karakter overeenstemde (1 Kor. 9: 19) en lijdzaamheid, omdat ik alles, wat mijn tegenstanders mij aandeden, met standvastigheid verdroeg (1 Kor. 13: 7).

11. U heeft ook gedeeld in mijn vervolgingen, die mij overkwamen, mijn lijden, zulks als mij overgekomen is in Antiochië in Pisidië, in Iconium en in Lystre. Daar had u gelegenheid om door eigen aanschouwing te vernemen welke vervolgingen ik daar met alle standvastigheid en geduld (1 Kor. 10: 13. 1 Petrus 2: 19 geleden heb (Hand. 13: 14-14 : 20), en de Heere heeft mij uit alle die vervolgingen, die in grote menigte gevolgd zijn (2 Kor. 11: 23 vv.), verlost (2 Kor. 1: 10 Ps. 34: 20).

12. a) En zo is het in het algemeen met het oprechte, ware Christendom, want ook allen, die godzalig willen leven in Christus Jezus en niet maar uitwendig met de mond Zijn naam belijden (vs. 5), die zullen vervolgd worden (MATTHEUS. 5: 10 vv. ; 16: 24 vv. Hand. 14: 22).

a) Luk. 24: 26 Joh. 17: 14. 1 Thessalonicenzen. 3: 3

Hoe kon Timotheus zulke mensen als van te voren werden gekarakteriseerd, naast zich dulden en hun Christendom voor Christendom laten gelden hij, die zich ter navolging aan de apostel had aan gesloten, nadat hij in hem had gezien wat het waarachtig Christendom was. Paulus herinnert hem hoe hij begon hem na te volgen en zo is het duidelijk, waarom hij van het door hem doorgestane lijden en van de vervolgingen juist datgene noemt, wat hem in het Pisidische Antiochië, te Iconium en te Lystre overkomen is. Die voorvallen behoorden tot de tijd, toen hij het Evangelie in het land van Timotheus bracht; deze stonden hem nog levendig voor de geest, toen hij zich aan de apostel aansloot (Hand. 16: 1 vv.). Hij is de apostel gevolgd, zoals hij hem toen kende, de aldus lerende, aldus levende, aldus lijdende en steeds door de Heere geredden. Naast zijn leer en zijn gedrag in zijn roeping als leraar noemt Paulus opzettelijk ook de vervolgingen, waaraan hij was blootgesteld geweest; ook deze behoren tot het beeld van zijn Christendom. En niet alleen in het zijne; hij gaat voort: "en ook allen, die godzalig willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden. " Ook dit moet Timotheus bedenken, om niet alleen onvroom Christendom niet voor Christendom te houden, maar zich ook over de vijandschap, die men zich door een vroom Christendom berokkent, niet te bevreemden.

Alsof de apostel zelfs de schijn wilde vermijden, dat hij zijn vervolgingen vanwege de zaak van de Heere zou beschouwen als iets geheel bijzonders, waarop hij zich zou kunnen verheffen, voegt hij bij het daarover gezegde de opmerking, dat in het rijk van God integendeel de voor allen gevende regel was, door lijden tot heerlijkheid in te gaan en dat daarom ook Timotheus, zelfs als hij het wilde, zich aan dit lijden niet zou kunnen onttrekken, wilde hij niet geheel en al zijn roeping verloochenen. Paulus toont ook in dit deel van zijn schrijven die kunst, die Gregorius de Grote in zijn cura pastoralis (herderlijke zielenzorg) als de hoogste kunst voorstelt, namelijk de juiste leiding van de zielen: ars artium est regimen animarum.

D. Vs. 13-Hoofdstuk 4: 8. "Tucht". In Hoofdstuk 2: 16 vv. had Paulus Timotheus reeds gezegd, dat de weg van de Christelijke gemeente geenszins een ongestoord voort wandelen was van de een heerlijkheid tot de andere, maar dat reeds nu het kwade, dat in haar naast het goede aanwezig is, zo’n energische voortgang maakt, dat het woord van de dwaalleraars voortvreet als de kanker. Vervolgens had hij in Hoofdstuk 3: 1 vv. gesproken van een soort van Christenen van de laatste dagen, dat in weerwil van een Christelijke schijn, die het draagt, toch tot een heidendom van de ergste soort zou ontaarden. nu geeft de apostel hem, die zijn ambt waarneemt, te overwegen hoe hij moet tonen dat de Geest van God, die in hem werkt, niet slechts een geest van kracht en liefde, maar ook een geest van tucht is. In de eerste plaats moet er een zelfbedwang bij hem zijn. Tegenover het toenemen van de boze en verleidende mensen, met wie het hoe langer hoe erger wordt, zowel wat hun leiden in dwalingen als wat hun eigen afdwalen aangaat, moet hij blijven bij de apostolische leer, die hij met volle overtuiging van het hart heeft aangenomen en bij de Heilige Schrift, die hij van kindsbeen af geleerd heeft en welke wijs kan maken tot zaligheid, zolang hij in het geloof in Christus staat. Is deze toch van God ingegeven, dan is zij ook nuttig tot dat alles, waardoor een mens van God tot de volmaaktheid toebereid en tot alle goed werk geschikt wordt (vs. 13-17). Op deze manier zal hij nu ook in staat zijn om de tucht in de gemeente uit te oefenen. De apostel vermaant hem dan onder plechtige aandrang, zijn predikambt met alle getrouwheid en met uitkopen van de tijd zo waar te nemen, dat hij er niet schuldig aan bevonden wordt, als een tijd komt, zoals die van de gnostische dwaalleer, wanneer men zich zelf leraars zal opgaderen naar eigen begeerlijkheid. Hij moet zorgen, dat, waar men de leer van het heil nog verdraagt, dat hij aanhoudt met de prediking van het woord, dat hij bestraft en dreigt en vermaant met alle geduld, dat hij wakker blijft, verdrukking lijdt, het werk van een Evangelie doet en zijn ambt ten volle vervulle in de apostel, wiens plaats hij moet vervangen, heeft hij een goed

voorbeeld, hoe men de goede strijd moet strijden, de loop voleindigen en het geloof behouden moet, om daarna, als de tijd van scheiden aanwezig is, van de rechtvaardige Rechter de kroon van de rechtvaardigheid te ontvangen (Hoofdstuk 4: 1-8).

13. Maar de boze mensen, waarvan welke u zich volgens het gezegde in Hoofdstuk 2: 16 vv. zuiver moet houden en de bedriegers, die anderen door hetgeen zij vertonen proberen te verblinden en tot zich te trekken, zullen tot erger voortgaan, verleidend en wordend verleid. Zoals zij de door hen bedrogenen op dwaalwegen leiden raken zij zelf op de weg van het bedrog, die zij zijn opgegaan, altijd verder aan het dwalen en dieper in het verderf.

14. Maar blijf, in plaats van u te laten verleiden, in hetgeen u geleerd heeft en waarvan u verzekering gedaan is, waarvan u tot vaste overtuiging gebracht bent, wetend van wie (Hoofdstuk 2: 2) u het geleerd heeft.

15. En dat u ten gevolge van uw opvoeding door uw grootmoeder Loïs en uw moeder Eunice (Hoofdstuk 1: 5) van kinds af de heilige schriften van het Oude Testament (Joh. 7: 15) geweten heeft, die u wijs kunnen maken tot zaligheid, u steeds meer licht kunnen geven over de waarheid en de weg van het leven door het geloof, dat in Christus Jezus is, terwijl zonder deze niemand die juist kan verstaan (1 Tim. 1: 7).

Wat over die mensen, over wie de apostel in vs. 5-9 handelde, te zeggen was, is in vs. 10-12 daardoor ten einde gebracht, dat Timotheus werd voorgehouden, in wat een tegenspraak hij zich met zichzelf zou brengen, als hij toeliet, dat hun Christendom voor Christendom werd gehouden, in plaats van hen van zich af te wijzen als mensen, met wie hij niets gemeen had. De nieuwe afdeling, die volgt, handelt nu over mensen, die boos zijn en wier werk is om anderen te misleiden door hetgeen zij hun voorhouden. Met hen, zegt de apostel, blijft het niet, zoals het is, maar erger en erger wordt beide, hun misleiden en hun eigen dwalen; zij gaan voort, maar naar de laagte (daarentegen wordt van de mensen in vs. 5 vv. gezegd: "zij zullen niet meer toenemen. Tegenover zo’n voortgaan moet Timotheus blijven in hetgeen hij geleerd heeft, en waarvan hij zeker geworden is, waarvan hem verzekering is gedaan, wetend van wie hij het geleerd heeft en omdat hij ook van kinds af de Heilige Schriften geweten heeft. De eerste zin "wetende van wie u het geleerd heeft", noemt iets, dat het Timotheus gemakkelijk moet maken, te blijven in hetgeen hij geleerd heeft en de tweede "dat hij van kinds af de Heilige Schriften geweten heeft", geeft een grond aan, waarom hij zich daartoe verplicht moet achten. Nadat de apostel hen in vs. 10 vv. heeft voorgehouden, hoe hij zijn leer en zijn wandel nagevolgd heeft, hoefde hij hem niet te zeggen, dat hij met het "van wie" zichzelf bedoelde. Had hij echter het geluk gehad, van kinds af de Heilige Schriften te kennen, waarin hem dus zijn moeder, nog voordat zij de Heere Jezus kende, zal hebben ingeleid, hoe zou hij dan van het standpunt afwijken, dat hij inneemt, sinds hij de discipel en navolger van de apostel geworden is, omdat hij volgens zijn schriftkennis moet weten, op hoe vaste grond die rust.

De boze verleiders zijn bedrogen bedriegers; wie bedriegt hen? Zij bedriegen zichzelf. Dat is het gewone, hoewel het niet altijd het geval is, dat degenen, die dwalingen in de godsdienst verbreiden, eerst zichzelf bedriegen en dan, ten minste voor een deel, geloven wat zij zelf zeggen.

Verleiden en verleid worden gaat steeds samen. Er is geen huichelaar, geen verleider, die niet op zijn beurt ten dele de prooi van de dwaling wordt en er zijn geen verleiders, die in hun

ijver voor de leugen niet op den duur door de huichelarij en verleiding van anderen moeten worden gesterkt.

In tegenstelling tot de boze verleidende mensen en hun voortvaren tot steeds ergere dingen moet Timotheus blijven in hetgeen hij geleerd heeft. Hij heeft zich eens met vreugde aan de apostel aangesloten, terwijl hij door te zien op diens voorbeeld, dat hem ten waarborg was, en gedragen door de getuigenis van de Schrift, waarmee hij van kinds af vertrouwd was, van de waarheid van het geleerde verzekerd was geworden. een blijvende eigenschap nu van de Schrift, die voor Timotheus, die met haar bekend was, van grote betekenis was, opdat hij blijven zou bij hetgeen hij geleerd had, is die, dat zij wijs kan maken tot zaligheid, hem steeds dieper kan inleiden in de kennis daarvan door het geloof in Christus Jezus. Deze bijvoeging "door het geloof, dat in Christus Jezus is", houdt de voorwaarde in, nodig tot het juiste gebruik van het Oude Testament, want alleen, die dat geloof heeft, zal daarin de waarheid ter zaligheid vinden, maar bijvoorbeeld niet een ongelovige Jood (vgl. 2 Kor. 3: 1 vv.).

Zoals Christus de geest van het Oude Verbond is (2 Kor. 3: 17), zo is het geloof in Christus Jezus de sleutel tot de Heilige Schrift van het Oude Verbond. Voor dit geloof ontsluiten zich alle diepten van de wijsheid, daardoor wordt de Schrift in staat om wijs te maken tot zaligheid, dat is de gelovige de volle kennis van het systematisch verband van alle heilswegen van God te schenken en hem daardoor de waarborg te geven, dat de prediking van het Evangelie waarachtig van God woord is.

16. Al de schrift, de gehele Schrift, ook reeds die van het Oude Testament (2 Petrus 1: 20), is van God ingegeven (2 Petrus 1: 21 en "De 18: 22 en is ten gevolge van deze oorsprong van boven nuttig tot lering, omdat zij steeds meer tot kennis van de waarheid leidt (Rom. 15: 4). Bovendien is zij nuttig tot weerlegging, omdat zij de mens aanwijst welke zonde en dwaling hem nog aankleeft (Joh. 16: 8), tot verbetering, omdat zij ook van zonde en dwaling geneest, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is, omdat zij voorwaarts dringt op de weg van Gods geboden (Tit. 2: 12).

Plaatsen, zoals MATTHEUS. 1: 22; 2: 15. 4: 25; 28: 25 Rom. 3: 2. 2 Petrus 1: 21 Hebr. 1: 1; 10: 15, bewijzen voldoende, dat het Nieuwe Testament niet alleen de profetische schriften, maar al de schriften van het Oude Verbond in hun geheel en alle tezamen (Luk. 24: 44) als ook ieder woord, zoals het telkens in het bijzonder wordt aangehaald (Luk. 20: 37 Gal. 3: 16), als geïnspireerd woord van God beschouwt. Paulus stelt zichzelf de Schrift voor als een met God, zodat hij haar zelfs als een persoon voorstelt (Gal. 3: 8, 22 plaats, waar de Vulgata het woord van de apostel (yeopneustov) met inspirata vertaalt, van waar het woord "inspiratie" in het dogmatische spraakgebruik is overgegaan, verzekert nog uitdrukkelijk de inspiratie van het gehele Oude Testament. Hoezeer wat van het geheel waar is, ook van alle delen in het bijzonder kan gezegd worden, toont Joh. 10: 35 aan, waar de Heere over een enkele bijzonderheid van het Oude Testament zegt, dat de Schrift niet gebroken kan worden en eveneens MATTHEUS. 5: 18 en Luk. 16: 17 waar Hij betuigt, dat geen jota of tittel van de wet zal voorbijgaan. De inspiratie van het Oude Testament is nu voor die van het Nieuwe Testament des te meer tot een bewijs, hoe hoger de openbaring van het laatste boven die van het eerste staat. De Heere zegt dan ook van Zijn eigen woorden, evenals van de woorden van het Oude Testament, dat zij niet voorbijgaan (Luk. 21: 33). Zijn discipelen belooft Hij Zijn Geest als Zijn plaatsbekleder, die hun alles zal herinneren, alles leren, in alle waarheid zal leiden, uit hen spreken en getuigen zal en dus Zijn woorden in hun mond zal leggen (Joh. 15: 26 v. ; 16: 13 v. MATTHEUS. 10: 19 v.). Deze belofte, voor de hemelvaart herhaald (Hand. 1: 8), werd op de Pinksterdag vervuld, toen de apostelen, door de Geest vervuld, predikten en

getuigden, naardat de Geest hun gaf uit te spreken (Hand. 2: 4). Van die tijd was het zekere en vaste bewustzijn bij hen, dat hun woord niet minder dan het Oud-Testamentische profetenwoord echt Gods woord was (1 Thessalonicenzen. 2: 13. 2 Kor. 5: 20; 13: 3 3: 4 v. 1 Petrus 1: 12, 25 Het spreekt echter vanzelf, dat alles, wat van het mondelinge woord waar is, ook minstens in dezelfde graad van het schriftelijk woord van de apostelen kan worden gezegd. Ook hebben zij niets anders geschreven dan wat zij verkondigd hebben (1 Joh. 1: 3 v.) en Paulus stelt in 2 Thessalonicenzen. 2: 15 uitdrukkelijk zijn brieven geheel gelijk met zijn mondelinge prediking en vervloekt engelen en mensen, die zijn Evangelie, dat hij niet van mensen, maar van de Heere ontvangen heeft, dat hij hun mondeling gepredikt en schriftelijk herhaald heeft, veranderen (Gal. 1: 8 en 12). De inspiratie is die werking van Gods Geest op de menselijke geest, waardoor de laatste geheel in het openbaringsobject wordt geplaatst en bekwaam wordt gemaakt, dat zuiver en onverminderd op te nemen en weer te geven.

De Geest, die de inhoud van de Schrift, de openbaring heeft gegeven, heeft ook de schriftelijke getuigenis van die inhoud geïnspireerd. Inspiratie is die hulp, die de Heilige Geest de getuigen van het Oude en Nieuwe Verbond bij de schriftelijke voorstelling ervan verleende.

Wat bij voortreffelijke menselijke boeken een getuigenis is, deels van het aangeboren talent, deels van grondig, vlijtig onderzoek en nadenken, deels van enige gelukkige gemoedsverheffing en stemming de degelijke inhoud en de overeenkomstige vorm, waarin deze inhoud naar de geest van het geheel en in bijzonderheden is ingekleed, dat is ten opzichte van de Heilige Schrift een ineensluiten van de menselijke geest met Gods Geest, waardoor de openbaring van de laatste zuiver en onveranderd tot inhoud van de eerste wordt. Juist dit, dat de bijzondere delen van de Schrift op die wijze of een dictaat zijn van Gods Geest, of ten minste onder de heiligende en bewarende leiding van deze Geest zijn geschreven, maakt de Schrift tot hetgeen zij is, geen mensenwoord, maar Gods woord. Hiermee is nu een wonderbaar ingrijpen van God uitgesproken, een neerdalen van de Heere in de menselijke werkzaamheid van het schrijven: maar is dan ook niet alle waarachtige openbaring een wonderbaar neerdalen van God in ons menselijk leven? En de Schrift behoort juist tot de openbaring, is een zo noodzakelijk bestanddeel van haar, dat men wel mag zeggen: zonder een Schrift, die Gods woord is, zou er voor ons in het geheel geen zekere kennis zijn van de openbaringen van de Heere.

Het is niet geoorloofd inspiratio realis en verbalis (ingeving van de zaken en van de woorden) te onderscheiden. Inhoud en werking zijn beiden werkingen van de een goddelijke daad. Zoals de ziel ontstond, toen God Zijn adem in de mens blies (Gen. 2: 7), zo ontstaan woorden, goddelijk van wezen en menselijk van vorm, doordat God de mens gedachten inademt. Het is een feit van de ervaring, dat in het geheel niet zo verre van ons is, dat ieder Christen ze niet nu en dan enigermate in zichzelf zou kunnen ervaren. Ook is Theopneustie (inspiratie) een begrip, dat menigvuldige trappen van geestelijke werkingen in zich bevat, naar het bijzondere charisma, de bijzondere roeping en het bijzondere doel van de schrijver, dat is naardat de schrijver in productieve en continuatieve, of in reproductieve en applicatieve verhouding tot de openbaring en geschiedenis van de zaligheid staat.

Evenals de werking van de Heilige Geest de bijbelse boeken heeft voortgebracht, zo heeft de werking van de Heilige Geest die ook te samen gebracht: de eerste alleen is niet toereikend om het eigenaardige van de Schrift te verklaren; de een had plaats bij de bijzondere schrijvers, de andere bij de gemeente, aan wie ze toebehoorden.

Als God het meerdere heeft gedaan, dat Hij Zich aan de mensen openbaarde, dan zal Hij ook het mindere hebben gedaan, dat Hij voor de getrouwe voortplanting van Zijn openbaringen zorg droeg; want anders zouden zij voor het grootste gedeelte hun doel hebben gemist. Dit is een volkomen rechtmatige gevolgtrekking a majori ad minus; het is dezelfde hoofdgedachte ten opzichte van het hoogste geestelijke leven van de mensen, zoals de Heere die in de bergprediking ten opzichte van het natuurlijke leven uitspreekt (MATTHEUS. 6: 25). Wij moeten, zegt Hij, niet voor het onderhoud bezorgd zijn; het leven is toch meer dan het voedsel en die God, die ons het eerste gegeven heeft, zal ook voor het andere zorgen.

Al de Schrift, dat is, de Heilige Schrift, want daarvan spreekt de apostel hier alleen en die meent hij geheel, niet alleen de boeken van het Oude Testament, maar ook het Nieuwe, zijnde het grootste gedeelte daarvan nu reeds geschreven; want deze tweede brief van Timotheus wordt door sommigen geoordeeld de laatste van Paulus brieven te zijn en daarop past ook het zeggen van de apostel, want alles is ingegeven door God, de Schriften zijn de stemmen van God, het woord van God en niet van mensen. Zij zijn geschreven door de Geest, zoals de Syrische vertaling de woorden vertaalt, of door de Geest van God gelijk de Ethiopische heeft. De Schriften worden hier aangeprezen door haar Goddelijk gezag, dat door verschillende duidelijke bewijzen betuigd en bevestigd is, alsook de majesteit en hoogdravendheid van stijl, die op vele plaatsen onnavolgbaar is door mensen. De verhevenheid van de inhoud, die door geen menselijk verstand of scherpzinnigheid ooit ontdekt had kunnen worden, als daar is de drie-eenheid van de personen in de Godheid, de vleeswording van Christus, de opstanding van de doden enz. De zuiverheid daarvan toont, dat zij zijn het woord van Hem, die te rein van ogen is om de ongerechtigheid te aanschouwen. Als ook de overeenstemming en eenparigheid, ofschoon geschreven door verscheidene personen, op verschillende plaatsen, tijden en wijzen en de schijnstrijdigheden, die er in mogen voorkomen, zijn met enige oplettendheid en naarstigheid, onder de goddelijke bijstand gemakkelijk op te lossen. De voorspelling van toekomende dingen daarin, als in het bijzonder aangaande Jozua en Cyrus met name, lang voordat zij geboren waren en nog meer aangaande Jezus Christus, die haar vervulling gehad hebben en vele anderen in het Nieuwe Testament, door Christus en de apostelen, zijn een bewijs dat ze niet geschreven kunnen zijn door mensen, maar de alwetende God tot auteur hebben. De onpartijdigheid van de schrijvers in de geringe afkomst van sommigen niet te verbergen, of de zonde van anderen vóór hun bekering en zelfs de misslagen door hen zelf naderhand begaan, of door hun naaste en beste vrienden niet te verschonen, versterkt nog het bewijs van het goddelijk gezag van de Schriften. Hier kan nog bijgedaan worden de wonderdadige bewaring, niettegenstaande al de omkeringen en lotsverwisselingen van de joodse staat en kerk, waaraan de boeken van het Oude Testament betrouwd waren. En niettegenstaande het geweld en de boosaardigheid van de heidense vervolgers, inzonderheid van Diocletiaan, die alle afschriften daarvan probeerde te vernielen en een openbaar bevel daartoe uitgaf; ja niettegenstaande de menigvuldige ketters en die in aanzien geweest zijn, als ook de afval van de kerk van Rome, zijn deze schriften zuiver en ongeschonden bewaard, dat andere Schriften niet gebeurd is, zoals er ook geen zijn van zo’n oudheid als de oudsten van deze. Men doe hier nog bij het getuigenis van God zelf; zijn uitwendig getuigenis door wonderdaden, gewrocht door Mozes en de profeten, rakende de Schriften van het Oude Verbond en door de apostelen van het Nieuwe en zijn inwendig getuigenis, dat is de kracht van die Schriften op de harten van de mensen tot bekering, vertroosting en stichting van menige duizenden en tienduizenden van mensen.

17. Opdat de mens van God, een door de Heilige Geest uit God geboren mens, die in kinderlijke betrekking tot Hem staat (1 Tim. 6: 11), volmaakt is, zoals dat overeenkomstig

zo'n staat is (MATTHEUS. 5: 48), tot alle goed werk en vooral ook tot zodanig een, als u te volbrengen heeft (Hoofdstuk 4: 5), volmaakt toegerust (Hoofdstuk 2: 21).

Het hoeft zeker wel niet bepaald gezegd te worden, dat de apostel hier van het evangelische standpunt een licht laat schijnen over het wezen, het nut en het doel van het Oude Testament en dat hij die ten gevolge niet denkt aan een volmaaktheid zonder Christus, waarop de Schrift toch doelt, zodat ook vooraf (vs. 15) het geloof in Christus Jezus uitdrukkelijk op de voorgrond werd gesteld.

Leest een Christen het Oude Testament, zoals hij toch niet anders kan, in het licht van de Nieuw-Testamentische vervulling en probeert hij het in de zin van zijn Heer en Meester en van Zijn discipelen te verstaan, dan wordt hij snel gewaar, dat dit geen bedrieglijk dwaallicht is, maar een waarachtig licht, dat hem hoe langer hoe meer alle duisterheden van de Schriften van het Oude Testament verheldert, zodat hij in deze geen mindere heerlijkheid ziet, dan die is, die zich voor hem in de Schriften van het Nieuwe Verbond ontsloten heeft. Hij verstaat de geschiedenis van de schepping en van de val, van de verkiezing en leiding van Abraham en Zijn volk, de wet en de belofte, de wonderen van het gericht en van de genade van de Heere. Het gehele Oude Testament wordt hem een groot samenhangend woord van de profetie van Christus. Zijn geschiedenis en instellingen; de daar genoemde personen, die de bemiddelaars van de zaligheid zijn, in hun karakters en ambten, de wet en de voorspelling ontwikkelt zich voor hem als een systeem van goddelijke pedagogie, evenals een wonderbare voorafgaande voorstelling en verkondiging van het ware Israël in de individuele en collectieve zin van het woord, dat is van Jezus en Zijn gemeente, als een weg banen en van te voren betuigen (1 Petrus 1: 11) van het lijden, dat op Christus komen zou en de heerlijkheid, daarna volgend. Vooral wordt hij op de Schriften van het Nieuwe Testament gewezen (die, toen de apostel bovenstaande woorden aan Timotheus schreef, nog eerst begon te ontstaan); daar aanschouwt hij in de Evangeliën de Zoon des mensen als de Zoon van God, vol van genade en waarheid. Hij ziet Hem in Zijn heerlijkheid, die door Zijn geringheid heenstraalt, ziet Hem in Zijn geboorte, Zijn dood en Zijn opstanding als het wonder van God, die daarom ook als de Wonderdoener op de aarde heeft gewandeld. Hij verneemt Hem ook in Zijn woorden als het Woord van God, bij wiens woorden hem het Ja en Amen in zijn hart weerklinkt. Dit geloof van de wonderbare, wonderdoende en wondersprekende Zoon van God en van Maria is zelf een wonder van God, het door Gods Geest geschapen oog van Zijn ziel, waarin het licht van de hemelse wereld, de opgang uit de hoogte, straalt; zo kan hij niet twijfelen en vitten, maar alleen de knieën buigen, aanbidden en juichen. En evenals de geschiedenis van de Heere, zo wordt hem ook de geschiedenis van de eerste stichting en uitbreiding van Zijn kerk met haar wonderbare uitstorting van de Heilige Geest en de wonderbare werkingen en getuigenissen, die de verhoogde Heere door middel van Zijn Geest door Zijn apostelen volvoert, tot een wonderbare, onomstotelijke, zekere, door de Geest verzegelde geschiedenis. Komt hij vervolgens aan de Schriften van de apostelen, dan vindt hij eerst hier de volkomen verklaring van dit wonderbaar gebouw van de evangelische en apostolische geschiedenis, de juiste sleutel tot al haar, gedeeltelijk nog verborgen, mysteriën. Hem wordt nu bekend gemaakt wat reeds Evangelie en geschiedenis van de apostelen op de meest bepaalde manier verzekert, dat deze geschiedenis van de menswording van Gods Zoon, van Zijn dood en van Zijn opstanding, van Zijn hemelvaart en Zijn zitten ter rechterhand van God, alsmede van Zijn tweede komst, die beloofd is, voor hem, tot zijn rechtvaardiging en heiligmaking, tot zijn zaligmaking en verheerlijking geschied is en dat dit waarschijnlijk zo moest plaats hebben, als hij van de eeuwige dood gered en het eeuwige leven deelachtig worden zou. Zo wordt hem ook de Handelingen van de Apostelen tot een Woord van God, dat hem het eeuwig raadsbesluit van God tot zijn zaligheid openbaart en het zegel van God voor zijn waarheid in

zichzelf heeft en werkzaam bij zich draagt. Zo geheel en al door de absolute autoriteit van de Heere en van Zijn heilige apostelen overtuigd, is hem ook meteen hun getuigenis over het goddelijke en onvoorwaardelijk verbindende van de Oud-Testamentische Schriften, dat door al hun woorden heengaat en door hen als bewijs en bevestiging van hun eigen woorden wordt aangehaald, een autoriteit, die tot gehoorzaamheid van het geloof verplicht.

De bijbel is het boek der boeken, duidelijk genoeg voor de eenvoudigen en ondoorgrondelijk ook voor de wijsten. Uit haar, zo zeggen wij met Jezus Sirach (24: 34 vv.) is de wijsheid gevloeid als het water van de Pion, als het zich verheft en als het water van de Tiger, als het overvloeit in de lente; uit haar is het verstand gevloeid, evenals de Jordaan in de oogst. Uit haar is voortgekomen de tucht, evenals het licht en als de wateren van de Nijl in de herfst. Nooit is er iemand geweest, die ze zou hebben uitgeleerd en nooit zal er iemand komen, die ze zou kunnen uitvorsen: want zij is rijker dan enige zee en haar woord is dieper dan enige afgrond. Laat daarom dat al te veel lezen van andere boeken na en lees voor alles dagelijks in de Heilige Schrift: dat is niet maar een menselijke raad, het is de wil van God; want wat God tot Jozua (1: 8) zegt, dat zegt Hij ook tot u.

Wat een belangrijk onderwijs voor Timotheus en niet alleen voor hem, maar ook voor de tegenwoordige dienaar van het Evangelie en voor ons allen! Blijven ook wij in hetgeen wij geleerd hebben, niet in hetgeen wij wellicht in strijd met Gods woord van feilbare mensen, van ouders en leraars, maar in hetgeen wij van onze Heer en Zijn apostelen en door hen van God zelf geleerd hebben! Toetsen wij daaraan het onderwijs, dat ons gegeven is en nog gegeven wordt! Danken wij God, als wij ouders en leraars, als wij een gelovige, vrome moeder gehad hebben, of nog hebben, die ons naar deze zuivere bron van de waarheid heeft geleid en water van het leven uit haar heeft doen drinken! Achten wij de Heilige Schriften, ook die van het Oude Verbond, niet minder hoog dan Paulus! Hij noemt ze een van God ingegeven Schrift en, schoon hij niet verklaart, hoe wij die goddelijke ingeving ons hebben voor te stellen, schoon wij redelijke, voor God en Zijn dienaren waardige begrippen van haar moeten koesteren, zo geeft hij echter hiermee te kennen, dat deze Schriften onder Gods bijzondere leiding zijn geschreven en dat wij op hetgeen zij ons van Hem, van Zijn wil, Zijn beloften, Zijn genade en de weg tot zaligheid openbaren, volkomen staat kunnen maken. Hij noemt ze verder nuttig tot lering, tot weerlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is; en wie, die ze kent en gebruikt, zal hem dit niet graag, door eigen ervaring geleerd, toestemmen? Hij verheft eindelijk haar lof door te verzekeren, dat zij ons wijs kunnen maken tot zaligheid door het geloof in Christus Jezus. Niet zonder het geloof in Hem, maar door het geloof in Hem; want als het geloof in Hem in ons woont, als wij met dit geloof in ons hoofd en hart deze Schriften onderzoeken, dan staan wij op het ware, hoge standpunt om ze goed te bezien en echt te leren kennen, dan gaat er licht voor ons op over hetgeen ons anders duister blijft, dan werpen wij de schaal weg om de kern te behouden, dan ontdoen wij het goddelijke van het menselijke, het eeuwige, altijd geldende van het tijdelijke en plaatselijke, dan vinden wij met Paulus de Christus, waar wij Hem anders niet vinden zouden, dan beschouwen wij met Hem de wet als een tuchtmeester, maar tevens als naar Christus heen leidende, en de kiem bevattende van de genade van God, ons geopenbaard in het Evangelie, dan merken wij de vervulling van de oude Godsspraken op, dan zien wij de strijd tussen de wet en het Evangelie, maar tevens de oplossing van die strijd in de schoonste harmonie, dan wordt de Gods-openbaring in het Oude en Nieuwe Verbond één samenhangend geheel voor onze ogen, dan is het ons steeds duidelijker, dat het Nieuwe Verbond in het Oude verborgen is en het Oude in het Nieuwe geopenbaard is en wij bewonderen met dankbare aanbidding de liefde, wijsheid, heiligheid en trouw van onze hemelse Opvoeder in Zijn leidingen met Israël en al Zijn mensenkinderen gehouden. Kweken wij dan het geloof in

Christus Jezus aan in onze harten! Lezen en overdenken wij daartoe vooral de Schriften van het Nieuwe Testament! Danken wij God vooral voor het bezit van deze Schriften! Merken wij haar niet minder, ja meer nog dan die van het Oude Verbond aan als door God ingegeven, als nuttig tot lering, tot weerlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is en ons wijs kunnende maken tot zaligheid door het geloof in Christus Jezus! Dan zullen ook wij in kennis, geloof, liefde en heiligmaking tot meerdere volkomenheid opgroeien, dan steeds bruikbaarder en nuttiger worden in de dienst van onze Heer, dan tot alle goed werk, dat ons in onze verschillende betrekkingen te doen staat, volkomen toegerust zijn, dan een zegen voor de gemeente en een eer van Christus wezen. "Uw woord", zo spreekt ons hart, zich tot God verheffend, "Uw woord is mij een lamp voor mijn voet, mijn pad ten licht om het donker op te klaren. Ik zwoer en zal dit met een blij gemoed bevestigen, in al mijn levensjaren, dat ik Uw wet, die heilig is en goed, door Uw genade bestendig zal bewaren. "

17. Opdat de mens van God, een door de Heilige Geest uit God geboren mens, die in kinderlijke betrekking tot Hem staat (1 Tim. 6: 11), volmaakt is, zoals dat overeenkomstig zo’n staat is (MATTHEUS. 5: 48), tot alle goed werk en vooral ook tot zodanig een, als u te volbrengen heeft (Hoofdstuk 4: 5), volmaakt toegerust (Hoofdstuk 2: 21).

Het hoeft zeker wel niet bepaald gezegd te worden, dat de apostel hier van het evangelische standpunt een licht laat schijnen over het wezen, het nut en het doel van het Oude Testament en dat hij die ten gevolge niet denkt aan een volmaaktheid zonder Christus, waarop de Schrift toch doelt, zodat ook vooraf (vs. 15) het geloof in Christus Jezus uitdrukkelijk op de voorgrond werd gesteld.

Leest een Christen het Oude Testament, zoals hij toch niet anders kan, in het licht van de Nieuw-Testamentische vervulling en probeert hij het in de zin van zijn Heer en Meester en van Zijn discipelen te verstaan, dan wordt hij snel gewaar, dat dit geen bedrieglijk dwaallicht is, maar een waarachtig licht, dat hem hoe langer hoe meer alle duisterheden van de Schriften van het Oude Testament verheldert, zodat hij in deze geen mindere heerlijkheid ziet, dan die is, die zich voor hem in de Schriften van het Nieuwe Verbond ontsloten heeft. Hij verstaat de geschiedenis van de schepping en van de val, van de verkiezing en leiding van Abraham en Zijn volk, de wet en de belofte, de wonderen van het gericht en van de genade van de Heere. Het gehele Oude Testament wordt hem een groot samenhangend woord van de profetie van Christus. Zijn geschiedenis en instellingen; de daar genoemde personen, die de bemiddelaars van de zaligheid zijn, in hun karakters en ambten, de wet en de voorspelling ontwikkelt zich voor hem als een systeem van goddelijke pedagogie, evenals een wonderbare voorafgaande voorstelling en verkondiging van het ware Israël in de individuele en collectieve zin van het woord, dat is van Jezus en Zijn gemeente, als een weg banen en van te voren betuigen (1 Petrus 1: 11) van het lijden, dat op Christus komen zou en de heerlijkheid, daarna volgend. Vooral wordt hij op de Schriften van het Nieuwe Testament gewezen (die, toen de apostel bovenstaande woorden aan Timotheus schreef, nog eerst begon te ontstaan); daar aanschouwt hij in de Evangeliën de Zoon des mensen als de Zoon van God, vol van genade en waarheid. Hij ziet Hem in Zijn heerlijkheid, die door Zijn geringheid heenstraalt, ziet Hem in Zijn geboorte, Zijn dood en Zijn opstanding als het wonder van God, die daarom ook als de Wonderdoener op de aarde heeft gewandeld. Hij verneemt Hem ook in Zijn woorden als het Woord van God, bij wiens woorden hem het Ja en Amen in zijn hart weerklinkt. Dit geloof van de wonderbare, wonderdoende en wondersprekende Zoon van God en van Maria is zelf een wonder van God, het door Gods Geest geschapen oog van Zijn ziel, waarin het licht van de hemelse wereld, de opgang uit de hoogte, straalt; zo kan hij niet twijfelen en vitten, maar alleen de knieën buigen, aanbidden en juichen. En evenals de geschiedenis van de Heere, zo

wordt hem ook de geschiedenis van de eerste stichting en uitbreiding van Zijn kerk met haar wonderbare uitstorting van de Heilige Geest en de wonderbare werkingen en getuigenissen, die de verhoogde Heere door middel van Zijn Geest door Zijn apostelen volvoert, tot een wonderbare, onomstotelijke, zekere, door de Geest verzegelde geschiedenis. Komt hij vervolgens aan de Schriften van de apostelen, dan vindt hij eerst hier de volkomen verklaring van dit wonderbaar gebouw van de evangelische en apostolische geschiedenis, de juiste sleutel tot al haar, gedeeltelijk nog verborgen, mysteriën. Hem wordt nu bekend gemaakt wat reeds Evangelie en geschiedenis van de apostelen op de meest bepaalde manier verzekert, dat deze geschiedenis van de menswording van Gods Zoon, van Zijn dood en van Zijn opstanding, van Zijn hemelvaart en Zijn zitten ter rechterhand van God, alsmede van Zijn tweede komst, die beloofd is, voor hem, tot zijn rechtvaardiging en heiligmaking, tot zijn zaligmaking en verheerlijking geschied is en dat dit waarschijnlijk zo moest plaats hebben, als hij van de eeuwige dood gered en het eeuwige leven deelachtig worden zou. Zo wordt hem ook de Handelingen van de Apostelen tot een Woord van God, dat hem het eeuwig raadsbesluit van God tot zijn zaligheid openbaart en het zegel van God voor zijn waarheid in zichzelf heeft en werkzaam bij zich draagt. Zo geheel en al door de absolute autoriteit van de Heere en van Zijn heilige apostelen overtuigd, is hem ook meteen hun getuigenis over het goddelijke en onvoorwaardelijk verbindende van de Oud-Testamentische Schriften, dat door al hun woorden heengaat en door hen als bewijs en bevestiging van hun eigen woorden wordt aangehaald, een autoriteit, die tot gehoorzaamheid van het geloof verplicht.

De bijbel is het boek der boeken, duidelijk genoeg voor de eenvoudigen en ondoorgrondelijk ook voor de wijsten. Uit haar, zo zeggen wij met Jezus Sirach (24: 34 vv.) is de wijsheid gevloeid als het water van de Pion, als het zich verheft en als het water van de Tiger, als het overvloeit in de lente; uit haar is het verstand gevloeid, evenals de Jordaan in de oogst. Uit haar is voortgekomen de tucht, evenals het licht en als de wateren van de Nijl in de herfst. Nooit is er iemand geweest, die ze zou hebben uitgeleerd en nooit zal er iemand komen, die ze zou kunnen uitvorsen: want zij is rijker dan enige zee en haar woord is dieper dan enige afgrond. Laat daarom dat al te veel lezen van andere boeken na en lees voor alles dagelijks in de Heilige Schrift: dat is niet maar een menselijke raad, het is de wil van God; want wat God tot Jozua (1: 8) zegt, dat zegt Hij ook tot u.

Wat een belangrijk onderwijs voor Timotheus en niet alleen voor hem, maar ook voor de tegenwoordige dienaar van het Evangelie en voor ons allen! Blijven ook wij in hetgeen wij geleerd hebben, niet in hetgeen wij wellicht in strijd met Gods woord van feilbare mensen, van ouders en leraars, maar in hetgeen wij van onze Heer en Zijn apostelen en door hen van God zelf geleerd hebben! Toetsen wij daaraan het onderwijs, dat ons gegeven is en nog gegeven wordt! Danken wij God, als wij ouders en leraars, als wij een gelovige, vrome moeder gehad hebben, of nog hebben, die ons naar deze zuivere bron van de waarheid heeft geleid en water van het leven uit haar heeft doen drinken! Achten wij de Heilige Schriften, ook die van het Oude Verbond, niet minder hoog dan Paulus! Hij noemt ze een van God ingegeven Schrift en, schoon hij niet verklaart, hoe wij die goddelijke ingeving ons hebben voor te stellen, schoon wij redelijke, voor God en Zijn dienaren waardige begrippen van haar moeten koesteren, zo geeft hij echter hiermee te kennen, dat deze Schriften onder Gods bijzondere leiding zijn geschreven en dat wij op hetgeen zij ons van Hem, van Zijn wil, Zijn beloften, Zijn genade en de weg tot zaligheid openbaren, volkomen staat kunnen maken. Hij noemt ze verder nuttig tot lering, tot weerlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is; en wie, die ze kent en gebruikt, zal hem dit niet graag, door eigen ervaring geleerd, toestemmen? Hij verheft eindelijk haar lof door te verzekeren, dat zij ons wijs kunnen maken tot zaligheid door het geloof in Christus Jezus. Niet zonder het geloof in

Hem, maar door het geloof in Hem; want als het geloof in Hem in ons woont, als wij met dit geloof in ons hoofd en hart deze Schriften onderzoeken, dan staan wij op het ware, hoge standpunt om ze goed te bezien en echt te leren kennen, dan gaat er licht voor ons op over hetgeen ons anders duister blijft, dan werpen wij de schaal weg om de kern te behouden, dan ontdoen wij het goddelijke van het menselijke, het eeuwige, altijd geldende van het tijdelijke en plaatselijke, dan vinden wij met Paulus de Christus, waar wij Hem anders niet vinden zouden, dan beschouwen wij met Hem de wet als een tuchtmeester, maar tevens als naar Christus heen leidende, en de kiem bevattende van de genade van God, ons geopenbaard in het Evangelie, dan merken wij de vervulling van de oude Godsspraken op, dan zien wij de strijd tussen de wet en het Evangelie, maar tevens de oplossing van die strijd in de schoonste harmonie, dan wordt de Gods-openbaring in het Oude en Nieuwe Verbond één samenhangend geheel voor onze ogen, dan is het ons steeds duidelijker, dat het Nieuwe Verbond in het Oude verborgen is en het Oude in het Nieuwe geopenbaard is en wij bewonderen met dankbare aanbidding de liefde, wijsheid, heiligheid en trouw van onze hemelse Opvoeder in Zijn leidingen met Israël en al Zijn mensenkinderen gehouden. Kweken wij dan het geloof in Christus Jezus aan in onze harten! Lezen en overdenken wij daartoe vooral de Schriften van het Nieuwe Testament! Danken wij God vooral voor het bezit van deze Schriften! Merken wij haar niet minder, ja meer nog dan die van het Oude Verbond aan als door God ingegeven, als nuttig tot lering, tot weerlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is en ons wijs kunnende maken tot zaligheid door het geloof in Christus Jezus! Dan zullen ook wij in kennis, geloof, liefde en heiligmaking tot meerdere volkomenheid opgroeien, dan steeds bruikbaarder en nuttiger worden in de dienst van onze Heer, dan tot alle goed werk, dat ons in onze verschillende betrekkingen te doen staat, volkomen toegerust zijn, dan een zegen voor de gemeente en een eer van Christus wezen. "Uw woord", zo spreekt ons hart, zich tot God verheffend, "Uw woord is mij een lamp voor mijn voet, mijn pad ten licht om het donker op te klaren. Ik zwoer en zal dit met een blij gemoed bevestigen, in al mijn levensjaren, dat ik Uw wet, die heilig is en goed, door Uw genade bestendig zal bewaren. "

HOOFDSTUK 4

EEN GOED TOEZICHT BIJ HET PREDIKAMBT IS NODIG. PAULUS' STRIJD EN KROON

1. Ik a) betuig dan en vermaan u onder plechtige verzekering (Hoofdstuk 2: 14. 1 Tim. 5: 21) voor God en de Heere Jezus Christus, die de levenden en doden oordelen zal en dus ook over u het oordeel zal vellen, hetzij dat u, als Hij komt, nog in leven bent of reeds ontslapen bent (Hand. 10: 42. 2 Thessalonicenzen. 1: 10. 1 Petrus 4: 5 in Zijn verschijning (1 Tim. 6: 14) en in Zijn koninkrijk, dat toekomstig is, dat u uw plicht getrouw betracht. Dan toch zal de vraag zijn, of u zult kunnen bestaan voor Hem, de Zoon des mensen (Luk. 21: 36) en een oordeel van Hem zult mogen vernemen, dat ons tot deelgenoten van zijn heerlijkheid verklaart (MATTHEUS. 25: 34).

a) Rom. 1: 9; 9: 1. 2 Kor. 1: 23; 11: 31.

2: 5

Voor God en Christus iets betuigen, is zoveel als God en Christus tot getuigen nemen. In het voor ons liggende geval moet hij, die vermaand wordt, zich deze vermaning voor deze Getuige laten zeggen, deze als een voor Hem gehoorde opnemen. Hierdoor verkrijgt het "ik betuig voor God enz. " de betekenis van een bezwering. De apostel bezweert Timotheus nog in het bijzonder bij de verschijning van Jezus Christus, omdat het dan de vraag zal zijn, of hij voor Hem, de Rechter zal hun bestaan en hij bezweert hem bij de Koninklijke heerschappij, die dan begint, omdat het er dan op aankomt Zijn heerlijkheid ook deelachtig te zijn.

Ook de meest welwillenden hebben nodig tegen de zwakheid van het vlees en de verzoekingen van hun tijd zo aangevuurd te worden, als de apostel het hier met Timotheus doet. Die dat niet nodig meent te hebben, die is reeds op een glibberig pad. Met het oog op de eeuwigheid, inzonderheid op de dag van Jezus Christus, moet men zijn trage handen vaak oprichten en zijn moede knieën sterken. De Heere Jezus te behagen en in Zijn dag te kunnen bestaan, moet de grond zijn, waarop wij ons dagelijks vernieuwen; dit verhoedt dat werkzaamheid geen terloops doen, geduld geen luiheid, begeerte om vooruit te komen geen voortjagen wordt: het licht van die dag houdt alles binnen de juiste grenzen en regels.

2. Predik het woord van het Evangelie in zijn hele omvang, zonder enig deel er van terug te houden of op de achtergrond te plaatsen (Hand. 17: 11), houd aan met dat prediken en handhaaf dat woord tijdelijk, ontijdelijk, of de tijd daartoe u geschikt voorkomt of niet; weerleg met nadruk degenen, die overtuigd moeten worden van hun ongelijk; bestraf in de naam van de Heere (Judas 1: 9) degenen, die zich tegen het woord van de waarheid verzetten, vermaan in alle lankmoedigheid en leer, zodat u niet ongeduldig wordt, als u vaak hetzelfde moet zeggen en niet op dictatorische manier eist, maar over de reden van uw eis onderrichting geeft.

In dit vers is een grote rijkdom van pastoraal-wijsheid neergelegd. Daarmee moet echter Hoofdstuk 3: 16 worden vergeleken. Vóór alle dingen moet namelijk de geestelijke, die het Woord van God moet verkondigen, zichzelf stellen onder de tucht van dit Woord. Hij moet zich daardoor tot meerdere kennis laten onderwijzen, in zijn wandel zich laten leiden, in zijn hart zich laten vertroosten en versterken, opdat hij zo in de gerechtigheid wordt opgevoed. Door het gehele ambtelijke leven van de geestelijke moet dit putten uit de bron van het Goddelijke Woord voortgaan. Alleen als hij dit doet zal hij bekwaam zijn om zijn ambt goed

waar te nemen. Steeds moet hij voor zijn gedachten houden, dat de Heere, die hij dient, van Zijn knechten rekenschap eist. Dat bewustzijn van zijn verantwoordelijkheid moet hem dringen, om evenals een heraut het Woord, het éne eeuwige Woord te verkondigen en niet te wachten, totdat naar zijn mening alles voor die verkondiging gunstig staat. De Heere heeft hem bevolen te prediken, daarom predikt hij, of het de juiste of niet de juiste tijd is. Maar zonder wijsheid moet dit prediken niet geschieden; men moet niet, zonder te onderscheiden zoals dit veelal geschiedt, aan allen hetzelfde zeggen. Hoe nu het prediken in bijzondere gevallen naar het eigenaardige van het object onderscheiden moet zijn, zeggen de woorden: "weerleg, bestraf, vermaan. " Nu is de verkondiging een overtuigen, een weerleggen, dan een berispen en dreigen, dan weer een opbeuren en vertroosten.

Het vermanen moet niet plaats hebben in toorn, niet in zelfverheffing, maar vol medelijden, ook niet om een ogenblikkelijke opwelling van gevoel, maar om door de vaste grond van de leer een duurzame verandering teweeg te brengen.

Houd u aan geen bepaalde tijd, hetzij steeds tijd voor u, niet alleen in vrede, wanneer u niets te vrezen heeft, wanneer u in de kerk bent, maar ook onder gevaren, in gevangenissen, in ketens, wanneer u ter dood geleid wordt.

Predik het Woord. De grote taak van een leraar, waaraan hij al zijn gaven van lichaam en ziel moet toewijden, is de prediking van het Woord. Zwak en dwaas als zij schijnen moge, toch is die verkondiging het grote werk door God ons in de hand gegeven, waardoor zondaren gezaligd en heiligen voor de heerlijkheid bereid moeten worden. Het heeft God behaagd door de dwaasheid van de prediking zalig te maken die geloven. Aan deze prediking wijdde onze gezegende Meester Zijn gehele leven, nadat Hij als leraar was opgetreden. O! hoe heeft Hij deze roeping verheerlijkt door te prediken in de synagoge, in de tempel, aan Galilea’s heldere waterspiegel of onder het blauwe luchtgewelf. Heeft Hij deze wereld niet ten kansel gewijd? Die prediking was de grote taak van Paulus en van al de apostelen, want zo luidde het bevel van onze Heere: Ga heen in de gehele wereld en predik het Evangelie. O, mijn broeders! dit is onze hoge roeping. Het is goed zieken te bezoeken, goed kinderen te onderwijzen en naakten te kleden. Het is goed onze kerkelijke vergaderingen bij te wonen. Het is nuttig boeken te schrijven en veel te lezen; maar de hoofdzaak is eigenlijk: Predik het Woord. De kansel is, zoals George Herbert zegt: "onze blijdschap en troon. " Hij is onze wachttoren, van daar moeten wij het volk waarschuwen. Een zilveren bazuin is ons in de hand gegeven. Wee ons, als wij het Evangelie niet verkondigen. De inhoud Het Woord. Tevergeefs prediken wij, als wij het Woord niet verkondigen. U bent mijn getuigen. Deze was gezonden om van het licht te getuigen. Wij moeten niets spreken, dan hetgeen wij van God gezien en gehoord hebben. Het is geenszins de roeping van een leraars om plannen van menselijke wijsheid of geleerdheid te verklaren, of eigen denkbeelden voor te dragen maar alleen de feiten en de heerlijkheid van het Evangelie bekend te maken. Wij moeten prediken hetgeen in het Woord van God geschreven staat. Predik het Woord en vooral het noodzakelijkste eruit. Als u aan het ziekbed van een stervende stond en wist, dat hij slechts een half uur meer te leven had, wat zou zich dan tot hem zeggen? Zou zich hem een van de verborgenheden van de Schrift beginnen te verklaren, of hem de zedenleer van het Woord met ernst op het hart drukken? Zou zich hem zijn hulpeloze toestand niet onder het oog brengen, zowel door zijn zondige natuur als door zijn boze werken? Zou zich niet tot hem spreken over de liefde en de dood van de Heere Jezus? Zou zich hem niet bekend trachten te maken met de kracht van de Heilige Geest? Dit zijn de belangrijkste waarheden, die een mens moet aannemen, of hij zal verloren gaan. Dit moeten de voornaamste onderwerpen van onze prediking zijn. Moesten wij niet prediken zoals Jezus predikte, toen Hij naar Emmaus ging en beginnende van Mozes en al de

profeten uitlegde in al de Schriften hetgeen van Hem geschreven was? Laat er veel van Christus voorkomen in onze prediking, zegt de voortreffelijke Elliot. Rowland Hill was gewoon te zeggen: Houd nooit een leerrede, waarin deze drie waarheden niet voorkomen: Verderf door de val, gerechtigheid door Christus en wedergeboorte door de Heilige Geest. Predik Christus tot overtuiging van zondaren, Christus tot vertroosting, Christus tot reinigmaking. Verre zij het van mij, dat ik zou roemen anders dan in het kruis van onze Heere Jezus Christus. Predik zoals het Woord. Ik zou met bescheidenheid aan alle leraars in overweging willen geven vanwaar het komt, dat wij niet meer in de geest van het Woord van God prediken? Is niet het Woord het zwaard van de Geest? Zou het onze grote taak niet zijn, het van de schede te ontdoen, het van alle roestvlekken te reinigen en zijn scherpte aan de gewetens van de mensen te beproeven. Zeker is het, dat onze vaderen op die manier predikten. Brown van Haddington was gewoon te prediken, alsof hij nooit een ander boek dan de Bijbel gelezen had. Het is de waarheid van God in haar onbedekte eenvoudigheid, die door de Geest het meest gezegend en bekrachtigd worden zal. Weerleg, bestraf, vermaan. De eerste werking van de Geest op het hart van de natuurlijke mens, is de wereld te overtuigen van zonde. Schoon Hij de Geest van de liefde is schoon Hij een duif tot Zijn zinnebeeld koos, schoon Hij vergeleken wordt bij de zachte wind en de liefelijke dauw toch is Zijn eerste werk te overtuigen van zonde. Als de predikers met dezelfde Geest vervuld zijn, zullen zij hun taak op dezelfde manier aanvangen. Het is Gods gewone handelwijze de mensen aan zichzelf te ontdekken en hen eraan te doen wanhopen, om de zaligheid door hun eigen gerechtigheid te verdienen, vóórdat Hij Christus aan hen openbaart. Zo ging het met de stokbewaarder. Zo geschiedde het met Paulus; drie dagen lang was hij blind. Een getrouw leraar moet zich op het volgen van die regel toeleggen. Braak u een braakland en zaai niet onder de doornen. De mensen moeten door de prediking van de wet tot de overtuiging van hun zonde en ellende gebracht worden, of wij zullen prediken als in de lucht slaande. O, mijn broeders, is dit onze prediking? Laat ons dit duidelijk ontwikkelen. De meesten van hen vrees ik, die al onze bijeenkomsten bijwonen, worden gemakkelijk met de stroom meegevoerd, in een reddeloze eeuwigheid, onbekeerd en onontwaakt als zij zijn. Broeders! in de eeuwigheid zullen zij er ons niet voor danken, als wij hier liefelijke dingen verkondigen dat wij hun de weg zo gemakkelijk maakten en riepen: Vrede, vrede, en daar is geen vrede. Nee, nu mogen zij ons daarom prijzen, in de eeuwigheid zullen zij onze vleierij vervloeken. O, dat wij en alle evangeliedienaren door de innerlijke bewegingen van Jezus Christus hen allen probeerden te behouden! Vermaan. Het woord, dat wij in de oorspronkelijke tekst vinden, betekent vertroosten, spreken, zoals de trooster spreekt. Dit is het tweede gedeelte van het werk van de Geest, de ziel tot Christus te brengen, haar een blijde boodschap te verkondigen. Dit is het moeilijkste gedeelte van ons Christelijk leraarsambt. Dit deed Johannes, toen hij zei: Zie het Lam van God. Zo zei Jesaja: Troost, troost. Zo gebood de Heere: Ga heen, predik het Evangelie alle creaturen. Het is waar, dit maakt de voeten van de evangelieboden liefelijk op de bergen. Zij mogen een volkomen, gewillige goddelijke Zaligmaker verkondigen. En hier wilde ik tevens doen opmerken, wat naar het mij voorkomt, een gebrek is in de prediking in ons geliefd Vaderland. De meeste predikers zijn gewoon Christus de mensen voor ogen te schilderen. Zij stellen het Evangelie bevattelijk en uitlokkend voor, maar zij dringen de mensen niet om in te gaan. Nu zegt God: Vermaan bid hen overreed de mensen; wijs hun niet alleen de geopende deur, maar dwing ze om in te gaan. Och, dat wij barmhartiger waren voor de aan ons toevertrouwde zielen, dat wij de hand op hen legden en wij hen tot de Heere Jezus brachten. De wijze. Met lankmoedigheid. Er is geen gave, die wij meer nodig hebben in het Christelijk leraarsambt dan deze. Daarvan is het hart van God voor zondaren vervuld; Hij is lankmoedig over ons, niet willend dat enigen verloren gaan. Daarvan is ook Jezus' hart vervuld. Met hoeveel tedere liefde roept Hij uit: Jeruzalem, Jeruzalem, hoe menigmaal heb Ik enz. Zo handelt ook de Heilige Geest, als Hij met hen twist: Hij zal niet in eeuwigheid twisten

met de mens, maar ach, hoe lang twist Hij met hen! Geliefde broeders, als Hij niet lang met ons getwist had, dan waren wij nu zoals Lots huisvrouw: gedenktekenen van de weerstane genade. Met dezelfde lankmoedigheid moeten ook de evangeliedienaars vervuld zijn. Meer dan anderen moeten zij gedreven worden door de liefde, die lankmoedig is en goedertieren. Vaak als wij met harde, weerspannige zondaren te doen hebben, komen wij in verzoeking om wanhopig van hun bekering af te zien, of wrevelig te worden en in toorn tegen hen te ontbranden, evenals de apostelen deden, toen zij vuur van de hemel wilden doen neerdalen. Maar, mijn broeders, van een anderen geest moeten wij zijn. De toorn van de mans werkt Gods gerechtigheid niet. Zullen wij slechts vervuld zijn van de Geest van Christus, dan zullen wij geduldig zijn jegens allen. Dan zullen wij hun toeroepen: Hoe menigmaal heb Ik enz. Met lering. Vele vrome mannen roepen: Vlucht, vlucht! zonder de zondaar duidelijk aan te tonen wat hij vluchten moet; en weer roepen zij: Kom, kom! zonder hun de weg tot vergiffenis en vrede duidelijk voor te stellen. Zulke predikers doen als iemand, die langs onze straten liep, roepende: brand, brand! zonder te zeggen waar de brand was. In de prediking van de apostelen zien zij altijd de eenvoudige, heldere voorstelling van de waarheid aan de dringende en treffende vermaning voorafgaan. En dit is ook altijd door de uitnemendste godgeleerden nagevolgd en met de beste uitslag bekroond. Het betaamt de leraar de cherub en de seraph in zijn prediking te verenigen, de engel van de kennis met de engel van de vurige ijvers. Als wij de zielen mensen te behouden, moeten wij haar de weg ten hemel duidelijk voorstellen, haar toeroepen: Ontvlucht de toekomende toorn. Mij dunkt, dat wij de zonde in de mens, zijn volstrekte verdorvenheid en de heerlijkheid van het Evangelie van Christus niet te duidelijk kunnen voorstellen; dat wij de mensen niet te dringend kunnen vermanen, om dit aan te nemen en de toorn te ontvluchten. O mochten alle leraars de diepe kennis van Edwards, de duidelijke voorstelling van Uwen en de krachtige drangredenen van Baxter in zich verenigen. Met aandrang. Als de woning van uw buurman in brand stond, zou zich dan niet luide om hulp roepen en al wat in uw kunnen was aanwenden om de vlammen te helpen blussen? Als een van onze vrienden gevaar liep van te verdrinken, zouden wij ons dan schamen al onze krachten aan te wenden om hem te redden? Maar helaas! de zielen van die ons omringen gaan het eeuwige vuur tegemoet; in de poel van het verderf zullen zij wegzinken. Zullen wij minder ernstig hun onverderfelijke zielen proberen te behouden, dan dat wij hun aardse leven zouden willen redden? Hoe wijdde de Heere daaraan al Zijn krachten; toen Hij nabij kwam en de stad zag, weende Hij over haar! Hoe ernstig streefde Paulus daarnaar: "Gedenk, dat ik jaren lang, nacht en dag, niet opgehouden heb een ieder met tranen te vermanen. " Zo was ook George Withefield; die grote man predikte bijna nooit, zonder tot schreiens toe bewogen te worden. Mijn broeders, ook nu nog moeten wij met dezelfde aandrang prediken. De hel is even diep, even onblusbaar als ooit. De zielen van de onbekeerden zullen daartoe eens verwezen worden. Christus is even gewillig, de vergeving van zonden even zalig als ooit! Och, hoe zullen wij in de hemel ons over onze lauwheid verwonderen. Tijdig en ontijdig. Onze Heer ging het land door, immer goeddoende; het was Zijn voedsel en drank geworden. Dagelijks was Hij in de tempel. Zo moeten wij ook zijn. De satan werkt altijd. Hij staat niet op plichtplegingen, hij houdt zich niet aan sabbatdagen, of aan bepaalde uren. De dood is werkzaam. De mensen sterven terwijl wij slapen. Iedere minuut worden er ongeveer vijftig weggenomen, bijna elke seconde wordt er een ziel in een eeuwige onveranderlijke wereld overgebracht! De Geest van God is werkzaam. Geloofd zij God, dat Hij ons geboren heeft doen worden in een tijd, waarin de Geest grote beroering brengt onder de doodsbeenderen. Zullen de leraars dan traag zijn of omwegen maken? Och, dat wij door God gedoopt worden met de Heilige Geest en met vuur, dat wij allen als in vuurvlammen veranderd worden, om het Woord te prediken en de kerk van Christus tot onze laatste uur te helpen opbouwen.

3. Koop de tijd uit, die nog voorhanden is Eph 5: 16: want er zal een tijd zijn (1 Tim. 4: 1 vv.), wanneer zij de gezonde leer (Hoofdstuk 1: 13. 1 Tim. 6: 3) niet zullen verdragen, omdat die tegen hun begeerlijkheden strijdt; maar ketelachtig zijnde van gehoor, om iets nieuws, iets aangenaams, iets dat het vlees behaagt, te horen, zullen zij zichzelf tot hun eigen schade leraars opgaderen, de een na de anderen, naar hun eigen begeerlijkheden, opdat zij aan deze ongehinderd zullen kunnen voldoen.

De grond van hun afkerigheid zou daarin bestaan, dat zij ketelachtig waren van gehoor. Het Griekse woord legt eigenlijk jeukerig en schijnt ontleend te zijn aan een huidziekte, die jeukte, zodat het krabben wel enig vermaak geeft, maar tevens het kwaad veel erger maakt. Het gehoor van deze mensen was als door een huidziekte bedorven en jeukerig. Zij zouden een onverzadelijke begeerte hebben, niet naar wezenlijk Evangelie-voedsel, echt geschikt om hun geestelijke gezondheid te bevorderen, maar naar zulke voorstellen, die door hun nieuwigheid en door het zonderlinge, het verstand vermaken, het geweten in slaap wiegen en de begeerlijkheden van het vlees strelen. Daarom zouden zij dan ook een afkeer hebben en betonen van de beproefde leer van de waarheid, d. i. naar de godzaligheid is.

4. En zij zullen, omdat zij niet meer onaangenaam aangedaan willen worden, hun gehoor van de waarheid afwenden en zullen zich in de plaats daarvan keren (Tit. 1: 14) tot fabels (2 Petrus 1: 16).

Wat Timotheus onder alle omstandigheden voor zijn plicht moest houden, dat wordt hem hier in het bijzonder als een plicht voorgehouden, door de voorspelling van een tijd, waarin zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar naar hun eigen begeerlijkheden zich leraars zullen verzamelen. Men wil iets anders horen, dan de apostolische leer, door de leraars tot hiertoe voorgesteld en dan heeft de één lust in deze, de anderen in die leraar, die hem iets nieuws zegt.

Onder de "gezonde leer" moet de oorspronkelijke, de apostolische leer worden verstaan, die op de feiten van het heil is gegrond en tot godzaligheid leidt. Allen, die deze niet kunnen verdragen, geven daardoor een inwendige afkeer te kennen, die uit de heimelijke strijd van hun eigen gezindheid met de inhoud en de eisen van de gezonde leer voortkomt. Het natuurlijk gevolg van deze antipathie is, dat zij zich zodanige leraars opeen hopen een menigte van hen, die hun behagen. Hoewel de gedachte aan een last juist niet ligt uitgedrukt in het woord van de grondtekst (Luther vertaalde "zichzelf opladen, wordt toch daardoor het verachtelijke en verwerpelijke van hun gehele streven en drijven duidelijk genoeg te kennen gegeven; hun begeerlijkheden, die hen daarbij leiden, staan in directe tegenspraak met de eisen van Gods Woord, waaraan zij zich moesten onderwerpen en nu is het minder het groot getal van de op deze manier gekozen leraars, als wel de onophoudelijke afwisseling, waarin deze mensen behagen scheppen en waarnaar zij verlangen.

Het gevolg daarvan is, dat zij zich geheel van de waarheid, die de inhoud van de gezonde leer is, afwenden en zich tot fabels keren. Dat zijn in het algemeen opgesmukte geschiedenissen, of tot geschiedenissen verdichte ideeën, dus onhistorische verhalen, zij zijn in elk geval mensenwerk, in tegenstelling tot de ware leer, die God heeft gegeven.

Een van de grootste gerichten over de wereld is, dat zij zoveel tongen en pennen vindt, die haar en haar eigen begeerlijkheden terwille zijn, die zij dan of kan leren, of toch aan die schriften kan verbinden.

5. Maar u, wees wakker in alles, waak dat u niet in die strikken raakt, maar verzet u tegen die fabelzucht, die reeds begint te ontwaken (1 Tim. 1: 4; 4: 7 en tracht die met alle krachten te vernietigen Col 4: 17. Als er voor het ware Evangelie moet worden geleden, lijd dan gewillig verdrukkingen ("2Ti 2: 3" en 2Ti 1: 8. Doe het werk van een evangelist, van een prediker van de evangelische geschiedenis (Hand. 21: 8 en "Eph 4: 11; maak dat men van uw dienst in het ambt van apostolisch delegaat voor de gemeente te Efeze in zijn hele omvang, ten volle verzekerd zij (vs. 2; 1: 8; 2: 2, 8, 14 vv., 22 vv. ; 3: 14 vv. 1 Tim. 1: 3 vv., 18 vv. ; 2: 1 vv. ; 3: 1 vv. ; 4: 6 v., 13 vv; 5: 1 vv. ; 6: 1 vv. 1Ti 1. 3, 18 2. 1

Het is zeker, dat de uitleggers dwalen, die uit de woorden "doe het werk van een evangelist" het besluit trekken, dat het ambt Timotheus opgedragen, dat van een evangelist zal geweest zijn. Ieder apostel, ieder helper van de apostelen moest evangelist zijn, of liever, geen apostel of apostolisch helper kan geacht worden zonder het charisma, dat tot het werk van een evangelist behoorde, zoals dan ook de gave van de profetie, van de leer enz. (Rom. 12: 6 vv. 1 Kor. 12: 7 vv. bij hen moest zijn. Als nu Paulus Timotheus vermaant, juist die werkzaamheid van een evangelist ijverig te volbrengen, dan begrijpen wij dat volkomen tegenover de vrees van de apostel (vs. 4) "zij zullen zich keren tot fabels; " want tegenover fabels helpt niets beter dan heldere, geschiedkundige getuigenissen. Wij moeten echter niet een in het bijzonder opgedragen dienst verwisselen met het ambt, dat hem was opgedragen, dat, zoals de eerste pastoraalbrief duidelijk genoeg aanwijst, geen minder was, dan de plaats van de apostel met al de apostolische werkzaamheden in te nemen.

Timotheus, een helper van de apostelen, dus niet slechts een evangelist zoals Filippus (Hand. 21: 8); hij moest dus deelnemen aan alles wat de apostel deed; hij moest dus 1) rondreizend het Evangelie prediken en in zo verre was hij als helper van de apostel ook evangelist, 2) moest hij deelnemen aan het kerkbestuur. Het een woord "doe het werk van een evangelist" heeft dus betrekking op de eerstgenoemde zijde van zijn beroepsbezigheid, die hier in verband met vs. 4 in het bijzonder op de voorgrond gesteld wordt; de volgende woorden: "maak dat men van uw dienst verzekerd is" zien op zijn roeping in het algemeen.

De verplichting om het geestelijk ambt in al zijn delen te vervullen, is vooral in uitgestrekte en talrijke gemeenten van zo grote omvang, dat zeker bij velen de vraag (2 Kor. 2: 16) oprijst: "wie is daartoe bekwaam? " en het recht van het "non omnia possumus omnes" (niet ieder mens kan doen alles) moet ook op dit gebied worden erkend. Zoals de zaken nu staan, dat inderdaad van ieder alles wordt geëist, is het het best, om door nauwgezet zelfonderzoek te leren kennen, wat onze sterkere en wat onze zwakke kant is en ons dan, zonder enig deel van de dienst geheel te verzuimen, het meest te wijden aan dat deel, waartoe wij uit- en inwendig ons het meest geroepen gevoelen.

6. Ditmaal kan ik hier echter niet bijvoegen, zoals ik de vorige maal (1 Tim. 4: 13) deed, "totdat ik kom"; a) want ik word nu door hetgeen ik te lijden heb (2 Tim. 1: 8, 12) tot een drankoffer geofferd (Fil. 2: 17) en de tijd van mijn ontbinding (Fil. 1: 23) is aanstaande.

a) 2 Petrus 1: 14

7. Ik heb, zoals de roeping van de navolger van Christus is (1 Tim. 6: 12 Hebr. 12: 1), de goede strijd gestreden, ik heb de loop tot het voorgehouden doel, het kleinood (Fil. 3: 14. 1 Kor. 9: 24) geëindigd, ik heb ondanks alle verleidingen tot ontrouw het geloof behouden (Hand. 20: 24 v. 1 Kor. 9: 26 v.

8. a) Voorts (vgl. Hebr. 10: 13) is voor mij weggelegd (Kol. 1: 5) de kroon van de rechtvaardigheid (Hoofdstuk 2: 22; 3: 16), die mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, nadat Hij door de onrechtvaardige aardse rechters in deze tegenwoordige tijd mijn opoffering heeft laten volbrengen, op die dag (Hoofdstuk 1: 12) geven zal en niet alleen mij, maar ook allen, die Zijn verschijning (1 Tim. 6: 14) liefgehad hebben (2 Thessalonicenzen. 1: 7 vv.).

a) 1 Petrus 5: 4

Timotheus moet voor zijn taak houden om wat Paulus als apostel met zijn hulp heeft gedaan, nadat deze de wereld zal hebben verlaten, als diens opvolger te doen. Zo beschouwt het de apostel, als hij zijn vermaning in vs. 5 daardoor aandringt, dat hij reeds geofferd wordt en de tijd van zijn scheiden aanstaande is. Als hij dan voortgaat: "ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden", dan is dat niet een roemen, dat in strijd is met de Christelijke ootmoed. Het is echter ook niet slechts een blij terugzien op zijn afgelegd leven, maar het is om Timotheus geschreven, om in hem de wens op te wekken, dat hij aan het einde van zijn leven ook zo zal kunnen spreken. De strijd, de Christen opgelegd, is echter hem; hij is aan het einde van de loopbaan gekomen, die hij doorlopen moest. Hij heeft het geloof behouden, in welks vasthouden het strijden en lopen bestaat, terwijl zijn apostolische roeping aan zijn leven als Christen die bijzondere vorm gaf, waarin hij zijn geloof tot het einde toe behouden moest. Na hetgeen nu achter hem ligt en aan het punt, waarbij hij nu is aangekomen, wacht hem de kroon van de gerechtigheid; hij noemt die zo, omdat hij, wie zij wordt toegekend, daardoor voor een rechtvaardige wordt erkend. Als een "rechtvaardig Rechter" zal de Heere de apostel, omdat hij het geloof behouden heeft, voor een rechtvaardige erkennen, deze overwinningsprijs voor zijn leven hem toekennen. De apostel wil echter het hier ten einde lopend deel van zijn brief, de aan Timotheus gerichte vermaning, niet besluiten met de uitdrukking van de hoop, waarvan hij voor zichzelf verzekerd is; hij voegt erbij: "en niet alleen mij, maar ook allen, die Zijn verschijning hebben liefgehad", dezelfde hoop uitbreidend tot alle Christenen, die het in waarheid zijn. Hij stelt ze voor als degenen, die in deze tijd hebben verlangd naar de verschijning van de Heere. De aanleiding tot die naam ligt in de betekenis die dit voor Timotheus heeft; het vermaant hem niet het tijdelijke (Hoofdstuk 4: 10) en het aardse goed (1 Tim. 6: 11) lief te hebben, waarmee een verlangen naar de verschijning van de Heere niet overeenstemmen zou. De apostel schrijft al deze verzen, is het ook als een, die aan het einde van zijn loopbaan is gekomen, toch niet als een stervende, maar met het uitzicht op een tijd in gevangenschap, die hem niet ledig moet laten en op een rechtspraak, die hem, moet die ook met zijn doodvonnis eindigen, het grote doel stelt, om het Evangelie van Christus tegen zware aanklacht te verdedigen (vgl. Fil. 1: 17).

Twijfelende, zie! u heeft vaak gezegd: Ik vrees, dat ik nooit de hemel zal binnengaan. Vrees niet! Al Gods volk zal daar binnenkomen. Ik heb de juiste uitdrukking van een stervende man lief, die uitriep: Ik ben niet bevreesd om naar huis te gaan; ik heb alles vóór mij weggezonden. Gods vinger is dan de klink van mijn deur en ik ben gereed om Hem te laten binnenkomen. "Maar", zei een ander, "bent u niet bevreesd, uw erfenis te zullen missen? " "Nee", antwoordde hij, "nee, daar is een kroon in de hemel, die de engel Gabriël niet kan dragen, die zal op geen hoofd dan op het mijne passen. Daar is een troon in de hemel, die de apostel Paulus niet kon bezetten, hij werd voor mij gemaakt en ik zal daarin zitten. " O Christen, wat een vrolijke gedachte! Uw erfdeel is zeker, daar blijft een rust over. " Maar kan ik haar niet verliezen? Nee, zij staat vast. Als ik een kind van God ben, zal ik haar niet verliezen. Zij is mijn deel, zo zeker, alsof ik daar was. Ga met mij, gelovigen en zetten wij ons neer op de berg Nebo, om het beloofde land, ja het land Kanaän te bezien. Ziet u die

kleine rivier van de dood in het zonlicht glinsteren en daar overheen de tin van de eeuwige stad? Merkt u die heerlijke streek en al haar vrolijke bewoners wel op? Weet dan, dat als u daarover heenvloog, u op elke van haar vele woningen geschreven zou zien: Deze blijft voor zo iemand open en wordt voor hem alleen bewaard. Hij zat opgenomen worden om voor eeuwig met God te wezen. Arme twijfelende ziel, zie, wat een schone erfenis; zij is de uwe. Als u gelooft in de Heere Jezus, als u berouw heeft over uw zonden, als uw hart vernieuwd is geworden; bent u een van ‘s Heren volk en wordt er een plaats voor u bewaard, een kroon voor u weggelegd, een harp voor u in het bijzonder gereed gemaakt. Niemand anders zal uw deel ontvangen, het wordt in de hemel voor u bewaard en binnenkort zult u het aanvaarden, want er zullen geen lege tronen in de heerlijkheid gevonden worden, wanneer al de uitverkorenen daarin verzameld zullen zijn.

De rechtvaardigmaking uit genade alleen, die aan het geloof gegeven wordt, strijdt niet met de beloning van onze werken, ja, het een sluit het ander in zich. Want zodra God ons in Zijn genade opneemt, worden Hem ook daardoor onze werken aangenaam, zodat Hij ze, al is Hij het niet schuldig en verplicht, ze een beloning waardig acht. Dit loon geeft Hij zeker niet, omdat wij van te voren gehoorzaamheid jegens Hem betoond hebben, dat ons dit moest vergolden worden, maar omdat Hij met dezelfde rijkdom van genade Zijn vroegere geschenken met nieuwe kroont. Aan een heerlijk kenteken leert Hij hier de gelovigen herkennen; zij zijn degenen, die Zijn verschijning liefhebben. Waar een levendig geloof is, daar laat het nooit de harten verkoelen, maar verwarmt ze tot de hoop van de toekomstige verrijzenis.

De zekerheid van de zaligheid is niet het voorrecht van enkelen, maar een gemeen goed van allen, die geloven. Dit blijkt, wanneer wij letten op de grond, waarop deze zekerheid steunt. Waarop steunde zij bij Paulus? Op zijn apostelschap? Op zijn aanstaande martelkroon? Op zijn vele verdrukkingen? Op zijn goede werken? Daarop, dat hij eerlang tot een plengoffer worden zou, dat Hij de goede strijd gestreden had, dat hij de loop voleindigd had? Ach! niettegenstaande dit alles zou hij, die geenszins zijn zondaars-ootmoed had verloren en zijn grote overtredingen nooit vergeten kon, niettegenstaande dit alles zou hij, die zich nog dagelijks vele zwakheden bewust was, niettegenstaande dit alles zou ook deze Paulus hebben moeten beven voor de rechtvaardige Rechter en Zijn ontzaglijke verschijning in die dag! Hij beeft niet voor die Rechter, niet voor Zijn verschijning; hij heeft die verschijning lief; hij verlangt ernaar; hij ziet ernaar uit met blijdschap; hij troost er zich mee in afwachting van het ogenblik, dat de onrechtvaardige aardse rechter hem voor zijn zetel dagen en tot een bloedige dood doemen zal. Hij weet, dat hij die heilige Rechter zien zal tot zaligheid, ja tot heerlijkheid; hij zal van Hem de kroon van de rechtvaardigheid ontvangen, die voor hem weggelegd is. En waarop grondt bij deze hoge verwachtingen? Hij heeft het geloof behouden; het geloof in een rechtvaardiging uit genade en niet uit de werken van de wet; niet om de goede strijd, de getrouwe, de Christelijke levensloop; het geloof in een zoenoffer, voor zijn zonden geslacht, van oneindig groter waarde dan het plengoffer, dat Hij zelf in Zijn bloedig uiteinde verstrekken zal; het geloof, dat hij in zijn Rechter, zijn Middelaar, Zijn Verzoener, zijn Voorspraak heeft en dat Hij, die hem heeft gerechtvaardigd, hem niet zal verdoemen, maar Zich met hem als een gerechtvaardigde, een met de kroon van de rechtvaardigheid gesierde voorstellen in die dag, Hem zelf tot heerlijkheid en eer! Is alleen Paulus uit genade gerechtvaardigd! Heeft Christus Zijn zoenoffer voor Paulus alleen gebracht? Is Hij de Middelaar, de Verzoener, de Voorspraak alleen van Paulus geworden? spreekt deze Paulus zelf hier alleen van zichzelf, of ook van anderen? Immers ook van anderen, immers van allen, die eenzelfde geloof, eenzelfde hoop als hij hebben op de Heere. Eist hij ook van anderen, dat zij in zijn roeping, zijn strijd, zijn hoop, zijn marteldood delen zullen, om te delen in de kroon

van de rechtvaardigheid? Horen wij hier niet diezelfde apostel, die de rechtvaardiging door het geloof zonder de werken van de wet aan allen gepredikt heeft; die het heeft aangeprezen als een getrouw woord, alle aanneming waardig, dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken? Heeft die Paulus de zin beperkt, of heeft hij in al zijn onvoorwaardelijkheid de zin doen verstaan van die goddelijke woorden, die in de Zoon gelooft wordt niet veroordeeld; die in de Zoon gelooft komt niet in de verdoemenis; die in de Zoon gelooft heeft het eeuwige leven; die in de Zoon gelooft is uit de dood overgegaan in het leven? Heeft hij een ander geloof behouden of behoudt hem een ander geloof dan dit geloof in de Zoon? Zolang wij geloven in de leugen van onze harten, die de zaligheid enigszins als een loon van onze strijd, of loop, of lijden, of dood doet voorkomen, is daar geen plaats voor het geloof in Hem. Zolang wij iets hopen van onze goede werken, hebben wij alles te vrezen van onze zonden; zo blijven wij geslingerd tussen hoop en vrees. Pas als wij ons geheel vertrouwen alleen stellen op het werk van Christus, hebben wij niets meer te duchten; onze zaligheid is dan zo zeker als Zijn volmaaktheid. Verstaat u dat? Ach, dat u het leerde verstaan. Deze Paulus, die het zo goed verstond en daardoor zo gerust dood en eeuwigheid tegemoet zag, heeft zijn leven versleten, om het voor allen verstaanbaar te maken; en nog is het zo velen niet duidelijk. Uit genade wordt men zalig, door het geloof niet uit de werken; de zaligheid, zij is Gods gave, Gods gave in Christus. Die de genade als genade, de gave als gave aanneemt wordt zalig. Die gelooft is van zijn zaligheid zeker, want het geloof is het aannemen van de zaligheid. Niet: hoe heet u? of wat heeft u verricht? is de vraag; naar: Gelooft u? Wilt u al uw werken vergeten en uit genade zalig worden? Wilt u uw onkunde belijden en op de liefdemacht van Christus rekenen? Zo ja! dan is de zaligheid en zekerheid aan u. De zaligheid is de gelovige zeker, niet omdat hij degene is, die gelooft, maar omdat Christus Die is, die alle geloof waardig is. De zekerheid van de zaligheid is allen gelovigen eigen, omdat zij niets anders is dan het gemeen geloof in Christus: zij is hun gelijkelijk gemeen, omdat hun zaligheid niet in verband staat met onderscheid van deugden, werken, verdiensten, wegen, verdrukkingen, strijd; maar voor allen voortvloeit uit dezelfde genade van God, die Paulus en Onesimus, Paulus en allen, die geloven, Paulus en u en mij, als wij geloven, rechtvaardigt en de kroon van de rechtvaardigheid geeft "om niet door de verlossing, die in Jezus Christus is. " De verzekering van de zaligheid is een deel, waartoe alle oprechte belijders van Christus geroepen zijn. Wij zagen haar door de leer van de dwalenden als een schadelijke en gruwelijke hoogmoed afgewezen; en op die grond moet haar afwijzen een ieder, die onbekend is met de aard van deze verzekering en de grond waarop zij, die niet voelt hoe het denkbeeld van geloof in niets dan enkel genade, alle denkbeeld van hoogmoed voor ‘s hands uitsluit; die niet bevroedt, wat een berg van hoogmoed er liggen kan achter een zedige vrees. Schijn bedriegt. Daar waren eens twee armen. De een waande dat hij die avond eten zou; de andere schudde bedenkelijk het hoofd en zei, "dat hij het wel hoopte, maar nog zo zeker niet durfde zeggen. " Aan beiden was een maaltijd beloofd in de keuken van een rijke. De eerste had de rijke op zijn woord vertrouwd; waar was de hoogmoed? De laatste wantrouwde hem; waar was de nederigheid? Zeker het klinkt vrij wat nederiger te zeggen: wie ben ik, dat ik mij van de eeuwige zaligheid verzekerd zou durven houden? dan te vragen: God en eeuwigheid is van mij; maar als die onzekerheid misschien niet gepaard gaat met enige de minste bekommering over de zonde, of met enige ernstige vrees voor dood en oordeel, zou zij echt zo’n groot bewijs inhouden van zedige gedachten over eigen onwaardigheid en verwerpelijkheid? En waar deze zekerheid gevonden is op de weg van de allerdiepste verootmoediging, waardoor men heeft leren vragen en mogen ontvangen wat men inzag zelf niet te kunnen daarstellen of uitwerken, zou daar zo grote hoogmoed worden verondersteld? Is er echt zoveel hoogmoed in voor een weldaad en een weldoener uit te komen? Bewijst het altijd evenveel nederigheid een weldaad te weigeren, te ontveinzen? De kleingelovigheid, op zichzelf een zonde, staat meestal met enige andere zonde in verband. Menig bekommerd gelovige is ten slotte gebleken een

meer of min hebzuchtig, meer of min geldgierig gelovige te zijn, wiens ziel nog veel meer aan het stof kleefde, dan hij, ondanks alle belijdenis van zonde, bij gebrek aan oprechte zelfbeproeving zich bewust was. Er was bij vele anderen een diep verborgen eerzucht, een heimelijke hoogheid, waaraan het hart nog niet geheel was verloochend, een kwade begeerte of gewoonte, waaraan men zich gaan liet, of waarover men klaagde zonder haar ernstig te bestrijden, een gevoel van innerlijke roeping tot een daad of taak, waartegen vlees en bloed zich nog verzette; er was iets dergelijks dat de vrijmoedigheid wegnam, de ogen deed neerslaan, het hoofd deed hangen; in plaats van bekommerd te zijn, was men niet bekommerd genoeg, in plaats van te ootmoedig te wezen, verootmoedigde men zich niet op alle punten en dat was het wat de zaligheid (die steeds met het diepst gevoel van zonde gepaard gaat, en eenzelvig is met het eenvoudig geloof) uit het hart weerde. Arglistig is het hart meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen? Die man zal het kennen, die zijn troost gezocht hebbend bij het kruis van Christus, niet vreest het vlees te kruisigen met al de begeerlijkheden. Ook zal zijn troost helder en zeker zijn. Maar als wij uit deze hoofde geen enkel van de kleinmoedigen en bekommerden van de plicht van zelfonderzoek willen ontslaan, wij willen hen geenszins allen van een heimelijke nog voor henzelf zich verschuilende zonde beschuldigen. Konden wij hen slechts alleen overtuigen, dat hun kleinmoedigheid in zichzelf een zonde is; zo schandelijk als schadelijk. Geloof wordt geëist; elke mate van ongelovigheid is een mate van ongehoorzaamheid; elke mate van ongehoorzaamheid een mate van zonde. Christus heeft zich gegeven, geheel gegeven; alle gedeeltelijk aannemen is gedeeltelijk weigeren. Hij stelt Zijn eer in het geven; niet blijmoedig te ontvangen, is Hem Zijn eer te verzwijgen. Hier komt geen schroomvalligheid, geen bescheidenheid, geen voorzichtigheid te pas. Het geldt de eer, o zondaar, van de Zaligmaker, die voor uw zonden gestorven is. Het van de zaligheid verzekerd geloof zal pas echt een vruchtbaar geloof zijn. Als het geloof een kracht is tot alle lijdzaamheid en goede werken, de gelovigste zal de krachtigste wezen, als het leven van de Christens een leven van dankbaarheid is, diens dankbaarheid zal het grootst zijn, die met een volkomen blijdschap voor de hem gans zekere gave dankt. Meent u dat deze Paulus zo wakker in alles zou geweest zijn, zoveel verdrukkingen met zo’n grote kracht zou hebben geleden, zo overvloedig bevonden zou zijn in al zijn arbeid, en ons zo ten volle verzekerd hebben van zijn dienst, als hij het met name van Timotheus in de brief, die wij hebben opgeslagen, eist, als hij niet ten volle verzekerd geweest was van zijn eeuwig deel in de hemelen? Meent u dat hij de bloedige dood zo kalm, zo blijmoedig, zo juichend tegemoet zou zijn gegaan, als hij niet had kunnen weten: ik heb het geloof behouden; de kroon van de rechtvaardigheid, die de Heere, de rechtvaardige Rechter geven zal, is voor mij weggelegd en weer: de Heere zal mij bewaren tot Zijn hemels Koninkrijk? Meent u niet dat ook u uw verdrukkingen, uw smarten, uw rampen beter zou kunnen verdragen en geduldig doorstaan, dat ook u uw tranen met blijde moed uit uw ogen zou kunnen wissen, als u hem dat kon nazeggen? Meent u niet, dat er ook in deze tijd meer kan worden uitgericht voor het koninkrijk van God, meer geijverd voor het heil van de zielen, meer overvloedige vrucht van de Christelijke liefde en zelfverloochening zou worden gezien, als er wat meer belijders van Christus gevonden werden in het volle, heldere bezit van een blijdschap, die niemand van hen zou kunnen wegnemen? Zou niet de verwachting van de toekomst van de Heere een zichtbare invloed hebben op het heilig leven en de waakzaamheid van de gemeente, als die gemeente meer uit degenen bestond, die haar met een gans rustig, gans verzekerd hart tegemoet zagen?

Dat is taal van het geloof, dat taal de grote geloofsheld Paulus waardig. Zij doet ons lezen in zijn ziel en dringt ons hem te bewonderen, met warme dank aan de Heer die hem had geroepen en tot zo’n geloofsheld gevormd. Hij ziet zijn naderende dood vooruit en voorspelt hem aan zijn geliefde Timotheus, niet met opgewonden, overspannen vreugde, niet met

blijkbaar, onbetamend, hijgend verlangen om met de martelaarskroon te prijken, maar met zekere weemoed, bij de gedachte aan de wijze, waarop hij zal moeten sterven en tevens met die kalme zielsrust en die stille blijdschap, die het geloof in Jezus Christus wekt en bewaart in het hart; want hij stelt zijn aanstaande, bloedige dood onder het beeld van een plengoffer voor en tegelijk onder dat van een verhuizen, van een afreis naar zijn vaderland. Maar terwijl hij hierover denkt en schrijft, verdwijnt het zwaard van Nero, waardoor hij zal vallen, al meer en meer uit zijn ogen, zijn geloof wordt levendiger en zijn blijdschap groter. Hij werpt eerst een blik terug op zijn afgelegd leven. Hij denkt nu niet aan dat leven, dat hij buiten Christus en tegen Hem in de zonde had doorgebracht, maar aan het leven, dat hij in de dienst van zijn Heer, wiens genade zo overvloedig over hem was geweest, had gesleten en dat hij Timotheus ter navolging wil voorstellen. Hij zegt met innige zelfbewustheid in beeldspraak, aan de Griekse spelen ontleend: "Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd" en voegt er met eigenlijke woorden bij: "ik heb het geloof behouden. " Ja, zo kon u naar waarheid, zonder zelfverheffing schrijven, edele Paulus, trouwe dienstknecht van Christus. De geschiedenis van uw leven getuigt ervan op elke bladzijde, sinds uw aanstelling tot apostel. Zij zet het zegel van de waarheid op uw verklaring.

II. Vs. 9-21. Nu volgt de tweede van de beide in de Inleidingen op Hoofdstuk 1: 3-7 genoemde partijen van het hoofddeel van de brief. Zij handelt daarover, dat Timotheus tot de apostel naar Rome mocht komen en wel zeer snel, voordat de winter aanbreekt en hem het reizen verhindert. Daarbij wordt dan deels aangegeven wat zo’n snelle komst van zijn helper voor hem noodzakelijk maakt, namelijk, dat hij nu van andere helpers beroofd is, die hij zo dringend nodig heeft, deels wordt hem gezegd, wie hij bij de afreis en wat hij voor de apostel meebrengen moet. Ook over Alexander, de kopersmid, die hem zoveel kwaad doet en door zijn machinatiën niet alleen de Joden te Jeruzalem heeft opgehitst om hem aan te vallen, maar ook aan het proces te Cesarea zo’n wending heeft gegeven, dat hem niets overbleef, dan om zich te beroepen op de keizer te Rome, doet de apostel nog besluiten dat het vroeger overgeven aan de Satan nu wordt tot een overgave aan het gericht van God en Timotheus wordt weerhouden om in enige aanraking met hem de komen. Bij de machinatiën van deze mens hebben ook wel zij tegen Paulus gezondigd, die hem hadden moeten bijstaan, in plaats van hem in de steek te laten; maar het moge hun niet worden toegerekend, want de Heere had hem bijgestaan en alles zo bestuurd als het overeenkomstig Zijn heilige raad en wil was en in allen dele het beste was.

9. Benaarstig u haastig tot mij te komen, omdat ik zeer verlangend ben (Hoofdstuk 1: 4) en uw hulp dringend behoef.

Het is geen uitnodiging, als Paulus schrijft: "benaarstig u haastig tot mij te komen. " De apostel dringt met deze woorden niet bij Timotheus aan op het komen, maar om zich te benaarstigen, dat bij snel komt. Omdat hij nu vroeger nog niet tot komen heeft gedrongen, kan de vermaning, dat hij het erop moet toeleggen, dat hij snel komt, slechts op zijn eigen verklaring zien (die hij misschien door Onesiforus had laten doen Hoofdstuk 1: 16 vv.), dat hij bereid was naar Rome te gaan, als de apostel het begeerde (of toestond). De apostel nu heeft het hem in Hoofdstuk 1: 4 niet verzwegen, hoezeer hij naar hem verlangde, maar zijn vraag of hij moest komen, nog niet beantwoord. Meteen heeft hij aan zijn brief een wending gegeven, die die tot een vermaning maakte, om de hem gegeven roeping weer te aanvaarden; want alleen als Timotheus gedachtig aan zijn roeping is, niet als hij slechts uit persoonlijke gehechtheid (of vluchtende van de op zich genomen plicht) komt, is zijn komst de apostel welgevallig en naar wens (Hoofdstuk 1: 5). Terwijl nu Paulus hem schrijft, dat hij zonder vrees voor lijden moet zijn en hoe hij voor zijn roeping moet leven, laat hij hem vernemen,

wat hij moet weten; voor het geval, dat hij de apostel niet meer onder de levenden mocht vinden (vgl. vs. 6 v.). Hij moge nog ter rechter tijd komen of niet, in ieder geval heeft hij in de brief een opdracht, die hij wel waardig zal achten om ernaar te leven.

10. Want Demas (verkorte naam voor Demetrius of Demarchus) heeft mij verlaten, mij in de steek gelaten, hebbende, zoals het ten minste nu met hem is (Mark. 10: 21), de tegenwoordige wereld lief gekregen en is in het belang van zijn tijdelijke aangelegenheden, naar Thessalonika gereisd, Crescens is ten behoeve van het zendingswerk naar Galatië (volgens andere lezing "Gallië gegaan, Titus naar Dalmatië, het zuidelijk deel van Illyrië, zodat ik lange tijd hun hulp moet missen.

Demas heeft zich laten leiden door aardse belangen, door de zorg voor tijdelijke aangelegenheden en zich laten bewegen om van de apostel te scheiden. Daarmee is echter niet een afvallen van het Christendom bedoeld, dat scherper en zeker duidelijker zou zijn uitgedrukt.

Demas heeft niet de apostolische leer verlaten, maar de persoon van de apostel. Ook hebben wij niet de minste noodzakelijkheid om daaraan te denken, dat Demas zou zijn begonnen, zich te schamen voor de banden van de apostel. Had toch de man zich, nadat Paulus twee jaren te Cesarea gezeten had, meteen naar Rome begeven, om hem daar zijn diensten aan te bieden, dan zullen de banden hem ook verder niet hebben afgeschrikt om bij hem te blijven, omdat toch geen verandering in de gevangenschap van de apostel was gekomen, deze integendeel met een vrijheid verbonden was, die de gunstigste verwachtingen voor zijn toekomst gaf. De enige reden was, dat Demas het tijdelijke liefhad, d. i. om de dienst van de zending zijn tijdelijke zaken niet buiten aanmerking wilde laten. Hij had bezittingen, aardse goederen te Thessalonika, die zijn tegenwoordigheid eisten, terwijl de apostel bij de geringe krachten, die hem ten dienste stonden, meende hem niet te kunnen missen. In Kol. 4: 14 Col Filemon 1: 24 is hij intussen weer bij de apostel. Waarschijnlijk heeft hij zijn aardse zaken geregeld en is hij vervolgens weer naar Rome teruggekeerd. Wat Crescens in Galatië en Titus in Dalmatië aangaat, wordt de mening, dat de apostel ze daarheen zou gezonden hebben, door de woorden van de grondtekst niet gesteund. Waarschijnlijk zijn zij uit eigen beweging, wellicht gedurende Paulus' gevangenschap te Cesarea, naar dat arbeidsveld gegaan en heeft de apostel daarvan op enige wijze bericht ontvangen. Nu deelt hij het Timotheus mee, opdat deze daaruit ziet, dat hij ook over Titus en Crescens niet te beschikken had.

Het is bijna traditioneel geworden, onder Galatië hier niet de bekende provincie in Klein-Azië Ac 16: 8 te verstaan, maar Gallië. Eusebius, Hieronymus, Epifanius en Theodoretus getuigen beslist voor Gallië. Nu zijn er twee steden, die voornamelijk op de prediking van Crescens aanspraak maken, namelijk Vienne en Maintz; zekerheid is natuurlijk hier niet te verkrijgen.

Demas was naar Thessalonika gereisd, mogelijk omdat deze stad zijn geboorteplaats was; het kan ook zijn, dat hij daarheen gegaan is om de gemeente te bezoeken en dat hij dit tot een voorwendsel gebruikt heeft, om Rome zonder merkelijke ergernis te verlaten. Hoe het zij, men oordeelt verschillend over het karakter van deze Demas. Sommigen beschouwen hem als een afvallige verlater van het Christendom en zijn belijdenis, anderen houden hem voor een tijdgelovige, die de waarheid van het Evangelie omhelsd, beleden en aangekleefd had zonder dat evenwel zijn hart wezenlijk verbeterd en van de liefde tot de wereld en haar begeerlijkheden gezuiverd was en die daarom nu, in een tijd van gevaar, de belangen van het Evangelie, uit vrees, lafhartig varen liet. Nog anderen denken gunstiger over hem, dat hij de Heere Jezus wel in waarheid lief gehad en zich uit zuivere beginselen beijverd zou hebben om

Zijn Koninkrijk uit te breiden, maar dat zijn geloof en ijver, uit hoofde van zwakheid en vrees voor zijn leven, dermate bezweken zijn, dat hij de apostel in de hitte van de vervolging verlaten en zich naar Thessalonika begeven heeft, om voor zijn veiligheid te zorgen, zonder dat hij in de eigenlijke zin van Christus en het Evangelie is afgevallen. Wanneer de apostel spreekt van afvallige mensen, die de Heere Christus en het Evangelie verlaten hebben, drukt hij zich veel sterker uit. Hier zegt hij niet: Demas heeft de Heere Christus of het geloof verlaten, maar eenvoudig: hij heeft mij verlaten, dat is, zoals wij zouden zeggen, hij heeft mij in de nood laten zitten. Dit gedrag was zeker zeer te laken, maar sluit toch nog niet in een volstrekte afval van Christus en het Evangelie. Daarenboven hetgeen de apostel hier van Demas verklaart, schijnt hij ook te zeggen van al de Christenen, wat het wezen van de zaak betreft; deze laaghartigheid was ook ontstaan uit zwakheid, uit vrees voor het leven, maar evenwel zij hadden daarom het geloof niet volstrekt verzaakt, of Christus geheel laten varen. Het is waar, Demas had de tegenwoordige wereld lief gekregen en Johannes zegt: als iemand de wereld lief heeft, de liefde van de Vader is in hem niet. Maar de uitdrukking, die Paulus gebruikt, is geheel onderscheiden van die, die wij bij Johannes ontmoeten, naardien de benaming van de tegenwoordige wereld, die hier bij Paulus voorkomt, in de Heilige Schriften niets anders betekent dan dit tegenwoordige leven, de rust en genoegens van dit leven en vooral het lichamelijk leven zelf. Demas had deze tegenwoordige wereld lief gekregen; bemerkend, dat hij zich, wanneer hij te Rome bleef, aan gevaar van gevangenis en de marteldood zelf blootstelde, omdat hij, voor een evangelieprediker bekend was, had hem de liefde voor het tegenwoordige leven zodanig overmeesterd, dat hij Rome verliet om het gevaar te ontlopen en naar Thessalonika reisde, om in veiligheid te wezen. Het lafhartig gedrag van Demas was daarom alleszins te misprijzen, maar het levert niet genoeg grond op om hem als een afvallige te brandmerken.

Niet ten onrechte heeft men de tweede brief van Timotheus het testament van Paulus genoemd. Korte tijd vóór zijn marteldood neergeschreven, is hij een onschatbaar getuigenis van zijn volstandig geloof en zijn levende hoop. Dubbele waarde verkrijgen uit dit oogpunt verschillende bepalingen en mededelingen van betrekkelijk ondergeschikte betekenis, in dit laatste hoofdstuk te vinden; ook omdat zij ons geheel verplaatsen in de wisselende kring, die hem kort vóór zijn heengaan omgaf. Vurig verlangt hij Timotheus nog vóór zijn sterven te zien en die wens dringt hij aan door een kort bericht aangaande zekere Demas, dat niet weinig te denken geeft. Vroeger had hij deze bij herhaling onder zijn mede-arbeiders vermeld, maar nu is het op kennelijk weemoedige toon: Demas heeft ons verlaten, hebbende de tegenwoordige wereld lief gekregen en is naar Thessalonika gereisd. Kennelijk moet dit laatste met het voorafgaande in verband worden gebracht en draagt dus deze reis een ander karakter dan die van Crescens naar Galatië en van Titus naar Dalmatië, hier in één adem vermeld. Waren deze laatste tochten met goedvinden van de apostel voor de zaak van de Heere geschied, niet zo die van Demas, waarbij eigen willekeur en wereldliefde in het spel was gekomen. Was het de eer, het genot, het goed van de tegenwoordige wereld vroeger door hem verzaakt, waardoor hij zich aangetrokken voelde? Althans, toen hij tussen de gemeenschap met de banden van Paulus en de vrijheid van de wereld te kiezen had, heeft hij niet angstvallig geaarzeld; meer dan naar de kerker van Rome, voelde hij zich naar het genot of gewin van Thessalonika heengetrokken. Hij heeft niet gevraagd, of het trouw, of het Christelijk was van zo’n gevangene, op zo’n ogenblik weg te trekken; hij is alleszins te rade gegaan met vlees en bloed en verdwijnt hij ook voorgoed uit het oog in Thessalonika’s woelige straten, er is reden van vrezen, dat zijn scheiding van Paulus ook een innerlijke, wellicht zelfs uiterlijke afval van een geloof geweest en geworden is, dat immers, meer dan iets anders, zelfverloochening en kruisiging van het vlees van zijn belijders verlangt. Meer dan eenmaal is dit bericht aangaande Demas misbruikt, om de troosteloze leer van de afval

van de heilige met schriftuurlijke gronden te staven. Immers, de vraag laat zich nauwelijks afwijzen, of de man, wie deze weinig eervolle getuigenis geldt, wel immer een oprecht gelovige en echt bekeerde geweest is. Maar toch blijkt ook hier, "hetgeen van te voren geschreven is, is tot onze lering geschreven" en als een gezonken schip blijft de naam van Demas voor alle volgende eeuwen een waarschuwende baken op de zee van het Christelijk leven. Zijn voorbeeld predikt ons op treurige manier de macht van de zelfzucht ook in zulke, die zich Jezus' discipelen noemen. Ach, het valt niet moeilijk van de broederlijke liefde op stichtelijke toon te spreken, te schrijven, te zingen, maar als de nood aan de man komt, als er omwille van de broeders iets moet worden verzaakt en gewaagd; als het dierbaar Ik het, in een woord, te Rome niet goed meer heeft, dan snelt de geest en het oog, straks ook de voet en het hart over de zee naar het uitlokkende Thessalonika heen en het "een ieder is zichzelf de naaste" is niet maar alleen in de ziel van Demas tegenover Paulus te lezen geweest. Hoe groot is toch het gevaar van de wereldliefde, ook voor zulke, van wie wij zouden menen, dat zij reeds op weg waren een schat in de hemel te hebben! Het aantrekkelijk Thessalonika zet zijn valstrikken uit, tot zelfs in de schaduwen van de kerker van een apostel te Rome; een welmenend hart is daarom nog niet ongevoelig voor de prikkels van grover of fijner zinnelijkheid; en ook in wat het hart in zijn heiligste ogenblikken verzaakt heeft en afgezworen, schuilt nog zo menig verborgen magneet. Ach, wat zijn we nog weinig geborgen, als wij alleen bijna, maar nog niet geheel van Christus geworden zijn; hoe blijkt het ook hier: men kan een tijdlang met Paulus en Lukas en Aristarchus meegaan, zonder dat het daarom het juiste nog is. Welgelukzalig is hij, die gedurig vreest, een dwaas, die op zijn hart vertrouwt; het staat ook hier als tussen de regels geschreven. Wenden wij van Demas op Paulus het oog; het lijden van het geloofs treed ook hier weer in een van zijn eigenaardige vormen ons tegen. Een lijdend gemoed voelt aan gemeenschap behoefte en ondervindt die soms het minst in zijn donkerste levensuren. Verwonder u niet, vriend van de Heere, als u uit het diepst van een gebroken hart met de oude dichter moet zuchten: Wend U tot mij en wees mij genadig, want ik ben eenzaam en ellendig. Eenzaam en ellendig, een dubbel lijden; maar menigeen draagt het met u. Paulus heeft het vóór u gekend en ook dat behoort tot de weg, die door de diepte naar boven leidt. Zo is de wereld; zo zijn de mensen zalig, die een betere arm dan van vlees tot hun steun hebben gevonden. Ja, dat is de slotsom ook hier; als bij tegenstelling treedt hier de trouw van de Heere in verhoogde glans voor ons oog. Zij hebben mij allen verlaten, maar de Heere heeft mij bijgestaan, zo luidt straks de geloofsroem van Paulus. Jezus gaat niet heen; Jezus is nooit meer nabij, dan waar de Demassen door hun afwezigheid blinken. Hij heeft de tegenwoordige wereld overwonnen en die Hem trouw blijft, zal in zijn zegepraal delen. (VAN OOSTERZEE).

12. a) Maar Tychicus, die voor mij had kunnen doen, waarvoor ik nu de dienst van Markus begeer, heb ik naar Efeze gezonden, niet alleen om dit schrijven, voor u bestemd, over te brengen, maar ook een brief aan de Efeziërs zelf te bezorgen (Efeze 6: 21 v.) en bij deze gedurende de tijd van uw afwezigheid uw plaats te vervullen (Kol. 4: 9).

a) Hand. 20: 4

13. Breng de reismantel (of "brieventas mee, die ik te Troas bij Carpus gelaten heb, toen ik drie jaar geleden op mijn reis naar Jeruzalem de weg van Troas tot Assus te voet aflegde Ac 20: 13. Breng die mee als u op uw reis die stad aandoet en tot mij komt en breng ook mee de boeken, inzonderheid de perkamenten, de rollen, die nog kostbaarder zijn dan de gewone, op papyrus geschreven boeken.

Als de apostel schrijft: "Tychicus heb ik naar Efeze gezonden", dat met de voorafgaande zin samenhangt, dan ziet men tot welke dienst hij Markus bij zich wenst te hebben. Men ziet ook, omdat in elk geval een geruime tijd verliep, voordat Markus mee naar Rome kon komen, dat de apostel Tychicus niet zo snel van Efeze terug wachtte en hij hem dus had laten gaan met een doel, dat een langer afzijn nodig maakte. Behoort dan de zin: "Tychicus heb ik naar Efeze gezonden" met hetgeen onmiddellijk voorafgaat als verklaring bij elkaar, dan breekt hij het verband van de beide aanwijzingen niet af, waarvan de ene aan Timotheus opdraagt wie hij, de andere daarentegen wat hij moet medebrengen. Zijn weg zal hem over Troas leiden; van daar moest hij meebrengen, wat de apostel bij een zekere Carpus heeft achtergelaten, zijn goed verwarmende mantel van stevige stof en zijn boeken vooral, als hij ze niet alle kon meenemen, de perkamenten rollen. De mantel kon hij, als het ruwere jaargetijde kwam, goed gebruiken; en boeken, die hij op reis meegevoerd had, moesten hem zeker ook in zijn gevangenschap, die hem met het verkeer naar buiten afsneed, dienstbaar zijn voor de werkzaamheid, die hij kon verrichten.

Een man als Paulus, die wenste ontbonden te worden en bij Christus te zijn, vraagt nochtans naar de verwarmende mantel; een man als Paulus, die wist de Heilige Geest te hebben, stelt nochtans belang en veel belang in zijn boeken, die hem kunnen onderrichten. Niemand acht zich boven Paulus verheven!

De brieventas gewoonlijk vertaald: de reismantel in overeenstemming met vele anderen. Maar deze betekenis van het woord is ver van uitgemaakt te zijn, dat Paulus die te Troas had laten liggen. Of zou Paulus behalve zijn gewone mantel, nog wel zo’n mantel gehad hebben? Ja, als hij zo een te Rome nodig kon hebben, had hij zich die niet beter daar kunnen afschaffen, dan Timotheus op een reis van Troas naar Rome daarmee te bezwaren? Er wordt hier zonder twijfel gesproken van dingen, die aan een vertrouwd persoon in bewaring waren gegeven en slechts door een vertrouwd persoon overgebracht konden worden. Nu kan het ongewone Griekse woord zowel en misschien vrij beter en waarschijnlijker, een omslag betekenen, waarin men brieven, papieren, ook boeken bewaarde. En is het niet waarschijnlijk, dat Paulus een verzameling van papieren had, bijvoorbeeld briefwisseling van Heiden-Christenen, afschriften van brieven aan heiden-gemeenten, die hij niet graag mee naar Jeruzalem wilde nemen, wetend welke lagen hem daar door de Joden gelegd zouden worden? De boeken, zo op Egyptisch papier als op perkament geschreven, kunnen zeer wel Griekse schrijvers geweest zijn; en wanneer men dit een en ander te Jeruzalem bij hem vond, had men er gemakkelijk gebruik van kunnen maken, om zijn hele afval van het Jodendom te bewijzen en de Palestijnse Joden-Christenen hadden er zich aan kunnen ergeren. Toen hij dus de reis deed, uit Griekenland naar Jeruzalem en op die reis te Troas was gekomen, liet hij daar die papieren en boeken bij Carpus in vertrouwde bewaring en wilde nu, dat Timotheus ze bij hem te Rome zou brengen, opdat hij er beschikking over zou kunnen maken. (V. D. PALM).

14. Alexander, de kopersmid Ac 19: 34, heeft mij veel kwaads betoond; de Heere vergelde hem naar zijn werken. Nadat de vroegere tuchtmiddelen (1 Tim. 1: 20) geen verandering hebben teweeg gebracht, maar hem slechts verstokter en boosaardiger gemaakt heeft, moet ik hem wel aan het oordeel van God overgeven ("Ac 19: 40" en "25: 8.

Alleen als wij aannemen, dat de hier genoemde Alexander een en dezelfde persoon is als die, van wie Paulus in 1 Tim. 1: 20 zegt, dat hij hem de satan ter kastijding heeft overgegeven, is het te verklaren, dat de apostel, nadat hij zich niet heeft laten terugbrengen, maar intussen slechts te meer kwaad gedaan heeft, hem nu aan God ten oordeel overgeeft met het woord: "De Heere vergelde hem naar zijn werken. " Alle andere pogingen van de uitleggers om hem

te bewaren voor het verwijt, dat hij zijn eigen woord in Rom. 12: 19 zou hebben overtreden, missen hun doel, als onze plaats hier niet met die vorige in verband wordt gebracht. De toedracht van de zaak moet zo worden opgevat, dat Paulus het gedrag van Alexander, die zich over de tucht, waaronder Hij geplaatst werd, heeft heengezet op de manier van Farao, gezien heeft, dat hij in de lucht geschermd had 2Ti 2: 18, omdat Alexander zijn hart verhardde (Ex. 8: 15) en met fanatieke haat zijn geestelijke verzorger ter dood toe vervolgde. Paulus bezigt nu de autoriteit van zijn apostolisch ambt voordat hij Timotheus voor enige tijd van Efeze roept en besluit nu, als wij ons van het spraakgebruik bij de Joodse ban, bij Joh. 9: 23 aangeduid, mogen bedienen, de hoogste graad daarvan, de Sjammata, over hem (1 Kor. 16: 22 Gal. 1: 8 v.). Daarmee verklaart de apostel zich geheel los van hem, evenals de Heere van Judas, toen Hij tot hem zei (Joh. 13: 27): "wat u doet doe het haastig" en hij wil, dat ook Timotheus zich voor hem wacht als voor een, op wie het anathema rust en geen pogingen meer doe tot zijn bekering. Hij is er toch een, die de zonde tegen de Heilige Geest heeft bedreven (MATTHEUS. 12: 31 v). Ook v. Hofmann ziet zich genoodzaakt de hier bedoelde Alexander voor dezelfde persoon te houden als die in Hand. 19: 33 Met welk recht men het voor "de dwaaste uitvinding" verklaart, dat dezelfde Demetrius in Efeze zou hebben opgehitst en het tumult tegen Paulus zou hebben verwekt en die uitvinding volstrekt belachelijk noemt, als deze zelfde Alexander een van het geloof afgevallene en een en dezelfde persoon als de in 1 Tim. 1: 20 genoemde moet zijn, blijft voor ons onbegrijpelijk. Wij hebben in de Handelingen van de Apostelen de voorstelling gegeven van de gehele toedracht, waarbij wel niemand de indruk van dwaasheid en belachelijkheid zal ontvangen.

Reeds uit Paulus' woorden laat het zich opmaken, dat, wat deze Alexander hem had aangedaan, niets anders was dan zijn tegenstand tegen de reine leer; want had hij de apostel persoonlijk beledigd, dan zou deze dit zeker met kalmte verdragen hebben. Maar waar Gods waarheid wordt aangetast, daar ontbrandt dit heilig gemoed in tegenzin, zoals het betaamt, dat in alle leden van Christus het woord vervuld wordt: de ijver voor Uw huis heeft mij verteerd. Tegen hem spreekt hij daarom een sterke verwensing uit, terwijl voor degenen, die hem verlaten hebben, een voorbidding geschiedt. Deze toch waren uit vrees en zwakheid gevallen; daarom wenst hij dat de Heere hun moge vergeven; anderen hebben met zelfbewuste boosaardigheid zich tegen de Heere verzet en tegen de erkende waarheid gestreden. Maar wie de apostel wil navolgen, die bedenkt wel deze drie punten: ten eerste dat hij nooit uit eigenliefde zich tegen anderen verheft, ten andere, dat hij in de ijver voor Gods eer nooit eigen gevoeligheid mengt, die steeds een omkering van zaken teweegbrengt en ten slotte dat hij wel toeziet tegen wie hij eigenlijk zo spreekt, namelijk tegen geheel verstokten, opdat hem niet Christus' antwoord in Luk. 9: 55 tegemoet gevoerd wordt. Gods strafgericht moet ons eerst openbaar geworden zijn, vóórdat wij zulke verwensing uitspreken en Zijn Geest moet steeds onze ijver beteugelen.

15. Hoed u zich ook voor hem: meen niet, dat u zich nog verder met hem zou moeten inlaten en trachten hem nog op betere wegen te leiden. Reeds genoeg is aan hem beproefd, maar op zijn bekering is geen hoop; want hij heeft onze woorden zeer tegengestaan en reeds de zonde tot de dood bedreven, waarvoor men niet meer bidden moet (1 Joh. 5: 16).

16. In mijn eerste verantwoording, die ik het vorige jaar voor de landvoogd Festus te Cesarea moest afleggen, is niemand van de Christelijke broeders, die toch daar hadden kunnen zijn, om ten mijn behoeve te getuigen, bij mij geweest, maar zij hebben mij allen verlaten; allen hebben zij mij aan mijn lot overgelaten. Het wordt hun niet toegerekend Ac 25: 8.

"Het wordt hun niet toegerekend", voegt de apostel erbij in het bewustzijn aan de ene kant, dat hier een wezenlijke zonde bedreven was, die vergeving behoefde, aan de andere zijde, dat hier geen opzettelijke boosheid, als bij Alexander, in het spel was geweest. Ook in dit zachtmoedig oordeel openbaart Paulus het beeld van zijn Meester (Matth. 26: 41), die hij eveneens hierin gelijk wordt, dat hij dan het begin van zijn weg ter dood (Kol. 1: 24 Joh. 16: 32) door zijn vrienden zich verlaten ziet en zich toch niet alleen bevindt.

17. Maar de Heere Christus heeft mij bijgestaan met Zijn Geest (MATTHEUS. 10: 19 v.) en heeft mij bekrachtigd, dat ik ten volle de tegenwoordigheid van mijn geest in het beslissend ogenblik behield en op de keizer appelleerde, opdat men, omdat het nu tot mijn overbrengingnaar Rome kwam, door mij ten volle zou verzekerd zijn van de prediking, opdat mijn prediking tot de bestemde volle mate (Hand. 19: 21; 23: 11) zou worden gebracht en alle heidenen die zouden horen, doordat zij in het centrum van hun wereldrijk werd vernomen. En ik ben ten gevolge van die bijstand en tot dat zo-even genoemd doel uit de muil van de leeuw verlost. Het fanatisme van de Joden probeert mij met alle macht te vernietigen (Ps. 22: 22), maar de Heere heeft gewaakt, dat het zover niet gekomen is Ac 25: 11.

18. En de Heere zal, ook als het met mij tot sterven komt (vs. 6), het voor mij geen nacht laten worden voordat de dag ten einde is (Jes. 38: 12), maar Hij zal mij verlossen van alle boos werk, dat hier beneden menselijke boosheid mij aandoet en bewaren tot Zijn hemels koninkrijk. Hij zal mij daarheen overbrengen, waar geen kwelling mij meer zal kunnen genaken (Wijsh. 3: 1 en daarentegen een eeuwige kroon mij wacht (vs. 7 en "Ac 25: 11. De Heere zij daarvoor geprezen, die de heerlijkheid is in alle eeuwigheid (1 Petr. 4: 11. 2 Petr. 3: 18 Amen.

Het "de Heere zal mij verlossen van alle boos werk" moet worden verklaard van een redding, waarvan verder kan worden gezegd: "en bewaren tot Zijn hemels koninkrijk", terwijl het eerste gedeelte zegt waaraan en het tweede waarheen hij zich verzekerd houdt gered te zullen worden. Met het eerste kan hij dus niet willen zeggen, dat hem voortaan geen kwaad treffen zal, ook niet, dat hij door de dood van alle kwaad verlost zal worden, maar nog minder, dat hij zal worden bewaard kwaad te doen, maar in al het kwaad, dat hem zou kunnen worden aangedaan, zal de Heere hem helpen, dat hij niet bezwijkt. Hij zal het doorstaan en zo doorstaan, dat hij door de dood uit de wereld, waarin vijandige machten heersen, in het hemelse rijk van de Heere zal overgaan.

Evenals de plaats Fil. 1: 23, zo toont ook die, die hier volgt, dat de apostel voor de gelovigen dadelijk na de dood een volle levensgemeenschap met Christus, een zijn bij Hem verwacht, zodat het leven in het vlees als een relatief gescheiden zijn door hem wordt beschouwd. Ondanks dat blijft echter de dag van de toekomst van de Heere de dag van de eigenlijke beslissing (Hoofdstuk 1: 12; 4: 8 en moet de Christen steeds deze dag verwachten.

19. Groet a) Prisca en Aquila, die zich toch weer te Efeze ophouden Ac 18: 2 en het huis van Onesiforus, van wie ik in Hoofdstuk 1: 16 vv. sprak.

a) Rom. 16: 3

20. Erastus (Hand. 19: 22 Rom. 16: 23) is te Corinthiërs gebleven, in plaats van naar Rome te komen, zoals ik verwacht had; en Trofimus, die u anders als mijn helper kent (2 Kor. 8: 18), heb ik op de reis hierheen Ac 27: 3 te Milete ziek achtergelaten.

Nadat de apostel in vs. 19 zijn groet besteld had aan degenen, die hem te Efeze het liefst waren (vgl. Hoofdstuk 1: 15), volgt in vs. 20 een toevoegsel aan vs. 10-12, zoals vs. 21 een dringende herhaling van vs. 9 is. Zonder twijfel is de hier genoemde Erastus dezelfde als die in Hand. 19: 22 genoemd is, die vroeger in gemeenschap met Timotheus de apostel had gediend.

"Erastus", zegt Paulus, "is te Corinthiërs gebleven; " hij zegt niet "achtergebleven", maar alleen, dat hij te Corinthiërs gebleven is, die plaats niet verlaten heeft. Dienvolgens was die stad zijn verblijfplaats; hij is er niet met de apostel heengekomen, om hem dan niet verder te vergezellen. Omdat nu Paulus, toen hij te Corinthiërs aan de gemeente te Rome schreef, de groet overbracht van Erastus, de rentmeester van de stad, ligt het voor de hand te geloven, dat hij hier dezelfde bedoelt.

Ambtsplichten konden een rentmeester even gemakkelijk naar Rome als naar Efeze voeren, zoals het laatste wel vroeger het geval was geweest; en wellicht had Erastus de apostel zijn komst doen verwachten, maar hij had zich te Rome niet laten zien.

Misschien had hij zijn ambt reeds neergelegd, of was hij om zijn Christelijke belijdenis afgezet, zodat hij gemakkelijker de apostel te Rome had kunnen gaan dienen.

21. Benaarstig u om voor de winter te komen, opdat niet, als deze invalt en de scheepvaart voor een geruime tijd ophoudt, uw reis onuitvoerbaar is Ac 27: 8.

In vs. 9 heeft de apostel Timotheus gedrongen om snel te komen; nu drukt hij erop, dat hij erop bedacht moet zijn om te komen voor het invallen van de winter, die dus niet ver meer verwijderd moet zijn, opdat zijn reis door het afbreken van de scheepvaart niet verhinderd wordt.

Nemen wij aan, dat Timotheus bij zijn reis de kortste weg over Troas, Thessalonika, de grote weg (via Egnati a) tot Dyrrhachium en vandaar over Sipontum en Corfinium, naar Rome koos, dan hoefde hij juist niet snel te reizen, om op zijn laatst na een maand te Rome te zijn. Heeft nu Paulus even zoveel tijd gerekend voor de bezorging van zijn brief en stellen wij het begin van de winter gelijktijdig met het begin van het sluiten van de zee (11 November), dan moet de apostel in het midden of op het einde van augustus de brief hebben geschreven.

C. Nadat Paulus reeds vroeger (vs. 19) aan Timotheus groeten heeft opgedragen, die hij moet overbrengen, laat hij nu zodanige groeten volgen, die hij van de gemeente te Rome aan hem heeft over te brengen, deels van enigen, die hij met name noemt, omdat zij zelf er hem wel zeker om hadden gevraagd, deels van alle broeders te samen, die hem nog niet persoonlijk kennen. Daarop volgt tenslotte de zegenwens in een eigenaardige vorm.

21b U groet Eubulus en Pudens en Linus en Claudia en al de broeders hier te Rome.

De drie laatste namen Pudens, Linus en Claudia zijn Latijnse en wijzen op Rome.

Linus is waarschijnlijk dezelfde, die door de kerkvaders als de eerste bisschop van Rome genoemd wordt.

Uit deze plaats heeft de latere sage hem op de stoel te Rome geplaatst als eerste opvolger van Petrus. Volgens Eusebius zou hij gedurende twaalf jaren, tot in het tweede jaar van de regering van Titus (80 na Christus) aan het hoofd van de gemeente te Rome hebben gestaan.

22. De Heere Jezus Christus zij met uw geest (Filemon 1: 25 Gal. 6: 18). De genade zij met jullie (Fil. 4: 23 Tit. 3: 15). Amen.

Deze zegenwens is in zijn soort eigenaardig; aan het slot van de eerste brief aan de Corinthiërs staat evenals hier een dubbele zegenwens, die daar echter anders luidt.

Met het eerste lid van de zegenwens zien wij hoe oud het "en met uw geest" in de kerkelijke liturgie is.

In de tweede helft geldt de groet niet alleen Timotheüs, maar ook degenen, bij wie hij is. Dat de gemeente bedoeld is laat zich niet denken, eer zijn die bedoeld, die volgens vs. 19, moesten gegroet worden.

Het is niet gezegd van wie de apostel zich tot het schrijven van de brief bediend heeft. Misschien was het Tychicus, de overbrenger van de brief, voor wie de inhoud toch zo belangrijk was, omdat hij in de plaats van Timotheus moest treden, als deze naar Rome kwam (vs. 12).

De tweede zendbrief aan Timotheus, die de eerste verkoren opziener van de gemeente van de Efeziërs was, is geschreven uit Rome, toen Paulus de tweede reis voor de keizer Nero gesteld was (deze laatste tijdsbepaling berust op een verkeerde opvatting van Hoofdstuk 4: 16 vv. 2Ti en wordt dus liever geheel weggelaten).

DE ZENDBRIEF VAN DE APOSTEL PAULUS AAN TITUS

Wat doel en inhoud betreft heeft de brief veel overeenkomst met de eerste brief aan Timotheus. Behalve de strijd tegen de Joodse dwaalleraars, die op Kreta zowel als te Efeze binnengedrongen waren, worden wij telkens gewezen op het leugenachtige en het aardsgezinde en de buitensporige zeden van de Kretensen. De toon is meer van die aard, dat deze brief tegelijk kan worden gehouden voor een schriftelijke volmacht tot het heilig ambt.

HOOFDSTUK 1

WELKE PERSONEN HET PREDIKAMBT MOETEN BEDIENEN EN WAT HET AMBT VAN DE PREDIKERS IS

A. Deze brief is waarschijnlijk aan Titus, die op Kreta was achtergelaten, door Paulus uit Efeze geschreven, na Paulus terugkeren van de reis in Hand. 19: 20 beschreven, snel na Pasen van het jaar 57. De aanvang heeft met die van de eerste brief aan Timotheus overeenkomst, niet alleen in de zegenwens, maar ook reeds in het opschrift. Het is hier echter uitgebreid op een wijze, dat veel meer over de persoon van de apostel gezegd is, dat slechts op dergelijke manier voorkomt in het opschrift boven de brief aan de Romeinen (Rom. 1: 1-6). Zonder twijfel deze uitbreiding heeft haar grond in de gemoedsstemming, waarin Paulus zijn brief begon en in de gezichtspunten, die hij Titus wilde openen, om hem de juiste verhouding aan te wijzen tot het hem opgedragen werken en hierin is nu menige behartigingwaardige wenk, tot verkrijging van een vast oordeel over de tijd, waarin de brief is geschreven, terwijl nergens elders onmiddellijke en zekere berichten daarover te vinden zijn.

1. Paulus, een dienstknecht van God en niet slechts dit in de algemene zin van het woord, waarin ieder Christus zichzelf als zo iemand moet en mag kennen (1 Petrus 2: 16), maar in de bijzondere zin van het woord, een apostel van Jezus Christus (Openbaring 1: 1 v.), naar of in overeenstemming met het geloof van de uitverkorenen van God, zoals deze dat bezitten en overeenkomstig de kennis van de waarheid, die in aard en gesteldheid naar de godzaligheid is (1 Tim. 6: 3).

2. In de hoop van het eeuwige leven, die God, a) die niet liegen kan, beloofd heeft b) voor de tijden van de eeuwen, ondenkbaar lange tijden geleden (2 Tim. 1: 9), maar geopenbaard heeft te zijner tijd, toen de door Hem bepaalde tijd daar was, dat het beloofde eeuwige leven niet meer iets toekomstig zou zijn, maar reeds werkelijk voorhanden was.

a) Num. 23: 19. 2 Tim. 2: 13 b) Efeze 1: 9; 3: 9

3. Namelijk Zijn woord, dat de vervulling van die belofte in Christus gegeven, overal laat horen, door de prediking, a) die mij toevertrouwd is (1 Tim. 1: 11), om in het bijzonder onder de heidenen te volbrengen (Rom. 16: 25 v.), naar het bevel van God onze Zaligmaker1) 1Ti 1: 1; aan b) Titus, mijn oprechte (1 Tim. 1: 2) zoon (Hand. 18: 23 en "Ac 18. 23" en "Ac 19: 20, naar het ons beiden gemeen geloof 2).

a) Hand. 10: 24 Gal. 1: 1 b) 2 Kor. 2: 12; 7: 14; 8: 6, 16

Er kunnen dienstknechten van God zijn, die geen apostelen zijn; maar er kan geen apostel zijn, die niet een dienstknecht van God is, anders was hij een vals apostel. Ieder mens, die zijn zedelijke roeping wil vervullen, moet eerst een knecht van God worden, d. i. hij moet zijn wil aan God overgeven en in die eenheid van wil met God volharden: deze is de ware wijsheid. Zijn wij inwendig knechten van God geworden, dan kan God ons tot iets gebruiken, dan komt een uitwendige roeping; deze was bij Paulus de roeping tot apostel.

Als Paulus, wanneer hij zich een dienstknecht van God en een apostel van Jezus Christus noemt, die beide namen verbindt door een "en" of "maar" (vgl. Judas 1: 1), dan wil hij die eerste door de tweede nader bepalen. Hierdoor zijn zij tot elkaar geplaatst in een verhouding, waardoor de prepositionele bijvoegingen "naar het geloof van de uitverkorenen van God en

de kennis van de waarheid, die naar de godzaligheid is, in de hoop van het eeuwige leven enz. " niet alleen tot het tweede behoren, maar ook tot het eerste. Zij drukken zijn verhouding tot God uit als die de eigenschap heeft, van een apostel in de dienst van God, ten opzichte van de grond, waarop zij rust. Hij is namelijk als apostel van Jezus Christus Gods knecht aan de ene kant naar het geloof van de uitverkorenen van God en de kennis van de waarheid, die naar de godzaligheid is, want daarin staat hij en aan de andere kant de hoop van het eeuwige leven, want daardoor gedragen volbrengt hij zijn ambt. Geloof van de uitverkorenen is geloof, zoals Gods uitverkorenen dat bezitten (in tegenstelling tot het valse geloof, waarop de dwaalleraars zich beroemden): waar zo’n geloof is, daar is ook kennis van de waarheid en wel een kennis van de waarheid, waarvan het eigenaardig wezen daarin bestaat: dat bij haar van godzaligheid sprake is.

Hier is een tegenstelling te kennen gegeven tot een kennis, die niet is die van de waarheid, die tot godzaligheid leidt, maar daarvan afleidt (Hoofdstuk 1: 11 en 16). In het algemeen kan de manier, waarop de apostel nader zijn ambt noemt, alleen begrepen worden uit de tegenstelling tot hen, wier leren en streven hij bestrijdt.

Verder zegt Paulus, die kracht hem in staat stelt om zijn taak te vervullen, namelijk de hoop van het eeuwige leven en geeft hij getuigenis van het onbedriedere van die hoop. God, die niet liegt, heeft dat, wat het voorwerp van de hoop is, namelijk het eeuwige leven, beloofd door Zijn profeten in de Heilige Schrift (Rom. 1: 2), vóór de tijden van de eeuwen, d. i. in de Oud-Testamentische tijdruimte (Hebr. 1: 1), die met het paradijs-Evangelie (Gen. 3: 5) zijn aanvang neemt; en Hij heeft te Zijner tijd Zijn woord geopenbaard door de prediking, die mij toevertrouwd is naar het bevel van God. Bij de laatste uitdrukking denkt men aan de opdracht, die de apostel dadelijk na zijn bekering en later vaker op verschillende manieren ontvangen had (Hand. 9: 15; 22: 21; 13: 2 Hij ontkent door deze bijvoeging beslist, dat hij in zijn prediking ooit naar willekeur handelde.

De apostel noemt Titus, omdat die door zijn prediking bekeerd is, zijn zoon en ter getuigenis, dat hij zichzelf in hem weervindt, zijn oprechte zoon; vervolgens voegt hij erbij, "naar het gemeen geloof", om te zeggen, dat de verhouding van Titus als zoon tot hem berust op het geloof, dat in hen beiden een en hetzelfde is, zodat in die eenheid van het geloof de onderscheiding van vader en zoon wordt weggenomen. Hij probeert dus Titus zo te stemmen, dat hij de afhankelijkheid, waarin hij zich heeft begeven, niet op onaangename wijze voelt.

Wellicht legt de apostel op dit gemeenschappelijke van het geloof bijzondere nadruk, met het oog op de heidense afkomst van Titus, terwijl hij zelf van Joodse oorsprong was; hier moet dus het principe: Kol. 3: 11 Gal. 5: 6 gelden.

Over de bijzondere omstandigheden van Titus ontbreekt het aan uitvoerige mededelingen. De Handelingen van de Apostelen bericht niets over hem. Daarentegen blijkt uit Gal. 2: 1 vv. dat hij van heidense afkomst was, van Griekse ouders en dat hij ook als Christen, op aandrang van Paulus, die hij naast Barnabas van Antiochië naar Jeruzalem tot het apostelen-convent vergezelde, zich niet had laten besnijden. Later, toen de apostel op zijn derde bekeringsreis Efeze na een twee- of derdehalfjarig oponthoud wilde verlaten, werd hij naar Corinthiërs gezonden, om over de bedenkelijke toestand van de gemeente daar berichten in te winnen voor de apostel, die eveneens daarheen dacht te reizen en intussen reeds de eersten brief aan de Corinthiërs had afgezonden. Paulus hoopte hem te Troas weer te vinden, maar ontmoette hem pas weer in Macedonië en zond hem nu van hier weer naar Corinthiërs vooruit, tot overbrenging van de tweede brief aan de Corinthiërs en om een inzameling voor de arme

Christenen, reeds bij zijn eerste oponthoud voorbereid, te bewerkstelligen (2 Kor. 2: 12 v. ; 7: 6, 13 v. ; 8: 6, 16 vv. ; 12: 18 Nog een korte mededeling over hem wordt gevonden in 2 Tim. 4: 10, namelijk dat hij, terwijl de apostel te Rome in gevangenschap was, zich in Dalmatië bevond. Wanneer hij op Kreta met Paulus samen was en onder welke omstandigheden deze de brief aan hem schreef, moet uit gebrek aan nadere berichten door combinaties Tit 3: 14 gezocht worden.

4. a) Genade zij met u, barmhartigheid 1Ti 1: 2 (dit woord ontbreekt in vele handschriften), vrede zij u van God de Vader en de Heere Jezus Christus, onze Zaligmaker.

a) Efeze 1: 2 Kol. 1: 2. 2 Tim. 1: 2. 1 Petrus 1: 2

B. In het hoofdgedeelte van de brief, dat nu volgt, wijst de apostel Titus, zijn op het eiland Kreta achtergebleven plaatsbekleder en gevolmachtigde aan, op welke wijze hij zijn ambtswerk overeenkomstig de aanleiding hem reeds vroeger gegeven, moet vervullen.

I. Vs. 5-16. In de eerste plaats herinnert Paulus Titus aan de opdracht hem gegeven, om aan alle plaatsen op Kreta, waar reeds Christenen waren, maar die nog niet tot een gemeente georganiseerd waren, oudsten aan te stellen. Hij stelt hem de eigenschappen voor, die in zedelijk opzicht eis zijn voor hen, die hij roepen zal tot dat ambt, dat toch een opzichtersambt is. Hij voegt er nog met nadruk bij, dat zij aan het woord van God, zoals dat in de ware Christelijke leer vervat is, beslist vasthouden. Zo’n vasthouden toch was, wel overal elders, maar toch in het bijzonder op Kreta nodig, waar de verkeerde leer van Joodse dwaalleraars, waarover reeds in de tweede brief aan Timotheus gesproken is en die in de Klein-Aziatische gemeenten zich verbreidde, een leer die met haar fabels en geboden van mensen een zo gunstige opname vond, dat de gemeenteleden door de leer van de zaligheid ernstig moesten worden vermaand en de tegensprekers met kracht bestraft (vs. 5-11). Hier sluit de apostel de karakteristiek aan van de slechte eigenaardigheden van de Kretensen met de eigen woorden van een van hun dichters, die door hen voor een profeet werd gehouden. Nu stelt hij Titus voor, welke taak hem als leraar van de gemeente door het drijven van die leraars wordt opgelegd en spreekt zich dan des te scherper uit, zowel over hun zedelijkheid als over hun geloofssysteem, opdat Titus iets bemerkt van de strengheid, waarmee hij de gemeente moet bestraffen, om haar van haar geestelijke ziekte weer te doen komen tot een gezond zijn in het geloof (vs. 12-16).

5. Om die oorzaak heb ik u, mijn geliefde zoon in de Heere, in Kreta gelaten, toen ik van daar hierheen naar Efeze terugkeerde, opdat u hetgeen nog ontbrak, wat ik nog onafgedaan had gelaten, voorts zou terecht brengen en dat u van stad tot stad, overal waar reeds Christenen waren, ouderlingen zou stellen op de wijze, zoals ik u bij mijn afscheid bevolen heb.

De brief begint als om te voorkomen, dat Titus het doel, waarmee de apostel hem op Kreta heeft achtergelaten, zou verzuimen om iets anders, dat hem nodiger en doelmatiger zou kunnen voorkomen. Die indruk maakt hij, als hij met het "om die oorzaak" begint, dat een sterke nadruk heeft. Het aanwijzen van het doel, waarom de apostel Titus op Kreta heeft achtergelaten, klinkt eerst meer algemeen "opdat u hetgeen nog ontbrak voorts zou terecht brengen. " Uit deze woorden blijkt, dat de Christenen aldaar zich nog bevonden in een gebrekkige toestand. Voornamelijk, zoals het volgende meer bepalende aanwijzing te kennen geeft: "en dat u van stad tot stad ouderlingen zou stellen", ontbrak het hun aan een regeling, omdat zij zonder voorganger waren, zodat zij, die Jezus beleden, afgezonderd bleven, geen regeling van de gemeente-toestand hadden. Dit gebrek weg te nemen was vooral het doel van

Titus, waarbij de aanwijzing van de apostel met de woorden "zoals ik u bevelen heb" in herinnering gebracht wordt, maar niet alleen op de aanstelling, maar ook op de rechte keus van oudsten ziet. Het blijkt ook verder, dat Titus de opzieners naar eigen keus moest aanstellen (vgl. Hand. 14: 23) en hij ze niet door de eerst tot een gemeente vergaderde Christenen moest laten kiezen.

Uit deze plaats blijkt geenszins, dat er vóór de aankomst van Paulus nog in het geheel geen Christenen op Kreta waren, het tegendeel zou naar andere gegevens meer waarschijnlijk zijn. Wij weten zowel uit Josefus en Philo als uit Hand. 2: 11 dat ten tijde van de apostelen de Joden zich ook bij hun verstrooiing daar hebben neergezet: en zo kan de eerste tijding over het Evangelie, zoals dat ook ten opzichte van Rome het geval schijnt geweest te zijn, door de Joden, die van het eerste Christelijke Pinksterfeest huiswaarts keerden, naar Kreta zijn gekomen, (of wat nog juister zou kunnen zijn, zij werd op dezelfde weg als in Fenicië, Cyprus, Antiochië (Hand. 11: 19) daar verbreid, zodat het werk van de apostelen slechts uitbreidend, reinigend, bevestigend en verenigend volgde). Het is echter niet zonder moeilijkheid, naar aanleiding van de Handelingen van de apostelen en de overige Paulinische brieven te bepalen, wanneer Paulus op Kreta is geweest, om daar het Evangelie te verkondigen. Wilde men nu ook de bevrijding van de apostel uit de Romeinse gevangenschap, waarna men veelal dat aanwezig zijn plaatst, als een ontwijfelbaar factum toegeven, terwijl wij integendeel op goede gronden dat bepaald moeten ontkennen, zo zou de inhoud van onze brief toch bezwaarlijk aan zo’n late tijd doen denken: wie zou wel als hij die zonder vooroordelen in zijn samenhang doorleest, erop komen, dat hij na een gevangenschap zo gevaarvol, zo rijk in lijden, zo veelbetekenend voor Evangelie en Kerk, als die te Cesarea en te Rome was, geschreven zou zijn, zonder dat daarvan ook maar het geringste spoor in de brief wordt gevonden? Het schijnt integendeel dat de woorden van de apostel in Rom. 15: 19 en 23 "dat hij van Jeruzalem en in de omtrek tot in Illyrië toe alles met het Evangelie van Christus vervuld heeft en in deze streken reeds geen plaats meer had", bepaald te blijken, dat hij bij het opstellen van de brief aan de Romeinen op het eiland Kreta, in het midden tussen de genoemde grenzen gelegen, het Evangelie had verkondigd. Wij sluiten ons daarom aan de oudste opvatting van een Theodoretus en Chrysostomus aan, dat onze brief werd opgesteld vóór de Romeinse gevangenschap, in de Handelingen beschreven, het oponthoud van Paulus op Kreta nu valt waarschijnlijk in de reis naar Macedonië en Corinthiërs, door Lukas voorbijgegaan, die plaats had in het jaar 56 na Christus (Hand. 19: 20), het schrijven van de brief aan Titus echter snel na Pasen van het jaar 57 d. i. na het afzenden van de eerste brief aan de Corinthiërs, omdat volgens Tit. 3: 12 die brief door Apollos in gemeenschap met de Schriftgeleerden Zenas naar de plaats van bestemming moest worden overgebracht, in 1 Kor. 16: 12 daarentegen Apollos nog bij de apostel te Efeze is.

6. Als namelijk iemand onberispelijk of onbestraffelijk (1 Tim. 3: 10) is, een man van een vrouw, gelovige kinderen heeft, die niet meer tot het heidendom of Jodendom behoren, die bovendien niet te beschuldigen zijn van overdadigheid (1 Petrus 4: 4), die geen buitensporig leven leiden, of ongehoorzaam zijn op de wijze van Eli’s zonen (1 Sam. 2: 12 vv.).

De apostel noemt nu de eisen van een opziener in zedelijk opzicht: en wel worden eisen zowel ten opzichte van de persoon van de oudsten zelf, als ten opzichte van de zijnen genoemd: onberispelijk is hij, die geen verwijt treft; het woord wordt later in vs. 7 weer opgenomen en daar "als een huisverzorger van God" bevestigd, zowel als naar de inhoud opgehelderd. Dit eerste woord laat ons dadelijk zien, waarop het de apostel aankomt: het is het zedelijk oordeel, de naam waarin de te kiezen persoon staat, waarop hij vooral gewicht legt; want een gezegende bediening van het ambt kan alleen gedacht worden bij

veronderstelling van de goede naam; in Kreta was dat echter nog van bijzondere betekenis, in dubbel opzicht was dus hier het Christelijk leven ziek, zowel wat het zedelijke als wat de leer aangaat. Wat was daar noodzakelijker dan dat zij, die als ouderlingen de roeping hadden dit kwaad tegen te werken, eerst in zedelijk opzicht rein en onberispelijk waren, om anderen te kunnen bestraffen (vs. 13) en dat zij ten tweede, zoals later in vs. 9 vv. wordt uiteengezet, trouw vasthielden aan de onwankelbare leer en vrij waren van het nietswaardig haarkloven en disputeren!

Het "een man van een vrouw" heeft men zo verstaan, alsof niemand ten tweeden male gehuwd of, die meer dan eens gehuwd geweest was, ouderling zijn mocht; maar gesteld ook, dat het voor beter en eervoller werd gehouden, met éénmaal in het huwelijk te treden tevreden te zijn, wat uit de Nieuw-Testamentische geschriften slechts eenmaal ten opzichte van vrouwen kan worden aangewezen (vgl. Luk. 2: 36), zo is het uitsluiten van mannen, meer dan eens gehuwd, van het ouderlingschap, niet te rijmen met die herhaaldelijk (1 Kor. 7: 8 v., 39. 1 Tim. 5: 14 door de apostel zelf erkende zedelijke toelating van een herhaling van de echt zelfs van vrouwen. Dat hij echter voor hen, die het ambt van ouderlingen moesten bekleden, een hogere zedelijke eis van die aard zou hebben gesteld, komt niet overeen met de eigenschappen, die hij overigens verlangt; alleen wat bij een Christen in het algemeen niet mag worden gevonden, maakt tot opziener van de gemeente ongeschikt. Wij blijven dus bij de opvatting bij 1 Tim. 3: 2, 12 en 5: 9 Alleen een verwijt van zo’n aard als uit de daar genoemde omstandigheden blijkt, maar niet, dat hij reeds een vorige maal gehuwd geweest is, staat op gelijke lijn met het tweede, dat hij kinderen heeft, die zijn Christelijk geloof niet delen, of die een verkeerde levenswandel leiden, of wier ongezeggelijkheid een slecht getuigenis over zijn opvoeding geeft, waaruit men ziet, dat de apostel denkt aan mannen van hogere ouderdom.

Het is betreurenswaardig, als in de Hervormde kerk de predikantszonen zoals dat wel nu en dan voorkomt, de ijdelste en uitgelatenste en de predikantsdochters de koketste en pronkziekste meisjes zijn.

7. Want een opziener of ouderling (Hand. 20: 17 en 28) moet onberispelijk zijn, zowel voor zijn persoon als wat zijn betrekkingen aangaat. Hij moet zijn a) als een huisverzorger van God (1 Tim. 3: 15 Hebr. 3: 6 Luk. 12: 42 v.), niet eigenzinnig (2 Petrus 2: 10), b) niet genegen tot toornigheid, makkelijk in toorn ontstoken, niet genegen tot de wijn (1 Tim. 3: 3 en 8), geen smijter of pocher, geen vuil-gewinzoeker, zodat hij niet slechts van het Evangelie wil leven (1 Kor. 9: 14), maar er een geldwinning van probeert te maken (1 Petrus 5: 2).

a) MATTHEUS. 24: 45, 1 Kor. 4: 1 b) Lev. 10: 9 Efeze. 5: 18

Met een "want" volgt een motivering van het "onberispelijk" in vs. 6. Op het "moet" ligt de nadruk. De apostel wijst op de noodzakelijkheid, die in de omstandigheden ligt en overeenkomstig welke deze eis wordt gesteld. Op die omstandigheden wordt met de uitdrukking "opziener" gewezen; de ouderling, in zo verre hij opziener, herder van de gemeente is, mag aan geen verwijt zijn blootgesteld, als hij de gemeente zal leiden; daardoor is de afwisseling van naam verklaard. De apostel stelt ook nog wat in de naam "opziener" ligt nadrukkelijk voor met het woord "als een huisverzorger van God. " Onjuist is het hier wijzende op 1 Kor. 4: 1 te denken aan een "uitdeler van de verborgenheden van God. " Integendeel kan het "als" in zijn betrekking op "opziener" alleen de gedachte uitdrukken, die reeds in het woord "opziener" ligt, dat hij een opziener is van dat huis, dat volgens 1 Tim. 3: 15 de gemeente is van de levende God.

Oudsten en opzieners of bisschoppen zijn in het Nieuwe Testament slechts namen voor hetzelfde ambt; namelijk het ambt van herder van een afzonderlijke gemeente. Volgens het voorbeeld van de gemeenten van de Joodse synagogen, wier hoofden "oudsten" heetten, stelde de eerste Christelijke gemeente onder dezelfde naam een opziener aan, die met de apostelen samenwerkte (Hand. 11: 30; 15: 6, 22; 16: 4; 21: 18 De instelling van deze ouderlingen, die in Hand. 11: 30 optreden, wordt niet bericht. Waarschijnlijk had die plaats bij het herstel van de gemeente, nadat zij door de vervolging bij de dood van Stefanus verstrooid was en bij diezelfde vervolging het ambt van de zeven armenverzorgers was teniet gegaan. Snel staat het ambt van ouderling ook buiten Jeruzalem op, en dit vooral bij Paulinische gemeenten als bij die uit de Joden (Hand. 14: 28; 20: 17 Jak. 5: 14. 1 Petrus 5: 1, zodra zij uit de eerste ongeordende tijd van haar bestaan tot een vastere regeling voortgaan. In de vooral uit heidenen en wel uit Grieken gevormde gemeenten schijnt men boven de Joodsen naam "ouderling" (presbyter) aan Griekse namen de voorkeur te hebben gegeven, zoals "voorstander" (Rom. 12: 8. 1 Thessalonicenzen. 5: 12. 1 Tim. 5: 17 of "herder" (Efeze. 4: 11. 1 Petrus 5: 2 vv. of "opziener" (Grieks episkopos bisschop). Die gelijkheid van ouderlingen en bisschoppen is door de Christelijke oudheid tot aan de middeleeuwen veelvuldig verzekerd en erkend, maar later door Katholicisme en Anglicanisme in het belang van de voorgewende apostolische instelling van het latere, van het ambt van de oudsten onderscheiden, monarchisch episkopaat geloochend. Dit gelijk zijn blijkt met volle zekerheid daaruit, dat het Nieuwe Testament beide namen (evenals op onze plaats, zo ook op boven aangehaalde uit de Handelingen) beurtelings voor hetzelfde begrip gebruikt (vgl. Fil. 1: 1 Tim. 3: 1 vv.), of van bisschoppen van een bijzondere gemeente in het meervoud en daarnaast slechts van "dienaars" (diakenen) en niet van "ouderlingen" spreekt. Zeker kwam reeds in de loop van de tweede eeuw het ambt van bisschop voor als van een ouderling, die boven de voorstanders van de gemeente geplaatst was, maar in het Nieuwe Testament is daarvan nog geen spoor.

Uit de woorden "als een huishouder van God" blijkt duidelijk en bepaald, dat de bisschoppen of geestelijken geen gevolmachtigden van de gemeente zijn; zelfs als zij door deze worden gekozen, dragen zij toch hun ambt als een goddelijk ambt, zodat zij niet naar de veranderlijke wil van hen, door wie zij zijn gekozen, maar naar de wil van God te handelen hebben.

8. Maar die graag herbergt (1 Petrus 4: 9), die de goeden lief heeft, matig (Hoofdstuk 2: 2. 2 Tim. 1: 7, rechtvaardig, heilig (Efeze 4: 24. 1 Thessalonicenzen. 2: 10, kuis vgl. 1 Tim. 3: 2-7).

Paulus noemt in vs. 7 zodanige eigenschappen, die duidelijk in strijd zijn met de roeping van een opziener, als een huisverzorger van God: hij mag niet "eigenzinnig" zijn, niet zo met zichzelf ingenomen (2 Tim. 3: 2), dat hij alleen zijn eigen hoofd volgt, niet "toornig" zodat hij buiten zichzelf raakt, als het niet naar zijn zin gaat, niet "dolzinnig" of onhandelbaar jegens degenen, met wie hij te doen heeft, (onze vertaling heeft "genegen tot de wijn" evenals in 1 Tim. 3: 3 ; het betekent echter ook het uittartende, smadende, dolle handelen van een dronkene), geen "smijter", niet iemand die geneigd is er op in te houwen, geen "vuilgewinzoeker", niet iemand, die alleen naar winst vraagt, zonder er zich aan te storen, hoe hij die verkrijgt. Aan deze eigenschappen, die in een opziener van de gemeente niet mogen worden gevonden, worden zodanige tegenovergesteld, die hij moet hebben, zonder dat juist elk in volgorde aan de vorige wordt tegenovergesteld, alleen de gezindheid, die daarin zich uitdrukt, moet de tegengestelde zijn. Zo is dan dadelijk de gastvrijheid, die broeders, die uit de vreemde komen, graag opneemt, kenteken van een gezindheid, die het tegendeel is van een, die schandelijke winst zoekt. Die de goeden liefheeft, is het tegendeel van een eigenzinnige, in zoverre hij zich verblijdt in het goede, waar hij het ook vindt, eveneens is

matig een tegenstelling tot "toornig", "tot wijn geneigd" en "smijter; " de verstandige laat zich niet tot hartstochtelijkheid meeslepen. Met "matig" is "rechtvaardig" en ook "heilig" verwant, omdat de "matige" (het Griekse woord betekent "bezadigd, zedig, bescheiden zoveel in hem is, ieder tot zijn recht laat komen en de goddelijke regelingen van het leven heilig houdt. Niet minder is "matig" ook verwant met "kuis" (zelfbeheersend), omdat de "matige" zichzelf zo in de macht heeft, dat hij zich van alles zal onthouden, wat voor hem ongepast is als Christen en met zijn roeping niet overeenkomt.

Een ieder beproeft zich, in plaats van alleen aan Kreta's ouderlingen te denken, of ook niet tot hem in deze woorden van Paulus iets gelegd is. Ten opzichte van de hebzucht is ten allen tijde erover geklaagd, dat dit kwaad bij de geestelijken aanwezig was. De wereld beschouwt ons bijna allen door de zonde aangestoken, zegt Massillon, een priester en een gierigaard is voor haar een en hetzelfde. En ook Chrysostomus heeft wel gelijk, als hij beweert dat de eergierigheid nog moeilijker te overwinnen is dan de geldgierigheid en voor een onbekeerd hart is er wel geen stand, die zoveel verzoeking tot heerszucht meebrengt als de geestelijke stand. Het is wel te begrijpen: de geestelijke beschouwt zichzelf als een huisverzorger van God en met recht; hij beschouwt weer terecht zijn ambt, als een door de Heer ingesteld ambt. Nu denkt hij makkelijk meer aan de hem verleende macht, dan aan de hem opgelegde verantwoordelijkheid. Dan volgen de positieve eigenschappen, die voor een opziener nodig zijn; alles wat er genoemd wordt is nodig, maar ook niets van hetgeen nodig is, is ongenoemd gebleven. Als wij al deze eigenschappen samen nemen, dan moeten wij zeggen: die ze bezit, is een volmaakt geestelijke. Een bijzondere opmerking zou nog ten opzichte van de gastvrijheid op haar plaats zijn. een bijzondere reden tot aanbeveling van de gastvrijheid was zeker ook gelegen in de toestanden van de oudheid in het algemeen en in de omstandigheden van de Christenen in het bijzonder: en hoe zou dan de opziener, het voorbeeld van de kudde, mogen achterblijven? Anders is de zaak gelegen in beschaafde landen; daar zijn logementen en de meeste mensen die reizen voorzien zich van geld; voor hen die zonder geld reizen is het in de regel voorzichtiger, voor hen de slaapplaats in het logement te betalen, dan ze in zijn huis op te nemen. Veel daarentegen van hetgeen men gastvrijheid noemt, is geen Christelijke deugd, maar maatschappelijke beminnelijkheid. Als men ze overdrijft, wordt teveel tijd ontroofd Eph 5: 16 en brengt ze teveel verstrooiing in het heiligdom van het huis.

9. Vooral behoort hij iemand te zijn, die vasthoudt aan het getrouwe woord (Fil. 2: 16), het woord, waarop hij zich kan verlaten, het woord, dat naar de apostolische leer is en als zodanig waarachtig en betrouwbaar (2Thess. 2: 15). Dit vooral is nodig, opdat hij machtig is zowel om de gelovigen te vermanen en hen bevorderlijk te zijn in het voortgaan op de ingeslagen weg, dat alleen kan geschieden door de gezonde leer (1 Tim. 1: 10) als om de tegensprekers te weerleggen (Hand. 6: 10).

Bij de zedelijke eigenschappen, die de apostel van de opziener verlangt, voegt hij nu nog de eis van een gezonde orthodoxie (rechtzinnigheid), die bestaat in het onwankelbaar vasthouden aan de apostolische leer, zowel met het oog op de gelovigen, die hij moet vermanen en stichten, als met het oog op de dwalenden, die hij moet terechtwijzen en weerleggen.

Een opziener moet in staat zijn, zowel om te vermanen met de gezonde leer, als om de tegensprekers te weerleggen. Tot beiden is hij dan alleen bekwaam, als hij zelf niet een subjectieve mening, maar een overgeleverd en in zijn overlevering geloofwaardig woord mag uitspreken.

Het woord is zeker, als het volgens de leer is, die door de Heere en de apostelen is overgeleverd; daaraan moet de opziener vasthouden, daarom moet hij conservatief zijn, opdat hij positief vermanen, negatief wederleggen kan; want voor het eerste werk heeft hij dan een gezonde leer, die werkelijk vermaant en opbouwt, voor het tweede een wijsheid, die zijn tegenstanders niet kunnen tegenspreken, noch weerstaan (Luk. 21: 15).

10. Want er zijn, zowel hier te Efeze (1 Tim. 1: 3 vv.) als ook te Kreta (vs. 14; 3: 9 Tit 1. 14), ook vele ongeregelden, die nietswaardige dingen voortbrengen, ijdelheidsprekers en verleiders van zinnen, inzonderheid die uit de besnijdenis zijn (Hand. 11: 2 Gal. 2: 12).

a) Hand. 15: 1

11. Deze zijn verleiders, die men moet de mond stoppen (MATTHEUS. 22: 34), mensen, die door hun ijdel spreken gehele a) huizen, wat het geloof aangaat, verkeren, zodat zij steeds verder zich afkeren van de waarheid, die ter godzaligheid is (vs. 1). Zij hebben een welbehagen om het ongoddelijke te bevorderen (2 Tim. 2: 16), lerend wat niet behoort geleerd te worden (1 Tim. 5: 13) om vuil-gewinswil, daarom toch is het hun bij al hun lerenalleen te doen (1 Tim. 6: 5 en 10).

a) MATTHEUS. 23: 14. 2 Tim. 3: 6

De apostel zegt nu, welke tegenspraak de opzieners van de gemeenten op Kreta te wachten hebben. "IJdelheidsprekers", die spreken wat geen vastheid heeft en zich voor iets uitgeeft, dat het niet is en "verleiders" of beter mensen, die anderen bedriegen, zodat zij hun oordeel verliezen, zo noemt hij hen, van wie zij tegenspraak hebben te wachten en zo stelt hij ze voor als "ongeregelden" of ongeschikte (ongehoorzaam vs. 6. 1 Tim. 1: 9 mensen. Dezen moet men de mond stoppen, ze tot zwijgen brengen. Dit is nodig, omdat zij gehele families te gronde richten door hetgeen zij om vuil gewin leren, en dat niet moest geleerd worden.

De dwaalleraars worden als ongeregelden voorgesteld, omdat zij zich tegen het woord van het Evangelie verzetten, de gehoorzaamheid daaraan ontzeggen. Het "inzonderheid die uit de besnijdenis zijn" toont aan, dat het vooral de Christenen uit de Joden op Kreta waren, die de dwaalleer verkondigden.

Er is hier geen sprake van een besliste tegenstand tegen de waarheid, een eigenlijk gezegde dwaalleer, maar alleen van een zich bezighouden met dingen, die niet ter zaligheid dienen en geen zedelijke kracht in zich hebben. Het zou anders onbegrijpelijk zijn, hoe de apostel Titus zou kunnen vermanen, om zich niet met deze dingen in te laten (Hoofdstuk 3: 9), dat is alleen begrijpelijk, als deze dingen er onschuldig uitzagen, maar evenwel van de ware grond van het geloof en het leven afleidden. Wij hebben niet dezelfde tegenstelling van het judaïsme voor ons, die wij uit de brief aan de Galaten en uit de brieven aan de Corinthiërs en de Filippensen kennen. Daar zijn het Christenen uit de Joden, wier ijver voor de wet hen tot vijanden van de apostel maakt; hier mensen, die op gewin uitgaan en hun toevoegsels, waarmee zij de Christelijke waarheid misvormen, maar die zij voor wijsheid uitgeven, aan de man proberen te brengen.

12. Een uit hen, uit die bewoners van Kreta, zijnde hun eigen profeet, zoals zij het noemen, namelijk, de dichter Epimenides uit Gnossus, hun nationaal karakter beschrijvend, heeft gezegd: "De Kretensen zijn altijd leugenachtig, kwade beesten, luie buiken" (in de grondtekst maken deze woorden een vers uit, vgl. Hand. 17: 28. 1 Kor. 15: 33 Jak. 1: 17

13. Deze getuigenis is waar, zoals ik bij eigen ervaring weet. Daarom, omdat zij volgens hun volkskarakter zodanige mensen zijn, bestraf hen, die Kretenzische Christenen, aan wie u nog in ander opzicht dan in vs. 5-11 is gezegd, mijn werk moet voortzetten, scherp, opdat zij gezond mogen zijn in het geloof, terwijl zij nu daarin nog zeer ziek zijn.

14. a) En zich niet met hun hart neigen (Hand. 8: 6) noch begeven tot Joodse fabels en geboden van de mensen, namelijk van mensen, die hen van de waarheid afkeren (1 Tim. 1: 4; 4: 7. 2 Tim. 4: 4).

a) Jes. 29: 13 MATTHEUS. 15: 9 Kol. 2: 22. 1 Tim. 6: 20

Om aan te tonen, hoezeer het te vrezen was, dat de verkeerdheid van de dwaalleraars bij de Kretensen ingang zou vinden, ja, dat dit wellicht op Kreta eerder dan op enige andere plaats diepe wortels zou slaan, haalt de apostel het veelbetekenend oordeel van een dichter over het Kretenzische volkskarakter aan.

Kreta, nu Kandia, is het grote Griekse eiland, dat de Egeïsche zee aan de zuidzijde enigermate afsluit. Het is ongeveer 190 vierkante geografische mijlen oppervlakte. Het is zowel door zijn ligging als door grote vruchtbaarheid buitengewoon bevoorrecht. In de oudste tijden vormde dit eiland een basis voor de opperheerschappij van de Feniciërs in de Egeïsche zee. Zijn betekenis als Grieks eiland begint met de Dorische volksverhuizing en sinds de bezetting van het eiland door grote menigte Dorische kolonisten die een reeks van belangrijke steden in het leven riepen. Deze brachten gedurende vele eeuwen een eigenaardige geschiedenis voor het eiland aan op de wijze van het overige Griekenland; alleen was in de oudheid het verband met de overige Hellenen altijd slechts zeer gering. Onder de steden van Kreta hebben Cydonia, Gnossus, Goorthyna en Lyttos, de meestbetekenende rol gespeeld. In de Bijbel zijn bovendien Lasea en Fenix (Hand. 27: 8 en 12) genoemd en het voorgebergte Salmone (Hand. 27: 7) De Kretensen hadden bij de ouden een bijzondere naam als uitstekende boogschutters en slingeraars verworven; voor het overige hadden zij geen goede naam. Kretenzische onzedelijkheid (namelijk pederastie), Kretenzische leugen en trouweloosheid waren ten spreekwoord geworden. Als getuigenis daarvoor haalt de apostel een woord aan van Epimenides. Deze was te Phaestos geboren en woonde in Gnossus; hij was beroemd als Episch dichter, een tijdgenoot van de zeven wijzen en menigmaal onder hen gerekend. Hij stond in de dienst van de enthousiaste cultus van Zeus en van de Cureten, maar ook in die van Apollo. Als grijsaard werd hij in het jaar 596 voor Christus naar Athene geroepen, waar hij evenals op Delos door nieuwe godsdienstige inrichtingen de toorn van de goden verzoende. Van hem waren orakelspreuken en verzoeningsliederen overgeleverd en Hieronymus zegt, dat in deze de door Paulus aangehaalde woorden werden gevonden. Zijn naam profeet wordt reeds gewettigd door de roem, die hij als zodanig bij de Grieken had, waarom Cicero hem ook onder de enthousiaste profeten telt. Paulus geeft hem die titel omdat hij het karakter van de Kretensen zo juist door hem getekend vond. Tegenover Grieken en Romeinen deden de Kretensen zich gevoelen, toen in de laatste eeuw voor Christus in aansluiting van de oorlogen van Mithridates de Grote tegen de Romeinen de piraterie of zeeroverij in het oosten van de Middellandse zee losbrak en nu het eiland Kreta, welks inwoners met hun krachtig ontwikkelde handelsgeest sinds oude tijden grote kennis van de zeevaart en geneigdheid tot het zeeroverswerk getoond hadden, zich tot een hoofdzetel van de zeerovers vormde. Dit gaf de Romeinen aanleiding tot verschillende veldtochten tegen het eiland, maar pas in de jaren 68-66 voor Christus lukte het Quintus Caecilius Metellus onder vreselijk bloedvergieten het eiland geheel te onderwerpen. Sinds was Kreta een Romeinse provincie, die later met Cyrene

is gecombineerd. Het oude getal van inwoners en de vroegere bloei heeft echter Kreta sinds die gruwelijke verwoesting door Metellus nooit weer kunnen herwinnen.

Kreta, "het honderdstedige eiland, midden in de donkerkleurige zee gelegen", was vervuld met bergen en wouden, maar ook met vruchtbare dalen. Vroeg was het bewoond door Cureten, Pelasgen en Hellenen, onder elkaar wonende. Reeds in vroege eeuwen (1300 voor Christus) regeerde hier Menos, denkelijk als de eerste over het gehele eiland; hij gaf, naar men wil, die beroemde wetten, die Lykurgus ten voorbeeld waren; hij zuiverde de Egeïsche zee van zeeschuimers en zijn roem deed het volksgeloof geboren worden, dat hij in het schimmenrijk als rechter zat. Na hem kwamen Rhadamantus, zijn broeder en de helden uit de Ilias, Idomenus en Meriones. Ook hier raakte het koninklijk bestuur later (800) in onbruik en Gortyna, Gnossus en Cydoma speelden de hoofdrol in de geschiedenis van het gehele eiland; steden, die ook in Strabo’s tijd de voornaamste waren, toen Kreta aan de Romeinen onderworpen was en hun volkplantingen had ontvangen. De geschaakte Europa, de liefde van Ariadne, Pasiphae de Minotaurus, Daedalus en zijn doolhof, komen ons bij dit eiland vanzelf in de gedachte.

De geschiedenis van Epimenides is in een geheimzinnig duister gehuld. De oudheid verhaalt, dat hij door zijn ader Agasiarchus naar het veld gezonden was om het vee te hoeden. Verdwaald kwam hij in een grot, viel daar in slaap en ontwaakte pas na 57 jaren. Naar huis gegaan, zag hij tot zijn verbazing alles veranderd. Door samenspreking met zijn broeder kwam alles aan het licht. Men zegt dat hij 289 jaren geleefd heeft. In 596 voor Christus werd hij door de Staat Athene geroepen om door offeranden en instellingen de bloedsmet van Cylon uit te wissen en de pest, die tot straf gezonden was, uit te delgen. Hij schreef vele werken en werd door de Atheners na zijn dood als god vereerd.

Iemand die lachend met een mengsel van de geest van de wereld de waarheid wil zeggen, die kan het van de wereld zo scherp zeggen als de Kretenzers een van hun poëten; maar als een Paulus wenend spreekt van vijanden van het kruis van Christus en van hun wandel, dan neemt men elke uitdrukking kwalijk.

Drie dingen zegt het woord van Epimenides over de Kretensen: dat zij leugenaars waren, zoals dan ook de uitdrukking "als een Kretenzer spreken of handelen" gewone aanwijzing was voor "liegen en bedriegen"; dat zij "kwade beesten" waren, evenals bij Josefus Antipater in zijn boosaardigheid, waarbij alle zedelijk gevoel verstompt was, genoemd wordt en dat zij "luie buiken" waren dus geneigd tot ledigheid en gemakkelijk leven, waarin men zich goed voedt zonder dat het veel inspanning kost. De apostel verklaart dit oordeel voor waar. Hij heeft zelf de Kretensen van die kant leren kennen; hij heeft zich dus onder hen lang genoeg opgehouden, om zelf ervaring op te doen. Hebben zij zulke slechte eigenschappen in hun Christendom overgebracht, dan was er zeker reden om hen met strenge woorden te bestraffen, als zij in het geloof gezond zouden zijn. Zij bezitten geloof, maar aan hun geloofsstaat ontbreekt de gezondheid. In hoeverre dat was, zeggen de woorden "en zich niet begeven tot Joodse fabels en gebeden van de mensen, die hen van de waarheid afkeren", terwijl hetgeen door deze woorden wordt genoemd, als dat weggedaan moet worden, de ongezondheid is van hun geloofsstaat, die door de strenge berisping van Titus moet worden gemeen. Zij gaven acht op die dingen, zij helden over tot hetgeen door die mensen, die de waarheid de rug toekeerden, voor de dag werd gebracht. Zij lieten zich in met Joodse fabels en geboden. Wat die mensen leren is tweevoudig, van geschiedkundige en van wetgevende aard en beide was op Joodse wijze. De uitdrukking "Joods" geeft de Joodse afkomst te kennen van hetgeen zij leren en waarom dan ook Christenen er niets mee te maken hebben en het "mensen, die van

de waarheid afkeren" drukt de gesteldheid uit van hen, die het leren, waarom Christenen zich van hen niet moeten laten onderwijzen. Welke soort van fabels en geboden men zich moet denken, kan bezwaarlijk gezegd worden. Fabels in tegenstelling tot geschiedkundige feiten, zoals die de Christen in zijn heilige geschiedenis heeft, stellen zich voor als geschiedenissen, maar zij missen de waarborg voor hun geschiedkundige werkelijkheid (2 Petrus 1: 16). Vooral Joodse fabels hebben het eigenaardige, dat zij zich aan de Heilige Schrift en de geschiedenis aansluiten, of op uitlegging en toepassing van de geopenbaarde wet betrekking hebben, zoals men die in de Talmud en in rabbijnse geschriften in overvloed vindt. Van dat anti-Christelijk Jodendom komen dan ook de geboden, die de Kretensische Christenen ten leefregel moesten zijn, geboden van de geopenbaarde wet, maar niet zoals zij de inhoud van de Heilige Schrift, maar zoals zij voorwerp van de rabbijnse schriftgeleerdheid waren. Geschiedkundige en rechtsgeleerde zaken van die aard konden onder Christenen alleen door degenen tot onderwerp van onderwijs worden gemaakt, die zich afkeerden van hetgeen Christelijke waarheid is, terwijl zij toch voor Christenen gehouden wilden worden, of dat zij van oorsprong Joden waren, of heidenen, die door Joden in deze nutteloze godsdienstwetenschap waren ingeleid.

In vs. 13 wendt de apostel het oog af van de aan te stellen opzieners en stelt hij het Titus zelf ten plicht om het ware geneesmiddel tegen het zieke geloof van de Christenen aan te wenden "bestraf hen scherp", want zo eist dat de aard van het volk een wenk, die voor de praktijk wel van belang is.

Er zijn vele karakters, waarbij een strenge terechtwijzing nodig is.

Men moet niet alleen enkele personen bestraffen, maar ook een geheel volk om de zonden, die daar gewoon zijn.

15. a) Alle dingen, die God geschapen en gegeven heeft en welke zonder zonde gebruikt en genoten kunnen worden, zijn wel rein, al willen die leraars van mensengeboden ze ook nog zoveel verbieden (Kol. 2: 21 v. 1 Tim. 4: 4 v.); namelijk de reinen, hun, die dat in gezindheid en geweten zijn (Hand. 15: 9 Maar de bevlekten en ongelovigen, zoals die leraars dat zijn met allen, die naar hen horen, is geen ding rein, ook die niet, die hun mensengeboden (vs. 14) zonder bedenken ter genieting toelaten, maar zowel hun verstand en geweten zijn bevlekt, door welke onreinheid dan ook alles wordt aangeboden, wat zij in hand of mond nemen.

a) MATTHEUS. 15: 11 Hand. 10: 15 b) MATTHEUS. 23: 25 Rom. 14: 23

16. Zij belijden, dat zij God kennen (Rom. 2: 17), maar zij verloochenen Hem met de werken, als zij in hun gehele gedrag gruwelijk zijn (Spr. 17: 15 Luk. 16: 15) en ongehoorzaam, zodat zij geen lust hebben om te doen wat de wil van God is en tot alle goed werk ondeugend, onbekwaam zodat zij niets kunnen tot stand brengen, dat echt goed is.

Hoe het met hen, van wie vroeger gesproken werd met de woorden "mensen, die van de waarheid afkeren" en met hun leer gesteld is, zeggen deze beide verzen waarin de verontwaardiging van de apostel over hun zijn en handelen zich uitspreekt; ten opzichte van hetgeen zij leren, hoe de mens zich moet gedragen, spreekt vs. 14 over hetgeen zij leren hoe men over God moet denken, spreekt vs. 16 van hen. Daar, wat het eerste aangaat al hun leren op Joodse wijze plaats had en handelde over rein en onrein, stelt de apostel tegenover hun drijven de stelling, dat voor hen, die inwendig, in hun gezindheid rein zijn, alles, wat onder de tegenstelling kan worden gesteld, dus alles wat door de mens gezien wordt, rein is omdat het

hen niet in Gods ogen onrein maakt, als zij ermee in aanraking komen; maar deze zin moet alleen zijn oordeel daarover inleiden, hoe het komt, dat deze godsdienst-leraars zoveel met die tegenstelling zich bemoeien. Zij behoren tot de onreinen en ongelovigen, van wie hij zegt, dat hun volstrekt niets rein is. In plaats dat voor hen iets buiten hen rein zou zijn, zodat zij er zich mee zouden kunnen afgeven, zonder voor God onrein te worden, zijn zij zelf inwendig in hun gezindheid en in hun geweten bevlekt. Daar zijn zij zo bevlekt, omdat zij zo gezind zijn, dat hun gehele verhouding tot de zaken besmet is met de onreinheid van de zonde en hier zijn zij het, omdat hen, bij alles wat zij te doen krijgen, het bewustzijn vergezelt, dat zij zo'n gezindheid daartoe meebrengen. In beiderlei opzicht dus betekent hun leren over rein en onrein niets; noch voor de reinen, voor wie alles rein, noch voor hen, voor wie niets rein is, ligt in deze onderscheiding een waarheid. En niet beter is het in het tweede opzicht gesteld met hun onderwijs over God en goddelijke zaken. Zonder twijfel doelt het op hun leren van anderen, als de apostel schrijft: "zij belijden of verklaren, dat zij God kennen"; maar, zo gaat hij nu voort, door hun wandel ontkennen zij wat zij met hun woorden bevestigen; zij nemen als het ware hun verklaring weer terug. Want in hun wandel zijn zij zodanig, dat het voor God een gruwel is. Zij zijn ongezind om te doen wat Gods wil is en zijn nergens te gebruiken, waar iets goeds te doen is hoe zouden zij beter kunnen bewijzen, dat zij God niet kennen.

HOOFDSTUK 2

LEEFREGELS VOOR ONDERSCHEIDEN STANDEN, TER WILLE VAN GODS GENADE TE VOLGEN

III. Vs. 1-15. Welke taak Titus als leraar van de gemeente te Kreta volbrengen moest, daarover had Paulus reeds in de tweede helft van de vorige afdeling, die over zijn taak ter regeling van de toen nog ordeloze toestand handelde, nu en dan een woord gesproken. Nu handelt hij uitdrukkelijk over dit thema en hij brengt het in die en de volgende afdeling ten einde. Tegenover het ijdel nutteloze gepraat van de leraars, wier fabels en menselijke geboden volstrekt niet een zedelijk vernieuwende invloed uitoefenen, maar integendeel tot het goddeloze leiden (2 Tim. 2: 16), moet Titus spreken, zoals het de gezonde leer betaamt (vs. 4). Wat de apostel met die uitdrukking bedoelt, heldert hij nu nader op, doordat hij Titus voorschriften geeft, waartoe hij de ouden in de gemeente moet vermanen (vs. 2), waartoe verder de oude vrouwen, opdat de jongere van haar geslacht tot het goede geleid worden (vs. 3-5), verder, wat hij de jongeren mannen moet voorhouden en hoe hij als een, die zichzelf onder hen te rekenen heeft, volgens zijn roeping tot een voorbeeld van goede werken moet stellen (vs. 6-8), eindelijk wat voor de dienstknechten plicht is, opdat zij de leer van God in alle stukken versieren (vs. 9 en 10). Van deze voorschriften ten opzichte van de onderrichting van elk in het bijzonder naar ouderdom, geslacht en stand, wendt de apostel zich tot de beschouwing, die de grond tot het voorafgaande aanduidt, hoe het doel van de openbaring van de goddelijke genade in Christus Jezus is, dat wij een nieuw, godzalig leven hier beneden aanvangen en dat leiden in de verwachting van de heerlijke terugkomst van Hem, die Zich door Zijn dood een eigen volk wilde verwerven, dat ijverig zou zijn in goede werken (vs. 11-14). Dit moet Titus aan de zielen, die aan zijn herderlijke zorg zijn toevertrouwd, op alle wijze inprenten; in het uitoefenen van de tucht moet hij met ernst en nadruk handelen en zich door niemand laten verachten (vs. 15).

1. Maar handel geheel anders dan zij, die met hun Joodse fabels en inzettingen van de waarheid afleiden en de zegen doen verliezen (Hoofdstuk 1: 14 vv.). Spreek datgene in de gemeente, waardoor u haar leden elk naar ouderdom, geslacht en stand de weg wijst om een wandel te leiden overeenkomstig Gods wil, spreek hetgeen de gezonde leer betaamt (Hoofdstuk 1: 9).

Tegenover de vroeger voorgestelde verleiders en hun streven, moet Titus spreken wat van de gezonde leer betaamt. Hiermee kan niet de ware leer zelf bedoeld zijn tegenover de dwaalleer, maar wat overeenkomstig de gezonde leer tot godzaligheid is. Het is, zoals het volgende aanwijst, het ware zedelijke gedrag, zoals dat in de feiten van het koninkrijk van God zijn grond heeft. Deze tegenstelling doet zien, dat het geen dogmatisch verkeerde leringen zijn, die de apostel bestrijdt, want alles, wat hij van die aard in het volgende voortbrengt (vs. 11 vv. en 3: 3 vv.) heeft hiertoe slechts een ondergeschikte betrekking, die de gegeven zedelijke voorschriften bevestigt. Moet Titus tegenover de heersende verkeerdheid met alle macht aandringen op de zedelijke kant van het Christendom, moet hij vermanen tot een zedelijk wandelen overeenkomstig de gezonde leer, dan kan die verkeerdheid eigenlijk daarin alleen hebben bestaan dat zij zedelijk onvruchtbaar was en door zich bezig te houden met nutteloze vragen van het streven naar heiligmaking afvoerde.

De apostel stelt Titus als zijn plicht voor aan te dringen op een leven, dat Christelijke gezindheid openbaart. Hieruit kunnen wij de belangrijke en vaak niet genoeg in het oog gehouden leer trekken, dat niets meer geschikt is om zulke mensen, die zich zeer graag met

allerlei godsdienstige nietigheden bezighouden, tot een waar en gezond Christendom te brengen, alsof men hen eenvoudig hun eerste plichten voorhoudt. Dit is veel beter dan wanneer men zich met disputaties over hun bijzondere meningen inlaat.

2. Houd het hun voor, dat de oude mannen nuchter (1 Tim. 3: 2) zijn, stemmig (1 Tim. 2: 2 Fil. 4: 8), voorzichtig (Hoofdstuk 1: 8), gezond in het geloof, in de liefde, in de lijdzaamheid (1 Thessalonicenzen. 1: 3).

3. De oude vrouwen insgelijks, a) dat zij in haar dracht, in houding en gedrag zijn, zoals de heilige betaamt (1 Tim. 2: 10), dat zij geen lasteressen zijn (1 Tim. 3: 11), zich niet tot veel wijn begeven (1 Tim. 3: 8), maar leraressen zijn van het goede, volgens de plaats haar in de gemeente toegekend 1Ti 5: 10.

a) 1 Petrus 3: 3

4. Opdat zij de jonge vrouwen leren, wat aan deze bij de verzoekingen van haar leeftijd en haar omstandigheden vaak moeilijk valt, namelijk voorzichtig, verstandig te zijn, haar mannen lief te hebben, haar kinderen lief te hebben.

5. Matig te zijn, zedig, alle onbetamelijke hartstocht en alle buitensporigheid vermijdend (1 Tim. 3: 2), kuis te zijn, het huis te bewaren, in haar huiswerk ijverig te zijn, goed te zijn, jegens haar huisgezin; a) haar eigen mannen onderdanig te zijn, opdat het woord van God niet gelasterd wordt, dat toch het geval zou zijn als zij niet naar het woord van God in het geloof leefden; men zou dan lasteren dat met die leer en die beloften van genade ongehoorzaamheid en ongebondenheid te verenigen waren (1 Tim. 6: 1).

a) Gen. 3: 6. 1 Kor. 14: 34 Kol. 3: 18. 1 Petrus 3: 1

Titus moet zich niet slechts in het algemeen bij zijn spreken houden aan de gezonde leer, maar tegenover hen, die alleen van rein en onrein weten te spreken, daarop drukken, dat elke leeftijd en elk geslacht op zijn wijze de Christelijke waarheid door zijn gedrag moet eren. De mannen van gevorderde leeftijd moeten nuchter zijn, d. i. geestelijk nuchter in tegenstelling tot onbedachtzaamheid en lichtvaardigheid, die aan zaak een leeftijd het minst voegt. Zij moeten stemmig en voorzichtig zijn; de gepaste ernst in tegenstelling tot het beuzelachtige, het eerbare van de bedaardheid tegenover hartstochtelijkheid moet bij hen worden gevonden. Wat de drie hoofdstukken van het eigenlijk Christelijk leven, geloof, liefde en verdraagzaamheid aangaat, het moet bij hen zo zijn, dat het uitgesloten zijn van al wat ongezond is, overeenkomt met de rijpheid van hun ouderdom. Hetzelfde als voor de mannen geldt ook voor de vrouwen van meer gevorderde leeftijd. Het "zo ook" brengt de eis, de eersten gesteld op deze over en daarmee staat nu in nauw verband het gedrag "zoals de heilige betaamt. " Zij moeten in haar houding, in al haar zijn en doen, zijn zoals het hun past, die in de heilige dienst zijn. Daarmee komt niet overeen de neiging tot kwaadsprekendheid, die een gewone ondeugd van oude vrouwen is, daarom "geen lasteressen; " noch hetgeen eveneens veel bij haar gevonden wordt, onmatigheid in het gebruik van bedwelmende dranken; "anderen, die zich tot zoveel wijn begeven. " Haar verkeer met de jongeren van haar geslacht moeten zij aanwenden, zoals het woord "leraressen van het goede" te kennen geeft, om een heilrijke, tot voorzichtigheid leidende invloed bij haar uit te oefenen, in plaats van, zoals dat wel geschiedt, ijdel gepraat te houden. De eerste plicht van de jongere vrouwen naar het bijzondere van haar stand, is die jegens man en kinderen. Daarom moet voor alles de vermaning staan, dat zij de man en de kinderen liefhebben. Daarmee wordt de eis van

zedigheid en kuisheid verbonden. Verder wil de apostel goede huisvrouwen hebben, die met de vervulling van de huiselijke plichten werkzaam zijn en dat op welwillende wijze voor haar huisgenoten doen. Daarbij moeten zij haar huis niet naar eigen zin en wil, maar in onderdanigheid aan de wil van haar mannen waarnemen. Als Christelijke vrouwen haar huisgezinnen verwaarloosden, of in het bestuur ervan haar mannen, vooral degenen die haar geloof niet deelden, ongehoorzaam waren, zou dit op rekening van Gods woord worden geschreven. Het Christendom, zo zou men zeggen, maakt haar afkerig van haar eerste plichten en door de plaats, die het haar toekent, eigenmachtig handelend en ongeneigd om haar mannen gehoorzaam te zijn.

Dat de apostel de jongere vrouwen door de andere en niet onmiddellijk door Titus tot het goede geleid wil hebben, is zeker niet toevallig.

6. Vermaan de jonge mannen insgelijks, dat zij matig zijn.

8. Het woord, dat u verkondigt, moet zijn gezond en onverwerpelijk, zodat al wat u spreekt vrij blijft van al die verkeerdheid, die bij die verkeerde leraars gevonden wordt; ook uitdrukking en vorm behoort overeenkomstig de ernst en de betekenis van de inhoud te zijn. Zorg daarvoor, a) opdat degene, die daartegen is, die een tegenstander van het Christendom en die bij de Christelijke vergadering is om op u te loeren, of hij iets kan vinden in uw nadeel, beschaamd wordt, als hij het gans anders bevindt dan hij veronderstelde en hij niets kwaads van u te zeggen heeft, niets in uw nadeel heeft kunnen zeggen (1 Kor. 14: 24 v. 1 Petrus 2: 12, 15

a) 1 Petrus 3: 16

Bij de aanwijzing, waarop Titus bij de jonge vrouw moest aandringen, ging de apostel zeer in bijzonderheden, omdat het nodig was het Christendom voor een verdenking te bewaren, die zeer gevaarlijk was, zo veel te korter spreekt hij over de mannen van jongere leeftijd. Hier wordt alleen gezegd, dat Titus ze eveneens tot verstandig handelen (statenvertaling: "matig zijn moet vermanen, dat dan ook werkelijk alles in zich sluit, waarin de zedelijke werking van het Christendom zich kan openbaren, terwijl verondersteld wordt, dat de zo genoemde deugd zich uitstrekt tot alle zaken en omstandigheden van het leven. De vermaning de jongen mannen te geven kan daarom met zo weinige woorden worden uitgedrukt, omdat tegenover hen, Titus, die zelfs tot de jongeren en niet tot de mannen van gevorderde leeftijd behoort het meest daarvoor tot nut kan zijn, dat hij zichzelf als een voorbeeld stelt in alles wat goed en loffelijk is.

Reeds vaak genoeg is het gezegd, dat in het Christendom de leer leven is; als dat zo is, dan moet ook het leven leer zijn. Leven en leer moeten met elkaar harmoniëren.

Nadat de apostel met "in alles" alle dingen in het algemeen heeft genoemd, waarin Titus zichzelf tot een voorbeeld van goede werken moet stellen, spreekt hij met de woorden "in de leer onvervalstheid, deftigheid, oprechtheid; het woord gezond en onverwerpelijk" over de bijzondere roeping, die hij heeft en waarin hij de algemene vermaning, die hem aangaat ook in het bijzonder moet nakomen. Hij verlangt van hem, dat zij, die onderwezen worden, bij zijn onderricht die reinheid en onvervalstheid, die het om niets dan om de verkondiging van de zuivere waarheid te doen is en de diepe, waardige ernst van de onderwijzer voelen. Zo stelt zich de leraar bij zijn onderwijs voor als een voorbeeld; in zijn eigen persoon ziet men de kracht en de waarheid van hetgeen hij verkondigt.

Zowel de zuiverheid als de deftigheid werd door die verkeerde leraars bij hun woordenstrijd (1 Tim. 6: 4) geschonden.

Het "woord gezond en onverwerpelijk" dient ogenschijnlijk tot verklaring van de hoofdzaak; het omvat de hele Evangelische kern van de leer, met zuiverheid en waardigheid voorgedragen. Als bijzondere beweegreden, waarvan Titus zich op de zo-even aangegeven wijze als voorbeeld moet voorstellen, wordt nog gezegd: "opdat degene, die daartegen is, beschaamd wordt" waarbij men voornamelijk denken moet aan tegenstanders, die geen Christenen zijn; de tegenstander wordt beschaamd, als hij "niets kwaads van ons heeft te zeggen", namelijk van ons, belijders van het Evangelie.

Evenals de Heere al Zijn discipelen vermaant, om door hun voorbeeld in de wandel de naaste te stichten (MATTHEUS. 5: 13 vv.), zo is inzonderheid de dienaar van het Evangelie daartoe ten allen tijde te meer geroepen, zal zijn prediking niet geheel vruchteloos zijn.

Heb acht op uzelf, u dienaars van het Evangelie, want veler ogen zijn op u gericht en velen kunnen uw val zien; u kunt geen verkeerde stap doen, dat de wereld er niet van gewagen zou. Zonsverduisteringen bij heldere hemel gaan zelden onopgemerkt voorbij; omdat u zichzelf de lichten van de gemeente noemt, moeten noodzakelijk veler ogen op u gericht zijn. Kunnen anderen onopgemerkt zondigen, u kunt het niet, het licht van uw eigen leer zal uw verkeerde wandel openbaren. Doe daarom uw werk als degenen, die weten, dat de wereld erop ziet en wel met het scherpe oog van de vijandschap, die altijd uit alles het ergste neemt, de kleinste zwakheden weet te vinden, uit te breiden en te gebruiken en ook daar nog kwaad vindt, waar niets is!

9. Vermaan de dienstknechten dat zij hun eigen heren onderdanig zijn (1 Tim. 6: 1 v. Kol. 3: 22 Efeze. 6: 5. 1 Petrus 2: 18), dat zij in alles, wat niet Christenplicht is (Hand. 5: 29) welbehaaglijk zijn, datgene doen wat hun aangenaam is en lief, niet tegensprekend, niet altijd bezwaren inbrengend tegen hetgeen hun wordt gezegd (Rom. 10: 21).

10. Niet op heimelijke wijze iets ontvreemdend (Hand. 5: 2 v.), of zich aan de opgedragen arbeid onttrekkend, maar alle goede trouw bewijzend; trouw, die niet slechts in een uitwendige schijn bestaat, maar werkelijk is, zoals die zich voordoet (Efeze. 6: 6 v. Kol. 3: 22 v., opdat zij de leer van God, onze Zaligmaker 1Ti 1: 1 in alles mogen versieren, doordat in hun gehele gedrag deze zich betoont een kracht van God tot heiligmaking te zijn.

Tot hiertoe heeft de apostel Titus herinnerd, zijn leren tot vermaning van bijzondere personen te richten naar het onderscheid van ouderdom en geslacht. Hij maakt hem nu een gelijke onderwijzing van Christenen van een bijzondere stand tot plicht hij moet de dienstknechten tot een oprecht gedrag in hun stand vermanen, dat te eer achterbleef, hoe meer zo’n onderwijs verwijderd lag van de grote daden van God tot onze zaligheid, terwijl toch juist het gedrag van de Christelijke slaven voor het oordeel over het Christendom van grote betekenis was en de verbreiding ervan kon bevorderlijk of hinderlijk zijn. Zo is het te verklaren, dat Paulus juist nog de vermaning noemt, die Titus aan de dienstknechten moet geven. Zij hadden die meer dan anderen nodig, omdat hun stand zoveel moeilijker was, zij ontbeerden die meer dan anderen, omdat hun stand een zo geringe was, hun plicht zo weinig in het oog lopend en men moest toch in het bijzonder van deze niet kunnen zeggen, dat het Christendom ze verleidde of verdierf.

Men klaagt veelvuldig over het bederf onder de dienstboden, maar hoe weinig gelegenheid men deze geeft om het woord en de waarheid van God te leren kennen, bedenkt men het voldoende?

EPISTEL OP HET HEILIG KERSTFEEST

Reeds in de vroegste tijd en nog vóór het geboortefeest van de Heere, dat volgens de westerse traditie op 25 December gevierd werd, was men gewoon dit feest een feest van de theofanie d. i. van de verschijning van God of epifanie d. i. van de verschijning te noemen. Gemakkelijk is hieruit te verklaren, dat de uitdrukking in vs. 11 "de zaligmakende genade van God is verschenen aan alle mensen" en in Hoofdstuk 3: 4 "wanneer de goedertierenheid van God, onze Zaligmaker en Zijn liefde tot de mensen verschenen is" opgevat werd als ziende op de nacht, helder als de dag, waaraan wij heden plechtig gedenken. En als nu de eerste en grootste prediker van Christus' geboorte, de engel boven de velden van Bethlehem de geboorte van de Heere een blijdschap noemt, die al de volke wezen zal, d. i. het gehele Joodse volk, dan gaat de uitdrukking van het epistel "de zaligmakende genade van God is verschenen aan alle mensen" reeds verder dan de kerstgeschiedenis. Reeds was in de tijd van de apostel de prediking van deze zaligmakende genade overal doorgedrongen, zodat het licht, over die verborgenheid ontstoken, zich over de gehele aarde verbreidde.

De verschijning van de zaligmakende genade van God: 1) de zaligheid, die zij allen mensen aanbiedt; 2) de eis, die tot allen komt, aan wie zij verschijnt; 3) de kracht, die zij tot vervulling van zo'n eis aanbiedt.

Waartoe zal het ons dienen, dat Christus verschenen is? Het dient 1) tot onze redding; 2) tot onze heiligmaking; 3) tot onze zaligmaking. Welke heilzame vrucht draagt Gods zaligmakende genade? Zij brengt teweeg, dat wij 1) vroom leven in deze wereld; 2) blij wachten op gindse wereld.

Het geestelijk kerstgeschenk: 1) wat de Heere ons heeft geschonken; 2) wat wij de Heere moeten schenken.

De drie heerlijke kerstdagen: 1) de eerste is gekomen sinds de zaligmakende genade van God allen mensen verschenen is; 2) de tweede komt, als de genade ons inwendig begint te veranderen;
3) de derde zal komen, als de genade haar werk aan de mensen heeft voleindigd.

Wat is het zwakke kindje Jezus in de kribbe toch een machtig Koning van de eer! Hij 1) biedt allen mensen genade en zaligheid aan; 2) verwerft door Zijn overgave een heilig volk tot Zijn eigendom; 3) richt in de goddeloze wereld een rijk van de gerechtigheid op; 4) volmaakt Zijn volk en Zijn rijk met eeuwige heerlijkheid.

Dat onze kerstvreugde alleen dan van de juiste stempel is, als er iets van het "verheugt u met beving" (Ps. 2: 11) is bijgevoegd. 1) Bedenk, met welk offer u de kerstvreugde is gekocht; 2) vergeet niet, die heilige verplichtingen zij u daardoor oplegt; 3) laat u door de verschijning van Christus in de gestaltenis van een dienstknecht wijzen op Zijn openbaring in heerlijkheid.

11. Als u zo spreekt, als in vs. 2-10 gezegd is, spreek dan, zoals het van de gezonde leer betaamt 1), want de zaligmakende genade van God is volgens die leer verschenen aan alle mensen (1 Tim. 2: 4).

Het woordje "want" geeft de grond van het voorgaande aan, namelijk, waarom hij Timotheus heeft voorgeschreven wat hij aan de grijsaards, de oude vrouwen, de jongen, de dienstknechten moest leren. De grond nu is, dat voor hen allen, zelfs ook voor de armste slaven, Christus geboren is, opdat Hij een ieder ertoe leidt, dat hij naar zijn staat, vroom en heilig leeft.

De gehele aanwijzing, die de apostel aan Titus heeft gegeven, om een gedrag, de Christen waardig, in te scherpen, verkrijgt hier een bevestiging, die Titus zelf kan aanwenden om daardoor zijn vermaning aan te dringen. De genade van God is, zegt de apostel, verschenen op de wijze, waarop een zon voor de wereld is opgegaan; dat zij ons opvoedt om een nuttig, rechtvaardig en godzalig leven te leiden.

De apostel, die ook elders (Rom. 13: 12. 1 Thessalonicenzen. 5: 8 de openbaring van het Nieuwe Verbond met een heldere dag vergelijkt, kiest hier de uitdrukking "is verschenen", die op andere plaatsen voor de zon wordt gebruikt (Hand. 27: 20 Luk. 1: 79), om de openbaring van de goddelijke genade van haar heldere en schitterende zijde voor te stellen. In zoverre nu de menswording van de Zoon het aanvangspunt van deze openbaring van de zaligheid uitmaakt, is deze afdeling met recht door de oude kerk tot een vaste perikoop voor het Kerstfeest gekozen, hoewel aan de andere kant de hier vermelde verschijning van de genade van God niet uitsluitend op de geboortegeschiedenis betrekking heeft.

De genade van God wordt een reddende, zaligmakende genoemd, want zij bevrijdt niet slechts van de vloek van de wet, verkondigt niet alleen ontheffing van straf en verdoemenis, maar rukt ook uit de slavernij van de zonde en van de duivel, heiligt ons tot een nieuw leven en maakt ons tot kinderen en erfgenamen van het eeuwige leven. Op deze wijze is zij reddend voor alle mensen zonder onderscheid en is ook voor alle mensen verschenen; want allen hebben ze nodig, omdat zij van nature kinderen van de toorn zijn, omdat er niemand is, die goed doet, ook niet één.

Niemand is uitgesloten van de vreugde, die het heilig Kerstfeest verkondigt, omdat onze Heer, de overwinnaar van zonde en dood evenzeer tot bevrijding van allen gekomen is, als Hij geen enkele mens vrij van zonde gevonden heeft. De gelovige jubelt, omdat hij de palm nadert, de zondaar verheugt zich, omdat hij geroepen wordt tot vergeving, de heiden grijpt moed, omdat ook hij geroepen wordt ten leven. (LEO de GR.).

Heidenen of Joden, slaven of vrijen. Het Evangelie was als een licht op de kandelaar gesteld in een gedeelte van de wereld, alleen voor Joden, maar nu scheen het zoals de zon op de middag voor alle mensen; niet voor alle mensen hoofd voor hoofd. Het heeft nooit geschenen op of in elkeen, dit heeft het niet gedaan in de tijden van de apostelen, wanneer het allerhelderst, allerverst en allerklaarst heeft geschenen; ook niet in volgende tijden of in de onze; er is een grote menigte mensen, die er niets van weten en nooit onder de macht of bestiering daarvan geweest zijn, maar dit moet verstaan worden van allerhande soort van mensen, van volk, ouderdom, geslacht, staat en omstandigheden, hogen en lagen, rijken en armen, slaven en heren en de zin komt zeer wel overeen met de samenhang en de woorden zijn een redegeving, waarom de apostel alle mensen hun plicht wilde aangedrongen hebben, omdat het Evangelie nu gepredikt was aan allen; en het kan zijn, dat de heidenen in het bijzonder beoogd worden, voor wie het Evangelie van te voren verborgen was en die in de duisternis en schaduw van de dood hadden gezeten, maar nu was dat grote licht ook voor hen opgegaan en het Evangelie was nu niet meer tot één volk bepaald, maar gepredikt aan alle schepsel onder de hemel volgens de last.

12. En deze genade onderwijst door bestraffende terechtwijzing ons, die haar deelachtig zijn geworden, a) dat wij de goddeloosheid, waarin men leeft alsof er geen God in de hemel was en b) de wereldse begeerlijkheden verzakende, matig en rechtvaardig en godzalig leven zouden in deze tegenwoordige wereld. Zolang wij op aarde zijn, moeten wij ons onderscheiden van hen, die de begeerlijkheid van het vlees en de begeerlijkheid van de ogen en de grootsheid van het leven najagen en ons juist gedragen tegenover andere mensen en vooral ten opzichte van God.

a) Efeze. 1: 4 Kol. 1: 22. 2 Tim. 1: 9 b) 1 Joh. 2: 16

De mening van de apostel is: Christus heeft zo'n openbaring en verkondiging van de zaligmakende genade van God niet laten plaats hebben, opdat het daarbij alleen zou blijven en zij slechts een rede zou zijn, iets, dat gehoord werd, maar opdat zij in ons zou vrucht dragen. Het is zo'n openbaring en verkondiging, die ons als kinderen onderwijst, dat wij alles wat goddeloos is, vaarwel zouden zeggen, alle aardse, wereldse lusten en begeerlijkheden afleggen en voortaan een matig rechtvaardig, godzalig leven zouden leiden. Wat volgt hieruit anders, dan dat zonder de genade van God alles goddeloosheid, wereldse lust is? Was toch in iemand iets van het goddelijke wezen en enige geestelijke gezindheid, dan zouden niet alle mensen goddeloosheid en wereldlijke begeerlijkheden hoeven te verzaken, dan was ook de genade niet nodig, noch de verschijning van de zaligheid. Het Griekse asebeia, lat. impietas, kan ik met geen woord uit onze taal duidelijk uitdrukken, daarom heb ik het genoemd "goddeloosheid", dat wil zeggen dat leven, waarin men God niet eert, zoals men moet, Hem niet gelooft, vertrouwt, vreest, zich aan Hem niet overgeeft, Hem niet laat besturen en God zijn. De uitwendige grote zondaars zijn wel diep in hun zonden verzonken maar veel dieper de wijzen, de heiligen, de geleerden, de geestelijken, die voor de wereld en zichzelf vroom zijn en op hun werken bouwen. Het tweede boze stuk in de mens noemt Paulus de wereldlijke begeerlijkheden; daaronder neemt hij samen al dat onreine, dat een mens tegen zichzelf en zijn naaste doet, evenals het eerste, de goddeloosheid, al het verkeerde tegenover God in zich sluit. Verder wijst hij aan, hoe wij moeten leven, nadat wij de goddeloosheid en wereldse begeerlijkheid vaarwel gezegd hebben en zegt dat wij matig en rechtvaardig en godzalig leven zouden. " In deze drie stukken vat hij het Christelijk leven samen en verstaat hij alles, wat de mens moet doen en hoe hij zich gedragen moet over zichzelf, zijn naaste en God. Hij zegt "in deze tegenwoordige wereld" ten eerste omdat men niet met enkele werken kan volstaan, maar het gehele leven zo moet zijn, omdat wij hier zijn; ten tweede, dat niemand zijn goed leven uitstelt tot na dit leven of tot de dood, want van dit leven zal het afhangen, hoe het ons in het volgend leven zijn zal. Maar meer nog zegt hij "in deze tegenwoordige wereld", om aan te tonen de kracht van de zaligmakende genade van God, dat de wereld zo boos is en nu een godzalig mens als het ware alleen, zonder voorbeeld, als een roos onder de doornen moet leven. Zie midden in het drankhuis moet hij matig, midden in het huis van de ontucht kuis, midden in het danshuis godzalig, midden in het moordhol rechtvaardig leven. Zo'n wereld maakt het leven moeilijk en verdrietig, zodat de mens wenst, schreit en roept naar de dood en de jongste dag en naar deze met groot verlangen uitziet.

Evenals wij tegenover God in de juiste betrekking terugkeren, als wij de goddeloosheid vaarwel zeggen, dan verkrijgen wij tegenover de wereld pas dan weer het juiste standpunt, als wij de wereldse begeerlijkheden verzaken. Het opvoedende werk van de zaligmakende genade heeft allereerst ten doel, ons los te maken van goddeloosheid en wereldse begeerlijkheden. Als de mens zich niet tot dat besluit kan vermannen, dan is de verdere werkzaamheid van de genade aan de verloren mens zonder enig uitzicht; is dat echter verkregen, dan wil zij in ons een nieuw leven wekken, dat door de drie woorden, "matig,

rechtvaardig en godzalig", wordt uitgedrukt. Deze bepalen het Christelijk leven naar drie zijden; van deze is de godzaligheid de levensbron en het levensfundament van de gerechtigheid en van de matigheid. Die zaligmakende genade, die ons door verloochening van de goddeloosheid en van de wereldse begeerlijkheden tot dit uit God geboren leven wil leiden, voert ons niet uit dit leven weg; zij verplaatst ons niet van de aarde in de hemel, maar zij komt tot de aarde neer in deze tijd, omdat deze tijd onze voorbereidingstijd en deze aarde het toneel, het arbeidsveld van de goddelijke opvoeding moet zijn. Hierop wijst de bijvoeging "in deze wereld" nog in het bijzonder.

Het werk van de opvoedende genade is drievoudig, met het oog op het verleden, het tegenwoordige en de toekomst. Voor het verleden werkt de opvoedende genade een verloochening, in het tegenwoordige een nieuw, heilig leven, voor de toekomst een sterke, blijde hoop; zij ontwent, zij gewent en bereidt voor de dag van de eeuwigheid. Over deze opvoeding voor de toekomst, handelt het volgend vers, dat ten nauwste met vs. 2 verbonden is.

13. Zo behoren wij te leven a) verwachtend de zalige hoop (Hand. 24: 15 Gal. 5: 5 Kol. 1: 5 Rom. 15: 4) en verschijning van de heerlijkheid van de grote God (Openbaring 19: 17) en onze Zaligmaker Jezus Christus (1 Tim. 6: 14. 1 Petrus 4: 13. 2 Petrus 3: 12

a) 1 Kor. 1: 7 Fil. 3: 20

Het verzaken van de goddeloosheid en het betonen van godzaligheid zal niet gelukken, als niet het inwendig oog van de Christen zich naar de eeuwigheid richt, zo niet het gevoel van de ellende van deze wereld ontwaakt en tot het zien op de toekomst van de Heere leidt. De zekere hoop op de voleinding, die met de terugkomst van de Heere begint, geeft de gelovigen moed en kracht tot zo’n leven van zelfverloochening en godzaligheid, als dit tot hiertoe was beschreven. Het is een kenteken daarvoor, dat de tucht van de genade bij iemand kracht en werkzaamheid heeft verkregen, als hij met verlangen op de eeuwigheid wacht.

Er zijn weinigen, die dit tijdelijk leven slechts door een geschilderd glas en als bijziende, maar het volgende, het eeuwige leven met heldere open ogen beschouwen. De zalige hoop en de hemelse erfenis wordt, helaas, al te vaak vergeten, maar aan het tijdelijk leven en het vergankelijk rijk op aarde wordt al te veel gedacht het eerste jaagt men na dag en nacht, het tweede slaat men in de wind. Ook bevindt men dat men voor de dood vreest, treurt en siddert als het kwalijk gaat; dat is een teken, dat wij niet vervuld zijn met de zalige hoop, zoals wij dat moeten zijn. Een Christen moet dit tijdelijk leven slechts met gesloten ogen aanschouwen, maar het volgend leven moet hij met open ogen en in helder, duidelijk licht aanzien; hij moest alleen met de linkerhand in dit leven op aarde zijn, maar met de rechterhand en met de ziel en zijn gehele hart moet hij zijn in dat leven in de hemel en daarop blij in vaste hoop wachten.

Het bevreemdende, dat bij de eerste blik liggen kan in de uitdrukking "verwachtende de zalige hoop", valt weg, als men bedenkt, dat "hoop" hier niet zozeer subjectief de handeling van het hopen als integendeel objectief de inhoud en het voorwerp daarvan aanwijst, het gehoopte als doel van vertrouwend wachten voorstelt (vgl. Rom. 8: 24 v.).

Wat gehoopt wordt is het verkrijgen van de zegekroon, het thuis zijn bij de Heere in eeuwige gerechtigheid, onschuld en zaligheid, waarom ook deze hoop een zalige hoop wordt genoemd tegenover dit onzalige arme leven hier beneden. Vragen wij echter hoelang wij op deze zaligmakende hoop moeten wachten, of zij dan altijd slechts hoop zal blijven en niet tot

vervulling zal komen, dan ligt het antwoord in hetgeen verder volgt, "en verschijning van de heerlijkheid van de grote God en onze Zaligmaker Jezus Christus; " beide uitdrukkingen zien op de persoon van Christus Col 2: 9, evenals in 2 Petrus 1: 11 sprake is van "het eeuwig koninkrijk van onze Heer en Zaligmaker, Jezus Christus", zodat Christus dus hier door de apostel "de grote God" wordt genoemd.

Als men twee subjecten wil onderscheiden, zodat van een verschijning van de heerlijkheid van de grote van God aan de ene kant en van een verschijning van de heerlijkheid van onze Heiland Jezus Christus aan de andere kant sprake zou zijn (vgl. MATTHEUS. 16: 27 en 25: 31 Uit 16. 27), dan getuigt de plaats toch in elk geval door de verbinding van het ene met het andere indirect voor de waarheid van de leer van de godheid van Christus.

14. a) Die Zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid, waarvan wij dienstknechten waren (Rom. 6: 17 Gal. 1: 4 Efeze 5: 25 v. 1 Tim. 2: 6. 1 Petrus 1: 18 v. en Zichzelf een eigen volk (1 Petrus 2: 9 Exod. 19: 5), zou reinigen b) ijverig in goede werken (Ezechiël. 36: 25 vv. Hebr. 13: 20 v.).

a) Gal. 2: 20 Efeze. 5: 2 Hebr. 9: 14 b) Efeze. 2: 10

Evenals in het oude Testament de Heere een volk wilde doen worden, dat Hem in het bijzonder toebehoorde, aan Zijn wet onderworpen was, in onderscheiding van de overige volken, die hun maatschappij naar iets anders dan naar God inrichtten, zo wilde Jezus Christus Zich een volk vormen, dat Hem toebehorend zich toelegde op goed doen, terwijl de mensheid aan zichzelf overgelaten in haar zonden voortleeft. Vervolgens is Hij ook van Zijn volk God, evenals Israël het volk van de Heere, of de Heere de God van Israël was en Hij zal Zich daaraan als zodanig in Zijn heerlijkheid openbaren, als Israël de openbaring van de heerlijkheid van zijn God tegemoet zag. Die nu in Hem zijn rust zoekt, als in onze Heiland, die Zich voor ons heeft gegeven, die moet zich ook toeleggen op het goede, omdat dit het doel was, waartoe Hij Zich voor ons heeft gegeven en die leeft voor de hoop, dat Hij Zich als onze God in heerlijkheid zal openbaren, die moet in deze tegenwoordige tijd door zijn wandel betonen, dat hij de openbaring wacht van Hem, die Zich tot dat doel heeft gegeven. Zo wordt dan aan ons het opvoedende doel bereikt, waarom de genade van God was verschenen.

De ijver in goede werken bedoelen Gods raadsbesluiten bij de menswording en de offerdood van Jezus Christus. Daarin ligt het deel van Gods kinderen, het onderscheidend kenmerk van het uitverkoren volk, het zegel van onze begenadiging, de zekerheid van onze verkiezing, het beste kenteken, dat wij door Christus verlost en van de oude slavernij bevrijd zijn.

Paulus spreekt van de Genade van God, dat is niet de leer van Gods genade, maar Zijn genadige, onverdiende liefde zelf. Hij zegt van haar, dat zij aan het licht is gekomen, heilaanbrengend voor alle mensen en geeft met weinige, maar veelbetekenende woorden het grote doel op van haar openbaring in het Evangelie. Aangaande dit doel bestaan er bij niet weinigen twee grove, hoogst verderfelijke dwalingen. De een is deze, dat men dit doel in onze heiligmaking alleen gelegen acht, terwijl men de vergeving van onze zonden door het gehoorzaam lijden en sterven van Christus óf geheel voorbij ziet, óf althans weinig waarde daaraan hecht. Dit is een grove, hoogst verderfelijke dwaling; want het is lijnrecht in strijd met het onderwijs van de Heer en Zijn Apostelen, het stopt de bron van rust en troost, die het Evangelie voor ons opent, toe en is nadelig voor de beoefening van de echte godzaligheid. Niet minder grof en verderfelijk is de andere dwaling, volgens welke men zich alleen, of althans voornamelijk bepaalt bij de genade van God en de vergeving van de zonden, door

Hem in Christus geschonken, terwijl men de reiniging van hart en wandel óf voorbij ziet, óf althans minder in het oog houdt. Ook dit is in openbare strijd met de leer van het Evangelie, dat de reinen van hart alleen zalig spreekt en ons duidelijk zegt, dat niemand zonder heiligmaking God zal zien. En het is niet minder verderfelijk; want wie deze dwaling koestert, hecht aan de reiniging van hart en wandel weinig waarde. Hij steunt tevergeefs op de barmhartigheid van God en de verdiensten van Christus. Hij heeft geen vatbaarheid voor het genot van de zaligheid van de hemel en kan geen plaats vinden in het huis van de Vader, waarin niets zal komen, dat onrein is. Willen wij het grote doel van God met de openbaring van Zijn genade echt kennen, dan moeten wij, naar het onderwijs van Paulus, acht geven op hetgeen die genade ons leert aangaande hetgeen wij te doen, te verwachten en van de overgave van Christus aan de dood te geloven hebben. Het eerste zegt de Apostel ons in het 12de, het tweede in het 13de, het laatste in het 14de vers genade van God onderwijst ons, dat wij de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matig en rechtvaardig en godzalig leven moeten in deze tegenwoordige wereld. Wij moeten dus de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzaken, niet langer God en Zijn gebod verachten, van de zonde, van alle zonden afstand doen, haar haten en vluchten, niet meer toegeven aan de begeerlijkheden van deze wereld, door ons schuldig te maken hetzij aan onmatigheid, hetzij aan wellust, hetzij aan een overdreven jagen naar eer en geld en goed. Wij moeten integendeel matig, rechtvaardig en godzalig leven in deze tegenwoordige wereld. Bij alle genot van het goede, dat ons hier wordt geschonken, moet de matigheid door ons worden beoefend. In onze betrekking tot en ons verkeer met onze medemensen moet de rechtvaardigheid ons bezielen en besturen. En nooit moet van ons verwijderd zijn die godsdienstige stemming van het gemoed, die zich openbaart in de diepste eerbied voor de Allerhoogste en in de getrouwe beoefening van zijn geboden. Zo leert de genade van God ons, wat wij nalaten en wat wij doen moeten. Zo stelt zij ons voor, hoe wij ons over onszelf, over onze medemensen en over God te gedragen hebben. Het is de doorgaande leer van het Evangelie. Paulus zegt het niet alleen op deze plaats, maar allerwegen. De andere Apostelen stemmen met hem overeen en de Heere zelf heeft het verklaard. Maar is dit zo dan kan het niet anders, of de genade van God moest willen dat wij de voorschriften volbrengen, dan kan het niet anders, of God moet met haar openbaring ten doel hebben, dat wij de goddeloosheid en wereldse begeerlijkheden verzakend, matig en rechtvaardig en godzalig zullen leven in deze tegenwoordige wereld. Ja, dat is het grote doel van God met de openbaring van Zijn genade. Letten wij slechts verder op hetgeen zij ons leert aangaande hetgeen wij te verwachten hebben. Wij verwachten de vervulling van onze zalige hoop, bij de verschijning van de heerlijkheid van de grote God en van onze Zaligmaker Jezus Christus. De Zoon des mensen zal komen in de heerlijkheid van Zijn Vader (MATTHEUS. 16: 27). Hij zal met de bazuin van God neerdalen van de hemel (1 Thessalonicenzen. 4: 16). Zijn verschijning zal te Zijnen tijd vertonen de zalige en alleen machtige Heere, de Koning der koningen en Heere der heren (1 Tim. 6: 14, 15). En dan zal onze hoop op de zaligheid vervuld worden, dan de heerlijke erfenis, die wij verwachten, ons ten dele vallen. Maar heeft niet deze verwachting uit haar aard de heilrijke strekking, om ons te dringen tot een heilige wandel? Zij is het, die ons hart verheft boven het stof, die ons niet hier beneden, maar daar boven onze ware schat doet hebben, die ons veel met de hemel werkzaam maakt en ons reeds hier gemeenschap doet oefenen met Zijn zalige bewoners. Als die gedachten en gezindheden in ons levendig zijn, dan voelen wij ons gedrongen, om de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden te verzaken; dan hechten wij ons niet te vast aan het schijngoed van deze aarde, dan is onze wandel reeds hier in de hemelen, dan proberen wij hoe langer hoe meer matig en rechtvaardig en godzalig te leven in deze tegenwoordige wereld. Zoals de reiziger, die zijn vaderland bestendig in het oog houdt en ernaar verlangt, alles vermijdt wat zijn komst daarheen kan vertragen en voor het genot, dat hij daar verwacht, hem onvatbaar maken, zo leggen wij dan ook af alle last en de zonde, die ons licht omringt en

lopen met standvastigheid de loopbaan, die ons is voorgesteld. Zonder dit kan de hoop op de zaligheid niet in ons vervuld worden; want die zaligheid zal niet bestaan in zinnelijk genot, maar uit heiligheid, uit gelijkvormigheid aan God en de Heer voortvloeien, en wij kunnen geen goed genieten, voor welks genot wij geen vatbaarheid hebben. Maar die hoop staat vast op grond van Gods belofte, die zaligheid wordt de onze, als wij de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakend, matig en rechtvaardig en godzalig leven in deze tegenwoordige wereld. Wat een krachtige drangreden tot heiligmaking! Wat een rijke bron van moed en troost om de strijd van het geloof en van de godzaligheid standvastig te voeren! Onze zelfbeheersing en zelfverloochening, onze godsvrucht en deugd zijn niet tevergeefs, onze arbeid is niet ijdel. Eens oogsten wij daarvan de zoetste vruchten. Onze werken volgen ons. De hemel in ons hart zal reeds hemel in de hemel zijn. En de Heere zal daaraan toevoegen het heerlijke genade-loon, dat Hij heeft toegezegd aan Zijn oprechte dienaren. Zo dringt de verwachting, die wij hebben, ons ten krachtigste tot heiligmaking en het kan dus niet anders of God moet met de openbaring van Zijn genade ten doel hebben, dat wij de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakend, matig en rechtvaardig en godzalig zullen leven in deze tegenwoordige wereld. Dit doel blijkt ons ten slotte uit hetgeen wij naar het onderwijs van de Apostel aangemelde de overgave van Jezus Christus aan de dood te geloven hebben. Ons te verlossen van alle ongerechtigheid en Zichzelf een eigen volk te reinigen, ijverig in goede werken, dat was het grote, dat het einddoel van Zijn lijden en sterven. En hoe uitnemend geschikt was dit lijden en sterven om dat doel te bereiken! Want de Heere onderging het tot vergeving van de zonden. Paulus zegt dit wel niet uitdrukkelijk op deze plaats, maar hij heeft het ons elders overeenkomstig het onderwijs van Christus zelf, (zie MATTHEUS. 26: 28) duidelijk geleerd. "Zo zij u dan bekend", dus hoorden wij hem te Antiochië spreken, "dat door dezen u vergeving van de zonden verkondigd wordt en dat van allen, waarvan u niet gerechtvaardigd kon worden door de wet van Mozes, door deze een ieder, die gelooft, gerechtvaardigd wordt (Hand. 13: 38, 39). "In Hem" namelijk Jezus Christus, zo schreef hij aan de Efeziers, "hebben wij de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de misdaden; " (Efez. 1: 7) en om niet meer te noemen, aan de Corinthiërs: "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenend, hun zonden hun niet toerekenend; want die, die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid van God in Hem" (2 Kor. 5: 19, 21). Zo is de slagboom weggenomen, die ons voor altijd zou verhinderd hebben om de weg van de godzaligheid in te slaan en te bewandelen. Zo is de ware, altijd vloeiende bron van rust en aanmoediging ten goede voor ons geopend. Zo is de vrees voor straf, die de liefde buitensluit en alle ware godsdienst vernietigt, uit het hart van de gelovige verbannen. En zo blijkt de dood van Christus, uit dit oogpunt beschouwd, bij uitnemendheid geschikt te zijn, om het einddoel, door Paulus opgegeven, bij ons te bereiken. Dat niet alleen. Wij zien nu ook in die dood het treffendste bewijs van de liefde van God en de genade van de Heere jegens ons zondaren. Zó lief heeft God de wereld en dus ook ons gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderft, maar het eeuwige leven heeft. Zó lief heeft de Heere ons gehad, dat Hij niet aarzelde om het zwaarste lijden en de smartelijkste dood voor ons te ondergaan. Als wij dat geloven, het kan niet anders, of het moet vurige, dankbare wederliefde in ons wekken en zo de sterkste drijfveer bij ons in beweging brengen, om nu ook God en de Verlosser in alles welgevallig te zijn, om uit het edelste beginsel en met de reinste bedoeling steeds te doen, wat ons door God en de Verlosser wordt voorgeschreven. Maar is dit zo, dan is de dood van Christus, ook uit dit oogpunt beschouwd, allergeschiktst om het einddoel, door de apostel opgegeven, bij ons te bereiken. En dit temeer, omdat Hij ons in Zijn lijden en sterven een uitnemend voorbeeld ter navolging heeft gegeven, omdat dit lijden en sterven Hem de weg heeft gebaand tot Zijn heerlijkheid en omdat Hij hierdoor werd gevormd tot de uitoefening van de macht, die Hem is toevertrouwd. Denken wij slechts na ook over

deze oogpunten, waaruit ons de dood van Christus wordt voorgesteld en wij zullen het inzien, hoe uitnemend geschikt die dood was en is, om het gezegde einddoel bij ons te bereiken. Maar is dit zo, dan volgt ook hieruit, dat het eind-oogmerk van God met de openbaring van Zijn zaligmakende genade geen ander is, dan dit, dat wij de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakend, matig en rechtvaardig en godzalig zullen leven in deze tegenwoordige wereld. Loven en danken wij God, dat Zijn genade, die heilaanbrengend is voor allen, ook voor ons, aan het licht is gekomen! Het is een genade, wier waarde en rijkdom wij niet genoeg kunnen prijzen een genade, Gode waardig en ons heilrijk; een genade, die wij niet verdiend hadden, die ons echt zalig maakt, zalig reeds in dit leven, zalig vooral in het toekomende; een genade, die met onze redelijke, zedelijke natuur volkomen overeenstemt en al onze behoeften bevredigt, die ons vertroost en heiligt, die ons leert wat wij doen en wat wij laten moeten, die ons wijst op de hoop van het eeuwige leven, die de krachtigste drangredenen in zich bevat tot een godzalige wandel, en ons vatbaar maakt voor de reine vreugde van de hemel en om ons die genade te schenken heeft God, hoe klimt hier onze stof tot dankbare aanbidding! om ons die genade te schenken heeft God Zijn eigen Zoon niet gespaard, maar Hem voor ons allen overgegeven aan het bitterste lijden en de smartelijkste dood! Schamen wij ons, dat ons hart van zo'n genade niet steeds vervuld is en onze mond de lof van God niet meer met hoge ingenomenheid verkondigt! Maar loven en prijzen wij ook de Heere, die Zichzelf voor ons aan de dood heeft overgegeven, want niemand heeft meer liefde dan deze, dat iemand zijn leven zet voor zijn vrienden. En dat heeft Hij gedaan, onder de diepste vernedering en de vreselijkste smarten. Brengen wij het ons levendig voor de geest, om de rijkdom van Zijn liefde echt te voelen! En die liefde heeft Hij ons bewezen, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid en Zichzelf een eigen volk reinigen, ijverig in goede werken. Groter weldaad kan ons niet te beurt vallen. Of is het niet de ongerechtigheid, die ons verlaagt, het beeld van God, waarnaar wij zijn geschapen, in ons vernietigt, van onze bestemming ons verwijdert, ons van de gunst van God berooft en angst en wroeging, dood en bezoldiging aan haar dienaren geeft! Zijn het niet de goeie werken, die ons verhogen, aan God doen gelijken, aan onze bestemming nader brengen en echt gelukkig maken? En wat is zaliger voorrecht, dan het eigendom te zijn van een Heere, die met de hoogste macht de diepste wijsheid en trouwste liefde in Zich verenigt en wie de Vader al het oordeel heeft overgegeven? Dierbare Verlosser! vergeef het ons, dat wij U niet meer danken en niet vuriger lief hebben. Vermeerder U zelf de dankbare wederliefde tot U in onze harten en geef, dat wij ons hier reeds verlustigen in de lof, die wij U eens hierboven hopen toe te brengen! Maar trachten wij dan ook hoe langer hoe meer aan het grote doel van Gods genade en van de liefde van de Heere te beantwoorden. Ontvluchten wij de goddeloosheid! Verzaken wij de wereldse begeerlijkheden! Begeren wij de verlossing van alle ongerechtigheid! Leiden wij een matig, rechtvaardig en godzalig leven in deze tegenwoordige wereld! Zijn wij, als het eigen volk van de Heere, ijverig in goede werken! Anders is de genade van God voor ons tevergeefs aan het licht gekomen. Anders is Christus voor ons tevergeefs gestorven. Anders is er voor ons geen zaligheid.

15. Spreek dit op een wijze, dat u in hetgeen u aan de mensen naar ouderdom, geslacht en land te zeggen heeft (vs. 2-10), ook de beweegreden daartoe laat opmerken en verenig daarmee een gedrag (vs. 11-14), dat de Christen waardig is, opdat uw woord ingang moge hebben. En vermaan degenen, die gewillig zijn, met alle ernst, 1) zoals dat betamelijk is bij een zaak, waarbij het niet te doen is om iets, dat men kan doen, maar waaraan men zich ook naar welgevallen kan onttrekken, maar wel een volstrekt noodzakelijk iets, iets, dat een volstrekt bevel in de volle zin van het woord is, (vgl. Hoofdstuk 1: 13). Dat niemand u veracht 2) (vgl. 1 Tim. 4: 12).

1) In het "spreek, vermaan, bestraf" ligt een opklimming: Spreken is het eenvoudig leren, het onderwijs de Christen over zijn plicht te geven; vermanen is het dringend opwekken tot vervulling van deze plichten, "bestraffen" het ernstig terechtwijzen van hen, die deze plichten verwaarlozen en daartegen handelen. Op alle drie de werkwoorden en niet maar alleen op het laatste heeft het "met alle ernst" betrekking.

"Met alle ernst" d. i. opdat zij weten, dat het Gods gebod is en geen scherts. Men hoort, dat het ernstig gemeend is.

2) De zin is deze: als iemand vermaant en bestraft en men laat dan toch alles gaan, zoals het gaat, terwijl men er geen acht op slaat of hetgeen men zegt ook gedaan wordt, dan geeft men zichzelf aan de verachting prijs. Spreek daarom zo, met zo’n ernst, zo’n drang, dat u zichzelf achting verwerft. Deze regel is nu zeker niet te betwisten, maar het is niet altijd mogelijk haar op te volgen. Als de kerk geen tuchtmiddelen heeft, onwaardige leden niet mag bestraffen of uitsluiten, dan is het niet mogelijk, aan zijn woorden altijd de vereiste nadruk te geven; men moet echter ook dan doen wat mogelijk is.

HOOFDSTUK 3

DE OVERHEID MOET GEËERD, GODS GOEDHEID MOET GEPREZEN, NUTTELOZE VRAGEN EN KETTERS MOETEN VERMEDEN WORDEN

III. Vs. 1-11. In de vorige afdeling had de apostel gezegd hoe Titus ieder naar zijn ouderdom, geslacht en stand moest leiden tot een wandel overeenkomstig de leer van de zaligheid. Nu onderricht hij hem, hoe allen te samen handelen moeten, ten opzichte van de overheid en van de medeburgers, die geen Christenen waren. Zij moeten aan de eerste alle onderdanigheid en gehoorzaamheid bewijzen en tonen, dat zij tot alle goed werk bereid zijn. Op de laatsten mogen zij in geen dele met minachting of verachtend neerzien, noch hen lasteren of met hen twisten. Zij moeten daarentegen alle liefderijkheid of zachtmoedigheid bewijzen, denkend aan hun eigen vroegere toestand. Het is niet hun eigen verdienste, maar alleen Gods ontferming, dat zij niet meer zijn als vroeger en als zij, die heden nog geen Christenen zijn. Terwijl Paulus dit punt uitvoerig behandelt geeft hij Titus daarmee de hoofdsom van de leer aan, die hij met alle nadruk moet voorstellen, terwijl hij zich daarentegen moet onthouden van het dwaze en nutteloze gepraat van de dwaalleraars (vs. 1-9). Is hem daardoor aangewezen, hoe hij zich moet houden tegenover de verkeerdheden van de dwaalleraars, tenslotte wordt hem ook nog gezegd, welke zijn verhouding moet zijn tegenover hen, die zich ondervinden scheuringen te verwekken en door een herhaald vermaan niet van hun weg laten terug brengen (vs. 10 en 11).

1. Vermaan hen allen, al de leden van de gemeente daar zonder onderscheid van stand of ouderdom, dat zij aan de overheden en machten (Luk. 12: 11 Rom. 13: 1 v. 1 Petrus 2: 13 vv. onderdanig zijn, dat zij hun gehoorzaam zijn, dat zij tot alle goed werk bereid zijn, ook dan, als geen bepaald bevel van hun zijde tot hen gekomen is (Efeze 2: 10. 2 Tim. 3: 17).

2. Dat zij niemand van de niet-Christenen lasteren, in het verkeer met hen niet twisten, geen vechters zijn, maar integendeel bescheiden (Fil. 4: 5) zijn, a) alle zachtmoedigheid, zoals die de Christen naar het voorbeeld van zijn Heere eigen moet zijn (2 Kor. 10: 11 Gal. 5: 22 Efeze 4: 2), bewijzende jegens alle mensen (1 Tim. 2: 1 vv.).

a) 2 Tim. 2: 24-25

De apostel gebruikt hier het woord "vermaan, herinner hen" (2 Tim. 2: 14), om uit te drukken, dat Titus het hun moet inscherpen als iets dat hun moet worden gezegd, hoewel hun niets anders geleerd is, omdat zij tot het tegendeel geneigd zijn. In Hoofdstuk 1: 12 v. werd op de zedelijke verkeerdheid van het volk op Kreta gewezen en daartoe behoorde dan ook de neiging, de Kretenzers eigen, tot het verstoren van de burgerlijke vrede, waarom Paulus vooral wil, dat tot gehoorzaamheid aan de overheid wordt vermaand. Een daaraan tegenovergesteld gedrag lag dan des te meer voor de hand, omdat de Christenen konden denken, dat zij als zodanig verheven waren boven het zich onderwerpen aan een niet Christelijk bestuur. Wie ook de overheid is en wie van ambtswege te gebieden heeft, die moeten zij onderdanig zijn, gehoorzaamheid betonen, tot alle goeds bereid zich betonen. Onder het laatste is ook de gewilligheid bedoeld in zulke gevallen, waarin de overheid een dienst nodig heeft, die zij niet kan bevelen. Dat nu zo’n verhouding over de overheid deze Christenen op het hart moet worden gedrukt, omdat zij geneigd waren zich als vreemden en vijanden te stellen tegenover al wat niet Christelijk was, blijkt uit hetgeen de apostel verder in vs. 2 verlangt. Evenals de Christenen door de niet-Christenen gelasterd werden, die het goede verklaarden alsof het kwaad was (1 Petrus 4: 4), zo konden zij weer de niet-Christenen

lasteren, door hun de eer te onthouden, die hen van Godswege toekwam. Dat mochten zij niet, ook niet onder elkaar. In de omgang met niet-Christenen moest en zij vreedzaam, vriendelijk en zachtmoedig zijn, eraan denkend dat de goddelijke genadeweg bestemd was voor alle mensen (Hoofdstuk 2: 11).

3. a) Want ook wij waren eertijds, voordat wij Christenen waren (Rom. 11: 30. Efeze 2: 2 v. ; 2: 13 Gal. 1: 13), onwijs, onwetend over hetgeen juist is, ongehoorzaam, onwillig om onze plicht te doen, dwalend, andere dan de rechte wegen bewandelend, menigerlei begeerlijkheden en wellustendienend, in de dienst van een menigte verschillende begeerlijkheden, die bevrediging eisten en van wellusten, die voldaan willen zijn, in boosheid en nijdigheid tegen de naaste levend, hatelijk zijnde en elkaar hatend, omdat wij alle van dezelfde aard voor elkaar voorwerpen van afkeer waren.

a) 1 Kor. 6: 11 Kol. 3: 7. 1 Petrus 4: 3

Om tot het gedrag in vs. 1 v. geëist te meer aan te dringen, het gedrag tegenover de niet-Christenen, wordt daarop gewezen, dat ook de Christen vroeger in dezelfde toestand van goddeloosheid was als nog de niet-Christenen waren en dat zijn redding niet aan zijn eigen verdienste was toe te schrijven. Hieruit is duidelijk op te merken dat de Christenen van Kreta in hun Christendom een grond meenden te vinden waarom zij niet-Christenen gering mochten achten en meenden over hen geen liefde verschuldigd te zijn. Als het Christendom verlaagd wordt tot een zaak van enkel wetenschap gaat daarmee natuurlijk gepaard, dat men, menend in het bezit van de waarheid te zijn, zichzelf persoonlijk boven anderen plaatst. De apostel houdt hun daarom hun vroegere toestand voor ogen. In hun liefdeloos verachten van de naaste schijnen zij het geheel vergeten te hebben, dat het hun eigen vroegere gedaante is, die zij bij de niet-Christenen vinden, en waarom zij deze verachten.

Het vers bevat een bijzonder praktisch motief; mogen wij de rokende vlaswiek en het gekrookte riet verbreken; omdat God het niet doet, maar ons met groot geduld heeft gedragen en nog dagelijks draagt? Als de apostel zichzelf in het "wij" mee insluit, dan geeft hij daarmee de prediker en zielverzorger een wenk, hoe die spreken moet.

(EPISTEL OP DE TWEEDEN KERSTDAG)

De epistel van de vorige dag stelde ons het volk van onze Heere Jezus Christus voor in het werk van de opvoedende genade van God. Dit veronderstelde, dat er reeds zo’n eigen volk aanwezig is, geboren en boven de eerste, de onmondige kindsheid verheven. Wie toch moet worden opgevoed, die moet reeds leven, geboren zijn en een werk van de opvoeding kunnen aannemen en ondergaan. Wij zien dus volgens de tekst van gisteren rondom de kribbe het volk verzameld, dat Jezus waardig is, reeds geboren en voor de opvoeding van de Heere rijp is geworden. Is het nu een schone kerstgedachte de kribbe van de Heere te midden van een heilig, mondig volk te zien, dan is het zeker een niet minder schone kerstgedachte, die in dit epistel op de voorgrond treedt, namelijk de gedachte van de geboorte van Christus volk. Met de menswording van de eeuwige God, staat zo schoon de geboorte van Zijn volk in verband, waardoor wij Zijn eigen heilige geboorte deelachtig worden; wij zien dus heden de kribbe van de pasgeborene midden onder een volk, dat zelf nieuw geboren wordt.

Wat de verschijning van de barmhartigheid en genade van God, onze Heiland, bij ons op het oog heeft: 1) ons van het oude leven te redden, 2) een nieuw leven bij ons te verwekken, 3) tot het eeuwig leven ons te verheffen.

De barmhartigheid van onze God voor Zijn Christenen: wij bedenken bij hel ontvangen van de hemelse kerstgave: 1) hoe genadig God Zich daardoor aan ons betoont, 2) hoe men Hem op betamelijke wijze daarvoor prijst.

De boodschap van het kerstfeest: God heeft ons zalig gemaakt! In het licht van deze boodschap, 1) onderzoekt men het verleden, 2) verblijdt men zich over het tegenwoordige. 3) wacht men getroost de toekomst af.

Wat heeft de Christus van God van de wereld aangebracht? 1) de liefelijke en genadige God, 2) een nieuw leven, 3) de eeuwige erfenis.

Hoezeer is de barmhartigheid en genade van God, die ons in Christus verschenen is, te prijzen! Zij is 1) zo onverdiend, als wij zien op ons, tot wie zij is gekomen; 2) zo neerbuigend, als wij zien op de genademiddelen, waardoor zij aan allen verschijnt; 3) zo buitengewoon rijk, als wij de geestelijke gaven aanzien, waarmee zij ons begiftigt.

De rijke liefde van God: 1) hoe hoog zij de mens acht, 2) welke genade zij meedeelt. 3) hoe zij ons borg is voor de erfenis van het eeuwige leven. Onze wedergeboorte: 1) zij heeft haar grond in Gods barmhartigheid, 2) wordt gewerkt door Zijn kracht, 3) wordt bewaard door de Heilige Geest, 4) heeft haar einddoel in het eeuwige leven.

4. Maar wanneer in een wereld van mensen, zo gesteld als in vs. 3 werd beschreven, de goedertierenheid (Luk. 6: 35 Rom. 2: 4; 11: 22 van God onze Zaligmaker (Hoofdstuk 1: 3; 2: 10. 1 Tim. 1: 1; 2: 3; 4: 10 2. 3) en Zijn liefde tot de mensen (Deut. 33: 3) verschenen is, is een andere toestand ingetreden.

Dit vers vormt de voorzin en geeft nu wat noodzakelijk moest voorgaan tot het "heeft ons zalig gemaakt" in vs. 5 dat de nazin bevat; eerst moet de zaligheid aanwezig zijn, voordat ieder in het bijzonder in het bezit daarvan kan komen.

De voorzin is nog algemeen; nog is daarin niet gezegd, dat Gods goedertierenheid en liefde tot de mensen verschenen is, pas in de nazin is van ons sprake als van degenen, die zich op geen verdienste tegenover de niet-Christenen kunnen beroemen. De beide uitdrukkingen voor God gebruikt, geven te kennen, dat God gezind is om hen, die jegens elkaar hatelijk waren (vs. 3), goedertierenheid te bewijzen, in jegens hen, die elkaar haatten, met liefde vervuld was, hoewel Hij God was en zij mensen waren.

Bij het "verschenen is" gebruikt de apostel niet het woord "genade", als bij het "verschenen" in Hoofdstuk 2: 11, maar twee andere liefelijke woorden, "goedertierenheid en liefde tot de mensen" Ik moet zeggen, dat ik in de gehele Heilige Schrift geen liefelijker woorden heb gelezen, die voor Gods genade werden gebruikt dan deze twee: chrestotes en philantropia, waarin de genade zo is voorgesteld, dat zij niet alleen zonde vergeeft, maar ook bij ons woont, vriendelijk met ons omgaat, gewillig is te helpen en bereidvaardig om alles te doen, wat wij ook begeren, als van een goede, gewillige vriend, van wie een mens alle goeds mag verwachten en op wie hij vertrouwen mag. Denk u dus een goede vriend, dan heeft u een beeld, hoe God jegens u in Christus gezind is; en toch is zo’n beeld nog te gering om zo’n buitengewoon rijke genade af te beelden.

De apostel spreekt van een verschijnen van de goddelijke zondaarsliefde met betrekking tot de verlossing, die door Jezus Christus heeft plaats gehad. Alhoewel toch ook de gelovigen

onder het Oude Verbond Gods barmhartigheid en liefde ondervonden (Ps. 34: 9), zagen zij toch slechts de eerste schemering van de later aangebroken dag van de zaligheid en bezaten alleen de belofte van hetgeen de Christen in werkelijke vervulling geniet. De gehele plaats, zoals die voor ons ligt, heeft grote overeenkomst met Hoofdstuk 2: 11-14 en toch ook weer een geheel eigenaardig karakter. Daar wijst de apostel, om tot Christelijke godzaligheid op te wekken, op het heilig doel van de verlossing, die in Christus de wereld ten deel geworden is, hier daarentegen, tegenover de gehele onwaardigheid van de gelovigen, op de hun betoonde barmhartigheid, om hen tol een dankbaarheid te bewegen, die zich vooral betoont in liefde jegens degenen, die het onschatbaar voorrecht van de gelovigen nog voor het ogenblik missen.

Hoe liefelijk is het de Heere in gemeenschap met Zijn uitverkoren volk te zien. Niets kan heerlijker zijn dan door de goddelijke Geest in dit vruchtbare veld van genot te worden gevoerd. Laat de ziel voor een ogenblik de geschiedenis van de liefde van de Heere Jezus nagaan en duizenden verrukkende liefdedaden zullen ons te binnen komen, die allen ten doel hebben gehad, het hart aan Christus vast te hechten en de gedachten en aandoeningen van de vernieuwde ziel met de ziel van de Heere Jezus samen te smelten. Wanneer wij over die aanbiddelijke liefde peinzen en de verheerlijkte Bruidegom van de kerk haar al Zijn heerlijkheid, die Hij vóór de grondlegging van de wereld had, zien geven, moeten onze zielen wel van vreugde bezwijken. Wie kan zo’n gewicht van de liefde dragen? Dat gedeeltelijk gevoel ervan, dat de Heilige Geest soms wil schenken, is meer dan de ziel kan bevatten, hoe veroverend moet dan niet een volkomen gevoel daarvan zijn? Wanneer de ziel verstand zal hebben om al de gaven van onze Heiland te onderscheiden, wijsheid om ze te kunnen waarderen en tijd, om er over te peinzen, zoals de toekomende wereld ons zal geven, dan zullen wij in nauwere gemeenschap met Jezus leven dan tegenwoordig. Maar wie kan zich de verrukking van zo’n gemeenschap voorstellen? Het moet een van die zaken zijn, die in het hart van de mensen niet zijn opgeklommen, maar die God bereid heeft aan hen, die Hem liefhebben. O, dat wij de deuren van de graanschuren van onze Jozef konden openbreken en de overvloed zien, die hij voor ons verzameld heeft! Dit zou ons met liefde overstelpen. Door het geloof zien wij als door een spiegel in een duistere rede het weergekaatste beeld van Zijn ongetelde schatten; maar wanneer wij werkelijk met onze eigen ogen de hemelse dingen zien zullen, hoe diep zal dan niet de stroom van de gemeenschap zijn, waarin onze ziel zich zal kunnen baden. Onze hoogste lofliederen zullen tot zolang bewaard worden voor onze geliefde Weldoener Jezus Christus, onze Heer, wiens liefde voor ons wonderlijker is dan de liefde van de vrouwen.

5. Toen Hij verschenen is a) heeft Hij ons, die, in onderscheiding van hen, die nog geen Christenen zijn, Zijn goedertierenheid en liefde ook persoonlijk ervaren hebben, zalig gemaakt (Efeze 2: 8 v.). Hij heeft dat b) niet gedaan uit de werken van de rechtvaardigheid, die wij gedaan hadden, want juist het tegendeel had bij ons plaats (vs. 3), c) maar naar Zijnbarmhartigheid, waarin Hij, alleen door Zichzelf bewogen, Zich over onze ellende ontfermde, door het bad van de wedergeboorte en vernieuwing van de Heilige Geest, waarvan de heilige doop teken en zegel is (Efeze 5: 26 Joh. 3: 5. 2 Kor. 5: 17 Gal. 3: 2 en 27 Hand. 19: 15 v.).

a) Efeze. 1: 4. 2 Tim. 1: 9 b) Rom. 3: 20, 28; 4: 2, 6; 9: 11; 11: 16 c) Hand. 15: 11 Efeze. 2: 4

Het "niet uit de werken van de rechtvaardigheid, die wij gedaan hadden (op dit wij ligt nadruk: wij, die nu Christenen en als zodanig zalig zijn), heeft Hij ons zalig gemaakt" volgt uit het voorgaande vanzelf. Als de apostel het evenwel nog uitdrukkelijk zegt, ligt de reden

daarin, dat hij de reddende genade als een geheel vrije en onverdiende, ook negatief door de tegenstelling duidelijk wil doen opmerken. Daarop toch rust geheel en al het gewicht van de gedachte van onze plaats, in zoverre moet worden aangetoond, hoe weinig de gelovig geworden Christen tegenover de niet-Christen reden heeft op zijn beter geworden zijn zich te verheffen. De werkelijke grond van onze redding of zaligmaking, op deze wijze negatief voorbereid en zo met nadruk op de voorgrond geplaatst, wordt vervolgens uitgedrukt door "maar naar Zijn barmhartigheid" (vgl. 1 Petrus 1: 3). Op die grond laat dan Paulus het middel van de redding voor de bijzondere personen, nadat de goedheid en liefde van God in de objectieve feiten van de genade reeds verschenen was, volgen. Nu spreekt het vanzelf, dat niet van deze feiten, die voor de mogelijkheid van redding voor de bijzondere personen tot voorwaarde zijn, sprake is, maar alleen daarvan, op welke weg God ieder in het bijzonder in de staat van de genade brengt. Nu kan hier weer volgens het gehele verband, dat alleen Gods daad voor ogen wil stellen, niet datgene genoemd zijn, wat van de kant van de mensen als objectief middel of als voorwaarde van de zaligheid geëist wordt (Efeze 2: 8, "uit genade bent u zalig geworden door het geloof, maar alleen dat, waardoor de nieuwe toestand van de zijde van God wordt teweeg gebracht, namelijk het bad van de wedergeboorte. Deze is het, die de mens uit de toestand, in vs. 3 beschreven, in het nieuwe leven van de Geest verplaatst; deze is de zekere grond in ieder in het bijzonder, waarop de gehele verdere groei in het leven van de Geest rust.

Onze Heidelbergse catechismus mag bij deze plaats wel worden herinnerd, waar die in Zondag 27 vr. 73 ons het volgende geeft: "Waarom noemt dan de Heilige Geest (wanneer het uiterlijke waterbad niet de afwassing van de zonde zelf is) de doop het bad van de wedergeboorte en de afwassing van de zonde? God spreekt zo niet zonder grote oorzaak, namelijk: niet alleen om ons daarmee te leren, dat zoals de onzuiverheid van het lichaam door het water, zo ook onze zonden door dat bloed en de Geest van Jezus Christus weggenomen worden; maar veel meer, dat Hij ons door dit goddelijk pand een waarteken wil verzekeren, dat wij zo waarachtig van onze zonden geestelijk gewassen zijn, als wij uitwendig met water gewassen worden. "

Werkelijk was de doop in zekere zin afwassing van de zonden en bad van de wedergeboorte in de apostolische eeuw. Niemand toch deed in de regel, vaak ten koste van de belangrijkste offers, afstand van Joden- en Heidendom, dan die van harte geloofde en zo in waarheid een nieuw schepsel werd in Christus de Heer. En waar nu de heilbegerige reeds in zijn leven van de zonde was afgestorven, eer hij daalde in bad of beek, omdat hem het heilig doopsel verbeidde, maar zijn verrukte blik de hemel geopend zag en niet zelden buitengewone gaven van de Heilige Geest in zijn hart uitgestort werden; waar hij straks zich uit het water verhief om, opgestaan met Christus, in waarheid van het leven te wandelen, hoe kon het anders, of hij mocht en moest nu ook spreken. Ik ben afgewassen, geheiligd, gerechtvaardigd, door het bloed van Christus en door de Geest van onze God? Maar nooit had men behoren te vergeten, dat dit eigenlijk toch de vrucht was van het geloof, waarmee de Doop was ontvangen en in geen deel van het doopwater, op zichzelf beschouwd.

De uitdrukking: bad van de wedergeboorte betekent niet een bad, waardoor de wedergeboorte ontstaat, maar waaruit de gelovig gedoopte als een wedergeborene oprees. Zegt Ananias tot Paulus: "Sta op, laat u dopen en uw zonden afwassen", reeds wat hij er bijvoegt: "aanroepende de naam van de Heere", bewijst, dat hij afgescheiden van dit laatste aan de doop geen kracht tot reiniging toekent. Naar Petrus onderwijs heeft alleen die doop behoudende kracht, die gepaard gaat met de belofte van het bewaren van een goed geweten voor God en heeft onze Heere de zaligheid van Geloof en Doop, te samen verenigd,

verbonden, het ontgaat zeker uwer opmerkzaamheid niet, dat Hij daarentegen over van de verdoemenis wel van de ongelovigen, maar niet van de ongedoopten gewaagt.

De apostel spreekt van een bad, omdat de doop hem voor ogen staat (Efez. 5: 26 Hand. 22: 16) en noemt het meer bepaald een bad van de wedergeboorte, waarvan de Heer in Joh. 3 spreekt. Door deze wordt het mensenkind, dat vlees uit vlees geboren is, opgeheven en verplant in een nieuw leven en een nieuw rijk. Uit het rijk van de wereld, waarin de zonde haar macht uitoefent, treedt men uit het bad van de wedergeboorte in het rijk van God, waar Gods genade haar krachten ontwikkelt, waarin de krachten van de toekomstige wereld werken. Ja, nog meer, hij wordt niet maar op enige plaats van dit rijk ingeplant, hij wordt in de levensboom, die in het midden van dit rijk van God staat, als een rijsje ingeënt. Hij wordt door dat bad met de Heere verbonden, in de Heere ingelijfd en ingeplant, zodat hij in de gemeenschap van Zijn dood en van Zijn leven intreedt en daarin liggen toch de krachten van de wedergeboorte, daarin vloeit de bron van het nieuwe leven. De apostel spreekt ook van het bad van de vernieuwing van de Heilige Geest en geeft daarmee de voortgang te kennen, het principe van een nieuwe ontwikkeling.

Men kan de beide uitdrukkingen op deze wijze onderscheiden, dat door de eerste uitsluitend het begin, door de andere tevens de verdere voortgang en de ontwikkeling van het nieuwe leven wordt uitgedrukt.

Maar wat hebben wij door het bad van de wedergeboorte te verstaan? Gemeenlijk denkt men aan de doop, voor zover die de wedergeboorte, of verbetering van het gemoed betekent en verzegelt. Dan deze verklaring schijnt ons zeer gedrongen. Men is het er niet eens over, van waar deze spreekwijze ontleend is. Volgens sommigen zou de apostel zinspelen op een bad, waarin de jonggeboren kinderen afgewassen werden, volgens anderen op de koperen bekkens in de tempel van Salomo, volgens nog anderen op de doopvaten van de Christenen, maar deze zijn van latere oorsprong. Hoe het ook zij, naar onze gedachten komen hier de borgtochtelijke verdiensten van Christus voor, onder de benaming van het bad van de wedergeboorte. Door het bloed toch, of de verdiensten van de Middelaar worden wij gewassen van de schud van de zonden. Ook is deze benaming ongemeen gepast, in een bad is overvloedig water, om de hele mens te reinigen, zo zijn ook de verdiensten van de Middelaar alvoldoende, om de zondaar van al zijn schulden te reinigen, omdat de bloedstorting van Christus alleen heeft teweeg gebracht, hetgeen alle wassingen onder de Levitische godsdienst niet konden uitwerken. De gerechtigheid van Christus heet een bad van de wedergeboorte, of van de herstelling van de zondaars in zijn oorspronkelijken staat, in de gunst en vriendschap van God. Het woord, door wedergeboorte vertaald, betekent toch een herstelling in de vorige staat. Volgens deze opvatting hangt alles ongemeen goed samen; zondaars worden aanvankelijk zalig, wanneer zij door het bloed van Christus, van de schuld van de zonden gereinigd en hun harten, door de genadewerking van de Heilige Geest, vernieuwd en verbeterd worden en langs deze weg, op grond van de toegerekende gerechtigheid van Christus, gerechtvaardigd zijnde, hebben zij een gegronde hoop op het eeuwige leven.

6. a) Welke Geest, die de wedergeboorte en vernieuwing teweeg brengt, Hij ter vervulling van Zijn belofte (Joël 3: 11 Zach. 12: 10) over ons rijkelijk heeft uitgegoten door Jezus Christus, onze Zaligmaker.

a) Ezechiël. 36: 25

De woorden van de apostel vormen een sterke opklimming; de genade, die ons is overkomen, openbaart zich in steeds rijker volheid. Dit geschiedt niet zonder doel: wij moeten overgoten worden. Gods goedertierenheid en liefde tot de mensen moet ons geheel innemen en alle onvriendelijkheid en haat tegen onze naaste uit ons hart uitbannen.

Zie de Heilige Geest is niet alleen gegeven, niet alleen "uitgegoten", maar "rijkelijk" uitgegoten. De apostel kan de genade en haar werkingen niet hoog genoeg verheffen en wij achten ze, helaas, zo gering bij onze goede werken.

Gods vrije genade is ons voorgekomen; daarom moeten ook wij anderen met ontfermende liefde voorkomen.

Stort God de Heilige Geest over ons rijkelijk uit door Jezus Christus onze Heiland, dan is de Vader de aanvang, de Zoon de Middelaar en de Heilige Geest de Voleinder van het grote werk. Onze wedergeboorte is een werk van de Drie-enige God, die ons ook geschapen heeft.

7. En deze uitgieting van de Geest heeft Hij gegeven, opdat wij, gerechtvaardigd zijnde (Rom. 3: 24. v. ; 5: 19) door Zijn genade (Rom. 5: 15), de genade namelijk van onze Heere Jezus Christus, erfgenamen zouden worden (Rom. 8: 17 Gal. 4: 17 2: 13 van het eeuwige leven.

In dit vers zegt de Apostel welk doel God had, om door Jezus Christus de Heilige Geest rijkelijk over ons uit te gieten. Er wordt niet slechts gezegd dat wij in hoop erfgenamen van het eeuwige leven worden, waartoe het bezitten van de Heilige Geest ons maakt, maar tevens wordt gezegd dat wij het moesten worden, nadat wij door de genade van onze Heiland rechtvaardig waren geworden. Met dit "gerechtvaardigd zijn" is de verandering van onze betrekking tot God bedoeld, die wij uit onszelf tegen ons, maar nu door Christus gerechtigd voor ons hebben. Deze verandering door de uitgieting van de Geest over ons gaat vooraf; zij is de noodzakelijke voorwaarde tot ons intreden in de erfenis van het eeuwige leven. Wij denken het aan de genade van Christus, dat wij zo voor God zijn komen te staan, om het eeuwige leven te beërven, in plaats dat onze schuld ons de eeuwige dood zou hebben overgeleverd, evenals wij de Heilige Geest, die in ons een heilig leven herstelt, niet zouden hebben ontvangen, als het niet de genade van Christus was, waardoor wij tot de gerechtigheid voor God zijn gekomen. Zo hebben wij het dus in ieder opzicht aan God, onze Heiland en Jezus Christus onze Zaligmaker te danken en niet aan onszelf, dat wij niet meer in ons vroeger zondig leven gevangen zijn, dat niet onderscheiden was van dat van de niet-Christenen (vs. 3).

Wij zijn eerst "naar de hoop" erfgenamen van het eeuwige leven, d. i. wij zijn nog niet in het werkelijk bezit van de erfenis, maar eerst in de zekerheid het in de toekomst te zullen ontvangen. Is de Christen hier beneden reeds rechtvaardig en geniet hij als kind van God rijkelijk en dagelijks de goederen van God, het volle genot van de rijkdom van God zal eerst later komen.

Het eeuwige leven is een erfenis en wordt bijgevolg niet verkregen door arbeid of naarstigheid; het is een erfmaking van God de Vader aan Zijn kinderen, naar Zijn vrij welbehagen en behoort alleen tot Zijn kinderen; zij allen zijn erfgenamen en worden dat door de genadige aanneming tot kinderen; noch de wedergeboorte noch de rechtvaardigmaking doet hen kinderen van God worden, maar maken dat zij blijken zodanige te wezen. God stelt hen door Zijn genadige aanneming onder Zijn kinderen en schenkt hun die zalige erfenis en

deze aanneming tot kinderen rust op de eeuwige voorbeschikking in Christus, in wie de erfenis daarom verkregen wordt.

8. Dit, wat ik hier (vs. 4-7) u heb herinnerd, is een getrouw woord (1 Tim. 4: 9) en deze dingen wil ik, dat u ernstelijk bevestigt, die als ontwijfelbare waarheid bij uw leren (Hoofdstuk 2: 1) in de gemeente op het hart drukt, opdat degenen, die in God geloven (Hand. 16: 34 Gal. 4: 9. 1 Thessalonicenzen. 1: 9. 1 Petrus 1: 21, zorg dragen, om goede werken van die aard, als die in Hoofdstuk 2: 2-3: 2 zijn voorgesteld, voor te staan. Deze dingen zijn het, die u moet leren, omdat die goed zijn in Gods ogen (1 Tim. 2: 3) en nuttig zijn de mensen (Hoofdstuk 1: 9).

9. Maar weersta de dwaze vragen en geslachtrekeningen en twistingen en strijdingen over de wet (Hoofdstuk 1: 14. 1 Tim. 1: 4, 7; 6: 4. 2 Tim. 2: 23), zoals zij, die uit de besnijdenis zijn, die voorbrengen (Hoofdstuk 1: 10), omdat zij het zuurdeeg van hun vroeger Jodendom (MATTHEUS. 16: 6) niet willen laten varen. Onthoud u van deze (1 Tim. 4: 7. 2 Tim. 2: 16, want zij zijn het tegendeel van wat ik zo-even als goed en de mensen nuttig voorstelde, nutteloos en ijdel, zonder waarde en zonder waarheid.

Vragen zijn beschouwingen, uiteenzettingen over hetgeen in de Thora (Israël’s wetboek) duister is. Zij zijn dwaas, wanneer zij behandeld worden, als of het zich bezig houden met deze voor het godsdienstig leven van betekenis was en daarom de tijd en de kracht voor zich eisen, die aan de zekere en onbetwistbare Christelijke waarheid gewijd moest zijn. Het geslachtsregister doelt op de geschiedkundige inhoud van de Thora; de uitdrukking komt van de opschriften, waaraan het verhaal tussen de scheppingsgeschiedenis en de wetgeving zich vastknoopt (Gen. 2: 4; 5: 1; 6: 9; 10: 1; 11: 10 en 27; 25: 12 en 19; 36: 1; 37: 2). Onderzoekingen over die geschiedkundige inhoud waren dan dwaas, als zij alleen over het uitwendige handelden en daarbij toch aanspraak maakten voor het godsdienstige leven betekenis te hebben, zoals onder Christenen alleen het geestelijk verstaan van de heilige geschiedenis, alleen de eigenlijke geschiedenis van de zaligheid die kon hebben. Wat met betrekking tot de wet de "vragen" waren, dat waren met betrekking tot de geschiedkundige inhoud van de Thora de "geslachtsregisters. " Als men zich met deze bezig hield had dat "twistingen en strijdingen over de wet" ten gevolge, "twisting", omdat men meningen tegenover elkaar plaatste, "strijdingen", omdat niemand een ander gelijk wilde geven, maar ieder de ander wilde verslaan. Altijd werd hierbij gehandeld over de Schriften van het Oude Testament, maar niet tot dat doel, waarmee zij gegeven waren (2 Tim. 3: 16 v) en met achterplaatsing van hetgeen de inhoud van de apostolische prediking uitmaakte. Daarom noemt de apostel die "nutteloos en ijdel" en vermaant hij Titus zich daarmee niet in te laten en niet, zoals hij bij onchristelijke leringen moest doen, daartegen strijden, behalve dat hij, zoals wij in Hoofdstuk 1: 13 lezen, hen met strenge woorden moest bestraffen, die de gemeente met zulke zaken bezig houden en daarvoor schade doen aan de gezonde leer. Het is steeds (behalve van plaatsen als 1 Tim. 4: 1 vv., waar hij van de toekomst spreekt) de verkeerde Joodse Schriftgeleerdheid, die hij buiten de Christelijke gemeente wil houden.

Onze dagen zijn kort en wij doen beter om ze tot weldoen te gebruiken, dan om over zaken te twisten, die op zijn best genomen, van minder belang zijn. De oude geleerden deden een wereld van kwaad door hun oneindige twisten over dingen, die geen praktisch belang hebben; en onze kerken hebben veel te lijden van kleine onenigheden over afgetrokken onderwerpen en onbelangrijke vragen. Nadat alles gezegd is, wat gezegd kan worden, is niemand wijzer dan van te voren en daarom bevordert de twisting noch de kennis, noch de liefde en het is dwaas om in zo’n onvruchtbaar veld te zaaien. Vragen over punten, waarover de Schrift

zwijgt, over verborgenheden, die alleen voor God zijn, over profetieën, die voor verschillende uitlegging vatbaar zijn en over de wijze van menselijke instellingen te onderhouden, deze allen zijn dwaas en wijze mensen vermijden ze. Onze taak is niet om dwaze vragen te doen of te beantwoorden, maar om ze te weerstaan als zo wij het voorschrift van de apostel ijverig betrachten en zorg dragen om goede werken voor te staan, dan zullen wij door nuttige werkzaamheid zozeer ingenomen zijn, dat wij geen belang zullen stellen in onwaardige en onnodige twistvragen. Er zijn echter enige vragen, die juist het tegenovergestelde van dwaas zijn: wij moeten die niet vermijden, maar ze eerlijk en oprecht onder de ogen zien; bijvoorbeeld: Geloof ik in de Heere Jezus Christus? Ben ik vernieuwd in de geest van mijn gemoed? Wandel ik niet naar het vlees, maar naar de Geest? Groei ik op in genade? Is mijn wandel een sieraad voor de leer van God, mijn Heiland? Zie ik uit naar de komst van de Heere en gedraag ik mij als een dienstknecht, die zijn meester verwacht? Wat kan ik meer voor Jezus doen? Zulke vragen eisen onze ernstige betrachting en als wij ons vroeger tot twistvragen begeven hebben, laat ons nu onze krachten voor nuttiger dienst gebruiken. Laat ons vredemakers zijn en laat ons trachten anderen door woord en voorbeeld te bewegen om "dwaze vragen te weerstaan. "

10. a) Verwerp en mijd een ketterse mens, iemand, die een bijzondere plaats in de gemeente inneemt en voor deze aanhangers probeert te verwerven (2 Petrus 2: 1), na de eerste en tweede vermaning, als die zonder uitwerking bij hem zijn gebleven.

a) MATTHEUS. 18: 17 Rom. 16: 17. 2 Thessalonicenzen. 3: 6. 2 Tim. 3: 5. 2 Joh. 1: 10

11. Wetend, dat de zodanige verkeerd is, zodat een verder vermanen hem toch niet tot andere mening zou brengen en dat die zondigt niet alleen uit zwakheid en onkunde, maar met het bepaalde doel om juist dat te zijn wat hij is en daarom ook niet nader gewezen hoeft te worden op zijn onrecht en het oordeel, dat hij zich daardoor op de hals haalt, zijnde bij zichzelf veroordeeld, in zijn eigen geweten het vonnis van de verwerping omdragend.

Paulus zegt niet, dat men een ketterse mens moet doden, maar zegt, dat men hem een of twee maal moet vermanen; als hij zich echter niet wil laten vermanen, moet men hem mijden als een, die opzettelijk en moedwillig weigert te horen en te zien en de Heilige Geest, die enkel genade is, verwerpt, ja smaadt en schandvlekt (Hebr. 10: 29). Het is nooit gehoord, voor zoveel ik gehoord en gelezen heb, dat een aanvoerder, een hoofd van een ketterij bekeerd is.

Onder een "ketterse mens" moet men hier iemand verstaan, die het erop toelegt om zich naast de geordende gemeenschap, waarin Titus de Christenen op Kreta moest leiden en stichten, een aanhang te verwerven, een bijzondere plaats in te nemen, waarvoor hij zeker iets bijzonders moest leren, om zich ingang te verschaffen, maar zonder dat dit iets hoefde te zijn, dat de apostolische leer verwierp, of een dwaalleer in die zin hoefde te zijn: hoe zou anders Titus kunnen gedrongen worden, om zo iemand, nadat hij hem een of tweemaal op het gemoed had gedrukt dat hij verkeerd handelde, de deur te wijzen en zich niet langer met hem te bemoeien? Niet, omdat het toch niets helpen zou, om zich langer met hem te bemoeien moet Titus al zo doen, maar omdat het niet nodig is. Als namelijk zo iemand eens en nog eens vermaand en gewaarschuwd is, zonder dat het iets baatte, dan ligt de reden van zijn dwalen niet daarin, dat hij niet weet wat hij doet, maar hij heeft met volle kennis van zijn onrecht, waarvan hij voor zichzelf bewust is, zodat hij dus geen opheldering nodig heeft, een weg ingeslagen en voortgezet, die hem uit de gemeenschap tot partijschap leidt. Dit moet Titus bedenken en zich dus overtuigd houden van het vergeefse van zijn vermaning en geen verdere moeite doen, om hem van zijn weg af te brengen. Zoals het een verspillen zou zijn van de tijd,

die aan de ware leer moet worden gegeven, als hij zich inliet met de dwaasheden van een schriftgeleerdheid, die tot niets nuttig is, zo zou hij er ook verkeerd aan doen, als hij daardoor de scheuringen van de Christelijke gemeente wilde voorkomen, dat hij een, die naar een bijzondere plaats haakt, door steeds nieuwe voorstellingen probeerde terecht te brengen, in plaats van hem door juiste zorg voor de gemeenschap de weg te versperren.

Die zich onder het oordeel van anderen het minst wil brengen, draagt het oordeel en het getuigenis van zijn geweten tegen zich, dat hij zichzelf en zijn eer zoekt, gehoorzaamheid weigert enz. Aan deze waarheid, die in zijn eigen oordelen nog werkzaam is, kan men zo iemand overlaten.

C. Tenslotte gaat de apostel over tot persoonlijke aangelegenheden. Hij deelt Titus in de eerste plaats mee, dat hij door de een of anderen helper, die zich in zijn omgeving bevindt, hem van Kreta zal afroepen, om met hem te Nikopolis te overwinteren. Vervolgens roept hij hem op om de schriftgeleerden Zenas en Apollos, die deze brief aan hem overbrengen, te helpen, opdat het hun op de terugreis aan niets ontbreekt en aan die verzorging de Christenen op Kreta mede te laten deelnemen, omdat hun gelegenheid moet worden aangeboden, in het beoefenen van goede werken van het hun aangeboren volkskarakter bevrijd te worden en Christelijke gezindheid deelachtig te worden (vs. 12-14). Hierop worden groeten overgebracht en groeten opgedragen, beide met zekere beperking; daarentegen is het toewensen van genade niet meer voor Titus persoon alleen, maar voor de gehele gemeente op Kreta (vs. 15).

12. Als ik, volgens de verandering, die ik in mijn vroeger reisplan naar Achaje (2 Kor. 1: 15 v.) heb gemaakt ("1Co 16: 5" en "2Co 1: 2, Artemas (= Artemidorus) tot u zal zenden, of Tychicus, dat echter niet zo snel zal plaats hebben, maar eerst van een van de stations in Macedonië (Hand. 20: 1 v.), zo benaarstig u tot mij te komen, kom dan snel tot mij te Nikopolis in Epirus Ac 19: 20; want aldaar heb ik voorgenomen te overwinteren (van 57-58 na Christus).

Volgens het reisplan van de Apostel in 1 Kor. 16: 5 v. en dat een ander was dan zijn vroeger, dat in 2 Kor. 1: 15 v. is meegedeeld, had hij het voornemen te Corinthiërs te overwinteren, hij stelt het echter met een "mogelijk" nog als problematisch voor, het zal erop aankomen, of de Corinthiërs door hun gedrag een langer oponthoud bij hen gewenst maken. Op onze plaats zorgt Paulus voor het tegengestelde geval, als hem namelijk een overwinteren te Corinthiërs niet zou worden mogelijk gemaakt. Hij was toch, toen hij aan Titus schreef, zeer terneer geslagen over de verwarringen te Corinthiërs en durfde nauwelijks hopen, dat zijn brief, die wij voor de eersten houden, bij de Corinthiërs de gewenste uitwerking zou doen. Onder alle omstandigheden was het het veiligste, tegenover Titus, wie hij dit instruerend schrijven toezond, omdat hij hem voor een geruime tijd op zijn tegenwoordige standplaats wilde laten werken, een overwinteren te Nikopolis zich voor te nemen. De stad was, zoals wij bij Hand. 19: 20 hebben uitgedrukt, een wachttoren, waar hij kon blijven tot de winter voorbij was, als de Corinthiërs zich hardnekkig betoonden. Van daar kon hij echter ook te allen tijde opbreken en naar Corinthiërs verhuizen, als de omstandigheden gunstig werden. Uit Hand. 20: 2 vernemen wij vervolgens, dat inderdaad dat tweede plaats had en dus het "mogelijk" in 1 Kor. 16: 6 tot werkelijkheid is geworden. Maar ook het tweede, dat Paulus hier schrijft: "als ik Artemas tot u zal zenden, of Tychicus, zo benaarstig u tot mij te komen", veranderde en wel reeds dadelijk bij het terugkeren van Apollos tot de apostel, waarvan in vs. 13 sprake is, omdat daar een geheel nieuwe toestand geboren werd, die de dispositie van Paulus, om Titus tot de winter op Kreta te laten, geheel veranderde. Intussen zou ook de mening verdedigd

kunnen worden, dat onze brief nog voor de eerste brief aan de Corinthiërs was geschreven en de beschikking in ons vers volgens het oorspronkelijk reisplan zou gemaakt zijn. In zodanige zaken, waarbij wij niets hebben dan gissingen, kan niets absoluut vastgesteld worden. Verder moet nog worden opgemerkt, dat men in oude tijd de woorden: "benaarstig u tot mij te komen te Nikopolis" verstond, alsof de apostel bij het schrijven van de brief zich reeds in die stad bevond, terwijl men dan niet aan Nikopolis in Epirus, maar aan dat aan de rivier Nestus dacht. Daarop rust dan het onder geschrevene: "geschreven uit Nikopolis in Macedonië. " Wanneer intussen Paulus snel voortgaat, "want daar heb ik voorgenomen te overwinteren" blijkt daaruit duidelijk genoeg, dat hij in de genoemde stad niet is aangekomen, maar pas voor de winter daarheen zou komen. Wij moeten daar een andere plaats en wel Efeze voor de plaats houden, waar de brief is geschreven.

13. Geleid Zenas, de wetgeleerde en a) Apollos, aan wie ik het overbrengen van deze brief heb opgedragen Tit 1: 5, zorgvuldig en voorzie ze van al wat zij nodig hebben voor hun terugreis naar Efeze (3 Joh. 1: 6), opdat hun niets ontbreekt.

a) Hand. 18: 24. 1 Kor. 1: 12

Zenas komt overigens niet meer voor, behalve dat er onder zijn naam een apokryfisch geschrift is, dat over het leven en de daden van Titus handelt. De titel "schriftgeleerde" wijst wellicht aan dat hij een Joods schriftgeleerde was geweest. Het woord in de grondtekst heeft echter ook de betekenis van "rechtsgeleerde", zodat wij hem eer voor een Christen uit de heidenen moeten aanzien. Apollos vinden wij in 1 Kor. 6: 12 nog in Paulus omgeving te Efeze. De apostel zou wel aan het verlangen van de Corinthiërs hebben willen voldoen en hem bij het zenden van de eerste brief aan de Corinthiërs hebben laten gaan, maar hij zelf wilde vermijden in de strijd van de partijen aldaar, waarvan er een zich naar hem noemde (1 Kor. 3: 4), nog meer te worden ingewikkeld, dan het helaas reeds zonder zijn wil had plaats gehad en zo werd hij in gemeenschap met Zenas tot het overbrengen van ons epistel naar Kreta gebruikt. Ja, zoals het schijnt, moest het woord in 1 Kor. 16: 12, "hij zal komen wanneer het hem welgelegen zal zijn", dat zijn eigen antwoord op de begeerte van de Corinthiërs, om hem weer in hun midden te hebben bevat, zoveel betekenen, als dat, zoals het nu te Corinthiërs was, hij nog in lange tijd niet dacht daarheen te komen. Om nu de apostel, die voor Corinthiërs nog andere helpers, dan de reeds daarheen gezondene (Timotheus en Erastus, Hand. 19: 22) nodig had, schadeloos te stellen, bewoog hij, toen hij op Kreta was, Titus om zich voor die dienst ter beschikking van Paulus te stellen, terwijl hij zelf bereid was het ambt van Titus bij de Kretensen op zich te nemen. Dit keurde Paulus, toen Apollos naar Efeze terugkeerde, goed en zond hem met Tychicus weer naar Kreta, waar hij bleef, terwijl Tychicus en Titus zich haar Corinthiërs begaven. Zo arbeidden nu deze op de manier, die uit 2 Kor. 2: 12 v. ; 7: 6, 13 v. ; 8: 6, 16 vv. ; 12: 18 blijkt, totdat zij de apostel op zijn reis door Macedonië en Illyrië vergezelden, met hem naar Nikopolis en van daar naar Griekenland kwamen (Hand. 20: 1 v.). Ook op de Pinksterreis van Paulus naar Jeruzalem in het jaar 58, is Tychicus in diens gezelschap (Hand. 20: 4), terwijl wij van Titus niets horen. Zeker was dan mogelijk, dat hij niet mee naar Nikopolis in Griekenland kwam, maar door de apostel in het zuidelijke deel van Illyrië, d. i. Dalmatië gestationeerd werd, waar wij hem gedurende de gevangenschap van de apostel te Rome aantreffen (2 Tim. 4: 10).

14. U moet die verzorging niet uit eigen middelen bekostigen, maar de gemeenteleden daartoe dringen en dat ook de onze leren goede werken voor te staan (vs. 8) tot nodig gebruik, opdat zij niet onvruchtbaar zijn (2 Petrus 1: 8). De Kretensen naar hun volkskarakter "luie buiken" (Hoofdstuk 1: 12) houden wel van eigen genot, maar zorgen des te minder graag voor de

behoeften van anderen en daarom moeten de Christenen daar daarin geoefend worden, dat zij het eigenaardige van hun volk afleggen en zich op de tegengestelde deugden (Fil. 2: 4 Hebr. 13: 16 Rom. 12: 13) toeleggen.

De vermaning hier gegeven doelt niet alleen op het tegenwoordige geval van verzorging van Zenas en Apollos, hoewel daarin de aanleiding ertoe lag; maar zij is algemeen uitgedrukt, omdat zij algemeen, op alle gevallen, wanneer noodzakelijke behoeften van anderen bevredigd moeten worden, moet worden toegepast.

15. Die met mij zijn, mijn medearbeiders, als Artemas, Tychicus (vs. 12), Trofimus (2 Kor. 8: 18 v.) en Sosthenes (1 Kor. 1: 1) groeten u allen. Groet ze, die ons liefhebben in het geloof, de anderen toch, die in hun ongeloof van ons zijn afgekeerd (Hoofdstuk 1: 9 vv. ; 3: 9 v.), zouden met onze groet niets te doen willen hebben en verdienen ook die groet niet (2 Joh. 1: 10 v. Gal. 6: 16). De genade, die ik u in Hoofdstuk 1: 4 inzonderheid toewenste, zij met u allen, die op Kreta de gemeente van de Heere uitmaakt (2 Tim. 4: 22). Amen.

Groeten en gegroet worden is niet een nutteloze gewoonte, maar een zeer goed werk, dat de engelen en God zelf hebben gedaan. (Richt. 6: 12 Luk. 1: 28 MATTHEUS. 28: 9).

Wij moeten wel aan ieder het goede geven en bewijzen, maar vooral hun, die met ons van de ware godsdienst zijn en geloofsgenoten heten (Gal. 6: 10).

De zedelijke betekenis van de zegen openbaart zich ook daarin, dat zijn werkzaamheid niet slechts de vrome gezindheid van de zegenende, maar ook die van de gezegende tot voorwaarde heeft (MATTHEUS. 10: 13). De meest algemene wijze van zegenen, die de Christelijke liefde tot de broeders in het toewensen van leven in en met God uitdrukt, is het "groeten" dat, als het niet tot ijdele vorm is verlaagd, bij het komen en scheiden de zedelijke band, doorvlochten van de vrede van God, tussen de zielen vormt.

De (zendbrief) aan Titus, de eerste verkoren opziener van de gemeente van de Kretensen, is geschreven van Nikopolis in Macedonië (beter: "van Efeze in Klein-Azië", "Tit 3: 12.

SLOTWOORD OP DE DRIE PASTORAAL-BRIEVEN

Evenals aan de nachtelijke hemel hier afzonderlijk staande sterren, en daar groepen worden gezien, die te samen een schitterend sterrenbeeld uitmaken, zo vinden wij ook aan de hemel van de Heilige Schrift gelijke verschijnselen. De drie pastoraal-brieven vormen een kleine cyclus van apostolische schriften, die in menig opzicht een andere physionomie dan de overige brieven van dezelfde apostel laten aanschouwen. Terwijl alle andere brieven met uitzondering van die aan Filemon aan gehele gemeenten zijn gericht, worden deze drie aan bijzondere personen, mede-arbeiders in het evangelie, gezonden. Zij bevatten voorschriften voor het herderlijk ambt, gevloeid uit het hart van een ware herder en zeer geschikt om deze discipelen te vormen naar het beeld van de grote Herder van de schapen (1 Petr. 5: 4). Zij bezitten dus minder een officieel dan wel een vertrouwelijk karakter en bevatten menige uitdrukking, die in de overige schriften van dezelfde apostel niet of ten minste niet op dezelfde manier gevonden worden. Zij slaan meer een toon van vaderlijke tederheid aan en verraden de innigste bezorgdheid, niet alleen voor de gemeenten, aan wier hoofd Timotheus en Titus geplaatst waren, maar ook voor het geestelijke en lichamelijk welzijn van de laatsten.

Deze drie brieven dragen meer een praktische dan een dogmatische kleur. Verschillende belangrijke wenken, waarschuwingen, voorschriften en voorspellingen worden aan de beide jeugdige opzieners gegeven en door hen aan de gemeenten, hoewel deze brieven niet zoals de meeste andere (Kol. 4: 10) tot openlijke voorlezing bestemd waren. Zij laten ons een diepe blik slaan in het hart van de apostel, die wij hier in het laatste tijdvak van zijn leven, meer dan vroeger het geval was, gebogen vinden onder velerlei vervolgingen in moeiten, maar die nog aan de ene kant tegen de vijanden van het Godsrijk, aan de andere kant met innige, vaderlijke liefde tot zijn beide geestelijke zonen in het geloof vervuld is. Tevens geven zij ons een duidelijk beeld van de stemming, waarin hij de nabij zijnde ontaarding van de kerk als ook zijn eigen naderend einde verwachtte. Meer dan andere brieven herinneren zij ons aan het eigen woord van de apostel, dat hij de schat van het evangelie in aarden vaten droeg, maar zij bewijzen ook de waarheid van hetgeen hij daarop onmiddellijk volgen laat "opdat de uitnemendheid van de kracht zij van God en niet uit ons" (2 Kor. 4: 7). Onder de drie brieven hebben de eerste aan Timotheus en die aan Titus veel overeenkomst met elkaar, hoewel de betrekking tot Timotheus nog inniger was dan die tot Titus. De tweede aan Timotheus onderscheidt zich van beide, dat die het apostolisch-profetisch testament van de grote apostel van de heidenen, zijn erflating aan zijn vriend en in hem aan de gehele gemeente, genoemd zou kunnen worden.

DE BRIEF VAN DE APOSTEL PAULUS AAN FILEMON

De kleine brief is een voorbeeld van een tedere en toch dringende bede. Hij is een bewijs, hoe de gevangen apostel met de belangrijkste aangelegenheden van het rijk van God bezig gehouden, ook de persoonlijke belangen van enkelen, zelfs van de geringsten met liefde kon behartigen en zo over uitwendige omstandigheden wist te schrijven, dat het inwendige leven erbij kon winnen. In het bijzonder wordt daarin de echt Christelijke betrekking tussen heren en dienstknechten in weinige, krachtige trekken geschilderd. Alhoewel dan Onesimus om zijn vlucht wordt berispt en Filemon ‘s wettig recht op zijn persoon wordt erkend, mag toch met recht deze brief beschouwd worden als de eerste stem, die zich uit de Christelijke kerk tegen de slavernij heeft verheven. En inderdaad, waar ware Christelijke gezindheid is, daar houdt de slavernij vanzelf op.

PAULUS VOORBEDE VOOR ONESIMUS, DE BEKEERDE DIENSTKNECHT

A. Volgens zijn gewoonte begint de apostel ook deze brief, die gelijktijdig met die aan de Kolossensen in de herfst van het jaar 61 na Christus geschreven is Ac 28: 31, na adres en groet, waarin hij niet alleen in zijn, maar ook in Timotheus' naam groet en zich niet alleen aan de geadresseerde, maar ook tot de personen, die bij hem zijn, zich wendt (vs. 1-3), met een voorbede en dankzegging aan God. Deze geschiedt met het oog op het geloof en de liefde van hem, die de brief ontvangt, en die aan alle heiligen is bekend geworden (vs. 4-7).

1. Paulus, een gevangene van Christus Jezus, (Efeze. 3: 1) en Timotheus de broeder (Kol. 1: 1), aan Filemon (= onze vriend), de geliefde en onze medearbeider (Rom. 16: 3 Fil. 2: 25).

2. En aan Appia, de geliefde, onze zuster in de Heer (Rom. 16: 1. 1 Kor. 7: 15; 9: 5 en aan Archippus (Kol. 4: 17), onze medestrijder (Fil. 2: 25; 2 Tim. 2: 3) en aan de gemeente, die in uw huis is (Rom. 16: 5. 1 Kor. 16: 19

Is er een gemeente in uw huis? Zijn ouders, kinderen, vrienden, dienstboden, alle leden van die gemeente? Of zijn er nog sommigen onbekeerd? Laat ons hier een ogenblik stilstaan en laat de vraag bij allen rondgaan: Ben ik een lid van de gemeente in dit huis? Hoe zou vaders hart van vreugde opspringen en moeders ogen zich met heilige tranen vullen, als allen, van de oudste tot de jongste toe behouden waren! Laat ons deze genade afbidden, totdat de Heere ze ons schenkt. Waarschijnlijk was het Filemons dierbaarste wens geweest om zijn gehele huisgezin behouden te weten; maar deze wens werd hem niet meteen in zijn hele volheid geschonken. Hij had een ongehoorzame dienstknecht, Onesimus, die hem eerst bestal en daarna zijn dienst verliet. De gebeden van zijn meester volgden hem en ten slotte beschikte God, dat Onesimus de Evangelieverkondiging van Paulus hoorde. Zijn hart werd getroffen en hij keerde tot Filemon terug, niet slechts als een getrouwe dienstknecht, maar als een geliefde broeder en een nieuw lid voor de gemeente in Filemon's huis. Is er een onbekeerd kind, een onbekeerde dienstbode afwezig? Bid in het bijzonder, dat deze bij zijn terugkomst thuis blijde tijdingen moge medebrengen over hetgeen de genade aan hem gedaan heeft! Is er zo iemand tegenwoordig, laat hem in dezelfde ernstige bede delen. Als er zo'n gemeente in ons huis is, laat ons haar wel ordenen en laten allen voor Gods aangezicht handelen. Laat ons in de gewone bezigheden van het leven heilig, oprecht, naarstig en vriendelijk wandelen. Van een gemeente wordt meer verwacht dan van een gewone huishouding; in dat geval moet de huisgodsdienst hartelijker en ernstiger zijn; de onderlinge liefde moet tederder en standvastiger zijn en het uitwendig gedrag Christelijker en heiliger. Wij behoeven niet te vrezen, dat ons geringe aantal ons buiten de rij van de gemeente zal sluiten, want de Heilige Geest heeft hier een familiegemeente in het boek van de gedachtenis geschreven. Laat ons als gemeente nader treden tot het grote Hoofd van de ene, algemene Christelijke kerk en van Hem de genade afsmeken om tot eer van Zijn Naam ons licht voor de mensen te laten schijnen.

3. Genade zij jullie (vgl. vs. 25) en vrede van God, onze Vader en de Heere Jezus Christus (vgl. bij Rom. 1: 7 Efeze. 1: 2. 1 Thessalonicenzen. 1: 1).

Het is slechts een persoonlijke aangelegenheid, die tussen Paulus en Filemon moet worden behandeld, waarover de apostel aan deze met hem bevriende Christen schreef, zoals hij dan ook doorgaans in de eerste persoon in het enkelvoud spreekt en met uitzondering van de slotwoorden (vs. 25) doorgaande alleen hem aanspreekt. Desalniettemin noemt hij in het opschrift, nevens zijn eigen naam, ook die van Timotheus en richt hij zijn groet niet alleen

aan Filemon, die hij, zeker wel om dezelfde reden als in Rom. 16: 3 Aquila en Priscilla, zijn medearbeider en van Timotheus noemt, maar ook aan zijn vrouw Appia en zijn zoon, waarvoor wij in Kol. 4: 17 Archippus leerden kennen, ja ook aan de gemeente in zijn huis. Door dit opschrift maakt hij het tot een plicht voor Filemon om de brief niet voor zichzelf te houden, maar die aan zijn betrekkingen en de gemeente in zijn huis mee te delen, echter niet alsof hij van hen een steunen van zijn bede hoopte, maar met het doel, dat zij ook zouden weten, wat Filemon had gedrongen het gevraagde te doen. Eveneens moest Filemon weten, dat Paulus niet zonder medeweten van Timotheüs de brief had geschreven, maar niet alsof hij hoopte des te eer zijn bede vervuld te zien, maar opdat zijn bede niet misschien slechts zou voorkomen als een uitvloeisel van persoonlijke gunst jegens Onesimus. Het moest zijn alsof hij de bede in tegenwoordigheid van zijn medearbeiders aan de ene en van de gemeente ten huize van Filemon aan de andere kant uitsprak. Hij noemt zich verder "een gevangene van Christus Jezus" en hij laat zo zijn apostelschap ongenoemd en terugtreden achter het lijden, dat hij om Christus' wil leed, dat Filemon gunstig voor hem moest stemmen.

Omdat de woonplaats van Filemon niet genoemd is, heeft men hem elders proberen te vinden. Nu vond men in Kol. 4: 9 dat zijn slaaf Onesimus uit Kolosse afkomstig was en besloot hieruit, dat ook Filemon in Kolosse moest gezocht worden; men vergat echter, dat de geboorteplaats van de slaaf nog niets voor de geboorteplaats van de heer bewijst. Juister is zeker de volgende gevolgtrekking: de brief aan Filemon is niet slechts aan deze, maar onder anderen ook aan Archippus gericht; de laatste nu woonde volgens Kol. 4: 17 niet te Kolosse, maar te Laodicea, want had hij het ambt of de dienst, waarvan daar sprake is, in Kolosse waargenomen, dan is het niet te begrijpen, waarom de apostel hem alleen door anderen laat vermanen, de dienst, die hij op zich heeft genomen, te volvoeren en niet onmiddellijk zelf in de brief hem daartoe opwekt. Evenals dus Archippus te Laodicea woonde, zo moest ook Filemon (ten minste als hij diens vader was) daar zijn woonplaats hebben gehad.

4. a) Ik dank mijn God (vgl. de verklaring bij 1 Kor. 1: 4), u altijd gedachtig zijnde in mijn gebeden (Kol. 1: 3 v. Efeze. 1: 15 v. Rom. 1: 8 Fil. 1: 3 vv.).

a) 1 Thess. 1: 2. 2 Thess. 1: 3

5. Zo, (daarom), omdat ik van meer dan ene kant, door Epaphras (Kol. 1: 7 v.) alsook door de bekeerde Onesimus (vs. 10 v.), hoor uw liefde (vgl. bij vs. 7) en geloof, dat u heeft aan de Heere Jezus en jegens al de heiligen en zoals mij dat nudringt tot dank jegens God, zo vraag ik daarom, zo vaak ik u gedenk in mijn gebed.

6. Ik vraag voor u om die zegen, opdat de gemeenschap van uw geloof, u van uw kant en wij Christenen van onze kant, krachtig wordt in de bekendmaking van alle goed, dat in jullie, die de gemeente aldaar vormt met allen, die vroegerheidenen waren, is door Christus Jezus en de dankbare erkentenis daarvan u dan dringt om uw liefde tot een ieder uit te strekken, die dezelfde genade met u deelachtig bent geworden en uw broeder in Christus is (vs. 16. Kol. 3: 10 v.).

7. Want wij hebben grote vreugde en vertroosting (2 Kor. 7: 13) over uw liefde, die u in een bepaald opzicht zo duidelijk heeft geopenbaard, dat de ingewanden, de harten van de heiligen te Jeruzalem (1 Kor. 16: 1 Rom. 12: 13; 15: 26) in de moeilijke omstandigheden en het lijden, waarin zij zijn, verkwikt zijn geworden (vs. 20) door u, broeder, zoals ik in dankbare erkenning van uw broederlijke gezindheid met vreugde u mag noemen.

Voordat de apostel in de volgende afdeling tot het voorhouden van zijn bede voor Onesimus overgaat, noemt hij in vs. 7 nog de reden, waarvoor hij zijn dankzegging uitspreekt (vs. 4). Hij spreekt daar van iets, dat zowel hem als Timotheüs tot vreugde en met het oog op zijn banden tot troost is geweest. Welke "heiligen", wier "ingewanden" (als zetel van het gevoel Fil. 1: 8. 2 Kor. 6: 12 door Filemon verkwikt worden en welke verkwikkingen hier bedoeld zijn, wordt niet nader bepaald; de uitdrukking leidt er in de eerste plaats toe, om aan arme ongelovigen en aan tijdelijke verkwikkingen te denken.

Men zal daaraan moeten denken, dat door "heiligen", ook zonder alle nadere bepaling, de moedergemeente van de Christenen gewoonlijk werd voorgesteld. Vindt nu dit gebruik van de uitdrukking hier plaats, dan heeft Filemon door een gave aan de moedergemeente te Jeruzalem bij haar behoefte aan een bewijs van liefde van de kant van de heidenen, haar hulp verleend. Dat was de apostel tot vreugde en tot troost, van wie wij weten hoeveel belang hij erin stelde, dat de Christenen uit de heidenen aan de moedergemeente zulke bewijzen van haar liefde gaven (vgl. 2 Kor. 9: 12 vv. Rom. 15: 27). Heeft dan Filemon zijn geloofsgemeenschap zo krachtig op die wijze geopenbaard, dan zal hij het niet minder in zijn naaste omgeving aan ieder, die de naam van Christen waardig is, doen en geen van die miskennen. Dit bidt de apostel hem (vs. 6) op grond van hetgeen hij van zijn algemene Christelijke liefde hoort (vs. 5) en hij verenige deze bede met dankzegging aan God, waarin de vreugde en troost, waarmee het liefdewerk aan de gemeente gedaan hem vervuld heeft (vs. 7), zich uitdrukt. Filemon moet dit echter weten, voordat hij de bede mag horen, waarmee de apostel in het volgende tot hem komt.

B. Na deze inleiding begint de apostel te schrijven over de zaak, die eigenlijk het hoofdpunt van zijn schrijven uitmaakt. Hij gaat uit van de liefde, waaraan hij van te voren als door Filemon betoond, met lof gedacht heeft en vermaant hem nu, Onesimus, die hij hem met deze brief terugzendt, aan te nemen. Graag had hij zelf hem in zijn dienst gehouden, maar dat hij hem nu na die grote verandering, die met hem had plaats gehad, niet meer als een dienstknecht beschouwt, maar als een broeder in Christus behandelt, alsof hij met hemzelf, met de apostel te doen had. Deze verbindt zich dan ook tot vergoeding van alle schade, die uit het misdrijf van de ontvluchte voor zijn heer is voortgevloeid, hoewel hij zo’n borgtocht bij Filemon op grond van hetgeen die zijn leermeester te danken heeft, wel niet nodig zou hebben. Terwijl Paulus nog eens Filemon een echt dringend woord toespreekt, zodat deze wel niet anders kan dan het gevraagde toestaan, leidt hij hem door een fijne wending daarheen dat hij meer doet dan in de eerste plaats van hem is gevraagd, waarbij alleen kan gemeend zijn, dat hij aan Onesimus de vrijheid schenkt en het recht als heer over hem niet doet gelden.

8. Daarom, omdat ik volgens het zo-even gezegde reden heb, mijn God uwentwege te danken over hetgeen u reeds gedaan heeft (vs. 4 v.), hoewel ik in een ander opzicht, namelijk (vs. 1) als apostel van de Heere, grote vrijmoedigheid heb in Christus, om u in dezezaak te bevelen hetgeen betamelijk is;

9. Zo bid ik nochtans liever door de liefde en wens dat deze in een zaak, waarbij het zo geheel op haar opkomt, wanneer die geheel en goed en tot blijdschap ten einde gebracht zal worden, zich openbaart. U zult die liefdebetoning aan mijniet weigeren, omdat ik, te weten Paulus, iemand ben, een oud man en nu ook een gevangene van Jezus Christus.

Paulus verzwijgt niet, dat hij zich wel bewust is van zijn recht om Filemon iets te bevelen, dat hem toekomt als een, die het van Christuswege is geschonken. Als hij nu echter zegt, dat hij om de liefde de voorkeur geeft aan een bede, dan is daarmee bedoeld, dat het in het algemeen

het zien op de liefde is, die hem tot de bede dringt. Deze moet gelegenheid hebben om zich in een zaak, die de hare is, te openbaren. Daarmee stemt nu ook overeen het "daarom", waarmee vs. 8 aan het voorgaande is verbonden: de apostel zou, als hij bevelender wijze handelde, met zijn dankzegging in tegenspraak komen, die voortkwam uit zijn verzekerdheid, die op ervaring rustte, dat hij niet zou weigeren, wat van hem in naam van de liefde werd begeerd. De verklaring, waarom hij bidt in plaats van te gebieden, is het eerste, waarmee de apostel zijn bede op een wijze inleidt, die geschikt is op Filemons gemoed een invloed uit te oefenen, die hem de vervulling van de bede verzekert. Het tweede is, dat hij hem voorstelt wie hij is, die hem bidt en dan wijst het, "omdat ik zo iemand ben" op de toestand, waarin de spreker tegenover de aangesprokene staat.

Er zijn drie aanwijzingen over zijn persoon, die de apostel wil doen opmerken met de woorden: "Paulus, een oud man en nu ook een gevangene van Jezus Christus. " Paulus, de welbekende, wiens naam reeds een goede klank in het oor van Filemon heeft gekregen; bovendien een oud man, wiens woord met zachtmoedigheid en gewilligheid aangehoord moet worden en niet hartelijk mag worden afgewezen. Ten slotte een gevangene van Jezus Christus, tot wiens verkwikking en verlichting Filemon zeker zeer graag het zijne zal willen bijdragen. Zo stelt de apostel zijn eigen persoonlijkheid zo concreet en aanschouwelijk als maar mogelijk is Filemon voor ogen, alsof hij daardoor tevens de persoon van Onesimus, die nu pas als van achter hem tevoorschijn komt, voor de toorn van zijn heren wil dekken.

10. a) Ik bid u dan, om nu nader de zaak te behandelen, waarom ik deze aan u schrijf, voor mijn zoon, die ik op geestelijke wijze, door zijn bekering tot Christus (1 Kor. 4: 15 Gal. 4: 19) in mijn banden heb geteeld een omstandigheid, die mij zijn aanwinst voor het rijk van God dubbel verblijdend maakt, dat ik nu met mijn werk tot een zo’n nauwe kring beperkt ben. Ik bid u voor hem, namelijk voor Onesimus.

a) Kol. 4: 9

Hij beschrijft zichzelf als iemand, die men geen verzoek, dat niet uit eigen belang, maar alleen uit mensenliefde voortkwam, weigeren kon, (vs. 9); als Paulus, wat een geachte naam bij de Christenen, die ieder een eerbied inboezemde; als een oud man, die reeds ver op zijn dagen was en zo veel ondervinding had, dat hij geen onbedachtzaam verzoek zou voorstellen; als iemand, die nu ook een gevangene was om de zaak van Jezus Christus en daarvoor zeer veel te lijden had. Zo’n man was hij, die het verzoek deed en wie van de Christenen zou hem zijn begeerte hebben willen en kunnen weigeren? Deze beschrijving daarom van de persoon, die het verzoek deed, behelsde reeds veel drangredenen in zich. Evenzo is het ook gelegen met de beschrijving van Onesimus, ten behoeve van wie het verzoek gedaan werd (vs. 10-11). De apostel noemt hem zijn zoon, omdat hij hem in zijn banden geteelt en, te Rome, waar hij gevangen was, tot het geloof in Christus bekeerd had. De keten, waaraan de apostel gekluisterd was, verhinderde hem niet om in zijn woning het Evangelie te prediken voor allen, die hem kwamen horen. Onder deze was ook Onesimus geweest en het Evangelie had zo’n invloed op zijn gemoed gemaakt, dat hij het gelovig omhelsd had. Onesimus was daarom nu een mede-Christen van Filemon, zijn heer en de geestelijke zoon van de apostel. Hoe aandoenlijk is het verzoek van een vader, ten behoeve van zijn zoon!

11. Die eertijds, (een woordspeling op zijn naam "Onesimus", d. i. "een nuttige u nutteloos was (vgl. vs. 18), maar nu om zijn naam tot waarheid te maken, u en mij zeer nuttig, die ik tot u teruggezonden heb, nadat hij eerst van u was weggevlucht.

12. Maar beantwoord nu zich uit mijn liefdewerk met een wederkerig bewijs van liefde aan Onesimus. Neem hem, dat is mijn ingewanden, weer aan; een, die ik zozeer in mijn hart heb opgenomen, dat het mij was, alsof ik mijn ingewandenweggaf, toen ik hem van mij liet gaan (vgl. vs. 17).

Onesimus betekent "nuttig. " Daarop zinspeelt Paulus als hij zegt: "hij is mij en u zeer nuttig. "

Zijn bekering heeft hem zowel voor de apostel als voor Filemon werkelijk bruikbaar gemaakt, de apostel, in wiens bezigheden hij vroeger niet te gebruiken zou geweest zijn, maar ook aan Filemon, wie hij bij zo’n gezindheid als hij door zijn weglopen toonde, een onbetrouwbaar knecht was geweest, maar aan wie hij daarentegen nu des te getrouwer zou zijn.

13. Die ik wel bij mij had willen houden, opdat hij mij voor u, als in uw plaats (vgl. 1 Kor. 16: 17 Fil. 2: 30) dienen zou in de banden van het Evangelie (Efeze. 3: 1 vv.).

14. Maar Ik heb zonder uw goedvinden niets willen doen in een zaak, waarbij alles op uw beslissing aankomt, opdat uw goeddadigheid, wat ik bij de in vs. 13 genoemde plaatsvervanging van u zou ontvangen, niet zou zijnals naar bedwang, niet als was het u afgeperst, maar naar vrijwilligheid, zoals dat in zo’n geval dan ook alleen van wezenlijke waarde is (2 Kor. 9: 7. 1 Petr. 5: 2).

De apostel laat in het "voor u" de veronderstelling van het vertrouwen doorschemeren, dat Filemon zelfs, als hij het zou hebben gewenst, hen in de gevangenis zou hebben gediend en in het "in de banden van het Evangelie" stelt hij zijn toestand voor als een, die zo’n liefdedienst noodzakelijk en gewenst zou maken; door de dienst van zijn slaaf zou hij dan daarvan ontheven zijn. Zo juist! weet Paulus wat hij eerst dacht te doen, omdat hij anders op de lijfeigen van een ander in het geheel geen recht had te rechtvaardigen. Intussen, zo gaat hij voort, omdat hij Filemons eigen mening niet kende en dus zonder deze zou hebben moeten handelen, meende hij het eerst voorgenomen bij zich houden van die slaaf te moeten nalaten, om niet op wijze van drang, omdat er toch van de kant van Filemon geen verklaring bestond, zich iets goeds te laten betonen, dat alleen dan zedelijke waarde had, als het vrijwillig geschiedde.

15. Want wellicht, zo denk bij uzelf, als u hem nu op grond van mijn overweging terug ontvangt, nadat hij vroeger van u gevlucht was, is hij daarom voor een kleine tijd van u gescheiden geweest, opdat u hem eeuwig, niet alleen voor deze, maar ook voor de toekomstige wereld weer zou hebben.

16. Nu voortaan niet als een dienstknecht, maar meer dan een dienstknecht, namelijk een geliefde broeder. Dat is hij inzonderheid mij, die hem hier boven (vs. 12) voor mijn eigen ingewanden verklaarde, hoeveel temeer dan u, die hij in dubbele betrekking toebehoort, zowel in het vlees (Rom. 9: 3) als in de Heere (1 Tim. 6: 2).

Naar Gods weg, waarop Hij een val tot een geneesmiddel maakt, zou men kunnen besluiten, dat het kwaad was toegelaten, om het goede daaruit voortgekomen (Gen. 45: 5); omdat men echter dergelijke woorden zou kunnen misbruiken, voegt de apostel er het "wellicht" bij. Het was aan de kant van Onesimus een moedwillig, ongehoorzaam en voor Filemon nadelig weglopen; omdat echter de genadige terechtbrenging reeds tussen getreden was, spreekt de apostel er met zachtheid over terug "een kleine tijd van u gescheiden". Filemon moest hem

aannemen zonder enige vrees, dat hij opnieuw zich aan iets dergelijks zou schuldig maken. Paulus zendt hem met verzekering van zijn bestendige trouw en van een eeuwige vrucht, die van de nieuwe verbintenis mag worden verwacht.

17. Als u mij dan houdt voor een metgezel, aan wie u zich innig verbonden voelt en die u met alle vreugde en liefde opname in uw huis zou geven, als hij tot u kwam (Fil. 2: 29), neem hem dan, Onesimus, aan, zoals u mij zou aannemen: ontvang hem met dezelfde blijdschap, waarmee u mij zou ontvangen.

18. En als hij door zijn verkeerdheid u iets verongelijkt heeft, u schade heeft veroorzaakt, of in iets anders schuldig is, reken dat mij toe, stel het op mijn rekening, zodat ik voortaan uw schuldenaar ben.

19. Ik Paulus heb hetgeen nu volgt (2 Thess. 3: 17 en "Ro 16: 24 geschreven met mijn hand. Ik zal het betalen en stel mij dus plechtig als borg; opdat ik u niet zegt, als ik spreek zoals ik in vs. 18 deed, dat u, in zoverre uw bekering tot Christus door middel van mij heeft plaats gehadAc 18: 23 en u dus, wat u in het geestelijkleven bent, door mij bent geworden, ook dezelf (vgl. Luk. 9: 25) mij daartoe schuldig bent. Liever zou zich dus aan uw schuld van de dankbaarheid iets moeten aflossen door de schuld van Onesimus op eigen rekening over te schrijven.

20. Ja, broeder, laat mij u hiervan genieten en vreugde van u hebben in de Heere; verkwik mijn ingewanden in de Heere door mijn Onesimus zo te behandelen, dat ik van alle bezorgdheid over hem ontheven ben.

Filemon moet Onesimus niet anders opnemen, dan of de apostel zelf tot hem kwam, zo’n volle en volkomen liefde eist hij van hem. Opdat nu niet misschien de gedachte aan enig verlies stoornis zou aanbrengen, een verlies tengevolge van Onesimus wangedrag geleden, zij het dat deze hem in enig opzicht schade had aangedaan, of ontrouw was geworden, dan vraagt hij hem, dit hem zelf op rekening te plaatsen; hij wil hem dit beloven en waarborgen met deze eigen handtekening (het overige van de brief was waarschijnlijk Epafras (vs. 23) gedicteerd "Ro 16: 23. Hij nu zal dat wel niet in die zin ernstig hebben gemeend, dat hij de mogelijkheid zich voorstelde, door Filemon om betaling aangemaand te worden. Maar scherts, zoals vele uitleggers het hebben voorgesteld, is daarom het woord toch niet, want bij een schertsen zou niet passen, dat hij voortgaat: "opdat ik u niet zeg, dat u ook uzelf mij daartoe schuldig bent", Deze spreekwijze "opdat ik u niet zeg" drukt uit, dat men in plaats van hetgeen men zegt, eigenlijk iets anders zou kunnen zeggen, maar dat niet wil zeggen, zonder toch te verzwijgen, dat men het zou kunnen (2 Kor. 9: 4). Wat nu de apostel kon zeggen is dit, dat Filemon het zichzelf en niet Paulus van rechtswege op rekening moest plaatsen, wat Onesimus hem schuldig mocht zijn en het als een afkorting zou kunnen beschouwen op de schuld van de dankbaarheid, die de apostel hem kon voorhouden. Ja, boven dit nietig bedrag van geld of goed is hij hem ook zichzelf verschuldigd; hij heeft toch wat hij is, de werkelijke waarde van zijn leven te danken aan hem, door wie hij tot eeuwige zaligheid is gekomen. Bij deze hoogst ernstige wending is het: "reken dat mij toe" en het "ik zal het betalen" echt niet schertsend bedoeld, het moest integendeel voor Filemon iets beschamends inhouden. De apostel had niet nodig moeten hebben over die geringe schade in geld of goed, die Filemon door Onesimus meende geleden te hebben, of ook werkelijk geleden had, een woord te verliezen. Als hij ervan spreekt moet hij Filemon ervoor hebben gekend, dat het voor deze moeilijk was zich daarover heen te zetten. Men zou zelfs recht hebben om te vermoeden, dat het vrees voor een straf om zo’n zaak geweest is die Onesimus bewoog op de vlucht te gaan. Maar geen vrees

voor de straf van een begane diefstal of opzettelijke ontrouw, zoals men veelal aanneemt. Had Onesimus de apostel zo’n misdrijf beleden, dan zou hij het kwaad, dat Filemon hem moest vergeven, geheel anders voorstellen dan met de woorden: "als hij u iets verongelijkt heeft of schuldig is" en in vs. 11 zou hij wat Onesimus vroeger geweest is, geheel anders hebben uitgedrukt dan met de woorden "die eertijds voor u nutteloos was. " Een fout dus in de dienst waardoor Filemon schade had geleden, zal zijn schuld zijn geweest. Zo is het duidelijk, waarom de apostel slechts denkt aan de veroorzaakte schade of het verlies een schade waarvan hij kan zeggen, dat hij die op zijn rekening neemt en hij zou dit niet zeggen, als hij niet bij Filemon een verstoordheid veronderstelde, waarvoor hij zeker een beschamend woord verdiende. Als echter Filemon het beschamende, dat er voor hem lag in het: "ik zal het betalen" en "reken nu dat toe" en het ernstige van de vermaning dat er voor hem lag in het "opdat ik u niet zeg, dat u ook zelf mij daartoe schuldig bent", gevoelig trof, dan wist de apostel dat gevoelige dadelijk weer uit door voort te gaan. "Ja broeder", laat mij u hierin genieten in de Heere; verkwik mijn ingewanden in de Heere. Hij heeft er hem zo-even aan herinnerd, dat hij zijn gemeenschap met Christus aan hem te danken heeft en juist hier spreekt hij hem aan met het woord "broeder. " Door het "u bent ook uzelf mij schuldig" heeft hij hem herinnert aan een schuld, die hem tot een eis recht geeft, maar nu wordt de eis tot een wens "laat mij u genieten. " Niet als een vader van zijn zoon, maar als een broeder van de broeder wil hij genot van hem hebben; en deze wens, waardoor hij de vervulling van zijn bede voor Onesimus als een weldaad voorstelt, die hem zelf van Filemon ten dele wordt laat hij daardoor, dat hij die met een "ja" verbindt uitdrukkelijk in de plaats treden van de eis, die in de voorgaande zin lag "en verklaar die voor een met deze. "In de Heere" zegt hij, want er is hier sprake van een zaak van de Heere, van een bede vanwege de Heere gesteld en omwille van de Heere te vervullen. Eveneens is het, zoals de zin zegt, die de wens in de vorm van een bede herhaalt "verkwik mijn ingewanden in de Heere", het door bezorgde liefde van de apostel bewogen gemoed, dat Filemon van zijn zorg moest verlossen en met vreugde vervullen en wat hij daarmee doet, is een Christelijk handelen, omdat de liefde, wier wens hij vervult, Christelijke liefde is.

21. Ik heb zo nu aan u geschreven en laat nu het overige gerust over, vertrouwend op uw gehoorzaamheid, op uw bereidwilligheid om aan mijn bede gehoor te lenen; en ik weet, dat u doen zult ook boven hetgeen ik zeg Col 4: 17.

De vraag, wat hij met het "doen ook boven hetgeen ik zeg" bedoelt, laat hij ter beantwoording aan het verstand en het hart van zijn vriend over; en de gedachte aan een vrijlating van Onesimus, hoewel deze niet dadelijk gevraagd wordt, moet hier toch wel vanzelf in het hart van de getroffen Filemon opkomen.

Ziedaar de bede, die Paulus aan Filemon had voor te dragen en de redenen, waarmee hij haar aandringt. Zij is geheel gebouwd op het karakter en de gemoedsgesteldheid van Filemon, zoals de Apostel die had leren kennen, op zijn geloof in de Heere Jezus en zijn daaruit voortvloeiende liefde voor al de heiligen, inzonderheid voor Paulus. Zij spreekt de taal van het gevoelige, liefdevolle hart, maar is tegelijk weldoordacht en juist geordend. Zij getuigt van de grote gaven van de Apostel naar geest en gemoed, van zijn mensenkennis en wijsheid, van zijn vernuft en zijn scherpzinnigheid, van zijn bescheidenheid en vrijmoedigheid, van zijn nederigheid en zijn betamend gevoel van zijn waardigheid, van zijn gevoel voor recht en billijkheid, maar ook van zijn diep besef van hetgeen de Christen naar het Evangelie betaamt. Zij bevat meer dan één schone, verrassende, roerende wending. Zij klimt gedurig en dringt al sterker en sterker aan, totdat zij ten slotte rustig vertrouwt op de gemoedsgesteldheid van Filemon zelf. Met één woord, zij doet het hoofd en het hart van Paulus eer aan. Zij boezemt

ons hoogachting en liefde voor hem in en verdient in waarheid een liefelijk meesterstuk van Christelijke aanbeveling te heten. Denken wij er slechts een ogenblik over na! Ofschoon hij Filemon voor zijn bede reeds had voorbereid, zo legt hij haar echter niet meteen voor hem open, maar herinnert hem eerst, als in het voorbijgaan, wat Filemon graag zou toestemmen, dat hij grote vrijmoedigheid had in Christus, om hem te bevelen hetgeen betamelijk is. Zo doet hij hem voelen, dat hij niet dan hetgeen betamelijk is van hem zal verlangen en dat hij zich aan geen aanmatiging zou schuldig maken, als hij hem beval te doen wat hij van hem zal begeren. Maar hij wil van zijn vrijmoedigheid in Christus geen gebruik maken. Het was niet nodig, ja voegde niet bij een man als Filemon, van wiens liefde tot al de heilige hij zoveel had vernomen. Hij wil daarom liever verzoeken, liever bidden om hetgeen hij verlangde. Dat zou bij Filemon voldoende wezen. Hoe zou hij ook bevelen, hij, de oude Paulus, die nog wel niet zover in jaren was gevorderd, maar toch reeds grijs in de dienst van zijn Heer was geworden en die nu daarenboven om Christus' wil zich bevond in de gevangenis? Zo'n man voegde het verzoeken en bidden meer dan het gebieden en eisen. Maar zo'n man, wij voelen de kracht en schoonheid van de woorden van de Apostel, aan zo'n man zou geen Christen, zou vooral geen Filemon zijn verzoek weigeren. En wat had hij dan van hem te vragen? Hij bidt voor zijn zoon, hij noemt nog niet zijn naam, voor zijn zoon, die hij in zijn banden had geteeld, bidt hij. Maar zou Filemon Paulus kunnen weigeren, wat hij voor zijn zoon en wel voor een zoon, die hij in zijn gevangenis had gewonnen, van hem begeerde? En die zoon was? Zijn naam moest genoemd worden en Paulus noemt hem dn ook nu. Die zoon was Onesimus. Hoe? Onesimus? de dief en weggelopen slaaf? Bidt Paulus voor hem? Zo zou de met recht vertoornde meester kunnen vragen. Daarom dringt de Apostel zijn bede met verschillende drangredenen en op de roerendste manier aan. Hij erkent met toespeling, zo het schijnt, op zijn naam, dat Onesimus vroeger voor Filemon onnut was, maar doet hem tevens voelen wat een grote, heugelijke verandering er bij zijn slaaf had plaats gehad. Hij had dit reeds aangeduid door hem zijn zoon te noemen, die hij in zijn gevangenis had gewonnen (en hij hoefde Filemon niet uit te leggen, wat hij hiermee bedoelde), maar gaat het nu opzettelijk ontvouwen. De geschiedenis van Onesimus' bekering deelt hij hem niet mee; dit laat hij aan de gelovig geworden man zelf en aan Tychicus over. Hij verzekert Filemon alleen, dat diezelfde Onesimus, die, om niet ergers te zeggen, hem van te voren nutteloos was, hem nu zeer nuttig zou zijn. Ja, hij kon, door ervaring geleerd, er bijvoegen, dat hij hem zelf in zijn banden van grote dienst was. Hoe geschikt was deze verzekering om Filemon gunstig voor Onesimus te stemmen! Hij zag er in, hoezeer Paulus met hem was ingenomen en wat hij van hem mocht verwachten. De apostel had hem daarom graag bij zich gehouden en Filemon zou hem dit wel niet kwalijk genomen hebben; want Onesimus (wat een schone wending!) had dan voor hem kunnen zijn, wat Filemon ongetwijfeld graag zou willen zijn, hij had hem dan in de plaats van zijn meester kunnen dienen in zijn banden. Maar nee, hij had dat niet willen doen zonder Filemons toestemming. Uit vrije keus en door de liefde gedrongen moest deze zijn goedheid kunnen bewijzen. Dat genot wil Paulus hem niet onthouden. Daarom zendt hij Onesimus terug en bidt Filemon, dat hij zijn slaaf, die de apostel zijn ingewanden noemt, om zijn toegenegenheid voor hem zo sterk mogelijk uit te drukken, in gunst weer aannemen. Deze was ja van hem weggelopen; maar wellicht (hoe zacht en vroom stelt Paulus dit voor en hoe krachtig moest dit werken op het godvruchtige gemoed van Filemon!), wellicht was hij, onder het hoge, liefderijke Godsbestuur, daarom voor een kleine tijd van hem gescheiden geweest, opdat hij hem eeuwig zou weer hebben, weer hebben niet meer als een slaaf, maar meer dan een slaaf, als een broeder, geliefd bij de broeders, geliefd inzonderheid bij Paulus en bovenal bij Filemon zelf. Of aarzelde Filemon nog? Maar hij had immers de nauwste, innigste betrekking op Paulus en was dit zo, zoals de apostel er zich ten volle van verzekerd hield, dan moest hij aan zijn bede gehoor geven en Onesimus in gunst aannemen; want in Onesimus zou hij hem, zijn metgezel, zijn boezemvriend aannemen. Maar de weggelopen slaaf had hem onrecht

aangedaan en, zo het schijnt, bestolen? Paulus wil het niet ontkennen! maar hij neemt ook dit bezwaar uit de weg. Het mocht zo zijn, dat Onesimus zijn heer wat ontvreemd had, welnu, hij neemt de schuld voor zijn rekening; hij zal het betalen; daartoe verbindt hij zich schriftelijk. Hoe? Paulus iets aan Filemon betalen en deze was hem niet slechts de ontvreemde som, maar ook daarbij zichzelf schuldig? Hoe treffend doet de apostel hem dit voelen! Hoe moest het hem meteen doen besluiten, om de schuld aan Onesimus kwijt te schelden en ze niet op Paulus te verhalen! Roerend is de bede, die de apostel hierop grondt, dat Filemon hem zichzelf doet genieten en zijn ziel verkwikt in de Heer, door Onesimus in gunst aan te nemen. En nu eindigt hij, zoals het de apostel en de vriend betaamde, met waardigheid en vol vertrouwen. Hij verwacht van Filemon gehoorzaamheid en houdt zich verzekerd, dat hij zal doen zelfs boven hetgeen hem gevraagd was. Nee, wij hebben niet te veel tot lof van het schrijven van de apostel gezegd. Betere voorspraak kon Onesimus niet hebben. Betere aanbevelingsbrief kon hem niet zijn meegegeven. Met die brief kon hij gerust Filemon naderen. Zijn hart moet erdoor bewogen zijn, om Onesimus alles te vergeven en de weggelopen, maar teruggekeerde slaaf zal voortaan als broeder in de Heere door hem behandeld, maar ook de grote verwachting, die Paulus van hem had gegeven, niet beschaamd hebben. Zó heiligt het geloof in Christus de mens. Zó wekt het al de kracht, die in hem is, op en maakt ze werkzaam ten nutte van anderen. Merken wij het op en leren wij van Paulus de gaven, ons door God geschonken, ook die van vernuft en welsprekendheid, aan te wenden, om betamende, Christelijke bedoelingen door de meest geschikte middelen te bereiken en een zegen te worden voor onze medemensen. Er is nog iets, dat onze opmerking verdient. Onesimus ontvlucht zijn heer. Hij komt te Rome, Daar hoort hij van Paulus spreken en hij gaat naar hem henen. Wat hem hiertoe bewogen heeft zegt de geschiedenis niet; maar wij mogen wel vaststellen, dat zijn geweten onrustig zal geweest zijn, dat hij de naam van de grote apostel in Filemons huis vaker zal hebben horen noemen en dat hij bij hem rust voor zijn hart gezocht zal hebben. Hoe het zij, hij ging naar hem heen en stortte zijn hart voor hem uit. Paulus hoort hem met welwillendheid aan en predikt hem het Evangelie van de bekering en vergeving van zonden, overeenkomstig zijn behoefte en wat te Kolosse in het huis van Filemon tevergeefs was geweest, draagt nu te Rome in de gevangenis van Paulus rijke vrucht. Onesimus wordt getrouwen, geroerd, overtuigd, voor Christus gewonnen en zo’n dienaar van de Heere, dat de apostel hem in grote waarde hield! Zonderlinge bestelling van Gods voorzienigheid! Treffende proef van de opzoekende en terechtbrengende liefde van de verhoogde Zaligmaker! Hoe zal Paulus zich verblijd en zijn God gedankt hebben, dat hij ook deze verloren zoon in zijn gevangenis voor zijn Heer en voor Filemon had gewonnen! En u, ouders, die weent over een afgedwaalde, nu voor u verloren zoon of over een dochter, vertroost er u mee en wanhoop niet; maar houdt aan in uw gebeden; wellicht wordt het hart van uw kind, dat u niet kon treffen, elders vertederd; wellicht is het voor een tijd van u gescheiden, opdat u het eeuwig terug zou hebben. Of heeft u het teruggekregen, teruggekregen als uw broeder of zuster in de Heere, o, dank er God voor, die uw gebeden heeft verhoord en verheugt er u over in Hem met een onuitsprekelijke, hemelse vreugde.

C. Terwijl hetgeen de apostel Filemon over Onesimus had te zeggen, met de uitdrukking van vast vertrouwen op diens bereidwilligheid, die nog meer zou doen dan met bepaalde woorden gezegd is, nu geëindigd is, volgt het slot van de brief. Paulus had in vs. 17 over Onesimus gevraagd: "neem hem aan zoals mij", nu zegt hij dat de gebeden van zijn Christelijke gemeenten uit de heidenen het bij de Heere zo ver zouden kunnen brengen, dat hij hem weer geschonken werd, en hij dus ook zelf binnenkort bij Filemon zich kon bevinden. Met het oog op zo’n mogelijkheid vraagt hij reeds vooraf een herberg (vs. 22). Daarop lezen wij groeten van de kant van die medehelpers, die zich in de omgeving van de apostel bevinden (vs. 23 en 24) en aan deze wordt verbonden een zegen, die het geheel sluit (vs. 25).

22. En bovendien heb ik nog een bede: bereid mij ook tegelijk a) een herberg (Hand. 28: 20); want ik hoop, dat ik door uw gebeden, o Christenen uit de heidenen, omwille van wie ik lijd (Kol. 1: 24) jullie tot verder opbouwen van het rijk van God in de heidenwereld (Fil. 1: 22 v.) geschonken zal worden (vgl. Hand. 12: 5 vv. en "Ac 20: 27.

a) Hebr. 13: 2

23. U, Filemon. groeten Epafras, mijn medegevangene in Christus Jezus (Kol. 1: 2 Col en "Col 4: 10.

24. a) Markus, b) Aristarchus, c) Demas, d) Lukas, mijn medearbeiders.

a) Hand. 12: 12, 25; 15: 37 1 Petr. 5: 13 b) Hand. 19: 29; 20: 4; 27: 2) Kol. 4: 14. 2 Tim. 4: 10 2 Tim. 4: 11

DE BRIEF VAN DE APOSTEL PAULUS AAN DE HEBREEËN.

De gedachten zijn van Paulus, de stijl en de woordkeus van een ander, die weergaf wat van de apostel uitging en wellicht later opschreef wat door de leermeester was voorgedragen. Wanneer daarom een kerk deze brief beschouwt als één van Paulus, dan is zij ook in dit opzicht te prijzen; want de voorvaderen hebben ons die niet overgeleverd als één van Paulus, omdat zij er slechts naar raadden. Maar wie hij geweest is die deze brief heeft geschreven, wie zal het zeggen? Door enigen wordt gezegd dat het Lukas is geweest, de schrijver van het evangelie en van de Handelingen.

HOOFDSTUK 1

CHRISTUS IS GODS ZOON EN HOGER DAN ENGELEN EN SCHEPSELEN

A. De aanvang van deze brief is van alle andere apostolische zendbrieven onderscheiden, behalve misschien van de eerste brief van Johannes. En toch is de zaak daar nog anders. De vorm van een brief wordt bij deze geheel gemist. Elke, ook de minste aanwijzing daaromtrent, ontbreekt. Wie schrijft en aan wie wordt niet bericht, ook ontbreekt elk woord waarmee de schrijver hen, die de brief zouden ontvangen, begroette, voordat hij hun zijn gedachten voordroeg. Daarentegen plaatst hij dadelijk een gewichtige stelling, die het hoofdpunt vormt waarom de latere inhoud zich beweegt, aan het hoofd van het geschrift en geeft hij zo daaraan meer het karakter van een verhandeling, of nog beter gezegd, daar een gedurige afwisseling van dogmatisch onderricht en daarop gegronde vermaning door het geheel heentrekt, het karakter van een homilie of prediking. Het slot (hoofdst. 13: 19, 23) wijst dan aan dat de schrijver niet spreekt tot aanwezige hoorders, maar aan afwezigen schrijft en de groeten, waarmee het schrijven eindigt (hoofdst. 13: 24), stellen het buiten alle twijfel dat wij werkelijk een brief, een zendbrief aan een bepaalde christelijke gemeente voor ons hebben. In hoofdst. 2: 3 rekent de schrijver zich uitdrukkelijk onder de apostelen als één die niet tot hun kring behoort. Hij heeft het dan zeker wel opzettelijk vermeden om zijn brief op de wijze van een apostel te beginnen, terwijl hij hen die de brief ontvangen, van wie hij als eigenlijke apostel in hoofdst. 3: 1 Christus Jezus zelf noemt, volstrekt niet met apostolisch gezag wil tegemoettreden, maar er de voorkeur aan geeft om eenvoudig op persoonlijke titel door bemiddeling van de overbrenger het schrijven bij hen in te leiden. Wie het waren die de brief zouden ontvangen, zegt ons het opschrift "brief aan de Hebreeën. " Dit is wel een kerkelijk bijvoegsel, gemaakt in de tijd toen de brief tot kerkelijk gebruik werd aangenomen, maar is toch van zeer oude datum en geeft het juiste gezichtspunt tot een goed verstaan van de inhoud (vgl. Deel VI Aanh. II b. 3). Tot wie anders dan tot Hebreeën d. i. tot Joden, die in het heilige land thuis hoorden en het Hebreeuws als moedertaal spraken Ac 6: 1, die in Christus gelovig waren geworden, maar nu het gevaar liepen van hun geloof af te dwalen, kon de schrijver zich zonder enig bijschrift wenden met een bewering, die plotseling als een geweldige bliksemstraal neerdaalt ter verlichting van de nacht van de gemoederen, die met allerlei twijfels worstelen. Die lichtstraal wijst aan hun oog de weg die zij moeten inslaan, als zij niet in de afgrond willen neerstorten, waarvan zij reeds aan de rand staan. Kort en bondig spreekt hij uit wie Hij is, door wie God deze laatste dagen tot ons heeft gesproken, nadat de openbaring die vroeger aan de vaderen door de profetie op verschillende wijzen en vele malen ten deel was gevallen, toch slechts een onvolkomene was geweest en geen laatste had kunnen zijn.

(EPISTEL OP DE TWEEDE KERSTDAG, OF OP DE DAG VAN JOHANNES DE APOSTEL: vs. 1-12).

1. Nadat God eertijds gedurende de dagen, die de tijd van de oudtestamentische bedeling uitmaken, vele malen in trapsgewijze voortgang Zijn openbaringen meedeelde en op velerlei wijze, het nu op deze dan op gene wijze inrichtend naar de omstandigheden waaronder Zijn woord werd gegeven, tot de vaderen, van wie wij de kinderen zijn (Hand. 3: 22; 28: 25 gesproken had door de profeten, die met Zijn Geest vervuld waren (1 Petr. 1: 25), heeft Hij in deze laatste dagen tot ons, tot wie het einde van de wereld gekomen is ("1Co 11: 11" en "Ac 2: 17 gesproken op een heel andere wijze en wel door de Zoon, die in een heel andere betrekking tot Hem stond dan dieprofeten.

De christelijke gemeente te Jeruzalem, die uit geboren Israëlieten of ook uit proselieten bestond, had vanaf het begin naast het Jodendom en de tempel niet zo’n zelfstandig bestaan als de gemeenten van de apostel Paulus, die meestal uit oorspronkelijke heidenen waren samengevoegd. Zij was gevormd in de schoot van de Joodse kerk, waarin in die tijd velerlei sekten ongestoord naast elkaar bestonden en was daarom in het oog van de Joden slechts op dezelfde wijze een bijzondere sekte als die van de farizeeën en sadduceeën. Zij werden echter niet "christenen" genoemd, waarmee men toch aan hun belijdenis, dat Jezus de Christus was (Hand. 2: 36; 9: 22) recht zou hebben gegeven, maar "Nazareners" (Hand. 24: 5; 28: 22; 11: 25 te Jeruzalem beschouwden ook zelf hun overgang tot het christendom volstrekt niet als een uittreden uit de godsdienstige en politieke gemeenschap van Israël, maar namen, zowel daarna als tevoren, alle feesten en godsdienstige gebruiken van de Joden waar en wisten dat zij aan de geestelijke gerechtsspraak van de hoge raad onderworpen waren. Hun nauwere godsdienstgemeenschap onder elkaar hief de ruimere met het Joodse heiligdom en diens godsverering niet op, ja naar de richting die bij de meesten gevonden werd, voelden zij zich nauwer verbonden met de niet-christelijke Joden, dan met hun christelijke broeders uit de heidenen (Hand. 10: 14; 18: 18 en 21; 20: 16; 23: 5; 2: 46; 3: 1). Die verhouding tot het Jodendom was onder het achttienjarig voorgaan en besturen van de apostel Jakobus II zo bevestigd dat Paulus bij zijn laatste reis naar Jeruzalem op een voor ons zeer in het oog lopende wijze verantwoording doen moest (Hand. 21: 20vv.). Wij zien echter ook bij deze gelegenheid wat een onverhinderde toegang de christenen nog tot het heiligdom hadden en hoe zij nog de rechten van rechtgelovige Israëlieten in volle mate genoten. Door de martelaarsdood van deze Jakobus II omstreeks Pasen van 62 bracht de hogepriester Annas II een geweldige breuk teweeg in de innige verhouding, die tot hiertoe tussen de christelijke gemeente en de Joodse kerk had bestaan, zodat nu vervuld werd wat de Heere in Joh. 16: 2 aan Zijn discipelen voorzegd had: "zij zullen u uit de synagogen werpen. " Toen was aan de leden het alternatief gesteld, òf Christus lasteren (Hand. 26: 11) òf als uitgeslotenen en vervloekten Joh 9: 23 alle gemeenschap met het heilige volk en zijn godsverering mijden. Hoewel nu de hoge raad niet zoals vroeger, toen Saulus dreiging en moord tegen de discipelen van de Heere blies, het durfde te wagen de christelijke gemeente te verstoren en zo mogelijk te vernietigen, omdat zij anders met de Romeinse landvoogd (Albinus van 62-64) in conflict zou zijn gekomen, konden zij toch door verdrukkingen van allerlei aard hun het leven onder de bovendien reeds moeilijke tijdsomstandigheden moeilijk maken. De beproeving, die nu over de gelovigen uit Israël kwam, moest hen in het binnenste aangrijpen. Tot zolang hadden zij zich vastgehouden aan de hoop dat Jezus toch nog door hun volk als de ware Messias zou worden erkend; maar deze hoop op te geven was voor hen van dezelfde betekenis als het laten varen van hun volk zelf. Zij zagen niet in dat na de vervulling van de apocalyptische voorzegging in Matth. 23: 35, die met het ombrengen van Jakobus had plaatsgehad, hun volk door de Heere zelf was losgelaten en met Zijn tempel en godsdienst voor het naderend gericht bestemd was en hun uitgaan uit die godsdienst- en volksgemeenschap dus de betekenis had van een uitgaan uit het verband van de aan het gerichte overgegevenen (Openb. 18: 4). Bij dat gemis van het goed begrijpen van de wegen van God kwamen allerlei twijfels bij hen op of het werkelijk Gods wil was dat de aanhangers van de Messias door het volk van de Messias zonden worden uitgestoten? Of de goddelijke zending werkelijk zekerder was dan de goddelijke verkiezing van Israël? Of een man, om wiens wil men van de zekerheid van de zondenvergevende genade van God, zoals die in de verzoeningsmiddelen van tempel en offerdienst was gegeven afstand moest doen, werkelijk de beloofde door de profeten kon zijn? Zo waren zij in groot gevaar om liever hun christendom te laten varen en zich weer tot het Jodendom te wenden, dan zich van de tempel en de godsverering te laten uitsluiten. Zo werd, vooral als juist nu bij de ongelovige Joden valse Christussen en valse profeten de Messiaanse verwachting op het hoogst spanden, het

woord van de Heere vervuld in Matth. 24: 24 "zo dat zij, indien het mogelijk was, ook de uitverkorenen zouden verleiden. " Zo was het dan hoog tijd dat een verlicht man van God hun dezelfde dienst betoonde, die eens de profeet Ezechiël ("Eze 11: 1 aan zijn broeders in de ballingschap had moeten betonen. Hij moest hun de eeuwige godheid van de Verlosser, die bij de eerste verkondiging van het evangelie in Palestina minder op de voorgrond trad, duidelijk voorstellen, opdat zij mochten inzien hoever het nieuwe verbond boven het oude verheven was en hoe het oude, zonder in zijn goddelijke oorsprong vermindering te ondervinden, voor dit laatste moest wijken. Hij moest hen die aan de zegeningen van het Aäronietische priesterschap geen deel meer zouden hebben, het hemelse priesterschap ontvouwen, dat Christus, de Opgestane bedient. Hij moest hun, daar zij voortaan van de Mozaïsche eredienst waren uitgesloten, het wezen van de christelijke eredienst, hun recht van toegang tot God en het voor God welgevallige van de nieuwtestamentische offeranden op het gemoed drukken. De briefschrijver breekt nu ook, zoals Stein zegt, dadelijk aan het begin van zijn brief als een ingehouden stroom tevoorschijn en voert dadelijk met de eerste woorden zijn lezers, hen als een draaikolk aangrijpend, in het midden van de grote inhoud, zonder voorrede, zonder enige inleiding, zelfs zonder enige groet. In een gevleugelde ritme aanheffend, merkt Delitzsch op, stelt hij de oud- en nieuwtestamentische openbaring tegenover elkaar. De ene is die, die in vroegere tijd is gegeven, de tweede, die in deze laatste dagen is geopenbaard. Van beide openbaringen nu zegt hij eerst iets dat aan beiden gemeen is. Het is in elk tijdsverloop God die Zich openbaart, God de Hoogste en Enige en in het algemeen is de openbaring hier zowel als daar, een spreken van God. Het is echter hier niet het doel het overeenkomstige van beide openbaringen in het licht te stellen, wel hetgeen ze van elkaar onderscheidt. Daarom staat, waardoor beide openbaringen van elkaar onderscheiden zijn, aan de ene zijde aan het begin en het einde van de voorzin: "vele malen en op velerlei wijze. door de profeten, " aan de andere zijde aan het einde van de voorzin "door de Zoon". Uit de tegenstelling waarin het "tot ons" tot het "tot de vaderen" staat, blijkt, zoals Kurtz opmerkt, dat de schrijver als christen uit de Joden tot christenen uit de Joden spreekt. Daarmee is echter natuurlijk niet gezegd dat het spreken van God door de Zoon alleen de christenen van Joodse en niet de christenen van heidense afkomst betrof, want de schrijver deelt met de apostel Paulus de mening van de algemeen menselijke bestemming van het christendom en van het volkomen gelijke recht dat heidenen en Joden hebben op deelname aan de aangeboden zaligheid. Zeker is, zo moeten wij met Bleek zeggen, de schrijver een Jood van geboorte. Het "vele malen" zegt Lünemann, geeft te kennen dat het spreken van God in de vroegere tijd iets was dat in een veelheid van op elkaar volgende handelingen plaats had, terwijl het "op velerlei wijze" het onderscheiden van soort en wijze noemt, waarop bij die bijzondere zaken het spreken plaats had. Niet alleen was de vorm en omvang van de openbaringen verschillend, ook de middelen waren onderscheiden, aangezien God nu eens door dromen en gezichten en dan van mond tot mond, nu eens rechtstreeks en dan door middel van een engel, nu onder het kleed van symbolen en zinnebeelden en dan zonder deze sprak tot hen die Zijn openbaringen ontvingen. Door dat alles wordt de onvolkomenheid van de oudtestamentische openbaringen aangeduid; geen enkele bevatte de volle waarheid, anders zou niet de aanvulling van de ene door de andere nodig zijn geweest; ook stemt met de volkomen waarheid slechts één enkele volkomen vorm van mededeling overeen. Met de woorden "in deze laatste dagen" wil hij zeggen, schrijft Luther, dat er tot aan de jongste dag toe niets anders te prediken zal zijn. Het is de laatste maal en de laatste wijze waarop Hij wil spreken, gij moogt dus niet denken aan toekomstige dagen, zij zijn reeds aanwezig, de dagen waarin begonnen is de laatste maal en de laatste wijze van prediken. Hij veronderstelt, zo horen wij v. Hofmann zich uiten, met de woorden "heeft in deze laatste dagen tot ons gesproken door de Zoon" bij zijn lezers, dat zij met de openbaring van Hem die hij Gods Zoon noemt, de tijd als aangebroken beschouwen, waarop alle voorzegging doelde.

Evenzo veronderstelt hij dat voor hen evenals voor hemzelf, Hij door wie God nu gesproken heeft, van hen door wie Hij vroeger gesproken heeft, onderscheiden is door hun en Zijn verhouding tot God. Want in verhouding tot Hem die door hen en door Hem gesproken heeft, heten zij "de profeten" en heet Hij "de Zoon. " De eerste naam geeft een roeping te kennen die niet alleen hen omvat van wie profeet zijn hun levenstaak was, maar allen die krachtens de Geest van de profetie hebben gesproken (Hand. 2: 30); de tweede uitdrukking wijst op de betrekking zoals die tussen Vader en Zoon bestaat.

Men moet denken aan de dagen van de vervulling, de tijd van het evangelie, toen de beloofde Verlosser werkelijk gekomen was. Deze uitdrukking is zeer gewoon in de stijl van de Hebreeën (vergl. Gen. 49: 1 Num. 24: 14 Jes. 2: 2 Dan. 2: 28). Deze tijd heet met het hoogste recht, de laatste dagen. Toen was het Joodse gemenebest dichtbij zijn einde gekomen; het waren de laatste dagen van de oude huishouding; de wet van Mozes en de plechtige godsdienst zouden binnen korte tijd, door de verwoesting van stad en tempel, in één keer worden afgeschaft; nu stond dat geestelijk Koninkrijk op het punt te worden opgericht, dat in eeuwigheid niet zal verstoord worden (vergl. Dan. 2: 44). De openbaring die God nu had gegeven, zou de laatste zijn van alle rechtstreekse openbaringen; nu zou de godsdienst van het evangelie worden ingevoerd, om onveranderlijk te blijven tot aan het einde van de wereld (vergel. hoofdst. 12: 20, 29). Wat mag wel de reden zijn dat Paulus niet zegt: God heeft nu gesproken door Jezus Christus, of door Zijn Zoon, maar zonder enige nadere bepaling: door de Zoon? Dit is omdat al de Hebreeuwse christenen zeker wisten welke persoon de apostel bedoelde, net als de onderdanen van een vorst gewend zijn te zeggen: de koning en niet onze koning, omdat hij namelijk aan allen bekend is. Het stond bij al de Hebreeuwse christenen vast dat Jezus Christus de Zoon van God was. De oude Joden waren reeds gewoon de Messias de Zoon te noemen. Bij Philo heet hij de Zoon, de allervolkomenste Zoon. God heeft door Zijn Zoon gesproken, maar op een heel andere manier dan door de profeten. Aan de profeten maakte Hij zekere zaken bekend, die zij, zonder een nadere openbaring, nooit zouden geweten hebben. Zij kregen nieuwe denkbeelden en begrippen, maar de geheimenissen van de Vader konden de Zoon niet onbekend zijn, aangezien Hij met de Vader één en hetzelfde eeuwig Wezen en oneindig verstand bezit. De Vader en de Zoon zijn één en dus is het om het even of de Vader of de Zoon spreekt. God, zegt Paulus, heeft door Zijn Zoon gesproken tot ons, dat is, tot de Joden, onder wie Gods Zoon, in het vlees verschenen, verkeerd en gepredikt heeft en wel bijzonder tot de apostelen en ook tot Paulus (vergel. Gal. 1: 10, 12). Er wordt dit bijgevoegd: vele malen en op velerlei wijze, want God heeft eenmaal door Zijn Zoon gesproken, gedurende Zijn omwandeling op aarde, door een mondeling en allerduidelijkst voorstel.

God heeft gesproken, vanaf de vroegste tijden, nog op andere wijze dan door de stem van de natuur, van de geschiedenis en van ieder menselijk hart. Hij moest meer zeggen dan al die stemmen verkondigen om in de nacht van de zonde een enkele lichtstraal te doen rijzen. Hij kan meer zeggen, want Hij is de persoonlijke, levende, vrij werkende God, die niet slechts denkt, maar voelt en Zich openbaart aan de mens, die naar Zijn beeld is geschapen. Hij wilde spreken, juist omdat Hij een God van genade is; de Hoogverhevene, maar die Zich tot het diepst gevallene neerbuigt. Hij heeft het werkelijk gedaan naar het getuigenis van de nog niet verscheurde of weerlegde oorkonden van Zijn eigen heilsopenbaring, en, zonder Zich onbetuigd te laten aan de heidense wereld, deed Hij het eeuwen achtereen meer bepaald aan Israëls vaderen. Hij deed het vele malen, in de schaduw van het Paradijs en bij het licht van de regenboog, in de aartsvaderlijke tent en vanuit de brandende braambos, uit de wolkkolom voor de tent van de getuigenis en door het orakel, in de tempel geraadpleegd; hij sprak op velerlei wijze, in dromen en gezichten, in woorden en feiten, door typen en tekenen, bij

voorkeur door de profeten, tolken van Zijn raad en zieners van een nog verborgen toekomst. Wat een glansrijke rij van eerbiedwekkende gestalten van de oudheid gaat bij deze naam als voor onze ogen voorbij en wat een treffende openbaring van de veelvuldige wijsheid van God, als wij dat "vele malen en op velerlei wijze" vergelijken met de klimmende vatbaarheid en behoefte van hen, voor wier oog het morgenlicht als sprank voor sprank wordt ontstoken! En toch, ook het heerlijkts morgenrood verbleekt bij de luister van de zon en arm wordt eenmaal het "eertijds", vergeleken bij de schat van het heden. Hij, die reeds zoveel deed, deed nog meer; Hij heeft, zo staat er letterlijk, in het laatste van deze dagen tot ons gesproken door de Zoon. Nu geen openbaring in het grijs verleden, maar de volle volheid van de tijd; nu niet meer door dienstknechten, hoe voortreffelijk, maar door de Zoon, de Erfgenaam, de Koning van alles; niet meer tot anderen, van wie wij het geluk benijden, maar tot ons, tot alle volken, tot wie de zegen van Israël kwam!

Nog eens, wat een gedachte! Zo hebben wij dan in Christus Gods eigen heilsopenbaring en wat geen oog gezien, geen oor gehoord heeft en in geen mensenhart is opgekomen, het is in Hem onthuld en verschenen voor allen, die waarlijk heilbegerig begonnen te vragen naar God. Die eigene is tegelijk de hoogste openbaring van de Vader; de diepste gedachten van het Vaderhart zijn in de Zoon voor ons, arme zondaars, onthuld en zelfs de H. Geest kan het voortaan slechts uit het Zijne nemen om het ons te verkondigen. Maar die hoogste is dan ook tevens de laatste openbaring van God; na het "hoort Hem" heeft Hij in principe niets meer tot de wereld te zeggen, tenzij dan dit ene: "Hij komt. " Is het mogelijk dat te geloven, zonder dat wij naast de grootheid van onze voorrechten al de zwaarte van onze verantwoording voelen en ons verbergen met beving? Maar deze eigene, deze hoogste, deze laatste heilsontdekking, hoe is zij tot dusver door velen, hoe wordt zij zelfs ook door hen ontvangen die zeggen dat zij niets dierbaarders kennen! Ach, al rustte geen andere schuld dan het gebrek aan waarachtige dankbaarheid op ons, reeds dat zou genoeg zijn om ons voor een heilig God te veroordelen. O Gij, die door Uw Zoon van grenzeloze genade gesproken hebt, spreek zelf door Uw Geest tot dit hart van leven en licht, opdat uw grootste gave niet eenmaal tegen mij getuige! (VAN OOSTERZEE).

2. En deze Zoon is het die Hij, zoals in de Messiaanse tekst Ps. 2: 7v. staat, gesteld heeft a) tot een erfgenaam van alles, b) waardoor Hij ook de hele wereld in haar omvang en inhoud gemaakt heeft. Dat bezitten van de wereld als erfgenaam geeft toch dezelfde wijsheid en kracht te kennen als waardoor zij tot aanzijn werd geroepen (Joh. 1: 3, 10).

a) Matth. 21: 38 b) Gen. 1: 3 Ps. 33: 6 Efez. 3: 9 Kol. 1: 16

Op de woorden "in deze nu aangebroken laatste tijd heeft God, nadat Hij tot de vaderen door de profeten gesproken heeft, door één gesproken, die de Zoon is", volgen in vs. 2 en 3 Heb drie zinnen, die de Zoon aangaan en die een opklimmende ladder vormen. In de eerste zin, "die Hij gesteld heeft tot een erfgenaam van alles, " komt de Zoon als object van de goddelijke daad naar voren; in de tweede, "door wie Hij ook de wereld gemaakt heeft, " als orgaan van een goddelijke daad; in de derde, "die is gezeten aan de rechterhand van de majesteit in de hoogste hemelen, " als zelf werkzaam volbrenger van een daad. De eerste en derde zinnen spreken van de Zoon datgene uit waarvan de nauwe betrekking op Zijn Zoonschap voor ogen ligt. Met het Zoonschap komt overeen het gesteld zijn tot erfgenaam, want hoe zou hij die zoon is, ook niet erfgenaam zijn? Met het Zoonschap komt echter ook niet minder overeen het zich plaatsen aan de rechterhand van de Majesteit in de hoogte; want waar anders dan aan de zijde van God zou de plaats zijn voor Gods Zoon? Daarentegen staat de tweede zin niet in openlijke betrekking tot het Zoonschap, maar is integendeel door het

"ook" tot de eerste relatieve zin in nauw verband gebracht: dat God de Zoon gesteld heeft tot erfgenaam over alles stemt overeen met het feit dat Hij door Hem ook de wereld gemaakt heeft. Het bezitten van het heelal is natuurlijk voor Hem, door wie God alles gemaakt heeft. Nauwkeuriger beschouwd moet echter toch ook tussen het feit dat God door Hem de wereld gemaakt heeft en Zijn Zoonschap een zakelijk verband bestaan, zoals dat bestaat tussen Zijn Zoon zijn en erfgenaam zijn aan de ene zijde, tussen Zijn erfgenaam zijn en Zijn scheppingswerk aan de andere zijde.

Het eerste dat de schrijver van de Zoon zegt, is: "God heeft Hem gesteld tot een erfgenaam van alles. " Eigenlijk had God in het begin de mens gesteld tot een heer over alles (Gen. 1: 16), maar de mens keerde zich van God af en verloor zijn erfenis. Om nu de mens de erfenis, de heerschappij over alles weer te laten krijgen, wordt de Zoon, die als Zoon reeds van eeuwigheid erfgenaam is, erfgenaam over alles, mens en als mens door God tot erfgenaam over alles gesteld, zodat wat van God is ook van Christus is en als wij deel hebben aan Christus, wij ook weer een recht hebben op de goederen van God. De volgende zinnen helderen dan op in welke omvang Christus de erfgenaam over alles is en via welke weg Hij tot dit doel kwam. En nu is het voor het eerste punt van belang dat de Zoon, die God tot erfgenaam over alles gesteld heeft, juist die is door wie Hij de wereld gemaakt heeft (vgl. hoofdst. 2: 6vv.).

De naam Zoon kwam in vs. 2 geheel als een eigennaam voor, om de persoon van Christus aan te wijzen en eveneens komt hij weer in hoofdst. 7: 28 voor. Ook elders noemt onze schrijver Christus zeer dikwijls Zoon van God en dan is het de vraag: Is Christus dat voor hen, is Hij de Zoon van God, als goddelijk persoon vóór Zijn menswording, of als de op aarde levende Jezus van Nazareth, of als de ter rechterhand Gods verhoogde Heere en Christus? Op deze vraag kan worden geantwoord: zoals de christologische uiteenzettingen van de schrijver in het algemeen van het historisch standpunt uitgaan, zo is het zeker ook in de eerste plaats de geschiedkundige Christus, aan wie hij de naam Zoon geeft (vs. 2; 5: 8); maar deze naam draagt de geschiedkundige Christus alleen om Zijn persoonlijke en dus ook eeuwige betrekking tot God, zoals die vóór Zijn vernedering was. Dat Christus de Zoon van God is, dat is het onveranderlijk, eigenaardig karakter van Zijn persoon. Dit karakter moet Hem worden toegekend in elk van Zijn onderscheiden bestaanswijzen, in elke vorm van Zijn bestaan; daarom kan Hem als de Zoon evenzeer de wereldschepping en wereldonderhouding worden toegeschreven als de bewerking van de vergeving van de zonden en de verhoging aan de rechterhand van God. De persoon van Christus is dus in drie onderscheiden bestaanswijzen, in die vóór zijn menswording, in Zijn aards-menselijke en in de verhoogde en verheerlijkte, steeds één en dezelfde, namelijk de persoon van de Zoon.

3. a) Deze, die, omdat de Wereldschepper ook een wezen moest zijn dat daartoe bruikbaar was, het afschijnsel van Zijn heerlijkheid is, de bovenzinnelijke geestelijke natuur van God (1 Joh. 1: 5) in Zich opnemend en weer uitstralend en het uitgedrukte, op de Vader in alle trekken volkomen gelijkend beeld van Zijn zelfstandigheid (Wijsh. 7: 26 Kol. 1: 15) en alle dingen draagt door het woord van Zijn kracht, 1) daar Hij, door wie de wereld geschapen is en die nu ook de onderhouding en regering bewerkt (Kol. 1: 16v.), nadat Hij als mens voor allen de dood smaakte (hoofdst. 2: 9) en de reinigmaking van onze zonden door Zichzelf, niet door enig uiterlijk middel, maar door de opoffering van Zijn eigen leven teweeggebracht heeft (hoofdst. 9: 14, 26), is uitermate verhoogd. Na deze priesterlijke verlossingsdaad is Hij door God de Vader met eer en heerlijkheid gekroond (hoofdst. 2: 9v.) en is gezeten, door zelf van het Hem in Ps. 110: 1 sedert lang toegekende recht gebruik te maken (hoofdst. 10: 12), aan de

rechterhand van de Majesteit van God (hoofdst. 8: 1 Matth. 26: 64) in de hoogste hemelen 2) (Efez. 1: 20 Luk. 3: 14 Ps. 93: 4
a) Filipp. 2: 6

1) De woorden "die het afschijnsel van Zijn heerlijkheid is en het uitgedrukte beeld van Zijn zelfstandigheid en alle dingen draagt door het woord van Zijn kracht, " geven niet de innerlijke grond te kennen van de verhoging aan het slot van het vers uitgesproken; deze ligt integendeel in het feit dat Hij, zoals de tussenzin zegt, het werk van onze reiniging van zonden op Zich heeft genomen en dat ook heeft teweeggebracht. Die zin drukt uit wat de Christus, die dat deed, was en vermocht. Die beschrijft de absolute achtergrond van de geschiedkundige daad van de Heere en stelt de betekenis en waarde daarvan pas in het juiste licht. Het eeuwige zijn van de Zoon wordt op de voorgrond geplaatst, dat aan Zijn intreden in de geschiedenis die eindeloze adel geeft. Nu geeft de eerste helft van de zin, waarin Christus het afschijnsel van de heerlijkheid van God en het evenbeeld van Zijn wezen wordt genoemd, de eeuwige innerlijk goddelijke relatie van onze Verzoener tot God te kennen, waaromtrent de Heilige Schrift ons ook overigens niet zonder lering laat, omdat wij, zonder daaromtrent onderricht te zijn het werk van de verzoening niet zouden kunnen verstaan, noch op de rechte prijs stellen. De tweede helft, waarin gezegd wordt dat Hij alle dingen draagt door het woord van Zijn kracht, sluit aan bij de uitspraak omtrent de goddelijke verhevenheid van de Zoon in betrekking tot God, de uitspraak daarvan in betrekking tot de wereld- zoals Hij het afschijnsel en evenbeeld van God is, zo is Hij de levensgrond van de wereld.

Wat nu de Zoon in betrekking tot God is, wordt door twee uitdrukkingen aangewezen, die niet tweeërlei uitspreken, zodat het ene bij het andere zou komen: "het afschijnsel van Gods heerlijkheid en het evenbeeld van Zijn wezen, " maar iets te kennen geven dat gelijksoortig is, dat wederkerig voorwaarde van het andere is, waarvan het ene zonder het andere niet kan bestaan. En nu staan "afschijnsel" en "beeld" zo tot elkaar als "heerlijkheid" en "zelfstandigheid" tot elkaar staan; het eerste is namelijk het wezen in zijn openbaring naar buiten, het tweede het wezen als hetgeen aan de openbaring ten grondslag ligt. Gods wegen in Zijn openbaring naar buiten is Zijn heerlijkheid, het afschijnsel van het licht dat Hij is. Het afschijnsel van deze glans van Zijn heerlijkheid heet de Zoon. Hij is de afstraling, die de glans van de goddelijke heerlijkheid geeft, de heerlijkheid van de Zich openbarende God wordt in Hem aanschouwd.

De Zoon is de Middelaar van de hele wereld, in wie de Godheid Zich aan haar voorstelt, afspiegelt in al haar eigenschappen, in macht, wijsheid, heiligheid. De verhouding van de Zoon tot de Vader naar buiten is dit, dat Hij "het afschijnsel van Zijn heerlijkheid" is. Hij is voor de wereld, voor ons Degene, die de goddelijke heerlijkheid van Zich laat uitstralen. De oorzaak daarvan is echter dat in Hem het goddelijk wezen is ingedrukt, ingestempeld, dat Hijzelf de goddelijke natuur deelachtig is, het evenbeeld van Gods wezen is: dit drukt de innerlijke betrekking van de Zoon tot de Vader uit.

Het afschijnsel van de goddelijke heerlijkheid, zoals de Zoon eerst wordt genoemd, is geen blote afspiegeling, geen vluchtige, slechts tot een bepaald doel teweeggebrachte openbaring. Het wezen van God is in Hem blijvend uitgedrukt, evenals in een stempel het beeld.

Evenals de Zoon tot God in een verhouding van een enige aard staat, heeft Zijn persoon en Zijn werkzaamheid ook de hoogste en naar haar aard eveneens enige betekenis voor de hele wereld. Deze is nader zo te bepalen dat de Zoon de Middelaar is van alle werkzaamheid van God, die zich tot de wereld uitstrekt. Zo heeft Hij als de Zoon, die vóór de wereld was, reeds

de schepping van de wereld teweeggebracht (vs. 2 waardoor Hij ook de wereld gemaakt heeft). Dit komt juist overeen met het wezen van de Zoon, want is Hij het afschijnsel van de heerlijkheid van God, de openbaarder van de kracht en het wezen van God, dan moet ook de scheppende werkzaamheid, die Gods kracht en wezen openbaart, door Hem als Middelaar in het licht zijn getreden en zij kon dat, omdat dezelfde almacht waardoor de besluiten van de wil van de Vader tot werkelijkheid worden (Ps. 33: 9), ook de Zoon (als degene, die het evenbeeld van Gods wezen is) toekomt. Aan dit almachtig woord van de Zoon, die boven de wereld is (zo moeten wij nu in plaats van de eerder gebruikte uitdrukking "vóór de wereld" zeggen) wordt hier ook het onderhouden van de wereld toegeschreven: "Hij draagt alle dingen door het woord van Zijn kracht, " d. i. : alles wordt door Zijn woord gesteund, zodat het niet in elkaar stort; door Zijn almachtige, werkende wil wordt het voortbestaan ervan verzekerd.

Ook hier is in de eerste plaats van de eeuwige betrekking van de Zoon als van de Eeuwige tot het heelal sprake, van die betrekking waarvan de grond in de woorden (vs. 2) "waardoor Hij ook de wereld gemaakt heeft" was uitgedrukt. Hier mag echter niet worden vergeten dat deze eeuwige betrekking van de Zoon tot het heelal niet in het minst is veranderd door het feit dat de Zoon, mens geworden, de drager van de wereld in de andere zin, namelijk het centrum van de wereldgeschiedenis, de Verlosser van de mensheid en de Verzoener van hemel en aarde (Kol. 1: 19v.) werd.

De werkzaamheid van de Zoon, die al het geschapene draagt, onderging in de staat van de vernedering (ontbloting) wel een verandering, maar geen opheffing en concentreerde zich juist in de tijd waarin het werk van onze verlossing volbracht is, zo intensief als maar mogelijk was.

Hij is voor alle dingen onontbeerlijk, van het ene ogenblik tot het andere, indien zij zullen blijven wat zij eenmaal zijn geworden. Zijn kracht doortrekt alle dingen; Zijn macht houdt alles in stand. Evenals Hij de werkmeester was, zo is Hij ook de onderhouder van al die dingen die van Hem afhankelijk zijn.

2) Nadat eerder is gezegd wie de Zoon van eeuwigheid tot eeuwigheid is en wat Hij doet krachtens Zijn goddelijke natuur, beschrijft hetgeen hier volgt het werk van de vlees geworden Zoon van God op aarde, en wel als iets dat reeds gereed, reeds volbracht is: "Hij heeft de reinigmaking van onze zonden door Zichzelf teweeggebracht. " "De zonden reinigen, verzoenen" betekent: een verzoening stichten, een zoenoffer brengen, waardoor de zonden worden uitgedelgd. Dit slaat dus niet op de heiliging, die in de harten van de mensen plaats heeft, maar op de buiten Hem tot stand gebrachte voldoening voor zijn zonden. Daarom spreekt de schrijver er ook van als van een volbrachte zaak. Zoals hij in het voorafgaande de Zoon verheft boven de profeten, zo stelt hij hier de Zoon en Zijn offer boven de profeten en offers van het oude Verbond.

Hij, die mens geworden was, werd nu om Zijn trouwe gehoorzaamheid tot de dood van het kruis gekroond, daar Hij zonder de wijze van bestaan die tot hiertoe de Zijne was, te moeten opgeven, dus als mens en mens blijvend, verhoogd werd tot deelgenootschap aan het goddelijk wereldbestuur. Dit deelhebben wordt uitgedrukt door het zitten aan de rechterhand van God. Nooit en nergens gebruikt de Heilige Schrift deze uitdrukking om die wereldregerende eeuwigheid, d. i. die wijze van wereldregering aan te wijzen die boven de tijd verheven is en waarop het Woord, dat in het begin bij God was, die volbracht. Het zitten aan de rechterhand van God wijst integendeel slechts op dat deelgenootschap aan de goddelijke majesteit, heerschappij en heerlijkheid, waartoe de Messias na Zijn volbracht

werk, dus in de tijd verhoogd is, die dus onder de categorie van de tijd door Hem als de verheerlijkte Zoon wordt uitgeoefend. Reeds in Ps. 110: 1, waar de uitdrukking voor de eerste maal voorkomt, heeft die betrekking op de toekomstige, later te verhogen tweede David.

Wij merken op dat het zitten aan de rechterhand van God overal in de Heilige Schrift alleen gebruikt is als uitdrukking voor de verhouding van de Zoon tot de wereld, die na en ten gevolge van het verrichten van het verlossingswerk heeft bestaan, maar nooit voor die, die reeds vóór Zijn menswording was: verder dat in vs. 13 onze schrijver het zitten aan de rechterhand van God voorstelt als een niet alomvattend koninkrijk, maar dat bestemd was om alles te omvatten, hetgeen van de heerschappij over de wereld, die de Zoon als zodanig vanaf het begin uitoefent, niet kan worden gezegd; en tenslotte dat, evenals overal in het Nieuwe Testament, zo ook hier de uitdrukking bijzonder op Ps. 110: 1 terugslaat, waar niet de troon van de wereldse Koning buiten de theocratie, maar de troon van de door God aangestelde Koning van Israël genoemd wordt. Letten wij op dat alles, dan zullen wij wel niet dwalen als wij ook hier denken aan de theocratische troon van God, tot wiens gemeenschap aan eer en macht Christus pas als Davids Zoon, als godmenselijk Voleinder van het Davidisch-theocratisch Koningschap komen zou.

Wij hebben in dit gedeelte een kort overzicht van de hele Christologie (leer van Christus): 1) wat Christus in Zijn persoon is; 2) wat Hij voor ons is (Openbaarder van God, verzoener van de zonden); 3) in welke toestand Hij verheven is. Nu is het van groot beland een ware, bijbelse, waardige voorstelling van Christus te hebben; want hoe meer Christus voor ons betekent, des te meer is voor ons Zijn woord, een des te heiliger voorbeeld is Hij voor ons, des te meer kracht gaat van Hem over ons uit en des te onbeperkter vertrouwen kunnen wij op Hem stellen.

4. Zoveel treffelijker, verhevener en hoger in waarde geworden dan de engelen, die toch anders voor de hoogste wezens in de geschapen wereld worden gehouden (1 Petr. 1: 12 Gal. 1: 8), als Hij in het woord "Zoon van God" (Luk. 1: 31 Joh. 1: 49) uitnemender naam boven hen geërfd heeft, die volgens de naam, hun in de Schrift gegeven, toch altijd slechts als boden of dienaren van God worden voorgesteld (vs. 7 en 14). In alle profetische teksten die van Hem getuigen, wordt Hij met de naam aangeduid die zegt wat Hij naar Zijn wezen zijn zou.

a) Filipp. 2: 9

Onder de openbaringen van God in het Oude Verbond, waarvan de schrijver in vs. 1 in de eerste plaats, wat hen allen samen aangaat, gesproken heeft, was in roem geen aan de Mozaïsche gelijk, daar deze niet slechts door een door Gods Geest verlichte mens, d. i. één van de daar genoemde profeten, maar volgens de algemene Joodse mening behalve door Mozes ook door engelen was gegeven. Evenals daarom de schrijver eerder het verhevene van Christus als de Zoon van God boven de profeten heeft aangewezen, zo wordt hij er natuurlijk verder toe gebracht om ook het verheven zijn van Hem boven de engelen voor te stellen. Dit geschiedt door het woord van dit vers, dat grammatisch nauw met het vorige verbonden is en tot vervollediging van de reeds gegeven karakteristiek dient, doch tevens, logisch beschouwd, voor de volgende uiteenzetting, dat het eerste gedeelte van de brief vormt (vs. 5-hoofdst. 2: 18 het thema aan de hand geeft.

Het subject, waarvan gezegd wordt dat het boven de engelen staat, is niet zozeer de Zoon van God als het Woord, dat in het begin bij God en God was, maar integendeel de mensgeworden Zoon van God in Zijn eigenschap als Middelaar van de openbaring van het Nieuwe

Testament. Dit blijkt deels uit het verband en de gedachtengang, deels uit de uitdrukkingen "treffelijker geworden, " en "uitnemender naam boven hen geërfd heeft. "

B. Het eerste deel, dat nu volgt, het dogmatische, neemt dadelijk vanaf het begin de reeds uitgesproken gedachte op van de heerlijkheid van Christus als boven die van de profeten, Levieten en engelen verheven. De gedachte wordt uitgewerkt, terwijl onophoudelijk vermaningen worden ingevlochten. Echter wordt naar de waardigheid, die aan de personen met wie Christus wordt vergeleken, toegekend wordt, een enigszins andere opeenvolging dan eerst in acht genomen, doordat de heerlijkheid van de Heere boven die van de profeten verheven, vooral gesteld wordt tegenover de waardigheid van Mozes en Jozua en midden tussen Zijn heerlijkheid, die Hij boven engelen en Levieten heeft.

I. Vs. 5. -hoofdst. 2: 18. Christus' verhevenheid boven de engelen. Bij de openbaring van het Oude Testament hebben eens engelen meegewerkt (Hand. 7: 53 Gal. 3: 19) en daardoor is zij zeker zoals Israël vanouds zich daarvan bewust is geweest, van buitengewone waarde; maar wat een geheel andere heerlijkheid in vergelijking met de engelen komt toch Christus de Middelaar van de nieuwtestamentische openbaring toe!

A. Vs. 5-14. Van hetgeen de schrijver hiervoor aan het einde van de inleiding gezegd heeft, gaat hij aanstonds verder zonder ergens de overgang aan te duiden, naar het eerste punt dat hij in zijn geschrift denkt uiteen te zetten. De rede begint met een "want, " zo nauw sluit dit gedeelte aan bij het vorige. En nu worden ook werkelijk eerst de beide stellingen, in vs. 4 vervat, uit de Schrift bewezen, doch in omgekeerde volgorde. Eerst is sprake van de hogere naam, die Christus boven de engelen heeft geërfd, vervolgens van de veel meer verheven staat, die Hij in vergelijking met hen inneemt (vs. 5 en 6). Nu volgt, weer op grond van de Schrift, een voorstelling van het wezen van de engelen en wordt nu daaraan het wezen van de Zoon, als de goddelijke, onveranderlijke en onvergankelijke Heerser tegenovergesteld (vs. 7-12). In omgekeerde volgorde wordt vervolgens tegenover de waardigheid van de Zoon als Heerser, de plaats van de engelen als dienaren zowel in betrekking tot Godq als in betrekking tot de voor de zaligheid bestemde mensen voorgehouden en zo de bewijsvoering voor het gezegde in vs. 4 besloten (vs. 13, 14).

5. Want (om nu nader te spreken over deze naam, die Hem hoog boven alle engelen verheft) tot wie van de engelen, als één persoon, heeft Hij, de Heere God, in de Heilige Schrift (2 Kor. 6: 2; 2 Tim. 3: 16 ooit op enige plaats van het Oude Testament gezegd wat Hij in Ps. 2: 7 zei tot de Messiaanse Koning, die Hij over Zijn heilige berg Zion gezalfd heeft? Daar betuigt Hij: "Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U verwekt. " En opnieuw zegt Hij ten opzichte van deze Koning, die uit Davids geslacht zou voortkomen en Davids troon op die wijze zou innemen dat aan Zijn Koninkrijk geen einde zou zijn, volgens de aan David geschonken belofte in 2 Sam. 7: 14 : "Ik zal Hem tot een Vader zijn en Hij zal Mij tot een Zoon zijn" en zo kan eveneens worden gevraagd: Tot wie van de engelen heeft God Zich ooit in zo'n betrekking geplaatst als van Vader tot Zoon, zoals Hij hier omtrent de Messiaanse Koning doet?

De omstandigheid dat in het Oude Testament nu en dan ook de engelen "zonen van God" worden genoemd (Job 1: 6; 2: 1; 38: 7 verzwakt de bewijskracht van deze teksten geenszins. Het "tot wie van de engelen" wijst aan dat niet aan een naam kan worden gedacht die aan alle engelen samen gemeen is. Alleen dan zou het woord van de schrijver onjuist zijn, als in het Oude Testament een tekst werd gevonden, waarin een afzonderlijke engel in een betekenis, die hem boven de anderen verhief, Gods Zoon werd genoemd en in de nauwste betrekking tot God werd geplaatst. Zo'n tekst is echter nergens te vinden, alleen aan de toekomstige Messias

geeft God in de aangehaalde teksten de naam van Zoon op een wijze dat Hij Hem daardoor boven alle andere personen verheft en Hem een verhouding tot God toeschrijft, die Hem alleen toekomt.

Net als Paulus in Hand. 13: 33 (vgl. Rom. 1: 4), zo verklaart ook hier de schrijver de tekst Ps. 2: 7 als het plaatsen van Christus in Zijn Koninklijk ambt na Zijn opstanding, maar niet als de eeuwige verwekking van de Zoon door de Vader. Dat stellen in Zijn Koninklijke waardigheid was geen bloot uiterlijk feit, maar in zoverre inderdaad een verwekking, als daardoor de menselijke natuur van de Heere in het volle bezit van alle goddelijke eigenschappen, tot de hoogste volmaking kwam, tot de volle heerlijkheid van God als het ware werd geboren.

Beter toch zal men het "heden heb Ik U verwekt" toepassen op de dag van de inleiding van de Messias als van de theocratische Heerser uit Davids zaad in het bewustzijn van het volk van God door het woord van de openbaring (vgl. Jak. 1: 8). Op de dag, waarop het in de tweede tekst aangehaalde woord tot David kwam, waarin hem een Zoon werd beloofd die tot God in betrekking als Zoon zou staan, ontving deze Zoon van David de verwekking als Zoon van God.

Het vraagteken moet ook bij de tweede tekst worden gedacht: het is een vraag van gelijke inhoud, maar bestaande uit twee helften.

6. En als Hij weer de Eerstgeborene, waarvoor Hij Hem in Ps. 89: 27v. verklaart, die in betrekking als Zoon tot Hem zou staan, in tegenstelling tot anderen die ook koninklijke waardigheid bezitten, in de wereld brengt, zegt Hij, volgens de Griekse vertaling van Deut. 32: 43 : "En dat alle engelen van God Hem aanbidden. " Dit nu heeft plaatsgehad, toen in de Kerstnacht de hele menigte van hemelse legerscharen de geboren Zoon met hun lofzangen eerde (Luk. 2: 13v.).

Als tekst, die de schrijver hier op het oog zou hebben, wordt veelal het woord Ps. 97: 7 Ps gehouden: "buigt u neer voor Hem, al gij goden! " waar de Septuaginta voor "goden" "al Zijn engelen" heeft. Maar behalve andere redenen leidt reeds het vooraangeplaatste "er" er toe om aan de tekst Deut. 32: 43 volgens de Griekse vertaling van het Oude Testament te denken. Deze heeft namelijk in plaats van de zin: "juicht gij heidenen, met Zijn volk" (liever "over Zijn volk deze viervoudige zin: "verheugt u, gij hemelen, met Hem en alle engelen van God zullen Hem aanbidden, verblijdt u, gij heidenen met Zijn volk en alle kinderen van God zullen Hem heerlijkheid geven. " Deze uitbreiding is een mozaïek uit Jes. 44: 23 ("zingt met vreugde gij hemelen! Ps. 97: 7 ("buigt u neer voor Hem, al gij goden en Ps. 29: 1 ("geeft de Heere, gij kinderen van de machtigen, geeft de Heere eer en sterkte. Nu was in de Joodse synagoge die uitbreiding met het gehele lied van Mozes in zo’n algemeen liturgisch gebruik, dat, evenals Paulus in Rom. 15: 10 de derde strofe, zo hier de schrijver van de eerste brief aan de Hebreeën de tweede kon behandelen als een voor de Joden welbekend woord van de Schrift. Nu slaat het "Hem, " dat aanduidt wie de engelen van God moet aanbidden, in de aangehaalde tekst wel eerst op God, de woorden staan echter in rechtstreeks verband met hetgeen God door het gericht over de volken van de wereld tot redding van Zijn zwaar bezocht volk tenslotte doen zal en daar Hij dat door Zijn Zoon, de Messiaanse Koning van Zijn volk, doet, komt volgens een door de Joden erkende grondstelling deze zelfde aanbidding de engelen toe, die voor God zelf wordt geëist. Nu zou men vs. 6 ook kunnen vertalen; "En als Hij weer de Eerstgeborene in de wereld zal gebracht hebben, zegt Hij enz. ", dat dan op de wederkomst van Christus zou slaan, waarbij alle heilige engelen als Zijn dienaars en volvoerders van Zijn gericht Hem in aanbidding zullen vergezellen (Matth. 13: 41v. ; 25: 31). Hebben wij nu echter

in het vorige vers: "heden heb ik U verwekt" met Moll als de eerste invoering van Gods Zoon in de wereld, op de inleiding in het geloofsbewustzijn van het uitverkoren volk verklaard, zodat dit voortaan op Christus hoopte en in zijn verdere ontwikkeling van de mannelijke Zoon als het ware zwanger was (Efez. 1: 12 Openb. 12: 2), zo kan het "als Hij weer de Eerstgeborene inbrengt" op de geboorte van Christus slaan, zoals wij hierboven in de verklaring hebben voorgesteld (Gal. 4: 4 Openb. 12: 5 van de hemelse engelenscharen, waarin het "alle engelen van God zullen Hem aanbidden" bij de inleiding van Christus in de wereld werkelijk verwezenlijkt werd, was overal, zeker in de gemeente te Jeruzalem bekend en misschien juist daar evenzo bij de godsdienstige samenkomsten van de christenen in liturgisch gebruik, als in de Joodse synagoge het lied van Mozes en van deze gemeente, waarbij overigens ook de geschiedenis van de kindheid en jeugd van de Heere in levendige herdenking bleef, heeft Lukas dit in zijn evangelie mede opgenomen (Luk. 1: 1-4). Ons lijkt zo’n aanhaling door de schrijver van onze brief veel overtuigender voor de lezers, zoals hij die voor zich had, als het slaat op iets verledens, dat reeds lang geloofd was en reeds in het loflied van Zacharias (Luk. 1: 68vv. als begin van de vervulling van het woord van de belofte in het lied van Mozes (Deut. 32: 40-42), dan wanneer hij hen gewezen had op iets dat nog toekomstig was, dat aan het einde van de wereld zou plaatshebben en waarvan de lezers toch bij hun wankelend en twijfelend geloof niet wisten of zij het nog met vertrouwen mochten verwachten of niet.

Het woord "gij" wordt in de grondtekst uitgedrukt en dit heeft een bijzondere nadruk, zodat wij dit zo moeten opvatten: "Gij", Gij alleen, zijt mijn Zoon, Gij zijt mijn Zoon, op zo’n wijze en in zo’n verheven zin, als niemand anders mijn Zoon is (vergel. Gen. 49: 8). Maar in welke zin is Christus Gods Zoon? In een eigenlijke of overdrachtelijke betekenis? Dit moet blijken uit de volgende uitdrukking: "Ik heb U verwekt, " want dit verwekken wordt hier genoemd als de grond en reden van Christus’ goddelijk Zoonschap. Het Hebreeuwse woord wijst ons in de eigenlijke zin naar de natuurlijke geboorte, het wordt niet alleen gebruikt van het baren van vrouwen, maar ook zeer dikwijls van het verwekken van de mannen (vergel. Gen. 5: 9, 10). Het is dus alsof God de Vader zei: Gij zijt mijn Zoon, die Ik verwekt en uit Mijn eigen wezen voortgebracht heb; Gij zijt mijn Zoon in dezelfde allereigenlijkste zin, als waarin een mens de zoon is van zijn vader, die hem verwekt en voortgebracht heeft. De tijdsbepaling "heden" schijnt ons een gebeurtenis aan te wijzen die in de tijd is voorgevallen. Doch de Hebreeuwen hebben geen woord dat eigenlijk de eeuwigheid betekent en daarom zijn zij genoodzaakt die te omschrijven met woorden aan de tijd ontleend (vergel. Dan. 7: 9 Mich. 5: 1). Dit erkennen de Joden volmondig. "Heden" (zegt Philo) betekent de onbegrensde eeuwigheid, die geen einde heeft. Inderdaad de eeuwigheid is een voortdurend heden, waarin geen gisteren of morgen, geen verleden noch toekomende tijd plaats heeft. Hier komt nog bij dat het woord heden, in ons geval, veel sterker is dan als er stond van eeuwigheid; want de verwekking van de Zoon is een voortdurende, steeds blijvende daad, die daarom niet krachtiger kan worden uitgedrukt dan met een woord dat een altijd tegenwoordige tijd aanduidt.

7. En tot de engelen zegt Hij (vs. 5) wel in Ps. 104: 4 : "Die Zijn engelen maakt tot geesten ("winden en Zijn dienaars tot een vuurvlam. " Dat zijn zij naar hun wezen en de werking van hun macht en hiermee zegt Hij iets zo groots van hen, dat men zou denken, de rede kan niet hoger stijgen en geen natuur kan als heerlijker worden voorgesteld.

Om het leven, de grootheid en heerlijkheid van de natuur van de engelen te beschrijven kiest de Psalmist datgene uit de stoffelijke natuur tot een vergelijkend beeld wat in onze beschouwing daarvan het minst lichamelijk en aards, maar in zijn kracht en werking het machtigste en onweerstaanbaarste is: wind en vuurvlammen. Het eenvoudige, het fijne, het

onzichtbare, het reine, het machtige, het snelle van de natuur van die verheven wezens kon geen ander beeld op aarde zo schoon en zo waardig voorstellen als dit. Ook is er geen scherp en diep nadenken nodig om dit beeld te verstaan, het ontwikkelt zich vanzelf. Om echter niet zonder indruk te blijven van het verhevene en eervolle dat met dit beeld van de engelen wordt gezegd, moeten wij het plaatsen tegenover het beeld waarmee de menselijke natuur en het menselijk wezen wordt vergeleken (Ps. 103: 14vv. Job 14: 1v.), tegenover verwelkende bloemen en verdwijnende schaduwen. Wat een onmetelijk onderscheid met het oog op kracht en werking, op glans en heerlijkheid tussen de grashalm, die zo gemakkelijk vertreden of zo spoedig verdord is en de bloem, die in weinige dagen verwelkt, of de schaduw, die zo spoedig zonder spoor van leven en werken verdwenen is en daartegenover de stormwind, die de zee in beweging brengt, bossen neervelt, steden verwoest en de vlam in haar verhelderend licht, haar verwarmende gloed, haar liefelijke, heldere glans, of in haar vreselijke verwoestende heerlijkheid! Wat een onderscheid tussen de zondige en sterfelijke mens op aarde en de onzondige, onsterfelijke, heilige en heerlijke engelen van God in de hemel!

Waarschijnlijk dacht de schrijver in het bijzonder aan de Sinaïtische wetgeving, die door bemiddeling van de engelen volgens hoofdst. 2: 2 was gegeven en waarbij volgens Ex. 19: 16vv. (vgl. hoofdst. 12: 18vv.) God in storm en vuur neerdaalde op de berg.

Misschien komt hierbij ook de geschiedenis in 1 Kon. 19: 9vv. in aanmerking.

8. Maar tot de Zoon zegt Hij nog veel meer, als Hij Hem in Ps. 45: 7vv. rechtstreeks als God aanspreekt en Hem goddelijke eigenschappen en goddelijke krachten toekent: "Uw troon, waarop Gij als Koning zijt gezeten (Luk. 1: 32), o God, is in alle eeuwigheid, net als het rijk van God zelf (Dan. 6: 23; 7: 27
van uw Koninkrijk, de scepter,
zoals Gij die in Uw rijk draagt, is een rechte scepter, één die noch naar de rechter noch naar de linkerhand overbuigt.

9. Gij hebt in Uw leven op aarde rechtvaardigheid liefgehad en ongerechtigheid gehaat, zoals dat het goddelijk wezen meebrengt (Ps. 5: 5 Jes. 61: 8); daarom, tot belonende onderscheiding daarvoor, heeft U, o God, Uw God gezalfd, toen Hij U op Uw troon (vs. 8) verhief (Hand. 2: 36; 4: 27
van de vreugde, tot het voeren van een
bestuur dat voor de onderdanen tot enkel zegen en zaligheid was en dit boven Uw medegenoten, boven alle andere vorsten.

De schrijver beschouwt duidelijk Psalm 45 niet als eenvoudig typisch Messiaans, maar als direct of profetisch Messiaans en vindt nu in de aanspraak "o God! " degene die in Jezus verschenen is, de nu op de troon van de majesteit in de hemel verhoogde Christus rechtstreeks God genoemd. Hij staat met deze opvatting op oud profetische bodem, want reeds Jesaja brengt in hoofdst. 61 van zijn profetie woorden van de Psalm op de Knecht van de Heere, de door God Gezalfde over, zoals ook de uitdrukkingen "raad, sterke God" in Jes. 9: 6 en "sterke God" in hoofdst. 10: 21 op het "o Held! " in vs. 4 en de aanspraak "God" in vs. 7 van onze Psalm terugzien en het gezegde in Zach. 12: 8 "en het huis van David zal zijn als goden (als huis van God), als de Engel van de Heere voor hun aangezicht, " hangt eveneens hiermee samen. De oudtestamentische profetie onderscheidt in de Koning, waarop Israël de hoop van zijn heerlijkheid heeft gevestigd, een goddelijke en een menselijke zijde; evenzo ook volgens onze schrijver de hier aangehaalde Psalm. Volgens de ene heet Hij God (vgl. Jer. 23: 6), volgens de andere is Hij Gods Gezalfde. Als zodanig nu is Hij boven Zijn medegenoten,

waarbij men zeker aan de koningen van de aarde, aan alle door God aangestelde aardse machten moet denken, gesteld, terwijl God Hem ten gevolge van het feit dat Hij gerechtigheid heeft liefgehad en ongerechtigheid gehaat, voor hen allen met de olie van de vreugde gezalfd heeft: want het is het liefelijkste, zaligste, roemrijkste van alle koninkrijken dat voor Hem, de Verhoogde weggelegd is. De aard van dit Koningschap wordt van verschillende zijden beschreven; de hoofdzaak voor onze schrijver is echter dat Hij, die zo eindeloos en rechtvaardig en heilig en zalig heerst, God heet en in een verhouding van God tot God staat, dat is het toppunt van Zijn verhevenheid boven de engelen.

10. En verder zegt Hij tot de Zoon in Ps. 102: 26-28, Hem, zoals hiervoor met "God" nu met "Heere", d. i. de HEERE ("Ge 2: 6" en "Ps 110: 1 aansprekend: "Gij Heere ("Ps 102: 27 hebt in het begin de aarde gegrond en de hemelen zijn werken van Uw handen.

11. Die, dat is de hemelen (Jes. 34: 4) en daarmee natuurlijk ook de aarde (Jes. 51: 6 Openb. 20: 11), zullen vergaan (Matth. 24: 35), maar Gij blijft altijd en zij zullen allen als een kleed verslijten, dat door lang gebruik is afgedragen en nu wordt afgelegd om tegen een nieuw en beter verruild te worden (Jes. 65: 17; 2 Petr. 3: 13

12. En als een dekkleed of mantel zult Gij ze ineenrollen (vgl. Jes. 34: 4) en zij zullen ten gevolge van deze daad veranderd worden, van aard en gesteldheid verwisselen, maar Gij zijt dezelfde en uw jaren zullen niet ophouden; nooit zal daar een einde aan komen.

De christenen uit de Joden te Jeruzalem en in het heilige land, tot wie de schrijver zijn woord richt, hingen nog sterk de verkeerde Schriftopvatting van de Joodse Schriftgeleerden aan, in wier school zij waren gevormd. Dat was niet meer de opvatting van de Schrift als van de profeten, zoals wij reeds eerder zagen bij de tekst uit Psalm 45: 7v. Heb 1: 9 en zoals wij ook ten opzichte van Ps. 102 bij Jesaja zagen, waarnaar hetgeen in de Schrift wordt gezegd van de HEERE, die tot Zijn volk kwam als van de Zoon van God, de Knecht van de Heere, de Messias, moet worden verklaard, in wie toch de toekomst van de HEERE wordt teweeggebracht. De schriftverklaring was oorspronkelijk zo christologisch geweest, dat bijv. Deut. 32: 39 ook nog later in de Joodse synagogen zo verklaard werd: "Als het woord van de HEERE Joh 1: 1 openbaar zal worden om Zijn volk te verlossen, zal Hij (de HEERE) tot alle volken zeggen: "Ziet nu, dat Ik ben die is en die was en die zijn zal en er is geen ander God is behalve Mij. Ik in Mijn woord (de Logos) maak dood en maak levend; Ik heb geslagen het volk van het huis van Israël en Ik genees het aan het einde van de dagen en er is niemand die redt uit de handen van God en Zijn legerscharen, die zich tegen hen in slagorde zullen stellen. " Maar de Schriftopvatting van de latere schriftgeleerden en farizeeën was ten gevolge van een abstract monotheïsme, evenals ook het vulgaire rationalisme aan het einde van de vorige en aan het begin van deze eeuw dat huldigde, zover van dat van de profeten verwijderd, dat de farizeërs in het onderzoek dat Jezus in Matth. 22: 41vv. bij hen hield, zeer beschaamd werden. Als voor hen de naam van Messias als van Zoon van God een zo gewone was dat het één voor hen evenveel zei als het andere (Joh. 1: 49 Matth. 14: 33), dan erkenden zij toch dat Zoonschap van God niet in zijn eigenlijke, ware betekenis Mt 16: 16 en veroordeelde de hoge raad Jezus als godslasteraar omdat men Hem, ook als Hij Zich voor Messias verklaarde, toch meende het recht niet te mogen toestaan om Zich in een hogere zin dan waarin men nu eenmaal het Zoonschap van de Heere van de Messias opvatte, voor Gods Zoon te verklaren (MATTHEUS. 26: 63vv. Joh. 19: 7), zodat men dus eigenlijk niet wist wat men deed (Luk. 23: 34). Voor de eerste christelijke gemeente nu was Jezus Christus, haar Heer, krachtig bewezen Zoon van God te zijn naar de Geest van de heiligmaking uit de opstanding van de doden (Rom. 1: 4); maar de latere Jeruzalemse gemeente in die tijd, waartoe onze brief aan de

Hebreeën behoort, was sedert farizees-wettische geest bij hen de overhand had gekregen, in haar denkwijze omtrent de persoon van Christus ook meer en meer tot het standpunt van het toenmalig ebionitisme verzonken. Door deze stroming werd Hij gehouden voor een uitnemend mens, die bij de doop goddelijke kracht had gekregen, maar toch werd Hij voor een mens gehouden en het bestaan van een wezenlijke goddelijke natuur in Hem geheel ontkend. Hierdoor wordt het dan verklaarbaar dat deze gemeente, toen de zware beproeving die boven bij vs. 2 Heb 1: 2 genoemd is, over hen kwam, omtrent het christendom in twijfel kon komen en in gevaar om tot het Jodendom terug te keren, als de meer schitterende, meer bevestigde en een beter lot aanbiedende godsdienst. Hierdoor wordt het dan ook verklaarbaar waarom onze schrijver het artikel van Christus als Zoon van God zo zeer op de voorgrond plaatst en dat in zijn ware betekenis zo uitvoerig uit oudtestamentische bijbelplaatsen voorstelt, op grond van een schriftverklaring, door de profetische opvatting en verklaring gewettigd. Was nu eerst van deze zijde in het ebionitisme van de gemeente, in het armzalige van haar voorstellingen omtrent de goddelijke persoon van Christus bres geschoten, dan kon het overige bolwerk van hun vastigheden tegen hetgeen de leiding van de Heere nu met haar voorhad, eveneens neergeworpen worden.

13. En tot wie van de engelen heeft Hij ooit gezegd, zoals Hij in Ps. 110: 1 tot Hem zegt, die David in de Geest zijn Heer noemt (MATTHEUS. 22: 41vv.):
a) "Zit aan Mijn rechterhand, totdat ik uw vijanden zal gemaakt hebben tot een voetbank voor Uw voeten? "

a) Hand. 2: 34; 1 Kor. 15: 25

14. Zijn zij, de engelen, niet integendeel, zoals behalve uit Ps. 104: 4 ook uit Ps. 34: 8; 91: 11vv. allen, zelfs de voornaamste onder hen niet uitgezonderd, dienende geesten die door God, als Hij ze tot Zijn dienst wil gebruiken, uitgezonden worden omwille van degenen die de zaligheid, door de boven hen verheven Zoon voor de wereld verworven, beërven zullen?

Op de twee eerste paren van antithesen (vs. 5, 6 en 7-12), die Zoon en engel tegenover elkaar stellen om de verhevenheid van de Zoon en Zijn naam boven de engelen voor te stellen, volgt in vs. 13v. een derde soortgelijk paar. De voortgang is dus chiastisch (kruisweegs): eerst worden tegenover de Zoon de engelen, dan tegenover de engelen de Zoon, nu weer tegenover de Zoon de engelen gesteld. Geen Psalm wordt in het Nieuwe Testament zo dikwijls (niet minder dan tien maal: MATTHEUS. 22: 44 Mark. 12: 36 Luk. 20: 42 Hand. 2: 34v. 1 Kor. 15: 25 Hebr. 1: 13; 10: 12; 5: 6; 7: 17 en 21 geciteerd als de 110e, waarnaar de schrijver hier verwijst. Ook staan alle nieuwtestamentische teksten, die over Christus zitten aan de rechterhand van God spreken in rechtstreekse betrekking en in verband met deze Psalm, waarin dat nieuwtestamentische feit het eerst deze uitdrukking heeft gevonden. Hij werd dus in de tijd van Jezus en de apostelen voor de Messiaanse hoofdpsalm gehouden.

Hoe de engelen geheel anders deelnemen aan het werk van God tot zaligmaking zegt de schrijver met zijn eigen woorden: zij zijn "dienende geesten, " dit is het eerste; "tot dienst uitgezonden" is het tweede; "omwille van degenen die de zaligheid beërven zullen, " het derde. Zij die zelf geen redding nodig hebben, worden, daar de wil van God alleen doelt op een redding van de mensheid die in de dood ligt, van daar waar de mens Jezus aan de rechterhand van God op de troon zit, tot dienst van degenen ontboden, voor wie die redding bedoeld is.

De aanroeping van engelen als helpers in de nood of als middelaars ter zaligheid is even verwerpelijk als de loochening van hun bestaan of van het gebruik van hen door God in Zijn dienst terwille van hen die de zaligheid zullen beërven, onbijbels is. De hun hierdoor aangewezen plaats sluit elke hun te wijden cultus uit, terwijl aan de andere kant hun gesteldheid als geesten de zinnelijke voorstelling van hun gedaante naar het gebied van de fantasie en van de kunst verwijst, maar hun gebruik ten dienste van God een voorbijgaande verschijning en werkzaamheid op aarde in de meest verschillende vormen mogelijk maakt.

In oude tijden werden de kinderen van God met hun zichtbare verschijning bevoorrecht en heden ten dage is de hemel, hoewel voor ons onzichtbaar, nog steeds geopend en de engelen van God klimmen op en dalen neer voor de Zoon van de mensen en bezoeken de erfgenamen van de zaligheid. De serafs vliegen nog met brandende kolen van het altaar om de lippen van uitverkoren mensen aan te roeren. Indien onze ogen geopend waren, zouden wij vurige wagens en paarden rondom de dienstknechten van de Heere aanschouwen; want wij zijn gekomen tot de vele duizenden van de engelen, die allen wachters en beschermers van het koninklijke zaad zijn. Het is geen dichterlijke figuur, wanneer Spencer zegt:

Zie, hoe ze vaak op gouden wiek de lucht Doorklieven, als vervolgers in hun vlucht, Die tegen ‘s vijands heir ons helpen strijden!

Tot wat een hoge eer worden de uitverkorenen verwaardigd, daar de schitterende hemelgeesten hun dienaren worden! In wat een verheven gezelschap zijn zij opgenomen, sedert zij gemeenschap hebben met vlekkeloze hemelingen! Hoe goed worden wij verdedigd sedert de twintigduizenden van Gods wagens tot onze verlossing gewapend zijn! En aan wie zijn wij dit alles verschuldigd? Laat de Heere Jezus Christus ons voor eeuwig dierbaar zijn, want door Hem zijn wij gezet in de hemelen, ver boven alle machten en krachten. Hij legert Zich rondom degenen die Hem vrezen.

De engelen blijken in de Heilige Schrift zeer voortreffelijke wezens te zijn, in sterkte en kracht meer dan de mensen; als geesten, d. i. als wezens die, indien zij ook tot handhaving van hun persoonlijkheid een zeker orgaan nodig hebben, nochtans geen ander dan een zeer geestelijk bekleedsel (d. i. een geheel ander dan ons zinnelijk lichaam ook na de verheerlijking) bezitten. Zij zijn door God geschapen voor de eeuwigheid, hebben dus een bestaansbegin gehad, maar zullen geen levenseinde hebben, behoren tot een andere kring van voorwerpen dan wij, d. i. niet tot de zinnelijke en zienlijke, maar tot de onzichtbare wereld, die in de Schrift de hemel genoemd wordt; nochtans kunnen zij met de zinnenwereld in aanraking komen, daarin verschijnen en een zekere werking uitoefenen. Deze verschijningen zijn geen uiterlijke vertoningen van hun innerlijk wezen, die om gezien en doorzien te worden zonder twijfel die trap van gelijkheid aan hen vereisen, die aan de gelovigen als toekomstig beloofd is; maar aanneming van gedaanten, waarin zij zich, sprekend en handelend, aan mensen kunnen tonen en waarbij de glans en heerlijkheid die hen omstraalt met een onweerstaanbare indruk op hun heiligheid en hemelse herkomst wijst. De voorstellingen van hun persoon als met veel vleugels, ogen en dergelijke, duidt op de eigenschappen die in hen en op de werkzaamheden, waartoe zij geroepen zijn. Hun werking is aan de wil van God onderworpen, niet onbeperkt, niet onweerstaanbaar, niet rechtstreeks als van dienaren van de voorzienigheid, dienaren van de Geest van God, niet als van zijn plaatsvervangers. Zoals al wat God geschapen heeft, zo zijn ook de engelen oorspronkelijk goed. De goede, want niet allen hebben de goede oorsprong bewaard, de goede engelen, van wie wij hier alleen spreken willen, zijn ook door keuze goed gebleven en nu voorts aan geen verandering onderworpen, maar in het goede bevestigd. God ziet altijd dat zij goed zijn. Als er gezegd wordt dat Hij ook

vlekken in hen ziet, is er geen sprake van zondesmetten, maar van een, alleen tegenover Zijn volstrekte volmaaktheid uitkomende, betrekkelijke onvolmaaktheid. In de Schrift dragen zij de schoonste namen van godebehagelijkheid, heiligheid, heerlijkheid, kracht. Zij heten heilige engelen, uitverkoren engelen, engelen van het licht, Gods kinderen, krachtige helden, engelen van Gods kracht. Zij worden voorgesteld als ziende het aangezicht van God, als begerig in te zien in Zijn genadebesluiten; als degenen die God eeuwig loven, geen rust hebben dag of nacht, Gods woord doen en de stem van Zijn woord gehoorzamen; voorbeeldig voor allen die daar op aarde tot God zeggen: Uw wil geschiede. Hun gelijk te zijn, wordt als een trap van hoge zaligheid en heerlijkheid voorgesteld. Zij vermeerderen niet, maar zijn als een enorme hemelse legermacht; Enochs profetie spreekt van vele duizenden. Daniëls gezicht van duizend maal duizenden en tienduizend maal tienduizenden; wie herinnert zich niet het aandoenlijk woord van zijn Zaligmaker in Gethsémané, waarin Hij van meer dan twaalf legioenen engelen sprak. Zij zijn, hoewel gelijk in heerlijkheid en roeping, verschillend, zoals de voorstelling van een leger meebrengt en de namen en titels van aartsengelen, overheden, machten, tronen en heerschappijen ons tonen. Als zodanig verkondigen zij allen en loven zij de macht en de heerlijkheid en de wijsheid en de liefde van Hem, die alleen onsterfelijkheid heeft en een ontoegankelijk licht bewoont, die geen mens gezien heeft, noch zien kan en voor wie ook de hoogst verhevenen uit hun talloze menigte het aangezicht als met vleugels bedekken. De engelen, heilige, heerlijke, krachtige, hoogste van de geschapen wezens, zijn in hun onderscheiden, ook in de hoogste rangen, gedienstige (dienstdoende) geesten. De naam zelf van engelen betekent: boden, gezanten. Zij worden voorgesteld als staande voor de troon, waarop God in de almacht en rust van Zijn heerlijkheid gezeten is; staande, met de uitdrukking van de diepste eerbied, de gehoorzaamste bereidwilligheid. Denk aan de serafim bij Jesaja: ieder had zes vleugels, met twee bedekte hij zijn aangezicht en met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij. Zij dienen Gods voorzienigheid, Gods openbaring, Gods raad, als noodzakelijk en ook als gewillig dienende. Daarin is hun zaligheid en hun heerlijkheid; daarin hun bestemming. Hun volkomen vrijheid is gewillige afhankelijkheid van de Allerhoogste, die hen tot Zijn dienst geschapen en geroepen heeft en gebruikt; die Zijn engelen maakt tot geesten en Zijn dienaren tot een vuurvlam. Zoals de natuur met haar ingeschapen krachten Gods wil gehoorzaamt, zo gehoorzamen Hem in de engelen de persoonlijke krachten van de geestenwereld, doch niet blindelings, maar aanbiddend, maar eenswillend, maar lovend en dankend. Zelf dienend en aanbiddend, zoals het aan het schepsel, ook op de hoogste trap van de geschapen wezens betaamt, komt dus aan de engelen, ook niet aan de verhevenste onder hen, enige dienst of enige aanbidding toe. De heerlijke engel, die zulke heerlijke dingen aan de apostel-profeet toont, wijst haar met siddering af en noemt zich zijn medediensknecht en die van zijn broeders. Van de engelen staat geschreven dat zij tot dienst uitgezonden worden, ten behoeve van hen die de zaligheid beërven zullen, d. i. van allen die tot het Godsrijk behoren, waartoe zij behoren. En deze dienst is in hun betrekking gegrond. Er is geen twijfel of het Godsrijk heeft, zoals een algemene zaligheid, het genot van de liefde van God en ook één enig doel: Gods hoogste verheerlijking. God is het heerlijk middelpunt en rondom Hem bewegen zich al de Zijnen, engelen en mensen, in een gesloten kring. De mens, naar Gods beeld en gelijkenis geschapen om de kroon van de zichtbare schepping, ja van alle geschapen wezens te zijn, was zonder twijfel, zoals de lust en liefde van God, zó ook de lust en liefde van Zijn engelen. Als deze "gejuicht hebben bij het leggen van de hoeksteen van de aarde, " veel meer hebben zij zonder twijfel gejubeld toen uit het stof van de aarde dit heerlijke wonder van Gods scheppende almacht verrees. Helaas! De zonde, die zo droevig een scheiding maken moest tussen God en de mens en hem aan de dienst van de boze engelen verbond, stelde ook een kloof tussen hem en de goede engelen. God dreef de mens uit de hof van Eden en het aangezicht en vlammig zwaard van de cherubim, die de hof bewaakten, moest tegen de mens zijn. De mensheid behoorde rechtens niet meer tot het

Godsrijk: zij moest er toe hersteld, toe teruggebracht worden. En diezelfde Middelaar, die de tot dat heil bewaarde mensheid met God verzoende, verzoende ook mens en engel. Het grote huisgezin van de Godsgemeente, waarin de verloste mensen weer de kinderen en de engelen de dienaren zijn zouden, werd door hem tot liefde en gemeenschap hersteld. Dit was "de verborgenheid van Zijn wil naar Zijn welbehagen, dat Hij voorgenomen had in Zichzelf, om in de bedeling van de volheid van de tijden weer alles bijeen te vergaderen in Christus zowel wat in de hemel als wat op de aarde is"; Zijn welbehagen dat in Christus al de volheid wonen zou en dat Hij door Hem vrede zou maken door het bloed van Zijn kruis, door Hem alle dingen verzoenen zou tot Zichzelf, hetzij de dingen die op de aarde, hetzij de dingen die in de hemelen zijn. In Jezus, de Middelaar van het Nieuwe Testament, is de algemene vergadering van de engelen en de gemeente uit de mensen in de hemelen opgeschreven één. Het grootste doel van de verlossing is bereikt, wanneer God te midden van deze ene gemeente van engelen en zalige mensen woont en troont en verheerlijkt wordt, in de meerdere en volmaakte tabernakel, niet met handen gemaakt, waarvan de tent van de samenkomst van God met Zijn volk binnen gordijnen met cherubswerk en tussen de cherubim op het verzoendeksel tronend, een voorafbeelding geweest is. Vandaar dat de hemelse gemeente van de engelen zo’n groot belang stelt in de dingen die van de kerk van God op aarde worden aangediend; dat van de engelen gezegd wordt dat zij "begerig zijn in de raad van het heil een blik te slaan, " dat zij die tot gedurig onderwerp van hun lofzang maken; dat de toevoeging van de volkeren tot de gemeenschap van het heil in de Schrift genoemd wordt "een bekendmaking door de gemeente van de veelvuldige wijsheid van God aan de overheden en de machten in de hemel; "dat er blijdschap is voor de engelen van God over iedere zondaar die zich bekeert, dat zij zich noemen: mededienstknechten van de dienaren van de gemeente op aarde en dat deze wederkerig "engelen van de gemeente, engelen van de Heer van de legerscharen" worden genoemd. Vandaar ook dat hun dienst alleen van hen gevergd en door hen met grote blijdschap verleend wordt, tot het brengen van menige blijde boodschap op aarde, die met de raad van het heil in verband staat; dat de gewichtigste ogenblikken van de voorbereiding en vervulling van dat heil door engelenverschijningen, engelenboodschappen, engelenliederen, engelenprofetiën gevierd worden; dat de vrede op aarde en het welbehagen van God in mensen, om de Zoon van Zijn welbehagen, de hoogste hemelen van het "ere zij God" uit hun mond weergalmen doet. Vandaar dat de uitverkoren engelen op de grote dag van Christus Zijn uitverkoren gemeente uit de mensen tegemoet zullen gaan, met een bazuin van groot geluid en haar bijeen vergaderen uit de vier windstreken, van het ene uiterste van de hemelen tot het andere uiterste; terwijl opnieuw van de heiligen van de aarde gezegd wordt dat zij (in en met Christus) de engelen oordelen zullen. Vandaar tenslotte dat de gedienstige geesten van de hemel, door alle tijden van haar bijeenvergadering, lijden en strijd, tot op de dag van de openbaarmaking van alle dingen toe, de natuurlijke en zeer gewillige beschermers van de gemeente en van haar bijzondere leden geweest zijn, die voor en met haar tegen de wereld en de boze gestreden hebben, strijden en zullen strijden, totdat de grote stem in de hemel gehoord wordt: "Nu is de zaligheid en de kracht en het koninkrijk gekomen van onze God en de macht van Zijn Christus, want de aanklager van onze broeders, die hen dag en nacht aanklaagde voor onze God, is neergeworpen. " Vandaar dat wij, zowel vóór en na Christus, zo menig engel tot bescherming en uitredding van zo menig uitverkorene zien uitgezonden; en dat de apostel zich met vertrouwen beroept op de levende geloofsovertuiging van de broeders, aan wie hij schrijft, dat zij niet allen dienstdoende geesten zijn, die uitgezonden worden ten behoeve van hen die de zaligheid beërven zullen.

HOOFDSTUK 2

DE LEER VAN CHRISTUS MOET WORDEN AANGENOMEN

B. vs. 1-18. De christenen te Jeruzalem meenden aan het oudtestamentisch godswoord trouw te moeten blijven, daar het hun van de hemelen was gegeven, zoals door de dienst van de engelen, die bij de openbaarmaking was gegeven, zo vast gewaarborgd was. Bij deze zaak grijpt de schrijver hen nu aan, nadat de verhevenheid van Christus boven de engelen hun uit de Schrift is aangewezen. Hij doet dit om hen te doen weten dat, als zij de afval van dat godswoord reeds als een strafbare zonde beschouwden, zij zich aan een nog zwaardere verantwoording zouden blootstellen, als zij aan de zaligheid, hun in het Nieuwe Testament aangeboden, de rug wilden toekeren. Deze toch was hun eerst door de Heere zelf gepredikt en door Zijn apostelen was zij vervolgens tot hen gekomen. Door tekenen en wonderen en velerlei krachten en gaven van de Geest had God de woorden van het apostolisch getuigenis bevestigd (vs. 1-4). Zij mogen nu echter niet daartegen aanvoeren: ja, als de zaligheid van het Nieuwe Verbond zoveel heerlijker moest zijn dan het woord van God in het Oude Testament, dan hadden veeleer bij de verkondiging daarvan hemelse woorden moeten worden gebruikt, maar niet een Mensenzoon, die beneden de engelen was vernederd en diens menselijke getuigen. Om deze tegenspraak, die hij volgens de hele gesteldheid van de harten van de leden met reden vreest, geheel te weerleggen of te voorkomen, leidt de schrijver hen tot het juist begrip van Gods raadsbesluit tot zaligheid van het menselijk geslacht, dat alleen ten uitvoer kon worden gebracht door de Mensenzoon, die beneden de engelen was vernederd en tenslotte zelfs aan de dood overgegeven (vs. 5-15). Vervolgens zegt hij hun nog in het bijzonder dat deze Zoon van de mensen juist voor hun volk, voor het zaad van Abraham, nog in bijzondere zin één van hun gelijken en een Hogepriester geworden is die hen volkomen helpen kan (vs. 16-18).

1. Daarom, omdat volgens de zojuist aangehaalde bewijsplaatsen uit de Schrift Christus, de Middelaar van het Nieuwe Verbond, zo hoog verheven is boven de engelen, de middelaars van het Oude Verbond, moeten wij, die nu tot het Nieuwe Verbond behoren, nadat wij tevoren leden van het Oude geweest zijn, ons des te meer houden aan hetgeen door ons in deze dagen van het Nieuwe Testament (vs. 2) gehoord is. Daaraan moeten wij ons vasthouden en er ons niet van laten afkeren, opdat wij nooit afdrijven, als door een stroom voortgesleept worden, zoals zeker zou plaatshebben, indien wij het wilden loslaten.

Het begrip van het evangelie, dat Lukas graag omschrijft (alleen in Hand. 15: 7 en 20: 24 gebruikt hij het woord) wordt hier uitgedrukt door "hetgeen door ons gehoord is", omdat het hier niet aankomt op de inhoud, maar op de vorm boven alle andere wijzen van openbaring. Het evangelie zou overgave eisen en verdienen, op welke wijze het ook was uitgedrukt en vernomen. De alles overtreffende wijze, waarop het openbaar is geworden, brengt de noodzaak mee die in de zaak ligt opgesloten en waarvan de inachtneming plicht is, dat wij des te meer onze aandacht erop moeten vestigen en ons hart erop moeten zetten.

Het "te meer" wijst een maat aan die onder andere omstandigheden, namelijk als Hij door wie God in deze laatste dagen tot ons heeft gesproken, niet was wat Hij is, niet zo groot zou zijn, een bijzondere grote mate van achtslaan op het gehoorde.

De wereld denkt dat zij in haar voortgang het godswoord ten onder zal brengen; maar nee, de gerechtigheid van God als bergen gegrondvest blijft staan, alles blijft volgens Zijn woord, alleen de arme mens gaat daaraan voorbij en al de daarin aangeboden zaligheid.

2. Want indien a) het woord, door de engelen gesproken, het woord van het Oude Testament in de wet van Mozes ("Ex 19: 25" en "De 32: 2, vast is geweest, het karakter van een onverbreekbare goddelijke instelling had en b) alle overtreding, elke handeling tegen dat woord en alle ongehoorzaamheid in het geen gevolg geven aan zijn voorschriften rechtvaardige vergelding, straf, in overeenstemming met de misdaad, ontvangen heeft,

a) Hand. 7: 53 Gal. 3: 19 b) Gen. 19: 17, 26 Deut. 27: 26

3. a) hoe zullen wij het oordeel van de verdoemenis (1 Thessalonicenzen. 5: 3) ontvluchten, indien wij op zo'n grote zaligheid, als die in het woord van het Nieuwe Testament, in het evangelie van Jezus Christus ons wordt aangeboden (2 Petrus 1: 13 Hand. 13: 26 geen acht slaan (hoofdstuk 10: 29) 12: 25)? En die zaligheid is groot, b) die, begonnen verkondigd te worden door de Heere (Hand. 10: 36v.) aan ons in rechtstreekse voortgang en dus met alle zekerheid en vastheid, en bevestigd is aan ons die Hem gehoord hebben, die uit Zijn eigen mond hebben vernomen wat de Heere heeft gepredikt (Luk. 1: 2).

a) Hebr. 12: 25 b) MATTHEUS. 4: 17 Mark. 1: 14

De geschiedkundig geopenbaarde wet wordt genoemd: "het woord door de engelen gesproken" zonder in tegenspraak te zijn met het getuigenis van het Oude Testament, dat God het heeft gesproken. Evengoed als men alle geschiedkundige openbaring van God van Zichzelf, waarvan de mens bewust werd, kende als een door de dienst van zijn geesten als middelen teweeggebracht, evengoed wist men ook dat Israël zijn Wet van God maar door engelen verkregen had. Zij kwam van God en niet uit menselijk willen en denken, maar zo dat God op de wijze waarop Hij tot de mensen kwam, verborgen en tegelijk openbaar was, omdat zij tot hem kwam door gebeurtenissen die tot het leven van de geschapen wereld behoorden.

Mozes heeft de wet niet gemaakt maar ontvangen, doch de stem die de tien woorden sprak, de vingers die ze schreef, konden niet rechtstreeks als van God worden voorgesteld, deze uiterlijke wijze van openbaring zijn door de medewerking van hogere schepselen teweeggebracht.

Op de Sinaï sprak wel de HEERE, maar Zijn rede was door bemiddeling van engelen hoorbaar geworden. Hij sprak dus slechts indirect, niet rechtstreeks, zoals in het Nieuwe Verbond want de mens Jezus is in Zijn persoon geen ander dan de eeuwige Zoon, doch de engelen, van wie de HEERE Zich bediende, waren in hun persoon anderen dan de HEERE zelf.

Met de waardigheid van de Middelaar van het Nieuwe Testament en met de grootheid van de door Hem in het evangelie aangeboden zaligheid staat in overeenstemming de zware verantwoordelijkheid van de hoorders van het evangelie en de zekerheid van het verloren gaan van hen, die het verachten.

Het kind is meer verschuldigd dan de knecht.

Aan wie veel gegeven is, van die zal ook veel geëist worden. In het Nieuwe Testament is het licht van de openbaring veel helderder en heerlijker dan het in het Oude Testament bij de belofte en de voorbeelden geweest is. Bedenkt gij, die in de laatste dagen leeft, welke verplichting dat op u legt!

Wij dingen niets af van de waarde van de wet, aan Israël gegeven. Zij was van God afkomstig en Hem waardig. Haar geboden waren wijs, heilig en goed en zij was volkomen berekend naar de behoeften van het volk. Maar ach, hoe veelvuldig waren haar inzettingen! Wat een brandoffers en zoenoffers en dankoffers, wat een wassingen en reinigingen werden door haar voorgeschreven! Zij legde een juk op de schouders dat, naar de verklaring van Petrus zelf, door niemand was te dragen. En hoe streng was zij! Zij sprak als tot dienstknechten. Zij eiste gehoorzaamheid, volkomen gehoorzaamheid aan haar geboden, en hoewel zij de kiem in zich bevatte van de mildere bedeling waaronder wij leven, hoewel zij God ook als genadig en barmhartig en groot van goedertierenheid deed kennen en voor sommige overtredingen offers vergunde, waardoor haar verzoening afgebeeld en verzekerd werd, zodat het beschuldigend geweten zonder het gevoel van schuld te verliezen echter gerustgesteld werd en die naar het grote offer heen wezen, dat eens gebracht zou worden voor de zonden van de wereld, toch predikte zij God meestal als de vlekkeloos Heilige en onkreukbaar Rechtvaardige en stelde Hem voor als een wreker van de ongerechtigheid van de mensen. Wie deinst niet terug als hij een berg ziet roken? Wie schrikt en beeft niet als hij zich de ontzettende tekenen voor de geest haalt, waaronder de wet van de HEERE werd afgekondigd? Wie de berg naderde, moest een gewisse dood sterven, ja zo vreselijk was het gezicht, dat de vertrouweling van de Heere, dat Mozes zelf beefde.

Stellen wij nu hier tegenover het evangelie, of de bedeling van het Nieuwe Verbond, waaronder wij leven, dan voelen wij dat onze schrijver met het hoogste recht spreekt van de zaligheid die aan ons is verkondigd; maar dan straalt ons tevens al de kracht van zijn gewichtige vraag in de ogen. God zij dank! Wij zijn niet gekomen tot de tastbare berg en het brandende vuur en de duisternis en het onweer en tot het geklank van de bazuin en de stem van de woorden, die zij die ze hoorden baden, dat het woord tot hen niet meer zou gesproken worden. Wij zijn gekomen tot de berg Sion en de stad van de levende God, tot het hemelse Jeruzalem en de vele duizenden engelen en tot de Middelaar van het Nieuwe Testament Jezus en het bloed van de besprenging, dat betere dingen spreekt dan Abel. Op Horebs top vertoonde Zich God in al Zijn grootheid en majesteit; maar op Golgotha zien wij Hem, ja ook in Zijn heiligheid, maar bovenal in Zijn weergaloze liefde. Van Horebs top ontzei Hij Israël de toegang tot Zich en niemand dan Mozes kon tot Hem naderen; maar op Golgotha nodigt de Vader van alle genade ons tot Zich, al zijn wij nog zo ver van Hem afgeweken. Van Horebs top eiste Hij de stipte volbrenging van Zijn bevelen, onder de vreselijkste bedreigingen; maar op Golgotha wordt ons genade en vergeving, volkomen vergeving van al onze zonden verkondigd en de ene eis die Hij doet aan ons is dat wij geloven, opdat wij, vervuld van Zijn liefde, tot dankbare wederliefde geroepen worden en niet als slaven, maar als kinderen, niet uit vrees, maar gewillig, ijverig zijn in alle goede werken. Maar is het ongehoorzame kind niet nog strafwaardiger, naarmate het meer blijken van de tedere liefde van de vader heeft ontvangen? Is een volk dat opstaat tegen de koning, die het met vaderlijke welwillendheid regeert, niet schuldiger dan wanneer het gebukt gaat onder een ijzeren scepter? Indien dan zij die het juk van de wet moesten dragen, niet zijn ontkomen, hoe zullen wij dan ontkomen, indien wij op zo’n grote zaligheid geen acht slaan, als die aan ons is verkondigd? Hierbij komt dat het woord van de wet slechts door Engelen is gesproken, maar het evangelie door de Heere is verkondigd. Engelen en de Heere staan hier tegenover elkaar en hoe oneindig ver munt Hij boven hen uit: Herinneren wij ons slechts wat de schrijver in het vurige hoofdstuk van Hem en van de engelen getuigt! Maar indien zij nu niet zijn ontkomen die het woord, door engelen gesproken, veronachtzaamden, hoe zouden wij dan ontkomen, als wij geen acht namen op de zaligheid die door de Heere is verkondigd! Onze schuld zou dan nog veel groter zijn; want een groter gezant kon God niet zenden, dan Zijn eigen Zoon en meer liefde kon Hij ons niet bewijzen, dan Hem voor ons over te geven.

4. God getuigt bovendien mede door oorgetuigen van de tot ons gekomen zaligheid omtrent het betrouwbare van hetgeen daarin wordt verkondigd (Hand. 13: 26; 16: 17; 28: 28, door tekenen en wonderen en velerlei krachten (Rom. 15: 19 Mark. 16: 20 Hand. 4: 30; 5: 12vv.) en het toedelen van de Heilige Geest in allerlei gaven, die Hij verleende naar Zijn wil (1 Kor. 12: 8vv.). Waarom wij zoveel te minder zullen ontkomen, onstraffelijk zullen worden bevonden, als wij ons niet laten gezeggen door hetgeen wij horen, ligt deels in de inhoud daarvan, deels en in de eerste plaats in de wijze waarop het tot ons is gekomen.

In hoeverre het in de inhoud ligt, is eerst aangegeven door "zo'n grote zaligheid" en vervolgens in de bijzin nader uiteengezet "die, begonnen zijnde enz. " De redding (zaligheid) zegt de schrijver en wat voor een redding die de inhoud uitmaakt van het nu uitgegane woord van God, is volgens de eerste bekendmaking door de Heere, gegeven aan hen die ze Hem hebben horen meedelen, op een wijze die alle onzekerheid uitsluit. Aan het feit dat de zaligheid, waarvan nu voor ons wordt gesproken, eerst door de Heere bekend is geworden, denkt hij nu als in een tussenzin, om er daarna de nadruk op te leggen dat en hoe het door degenen die het Hem hebben horen bekend maken, aan ons is doorgegeven. Ditmaal is het woord van God ons zo nabij gekomen: eerst door de Heere verkondigd, die op aarde gewandeld en als mens tot mensen gesproken heeft, is het vervolgens door degenen die Hem gehoord hebben, aan anderen openbaar gemaakt. Hoe geheel anders dan wanneer het door engelen bekend was gemaakt, zodat het voor degenen die het hoorden als een woord uit een vreemde wereld was! Aan de andere kant is "aan ons bevestigd" de zaligheid die de inhoud van het woord van God is, het is ons bekend geworden op een wijze die alle twijfel buitensluit en de waarheid waarborgt, doordat God getuigenis gaf aan de verkondiging van hen die het uit de mond van de Heere hadden vernomen, om te getuigen dat het waarheid was, door tekenen en wonderen en velerlei krachten en het toedelen van de Heilige Geest van de een of andere aard naar Zijn wil, maar altijd door hetgeen midden onder ons geschiedde. Zo op menselijke wijze nabij dus en toch zo op goddelijke wijze gewaarborgd is de bekendmaking van deze zaligheid tot ons gekomen, terwijl de overbrenging van de wet er een was die tegelijk boven het menselijke en beneden het goddelijke stond.

Zoals in vs. 3 staat "aan ons bevestigd is door degenen die Hem gehoord hebben" kon de apostel Paulus, die er anders zo'n grote nadruk op legt dat hij zijn evangelie niet minder rechtstreeks dan de Palestijnse apostelen van Jezus had, niet schrijven. Hij had, als hij zijn eigen apostolaat op de achtergrond had willen laten treden (Judas 1: 17v.) moeten schrijven "aan u" om niet in tegenspraak met zichzelf te komen. Zoals de woorden hier gelezen worden, zijn het woorden van een leerling van de apostelen aan een door apostelen gestichte gemeente.

5. Om goede redenen heeft God bij die wijze van verkondiging (vs. 3v.), niet weer zoals bij de openbaring van de wet van het Oude Testament (vs. 2), waaraan gij zo'n grote betekenis hecht, gebruik gemaakt van engelen als werktuigen. Want Hij heeft de toekomende wereld niet aan de engelen onderworpen, waarin een nieuwe orde van zaken heerst (hoofdstuk 1: 2), waarvan wij in het verband van onze uiteenzettingen (vs. 3 hoofdstuk 1: 12) spreken, zodat nu juist de engelen als de hoofdpersonen bij deze nieuwe vestiging als middelpersonen hadden moeten dienen.

In vs. 3v. had de schrijver, beginnend bij de Heere zelf de voortgang van de nieuwtestamentische prediking overzien. Daar zijn het mensen, Zijn discipelen, die terwijl God door wonderen en wonderbare gaven medegetuigt, de zaligheid verder verbreiden. Evenals het is uitgegaan van de Heere, die boven engelen verheven was, die God en mens in

één persoon is, zo is het uit Zijn mond door mensen, die met bovennatuurlijke gaven waren toegerust, tot de gemeente van deze tijd gekomen. "Want, " zo gaat de schrijver nu voort, "Hij heeft de toekomende wereld niet aan de engelen onderworpen. " Wat hier de tegenstelling is, is duidelijk "maar aan de mensen" en wel om die Ene die als Heer aan het hoofd van de zaligheid staat. Hier is echter bedoeld de nieuwe verloste wereld in onderscheiding van de oude geschapen wereld, die ten gevolge van de zonde een prooi van vergankelijkheid, van dood geworden is. Deze nieuwe wereld heet "de toekomende, " ook van nieuwtestamentisch standpunt; want hoewel de krachten van de toekomende wereld (hoofdstuk 6: 5), waartoe de eerder genoemde wonderen en wondergaven behoren, die de getuigenis van de apostelen bekrachtigden, reeds tot de tegenwoordige tijd behoren, is toch voor ons de stad van de toekomst (hoofdstuk 13: 14) nog een zaak van verlangen en hoewel vanaf de openbaring van Christus de oude wereld volgens het recht van haar bestaan afgedaan en afgelopen is, bestaat zij toch nog als de uiterlijke schaal van de in haar verborgen, nieuwe wereld, die niet zal komen voordat alles heel zal geworden zijn, voor de nieuwe wereld en de nieuwe aarde (2 Petrus 3: 13) zullen zijn geschapen. Deze nieuwe, heerlijke, verloste wereld noemt de schrijver met de woorden "waarvan wij spreken. " Hij spreekt dus van zichzelf in het meervoud, evenals in hoofdstuk 5: 11; 6: 9, 11; 13: 18 terugziend op het vorige hoofdstuk en vooruitziende op hetgeen hij verder wil zeggen, als het hoofdonderwerp van zijn brief.

Om te begrijpen wat hem tot dit woord leidt, moeten wij eraan denken dat onze brief geschreven is aan christenen, die zich juist door het feit dat zij in de eerste plaats aan het door de engelen en dus vast geworden woord gehoorzaam wilden zijn, lieten verleiden tot geringschatting van de nieuwtestamentische zaligheid (vs. 2v.). Nu moest hij de lezers er opmerkzaam op maken dat de geringschatting van Christus en van de door Hem en Zijn apostelen verkondigde zaligheid, ook als die met het acht geven op het door de engelen gesproken woord door terugkering tot het Jodendom wordt verbonden, niet ongestraft kon blijven. Immers was volgens het uitgesproken welbehagen van God de toekomende wereld niet aan de engelen maar aan Christus (of nauwkeuriger aan de door Christus geheiligde mens (vs. 11) onderworpen, zodat de christenen Christus als hun Heere moesten eren en aan Hem en het woord van Zijn apostelen moesten gehoor geven. De schrijver spreekt toch het tweede, positieve deel van de gedachte, die hij met de woorden: "Hij heeft de toekomende wereld niet aan de engelen onderworpen" heeft voorgesteld, niet met zijn eigen woorden uit, maar wijst in vs. 7 in plaats daarvan op een woord van de profetie.

6. Niet aan de engelen heeft Hij de toekomende wereld onderworpen, maar iemand heeft ergens (en gij zult wel weten welke tekst ik bedoel, namelijk Ps. 8: 5-7, zoals u ook niet onbekend kan zijn wie de schrijver van deze Psalm is) verklaard met het oog op Hem aan wie die toekomende wereld onderworpen is: Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, tot zo’n verlossing juist Hem verkiest? Of, om Hem van wie hier gesproken wordt ook in het bijzonder aan te wijzen, de mensenzoon, dat Gij hem bezoekt met het doel om hem zozeer te verheerlijken?

7. Gij hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen; met heerlijkheid en eer hebt Gij hem gekroond, opdat iets groots van hem zou worden en Gij hebt hem gesteld over de werken van Uw handen:

9. Maar wij zien Jezus, die Zichzelf zo dikwijls Zoon van de mensen heeft genoemd ("Uit 16: 16, a) met heerlijkheid en eer gekroond, die zoals die onmiddellijk ervoor staande uitdrukking zegt, een weinig minder dan de engelen geworden was, doordat Hij Zichzelf zo diep onder hen vernederd heeft (Fil. 2: 6vv.). En die verhoging is geschied vanwege het lijden tot in de

dood (Fil. 2: 8v.), dat Hem was opgelegd, opdat Hij door de genade van God (Rom. 5: 8 Gal. 2: 21) voor allen, voor elk van de in vs. 15 genoemden, de dood smaken zou (2 Kor. 5: 14; 1 Joh. 2: 2 Joh. 8: 52).

a) Hand. 2: 33

10. Want (om dit "door de genade van God" nader op te helderen) het betaamde Hem, om wie alle dingen zijn en door wie alle dingen zijn, namelijk God (Rom. 11: 36; 1 Kor. 8: 6, dat Hij door hetgeen Hij naar Zijn raad wilde doen en ook werkelijk gedaan heeft, om vele kinderen tot de heerlijkheid te leiden, de overste Leidsman van hun zaligheid in Zijn eigenschap als Overste en Heiland (hoofdstuk 12: 2 Hand. 5: 31) door lijden innerlijk en uiterlijk zou heiligen (hoofdstuk 5: 8v.).

De mens staat daar te midden van Gods schepping als een onttroond Koning met aanspraak op het rijk en met de belofte het eenmaal weer te zullen ontvangen. Wat nu op de mens in het algemeen betrekking heeft, maar ten opzichte van hem nog niet vervuld is, dat vindt nu reeds zijn toepassing op Jezus, de stamvader van het verloste mensengeslacht, die juist daarom "de Mensenzoon" heet (vs. 6 MATTHEUS. 8: 20). Hij is een korte tijd onder de engelen vernederd geweest, van wie Hij de Schepper en Heer was. Maar met des te grotere eer en heerlijkheid is hij daarna gekroond. Zijn vernedering tot onder de engelen had plaats, opdat Hij de dood zou ondergaan, opdat Hij, in volkomen gehoorzaamheid jegens God tot aan het einde trouw, zich aan God voor de mensen zou kunnen opofferen. En daarom kreeg Hij de oorspronkelijk voor mensen bestemde heerlijkheid, die Hij tevens verhoogde. En dit alles geschiedde door Gods genadige beschikking, opdat door Zijn dood allen verlost en met Hem verhoogd mochten worden. Verre vandaar dus dat er in Jezus’ sterven een reden tot aanstoot en ergernis zou zijn gelegen, strekte het veeleer in de hoogste mate tot verheerlijking van God. Want God wilde de heerlijkheid van Zijn Zoon aan het hele menselijk geslacht meedelen, wilde grote scharen verheffen tot dezelfde heerlijkheid, waartoe Jezus door Zijn bloedig lijden en sterven geklommen was. Daarom is niet bij toeval de Zoon van God na bitter lijden gestorven. Het sterven had plaats volgens het raadsbesluit van Hem, die alle dingen geschapen heeft en die ze geschapen en ook weer hersteld heeft voor Zich en tot Zijn eeuwige heerlijkheid heeft geleid; in Hem heeft de lange reeks van Zijn gelovige volgelingen reeds overwonnen en de heerlijkheid verworven (vgl. hoofdstuk 10: 14 Rom. 8: 30). Daarom heet hij de Leidsman van hun zaligheid, hun heil, de wegbaner, die de baan gebroken heeft en door Zijn overwinning de overwinning voor de Zijnen mogelijk heeft gemaakt.

Overste Leidsman ter zaligheid wordt Jezus genoemd als degene die het heil of de zaligheid voor het hele menselijk geslacht verworven heeft en van wie die nu op hen uitgaat, als bewerker en bezitter van de zaligheid; aan het hoofd van de mensheid geplaatst, gaat Hij voor hen uit en leidt Hij ze tot hetzelfde doel. God nu heeft, zo zegt de schrijver, deze, die een voorganger van de zaligheid zou zijn en wilde zijn, door lijden gebracht tot het doel, waar Hij aangekomen, volkomen is, wat Hij als bewerker van de zaligheid zijn moet en zijn wil. Hem zo door lijden volkomen te maken, te heiligen, dat werd geëist door Zijn verhouding tot de heilbehoevende mensheid aan de ene kant en tot Hem, die met de verworven zaligheid aan haar hoofd zou staan, aan de andere kant. Het was een werk van vrije genade, waarin God dus noch door een buiten Hemzelf liggende noodzaak, noch door een buiten Hemzelf gelegen toeval bepaald werd, maar waarin Hij Zichzelf bepaalde overeenkomstig Zijn eigen wezen. De schrijver slaat daarmee alles terneer wat tot een zich ergeren aan het kruis van Christus zou kunnen aanleiding geven. Wat in het werk van onze zaligheid voor God betamelijk was, daarover heeft niemand een oordeel dan Hij alleen, die het einde en het begin van alles is.

Intussen is de heiliging van de Heiland door lijden toch ook geen vraag voor ons, die volstrekt zonder antwoord blijft. En het antwoord waarom er geen andere voor God aanvaardbare weg was dan deze, ligt aangeduid in de woorden: "vele kinderen tot de heerlijkheid leidend. " Om de mensen in gemeenschap van de heerlijkheid met de Zoon te plaatsen, moest Hij deze brengen in gemeenschap van het lijden met de mens, opdat daaruit zaligheid en heerlijkheid als een gemeenschappelijk goed te voorschijn zou treden. Om de mensheid uit de diepte van het lijden, waarin zij zo ver is van haar bestemming, tot de hoogte van haar bestemming te verheffen, moest Hij Zijn Zoon door deze diepte van het lijden heen tot heerlijkheid omhoog leiden, zodat Hij nu door Hem, de door menselijk lijden geheiligde, de mensen tot heerlijke kinderen van God kan maken.

De christelijke gemeente te Jeruzalem was toen tot het ogenblik van beslissing gekomen; het was de vraag of zij in staat was om Christus' wil het hoogste over te geven wat van een Hebreeër kon worden geëist, elk en ieder verband met de heilige tempel en zijn godsdienst, alle verband met het volk van Israël. Israël naar het vlees maakte zich juist toen gereed om het Messiasrijk op de weg van het vlees te voorschijn te roepen en met geweld de heerschappij van Rome af te werpen. Gloeiende voorspellingen van valse profeten en zeloten omtrent de nabij zijnde verheerlijking van het uitverkoren volk rakelden het vuur op. Daarentegen hadden de christenen, zoals de vervolging van Nero bewees, die spoedig daarna uitbrak, overal in het Romeinse rijk het zwaarste te vrezen, terwijl hun hoop op de spoedige volmaking van hun heil en de zegevierende aankomst van hun hemelse Heer niet vervuld werd. Wat de Doper eens de vraag aan Christus in de mond legde: "Zijt Gij degene die komen zou of verwachten wij een andere? " dat deed velen in de gemeente die vraag nogmaals opwerpen. Ook zij, de gemeente te Jeruzalem, was als door een gevangenis omsloten door het volk, dat om een vleselijk Messiasrijk worstelde en wat anders hadden zij tegenover de zichtbare heerlijkheid, die aan het volk door de valse profeten beloofd werd, te stellen dan onzichtbare goederen? Als Paulus zegt dat voor de Joden Christus, de Gekruisigde, een ergernis was (1 Kor. 1: 23), dan bestond nu het grootste gevaar dat dit ook bij een aanzienlijk deel van de christelijke gemeente waarheid zou worden.

Bij alle verschil over de fijnere trekken in dit compacte en gedachtenrijk vers, komen toch bijna alle schriftuitleggers daarin met onze kanttekenaren overeen dat hier onder dit woord "heiligen" verstaan wordt dat de vader geëist heeft dat Christus door Zijn gehoorzaamheid tot de dood aan het kruis toe in zijn heerlijkheid zou ingaan. De samenhang met wat voorafgaat en volgt, wijst hierop. De term waardoor "heiligen" in de grondtaal staat uitgedrukt, wijst hier duidelijk op, want letterlijk betekent ze: "voleinden. " En wat alle andere interpretaties uitsluit, men voelt reeds bij oppervlakkige lezing dat het "heiligen door lijden" niet kan opgevat worden in de gangbare zin, waar niet de zondaar, maar de hogepriester van zondaren, Hij, die "onschuldig, heilig, onbevlekt, afgescheiden van de zondaren" is, als voorwerp van de heiliging wordt voorgesteld. Ondervragen we de kundige en gelovige leek, die zuiver de mening van de gemeente weergeeft, welke zin in de strijd van het leven, bij smart en rouw, bij ontnuchtering en teleurstelling, bij verwonding van het hart en foltering van de ziel, kortom bij heel de brede reeks van kruistekenen, die het lijden ons in lijf en ziel drukt, aan het "door lijden geheiligd" pleegt gehecht te worden, dan kunnen we het zwevende begrip van deze uitdrukking veilig tussen drie lijnen begrenzen: losmaking van de wereld, breking met boezemzonde, leerschool van berusting en geduld. Het lijden, zo oordeelt men, rooft van de schijnheerlijkheid van de wereld haar ons betoverende glans. Als oordeel van God door onze gewetens gaand, brandt het op de bodem van onze zielen het onkruid van het vlees weg. Uiteindelijk, door ons onder druk te zetten in de nood, door onze machteloosheid in vaste gestalte voor de blik van onze geest te tonen en door weg te nemen elke staf en steun waarop

we tot dusver leunden, leert het ons tegenstand te laten varen en neigt het ons tot de wil en raad van onze God. Tegen deze zienswijze nu komen we op, deels omdat ze ons onwaar, deels omdat ze ons te geesteloos en oppervlakkig lijkt. Onwaar, want losmaking van de wereld mist elke zedelijke geloofswaarde, als door de smart haar aantrekkelijkheid voor mij wegviel. Niet bij de grijsaard, voor wie de wereld haar magnetische kracht verloor, maar voor de jongeling, die ze trekt met duizenden koorden, kan breking met die wereld een daad van het geloof zijn. Maar evenzeer geesteloos en oppervlakkig, want het oordeel van het geweten moet tot de wortel doordringen of schiet in uitroeiing van het onkruid tekort; en wat men meestal de door lijden gewerkte zachtheid van zielsstemming, het stille duldend en onderwerpend berusten noemt, is voor verreweg het grootste deel zelfbedrog en gaat als zodanig om buiten het christelijk geloof. Zie voor die zelfmisleiding het droef bewijs in het opgloeien van het vuur van drift in zelfzucht, zodra de lijder in zijn kleine wereld gedwarsboomd wordt en, zichzelf vergetend, uit zijn Jobs rol valt; en oordeel over het christelijk karakter van het duldend berusten, als men buiten het christelijke erf, aan de oevers van de Ganges, een lijdzaam dragen bespeurt dat zeer ver deze hoog geroemde "overgave aan hoger wil" overtreft. De eer van God is niet dat Hij oordelend triomfeert over iemand wiens moed en veerkracht en wilsvolheid en persoonlijk bewustzijn door de afmatting van het lijden uitgeput en ontzenuwd werd, maar integendeel, dat Hij door zijn oordelen juist die moed verhoogt, die veerkracht verdubbelt, die wilsvolheid opwekt en dat persoonlijk bewustzijn spieren geeft, door de lijder langs de weg van nood en dood in te leiden in Zijn goddelijke rijkdom. Een ingaan door lijden tot heerlijkheid moet dat "heiligen" dus voor de Christus zowel als de voor de christen zijn, zoals niet Buddha of Mohammed, maar de Christus van de schriften ons ten Leidsman ook op de lijdensweg zal zijn. Een dubbele omstandigheid noopt ons daarbij gezag toe te kennen aan het elfde en twaalfde hoofdstuk van de brief aan de Hebreeën eerste wordt ons in dat schriftdeel uitdrukkelijk verklaard hoe we de uitdrukking "overste Leidsman" moeten verstaan; en bovendien, er is geen hoofdstuk in de Schrift, waarin de bedoeling van Gods kastijdingen zo met opzet en met zo’n uitvoerigheid behandeld wordt. Vatten we nu deze beide hoofdstukken in haar innerlijke eenheid samen, vragen we wat het verloop en de samenhang van beiden is en wat de Schrift in deze prachtige openbaring wil zeggen, dan moet natuurlijk achtereenvolgens op de "wolk van getuigen, " op de "overste Leidsman" en op de "zonen" gelet worden. Eerst treedt de wolk van getuigen voor ons op, als dragers van Gods openbaring en wordt van hen gezegd "dat zij de belofte niet verkregen hebben, opdat zij zonder ons niet zouden volmaakt worden. " Dan worden we op de Zoon van God gewezen, die, inhoud en volheid van deze belofte, ze in de weg van smart en dood vervuld heeft. En daarna pas worden de gelovigen zelf als zonen toegesproken, die door Gods oordeel en gerichten tot beërving van die belofte worden geleid. Die "belofte van God" is dus de hoofdgedachte, die elk van de drie delen bezielt. Het is God almachtig die in de drang van Zijn ontfermende genade brengen wil wat Hij beloofd heeft, namelijk Zijn leven in de dood van de zondaars. De verwerkelijking van die genade doorloopt nu drie stadiën. Om die belofte waarheid te maken, moet zij eerst geopenbaard, dan vervuld, daarna toegeëigend worden. Geopenbaard is zij door de wolk van getuigen, vervuld in de overste Leidsman, toegeëigend in hen, tot wie de Schrift als tot zonen spreekt en dat wel in elk van die stadiën door een weg van bedruktheid, van vervolging en leed. Zal de Heere Zijn belofte openbaren kunnen aan de mannen van God in het Oude Verbond, dan moeten zij eerst door Hem vatbaar worden gemaakt om in te gaan in de zielstoestand, die de aanneming van deze belofte eist. Zij moeten daartoe "dolen in de woestijn en op de bergen en in de holen en spelonken van de aarde. " Zij moeten daartoe al wat hun lief is, prijsgeven, van de vreugde, die hun voorgesteld was, afzien, door storm op storm omringd, door nood op nood vervolgd en bedreigd worden, en uiteindelijk tot in de hoek zonder uitweg gedrongen worden, om door de ervaring van Gods trouw als enig levenssap van hun ziel, bereid te worden voor de oneindig rijke belofte,

waarmee God bij Zichzelf heeft voorgenomen het leven in te brengen in onze dood. De Heere brengt dan over hen een beperkte nood van het aardse leven. Die nood verdiept Hij in hun zielsleven tot een besef van de peilloze eeuwige nood. En waar nu die druk van de nood zich in een roepen om genade oplost, daalt het licht van de Geest van de Hoge neer, kiest God hun fel bewogen hart tot instrument van Zijn Heilige Geest en trekt Hij hen op in een helderheid van alles omvattende beschouwing, die hen de schittering van Gods heilige belofte zichtbaar maakt en woorden op hun lippen legt die zeer ver uitgaan boven alles wat eigen inzicht hen kan doen verstaan. Wij hoeven slechts aan de eerste van de Patriarchen, aan Samuëls moeder en aan de koninklijke psalmist te herinneren, om elk kennen van de Schrift te overtuigen hoe de verdieping van hun eigen smart steeds hand aan hand gaat met de volle openbaring die hun wordt toevertrouwd. Geldt het dus allereerst van de "wolk van getuigen" dat zij door lijden geheiligd is, dan kan, dan mag dit niet in andere zin verstaan worden, dan dat zij door lijden in die diepten van de nood zijn geworpen, waarin voor de ziel pas de vatbaarheid geboren wordt om de heerlijke belofte van Gods genade te verstaan. Is langs die weg de belofte geopenbaard en voorbereid, langs geen andere weg is zij in Christus vervult. Hij "de overste Leidsman en Voleinder van het geloof heeft voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis gedragen en de schande veracht en is nu, als gevolg daarvan, gezeten aan de rechterhand van God. " Natuurlijk, van de Zoon van God als het eeuwige Woord is hier geen sprake. In die zin had het woord "geloof" recht noch reden. Voor de Zoon van God is de "heerlijkheid" geen toekomstige schat, waartoe Hij ingaat, maar eeuwig bezit. Voor de hogepriester geldt dus het Schriftwoord, waarop wij wezen; voor Hem, die mens werd en inging in ons vlees en bloed; voor Hem, die, hoewel Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft. En dan was er in Christus niet slechts geloof, maar kan er geen geloof in ons zijn, tenzij het aan het Zijne ontleend is. Dan is Hij niet als bezitter van het eeuwige tot ons gekomen, maar heeft Hij dat eeuwige omwille van ons afgelegd, om het nu ons ten goede te verwerven langs die weg, waarop het door ons moet worden gezocht. Zoals wij het zouden moeten grijpen, zo heeft Hij het voor ons gegrepen. Op de plek waar wij stonden met ons leeg hart, ging Hij staan in onze plaats, om het van daaruit voor ons te verwerven. En wat is nu die weg, waarlangs de christen uitgaat om de volheid van de Godsbelofte, d. i. de eeuwige heerlijkheid te grijpen? Immers geen andere dan die reeds in de wolk van de getuigen was afgeschaduwd, de weg van lijden en nood. Hij brengt verlossing, Hij is de Verlossing zelf, maar om het te kunnen zijn, moet Hij zelf eerst ervaren wat het is uit de nood tot Hem te roepen die alleen verlossen kan. Hij brengt opstanding, Hij is de opstanding zelf; maar opnieuw, om het te kunnen zijn, moet Hij Zichzelf eerst in de dood werpen om de kracht van het eeuwige leven te grijpen, die in het allesdoordringend en aangrijpend en alle macht verre te bovengaand feit van verrijzen en opstanding ligt. Is het zó nu bij de wolk van getuigen, zó bij de overste Leidsman, dan spreekt het vanzelf, dat het "door lijden geheiligd" ook bij de "zonen" geen andere betekenis kan hebben en pas werkelijkheid wordt, als het hen op de verse weg van het leven met die beiden vereent.

11. Die beiden, de overste Leidsman tot de zaligheid, zoals ik Jezus hier noemde en de kinderen, die tot heerlijkheid moesten geleid worden, horen bij elkaar. Want Hij die heiligt, namelijk Christus (hoofdstuk 9: 13v. Joh. 17: 19) en zij die door Hem (hoofdstuk 10: 10, 14; 13: 12) geheiligd worden, a) zijn allen uit één, namelijk uit God, de Vader (Joh. 20: 17). Daarom, vanwege hun afkomst van één en dezelfde God en Vader, schaamt Hij die heiligt Zich niet hen broeders te noemen (Joh. 20: 17 MATTHEUS. 12: 49; 28: 16), hoewel Hij naar Zijn eigenlijk wezen of Zijn goddelijke natuur (hoofdstuk 1: 2v.) zo oneindig ver verheven is boven degenen die geheiligd worden.

a) Hand. 17: 26

Niettegenstaande de eenheid en overeenkomst van natuur, die er is tussen Christus en ons, is er echter ten aanzien van de personen een onbegrijpelijk onderscheid tussen hen en ons, zodat het een wonderbare vernedering in Hem is ons broeders te noemen; en hoewel Hij ons broeders noemt, past het ons echter hem Heere te noemen; en Hem als zodanig te aanbidden, te verheerlijken, te eren, te dienen en te gehoorzamen.

12. En Hij zegt in Ps. 22: 23 : a) Ik zal, o God, Uw naam aan Mijn broeders verkondigen; in het midden van de gemeente zal Ik U lofzingen.
a) Ps. 18: 3

13. En opnieuw zegt Hij in Jes. 8: 17, volgens de Griekse vertaling: Ik zal Mijn vertrouwen op Hem, op God, stellen, Mij daarmee aan de andere leden van de gemeente, die dat moeten doen, als Mijn broeders volkomen gelijkstellend. En nogmaals in de dadelijk daarachter staande uitspraak (Jes. 8: 18): "Ziehier Ik en de kinderen, die God Mij, Mijn Vader en hun Vader, gegeven heeft (Joh. 6: 39; 17: 6), opdat Ik hen als broeders zou liefhebben en uit hen een zalige gemeente voor de toekomst zou vormen.

In de uitdrukking "en Hij die heiligt en zij die geheiligd worden" in vs. 11 betekent het "heiligen" hier niet de heiliging in bijzondere zin, zoals dit als een gevolg van het geloof in de verzoening en als zodanig van de rechtvaardiging hierdoor is. Evenmin is het echter de rechtvaardiging als zodanig, maar de uitdrukking geeft hier te kennen de gehele omkering van de verhouding tot God, die bij de leden van het nieuwe verbond ontstaat, in tegenstelling tot de verhouding van de natuurlijke mens tot God.

Door de tegenstelling "die heiligt" en "die geheiligd worden" is de verhouding tussen Jezus en ons in de grond aangewezen, daar alles wat van Hem en ons in tegenstelling gezegd kan worden, erop uitkomt dat wij behoren tot de wereld zoals die is, de van God vervreemde wereld, waaraan Hij ons ontrukt, om ons te verplaatsen in dat goddelijk wezen, dat tegenover de wereld algenoegzaam in Zichzelf is; want het eigenlijke begrip van heilig is dat van afgezonderd zijn.

Bij de woorden "zijn allen uit één" moet niet aan God als Schepper, maar aan de geestelijke verhouding tot Hem als Vader worden gedacht. Daarin staan wij doordat Christus, als degene die heiligt, ons uit de staat van de verdrukking van het van God vervreemde leven in het verband van een eigen zijn aan God als het volkomen reine en volmaakte Wezen heeft geplaatst en als hen die geheiligd worden daarin ook bewaart. Evenals nu wij "uit God" zijn (Joh. 8: 47; 1 Joh. 4: 6 kan dezelfde uitdrukking ook van Jezus worden gebruikt, omdat hier sprake is van de geschiedkundige verhouding van de Heiland tot God.

Om aan te tonen dat Hij die heiligt, Zichzelf beschouwt als broeder van degenen die geheiligd worden, Zich zo voelt en dat uitspreekt, had de schrijver zich kunnen beroepen op uitspraken van de Verschenene, zoals die in de Evangeliën worden gevonden. Hij voegt echter, omdat hij ook daarin de vervulling van het Oude Testament en van het geopenbaarde goddelijk raadsbesluit wil aanwijzen, woorden van het Oude Testament bij elkaar, die hij opvat als uitspraken van het toekomstige.

De eerste van die uitspraken heeft betrekking op de tijd vóór de menswording en drukt de gewilligheid en de bedoeling van de Heere uit om door middel van de menswording het raadsbesluit van God tot zaligheid aan de mensen te verkondigen en voor hen te volvoeren. In de tweede is dan te kennen gegeven hoe de mens geworden Zoon van God tot het standpunt

van de mens is afgedaald; in de derde hoe de verloste mensen door Christus tot Zijn standpunt verheven zijn.

15. en door verdelging van de zonde, die de prikkel van de dood is (1 Kor. 15: 56), al degenen verlossen zou, die in hun vroegere toestand (Rom. 5: 12) gedurende hun hele leven door angst voor de dood aan de dienstbaarheid onderworpen waren, gedoemd waren tot slavernij, in plaats van de kinderen te worden die zij moesten zijn (Luk. 1: 74v. Rom. 8: 15vv.).

De kinderen, die volgens de slotwoorden van vs. 13 God, de Heere, aan de Heiland heeft gegeven, worden zo niet genoemd ten opzichte van de menselijke natuur, die zij uit de moederschoot hebben meegebracht, maar ten gevolge van het leven dat uit God is geboren en hun door Hem, de Heiland indirect is toegedeeld. Het zijn geestelijke kinderen, die met Hem als zodanig eenheid van gelijke goddelijke oorsprong bezitten. Maar zij dragen hun geestelijk leven in het aarden vat van de menselijke natuur. Deze gedachte is het, waaruit de schrijver verder het gevolg trekt dat Jezus, om de Heiland van heilbehoevenden, de Heiligende voor mensen te worden, niet slechts in zo’n geestelijke gemeenschap van een uit God geworden leven, maar ook in de natuurlijke gemeenschap van een gelijk lichamelijk leven tot hen moest komen. Met het woord "opdat" laat hij de mededeling van het dubbele doel volgen, dat niet zonder zo’n menswording kon worden bereikt en dat de Heiland wilde bereiken, toen Hij onze gelijke werd. Hij moest en wilde als medelid van ons geslacht door middel van de dood aan de dood, die grootste tegenspraak tegen de grootheid van de mensen, in Ps. 8 toegekend, zijn macht over ons ontnemen, doordat hij 1) de oorzaak van de dood, de macht van de vorst van de dood en 2) de werking van de dood, de vrees voor de dood, wegnam. De hoofdreden van de verlossende dood van Christus was dus de ontworsteling van de macht van de dood, die zich in de duivel concentreerde: "opdat Hij door de dood teniet zou doen degene die het geweld van de dood had, dat is de duivel". De duivel wordt hier zo genoemd, omdat zijn heerschappij de oorzaak is die achter alle sterven ligt. Hij heeft de macht van de dood niet rechtstreeks, maar indirect door de zonde, die door hem op de mensheid is overgebracht en daar wordt onderhouden en waardoor Hij de mensen overlevert aan het oordeel van God, dat de dood ten gevolge heeft. Wat nu de Heiland door Zijn eigen ingaan in de dood heeft teweeggebracht, dat is het macht ontnemen aan de vorst van de dood, een overwinning die in haar volle betekenis pas openbaar wordt aan het slot van de geschiedenis van de zaligheid. Het eerste gevolg is dat de dood zelf, hoewel nog niet vernietigd, voortaan onder de grote macht van de Overwinnaar van de dood staat, waarmee dan bij allen, die daarvan deelgenoten willen worden, ook het tweede doel wordt bereikt; de staat van dienstbaarheid wordt namelijk weggenomen, waaraan men ten prooi wordt als men de dood moet vrezen en wel in het gehele leven moet vrezen, zodat het leven in zijn verloop de angst voor de dood tot een onafscheidbare geleider heeft en daarom een leven zonder kracht en zonder ware vreugde moet zijn.

Met wat een grote angst men meermalen onder de wet de dood heeft beschouwd, is uit vele getuigenissen van het Oude Testament af te leiden Job 7: 9. Intussen deed het woord van de belofte hun zeker zoveel dienst als een licht schijnend in een duistere plaats (2 Petrus 1: 19): toch was de toestand vooral een dienstbaarheid uit angst voor de dood. Dat diende aan de ene kant om de mensen tot het geloof in het evangelie voor te bereiden en aan de zonde enige afbreuk te doen; maar aan de andere kant was het toch gebrekkig en was er verlossing nodig.

Daarom nam Christus de sterfelijke menselijke natuur aan, opdat Hij sterven zou, opdat Zijn dood hem, die de macht over de dood had, de macht ontnemen mocht en hen die onderworpen waren aan de angst voor de dood, bevrijden zou uit hun staat van slavernij. De duivel wordt

hier genoemd "die de macht over de dood heeft, " want door de verlokking van de duivel is de zonde in de wereld gekomen en door de zonde de dood. Dit woord heeft daarom dezelfde betekenis als Joh. 8: 44 "de moordenaar vanaf het begin. " "Dood" staat hier eveneens in zijn volle diepe bijbelse betekenis, die niet alleen het lichamelijk sterven aanduidt, maar ook het verderf van lichaam en ziel door de zonde (vgl. Rom. 1: 32; 5: 12). De duivel is dus de oorzaak van het lichamelijk en geestelijk, van het tijdelijk en eeuwig verderf voor de mensen. In hem heeft het in het oneindige gesplitste rijk van het kwaad eenheid, samenhang en leiding. Door zijn verlokking voert hij de mensen ten verderve. Ten gevolge van deze verlokking van de duivel verkeren alle mensen hun leven lang in angst voor de dood, in angst voor de verdoemenis, die hen eenmaal, vroeger of later, uiterlijk en innerlijk met de vreselijkste gevolgen bereikt. Daarmee is niet gezegd dat alle mensen deze angst werkelijk in haar volle omvang voelen, maar zij moeten haar noodzakelijk voelen, wanneer zij hun geweten niet bedwelmen door valse voorstellingen van God, door de lust van het vlees en van de wereld en haar voortdurende verstrooiingen. Maar juist daaruit blijkt dat zij voortdurend in slavernij leven. "Wie er behagen in schept slechts de ijdelheid en nietigheid van het vermaak van de mensen aan te tonen, die kent weliswaar een deel van hun ellende, want het is een grote ellende in zo nietige en verachtelijke dingen vermaak te vinden, maar hij kent de grond niet van deze ellende, tot zolang zij niet van hun natuurlijke ellende genezen zijn, waardoor zij de aanblik van zichzelf niet kunnen verdragen. Dat is de reden waarom de mensen het gedruis en de verstrooiing van de wereld zozeer liefhebben, waarom de gevangenis een zo geduchte straf is en er zo weinigen zijn die de eenzaamheid kunnen verdragen. " Uit angst voor tijdelijk en eeuwig verderf staan de mensen dus als slaven in de dienst van hem, die de macht over de dood heeft. Hem heeft Christus door de dood de macht ontnomen. Door Zijn zoendood heeft Hij, de onschuldige, de straf van de schuldigen gedragen en hen daarmee uit de handen van de duivel gered, aan wie zij als zondaars toebehoorden, d. i. als mensen die aan het gericht van God overgeleverd en door God uitgestoten waren. Dat is de leer van de Kerkvaders, bijv. van Augustinus (Serm. 130. Ben.): "Wij zijn in de macht van de vorst van deze wereld geraakt, die Adam verleid en tot zijn knecht gemaakt heeft en ons als zijn erfelijke slaven in bezit had. Maar de Verlosser kwam en de verleider werd overwonnen. En wat deed de Verlosser met hem, die ons gevangen had? Tot ons losgeld stelde Hij hem de valstrik van Zijn kruis en hield hem Zijn bloed voor tot een losprijs. Daarom nu, omdat hij het bloed vergoot van Hem, die hem niets schuldig was, moest hij de schuldenaars vrij geven, omdat hij het bloed van de Zondeloze vergoot, moest hij van de zondaars afzien. Want de Heiland vergoot Zijn bloed om onze zonden uit te delgen en zo werd dat waaraan de duivel ons vasthield door het bloed van de Heiland uitgedelgd. De zonden waren de tekenen van zijn gevangenen. Daar kwam de Heiland en bond de sterke (MATTHEUS. 12: 29) met de banden van Zijn lijden. Hij drong zijn huis, de harten waarin hij woonde binnen en nam hem zijn huisraad af. " En (Serm. 263): "de duivel, die de macht over de dood had, schiep behagen in de dood en wat hem behaagde, dat hield de Heere hem voor. Zo werd Zijn kruis een valstrik voor de duivel. " Door het bloed van het kruis heeft Hij dus de schuld van de zonde uitgedelgd, die de mensen als knechten onder de macht van de duivel hield en heeft Hij de vrije toegang tot God geopend. Door Zijn dood heeft Hij tevens de oude mens in ons de doodsteek gegeven. Door deze overwinning van het innerlijk verderf heeft Hij dan ook het uiterlijke stoffelijk kwaad en de tijdelijke dood in zegen en heil voor ons veranderd, zodat zelfs het sterven voor ons winst wordt.

De bevrijding van de angst voor de dood heeft niet plaats door een nieuwe leer van onsterfelijkheid, ten gevolge waarvan de voorstellingen omtrent gindse zijde van het graf veranderen, maar door in een andere verhouding te plaatsen, waarin de prikkel van de dood, het verwondende bewustzijn van schuld verdwenen is.

Kind van God, luister toe, de dood heeft zijn prikkel verloren, omdat het geweld van de duivel teniet is gedaan. Vrees daarom de dood niet meer. Smeek genade van God, de Heilige Geest, om door een innige kennis en een vast geloof in de dood van uw Verlosser bekrachtigd te worden tegen het vreselijke uur. Wanneer gij dicht bij het kruis van Golgotha leeft, zult gij met blijdschap aan de dood denken en hem met innige vreugde begroeten kunnen, wanneer hij komt. Het is zoet in de Heere te sterven, het is een verbondszegen in de Heere Jezus te ontslapen. De dood maakt een einde aan de verwijdering van het vaderland, het is een terugkeren uit de ballingschap, een huiswaarts gaan naar de vele woningen, waar zij die Mij liefhebben, reeds wonen. De afstand tussen de verheerlijkte geesten in de hemel en de strijdende heiligen op aarde schijnt groot, maar het is niet alzo. Wij zijn niet ver van huis een ogenblik zal ons daarheen voeren. De zeilen zijn uitgespannen en de ziel dobbert op de diepe wateren. Hoelang zal haar reis duren? Hoeveel vermoeiende stormen zullen tegen de zeilen aanwaaien, voordat zij de haven van de vrede zal ingestevend zijn. Hoelang zal deze ziel op de golven geslingerd worden vóór zij die zee bereikt, die geen storm kent. Hoor het antwoord: Inwonend in het lichaam zijn wij uitwonenden van de Heere. Zie dat schip is juist uitgezeild, maar het is de haven reeds binnengelopen. De zeilen werden niet uitgespannen of het was in het vaderland. Zoals bij dat scheepje vanouds, op het meer van Galilea, had een storm het heen en weer geslingerd; maar Jezus sprak: "Zwijg, wees stil" en ogenblikkelijk landde het veilig aan. Denk niet dat er een lang tijdperk is tussen het uur van de dood en de eeuwige heerlijkheid. Zodra de ogen zich op aarde sluiten, openen zij zich in de hemel. De vurige paarden zijn geen ogenblik onderweg. Wat voor reden is er dus voor u, gij kind van God, om bang te zijn voor de dood, terwijl gij ziet dat door de dood van uw Heere zijn smart en prikkel zijn teniet gedaan? En nu is de dood slechts een ladder van Jakob, waarvan de onderkant in het donkere graf staat, maar de top tot in de eeuwige heerlijkheid rijkt.

16. Als Hij nu door dat gedood worden naar het vlees (1 Petrus 3: 18) een korte tijd onder de engelen vernederd is, kan ons dat niet bevreemden als iets wat de overste Leidsman tot de zaligheid niet passen zou, zodat wij ons daaraan zouden moeten ergeren. Want werkelijk, Hij neemt de engelen niet aan. Nergens in de Schrift is er sprake van dat Hij hen tot Zijn eigendom zou willen maken (Joh. 1: 11) en als het zo was, dan zou het in de Schrift wel niet worden gemist; maar Hij neemt het zaad van Abraham aan (Jes. 41: 8v.) om aan dit volk, dat Hij vanaf het begin tot Zijn bijzonder volk heeft verkoren, Zijn verlossingswerk te volbrengen (Joh. 1: 11 Rom. 15: 8).

Wij lezen van twee grote omwentelingen in de geschiedenis van het heelal: van de opstand van de engelen en de opstand van de mensen. Uit oneindig wijze en liefderijke bedoelingen had God die beide beraamd en liet Hij ze beide plaatshebben, opdat Hij uit het kwade het goede zou voortbrengen. De eerste viel in de hemel zelf voor. Hoogmoed was de zonde, waardoor de engelen vielen; daarom wordt zij het oordeel van de duivelen genoemd. Zij hebben hun heerschappij niet bewaard, maar hebben hun eigene woonplaats verlaten. God heeft hen niet gespaard, maar hen in de hel neergeworpen, overgegeven aan de ketenen van de duisternis om tot het oordeel bewaard te worden. De volgende opstand vond op aarde plaats. De satan kwam met zijn verzoeking en de mens viel hij geloofde de duivel meer dan God en kwam zo onder de vloek: "Gij zult de dood sterven. " Deze beide geslachten kwamen onder dezelfde toorn onder hetzelfde oordeel beiden werden veroordeeld tot hetzelfde eeuwige vuur. Maar de nooit volprezen Zoon van God besloot van alle eeuwigheid voor zondaren te sterven. Doch voor wie van beiden zal Hij nu de dood ondergaan? Wellicht zouden de engelen in de hemel wensen dat Hij stierf voor hen, die eens hun broeders waren. De natuur van de engelen was verhevener dan die van de mensen. De mensen waren dieper in de zonde verzonken dan de gevallen engelen. Zal Hij niet voor de engelen sterven? Welaan, ziet hier het antwoord:

Werkelijk, Hij neemt de engelen niet aan; maar Hij neemt het zaad van Abraham aan. Hier is een vrijmachtige genade, die het ene geslacht voorbijgaat, om het andere aan te nemen. Laat ons de vrijmachtige genade van Jezus bewonderen en aanbidden.

17. Hij wilde de Zijnen werkelijk redden en uit hun gevangenis bevrijden (Jer. 31: 32); a) daarom moest Hij de broeders in alles, in alle delen, gelijk worden en wel behalve die van het menselijk geslacht in het algemeen nog die uit het Joodse volk in het bijzonder (Rom. 9: 3 en 5 Gal. 4: 17 MATTHEUS. 1: 1vv.), opdat Hij een barmhartig en een trouw Hogepriester zou zijn, vol gevoel voor hun lijden dat Hij persoonlijk had gevoeld en trouw Zijn ambt zou vervullen zonder enige tekortkoming of enig gebrek (hoofdstuk 3: 2 en 5). Zo moest Hij zijn in de dingen die bij God te doen waren, om de zonden van het volk te verzoenen; dit toch was het doel van het hogepriesterschap, dat Gods genade beschikbaar maakte (hoofdstuk 13: 12 Joh. 11: 50-52 Hand. 2: 39; 13: 46).

a) Filippenzen 2: 7

18. Want door hetgeen of op grond van hetgeen Hij zelf in zijn verzoekingen (hoofdstuk 4: 15) geleden heeft, kan Hij degenen die door het lijden, dat over hen komt (Luk. 22: 28 Hand. 20: 19), verzocht worden, te hulp komen. Hij weet dan niet alleen hoe zij zich in hun toestand voelen (hoofdstuk 5: 7v.), maar Hij weet ook de middelen en wegen voor hen te openen om niet in de verzoeking te bezwijken.

Als in vers 16 van "aannemen" sprake is, doelt dat niet op een aannemen van de natuur van engelen of mensen, maar op een aannemen tot eigendom, zoals de tijdgenoot en helper van Calvijn, Sebastiaan Castellio (eigenlijk Chatillon overl. 1563) het eerst heeft aangetoond. De nieuwe verklaring meent verder dat de uitdrukking "het zaad Abrahams" meer algemeen moet worden opgevat, zodat het hetzelfde zou betekenen als het menselijk geslacht. Integendeel, de schrijver, die zich wendt tot christenen uit de Joden heeft zich eerst op zekere afstand van hen gehouden, maar komt nu dichterbij en werkt toe naar de aanspraak in hoofdstuk 3: 1 "heilige broeders". Hierin noemt hij hen "broeders" als christenen, maar "heilige" vooral als christenen van de Jeruzalemse moedergemeente (in 1 Thessalonicenzen. 5: 27 is het "heilig" allerwaarschijnlijkst een bijvoeging van de kopieerders) (1 Kor. 16: 1 Rom. 15: 26v. "Phm 1: 7. En evenals deze eigenaardige aanspraak, die nergens anders in een apostolische brief voorkomt, bereidt hij ook de eigenaardige naam van Christus, die alleen in onze brief voorkomt, de naam "apostel en hogepriester" voor. Het eerste is de Heere alleen voor het volk Israël, waaronder Hij persoonlijk is verschenen en het evangelie verkondigt heeft (vs. 3 MATTHEUS. 15: 24 Hand. 3: 26; 10: 36 het tweede is Hij alleen voor dat volk waarbij een priesterschap bestond, door God zelf ingesteld en in Gods werkelijke dienst, niet in die van de afgoden of van de duivelen (1 Kor. 10: 20), een priesterschap, waarvan hij de ideale taak inderdaad kan vervullen. De schrijver denkt dus nu niet meer alleen, zoals in vs. 5-15 aan de mensen in het algemeen, voor wie de Heiland Mensenzoon is, die hen tot de heerlijkheid leidt, die voor het menselijk geslacht bestemd is, maar hij spreekt over de Heiland van Israël. Daarom noemt Hij dit volk met de erenaam, die in de belofte, Jes. 41: 8vv. voorkomt: "zaad Abrahams" en hij bedoelt het "neemt aan" in de zin van het aannemen, daar aan het volk van Zijn eigendom door de Heere beloofd. Dit aannemen kon nu niet anders plaatshebben dan door een gelijk worden aan Zijn broeders. Hij moest hun natuur aannemen in alle delen, hetgeen hier minder doelt op het aannemen van de menselijke natuur dan op het aannemen van de Joodse nationaliteit, minder op het medelijden van de dood, waaronder alle mensen als dienstknechten gevangen zijn, dan op het intreden in de hele staat van lijden en van ellende, waarin Zijn volk was, door hun oversten misleid, door vreemde overwinnaars onderdrukt,

zuchtend onder de vloek van hun zonden. Terwijl Hij nu in de laatste zin de trouwe Hogepriester voor God geworden is, die de zonde van het volk verzoend heeft, kan Hij in het eerste opzicht, als Hij die zelf is overgeleverd aan de Joodse oversten en door hen aan de heidense heersers tot de smadelijke kruisdood, een medelijdend Hogepriester zijn om hen te helpen die in hun tegenwoordige toestand van diezelfde vijanden ook veel te lijden hebben en, zoals Hij vroeger zelf, door de beproevingen moeten heengaan, hetgeen in Ps. 42: 10v. wordt uitgedrukt: "Ik zeg tot God, Mijn steenrots, waarom vergeet Gij mij? Waarvoor ga ik in het zwart vanwege de onderdrukking van de vijand? Met een doodsteek in mijn beenderen honen mij mijn tegenstanders, als zij de hele dag tot mij zeggen: Waar is uw God? " Dat ik de schrijver op deze wijze juist versta, kan het "te hulp komen" bevestigen, waarmee de uiteenzetting wordt besloten en dat ook in Jes. 41: 10 gevonden wordt met de verklarende toevoeging: "Ik ondersteun u met de rechterhand van Mijn gerechtigheid". Ook in hoofdstuk 13: 12 staat bij de uitdrukking "volk" slechts Israël voor het oog van de schrijver, evenals voor de evangelist in Joh. 11: 51v. ; maar zoals deze dadelijk het particularisme weer opheft, zo heeft ook onze schrijver zijn universalisme reeds eerder is vs. 1 bekend gemaakt en hij doet het later nog meer door de gelijkstelling van Jezus met Melchizedek.

Al de gelovigen zijn een verzocht volk. Elke dag heeft voor hen zijn verzoekingen, iedere tijd is voor hen een tijd van nood. De onbekeerden worden niet zwaar verzocht; zij zijn niet in de moeite als de andere mensen en worden met anderen niet geplaagd. Zij voelen een verzoeking in hun hart opkomen, de macht van de satan kennen zij niet. Vóór zijn bekering gelooft de mens evenmin in de duivel als Hij in Christus gelooft. Maar zodra Hij tot Christus komt, wordt Hij een verzochte ziel, arm en nooddruftig, "water zoekend en hij vindt het niet. " Hij wordt door God verzocht. God verzocht Abraham niet tot de zonde, want God kan niet verzocht worden door het kwade en Hij zelf verzoekt niemand. God beproeft wel altijd Zijn kinderen. Nooit schenkt Hij het geloof zonder Zijn kinderen in een toestand te brengen, waardoor dat geloof op de proef gesteld zal worden. Soms verheft Hij hen boven anderen om te beproeven of zij hoogmoedig worden en hun God vergeten zullen, een andere keer vernedert Hij hen om te zien of zij in opstand komen tegen God. Zalig is de man die verzoeking verdraagt. Soms brengt Hij hen in grote moeilijkheden en dan bestaat de beproeving erin of zij in Hem alleen geloven of op vlees en bloed hun vertrouwen stellen zullen. De wereld verzoekt de kinderen van God. Zij bespiedt hun struikelingen. Zij ziet niets liever dan dat een kind van God tot zonde vervalt. De gedachte dat alle mensen even slecht zijn, wiegt hun geweten in slaap. Zij fronsen hun voorhoofd en glimlachen. Hun eigen hart is een bron van verzoeking. Soms zegt het tot hen: Wat voor kwaad steekt daarin? Het is een kleine zonde: of, ik zal slechts deze ene keer zondigen en dan nooit weer! Of, ik zal mij daarna bekeren en behouden worden. De satan schiet zijn vurige pijlen op hen af, hij schrikt hen terug van Christus, leidt hen af als zij bidden, vervult hun geest met godslasteringen en hitst de wereld tegen hen op. Ja, mijn gelovige vrienden, gij zijt een verdrukt volk. Gij zijt altijd arm en hulpbehoevend. En God wil dat dit zo is, opdat gij steeds opnieuw tot Christus de toevlucht zoudt nemen. Sommigen mogen zeggen: de gelovigen zijn niet gelukkiger om hun geloof: ach! ziet tot wie zij mogen heengaan. Zij hebben een barmhartige en trouwe Hogepriester. Hij is verzocht en heeft geleden, opdat Hij degenen die verzocht worden, te hulp zou kunnen komen. De Hogepriester van het Oude Verbond offerde niet alleen het offer op het altaar zijn werk was niet af als het lam door de vlammen verteerd was. Hij moest een vader zijn voor Israël. Hij droeg al hun namen gegraveerd op zijn hart, hij ging in binnen het voorhangsel en bad voor zijn volk. Daarna kwam hij weer naar buiten en zegende hen, zeggende: "De Heere zegene u en Hij behoede u. De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten (Num. 6: 24-26). Niet anders is het met de Heere Jezus. Zijn werk was op Golgotha niet geheel volbracht. Hij, die gestorven is voor onze zonden, leeft om voor ons te bidden, om ons

in elke tijd van nood te hulp te komen. Nog is Hij mens aan de rechterhand van God. Nog is Hij God en daarom, in zijn goddelijke hoedanigheid, is Hij heden hier evenzeer tegenwoordig als één van ons allen. Hij kent al uw zorgen, beproevingen en bezwaren; Hij hoort elke halfgesmoorde zucht en verstaat die met Zijn menselijk hart aan de rechterhand van God. Zijn menselijk hart is gisteren en heden hetzelfde en tot in alle eeuwigheid, het pleit voor u, denkt aan u, beraamt verlossing voor u.

HOOFDSTUK 3

CHRISTUS, DE VOORTREFFELIJKE LERAAR VAN HET NIEUWE TESTAMENT, MOET MEN HOREN

II. Vs. 1-hoofdstuk 4: 16. Christus verheven boven Mozes en diens opvolger Jozua. "Wij zijn Mozes' discipelen, " zo roemden de Joden in trotsheid op hun profeet (Joh. 9: 28v.) en "wij hebben nooit iemand gediend, " zo beeldden zij zich in pochend op hun vermeend onaantastbaar bezitten van het heilige land. Zo spraken zij, alsof er nooit een Babylonische ballingschap, nooit een Perzische, Griekse, Egyptische, Syrische, Romeinse opperheerschappij over Palestina geweest was (Joh. 8: 33). In de tijd waarin de schrijver van onze brief aan hen schrijft, waren de christenen te Jeruzalem uit de Joodse synagoge uitgestoten en konden dus geen aandeel meer hebben aan de roem van hun volk: Mozes' discipelen te zijn. Bij hun Joodse geaardheid werd het hun bijzonder moeilijk om het schijnbare verlies van zo'n ereplaats te dragen. En terwijl binnen enkele jaren onder Gods toelaten ook omstandigheden zouden plaatshebben waarin het land voor een korte tijd weer vrij zou worden van vreemde heerschappij, zou dat een nog veel ergere verzoeking voor hen kunnen worden om in het Jodendom terug te vallen, als zij niet reeds heden tot een juist inzicht waren gebracht. Om het van die valse zelfverheffing op Mozes te genezen en voor het meedrinken van die bedwelmende beker, die Jeruzalem spoedig zou worden gevuld, tijdig te behoeden, dienen deze beide hoofdstukken.

A. vs. 1-19. De gedachtegang had de schrijver aan het slot van het vorige gedeelte reeds gebracht tot het punt dat hij Christus in het hoofddoel van Zijn verlossingsambt, in Zijn hogepriesterlijke werkzaamheid kon laten aanschouwen. Daarover kan hij echter naar de gesteldheid van zijn lezers voor het ogenblik nog niet nader handelen; hij moet hen vooraf van de overmatige verheffing van Mozes, deze godsgezant voor het oudtestamentische verbondsvolk en de Middelaar bij de oudtestamentische stichting van het verbond, genezen, opdat zij niet om Mozes Christus zouden prijs geven. Hij stelt hun dus de Heere Jezus Christus voor, hoe Hij evenzeer een apostel, een door God gezondene is en Hem als zodanig hogepriesterlijk werk is opgedragen, als Mozes (hoofdstuk 9: 19vv.) en ook niet minder dan deze trouw geweest is in het hele huis van God. Hij stelt Hem daarbij voor als zo hoog boven deze verheven als de Zoon des huizes verheven is boven de knecht, die niet zelf het huis kan leiden alsof het het zijne was en het beheerst en inricht naar de bedoelingen van de huisheer, waarvan hij zich wel bewust is en die hij ook met instemming doet, maar toch alleen diensten bewijst, de ene na de andere hem opgedragen. Terwijl dus Israël zo in de oudtestamentische bedeling staat dat het Mozes wel moet eren als dienaar van God, maar zich toch nooit kan beschouwen als Mozes' huis, zijn de christenen zeker het huis van Christus, maar nu ook des te meer verplicht de stem van God, die door hun apostelen en overpriesters tot hen komt, te horen, opdat zij niet in dat voorbeeld van ongeloof dreigen te vallen, waaraan zich eens het volk van Mozes in de woestijn heeft schuldig gemaakt en waarvan de waarschuwende betekenis reeds lang geleden in een Psalm van het Oude Testament is aangewezen.

1. Hierom, omdat het is zoals in hoofdstuk 2: 16vv. gezegd is, heilige broeders, christenen die tot het zaad van Abraham behoort en die deel hebt aan de hemelse roeping, die leden zijt geworden van het nieuwtestamentische verbondsvolk en tot erfgenamen van de eeuwige zaligheid (vs. 6 hoofdstuk 9: 15) door een roeping, die van de hemel is uitgegaan en tot de hemel leidt (hoofdstuk 2: 3; 4: 9vv. ; 12: 25, richt uw oog op de apostel, de godsgezant ("Joh 8: 29" en "Uit 18: 10 en hogepriester van onze belijdenis Heb 2: 18, Christus Jezus. Houdt u met al Uw vertrouwen vast aan Hem als de Helper in de verzoekingen die gij moet doorstaan.

Hier wendt de schrijver zich voor het eerst tot zijn lezers met een aanspraak, nadat zijn geschrift tot hiertoe de vorm van een verhandeling heeft gehad. De aanspraak luidt: "heilige broeders, die deel hebt aan de hemelse roeping. " De beide aanwijzingen gevoegd bij de naam "broeders" geven een christelijke staat naar twee onderscheiden kanten te kennen, ten eerste als een staat van heiligheid in de zin, waarin in hoofdstuk 2: 11 het "die geheiligd worden" bedoeld was en vervolgens als de staat van deelhebben aan een hemelse roeping in tegenstelling tot een roeping, die een relatie tot deze wereld verleent, een goed, dat tot deze wereld behoort, aanbiedt. Het eerste woord sluit de vermaning in zich om aan de zonde geen plaats te geven, die de staat van heiligheid verliezen doet en de tweede de vermaning om zich door niets van wat van de aarde is, hetzij lief of leed, het hemelse goed te laten ontrukken. En hierbij, zowel als bij dat waarop het "hierom" aan het begin van het vers wijst, voegt nu ook de uitgesproken vermaning zelf "richt uw oog op de Apostel en Hogepriester, Jezus Christus". De schrijver neemt daarmee uit hetgeen hij eerder van Christus Jezus heeft gezegd, die beide stukken, ten opzichte waarvan hij Hem later met Mozes en Aäron wil vergelijken. En als hij nu bij die beide woorden omtrent Jezus voegt "onze belijdenis", karakteriseert hij Hem als degene die in de eigenschap van een apostel of afgezant en hogepriester inhoud van de belijdenis is, die de christenen in dezelfde zin de hunne noemen, zoals in de mond van een Jood de uitdrukking (Hand. 26: 5) "onze godsdienst" die godsverering is, die hij als Jood met zijn volk deelt. "De apostel" is Hij voor hen als Degene, die God heeft gezonden om de zaligheid te verkondigen, waarmee zij zich vertroosten en de Hogepriester is Hij voor hen als Degene, die door Zijn lijden de zonde van de gemeente van God heeft verzoend. Als zodanig belijdt de christenheid Hem en zo ook moeten de lezers Hem belijden en aan deze belijdenis vasthouden.

Christus is de apostel, de gezant die in Gods naam tot ons spreekt, die Gods plaats bij ons vervult. Maar Hij is ook de Hogepriester. Hij is degene die in onze plaats bij God staat. Terwijl de schrijver zegt "richt het oog op Jezus Christus", ligt in die woorden opgesloten: ziet niet meer op Mozes; Mozes heeft zijn werk reeds gedaan, wij zijn de tijden van Mozes voorbij.

De taak van de hogepriester was tweeledig: I. Hij moest verzoening doen; II. de voorbidder van het volk zijn. Als de hogepriester de bok doodde voor het brandofferaltaar, deed hij dit in tegenwoordigheid van het hele volk, om voldoening te doen over hun zonden. Zij allen stonden rondom de hogepriester en letten op hem en sloegen zijn handelingen nauwkeurig gade; en als hij na het bloed in het gouden bekken opgevangen en zich met de witte linnen klederen bekleed te hebben, binnen het voorhangsel uit hun gezicht verdween, dan volgden zij hem met de ogen tot het geheimzinnig gordijn hem aan hun blik onttrok. Maar zelfs dan nog volgde hem het hart van de gelovige Israëliet. Nu nadert Hij voor ons tot God nu sprengt Hij het bloed zevenmaal voor het verzoendeksel nu bidt Hij voor ons. Broeders, laat ons ook naar onze Hogepriester zien. Ziet Hem terwijl Hij verzoening doet. Gij kunt Hem niet zien hangen aan het kruis, zoals Zijn discipelen Hem zagen. Gij kunt niet het bloed zien vloeien uit Zijn vijf diepe wonden. Gij kunt Hem niet zien Zijn bloed vergieten, opdat het bloed van zondaren niet vergoten zou worden. Maar als God ons het leven spaart, kunt gij het brood zien breken en de wijn zien vergieten als een levend symbool van de lijdende Zaligmaker. Nu, mijn broeders, de verzoening is teweeggebracht. Christus is gestorven, al Zijn lijden is geleden. En wat is er met u, dat gij geen vrede kunt vinden? Is het omdat gij het niet verstaat: Israël heeft geen kennis, mijn volk verstaat niet. Ziet, is Jezus gestorven in plaats van schuldige zondaren en neemt gij van ganser harte Jezus als uw plaatsbekleder aan, dan hoeft gij niet te sterven. O gelukkige christen, verblijd u te allen tijd. Leef met het oog naar Golgotha gericht en gij zult leven in de hoop van de heerlijkheid en o, verblijd u in de gezegende instelling, die de

gekruisigde Verlosser u zo duidelijk voor de ogen schildert. Zie op Christus als onze voorspraak. Toen Christus van de Olijfberg opvoer en door de hemelen ging om met Zijn bloedige wonden voor Gods aangezicht te verschijnen, Zijn discipelen Hem nastaarden, totdat een wolk Hem wegnam voor hun ogen, lezen wij dat zij naar Jeruzalem terugkeerden met grote blijdschap. Wat! Zijn zij verblijd nu hun gezegende Meester van hen gescheiden is? Toen Hij hun aankondigde dat Hij op het punt stond van hen weg gaan, vervulde droefheid hun harten en moest Hij lang tot hen spreken en hun troosten door te zeggen: Uw hart worde niet ontroerd, het is voor u nuttig dat Ik weg ga. Hoe zijn zij dus veranderd! Christus heeft hen verlaten en blijdschap vervult hun hart. Hier is het geheim: nu wisten zij dat Christus was weggegaan om te verschijnen voor het aangezicht van God voor hen dat hun grote Hogepriester nu was ingegaan binnen het voorhangsel om hun voorspraak te zijn bij de Vader.

En nu, gelovig belijder, wenst gij deel te hebben aan de blijdschap van de discipelen? Zie op de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis, Christus Jezus. Hij is boven de wolken en boven de hemel. O, dat gij trachtte in de hemel te zien, niet met het oog van het lichaam, maar met het oog van het geloof; het ziet voorbij de sterren; het dringt door tot de troon van God en daar ziet het Jezus' aanschijn als Hij voor ons bidt, die wij niet gezien en nochtans liefhebben en in wie wij ons, hoewel wij Hem niet zien maar geloven, verheugen met een heerlijke en onuitsprekelijke vreugde. O, als gij zo leefde, wat een liefelijke vreugde zou dan uw hart vervullen en hoeveel zegeningen zou de Heilige Geest over u uitstorten als de verhoring van het gebed van de Heiland. O, hoe zou uw aangezicht blinken als dat van Stefanus en de arme blinde wereld overtuigd worden dat er een blijdschap bestaat, die de wereld niet kan geven en die de wereld niet van ons kan wegnemen een hemel op aarde.

2. Hij is de Middelaar, die trouw is aan Degene, die Hem tot hetgeen Hij is, gesteld heeft, in het ambt van apostel en hogepriester voor Zijn volk heeft gezet (1 Sam. 12: 6), zoals ook Mozes volgens Gods eigengetuigenis (Num. 12: 7) in heel zijn huis, in alles wat tot het huis van God behoorde, trouw was.

3. Want deze overste leidsman tot onze zaligheid (hoofdstuk 2: 10), Christus Jezus, is zoveel meer heerlijkheid waardig geacht dan Mozes, zoals degene die het huis gebouwd heeft, de stichter en bouwmeester, meer eer heeft dan het huis en ieder in het huis, die slechts een lid van het gezin uitmaakt (1 Petrus 2: 5; 4: 17).

Mozes werd eer en heerlijkheid waardig geacht en ontving ze beiden van God en de mensen; van God, zoals blijkt uit het werk waartoe Hij hem riep om Zijn volk Israël te verlossen, om Zijn wil en welbehagen aan hen te openbaren en om dit volk te regeren; en uit de gunsten aan hem bewezen, uit de wonderen die Hij door hem bewerkte, de hechte band waartoe Hij hem verwaardigde, het gezicht dat Hij hem gaf van Zijn heerlijkheid die hij hem deed voorbij gaan, de zorgen die Hij voor hem droeg bij zijn dood en omtrent zijn begrafenis, zowel als uit het getuigenis dat Hij van hem gaf. En hij werd eerwaardig geacht bij de mensen, die ze ook aan hem gaven, zoals Farao en zijn volk en de Israëlieten. De Joden geven hem grote lofspraken; zij noemen hem een vader in de wet, een vader in wijsheid en een vader in profetie; en zeggen dat hij is de vader, de meester, het hoofd en de prins van al de profeten, ja de grote profeet die in de laatste dagen verwacht wordt, zeggen zij, zal slechts naast Mozes hun meester wezen. Zij merken op dat er meer wonderen werden gedaan door en voor hem dan door en voor al de profeten, die geweest zijn vanaf het begin van de wereld, zodat hij hen niet alleen te boven ging in de voortreffelijkheid en verhevenheid van profeten, maar in de menigte van wonderwerken. Doch Christus is meer heerlijkheid waardig dan Mozes en heeft

ze ontvangen van God, engelen en mensen, Hij is een groter Verlosser dan Mozes; Mozes was alleen een tijdelijk verlosser, doch Hij is de oorzaak van de geestelijke en eeuwige verlossing. Hij is een groter profeet dan Mozes, de eniggeboren Zoon van God, die in de schoot van de Vader was en Zijn wil en welbehagen, Zijn evangelie, genade en waarheid heeft verklaard, zoals Mozes nooit heeft gedaan. Hij is een groter Koning dan Mozes, hoger geworden dan de koningen van de aarde. Hij deed meer wonderwerken dan Mozes en had een groter getuigenis van God dan hij, namelijk dat Hij Zijn geliefde Zoon was en gehoord moest worden; Hij werd ook uit de dood opgewekt en is gezeten aan de rechterhand van God en gesteld tot een Rechter van allen; Hij wordt gediend en aanbeden van de engelen; Hij wordt geloofd door de mensen, die al de eer van hun zaligheid aan Hem toe-eigenen.

4. Heb ik Jezus als de stichter en bouwmeester van dat huis voorgesteld, waarin Hij trouw is aan degene die Hem aangesteld heeft, dan heb ik daarmee van Hem in vergelijking met Mozes geenszins te veel beweerd. Want ieder huis wordt door iemand gebouwd en hier wordt gesproken van de huizen, het huis van het oud- en dat van het nieuwtestamentische verbondsvolk (MATTHEUS. 10: 6 Luk. 14: 23). a) Maar Hij die dit alles gebouwd heeft, is God en zo is God zeker voor deze beide huizen de eigenlijke Maken en Hersteller. Het is alleen de vraag, in welke relatie zij tot Hem staan, van wie Hij Zich daarbij als Middelaar bediende.

a) 2 Kor. 5: 17, 18 Efeze. 2: 10

5. En Mozes is wel trouw geweest in heel zijn huis, dat ook van God was en wel als een dienaar, bereidwillig de bevelen van de Heere aannemend en nauwkeurig volbrengend,
a) tot getuigenis van de dingen die daarna gesproken zouden worden, die hij tot het volk moest brengen, waarmee God Zijn verbond wilde oprichten;

a) Deut. 18: 15, 18

6. Maar Christus, die in de persoon van Jezus is verschenen, is trouw in het hele huis van God, als de Zoon over Zijn eigen huis, dat Hij als Zijn eigen bestuurt en waarvan Hij door Zijn werk nu zelf stichter en bestuurder wordt (hoofdstuk 9: 16v.); a) wiens huis wij, die het nieuwtestamentische verbondsvolk uitmaken, zijn, b) indien wij maar de vrijmoedigheid tot volkomen vertrouwen en de roem van de hoop die de hemelse roeping (vs. 1) ons verleent, tot het einde toe, totdat de hoop verandert in aanschouwen (vs. 14), vasthouden (hoofdstuk 6: 11).

a) 1 Kor. 3: 16; 6: 19; 2 Kor. 6: 16; 1 Petrus 2: 5 b) Rom. 5: 2

Mozes, de middelaar van het Oude Verbond, was vroeger uw man, zo wil de schrijver zijn lezers zeggen. En zeker, Mozes is groot. Die lof wordt hem door God zelf gegeven, als Hij hem Zijn knecht noemt, die trouw was in Zijn hele huis. Maar ziet nu om Mozes niet voorbij de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis, Christus Jezus; merkt integendeel op, hoeveel grotere eer deze waard is in vergelijking met Mozes. De bijzondere woorden en uitspraken, waardoor de schrijver de lezers wil aantonen hoeveel Christus boven Mozes verheven is, hebben de uitleggers in verlegenheid gebracht en nog heden is er geen onder hen, bij wie wij ons onvoorwaardelijk kunnen aansluiten. Bij de eerste blik is ons duidelijk dat de schrijver eerst Christus en Mozes aan elkaar heeft gelijk gesteld in dit opzicht, dat elk van die beide trouw was in het hele huis van God. De meerdere eer van de eerste in vergelijking van de andere, wat de roeping aangaat die zij te vervullen hebben, is al te meten naar de verhouding

waarin zij tot het huis staan. Onder "huis" moet zonder twijfel verstaan worden de theocratie of gemeente van God; en dan is er een oudtestamentisch en een nieuwtestamentisch volk van God. De oprichter en inrichter (want het een zowel als het ander ligt in de uitdrukking "bouwen" opgesloten) van het eerste is Mozes niet: "ieder huis", zegt vs. 4, wordt door iemand gebouwd; maar Hij die dit alles gebouwd heeft, is God! Is het dus God die eerst de oudtestamentische theocratie heeft gesticht, dan heeft Hij zich daarbij volgens hoofdstuk 2: 2 van engelen bediend; maar Mozes heeft op generlei wijze het huis gebouwd, hij is zelf een deel, een lid daarvan geweest, heeft er mede toe behoord. Hij heeft alleen, om zijn betrekking tot het huis in vergelijking met de overigen die er toe behoren, als voortreffelijk te karakteriseren, volgens vs. 5, de dienst van een dienaar bij het bereiden ervan waargenomen. In de grondtekst staat voor "dienaar" een woord, waarvan het begrip van gedwongen, slaafse afhankelijkheid ver verwijderd is en integendeel doet denken aan een vrijwillig eervol dienen. De dienst van Mozes was ertoe bestemd dat een getuigenis door hem zou gegeven worden van hetgeen zou worden gezegd of bekend gemaakt; hij moest er altijd op letten of er iets werd gesproken, dat hij dan moest openbaren aan hen die naast hem het huis van God uitmaakten. Zijn werk was getuigen, het spreken daarentegen was het werk van God, die het hem bekend maakte; hij was de mond van God. Evenals een dienaar steeds moet letten op hetgeen hem wordt bevolen, zo moest hij altijd gereed zijn om te letten op hetgeen tot dat doel, door bemiddeling van engelen, door God zou worden gesproken. Zijn dienst was een dienen van het woord; hij droeg echter dit woord niet vanaf het begin in zich, hij moest het zelf eerst verkrijgen, om het daarna bekend te maken (vgl. bijv. Lev. 24: 10vv. Num. 15: 32vv. ; 9: 6vv.). In deze roeping betoonde hij zich nu trouw in het hele huis van God; hij heeft niet het minste uit eigen macht en naar eigen gedachte aan het oudtestamentische verbondsvolk bevolen en evenmin heeft hij het minste verzwegen of voor zich gehouden van hetgeen hem was opgedragen, zodat God ten opzichte van de openbaring door hem aan de kinderen van Israël gegeven, kon bevelen (Deut. 4: 2): "Gij zult tot dit woord, dat Ik u gebied, niet toedoen, ook daarvan niet afdoen". Hoe is het daarentegen gesteld met de roeping van Christus in de nieuwtestamentische huishouding van God? Ook hier is volgens het woord in vs. 4 de opperste bouwmeester God en als Christus in het hele nieuwtestamentische huis evenzeer trouw is als Mozes in het oudtestamentische huis, dan is Hij het net als deze in het hele huis van God. Maar dit brengt een groot onderscheid tussen Hem en Mozes teweeg, namelijk dat Hij niet zelf een lid van het huis is, noch een dienaar daarvan; maar Hij staat er als de Zoon, die het huis besturen, naar de wil van de Vader oprichten en inrichten moet, het dus onder bemiddeling van engelen zelf moet bereiden en tot dit doel heeft dan de Vader Hem zoveel macht gegeven over alle vlees (Joh. 17: 2) dat het huis dat Hij bereidt, Zijn eigen huis wordt (MATTHEUS. 21: 38; 28: 18vv.). God heeft Hem, de Christus, ook tot een Heer gemaakt (Hand. 2: 36); en zo kan de schrijver doorgaan: "wiens huis wij zijn", waarin men zonder bedenking het "wiens" als "van Christus" of "van de Zoon" kan opvatten; want al kan geen enkele andere tekst worden aangehaald, waarin de nieuwtestamentische gemeente juist het huis van Christus zou worden genoemd, wil toch het gezicht in Openbaring 1: 10vv. juist zeggen dat zij het werkelijk is. Even onderscheiden, zo merkt hier v. Hofmann op, als de zoon die het huis van de vader onder zich heeft en de dienaar die tot de daarin te verrichte werkzaamheden voor zijn heer gereed moet zijn, tot hem staat wiens het huis is, op even zo onderscheiden wijze staan Christus en Mozes tot degene die de gemeente van de zaligheid als Zijn huis heeft gebouwd. Christus is in wezen gelijk aan Hem, Mozes is een van de dienaren van Zijn huis. De tegenstelling van het huis en van Hem, wiens eigendom het is, van de eer, die deze en de eer, die de ander toekomt, kan de maatstaf vormen waarnaar kan worden afgemeten hoeveel grotere heerlijkheid Jezus waardig geacht is dan Mozes.

De christenheid heeft, zoals het woord "wiens huis wij zijn" dat uitdrukte, het karakter van een huis van de Heere; maar of wij als gemeente dat karakter bewaren, hangt af van de vervulling van de gestelde voorwaarden.

Als de nieuwtestamentische gemeente, waarvan hier wordt gesproken, ondanks alle tegenspraak van het heden met de beloofde toekomst en te midden van alle gevaren van ergernis en afval, die de vijanden van het kruis door bedreigingen en verleidingen voorbereiden, de schat van de hoop vasthoudt, dan, maar ook dan alleen, blijft zij het huis van God onder de trouwe verzorging van Christus, Zijn met haar broederlijk verbonden grote Zoon, haar Apostel en Hogepriester.

Het huis van de Heere is nog in wording. De voorwaarde voor degenen die het zijn binnengetreden om daarin te mogen blijven, is: zonder wankeling vast te houden aan de belijdenis van de hoop (hoofdstuk 10: 23, 35); daarom waarschuwt de schrijver en vermaant hij tot vasthouden aan de belijdenis in het algemeen en in het bijzonder aan de belijdenis van de hoop. Hij bedoelt daarmee niet het innerlijk vasthouden van het geloof en van de hoop, die de inhoud zijn van de christelijke geloofsbelijdenis, maar ook het voortgaande, onbevreesde, moedige en blijde getuigenis geven en roemen van hetgeen wij geloven en hopen.

Leidde de apostel met de woorden "wiens huis wij zijn" de nieuwe gedachtegang in, de voorwaarde "indien wij maar de vrijmoedigheid en de roem van de hoop tot het einde toe vasthouden, " is voor hem een overgang tot de vermaning die in vs. 7-19 volgt.

7. Daarom, omdat onze zaligheid ervan afhangt dat wij het vertrouwen en de roem van de hoop tot het einde vasthouden, moeten wij ons laten waarschuwen voor de ontrouw van een afval van Hem wiens huis wij zijn, zoals de Heilige Geest (hoofdstuk 9: 8; 10: 15) zegt in Ps. 95: 7-11 : a) "Heden, indien gij, of zolang gij nog Zijn stem hoort, "

a) Hebr. 4: 7

Evenals in 1 Tim. 4: 1 en Openbaring 2: 7 voor een woord van de profetie, dat in de tegenwoordige tijd gezegd wordt, als voor een woord van de Geest gehoor wordt gevraagd, zo geldt dat hier voor een woord dat in de Schrift is opgetekend en dat in zoverre de aard van een profetisch woord heeft als de schrijver van Psalm 95 de vermaning, die hij tot zijn volk richt, in de vorm van een woord van de HEERE geeft, waarnaar het moet luisteren. Onze schrijver nu maakt dit woord van de Schrift tot zijn eigen woord, zodat het "daarom" aan het begin en de woorden "Heden. in Mijn rust zullen ingaan" (vs. 11) bij elkaar horen, terwijl de woorden "zoals de Heilige Geest zegt" een tussenzin vormen. Wat dan in vs. 12 volgt, is niet zoals men veelal heeft gemeend, de nazin in verhouding tot de voorzin, die zich van vs. 7-11 uitstrekt, maar werkelijk een andere vermaning dan die van het woord van de Psalm. Met dit woord van de Psalm kon de schrijver zich echter (in plaats van de bedoelde vermaning met eigen woorden uit te spreken) met eer tot zijn lezers wenden, omdat wat hij eerder zei (vs. 6), "wiens huis wij zijn", in hoofdzaak uitloopt op hetgeen in Ps. 95: 7 voorafgaat: "Hij is onze God en wij zijn het volk van Zijn weide en de schapen van Zijn hand. "

8. Zo verhardt uw harten niet, zoals het vroeger gebeurd is in de verbittering op de plaats die met die naam is genoemd Meriba of twistwater (Num. 20: 13 Ps. 106: 32); ja, reeds veertig jaar eerder ten dage van de verzoeking, op de dag die aan de plaats Massa zijn naam gaf (Ex. 17: 7 Deut. 33: 8 "Ps 95: 8 in de woestijn,

9. waar (namelijk: in de woestijn) uw vaders Mij verzocht hebben; zij hebben Mij beproefd, hoe ver zij met Mij konden gaan 1Co 10: 10, hoewel zij toch Mijn werken zagen, veertig jaren lang (vgl. hoofdstuk 2: 3 en 4).

10. Daarna was Ik vertoornd over dat geslacht en sprak: "Altijd dwalen zij met het hart en zij hebben Mijn wegen niet gekend, " omdat zij die niet wilden kennen (Deut. 29: 20).

Alle zonden zijn dwalingen of afwijkingen van de wet van God; alle mensen dwalen in deze zin. Dit volk dwaalde niet af in hun hart, want er is een dwaling in het verstand, de wil en de neigingen zowel als in het leven en de daden en zij mogen gezegd worden met hun hart gedwaald te hebben, omdat hun zonden niet alleen kwamen uit het hart, maar van harte, hartelijk of met het hart gedaan worden en dat voortdurend, hetgeen de dwaasheid toont van dit volk, hun weerbarstigheid en halsstarrigheid, hun onoprechtheid en hun aanhoudendheid in het zondigen. God slaat zowel acht op zonden van het hart als op andere.

11. a) Zo heb Ik dan gezworen in Mijn toorn: nooit zullen zij in Mijn rust, de rustplaats die Ik had uitgekozen, opdat zij daar zouden wonen (Deut. 12: 9; 1 Kon. 8: 56), ingaan (Num. 14: 21vv.).

a) Deut. 1: 34

In Ps. 95 horen de veertig jaren bij het volgende zinsdeel: "veertig jaren heb Ik verdriet gehad om dit geslacht enz. " Zo vat ook deze schrijver de woorden zelf in vs. 17 op: "over wie nu is Hij vertoornd geweest veertig jaren lang? " Als hij ze echter hier (vs. 9) op het vorige laat slaan: "en hebben Mijn werken gezien, veertig jaren lang" en de verbinding met het volgende door een door hemzelf tussen geschoven "daarom" (vs. 10) onmogelijk maakt, had hij daarbij zeker een bijzondere bedoeling.

Niet de veertig jaren van het vertoornen, waarvan de Psalm spreekt, maar wel de veertig jaren van het zien van Gods werken, die de Psalmist bedoelt, hebben in de geschiedenis van de gemeente van Christus, waarop de schrijver terugziet, hun parallel. Van de aanvankelijke verkondiging van de zaligheid door de Heere zelf (hoofdstuk 2: 3), dus van het begin van Zijn leraarsambt (?) tot aan Jeruzalems verwoesting verlopen veertig jaren, de Messiaanse jaren, waaraan ook de synagoge tegen zijn wil getuigenis geeft, als in de Talmud met het oog op Ps. 95: 10 wordt gezegd dat de dagen van de Messias veertig jaren zullen duren; deze veertig jaren moeten, zoals de schrijver schreef, bijna voorbij zijn geweest en wat een ontzaglijke ernst ligt nu in de aangegeven vergelijking van deze met de veertig jaren van de mozaïsche verlossingstijd.

12. Ziet toe, broeders, gij, die tot dat volk behoort, waartoe de Heilige Geest deze woorden eens in een genaderijker, gewichtiger tijd Ezr 6: 18 gesproken heeft: laat nooit in iemand van u een boos, ongelovig hart zijn, zoals uw vaderen in de woestijn hadden (vs. 9v. ; 4: 11), om af te wijken van de levende God, in wiens handen te vallen vreselijk is (hoofdstuk 10: 31).

13. Maar vermaant elkaar (Kol. 3: 16) dagelijks, zolang men nog van een heden kan spreken en dit "heden" doelt op het begin van een tijd, nog veel rijker in genade en veel gewichtiger dan die, waarop het woord van de Psalm (vs. 7) wijst opdat niemand van u zich zou verharden door de verleiding van de zonde, in welk geval de deur van de bekering voor hem zou worden gesloten, zodat hij niet meer zalig zou kunnen worden (Hebr. 6: 4vv. ; 12: 15vv.).

Met het woord "afwijken van de levende God" is het terugkeren uit het christendom tot het Jodendom bedoeld. Dit is een afvallen van God, omdat God in de laatste dagen door de Zoon heeft gesproken en aan de prediking van het evangelie door tekenen en wonderen en velerlei krachten en het toedelen van de Heilige Geest getuigenis heeft gegeven (hoofdstuk 1: 2; 2: 3v.) en hij die de Zoon verloochent, om zich bij een dienaar te voegen (vs. 8vv.) daardoor de Vader verloochent. De God van de christenen nu wordt de levende God genoemd, niet in tegenstelling tot de dode afgoden van de heidenen, maar als een God die, omdat Hij "levend" is, zo'n afval niet ongestraft laat. "Verleiding van de zonde", waardoor het hart wordt verstokt, moet zo worden opgevat dat zij ons eer, genot, goed, leven en zaligheid belooft op de wegen, waarop zij ons wil brengen; doch in plaats daarvan ons op die wegen in schande, verderf en verdoemenis stort.

De verleiding van de zonde kan het ene heden na het andere uit de gedachte van mijn hart wegrukken, zo kan zij mij ongemerkt mijn hele genadetijd van vele jaren ontroven.

Weten wij dat iemands vermogen, eer of goede naam wordt bedreigd, wij zouden ons althans tegenover een broeder of vriend, niet verantwoord achten te zwijgen zolang er nog tijd is om te spreken; en terwijl wij vrezen, nee, zien dat zijn ziel in gevaar is, zullen wij hem aan eigen verblinding overlaten, in plaats van althans bij herhaling een poging te wagen om de blinddoek van zijn gezicht te rukken? Nee voorwaar, daartoe zijn toch de handen te heilig, die ons, als leden van één gezin, van één geslacht, van één gemeente samenbinden; daartoe is de waarde ook van slechts één ziel, die verloren gaat, te kostbaar in de ogen van God. Daartoe is het nieuwe gebod van de liefde, dat de stervende Heiland ons naliet, van te grote betekenis. Hoe ontslaat men zich van zo'n heilige plicht door op het vruchteloze van zo vele pogingen te wijzen? Is werkelijk iemand in onze naaste omgeving reeds geheel verhard door de verleiding van de zonde, God weet of het niet ten dele een gevolg van onze ontrouw in het vermanen en bidden geweest is. In ieder geval kan men nog van een heden spreken en wij zijn alleen aansprakelijk voor de trouw, maar volstrekt niet voor de vrucht van ons pogen. "Werp uw brood uit op het water en gij zult het vinden na vele dagen; " die les van de oude wijsheid (Pred. 11: 1) komt ook hier te pas. Jarenlang moet soms de waterdruppel neervallen, voordat de rotsgrond uitgehold wordt; maar de vrome Spener was zeker de enige niet van wie later een afkerige zoon moest getuigen: "de gebeden van mijn vader liggen mij als een berg op de ziel". In ieder geval, het is een heilrijke plicht, waartoe heden de stem van God ons wekt en die wij onmogelijk anders dan tot eigen schade vergeten. Door anderen te vermanen, leren wij, zelfs onwillekeurig, nauwgezetter over onszelf te waken. Ook waar tot onze diepe smart de poging vruchteloos was, behouden wij de onschatbare troost van een goed geweten voor God. En wie schetst de vreugde hier en daarboven, wanneer het ons werkelijk door Gods genade gebeuren mag, al was het ook slechts één ziel te hebben mogen behouden van de dwaling van haar weg? Hoe vreselijk daartegenover reeds het denkbeeld alleen, dat zij zou kunnen verloren gaan door ons lafhartig en gewetenloos zwijgen! God verhoede dat die ervaring voor iemand van ons in de eeuwigheid zou weggelegd zijn en laat Hijzelf ons in dit deel van onze roeping trouwer maken dan wij tot dusverre geweest zijn! Dan alleen, maar ook zeker worden wij het, wanneer wij zelf waarlijk van Christus zijn, door de Heilige Geest naar Zijn beeld vernieuwd en dagelijks meer bewust van de onschatbare waarde van het heden.

Zo iemand komt te vallen, Men helpe hem terecht; Men tone liefd' aan allen, De Heer was aller knecht, Dat ieder zacht als Hij En nederig van geeste En niemand ooit de meeste Dan in de liefde zij!

14. Wachten wij ons met alle ernst voor die verleiding en verharding, dan heeft op ons geen betrekking als op de anderen de eed van God: "zij zullen Mijn rust niet ingaan" (vs. 11); want wij hebben reeds deel gekregen aan Christus door het geloof in Zijn naam (vs. 1 en 6) en zullen nu ook in Hem deelgenoten worden van de hemelse heerlijkheid van de beloofde eeuwige erfenis (hoofdstuk 9: 15 Rom. 8: 17), als wij tenminste het beginsel van deze vaste grond tot het einde toe vasthouden (vs. 6; 6: 11), als wij dat vasthouden aan Hem in vol vertrouwen, waarbij het ons tevoren zo goed was, bewaren (hoofdstuk 6: 10; 10: 32v.).

De verhouding tot Christus, waarin de mens, als hij in het Nieuwe Verbond binnentreedt, opgenomen wordt, stelt de schrijver voor op een geheel algemene en allesomvattende wijze, als een "deel krijgen aan Christus". Christus, de Middelaar van het Nieuwe Verbond, treedt met de gelovigen in een zo innige persoonlijke gemeenschap, dat men van hem kan zeggen dat hij Christus leeft en met Christus zelf is hem nu ook alles ten deel gevallen wat Christus verkregen heeft. Als iemand die aan Christus deel heeft, heeft hij ook met Christus deel aan de hemelse heerlijkheid en zaligheid.

Het beginsel van deze vaste grond, d. i. het oorspronkelijke ware geloof, brengt ons reeds tot de hele vereniging met Christus en is een ware grondsteen, neemt de hele Christus aan en rust geheel op Christus als op zijn onbedrieglijk fundament; aan deze grond moesten wij vasthouden en met het vasthouden volharden tot aan het einde.

Wij zullen verklaren deel gekregen te hebben aan Christus door te volharden in het geloof van het evangelie, dat wij begonnen hebben te belijden; en dit leert ons dat christenen die de belijdenis van het christelijk geloof verzaken, hetzij door vrees of vleierij, nooit deel hebben gekregen aan Christus, noch op een zaligmakende wijze met Hem verenigd zijn: geen beter bewijs van ons aandeel in Christus dan dat van volharding en standvastigheid.

15. Terwijl en zolang als er gezegd wordt: a) "Heden, indien gij Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet, zoals in de verbittering te Meriba, " moeten wij erop letten dat wij niet in hetzelfde voorbeeld van ongeloof vervallen, dat dit volk in zijn grote massa overkomen is en wij onze erfenis niet verliezen (hoofdstuk 4: 1 en 11).

a) Hebr. 3: 7

16. Een verleiding van de zonde (vs. 13) zou het zijn als wij meenden dat wij ons moesten plaatsen aan de kant van de grote massa; want sommigen in die geschiedenis, waarop het in vs. 7vv. aangehaalde Psalmwoord slaat, hebben, toen zij die stem van God gehoord hadden, Hem door hun ongehoorzaamheid verbitterd, doch niet allen, die uit Egypte onder Mozes zijn uitgegaan, die 600. 000 man, waarvan in Ex. 12: 37 wordt gesproken (of "want wie hebben Hem verbitterd? Zijn het niet allen die uit Egypte onder Mozes zijn uitgegaan?

17. Over wie nu, om nog nader de woorden uit Ps. 95: 10 te beschouwen, is Hij vertoornd geweest veertig jaren lang? Was het niet over degenen die gezondigd hadden, doordat zij Zijn genade tartten en Hem door hun verzoeken (vs. 9) verloochenden (Judas 1: 4), a) van wie de lichamen dan ook, als bewijs dat zij door Zijn toorn waren getroffen (Ps. 90: 7vv.), gevallen zijn in de woestijn? (Num. 26: 63vv. ; 1 Kor. 10: 5

a) Num. 14: 36 Ps. 106: 26

18. a) En, om nog eens te vragen en het woord in vs. 11, Ps. 95: 11 nader te overdenken, aan wie anders heeft Hij gezworen dat zij in Zijn rust niet zouden ingaan dan degenen die ongehoorzaam geweest waren, daar Hij toch hen die niet tot de grotemassa behoorden, deze rust niet onthield, maar twee van hen die zelfs zeer bepaald beloofde (Num. 14: 24, 30)?

a) Deut. 1: 34

19. En wij zien, wat betreft de geschiedkundige vervulling van deze eed, dat zij ondanks hun pogingen om verandering te verkrijgen (Num. 21: 39vv.) niet in het beloofde land, als de toegezegde rustplaats, hebben kunnen ingaan vanwege hun ongeloof, waardoor zij die zaligheid hadden verloren.

De schrijver denkt in vs. 18 en 19 niet alleen aan Jozua en Kaleb (Num. 14: 21vv.), maar hij beweert dat ondanks de woorden in vs. 17 werkelijk een volk van God overbleef; daarmee bereidt hij het volgende gedeelte in hoofdstuk 4 voor. Zoals hij nu bij de ongelovigen in vs. 19 zonder twijfel het aan Christus ongelovig gebleven volk van de Joden van die tijd op het oog heeft en door de in vs. 17 genoemde nadere verklaring erop wijst wat hun lot in de eerstvolgende tijd zou zijn (Luk. 21: 23 en 24), houdt hij het overige volk van de jongere generatie, dat door het woord in vs. 16 buiten beschouwing is gebleven, voor een voorbeeld van de christelijke gemeente, die zich van dat ongelovige volk afzondert en die hij zo dringend vermaant hun hemelse roeping te erkennen.

HOOFDSTUK 4

HOE MEN TOT DE RUST VAN CHRISTUS KOMEN KAN

B. Vs. 1-16. In het vorige gedeelte stelde de schrijver de ongelovige Israëlieten van Mozes' tijd voor als een waarschuwend voorbeeld van ongeloof, om welke reden zij niet in de beloofde rust konden ingaan. Hier geeft hij nadere verklaringen over die rust zelf, wat die eigenlijk betekent. Voor de christelijke gemeente in het Joodse land, waaraan hij schrijft, was de tijd zeer nabij gekomen waarin zij volgens de aanwijzing in MATTHEUS. 24: 16 dit land moest verlaten en dan zou het zeer gevaarlijk zijn geweest, als iemand de verkeerde mening had gekoesterd dat men door het vluchten uit het land zich afscheidde van Gods erfenis, die Hij eenmaal aan zijn volk had gegeven en van de rust, waarin Hij het eenmaal tot vervulling van Zijn belofte zou hebben ingeleid (Deut. 12: 9v. Joz. 21: 43vv.). Daarom moest hij de gemeente, van wie de leden overigens wat het grootste deel betreft geneigd waren van Christus af te vallen en tot het mozaïsche Jodendom terug te gaan, tot andere gedachten brengen. Hij doet het nu hier door een uiteenzetting van verschillende oudtestamentische teksten, waarin hij aanwijst dat Gods rust voor Zijn volk dezelfde was als die waarin Hij zichzelf, na het scheppingswerk volbracht te hebben, had teruggetrokken. Die rust had Mozes ook door zijn ongeloof onmiddellijk verloren. Toen nu Mozes' opvolger, Jozua, het jongere geslacht in het beloofde land had ingevoerd, hetgeen meermalen als een inleiden in de rust wordt voorgesteld, dan was dat toch slechts een in eerste instantie nog gebrekkige, slechts voorafbeeldende vervulling van de goddelijke belofte geweest. Daarentegen zijn wij, christenen, door onze Heer en Heiland inderdaad en in waarheid op de weg gebracht om de werkelijke rust van God in te gaan, waarin Hij ons is voorgegaan. Wij moeten ons echter erop toeleggen dat wij Hem op Zijn weg navolgen en moeten ons voor afval van Hem uit ongeloof wachten. Gods woord, dat wij hebben, is levendig en krachtig genoeg om ons daarvoor de kracht te verlenen. Het is echter ook scherper dan enig tweesnijdend zwaard om zich aan ons te wreken, als wij verbittering teweegbrengen, zoals eens Gods volk. En indien de verzoeking tot afval voor ons te sterk zou worden om die zelf te kunnen overwinnen, dan hebben wij in onze Apostel Christus Jezus ook een Hogepriester, die medelijden kan hebben met onze zwakheden en vanaf de troon van Zijn goddelijke genade, waarheen Hij gegaan is, ons met barmhartigheid en genade te hulp komt.

1. Zoals ik nader (vs. 3vv.) uiteen zal zetten, werkt de eed, door het Joodse volk gehoord (hoofdstuk 3: 18v.), ten gevolge van het volhardend ongeloof nog voort en de rust door God aan hen beloofd (Hand. 3: 20 Dan. 7: 22, 27) is nog geenszins gekomen, maar pas in de toekomst te verwachten. Laat ons dan vrezen, 1) er bezorgd voor zijn dat niemand van u, terwijl de belofte van in Zijn rust in te gaan nog niet is vervuld, verwaarloosd is door het verlaten van de overste Leidsman tot de zaligheid die ons tot de vervulling leidt, de indruk zou wekken achtergebleven te zijn. 2)

1) Laat ons dan vrezen. Niet met een vrees van toorn en verdoemenis, noch met een vrees van wantrouw van de goddelijke macht, genade en goedheid, maar met een vrees van voorzichtigheid en waakzaamheid. Vrees is die aandoening van de ziel, waardoor zij ontvlucht en vermijdt wat schadelijk is voor haar en hier betekent zij een deugdelijke kinderlijke zorg en bekommering om niet Gods beloften te versmaden en de hemel mis te lopen, een vrees voortkomend uit geloof (Filippenzen 2: 12).

2) Is aan de ene kant het nieuwe, door Christus gestichte verbond een vervulling van de in het Oude Verbond gegeven beloften, toch moet ook aan de andere kant het volk van God van het

Nieuwe Testament nog een groot deel van deze vervulling in de toekomst verwachten. De nog onvervulde profetieën gaan ook de christenen aan en vormen nu het fundament van de christelijke hoop. Tot deze beloften behoort in het bijzonder die, die aan de Israëlieten reeds in de woestijn is gegeven, maar aan hen nog onvervuld gebleven is, namelijk van het ingaan in de rust van God. Nog heeft deze belofte haar volle kracht, nog moet men haar vervulling tegemoet zien; zij is nu voor de christenen de hoogste heilsbelofte, die hun haar laatste zalige doel doet tegemoet zien, evenals zij dat in vroegere tijden voor het verbondsvolk van het Oude Testament is geweest. Bij de stichting van het Oude en bij die van het Nieuwe Verbond had God namelijk één en hetzelfde doel voor ogen. Hij toonde reeds in de woestijn de Israëliet dit doel, waartoe Hij Zijn volk wilde leiden, omdat het met hen opgerichte Oude Verbond de bestemming had een Nieuw Verbond voor te bereiden. Maar daarom was toch de belofte van een ingaan in de rust van God er niet werkelijk een die het oudtestamentische verbondsvolk als zodanig aanging; het lag vanaf het begin niet in de bedoeling van God deze belofte aan het verbondsvolk nog in de tijd van het Oude Verbond te vervullen; en zo was dan ook het in bezit nemen van het heilige land, waarin na de lange en moeilijke tocht door de woestijn, het ingaan in de rust van God enigszins verwezenlijkt werd, vanaf het begin onder het kleed van het aardse en uiterlijke, de kern van een hogere, geestelijke zin verborgen.

De uiterlijke vervulling van de belofte door het ingaan in het heerlijk Kanaän na een lange vreemdelingschap en een moeilijk omzwerven, was zelf zo onvolkomen dat zij in de harten van alle gelovigen de vraag met kracht deed oprijzen wat de eigenlijk bedoelde rust mocht zijn.

2. Want ook aan ons, die ons aan Christus vasthouden, is het evangelie, de tijding die op die rust betrekking heeft, verkondigd, zoals aan hen wie God door Mozes het ingaan in Zijn rust beloofde. Maar het woord van de prediking dat zich in die goede boodschap liet horen, had voor hen geen nut, omdat het niet met geloof gepaard ging bij degenen die het gehoord hebben. En dan alleen kan het werkelijk tot het doel leiden, als het door het geloof met de hoorders als het ware samensmelt, bij hen overgaat in vlees en bloed, maar niet zolang het hun nog vreemd blijft.

3. En zo hebben wij het voordeel boven hen dat dit woord van de prediking ons tot het doel brengt; want wij, die geloofd hebben en in het nieuwtestamentisch verbond zijn ingegaan, gaan werkelijk op de weg waarop wij ons bevinden tot de rust in en hebben daarmee het begin van de vervulling van die blijde boodschap verkregen, die hun nog werd onthouden, zoals Hij, de Heere, in het reeds eerder (hoofdstuk 3: 11) aangehaalde psalmwoord gezegd heeft: "Zo heb Ik dan gezworen in Mijn toorn: nooit zullen zij ingaan tot Mijn rust" (Ps. 95: 11). God heeft vanaf het begin duidelijk genoeg verklaard wat Hij met Zijn rust (vs. 9v.) bedoelde en waaraan wij dus ook moeten denken, hoewel (liever "omdat Zijn werken van de grondlegging van de wereld af al volbracht waren, als reeds volbracht waren, omdat zij Zijn raadsbesluit waren en voor Hem de Eeuwige, de God voor wie geen tijd bestaat, reeds aanwezig waren.

In de loop van de denkbeelden van dit gedeelte is, wegens de grote kortheid van de diepzinnige uitdrukkingen van de schrijver, een zekere duisterheid, die door enige ontwikkeling van zijn leer en de leer van de Schrift over dit onderwerp moet worden opgehelderd. Volgens vs. 8 was de rust in Kanaän, waarnaar Jozua de Israëlieten leidde, niet de rust van God die aan het volk in de woestijn beloofd was; maar dezelfde rust die ons nu nog wacht, had God hun aangeboden. Zij hadden die echter door hun ongeloof verloren. Hierin ligt nu het denkbeeld dat bij de ontwikkeling van Gods openbaring voortdurend de geschiedenis terugkeert: op elke trap van de openbaring van Zijn genade jegens zondaren,

biedt God hun geheel Zijn heil aan. Onder elk omhulsel waarmee Hij Zijn waarheid in de jaren van de kindsheid omsluierde, lag zij geheel en reeds toen konden de gelovigen alles ontvangen. Maar omdat God de enkelen niet zonder het geheel voltooit (hoofdstuk 11: 40 b), hield (ofschoon enigen geloofden) het algemeen ongeloof van hen aan wie Hij Zijn heil had aangeboden, op elke stap de voltooiing opnieuw terug. Zo moest Mozes de Israëlieten meer geven dan de wet (vgl. Rom. 10: 6), maar door hun schuld bleven zij vreemd aan de gerechtigheid uit het geloof. Ook Christus wilde de kinderen van Jeruzalem vergaderen, als een hen haar kuikens; maar zij wilden niet. Hadden zij gewild, dan was het rijk van God op een andere wijze tot hen gekomen. Maar nu kan geen verwerping van de genade van God van de zijde van de mensen haar steeds heerlijker ontwikkeling verhinderen of beletten; veelmeer schijnt zij, als de zon die opgaat na de nacht, steeds heerlijker straalt zij, rijzend uit het ongeloof van de mensen tot Gods eer. Zo moest ook het verlangen naar de ware rust van God, die de Israëliet aangeboden was, erheen leiden dat zij onder Jozua in Kanaän slechts een aardse, in alle delen onvoldoende, steeds verstoorde rust vonden, die het verlangen naar de ware rust opwekte, maar niet bevredigde. En zo staat dan de ingang in de rust van God voor het volk van de Heere nog te wachten, de viering van de eeuwige sabbat na de tweede schepping, waarvan de eerste sabbatviering het symbool is.

4. Want Hij heeft ergens, in een tekst die ik niet hoef te noemen, omdat u die zelf kent (vgl. hoofdstuk 2: 6), over de zevende dag, die op de zes scheppingsdagen volgde, dit gezegd: a) "En God heeft op de zevende dag van al Zijn werken gerust" (Gen. 2: 2).

a) Exod. 20: 11; 31: 17

5. En in de tekst die ik reeds meermalen heb aangehaald (Ps. 95: 11), zegt Hij weer, verklarend dat er sedert die schepping een rust bij Hem is, die Hij Zijn rust noemt: "Nooit zullen zij tot Mijn rust ingaan! "

Evenals door het scheppen van God het scheppen, werken en arbeiden van de mens en de zes dagen van de week als dagen van arbeid zijn ontstaan, zo komt met dat rusten van God een grote rustdag aan het einde en na elke zes dagen van arbeid een kleine, door God gemaakte en gezegende rustdag. Tegelijk met de voltooiing van de schepping is dus de rust van God, waaraan de mens deel zal hebben, aanwezig en een voortdurende getuige hiervan is de sabbath, de rustdag. Toen nu God de Israëlieten uit Egypte, uit het diensthuis leidde, was Zijn bedoeling dat het Joodse land de plaats zou zijn waar de Joden, voor zover het hier beneden mogelijk is, deel zouden krijgen aan de rust van God; doch om hun ongeloof heeft God hun niet kunnen schenken wat Hij hun had toegedacht.

De vergelijking van de beide door de schrijver aangehaalde schriftplaatsen stelt de gedachte op de voorgrond dat er van het begin af een rust van God is, waarin de mensen moesten en konden ingaan en dat hierdoor toch het ingaan in de rust van God niet voor alle tijden en voor alle mensen opgeheven of onmogelijk kan gemaakt zijn, omdat in dat feit het gericht van Gods toorn alleen over de ongelovigen is volvoerd. En de rust die God aan Zijn volk belooft en geeft, is geen andere dan de rust die Hij zelf heeft en geniet.

6. Aan de andere kant heeft dat woord, dat tot uitsluiting uit deze rust veroordeelt, ook een keerzijde, namelijk dat het inleiden in die rust toch in de toekomst plaats zal hebben. Omdat dan blijft dat sommigen in deze rust ingaan en degenen aan wie het evangelie het eerst verkondigd was (vs. 2), niet ingegaan zijn vanwege hun ongehoorzaamheid,

7. stelt Hij weer tot verwezenlijking van Zijn heerlijke bedoelingen een zekere dag vast, namelijk heden, zoals Psalm 95 zegt door David, aan wie in de Griekse vertaling van het Oude Testament de Psalm wordt toegeschreven, na zo’n lange tijd, lange tijd nadat de dagen van Mozes voorbij waren (zoals gezegd is in de aangehaalde Psalmwooorden): "Heden, (om nog eens de nadruk te leggen op dit veel betekenende woord), indien gij Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet. " Door die vermaning verklaarde Hij tevens dat Zijn bedoelingen tot zaligheid nog niet haar doel hadden bereikt.

8. Want indien Jezus (hier en in Hand. 7: 45 staat in de grondtekst de kortere vorm Jezus in plaats van Jozua) hen, de kinderen van Israël, tot wie het woord van de prediking in de eerste plaats was gericht (vs. 2), in de rust gebracht had, indien Hij door de verovering van het land Kanaän en de verdeling ervan onder de 12 stammen (Deut. 31: 7) hun een rust had gegeven, zoals de belofte vanaf het begin was bedoeld, dan had Hij daarna, in de tijd van David (vs. 7), niet gesproken van een andere dag, waarop de inleiding in Zijn rust zou plaatshebben, zoals Hij dat met het "heden" doet.

De Psalm, zo wil de schrijver in vs. 6v. zeggen, geeft door van die eed van God te spreken, die Mozes’ volk van het ingaan in de rust van God uitsloot, te kennen dat dat ingaan in het algemeen mag verwacht worden. Daar dit dan zo is en zij die als eerste de boodschap die dit beloofde, ontvangen hadden, maar de gehoorzaamheid van het geloof erin hadden geweigerd, niet waren ingegaan, stelde God, wiens woord toch het woord van de Psalm als woord van de Schrift is, weer een dag vast en wel in de zin van dat "heden", waarop reeds in hoofdstuk 3: 15 werd gewezen. Als de schrijver zegt "door David", dan neemt hij de Psalm zoals de lezers die als een deel van de Schrift kenden; want de Alexandrijnse vertalers stellen van alle Psalmen tussen de 90e en 101e David als dichter. Is de Psalm van latere oorsprong, dan verandert dit aan de toepassing ervan door de schrijver niets, terwijl het dan des te meer blijkt dat dit woord betrekking heeft op hen die in de Heilige Schrift het woord van God hebben.

9. Er blijft dan, zoals uit die beschouwing blijkt, een rust over als eigenlijke sabbatviering, in onderscheiding van de slechts voorafbeeldende rust in het beloofde land, voor het volk van God, nadat zij ook sedert David’s tijd tot heden toe nog niet zijn ingegaan in de rust, die in de Psalm is voorzegd.

Aan het volk van God wordt een grote zegen toegezegd: "een rust. " Zal die mij voor begeerlijk zijn, dan moet er vermoeidheid wezen, zoals slechts spijs de hongerige en water de dorstige goed doet. Waarvan zullen wij rusten? Op die vraag is het niet moeilijk uzelf een antwoord te geven. Sedert dat vreselijke uur, waarin de mens opstandig is geworden, wat een leger van ziekten, van ellende, van plagen. Hier zie ik een David neerliggen op aarde, omdat zijn zoontje naar het Godswoord zal sterven. Daar weigert de Sunamitische Gehazi een antwoord, omdat haar zoon is weggenomen. Daar klinken de klaagzangen in Jaïrus huis; te Naïn brengt men de enige zoon van de weduwe naar het graf en te Bethanië klagen Maria en Martha, want Lazarus is dood. Wat een ziekten op Jericho’s weg, aan Thabors voet, in Bethesda’s zalen, overal zieken die bedelen, zieken die op een bed worden gedragen, zieken die ieder schuwt. Wie noemt het getal? Wat een gebrek. Sarphats weduwe zal haar laatste meel eten met haar zoon en Hagar bedekt haar kind onder de struiken, terwijl zij beiden smachten van dorst. Daar weerhouden de akkers zeven jarenlang de vruchten, een David wordt gejaagd als een hinde over de bergen en een Lazarus verlangt verzadigd te worden van de kruimels die van de tafel van de rijken vallen. Wat een lijden dikwijls opeengehoopt. Naomi wil Mara heten, want man en zonen en bezittingen brengt zij naar Bethlehem niet meer terug; een Job zien wij op de mesthoop en er is hem niets overgebleven dan een vrouw, die

hem aanzet de Heere te zegenen en te sterven en een drietal vrienden, die slechte vertroosters zijn. Wat een tranen, wat een zuchten! En deze gebeurtenissen zijn niet het minste uw lot, kinderen van de Heere! Maar voor dat alles blijft er voor u een rust bestaan. Eenmaal worden alle tranen door God van de ogen gewist, eenmaal geen lijden meer! Wat een vervolging. Het is met de rechtvaardige Abel begonnen. Gods profeten zijn gelasterd, gedood. Christus, is Hij niet veracht, door de mannen van de wetenschap van Zijn dagen uitgescholden, gekruisigd en als men de Heere des huizes Beëlzebub heeft genoemd, wat zal men met Zijn dienaar doen? Hier is het tot Paulus: "gij spreekt wartaal; " daar valt het volk aan op Jasons huis, daar ligt hij in de kerker. O wij hebben de Heere hier te danken dat Hij de macht van de bozen beteugelt, maar toch hoeveel verachting, hoeveel tegenstand, hoeveel haat. Maar er blijft een rust bestaan. Nee! Dat lijden zal niet eeuwig duren. En dat alles treft nog slechts ons, maar waar het dadelijk de Heere treft, die ons dierbaarder is dan het leven. O, daar is het harder voor ons; wij leven in een wereld die in het boze ligt en iedere rechtvaardige kent die kwelling, die een Lot in Sodom ondervond. De reinheid vloekt Hem, de beschaafdheid vergeet Hem, het ongeloof loochent Hem, de eigengerechtigheid miskent Hem, de halve godsdienstigheid vermoeit Hem, de dode rechtzinnigheid speelt met Zijn naam. Gaat het u als mij, in deze dagen, waarin het woord zo bevestigd wordt: "Wie vuil is, laat hij nog vuiler worde, " dan ondervindt gij die moeite veel. Als u hier de bladen in handen krijgt van een die Christusprediker heet, maar op de onbeschaamdste wijze onder de titel van christelijke toespraken, de waarheid door het slijk haalt; als een ander u van zekerheid spreekt en een lichtkleed omdoet om op de gevaarlijkste wijze u uw zekerheid te ontnemen en u zekere leugen, voor zekere waarheid gehouden, voorstelt, die naar een zeker ellendig einde moet leiden; als zo vele stemmen oprijzen en allerlei draden worden gespannen, allerlei strikken van de wetenschap worden gelegd, als loochenen voor geleerdheid en ontkennen voor oprechtheid wordt uitgevend. O zegt mij! Ziet gij dan niet uit naar rust na die strijd? Klinkt dat woord u niet als de schoonste melodie in de oren: "Er blijft dan een rust bestaan voor het volk van God. " En wat die rust pas werkelijk tot rust zal maken. O het is dat wij dan geen zonde meer zullen kennen. Zijt gij u bewust met het oog op dat kruis, dat bloed, die dood, dat uw schulden zijn uitgewist en uw ongerechtigheden vergeven; de oude slang vermorzelt nog altijd hielen. O, dat wij heilig voor God konden leven! Maar als wij het goede willen doen, dan ligt de zonde op de loer. Wij moeten toegeven dat ook de gelovige nog steeds tot alle boosheid geneigd is. Ach, nu staan wij gesterkt in God van onze knieën op en menen, nu is het goed en weer slaan wij het hoofd ter aarde als zij die misdeden. Soms zijn wij zo vol goede moed in het gebed en straks voelen wij ook de schuld daarin. Dan hebben wij een ijver voor God, maar wij merken dat zij een verkeerde was en wij tabernakels wilden bouwen in plaats van Gods Zoon te horen. Zalige gedachte: eenmaal is het zondige in ons helemaal weg; die strijd houdt op; er is een einde aan satans verleidingen. Er is een rust weggelegd voor het volk van God! En hoe zal die rust zijn? Ik denk dat u hebt verlangd dat wij ook dit zouden noemen. Er is een rust door te buigen in de strijd, een rust in de boeien. Nee, zo’n rust is het niet, het is een rust van de overwinning, van de overwinning in Christus Jezus over alle leed, over elke vijand van God, over alle zonde, hier is een heerlijk leven. Wat is het kleed? Een rein gewassen in Christus bloed. Wat de zetel? De troon van God. Wat de feestzaal? De hemel. Wat het licht? Het Lam. Wat het eten? Van de boom van het leven. Wat de drank? Uit de rivier, zuiver als kristal. Wat het lied? Van de overwinning van het Lam. Wie de gastheer? God zelf! Heerlijke rust! Het is een rust in God. O, wat dat betekent, dat weet gij die met David zingt dat uw hart dorst naar de God van uw leven, zoals het hert naar de waterstromen, die daar het lied van het verlangen aanheft: "Ach wanneer zal ik naderen voor uw ogen? " In God is ons heil en onze eer. Nee! Geen verleidende armen van de zonde, geen zoet lokken van de satan. Daar is het liggen in Gods schoot; rusten aan Gods Vaderhart. Hoe heilig die rust! Zal ik dan nog moeten zeggen dat zij een zalige is? Al wat op aarde rust heet, is daarbij

vermoeienis. En als wij die zijn ingegaan, o wij zullen, denkend aan onze gedachten over de hemel op aarde, glimlachen over haar nietigheid. Het is een sabbatsrust, het staat duidelijk te lezen, zo toch moeten wij het woord vertalen van onze tekst; en de sabbat gaf de Heere ons op aarde niet om niets te doen, maar om het hoogste te doen. O dan is er in de hemel werkzaamheid en die werkzaamheid is rust, omdat daar geen vermoeienis is. Nee, daar is het niet slechts de handen vouwen, daar is het volgen van het Lam, daar is het kronen neerleggen aan Jezus' voeten. Halleluja zingen, het geslachte Lam ter eer; daar het lied van de dankbaarheid, een lied zo schoon, dat na duizenden eeuwen de gezaligde in het hart zal zeggen: er is nauwelijks een begin. Ik voel het ook heden dat werkzaamheid rust voor de ziel kan wezen, want ik zou wel wensen ook heden nauwelijks begonnen te zijn om nog een uur tot u te kunnen spreken. Er is nog zoveel voor ons in onze tekst. Die rust blijft. Dat kon niet gezegd worden, als er niet hier reeds iets van werd gesmaakt en dat wordt het ook. Als het leed van de aarde ons heeft terneergedrukt en wij slaan het Godswoord open, dat zoveel troost bevat: wat een verkwikking. Als wij door de Heere tot moeilijke dingen geroepen zijn en de bezwaren rijzen in ons op en mensen gaan berekenen, dan buigt het wankelmoedig hart zich neer om geloof van hen Heere te bidden en wij worden gesterkt. Als de zonde ons heeft vervuld en de hoek van onze binnenkamer is nat gemaakt van tranen, de Heere spreekt van genade, de Heere spreekt van vrede. Als het zo dood is daar binnen, maar de Heere Zijn kinderen zendt om ons te verkwikken, dan vindt de ziel het leven weer, Christus, die het leven is en leven is rust. Als ongeloof en zonde niet weken bij de strijd en onze knie boog zich om de Heere bekering te vragen, dan wees Hij op Zijn grote daden en het verbond van Zijn genade en ons hoofd richtte zich op naar boven. Ja, er is hier een rust voor het volk van God. Kent gij die omgang met Hem, die verborgen gemeenschap? Wat is zij heerlijk en toch het is slechts een wandelen in de voorhof, nee, het is nog niet een in het heilige van de heiligen zijn: de ware ruste is pas daarboven; het volle genot, waarvan hier een voorsmaak werd gegund, is pas in de hemel. Die rust blijft, die is weggelegd. Christen, het is waar, het is beter buiten het lichaam te wonen; maar die strijd is nodig voor u, die moeite is niet zonder reden, geen minuut eerder in de rust dan God het wil. Hier zijn wij op onze plaats totdat het ogenblik van God voor ons heengaan gesteld, daar is. Die rust blijft. Niets kan die meer weg roven, noch engelen, noch machten, noch dood, noch leven; zij is zeker, zij wordt door God bewaard, zij is voor u weggelegd. Hetzij nog een uur, hetzij nog 50 of meer jaren op aarde, zij vlucht niet weg, zij blijft. Zij blijft. O dierbaar Godswoord! Laat dan alles veranderen hier beneden, laat de wereld vergaan: zij vergaat niet. Laat wetenschappen en talen teniet gaan: zij blijft. O heerlijke gedachte: laat goud en eer wegzinken: wat is het, waar die rust nooit wegzinkt. Een eeuwigheid, o ik duizel bij die gedachte, als elke duizend jaren een stofje van een hemelhoge berg wegnam, eenmaal zou daar toch een vlakte zijn; maar in die rust leven wij elke dag een duizendtal jaren en elk duizendtal jaren is dan één dag. In Eden werd eens rust gekend, maar ach, hoe werd zij verstoord. Wat geeft Christus dan veel meer dan in Eden werd verloren! Geen kind van God verzondigt die meer. Toen de mens die was gegeven, heeft hij ze verloren, maar Christus won haar weer en nu houdt Hij die zegen in eigen hand en bewaart ze eeuwig. O God, wat is uw belofte groot!

Rust, zeker, zij is niet het allereerst, ook aanvankelijk niet het allerhoogst ideaal van dit rusteloos mensenhart. Verzadiging, ontwikkeling, bevrediging ook van het stoutste verlangen, met die wens treedt de jongeling de nog onbekende levensbaan op en de man die het schaduwbeeld najaagt van roem en lof bij de mensen, verwacht gouden bergen wellicht van de voldoening van zijn brandende eerzucht. Maar wonderlijk, doch waarachtig verschijnsel; hoe langer wij leven op aarde, des te zekerder wijkt de begoocheling en duizendmaal teleurgesteld in ons eindeloos jagen en vragen, wordt het ideaal niet vijfletterig lang: "geluk", maar slechts vierletterig: "rust"; de man verwacht haar van de ouderdom, de grijsaard van de

dood, de christen van een nog verborgen toekomst aan de andere zijde van het graf. Rust, nee, geen vernietiging, zoals nu voor velen het evangelie van de wanhoop luidt: geen verlies van een zelfbewustzijn, dat met zoveel smarten gepaard ging; ook geen eeuwigdurend zingen en loven, zoals een kinderlijke verbeelding zo graag de hemel voorstelt, maar een toestand, een oord, een persoonlijke genieten van rust, in de diepste en heiligste zin van het woord. Sabbatsrust, dat betekent het oorspronkelijk woord, zoals naar de gewijde oorkonden God heeft genoten, toen het werk van de schepping was volbracht. Zeker, wij weten het, ook die uitdrukking draagt een mensvormig karakter; "weet gij niet dat de eeuwige God, de Heer, de Schepper van de einden van de aarde, niet moe of mat wordt? " (Jes. 40: 28). Maar toch, wij beseffen het vaag, ook achter deze beeldspraak moet zich een hogere waarheid verbergen en liefelijk blinkt de lichtstraal die dit betekenisvolle woord het wordt alleen op deze plaats in de gewijde Schriften gevonden over het leven van de toekomst verspreidt. Goddelijke sabbatsrust, dat is ongetwijfeld een onbeschrijfelijk zalige rust waaruit het oog met stille vrede op al de volbrachte arbeid terugziet. Dat is een onvermoeid werkzame rust van de Vader, die in Zijn rust werkt tot nu toe; want hemelvreugde zonder enige arbeidstaak zou ophouden een hemel te zijn. Dat is uiteindelijk een stoorloze rust, zoals die van God zelf, verheven boven alles wat vrede en kalmte kon storen: de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch geklaag, noch moeite zal er zijn, want de eerste dingen zijn voorbijgegaan (Openbaring 21: 4). Zo treedt, hoe langer hoe duidelijker, de hemel als het land van de volmaakte rust voor ons oog en ook de schoonste sabbat op aarde wordt slechts het flauwe schaduwbeeld van wat daarboven volkomen wordt gekend en genoten. En die rust blijft bestaan, zegt de tekst: na al de onrust hier beneden staat zij even zeker te wachten als er voor de vrome Israëliet nog iets beters dan het aardse Kanaän overbleef, waarin Jozua hen had binnengeleid. Ja waarlijk, zij blijft bestaan, wat ook wegvalt of wegblijft op aarde. Dat herhaalt reeds de stem van ons hart, dat, lang overtuigd en verzadigd van de onrust van het leven, toch nog het zoeken naar iets eeuwigblijvends niet nalaten kan, zonder zichzelf geweld aan te doen. Dat getuigt de stem van Gods woord in de Heilige Schriften, die op allerlei wijze ons heen wijst naar een onvergankelijk goed aan de andere kant van het graf. Dat bezegelt in het binnenste heiligdom van de gelovige christen de stem van de Heilige Geest, "die het onderpand is van onze erfenis tot de verkregen verlossing, tot prijs van Zijn heerlijkheid. " Nee, de hoop kan niet beschamen, op zo’n vaste grond gebouwd; aan het einde van de korte en toch voor ons gevoel soms zo lange arbeidsweek lacht reeds van ver de sabbat van de rust ons tegemoet. Alleen, het mag nooit vergeten worden, die rust blijft over voor het volk van God, voor geheel dat volk, maar ook voor geen ander dan dit. Men moet behoren tot het Israël van God, om in de hoop op de rust van het hemels Kanaän te leven. Het is niet genoeg in de woestijn te zijn en te zuchten, om over de doodsjordaan heen erin te gaan; als een groot deel van Israël kan men van de rust horen en ernaar verlangen, zonder er ooit in te delen. Tot het ware volk van God behoort niemand alleen door doop en belijdenis, maar allen kunnen ertoe behoren langs de weg van de wedergeboorte en of dit reeds met ons het geval is, wij kunnen, maar ook wij moeten het weten van onszelf om het huis van onze hoop op vaste grond te bouwen. O, wie zou niet bovenal begeren tot dat volk te behoren, dat door alle strijd en onrust heen, het land van de rust, onder geleide van de Meerdere dan Jozua, tegemoet trekt? Wie zou, naar de gewijde vermaning, zich niet inspannen om in deze rust in te gaan en toezien om niet achter te blijven (vs. 2, 9)? Maar wie, die deze hoop heeft, voelt ook niet soms een stil verlangen ontwaken en herhaalt met de dichter: "die rust, Gods rust, gaat ons denken, al ons denken en geloven, ver te boven! "

10. Want wat is het einddoel, waarop Gods raadsbesluiten tot zaligheid uitlopen, als Hij van Zijn rust spreekt die Hij met ons wil delen: wie ingegaan is in zijn rust, heeft zelf ook van zijn werken gerust, zoals God van de Zijne (vs. 3v. Openbaring 14: 13).

Met het zesdaagse werk van God komt aan de kant van de mensen overeen het aardse dagwerk met al zijn inspanning, zijn strijd en lijden en zo is het grote beginsel van alle geschiedenis, dat de sabbat van God, de Schepper, tot een sabbat van al het geschapene wordt. De schrijver staat met die mening niet alleen; dat een dag, die geheel sabbat is, de wereldweek zal besluiten, spreken op onderscheidene wijze ook synagogale overleveringen uit, waarvan bijv. de ene zegt: "evenals het zevende jaar een sabbat van een jaar lang voor een zevenjarige periode geeft, zo geniet eens de wereld een sabbat van duizend jaar (Openbaring 20: 1vv.) voor een periode van zevenduizend jaar. Dat dit millennium op aarde nog niet de laatste sabbat is van de zalige eeuwigheid, ook die opvatting is aan de synagoge niet vreemd, als in een verklaring op het "lied op de sabbatdag" (Ps. 92) gezegd wordt: "er is een sabbath is bedoeld die rust gebiedt aan de zonde, die in de wereld heerst, de zevende werelddag, waarop als na-sabbat de toekomstige wereld volgt, waarin geen leed meer is in alle eeuwigheid en geen zonde of straf over de zonde, maar alleen vreugde in de wijsheid en de kennis van God", vgl. Rom. 11: 33

11. Laat ons dan, om de waarschuwing en vermaning waarvan ik boven (vs. 1) uitging, weer op te nemen, er ernst mee maken om in die rust in te gaan, zoals die zo-even is gekarakteriseerd (vs. 10) en die toch zeker zeer begerenswaardig voor ons allen is; opdat niemand in de kring van ons die het nieuwe verbondsvolk uitmaken, in tegenstelling tot het oude, door minachting van de daartoe uitnodigende belofte, in hetzelfde voorbeeld van ongeloof zou vallen, een prooi zou worden van hetzelfde ongeloof als zij (vs. 2, 6) en net als zij voor anderen een waarschuwend voorbeeld zouden worden.

Op de uiteenzetting dat er voor het volk van God niet slechts een ware rust is, die in deelneming aan de rust van God zelf bestaat, maar dat ook wij christenen daartoe uitgenodigd zijn door een woord van de belofte en in Jezus de ware leidsman hebben, die tot deze rust reeds is ingegaan, is, met wederopvatting van de woorden in vs. 1 de vermaning gebouwd tot een ernstig en ijverig zoeken om in die rust in te gaan. Wie dit zoeken nalaat, zou zowel door zijn gedrag als in zijn lot eenzelfde voorbeeld van ongehoorzaamheid geven als het Israëlitische volk op zijn tocht door de woestijn.

Zonder rust waren wij de ellendigste schepselen en het zou beter zijn als wij nooit waren geboren dan dat wij eeuwig in onrust bleven. Daarom met blijdschap voort, moedig de strijd in, verheugd voorwaarts, opdat wij het kleinood van de rust verkrijgen!

12. Dat "er ernst mee maken" kunnen wij volbrengen en voor het andere "in hetzelfde voorbeeld van ongeloof vallen" moeten wij ons wachten. Want het woord van God in zijn hele omvang (hoofdstuk 1: 1v.), vooral ook dat woord waarvan hier wordt gesproken (vs. 2vv.), is levend en krachtig (Hand. 7: 38; 1 Petrus 1: 23; 2 Tim. 3: 16v. zodat het ons ook kracht geeft om het doel van onze hemelse roeping, die het ons voorhoudt, na te streven. En wat het bewaren voor ongeloof aangaat, snijdt het scherper a) dan enig tweesnijdend zwaard (Openbaring 1: 16; 2: 12; 19: 15 en gaat bij hem bij wie het in het hart wordt gestoten (Richt. 3: 21v.), door tot de scheiding van ziel en geest en van de gewrichten en het merg, het gaatdoor merg en been, het doorsteekt de hele mens (Ps. 6: 3; 31: 11; 32: 3; 51: 10 en het schift gedachten en de overleggingen van het hart (MATTHEUS. 12: 25; 1 Petrus 4: 1

a) Pred. 12: 11 Jes. 49: 2 Efeziers 6: 17

De zin is in de eerste plaats heel algemeen en in algemene zin moet daarom ook de uitdrukking "het woord van God" opgevat worden. Daarmee is alles bedoeld wat God zegt.

Uit het verband begreep echter de lezer vanzelf dat hetgeen hier bedoeld was, in het bijzondere geval de eis van God was om het hart te openen en de uitsluiting uit Zijn rust, die voor het geval van weerbarstigheid en ongeloof dreigde. Maar welke inhoud het woord van God ook mag hebben, altijd is het als woord van de levende God (hoofdstuk 3: 12; 10: 31 Heb 3. 12) een woord dat niet dood, niet krachteloos is, geen droge kennis meedeelt, maar in elk van Zijn woorden woont ook de levende kracht van God en het betoont zich steeds werkzaam. Evenals in het woord van de schepping de almachtige kracht van de Schepper lag en werkte, zodat de wereld ontstond zodra het was uitgesproken (hoofdstuk 11: 3), zo is het met alle woorden van God; zij zijn alle levensopenbaringen van God en daarom moet zich in deze en door deze de goddelijke levenskracht openbaren. Terwijl zo de beide predikaten "levend en krachtig" nog zeer algemeen zijn en pas door het verband een nader bepaalde betekenis krijgen, is het anders met hetgeen verder volgt. De schrijver wil zijn lezers vooral de energie van de uiterlijke en innerlijk straffende werkzaamheid van Gods woord op het hart leggen. Wie die ernst nalaat en zich aan hetzelfde ongeloof schuldig maakt als de Israëlieten in de woestijn, die zal ook zeker vallen, net als zij wier lichamen vielen (hoofdstuk 3: 17). Want het woord van God snijdt scherper dan enig tweesnijdend zwaard; het heeft een kracht die alles overwint en vernietigt wat zich verzet en een kracht die voor alle ongehoorzamen zeker dodelijk is. De schrijver heeft daarbij niet slechts uiterlijke oordelen op het oog, maar hij denkt ook aan de uiterlijke oordelende en veroordelende werkzaamheid die het woord van God op de ongehoorzamen uitoefent en juist deze kanten van Zijn bestraffende werkzaamheid worden uitgedrukt door de predikaten: "en gaat door tot de scheiding van ziel en geest en van de gewrichten en het merg en het schift de gedachten en de overleggingen van het hart. " Het dringt met zijn doorsnijdende scherpheid tot in de diepste diepten van het leven van de menselijke geest. Ook de meest verborgen neigingen tot ongehoorzaamheid of ongeloof, ook de meest verborgen gezindheden en gedachten van het hart, die het gevolg zijn van dat "geen ernst maken", of die daar reeds besloten liggen, kunnen voor het woord van God niet verborgen zijn en blijven niet ongestraft door Hem het is bekwaam ze te beoordelen en te berechten naar waarheid.

Het woord van God wordt hier met een zwaard vergeleken, omdat dit de volvoerder is van de menselijk rechterlijke wraak en daarom zeer geschikt is als beeld van goddelijk rechterlijk straffen (Joh. 12: 48). Met het beeld van het zwaard in gedachten, stelt nu de schrijver de rechterlijk straffende werking van het goddelijk woord voor als iets wat in het binnenste merg van het menselijk geestes- en zielenleven doordringt, de hele mens doorboort en neerhouwt. De lichamelijke smart, die veroorzaakt wordt door het zwaard dat tot het binnenste merg van het lichaam doordringt, heeft zijn anologen in de kwellende, hopeloze smart van het geweten, die het hem doorborende geestelijke zwaard van Gods woord in hem verwekt; deze pijn grijpt hem aan in zijn hele innerlijke zijn. De ziel is het mindere, zinnelijke leven, het sensitieve principe van de mens, de zetel van zijn gevoel van vreugde en droefheid, mede de drijfkracht van zijn lichamelijke beweging en werkzaamheid; geest daarentegen is de denkende kracht in de mens, het principe van zijn persoonlijkheid, van zijn zedelijke vrijheid en verantwoordelijkheid; gewrichten en merg vertegenwoordigen de meest innerlijke en wezenlijke bestanddelen van het lichaam. Zij worden hier niet beschouwd naar het lichamelijke en stoffelijke, maar als de dragers van de ziel en van de geest. Ziel en geest worden niet slechts gewond aan de oppervlakte van hun zijn, de doorsnijdende macht van het zwaard dringt door tot in gewrichten en merg, als de lichamelijke basis waarin zij wortelen. Wat op deze wijze door een beeld is uitgesproken, zeggen de volgende woorden zonder beeld. Wanneer het woord van God als een rechterlijk straffend woord indringt in het geestes- en zielenleven van de mens, dan baat geen verbergen en verstoppen, geen verontschuldigen en

zelf misleiden meer. Wat in de mens is, wordt gekend en veroordeeld. Zoals het in de ogen van God is. Gods woord oordeelt de gedachten en de overleggingen van het hart.

De uitspraak van de schrijver is algemeen en omvat ook zelfs de verstokten; want worden deze ook niet vermurwd, maar plaatsen zij tegenover Gods woord een hart van ijzer en staal, dan worden toch ook zij daardoor innerlijk met het gevoel van hun schuld getroffen. Zij lachen wel, maar met gedwongen gezicht, omdat zij zich innerlijk toch geketend voelen. Zij draaien en wenden zich nu hier-, dan daarheen om zich niet te laten brengen voor de rechterstoel van het woord, maar het woord, dat zij lasteren, trekt hen tegen hun wil te voorschijn. Zij zijn als woedende honden die in de ketting bijten, waarmee zij vastgebonden zijn, maar daarmee niets teweegbrengen.

13. a) En er is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, voor die God met wie wij in Zijn woord te doen hebben; maar alle dingen liggen open en ontbloot, in plaats van dat iets onzichtbaar en ondoordringbaar voor Hem zou zijn, voor de ogen van Degene met wie wij te doen hebben, al probeert men ook nog zozeer het te bedekken of verbergt men zich in nog zo'n donkere hoek (Jer. 23: 24 Sir. 23: 28 Bedenkt dan dat als wij Hem eens zullen rekenschap geven, Hij tegenover ons zal staan zoals ik Hem zo-even heb genoemd.

a) Ps. 33: 13

Hier gaat de schrijver van het woord van God over tot God zelf. Het woord, als een uitvloeisel van God, heeft zelf aan Zijn eigenschappen deel. God leeft en werkt in het woord. Zo verplaatst dan ook het woord van God rechtstreeks, geestelijk voor Zijn rechterstoel. En alle schepselen verschijnen daar zoals het is; de omhulsels, waaronder men zich verborg en voor anderen bedekte, zijn afgelegd. Het afwenden van het gezicht heeft geen nut.

Wij hebben niet te doen met een eenvoudig mens die het woord eens heeft opgeschreven of het nu predikt; nee, wij hebben in dat woord met God zelf, de Rechter te doen.

O gelukkig hij, die bij het woord van God, bij het werken van dat woord in zijn hart diep voelt dat hij te doen heeft met Hem, voor wie geen schepsel onzichtbaar is, maar voor wiens ogen alle dingen open en bloot liggen en die het daarom als liefde aanneemt dat dat onze hele toestand des te juister voor ogen stelt en ons doet weten wat in ons is van de oude mens en van de nieuwe geboorte.

HET NAAST ELKAAR PLAATSEN VAN CHRISTUS EN AÄRON

14. a) Omdat wij, om die naam van de overste Leidsman tot de zaligheid, waarvan ik mij reeds tweemaal heb bediend (hoofdstuk 3: 1; 2: 17) weer te gebruiken, een grote (hoofdstuk 13: 20) Hogepriester hebben, die door de hemelen gegaan is om te verschijnen voor het aangezicht van God voor ons (hoofdstuk 9: 24 Efeziers 4: 10; 1 Joh. 2: 1, namelijk Jezus, de Zoon van God, laat ons deze belijdenis dan vasthouden. Laat ons vasthouden aan het woord van God, zoals het onder ons christenen verkondigd wordt (vs. 2) en niet menen dat wij er ons aan zouden kunnen onttrekken, alsof het zwaardere dingen oplegt dan wij zouden kunnen dragen.

a) Hebr. 6: 20; 8: 1; 9: 11

De schrijver heeft in hoofdstuk 3: 1 vermaand te letten op de apostel en hogepriester van onze belijdenis, Christus Jezus. Hij heeft nu aangewezen wat wij aan Hem, de Godsgezant, zo ver boven Mozes verheven, verschuldigd zijn en hoeveel ervan afhangt. Hij heeft dat aangewezen in het voorbeeld van het volk van Mozes, dat voor de christenheid tot waarschuwing is en in de kracht van het woord van God, de alwetende Rechter, dat ons binnenste in het licht stelt. Daaruit ontwikkelt zich verder de vermaning die aan de ene kant het begin van het tweede deel van zijn verhandeling sluitend, terugziet en aan de andere kant de overgang aangeeft naar het volgende deel.

Christus is niet alleen ingegaan in de heilige geestenwereld en aan de engelen gelijk geworden, maar Hij is zelf boven alle schepselen verhoogd en met goddelijke majesteit bekleed. Meestal wordt Christus' verhoging aan de rechterhand van God tot Zijn koninklijk ambt teruggebracht. Dan moet zij aanduiden dat door Zijn middelaarsambt de verloste mensheid wordt teruggebracht in de meest rechtstreekse afhankelijkheid van God; dat de vijanden van ons geluk door Gods macht zijn overwonnen en steeds opnieuw overwonnen worden. In deze brief wordt nu de verhoging van Christus ook als Zijn priesterlijk ingaan in het Allerheilige voorgesteld, waardoor voor altijd, na volkomen uitdelging van de zonden, de gemeenschap van God en mensen hersteld is. Heeft Zijn koninklijk ambt betrekking op de vernietiging van de heerschappij van zonde, dood en duivel en op het herstel van de mensen tot de heerlijke vrijheid van de kinderen van God, Zijn priesterambt heeft ten doel de opheffing van de door de zonde veroorzaakte scheiding van de mensen van God en het herstel van hun innige gemeenschap met Hem. De eerste is meer bepaald een verheerlijking van Gods almacht; de laatste meer een verheerlijking van Gods liefde in het werk van de verlossing.

Zo'n Hogepriester als de schrijver voorstelt, is niet alleen reeds aanwezig, maar wij staan ook, zoals hij met het woord "wij hebben" wil uitdrukken, in een bepaalde verhouding tot Hem waardoor Hij de onze is. Daarop grondt zich dan de vermaning om vast te houden aan de belijdenis, namelijk aan de christelijke.

Hebben en houden, dat behoort bij elkaar: wij kunnen Christus slechts zo hebben dat wij aan de belijdenis van Hem vasthouden. Wie Hem verloochent voor de wereld, die zal Hij verloochenen voor Zijn Hemelse Vader.

15. Want wij hebben in Hem geen Hogepriester die, omdat hij naar Zijn goddelijke natuur zo hoog boven ons verheven is, niet kan meelijden hebben met onze zwakheden, zoals het bij de eerste blik zou kunnen schijnen. Onze Heer is niet onbekend met onze nood, a) maar een Heiland die naar Zijn menselijke natuur in alle dingen, in alle levensomstandigheden die voor ons een verzoeking zijn, net als wij verzocht is, die tot alles verzocht is waartoe wij verzocht worden, zelfs tot afval van God (hoofdstuk 3: 12 MATTHEUS. 4: 9), doch b) zonder zonde. Bij Hem was geen zonde aanwezig als aanknopingspunt voor de verzoeking, zoals dat bij ons het geval is en geen enkele zonde werd bij Hem door de verzoeking teweeggebracht, zoals dat bij de eerste mensen in het paradijs gebeurde.

a) Filippenzen 2: 7 b) Jes. 53: 9; 2 Kor. 5: 21; 1 Petrus 2: 22; 1 Joh. 3: 5;

De schrijver snijdt dus hier de gedachte af, die zou kunnen opkomen, dat een Hogepriester, van God gekomen en tot God heengegaan, zoals hij tevoren Jezus karakteriseerde, wel de menselijke leefwijze, maar niet de volle menselijke natuur tot het werkelijk meevoelen met onze zwakheden en het verzocht worden op zich zou hebben genomen. Integendeel de

gelijkheid met ons is in ieder opzicht aanwezig, met één enkele, maar veel betekenende uitzondering, die de gehele overeenkomst in alle punten aangaat. Het deelnemen van Jezus aan elke menselijke toestand van lijden, de werkelijke beweging van zijn gevoelens, het volle meevoelen met onze zwakheden, de waarheid van het werkelijk verzocht zijn, heeft zeker plaatsgehad; maar die heeft plaatsgehad zonder enige zondige opwelling en zij heeft ook niet een in Hem sluimerende zonde tot aanmoedigingspunt gehad het heeft alles voor Hem en bij Hem zonder zonde plaatsgehad.

Wij worden verzocht door zonde en tot zonde. Christus werd in beiderlei zin verzocht zonder zonde. De aanvechtingen kwamen bij Hem niet voort uit een in Hem wonende, Hem aanklevende, of op enigerlei wijze tot Hem behorende zondigheid, zij kwamen niet uit Hemzelf voort. Van de prikkel tot zelfverheffing, die aan het vlees de macht geeft en zijn begeren tegen de geest, wist Hij niets en in elke van buiten tot Hem naderende verzoeking hield Hij Zich zegevierend staande zonder aan enige zonde toe te geven. Desalniettemin lag in Zijn "vlees" de mogelijkheid van een val (vgl. MATTHEUS. 4: 1vv.). Gekweld door honger en dorst, verscheurd door smarten van lichaam en ziel, net als wij, vond hier de duivel een grond, bij ons zo dikwijls met al te veel vrucht bearbeid en op deze kwetsbare plaats richtte hij zijn aanvallen. En juist daarom had ook Zijn menselijke natuur de "volmaking" nodig (hoofdstuk 5: 9). Zij moest zich door de strijd tegen de zonde heen de staat van heilige goddelijke verheerlijking winnen, waarin geen zonde en geen kwaad meer voor de mens zijn. Hoewel Hij dus in volle omvang van het woord zonder zonde verzocht is, kan Hij toch medelijden hebben met onze zwakheid. Hierin ligt de fijne grenslinie tussen de ware bijbelse leer en de hier en daar verbreide dwaling die predikt dat Christus zelfs de erfzonde (het zondige vlees) zou hebben aangenomen en dan uit zichzelf tot zonde zou verzocht zijn, een dwaling waar volgens de bewuste lust, de erfzonde, geen eigenlijke zonde zou zijn, maar alleen de daaruit voortvloeiende daadwerkelijke zonde. En hiermee hangen dan weer andere gevaarlijke afwijkingen samen van de bijbelse leer van verzoening en verlossing. Wie het hier en in de aangehaalde teksten gezegde nauwkeurig gadeslaat, zal zich door de bijbelse schijn van deze leer niet laten verlokken en de zuivere leer van de Schrift van die misvorming weten te onderscheiden.

Het feit dat Christus in alles op dezelfde wijze als wij verzocht is, wordt door de toevoeging "doch zonder zonde" in dubbel opzicht begrensd. Ten eerste was er een klasse van verzoekingen die bij ons voorkomt en die bij Christus geen plaats had, namelijk die waarvan de bron eigen begeerte (Jak. 1: 14) is: voor Christus kwam geen verzoeking uit een begeerte, die Hem reeds aangeboren was; er was geen geneigdheid tot zonde in Hem, die eerst moest worden overwonnen; integendeel, Hij was vanaf het begin van alle zondige begeerte, van alle boze lust geheel vrij. Vervolgens en hieraan denkt de schrijver zeker hoofdzakelijk, kwam het bij al de verzoekingen, waaraan Christus net als wij was blootgesteld, er nooit toe dat het boze een leidende indruk op Zijn gemoed maakte en Zijn wil ook maar voor een ogenblik een richting gaf die strijdig was met de wil van God of dat Hij Zich aan een zondige daad zou hebben schuldig gemaakt. De reinheid van Zijn ziel werd nooit door de minste opwelling van begeerte om de verzoekingen te volgen, verduisterd, integendeel was Hij daartegen slechts afwerend en wees die met al de energie van Zijn heilige wilskracht af. Zijn verzocht worden was dus zuiver passief: zoals Zijn lijden voor Hem verzoening was, zo was aan de andere kant ook elke verzoeking voor Hem enkel lijden, enkel rampspoeden, die Hij, zonder ook maar één ogenblik te wankelen, door de kracht van de energie van Zijn met Gods wil overeenstemmende wil doorstond en overwon.

HOOFDSTUK 5

III. Vs. 1-hoofdstuk 10: 18. Christus verhevenheid boven de Aäronitische hogepriester. De schrijver heeft ons de verhevenheid van Christus voorgesteld boven de engelen, die de middelaars waren van de wetgeving op Sinaï en boven Mozes, Gods apostel voor het oudtestamentische verbondsvolk, die het ook door zijn opvolger Jozua niet werkelijk en waarlijk inleiden kon in de rust aan het volk van God toegekend. Nu gaat de schrijver over tot het hoofdthema van zijn brief, waarop hij reeds aan het slot van het eerste en van het tweede deel (hoofdstuk 2: 17v. en 4: 11vv.) op voorbereidende wijze gewezen heeft, namelijk tot het hogepriesterschap van Christus waarvan hij de verhevenheid boven het Levitische van het Oude Testament nu in 6 hoofdstukken zeer uitvoerig aanwijst. De uitvoerigheid waarmee juist dit punt wordt uiteengezet, moet verklaard worden uit het gewicht dat het voor de lezers had. Angstvallig werd de tempeldienst, van de vaderen geërfd, op overdreven waarde geschat, zodat het voortdurend deelnemen daaraan voor volstrekt noodzakelijk tot gehele verzoening van zonden en tot het verkrijgen van de eeuwige zaligheid werd gehouden. Het was voor hen al een zware zaak dat men hen als christenen met geweld daarvan had uitgesloten en meenden niets in hun christendom te hebben dat hen daarvoor schadeloos stelde. Zo stonden zij op het punt weer af te vallen en tot het Jodendom terug te gaan. Tenslotte echter kwam het moment waarop zij Jeruzalem en het Joodse land volgens de wil van de Heere moesten verlaten. De gedachte aan de engelen en aan Mozes hadden zij zeker ook nog mee buiten het land kunnen meenemen in de verstrooiing, maar de tempel en zijn hogepriester te verlaten, dat zou voor hen volgens hun tegenwoordige geloofsstaat volstrekt onmogelijk zijn geweest. Zij hadden daarom ook hier de meest ingrijpende en uitvoerige terechtwijzing nodig om van hun verkeerdheid genezen en tot een juist inzicht gebracht te worden.

A. Vs. 1-hoofdstuk 6: 20. De schrijver wil nu Christus, die hij zowel aan het slot van de vorige als aan het slot van het eerste deel van zijn verhandeling als Hogepriester heeft voorgesteld, nu gaan voorstellen als de ware en volmaakte Hogepriester in vergelijking met de Aäronitische van de oudtestamentische cultus. Hij stelt nu in de eerste plaats de aard en het doel van het hogepriesterlijk ambt voor volgens de geopenbaarde wet. Daarnaar bestaat het wezen van het hogepriesterschap daarin, dat de hogepriester voor mensen, tot hun welzijn en als hun vertegenwoordiger is aangesteld met het oog op hun verhouding tot God, en wel met het doel dat hij gaven en offeranden tot verzoening van de zonden brengen zou (vs. 1). Dit doel nu brengt eisen met zich mee die bij iedere hogepriester moesten worden gevonden, opdat hij tot zijn ambt bekwaam zou zijn. De eerste is dat hij, als zelf omgeven met zwakheid, medelijden hebben kan met degenen die hij moet verzoenen en ten tweede dat hij door God tot zijn ambt geroepen is en niet zichzelf die eer heeft toegeëigend. Nu behoort Christus, wat het tweede punt betreft, tot een andere, veel hogere priesterordening dan de hogepriester uit het geslacht van Aäron; namelijk tot die van Melchizedek, die de priesterlijke waardigheid met de koninklijke verenigde en naar deze ordening zal Hij priester zijn in eeuwigheid. Wat het eerste punt aangaat, heeft Hij in zijn gebedsstrijd in Gethsemané alles volkomen teweeggebracht wat de Aäronitische priester teweegbrengen moest op de grote Verzoendag, als hij, voordat hij het zoenoffer voor het volk brengt, eerst een offer voor zichzelf brengt, om dat dan voor het volk op vruchtbare wijze te kunnen volbrengen. Hij is ook bij Zijn ingaan in het Allerheilige, na het offer voor het volk te hebben volbracht, uitdrukkelijk door God begroet als de Hogepriester naar de ordening van Melchizedek, die voor allen die Hem gehoorzaam zijn, een oorzaak zal zijn tot eeuwige zaligheid (vs. 2-10). Hiermee heeft de schrijver een thema aangeroerd dat nadere uiteenzetting behoeft, maar ook naar zijn hele aard een onderwijs is voor reeds gevorderde christenen, zoals zijn lezers zeker ook reeds moesten en konden zijn. Hij maakt hun duidelijk hoe moeilijk de behandeling hiervan is voor hen die

in de laatste tijd zover zijn achteruit gegaan en bijna tot jonge kinderen zijn geworden, aan wie men geen vaste spijs mag geven, maar die met melk moeten gevoed worden. Eigenlijk moest hij bij hen eerst weer een grondslag leggen door de eerste beginselen van het christendom te leren. Dat wil hij ook later doen, indien God het toelaat en zij intussen voor afval van het christendom en teruggang tot het Jodendom bewaard blijven, want bij afval en terugkeren zou hij hen zeker aan hun verderf moeten overlaten. Hij verwacht echter iets beters van hen met het oog op de trouw van God, omdat zij Abrahams kinderen zijn en zij zich zullen houden aan de voetstappen van diens geloof en gehoorzaamheid. Zo wil hij hen toch hier in zijn brief behandelen als sterken en snijdt hij hier nog eens zijn thema aan waarop zijn uiteenzetting hem al eerder heeft gebracht en dat hij nu uitvoerig wil behandelen (vs. 11-hoofdstuk 6. 20).

1. Christus nu is werkelijk wat ik Hem zo-even in hoofdstuk 4: 14vv. noemde, net als reeds eerder in hoofdstuk 2: 17vv., namelijk een Hogepriester. Hij beantwoordt volkomen aan alle eisen, die volgens de aard en het doel van het ambt bij elke hogepriester aanwezig horen te zijn. Want elke hogepriester die uit de mensen genomen wordt, wordt gesteld voor de mensen (liever "elke hogepriester wordt, uit de mensen genomen, voor de mensen gesteld) in de zaken die bij God te doen zijn, om offergaven en slachtoffers te brengen voor de zonden, teneinde die te verzoenen (hoofdstuk 8: 3; 2: 17).

2. Geeft nu dit het begrip en het doel aan van het hogepriesterlijk ambt, dan is duidelijk wat de eerste eis is voor de persoon die dat zal bedienen. Hij moet namelijk iemand zijn die behoorlijk medelijden kan hebben met de onwetenden en dwalenden, behoorlijk, dus op de juiste wijze, niet zo, dat hij uit medelijden de ernst die de schuldigen bestraft, noch aan de andere kant hierom het medelijden uit het oog verliest. Hij moet zich ontfermen over hen die uit onwetendheid of in dwaling een zonde bedrijven Le 4: 2, omdat hij ook zelf met zwakheid omvangen is en dus uit eigen ervaren weet hoe gemakkelijk de mensen, uit wie hij genomen is, misstappen doen (Ps. 49: 13).

3. En omwille van deze zwakheid moet hij, a) net als voor het volk, ook voor zichzelf offeren voor de zonde, zoals vooral op de grote Verzoendag, als hij in volle mate zijn ambt moet bedienen, zichtbaar wordt.

a) Lev. 9: 7 Hebr. 7: 26

Hierin verschilde Christus van de andere hogepriesters, want Hij had geen zonde van Zichzelf om voor te offeren (hoofdstuk 7: 26), maar zij hadden ze en daarom offerden zij daarvoor (Lev. 16: 11) en beleden ze, hetgeen zij op de verzoendag op deze manier deden: "hij (de hogepriester) legde beide handen op de stier en beleed en zei dus: ik bid U, Heere, ik heb goddeloos gedaan, ik heb overtreden, ik heb voor U gezondigd, ik en mijn huis; ik bid U, o Heere, vergeef de ongerechtigheden, overtredingen en zonden, die ik goddeloos gedaan en waardoor ik overtreden en voor U gezondigd heb, ik en mijn huis" (Misna Yom. c. 3:8; 4:2). En dit deed hij twee keer op die dag.

4. a) En, wat de tweede eis betreft, niemand geeft zichzelf uit eigen willekeur die eer, waarvan hier gesproken wordt, maar alleen hij die door God, die hij in zijn ambt moet verzoenen, geroepen wordt, zoals Aäron. Die stamvader van de oudtestamentische hogepriesters is uitdrukkelijk door God geroepen en in zijn roeping zelfs door een wonder voor heel het volk bevestigd (Exod. 28: 1vv. Num. 16: 5; 17: 5 en 8; 18: 1

a) 2 Kron. 26: 16

De schrijver beschrijft hier het wezenlijke karakteristiek van de hogepriester volgens de regels van de goddelijke wet. Hij gaat daarbij uit van de veronderstelling dat wat de hogepriester (die het middelpunt van het hele priesterschap was en in wie zich de hele betekenis van het priesterlijk ambt en van alle priesterlijke handelingen verenigde) werkelijk karakteriseerde, ook in Christus niet mocht ontbreken, zou Hij Hogepriester zijn. Nu is, zoals vs. 5 dadelijk zegt, het wezenlijke karakteristiek dat de hogepriester aangesteld wordt tot de vertegenwoordiger van de mensen in hun verhouding tot God, namelijk als offeraar, terwijl hij tot het doel om uit eigen ervaring te weten hoe het zondige mensen vergaat, uit de mensen wordt genomen. Als nu gezegd wordt: "opdat hij offergaven en slachtoffers zou brengen voor de zonde", dan is hier niet in het algemeen van priesterlijk offeren sprake, maar van het hogepriesterlijk offeren in het bijzonder en vooral is het oog gevestigd op dat van de grote Verzoendag. De hogepriesterlijke offeranden moeten de genadestaat van de gemeente, in zoverre die reeds door zonden deels gebroken, deels in gevaar gebracht is, weer herstellen en verzekeren en geschiedden dus "voor de zonden". Tot zo’n godsdienstig vertegenwoordiger is dan de hogepriester "aangesteld voor de mensen" en "uit de mensen genomen. " Men moet hier niet vertalen "elke hogepriester, uit de mensen genomen" (dan zou het kunnen lijken alsof in onderscheiding van de Zoon van God sprake was van een alleen menselijke hogepriester, terwijl juist moet worden aangewezen dat iedere hogepriester, die in de betrekking van de mensen tot God middelaar moet zijn, uit de mensen moet genomen zijn), men kan beter vertalen: "iedere hogepriester wordt, daar hij uit de mensen genomen wordt (vgl. Num. 8: 6), voor mensen gesteld in hun zaken bij God. " Reeds is dus, zo moet daardoor worden te kennen gegeven, in de keuze van de hogepriester gelet op de mogelijkheid van geschiktheid voor het ambt en wel bestaat die geschiktheid ten eerste daarin, dat, zoals vs. 2 zegt, hij behoorlijk medelijden kan hebben met de onwetenden en dwalenden, omdat hij ook zelf met zwakheid omvangen is", waaruit, zoals in vs. 3 verder wordt aangewezen, voor hemzelf dezelfde dienst ook weer vereist wordt. Aan deze eerste eis, het mens zijn van de aangestelde hij wordt uit de mensen genomen, om als mens voelend een zondige gemeente te vertegenwoordigen sluit zich het tweede, in vs. 4 genoemd, de goddelijke roeping aan.

De noodzaak van het brengen van een offer dat de zonden verzoent dat is de gedachtegang van de schrijver eiste het oprichten van het hogepriesterlijk ambt van de zijde van God. Taak en doel is dus de verzoening van de zonden teweeg te brengen en deze taak wijst de beide vereisten aan, die bij iedere hogepriester moeten aanwezig zijn, zal hij voor zijn ambt geschikt zijn. Opdat hij namelijk bereidwillig en geschikt zou zijn tot het brengen van zoenoffers, is voor alles nodig dat hij zich niet bevindt in een moedeloze en op zondaars vertoornde stemming, maar in een zonder hartstocht, gematigd en zacht jegens de zondaars. Op deze wijze kan hij jegens de zondaars zich gedragen, daar hij ook zelf rondom omgeven is met de zedelijke zwakheid, waarvan de gevolgen de zonden zijn, als met een gewaad, zodat de zonden van anderen hem niet voorkomen als iets vreemdsoortigs, niet als iets waarmee hij niet kan te doen hebben, maar dat hij alleen toornig en moedeloos van zich zou moeten houden zijn eigen ervaring wekt die gemoedsstemming in hem op. Om zijn eigen zwakheid moest dan ook de oudtestamentische hogepriester, zoals de schrijver in vs. 3 eveneens opmerkt, niet alleen voor het volk, maar ook voor zichzelf zoenoffers brengen: hoezeer had men dus recht om bij hem de gemoedsstemming te veronderstellen, die hem geschikt en bereidwillig maakte om datgene voor anderen te doen, wat hij voor zichzelf nodig had. Het tweede vereiste dat bij iedere hogepriester aanwezig moet zijn, is de goddelijke roeping tot de hogepriesterlijke waardigheid; niemand kan het ereambt, om andere mensen in hun betrekking tot God te vertegenwoordigen, zelf op zich nemen. Een ereambt is dit namelijk

reeds daarom, omdat het een bevoorrechte plaats is en een nadere betrekking tot God veronderstelt dan die waarin zij tot God staan, die hij moet vertegenwoordigen. Hem, die anderen aan wie het naderen tot God nog niet geoorloofd is, zal vertegenwoordigen, moet dit toetreden tot God reeds zijn toegestaan. Reeds daarom moet de hogepriester door God tot zijn ambt geroepen zijn; want het zou een misdadige zelfverheffing zijn, als hij, zelf een zondaar als de anderen, zich het recht wilde aanmatigen om tot God te naderen. Maar zelfs als hij dat recht had, dan mocht hij toch daarom nog niet zonder bijzondere goddelijke roeping in naam en terwille van anderen tot God naderen; want ook dit zou een inbreuk maken op de majesteitsrechten van God wiens voorrecht het is te bepalen wie Hij als vertegenwoordiger van de mensen wil erkennen. Ook Aäron had slechts als een hogepriester, geroepen door God, de volmacht tot uitoefenen van zijn ambt.

5. Zo heeft ook Christus, de nieuwtestamentische hogepriester, Zichzelf niet verheerlijkt om hogepriester te worden, maar God heeft Hem tot die ereplaats geroepen, de Vader, die tot Hem gesproken heeft in het reeds boven aangehaalde woord van de Psalmist (Ps. 2: 7):
a) "Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U verwekt. "

a) Hand. 13: 33 Hebr. 1: 5

Het was een verheerlijking van Christus Hem Hogepriester te maken; niet als God, want als zodanig kan niets tot Zijn heerlijkheid toegevoegd worden; ja als zodanig was het een vernedering in Hem Hogepriester te worden; maar als mens, het was een eer voor de menselijke natuur met de Zoon van God verenigd te worden; en uit anderen tot deze bediening afgezonderd, daartoe geroepen en bekwaam gemaakt, daarmee bekleed en tot die rang verheven te worden; en toen het werk gedaan was, werd Hem heerlijkheid gegeven door Zijn Vader en Hij wordt door de engelen en heiligen geëerd. Maar Christus nam zelf niet deze hoge eerwaardige bediening aan, noch de heerlijkheid daarvan. het is waar, Hij ontving ze niet van de mensen, noch werd Hij een priester volgens de ceremoniële wet; Maar Hij drong Zichzelf niet in deze bediening.

Het hogepriesterlijke ambt, in het vorige vers een eer genaamd, een benaming die de menselijke, wereldlijke waardigheid van het ambt aanduidt, wordt hier genoemd een heerlijkheid, hetgeen de goddelijke, geestelijke waardigheid uitdrukt. Het is een uitdrukking eigen aan het evangelie van Johannes, waarin de toekomst van de Heere zo vaak met de benaming van heerlijkheid en verheerlijking wordt aangeduid; b. v. "Vader, verheerlijk Mij met de heerlijkheid, die Ik bij U had voor de wereld was. "

7. Hij, die uit de mensen genomen en voor de mensen bij God gesteld was (vs. 1), heeft ook als voorbidder Zijn hogepriesterlijk werk volbracht, Hij, a) die in de dagen van Zijn vlees, in de dagen van Zijn leven op aarde, toen Hij de menselijke natuur bezat, zoals die ten gevolge van de zonde geworden is (hoofdstuk 2: 14 Rom. 8: 3; 2 Kor. 4: 11), gebeden en smekingen (MATTHEUS. 26: 39) opgezonden heeft tot degene die Hem uit de dood verlossen kon ("Mr 14: 36" en "Uit 26: 39. En wel heeft Hij dit gedaan onder sterk geroep en het offeren van tranen (Luk. 22: 44) en toen Hij verhoord is uit de vrees (Ps. 22: 25) door de versterking die Hij uit de hemel ontving (Luk. 22: 43), is Hij van de angst van de dood, die Hem tot het gebed geleid had, vrij gemaakt Lu 22: 46.

a) MATTHEUS. 27: 46, 50 Joh. 17: 1

Niet dat Christus de dood vreesde, die Hij, als Borg van zondaren, ondergaan moest; hoewel Hij, als mens beschouwd, een afkeer had van het lijden, onderging Hij het met de grootste bereidwilligheid. Maar naar mijn inzien bedoelt de apostel met de dood en de vrees voor de dood, waaruit Christus, op Zijn ootmoedige smekingen verhoord en verlost is, die duldeloze angsten, die Hem voornamelijk door de satan veroorzaakt werden om Hem, als het mogelijk was, van Zijn verzoenende dood af te schrikken en zo groot waren dat zij wel met de dood zelf mochten vergeleken worden, zodat Hij klagen moest: Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe. Toen voelde Hij tevens heel het gewicht van Gods ontzaggelijke toorn; toen overzag Hij de ontelbare menigte van de zonden, die Hij als Borg op Zich genomen had, in heel haar grootheid en afschuwelijkheid; toen was Hij beladen en als omringd met zonden (vergel. vs. 2). Christus bezit dus ook het tweede vereiste van een hogepriester. Hij kon medelijden hebben met de zondaren; Hij weet bij ondervinding wat het menselijk hart voelt onder ellenden, angsten en smarten en als plaatsvervangende Borg is Hij met zwakheid omvangen en als met overtredingen omringd geweest (vergel. vs. 2).

Ontstond deze vrees uit de helse influistering dat Hij geheel verlaten was? Er kunnen heviger beproevingen zijn dan deze, maar ongetwijfeld is zij één van de zwaarste om van alles verlaten te zijn! "Zie, " zegt satan, "nergens hebt Gij een vriend! Uw Vader heeft Zijn hart van barmhartigheid voor U toegesloten. Geen engel in zijn voorhoven zal zijn hand uitstrekken om U te helpen. De hele hemel is van U vervreemd; Gij zijt alleen gelaten. Zie uw metgezellen, die Gij vriendelijk hebt geraadpleegd, wat is hun waarde! Zoon van Maria, zie daar Uw broeder Jakobus, zie daar Uw geliefde discipel Johannes en Uw vurige apostel Petrus, hoe de zwakkelingen slapen, terwijl Gij in het midden van uw smarten zijt! Zie! Gij hebt geen vriend in de hemel noch op aarde over. De hele hel tegen U. Ik heb mijn helse rijk beroerd. Ik heb mijn zendbrieven naar alle streken gezonden om iedere vorst van de duisternis op te roepen om U deze nacht aan te vallen en wij zullen geen pijlen sparen, wij zullen al onze helse machten gebruiken om U te bestormen en wat zult Gij, eenzame doen? " Het is mogelijk dat dit de verzoeking is geweest. Wij denken dat het zo was, omdat een engel Hem verscheen om Hem te versterken, die die vrees wegnam. Hij werd verhoord uit de vrees, Hij was niet meer alleen, de hemel was met Hem. Dit kan wel de reden zijn geweest dat Hij driemaal tot Zijn discipelen ging, zoals een gelovige het uitdrukt: Ach! driemaal ging de Heer, Als zocht Hij mensenhulp naar het drietal heen en weer. Hij wilde voor Zich zelf zien of het werkelijk waar was dat een ieder Hem verlaten had. Hij vond hen allen slapend; maar misschien gaf de gedachte dat zij sliepen, niet uit verraad, maar uit droefheid, Hem een zwakke troost; de geest was inderdaad wel gewillig, maar het vlees was zwak. In ieder geval werd Hij verhoord uit de vrees. De Heere Jezus werd in Zijn diepste smart verhoord; mijn ziel, gij zult ook verhoring vinden.

Hij heeft in de dagen van Zijn vlees, d. i. gedurende de tijd dat Hij, een weinig minder dan de engelen geworden, in alles de kinderen van de mensen gelijk was, gebeden en smekingen tot degene die Hem uit de dood kon verlossen, geofferd. Dit is dus Zijn wijdingsoffer: gebeden en smekingen. Gebeden geven behoefte te kennen, zij zijn de uitdrukking van nood; smekingen veronderstellen bij de behoefte vrees, zij zijn de uitdrukking van angst. Nood en angst worden dus hier aan de Christus, in de dagen van Zijn vlees toegeschreven, behoefte aan hulp, behoefte aan redding. En waarin bestond die nood en die angst! Zijn gebeden en smekingen waren gericht tot degene, die Hem uit de dood kon verlossen. In de dood dus bestond Zijn nood en angst. De dood wordt voorgesteld als een toestand waarin Hij zich bevond, toen Hij gebeden en smekingen offerde, die Hem althans zo nabij was en als het ware omringde dat Hij Zich gedrongen voelde om te bidden en te smeken om verlossing uit de nood. Hierin bestond Zijn deel aan de zwakheid, die de hogepriester bevangen moest, als hij

jegens de onwetenden en dwalenden die gezindheid zou bezitten die hem in staat stelde voor hen in te treden bij God. Wij zien dus dat de dood, hier bedoeld, niet het gestorven zijn op zichzelf aanduidt. Van een dode toch kan niet gezegd worden dat hij om verlossing bidt en ook laat het zich moeilijk voorstellen dat de Christus juist als verlossing gedacht zou hebben aan het niet sterven en dat met Zijn gebeden en smekingen bedoeld heeft. Nee, maar wat de dood aanduidt of afbeeldt, wat eigenlijk voor de ziel de dood is, daaruit zocht en vond Hij verlossing. De dood als verlatenheid van God, als ontrukking aan de levensgrond in Hem, als verberging van Gods aangezicht, de dood als openbaring van de toorn van God, dat alleen is het wat de ziel nood en angst doet voelen, wat haar doet sidderen en om hulp roepen. Deze toestand is wel niet afgezonderd van de lichamelijke dood, maar wordt integendeel daarin voltooid; de lichamelijke dood is het bezwijken onder die siddering, het teken van de onmacht van het aan zichzelf overgeleverde schepsel om te leven. Doch wat eigenlijk de dood is, verkondigt zich reeds in dat sidderen van de bezwijkende natuur, in die onmacht van de geest om het wegvliegende leven te grijpen. Deze siddering nu, deze angst van de ziel greep de Christus aan. Vandaar Zijn gebeden en smekingen, die zich in sterk geroep en tranen openbaarden. Het roepen is het grijpen naar het verwijderde, naar het wegvluchtende, om het vast te houden en dichterbij te brengen. Tot de hoge God in de hemel roept de sterveling, die zijn onmacht om tot Hem te naderen voelt, opdat hij tot Hem mag naderen. Tranen zijn het teken van het wegvloeiende leven van de in zichzelf verzonken ziel die zichzelf niet meer meester is, van de geest die, het overwicht van de natuur ondervindend, nu zijn eigen leven niet anders meer voelt en niet anders openbaren kan dan als oneindige smart. Het gebroken hart stort tranen. Wanneer men zegt dat tranen ontspannen, is dat alleen omdat de wil de veerkracht verloren heeft, althans tijdelijk niet kan uitoefenen, om het zielenleven te beheersen, waardoor dus ook het gevoel van spanning, dat uit iedere werkzaamheid van de wil ontstaat, heeft opgehouden. Wij kunnen hieruit opmaken dat God dikwijls door ons verbeden wordt, ook wanneer dit het allerminst blijkbaar is. Alhoewel het ons toch evenmin past aan God enige bijzondere wijze voor te schrijven, als het met Zijn eer bestaanbaar is om onze wensen op te volgen, met welk gemoed of met welke woorden wij die ook willen opzenden, toch toont Hij dat Hij onze gebeden verhoort door, op welke wijze dan ook, ons heil te bevorderen. Zo dan, terwijl wij schijnbaar een weigering verlangen, ontvangen wij veel meer dan indien Hij ons onze beden ten volle had toegestaan. Maar hoe, vragen wij, is Christus verhoord uit Zijn vrees, daar Hij de dood, die Hij vreesde, toch heeft ondergaan? Ik antwoord dat men moet letten op het eind van zijn vrees. Waarom toch was Hij bang voor de dood, dan omdat Hij daarin de vloek van God zag, dat Hij te strijden had met de schuld van alle misdaden, ja met de helse machten zelf? Vandaar de siddering en angsten, daar het oordeel van God meer dan ontzettend is. Wat Hij dus wilde, dat verkreeg Hij, dat Hij uit de smarten van de dood als overwinnaar zou oprijzen, dat Hij door de verlossende hand van de Vader zou worden ondersteund, dat Hij, na een korte strijd, over satan, zonde en hel een heerlijke triomf zou behalen. Zo gebeurt het vaak dat wij dit of dat vragen, doch met een ander doel, maar God, door ons niet toe te staan wat wij vroegen, heeft intussen het middel gevonden om ons te hulp te komen.

Hier worden wij bepaald bij dat lijden, dat de aanbiddelijke Heiland, in onderscheiding van al Zijn lijden, bij uitnemendheid Zijn lijden genoemd heeft (Luk. 22: 15). Hier volgen wij Hem met Petrus en de zonen van Zebedeus tot aan, tot in de hof, waar ook deze tedersten van Zijn tedere vrienden geen uur met Hem waken kunnen; waar, met zoveel profetieën, ook dit aandoenlijk woord van Hem in vervulling gaat: "Ik heb gewacht op medelijden, maar er is geen; en op vertroosting, maar heb ze niet gevonden. " Het komt, het ogenblik waarvan Zijn ziel alleen bij de gedachte eraan tot in haar diepste grond ontroerde, hij komt, de doop, waarmee Hij gedoopt moet worden en waarvoor Hij siddert; Hij ziet, Hij aanvaardt, Hij weegt

op Zijn hand de bittere beker, die geheel moet worden gedronken; Hij proeft en smaakt in Zijn eerste teug zijn ganse bittere inhoud. Zijn teder vlees krimpt angstig ineen; Zijn aandoenlijke ziel schijnt van angst te zullen bezwijken. Zelfs Zijn geest wordt aangegrepen met verschrikking van de dood. Van de dood, waarvan het uur nu gekomen is; de dood, waarvan al de baren, al de golven nu over Zijn heilig hoofd zullen heengaan, de dood, die Hij nu niet slechts moet smaken, in al zijn bitterheid en in al zijn smart voor lichaam en ziel, maar waarin Hij moet de straf voor de zonde moet ondergaan, het vonnis van de zonde, de openbaring van Gods toorn tegen de zonde; Hij, de onzondige, Hij Gods welbehagen. Hij, zo totaal vreemd aan die dood door de zonde en de misdaden, die de volkomenheid van het levensgevoel in de zondige mens verdooft; Hij, met het volle afgrijzen dat het frisse levensgevoel van een heilig leven voor de dood voelen moet en slechts in Hem zo gevoeld heeft: Hij, wiens heilig bewustzijn de gehele diepte peilt van die ontzaglijke denkbeelden, van die verschrikkelijke dingen; straf voor de zonde, toorn van God. Zeker, hier gaan schokken door het gemoed die door geen menselijk gevoel op aarde ooit hebben kunnen gaan; hier springen tranen uit de ogen zoals geen menselijk oog ooit heeft hoeven huilen; hier worden kreten geslaakt door een smart, waarbij al wat onder mensen smart mag heten, strelend mag worden geacht. Nooit zijn uit grotere angst gebeden en smekingen opgegaan tot Hem, die uit de dood verlossen kan. Het verwondert ons niet indien hier, waar het volkomen leven de dood volkomen ziet, volkomen inziet, volkomen doorziet en dat in Hem ziet wat geen zondig mens ooit met zulke duidelijkheid en waarheid in Hem gezien heeft; het verwondert ons niet, indien in deze doodstrijd geen zweet maar bloed wordt uitgeperst en een engel uit de hemel nodig is om de bezwijkende krachten te sterken voor het overige lijden.

8. Daardoor is duidelijk geworden dat Hij, hoewel Hij de Zoon was, die als zodanig (hoofdstuk 1: 2v.) niet als andere mensen onderworpen was aan de noodzaak van het sterven (MATTHEUS. 26: 53 Joh. 10: 18), toch naar de wijze van de mensen gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij in Zijn gevangenneming, veroordeling en kruisdood heeft geleden (Fil. 2: 8).

De apostel begint in vs. 5 aan te wijzen dat de beide vereisten voor het hogepriesterschap volgens het eerder gezegde in Christus werkelijk aanwezig zijn. Hij doet dit chiastisch (d. i. in de vorm van de Griekse letter Chi, of van een liggend kruis, zodat de verhouding van de verzen tot elkaar deze vorm heeft: vs. 1-3 x 4
5, 6 x 7 en 8) terwijl hij in rechtstreekse aansluiting bij vs. 4 eerst de tweede eis aantoont. De twee schriftwoorden die hij aanhaalt, moeten echter geen twee getuigenissen zijn voor de goddelijke roeping van Christus tot het hogepriesterschap; integendeel, nadat gezegd is dat Christus, de Messias, niet Zichzelf, maar dat Hij die tot Hem gezegd heeft: "Gij zijt Mijn Zoon, " Hem die eer heeft gegeven of verheerlijkt heeft om Hogepriester te worden, wordt er een andere bijbelplaats toegevoegd, die dit uitgesproken feit bevestigt. Hij die de Messias plechtig voor Zijn Zoon verklaard heeft, die Hij (evenals David na een lange weg van lijden) heden (als hij Hem op Zijn hemelse troon verhoogt, vanwaar Hij voortaan ook op aarde alles overwinnend heerst) in het leven van de heerlijkheid van het Koningschap verwekt heeft, die is het ook die Hem tot Hogepriester gemaakt heeft, zoals Hij Hem ook in Ps. 110: 4 plechtig verklaart voor een priester die tevens Koning is, voor een priester naar de wijze van Melchizedek. Vervolgens gaat de schrijver in vs. 7vv. verder ook de tweede eis, het menselijke van de persoon aan te wijzen, terwijl hij het menselijk handelen en lijden van Christus hier beneden schildert, waaruit Hij als onze hemelse Hogepriester is te voorschijn getreden; want Hogepriester in eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek is Hij als degene die aan de rechterhand van God op de troon is gezeten, maar tevens is Hij de Koning, die ons op priesterlijke wijze vertegenwoordigt (vs. 10). Dat is Hij echter geworden op aarde

langs de weg van menselijke angst en van menselijk lijden en te midden daarvan van menselijke gehoorzaamheid aan God.

"Elke hogepriester, uit de mensen genomen, wordt aangesteld voor de mensen in de zaken die bij God te doen zijn, opdat hij offergaven en slachtoffers brengt voor de zonde. " Dit was in vs. 1 het algemene begrip dat zich voor de schrijver ontwikkeld had uit de blik op de regeling van het hogepriesterlijk ambt tot de wet, omtrent de hogepriester uit de mensen genomen. Nadat hij nu ten opzichte van het hogepriesterschap van Christus in vs. 5vv. de vraag beantwoord heeft hoe het bij de Zoon van God ertoe kwam dat Hij voor de mensen aangesteld werd in de zaken die bij God te doen waren, om gaven en slachtoffers voor de zonden te offeren, wordt in vs. 7v. de tweede vraag behandeld, wat voor gaven en offeranden Hij dan voor de zonde gebracht heeft. Zoals in hoofdstuk 10: 10 op deze vraag wordt geantwoord "Zijn lichaam" en in hoofdstuk 9: 14 "Zichzelf, " zo luidt hier het antwoord "gebeden en smekingen. " En evenals nu Christus Zijn lichaam of Zichzelf heeft geofferd op Golgotha, zo wijzen de woorden in vs. 7 duidelijk op het gebeurde in Gethsemané. Nu is het de vraag wat in vs. 7 bedoeld is als hetgeen waarom gebeden werd tot Hem, die uit de dood kan verlossen of bewaren voor de dood, dat Hij niet zou moeten sterven of dat Hij redding zou ontvangen uit de staat van de dood, nadat Hij zou gestorven zijn? Nu zegt ons de uitspraak in vs. 8 dat het verhoord worden van Christus gediend heeft om gehoorzaamheid te leren, zodat de mening van de schrijver moet zijn: door offers en gebeden en smekingen om bewaring voor het sterven en door verhoord te worden uit de vrees heeft Jezus gehoorzaamheid geleerd uit hetgeen Hij heeft geleden. Wie namelijk in angst voor de dood, die hem door de mensen bedreigt, noch in ontrouw aan de roeping datgene ontwijkt wat hem bedreigt, noch zijn ziel in opstand laat komen tegen God, die de mensen macht gegeven heeft, maar slechts bidt en smeekt tot zijn God, diens bidden en smeken is zeker een offeren, omdat het een verloochenen is van vlees en bloed en een wenden van de ziel tot God alleen; en wat kon meer bevorderlijk zijn om gehoorzaamheid te leren dan dat offeren? En van hem die verhoord wordt uit de vrees, dus niet de afgebeden bewaring voor de dood zelf, maar alleen de kracht tot gewillig lijden ontvangt en zich deze werkelijk laat geven, van hem is het opnieuw duidelijk hoezeer hetgeen hij lijdt, voor hem bevorderlijk moet zijn in het leren van gehoorzaamheid. Dit offeren van gebeden en smekingen in Gethsémané heeft Christus voor Zichzelf gebracht; toch was het veelbetekenend ook voor onze zaligheid; want had Jezus niet zo gebeden en smekingen geofferd, dan was Hij niet uit de vrees verhoord; en was hij niet daarvan door de verhoring verlost, dan had Hij niet kunnen verdergaan tot het doel van Zijn weg. Men begrijpt dus hoe de schrijver het offer in Gethsémané van de Zoon kan beschouwen als het tegenbeeld van dat offer dat de uit de mensen genomen hogepriester van de wet moest brengen voor zichzelf (vs. 3) en wel voordat hij overging tot het offer voor het volk. Opdat men niet het "voor de zonden" zou laten slaan op het "voor Zichzelf offeren", zoals dat zeker bij de hogepriester van het Oude Testament noodzakelijk is, ook bij het tegenbeeld van Christus, daarvoor heeft de schrijver reeds in hoofdstuk 4: 15 gezorgd door zijn "doch zonder zonde. "

Dat wij met bovenstaande verklaringen niet kunnen instemmen, kan blijken uit hetgeen wij bij de evangelieverhalen van Gethsémané's lijden hebben neergeschreven. Dat onze Heer, die de satans verzoeking om Zich aan lijden te onttrekken, zegevierend afwees, ooit zou gedacht hebben om er voor bewaard te blijven, is ons onmogelijk aan te nemen en strijdt tegen het hele wezen van de Verlosser. Dat Christus voor Zichzelf zou geofferd hebben, is evenmin ondenkbaar, daar offeren voor de zonde geschiedt en de apostel juist verklaard heeft dat Christus zonder zonde was. Zoals Hij, de Heilige, Zich de doop tot teken van de afwassing van zonde liet toedienen en de Doper daaruit moest weten dat Hij "het Lam van God" was dat

de zonde van de wereld droeg, zo leert ook Gethsémané's strijd ons dat Hij, die geen zonde gekend heeft, zonde voor ons is gemaakt. Het "verhoord geworden uit de vrees" zegt duidelijk dat Christus niet gebeden heeft om bewaring voor de dood, want dan was Hij niet verhoord, maar de "vrees" geeft nadere aanwijzing wat moet verstaan worden onder "die Hem uit de dood verlossen kon; " er staat ook niet "voor de dood bewaren" of "van de dood behouden, " maar er "uit verlossen. " Wij menen dat dit de mening van de apostel is: een hogepriester van de mensen moest iemand zijn die medelijden kon hebben, daartoe moest hij gedwongen worden door de gedachte aan eigen zonde, die hem vervullen moest als hij eerst het offer voor zichzelf bracht; maar Christus is oneindig veel hoger priester. Hij had geen zonde en kijk nu in Gethsémané's strijd en bidden en smeken met het lijden dat daarop gevolgd is, wat een medelijden Hij, de Zoon van God, met arme zondaren had. Zoveel medelijden had Hij met hen dat Hij, die gebied had gevoerd als gezetene aan Gods rechterhand, Zich in de staat van onderwerping heeft begeven en gehoorzaamheid geleerd heeft, "geleerd" omdat Hij die vóór Zijn menswording als Wereldgebieder niet kende.

Het gebed van Christus, waarin Hij Zijn angst voor God bracht, was een offer (offerre = aanbieden) en wel een offer dat aangenomen wordt. De verhoring ontlastte Hem van de angst die van Hem moest worden genomen, voordat het lijden over Hem kwam, waarin Hij Zijn gehoorzaamheid moest betonen. Nu was echter Zijn zwakheid en de angst voor het lijden, dat Hem wachtte, voor Hem hetzelfde als wat voor de hogepriester naar de wet de zwakheid was, waarom Hem bevolen was voor Zichzelf een zoenoffer te brengen; het was echter bij Hem geen zondige zwakheid; Hij toch, Hij bracht die in gebed en heiligde zo Zijn vrezen voor de dood. Het nabij zijnde van het lijden tot in de dood, waarin Hij zou worden overgegeven als een door God verlatene en als een door God geslagene, moest Hem veel verdriet doen, diep schokken: zonder die aanvechting zou Hij niet Degene zijn, die in alles verzocht is geworden zoals wij (hoofdstuk 4: 15). Net als nu de hogepriester van de wet eerst voor Zichzelf gaven en offeranden moest offeren, gaven waarmee Hij aan God de eer gaf en offeranden omdat Hij voor Zichzelf vergeving nodig had van de zonden, die Hem veroordeelden, zo offert Christus voor Zich gebeden, waarin Hij iets voor Zich bad van God en waardoor Hij Hem Zijn eer gaf en smekingen, hetgeen zeker een daad van zwakheid is, maar toch ook een daad van vroomheid. Nadat dan de hogepriester van de wet het hem voorgeschreven zoenoffer voor zichzelf had gebracht, was hij in een toestand dat hij de offeranden kon brengen, die nodig waren tot verzoening van de zonden van het volk. Zo is ook Christus pas nadat het gebed, waarin Hij Zijn angst voor God bracht, verhoord was, zodat Hij van de vrees werd verlost die Hem had doen bidden, maar ook medelijdend gezind jegens ons met zonden bevlekte mensen (men moet denken aan Zijn zachtheid ten opzichte van de slapende discipelen, jegens hen die Hem gevangen namen, ja zelfs tegen de verrader en aan de andere zijde aan de kalmte en helderheid van geest waarmee Hij, nadat Hij tot de dood bedroefd was geweest, terugkwam om de soldaten af te wachten) in een toestand om het lijden in gehoorzaamheid te dragen.

Er wordt ons gezegd dat de overste Leidsman tot onze zaligheid door lijden is geheiligd, zodat wij, die zondig en verre van volmaakt zijn, ons niet moeten verwonderen wanneer wij ook tot lijden geroepen worden. Zal het hoofd met doornen worden gekroond en de andere delen van het lichaam in de zachte schoot van de rust gekoesterd worden? Moet Christus zeeën van Zijn eigen bloed doorwaden om de kroon te winnen en zouden wij op zilveren muilen droogvoets hemelwaarts gaan? Nee, de ondervinding van onze Meester leert ons dat het lijden nodig is en het echte kind van God moet het niet ontgaan, zou het zelfs niet willen, al mocht hij. Maar er is een zeer troostrijke gedachte in het feit dat Christus door lijden is geheiligd en dat is dat Hij volkomen medelijden met ons hebben kan. Wij hebben geen hogepriester die geen medelijden kan hebben met onze zwakheden. Wij hebben in dat

medelijden van Christus een ondersteunende kracht. Eén van de eerste martelaren zei: Ik kan het allemaal verdragen, want Jezus leed en Hij lijdt nu in mij; Hij voelt met mij mee en dat maakt mij sterk. Gelovige, houd deze gedachten te allen tijde in de diepste smarten vast, zodat de gedachte aan Jezus u zal versterken als gij Zijn voetstappen volgt. Vind een zoete steun in Zijn medelijden en bedenk dat het een eer is te lijden, doch te lijden voor Christus is heerlijkheid. De apostelen verblijdden zich dat zij daartoe waardig waren geacht. Juist in zoverre de Heere ons de genade zal geven om voor Christus te lijden, om met Christus te lijden, in juist die mate doet Hij ons eer aan. De juwelen van een christen zijn zijn beproevingen. De eretekenen van de koningen die God gezalfd heeft, zijn hun moeiten, hun smarten en hun droefheid. Laat ons daarom niet schuwen geëerd te worden. Dat wij ons niet afkeren van onze verhoging. Droefheden verhogen ons en moeilijkheden heffen ons op. Indien wij verdragen, zullen wij ook met Hem heersen.

9. En toen Hij geheiligd was, volmaakt tot die staat van heerlijkheid was gekomen (Fil. 2: 9vv.), geheel geworden wat Hij moest zijn (hoofdstuk 2: 10), is Hij voor allen die Hem gehoorzaamzijn, een oorzaak van eeuwige zaligheid geworden (hoofdstuk 7: 25 Jes. 45: 17).

Toen Hij voleindigd was als offer, is Hij ook voleindigd als Hogepriester. Hier is de offeraar één met het offer. In Zijn lijden voltooit Hij Zijn gehoorzaamheid. Is de dood de laatste openbaring van de volkomen afhankelijkheid en lijdelijkheid van onze natuur, Zijn dood is tot volkomen vrijheid, waarin geen enkel deel van onzelfstandigheid, geen spoor van noodlot meer is, geworden. Zijn sterven is een handelen, een doen, een zichzelf offeren, zich zelf overgeven en stellen in de hand van de Vader, die Hem het leven neemt. Hij legt het leven af, dat de Vader van Hem neemt, zoals Hij het weer aanneemt, waar de Vader het Hem geeft. Dit is de eenheid van de twee lijnen van uitspraken van de Heilige Schrift, waarvan de ene ons in het sterven en de opstanding van de Heere het werk van de Vader doet zien en de andere die als het werk van de Heere voorstelt. Ook hier zijn weer Vader en Zoon één. Zij vinden elkaar weer in de schijnbare scheiding, waar de Zoon de schoot van de Vader verlaat om in de schoot van de gevallen mensheid neer te dalen, daar vindt Hij de Vader weer in de diepe afgrond, waar Hij de vloek van de zonde draagt aan het hout, daar is Hij meer dan ooit Zoon van God. De Zoon van God is voleindigd, d. i. tot volkomen ontwikkeling van Zijn wezen, volkomen openbaring van Zijn heerlijkheid gekomen, als Zoon van God, juist daar waar Hij Zijn eigen leven aan God ten offer brengt om toch niet gescheiden te zijn van de zondaar, die Hij is komen verlossen. En in die voleinding is Hij voor God het volmaakte, toereikende, welriekende offer geworden. Dit offer is wat God nodig heeft en geen minder. Hier, in dit liefdeoffer, erkent Hij meer dan ooit Zijn Zoon, Zijn beeld; geeft Hem al Zijn begeren, de eeuwige zaligheid van de verlosten door Hem een Hogepriester te noemen, een Hogepriester niet naar de tijdelijke, voorbijgaande ordening van Aäron, nee, naar die van Melchizedek, de koning. Hoofd van de verlosten die Zijn eigendom, Zijn koninkrijk zijn, is Hij hun Hogepriester, die voor hen bidt, hun zonden verzoent en zegent, zegent met de eeuwige zaligheid.

Hij heeft het zwaarste lijden niet te zwaar geacht en is door dat lijden geheiligd, volmaakt, voleindigd tot de volkomen Zaligmaker, die Hij zijn moest; door dat lijden werd Hij de Hogepriester, die wij nodig hadden en voor God aangenaam was; in dat lijden heeft Hij alles gedaan wat bij God te doen was, opdat zondaren zouden zalig worden en heeft Hij een offer gebracht waardoor allen, die door Hem tot God gaan, in eeuwigheid geheiligd worden. Zo is Jezus Christus een oorzaak van eeuwige zaligheid geworden voor allen, die Hem gehoorzaam zijn. En wat is het dat in de eis ligt opgesloten? Immers niet meer of niet anders dan dat wij de roepstem van Zijn liefde niet in de wind slaan; niet meer of niet anders dan dat wij op zo’n

grote zaligheid acht geven. Niet meer of niet anders dan dat wij ons, wanneer wij Zijn lijdende liefde zien, laten bewegen om door het offer van Zijn bloed en tranen met God ons te laten verzoenen. Niet anders dan dat wij in de liefde geloven die de bittere beker gedronken, ook voor ons gedronken heeft; niets anders dan dat, indien wij geloven dat Christus voor ons in het vlees geleden heeft, wij ook de zonde haten en afstand nemen van de zonde, die Hem dit lijden heeft gekost.

Ene oorzaak van eeuwige zaligheid! Wat een troostvolle, hartverblijdende gedachte! Is hij het ook voor ons? Hij kan het zijn en Hij wil het zijn ook voor ons. Maar zal Hij het zijn voor ons, dan moeten wij Hem gehoorzamen; want de schrijver zegt uitdrukkelijk: "voor allen die Hem gehoorzaam zijn. " Doen wij dit niet, dan handelen wij tegen de wil van God, dan maken wij ons aan de zwartste ondankbaarheid schuldig, dan kan de Heere ons niet zalig maken, dan zijn wij niet vatbaar voor de zaligheid, die God ons door Hem schenken wil. Laten wij Hem dan erkennen als onze Hogepriester, als onze enige Hogepriester! Laten wij geloven in Hem, vertrouwen op Hem en Hem gehoorzamen! Hij is die hulde waardig. God zelf heeft Hem tot onze Hogepriester en Koning aangesteld. En hoeveel heeft Hij geleden om voor ons een oorzaak van eeuwige zaligheid te worden! Laten wij ons niet alleen Gethsémané, maar ook de zaal van Kajafas en het paleis van Pilatus en Golgotha voor de geest brengen, om diep en levendig te voelen wat Hij voor ons verduurde! Laat het ons opwekken en aanvuren om uit dankbare wederliefde te leven voor Hem, die Zich voor ons zo diep vernederde en onder de vreselijkste smarten aan een kruis gestorven is! Laten wij ons Zijn beeld dagelijks voor ogen stellen en trachten Hem gelijkvormiger te worden! Wie Hem gehoorzamen, zoals Hij de Vader gehoorzaamde, zullen als Hij met eer en heerlijkheid gekroond worden.

10. En Hij is door God, die Hem, de door het lijden tot in de dood volmaakte, tot Zich opnam en Hem onmiddellijk plechtig met de eretitel begroette die Hem profetisch reeds lang geleden was gegeven, genoemd een Hogepriester naar de ordening van Melchizedek (vs. 6).

Christus had God gehoorzaamd die Hem het lijden oplegde, waarmee Zijn leven op aarde eindigde; nu wordt Hij voor degenen die Hem gehoorzaam zijn, een bewerker van eeuwige redding. Zoals Zijn gehoorzaamheid en de hunne tegenover elkaar staan, daar nu gehoorzaamd wordt aan Hem die tevoren gehoorzaamd heeft, zo staat ook tegenover Zijn lijden in de tijd waarin Hij gehoorzaamd heeft, hun eeuwige redding, die de gehoorzaamheid aan Hem beloont. Op grond van hetgeen Hij in de dagen van Zijn vlees gedaan heeft, is Hij na Zijn volmaking een oorzaak van zaligheid voor degenen die doen wat voorwaarde is tot het ontvangen van de zaligheid, namelijk in geloof Hem erkennen voor hetgeen Hij is, terwijl Hij Zich openbaart als degene die God bij Zich ontvangen en begroet heeft, als Hogepriester naar de ordening van Melchizedek, de koninklijke Priester. Hij toch beval Hem te zitten aan Zijn rechterhand op Zijn troon om nu de hogepriesterlijke verzoening van de zonden in de eigenschap van een priester, die de bovenaardse majesteit van God deelt, toe te delen aan hen die in Hem geloven.

Volgens deze tekst (vgl. hoofdstuk 6: 20 en 7: 28) moet worden onderscheiden tussen Christus' hogepriesterschap in het algemeen en Zijn hogepriesterschap naar de ordening van Melchizedek. Hij had reeds op aarde de hogepriesterlijke waardigheid en bracht als Hogepriester Zichzelf als offer van verzoening op aarde, stervend en ingaand in het hemels heiligdom. Maar pas met Zijn ingaan in de hemel, pas met Zijn volmaking is Hij ook als Hogepriester volmaakt geworden en is Hij dat nu naar de ordening van Melchizedek. Aan de Levitische priester is Hij gelijk in het feit dat Hij, net als wij, Zich bevindt in een gemoedsstemming vrij van afkeer van de zondaars, ten gevolge van eigen ervaring; dat Hij

door God tot het Hogepriesterlijk ambt geroepen is en dat Hij een offer voor de zonden van het volk heeft gebracht, de dood op aarde lijdend en vervolgens met Zijn bloed in het Allerheilige van de hemel ingaand. Aan Melchizedek is Hij gelijk, omdat Hij eeuwig leeft en eeuwig Priester is. Terwijl Hij zo een eeuwig, op geen ander overgaand priesterdom bezit, helpt Hij hen die Hem gehoorzaam worden hier beneden, in zoverre dat Hij in de menigvuldige verzoekingen, waarmee de christen te strijden heeft zolang Hij nog met zwakheid aangedaan in deze wereld van lijden en verzoekingen leeft, op het juiste moment hem vanuit de hemel de nodige goddelijke kracht schenkt en hem daardoor de zege toedeelt, of wanneer hij tot een val komt, hem weer opricht en hem de goddelijke genade en barmhartigheid geeft. Dit helpen wordt volkomen daarboven in de algehele bevrijding uit alle nood van de zonde in de ruimste zin van het woord en in de volledige gave van de beloofde zaligheid. Christus brengt de Zijnen ertoe dat alle nood van de verzoeking, de nog aanklevende zonde en de lichamelijke en geestelijke ellende die het gevolg en de straf van de zonde is, voor hen voor altijd beëindigd is (vgl. hoofdstuk 7: 23vv.). Men zou nu kunnen zeggen dat Zijn werkzaamheid toch eigenlijk tot Zijn koninklijk ambt zou moeten worden gerekend; maar doordat de schrijver de verhoogde Christus beschouwt als de Hogepriester naar de wijze van de priesterkoning Melchizedek, komt de hogepriesterlijke en koninklijke waardigheid van Christus bij Hem in de nauwste vereniging voor. Zijn koninklijk werken is, tenminste in zoverre het op de gelovigen betrekking heeft, tevens een hogepriesterlijk werken en vanuit dit gezichtspunt stelt de schrijver het voor, daar zijn hele christologische mening beheerst is door het denkbeeld van Christus’ hogepriesterschap.

Ook in de verklaring van deze beide verzen verschillen wij van het bovenstaande. Het woord, hier met "heiligen" vertaald, heeft de betekenis a. voleinden b. tot volkomen ontwikkeling brengen en c. wijden. Daarom maken ook onze statenvertalers de aantekening "of volmaakt geworden zijnde, " namelijk in Zijn gehoorzaamheid; of "geofferd zijnde" namelijk aan het kruis door de eeuwige Geest, zoals de apostel hierna spreekt (hoofdstuk 9: 14); of "volkomen ingewijd zijnde, " want al deze betekenissen heeft het Griekse woord "teleiootheis. " De apostel heeft hier wel zeker aan het sterven van de Heere Jezus gedacht. Christus’ dood wordt overal als de grote, de hoofdoorzaak van onze zaligheid gezien. Wij zullen dus moeten lezen "gewijd zijnde, " namelijk in de dood aan het kruis of "tot volkomenheid gebracht, " namelijk tot de volkomenheid als Middelaar en Hogepriester door de gehoorzaamheid tot de dood aan het kruis. Wij menen ook dat met "de ordening van Melchizedek" bedoeld is een ordening die niet van mensen is, niet aan de afstammeling uit een priesterlijk geslacht als dat van Aäron is gegeven, maar door bijzondere verkiezing en aanstelling van God.

11. Over Melchizedek (vs. 10) en diens priesterschap hebben wij veel te zeggen, maar het is moeilijk uit te leggen. Zij zijn echter niet zo onbegrijpelijk in zichzelf, maar zij zijn het in het bijzonder voor u, omdat gij traag om te horen geworden zijt, terwijl het toch vroeger beter met u was.

12. Want hoewel gij bij het reeds lange bestaan van de christelijke gemeente te Jeruzalem (Hand. 2: 41vv.), naar de tijd gerekend al leraars behoorde te zijn, mensen die anderen konden onderwijzen (Joh. 3: 10), gij zijt, in plaats van op de ingeslagen weg van kennis voort te gaan, achteruit gegaan. Gij hebt het zelfs weer nodig, zo treurig is het met uw christelijke kennis gesteld, dat men u leert wat de eerste beginselen zijn van de woorden van God Ga 4: 3; de eerste en eenvoudigste zaken van de christelijke waarheid moeten u eerst nog worden voorgehouden (hoofdstuk 6: 1v.) en gij zijt geworden als zij die, om het in beeldspraak te zeggen, melk nodig hebben en geen vaste spijs (1 Kor. 3: 2).

De zinspeling in deze woorden: gij zijt geworden als zij die melk nodig hebben en geen vaste spijs, is gemakkelijk en natuurlijk en wordt door Paulus gebruikt en aangezien zij ontleend is aan een algemene gewoonte, ontmoet men ze ook bij andere schrijvers. Het doel is om de Hebreeërs af te beelden als kinderen en geen volwassen mensen en in de twee volgende verzen wordt gezegd dat zoals de kinderen een begeerte hebben tot en alleen kunnen verteren een licht, zacht voedsel, melk en dergelijke en niet die vastere en sterkere spijzen waardoor de volwassenen gevoed worden, zo hadden de Hebreeërs alleen trek in die geringere dingen van het Oude Testament, zonder acht te slaan op en te onderscheiden het goede en voorname doel daarvan en andere dingen, die ingewikkelder en duister waren, zoals het priesterschap van Melchizedek. Hadden zij zich meer ingespannen om zich door en door hierin te onderrichten, dan zouden zij beter voorbereid zijn geweest om de godsspraken, die God door Christus en Zijn apostelen gaf, te ontvangen en zouden vaster zijn geweest dan zij in het algemeen waren in de christelijke belijdenis. Wanneer zij gezegd worden te zijn als zij die melk nodig hadden en geen vaste spijs, kan men nauwelijks denken dat hij zou menen dat zij geen vaste spijs nodig hadden, maar alleen dat zij door hun zwakheid en onbereidheid geen neiging of trek daartoe hadden, zij baden daar niet om.

13. Zo zijt gij dan sedert het verliezen van uw vorige leraars (hoofdstuk 13: 7) tot het standpunt van beginnende leerlingen afgedaald; want een ieder die van melk leeft, die men nog met melk voeden moet, zoals dat bij u het geval is, die is onervaren in het woord van de gerechtigheid, in het evangelie van Christus, waarin de gerechtigheid wordt geopenbaard die voor God geldt, (Rom. 1: 16v.) want hij is een kind dat vastere spijs, het leren van diepere zaken, niet kan verdragen.

Melk de eenvoudigste en duidelijkste waarheden van het evangelie. Vaste spijs dieper en verhevener waarheden van het evangelie, of de leer die het geestelijk gevoel van de typen en profetieën van het Oude Testament openbaart. Een ieder die alleen melk gebruikt en niets van de oude openbaring weet dan de letter, is onervaren in het woord van rechtvaardigheid, want hij is een kind in christelijke kennis.

Het woord van God wordt op verschillende plaatsen melk en wijn, water en honing genoemd. Het is honing vanwege zijn zoetheid. Het is wijn vanwege zijn kracht om te herleven en de geest van de mens te verfrissen en zijn hart blij te maken. Het is water om zijn geestelijke dorst te lessen. Het is melk tot voedsel. Het doet meer om de menselijke ziel op te kweken dan de moedermelk kan doen aan het lichaam van de kinderen.

14. Maar voor de volwassenen, die gij zou moeten zijn (vs. 12), is de vaste spijs, namelijk voor de gelovigen die door het gebruik hun zinnen geoefend hebben, door vlijtige oefening hun bevattingsvermogen gescherpt hebben (Efeziers 4: 13v.) tot onderscheiding van goed en kwaad, zodat zij in hetgeen hun van verschillende kanten als geestelijk voedsel wordt aangeboden, het goede van het verkeerde, het heilzame van het verderfelijke weten te onderscheiden (Deut. 1: 39; 2 Sam. 19: 35

In vs. 1-10 had de schrijver gesproken over het hogepriesterschap van Christus, maar reeds de eerste stappen die hij daar deed, deden ons een blik slaan in de rijkdom van inhoud, die moest worden ontwikkeld. Hij kan wel niet bedoelen dat de gegeven wenken voldoende zouden zijn als de toestand van de lezers een andere was geweest, maar de mogelijkheid van de grote en uitgebreide leerstof, die hier voor hem ligt, doet hem denken aan de staat van de lezers en geeft hem onwillekeurig aanleiding tot dat afwijken van zijn onderwerp. Als hij schrijft "het is moeilijk om te verklaren, omdat gij traag om te horen geworden zijt, " dan wil hij daarmee

zeggen dat het moeilijk voor hem is de juiste uitdrukking te vinden voor hetgeen hij heeft voor te dragen, omdat met dit verwijt moet hij, helaas, tot hen komen zij zo traag, zo stomp in het horen zijn geworden. Wat de latere Nazareeërs kenmerkte, stoornis in de groei van de leden en ten gevolge daarvan de treurige staat, daarover moet deze schrijver reeds bij zijn christelijke lezers uit de Joden klagen; het ontbreekt hun aan "gewoonheid, " gevatheid en scherpte van geestelijk begrip, zoals het "geworden zijt" te kennen geeft, ten gevolge van teruggang en, zoals vs. 12 uitdrukt, van een zeer tegennatuurlijk achteruitgaan, dat hen die in een toestand moesten zijn waarin zij de vaste spijs van de mannelijke leeftijd nodig hadden, teruggeplaatst heeft is de kinderlijke leeftijd, waarop men melk nodig heeft, dus op de bank van de catechisanten. Vaste spijs eist, om in voedend sap en bloed veranderd te worden, krachtiger verteringsorganen dan de zuigeling bij de tedere staat van de maag nog bezit. Daarmee wordt een waarheid vergeleken die niet alleen geestelijke vatbaarheid nodig heeft om toegeëigend te kunnen worden, maar die door middel van zelfwerkzame intensiteit van geestelijk denken verkregen kan worden op de reeds innerlijk gelegde en door ervaring ontwikkelde grond van kennis en tot die voorwerpen van het kennen behoort dan ook het hogepriesterschap van Christus en het aan de ene kant vervullend Aäronitische, aan de andere kant belovend Melchizedek’s karakter. Dergelijke vaste spijs, die de schrijver zijn lezers hier voorhoudt, komt hun eigenlijk niet toe, integendeel hebben zij de melk nodig van het grondleggend christelijk onderricht. Welke leerstukken hij hiertoe rekent, daaromtrent verklaart hij zich later in hoofst. 6: 1v. Spreekt hij nu echter toch vanaf hoofst. 7 nader over het hogepriesterschap van Christus, in plaats van die beginselen voor te stellen, zo kan het "hebt weer nodig" relatief bedoeld zijn. Het is een gevolgtrekking van hun gedrag ten opzichte van hun kennis, die zich door de Joodse ergernissen tegen het kruis van Christus en het Joodse honen van onze Heiland, die aan het oog ontrukt is en de uiterlijke pracht van de Joodse godsdienst aan het wankelen laat brengen, op een dwaalweg laat leiden, zoals dit in de joods-christelijke moedergemeenten voorkwam, die ten gevolge van de nooit afgesneden band van de ceremoniële wet in gevaarlijk verband met de synagoge waren gebleven; zij tonen daardoor dat zij de levendige kennis van de beginselen van het christendom verloren zijn en dat hun eigenlijk niet de vaste spijs, maar melk toekomt. In vs. 13v. wijst de schrijver aan hoe hij die melk verkrijgt, gesteld is en hoe daarentegen zij behoorden te zijn, aan wie vast voedsel kan worden gegeven. Door deze algemene opheldering houdt hij de lezers een spiegel voor om daarin een onderzoekende blik op zichzelf te slaan. Had hij, zoals vele uitleggers gewenst hebben, de eerste zin omgekeerd gesteld: "wie onervaren is in het woord van de gerechtigheid die moet men nog melk geven", dan zou hij direct zeggen dat de lezers onervarenen waren. Die wijze van uitdrukking echter, afwijkende van het woord in het volgende vers, is een fijne wending.

De schrijver wil daardoor de lezers opwekken om niet weer te begeren dat de eerste beginselen van de christelijke leer met hen behandeld worden, maar hen begerig te maken naar nadere mededelingen omtrent de hogere leerstukken, waarover hier gesproken wordt en verplaatst men zich levendig in de tijdsomstandigheden waaronder hij schreef, dan mocht hij er ook met zekerheid op rekenen dat reeds het in vs. 1 en 2 gezegde, waarvan de volkomen overeenstemming met de goddelijke wet hun dadelijk duidelijk moest zijn, aan hun geestdrift voor de Joodse hogepriester ineens de doodsteek zou gegeven hebben en hun zou hebben doen voelen dat het Aäronitische hogepriesterschap reeds ontaard was tot het tegengestelde van hetgeen het zijn moest. "Uit de mensen genomen, wordt hij gesteld voor God", dit predikaat had sedert de heerschappij van Herodes de Grote zijn volle waarheid verloren doordat hij geheel willekeurig de hogepriesters afzette en aanstelde en vooral in de tijd van de laatste Romeinse landvoogden werd de hogepriesterlijke waardigheid door herhaalde afwisseling van de beklederS steeds dieper vernederd (Slotwoord op 1 Makk. Nr, 11 c) Na

terzijde stellen van Annas II, de vijfde zoon van de in Joh. 18: 13 genoemde Annas, waren in de jaren 62-63 Jezus, zoon van Damnaeus en in de jaren 63-65 Jezus, zoon van Gamaliël de fungerende hogepriesters. Annas II had tegen de christelijke gemeente zijn despotisch karakter getoond in het ombrengen van haar opziener, de apostel Jakobus II en wel op diep krenkende wijze. Jezus, de zoon van Damnaeus, voerde met zijn opvolger, Jezus, zoon van Gamaliël, openlijke straatgevechten, omdat hij aan deze het door Agrippa II hem ontnomen ambt niet goedschiks wilde afstaan. De eerder in Hand. 23: 2 en 24: 1 hogepriester Ananias, zoon van Nebedaeus, handelde nog waanzinniger, daar hij door zijn knechten, de priesters, de tienden van de dorsvloeren liet wegnemen en aan degenen die zich enigszins verzetten, slagen liet geven. Zo was ook het tweede predikaat "die behoorlijk medelijden kan hebben met de onwetenden en dwalenden" op de schadelijkste wijze te schande geworden. En niet zonder bepaald doel heeft zeker de schrijver, toen hij in hoofst. 4: 14vv. van de grote hogepriester sprak, die medelijden kan hebben met onze zwakheid, diens naam zo genoemd: "Jezus, de zoon van God". Het onderscheid tussen deze en Jezus, de zoon van Damnaeus en Jezus, de zoon van Gamaliël, moest hem vanzelf in het oog vallen, ook als hij over hen niet nader sprak. En indien het nu voor de lezers nog iets was waarin zij zich niet konden vinden dat hun Hogepriester Jezus, de zoon van God, niet uit Aärons, maar uit David’s geslacht afkomstig was, dan heeft hij in de nacht van hun verwarde gedachten als een licht dat de duisternis moet verdrijven, reeds de beide woorden laten schijnen, die hij in vs. 5v. aanhaalde en wil hij nu het tweede, dat hij in vs. 10 herhaald heeft, in zijn volle betekenis en naar zijn hele omvang uitvoerig verklaren. Hij heeft zich daar zeker niet verrekend als hij veronderstelt dat zij niet meer "traag om te horen" zijn, zoals in vs. 11 staat, maar begerig om vaste spijs te ontvangen. Hij mag echter ook verwachten dat juist het vaste voedsel, dat hij hun wilde aanbieden, er veel beter toe zal dienen om hun de melk weer lief en dierbaar te maken en hen voor het woord van de gerechtigheid opnieuw op te wekken, waarin zij zich in de laatste tijd zo onervaren betoond hebben, dan als hij hun de melk zelf zou voortzetten en de leer van de aanvang van het christelijk leven met hen wilde behandelen. Daaruit is te verklaren wat hij in hoofst. 6: 1v. zegt, een tekst die voor veel uitleggers nog vrij duister schijnt gebleven te zijn. De brief is zonder twijfel niet lang na de marteldood van Jakobus II omstreeks Pasen van het jaar 62 (Deel 6 Aanh. II) ongeveer, zoals wij hebben aangenomen, in juli van het jaar 63 n. Chr. geschreven. Vanaf die dood zal de achteruitgang van de Jeruzalemse gemeente, waarvan hier sprake is, dat onverstandig geworden zijn dateren, maar de schrijver plaatst hen over de 5/10 jarige episode van hun afval heen terug en spreekt nu met hen als met mensen, met wie het nog is als toen hun opziener hen leidde. De schrijver heeft niet van de lezers gezegd, zo merkt v. Hofmann op, dat zij onmondige kinderen waren die nog in de aanvang van het christelijk leven waren, maar dat zij, terwijl zij lang genoeg onderricht zijn om leraars te zijn, in een staat waren gekomen dat zij het voedsel van onmondige kinderen nodig hadden, in plaats van dat zij als volwassenen vaste spijs tot hun voedsel moesten hebben. Hij kan dus met hen niet als met onmondigen handelen en hun datgene willen leren wat men aan mensen leert die Christus eerst moeten leren kennen; maar het moet zijn streven zijn hen boven de toestand waarin zij gekomen zijn en tot het standpunt te verheffen dat zij moesten innemen.

De zuigeling gebruikt slechts de moedermelk en heeft geen onderscheidingsvermogen voor ander voedsel. Maar tegelijk met de spraakorganen ontwikkelt zich het vermogen en vormt zich de behoefte om andere spijzen te genieten. De menigvuldigheid van vaste spijzen oefent de smaak. De ondervinding van het schadelijke of gezonde regelt de smaak, geeft hem wet en rede. Zo worden in het lichamelijke door het regelmatig gebruik de zinnen geoefend tot onderscheiding van hetgeen goed of kwaad is. Die onderscheiding wordt tot gewoonte en die gewoonte scherpt de zinnen, zodat zij instinktmatig gaan onderscheiden wat zij toch in de grond hebben leren onderscheiden. Zo ook in het geestelijke. De volwassenen, dat zijn niet zij

die niet meer hoeven groeien, maar zij die zich op de rechte weg van geestelijke groei bevinden, wier leven in Christus geen stoornis ondervindt, die van Hem niet afgeleid worden naar een andere weg: zulke christenen kunnen, omdat zij in hun levensgemeenschap met Christus de geestelijke zintuigen gescherpt hebben tot onderscheiding van goed en kwaad in geestelijke zin en een gewoonte ontwikkeld hebben om terstond te bemerken wat al of niet uit Christus is, de waarheid verstaan. Voor hen is het woord van de gerechtigheid, voor hen is de vaste spijs. Zij weten door hun zedelijke zintuigen, door de fijne en tedere voelhorens van hun geest (dit is toch de eigenlijke kracht van de uitdrukking zintuigen) wat gezonde leer is en wat niet. Zij hebben daarvoor geen van buiten aangebrachte regels of toetsstenen nodig. Zij hebben in de Heilige Geest zelf die toetssteen. Zij hebben, zegt Johannes, de zalving van de Heilige en weten alle dingen; want die zalving leert hen alle dingen.

Er mag in het leven na de bekering nooit ontbreken wat men proces noemt, d. i. een gestadige ontwikkeling van kracht, een voortdurende ontplooiing van het schone van het hogere leven, een steeds uitbotten en rijpen van vrucht. Stilstand is een eigenschap van de dood, maar niet van het leven. Een zo machtige overgang als van het rijk van de duisternis in het Koninkrijk van de Zoon van de liefde kan niet verborgen blijven. Een kind van God en "het licht onder de korenmaat" horen niet bij elkaar. Dat proces van het nieuwe leven heeft drie verschillende kanten, van waaruit men het bezien kan, naar gelang het 1 door God zelf in ons gewerkt; 2 door ons persoonlijk ik in het geloof tot het onze gemaakt; en 3 voor de wereld in vruchten van de dankbaarheid openbaar wordt. Aan de pas bekeerde geeft, wat het eerste punt betreft, de Heilige Geest nog niet de spijs, die Hij aan de geoefende schenkt, er komen bij voortgaande ervaringen aan Gods kinderen, openbaringen van kennis, ontsluitingen van een innige gemeenschap met de Heiland, bovenal bevindingen van kracht en genietingen van zaligheid toe, die aan de pas bekeerde nog onthouden moeten worden, omdat ze hem nog te machtig zouden zijn en de geregelde orde ook bij deze inwerkingen van de Geest niet kan worden veronachtzaamd. Evenzo blijft, voor wat, ten tweede, ons persoonlijk ik aangaat de geloofsmacht bij het kind van God niet vanaf het begin tot de einde aan zichzelf gelijk. Wel is het geloofsvermogen in de eerste dagen na de bekering zeer krachtig werkend. Maar dit is een natuurlijke overspanning, die altijd vast na enige tijd door inzinking achtervolgd wordt. Dan pas komt de oefening, komt de zielservaring, komt de geestelijke bevinding en leert het persoonlijk geloof, door vallen en opstaan, hoe het op de paden van de Heere te lopen heeft. Daardoor worden de enkels vaster, de werking van het geloofsvermogen geregelder, hecht het zich inniger aan het woord van de Heere en leert het door bittere teleurstelling, de krachtsverspilling van het overgeloof en de Godverzoeking van het verzoeningsgeloof wel af. En tenslotte komt dan ook, ten derde, in de vruchten deze gezonde groeikracht van het groen geworden hout uit. De ongelooflijke kracht namelijk van de gewoonte, die vóór zijn bekering in de dienst van de zonde was, begint nu langzaam aan in de dienst van het heilige over te gaan, de poel blijft wel goddeloos uitdampen uit de verpeste kuil van de natuur waarin we geboren zijn, maar de giftige dampen kunnen in zijn menselijk organisme niet meer zo sterk doordringen. De vermogens van zijn geest, de vleugels van zijn ziel en de zintuigen van zijn lichaam ontvangen al meer en meer een plooi, die maakt dat met gelijke krachtsinspanning voortaan al overvloediger resultaat verkregen wordt en zo is de pas gezette vrucht beter tegen de koude nachtvorsten gehard. Toch moet men nooit uit het oog verliezen dat het geloofsproces in Gods kinderen noch bij allen eenzelfde vorm draagt, noch ook in alle ogenblikken en tijden zichzelf gelijk blijft. Gij vindt christenen bij wie dit geestelijk proces een volkomen geleidelijke ontwikkeling vertoont en met onverstoorbare gelijkmatigheid zijn heerlijke weg vervolgt. Maar deze zijn de minsten in aantal en tegenover hen staan tal van broeders, die nu eens te hard, dan weer te zacht lopen, of door onvoorzichtigheid in kuilen vallen, waaruit zij dan straks weer moeten opkomen. Anderen weer, winteren lang, om bijna

zonder lente in een late zomer over te springen. Ja, men vindt er ook, bij wie je slechts nu en dan de vonk ziet opgloren, die u de overtuiging hergeeft dat er onder die dode as toch iets smeult. Dat hangt af van de nawerking van het verleden of van de omgeving die ons bewerkt; van de leidende geesten onder wier beademing we komen, van de grondneiging van ons karakter; of van de oprechtheid of leugenachtigheid van ons vroom willen en bedoelen, of ook van de vrijmachtige verscheidenheid waarin het de Heilige Geest belieft Zijn heerlijke glans te doen uitstralen. Maar welk verloop dit heiligingsproces ook bij ons neemt, deze drie verschijnselen zijn daarvan onafscheidelijk: ten eerste dat bij korter of langer tussenpozen weer zondige uitwerkselen zich tussen de werkingen van het goede indringen; ten tweede dat aan alle werkingen van het goede iets heiligs ontbreekt dat er aan zijn moest en iets besmets aankleeft dat er niet aan hoorde; ten derde dat voor het bewustzijn van de uitverkorenen zelf hun schuld al groter en hun heiligheid steeds onvoldoender wordt. Over elk van deze drie een kort woord ter toelichting. Allereerst dan: de reeks van goede werken wordt altijd weer door uitwerkingen van de zonde afgebroken. De tegenwerping dat toch de volmaakbaarheidsdrijvers het tegendeel beweren en dat men in christelijke bedehuizen de heiligschennende taal heeft moeten aanhoren dat een zondaar zeggen durft: "wie van uw overtuigt mij van zonde? " of ook een ander roemen durft: "in deze laatste dertig jaren geen enkele zonde bedreven te hebben" bewijst tegen onze stelling niets. Of meent u dat de stelling "om te slapen, moet het lichaam in rust zijn", moet opgegeven worden terwille van de slaapwandelaars; of wel dat de stelling "met de ogen toe ziet men niet, " door de helderziende onhoudbaar wordt; of ook dat de goddelijke stelling "een vrouw zal met smart baren" wordt opgeheven door het feit dat zich te laten chloroformiseren steeds meer het waagstuk van vele barenden werd? Immers, het komt bij zo’n onderzoek erop aan, niet wat enkele individuen beweren, maar wat de gewone zielsbevinding is. Hoe het in de regel toegaat. Bovenal hoe het toegaat als het normaal gaat, d. i. gaat naar Gods Woord. Uitzonderingen, bovenal indien ze, zoals hier, ingebeeld zijn, bevestigen de regel en stoten die allerminst omver. Zijn er dan ook onder Gods kinderen enthousiasten, die de nuchterheid van de Geest prijs geven, zich dronken drinken aan de wijn van hun bezwijmeling en zich, ofwel door onvoorzichtigheid of met opzet bedwelmen laten, dan rekenen zulke broeders slechts in zoverre mee, als uit hun geestelijke overspanning niet tot wat werkelijk in hen omgaat, maar wel tot het tegendeel mag besloten worden. Ten tweede, zelfs aan onze beste werken ontbreekt iets heiligs en kleeft een smet. Ongetwijfeld komen de krachten van het hogere leven blank als sneeuw van boven en met meer dan aardse reinheid tot ons hart. Maar als je nu witte sneeuw op een met modder bevuilde bodem doet vallen, kan ze dan bij de vermenging wit blijven? En hoe zou dan, vragen we u, het heilige van God, dat vlekkeloos rein in ons komt, onbesmet weer in goede werken uit ons kunnen te voorschijn komen, indien het daartoe de onreine en onzuivere weg doorlopen moet van een bezoedeld menselijk organisme? Ook al stelt men dus voor een ogenblik dat voor zeker heilig werk de inspiratie geheel van boven kwam en de wilswerking ongebroken was en het geloof onvermengd bleef, zelfs dan nog zou dat heilig werk het stofgoud van de vleugels verloren hebben, voordat het als vrucht van onze liefde van de stam van ons leven werd geplukt. En kan op die manier niets onbesmets van ons uitgaan en door dezelfde oorzaak stuit men bij elk goed werk op een tekort. Een tekort, niet alsof de genade van God niet volkomen zou zijn, maar zó dat het onvolkomen werktuig, waardoor wij die genade in ons opnemen, de volle stroom van het leven niet doorlaat. De mond van het geloof kan zich daartoe nog niet wijd genoeg opendoen. En ook al stelde men dat het geloof zichzelf daartoe overtreffen kon, dan nog zou de gloed van het leven bij zijn doorgang door ons koud wezen afkoelen en een deel van de ontvangen kracht verloren raken, voordat ze in het verborgene de weg had afgelegd die van de wortel van ons leven door stam en kroon en tak naar bloesemknop en vrucht leidt. De drie-enig God is zeer zeker almachtig, maar die almacht heeft zichzelf in de begrensde natuur van het schepsel vrijwillig een perk gesteld. Zo min nu

als Gods almacht de wateren van de oceaan in de bedding van de Zuiderzee zou kunnen vatten, evenmin kan de almacht van Gods genade de volheid van Zijn leven in een keer doen invloeien in een nog onontwikkeld, beperkt en nog onafgewerkt geestelijk schepsel. Op die grond leerden dan ook onze vaderen en leren wij met hen dat een kind van God, zelfs bij zijn beste werken, voor wat ontbreekt nog de aanvulling van de plaats bekledende gerechtigheid van Christus nodig heeft en voor wat er is de bedekking niet missen kan van de verzoening die er is in Zijn offerande. En dienovereenkomstig voegden we aan deze beide daarom tenslotte nog deze stelling toe: voor het bewustzijn van Gods uitverkorenen wordt hun schuld al groter en groter en hun heiligheid al meer onvoldoende. De schatten die in het bloed van de Zoon van God, in Zijn kruisverdiensten en in Zijn doodsangsten liggen, zijn zo rijk en overheerlijk dat men pas van lieverlee en langzamerhand ook dan nog slechts bij benadering er de onbeschrijfelijke majesteit van kennen leert. Deze verworven schat van balsem voor de ziel is namelijk van dien aard dat hij alleen door hem op de wond te leggen kan gewaardeerd worden. Hoe verder men dus doordringt in de kennis van de zonde en op die telkens beter gekende zonde voller en overvloediger dat bloed van de Zoon van God ter verzoening door het geloof toepast, des te onbelemmerder wordt ook ons inzicht in het wonder van Golgotha. En dat op drie manieren. Allereerst doordat Gods kinderen pas bij voortgang in geestelijk leven een ook maar enigszins adequaat inzicht krijgen in het diep verderfelijk wezen van de zonde als zonde. Hoe hoger men klimt hoe ontzettender het inzicht wordt in de diepte waarin men dreigde neer te storten. En zo ook wordt pas bij ons groeien in genade van lieverlee voor ons oog de verschrikkelijkheid van het verderf openbaar, waarvan de Heer van de heerlijkheid ons door Zijn bloed en tranen heeft verlost. Dan gaat bij het rijzen van de zon der gerechtigheid boven de kim pas van lieverlee dat voller licht over ons verleden op, waardoor we werkelijk ons vroeger leven buiten Christus leren haten en verfoeien. Wel snijden we dit leven reeds af bij de bekering, maar meer instinctmatig dan met helder bewustzijn en dat wel om de eenvoudige reden dat de maatstaf om zonde en heiligheid te meten ons dan nog ontbreekt. Maar krijgen we daar langzaam aan kennis van, dan begint ook dat verleden al zwarter te worden, niet om ons bij vernieuwing de ziel te beangstigen, maar om steeds dieper en voller ons te baden in de heerlijkheid van die kruisverdiensten, waardoor we van zo’n grote schuld zijn verlost. En tenslotte klimt het schuldbesef evenzeer, omdat we ook bij onze beste werken al meer gaan letten op de schuldige en zondige bijwerkingen van onze onheilige bedoelingen. Er komt meer verlichting, daardoor meer opmerkzaamheid en fijne tact en "door de gewoonte worden de zinnen geoefend tot onderscheiding tussen goed en kwaad. " Zo leert men langzamerhand smetten zien, waar men zich eerst in eigen voortreffelijkheid behaagde, en het einde is dat we zelf al minder worden en Christus al meer wordt voor ons geloof. Dat tegelijk hiermee voor het besef van Gods uitverkorenen hun heiligheid al onvoldoender wordt, is van dit dieper indringen in het wezen van de zonde slechts de keerzijde. Wat heilig en goed en recht is, menen we eerst zelf wel te kunnen uitmaken. We gaan dan af op eigen inbeelding, meten dan met de standaard van het zedelijke leven die in onze vrome omgeving geldt en rekenen dus naar een menselijke wet. Maar komt er genade, dan houden we het bij die menselijke wet, die niets dan afgoderij in haar wortel en dood in haar vrucht is, niet uit. De Heilige Geest dringt ons dan naar Gods wet! Wij zouden er niet heen willen, want die wet is een verterend vuur dat niets heel aan ons laat. Maar weerstand baat niet. We moeten er aan. We moeten in dat vuur. De Geest gunt ons geen rust. En leven we dan, na in die eisende wet van God geheel verteerd te zijn, in de volbrachte wet van God, d. i. Christus, weer glorieus op, dan ziet ons oog ook iets anders dan vroeger, dan meer het met een anderen maatstaf, dan rekent het bij alle geestelijke becijfering van nu aan met de oneindige goddelijke differentiaal, d. w. z. dan meer Gods kind alle dingen en laat zichzelf en zijn werk door de Heilige Geest meten, "naar de wet van God" in haar oneindige geestelijke verdieping, of, wil men korter nog, naar de negen geboden met het tiende als commentaar en Christus als Uitlegger. Als hij

beetje bij beetje zover komt, bespeurt het kind van God hoe onheilig laag en beschamend klein hij, om zichzelf te dekken, tot dusver de heiligheid van zijn God beoordeeld had en ziet nu, in Christus geborgen, bij het licht van de Geest, die heiligheden van Gods drieënig wezen al groter, al rijker, al heerlijker worden, ja zo in schittering en luister groeien en toenemen dat al zijn eigen werk er al schameler en nietiger bij wegzinkt en hij beseffen gaat wat een zonde en trots het was toen hij eerst een tijd lang de majesteit van de Heere naar zijn eigen geestelijke gebrekkigheid verkleinen durfde. Zo is er dan in de begenadigde een geestelijk proces dat voor hem het bloed van Christus al dierbaarder en de heiligheden van God al heerlijker maakt en edeler vruchten in hem rijpen doet, omdat ze uit oprechter geloof, d. i. uit dieper verwerping van zichzelf, voortkomen. Ziedaar dan de keten die de roeping van Gods kinderen met hun verheerlijking samenbindt en waarin geen enkele van de schakels, waarop we wezen, kan uitvallen. Wie nu anders leert, die richt het werkverbond na de bekering weer op, vervormt de deugden van God naar eigen begeerte en raakt in zijn bedrieglijke waan steeds verder af van die waarachtige en zaligmakende kennis van God, waarin het eeuwige leven schuilt. Als Icarus zweeft hij hoger dan God het een mens op aarde gegeven heeft, maar om, als straks de was aan de vleugels wegsmelt, dieper neer te storten dan het naar Gods aanbiddelijk plan voor Zijn kinderen reeds op aarde was vastgelegd.

HOOFDSTUK 6

WAARSCHUWING TEGEN AFVAL, AANMANING TOT VOLHARDING

1. Laten wij ons daarom richten op de volmaaktheid, omdat het met de lange tijd dat gij christen zijt, beter overeenkomt u vast voedsel dan melk te geven en laten we het beginsel van de leer van Christus, de christelijke leer in haar eerste beginselen, die melk voor de onervarenen (hoofst. 5: 12v.), laten rusten. Laat ons zonder verder omhaal van woorden overgaan tot een zaak die alleen met de volwassenen (hoofst. 5: 14) kan worden behandeld. Wij willen dat doen, niet weer (hoofst. 5: 11) alsof gij nog ongeoefend was, door het fundament van de bekering van dode werken en van het geloof in God te leggen. Daarvan zouden wij moeten spreken als wij mensen voor ons hadden die nog bekeerd moesten worden van farizese werkheiligheid en die nog zonder het levend geloof in God zijn gebleven (hoofst. 9: 14 Jak. 2: 19).

De apostel schijnt in deze woorden te zinspelen op het bouwen van een huis. Hij wil zeggen dat wie hierin eerst een goed en zeker fundament leggen, doch daar niet bij blijven, maar voortvaren in het gebouw op te trekken. Zo is het ook niet genoeg en voldoende, niet verder in de christelijke godsdienst te komen dan tot de kennis van de eerste beginselen daarvan; maar men moet trachten en zich inspannen om een volmaaktere trap en mate van kennis in de verborgenheden van het evangelie te verkrijgen. De mening van de apostel is niet dat wij de beginselen van Christus' leer zo zullen nalaten dat wij ze terzijde zullen stellen, maar wij moeten ze daar laten om vandaar uit verder te gaan en te vorderen in de kennis van de christelijke leer.

Geloof en bekering kunnen nooit van elkaar gescheiden worden: de boetvaardige zondaar verlaat zijn zonden en wendt zich door bekering af van zijn zonden en tot die God, in wie hij gelooft. Het geloof in God betekent hier niet het geloof in het wezen en de volmaaktheden van God, dit leert zelfs het licht van de natuur, maar er wordt iets meer vereist in het geloof van de christen. Gij gelooft in God, zegt Christus, gelooft ook in Mij. Het betekent hier dus een geloof in God, als vervulling van de grote belofte, aan Abraham gedaan, om Christus, om Jezus Christus de Messias te zenden en vergeving van de zonden door Hem te schenken. Dus wanneer deze twee leerstukken, die zo dikwijls samengevoegd zijn in de heilige Schrift, geloof en bekering, door de apostel Paulus gemeld worden, verkondigt hij zowel aan Joden als aan Grieken de bekering tot God en het geloof in onze Heere Jezus Christus. En als wij de redevoering van Petrus inzien, waardoor als het ware het fundament gelegd wordt onder de Hebreeërs, zullen wij vinden dat het geloof, dat hij hun leerde, een geloof in God was, als vervulling van Zijn beloften.

2. Evenmin willen wij weer spreken over de leer van de doop, de doop in de naam van Christus (Hand. 2: 38) in tegenstelling tot het dopen van de mozaïsme (hoofst. 9: 10 b) en van de johanneïsche doop (1 Joh. 5: 6), waaromtrent de dopelingen worden onderricht (Hand. 2: 42) en over de oplegging van handen, die bij de doop plaats heeft en waarbij de Heilige Geest wordt toegedeeld (Hand. 8: 17; 19: 6)en over de opstanding van de doden en het eeuwig oordeel, die voor het christelijk leven zo belangrijke artikelen van het geloof en van de hoop (Hand. 24: 15v., 25; 26: 23; 17: 31

Het meervoudig "dopen" duidt hier misschien niet meer aan dan het enkelvoudig "doop" of "doop bij uitnemendheid. " Er was toch bij de Joden ook een doop van de proselieten bekend; en misschien eisten wel de Joodse christenen in Palestina dat een heiden die tot het

christendom overging, eerst de doop van de proselieten aan zich liet bedienen, voor hij de christelijke doop ontving. Wellicht wordt ook op de doop van Johannes en die van Christus gedoeld. (V. D. PALM).

3. En dit, wat wij voor het ogenblik nog nalaten, zullen wij echter niet geheel voorbijzien, maar dat ook later doen en u dus de eerste gronden nog eens herinneren, a) indien God het toelaat en u bewaart voor afval van Christus; want als u afvallig wordt, dan zullen wij u moeten opgeven en niets meer tot uw vernieuwing kunnen doen.

a) Hand. 18: 21; 1 Kor. 4: 19

Als datgene waaruit het beginsel zou bestaan, noemt de schrijver in de eerste plaats bekering of verandering van gezindheid, zodat men zich van dode werken afkeert en geloof, dat zich tot God keert. Hij noemt niet de leerstukken die hierover handelen, maar dit zelf, dat men van andere gezindheid en gelovig wordt; want het gebouw, waarvan de grondlegging niet opnieuw geschieden moet, is het herstel van een christelijke staat en niet het oprichten van een gebouw van leerstellingen. De uitdrukking "de dode werken" omvat alle werken waarin het leven van God niet woont. De schrijver gebruikt die uitdrukking om onder hetgeen waarvan de christen zich in de eerste plaats moet afkeren, ook alle werken van de wet, zoals de natuurlijke mens die doet, te vatten; het zich afwenden van alle werken van de natuurlijke mens, hetzij wetsovertreding of wetsvervulling, is tevens een zich gelovig wenden tot God, een teken dat men tot Hem, de levende, ook graag in een levende relatie zou willen treden (Hand. 2: 37; 9: 6; 16: 30 en beiden tezamen, dat afkeren en dit zich toekeren, leidt tot op de drempel van het christendom. In de vertaling van Luther vinden wij, misschien niet ten onrechte, in plaats van "leer van de dopen", "van de dopen, van de leer", zodat wij een zevental stukken vinden die ons aan de Handelingen van de apostelen doen denken. De drieduizend op de dag van het Pinksterfeest lieten zich dopen, waren volhardend in de leer van de apostelen, hadden onder handoplegging de Heilige Geest ontvangen en wachtten nu, zoals ook Paulus, eveneens een christen uit de Joden, van zichzelf betuigt, op de opstanding van de doden in het toekomende oordeel; in die hoop oefenden zij zich dan om een onbevlekt geweten te hebben, zowel voor God als voor mensen, waartoe zij aanleiding vonden in de wet van Mozes. Daarom gingen zij in de Joodse synagogen nog elke sabbatdag luisteren naar de lezing (Hand. 15: 21), terwijl zij die nu niet meer verstonden naar de stellingen van de ouden, maar volgens Christus’ uitleg in de bergrede (MATTHEUS. 6: 20vv.), omdat zij toch van de dode werken bekeerd waren en in God gelovig waren geworden. Op deze wijze heeft Jakobus II de rechtvaardige hen geleerd, zoals zijn brief dat bewijst. Ook de schrijver van onze brief wil hen weer in dit grondbeginsel van hun christendom leiden, als het hem met dit schrijven lukt hen voor afval van Christus en terugkeren tot het Jodendom te bewaren. Een zwaar oordeel zou hen treffen als zij afvielen en tot het oude terugkeerden: dat is het waarop hij hen in vs. 4-8 wijst. Hij heeft echter, zoals hij in vs. 9-20 te kennen geeft, een goed vertrouwen in hen en belooft daarom in hoofst. 13: 19 en 23 dat hij spoedig met Timotheus tot hen zal komen. Die belofte heeft hij, nadat hij eerst, zoals wij aannemen te Antiochië in Syrië met de apostel Johannes een samenkomst heeft gehad en deze volgens opdracht van de nu heengegane Paulus tot verhuizing naar Efeze bewogen heeft, te zijner tijd ook vervuld. Hij heeft toen zo’n invloed op de gemeente uitgeoefend dat hij haar later, toen in oktober van het jaar 66 het uur voor haar was gekomen om naar aanwijzing van de Heere Jeruzalem en het Joodse land te verlaten (Luk. 21: 20vv.), haar vandaar kunnen uitleiden en naar Pella, de plaats van zijn eigen woning, in veiligheid kunnen brengen. Wij houden, zoals reeds meermalen door ons is te kennen gegeven en ook in het woord van Origenes, dat wij boven deze brief als motto hebben geplaatst, Lukas voor de schrijver van de brief. In hem heeft de

school van Paulus door hetgeen de brief over Christus' persoon en ambt leert, aan de in vs. 1v. op juiste wijze voorgestelde, vooral door Jakobus II ontwikkelde christelijke staat van de Hebreeuwse gemeenten, die echter nog niet voldoende was om het Jodendom te overwinnen en zich daarvan te emanciperen, toegevoegd wat nog ontbrak (vgl. Rom. 1: 11).

4. a) Want het is onmogelijk degenen, die eens verlicht geweest zijn, op wie eenmaal het licht van het evangelie heeft geschenen (hoofst. 10: 26, 32) en de hemelse gave van vrede en rust in hun hart gesmaakt hebben (Hand. 2: 38 Rom. 5: 1 Fil. 4: 7) en deel hebben gekregen aan de Heilige Geest,

a) MATTHEUS 12: 31; 1 Joh. 5: 16

5. en die het goede woord van God in de troostvolle en heerlijke beloften, die het in zich sluit (Joz. 21: 45 Jer. 29: 10) geproefd hebben, evenals de krachten van de toekomende eeuw, waarmee wij reeds hier beneden worden toegerust om een godzalig leven te leiden en bekwaam te worden voor de erfenis van de heiligen in het licht (2 Petrus 1: 3vv.),

6. en, ondanks dat, afvallig worden, zodat zij niet alleen de zedelijke uitwerkingen van de christelijke waarheid zich in sommige gevallen onttrekken, maar in geen opzicht meer daarvan willen weten, die zeg ik weer te vernieuwen tot bekering, daar toch een menselijk leraar geen ander middel tot bekering heeft dan de prediking van Hem die zij van zich hebben gestoten (hoofst. 10: 2v.). Dat is onmogelijk bij zulke mensen, die als het ware zelf de Zoon van God opnieuw kruisigen, daar ook zij roepen "weg met Hem, Hij moet gekruisigd worden" (Joh. 19: 15) en Hem zo openlijk te schande maken (1 Tim. 1: 15), daar zij Hem nu lasteren met de ongelovige Joden, aan wier zijde zij zich hebben gesteld.

Men vergelijke hierbij 1 Joh. 2: 19; 5: 16v. daarbij gevoegde aanmerkingen 1Jo 2: 19.

Twee vragen treden bij deze woorden de lezers voor de geest: in hoeverre is het mogelijk dat waarlijk verlichte, met de Heilige Geest vervulde mensen kunnen afvallen? En in hoeverre is het onmogelijk dat afgevallenen zich weer bekeren? Een door God tot zaligheid uitverkoren mens kan zeker niet verloren gaan, maar of iemand uitverkoren is, daarvan kan en moet hij, door het geloof in Christus, door het getuigenis van de Heilige Geest verzekerd worden. Onze verkiezing, onze volharding aan het einde, is een geloofspunt, evenals de genade van Christus in het algemeen. Deze zekerheid, door God verkoren te zijn, sluit echter de ware blijvende bekering van het hart en de volhardende trouw aan het verbond in. Immers iemand verkrijgt niet het getuigenis van de Geest dat hij uitverkoren is, hij moge zijn en doen wat hij wil, wanneer hij bekering en geloof verzaakt. Verder, zoals deze zekerheid ontstaan is, zo alleen kan zij ook bewaard blijven. Of ik ze gisteren zonder zelfmisleiding bezat, kan ik heden niet enkel uit herinnering weten, zij moet nog heden onder dezelfde voorwaarden van ware boete en levendig geloof worden vernieuwd, ja steeds nieuw en levendig bewaard blijven. Bedenkt men dus deze waarheid in haar volle omvang en samenhang, dan is een misbruik van de leer van de verkiezing en van de zekerheid van de eeuwige zaligheid onmogelijk. Maar daaruit volgt ook dat die zekerheid die de mensen ervan menen te hebben die later afvielen, een zelfbedrog was. Zij konden verlicht zijn, de hemelse gave van de Heilige Geest kon hun verleend zijn (dit is, zij konden deel hebben gekregen aan de Heilige Geest) en het goede (Gr. "heerlijke Woord van God en de krachten van de toekomende eeuw (d. i. de vernieuwende werkingen van de Geest, die ons hier beneden bij voorbaat verplaatsen in het eeuwige rijk van de heerlijkheid) kunnen zij misschien geproefd hebben; dit zijn grote genadetekenen van God, die aan de ware, blijvende bekering kunnen voorafgaan, zonder dat in de mens de laatste en

geduchtste tegenstand overwonnen is. Vallen nu zulke mensen af, die deze grootste bewijzen van Gods genade ontvangen hebben, dan verklaart de schrijver hun vernieuwing tot boete voor "onmogelijk. " Het is niet te ontkennen dat ook Christus de redding van de rijken, door de gelijkenis van de kameel en het oog van de naald, voor een onmogelijke zaak verklaart, maar ze toch heeft verklaard als mogelijk bij God. Men zou dus dit woord nog geen geweld aandoen, wanneer men het zo uitlegde als in de regel onmogelijk, zonder dat daarmee de uitzonderingen werden uitgesloten door een machtig, geheel uitzonderlijk ingrijpen van God. Maar er is hier toch wel meer gezegd. Duidelijk wordt hier gewezen op de zwaarste zonde, de lastering van de Heilige Geest, wanneer de mens de verlichtende en vernieuwende kracht van het evangelie aan geest en hart als een goddelijke werking ondervonden heeft en haar niettemin lasteren en smaden kan. De Zoon van God weer kruisigen en bespotten heet dan zoveel als, voor zoverre in onze macht staat, Hem weer aan de smadelijke dood prijsgeven en, wat onze gezindheid betreft, Hem aandoen wat Zijn vijanden Hem deden lijden, toen zij Hem aan het kruis brachten. De lastering van God geschiedt in het algemeen door mensen die Hem in Zijn openbaring nog niet kennen, aan wie God Zich wel in Christus geopenbaard heeft, maar door wie Christus nog iets buiten hen gebleven is, die nooit iets anders dan het historisch geloof gekend hebben; de lastering van de Heilige Geest kan slechts door hen geschieden aan wie de Vader en de Zoon Zich innerlijk door die Geest geopenbaard hebben. Van zulke mensen is hier dan ook sprake. Overigens zegt de schrijver hier niet, evenmin als Christus, dat zij tot wie hier gesproken werd, deze zonde reeds werkelijk begaan hadden. De ene mens zal dit zeker nooit van de andere kunnen zeggen, maar hij waarschuwt er ernstig voor dat elke verkoeling jegens de erkende waarheid een stap is tot volledige afval en algehele verharding.

De schrijver zegt wel dat zij verlicht zijn geweest, doch de discipel van de Heere moet zelf een licht zijn. Een huis kan van buiten verlicht zijn, terwijl het innerlijk nog donker is. Van het woord "smaken" zeggen de Statenvertalers terecht "niet omdat zij de hemelse gave in het wezen ooit zouden ontvangen hebben, maar omdat zij een klein begin, gelijkenis of schijn ervan gevoeld hebben, zoals het woord "smaken" tegenover "innemen, " "drinken" gesteld wordt in MATTHEUS. 27: 14 waar Christus in de gelijkenis van de zaaier smaken (MATTHEUS. 13: 20, 21) noemt "een ontvangen van het woord met blijdschap, " dat nochtans geen wortel d. i. geen recht vertrouwen op Christus heeft, noch behoorlijke vruchten geeft, omdat het op steenachtige plaatsen, d. i. in een hart dat niet behoorlijk voor God vernederd en bereid is, gevallen is. Het woord "smaken, " "proeven" geeft geenszins een eten, een drinken, een verzadigd worden te kennen, terwijl toch hij die van het water, dat Christus geeft, drinkt, nooit meer dorst zal hebben en wie Zijn vlees eet, het eeuwige leven heeft. Smaken is een proef nemen om daarna te beslissen of men zich daaraan verzadigen wil. Zo geeft het woord "deelachtig" ook geenszins te kennen een vervuld worden met de Geest, een vernieuwd worden door de Geest, een wedergeboren worden door de Geest, maar geeft slechts enig verband te kennen, net als het zelfstandig naamwoord "mededeel" in 2 Kor. 6: 14 Ook Saul werd door de Geest een ogenblik meegevoerd en van de zeventig mannen, op wie de Geest gelegd was in Mozes’ dagen, bleven alleen Eldad en Medad over, op wie de Geest ook verder rustte. Met zorg zijn dus wel de woorden gekozen, zodat geen enkel woord hartgrondige bekering, innerlijk genadewerk of verkiezing van God aanduidt en dat mensen bij wie dit niet het geval is, na een tijd lang meegegaan te zijn, weer tot de wenteling in het slijk terugkeren, is de voortdurende ervaring.

Uw traagheid in het onderzoeken van de meer verheven waarheden van het evangelie zou de weg banen kunnen tot afval van het christendom. Laat mij u tegen dat afval ernstig waarschuwen, laat mij u de slechtheid en de vreselijke gevolgen van dat afval onder het oog

brengen; te weten, het is onmogelijk voor mij en alle predikers, die alle mogelijke middelen gehad hebben om hen van de waarheid van het christendom te overtuigen, hen die ondanks dit alles het christendom verzaken, opnieuw terecht te brengen, aangezien zij zich openbaar maken als mensen die voor geen overtuiging vatbaar zijn; het is menselijk gezien ten ene male ondoenlijk om zulke mensen, die eens grondig in de waarheden van het evangelie zijn onderwezen en door de kracht van beslissende bewijzen van de waarheid van het christendom zijn overtuigd, die door oplegging van de handen, bij hun doop, de buitengewone gaven van de Heilige Geest ontvangen hebben, die de voortreffelijkheid van de evangelieleer erkend hebben en de verbazende wonderen, waarmee de waarheid van het evangelie bevestigd is, aanschouwd hebben, die dus alle mogelijke middelen gehad hebben om volkomen van de waarheid van het christendom verzekerd te zijn, het is, zeg ik, voor mensen ten ene male onmogelijk om zulke, wanneer zij, ondanks al deze middelen van overtuiging, het christendom verzaken, weer terecht te brengen; aan zulke leden is, van de kant van de mensen, niets meer te doen. Deze verklaring, menen wij, beantwoordt volkomen, èn aan de kracht van de woorden èn aan het verband van zaken èn aan het doel van de apostel. Men kan dus uit deze tekst geen bewijs afleiden tegen de standvastigheid van de heiligen, er wordt geheel niet gesproken van mensen die de zaligmakende gave van het geloof ontvangen hebben. Ook heeft de apostel geheel niet gedacht aan de zonde tegen de Heilige Geest, die alleen plaats had bij de hardnekkige Farizeeën, toen de Heiland wonderen verrichtte door de oneindige kracht van Zijn godheid. Evenmin wordt er geleerd dat mensen die, hoewel zij alle middelen van overtuiging hebben ontvangen, het christendom verzaken, door Gods genade niet kunnen bekeerd worden, maar alleen dat het voor de predikers van het evangelie geheel onmogelijk is om zulke mensen terecht te brengen, omdat zij alle middelen van overtuiging links laten liggen. Er konden geen krachtiger bewijzen van de waarheid van het christendom gegeven worden dan die zij gezien hadden.

Uit al hetgeen de apostel zegt, is geen bewijs te halen dat het onmogelijk was bij God om hen terug te roepen en weer te vernieuwen tot bekering; het zij door zijn verschrikkingen in hun geweten of door enige grote straffen of door de kracht van Zijn Geest in hun harten; nog veel minder bewijst het dat als zij zich bekeerden, zij echter geen vergiffenis konden krijgen. De apostel gebruikt hier slechts dezelfde wijze van spreken als gebruikt wordt van een geneesheer die zijn lijder opgeeft, die niet geregeld zijn geneesmiddelen wil gebruiken; of van een vader die een onverbeterlijke zoon opgeeft en zegt: ik wil hem geen voorschriften meer geven; of ik wil hem niet meer vermanen, maar wil mijn lessen aan mijn andere kinderen geven, die daardoor verbeterd worden, want ik kan geen andere geven dan die ik reeds gegeven heb; het is onmogelijk enig goed aan hem te doen. Noch de vader, noch de geneesheer denken dat het onmogelijk is voor God hen te herstellen. De profeten hebben veel van zulke gezegden: waarom zou men meer geslagen worden?

Deze dingen hebben plaats in de harten en het geweten van mensen die onwedergeboren voortgaan. Zij hebben kennis, overtuiging, hoop en vrees en tijden wanneer zij ernstig blijken, maar zij zijn niet werkelijk verootmoedigd, niet geestelijk gezind; de godsdienst is hun vermaak niet; zij ontvangen Christus niet van harte in al Zijn ambten, noch beminnen oprecht Zijn schikkingen en bevelen. De oude natuur, de grond van zelfzucht is onderdrukt of tevreden gesteld, maar een nieuwe natuur is niet teweeggebracht, daarom vallen zij in tijd van beproeving. Zoveel zij konden, kruisigden zij de Zoon van God opnieuw en brachten Hem tot openbare schande door Zijn godsdienst te verloochenen en Zijn naam te lasteren, zich te verbinden met Zijn vijanden en kwaad te doen aan Zijn discipelen. Zulke mensen moeten als verharden worden beschouwd; maar juist de woorden van deze tekst bewijzen dat allen die door berouw vernieuwd zijn, vergeving zullen ontvangen, zodat de nederige zondaar, die

schuld bekent en om genade roept, geen grond kan hebben om door deze tekst ontmoedigd te worden, waarvan zijn geweten hem ook moge beschuldigen. Dit bewijst niet dat iemand die een nieuw schepsel in Christus is, ooit geheel en al van Hem afvalt. Het doel en de macht van God, het offer en het gebed van Christus, de beloften van het evangelie, het eeuwigdurend verbond dat God met hem gemaakt heeft, vastgelegd in alle dingen en zeker de inwoning van de Geest en het onsterfelijke zaad van het Woord, dat zijn de zekerheden van oprecht gelovigen; maar de boom die deze wortels niet heeft, zal niet blijven staan.

7. Want de aarde (Mal. 4: 6 Openbaring 6: 4), die de regen, die er telkens opvalt, indrinkt en bekwaam, nuttig kruid voortbrengt voor degenen door wie zij ook bebouwd wordt, die ontvangt zegen van God tot toenemende vruchtbaarheid (MATTHEUS. 13: 12 Joh. 15: 2).

Deze mensen nu, die zo afvallig geworden zijn, is het onmogelijk, volgens onze schrijver, te vernieuwen tot bekering. Er bestaat geen enkele reden om de uitdrukking van de schrijver te beperken en niet als een volstrekte onmogelijkheid te beschouwen. Alleen, wat noemt hij onmogelijk? De afvalligen te vernieuwen tot bekering, niet dat de afvalligen tot bekering vernieuwd worden. In hoeverre men dit laatste mag toelaten, is een vraag die bij de behandeling van dit schriftwoord niet te pas komt en die afhangt van de wijze hoe men zich overigens de genadewerkingen van God voorstelt. Hier wordt gesproken van hetgeen in de gemeente geschiedt. Of er buiten de gemeente, buiten de middelen en krachten die in de gemeente bestaan en werken, een weg tot zaligheid, d. i. een weg om tot de gemeente terug te komen voor hen aanwezig is, is een vraag die buiten alle openbaring ligt en die de in de openbaring gelovende zich nauwelijks durft stellen, laat staan er enig bevestigend antwoord op te geven. Genoeg: hier wordt gesproken van hetgeen de gemeente mag hopen. Buiten haar genademiddelen heeft zij niets te hopen. Waar deze tekortschieten, wat zal daar toereikend bevonden worden? Hen tot bekering te vernieuwen, die eenmaal het nieuwe leven van de Geest bij ervaring gekend hebben en nu afvallig worden, de gemeente moet die hoop opgeven. Ja, dit is haar gesteld in de wereld tot beproeving en loutering. Dit is haar kruis in de tegenwoordige eeuw. Zij moet weten dat zij tot aan haar voleindiging, totdat de toekomende eeuw in haar heerlijkheid zal worden geopenbaard, in haar eigen boezem hen zal omdragen die afvallig geworden zijn, dode leden, van Christus afgestorven, ongevoelig en onverschillig voor al de genadewerkingen, waaruit zij bestaat, voor al de krachten van de Heilige Geest die in haar leven. Niet het feit dat zij vijanden telt bij miljoenen, dat zij een wereld om zich heen ziet die in het boze ligt, is haar grootste lijden, maar dit, dat zij haar eigen onmacht moet ervaren bij velen die schijnbaar haar toebehoren, dat zij niets ziet rijpen want wat rijp is geworden behoort haar niet meer toe maar zo vele, vele bloesems ziet verwelken. Niet dat er miljoenen heidenen zijn die nog het Woord van de waarheid niet vernomen hebben. Vol trotse moed zendt zij haar handvol zendelingen uit om de ongelijke Gideonstrijd te wagen met de legermacht van de duisternis; niet dat zij alle natuurlijke krachten van wetenschap en kunst, alle maatschappelijke milieus de doop van de Geest, die in haar is, ziet verachten, voordat de ervaring van teleurstelling en onmacht die doop doet zoeken. geduldig wacht zij die ervaring af, houdt haar woord gereed om het wegstervende te redden, waar het ineenzinkt; niet dat in iedere nieuwe spruit, die in haar heilige tuin oprijst, haar een nieuwe wereld gegeven wordt te overwinnen, te doordringen, te heiligen; gelovig sprenkelt zij het water van de doop op het voorhoofd van de zuigeling en houdt haar handen geopend om de zegen te leggen op het hoofd van het toetredende lid, niet in dit alles bestaat haar kruis, ligt haar grote verzoeking. Maar dat er zijn uit de aard van haar verschijning blijkt het velen wellicht velen, voor wie deze dingen zijn geweest waarheid, innerlijke waarheid, voor wie het een heilige zaak was lid te zijn van de gemeente van Jezus Christus, een ernstige zaak de goede strijd te aanvaarden, een waarheid de verbondsbelofte aan de Heer in de tekenen van Zijn gebroken lichaam en

vergoten bloed af te leggen en voor wie dit alles geen waarheid meer is, geen ernst, geen heilige zaak: vorm, schijn, overlevering, gewoonte, ach, wie siddert niet bij de gedachte aan de werkelijkheid van deze toestand? Dat is het kruis van de gemeente, dat is haar bitterste lijden, haar angstvol Gethsémané, tot aan het uiterste van de dagen! Over zulke mensen heeft zij toch geen macht: haar zout is voor hen geen zout meer, haar tooi is voor hen geen vertoning, haar lijden een fantasie, haar liefde waanzin. Zij staan boven al deze dingen; zij zijn onvruchtbaar geworden, tweemaal verstorven, ontworteld.

8. Maar als de grond doornen en distels draagt, is zij verwerpelijk; zij toont, daar zij de regelmatige verwachtingen teleurstelt, de verdere behandeling als akkerland onwaardig te zijn (Luk. 13: 7 Hos. 10: 8) en daar vruchten van de vloek (Gen. 3: 18) worden voortgebracht, is die aarde dichtbij de vervloeking, waarvan de volvoering dan ook niet lang op zich zal laten wachten. Haar einde is de verbranding (Exod. 22: 6 Jes. 5: 24 MATTHEUS. 22: 7).

Evenals in de gelijkenissen van Jesaja (hoofst. 5: 1-6; 28: 23vv.) en van de evangeliën, zo is het ook hier. Wat afgebeeld wordt, verraadt zich reeds door de uitdrukkingen die uit de kring van het natuurlijke tot die van het ethische overslaan. De akker, waarop de schrijver doelt, is de christelijke gemeente. Zij die deze bebouwen, zijn de predikers van het Woord en de dienaren van de verborgenheden van het Koninkrijk van de hemelen. Degenen voor wie zij die akker verzorgen, zijn God en diens Zoon, die Zijn erfgenaam is (hoofst. 3: 9; 1 Kor. 3: 9 1Co). De regen van boven is een beeld van de velerlei genadebetoningen van God, die in vs. 4v. zijn voorgesteld en waarvan het innerlijk levend maken voorgesteld wordt met de uitdrukking "de regen indrinken. " En dat de regen telkens op de akker neerdaalt wil zeggen dat de goddelijke genade iets is wat aan de gemeente in het algemeen nu en dan wordt toegedeeld. Is nu met deze genade van God en die arbeid van Zijn dienstknechten de levensvatbaarheid van de gemeente in overeenstemming, dan blijft zij gezegend en wordt het meer en meer. In het tegengestelde geval is zij rijp voor het oordeel, dat haar onbruikbaarheid verdiend heeft. Het is mogelijk dat bij het woord "nabij de vervloeking" profetisch het nabijzijnd oordeel van het vuur over Jeruzalem voor ogen zweeft, dat met de ongelovige Joodse volksmassa, die het "kruisig Hem" schreeuwde, tevens de christenen uit de Joden, die zich eerst bij de christenen hadden geschaard, maar afgevallen waren, mee zou wegslepen.

In vs. 8 moet bij de woorden "maar" uit het vorige vers worden gedacht "die de regen, die telkens op haar valt, indrinkt. " Het lijkt ons daarom een toespeling op het nabij zijnde oordeel over Jeruzalem. Daardoor is alleen de eigenaardige uitdrukking aan het slot verklaarbaar "waarvan einde is de verbranding. " Is echter met de tegenstelling in vs. 8 op het ongelovig gebleven verbondsvolk van het Oude Testament gezinspeeld, dan kan de akker, waarop vs. 7 wijst, als op een grond die bekwaam kruid voortbrengt voor degenen die haar bebouwen en zegen van God ontvangen, niet de christelijke gemeente te Jeruzalem zijn, tenminste niet in haar toenmalige toestand, toen zij op het punt stond zich onbekwaam te betonen. Wel zal het wijzen op die christenen die naar het Woord van de Heere in MATTHEUS. 21: 41 en 43 de toekomst voor zich hebben, de christelijke kerk uit de heidenen. Tot hiertoe had de Jeruzalemse gemeente zich zeer terughoudend, ja zelfs afkerig ten opzichte van hen gehouden Heb 1: 4. Had zij, in plaats van al te zeer met hun broeders naar het vlees te sympatiseren, zich beter verenigd gehouden met de christelijke broeders in de heidenwereld, dan zou zij nu niet zo wankelen, maar weten bij wie zij zich moest aansluiten. De schrijver dringt nu bij haar op die aansluiting aan: zij moest het daar zoeken, waar het aan de Joden ontnomen rijk van God nu was heengegaan en waar men reeds vruchten droeg.

Indien dit door de apostel wordt aangevoerd om de Hebreeuwse christenen te doen zien waartoe onkunde, vooroordeel en verleiding hen zouden kunnen vervoeren en hoe rampzalig dan ook uiteindelijk hun afval en einde zou moeten zijn, indien hij hen daardoor ten zeerste waarschuwt en bij hen aandringt en hen opmerkzaam maakt op de noodzaak van een heldere en gegronde kennis van een waarachtig en vruchtbaar geloof en de voortzetting daarvan, dan moet dit ook ons ervan overtuigen dat noch kennis, noch een historisch geloof, wat inderdaad geen geloof is, noch uiterlijke zedigheid voor ons voldoende zijn, dat wij gewaarschuwd behoren te zijn tegen de verleidingen tot afval, die er te allen tijde gevonden worden en dat moedwillige afval de allerergste, gevaarlijkste en strafwaardigste misdaad is, waaraan een mens zich schuldig kan maken. Inderdaad, indien één stuk van de ernstige overweging voor onze dagen geldt, dan is het voorzeker dit, niet alleen om de grote mate van onkunde die er overal heerst en waardoor vele belijders gemakkelijk tot allerlei dwaalbegrippen te brengen zijn, noch ook vanwege de onverschilligheid voor de godsdienst, waarmee een zeer groot aantal besmet is en waardoor men de godsdienst als een weinig betekenende bijzaak behandelt, maar vooral omdat er onder de christelijke naam zeer velen gevonden worden die in niets geloven, tenminste in geen Bijbel of evangelie, noch ook in de waarheid van het christendom, die aan de leer van de Heilige Schrift een vijandig hart toedragen en die waar zij kunnen bespottelijk maken, verachten en tegenwerken. Deze zijn het, die de Zoon van God een tweede maal kruisigen, het bloed van het Nieuwe Testament onrein achten en de geest van de genade smaad aandoen. Laten wij ons wapenen in de kracht van God tegen zo’n afval, opdat wij ons niet uiteindelijk storten zouden in een eindeloze en jammervolle rampzaligheid, waarin men zijn eigen moedwil en dwaasheid onherroepelijk en onherstelbaar beklagen moet.

Aan de zon en de regen in de natuur beantwoordt een zon en een regen in de geestelijke wereld, een zon van de waarheid die over allen opgaat, een regen van liefde, die zich over allen uitstroomt. Maar zijn er die de waarheid verwerpen en zich tegen de liefde verharden, bozen, onrechtvaardigen, zij vinden hun voorbeeld in de onvruchtbare akker, waarover de zon tevergeefs schijnt, waarop de regen tevergeefs neerdaalt. Zijn er in de natuur twee soorten akkers, zo ook in de mens. En wat de op natuurlijke akker gebeurt, gebeurt ook de op geestelijke. Drinkt de akker de regen in en ontwikkelt hij de verborgen kiemen en zaden, zodat de heer van de akker zijn akker als een rentegevend goed kan beschouwen, dan vermenigvuldigt de rijkdom van de akker de zorg en de zorg vermenigvuldigt de rijkdom. Hier is geen uitputting te vrezen. De ontvangen zegen brengt nieuwe zegen mee. De vruchtbaarheid stijgt met het voortbrengen van de vruchten. Al het harde, ondoordringbare, onvruchtbare wordt van lieverlee overwonnen en in vruchtbaarheid veranderd. Iedere oogst bereidt een nieuw zaad. Zo ook in het geestelijke. Hoe meer de zon van de waarheid haar licht, de regen van de liefde zijn kracht in het hart heeft ontwikkelt en het hart die waarheid en die liefde heeft teruggegeven in bekwaam kruid, in eigen vorm, persoonlijke werkzaamheid, des te ontvankelijker wordt dat hart voor de zegen; des te meer ontvangt het van God, des te krachtiger is de werkzaamheid van de Heilige Geest in de geest van de mensen. Maar blijft daarentegen het hart onder de verlichtende en bevruchtende werkzaamheid van de Geest tenslotte werkeloos en onvruchtbaar en brengt het niets anders voort dan wat uit de eigen boze, ongoddelijke natuur ontstaan kan, doornen en distels, vruchten zonder zaad, werken zonder zegen, daden waarin niets goddelijks zich openbaart, dan toont daarmee het hart zijn verwerpelijkheid. Het blijkt onvatbaar te zijn om het leven van God te ontvangen. Die akker is verwerpelijk. Nog is wel, zolang de zon hem beschijnt en de regen op hem neerdruppelt, die akker niet vervloekt: zolang de mens nog leeft midden onder de genadewerkingen en genadebezoekingen van God, is de vloek over die mens niet vervuld. Maar hoe meer hij lijdelijk verkeert tegenover al die gaven van God, hoe meer hij zijn hart innerlijk verstokt tegen de genade, des te meer trekt hij de vloek tot zich aan, is hij

de vervloeking nabij, bereidt hij zich een einde buiten de gemeente, buiten de gemeenschap van de Heilige Geest; een einde dus in de buitenste duisternis, waar de zon van de genade niet meer schijnt, de regen van de Geest niet meer neervalt. Zoals het einde van de onvruchtbare akkers is, dat zijn doornen en distels verbrand worden en dat hij aan de invloed van zon en regen onttrokken wordt en aan eigen verschroeiing ten prooi gegeven, omdat de landman wanhoopt uit die akker vrucht te trekken, zo is het met de mens tot wie Gods genade tevergeefs gekomen is. Hij heeft het doel van zijn leven gemist; hij is als verloren te beschouwen. Het was voor die mens beter niet geboren te zijn.

Om tegenstrijdigheid te vinden tussen de overtuiging, die in de aangehaalde belofte van de Heere haar beste steun vindt, van de volharding van de heiligen en de mogelijkheid van volkomen afval van hen wier zedelijke toestand en trap van ontwikkeling ten opzichte van het evangelie van Christus in de door ons behandelde tekst aan de Hebreeën beschreven is, zou moeten blijken dat ons ook hier de schets gegeven wordt van mensen waarvan gezegd kan worden dat zij schapen zijn, die niet slechts de stem van de goede Herder gehoord hebben, maar die ook de goede Herder volgen, dat is van hoorders en behartigers van het woord, die ook daders van het woord geworden zijn; van heiligen, die uit de heiligmaking, ik zeg niet de volmaaktheid en de kracht van hun geloof, maar de waarheid en wezenlijkheid ervan begonnen hebben te bewijzen. Is dit het geval? Geenszins. Van kennis wordt gesproken, van innerlijke gewaarwordingen eveneens; van beoefening geen woord. Zij zijn verlicht, zij hebben deel gekregen aan de Heilige Geest, zij hebben gezien, zij hebben geproefd, maar wat hebben zij gedaan? Veel is voor en in hen gebeurd; maar wat is van hen uitgegaan? Hieromtrent wordt het stilzwijgen bewaard. Een zekere verandering in de geest van hun gemoed heeft plaatsgehad; maar waar blijft de toepassing op het leven? Er is licht opgegaan, er is warmte gevoeld; maar waar is de vruchtbaarheid? Zelfs de vrucht is niet gezien, die de schrijver bij zijn eerste lezers, de Hebreeën, betere, met de zaligheid in verband staande dingen doet veronderstellen: arbeid van de liefde, praktische gemeenschap der heiligen. Aan bewerking door de hemelse Landman, aan regen uit de hemel heeft het niet ontbroken, dikwijls en bij toestemming is hij neergedaald op de akker van hun hart; ook aan het indrinken van die regen ontbrak het niet; maar tot het voortbrengen van bekwaam kruid is het niet gekomen. Ontzaglijk is de les van mensen- en hartenkennis, die wij hier ontvangen. Het beslissend ogenblik in de bekering van de mens is nog geenszins daar waar de duisternis wijkt voor het licht; niet daar waar hetgeen vlees en bloed ingeven, zwijgt voor het onderricht van de Heilige Geest; niet daar waar het geweten ontwaakt en de ziel tot bewustheid komt van haar diepste behoefte en van deze vervulling in Christus; niet daar, als een nieuw inzicht al het tot hiertoe gekende in een ander licht leert zien, een nieuwe neiging alle gevoelens in beweging brengt en een nieuwe hoop het hart vervult maar dan en daar waar het de vraag is of dat nieuwe inzicht, die nieuwe neiging, die nieuwe hoop al of niet naar buiten zal treden in het leven en handelend worden in plaats van beschouwend en genietend. En deze vraag wordt pas beslist en gunstig beslist wanneer de nieuwe inzichten, nieuwe behoefte, nieuwe neiging, nieuwe hoop, een zodanige invloed hebben op het geweten dat de wil wordt omgezet. Waar dit niet plaats heeft daar kunnen de nieuwe inzichten, neigingen, behoeften en verwachtingen slechts ten goede zijn van een leven van gevoel en verbeelding, niet ten bate van het werkelijke leven. En wat tot het werkelijke leven niet doordringt, heeft bij alle levendigheid, toch geen leven in zichzelf. Niet in het voorhof van het, meer dan men doorgaans meent, afhankelijk verstand, niet in het heiligdom van de indrukken en het gevoel, maar in het verborgene, heilige der heiligen van de wil, waar zich alle geheimen tussen Gods Geest en de geest van de mensen onnaspeurlijk verenigen en de tegenstrijdigste waarheden haar verborgen punt van evenwicht vinden, waar het kostelijk onderpand van de vrijheid van de mensen bewaard wordt, maar waar hij ook de wet van zijn verantwoordelijkheid in onuitwisbare

letters leest, is het dat alle grote levensvragen beslist worden. Daar en daar alleen wordt de mens een persoon; daar en daar alleen kan hij ook een heilige worden. Daar en pas daar wordt de geestelijke spijs voedsel, het voedsel kracht, de kracht daad, daad, die steeds nieuwe kracht, nieuw voedsel, nieuwe spijs nodig maakt en zoeken doet. En het zelfstandige leven, dat zich vandaar uit openbaren zal, verschilt van het vorige leven, zoals het leven van het geboren kind, dat nu zelf adem haalt en zich keert tot de borst van de moeder, van het leven verschilt dat de vrucht in haar schoot geleid heeft. De heilige is nooit volmaakt, maar hij is zelfs niet voldragen zolang zijn geloof zich nog niet openbaart in de nieuwe wil.

9. Maar geliefden, wat u betreft zijn wij overtuigd van iets beters dan dat het met u zo'n verschrikkelijk einde zou nemen als in vs. 8 werd genoemd en dat u bij de zaligheid blijft, dat gij u aan de leer van de zaligheid houden zult en naar uw behoud langs de weg u aangewezen zult streven, hoewel wij zo spreken als in vs. 3, waar wij van een reddeloze toestand spraken, die ons zou kunnen verhinderen weer bij u de grondslag te leggen.

10. a) Want God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk zou vergeten, dat gij door standvastig te blijven gedurende een lange tijd hebt verricht en de arbeid van de liefde die gij voor Zijn naam betoond hebt, door de diensten die gij de heiligen, die de naam van de Heere dragen (Hand. 15: 17) in hun noden bewezen hebt met hulpbetoon van allerlei aard ("Ro 12: 8" en "1Co 12: 6 en nog bewijst (hoofst. 10: 32vv.). Hij zal u integendeel lonen met de kracht van het geloof en u in de strijd geven wat u op de weg van de zaligheid houden en bevestigen kan (MATTHEUS. 10: 42).

a) Spr. 14: 31 MATTHEUS. 25: 40 Mark. 9: 41 Joh. 13: 20

De aanspraak, die bij Paulus veelvoudig voorkomt, "geliefden" wordt in deze brief alleen op deze plaats gevonden, nadat tevoren zijn berisping zeer ernstig is geweest, zijn hoopvolle liefde doorbreekt en hij met de woorden "wij verzekeren ons wat u betreft van betere dingen" met nadruk zijn overtuiging uitspreekt dat het met de lezers niet tot dat ontzettende zal komen dat hij zo-even heeft voorgesteld. Deze overtuiging is bij hem gevestigd op Gods gerechtigheid, d. i. op een handelen dat met zijn trouw in volstrekte overeenstemming is (1 Joh. 1: 9), een trouw die het als onmogelijk doet voorkomen dat Hij Zijn genadige hulp zou onthouden aan hen die in hun leven, wandel en gedrag, de waarheid en kracht van hun geloof en de ernst van hun bediening reeds geopenbaard hebben en nog openbaren.

God betoont Zich als rechtvaardig, niet alleen als Hij vloek en straf brengt over hen die ondanks de ontvangen genadegiften, kwade vruchten voortbrengen, maar ook als Hij hen die goede vruchten hebben voortgebracht, verder zegent. Hij kan niet vergeten dat de Hebreeën, aan wie de brief gericht is, hun geloof met een godzalig handelen en vooral in werken van liefde betoond hebben, want Hij is niet onrechtvaardig. Volgens een noodzakelijkheid, die in Zijn wezen en Zijn wil gelegen is, moet Hij die daad ermee belonen dat Hij ook verder het Zijne doet om hen in het bezit van de zaligheid te bewaren. De zekere verwachting dat God naar Zijn gerechtigheid de beloner zal zijn van hen die Hem zoeken, beschouwt de schrijver in hoofst. 11: 6 en 26 als een werkelijk moment van het geloof in God. Maar van welke aard het gedrag van de Hebreeërs is geweest, waaraan God naar Zijn gerechtigheid hun ten goede zal denken, zien wij in hoofst. 10: 32vv., volgens welke tekst zij werkelijk reeds schone bewijzen gegeven hebben van een geloof, dat in de vervolgingen staande blijft en in de liefde werkzaam is.

Uit de woorden "die de heiligen gediend hebt en nog dient" heeft men, daar "de heiligen" in zo’n verband alleen benaming zijn kan van de Palestijnse en in het bijzonder van de Jeruzalemse christenen ("Heb 13: 14" en "Phm 1: 7, geconcludeerd dat de brief niet aan Palestijnse christenen, noch in het bijzonder aan de christenen te Jeruzalem gericht kon zijn. Die gevolgtrekking is echter zonder waarde, want de christenen te Jeruzalem waren niet allen arm (Rom. 15: 26) en de geschiedenis van de kerk begint met het heerlijkste voorbeeld van offervaardigheid dat de Jeruzalemse gemeente voor haar armen in haar eigen midden gaf (Hand. 4: 32vv.). Voor het overige waren de broeders die ondersteuning behoefden, door heel Judea verstrooid (Hand. 11: 29), zodat de diaconie een ruim veld geopend vond.

11. Maar wij begeren, opdat ook werkelijkheid mag worden wat wij omtrent u vertrouwen, dat een ieder van u dezelfde ijver in alle opzichten zal betonen, die gij in de betoning van de liefde hebt laten zien tot de volle verwezenlijking van de hoop tot het einde toe (hoofst. 3: 6, 14);

12. opdat gij niet traag wordt te midden van deze tegenwoordige moeilijke omstandigheden. Laat u er niet door ontmoedigen dat u nog zo ver bent van de rijke, heerlijke inhoud van hetgeen God bereid heeft voor degenen die Hem liefhebben, hetgeen zo gemakkelijk een verslapping en afmatting van de hoop kan teweegbrengen. Ik hoop dat niet, maar dat gij navolgers zijt van degenen onder de christenen die door geloof en geduld (Kol. 1: 11 Jak. 5: 7v.) de beloften beërven (Fil. 3: 17).

Aan hetgeen hij omtrent de lezers hoopt, verbindt nu de schrijver wat hij door hen wenst betoond te zien. Het "een ieder van" is nadrukkelijker en sterker dan alleen "gij". Daarmee wordt aan de ene zijde te kennen gegeven dat de innige deelneming, die de schrijver voor de lezers voelt, zich tot ieder in het bijzonder uitstrekt; aan de andere zijde ligt echter daarin dat, als ook soms enkelen onder de lezers aan de hier uitgesproken eis mochten voldoen, het er toch op aankomt dat ieder van hen zo handelen zal, als gezegd is.

Er wordt gevraagd van hen en wel van ieder in het bijzonder, dezelfde ijver niet alleen in de liefde, maar ook in de hoop te bewijzen. Zij moeten ernaar streven om in de hoop vol van zekerheid te worden en in deze ijver tot het einde toe volharden, zolang de tijd van wachten duurt, anders zouden zij slap worden, terwijl alleen de inspanning van het gemoed, waarmee zij trachten verzekerd te worden in de hoop, ervoor bewaart dat de kracht verlamt om onder alle aanvechtingen te volharden. Als de schrijver hen vervolgens aanmaant om zich toe te leggen op navolging van hen die door geloof en geduld de beloften beërven, dan moeten de voorbeelden die zij navolgen, onder de medechristenen worden gezocht. Er word gedoeld op christenen wier geloof en geduld (het geloof dat van het beloofde verzekerd is en het geduld dat in het wachten op de vervulling niet moe wordt) tot de tegenwoordige tijd behoren.

13. Daarvoor is vooral nodig dat gij opmerkt hoe zeker deze beloften zijn en gij u dus door niets, hoe bedenkelijk het u ook mag voorkomen, in de hoop daarop aan het wankelen laat brengen. Want toen God aan Abraham de belofte deed, zwoer Hij, omdat Hij bij niemand die meer was, kon zweren, bij Zichzelf.

14. En Hij zei: a) "voorzeker zal Ik u zegenen (Gen. 22: 15vv.) en waarlijk u vermenigvuldigen. Ik zal u zegenen door u in de eerste plaats een talrijk nakomelingschap te geven"

a) Gen. 12: 3 Ps. 105: 9 Luk. 1: 73

15. En zo, op grond van het feit dat God hem op zo zekere wijze de belofte had gewaarborgd, heeft hij geduld getoond en de belofte verkregen, daar hij tenminste het begin van de vervulling beleefde en de dag van Christus reeds in de geest aanschouwde (hoofst. 11: 12 Joh. 8: 56).

De schrijver verbindt zijn rede aan de belangrijkste daad in Abrahams leven, aan de geschiedenis van Isaak's offer. Reeds eerder had Abraham Gods belofte gekregen (Gen. 12: 2v. ; 15: 5; 17: 4vv. ; 18: 18 maar al deze beloften van God schijnen vernietigd te zijn door het bevel: "neem uw enige Zoon Izaak, die gij lief hebt en ga heen in het land Moria en offer hem daar tot een brandoffer op één van de bergen, die Ik u zeggen zal". Abraham is bereid om te doen wat de Heere wil en hoopt toch. Nu ontvangt hij, behalve de beloften van God die hij reeds had, ook nog de eed van God (vgl. vs. 18) en zo, namelijk met Gods belofte en Gods eed achter zich, was Abraham geduldig, hij hield zich vol moed vast aan hetgeen God hem toegezegd en gezworen had. Op deze weg verkreeg hij werkelijk, deels reeds in dit leven, deels in het volgende leven, wat de inhoud van de belofte was.

Nadat hij de zoon van de belofte als uit de dood weer ontvangen had, beleefde Abraham de vervulling van het: "Ik zal u zegenen en vermeerderen" in de beginselen; want Hij beleefde zowel de geboorte van Jakob Israël (Gen. 25: 19vv.) als de vermenigvuldiging van Ismaël en van de zonen van Ketura (Gen. 25: 12vv.). Volgens zijn woord in hoofst. 11: 12vv. b) denkt echter de schrijver nog meer aan het feit dat het 175e levensjaar, waarin Abraham stierf, niet het einde van zijn leven was, zoals hij ons ook in hoofst. 11 een zo diepe blik laat slaan in het verlangen van de patriarchen en de bevrediging daarvan aan de andere zijde van het graf. Geschiedkundig is de belofte eerst vervuld in het feit dat Abraham door de zoon van de belofte de vader van Israël, het volk van de belofte geworden is en verder daarin, dat deze oudtestamentische gemeente van God in het Nieuwe Testament door de inlijving van de gelovigen uit alle volken zo zeer toeneemt dat Abraham niet slechts voorvader van Israël, maar als zodanig tegelijk, zoals de belofte zegt (Gen. 17: 5) de vader van vele volken of, daar niet zozeer over de voortplanting van zijn vlees als wel over zijn zegen gesproken wordt, vader van vele gelovigen is (Rom. 4: 9vv.). De nieuwtestamentische algemene en waarachtige zaligheid echter is de vreugde van de oudtestamentische patriarchen aan de andere zijde van het graf, terwijl hij als voorvader van de uit Israël voortgekomen en uit alle volken aangegroeide en steeds aangroeiende gemeente van God zich nu in het bezit weet van het beloofde, in het bezit van het loon voor zijn hier betoonde lankmoedigheid.

16. Want de mensen zweren wel bij wie hoger is dan zij en
a) de eed tot bevestiging van enige bewering of belofte is voor hen een einde van alle tegenspraak, zodat een herroepen van het bezworen woord of een terugnemen van de bezworen toezegging geen plaats meer heeft.

a) Exod. 22: 11

17. Daarom heeft God, hoewel Hij eigenlijk niet kan zweren naar de wijze van de mensen (vs. 16) daar Hij geen hogere boven Zich heeft (vs. 13), omdat Hij in neerbuigende liefde tot de menselijke zwakheid de erfgenamen van de belofte, van wie in vs. 12 sprake was, overvloediger wilde bewijzen, nog nadrukkelijker dan door het woord van de belofte reeds geschied was, hen doen weten dat Zijn raad onveranderlijk was, bij Zichzelf gezworen. Hij heeft Zich willen aansluiten bij de wijze van de mensen, om door middel van de eed een belofte boven alle twijfel te verheffen (vs. 16 b) en als het ware tot Zichzelf opziend, zowel in Ps. 110: 4 als tevoren in Gen. 22: 16, heeft Hij zo'n verzekering gegeven dat Hij met een eed

daartussen is gekomen, dat Hij nog een eed gevoegd heeft bij het woord van de belofte daar gesproken, alsof dit woord alleen nog niet voldoende was, maar nog eerst tot zekerheid het aanroepen van de Getuige in de hemel nodig had.

Aandoenlijk teder en tevens hoog verheven is deze vermenselijking van God, deze eedzwering van God, deze daad waarmee God Zich onderscheidt van Zichzelf, Zich als partij van Abraham, samen met hem plaatst onder Zijn eigen recht en wet. God is jegens Abraham bij ede verplicht om hem de zegen, de zegen, die eeuwig is, te geven, bij Zijn eigen waarachtigheid en trouw. Het verbond met Abraham is in Zijn eigen wezen gegrond en niet als de belofte van de wet, voorwaardelijk, een nog in de toekomst te vervullen voorwaarde stellend, waarvan het onzeker is of zij al of niet zal vervuld worden, maar op grond van een reeds in Abrahams verbondsbetrekking vervulde voorwaarde. Het geloof van Abraham is het teken dat het verbond van God waarachtig, onveranderlijk, eeuwig is. Abraham is als de eerste spruit van het waarachtige en eeuwige verbond, de Vader van de gelovigen.

18. Hij heeft dat gedaan, opdat wij door twee onveranderlijke dingen, enerzijds door het gegeven woord en aan de andere zijde door de gedane eed, die geen van beiden kunnen wankelen en waarin het onmogelijk is dat God zou liegen, niet in Zijn woord, laat staan als Hij Zijn woord bezweert (Tit. 1: 2), een sterke troost zouden hebben. God wilde toch dat wij kracht zouden ontvangen tegen alle wankeling en vrees en smart, die de afstand die er is tussen het moeilijke heden en de inhoud van de belofte, veroorzaakt, wij namelijk die de toevlucht genomen hebben om de voorgestelde hoop vast te houden (Kol. 1: 15), die ons met alle kracht aan de beloften van God gelovig vastklemmen.

Gods raad bestaat uit deze twee delen: de behandeling van God naar buiten en zijn innerlijk wezen, of zo men wil belofte en recht. In beide is God onveranderlijk. Niets in Zijn bestuur is willekeur. Al Zijn handelingen staan met elkaar in verband. Lossen nu al die handelingen zich op in verbondsbeloften, is dit eenheid en middelpunt van die handelingen, dan blijkt die belofte eeuwig en onveranderlijk te zijn. Doch zij is het doordat zij de uitdrukking is van Gods wezen, dat geen verandering noch schaduw van omkering toelaat. Door deze twee onveranderlijke dingen, die zich in de eedzwering onderscheiden, de belofte, die bezworen, het recht, waarbij bezworen wordt, beiden even onveranderlijk, omdat zij even goddelijk zijn, de ene de éénheid van Gods daden, het andere de uitdrukking van Zijn wezen, blijkt de onveranderlijkheid van Zijn raad, van dat bestel waardoor zij die geloven zalig zijn en hebben wij dus een sterke aansporing tot volharding, tot de lankmoedigheid van het geloof, wij namelijk die de toevlucht genomen hebben om de voorgestelde hoop vast te houden. Dat geloof, dat zich in de lankmoedigheid van de hoop openbaart, heeft een begin. Het begint met een toevlucht nemen tot hetgeen voorgesteld is. Niemand nu zoekt een toevlucht dan wie zich in gevaar bevindt. Zolang de mens de ellende, het onbevredigende, het dodende van het wereldse leven niet voelt en het gevaar niet inziet om daarin te blijven, heeft hij geen oog om de voorgestelde hoop te zien, d. i. die onzichtbare goederen die als zodanig toekomstig zijn, maar die door het woord van de belofte reeds tot het heden behoren. Hij ziet ze niet, want hij zoekt ze niet; het woord dat ze voorstelt, is voor hem een lastige overtolligheid, waaraan in de werkelijkheid van zijn leven niets beantwoordt. Maar ook, zodra de mens ontwaakt is uit het schijnleven van de wereld, gaan zijn ogen open voor de waarachtigheid en heerlijkheid van de toekomstige wereld. Ja de openbaring van die waarachtigheid en heerlijkheid gaat onafscheidelijk samen met de ontdekking van de ellende van deze voorbijgaande wereld. Eenzelfde licht gaat voor hem op over het tegenwoordige en toekomstige, het zichtbare en onzichtbare, om beiden aan zijn oog te ontdekken. Doch nu moet dat ontdekkend licht worden tot een daad, tot een vrij aangrijpen van het voorgestelde, tot een vluchten uit de dood, een

toevlucht nemen als voor de vervolgende vijand tot het zekere heiligdom, zoals de misdadiger, door de wet van de mensen vervolgd, vlucht naar de tempel om zich aan de hoornen van het altaar vast te klemmen en door de goddelijke genade beschermd te zijn tegen de menselijke gerechtigheid, zo is het door een meer dan schijnbare overeenstemming met het leven van het geloof. Het geloven is ook als een ontvluchten aan de dreigende dood die, wat hier trouwens niet gezegd wordt, een rechtvaardige straf voor de zonde is, om in het binnenste heiligdom van de genade een zekere schuilplaats te vinden.

19. En het zijn heerlijke verzekeringen die wij hebben als een anker voor de ziel, dat zeker en vast is, waaraan zij zich vast kan houden in de stormen van het aardse leven en waardoor zij als met een touw, waaraan zij bevestigd is, ingaat in het binnenste van het voorhangsel, in het allerheilige van de hemel, dat zich achter dat voorhangsel bevindt (hoofst. 9: 3, 24).

Het hoofdgebruik van een anker bestaat erin dat een schip door dit middel vast ligt en beveiligd wordt van door de vloed en stormen weg te drijven of tegen strand of klippen verbrijzeld te worden. Zo is het ook met de hoop van de christenen. Zij zijn in deze wereld als op een zee, waarover zij reizen naar de haven van een beter vaderland; op deze zee zijn zij blootgesteld aan stormwinden van allerlei verzoekingen; bijzonder mochten de vervolgingen, waaraan de Hebreeuwse christenen blootstonden, als zoveel golven en stormen beschouwd worden; maar onder al dat gevaar is de voorgestelde hoop voor een christen een anker voor de ziel en het vooruitzicht van de hemelse gelukzaligheid is zeer geschikt om zijn ziel gerust te stellen onder alle stormwinden van verzoekingen. Op dit anker kan hij zich altijd en in alle gevallen veilig verlaten, het is zeker en vast. Het gebeurt de schepelingen wel eens dat het ene anker na het andere hen begeeft en dat zij tenslotte een prooi van de woeste golven worden. Maar dit kan een christen nooit gebeuren, het anker van zijn ziel is zeker en vast: het is onmogelijk dat hij die zaligheid niet verlangen zou, waarop hij hoopt. Deze zekerheid heeft haar grond in die twee onveranderlijke dingen, Gods beloften en eed, waarvan in vs. 8 Heb gesproken is.

20. De voorloper (hoofst. 12: 2 Joh. 14: 2v. ; 12: 26) is daar voor ons ingegaan (hoofst. 4: 14), namelijk Jezus, volgens de woorden in hoofst. 5: 10 naar de ordening van Melchizedek a) een hogepriester geworden in eeuwigheid.

a) Hebr. 3: 1; 8: 1; 9: 11

Dat de schrijver vanaf vs. 16 niet meer spreekt van het feit dat in vs. 13-15 op de voorgrond gesteld is, het feit van de aan Abraham gegeven en door hem ervaren belofte, maar daarentegen tot de vermaning in vs. 12 terugkeert en deze versterkt door het resultaat uit vs. 13-15 verkregen, blijkt reeds uit het weer opvatten van ongeveer dezelfde uitdrukking, die hij daar gebruikt had, als hij in vs. 17 spreekt van "erfgenamen van de belofte"; verder uit het feit dat hij niet meer spreekt van één, maar van vele erfgenamen en in vs. 18, 19 en 20 een "wij" en "ons" toevoegt.

Hij zegt dat God het zweren van de mensen en het feit dat zij in de eed een bevestiging zien die alle tegenspraak uitsluit, heeft willen gebruiken om de erfgenamen van de belofte, die hij hier op het oog heeft, het onveranderlijke van Zijn wil nog rijker dan anders het geval zou zijn, te tonen en Zich daarom met een eed borgstelt voor Zijn belofte. Zoals de mensen, als zij elkaar iets beloven en het bij God bezweren, Hem tussen zich als in het midden laten treden (Gen. 31: 50), zo is Hij tussen Zichzelf, die belooft en de erfgenamen van de belofte met een eed in het midden getreden. Dat is echter niet de eed, waarmee God aan Abraham de belofte

hem gegeven en die, vooral zoals de schrijver die aanvoert, alleen op hem persoonlijk slaat (vs. 13v.), bekrachtigd heeft, zoals dan ook deze belofte alleen aan hem en aan niemand anders kon worden vervuld en volgens vs. 15 ook werkelijk reeds aan hem vervuld is; maar er is van een eed sprake die een belofte betreft aan de gelovigen van het Nieuwe Testament gegeven; en daar nu God door zo'n eed heeft gedaan wat Hij aan Abraham deed, namelijk Zijn belofte met een eed te bekrachtigen, zo moeten ook zij doen als Abraham heeft gedaan, op die bekrachtiging met ede geduldig wachten totdat zij de belofte verkrijgen.

De belofte, aan Abraham gegeven, waarvan de vervulling in de tijd dat deze brief werd geschreven, in volle gang was, was het niet waarvan de waarborging bij ede aan de Hebreeën herinnerd hoefde te worden. De schrijver denkt integendeel aan een ander evenzo bezworen woord van God (vgl. hoofst. 7: 20vv.), dat hij, toen hij tot deze episodische bestraffing, waarschuwing en vermaning overging, op de lippen had (hoofst. 5: 10). Dat wil hij de lezers voorhouden om hun kleinmoedige verslappende hoop op te heffen en stuurt dan hier met volle zeilen naar het door een goddelijke eed bekrachtigd woord van God over het priesterschap van Christus.

Met de woorden "die de toevlucht genomen hebben om de voorgestelde hoop vast te houden", die in tegenstelling staan tot het "wij" aan het begin van het vers ("opdat wij door twee onveranderlijke dingen een sterke troost zouden hebben, herhaalt de schrijver nog eens de voorwaarde waarop men subjectief deel krijgt aan de belofte, die objectief zeker is. Hij wil daarmee de lezers eraan herinneren dat zij alle valse Judaïstische steun van hun hoop als verzoekingen en verleidingen moeten ontvluchten en hun blik alleen op het onzichtbare doel van de in Christus beloofde toekomstige heerlijkheid moeten richten.

De christenen hebben erkend dat zij zich in de grootste nood en in gevaar bevonden en er geen ogenblik van verzekerd waren dat zij niet ten prooi zouden vallen aan het verderf; maar zij hebben ook het redmiddel erkend dat God de mens biedt, opdat die het zou aangrijpen en daardoor in deze wereld van gevaren en verdrukkingen gerustgesteld worden omtrent zijn lot, verzekerd tegen de ondergang en volkomen en voor altijd gered uit alle nood. Dit redmiddel is de hoop door Gods belofte aan de mens gegeven. De christenen hebben er hun toevlucht toe genomen door die vast te grijpen. Hoe zouden zij die toevlucht weer verlaten om opnieuw aan het gevaar van het verderf prijs gegeven te zijn, vooral daar zij in de bezworen belofte van God een dubbele waarborg hadden voor het feit dat hun hoop hen niet kon bedriegen! Van deze christelijke hoop zegt de schrijver hierop, om haar onschatbare waarde voor tijd en eeuwigheid aan zijn lezers nog meer te doen voelen, dat wij daarin een betrouwbaar en vast anker voor de ziel hebben, dat in het binnenste van het voorhangsel, dat is, in het hemels heiligdom binnendringt, waarheen Jezus de hogepriester van het Nieuwe Testament als voorloper voor ons is ingegaan. Aan de christelijke hoop hebben wij het te danken dat onze ziel in de gevaren en moeiten van dit aardse leven niet heen en weer wordt geslingerd, niet door zorg en angst in voortdurende onrust wordt rondgedreven, niet in troosteloze wanhoop verzinken en daarin omkomen kan. Zij is een sterk, betrouwbaar anker, dat ons scheepje op de golvende zee van het leven zo vasthoudt dat de storm er geen macht over heeft, dat de golven ertegen moeten breken en dat het tegen alle gevaar van schipbreuk verzekerd is, een anker dat niet is neergezonken in de verborgen diepten van de zee, maar reikt tot de verborgen diepten van het allerheiligste van de hemel. Onze ziel heeft het anker van haar hoop opwaarts geworpen, in het land dat in onveranderlijke rust hoog boven de golvende zee van het aardse leven ligt, in de heilige en zalige woonplaats van God, waar de troon van de genade staat en waar onze trouwe en barmhartige Hogepriester met Zijn voorbede voor God staat en ons als overste Leidsman tot de zaligheid ons eeuwig heil voor altijd verzekerd heeft.

In vs. 18 en 19v. zijn twee beelden, het ene van de zee, het andere van de tempel, met elkaar verbonden. Het anker (vgl. Hand. 27: 29v., 40) wordt dikwijls bij klassieke schrijvers en op munten uit de oudheid als symbool van de hoop gevonden.

HOOFDSTUK 7

VERGELIJKING VAN CHRISTUS MET MELCHIZEDEK

B. Vs. 1-28. De schrijver gaat nu uiteenzetten wat het betekent: "Jezus, een Hogepriester geworden in eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek. " In de eerste plaats reproduceert hij wat de oudtestamentische geschiedenis omtrent het priesterschap van de voorafbeeldende Melchizedek bericht. Hij ontwikkelt daaruit diens ideale verhouding tot het later optredende priesterschap en zet zo uiteen hoe op voorafbeeldende wijze reeds aan niemand de voorrang boven deze gegeven was. Hij gaat daarbij uit van de juiste veronderstelling dat één en dezelfde priesteridee in de loop van de geschiedenis eerst aan Melchizedek op voorlopige, onvolkomene wijze verwezenlijkt is, om later naar de hele volheid van de inhoud in Christus werkelijkheid te worden. En omdat hij nu van de overtuiging doordrongen is dat God de geschiedenis van Melchizedek, niet alleen zoals die werkelijk heeft plaatsgehad, maar ook in haar bijbelse voorstelling erop heeft ingericht dat men in haar de omtrekken kon herkennen van de gedaante van de Hogepriester van het Nieuwe Testament, gebruikt hij bij zijn nadere behandeling niet alleen datgene wat de Schrift van deze man zegt, maar ook wat zij van hem verzwijgt (vs. 1-10). Daarna gaat hij over tot de voorafgebeelde Melchizedek en stelt diens verhouding tot het Levitische priesterschap naar de drie bestanddelen van het reeds dikwijls aangehaalde psalmwoord in omgekeerde volgorde voor. De onvergelijkelijke verhevenheid van deze blijkt in ieder opzicht; daar nu echter in Hem de volkomenheid bereikt is die het Levitische priesterschap van de wet niet kon bereiken, ontstaat voor dit in het ene opzicht een verandering, in het andere een opheffing (vs. 11-22). Had de schrijver tot hiertoe in het algemeen gesproken van de Levitische priesters en tegenover deze, zoals het profetische woord zich uitdrukt, de priester naar de ordening van Melchizedek gesteld, nu komt hij op de voorstelling van Christus als Hogepriester en op de vergelijking van Hem met de Joodse hogepriester terug, dus op het thema dat hij reeds eerder, in de inleiding van dit derde gedeelte (hoofst. 5: 1vv.) begon te behandelen. Hij breidt de gedachte, daar reeds uitgedrukt, uit, daar hij erop kan rekenen dat de gezichtskring van de lezers na de scherpe terechtwijzing die hij hun toedeelt, na de vriendelijke toenadering waarmee hij zich in zijn zielszorg tot hen in betrekking heeft gesteld en na de verklaring van de inhoud van de Schrift, waardoor hij getracht heeft hun een inzicht te openen, intussen aanmerkelijk ruimer geworden is (vs. 23-28).

1. Want deze Melchizedek, naar wiens ordening Jezus een Hogepriester in eeuwigheid geworden is, was, om nu nader te spreken over de bijzonderheden die hier in aanmerking komen, overeenkomstig hetgeen in Gen. 14: 17vv. wordt bericht, koning van Salem, een priester van de Allerhoogste God, die Abraham tegemoet ging, toen hij, Abraham, terugkeerde van het verslaan van de koningen, van de zegevierende strijd tegen Kedor Laomer en diens vazallen en hem zegende bij de ontmoeting in het koningsdal bij Jeruzalem Jos 10: 1krachtens zijn priesterlijk ambt,

2. aan wie ook Abraham, daar hij hem als zijn priester erkende, van alles, van alle goederen die hij bij zich had (vs. 4), een tiende gaf en die ten eerste wat zijn naam betreft, in onze taal vertaald, koning (Melchi) van de gerechtigheid was (Zedek: "Jos 10: 1"Jer. 23: 6; 33: 15) en vervolgens ook, als men naast zijn naam de titel van zijn waardigheid in aanmerking neemt, een koning van Salem, dat is: koning van de vrede ("Jos 15: 63" Jes. 9: 6 Zach. 9: 9v. Rom. 14: 17

3. Ook blijkt hij overigens in de hele geschiedenis vol betekenis te zijn. Hij komt ons in de geschiedenis voor zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsregister, dus zonder dat iets gezegd wordt van zijn afkomst of van zijn nakomelingschap (vs. 13vv.). Hij treedt daar opeens op, zonder begin van dagen of einde van leven, daar de Heilige Schrift over zijn geboorte en zijn dood een geheimvol zwijgen bewaart, terwijl toch anders bij belangrijke personen dergelijke omstandigheden niet onbesproken worden gelaten. Maar, als hij zo wat zijn persoon betreft als zonder tijd daar voor ons staat, gelijk aan de Zoon van God, als type of voorbeeld wijzend op Hem die geen begin of einde van dagen heeft, blijft hij, om ook in dit opzicht Zijn type te zijn, een priester in eeuwigheid, in zoverre het priesterschap, waarvan hij als drager tot de heilige geschiedenis behoort, zijn eigendom is gebleven en op geen ander is overgegaan.

De schrijver gaat hier eerst van de psalmtekst over tot de oorsprong daarvan, tot het historisch bericht in Genesis, om daaruit aan te wijzen wat de uitdrukking "naar de ordening van Melchizedek" wil zeggen. Met dat doel geeft hij eerst een karakteristiek van Melchizedek, de priester van de Allerhoogste God. Volgens mededeling van de geschiedkundige feiten, die uitdrukkelijk door hem zijn meegedeeld en waarvan de vermelding hier alleen dient om zijn beeld aan de lezer voor te stellen, maar die zeker later worden gebruikt, noemt de schrijver wat in deze priester vooral opmerkelijk is. Hij vertaalt Zijn namen "Koning van de gerechtigheid" en "Koning van de vrede" en herinnert daarmee eraan dat Melchizedek met de priesterlijke waardigheid de koninklijke heeft verenigd en dat zijn bestuur rechtvaardig en vreedzaam geweest is. Zonder twijfel wordt Melchizedek ook in dit opzicht door onze schrijver als een voorbeeld van Christus beschouwd, die eveneens de priesterlijke en koninklijke waardigheid in Zijn persoon verenigt en in hogere zin de namen "koning van de gerechtigheid" en "koning van de vrede" draagt, aangezien Hij namelijk niet alleen zelf de volheid van de gerechtigheid en van de vrede in Zich draagt en een rechtvaardig en vreedzaam bestuur voert, maar ook aan de leden van Zijn rijk gerechtigheid en vrede geeft. Toch geeft de schrijver dit slechts terloops aan en komt hij later daarop terug, zonder nader op het voorbeeld van Melchizedek te letten. De beide eigenschappen van Melchizedek, waarom het hem hier voornamelijk te doen is, zijn in de eerste plaats dat in de Heilige Schrift noch zijn vader noch zijn moeder, noch zijn geslacht wordt genoemd en ten tweede dat evenmin een begin of een einde van zijn leven wordt bericht, zodat Hij in de voorstelling van de Heilige Schrift aan de Zoon van God gelijk is gemaakt. Dit zijn de beide eigenschappen die men in het oog moet houden om te begrijpen wat bedoeld is met de uitdrukking "priester naar de ordening van Melchizedek. " Er is een priester bedoeld wiens priesterschap er geheel onafhankelijk van is wie zijn vader, wie zijn moeder en uit welk geslacht hij is. Vleselijke afstamming van Aäron of Levi of in het algemeen uit de theocratische geslachtslijn komt bij hem in het geheel niet in aanmerking. Zijn priesterschap hangt van zulke uiterlijke voorwaarden niet af. Het moet hem dus alleen door persoonlijke bekwaamheid toekomen. Er wordt dus een priester bedoeld wiens leven niet menselijk beperkt is, geen begin of einde van tijd heeft, maar eeuwig is, een priester die daarom noch de navolger is van een ander, noch zelfs een navolger heeft, die geen lid is van een op elkaar volgende rij van priesters, maar, enig in zijn soort, voor altijd priester blijft.

De mening van de schrijver is duidelijk dat de Geest van God, die de feitelijke vormen van de geschiedenis van het Koninkrijk evenals de vorm waarin de heilige geschiedenis ons is meegedeeld, bezield en geregeld heeft, aan de gedachte van de toen nog in Gods raad besloten en nog toekomstige Middelaar van de zaligheid zekere karakteristieke trekken ontleend heeft en deze niet alleen in de geschiedkundige persoon van Melchizedek heeft gelegd, maar er ook voor gezorgd heeft dat die in het bericht over Melchizedek op de voorgrond treden en wel zo

dat het bericht over hem zowel de werkelijk overeenstemmende trekken volledig en duidelijk doet uitkomen, als ook door opmerkelijk voorbijgaan aan de overeenstemmende trekken een verduisteren van de gelijkheid verhoedt, zodat niet alleen het positieve spreken, maar ook het privatieve zwijgen een typisch Messiaanse betekenis heeft.

De apostel spreekt hier van Melchizedek, beschouwd als priester en dus moeten de uitdrukkingen "zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsrekening, zonder begin van dagen of einde van leven" niet onbepaald worden opgevat, maar met betrekking tot het predikambt. Hij was zonder priesterlijke vader, zonder priesterlijke moeder, zonder priesterlijk geslachtsregister. Hij overtrof dan daarin de Levitische priesters, die deze waardigheid niet bekleden konden, wanneer zij niet uit priesterlijke ouders geboren waren en wanneer zij hun erfrecht of recht van Aärons nakomelingen niet konden aantonen. Dit alles had Melchizedek niet nodig gehad, omdat hij, als de eerste en enige priester in zijn soort, door Gods rechtstreekse roeping was aangesteld. In datzelfde verband had hij ook geen begin van dagen noch einde van leven. Het begin van dagen van de Levitische priesters wordt gerekend vanaf de dag van hun plechtige inwijding; wanneer zij stierven en door een ander werden opgevolgd, was het einde van hun priesterlijk leven gekomen. In zoverre was Melchizedek aan de Zoon van God gelijk geworden dat hij priester was, niet uit kracht van erfrecht of opvolging, maar door een rechtstreekse roeping. Ook is hij aan Gods Zoon gelijk in het feit dat hij een priester in eeuwigheid blijft, omdat zijn priesterschap, evenals dat van Christus, zijn luisterrijk tegenbeeld, uit geen erfrecht ontstaan, nooit door een gewone inwijding begonnen en ook nooit door de opvolging van een ander beëindigd is, zodat het priesterschap van Melchizedek een duurzaamheid vertoonde die nooit begonnen en nooit geëindigd is, ter uitbeelding van de eeuwigheid die aan het priesterschap van Christus in veel grotere nadruk eigen is.

4. Merkt dan op hoe groot in waarde en hoogheid deze geweest is in vergelijking met de Levitische priesters, aan wie Abraham, de patriarch, de stamvader van heel Israël en dus ook van Levi, een tiende gegeven heeft van de buit en zich dus vrijwillig en eerbiedig aan hem als aan een meerdere onderdanig betoond heeft.

5. En de kinderen van Levi zijn nu wel het door God uit de kinderen van Israël uitverkoren geslacht en elk van hen is het als behorend tot dat geslacht. Zij die het priesterschap met zijn plichten en voorrechten (Sir. 45: 8 ontvangen, a) hebben wel bevel om tienden te nemen van het volk, naar de wet (Num. 18: 20vv.), dat is van hun broeders, de kinderen van Israël uit de overige stammen. Zij mogen dat doen naar de nadere bepalingen in de wet, die pas het betalen van de tienden door het volk aan de Levieten en vervolgens door de Levieten aan de priesters voorschrijven, hoewel die overige Israëlieten die de eerste tienden geven, uit de lendenen van Abraham voortgekomen zijn (Gen. 35: 11; 2 Kron. 6: 9 en dus aan hen volkomen gelijk zijn wat afkomst aangaat.

a) Deut. 18: 1 Joz. 14: 4; 2 Kron. 31: 5

6. Maar hij, die zich niet tot zijn geslacht kon rekenen, tot de kinderen van Levi en die dus daartoe geen enkele wettige volmacht had, namelijk Melchizedek, die heeft van Abraham tienden genomen en zich dus in zijn eigen persoonlijkheid als meerdere doen kennen en dat had hij reeds vroeger op een nog veel duidelijker wijze uitgesproken, volgens Gen. 14: 19 ; want hem die de belofte droeg dat in hem alle geslachten van de aarde gezegend zouden worden, heeft hij gezegend (Gen. 12: 3).

7. Nu wordt zonder enig tegenspreken hetgeen minder is gezegend door hetgeen meerder is en blijkt dus uit dat zegenen het verheven zijn van Melchizedek boven Abraham nog in het bijzonder.

Nadat de schrijver in vs. 1-3, duidelijk verwijzend naar de Levitische priesters, Melchizedek, de priester van de Allerhoogste God gekarakteriseerd heeft en daarmee het belangrijkste heeft gezegd tot verklaring van de woorden "naar de ordening van Melchizedek, " wijst hij aan dat reeds volgens het geschiedkundig bericht bij Mozes Melchizedek boven de Levitische priesters verheven is. In die uitdrukking "naar de ordening van Melchizedek", die het woord van de profetie van Christus gebruikt, is dus ook de verhevenheid van de Hogepriester van het Nieuwe Testament boven die van het Oude Verbond onvoorwaardelijk uitgesproken. De schrijver wijst dat aan door er in de eerste plaats opmerkzaam op te maken hoe groot en verheven Melchizedek in de geschiedenis voorkomt, daar Abraham hem de tienden gaf van het beste van de buit, hij, de beroemde en hoogverheven patriarch (vs. 4). Daarna geeft hij drie gronden, waaruit men die rangschikking van Abraham beneden Melchizedek en de verhevenheid van de laatste boven de Levitische priesters moet concluderen. De eerste (vs. 5-7) is deze: wel heffen zij die ten gevolge van hun afstamming van Levi het priesterschap ontvangen, volgens een voorschrift van de wet, de tienden van het volk, d. i. van hun broeders, hoewel deze uit de lendenen van Abraham zijn voortgekomen. Onder degenen die zich beroemen Abrahams nakomelingen te zijn, komt hun dus volgens een bepaling van de wet zonder twijfel een voorrang toe. Hun afstamming van Levi aan de ene en de bepaling van de wet aan de andere zijde verheft hen boven degenen aan wie zij overigens als hun broeders gelijk zijn. Daarenboven legt hij, wiens stamboom niet tot hem terugleidt, Abraham zelf tienden op en zegent hem die de goddelijke belofte ontvangen had, hetgeen onweersprekelijk bewijst hoezeer hij boven Abraham verheven was. Ondanks het hoge aanzien van Abraham, die zoals erkend wordt, niet alleen boven het in vs. 5 genoemde volk, maar ook boven de Levitische priesters staat en op wiens persoon ook de voorrang, die deze laatsten hebben, als op zijn eigenlijk fundament rust en ondanks de grote beloften die hem waren gegeven, staat toch Melchizedek boven hem en dat niet uit kracht van zijn afkomst en niet uit kracht een wettelijke bepaling, maar alleen uit kracht van de hogere waarde die in zijn persoon gelegen is; hoe hoog moet Hij dus boven de Levitische priesters verheven zijn!

In vs. 4-7 leert de schrijver de beide feiten op zichzelf in hun betekenis waarderen, dat Abraham aan Melchizedek tienden gaf en dat Melchizedek Abraham heeft gezegend. In de geschiedenis zelf gaat het zegenen aan de tienden vooraf. Juist in dat zegenen erkende Abraham het goddelijk recht van Melchizedek’s ereplaats. Onze schrijver keert echter de beide gebeurtenissen om, omdat het hem niet aankomt op de geschiedkundige gevolgen, maar op de innerlijke betekenis ervan en dan klimt hij van het mindere tot het hogere op. In het tienden nemen van Abraham handelt Melchizedek als degene, die boven de wet staat. Maar zoals hij boven de wet staat, zo staat hij ook boven de belofte, in zoverre die aan de verbondslijn gebonden is, terwijl hij, de geheimzinnige vreemde, de door alle mensen en voor alle mensen gezegende zegent. Zijn priesterschap berust niet op afkomst, niet op wet, hoewel toch op goddelijke grond en overtreft als zuiver persoonlijk en enig in zijn soort zowel de wet als de belofte in haar oudtestamentische grenzen en wel in haar meest verheven oudtestamentische drager, die de door beide machten beheerste oudtestamentische geschiedenis van het godsrijk opent en de grond ervoor legt.

Steekt Melchizedek, als hij van Abraham de tienden neemt, boven de orde van zaken door de wet gesteld uit, dan verheft hij ook door zijn zegenen de zaligheid in de belofte vervat. Maar

niet van Melchizedek’s persoon in het algemeen geldt wat hem boven wet en belofte stelt, maar alleen van hem op dat ogenblik, toen hij tegenover Abraham stond.

8. En hier, zolang het Levitische priesterschap hier nog bestaat, nemen de mensen die sterven (liever zonder lidwoord "mensen, die sterven wel tienden, zij die als leden van hun geslacht daartoe recht hebben, om ze bij hun sterven af te staan aan anderen die hun plaats weer innemen; maar daar, in het geval van Melchizedek neemt hij ze, van wie, doordat hij tienden van Abraham neemt, getuigd wordt dat hij leeft, want hij doet hetgeen hij doet als iemand die in geen ander een opvolger heeft.

Het getuigenis dat hij leeft, vinden wij van Melchizedek niet woordelijk, maar zakelijk. Er wordt van Gods Zoon getuigt dat Hij priester is in eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek. Daardoor wordt ook Melchizedek daar uitgebeeld als een eeuwig levend priester. Niet als een eeuwig levend mens, want als mens is Melchizedek, net als zijn natuurgenoten, gestorven. Zoals hij wordt voorgesteld als iemand die in zijn betrekking van priester noch begin van dagen noch einde van leven heeft, zo komt hij ook hier voor als een priester die, met betrekking tot zijn waardigheid volgens het aangehaalde getuigenis nooit heeft opgehouden te leven, voor zover er namelijk nooit, door opvolging van een soortgelijk priester, aan zijn priesterleven een einde gekomen is.

9. En om zo te spreken, om mij van een enigszins gewaagde uitdrukking te bedienen voor een juiste gedachte, die echter moeilijk met juiste woorden kan worden uitgedrukt, heeft ook Levi, die volgens hetgeen in vs. 5 werd gezegd, van zijn broeders tienden neemt, door Abrahamtienden gegeven, toen die ze aan Melchizedek gaf.

10. Want hij, Levi, met al de leden van zijn volk, zelfs ook de beide andere aartsvaders, Izaak en Jakob niet uitgezonderd, was nog in de lendenen van zijn vader, toen Melchizedek hem tegemoet ging en stond daardoor tot deze geheel in de verhouding waarin hij zich tegenover deze plaatste.

De tweede reden, in vs. 8 uiteengezet, van Melchizedek’s verhevenheid boven de Levitische priesters, is ontleend aan de voorafgegane karakteristiek van de eerste. Wanneer ook de laatsten, evenals hij, tienden ontvangen en dus boven anderen bevoorrecht en onderscheiden zijn, dan is toch tussen beiden dit grote onderscheid dat de Levieten wegstervende mensen zijn, zodat de dood aan hun voorrechten een einde maakt, terwijl van Melchizedek wordt getuigd dat Hij leeft. Hem, de vertegenwoordiger van een priesterschap dat niet verbonden is aan afkomst en niet van de een op de ander overgaat, stelt de Heilige Schrift voor als iemand die voortdurend leeft, die zijn bevoorrechte plaats behoudt en voor geen ander wijkt. Terwijl dus de sterfelijke priesters met al hun navolgers hun hogere plaats en het tiendrecht delen, staat hij voor altijd geheel enig in zijn soort en het nemen van tienden heeft daarom een veel hogere betekenis. De derde reden, in vs. 9 en 10, is deze: ook Levi, de stamvader van de priesters die de tienden ontvangen, heeft, om zo te spreken, zelf door Abraham aan Melchizedek tienden gegeven en daardoor zijn hogere rang erkend; want hij was nog in de lendenen van zijn vader, toen Melchizedek hem tegemoet kwam. De stamvader Abraham is namelijk vertegenwoordiger van zijn nog ongeboren nakomelingen en het blijkt, daar hij zich beneden Melchizedek plaatst, dat hij zijn hele nakomelingschap onder hem rangschikt; want daar de bevoorrechte stand van de Levitische priesters in de theocratie rustte op het feit dat zij uit de lendenen van Levi en uit de lendenen van Abraham waren voortgekomen, moet de plaats die Abraham ten opzichte van Melchizedek had ingenomen, toen zij nog in zijn lendenen waren, ook als hun stand tot Melchizedek worden beschouwd.

De beide feiten, dat Melchizedek van Abraham tienden nam en dat hij hem gezegend heeft, waren tevoren geplaatst in het licht van hun betekenis voor het godsrijk. In vs. 8vv. wordt de eerste op die wijze verklaard dat Melchizedek's grootheid nu niet meer tegenover Abraham (en daardoor rechtstreeks ook tegenover het Levitische priesterschap), maar tegenover de Levitische priesters wordt gesteld: ten eerste (vs. 8) met de tegenstelling van "het" en "daar", op zo'n wijze dat de schrijver het tienden nemen in het eerste geval als een daad van stervende mensen voorstelt, in het tweede geval daarentegen als een daad van een mens, van wie gezegd wordt dat hij leeft. Is het eerste zo bedoeld dat de Levitische priesters, die de tienden ontvangen, bestaan uit mensen die na elkaar wegsterven en dus slechts als leden van hun geslacht de tienden ontvangen zonder eeuwig ander recht dan dat het van hen overgaat op anderen die in hun plaats komen, zo is daarentegen het ontvangen van tienden door Melchizedek, zoals hij in de heilige geschiedenis naar voren komt, zuiver persoonlijk en dus iets van zijn eigen leven, dat niet, zoals het tienden heffen van de Levitische priesters, een einde tegemoet zag dat met de dood plaats had.

De Levieten ontvangen de erkenning van hun voorrecht en van hun waardigheid alleen als leden van een geslacht dat voortdurend wegsterft. De bijzondere personen behoren niet krachtens hun persoonlijkheid, maar alleen krachtens de volmacht van Levi's stam tot de familie van Aäron, waartoe zij, komend en gaand, behoren als voortdurend weggaande leden. Anders is het daar, aan de zijde van Melchizedek; daar ontvangt iemand de tienden van wie getuigd wordt dat hij in het leven blijft; want de geschiedkundige Melchizedek is wel gestorven, maar de Melchizedek van het godsrijk blijft, zonder te sterven, door de heilige pen van de heilige geschiedenis voor altijd als levende voorgesteld en daardoor gestempeld tot een type van de Zoon van God, de eeuwig levende Priester. Als het nu voor Joodse lezers voor de hand lag om te zeggen: ja, Abraham was geen priester en daarom gaf Melchizedek de tienden en liet hij zich door hem zegenen, dan is dit natuurlijk; pas Aäron en diens geslacht werd met de priesterlijke waardigheid begenadigd, dan beantwoordt de schrijver in vs. 9v. die tegenspraak met een paradoxe, maar desalniettemin ware bewering: Levi zelf, die in zijn tot de dienst voor het heiligdom verkoren nakomelingen tienden neemt en die toen Melchizedek Abraham ontmoette, nog in de lendenen van zijn vader was, van hem zijn in en met Abraham tienden genomen. Terecht is dit woord over het tienden nemen door Levi in de lendenen van Abraham vanouds als belangrijk beschouwd voor de betekenis van de val. De stelling, al is die ook niet in Rom. 5: 12 uitgesproken, dat wij allen in Adam gezondigd hebben, is schriftuurlijk en heeft in onze tekst een niet verwerpelijke steun.

Zeer te verwonderen is het dat vele uitleggers in het woord van de schrijver een moeilijkheid hebben gevonden, in zoverre als Jezus, omdat Hij nakomeling van David en Abraham is, dan ook lager dan Melchizedek zou staan; maar is dan Jezus uit de lendenen van een menselijke vader voortgekomen?

11. a) Indien dan nu, zoals gij in uw te hoge waardering van de Joodse tempeldienst "Heb 1: 2 meent, de volmaaktheid van de verhouding van de mensen tot God, om Hem met een goed geweten te benaderen en met een geheiligd hart te kunnen dienen (vs. 19; 10: 1v. 9: 8vv., door het Levitische priesterschap gebracht was, dan zou men ook nu, om voortaan nog de zegeningen van dit priesterschap te behouden, streng aan de mozaïsche wet moeten vasthouden en zich niet aan een andere wet mogen onderwerpen (want onder dit priesterschap, onder voorwaarde en veronderstelling hiervan, heeft het volk de wet ontvangen, zodat men zeker de wet niet kan hebben, zonder tevens het priesterschap te behouden, dat daarmee staat en valt). Maar als dat zo was, waarom was het dan nog nodig, zoals toch Gods eigen woord in Ps. 110: 4 uitdrukkelijk zegt, dat een andere priester, die dat

was naar de ordening van Melchizedek zou opstaan en waarvan niet zou gezegd worden dat hij een priester naar de ordening van Aäron was?

a) Gal. 2: 21

12. Dit verlaten van de wettige priesterorde kan alleen zijn grond hebben in het onvoldoende zijn ervan, omdat nog een andere gewichtige verandering daarvan het gevolg is. Want wanneer het priesterschap veranderd, geschiedt er ook noodzakelijk verandering van de wet, volgens hetgeen vroeger werd gezegd "hieronder heeft het volk de wet ontvangen. "

13. Zo’n wetsverandering geeft het profetische woord, waarvan wij spreken, zelf reeds aan: want Hij, op wie deze dingen in de profetie slaan: "Gij zijt priester naar de ordening van Melchizedek, " namelijk de toekomstige Messias, tot wie zonder twijfel dit woord gezegd wordt, behoort, wat zijn afkomst betreft, zoals reeds in Gen. 49: 10 Ge tevoren bepaald was, tot een andere stam, waarvan niemand zich tot de dienst van het altaar (hoofst. 13: 10) begeven heeft.

14. Dat is dan ook in de historische Christus inderdaad vervuld: want het is naar alles wat in de christelijke gemeente van Zijn stamboom bekend is (MATTHEUS. 1: 1vv. Luk. 3: 23vv.) openbaar, a) dat onze Heere Jezus (Openbaring 5: 5) uit het huis van David, en dus uit de stam van Juda (1 Kron. 29: 4) gesproten is (Luk. 1: 78); ten aanzien van die stam heeft Mozes niets gezegd heeft over het priesterschap, dat dit ooit, zolang de ordening van de wet bestond, door iemand uit deze stam zou mogen worden bediend, integendeel was het aan ieder buiten Levi’s stam uitdrukkelijk ontzegd (2 Kron. 26: 16vv.).

a) Jes. 11: 1

Bij de ontwikkeling van de verhouding van de voorafbeeldende Melchizedek tot de Levitische priesterschap in vs. 1-10 heeft de schrijver de uitspraken van het geschiedkundig bericht in Gen. 14: 17vv. gevolgd. Nu ontwikkelt hij uit de woorden van de profetie in Ps. 110: 4 de verhouding van de voorafbeeldende Melchizedek tot het Levitische priesterschap en wijst de onvergelijkelijke verhevenheid van de eerste boven de laatsten aan, waarbij de drie bestanddelen van deze uitspraak: 1) de Heere heeft gezworen, 2) Gij zijt een priester in eeuwigheid,
3) naar de ordening van Melchizedek in omgekeerde volgorde worden toegepast: namelijk de derde in vs. 11-14, de tweede in vs. 15-19 en de eerste in vs. 16-22 De beide eerste als bewijs van de hele abrogatie (afschaffing) van niet alleen het Levitische priesterschap, maar ook van de hele daarop gegronde wet: de laatste daarentegen als bewijs van de veel hogere waarde, die het nieuwtestamentische hogepriesterschap had in de vredesraad van God. Daaraan sluit zich dan nog in vs. 23-28 de aanwijzing aan dat aan de eisen, die aan een volkomen hogepriesterschap moeten gesteld worden, namelijk eeuwige, onveranderlijke duur, absolute zondeloosheid en hemelse verhevenheid, alleen Christus voldeed en niet de Levitische priesters. Beschouwen wij nu in de eerste plaats het gedeelte in vs. 11-14, dan vinden wij de volgende gedachten ontwikkeld: doordat de priester, in Ps. 110: 4 beloofd, een priester naar de ordening van Melchizedek wordt genoemd en niet naar de ordening van Aäron, zoals Christus dan ook werkelijk uit de stam van Juda afkomstig was en niet uit de stam van Levi, aan wie de wet uitsluitend een priesterlijke roeping had toegekend, is de noodzaak uitgesproken van een latere en nu reeds begonnen afschaffing van het Levitische priesterschap, maar ook van de hele daarop rustende instelling van het Oude Verbond en zo ook het onvoldoende karakter ervan om de voltooiing van het godsrijk teweeg te brengen.

De wet kan als uitdrukking van Gods wil de volkomenheid alleen beschrijven, maar niet persoonlijk voorstellen. Zij kan verder als gebod van God aan Zijn volk de menselijke volmaaktheid alleen eisen, maar niet teweegbrengen; zij kan tenslotte als wet van de heilige God aan de volmaaktheid, die overal gemist wordt, niet voorbijzien of bij hen die tot haar verplicht zijn, onaangeroerd laten, zij moet integendeel de zonde, die overal door haar wordt ontdekt, veroordelen; zij kan omdat alle mensen zondaars zijn, alleen veroordelen, maar niet vrijspreken. Dat is de onvolkomenheid van de wet, die in haar aard ligt en dus ook in de goddelijke wet, dat haar zwakheid of ongeschiktheid tot volmaking (vgl. Rom. 8: 3 Gal. 4: 9). Zal nu bij deze stand van zaken een positieve verbondsrelatie mogelijk zijn tussen God en Zijn volk, dat tot de wet plechtig verbonden is, dan kan dit alleen plaatshebben in de veronderstelling van een verzoening. Die is dan in het Oude Verbond op wettige wijze door het instellen van het Levitische priesterschap en de offerdienst door God vastgelegd en met direct doelen op de latere werkzaamheid in de wet gebracht. Daarbij is echter zo weinig gedacht aan het teweegbrengen van de voleindiging door deze instelling, dat integendeel niet alleen op het typische en symbolische karakter ervan wordt gewezen, maar dat ook de tijdelijke betekenis ervan door de directe voorspelling van een priesterschap van andere aard uitdrukkelijk in het Oude Testament zelf is voorgesteld, waar opzettelijk de Messias niet alleen als priesterkoning wordt geschilderd, maar ook wordt voorgesteld als een naar de ordening van Melchizedek en dus als een niet-Aäronitische priester.

15. En dit, dat door het Levitische priesterschap de volmaaktheid niet kon worden teweeggebracht en dus de toekomstige opheffing ervan een reeds dadelijk bij God besloten zaak was, is nog veel duideljker, als er naar de verdere inhoud van dat profetisch woord naar de gelijkenis van Melchizedek, in zoverre deze het getuigenis heeft dat hij leeft (vs. 8), een ander priester opstaat,

16. die dit niet naar de wet van een vleselijk gebod is geworden, niet in uiterlijke, met het vlees samenhangende en de vergankelijkheid daarvan in zich bevattende zaken alle waarde stelt, noch rust op mensen, die de dood wegneemt (vs. 23 vgl. vs. 8), maar naar de kracht van het onvernietigbare leven, naar de kracht van een leven dat door geen dood kan worden ontbonden, zoals dat alleen in de Zoon van God woont (Joh. 10: 18).

17. Want Hij, die dit woord spreekt, God de Heere, getuigt, om nu die voorstelling van het nieuwtestamentische priesterschap mede te noemen, dat hierboven (vs. 11) nog terzijde bleef en hier het hoofdgewicht daarop te leggen: a) "Gij zijt priester in eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek. "

a) Ps. 110: 4 Hebr. 5: 6

18. Dat woord "in eeuwigheid" is van groot belang voor de zaak waarover wij spraken; want de vernietiging van het voorgaande gebod, van dat vleselijke gebod, zoals Mozes’ wet omtrent het priesterschap spreekt (vs. 16), gebeurt omwille van zijn zwakheid en nutteloosheid. Het is te zwak om door een werkelijke en waarachtige verzoening een gewenst einde teweeg te brengen en dit is nutteloos of onbekwaam om werkelijke zaligheid aan te brengen.

De ceremoniële wet was nutteloos, niet vóór de komst van Christus, want toen was zij een schaduw, een afbeelding, een schoolmeester, en had haar nut; maar sedert Zijn komst, die het lichaam en wezen daarvan was, is zij zonder nut om bij Hem gevoegd te worden; van geen dienst tot onze behoudenis; niet anders dan een lastig juk van dienstbaarheid; ja, zij maakt

Christus nutteloos en ijdel, wanneer men zich aan haar onderwerpt als in kracht zijnde en als noodzakelijk voor de zaligheid; en hierom is zij afgeschaft, vernietigd en ijdel gemaakt. De Joden, hoewel zij sterke beweerders zijn van de onveranderlijkheid van Mozes' wet, zijn echter soms genoodzaakt de afschaffing van de ceremoniële wet in de dagen van de Messias te erkennen; het gebod, zeggen zij, en zij menen dit, zal ophouden in de toekomst en bovendien, alle offeranden zullen ophouden in de toekomende staat, of in de toekomende tijd (dat is de tijd van de Messias), behalve het lofoffer.

19. a) Want de wet, zoals die door Mozes is gegeven (Joh. 1: 17) heeft in geen enkel opzicht het volmaakte gebracht. Zij kon in geen enkel geval het eigenlijke heil voortbrengen (Gal. 4: 9). De wet kon alleen een voorwerp leren kennen, dat de mens voortdurend ernaar deed zuchten, maar kon zelf dat niet aanbrengen (hoofst. 9: 6vv.). Zij gaf dus niets, b) maar werd de aanleiding tot een betere hoop, namelijk op werkelijke en volkomen verzoening, waardoor wij tot God naderen, zodat wij nu zelf mogen doordringen tot de troon van de genade in het allerheiligste (hoofst. 6: 18v. ; 10: 19vv. Openbaring 1: 5v.).

a) Hand. 13: 39 Rom. 3: 28; 8: 3 b) Rom. 3: 21

In vs. 11-14 heeft de schrijver naar de profetie van een niet-aäronitische, niet uit de stam van Levi gesproten priester laten afmeten of het Levitische priesterschap een middel geweest is tot herstel van een volkomen verhouding tot God. Nu bewijst hij dat het dit niet geweest is, uit het verschil tussen deze priester en het Levitische priesterschap. Nog meer, zegt hij, dan uit het feit dat een niet-aäronitische priester wordt genoemd, is de onbekwaamheid van het Levitische priesterschap om een volkomen relatie met God te herstellen, zichtbaar uit de belofte van een priester, die het is naar de ordening van Melchizedek. Waarin nu het tegengestelde van de nieuwe priester bestaat, zegt de bijzin van vs. 16 : "die dit niet naar de wet van een vleselijk gebod is geworden, maar naar de kracht van het onvergankelijke leven".

In deze woorden wordt een drievoudige tegenstelling gevonden. Tegenover "de wet" staat "de kracht", tegenover "het gebod", "het leven", tegenover het "vleselijk" het "onvergankelijk". De zin van deze tegenstelling zullen wij ons het best kunnen voorstellen door de volgende vragen: a) hoe is het Levitische priesterschap ontstaan? Volgens een wet die bepaalde dat de nakomelingen van Aäron priester zouden zijn, zij mochten innerlijk gesteld zijn zoals zij wilden. Hoe is daarentegen de Messias tot priester geworden? Onafhankelijk van de wet, ja, tegen de wet, alleen ten gevolge van de kracht die persoonlijk in Hem was, die Hem recht gaf en bekwaam maakte om de mensen voor God te vertegenwoordigen! b) Hoe was die wet gesteld? Zij betoonde zich als een uiterlijke inzetting, als een gebod! Hoe openbaart zich daarentegen die kracht? Als leven, als rechtstreekse kracht en werkelijkheid van het leven. c) Wat was het karakter van dat gebod? Het was vijandig, behoorde tot de pedagogische voorschool, waar nog geen sprake was van inplanting van geestelijk leven in de door de zonde dode mensheid, maar van uiterlijke grenzen van de zonde en voorbeelden van het goede voor de natuurlijke, vleselijke mensen! Hoe is daarentegen dat leven gesteld? Oneindig of onoplosbaar, d. i. de krachten van de eeuwigheid in zich omdraaiend. Aan de ene zijde dus, aan de zijde van het Levitische priesterschap bestaat nog de scheiding van de mensheid van haar Schepper, waarbij het goddelijk wezen zich slechts uiterlijk als een strenge wet tegenover de mens plaatst, zonder hem innerlijk te veranderen. Aan de andere zijde daarentegen, aan de zijde van de Hogepriester naar de ordening van Melchizedek, heeft God Zich met de mensheid verenigd, Zichzelf, daar Hij de natuur van de mensen aannam, als het begin en de beginner van een nieuw leven in hen ingeplant en daar Hij Zijn goddelijke kracht

in plaatsbekledend dragen en in overwinning van de opstanding betoonde, Zichzelf bewezen de ware volmaakte Hogepriester te zijn.

Het is duidelijk dat volgens de bedoeling van de schrijver het "naar de kracht van het onvergankelijke leven" overeenstemt met de uitdrukking in vs. 15 gebruikt "naar de gelijkenis van Melchizedek; " en zo legt hij nu op het "eeuwigheid" in vs. 17 de nadruk, zoals hij ook verder de eeuwigheid van de priesterlijke persoon als de voornaamste karaktertrek van het priesterschap naar Melchizedek beschouwt.

Op deze wijze, waarop in vs. 11 het woord van de Psalm werd gebruikt "naar de ordening van Melchizedek" was de nieuwtestamentische Hogepriester in vergelijking met de oudtestamentische eerst voorgesteld als een "ander priester, " die in de plaats van de Levitische zou treden, dat ook nog had kunnen gezegd worden van een tijdelijke opheffing van het Levitische priesterschap. Door de opname van "in eeuwigheid" in vs. 17, wordt echter nu ook de mogelijkheid uitgesloten van zo’n verkeerde verklaring. En evenals nu daar in vs. 12 alleen een gevolgtrekking wordt getrokken tot een verandering van het priesterschap en verder van de wet, zo wordt in vs. 18v. van een opheffing (abrogatie) van beide gesproken. Het "en dit is nog veel duidelijker" aan het begin van vs. 15 is dus nog meer gerechtvaardigd niet alleen door het "naar de ordening van Melchizedek, " maar ook en wel nog duidelijker, door het "in eeuwigheid; " in die profetie is de wet voorgesteld als onvoldoende te zijn en als te moeten worden afgeschaft. Zwak en daarom ook nutteloos, schrijft de schrijver in vs. 18v., was de inzetting van het Levitische priesterschap, omdat het zijn doel, de volkomenheid niet kon bereiken; maar niet alleen het Levitische priesterschap, zo merkt hij op in de tussenzin aan het begin van vs. 19, maar ook de gehele mozaïsche wet bleek tot het aanbrengen van volmaaktheid in alle opzichten krachteloos.

De afschaffing van de huishouding van de wet wordt hier nog duidelijker doordat de naar de ordening van Melchizedek ingestelde priester de eeuwige priester is. De priesters uit Aärons geslacht zijn namelijk ingesteld "naar de wet van het vleselijke gebod, " door een van buiten afgegeven gebod, een eenvoudig uiterlijke beschikking, in verband met een vleselijke afstamming. Wat dit betekende maakt de tegenstelling geheel en al duidelijk. De priester naar de ordening van Melchizedek is priester door de innerlijke kracht van het onvergankelijke leven. De verordening van een uiterlijk gebod (d. i. van een gebod dat slechts iets uiterlijks en aards bepaalde, de priesterlijke waardigheid aan vleselijke afkomst verbonden) bepaalde dat Aäron en zijn nakomelingen priesters zouden zijn, het kon het priesterschap alleen als iets blijvends bewaren doordat het dit toevertrouwde aan een lange reeks van mannen uit een geslacht; maar zij ontvangen die waardigheid niet door een hun eigen hogere natuur; noch werd hun daardoor een blijvend hoger leven geschonken. Het bleef daarom dus ook een vleselijk gebod, in zoverre dat het hen in hun vlees (d. i. in hun machteloze sterfelijke natuur) liet en alleen uiterlijke verordeningen vaststelde. Anders was het met de eeuwige Priester naar de ordening van Melchizedek. Hij is Priester door Zijn eeuwige goddelijke natuur en Zijn Priesterschap is mede goddelijk en eeuwig.

Terwijl de wet zo voortdreef van de ene sterfelijke hogepriester naar de andere, heeft zij te doen met een hoop die geen uitzicht of gevolg belooft. Nu treedt in haar plaats en van de door haar slechts voorgehouden hoop, met de oprichting van het priesterschap van Melchizedek een betere hoop voor de dag, waardoor wij in werkelijkheid naderen tot God.

In het Oude Verbond waren de Levitische priesters de middelaars tussen God en het volk; zij hadden de eervolle naam (Lev. 10: 3) "zij die tot de HEERE naderen. " Sedert de

werkzaamheid van Christus als de enige en eeuwige Middelaar heeft daarentegen het hele volk van God de bestemming ontvangen van een koninklijk priesterschap; een vrij toegaan tot de Vader is voor alle gelovigen geopend en de verwezenlijking van een betere hoop is begonnen, die in de voorzegging van het Oude Testament van de priester naar Melchizedek's ordening bij de wet werd gevoegd en daarboven verhief.

20. En hierbij komt nog iets van groot belang, namelijk dat het invoeren van een betere hoop niet zonder eedzwering is gebeurd (want niemand, namelijk van de Levitische priesters (vs. 11, 16), is zonder eedzwering van de zijde van God priester geworden, waaruit blijkt dat de instelling van hun priesterschap nog niet het hoogste was;

21. Maar deze, de andere priester (vs. 15), is in Zijn ambt gesteld met eedzwering, met toevoeging van een eed, door Hem die als de Gever van het bericht dat Zijn rede in Ps. 110: 4 inleidt en er een geheel mee vormt, tot Hem gezegd heeft: "De Heere heeft gezworen en hetgeen Hij in zo'n eed toezegt, zal Hem niet berouwen, zodat Hij ooit wensen zou Zijn toezegging weer in te trekken: Gij zijt priester in eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek" (in Griekse handschriften van veel gewicht worden de laatste woorden "naar de ordening van Melchizedek" niet gevonden).

22. Van een zoveel beter verbond 2Co 3: 6 als namelijk wordt aangewezen doordat het bezworen is en dus zo ver verheven is boven het eerste, waarop vroeger zo'n gewicht niet gelegd is, is Jezus borg geworden.

Het woord diayhkh betekent zowel verbond als testament; en wat hier daarmee is bedoeld mag een testament en een verbond genoemd worden; een testament, omdat het gegrond is in de goede wil en het welbehagen van God en een erfenis betreft door God, de Vader, bij testament voor Zijn kinderen gemaakt, dat hun bevestigd is en werkelijkheid geworden door de dood van Christus de Testateur en een verbond, omdat het een verdrag is of een overeenkomst, gemaakt door de Vader met Christus als de Vertegenwoordiger van al de Uitverkorenen, waarin beloften en zegeningen van allerlei aard voor hen bezorgd en verzekerd zijn; en dat in de Heilige Schrift genoemd is een verbond van het leven en van de vrede, omdat deze dingen daarin begrepen zijn; en dat bij de mensen gewoonlijk genoemd wordt het verbond van de genade, omdat het voortkomt uit Gods genade, omdat het onderwerp van die genade en het einde daarvan de verheerlijking van Gods genade is. Nu, dat is beter dan het verbond van de werken, dat door de mens gesproken is en hem onderhevig maakt aan de vloek van het Levitische priesterschap, dat niets volmaakte; en de bediening van dit verbond onder de evangelische bedeling is beter dan die onder de wet, want het is nu veel duidelijker geopenbaard en wordt bediend zonder afbeeldingen, schaduwen en offers; en de uitgestrektheid van die bediening is groter, het gaat tot de heidenen zowel als de Joden en bovendien, het is nu duidelijk bevestigd en gestaafd door het bloed van het eeuwige Verbond. Van dit testament of verbond is Christus de borg; het woord egguov betekent "iemand die nadert. " Christus naderde Zijn Vader in de raad van de vrede en nam op Zich om de Zaligmaker en Verlosser te zijn van Zijn volk; Hij stelde Zich in hun plaats; Hij stelde zich tussen de eiser en de schuldenaar en werd Borg voor de betaling van de schulden van de laatste, Christus is geen borg voor de Vader bij Zijn volk, maar voor Zijn volk bij de Vader; en dat om te voldoen voor hun zonden, om gerechtigheid voor hen uit te werken, om hen te bewaren en te behouden en om hen zalig te maken, dat is een bewijs van weergaloze liefde.

Terwijl de schrijver ook de inleidende woorden van de Psalm in de kring van zijn beschouwingen opneemt, maakt hij erop opmerkzaam dat de nieuwtestamentische priester

volgens Melchizedek's ordening ook voorrang heeft boven de Levitische priesters in het feit dat Hij door een eed in Zijn ambt is gesteld, terwijl dit bij de Levitische priesters niet het geval was. Hij beschouwt dit als een voorrang, omdat God Hem zo het priesterschap op onherroepelijke wijze heeft opgedragen (hoofst. 6: 16vv.) en omdat mede uit deze plechtiger en gewichtiger bevestiging de conclusie moest worden getrokken dat Zijn priesterschap van veel meer gewicht en betekenis is dan het Levitische, ja dat het het volkomen priesterschap is. Was het dit toch niet, dan kon God Christus niet op onherroepelijke wijze priester maken.

De Levitische priesters zijn door een eenvoudig bevel in het priesterschap gekomen. In de aard van een koninklijk bevel over een regeling en stichting, waarvan de duur niet nader is aangewezen, nog minder beloofd of gewaarborgd, ligt echter reeds vanzelf de mogelijkheid van een terugnemen van het bevel, van een opheffing van de stichting, van een verandering van de beschikking door de Meester zelf, zonder dat deze daardoor Zijn woord breekt, onrechtvaardig of ontrouw wordt, in tegenspraak met Zichzelf komt of vernietigt wat Hij zelf tot stand bracht. Anders is het daarentegen met Christus, die door een met een eed van God bekrachtigde regeling in de priesterstand is gekomen.

De schrijver bewijst met recht op grond van de eed de grote ernst, de grote belangstelling en het bijzonder welgevallen, die in God voor Zijn inzetting zijn; anders zweert hij die het ambt ontvangt, opdat men zal kunnen vertrouwen op zijn vlijt en zijn trouw. Hier zweert echter hij die het ambt opdraagt om getuigenis te geven van de grote bedoelingen die Hij daarmee heeft en van Zijn onveranderlijk welbehagen, waarmee Hij vervuld is voor dat ambt en de zegeningen daarvan.

23. En van de kinderen van Levi onder het Oude Verbond (vs. 20), zijn wel velen priesters geworden voor de inzetting van hun ambt (Ex. 28 en 29), namelijk Aäron en zijn zonen, om vervolgens de een na de ander in successieve opvolging van de generaties tot bediening van het ambt te komen (Num. 20: 22v.), omdat zij door de dood verhinderd werden altijd te blijven en dus ieder weer voor zijn nakomelingen plaats moet maken.

24. Maar Deze, de priester van het Nieuwe Testament heeft (vs. 21), omdat Hij, zoals wij van de Messias weten (Joh. 12: 34) en reeds in vs. 16 van Jezus Christus is gezegd, in eeuwigheid blijft, een onvergankelijk, in zijn bestaan volkomen verzekerd priesterschap, dat zonder afwisseling aan Hem blijft.

25. Daarom kan Hij ook volkomen zalig maken wie door Hem, gelovend in Hem, zich zo aan Zijn priesterlijke bediening toevertrouwen (hoofst. 5: 9) en tot God gaan (hoofst. 11: 6 Joh. 14: 6), daar Hij altijd in de hoogte, waar Hij naar toe is gegaan (hoofst. 4: 14; 6: 20), leeft a) om voor hen tot God te bidden, zodat de zegen van Zijn verdienste hun deel zal worden tot volmaking van hun zaligheid.
a) 1 Tim. 2: 5; 1 Joh. 2: 1

De eerste vereiste voor een volmaakte Hogepriester, waaraan Christus alleen kon voldoen en niet de Levitische priesters, is, zoals de schrijver in vs. 23-25 uiteenzet, dat hij zelf tot de absolute voltooiing van het rijk van God blijft en niet, zoals de Levitische hogepriester de een na de ander door de dood in de voortzetting ervan verhinderd wordt. De tweede, die hij in vs. 26-28 bespreekt, is dat Hij, die de zondaars zou verlossen, zelf zonder zonde en oneindig ver boven hen verheven was.

Nadat is aangetoond dat de wet met haar priesterschap de volkomenheid niet had aangebracht en er ook niet toe bestemd was geweest om die aan te brengen, leert de schrijver verder hoe veel meer het Nieuwe Verbond met zijn eeuwige priesterschap naar Melchizedek's ordening die bracht en kon brengen, omdat het zegenend werken van de Priester van het Nieuwe Testament tegenover de ambtsbediening van de Levitische priesters, de een na de ander door de dood weggerukt, onvergankelijk is. Hij kan in ieder opzicht, zelf scheppend, redden of zalig maken wie gelovig gebruik maken van de toegang die door Hem geopend is en open blijft, zodat de nood in zijn hele omvang en in zijn hele diepte iets uit de verleden tijd wordt en ook niet de minste behoefte meer over blijft. Een zo volkomen verlossing kan Hij aanbrengen als degene die altijd leeft en zolang de laatste verlossing van het volk van God op aarde, d. i. de vernietiging van de zonde, dood en alle ellende nog niet teweeggebracht is, vertegenwoordigt Hij als Middelaar Zijn gelovigen. Die priesterlijke werkzaamheid van Christus in de hemel staat in verband met Zijn verlossingwerk op aarde, evenals Gods wereldonderhoudend werken met Zijn scheppingswerk in verband staat.

De dood van Christus heeft Hem in de voortzetting van Zijn priesterlijk ambt en werk niet gehinderd, maar was integendeel een belangrijk gedeelte daarvan. En sedert Hij nu uit de dood is opgestaan, heeft Hij een onvergankelijk priesterschap dat op geen ander overgaat en waarin Hij ook zelf voortdurend onverhinderd werkzaam is. Men heeft dus ook niemand anders nodig dan Hem; er hoeft geen ander te komen die het ontbrekende aanvult.

In de hemel wordt dikwijls aan ons gedacht, meer dan wij denken. In het hart van de Vader en van de Zoon gaat veel om, wat ons betreft. Wie zou anders komen tot het doel, indien niet altijd in het heiligdom van God zo priesterlijk over ons werd gesproken?

Hoe de Heere Christus als onze Pleitbezorger en Voogd bij de Vader eigenlijk onze zaak bespreekt en waarin de aard en wijze van Zijn voorspraak bestaat, is voor ons niet na te gaan en voor het menselijk verstand op aarde onbegrijpelijk; toch heeft Hij Zijn bidden, zoals Hij dat aan het hart van Zijn Vader legt, eenmaal op aarde (zie Joh. 17) met menselijke woorden uitgesproken en dat met luide stem laten horen, opdat wij zouden weten welke gezindheid van het hart Hij omtrent ons voortdurend heeft en wat Hij nu op goddelijke wijze voorbrengt, nadat Hij door de Vader verheerlijkt is.

Tot God gaan, sluit alle gelovige toenaderingen tot God in zich om bij God in gunst aangenomen te worden. Dit kan van doemwaardige zondaren niet anders geschieden dan door Hem, door Christus, de volmaakte Hogepriester, die de verzoening met God heeft teweeg gebracht en daarom kan Christus, die grote Hogepriester, alle zondaren die door Hem tot God gaan, die Gods gunst proberen te verwerven door een gelovig vertrouwen op Zijn verzoenend offer, volkomen zalig maken en hen in het werkelijk bezit stellen van een volmaakt eeuwig geluk. Dat nu de Hogepriester Jezus op de genoemde manier alle zondaren die door Hem tot God gaan, kan zalig maken, zodat Hij daartoe de macht en een onbetwistbaar recht heeft, leidt de apostel af uit de eeuwige duur van Zijn priesterschap. Daaruit bleek dat er in dat priesterschap niets was dat een afschaffing ervan vereisen zou, maar dat het ten volle voldoende was voor het doel waartoe het was ingericht, namelijk om zondaren met God te verzoenen en hen eindeloos gelukkig te maken. Om de Hebreeuwse christenen nader te onderwijzen omtrent de wijze waarop of het middel waardoor Christus zondaren die door Hem tot God gaan, volkomen zalig kan maken, voegt de apostel erbij: daar Hij leeft om voor hen te bidden. Het bidden van Christus is het middel waardoor Hij zondaars volkomen zalig maakt. Dit bidden bestaat als het ware uit een tonen van Zijn verzoenend offer en Zijn daarop gegronde begeerte dat allen die in Hem geloven eindeloos gelukkig mogen worden; indien nu

Zijn bidden altijd verhoord wordt, kan het niet anders wezen of het moet de volkomen zaligheid van alle gelovigen tot een zeker gevolg hebben. Dat nu Christus deze voorbede, die nooit wordt afgeslagen, altijd verricht en ook werkelijk verrichten kan, bewijst de apostel uit Zijn altijddurend priesterschap; namelijk omdat Hij altijd leeft als Priester en eeuwig in het bezit blijft van Zijn priesterschap, zodat Hij zich ongestoord en onafgebroken met Zijn priesterlijk bedewerk kan bezig houden.

Daar hij altijd leeft om voor hen te bidden. Christus leeft eeuwig als God, Hij is de levende God en hoewel Hij stierf als mens, is Hij weer opgestaan uit de dood en zal niet meer sterven, maar leven in alle eeuwigheid; en Hij leeft als Middelaar en Verlosser en in het bijzonder als Priester, van wiens bediening een gedeelte is voorbede te doen voor Zijn volk. Dit doet Hij nu in de hemel niet door het uitspreken van gebeden en smekingen, tenminste niet zoals in de dagen van Zijn vlees of alsof Hij een vertoornd rechter smeekte, maar door de verschijning van Zijn persoon voor hen, door het tonen van Zijn offer, bloed en gerechtigheid, door de verklaringen van Zijn wil dat die en die zegeningen, aan die en die mensen gegeven worden en door het aannemen van de gebeden van Zijn volk en het wegvoeren van de gebeden en beschuldigingen van de satan. De dingen die Hij ten gunste van hen bepleit zijn de bekering van de Zijnen die nog in de oude mens leven, de vertroosting van de verslagenen, nieuwe ontdekkingen, vernieuwde sterkte tot weerstand van de zonde, het waarnemen van de genade, de volbrenging van hun plicht, moed in verzoekingen en verlossing daaruit, volharding in geloof en eeuwige heerlijkheid. Hij is een Voorspraak en Voorbidder voor deze dingen; niet voor de hele wereld, maar voor alle uitverkorenen, hoewel zij nog overtreders zijn; en Hij is zeer bekwaam en bevoegd tot dit werk, zoals het volgende vers bewijst: Hij is de enige Middelaar, Hij is een zeer vermogend Voorbidder, Hij werd altijd verhoord. Hij doet dit voorbidden met rede, gewillig, blijmoedig en vrij; en dit alles bewijst dat Hij machtig is om zalig te maken, want hoewel de verkrijging van de zaligheid is door Zijn dood, de toepassing daarvan komt pas door Zijn voorbiddend leven. Indien Hij gestorven was en niet weer levend geworden, kon Hij niet volkomen zalig gemaakt hebben; Zijn leven is de borg van Zijn volk en Hij leeft voor hen en draagt hen, waarvan zij de gezegende gevolgen en uitwerkingen voortdurend genieten.

Wij hebben dus in Hem geen halve, noch een tijdelijke, maar een volkomen Zaligmaker. Hij heeft ons niet slechts door Zijn verzoenend lijden en sterven voorlopig verlost, maar bewaart ons ook als Zijn verlosten en gaat door ons te verlossen door Zijn hemels leven. Hij heeft ons niet slechts gebracht tot God, maar houdt ons ook bij God en verenigt ons steeds nauwer met God. Hij maakt ons hoe langer hoe meer bekend met ons zelf, met onze overtredingen, met onze voortdurende behoefte aan vergeving en heiligmaking en met de rijkdom van Gods vergevende en vernieuwende genade. Hij komt ons in onze zwakheden te hulp, houdt ons staande als wij struikelen, richt ons op als wij gevallen zijn en leidt ons langs allerlei wegen om ons naar Zijn beeld tot eer van God te vormen. Hij herstelt de rust in ons hart, als zij is gestoord door de bewustheid van onze zonden en kweekt het nieuwe, geestelijke, hemelse leven in ons aan, dat Hij in ons gewekt heeft. En Hij zal ons eenmaal volkomen van dwaling en zonde verlossen, als Hij ons tot Zich neemt in heerlijkheid en inleidt in het huis van Zijn Vader. Laten wij God danken dat Hij ons in Hem zo’n volkomen Zaligmaker gegeven heeft! Laten wij ons daartoe steeds levendiger voor de geest brengen dat wij juist zo’n Zaligmaker nodig hebben en hoe wij bij Hem de vervulling vinden van al onze behoeften voor de tijd en de eeuwigheid! Als wij volkomen door Hem verlost zijn, dan vooral zullen wij voelen wat wij God voor Zijn onuitsprekelijke gave, in onze grote Hogepriester ons geschonken, zijn verschuldigd en op volmaakte wijze met al de verlosten Hem er de eer en de lof voor toebrengen. Maar gaan wij dan ook door Hem tot God; want Hij maakt hen alleen volkomen

zalig, die door Hem tot God gaan. Zó heeft God het vastgelegd en wij eerbiedigen hierin Zijn wijze liefde. Wie buiten Hem tot God gaat en zalig tracht te worden, miskent Gods wijze liefde en vindt de zaligheid niet. Hij vindt ze reeds hier niet en zal ze niet vinden in de eeuwigheid. Wie niet door Hem en Hem alleen, maar ook door mensen, door heiligen en engelen tot God gaat, handelt tegen Gods verordening en onteert de enige, door God aangestelde Hogepriester Jezus Christus. Hij, Hij alleen is de Middelaar van God en van de mensen; Hij, Hij alleen onze Voorspraak bij de Vader. Door Hem alleen kunnen en moeten wij tot God naderen, om zalig, volkomen zalig te worden.

26. Want zo'n hogepriester, ver verheven boven Aärons geslacht, hadden wij nodig, moesten wij volgens onze behoefte hebben, zoals Christus inderdaad was, opdat Hij in de dagen van Zijn vlees het offer zou kunnen brengen (hoofst. 9: 14; 10: 5vv., namelijk heilig, onschuldig, onbesmet. Verder moest Hij zijn, nadat Hij het allerheilige was ingegaan om Zijn volk dagelijks te vertegenwoordigen en alles wat Hem in Zijn zaligmakend werk probeert te verhinderen, teniet te doen of tenminste onschadelijk te maken, afgescheiden van de zondaren, zodat zij Hem niet meer als tevoren zouden tegenspreken en zich aan Hem vergrijpen (hoofst. 12: 3 Luk. 22: 53) en boven de hemelen verheven om vandaar alle vijandige machten in de hoogte en de diepte ten onder te houden;

Om tot God te gaan moest de Levitische hogepriester zich van het volk afscheiden, onzichtbaar worden voor de ogen van het volk achter het voorhangsel en daar in de eenzaamheid met God verkeren. Maar hij kon niet daar blijven. In plaats van daar in het binnenste heiligdom voor het volk plaats te bereiden, moest hij zelf tot het volk terugkeren. Het hoge doel van de priesterlijke bemiddeling, een heilig volk te vormen en voor dat volk een heilige plaats, werd niet bereikt. De ware Hogepriester, waar Hij, na in het midden van de zondaren onschuldig en onbesmet te zijn gebleven en Zijn heiligheid te hebben bewaard, Zich van de zondaren afscheidt, zonder daarom op te houden hun Hogepriester te zijn, daar blijft Hij van de zondaren afgescheiden; Hij alleen kan de tegenwoordigheid van God verdragen en hoeft niet weer te keren tot de schuldigen en onreinen; maar daarom ook is Hij voor die schuldigen en onreinen, wier Hogepriester Hij is, een waarborg van verzoening van schuld en heiliging. Zijn verdwijning, zijn onzichtbaar worden, is voor ons integendeel de voortdurende prikkel om Hem te zoeken en Hem te volgen. In Zijn afgescheidenheid van de zondaren is Hij de zondaren tot levensweg en levensdoel. Wij die voor de hemel geschapen zijn, maar die ons op de zondige aarde bevinden, hadden zo'n Hogepriester nodig, die niet terugkeert tot de zondige wereld, maar die in de hemel blijft. Wij hadden een Hogepriester, afgescheiden van de zondaren, nodig, maar niet alsof Hij in een ander deel van de schepping van God een ander werk ging zoeken ofwel voor de verlosten van de aarde een andere plaats bereiden. Zijn hogepriesterlijk medelijden is niet onvruchtbaar gebleven voor het hele geslacht. De heiligheid, in de verzoeking bewaard, dient Hem niet tot verlossing van Zichzelf, maar tot verlossing van anderen. Hij wordt niet aan de tegensprekingen van de zondaren ontrukt om elders te rusten en te genieten. Nee, Zijn hogepriesterlijk medelijden verheft hen tot de hoogste heerlijkheid van God. De naam, die Hij ontvangen heeft, is boven alle andere naam. Afgescheiden van de zondaren is Hij boven de hemelen verheven. Met deze verheffing boven al het geschapene, waardoor Hij als Hogepriester aangesteld is, is een eeuwige verlossing verzekerd, een almachtige hulp verleend tegen alle machten van de dood. Is de zonde als dodend in alle levenssferen van de mensheid doorgedrongen, Hij die, mens geworden, hoger dan de hemelen verheven is, heeft daardoor aan die menselijke levenssferen, die aan de dood ten prooi waren, geen minder onfeilbaar geneesmiddel geschonken dan de scheppende kracht van God zelf. Boven de hemelen verheven, heeft de ware Hogepriester de scheppende krachten veranderd in of liever gebruikt als verlossende krachten, zodat in Hem scheppende

en verlossende werkzaamheid één zijn. Zeker, wij die met behoefte aan eeuwig leven de eeuwige dood ten prooi zijn, wij die onmachtig zijn het eenmaal verdorvene aan de heerschappij van het verderf te ontrukken, wij hadden zo’n Hogepriester nodig, die, afgescheiden van de zondaren, boven de hemelen verheven is.

27. Hij moest bij die dagelijkse vertegenwoordiging van Zijn volk iemand zijn die het niet elke dag nodig had, zoals de hogepriesters als zij eenmaal per jaar de gemeente moesten vertegenwoordigen (Lev. 16: 1vv.), de verplichting was opgelegd, a) eerst voor zijn eigen zonden slachtoffers te offeren en daarna voor de zonden van het volk, om door de zo teweeggebrachte verzoening een basis te verkrijgen om als hogepriester het heilige der heiligen binnen te treden. Want dit heeft Hij op die ene Grote Verzoendag van het Nieuwe Testament eenmaal voor altijd gedaan, toen Hij eerst met het offer in Gethsemané en daarna met het offer op Golgotha (hoofst. 5: 7; 9: 14, 28; 1 Petrus 2: 24 Heb 5. 7 9. 14, 28 1Pe) Zichzelf opgeofferd heeft. Daarmee is het offeren nu voor altijd geschied en hoeft Hij alleen nog in het allerheilige van de hemel ons voor God te vertegenwoordigen en ons de zaligheid toe te delen (vs. 25; 10: 19vv.).

a) Lev. 9: 7 Hebr. 5: 3

28. Zo hebben wij onder Zijn hogepriesterschap veel meer voorrechten dan onder het mozaïsche, waarvan gij u zo moeilijk scheiden kunt, want de wet stelt in Aäron en diens zonen tot hogepriesters mensen die een zwakheid hebben die blijft, die niet voorbijgaat zoals bij de Heere Jezus (hoofst. 4: 15; 5: 7v.). Die zwakheid is een hun aanklevende eigenschap, zodat zij nooit de volmaaktheid kunnen teweeg brengen (vs. 11)en daarom jaarlijks hun offer moeten doen ten teken dat de werkelijke verzoening nog niet is bewerkt (hoofst. 10: 1vv.). Maar het woord van de eedzwering in Ps. 110: 4 die omstreeks 500 jaar na de wet is gevolgd, na de afkondiging daarvan door Mozes, stelt de Zoon, tot wie zij is gericht, als Hem die in eeuwigheid geheiligd is, daar zij aan Hem als aan een reeds volmaakte (hoofst. 5: 9v.) het hogepriesterschap voor eeuwig onherroepelijk overgeeft (hoofst. 10: 10vv.).

In het voorgaande heeft de schrijver zijn lezers geleerd wat in de naam "priester naar de ordening van Melchizedek" van Christus lag opgesloten. Maar hoeveel daarin ook vervat is en hoe hoog Christus ook daardoor boven het hele Levitische priesterschap en daardoor ook boven de oudtestamentische hogepriesters wordt verheven, daarmee is toch niet alles gezegd wat Christus tot een volmaakt Hogepriester maakt en boven de oudtestamentische hogepriesters verheft. Het oudtestamentisch voorbeeld laat de verhevenheid en volmaaktheid van de Hogepriester van het Nieuwe Testament in menig opzicht reeds duidelijk opmerken; doch het stelt Hem toch niet volledig voor ogen; er ontbreken namelijk nog twee belangrijke trekken: de vlekkeloze heiligheid van de Hogepriester van het Nieuwe Testament en Zijn verhoging boven de hemelen zijn in het voorbeeld niet in het bijzonder aangegeven. Daarom moet de schrijver deze eigenschappen, die mede behoren tot hetgeen Christus tot een waarachtig Hogepriester maakt en Zijn verhevenheid boven de hogepriesters van het Oude Testament aanwijst, nog in het bijzonder noemen, zoals hij dat in deze laatste verzen van het hoofdstuk doet. Het moet u niet ontgaan dat in het hele vorige gedeelte altijd alleen van een priesterschap en niet van een hogepriesterschap van Christus sprake is en Hij steeds met de hele Levitische priesterschap, niet in het bijzonder met de hogepriesters wordt vergeleken. Deze omstandigheid heeft zijn natuurlijke reden in het feit dat het Oude Testament Melchizedek "priester" en niet "hogepriester" noemt en alleen een priesterschap naar de ordening van Melchizedek kent. Christus is echter niet slechts Priester, maar ook

Hogepriester; daarom wordt Hij onmiddellijk vóór (hoofst. 6: 20) en dadelijk na de vergelijking met Melchizedek (hoofst. 7: 26) Hogepriester genoemd.

"Christus kan volkomen zalig maken wie door Hem tot God gaan, " dat was de laatste zin van het vorige gedeelte (vs. 25); daaraan wordt nu hier (vs. 26) de bevestiging toegevoegd: "Want zo'n Hogepriester hadden wij nodig enz. " Wanneer mensen zoals verlost moeten worden, dan moet hun hogepriester zijn zoals in het volgende wordt gezegd: Hij moet heilig zijn, zodat Hij in de juiste verhouding tot God staat; onschuldig, zonder valsheid tegenover de mensen, Zijn broeders, opdat ieder dadelijk zou weten wat hij aan Hem heeft; onbesmet, zodat Hij bij Zijn wandelen door de wereld, in Zijn hele leven, Zich nooit bezoedeld heeft met de bevlekking van de zonde (volgens Tholuck stelt het woord "heilig" Hem voor als iemand die geheel overeenkomstig Gods wil is, dus zoveel als rechtvaardig (1 Joh. 2: 1); "onschuldig" als iemand die volgens Zijn wezen die wil kon vervullen; en "onbesmet" als iemand bij wie de verzoeking geen enkel spoor achterliet). En aangezien Hij afgescheiden van de zondaren (dat volgens Jes. 53: 8 zo moet worden verstaan dat Hij wat Zijn woonplaats aangaat, van de zondaren op zo'n wijze is afgezonderd dat zij Hem niet meer kunnen (Joh. 7: 33v.) bereiken) moet zijn, is Hij boven de hemelen verheven. Bij God moet toch de Hogepriester de mensen vertegenwoordigen; daarom moet Hij ook noodzakelijk daar toegang hebben en daar kunnen verschijnen waar God zo tegenwoordig is als nergens anders op aarde. Elke vertegenwoordiging van de mensen bij God, die alleen hier op aarde geschiedt, blijft reeds daarom een gebrekkige. Slechts een hogepriester, zoals die hier is beschreven, voldoet aan onze nood en aan de behoefte die wij hebben.

Van het wezen van de persoon van de Heere: "heilig, onschuldig, onbesmet" gaat de optelling voort tot Zijn tegenwoordige wijze van bestaan, dat Hij, na zelfs "hoger dan de hemelen" gekomen te zijn, afgezonderd of "afgescheiden van de zondaren" geworden is. Terwijl Hij daar voor de Zijnen bij God is, hoeft Hij als voorwaarde daartoe geen offers meer te brengen ter verzoening van de zonden. Als de Hogepriester naar de wet voor God verscheen, om de gemeente voor te stellen, zoals hem door de wet was bevolen, dan moest hij vooraf tot verzoening van zijn eigen zonden en tot verzoening van de zonden van de gemeente hebben geofferd (Lev. 16). Dit heeft Jezus niet nodig: want Hij heeft, doordat Hij Zichzelf offerde, dit eens voor altijd gedaan. De schrijver bedient zich hierbij van een uitdrukking die bepaald uitsluit dat daaronder "offeren" van het aanbieden van het zoenbloed in het allerheiligste (Lev. 16: 14vv.) zou worden verstaan. Integendeel heeft Christus dit door het "Zichzelf offeren" eens voor altijd gedaan (1 Petrus 2: 24), wat de hogepriesters naar de wet deden, als zij eerst voor hun eigen zonden, dan voor die van de gemeente offerden. Deze doen dat ieder jaar slechts eenmaal, zoals onze schrijver (hoofst. 10: 1) zelf daarop wijst. Daar nu de Heere voortdurend staat in een leven dat gewijd is aan de vertegenwoordiging van de Zijnen (vs. 25), moest bij Hem het werk, dat in het bijzonder de hogepriester naar de wet was opgedragen, dagelijks worden herhaald. In deze noodzaak bevindt Hij Zich echter niet. Hij heeft het hogepriesterlijk werk van het offer voor de zonde in Zijn leven op aarde door Zijn zelfopoffering eens voor altijd volbracht en Hij heeft door het "Zichzelf offeren" niet alleen iets gedaan wat als tegenbeeld overeenkomt met het hogepriesterlijk offeren voor de zonde van het volk, maar ook volgens hoofst. 5: 7 een offer gebracht dat overeenkomt met het hogepriesterlijk offeren voor eigen zonde, zoals dit bij Hem overeenkwam met Zijn zondeloze zwakheid.

Het reddingswerk van Jezus, het zich stellen voor hen die door Hem tot God gaan, houdt niet op, zolang nog iets aan de volheid van de zaligheid ontbreekt; toch wordt het offeren niet

herhaald. Het is niet meer nodig, maar alleen het bidden dat het gegeven offer ook voor die en die, ook nog ditmaal gelden mag.

Voor de christenen aan wie de brief gericht is, was de tempeldienst van het Oude Testament vanwege het onafgebroken voortgezette en dagelijks herhaalde offer iets zo aanlokkelijks, dat voor hen Christus' hogepriesterlijk vertegenwoordigen in de hemel op grond van Zijn eens voor altijd volbracht, waarachtig zoenoffer niet voldoende was en zij zelfs het gevaar liepen Zijn hogepriesterschap geheel af te vallen. Nu verbindt hij door een "want" vs. 28 met de bewering in vs. 27, als besluit van de vorige uiteenzettingen dat wij in Christus de volmaakte Hogepriester hebben, omdat Hij in Zijn tegenwoordige staat het offeren voor altijd achter Zich heeft en er niets meer mee te doen heeft, terwijl daarentegen het voortgaande offeren van de oudtestamentische hogepriesters bewijst dat hun op de duur de zwakheid aankleeft, die zij niet te boven komen, zodat zij ook geen voor altijd geldende verzoening kunnen tot stand brengen. Zeker kleefde Christus gedurende de dagen van Zijn vlees eveneens de zwakheid aan en die moest volgens de woorden in hoofst. 5: 2 Hem aankleven, alhoewel niet als zondige zwakheid; hoe zou Hij anders kunnen voleindigd worden? Maar het ging bij Hem niet als bij de menselijke hogepriesters, uit zwakheid in zwakheid, maar uit zwakheid tot volmaaktheid, uit lijden tot heerlijkheid; en zo is Hij nu in tegenstelling tot de hogepriesters, door de mozaïsche wet aangesteld, de Hogepriester die eeuwen na de wet met een eed in het ambt is gesteld; Hij is Hogepriester volgens Melchizedek's ordening, ook in het opzicht dat van deze in Gen. 14: 18vv. geen offeren bericht wordt, maar alleen een aanbrengen van brood en wijn en een zegenen. Hiermee is de schrijver weer tot dat punt gekomen waarop hij zich eerder na de uiteenzetting in hoofst. 4 bevond, met dit onderscheid dat hij zich hier beter begrijpende hoorders dan daar (hoofst. 5: 11) voorstelde.

HOOFDSTUK 8

VERGELIJKING VAN HET PRIESTERSCHAP VAN CHRISTUS MET HET PRIESTERSCHAP VAN DE LEVIETEN

C. Vs. 1-hoofst. 10: 18. De schrijver heeft in het vorige gedeelte de persoonlijke meerderheid van de Hogepriester van het Nieuwe Testament, die de Priester naar de ordening van Melchizedek is, boven de priesters en hogepriesters van het Oude Testament uitvoerig aangewezen. Daarbij voegt hij nog enige gevolgtrekkingen in betrekking tot de opheffing van het priesterschap van het Oude Testament, de verandering van de wet en de uitnemendheid van het Nieuwe Testament boven het Oude. Nu gaat hij ertoe over om de uitnemendheid van de ambtsbezigheden van Christus boven die van de Levitische priesters aan te tonen, hoewel hij reeds eerder, voordat hij met de behandeling van het leerstuk van het hogepriesterschap van Christus begon, zich wel bewust was van het gewicht en de moeilijkheid van deze behandeling tegenover zijn lezers. Daarom gaf hij hun eerst de lange toespraak van hoofst. 5: 11 tot 6: 20 ; hij maakt bij het nu volgende punt nog bijzonder opmerkzaam op het feit dat hij hier bij het hoogste en meest verheven punt van zijn verklaring gekomen is (vs. 1 en 2). Wat nu Christus' ambtswerk van dat van de Levitische hogepriesters onderscheidt, is ten eerste dat het niet in het symbolische heiligdom, maar in de hemel zelf door Hem verricht wordt; daarbij dat dit ambtswerk aan het karakter van het Nieuwe Testament beantwoordt, hetgeen op betere beloften gegrond is dan het Oude Testament (vs. 3-6). Als bewijs voor de onvolmaaktheid van het Oude Testament en het meer verheven karakter van het Nieuwe voert de schrijver Gods eigen uitspraak bij de Profeet Jeremia aan en leidt uit die uitspraak af dat de Heere zelf daarmee reeds betuigd heeft dat het Oude Testament voor het Nieuwe moest wijken (vs. 7-13). Maar met hetgeen tot hiertoe gezegd is, is de voortreffelijkheid van de Hogepriesterdienst van Christus boven die van het Oude Testament slechts in het algemeen aangetoond; daarom worden nu beiden nader met elkaar vergeleken. Het Oude Testament had toch zeker zowel een door God ingestelde regeling van openbare eredienst als een door Hem voorgeschreven plaats voor de openbare eredienst. De laatste was mooi ingericht; de eerste had haar dagelijkse loop en haar hoogste punt in het hogepriesterlijk offer op de grote Verzoendag. Maar juist in deze godsdienstige instelling spiegelt zich ook de onvolkomenheid en onvolmaaktheid van de godsdienst van het Oude Testament af, die niet in staat is degenen die de eredienst volbrengen, volmaakt te maken naar het geweten (hoofst. 9: 1-10 b) Die onvolmaaktheid staat dus tegenover Christus met het heiligdom dat Hij bedient en het offer dat Hij brengt; het eerste is het allerheilige van de hemel, het tweede Zijn eigen door Hem vergoten bloed. Zo kan Hij ons geweten reinigen van dode werken om de levende God te dienen en de verlossing die Hij aangebracht heeft, is tot in eeuwigheid voldoende. Hij is echter ook de Middelaar van een Nieuw Testament, hetgeen werkelijk dient om de eeuwige erfenis te vervangen voor hen die daartoe geroepen zijn (9: 11-15). In zoverre dit Testament de gedaante heeft van een erfenis en daarbij sprake is van een erfdeel van goederen, zo is toch inderdaad degene die het Testament gemaakt heeft, gestorven en heeft de goederen die Hij verworven heeft en waarvan Hij de Zijnen het bezit geeft, tot een erfenis gemaakt. In zoverre het echter het karakter draagt van een Nieuw Verbond van God met Zijn volk, is het niets minder dan het Oude Verbond, maar tot stand gebracht met een ontwijfelbaar beter Verbondsbloed. Door het binnentreden van Hem die de Middelaar is in het hemelse heiligdom, om te verschijnen voor het aangezicht van God, zijn deze heilige, op zichzelf onbereikbare gewesten voor ons voor altijd geopend, zonder ooit weer onbereikbaar gemaakt te kunnen worden (9: 16-28). Want dat juist behoort tot de voornaamste voorrechten van de offerdienst van onze Hogepriester, dat hetgeen Hij eens gedaan heeft, nooit hoeft herhaald te

worden; het is genoeg om al onze zonden weg te nemen en heeft zo'n macht dat het voor ons tot in alle eeuwigheid voldoende is (hoofst. 10: 1-18).

1. De hoofdzaak, hetgeen er bij de zaak het meest op aankomt om nu op grond van het eerder verklaarde ons onderwerp thans te vervolgen, de hoofdzaak van de dingen waarvan wij spreken, namelijk bij het hogepriesterschap van onze Heere Jezus Christus in Zijn voorrang boven het hogepriesterschap van het Oude Testament, is dat wij in Hem een Hogepriester hebben die, nadat Hij de reiniging van onze zonden door Zichzelf teweeggebracht heeft, gezeten is aan de rechterhand van de troon van de Majesteit van God in de hemelen (hoofst. 1: 3; 4: 14; 10: 12 ;

Hij is gezeten, terwijl de Levitische priesters stonden, hetgeen toont dat Hij Zijn werk heeft afgedaan.

Dit is voor hem die de Messiaswaardigheid van Jezus gelooft, niet meer twijfelachtig, niet afhankelijk van enig zegevierend betoog, van enige toestemming van mensen. Het is met het feit zelf van het christelijk geloofsleven gegeven. Dit geloofsleven sluit die erkentenis in. Daarbuiten bestaat het niet. Daarbuiten is Jezus de gekruisigde, gestorvene en begravene. Het christelijk geloofsleven is geworteld in de erkentenis van de hemelse heerlijkheid en Middelaarswaardigheid van die Gekruisigde. Dit geloofsleven sluit zich aan bij de natuurlijke behoefte die de zondaar heeft aan die priesterlijke bemiddeling. Waar die behoefte niet bestaat of niet erkend wordt, daar kan ook het christelijk geloofsleven niet ontstaan. De grond ontbreekt, waarin het zou kunnen wortelen. Wel is het nodig op deze behoefte, die als de natuurlijke grond is waarop het geloofsleven ontspruit, nauwkeurig acht te geven, vooral in een tijd waarin het vaak als de levenstaak van Jezus wordt voorgesteld om ons die behoefte als een ijdele waan, aan God en Mensen onwaardig, te doen terzijde stellen. Wij hebben dan een Hogepriester, wij christenen die die naam dragen, niet omdat wij Jezus van Nazareth als één van de helden van de mensheid, als een religieus genie erkennen, maar omdat wij aan Hem verbonden zijn met ons innigste persoonlijk leven, aan Hem onderworpen zijn en Hem erkennen als de Koning die over ons geweten heerst, met volheid van macht en van recht. Wij hebben Hem tot een Hogepriester, dat is tot iemand die voor ons bij God intreedt, instaat en Gods zegen voor ons verkrijgt. Door in onze Koning onze Hogepriester te zien, belijden wij dat Hij tot God in een heel andere betrekking staat dan wij, dat Hij voor ons kan intreden en ons kan vertegenwoordigen, echter zo aan God verbonden is dat Hij ons aan Hem kan verbinden en dat voor ons Zijn betrekking tot ons en onze betrekking tot Hem een betrekking is tot God. Dit is het wat Israël, wat alle volken in hun priesters of hogepriesters hebben gezocht, maar niet gevonden: een ware Middelaar, die God met hen en hen met God verzoende. Want behoefte aan verzoening met God, gevoel van een breuk met God ligt op de bodem van ieder menselijk hart. Maar wat de volkeren niet hebben gevonden, wat Israël niet bezat in zijn sterfelijke hogepriesters, dat hebben wij. Wij hebben zo'n Hogepriester, die gezeten is aan de rechterhand van de troon van de Majesteit in de hemelen.

2. Een bedienaar van het Heiligdom, een beheerder van de goederen die daar zijn (hoofdstuk 9: 24 1 Makk. 4: 36 en van de ware tabernakel, die de Heere heeft opgericht en geen mens, zoals het geval is met de tabernakel door Mozes gesticht en met de tempel (Exod. 40: 16 Wijsh. 9: 8

Het hier gebruikte woord drukt niet het dienen van de gehoorzaamheid van de verhoogde Middelaar uit en zou slechts in een zeer oneigenlijke zin kunnen omschrijven wat van de dagen van Zijn vlees is gezegd, dat Hij in de gestalte van een dienstknecht kwam (Fil. 2: 7) en

wat Hij zelf uitdrukte door te zeggen dat Hij gekomen was niet om gediend te worden, maar om te dienen (MATTHEUS. 20: 8). Het woord dat hier wordt gebruikt, wordt gewoonlijk gebruikt in de betekenis van eredienst en is ook in die zin overgegaan in sommige nieuwere talen. Het is het woord Liturg. Er is dus ook een hemelse liturgie. Als onze Hogepriester is de Zoon van God in het hemelse heiligdom onze liturg, onze Voorganger en leider in de aanbidding van God en de toewijding aan God. Die bediening is in overeenstemming met het wezen van het hemels heiligdom. Alles is daarom waarheid en wezen; niets is meer schijn of louter vorm. Wat nu is aanbidding? Is het niet een opgaan in het wezen van God, zodat het wezen van de aanbidders door het licht dat van God uitgaat, wordt bestraald en dus alles goddelijk aan Hem wordt? Het is zeker niet ten koste van het eeuwige wezen van de Zoon, wanneer wij dat beschrijven als een eeuwige onafgebroken aanbidding van de Vader. Wat is het aanschouwen van de Vader, dat de Zoon Zich toeschrijft, anders dan een opgaan in Zijn heerlijkheid, op zo'n manier dat ook Zijn wezen vol heerlijkheid is en het afschijnsel van de heerlijkheid van de Vader (1: 3). Maar nu wat van de Zoon zelf in Zijn eigen persoonlijk bestaan geldt, wordt hier van de Middelaar vermeld. Daarom heet Hij Liturg, niet alleen aanbidder voor Zichzelf, maar leider en voorganger van anderen in de aanbidding. Daarom is Hij Liturg van een heiligdom, van de tabernakel; de ene eeuwige aanbiddingsdaad splitst zich, als ik het zo mag uitdrukken, als de ene zon in haar stralen in de menigvuldigheid van aanbiddingen en toewijdingen van Zijn gemeente. Het ene licht van de Vader gaat van Hem uit als van het brandpunt, om een menigte van schepselen heen, ieder naar de mate van zijn ontvankelijkheid en de eigenheid van zijn bestemming. Waar allen in de Zoon de Vader aanbidden, daar heeft toch die aanbidding in ieder haar eigen klank. Niet een zelfde geluid wekt het woord van God in de zielen die het ontvangen: de weerklank is bij een ieder verschillend, maar harmonieus is het samenspel van die akkoorden en al die aanbiddingen samen lossen zich op in de ene van de Zoon zelf. Zijn Hogepriesterlijke wijding doet het hele volk van de priesters zijn tot één volk aan God geheiligd, waarvan de priesterlijke diensten in elkaar sluiten en samenstemmen in het ene volmaakte loflied, dat de verloste schepping zingt tot eer van haar Schepper.

3. Zo'n bestuurder is Hij, omdat Hij daar Zijn hogepriesterlijke gaven rechtstreeks voor God brengt. Want iedere Hogepriester wordt, zoals reeds in hoofdstuk 5: 1 werd getoond, aangesteld om gaven en slachtoffers te offeren, in het Allerheilige te brengen (Lev. 16: 12) en om die reden was het noodzakelijk dat ook deze, de Hogepriester van het Nieuwe Testament, wanneer Hij werkelijk een Hogepriester zou zijn, iets had om te offeren, bij Zijn verschijnen voor God iets als het door Hem gebrachte offer aanbieden kon (hoofdstuk 9: 12; 10: 10).

4. Want indien Hij op aarde was en in het aardse heiligdom Zijn offer kon aanbieden, dan zou Hij zelfs geen priester zijn, daar er op aarde, namelijk bij het aardse heiligdom, in de zonen van Aäron, priesters zijn die naar de wet gaven offeren; in hun kring hoort Hij echter ook niet thuis, als niet behorend tot hun geslacht;

5. a) Deze priesters, die door de wet aangesteld zijn uit de stam van Levi (Heb. 7: 5, 11, 16) om in de tempel dienst te doen, dienen het voorbeeld (juister uitgedrukt: schets of kopie) en de voorafgaande schaduw van de hemelse dingen (hoofdstuk 9: 23), zoals gij altijd voor ogen moet houden, opdat gij aan hun dienst geen grotere waarde zult toekennen dan haar in waarheid toekomt, zoals Mozes door een godsspraak, door aanwijzing of openbaring, die het aardse heiligdom uitdrukkelijk als een afbeelding en voorafschaduwing van het hemelse aanduidde, werd vermaand (Exod. 25: 8, 40), toen hij de tabernakel zou gereedmaken, die met al zijn gereedschappen tot stand zou brengen; want zie, zegt Hij, de Heere, dat Gij dat alles maakt naar de afbeelding die u op de berg getoond is (Hand. 7: 44).

a) Kol. 2: 17 Hebr. 10: 1

Mozes was op de berg Sinaï bij God en terwijl hij daar was werd hem een schets en patroon gegeven van de tabernakel en al zijn gereedschappen; deze waren niet van zijn eigen uitvinding, maar werden hem door God getoond en dit voorbeeld, deze schets bevatte elk detail en er werd nauwkeurig voor gezorgd dat zelfs het allerkleinste ding aan dit voorbeeld beantwoordde. De Joden menen dat dit voorbeeld aan Mozes gegeven werd door de dienst van de engelen; Gabriël, zeggen zij, gordde zich met een gordel en toonde aan Mozes het werk van de kandelaar en zij zeggen verder dat een ark van vuur en een tafel van vuur en een kandelaar van vuur uit de hemel neerdaalden en dat Mozes deze zag en ze daarnaar maakte. Hieruit leren wij dat de tabernakel en de dienst van de tabernakel van goddelijke instelling waren, dat de plechtigheden en ceremoniën van de Joden niet ontleend zijn, zoals sommigen hebben gezegd, aan de Egyptenaars, noch dat zij aan het Joodse volk gegeven waren als afleidingen om hen bezig te houden, niet alleen om hen voor afgoderij te bewaren en hen afgezonderd te houden van anderen, maar dat zij geschikt waren om hen tot Christus te leiden, waarvan zij afschaduwingen waren, om welke reden het misbruik en niet het gebruik daarvan werd veroordeeld onder de voorgaande bedelingen; hoewel zij niet langer moesten duren dan totdat Christus kwam en leed en stierf en nu zijn zij geheel vernietigd.

6. En nu, daar Hij, onze Heere Christus niet op aarde (vs. 4), maar in de hemel is (vs. 1), heeft Hij, die niet tot de klasse van de Levitische priesters behoort (hoofdstuk 7: 13 b), een zoveel verhevener bediening dan de hogepriesterlijke offerdienst (vs. 3 b) gekregen, omdat Hij ook, zoals reeds eerder gezegd is (hoofdstuk 7: 22), Middelaar is van een beter verbond (hoofdstuk 9: 15; 12: 24; 2 Kor. 3: 6 hetgeen in betere beloften, zoals in de woorden van de Schrift die in vs. 10-12 aangehaald zijn, voor de hand ligt, bevestigd is Jer 31: 34.

Dit gedeelte (vs. 1-6) handelt over het voornaamste punt van de hele verklaring, waarvan hier sprake is en die wegens de gesteldheid van de lezers in vs. 1 bijzonder duidelijk gemaakt wordt. Dit hoofdpunt is de bestemming van de waardigheid van onze Hogepriester Christus, die slechts in het heiligdom dienst kan doen, daar Hij de Messias is, die aan de rechterhand van God zit en als Wiens aards afbeeldsel wij het mozaïsche hogepriesterschap moeten beschouwen.

Men moet zich hier voorstellen hoe moeilijk het was voor de Hebreeuwse christen dat de Messias nog onzichtbaar was (vgl. Joh. 12: 34) en wat een machtige indruk het zichtbare priesterschap in Jeruzalems tempel op hun gemoed uitoefende. Dit bewoog de schrijver juist in de onzichtbaarheid van hun Hogepriester het sterkste bewijs aan te voeren voor de waarheid dat Hij de ware Hogepriester is (vgl. hoofdstuk 5: 10) en hun aan te tonen dat het liturg zijn van Jezus in het hemelse heiligdom, het brengen van Zijn offer in de hemel, een beslissend bewijs is voor de volmaaktheid van Zijn priesterschap.

Het hogepriesterschap van Aäron met zijn bedieningen in het zichtbare heiligdom was toen de levende en tegenwoordige macht, die als ijverzucht in de gemoederen van de lezers tegen Jezus optrad. De engelen als hemelse middelaars van het Oude Verbond (hoofdstuk 1: 5; 2: 18) verschenen op aarde niet meer (hoofdstuk 3: 1-4: 16) en behoorden tot het verleden; Aärons opvolgers stonden er echter nog in zichtbare heerlijkheid en bedienden hun ambt. Daar treedt Jezus tegenover hen op, als Schepper van een eeuwig heil, als onzichtbare Hogepriester. Nu moet de schrijver, nadat hij de verhevenheid van de laatste boven de eerste aangewezen heeft (hoofdstuk 5: 1-7: 28) met bijzondere nadruk bewijzen dat hetgeen wat als een voorafschaduwing en onvolmaakte geschiedkundige voorbereiding in het priesterschap

van het Oude Testament aanwezig was, in Christus tot volmaaktheid en eeuwige waarde gekomen is. Indien de lezers zullen gered worden van het gevaar waarin zij verkeren om geheel van Christus af te vallen, dan moeten zij in de diepte van het heiligdom gevoerd worden, hun ogen moeten geopend worden voor het eeuwige geheim, opdat alle aardse twijfel zal verdwijnen voor de lichtglans uit de hoogte. En zo opent zich hier dan werkelijk het heiligdom hierboven, waar Christus binnen is gegaan. Hij laat de christen die verzocht en aan gevaar blootgesteld is geweest, door Zijn heilige profeet, de schrijver van deze brief, een blik slaan in het heiligdom en in Zijn eigen eeuwig goddelijk wezen, een blik die hem juist datgene openbaart wat hij vroeger miskend heeft. Spoedig zou het aardse Jeruzalem en zijn heiligdom ten ondergaan, nu moet de profeet de gemeente een blik laten slaan in het verheven heiligdom; maar in dit heiligdom heerst Christus, de eeuwige Hogepriester, Hij die offer en priester beide is. In zekere zin is de brief aan de Hebreeën een Apocalyps of openbaring.

Onze schrijver stelt Christus weliswaar slechts in het hemelse heiligdom als Hogepriester voor, maar dat krachtens het offer dat door Hem op aarde is volbracht (hoofdstuk 7: 27). Men kan dus niet zeggen, zoals de Socinianen deze schriftuurplaats verklaard hebben, dat de Verlosser pas priester geworden is bij Zijn verschijnen voor het aangezicht van God in de hemel. Maar liever, zoals de hogepriester van het Oude Testaments reeds zijn hogepriesterlijk ambt bediende wanneer hij in het priestervoorhof eerst voor zijn eigen zonden, daarna voor de zonden van het volk offerde, zo is ook de Hogepriester van het Nieuwe Testament pas na de daad van verzoening, die Hij op aarde verricht heeft, verheven tot de rechterhand van God, om nu daar bij God voor de Zijnen te bidden. Onze schrijver vergelijkt met grote wijsheid het offer van de Verlosser juist bij voorkeur met het offer van de hogepriester op de grote Verzoendag en niet met andere offers. Dit gebeurde, omdat de andere offers slechts betrekking hadden op enkele en hoofdzakelijk op ceremoniële misdaden, terwijl dit grote jaarlijkse offer voor het hele volk geschiedde, zodat ook alleen de hogepriester dit offer mocht brengen.

7. Want indien dat eerste of oude verbond zoals het gewoonlijk genoemd wordt (vs. 13), onberispelijk, zonder gebreken (hoofdstuk 7: 18) geweest was, dan zou door God, zoals toch door Hemzelf geschiedt in de profetie die later aangehaald zou worden, voor het tweede of nieuwe, geen plaats gezocht zijn door het eerste of oude te verdringen en terzijde te stellen, om voortaan de plaats daarvan in de geschiedenis van het heil in te nemen.

Wanneer onze schrijver spreekt van het zoeken van een plaats voor een tweede verbond, dan bedoelt hij niet dat mensen, uit zichzelf ontevreden met het eerste, een ander en beter gezocht hebben. Hij die hier zoekt is de Heilige Geest zelf, die op verschillende manieren, door kastijding en aanmaning, leer en straf een plaats zoekt in de harten van de mensen. Juist omdat de Heilige Geest, om zo te zeggen, niet tevreden was met een plaats in instelling en gebod, zoekt Hij een andere en betere. Mensen mogen in verschillenden graad die wegen van God in de geschiedenis hebben begrepen; naar die mate van hun begrip zijn zij min of meer verlicht, min of meer profeet. Maar vóór de plaats zelf in het middelpunt van de mensen gevonden is, vóór de menswording van God in de eniggeboren Zoon, treedt toch bij de werkzaamheid van God in de geschiedenis de mens op de achtergrond. Wel is hij het doelwit van die werkzaamheid, maar nog niet, althans nog niet volkomen het middel, het orgaan daarvan. Tegenover de objectieve machten van de geschiedenis zoals men nu zou zeggen d. i. tegenover de daden van God in de geschiedenis die in de natuur en in de lotsbedeling van de volkeren Zijn Almachtige kracht en wezen openbaren, treedt de subjectiviteit van de mensen op de achtergrond. Nog is het de mens niet gegeven om, in de volkomen onderwerping aan God, zich heer te voelen en te betonen van natuur en eigen lotsbeschikking. Nog weet hij het

niet dat hij het is die de geschiedenis maakt, maar dat hij zelf dienaar is van de Allerhoogste, diens wil volbrengt, diens raad verkondigt. Dit zoekt de Heilige Geest. Hij streeft er als het ware naar om uit de instelling en in de mensen te komen. Dit streven van de Heilige Geest openbaart zich in de profetische verkondiging; en hier wordt het reeds voorlopig verwerkelijkt. Het is toch het kenmerk van de profetie om de uiterlijke wereld, zoals die zich in de lotsbeschikking van de mensen afspiegelt, afhankelijk te stellen van de innerlijke wereld en in natuur en geschiedenis de oordelen van God over Zijn volk te tonen. En wat bedoelt God met deze oordelen? Zijn eer te handhaven en de onkreukbaarheid van Zijn wet aan te tonen? Zeker, maar die eer bestaat juist daarin, dat Hij als God erkend en geëerd wordt door de mens; en de wet stelt als hoogste eis, eindpunt van alle bijzondere verordeningen, liefde tot God. In de profetische verkondiging komt dit geestelijk karakter van de wet en het geestelijk doel van de levenservaringen van de mensen het duidelijkst voor de dag. Beide, natuur en mensenwereld, worden verheerlijkt in de Geest. Men kan dus beweren dat in de profetie de Heilige Geest het voorwerp wordt van het zelfbewustzijn van de mensen en de mens zichzelf leert kennen als in God gegrond en voor God geschapen. Dit is het wat onze schrijver noemt een zoeken van een plaats voor een tweede verbond. In het eerste verbond, het verbond van de wet, was voor dit geestelijk leven geen plaats. De wet, ook al mocht zij naar de letter worden opgevolgd, geeft geen vereniging met God. Als wetgever blijft God buiten en tegenover de mens. Pas waar de wet als een ondergeschikte openbaring van God beschouwd wordt en de hogere is gevonden, kan ook de wet als geestelijk worden beschouwd. Vóór die tijd niet. Wordt nu dit hogere gezocht, dan wordt openbaar dat de wet als wet, afgezien van haar waarde als ondergeschikt moment in de goddelijke heilsopenbaringen niet onberispelijk is. Berispelijk is het eerste, onvolmaakt; niet omdat het niet geheel waarheid is en het wezen van God uitdrukt, maar omdat het de waarborg mist dat de mens aan zijn verbondsverplichtingen zal kunnen voldoen. De berisping komt dus op het verbond door de mens heen, als het ware. Eerst valt zij op de mens en omdat zij op de mens valt, zonder de mens te veranderen, valt zij op het verbond zelf, dat onmachtig blijkt te zijn om die verandering teweeg te brengen. Berispelijk is het verbond, omdat het rekent op Hem, op wie niet te rekenen valt. Doch deze berisping wordt een lof, wanneer blijkt, zoals de aangehaalde profetie en de hele reeks van oudtestamentische getuigenissen overvloedig aantoont, dat het Oude Verbond zich van zijn eigen onvolmaaktheid bewust is, d. i. erop aangelegd is om het betere in het leven te roepen, dat de hele betekenis van dit verbond daarin opgaat, dat daardoor een plaats gezocht wordt voor het betere.

8. Want hen die in dit verbond begrepen waren, de kinderen van Israël, berispt Hij, de Heere, die dat verbond met de kinderen van Israël door Mozes opgericht heeft, wanneer Hij tot hen in Jer. 31: 31-34 zegt: "Zie, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik over het huis van israël en over het huis Juda, die zich in twee huizen of rijken verdeeld hebben, een nieuw verbond zal oprichten;

9. Niet naar het verbond, niet weer een verbond naar de wijze en gedaante van het verbond dat Ik met hun vaderen gemaakt heb, ten dage dat Ik hen bij de hand nam om hen uit Egypte te leiden, zodat zeker ook aan dit verbond grote gunstbewijzen van Mijn zijde voorafgegaan waren (Exod. 19: 4) en ook daaraan een zekere duidelijkheid eigen was (2 Kor. 3: 7), want zij zijn, omdat hun hart daardoor niet vernieuwd kon worden, in dit verbond niet gebleven; en Ik heb Mij niet meer om hen bekommerd, dat Ik hen nog langer in het verbond met Mij zou gedenken, zegt de Heere. Het moet een verbond zijn van een heel andere aard, dus werkelijk een nieuw verbond, dat Ik maken wil.

10. Want dit is het verbond dat Ik met het huis Israël, Israël en Juda weer tot een geheel verenigd, maken zal na die dagen (Ezechiël. 37: 15), wanneer de daarvoor bepaalde tijd zal gekomen zijn (Gal. 4: 4), zegt de Heere: a) Ik zal Mijn wetten in hun verstand geven en in hun harten zal Ik die schrijven (Ezechiël. 36: 26; 11: 19), b) en Ik zal, wanneer nu werkelijk de voorwaarde (Exod. 19: 5) vervuld zal zijn, die reeds bij het eerste verbond voor deze belofte gemaakt is, hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn (Ezechiël. 36: 28; 34: 30).

a) Jer. 31: 33 b) Zach. 8: 8

Ik zal hun tot een God zijn; niet zoals Hij de God is van het hele mensdom of als Hij de God was van Israël op een bijzondere wijze, maar zoals Hij de God is van Christus en van al de uitverkorenen in Hem en Hij is deze God, niet slechts als de God van de natuur en voorzienigheid, maar als de God van alle genade; Hij is hun Verbondsgod en in Christus en uit kracht van de verkiezende genade, hetgeen kenbaar is uit hun krachtdadige roeping; en als die God heeft Hij Zijn hart op hen gezet en hen voor Zich afgezonderd; Hij zaligt hen door Zijn Zoon, neemt hen aan tot Zijn kinderen en doet hen wedergeboren worden, rechtvaardigt en heiligt hen, laat Zijn Voorzienigheid over hen gaan, beschermt en bewaakt hen en zalig zijn zij die deel hebben aan dit gezegend verbond; zij hebben alles en ontberen niets goeds; zij hoeven geen vijand te vrezen, alle dingen werken samen tot hun nut en God blijft hun God, zowel in leven als in dood, zodat zij zich volkomen op Zijn liefde en macht mogen verlaten, alle nodige bijstand van genade verwachten en erop vertrouwen dat zij, in de betrachtingen van alle plicht en door alle beproevingen heen geholpen, deel zullen krijgen aan de eerste opstanding en de eeuwige zaligheid zullen genieten. Zij zullen Mij tot een volk zijn, niet zoals het hele mensdom is of de Joden op een meer bijzondere wijze waren, maar zoals al Gods uitverkorenen, hetzij Joden of heidenen; zij zijn het die God geliefd heeft met een bijzondere liefde. Zij die Hij in Christus verkoren, aan Hem gegeven en met wie Hij een verbond in Hem gemaakt heeft, die Christus door Zijn bloed zaligt van hun zonden en door Zijn Geest en genade roept en die zichzelf aan Hem overgeven, deze zijn een onderscheiden en bijzonder volk, een volk dat aan de Heere toebehoort, allen gerechtvaardigd in Christus en gewillig gemaakt in de dag van Zijn mogendheid op hun zielen.

God schreef eens Zijn wetten aan Zijn volk (vs. 10) en nu wil Hij ze in hen schrijven; Hij wil hun het verstand geven om Zijn wetten te kennen en te geloven; Hij wil hun het geheugen geven om ze te onthouden; Hij wil hun harten geven om ze lief te hebben en bewustheid om ze te erkennen. Hij wil hun moed geven om ze te belijden en macht om ze in toepassing te brengen. De hele toestand en inhoud van hun zielen zal een tafel zijn, beschreven met de wet van God. Dit is de grondslag van het verbond en wanneer deze gelegd is, zal men zijn plicht wijs, oprecht, gemakkelijk, graag, beslist, standvastig en getroost doen. Hij wil hun tot een God zijn; Hij wil alles voor hen doen wat God voor hen zijn en doen kan. Niets meer kan gezegd worden in duizend boekdelen, dan begrepen is in deze weinige woorden: "Ik zal hun tot een God zijn; zij zullen Hem tot een volk zijn; " Hem in alle dingen beminnen, eren, naleven en gehoorzamen. Zij zullen meer en meer bekend worden met hun God (vs. 11 b) Bij gebrek aan beter onderwijs zou de ene buur de andere leren God te kennen, indien zij bekwaamheid en gelegenheid hadden. Een overvloedige uitstorting van de Geest van God zal de dienst van het evangelie zo krachtdadig maken dat er een machtige vermeerdering en uitbreiding van christelijke kennis in mensen van allerlei soort zal zijn. O, dat deze belofte in onze dagen vervuld mag worden, dat de hand van God mag zijn met Zijn dienaren, dat grote getalen mogen geloven en tot de Heere gekeerd worden.

11. a) En zij zullen elkaar niet meer leren, ieder aan zijn naaste en ieder aan zijn broeder, zeggende: "Ken de Heere, " zoals bij het eerste verbond het geval was, waar bijzondere middelaars en profeten nodig waren om Mijn kennis te openbaren, want zij zullen Mij allen kennen van de kleinste tot de grootste onder hen.

a) Joh. 6: 45, 65; 1 Joh. 2: 27

Van de zuigelingen tot de vaders in Christus: zij zullen kennen, niet met een natuurlijke, maar met een geestelijke kennis; niet met een algemene kennis van God, dat Hij bestaat, maar met een bijzondere kennis van Hem, dat Hij hun God is, niet met een wettische maar met een evangelische kennis van Hem in en door de schepselen, in Christus en dat niet slechts beschouwelijk, maar rechtstreeks en uit ervaring; met een kennis die vergezeld gaat met geloof in, vrees voor en liefde tot Hem en een blijmoedige gehoorzaamheid aan Zijn wil. De kennis van de Heere onder de bedeling van het Nieuwe Verbond is groter dan onder de voorgaande bedelingen; het onderwerp daarvan is duidelijker. God is meer bekend in de personen van de Vader, Zoon en Geest, in de volmaaktheden van Zijn natuur, in Zijn namen en hoedanigheden, in Zijn Zoon; zij aan wie deze kennis meegedeeld is, zijn talrijker; deze kennis is niet beperkt tot de Joden, maar ook aan de heidenen gegeven en dit alles moet toegekend worden aan een ruimere uitstorting van de Heilige Geest!

In al het tijdelijke en eindige is een groot verschil tussen mensen. In een hoeveelheid van schakeringen openbaart zich de altijd weerkerende tegenstelling van het menselijk leven tussen groot en klein. Hier gelden niet alleen de maatschappelijke verschillen, de uiterlijke voorrechten, zij zijn afhankelijk van en worden beheerst door het grote onderscheid dat in de menselijke vermogens en vatbaarheden zelf bestaat. Zo keert dan op ieder gebied en met velerlei overgangen van het ene gebied op het andere, de voortdurende tegenstelling terug van kleinen en groten. Er is een gebied, waarop die tegenstelling niet bestaat. Het is het gebied van de Heilige Geest, het gebied van het eeuwige. Waar God zelf tot de harten spreekt, daar ontvangt ook het kleinste een goddelijke wijding en een eeuwig karakter; daar wordt ook de kleine een door God geleerde; daar is tussen hem en de wijze en verstandige evenmin onderscheid als tussen hem en de aanzienlijke en machtige. De grote naar de wereld is niet groter dan hij; en de kleine is niet kleiner dan de grote, die door God is onderwezen. Hier bestaat de ware gelijkheid. Tot de waarachtige Godskennis baat ons alle geleerdheid niet, evenmin als rijkdom en aanzien. Niet alsof enige van deze voorrechten hun waarde verloren. Integendeel, zij krijgen die pas werkelijk, wanneer zij die hogere wijding, die doop van de Heilige Geest ontvangen hebben. Die Geest leert geen wereldverachting, maar verheerlijking van die wereld door de gemeenschap met God. Alleen in datgene, wat die wijding geeft is geen onderscheid. In de eerste ware toenadering tot God en toewijding aan God ligt reeds de volheid van het eeuwige leven; in de eerste geestelijke zegen ligt reeds al de rijkdom van het Verbond van de genade. Reeds aan de armen van geest, die nog niets anders zijn dan dit en niet anders kennen dan hun armoede, behoort het koninkrijk van de hemelen. Dit is de waarheid in de gelijkenis uitgesproken, dat zij die de hele dag in de wijngaard van de Heere hadden gewerkt, toch op de dag van de afrekening hetzelfde loon ontvingen als de in het laatste uur gehuurden. Het ene talent is onuitputtelijk. Dat talent wordt dan ook niet door mensen gegeven. Het kan in een veelheid van menselijke krachten en werkzaamheden zijn waarde openbaren en alle natuurlijke gaven in geestelijke veranderen, op zichzelf staat het niet in de macht van de mensen om het toe te delen. Hier geldt het paulinische: het is niet van degene die loopt, noch van degene die wil, maar van hem over wie God zich ontfermt. Wat de mens bijdraagt aan de gave van God is immers slechts de buitenste schors, de bolster, die de kern omvat. Het talent van de godsdienstleraars bestaat geenszins in het fatsoeneren, naar

vatbaarheid en begrip van de mensen, van een toereikend stelsel waarmee hij, zo goed hij kan, zich in de wereld op zijn plaats zal vinden en haar verschijnselen en zijn eigen ervaring zo goed mogelijk verklaren en beheersen. Nee, het bestaat erin altijd heen te leiden naar de binnenste kern, naar hetgeen in de godsdienst onbeschrijfelijk en onmededeelbaar is, naar "die haven van de mystiek, " zoals zij trots zeggen, die in hun dwaze overmoed menen het laatste woord van het wereldraadsel gevonden te hebben en niet inzien of voelen dat dit laatste woord juist het onuitsprekelijke is. Zij zullen niet meer zeggen een ieder tot zijn naaste of een ieder tot zijn medeburger: ken de Heere. Geen nationale godsdienst meer, geen onderwerping van het eeuwige aan de tijdelijke, zelfs wettige vorm, die het aanneemt. Niet in een vaderlandse kerk op zichzelf, maar in hetgeen in die vaderlandse kerk uit God is en naar God leidt, zal zich het eeuwige verbond openbaren. Ook niet in de broederlijke gemeenschap op zichzelf. Geen lidmaatschap van enige bijzondere kring, al is ook dat lidmaatschap oprecht en welgemeend, geen kring van vrome huisgenoten of gelijkgezinde vrienden verschaft die hogere kennis, die ware godgeleerdheid. Zij zullen niet meer zeggen, een ieder tot zijn broeder: ken de Heere. Een ieder wordt verwezen naar die godstaal in zijn binnenste en om hem daarheen te verwijzen, behouden al deze dingen, vaderlandse en huiselijke en broederlijke godsdienstgemeenschap, kracht en waarde. Niet buiten dit doel. Integendeel, stelt men ze in de plaats van dat doel, dan vormen zij zelf een afgodische eredienst. Zij zullen Mij allen kennen van de kleinste tot de grootste onder hen. In deze persoonlijke godskennis, gegrond op de rechtstreekse werking van God in het hart, ligt ook de grond en de waarborg voor alle broederlijke gemeenschap en geestelijke kerkorde. Daardoor pas wordt de bedoeling van het Oude Verbond bereikt en een volk van priesters de Heere gewijd.

12. Want Ik zal hun ongerechtigheden genadig zijn en hun zonden en hun overtredingen zal Ik geenszins meer gedenken (Jes. 33: 24).

De schrijver wil juist niet zeggen dat God in de aangehaalde profetie het Oude Verbond, dat Hij vroeger als "niet onberispelijk" heeft voorgesteld, minacht. Veeleer zijn het juist de leden van het oudtestamentische Verbond, die hier berispt worden. De berisping valt echter zeker volgens het inzicht van de schrijver en in de zin van de profetie van het Oude Testament op het Verbond zelf terug en daarmee is duidelijk genoeg de gebrekkigheid van het Oude Verbond uitgesproken, wanneer gezegd wordt dat het Nieuwe Verbond niet meer zijn zal zoals het Oude. Zoals men zien kan uit de berisping die de leden van het Oude Verbond ontvangen, was in dit Verbond geen voorzorg genomen, waardoor de verbreking van het Verbond en de noodzakelijk daarop volgende verwerping van het Verbondsvolk had kunnen verhoed worden; daarentegen bestaat de uitnemendheid en volmaaktheid van het Nieuwe Verbond erin dat daarin zo’n voorzorg zal worden genomen, dat het een onverbreekbaar Verbond kan zijn. Wat dit Verbond onverbreekbaar maakt, zegt de verdere inhoud van de profetie in drie beloften. De eerste is: in het Nieuwe Verbond zal God Zijn Verbondsvolk Zijn wetten in het verstand geven en die schrijven op de tafelen van hun harten. Zij zullen niet meer uiterlijk tegenover de wet van God staan, maar God zelf zal er zorg voor dragen dat Zijn wet voor al de leden van het Verbond een innerlijke wet wordt, opdat zij allen Hem niet alleen kennen, maar zich ook innerlijk gedreven voelen om de wil van God te vervullen. De wetten van God zullen een levendig werkzame macht over de harten zijn; zo zal dan een schennis van de plichten van het Verbond en een verbreking van het Verbond een onmogelijkheid worden; God zal voortdurend aan de leden van het nieuwtestamentische Verbond als hun God en zij wederkerig als Zijn volk, tot elkaar behoren. De tweede belofte is nauw met de eerste verbonden, maar toch is zij juist niet als een gevolg van de eerste te beschouwen; men zou evengoed een omgekeerde verhouding kunnen aannemen. Zij maakt ons namelijk bekend dat in het Nieuwe Verbond niet meer de één de ander zal leren en

vermanen, zeggende: "ken de Heere", daar allen klein en groot, God zullen kennen: het onderscheid tussen godgeleerden en leken zal ophouden, terwijl allen zonder onderscheid door God zelf onderwezen zullen worden. Wij hebben hierbij natuurlijk niet aan een enkel theoretische godskennis te denken, maar aan een levendige persoonlijke omgang, aan een innige vertrouwelijkheid met God. Hieraan moet natuurlijk voorafgaan dat de wetten van God in de harten geschreven zijn, maar aan de andere zijde heeft dit ook als gevolg dat de wet in het binnenste van de harten geschreven wordt het ene is met het andere ten nauwste verbonden. De derde belofte is die van de genade van God en van de vergeving van de zonden; zij wordt aangehaald als een samenvatting van de beide eersten, omdat Gods genade bij de stichting van het Nieuwe Verbond de zonden, die tot hiertoe gepleegd zijn, vergeven zal; daarom zullen de wetten van God in de harten van de leden van het Nieuwe Testament leven en daarom zullen zij allen God kennen en met Hem omgaan; want pas dan zullen zij allen God kennen en voor Zijn aangezicht wandelen, wanneer Hij over ons zondaren Zijn aangezicht genadig laat lichten. Deze waarheid is reeds geopenbaard in het woord dat door Jeremia gesproken is; reeds daarin wordt de vergeving van de zonden de voornaamste daad van God in het Nieuwe Verbond genoemd, waarvan al het andere het gevolg en de vrucht is. Men moet er wel op letten dat de schrijver de aanwijzing van de gebrekkigheid van het Oude en de uitnemendheid van Nieuwe Verbond ontleent aan een profetie uit de schriften van het Oude Verbond. In het Oude Verbond zelf zijn betere beloften gegeven, die voor het Nieuwe Verbond gelden; zij zijn echter niet van toepassing op het Oude Verbond, maar zij wijzen uitdrukkelijk op een nieuw en beter Verbond, ver boven het Oude verheven. Het is dus en dit is van groot belang omdat men proselitische lezers moest overtuigen van de uitnemendheid van het Oude Verbond boven het Nieuwe, niet de schrijver, ook niet alleen het woord dat door Christus gesproken is, maar veeleer het woord van God in het Oude Verbond zelf dat de onvolkomenheid van het Nieuwe uitspreekt. Het Oude Verbond wil zelfs niet gehouden worden voor volmaakt en op den duur voldoende; het is daarom ook geen loochening, maar een erkentenis van de goddelijke heerschappij in het Oude Verbond, wanneer men de gebrekkigheid van het Oude en de uitnemendheid van het Nieuwe Verbond verdedigt.

Hieronder moeten alle soorten zonden worden verstaan, erfzonde en directe zonde, zonden voor en na de bekering, alle zonden behalve die tegen de Heilige Geest en aan deze is Gods verbondsvolk nooit schuldig; deze zonden gedenkt God niet meer. Hij werpt ze achter Zijn rug en in de diepte van de zee, zodat als men ze zoekt ze niet gevonden zullen worden, God zal hen nooit daarvan beschuldigen of hen daarvoor straffen. Dit is een andere spreekwijze om de vergeving van de zonde uit te drukken en het Nieuwe Verbond is van het Oude, of de voorgaande bedeling onderscheiden door het feit dat in het laatste, hoewel er veel afbeeldende slachtoffers en een afschaduwende wegneming van de zonden waren, echter jaarlijks weer gedachtenis van de zonde plaats had.

Als men hier denkt aan ongerechtigheden en overtredingen van het verleden, in de veronderstelling dat, wanneer die eenmaal vergeven zijn, nu heiligheid en gerechtigheid daarvoor in de plaats treden, dan zou men het hele Nieuwe Verbond tot een illusie maken, voor zondaren d. i. voor mensen niet bruikbaar. Nee, het mysterie bestaat juist in de zedelijke paradox van het evangelie, die wijsheid van God, die voor de mensen dwaasheid is, dat de genade van God de ongerechtigheden en overtredingen overdekt, beheerst, ze schijnbaar onaangeroerd laat en zij zelf er niet door wordt aangedaan. Niet alsof de zonde ooit ophield zonde te zijn, het God onverschillig laat en de mens die zondigt, kon ophouden het voorwerp te zijn van Gods heilige toorn! Geenszins: maar er wordt als het ware een terrein gezocht buiten de zonde om, d. i. buiten de actuele toestand van de mens, een terrein in Zijn ideale bestemming en goddelijke voorbeschikking en op dit terrein wordt de mens geplaatst, opdat

hij daar vijand zal worden van zijn eigen natuurlijk bestaan, van dat natuurlijke ik, waarin de zonde zetelt en bestrijder van zijn eigen natuurlijk leven. Hem wordt door de goddelijke genade een nieuw leven gegeven, opdat hij door de krachten van dat levens het oude leven zou kunnen doden. Opgegeven wordt de voor dit doel, de bestrijding van de zonde onvruchtbare, maar toch met het oog op andere doeleinden noodzakelijke poging om met de mens een verbond te sluiten, waarin hij zelf iets zou moeten meebrengen en meewerken uit eigen kracht. De ongerechtigheden bij overtredingen, hoewel veroordeeld door de wet van de Heere en de mens schuldig stellend tegenover Hem, worden in het Nieuwe Verbond de voorwerpen van het goddelijk medelijden. God eist niets meer van de mens, maar geeft hem alles. God beschouwt de zondaar meer als ellendig dan als schuldig. Niet alsof zijn schuld niet echt zou zijn, maar in de schuld ziet Hij ellende. Dat de mens zich vruchteloos aftobt om uit de noodlottige tovercirkel van zonde en straf en straf en zonde te komen en het hem niet lukt, dat wordt in het Nieuwe Verbond aanleiding en grond van zijn verlossing, Zijn eigen onmacht dus. De onmacht heeft eerst voor de dag moeten komen door de wet vóór de ondoorgrondelijke diepte van de goddelijke barmhartigheden jegens de zondaar kon blijken. Wel zijn die barmhartigheden van eeuwigheid, wel was ook de wet gegeven met het oog op de belofte en is deze belofte de openbaring van de eeuwige vredesraad van God jegens mensen, door geen zonden te vernietigen, doch geopenbaard d. i. in de geschiedenis verwezenlijkt, is die raad van God slechts door het Nieuwe Verbond. Het wezen dus van dit Verbond, de eigenlijke heilsverkondiging bestaat erin dat God de ongerechtigheden van Zijn volk genadig is en hun overtredingen geenszins meer gedenkt. Van Zijn volk! Hier kunnen we niet aan voorbijzien. Dit is niet in strijd met de algemene evangelieverkondiging: God heeft in Christus de wereld met Zichzelf verzoent, door haar haar zonden niet toe te rekenen (2 Kor. 5: 19). Het heil is in Christus objectief voor de wereld verworven. Evenals de hele toestand van zonde en dood een collectieve toestand was, een vervreemding van de mensheid van God en een openbaring van Gods toorn over de zondige mensheid, zo is ook, in Christus, de mensheid als één lichaam met God verzoend (Vergel. Rom. 5: 18, 19). Maar wat voor het geslacht bereikt is en dus voor de individu slechts als beginsel en kracht (potentieel) bestaat, moet in het leven van de individu tot historische werkelijkheid worden en daardoor pas wordt het ook in het geslacht tot historische werkelijkheid, wordt het potentiële actueel; het ideale, Gods raad, wordt tot geschiedenis. Daarom wordt hier als kenmerkend eigenschap van het volk van God opgegeven en wel als iets waarin de overige, vroeger genoemde, voorrechten gegrond zijn, dat God hun ongerechtigheden genadig is en hun overtredingen geenszins meer gedenkt. De toestand van hen, die niet tot dit volk behoren, is en blijft een toestand van toorn (Joh. 3: 36). Zij blijven in de noodlottige cirkel van zonde en straf, straf en zonde zonder dat het beginsel in hen is gelegd en de kracht in hen bestaat waardoor die cirkel verbroken wordt. Hun ongerechtigheden verwijderen Gods aangezicht van hen, hun overtredingen blijven voor Hem bestaan. Maar zij die Christus door het geloof zijn ingeplant, zijn begenadigden van God; hun ongerechtigheden is Hij genadig, aan hun overtredingen denkt Hij niet meer. Niet alsof er onrechtvaardigheid was in God. Want wat Hij in hen liefheeft en spaart en bewaart, is niet die mens, die ongerechtigheden bedrijft en in overtredingen leeft. Integendeel, deze wordt door de harde kastijdingen van de liefde aan de dood overgegeven. De Heer tuchtigt wie Hij liefheeft. Altijd beginnen Zijn oordelen met Zijn huis. De zonden van de Zijnen worden hun bezocht, niet in kinderen of kindskinderen naar het troostrijke woord dat voorafgaat bij Jeremia (vs. 29 en 30; Verg. Ezechiël. 18: 1vv.), want de genade overtreft en vernietigt steeds alle gevolgen van de zonde, in persoonlijke ervaringen die door hen als oordelen van God erkend, in het geloof goedgekeurd en aangenomen worden en daardoor tot waarachtige boete leiden. Zo is dan in het geloofsleven zelf, in hun verzoend zijn met God door Christus de waarborg gelegen van de overwinning van de zonde en blijkt dus in hun leven hoe de goddelijke genade, de goddelijke gerechtigheid niet uitsluit, maar integendeel die bevat en

daaruit ontspruit. Wat God toch in Zijn volk liefheeft, dat is de eeuwige Zoon en hun ongerechtigheden en overtredingen worden niet in hen verontschuldigd, maar integendeel ten dode gedoemd en uitgedelgd.

13. Als Hij, God de Heere, bij het begin van deze tekst (vs. 8) zegt: "Een nieuw verbond wil Ik oprichten", dan heeft Hij het eerste, dat Hij door Mozes opgericht heeft, oud gemaakt, Hij verklaart het voor oud, omdat toch het woord "nieuw" deze tegenstelling in zich besluit. Wat nu oud gemaakt is en verouderd, bijna de grijsheid ingetreden en dus afgeleefd, is niet ver van de verdwijning, om uiteindelijk geheel te vergaan.

Sedert het Nieuwe Verbond in het bloed van Jezus Christus gesloten is, leeft het Oude nog slechts schijnbaar in de gedachte van de Israëlieten; in werkelijkheid behoort het tot de afgelopen geschiedenis en is het gestorven en begraven. De verhouding van de psalmisten en profeten tot de wet van Mozes kan niet juister beoordeeld worden dan zo dat reeds in hun dagen het Oude Verbond "oud en verouderd" was. Hoe zou ook anders zo’n tegenstelling met hun eredienst mogelijk zijn, zoals in 1 Sam. 15: 22 Ps. 40: 7; 50: 8-9; 51: 18 Spr. 21: 3 Hos. 6: 6 Jer. 7: 21 en overal in de profetieën onze aandacht trekt. Het is daar overal alsof wij reeds het laatste uur van het Oude Verbond horen slaan; het tweede Verbond worstelt reeds met het eerste om het bestaan en schudt aan zijn grijs lichaam. Maar in de tijd van onze schrijver was deze wording van het nieuwe en deze sloping van het oude reeds lang beëindigd; het Oude Verbond was gestorven en het Nieuwe opgestaan; het eerste lag in alle heerlijkheid van de tempeldienst, die nog slechts weinige jaren zou bestaan, op het praalbed; dit leidde in alle nederigheid de gemeente van Christus op tot een hemels leven, dat naar boven heen wijst. Toch waren de lezers geneigd zich te laten verblinden door de uiterlijke glans van het Jodendom en daarentegen zich te ergeren aan de arme kruisbanier van de christelijke gemeente.

God zelf heeft door in het profetisch woord te spreken van een Nieuw Verbond daarmee over het Oude het oordeel uitgesproken. Hij heeft het eerste oud gemaakt, eigenlijk oud verklaard. Van de eerste overtreding af is de kracht van het verbond gebroken. Een verbond, in wederkerigheid gegrond, is innerlijk verbroken, zodra de kracht aan de ene partij ontbreekt om het te behouden. Wanneer God spreekt van een Nieuw Verbond, dan verklaart Hij daarmee wat in het wezen van de zaak bestaat. Maar Zijn verklaring is een oordeel. Dat wezen van de zaak wordt als Zijn oordeel voorgesteld. Dat oordeel zal openbaar worden in de werkelijkheid en daarmee wordt de zaak zelf in haar wezen bekend. Dit tweeledige, dat in de grond één zaak is, van twee zijden beschouwd, wordt door de twee woorden uitgedrukt: wat oud gemaakt is en verouderd. Verouderen is de openbaring van het verminderen en van lieverlee ontbreken van levenskracht. Maar hoe komt dit verminderen en ontbreken, tenzij van Hem die de levenskracht onttrekt, die doodt of levend maakt. En wat is het einde van die onttrekking en vermindering? De dood zelf: de verdwijning. Wat oud gemaakt is (door God) en verouderd is (in zichzelf), is nabij de verdwijning. Zó met de mens, zó in de mensheid; zó met al het geschapene, in de stoffelijke en zedelijke wereld. Zó dus ook met de machten die de geschiedenis beheersen met instellingen, wetten en zeden. Zo verwelkt alles wat gebloeid heeft, maar laat de kiem na van nieuwe levenskracht en nieuwe ontwikkeling. Zo gaat het Oude Verbond over in het Nieuwe en wordt de tempel van Jeruzalem vervangen door de gemeente, die er haar eerste wijding in heeft ontvangen. "Gij breekt de tempel af, maar in drie dagen bouw Ik hem weer op". Zo had Hij gesproken die het Verbond is van het volk, de eenheid van het Oude en van het Nieuwe.

HOOFDSTUK 9

DE TABERNAKEL VAN HET VERBOND EN HET LEVITISCHE OFFER, EEN VOORAFSCHADUWING VAN HET HOGEPRIESTERLIJK AMBT VAN CHRISTUS

1. Nu had dan wel, om thans op het punt dat in hoofdstuk 8: 4 aangehaald is, terug te komen, ook het eerste onder Mozes opgerichte verbond (hoofdstuk 8: 7 en 13), rechten van godsdienst, rechten betrekking hebbend op goddelijke instellingen (vs. 6) en het wereldlijk heiligdom (vs. 10), zoals zij overeenkwamen met het wereldlijk heiligdom dat voor de godsdienst gegeven was.

2. a) Want, om eerst wat nader te spreken over dit heiligdom, zoals Mozes het moest maken volgens het beeld dat hem op de berg getoond was 2Ki 25: 17, er was een tent ingericht, namelijk de eerste, waarin de kandelaar stond 1) (Exod. 25: 31) aan de westzijde (Exod. 40: 24) en de tafel met de toonbroden aan de noordzijde (Exod. 25: 22; 40: 22); deze tent werd het heilige genoemd (Exod. 26: 23

a) Exod. 26: 1; 36: 1

1) De kandelaar is het licht in de tent van de HEERE; een licht toebereid uit de olie, het vette van de aarde en versierd uit de schoonste en rijkste pracht van de plantenwereld. Als een aards en menselijk licht laat de HEERE Zich toebereiden, Hij die onder Zijn volk en op aarde woont. Wel is in de eigenlijkste zin Zijn plaats in het allerheilige, dat donker is en daarmee toont Hij dat Hij het aardse licht niet nodig heeft, daar het licht oorspronkelijk van Hem komt (Ps. 36: 10). In zoverre dus als de HEERE in de donkerheid van het allerheilige woont, verschijnt Hij in Zijn goddelijk licht, maar in zoverre de kandelaar brandt en zijn licht verspreidt in Zijn heiligdom, belooft Hij dat Hij uit Zijn onbereikbaar licht uittreden en in het licht van de mensen binnenkomen wil.

3. Maar achter het tweede voorhangsel, dat zich binnen in het heiligdom bevindt (Exod. 26: 21) en van het eerste wel te onderscheiden is (Exod. 36: 35, 37v.), was een tent, genaamd het heilige der heiligen, het allerheiligste (1 Kon. 6: 16).

Waren er, mag men vragen, meer dan één voorhangsel? De Heilige Schrift spreekt maar van één (Exod. 26: 31). Daar was wel een neerhangend kleed voor de deur van de tent, maar dat wordt een voorhangsel genoemd; er was niets meer dan één voorhangsel in de tabernakel, noch in de tempel van Salomo: maar in de tweede tempel, waaronder de apostel leefde, waren er twee voorhangsels, die het heilige van het heilige der heiligen afscheidden; op het binnenste van deze twee wordt hier door de apostel gedoeld; en de Joodse schrijvers beweren voortdurend dat er twee voorhangsels waren tussen de gemelde plaatsen en dat jaarlijks twee nieuwe werden gemaakt. Dus wordt er gezegd dat wanneer de hogepriester op de grote Verzoendag met het reukwerk het heilige der heiligen binnenging, hij dan ging in de tempel, totdat hij kwam tussen shette happarochoth, de twee voorhangsels die het heilige afscheidden van het heilige der heiligen en dat er een ruimte van een el daartussen was. De reden van deze twee voorhangsels kunnen wij zien uit het bericht dat Maimonides over deze zaak geeft. In de eerste tempel was een muur, die het heilige van het heilige der heiligen afscheidde, ter dikte van een el; maar toen zij de tweede tempel bouwden, werd eraan getwijfeld of de dikte van de muur afgenomen was van de ruimte van het heilige of van het heilige van de heiligen; om die reden maakten zij het heilige der heiligen twintig volledige ellen groot en zij lieten een ruimte van een el tussen het heilige en het heilige der heiligen en zij bouwden geen muur in de

tweede tempel, maar maakten "shetthe parochoth", twee voorhangsels; één aan de zijde van het heilige der heiligen en het andere aan de zijde van het heilige en lieten tussen deze beide een ruimte van een el, zoals de dikte van de muur die er in de eerste tempel was; maar in de eerste tempel was slechts één voorhangsel, zoals gezegd wordt in Exod. 26: 33 : "en het voorhangsel zal u een scheiding maken tussen het heilige en het heilige der heiligen. " En met dit verhaal stemmen andere Joodse schrijvers overeen. De ruimte tussen de twee voorhangsels wordt door hen genoemd tarkesn, vanwege de moeilijkheid en verbijstering die deze zaak hun maakte. Dit voorhangsel of deze voorhangsels kunnen opgevat worden als afbeeldingen van de zonde van de mensen, die scheiding maakt tussen God en de mensen en hen buiten de hemel sluit, maar door de dood van Christus weggenomen is, toen het voorhangsel in tweeën scheurde, zodat er nu een open weg naar de hemel is. Christus is daar ingegaan door Zijn eigen bloed en de gelovigen hebben vrijmoedigheid om nu door geloof en hoop in te gaan en zullen hierna persoonlijk daarin gaan; of anders kan dit voorhangsel betekenen de ceremoniële wet, die scheiding maakte tussen Joden en heidenen en vernietigd is door de dood van Christus; of liever was dit voorhangsel een afschaduwing en afbeelding van het vlees of de menselijke natuur van Christus, genaamd het voorhangsel van Zijn vlees (hoofdstuk 10: 20).

4. Met een gouden wierookvat, waarmee de hogepriester op de grotenVerzoendag het heilige der heiligen moest bewieroken (Lev. 16: 12), volgens de betekenis van het Griekse woord, die thans bijna algemeen wordt aangenomen, het "gouden wierookaltaar", dat weliswaar voor het voorhangsel (vs. 3) staat, maar toch tot het heilige der heiligen gerekend wordt (Exod. 30: 1v. ; 40: 26v. ; 1 Kon. 6: 20, 22 en de ark van het verbond, rondom met goud overdekt 1) (Exod. 25: 10v. ; 40: 20v., waarin "1Ki 8: 9 de gouden kruik of urn met het manna lag (Exod. 16: 32, 33) en de staf van Aäron, die gebloeid had (Num. 17: 10) en de tafelen van het verbond; de laatsten in de ark zelf, maar de beide eersten naast of aan de zijde van de ark (Exod. 34: 29; 2 Kron. 5: 10

1) Deze wordt de ark van het Verbond genoemd, omdat de tafelen van het Verbond, naderhand vermeld, daarin lagen en dat zij rondom met goud overdekt en belegd was, is zeker op te maken uit Ex. 25: 11, waar gezegd wordt dat zij overtrokken was met louter goud van binnen en van buiten en het feit dat de ark binnen het voorhangsel en in het heilige der heiligen was, wordt duidelijk in Ex. 40: 21 en 2 Kron. 5: 7 Dat deze ark ontbrak in de tweede tempel, wordt algemeen toegestaan, maar wie haar wegnam, waar zij gebracht is of wat van haar geworden zij, daaromtrent zijn de gevoelens van de Joodse schrijvers verschillend; sommigen zeggen dat zij door Nebukadnezar naar Babel weggevoerd werd samen met de kostelijke vaten van het huis van de Heere (2 Kron. 36: 10); anderen zeggen dat de profeet Jeremia haar nam en verborg in een hol van de berg Nebo; maar de meest aangenomen hypothese is dat zij verborgen werd door koning Josia in een diepe en verborgen plaats, die Salomo tot dat doel onder de grond had doen bouwen, omdat hij wist dat de tempel zou verwoest worden en dikwijls wordt in de Joodse schriften gezegd dat zij verborgen was onder de vloer van een plaats in de tempel, genaamd "de houtplaats. "

5. En bovenop deze ark van het verbond stonden de cherubijnen, deze dragers van de goddelijke heerlijkheid (Lev. 16: 2; 1 Sam. 4: 4; 2 Kon. 19: 15
) die het verzoendeksel
overschaduwden (Exod. 25: 18); hierover, over de dingen die hier van vs. 2-5 voor ons opgesomd worden, zullen wij nu niet in bijzonderheden treden, omdat het buiten onze roeping ligt om deze stukken alle in het bijzonder naar hun nadere gedaante en symbolische betekenis te verklaren.

Het eerste verbond, zegt de schrijver, was nu weliswaar op zijn wijze zeer godsdienstig ingericht; het had godsdienstige verordeningen van positieve wettelijke kracht, die rustten op goddelijke openbaring, op openbaring van de goddelijke wil. Het had een wereldlijk heiligdom, d. i. een heiligdom dat, wat de stof aangaat waaruit het bestond en de plaats die het innam en de aard en de wijze van zijn bediening, tot de tegenwoordige stoffelijke wereld behoort. Doch dit "maar, " dat reeds wordt gevonden in de uitdrukking "wereldlijk" en in vs. 6 letterlijk wordt geschreven, komt in vs. 11v. tot de positieve uitdrukking waarnaar het vanaf vs. 6 zocht, door de ontkenning die in de uitdrukking ligt. In vs. 6-10 begint de schrijver eerst te spreken over de bepalingen van de godsdienst en hij begint dadelijk te bewijzen dat het Oude Testament ook een heiligdom had en wel één van wereldlijke aard.

Als de lente gekomen is, zeggen wij: "de winter is voorbij", al blijft ook soms nog enige weken in de lente de sneeuw liggen. In deze zin zegt de schrijver: "zo had dan ook wel het eerste verbond voorschriften voor de godsdienst en het wereldlijk heiligdom, hoewel de tempel er nog stond en er zelfs nog geofferd werd; daar echter het Nieuwe Verbond reeds bestond, behoorden de tempel en de offerdienst reeds tot het verleden. Het geloof van de christen ziet scherper dan zijn lichamelijk oog. Terwijl nu echter de schrijver met ons in de geest het Joodse heiligdom binnentreedt en ons een blik laat slaan op zijn heerlijkheid, beschrijft hij ons niet de tempel zoals hij toen voor de ogen van zijn lezers stond, maar gaat met voorbedachte rade terug tot de oorsprong, de eerste inrichting van de tabernakel onder Mozes. Er ontbrak in de toenmalige tempel reeds menig stuk dat hier genoemd wordt, b. v. de ark van het verbond Ezr 6: 15, zodat de lezer hieraan reeds kon bemerken dat waar was wat in hoofdstuk 8: 13 over het Oude Verbond gezegd is: "het verbond, dat nu oud gemaakt is en verouderd en nabij de verdwijning". Maar ook in zijn eerste oorspronkelijke reinheid en volkomenheid was het oudtestamentische heiligdom slechts een voorafschaduwing en de priesterdienst onvolmaakt.

6. Deze dingen nu (juister uitgedrukt: "echter waren zo ingericht, het heiligdom naar zijn beide hiervoor genoemde gedeeltes met de gereedschappen die bij elke afdeling in het bijzonder behoren voor alle toekomende tijden a) en zo gingen de priesters, zoals het ook tegenwoordig in de tempel geschiedt, voortdurend de eerste tent binnen (vs. 2) om de erediensten, zoals in Exod. 30: 6vv. voorgeschreven is (Luk. 1: 8), te volbrengen, tweemaal per dag aan het reukaltaar (vs. 4).

a) Num. 28: 3

7. a) Maar in de tweede tent, in het heilige der heiligen (vs. 3), ging, naar het voorschrift in Exod. 30: 10 Lev. 16: 1vv., alleen de hogepriester eenmaal per jaar naar binnen, namelijk op de grote Verzoendag, niet zonder bloed, dat hij zelf offerde, nadat hij het bij het slachten van zijn eigen zondoffer en van het zondoffer voor de gemeente in het priestervoorhof opgevangen had, voor zichzelf en voor de misdaden van het volk, voor zonden door onwetendheid en dwaling begaan (hoofdstuk 5: 2; 7: 27

a) Hebr. 9: 25

8. Daarmee, met de instelling die het heilige der heiligen zo goed als ontoegankelijk maakt, wilde de Heilige Geest,
1) op wiens bevel en onder wiens ingeving de bepalingen van de wet die op de eredienst van Mozes betrekking hebben, zijn gemaakt (1 Petrus 1: 11), a) zeggen dat de weg van het heiligdom nog niet openbaar gemaakt was, dat de toegang tot het eigenlijke heiligdom van

God (hoofdstuk 8: 1; 6: 19) nog niet voor iedereen en op elk moment geopend is (hoofdstuk 10: 19), zolang de eerste tent met het voorhangsel, dat haar van de tweede afdeling scheidt, maar dat bij de dood van Jezus doorgescheurd is (vs. 3 MATTHEUS. 27: 51), nog bestond. 2)

a) Joh. 14: 6

1) Dit toont dat de Heilige Geest bestond en in wezen was onder het Oude Verbond, dat Hij een onderscheiden persoon in de Godheid is, aangezien hier een persoonlijke daad aan Hem wordt toegeschreven; dat Hij waarachtig en eigenlijk God is, de God, Wiens dienst de priesters in de tabernakel verrichtten, door wie Mozes vermaand werd alles in de tabernakel te maken naar het hem getoonde voorbeeld en die de hogepriester waarschuwde om niet op elke moment binnen het voorhangsel te gaan; verder dat de Levitische inzettingen van God waren en een geestelijke betekenis hadden; dat de heiligen van het Oude Verbond niet zonder kennis van de geestelijke betekenis van die dingen waren en dat de Heilige Geest de gever en oorzaak van die kennis was.

2) Deze tekst lijkt mij dat vertroostend leerstuk te leren, dat echter door vele zeer brave, waardige en geleerde christenen niet wordt geloofd, dat wanneer de vromen sterven, zij niet in een staat van slaap vallen en daarin blijven tot de opstanding, maar dat rechtstreeks na hun dood hun zielen naar de hemel gaan en naar de plaats waar onze verheerlijkte Zaligmaker is en daar waarachtig zalig zijn in het genot van Christus en van God. Ik zeg, deze tekst schijnt deze leer te vervatten, omdat ik die anders niet kan verstaan dan in de veronderstelling dat deze leer waar is. Dat de apostel onder het heiligdom hier niet verstaat het heilige der heiligen van de Joodse tabernakel of tempel zal redelijk geaccepteerd worden. Verder dat het niet kan betekenen het hemels Jeruzalem, waarin de verheerlijkte heiligen tot in eeuwigheid zullen wonen na de opstanding, is duidelijk, omdat de apostel hiervan niet kon zeggen dat het niet openbaar gemaakt was, zolang de eerste tabernakel bestond en omdat dezelfde apostel in deze zelfde brief wel zeer uitdrukkelijk zegt dat het openbaar was gemaakt in die tijd. Hij zegt (hoofdstuk 11: 10) dat Abraham, voordat de mozaïsche tabernakel gebouwd was, de stad, dat is het hemels Jeruzalem zelf verwachtte, waarvan God de kunstenaar en bouwmeester is. De apostel voegt erbij, aangaande Abel, Enoch, Abraham, Izaak, Jakob en Sara: "deze allen zijn in het geloof gestorven, zonder de beloften, dat is de vervulling van de beloften, verkregen te hebben, maar zij hebben die van verre gezien en geloofd en omhelsd en hebben beleden dat zij gasten en vreemdelingen waren. Want zij die zulke dingen zeggen, tonen duidelijk dat zij een vaderland zoeken. Maar nu zijn zij begerig naar een beter, dat is naar het hemelse vaderland. Mozes zag op de vergelding van het loon. Anderen namen de aangeboden verlossingen niet aan, opdat zij een betere opstanding zouden verkrijgen dan de terugkering uit het graf in deze wereld. " Uit dit alles blijkt zeer duidelijk dat de weg tot de toekomstige staat van gelukzaligheid na de opstanding openbaar was aan de vromen, terwijl de tabernakel en tempel stonden. De apostel kan dan niet verondersteld worden in deze tekst te spreken van deze toekomstige staat na de opstanding. Dientengevolge moet hij met het heiligdom de hemel bedoelen, waar Christus nu is en waar de vromen nu zijn in een staat van gelukzaligheid tussen hun dood en hun opstanding, wanneer de apostel zegt dat de weg hiertoe niet openbaar gemaakt is, voordat die tabernakel weggedaan werd. Dat de weg tot het heiligdom toen niet openbaar was, werd aangeduid door het feit dat niemand, behalve de hogepriester alleen, in het heilige der heiligen mocht komen. In dat heilige der heiligen was de wolk van de heerlijkheid op het verzoendeksel en verbeeldde de persoonlijke tegenwoordigheid van God. Doordat het volk niet toegelaten werd om in de tegenwoordigheid van God te komen in de tabernakel, werd aangegeven dat de weg voor hen niet open was om in de tegenwoordigheid van God te gaan in de hemel, tussen de dood en de opstanding. Als de

apostel zegt dat de weg niet open was, is het duidelijk dat hij niet bedoelt dat de weg niet openbaar was voor onze Hogepriester Christus Jezus; de Heilige Geest kon dus met het binnengaan van de Joodse hogepriester in het heilige der heiligen nooit te kennen willen geven dat de weg van het heiligdom niet openbaar was voor onze Hogepriester. Omdat de weg in het heilige der heiligen open was voor de Joodse hogepriester, moet dat natuurlijk betekenen dat de weg in het allerheilige ook open was voor onze Hogepriester. En zoals de weg in het heilige der heiligen niet openbaar was voor het Joodse volk, zo was de weg naar de hemel op dat moment niet openbaar voor datzelfde volk. Wanneer de hogepriester in het heilige der heiligen ging, kon hij het volk achter hem niet naar binnen laten gaan, maar Christus, die ingegaan is in het heiligdom, dat is in de hemel zelf, heeft een eeuwige verlossing teweeggebracht voor ons, zodat wij, buiten ons lichaam, bij de Heere tegenwoordig zullen zijn. Wij hebben vrijheid om in te gaan in het heiligdom, door het bloed van Jezus.

9. Deze eerste voorhof, waarin de priesters altijd mochten komen (vs. 6), was een gelijkenis of afbeelding (hoofdstuk 11: 19), van die tegenwoordige tijd, zolang het Oude Verbond recht van bestaan had, waarin gaven en slachtoffers (hoofdstuk 5: 1) geofferd werden, die als zodanig beantwoordden aan hun vooraf schaduwend karakter, die degene die de dienst pleegde, niet konden heiligen (hoofdstuk 7: 19) naar het geweten, zodat zij het bewustzijn konden hebben nu werkelijk bereikt te hebben waarnaar zij gestreefd hadden, om zo met God verzoend en Hem aangenaam te zijn.

Wat beeldde die eerste tent af? Ik aarzel niet hierop dit antwoord te geven, waardoor het hier gebruikte voorzetsel (voor of tot) in dubbele zin gebruikt wordt en twee gedachten in één zinsnede worden uitgedrukt; die eerste tent, die tot in de tegenwoordige tijd moest dienen, was ook de afbeelding van deze tegenwoordige tijd. De tegenwoordige tijd is dan die waarin Christus tot ons is gekomen, zonder dat wij Hem reeds in het binnenste heiligdom achter het voorhangsel, in de hemel zijn gevolgd. Welnu, is dit het niet juist wat door de dienst in het heilige werd afgebeeld? Daar verkeerden dagelijks de priesters zonder onderscheid van rang en brachten er de gaven en offers van het volk. Daar geschiedde dus de dagelijkse godsdienst van het volk. De zich daar bevindende voorwerpen toonden aan, wij zagen het, de zaliging van het natuurlijke leven. Is het nu niet juist deze dienst die in de gemeente van de Heere vervuld is? Wat is daar symbolisch geworden? Is niet, door de dienst van Christus in deze wereld, deze wereld aan God gewijd? Is Hij niet door Zijn komst in de duisternis, het licht van deze wereld, zoals in het duistere heiligdom de gouden kandelaar brandde, als teken van het licht in de duisternis? Richt Hij niet Zijn priesterlijke tafel aan voor ons in deze wereld in het heilig avondmaal, dat niet als een afzonderlijke maaltijd moet beschouwd worden, afgescheiden van onze dagelijkse maaltijden, maar als de maaltijd van de gemeente, van die gemeente, die ook in haar huizen Christus opneemt en Hem als gast eert aan de huiselijke tafel? Is de voorstelling van de broden niet het symbool van het feit dat Christus in ons midden heeft gewoond, Hij eigenlijk Zijn tabernakel heeft opgericht, (Joh. 1: 14) al het onze, ons huiselijk en maatschappelijk leven, het Zijne is geworden? Voorwaar, de eerste tent was afbeelding en geen wezen en alles wat daarin plaats vond, was afbeelding van een toestand waarin het wezen van deze dingen openbaar zou zijn geworden, maar wees daardoor ook op die toestand als afbeelding van de toekomende tijd.

10. Daar zij alleen a) (slechts) bestonden uit spijzen en dranken (Rom. 14: 17 Kol. 2: 16) b) en verscheidene wassingen (2 Kon. 5: 14 Mark. 7: 4) en dergelijke rechtvaardigmakingen van het vlees, zoals de wet ze voorschrijft, behalve de gaven en offeranden die zulke inzettingen uitmaken, opgelegd tot op de tijd van de verbetering die met het beloofde Nieuwe Verbond (hoofdstuk 8: 8) zou beginnen (Hand. 15: 10 Gal. 4: 3, 9).

a) Lev. 11: 2 b) Num. 19: 7, enz.

Aan het einde van het vijfde vers verklaarde de schrijver dat hij hier niet de juiste betekenis van alle vroeger opgenoemde voorbeelden in het bijzonder wilde verklaren. Hij wijst echter de juiste betekenis aan van de beide hoofdafdelingen van de tabernakel zelf en zo begint hij dan in vs. 6, terwijl hij nu de bepalingen van de godsdienst (vs. 1) bij één van haar hoofdpunten aanhaalt, zo'n verklaring en laat die in vs. 8 ook werkelijk volgen. De gedachte, in dit vers uitgedrukt, is deze: door de verordening dat het heilige der heiligen, de zetel van God en de plaats waar Hij Zich openbaart, niet mag betreden worden, behalve op één dag per jaar, alleen door de Hogepriester en daarentegen de dagelijkse Levitische priesterdienst in het heilige plaats heeft en de toegang tot het heilige der heiligen daardoor wordt versperd en gesloten, spreekt de Heilige Geest uit dat zolang de Levitische priesterdienst bestaat, de onmiddellijke toegang tot God nog niet veroorloofd is. Er moet dus nog iets anders geschieden om een volkomen en directe gemeenschap met God te bewerken en mogelijk te maken, hetgeen reeds door de jaarlijkse dienst van de hogepriester op de grote verzoendag is voor afgebeeld.

Bij de beschrijving van de bouw van het heiligdom (vs. 2-5), heeft de schrijver zich niet gehouden aan de Herodiaanse tempel, maar aan de beschrijving die door Mozes gegeven is van het oorspronkelijke heiligdom, de tabernakel. Herodes heeft zich toch bij de verbouwing van de tempel velerlei veranderingen veroorloofd (slotw. bij 1 Makk. nr. 11), zodat men ook hieruit de waarheid kan zien van hetgeen in hoofdstuk 8: 13 gezegd is. Hier echter, waar hij van de uitoefening van de godsdienst spreekt, beschrijft hij ze als nog voortdurend. Deze handelingen toch waren dezelfde gebleven, evenals ook het tweevoudige van het heiligdom als heilige en heilige der heiligen, hoewel in een andere vorm, bewaard gebleven is.

Evenmin als de priesters van het Oude Verbond, volgens de wet van het heiligdom van het Oude Verbond, zelf niet tot God kunnen naderen (Lev. 16: 1), evenmin kunnen zij ook anderen een vrije toegang tot God verschaffen; slechts in het heilige mogen zij komen en daar in eerbiedige vorm God door hun priesterlijk werk eren. En zo is dit heilige een treffende afbeelding van de tijd van het Oude Verbond, waarin slechts een onvolkomen nadering tot God mogelijk was, waarin zelfs zij die het allereerst Hem konden naderen, nog door een voorhangsel van Hem gescheiden bleven. Ja, zelfs de enige onder hen, voor wie het allerhoogste, als hem alleen toekomend, weggelegd was, mocht zich altijd slechts zeer kort en slechts wanneer hij elke keer verzoening deed voor zijn zonden, in de onmiddellijke, maar toch nog slechts uiterlijk symbolische nabijheid van God wagen. Het hele karakter van de tijd van het Oude Verbond, van zijn godsdienst en zijn godsdienstig leven wordt dus door het heilige als in een gelijkenis voorgesteld. Dit symbool, dat het karakter van de hele tijd van het Oude Verbond voorstelt, doet ons ook zien dat de offers van het Oude Verbond, het voornaamste onderdeel van de priesterdienst, onvolmaakt waren en slechts een heel onvolkomen, uiterlijke nadering tot God mogelijk maakten. Daarbij noemt de schrijver nog andere godsdienstige inzettingen, die behalve de priesterdienst, nog bekwaam hadden kunnen maken tot de nadering tot God; maar ook zij zijn van hetzelfde karakter; alles samen is niets dan een menigte uiterlijke, vleselijke inzettingen.

EPISTEL OP DE VIJFDE ZONDAG IN DE VASTENTIJD: JUDICA

In deze brief zien wij onze Heere niet alleen als de onschuldige en reine, zoals in het evangelie van de Zondag, niet alleen in majestueuze rust door de haat van Zijn vijanden heengaan; maar wij zien Hem daar aangedaan met de hogepriesterlijke waardigheid. De beide

eerste verzen van onze tekst vertellen ons over Zijn intreden in de volmaakte tabernakel. Hij wordt ons voorgesteld, zoals Hij met Zijn eigen bloed binnengaat. In de twee volgende verzen worden ons de zalige gevolgen van al het lijden van Christus op aarde voorgesteld; en evenals het bloed in het eerste gedeelte van de tekst, in de hemel een eeuwige verlossing uitwerkt, zo wordt ons nu getoond wat een vrede en grote vrijheid datzelfde wonderbare middel op aarde in de harten en het geweten van de gelovigen teweegbrengt. Tenslotte verkondigt ons het laatste vers niet alleen wat het bloed van de Heere in de hemel bewerkt, maar ook hoe de gelovigen door de kracht van het bloed zelf de hemel ingaan en de beloofde erfenis verkrijgen.

Christus, onze Hogepriester: 1) door de heerlijkheid van Zijn offer, 2) door de werking van Zijn bloed.

Van het hogepriesterlijk ambt van Christus: 1) hoe dit reeds in het Oude Testament voor afgebeeld is, 2) hoe Christus het uitgeoefend heeft en nog uitoefent, 3) welke winst dat ambt ons geeft.

Het hogepriesterschap van Jezus Christus: 1) het altaar waarop Hij Zijn offer brengt, 2) het heiligdom waar Hij als priester regeert, 3) de zegen die Hij uitstort.

De verzoening van de zondige mensheid met God: 1) hoe zij bewerkt is door het bloed van Christus, 2) hoe zij kracht verleent voor de dienst van God, 3) hoe zij de eeuwige erfenis voor ons ontsluit. De reiniging van ons geweten; wij vertegenwoordigen ons 1) de dode werken, die ons geweten bevlekken, 2) het middel, waardoor wij van deze bevrijd kunnen worden, 3) de heiligmaking, die op de bevrijding volgt.

Van de eeuwige verlossing; 1) wie is de mens die haar verworven heeft? 2) wat is de prijs die er voor betaald is?
3) welke winst heeft zij aangebracht?

In hoeverre is onze Heere Jezus Christus de Middelaar van het Nieuwe Verbond? In zoverre Hij 1) het offer werkelijk brengt dat in het Oude Testament slechts voor afgebeeld wordt, 2) de gerechtigheid aanbiedt die in het Oude Testament wel geëist, maar niet gegeven werd, 3) ons de eeuwige goederen aanbiedt die in het Oude Testament beloofd worden.

11. Maar Christus is, a) in onderscheiding van de priesters van het Oude Testament (vs. 6 hoofdstuk 8: 5), die slechts tot voorafschaduwing dienden, de Hogepriester van de toekomende goederen, die tot de toekomstige wereld (hoofdstuk 10: 1; 2: 5; 13: 14) behoren. Hij is het die door Zijn hogepriesterlijke dienst deze aanbrengt en dan ook op hogepriesterlijke wijze bestuurt (hoofdstuk 8: 2). En nadat Hij bij Zijn lijden als het ware de hogepriesterlijke dienst van de Grote Verzoendag in het voorhof heeft vervuld (hoofdstuk 5: 7; 7: 27
het begin van de tijd van de
verbetering (vs. 10), is Hij door de meerdere en volmaaktere tabernakel (vs. 6 en 8) heengegaan (hoofdstuk 4: 14). Deze is niet zoals het heiligdom van Mozes (vs. 2) met handen gemaakt (hoofdstuk 8: 2), dat is, om nader aan te duiden welke tabernakel hier bedoeld wordt, niet van dit maaksel (beter, zoals Luther eerst vertaald heeft, niet van deze schepping). Ik bedoel de tabernakel die niet tot deze aardse zichtbare wereld behoort, maar zich in de onzichtbare wereld aan de andere zijde bevindt, namelijk in de verblijfplaats van de hemelse legermacht (hoofdstuk 4: 14; 7: 26

a) Hebr. 3: 1; 4: 14; 6: 20; 8: 1

12. Niet door het bloed van bokken en kalveren zoals de levitische hogepriester (vs. 7 Lev. 16: 15v., 12v.), heeft Hij Zich de intrede in het heilige verschaft, a) maar door Zijn eigen bloed, dat Hij in Zijn verheerlijkt lichaam met Zich bracht en waarin de verzoenende kracht woonde van Zijn aan het kruis vergoten bloed. Hij is eenmaal voor altijd (Hand. 3: 21), niet om het net als de levitische hogepriester elk jaar weer te moeten doen (vs. 25), ingegaan in het heiligdom, dat in de hoogste zin van het woord het heilige der heiligen is, in de troonhemel van God (vs. 24 MATTHEUS. 6: 9), waardoor Hij een eeuwige verlossing teweeg bracht van alle schuld en straf van de zonde, om die te geven aan allen die in Zijn naam geloven, zodat wij nu werkelijk en waarachtig, hetgeen de Levitische priester nooit met zijn offerdienst kon bewerken (vs. 9), geheiligd Zijn naar het geweten.

a) Hand. 20: 28 Efeze. 1: 7 Kol. 1: 14 Hebr. 10: 10; 1 Petrus 1: 19

Het is niet zonder betekenis dat het onderwerp in deze beide verzen "Christus" is en niet zoals in hoofdstuk 7: 22 "Jezus". Hier wordt niet gezegd wat wij aan Jezus hebben, maar hoe geheel anders het met het hogepriesterlijk werk gesteld is dat de beloofde Middelaar gedaan heeft nadat Hij verschenen is, dan met het werk van de vorige ordening van God en van haar heiligdom. Hij is namelijk als de beloofde Middelaar "een hogepriester van de toekomende goederen, " waarmee de goederen bedoeld zijn, die verwezenlijkt zullen worden aan het einde van de geschiedenis die tussen God en de mensheid plaats heeft, in tegenstelling tot de goederen die behoren tot de toestand van de wereld, zoals die door de schepping teweeggebracht is.

Als Hogepriester van de toekomende goederen, in vs. 15 met de uitdrukking "de beloofde eeuwige erfenis" aangeduid, is Christus ingegaan in "het heilige", d. i. in het hemelse heilige der heiligen, in de plaats van de onmiddellijke nabijheid van God en van de volkomen openbaring van Zijn heerlijkheid. Evenals de hogepriester van het Oude Verbond van het voorhof in het heilige en hierdoor in het heilige der heiligen van de mozaïsche tabernakel ging, zo is Christus bij Zijn hemelvaart van de aarde, door alle ruimten van de hemel, naar de hoogste hemel, in het hemelse heilige der heiligen gegaan. Dat er boven de zichtbare sterrenhemel nog andere hemelen zijn, die tot de geestelijke wereld behoren en waarvan de allerhoogste pas als de eigenlijke woonplaats van God is te beschouwen, wordt in 2 Kor. 12: 2 aangetoond. Daar zegt Paulus dat hij opgetrokken is geweest tot in de derde hemel. De hemelen nu, waar Christus doorgegaan is (waar de engelen als gewone priesters God dienen nacht en dagen vs. 6) zijn "niet met handen gemaakt" zoals de tabernakel van Mozes. Zij zijn wel geschapen, maar behoren niet tot deze schepping, niet tot de stoffelijke schepping die men met het oog kan zien (Ps. 33: 6) en die de grondstoffen levert waarmee mensenhanden een tent als de tabernakel konden maken (hoofdstuk 8: 2). Als behorend tot het gebied van een bovennatuurlijke wereld, zijn zij een "grotere en meer volmaakte tabernakel", dan het voorste gedeelte (hoofdst. 9: 2) van de tabernakel, die wat tijd en ruimte betreft, beperkt was.

De schrijver noemt deze hemelse tabernakel groter, in tegenstelling tot de nietigheid en volmaakter in tegenstelling tot de ontoereikendheid van het heilige in de tabernakel van Mozes, waarachter een ondoordringbaar, maar beperkt heilige der heiligen lag. De hemelse woonplaats van de reine geesten heeft weliswaar het heilige der heiligen, de verblijfplaats van de godheid achter zich, maar zij is door geen voorhangsel van Gods tegenwoordigheid gescheiden.

"Niet door het bloed van bokken en kalveren", zegt de schrijver, terugziende op de hogepriester van het Oude Verbond die met het bloed van een bok voor de zonden van het volk en met het bloed van een stier voor zijn eigen zonden het heilige der heiligen moet binnengaan. Er werd, weliswaar, elke keer slechts één bok en slechts één stier geslacht, maar elk jaar moest die slachting herhaald worden en in de loop der jaren waren de offeranden voor de hogepriester en voor het volk reeds vele geworden. Daar tegenover staat dat Christus eenmaal het heilige der heiligen is binnengegaan en wel met Zijn eigen bloed.

Daarheen, waar Hij van eeuwigheid was als Gods Zoon (Joh. 1: 1v. ; 17: 5) ging Christus als Mensenzoon bij Zijn hemelvaart (Joh. 17: 11 Mark. 16: 19) door middel van "Zijn eigen bloed, " hoe moeten wij ons dit voorstellen? Toen Hij aan het kruis Zijn bloed vergoot, heeft Hij niet al het bloed vergoten dat in Hem was, maar slechts zoveel als tot Zijn dood, tot Zijn sterven nodig was. Dit vergoten bloed drinkt de aarde, die met Gods vloek beladen was (Gen. 3: 17) en voor haar is het een heilig zaad, dat zij verbergt en dat haar in staat stelt eens opnieuw verlevendigd en verheerlijkt te worden. Ook hij die het lichaam en het bloed van Christus ontvangen heeft, heeft een tegengif tegen de dood, een zaadkorrel van de opstanding in zich. Het bloed daarentegen dat bij de dood van de Heere achterbleef en dat de verzoenende kracht van het bloed dat Hij vergoten heeft en dat nauw met Hem verbonden is met Zich droeg, dat bloed voert Hij in Zijn weer opgestaan en verheerlijkt lichaam met Zich tot het heilige der heiligen in de hemel.

Als hogepriesterlijk Middelaar voor de zondige mensheid was ook voor Hem de toegang tot de heilige majesteit van God nog gesloten, zolang Hij de offerdood nog niet had ondergaan; want als zodanig had Hij toch de zaak van de mensheid tot Zijn eigen gemaakt; wat dus naar de onveranderlijke verordeningen van de goddelijke heiligheid en gerechtigheid voor hen gold, moest ook voor Hem gelden. Hij moest de straf van de zonde, de dood, vrijwillig op Zich nemen, voor Hij als Middelaar voor God verschijnen en om genade en vergeving voor hen bidden kon. Nu Hij echter de dood ondergaan heeft en zo door Zijn eigen bloed het hemelse heiligdom binnenging, heeft Hij "een eeuwige verlossing teweeggebracht"; aan de verordeningen van de heiligheid en gerechtigheid is voldaan, ook nu zij toch voor de door Christus vrijgekochte zondaars niet meer aangewend hoeven te worden.

Een eeuwige verlossing van zonde, satan, de wet en de dood, waaronder Zijn volk in slavernij was; en deze verlossing heeft Christus teweeggebracht door een losprijs daarvoor te betalen, die niet bestond in vergankelijke dingen, zoals zilver en goud, maar in Zijn dierbaar bloed. In de grondtekst staat "een eeuwige verlossing gevonden hebbend"; hier schijnt een toespeling te worden gemaakt op Job 33: 24 Deze verlossing werd reeds lang gezocht door de heiligen van het Oude Testament, die deze zaligheid wensten, verwachtten en reikhalzend tegemoet zagen; zij is een zeer dierbaar ding en moeilijk te vinden: zij kan nergens verkregen worden dan alleen in Christus en wanneer zij in Hem gevonden is, is zij reden tot grote blijdschap voor ontwaakte zondaren; God vond ze in Christus en vond Hem een allergeschiktst persoon om haar teweeg te brengen en Christus heeft ze gevonden door de oorzaak daarvan te zijn. Deze wordt genoemd een eeuwige verlossing, omdat zij zich uitstrekt tot de heiligen in alle eeuwen, zowel in voorgaande als in de toekomende tijd: omdat zij een eeuwig leven en eeuwige zaligheid insluit en omdat zij die daar deel aan hebben, nooit zullen vergaan, maar gezaligd zullen worden met een eeuwige zaligheid; en zij wordt zo genoemd in tegenstelling tot de vleselijke verzoeningen van de hogepriesters en in onderscheiding van tijdelijke verlossingen, bevrijdingen en zaligingen. Opmerkelijk is de uitbreiding van Jonathan en Uzziël over Gen. 49: 18 Jakob zei, toen hij Gideon, de zoon van Joas en Simson, de zoon van Manoah zag, die verlossers zouden zijn: ik wacht niet op de verlossing van Gideon, noch zie

ik uit naar de verlossing van Simson, want hun verlossing is een tijdelijke verlossing, maar op Uw verlossing wacht ik en naar deze zie ik uit, o Heere, want Uw verlossing is purkan olamin, een eeuwige verlossing.

14. Ja, hoeveel te meer zal a) het bloed van Christus,
b) die door de eeuwige Geest, die Hem vervulde en die Zijn daad maakte tot een vrijwillige gehoorzaamheid aan God en tot opofferende liefde voor Zijn broeders, Zichzelf (hoofdstuk 7: 27) aan God als een smetteloos offer gebracht heeft, zoals het bij een volmaakt offer nodig is (Lev. 1: 3; 4: 3v. ; 22: 19 en daardoor de reiniging van onze zonden teweeggebracht heeft (hoofdst. 1: 3), wanneer wij nu met hetzelfde bloed in ons hart gereinigd worden (hoofdst. 10: 22), uw geweten reinigen van dode werken. En in zulke werken, die niet voortkomen uit, noch vervuld zijn van het leven in God, c) hebben wij tot hiertoe geleefd (hoofdstuk 6: 1). Maar dat bloed zal ertoe leiden om de levende God te dienen, in levende, waarlijk goede werken (hoofdst. 10: 24; 13: 21).

a) 1 Joh. 1: 7 Openb. 1: 5 b) Gal. 1: 4 Efeze. 5: 2 Tit. 2: 14 c) Luk. 1: 74 Rom. 6: 13 Gal. 2: 20; 1 Petrus 4: 2

Een "eeuwige verlossing" heeft onze Hogepriester teweeggebracht. Dit woord is vroeger alleen als een bewering voorgesteld; thans echter wordt het bewijs daarvoor geleverd en tegelijk gezegd waarin die verlossing bestaat, namelijk in de reiniging van ons geweten van de zondenlast en in de versterking van onze zedelijke kracht. Het bewijs wordt echter, te oordelen naar de algemene wijze van behandeling in deze brief, genomen uit een vergelijking met de reinigingsmaatregelen in het Oude Testament en de aanvoering van het bewijs heeft plaats in de vorm van een gevolgtrekking a minori ad majus (van het mindere tot het meerdere). Gods volk uit het Oude Testament had een dubbele reiniging nodig, daar het zich voor God verontreinigd had of doordat het zelf in de zonde behagen had of doordat het iemand had aangeraakt die aan de dood, de straf van zonde, ten prooi was geworden. Voor de ene soort van verontreinigingen werd op de jaarlijkse grote Verzoendag een reinigingsoffer gebracht voor de hele gemeente; voor de andere soort was de besprenging met water, gemengd met de as van een rode koe, vereist (en wordt, wijzend op de hele offerdienst van Mozes, waarvan de beide uiteinden worden voorgesteld in het offer van de hogepriester op de grote Verzoendag en in de offering van de rode koe, die door de zoon en vermoedelijke opvolger van de hogepriester moest worden gedaan, samengevat). Deze reinigingsmiddelen van het Oude Verbond brachten geen reiniging van het hart van de zonden, noch een bevrijding van de straf van de zonde, van de dood, teweeg, maar "heiligden slechts de onreinen tot de reinheid van het vlees". De reiniging die zij bewerkte, bestond in niets anders dan daarin, dat hetgeen de leden van het volk van God van de gemeenschap met God buitensloot, hun door een symbolische handeling werd ontnomen, zodat daardoor de uiterlijke gemeenschap met God weer tot stand kwam. Slechts zo’n uiterlijke reiniging, die, daar het lichaam onze uiterlijke gedaante vormt en ons uiterlijk verkeer mogelijk maakt, daarom ook slechts door uiterlijke heilige gebruiken aan het lichaam geschiedt, was de uitwerking van deze reiniging. Men moet echter deze werking niet gering achten: het is reeds iets zeer groots, wanneer voor de mens die voor God gezondigd of zich verontreinigd heeft, de uiterlijke toegang tot God en Zijn heiligdommen weer geopend is en hem tenminste de uiterlijke gemeenschap met zijn God weer plechtig en stellig beloofd wordt. Dit heil wordt des te groter, omdat in de offerdienst van Mozes geen inzettingen zijn die de mens, om zijn hart tot rust te brengen, zelf heeft opgericht, maar omdat deze heilige ceremoniën, die de uiterlijke gemeenschap met God herstellen, allemaal verordeningen van God zelf zijn. Dezelfde zichtbare tekenen en onderpanden van de genade van zijn God worden dus de mens

aangeboden; maar wat zijn deze reinigingsmiddelen van het Oude Verbond, vergeleken bij de reinigingsmiddelen van het Nieuwe? Wanneer die reinigingsmiddelen reeds zo'n uitwerking gehad hebben, wat een uitwerking zal dan het bloed van Christus niet hebben! Zoveel hoger als het bloed van Christus staat in de ogen van God boven het bloed van de stieren en bokken, zoveel groter moet de uitwerking van het bloed van Christus zijn.

Met de woorden "die door de eeuwige Geest Zichzelf aan God als een smetteloos offer gebracht heeft", treedt Christus als offer op in tegenstelling tot de offeranden van het Oude Testament, zoals in het bijzonder het woord "smetteloos" boven alle twijfel verheft; wij moeten dus denken aan Zijn zelfopoffering aan het kruis, aan het offer op Golgotha ("Heb 5: 8. Door de kracht van de Heilige Geest heeft Christus daar Zichzelf geofferd: voor het dier is de offerdood een werk van dwang, het gedraagt zich bij het werk van de offering slechts lijdelijk, zonder bewustzijn; de zelfopoffering van Christus daarentegen geschiedt in de kracht van de Heilige Geest, is dus een geheel vrije daad van de gehoorzaamheid en van de liefde, met het volle bewustzijn gedaan; de Heilige Geest is het, die deze daad bezielt. Daarom is zij niet een voorafschaduwing, maar werkelijk een verzoening, die voor God voldoende is; zij is de overgave van een geheel rein, onschuldig leven, maar ook een oneindig leven dat door de Heilige Geest voortleeft (hoofdst. 7: 16) en dus een werk van oneindige intensiteit, dat de zaligheid bewerkt heeft niet alleen van enkelen, maar van de hele mensheid. De schrijver houdt hun de jaarlijkse zoenoffers voor het gehele volk en de as van de rode koe, die niet voor enkelen, maar voor de behoefte van alle leden van de gemeente bestemd was, voor ogen; hij heeft dus blijkbaar de algemeenheid van hun zaligheid op het oog. De reiniging van het geweten van dode werken tot de dienst van de levende God is dus de uitwerking, die men van dit heilig bloed van God (Hand. 20: 28) kan verwachten en die zij allen zeker zullen ervaren, die er zich van willen laten bedienen, waartoe de Heere het ook heeft vergoten, toen Hij Zich opofferde om ons met God te verzoenen. Voor de verzoende en gereinigde van het Oude Verbond was de uiterlijke deelname aan de algemene godsdienst en het gemeenteleven weer geoorloofd zonder dat hij een innerlijke verandering, die van het offer en de besprenging uitging, ervaren had. Maar de gereinigde door Christus' bloed is daarentegen door de kracht van Christus' zoenoffer, in de levensgemeenschap met de levende God gebracht en zo niet meer alleen tot de uiterlijke en dode, maar tot de innerlijke en levende dienst van de levende God in staat gesteld.

Velen hebben onder de eeuwige geest verstaan de Godheid in het algemeen of de goddelijke natuur van Christus. Maar omdat de woorden zeer goed te verstaan zijn, verkies ik die laatste uitleg als de beste. Bisschop Fell begrijpt dit wonder op dezelfde wijze en meldt wel degelijk Christus' ontvangenis, roeping, zalving om wonderwerken en Zijn vrijwillig aanbrengen en aannemen van Zijn leven door deze Geest. En ik heb het genoegen te vinden dat de heer Owen zich op dezelfde wijze uitdrukt, wanneer hij meldt dat Christus door deze Geest versterkt werd in het oefenen van dat wonderbare geloof en die onderwerping, liefde en ijver, die Hij in Zijn stervende ogenblikken vertoonde.

Met het bloed dat het geweten reinigt, wordt het bloed van de besprenging bedoeld, waarmee de Hogepriester van de toekomende goederen het hemelse heiligdom binnentrad (vs. 11; 12: 24). Evenals de verhandeling over het besprengd worden van het hart in hoofdst. 10: 22 voorafgegaan wordt door de verhandeling over de offerande (hoofdst. 10: 14, 18), zo wordt hier ook de reiniging van het geweten door het bloed voorafgegaan door het woord: "die Zichzelf aan God opgeofferd heeft. " Het Zichzelf opofferen van Christus is Zijn hogepriesterlijk werk op aarde, maar de besprenging met Zijn bloed, die Hij ons ten deel laat

vallen, is Zijn hogepriesterlijk werk in de hemel; zij heeft ten gevolge de reiniging van het geweten en met haar gaat hand aan hand de vernieuwing van het leven.

Het was bij de reinigingsmiddelen van het Oude Verbond niet genoeg dat het bloed van de stieren en bokken in het heiligdom gebracht werd, maar de besprenging van de as van de jonge koe moest in het bijzonder bij enkelen gebruikt en toegedeeld worden. Daaruit zou men moeten concluderen dat ook in het Nieuwe Testament het bloed van Jezus Christus, de Zoon van God, aan de gelovige zondaars op een bijzondere wijze toegedeeld wordt. En dat geschiedt dan ook inderdaad in de beide sacramenten: als bewijs voor het feit dat in de doop een besprenging met het bloed van Christus plaats heeft, spreekt het woord in hoofdst. 10: 22, waar "onze harten gereinigd van het kwaad geweten" met "het lichaam gewassen met rein water", samengevoegd is. Zoals echter in het eerste sacrament, in de heilige doop, het begin ligt van de gave van het bloed van Christus, zo is het heilig avondmaal de voortzetting ervan. Werkelijk, hier opent zich voor ons een hemel op aarde, de aarde wordt tot een voorhof van het eeuwige heiligdom. Wat daarboven geschiedt, wordt hier beneden ondervonden en van de bediening van het eeuwige hogepriesterschap ontvangen wij bij het naderen tot het sacrament in het heiligdom de hemelse boodschap. Daar is het ons alsof de tempel van de eeuwigheid zich tot dit tijdelijke leven uitstrekte, alsof de viering van het sacrament zelf tot het hemelse heiligdom behoorde, alsof slechts een dunne scheidsmuur ons scheidde van de verheven plaats, waar Christus, de Alomtegenwoordige, Zijn eeuwig, hogepriesterlijk ambt bekleedt.

15. En omdat Hij, zoals in vs. 12 gezegd is, niet door het bloed van stieren en bokken, maar door Zijn eigen bloed eenmaal het heiligdom binnengegaan is, is Hij, om hier weer in de in hoofdst. 8: 6v. voorgestelde gedachtereeks te treden, de Middelaar van het Nieuwe Testament, dat naar Gods eigen Woord, dat daar aangehaald wordt, in de plaats van het Oude moest treden. Hij is dat a) opdat door de door Hem als Middelaar ondergane dood er een middel zou zijn tot verzoening van de overtredingen, die door het verbondsvolk onder het eerste testament zijn begaan, door de voorafschaduwende middelen van de verzoening echter niet werkelijk verzoend, maar slechts aan Gods geduld overgeleverd waren (Hand. 13: : 38v. Rom. 3: 25); om die reden kon ook onder dit testament de vervulling van de belofte niet plaatshebben. Hij heeft die dood namelijk geleden, opdat degenen die geroepen zijn, die de kring van de geroepenen vormen, d. i. de leden van het oudtestamentische verbondsvolk (Luk. 14: 17), de belofte van de eeuwige erfenis, de inbezitneming van de hemelse goederen (vs. 11) ontvangen zouden, opdat zo het verbond van God met het uitverkoren volk tot volmaking zou komen (Rom. 15: 8v.).

a) Rom. 5: 6; 1 Petrus 3: 18

Het gedeelte dat nu volgt, gaat terug op hoofdst. 8, waar in het algemeen wordt uitgesproken dat God beloofd heeft een nieuw verbond te stichten en dat door het nieuwe het oude moest worden vernietigd. In hoofdstuk 9 spreekt de schrijver nader over het Oude Verbond, erkent zijn waarde, maar toont ook aan dat zowel het heiligdom van dat verbond als de dienst die daarin gehouden werd, slechts heen wees naar een toekomstig en volmaakt heiligdom. Tegelijk bewijst hij ook dat het laatste met Christus’ verschijning nu voorhanden is; dan toont hij verder nog aan hoe de dood, die door Christus als priester ondergaan is, nu ook het Nieuwe Verbond tot stand brengt.

De schrijver heeft bij die verklaring allereerst Israël op het oog, want de heidenen waren toch buiten het verbond met God en vreemd aan het verbond van de belofte (Ef. 2: 12). Israël had dus de eerste roeping om van een gemeente van het Oude Verbond een gemeente van het

Nieuwe te worden. Dezelfde Christus nu, die hij eerder als het tegenbeeld van Aäron heeft voorgesteld, stelt hij hier voor als het tegenbeeld van Mozes, noemt Hem de Middelaar van het Nieuwe Verbond; dan denkt hij ook bij het woord dat hij voor Testament gebruikt, niet wat wij, maar wat de Grieken daarbij denken; want in het Griekse woord liggen de begrippen van wederzijdse beschikking (verbond) en van uiterste wil (testament) ("Jer 31: 34" en "2Co 3: 6. Dadelijk vanaf het begin staat hem het Nieuwe Verbond voor de geest, als gegrond op de belofte van een erfenis, dus een beschikking zowel van een verbond als van een erfenis. Christus is dus als de Middelaar aan de zijde van de mensen degene, in wie het erfgoed gelegen is om dit aan de mensen over te geven en aan de zijde van God degene, die voor de mensen teweeg moet brengen wat voor hen de voorwaarde is om in het werkelijk bezit van dat erfgoed te komen. Het overgaan van de erfenis tot eigendom van de geroepene was echter niet mogelijk, zonder dat vooraf een sterven plaats had, dat de geroepene door verzoening van de onder het eerste verbond opgehoopte overtredingen bekwaam maakte de erfenis te aanvaarden en die erfenis zelf vrijmaakte, zodat zij in bezit kon worden genomen.

Zij, die tot de eeuwige erfenis geroepen waren (de kinderen van Abraham) waren gevangen gemaakt om de overtredingen die zij in de tijd van het eerste verbond begaan hadden. Deze overtredingen hadden krachtens het verbond door God met Israël gesloten, recht en macht om het volk de vervulling van die belofte te doen verliezen; het Nieuwe Verbond kon dus niet in de plaats van het Oude treden en de geroepenen tot de eeuwige erfenis konden de belofte niet deelachtig worden, voordat zij van deze overtredingen vrijgekocht waren. Terwijl nu echter Hij aan wie God volmacht gegeven heeft om de geroepenen tot de erfenis de belofte deelachtig te doen worden, de dood onderging, zo is aan die overtredingen recht gedaan. Niets staat de vervulling van de belofte meer in de weg en het Nieuwe Verbond kan in de plaats van het Oude treden.

Volgens hetgeen in Gal. 4: 6 opgemerkt wordt, hebben de heidenen het recht zich te achten als mede behorend tot de gemeente van het Oude Testament en komt de inlijving van die gemeente bij het Nieuwe Verbond ook hun ten goede.

16. "Toen de dood daar tussen gekomen is, " zo luidt het in het vorige vers; zo zullen zij de erfenis verkrijgen, want waar een testament voorhanden is, dat werkelijk nagekomen zal worden, daar is het noodzaak dat eerst de dood van de testamentmaker, de dood van hem die de erfenis nalaat, tussenkomt.

17. Want een testament wordt pas van kracht, zodat de erfenis aanvaard kan worden, door de dood van de erflater, omdat het nog geen kracht heeft om volgens het recht geldig te worden; het rust veeleer wanneer de testamentmaker leeft (Vgl. Joh. 16: 7). a)

a) Gal. 3: 16

Eigenlijk is hij die het testament maakt, de oprichter van het testament, God; maar daar God de erfenis, die voor de mensen bestemd was, aan Christus overgegeven heeft, om die als Middelaar aan de mensen te brengen, zodat deze slechts erfgenamen van God kunnen worden, wanneer zij mede-erfgenamen van Christus worden (Rom. 8: 17), is het Christus, die aan de avond vóór Zijn dood van Zichzelf zegt (Luk. 22: 29v.): "en Ik beschik u het koninkrijk, zoals Mijn Vader dat Mij beschikt heeft, opdat gij eet en drinkt aan Mijn tafel in Mijn koninkrijk. " In Zijn hand is de eeuwige erfenis, die daar "koninkrijk" genoemd wordt, gelegd; Hij is dus de testamentmaker die sterven moet, opdat voor ons het in bezit nemen van het genadegoed

mogelijk zou worden, waarvan toch de gedachte verwijderd moet blijven dat Hij door Zijn sterven zou verliezen wat op ons overgaat.

Wanneer God aan Abraham de belofte geeft: "in uw zaad zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden, " dan is zeker het woord "zaad" een collectief woord, d. i. een woord dat, hoewel het in het enkelvoud staat, toch de hele menigte van alle mensen van hetzelfde geslacht, al de nakomelingen van Abraham, insluit. Toch doelt het woord, zoals de Schrift uitdrukkelijk zegt (Gal. 3: 16) naar de bedoeling van God, op één uit het zaad van Abraham, op één enkele van zijn nakomelingen. Op één, die bij voorkeur Abrahams zoon genoemd wordt, die daar zijn zal tot een zegen voor alle geslachten van de aarde. Evenzo is het als God in het paradijs zegt (Gen. 3: 15), als Hij de slang verdoemt en het menselijk geslacht, heil en verlossing belooft: "Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, tussen uw zaad en tussen haar zaad; dat zal u de kop vermorzelen. " Ook daar sluit het woord "zaad" de hele nakomelingschap van de vrouw in, als gij als een huisgezin van kinderen van God, tegenover een huisgezin van kinderen van de wereld, de heilige door God bevolen strijd tegen de slang zullen voeren en volhouden. Toch heeft God slechts het oog op één vrouwenzaad, op één zoon van de moeder van alle levenden, op één, die bij voorkeur de Mensenzoon genoemd wordt, die zowel de zonde als de slang overwinnen zou door Zijn verhoging aan het kruis. Deze één zoon van Abraham en Zoon van de mensen, zoals Hij Zichzelf noemt, is nu ook aangesteld tot een erfgenaam over alles (hoofdst. 1: 2). Hij is degene onder wiens voeten God alle dingen onderworpen heeft (hoofdst. 2: 8). Alle andere mensen konden slechts door Hem de eeuwige erfenis verkrijgen, slechts dan wanneer Hij hun als Zijn broeders het recht verleende om mede erfgenamen te zijn. Dit geeft aan de Zijnen de hoop om tot het bezit te komen van hetgeen Hij Zich verworven heeft, wat Zijn eigendom is, als een testament nagelaten. Hij heeft hun het Zijne vermaakt; maar Zijn testament moest eerst vast worden en kracht en geldigheid verkrijgen door Zijn dood, zodat Zijn erfenis aanvaard kan worden door hen die in het testament staan. Toch kon Hij hen, die Hij als broeders aangenomen had, niet zo, zonder meer, het recht verlenen om mede erfgenamen te zijn van de eeuwige, onbevlekte, hemelse erfenis; eerst moest Hij de zondaren verzoenen, de onreinen reinigen, voor de overtreders van de wet aan de wet voldoen, opdat zij rechtmatig bevrijd zouden woorden van de vloek en de verdoemenis van de wet; en ook dat kon niet geschieden zonder Zijn dood, waarmee Hij de reiniging van onze zonden door Zichzelf teweeggebracht heeft (hoofdst. 1: 3). Om nu aan zijn lezers nog eens van deze zijde de betekenis van de dood van Christus onder de aandacht te brengen en om hun te leren dat zij, als de geroepen erfgenamen, niet in het werkelijke bezit van de beloofde eeuwige erfenis konden komen, tenzij zij eerst verzoend, gereinigd en geheiligd werden, wijst de schrijver vervolgens op het feit dat ook het Oude Verbond niet zonder bloed gesticht is.

18. In vs. 15 stond verder "tot verzoening van de overtredingen die onder het eerste testament waren. " Om die reden, omdat het nodig was dat er een verlossing van vroegere zonden en overtredingen door het offerbloed vooraf ging om te komen tot het verbond met God, is ook het eerste testament, dat meestal verbond genoemd wordt (Jer. 31: 31v.), niet zonder bloed ingewijd, zoals wij in Exod. 24: 4-8 gezien hebben.

19. Want nadat al de geboden naar de wet van Mozes voor heel het volk uitgesproken waren, al die geboden in het bijzonder, daar toch de wet een samenvoegsel van verschillende geboden was die aan het volk voorgelegd werden, waarbij hun de verplichting werd opgelegd om ze te houden, nam hij het bloed van de kalveren en bokken, dat hij van de dank- en brandoffers genomen had. Daarvan sprengde hij de ene helft op het altaar, met water vermengd en zich nu bedienend van een sprengkwast (Lev. 14: 6)van purperen wol en hysop,

besprengde hij met de andere helft zowel het boek zelf, hetgeen de zo-even meegedeelde geboden als grondslagen van het verbond bevatte, als heel het volk, dat in het verbond met God ingelijfd zou worden en daarvoor een reiniging van vroegere zonden nodig had.

Bij Mozes wordt geen melding gemaakt van zijn besprenging van het boek. En ook kan het verband van de woorden hier heel goed dit zijn (zoals Grotius heeft opgemerkt): nam hij het bloed van de kalveren en bokken met water en purperen wol en hysop en het boek zelf en besprengde heel het volk. Hij hield het boek van het Verbond in zijn hand; en wanneer hij al de geboden tot het volk had uitgesproken, besprengde hij het altaar aan de ene kant en heel het volk aan de andere kant, met bloed. Het is niet onwaarschijnlijk dat hij op dezelfde wijze het boek zelf besprengde. De plechtigheid was nadrukkelijk en veelbetekenend; zij hield in dat de overeenkomende partijen in dat verbond verplicht werden tot een stipte nakoming van hetgeen dat verbond hun oplegde. Het bloed werd gehouden voor het leven van alle dieren zowel als van de mensen; en deze plechtigheid werd geacht in te sluiten dat de personen, die een op deze manier aangegaan verbond schonden, bereid waren om hun bloed te laten vergieten, zoals het bloed van het dier, dat voor hen stond, vergoten werd. Het altaar werd besprengd van Gods zijde, die zich dus vernederde om naar de manier van de mensen te handelen; het volk werd besprengd ten teken van hun gezindheid om het verbond te houden en tot erkentenis van hun bereidheid dat hun bloed vergoten werd, indien zij het verbraken. En het boek zelf werd mogelijk besprengd, ten teken en bewijs dat dit het verbond zelf bevatte, waarin de overeenkomende partijen op zo’n plechtige wijze bewilligd hadden.

20. Hij deed dat, zeggende, terwijl hij op die wijze het bloed voor de kinderen van Israël gebruikte: a) "Dit is het bloed van het testament (vgl. Luk. 22: 20), dat (het woord testament wordt hier in de betekenis van verbond gebruikt), God aan u heeft geboden en dat gij voortaan verplicht zijt te houden (Joz. 23: 16).

a) Exod. 24: 8 Matth. 26: 28

21. En hij besprengde evenzo ook de tabernakel en al de vaten voor de eredienst, als later de tabernakel met zijn gereedschappen opgericht en voor de eredienst gewijd moest worden, met het bloed (Exod. 40: 9 Lev. 8: 10).

22. En, zoals hier met de tabernakel en met de vaten voor de eredienst geschiedde, zo is het ook in het verdere godsdienstig leven van Israël. Bijna alle dingen wordendoor het bloed gereinigd naar de wet, terwijl alleen bij kleinere verontreinigingen het gebruik van water alleen voldoende is (Lev. 15: 5); en wat de eigenlijk zedelijke reiniging van personen (vs. 19), in onderscheiding van de uiterlijke reiniging van zaken aangaat (vs. 21), zo geldt daar, zoals de Joodse leraars dit zelf erkennen, de grondstelling: "zonder bloedstorting door het doen van slachtoffersgeschiedt volgens het woord in Lev. 17: 11 geen vergeving van de zonden, in zoverre deze in het Oude Testament kon plaatshebben. "

De schrijver wil niet zeggen dat vermits er bij de stichting van het Oude Verbond bloed vloeide, dit ook in de eigenlijke zin een testament was, zoals het Nieuwe is. Integendeel, omdat de offers van dieren slechts afbeeldingen van het eigenlijke offer waren: omdat de stichter van het verbond, de testamentmaker niet zelf stierf kon ook het Oude Verbond geen eigenlijk testament zijn. Het was slechts uiterlijk, symbolisch. Het algemene denkbeeld "zonder bloedvergieten geen vergeving, " zonder voldoening geen schulddelging, zonder algehele zelfverzaking en zonder overgave tot in de dood geen verzoening en geen hemels erfdeel, dit denkbeeld werd symbolisch voorgesteld door het dierlijk offer. Maar omdat het de

zonde niet kon wegnemen, was het Oude Testament ook slechts in afbeeldende zin een Testament, in zoverre het dierlijk offer geen voldoening schenken kon en door zijn onvolkomenheid zelf op het eens te wachten enig volkomen offer heen wees.

Daar volgens de wet van de heilige gebruiken en symbolische handelingen van het Oude Verbond bijna alles met bloed gereinigd werd en zonder bloedstorting geen vergeving geschiedde, stelde die wet aan de Israëlieten overal de noodzaak en het oneindige belang van het offer voor ogen tot verzoening en tot besprenging, tot vergeving van de zonde, die een schuld is en tot reiniging van de zonde, die een verderf en een verontreiniging is. Bij deze symbolische profetische eredienst van het Oude Testament was de dood van het offer iets van zeer veel betekenis en het bloed van dat offer werd, als zo belangrijk en vol diepe betekenis, naar boven opgeheven en nauwkeurig onder de aandacht gebracht. Zo leerde en predikte, profeteerde en evangeliseerde de wet van het heiligdom overal de heilige dienst van het priesterdom van Christus en betuigde dat Christus slechts de Christus kon zijn door Zijn dood en door Zijn vergoten bloed. Alles wat Hij nu, nadat Hij werkelijk verschenen is, geworden is: Vervuller van de wet, Verzoener van de wereld, Gever van het eeuwige leven en van de eeuwige erfenis, Hogepriester van het hemelse heiligdom, Koning van het rijk van God, dat is Hij dan inderdaad door de betekenis van Zijn dood; en alles wat wij door Hem worden en verkrijgen, wordt ons nu, indien wij deel hebben gekregen aan Zijn vergoten bloed, tot verzoening en tot reiniging.

Men moet Christus niet als priester en offer beschouwen, als zich schikkend naar Joodse voorstellingen en spreekwijzen van de rabbijnen; veeleer moet men de Levitische offers opvatten vanuit het gezichtspunt van een type van een offer, dat in het eeuwig raadsbesluit van God besloten is en daar door Christus vrijwillig overgenomen is.

Dit is de stem van de onveranderlijke waarheid: bij alle Joodse plechtigheden werden de zonden alleen door bloedstorting weggenomen. In geen geval en door geen ander middel dan door verzoening kunnen de zonden worden kwijtgescholden. Het is dus duidelijk dat er buiten Christus voor mij geen hoop is; want er is geen andere bloedstorting die ook slechts een gedachte aan verzoening van de zonde waardig is. Geloof ik dan in Hem? Is mijn ziel echt besprengd met het bloed van Zijn verzoening? Alle mensen hebben dezelfde behoefte aan Hem. Al zijn wij ook nog zo braaf, zo edelmoedig, beminnelijk, of vaderlandslievend, op deze regel wordt nooit een uitzondering gemaakt. De zonde wijkt voor niets minder dan het bloed van Hem, die God voorgesteld heeft tot een verzoening. Wat een zaligheid, dat daar de enige weg tot vergeving is! Waarom zouden wij een andere zoeken? Zij die slechts vormelijk godsdienstig zijn, kunnen niet begrijpen hoe wij zo verheugd kunnen wezen dat al onze zonden om Christus' wil ons vergeven zijn. Hun werken en gebeden en godsdienstplechtigheden geven hun een zeer arme troost en zij hebben werkelijk wel reden om onrustig te zijn, daar zij op de ene grote zaligheid geen acht geven en vergeving trachten te verkrijgen zonder bloed. O mijn ziel, zit neer en zie de rechtvaardigheid van God, die verplicht is om de zonde te straffen; zie die straf gelegd op uw Heer Jezus, zink neer in ootmoedige vreugde en kus de dierbare voeten van Hem, wiens bloed verzoening voor u heeft teweeggebracht. Wanneer het geweten wakker is, neemt men tevergeefs voor vertroosting de toevlucht tot bevindingen en kentekenen; dat is een gewoonte die wij hebben aangeleerd in het Egypte van onze vroegere slavernij van de wet. Het enige geneesmiddel voor een schuldig geweten is een blik op het lijden van de Heere Jezus aan het kruis. "Zijn ziel is in het bloed, " zegt de Levitische wet en laat ons verzekerd zijn dat dit het leven van het geloof, van de blijdschap en van elke andere heerlijke genade is.

O hoe zalig voor ‘t gemoed; ‘t Vloeien van mijns Heilands bloed: En te weten heerlijk lot! ‘k Ben door Hem verzoend met God.

23. Zo was het dan noodzaak, zoals blijkt uit de zaak die in vs. 21 gemeld wordt en die toch op een goddelijke verordening berustte en niet op menselijke instellingen, dat wel de voorbeeldingen van de dingen diein de hemelen zijn (juister uitgedrukt "afbeeldingen, " waaronder wij in hoofdst. 8: 5 de tabernakel met zijn beide gedeeltes, het heilige en het heilige der heiligen met hun gereedschappen verstonden), hiermee, met het bloed van verschillende offers van dieren (Lev. 8: 14) gereinigd werden, maar de hemelse dingen zelf, dingen die voor de aardse de oorspronkelijke beelden zijn en waarop reeds in vs. 11 en 12 gewezen werd, met betere offeranden dan deze offers van dieren.

Vreemd zou het kunnen voorkomen dat van de hemelse dingen gezegd wordt dat zij reiniging nodig hadden. Men moet er hier opletten dat de hemel zelf niet genoemd wordt, maar veeleer de dingen die een hemels karakter dragen onder de mensen en die bestemd zijn om aan de mensen die hemel te verschaffen. Daarom ontving ook de tabernakel in Israël het bloed van de verzoening niet voordat de priesters er hun dienst in begonnen. Onder de hemelse dingen verstaan wij dus de hele inrichting van het Nieuwe Verbond voor zover die hemels is, de gemeente gezien, niet in haar onvolmaaktheid en in haar strijd, maar in haar voleinding. Die gemeente is dan niet alleen zichtbaar, maar ook levend in een zichtbare wereld die met haar behoeften en haar heilig karakter volkomen overeenstemt, namelijk in de hemel. Welnu, die hemel, niet als woonplaats van God, maar als woonplaats van de gemeente, dus de hele hemelse inrichting van de gemeente, het hemelse organisme, als ik het zo mag uitdrukken, van haar leven, zowel voor zover het tot de sfeer van de zichtbaarheid behoort als tot de onzichtbare dingen van de Geest: de gemeente, in één woord, als hemelse maatschappij, heeft, om te bestaan, reiniging nodig, kan niet anders ontstaan dan door middel van reiniging. Door reiniging alleen wordt zij gemeente, omdat de uitgangen van de gemeente onrein zijn, de gemeente was in haar oorsprong wereld. Daarom zegt de apostel Paulus van de gemeente dat Christus haar heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven, opdat Hij haar heiligen zou, na haar gereinigd te hebben met het bad van het water door het woord, opdat Hij haar Zichzelf heerlijk zou voorstellen, een gemeente die vlek noch rimpel heeft, noch iets dergelijks, maar dat zij heilig zou zijn en onberispelijk (Efez. 5: 25-26). Een dergelijke gedachte wordt hier ook uitgesproken in de vorm van een tegenstelling met de reiniging van de tabernakel en dientengevolge in uitdrukkingen aan die tegenstelling ontleend.

24. En deze noodzakelijkheid heeft nu door een ander geschiedkundig feit, dat bij ons christenen algemeen bekend is en waaraan algemeen geloof gehecht wordt, haar bevestiging zowel als haar vervulling gevonden. Want Christus is niet, zoals de Joodse hogepriester op de grote Verzoendag, binnengegaan in het heiligdom dat met handen gemaakt is, in het heilige der heiligen van de tempel (hoofdst. 8: 2), dat nog niet het werkelijke heiligdom zelf is, maar slechts een tegenbeeld van het ware, van het werkelijke heilige der heiligen, maar Hij is zoals in vs. 12 gezegd is, de hemel zelf door Zijn eigen bloed binnengegaan om nu werkelijk en letterlijk, niet meer op symbolische wijze zoals met de Joodse hogepriester het geval was (Hand. 7: 48), te verschijnen voor het aangezicht van God voor ons, nadat hij de reiniging van onze zonden door Zichzelf teweeggebracht had (hoofdst. 1: 3).

Hoe men moet opvatten wat de schrijver zegt, dat wanneer Christus als onze Middelaar voor God zou verschijnen er een reiniging van het hemelse heiligdom door Zijn zelfopoffering nodig was, wordt ons het duidelijkste uit de tekst in Lev. 16: 16, 19, waar staat dat door het bloed van het zoenoffer het heiligdom van de onreinheid en de zonden van de kinderen van

Israël gereinigd werd. De grond voor deze voorstelling is dus dat de zonden van het volk het heiligdom, dat zich midden in hun onreinheden bevindt, bevlekken. Dit heiligdom wordt gereinigd doordat deze vlekken door het verzoenende offerbloed bedekt worden, zodat het oog van God ze niet meer ziet, maar in de plaats daarvan het bloed, dat teken van het feit dat er een leven in de dood gegeven is tot verzoening van de zonden en dat God die zonden daarom niet meer hoeft te straffen. Zo wordt hier ook aan de zonden gedacht als aan vlekken die aan de troon van God en aan het hemelse heiligdom kleven. Maar God heeft in Zijn genade het besluit genomen dat de mensen, die toch met zonde bevlekt zijn, Zijn heilige, hemelse woning binnengaan, het hemelse heiligdom betreden, tot Zijn troon naderen en in het hemelse heiligdom hun eeuwige woonplaats zouden vinden. Zo is ook het hele hemelse heiligdom, zolang er nog geen verzoening voor de zonden geschied is, even bevlekt als de symbolische woning van God, die de heilige God in Zijn liefderijk raadsbesluit over het volk van Israël in het midden van het volk opgeslagen heeft, hoewel het nog (vóór de verzoening die steeds weer geschiedde) een zondig en onrein volk is. Indien God dit raadsbesluit niet genomen had, zou het hemelse heiligdom niet door de zonden van de mensen bevlekt zijn; het wonderbare genadige raadsbesluit van de Heilige over de zondaren is de reden waarom de zonden de verheven woning van God konden bevlekken. Deze bevlekking zou het straffen van de zonden noodzakelijk en daarom de verwezenlijking van dit liefderijk raadsbesluit onmogelijk maken, wanneer niet door het bloed van Christus de troon van God en het hemelse heiligdom gereinigd werden, daar het deze vlekken bedekt. God ziet nu niet meer de zonden van de mensen, maar het bloed van Christus, dat, zoals het bloed van Abel om wraak riep (hoofdst. 12: 24), ervan getuigt dat er een verzoening van de zonden geschied is, omdat Christus Zijn leven, dat aan de dood overgegeven is, aan God heeft aangeboden. Daarom kan God de Middelaar van de zondige mensheid en in Hem de mensheid zelf in Zijn gemeenschap opnemen, zonder dat Zijn troon en Zijn woning bevlekt wordt, d. i. Zijn heilige Majesteit benadeeld wordt, zonder dat Hij Zijn heilige verhevenheid verliest en in Zijn gerechtigheid gekrenkt wordt, want door de offerdood van Christus is aan Zijn Heilige Majesteit recht geschied en aan de eisen van Zijn heiligheid en gerechtigheid voldaan.

Indien de reiniging van de aardse tabernakel nodig was omdat hij in het midden van een zondig volk stond, dan is die ook nodig voor de hemelse, omdat er een zondig volk in komen zal: want het zijn zondaars die de toekomstige stad, het hemelse Jeruzalem, de stad van de levende God zoeken (hoofdst. 12: 22; 13: 14). De verschijning van de Gezalfde met Zijn bloed in de hemel bewaart dat bloed voor elke verontreiniging door hen die na Hem zullen komen (vgl. Joh. 14: 2v.).

Zolang wij nog in deze wereld leven, behoren ook nog onze gebeden aan haar; zij zouden, wanneer ze tot de troon van God opklimmen, met het vele gebrekkige en zondige dat ze aankleeft, het hemelse heiligdom bevlekken; daarom kunnen ze ook slechts verhoring vinden wanneer ze in Jezus' naam geschieden (Joh. 14: 13; 16: 24vv.).

25. Hij is ook niet op zo'n onvolmaakte wijze dit heiligdom binnengegaan, dat hij het weer zou moeten verlaten, opdat Hij terug zou keren in de wereld om Zichzelf vaker, elk jaar weer, op te offeren om daarna steeds weer opnieuw metZijn bloed het heiligdom binnen te gaan, a) zoals de hogepriester van de Joodse tempel elk jaar het heiligdom, het heilige der heiligen, binnengaat met vreemd bloed, nadat hij weer het voorgeschreven offer op de grote Verzoendag heeft gebracht.

a) Exod. 30: 10 Lev. 16: 2, 34 Hebr. 9: 7

26. Anders, indien het in dit opzicht met Zijn hogepriesterschap net zo stond als met dat van Aäron, had Hij dikwijls de offerdood (hoofdst. 13: 12) moeten lijden vanaf de grondlegging van de wereld, daar alle geslachten vanaf het begin (Luk. 11: 51) door Hem verzoend moesten worden (hoofdst. 2: 9). Maar nu is Hij eenmaal bij de voleinding van de eeuwen (hoofdst. 1: 2; 1 Petrus 1: 20; 1 Kor. 10: 11
de zonde teniet te doen (1
Joh. 3: 5), zodat ze bij onze relatie tot God eens voor altijd niet meer aanwezig is (Rom. 6: 9), door het offer van Hemzelf, in plaats van de offerande van dieren (vs. 25 en 12).

Reeds in vs. 12 heeft de schrijver niet nagelaten nadrukkelijk op te merken dat Christus eens voor altijd het hemelse heilige der heiligen is binnengegaan en dat Hij door deze weg door het verheven karakter dat die weg kenmerkt, een eeuwige verlossing gevonden heeft. Hij spreekt nu nog verder over de verhevenheid van de hogepriesterlijke dienst van Christus en bewijst dat er bij Christus volstrekt niet gedacht kan worden aan herhaalde offerande. Het doel van zijn brief vereiste dit des te meer omdat de lezers juist door hun gehechtheid aan de offerdienst van het Oude Testament, die zij voortdurend meenden nodig te hebben tot verzoening van de zonden, blootgesteld waren aan het gevaar van afval. Er ontbrak hun een duidelijke kennis van de algenoegzaamheid van het offer van Christus; de zich herhalende offeranden op de Grote Verzoendag, die jaarlijks terugkwamen, bevielen hun beter en schenen hun beter geschikt om hun geweten tot rust te brengen en om hen van de toekomstige zaligheid te verzekeren. Evenzo heeft het katholieke zogenaamde misoffer dat aan zo'n gewaande behoefte wil tegemoet komen, soms voor evangelische christenen, die zich op hetzelfde beperkte standpunt bevinden, iets aantrekkelijks dat hen uiteindelijk bijna verleidt om van hun kerk af te vallen.

27. En zoals het de mensen, naar het plan van God, beschikt is eenmaal te sterven en daarmee hun leven voor altijd te beëindigen, en daarna het oordeel, dat over hun toestand aan de andere kant van het graf beslist;

Het is de mens beschikt te sterven. Onder dit opschrift wordt deel bij deel aan de geschiedenis van het mensdom toegevoegd. Het is een spreuk die niet slechts op de graven, maar ook op wiegen te lezen staat. Niet slechts het bleek, maar ook menig blozend gelaat roept ze ons toe. Wij voelen, wij ondervinden haar waarheid. Alles zal leven zijn, om ons heen en binnen in ons; onze ogen zien niets dan levensvreugde en bloeiende kracht, opeens! daar betrekt een gelaat, daar zinkt een hoofd op de borst, daar wordt een dode uitgedragen! Of wel, wijzelf voelen ons door een onzichtbare hand aangetast; ons hart krimpt samen, onze pols begint te jagen. misschien is het slechts een koorts die voorbijgaat, maar als wij het willen aannemen, ook daarin horen wij het gelui van een klok, waarvan de klepel verkondigt: het is de mens beschikt te sterven. Redelijkerwijs verwacht men dat de gedachte aan hetgeen zo zeker en dus ernstig is en allen treffen zal, ook een zekere invloed zal oefenen op ieders stemming, ieders gedrag en dat, daar het allen beschikt is te sterven, allen ook zullen trachten zich enigszins eigen te maken met het denkbeeld en de werkelijkheid van dat lot. In deze verwachtingen wordt men teleurgesteld. Ziende op het leven en de bedrijvigheid van velen, heeft men het recht uit te roepen aan de ene kant: is er zoveel, aan de andere kant: is er zo weinig nodig om te sterven! Zoveel zorg en onrust en inspanning en verwarring van allerlei hartstocht voor tijdelijk goed en eer? Zo weinig voorbereiding en ernstig nadenken op dat ontzaglijk en onzeker uur? Zich in het leven eigen te maken met de dood, hoe weinigen achten het menselijk. Als het anders was, zouden wij wel zo vaak wenend moeten aanschouwen hoe de ene sterveling de andere, soms tot op het sterfbed toe, met gemoedelijke zorg tracht te behoeden voor de gedachte: het is de mensen, het is u beschikt te sterven? Niemand is er die

niet weet hoeveel lichtzinnigheid de mens in dat leven ten dienste staat, hoeveel zelfbedrog hem vaak tot in het sterven bijblijft, om de punt af te breken van die scherpe pijl van de Heere: gij zijt stof en zult tot stof wederkeren! Niemand is er die niet weet dat een sterflijst van zestig eeuwen en een graf groot als de aarde, hoe gehoorzaam ook om dat slangenwoord te logenstraffen: gij zult de dood niet sterven, toch onvoldoende zijn om het graag bedrogen Adamskind te verbieden naar de herhaling van die leugen te luisteren, alsof zij waarheid bevatte, alsof zij hem bemoedigen en besturen moest. Elk uur kan voor mij het laatste zijn, dit weet men; maar in het onheilig middelpunt van het levenslustig hart van de mens spreekt een stem die uitroept: nog niet! En met dit "nog niet" wordt de ziel heimelijk getroost, met dit "nog niet" wandelt zij verder op de weg van de begeerlijkheden, van de ijdelheden, van de bekommeringen van deze wereld, alsof er geen eind aan was; aan dit "nog niet" houdt hij zich vast. De jaren vermeerderen, de krachten nemen af; reeds wandelt men niet meer alleen tussen graven van voorgeslachten, maar ook van tijdgenoten en jongeren dan men zelf is; alles roept uit: bijna! Maar nog houdt het hart vol met zijn "nog niet" en wordt er in gesterkt door allen die even levenslustig zijn en even stervensschuw; en dit op de stilzwijgende voorwaarde dat men ook anderen niet storen zal in de behagelijke droom, die zij wensen door te dromen. Dan, ziedaar de tijd door God bepaald. Men voelt wat men nog nooit voeld heeft, maar nauwelijks miskennen kan: banden van de dood, zwarte schaduwen, ruisende wateren, zou dit sterven zijn? Men durft het niet te vragen, men durft geen antwoord te verwachten. In een nevel ziet men hen die rondom het ziekbed staan. Bedenkelijke gezichten genoeg, zeker, bij arts en huisgenoot en vriend. Misschien verschijnt onwillekeurig de vraag in het brekend oog: nu al? Dan verhelderen die gezichten, alsof zij nog eenmaal wilden vleien: nog niet! Helaas, nog een enkele dag van verzwijgen en verbergen, nog een enkel uur van bewusteloos lijden, nog een enkel ogenblik van een naamloos gevoel en er wordt niets meer gevraagd. Er hoeft ook niets meer gezegd te worden of verzwegen. Zo gaat het, waar het vlees de weg van het vlees gaat, dwaas in het leven, dwaas in het sterven. Mijn lezer, zal het bij u anders zijn? Hebt gij reeds gevoeld dat een waarheid zo ernstig als deze: et is u beschikt te sterven, recht heeft om in uw hart te leven en u in het gebruik van het leven te leiden? Hebt gij al leren zien dat die ontzettende waarheid voor u nuttig en bruikbaar is, vertroostend worden kan? Hebt gij reeds pogingen gedaan om u eigen te maken met een gedachte, waarvan anderszins het vlees zo schuw terugtreedt? Als de Heilige Schrift u toeroept: het is de mens beschikt te sterven, hoort gij er een vermaning in om u op dat sterven voor te bereiden? En zijt gij reeds gekomen tot overdenkingen, maatregelen, stappen, voor uzelf en anderen van meer gewicht dan de zorg wie uw eigendommen zal hebben en wie uw geld; met welk doodskleed gij bekleed, op welke plank gij zult uitgestrekt worden en of het een zode zijn zal of een steen, waaronder gij de lange slaap zult slapen? Of zou hetgeen wij dwaasheid genoemd hebben, inderdaad een hoge wijsheid zijn? En eerder dwaasheid om in het sterfelijk hart enigszins een waarheid te laten hechten, die zo diep grieft en zo smartelijk schijnt? Wijsheid, de gedachte aan de dood als het stof van de graven af te schudden en als wij tot de dood zelf niet zeggen kunnen "nog niet" dat woord tenminste toe te roepen aan de verschrikkingen die van hem uitgaan? Dwaasheid, zoveel strenge ernst te plaatsen tussen het leven en het genot van het leven? Wijsheid, toe te geven aan een begoocheling, die ons van dag tot dag gerust stelt? Dwaasheid, tot de Heere te zeggen: maak mij mijn einde bekend en wat de maat van mijn dagen is, zodat ik weet hoe vergankelijk ik ben? Wijsheid, zijn ziel toe te roepen: ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren; eet, drink en wees vrolijk? Ja, de hoogste wijsheid van het leven, niet aan het sterven te denken om des te gulziger het leven in te zwelgen: laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij? Wij staan versteld van deze dierlijke leer, waar zij zo grof en onbeschaamd geleerd wordt; wij keren ons af waar dit slordig stelsel met ruwe zinnelijkheid wordt beoefend; laat ons bedenken dat wij het in beginsel aannemen, wanneer wij, op grond van de kortheid van het leven, aan de ijdelheden van het leven zo zeer

toegevend zijn en dit woord ons een vrijbrief is voor zonde en dwaasheid: de mens leeft slechts eenmaal. Mijn lezer, laat niemand ons met ijdele woorden verleiden! Als wij tot elkaar of in ons hart zeggen: we laten ons het leven niet verbitteren door te veel ernst, de mens leeft slechts eenmaal, dan heeft Gods Woord een ontzettend woord daartegen over te stellen: eenmaal sterft de mens, het is hem beschikt eenmaal te sterven en daarna. niet de vernietiging, die misschien wenselijk zou lijken voor hen die een heel leven in nietigheid van zonde en wereld hebben doorgebracht. Daarna niet nog weer een proeftijd om het anders te leren inzien en het beter te maken dan men het in dit leven met het leven en de gedachte van de dood gemaakt heeft en dan voor eeuwig gelukkig te zijn; donkere hoop van een lichtschuw hart dat geen bekering wil en dan toch eenmaal zou willen bekeerd zijn! Daarna: niet het ontwaken op een hoge trap van zedelijke ontwikkeling, waartoe niet de oefening en de strijd van het doorleefde leven, maar de dood de mens zou ontwikkeld hebben; waartoe hij zou veranderd zijn, niet door een goddelijke werking in zijn redelijke zelfbewuste geest, maar in de bewusteloosheid van een ellendig sterven, om zo verder van trap tot trap op te klimmen, totdat hij het hoogste toppunt zou bereikt hebben; ijdele verwachtingen, voorgegeven door mensen die de hoogmoed van hun verstand voor redelijke ernst houden en door honderden nagepraat die van niets anders weten dan zich dagelijks in de goederen en de besmettingen van de wereld te wentelen! Daarna niets van dit alles, daarna het oordeel! Het is de mens beschikt eenmaal te sterven en na dit ontzaglijk eenmaal, het nog zo veel ontzaglijker daarna; het oordeel, even zeker als de dood, even zeker als die ontzettende zekerheid dat men slechts eenmaal sterven kan. Ja men sterft slechts eenmaal om tot een onherroepelijk oordeel te ontwaken; men sterft en het eeuwig lot is beslist; men weet, men voelt, men verneemt wat voor eeuwig zijn lot zal zijn; en de dag komt, waarop men geopenbaard zal worden voor de rechterstoel van Christus. Men kan niet sterven bij wijze van proef om te zien of Gods woord waarheid spreekt of het aan de andere kant inderdaad zo is als ons gezegd en gepredikt werd. Het sterven zelf is de proef van het leven en brengt tot beslissing en openbaring of wij een leven gezocht en gevonden hebben dat niet sterft of dat wij in de dood gebleven zijn en nu de eeuwige dood moeten ondergaan. De vraag "wat denkt u van de dood? " is gelijk aan de vraag "wat denkt u van de eeuwigheid, die gij tegemoet gaat? " Zich op het sterven voorbereiden, is zich voorbereiden op het oordeel. Slechts eenmaal sterft de mens, die slechts eenmaal leeft; dat eenmaal kan nog heden zijn; en als het nog heden is, dan is nog heden zijn eeuwigheid van zaligheid of van smart begonnen. Zoals de boom valt blijft hij liggen. Het is hoog tijd voor het gebed: leer mij mijn dagen zo tellen, dat ik een wijs hart bekome. Maak mij de wegen van het leven bekend.

28. a) Zo zal ook Christus, nadat Hij zich eveneens slechts eenmaal geofferd heeft, aan de offerdood overgegeven is (Rom. 8: 32) om de zonden van velen weg te nemen (hoofdstuk 7: 27; 10: 12, een tweede maal, wanneer Hij weer in de wereld komt, hetgeen bij Hem zeker nog eens zal geschieden (hoofdstuk 10: 37 Hand. 1: 11), zonder zonde, niet meer met de zonden beladen zoals bij Zijn eerste verschijning (2 Kor. 5: 21), gezien worden door degenen die Hem verwachten (1 Kor. 1: 7 Fil. 3: 20; 1 Thessalonicenzen. 1: 10 tot hun heil (2 Thessalonicenzen. 1: 7; 1 Petrus 4: 13

a) Rom. 5: 6, 8; 1 Petrus 3: 18

De schrijver neemt hier tot maatstaf het afgeslotene van het met de dood eindigende mensenleven, waarop alleen het gericht nog volgt, voor hetgeen men zich van Christus moet voorstellen. Hiernaar te oordelen heeft Christus na Zijn offer niets meer te doen van dien aard, maar Hem wacht alleen nog op Zijn wederkomst in de wereld.

Op de dood volgt een gericht, waardoor aan de gestorvene zijn plaats en toestand aan de andere kant van het graf wordt toegewezen. Wanneer dit gericht eenmaal geschied is, (zoals bij hen die uit de dood opgewekt werden, nog niet het geval was), dan kan een gestorvene niet weer in het oude aardse leven terugkeren, dus ook niet voor de tweede maal sterven. Ook bij Christus heeft in zekere zin een gericht van God beslist over Zijn tegenwoordige toestand; Hij is door opstanding en hemelvaart tot Zijn heerlijkheid ingegaan; vandaar keert Hij niet in deze tegenwoordige wereld terug. Het katholieke misoffer heeft dus geen werkelijke gebeurtenis tot grond. Wanneer Christus aan het einde van de wereld terugkomt, komt Hij juist in heerlijkheid om een einde aan de wereld te maken.

Zijn dood is geweest wat geen dood van een mens geweest is, het heilige offer dat een heilige mensheid brengt aan God. Is de dood van de zondaar beeld en teken van het oordeel van God over hem, de dood van Christus is de triomf van de gehoorzaamheid, de verwerving van de heiligheid in de mensheid. De mensheid brengt in de mens Jezus aan God het volmaakte offer. Daarom is ook die dood verzoenend, de zonden van velen wegnemend. Het ene volmaakte offer is toereikend om menigte van zonden en de zonden van velen weg te nemen. Christus neemt ze weg door ze te dragen. Zijn lijden tot in de dood is een lijden van de straf van de zonden, een ondergaan van die straf is de volmaakste gehoorzaamheid, zodat, wordt de dood in Hem overwonnen ten leven, de kracht van die overwinning ligt in het overwinnen van de zonde door de heiligheid. Is Gods Zoon door Zijn verbroedering met het menselijk geslacht zo volkomen in de lotsbedeling van dat geslacht ingegaan, dat wat dat lot als bitterst heeft, de toorn van God over de zonde, door Hem, de Heilige, gesmaakt wordt, zoals door geen zondaar; welnu, juist in dat bittere lijden van de dood viert de mensheid haar triomf, wordt in het vlees van de zonde de Heilige Geest gevonden, hervonden, wordt de schuld vernietigd en de smet van de zonde uitgewist. Zo is het offer van Zijn gehoorzaamheid een zoenoffer geworden, bedekkend in de één de zonden van de velen. Dit verzoeningswerk echter wacht zijn voltooiing. De Geest van de verzoening werkt verder met kracht te midden van de zondaren; Hij wekt zondaren tot bekering en brengt hen tot die wederkerige aansluiting aan, vereniging met het onzichtbare Hoofd in de hemel, die gegrond is in zijn oorspronkelijke aansluiting aan en vereniging met hen, de zondaren. Waar dit werk voltooid is, de gemeente geheiligd, daar valt het voorhangsel van de dood weg; het oordeel dat ieder mens wacht na de dood blijkt een verlossing te zijn voor hen die Christus verwachten. Verlost moeten zij worden, verlost van het lichaam van de dood, verlost van de zondige hun vreemd geworden wereld. Het doet hier niets ter zake of die verlossing persoonlijk of gemeentelijk gedacht moet worden. De kracht van de redenering hier ligt noch in het persoonlijke, noch in het gemeentelijke van de verlossing; op beide is hier het gezegde van toepassing; het ligt in het feit dat voor hen, die Christus verwachten, het oordeel een komst is van Hem tot hun verlossing. Hiermee wordt de hogepriesterlijke dienst van de Middelaar vervuld. Hij komt terug van achter het voorhangsel van de dood, zoals de hogepriester uit het heilige der heiligen terugkwam; Hij komt terug, maar niet om nu opnieuw het strijden met, het lijden voor de zonde te beginnen; Hij komt terug zonder zonde, niet meer haar last, haar vloek dragend zoals toen Hij in de wereld was; maar als de verheerlijkte, de verheerlijkte Mensenzoon, om in Zijn heerlijkheid op te nemen degenen die Hem verwachten. Onverschillig is het, ik herhaal het, of men zich die toekomst, dit wegvallen van het voorhangsel tussen de tweede en de eerste tent, voorstelt als iets dat plaats heeft bij de dood van de gelovige individu’s of bij de voleinding van de eeuwen voor de mensheid; genoeg is het dat voor de enkelen zowel als voor de gemeente het wegvallen van dat voorhangsel de laatste voorwaarde is van de volkomen verlossing. Aan deze zijde van het graf staat de gemeente als in de eerste tent haar priesterlijke dienst vervullend op aarde, zij wacht op de terugkeer van haar eeuwige Voorganger en Hogepriester, die in het binnenste heiligdom is

ingegaan met het bloed van het Nieuwe Testament, maar die eenmaal terugkeert om ons de blik te doen slaan in en de toegang te verlenen tot de heerlijkheid van de tweede tent, die de hemel van de heerlijkheid van God is, geworden tot een hemel van heerlijkheid voor de mens.

HOOFDSTUK 10

VOORTREFFELIJKHEID VAN HET ZOENOFFER VAN CHRISTUS

1. Zo'n eenmalig offer als Christus, de Middelaar van het Nieuwe Testament gebracht heeft, kon er ook ten tijde van het Oude Testament nog niet zijn. Want daar de wet, die in het Oude Testament de godsdienst regelt, slecht een schaduw van de toekomende goederen heeft en niet het beeld, het wezen zelf van de zaken (hoofdstuk 8: 5 Kol. 2: 17), is zij daartoe ongeschikt. Zij kan toch met dezelfde offers (hoofdstuk 9: 25 b), die zij, de priesters, zoals de voorschriften luiden, elk jaar weer op de grote Verzoendag offeren, nooit degenen heiligen die daar toetreden. Zij, die door middel van het offer de genade en gemeenschap van God trachten te verkrijgen, kunnen nooit als vrucht van hun offer verkrijgen wat zij nodig hebben en wensen (hoofdstuk 7: 19; 9: 9

De wet dus is niet het oorspronkelijke, maar het afgeleide; de wet is de schaduw van het beeld of de schets van de werkelijkheid. De zaken door de wet afgebeeld hebben haar wezen en werkelijkheid buiten haar. Als dit nu zo is, kan de wet nooit degenen volmaken die daar toetreden, d. i. die volgens haar instellingen en naar de wijze door haar bepaald tot God naderen. Immers zij naderen niet tot God zelf, maar tot een symbool, een afschaduwing van God. Zij ontvangen dus ook de Heilige Geest niet; zij doen iets waardoor slechts werd aangeduid hoe de mens tot God moet naderen, namelijk door een Middelaar, maar tevens dat die Middelaar nog niet gevonden is.

2. Anders zouden zij, als de offers eenmaal gebracht waren, opgehouden hebben geofferd te worden, omdat degenen die de dienst pleegden (hoofdstuk 9: 9), geen geweten, geen beschuldiging, geen overtuiging meer zouden hebben van de zonden, na eenmaal gereinigd te zijn. Zij zouden dan volkomen vrede voor hun gemoed hebben gehad.

3. Maar nu is dat het geval niet en werd elk jaar weer opnieuw geofferd en zo de zonden in gedachtenis gebracht, waardoor juist het tegendeel wordt teweeggebracht van het geheiligd, van het volkomen gemaakt worden.

4. Dit ligt ook geheel in de aard van de zaak: a) want het is onmogelijk dat het bloed van stieren en bokken (hoofdstuk 9: 13) de zonden zou wegnemen, zoals dat reeds in Ps. 50: 3 is gezegd.

a) Lev. 16: 14 Num. 19: 4

Als de schrijver hier en in vs. 11 zo bepaald mogelijk uitspreekt dat het bloed van stieren en bokken de zonden niet kan wegnemen en in hoofdstuk 9: 9 en 13 dat daardoor geen reiniging van het geweten maar alleen een lichamelijke reinheid kon worden verkregen, dan schijnt hij daardoor in tegenspraak te komen zowel met de mozaïsche wetgeving, die zeker aan de rite van gebrachte offers van dieren werkelijke vergeving van de zonden toezegt (Lev. 17: 11) alsook met de blijde zekerheid van daardoor gewaarborgde zondevergeving bij de psalmdichters. De tegenspraak wordt echter weggenomen, als men onderscheid maakt tussen dat wat de oudtestamentische offerdienst voor de schrijver was in verband met het offer van Christus, dat vol leven was en door het Oude Testament voor afgebeeld en hetgeen het is in zichzelf en buiten dat verband.

Evenals Paulus de wet, als men er naast Christus enige waarde aan toekent, in haar machteloosheid voorstelt zoals zij buiten verband met de belofte zou zijn, evenzo vinden wij in de brief aan de Hebreeën een terechtwijzing van degenen die de offers naar de wet niet wilden laten varen, nadat zij toch Christus hadden; daarom beschouwt en beoordeelt de schrijver deze offers buiten hun verband met het offer van Christus.

Het offerbloed van de dieren, op het altaar gebracht, is wel een middel door God gegeven tot verzoening van de zielen van de mensen, maar bij het onevenredige tussen middel en doel, zoals dat voor de hand ligt, slechts tijdelijk toegestaan. Het offer van het dier, aan de ene zijde ontoereikend, aan de andere toch voorgeschreven, was een heen wijzing naar een ander, dat het voorafschaduwde en dat het eigenlijke doel van Gods genadig welbehagen was.

Met de zekerheid van de door Christus werkelijk volbrachte en door God waarlijk erkende verzoening, ontstaat een hele omkering van het zedelijk godsdienstige bewustzijn in het geweten van de mens. Dit heeft niet meer als inhoud de zonde en de vrees voor de rechtmatige straf in het gevoel van de niet uitgedelgde schuld, maar de verzoening ten gevolge van de vergeving, die door genade op grond van de verzoening is geschied. De verzoenden hebben zeker, omdat zij nog in de staat van de volmaking leven, de voortdurende toe-eigening van de offerdood van Jezus Christus en de werkingen daarvan nodig; maar omdat zij eens voor altijd geplaatst zijn in de nieuwe verhouding van zaligheid en vrede met God, hebben wij niet de voortdurende herhaling van dat offer nodig. Juist de herhaling van het zoenoffer toont aan dat het uitwerkt wat het aanduidt, dat het dus het ware zoenoffer niet is, zoals ook het offeren van dieren van de niet-christelijke godsdiensten wel de behoefte aanwees, maar ontoereikende verzoeningsmiddelen zijn, onvoldoende tot bevrediging. Geheel onverenigbaar met hetgeen de Schrift leert, is dus de idee van het misoffer als de onbloedige herhaling van het bloedige offer aan het kruis.

Het ligt in de aard van de zaak. Het bloed van stieren en van bokken is evenmin in staat voor de ziel van de mens verzoenend te werken bij God, als de mens zelf kracht te geven tot verlossing. Ligt toch betekenis van de offering van het bloed in de overgave van de ziel aan God, de ziel van het dier kan evenmin een nieuwe mensheid voor God in het leven roepen als aan de oude mensheid de kracht van de vernieuwing geven. Het een en ander nu wordt vereist. Hij die door de eeuwige Geest Zichzelf aan God heeft geofferd, heeft door dit offer een heilige mensheid aan God voorgesteld: de menselijke natuur is voor het eerst in Hem heilig en welbehaaglijk voor God geworden en heeft recht gekregen voor Hem te bestaan. Maar daardoor ook en om dit recht en om de wijze waarop dit recht verworven is, namelijk door een onverbrekelijk verband met hen die dat recht niet bezitten, met de zondaren, kan die heilige mensheid veranderen en is de kracht van de verzoening tevens een kracht van wedergeboorte. De rechtvaardigmaking wordt tot heiligmaking en openbaart zich daarin.

5. Daarom, omdat het onmogelijk was voor de offerdienst van het Oude Testament, is de "komende in de wereld", de Messias (de letterlijke vertaling is overal "de komende"; waar wij in de evangeliën lezen "die komen zou", is het de gewone Messiaanse naam) geopenbaard. En om nu volgens Zijn roeping Zijn verlossersambt op Zich te nemen zegt Hij, om een ander verzoenmiddel in de plaats te stellen van het bloed van stieren en bokken (Ps. 40: 7-9): "slachtoffer en offerande hebt Gij niet gewild (1 Sam. 15: 22 Ps. 50: 7vv. ; 51: 18), maar Gij hebt Mij een lichaam toebereid en dat kan Ik U als offer tot uitdelging van de menselijke zonde (1 Petrus 2: 24) aanbieden.

6. Brandoffers en zondoffers hebben U niet behaagd. " (Jes. 1: 11 Jer. 6: 20 Amos 5: 21v. Mich. 6: 6vv.).

7. Toen sprak Ik: "Zie, Ik kom (in het begin van het Boek, van de Heilige Schrijft, is van Mij geschreven dat Ik het middel en het hoofdpunt van het woord ben) om Uw wil te doen, o God Ps 40: 8.

In zijn rechtvaardig ongenoegen over de zonde kon God de zondaar verdelgen; in Zijn goddelijke lankmoedigheid heeft Hij hem echter offers en zoenoffers gegeven, waardoor de zondaar, bij de slachting en het bloedvergieten, zich tot de dood schuldig moest verklaren, maar nog een toegang tot de reddende gerechtigheid en genade van Zijn God aannemen. Gedurende de tijd dat God door zulke gaven geduld bleef houden tot de tijd van de lankmoedigheid, sprak de Zoon in de schoot van de Vader van Zijn komst, van Zijn middelaarsambt, van Zijn Hem toebereid lichaam, van Zijn tot volkomen gehoorzaamheid geneigd hart. Het spreken van de Zoon is uit drang van Christus' Geest door de heilige mannen van God ook te boek gesteld en zo is langzamerhand de hele Schrift van het Oude Testament als het ware de schriftelijke obligatie geworden van de komende, waarin zelfs een blik wordt geslagen op het kruis, tot Hij wist dat alles volbracht was.

De idee zelf, die in de aangehaalde tekst is uitgedrukt, namelijk de gedachte dat het gewillig volbrengen van Gods welbehagen in de plaats moest treden van het oudtestamentische offeren, is de brug tussen de persoon van de dichter en de Messias en leidt tot het doel van de psalmwoorden. In de oudtestamentische tijd toch had die idee slechts in zeer beperkte zin betekenis, zij wees reeds verder dan het Oude Testament, ja zij had daarin eigenlijk volstrekt geen recht. De dichter kon zich tot deze slechts verheffen, als hij zich tevens ook verhief boven het zuiver oudtestamentisch standpunt. Maar zo was ook alleen een onvolkomen verwezenlijking van deze wezenlijk nieuwtestamentische idee in het leven van de oudtestamentische vormen mogelijk, niet alleen om het gebrekkige van de vervulling van Gods welbehagen, dat altijd bestond, maar ook omdat de wil van God, die zij moesten volbrengen, volstrekt niet zag op de verzoening van de zonden, zodat de vervulling daarvan de plaats van het aanbieden van offers niet kon innemen. Die gedachte is pas gerealiseerd doordat Christus, door Zijn eigen lichaam ten offer te geven, de waarachtige raad van God volbracht en daarmee aan alle oudtestamentische offeranden een einde maakte.

8. Toen Hij tevoren, in de eerder aangehaalde tekst zei: "Slachtoffers en offergaven, brandoffers en zondoffers hebt Gij niet gewild en hebben U niet behaagd (hoewel deze vier soorten van offers, waaronder alle andere begrepen zijn, naar de wet geofferd worden), " heeft Hij daardoor te kennen gegeven dat zij voor God niet konden voldoen tot herstel van de ware verhouding tot de mens. "

9. Daarna sprak Hij, om tegenover het onvoldoende het voldoende te stellen (vs. 6 en 7): "Zie, Ik kom om Uw wil te doen, o God. " Hij neemt dus, zoals duidelijk blijkt, het eerste, het offer, weg om het tweede, het doen van Gods wil, te laten gelden als de weg om ons te heiligen.

10. Krachtens die wil, daar Hij het volbrengen op Zich heeft genomen en tot werkelijkheid heeft gebracht, zijn wij geheiligd. Dit is eens voor altijd gebeurd, om nu ook aan te voeren wat Hij in de nazin als het Hem verleende middel van het brengen van een waar offer voorstelt, door het offer van het lichaam van Jezus Christus, dat Hij door Zijn dood aan het hout van het kruis heeft gebracht (Efez. 5: 2).

De wil van God, waarin wij geheiligd zijn, is niet de wil en gehoorzaamheid van Christus, maar het raadsbesluit van Gods liefde, dat moet beschouwd worden als genomen in eeuwigheid, dat in de tijd door de overgave van Christus is volbracht en in de Heilige Schrift gevonden wordt als een geopenbaard verlossingsplan.

Evenals het in Gods raadsbesluit gegrond is dat Christus de hogepriesterlijke vertegenwoordiger van de zondige mensheid is (hoofdstuk 5: 1vv.), zo heeft ook de zonden verzoenende kracht van Zijn zelfopoffering haar grond in de wil van God. De wil van God, waarom en waardoor alles geschiedt (hoofdstuk 2: 10), heeft bepaald dat de verzoening van de zonden door Christus volbracht zou worden, terwijl Hij Hogepriester wordt en als zodanig zelf het offer brengt. God heeft namelijk in Zijn genade het vaste, onveranderlijke raadsbesluit (hoofdstuk 6: 17) genomen om aan het zaad van Abraham een eeuwige erfenis te schenken, waartoe ook de goederen behoren van reinheid, van verzoening en vergeving van zonden; en Hij heeft dit raadsbesluit bekend gemaakt in de Messiaanse beloften van het Oude Testament, die Hij met een eed heeft bekrachtigd (vs. 16vv. ; 8: 8vv.). Maar ook de aard en wijze waarop de beloofde reiniging en vergeving van de zonden voor Abrahams zaad moest worden teweeggebracht, was door de wil van God tevoren bepaald en in het Oude Testament aangekondigd; het was de wil van God dat de Messias dit deed door Zijn lichaam ten offer te brengen. Zo heeft dus de kracht van Christus' zelfovergave haar grond in de wil van God, of, daar deze wil een besluit is dat uitgaat van de genade van God, in Gods genade gegrond. Daarom zegt de schrijver dat Christus "door de genade van God" voor allen de dood gesmaakt heeft (hoofdstuk 2: 9), d. i. dat Gods genade grond en oorzaak ervan is dat Christus tot heil van de mensheid gestorven is. Als dientengevolge de zondenverzoenende kracht van de zelfopoffering van Christus haar laatste grond heeft in Gods genadige wil, dan heeft die verder aan de zijde van Christus deze voorwaarde dat Hij in vrijwillige gehoorzaamheid en in vrije ontfermende liefde (hoofdstuk 2: 17; 4: 15; 5: 2 deze genadige wil van God volbracht. Dit vrijwillig verrichten van Gods welbehagen geeft aan het offer van Christus haar zedelijk religieuze waarde, haar waarde in de ogen van God: een offerdood door gedwongen noodzaak opgelegd, vrijwillig geleden, zou God niet hebben kunnen behagen; het genadig welbehagen van God zou daardoor niet zijn volbracht, want zo'n offerdood zou geen wezenlijk offer zijn geweest. Alleen doordat Christus met het besluit van Zijn eigen wil om dat genadig welbehagen van God door overgave van Zichzelf te volbrengen in de wereld kwam, dit in volkomen gehoorzaamheid en in trouwe, barmhartige liefde vasthield en tenslotte volvoerde, werd Zijn offerdood het middel waardoor de verzoening van de zonde tot stand werd gebracht.

Dat de oudtestamentische offers geen werkelijke verzoening konden aanbrengen, was in vs. 2 afgeleid uit het feit van hun herhaling. Immers, God zou iets dwaas hebben gewild als Hij had bevolen een offer te herhalen dat reeds voor de eerste maal de schuld van de mensheid of van Israël weggenomen had. In vs. 4 werd dat, namelijk het onvoldoende karakter van de oudtestamentische offers om werkelijk de zonde te verzoenen, uit het wezen zelf afgeleid. Het bloed van redeloze dieren is niet in staat zedelijke schulden weg te nemen. Hier ontbreekt het een zowel als het ander dat tot een ware plaatsbekleding nodig is. Een offer dat werkelijk de straf van de schuld van een ander op zich kan nemen, moet eerst hetzelfde lijden kunnen dragen dat de schuldige had moeten treffen, dus niet slechts een lichamelijke smart of lichamelijke dood, maar een innerlijk lijden van de met een ziel begaafde mens. Ten tweede moet een waar offer, nadat dit het lijden plaatsbekledend heeft ondergaan, het plaats bekledende weer kunnen opheffen, d. i. zich in innerlijke eenheid kunnen plaatsen met diegene van wie het de plaats bekleed heeft. Zo wordt ons immers de verdienste van Christus toegeëigend, dat wij, hoewel wij als andere, onderscheiden personen naast Hem stonden toen

Hij leed, zodat Hij zonder ons toedoen en zonder onze medewerking voor ons heeft voldaan, toch nu niet naast Hem blijven staan, maar door Zijn Geest van Zijn kant en door het geloof van onze kant tot leden van Hem worden, aan wie nu in werkelijkheid alles toebehoort wat het Zijne is.

11. En verder stond wel iedere priester elke dag, zo dikwijls het zijn beurt was (Luk. 1: 8v.), in het heiligdom om te dienen (Deut. 10: 8 Richt. 20: 28) en telkens dezelfde slachtoffers te offeren, die de zonden nooit kunnen wegnemen van degenen, voor wie Hij ze bracht;

12. Maar deze is, na één slachtoffer voor de zonden geofferd te hebben, a) in eeuwigheid in koninklijke majesteit gezeten aan de rechterhand van God.

a) Ps. 110: 1 Hand. 2: 34; 1 Kor. 15: 35 Hebr. 1: 13

De priester van het Oude Verbond staat, beschroomd en angstvallig, wakend en dienend, om zich, zodra de dienst verricht is, uit het heiligdom te verwijderen, waarin hij geen vertrouwelijke blik durft slaan; Christus blijft in het allerheiligste vertrouwelijk gezeten aan de rechterhand van de Majesteit, met gerustheid en zaligheid, na het volbrachte werk, in afwachting van de laatste vrucht daarvan.

13. Hij wacht verder af, nadat Hij door Zijn werk op aarde aan de wereldgeschiedenis de wending tot het einde heeft gegeven (hoofdstuk 9: 26), totdat, overeenkomstig hetgeen God Hem in Ps. 110: 1 beloofd heeft, Zijn vijanden gemaakt worden tot een voetbank voor Zijn voeten (hoofdstuk 2: 8 Hand. 3: 21).

14. Verder offeren is nu voor Hem niet meer nodig, want met één offerande heeft Hij, zoals reeds in hoofdstuk 7: 27; 9: 12, 28 is, in eeuwigheid hen volmaakt, die geheiligd worden (hoofdstuk 2: 11).

De schrijver neemt alle priesters en hogepriesters samen, alsof zij één persoon, één man waren. Daar is nu de priester van het Oude Verbond: wat doet hij? Hij staat, door God geplaatst, als een soldaat op zijn post in de tempel. Dag aan dag offert hij en altijd weer dezelfde offers; hij bidt en steeds weer dezelfde gebeden; altijd verricht hij weer dezelfde gebruiken; maar dat waarnaar men in alle godsdiensten zoekt en streeft, een ware gemeenschap met God, het komt nooit in het Oude Verbond tot stand. Tegenover de priester die in de tempel staat, hebben wij de Heiland, die als Koning aan de rechterhand van God verhoogd is. Hij spant Zich niet meer in om evenals de priesters ons de zaligheid te verwerven; dat is reeds gebeurd; door één offer, dat voor alle eeuwigheid geldt, heeft Hij reeds allen die geheiligd worden, tot het doel geleid. Als Hij nu ook bij de Vader voor ons bidt en onze plaats bekleedt, dan is dat toch geen nieuw offer; dat is net zo’n natuurlijk gevolg als dat het vanzelf spreekt dat de zon licht geeft als zij eenmaal is opgegaan.

De priester van het Oude Verbond staat, bevreesd en bescheiden de wacht waarnemend en dienend, om zich, zodra de dienst is beëindigd uit het heiligdom te verwijderen, waarin hij geen vrije, vertrouwelijke blik mocht slaan: Christus blijft in het allerheilige vertrouwelijk zitten aan de rechterhand van de majesteit om in rust en zaligheid na het volbrachte werk het loon daarvan af te wachten.

Het wachten van de priesterkoning, die aan de rechterhand van God is gezeten, op de gehele onderwerping van al Zijn vijanden sluit niet de gedachte in aan persoonlijke werkeloosheid

tot de tijd van Zijn wederkomst, maar drukt in tegenstelling tot het werk van de dienende priesters, die het doel niet bereiken, de verheven rust uit van de Middelaar, die in ieder opzicht tot het doel van de heiliging is gekomen, een Middelaar die, na verwezenlijking van de idee van verzoening, in de type van de aäronitische priester aangekondigd, alleen en wel voor eeuwig de plaats inneemt die in de type van Melchizedek, de priesterkoning, is voorzegd, een plaats vrij van diensten en rijk in erkenning, eer en geschiktheid tot het uitdelen van zegen.

Daarom kan Zijn werkzaamheid in de hemel koninklijk en heersend zijn en niet meer priesterlijk dienend en is Hij Hogepriester, niet naar de ordening van Aäron, niet om nog eens bloed tot verzoening te offeren, maar naar de ordening van Melchizedek, dat is om het huis, het koninkrijk te besturen, namelijk, omdat in dat ene offer de kracht van de volmaking ligt voor degenen die geheiligd worden. Het ene offer is eenmaal gebracht, maar niet alsof zij een daad van het verleden was, die nu door andere daden haar werking doet over- en opgaan. Nee, die daad is eeuwig; wat van haar uitgaat is niet opheffing van het mindere door het meerdere, maar een openbaring van de kracht aan de ene daad, die altijd groter blijft dan al wat zij uitwerkt. Die kracht bestaat nu in de heiligmaking. Het offer van Christus heeft een heiligende kracht die tot volmaaktheid leidt, zodat al wat de heiligheid weerstreeft, de zonde, volkomen overwonnen en de gehele mens heilig wordt. Dat dit geheiligd worden van de kant van de mensen een gestadig zich toe-eigenen en toepassen van dat offer vereist, ligt in de aard van de zaak. Hoe zou toch heiliging kunnen geschieden op een passieve manier, buiten de wil om van de geheiligden? Maar die wil openbaart en oefent zich in die toe-eigening van het offer van Jezus Christus. Het medium is dus altijd het geloof, waardoor men zich niet met de geofferde maar levende, de Hogepriester van onze belijdenis, in die leefgemeenschap bevindt, waardoor Hij in ons werkt en wij deel krijgen aan de kracht van Zijn eeuwige leven. Het offer dus van Jezus Christus, als de eeuwige toewijding van Hem, de Hogepriester, zoals Hij verenigd is met het volk, waarvan Hij de priester is, is de kracht van de volmaking voor hen die geheiligd worden.

15. En de Heilige Geest, door wie de hele Schrift is ingegeven (2 Petrus 1: 21; 2 Tim. 3: 16
ons ook, dat Christus door Zijn
offer, eenmaal geschied, voor eeuwig volmaakt heeft, zodat een ander offer niet meer nodig is.

16. Want, nadat Hij, God de Heere, in de tekst van de profeet Jeremia, in hoofdstuk 8: 8vv. aangehaald, tevoren gezegd had: a) "Dit is het verbond dat Ik met hen, met het huis van Israël maken zal na die dagen, " zegt de Heere verder, om aan te wijzen waarin het wezen van het Nieuwe Testament zal bestaan: "Ik zal Mijn wetten geven in hun harten en Ik zal die in hun verstand schrijven (hoofdstuk 8: 10). "

a) Jer. 31: 31-34 Rom. 11: 27

17. "En, " zo zegt Hij tenslotte en hierop komt het ons vooral aan: "hun zonden en ongerechtigheden zal Ik geenszins meer gedenken (hoofdstuk 8: 12)".

De schrijver stelt het woord van de Schrift, waarvan hij het getuigenis aanvoert, voor als een werk van de Heilige Geest; toch haalt hij het vrij aan, doch ook deze vrijheid ten opzichte van de letter van de Schrift is een werk van de Heilige Geest (vgl. vs. 38 en "Ex 20: 6" en "De 5: 12.

18. Waar nu vergeving van deze ongerechtigheid is, daar is geen zondoffer meer, alsof zo'n offer nog verder tot verzoening nodig zou zijn.

De mening van de lezers is dat zij de oudtestamentische offerdienst voortdurend tot verzoening van zonden nodig hadden en hun dwaling is ook dat Christus, als Zijn hogepriesterlijk werk dat van de oudtestamentische hogepriesters moest vervangen, Zichzelf herhaaldelijk ten offer zou moeten brengen. Beide ideeën heeft de schrijver grondig en volledig weerlegd; hij mocht hopen dat hij de Hebreeën ervan overtuigd had dat het offer van Christus, eenmaal geschied, de godsdienstige behoefte die ten grondslag lag aan hun gerechtigheid aan de offerdienst, niet alleen even goed bevredigde als de herhaalde Levitische offeranden, maar dat het integendeel die behoefte alleen werkelijk kon bevredigen, terwijl de herhaalde Levitische offeranden zonder uitwerking waren en door het betere offer overbodig geworden.

D. Vs. 19-39. Reeds eerder (hoofdstuk 2: 1vv. ; 4: 1vv.) verbond de schrijver aan zijn leerzame uiteenzettingen telkens een dringende vermaning voor de lezers naar de behoefte van hun geloofsstaat, zoals die in zwakheid was en door gevaar voor afval bedreigd werd. Op dezelfde wijze doet hij na dit zo uitvoerig derde onderricht, waarin hij de voorrang van Christus' hogepriesterschap boven het Levitische heeft aangewezen en Zijn hogepriesterlijke dienst heeft voorgesteld als iets waardoor een volkomen verzoening is teweeggebracht, een nieuw verbond is opgericht en het allerheilige van de hemel is ontsloten, maar waardoor ook het Oude Testament met de offerdienst naar de wet is opgeheven. Hij vermaant de Hebreeën tot een trouw gebruik maken van de zaligheid in Christus' zelfopoffering aangeboden (vs. 19-25), waarschuwt hen op diep treffende wijze voor afval van het christelijk geloof (vs. 26-31), herinnert hen aan de tijd van hun eerste liefde (vs. 32-34) en sluit af, lettend op een oudtestamentisch profetisch woord, met de aansporing om in het geloof te volharden tot aan de wederkomst van Christus, die voor de deur staat (vs. 35-39).

19. Omdat wij dan, broeders, volgens de woorden in hoofdstuk 5: 1-10: 18, vrijmoedigheid hebben a) om in te gaan in het heiligdom, d. i. het allerheilige van de hemel en zo God rechtstreeks te naderen om gemeenschap met Hem te hebben en van Hem te bidden wat wij willen (Efez. 3: 12), door het bloed van Jezus, waardoor Hij ons genade bij God en vergeving van zonden heeft aangebracht, laat ons dit niet gering achten.

a) Joh. 10: 9; 14: 6

20. Wij mogen toch gaan op een nieuwe en levende weg, die wij onder het Oude Verbond nog niet konden bewandelen of slechts in dode werken trachtten te bewandelen (hoofdstuk 9: 6vv., 13v.), een weg die Hij ons ingewijd heeft door wegneming van het voorhangsel, dat is door Zijn vlees, dat eerst moest worden geofferd (MATTHEUS. 27: 50v. Kol. 1: 22);

Vers of nieuw, niet alleen omdat hij pas nu geopend is, daar hij tevoren onbekend was, maar ook omdat die weg niet veroudert, niet door een andere vervangen wordt. Hij blijft, ook in het verloop van de eeuwen, de nieuwe weg die niets van zijn frisheid verliest. Alle andere wegen verwelken. Iedere toegang tot God die in praktijken en ceremoniën bestaat en door instellingen gehandhaafd wordt, ondervindt de invloed van deze wereld. Aan praktijken en ceremoniën raakt men gewend en de instellingen verouderen, maar het bloed van Christus behoudt zijn kracht, omdat het de openbaring is van de eeuwig levende en levendmakende Geest. Daarom wordt deze weg ook een levende genoemd. De weg bestaat in het leven dat hij die hem gaat, ondervindt. Wie door het bloed van Christus tot God gaat, ervaart de kracht van

dat bloed door het leven dat aan hem gegeven wordt. Hij is niet passief in het betreden van deze weg. Het betreden daarvan is integendeel de volledige ontwikkeling en openbaring van alle krachten die hij van Christus ontvangen heeft. Het geloof is een leven, een eeuwig leven. De vrijmoedigheid dus, waarmee hij tot God gaat, is niet afhankelijk van de tegenspoed van het leven, noch zelfs van de belemmeringen die hij in eigen geloofsleven ondervindt. Alle stormen, uiterlijke en innerlijke, verbreken de tedere last niet, blussen de vonk niet. Altijd heft zich de last weer bloeiend en groenend naar boven, altijd schiet de vonk weer nieuwe vlammen. Maar hoe loopt deze weg? Wat is zijn richting? Van het zichtbare naar het onzichtbare. Het bloed van Christus is op zichtbare wijze uitgestort in de dood. De dood van de Heere behoort tot het gebied van de zintuiglijk waarneembare zaken, tot het gebied van de lagere werkelijkheid. Hoe dat bloed begin wordt van een nieuwe, niet meer aan de dood onderworpen leven, behoort niet meer tot het gebied van de stoffelijke, maar alleen tot dat van de geestelijke ervaring. De opstanding en verheerlijking van de Heere behoort niet tot het gebied van de lagere werkelijkheid van de geschiedenis in de dagelijkse zin van het woord. De Geest alleen getuigt de waarachtigheid daarvan. De weg gaat dus door het vlees van Christus heen. Dat vlees van Christus is als het voorhangsel, dat het heilige der heiligen verborg. Het voorhangsel moet neervallen, zal het heilige der heiligen zich aan de blik ontsluiten. Christus moet sterven en onzichtbaar worden, opdat de gemeente Hem als de Zoon van God zou erkennen en de volheid van Zijn leven deelachtig worden. Daarom heeft de gemeente terecht Zijn opstanding, maar ook Zijn hemelvaart tot een onderwerp van haar feestviering gemaakt. Het aardse moet in Hem teniet gedaan worden, opdat Hij als de hemelse, de nieuwe mens, die de Heer is uit de hemel, erkend, aanbeden en gevolgd zou worden. Wij kunnen Hem echter niet als de hemelse volgen, als wij Hem niet tevoren als de aardse gekend hebben. Evenals de Christus verminkt wordt, de nieuwe en levende weg gewelddadig gesloten door hen die zich met de aardse tevreden stellen, Hem als de gestorvene beschouwen en van geen opstanding en hemelvaart willen weten, evenzeer doen zij het die de aardse verachten en alleen de hemelse willen, dat is, die over het hogepriesterlijk werk en de koninklijke heerschappij van Christus grote dingen verkondigen, de eeuwige godheid van de Zoon met vuur handhaven, maar die niet weten wat zij aan die Jezus van Nazareth hebben, met Zijn wonderen, leringen en smarten. De aardse Jezus hebben wij nodig om tot de hemelse te komen; zo alleen heeft Hij ons in de nieuwe en levende weg ingewijd.

21. en omdat wij een grote Priester over het huis van God hebben, een die ons als Zijn huis (hoofdstuk 3: 6) priesterlijk bij God vertegenwoordigt en ons de hemelse goederen toedeelt (hoofdstuk 3: 1vv. ; 7: 24v.).

22. Laat ons dan toetreden tot de troon van de genade (hoofdstuk 4: 16) met een oprecht hart, zodat het ons volle ernst is met het verkrijgen van de zaligheid, in volle verzekerdheid van het geloof, waarzonder wij zeker niet zouden mogen naderen (Jak. 1: 5vv.), met een hart dat door datzelfde bloed (vs. 19; 1 Petrus 1: 2 gereinigd is (hoofdstuk 9: 14) en bevrijd is van het kwaad geweten over de vroegere overtredingen (hoofdstuk 9: 14v.) en met een lichaam dat door de doop die wij ontvangen (Efeze. 5: 26; 1 Petrus 3: 21; 1 Joh. 5: 6
met rein water, zodat ook
ons leven in dit lichaam geheiligd is.

a) Ezechiël. 36: 25

23. Laten wij, nadat wij door onze bekering tot Christus reeds voor dit leven die genade hebben ontvangen (hoofdstuk 6: 4v.), de onwankelbare belijdenis van de hoop voor de toekomst die ons wacht (hoofdstuk 6: 11), vasthouden. Dat wij ons noch door aanlokkelijke

schijnbeelden, noch door honende tegenspraak, noch door het donkere van het heden in twijfel laten brengen omtrent de toekomstige heerlijkheid (hoofdst. 3: 6 en 14 b) ; want Hij die het beloofd heeft, wat die hoop ons doet tegemoet zien, is getrouw (hoofdstuk 4: 14-16; 6: 18vv. ; 1 Kor. 1: 9; 1 Thessalonicenzen. 5: 24).

Hoe kunstig, zij het meer of minder bewust volgens een vooraf gemaakt plan, de samenstelling van het geheel is, blijkt uit het feit dat de schrijver, als hij afgerond heeft wat hij in hoofdstuk 5: 1 is begonnen, de vermaningen weer op dezelfde wijze begint als hij die (bij de overgang van het tweede naar het derde deel) in hoofdstuk 4: 14vv. afgesloten heeft. De vermaningen: "laat ons deze belijdenis vasthouden" en "laat ons dan met vrijmoedigheid toetreden tot de troon van de genade" worden hier herhaald in de woorden: "laat ons toetreden met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid van het geloof", en "laat ons de onwankelbare belijdenis vasthouden", hetgeen evenals daar gemotiveerd wordt door het "omdat wij dan hebben"; alleen klinkt zowel de vermaning zelf als het motiveren daarvan hier als echo van de voorafgegane lange rijke uiteenzetting veel voller.

De schrijver heeft het hier eerst over het naderen tot God, waarover hij in hoofdstuk 4: 14vv. pas in de tweede plaats handelde. Hij noemt echter aanstonds de twee objectieve voorwaarden ervan, namelijk dat wij in het Nieuwe Verbond een blij vertrouwen hebben op de door Hem geopende toegang tot het hemels heiligdom en op Hem die daarover gesteld is en daar regeert. Vervolgens houdt hij ons de subjectieve eisen voor, de gezindheden waarmee het naderen tot God moet plaatshebben. Er wordt namelijk vereist dat wij met een waarachtig hart, d. i. met een hart dat rein, oprecht, zonder bijbedoelingen op God gericht en van alle Hem onaangename geheime nevengedachten en nevenbedoelingen vrij is en met blijde volle verzekerdheid van het geloof tot God gaan. Tenslotte wijst hij op de subjectieve geschiktheid om te naderen, die aan de ene zijde voorwaarde is tot het aanwezig zijn van de geëiste gezindheid en aan de andere zijde deze tot voorwaarde heeft. De harten van de christenen zijn met het bloed van Christus besproeid en daardoor verlost van het kwaad geweten en hun lichamen zijn door het reine en reinigende water van de doop op geestelijke wijze van alle smet rein gewassen. Daarom kunnen wij, door met een waarachtig hart en met vol geloof de geopende toegang tot het allerheilige en de bemiddeling van de grote Priester in het huis van God ons ten nutte te maken, tot God naderen. Onloochenbaar kent de schrijver hiermee de gelovigen van het Nieuwe Verbond een priesterlijk karakter en priesterlijke voorrechten toe; want als van hen gezegd wordt dat hun de toegang tot het hemelse heiligdom openstaat en dat zij tot de God naderen, die daar Zijn troon heeft, dan is hun daarin een voorrecht toegekend dat volgens de voorafschaduwende oudtestamentische bedeling alleen de hogepriester toekwam. En als van de subjectieve geschiktheid van de christenen om tot God te naderen zo wordt gesproken dat zij worden voorgesteld als mensen van wie het "hart gereinigd is" en het "lichaam gewassen is met rein water", dan wijzen deze uitdrukkingen op de wijding, waardoor de priesters volgens Ex. 29: 21; 40: 12v. ; 30: 19v. hun dienst in het heiligdom werden bekwaam gemaakt.

Doordat het bloed van Christus is vergoten, zegt de schrijver in vs. 19v., hebben wij in en met dat bloed in die richting waar het tot God, in de woonplaats van God binnengaat (om nu reeds tot Hem te gaan en eens tot Hem binnen te komen), blij vertrouwen dat wij de toegang niet gesloten vinden. Jezus toch heeft, doordat Hij Zijn bloed vergoot, die toegang als voorganger geopend. De schrijver noemt dit een inwijden van een nieuwe en levende weg, omdat zo’n weg korte tijd daarvoor nog niet voorhanden was en omdat hij die hem betreedt, wordt gedragen waarheen hij wil; hij gebruikt deze woorden om de tegenstelling aan te geven tot de gesloten toegang van het wettelijk heiligdom en om te vermanen dat men die niet ongebruikt

zou laten, die weg die ons pas gegeven is, vroeger niet bestond en door eigen kracht tot God brengt wie daarop vertrouwt. Ook hier was een voorhangsel tussen onze Hogepriester, die tot God ging en de plaats van God, namelijk Zijn vlees, (het menselijk lichamelijke, dat lijden en sterven kan, zoals Hij dat, om ons in alles gelijk te zijn en voor ons de dood te kunnen smaken, had aangenomen; hoofdstuk 2: 14vv. ; 5: 7v.). De hogepriester naar de wet nu hoefde alleen het voorhangsel opzij te schuiven dat het allerheilige afscheidde, maar Jezus moest Zijn vlees, namelijk Zijn leven in het vlees overgeven (Efez. 2: 14) om tot God te komen, van wie Hij gescheiden bleef zolang Hij in de aangenomen menselijke natuur leefde.

De schrijver zegt dat de voor ons geopende weg tot het allerheilige door het voorhangsel heenlijdt, d. i. door het vlees van Christus. Hij geeft hiermee te kennen dat geen andere weg daarheen bestaat en dat niemand in het hemels heiligdom kan komen, tenzij hij langs die door Christus door dit voorhangsel heen gebaande weg wil gaan. Zonder beeld gesproken: men moet eerst Christus' offerdood aannemen, voordat men tot God kan naderen; de weg tot de troon van God leidt over Golgotha, waar het lichaam van Christus verbroken is, want alleen daar is een ingang tot het hemelse heiligdom.

Wij hebben niet alleen de ingang in het hemelse heiligdom, maar wij hebben daar een Hogepriester over het huis van God. Het heiligdom, het allerheilige, waartoe wij als Christus toegang hebben, is niet leeg zoals sedert de Babylonische ballingschap het allerheilige van de Joodse tempel leeg was 2Ki 25: 17; wij hebben daar Jezus, die als priester voor ons bidt, als Koning aan de rechterhand van God gezeten is totdat alle vijanden tot een voetbank voor Zijn voeten zijn geworden. Dit moet ons aan de ene zijde ertoe dringen om met blij vertrouwen tot God te naderen als een eigen priestervolk van de Heere en aan de andere zijde vast te houden aan de belijdenis van de hoop. "Een riet laat zich buigen en wordt gebogen door elke wind" (MATTHEUS. 11: 7), maar de belijdenis van onze hoop mag zich niet door wind en onweer heen en weer laten slingeren; wij moeten met blije moed voor de hele wereld belijden wat wij hopen, omdat Hij die het beloofd heeft, trouw is.

In deze tekst is "de belijdenis van de hoop" in het bijzonder dit, dat de christen, alhoewel uit de Joodse theocratie en de tempel buiten gestoten en ontdaan van alle vleselijke hoop dat de Messias aards geluk zou geven, de zekere hoop heeft om het koninkrijk te beërven.

24. En laat ons op elkaar acht slaan, dat de een voor de ander christelijke zorg heeft, dat niet iemand achter blijft (hoofdstuk 4: 1), om aan te vuren tot liefde en goede werken.

25. En laat ons onze onderlinge bijeenkomsten niet verzuimen, niet van onze christelijke godsdienstoefeningen (Hand. 2: 42, 44) wegblijven (2 Tim. 4: 16), zoals sommigen de gewoonte hebben. Zij maken zich schuldig aan een verkoeling die tot gehele afval leidt, maar laat ons die godsdienstige samenkomsten ijverigbezoeken en elkaar vermanen om vast te houden aan de belijdenis van de hoop (vs. 23) en de beoefening van de broederliefde in goede werken (vs. 24). En laat ons dat wederkerig vermanen (hoofdstuk 3: 13) des te meer doen, als gij uit de tekenen van de tijd (1 Petrus 4: 16v.) ziet dat de dag van de toekomst van Christus (vs. 37 MATTHEUS. 26: 64; 1 Kor. 3: 13
toch zal het nodig zijn dat wij
mensen blijken te zijn die zijn verschijning liefhebben en op Hem wachten (hoofdstuk 9: 28; 2 Tim. 4: 8

Hoe schoon vormt zich hier de keten van vermaningen tot één van de drie schakels naar de Paulinische trias van het christelijk leven (1 Kor. 13: 13: 1 Thessalonicenzen. 1: 3; 5: 8 Kol.

1: 4v.). Op de vermaning om toe te treden tot God (vs. 22) volgt de vermaning om de onwankelbare belijdenis van de hoop vast te houden (vs. 23) en daarop volgt nu (vs. 24) de vermaning om ijverig te zijn in de liefde. Ook deze vermaning staat nog in verband met het "omdat wij dan hebben" in vs. 19-21 Met het "broeders! " heeft de schrijver zich daar na de lange uiteenzetting weer direct tot zijn lezers gewend. Voor hen allen staat op gelijke wijze de toegang open tot het heiligdom van het leven; zij allen zijn deelgenoten van het grote, door de grote Priester bestuurde leger; zo moeten zij zich dan als gelijk bevoorrechte huisgenoten broederlijk jegens elkaar gedragen. De woorden "laat ons op elkaar acht slaan" dringen in tegenstelling tot zelfzuchtige onverschilligheid aan op wederkerig zorgen als hoofdvoorwaarde van alle gemeenschap en de bepaling van het doel "om aan te vuren tot liefde en goede werken, " geeft aan deze belangstelling, die de een voor de anderen moet voelen, de richting die de enige waardige van de christelijke gemeenschap is.

In het eerste onderdeel van de vermaning (vs. 22) heeft de schrijver gezegd hoe de christen zich jegens God, in het tweede (vs. 23) hoe hij zich tegenover de wereld buiten hem moest gedragen; hij zegt nu in het derde deel (vs. 24v.) hoe hij zich jegens de broeders, jegens de gemeente moet houden.

Er is een verkeerd acht geven op elkaar, dat uit zelfzucht en hoogmoed voortkomt en door de apostel in Gal. 6: 4 wordt verboden. Maar er is ook een goed acht geven op elkaar, dat uit liefde voortkomt en slechts opscherping in liefde en goede werken wil teweegbrengen; dit wordt in vs. 24 door de schrijver aanbevolen. Bij deze algemene plicht komt in vs. 25 nog de bijzondere, om het bezoeken van de christelijke samenkomsten niet na te laten, zoals vele van de lezers dat uit mensenvrees hadden gedaan. Tegenover dat wegblijven wordt het elkaar "vermanen" voorgesteld en als bijzonder motief daartoe het zichtbaar naderen van de dag van de Heere aangevoerd.

De tekenen, die volgens de profetie van Christus aan Zijn dag zullen voorafgaan (MATTHEUS. 24: 5vv. Luk. 21: 8vv.) waren toch reeds gedeeltelijk aanwezig en deels in aantocht. Hierbij moet men denken aan de ellende, die onmiddellijk voor de Joodse oorlog over het Joodse volk is gekomen, aan de oproeren en volksopstanden (vgl. Deel VI Aant. II d. 2 en "Zec 11: 10 en misschien ook aan de lauwten en de dwaalleer in de christelijke gemeenten (MATTHEUS. 24: 12). Uit hoofdstuk 3: 9 schijnt zelfs te volgen dat de schrijver zich voorstelde dat de tijd van het openlijk optreden van Christus tot Zijn wederkomst, overeenkomstig de tocht van de Israëlieten door de woestijn, 40 jaar zou duren en die tijd zou zeker, toen hij de brief schreef, reeds zeer nabij zijn geweest.

26. Het is zo nodig dat wij dit doen om onze zaligheid niet voor altijd te verliezen, a) want als wij opzettelijk zondigen, nadat wij verlichting van de Heilige Geest (vs. 32; 6: 4 en dus de kennis van de waarheid (1 Tim. 2: 4) ontvangen hebben en van die waarheid afvallen (hoofdstuk 3: 12; 6: 6; 2 Petrus 2: 4), dat blijft er geen offer meer over voor de zonden. Na zo’n verlaten van Christus en van het door Hem gebrachte offer (vs. 29), is er niets meer dat de vergeving zou kunnen aanbrengen.

a) Num. 15: 30 MATTHEUS. 12: 31; 2 Petrus 2: 20; 1 Joh. 5: 16

27. Er blijft alleen maar voor dit aardse leven een verschrikkelijke verwachting van het oordeel over en als ons einde de hitte van het vuur (hoofdstuk 12: 29), dat door God gezonden de tegenstanders van Christus (vs. 13) zal verslinden (Jes. 26: 11 Zef. 1: 18; 3: 8).

De belangrijke beweegreden tot het opvolgen van de vermaningen hiervoor uitgesproken, ligt in de gedachte van het grote gevaar om van Christus af te vallen en in het vreselijke van de gevolgen daarvan.

Aan zo’n gevaar stelde men zich bloot, wie uit mensenvrees van de samenkomsten van de christenen wegbleef of door enige verloochening van de waarheid zich de mogelijkheid kocht om aan de tempeldienst te kunnen deelnemen. Wie nu, nadat hij de waarheid heeft leren kennen, toch zulke zonden begaat, dus tegen beter weten en geweten in en die dus het enige offer van Christus versmaadt, voor hem bestaat dan geen tweede zoenoffer meer waardoor hij zou kunnen worden gereinigd van de schuld van deze nieuwe en overmeesterende zonde.

Wie de kennis van de waarheid heeft ontvangen en dan een weg gaat die hem elders heen voert, die weet wat hij doet en doet wat hij wil: hij wil de waarheid, die hij erkend heeft voor hetgeen zij is, desalniettemin de rug toekeren (in deze zin moet dus het "moedwillig zondigen" opgevat worden en niet, zoals vaak gebeurd is, op iedere zonde met voorbedachte rade gepleegd, worden toegepast, vgl. hoofdstuk 6: 6). Op de weg die zo iemand bewandelt, kan hij geen zoenoffer meer verwachten dat hem tot vergeving van de zonde zou kunnen zijn. In plaats van een uitzicht op een ander offer dat hem ook verzoening zou aanbrengen voor de zonde, die hij beging doordat hij het zoenoffer van Christus weer opgaf nadat hij het had leren kennen, is er voor hem op zijn weg alleen een verschrikkelijke verwachting van een oordeel en een vuur dat de tegenstanders zal verslinden.

Dat woord (verschrikkelijke verwachting van het oordeel) zegt wat de afgevallenen van Christus reeds nu als vrucht van hun afval ondervinden; het andere (hitte van het vuur dat de tegenstanders zal verslinden) wat zij er eens voor zullen inoogsten.

De grootheid van het onverbiddelijk gericht dat zal treffen wie van een begenadigde van Christus Zijn vijand is geworden, wordt hierop in vs. 28v. opgehelderd door het onverbiddelijk gericht dat het misdadig verbreken van de wet van Mozes ten gevolge heeft.

28. Wie de wet van Mozes door schending van het verbond van God (Deut. 17: 2-17) heeft teniet gedaan en andere goden dienen gaat, die sterft zonder barmhartigheid (Deut. 13: 6vv. ; 12vv.) a) op het getuigenis van twee of drie personen.

a) Num. 35: 30 Deut. 19: 15 MATTHEUS. 18: 16 Joh. 8: 17; 2 Kor. 13: 1

29. Hoeveel zwaarder straf, meent gij, zal hij verdienen, die de Zoon van God vertreden heeft, zoals Judas de verrader dat zelf heeft gedaan (Joh. 13: 18) en het bloed van het Testament, het bloed waardoor het Nieuwe Verbond is opgericht (hoofdstuk 9: 15 MATTHEUS. 26: 28), onrein geacht heeft, waardoor hij toch, zoals hij meende bij zijn overgang tot het christendom (vs. 10) geheiligd was, aan God was gewijd (hoofdstuk 6: 6) en de geest van de genade die toen over hem kwam (Zach. 12: 10), smaadheid heeft aangedaan, zodat men die lasteren kon alsof die een geest van dwaling en niet van waarheid was (1 Joh. 4: 6)?

Met afval van de HEERE tot vreemde goden als uiterste graad van verbreking van de mozaïsche wet, wordt vergeleken de afval van Christus tot het Christus-vijandige Jodendom, waarvan de god ook niet meer de ware is, omdat Hij niet als de God en Vader van Jezus Christus erkend wordt. Als nu reeds aan de oudtestamentische afvalligen met onverbiddelijke strengheid de doodstraf werd voltrokken, hoeveel ergere dingen staan dan niet te wachten naar de maat van de rijkere volheid van openbaring en genade, voor hen die van het Nieuwe

Testament afvallen! Met het "meent gij" laat de schrijver aan zijn lezers over om uit de verhouding van beide Testamenten de gevolgtrekking te maken van de opklimming van het mindere tot het zwaardere (vgl. hoofdst. 2: 2; 12: 25). Vervolgens stelt hij de afvallige van het Nieuwe Testament nader voor naar de werkelijke toestand van zijn ontzettende zonde. Zijn veel grotere zonde is 1) zonde tegen de persoon van de Middelaar van het Nieuwe Testament: hij treedt de Zoon van God met voeten. De Middelaar wordt Zoon van God genoemd, want juist in Zijn eeuwig Zoonschap bestaat Zijn verhevenheid boven de Middelaar van de wet, boven profeten en engelen. Het met voeten treden of "vertreden" is niet alleen zoveel als van zich stoten als een onbruikbare zaak, waarover men heenloopt zonder zich in acht te nemen (Matth. 5: 13 Luk. 8: 5), maar de ergste verachting over iets tonen (Matth. 7: 6) en dat is een uitdagen van de straffende gerechtigheid door verlaging van het hoogste (vgl. het Franse "écrasez l'infame. Het is 2) zonde tegen het verbondsoffer van het Nieuwe Testament: "hij acht het bloed onrein, waardoor hij geheiligd was. " Is reeds het bloed van het verbondsoffer en vooral van het zoenoffer (Num. 6: 20), het bloed van dieren, heilig, hoe veel te meer dan het bloed van de besprenging van ons ene volmaakte offer, dat krachtens de eeuwige Geest tot onze verzoening vergoten is, het bloed van het Nieuwe Testament (hoofdst. 9: 20 Luk. 22: 20) dat ons in volkomen gemeenschap met God stelt en tot het verkrijgen van de eeuwige erfenis bekwaam gemaakt heeft. Als men nu, door terug te gaan tot het Jodendom, dit bloed gelijkstelt met het bloed van een gewoon mens en wel van een verblinde, naar recht en billijkheid terdoodgebrachte, wat een tarten van die straffende gerechtigheid door versmaden van het allerheiligste en nog daarenboven door de schandelijkste ondank! Als ondankbaarheid brandmerken de woorden "waardoor hij geheiligd was" die afval. Dat spreekt toch van iets dat men zelf ondervonden heeft, van een ervaring van de kracht van het bloed van Christus. Dat hier van een afval sprake is die één is met de lastering van de Heilige Geest, of deze in zich sluit, blijkt uit het feit dat deze zonde aller zonden 3) als zonde tegen de Geest van de genade wordt voorgesteld. Alle genadegaven van het Nieuwe Testament zijn samengevat in de "Geest van de genade", want de Geest is het die ons die toe-eigent. Sterkere tegenstellingen dan "smaadheid aandoen" en "genade" kunnen er niet bestaan. Die overmoedig te smaden is zoveel als het werk van Gods genade, dat men aan zich heeft ervaren, als leugen en bedrog lasteren, een voorstellen van de waarheid zelf als leugen, dat de straf van God niet zal ontgaan.

Als de wet teniet werd gedaan, lag daarin slechts op verborgen wijze een vertreden van de wetgever. De wet toch is niet de volmaakte uitdrukking van Zijn wezen. Nooit kan de letter de Geest volkomen vertegenwoordigen. Waar God zich niet meer in de wet, maar in de Zoon openbaart, daar is Zijn wezen volkomen geopenbaard. Wie dus opzettelijk zondigt, nadat de Zoon hem geopenbaard is, doet niet alleen de wet teniet, maar hij vertreedt de Zoon, d. i. hij werpt Hem verachtelijk weg, vervolgt zijn eigenen weg van de zonde, als het ware over het lichaam van de Zoon heen, leeft alsof er geen Zoon gegeven, geen heilsweg geopend was. Het afschuwelijke nu van deze handelingen komt des te meer uit, als wij erop letten waartoe de Zoon gegeven is. Hij is niet gekomen om te oordelen, maar om te verlossen. De wet van Mozes stelde dierenbloed, dat geen goddelijke kracht had, tot verzoening van de overtredingen. Doch de waarheid van deze offerande is het bloed van de Zoon van God. Dit bloed reinigt van alle ongerechtigheden, omdat het in de dood het leven behoudt en geeft en door het leven de dood overwint. Wie aan de kracht van dit bloed twijfelt, d. i. wie de verzoening in dit bloed gegeven als niet geschied beschouwt en dit nu doet hij die opzettelijk zondigt, na door dit bloed geheiligd te zijn die ziet geen onderscheid tussen het bloed van Christus, de Zoon van God en dat van stieren en bokken en beschouwt het eerste als even onrein of liever algemeen, onkrachtig en onwerkzaam als het laatste.

30. Zeker, deze straf zal geen andere zijn dan de som van alle straffen van God, de eeuwige verdoemenis en het uitstoten uit Zijn volk door een neerstoten naar de plaats waar geween is en tandengeknars (Matth. 25: 11); want wij kennen Hem die gezegd heeft (Deut. 32: 35): "Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden" spreekt de Heere (vgl. Rom. 12: 19). En opnieuw (Deut. 32: 36): "De Heere zal Zijn volk oordelen. " (Ps. 135: 14).

De Heere zal Zijn volk oordelen. Dat is, zij die waarlijk Zijn volk zijn, zijn uitverkorenen, Zijn verlosten en geroepenen; deze oordeelt Hij door hen op een vaderlijke wijze te kastijden, opdat zij niet met de waarheid mogen verloren gaan, door hen te regeren en te beschermen, door hun zaak te bevorderen en voor te staan en hen te wreken aan hun vijanden; anders zal het gaan met hen die alleen Zijn volk zijn door belijdenis; op deze zal Hij schrijven een Lo-ammi, Hij onderscheidt hen van Zijn eigen volk en oordeelt tussen hen en Zijn volk en zal hen veroordelen, noch zal hun belijdenis hen behoeden van Zijn grimmigheid en wraak.

31. Vreselijk is het te vallen in de handen van de levende God (vgl. Sir. 2: 21vv. en 2 Sam. 24: 14).

Als de schrijver voortgaat: "want wij kennen Hem, die zegt enz. ", dan wil hij niet alleen uit het geschreven woord van God bevestigen dat de straf niet zal uitblijven; want er staat niet: wij weten dat of wat Hij gezegd heeft, wat het betekent dat hij gezegd heeft, maar wij kennen Hem, die gezegd heeft en achter de aangehaalde plaatsen volgt dan de zin: vreselijk is het te vallen in de handen van de levende God". De bedoeling is: wij kennen Hem, die dat gezegd heeft, als de levende God, die een vreselijk wreker is. Hoe zware straf hem zal treffen, die in de handen van deze wreker valt, moet vervolgens vs. 30 te bedenken geven, zoals ook in vs. 29 niet alleen wordt gezegd dat hij, maar ook hoe verschrikkelijk hij zal worden gestraft. Beide teksten nu zijn ontleend aan het boek van Mozes. De eerste wordt geheel zoals hier, meer gelijk aan de grondtekst dan de vertaling, maar toch ook aan deze ongelijk, door Paulus in Rom. 12: 19 aangehaald (het woord was waarschijnlijk in deze vorm een stereotyp bestanddeel van de kerkelijke taal geworden). De tweede zegt, evenals bij Mozes en in de herhaling van Psalm 135 en het "oordelen, " dat de Heere Zijn volk zal laten ervaren dat Hij recht doet tegenover hen die zich aan hem bezondigd hebben, zodat in verband daarmee de slotzin betekent dat hij die zondigt tegen Gods gemeente, in de handen zal vallen van de levende God, die Zijn macht niet ongebruikt zal laten.

Wat het vallen in de handen van de levende God aangaat, komt het erop aan wie degene is die in deze handen valt; of hij ootmoedig en gewillig zich buigt onder de kastijdende hand van God of tegen zijn wil als vijand en tegenstander van God onder deze wordt gebracht.

Let hier op de gegeven beschrijving van God, Hij is de levende God; Hij wordt zo genoemd zowel bij wijze van tegenstelling tegen alle dode en stomme afgoden als ook wat betreft Zijn levendige macht en sterkte, waardoor Hij in staat is om de zonde van de mensen te wreken; en insgelijks om de eeuwige duur van Zijn wezen aan te duiden. Het gevolg en de vrucht van alle zonde in het algemeen en van afval in het bijzonder is in Gods handen te vallen. Er wordt van drieërlei hand van God in de Heilige Schrift gesproken: Zijn beschermende, Zijn bestraffende en Zijn wrekende hand. Het is veilig en troostrijk te vallen in Gods beschermende en bewarende hand; het is nuttig en een weldaad, hoewel niet aangenaam en prettig te vallen in Gods kastijdende en bestraffende hand; maar te vallen in Zijn toornige hand, Zijn wrekende hand, dat is vreselijk en verschrikkelijk; of te vallen onder het vonnis van Zijn toorn in dit leven of onder de volle en uiteindelijke uitvoering van die toorn in het toekomende leven. De

ontzaggelijkheid en vreselijkheid van die toorn, het is een verschrikkelijk ding dat geen tong kan uitspreken, noch het hart kan begrijpen. Wie kent de sterkte van uw toorn? Ps. 90: 11

Wat een ernstige waarschuwing! De schrijver had in dezelfde geest reeds eerder gesproken; maar hij kan niet nalaten het nogmaals te doen. De vrees dat misschien sommigen van het christendom afvallig zouden worden, tegen God zich bezondigen en zichzelf diep rampzalig maken, dringt hem ertoe; want het geluk van allen lag hem na aan het hart. Zo diep als hij overtuigd was van de ontfermende liefde en de onbegrensde genade van God jegens de berouwhebbende en zich bekerende zondaar, even diep was hij overtuigd van Gods vlekkeloze heiligheid en onkreukbare rechtvaardigheid jegens de hardnekkige overtreder van Zijn geboden. Zoals hij die liefde en genade in al haar grootheid en trouw had geroemd, zo predikt hij ook met luide stem deze heiligheid en rechtvaardigheid. Zo min als de gelovige aan zijn zaligheid mocht twijfelen, evenmin mocht de ongelovige die de Heere verliet, zich met zijn zaligheid vleien. Hij spreekt en dit moeten wij wel in het oog houden, van mensen die de kennis van de waarheid ontvangen hebben, aan wie het evangelie van de zaligheid is verkondigd, die het hebben aangenomen, die door het bloed van het Nieuwe Verbond zijn geheiligd, op en in wie de Geest van de genade heeft gewerkt, maar die echter van Christus en het christendom weer afvallen, de Zoon van God als met voeten vertreden, het bloed van het Nieuwe Verbond onrein achten, de Geest van de genade smaadheid aandoen, tegen beter weten in zondigen en hierin tot het einde volharden; en hij toont zijn lezers zo krachtig mogelijk wat een verschrikkelijk lot zulke mensen staat te wachten. Geen offer blijft er meer over voor hun zonden, maar de ergste straf zal hun deel zijn.

32. Maar denk aan de dagen van weleer, toen gij, na verlicht te zijn, nadat gij tot erkentenis van de waarheid (vs. 26) zijt gekomen en tot Christus bekeerd zijt (hoofdstuk 6: 4v.), veel strijd en lijden hebt verdragen (Luk. 6: 22v.).

33. Hetzij als gij door smaadheden, die gij om de naam van Christus hebt geleden en door verdrukkingen, die men u door lijfstraffen en beroving van goederen heeft aangedaan, een schouwspel geworden zijt (1 Kor. 4: 9 Hand. 12: 1vv.); hetzij als gij meeleed met degenen die zo behandeld werden (1 Kor. 12: 26 MATTHEUS. 25: 35vv.).

34. Want gij hebt ook met mijn boeien, (volgens de lezing die zonder twijfel de oorspronkelijke en beste is, staat in de grondtekst "met de gebondenen, " de gevangenen (hoofdstuk 13: 3 Hand. 9: 2, 21; 22: 5) medelijden gehad. Gij hebt dat getoond door bezoek en toespraak en ondersteuning tot verzachting van de nood en de door van uw goederen, als men u geldstraffen oplegde of u uw bezitting ontnam, hebt gij met blijdschap (Kol. 1: 11) aanvaard, omdat gij wist dat gij een schat hebt in uzelf, die geen menselijke macht u kan ontrukken, een beter en blijvend goed in de hemelen, want voor u wordt de onvergankelijke en onbevlekte en onverwelkelijke erfenis bewaard (1 Petrus 1: 4 MATTHEUS. 19: 29).

Evenals in hoofdstuk 6: 9vv. keert de schrijver ook hier van de grootste ernst van de bedreiging terug tot vriendelijke waardering. Hij doet het daar zo dat hij zich, terwijl hij betere dingen van hen verwacht, op Gods gerechtigheid verlaat, die hun werkdadige liefde jegens de belijders van Zijn naam niet zal vergeten. Hij doet het hier op een manier dat hij henzelf dringt te denken aan de tijd dat zij zich na hun bekering aan al de moeilijkheden, die die ten gevolge had, met een blijdschap hebben onderworpen, die zij toch nu niet zullen wegwerpen in plaats van op het loon ervan te wachten.

Het feit dat nog vóór het begin van de Joodse oorlog van de oversten van de Joden een zware stelselmatige vervolging tegen de christenen van Palestina uitging, staat volkomen vast, al was er ook geen ander getuigenis voor dan de brief aan de Hebreeën. Maar er zijn daaromtrent nadere berichten en wel in het volkomen geloofwaardige bericht van Josephus aan het begin van het laatste boek van zijn archeologie 1Ch 25: 7. Festus, de procurator "Uit 2: 20 stierf na nauwelijks twee jaar zijn ambt in de provincie te hebben bekleed in het begin van het jaar 62 n. Chr. (Deel 6. Aanh. II d. 2). Nero, zo verhaalt Josephus, zond op het bericht van diens dood Albinus als stadhouder naar Judea; maar de hogepriester Ananus de Jongere (Annas II), die een bij uitstek vermetel karakter had en bij de sadduceese partij hoorde, die zich boven alle Judeeërs door een wreed gericht onderscheidde, greep de gelegenheid van het interregnum aan, terwijl Albinus nog op weg was en verzamelde een sanhedrin van rechters. Hij bracht enigen voor hen met de aanklacht van wetsovertreding en gaf ze (nadat het sanhedrin het doodvonnis had uitgesproken) aan de straf van de steniging over. Doch juist de meest onpartijdige mannen van de stad, zij die tevens zelf nauwgezet waren in het waarnemen van de wet, keurden dit ten sterkste af; zij zonden aan koning Agrippa II heimelijk het verzoek dat hij Ananus schriftelijk tot ophouden zou aanmanen. Ook trokken enigen Albinus tegemoet, terwijl hij van Alexandrië daarheen reisde en stelden hem voor dat hij Ananus niet zou toelaten, zonder zijn toestemming, zo’n gericht te houden (Joh. 18: 31). De stadhouder zond daarop aan Ananus een brief vol ontevredenheid, waarin hij dreigde van hem rekenschap te zullen eisen. De koning Agrippa (aan wie het recht tot aanstellen en afzetten van de hogepriester toekwam) zette hem af, nadat hij drie maanden het hogepriesterschap had waargenomen. Dit is het bericht van Josephus, doch zonder vermelding van Jakobus onder de terdoodgebrachten (Aanh. II: b, 3). Zo zijn dan zonder twijfel toen (de schrijver verwijst waarschijnlijk naar die periode met de woorden "denkt aan de dagen van weleer enz.) enigen als martelaars gevallen; maar daarmee was het lijden van de christenen niet beëindigd. Het sanhedrin kon verder geen doodstraffen meer volbrengen; doch terwijl het recht over leven en dood ontnomen was, bleef nog de geestelijke macht over. De hoge raad kon zonder door de Romeinse stadhouders bemoeilijkt te worden, maatregelen nemen en die onder de volgende hogepriesters handhaven, die voor de christenen van Palestina zeer smartelijk, ja zeker voor velen van hen een vreselijke slag waren. Zij konden de toegang tot de tempel en zijn godsdienst weigeren en hun opleggen om of Christus te lasteren of als uitgestotenen en vervloekten alle gemeenschap met het "heilige volk van God" te mijden en aan deze maatregel kon, al was het niet door de doodstraf, toch door andere verdrukkingen van allerlei aard nadruk worden bijgezet.

35. Werpt dan gij, die tevoren zoveel standvastigheid in het geloof hebt getoond, uw vrijmoedigheid niet weg, die een ruime vergelding staat te wachten, daar het beter en blijvend goed in de hemel, waarvoor gij het ontroven van de aardse goederen met vreugde hebt gedragen, u zeker ten deel zal vallen.

36. a) Want gij hebt, als dat werkelijk zal geschieden, volharding nodig, opdat gij door de wil van God te doen, hetgeen een trouw volharden tot het einde van u eist, (hoofdst. 13: 21 MATTHEUS. 24: 13), de belofte, de beloofde eeuwige erfenis (hoofdstuk 9: 15) mag wegdragen.

a) Luk. 21: 19

37. Maar ons geduld zal niet al te lang op de proef worden gesteld. a) Want "nog een zeer korte tijd" zo wordt bij de profeet gezegd (Jes. 26: 10v. Habakuk. 2: 3) "en Hij die komt, zal

er zijn en niet meer dralen" en dit zullen wij zeker vervuld zien (Matth. 26: 64 Openbaring 6: 15vv.).

a) Hagg. 2: 7; 1 Petrus 1: 6; 5: 10

38. "Maar, " zo wordt vervolgens in Habakuk. 2: 4 gezegd, "de rechtvaardige zal uit geloof leven" (Rom. 1: 17 Gal. 3: 11) en verder zegt de Heere op deze plaats, om die op vrije wijze naar onze behoefte toe te passen Heb 10: 17, "als iemand zich onttrekt, mijn ziel heeft in hem geen behagen, maar Ik zal hem aan het welverdiende verderf prijs geven.

Zonder twijfel wilde de schrijver met hetgeen hij in vs. 37v. heeft gezegd erop wijzen dat het gericht over Jeruzalem naderde, waaruit alleen het geloof kon redden. Hij spreekt deze gedachte uit met de woorden waarmee eens de profeet Habakuk van het toenmalig gericht door de Chaldeeën gesproken had, zodat hij deze woorden niet zozeer citeert, maar op een analoog geval toepast. De woorden bij de profeet had reeds de Griekse vertaling van de Septuaginta zo opgevat dat in plaats van trotseren, bevreesdheid werd vertaald en in plaats van "zijn ziel" "mijn ziel", waardoor een heel andere zin wordt verkregen. Maar juist zo was de gedachte voor het doel van de schrijver dubbel gepast en daar hij de tekst niet tot een bewijsvoering aanvoert, maar zich alleen van de woorden bedient om tot het hart van zijn lezers te spreken, kon hij zeker zonder bedenking de voor hen geldende Septuaginta volgen.

Door de uitdrukking "zich onttrekken" wordt de afval op bijzondere wijze voorgesteld; hiermee wordt namelijk het passieve van het ongeloof getekend. Het ongeloof, waarin het wezen ligt van de afval, bestaat veel minder in enige daad of reeks van daden, dan in een afwezigheid van daden, in een niet meer werken, niet meer streven naar het doel ons voorgesteld. Het is een zich onttrekken aan zijn bestemming, een loslaten van de levende God, een zich overgeven aan de stroom van de wereld. Wie zo God loslaat en daardoor goddeloos wordt, die kan ook Gods hulp en bijstand niet meer verwachten; zoals hij geen behagen heeft in God, zo heeft God geen behagen in hem. Mijn ziele, zegt de Heer, heeft in hem geen behagen. Daarom ondervindt hij ook niet het welbehagen van God, kent Zijn vrede en de zaligheid van Zijn gemeenschap niet. Hij keert zo van lieverlee terug onder de toorn en het oordeel van God en het laatste van die mens is erger dan het eerste.

39. Maar wij, broeders, (vs. 19) behoren niet tot degenen die zich onttrekken ten verderve, maar tot degenen die geloven tot behoud van hun ziel (Tob. 2: 17v. 1 Thessalonicenzen. 5: 6vv. en "Heb 12: 24.

Zoals de schrijver nu reeds twee maal (vs. 32vv. 6: 9vv.) van sombere klacht en bedreiging tot lof en hoop is overgegaan om de verschrikten te bemoedigen en de wankelenden te bevestigen, zo versterkt hij ook hier, nadat hij met de woorden "als iemand zich onttrekt, Mijn ziel heeft in hem geen behagen" op profetische toon weer een vermaning tot de lezers gericht heeft, als een wijs zielverzorger hun zacht christelijk gevoel, door zichzelf met hen te verenigen en gemeenschappelijk met hen aan het gevaar het hoofd te bieden.

Het gevoel van hetgeen men zelf is, dat hem vervult en dat hij ook in zijn lezers wil opwekken, is geen ander dan dit, dat de gelovigen in Christus mensen zijn tot wie in de hierbij behorende, maar zeker meestal niet goed begrepen tekst Jes. 66: 1-12 de woorden van vs. 5 en 6 gericht zijn: "Hoort het woord van de Heere, gij die voor Zijn woord beeft, enz. "

HOOFDSTUK 11

OVER HET ZALIGMAKEND GELOOF

Aan de toespraak in het vorige gedeelte sluit zich onmiddellijk het tweede, paranetische of vermanende gedeelte aan. In het eerste of dogmatische gedeelte was het doel van de schrijver in zijn lezers het besluit levend en werkzaam te maken: "wij behoren niet tot degenen die zich onttrekken ten verderve. " Nu wil hij ook het tweede "maar tot degenen die geloven tot behoud van de ziel" doen kennen en voelen als het doel, dat hun altijd voor ogen moet staan. Zoals toch de zaken nu staan in de tijd waarin hij schrijft, is het voor de christenen te Jeruzalem niet genoeg dat zij niet afvallig worden tot het Jodendom en hun christelijke staat tegenover de bestrijdingen, waardoor zij getroffen worden, met beslistheid vasthouden; integendeel staat nu reeds het uur voor de deur waarin moet worden gewaakt om niet met het ongelovige volk van de Joden verdoemd te worden, maar de ziel te redden, van Jeruzalem uit te gaan en te wijken van de stad die onrein is geworden en aan het verderf gewijd. Pas in hoofdstuk 13: 13v. Heb zal hij hun deze noodzaak op het hart drukken; maar eerst, dat weet hij in zijn pastorale wijsheid zeer goed, moet hij hun harten beter vertrouwd maken met die gedachte, waarvan de uitvoering nu nog niet moet plaatshebben, maar pas als het door de Heere zelf aangegeven teken (Luk. 21: 20v.) zal worden gezien.

I. Vs. 1-40. Was door de schrijver verklaard, "wij behoren tot degenen die geloven tot behoud van de ziel, " nu gaat hij de hele heilige geschiedenis van het Oude Testament door en voegt er ook de roemrijke tijd van de strijd van de Makkabeeën bij. Hij wijst in de voorbeelden van de vaderen aan, wat de aard is van degenen die geloven en hun ziel redden. Tot aan de tijd van de intocht van de kinderen van Israël in het beloofde land doet hij dit chronologisch en redelijk gedetailleerd, vervolgens beschrijft hij alles samenvattend in een kort overzicht en kan wat in de tijd van de Makkabeeën van geloofsdaden is voorgekomen, mede in dit overzicht opnemen, omdat deze tijd, hoewel die na de in de Heilige Schrift beschreven geschiedenis ligt, toch in het profetisch woord is voorzegd en daardoor mede in de heilige geschiedenis begrepen is. Hoe echter alles wat de schrijver zegt erop is berekend dat de lezers in de moeiten en strijd die hun is overkomen, iets dergelijks leren zien als wat vanaf de oudste tijden de vrome vaderen hebben moeten lijden en dat zij zich op een uittrekken uit het land, waaraan zij voor een tijd hun voorliefde gaven, moeten voorbereiden, hebben wij reeds in de Aanmerkingen bij Hand. 28: 31 Ac 28: 31 gezegd.

1. Het geloof nu, dat wij in het hart moeten dragen om onze ziel te behouden (hoofdstuk 10: 39) is een vaste grond van de dingen die men hoopt, alsof men ze reeds in handen had (vs. 6, 13vv.) en een bewijs van de zaken die men niet ziet, een gemoedstoestand waarbij men niet twijfelt, er zo vast van verzekerd is alsof men het zag met lichamelijke ogen.

2. Want doordat zij in zo’n geloof stonden, dat zeker geen geloof meer zijn zou als het niet datgene was wat zo-even gezegd is, hebben de ouden, de vaderen, ten tijde van het Oude Testament (hoofdstuk 1: 1), door hetgeen de Schrift van hen vertelt, een getuigenis gekregen dat God in hen welbehagen had (hoofdstuk 10: 38) en zij de belofte beërven zouden (hoofdstuk 6: 12).

Het is duidelijk dat de schrijver het geloof niet alleen wil beschrijven naar zijn eigenschappen en openbaringen, maar hij wil zeggen waarin het wezen van het geloof bestaat; nu moet men om zijn definitie juist te beoordelen, twee zaken in aanmerking nemen. Men mag namelijk ten eerste niet onopgemerkt laten dat de schrijver niet het karakteristieke wezen van het

christelijk geloof wil voorstellen, maar alleen een geheel algemeen geloofsbegrip wil geven, dat evenzeer van toepassing is op het geloof door de vromen van het Oude Verbond en door de aartsvaders betoond, als op het geloof van de christenen. Vervolgens moet men opmerken dat de schrijver in het algemeen volgens het doel en het verband van onze tekst het geloof, geheel afgezien van een bepaald geloofsobject, wilde definiëren: het is de subjectieve kant van het geloof die hier wordt beschouwd. De schrijver wil alleen in zijn definitie voorstellen het geloof, zoals het te allen tijde en bij de meest onderscheiden inhoud van het geloof altijd gelijk blijft, de waarde, de zedelijk godsdienstige betekenis, de leven gevende aard van het geloof, in zoverre deze een bepaalde richting van het gemoed is. Hij had toch juist hiervoor (hoofdstuk 10: 35vv.) de lezers vermaand om vol vertrouwen vast te houden en geduld te oefenen en hen gewezen op het nabij zijnde van de wederkomst van Christus en op het loon dat zo'n gedrag in de vervulling van de belofte zal vinden. Hij deed dit, omdat zij onder het lijden, dat zij om hun geloof moesten dulden en bij de vertraging van de wederkomst van Christus, het wachten daarop moe en wankelmoedig waren geworden; het ontbrak hun dus aan de energie van het geloof. Niet over het geloofsobject, maar over de subjectieve verhouding tot het geloofsobject werd gesproken. Het wezen van het geloof moest dus alleen in zoverre worden bepaald, als dit een subjectieve verhouding is tot de geloofsobjecten en deze konden slechts zo algemeen mogelijk worden genoemd. In het voorgestelde begrip van geloof nu worden twee zaken genoemd: ten eerste, het is een vast vertrouwen op hetgeen nog wordt gehoopt; het brengt het toekomstige reeds in het bereik van de tegenwoordige innerlijke waarneming, zodat de gelovige het reeds uit de verte ziet, voelt en begroet (hoofdstuk 6: 5) en hierin een verzekering heeft omtrent de toekomstige verwezenlijking van hetgeen nu nog voorwerp van de hoop is. Maar ten tweede is het geloof een verzekering, die alle loochening, alle twijfel, alle onzekerheid buitensluit, ten opzichte van dingen, die niet gezien worden, voor zinnelijke waarneming afgesloten zijn, omdat zij tot het gebied van de bovenzinnelijke wereld behoren. De onzichtbare wereld zou voor ons in het geheel niet aanwezig zijn, als wij geen geloof hadden, wij zouden in dit geval alleen in de wereld van het zichtbare leven. Het geloof plaatst ons echter in de onzichtbare wereld; het opent niet alleen het innerlijk oog, waarvoor het onzichtbare evenzeer waar te nemen is als het zichtbare voor het lichamelijk oog, maar daarin is ook het gemoed voortdurend naar het onzichtbare gekeerd en het hart geopend voor de indrukken van die andere wereld.

Door vooraan te plaatsen "een vaste grond van de dingen, die men hoopt" wil de schrijver dit punt van zijn geloofsbegrip beschouwd hebben als het hoofdpunt dat hij vanaf hoofdstuk 10: 39 op het oog heeft: "Wij behoren niet tot degenen die zich onttrekken ten verderve", waarmee hij het schuwe, wankelmoedige, wantrouwende terugtrekken van God bedoeld, van Zijn belofte en van de beloofde goederen van het heil. Daarentegen is het tweede "maar tot degenen die geloven tot behoud van de ziel" in het tweede punt van het geloofsbegrip voorgesteld, "een bewijs van de zaken die men niet ziet", dat doordat het in de tweede plaats staat, nu ook in nadere betrekking komt tot het eerste in vs. 3 aangevoerde voorbeeld van de voorvaderen, gedurende de hele tijd van het Oude Testament vanaf Adam tot aan de Makkabese geloofshelden en bloedgetuigen, die in hun trouw bij geringere genademiddelen de navolgingswaardige voorbeelden zijn voor het jongere geslacht.

Het geloof waarvan hier gesproken wordt, is niet een eenvoudig zedelijke deugd, die een aanhangsel is van de wet, noch slechts een toestemming aan enig geopenbaard, verkondigd en in het evangelie bevestigd ding, noch een wonderwerkend geloof, noch een kale belijdenis van het geloof, die soms slechts voor een tijd is, noch het woord of de leer van het geloof, maar dat geloof, waarvan in het voorgaand hoofddeel is gesproken, waardoor de rechtvaardige leeft en waaraan de zaligheid van de ziel is verbonden; en hier is niet zozeer

bedoeld enig bijzonder deel of uitwerking van het geloof, als wel dat geloof in het algemeen, dat zich uitstrekt tot de verscheidene beloften en zegeningen van de genade en dan wordt hier nog wel allerbijzonderst gedoeld op het geloof van de heiligen van het Oude Verbond, hoewel dit ten aanzien van de natuur, voorwerp en maaksel hetzelfde is als het geloof van de heiligen van het Nieuwe Verbond; dit geloof nu is een vaste en zekere overtuiging van de macht, trouw en liefde van God in Christus en van belang en aandeel daarin en in alle bijzondere zegeningen te hebben.

Geen voor waar houden, geen ijdel wensen, geen op goed geloof aannemen, zoals men zegt, is het geloof. Het geloof staat niet tegenover het weten; het geloof is geen ziekelijke, vreesachtige gemoedsstemming, zonder nadenken, noch oordeel, geen lichtgelovigheid. Het geloof is een vaste grond, de kracht van dat bewijs. Voor twee gevaren moet men hier opletten. Het eerste bestaat erin om die vastheid en die kracht afhankelijk te stellen van enige aandoening of stemming van het gemoed van hem die gelooft. Dit zou juist alle objectiviteit en daarmee alle waarheid aan het geloof ontnemen. Het subjectieve verzekerd zijn is nog geen zekerheid. Dan zouden juist de onkritische geesten, ja, de hartstochtelijke gemoederen de meest gelovigen zijn onder de mensen. De hartstocht toch laat geen twijfelen, geen wikken en wegen van redenen toe. Hij is voortvarend en blind. Dan zou de heftigheid van de gemoedsbeweging de zekerste waarborg zijn voor de vastheid van het geloof. De twijfel kan meer bestanddelen van geloof bevatten dan zo'n verzekerdheid. Zullen de dingen die men niet ziet maar hoopt, in ons een vaste grond verkrijgen en kracht van bewijs ontvangen, dan moeten zij buiten ons geopenbaard zijn. Dit is de wet van de menselijke natuur, dat de enkele mens zijn vastheid moet ontlenen aan hetgeen buiten hem aanwezig is en zijn plaats moet erkennen in de harmonie van het geheel. De waarheid moet gezien worden, zal zij geloofd worden. De zintuigelijke wereld is hier als altijd toonbeeld en afschaduwing van de niet-zintuigelijke, zoals de zichtbare wereld niet kan worden waargenomen door ijdele bespiegeling van de waarnemende organen, geen wereld is van verbeelding, van schijn, zoals het lichamelijke oog om te zien, behoefte heeft aan een wereld die gezien kan worden, zo is het ook met de onzichtbare wereld. Ook zij moet kunnen gezien worden, d. i. waargenomen met organen, die haar kunnen waarnemen. Het zielsoog moet, als het zich ontsluit, een wereld vinden waarop het kan rusten, anders ziet het niet, ja wordt het zelfs niet ontsloten. In één woord: de onzichtbare wereld moet geopenbaard zijn om te kunnen worden geloofd; openbaring is de noodzakelijke voorwaarde van geloof. Daartoe is de zichtbare wereld op zich zelf niet voldoende. Is ook de onzichtbare wereld niet afgescheiden van de zichtbare, ja nog veel meer haar grond en haar wezen, die grond moet op enige wijze te voorschijn komen, als men hier in de zichtbare wereld de onzichtbare wil leren kennen. En vanwege het verband tussen het lichamelijke oog en het zielsoog, de zintuigen en de geestvermogens, een verband vereist door de eenheid van de menselijke natuur en zo noodzakelijk dat de zintuigen zonder de werkzaamheid van de geestvermogens in de geordende natuur niets dan verwarde beelden en onsamenhangende lijnen en kleuren zouden waarnemen en wederkerig de geestvermogens zonder de zintuigen slechts zichzelf zouden verteren en uiteindelijk wegsterven; vanwege dit verband moest ook in de uiterlijke wereld het onzichtbare zich in het zichtbare openbaren, daarin als het ware zijn uitstekende punten hebben, zoals in het menselijk lichaam het innerlijkste en meest onstoffelijke orgaan, het zenuwstelsel, zich tot de oppervlakte van de huid uitstrekt en daardoor met de uiterlijke wereld in verband staat. De volheid van de godheid, die de volheid is van de onzichtbare wereld, moet lichamelijk geopenbaard zijn. Maar, zo noodzakelijk als het is voor het verkrijgen van een vaste grond en een bewijs van de zaken die men niet ziet maar hoopt, dat zij geopenbaard zijn aan de mens buiten hem, niet minder noodzakelijk is het dat zij geopenbaard worden in hem, met andere woorden dat er aansluiting plaats vindt tussen de mens en de dingen die hem geopenbaard worden. Ja, die

aansluiting is het geloof. Zekerheid kan voor de mens niet aanwezig zijn alleen doordat de dingen zelf aanwezig zijn. Zolang hij zelf buiten die dingen staat, bestaan zij voor hem niet, heeft hij zelf geen zekerheid. Zekerheid toch, hoewel zij niet kan verkregen worden zonder openbaring van buiten, is zelf iets innerlijks. De vaste grond moet in de mens gelegd worden; het bewijs moet voor hem van kracht zijn: welke zekerheid zouden wij bezitten, wat zou ons bewezen zijn, indien de volheid van de godheid geheel lichamelijk in Jezus Christus geopenbaard was, maar het ons ten ene male aan middelen ontbrak om de openbaring te erkennen, aan organen om die volheid van de godheid waar te nemen en te ontvangen? Hier nu bestaat een tweede klip, waarop zeer velen stranden. In hun ijver voor de objectieve waarheid, voor de openbaring en haar geschiedenis, vergeten zij geheel dat de openbaring buiten ons blijft, ja, dat wij haar niet kennen, dat wij slechts haar formules, de leerstukken, maar niet haar wezen bezitten, zolang ons eigen wezen niet in haar woont, zolang wij ons niet op zo'n manier met haar vereenzelvigd hebben dat wij zelf als het ware een deel van haar geworden zijn. Christus blijft buiten ons zolang Zijn geest niet onze geest geworden is en Hij niet door het geloof, waardoor wij ons bij Hem aansluiten, in onze harten woont. Zo kan er een ijveren voor Zijn titels en waardigheden ontstaan, een blinde, slaafse onderwerping aan de geloofsuitdrukking van de kerk die Hem belijdt, een angstig en tegelijk dweepziek vasthouden aan het onbegrepene als zodanig, ja een verkleinen en verachten van alle natuurlijke vermogens van de menselijke natuur, van de menselijke natuur zelf, die men, de zonde van de natuur verwarrend met die natuur, voor louter duivels houdt en een onwillekeurige lastering van het scheppingswerk van het menselijke als zodanig. Groot, ontzaglijk groot is het gevaar van deze dwaling; zij plaatst ons buiten de Heer. Zij doet ons, voor een verborgen en niet geopenbaarde goddelijke natuur in Hem die men als leerstuk belijdt, zijn mensheid, waarin Zich die godheid openbaart, geheel miskennen en voor iets overtolligs houden, hoogstens alleen noodzakelijk voor het moment van het plaatsvervangend lijden en sterven. Dat er op die wijze geen vaste grond kan ontstaan van de dingen die men hoopt, geen bewijs van de zaken die men niet ziet, blijkt voldoende uit de voortdurende vrees die het geloofsleven, als het al zo genoemd mag worden, van hen kenmerkt, die in die dwaling gevangen zijn. Het is aan hun ijveren te merken dat in hun ogen het Godsrijk altijd het gevaar loopt te vergaan, de Heilige Geest altijd nog moet uitgestort worden; en dat zonder dit jagen en ijveren miljoenen zielen gevaar lopen te vergaan. Zo zoeken zij de zekerheid die zij missen en schitterende opwekkingen en geestelijke prikkelingen en altijd vernieuwde en toch altijd onbevredigende aandoeningen en schokken. De vaste grond die zij menen te bezitten en toch altijd zoeken, wordt op veel dieper, maar ook veel eenvoudiger, veel natuurlijker weg gevonden, het bewijs dat te verkrijgen is, doet dan geen vermogen van de menselijke natuur geweld aan. Integendeel, het wekt die juist op en verlevendigt ze. Dat bewijs wordt verkregen, die vaste grond wordt gevonden door eenvoudig de gegeven openbaring op zich te laten werken. Er is in de persoon van de Heere een voor allen openstaande, voor allen waarneembare kant. Het licht van die zon komt tot onze duisternis in duizend schakeringen van licht, vanaf de eerste grauwe morgenschemering tot de volle middagklaarheid. Het leven van de Heere heeft een uiterlijke zijde, die voor de minst ontvankelijken bevattelijk is en die, als men zich daarbij aansluit, de weg opent tot de meest verborgen geesten. Onze vatbaarheid om die uiterlijke zijde waar te nemen, maakt onze verantwoordelijkheid uit. Immers om haar niet waar te nemen, om ongevoelig te zijn voor de indruk van verhevenheid, heiligheid, liefde, die van het beeld van Christus uitgaat, moet men niet eenvoudig passief blijven, maar integendeel zijn eigen natuur geweld aandoen, zijn zedelijke zin verstompen, zijn geweten toeschroeien. Door nu het beeld van de Christus op zich te laten werken en de indrukken van vrees, van hoop, van beschaming, van bemoediging, de openbaring van het geestelijke leven door dat beeld gewekt als openbaringen van God te beschouwen en aan te nemen, wordt de vaste grond van de dingen die men hoopt in ons

gelegd en het bewijs van de zaken die men niet ziet door ons verkregen. Dit is de enige weg tot het verkrijgen van een verzekerdheid van het geloof die evenmin afhankelijk is van onze veranderlijke stemmingen en aandoeningen als van de altijd wankelende verstandelijke bewijzen.

Het geloof is het aanschouwen van het verborgene en geeft van het ongeziene een zekerheid, zoals wij die van het zichtbare hebben. Wat daarom onwezenlijk schijnt, omdat het nog in de hoop ligt, dat verkrijgt wezen en bestaan door het geloof of veelmeer, het verkrijgt daardoor geen bestaan, maar het geloof zelf is er het bestaan van. Zo is de opstanding nog niet aanwezig, maar het geloof geeft haar bestaan in onze ziel. De onzichtbare hemelse heilgoederen, die naar de werkelijkheid nog niet aanwezig zijn, bestaan reeds in ons door het geloof en het geloof is hun bestaan in ons, zo spreekt Hugo van St. Victor.

De voorwerpen van het geloof zijn dingen die men niet ziet, hetzij zij in het verleden liggen, zoals de schepping van de wereld, waarvan de schrijver in het derde vers zal spreken, hetzij zij toekomstig zijn, zoals de vervulling van de beloften, door God aan de gelovigen gegeven. Dit laatste komt hier vooral in aanmerking. Daarom spreekt de schrijver eerst van dingen die men hoopt, aangezien dit in het bijzonder voorwerpen van het geloof zijn. De dingen die men gelooft, zijn dus niet tegenwoordig, noch vallen onder het bereik van ons lichamelijk oog. Zij zijn afwezig en onzichtbaar. Zij betreffen gebeurtenissen die vóór ons geschied zijn, die wij niet aanschouwd, niet bijgewoond hebben en heilgoederen die wij hopen te bezitten, maar die wij nog niet genieten. En hoe verhoudt het geloof zich ten opzichte van deze voorwerpen? Het is, zegt onze schrijver, een zeker vertrouwen op hetgeen men hoopt en een vaste overtuiging aangaande de zaken die men niet ziet. Dat is de aard van het geloof in het algemeen, dat de aard van het godsdienstige geloof in het bijzonder. Wie gelooft, twijfelt dus niet aan de waarheid van hetgeen voorwerp van zijn geloof is, al ziet hij het niet, maar houdt zich van die waarheid zó volkomen overtuigd, alsof hij het met zijn ogen aanschouwde. Hij twijfelt niet aan de vervulling van zijn hoop, maar verwacht met vast vertrouwen dat hij het goed, waarop hij hoopt, zeker zal verkrijgen. Geloven en weten staan dus niet tegenover elkaar. Nee, het geloof, het godsdienstige geloof, want hiervan spreekt de schrijver in het bijzonder, is ook een weten, een zeker weten, waardoor wij voor waar houden wat ons van Godswege geopenbaard is en de vervulling van zijn beloften met zekerheid verwachten en het verschilt van het weten dat door ervaring en redenering wordt verkregen alleen hierin dat het niet rust op het getuigenis van feilbare mensen, maar van de waarachtige God, die niet liegen, niet ontrouw worden kan. Dat geloof hadden de Hebreeuwse christenen nodig om staande te blijven te midden van de verzoekingen, die hen tot afval trachtten te bewegen. Als dat geloof in hen woonde, dan zouden zij niet wankelen, noch bezwijken. Het zou hun moed en kracht schenken om niet te letten op de dingen die men ziet, maar die men niet ziet, om aan God en Zijn beloften vast te houden, om over het leed dat hen om hun belijdenis van de Heere drukte, heen te zien en zich op de kroon van de overwinning, op de grote vergelding van het loon te richten en aan de Heere trouw te blijven tot het einde.

3. Door het geloof verstaan wij in onze geest a) dat de wereld in haar hele omvang met al wat op haar is (hoofdstuk 1: 2) door het woord van God is toebereid, in de vorm en toestand gebracht is waarin zij zich nu bevindt, b) zodat de dingen die men ziet, niet geworden zijn uit dingen die gezien worden (2 Makk. 7: 28, niet uit reeds aanwezige kiemen of bestanddelen als het ware vanzelf zijn ontwikkeld, zoals wij nu uit reeds aanwezige dieren, planten enz. weer nieuwe te voorschijn zien treden, maar uit het niets door het Woord van Gods almacht tot aanzijn zijn geroepen (Gen. 1: 1-31).

a) Gen. 1: 1 Ps. 33: 6 Joh. 1: 10 Efez. 3: 9 Kol. 1: 16 b) Rom. 4: 17

De schrijver wil door voorbeelden ophelderen wat geloof is en wat het uitwerkt; nu zou hij de eerste mensen met hun geloof aan het hoofd hebben kunnen stellen, maar het is toch bezwaarlijk dat Adam en Eva, de bewerkers van de zonde en van de dood, ons als voorbeelden van het geloof worden voorgehouden; bovendien gaat die zaak waaraan het geloof van de eerste mensen verbonden is, de schepping, de mensen van alle tijden evenzeer aan. Daarom spreekt hij geheel algemeen: "door het geloof verstaan wij dat de wereld door het woord van God is toebereid. " Kan men ook niet zonder geloof, alleen met het verstand, tot de leer van de schepping komen? Beter "een ieder huis wordt door iemand gebouwd; maar Hij die dit alles gebouwd heeft, is God" (hoofdstuk 3: 4). Maar wat het verstand uit zichzelf omtrent de schepping kan hebben en wat het geloof "verstaat" is toch wezenlijk verschillend. Het geloof verstaat dat God door Zijn woord de wereld geschapen heeft; het erkent God als de levende, die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er. Het geloof is het realiseren wat een machtig iets Gods Woord is. Het is één en hetzelfde Woord waaruit en waardoor het geloof dagelijks leert en door middel waarvan God de wereld heeft geschapen. Het verstand ziet slechte één wereld, het geloof verstaat iets van de "werelden". Het weet van een tegenwoordige wereld, die ons omgeeft en van een toekomstige wereld, die ons wacht, maar de ene wereld is zowel als de andere sedert de schepping gereed. Vele verstandige mensen in de oudheid wilden van God de Wereldschepper graag slechts een bouwmeester van de wereld maken; evenals een metselaar, wanneer hij een huis bereidt, kalk, hout en stenen vindt, zo meenden zij, was er reeds, toen God de wereld bereidde, iets aanwezig, dat noemden zij de materie. Maar niets daarvan! Toen God de wereld schiep, was er niets buiten God, noch iets zichtbaars, noch iets onzichtbaars; toen werd gezegd: "er zij" en het werd. Zo is de wereld ontstaan dat verstaat het geloof.

Reeds het allereerste dat de Heilige Schrift bericht, is iets dat alleen voor het geloof duidelijk is, want de oorzaak van het ontstaan van de zichtbare wereld ligt niet in, maar boven haar, de wereld heeft haar bestaan te danken aan het onzichtbare scheppende Woord van God. En zo blijkt dan ook reeds hier het wezen van het geloof als zodanig dat het een niet twijfelen is aan de zaken die men niet ziet.

In de grondtekst staat waar hier "wereld" vertaald is, een meervoudig woord, zodat wij hier zouden kunnen denken aan de hemel met zijn engelen, aan al de hemelbollen, aan alle delen van onze aardbol. Er staat hier niet het word "kosmos", dat gewoonlijk voor "wereld" wordt gebruikt. Aiones, het meervoud van aioon, is afgeleid (Arist. coel. t. 16) van aien oon, d. i. "altijd zijnde" en komt bij de klassieken voor in de betekenis van "tijd, leven, lange tijd, eeuwigheid", nooit in de betekenis van "wereld". Het is dan ook in onze Bijbel in de regel weergegeven door "eeuwen", zoals in 1 Tim. 1: 17 "de Koning nu van de eeuwen" en 1 Kor. 10: 11 "waarop de tijden van de eeuwen gekomen zijn". Met het woord "wereld" is het woord aiones vertaald: 1 Kor. 2: 7 en Hebr. 1: 2; ; het enkelvoud wordt gebruikt op meerdere plaatsen, waar het evengoed door "tijd" of "eeuw" zou kunnen worden vertaald. Met dat woord vertaalt de Septuaginta het Hebreeuwse Olaam, dat alleen in Ps. 73: 19 door "wereld" wordt vertaald, maar ook daar beter door "tijd" zou zijn vertaald. Naar onze mening had de letterlijke vertaling overal moeten gevolgd zijn en betekent dit woord "tijden" of "eeuwen". Vóór de schepping was er geen tijd, eens zal die volgens Openbaring 10: 6 ook niet meer zijn. Nu wil de apostel zeggen dat die tijd met al wat daarin bestaat en geschiedt, al de eeuwen met wat ze te zien en te ondervinden gaven en zullen geven, geschapen zijn door het Woord van God. Daarom staat er ook niet het gewone woord voor "scheppen", maar katartitzein, dat "inrichten, in orde brengen, toerusten, regeren" betekent en vertaald is in 1 Kor. 1: 10 door

"samenvoegen", in 2 Kor. 13: 11 door "volmaken" en in Gal. 6: 1 door "terechtbrengen" enz. Wij zouden vertalen "door het geloof verstaan wij dat de eeuwen door het woord van God geregeld zijn" enz.

Door dit te verstaan, door dit in te zien, staat deze Joodse tentenmaker uit Tarsus, of die andere geheel onbekende Israëliet, hoger dan de verlichtste van zijn tijdgenoten uit de heidenen, die zelfs niet komen kunnen tot de veronderstelling van hetgeen voor hem bewezen is; die slechts kunnen hopen wat bij hem vast staat op de onomstotelijke grond van het geloof. Nee, deze schrijver droomt niet van een eeuwige stof, waaruit zich in oneindige cirkelgang van oorzaak en werking, al wat is en aanzijn heeft zou ontwikkeld hebben; hij beuzelt niet van een God die niets meer of niets anders is dan de hoogste voorbereidingskracht, het toevallig aanvangs- en uitgangspunt van al het sindsdien gewordene; of op zijn hoogst Schikker en Vervormer van een vóór of met hem bestaande blinde, vormloze chaos; hij kent een God die dit alles gebouwd heeft, Hebr. 3: 3 ; een Almachtige, die al wat is te voorschijn geroepen heeft door het Woord (d. i. de uitgang) van Zijn wils; een Schepper, die het heelal uit niet, dat is uit niets stoffelijks geschapen heeft; bij wiens onzichtbare, bij wiens vrije kracht en goddelijkheid de mogelijkheid en de oorzaak van al het bestaande berustte. Voor hem is de wereld geen raadsel of reeks van raadselen, maar een wonder en samenstel van wonderen; een schepping, een schoon geheel vol onschatbare godsgedachten, waarvan voor hem de sommen machtig veel en ontelbaar zijn, Ps. 139: 17 De hemelen vertellen hem de eer van deze God en het uitspansel verkondigt hem het werk van Zijn handen, Ps. 19 Als hij zijn ogen omhoog heft, ziet hij wie deze dingen geschapen heeft, Hij die ze allen bij name roept vanwege de grootheid van Zijn krachten en er niet één mist, omdat Hij sterk van vermogen is, Jes. 40 Trouwens, deze heilige schrijver behoort tot een volk, waartoe reeds vijftien eeuwen eerder van godswege gezegd was: in het begin schiep God de hemel en de aarde. Hoe verheven door zijn eenvoud, hoe groots door zijn kalmte en in de onnavolgbare samenstemming van deze eigenschappen het onmiskenbaar kenmerk van zijn goddelijke oorsprong in zich dragend, is het bericht, is het verhaal van de schepping op de eerste bladzijde van de Heilige Schrift! Met welke grote trekken is alles getekend, omdat het alles door Gods ogen gezien is; in welke eenvoudige taal is alles uitgedrukt, omdat het voor menselijke verstanden is geschreven. Voorop, met een enkele pennenstreek, als een lichtstraal uit de hemel, de beantwoording van de grote verbijsterende wereldvraag, de vermelding van de ontzettende wonderdaad van de Almachtige, waarin alle verdere wonderen hun grond en sleutel hebben; maar zonder ophef en met zo weinig woorden alsof zij in het geheel niet wonderlijk was. Ook is zij niet wonderlijk in de Wonderlijke. In het begin schiep God de hemel en de aarde. Het is echter ook vergund een blik te slaan op dit grote werk en het te volgen in zijn majestueuze, melodische voortgang en trapsgewijze voltooiing. Hoe gaat het hier van woord tot woord, van kracht tot kracht, van heerlijkheid tot heerlijkheid, van liefde tot liefde! Van het grote tot het vele, van het vele tot de eenheid. Wij zien een woeste en lege aarde, door reusachtige watervloeden overspoeld, een ontzettende afgrond door dikke duisternis omgeven. Maar het wordt ons niet veroorloofd die met een andere dan heilige siddering te aanschouwen, want de Geest, wordt ons gezegd, de Geest van God zweeft in dit heilig donker over deze vloeden; koesterend en levenwekkend vliegt Hij over de woeste en ledige aarde heen. Een stem wordt gehoord: er zij licht! En het licht is. Het schijnt uit de duisternis. Het is daar als haar schone en machtige tegenstelling. De aanvang en de mogelijkheid van de onafgebroken afwisseling van licht en duister, de voorwaarde en het middel tot alle verdere wording is gegeven. Hier is een rustpunt, een pauze, waarin de Schepper Zich in Zijn werk verblijdt en de eerste beurtwisseling van licht en duister plaats heeft. En nu zien wij achtereenvolgens en als op de maat van de gestelde tijden en ordeningen van God, het dunne doorzichtige luchtruim zich plaatsen tussen de stromen die beneden en de wolken die boven zijn, de bergen oprijzen, de

dalen dalen, de wateren een paal gesteld, die zij niet overschrijden zullen, de aarde zich met groen kruid bedekken, het geboomte zijn groene toppen omhoog heffen; heel het plantenrijk in zijn hogere en lagere verdiepingen daar; stralen van licht over hemelbollen verdeeld, waaraan de heerschappij over nacht en dag wordt toevertrouwd; de zon ontvlamd, de maan ontstoken, de sterren uitgestrooid. Nu wordt de stilte van de levenloze en van de onbezielde natuur afgebroken door het gezang, door het wiekgeklap van vogels in de lucht, door het gewemel van al wat zwemt in zeeën en in stromen. De Leviathan is geschapen en speelt in de diepte van de oceaan, waar hij ruimte genoeg heeft; en het musje, dat zonder de wil van zijn Schepper niet op aarde vallen zal, vliegt uit om voedsel te zoeken. Tenslotte bevolkt zich ook de vaste grond met zijn viervoetige bewoners, statig opgetreden of met vrolijke sprongen huppelend of nederig kruipend, aan de voet van wie? Van hem voor wie dit alles bereid is; van hem, wie dit alles dienen moet; van hem, die van dit alles zal kunnen genieten en zijn Schepper daarvoor danken mag. Nog is het wezen niet opgeroepen uit het stof, dat, keur en kroon van deze geschapen wereld, aan het hoofd van alle schepselen staan zal; dat zijn ogen zal opheffen naar deze hemel en laten rondgaan over deze aarde; dat in zijn blik alles vergaderen, in zijn geest alles opnemen, in zijn hart alles voelen zal en ook die God voelen, die zijn Schepper en de Schepper van alles is. Op hem schijnt de schepping te wachten, die zonder hem een wonderwerk zonder doel, een veelheid zonder eenheid wezen moet; en in het midden van deze wachtende schepping zien wij de Schepper stilstaan, Zich beraden en dat wezen scheppen naar Zijn beeld en naar Zijn gelijkenis. Maar wat doe ik, mijn lezers? Ik poog u de grootse inhoud van het scheppingsverhaal beter te doen beseffen, maar vergrijp mij tegelijkertijd aan zijn ontroerende eenvoud.

4. Door het geloof heeft Abel, volgens hetgeen ons in Gen. 4: 3-5 wordt verteld, een beter offer gebracht dan Kaïn, waardoor hij bij het offer zelf getuigenis gekregen heeft dat hij rechtvaardig was (MATTHEUS. 23: 35; 1 Joh. 3: 12, daar God over zijn gave getuigenis gaf en toonde dat Hij die aannam (Lev. 9: 24); en door dat geloof spreekt hij nog, nadat hij gestorven is, daar God van zijn bloed zei dat de stem ervan tot Hem van de aarde riep (Gen. 4: 10 Ps. 116: 15).

5. Door het geloof is Enoch, de zevende vanaf Adam (Judas 1: 14) weggenomen, van de aarde in de hemel opgenomen (Sir. 44: 16; 49: 16), opdat hij de dood niet zou zien, de bitterheid van de dood niet door hem zou worden ervaren; en hij werd niet meer gevonden onder degenen die hier beneden leven (Wijsh. 4: 10, omdat God hem weggenomen had, want vóór zijn wegneming, voordat nog in de Schrift daarvan sprake was, is van getuigd dat hij God behaagde, als van hem gezegd wordt dat hij een godzalig leven leidde en daarin volhardde (Gen. 5: 21vv.).

6. Maar zonder geloof is het onmogelijk God te behagen, zoals in het voorafgaande voorbeeld (vs. 4) uit Abels tegenpartij, uit Kaïn, blijkt. Want wie tot God komt, wie in aanbidding zich voor Hem stelt of met gaven en offers Hem nadert (hoofdstuk 10: 1 b), moetgeloven dat Hij is, dat Hij niet slechts op ingebeelde wijze, maar werkelijk bestaat en dat Hij een beloner is van degenen die Hem zoeken, zodat Hij Zich ook door allen die naar Hem vragen (Hand. 15: 17 Rom. 3: 11), zal laten vinden en Zich hun God zal noemen.

Niet zonder moeilijkheid is het om de karakteristieke kentekenen van geloof, in vs. 1 Heb genoemd, aan te wijzen in hetgeen de schrijver in vs. 4 omtrent Abel zegt; zij liggen echter voor Abel en Enoch beide in wat vs. 6 zegt. Evenals dit vers zich aansluit bij hetgeen in vs. 5 van Gods welbehagen omtrent Enoch gezegd is, zo was in vs. 4 van een verzekering van het goddelijk welbehagen ook over Abel sprake (en het woord "zonder geloof is het onmogelijk

God te behagen" wijst in die negatieve verzekering onmiskenbaar terug op het "een beter offer dan Kaïn. Zonder twijfel moet dus de inhoud van vs. 6 voor beide, zowel voor Abel als voor Enoch gelden.

Het hoofdobject van het geloof in God was in de allervroegste tijd, waarin nog geen bepaalde beloften waren gegeven, bijv. voor Abel en Enoch, het zeker nog algemene en onbepaalde dat God bestaat en dat Hij een beloner is van degenen die Hem ernstig zoeken. Maar reeds dit nog geheel onontwikkeld geloof heeft iets tot voorwerp dat men "niet ziet" en iets dat men "hoopt". Het is een verzekerdheid omtrent het werkelijke en werkzame bestaan van de levende en persoonlijke, maar onzichtbare God, van Zijn neerbuigende liefde en vergeldende gerechtigheid, waarin Hij Zich niet onttrekt aan de mens die naar Hem verlangt. En het is ook een vertrouwen op hetgeen men hoopt, in zoverre het erop vertrouwt en bouwt dat de trouwe en rechtvaardige God de hoop van degenen die Hem willen naderen, niet beschamen zal, maar Zich laat vinden door degenen die Hem zoeken. Een meer bepaalde inhoud had verder reeds Noach’s geloof, waarvan in het volgende vers sprake was en wel in de "goddelijke aanspraak" of in het godsbevel omtrent het naderend gericht van de zondvloed en in de daarmee verbonden belofte dat God een verbond met hem zou oprichten en hem en zijn gezin door de ark wilde redden.

7. Door het geloof heeft Noach God de eer gegeven, toen hij in trouwe gehoorzaamheid deed wat Deze hem had bevolen (Gen. 6: 22). Door goddelijke aanspraak vermaand en onderricht (hoofdstuk 8: 5 Luk. 2: 26) over de dingen die nog niet gezien werden, over de wateren van de zondvloed die zouden komen en alle vlees doen omkomen (Gen. 6: 13vv.) en bevreesd geworden, heeft hij de ark gebouwd tot behoud van zijn huisgezin. Door die ark, die zijn geloof openbaarde, heeft hij de wereld veroordeeld (MATTHEUS. 12: 41v.), de hele overige mensheid, die, zoals zij vroeger zich niet wilde laten vermanen door de Geest van God, nu ook met Zijn Woord spotte (2 Petrus 2: 5 MATTHEUS. 24: 37vv.). En zo is hij volgens het getuigenis dat de Schrift van hem geeft, wanneer die hem de rechtvaardige noemt (Gen. 7: 1 Ezechiël. 14: 14, 20 Sir. 44: 17 Wijsh. 10: 4 en 6), een erfgenaam van de rechtvaardigheid geworden, die naar het geloof is, de rechtvaardigheid die erin bestaat dat men in het geloof leeft en wandelt, spreekt en handelt en uiteindelijk er ook in sterft (vs. 13).

Wat een geheel ander iets is het geloof in de zin van de wereld en naar de bedoeling van de Heilige Schrift! Wat een geheel ander iets het geloof volgens de voorstellingen die de onwetendheid omtrent geestelijke en goddelijke zaken en de profaniteit zich zelf daarvan maken en in de wereld trachten te verbreiden en te bewaren en het geloof volgens de leer en voorstelling van Bijbel en geschiedenis! Horen wij de wereld, hoe zij over geloof denkt, spreekt en leert, dan is er in de wereld niets zo nietig, afgezaagd, zo zonder betekenis als geloof. Geloven en afstand doen van het gebruik maken van ons verstand tot het vinden van de waarheid is voor haar bijna van dezelfde betekenis. Geloven houdt zij voor niets anders dan voor een gedachteloos vasthouden aan overgeleverde meningen en leerstellingen, waarvoor men volstrekt geen gronden heeft. En dit onverstandig vasthouden aan zulke meningen en leerstellingen houdt zij voor het karakteristieke van gelovige mensen, die juist daarin een equivalent, een vergoeding menen te bezitten voor het gebrek aan alle verbetering en aan alle hogere voortreffelijkheid. Het is de duivel gelukt (en daarmee is hem veel gelukt) van datgene waarzonder het volstrekt onmogelijk is God te behagen en tot God te komen, van het geloof, zulke voorstellingen in de wereld bij ouden en jongen, bij aanzienlijken en geringen, bij geleerden en ongeleerden algemeen te maken, het ongeloof tot een erezaak van het verstand te verheffen en een smaad en schande op het geloof te werpen, zodat wie in de wereld voor een verlicht, geleerd, verstandig mens wil worden gehouden, zich tenminste het

aanzien moet geven van ongelovig te zijn en het geloof in het goddelijk getuigenis, in de goddelijke bepalingen, in de goddelijke vergelding voor bijgeloof van het volk te houden. In de Schrift daarentegen is een godzalig leven leiden en wandelen met God van dezelfde betekenis als geloven, het is één en dezelfde zaak, dus het hoogste, het eerwaardigste, ook reeds daar eerwaardig, waar het zich nog slechts in zijn eerste beginselen en in zijn zwakste pogingen bevindt. Het is het enige wat de sterfelijke mens reeds in het sterfelijke en nietige van zijn wezen en van deze wereld als een onsterfelijke gezind maakt en doet wandelen, dat hem bij de druk van de vergankelijkheid troost en versterkt, dat hem met God in gemeenschap brengt en hem in God doet vinden wat zijn ziel nodig heeft en wat deze zichtbare wereld voor zijn ziel niet heeft, de edelste en heiligste relatie met God, die elke andere soort van relatie van liefde tot de naaste en van heiliging van eigen bestaan ten opzichte van zichzelf tot natuurlijk en noodzakelijk gevolg heeft. Zijn er mensen geweest en zijn er mensen, van wie het geloof waan en gepraat was en is, zonder geest, zonder licht, zonder kracht, zonder troost en vrede, dan beklagen wij hen, maar ons in twijfel brengen omtrent het hoogste en beste, dat zal het ons niet! Dat, zo zeggen wij, is niet het ware, niet het rechte, niet het zaligmakende geloof. Het ware, oprechte, zaligmakende geloof leidt tot hemelse gezindheid en tot een godzalig leven, het laat de mens niet 10 en 20 jaar dezelfde blijven die hij 10 en 20 jaar geleden was en daarnaar willen wij ons ten opzichte van ons eigen geloof onderzoeken!

Dat was een bewonderenswaardig voorbeeld van geloof, dat Noach alleen, terwijl geheel de wereld zich zeker waande en in lichtzinnigheid slechts voor het genot leefde, zich de straf van God voor ogen stelde, die nog zolang was uitgesteld dat hij zich honderdtwintig jaar lang inspande om de ark te bouwen, dat hij te midden van de smaad van vele goddelozen ongeschokt staande bleef, dat hij niet twijfelde of hij bij de ondergang van de wereld gespaard zou blijven, ja dat hij in het graf, dat is in de ark, het leven zou vinden. Het eigenaardige is altijd het verborgene en voor onze zinnen bedekte in Gods woord te zien.

8. Door het geloof is Abraham, toen hij geroepen werd, gehoorzaam geweest om uit te gaan naar de plaats die hij tot een erfdeel ontvangen zou en hij is uitgegaan op grond van die roeping, niet wetend waar hij komen zou. God had hem het land niet eens genoemd, maar alleen voorgesteld als een plaats die de Heere hem wilde wijzen (Gen. 12: 1-7 Hand. 7: 2-4).

9. Door het geloof is hij een inwoner geweest in het land van de belofte en is hij er heen en weer getrokken als in een vreemd land (Gen. 12: 8vv. ; 17: 8; 23: 4
) en heeft in tabernakelen
of tenten, waarmee men weer spoedig verder kon trekken (Jes. 38: 12, gewoond, zoals dat de manier van de vreemdelingen is, die van de ene plaats naar de andere trekken en daarom geen vaste huizen bouwen. Hijwoonde daarin met Izak en Jakob, die mede-erfgenamen waren van dezelfde belofte en evenzo gedurende hun hele leven op die wijze als vreemdelingen gewoond hebben (Gen. 26: 3, 25; 28: 4; 47: 9

10. Want hij verwachtte de stad, die in de volle zin van het woord fundamenten heeft, dus een onwankelbare, onbeweegbare grondslag, omdat die elders dan op deze veranderlijke, vergankelijke wereld gelegen is (hoofdst. 12: 22; 13: 14, waarvan God de ontwerper en bouwmeester is (vs. 16 hoofdst. 8: 2).

De schrijver is in vs. 3 begonnen met het onzichtbare feit van de wereldschepping, het eerste geloofsobject dat aan alle andere voorafgaat. Vervolgens heeft hij zijn lezers de drie voorbeelden van het geloof van voor de zondvloed voorgesteld: Abel, Henoch en Noach. Door zijn geloof bracht de eerste een voor God welgevallig offer; de tweede leidde door zijn

geloof een godzalige wandel; de derde gehoorzaamde door zijn geloof aan een godswoord dat voor de toekomst beloften gaf. Bij alle drie werd het geloof beloond: de eerste stierf, maar zonder zijn betrekking tot God te verliezen of vergeten te worden; de tweede leed zelfs de dood niet, maar werd tot God opgenomen; de derde werd in leven gehouden, terwijl de wereld een prooi werd van het verderf. Voorbeelden, navolgenswaardig, opwekkend, zijn zij voor ons in de daad van hun geloof en in het loon van hun geloof. De schrijver gaat van de vaderen van de oude tijd nu over tot de vaderen uit de patriarchentijd na de zondvloed. Daar is alles gericht op het volk dat geboren, verlost en geheiligd moet worden; dientengevolge wordt het object van het geloos, de belofte, steeds nader bepaald. Deze betreft een land waarin de patriarchen nog vreemdelingen zijn, een zoon die nog niet geboren is, de toekomst van een volk dat eerst nog moet onstaan.

Wat de schrijver in vs. 10 van Abraham en in vs. 13-16 van de patriarchen zegt, doet vragen of hij zich steeds op het juiste geschiedkundige standpunt heeft gehouden, of hij niet aan de vromen van het oude Testament een geloof heeft toegeschreven dat zij nog niet hadden en niet konden hebben. Zeker ligt de voorstelling van een hemels vaderland of van een door God geschapen, hemelse stad buiten de gezichtskring van de aartsvaders; toch zijn de woorden van de schrijver niet zonder recht. De patriarchen leefden in de vaste zekerheid dat God hen en hun nakomelingen had verkoren om een raadsbesluit van particuliere genade aan hen te verwezenlijken. Hun geloof in de belofte bevatte dan, alhoewel hun nog weinig van de inhoud van het raadsbesluit van de goddelijke genade geopenbaard was, evenwel impliciet de zekerheid dat God het hele raadsbeluit, dat pas later meer en meer zou worden geopenbaard, aan hen zou verwezenlijken. Wat dus de inhoud is van het raadsbesluit van de goddelijke genade, kan in zekere zin ook beschouwd worden als inhoud van het geloof in de belofte. En dit geeft aan het meer ontwikkeld geloof, dat door de verdere openbaringen van God een rijkere inhoud heeft verkregen, een recht om die inhoud zelf over te brengen op het geloof van de patriarchen, dat wat zijn inhoud aangaat nog minder ontwikkeld was, maar door zijn kracht voor alle tijden een voorbeeld was.

Abraham had wel alleen deze belofte van God "aan uw zaad zal Ik dit land geven"; maar zoals elke zonnestraal met de zon samenhangt, zo hangt elke bijzondere belofte van God samen met de belofte in de hoogste zin van het woord, met de belofte van de eeuwige zaligheid in de hemel; en als Abraham nu in Kanaän rondtrekt als een vreemdeling in het vreemde land, zonder ook maar in het allerminst aan God en Zijn toezegging te twijfelen, dan wortelt zijn geloof in het geloof in die eeuwige stad van God, die fundamenten, d. i. de ware, vaste grondslag heeft en waarvan de bouwmeester en schepper Hijzelf is. Daarin ligt een belangrijke les voor ons en ons geloof. Elk van de vele beloften van God, waarmee ons hele leven is doortrokken, kunnen wij op een dubbele wijze opvatten. Of wij rukken de bijzondere beloften los van de belofte van de hemelse erfenis, die belofte aller beloften, dan is elke bijzondere belofte van God als een van de boom afgesneden tak, die spoedig verdort en de vervulling zal dikwijls veel te wensen overlaten. Of wij plaatsen elke belofte in verband met de belofte aller beloften, dan zal die steeds, ook al is het niet voor onze ogen, wellicht ook niet eens in ons leven, maar toch woordelijk en letterlijk en boven bidden en denken vervuld worden.

11. Door het geloof heeft ook Sara zelf kracht ontvangen om zelf, en niet door een ander, zoals dat eerst voor de enige mogelijke weg om een zoon te krijgen gehouden werd (Gen. 16: 1vv.) zaad te geven en a) ondanks haar hoge leeftijd (Gen. 18: 12v. ; 21: 1vv. Ge 18. 12) heeft zij gebaard, daar zij Hem betrouwbaar heeft geacht, die het beloofd had. Zij geloofde dat God,

ondanks de natuurlijke onmogelijkheid (Gen. 18: 14), machtig was om Zijn woord te vervullen (hoofdst. 10: 23) en haar persoonlijk een zoon zou geven (Gen. 18: 9vv.).

a) Luk. 1: 36

12. Daarom, omdat zij door zo'n geloof bij alle natuurlijke onvruchtbaarheid zelfs in haar ouderdom nog bekwaam is geworden om voort te brengen, zijn ook uit één man, namelijk uit Abraham (Mal. 2: 15 Ezech. 33: 24), die nog wel een verstorvene was (Gen. 18: 12 Jes. 51: 1v. Rom. 4: 19), tot vervulling van de belofte (Gen. 15: 5; 22: 17), zovelen in menigte geboren als de sterren van de hemel en als het zand dat aan de oever van de zee is en dat ontelbaar is (Num. 23: 10 Deut. 1: 10).

Bij het voorbeeld van Abrahams geloof sluit zich dat van Sara aan. Uit het in elkaar grijpend geloof van beiden is toch Israël ontsproten. Net als Abraham vermocht ook Sara eveneens in geloof iets groots, namelijk binnen de kring van haar roeping als vrouw.

Men zou er zich over kunnen verwonderen dat hier het geloof van Sara geprezen wordt, terwijl zij toch openlijk om haar ongeloof is berispt, toen zij om het woord van de Heere als iets ongerijmds gelachen had (Gen. 18: 10-15). Haar geloof was echter met ongeloof vermengd en omdat zij op de vermaning daartoe haar ongeloof verzaakte, verwerpt God haar toch niet en haar geloof wordt geprezen. Wat zij aanvankelijk als ongelofelijk van zich wierp, dat neemt zij in gehoorzaamheid aan, zodra zij weet dat het uit de mond van God is voortgekomen. Daaruit blijkt dat ook wanneer soms nu en dan ons geloof nog wankelt en zwicht, het toch door God wordt aangenomen, zodra wij ons maar niet overgeven aan het ongeloof.

Zó roemt onze schrijver ook Sara's geloof. Zij was wel eerst ongelovig geweest; want, toen zij de belofte hoorde die Abraham ontving: "ik zal voorzeker weer tot u komen omtrent deze tijd van het jaar en zie, Sara uw huisvrouw zal een zoon hebben, " lachte zij, bij zich zelf zeggend: "zal ik wellust hebben, nadat ik oud geworden ben en mijn heer oud is? " Maar nadat zij over haar ongeloof berispt was en de krachtvolle woorden had vernomen: "zou iets voor de Heere te wonderlijk zijn? Ter gezette tijd zal Ik tot u terugkeren, omtrent deze tijd van het jaar en Sara zal een zoon hebben, " toen vreesde zij, schaamde zich over haar ongelovig lachen, trachtte het te ontkennen en werd haar ongeloof door geloof vervangen. En waarop bouwde zij nu haar geloof? Was de vervulling van de belofte nu waarschijnlijker geworden? Nee! Maar zij achtte Hem betrouwbaar, die het beloofd had. Zij grondde haar geloof op Zijn macht en trouw. En haar geloof werd niet beschaamd. "De Heere bezocht haar zoals Hij gezegd had, Hij deed haar zoals Hij gesproken had. Zij werd bevrucht en baarde Abraham een zoon in zijn ouderdom, op het moment dat God hem gezegd had. " Ja, hun nakroost werd, overeenkomstig de belofte van de Heere, zó talrijk dat het in menigte met de sterren van de hemel en het zand aan de oever van de zee kon vergeleken worden.

Sara heeft de eer in deze lijst van mensen van God, die God door geloof geëerd hebben, dicht naast Abraham te staan, omdat zij boven alle vrouwen van het Oude Testament in de voetstappen van zijn geloof is getreden. Maar toch wordt er van haar in haar verhouding tot Abraham zo gesproken dat de grote zaak die met Gods belofte en Abrahams geloof aanving, niet lijkt als tussen haar en Abraham gedeeld of alsof zij in deze zaak van dezelfde betekenis als Abraham zou zijn, maar steeds wordt het weer geheel teruggevoerd tot hem, de enige.

13. a) Deze allen, die in vs. 8, 9 en 11 werden genoemd, Abraham met Sara, evenals Izak en Jakob, zijn in het geloof gestorven, zodat de karakteristieke aard van het geloof (vs. 1), die gedurende het hele leven blijken moest, ook in het sterven openbaar werd. Zij zijn toch heengegaan zonder de belofte verkregen te hebben die hun was gegeven (vs. 9 b), maar zij hebben die van verre gezien en geloofd, zoals dat onder anderen op Jakobs sterfbed gebleken is, toen hij (Gen. 42: 18)zei: "op uw zaligheid wacht ik, o Heere! " Zij hebben zich met dat van verre zien en dat verwachten getroost en de belofte omhelsd, zonder er aanspraak op te maken dat zij die reeds op aarde vervuld zouden zien en hebben beleden dat zij gasten en vreemdelingen op aarde waren (Gen. 23: 4; 47: 9

a) Joh. 8: 53

Lees het grafschrift van al die bijbelheiligen, die vóór de komst van onze Heer ontslapen zijn! Het komt er niet op aan hoe zij gestorven zijn, van ouderdom of op een geweldadige wijze, dit ene punt, waarin zij allen overeenkomen, is het meeste waard vermeld te worden: "zij zijn allen in het geloof gestorven. " Zij leerden in het geloof; het was hun troost, hun leidsman, hun beweegkracht, hun straf en zij stierven in dezelfde genadestaat, de psalm van hun leven eindigde op dezelfde wijs, die zij zo lang reeds hadden gezongen. Zij ontsliepen, niet op het vlees vertrouwend of op hun eigen verdienste; zij weken niet af van de weg van hun eerste aanneming bij God, maar bewandelden de weg van het geloof tot het einde toe. Het geloof is even veel waard om er in te sterven als om er bij te leven. Het sterven in het geloof heeft duidelijk betrekking op het verleden. Zij geloofden de beloften die vooraf waren gegaan en waren verzekerd dat hun zonden waren uitgewist door Gods genade. Het sterven in het geloof is ook van toepassing op het tegenwoordige. Deze heiligen geloofden in hun aanvaarding door God, zij voelden de stralen van Zijn liefde en bouwden op Zijn trouw. Het sterven in het geloof ziet ook op de toekomst. Zij ontsliepen in de vaste overtuiging dat de Messias zeker komen zou en dat, wanneer Hij in de laatste dagen op aarde zou verschijnen, zij uit hun graven zouden opstaan om Hem te aanschouwen. Voor hen waren de smarten van de dood slechts de geboorteweeën voor een beter leven. Grijp moed, mijn ziel, als gij dit grafschrift leest. Uw wandel, uit genade, is die van het geloof en zelden wordt gij door zien verblijd; dit is ook de weg van de uitnemendsten en besten geweest. Het geloof was de loopbaan, waarin deze sterren van de eerste grootte zich bewogen, zolang zij hier geschenen hebben; en gezegend zij u, omdat het ook de uwe is. Zie heden opnieuw op Jezus, de aanvang en voleinder van het geloof en dank Hem dat Hij u een even kostbaar geloof heeft geschonken, als aan de zielen die nu in heerlijkheid zijn.

14. Op goede grond mogen wij aan hun woord toevoegen: "op aarde, " want zij die zulke dingen zeggen, die hun leven als een vertoeven in den vreemde voorstellen, zoals bijv. Jakob van "tijd van mijn leven, " en "jaren van mijn vreemdelingschap, " spreekt, betonen duidelijk dat zij eenvaderland zoeken, waar zij denken heen te gaan.

15. En indien zij aan dat vaderland gedacht hadden, waarvandaan zij eens in Abraham, de buitenlander, zoals de mensen hem noemden (Gen. 14: 13), gekomen waren en dat toch alleen het vaderland kon heten als zij over een aards land hadden gesproken, dan zouden zij tijd genoeg gehad hebben gedurende hun toen nog zo langdurend leven ("Ps 90: 10 om daarheen terug te keren;

16. Maar nu verlangen zij niet naar een aards vaderland, aangezien zij dat terugkeren bepaald vermijdden (Gen. 24: 5vv.), maar naar een beter, dat is naar het hemelse. Daarom, om dit verlangen, dat gericht was op een thuis zijn bij Hem, schaamt God Zich voor hen niet a) om

hun God te heten, zoals Hij Zichzelf in Exod. 3: 6 noemt, want Hij had hun een stad bereid, waarin Hij hen bij hun sterven opnemen zou om daar Zijn verbondsrelatie tot hen voort te zetten en Zich in alle eeuwigheid hun God te betonen (Matth. 22: 31v.).

a) Hand. 7: 32

Een drievoudig geloof heeft de schrijver in vs. 8-12 aangetoond in de geschiedenis van Abraham en Sara: geloof dat aan een onbegrijpelijke roeping van God gehoorzaam maakte; geloof dat een heden accepteerde dat geheel ongelijk was aan de belofte, zonder zich te laten wegtrekken; een geloof dat anders onmogelijke zaken op Gods woord als zeker aannam. Nu wijst hij op een geloof dat zich troostte met een beloofde toekomst die na de dood lag; en hij spreekt dit uit van al de daar genoemden, van Abraham en Sara, van Izak en Jakob.

"Deze allen" wordt gezegd van de patriarchen, die van God de belofte ontvingen dat zij het land Kanaän zouden bezitten. Zij "zijn in het geloof gestorven. " Zij hebben niet gedurende hun leven jaar in jaar uit op de vervulling gehoopt en, als zij moesten heengaan, het geloof laten varen, zich daarvan met tegenzin afgewend als van een waan die hen met ijdele hoop geheel het leven had misleid; nee, zij zijn in hun geloof gestorven. Zij hebben dat uit deze wereld meegenomen naar de andere om daar te zien wat zij hier beneden geloofd hadden en daar wezenlijk bezitten en genieten zouden wat zij hier slechts in hoop hadden. "Zij hebben de belofte niet verkregen, de vervulling niet beleefd, het beloofde land en de erfenis gedurende hun leven op aarde nooit ten eigendom verkregen, maar zij hebben de vervulling van de belofte slechts van verre gezien, zich met deze getroost, die de troost en de vreugde van hun leven geacht. En zo weinig rekenden zij op het bezit van een aards vaderland dat zij integendeel beleden gasten en vreemdelingen op aarde te zijn. Daarmee spraken zij het hart en het geheim van hun godsdienst uit, hun zekerheid omtrent een onzichtbare hemelse wereld en hun hoop op een eeuwig leven; want, terwijl zij zich voor gasten en vreemdelingen verklaarden, verklaarden zij zich tevens voor burgers en erfgenamen van een eeuwige, hemelse wereld en van haar goederen. Zij hadden echter bijzondere redenen (die hen hoewel zij die zelf ook niet duidelijk kenden, toch onder bestuur van de Geest van God, aan wie al Zijn werken vanaf de wording van de wereld bekend zijn, Hand. 15: 18, leidden), die hen de eerste uitdrukking deden verkiezen boven de laatste.

De stad van God die zij zochten, was nog niet volmaakt (vs. 39v.). Pas bij de wederkomst van Christus zal zij, al is zij ook in zekere zin reeds toebereid, haar volmaking bereiken en wel daarin, dat de stad, het hemelse Jeruzalem, van de hemel op de verheerlijkte aarde neerdaalt (Openb. 21: 2). Tot die tijd wonen de afgescheiden rechtvaardigen wel reeds in deze stad (hoofdst. 12: 22v.), maar dit wonen bereikt pas zijn volkomen bestemming, als die stad zelf haar bestemming gerealiseerd heeft.

Het is ten onrechte, als men zegt dat de patriarchen niets zouden geweten hebben van het onderscheid van een heden en een eeuwigheid. Zoals hun "van het leven zat zijn", als zij sterven (Gen. 25: 8; 35: 29; 49: 33 niet alleen een afkeer is van de moeite van deze tijd, maar ook een verlangen naar een leven dat van deze moeite ontheven is, zo is het verzameld worden tot de vaderen, zoals hun sterven (niet hun begraven worden) genoemd wordt, niet een samenbrengen van de lijken, maar van de personen. Al hun verlangen naar bevrijding en naar rust in God concentreerde zich in de gelovige hoop op het door God geschonken land, waar Hijzelf tegenwoordig was en waarin zij, evenals de hemel overal en alleen daar is waar God Zich in Zijn genade en heerlijkheid openbaart, niets minder dan de hemel zelf begeerden en verwachtten. De schaal van het voorwerp van hun verlangen was aards, maar de kern van

het voorwerp van hun verlangen en het doel ervan waren in waarheid hemels. Daarom kwam God dat verlangen, dat zich werkelijk tot Hem uitstrekte, tegemoet en schaamde Zich niet hun God genoemd te worden en beantwoordde hun geloof in Zijn belofte, dat tot in de dood trouw bleef, met een aandeel aan Zijn onveranderlijk eeuwig, zalig leven.

17. Door het geloof heeft Abraham, toen hij verzocht werd, Izak geofferd (Gen. 22: 1vv.) en hij die de belofte ontvangen had dat hij een vader van vele volken worden zou (Gen. 17: 4v.), heeft zijneniggeborene geofferd; hij heeft hem geofferd, hoewel hij geen andere zoon had (Gen. 22: 16) en hij dus wist hoeveel hem gelegen was aan het behouden van die enige.

18. Tot hem was ook omtrent zijn zoon gezegd, als een getuigenis dat deze waarlijk de drager van de belofte was (Rom. 9: 7): a) "In Izak zal u het zaad genoemd worden" (Gen. 21: 12), zodat met diens dood de belofte zelf ook geheel en al verloren scheente zijn. Boven deze bedenking heeft hij zichzelf echter vol geloofsmoed verheven door te overwegen dat God, indien het Hem behaagde op deze wijze de strijd tussen Zijn bevel en Zijn belofte weg te nemen, machtig was hem ook uit de doden op te wekken (1 Sam. 2: 6; 2 Kon. 5: 7

a) Gal. 3: 29

19. En daaruit, uit die dood (of "daarom, " om dat geloof) heeft hij hem ook bij wijze van spreken, alsof hij een uit de dood opgestane was (of "in een voorbeeld, " namelijk van Hem die eens uit Zijn geslacht als Heiland van de wereld zou voortkomen en werkelijk een uit de dood Opgestane zou zijn) teruggekregen.

Nadat de schrijver in het voorgaande gesproken heeft van de plaats van het geloof, waarop de drie patriarchen gemeenschappelijk stonden, namelijk dat zij beleden gasten en vreemdelingen op aarde te zijn, noemt hij nog van elk van hen een daad waarbij hun geloof bijzonder uitblinkt. In de eerste plaats haalt hij van Abraham die daad aan, die het schitterendst toppunt van zijn geloof voor ogen stelt. Hij schrijft: "Abraham heeft Izak geofferd. " Abraham heeft ook werkelijk alles wat in hem was op dat ogenblik in zijn zoon als offer gebracht, toen hij het mes boven hem ophief om hem te slachten. Dat het niet tot het slachten zelf kwam, was alleen ten gevolge van het tussenbeide treden van God.

Met de woorden "heeft zijn eniggeborene geofferd" wordt hetzelfde feit nog eens uitgesproken, zodat men moet bedenken wat een geloof ervoor nodig is om zich niet te onttrekken aan een eis zo tegen de natuur, zo paradox. Nadat de schrijver het gebeurde eerst als een aanwezig feit heeft voorgesteld, verplaatst hij zich nu midden in de zaak zelf. God scheen, zegt hier Chrysostomus, met God in tegenspraak te komen en geloof kwam in tegenspraak met geloof en bevel met belofte; maar hoe ontzettend, hoe paradox het goddelijk bevel ook was, Abraham gehoorzaamde, daar hij dacht: God kan ook wel uit de doden opwekken.

Daar Abraham onmogelijk de hoop op de belofte zelf kon hebben opgegeven, maar wel bereid was de zoon, door wie volgens Gods uitdrukkelijk woord die moest worden vervuld, als brandoffer te brengen, blijft hier niets anders over dan de veronderstelling die onze schrijver uitspreekt, namelijk de veronderstelling dat God de gedode weer in het leven zou terugroepen. En om dit geloof, waarvoor Gods onbegrensde almacht veiliger was dan de macht van de dood en dat zich daarom blindelings overgaf aan Gods onbegrijpelijke leiding, ontving hij als loon zijn zoon levend en wel als een voorbeeld.

"Bij wijze van spreken" kreeg hij de geofferde uit het dodenrijk terug als loon voor zijn vertrouwen dat God machtig was hem uit de doden op te wekken. Hij heeft hem werkelijk van daar weergekregen, maar zo, dat de aard en wijze waarop Hij hem weerkreeg, een voorbeeld was van de opstanding van de Heere, als God Zijn enige Zoon, die Hij niet gespaard, maar in de dood over gegeven had, in de eigenlijke zin van het woord uit het rijk van de dood terugnam.

20. Door het geloof heeft Izak zijn zonen Jakob en Ezau gezegend met woorden waarin over de toekomst gesproken werd en geprofeteerd in welke verhouding die beiden tot het rijk van God zouden staan (Gen. 27: 27vv. en 39v. ; 28: 3v.).

21. Door het geloof heeft Jakob bij zijn sterven elk van de beide zonen van Jozef gezegend, ook profeterend over de verhouding waarin de een en de ander tot het rijk van God zouden staan (Gen. 48: 13vv.) en hij heeft aanbeden, leunend op het uiteinde van zijn staf, toen hem door Jozef de vervulling toegezegd was van zijn verzoek om in Kanaän begraven te worden (de woorden aan het slot van Gen. 47: 31 zijn hier volgens de Septuaginta, de tekst zoals die de lezers bekend was, weergegeven; in het Hebreeuws luiden zij volgens de Statenvertaling: "Israël boog zich aan het hoofdeinde van het bed.

22. Door het geloof heeft Jozef bij zijn sterven melding gemaakt van de latere uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte en heeft bevel gegeven aangaande zijn gebeente, dat men dit mee zou nemen naar het beloofde land en daar ter aarde bestellen (Gen. 50: 24v.).

Geheel in het bijzonder sprekend over het geloof van de vader van alle gelovigen, heeft de schrijver hierboven (vs. 9) ook reeds gedacht aan het overeenkomstige geloof van diens zoon en kleinzoon, van Izak en van Jakob, hoe dezen, de mede-erfgenamen van diezelfde belofte, met hem en evenals hij hier op aarde hun hele leven in het beloofde land in tenten van vreemdelingschap hadden gewoond, zich gasten en vreemdelingen hadden genoemd, die een vaderland en een erfenis zoeken; doch het was een begeren, niet van een aards, maar een beter, namelijk van een hemels vaderland (vs. 13vv.). Nu stelt hij uit de geschiedenis van elk van deze beide patriarchen nog een trek van het geloof op de voorgrond en daartoe kiest hij bij beiden, evenals vervolgens ook bij Jozef, het liefst iets uit hun laatste uren, iets dat enigszins het laatste van hun aardse leven was, waarmee zij hun hele aardse leven voor een wandelen in geloof verklaarden, op hun hele verleden nog het zegel van het geloof drukten en daarmee getuigden dat hetgeen hen in hun hele leven gedragen en getroost, gesterkt en bemoedigd, opgebeurd en verheugd had, het vertrouwend hopen op de vervulling van de goddelijke beloften en de vaste overtuiging van de onzichtbare dingen, hen ook nu nog als onveranderlijke, blijvende waarheid bezielde en dat zij, daarmee deze wereld verlatend, in die eeuwige wereld overgingen. Zo komen dus deze patriarchen in hetgeen de schrijver hier van hen aanhaalt naar voren als nog in de dood gelovend (vs. 13), het geloof van hun aardse leven nog in de dood vasthoudend en, in zoverre het volgens zijn natuur, volgens de aard van de goddelijke beloften daarop rustte, hier beneden niet volmaakt kan worden, het mee in de eeuwigheid nemend en daar de volle, de hele vervulling verwachtend. Van Izak en Jakob, de beide andere patriarchen na Abraham, wordt eerst gezegd dat zij enigszins op gelijke wijze hun wandel in geloof met zegenen en profeteren beëindigden.

De zegeningen van de gelovigen zijn niet slechts uitdrukkingen van vrome wensen, maar voorspellingen van de toekomst en daden die in de geschiedenis ingrijpen; het zijn geen toverspreuken die macht hebben over de wil van God en magisch het lot van andere mensen zouden kunnen bepalen; zij ontstaan en werken alleen op grond en in de kracht van een willen

van de mensen, dat met het willen van God één is. God zelf is het die de zegenende hart, hand en lippen vervult en bestuurt.

23. Door het geloof werd Mozes, toen hij geboren was, drie maanden lang door zijn ouders verborgen, omdat zij zagen dat het kindje mooi was en zij voelden dat het door God tot grote dingen geroepen was (Exod. 2: 1vv.); en zij erkenden dat men God meer gehoorzaam moet zijn dan de mensen (Hand. 5: 29) en vreesden daarom het gebod van de koning niet, die bevolen had alle mannelijke kinderen dadelijk na de geboorte in het water te werpen (Exod. 1: 22 Hand. 7: 19).

24. Door het geloof heeft Mozes, volwassen geworden en bij alle onderwijs in de wijsheid van de Egyptenaren, dat hem ten deel was gevallen (Hand. 7: 22), toch in godsdienstig opzicht een zoon van Abraham, de vader van de gelovigen, gebleven, geweigerd een zoon van Farao's dochter genoemd te worden.

25. Hij ging uit tot zijn broeders om hun lasten te zien (Exod. 2: 11vv.), omdat hij liever met het volk van God kwalijk behandeld wilde worden dan voor een tijd te genieten van de zonde, het tijdelijk genot dat de zonde biedt, als men haar dient, zoals het verdere leven aan het koninklijk hof hem dat zou hebben verschaft (Ps. 84: 11).

26. Later vluchtte hij naar het land Midian en hoedde daar de schapen van Jethro (Exod. 2: 15vv.), zonder enige poging te doen om Farao's toorn te stillen en het terugkeren tot vroegere omstandigheden mogelijk te maken (vs. 15v.). Hij deed dat omdat hij deversmaadheid van Christus, de smaad die de toekomstige Christus in Zijn volk, waarin Hij in zekere zin reeds aanwezig was (Openb. 12: 2), dragen moest (Hand. 9: 4), groter en begeerlijker rijkdom achtte dan de schatten van Egypte. Die smaad nu, die smarten wilde hij zoveel voor hem mogelijk was, mede op zich nemen (hoofdst. 13: 13; 2 Kor. 1: 5
hield de blik gericht op de
vergelding van het loon, die hun die deze smaad gewillig dragen, is toegezegd (Matth. 5: 10vv.).

In vs. 22 was de schrijver met zijn doorlopen van de geschiedenis van het Oude Testament aan het einde van Genesis gekomen, dat met het balsemen van Jozefs lijk eindigt. Nu volgen in vs. 23-29 voorbeelden van geloof uit Exodus, dus uit de geschiedenis van Mozes.

Het hele zijn van Mozes werd mogelijk door die gezindheid van zijn ouders, die in het vertrouwen dat het kindje, dat hun zo "schoon" voorkwam, ook voor het vaderoog van God, dat tot in het kleinste ziet, een voorwerp van zorg zal zijn en dat Gods macht groter is dan alle ogenschijnlijke gevaren en sterker dan Farao's boosheid, het kind in het biezen mandje neerlegden. Mozes zelf had, toen hij groot was geworden, de keus om als een Egyptische prins aan het hof te blijven en alle heerlijkheid van het leven te genieten, maar dan moest hij zijn geloof, dat zijn moeder hem als verzorgster in het hart had gelegd en zijn gehechtheid aan zijn volk opgeven; wilde hij daarentegen de God van zijn vaderen trouw blijven, dan moest hij het hof vaarwel zeggen en gaan delen in de nood van zijn volk. Zijn God en zijn theokratische verwachting waren hem liever en dierbaarder dan alle aards geluk. Hij stelde het "kwalijk behandeld worden met het volk van God" boven het tijdelijk genot van de zonde en "de versmaadheid van Christus" achtte hij grotere rijkdom dan de schatten van Egypte.

Deze uitdrukking moet men hier wel in het oog houden. Zij leert ons dat wij alles als een dodelijk gif moeten ontvluchten, wat ons slechts ten deel kan vallen wanneer wij ons aan God

bezondigen. Vermaak van de zonde zijn alle verlokkingen van de wereld die ons van God en Zijn roeping aftrekken. Want de vreugde van het aardse leven, die God ons met een rein geweten laat smaken, moeten niet daaronder gerekend worden; om die reden moeten wij wel toezien op wat God ons te genieten veroorlooft.

Mozes, op wie de ongelovige Joden en de weifelende Joodse christenen zich verlieten, is er verre van vijandig te staan tegenover het geloof in Christus. Hij zelf streed veelmeer dezelfde strijd die de christenen is beschoren. De smaadheid die hij koos, heet een smaadheid van Christus omdat vanaf het begin Christus zelf in Zijn gelovigen woonde, met hen leed en streed, omdat Hij reeds de Leidsman was van Gods volk onder het Oude Verbond en dus alle strijd en alle overwinning van die oude geloofshelden ons ten goede dient, als wij met hen een heilige strijd voeren (Vgl. hoofdst. 3: 5, 6; 1 Kor. 10: 9

Versmaadheid van Christus noemt de schrijver de smaad die Mozes op zich nam, evenals Paulus in 2 Kor. 1: 5 het lijden van de christenen lijden van Christus noemt, d. i. van de in Zijn gemeente als in Zijn lichaam wonende, strijdende en lijdende Christus, tot wie die smaadheid wordt teruggebracht volgens de idee van de eenheid van het Oude en het Nieuwe Testament en van de daarin reeds werkende Christus.

Heel Gods volk door alle tijden heen heeft een levend verband, terwijl Christus in hun midden staat; ook de gelovigen van het Oude Testament waren reeds leden van het nog niet verschenen Hoofd.

27. Door het geloof heeft hij, toen de tijd van de uittocht, vs. 22 gekomen was, met de kinderen van Israël, voor wie hij als het ware de ziel was van al hun denken en handelen (vgl. Exod. 14: 15) Egypte (Exod. 12: 51) verlaten, zonder angst voor de toorn van de koning, waarmee deze hem en zijn volk zou vervolgen en proberen zou hem te gronde te richten (Exod. 14: 1vv.); want hij hield zich vast aan God, Zijn rechtmatige Koning (Exod. 15: 18 Ps. 89: 19 Openb. 15: 3), als ziende de Onzienlijke.

God was hem wel in de brandende braamstruik verschenen, maar toch was dit geen gezicht dat hem de vleselijke manier van zien ontnam. God openbaarde Zich daarmee als tegenwoordig, maar er ontbrak veel aan dat hij God zou hebben gezien zoals Hij is. De apostel zegt hier alleen dat Mozes zo standvastig is geworden, alsof hij naar de hemel was weggerukt en hij alleen God voor zich had en volstrekt niet meer met mensen te doen had, alsof hij geen gevaren van dit leven meer gekend had, geen strijd met Farao meer te strijden had. En toch is het zeker dat het hem bij vele grote gevaren die hem troffen, schijnen moest alsof God ver van hem was verwijderd, zodat de hoogmoed van de koning, die zo vele wapens tot tegenstand bezat, toch tenslotte zou zegevieren. God had Zich dus zó aan hem geopenbaard dat daar voor het geloof nog plaats gelaten werd en Mozes wendde zich onder alle verschrikkingen geheel en al tot God. Hij hield zich aan Zijn almacht vast, die alle vrees en alle gevaren verzwolg. Vast op de belofte steunend was het hem zo zeker alsof het volk, hoewel nog onder de druk van de Egyptische heerschappij, reeds in het bezit van het beloofde land was. Dat is dus de aard van het geloof, dat wij God steeds voor ogen hebben, dat wij altijd in God iets veel hogers en heerlijkers zien dan wat onze ogen aanschouwen en dat deze blik op God onze zwakheid overwint en wij vaster dan rotsen staan tegenover aanvallen van de satan.

Wat is het geheim van die eigenschap van het hart, van die stemming van de geest, die wij moed noemen? Uit wat voor wortel was de plant die deze zo geëerde naam verdient?

Sommigen schijnen het denkbeeld te koesteren dat de naam reeds toekomt aan een meerdere of mindere mate van natuurlijke koelbloedigheid, ofwel onnatuurlijke stompheid, immers aan een geheel of gedeeltelijk gebrek aan gevoel, nadenken en verbeelding, waarbij men blind is voor de gevaren en noden waarin men zich ziet gebracht en de rampen waarmee men beladen is gemakkelijk klein acht; waarbij niets het hart treft en de ziel ontroert dan hetgeen voor het ogenblik angstaanjagend en bedroevend is, zonder dat men enigszins wordt geschokt of aangedaan door de gedachte aan de onmiddellijke of meer verwijderde gevolgen. Met zo'n manier van denken kan men zeer veel beleven, zonder iets te ondervinden; veel moeilijkheden doorstaan, zonder ze enigszins te voelen wegen; veel moed voorwenden, zonder ooit een sprank van zedelijke, ware menselijke moed bezeten te hebben. Deze koelbloedigheid kan het deel van een ieder worden die op de hoogte gekomen is van een moedig dier; deze stompheid maakt men zich eigen op de weg waarop men beneden de aarde afdaalt. Als bewonderenswaardige moed is niet zelden beschouwd wat niet anders was dan roekeloosheid. Zij kwam voort uit de een of andere prikkel van onedele aard, wraakzucht, eerzucht, zelfbehagen. Deze prikkels kunnen lichtelijk de ziel tot een stemming spannen waarin geen gevaren ontzien, ja waarin ze zelfs met geestdrift begroet, met verzoeking van God, getart worden. Goede diensten heeft de moed die door zulk vuur werd aangeblazen meermalen bewezen, maar deze komen bij de schatting van zijn zedelijke waarde niet in aanmerking. Ook heeft hij veel kwaads gesticht. Als wij naar de ware moed vragen, vragen wij niet naar hetgeen een hartstocht doen kan, naar een kracht van de ziel die zowel kan uitstellen als handelen, zowel wachten en stil zijn, als aanvallen en strijden; maar naar een kracht van de ziel, die zowel veerkracht is om te lijden als beweegkracht tot grote daden. Mogen wij deze veerkracht om te lijden dßßr veronderstellen, waar men zonder innerlijke kalmte en zonder innerlijke troost zijn smart, zijn angst, zijn zwakheid verbergt, verbijt, in de droefheid van het stilzwijgen, in het plezier van de verstrooiing verloochent? Wij zouden ons even zeker bedriegen als zij die op deze wijze zich trachten groot te houden, de innigste bewustheid hebben dat zij het niet zijn. Nee, wij zien geen moed, waar geen moed nodig is; geen moed, waar slechts hartstocht is; geen moed, waar slechts schijn is. Geen koud gelaat, geen ontstoken wang, geen samengeperste lippen, geen juichende mond zullen ons misleiden. Naar een kalm en rustig hart vragen wij, als er sprake is van wezenlijke moed. Naar een kalm en rustig hart, niet geoefend om het gevaar te verachten of daarvan de schijn voor te doen; maar geroepen om zijn innerlijke kracht daartegenover te stellen en het, hoe groot het ook zijn mag, te overwinnen; een kalm en rustig hart dat niet gevoelloos is voor zijn leed of slechts de uitingen van zijn leed bestrijdt, maar het verdraagt en er blijmoedig over zegeviert door innerlijke vertroosting. Kracht, kalmte, blijdschap uit innerlijke vertroosting, ziedaar de drie onmisbare bestanddelen van ware moed. Kracht tot lijden; kracht tot handelen. Kalmte in evenredigheid aan nood en leed toenemend en bij grote gebeurtenissen niet geschokt, maar snel hersteld. Blijdschap uit innerlijke vertroosting, die haar waarde of kracht niet verliest als zij het meest nodig is.

Niet ten onrechte heeft men dit elfde hoofdstuk van de brief aan de Hebreeën met een beeldengalerij vergeleken, waarin de voornaamste geloofhelden van het Oude Verbond door een helder licht zijn omstraald, terwijl in tal van voorbeelden de waarheid van het woord wordt gestaafd: zonder geloof is het onmogelijk God te behagen. Maar er wordt hier niet één naam genoemd waarvan de vermelding ons zo treffend het eigenlijk wezen en tegelijk de alles overwinnende kracht van dat geloof doet beseffen, als die van de Wetgever en Middelaar van het Oude Verbond, voor wie deze getuigenis geldt. Als ziende de Onzienlijke, met die een trek wordt ons de eigenlijke aard van een waarachtig geloof aanschouwelijker voor ogen gesteld dan door een uitgebreide beschrijving. Ja waarlijk, dßt is het geloof, een geestelijk oog waarvoor zich de onzichtbare wereld ontsluit, die voor het zinnelijk oog is verborgen; een

zintuig van de ziel, waardoor zij ontdekt wat allerminst onder het bereik van de gewone waarneming valt; een orgaan, om het zo eens uit te drukken, waardoor de mens achter en door alle wolken heen, zijn God in het aangezicht en diep in het hart kan zien. Het ongeloof ziet aan God voorbij, zelfs waar Hij Zich op het heerlijkst openbaart, het geloof aanschouwt God, zelfs waar Hij Zich in een ontoegankelijk duister verbergt. Maar juist omdat het geloof hemel en aarde bekijkt met andere ogen, weegt het ook met andere schalen en strijdt met heel andere krachten dan de mens die het leven van het begin tot het einde doorwandelt met een onbeantwoorde vraag op de lippen. Hoe blijkt ons die kracht van het geloof bij de blik op de man, van wie met zoveel recht wordt getuigd, zoals er eigenlijk staat: "Hij hield vol dat hij de Onzienlijke zag. " Hij hield vol; met name wordt dit hier gezegd van zijn moedig pal staan tegenover Farao, waar het op trotseren van diens toorn bij Israëls uitleiden aankwam; maar is het ons nog niet vergund een stap verder te gaan en datzelfde woord als samenvatting van zijn hele geschiedenis, als onderschrift voor het eerbiedwaardig beeld van Mozes te kiezen? Wij herinneren het ons: Mozes' levensgeschiedenis wordt in drie periodes, ieder van veertig jaar, gesplitst, doch wanneer en waar ook wij de godsman in één van deze perioden beschouwen, altijd blijkt het opnieuw en het is de sleutel tot het anders volstrekt onverklaarbaar geheim van zijn grootheid, hij hield zich vast, als ziende de Onzienlijke. Zo wordt het weer in hem openbaar, het onwrikbaar geloof in God is een kracht tot volharding in de morgen, in de middag en nog op de late avond van het leven. In de morgen geeft het kracht tot kiezen van wat Mozes gekozen heeft: smaad voor eer, armoede voor rijkdom, gevaar voor schijnbaar veilige rust, als het zijn moet, als het slechts tot verheerlijking van God en tot heil voor de broeder kan strekken. In de middag geeft het kracht tot wachten, waar Gods wegen anders zijn dan onze wegen en Zijn uur nog niet gekomen is voor wat wij het vurigst verlangen. In de avond nog geeft het kracht om te werken, meer dan de natuurlijke mens zou kunnen, om te dragen wat vlees en bloed met het volste recht ondraaglijk noemen zouden; ja, om te sterven, ook zonder dat de voet de bodem van het aardse Kanaän drukt, omdat het geloofsoog op Nebo ook in de dood een bode van de God van het leven gezien heeft. Ach, hoe komt het dat zoveel jonge mensen de wereld met haar klatergoud boven de schatten van Gods koninkrijk verkiezen, dat zo menig man bang is als een kind voor de ongenade van een mens, die hij in zijn hart toch veracht; dat zo menig grijsaard reeds vóór de tijd zijn oog verdonkerd en zijn kracht voelt vergaan. Is het niet omdat het persoonlijk, levend, onbezweken geloof van Mozes aan zovelen ternauwernood bij name bekend is? "De Onzienlijke", ons is Hij veel duidelijker dan aan Mozes geopenbaard en getoond; maar menigeen die vroeger Zijn heerlijkheid in het aangezicht van Christus aanschouwde, heeft zich als met eigen hand het geestelijk zintuig uitgegraven en ziet nu niet meer dan stof en daarachter ondoordringbare nevel. Daarom is onze tijd zo arm aan waarachtige grootheid en heilige vrede van de ziel, want on- en kleingeloof maakt reuzen tot dwergen, terwijl de toverkracht van het geloof ook kinderen in helden verandert. Wat zijn wij God veel dank verschuldigd als wij nog een geloofsoog hebben dat goed in de verte en blij naar boven kan zien en hoe zorgvuldig horen wij, zoveel als dat de mensen gegeven is, ook het oog van onze kinderen veel en vroeg op de onzienlijke dingen te richten, zoals Mozes het eerste gelovig opzien tot God ongetwijfeld van Amram en Jochebed geleerd heeft! Maar hoe hebben wij bovenal toe te zien voor onszelf dat wij niet slechts in, maar door het geloof blijven pal staan, zelfs in de heetste strijd van het leven en niet vrezen, behalve voor dit ene, dat wij aan ons geloof zouden schipbreuk lijden. Nee, niet vrezen: of heeft de Meerdere dan Mozes het ons ook niet gezegd, dat indien wij geloven wij de heerlijkheid van God zullen zien?

28. Door het geloof heeft hij in de nacht van de uittocht het pascha (Exod. 12: 50) gehouden en het bloed doen aanbrengen, zoals hem bevolen was, aan de posten van de deuren (Exod. 12: 7, 22v.), opdat de verderver, de moordende engel (Ps. 78: 49vv.) van de eerstgeborenen

van de Egyptenaren (Exod. 11: 4vv. ; 12: 23, 29) hen, de kinderen van Israël, niet aanraken zou (Exod. 12: 13; 11: 7).

29. Door het geloof zijn zij, de kinderen van Israël, door de Rode zee gegaan als over droog land (Exod. 14: 15vv. Ps. 78: 13), terwijl de Egyptenaars, toen zij het in hun overmoed ook probeerden, zijn verdronken, want toen zij in de zee waren, werden zij door de terugkerende golven van de zee verzwolgen (Exod. 14: 23vv. Wijsh. 10: 18v. / APOSV Wijs).

De reddende en de verdervende macht liggen niet in uiterlijke zaken en gebeurtenissen, maar aan de een kant in de genade en in de toorn van God, die Zich daarvan als middelen en werktuigen bedient en aan de andere kant in het geloof en in het ongeloof van de mensen, die zich van deze middelen tot zaligheid bedienen of zichzelf tot ellende daaraan vergrijpen.

30. Door het geloof van Jozua, de opvolger van Mozes (vgl. vs. 27), zijn de muren van Jericho gevallen, toen zij door de kinderen van Israël volgens de van God ontvangen aanwijzing tot zeven dagen toe omringd waren, onder bazuingeschal dagelijks waren rondgetrokken (Joz. 6: 1vv.).

31. Door het geloof is Rachab, de hoer, niet omgekomen met de ongehoorzamen, met de overige bewoners van de stad, toen deze allen samen omgebracht werden (Joz. 6: 22vv.); en wel had zij haar geloof bewezen toen zij de verspieders met vrede had ontvangen (Joz. 2: 1vv. Jak. 2: 25) en aan deze alle goeds bewees, waardoor zij zich als vriendin bij het volk van God, waartoe zij behoorden, aansloot.

In vs. 29 werd een gebeurtenis voorgesteld als een daad van het geloof; in vs. 30 volgt een feit, dat wordt voorgesteld als een gevolg van het geloof. Het plechtig omtrekken van het Israëlitische leger om Jericho’s muren gedurende zeven dagen was in de ogen van de vijanden slechts iets belachelijks; maar omdat Israël uit geloof in de goddelijke belofte zo deed, werd ook de belofte vervuld, de muren van de vesting stortten vanzelf neer. En nu nog Rachab, de hoer! Indien zij, omdat zij de Israëlitische verspieders in huis nam in plaats van hen als vijanden te behandelen, het lot van haar landgenoten niet heeft gedeeld, die aan de in wonderen bekend gemaakte wil van God geen gevolg gaven, had zij dit te danken aan het geloof dat zij betoonde doordat zij het tegendeel deed. Als hoer was zij een zeer verachtelijke onder haar volk (MATTHEUS. 21: 31v.), maar geloof veroorzaakte dat zij het overleefde; want het geloof dat haar handelen bepaalde, was hetzelfde als het geloof van Israël en maakte haar, de heidin, aan het volk van God gelijk. En zo is het voorbeeld van haar geloof een bijzonder voorbeeld voor anderen en zeer geschikt om de reeks van de tot hiertoe afzonderlijk opgetelde voorbeelden te besluiten.

32. En wat zal ik nog meer zeggen? Zal ik u alle geloofshelden en heldinnen van de heilige geschiedenis voorhouden? Want de tijd, die ik mij gunnen kan om aan u te schrijven zal mij ontbreken, als ik zou vertellen a) van Gideon b) en Barak c) en Samson d) en Jeftha e)en David, die geloofshelden op maatschappelijk, f) en Samuel en de profeten, die geloofshelden op godsdienstig gebied waren.

a) Richt. 6: 11 b) Richt. 4: 6 c) Richt. 13: 24 d) Richt. 11: 1; 12: 7) e) 1 Sam. 17: 45 f) 1 Sam. 12: 20

33. Zij hebben naast anderen, die ik hier niet met name wil aanhalen, maar waarvan de namen u vanzelf wel in gedachte zullen komen, door het geloof koninkrijken overwonnen, die het

volk van God dreigden te overweldigen, gerechtigheidgeoefend door goede rechtspraak en regering van het land (2 Sam. 8: 15; 2 Kron. 9: 8 en "Jud 2: 23, de beloften verkregen, zodat zij nog bij hun leven de vervulling zagen van hetgeen zij in de naam van de Heere moesten verkondigen (2 Kon. 18: 17-19: 37), a) muilen van leeuwen dichtgesnoerd, zodat deze hen niet verscheuren noch verslinden konden (Dan. 6: 17vv.).

a) Richt. 14: 6; 1 Sam. 17: 34

34. Zij hebben de kracht van het vuur uitgeblust (Dan. 3: 23vv.), a) zij zijn aan de scherpte van het zwaard ontkomen, dat hun als het ware reeds op de borst was gezet, b) in zwakheid hebben zij kracht ontvangen, in de oorlog zijn zij sterk geworden, legers van de vreemden hebben zij op de vlucht doen slaan (Vgl. de geschiedenissen in het 1e boek van de Makkabeeën).

a) 1 Sam. 20: 1; 1 Kon. 19: 3; 2 Kon. 6: 16 Job 42: 10 Ps. 6: 9 Jes. 38: 21

De schrijver breekt nu af, omdat hij voelt dat deze verklaring van het wezen en van de werkingen van het geloof door voorbeelden al te lang zou worden, als hij de hele geschiedenis van het Oude Testament op die wijze verder wilde doorgaan. Mij zou, zo verklaart hij, aldus zie ik vooruit, de tijd ontbreken zeker niet de tijd in het algemeen, maar de tijd, waarover hij beschikken, thans beschikken kan, nu hij aan de Hebreeën schrijft (hoofdstuk 13: 22). Bij de verdeling van de zeven namen, die hij als in het voorbijgaan aanhaalt, zoals wij die hierboven bij de verklaring hebben aangegeven, krijgen wij twee groepen: eerst de regenten van Israël, de rechters en koning David, vervolgens Samuel en de profeten. Daar staat Gideon vóór de oudere Barak als een groter geloofsheld en hier staat Samuel achter David, om naast de eigenlijke vader van de profeten (Hand. 3: 24), naast hem die de profetenstand vormde, die de bloeitijd van de profetie, die parallel loopt met de geschiedenis van het koningschap, de profeten te plaatsen. Het ontbreekt de schrijver aan tijd om over al deze mensen in het bijzonder te spreken; hij neemt er daarom genoegen mee met de woorden "die door het geloof koninkrijken hebben overwonnen, gerechtigheid geoefend, beloften verkregen, muilen van leeuwen toegesloten" slechts samenvattend te wijzen op de grote gevolgen van hun geloof en daalt nu af tot de tijd van de profeet Daniël. Bij de woorden "in zwakheid kracht ontvangen, in de oorlog sterk geworden, legers van de vreemden op de vlucht gebracht", heeft hij zeker wel de Makkabese tijd op het oog, het gelukkig ontkomen van Matathias en diens zonen in het gebergte, de verheffing van de kleine schare die kracht zocht bij God, de eerste overwinning van de Makkabeeër Judas en de zegenrijke oorlogen van de Chasmonese helden met de Syriërs en de naburige volkeren. Dat de schrijver deze daden voor roemvolle daden van het geloof (als een weer opleven van de heldendaden uit de tijd van de Richters, "Joh 10: 8 erkent, hoeft niet te bevreemden. Men heeft wel onlangs gezegd dat de krachtige geestdrift van de Makkabese tijd meer menselijk dan goddelijk, meer nationaal-patriottisch dan theocratisch-nationaal was; maar het boek van Daniël toont ons in de profetische afbeelding van die tijd ("Mic 4: 1" en "Zec 9: 11 een heilig volk van de Allerhoogste, strijdend met de goddeloze, anti-christelijke macht van de wereld (Dan. 11: 31vv.) en kent aan deze gevechten de grootst mogelijke betekenis toe voor de geschiedenis van de kerk.

35. De vrouwen hebben voor een deel, zoals die van Zarfath en de Sunamitische, door het geloof in Gods macht die met de profeten Elia en Eliza was, hun doden uit de opstanding, die hun deel werd (1 Kon. 17: 17vv. 2 Kon. 4: 18vv., teruggekregen; zij hebben ze als herrezenen van de dood terug ontvangen. a) En anderen, zoals de mondelinge overlevering van Eleazar (2 Makk. 6: 18vv. en van de moeder met haar zeven zonen (2 Makk. 7: 1vv. bericht, zijn

gefolterd, op de pijnbank doodgemarteld (1Makk. 7: 50 Aanm.) en hebben de aangeboden verlossing van zulke en van andere martelingen niet aangenomen, daar men die aanbood onder voorwaarde dat zij aan het bevel van de koning, dat tegen Gods wet inging, zouden gehoorzamen. Zij verkozen de marteldood, opdat zij een betere opstanding verkrijgen zouden dan die, die de kinderen van die beide vrouwen tot het tijdelijk leven ondervonden, of een die beter was dan de redding uit die pijnen en uit de dood, namelijk de opstanding tot het eeuwige leven (2 Makk. 7: 9, 11, 14, 23, 29, 36

a) Hand. 22: 25

De schrijver stelt hier twee soorten van betoningen van het geloof tegenover elkaar, het geloof van die vrouwen waarvan de zonen door de profeten tot het tijdelijke leven werden opgewekt en het nog groter geloof van de martelaars uit de tijd van de Makkabeeën, die het tijdelijk leven in geloof en omwille van het geloof overgaven, om de toekomstige opstanding tot een verheerlijkt leven.

Het geloof openbaart zijn schoonheid, kracht en grootheid niet alleen in hetgeen het verricht, verslaat en verkrijgt (vs. 33v.), maar ook in hetgeen het verdraagt, lijdt en opoffert; en hierin staan de vrouwen bij de mannen niet achter, maar geven hun niet zelden een aanmoedigend voorbeeld.

Een betere opstanding, dat is een betere opstanding dan de daarvoor genoemde, in het begin van het vers; want de kinderen die de gemelde vrouwen door een opstanding terugkregen, werden door de profeten opgewekt om een leven dat in de dood eindigen zou te leiden in deze wereld. Maar de martelaren waarvan hier gesproken wordt, verwachtten een opstanding tot een eeuwig leven in een andere toestand, die ongetwijfeld beter is dan een opstanding om te leven in deze wereld.

36. En anderen hebben bespottingen en geselslagen ondergaan (1 Makk. 9: 26v. / APOSV 1Ma 2 Makk. 7: 1 en ook nog zwaardere dingen verduurd, weer anderen boeien en gevangenschap (Jer. 20: 2; 37: 15; 38: 6

37. Weer anderen a) zijn gestenigd (2 Kron. 24: 20vv. Matth. 23: 35), in stukken gezaagd 1) 2Ki 15: 7, verzocht met allerlei schone beloften aan de een en pijnigingen aan de andere kant om afvallig te maken van de Heer, door het zwaard ter dood gebracht (1 Kon. 19: 10 Jer. 26: 20vv.). Anderen en vooral in het afgodische rijk van Israël, hebben gewandeld b) in schaapsvellen en in geitenvellen (2 Kon. 1: 8 Zach. 13: 4), verlaten, verdrukt, mishandeld op allerlei wijze;

a) 1 Kon. 21: 13 b) Matth. 3: 4

1) Dit is een afschuwelijke doodstraf. Toch was het vroeger, zowel bij de Joden als bij andere volken gebruikelijk om grote misdadigers op deze wijze ter dood te brengen (Vergel. 1 Kron. 20: 3). Onder al de wreedheden van keizer Caligula telt de geschiedschrijver Suetonius ook dit, dat hij vele brave en aanzienlijke lieden met een zaag heeft laten doorzagen. De apostel heeft hier zeker het oog op godvruchtige mensen, die om de belijdenis van de waarheid en hun verbondenheid met de goddelijke wet op deze wrede manier zijn omgebracht. Veel van de oude kerkleraren zijn van oordeel dat hier de profeet Jesaja in het bijzonder bedoeld wordt; er is althans een oude overlevering onder de Joden, die in de Babylonische en Jeruzalemmer Targums bewaard is, dat deze profeet op bevel van koning Manasse, een monster van

goddeloosheid, in stukken gezaagd is. Van deze gebeurtenis spreken de Joden met zoveel vertrouwen dat Hiëronymus haar een allerzekerste overlevering noemt en Justinus de martelaar gaat zover dat hij de Joden ervan beschuldigt deze gebeurtenis uit het Oude Testament te hebben gehaald. Wat er ook waar van wezen mag, het is zeker dat koning Manasse niet te goed was voor zo'n vreselijke misdaad. Hij was immers een verfoeilijk afgodendienaar. Hij deed zijn zonen door het vuur gaan; hij overtrof de Amonieten zelfs in boosheid en hij vervulde heel Jeruzalem van het een einde tot het andere met onschuldig mensenbloed (verg. 2 Kon. 21: 1-16).

38. De wereld, die hen van zich afstootte (1 Kor. 4: 13), was hun niet waardig. Zij hebben als verbannenen rondgedoold in woestijnen (Wijsh. 19: 10 Aanm.), op bergen en inspelonken en in de holen van de aarde (1 Kon. 18: 4; 19: 4, 8v. 1 Makk. 2: 28v.

Met de woorden in vs. 35 word de rij ingeleid van hen die, zoals nu in vs. 36vv. volgt, door het geloof sterk gemaakt werden om mishandeling en pijniging te verdragen en wat nog meer betekent, omdat het een aanhoudende pijn is, ook boeien en gevangenschap; erger dan de dood, ook dan een pijnlijke dood, waarvan hierna sprake is, is een leven van voortdurend ontberen en van druk, waarvan de schrijver vervolgens nog nader spreekt.

De wereld was hun niet waardig, zegt hij vooral van hen die in ellende of in ballingschap moesten ronddolen. De wereld is zo wijd en dezen, die met hun vader Abraham van God de belofte hebben verkregen dat zij erfgenamen van de wereld zouden zijn, dezen, die meer waardig waren dan de hele wereld zonder hen, hadden onder de druk van enkel jammer en ellende tot hun woning nauwelijks een hol, een kloof, een gat in de aarde, meer geschikt om voor een wild dier een hard en koud leger te zijn, waar zij konden ademen en leven en het moede hoofd neerleggen om te sterven.

Hoe dikwijls moet zich de onschuld, de waarheid verbergen en terugtrekken; zij die eens in de eeuwige tenten zal wonen, dwaalt nu dikwijls rond zonder dak!

39. En deze allen van wie in dit hele hoofdstuk sprake was, hebben, hoewel zij aan de een kant door het geloof een getuigenis ontvingen, in zoverre van hen in de Schrift wordt verklaard dat zij God behaagden (vs. 2, 4v.), toch aan de andere kant het beloofde niet verkregen, door werkelijk in het bezit te komen van de volmaking waarop zij hoopten en waarmee zij zich vertroostten (vs. 19, 13vv., 35);

40. omdat God iets beters, namelijk het werkelijk ingaan in de tijd van de zaligheid (hoofdst. 1: 1; 9: 26
voorzien had (Matth. 13: 17
Luk. 10: 23v.) en Hij zo Zijn raadsbesluit had vastgelegd dat zij zonder ons, voordat de tijd van de volmaking en zaligheid begonnen was, niet zouden volmaakt worden.

De schrijver wil zeggen: de gelovigen van het Oude Verbond hebben gedurende hun leven de vervulling van de belofte niet verkregen, omdat God voor ons iets beters dan voor hen tevoren bepaald had, namelijk dat wij niet net als zij ons hele leven op de vervulling van de belofte zouden moeten wachten en de volmaking van Zijn hogepriesterlijk werk deelachtig worden. Dat wij in de tijd van de vervulling leven, dat is het grote voorrecht dat wij boven hen hebben; en wij hebben dat als gevolg van het voor ons bijzonder genadige raadsbesluit van God, dat bepaald had dat in onze tijd de Messias moest verschijnen (Gal. 4: 4). Terwijl echter God dat raadsbesluit, dat ons een voorrecht boven de gelovigen van het Oude Verbond

toekende, genomen heeft, heeft Hij de bedoeling gehad op hetzelfde moment en door één enkele daad die allen, de vroegeren en lateren, tot zegen werd, hen en ons tot volmaking te leiden. Terwijl wij nu zeker als eerste principieel volmaakt zijn en wij, de christenen die nog op aarde leven, slechts volkomen zijn gemaakt "naar het geweten" (hoofdst. 9: 9, 14 b), is daarentegen aan de vromen van het Oude Testament en aan de reeds gestorven christenen de volmaking ook subjectief verwezenlijkt. In dat opzicht zijn zij, is dus met name de oudtestamentische vrouw, eerder dan wij, die nog het zwakke, menselijke vlees met ons mee dragen, met zonde en lijden te strijden en de dood te wachten hebben, volmaakt geworden (vgl. hoofdst. 12: 23 "de gemeente van de eerstgeborenen", enz.); want als gevolg van het offer van Christus hebben zij het hun gestelde doel bereikt, vrij te zijn van alle zonde, van alle zwakheid, van alle lijden en daarentegen heilig, zalig en heerlijk te zijn.

De schrijver veronderstelt dat de verschijning en het werk van Christus een omkering heeft teweeggebracht van de toestand van de oudtestamentische gelovigen.

Nog hebben zij het niet ontvangen, nog wachten zij en dit nadat zij in zo’n droefenis hun leven beëindigd hebben. En zoveel tijd is er reeds na hun overwinning verlopen en nog hebben zij het niet ontvangen. Maar gij zijt reeds verslagen, terwijl gij nog te midden van de strijd staat! Bedenkt toch wat en hoeveel het zeggen wil dat Abraham zit en de apostel Paulus wacht tot gij voleindigd wordt, opdat zij dan ook hun loon ontvangen kunnen, want zolang wij niet komen, heeft de Heiland gezegd dat Hij hun het loon niet wil geven, zoals een teder vader aan uitnemende zonen, die hun werk volbracht hebben, zeggen zou dat hij hun niet te eten geeft vóór ook hun broers komen. En gij zijt terneergeslagen dat gij het loon nog niet ontvangt. Wat moet Abel dan wel niet ontvangen, die vóór allen overwonnen heeft en daar nog ongekroond neerzit? Zij zijn in de strijd voorgegaan, maar zij ontvangen de kroon niet vóór ons. De Heere heeft hun geen onrecht aangedaan, maar ons heeft Hij toch geëerd. Want ook zij wachten op hun broeders. Zijn wij allen namelijk één lichaam, dan geniet dit lichaam een des te grotere zaligheid, zodra allen gemeenschappelijk gekroond worden en niet maar elk lid op zichzelf. Want ook daarin zijn de rechtvaardigen te bewonderen dat zij zich over het goed dat hun broeders overkomt, verheugen als over het eigen geluk. Zo is het dan ook naar hun zin dat zij in gemeenschap met hun broeders gekroond worden. Dat gemeenschappelijk gekroond worden is een grote zaligheid.

HOOFDSTUK 12

VERMANING TOT GEDULD EN GODZALIGHEID

II. Vs. 1-29. De schrijver heeft een lange reeks aangehaald van voorbeelden van geloof dat niet op het zichtbare maar op het onzichtbare ziet en dat, met verloochening van aards geluk en onder alle moeiten van deze wereld standvastig blijft. Nu wendt hij zich tot de lezers met een dringende vermaning. In hun christelijke loopbaan bevinden zij zich als het ware in een renbaan, waar al die geloofshelden, die tot hun rust zijn ingegaan, van boven af als toeschouwers naar hen kijken of ook zij hun loop goed ten einde zullen brengen. Vóór zich hebben zij een Beginner en Voleindiger van het geloof als hun heerlijk voorbeeld, waarnaar zij zelf moeten zien. En als zij nu alles afleggen wat hen voor de loop te zeer bezwaart en vóór alles de aanklevende zonde, die die zelfs onmogelijk zou maken, van zich doen, zal bij zo'n voorganger de moed opnieuw worden opgewekt om te lopen in de wedstrijd waartoe zij geroepen zijn, terwijl hun nu nog niet het zwaarste is opgelegd (vs. 1-4). Zoals het nu met hen gesteld is, hebben zij geheel vergeten met welke troost de goddelijke wijsheid hen, die onder de kastijding van de Heere zijn, versterkend en oprichtend tegemoet komt. Daarom herinnert de schrijver hun aan het woord, wijdt hij uit over de betekenis, de noodzaak en de zegen van zulke kastijding en roept hen dan weer op om de trage handen en de slappe knieën op te richten, vaste stappen te zetten en te zorgen dat de zwakken in de gemeente niet struikelen, maar ieder die ziek geworden is, weer gezond wordt (vs. 5-13). Het komt erop aan om niet zonder noodzaak de verzoeking te verzwaren, de vrede met elkaar na te jagen, maar ook de heiligmaking, ten einde de genade van God in de verzoeking niet op de proef te stellen (vs. 14). Hiervoor neemt de schrijver woorden van de wet van het Oude Verbond en oudtestamentische voorbeelden als grondslag om deels te waarschuwen en af te schrikken, deels te verheffen en te vertroosten, waarbij dan alles erop neerkomt dat men trouw blijft en niet afvalt, het heil in Christus hoogschat en niet moedwillig de eeuwige zaligheid verliest! (vs. 15-29).

1. Nu zijn wij geroepen om de nieuwtestamentische navolgers te zijn van de geloofshelden van het Oude Testament in hoofdst. 11 genoemd. Daarom dan, nu wij zo'n grote wolk, 1) een menigte van getuigen rondom ons hebben, a) laat ons alle last afleggen en de zonde die ons gemakkelijk omringt, die ons zo licht aankleeft, en laat ons, als wij ons zo tot lopen geschikt gemaakt hebben, b) met volharding, zoals degenen die altijd geduld en volharding betonen (hoofdst. 10: 36), c) de wedloop lopen die voor ons ligt. 2)

a) Rom. 6: 4 Efez. 4: 22 Kol. 3: 8; 1 Petr. 2: 1, 2 b) Rom. 12: 12 c) 1 Kor. 9: 24

1) Het woordnefov = nimbus heeft in de tweede plaats de betekenis van een "dicht op elkaar gedrongen menigte" en is door onze Statenvertalers terecht vertaald met "wolk", waarbij zij wel de verklaring voegen "een hoop of menigte" maar verder: "zo spreekt de apostel, omdat zoals een wolk die rondom ons in de lucht hangt, altijd door ons gezien wordt, hoe wij ons ook keren, wij ook zo, waar wij ons keren in Gods woord deze voorbeelden voor ogen vinden". Het woord prokeimeuon, dat zeker een paronomasia of annomatio (overeenkomst in klank tussen twee onderscheiden woorden) bevat met perikeimnon, dat als nadere bepaling gevoegd is bij loopbaan en met "die voor ons ligt" vertaald is, betekent "om iets geplaatst zijn, over iemand liggen en hem omstrengelen, omgeven zijn met". Nu komt het mij voor dat de apostel, die ook hier, evenals op meerdere plaatsen in zijn brieven, aan de wedstrijden en spelen bij Grieken en Romeinen denkt, het woord nefov met zorg heeft gekozen. In de amfitheaters, waarin de gevechten van de zwaardvechters enz. werden gehouden, trachtte men

stof en hitte te verminderen door water en welriekende vochten, die door middel van zekere werktuigen als dauw neerdrupten. Die neervallende dauw heette nimbus theatralis. Zo waren die gestorvenen als onzichtbaar tegenwoordig en omzweefden verkwikkend de christenen, die om de kroon van de heerlijkheid streden. Opmerkelijk is het verder dat hetzelfde woord nimbus door de ouden wordt gebruikt voor (Virg. Georg. I. 328) de wolk, de glans die het hoofd van de goden bedekte. Hoewel ik bij geen enkele van de uitleggers enige aanwijzing hiervan vond, meende ik deze gedachte, salva meliore sententia, te mogen meedelen.

2) Het is een grote troost en een grote kracht voor de christelijke strijder dat hij zich zijn eigen weg niet kiest; die weg is voor hem gebaand. Tot de strijd wordt hij geroepen, maar niet tot een strijd van eigen wil afhankelijk en door eigen kracht te strijden. De baan is voor hem precies zo lang en de te overwinnen hinderpalen precies zo groot als de rechter in het strijdperk heeft nodig geoordeeld. Van de zorg om zijn taak af te meten naar zijn krachten of zijn krachten naar zijn taak, is hij ontheven. Hij heeft slechts te volgen; de krachten blijken toereikend te zijn of te worden voor hem die volhardt, die met lijdzaamheid de loopbaan die voor hem ligt loopt. De lijdzaamheid is van de kant van de mensen het middel tot volharding. Lijdzaamheid nu heeft twee delen: verloochening en verwachting. Door het ene ontberend wat men had, zoekt men wat men niet heeft. Zo is het leven van de christen een voortdurend sterven aan hetgeen hij had en een voortdurend verwachten van hetgeen hij nog niet heeft.

De lijdzaamheid, waarvan de schrijver eerder gezegd heeft dat die voor de Hebreeën nodig was en waarop hij nu hier op zeer ernstige wijze aandringt, is niet een lijdelijke toestand, maar een krachtige betoning van geloofsmoed en van blijde hoop tegenover alle bestrijdingen, een krachtig standhouden onder de druk van het kruis, een onbuigzame en zegenrijke standvastigheid in de strijd met de spot en de vervolgingen van de ongelovige wereld. In vroegere tijden hadden de Hebreeën bewijzen gegeven van zulke standvastigheid; zij hadden een zware strijd om staande te blijven doorstaan, daar zij deels zelf door smaad en lijden tot een schouwspel van de wereld werden, deels in medelijdend en hulpvaardig deelnemen deelgenoten werden van hen die zich in zo’n smaad en lijden bevonden en omwille van hun geloof gevangen werden gehouden. Het werd hun dan gemakkelijk de roof van hun goederen te lijden; zij droegen dat met vreugde, in het bewustzijn een beter en blijvend goed te bezitten, dat niemand hun kon ontnemen (hoofdst. 10: 32vv.). In de moeilijkheden daarentegen, die hun ten tijde van het schrijven van deze brief getroffen hadden, betoonden zij zich niet zo standvastig in het volharden te zijn. Daarom herinnerde de schrijver hen aan hun vroeger beter gedrag, wekte hen op door hen te wijzen op de nabijzijnde wederkomst van de Heere en nadat hij hun in hoofdst. 11 een grote wolk van geloofsgetuigen voor ogen gesteld heeft, die gedurende hun aardse leven standvastige volharding hadden betoond, wijst hij nu aan hoe deze nu de toeschouwers zijn van hen die, zoals vroeger zijzelf, op het schouwtoneel van de aarde de hun opgedragen wedstrijd te strijden hebben.

Door "ook-wij" worden de leden van het Nieuwe Verbond voorgesteld in tegenstelling tot de leden van het Oude Verbond, in het vorige hoofdstuk vermeld. De vermaning die nu volgt, is uitgedrukt in een beeld van de kampspelen, die oorspronkelijk heidense gewoonten waren "1Co 9: 24, maar door de Herodianen ook onder de Joden waren overgebracht ("Ac 12: 22 en daar zeker een diepe indruk op de fantasie zullen gemaakt hebben.

Evenals in het theater de toeschouwers gezeten zijn op banken die in een halve kring zijn geplaatst, zo hebben wij, zegt de schrijver, rondom ons een wolk van getuigen, d. i. ons omringt als een wolk een dichte, zich ver uitbreidende menigte van getuigen. Die getuigen van de strijd zijn echter niet maar toeschouwers, maar behalve de menigte van hen die ons

omgeven, komen ook nog in aanmerking hun geschiktheid en hun recht tot beoordeling, want het zijn mensen die volgens hoofdst. 11: 2 en 39 zelf een getuigenis hebben ontvangen en toen zij nog op aarde waren, zich in woord en daad strijders voor het geloof betoond hebben. Zij leven nu daarboven, sedert Christus de hemel door Zijn bloed ontsloten heeft (hoofdst. 9: 12), een hemels leven en er bestaat een levendige wederkerige relatie tussen de hemelse gemeente en de gemeente hier beneden (vs. 22v.). En zoals in de hoogte en onbereikbaar een wolk over de aarde zweeft, zo omzweven de geesten van de volmaakt rechtvaardigen ons, die ons nog in het strijdperk bevinden van het leven op aarde.

Als ons storm en nacht omgeven, beseffen wij in het duister van onze strijd pas goed hoe de oude strijders uit hun vrede op ons zien en ons toewenken, dan verstaan wij pas goed de zin en de stem van hun geschiedenis.

Evenals nu hij die in de aardse wedloop om de prijs van de overwinning worstelt, vooraf alle kleding die hem bezwaart en lastig is en alles wat hem overigens nog hindert, afwerpt, zo moeten ook de christenen alles terzijde stellen wat hun in hun christelijke loop hinderlijk zou kunnen worden; en dan heeft de schrijver bij de woorden "laat ons afleggen alle last" wel in het bijzonder gedacht aan de ballast van de Joodse ceremoniedienst, die zijn lezers nog altijd meeslepen, terwijl daarentegen "de zonde, die ons gemakkelijk omringt" of de aanklevende zonde, een hindernis is die de loop stremt, tot stilstaan of zelfs tot achteruitgang dwingt.

De zonde is de zwaarste last die tot de aarde neertrekt.

2. Wij moeten dat doen met het oog gericht op de overste Leidsman tot de zaligheid, die ons in het Nieuwe Verbond is gegeven (hoofdst. 2: 10 Luk. 10: 23v.), op Hem die het geloof in ons wekt en tevens Voleinder van het geloof is, namelijk op Jezus. Hij is het die op de baan, die het geloof te doorlopen heeft, ons als doorbreker (Micha 2: 13) is voorgegaan en, nadat Hij zelf op die baan tot het doel gekomen is, ook ons daarheen leidt. Ziet op Hem a) die, net als Mozes (hoofdst. 11: 24v. Matth. 26: 53), om de vreugde die voor Hem lag het kruis met zijn kwellingen heeft verdragen en de schande van de dood van een misdadiger (Luk. 23: 32v.) heeft veracht, waardoor Hij de Aanvanger van het geloof is geworden en is gezeten aan de rechterhand b) van de troon van God (hoofdst. 8: 1 Openb. 3: 21), zodat Hij ook de Voleindiger van het geloof is (hoofdst. 11: 40).

a) Luk. 24: 26 Filipp. 2: 8, 9; 1 Petr. 1: 11 b) Hebr. 1: 3

Hebben wij ons nu van hetgeen ons de loop verzwaart, zodat wij slechts langzaam en van hetgeen ons in het lopen hindert, zodat wij in het geheel niet voorwaarts kunnen, ontdaan, dan moeten wij met lijdzaamheid, geduldig lopen, dat is met volharding de loop doorzetten, zonder door moeite en inspanning ons te laten afmatten, wij moeten voort totdat wij aan het doel zijn. Wij moeten van de baan, die voor ons ligt en die wij lopen, opzien tot Jezus, die daarboven is, als tot Hem die de Aanvang en de Voleinder van het geloof is. Naar Hem zien wij op, terwijl de gelovigen van het Oude Testament op ons zien.

Het heerlijkst onderwerp waarvan gesproken of geschreven kan worden, is Jezus Christus. Augustinus roemde de werken van Cicero vanwege hun welsprekendheid, maar hij geeft er dit oordeel aan: zij zijn niet zoet, omdat de naam van Jezus er niet in gevonden wordt. En de woorden van Bernardus zijn bijna dezelfde: als gij iets schrijft, het smaakt mij niet als ik Jezus daar niet hoor. Zeker, al wat wij spreken is geheel onsmakelijk, als het met dit zout niet smakelijk wordt gemaakt. "Ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u, zei Paulus, dan

Jezus Christus en die gekruisigd. " (1 Kor. 2: 2). Voor hij onder de Korinthiërs predikte, besloot hij bij zichzelf dat dit het enige punt van kennis zou zijn waarin hij zich voor een kunstig meester wilde uitgeven en dat hij in de weg van zijn bediening hen daartoe wilde brengen; dit maakte hij tot de breedte en lengte en diepte en hoogte van zijn kennis (Efeze. 3: 18). "Ja zeker, " zei hij, "ik acht ook alle dingen schade, om de uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus, mijn Heer. " Fil. 3: 18 In deze kennis van Christus is een uitnemendheid boven alle andere kennis van de hele wereld; er is niets zo aangenaam en troostrijk, niets dat meer moed en leven geeft, dat de ziel krachtiger opwekt en gerust stelt. Christus alleen is het hoofdstuk en het middelpunt van alle goddelijke geopenbaarde waarheid. Wij kunnen niets anders prediken als een voorwerp van ons geloof, als een noodzakelijk begin van de zaligheid van onze zielen, dat niet op de een of andere manier in Christus of samen komt of tot Hem gericht wordt: Christus alleen is het geheel en al van het geluk van de mensen; een Zon om te verlichten, een Arts om te genezen, een vurige Muur om te beschermen, een Vriend om te troosten, een Parel om te verrijken, een Ark om hem te dragen, een Rots om in de droevigste verdrukkingen te ondersteunen, "als een Beschutting tegen de wind en een Schuilplaats tegen de vloed, als Waterbeken in een dorre plaats, als de Schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land. " (Jes. 32: 2). Alleen Christus is de Ladder tussen hemel en aarde, de Middelaar tussen God en mens, een Geheim waarin de engelen van de hemel een blik zouden willen slaan (1 Petr. 1: 12). Hier is een werkelijk zalig onderwerp en wie zou niet begerig zijn om het in te zien om daarvan kennis te mogen hebben? "Dit is het eeuwige leven, God te kennen en Jezus Christus, die Hij gezonden heeft. " (Joh. 17: 3). Komt dan en laat ons aanschouwen deze Zon van de gerechtigheid. Wij kunnen niets dan goeds ontvangen en geenszins schade lijden door Hem te aanschouwen. Het is zo, dat lang kijken naar de natuurlijke zon onze ogen verduistert en onze gezichten zwart maakt; maar als wij op Jezus Christus zien, zullen onze ogen helderder en onze gezichten mooier worden, aangezien het licht van de ogen het hart verblijdt (Spr. 15: 30); hoeveel te meer als wij zo’n gezegend voorwerp ter beschouwing hebben. Zoals Christus uitnemender is dan de hele wereld, zo gaat dit aanzien alle beschouwingen verre te boven; het is een samenvatting van de gelukzaligheid van een christen, de beste kracht voor de evangelische plichten: ziende op Jezus. In de tekst hebben wij een daad en haar voorwerp. De daad staat in de oorspronkelijke Griekse tekst zeer uitdrukkelijk; de vertaling drukt het niet volkomen uit. Het betekent een afkering of afwending van het oog van het een voorwerp tot een ander, zoals daar twee uitdrukkingen zijn; de een wil zeggen een afkering van het oog van alle andere voorwerpen, het ander een vestiging van het oog op één voorwerp en alleen op dat. Dus is het zowel een afzien als een opzien. Waarop? Dat is het voorwerp: een zien op Jezus; een naam die Zijn barmhartigheid en mildheid uitdrukt. Ik zal zo nieuwsgierig niet zijn om te onderzoeken waarom Hij Jezus en niet Christus genoemd wordt; ik meen dat op de Persoon gedoeld wordt, Die door beide namen wordt aangewezen; alleen kan opgemerkt worden dat Jezus de zuiverste van alle namen van het evangelie is: Jezus was niet de taal van het Oude Testament. De eerste tekst waar wij van deze titel, dus aan Christus gegeven, lezen, is Matth. 1: 21 : "Gij zult Hem Jezus noemen; want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden. " Sommigen hebben opgemerkt dat deze naam Jezus Hem tweemaal gegeven is, eens vóór Zijn dood: Matth. 1: 21 en daarna voor eeuwig: Fil. 2: 10 De eerste was een intrede in het verbond met God om de wet voor ons te vervullen en te sterven voor onze zonden; de tweede was een teken van een zo waardig Persoon, Die vanwege Zijn nederigheid meer verhoogd is dan ooit iemand geweest is of zijn zal. Eerst was Jezus de nederige naam van Zijn verdienende genade; nu is Jezus die verhoogde naam van Zijn uitnemende heerlijkheid. Eerst hebben de Joden Jezus en Zijn naam gekruisigd en de apostelen twijfelden of Jezus de echte Jezus was (Luk. 24: 11); maar nu heeft God Hem opgewekt uit de dood, "en heeft Hem uitermate verhoogd en heeft Hem een naam gegeven die boven alle naam is, opdat in de naam van Jezus zich zou buigen elke knie

van degenen die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn. " (Fil. 2: 9, 10). Mijn bedoeling is niet om bij deze naam te blijven staan en die te onderscheiden van Christus' andere namen. Hij wordt vaak genoemd: Christus en Heere en Middelaar en Gods Zoon en Immanuël. Maar Jezus is dit alles; Jezus is de Christus, zoals Hij de Gezalfde van God is; Jezus is de Heere, zoals Hij de heerschappij heeft over de hele wereld; Jezus is de Middelaar, zoals Hij de Verzoener is tussen God en de mens; Jezus is de Zoon van God, zoals Hij van eeuwigheid vóór de grondlegging van de wereld verwekt is; en Jezus is Immanuël, zoals Hij mens geworden is; en dus God met ons. Alleen omdat Jezus Zaligmaker betekent en Hem deze naam zelfs om die waardigheid gegeven is: "want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden, " zal mijn voornemen zijn om Jezus in het bijzonder te beschouwen, zoals Hij het grote werk van onze zaligheid van het begin tot het einde op Zich genomen heeft. Dit is zeker die goede boodschap, het evangelie, dat evangelievoorrecht en onze evangelische plicht: zien op Jezus.

Het is altijd het werk van de Heilige Geest ons oog van onszelf af op Jezus te richten; maar het werk van de satan is juist het tegenovergestelde; want hij tracht zonder ophouden onze ogen op onszelf in plaats van op Christus te doen slaan. Hij fluistert ons in: "uw zonden zijn te groot om vergeven te worden; gij hebt geen geloof, gij hebt geen berouw genoeg; gij zult nooit ten einde toe volharden; gij deelt niet in de vreugde van de kinderen van God; gij klemt u zo weinig aan Jezus vast. " Dit zijn alle gedachten omtrent uzelf en nooit zullen wij troost of verzekering krijgen door naar binnen te zien. Maar de Heilige Geest trekt ons oog geheel van onszelf af. Hij zegt ons dat wij niets zijn, maar dat Christus alles in allen is. Bedenkt daarom, het is niet uw vastklemmen aan Christus dat u redt, het is Christus; het is niet uw blijdschap in Christus die u verlost, het is Christus; het is zelfs niet het geloof in Christus, hoewel dat het middel is, het is het bloed en de verdienste van Christus; zie dus niet zoveel op uw hand waarmee gij Christus vastpakt als op Christus; zie niet op uw hoop, maar op Jezus, de bron van uw hoop; zie niet op uw geloof, maar op Jezus, de overste Leidsman en Voleinder van het geloof. Wij zullen nooit gelukkig worden door op onze gebeden, onze daden en gevoelens te zien; hetgeen Jezus is, niet wat wij zijn, dat alleen geeft rust aan de ziel. Wensen wij satan onmiddellijk te overwinnen en vrede met God te hebben, dan moet het alleen zijn door "op Jezus te zien. " Houd uw oog eenvoudig op Hem gericht; laat Zijn dood, Zijn lijden, Zijn verdiensten, Zijn heerlijkheid, Zijn voorspraak u steeds voor de geest staan; wanneer gij in de morgenstond ontwaakt, zie op Hem, wanneer gij u 's avonds neerlegt, zie op Hem! O, laat uw hoop, noch uw vrees zich tussen u en de Heere Jezus plaatsen; ga dicht achter Hem aan en Hij zal u nooit begeven.

Wat ons in de strijd sterkt, is het omhoog zien vanuit ons nederig en verwijderd standpunt naar Jezus, die na Zijn strijd gezeten is op de troon van God. Hij is de aanvanger (en tevens de aanvoerder) van het geloof; Hij is ons in het geloof voorgegaan en heeft ons de weg gebaand. In zoverre is Hij zelf de geloofsstrijd voor ons begonnen. Maar Hij is tevens "de Voleinder van ons geloof, " die door Zijn verlossing de gelovige strijders de kracht verleent om alles goed te volbrengen en de zegen weg te dragen. In zoverre hebben deze namen ook de zin die Chrysostomus daaraan geeft: "Hij is het die het geloof het eerst in ons gelegd heeft; Hij heeft ons de aanvang gegeven, zoals Christus tot de jongeren zei: "gij hebt Mij niet verkoren" (Joh. 15: 16) of Paulus: "dan zal ik kennen zoals ik gekend ben. " (1 Kor. 13: 12). Maar heeft Hij het begin in ons gelegd, dan zal Hij ook het einde daartoe verlenen.

Christus wordt hier terecht genoemd de auteur van ons geloof, omdat Zijn heilige leer de grondslag is van ons geloof, Zijn Heilige Geest de werker is van het geloof in de zielen van Zijn volk en Zijn kostelijk bloed de verkrijger is van het geloof en van alle genade voor Zijn

volk. En Hij is ook de Voleinder van ons geloof zowel als de auteur daarvan, omdat Hij door Zijn belofte op Zich heeft genomen om te volmaken wat Hij is begonnen (Fil. 1: 6): "ervan overtuigd dat Hij die in u een goed werk begonnen is, dat voleindigen zal". En eveneens omdat Hij voorbede doet bij de Vader dat de gelovigen mogen volharden in het geloof en standvastig blijven in heiligheid tot het einde: "Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet zou ophouden. " (Luk. 22: 32).

Jezus heeft het persoonlijk levensbeeld van de loop en strijd van het geloof in Zijn hele volmaaktheid in Zijn eigen levens- en lijdensgeschiedenis uitgewerkt en voorgesteld; Hij is nu niet slechts ons voorbeeld ter navolging, maar ook onze helper daarin.

3. Als gij in uw tegenwoordige staat van lijden de verzoeking in u voelt om te klagen dat het christendom u niets dan de haat en de tegenspraak van uw broeders naar het vlees oplevert (Matth. 10: 35v.), geefdan aan die klacht geen voedsel. Want vestigt uw aandacht op deze Jezus, die zoveel tegenspreken van de zondaren tegen Zich heeft verdragen als wij in Zijn leven, vooral in Zijn lijden voor ons zien (Luk. 2: 34 Joh. 8: 12vv.), opdat gij niet verflauwt en bezwijkt in uw zielen, in de geestelijke loop en de opgedragen strijd verslapt (vs. 1).

Stonden er vroeger in de loopbanen van de Olympische spelen vele standbeelden opgericht ter ere van hen die eerder mededingers waren geweest en de overwinning behaald hadden, dan mocht de hele rij van gelovigen door de apostel, in het voorgaande hoofdstuk voorgesteld, wel als een wolk van aanmoedigende getuigen worden aangemerkt en dan was het zeker gepast de Hebreeuwse christenen daarop te wijzen en daarbij te bepalen, om hen dan ook langs die weg aan te moedigen, opdat zij als wedlopers op de baan van de godzaligheid zouden treden, zichzelf als hardlopers van alles ontdoen wat enigszins belemmeren kan, vooral van de zonden van het ongeloof en de verlokkingen van de wereld en hoewel de loopbaan soms moeilijk kon zijn, met goede moed, geduld en ijver, steeds voorwaarts gaan. En moesten zij hierin vooral aangemoedigd worden door het voorbeeld van Jezus Christus onze Heer, die Zelf in eigen persoon de uitnemendste Voorganger, ja zelfs de grote Voleinder van het geloof geweest is, die het geloof in de grootste en zwaarste verzoekingen ten einde toe heeft volgehouden en beoefend en die niet tevergeefs op een heerlijke uitkomst heeft gezien; een voorbeeld, dat de vaderen van het Oude Verbond nog niet kenden en waardoor de gelovigen van het Nieuwe Verbond het allermeest mogen worden aangemoedigd, dan moesten zij daarop ook al hun aandacht vestigen en daarbij vooral niet vergeten hoe ontzettend moeilijk en zwaar de strijd van onze Heer is geweest tegen zoveel boze vijanden en dat daarmee hun leed in geen enkel opzicht nog te vergelijken is.

4. Hoe kunt gij nu reeds de moed laten zinken? Gij hebt nog niet ten bloede toe weerstand geboden, zoals uw leraars dat vroeger hebben gedaan (hoofdst. 13: 7), in uw strijd tegen de zonde, zodat ook reeds enigen van u de dood zouden hebben moeten lijden om de belijdenis van Christus.

5. En toch, hoewel de bestrijding nog volstrekt niet op het hoogst is gekomen (1 Kor. 10: 13), hebt gij reeds de vermaning vergeten die uit de mond van de goddelijke wijsheid tot u komt en die tot u als tot zonen spreekt, die zij als een moeder wil leren en terechtwijzen, zoals in Spr. 3: 11v. staat: "Mijn zoon, acht de kastijding van de Heere niet gering, zodat gij u aan haar, als aan een ramp die u slechts schadelijk, niet voordelig zou kunnen zijn, zou willen onttrekken op wegen naar eigen goeddunken gekozen (Job 5: 17) en bezwijk niet als gij door Hem bestraft wordt, zodat giju in moedeloosheid zou houden voor iemand om wie Hij Zich niet bekommert, die Hij aan zijn lot overliet.

6. Het tegengestelde is juist het geval, want wie de Heere liefheeft, kastijdt Hij; en, zo ver gaat soms de kastijding, Hij geselt iedere zoon die Hij aanneemt, ieder die Hij als zoon erkent en nu in Zijn opvoedingsschool opneemt" (Efez. 6: 4 Openb. 3: 19).

Als de schrijver met de woorden van vs. 3 de lezers oproept om te bedenken wat Jezus, die toch het tegengestelde van een zondaar was, van de zondaars heeft moeten lijden en voor dat lijden geen sterkere uitdrukking gebruikt dan "tegenspreken", dan doet hij dat, omdat ook hetgeen de lezers van hun volksgenoten ondervonden, tegenspraak was tegen hun belijdenis van Jezus de Christus (Hand. 13: 45; 28: 22). Verhief zich vervolgens die tegenspraak bij hen wellicht tot mishandelen en vervolgen, dan bleef dat nog altijd ver achter bij de tegenspraak die het getuigenis van Jezus omtrent Zichzelf vond, daar deze bij Hem zo hoog is gestegen dat die Hem aan het kruis bracht. Dat moesten zij bedenken om niet, zoals met betrekking tot het beeld in vs. 2 wordt gezegd, door verslapping van de ziel, als een loper wiens knieën moe worden, in de wedloop te bezwijken. Is de schrijver tot hiertoe gebleven bij het beeld van een wedloop, nu gaat hij tot een ander over, net als Paulus in 1 Kor. 9: 25 van een vuistgevecht, terwijl hij van een "strijden tegen de zonde" spreekt. Dat doelt echter niet, zoals vele uitleggers aannemen, op een strijden tegen de zonde in hen, maar de zonde dringt van buiten op hen aan, namelijk in de bestrijdingen waardoor zij gebracht moeten worden tot afval van de erkende Heiland.

In deze strijd, zegt de schrijver, hebt gij nog niet ten bloede toe weerstand geboden, d. i. de druk van de zonde op u is nog niet zo hevig geworden dat het afweren u uw bloed, uw tijdelijk leven zou hebben gekost. Daardoor wil hij te kennen geven dat zij zich voor dat zwaarste hadden weten te bewaren op een wijze die aan verloochening grenst. Hun tegenwoordig gedrag, terwijl het vroeger anders was (hoofdst. 10: 32vv.), is een ontvluchten van het kruis. Zij schijnen geheel te zijn vergeten dat het lijden, dat God de Zijnen toedeelt, een school van de liefde is.

Met verwijzing naar een woord van de Schrift herinnert hij hen aan de waarheid door hen vergeten, dat het dragen van lijden en vervolging niet in tegenspraak is met de kinderlijke relatie tot God en niet een teken is van gebrek aan vaderliefde van de zijde van God, maar juist omgekeerd een bewijs van Zijn vaderliefde.

Geheiligd door lijden is de "wolk van getuigen, " want zij zijn gedorst op het veld en platgetreden in de wijnpersbak, in hun ziel wekte de God van Israël wakkerheid en vatbaarheid om de belofte van een eeuwige verlossing te verstaan. Geheiligd door lijden is nog letterlijker "de overste Leidsman en Voleinder van het geloof, " omdat door Hem, voor wie elke levenswaarheid feit en werkelijkheid moest worden, de alles doordringende geur van de heerlijkheid niet kon gesmaakt, als niet eerst de diepte van de eeuwige dood met Zijn eigen heilig wezen gepeild was. Naar de regel van de Schrift, naar de wet en ordening van Gods Koninkrijk, moeten dus ook de zonen, de erfgenamen van het verworven heil, zij om wier wil de "wolk van getuigen" het altaar van de verlossing in schaduwen bediend hebben, zij om wier toevoeging de Zoon van God dat altaar met Zijn heilig bloed bedropen heeft, door lijden geheiligd worden om de vrucht van die arbeid van het lijden te smaken. De getuigen van vroeger hebben de belofte niet verkregen, "opdat zij zonder ons niet zouden volmaakt worden. " De Zoon is geheiligd, "opdat Hij vele kinderen tot de heerlijkheid leiden zou. " In de "gemeente van de uitverkorenen" ligt dus het doel van al de moeite van de ziel die doorworsteld is. Maar zal deze schare van de geroepenen tot het heil doorbreken, dan moet zij zelf door de enge poort worden heengetrokken en ervaren wat de kastijding van de Heere is om deel te krijgen aan Zijn heiligheid. Zo vast zelfs is deze wet, dat zij die deze kastijding

niet ervaren bastaarden genoemd worden en de geseling met het striemend koord van de Eeuwige, striemend tot in het bloed van de ziel, kenteken en waarmerk geacht wordt van het zalig kindschap, dat in het bezit van eeuwige Liefde roemt. Van hoog gewicht is dus de vraag wat onder dit kastijden tot ons nut, onder deze vreedzame vrucht van de gerechtigheid, wat onder dit "door lijden geheiligd worden" verstaan moet worden. Mislukt is daarbij natuurlijk elke verklaring te achten die de samenhang met het lijden van de Zoon verbreekt en slechts dan zal deze zeer belangrijke kant van het mysterie van het lijden doorzichtig worden, als naar de eis van Hebr. 11 en 12 van Jak. 5: 7-11 het lijden van Gods kinderen met Christus' nood en dood in rechtstreeks verband staat. Het spreekt nu vanzelf dat noch bij de profeten en aartsvaders, noch bij Christus dit doel van het lijden gezocht kan worden in hun gebracht worden tot een heiliger staat. Niet bij de profeten en aartsvaders, omdat "ze niet zichzelf maar ons met deze dingen dienden" en evenmin bij de Zoon, omdat een staat van mindere heiligheid bij Hem geen ogenblik kan worden gedacht. Daarentegen toont èn de geschiedenis van de openbaring zelf èn de toelichting waarmee de Hebreeënbrief deze openbaringsgeschiedenis begeleidt dat het mysterie van het lijden, dat om onzentwil bij het altaar van de verlossing in bloed en tranen doorworsteld is, de overplaatsing tot doel had uit de levenssfeer van deze zondige, voorbijgaande wereld naar de eeuwige volheid van het leven en de heerlijkheid van God en dan wel een overplaatsing van de hele mens, eerst in de kern van zijn ziel, vervolgens voor zijn bewustzijn en uiteindelijk ook voor zijn uiterlijke persoonlijkheid. Van de aartsvaders en godsmannen van het Oude Verbond wordt ons met nadruk gezegd dat zij uit het tegenwoordige werden weggedreven naar een ander vaderland, d. i. naar een andere levenssfeer en wel naar die sfeer van de eeuwige volheid, waarvan de Bouwmeester en Ontwerper God is. Van de Zoon wordt ons gezegd dat Hij neergedaald is in deze voorbijgaande wereld, niet in schijn, maar werkelijk, zodat Hij in deze wereld ons leven leefde, met prijsgeving van die heilige heerlijkheid die Hij bij de Vader had voor eeuwig. En nadat nu eerst deze nederdaling van Christus als een werkelijk overgaan in onze toestand getekend is, wordt de vrucht van het lijden van de Zoon ons in deze korte woorden geschetst, dat Hij nu gezeten is aan de rechterhand van de Vader, dat wil zeggen in de levenssfeer waaruit Hij neergedaald was, nu ook als de mens Jezus Christus leeft. Vergelijkt men nu hiermee wat èn de Hebreeënbrief èn Jakobus van het lijden van de "zonen" verklaren, dan blijkt dat dit met hetgeen van de aartsvaders en van de Zoon gezegd is, in volkomen harmonie staat. Want volgens de Hebreeënbrief is de gedachte die ons lijden beheerst, dat we gekomen zijn tot de berg Zion en de stad van de levende God, tot het hemels Jeruzalem; en Jakobus dringt hiermee in volstrekte overeenstemming de lijdzaamheid in het lijden aan, met de juichkreet: "want de toekomst van de Heere is nabij! " Deze overplaatsing nu, dit overgeplaatst worden in de zaligheid van onze Heere, heeft eerst voor de kern van de ziel plaats, dan voor ons bewustzijn en uiteindelijk in volle werkelijkheid. Luister maar naar Paulus, die juicht: gerechtvaardigd door het geloof hebben wij vrede met God en staan in de genade en roemen in de hoop van de heerlijkheid. Tot die genade hebben we de toeleiding door het geloof (het overgeplaatst worden naar de kern van de ziel). En nu komt de verdrukking die, lijdzaamheid werkend, ons brengt tot de bevinding (het opengaan van de eeuwige wereld voor ons bewustzijn). En daarna pas wordt uit de bevinding de hoop geboren, d. i. het zich uitstrekken van de ziel naar de volle werkelijkheid van wat de ziel reeds door het geloof bezit. En nu, is deze voortgang te verstaan als een voortdurend toenemen in hemelwaardigheid, zodat het besef van meerdere heiligheid grond van die hoop zou zijn? Integendeel. Ook nadat de verloste de cirkelloop van het geloof is doorgegaan, moet hij weer tot het uitgangspunt terugkeren en blijft de bron waar al zijn heil uit welt "de liefde van God, die door de Heilige Geest in zijn hart is uitgestort. " Dit is zó waar dat Paulus voor het "uitgestort zijn" met opzet een taalvorm gebruikt die ons de uitstorting als een voltooide en afgelopen daad voor ogen stelt. Met het oog op de overste Leidsman en Voleinder van het

geloof is deze cirkelloop van het geloof boven alle twijfel verheven. Naar de kern van Zijn Godmenselijk wezen stond de Zoon van meet af aan in het Koninkrijk der Hemelen, Hij bracht dit in Zijn eigen persoon op aarde. Toch nam Hij toe "in wijsheid en genade, " d. w. z. ging Hij ook met Zijn menselijk bewustzijn de levenssfeer van dit Koninkrijk binnen en daarna pas opent zich voor Hem de via dolorosa, die Hem door Opstanding en Hemelvaart de toegang tot de uiterlijke werkelijkheid van dat eeuwig Koninkrijk ontsluit. Hieruit volgt dus dat elke opvatting van het door lijden geheiligd worden tegen de Schrift ingaat, als die het lijden als middel beschouwt waardoor wij een meerder iets in ons of aan ons verkrijgen zouden dan God ons in de wedergeboorte schonk. Tegen de Schrift in gaat elke verklaring die het door lijden geheiligd worden, verstaan wil als de kastijding van de voorbereidende genade waardoor de Heer van alle leven zielen tot de wedergeboorte brengt. Het "door lijden geheiligd worden" slaat op de christen die reeds geroepen, die reeds ontdekt, die reeds wedergeboren is, het is een kastijden van wie zich kinderen van God weten, een geselen van de zonen en dochters aan wie de Ontfermer Zijn liefde reeds heeft geopenbaard. Die christenen nu staan in het leven, zij staan in de genade, zij zijn uit de dood in het leven, uit het rijk van de duisternis overgeplaatst naar het Koninkrijk van de Zoon van de liefde. Laat op dit ogenblik zelf hun levensdraad worden afgesneden, zij zullen niet anders kunnen gevonden worden dan waar zij zijn, dat is in dat Koninkrijk, als heiligen in Christus, als kinderen van de Opstanding. Maar van de meesten geldt dit niet. Het leven van de meesten wordt na hun wedergeboorte nog verlengd. Zij staan dus ook nog in deze wereld, zij leven nog in het lichaam van de zonde, in het bewustzijn van de zonde; eerst zelfs onderdrukt die gedachtenwereld van de zonde de gedachtenwereld van het eeuwige bijna nog geheel. Zij staan in het leven, het leven is van hen, maar zij zien het nog niet. Hun oog is wel geopend, maar aan die glans ongewoon sluit het zich telkens weer om hen in de dromenwereld van de zonde te doen staren. Kortom, zij hebben wel het leven, maar nog niet de bevinding waarvan Paulus spreekt. Wat is nu die bevinding? Natuurlijk niet een spel van de verbeelding en raadselachtige aandoening, een vreemdsoortige gewaarwording of waarin men ook de christelijke bevinding gezocht mag hebben. De bevinding waarvan Paulus spreekt, is het georiënteerd worden in het Koninkrijk van de hemelen, het steeds duidelijker en helderder met ons bewustzijn ingaan en ons "thuis voelen" in de genade, waarin wij staan. Zag God nu ons bewustzijn zoals de mensen het zien, dan zou dit slechts een omzetten van gedachten zijn. Leert daarentegen de Schrift dat in Gods openbaring het bewustzijn steeds in rechtstreekse samenhang met het leven wordt genomen, omdat in dat bewustzijn onze hele persoonlijkheid zich uitspreekt, dan spreekt het vanzelf dat ter omzetting van ons bewustzijn een aanpakken van onze hele persoonlijkheid onmisbaar is. Dit nu doet God in de kastijding, dit werkt Hij door de geselslagen waarmee Hij ons striemt. Dat lijden tast ons aan in ons hart, in ons lichaam, in ons huis, in ons bloed, in onze liefde, in heel onze levens- en gedachtenwereld, het jaagt ons, met heel de levenskring die tot ons ik behoort, uit onze valse vrede op, drijft ons uit naar de woestijn van nood en dood en brengt er ons, ondanks onze tegenstand, toe dat we zelf van achteren de hand zegenen die het geselkoord zwaaide, als onze ziel, in het uur van de verademing, "de vreedzame vrucht van de gerechtigheid" smaakt.

7. Indien gij de kastijding verdraagt, straf moet ondervinden, zoals dat heden met u het geval is, dan gedraagt God Zich jegens u als zonen; Hij wil Zich eenVader aan u betonen, want welke zoon wordt niet door zijn vader gekastijd?

8. Maar indien gij zonder kastijding zijt, die allen, in het bijzonder ook zij van wie in hoofdst. 11 sprake was, hebben ondervonden (Ps. 73: 15), dan zijt gij bastaarden, onwettige kinderen, die geen wettige vader toebehoren en dus niet in de eervolle zin van het woord zonen zijn.

De schrijver maakt hier onderscheid tussen bastaarden en kinderen, d. i. tussen zonen buiten de echt geboren, die geen recht hebben op de erfenis, noch door de vader als zijn echte kinderen erkend, geliefd en opgevoed worden en de wettige zonen, die hij als zodanig op- en aanneemt en als hem toebehorend liefheeft. Door beide uitdrukkingen is een geheel verschillende verhouding ten opzichte van God uitgedrukt. Beiden, de bastaarden en de kinderen, hebben wel hun bestaan aan God, de Vader van de geesten (vs. 9) te danken, maar alleen de laatsten staan in de rechte verhouding, in de wezenlijke kinderlijke relatie tot de Vader van de geesten; slechts aan hen komt de naam "kinderen van God" toe en zij zijn het die God als zodanig aanneemt en erkent.

De grond van het niet erkennen, komt hier niet verder in aanmerking, maar alleen het feit en dit blijkt daaruit, dat de Vader hen geen kastijding waardig acht.

Na de dringende vermaningen in het voorgaande doet de schrijver de droefenissen van dezelfde vriendelijke zijde kennen als zij ons in Rom. 5: 3 en 8: 28 geschilderd. Alle droefenis is op zichzelf een voortvloeisel van Gods toorn en van Zijn straffende gerechtigheid en dus ook, uit een zeker oogpunt beschouwd, het lijden van Christus (Luk. 23: 31). Maar zoals in Christus' lijden zelf de eeuwige liefde de toorn en de straf overwonnen heeft, zo wordt nu ook het gevolg van de toorn voor hen die Gods kinderen geworden zijn, het grootste bewijs van liefde. Niet alleen wordt de prikkel uit de straf weggenomen, maar het kruis dat ons aan de Zoon van God gelijkvormig maakt, wordt een zeer uitnemend middel van de goddelijke genade. God voltooit de christenen op dezelfde weg als Christus (vgl. hoofd. 2: 10). Zonder uiterlijk en innerlijk lijden, zonder dat onder de uiterlijke druk de innerlijke mens gedijt, moet daarom de christen zich als door Zijn hemelse Vader verlaten en verworpen voelen. Intussen moet hij het lijden niet opzoeken. Bij steeds toenemende trouw in het hart en leven doet het zich spoedig genoeg voor.

9. Voorts, wij hebben, toen wij nog kinderen waren, de vaders van onze vlees wel tot kastijders gehad: tot onze opvoeding op lichamelijk aards gebied en wij zagen tegen hen op, zodat wij ons aan hun kastijding zonder tegenstrevenonderwierpen; zullen wij dan niet veel meer aan de Vader van de geesten, Hem, die onze Vader en Opvoeder is op hoger geestelijk levensgebied, onderworpen zijn en leven, door Zijn kastijding tot het ware, eeuwige leven opgroeien?

10. Want zij hebben ons wel voor een korte tijd, zolang de tijd van de opvoeding tot de mannelijke leeftijd duurde, naar dat het hun goeddacht, zodat zeker menige misstap en dwaling plaats had, gekastijd, maar Hij kastijdt onseigenlijk ook slechts een korte tijd, zolang de tijd van onze opvoeding tot hemelse rijpheid duurt, tot ons nut, opdat wij deel zouden krijgen aan Zijn heiligheid (2 Petr. 1: 4). En Hij zet nooit een misstap, alles wat Hij over ons beschikt, moet op ons welzijn uitlopen (Rom. 8: 28).

Eerst werd de vermaning om zich door de kastijding van het aardse leven in de loop van het christelijke geloof niet te laten ontmoedigen, erdoor gesteund dat God daarbij alleen doet wat alle vaders en opvoeders doen en dat Hij daardoor met de daad toont onze Vader te zijn en ons als zonen erkent. Hebben wij ons nu, gaat de schrijver in vs. 9 verder, zonder te weerstreven en te vrezen onder de kastijding van onze aardse vaders gebogen, hoeveel minder mogen we de toch veel wijzere en meer heilzame kastijding van de hemelse Vader afslaan.

Het "en wij leven" aan het einde van het vers, dat een nieuwe beweegreden inhoudt, gaat verder dan de tegenstelling waarin de beide namen van het vers tot elkaar staan. Het geeft

aanleiding tot een nieuwe bevestiging van de verwachting dat wij, die onze aardse vaders als kastijders eerbiedig hebben ontzien, ons onder de kastijdende hand van God buigen. Deze aanwijzing geschiedt dan in vs. 10 op die wijze dat de kastijding van deze en die van de anderen naar haar waarde voor ons worden vergeleken tegenover het "naar het hun goeddacht" staat "tot ons nut, " opgehelderd door het daarnaast geplaatste "opdat wij deel zouden krijgen aan Zijn heiligheid. " Onze lichamelijke vaders volbrachten hun kastijding naar hun goeddunken, terwijl God met de Zijnen altijd hun welzijn op het oog heeft. Hij wil opvoeden opdat men zal delen in Zijn heiligheid.

De kastijding van de aardse vader is een heilig recht en een heilige plicht, die deze heeft en Hij handelt daarin zo goed als mogelijk is voor hen, doch bij de beste wil zal hij daarbij zeker veel mistasten. God nu heeft bij elke en iedere kastijding het hoogste doel van ons leven voor ogen en kan zich niet vergissen. Hij neemt alleen om te geven; Hij slaat alleen om te genezen; Hij buigt slechts neer om op te heffen, Hij wil ons deel geven aan Zijn heiligheid.

Zijn kastijding heeft niet alleen als bedoeling, maar ook, in zoverre wij niet tegenstreven, ook steeds als zeker gevolg niets minder dan ons heilig te maken, zoals Hij heilig is (Lev. 11: 45) en ons zo geheel te verheffen boven het noodzakelijke van haar bitter medicijn.

Heiligen is niet een vermeerdering van het heilige maar een voortgaande losmaking van het kwade, waarmee onze heilige, nieuwe persoonlijkheid in Christus aanvankelijk vermengd is. Het verschil tussen beiden is tastbaar. Zoek ik de heiliging in vermeerdering van het heilige in mij, zodat nieuwe kracht aan de oude wordt toegevoegd en telkens een nieuw bestanddeel het reeds bestaande komt vermeerderen, dan is het feit van de bekering uit zijn middelpunt gerukt, blijft voor de eeuwige daad van God geen plaats over en moet bij verdere ontleding onze belijdenis al meer overvloeien in het stroombed van de wereld, dat in heiliging en ontwikkeling van ons natuurlijk leven het middel tot zaligheid biedt. Daarmee echter, het spreekt vanzelf, is het christendom als genadeopenbaring, als wonder van Gods barmhartigheid, als enig redmiddel tot behoudenis, verworpen en vernietigd. Zeg ik daarentegen: de wedergeboorte is een eeuwige en dus in zichzelf voltooide daad, die, voor toeneming en herhaling onvatbaar, slechts een proces doorloopt omdat ze zich vermengt met een ander leven, waarvan ze zich door voortgaande loutering moet afscheiden, dan is er evenmin stilstand, dan is er evenzeer geestelijke groei, maar blijft het christendom ongedeerd en ongeschonden als de volstrekte openbaring van God voor mij staan. Volgens Gods Woord blijft de strijd met de zwakheid van het vlees heel ons leven aanhouden en komt de afsterving van de zonde pas in de dood. En evenzo wordt de verklaring dat de wedergeborene niet zondigt allerminst als laatste uitkomst van het streven naar heiligheid aan het einde van de loopbaan van de christen geplaatst, maar van elke uit God geborene, zonder graad- of trap-verschil uitgesproken, uitsluitend op grond van het zaad van God dat in hem blijft, dat is, zoals onze kanttekenaren volkomen juist bemerken, Zijn Woord. We voegen er nog bij dat het steeds dieper schuldbesef met deze opvatting van "heiliging" in lijnrechte tegenspraak is. Van de lippen van alle vromen wordt door alle eeuwen heen een schuldbelijden gehoord dat, verre van langzaamaan te verstommen, juist bij krachtiger ervaring van Gods genade, steeds uit dieper diepte oprees, in kracht van bewustheid won en pas in het stervensuur zijn volste uiting bereikt had. Dit is ervaring. Dit is een feit. Elk christen zal als dor en geesteloos juist die periodes in zijn leven veroordelen, waarin Hij de tegenwoordigheid van de Heilige Geest in zijn geweten minder scherp en krachtig ervaren heeft en omgekeerd, er is voor hem geen terugkeer tot een blijder en voller leven dan juist door nieuwe diepten van schuldbesef heen. Intussen, spreekt men van "heiliging" in de zojuist bestreden zin, dan was dit verschijnsel ondenkbaar, dan zou veeleer het schuldbesef bij de vrome met elke dag moeten afnemen en

tenslotte zou hij in een staat van heiligheid ingaan, waarbij de bede "vergeef ons onze schulden" uit het allervolmaaktst gebed verdween. Daarom moet dus bij het denkbeeld van "heiligen" steeds volle nadruk gelegd worden op de grondbetekenis, wegneming van het kwade uit zijn vermenging met het goede. Dit juist geschiedt door het oordeel van de Heilige Geest in ons geweten, d. i. door steeds dieper schuldbesef. Dit is het wat de Heere Zijn volgelingen toeriep: wie achter Mij wil komen, moet zichzelf verloochenen. Hierin alleen ligt de oplossing van het raadsel hoe voortgaande heiliging tot steeds dieper verootmoediging leidt en meer genade doet ervaren, omdat de nederigheid van het hart zich steeds dieper buigt. Tenslotte, zó alleen blijven we de weg van onze vaderen bewandelen, die het wezen van de heiliging als een vrucht van het kruis voorstelden: als door Zijn kracht onze oude mens met Hem gekruisigd, gedood wordt en begraven.

11. En alle kastijding, de menselijke, maar vooral de goddelijke, schijnt op het moment zelf geen zaak, geen oorzaak van vreugde, maar integendeel van droefheid tezijn; doch daarna, als zij tot haar doel komt, geeft zij een vreedzame vrucht van gerechtigheid, een vrucht die wat de toestand van het hart aangaat, in vrede en wat het leven aangaat in gerechtigheid bestaat, namelijk voor degenen die door haar geoefend zijn (Jes. 32: 17).

Het is een aangrijpende gedachte zich overal door een lijdend mensdom omringd te weten. Maar wat deze gedachte zo dubbel, ja zevendubbel treurig maakt, is te moeten vrezen dat zeker een groot, zeer groot gedeelte van het leed van de aarde tevergeefs geleden wordt, tot louter verlies, tot enkel smart. Een ander gedeelte met geringe winst. En dat, terwijl er zo’n rijke vrucht viel in te zamelen en bedoeld was. Ach, velen lijden veel en leren niets. Velen verliezen alles zonder iets te winnen. In ieder geval in een zedelijk opzicht. Want van uiterlijke voordelen, waartoe de tegenspoed van sommigen de weg gebaand heeft, spreken wij niet. Zij zijn geen duurzaam, zij zijn geen wezenlijk goed. Een enkele, eeuwige ramp en zij zijn verdwenen. Niet zelden gebeurt het dat opvolging van rampen, diepgaande wonden, langdurig lijden, aan het zedelijk karakter metterdaad hebben geschaad en de zondaar meer zondaar gemaakt hebben dan hij tevoren was. Velen hebben door het leed de beminnelijkheid, de goedhartigheid verloren, die hun vroeger natuurlijk was. Anderen zijn slechtgehumeurd geworden, baatzuchtig, kleingeestig, ja tot sombere mensenhaat of lichtzinnig ongeloof vervallen. Velen zijn vol van zichzelf geworden en zeer trots op hun zogenaamde ondervinding, die hun echter tot niets schijnt te baten. Anderen hebben veel geleden en iets geleerd. Zij hebben énige winst bij het vele verlies. Zij hebben geleerd wat minder van de aarde te verwachten, wat minder op het geluk, op mensen, op zichzelf te rekenen. Hun leed heeft hen gevoeliger gemaakt voor het leed van anderen en sommige scherpe kanten van hun karakter en humeur wat afgestompt. Ook hebben zij, wat zij eerst niet konden: zij hebben leren lijden, door geduld en onderwerping het leed leren verzachten. Zij zijn ook wel wat losser van het leven geworden; veel ernstiger en inderdaad vatbaar voor godsdienstige indrukken. Men zag hen vroeger weinig in de kerk; nu vrij regelmatig. Zij grijpen naar de Bijbel; zij lezen hem. Maar als zij in hun Bijbel lezen "alle kastijding, die ons overkomt, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch daarna geeft zij de vreedzame vrucht van de gerechtigheid aan degenen die door haar geoefend zijn, " begrijpen zij dan ook al wat de heilige schrijver met die woorden bedoelt? Niemand kan dit verstaan, als hij het lijden zelf niet verstaat, het niet verstaat als kastijding. Maar hij die zijn leed uit dit oogpunt heeft leren beschouwen, die daardoor als zodanig verootmoedigd is voor God, die bepaald is bij zijn zonde en gaat vragen naar de troost die hij als zondaar veel meer dan als lijder nodig heeft, die een droefheid naar God heeft leren kennen die een definitieve bekering tot zaligheid werkt, die kan het begrijpen, die zal in wat hem voortaan ook overkomt, meer en meer ervaren wat het betekent dat alle kastijding een vreedzame vrucht van de gerechtigheid geven

kan en geeft aan hen die door haar geoefend zijn. De christen verstaat het. De ware christen. De christen die in de ootmoed van een zondaar de toevlucht genomen heeft tot de Heiland van zondaren, die bij Hem de balsem voor zijn diepste wonden gevonden heeft, de troost voor zijn grootste smart in de verzoening van zijn schuld, zijn rechtvaardiging voor God, de vrede met God. Maar die ook weet dat het genot van deze troost slechts bewaard blijft in de strijd, de onvermoeide strijd tegen elke zonde. Deze beseft dat het doel van de kastijding geen ander is dan hem in deze strijd te hulp te komen; hem aan te wijzen wat hij nog, wat hij opnieuw, wat hij nu weer te bestrijden heeft; hem uit zijn traagheid tot de strijd aan te prikkelen en voor hem te doen wat hij verzuimt. Deze weet wat het doel van de kastijding is: het steeds verder bereiken van het doel van de verlossing in het deel krijgen aan de heiligheid van God. Daarom is voor hem meer dan voor wie ook de kastijding een blijk van Gods liefde, een blijk van Gods Vadertrouw, ja de zwaarste kastijding het meest. Daarom verstaat, daarom onderschrijft hij het woord van de apostel: alle kastijding schijnt op het ogenblik zelf geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch daarna geeft zij de vreedzame vrucht van de gerechtigheid aan degenen die door haar geoefend zijn. Een vreedzame vrucht van de gerechtigheid. Een vermeerdering, een verhoging van die stille, innerlijke vrede van het hart, die daar gesmaakt wordt waar het hart ook onder ramp en druk of bloedige verliezen erkent en ondervindt dat aan zijn innerlijke gerechtigheid, aan zijn heiligmaking, de volmaking in het gemoed gearbeid wordt door die trouwe liefde van God, die het om Jezus' wil al zijn schuld vergeven heeft en waarin het heeft leren geloven. Zolang wij deze blijdschap nog niet uit onze droefheid, deze winst nog niet uit ons verlies hebben weten te halen, hebben wij de wezenlijke, hebben wij de wenselijke vrucht van het aardse leed nog niet ingezameld, nog niet op het oog gehad. Deze alleen is voor de eeuwigheid. Alleen deze geeft niet slechts berusting, niet slechts onderwerping, niet slechts lijdzaamheid, niet slechts wijsheid, niet slechts vertroosting, maar blijdschap onder het lijden. Alleen deze kan op gelijke wijze van alle leed geplukt worden. Wat is bij het genot van deze vreedzame vrucht van de gerechtigheid het genot van duizend zaken, die voor een genotzieke wereld zaken van vreugde schijnen te zijn, doch die allen een kiem van komende smart in zich dragen? Hier is een kiem, hier is een aanvang van eeuwige vreugde, een aanraking van Gods heilige en heiligende liefde, die te midden van Zijn oordelen over de zonde, het geluk van de heiligheid voelen doet. Een voorsmaak van het hemels paradijs, te midden van de distels en doornen van de aarde. Doch laat ons niet vergeten te letten en de nadruk te leggen op die ene beperking, die de apostolische schrijver aan zijn voor het overige algemene verklaring heeft toegevoegd. Alle kastijding, zegt hij, schijnt op het moment zelf geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch daarna geeft zij een vreedzame vrucht van de gerechtigheid, maar hij laat volgen: aan degenen die door haar geoefend zijn. De juiste, de christelijke beschouwing van het leed van het leven kan op wegen van boetvaardigheid en geloof het genot van de uitnemende, van de goddelijke vrucht van het leed van het leven geven. Maar deze vrucht valt niemand vanzelf in de schoot. Zij moet geplukt worden. Het lijden heiligt niet de lijdelijke, maar hem die zich door het lijden laat oefenen, die zich aangrijpt omdat hij gegrepen wordt, die in de strijd tegen de zonde de trage handen en de slappe knieën weer opricht en rechte paden voor zijn voeten maakt, opdat hetgeen kreupel is niet verdraaid wordt, maar dat het veeleer genezen zal worden. Vermaningen van deze aard volgen onmiddellijk op onze tekst en daaraan gingen herinneringen vooraf van dezelfde inhoud.

Het is een kostelijk vers, waarbij eigenlijk alleen de ervaring het juiste commentaar kan leveren; alle kastijding schijnt voor de tijd dat zij duurt een voorwerp niet van vreugde, maar van droefheid te zijn; later geeft zij echter een vrucht van de vrede aan degenen die door haar zijn geoefend, een vrucht van de gerechtigheid.

Het "alle kastijding" doelt op elke soort van kastijding die God ons toezendt; omdat echter de kastijding van de aardse vader een beeld is van de kastijding van de hemelse Vader, is ook in een zaak van de kastijding van de aardse vader waar, wat de schrijver van de kastijding van de hemelse Vaders schrijft. Elke kastijding van God van Zijn kinderen wordt op het moment zelf volgens onze gedachten niet gerekend als vreugde, maar als droefheid. Heel ons vlees verzet zich tegen het lijden en ook komt, daar in iedere christen nog de oude mens bestaat, de naaktheid en zwakheid ervan juist bij de kastijding duidelijk tevoorschijn. Maar desalniettemin is elke kastijding van God bij Zijn kinderen een zaadkorrel die daarna nu eens spoediger, dan pas na lange tijd vreugde geeft aan degenen die erdoor geoefend zijn. Draagt men de kastijding van God, dan komt veel vrede in het hart en het hele bestaan komt in de juiste verhouding tot God.

"Vreedzame vrucht van de gerechtigheid" is een vrucht die in gerechtigheid bestaat en waarvan de smaak vrede is, vreedzaamheid en bevrediging in alle opzichten.

Hoe gelukkig zijn beproefde christenen daarna. Geen rust zo diep als die na de storm. Wie heeft zich niet verheugd over heldere zonnestralen na de regen? Zegenfeesten zijn voor goed geoefende soldaten. Na het doden van de leeuw eten wij de honing; na het bestijgen van de heuvel, zitten wij in het prieel uit te rusten; na het doortrekken van het dal van de vernedering, na het gevecht met Appollyon, verschijnt de blinkende bode met de genezende tak van de boom van het leven. Onze beproevingen, gelijk aan voorbijgaande schepen op zee, laten een zilveren streep van heilig licht achter zich. Een diepe stille vrede volgt op de vreselijke onrust, die eens in onze geplaagde, schuldige zielen heerste. Zie dan hoe gelukkig de toestand van de christen is. Hij bewaart het beste voor het laatst en heeft daarom in deze wereld het slechtste het eerst. Maar zelfs dat slechtste is daarna goed; het zijn diepe voren met het ploegijzer, die een blijde oogst voorbereiden. Nu zelfs wordt hij rijk door zijn verlies, stijgt hij door zijn val, leeft hij door te sterven, wordt hij met goederen vervuld, omdat hij ontledigd wordt; indien zijn smartelijke beproevingen hem reeds in dit leven zo’n vreedzame vrucht geven, hoe zal dan zijn volle oogst van vreugde hierna, "in de hemel" zijn? Indien zijn donkere nachten zo helder zijn als de dagen van de wereld, wat zullen zijn dagen zijn? Als zijn sterrenlicht schitterender is dan de zon, hoe moet zijn zonlicht wezen? Indien hij kan zingen in een gevangenis, hoe mooi zal hij in de hemel zingen! Indien hij de Heere kan loven in het midden van het vuur, hoe zal Hij Hem prijzen voor de eeuwige troon! Indien het kwade hem nu goed is, wat zal Gods overvloeiende goedheid voor hem dan zijn? O gezegend hierna! Wie zou niet een christen willen zijn? Wie zou nu het kruis niet willen dragen om de heerlijkheid die daarna volgen zal? Maar dit is een werk van lijdzaamheid, want de rust is niet voor heden, noch de zegenpraal voor het tegenwoordige, maar voor later. Wacht, o mijn ziel, zodat de lijdzaamheid een volmaakt werk zal hebben!

Ook hier blijkt weer dat het geloof zijn kracht ontvangt uit de hoop, dat de kracht voor het tegenwoordige ligt in de toekomst. Zien wij alleen op het tegenwoordige, dan kan niemand de kastijding verdragen. Wij staan op tegen de kastijdende hand en trachten haar van ons af te slaan. Wij beoordelen haar naar hetgeen zij schijnt te wezen: een zaak niet van vreugde, maar van droefheid. Droefheid nu is stoornis van de harmonie van onze wezen; vreugde is die harmonie. Vreugde is dus onze behoefte, ons streven. Zien wij de kastijding alleen als oorzaak van droefheid, dan is zij niet te verdragen. Doch wij zien van het tegenwoordige af en letten op het daarna. Wetend van wie ons de kastijding toekomt, hetzij van de aardse vader, op wiens liefde en wijsheid wij vertrouwen, hetzij bovenal van de hemelse Vader, van wie wij weten dat Hij Zich nooit vergist, dat Zijn goeddunken de hoogste wijsheid is, laat ons dan door haar ons laten oefenen, oefenen in het geloof. Nog zien wij niet in wat het doel is van de

kastijding en wat zij moet bereiken, maar wij dragen haar in het geloof dat zij een doel heeft en dat dit doel bereikt zal worden. En naarmate wij haar zo dragen wordt het doel bereikt. De plant door de hemelse Vader geplant, ontvangt haar groei en draagt haar vrucht. Die vrucht wordt genoemd een vreedzame vrucht van gerechtigheid. Gerechtigheid is haar vrucht en de vrucht is vreedzaam. Gerechtigheid is onafscheidelijk van vrede. De zonde brengt tweespalt in ons innerlijk wezen. Die tweespalt kan niet anders overwonnen worden dan door de strijd, de strijd die de kastijding in ons opwekt. In het geloof de kastijding dragend overwinnen wij de zonde en het geloof werkt de gerechtigheid en de gerechtigheid brengt vrede, vrede na de strijd, gerechtigheid na de zonde. In de gerechtigheid is de genezing en door haar krijgen wij deel aan de heiligheid van God en het gevoel van de genezing is de vrede en in de vrede krijgen wij deel aan de heiligheid van God. Door die vrede wordt openbaar hoe heilzaam de kastijding was en wij danken de Vader van de geesten voor de heilzame roede. Zonder die roede zouden wij nooit kunnen ingaan in Zijn rust.

Wat de kastijding op het ogenblik zelf schijnt en wat zij in de toekomst wordt, hij plaatst het tegenover elkaar, maar verzwijgt tegelijk de enige voorwaarde niet waarop zich voor de christen een zo heerlijke uitkomst laat hopen. Hoe hoog staat ook hier weer het evangelie boven de wijsheid van de wereld, die ons in donkere dagen geen andere keus dan tussen stille wanhoop of stoïcijnse ongevoeligheid laat! Nee, het wordt u niet verboden, beproefde, te klagen als de tuchtroede u treft en de tranen die in de lijdenskelk vallen, mogen u vrij het hart verlichten. De droefheid heeft haar recht, niet minder dan de blijdschap van de ziel en de schijn waarvan hier wordt gesproken, is meer dan bedrog. De kastijding is werkelijk geen zaak van vreugde, maar van droefheid op het ogenblik, dat het hart op de gevoeligste plek wordt verscheurd en God wordt voorwaar niet verheerlijkt, wanneer Hij van ons, als vroeger van Israël, zeggen moet: "Ik heb ze getuchtigd, maar zij hebben geen pijn gevoeld. " Doch daarna, kruisdrager, sta een ogenblik stil bij dat kostelijk woord en versterk u het kleinmoedige hart! Geen smart duurt eeuwig voor Gods getuchtigde kinderen, ook waar zij eindeloos schijnt, het benevelde heden draagt in zijn donkere schoot het alles vergoedende morgen. Er is een tijd van treuren, maar er komt ook een tijd van danken en roemen en juist dan wanneer Gods baren en golven op het punt schijnen ons geheel te overspoelen, wordt vaak de gebiedende stem: "tot hiertoe en niet verder" vernomen. De ploegschaar moet de akker doorsnijden, maar geen akker wordt altijd beploegd: de smeltkroes moet het zilver doorlouteren, maar geen smelter laat het lang in de vlammen; de christen wordt onder de tuchtroede eerst klein, maar dan groot en heeft nu een bepaalde bezoeking haar bedoelingen bereikt, dan legt de Vader de roede neer en drukt Zijn kind aan Zijn hart. Dan draagt de kastijding een vreedzame, d. i. vrede, heil en zegen brengende vrucht van de gerechtigheid voor degenen die door haar geoefend zijn. Gerechtigheid of zedelijke volmaaktheid in die mate waarin die hier beneden bereikbaar is, wordt de onschatbaar winst die zij oplevert en nu, zo mogen wij het tekstwoord wel aanvullen, nu blijkt zij geen zaak meer van droefheid, maar van louter vreugde te zijn. Vreugde smaakt het geloof, hoe vreemd het klinkt, zelfs onder het lijden van de aarde en menigeen heeft in het klaaghuis meer stille blijdschap gekend dan de ongelovige aan de overvloedigste feesttafel. Doch vooral na het lijden ontluikt dikwijls hier beneden uit het tranenzaad de heerlijkste vreugdeoogst. Niet zelden behaagt het God na een donkere morgen of middag van het leven, een heldere avond te schenken, waarbij men als Jozef mag juichen: "God heeft mij doen vergeten al mijn moeite" en als Jakob het nog bijna besterven van vreugde, waar men eerst dreigde te bezwijken van smart. En indien ook dit niet het geval is, heeft Hij geen eeuwigheid vóór zich om met nu nog ongekende ontferming de tranen te drogen, die Hij hier een tijdlang in Zijn aanbiddelijke wijsheid deed vloeien? O hoe hebben wij Hem te danken voor het licht van troost en hoop, dat Zijn evangelie ook voor de droevigste blik aan de donkerste hemel doet rijzen! Maar hoe hebben we bovenal te letten op

dat grote woord: "aan degenen die door haar geoefend zijn" en toe te zien dat wij geen hardsleerse discipelen in de school van de kastijding zijn, die vroeg of laat voor iedere christen ontsloten wordt! Zonder lijden wordt niemand geadeld, maar alleen wanneer wij het bijzonder onderwijs van de tuchtschool met ernst voor onszelf ter harte nemen, is er hoop dat wij niet slechts behouden worden, maar ook van lieverlee deel krijgen aan de heiliging "en aan de Vader, die ons tot ons nut kastijdt. " Het is weinig kunst de smart te verduren, het leed te verzetten, het gemoed te verstenen; tegenover elke bittere kelk biedt de wereld ons tien en meer slaapdranken aan, maar "de vreedzame vrucht van de gerechtigheid" wordt allerminst slapend gekweekt. Hier gaat het veeleer om: af te zien van het vruchteloos "waarom? " om des te meer acht te geven op het belangrijk "waartoe? " en uit iedere steen op ons pad een trede meer op de ladder naar boven te winnen en waar wij ook zo licht verflauwen en bezwijken in onze zielen, door alle nevelen van het heden heen te staren op dat énig en eeuwig daarna, dat alles verklaart en vergoedt.

Lijden is voor de gelovige zielservaring. Meer nog dan in perioden van vreugde, voelt de christen zich in het uur van het lijden onder de bewerking van zijn God. Hij weet dat "de pijn die hij de Heere met zijn ziel doet" vooral aan het uur van de kastijding verbonden is. Niet slechts dat hij een God kent "die niet van harte slaat, " maar hij weet dat dat "slaan" niet slechts een tuchtiging voor hem is, maar minstens evenzeer een geweld doen van de Heilige aan Zijn eigen hogepriesterlijk hart. Waarom blijft het dan niet uit, waarom spaart de Heere dan dat lijden ons en Zichzelf niet, waarom houdt Zijn koninklijke barmhartigheid dan de tuchtroede niet in? Op die vraag is maar één antwoord. De Heere wil dat we "de vrucht van de gerechtigheid wegdragen. " Hij heeft ons als zonen en dochters lief en kan daarom niet dulden dat die volheerlijke vrucht ons ontgaan zou. En omdat het nu eenmaal een onverbrekelijke ordening van zijn koninkrijk is dat op het rijpe veld van de gerechtigheid slechts met de scherpe sikkel van de smart kan gemaaid worden, hanteert Hij in ontfermende liefde die sikkel ook over ons leven, waar Hij die ons kent, weet dat het ons aan moed zou falen om die te omklemmen met eigen hand. De ordening dat de heerlijkheid niet kan worden bereikt zonder lijden, kan niet worden opgeheven, omdat met haar heel het evangelie van de genade staat of valt. Dat evangelie toch ligt in het denkbeeld van opstanding uitgesproken en opstanding is ongerijmd en ondenkbaar, tenzij het opstanding is uit de dood. Niet slechts prediking van Gods liefde in algemene zin is het evangelie, maar van die zichzelf bijna overtreffende liefdewerking van de Eeuwige, waarmee Hij raad en heil schept voor de zondaar. Als van de overkant ons telkens verweten wordt dat wij, rechtzinnige christenen, geen hart voor de prediking van Gods liefde hebben, is er voor dat verwijt alleszins grond. De liefde van God, zoals zij door die zijde in vage algemeenheid op de lippen wordt gedragen, mist onze sympathie, niet omdat we voor die liefde blind zijn, maar omdat ons oog voor een veel reiner, oneindig dieper, onvergelijkelijk heerlijker denkbeeld van liefde van God ontsloten werd. De liefde als wezenseigenschap, die met het begrip van God zelf gegeven is, laat ons koel, overwint ons hart niet, omdat ons eigen schuldbesef ons zegt dat die liefde voor ons verbeurd is, dat we van de zegen van die liefde zijn afgesneden, dat er voor ons als zondaren geen heil uit die abstracte liefde vloeit. Wat men ons aanprijst, is een liefde van de Schepper die het eens verwekte leven bedauwt en wat we nodig hebben is een liefdeuiting die ons het verloren leven terugbrengt. En daarom, we achten die alle leven overschaduwende liefde van onze God niet gering; ook ons is haar gedachte met het denkbeeld van God zelf gegeven, maar waar onze ziel naar dorst, is de tot genade opgeklommen goedheid, de tot ontferming gestegen liefde, waar we naar tasten en zoeken, is niet de liefdemacht die het leven voor verderf behoedt, maar dat hart van barmhartigheid, dat uit het verderf op kan halen wat onder dat verderf wegzonk. Welnu, we hebben een evangelie, waarin die verhoogde glans van de liefde ons tegemoetstraalt; we hebben een openbaring van God, waarin ons

aanbiddend oog een zichzelf overtreffen van Gods liefde ziet, zoals in geen mensenhart ooit was opgekomen; er is tot ons een woord uitgegaan "dat de uitnemende grootheid van Zijn kracht naar de werking van de sterkte van Zijn macht" ons tot behoud geworden is en daarom jubelen we met de gemeente van alle eeuwen bij voorkeur bijna alleen van die hoogste glorie van de ontfermende liefde, die God getoond heeft in de opwekking van Christus uit de dood. Waar we door de bekering dus in gezet worden, het is dat opstandingsleven. Het leven in de ziel van de christen gewekt, is voortvloeisel en vrucht van Christus' opstanding. De hogere zaligheid waartoe hij opklimt, is juist de kennis naar lengte en breedte, naar hoogte en diepte van de liefde van God in Christus Jezus, het met heilige aanbidding staren in dat mysterie van de hoogste liefdesontplooiing, waarin zelfs engelen begerig zijn een blik te slaan. Alle strijd van de christen, al zijn lijden en worstelen, al zijn zoeken en denken, mag dus slechts één doel hebben, namelijk dat hij steeds dieper wordt ingeleid in dat ongeziene heiligdom, waar dat hoogste mysterie van de ontferming van God aan de schare van de verlosten wordt getoond. Zij het in een andere zin, enigszins moet ook over hem dus komen wat vroeger over de profeten gebracht werd door de Geest van de Heere. Heel het leven van zijn ziel moet steeds meer leven van de inspiratie worden. Op het voetspoor van de oude godsmannen moet ook hij in de aanschouwing "van de dingen die bij God zijn" geplaatst worden. In nog letterlijker zin dan zij moet hij gezalfd worden met de Geest van de Heere en door die zalving gewijd, tot het "weten van alle dingen" doordringen. Slechts dit verschil moet tussen hem en de vroegere mannen van God bestaan, dat bij hem de Geest tot het middelpunt van zijn leven doorgaat, waar het bij de zieners van het Oude Verbond slechts de tijdelijke verlichting van het geestesoog was. Zijn inzien in het mysterie van de ontferming en opstanding moet dus een zien met heel zijn wezen, een ingaan met zijn hele persoonlijkheid, een indrinken met al de organen van zijn leven zijn. Dit nu kan de christen nog veel minder dan de profeten van vroeger, als hij niet naar het uiterlijk leven voortdurend in een toestand wordt gebracht die zich bij de gang van het geestelijke leven aansluit, bij de wet van dat eeuwig mysterie past en de daad van God op de diepe achtergrond van de geest in tastbare feiten afspiegelt. Is nu de sleutel tot dat eeuwig mysterie in de vraag gegeven hoe er leven uit de dood kan komen? Is het enige schone in de nieuwe wereld, waartoe hij overging, het leven dat Gods ontferming in de dood van zijn hart wist te brengen, dan spreekt het vanzelf dat slechts het geperst worden in de nood van het aardse leven de stemming geeft die voor dit mysterie de ogen kan openen, de ziel voor die gedachte van de eeuwige liefde ontsluiten en in heilige bezieling voor de genade van de opstanding kan doen ontbranden. Daarom moest, zoals reeds vroeger bleek, de profeet in aardse nood beklemd worden om hem te doen getuigen van redding uit de diepe nood van het verderf en daarom moet in nog veel letterlijker zin de christen door vele verdrukkingen ingaan in het koninkrijk van de hemelen om in het kruis van druk en leed, als in een spiegel, die diepten van de eeuwige dood te aanschouwen, waarboven ook hij nog steeds hangt, maar waarin hij nooit weer vallen kan, omdat hij voor eeuwig vastgehouden wordt door de hand die hem uit die diepte van het verderf greep. De aardse nood is voor de christen dus slechts de deur die hem de toegang verleent tot het heiligdom waarin de redder uit de eeuwige dood wordt aanbeden. Doelloos zou voor hem dan ook dat lijden zijn, als het voor zijn bewustzijn tot de zichtbare nood beperkt bleef. Maar zo is het voor hem niet. Zo is het wel voor wie buiten Christus staat en aan wie de weeën van de smart dus zonder barensvrucht voorbijgaan. Maar niet voor hem. Integendeel. De aardse nood is het zichtbare, is voor hem slechts het begin aan de oppervlakte en diep spreiden zich daaronder de wortelen van de smart in het geweten uit. Hij ervaart het lijden tot op de diepte van de ziel, in zijn geestelijke wezen. Voor hem is elk lijden, elke nood slechts een vluchtige uiting van die levensvernieling, van dat verderf, van die dood, waaronder ook hij eens verzonken lag. Elk lijden dat hem overkomt, brengt hem die reuk van het verderf weer, is voor hem een weer in aanraking komen met die onheilspellende macht, waaraan zijn ziel verkocht, in wier banden

zij gebonden was. Vandaar dat in het lijden meer dan ooit de aanvechting over de ziel kruipt en haar pijnigt, omdat het de geest van het verderf zelf is die uit de diepste bodem in die kwalen en pijnen, in die plagen en ellenden blaast. Niet dat lijden op zichzelf brengt dus een vrucht van de gerechtigheid, maar dat lijden, zoals het in de ziel van de christen bij het licht van de geest wordt verdiept. Nu toch wordt werkelijkheid voor zijn zielservaring, wat in de dag van de vreugde slechts speling van de gedachten en belijden van de lippen was, namelijk zijn eeuwige dood, waarin hij had moeten verzinken. Nu is het of de Heere hem met eigen hand tot aan de rand van die afgrond trekt, opdat hij, starend in die peilloze diepte, weer zien, weer tasten, weer ervaren zou uit welke nood en dood de Heere hem greep. Nu wordt het leven, nu wordt het werkelijkheid voor hem, wat de onuitsprekelijke inhoud van die heilige klank van de verlossing is, nu hij, gevoerd tot aan die afgrond, toch wordt gered, toch er niet instort, toch weet dat die afgrond zich voor eeuwig sluiten zal, voordat dat hij hem ontvangen heeft als zijn prooi. Nu pas wordt dat bidden, waar een verbrijzelde ziel zich in uitstort, leven en werkelijkheid voor hem, dat smeken, waar een verslagen hart zich in uitgiet, dat zich klemmen met de verzuchting van de ziel aan de Almachtige, om heil, om uitkomst, om redding af te smeken door Zijn ontferming en genade. En volgt het amen op dat gebed, gaat de nacht waarin hij zo bang was voorbij en daagt het morgenlicht van vrede en vreugde weer op zijn levensweg, nee, dan is het niet slechts die tijdelijke nood waaruit hij zich verlost voelt, maar dan is zijn uitgaan uit de lijdensnacht in het licht voor hem opstanding ten leven, een ervaren zoals nooit tevoren van de eeuwige verlossing, die aan zijn ziel geschied is en met de Psalmist uit Zions tempelzalen roept ook hij "na verdrukt te zijn geweest" in verrukking en aanbidding uit:

Wat zijt Gij goed, wat spreidt uw mensenmin Op ieder die U vreest al milde zegen.

Pas zulk lijden is lijden met Christus. Allen wie het zo in nood en dood vergaat, worden door lijden geheiligd. Slechts hij die met zo’n zielservaring op de ashoop heeft neergezeten, verstaat het mysterie van de smart en weet wat "de vreedzame vrucht van de gerechtigheid" is. We ontkennen dus allerminst dat het lijden ook de vrucht van de lijdzaamheid, van de stilheid in God, van de afsterving van boezemzonden draagt, maar eisen dat men in dit alles "de vreedzame vrucht van de gerechtigheid" niet doet verdwijnen; dat het lijden van de wortel van het geweten en de geestelijke achtergrond niet wordt losgemaakt; dat men het lijden van de christen niet vereenzelvigt met de smart die ook het kind van de wereld kent; bovenal dat men van het lijden als instrument van de heiligmaking sprekend, zich bewust blijft dat die heiligmaking een genade van God is, die naar de woorden van onze vaderen alleen de "bondgenoten" of, zoals de Schrift het uitdrukt, alleen de "zonen" en dochters, niet de "bastaarden" toekomt.

12. Gij hebt dus volstrekt geen reden om vanwege de kastijding die gij om het christendom moet lijden, uzelf te beschouwen als door God verlatenen en overgegevenen aan het verderf, die, om het verderf te ontvluchten en weer door God in genade aangenomen te worden, tot uw vorig Jodendom zou moeten terugkeren. Daarom, richt weer op de trage handen, die de lust tot worstelen hebben verloren en slap langs het lichaam neerhangen; en richt ook op de slappe knieën, die tot lopen ongeschikt geworden zijn (Jes. 35: 3v.).

13. En maakt rechte paden voor uw voeten, door weer een gemeente te worden die vast op haar voeten staat in geloof en belijdenis, opdat hetgeen kreupel is niet verdraaid wordt en gij tot een algehele val komt (Ps. 73: 2), maar dat het veelmeer genezen wordt bij ieder van hen diereeds, wat geest en gemoed betreft, ziek is.

De christelijke gemeente is een levend organisme. Elk lid daarvan staat in nauw verband en innige relatie tot de andere leden en de gezondheid of ziekte van zijn geloofsleven oefent een heilzame of schadelijke invloed uit op het geloofsleven van anderen, dus ook op de toestand van het leven van de hele gemeente. Evenzo staat het aan de andere kant weer onder de invloed van andere gemeenteleden en van de hele toestand van de gemeente. Als bijv. een gemeentelid dat dreigt afvallig te worden en zich onttrekt aan de in Christus geopenbaarde genade van God, de boosheid van zijn ongelovig hart kan openbaren, ja zelfs tot aanzien en invloed kan komen, dan veroorzaakt hij de gemeente veel moeite en smart; hij trekt dan velen in diezelfde zonde mee of tenminste tot enkele zonden van verloochening die hem bevlekken (vs. 15). Als daarentegen de gemeente, wat het grootste deel van de leden aangaat, de trage handen en de slappe knieën weer opricht en vaste stappen zet, d. i. als zij wordt opgewekt om standvastig op de rechte weg van onvervalst en gezond christelijk geloof en van belijdenis en betonen van dit geloof met vaste gang te wandelen, heeft dat de heilzame gevolgen dat ook de tragen, d. i. de reeds tot afval geneigde leden van de gemeente niet struikelen, maar integendeel van hun neiging tot afval weer worden genezen.

14. a) Jaagt naar vrede Ps 34: 14 met allen (Rom. 12: 18; 1 Petr. 3: 11 en naar de heiliging (2 Thess. 2: 13), die noodzakelijk is om de Heere te zien (Matth. 5: 8 Openb. 21: 27).

a) 2 Tim. 2: 22

Het streven naar vrede, waartoe de schrijver vermaant, zoekt de rechte verhouding tot de naaste, het streven naar heiliging, waarop hij in de tweede plaats aandringt, het herstel van de relatie met God.

Er wordt niet gezegd: "Jaagt de vrede na onder elkaar" (Mark. 9: 50), maar "met allen". De mening kan dus niet zijn, zoals vele schriftverklaarders willen, dat zij onder elkaar in vrede moeten leven; de christenen moeten integendeel met allen die daarbuiten zijn, zoveel in hen is, in vrede proberen te leven, om niet zelf de schuld te worden van onnodig verzwaren bij hun christelijke loop. Maar dat is zeker niet genoeg; zij moeten ten tweede zich erop toeleggen dat het niet aan heiliging ontbreekt en wel moet ieder niet alleen bedacht zijn op zijn eigen heiliging, maar de gemeente moet de heiliging zoeken, als iets dat door allen en bij allen moet worden gezocht, als een voorwaarde om de Heere te zien.

De naam "de Heere" gebruikt de schrijver zowel van God (hoofdst. 8: 8) als van Christus (hoofdst. 2: 3). Dat hier echter God de Vader bedoeld is, is meer dan waarschijnlijk. De Heere is de God van de zaligheid, die Zich hier heeft geopenbaard en na de dood zal worden aanschouwd (Ps. 17: 15; 42: 3).

De stengel wordt niet in de zaadkorrel geboord, blad en bloesem niet aan de stengel gehangen, maar uit de korrel zelf komt alles voort. Ook bij de heiliging kan dus wel van afscheiding, maar niet van toevoeging sprake zijn. Wat na de wedergeboorte tevoorschijn komt of in de eeuwigheid ontluiken zal, ontplooit zich uit het zaad van God, dat in de diepte van de ziel werd weggeborgen. Niet de kunstige samenvoeging, maar "groei en wasdom" is volgens de Schrift voor "heiliging" het beeld. Die wasdom nu mag met de heiliging slechts vereenzelvigd worden, als door het wegnemen van het kwade die wasdom is te verwachten. Immers de elementen zelf die ten wasdom strekken moeten, zijn bij de wedergeborene steeds in volle kracht aanwezig. De bodem waarin hij de wortels van zijn ziel spreidt, is voor hem de eeuwige levensbodem die zich in de ontfermingen van zijn God uitbreidt. Het licht dat hij nodig heeft, straalt de Zon van de gerechtigheid zonder wisseling van dagen of van nachten

voortdurend uit. De bevochtiging van het ontkiemend zaad is in de besproeiing van de Heilige Geest aan elk kind van God verzekerd. En tenslotte, de werkende levenskracht die, van de kiem uitgaand, door wortelvezel en bladporie de voedende elementen inzuigt om ze, tot heulsap omgezet, door alle aderen van de plant te drijven, is voor het verborgen leven van de gelovigen die bezieling, die geestesbeweging, die inspiratie die, ook al reageert ze niet voortdurend op zijn bewustzijn, geen ogenblik kan worden weggedacht, zonder hem terug te doen vallen in de dood. Slechts uitstening van de akker, afscheiding van stof en smet en onkruid, bovenal mijding van giftige invloeden is dus nodig om de groei te stimuleren en juist in deze arbeid wordt het werk van de heiliging volbracht. Volbracht door Hem die alles werkt, dus door God, maar langs indirecte weg minstens evenzeer als door volstrekt eigen daad. Rechtstreeks is deze heiliging voor zover de plant zelf door innerlijke werking los kan laten wat zich aan haar schil en schors tracht te hechten. De kracht waarmee de wereld, in haar zondige verschijning, aan onze ziel kleeft, ligt niet alleen in die wereld, maar evenzeer in onze ziel. Er zijn in onze ziel oneffenheden, er gaan van onze ziel vezelen en draden uit die met het hechtingsvermogen van de wereld samenwerken om ons hart aan haar gebonden te houden. Deze nu neemt de Geest van de heiligmaking in ons weg door Zijn verborgen onzichtbare werking en menige woekerplant, die op onze ziel teerde, laat tenslotte vanzelf los, alleen omdat God er ons toe bereid heeft. Maar behalve deze werking gebeurt het werk van God in onze "heiliging" uitsluitend met behulp van middelen en wel in dubbele zin. De Heere werkt op de wedergeborene door Zijn Woord in volle omvang. Niet slechts door Zijn Woord in de Schrift, maar net zo goed door Zijn Woord in levensloop en levensbeschikking, dat juist sinds zijn wedergeboorte, bij het licht van de Schrift, een leesbaar Gods Woord voor hem geworden is. In dat dubbele Woord spreekt Gods wil zich uit, tekent de Heere hem telkens duidelijker wat opgenomen, wat weggeworpen moet worden en ontvangt elk bestanddeel van het leven dat zich aan hem voordoet, een steeds duidelijker stempel van bij zijn leven te behoren of als strijdig daarmee voor oordeel en verwerping rijp te zijn.

15. a) Ziet daarbij in broederlijke waakzaamheid en tucht, die gij onder elkaar hebt (hoofdst. 10: 24), toe dat niemand onder u (hoofdst. 3: 12v.) de genade van God aan zich voorbij laat gaan (hoofdst. 4: 1), doordat hij haar weer moedwillig ontloopt, nadat hij haar reeds had gegrepen (hoofdst. 6: 4vv. ; 10: 25). Laat er, zoals de gemeente reeds in het Oude Testament (Deut. 29: 18v.) op het hart werd gedrukt, geen wortel Pr 5: 4 van bitterheid opschieten in uw gemeente en er aanleiding toe geven datmen van Christus tot de Christus vijandige synagoge over zou gaan. Ziet toe dat er geen verdeeldheid is, opdat die geen b) verwarring zou stichten en daardoor velen besmet worden, mede in diezelfde onreinheid worden gesleept.

a) 2 Kor. 6: 1 b) Hand. 17: 13 Gal. 5: 12

"Toeziende": de uitdrukking schijnt aan een oosterse karavaan te zijn ontleend, waar bij het weer optrekken ieder nog eens eerst in het rond ziet of er misschien een tochtgenoot achtergebleven is en daardoor het gevaar loopt het doel van de reis te missen. Dat niemand de genade van God aan zich voorbij laat gaan; die ene trek schetst ons het beeld van een mens, bij wie op een lente van opgewekt geestelijk leven en na een zomer die rijke vruchten beloofde, een tijdperk van stilstand, straks van teruggang gevolgd is, waarvan zich het einde nog niet berekenen laat. Hebben wij ooit mensen gekend, misschien van al te nabij, van wie de treurige geschiedenis in dat onheilspellend woord is vervat? De genade van God, zij hebben zij haar een tijdlang ernstig gezocht, blijmoedig aanvaard, zelfs door een wandel in liefde en reinheid, waardig het evangelie beantwoord! Met wat een opgewektheid konden zij roemen in de liefde van de Vader, de gemeenschap van de Zoon, de vertroosting van de Heilige Geest! Zelfs het kruis werd gewillig op de schouders genomen, de eerste stappen

verdienden wellicht reuzenstappen te heten en wie naar hen keek, meende, om met de profeet te spreken, eikenbomen van de gerechtigheid te zien, die in wijde omtrek verkwikkende schaduw verspreidden. Ach, waarom veranderden zij zo jammerlijk, zodat zij diep beschaamd de ogen moeten neerslaan voor het ernstig verwijt van de Heer: Ik heb tegen u dat gij uw eerste liefde hebt verlaten? (Openb. 2: 4). Hun godsvrucht was als een morgenwolk en met de gloed van de liefde werd het vuur van de ijver uitgedoofd. Het hemelbrood, waarvan de ziel had geleefd, begon haar eerst onverschillig te worden en later tegen te staan zoals de Israëlieten het manna; de polsslag van het geestelijk leven, vroeger zo regelmatig en veerkrachtig, begon al flauwer en flauwer te kloppen; het valt hun thans even moeilijk van Gods genade te spreken als het hun vroeger was van die genade te zwijgen en. maar waarom zouden wij de wandelaar die achterop raakt en uiteindelijk de voorttrekkende karavaan geheel uit het oog verliest van stap tot stap volgen? God geve dat hij de geleden schade nog in zal halen en nu één van de laatsten geworden, nog zal eindigen als één van de eersten. Maar het gevaar van het tegendeel is groot en gij die u aan zijn voorbeeld spiegelt, pas op voor uzelf dat gij het groeiend aantal van die achterblijvers niet met het uwe vermeerdert. De dwaze maagden, die pas komen aanrennen als de bruidegom al is binnengegaan, vinden de deur van de feestzaal gesloten.

"Een wortel van bitterheid" betekent zoveel als een bittere wortel. De spreekwijze is ontleend aan Deut. 29: 18, waar een wortel die gal en alsem draagt als beeld wordt gebruikt voor een Israëliet die niet alleen voor zichzelf naar afgoderij hunkerde, maar ook anderen door verleiding en andere listige wegen tracht te vergiftigen en tot afgoderij te brengen. Een bittere wortel betekent hier dus zo iemand onder de Hebreeuwse christenen, die niet alleen voor zichzelf tot afval van het christendom neigde, maar ook anderen daartoe trachtte te verleiden. Paulus wil daarom dat zij voor zulke mensen zouden oppassen en zorg dragen dat er zo’n gevaarlijke verleider in hun midden niet gevonden werd. Zo iemand moest beschouwd worden als een bittere en vergiftige plant. Opschietend zou het verwarring brengen. Zo’n verleider zou grote beroering in de gemeente veroorzaken, zoals een vergiftige plant in de maag en ingewanden innerlijke beroerten teweeg brengt; en daardoor zouden velen verontreinigd worden, vele leden van de gemeente door het vergif aangestoken en overgehaald worden om ook het christendom los te laten.

16. a) Laat niemand een hoereerder zijn (hoofdst. 13: 4) of een onheilige, een mens zonder gevoel voor geestelijke en goddelijke zaken, zoals Ezau, die om één spijze, om het linzenmaal (Gen. 25: 29vv.), het recht van zijn eerstgeboorte weggaf, die hem tot erfgenaam van de belofte en tot de derde van de heilige aartsvaders zou hebben gemaakt.

a) Efeze. 5: 3 Kol. 3: 5; 1 Thess. 4: 3

Bij de vermaning "ziet toe dat niemand de genade van God aan zich voorbij laat gaan; dat geen wortel van bitterheid zal opschieten en verwarring stichten en door haar velen ontreinigd worden", stond de schrijver een gedeelte van de wet (Deut. 29: 18, 19) voor de geest, dat hij niet nader hoefde aan te wijzen. Reeds enkele uitdrukkingen in zijn rede hadden de eerste lezers van zijn brief zonder twijfel het woord van de Schrift moeten herinneren dat hij in gedachten had, namelijk de woorden: "Laat onder u geen man of vrouw of huisgezin of stam zijn, die zijn hart heden van de Heere onze God afwendt om de goden van deze volken te gaan dienen; laat onder u geen wortel zijn, die gal en alsem draagt. Maar als iemand bij het horen van deze vervloekingen meent dat hij gezegend zal blijven en zegt: ik zal vrede hebben, wanneer ik, hoewel naar mijn beste weten, zo zal wandelen, en hij daardoor verdelging brengt over zowel het bevloeide als het dorre, enz. " Aan dat onderricht van de wet wordt vervolgens

in de gedachte van de schrijver de leer en de waarschuwing van de geschiedenis verbonden en om het één door het andere in zijn afschrikkende en bewarende invloed op het gemoed van de lezer te versterken, verbindt hij beide met elkaar, daar hij zonder af te breken voortgaat: "laat niemand een hoereerder zijn of een onheilige, zoals Ezau, die om één spijze het recht van zijn eerstgeboorte weggaf. "

Twee gevaren van het niet najagen van de heiliging (vs. 14) worden hier in het bijzonder als de meest gewone op de voorgrond geplaatst, namelijk 1) dat men tot het vleselijk begeerlijke vervalt en een hoereerder wordt, zich dus aan wereldzin overgeeft; en 2) dat men gevoel en smaak voor het hogere verliest en een onheilige wordt, zich dus van God en het goddelijke afkeert. De vergelijking met Ezau heeft alleen betrekking op het tweede punt, niet op het eerste, daar de zin die de oorzaak aangeeft, "die om één spijze het recht van zijn eerstgeboorte weggaf", alleen het laatste gevaar en niet ook het eerste in verband met Ezau noemt.

Ten tijde van Christus en de apostelen had de echtbreuk onder het Joodse volk zo de overhand genomen, dat de schriftgeleerde van die tijd, Johannes, de zoon van Sakkai, het godsoordeel van het bitter water (Num. 5: 11vv.) afschafte; en in die zin is wellicht het woord van Matth. 12: 39, "dit overspelig geslacht", eigenlijk bedoeld; vooral Magdala (Luk. 8: 2) was om de hoererij bekend.

De schrijver spreekt hier over mensen die de lust van het vlees of het goed van de aarde (hoofdst. 13: 4 en 5) hoger schatten dan het recht op het rijk van God en door hun lichtvaardige en ongeestelijke gezindheid hun delen in het eeuwige leven op het spel zetten om aan hun lusten te voldoen; hij toont de gemeente wat zij doet, als zij zulke mensen ongestoord in haar midden laat leven, terwijl hij hen eraan herinnert hoe zwaar Ezau’s verachting van het eerstgeboorterecht gestraft is.

17. Want gij weet, als gij u niet alleen de geschiedenis herinnert, maar ook wat in Gen. 27: 30vv. daarop volgt, dat hij ook daarna toen hij de zegen van zijn vader (Gen. 27: 4, 31) wilde beërven, alsof die verkoop geen kracht of betekenis had en hem heteerstgeboorterecht nog even wettig toekwam als tevoren, terwijl de zegen met dat eerstgeboorterecht verbonden was, verworpen werd. Hij kreeg wel een mindere zegen (Gen. 27: 36-40), maar de eigenlijke kon hij op geen enkele manier verkrijgen, want hij vond ten opzichte van die aanspraak geen plaats voor berouw, geen mogelijkheid tot verandering van mening bij Izak, hoewel hij die onder tranen zocht (Gen. 27: 33-35).

De tweede helft van het vers luidt volgens de grondtekst zo, dat een viervoudige opvatting van de inhoud mogelijk is en de beslissing welke van de vier de juiste is, vrij moeilijk is. Wij moeten vertalen in plaats van "berouw" "verandering van gezindheid. " De volgende vragen komen bij ons op: I. Wat zoekt Ezau met tranen? Was het a) de verandering? of b) de zegening? II. Voor wiens verandering vond hij geen plaats? a) Voor zijn eigen? Of b) voor die van zijn vader? Al naar gelang men voor het ene of andere antwoord bij deze dubbele vraag beslist, komen de vier volgende samenvoegingen voor a) I a met II a; b) I b met II a; c) I a met II b; D) I b met II b. Luther volgt in zijn vertaling, in navolging van de oudere kerkleraars, de eerste verbinding; het was berouw of boete, die Ezau met tranen zocht en wel berouw bij zichzelf, maar hij vond daarvoor geen plaats; zij werd niet aangenomen, hij was en bleef een verworpene. Was dat werkelijk de mening van de schrijver, dan zou daarin, zoals Luther beweert, een grote moeilijkheid liggen (Vgl. bij hoofdst. 6: 6). De schrijver, die "toch geen apostel was en ook niet het fundament van het geloof wilde leggen" (hoofdst. 6: 1 b), had wel elders op het door de apostelen gelegde fundament (hoofdst. 2: 3) goud, zilver,

edelstenen, maar toch weer hier, net als reeds in hoofdst. 6: 4vv. ; 10: 26vv., hooi, stoppelen gebouwd (1 Kor. 3: 12), terwijl hij de zondaren het berouw ontzegt en iets schrijft dat, zoals het luidt, tegen alle evangeliën en brieven van Paulus schijnt te zijn. " Tegenover die opvatting van Luther moeten wij beweren dat dat in het geheel niet de mening van de schrijver was; want wie "met tranen" berouw zoekt, die heeft dat eigenlijk reeds en dat Gods genade tot zijn bekering niet van Ezau is afgekeerd om hem tot een onherroepelijk verworpene te maken, blijkt uit Gen. 33: 4, waar hij met een verzoend en liefdevol hart zijn broeder Jakob tegemoetsnelt. Daarom hebben wij in de tekst ook de verklaring gegeven volgens de onder C genoemde samenvoeging I a met II b. Veel uitleggers verklaren die dan ook voor de enige mogelijke, omdat "zocht" hetzelfde onderwerp moet hebben als dat wat bij "vond geen plaats" is genoemd, daar zoeken en vinden twee begrippen zijn die bij elkaar horen. Toch is deze verklaring niet de juiste. Als onderwerp bij "vond" is toch niet het berouw of de verandering van gezindheid zelf genoemd, maar integendeel de plaats daarvoor en wel de plaats voor verandering, niet zozeer om die bij anderen teweeg te brengen, maar, zoals wij ons daarvan later zullen overtuigen, om ze bij hem aan te brengen, hetgeen alleen op eigen verandering kan slaan. Er was toch werkelijk ook bij Ezau gemoedsverandering aanwezig; hij had berouw over de verkoop van zijn eerstgeboorterecht en wilde nu door zijn verandering van gedachten bij Izak gedaan krijgen om, zoals eerder gezegd is, nog de zegen te beërven. Die zegen, die hij vroeger zo gering had geacht dat hij zei (Gen. 25: 32): "zie, ik ga sterven en waartoe dient mij dan het eerstgeboorterecht? " trachtte hij nu onder tranen terug te krijgen (Gen. 27: 38): "zegen mij, ook mij, mijn vader! En Ezau verhief zijn stem en weende. " Maar hoe hij ook met zijn tranen over de verworpen zegen van de eerstgeboorte zijn nu verkregen zinsverandering probeerde te tonen, zij kon niet meer worden aangenomen, de zaak was volkomen beslist. Izak moest hem zeggen: "uw broer heeft uw zegen weggenomen en hij zal gezegend wezen. " Dit is de samenvoeging die hierboven onder B is voorgesteld; niet voldoende komt daarentegen die onder D naar voren, waarbij de zin wordt: Ezau zoekt wel met tranen de zegen van zijn vader, maar hij was niet in staat de mening van deze te veranderen. In werkelijkheid komt dat wel op de gedachte neer die wij zo-even hebben ontwikkeld, maar de uitdrukking "plaats vinden voor berouw" kan niet slaan op een berouw of een verandering van gedachten die men bij anderen wil teweegbrengen, maar alleen op een berouw of een verandering, die men zelf heeft en die een ander nu moet accepteren en waaraan hij gevolg moet geven (anders is het met de spreekwijze "gij gaf hun plaats tot berouw" in Wijsh. 12: 10 Evenals voor Ezau een tijd kwam dat hij zijn vroegere gezindheid veranderde en nu met tranen de zegen zocht, die hij vroeger lichtzinnig had verworpen, maar met dit berouw nu niet meer werd aangenomen en met al zijn tranen niet de stand van zaken kon veranderen, evenals hij intussen onder Gods leiding veranderd is, zo (dat is zonder twijfel de mening van de schrijver) zal ook voor ieder van u die de belofte van het eeuwige leven nu gering acht om aan zijn lusten te kunnen voldoen, een ogenblik komen dat hij dat goed dat hij zo gering achtte dat hij het voor een linzengerecht gaf, zeer sterk begeert, maar dan is het te laat. Als toch de tijd daar is dat de beslissing over aanneming of verwerping wordt genomen, kan zo’n berouw er niets meer aan veranderen (Vgl. Luk. 16: 23vv.). De nieuwe Nederlandse, synodale bijbelvertaling heeft "hoewel hij die zegen met tranen zocht. "

18. Ja, ziet toe dat niemand Gods genade aan zich voorbij laat gaan of goddeloos is, net als Ezau die om een spijze zijn eerstgeboorterecht verkocht (vs. 15v.); want gij zijt, toen gij door uw doop in het nieuwtestamentische genadeverbond zijt ingetreden, niet, zoals dat met onze vaderen bij de instelling van het oudtestamentische verbond van de wet het geval was (Exod. 19: 10vv. Deut. 4: 9vv.), gekomen tot de tastbare berg, tot de berg die tot het aardse en zichtbare behoort en tot het brandende vuur (Deut. 5: 23) en donkerheid en duisternis en onweer, zoals in Deut. 4: 11; 5: 22

dat de Heere daaruit heeft gesproken.

19. En tot het geklank van de bazuin, die met zeer sterke toon en een steeds sterker en sterkere klank (Exod. 19: 16, 19; 20: 18) en de stem van de woorden, die bij het verkondigen van de geboden werd gehoord (Exod. 20: 1-17 Deut. 4: 12; 5: 5vv.), waarbij zij die het hoorden, smeekten dat het woord tot hen niet meer rechtstreeks door God zelf, maar alleen via een middelaar zou gesproken worden (Exod. 20: 18vv. Deut. 5: 23vv. ; 18: 16).

20. Want zij konden niet dragen wat er omtrent het onbereikbare van de Zich openbarende God geboden werd: "indien ook maar een dier de berg aanraakt, het zal, hoewel het als dier niet verantwoordelijk te stellen is, toch alsheiligheidschender gestenigd of met een pijl doorschoten worden. " Zo toch had God het bevolen (Exod. 19: 13). Hoe veel te meer waren dan de mensen in gevaar, als iemand onder hen de berg te zeer naderde, ook al was dat uit vergissing (Exod. 19: 12; 34: 3

21. En zelfs Mozes, met wie God omging zoals een man met zijn vriend spreekt (Exod. 33: 11) (zo vreselijk was het gezicht van datgene waarin God Zijntegenwoordigheid te kennen gaf), zei, toen hij bij een latere gelegenheid het gevoel uitdrukte dat daarbij zijn hart vervulde: "ik ben gans bevreesd en bevende (Vgl. Deut. 9: 19).

22. Maar gij zijt door in het nieuwtestamentische genadeverbond in te treden, gekomen tot een heel andere berg dan die Sinaï (vs. 18) was, zodat gij nu aan de voet daarvan staat, totdat gij eenmaal naderbijzult komen (Exod. 19: 17; 24: 9vv. 1 Joh. 3: 2, namelijk tot de berg Zion, daarboven in de hoogte, waar de Heere is ingegaan (Kol. 3: 1 Exod. 24: 2) en tot de stad van de levende God, waar Hij in waarheid en niet slechts symbolisch Zijn woning heeft (Matth. 5: 35), tot a) het hemelse Jeruzalem, dat namelijk berg en stad verenigt (Gal. 4: 26 duizenden engelen die als het ware Zijn hofstoet uitmaken (Dan. 7: 10 Openb. 5: 11).

a) Openb. 3: 12; 21: 10

Niet gekomen dus tot de tastbare berg, maar tot de berg Zion. Wij merkten reeds op dat hier dus het tastbare Zion niet kan bedoeld zijn. Dit blijkt nog meer uit de benaming die aan Jeruzalem gegeven wordt, namelijk het hemelse, om het te onderscheiden van het aardse. Zion wordt eerst genoemd, daarna Jeruzalem, vervolgens de bewoners van Jeruzalem, ten vierde de rechter en God van hen allen, dan in de drie volgende benamingen eerst de tot Zion toegetredenen, dan hun hoofd en tenslotte hetgeen beiden, de eerstgenoemden en de laatstgenoemden, verenigt, het bloed van het Nieuwe Testament. Laten wij proberen de betekenis te vinden van alle hier genoemde zaken. Eerst dan Zion. Het karakteristieke van de heuvel Zion was de combinatie van het koninklijk paleis van David met de tempel door Salomo gesticht op zijn top, alhoewel van elkaar gescheiden door een steilte. De samenvoeging van beide was Davids vurigste, maar onvervulbare wens (Ps. 110, 132 Ps 110$,). In het ware Zion zijn beide, paleis en tempel, verenigd. De scheiding van koninklijke en priesterlijke waardigheid heeft opgehouden. De koning is priester, en de priester is koning. Verder de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem. De zo gekroonde Zionstop staat daar niet meer als de met het vuur van de hemel ontbrande Sinaïkruin, eenzaam en onbereikbaar. Een stad is gebouwd op en om de top, waarvan de heilige tempelburcht, de woonplaats van God, het middelpunt is. Die stad wordt het hemelse Jeruzalem, de stad van de levende God genoemd, in tegenstelling tot het aardse Jeruzalem, waar slechts een schaduw van Zijn wezen werd aanschouwd, waar de hele dienst symbool was van Zijn ontoegankelijke

heiligheid en Zijn Geest nog niet was uitgestort. De bewoners nu van dit hemelse Jeruzalem zijn niet alleen engelen, maar ook mensen.

23. Gij zijt gekomen tot de algemene vergadering en de gemeente van de eerstgeborenen, die a) in de hemelen ingeschreven zijn, tot de gemeente van die heiligen (Jes. 60: 22), die bij de opstanding van Christus uit de graven gingen en in de heilige stad kwamen en aan velen verschenen (Matth. 27: 53) en die vervolgens bij Zijn hemelvaart met Hem zijn ingegaan in het rijk van de heerlijkheid, waar zij met Henoch, Mozes en Elia verenigd zijn tot een feestelijkevergadering, die reeds het doel van de laatste volmaking heeft bereikt. En bovendien zijt gij ook gekomen tot God, de Rechter over allen, die hun zo'n zalig lot heeft toegedeeld dat zij boven anderen deel hebben aan de eerste opstanding (vgl. Openbaring 20: 4vv.) en tot de geesten van de volmaakte rechtvaardigen, die wel reeds tot de volmaking zijn ingegaan (hoofdstuk 2: 10; 5: 9, maar toch nog wachten op de opstanding van hun lichaam Ex 19: 25.

a) Luk. 10: 20

Herinner u dat er twee soorten van volmaaktheid zijn, die de christen nodig heeft, de volmaakte rechtvaardiging in de persoon van Jezus en de volmaakte heiliging door de Heilige Geest in Hem volbracht. Nu blijft er zelfs nog verderf over in de harten van de wedergeborenen; de ervaring leert ons dit spoedig. Er wonen in ons nog boze begeerten en bedenkingen. Maar ik verheug mij erop dat de dag komen zal, waarop God het werk dat Hij begonnen is, zal voleinden; en Hij zal mijn ziel niet alleen in Christus, maar ook door de Heilige Geest volmaakt, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks voor zich stellen.

24. En tot de Middelaar van het Nieuwe Testament Jezus (hoofdstuk 8: 6; 9: 15; 1 Tim. 2: 5 1Ti) en het bloed van de besprenging (hoofdstuk 10: 22; 1 Petrus 1: 2), dat als bloed van verzoening betere dingen spreekt dan het bloed van Abel, dat tot God om wraak roept over de moordenaar (hoofdstuk 11: 4 Gen. 4: 10), daar het integendeel voor hen die Hem gedood hebben vergeving van de zonden zou willen teweegbrengen (Luk. 23: 34 Hand. 2: 36; 3: 13vv.).

De voorafgaande vermaning wordt nu nader aangescherpt in dit gedeelte, dat uit twee delen bestaat en even kunstig gevormd als rijk van inhoud is, door tegenover elkaar plaatsing van de oud- en nieuwtestamentische, van de Sinaïtische en Zionitische openbaring. De eerste was aards, verschrikkelijk en onbereikbaar, de tweede is hemels en even uitnodigend en boeiend met banden van hemelse liefde als ernstig en verheven; alle ontrouw jegens haar is dus dubbel en drievoudig strafbaar.

Niet alleen van het in de grond verschillend karakter van de oud- en nieuwtestamentische openbaring is in deze schone, schilderachtige, hoogdichterlijke tekst sprake, de inhoud karakteriseert integendeel de in de grond van elkaar verschillende omstandigheden, waaronder het oud- en het nieuwtestamentisch verbondsvolk leeft en geeft een voorstelling van het tegengestelde karakter van het oud- en nieuwtestamentisch godsrijk in het algemeen. Beschouwen wij nu in de eerste plaats het karakteristieke van het oudtestamentische godsrijk in vs. 18-21 nader, dan was de toestand van de Israëlieten, toen het verbond aan de Sinaï met hen werd gesloten deze: zij stonden voor een plaats van openbaring die behoorde tot de aarde en met de zintuigen waar te nemen was en zij zagen en hoorden slechts de manifestaties van God die binnen het bereik van het aardse en zichtbare bleven; zo greep hen een ontzaglijke vrees aan voor die God die zij in Zijn heilige majesteit niet konden naderen. Dit is echter ook

de toestand van alle burgers van het oudtestamentisch godsrijk. Zij moeten zich houden aan aardse plaatsen van openbaring; zij leven in een rijk, waarin de openbaringen van macht, van gerechtigheid, van Gods trouw nog binnen de grenzen van het aardse en zichtbare blijven, waarin alles wat God in het werk stelt, tot het gebied van deze tijd behoort; zij moeten daarbij voor Gods heilige majesteit vrezen en ver van Hem verwijderd blijven. Daarentegen is volgens de voorstelling die in vs. 22-24 van de nieuwe wereld volgt, waartoe de christenen zijn toegetreden, het godsrijk van het Nieuwe Testament werkelijk een hemels rijk en een rijk van genade. Deze beide grondtrekken van zijn karakter bepalen dan de regeling van de afzonderlijke trekken van die voorstelling, zodat in vs. 22 en 23 het karakter van het bovenaardse en hemelse en in vs. 24 dat van de genade op de voorgrond treedt. De berg Zion, waarvan in de eerste zin gesproken wordt, is de hoogverheven plaats waar God woont en Zich openbaart, de hemel, de plaats waar God, die naar Zijn wezen boven de wereld verheven is en buiten haar bestaat, de heerlijkheid van Zijn wezen aan het begenadigde schepsel zichtbaar en bereikbaar voorstelt en van wie alle heil, alle zaligheid, alle licht en heerlijkheid van de hemelbewoners uitgaat. Deze hoogverheven, hemelse woonplaats van God wordt Zion genoemd, omdat zij in het godsrijk van het Oude Testament in de berg Zion, als de plaats die God had verkozen om daar Zijn naam te doen wonen, haar aardse afbeelding heeft, maar niet in de berg Sinaï, die geen plaats was van Gods genadige tegenwoordigheid. Verder komt in aanmerking de stad van de levende God, als de hemelse woonplaats van allen die waardig zijn in Gods genadige nabijheid te leven. Zij heet zo, niet alleen omdat God haar bouwmeester is (hoofdstuk 11: 10 en 16), maar ook omdat zij Gods eigendom is en door Hem met Zijn levensvolheid vervuld wordt. Beide, de hemelse woonplaats van God en de hemelse woonplaats van hen die in indirecte gemeenschap met God leven, is dan in de naam van het hemels Jeruzalem vervat en dan worden de hoofdklassen van de bewoners genoemd. Als eerste vinden wij de menigte van de vele duizenden engelen, een talrijke vergadering van hen die zich in Gods heerlijkheid verheugen.

Bezwaarlijk is het onder de tweede hoofdklasse, die de gemeente van eerstgeborenen vormt, zoals men om de aanwijzing "die in de hemelen ingeschreven zijn" meestal verklaart, de christelijke gemeente op aarde te verstaan, waarvan de leden allen voor God de waardigheid en de rechten van eerstgeborenen hadden en, hoewel zij nog op aarde leefden, toch als deelgenoten van de hemelse roeping werkelijk tot de hemel behoorden. Ook andere verklaringen die worden gegeven, bevredigen niet; wij zijn daarom bij de tekstverklaring onze eigen weg gegaan. Net zoals in Openbaring 20: 6 zij die bij het begin van het duizendjarig rijk deel hebben aan de eerste opstanding, worden voorgesteld als mensen over wie de tweede dood geen macht heeft, zo zijn hier zij die dadelijk bij de opstanding en hemelvaart van Christus met de opstanding en het ingaan in het rijk van de heerlijkheid verwaardigd zijn en in zoverre in alle opzichten de eerstgeborenen van het eeuwige leven zijn, voorgesteld als zij die in de hemelen ingeschreven zijn. Zij maken daar een gemeente uit, onderscheiden van de later genoemde geesten van de volmaakt rechtvaardigen en zijn reeds een feestvierende, triomferende, grootse vergadering, terwijl ook voor hen de laatste vijand die wordt teniet gedaan, de dood, reeds geheel overwonnen is, wat van de zo-even genoemde derde hoofdsoort, die van de geesten van de volmaakt rechtvaardigen, die de opstanding van hun lichamen van de doden nog tegemoet zien (Openbaring 6: 9 en 11) niet gezegd kan worden. Om beide klassen uit elkaar te houden staat het "tot God, de Rechter over allen" er tussenin. Het onderscheid rust op een oordeel van God, dat aan de ene soort deze en aan de andere die staat in de hemelen heeft aangewezen (MATTHEUS. 20: 23). Naar onze mening nu was juist voor de gemeente te Jeruzalem de vermelding van die tweede en van deze derde klasse van bijzondere betekenis. Evenals men te Jeruzalem wist van heiligen die uit hun graven kwamen, zo had men daar, afgezien van de rechtvaardigen in hoofdstuk 11 genoemd,

die, voor zover zij niet onder die heiligen gerekend werden, toch de volmaking hadden bereikt (hoofdstuk 11: 40 b), ook een opziener gehad die de erenaam van de rechtvaardige in bijzondere zin droeg en sedert jaren eveneens in de rij van de volmaakten was ingegaan (Deel 6 Aanm. II b. 2 en 3). Waar dan deze allen nu waren, daarheen moesten de in hun geloof zo zwak geworden christenen zich met hun hart verplaatst voelen (Efeze. 2: 6 Fil. 3: 20v.), opdat zij niet meer aan het zichtbare Jeruzalem zouden hechten en te zijner tijd, als het uur van de Heere kwam, bereid zouden zijn om uit het Joodse land te vluchten naar de bergen (MATTHEUS. 24: 16). Zij moesten weten dat zij daardoor niet uit het bereik van het hemelse Jeruzalem gingen. Wat de gemeente op aarde aangaat, deze valt onder hen die volgens vs. 18vv. niet gekomen zijn tot "de tastbare berg, " maar volgens vs. 22v. tot de berg Zion en voor hen is er dan volgens vs. 23 eveneens een Middelaar in Jezus, de stichter van het Nieuwe Verbond, evenals de oudtestamentische gemeente haar Middelaar had in de in vs. 21 genoemde Mozes. Als echter deze zelf moest erkennen: "Ik ben gans bevreesd en bevende, " dan tonen zij door wie God, de Rechter van allen, daarboven omgeven is of te midden van wie Hij als het ware gesteld is, de eerstgeborenen die in de hemelen ingeschreven zijn en de geesten van de volmaakt rechtvaardigen, dat de Middelaar van het Nieuwe Testament, zoals Hij de zijnen tot volmaking leidt, hen zo ook in Gods onmiddellijke nabijheid brengt. De wet is door Mozes gegeven, zegt Johannes (hoofdstuk 1: 17), de genade en waarheid zijn door Jezus Christus gekomen. In het Nieuwe Verbond komt dus de vrees, die pijn heeft, tot een einde (1 Joh. 4: 18) en die weldaad verkrijgt de christen dadelijk bij zijn overgaan tot het christendom, bij het intreden in het verbond van het Nieuwe Testament, door het bloed van de besprenging (1 Joh. 5: 6). Wat de schrijver bedoelt als hij van dit bloed zegt dat het betere dingen spreekt dan Abel, wordt door de uitleggers wel gezegd, maar op de vraag waarom hij juist deze vergelijking kiest en niet liever denkt aan de besprenging die volgens Exod. 24: 8 Mozes bij de inzetting van het verbond van de wet met het volk verrichtte, dat toch volgens het verband van zijn rede veel meer voor de hand zou hebben gelegen (hoofdstuk 9: 19), daarover heeft, voor zover wij weten, niemand zich uitgelaten. Zonder twijfel, zo menen wij, kwam hem hier het Woord van de Heere in Luk. 11: 49vv. voor de geest. In de tijd dat hij schreef, nadat in de wijze waarop Jakobus, de rechtvaardige, was omgebracht, de geschiedenis van het vermoorden van Zacharias tussen altaar en tempel herhaald was (vgl. Aanh. II b. 3), was het bloed van Abel in de plaats van het bloed van Christus spreekwoordelijk geworden voor het Jeruzalem, dat de profeten doodde en dat riep om wraak. Over hen, de christenen van Jeruzalem, nu had het bloed van de besprenging gesproken en de stem daarvan was krachtiger geweest dan de stem van dat bloed, dat in de eerste plaats tot hen gericht was en waarmee hun redding werd aangeboden door dit verkeerde geslacht (Hand. 2: 38vv.). Aan het einde van deze zo ingrijpende tekst moesten zij denken aan de tijd van hun eerste liefde, toen zij zo zalig waren (Gal. 4: 15) en zich nog eens bewust worden om er zich voor te bewaren het bloed van het testament onrein te achten, waardoor zij geheiligd waren (hoofdstuk 10: 29). In wat volgt spreekt de schrijver dan weer over de geschiedenis van de Sinaï en laat vanuit dit standpunt zijn waarschuwing klinken.

De berg Zion, die bereisd wordt, die eenmaal zal beklommen en overzien worden door een ieder die gelooft, is geen berg die door niet of nauwelijks bewoond te zijn verheven en groots zal bevonden worden. De rust van de stad van de levende God, de vrede van het hemels Jeruzalem zal niet die van een doodse stilte zijn. In de veelheid van het volk zal, zoals die van haar koning, haar heerlijkheid wezen. Vele duizenden bewonen haar naar de trappen van hun ordeningen, in de rijke verscheidenheid van het persoonlijke geestelijke leven, in de volkomen eenheid van de liefde, in de blijde rust van de feestelijke vreugde. In hun midden "niets dat verontreinigt. " Allen goed, alleen goeden. Allen voortreffelijk, elk naar zijn eigen voortreffelijkheid. Daar komt samen al wat van alle eeuwen voor God geleefd, bij God

gebleven of uit de afval weer tot Hem gekomen is. Allereerst noemt de apostel onder deze vele duizenden de duizendmaal duizenden die Hem dienen en de tienduizendmaal tienduizenden die voor Hem staan, door de profeet Daniël gezien in zijn droom, in de gezichten die hij in zijn hoofd zag op zijn bed (Dan. 7); het is de algemene vergadering van de engelen. Dit zijn de eerstgeschapen legers van persoonlijke geesten, die vóór Adam in de hemel waren, allen morgensterren en kinderen van God, die met elkaar de Schepper loofden en Zijn schepping toejuichten toen Hij de aarde grondvestte (Job 38). Nooit week van hun lippen de stem van de lof en van het gejuich en hun algemene vergadering is een feestelijk samenzijn, als die waarvoor heel Israël driemaal per jaar samenkwam in het Jeruzalem dat beneden was. Aan deze voltallige, openbare en door God getelde legioenen, deze eenstemmige, tot de hoogste feestvreugde gestemde engelkoren, die zolang zij bestaan, altijd geweest zijn waar God is; door hun diensten is de wet op Sinaï ontvangen en hen heeft de Heere vele malen geboden "zijn gunstgenoten op te nemen zodat zij hun voet niet aan een steen stoten; " zij hebben de komst in het vlees van het Woord dat bij God was, dat God was, gevierd met gezang en Hem ten hemel zien opvaren "met gejuich; " zij verheugden zich elke keer wanneer een zondaar zich bekeerde; bij deze algemene vergadering van engelen sluit zich, onder de regering van die ene Rechter, die de Heere Zebaoth en de God van allen is, de gemeente van de eerstgeborenen die in de hemelen ingeschreven zijn aan. Op aarde hebben zij geleefd, "op de zaligheid van de HEERE wachtend" zijn zij ontslapen en zij leven bij die God, "die geen God is van de doden, maar van de levenden. " Het is de gemeente van de gelovigen onder het verbond van het Oude Testament, het evangelie van de beloften, de gemeente van de aartsvaderen, de gemeente uit Israël, Gods eerstgeboren Zoon; de gemeente uit de dagen van de profeten en daaronder menige zevenduizend waarvan geen profeet geweten heeft, maar van wie de namen toch in de hemelen waren opgeschreven met de zijne. Daaronder ook velen die reeds toen vanuit het oosten en westen gekomen zijn om voor het aangezicht van de God van Abraham, Izaak en Jakob met Abraham, Izaak en Jakob deel te hebben aan de vreugde van Zion. En in het midden van de kring van deze eerstgeboren gemeente, in het hemelse Jeruzalem en als boven haar uit op de heilige berg zelf, op wiens top de Middelaar van het Nieuwe Testament Jezus gezien wordt op Zijn troon, ziedaar de gemeente van de later geborenen, voor wie God wat beters voorzien had, zonder wie de eerstgeborenen niet zouden volmaakt worden (Hebr. 11: 40). Het zijn de geesten van de volmaakt rechtvaardigen die, toen de volheid van de tijd gekomen is, de weg door het bloed van het Nieuwe Testament ingewijd hebben gezien, hebben bewandeld; die hebben geleerd wat het betekent "de dood van de Heiland gelijkvormig te worden en tot de kracht van Zijn opstanding te komen, " voor wie Hij Zich door lijden volmaakt heeft, opdat zij volmaakt zouden zijn in Hem. Zij zijn het die "met Hem overwonnen hebben en wie het gegeven is met Hem te zitten aan de troon van Zijn Vader! "

Lezer, zijt gij tot het bloed van de besprenging gekomen? Het is niet de vraag of gij tot de kennis van een leer of tot de waarneming van plechtigheden of tot een zekere ervaring zijt gekomen. Het bloed van Jezus is het leven van alle levende godzaligheid. Indien gij in waarheid tot Jezus zijt gekomen, weten wij hoe gij tot Hem kwam; de Heilige Geest voerde u zachtjes daarheen. U kwam tot het bloed van de besprenging zonder enige verdienste van uzelf. Schuldig, verloren en hulpeloos leerde gij dat bloed aangrijpen tot uw eeuwige hoop. U kwam tot het kruis van Christus met een bevend en lijdend hart; en o wat een zalige klank was het voor u, toen gij de stem van het bloed van de Heere Jezus hoorde. Het druppelen van Zijn bloed is als hemelse muziek voor de boetvaardige kinderen van de aarde. Wij zijn vol zonden, maar de Zaligmaker roept ons om onze ogen op Hem te slaan; en zien wij dan op Zijn stromende wonden, dan roept elke druppel bloed die neervalt uit: het is volbracht, Ik heb de zonden teniet gedaan; Ik heb een eeuwige gerechtigheid aan het licht gebracht. O, die

liefelijke taal van het dierbaar bloed van de Heere Jezus! En zijt gij eens tot dat bloed gekomen, dan zult gij u voortdurend daarheen wenden. Uw leven zal zijn: "ziende op Jezus. " Uw hele gedrag zal samengevat zijn in deze woorden: "tot wie komende. " Niet tot wie ik ben gekomen, maar tot wie ik steeds kom. Wanneer gij eens tot het bloed van de besprenging gekomen zijt, zult gij ook de behoefte voelen om elke dag daartoe te komen. Hij die niet begeert zich elke dag daarin te wassen, heeft er zich nooit in gewassen. De gelovige acht het zich steeds tot een vreugde en een voorrecht dat er nog een geopende fontein is. Vervlogen ervaringen zijn een onzeker voedsel voor christenen; een voortdurend komen tot Christus kan ons alleen vreugde en troost geven. Laat ons elke morgen opnieuw onze deurpost met bloed besprengen en dan met het Lam feest vieren, in de vaste zekerheid dat de engel van het verderf voorbij zal gaan.

25. Aan het in vs. 18-21 voorgestelde geschiedkundige beeld wil ik in het bijzonder wat het gedrag van uw vaderen volgens vs. 19 aangaat, nog een waarschuwing verbinden. Ziet toe dat gij Hem die in het Nieuwe Verbond tot u (hoofdstuk 1: 2) spreekt, niet verwerpt, want indien dezen, de vaderen aan de berg Sinaï, niet aan het gericht van de verwerping (hoofdstuk 3: 7vv.), zijn ontkomen, toen zij Hem verwierpen die op aarde van de Sinaï goddelijke antwoorden gaf, goddelijke mededelingen deed en daardoor dadelijk aanduidde hoe zij zich tegenover het Woord van God willen stellen (hoofdstuk 3: 16 b) ; hoeveel temeer zullen wij niet aan de straf ontkomen, als wij ons van Hem afkeren die van de hemelen is en tot ons niet meer slechts op aarde, maar in het evangelie van Christus en in de daden van het heil (hoofdstuk 2: 3v. Joh. 3: 31v.) van de hemel spreekt. Het verachten van zo’n openbaring, die zo veel hoger is dan die van het Oude Testament als de hemel hoger is dan de aarde (Jes. 55: 9), brengt ook een zoveel zwaarder oordeel met zich mee (hoofdstuk 2: 1vv. ; 10: 28vv.).

26. Zijn stem heeft de aarde bewogen, toen Hij tot de vaderen sprak (Exod. 19: 18 Ex Richt. 5: 4v. Ps. 68: 8v. ; 114: 7). Maar nu heeft Hij verkondigd vóór het einde van de tijden, waarin wij bij het begin van de tijd van het Nieuwe Testament gekomen zijn "1Jo 2: 18, met de woorden van de profeet Haggai (hoofdstuk 2: 7v. ; 22vv.): "Nog eenmaal zal Ik bewegen niet alleen de aarde, maar ook de hemel" (MATTHEUS. 24: 29).

27. En dit woord "nog eenmaal" wijst op de verandering van de bewegelijke dingen van deze hemel en deze tegenwoordige wereld, zoals die gemaakt waren, aan verandering en vergankelijkheid onderworpen, opdat onveranderlijk bestaan blijven zouden de dingen die niet beweeglijk zijn, in de plaats daarvan zouden treden een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont (2 Petrus 3: 13 Openbaring 21: 1).

28. Laten wij dus, omdat wij volgens die aanwijzing van het profetisch woord, zoals dat ook in andere teksten gevonden wordt (Dan. 2: 44; 7: 18), een onwankelbaar koninkrijk ontvangen, de genade vasthouden. Wij genieten als voorrecht boven het oudtestamentische verbondsvolk, dat in zijn instellingen slechts een veranderlijk koninkrijk had (hoofdstuk 8: 7vv.), een genade, a) waardoor wij in hartelijke dankbaarheid op een Hem welbehaaglijke wijze God mogen dienen met eerbied en ontzag, terwijl wij er zo zorgvuldig mogelijk op letten dat wij niets doen dat Hem mishaagt.

a) 1 Petrus 2: 5

29. Want ook voor ons, die onder het Nieuwe Testament leven, geldt nog het woord dat in het Oude Testament geschreven staat (Deut. 4: 24; 9: 3): "Onze God is een verterend vuur. " Hij is dat zeker voor zij die zich verzetten, die Zijn genade verachten (hoofdstuk 10: 27).

De schrijver vestigt in vs. 25 de aandacht op het gebied van het oudtestamentische godsrijk, dat tot het lagere gebied van de aarde beperkt is en op het gebied van het nieuwtestamentische godsrijk, dat alles, ook het gebied van de hemelen, omvat. Hij waarschuwt nu de lezers zich niet te onttrekken aan die God, die hen tot dit nieuwtestamentische rijk heeft geroepen. In vs. 27 schetst hij het onveranderlijke en onwankelbare, eeuwige bestaan van het nieuwtestamentische godsrijk als weer een voorrang boven het oudtestamentische, dat altijd tot de aarde behoorde die nog de laatste omkering en verandering tegemoet ziet en wijst er nu in vs. 28 op hoeveel reden wij hebben om God onze dankbaarheid te betonen voor de opname in zo'n rijk door een Hem welbehaaglijke dienst, maar ook met eerbiedige vrees voor Hem, die een verterend vuur is.

Juist hiervoor stelt hij op aantrekkelijke wijze Gods genade voor ogen; hier dreigt hij met Zijn toorn. En het is voor ons inderdaad heilzaam dat Gods genade ons nooit beloofd wordt zonder dat er ook bedreigingen aan worden toegevoegd; want zoals wij steeds geneigd zijn ons te laten geven, zo zou de zachtere leer ons weldra koud laten, als deze prikkels ons niet altijd weer voorwaarts dreven. Zoals de Heere daarom barmhartig en genadig is tot in het duizendste geslacht van degenen die Hem vrezen, zo is Hij een ijverig en rechtvaardig Rechter tot in het derde en vierde geslacht, zodra Hij versmaad wordt.

Het vuur van de heiligheid is niet alleen op de berg Zion. In de genade is de heiligheid van God openbaar en daarom is er een gericht van de genade. Vuur is iedere openbaring van Gods wezen. Ieder woord is een daad van God, waardoor het onheilige, het verzet tegen Hem wordt verteerd, terwijl al wat deel heeft of kan krijgen aan Zijn heiligheid door dat vuur wordt behouden, gelouterd en gesterkt. Dit is het gericht van het Nieuwe Verbond; het is de openbaring en gave van de heilige Geest in hemel en op aarde. Daarom is het gericht van het Nieuwe Verbond het laatste, het eeuwige.

HOOFDSTUK 13

III. Vs. 1-21. Men heeft beweerd dat hier in het slot van het paranetische gedeelte bijzondere vermaningen volgden, die ook meer of minder gericht konden zijn aan andere lezers dan die met wie de schrijver in het bijzonder te doen heeft. Dit heeft een schijn van waarheid, voor zover de inhoud van deze vermaningen deels een algemeen christelijk karakter bezit. Maar niet alleen is de keus van de bijzondere vermaningen in juiste overeenstemming geschied met de bijzondere toestanden en behoeften, zoals wij die in de Jeruzalemse gemeente van die tijd hebben leren kennen, maar ook de vorm waarin zij zijn uitgesproken en de kleur die daaraan doorgaans is gegeven, passen moeilijk bij enige andere gemeente even goed als bij deze: de briefschrijver is meester over de taal, ook in het individualiseren, tot aan het einde toe. Uitgaande van de broederlijke liefde in het algemeen, maant hij aan tot betoning daarvan in gastvriendschap en jegens geloofsgenoten die gevangen zitten of zich in enige andere moeilijkheid bevinden (vs. 1-3). Dan laat hij een waarschuwing volgen tegen ontucht en gierigheid, als de hoofdzonden die tegenover die hoofddeugden staan (vs. 4-5). Hij herinnert daarna aan leraars en opzieners die zijn heengegaan, opdat zij met het oog op hun zalig einde zich laten bewegen te blijven bij Jezus Christus, de enige grond van de zaligheid en zich niet laten ompraten door allerlei vreemde leringen (vs. 6-9). Zo komt hij er verder toe hun heel duidelijk voor ogen te stellen wat een verheven voorrang zij in het Nieuwe Testament hebben ontvangen boven de ongelovig gebleven leden van het Oude Verbond en zich te verzoenen met de gedachte dat zij zich van hun broeders naar het vlees en van hun godsdienst en Gods huis en Gods stad geheel moeten losmaken (vs. 10-16). Dan volgt een aansporing tot een juiste houding ten opzichte van de leraars, die zich nu in het ambt van opzieners bevinden en onder wie de schrijver zichzelf in deze brief als medearbeider schaart. Daaraan verbindt hij daarna ook de vermaning in voorbede te denken aan hem en aan zijn medearbeiders, zoals hij hun ook van God toebidt wat hun tot hun zaligheid nuttig en nodig is (vs. 17-21 b)

1. Laat de broederlijke liefde blijven, zoals gij die in vroegere tijd wel hebt beoefend (hoofdstuk 6: 10; 10: 33v.), maar de laatste tijd dreigt daarvan af te vallen (hoofdstuk 10: 24v.). a)

a) Rom. 12: 10 Efeze. 4: 3; 1 Petrus 1: 22; 2: 17; 4: 8

2. Vergeet de herbergzaamheid jegens reizende broeders (Rom. 12: 13; 1 Petrus 4: 9 Ro 12. 13 1Pe) niet, want hierdoor, door gastvrij opnemen van reizigers, hebben sommigen zonder het te weten engelen geherbergd (Gen. 18: 3; 19: 2v.) en iets dergelijks wordt ook uw deel volgens het woord van Christus in MATTHEUS. 25: 35, 40 als gij tegemoet komt aan de behoeften van de heiligen.

3. Denkt aan de gevangenen, alsof u met hen gevangen was (vgl. Rom. 16: 7; 1 Kor. 12: 26); en aan degenen die mishandeld worden, alsof gij ook zelf aan uw lichaam mishandeld werd en dus eveneens voortdurend aan de moeiten van dit leven werd blootgesteld (Luk. 10: 33vv.).

De reeks van bijzondere vermaningen begint met de broederlijke liefde, zoals de christenen die voor elkaar moeten voelen en beoefenen. Er wordt gezegd dat zij moet blijven, omdat zij het gevaar liep te verdwijnen. Dadelijk naast haar staat de gastvrijheid; zij was toch een betoning van die liefde aan hen die als geloofsgenoten uit andere streken recht hadden op broederlijke opname, die zij des te meer nodig hadden daar zij door hun belijdenis in den vreemde dubbel vreemd waren. Verzwakte bij de lezers het vertrouwen van hun christelijk

geloof, dan was er ook het gevaar dat zij zich dergelijke geloofsgenoten minder aantrokken. De drang die aan de vermaning wordt toegevoegd, wijst op Abraham en Lot, die doordat zij gastvrij waren, zonder het te weten engelen tot gasten hebben gehad (Abraham komt wel de drie tegemoet met de aanspraak "Heere, " hetgeen van de diepe geloofsblik getuigt, zonder dat hij de verschijning van die verheven gasten kon ontraadselen; hij beschouwt hen echter toch als reizigers, die ook menselijke versterking nodig hebben). Zo kunnen ook zij gasten ontvangen, die meer en groter zijn dan zij schijnen ("dikwijls heeft een gast een onzichtbare leider, dan zijn de kosten rijkelijk vergoed" (Hahn)) en een zegen voor hun huis ontvangen, die zij niet verwachten (Abraham werd voor zijn gastvrijheid beloond door het zegenen van zijn onvruchtbaar huwelijk, Lot door redding van de ondergang). Evenals nu christenen die van ver komen, in het bijzonder broederlijke liefde nodig hebben, zo ook zij, die zich om hun geloof in gevangenschap of in een andere moeilijke situatie bevinden. Over de eersten moeten zij zich ontfermen als medegevangenen, over de anderen als mensen die ook nog in dit lichaam zijn (het "mishandeld" in de nazin is een toevoeging van onze statenvertalers). Het eerste zijn zij niet vanwege de boeien, waarin de gevangenen door de mensen, maar wel vanwege die, waarin zij door de Heere gelegd zijn en zoals zij zich nu ontfermen over de gevangenen als over medechristenen, zo moeten zij zich hen die in lijden zijn aantrekken als medemensen.

4. Laat het huwelijk eerlijk zijn, in ere gehouden worden Pr 19: 11 onder allen, zodat niemand, gehuwd of niet, die heilige instelling van God gering zal achten of schenden en laat het bed onbevlekt blijven, zodat niemand het bed van een ander zal bezoedelen (Gen. 49: 4), noch het zijne zal laten bezoedelen; maar hoereerders en overspelers, die in deze tegenwoordige boze tijd door het menselijk gericht niet meer kunnen geoordeeld worden (vgl. hoofdstuk 12: 6), zullen door God geoordeeld worden (1 Kor. 6: 9v. Gal. 5: 19 en 21).

5. a) Laat uw wandel, uw gezindheid en handelwijze niet geldgierig zijn, vrij van geldzucht (1 Tim. 3: 3; 6: 10 b) en weest tevreden met het tegenwoordige, met wat u voor elke dag heeft (MATTHEUS. 6: 11 Fil. 4: 11). Want Hij, God de Heere, heeft gezegd in de Heilige Schrift: c) "Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten" (Joh. 1: 5 Jes. 41: 17 Deut. 31: 6 en 8).

a) Exod. 23: 8 Deut. 16: 19 Spr. 15: 16 b) 1 Tim. 6: 6, 8 c) Joz. 1: 5; 1 Kron. 28: 20

Indien wij deze woorden slechts door het geloof kunnen aangrijpen, hebben wij een alles overwinnend wapen in de hand. Welke twijfel zal niet door dit tweesnijdend zwaard neergeslagen worden? Van welke aard de vrees ook is, zal zij niet dodelijk gewond, door deze pijl uit de boog van Gods verbond vallen? Zullen niet het verdriet van het leven en de angsten van de dood, het bederf van binnen en de strikken van buiten, de beproevingen van boven en de verzoekingen van beneden ons allen slechts lichte verdrukkingen schijnen, wanneer wij onszelf achter het bolwerk van het: "Hij heeft gezegd, " kunnen verschuilen? Ja, hetzij wij vragen om blijdschap in onze rust of om kracht in onze strijd, altijd moet het: "Hij heeft gezegd, " onze dagelijkse toevlucht zijn. En dit zal ons de hoge waarde van het onderzoek van de Schriften leren. Er is misschien een belofte in het Woord, die juist voor uw toestand geschikt is, maar gij kent haar niet en mist daarom de troost ervan. Gij zijt als gevangenen in een kerker; er is misschien een sleutel aan de ring, die de deur kan ontsluiten en gij zoudt vrij zijn; maar als gij er niet naar zoekt, zult gij toch een gevangene blijven, hoewel de vrijheid zo dichtbij is. Er kan een krachtig geneesmiddel in de grote medicijnzaal van de Schrift staan en toch zult gij ziek blijven, tenzij gij de Schriften wilt onderzoeken en doorzoeken om te ontdekken wat Hij heeft gezegd. Behoort gij niet, behalve het lezen van de Bijbel, uw geheugen overvloedig te vullen met de beloften van God? Gij kunt de gezegden van grote

mannen onthouden; gij verzamelt de verzen van beroemde dichters, zoudt gij niet een diepe kennis moeten hebben van de woorden van God, opdat gij in staat zijt ze onmiddellijk aan te voeren om een moeilijkheid op te lossen of twijfel omver te werpen? Omdat "Hij heeft gezegd" de bron is van alle wijsheid en de fontein van alle vertroosting, laat het dan overvloedig in u wonen als een fontein die water geeft tot in het eeuwige leven, dan zult gij gezond, krachtig en gelukkig in het goddelijk leven opgroeien. Geen belofte mag beperkt worden. Hetgeen God tot één heilige gezegd heeft, zei Hij tot allen. Opent Hij een bron voor de één, het is opdat allen zouden drinken. Wanneer Hij de deur van zijn graanschuren openzet om voedsel uit te delen, kan een enkele stervende daartoe aanleiding hebben gegeven, maar alle hongerigen mogen komen om ook gevoed te worden. Het doet er niet toe, gelovige, of Hij tot Abraham of tot Mozes het woord richt. Hij heeft het ook tot u gesproken als tot één van het uitverkoren volk. Er is geen geluk te hoog, geen genade te uitgebreid voor u. Hef nu uw ogen op naar het noorden en naar het zuiden, naar het oosten en naar het westen, want alles is van u. Klim op de hoogte van Pisga en zie de uiterste grens van de goddelijke belofte, want het hele land is uw deel. Geen beek van levend water is er, of gij moogt er uit drinken. Is het land vloeiend van melk en honing, eet de honing en drink de melk, want zij zijn beide voor u. Wees vrijmoedig om te geloven, want Hij heeft gezegd: "Ik zal U niet begeven en Ik zal u niet verlaten. " God geeft in deze belofte alles aan Zijn volk. "Ik zal u niet begeven! " Geen eigenschap van God kan zo ophouden voo ons gebruikt te worden. Is hij machtig? Hij zal zichzelf krachtig betonen ten behoeve van hen die op Hem vertrouwen. Is Hij de liefde? Dan zal Hij Zich in genade over ons ontfermen. Welke eigenschappen het karakter van God ook uitmaken, allen zullen zij in de volste betekenis voor ons worden waargemaakt. Om alles in enkele woorden uit te drukken: er is niets wat gij nodig hebt, er is niets waarnaar gij moogt vragen, er is niets wat gij voor tijd en eeuwigheid nodig hebt, er is niets in leven, niets in sterven, er is niets in deze wereld, niets in de toekomende, er is niets tegenwoordig, niets op de opstandingsmorgen, niets in de hemel, dat niet in deze tekst opgesloten is: "Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten. "

6. Zodat wij, als ons iets overkomt zoals in hoofdst. 10: 34 werd gemeld, vrijmoedig met de psalmist (Ps. 56: 5, 12 en 118: 6) durven zeggen: "De Heere is mij een helper en ik zal niet vrezen voor wat een mens mij zal doen. "

Van de christelijke broederliefde gaat de schrijver over tot twee relaties in het aardse leven, huwelijk en broodwinning, zoals ook elders in de Paulinische brieven de waarschuwingen tegen ontucht en hebzucht bij elkaar staan (Efeze. 5: 5 Kol. 3: 5). Het huwelijk wordt door God, die het instelde, geëerd en deze eer moet worden staande gehouden. De door God gestelde verhouding van natuurlijke gemeenschap moet op generlei wijze, noch in leer noch metterdaad ter wille van de ongehuwde staat in minachting worden gebracht (naar 1 Tim. 4: 3 geschiedde dat in de dienst van een valse gnosis, te Jeruzalem en in Palestina was de christelijke gemeente door de Esseërs van de tempel uit te sluiten (Slotw. op 1 Makk. Nr. 4 c.) nog verder gegaan dan zij reeds was en moest men een sekte die het huweljk minachtte, verhoeden). Waar christenen gehuwd zijn, daar moet het huwelijksbed onbevlekt zijn d. i. noch door echtbreuk, noch door wellust van de echtgenoten worden bezoedeld. Zij die het huwelijk niet in ere houden, terwijl zij buiten de grenzen van het huwelijk aan de begeerlijkheden van de wellust willen voldoen (de hoereerders) en zij die het huwelijksbed bezoedelen (de echtbrekers) zal God oordelen, de Heilige en tevens Alwetende, de Rechtvaardige en tevens Almachtige. De grondtekst legt de nadruk op het woord "God" aan het einde van de zin.

Wat hun beroep aangaat moeten zij zich vrij houden van geldzucht. Dat kan echter alleen hij die zich tevreden stelt met hetgeen hij heeft, terwijl hij die daarmee niet tevreden is, maar zich boven zijn stand wil verheffen, erop uit moet zijn om geld te krijgen. Hoe verkeerd, zo gaat de schrijver verder, zou dat zijn voor ons, die weten dat Hij, de Heere God, in tegenstelling tot mensen, op wie men niet kan vertrouwen, ons heeft toegezegd ons niet te zullen verlaten. Dit woord van de belofte moet ons echter moed geven om de psalmist zijn woord met vertrouwen na te spreken en die moed is nodig voor de lezers, want zij moeten ernaar streven dat hun niet weer zal overkomen wat hun reeds eenmaal om hun belijdenis is overkomen.

7. Gedenkt uw voorgangers, uw leraren in vroegere tijden, die het leraarsambt onder u bedienden1Ti 5: 18 en als zodanig het Woord van God tot u gesproken hebben en volgt hun geloof na, dat zij tot aan het einde hebben vastgehouden, al zou u zich ook ten bloede toe moeten verzetten en strijden tegen de zonde (hoofdst. 12: 4). Weest standvastig en houdt met ernst, opdat hun beeld in uw hart zal worden afgedrukt, uw blik gericht op het einde van hun wandel, dat heerlijk is geweest, ook al hebben zij om hun belijdenis van Christus de marteldood geleden.

Welke gedachtengang de schrijver ertoe leidt om hier te wijzen op het voorbeeld van de oude opzieners van de gemeente is niet moeilijk te raden. In hoofdst. 10: 34 wordt van de lezers gezegd dat zij het verlies van hun goederen met blijmoedigheid hebben gedragen, maar volgens hoofdst. 12: 4 heeft de vervolging van de zijde van de Joodse overheden voor hen nog niet tot de dood geleid. Evenals nu het goddelijk troostwoord in vs. 5 "Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten" hen sterk moet maken om zulk lijden, als zij weer daardoor moesten worden getroffen, getroost te dragen, zo moet het woord van de gelovige belijdenis in vs. 6 "de Heere is mij een helper en ik zal niet vrezen voor wat een mens mij zal doen" hen toerusten voor zulke tijden, wanneer ook iets van dit soort van lijden over hen zal komen. Dat woord moest hun werkelijk op het hart geschreven staan door het zien op het einde van het geloof van hun leraars en opzieners, onder wie wij zeker vooral aan de beide Jakobussen, Jakobus I (Hand. 12: 1v.) en Jakobus II (Aanh. II b. 3), vooral aan de laatste en behalve hem aan nog enige andere geloofshelden moeten denken, die volgens hoofdstuk 10: 34 als offer van de vervolgingswoede van de hogepriester Hannas vielen.

8. Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid! (Openb. 1: 17v.).

Deze zin, die als leus voor het christelijk leven is gesteld, en die door ontbreken van het werkwoord een karakter krijgt van een interjectio, slaat in de eerste plaats op het voorgaande vers. "Jezus Christus gisteren en heden dezelfde, " is het verbindende middenlid tussen de opzieners die ontslapen zijn en de nog achtergebleven gemeenteleden. Dezelfde Christus, die hun kracht gegeven heeft om hun loopbaan van het geloof tot een roemrijk einde te brengen, zal ook later kracht geven in het streven om hen na te volgen, zodat het "gisteren" specifiek slaat op de tijd dat de ontslapen opzieners nog leefden en werkten en het "heden" op de tegenwoordige tijd, waarin de lezers van de brief leven, waarop dan nog toegevoegd is "dezelfde tot in eeuwigheid", om te getuigen dat wat voor het vorige gisteren en heden waar is, ook voor elk volgend gisteren en heden zal gelden. En daar te allen tijde Christus voor alle christenen dezelfde is, is het van belang dat, zoals vs. 9 verder gaat, het hart in de erkentenis van dit ene verankerd is en zich noch rechts noch links van deze eeuwige Leidsman laat afleiden.

In welk opzicht de onveranderlijkheid van Jezus Christus hier bedoeld is, kan niet twijfelachtig zijn. In twee opzichten doelde vs. 7 op Hem. Hij was de centrale inhoud van het

Woord van God, dat de nu volmaakten verkondigden, opdat het in geloof zou worden aangenomen. Hij was de aanvanger en voleindiger van dat geloof, dat zij tot het einde bewaarden. In beide opzichten is Hij nog heden dezelfde. Zowel in het opzicht dat het Woord Hem nog altijd voorstelt als Degene die moet worden geloofd, als in de betoning dat Zijn goddelijk leven gewijd is aan het zorgen voor de Zijnen. Hij is dezelfde als object van het geloof en als subject van de genade, waaruit dit geloof ontstaat en rijpt en uiteindelijk zichtbare vruchten draagt. Evenals Mozes in Ps. 90: 2vv. van de HEERE zegt dat Hij, de Heere God, er was voor de wereld was en dat Zijn goddelijk wezen uit het onbegrensde verleden in de onbegrensde toekomst reikt, dat Zijn almacht het ontstaan en vergaan hier beneden regelt en dat voor Zijn eeuwigheid een tijd van duizend jaren vol verandering een vluchtig ogenblik is, zo zegt onze schrijver van Jezus Christus dat Hij midden onder het gaan en komen van de geslachten van de gemeente op aarde steeds dezelfde blijft en noch in de relatie van de Zijnen tot Hem, noch in Zijn verhouding tot de Zijnen een verandering teweegbrengt. Wat een ernstige waarschuwing ligt erin om het ontvangen goddelijk woord van Christus, het ene, zuivere, dat niet met velerlei vreemde leerstellingen vermengd is en de genade van Christus, die alleen het hart vertroost, niet te verwisselen met onvruchtbare spijswetten en reinigingsmiddelen.

Met deze stelling wordt in de eerste plaats de zin aangegeven van de voorafgaande vermaning: "volgt het geloof van uw voorgangers na" en de mogelijkheid aangegeven om die te volgen. Het voorwerp van het geloof verandert niet, evenmin in het leven van het menselijk geslacht, zoals dit in de gemeente tot volkomen rijpheid groeit, als in het leven van het individu, al is het ook dat de vormen en openbaringen van dit geloof oneindig verschillend zijn. Dit voorwerp is Jezus Christus, zo genoemd om daarmee aan te duiden dat Hij alleen als zodanig, namelijk in Zijn historische verschijning als Jezus de Christus, niet in Zijn afgetrokken wezenheid, het voorwerp van het geloof is. Wel ligt in Zijn onveranderlijkheid als voorwerp van het geloof ook opgesloten dat hij in Zijn eigen wezen onveranderlijk is; was Hij dit niet, hoe zou Hij dan het onveranderlijke voorwerp van het geloof kunnen zijn? Maar toch is dit eerder een alleszins wettige gevolgtrekking uit de inhoud van deze uitspraak dan die inhoud zelf. Jezus Christus is dezelfde, gisteren, toen die voorgangers die in Hem geloofden en op Hem vertrouwden nog in leven waren; ja, niet alleen vanaf het ogenblik van Zijn historische verschijning, maar, daar hij als zodanig, als Jezus Christus, reeds vanaf de grondlegging van de wereld was vooruit gekend en in profetisch woord vooruit verkondigd en de ouden Hem in het geloof hadden vooruit gezocht en verwacht, zo strekt zich dit gisteren ook tot die voortijd uit, waarvan in hoofdst. 11 gesproken werd, zodat er, ja, wel in vorm en graad van ontwikkeling groot verschil bestaat tussen het geloof van de oud- en dat van de nieuwtestamentische heiligen, ja, ook bij beiden onderling, maar niet in het voorwerp, dat meer of minder onthuld, bij allen hetzelfde was. Jezus Christus dezelfde gisteren, is het ook heden. Dezelfde kracht openbaart zich heden in de gemeente. Nu Hij in de onzichtbare wereld is overgegaan, werkt Hij niet minder in het midden van de gemeente en openbaart in haar Zijn leven. In Hem hoeft de gemeente niet uitsluitend op het gisteren te zien; zij doet het alleen om uit de in het verleden geopenbaarde kracht, het geloof te putten in haar tegenwoordige werking. Zo wordt voor ons de Bijbel niet een wetboek, maar een Boek van het leven, de Spiegel waarin wij zien wie God is, hoe Hij werkt, wat Hij doet; ook in het heden door Jezus Christus. Dat is het profetisch karakter van de Heilige Schrift. En wat Jezus Christus gisteren was en heden is, dat is Hij ook tot in eeuwigheid. Bij Hem is evenmin verandering noch schaduw van omkeer als bij God; het onveranderlijke leven van God drukt zich in Zijn historisch leven, zoals het alle eeuwen omvat, uit. De onveranderlijkheid van die God, die de HEERE heet, is in de geschiedenis openbaar geworden, niet door een sluitreden van het verstand, niet door enig stelsel van de geleerden vernuftig uitgedacht en gehandhaafd, maar in

de mens Jezus Christus. Jezus Christus is eeuwig net als God. Wat een troost voor hen die door het geloof met Hem verbonden zijn; wat een prikkel om te volharden in dat geloof, wat een aanmoediging tot de arbeid van het geloof, wat een drangreden om niet op te geven bij al de tegenstand van de vijanden! Maar als Hij dus het onveranderlijke voorwerp van het geloof is, moet Hij ook het onveranderlijke onderwerp, het enige middelpunt van de prediking zijn en blijven! Evangelieprediking moet niets anders zijn en blijven dan prediking van Jezus Christus, zoals Hij is, zoals Hij Zich als Jezus de Christus historisch heeft geopenbaard. Hierop doelt de volgende vermaning, in de vorm van een waarschuwing gegeven, vanwege het gevaar dat hier dreigde.

Wat een verheven uitspraak! Zij stemt overeen met hetgeen de schrijver vooral in het eerste hoofdstuk van zijn brief over de Heer had verklaard en staat in een nauw verband met zijn voorafgaande vermaning: "Gedenkt uw voorgangers, die u het Woord van God verkondigd hebben en volgt hun geloof na, de blik gericht op de uitkomst van hun wandel. " Die vermaning had voor de Hebreeuwse christenen een zeer bedroevende zijde, omdat zij hun deed denken aan het gemis van die leraren, met wie zij door de zuiverste banden innig waren verbonden geweest en van wie het onderwijs, de opwekkingen en het voorbeeld hun nog zo nuttig hadden kunnen zijn. Daarom voegt de schrijver er een woord van vertroosting bij. Hun voorgangers mochten zijn weggenomen, Jezus Christus, het Hoofd van de gemeente, bleef dezelfde, tot in eeuwigheid dezelfde, dezelfde in leven en werking, in liefde en macht en wijsheid en trouw. Wie hun ook waren ontvallen, Hij bleef met hen en zou voor hen zorgen. Zoals Hij met hun ontslapen voorgangers was geweest, van wie zij het heerlijke einde van hun wandel aanschouwd hadden, zoals Hij hun kracht had geschonken om door het geloof in de hoop op het betere leven blijmoedig de dood te ondergaan, zo zou Hij ook hen, indien zij hun geloof navolgden, Zijn nabijheid doen ervaren, hen ondersteunen, helpen en een even zalig einde geven.

9. a) Laat u niet meeslepen door allerlei vreemde leringen, zodat gij van het Woord van God, dat uw leraars u in het evangelie van Jezus Christus verkondigen (vs. 7 en 17), zoudt terugkeren tot Joodse inzettingen en geboden van mensen. Wacht u daarvoor: wanthet is goed Ps 92: 1 dat het hart gesterktwordt in het bewustzijn van het goddelijk welbehagen en in het bezit van de eeuwige zaligheid. Dat geschiedt door genade, als men zich daarin laat bevestigen (Kol. 2: 7), b) niet door spijzen, als men ten opzichte daarvan die inzettingen (Mark. 7: 5vv.) streng in acht neemt (Rom. 14: 17); zij die daarin gewandeld hebben, hebben er toch ook geen baat bij gevonden, zoals de Levitische uiterlijke dienst in het algemeen machteloos bleek te zijn om tot volmaaktheid naar het geweten te leiden (hoofdst. 7: 18v. ; 9: 9v.).

a) Jer. 29: 8 Matth. 24: 4 Rom. 16: 17 Efeze. 4: 14; 5: 16 2 Thess. 2: 2; 2 Tim. 4: 3; 1 Joh. 4: 1 Col 2. 16 b) Joh. 6: 27

Wat Jezus is, dat moet Hij net als gisteren zo ook heden voor de lezers zijn, niet nu een ander dan Hij was toen zij in Hem gingen geloven. Ook is de leer, waaraan zij zich moeten houden, dezelfde waardoor zij tot Hem bekeerd zijn. Daarom zegt de schrijver verder dat zij zich niet door een bont mengsel van leringen, in tegenstelling tot die ene, die Hem tot inhoud heeft, niet door vreemde leringen die niets met deze gemeen hebben en van elders komen, van hun standplaats laten afdwingen en op een verkeerde weg voeren.

Bij deze waarschuwing heeft hij Joodse inzettingen op het oog, die zich vastknopen aan de wetten van het Oude Testament omtrent reine en onreine spijzen (Lev. 11), maar die nog ver

overtroffen en hij zegt nu dat niet de wetenschap alleen spijzen te hebben genoten die voor bijzonder rein en heilig werden gehouden (en andere te hebben vermeden, Hand. 10: 14), maar alleen de genade van God in Jezus Christus aan de harten de ware rust, zekerheid en vastheid konden geven.

Het bonte en vreemde bekoort ons vaak. Daarom gebruikt de schrijver nu ook van hetgeen tot versterking van het hart dient, zo’n aantrekkelijke uitdrukking: "het is goed" of "het is een kostelijke zaak. " Ieder kan bij zichzelf nagaan of hij meer baat heeft bij iets wat minder is maar zekerder en het hart versterkt, of bij veel, maar dat onzeker is en het hart met ijdelheid vervult.

10. Wij, de gelovigen van het Nieuwe Testament, hebben in het kruis van Christus een altaar, waarop het ware, eeuwig geldende offer is gebracht (hoofdst. 7: 27; 9: 26vv. ; 10: 10 en waarvan zij die de dienst voor de tabernakel verrichten, niet mogen eten. Aan de zegeningen daarvan kunnen zij geen deel krijgen (Joh. 6: 51vv.), die bij het heiligdom van het Oude Testament hun dienst waarnamen (hoofdst. 9: 9; 10: 2), zij die nog tot het Jodendom behoren, zelfs niet diegenen onder hen die het dichtst bij het heiligdom zijn, namelijk de priesters (hoofdst. 8: 5).

Tot hiertoe is in de hele brief aangewezen dat de Levitische cultus en de door deze verkregen Levitische reinheid kon worden gemist, dat het geen ongeluk was deze te misen; en zo wordt nog in vs. 9 aangewezen dat de aandacht van de christen erop moest zijn gevestigd dat hij in genade vast mocht worden, niet wat inzettingen van spijzen aangaat, die toch nergens nuttig voor waren. Nu plaatst de schrijver zich hoger; hij gaat als het ware van het defensieve tot het offensieve over. Hij zegt: niet wij zijn er slecht aan toe, maar de Joden; niet wij, maar zij zijn de geëxcommuniceerden. Wij eten van de ware offerspijze, waar het op aankomt en van dit Messiaans, dit ware offermaal zijn zij, de Joden, uitgesloten. De eenvoudige en duidelijke gedachte van vs. 10 is: wij hebben een altaar, waarvan zij niet mogen eten, die nog in de tabernakel, het oudtestamentische heiligdom hun godsdienst verrichten. Het is duidelijk dat de schrijver aan het heilig avondmaal denkt, het maal van de levensgemeenschap en vereniging met de voor ons gestorven en nu verhoogde Heiland.

Wat is de spijze van ons altaar, die door niemand die in de tabernakel dient, mag worden gegeten? De spijze van ons altaar zal al datgene zijn dat, om zo te zeggen, van het offer van Christus ons ten goede komt: de vergeving van de zonden, de zekerheid van de genadestaat, het recht om in te gaan in de zaligheid van God.

De katholieke idee van het misoffer, of men dit nu als herhaling of als voortzetting van het offer van Christus beschouwt, rust op miskenning van het onderscheid dat tussen het offer en het offermaal bestaat; een offermaal is zeker het heilig avondmaal, maar door het offermaal wordt het daaraan voorafgegane offer noch herhaald noch gesymboliseerd; het is de feitelijke toeëigening van de vrucht van het aangebrachte offer.

11. Integendeel geeft de oudtestamentische cultus zelf reeds te kennen dat het nieuwtestamentische offer zou geschieden met ontbinding van het oudtestamentische heiligdom, van de tabernakel. a) Want van de dieren, waarvan het bloed op de Grote Verzoendag als zondoffer door de hogepriester gebracht werd in het heiligdom, het allerheilige (hoofdst. 9: 12, 24v. ; 10: 19
lichaam, namelijk dat van de

stieren en de bok voor het zondoffer, die geslacht waren op het brandofferaltaar om het bloed te verkrijgen (Lev. 16: 11, 15v.), verbrand buiten de legerplaats volgens de bepaling in Lev. 16: 27

a) Ex. 29: 14 Lev. 4: 21; 6: 30

12. Daarom heeft ook Jezus, om het nieuwtestamentische offer (hoofdst. 9: 26) niet slechts gedeeltelijk maar geheel van het oudtestamentische heiligdom los te maken, opdat Hij door Zijn eigen bloed in het hemelse heilige (hoofdst. 9: 12) te brengen, het volk door Zijn hogepriesterlijke dienst (hoofdst. 2: 11, 17; 10: 10, 14) zou heiligen, buiten de poort geleden van de stad Jeruzalem, die wordt beschouwd als Israëls legerplaats in deze tijd (Matth. 27: 31vv. Joh. 19: 17 zelf tevoren in de gelijkenis van de boze wijngaardeniers had voorzegd (Mark. 12: 8).

Het was de eigenschap van het zondoffer, dat tot uitdelging van de zondeschuld moest dienen, dat het vlees zelf van het offerdier, nadat het bloed op het altaar gebracht was, buiten het leger verbrand werd. Zelfs waar dit niet geschiedde, namelijk bij de zondoffers van de individuele mens, die niet tot de priesters behoorde, kwam toch dit vlees niet op het altaar, maar het kwam de priester toe. Daar de Israëliet als zodanig niet voor het aangezicht van de Heere verscheen, maar wel voor het aangezicht van de priester, werd zijn zonde ook geacht tegen de gezalfde van de Heere te zijn en alleen indirect tegen de Heer en daarom werd de schuld betaald aan de priester. Die schuld kwam als het ware niet voor de Heer. Anders was het gelegen met de zonde van de priesters en die van het hele volk als een geheel. Dan bleef de vloek van de zonde rusten op het offerdier; het werd geslacht en als dood aas buiten het leger verbrand. Welnu, zo heeft ook Jezus buiten de poort geleden. Jeruzalem was de heilige stad, die in het Joodse land vertegenwoordigde wat de heilige legerplaats was in de woestijn. Het onreine moest buiten Jeruzalems poorten worden weggedaan en de misdadiger buiten Jeruzalems poorten zijn vonnis ondergaan. Zo is het geweest met Jezus. Als de onreine, de onheilige, de vloek van het volk, werd Hij uit de heilige legerplaats van Israël gestoten en aan het vloekhout genageld. Als een zondoffer werd Hij geslacht, niet op het altaar, maar aan het kruis.

13. Zo laten wij dan, als wij leden van het nieuwtestamentische verbond willen zijn en blijven, tot Hem uitgaan buiten Jeruzalem, buiten de legerplaats van Israël, naar Golgotha, waar het altaar van de christenen staat en Zijn smaad dragen, gewillig lijden als men ook ons, evenals vroeger, buiten de wijngaard werpt.

Het is een verlaten van de oude wereld en haar levensbeschouwing en wettelijke godsdienst, ten einde buiten en boven die wereld Hem te zoeken die door die wereld gekruisigd is. Dit heeft nu wel voor de Hebreeuwse christenen een toepassing, die op diezelfde, namelijk letterlijke wijze niet meer kan plaats vinden in de christelijke kerk. Daar toch ging het om het verlaten van een bestaande kerkelijke instelling, ten einde zich bij het nieuwe verbond aan te sluiten en dit verlaten ging veelal gepaard met een opofferen van maatschappelijke positie, van vaderland en familie, van goed en bloed. In de christelijke kerk worden geen kleinere offers gevraagd, maar zij zijn minder in het oog vallend. In het midden van een werelds geworden en wereldse eer genietende kerk, van een maatschappij die de vormen van het christendom eerbiedigt, moet het hart toch worden gespeend van de schijn die het wezen van de wereld uitmaakt en moet een smaadheid van de wereld gedragen worden, die, omdat zij zich niet in openlijke vervolgingen openbaart, daarom in haar fijnere vormen niet minder kwetsend en voor de natuurlijke mens ondraaglijk is. De legerplaats, waaruit wij moeten

weggaan, is de wereld, zoals zij bestaat in maatschappelijke instellingen zonder hoger beginsel, zedelijke voorschriften uit zelfzucht voortgekomen, godsdienst die bestaat in ijdele praktijken. Wie Jezus Christus volgen, wandelen in een aan de menigte tegenovergestelde richting, zij hebben andere beginselen, andere bedoelingen, andere drijfveren dan de dienaren van de wereld en worden daarom veelvuldig gesmaad door de wereld. Doch deze smaad is de smaad van Christus, die zij vrijwillig moeten dragen, door zich niet alleen het kruis te laten opleggen, maar het ook zelf op te nemen en te dragen achter Hem aan. Wat hen tot het kiezen van een zo moeilijke levensweg in staat stelt, is de overtuiging dat dit de rechte weg is, die tot het doel leidt, dat wij hier beneden geen blijvende stad hebben, dat onze blijvende stad een toekomstige is.

14. a) Want wij hebben hier, als gasten en vreemdelingen op aarde, geen blijvende stad, dat wij ons geluk en onze zaligheid in het aardse Jeruzalem zoudenvinden, maar wij zoeken het toekomstige, het hemelse Jeruzalem (hoofdst. 12: 22), met de ouden die door het geloof een getuigenis hebben ontvangen (hoofdst. 11: 2, 10, 13vv.).

a) Filipp. 3: 20

In vs. 11v. wordt aangetoond hoe juist de door de Joden verstoten Jezus, ondanks die verwerping, ja juist omdat Hij verstoten werd, het ware offer was en in vs. 13v. dat als gevolg daarvan juist de door de Joden verstoten menigte van hen die in Hem geloofden, ondanks, ja, omdat zij verstoten werd, het ware Israël was.

De schrijver denkt bij hetgeen hij in vs. 11v. zegt zonder twijfel vooral aan de zoenoffers van de grote verzoendag, die op de hele schuld van de gemeente en niet alleen op die van de hogepriester, maar tevens van zijn familie en van de hele priesterschap betrekking hadden. Overeenkomstig de bepaling van de wet dat de lichamen van de zoenoffers van die grote dag buiten de legerplaats van Israël in de woestijn, waarmee nu de omgeving van Jeruzalem overeenkomt, moesten verbrand worden (een regeling die, zoals in het "daarom" aan het begin van het 12e vers wordt aangewezen, als voorspellende wil van God niet zonder vervulling kon blijven), heeft Jezus, het tegenbeeld van dat zoenoffer voor de hele gemeente, buiten de poort en dus buiten de muren van de stad geleden. Het feit op Golgotha verenigt de tegenbeelden van alle drie de handelingen, het slachten in het voorhof, het offeren op het altaar en het verbranden buiten het kamp in zich, terwijl het plengen van het bloed, dat de hogepriester verrichtte die in het heilige der heilige binnenging, overeenkomt met het ingaan in de hemel van de tot God verhoogde (hoofdst. 9: 21).

Zoals het idee dat het verbondsvolk van het Oude Testament als zodanig geen gemeenschap had met de gekruisigde Christus, in de rite van het zoenoffer zijn voorafbeeldende uitdrukking gevonden had (vs. 11), zo moest dat ook bij het aanbieden van het ware zoenoffer haar duidelijke, in het ooglopende uitdrukking vinden (vs. 12). Wie dan van het nieuwtestamentische zoenoffer wil eten, moet besluiten zich niet alleen van de oudtestamentische bepalingen van de wet omtrent het eten en niet eten los te maken, maar ook in het algemeen de hele oudtestamentische regeling en de gemeenschap van het oudtestamentische verbondsvolk te verlaten. Wie het nu weet te waarderen wat een groot voorrecht het is en wat een heil hem is geschonken in het feit dat hij met de gekruisigde gemeenschap heeft en de goederen geniet die God ons in de gekruisigde biedt, die zal ook niet weigeren van de smaad die Christus treft, het hem bescheiden deel gewillig te dragen (vs. 13) en als christenen hier op aarde geen blijvende stad hebben, dan hebben zij die ook niet in het aardse Jeruzalem; hun vaderland is integendeel het nieuwtestamentische hemelse godsrijk van

de volmaking en deze stad zoeken zij (vs. 14). Zo roept de schrijver zijn lezers op om hun hele verhouding tot de gemeenschap van de in ongeloof volhardende Joden af te breken, zich van de christen-vijandige synagoge geheel los te maken en voor altijd alle deelname aan de tempeldienst te verlaten.

Doch wat is dit woord anders dan de korte beschrijving van de eigenaardige levenstoestand, waarin de mens en ook de christen zich levenslang hier op aarde bevindt? Ons leven hier is komen en vertrekken en elke verandering in onze uiterlijke toestand, hetzij ten goede of ten kwade, getuigt dat hier beneden alleen de veranderlijkheid onveranderlijk mag heten. Ook de liefste plek is slechts een pleisterplaats op de vreemdelingsreis en zelfs in ons aardse thuis komen wij innerlijk zo weinig echt tot rust dat het ons telkens is alsof wij de oude godsstem weer horen: "Maak u op en ga heen, want dit land zal voor u de rust niet zijn" (Micha 2: 10). Niet zonder reden zou die overtuiging ons drukken en kwellen, als wij niet wisten door het geloof dat boven het land van de onrust zich een stad van rust verheft, waarvan God de ontwerper en bouwmeester is. Haar te zoeken, ziedaar de grote levensbestemming waartoe de mens is geroepen, waarop de christen boven alles bedacht moet zijn en die hij nooit anders uit het oog verliest dan tot zijn eeuwige schade. Hij zoekt de toekomstige stad, niet alsof het onzeker was of die niet ergens te vinden was; nog minder alsof zij zo afgelegen en verwijderd was dat zij pas op verre afstand te vinden is; maar hij tracht haar te naderen, zoals zij hem reeds lang verwacht; hij probeert haar binnen te gaan langs de weg van strijden en lijden, waarop zijn Heer hem voorgegaan is; hij tracht haar burgerschap, dat hij voor niets heeft gekregen, te openbaren in een hemelsgezinde, voor God geheiligde wandel. Zoals een voortreffelijk schrijver uit de tweede eeuw de christenen van zijn dagen beschrijft: "Zij bewonen hun eigen vaderland, maar als buitenlanders. Zij dragen alles mede als burgers en verdragen alles als vreemdelingen. Elk vreemd land is voor hen vaderland en elk vaderland is hun vreemd. Zij zijn in het vlees, maar wandelen niet naar het vlees; zij leven op aarde, maar zijn burgers van de hemel. Zij worden gedood, maar met de dood begint voor hen het ware leven pas. Zij zijn arm, maar maken velen rijk; zij lijden gebrek, maar hebben weelde in alles; onteerd worden zij in de ontering verheerlijkt. In één woord, hetgeen de ziel is in het lichaam, dat zijn de christenen in de wereld. De ziel woont wel in, maar is niet afkomstig van het lichaam; ook zij wonen in, maar zijn niet van de wereld. De onsterfelijke ziel woont in een sterfelijke tent; ook de christenen wonen in het verderfelijke, terwijl zij het onverderfelijke in de hemel verwachten. " Christenen uit de negentiende eeuw, moet gij voor zulke christenen uit de tweede eeuw de ogen ook neer slaan?

15. Laten wij dan, in plaats van verder ons in te laten met de offergaven van de Joodse godsdienst, door Hem die onze Hogepriester is (hoofdst. 10: 24) altijd aan God een lofoffer brengen (Lev. 7: 12), dat is de vrucht van de lippen (zoals in de Griekse vertaling van Hos. 14: 3 wordt gezegd in plaats van "stieren van de lippen, die Zijn naam belijden (Ps. 116: 17; 50: 14, 23).

16. En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid aan onze hulpbehoevende broeders niet; want aan zulke offers, waarin het lofoffer van de lippen zijn bevestiging vindt, heeft God een welbehagen (Hos. 6: 6 Matth. 9: 13; 11: 7

Sedert de Knecht van God buiten de stad op Golgotha geleden en in de vlam van het vuur gewandeld heeft, zoals Jesaja 50: 11 daarvan spreekt, heeft God Zijn wil en Zijn welbehagen van de offerdienst teruggetrokken. Er zijn weliswaar nog Gode welgevallige offers, maar dat zijn alleen die, die wij op grond van het ene alles verzoenende offer dat wij aan Hem, de Vader van Jezus Christus, danken, in loven en belijden, in weldoen en liefde brengen.

De Joodse offers zijn niet meer nodig. Hun tijd is voorbij. Zij waren voordat Christus kwam een profetie van Hem. Nu Hij gekomen is, zouden zij een verloochening van Christus zijn, een verklaring dat Hij niet degene is die komen zou, maar dat wij een ander zouden moeten verwachten. Hoewel wij nu echter als christenen op geen enkele wijze met de Joden of als de Joden mogen offeren, moeten wij toch offers brengen aan God. Wij moeten er echter op letten dat wij door Hem, door Christus aan God offeren, zonder Hem kan niets voor God welbehagelijk zijn. Maar wat voor offers moeten wij dan brengen? Ten eerste moeten wij God offers brengen door Zijn naam te belijden, graag te bidden, te leven en te danken. Ten tweede moeten wij God offers brengen door goed te doen aan onze naasten, liefde te betonen en weldaden uit te delen. Zulke offeranden maar dan ook alleen zulke, behagen God, andere echter niet.

Van deze ware dienst aan de levende God is de oudtestamentische godsdienst zo verschillend, dat men de laatste eigenlijk niet een werkelijk dienen van God, maar slechts een dienen van de tabernakel (vs. 10) kan noemen.

17. a) Weest uw voorgangers, die nu de gemeente besturen (vs. 7; 1 Thess. 5: 12v. Heb 13. 7 1Th), gehoorzaam en weest hun onderdanig, spreekt hen niet tegen als hun vermanen en leren met de meningen van uw eigen wilin strijd komt; want zij waken over uw zielen, in hetgeen zij u zeggen en gebieden, als zij die de Heere, wanneer Hij zal verschijnen (1 Petr. 5: 4), rekenschap zullen geven. Daarom moeten zij u leren en vermanen en bestraffen, opdat niemand door hun schuld verloren zou gaan (Ezech. 3: 17vv. ; 33: 2vv.). Weest hun dan onderdanig en volgt hun woord op, opdat zij dat wat God hun beveelt in hun ambt als wachter, doen mogen met vreugde en niet al zuchtend. En zwaar zou dat ambt hun zeker vallen, als u tegen hen opstond; pas daarvoor op, want dat is voor u niet nuttig; integendeel, het zou u zeer schaden, daar het ertoe zou kunnen leiden dat gij van Christus gescheiden de eeuwige zaligheid zoudt moeten missen (hoofdst. 10: 26vv. ; 12: 25vv.

a) Filipp. 2: 29; 1 Tim. 5: 17

Men ziet uit deze vermaning dat de opzieners van de gemeente vaststonden; misschien hadden zij zich bij de schrijver van de brief (die waarschijnlijk gedurende de tijd van de gevangenschap van Paulus te Cesarea (Hand. 24: 23, 26v.) in nauwer contact (Luk. 1: 3) met hen had gestaan) beklaagd over de afval die in de gemeente begon te komen. De enige mogelijke verklaring daarvoor is dat de gezonden in het geloof onder de Hebreeuwse christenen zich steeds meer tot Paulus en tot diens medearbeiders aangetrokken voelden, terwijl het gevaarlijke van de denk- en leefwijze van de meesten, die verdeeld waren tussen Joden- en christendom, aan het licht kwam. Als nu de schrijver de lezers gehoorzaamheid en volgzaamheid en goedwilligheid jegens de opzieners (door hun bemiddeling bracht hij ook de brief tot de gemeente) op het hart drukt, hoeft men daarom nog niet aan te nemen dat hun standpunt op alle punten het Paulinische was; maar wel moet het hun ten opzichte van het christendom zuivere, besliste, volle ernst zijn geweest (en bij hen, daarop mocht de schrijver rekenen, viel het zaad van zijn onderricht en van zijn toespraak in een vruchtbare grond). Als hij nu zijn vermaning aan de leden van de gemeente versterkt met het "want zij waken over uw zielen, als zij die rekenschap zullen geven", dan drukt hij ook de opzieners van de gemeente, hoewel indirect en op de tederste wijze, de grote verantwoordelijkheid, die op hen ligt, op het hart.

Wat zal men zeggen van het lijden en zuchten van rechtschapen herders? Zij zuchten, zoals iemand gezegd heeft, het meest van alle schepselen. Reeds toen moest de apostel op iets

dergelijks wijzen en hij spreekt sterk genoeg, al is het dat hij zich nog op zachte en vriendelijke wijze uitdrukt: opdat zij het doen mogen met vreugde en niet al zuchtend. O, hoe groot is de vreugde van de dienaar van Christus aan de zielen, als hij ze met zoveel zegen zijn Heer kan brengen, zijn schapen in de gehoorzaamheid van het geloof aan de grote Herder kan overgeven, die ze zal weiden en zich verkwikken kan voor de Heere door de vrucht van Zijn woord en dienst! Maar ook wat een zuchten over de weerspannigen! Hoe meer dit zuchten van de wachter, wiens woord door de mensen wordt afgewezen, zich tot de Heere wendt als voorbede en smeking om meer genade, des te krachtiger verandert het eens in louter aanklacht over de ongehoorzamen. Daar zal de Herder Zich tonen in het gericht en dit zal met verdubbelde kracht op de zielen neerkomen, die Hij niet voor zich kon winnen; dan zal ook gelden: Gij hebt uw ziel bevrijd (Ezech. 33: 3), maar zij die aan de stem van de waarschuwing, van de smeking en voorbede weerstand boden, zullen een oordeel ontvangen, dat de apostel hier slechts in de verte aanduidt met het zachte, nog weemoedig zuchtende woord: "want dat is voor u niet nuttig. " Ja werkelijk, reeds die geringe minachting van het heilig ambt brengt schuld en verwaarlozing over de zielen, verzwaart en verhindert de rechte toegang tot het doel: hoe zal het tenslotte met hen gesteld zijn, over wie al het zuchten van hun voorgangers zich tot een eindgericht heeft opgehoopt?

Wat een gevaar is dat! Wat zal men zeggen van die rampzalige mensen die zichzelf in zo’n afgrond van straffen neerstorten? Van allen die gij leidt, mannen, vrouwen en kinderen, zult gij rekenschap geven. In zo’n vuur steekt gij uw hoofd. Ik verwonder mij hoe het mogelijk is dat een geestelijke zalig wordt bij zo’n vreselijke bedreiging en de heersende slapheid, wanneer men toch sommigen naar voren ziet komen en zich ziet opdringen tot de last van de leiding. De vrees voor deze bedreiging (van rekenschap te moeten geven voor de zielen) beroert voortdurend mijn ziel. Want was het voor hem die één van deze geringsten ergert, beter dat een molensteen aan zijn hals gehangen en hij in de zee verdronken werd en zondigen allen die het geweten van hun broeders kwetsen, tegen Christus zelf, hoe zal het dan hun vergaan die niet slechts één of twee maar hele menigten in het verderf storten en welke straffen zullen zij ondergaan?

Bedilzucht, geestelijke doofheid en eigen wijsheid moet men niet willen bedekken met de vrijheid alles zelf te mogen onderzoeken, noch mag men zich onder dat voorwendsel aan de verschuldigde gehoorzaamheid onttrekken. Zoveel als iemand er belang in stelt dat hij geen schade lijdt aan zijn ziel, zoveel ware achting is er in het algemeen voor het predikambt in hem en omgekeerd.

18. Bidt voor ons die hier in het verre heidenland het evangelie prediken (1 Thess. 5: 25; 2 Thess. 3: 1

). Want ook al wordt onze arbeid door sommigen gelasterd, alsof wij verkeerde wegen bewandelen, wij vertrouwen erop dat wij een goed geweten hebben, wat ons streven en begeren betreft, daar wij in alles, in heel ons leven, dat echter niet naar het toonbeeld van Joodse inzettingen is ingericht, eerlijk willen wandelen en wij ons in ieder opzicht beijveren om toch geen aanstoot of erfenis te geven.

19. En ik vraag u des te meer, des te ernstiger, dat gij dit doet, dat gij voor ons bidt, opdat ik des te eerder aan u teruggegeven mag worden (Filem. 1: 22), nadat ik deze laatste jaren niet bij u geweest ben (Hand. 27: 1vv.).

Uit de woorden "wij vertrouwen erop dat wij een goed geweten hebben (d. i. dat ons gedrag met Gods Woord en wil overeenstemt en onze relatie met Hem door geen verkeerdheid afgebroken is) ziet men dat leer of leven van de schrijver, of beide tegelijk onder de Hebreeën gewantrouwd werd en verdacht gemaakt was. Het is de oude, altijd nog ongebroken tegenstand en de oude boze laster, waarmee de Paulinische prediking en haar verkondigers in de joods-christelijke gemeenten hadden te strijden. De apostel voorkomt de verlamming of verhindering van hun voorbede, die daaruit zou kunnen ontstaan, terwijl hij de zijnen oproept tot die voorbede; en hij vooral heeft die voorbede nodig, waarvan de verhoring niet alleen hem ten goede komt, maar ook de biddenden zelf.

Uit het "teruggegeven worden" ziet men dat de schrijver voor de lezers geen vreemde is, maar vroeger bij hen vertoefd heeft. Hij heeft het verlangen en het voornemen om weer tot hen te komen, maar zo, dat zijn komst door omstandigheden vertraagd of bespoedigd kan worden.

De apostel laat in vs. 19 voelen hoezeer zijn komst voor de lezers nodig is, al voelen zij dat ook nu nog niet duidelijk. Nu kan de vervulling van de belofte in hoofdst. 6: 3 hier minder in aanmerking komen. Daarentegen heeft de schrijver, nadat hij in vs. 13v. reeds zeer duidelijk op de noodzaak om spoedig Jeruzalem ook in lichamelijke zin te verlaten, gewezen heeft, in vs. 20v. dit wegtrekken uit de aan het verderf gewijde stad zeer bepaald voor ogen, zoals zijn verwijzen naar Jes. 63: 11 en misschien ook naar Zach. 9: 11 duidelijk is op te merken en hij is zich er zonder twijfel van bewust dat hij ertoe geroepen is dat wegtrekken te regelen en te leiden, als tijd en uur daartoe zijn gekomen. Daarvoor was dan ook Lukas, die wij als de schrijver beschouwen, door zijn heldere blik en zijn profetische gave vooral geschikt. Daarentegen meent P. Lange dat de apostel Simon van Kana (Matth. 10: 4) aan de gemeente die dienst zou hebben bewezen en op grond van die veronderstelling merkt hij dan op: "het was een wonder van de goddelijke genade dat Simon, de vroegere Zeloot, bestemd was om de christelijke kerk voor de verderfelijke razernij van het zelotisme te Jeruzalem naar Pella te doen vluchten. " Wel vernuftig gevonden, maar onhistorisch!

20. De God nu van de vrede 1) (1 Thess. 5: 3 Rom. 15: 33; 16: 20, die a) de grote Herder van de schapen 2) door het bloed van het eeuwige testament, dat Hij aan het kruis vergoten en waardoor Hij de schapen Zich tot Zijn eigendom verworven heeft (Hand. 20: 28 Joh. 10: 12v.), uit de doden heeft teruggebracht, de grote Herder van de schapen, het verheven tegenbeeld van Mozes (Jes. 63: 11), namelijk onze Heere Jezus Christus;

a) Jes. 40: 11 Ezech. 34: 23; 1 Petr. 5: 4

1) De God van de vrede, d. i. die de vrede heeft in Zichzelf, in wien geen strijd is, noch tweespalt, noch ontbinding, zonde noch dood, die het tegenbeeld zijn van de vrede, maar ook die de vrede baart en geeft aan hen die geen vrede hebben, aan de wereld die in zonde en dood verzonken ligt, de God die vrede heeft en geeft. Als zodanig is Hij niet geworden, maar geopenbaard in de Zoon, die, na de reiniging van de zonden teweeggebracht te hebben, gezeten is aan Zijn rechterhand in de hoogste hemelen.

2) Ook deze titel in het Oude Verbond zo vaak, sinds David van de herdersstaf tot de troon van Israël geroepen was, voor Israël’s leiders gebruikt, de ontrouwe vorsten als een bestraffende waarschuwing voorgehouden, de trouwe vorsten als een voorbeeld en het volk als een belofte voorgesteld, ook deze titel mocht in onze brief, die al de hoofddenkbeelden van het Oude Verbond opneemt en als in Christus vervuld aanwijst, niet ontbreken. Israël was de kudde van de Heere door de Heere, als de Herder van Israël (Ps. 80) geleid, geleid in de

woestijn (Ps. 78: 52) en gevoerd, althans hen die naar Zijn stem hoorden, in grazige weiden (Ps. 23). Maar die leiding van de Heere kon het volk niet dragen. Wel ging de engel van de Heere, in wie Zijn naam is, hen voor (Exod. 23: 20), doch slechts weinigen zagen Hem en hoorden Zijn stem. Mozes zou het volk leiden, waarvan God de Heere gezegd had: zie, Mijn engel zal voor uw aangezicht uitgaan (Exod. 32: 34); maar zelfs Mozes, die trouw is geweest in heel zijn huis en na wie niemand is opgestaan waarvan de Heere gezegd heeft dat Hij met hem sprak van aangezicht tot aangezicht, zelfs Mozes was een dienaar en niet de Heer des huizes; hij was niet de ware Herder van Israël en ook zijn stem hebben de schapen niet gehoord. Van Mozes kon de profeet (Jes. 63: 11, 12), toen hij sprak van de weerspannigheid van het volk, zeggen dat het volk in ballingschap later met weemoed terugdacht aan het ontoereikende en afgebrokene van de verlossing, door hem aangebracht en klagend uitriep: "waar is nu die God die hen uit de zee omhooggebracht heeft, met de herder van Zijn kudde? Waar is Hij die Zijn Heilige Geest in het midden van hen stelde? Die de arm van Zijn heerlijkheid heeft doen gaan aan de rechterhand van Mozes; die de wateren voor hun aangezicht scheidde, opdat Hij Zich een eeuwige naam maakte. " Deze woorden staan onze schrijver voor de geest, als hij van God zegt dat Hij de ware Herder, niet Mozes, maar Jezus heeft doen opstaan, niet uit de zee, maar uit de dood. Een tijdelijke verlossing, een verlossing binnen de grenzen van de tegenwoordige wereld was niet toereikend. Niet alleen de aarde, maar hemel en aarde moeten bewogen worden om het onbeweeglijk koninkrijk te doen komen (11: 26-28). Jezus is teruggebracht uit de doden: Hij heeft een verbond gesticht, niet door het woord van wet en belofte, maar door het bloed van de vervulling, naar Zacharia's voorspelling: (Zach. 9: 8-11) "verheug u zeer, gij dochter van Zion! Juich gij dochter van Jeruzalem! Zie, uw Koning zal u komen, rechtvaardig en Hij is een Heiland, arm en rijdend op een ezel en op een veulen, een jong van een ezelin. En Ik zal de wagens uit Efraïm uitroeien en de paarden uit Jeruzalem, ook zal de strijdboog uitgeroeid worden en Hij zal voor de heidenen vrede spreken en Zijn heerschappij zal zijn van zee tot zee en van de rivier tot aan het einde van de aarde. Dat gaat ook u aan, o Zion! Door het bloed van uw verbond heb Ik uw gebondenen uit de kuil, waar geen water in is, getrokken. " Daarom is de Middelaar van het Nieuwe Verbond de ware Koning, de grote Herder van de schapen, omdat Hij tevens Hogepriester is, die het niet alleen als Profeet verkondigt, maar het door Zijn eigen bloed sticht. Nu is Hij de blijvende, de eeuwige Koning, die Zijn volk leidt als een kudde in grazige weiden en langs stille wateren en op wie dat volk moet zien, wie het moet beschouwen als de Apostel en Voleinder van het geloof en in gehoorzaamheid van het geloof moet volgen. Door Zijn opstanding uit de doden is Hij als Messias gekroond, als de ware Koning van Israël; maar de onderdanen van dat rijk, de schapen van deze kudde, zijn niet alleen van deze stal (Joh. 10: 16), ook anderen moet Hij toevoegen, opdat zij Hem volgen en uit- en ingaan en weide vinden; en zij zullen Zijn stem horen en het zal één kudde met één Herder worden. Daartoe nu moest Hij niet alleen uit de doden opstaan, maar opvaren naar de hemel om vanuit de hemel tot allen te spreken (12: 25).

21. a) Hij volmake u in alle goed werk, opdat gij Zijn wil zult doen (1 Petr. 5: 10 1Pe Kol. 1: 9vv.). Hij zij met u, werkend in u hetgeen voor Hem welbehaaglijk is (Fil. 2: 13 Efeze. 5: 10) door Jezus Christus, die, zoals Hijzelf de Opgestane uit de doden is, zo ook zeker eens u uit de plaats van het verderf kan uitleiden Ex 2: 10. Hem zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid (Gal. 1: 5; 2 Tim. 4: 18; 2 Petrus 3: 18). Amen.

a) 2 Kor. 3: 5 Filip. 2: 13

Eerst werd gezegd "bidt voor ons" en nu bidt hij ook voor hen en dan hebben de namen die hij aan God en Christus geeft betrekking op hetgeen hij voor hen op het hart heeft. Zo in de eerste plaats de naam "God van de vrede. "

Daar in vs. 18 te kennen werd gegeven dat zij die het schrijven ontvingen met vooroordelen tegen de persoon van de schrijver vervuld waren, ligt in de naam van God als van Hem die vrede werkt, de hoop uitgesproken dat Hij al deze vooroordelen uit de weg zal ruimen en een volkomen overeenstemming zal teweegbrengen tussen de lezers en de schrijver.

Met de naam van Christus "grote Herder van de schapen" herinnert de schrijver aan Jes. 63: 11 Aan hetgeen de Heere aan Mozes heeft gedaan, toen Hij hem wonderbaar door de zee heenleidde, ontleent hij de uitdrukking voor hetgeen God aan Jezus heeft gedaan, toen Hij Hem uit de dood teruggebracht en was nu Mozes de herder van het volk van God van het Oude Verbond, onze Heere Jezus is de grote Herder van het nieuwtestamentische. Hem kon de dood niet vasthouden, die moest Hem vrijlaten, opdat Hij het volk van God in de rust van God zou inleiden.

De volmaking van de heiligen in alle goed werk is de grote zaak die door hem gewenst wordt en dat zij uiteindelijk geschikt mogen zijn voor de bediening en het geluk van de hemel. De weg waarop God Zijn volk volmaakt, is door in hen altijd te werken wat Hem welbehaaglijk is en dat door Jezus Christus, aan wie heerlijkheid zij in eeuwigheid. Er is geen goede zaak in ons ontwikkeld of het is het werk van God. Hij werkt in ons, vóórdat wij geschikt zijn tot enig goed werk. Niets goeds wordt in ons gedaan door God dan door Jezus Christus, om Zijnentwil en door Zijn Geest. Daarom is eeuwige roem aan Hem verschuldigd, die de oorzaak is van al de goede beginselen in ons gelegd en al de goede werken door ons gedaan. Laat iedereen trachten hierop amen te zeggen.

D. De schrijver besluit nu zijn schrijven met het verzoek dat zij dit vriendelijk opnemen, geeft een kort bericht over Timotheüs, in wiens gezelschap hij denkt te komen, laat groeten en brengt groeten over. Op Paulinische wijze voegt hij er een zegenwens tot afscheid aan toe, die wel zeer kort is samengevat, maar het hoogste in zich bevat dat juist nu voor de lezers in het bijzonder nodig is, als de treurige staat waarin zij zich bevinden nog een goed einde zal hebben.

22. Maar, om tenslotte nog een enkel woord te zeggen, ik vraag u, broeders, verdraagt het woord van deze vermaning, dat ik in deze brief tot u gericht heb (Hand. 13: 15), zodat gij daarin niet een aanmatiging van mijn kant ziet; maar neemt het vriendelijk en gewillig aan; want ik heb u in vergelijking met dat wat ik had kunnen zeggen, slechts in het kort geschreven en mij dus zeer gematigd om niet tot aanmatiging te komen (1 Petr. 5: 12).

Dit is de eerste keer in de brief, dat de schrijver over zichzelf in het enkelvoud spreekt. Zeer opmerkelijk noemt hij zijn schrijven "een woord van vermaning. " De hele inhoud komt er ook op neer om de lezers tot volharding in het geloof te vermanen en te wapenen tegen afval en vrees voor kruis. Misschien is dat ook niet zonder invloed op het feit dat pas aan het einde de vorm van de verhandeling en van de rede in die van een brief overgaat. Het verzoek "verdraagt" moet worden verklaard uit het feit dat de schrijver niet in directe ambtelijke betrekking tot de lezers staat en daarom niet de autoriteit van zijn ambt tegenover hen doet gelden (Rom. 15: 14vv.), alsmede daaruit dat hij hun ernstige berisping niet bespaart en het gevaar van afval zeker op een ontzetting wekkende wijze heeft voorgehouden; maar wat hij hun had te zeggen, heeft hij zo kort mogelijk samengevat.

23. Weet dat de broeder Timotheüs uit zijn gevangenschap in de rechtszaak van Paulus (Deel 6. Aanm. II e. a.) losgelaten is. Als hij spoedig tot mij, naar mijn tegenwoordige verblijfplaats komt, zal ik met hem u bezoeken; anders zal ik alleen van hier moeten afreizen, want ik denk, zoals ik eerder (vs. 19) zei, zeer spoedig weer tot u te komen.

24. Groet al uw voorgangers (vs. 17) en al de heiligen (hoofdst. 6: 10). U groeten de broeders uit Italië, die niet bij mij zijn en mij berichten uit Rome hebben gebracht (Aanh. II c. 3).

25. De genade zij met u allen (Tit. 3: 15 Ps. 106: 4)! Amen.

Met een apostolische zegen en groet, die aan Paulus eigen is, eindigt de brief, die wel niet van Paulus' hand is, meer het stempel van Lukas dan dat van Paulus draagt, maar toch Paulus' geest ademt. De genade is het die ons rechtvaardig en vrij en blij en vast (vs. 9), die ons heilig, zalig, heerlijk maakt, die van onze zaligheid het begin, midden en einde is, waarin ons geestelijk leven wortelt en waaruit het opgroeit; de genade, d. i. de onverdiende, volstrekt vrije beloning van de goddelijke liefde, door onze Heere Jezus Christus voor ons verworven en in al de volheid van haar hele rijkdom tot ons neerdalend.

De (zendbrief) aan de Hebreeën is uit Italië geschreven (en) door Timotheüs Het is met dit slot net als met de meeste andere onder de brieven van Paulus. Zie slotwoord op de brief aan de Romeinen.

SLOTWOORD OP DE BRIEF AAN DE HEBREEEN

Wie ook de schrijver van de brief aan de Hebreeën moge zijn- zo merkt Thiersch op-hij heeft de Hebreeuwse christenen in het uur van de beproeving, toen zij in geloof en kennis een grote stap voorwaarts moesten doen, met waarlijk apostolische wijsheid en kracht getroost en vermaand. Van alle brieven van de canonieke verzameling gaat deze het diepst de diepte in; hij biedt werkelijk krachtige spijs aan de volwassenen in Christus en zonder levende toeëigening van deze waarheden is er geen groei van de kerk tot volmaaktheid. De waarde van de brief blijft dezelfde, al is die ook niet, zoals veelal wordt gemeend, van Paulus. Het is als met een schilderij van volmaakte schoonheid, dat voor een stuk van Rafaël werd gehouden. Wordt bewezen dat het niet van Rafaël is, maar van een ander, dan is daarmee niet een klassiek kunststuk verloren, maar er is een meester van de eerste rang meer gevonden. Wij hebben reeds eerder ("Ac 18: 23" en "Ac 18: 28 gezegd dat wij noch met Tertullianus Barnabas, noch met Luther Apollos voor de schrijver konden houden en onze tegenbewijzen tegen beide, ook door nieuwe uitleggers verdedigde meningen, daar uiteengezet. Wij plaatsen ons daarentegen meer aan de zijde van de nieuwste Schriftverklaarders, die hun blikken op Lukas vestigen. Zeker zou men hem de eer van de schrijver te zijn nog wel meer geven dan tot hiertoe het geval is, als men zich kon losmaken van het vooroordeel dat deze van geboorte een heiden was en niet een Hebreër uit de Hebreeën, zoals men die voor de brief aan de Hebreeën nodig heeft Col 4: 14. Hij werd juist dat voor de laatste Jeruzalemse gemeente wat Barnabas voor deze, volgens de hem door de apostelen gegeven erenaam, voor de eerste gemeente aldaar geweest was, namelijk een zoon van vertroosting, van vermanende toespraak (hoofdst. 13: 23 en "Joh 14: 18.

Zo'n "zoon van de vertroosting, " als de schrijver van de brief aan de Hebreeën voor de laatste Jeruzalemse gemeente was, zal na kortere of langere tijd ook een behoefte zijn voor hen, op wie de stem van de hemel in Openb. 18: 4 doelt: "Gaat uit van haar, mijn volk, opdat gij aan haar zonden geen gemeenschap hebt en opdat gij van haar plagen niet ontvangt. " Het

zou niet moeilijk zijn aan te wijzen hoe gelovige en ernstiggezinde leden van de katholieke kerk, terwijl zij voor die kerk ondanks haar dwaalleer en schuld als voor de alleen zaligmakende kerk ijveren en in onveranderlijke gehechtheid aan haar voor het goddelijk recht van de protestantse kerk en haar verheven neiging in het rijk van God zelfs geen oog hebben, bijna lijken op die Hebreeën, die in de ontwikkeling van het apostolisch christendom waren achtergebleven en bijna weer Joods waren geworden en van wie het beeld in onze brief geschetst wordt. Ook voor hen zal echter een uur slaan, waarop zij op de weg van deze richting niet verder gaan, maar zich tot die christenen zullen moeten keren die de dragers zijn van de reinheid en waarheid, als zij niet in het eindoordeel willen verwikkeld worden, dat in de klaagzang van de profeet over de ondergang van Tyrus in Ezech. 27 over hun kerk wordt geprofeteerd.

DE ALGEMENE BRIEF VAN DE APOSTEL JAKOBUS

Jakobus verklaart niet, zoals in de andere brieven van de apostelen geschiedt, de christelijke leer van de verzoening, van de verlossing, van de dood van Christus enz., maar zijn bedoeling is voornamelijk en direct gericht op het praktische christendom, op de uitwerking van het geloof, hetgeen een godzalig leven is dat voornamelijk blijkt uit liefdadige werken. Tot dit doel bevat de brief een aantal van de voortreffelijkste en ernstigste vermaningen en aanwijzingen.

HOOFDSTUK 1

OVER GEDULD EN MOEITE EN LIJDEN

A. Evenals het synodale schrijven in Hand. 15: 23vv., dat waarschijnlijk door Jakobus II is opgesteld, na het noemen van de briefschrijver en de aanwijzing van de geadresseerden zich bedient van de Griekse groet (Hand. 23: 26 1 Makk. 10: 18, zo doet ook deze apostel. Hij gebruikt eenzelfde groet in het opschrift van deze algemene zendbrief, die niet lang voor het synodale schrijven rondgezonden is, aan de twaalf geslachten van het huis van Israël in de verstrooiing Ac 15: 21, namelijk het woord "zaligheid. "

1. Jakobus1) Uit 10: 4, een dienstknecht van God in de wettige betekenis van het woord (Deut. 34: 5) en van de Heere Jezus Christus, (Judas 1: 1 Fil. 1: 1), aan de twaalf stammen van Israël (MATTHEUS. 19: 28 Hand. 26: 7 Openbaring 7: 4vv.), die, wonende buiten Palestina, hun eigenlijk vaderland, in de verstrooiing zijn, in de verschillende heidenlanden (Hand. 2: 8) verstrooid zijn (1 Makk. 1: 11 Aanm.): zaligheid (Hand. 23: 26 Hand. 8: 1; 1 Petrus 1: 1

1) In de vier lijsten van de apostelen (MATTHEUS. 10: 3 Mark. 3: 18 Luk. 6: 15 Hand. 1: 13) aan de ene kant en de opgave van de beide eerste evangelisten over de broeders van Jezus (MATTHEUS. 13: 55 Mark. 6: 3) aan de andere kant, ontmoeten wij drie gelijkluidende namen:

1 Jakobus, de zoon van Alfeüs 1 Jakobus

2 Judas, Jakobus’ broeder (Thadeüs of Lebbeüs) 2 Judas

3 Simon Kananites (genaamd Zelotes) 3 Simon

4 Jozes

Wij moeten in het oog houden dat die Maria, die in Matth. 27: 56 Mark. 15: 40; 16: 1 en Luk. 24: 10 als de moeder van Jakobus de jongere wordt aangehaald, d. i. van de tweede Jakobus, van hem die onder de apostelen (om hem te onderscheiden van Jakobus, de broeder van Johannes) die naam droeg en dat zij, die in Joh. 19: 25 als de zuster van de moeder van Jezus (en daarom in MATTHEUS. 28: 1 de "andere Maria" genaamd) als de vrouw van Kleopas optreedt, in MATTHEUS. 27: 56 en Mar. 15: 40, 47, ook de moeder van Jozes genoemd wordt. De naam Kleopas is slechts een nauwkeurige Griekse omschrijving van de Hebreeuwse naam "Chalpay" in plaats van de andere naam "Alfeüs". Daardoor wordt in ons het vermoeden opgewekt dat de twee rijen van namen betrekking hebben op dezelfde personen en dat dus die drie apostelen: Jakobus, Judas en Simon, broers van de Heere geweest zijn, hetgeen wij nu, daar hun vader Kleopas of Alfeüs en hun moeder de andere Maria, de zuster van de moeder van Jezus was, natuurlijk slechts in de zin van zusters kinderen of neven moeten opnemen. Wij worden in dit vermoeden versterkt, omdat Judas, de schrijver van de brief, zich uitdrukkelijk in vs. 1 als een broer van Jakobus voorstelt. Zonder twijfel is deze Jakobus dezelfde persoon als die Jakobus, die in Hand. 12: 17; 15: 13; 21: 18 als voorganger van de gemeente te Jeruzalem optreedt; deze was echter niemand anders dan de apostel Jakobus II.

Een groot aantal schriftverklaarders wil deze bewering echter niet aannemen, maar beweert daarentegen dat de twee rijen van namen die hier boven aangehaald zijn, ook betrekking hebben op twee verschillende soorten personen, op apostelen aan de ene en op broers van de Heere aan de andere kant. Zij beweren dat de Jakobus die onze brief geschreven heeft en die na de terdoodbrenging van Jakobus de oudere, de broer van Johannes, in het jaar 44 na Christus (Hand. 12: 1), de gemeente te Jeruzalem als zodanig geleid heeft, niet Jakobus II, de zoon van Alfeüs en van de andere Maria, maar een Jakobus III, de broer van Jezus, de zoon van Jozef uit zijn huwelijk met Maria, de moeder van de Heere geweest is. Deze bewering wordt echter beslist weerlegd door de volgende overwegingen: 1) In Hand. 1: 13 heeft Lukas onder de apostelen eerst tussen Petrus en Johannes, een Jakobus (Jakobus I) en dan tussen Mattheus en Simon Zelotes, een Jakobus, met de bijvoeging "zoon van Alfeüs" (Jakobus II) genoemd. Weliswaar heeft hij dadelijk daarop gezegd (vs. 14 : "deze allen volhardden eendrachtig in het bidden en smeken. en Maria, de moeder van Jezus en zijn broers", maar hoe die broers geheten hebben, heeft hij noch hier, noch eerder in zijn evangelie (Luk. 4: 22; 8: 19) gezegd. Nergens heeft hij ook maar enigszins aangeduid dat er naast de beide apostelen die de naam Jakobus droegen, nog een derde Jakobus in de gemeenschap van Jezus en Zijn gemeente geweest is. Maar hoe zou Theophilus, voor wie Lukas zijn evangelie en de Handelingen der Apostelen geschreven heeft, op de gedachte zijn gekomen dat wanneer Petrus na de terdoodbrenging van Jakobus I bij zijn vertrek uit Jeruzalem, om veilig te zijn voor de vervolgingen van Herodes, met de woorden (Hand. 12: 17): "boodschapt dit aan Jakobus en aan de broeders", een Jakobus als toenmalig voorganger van de gemeente te Jeruzalem aanduidt, daaronder niet Jakobus II, de apostel, maar Jakobus III, de broer van de Heere in lichamelijke zin zou moeten worden verstaan. Men zegt dat hij uit zichzelf had kunnen weten dat Jakobus, de beroemde voorganger van de gemeente te Jeruzalem niet de Apostel Jakobus II, maar Jakobus III, de broer van de Heere was en hij had dus slechts aan deze laatste kunnen denken toen hij die woorden van Petrus las. Wij beweren daarentegen dat Theophilus, daar hij zo weinig bekend was met de gemeente te Jeruzalem, bij hetgeen hij hier las en wat hij verder kreeg te lezen van de grote voorganger Jakobus, na de dood van Jakobus I, volstrekt alleen kon denken aan Jakobus II, die hem slechts bij name bekend was door de opsomming van de apostelen door Lukas in Luk. 6: 14 en Hand. 1: 13 Zo’n gewichtig en veelbetekenend man, die zo lang en zo krachtig de joods-christelijke kerk geleid heeft, een eigen brief geschreven en de erenaam "broeder van de Heere" droeg (Gal. 1: 19), verwart men niet in zijn eigen gedachten met Jakobus III, wanneer men van een Jakobus II weet, maar men herkent al deze benamingen juist als van deze Jakobus II. Heden komt nog voor geen enkele onbevooroordeelde lezer bij het lezen van de apostelgeschiedenis, deze persoon, deze Jakobus III, in gedachte, wanneer er niet eerst door de verklaarders over gesproken wordt. P. Lange heeft wel gelijk als hij schrijft: "Dadelijk na de dood van Jakobus I komt in de geschiedenis van de apostelen weer een Jakobus op het toneel, die alleen deze naam draagt. Het is nu toch een zeer onwaarschijnlijke gevolgtrekking dat, terwijl Jakobus, de zoon van Alfeüs (Jakobus II) in korte tijd spoorloos van het toneel verdwenen zou zijn, zonder dat hij de eer waardig gekeurd is dat er ergens door de geschiedschrijvers van zijn dood melding gemaakt is, nu plotseling een niet-apostolische Jakobus verschenen zou zijn, die zelf een verheven plaats in de kring van de apostelen zou ingenomen hebben. " Het is ook 2) volstrekt niet te begrijpen hoe in Hand. 15: 6vv. en 21: 18vv. de beide apostelen die de hoogste plaatsen bekleedden, Petrus en Paulus, het gezag van Jakobus op zo’n overtuigende wijze konden handhaven, indien deze Jakobus niet eveneens een apostel geweest was, maar slechts een man die men om zijn bloedverwantschap met Jezus en om zijn hoog zedelijke rechtschapenheid tot opziener van de gemeente te Jeruzalem verheven had, zoals die verdedigers van een Jakobus III zeggen. Dit zijn toch allemaal maar deels uiterlijke, deels persoonlijke voorrechten, waarvoor de apostolische waardigheid die door Christus zelf opgedragen is, toch veel te hoog staat dan

dat de gemeente te Jeruzalem een Jakobus III zou genomen hebben, wanneer Jakobus II te hunner beschikking stond. Tenslotte 3) spreekt het het getuigenis van de Schrift tegen wanneer men zegt dat de vier broeders in de tweede rij zonen zijn van Jozef en Maria, terwijl toch in MATTHEUS. 27: 56 en Mar. 15: 40, 47 Maria, de vrouw van Kleopas (Joh. 19: 25), de moeder van Jakobus de kleine genoemd wordt, d. i. van de apostel Jakobus II en ook van Jozes, waaruit toch duidelijk blijkt dat juist Alfeüs of Kleopas en de andere Maria (MATTHEUS. 27: 61) de ouders van die vier broers waren. Maar waarom wil men dan niet erkennen dat de twee rijen van namen die hierboven aangehaald zijn, geen twee soorten van personen, maar slechts dezelfde personen in een dubbele relatie zijn? Weliswaar zijn die schriftplaatsen, waar van de broers van de Heere gezegd wordt dat zij bij Zijn leven niet in Hem wilden geloven, maar pas na Zijn dood zich bij de gemeente van de gelovigen voegden (Joh. 7: 3 Hand. 1: 14), wanneer men die toepast op de vier broers die in MATTHEUS. 13: 55 en Mark. 6: 3 bij name genoemd worden, een steen des aanstoots waar men niet overheen komen kan. Men moet er echter ook op letten dat de lieden in Nazareth in MATTHEUS. 13: 56 en Mark. 6: 3 ook uitdrukkelijk zeiden van de zusters van Jezus: "zijn ze niet allen bij ons (te Nazareth)? " terwijl zij van zijn broeders de namen vermelden en dus duidelijk genoeg doen verstaan dat deze broeders hun vaderstad hebben verlaten en zich elders gevestigd hebben. De laatste omstandigheid doet ons vermoeden dat drie van deze broers discipelen van Jezus geworden zijn, maar dat de beide Maria's, de moeder van de Heere en de vrouw van Kleopas met Jezus naar Kapernaüm verhuisd waren (vgl. MATTHEUS. 8: 15 en 12: 22 De eerste omstandigheid doet ons ook vermoeden dat de zusters, die in Nazareth achtergebleven waren, daar gehuwd zijn en dat nu haar echtgenoten de ongelovige broers van Jezus waren. De naam broer heeft voor de Israëlieten een veelomvattende betekenis en sluit alle graden van verwantschap en alle betrekkingen, waarin de verschillende leden van een familie tot elkaar staan, in zich (vgl. behalve de bij MATTHEUS. 19: 2 aangehaalde teksten, nog Gen. 29: 12; 2 Kon. 10: 13 Wij hebben deze mening bij MATTHEUS. 19: 2 en Joh. 2: 10; 7: 5 uiteengezet, maar bij MATTHEUS. 1: 25 en 2: 23 hebben wij ook aangeduid, waarom wij het voor geheel ondenkbaar houden dat de Heere lichamelijke broers of zussen uit het huwelijk van Jozef met Maria gehad zou hebben. Wij zijn ons bewust dat wij met dat idee de betekenis van de Schrift niet verkleinen, maar integendeel vergroten en dat wij ook geenszins de goddelijke bestemming van het huwelijk (Gen. 1: 28) tekort doen, wanneer wij denken aan de spreuk: "hetzelfde is niet goed voor allen" en houden ons aan het woord van Christus in MATTHEUS. 19: 11 en aan het woord van Paulus in 1 Kor. 7: 5, 7 en aan de karakteristiek van de gemeente van Zion in Openbaring 14: 4

De wet van Mozes werd door Jakobus niet beschouwd als een noodzakelijk middel tot rechtvaardiging, dat geheel buiten en naast het geloof aan Christus staat, zoals naderhand door Joodse leraars in de gemeente van Paulus aan de christenen uit de heidenen verkondigd werd, maar Jakobus beschouwde de wet als een door God ingestelde leefregel, waaraan ook de Joden die christenen geworden waren, zich moesten houden, in vrije gehoorzaamheid van de kinderen van God (MATTHEUS. 17: 25; 23: 3; 24: 20 Daarom kon hij, hoezeer hij ook bij zijn geloof aan Christus Jood bleef, toch op de apostelvergadering te Jeruzalem in het jaar 50 van harte ermee instemmen dat de zaligheid in Christus Jezus aan de heidenen verkondigd werd, zonder hen eerst onder de wet van Israël te stellen (Hand. 15: 5) en toen Paulus zich onder bijzondere omstandigheden ook op zijn standpunt plaatste (Hand. 21: 18vv.), reikte hij opnieuw aan Paulus de rechterhand en liet hem gaan om gezegend onder de heidenen werkzaam te zijn naar zijn eigen grondbeginselen (Gal. 2: 9). Zeer verschillend was de innerlijke ontwikkeling van de beide apostelen, daarom was ook hun verhouding tot de mozaïsche wet een andere; en nu bediende de Heere Zich van de één voor dit en van de ander voor dat werk, dat Hij tot bevordering van Zijn rijk wilde volvoeren. Daar Paulus Farizeeër

was, had hij de wet aangezien voor het middel om de gerechtigheid te verkrijgen, maar met die beschouwing was hij geheel beschaamd uitgekomen en had pas vrede gevonden toen hij door het geloof in Christus van de wet vrij geworden was. Daarom voelde bij zich ook in Christus als van de wet van Mozes afgestorven en alleen door de wet van Christus levend (Rom. 7: 6; 1 Kor. 9: 21 en kon hij voor hen die zonder de wet waren, voor de heidenen worden "als zijnde zonder wet". Jakobus was daarentegen opgevoed in huisgezinnen, zoals dat van Zacharias en Elisabeth, waar men in het geloof in het genadeverbond dat door God met Zijn volk gesloten was, de wet als een getuigenis van dit verbood beschouwde en zijn vreugde en troost daarin vond (Luk. 1: 6 Van het begin af dat hij een discipel van Jezus geworden was, had hij de Heere horen zeggen: "Meent niet dat Ik gekomen ben om de wet en de profeten te ontbinden; Ik ben niet gekomen om die te ontbinden, maar om te vervullen" en had hij uit de bergrede en uit de wandel van de Meester zelf een gerechtigheid leren kennen, beter dan die van de Schriftgeleerden en Farizeeërs. Om naar deze gerechtigheid te streven, moest hij door Hem die ons door God gegeven is tot wijsheid en gerechtigheid, maar ook tot heiliging en verlossing, met krachten van de toekomende wereld toegerust worden. Daarom trachtte hij ook altijd om de wet in elk opzicht gehoorzaam te zijn. Zo kon hij hetgeen voor Paulus een roeping was, die hij uit zelfverloochenende liefde tot zijn volk vervulde wanneer het nodig was, dit namelijk, om voor hen die onder de wet waren te worden "als zijnde onder de wet, " opdat hij ze ook zou mogen winnen (1 Kor. 9: 20), tot zijn eigenlijke roeping maken. Hij voldeed daarbij veel meer aan de behoefte van zijn eigen hart, dan dat hij daardoor van zijn standpunt afging en zichzelf moest verloochenen. Door hem probeerde, zoals wij op een andere plaats reeds herinnerd hebben Ac 12: 17 Christus voor het laatst in Zijn verheven liefde om de Joden als volk voor Zijn rijk te winnen (MATTHEUS. 23: 37). Heeft een andere bijbelverklaarder hem de laatste, liefelijkste verkondiger van het evangelie aan het Joodse volk genoemd, dan mogen wij hem wel vergelijken met de donkerrode gloed, waarin de zon zich hult wanneer zij ‘s avonds wil ondergaan. Na de terdoodbrenging van deze getuige van het geloof zou toch de maat van de zondeschuld van het Joodse volk vol zijn en de nacht voor zeer lange tijd aanbreken (MATTHEUS. 23: 35). Daarom vertoonde de zon van de genade zich nog eens, voordat zij onderging, zo vuurrood in haar laatste genadebode en deed het hoogste wat de liefde kon doen om de verharde harten zo mogelijk nog te winnen. Ook Josephus heeft daarvan iets gevoeld, wanneer hij volgens het bericht van Eusebius daarvan zegt: "al het leed van de verwoesting van Jeruzalem is de Joden overkomen uit wraak over Jakobus de rechtvaardige, die, hoewel hij volgens het overeenstemmend oordeel van allen de rechtvaardigste geweest is, toch door hen gedood is. " Volgens zijn verhouding tot Israël en zijn roeping voor dit volk, daar het nog niet voor altijd gescheiden was van de christelijke zaligheid en zijn verharding pas bezegeld werd met de moord op de laatste geloofsheld, ziet Jakobus de nog levende Joden even goed aan voor geboren leerlingen van het christendom, als hij in de christenen uit de Joden, net als de apostel Paulus (Gal. 6: 16), de ware leden van het volk Israël ziet. Wanneer hij zich dus tot de twaalf stammen wendt, maakt hij geen onderscheid tussen hen die tot de oude en die tot de nieuwe godsdienstgemeenschap behoren; hij noemt dan ook hun vergadering in hoofdstuk 2: 2 nog geen ecclesia (kerk) maar nog synagoge (school) Re 2: 9, maar hij heeft (geheel anders dan Petrus met zijn "aan de vreemdelingen die in de verstrooiing zijn" in 1 Petrus 1: 1) de Joden als zijn theocratisch-nationale broeders op het oog. Zij die hun edelste kern uitmaakten, waren reeds zijn broeders in het geloof in Christus Jezus geworden en volgens hun roeping waren ook alle anderen bestemd om het te worden; en zelfs bij deze laatsten had hij, omdat ze erkenden dat hij "rechtvaardig" was, betekenis genoeg om hun wat te kunnen zeggen. Het spreekt daarbij echter vanzelf, hetgeen ook uit hoofdstuk 2: 1, 7 en 5: 7 duidelijk mogelijk blijkt, dat de eigenlijke ontvangers van de brief degenen zijn die reeds christen geworden zijn, om welke reden de apostel zichzelf niet alleen een dienstknecht van God noemt, maar ook van de Heere

Jezus Christus, van de nabijheid van de Heere spreekt en er nog vele andere zinnen invlecht die ons doen veronderstellen dat de lezers op een christelijk standpunt staan. Het zijn juist lezers die hetgeen aan hen geschreven werd, ook aan hun broeders naar het vlees moeten doorgeven, met wie zij nauw verbonden samenleven en onder wie zij moeten proberen om hun geloofsovertuiging altijd verder te verbreiden (vgl. hoofdstuk 5: 19). Daar Jakobus bij "de twaalf geslachten" uitdrukkelijk voegt "die in de verstrooiing zijn", moeten wij, zoals ook hierboven verklaard is, aan de christenen in de joodse diaspora of aan de joods-christelijke gemeenschappen in de landen buiten Palestina denken. Wij denken daarbij naar de toenmalige tijdsomstandigheden uitsluitend aan de landen Fenicië, Syrië en Cilicië en ook aan het eiland Cyprus (Hand. 9: 2; 11: 19, 25; 12: 17, waar men in elk geval Mesopotamië nog bijvoegen kon, wanneer men Handelingen 11: 30 in aanmerking neemt. Aan de ene zijde namelijk staat het vast dat Jakobus pas in het jaar 41 n. Chr. zijn brief geschreven heeft, want hij zou zich hierboven niet zonder meer Jakobus kunnen noemen, indien de apostel van dezelfde naam, Jakobus de oudere, niet reeds sedert geruime tijd ter dood gebracht was (Hand. 12: 1), zodat niemand meer aan hem kon denken. Aan de andere zijde echter kon de brief ook niet na het jaar 50, het jaar van de vergadering van de apostelen (Hand. 15: 1vv.) geschreven zijn; zijn samenstelling is eerder geweest in de jaren 47-49, toen Paulus samen met Barnabas misschien nog op zijn eerste zendingsreis (Hand. 13 en 14 was of pas kortgeleden in Antiochië teruggekeerd en bij de stichting van christelijke gemeenten uit de heidenen nog niet in twist met de Judaïsten van de moedergemeente te Jeruzalem gewikkeld was. Er is hier nog maar weinig gesproken over een relatie tot de gemeenten uit de heidenen in hoofdstuk 2: 18; 3: 1, maar van de strijd over de besnijdenis en de andere ceremoniën van de wet, die omstreeks het jaar 50 n. Chr. begon (Hand. 15: 1vv.), is nog in het geheel geen sprake. Andere zaken vormen het onderwerp van de behandeling; het is, zoals onder b2 in de tweede aanhaling bij het zesde deel aangemerkt werd, het sadduceïsme dat in het Helleense Israël van de verstrooiing veld won, dat Joodse christendom dat tegen de wet was, waartegen de apostel strijdt, terwijl Paulus later met het farizese, wettische christendom te doen heeft. Bij Jakobus, wiens leerwijze veel overeenkomst heeft met die van het evangelie van Mattheus, daar hij in het bijzonder meerdere malen woorden van Christus uit de bergrede aanhaalt, is alles op het doen, op het werkdadige christendom gericht. Het christelijk geloof geeft kracht om de hele wet, zoals Christus die uitlegt, te houden; daarentegen zijn de verzoening door Christus’ dood en het hemelse priesterschap van de opgestane Heer, dingen waarover hij nog geheel het stilzwijgen bewaart. De tijd voor het ophouden van het aardse offer en van het priesterschap en om de joods-christelijke gemeenten van dat alles te ontslaan, hetgeen de grondslag is van de brief aan de Hebreeën, was nog niet gekomen; de Joden moesten eerst nog ware Israëlieten worden, werkelijke volbrengers van de wet, voordat het christendom in zijn waarde door hen begrepen kon worden. Zij moesten vrij worden van het zelfbedrog van hen die de wet horen en niet doen, vrij van de zucht om leraars voor anderen te zijn, van het misbruik van de tong en van het ijdel zweren, van het voortrekken van de rijken in de vergadering en van de plannen tot eigen verrijking, in het algemeen van de schaduwzijde van het gewone joodse karakter, dat dan eens zijn steun vond in farizese eigengerechtige hoogmoed, dan eens in de verwaande vrijheidszin van de sadduceeën. Onze brief is, zoals Ernst die kenschetst, het krachtige getuigenis van een hart dat de zaligmakende kracht van Gods wil bij zichzelf ervaren heeft, tegenover de heerlijkheid van de wereld die uiterlijk gelukkig maakt, maar innerlijk de mens verderft met haar schijnbare rijkdom, haar bedrieglijke wijsheid, haar grondeloze en verwerpelijke zelfverheffing. De groet "zaligheid", eigenlijk "vreugde, " klinkt bijna werelds, vooral vergeleken met de groeten van de andere brieven in het Nieuwe Testament, die gewoonlijk beginnen met "genade en vrede, " maar de groet is niet werelds. Weliswaar eist de wereld alle vreugde voor zich op, alsof zij alleen vreugde kon geven en

vreugde genieten, maar in waarheid kan toch de reine, duurzame vreugde slechts door kinderen van God genoten en daarom slechts aan hen als begroeting aangeboden worden.

B. Het hoofddeel van de brief, dat hier begint, bevat geen dogmatische verklaringen en is evenmin als de eerste brief van Petrus, die met onze brief verbonden is, een leerrede. Veelmeer is het nu eens een vertroosting en versterking, die de apostel de christenen aan wie hij schrijft, in geestelijke gaven doet toekomen, dan eens een terechtwijzing en waarschuwing, die soms in een bedreiging overgaat. Daarbij volgt hij geen bepaalde orde, maar hij schrijft zoals "het hem voorkomt, " om een reeds vaker gebruikte uitdrukking van Luther ook hier te gebruiken.

I. Vs. 2-27. Toespraak aan de lezers betreffende de aanvechtingen door lijden, dat van buiten en door verzoekingen, die van binnen over hen komen. "Zaligheid, " dit woord heeft de apostel de lezers als groet toegeroepen; hij weet toch wel dat zij zich in een toestand bevinden, waarin zij menige aanvechting door lijden te verduren hebben, maar hij neemt zijn woord niet terug. Juist zulke aanvechtingen zullen zij, omwille van de winst voor de innerlijke mens die daaruit bij een rechtschapen geloof geboren zal worden, als een oorzaak van vreugde erkennen, een standvastig geduld tot aan het einde bewaren, met standvastig vertrouwen hiertoe wijsheid van boven afbidden, in geringheid roemen over hun hoogheid, terwijl de rijken door wie zij verdrukt worden, zich toch slechts kunnen beroemen op de geringheid die hen wacht, wanneer zij blijven wie zij zijn. Ze zullen vol vrolijke moed uitzien naar de kroon die weggelegd is voor hen die de aanvechting doorstaan hebben en zo bewezen hebben goede strijders te zijn (vs. 2-12). Behalve deze heilzame aanvechtingen door lijden dat van buiten komt, zijn er ook nog zeer gevaarlijke aanvechtingen door de verzoeking, die zich van binnen verheft en tot het kwaad aanspoort. Deze komt niet van God, zoals menigeen ten onrechte meent, maar het is onze eigen boze lust die tot het kwade aanspoort en verlokt en het einde van de voortgang van lust tot zonde en vandaar verder tot de volbrenging van de zonde is niet het leven maar veeleer de dood (vs. 13-15). De christenen mogen zich dus niet aan stemmingen en gevoelens overgeven, die lasterlijk en vijandig tegen God zijn, maar zij moeten Hem als de onveranderlijk goede God en standvastig trouwe Vader in het oog houden, van wie niets dan louter goede en volmaakte gaven uit Zijn hemel neerdalen. Zij moeten zich als Zijn kinderen voelen, die Hij voortgebracht heeft naar Zijn wil door het Woord van de waarheid opdat zij eerstelingen zouden zijn van Zijn schepselen (vs. 16-18). Daar de apostel zijn toesprak aan de lezers zo op het Woord van God heeft gebouwd, dat in de christelijke gemeente bekend is, neemt hij de gelegenheid waar in leer en vermaning verder over de juiste verhouding tot dit woord te spreken. Wat hij daar zegt hangt gedeeltelijk samen met de gedachten die hij eerder behandeld heeft en gedeeltelijk met specifieke zonden en gebreken die in de bewuste gemeenten uit het farizese jodendom in het christendom mede overgegaan zijn en die deze met verderf dreigen (vs. 19-27).

2. a) Houdt het niet voor een oorzaak van verdriet, maar veeleer voor grote vreugde die alle droefenis buitensluit, mijn broeders, die door het geloof in Jezus Christus met mij het kindschap van God ontvangen hebt (vs. 18; 2; 1), wanneer gij, zoals inderdaad met u het geval is, in velerlei verzoekingen valt, zodat gij van meer dan één zijde tegelijk met nood en tegenspoed te strijden hebt, (1 Petrus 1: 6).

a) MATTHEUS. 5: 11 Rom. 5: 3

De lezers van de brief hadden hem zijn groet "zaligheid" moeten beantwoorden zoals Tobias die van de engel beantwoordde (Tob. 5: 12 : "Hoe zou ik vreugde hebben, daar ik in

duisternis zitten moet? " Daarom is hij hen dadelijk voor. De ergernis van het kruis gaf, vooral aan de Joodse harten, veel te doen (1 Kor. 1: 23); en al is ook door het geloof in het evangelie de ergernis van het kruis van Christus verbroken, dan verheft zich toch de ergernis tegen het kruis van de christen, tegen de gemeenschap met het kruis van Christus nog dikwijls. Daartegen getuigt de apostel nu zo sterk, maar toch niet te sterk. Wanneer nu Jakobus van Christus' kruis en van de vrucht daarvan niet zo nadrukkelijk getuigt als dat in andere brieven van de apostelen voorkomt, dan is dat toch reeds een woord dat niet anders dan in het geloof in het kruis van Christus kan worden uitgesproken. De Geest uitgezonden na de volmaking van Christus door het lijden tot in de dood heeft pas licht en kracht verleend om zo te denken en te spreken (Hand. 5: 41 Hebr. 10: 34). Dat men het lijden voor vreugde acht, is zeker niet het eerste wat men voelt; het natuurlijk gevoel, zoals dat in Hebr. 12: 11 wordt beschreven, komt dikwijls het eerste op; maar in de nieuwe mens dringt de Geest dikwijls door. Het woord van de apostel is dus eigenlijk geen vermaning, maar een toespraak: gij zoudt mogen, gij zoudt kunnen enz., er is kracht voor. Er zal nog een tijd komen, dat gij die een tijd lang bedroefd zijt geweest, u zult verblijden (1 Petrus 1: 6v. ; 4: 12); laat maar de verlichte Geest hoe eerder hoe liever in die opvatting van het lijden doordringen.

Lijden als vreugde te zien is een privilege van de kinderen van God; voor hen is het lijden van deze tijd enkel vreugde, omdat dit het zaad is tot volkomen vreugde van de eeuwige zaligheid (2 Kor. 4: 17).

Een hart aan Christus overgegeven kent geen hogere vreugde dan over hetgeen ons beproefder, vaster, volhardender maakt in Zijn dienst; het wil geen andere weg naar de hemel gaan dan die de Heere ons is voorgegaan.

Van welke aard de "verzoekingen" waren, waarmee "de twaalf stammen die in de verstrooiing zijn" werden bezocht in de landen waar zij woonden, blijkt uit de geschiedenis van de nieuwtestamentische tijd; De tijd van de regering van keizer Claudius (van 41-54 n. Chr.) is namelijk een tijd geweest van steeds terugkerende hongersnood in het Romeinse rijk ("Ac 11: 30. Vooral omstreeks het jaar 48 zijn Syrië, Cilicië en Fenicië er zwaar door getroffen; in zo'n tijd komt gewoonlijk de hongertyphus voor, zodat de woorden van de apostel in vs. 27; 2: 13vv. ; 5: 13vv. omstandigheden van die tijd als grondslag hebben. Met liefdegaven uit zijn gemeente te Jeruzalem kon hij zeker de christenen in Antiochië, die wij ons voorstellen als degenen die het eerst de brief hebben ontvangen ("Jas 2: 4, niet te hulp komen, zoals zij eens de Jeruzalemse christenen hadden geholpen (Hand. 11: 27vv.), want hij had zelf met zijn gemeente zwaar moeten lijden in die moeilijke omstandigheden. Maar wel staat hij hen met troost en toespraak terzijde als een man die uit eigen ervaring de verzoeking kent, waarin hij de gemoederen tracht moed in te spreken en oefent hij drukt uit op het geweten van de joodse volksgenoten, door wie de arme christenen in een zo moeilijke tijd nog meer onderdrukt en benadeeld werden, als "de rechtvaardige", waarvoor ook de nog ongelovige Joden hem erkenden (hoofdstuk 2: 5vv. ; 5: 1vv.).

3. Gij kunt ze als vreugde zien, omdat gij weet dat de beproeving van uw geloof, wanneer gij die zegevierend doorstaat (1 Petrus 1: 7), lijdzaamheid werkt, geschiktheid om geduldig het lijden te dragen, totdat het weer wordt weggenomen (Rom. 5: 3).

Tot volmaaktheid, tot waarheid, d. i. tot een volkomen oprecht gemoedsbestaan tegenover God, de naaste en zichzelf, tot volledigheid en ijver in alle goede werken is de christen geroepen en ook met de vele verzoekingen die God over hen komen laat, heeft Hij geen ander doel dan hen tot deze voortreffelijkheid op te leiden. Dit weten wij. En hier vernemen wij dat

de lijdzaamheid, indien zij namelijk een volmaakt werk heeft, d. i. indien zij is en doet wat zij is en wezen kan, bij uitnemendheid voor de volmaking, de loutering, de aanvulling van het christelijk karakter bevorderlijk is. Ja dat zij deze teweeg brengt op die manier dat de bedoelingen van God met het geven van het leed bereikt worden. Het volmaakte werk van de lijdzaamheid bestaat dus in de meer volledige ontwikkeling van de christen als christen. En wat is een christen? Wat anders dan een zondig mens die in God en de Heere Jezus Christus gelooft, die door dit geloof wedergeboren is tot een levende hoop en die de wet van de liefde in zijn hart draagt. Het volmaakte werk van de lijdzaamheid zal dan bij de lijdende in de volmaking, de loutering, de aanvulling van zijn geloof, zijn hoop, zijn liefde moeten bestaan. En in de eerste plaats zal moeten blijken dat de lijdende christen de grote of kleine beproeving waarin zijn God hem komen doet, metterdaad beschouwt, waardeert en gebruikt als een beproeving van zijn geloof. Ook zal aan de dag moeten komen dat zijn geloof echt geloof is, geheel oprecht en ook in het lijden niet gebrekkig, maar tot alles bereid en bekwaam waartoe het door het lijden en onder het lijden geroepen wordt. De aard van het christelijk geloof zal zich meer en meer in hem moeten openbaren als "niet alleen een zeker weten of kennen, " maar veel meer een vast vertrouwen, een zich vasthouden als ziende de Onzienlijke. Van een palmboom is ten onrechte beweerd dat bij beter groeit naarmate hij meer gedrukt wordt; doch er moet gezegd worden dat dit een waarheid is van het christelijk geloof. Een steeds stillere berusting, een aangroeiende kracht tot dragen moet zich uit dat geloof ontwikkelen. Het moet gelijk blijven, ook als de langdurigheid van de beproeving nog een proef bij haar zwaarte voegen wil; steeds blijmoediger moet zich het gelovige hart verenigen met de door het Woord van God immers overal gepredikte waarheid dat het slechts door vele verdrukkingen is dat men ingaat in Zijn koninkrijk. Steeds inniger moet de overtuiging zijn dat de hemelse Vader hem die Hij lief heeft, kastijdt; dat Hij voor degenen die Hem liefhebben, alle dingen zal doen meewerken ten goede. En die overtuiging moet niet wankelen, wanneer steeds zwaardere dingen worden opgelegd. En waar hoop op hoop teleurstelt, steun op steun ontvalt en steeds nieuwe scheidingen het hart verscheuren, daar moet blijken dat het aangevochten hart nochtans rust en roemt in dit heerlijk woord: niets zal mij scheiden van de liefde van God, die is in Jezus Christus, mijn Heer! Waar het hart zich soms nog zo vreemd kan houden, omdat zware, vele herhaalde slagen een zondig hoofd treffen, waar men zich nog zo vaak gedrongen voelt een "waarom" op te werpen, terwijl in de heilzame beproeving van het geloof een voldoende "daarom" gegeven is, waar nog soms hartstochtelijke droefheid, een niet geheel eerbiedig beklag of een strak en somber gelaat de wereldling de vraag op de lippen legt: waar is nu zijn God? Daar heeft de lijdzaamheid haar volmaakt werk zeker nog niet. Dit wordt slechts daar gezien waar de lijdende christen, ook onder zwaar en langdurig leed, tot een levend getuigenis wordt dat Gods Woord waarheid en het geloof een godskracht is. De christen is een mens, wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Hij verwacht een onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen voor Hem wordt bewaard. Hij verwacht het heil dat bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd. Hij reist een hemel tegemoet waar God alle tranen van zijn ogen zal afwissen, waar de dood niet meer zijn zal, noch rouw, noch geschreeuw, noch moeite, maar al deze eerste dingen zullen zijn weggegaan. Deze hoop moet hem eerder doen leven in een eeuwige toekomst dan in het bijna voorbije tegenwoordige. Deze hoop moet zijn hart op zijn schat richten en hem doen zoeken en bedenken de dingen die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan de rechterhand van God en niet die op de aarde zijn. Deze hoop moet zijn gemoed reinigen en het wegtrekken van de begeerlijkheid van het vlees, de begeerlijkheid van de ogen, de grootsheid van het leven en van alles wat niet uit God, maar uit de wereld is. Deze hoop is in staat hem onder het lijden van deze tegenwoordige tijd meer dan te vertroosten. En hoe dierbaar moeten de vele beproevingen van het leven deze hoop voor de christen maken! Hoe moeten zij hem doen staren op die

heerlijkheid, waartegen het lijden van het nu niet opweegt, doen verlangen naar dat hemelse geluk, dat door geen enkele smet, door geen enkele smart zal worden beneveld. Hoe moeten zij de kracht van deze hoop om de ziel los te maken van het stof en het zondige hart van zijn laatste verkeerdheden te reinigen, verdubbelen en verhogen! En waar dit bij de door lijden beproefde christen het geval niet of niet voldoende is, waar men hem echt soms ziet huilen als hen die geen hoop hebben; waar de hoop die hij heeft voor hem niet genoeg schijnt te zijn en hij, hoewel tevergeefs, zijn troost ook elders zoekt, waar hij, ook al is hij geduldig in de verdrukking, zich te midden van zijn verdrukking nooit echt in zijn hoop verblijden kan; waar zijn heerlijke hoop, met de kastijdingen van God in heilig verband, geen dubbele kracht heeft om hem in de strijd tegen zonde en wereld te sterken daar is hij nog niet werkelijk een christelijk lijder; daar kan van zijn lijdzaamheid niet gezegd worden een volmaakt werk te hebben. Want dit heeft zij slechts daar, waar zij hem ook in het vasthouden aan zijn hoop oefent en volmaakt, in het belijden van zijn hoop geheel oprecht en in geen vrucht van de hoop gebrekkig wezen doet. Dit heeft zij slechts daar, waar zij hem, te midden van vele en zware beproevingen door zielsverheffing groot, door blijmoedigheid beminnelijk, door hemelsgezindheid gelukkig maakt.

4. Maar de volharding, waarin gij reeds een begin hebt gemaakt, moet volkomen doorwerken. Zij moet steeds meer bevestigd worden en door de beproevingen, hoe hoog die ook mogen stijgen en hoezeer die ook mogen vermeerderen, moogt gij u nooit tot iets laten brengen waardoor gij uw geloof in Gods woord en uw belijdenis van Christus zoudt verloochenen. Gij moet zo’n volhardend geduld oefenen, opdat gij volmaakt zult zijn en geheel oprecht in wat gij als discipel van Christus moet zijn (hoofdst. 2: 7), in geen ding gebrekkig, niet te kort komend in de christelijke volmaaktheid die gij moet bereiken (MATTHEUS. 5: 48).

De lijdzaamheid waarover de apostel spreekt, is het tegendeel van het schuwen van het lijden, dat de smart tracht te ontwijken, van de koude onderwerping, die er zich over heen tracht te zetten, van het zwakke buigen en zich krommen onder de smart, van moedeloosheid en ongeduld, van kleingeloof en troosteloosheid en hopeloosheid. Zij voelt de smart, maar zij kent ook de gedachten van de goddelijke liefde in de smart en daarom is zij bereid en gewillig om de beproeving van het lijden te dragen zonder met God te strijden, die moedig te dragen, zonder de bedoeling van de liefde van God te miskennen en vol hoop op het doel te wachten en alles af te wijzen wat deze bedoeling mocht weerstreven. Haar kracht is het geloof dat door de druk van het lijden tot ontwikkeling van de daarin liggende krachten gedwongen wordt, terwijl de hele mens tot energiek verheffen van zichzelf en tot werkelijk terugkeren van zijn hele zijn tot God wordt gedwongen. Zij treedt te voorschijn als de aarde, die in de storm opnieuw vruchtbaar is gemaakt, als de moederlijke bodem, waaruit de vruchten voor de eeuwige oogst opspruiten. Evenals echter de strijd niet omwille van haarzelf wordt gestreden, maar in de hoop op overwinning, zo is ook de lijdzaamheid niet het uiteindelijke doel van God bij de beproeving die hij zendt en niet de laatste oorzaak van vreugde dat men deze vinden zal, maar slechts trap en ladder om datgene te bereiken wat de goddelijke liefde met de beproeving op het oog heeft; dit laatste en hoogste is de zedelijke volmaking, waarvoor de kroon van het eeuwige leven zeker is (vs. 12).

5. En indien het iemand van u aan wijsheid ontbreekt om zo te leven dat hij voor verzoekingen van eigen schuld bewaard blijft en door die die de Heere hem toezendt, bevestigd wordt, laat hij die van God vragen, die een ieder, zonder onderscheid, als hij biddend tot Hem komt, eenvoudigweg (Rom. 12: 8; 2 Kor. 9: 13 geeft zonder verwijt (Sir. 20: 15; 41: 28) en a) zij zal hem gegeven worden, zoals het voorbeeld van Salomo toont (1 Kon. 3: 9vv. Spr. 2: 3vv. MATTHEUS. 7: 7, 11).

a) Jer. 29: 12 MATTHEUS. 21: 22 Mark. 11: 24 Joh. 16: 24; 1 Joh. 3: 22; 5: 14

De wijsheid die een gelovige tekort kan komen, is wat men gewoonlijk "levenswijsheid" noemt. Deze heeft hij nodig om zich in moeilijke uiterlijke omstandigheden zo te gedragen dat hij in geen andere verzoeking komt dan die hem buiten eigen schuld treft en om in die die hem treft, niets te doen wat die onnodig verzwaart (volgens Bruckner: om de verzoeking in het juiste licht te zien en die op de juiste wijze te weerstaan, zodat zij niet tot innerlijke verzoeking (vs. 13) wordt, in plaats van de weg tot volmaaktheid (vs. 4) te zijn). Zo'n wijsheid is een gave, waarvan het bezit niet is af te meten naar de mate van het geloof, maar die bij een gelijke staat van geloof de één minder kan hebben dan de ander. De apostel behandelt daarom het missen van deze niet als iets dat tot een verwijt wordt, maar vermaant alleen om in plaats dat men er bezorgd over wordt, die aan God te vragen in gebed, die allen zonder onderscheid geeft wat zij nodig hebben en bidden. God geeft aan allen zonder onderscheid, bevoorrecht dus niet de één boven de ander, zodat men zou kunnen twijfelen of men het gevraagde zal verkrijgen. Hij geeft verder "middellijk, " dat wil volgens de grondtekst zeggen dat Hij anders geeft dan mensen, die met een bijbedoeling geven, hetgeen hun eigenlijke doel is, dat Hij alleen geeft om te geven. Tenslotte geeft Hij zonder verwijt, d. i. zonder er een verwijt van te maken dat Hij moet geven. Als men er bezorgd over moet zijn dat hij die geeft met een zelfzuchtige bedoeling geeft, hetzij om daardoor zichzelf te verheffen, of om hem die het ontvangt tot iets te verplichten waarop hij geen recht geeft, zonder hem die het ontvangt uit zijn behoefte, die tot geven noodzaakt, een verwijt te maken, dan is het vragen niet gemakkelijk. Tot God kan men echter zonder vrees met zijn gebeden naderen; daarom moet hij, wie het aan wijsheid ontbreekt, bidden tot Hem en zij zal hem worden gegeven.

Bij hetgeen de apostel van God als Gever zei, dacht hij zeker ook wel aan andere gevers, aan die liefdeloze rijken (vs. 10; 2: 15vv. ; 5: 1vv., die als zij geven hun tegenzin verraden door verwijten en hardheid en daardoor zelf hun weldaad weer vernietigen; met een geheel andere Gever, zegt hij tot zijn lezers, hadden zij hier te doen.

God zal hem die om wijsheid bidt, deze ook geven; niet zo, dat Hij de wijsheid geheel gereed in het hart zou uitstorten; zo geeft God in de regel nooit. Maar terwijl de biddende zich in het gebed tot God verheft, met Hem verkeert, voor Hem zijn gedachten openlegt, zal zijn hart hoe langer hoe meer doordrongen worden van de gedachten van God en alle verkeerde opvattingen en dwaze gedachten vanwege de nabijheid van God ontwijken. De indrukken van de goddelijke liefde helpen die verdringen en zo krijgt het goddelijke steeds meer ruimte en kracht in het hart van de ware bidder.

Gebed is nodig. Gebed om de nodige wijsheid die de beproeving haar vrucht, de lijdzaamheid een volmaakt werk geeft, die de christen het van God toegezonden leed doet lijden als een christen, volhardend in het geloof, blijmoedig in de hoop en door de liefde zachtmoedig, gehoorzaam en dankbaar. Gebed, waardoor deze wijsheid van God begeerd wordt, in het ootmoedig gevoel dat zij de mens, hoe wijs ook anders, de christen, hoe gevorderd ook op de christelijke weg, altijd ontbreekt, tenzij God haar geeft en telkens vernieuwt. Gelovig gebed dat van de vaste overtuiging uitgaat dat de hemelse Vader Zijn biddend kind die goede gave niet weigeren, maar eenvoudig geven en hem zijn gebrek niet verwijten zal. Ja, zo'n gebed is niet alleen nodig, wordt niet slechts aangewezen, maar daaraan is de verhoring toegezegd. De afgebeden wijsheid zal gegeven worden. Gegeven, naar de mate van het geloof. Leg dit woord in uw hart, christen, nog jong en tot hiertoe weinig beproefd, ja veeleer langs zachte paden geleid en die toch ook weet dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het

koninkrijk van God; om die reden beeft uw ootmoedige ziel voor haar eigen zwakheid! Leg dit woord in uw hart tegen de dag, zal ik zeggen, van het kwaad? Nee, tegen de dag van dat bittere goede, als de Heere ook u vragen zal of ook gij iets kunt drinken van die beker die Hij gedronken heeft en enigszins kunt worden gedoopt met de doop waarmee Hij gedoopt is; als ook van u moeilijke offers zullen worden gevergd of een zware ramp of een serie rampen ook uw krachten zal schijnen te overtreffen. Leg dat woord in uw hart. Die van God begeerde wijsheid zal gegeven worden. En gij, voor wie de tijd van de beproevingen reeds gekomen is: vergeet het niet. Volhard in gebed. Bid vooral niet minder vurig om de goddelijke gave van deze wijsheid dan om de afwending of verzachting van uw leed. Wees niet tevreden indien gij in staat zijt uw leed te dragen; begeer ook vrucht te dragen voor uw God. En indien gij, ondanks uw gebeden, uw geloof nog telkens op zwakheid, uw hoop op wankelmoedigheid, uw liefde op verkoeling betrapt, schrijf het niet toe aan een afwijzing van God, maar daaraan dat uw bidden niet achtervolgd wordt door die nauwgezette trouw, die reeds van een begin van gebedsverhoring dankbaar gebruik weet te maken.

6. Maar hij moet dat bidden in geloof, erop vertrouwend dat zijn bede zeker zal worden verhoord (hoofdstuk 5: 15), niet twijfelend aan de verhoring (MATTHEUS. 21: 21v. Rom. 4: 19 Sir. 7: 10 ; want wie twijfelt, is als een golf op zee, die door de wind gedreven en op en neer (Wijsh. 5: 15 Aanm.) geworpen wordt en dat is een toestand van het hart waarbij het beeld van God zich nooit helder in hem afspiegelen kan of goddelijke wijsheid in hem kan neerdalen.

7. Want zo’n mens moet niet menen dat hij met een gebed van dien aard iets ontvangen zal van de Heere, wat hij ook van Hem moge bidden.

8. Een dubbelhartig man, iemand wiens binnenste verdeeld is, alsof er twee verschillende zielen in hem waren, is onstandvastig in al zijn wegen; nu wordt hij door het ene, dan door het andere gevoel, nu door dit, dan door dat inval in zijn denken en handelen bestuurd (Sir. 2: 14 en "Mr 6: 20.

De apostel schreef aan een gemeente, die de uiterlijke vorm van de godsdienstzaken te veel alleen op het oog had. Nu moest ervoor gewaakt worden dat dit niet zou gebeuren met hetgeen juist het meest innige is, dat uit de diepste diepten van de geest opwelt, het gebed. Men moest niet menen door het gebed in woorden, zonder dat een gevoel van behoefte tot God trok, zonder het bewustzijn dat God dit alleen bevredigen kan en het bevredigen wil, genoeg te hebben gedaan. Om daarvoor te behoeden, dienen de woorden "in geloof, niet twijfelend. "

In de korte brief van Jakobus wordt betrekkelijk veel over bidden gesproken (vgl. hoofdstuk 4: 2, 8; 5: 13vv. toont de apostel een waar dienstknecht te zijn van Hem die Zijn discipelen niet slechts geleerd heeft in de oefenschool van het gebed, maar ook daarin hun als een zuiver, volkomen voorbeeld is voorgegaan (Luk. 11: 1vv.). Uit de aard en de wijze waarop Jakobus van het gebed spreekt, blijkt duidelijk dat hij een direct verband erkent tussen het gebed en zijn verhoring, niet slechts in de zin van het modern ongeloof, alsof het gebed slechts op psychologisch vlak een weldadige invloed op het hart van de bidder zou kunnen voortbrengen, maar zo dat het gebed het door God gegeven middel is tot verkrijging van hetgeen wij nodig hebben en dat wij dan ook zonder dit gebed zeker niet zouden verkrijgen.

Het "niet twijfelend" voegt bij het positieve "bidden in geloof" het negatieve. Terwijl het geloof "ja" en het ongeloof "nee" is, is het twijfelen de combinatie van "ja" en "nee" en wel

zo, dat het "nee" het overwicht heeft. Het is het innerlijke wankelen dat niet tot geloof, maar tot ongeloof leidt.

Het is een traagheid van het hart als iemand er niet toe komt om beslist te geloven (Luk. 24: 25). Zo iemand, zegt Jakobus, "is gelijk aan een golf op zee, die door de wind gedreven en op en neer geworpen wordt. " De twijfelaar moet echter van de twijfelaar die zich van zijn twijfel als van een verzoeking in het geloof bewust is en wiens verlangen het is om vast te worden in geloof goed onderscheiden worden.

Een dubbelhartig mens is iemand die alles van God schijnt te verwachten, omdat hij bidt en die toch niets van Hem verwacht, omdat hij twijfelt, een mens die wankelt tussen het vertrouwen op God, het vertrouwen op schepselen, het vertrouwen op zichzelf en die eigenlijk op God vertrouwt omdat hij anders geen raad weet, hoewel hij het wel zou willen.

De gave van de wijsheid kan niet met de hand in ontvangst worden genomen en niet in zakken gedaan, die kan alleen in het uiterlijke leven, in het hart worden opgenomen, daartoe behoort een kalm hart en kalm is alleen het hart dat in kinderlijk geloof voor God geopend is. De twijfels werken op het hart als de stormen op de golven van de zee; zij slingeren het heen en weer; de twijfelaar vestigt zijn hoop half op God, half op de wereld. Hij heeft als het ware twee harten, of liever een verdeeld hart (1 Kon. 18: 21); een verdeeld hart is onstandvastig in al zijn wegen, dus ook op de wegen van het gebed; het kan nooit tot een voortdurend en krachtig instromen van het goddelijk licht daarin komen, omdat het nu eens naar God, dan naar de wereld gekeerd is. Daarom kan zo’n mens niets van God ontvangen: niet alsof God hem niets wilde geven; Hij heeft ook met zulke armen hartelijk medelijden, maar Hij kan hun niets geven, omdat het hart zich nu eens opent, dan weer sluit en zo onbekwaam is om de gave aan te nemen. Tegenover de eenvoudige gever (vs. 5) staat de eenvoudige bidder en het zal en moet zo worden dat men God in stilte op zijn persoon werken laat, zoals de bloem zich voor de zonnestralen ontplooit.

9. Maar de broeder die nederig is, die zich in behoeftige, geringe en gedrukte omstandigheden bevindt, moet zich door die nederigheid zijn vreugde, zijn gelovig gebed niet laten ontroven, noch er zich toe verleiden om aan twijfels plaats te geven (vs. 6vv.); laat hij integendeel roemen in zijn hoogheid, waarop God hem verheven heeft door hem deel te geven aan de zaligheid in Christus (vs. 18; 2: 5

In vs. 2 wekte Jakobus ons op de vele beproevingen die wij ondervinden, voor enkel vreugde te houden. Nu vermaant hij ons de geringheid voor hoogheid te achten en daarin te roemen. Wij leerden van hem dat voor de eerste erkentenis wijsheid van boven nodig is, die in geloof moet worden afgebeden (vs. 5vv.) en wie het tweede wil begrijpen, zal dat ook niet kunnen door de wijsheid van deze wereld.

In plaats van dat de geest zou moeten worden neergedrukt door het bewustzijn van zijn armoede, zijn nederigheid naar de omstandigheden van deze wereld, moet hij zich integendeel verheven voelen door het bewustzijn van een hoogheid, die alle wereldse hoogheid ver te boven gaat, van een goddelijke heerlijkheid die in het goddelijk leven, in de waarde van de kinderen van God gegrond is. Hij noemt dit een roemen, zonder dat hij het gevaar van zelfverheffing hoeft te vrezen; want er is hier geen sprake van een roem die de mens aan eigen kracht en inspanning dankt, maar van een waarde die hem zonder zijn verdienste door God verleend is en die hem alleen door God kan worden verleend. Deze roem, dit zichzelf

beroemen (vgl. Rom. 5: 3; 2 Kor. 11: 30 Gal. 6: 14), vormt dus juist de tegenstelling tot alle hoogmoed en alle zelfverheffing, is onafscheidelijk van het wezen van de ootmoed.

Het christendom stelt rijken en armen in het godsdienstige gelijk, hoewel het geen verandering maakt in de omstandigheden van betrekkingen in het burgerlijk leven. De armste christen is een erfgenaam van de Allerhoogste en zal uiteindelijk een kroon en een koninkrijk beërven (Rom. 8: 17; 1 Kor. 1: 26, 28 Fil. 3: 14 hoofdstuk 1: 12; 2: 5 1 Petrus 2: 9 Openbaring 1: 6). De Joden waren zeer ingenomen door gierigheid en achtten de tijdelijke voorspoed als een bewijs van de goddelijke gunst; ook verwachtten zij een groot vorst als hun Messias, die de grootheid van hun volk zou herstellen en de monarchie van de wereld van Rome naar Jeruzalem zou overbrengen. En de Joodse christenen waren overal met dezelfde zucht van de natie bevangen. En daardoor was er grote reden hen te ontdoen van zulke verkeerde verwachtingen en hen te leren hun harten niet te zetten op de rijkdommen van deze wereld, maar zelfs in het midden van de armoede zich te verheugen op een geestelijke wijze, hun christelijke voorrechten te beschouwen als de deugd en godvruchtigheid die deze bevorderen en als de grootste rijkdommen en allerhoogste waardigheid, vooral omdat zij daardoor verklaard werden kinderen van God te zijn en erfgenamen van de eeuwige heerlijkheid. En als hun armoede veroorzaakt mocht zijn door vervolging die zij geleden hadden omwille van de gerechtigheid, dan zou hun eer des te meer rijzen en hun vergelding des te groter zijn.

10. En de rijke in aardse goederen, die de geestelijke zegen in hemelse goederen mist, waarmee God ons door Christus heeft gezegend (Luk. 1: 53), laat die niet roemen in zijn onrecht (hoofdstuk 2: 6v. Sir. 13: 4, maar in zijn vernedering; want hij zal als een bloem in het gras vergaan (Ps. 37: 1v. ; 92: 8).

11. Want de zon komt daarbuiten op in de ons omgevende natuur met haar hitte (Mark. 4: 6) en wat gebeurt er dan? (Jer. 40: 7). Haar hitte maakt het gras dor en zijn bloem valt af en de schoonheid van haar uiterlijk vergaat, zodat het voortaan een treurige aanblik geeft (Ps. 103: 16; 1 Petrus 1: 24
ook de rijke in zijn wegen, te midden
van zijn aan de rijkdom verbonden schitterend levensgenot verwelken (hoofdstuk 5: 1vv. Job 27: 19vv. Luk. 6: 24vv. ; 12: 20v.). a)

a) 1 Kor. 7: 31 Jak. 4: 14; 1 Joh. 2: 17

Uit deze slotzin "zo zal ook de rijke (niet: de rijkdom) in zijn wegen verwelken" blijkt zo duidelijk mogelijk dat in vs. 10 het "de rijke" niet doelt op de "broeder, " de christen, zoals de meeste uitleggers willen, maar integendeel doelt op de rijken van het nog onchristelijke Joodse volk, door wie de arme christenen verdrukt en benadeeld werden. Het "de rijke roeme in zijn vernedering" komt dan vreemd voor, maar juist daarin heeft de uitspraak van de apostel haar eigenaardige scherpte, dat de vernedering die de rijke heeft getroffen, wordt voorgesteld als het enige waarop door hem te roemen is. Aan deze ironie, als men het zo wil noemen, kan men zich des te minder ergeren, daar deze tegenover het hoogmoedig zelfvertrouwen van de rijke, die tegenover de nederige christen staat, voor het diep zedelijk gevoel van Jakobus zo natuurlijk is.

Hoe spoedig het gedaan kan zijn met al de heerlijkheid van de rijke, stelt de apostel in vs. 11 voor, door een voorval te schetsen dat voortdurend wordt gezien (vgl. vs. 24). Wat hij zo

heeft voorgesteld, past hij op de rijken toe om op die wijze de vergelijking te verduidelijken en te bevestigen.

Onder de nederigen die in hun hoogheid roemen, kon hij zeker alleen christenen verstaan, met de rijken bedoelt hij zeker de rijke Joden die zich door hun gezindheid, die geheel op het aardse gericht was, lieten terughouden om christen te worden (Luk. 16: 14). Zij moesten het nietige van de aardse goederen, die zij tot hiertoe voor hun hoogste goed hadden gehouden, erkennen, zich verootmoedigen en in deze verootmoediging hun werkelijke roem vinden, terwijl zij met de nietigheid van het aardse, het waarachtig hoogste goed, de ware grootheid die de Messias verleent, erkenden. Daarin lag de eis aan hen gericht om christen te worden.

12. a) Zalig is de man die op de wijze in vs. 3v. genoemd verzoeking (hoofdstuk 5: 7v.) verdraagt, zodat zijn toekomst een geheel andere is dan van zo'n rijke, die te midden van zijn rijkdom verwelkt; want als hij, namelijk hij die verdraagt, beproefd zal geweest zijn, als hij uit het vuur van de beproeving als edel metaal zonder onreinheid te voorschijn zal zijn getreden (1 Petrus 1: 7), zal hij de kroon van het leven, de kroon die bestaat uit het bezit van eeuwig leven (Wijsh. 5: 16v. Openbaring 2: 10; 1 Petrus 5: 4, ontvangen, die de Heere b) beloofd heeft aan degenen die Hem liefhebben (hoofdstuk 2: 5; 2 Tim. 4: 8 Rom. 8: 28).

a) Job 5: 17 b) MATTHEUS. 10: 22; 19: 28-29

Tegenover het einde van de rijke stelt Jakobus nu wat hem die de verzoeking verdraagt, te wachten staat. Het is de kroon van het leven, die God beloofd heeft aan degenen die Hem liefhebben. Hij zal die ontvangen, nadat hij tenslotte uit de verzoeking te voorschijn is getreden als iemand die datgene waarvoor hij wil gehouden worden werkelijk is.

In de verzoekingen komt de christen naar voren in zijn diepste vernedering; hij is als het ware prijs gegeven aan alle machten van het verderf, alles kan tegen hem aanstoten en op hem treden. Maar in deze nederigheid wordt de levenskracht geoefend en bevestigd, die hij ontvangen heeft. Hij beoefent en betoont de wijsheid die Gods wil en wegen erkent en zich daaraan ootmoedig onderwerpt, het geloof dat ook moeilijke gaven van God als goed aanneemt, omdat ze van God komen, het geduld dat als kind van het geloof de tegenstribbelende bewegingen terneer slaat van het hart dat het lijden schuwt; de lankmoedigheid die ook de gebreken en vijandschap van de naasten draagt, de hoop die de beloofde heerlijkheid als onverliesbaar zeker erkent. Hij beoefent en bevestigt de levensgemeenschap in Christus met God, zodat, net zoals in lijden en ziekte moeder- en kinderhart ten nauwste verbonden worden, zo ook de band van de liefde tussen het lijdend kind van God en de Vader, die het terzijde staat, steeds vaster wordt geknoopt en bevestigd. Zo ontwikkelt zich in uiterlijke nederigheid een verborgen heerlijkheid van het innerlijke leven, waaraan tenslotte ook de kroon niet zal ontbreken.

Liefde van God is de meest grondige wortel tot alle geduldig lijden; liefde weet hoe het door God is bedoeld en kan dus Zijn raad aanvaarden. Liefde wordt niet bevreesd, werpt het vertrouwen niet weg en bij de liefde van God moet ons alles een zegen worden.

14. Maar een ieder bij wie het tot aanvechting komt, wordt verzocht als hij door zijn eigen begeerten getrokken en verlokt wordt om zich met haar, die slechte vrouw, in te laten.

15. Daarna, ten gevolge van zo'n inlaten met haar (Gen. 4: 5vv.), als die begeerte bevrucht is, baart zij zonde en als de zonde, die van haar kant weer niet onvruchtbaar blijft, volgroeid is,

tot volkomen ontwikkeling gekomen is, zodat zij nu kan voortbrengen wat zij vanaf het begin als haar vrucht in zich droeg, baart de dood.

De begeerte is voor de schrijver de moedergrond voor het onkruid van de innerlijke verzoeking of om bij zijn beeld te blijven, zij is de slechte vrouw, door wie de verzoeking op die wijze wordt gewerkt dat zij lokt en aantrekt, terwijl de wil van de mensen als het mannelijke principe zich laat bekoren en lokken, in plaats van de opkomende begeerte uit te doven en het vlees met de lusten en begeerten in de kracht van de geest te kruisigen.

Met de woorden "als hij door zijn eigen begeerte getrokken en verlokt wordt", wordt uitgedrukt dat de begeerte de onze is en toch in zekere zin voor het eigenlijke ik iets vreemds; het ik, het innerlijke persoonlijke leven wordt door de begeerte, iets bijkomends, dat zich echter in het hart heeft binnengedrongen, getrokken en gelokt. Onder de begeerte moeten worden verstaan de onwillekeurige, uit de natuur van het vleselijk geworden mensenhart voortkomende neigingen en begeerten, die het karakter van haar oorsprong hebben. Deze begeerte wordt echter pas tot zonde in letterlijke zin, als zij bevrucht is en de zonde baart, als de wil van de mens zich met haar heeft verenigd, als het onwillekeurig opstijgende verlangen vastgehouden wordt en de begeerte nu tot de daad van de mens wordt. Er is echter nog een onderscheid of de wil zich tijdelijk met de begeerte verenigd of zich voortdurend door haar laat beheersen. In het laatste geval, wanneer de zonde zich onbeteugeld ontwikkelt, als de gewilde zonde de neiging tot zonde versterkt, de sterker geworden neiging de zwakker geworden en nauwelijks meer tegenstrevende wil boeit, neemt de zonde hand over hand het hele innerlijke leven van de mens in en dit leven komt tot gehele ondergang: "als de zonde volgroeid is, baart zij de dood". De zonde draagt de dood in zich, is zelfs de macht van de dood; waar zij wordt vastgehouden, doodt zij en wel van binnen naar buiten, geestelijk en lichamelijk, tijdelijk en eeuwig.

Zeer misbruikt wordt deze tekst wanneer men daaruit wil bewijzen dat de kwade begeerten geen zonde zijn, zolang de mens er maar niet aan toegeeft. Want Jakobus spreekt niet over de vraag wanneer de zonde begint, wanneer zij voor God zonde is en als zonde wordt toegerekend, maar wanneer zij zich als zodanig vertoont. Zo gaat hij steeds verder om aan te tonen dat het volbrengen van de zonde de oorzaak is van de eeuwige dood, maar dat de zonde wortelt in de eigen lust, waaruit dus volgt dat de mensen in het eeuwig verderf de vruchten oogsten van hetgeen zij zelf gezaaid hebben. Onder het volgroeien van de zonde versta ik niet het volbrengen van een bepaalde zondige daad, maar van de voltooiing van de gang van de zonde in het algemeen. Want is ook de dood het loon van iedere zonde op zichzelf, toch heet hij terecht het loon van een goddeloos en verdorven leven.

In de verzoeking die hun overkwam, bezwijkend en tot zonde vervallend, konden zij gemakkelijk bij zichzelf zeggen: "wij worden door God verzocht, " de oorzaak van hun afwijking niet in zichzelf maar in God zoeken, zichzelf verontschuldigen en hoewel niet rechtstreeks en openlijk, dan toch zijdelings en heimelijk God de schuld ervan geven. Ook wij lopen dat gevaar. Ons geweten klaagt ons aan en beschuldigt ons ervan dat wij tot zonde zijn vervallen; maar wij zijn van nature geneigd die stem van het geweten te onderdrukken en te smoren. Wij verlagen en veroordelen onszelf niet graag. Onze eigenliefde, onze hoogmoed, onze ingenomenheid met onszelf komen hiertegen in opstand. Wij proberen onszelf op allerlei wijze te verontschuldigen en vrij te spreken. Ons arglistig hart weet allerlei uitvluchten en verontschuldigingen uit te denken. Ja, wij schrikken er vaak zelfs niet voor terug God heimelijk aan te klagen als de oorzaak van onze verkeerheden. Zo was het vanaf het begin. "De vrouw, die Gij mij gegeven hebt, heeft mij van die boom gegeven en ik heb gegeten, " zei

onze eerste stamvader. Zo is het geweest door alle eeuwen heen en zo is het nog. Hoevelen schrijven de oorzaak van hun overtredingen toe aan hun natuurlijke aanleg, aan hun lichamelijke gesteldheid, hun bloedmenging, hun temperament, hun karakter, of aan de toestand waarin men zich bevindt, aan de omstandigheden waarin men gebracht is, aan de personen met wie men in aanraking gekomen, aan de relaties waarin men geplaatst is! "Ik kan het niet helpen, " zegt menig zondaar, "dat is een noodzakelijk gevolg van mijn relatie, van mijn toestand. " Zo spreekt helaas vaak de gierigaard, de verkwister, de leugenaar, de lasteraar, de dronkaard, de wellustige, ja elke zondaar! Zo probeert hij zichzelf vrij te pleiten en werpt hij, althans zijdelings, de schuld van zijn wanbedrijven op zijn Formeerder en de Bestuurder van zijn lot. Rampzalige zelfverblinding! IJdele zelfmisleiding! Jakobus waarschuwt ertegen met de grootste ernst. Niet bij God ligt de schuld van de zonden die wij bedrijven. Of is Hij niet de heilige, die een afkeer heeft van het kwaad en een welgevallen in het goede? Maar hoe zou Hij dan de zonde kunnen willen? Hoe ons verzoeken, opdat wij bezwijken en vallen? Als Hij ons verzoekt en beproeft, als Hij ons brengt in omstandigheden waardoor wij verzocht en beproefd worden, is het om ons te oefenen in de kennis van Hem en van onszelf, om ons vaster te maken in ons geloof en in onze goede keus, om ons ware, geestelijke, Hem gewijde leven te ontwikkelen, om ons nauwer aan Hem en Zijn dienst te verbinden, om ons de gelegenheid te geven te tonen dat wij oprecht zijn voor Hem en in waarheid tot de Zijnen behoren, om ons te stellen tot lichtende voorbeelden voor anderen en Zijn naam in ons te verheerlijken. Heeft de verzoeking zonde bij ons tot gevolg, dan is zij het doel van God bij Zijn verzoeking niet. Ongerijmd, God onterend, zondig en strafwaardig is het Hem er de schuld van te geven. Hij kan niet verzocht worden door de zonde en verzoekt niemand tot zonde. Nee, niet bij God, maar bij ons ligt de schuld van onze overtredingen. Jakobus verklaart dit op de stelligste wijze. Wat mooi en menskundig beschrijft hij het ontstaan van de zonde en wat krachtig tekent hij haar rampzalige gevolgen! Door onze eigen begeerte worden wij meegesleept en verlokt. Die begeerte vergelijkt hij met een overspelige vrouw, die bevrucht is en de vrucht van haar overspel ter wereld brengt. Zij woont in ons, die neiging tot het boze en als wij haar niet bestrijden en onderdrukken, als wij aan haar toegeven, dan draagt zij vrucht, dan vermeerdert haar kracht en baart zij zonde. Zonde is dan de vrucht die zij ter wereld brengt. Dat is het ware, juiste denkbeeld van de geboorte van de zonde, dat ons beeld, zo vaak als wij zondigen. En wat baart de zonde? De dood. Treffende tegenstelling van het voorgaande in vs. 12 Terwijl hij die verzoeking verdraagt en beproefd wordt bevonden, de kroon van het leven ontvangt, ontvangt hij die bezwijkt en zondigt, de dood. De dood! Kan de rampzalige vrucht van de zonde korter en krachtiger worden getekend dan met dit ene woord? Is de dood niet onze grootste vijand? Hebben wij niet een onuitwisbare drang tot leven? Huiveren wij niet bij de gedachte aan de dood? Wordt hij niet geschuwd door al wat leeft? Moet de angst van de ziel niet ten toppunt zijn geklommen, als iemand de handen slaat aan zijn leven? En die dood is het loon van de zonde! Wij moeten hier echter, evenals elders, niet alleen aan de dood in de eigenlijke zin van het woord denken. Jakobus heeft ongetwijfeld aan al de rampzalige gevolgen van de zonde gedacht en stelt ze voor onder de benaming van de dood om het ontzettende, het vreselijke ervan aan te duiden en levendig te doen voelen. Wanneer de zonde volgroeid is, baart zij de dood. Zij maakt scheiding tussen ons en God, is in strijd met onze aanleg en onze bestemming, maakt ons strafwaardig voor God, verwoest lichaam en ziel, ontrooft ons de vrede van het gemoed, verlaagt en vernedert ons, maakt ons verachtelijk in de ogen van onszelf en van anderen, ontneemt ons het leven, het ware, geestelijke leven in God en herschept de beelddrager van God in een kind van de duivel. Laten wij dan toch tegen de zonde waken!

(EPISTEL OP DE 4e ZONDAG NA PASEN: CANTATE)

Wij naderen steeds meer het Pinksterfeest; de Paasgedachten treden reeds enigszins op de achtergrond; die aan het heerlijke Pinksteren dringen zich op de voorgrond. De tijd jaagt voort, onophoudelijk voert de geest van de kerk de heiligen van God de volmaking tegemoet. Dat blijkt zowel uit het evangelie als ook uit de epistel van deze dag.

Hij dringt ons tot het ware, tot het God welgevallige horen van het Woord van God: want de Geest stort zich, al blaast Hij ook waarheen Hij wil, toch niet over allen zonder onderscheid uit. Hij stort zich slechts uit over hen die het Woord met blijdschap, met zachtmoedigheid hebben aangenomen als het woord dat hun zielen kan zalig maken.

Waarheen de christen zijn blikken richt: 1) naar boven tot die God, van wie alle goede gaven afdalen en die hem heeft doen wedergeboren worden door het Woord van de waarheid; 2) naar binnen in het eigen hart, dat begerig moet worden om van de toorn, van alle onreinheid en boosheid bevrijd te worden en daarentegen het Woord van de waarheid aan te nemen en daarmee vervuld te worden. Wanneer dwalen wij niet, maar bevinden wij ons op de rechte weg tot de waarheid? 1) Als wij alle goede gaven bij onze Hemelse Vader zoeken. 2) Als wij steeds het Woord van de waarheid in ons opnemen; 3) Als wij een onophoudelijke strijd voeren tegen de zonde.

Drie kentekenen die ons tonen of wij op de rechte weg zijn of niet: 1) een oog, dat altijd naar boven ziet; 2) een oor, dat graag het Woord van de waarheid hoort; 3) een wandel, die alle onreinheid en boosheid probeert te vermijden.

Waarom breekt bij zo weinigen de wedergeboorte door? 1) Omdat zij de grond van de wedergeboorte vergeten; 2) omdat zij het middel van de wedergeboorte of niet gebruiken of niet op de juiste wijze gebruiken; 3) omdat zij de reiniging van de zonden, die de wedergeboorte in de weg staan, verzuimen.

Wat heeft de christen aan het Woord van God? 1) Een licht bij de moeilijke vraagstukken; 2) een middel tot wedergeboorte; 3) drang en kracht tot het goede.

De dubbele dwaling, waarin velen zich bevinden: 1) a het kwaad leiden zij af van God; 2) al het goede schrijven zij toe aan zichzelf.

Het geloof dat alleen wat goed is van God komt: 1) de goede grond van dit geloof; 2) de betekenis ervan; 3) de weg om ertoe te komen.

16. Dwaalt niet, mijne geliefde broeders! (1 Kor. 6: 9 Gal. 6: 7; 1 Joh. 3: 7 Geeft niet toe aan een gedachte, zoals ik die zojuist (vs. 13) uitdrukte ten opzichte van hen die in verzoeking zijn, door als hun woorden te noemen: "ik word door God verzocht".

17. Het zit integendeel wat God aangaat zo: a) alle goede gaven en alle volmaakte geschenken dalen van boven uit de hemel der hemelen neer (Hand. 14: 17 Joh. 6: 32 MATTHEUS. 7: 9vv.), van de Vader van de lichten, van de Vader die de bron is van het licht (1 Joh. 1: 5 Gen. 1: 3), de Schepper van de lichtende hemellichamen (Gen. 1: 14vv. Ps. 136: 7 Job 38: 28), b) waar, daar waar Hij boven de zichtbare hemel Zijn troon heeft, geen verandering is. Bij de sterren aan de hemel is het zo dat nu de ene dan de andere licht geeft; bij Hem is geen verwisselen of schaduw van omkering, zoals op aarde bij het dagelijks ondergaan van de zon: het licht, waarin Hij boven alles woont (1 Tim. 6: 16), is onveranderlijk.

a) Spr. 2: 6; 1 Kor. 4: 7 b) Jes. 14: 27; 46: 10

Waar de uitdrukking "dwaalt niet" wordt gebruikt, gaat die altijd vooraf aan een gedachte die voor het christelijk bewustzijn zeker is, waardoor een voorgaande uitspraak tegenover een valse mening haar bevestiging krijgt. Dat heeft ook hier plaats. De gedachte van vers 17, ingeleid door dit woord, dient om de mening in vs. 13 uitgesproken, geheel te verwerpen. "Door God verzocht", nee! Van God komt niets dan goeds, dus kan het verzocht worden niet van God komen. Ook de bijgevoegde aanspraak "geliefde broeders" wijst aan hoe belangrijk de beschouwing van hetgeen nu volgt volgens de apostel is.

Hij geeft met deze aanspraak aan zijn vermaning en lering de toon van bezorgde liefde, die tot het hart dringt. Zouden zij zich er ongerust over maken dat Hij hen aan de verzoekingen zou overgeven, die hen tot verloochening van hun christelijke staat dringen, dan zouden zij zich overgeven aan een stemming, waarin zij geheel ongeschikt waren om de verzoeking te doorstaan; zij moeten integendeel geen andere gedachte hebben dan dat van boven enkel goede gaven komen. De apostel neemt echter geen genoegen met "alle goede gaven", maar voegt erbij "en elke volmaakte gift" (de zin vormt in het Grieks een hexameter). Gave noemt hij wat van boven komt met het doel dat wij het ontvangen en "gift" of geschenk noemt hij dat wat tot doel heeft dat God daardoor Zijn goedheid jegens ons toont. Wat ons zo ten deel valt, is goed, dus geschikt om ons goed te doen; en wat Gods goedheid ons geeft, is volmaakt, dus zonder enig gebrek dat het ongeschikt zou maken om ons datgene aan te brengen waarvoor wij het nodig hebben.

God is de Vader van de lichten, d. i. van de lichtgevende hemellichamen, waarvan het licht een afschijnsel is van Zijn licht; Zijn wezen staat echter oneindig hoger dan dat van Zijn lichtgevende schepselen; want het licht van de sterren is een afwisselend licht, maar Gods licht is zonder verandering.

Hij brengt onophoudelijk licht voort, d. i. Hij schept alleen wat goed is en duisternis van dwaling en van zonden komt niet van Hem.

Bij ons is afwisseling van licht en duisternis, maar waarom? Als het bij ons in het natuurlijke leven nacht is, schijnt de zon toch, maar het deel van de aarde dat wij bewonen, keert zich omdraaiend steeds van de zon af en daarom ontbeert het en ontberen wij haar licht en haar warmte. En als het in ons geestelijk leven nacht is, dan schijnt toch de eeuwige zon. Zo is God licht en geeft Hij altijd alleen licht, maar als ons hart van Hem is afgekeerd, is het gesloten voor Zijn licht: bij Hem, de centrale zon van de geestenwereld, is geen afwisselend beschijnen en beschaduwen.

Bij Hem is geen verandering of schaduw van omkering. Men heeft opgemerkt dat het eerste woord, door verandering vertaald, bij de sterrenkundigen gebruikt wordt van de zon, wanneer zij van het Noorden naar het Zuiden trekt. Het andere, door schaduw vertaald, van de schaduw die de aarde veroorzaakt, wanneer de zon is ondergegaan; en het derde, door omkering vertaald, van de zonnestilstand. Zoveel is zeker, dat de zon vaak verhinderd wordt haar weldadige invloed op de aarde te verspreiden. Maar iets dergelijks heeft bij de Vader van de lichten geen plaats. Hij is altijd goed en houdt nooit op goed te doen.

De overtuiging van Gods onveranderlijkheid is één met die van Zijn volmaaktheid. Als God volmaakter kon worden, zou Hij niet onveranderlijk zijn. De overtuiging van Gods onveranderlijkheid loutert de menselijke voorstelling, die wij van Zijn verschillende

volmaaktheden hebben en nodig hebben. Zij brengt ons, zo vaak als wij dreigen dat uit het oog te verliezen, krachtig terug tot het even noodzakelijk besef dat deze verschillende volmaaktheden in God niet naast elkaar en nog veel minder als het ware enigszins aan elkaar tegenovergesteld bestaan, maar in elkaar, maar elkaar doordringend. Een voorbeeld zal onze bedoeling ophelderen; God is goed, God is rechtvaardig, God is onveranderlijk, dus is God onveranderlijk goed, onveranderlijk rechtvaardig; dus mag Zijn goedertierenheid nooit als een beperking, matiging, bijvoorbeeld van Zijn rechtvaardigheid gedacht worden, maar moet men zich Hem als in Zijn rechtvaardigheid goedertieren voorstellen en om dezelfde reden als in Zijn goedheid rechtvaardig. Deze voorstelling is zeer heilzaam en vruchtbaar. Men verwaarloost haar te veel. Men stelt zich God wel voor als de Onveranderlijke, ook wel als de onveranderlijke Liefde: ook wel als de onveranderlijke Heiligheid, maar men doordringt zich niet genoeg van de gedachte dat Hij de onveranderlijke Liefde blijven moet ook in de betoning van Zijn heiligheid, de onveranderlijke heiligheid, ook te midden van de openbaring van Zijn liefde. Deze voorstelling heldert veel op, spreidt een treffend licht op het geopenbaarde, op de raad van het heil, op de weg waarop zondaren alleen kunnen zalig worden. Vele overleggingen van het hart worden teruggedrongen door de kracht van de waarheid van deze voorstelling, vele bezwaren die het verstand opwerpt, moeten zwichten voor dit verstandig inzicht. Het geloof wordt erdoor bevestigd, put er kracht uit en grijpt moed tegen de tegensprekers. Het blijkt dat bij een juiste omvatting van Gods onveranderlijkheid vele begrippen veranderen, buigen of barsten moeten, die een schijn hebben van wijsheid. De noodzakelijkheid dat de zondaar verandert, komt nooit sterker naar voren, dan waar wij Gods onveranderlijkheid in haar noodzakelijke gevolgtrekkingen beschouwen.

18. a) Naar Zijn wil, Zijn eeuwig goddelijk welbehagen (Efeziers 1: 5, 11) heeft Hij ons, christenen, die Hem nog in bijzondere zin "onze Vader in de hemel" noemen (Joh. 1: 12v. MATTHEUS. 6: 9) gebaard door het Woord van de waarheid, het evangelie van Jezus Christus (Joh. 1: 17; 17: 17; 1 Petrus 1: 23vv. ; 2 Kor. 6: 7 1Pe 1. 23
om zo te zeggen, zouden zijn als
eerstelingen van Zijn schepselen, die Hij met de schepping van de hele nieuwe wereld pas tot aanzijn wil roepen.

a) 1 Kor. 4: 15 Gal. 4: 19

Hetgeen voorafging (vs. 17) was een algemene uitspraak, gegrond in het wezen van God; wat nu volgt, is herinnering aan een feit van eigen ervaring. Daar noemde de apostel God de Vader, als Hem die zeker alleen goede gaven geeft. Nu herinnert eraan hij hoe Hij onze Vader is geworden en omdat dit ertoe dienen moet dat men alle goeds en geen tot zonde opwekkende verzoeking van Hem verwacht, is bij dat wat Hij voor ons gedaan heeft het "naar Zijn wil" gevoegd en dit wel aan het begin van de zin geplaatst. Op grond van Zijn wil, waartegen Hij dus niet zelf zal handelen, heeft Hij ons vanuit Zichzelf in dat leven gebaard, waarin wij als christenen zijn. Staat er in het Grieks "geboren" en niet "verwekt, " dan ligt in die uitdrukking opgesloten dat Hij ons in Hemzelf het leven heeft laten aannemen, waaruit Hij ons vervolgens overplaatst in een zelfstandig leven (daarentegen baart volgens vs. 15 de zonde de dood, die zij in zich draagt), vgl. Rom. 6: 23). Maar de apostel noemt ook het middel waardoor Hij dat heeft gedaan en noemt dat "woord van de waarheid, " om het wezen ervan uit te drukken en hierdoor ons te doen voelen dat Hij die ons door dat woord tot het christelijk leven heeft doen geboren worden, niet in tegenspraak met zichzelf zal treden en aan ons zal doen wat ons dat zal doen verliezen. Is waarheid het wezen van het woord waardoor Hij ons in dit leven heeft gebracht, dan zal Hij ook aan Zijn woord trouw blijven en

het metterdaad in ons vervullen. Hij heeft dat toch gedaan met de bedoeling dat wij de eerstelingen van Zijn schepselen zouden zijn. De schepping van God in de onbegrensde zin, waarin die hier is voorgesteld als Zijn schepselen, zal pas aanwezig zijn als datgene zal geschieden wat Paulus in Rom. 8: 21 doet verwachten. De kinderen van God zijn echter dat wat de wereld dan zijn zal, reeds ten gevolge van het leven waartoe God hen uit Zich heeft gebaard en waarmee Hij de herschepping van de wereld begonnen is, al zij het ook in zoverre nog niet in de volste zin en is de heerlijkheid van hun kindschap nog slechts een innerlijke en staat de openbaring die de verheerlijking van de overige wereld aanbrengt, ons nog te wachten.

Hen, in wie de nieuwe schepping reeds volbracht is, noemt Jakobus "eerstelingen" daarvan, omdat vanuit hen deze schepping zich steeds verder verbreiden zal, tot zij in de verheerlijkte, van het goddelijk levensprincipe geheel doordrongen wereld haar volmaking heeft gevonden.

Zij waren gebaard. Dat was de zegen die zij hadden gekregen bij de overgang tot het christendom en die zegen is ook ons die geloven, God zij dank, geschonken. Wij zijn opnieuw geboren; wij hebben een nieuw leven, het ware leven van de mens, het leven van de geest, het leven van het geloof, van de liefde en hoop, het leven van de heiligmaking en van de ware, zedelijke vrijheid, het leven in gemeenschap met God ontvangen. Het moge de een meer in het oog lopend en op rijpere leeftijd, de ander meer onmerkbaar en in de vroegste jeugd ten deel zijn gevallen; het moge bij de een krachtiger en meer ontwikkeld zijn dan bij de ander; wij allen die geloven, bezitten het in meerdere of mindere mate en openbaren het in ons denken, willen, spreken en doen, in onze genietingen en onze daden, in onze principes en bedoelingen en onze hele wandel. Wel kan het in ons onderdrukt worden en schijnbaar uitgeblust zijn; want het vlees begeert ook in de christen nog tegen de geest en deze staan tegenover elkaar; maar als het zich in waarheid in ons heeft gevestigd, dan wordt het ook weer opgewekt, dan wakkert het weer aan en ontvangt door de strijd nieuwe kracht. Wat gelukkig, wat onuitsprekelijk gelukkig zijn wij door dit nieuwe leven! Het komt overeen met onze aanleg en doet ons beantwoorden aan onze bestemming. Het verzwakt en vernietigt in ons de kracht van de zonde. Het maakt ons aan God en de Heere gelijkvormig. Het geeft ons die vrede van de ziel, die alle verstand te boven gaat. Het maakt ons een zegen voor onze medemensen en schenkt ons vatbaarheid voor het genot van de zaligheid van de hemel. Ja, God zij dank! Want Hij heeft ons gebaard naar Zijn wil. Wij hebben dat nieuwe leven evenmin als Jakobus en de christenen aan wie zijn brief gericht was, aan onszelf, aan onze wijsheid en onze deugd of aan de wijsheid en deugd van onze vaderen te danken. Wij zijn het althans in de eerste plaats aan God en Zijn genade verschuldigd. Hij heeft het in ons gewekt, bewaard, versterkt. Zonder Zijn levendmakende Geest waren wij er niet toe gekomen. Onze eigen ervaring, de geschiedenis van ons hart en ons leven heeft het ons geleerd. Zij drukt het zegel van de waarheid op de verklaring van Jakobus. Maar hoezeer past het ons dan onze God ervoor te danken en met onze harten te zeggen: "niet ons, o Heere, Uw naam alleen zij de eer! " Die lof- en dankzegging past ons des te meer, als wij opmerken hoe Hij ons gebaard heeft. Niet rechtstreeks, maar door middel van Zijn Woord; niet in strijd met onze redelijke, zedelijke natuur, maar overeenkomstig onze natuur; niet door uitsluiting, maar door opwekking van onze eigen werkzaamheid. Hij heeft ons gebaard door het Woord van de waarheid. Dit is het grote, het voorname middel, waardoor Hij ons heeft doen wedergeboren worden. Dat Woord heeft Hij aan ons, zowel als aan de eerste christenen laten verkondigen. " Door dat Woord heeft Hij ons verlicht, met Zichzelf, met Zijn liefde en heiligheid, met onszelf, met onze verheven aanleg, onze belangrijke bestemming, ons diep bederf, onze dringende behoefte aan verlossing, aan verzoening met Hem, aan genade, vergeving en heiliging, met de enige Middelaar van God en van de mensen en de weg waarlangs wij deel

krijgen aan Hem en Zijn weldaden, bekend gemaakt. Door dat Woord heeft Hij ons verontrust, bedroefd, verlegen doen vragen: "wat moet ik doen om zalig te worden? " Maar het heeft ons ook opgebeurd, vertroost, tot de enige, door Hem uitgekozen Redder van zondaren geleid en gebracht tot die ware zielsrust, die alle verstand te boven gaat. Door dat Woord heeft Hij ons aanvankelijk vernieuwd, gereinigd, naar Zijn beeld herschapen en het heilige hemelleven reeds hier doen beginnen. Wij hoorden en lazen dat Woord. Wij namen het aan niet als een woord van mensen, maar zoals het werkelijk is, als Gods Woord, als het Woord van de waarheid en leerden het bij ervaring kennen als een kracht van God tot zaligheid voor een ieder die gelooft. Laten wij dan God danken voor het bezit van dat Woord!

19. Zo dan, mijn geliefde broeders, omdat God met het woord van de waarheid zulke grote dingen, als zo-even gezegd is, aan ons wil volbrengen, laat ons in ons gedrag de voor het algemene leven geldende wijze regel in het oog houden: a) ieder mens moet snel zijn om te horen, traag om te spreken (Sir. 5: 13, traag tot toorn (Pred. 7: 10).

a) Spr. 17: 27 Pred. 5: 1 Ge 25: 14

20. Want de toorn van een man werkt Gods gerechtigheid niet, niet wat recht is voor God, maar integendeel, wat niet weer goed te maken is.

Het heil van de mens is gelegen in Gods gave en eis, in het werken van God en het menselijk laten werken. Heeft nu Jakobus hiervoor het werk van Gods genade in eenvoudige maar krachtige trekken getekend en geleerd hoe het hoogste en beste van Hem uitging, het vruchtdragende Woord van de waarheid en hoe Hij aan deze beste gave het hoogste doel verbindt, het doel om Zijn kinderen voor te stellen als eerstelingen van de schepselen, die tot volmaking moeten worden geleid, nu leert hij hoe wij daarom, d. i. in overeenstemming daarmee ons moeten gedragen, opdat Gods verheven gedachten bij ons zullen worden bereikt.

Wat nu volgt, luidt bijna als een regel van menselijke voorzichtigheid, alsof de een de ander de goede les wil geven om veel te horen, weinig te spreken, zich niet toornig te maken, omdat veel horen wijs maakt, met veel zwijgen niemand zich verspreekt en met weinig vertoornd worden de ziel weinig uit het evenwicht komt en God en mensen het meest tevreden zijn. Maar een regel van menselijk verstand past toch niet in dit verband; de apostel spreekt over het woord van de waarheid, waardoor God heeft gebaard, opdat wij zouden zijn als eerstelingen van Zijn schepselen; daardoor trad de omkering in het leven en gaat zij ook voort. Daarom moeten wij het woord van de waarheid spoedig, ijverig, vlijtig horen, in Zijn school blijven, opdat wij ook tot het eeuwige leven worden geboren, als wij dat nog niet zijn en opdat wij des te meer bevestigd worden, als het goede werk in ons reeds is begonnen. Zoals gij echter snel moet zijn om te horen, zo moet gij langzaam zijn om te spreken. Het zijn toch niet de goede leerlingen, van wie men zegt: "wat zij heden hebben geleerd, dat willen zij morgen reeds onderwijzen. " Het woord is te groot, te rijk en een te diepe en uitgestrekte zee om met slechts een ogenblik te horen reeds een Meester te kunnen zijn en een leraar te worden. Niet zo, wees voor alles een stil, luisterend, ijverig leerling en laat het woord eerst wortel schieten, voordat gij uw mond opent en de vruchten van het woord van uw tong laat gaan! Past echter wel het "traag tot toorn" bij deze uitleg? Zeker, de voortgang van de gedachte is dan: Gods woord spoedig en ijverig horen, Gods woord langzaam spreken, zich niet door de indruk van een ogenblik, door hartstocht, door de ontvlammende toorn van de oude mens van het woord laten afwenden, omdat men daardoor die gerechtigheid niet werkt die God in de kinderen van de wedergeboorte wil teweegbrengen en niet doet wat recht is voor God. Het vers 21 gebiedt het tegendeel, namelijk de zachtmoedigheid en de stille

overgave aan de werkzaamheid van het woord. Werd hiervoor (vs. 20) aangewezen hoe de mens door toorn tegen het woord van de levende God, de gerechtigheid van het nieuw geboren leven verliest, zo wordt nu deze toorn als onreinheid en een overvloeiing van boosheid beschouwd. Wij zijn zeker niet gewend van een toorn tegen Gods woord te horen of te spreken; en toch is het een wonderlijke zaak dat wij daaraan niet gewend zijn. Die toorn openbaart zich toch zo dikwijls. Ieder prediker van de waarheid ervaart deze toorn van de mensen en van de duivel tegen Gods woord dagelijks; de wereld en haar vorst hebben het woord, dat van de hemel afkomstig is, nooit anders dan in toorn opgenomen en alle landen zijn niet alleen vol van de eer van God, maar ook van de toorn tegen Gods woord.

De zonde die in ons is, strijdt tegen het woord van de waarheid; want het valt haar heftig aan en vervolgt haar tot in de laatste schuilhoek om haar geheel te doden. Tegen dit scherp, tweesnijdend zwaard (Hebr. 4: 12) en tegen dit levende en krachtige woord van God komt de natuurlijke mens in de hoorder in opstand; hij wordt vol tegenzin en ergernis, vol ongeduld en toorn; het schokt hem en hij verheft zich, het laat hem geen rust en hoe minder het hem mogelijk is de prikkel af te stompen, des te groter wordt de haat en de boosheid tegen deze pijniger.

Daarom vermaant Jakobus vervolgens (vs. 21) het woord met zachtmoedigheid aan te nemen, er niet toornig tegen te worden en te morren als wij erdoor moeten lijden.

21. a) Daarom, opdat gij niet doet wat voor God onrecht is en u Zijn oordeel op de hals haalt, legt alle vuilheid af en overvloed van boosheid, die in een natuurlijk hart zo veelvuldig aanwezig is en u aanzet om integendeel traag te zijn om te horen, snel om te spreken en snel tot toorn, ontvangt met zachtmoedigheid het woord (Jes. 57: 15) dat in u als leden van de christelijke gemeente (1 Kor. 3: 6) geplant wordt. Laat dat woord zijn kracht aan u betonen, want het kan uw zielen zalig maken (Rom. 1: 16; 1 Petrus 1: 9 Ro 1. 16 1Pe).

a) Rom. 13: 12 Kol. 3: 8

Jakobus spreekt wel tot hen van wie men vertrouwen mag dat de grond tot zaligheid reeds bij hen gelegd is: maar hij stelt voorop dat zij pas dan zullen blijken werkelijk deel te hebben gekregen aan de zaligheid, als zij op de grondslag die gelegd is, voortbouwen en zich meer overgeven aan het woord dat zij eenmaal hebben aangenomen en de reinigende en verhogende kracht daarvan in zich ervaren.

Het woord van God kan in iemand geplant zijn, zonder dat hij het met zachtmoedigheid aanneemt en daardoor zalig wordt. Het woord wordt geplant door de hand van de prediker en leraar. Neemt de ziel het op, zoals de aardbodem de plant, in een zacht, week, vruchtbaar bed, dan groeit de plant en wordt het een boom van gerechtigheid en van leven. Laat men echter naast die hemelse plant toorn, onreinheid en boosheid als onkruid voortwoekeren, dan wordt de plant overmeesterd; na een poos verdwijnt zij ongemerkt en de ziel die had kunnen zalig worden, gaat verloren in de overvloed van haar boosheid. Alle leven blijft en groeit slechts als het zaad van God en Zijn planting, Zijn woord, in ons kan blijven en groeien.

(EPISTEL OP DE 5e ZONDAG NA PASEN: ROGATE OF VOCEM JUCUNDITATIS)

In het evangelie van deze zondag (Joh. 10: 23vv.) spreekt de Heere van een grote zegen op het gebed. Hij wil doen wat de Zijnen in Zijn naam bidden. Maar wie deel wil krijgen aan deze belofte en die zegen zich wil toe-eigenen, moet bovenal een kind van God zijn; want in

de naam van Jezus kan alleen hij bidden die in Hem leeft door het waarachtig geloof en door Hem een kind van God is geworden. Daarom moet een ieder zich hier onderzoeken. Velen menen dat het reeds voldoende zou zijn, als zij uiterlijk tot de kerk van God behoren; maar zij zijn nog niet van de Heere als zij "Heere, Heere" zeggen en zich uiterlijk aansluiten aan Gods woord en de gemeenschap van de kerk. Het is een treurige zelfmisleiding, als wij ons met zulke dode werken tevreden stellen; wij bedriegen daardoor onszelf ten opzichte van de genade en de ontferming van God; omtrent onze vrede, onze troost, ons leven, onze zaligheid. Daarom moet een christen zichzelf ernstig beproeven. In Gods woord is ons een heldere spiegel voorgehouden, waarin wij kunnen zien hoe het gesteld is met onze innerlijke mens.

Wanneer wordt het woord van God ons tot een zegen? 1) Als wij ons in de spiegel daarvan bekijken, 2) uit de kracht daarvan onophoudelijk putten, 3) volgens het voorschrift daarvan trouw wandelen.

Hoe wij ten opzichte van God ons moeten plaatsen is 1) op Gods woord als de grond van ons geloof, 2) voor Gods woord als de spiegel van de waarheid, 3) onder Gods woord als de regel van onze wandel.

Waarin is de hoorder van het woord verschillend van hem die ook een dader van het woord is? 1) De hoorder ontvangt vluchtige indrukken, de dader dringt in de diepte binnen; 2) de hoorder verbetert hier en daar, de dader wordt geheel en al vernieuwd; 3) de hoorder leeft in zelfbedrog, de dader heeft ware vrede.

Weest daders van het woord! Terwijl ik u dit toeroep, wijs ik
1) op de schade die gij lijdt, als gij geen daders zijt; 2) op de weg die gij moet gaan, als gij het wilt worden; 3) op de regel die gevolgd moet worden, als gij het wilt blijven; 4) op de zegen die u wacht, wanneer gij u daders betoont.

Over zelfmisleiding: deze wordt gevonden bij hen die 1) Gods woord wel horen, maar niet doen; 2) God door uiterlijke gebruiken dienen, maar hun tong niet in toom houden; 3) de weduwen en wezen in hun verdrukking bezoeken, maar zich niet onbesmet houden van de wereld. Over de ware godsdienst: wij dienen God op de juiste wijze, als wij 1) geen vluchtige hoorders van het woord zijn, maar daders; 2) geen ijdele praters zijn, maar vlijtige bidders.

De ware godsdienst, een heiliging van al onze zintuigen: 1) van het oor, dat Gods woord hoort; 2) van het oog, dat Gods heerlijkheid ziet; 3) van de mond, die van Gods wet spreekt;
4) van de hand, die Gods werk doet.

22. a) En weest, opdat het ook werkelijk uw zielen zalig zal maken (vs. 21), daders van het woord en niet alleen hoorders (Rom. 2: 13 Joh. 7: 19); anders zoudt gij uzelf met valse overleggingen misleiden, alsof het horen alleen reeds voldoende zou zijn om de zaligheid te verkrijgen (MATTHEUS. 7: 21).

a) Luk. 11: 28; 1 Joh. 3: 7

De eerste eis van het christelijk leven is dat wij voor het woord van de waarheid altijd toegankelijk zijn (vs. 21); de tweede dat wij onze wandel erdoor laten besturen.

Dat het bij de lezers van deze brief, ook als zij kwamen om het woord te horen, toch nog zeer aan het doen, aan het vervullen ervan ontbrak, zien wij veelvuldig in ieder hoofdstuk. Zij

waren wel hoorders, maar zeer oppervlakkige hoorders. Evenals de Joden meenden dat zij rechtvaardig waren, als zij de wet maar hoorden (Rom. 2: 13), zo meenden ook velen in de gemeente dat het horen van het evangelie hen reeds zalig maakte. Nu geeft de apostel hun te bedenken hoezeer zij zich daarin vergisten.

Nog altijd is het met de christenen zo gesteld dat velen het ervoor houden dat het horen alleen reeds een betoning is van ware vroomheid; zij beroemen er zich op dat zij de kerk bezoeken en ook thuis in de Bijbel lezen; zij verwarren eenvoudig middel en doel en verheffen het middel tot doel, waardoor het doel uit het oog wordt verloren. Dat is een bedrieglijk werk; men meent iets te hebben en heeft niets; als het uur komt waarin het erop aankomt de kracht van de waarheid in het hart te hebben, als zij komen, het uur van verzoeking, van strijd, van nood, dan baat het niets dat men dikwijls in de kerk geweest is en het woord gehoord heeft, als het niet in sap en bloed is overgegaan, als het gehoorde niet in leven is omgezet. En op de dag van de openbaring van onze levenstoestand, als het verborgene aan het licht wordt gebracht, opdat een ieder zal ontvangen wat zijn daden waard zijn, dan zullen niet de godsdienstoefeningen worden geteld, die men bezocht heeft en niet de bijbelhoofdstukken, die men gelezen heeft, maar dan zal de vrucht van het leven worden gewogen, die het gehoorde woord gedragen heeft.

23. a) Want als iemand een hoorder is van het woord en geen dader, dan is hij als een man die het gezicht waarmee hij geboren is en dat hij wil kennen, bekijkt in een spiegel, zonder dat hij daardoor iets meer verkrijgt dan een vluchtige, spoedig weer verdwijnende indruk.

a) Luk. 6: 47

24. Want hij heeft zichzelf bekeken en is weggegaan en heeft onmiddellijk vergeten hoe hij er uitzag. Hij is niet in staat de trekken van zijn gelaat zo voor de geest te houden als hij die in de spiegel heeft gezien. Wat hij houdt, is slechts een algemeen, vaag beeld, waarvan alles weer steeds meer en meer wordt uitgedoofd.

25. a) Maar wie niet slechts eens als in het voorbijgaan zoals die man in de spiegel kijkt, maar met al de ernst om er volkomen in binnen te dringen en ermee vervuld te worden zich verdiept in de volmaakte wet, die van de vrijheid, zoals die in het nieuwtestamentische woord van de waarheid (vs. 18 en 21) aan ons christenen gegeven is (hoofdstuk 2: 12) en daarbij blijft, zal gezegend worden. Indien hij wat hij gehoord en geleerd heeft ook bewaart in een goed hart en vrucht in lankmoedigheid draagt (Luk. 8: 15)en dus geen vergeetachtig hoorder is, maar een werkelijk dader, zal hij, zeg ik, gelukzalig zijn in zijn doen (Joh. 13: 17 Luk. 6: 47vv.).

a) MATTHEUS. 5: 19

Het geheel is een samenhangende gelijkenis. Wie het woord van God alleen uiterlijk kent, zonder het daad en leven in zich te laten worden, hem vergaat het als iemand die zijn gelaat vluchtig in een spiegel bekijkt en weldra vergeten heeft hoe hij er uitziet. Een spiegel moet dienen om op te merken of er iets aan ons is dat ons misvormt of bevlekt, opdat wij het zonden kunnen verwijderen. Maar een ijdel mens bedient zich daarom niet van zijn spiegel, maar om vluchtig te zien hoe hij er mag uitzien. Zo eist ook de heldere spiegel van Gods woord een ootmoedig, leergierig, aanhoudend zien in het woord van God, opdat wij onze gebreken erkennen en voelen en daarna aan de eis van Gods woord voldoen.

Indien het evangelie de door Jakobus bedoelde wet van de vrijheid is, zo genoemd in tegenstelling tot het mozaïsme en omdat Christus ons daardoor vrijmaakt van de slavernij van de zonde en hij dat evangelie een volmaakte, zuivere en onbedriegelijke spiegel kon noemen, dan zien wij daarin bij nauwkeurige vergelijking onze natuurlijke gesteldheid, al de vlekken en smetten van ons hart en leven en dat wij in onszelf niet voor God kunnen bestaan. Is het nu zo dat iemand, zoals de Heilige schrijver ons verder doet opmerken, wel met aandacht hoort, maar in zijn nadenken en doen te vluchtig is, niet genoeg nadenkt over zijn wangestalte en zich spoedig aan allerlei verstrooiing overgeeft, dan handelt hij geheel vruchteloos voor zichzelf en zal tot de ware beoefening en het zaligmakend genot niet komen. Maar als iemand goed en nauwkeurig naar zichzelf kijkt (dit is het laatste wat wij hier vinden aangewezen), met ernst nadenkt, het ontdekte ter harte neemt en in de praktijk brengt, is hij geen vergeetachtig hoorder, maar een werkelijk dader en zal waarlijk gelukzalig zijn. Duidelijk blijkt dus uit deze hele uiteenzetting dat het volstrekt noodzakelijk is onszelf als zondaren goed te leren kennen, dat wij daarom veel in de spiegel van het woord moeten kijken en ervan overtuigd te blijven dat dit het allerbeste middel is en bovenal overtuigd moeten zijn van de onmisbaarheid van de Heilige Geest, opdat wij verlichte ogen van het verstand bezitten mogen om goed te kunnen zien.

Tegenover hem die meent genoeg te hebben gedaan met een eenvoudig oppervlakkig bekijken van Gods woord, bij wie weten en handelen met elkaar in tegenspraak staan, tegenover zo iemand stelt Jakobus hem die in de diepte van Gods woord heeft gezien en in die beschouwing leeft. Hij onderscheidt hier aanstonds de wet van de letter van de wet, die door het christendom innerlijk is geworden, de wet van de geest, die in hart en leven is opgenomen. Hij noemt deze de volmaakte wet in tegenstelling tot de wet van Mozes, zoals die tegenover de mens staat als de wet van de letter die niet tot volmaaktheid kan leiden en alles bij het oude laat blijven. Hij noemt deze de wet van de vrijheid, omdat zij de mens die haar in zijn innerlijk leven heeft opgenomen, vrij maakt van de dienstbaarheid van de letter. Ten opzichte van deze wet kan niemand slechts hoorder zijn: wie deze werkelijk in zich heeft opgenomen als volmaakte wet, die tot de vrijheid leidt, die wordt innerlijk door haar gedrongen om haar in zijn wandel te openbaren.

Wie dieper indringt in het woord van de waarheid, het evangelie van Jezus Christus, die vindt wat de oppervlakkige blik reeds leerde, bevestigd en versterkt, de verkeerdheid van zijn eigen toestand en de noodzaak om daaruit tot een nieuwe gereinigde staat te komen; hij vindt echter nog meer. Terwijl de oppervlakkige beschouwing van dit beeld en het harde van die verzekering verbittering geeft of schrik en wanhoop voor de mogelijkheid van vernieuwing, treedt bij dieper onderzoek uit deze wonderbare spiegel een nieuw beeld voor ogen, zijn eigen beeld, maar gereinigd van alle vlekken, geestelijk geworden, verheerlijkt en onder dat beeld staat "zo moet en zult gij worden"; en vraagt de zoekende ziel: "hoe zal dat plaatshebben? " ziet, dan treedt een nog schoner, reiner, heerlijker beeld uit de wonderspiegel van het woord voor ogen, het beeld van een Mensenzoon, maar in hemelse verhevenheid en heerlijkheid en onder dat beeld staat: "Ik ben de weg, de waarheid en het leven; Ik wil ook uw weg zijn, u in alle waarheid leiden, u het leven geven. " En uit dit zien ontstaat het krachtige verlangen, het ernstige willen, verheft zich ook de kracht om met ernst zich toe te leggen op de verwezenlijking van hetgeen men zag: mijn gereinigd beeld trekt en lokt tot het bezitten en het beeld van de Heere wordt de waarborg van het bereiken; de wil van God drijft niet meer voort en dreigt van buiten, maar zijn genadige rijke inhoud trekt en drijft innerlijk. Ik moet nu worstelen naar het hoogste, maar niet door uiterlijke dwang, door vrijheid van eigen wil gedrongen.

Met de woorden "deze zal gelukzalig zijn in zijn doen, " is niet gezegd dat het weldoen van een mens de verdienende oorzaak van zijn zaligheid is, maar alleen dat God het geloof dat met daden gepaard gaat met geestelijk geluk beloont en dat Hij de mens in een toestand plaatst waarin hij zichzelf kent als bezitter en erfgenaam van de goddelijke belofte, waarin aan zijn gemoed een stemming verleend is waarin hij zich gelukkig voelt en reeds nu een voorsmaak heeft van de toekomstige zaligheid.

26. Ik wil u nog op een zaak opmerkzaam maken, waardoor zo velen bewijzen dat zij de volmaakte wet, die van de vrijheid, niet kennen, noch erin volharden. a) Indieniemand onder u denkt dat hij godsdienstig is, iemand die het ernstig opneemt met de beoefening van de godzaligheid en hij toch tegen het uitdrukkelijk bevel in (Ps. 34: 14) zijn tong niet in toom houdt, maar aan deze toelaat om zich in blinde ijver vol hartstochtelijkheid over anderen uit te laten, die misleidt zichzelf. Indien hij, in plaats van tegen zulke verkeerdheid te strijden, zichzelf wil opdringen, dat hij juist door zulk hartstochtelijk ijveren tegen anderen God een dienst doet en Zijn eer het meest bevordert en zo zijn hart verleidt, dan is zijn godsdienst ijdel, omdat zij niet in werkelijkheid, maar alleen in verbeelding aanwezig is (1 Kor. 15: 17 MATTHEUS. 15: 9).

a) Jak. 3: 6; 1 Petrus 3: 10

De apostel gaat weer van het algemene op het bijzondere over en past wat hij van de invloed van Gods woord op het leven gezegd heeft, toe op de bijzondere omstandigheden en gebreken van de gemeenten waaraan hij schrijft. Hun belangrijkste zonde was dat nog voort bestaande hartstochtelijk drijven, dat gebrek van het beheersen van de tong bij hen die zich toch op hun godzaligheid lieten voorstaan.

Het is een in het oog springend karakteristiek van Jakobus om met alle ernst aan te dringen op het juiste gebruik van de tong; net als in hoofdstuk 3: 3vv. gebruikt hij een beeld dat is ontleend aan de toom van de paarden; maar die uitdrukking is zo voortreffelijk dat men het juiste gebruik van de tong op geen andere wijze beter en levendiger zou kunnen voorstellen. Wie door Gods woord tot vrijheid komt, die moet meester worden over zijn tong, zoals een ruiter door gebit, toom en teugel de bek van het paard en daardoor de kop en het hele dier regeert. Men moet de tong en daarmee zichzelf, de hele mens, in toom houden. De tong is een onbedwingbaar kwaad; geen deel van het menselijk lichaam is zo spoedig in alle hartstochten werkzaam als zij. Is er geen bestuurder aanwezig, dan geeft zij klanken van allerlei opwellingen, van allerlei begeerten, van allerlei zondige beroeringen in het binnenste. Daarom moet men altijd de toom in handen hebben en dit onverstandige werktuig van onze ziel met alle oplettendheid en alle vlijt besturen. Wie dat kan en doet, is de grootste meester en laat een volmaaktheid zien die nauwelijks met een andere kan worden vergeleken. Wie daarentegen in dit opzicht niets tot stand brengt, die brengt verderf in zijn hele leven en bevlekt alles wat verder in hem loffelijk is. Jakobus zegt: "indien iemand onder u denkt dat hij godsdienstig is en hij zijn tong niet in toom houdt, maar zijn hart verleidt, zijn godsdienst is ijdel". Hoe zou het anders kunnen zijn? Hoe kan het misbruik van de tong samengaan met de dienst van God? Hoe zou men God behagen, als men ieder ogenblik met zonde van de tong besmet is? Terwijl toch duidelijk is dat niets de ziel ijdeler, leger, ontevredener, onreiner, onaangenamer maakt dan zonde van de tong.

Zij bij wie de wedergeboorte niet tot volmaaktheid gekomen is, proberen hetgeen hun ontbreekt te verbergen, doordat zij in plaats van door werken van barmhartige liefde en door reiniging van hun eigen harten hun christen zijn te betonen, met scherpe woorden tegen

anderen de eer van hun vermeende Heer verdedigen. Het bijtend vergif, waarin hun woorden gedoopt zijn, bewijst hoe weinig zij bezitten van de Geest van Hem die zachtmoedig was en nederig van hart en wiens stem men niet hoorde op de straat. Wie nu meent God te dienen, terwijl hij met scherpe woorden, met bittere taal op anderen in wie hij een gebrek ziet, kritiek levert, die bedriegt daardoor zijn eigen hart. Het zwaartepunt in het christelijke leven ligt niet in de kennis, in de kastijding en terechtstelling van anderen, maar in de zelfkennis, in de zelfbeheersing en in de hervorming van het eigen leven. Wie met zijn tong over anderen heengaat, verliest zichzelf geheel uit het oog, maakt door zijn zelotische aard, terwijl hij denkt voor God en Zijn dienst te ijveren, dat hij ook het laatste overblijfsel van het christen zijn verliest.

27. De zuivere en onbevlekte godsdienst voor God en de Vader, op wiens oordeel het toch alleen aankomt, terwijl het niets betekent wat mensen zeggen (1 Petrus 2: 4) is deze: wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukking om hen zoveel mogelijk te helpen en zichzelf onbesmet bewaren van de wereld, die in het boze ligt (hoofdstuk 4: 4; 1 Joh. 5: 19; 2: 15v.).

Indien iemand die verslaafd is aan de drank, zich beroemt op zijn zedelijke wandel en iemand hem antwoordt: "een zedelijk mens bedrinkt zich niet", dan zouden diens bedoelingen niet zijn daarmee het hele wezen van een christelijke wandel uit te drukken.

Op gelijke wijze spreekt de apostel hier niet van de, maar van een zuivere en onbevlekte godsdienst (in de grondtekst staat het lidwoord "de" niet). Hij wil slechts in het algemeen zeggen wat vóór alles tot het wezen en de werkzaamheid van een praktische godsdienst behoort, zoals die zich naar buiten openbaart.

Dat wat de apostel noemt "omzien naar weduwen en wezen, " hen beschermen tegen de verdrukkingen door overmoedige rijken, wordt weer vooral genoemd met het oog op toestanden in de gemeente ("Jas 1: 2" en "Uit 12: 9. Volgens zijn gewoonte verbindt hij in het tweede deel van de zin, "zichzelf onbesmet bewaren van de wereld", dadelijk weer het algemene met het bijzondere, daar dit op het geheel van het christelijke leven slaat.

Met de woorden "de ware en onbevlekte godsdienst voor God en de Vader" wil Jakobus de lezer een verheven gedachte en grote waardering van heilige werken, waarover hij daarna spreekt, geven. Of mensen het zeer waarderen als men weduwen en wezen bezoekt en zich onbesmet van de wereld houdt, kan volmaakt onverschillig zijn voor hem die weet dat dit werkelijk godsdienst is en wel voor God en de Vader, dus voor de hoogste Rechter, wiens oordeel in eeuwigheid stand houdt tegen alle vijanden.

Zoals het ene, zich onbesmet bewaren van de wereld, met de heiligheid van God overeenkomt (1 Petrus 1: 15vv.), zo komt het andere overeen met het vaderschap van God (Ps. 68: 6). Men volbrengt door weduwen en wezen te bezoeken in hun verdrukking het werk van God aan hen die voor Hem bevoorrechte personen zijn, in zoverre dat Hij hen in het bijzonder wil aannemen. En zoals aan de andere kant de uitdrukking "onbevlekte godsdienst" in betrekking staan tot het "zichzelf onbesmet bewaren van de wereld", zo hangt het "zuivere godsdienst" samen met het eerste werk, "wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukking", waar de onbaatzuchtige, zelfverloochenende liefde tot de mens het meest openbaar wordt, evenals in het onbesmet bewaren van de wereld de zuivere, onbevlekte liefde tot God.

HOOFDSTUK 2

OVER HET AANZIEN DES PERSOONS EN OVER DOOD GELOOF

II. Vs. 1-26. Terechtwijzing van de lezers, hoe zij kunnen menen geloof te bezitten, terwijl zij aan de ene zijde waarde hechten aan uiterlijke kenmerken van mensen en aan de andere zijde zich geheel ontslaan van de werken van het geloof. Aan het einde van het vorige hoofdstuk had de apostel vermaand zich onbesmet te bewaren van de wereld, als datgene waarin de onbevlekte godsdienst bestond. In aansluiting daarop spreekt hij nu hier over een besmetting van de godsdienst, die de gemeenten aan wie hij schrijft, in praktijk brengen. Zij behandelen toch hun Joodse volksgenoten, wanneer deze als gasten hun godsdienstige vergaderingen bezoeken, op zeer verschillende wijze al naar gelang de persoon, daar zij de rijken geen eer genoeg weten te bewijzen en daarentegen de armen zo minachtend en terugstotend mogelijk behandelen. Zij bedenken in het geheel niet dat zij door hun vleierijen de eersten niet voor het koninkrijk van God zullen winnen en de anderen, die er niet ver meer van zijn, wegdrijven. Door dat aanzien des persoons bezondigen zij zich tegen de wet van God, in plaats van, zoals hun plicht was, het koninklijk gebod van liefde jegens de naaste te volbrengen, zodat zij zich aan de ene zijde schuldig maken ten opzichte van de hele wet en aan de andere zijde het onbarmhartige oordeel van de wet over zich heen halen, dat bestemd is voor degenen die geen barmhartigheid hebben gedaan Zo is de apostel weer gekomen op de barmhartigheid, waarvan hij zegt dat die tegen het oordeel roemt. Zo heeft hij een aansluiting gevonden bij dat gedeelte van zijn vermaning aan het slot van het vorige hoofdstuk, waarin hij als zuivere godsdienst heeft genoemd het bezoeken van weduwen en wezen in hun verdrukking. Ook in dit opzicht was het zeer kwalijk gesteld met de bedoelde gemeenten; onder de moeilijkste omstandigheden zond men de armen en nooddruftigen heen met vrome woorden, in plaats van zich hulpvaardig over hen te ontfermen. Men vertrouwde op een dood geloof zonder er aan te denken dat een dood, werkeloos geloof niet tot zaligheid kon leiden. Men beroemde zich op het abstracte monotheïsme tegenover de heidenen, zelfs tegenover hen aan wie God bekering had gegeven ten leven en die zich nu vruchtbaar betoonden in goede werken. Daarom was het noodzakelijk dat Jakobus juist de stelling waaraan Luther zich zo zeer geërgerd heeft en waarom hij zijn brief een strooien brief heeft genoemd, met nadruk uitsprak: "de mens wordt door de werken, niet door het geloof alleen rechtvaardig" (vs. 14-26).

1. Mijn broeders, houdt het geloof in onze Heere Jezus Christus, de Heere van de heerlijkheid (1 Kor. 2: 8) vrij van aanzien des persoons, want geloven en aanzien des persoons hebben, gaat niet elkaar gepaard. a)

a) Lev. 19: 15 Deut. 16: 19 Spr. 24: 23 MATTHEUS. 22: 16

Wat in de vorige afdeling werd besproken had zijn aanleiding in hetgeen de christenen uiterlijk overkomt; nu volgt eerst een vermaning die het gedrag betreft jegens mensen die van buiten tot hen komen. Hoe de christen het eerste moet dragen was daar, hoe hij dit moet beschouwen, is hier de inhoud van de vermaning; onafgebroken geduld eist hij daar, onpartijdige liefde hier.

"Zichzelf onbesmet bewaren van de wereld, " was het einde van het vorige gedeelte; iets van wereldsgezindheid nu is het aanzien des persoons, d. i. de waardering van een persoon naar zijn aardse bezit, tijdelijke macht en daaruit voortvloeienden invloed. De wereld schat dat hoog en men begrijpt wel dat en waarom zij de rijke hoger schat dan de arme, de machtige hoger dan de machteloze; maar men begrijpt niet hoe zij, die de Heere Jezus Christus, die

door armoede en nederigheid tot heerlijkheid werd verheven, tot grond, inhoud en doel van hun leven hebben gemaakt, zich in dit opzicht aan de wereld gelijk kunnen stellen en toch gebeurt het en niemand onder ons kan zich van deze besmetting met wereldsgezindheid vrijpleiten. Vgl. Luk. 14: 12-14

2. Want, om u hier een geval voor te houden waarvan ik wel weet dat het bij voorkomende gelegenheden de regel van uw gedrag is, stel dat in uw godsdienstige vergadering, om die te bezoeken, een man binnenkwam met een gouden ring aan de vinger, in sierlijke, schitterende kleding en er kwam ook als gast om aan uw godsdienstoefening deel te nemen en te horen wat er gepredikt wordt, een arm man binnen in schamele kleding, die van behoefte en gebrek getuigt (Luk. 14: 21 en 23).

3. En gij zoudt opzien tegen degene die de sierlijke kleding draagt, uw blikken vol belangstelling op hem richten en tot hem zeggen: "gij zijt ons een hoogst welkom persoon, ga hier op een goede plaats zitten, hier vooraan. " En gij zoudt zeggen tot de arme, alsof hij voor u een onbelangrijk persoon was en gij hem zo verachtelijk mogelijk behandelen wilde om hem niet te laten terugkomen: "ga gij daar achterin staan" of "wilt gij werkelijk dichtbij ons zitten, neem dan hier plaats onder mijn voetbank, want een andere plaats hebben wij voor u niet. "

4. Als gij zo handelt, hebt gij dan niet in tegenspraak met Gods Woord een onderscheid gemaakt onder elkaar, daar toch voor Hem allen gelijk zijn en zijt gij niet, in plaats van uzelf te laten oordelen door Gods Woord (vs. 12) rechters geworden die zich door kwade overwegingen laten leiden?

Het geval dat Jakobus in vs. 2v. beschrijft, is wat de zaak betreft niet een hypothese, maar een feit, niet een bijzonder feit dat slechts eens is voorgekomen, maar het gewone gedrag van hen aan wie hij schrijft. De hele voorstelling, zowel het "als in uw vergadering kwam" als ook van het aanwijzen van zit- en staanplaatsen getuigt ervan dat met vergadering hier de vergaderplaats bedoeld is waar de christelijke gemeente voor de godsdienstoefening samenkwam. In de grondtekst gebruikte de apostel daarvoor het woord (synagoge), waarmee ook de godshuizen van de Joden werden aangeduid Lu 4: 15, omdat hij sprak over de joods-christelijke gemeenten in de verstrooiing, die hun godsdienstige instellingen vormden naar het voorbeeld van de joodse diaspora en zo op gelijke wijze het verband met hun volk vasthielden als de Jeruzalemse gemeente door het bezoeken van de tempel naast hun bijzondere vergaderingen in verschillende huizen Ac 2: 43. Zonder twijfel was het centrale punt van deze gemeenten in de verstrooiing de stad Antiochië in Syrië. Daar had zich spoedig na de vervolging die na de dood van Stefanus de gemeente te Jeruzalem trof, een christelijke gemeente gevormd en deze, hoewel daarnaast ook een gemeente uit de Grieken ontstond en tengevolge daar van de naam christen in gebruik kwam (Hand. 11: 19vv.), zag zich genoodzaakt een eigen synagoge op te richten, waartoe zij echter de Joden vrije toegang vergunde. In haar godsdienstige samenkomsten kwamen dan net als te Efeze enz. (1 Kor. 14: 23) nog volksgenoten die buiten de gemeente stonden, in het voor ons liggend geval dus nog onbekeerde Joden, deels om te spioneren en het een of ander op te vangen, om het christelijk geloof te smaden en te lasteren (ongelovigen zoals Paulus ze in de eerder aangehaalde tekst noemt), deels om dit geloof, waartoe zij reeds een zekere begeerte voelden, verder te leren kennen en zich tenslotte daarbij aan te sluiten. Uit vs. 5-7 blijkt dat het laatste vrij zeker als bedoeling bij de armen, het eerste daarentegen bij de rijken moest worden verondersteld. Maar "met echt Joods respect voor het geld" behandelde men juist de laatsten met bijzondere zorg, terwijl de eersten met minachting werden behandeld. Jakobus beschrijft een situatie

waarin de arme en de rijke op hetzelfde moment de vergadering zijn binnengekomen; maar alleen de laatste met zijn gouden ringen en zijn kleding die van welvaart getuigde, heeft de aandacht getrokken. Men heeft de rijke vooraan een geschikte zitplaats aangeboden, de arme daarentegen heeft de persoon die de rijke zo ontving, slechts de keuze gelaten of hij in een afgelegen hoek, waar ruimte is, staan wil of dat hij, indien hij er de voorkeur aan geeft in de nabijheid te blijven en te zitten, aan de voetbank van hem die hem ontvangt, op de grond wil gaan zitten. Dit is de geschetste situatie, die niet gebaseerd is op fantasie, maar ontleend is aan de werkelijkheid. In vs. 4 volgt dan zonder twijfel de nazin, waarbij echter de woorden van de grondtekst (terwijl er verschil van mening over bestaat of het "en" aan het begin van het vers mede in de tekst hoort of niet) aan de uitleggers nogal wat moeilijkheden geven. De apostel wil zijn lezers erover laten nadenken dat de Joden wel in hun synagogen zo'n onderscheid maken tussen rijken en armen, voornamen en geringen (MATTHEUS. 23: 6), maar dat voor de christenen allen even dierbaar moeten zijn, dat zij hen zo mogelijk voor de Heere moeten winnen. Wij oordelen volgens verkeerde gedachten als de bekering van een rijke ons belangrijker lijkt dan die van een arme. Wij redeneren dan op de wijze van de wereld en zullen tenslotte de hele zaak bederven. De rijke die wij vleien, zal met moeite het koninkrijk van de hemelen binnengaan (MATTHEUS. 19: 23vv.), maar voor de arme die wilde binnengaan, sluiten wij het door onze minachtende en terugstotende behandeling moedwillig toe (MATTHEUS. 23: 13).

5. a) Hoort, mijn geliefde broeders! Heeft God niet de armen van deze wereld uitverkoren om rijk te zijn (Luk. 12: 21; 2 Kor. 8: 9 in het geloof, in goederen die men in geloof bezit (1 Kor. 1: 5) Efeze. 1: 3vv.) en erfgenamen te zijn van de toekomstige heerlijkheid van het koninkrijk (Luk. 22: 29), dat Hij b) belooft aan degenen die Hem liefhebben? (hoofdstuk 1: 9, 12; 1 Kor. 1: 26v.

a) Joh. 7: 48 b) Ex. 20: 6: 1 Sam. 2: 30 Spr. 8: 17 MATTHEUS. 5: 3

6. Maar gij hebt door het gedrag dat ik zojuist heb beschreven, de armen smadelijk behandeld (1 Kor. 11: 22). Overweldigen u daarentegen niet de rijken, van wie ternauwernood een enkele het rijk van God binnengaat en trekken zij u niet, zoals de tegenwoordige omstandigheden u doen zien, voor de rechtbank, juist omdat gij belijders zijt van Jezus Christus? (hoofdstuk 5: 1vv. Ezechiël. 18: 16 Wijsh. 2: 10 MATTHEUS. 18: 28vv.).

7. Lasteren zij niet als ongelovigen en spotters, als vijanden en tegenstanders (Luk. 16: 14; 1 Kor. 12: 3; 1 Tim. 1: 13; 1 Petrus 4: 14 en 16; 2: 12; 3: 16), de goede naam
(Fil. 2: 9v. Hand. 4: 12) die over u aangeroepen is, de naam van onze Heere Jezus Christus, de Heere van de heerlijkheid? (vs. 1 Hand. 11: 26).

Later (vs. 8vv.) zal de apostel de lezers doen bedenken dat zij zich bezondigen door hun gedrag, als zij armen, omdat zij arm zijn, met minachting behandelen en rijken, omdat zij rijk zijn, voortrekken ("gij hebt in uzelf onderscheid gemaakt en zijt rechters geworden met kwade overleggingen" vs. 4). In de eerste plaats geeft hij hen te bedenken wat hen van zo'n gedrag moest afhouden; hij berispt hen dus om het feit dat zij onbedachtzaam handelen en dat brengt hij hen onder het oog door hen even vriendelijk als ernstig toe te roepen: "hoort, mijn geliefde broeders! "

Deze gemeenten bestonden grotendeels uit armen, die door de rijke en aanzienlijke Joden (onder wie zij woonden en van wie zij in het maatschappelijk leven afhankelijk waren) onderdrukt werden. Toch kan hier niet gedacht worden aan eigenlijke

godsdienstvervolgingen, maar aan verdrukkingen en afpersingen van andere aard (in die overigens reeds moeilijke tijd). Aan de andere kant was de toestand van deze gemeenten van dien aard dat bij velen het christendom alleen in de erkenning van Jezus als Messias bestond en in de bijzondere zedenwetten, die zij als de volmaking van de wet beschouwden. Meegesleept door de indruk die de predikers en het hele werk van de verkondigers van het evangelie op hen maakten, aangetrokken ook door de hoop dat Jezus spoedig zou terugkomen en een rijk van heerlijkheid op aarde zou stichten, waarvan zij de gelukzaligheid op hun wijze schilderden, beleden velen het christendom zonder dat een wezenlijke verandering in hen had plaatsgehad.

8. Indien gij dan werkelijk in uw gedrag ten opzichte van hen die buiten zijn (Kol. 4: 5; 1 Thessalonicenzen. 4: 12 wet volbrengt, die alle geboden van de tweede tafel in zich bevat (Gal. 5: 14 Rom. 13: 8vv.), naar de schrift, naar het woord in Lev. 19: 18 : a) "Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf, " dan doet gij goed. Wanneer gij werkelijk zo handelde jegens allen, zoals men uit uw gedrag (vs. 2v.) zou kunnen opmaken; als men ziet hoe voorkomend gij sommige bezoekers van uw vergaderingen behandelt en troost, hoe gij tot hen zegt: "zit gij hier op een goede plaats, " dan hoeft gij ook de vijanden en tegenstanders daarvan niet uit te sluiten (MATTHEUS. 5: 44v.).

a) MATTHEUS. 22: 39 Mark. 12: 21 Efeziers 5: 2

9. Maar indien gij met aanzien des persoons handelt, zoals dat is wanneer gij u zo ten opzichte van de rijken gedraagt en om hun rijkdom, die u in de ogen steekt, daarentegen jegens de armen des te onbeleefder zijt, dan doet gij zonde en wordt door de wet bestraft als overtreders. Gij wordt dan behandeld als overtreders, omdat de wet toch uitdrukkelijk het aanzien des persoons verbiedt (Lev. 19: 15 Deut. 1: 17 en 16: 19.

10. Ik druk mij niet te sterk uit als ik u voorstel als overtreders, zonder er op te letten dat hier slechts van overtreding van één enkel gebod sprake was. a) Want wie de hele wet houdt (gesteld dat dit inderdaad eens het geval was en niet slechts in een inbeelding, hoewel bij nauwkeuriger beschouwing nog wel menig ander gebrek zou worden gevonden) (Mark. 10: 20), maar in één van de vele geboden struikelt, die is schuldig geworden aan allen; ook tegen alle overige geboden heeft hij door overtreding van het ene misdaan.

a) Deut. 27: 26 MATTHEUS. 5: 19 Gal. 3: 10

11. Want Hij die, volgens de opeenvolging van de geboden, zoals de Griekse vertaling van het Oude Testament die rangschikt (Mark. 10: 19 Rom. 13: 9), in de eerste plaats gezegd heeft: a) "gij zult geen overspel plegen, " die heeft ook onmiddellijk daarop gezegd: "gij zult niet doden. " Indien gij nu geen overspel pleegt en dus dat eerste gebod houdt, maar wel doodt en zo dat tweede gebod overtreedt, dan zijt gij een overtreder, niet slechts van een enkel gebod, maar van de hele wet geworden.

a) Ex. 20: 14 MATTHEUS. 5: 27

Zoals er slechts één Wetgever is, van wie elk bijzonder gebod is uitgegaan, de levende God, zo is in Hem ook de hele wet één. Wie een steen van het gebouw afbreekt, werkt mee aan het verval van het geheel. Wie dus zondigt tegen één gebod, overtreedt zowel dit als de wet zelf. Overal waar, ook in de christelijke kerk, een farizese denkwijze is aangenomen, daar ontstaat steeds de neiging om de eenheid en ondeelbaarheid van de goddelijke wet in de kleinste

geboden te miskennen. Door dode werkheiligheid, door een overspannen onderhouden van willekeurige menselijke instellingen meent men zich te kunnen ontslaan van zwaardere, gewichtigere geboden (Vgl. MATTHEUS. 23: 23). Daarom moeten wij van de apostel leren ook dergelijke gering schijnende overtredingen als de hier berispte te beschouwen als een kwetsing van het koninklijke hoofdgebod van de liefde. Zo wordt dan alle roem voor God te schande, die wij zo graag willen bouwen op het onderhouden van zo vele enkele plichten.

De wet is als het ware een kleed dat geheel gescheurd wordt, als gij er één stuk uitneemt; het is als de harmonie van de muziek, die geheel bedorven wordt als slechts één stem vals klinkt.

Wie één deel van de wet overtreedt, bezondigt zich tegen Hem die de hele wet gegeven heeft als uitdrukking van Zijn wil en hij wordt dus een misdadiger tegen de wet in het algemeen. Zo ernstig moeten de lezers de zonde beschouwen, die zij begaan doordat zij op onrechtvaardige wijze alleen om uiterlijke voorrechten de één boven de ander stellen en zij mogen het niet licht opnemen als een enkele zaak, die bij hen die verder aan de wet voldoen weinig te betekenen heeft.

12. Spreekt zo en doet zo niet alleen in dit hier aangehaalde bijzondere geval, maar in het algemeen in alle omstandigheden en toestanden van uw leven (Kol. 3: 17), namelijk als mensen die (1 Kor. 9: 26) door de wet van de vrijheid zullen geoordeeld worden (hoofdstuk 1: 25) en die daarom deze wet zo nauwkeurig mogelijk willen waarnemen.

13. a) Want en bedenkt dat wel, om in het vervolg nooit meer een dergelijk gedrag als gij jegens de arme had (vs. 6), te betonen, een onbarmhartig oordeel, een oordeel dat de barmhartigheid niet meer laat gelden, waardoor men toch alleen voor het verderf kan bewaard blijven, zal gaan over degene die geen barmhartigheid gedaan heeft (MATTHEUS. 9: 3; 12: 7; 18: 35; 25: 41vv.
) en dat, nogmaals, de barmhartigheid roemt
tegen het oordeel. Waar men deze in het hart heeft en in het leven beoefent, hoeft men niet bang te zijn voor de veelbetekenende beslissing van de jongste dag, maar kan men die met goed vertrouwen tegemoet zien (MATTHEUS. 5: 7; 1 Kor. 4: 3v. Tob. 4: 12)

a) MATTHEUS. 6: 15 Mark. 11: 25 Luk. 16: 25

Een christen die de wet van de vrijheid, d. i. de wet in haar nieuwe, boven het "moeten" verheffende macht, door Zijn van God geschonken kracht kent, die het innerlijke van het hart omkeert, de liefde tot hartslag en levenspols heeft en die weet en bedenkt dat hij daarnaar eens zal worden geoordeeld, die weet ook tevens welke eis hieruit voor zijn hele gedrag voortvloeit. Zo iemand kan zich nu niet tevreden stellen met een gedeeltelijk vervullen van de wet, die zal zijn overtreden niet proberen te verontschuldigen, maar hij moet ernaar streven dat de wet van de vrijheid, die hem een vrij leven geeft door de wedergeboorte (hoofdstuk 1: 18), de ziel van zijn handelen wordt.

Hoe grotere vrijheid deze wet geeft, hoe strenger en nauwkeuriger die ter harte moet worden genomen.

Van een zoon die groot geworden is en vrijheid heeft verkregen, eist men meer dan van een jong kind; in spreken en handelen ziet men minder door de vingers. Zo is het ook als men tot de staat van de genade is gekomen, dat men zich door het gebod van de liefde, door de wet van Christus, die alle aanzien des persoons wegneemt, moet laten leiden. Een beker koud

water, aan een arme gegeven omdat hij Christus toebehoort, kan volgens de wet van de vrijheid rijke vergelding verkrijgen en een verzuim in het geringste kan bij hen die in Christus geloven treurige gevolgen hebben. De schuld van 10. 000 ponden is het niet die een knecht zo'n oordeel berokkent, maar wel het verzuim dat hij niet de ontferming heeft betoond die hij had ondervonden, maar dat hij op zijn recht bleef staan. Het hoeven juist niet ten hemel schreiende onbarmhartigheden te zijn waarmee men zich een onbarmhartig oordeel op de hals haalt, maar ook zo'n staan op zijn recht, waarbij men zich niet de handelwijze van God tot richtsnoer stelt, zoals hij zich over ons heeft ontfermd, kan ons reeds in het oordeel van de onbarmhartigheid storten.

De liefde van het geloof verleent hem die ze in zich heeft en overal betoont, het bewustzijn dat Hij vanuit de dood in het leven is overgegaan (1 Joh. 3: 14).

Waar de kracht van de goddelijke genade en ontferming een mensenhart heeft aangegrepen en naar haar eigen wezen heeft gevormd, waar een mensenhart zich doordrongen voelt van het wezen van de eeuwige liefde, daar vervallen alle verschrikkingen van het oordeel. De Vader ziet Zijn beeld in het kind, Zijn werk in de verloste en Zijn beeld en Zijn werk kan en wil Hij niet verwerpen en al willen ook nog vele gebreken en verkeerdheden aanklagend tegen hem optreden, zij worden in de schaduw geplaatst door de grondtrek van het vernieuwde wezen.

14. Wat baat het, mijn broeders, indien iemand zegt, van zichzelf beweert of voorgeeft dat hij het geloof heeft in God (vs. 19) en Zijn woord voor waar en voor de enige weg van de zaligheid houdt (Rom. 2: 17vv.) en hij heeft toch de werken niet waardoor het zich als levend en krachtig moet betonen (MATTHEUS. 7: 26vv. Joh. 7: 17)? Kan dat geloof, als het zo blijft en onvruchtbaar blijkt te zijn, hem zalig maken, zodat hij zich veilig voelen mag voor het oordeel van God (vs. 13) en hem dus baten?

De apostel heeft in het vorige gedeelte gewaarschuwd tegen een voortrekken van de rijke en een minder achten van de arme, dat met het geloof in de heerlijkheid van Christus geenszins overeenstemt en daaraan maakten gelovigen zich in hun vergaderingen ten opzichte van niet-christenen die hun vergadering kwamen bijwonen, schuldig, zonder te bedenken dat zij zich daardoor bezondigden tegen de wet die in het gebod van de liefde lag opgesloten en hierdoor onder het oordeel van de wetgever vielen, voor wie alleen de barmhartige liefde veilig is. Als hij nu verder gaat: "wat baat het, mijn broeders" dan ziet men dadelijk na deze woorden dat hij over iets zal spreken dat in tegenstelling tot de barmhartige liefde niet beveiligt tegen het oordeel.

Jakobus heeft hiervoor het aanzien des persoons bestraft en de daaruit voortvloeiende liefdeloze achterplaatsing van de arme. Hij wijst er nu op dat de geloofsroem zonder de werken van het geloof, die in de liefde zijn opgesloten, een ijdele, nietige, vruchteloze roem is: "Wat baat het", zo begint hij hier, "indien iemand zegt dat hij het geloof heeft en hij heeft de werken niet? Kan dat geloof hem zalig maken? Het geloof dat iemand voorgeeft te bezitten, is natuurlijk het ware, echte geloof, want niemand zal zich op een vals, onecht geloof beroemen; als de apostel nu zegt dat het geloof geen redding brengt aan hem die zich op zijn geloof beroemt, dan spreekt vanzelf dat hij daarmee het echte geloof bedoelt, dat iemand voorgeeft te bezitten, maar toch niet in werkelijkheid bezit. Daarin ligt opgesloten dat het ware, echte geloof de zaligheid zeker teweegbrengt, maar dat dit zich in werken moet openbaren. Zo is tevens in de ontkenning in dit eerste vers van ons gedeelte, die schijnbaar met Gal. 2 en 3 Rom. 3 en 4 tegenspraak is, namelijk dat de belijdenis van het geloof niet voldoende is tot behoud, tevens indirect de Paulinische leer ingesloten, dat het werkelijk

bezitten van het geloof tot zaligheid voldoende is, maar dat voor het werkelijk aanwezig zijn ervan de werken als getuigenis vereist worden.

15. a) Indien nu, om u verder te doen zien hoe het geloof zonder werken ook voor anderen niet nuttig is, indien een broeder of zuster geen kleding zou hebben, onvoldoende bekleed (Luk. 3: 11) zou zijn en gebrek zou hebben aan dagelijks voedsel (MATTHEUS. 6: 11 Luk. 11: 3),

a) 1 Joh. 3: 17

16. en iemand van u tot hen zou zeggen, als zij hem om hulp in hun nood vragen, zoals dan ook werkelijk dergelijke voorbeelden van hulpbehoevende geloofsgenoten in deze zo moeilijke tijd Jas 1: 2 bij u worden gevonden: "gaat heen in vrede, ontvangt mijn beste wensen op uw verdere weg (Hand. 16: 36 Richt. 18: 6), wordt warm en wordt verzadigd, want God zal raad geven, zodat gij middelen en wegen daartoe vindt" en gij zoudt hun niet van het nodige voor het lichaam voorzien, wat baat dat? (1 Joh. 3: 17v. Rom. 12: 13).

17. Zo is het ook met het geloof, indien het de werken niet heeft, is op zichzelf dood; het is wat zijn innerlijk wezen aangaat slechts mondgeloof en niets dan schijngeloof, dat zichzelf logenstraft en de erenaam niet waardig is, die het zichzelf geeft.

Jakobus heeft hier een mens op het oog die uiterlijk met het woord van de waarheid instemt, die er daarom aanspraak op maakt gelovig te zijn en op grond daarvan zich de rechten van een gelovige aanmatigt, maar wiens leven geen spoor van innerlijke vernieuwing vertoont, die de werken uit de wet van de vrijheid nalaat-wij zouden zeggen een dode orthodoxe. Wat hij nu over zijn geloof denkt, wijst hij hun aan door een treffende parallel. Hij waardeert het evenveel als een liefde, die tegenover de nood geen feitelijke hulp, maar alleen vriendelijke woorden heeft. Een liefde, die alleen woorden heeft en geen daden, is zonder leven; van een geloof dat alleen woorden heeft en geen werken is hetzelfde waar, het is zonder leven. Waar geloof grijpt het leven van God aan, christelijk geloof de zaligheid en het leven van God in Christus. Waar dit leven woont, ontwikkelt het zich naar buiten; waar zich geen leven vertoont, daar is ook geen leven. Dit vermeende geloof is geen geloof, omdat het dood is.

Als de apostel zo het geloof, waaraan de werken ontbreken, dood noemt, dan kon het zeker zijn bedoeling niet zijn dat de werken die het openbaren, die de bewijzen ervan zijn, dat geloof pas levend zouden maken, dat in deze het leven van het geloof zou bestaan, maar hij moest veronderstellen dat het ware geloof het leven reeds vanzelf in zich bezit, het levensprincipe reeds in zich heeft, waaruit dan de werken moesten voortkomen en dat dit in de werken te zien is. Het ontbreken van de werken was voor hen zo een bewijs van gebrek aan leven in het geloof en daarom noemt hij dit een dood geloof.

18. Maar zoals het in zichzelf dood is, zo is ook het geloof als het geen werken heeft, voor anderen van zeer twijfelachtige aard. Zo zal misschien iemand zeggen tot u, die op het geloof roemt en op hen die gij niet als uw gelijken beschouwt met een zekere minachting neerziet: "gij hebt het geloof dat als een zaak van het hart in het binnenste verborgen is en ik, die gij voor een ongelovige houdt, heb de werken, duidelijk zichtbaar voor ieders oog. Toon mij nu, zodat ik het als werkelijk aanwezig zal erkennen en niet als voorgewend zal beschouwen, uw geloof uit uw werken, want alleen daardoor wordt het voor mij kenbaar en ik zal u uit mijn werken mijn geloof, waarvan gij het aanwezig zijn ontkent, tonen, zodat gij voortaan zult moeten erkennen dat ik geen ongelovige ben.

19. En evenals het bestaan van uw geloof zonder de werken voor anderen zeer twijfelachtig is, zo is uw geloof zonder werken voor uzelf tevens van zeer twijfelachtige waarde. Gij gelooft dat God een enig God is en zijt als jood tegenover de heidenen trots op zo'n geloof (Rom. 2: 17). Gij doet daar goed aan, want dat is de grond van alle ware godsdienst in onderscheid van het heidens bijgeloof (Deut. 6: 4; 1 Kor. 8: 4 ; de duivelen (1 Kor. 10: 20) geloven het echter ook en zij sidderen voor het oordeel van God, waaraan zij zijn overgegeven. Hun geloof maakte dus zo weinig zalig dat het integendeel voor hen die bron van ontzaglijke pijn is.

Geven deze beide verzen voor een juist verstaan geen geringe bezwaren, voor de uitleg worden de moeilijkheden nog groter door het onderscheid van lezing in de grondtekst, daar de tweede helft van vers 18 naar andere handschriften zou luiden: "toon mij uw geloof zonder de werken (hoe wilt gij dat doen)? dan zal ik u uit mijn werken het geloof tonen (dat gij in mij niet wilt erkennen)". Het lijkt ons dat onder "iemand" niet de eerste de beste moet worden verstaan, maar een zekere vertegenwoordiger van de christenen uit de heidenen, te midden van wie de lezers zich bevonden en die zij om hun vroeger heidendom minachtten en niet wilden erkennen als gelijk aan hen die vanaf hun jeugd monotheïsten waren. Toch werden bij de heidenen, nadat zij in God waren gaan geloven, goede werken gevonden (Tit. 3: 8). Zij ontfermden zich vooral in die tijd van nood, toen vele van de christenen uit de Joden de lijdende broeders met vrome woorden wegzonden (vs. 14vv.), over de behoeften van de heiligen (Hand. 11: 29v.) en Paulus en Barnabas konden ook in andere opzichten over hun godzalige wandel roemen (Hand. 15: 3, 12). Jakobus verwijst later bij zijn uiteenzettingen nog uitdrukkelijk naar de christenen uit de heidenen, als hij in vs. 25 nog het voorbeeld van de hoer Rachab aanhaalt; hij geeft dus tegenover hen reeds hier zijn mening, die wij hem enige jaren later op het apostolisch concilie zien uiteenzetten (Hand. 15: 13vv.). Ja, in vergelijking met de heidenen die tot Christus waren bekeerd, van wie God de harten door het geloof heeft gereinigd (Hand. 15: 9), hebben de nog ongelovige Joden volgens zijn woorden zo weinig reden om nog verder op hun monotheïsme te pochen dat zij integendeel reden zouden hebben om voor die God te sidderen, in wie zij zeggen te geloven. Dit geeft hij hen te bedenken in hetgeen hij in vs. 19 zegt; want hij noemt hier een zuiver joodse geloofstelling, zonder daaraan in het minst een christelijke kleur te geven. Bij hoofdstuk 5 zullen wij nader behandelen hoe hij ertoe kom, ook de nog ongelovige Joden meerdere malen in zijn brief aan te spreken. Daardoor wordt zijn brief tot een zendingsrede aan de Joden in een tijd, waarin met de stichting van een bijzondere christelijke kerk uit de heidenen te Antiochië en met de uitzending van Paulus en Barnabas tot het werk waartoe de Heere hen geroepen heeft, het rijk van God nu reeds zeer beslissende stappen deed om zich van de Joden tot de heidenen te wenden. Nemen wij aan, zoals de laatste tijd de meeste uitleggers doen, dat onze brief van Jakobus aan de christelijke gemeenten uit de Joden te Antiochië, Syrië en Cilicië en nog in de eerste jaren van de apostolische tijd Jas 1: 1 geschreven is, dan blijkt uit onze tekst in verband met hetgeen wij bij vs. 4 hebben uiteengezet, dat de christelijke gemeente te Antiochië, die uit Grieken bestond, wel dadelijk in het begin een zelfstandige plaats innam ten opzichte van die die uit de Joden was ontstaan. Dat is ook zeer natuurlijk als men van de heidenen, die zich tot Christus bekeerden, niet eens verlangde dat zij eerst proselieten van de poort, laat staan van de rechtvaardigheid Le 17: 9 werden. Het laatste nu eisten later de Judaïsten uit Jeruzalem, Jakobus bracht het echter op het apostolische concilie in het jaar 50 zover dat alleen iets overeenkomstig het eerste de bekeerde heidenen in die gemeenten werd opgelegd (Hand. 15: 1vv.). Evenals hij daar samen met de overige apostelen en oudsten van Jeruzalem "de broeders uit de heidenen die te Antiochië en Syrië en Cicilië zijn, heil wenst, zo doet hij het hier aan de twaalf stammen die in de verstrooiing zijn" (hoofdstuk 1: 1) in dezelfde woorden en met dezelfde uitdrukking in de grondtekst (cairein), waaruit wij kunnen opmaken dat de

christenen zich daar werkelijk in twee gemeenten splitsten, waarvan de ene bestond uit christenen uit de Joden, die op Joodse wijze leefden en de andere uit christenen uit de heidenen, die, zoals Paulus in Gal. 2: 4 zich uitdrukt, op heidense wijze leefden. Die anderen nu onderscheidden zich door hun werken, die zij in geloof volbrachten, daar zij niet alleen de collecte, in Hand. 11: 29v. vermeld, tot stand brachten, maar ook in moeilijke tijden het zendingswerk trouw verrichtten. De eersten daarentegen pochten op het joods monotheïsme en stelden zich tevreden met een dood geloof zonder werken, waarover Jakobus hen bestraft, niet zonder duidelijk te wijzen op het voorbeeld van de andere door hen gering geachte gemeente.

20. Maar wilt gij weten, o ijdel mens, die u op uw geloof beroemt zonder toch de daaruit voortkomende werken in uw leven te kunnen aanwijzen (vs. 18), dat het geloof zonder de werken dood is? Welaan, dan zal ik u van deze in vs. 17 uitgesproken waarheid uit de Schrift overtuigen.

21. Is Abraham, onze vader, (Rom. 4: 1) niet uit de werken gerechtvaardigd, is hij niet door de daad bewezen (Gen. 44: 16) een rechtvaardige te zijn, waarvoor God hem om zijn geloof had verklaard (Gen. 15: 6), toen hij Izaak, zijn zoon, geofferd heeft op het altaar? (Gen. 22: 9-12).

22. Ziet gij wel dat zijn geloof samenwerkte met zijn werken, daar dit hem ertoe dreef en ertoe bekwaam maakte en het geloof bij hem volmaakt is geworden door de werken, tot volmaking is gekomen, zodat nu van geloof in de volle betekenis van het woord sprake kan zijn? (1 Joh. 2: 5).

23. En het schriftwoord werd ook door de werken vervuld, zodat haar getuigenis als volkomen overeenkomstig de waarheid moet worden erkend, namelijk het schriftwoord dat daar zegt (Gen. 15: 6): "En Abraham geloofde God en dit geloof, waarvan is bewezen dat het als het erop aan kwam ook de zwaarste proef niet te zwaar zou achten, is hem tot rechtvaardigheid gerekend" (Rom. 4: 3 Gal. 3: 6) en hij werd, toen hij later de zwaarste geloofstest feitelijk had doorstaan, een vriend, een geliefde van God genoemd (2 Kron. 20: 7 Jes. 41: 8).

Met "o ijdel mens" spreekt de apostel in vs. 20 in verstoordheid hem aan die zegt dat hij geloof heeft, maar geen werken heeft en stelt hem daarmee voor als een mens, aan wie ontbreekt wat hij moest hebben als hij zijn mocht waarvoor hij wilde worden gehouden, want dit betekent het woord dat voor "ijdel" in de grondtekst is gebruikt, zowel waar het van personen als waar het van zaken gezegd wordt. Hij geeft er zich voor uit dat hij in zijn geloof heeft wat een mens moet hebben om voor God te bestaan en toch heeft hij het niet en daarvan moet hij nu, zoals de vraag "wilt gij weten? " zegt, als hij bewijs verlangt, overtuigd worden. Het moet hem worden bewezen dat het geloof zonder werken dood, zonder vruchten (2 Petrus 1: 8) is.

Deze stelling nu en geen andere moet in hetgeen volgt worden bewezen, zoals ook blijkt uit het feit dat deze stelling, na in vs. 21-25 door het voorbeeld van Abraham en Rachab bewezen te zijn, in vs. 26 terugkeert als nu bewezen en als afsluiting van de hele deductie nogmaals wordt genoemd. Wij zullen dus al dadelijk geen ander bewijs kunnen verwachten dan dit: dat Abraham, de vader van de gelovigen, bij wie toch het ware wezen van het geloof zichtbaar worden moest door zijn werken, niet maar een dood schijngeloof, maar een waarachtig, levend geloof betoond heeft. Geeft Abraham het bewijs dat alleen het geloof dat met werken

gepaard gaat het ware, levende geloof is, dan is daardoor omgekeerd ook bewezen dat het geloof zonder werken in zichzelf dood is. Juist ten opzichte van Abraham was er een woord van de Schrift of een godsspraak, dat de tegenstanders die op het geloof zonder werken steunden, voor zich zouden aanhalen, namelijk dat hem zijn geloof tot rechtvaardigheid was gerekend. Jakobus erkent dit in vs. 23 zelf: het beste bewijs dat hij in de leer van de rechtvaardiging alleen door het geloof (Rom. 3: 28) met Paulus overeenstemt. Hij moest echter de tegenstanders tonen dat dit geloof van Abraham, waardoor alleen de rechtvaardiging zijn deel was geworden en hij dus ook zalig geworden was, geen dood schijngeloof, niet slechts theoretische kennis en instemming, maar waar, levend geloof was. Dus moest het wezen van het geloof van Abraham nader worden aangewezen, hetgeen in vs. 21 en 22 geschiedt. Het moest worden voorgesteld als een geloof dat zich werkzaam betoonde, waaruit echter geenszins volgt dat het hem om deze werkzaamheid heeft gerechtvaardigd.

"Ziet gij wel dat zijn geloof samenwerkte met zijn werken. " Waaraan samenwerkte? Misschien aan de rechtvaardiging voor God, zodat Abraham pas na de werken volbracht te hebben een rechtvaardige voor God zou zijn geweest? Had Jakobus dat bedoeld, dan had hij moeten veronderstellen dat God de mens slechts zo kent als hij zich in het uiterlijke betoont. Hij had dan niet de alwetendheid van een God, die in het binnenste ziet, die de gezindheid kent, voordat deze zich openbaart, kunnen aannemen. Maar even zeker als hij dit deed, zo zeker moest hij er ook van overtuigd zijn dat voor het oog van God het geloof dat zich in zulke werken van zelfverloochening betoonde, reeds als het ware, rechtvaardigende voorkwam. Daar hij echter van het standpunt van het menselijk bewustzijn sprak, er slechts op lette hoe de zaak zich openbaart, drukte hij zich zo uit, namelijk met de woorden dat geloof en werken tot rechtvaardiging moesten samenwerken. Zo ook, als hij zegt, dat in de werken het geloof "volmaakt is geweest, " dan kon hij niet bedoelen dat de werken het geloof volmaakten, maar alleen dat het geloof zich als volkomen in de werken openbaarde.

Terwille van de duidelijkheid kan de zin "en de Schrift is vervuld geworden, die daar zegt enz. " negatief zo worden omgekeerd: indien Abraham zijn geloof niet metterdaad had bevestigd, dan zou dat woord van de Schrift niet zijn vervuld, dat dan zoveel is als: zijn geloof zou hem niet tot rechtvaardigheid zijn gerekend, als het niet van zo’n aard was geweest, als het zich later heeft betoond.

Voor Abraham dus nog iets welbehagelijks voor God volbracht had, werd hem zijn geloof tot gerechtigheid gerekend, zoals Jakobus hier eenstemmig met Paulus leert. Maar zijn geloof was daarom niet dat dode voor waar houden, dat zich in strijd met ons hart als met geweld aan ons opdringt, het was veelmeer een geloof dat zich in kinderlijk vertrouwen en zelfverloochenende liefde jegens God werkzaam betoont. Hij gaf zijn zoon over nadat hij reeds aangaande hem de belofte ontvangen had. In dit en in andere werken werd zijn geloof bewezen en voltooid. Het geloof werkte daarin mee, d. i. het zette Abraham aan; het bezielde hem bij deze werken; in dit werk bleek dat het geloof alleen hem reeds tot gerechtigheid kan gerekend worden, omdat het namelijk de bron van alle goede daden is.

Het geloof waarmee Abraham de belofte van God aannam, wijst reeds op de latere gehoorzaamheid (vgl. Hebr. 12: 25 en 19) en de goddelijke toerekening van zijn geloof tot gerechtigheid wijst op de rechtvaardigverklaring, die hem later door God na het betonen van zijn gehoorzaamheid is gegeven (vs. 21 Gen. 22: 16).

24. Ziet gij dan nu dat, zoals in vs. 21 in de eerste plaats ten opzichte van Abraham werd gezegd, een mens uit de werken gerechtvaardigd wordt en niet, zoals velen onder u menen,

alleen uit het geloof, zodat het voldoende zou zijn dit te hebben en men de werken dan zou kunnen nalaten? (vs. 18).

25. En evenzo ook, om hier nog bij te voegen waarom ik het zo-even van Abraham gezegde tot de mensen in het algemeen uitbreid, Rachab, de hoer, die onder deze naam in onderscheid van Abraham onze vader (vs. 21) een roemvolle plaats in de heilige geschiedenis inneemt (Hebr. 11: 31), is zij niet uit de werken gerechtvaardigd en gered van het verderf, dat alle anderen trof (Joz. 6: 25), toen zij de boodschappers ontving en langs een andere weg liet weggaan als waarlangs zij in haar huis waren gekomen? (Joz. 2: 1vv.).

26. Want zoals het lichaam zonder geest, zonder adem, dat kenteken van het aanwezig zijn van leven (Gen. 6: 17 Openbaring 11: 11; 13: 15), dood is, zo is ook het geloof zonder de daarmee overeenkomende werken dood; alleen door de werken kan blijken dat het werkelijk aanwezig is (vs. 20).

De apostel heeft hiervoor bewezen wat hij wilde bewijzen aan hem die zei dat hij geloof had, zonder dat hij werken had; hij verlaat hem nu, zoals hij zich ook pas in de loop van zijn uiteenzetting tot hem heeft gericht en wendt zich in vs. 24 weer tot zijn lezers in het algemeen, voor wie hij in vs. 14 de uiteenzetting is begonnen; want zij moeten weten hoe het met zo’n geloof gesteld is, opdat zij niet zouden denken dat dat enige betekenis heeft.

In vs. 25 stelt hij naast het voorbeeld van Abraham dat van Rachab. Tegenover het verkeerde joodse standpunt dat de heidin alleen door een leeg geloof in de enige God liet rechtvaardig worden, stelt hij op de voorgrond dat dit geloof zich moest openbaren door werken die voortkwamen uit een gezindheid die omwille van Gods eer alle wereldse berekeningen verachtte.

Als hij in vs. 26 zijn uiteenzetting besluit met de woorden "zoals het lichaam zonder geest dood is, zo is ook het geloof zonder de werken dood, " dan kan het woord dat in de grondtekst voor "geest" staat, eigenlijk niet "geest" betekenen, omdat het beeld onjuist zou zijn; want de geest is wat het lichaam levend maakt, maar de werken zijn niet wat geloof bevordert, maar omgekeerd, zij worden door het geloof levend gemaakt. Wel is het ademen het kenteken van het levend zijn van het lichaam, evenals de werken als het ware als de ademhaling van het geloof het kenteken zijn van het levend zijn van het geloof.

Onze tekst toont aan dat in de gemeenten, waaraan de apostel schrijft, een farizees pochen op het geloof in de zin van enkel rechtzinnigheid veelvuldig aanwezig was, evenals, overeenkomstig dat Joods vertrouwen op het kindschap van Abraham (Joh. 8: 33), een toepassing van de waarheid van de rechtvaardiging die de lezers uit Gen. 15: 6 en Habakuk. 2: 4 wel bekend was en zoals die met de farizese gezindheid overeenkwam. Deze legde aan de ene kant de nadruk op werken, d. i. zekere uiterlijke vrome verrichtingen en aan de andere kant nog meer op de rechtzinnigheid, waarbij de waarlijk goede werken, de vervulling van Gods geboden, vooral van de hoogste wet van de liefde, achterbleef. Zoals Paulus nu aanleiding had om tegen die eerstgenoemde kant van het farizeïsme te strijden, zo streed Jakobus tegen die tweede. Uit niets blijkt dat het de paulinische leer van de rechtvaardiging of het misbruik ervan is, waartegen onze schrijver zich hier wendt. Het is bovendien ook moeilijk voor te stellen dat deze leer van de apostel uit de heidenen juist in christelijke gemeenten uit de Joden vroeg weerklank had gevonden. Alles wijst veel meer op de joods-christelijke toestanden, die in de vroegste tijd vóór het optreden van Paulus waren ontstaan als echt joodse gewassen in deze gemeenten.

Degenen die de schrijver als zijn tegenstanders zag, waren christenen uit de Joden, die, evenals zij enkele minder belangrijke geboden gering achtten en hun overtreding daarvan voor onverschillig hielden, zo ook tegenover de heidenen zich beroemden op hun geloof in één God en door dat voorrecht hun gemis aan werkdadige liefde wilden bedekken. Het één en het ander werd bij de Farizeeën aangetroffen, zoals in het bijzonder blijkt uit MATTHEUS. 5: 17 en Rom. 2: 17 Daarentegen heeft Jakobus geen leerlingen van Paulus op het oog, zelfs niet hen die hem verkeerd zouden begrepen hebben en ook niet hen aan wie Paulus de woorden in de mond legt: zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade toeneme? Zo gewoon voor Jakobus de leer was van Gods vrije genade (hoofdstuk 1: 18; 2: 5), zo vreemd was haar juiste gebruik en ook haar misbruik voor zijn farizese tegenstanders en de tot hen overhellende christenen. Het geloof dus dat hij hier als niet zaligmakend beschrijft, is niet het vertrouwen op Christus' verdienste, op Gods genade in Hem; het is een ijdele, krachteloze verstandsovertuiging dat er één God is, een geloof waarop de ongelovige Joden van die tijd zich tegenover de heidenen zo beroemden. Het christendom had de aandacht van allen, ook van de Joden, op de vraag van het toekomstig oordeel gevestigd en op die van de rechtvaardiging voor God in het gericht. Hier nu ontkent Jakobus dat zo'n geloof als dat van de Farizeeën voor God rechtvaardigen kan. Voor God rechtvaardig en zalig maken kan slechts een geloof dat zich ontwikkelt en voltooit in werken van liefde en vertrouwen op God. Wat hij geloof noemt zonder werken is eigenlijk in het geheel geen geloof, evenmin als een liefde die zich niet in liefdesbetuigingen openbaart, liefde is. De kern van de leer van de apostel in dit gedeelte zou men dus als volgt kunnen samenvatten: is er waarachtig geloof in het hart van de mens, dan blijkt dit uit de werken van vertrouwen en liefde jegens God. Deze werken zijn voor het geloof noodzakelijk om zich daardoor als waarachtig geloof te betonen en zich te onderscheiden van schijngeloof. In deze werken komt het geloof pas geheel tot leven en voltooiing. Een geloof dus dat niet tot daad wordt, een geloof dat zonder naar die gehoorzaamheid te streven als louter verstandsinzicht waarde voor God wil hebben, is in zichzelf dood. Maar onjuist is het wanneer men de apostel de leer zou willen toedichten dat de goede werken uit een andere bron voortkomen dan het geloof, namelijk uit de liefde en dat door de werken het geloof, hoezeer dood in zichzelf, pas waarlijk levend zou worden. Veeleer is de verhouding tussen geloof en werken een omgekeerde, net zoals die tussen lust en zonde (hoofdstuk 1: 14, 15). De leerwijze van Jakobus is daarom wel verschillend van die van Paulus, maar zij is daarmee niet in strijd. Paulus leert dat het geloof alleen rechtvaardig maakt voor God, zonder de werken van de wet, die naast of boven het geloof de mens voor God verdienstelijk zouden kunnen maken. En datzelfde leert ook Jakobus wanneer hij aantoont dat het geloof uit de werken moet blijken en zich levend openbaren, omdat toch alleen het geloof deze werken doet. Wat daarom in de werken leeft en wat ze bezielt, is alleen het geloof. De werken zijn werken van het geloof. Zonder geloof zouden zij zelf dood zijn. Worden wij door de werken gerechtvaardigd (vs. 21, 25), dan geschiedt dit niet om de werken, waar omwille van het geloof dat ze voortbrengt. Zelfs die leer kan men dus niet aan Jakobus toeschrijven, dat het geloof niet rechtvaardig maakt, maar de uit het geloof volbrachte werken; want een geloof dat in zichzelf dood is, is in het geheel geen geloof. Maar Paulus bestrijdt een dode werkheiligheid, Jakobus de farizese naam, die op enkel verstandsbegrippen steunt.

Maar is Jakobus hier niet in strijd met Paulus? Dat meende de grote kerkhervormer Luther en daarom verwierp hij deze brief. Dat menen ook anderen. En zij menen het niet zonder schijn van reden. Jakobus toch verklaart hier uitdrukkelijk dat het geloof zonder werken ons niet kan zalig maken, dat het op zichzelf zonder werken dood is, dat Abraham uit de werken gerechtvaardigd is, dat het geloof meewerkte met zijn werken, dat het uit de werken volmaakt werd, dat zijn voorbeeld duidelijk leert dat een mens uit de werken gerechtvaardigd wordt en dat wij hetzelfde bij Rachab zien, terwijl Paulus even stellig zegt dat uit de werken van de wet

geen vlees voor God zal gerechtvaardigd worden, dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken van de wet, dat Abraham niet uit de werken, maar uit het geloof gerechtvaardigd is, dat hij, namelijk Paulus en zijn medegelovigen, in de wetenschap dat de mens niet gerechtvaardigd wordt uit de werken van de wet, maar door het geloof van Jezus Christus, in Christus Jezus geloofd hadden, opdat zij zouden gerechtvaardigd worden door het geloof in Christus en niet uit de werken van de wet, omdat uit de werken van de wet geen vlees gerechtvaardigd zal worden, dat allen die uit de werken van de wet zijn, onder de vloek zijn. Is het niet alsof Jakobus de leer van Paulus, althans het misbruik dat sommigen van haar zullen gemaakt hebben, opzettelijk bestrijdt? Noch het een, noch het ander hoeven wij aan te nemen: het eerste niet omdat hij zeer goed wist dat Paulus, evengoed als hij op vruchten van het geloof, op heiligmaking en liefde aandrong en zijn geloof in zijn werken overvloedig openbaarde; en ook het laatste niet, omdat wij hiervoor niet voldoende grond in zijn onderwijs vinden en de verderfelijke dwaling die hij bestrijdt werkelijk niet uit misverstand of misbruik van Paulus' leer hoeft verklaard te worden, maar uit de aard van hen aan wie hij schreef, kan zijn voortgesproten. Doch het gaat hier slechts om een verschil in de vorm en de wijze van voorstelling, dat zich gemakkelijk laat verklaren, deels uit het karakter en de vorming van Jakobus en Paulus, deels en vooral uit de denkwijze van hen aan wie zij schreven en uit het doel van hun schrijven. Paulus had te doen met Joden en joodsgezinde christenen, die door de werken van de wet geheel of gedeeltelijk voor God gerechtvaardigd wilden worden, zodat er voor het geloof geen of slechts een kleine plaats overbleef en het evangelie al zijn waarde verloor; Jakobus daarentegen met christenen die met hun zogenaamd geloof tevreden waren en zich om de beoefening van het christendom in hun wandel niet bekommerden. Daarom stelt de eerste de noodzaak van het geloof en de laatste die van de werken in helder licht. Als Paulus beweert dat wij niet uit de werken van de wet, maar door het geloof gerechtvaardigd worden, dan bedoelt hij de werken die aan het geloof voorafgaan en het overtollig maken en het geloof dat leven in zich heeft, dat al de vermogens en krachten van de mens in werking brengt, zijn wil ten goede ombuigt, het leven dat het in zich heeft, naar buiten openbaart en door de liefde ijverig is in alle goede werk; en als Jakobus het tegendeel schijnt te beweren, dan spreekt hij van werken die op het geloof moeten volgen, eruit moeten voortvloeien en de echtheid van het geloof openbaren en dan bedoelt hij, overeenkomstig de dwaling van hen die hij bestrijdt, een geloof dat in zichzelf dood is en de naam van geloof niet verdient te dragen, dat slechts in het hoofd, niet in het hart woont en, daar het geen leven in zich heeft, ook geen leven naar buiten openbaart. Paulus ijvert tegen werken zonder geloof, Jakobus tegen geloof zonder werken; Paulus tegen werkheiligheid, Jakobus tegen werkeloosheid; Paulus tegen het streven van de mens om door werken de zaligheid te verdienen, Jakobus tegen het waanidee dat geloven zonder werken voldoende zou zijn om voor God gerechtvaardigd te worden. Hij kende net als Paulus een geloof dat leeft en het leven, dat het in zich heeft, naar buiten openbaart, zoals ook blijkt uit het feit dat hij tegen een dood geloof waarschuwt en als hij te doen had gehad met hen tegen wie Paulus schreef, dan zou hij, evenzeer als deze apostel, de ontoereikendheid van de werken voor de zaligheid aangewezen en op geloof in Jezus Christus aangedrongen hebben, terwijl Paulus, als hij het wanbegrip waartegen Jakobus waarschuwt, had moeten bestrijden, evenzeer als de broeder van de Heere, hoewel misschien in een andere vorm, het onvoldoende karakter van zo'n geloof in het licht gesteld en tot het voortbrengen van vruchten van het geloof ten krachtigste aangespoord hebben, zoals hij dit laatste ook doet in al zijn brieven. Er is dus geen strijd tussen de een en de ander. Beiden hebben zich door wijsheid laten besturen in de voorstelling van de waarheid, overeenkomstig de verschillende behoeften van hun lezers. Laten wij ons daarom houden aan het onderwijs van beiden en vaststaan in de overtuiging dat wij door onze werken de zaligheid niet kunnen verdienen; maar ook dat wij zonder werken voor het genot van de zaligheid geen vatbaarheid hebben; dat wij zalig worden

uit Gods genade door het geloof in Jezus Christus, maar ook dat hij die in Christus door een waarachtig geloof ingeplant is, noodzakelijk vruchten van dankbaarheid voortbrengt! En laat ons daarnaar handelen!

HOOFDSTUK 3

OVER GEBRUIK EN MISBRUIK VAN DE TONG

III. Vs. 1-hoofdstuk 4: 17. Bestraffing van de lezers wegens zonden, zowel bij de leraars als bij de hoorders, die verhinderden dat het zaad van Gods woord vruchten van gerechtigheid voortbracht. Wat de leraars aangaat, is het reeds een zonde dat velen van hen ondernamen te leren en er toch zo weinigen van hen waren die de tong wisten te beheersen; en op het goede gebruik daarvan kwam juist zoveel bij het leren aan, opdat men zich niet aan een des te zwaardere verantwoording blootstelde. Zij wisten echter in het geheel niet met de tong om te gaan, maar zij bezondigden zich reeds in het gewone leven op ergerlijke wijze (vs. 1-11). Niet ieder is echter geroepen om te leren en daarom moest liever elk ernaar streven om die vrucht te dragen waartoe hij geroepen is, in plaats van een vrucht te willen voortbrengen, waarvoor hij niet de geschikte plant is (vs. 12). En nu, wat is dat dan voor een wijsheid en verstandigheid, waarmee de leraars, die zich zozeer op de voorgrond stellen, zo ingenomen zijn dat zij die overal aan de man willen brengen? Er is een wijsheid van beneden, evenzeer als er een is die van boven komt. Terwijl de laatste, wanneer die in iemand is, in vele deugden en goede werken openbaar wordt en het werk van leren in vrede verricht, vindt men bij de eerste bittere nijd en twist in het hart en wordt door haar slechts wanorde en enkel kwaad bevorderd (vs. 13-18). Maar vreedzame leraars alleen zijn nog niet voldoende om een krachtig gemeenteleven tot stand te brengen; hun die de vrede bewaren, wordt het tot een zegen, als een vrucht van de gerechtigheid in vrede wordt gezaaid. Maar helaas! Er heerst strijd en twist onder de hoorders en dat komt door de wellusten die zich in hun leden hebben genesteld. Het woord van de apostel wordt hier tot een zeer scherpe, strenge strafprediking, maar ook tot een zeer dringende, opwekkende vermaning die in de nood van de tijd de rechte weg van de hulp wijst. Het is alsof één van de oude profeten in Jakobus weer levend is geworden, door wiens mond de Heere Zijn volk toeroept (Jes. 45: 22): "wendt u tot Mij, alle einden van de aarde en wordt behouden; want Ik ben God en niemand meer. " Zijn woord richt zich niet alleen tot hen die reeds tot de christelijke gemeente behoren, hoewel zij zich nog weinig door die christelijke geest laten beheersen, maar ook tot hen die van de twaalf geslachten in de verstrooiing nog daarbuiten zijn gebleven (vgl. hoofdstuk 5: 1vv.), om hen voor het verderf te bewaren voordat het te laat is (hoofdstuk 4: 1-17).

1. Laat a) niet zo velen van u leraars zijn, mijn broeders, zoals dat bij u in het bijzonder, meer dan in de christelijke gemeenten uit de heidenen (Hand. 13: 1) de gewoonte geworden is om als leraars of sprekers in de godsdienstige vergaderingen op te treden (1Kor. 14: 26) om zo aan een natuurlijke neiging te voldoen (Rom. 2: 19v.). Begin daar niet aan, tenzij gij er door God toe geroepen wordt; gij weet immers b) dat wij die het ambt van leraar bedienen, er des te strenger om geoordeeld zullen worden en een veel zwaardere verantwoording zullen dragen (Hebr. 13: 17). Gij hebt dus meer reden om u over mindere verantwoordelijkheid te verheugen en liever leerling dan leraar te zijn.

a) MATTHEUS. 23: 8 b) MATTHEUS. 7: 1 Luk. 6: 37

2. Want wij struikelen allen bij het volvoeren van ons ambt in vele opzichten en zullen toch vooral van hetgeen wij hebben gesproken rekenschap moeten afleggen (MATTHEUS. 12: 36v.). a) Indien iemand in zijn spreken niet struikelt en hij zich in het gebruik van de tong geheel weet te beheersen, dan is hij een volmaakt man, machtig om als iemand die het meesterstuk van zelfbeheersing heeft geleerd, ook het hele lichaam in toom te houden, zodat

dit de wil van de geest moet volgen (1 Kor. 9: 27), zoals dat door twee gelijkenissen duidelijk kan worden gemaakt Jas 1: 26.

a) Ps. 34: 14

Met dit nieuwe hoofdstuk gaat Jakobus over tot de behandeling van een nieuw thema, waartoe de aanleiding eveneens gelegen was in het gedrag van de christenen aan wie de brief gericht is. Hoe onvruchtbaarder bij hen het geloof was in de daarmee overeenkomende werken, namelijk in de werken van barmhartige liefde, hoe meer het welbespraakte leren en meester zijn van anderen de overhand had gekregen. Het woord was in de plaats van het werk gekomen; de berisping doelt dus op dezelfde ondeugd als die Paulus in Rom. 2: 17vv. bij de Joden berispt, met dit onderscheid alleen dat bij hen die nu christen zijn geworden, in de plaats van de wet het geloof was gekomen, maar dat voor hen echter ook slechts tot iets uiterlijks was geworden.

In die tijd kon in de godsdienstige vergaderingen van de gemeente nog ieder aan het woord komen. Nu waarschuwt de apostel zichzelf niet op te dringen, omdat zij die leraar zijn een zwaarder oordeel zullen ontvangen dan wanneer zij met leren niets te doen hadden. Hier blijft buiten aanmerking dat er ook vergeving van de zonde is voor hen, van wie de Heere Jezus de namen voor God, Zijn Vader belijdt. Evenals hij van de leraar in het algemeen, zichzelf inbegrepen, zegt: "wij zullen des te zwaarder geoordeeld worden", spreekt hij ook het andere uitdrukkelijk over hen allen zonder uitzondering uit: "wij struikelen allen in velerlei opzicht"; en is het een wonder, zo gaat hij verder, dat alle leraars zonder uitzondering dikwijls en veel dwalen? Hun werkzaamheid bestaat toch uit het verkondigen van het woord en wie dit kan zonder te struikelen, die is een volmaakt man, iemand die ook zijn hele lichaam in toom kan houden.

De ware boden van God ondervinden bij de opdracht om Gods woord te verkondigen aan de ene kant hartelijke vreugde en dankbaarheid dat zij getuigen van de waarheid mogen zijn; maar aan de andere kant ook grote vrees en zorg over de zware verantwoording van het beroep. Het is een algemene ervaring van trouwe predikers dat hun roeping van jaar tot jaar zwaarder wordt en waarom dit? Omdat zij zich steeds meer bewust worden van hun verantwoordelijkheid, aangezien zij weten dat zij des te zwaarder geoordeeld zullen worden. Wij denken daarbij aan Hem die de opdracht heeft gegeven: dat is Hij, die tussen de kandelaren wandelt en de sterren in Zijn hand heeft (Openbaring 2: 1). Voor Zijn oog is elke ontrouw, elke tevredenheid over zichzelf, alle vleierij en alle mensenvrees openbaar en voor Zijn aangezicht handelen wij. Wij denken bij het woord dat wij op onze lippen nemen: het is het woord van de eeuwige waarheid, waaromtrent gezegd is (Openbaring 22: 18v.): "Indien iemand iets aan deze dingen toevoegt, God zal over hem de plagen die in dit boek beschreven zijn, doen komen. En indien iemand iets afdoet van de woorden van het boek van deze profetie, God zal zijn deel wegnemen uit het boek van het leven en uit de heilige stad en uit hetgeen in dit boek geschreven is. " Bij wie zou dan niet het hart bezwaard worden? Wij denken aan de zielen tot wie wij moeten spreken. Zij zitten daar en onze plicht is het de slapenden te wekken, de kouden te verwarmen, de gerusten op te schrikken, de twijfelenden op te richten; en als wij mistasten in het woord, als wij slaan waar wij moeten oprichten, als wij vertroosten waar wij moesten slaan, dan wordt verwoest in plaats van gebouwd. O, ik begrijp het wel als iemand zegt (Ex. 4: 13): "Och Heere, zend toch iemand anders. " Maar ik begrijp niet de lichtvaardigheid, het altijd gereed zijn tot spreken, zoals zo velen het woord voeren alsof het kleinigheden waren, alsof het menselijke kunststukken waren en niet het voeren van een tweesnijdend zwaard. Of heeft iemand bij het houden van zulke

redevoeringen de waarborg dat hij altijd het woord spreekt en altijd het juiste woord spreekt? Jakobus heeft deze zekerheid niet. Hij zegt: "wij struikelen allen in vele opzichten. Indien iemand in woorden niet struikelt, dan is hij een volmaakt man. " Er is hier geen sprake van bewuste zonden in woorden of in leer, niet van leugenprofeten die Gods woord vervalsen, niet van huichelaars die om uiterlijk voordeel zonder geloof het woord verkondigen en de godzaligheid als winst zien, maar van het struikelen van eerlijke getuigen. Hoe gemakkelijk overkomt ook hen dat zij in woorden mistasten, dat zij in het vuur van de rede overdrijven in het bestraffen en aandringen, dat zij verkeerd worden begrepen en verkeerde gedachten opwekken enz. Hoe dikwijls moeten zij ondervinden dat zelfbeheersing nergens moeilijker is dan in het spreken! Daarom kan een waarachtig getuige van God nooit met een luchtig hart tot de verkondiging overgaan, nooit zonder het gebed om heiligmaking van hart en lippen. Nooit kan hij zijn getuigenis beëindigen zonder het gebed dat God hetgeen verkeerd gesproken is, zal mogen recht zetten door Zijn Geest. Beiden zijn nodig, onderwijzen en leren, maar het onderwezen worden is gemakkelijker, meer vrij van verantwoording. Daarom, als God ons niet roept om te onderwijzen, laat wij onszelf dan daartoe niet opdringen!

Wij struikelen allen in vele opzichten. De apostel zegt het met ernst tot de broeders, belijdt het voor de broeders in diepe ootmoed. Hij heeft het leren voelen, leren belijden voor God. Wie van ons heeft niet genoeg en lang genoeg gestruikeld, dat zijn hart er eenmaal ernstig onder mag worden, ja, dat hij er bij mag bepaald worden en blijven met alle ernst? Ach, wij moeten het allen wel weten: wij hebben allen in vele opzichten, ja, in alle opzichten gestruikeld. En is het slechts bij struikelen gebleven? Wij herinneren ons wel menige en diepe val. Zoudt gij denken dat God die vergeten heeft? God weet hoe velen van ons nog in openlijke of heimelijke zonde neerliggen, zonder verlangen om eruit op te staan. God kent al de harten en doorziet hen die nog in de dienst van de zonde en van de ijdelheid leven. Zondaar! Zou het geen tijd worden dat gij u niet langer voor God, niet langer voor uzelf verborg, maar uw schuld openbaarde en belijdenis deed van uw struikelingen, van uw overtredingen, van uw weerspannigheid? Dat gij de toon van uw stem en het gevoel van uw hart veranderde, waarmee gij tot nu toe gezegd hebt: wij struikelen allen in vele opzichten? Dat gij uw hoogmoed voor God en mensen vallen liet en zei: ik zal belijdenis doen van mijn overtredingen voor de Heere? Of is het nog de tijd niet? Moet gij nog vaker struikelen, nog langer verhard blijven? Nee! Het is genoeg. Wij struikelen allen in vele opzichten. Christen, die hebt leren beseffen dat gij schuldig zijt aan het struikelen, u, voor wie het struikelen in vele opzichten te veel is geworden, zodat gij hebt leren zeggen: ik heb gezondigd, o God en gedaan wat kwaad was in uw ogen; ik ben de grootste van de zondaars, nog struikelt gij in vele opzichten. Voelt gij dat nog dagelijks? Met minder vrees dan toen gij voor het eerst uw schuld voor God voelde, maar met meer schaamte, met diepere ootmoed? En doet gij er dagelijks belijdenis van voor God? Verdooft het gevoel van afschuw voor de zonden niet, nu gij door Gods genade in Christus van de angsten van een ontroerd geweten verlost zijt? Zijt gij niet tevreden met de algemene belijdenis van overblijvende zwakheid: maar, waar gij haar treurige vrucht ziet in zo menige struikeling, zijt gij gewillig die te belijden en te voelen dat gij al het bloed van Christus en al de genade van God nodig hebt, zowel voor elke struikeling als voor uw hele zware zondeschuld? Gij struikelt dagelijks in vele opzichten. Voelt gij wat dat betekent voor een kind van God, in een gekochte door het bloed van Christus, in een erfgenaam van de eeuwige zaligheid, in een lid van die gemeente, die het huis van God vormt en een tempel van de Heilige Geest? En leidt het niet slechts tot een dagelijks zuchten tegen de broeders, niet maar tot een bevindelijke bevestiging in de leer van de onmacht; maar ook tot een dagelijks op de borst slaan en een dagelijkse tollenaarsbede voor God? Dat moet het voortbrengen.

3. Ziet, wij leggen de paarden een toom in de bek (Ps. 32: 9), opdat zij ons zouden gehoorzamen en wij bereiken daarmee ook werkelijk ons doel, want wij besturen daarmee hun hele lichaam en hebben zo die sterke dieren in onze macht.

4. Zie, ook de schepen, hoewel zij zo groot zijn en door sterke winden voortgedreven worden, waardoor het besturen nog veel moeilijker wordt, worden gestuurd door een zeer klein roer, waarheen de stuurman ook wil en zo lukt het hem te bereiken wat hij wil ondanks de tegenstand van de winden.

5. a) Zo is ook de tong een klein lid van het menselijk lichaam, net als het roer van een schip, en voort toch een hoge toon; het kan zich erop beroemen dat het grote dingen doet, daar het hele lichaam, zoals bij de gelijkenis in vs. 3 gezegd is, er zich naar moet richten. Maar juist daarom kan het ook een hoogst verderfelijke invloed uitoefenen. Zie, om ook daarvoor een gelijkenis te gebruiken, hoe weinig vuur een grote hoop hout in brand steekt, als het daarin wordt geworpen.

a) Spr. 12: 18; 15: 12

Onder de volmaaktheid waarvan Jakobus in vs. 2 sprak, verstond hij de macht over zichzelf, zoals deze het teken is van een karakter dat de mannelijke rijpheid bezit (vgl. hoofdstuk 1: 4). Als het voornaamste stuk van deze volmaaktheid, waarop het bij de roeping als leraar vooral aankomt, noemde hij het beheersen van de tong. Wie tot dat zwaarste in staat is, kan ook verder in alles zichzelf besturen. Zo leerde hij en nu zet hij verder uiteen hoe de tong tegenover de overige leden van het lichaam de plaats heeft die de toom voor het paard en het kleine roer tegenover het schip heeft. De tong is zo’n gewichtig en machtig iets; maar daarom ook, zo wordt dan verder geleerd, is het een bijzonder gevaarlijk iets, te vergelijken met een vuur dat, hoe klein ook, een groot bos in brand steekt.

Er wordt verondersteld dat de geest het lichaam kan beheersen. Het orgaan van zijn heerschappij, het werktuig dat moet bestuurd worden om het lichaam te leiden, is de tong, het woord is de bestuurder van de handelingen. Eerst komt de apostel terug op het beeld van de paarden, omdat hij reeds in vs. 2 het beeld van "in toom houden" gebruikte. De tomen van de paarden worden nu als de letterlijke tomen tegenover de figuurlijke gesteld, beide soorten horen in de mond, de paardentoom bij de paarden, de mensentoom in de mensenmond. In dit eerste beeld was dus het orgaan van de besturing de hoofdgedachte, in verband wellicht met de natuurlijke wildheid van het te besturen paard, zo is het in het volgende beeld de tegenstelling tussen het kleine van het orgaan en het grote van de macht van de storm bij het te besturen schip. Het kleine roer, waarop de menselijke wil een invloed uitoefent, beheerst het gehele grote schip bij tegenwerking van wind en golven; het herhaalde "zie" in vs. 5 duidt dus een opklimming aan. Zonder twijfel hebben de stormachtige winden, waaraan de menselijke schipper met zijn roer het hoofd biedt, een symbolische betekenis, zo niet, zoals Beda meent, de van binnen uit opkomende begeerten, dan toch de verzoekingen van de wereld, die van binnen komen; duidelijk is het kleine roer het tegenbeeld van de tong.

Wordt nu van het kleine lid gezegd dat het "grote dingen roemt" of teweegbrengt, dan is deze uitdrukking, die in het Grieks een overmoedig, vermetel gedrag aanwijst, zo gekozen dat die de gelijkheid uitdrukt ten opzichte van de grootte van de werking die van de tong uitgaat en in een ander opzicht het onderscheid in de wijze van werking, die ook verderfelijk kan zijn voor het lichaam.

Hoeveel kan in de mond van een ieder van ons, ook in de minst welsprekende, een woord van liefde doen, een woord van ernst, een woord van waarheid en van gezond verstand: een zachtmoedig antwoord dat de toorn afkeert; een woord uit de schat van de woorden van Hem, wiens woorden geest en leven zijn, uitgesproken met de nadruk van een menselijk, van een christelijk bewogen gemoed! Hoeveel draagt het bij aan het geluk, het genoegen, de vertroosting, het nut van onze medemensen; tot het terugroepen van de dwalende broeder; tot de redding van de verlorene! God zij eeuwig gedankt voor het uitnemende voorrecht van de spraak! Ja, dit is het wat ons boven de dieren verheft, wat ons waarlijk mens maakt; dit de heerlijkheid van de mensen; dit de band tussen mens en mens, waardoor de mensheid één is. Door dit onschatbaar spraakvermogen, waarin de ziel van de mensen zich uitstort, waardoor zij zich kan uitdrukken, komt de ziel van de mensen niet slechts tot het besef, maar ook tot de uitoefening van al haar vermogens. Daarom is ook de schade zo vreselijk, die dit machtig vermogen door en in de zondige mens aanricht. Hoe talloos zijn de zonden van de tong, van de moedwillige en boze, van de onbedachtzame en voorbarige! Hoeveel ijdele, hoeveel lichtzinnige, hoeveel hoogmoedige woorden brengt zij voort. Hoeveel vuile woorden, hoeveel zot geklap en grappen die niet betamen. Hoeveel leugens en valse getuigenissen. Het is één en al laster, achterklap en smaad. Hoe scherp kan zij steken, hoe grievend wonden, hoe listig verraden, hoe koelbloedig doden, hoe zielverdervend vleien en verleiden! Met reden noemt de heilige schrijver haar een wereld van ongerechtigheid. Tast zij niet zelfs de hemel aan? Alwetend God, Gij hoort de ontelbare spotternijen, lasteringen, klachten, verwijten, die dit kleine lid uit duizend monden dagelijks opheft tegen U! Zie, hoe een klein vuur een grote hoop hout in brand steekt. De tong is een vuur, een wereld van ongerechtigheid. En deze kleine wereld van ongerechtigheid, wat een onafzienbare wereld van ellende sticht zij! Wie zal ze optellen al de beroeringen, die dit kleine lid in de staat, al de scheuringen, die dit kleine lid in de kerk heeft teweeggebracht; wie de twistvuren, die het ontsteekt in zoveel huisgezinnen? Ach, hoeveel harten, bestemd en geschikt om elkaar lief te hebben, heeft de boze tong voor altijd van elkaar verwijderd. Hoeveel levens heeft de valse tong verbitterd, hoeveel zielen door verleiding naar het graf gesleept. Welke zonden, welke misdaden, welke gruwelen worden dagelijks op allerlei wijze door haar uitgelokt, aangemoedigd, goed gepraat, verdedigd, aangegrepen en vermenigvuldigd. Wat een wereld van valsheid en bedrog, van haat en wraak, van ontucht en slechte zeden, van onheilige spotternij en godlasterend ongeloof wordt overal door het boze werk, door het rusteloos rad van de tong in beweging gehouden. Ach, het bederf van de zeden, de verleiding van de zielen, het werk van de verwoesting, gaat altijd voort en het is het werk van de tong. Wijzelf, mijn lezers! Wie weet hoeveel onheil ook wij gesticht, hoeveel vuren ook wij ontstoken hebben; en hoe groot ons bijzonder aandeel is aan de algemene schade, aangericht door het kleine lid dat zulke grote dingen roemt, zulke boze dingen doet. Moge God ons vergeven, Hij die het kent, het misbruik van Zijn mooiste gave! Moge Hij herstellen wat nog hersteld kan worden, het hart vervullen met een diep schuldbesef over het ook op deze wijze bedreven kwaad, ons dikwijls met grote ernst bij al de afschuwelijkheid en de onberekenbare kracht van dat kwaad stil laten staan!

6. De tong is ook een vuur, een wereld van ongerechtigheid, omdat zich in haar een ontzaglijke menigte van ongerechtigheden concentreert. Zo, zoals ik eerder al (vs. 3v.) zei, neemt de tong onder onze leden haar plaats in, als iets dat het hele lichaam besmet (MATTHEUS. 15: 11, 18v.), daar zij een wereld van ongerechtigheid is. Zij is als een vuur van duivelse aard (vs. 15) en zet het rad van onze geboorte, het steeds voortrollende leven (Pred. 5: 5), in vlam en wordt zelf in vlam gezet door de hel, zoals dit, helaas, zo dikwijls bij mensen het geval is.

Inderdaad, de tong is een vuur en een wereld van ongerechtigheid. De tong, het meest directe orgaan van de geest en van de gezindheid, verbergt en verenigt in zich al het kwaad dat in het hart is; het heeft daarom ook de kracht de mensen in alle mogelijke ellende te storten; zij besmet het hele lichaam en verspreidt haar eigen onreinheid over de overige leden, die door haar in de dienst de zonde werden gesleept, ja, over het hele leven van de mens.

De leden hebben allen, elk in zijn soort, deel aan de zondige aard die in hen werkzaam is en hen in zijn dienst neemt; de tong plaatst zich onder de leden, komt onder hen te staan, als alles samenvattend, als de wereld van de ongerechtigheid. De zonde misbruikt de overige leden maar in één opzicht, de maag tot overdaad, de geslachtsdelen tot hoererij, de hand tot geweld, maar in het spreken openbaart zij zich in alle opzichten. Zo wordt gezegd van de tong dat zij het hele lichaam bezoedelt, namelijk met het onreine van haar spreken, waarin zij al de zonden bedrijft die de overige leden elk op zijn wijze dienen en dat zij dus de hele mens verontreinigt. Het spreken is toch hét middel van de zelfopenbaring, waarin de zondigheid, die zich overigens uit in een grote verscheidenheid van daden, in haar hele omvang aan het licht komt. De apostel zegt verder dat de tong het rad van de geboorte in brand steekt. Hij gebruikt dat woord omdat het leven een voortgaande beweging is, net als een voortrollend rad. Vanuit de as verspreidt het vuur zich over het rad, zodat het als een vuurrad voortrolt en met iedere draaiing heviger ontvlamt. Het gaat echter om het vuur dat komt van de plaats waarheen het oordeel de duivel en de zijnen zal bannen, het vuur van de goddeloze haat, totdat die in het vuur van het oordeel van God wordt omgekeerd. Door dit vuur van de hel in brand gestoken, is het leven een leven dat door de hartstocht van de haat wordt beheerst.

De tong kan ook worden aangestoken door de Geest van God, zoals die van de apostelen op het Pinksterfeest; dan verenigen zich alle krachten van het leven in het Woord en ontsteken het vuur van een heilige liefde; maar deze kant van de beschouwing gaat Jakobus hier voorbij, daar hij alleen met de andere te doen heeft.

Plutarchus schrijft dat de Egyptische koning Amasis aan Bias een offer zond en verlangde dat hij hem daarvoor het beste en het slechtste zou terugzenden. Bias zond hem de tong.

Zo antwoordde ook eens Anacharsis, (een Scytich prins, die terwille van de wetenschap in 594 v. Chr. te Athene kwam), toen hem gevraagd werd wat tegelijk goed en slecht in de mens was: "de tong".

7. Want alle soorten dieren, hoe verschillend ook van aard, de wilde dieren op aarde (Hand. 10: 12) en de vogels in de lucht, de kruipende dieren (Rom. 1: 23) en de zeedieren, zoals slangen en dolfijnen, worden getemd en zijn vanouds getemd door de natuur van de mens, aan wiens heerschappij God ze heeft overgegeven (Gen. 1: 29; 9: 2).

8. Maar de tong kan geen mens temmen; zij is een onbedwingbaar kwaad; nu wordt zij door die en dan weer door deze hartstocht in beweging gebracht en dan brengt zij bittere woorden voort, vaak voor de naaste vol van dodelijk venijn (Ps. 140: 4).

9. Met haar loven wij, als wij in onze godsdienstige vergaderingen bij elkaar zijn, God en de Vader (hoofdstuk 1: 27) en met haar vervloeken wij in het dagelijks leven de mensen, a) die toch naar de gelijkenis van God geschapen zijn, zodat dit vloeken in de grond van de zaak tegen God de Schepper zelf gericht is (Gen. 9: 6).

a) Gen. 1: 27

10. Uit dezelfde mond komt zegening en vervloeking voort. Dit moet, mijn broeders, niet zo zijn. Dat betaamt ons niet, wij die toch niet slechts mensen zijn, die naar de wijze van de mensen (vs. 8) handelen, maar christenen, die God naar Zijn wil door het Woord van de waarheid heeft gebaard (hoofdstuk 1: 18) en die dus anders behoren te zijn (2 Kor. 5: 17).

Het misbruik van het heerlijk spraakvermogen, die wondervolle godsgave aan de eersteling van Zijn schepselen, dat is de stof van een klaaglied waaraan nog altijd nieuwe zangen kunnen toegevoegd worden, zonder dat het ooit op aarde voleindigd zal zijn. Waar valt het niet te ontdekken, dat misbruik van "het kleine lid", dat van zo’n hoge toon kan voeren? Van de wereld voor en buiten Christus spreken wij niet eens, maar ook wanneer wij ons oog alleen op de kerk van de Heere, op de gemeenten van de gelovigen, op het huiselijk en gezellig verkeer van iedere dag laten rusten, overstelpt ons de rijkdom van de stof. Hoeveel goeds is-om enkele voorbeelden te noemen-in naam van Christus door Rome’s pausen niet gevloekt en ook, hoeveel gruwelijks in diezelfde naam door diezelfde lippen gezegend! Hoeveel onheilig twistvuur is ook onder het erfdeel van de Heere niet aangeblazen door de adem van een onbedachtzame tong en van hoeveel kwaadsprekendheid onder een overvloedig gebruik van zalvende woorden zijn vaak onze vrome kringen getuigen? Uit hoeveel huisgezinnen bant de onbedachtzame mond de engel van de vrede en hoeveel maaltijden met vrienden genoten, worden ten koste van zowel waarheid als liefde gekruid met onheilige en kwaadwillige scherts! Terecht mocht een heidens wijsgeer op de eis van een koning om hem het beste en een dag later om hem het slechtste van de mens te doen zien, beide malen antwoorden met hem eenvoudig naar de menselijke tong te verwijzen. Hoe is het toch te verklaren, een verschijnsel dat bij alle verandering van tijden en zeden voortdurend in dezelfde vormen terugkeert? Zou het alleen de onbedachtzaamheid zijn, die zo velen op het verkeerde moment, zoals men het noemt, het hart op de tong doet dragen, zonder dat zij ooit schijnen te bedenken hoeveel kwaad door hun gedachteloze taal wordt gesticht? Of is het de rampzalige zucht om ten koste van anderen aardig te zijn, die ons zo kan doen spelen met wat hun onnoemelijk heilig en dierbaar is? Maar wie telt al de bronnen van de wateren van bitterheid op, die vaak in zo brede stromen aan menselijke lippen ontvloeien; wie noemt al de vonken waaruit dat "kleine vuur" wordt geboren, dat zo’n grote hoop hout in brand kan steken! Hier de bemoeizucht en daar de wraakgierigheid; nu de hoogmoed, die zichzelf wil verheffen ten koste van anderen en dan de valse komedie, die de taal gebruikt om haar gedachten te verbergen, het zijn alle, alle de wortels, waaruit maar al te overvloedig die wereld van ongerechtigheid opgroeit, die het rampzalig werk is van de tong. Maar wat het ook zij, dat bij ons en anderen de verborgen bron is van het kwaad; wie heeft genoeg woorden om het misbruik van de tong, ook door zo velen die zich christenen noemen, ten volle te betreuren? Ach, wat maakt deze zonde ook hen van wie iets beters te verwachten was, zo jammerlijk ongelijk aan zichzelf! Jakobus merkt het op; met dezelfde tong, wellicht binnen hetzelfde uur, looft men de Vader en vloekt men de broeder. Zo brengt men niet zelden over anderen een vloed van jammer en onheil, die men evenmin overzien als beteugelen kan en is er de oorzaak van dat om onzentwil de naam van de Heere gelasterd wordt. Hoe zou men langs die weg het rechtvaardig oordeel kunnen ontvluchten van Hem die niet voor niets heeft gezegd dat van ieder ijdel woord rekenschap zal worden geëist op de grote dag van het gericht! O wie beseft niet dat ook afgezien van zijn gedachten, daden en verzuimen, reeds zijn woorden meer dan genoeg zijn om hem voor het aangezicht van een heilig God te veroordelen! Vloekwaardig misbruik van de tong, hoe kunnen we het tegengaan? Niets baat het, of erg weinig althans, of wij ons al voornemen voortaan minder liefdeloos of onbedachtzaam te zijn; het hart moet veranderd worden om de mond betamender te doen spreken; de fontein moet gereinigd worden om niet langer de zoute waterstraal te doen opschieten. "Heer, zet een wacht voor mijn mond, behoed de deur van mijn lippen! ", die bede van David moet onophoudelijk de

onze zijn. Voegt zich daarbij het ernstig streven naar die wijsheid van boven, die Jakobus ons aanprijst, dan zullen wij ook op deze baan voor vele misstappen bewaard blijven en met de overdenkingen van ons hart worden dan ook "de woorden van onze mond welbehaaglijk voor Uw aangezicht, o Heer, onze Rotssteen en onze Verlosser! " (Ps. 19: 15).

11. Doet soms een fontein uit dezelfde ader tegelijk het zoet en het bitter water opwellen, zodat men er evengoed drinkbaar en gezond water uit zou kunnen scheppen als het tegenovergestelde (Ex. 15: 23 Openbaring 1: 11)? Zou dit, indien het het geval was, niet onnatuurlijk zijn? En zoudt gij dan bij uw christelijke aard ook nog tegelijk uw boze menselijke aard kunnen behouden?

Van de voorstelling van het verderf dat de hele mens aantast en van de tong uitgaat, zodat de hele mens de richting volgt die de tong aangeeft, gaat de apostel in vs. 7 over met "want" tot het onbedwingbare of nauwkeuriger gezegd, tot het onvermogen van de mensen om de tong te bedwingen. Alle soorten dieren, zegt hij, worden nu en dan door de menselijke natuur getemd, maar de tong kan geen mens zo temmen dat hij meester over haar is. Hij die heer over haar was, zou geen woord spreken dat niet een bewijs zou zijn van zijn heerschappij over haar; hij zou, zoals in vs. 2 wordt gezegd, een volmaakt man zijn, zodat hij zichzelf geheel in de hand had. Zo overvalt echter ieder de hartstocht, die haar zetel in zijn tong heeft, zodat hij onverwachts spreekt wat geboren is uit de zonde van haat en tot werkelijke haat overgaat.

Zo kwalijk is het gesteld met de mens, die toch de beheerser van de natuur is. Zijn natuur, zijn wezen staat zo hoog boven alle andere schepselen. Hij heeft die aan zich onderworpen en diezelfde mens zal geen meester zijn over zijn tong! Jakobus weet zonder twijfel dat de Geest van Christus ook in dit opzicht de mens tot het doel kan leiden dat God voor hem als Zijn doel gesteld heeft; maar omdat ook de christen het op aarde niet volkomen bereikt, moet en kan hij toch in het algemeen zeggen: "de tong kan geen mens temmen. " Vol verontwaardiging roept hij nu uit: "een onbedwingbaar kwaad, vol van dodelijk venijn. " "Onbedwingbaar" omdat zij niet is vast te houden, zodat zij consequent de ene richting van de geest zou volgen; "vol dodelijk venijn" omdat zij niet alleen de mens zelf, maar ook hem die zijn boze woorden treffen, van het ware geestelijke leven, van vrede en gerechtigheid berooft. Zij heeft toch zelfs bij christenen een bijzonder en niet prijzenswaardig tweevoudig leven en werken. Dezelfde tong is het orgaan waarmee wij God de Vader loven, dus het gevoel van gehoorzaamheid en van kinderlijke dank uitdrukken en tegelijkertijd het orgaan waarmee wij diezelfde God in Zijn evenbeeld, de mens, onteren.

Het treurigst en gevaarlijkst openbaart zich de verderfelijke macht daar waar zij zich stelt in de dienst van de gevaarlijkste en ergste leugen, in de dienst van de huichelarij. De apostel verplaatst ons met het "wij, " dat hij in vs. 9 gebruikt, in christelijk kringen. Nu zingt de tong liederen voor God en prijst Zijn grote daden en dan komen van dezelfde lippen spotwoorden in lastertaal, woorden tot vervloeking van de naaste (MATTHEUS. 5: 22). En toch ligt in de mens het beeld van God en wie deze vloekt, die lastert God. Zijn er dan twee naturen in het hart, een natuur van lof voor God en een natuur van vervloeking? Waar is het hart dan vol van, als de mond overvloeit van wat zichzelf tegenspreekt? Het vloeken kan niet met het prijzen, het woord van de liefde niet met het woord van haat op één bodem groeien, evenals zoet en bitter water niet uit één bron opspringt. Dus is één van beide gesproken uit de natuur en het andere uit huichelarij; er kan geen twijfel over zijn welk!

12. Kan soms, mijn broeders, een vijgenboom olijven Ex 27: 21 voortbrengen of een wijnstok vijgen? Evenmin kan een fontein zout én zoet water voortbrengen en dus is het verkeerd als ieder zich voordoet leraar te zijn (vs. 1).

Hoe gelijk ook de vorm van spreken in dit vers is aan die van vs. 11, toch wijst reeds de aanspraak "mijn broeders" dat hier wordt heen gewerkt naar een gedachte van andere aard. Ook de inhoud van de beide verzen en de daarin voorkomende gelijkenis is verschillend en niet zoals de uitleggers meestal aannemen, hetzelfde. Daar werd gewezen op een fontein die geen twee soorten water geeft om de zedelijke onmogelijkheid duidelijk te maken, dat loven en vloeken uit één mond komt. Hier wordt daarentegen eraan herinnerd dat een gewas alleen vrucht kan voortbrengen overeenkomstig zijn eigen natuur en geen vrucht die aan een ander gewas eigen is en dat net zo een zoute bron niet geschikt is zoet water te geven. Evenals men nu het zoute water niet geheel kan gelijkstellen aan het bittere water in vs. 11 en als tegenstelling van het zoete kan beschouwen, maar zich moet voorstellen dat zout water op zijn wijze even goed en nuttig is als zoet water, zo zijn olijven niet minder goed en eetbaar dan druiven. De vergelijkingen in vers 12 willen dus iets heel anders te kennen geven dan wat in vs. 11 gezegd is, namelijk dat, zoals v. Hofmann het uitdrukt, ieder alleen dat goede teweeg moet brengen waartoe hij de eigenschappen bezit. En zo keert de schrijver reeds hier en niet pas in vs. 13 terug naar datgene waarvan hij in vs. 1 uitging. Nadat hij de gevaren geschilderd heeft, waarin hij zich begeeft die een leraar voor anderen wil zijn en de opmerking hoe moeilijk zonden van de tong te vermijden zijn, heeft gemaakt om de lezers voor te houden hoezeer dat nog bij hen aan de orde is, wil hij hen nu doen bedenken dat het onderwijzen van anderen niet ieders zaak is, maar ieder datgene moet doen waartoe hij gaven heeft. Volgens hetgeen hij eerder heeft gezegd, dat zij hun tong nog zo weinig meester en de zonden van de tong nog zo talrijk bij hen aanwezig zijn, is reeds duidelijk dat niet velen van hen geschikt zijn om als leraars op te treden. Velen beelden zich echter in hun vermeende wijsheid in dat zij daartoe bijzonder geschikt zijn en nu moet hij, zoals in het volgende gedeelte gebeuren zal, die opgeblazenheid neerslaan en de vermeende wijsheid en dat ingebeeld verstand naar de ware aard voorstellen.

Ach, er zijn voor de tot God bekeerde, voor de door Gods Geest vernieuwde mens in het spreken en zwijgen vele nieuwe klippen te vermijden, nieuwe lessen te behartigen, nieuwe plichten te betrachten; maar boven dit alles moet in de volkomen eenstemmigheid van voelen, spreken en handelen naar de volkomen waarheid en schoonheid van het christelijk karakter en leven worden gestaan en gestreefd. "Heere, wie zal verkeren in uw tent? Wie zal wonen op de berg van uw heiligheid? Wie oprecht wandelt en gerechtigheid werkt; en wie met zijn hart de waarheid spreekt. Wie met zijn tong niet roddelt, zijn metgezel geen kwaad doet en geen smadelijke dingen zegt over zijn naaste; en achter wiens lippen de wereld van de ongerechtigheid meer en meer wijkt voor een wereld van heiligheid en liefde. Laten de woorden van mijn mond en de overdenkingen van mijn hart welbehaaglijk zijn voor uw aangezicht, o Heere, mijn Rotssteen en mijn Verlosser! "

13. Wie is wijs en verstandig (Deut. 1: 13; 4: 6
) onder u, dat hij
zichzelf beschouwen mag als bevoegd en gerechtigd om anderen de weg te wijzen? (Vgl. Ps. 34: 13; 15: 1vv.) a) Hij bewijze uit zijn goeden wandel zijn werken, zoals die behoren te zijn bij ieder die zichzelf zo beroemt, in zachtmoedige wijsheid; de ware wijsheid toch zal zich overal in zachtmoedigheid openbaren.

a) Efeziers 5: 8

De vraag van de apostel: "wie is wijs en verstandig onder u? " klinkt als een uitdrukking van grote bezorgdheid en karakteriseert de treurige toestand van de gemeente: er waren zeker niet veel wijzen en verstandigen onder hen. De wijsheid waarvan hij daar spreekt, is het verstaan van de bedoelingen door de Geest geleerd; het verstand is het verstaan van de toestanden door ervaring of oefening verkregen.

Het verwijzen naar de wijsheid en het verstand van de lezers heeft volgens het verbod zijn grond in de veronderstelling die het zich voordoen als leraar (vs. 1) aan de hand geeft. Er moeten, als velen dat doen, toch zeker ook velen zijn die zichzelf voor wijs en verstandig houden. Op de vraag: "wie is wijs en verstandig onder u? " volgt dan nu de opwekking "hij bewijze in zijn goeden wandel zijn werken in zachtmoedige wijsheid. " Er wordt niet gezegd: "hij bewijze zijn werken, " Jakobus heeft dus duidelijk de verkeerde in vs. 1 gekarakteriseerde vertoning op het oog en verlangt hier dat hun vertoning van wijsheid een andere wordt. Welke nu de ware is, zegt hij met de woorden: "uit zijn goede wandel in zachtmoedige wijsheid. " Het is de eigen goede wandel in de zachtmoedigheid die aan de wijsheid betaamt en uit haar voortkomt (vs. 17v.). De "goede wandel" staat tegenover het aanmatigend leren van en meester zijn over anderen, de zachtmoedige wijsheid tegenover die verkeerdheden die volgens vs. 14 bij de lezers werden gevonden. Wat een behartigingswaardige woorden voor de dienaren van het goddelijke woord! Een goede wandel in zachtmoedige wijsheid is de hoofdvoorwaarde van alle gunstige invloed op anderen.

14. a) Maar indien gij, zoals dat bij u zeer dikwijls het geval is, bittere nijd en zelfzucht (Gal. 5: 20 Rom. 2: 8; 2 Kor. 12: 20 in uw hart hebt, beroemt u dan niet op zo’n verkeerde wijze op uw wijsheid en liegt niet tegen de christelijke waarheid, die van wijsheid een geheel ander begrip leert dan wat gij er voor uitgeeft.

a) Rom. 13: 13

15. a) Deze wijsheid, die gij meent te bezitten, is niet de wijsheid die van boven komt (hoofdstuk 1: 17), maar uw wijsheid, waarbij men bittere nijd en zelfzucht in het hart kan hebben, is aards, psychisch of ongeestelijk en demonisch of duivels Job 28: 12.

a) 1 Kor. 2: 6, 7

16. Niet te hard oordeel ik over haar, als ik haar zelfs duivels noem. a) Want waar nijd en zelfzucht is (vs. 14), daar is wanorde en allerlei kwade praktijk en dat te veroorzaken is juist de aard en het streven van de boze geesten, van de duivelen (MATTHEUS. 13: 39), terwijl daarentegen God geen God is van wanorde, maar van vrede (1 Kor. 14: 33).

a) 1 Kor. 3: 3 Gal. 5: 20

Indien gij bittere nijd en zelfzucht in uw harten hebt, dat was de werkelijke stand van zaken; daarom spreekt Jakobus dadelijk de lezers zelf aan. In de nazin "roemt en liegt dan niet tegen de waarheid" slaat het eerste woord op anderen, het tweede op het christelijk bewustzijn. De apostel karakteriseert nu de wijsheid, waarop de lezers zich beroemen en waarbij zij bittere nijd en zelfzucht in het hart hadden, op deze wijze: "zij is niet de wijsheid, die van boven komt als een goede en volmaakte gave van God, maar daarentegen een wijsheid die van beneden is. " Hoe dit bedoeld is, zeggen de drie volgende uitdrukkingen. Zij heet aards, omdat zij hier beneden haar oorsprong en haar vaderland heeft, waar geen andere wijsheid kan groeien dan die, die doeleinden buiten God met middelen buiten God najaagt; psychisch

wordt zij genoemd tegenover de wijsheid die Gods Geest in de mens werkt en duivels als een wijsheid die haar oorsprong heeft in de geesten die tegenover God staan, hun goddeloze aard deelt en hun goddeloze bedoelingen dient. Jakobus, die niet geaarzeld heeft de wijsheid waarvan gesproken wordt als een duivelse voor te stellen, bewijst dit door het feit dat de bittere jaloersheid die haar eigen is en de zelfzucht die uit haar voortvloeit, geen orde, maar beroering en vernietiging teweegbrengt en daardoor aan al wat kwaad is de weg baant. Het is echter eigen aan de duivel de regelingen van God te verwoesten, in alle verwarringen en omwentelingen slaat hij zijn slag. Dus ook in die zin komt deze wijsheid van beneden, namelijk dat de duivel in haar werkt, haar inspireert en haar het verstand geeft dat zij tot het bereiken van haar bedoelingen nodig heeft.

17. Maar de wijsheid van boven (Spr. 2: 6 Wijsh. 7: 25v. is ten eerste, wat haar aard betreft, zuiver van alle vleselijke gezindheid en zelfzucht (hoofdstuk 4: 8), daarna, wat haar verhouding naar buiten toe aangaat, vreedzaam (MATTHEUS. 5: 9), bescheiden, zij komt tegemoet waar zij onkunde of misverstand ontdekt (Tit. 3: 2), gezeggelijk waar zij een beter inzicht vindt of rechtmatige tegenspraak ontmoet, vol van barmhartigheid jegens hen die barmhartigheid nodig hebben en ook van goede vruchten, werken van weldadigheid (2 Kor. 9: 8), onpartijdig, geen onderscheid makend (volgens andere verklaring "niet dubbelzinnig, " zodat men altijd weet wat men er aan heeft) en ongeveinsd Job 28: 12.

18. Maar de vrucht van de rechtvaardigheid, waarbij men steeds doet wat recht is voor God (hoofdstuk 1: 20), wordt in vrede gezaaid ten voordele van degenen die vrede stichten, d. i. door vreedzame leraars bij vreedzame hoorders (Jes. 32: 17v.) en over de laatsten zal ik nu spreken.

De ware wijsheid is naar haar oorsprong beschouwd "van boven. " Zij is alleen mogelijk waar met het leven uit God ook licht uit God in het hart is opgegaan en het hart de gedachten van God leert overdenken, de wil van God leert volgen. Naar haar hoofdeigenschappen is zij in de eerste plaats zuiver, d. i. niet vermengd met aardse, zinnelijke beweegredenen. Zij leert het af haar zoeken te richten op hetgeen ijdel is; zij heeft het vergankelijke leren beschouwen als slijk en heeft al haar aandacht gevestigd op één zaak, namelijk om tot de hemelse volmaaktheid te komen. Vervolgens is zij vreedzaam. Onvrede ontstaat uit tegenstrijdige belangen. Wat in het aardse een ander bezit kan ik niet tegelijk bezitten, maar hemelse goederen worden juist rijker, naarmate meerderen die bezitten. Daar komt bij dat alle werk naar Gods vrede en eenheid streeft en alle twisten met de bedoelingen van God in strijd is. Daarom mijdt de hemelse wijsheid de strijd en probeert vrede te stichten. Bovendien is zij bescheiden; zij weet dat een vriendelijk woord en een werk van de liefde meer teweeg brengt dan een donderpreek en een bedreiging. Zij is gezeggelijk; zij luistert naar aanwijzingen en waar iets goed wordt gezegd, buigt zij zich; want de ware wijsheid is vrij van de inbeelding alles te weten en zij wil van anderen leren. Zij is vol van barmhartigheid. Haar is het oog van God gegeven, dat in de zonde van de mensen ook het ongeluk ziet en niet alleen schuld en omdat zij in die gezindheid met de mensen verkeert, draagt zij vruchten waar anderen de bomen wel kunnen omhakken en afhouwen. Zij gaat rechte wegen en vermijdt, omdat zij zeker is van de rechte weg en van de hulp van God, de zijpaden van dubbelhartigheid en huichelarij.

Bij hetgeen Jakobus van de wijsheid die van boven is, zei, stond de tegenstelling tot de strijdlustigheid van de valse wijsheid op de voorgrond. Wat de uitwerking van de ware wijsheid betreft, legt hij vooral de nadruk op het feit dat alleen in vrede, in eendracht, de christelijke wijsheid kan gedijen.

Zij die haar dienen, zaaien in vrede en liefde het zaad, dat dan ook kostbare vrucht voortbrengt, gerechtigheid, een gemoed en een wandel die God behagen, zowel in het persoonlijk leven als in het samenleven met mensen.

In vrede moest gezaaid worden wat tot een vrucht van de gerechtigheid moest opgroeien en de vreedzamen zijn het voor wie het ten zegen is dat het wordt gezaaid, voor wie de vrucht bestemd is en die genieten van wat daaruit opgroeit.

HOOFDSTUK 4

WAARSCHUWING TEGEN ZONDEN

1. Vanwaar komen strijd en gevechten onder u? Komen zij niet beide, zowel die toestand van haat als het uitbarsten van de vijandelijkheden ervan, voort uit uw wellusten, a) die in uw leden strijd voeren, "te velde liggen, " hun leger hebben opgeslagen? (Rom. 7: 23).

a) 1 Petrus 2: 11

2. Gij begeert en hebt niet; gij benijdt (volgens de enig ware lezing in de grondtekst "gij doodt", hoofdstuk 5: 6) en ijvert naar dingen en kunt ze niet verkrijgen, noch met dat moorden (hoofdstuk 5: 1vv.), noch door andere middelen; gij vecht en gij strijdt en maakt daardoor de toestand van uw gemeente ellendig en onverdraaglijk; maar zoals ik reeds gezegd heb, gij hebt niet, omdat gij niet bidt (vgl. hoofdstuk 5: 16vv.).

De stelling aan het einde van het vorige hoofdstuk, dat het de vreedzamen zijn die het voordeel genieten van de vrucht van de gerechtigheid, die voortkomt uit een zaaien dat in vrede gebeurt, vormt de overgang naar hetgeen nu volgt. Er is daar geen sprake meer van hen die zich als leraars opwerpen, maar van twist en strijd, zoals die het leven van de gemeente in het algemeen tot een leven in onenigheid maakt. De apostel neemt echter niet zozeer stelling tegen het twisten en strijden, maar dringt door tot de innerlijke oorzaak van het gemis van de vrede in het leven van de gemeente. Het komt, zo verzekert hij de lezers, door hun wellusten die in hun leden te velde liggen; innerlijk is er strijd, daarom is die er ook tussen hen. Deze begeerten, die in de leden of in het zinnelijke van de mens "te velde liggen, " proberen toch zich meester te maken van datgene waarheen de begeerte zich uitstrekt. Maar bij dit innerlijk strijdvoeren kan het niet uitblijven: de mens die zich aan de begeerten overgeeft, moet hun de weg naar buiten vrij laten en het innerlijk strijden maken tot een strijd om hetgeen waarvan hij zich meester wil maken.

De toon van de brief wordt hier streng en scherp en toont de zedelijke verontwaardiging van de schrijver; wij moeten hier echter niet meer alleen denken aan die bittere twist en strijd van de ingebeelde wijsheid, waarvan in hoofdstuk 3: 13vv. sprake was, maar aan hetgeen aan het einde van het vorige hoofdstuk werd gezegd over de twisten van de gemeenteleden onder elkaar (vgl. 1 Kor. 6: 1vv.). Terwijl de apostel vraagt: "Vanwaar komen strijd en gevecht onder u? " antwoordt hij tegelijk met een tegenvraag, die een beroep doet op het geweten van de lezers: "komen zij niet voort uit uw wellusten, die in uw leden strijd voeren? " Het strijdvoeren van de wellusten in hun leden bestaat niet uit een gevecht tegen de geest of de ziel, zoals het in Rom. 7: 23 en 1 Petrus 2: 11 ook niet gaat om een strijd van de begeerten onder elkaar, maar de strijd ontstaat en bestaat omdat, zoals in vs. 2 wordt gezegd, het begeren een niet hebben en het benijden een niet kunnen verkrijgen tot tegenstander heeft, waartegen het strijdt.

De apostel wijst aan het slot van het vers op hetgeen zij nu moesten doen, namelijk zich met smeking en gebed tot God wenden, opdat Hij hen zou helpen, met de opmerking dat zij dit middel niet gebruiken, om vervolgens in het volgende vers uiteen te zetten waarom, als zij daarvan wel gebruik maakten, hun bidden en smeken tevergeefs was; allereerst spreekt hij over de aard en de wijze van hun streven om zich door eigen macht te helpen en dit is tweevoudig, aangezien de een macht heeft over anderen en de ander aan de rijken en machtigen onderworpen is. De geweldhebbers doden of brengen om; in hoeverre dat

geschiedt, tonen de verzen in Sirach 34: 22-24, waar gezegd wordt: "het brood van de behoeftigen is het leven van de armen; wie hem daarvan berooft, is een moordenaar. Hij doodt zijn naaste als hij hem zijn leeftocht afneemt en hij vergiet bloed als hij het loon van de dagloners rooft. " Dat de apostel werkelijk zulke toestanden in gedachten had, blijkt duidelijk uit hoofdstuk 5: 1-6 en zonder twijfel heeft hij hier dezelfde mensen op het oog als die hij daar rechtstreeks aanspreekt. Al werden zij ook niet tot de christelijke gemeente gerekend (vgl. hoofdstuk 2: 6), zij maakten zich toch ten zeerste schuldig tegenover haar en droegen eraan bij, ja gaven zeker de meeste aanleiding ertoe dat nijd en twist, wanorde en boosheid bij haar heersten. De anderen daarentegen, de armen en noodlijdenden, staan tegenover hen met een jaloers hart. Van hen die moeten worden gezien als leden van de christelijke gemeente (hoofdstuk 2: 5) wordt in de eerste plaats gezegd: "gij kunt ze niet verkrijgen (met uw benijden)". Dat ook de rijken met hun verdrukken en voor de rechterstoel slepen niets waren, al persten zij ook de armen zo erg af dat zij te gronde gingen, zet de apostel, wat betreft hun toekomst, aan het begin van hoofdstuk 5 nader uiteen en nu al bereikten zij geen andere stand van zaken dan die, waarop Jakobus reeds eerder wees: "vanwaar komen strijd en gevechten onder u? " en waarop hij nu weer terugkomt: "gij vecht en strijdt". Hier moet nu eigenlijk een punt worden geplaatst, terwijl met het "maar" een nieuwe zin begint.

3. Gij bidt God wel om verbetering van uw aardse toestand, maar gij ontvangt niet, alhoewel het woord van Christus in MATTHEUS. 7: 18 het u zou doen verwachten. Dat is a) omdat gij verkeerd bidt. Gij begeert alleen een vermeerdering van uw goed, om er in uw wellusten en een leven van uitspatting en bandeloosheid van te genieten.

a) MATTHEUS. 20: 22 Rom. 8: 26

Het "gij hebt niet" in de slotzin van vs. 2 is, volgens het voorgaande, gebrek aan aards goed; de bedoeling van de schrijver is echter daarom toch niet te zeggen dat al wat het dwaze hart wenst, zou worden verkregen als het maar wilde bidden, maar het wil zeggen: de toestand van het niet hebben met het daaruit voortkomend gevoel van gebrek en zijn gevolgen wordt alleen daar gevonden waar het gebed ontbreekt. Deze toestand houdt op als men bidt: het gebed zelf, als het op de juiste manier gebeurt, neemt van het begeren dat zelfzuchtige, eigenwillige weg en brengt het tot de juiste maat terug; en het oog van het geloof ziet de vervulling ook daar waar het ongeloof niets ziet. In deze reinigende macht van het gebed, dat voor alle begeerten het "zich aan God onderwerpen" (vs. 7) eist, ligt de verklaring van het feit dat het zelfzuchtige begeren zich niet in het gebed tot God waagt, voor zover de hele verslapping van het christelijk leven en het besliste vergeten van God, dat zonder God in de wereld wil zijn, er niet de grond van is. Durft echter zo’n begeren zich toch tot God te richten, dan kan slechts een "gij ontvangt niet" het gevolg zijn, want het is een "kwalijk bidden met een verkeerde bedoeling; " het vergeet het "zich aan God onderwerpen", maakt zich tot een middel in de dienst van de zelfzuchtige liefde tot de wereld en wil God zelf tot werktuig maken van goddeloze genotzucht.

4. Overspelers en overspeleressen! Gij, die dat in de geestelijke zin van het woord zijt, die met de wereld overspel pleegt en haar begeerten stelt boven de Heere (Matth. 12: 39), weet gij niet dat de vriendschap met de wereld een vijandschap tegen God is? a) Wie dus een vriend van de wereld wil zijn, wordt daarmee een vijand van God (MATTHEUS. 6: 24 Rom. 8: 7; 1 Joh. 2: 15vv.

a) Joh. 15: 19 Gal. 1: 10

Zij zijn overspeleressen (de oorspronkelijke lezing van de grondtekst aan het begin van vers 4 heeft slechts dit woord. Men meende voor de volledigheid "overspelers en" ervoor te moeten plaatsen; die uitdrukking is echter reeds volledig, daar hier geen sprake is van beide geslachten, mannen en vrouwen, maar het een geestelijke bedoeling heeft, waarvoor alleen de vrouwelijke vorm in aanmerking komt (Ps. 73: 27 Ex. 34: 16 en "Re 12: 6, omdat zij de relatie verbreken waarin zij van rechtswege tot God staan en wel door overspel te plegen met de wereld. Als dan de apostel vraagt of zij niet weten dat de vriendschap met de wereld vijandschap tegen God is, dan kan "vriendschap met de wereld" niets anders zijn dan de liefde tot de aardse dingen buiten God (of tot het schepsel volgens de aard die het door de afval van God heeft verkregen). Als hij vervolgens zegt dat als iemand de liefde tot de wereld boven de liefde jegens God stelt, hij als een vijand van God wordt beschouwd, dan wil hij daarmee zeggen dat men de liefde jegens God niet kan achterstellen bij de liefde tot de wereld en toch nog daarbij God kan liefhebben; de verhouding tot God wordt daarentegen tot iets vijandigs. Dit kan worden toegepast op hen die Jakobus bestraft, omdat zij zich door hun begeerten laten leiden en daaraan toegeven; zij wilden desondanks toch worden aangezien voor mensen die God liefhebben.

Wat de Heere van de eigenlijke echtbreuk zegt, namelijk dat hij die een vrouw aanziet om haar te begeren, reeds overspel met haar in zijn hart gepleegd heeft (MATTHEUS. 5: 28), dat is ook waar van het verbond van de trouw, dat wij met God hebben gesloten. Zoals het hart van de vrouw slechts één man kan toebehoren, zo kan en mag het hart van de christen slechts aan God toebehoren en als dit hart tegelijk aan de wereld hangt, dan is het een ontrouw, echtbreuk plegend hart.

De vriend van de wereld meent wel dat die vriendschap met de vriendschap tot God kan verenigd worden en probeert de ene met de andere te combineren, wanneer nog niet alle gevoel voor God en godsdienst uit zijn hart is verbannen. Maar dit is onmogelijk. Wij kunnen niet twee heren dienen, van wie de beginselen, bevelen en belangen in strijd zijn met elkaar. Wie het probeert, zal of de een haten en de ander liefhebben, of de een aanhangen en de ander verachten. Wij kunnen niet God dienen en de Mammon. De dienst van de een is in openlijke strijd met die van de ander. De wereld wil dat wij haar liefhebben; maar God eist dat wij van Hem houden met heel ons hart en met heel ons verstand. De wereld wil dat wij onszelf liefhebben, zodat wij streven naar onze eer en ons voordeel, maar God eist dat wij onze naaste liefhebben als onszelf en niet alleen op het onze zien, maar ook op hetgeen dat van de ander is. De wereld wil zelfverheffing, God zelfverloochening; de wereld hoogmoed en zelfbehagen, God nederigheid en ootmoed. De wereld neemt genoegen met uiterlijke deugdzaamheid, God eist reinheid van het hart. De wereld wil dat wij het aardse, zinnelijke, vergankelijke, God daarentegen dat wij het hemelse, geestelijke, onvergankelijke najagen. De vriendschap met de wereld is dus in openlijke strijd met de vriendschap tot God en wie dus een vriend van de wereld wil zijn, die wordt een vijand van God. Een vijand van God! Van God, het volmaakte, hoogste, beste Wezen! Van God, onze Schepper en Heer, aan wie wij ons bestaan te danken hebben en in wiens hand onze adem is! Van God, die ons dagelijks met Zijn weldaden overlaadt, ja, die ons zo lief heeft gehad dat Hij Zijn eniggeboren Zoon voor ons heeft overgegeven, opdat wij door het geloof in die Zoon het eeuwige leven zouden hebben! Nee, dat willen wij niet!

5. Of meent gij dat de Schrift, als men de inhoud van Gods woorden in Ex. 20: 5 en 6 kort samenvat, zonder reden zegt, zodat men aan haar woord geen bijzonder belang hoeft toe te kennen: a) "De geest die in ons woont, heeft die lust tot jaloersheid? " (beter "op naijverige wijze begeert de geest die in u woont, " daar hij u geheel en al tot zijn eigendom wil hebben).

a) Num. 11: 29

6. Ja, Hij geeft des te meer genade ter vergoeding van hetgeen gij om Zijnentwil moet opofferen. Daarom zegt de Schrift ook, om dezelfde gedachte van de woorden "Hij geeft des te meer genade" uit te drukken, in Spr. 3: 34 volgens de Griekse vertaling (vgl. 1 Petrus 5: 5): "God wederstaat de hoogmoedigen, maar de nederigen geeft Hij genade. "

De woorden, zoals die door Jakobus zijn neergeschreven, worden op geen enkele plaats in het Oude Testament letterlijk zo gevonden, maar wel zijn zij de samenvatting van hetgeen God in Ex. 20: 5 en 6 zegt, als Hij Zich een ijverig, d. i. jaloers God noemt en belooft aan hen die Hem liefhebben in bijzondere mate barmhartigheid te doen. Het is eenzelfde wijze van aanhaling van de woorden uit het Oude Testament als wij die in Efeziers 5: 14 vonden 1Co 2: 9. Evenals daar "Christus" in het citaat wordt ingevoegd, die toch bij de profeet niet met name wordt genoemd, staat hier voor God "de Geest die in ons woont", want door Zijn Geest heeft God, zoals Hij in het Oude Testament heeft beloofd, nu werkelijk van de harten van de lezers bezit genomen en nu is het deze Geest die ons tot Zijn uitsluitend eigendom begeert en geen andere goden naast Hem duldt. Terwijl in hoofdstuk 2: 19 onze apostel de hoofdwaarheid van de oudtestamentische openbaring zonder christelijke kleur op de voorgrond stelde, omdat hij zich daar wendde tot ongelovige Joden, aan wie hij zich moest aanpassen, noemt hij daarentegen hier, waar hij de grondregel van die godsdienst in toepassing brengt (Rom. 8: 9; 1 Kor. 3: 16, des te duidelijker het christelijke standpunt. Hij doet dit, omdat hij spreekt tot Joden die tot Christus zijn bekeerd en aan wie het door de in hen uitgestorte Heilige Geest is gegeven God boven alles lief te hebben, als zij inderdaad en in waarheid kinderen zijn van het Nieuwe Verbond (Jer. 31: 31vv.). Des te meer verdienen zij nu ook de naam van "overspeleressen" (vs. 4), als zij de vriendschap van de wereld willen laten voortduren in hun hart. Zij zouden het schriftwoord waarin God Zich een naijverig God noemt, behandelen alsof het zonder betekenis was. Zij moeten het echter niet laten zijn alsof het niet was gezegd, maar integendeel in de nood waarin zij zich bevinden en bij de zware druk van de zijde van hun rijke, nog ongelovige volksgenoten, waaronder zij juist om hun christelijk geloof moesten staan, zich troosten met de belofte die bij dat woord van de Schrift is gegeven: "Hij geeft des te meer genade", dat nu eveneens slaat op de Geest van God, die in hen woont. In het bezit van deze Geest en van diens genadegiften zijn zij schadeloos gesteld voor hetgeen anderen in het wereldse op hen voor hebben. Terwijl zij hun harten weiden als op een dag van slachting (hoofdstuk 5: 5 erfgenamen van het rijk dat de Heere beloofd heeft aan hen die Hem liefhebben (hoofdstuk 2: 5). Dan moeten zij zich nu ook van de wereld en haar trots onbevlekt bewaren (hoofdstuk 1: 27) en niet jaloers zijn op hen door wie zij worden omgebracht (vs. 2). Te zijner tijd zal wel blijken (hoofdstuk 5: 1vv.) dat, zoals de Schrift elders zegt, God de hoogmoedigen wederstaat, maar de ootmoedigen genade geeft.

7. Onderwerp u dan voor God, volgens hetgeen de zo-even aangehaalde spreuk, in tegenstelling tot de u aanklevende grootsheid van de natuurlijke mens, van u eist. a) Weersta de duivel, als hij u met zijn verzoekingen nadert (Hoofdstuk 1: 13 vv.) en hij zal van u vluchten, als van degenen, bij wie hij met zijn zoeken op geen gevolg kan rekenen (MATTHEUS. 4: 10 v.).

a) Efeziers 4: 27. 1 Petrus 5: 9

8. Nader in het gebed (Hebr. 7: 19) tot God en Hij zal met Zijn vertroosting en de bijstand van Zijn genade (Klaagt. 3: 57 Ps. 145: 18) tot u naderen (2 Kron. 15: 2 Zach. 1: 3). Reinig, opdat u werkelijk voor God naderen mag en niet hoeft te vrezen door Hem te worden teruggewezen

(Jes. 1: 15 vv. ; 57: 15), de handen, u zondaars, en zuiver de harten door onverdeelde liefde jegens de Heere (vs. 4; 3: 17. 2 Kor. 11: 2 v.), u dubbelhartigen Jas 1: 8.

9. Gedraag u, voel u als ellendigen en treur en ween (Richt. 2: 4 v. 1 Sam. 7: 6 1Sa MATTHEUS. 5: 3 v.); uw lachen in wereldse opgewondenheid (Spr. 14: 13 Pred. 2: 2; 3: 4 Luk. 6: 24) wordt veranderd in treuren (Pred. 4: 7 Luk. 6: 21) en uw blijdschap in bedroefdheid in neergeslagenheid (Luk. 18: 13. 2 Kor. 7: 10

10. a) Verneder U voor de Heere en Hij zal u verhogen (1 Petrus 5: 6).

a) Job 22: 29 Spr. 29: 23 MATTHEUS. 23: 12 Luk. 14: 11; 18: 14

Hoe het met de wereldgezindheid is en wat die van God te wachten heeft, is in vs. 4-6 Jas gezegd. Het slot "God wederstaat de hovaardigen, maar de nederigen geeft Hij genade" leidt nu vanzelf tot de vermaning om in ootmoedige bekering het voor God vijandige libertinisme van aardsgezindheid, waarmee de duivel hen verzoekt, uit de verontreinigde, verdeelde harten uit te delgen en zich onverdeeld en zonder voorbehoud te onderwerpen aan God, die de ootmoedigen verhoogt. Met "onderwerp u dan voor God" in tegenstelling tot "de hovaardigen" in vs. 6 begint de schrijver; hij besluit met "verneder u", overeenkomend met het "de nederigen" aldaar; wat daartussen in wordt genoemd is explicatie, of nadere uiteenzetting.

Wederstaat God de hovaardigen en geeft Hij genade aan de ootmoedigen, laat het u dan eindelijk met de ootmoed volle ernst zijn: onderwerp u voor God; maakt Hem tot uw enige Heer, aan wie u uw gehele hart in hartelijke liefde, kinderlijk vertrouwen, ware vrees overgeeft. Onderwerp u aan Zijn leidingen, ook waar die duister, aan Zijn bepalingen, ook waar die moeilijk zijn; tracht alleen naar hetgeen Hij u voorhoudt en daarnaar met inspanning van alle krachten. Zeker zal één u daarbij willen weerstaan, dezelfde, die u tot hiertoe aan de wereld probeerde te binden; maar weet, hij heeft slechts zoveel macht als u hem toelaat. Wedersta hem en hij zal van u vluchten; want hij weet, dat hij geen recht heeft op en geen macht over hen, die zich aan de Heere hebben overgegeven. Uw hoofdgebrek tot hiertoe was, dat u, in plaats van hem te weerstaan, nog met hem heeft onderhandeld. Nader tot God, strek uw gebedsarm naar Hem uit, zo vaak de wereldsgezindheid zich verheft en Hij zal tot u naderen, Hij zal u in de strijd terzijde staan en u tot zekere overwinning geleiden. Maar ernst, volle ernst moet het zijn. De handen, die zich met het goed van deze wereld bevlekten, de harten, die nu hier, dan daarheen wandelden, heden in het bloed van Christus hun troost zochten, morgen de onreine gedachten van wereldsgezindheid voedden, moeten onder de tucht van de reiniging worden gesteld. Dat lukt alleen hem, die zijn vorige toestand werkelijk als ellendig heeft leren kennen, die over zijn ontrouw echt leed draagt en klaagt. De armen van geest behoort het rijk van God; die leed voelen worden getroost de gebroken en verslagen harten zijn het, die de wereld overwinnen; die hongeren naar gerechtigheid zullen verzadigd worden. Er is slechts één weg uit de smaad van de werelddienst, uit het onzalige van verdeelde harten, uit het oordeel, dat de verbondbrekers treft; het is deze: verneder u voor de Heere en Hij zal verhogen.

Al waren ook zij, aan wie deze brief is gericht, verre van de overmoed van het ongeloof, zo ontbrak toch bij hen de juiste grondtoon van de ootmoed, het steeds aanwezig bewustzijn van afhankelijkheid van God, het steeds aanwezig bewustzijn niets te zijn en niets te kunnen doen zonder God. Dit gebrek openbaarde zich in het te groot vertrouwen op aardse goederen en menselijke middelen. Wat nu Jakobus, omdat hij alles samenvat in de verootmoediging voor

God als voorwaarde van alle ware verhoging, die van God komt, van hen verlangt, is een inwendige daad van de geest, niet iets, dat uitwendig kan worden waargenomen, alhoewel deze inwendige daad zich moet openbaren in de inrichting van het gehele leven. De verootmoediging voor God is iets, dat alleen tussen God en de mens kan plaats hebben.

11. Broeders, spreek niet kwalijk van elkaar (1 Petrus 2: 1, 12; 3: 16. 2 Kor. 12: 20 1Pe 2. 1, 12 3. 16 2Co Ps. 15: 3). Die van de broeder kwalijk spreekt en zijn broeder oordeelt, die spreekt kwalijk van de wet en oordeelt de wet. Als u nu de wet oordeelt, dan bent u geen dader van de wet, dat u volgens Gods wil moest zijn (Hoofdstuk 1: 22 vv.), maar een rechter; en daartoe bent u niet door de Heere geroepen; het is u integendeel door de Heere uitdrukkelijk verboden (MATTHEUS. 7: 1 vv.).

De berisping van de apostel was zeer scherp geworden: dat hij nu een zachtere toon aanslaat, geeft reeds het woord "broeders! " te kennen, dat hier voor de eerste maal na Jak. 3: 12 Jas terugkeert. Zij moeten niet kwalijk van elkaar spreken, elkaar niet oordelen; want zo moet de vermaning worden uitgebreid, als Jakobus zegt: "die van de broeder kwalijk spreekt en zijn broeder oordeelt, die spreekt kwalijk van de wet en oordeelt de wet. " Het onderscheid tussen "kwalijk spreken" en "oordelen" is, dat het ene ten schade van de broeder, het andere met zelfverheffing boven hem geschiedt. Hiermee komt dan overeen, dat de ene keer "broeder" en de tweede keer "zijn broeder" wordt gezegd. Van iemand, die een broeder is, moest men niet tot zijn nadeel kwaad spreken; het is een schenden van de broederlijke betrekking in het algemeen en geen Christen moest hem, die zijn broeder is, oordelen, omdat die hem in dat opzicht gelijk staat, dat die zelfverheffing boven hem uitsluit. Van de eerste zegt de apostel, dat het een kwalijk spreken is van de wet, van het tweede, dat het een oordelen van de wet is; hij blijft echter bij de laatste aanwijzing staan, omdat tegenover de wet "kwalijk spreken" en "oordelen" een en hetzelfde is. In plaats van de wet te laten spreken, die toch zeker tegenover overtreders moet worden gehandhaafd, geeft die kwalijk spreekt aan zijn tegenzin tegen hem lucht, met wie hij toch onder dezelfde wet staat, terwijl hij kwalijk van hem spreekt, omdat hij juist kwalijk ten opzichte van hem gestemd is en geeft de rechter een oordeel over hem, waarmee hij hem veroordeelt, zonder er een ander recht toe te hebben, dan dat hij zichzelf over hem tot rechter stelt en de maatstaf van zijn oordeel aan zichzelf ontleent. Daarmee spreekt hij echter kwalijk van de wet, omdat het zo wordt, alsof aan hem niet plaats zou hebben wat recht is, als hij het bij de handhaving van de wet liet blijven en niet deed wat hij doet; en hij oordeelt de wet, omdat het wordt, alsof hij, over wie hij zich als rechter stelt, zijn recht niet zou ontvangen, als hij niet met zijn, naar eigen maatstaf uitgesproken oordeel in een leemte voorzag, die de wet openlaat. Van zo iemand is dan zeker waar, dat hij daardoor van een dader van de wet een rechter wordt: hij plaatst zich in een verhouding tot de goddelijke wet, als een rechter tot de burgerlijke, waarvan het ongenoegzame de rechterlijke verklaring nodig maakt, opdat de toepassing op bijzondere gevallen wordt gevonden.

12. Er is een enig Wetgever, die enig en alleen niet onder, maar boven de wet staat, die daarom ook enig en alleen behouden kan en verderven (MATTHEUS. 10: 28). Maar wie bent u, die u in Zijn plaats stelt en een ander oordeelt? Uw gedrag is niets anders dan een aanmatigend zelf verheffen, waarmee u zich vermeet in Gods ambt in te grijpen en waarvoor u de behoorlijke terechtwijzing van Hem zult ondervinden (Rom. 14: 4).

Slechts één heeft het oordeel in de hand; het is dezelfde, die de wet heeft gegeven. Slechts één kan zalig spreken en veroordelen, omdat alleen Hij de laatste gronden en bewegingen van het menselijk hart doorziet, omdat alleen Hij het waar zijn in Liefde in de hoogste mate beoefent en daarom van Hem geen onrechtvaardig oordeel kan uitgaan. Zie, met uw oordelen grijpt u

in het recht van uw God, uit wiens hand u zelf eerst uw lot moet ontvangen. "Wie bent u, die een ander oordeelt? Met deze vraag richt Jakobus ons oog daarheen, waarheen het behoort: in ons eigen hart. Tot oordelen behoren vooral twee zaken: een onbedrieglijk oog en een rein hart. Die een mens naar zijn schuld wil oordelen, moet de hele mens in al zijn neigingen, gedachten, beweegredenen kennen, moet ook in rekening brengen alle omstandigheden, waarin hij leeft, alle invloeden, die op hem worden uitgeoefend, ja meer dan dat! De mens is in vele opzichten het resultaat van de uitwendige levensomstandigheden en invloeden, die van zijn vroegste kindsheid op hem werkten. Die juist wil oordelen moet dat alles weten en kunnen beoordelen wie bent u kortzichtig, onwetend mens, die een ander oordeelt? En als u dit alles wist, zou u dan niet schrikken voor de gedachte, het oordelend woord uit te spreken bij de blik in het eigen hart? Bent u dan rein, vrij en onschuldig op dat punt, waarover u anderen wilt oordelen? Bemerkt u niet, dat het vonnis, dat u tegen anderen velt, met dubbele zwaarte op u neervalt, dat u over uzelf het oordeel uitspreekt? Wij denken aan het woord van Jezus: "Oordeel niet, opdat u niet geoordeeld word. " Wij verblijden ons, dat wij bij het oordeel op de barmhartigheid mogen appelleren, maar alleen barmhartigen zal barmhartigheid geschieden.

13. Welaan nu, opdat ik ook met u een woord spreek, u, die daar zegt: a) "Wij zullen heden of morgen naar zo een, naar deze of geen stad reizen en daar een jaar overbrengen en koopmanschap bedrijven (Jes. 47: 15 Hos. 7: 27) en winst doen. "

a) Luk. 12: 18

Het is zelfverheffing en niet slechts tegenover de naaste, maar ook tegenover de enige Wetgever en Rechter, als een Christen van de medechristen kwaad spreekt, of als een rechter over hem oordeelt; die zo doet, bij die ontbreekt de verootmoediging voor God, waartoe de apostel heeft aangemaand, eer hij voor deze zonde waarschuwde (vs. 10-12). Weer is het een zelfverheffing van andere aard, die hij berispt in hen, tot wie hij zich nu wendt met een "welaan", dat de vermaning sterker aandringt. Hij noemt ze met een "u, die daar zegt enz. ", dadelijk nadat hij heeft uitgedrukt, waarmee zij zich bezondigen en waarom hij ze bestraft. Het is de lichtvaardige taal, die zij laten horen, als zij spreken van hun voornemens, alsof het aan hen stond om het te doen. Terwijl hij ze zo sprekend invoert, spreekt vanzelf, dat hij zulke lichtvaardigheid slechts als een voorbeeld aanhaalt, als bijzonder geschikt om de geheel en geest te kenmerken. Met het "heden of morgen zullen wij naar zo’n stad reizen" stellen zij zich aan, alsof hun het morgen net zo zeker was als het heden; het "een jaar" bij het "aldaar overbrengen" dient om de tijd, daar door te brengen, zo bepaald af te bakenen, dat zij er reeds over denken wat zij zullen doen, maar ook dat zij voordeel zullen behalen "koopmanschap bedrijven en winst doen. "

Evenals nog heden de Joden door handelsgeest bezield en vervuld zijn, zo waren zij ook toen en de Christenen uit de Joden schudden die volksaard niet opeens af.

14. U spreekt zo, u, die toch zo nietig bent, dat u niet weet wat morgen geschieden zal. U weet niet of dan niet reeds de dood een einde aan uw leven gemaakt zal hebben (Spr. 27: 1 Luk. 20: 20). a) Want hoe is uw leven? Want het is (volgens andere lezing "u bent een damp, die voor een korte tijd gezien wordt en daarna, nadat die voor een korte tijd zichtbaar is geweest, weer verdwijnt (Job 8: 9 Ps. 102: 4, 12; 144: 4).

a) Jes. 40: 6. 1 Kor. 7: 31 Jak. 1: 10. 1 Petrus 1: 24. 1 Joh. 2: 17

15. In plaats dat u zou zeggen: a) "Als de Heere wil en wij leven, dan zullen wij dit of dat doen. " (1 Kor. 4: 19 Hand. 8: 21).

a) Hebr. 6: 3

Het is duidelijk dat Jakobus, toen hij dit zei, er niet op aan wilde dringen, dat men zo'n beding altijd woordelijk zou uitspreken (vgl. Rom. 15: 28. 1 Kor. 16: 5 v.). Zulke spreekwijzen zouden ook tot een zuivere vorm kunnen worden en deze gemeenten waren, tengevolge van hun gehele richting wel geneigd alles tot een zuivere vorm te maken. Jakobus gebruikt even graag, zoals wij reeds vaker hebben opgemerkt, iets bijzonders in plaats van een algemene gedachte. Zo gebruikt hij ook hier, in plaats van de algemene gedachte over de onzekerheid en de onafhankelijkheid van het gehele aardse leven uit te drukken, zulke woorden, die geschikt waren deze algemene gedachte in de toepassing op het bijzondere geval aan te wijzen.

Menige zondige daad zou achterwege blijven, menige overijlde stap niet worden gedaan, als het woord "zo de Heere wil en wij leven" niet slechts op de lippen, maar diep in het hart gevonden werd.

Hoe makkelijk en hoe vaak worden onze plannen verijdeld, onze voornemens en verwachtingen teleurgesteld; hoeveel ziet men door de dood afgesneden en met het menselijk leven als een nevel verdwijnen; en zal dan de dwaze sterveling tijden en, jaren vooruit berekenen en bepalen, wat hij zal doen? Zal hij eigendunkelijk en eigenmachtig over zichzelf, over zijn leven en bedrijf beschikking maken? Het is waar, de Heere zelf heeft ons het vermogen gegeven om vooruit te denken en Hij wil dat wij dit vermogen gebruiken zullen; ook kunnen en mogen wij in onze aardse stand en in de geregelde afloop van onze zaken geenszins zonder plannen en berekeningen en het maken en onderscheiden van bepalingen zijn; maar in dit geval leert ons Jakobus met geestelijke wijsheid aan God te denken, tot Hem op te zien en geheel en al met onderwerping aan en afhankelijk gevoel van Hem ons vervuld te betonen en dit met woord en daad uit te drukken. Als de mens dit verwaarloost, dan maakt hij zich aan een hemeltergende hoogmoed schuldig, omdat hij zich in de plaats van God stelt, een eigendunkelijk en onafhankelijk bestuur over eigen leven en lot in handen neemt en geheel vrijmachtig over zichzelf en zijn zaken beschikking en beslissing maakt; spreekt hij daaruit, handelt hij op zo'n wijze en leeft hij in die geest voort, zoals zo menigeen doet, dan roemt hij, dan verheft hij zich op een hoogheid, die hij niet bezit; zijn roem is dwaas, is zondig en ijdel, in een ogenblik blaast de Heere in al zijn ontwerpen en toont Hem, hoe nietig de zondige sterveling is.

DE DAG VAN MORGEN

het Licht des daags is uitgeblust, De avond haalt zijn sluier neer, Maan en sterren tint'ten weer, het Matte lichaam neigt ter rust; Zwanendons en varen wacht, Moegewaakten! goeden nacht!

Morgen blinkt het zonlicht weer, Vriend'lijk ging het prachtig wonder, Lonkende aan de kimmen onder, Schoon en schitt'rend dook het neer. Morgen, sprak zijn laatste lach, Morgen komt een nieuwe dag.

Morgen! morgen! zorglijk woord, Weet hij, die het uit mag spreken, Hoe het licht hem aan zal breken, Als een nieuwe morgen gloort; Weet hij, die zich neerstrekt, Wat hem voor de morgen wekt?

Welig ruist u het golvend graan, Bouwman! langs de akker tegen; De oogsttijd komt met al zijn zegen; Morgen zal de sikkel slaan! Morgen plast de hagel neer, het Is voor u geen oogsttijd meer.

Gistren reed langs straat en gracht, Rijkaard, u de feestkoets henen; Rollend klonk het langs de stenen, Dat u aankwaamt met uw pracht. Morgen brengt de koets de maar, Dat u neêrligt op de baar.

Heden juicht uw feestgeschal, Belzazar door hof en zalen! Boelen wilt u en onthalen, Tot de morgen dagen zal. Dezen nacht nog schrijft een hand, U de doodstraf aan de wand.

Morgen, morgen! zorg'lijk woord! Damp, waarop wij zuilen bouwen, Hoe bedriegt ge het blind vertrouwen, Met wat dromen vliegt u voort! Wat verdwijnt er en verschijnt Als u aanbreekt of verdwijnt?

Wissel hoop en vrees om beurt, Hoop en vrees beschaamt ge beide; Morgen lacht wat gist'ren schreide, Heden juicht wat morgen treurt. Morgen komt de slaaf tot eer en de dwing'land suizelt neer.

Schrik en angsten staaplen op, Vreeslijk zwelt hun loden zwaarte, Dreigend zinkt het schrikgevaarte, Morgen plet in het wicht de kop, Morgen als het zonlicht daagt, Zijn de bergen weggevaagd.

Niet zo hooploos dan in, t leed, Lijders, in de rouw gezeten, Morgen zal het gistren heten; Wat vandaag nog heden heet; Morgen breekt een ochtend aan. Die nog niemand of zag gaan.

Zuchtend in de kerkermuur, Jozef, zwart en boos belogen, Staan u smaad en straf voor ogen, Wacht ge ze ieder morgenuur; Hoor! daar gaan de grendels af en u zwaait een koningsstaf!

Tast niet naar uw blindheid gis, Mensen! in het diepst verborgen, Rekent bij geen dag van morgen, Dag die nooit aanwezig is; Die zo ras hij heden heet. Ander lief brengt ander leed.

Niet zo trots het hoofd gebeurd, Blijden! wat uw deel moog' wezen; Weer een dag verschijnt na dezen; Droeven, niet zo diep getreurd, Wie van daag geniet of lijdt, Morgen is het een andre tijd.

16. Maar nu roemt u, wanneer u zo spreekt, zoals ik zo-even zei (vs. 13) in uw hoogmoed, met grote, holle woorden. Al zulke roem, waarbij een mens spreekt en doet, alsof hij zelf over leven en handelen te beschikken had, is boos, omdat men zich daarmee boven God stelt in plaats van zich voor Hem te verootmoedigen (Vs. 10 Jer. 10: 23).

Wat dit roemen "boos" maakt, wat dit rekenen en plannen maken niet laat zijn een kinderachtig en dwaas spel, maar een zonde, is de trek van hoogmoed, die zich daarin openbaart, van een hoogmoed, die de Heere en Zijn bestuur vergeet, zichzelf tot zijn God maakt, zelf de voorzienigheid wil spelen. Dezelfde hoogmoed, die achterwaarts ziende op hetgeen tot stand gekomen en bereikt is, vergetend de barmhartigheid van God en Zijn

krachtige hulp, in zelfbehagen spreekt: "dat alles heb ik gedaan", hij keert zich ook tot de toekomst en zegt: "en dat alles wil en zal ik nog doen. "

Ondernemingsgeest zonder godsdienst is niets dan hoogmoed.

17. Uw verontschuldigingen, dat u dit wel wist, maar het alleen niet in toepassing heeft gebracht, baat u niet. Wie dan weet goed te doen en het niet doet, die is het zonde, die wordt dat niet doen als zonde toegerekend

Het is zonderling, hoe in ‘s mensen geweten en zijn dagelijkse ervaring alles zo sterk voor Gods voorzienigheid spreekt en hoe toch in de werkelijke beoefening ook het vertrouwen of zichzelf en de zucht om hen na te streven, bij wie de moedwil gelukkig schijnt te gedijen, even sterke invloed heeft. Vandaar is dagelijks herinneren zo nodig (Spr. 22: 19).

Ik zal sterven! nu adem ik nog in Gods uitspansel! dat zal een einde nemen. Wijze en tijd zijn mij onbekend. Mogelijk zal een haastig toeval mij wegnemen als in een ogenblik. Mogelijk zal een ongesteldheid de weg trager banen tot de sloping van mijn aardse tabernakel, totdat eindelijk de hevigheid van mijn ziekte de spot zal drijven met alles, wat de geneeskunde voor mij ten beste heeft. Hoe het zij, ik zal sterven en de plaats, die ik besla in mijn huis, geslacht en in al de maatschappijen, waarvan ik een lid ben, zal leeg gevonden worden. Dan stap ik voor altijd uit alles uit. Ik ben dan niet meer de vader van mijn kinderen, de man van mijn echtgenoot, de burger, de vriend van mijn vrienden. Aangelegen gebeurtenis! Wanneer dat zijn zal, weet ik niet. Ik weet de dag van mijn doods niet. Die tijd is in mijn Vaders raad bepaald. Zou het goed zijn, wanneer ik het wist? Nee. Oneindige goedheid en oneindige wijsheid verbergen dat voor mij. Makkelijk zou de wetenschap daarvan mij bij mijn inwonend bederf schadelijk zijn. Heb dank, mijn Vader! die in de verzwijging mijn heil bedoelt! O, Geest van Christus! doe mij horen, wat die onzekerheid mij al predikt! Weet ik de dag van mijn dood niet, dan moet ik waken. Waak, mijn ziel! U weet niet, in welk een uur uw Heer komen zal. Kom, de lendenen omgord, de lamp brandend. Hoor uw Meester roepen: tot allen zeg Ik, waak! Weet ik de dag van mijn dood niet, dan moet het gelovig schuilen bij mijn Middelaar, mijn begunstigde, mijn onafgebroken en in vergelijking mijn enige bezigheid zijn; geloof in de éne Naam, waardoor men zalig wordt, moet zou het leven van mijn hart zijn, dat zijn uitgangen een schakel leveren van aanbevelingen aan Jezus, of de grond van het eeuwig Evangelie, om dus, wanneer de dood ook komt, gevonden te worden in een bezig geloof en onder de omtrek van de schaduw van Jezus’ vleugels. Weet ik de dag van mijn dood niet, dan moet ik mijn werk op aarde pogen af te doen en de uitvoering van plicht en arbeid, waartoe ik heden de gelegenheid heb, niet onnodig uitstellen tot een volgende tijd. Die gedachte moet mij gemeenzaam zijn; de wijze weet de tijd en mogelijk zal men, als ik oneindig uitstel neem, met bezorging van mijn begrafenis bezig zijn op diezelfde tijd, die ik bestemd had, om mijn zaken uit te voeren. Weet ik de dag van mijn dood niet, dan moet ik elke bezigheid, elke plicht zo waarnemen, alsof het de laatste reis van mijn leven was. Dat bijschrift staat bij al mijn verrichtingen: het is mogelijk voor het laatst. De gedachte bestiert mij, hoe zou ik dit werk, dat mij nu voor handen is, verrichten, als ik zeker wist, dat is nu voor het laatst. Hoe zouden mijn ontmoetingen met medemensen zijn, als ik reden had om te denken, dit mens, deze vriend, deze bloedverwant ontmoet ik onder de levenden voor het laatst, wij zien elkaar niet weer de na het verloop van enige eeuwen voor Christus’ rechterstoel; en omdat ik het niet weet en het echter mogelijk is, hoe bescheiden, hoe zachtmoedig, hoe vredelievend en, naar gelang van de omstandigheden, hoe stichtelijk moesten mijn ontmoetingen zijn! Met hoeveel ijver en beleid moest ik de aangelegenheden aangrijpen om mijn Verlosser aan te prijzen! Billijk mag ik vrezen, dat mijn Verlosser velen van hun nog onbekend is. Die gedachte moet

mij gemeenzaam zijn; het zijn mensen, in wier midden ik verkeer; mensen, zonen, dochters van Adam, oorspronkelijk rampzalig, erfgenamen van vloek en toorn. Mensen, kostbare wezens, onsterfelijke wezens, aan wier behoud of verderf zo onberekenbaar veel gelegen is. Mensen, mijn natuurgenoten, gevormd uit hetzelfde leem. Mensen, redelijke wezens en als de zodanige vatbaar voor betoog, onderricht. Mensen, die, hoezeer zij ook, in andere opzichten, aanzien, kunnen doen, verschillen mogen, daarin overeenkomen, dat zij mensen zijn. Mensen, aan wie de boodschap van genade komt in tegenstelling tot de gevallen engelen, voor wie geen uitzicht is. Met die bedenkingen zal ik mijn hart vervullen, in dat licht zal ik elk, die mij ontmoet, beschouwen; ik zal tevens denken, makkelijk zie ik hem nooit weer. Wordt mij de gelegenheid geopend, ik zal hem in bedenking geven, of het niet goed is, dat zondaren zich hoe eer hoe liever tot God in Christus wenden; ik zal onbewimpeld spreken van het schromelijk gevaar, waarin Adams kroost verkeert: ik zal hem uitlokken door al de aanmoedigingen, die het Evangelie aan de hand geeft ik zal hem wel verslag doen, wie Christus zij, hoe graag Hij de zondaren aanneemt, ik zal hem zeggen, hoe ik het bij Christus gevonden heb. Zalige bezigheid, mijn Verlosser aan te prijzen! En de kleinste mate van uitzicht op de zegen, die ik bedoel, is een overruime vergoeding van de grootste mate en van arbeid en van lijdzaamheid hierin. Mogelijk gaat hij, wie ik dringend gevaar en aangeboden redding met liefde voordroeg, ras naar de eenzaamheid. Om met God te handelen over dezelfde dingen, die hem door een mens herinnerd werden; mogelijk wemelt hij reeds als een worm in het stof, mogelijk vraagt hij al daar de schuilplaats, terwijl ik bezig ben te wensen en te bidden, dat God de ontmoeting en mijn pogingen zegent. Eer zonder weerga! Een parel te mogen hechten aan mijn Verlossers kroon! Een zondaar te bekeren van de dwaling van zijn weg, een ziel te behouden van de dood. En, weet ik de dag van mijn dood niet, dan moet ik geen voegzame gelegenheid laten voorbijslippen, geen poging onbeproefd laten. Weet ik de dag van mijn dood niet, dan roert mij de kloekzinnigheid, om voor mijn laatste uren geen bestellingen over te laten, die ik nu kan afdoen en, schoon ik niet regeren wil na mijn dood, de zedenkunde van de Christenen roert mij evenwel, om bijtijds bestellingen te maken over alles, omdat ik stervend uit zal stappen en die bestellingen te maken op een voet, waarover niemand van de overblijvenden met reden zich zal kunnen beklagen, opdat ook in dat opzicht mijn gedachtenis in zegening is. In mijn laatste uur, wier eerste mogelijk zeer op handen is, begeer ik geen andere bezigheid, dan een groot getuigenis van mijn Verlossers trouw en liefde af te leggen; mijzelf Hem aan te bevelen en zuiverder, dan ooit te voren in het gezicht van de eeuwigheid het Evangelie te omhelzen, hen te zegenen, die mijn leger verzellen mochten en voorts op het sterfbed niets te doen te hebben dan te sterven. Weet ik de dag van mijn dood niet, dan word ik geroepen om al wat mij omringt en ontmoet in de wereld te bezien in het licht van de eeuwigheid en al mijn schattingen, ingenomenheden en aantrekkelijkheden daarnaar in te richten. Heb ik een tweeërlei bestemming: een om in mijn verblijf op aarde een eer voor Christus te zijn en nuttig in al de genootschappen, waartoe ik behoor, en een bestemming voor de eeuwigheid, laat ik dan alles bezien in opzicht tot mijn grote bestemming, dat is in het licht van de eeuwigheid; vloeien mij voordelen en bezittingen toe, laat mijn ingenomenheid gematigd worden, ook door die gedachten mogelijk ben ik maar een zeer korte tijd bezitter daarvan. Drukken mij de verdrietige dingen, laat ik denken, mogelijk is het einde van alle druk zeer nabij en eerlang stap ik uit alles uit. Kom dan, mijn ziel, wee; ja, maar als niet wenend! Ik weet de dag van mijn dood niet. Zo zal ik vrede bewaren, zoveel mogelijk is, met alle mensen en vrede maken, waar het nodig is; zijn er verschillen weg te nemen, dan moet ik graag de eerste en behoudens de waarheid en een goed zekere, de minste zijn; toegevend, zoveel het enigszins daarmee bestaanbaar is. Ik moet gereed zijn om schuld te belijden, omdat ik verkeerd handelde, schuld te vergeven, omdat ik beledigd werd. De vrede moet ik zoeken en najagen. Ik weet de dag van mijn dood niet! Morgen zal er mogelijk geen gelegenheid meer toe zijn! Ik weet de dag van mijn dood niet. Dat roept mij om mijn

zorgen te matigen. Makkelijk vliegen zij gezwind vooruit, makkelijk verhechten zij zich aan mogelijke gebeurtenissen met een aantrekkelijkheid, alsof de gevreesde zaken reeds aanwezig waren, makkelijk benemen zij mij het genot van tegenwoordige zegen en behouden mijn hart in bestendige beroering. Maar, hoe weinig weet ik, of het gevreesde kwaad immer komen zal over mijn vaderland, mijn Sion, mijn geslacht, mijn huisgezin. God leeft, die boven bidden, boven denken is. Hoe weinig weet ik of ik het beleven zal; makkelijk word ik weggenomen voor de dag van het kwaad. Makkelijk zal ik met Habakuk rusten ten dage van de benauwdheid. Ik weet de dag van mijn dood niet. O, mijn ziel, matig uw zorgen. Ik weet de dag van mijn dood niet. Zou ik niet pogen zo nuttig te zijn, als het mogelijk is, naar al de invloed, die mijn verblijf op aarde in elk van de kringen, waarin ik geplaatst ben, onder de zegen van de Heere hebben kan. De eindpaal van mijn leven te verzetten, is niet alleen buiten mijn bereik, maar ook, al kon ik dat doen, zelfs door een enkelen zucht, ik zou dat niet begeren; nee. Maar de kring van de nuttige invloed te verbreden naar al het vermogen van mijn hand dat staat mij vrij. Te verbreden door groter ijver en gereder waarneming van gelegenheden. Heden is mogelijk voor mij de laatste dag! Ik weet de dag van mijn dood niet.

HOOFDSTUK 5

OVER DE NIETIGHEID VAN DE RIJKDOM, OVER GEDULDIG LIJDEN EN KRACHTIG GEBED

IV. Vs. 1-18. Voorspelling van hetgeen de reeds naderende toekomst aan de ene zijde aan de geweldplegende rijken, aan de andere zijde aan de verdragende vromen aanbrengen zal en vermaning aan de laatsten, om wat tegenwoordig is geduldig te dragen en de nood te doorworstelen met gebed en het gebruik van de middelen van de genade. Evenals de apostel in Hoofdstuk 1: 10 v. aan de rijken onder de Joden, die buiten de Christelijke gemeente stonden, een dreigend woord toeriep, als zag hij ze voor zich en hen het smartelijk einde voorhield, dat hen uit het midden van hun goed wegnemen zou, zo doet hij ook hier, nu de toekomst van de Heere en de openbaring van de rechter hem als onderwerp van zijn rede voor de geest komt, op nog veel scherpere wijze. De ernstige bestraffing, waarmee hij de vorige afdeling besloot, verheft zich nu tot een profetische toorn tegen de rijke verdrukkers van de armen onder Gods volk. Zijn woord neemt in uitdrukking en inhoud geheel en al het koloriet aan van de Oud-Testamentische profetie. Het schildert in de eerste plaats het oordeel, dat die rijken wacht en vervolgens beschrijft hij hun gedrag, waardoor zij zo’n oordeel zich op de hals hebben gehaald (vs. 1-6). Vervolgens wendt hij zich tot zijn "broeders", de leden van de Christelijke gemeente; hij beveelt hun geduldig te zijn tot de toekomst van de Heere, zich te onthouden van alle zuchten tegenover hun verdrukkers, waardoor zij in het werk van de Rechter zouden ingrijpen en zichzelf de verdoemenis waardig zouden maken. Daarentegen moeten zij op het voorbeeld van de verdraagzaamheid van de profeten en van de vrome Job zien en die navolgen, maar voor alle dingen, om zich niet vanwege nutteloze woorden aan een zware verantwoording tegen de oordeelsdag zuiver te stellen, de slechte Joodse gewoonte, om hun woorden met allerlei bezweringen te bevestigen, en welke gewoonte zij mee in het Christendom hebben overgebracht, afleggen (vs. 7-12). Hierop gaat hij over om aan te wijzen, hoe zij de moeilijke tijd te boven kunnen komen door het gemoed bestendig tot God op te heffen en door het gebruiken van de hun verleende genademiddelen. Daardoor zullen zij zelfs in staat zijn het gevaar van de dood in zware ziekte van zich af te wenden. Dat zal zelfs daartoe kunnen dienen, dat in de plaats daarvan weer een betere staat van zaken komt, omdat toch aan hen niet minder dan in zijn tijd aan Elia, de macht van het gebed is verleend en deze macht zich ook werkzaam zal betonen, als zij slechts vooraf in gemeenschap met elkaar boete doen en zich van hun zonde bekeren (vs. 13-18).

1. Welaan a) nu, om nu ik aan de dag van de Heere denk, mij in de eerste plaats tot u te wenden, u rijken! die Gods volk in deze tijd zo zwaar verdrukt, het bespot en belastert (vs. 4 vv. ; 2: 6 v. vv; 2: 6 vv. ; 3: 10; 5: 11 v.), ween en huil over uw ellendigheden, die in het gericht, dat voor de deurstaat (vs. 7 vv.), over u komen zullen (Jer. 4: 8 Jes. 13: 6 Luk. 6: 24).

a) Spr. 11: 28. 1 Tim. 6: 9

Het wenen ziet op het storten van tranen en het woord door huilen vertaald wordt gebruikt van het akelig geluid, dat honden, wolven of soortgelijke dieren soms maken en van daar overgebracht, om het jammergeklag te betekenen dat mensen maken, die zich in radeloze en hulpeloze omstandigheden bevinden en daardoor gedrongen worden, niet alleen tot wenen, maar ook tot het maken van jammerklachten. De apostel wil ermee zeggen, dat deze rijken redenen hadden of eerlang krijgen zouden, niet alleen tot wenen, maar ook tot wanhopige jammerklachten, in de dag van de benauwdheid, die over hen komen zou. Ween en huil, is het, over uw ellendigheden, die over u komen. Ellendigheden zijn hier rampsnele

gebeurtenissen, geschikt om het hart van de stoutste zondaren met angst en smart te vervullen. Zulke ellendigheden zouden over deze rijken komen. De apostel stelt ze voor als reeds tegenwoordig, om de zekerheid en nabijheid daarvan aan te wijzen. Hij heeft het oog op die ellendigheden, die vooral de rijke Joden, ook in vreemde landen, ook zouden overkomen bij gelegenheid van Jeruzalems verwoesting door de Romeinen. Op die tijd zouden er onuitsprekelijke ellenden over het Joodse volk komen (verg. Matth. 24: 21). Daarin zouden ook voornamelijk de rijke Joden delen, die in vreemde landen woonachtig waren; trouwens nergens is de woede van de vijanden groter, dan waar veel te plunderen en te roven valt. Deze verstrooide Joden woonden wel ver buiten Palestina, waar het eigenlijk toneel van de oorlog wezen zou, maar het is uit de geschiedenis bekend, dat bij de omkering van het Joodse Gemenebest, Gods wraak de Joden overal gevolgd en gevonden heeft en dat deze natie het voorwerp van de algemene haat van de volken geworden is, omdat hun muitzucht en oproerigheid tegen de Romeinen tot ondersteuning van hun broeders in Palestina en om, was het mogelijk een afwending tot hun voordeel te maken, de woede van de vijanden, ook in andere landen alom verwekte, waarin de rijken, die de voornaamste roervinken waren van de opstand, het vooral misgelden moesten.

2. Uw rijkdom is met alles wat tot deze wereld behoort (Jes. 34: 4) verrot, zodra de oordeelsdag daar en dus het einde van deze wereld gekomen is en uw kleren, waarin een deel van uw grootheid bestond Jud 14: 19, zijn door de motten opgegeten (Matth. 6: 19 Joh. 13: 28 Jes. 50: 9).

3. Uw goud en zilver is verroest (MATTHEUS. 6: 19 v.) en hun roest zal u zijn tot een getuigenis van hetgeen uw eigen lot zal zijn, namelijk het verderf (2 Thessalonicenzen. 1: 9) en zal uw vlees, dat u zozeer met allerlei overdaad heeft verzorgd, (vs. 5) als een vuur verteren (Ps. 21: 10 Ezechiël. 15: 7 Luk. 16: 23 v.); a) u heeft aardse schatten vergaderd in de laatste dagen, waarin aan de ene zijde u een eeuwig heil werd aangeboden (Hebr. 1: 2 vv.), dat u echter versmaad heeft en aan de andere zijde het einde aller dingen u zo voor ogen stond, waaraan u echter geen geloof heeft willen slaan (Luk. 11: 26 vv. 2 Petrus 3: 3 vv.)

a) MATTHEUS. 6: 19 Rom. 2: 5

Zoals in het Oude Testament de profeten vaak de vreemde heidense volken aanspreken zonder deze bedreiging of waarschuwing juist voor hen te bestemmen, terwijl die veel meer de Israëlieten gold, zo is ook dit bestraffend woord in de eerste plaats niet voor de ongelovige rijken, die hem hoorden, gesproken, maar voor de zich aan deze wereld gelijk stellende, aan deze gelijk wordende Christenen en tot troost van de gelovigen. Toch drong toen bij de nog niet zo scherpe scheiding tussen gelovige en ongelovige Joden, bij de hoge achting, die vooral Jakobus ook onder de ongelovigen genoot, toch drong toen menig woord van zodanige bedreiging ook tot de zich veilig wanende zondaren door. In profetische aanschouwing stelt de apostel het strafgericht als reeds voltrokken voor ogen. De onzekere rijkdom is als het ware reeds vergaan. De roest van het vergankelijk metaal verteert henzelf, die er hun hart aan hechtten en daarmee één werden 1Jo 2. 1. Zij lijken op dwazen, die onmiddellijk voor hun dood nog schatten ophopen. Toen Jakobus dit schreef, was Palestina reeds geheel vervuld van de voortekenen van de laatste verdelgingskrijg, het profetisch beeld van het wereldgericht.

In de vorige afdeling heeft de apostel hen bestraft, die het vergankelijke van het aardse leven vergeten. Nu keert hij zich tot hen, die alleen voor het tegenwoordige van deze wereld leven en niet aan het einde denken. Hij beveelt deze met luid geschrei te wenen over de velerlei ellende, die hen in de toekomst wacht, als de wereld met haar begeerlijkheden voorbijgaat en

die dan het tegendeel zal zijn van het heden. In de verleden tijd sprekend schildert hij, hoe het dan met hen zijn zal, als het einde van deze wereld gekomen zal zijn. Hij doet dat hun latere ellende stellend tegenover de tegenwoordige rijkdom en hun toestand voorstellend als een, waarin voor hen verloren is, wat vroeger hun gelukzaligheid had uitgemaakt. Hun rijkdom, zo wordt gezegd, is verrot; een uitdrukking, die gekozen is, omdat vervulling en verrotting de treurigste vorm van vergaan is; vervolgens wordt wat hier in het algemeen gezegd is, op die wijze in bijzonderheden uiteengezet, dat datgene, waarmee zij zich hebben opgepronkt, wordt voorgesteld als ten prooi geworden aan het verderf door mot en roest. Door de mot zijn de kleren verteerd, waarin zij hebben gepronkt; door de roest verteerd en zonder waarde geworden is hun goud en zilver. Of Jakobus heeft geweten, dat aan deze metalen de roest zich niet hecht, doet niets ter zake. Dit beeld kwam hem voor, omdat roest in het algemeen datgene is, wat metalen verderft, evenals de mot het is, die de wol vernietigt. De roest verteert ook niet het vlees en toch wordt gezegd: "hun roest zal u tot een getuigenis zijn, en zal uw vlees verteren. " Daar gaat de rede in het futurum over, omdat moet worden gezegd, wat het verderf van de rijkdom voor zijn bezitters zelf ten gevolge heeft. De uitdrukking "zal u zijn tot een getuigenis" kan alleen betekenen, dat het verderf van hun schatten hun zal zeggen wat hiermee voor henzelf begint. Zij zien daarin hun eigen verderf. En wat hun schatten verwoest heeft, grijpt ook henzelf aan en doet hen omkomen. En wel in de laatste dagen, in het gezicht van het naderend einde van de dingen hebben zij schatten opeengestapeld zonder te bedenken, hoe snel het met hun rijkdom gedaan kan zijn en hoe snel die in verderf zal veranderen.

4. Zie, de loon van de werklieden, die uw landen gemaaid hebben, die van u verkort is, of die zelfs geheel is onthouden (Ex. 21: 10) en waardoor u een groot onrecht tegenover de wet heeft misdreven (Lev. 19: 13 Deut. 24: 4 v. Jer. 22: 13 Mal. 3: 5), roept ten hemel om wraak (Job 31: 38 vv.) en het geschrei van degenen, die geoogst hebben, het geschrei om hulp tegenover hun verdrukkers, is gekomen tot in de oren van de Heere Sebaoth "de Heere der legerschaar. " Hij zal hun recht doen overkomen door rechtvaardige vergelding op de dag van het gericht aan u te oefenen (Ex. 2: 23 vv. Jes. 5: 8 v.).

5. a) U heeft gedurende uw leven (Luk. 16: 21) lekker geleefd op de aarde, in plaats van uw zaligheid te zoeken Lu 16: 19 en wellusten heeft u gevolgd. Alle denkbare overdaad in eten en drinken en kleding, in genietingen en verstrooiingen, heeft u nagejaagd. U heeft uw harten, die alleen lust hadden in aards zingenot (Luk. 12: 19, 34; 21: 34) gevoed als in een dag van de slachting (Jer. 12: 3. 2 Petrus 2: 12).

a) Job 21: 13

Zijn er ook niet onder hen, die de naam van Christenen dragen, van wie gezegd moet worden, dat zij enige gelijkenis hebben aan de rijken, die Jakobus met zulke zwarte kleuren tekent en zo scherp bestraft? Zijn er niet, die schatten op schatten stapelen, ook zonder zich veel te bekommeren om de geoorloofdheid van de middelen, waarvan zij zich daartoe bedienen? Zijn er niet, die misbruik maken van het goed, waarover God hun het rentmeesterschap heeft toevertrouwd? die het in weelde, in dartelheid en brooddronkenheid doorbrengen en onder dezen niet degenen, die de arme Lazarussen, de broeders en zusters in de Heere gebrek laten lijden? Zijn er niet, die het zuur verdiende loon van hun onderhorigen bekrimpen, zware arbeid met naar eis vergelden, met het zweet van hun werklieden zich mesten, of hun schuldeisers ook dan, wanneer deze het dringend nodig hebben, naar hun geld laten wachten, om er de rente nog van te trekken, die hun niet toekomt? Hoe dwaas handelen dezen! Of breken de laatste dagen niet ook voor hen aan, al is het niet in de zin, waarin Jakobus ervan spreekt? Kan de dood hen niet snel, eer zij erom denken, overvallen? Wat hebben zij dan aan

het geld en goed, dat zij bijeen schraapten? Wat kunnen zij er van meenemen in het graf, waar zij heen gaan? En wat baat het een mens, al won hij ook de gehele wereld, als hij schade lijdt aan zijn ziel? Wat zal hij geven tot lossing van zijn ziel? En hoe rampzalig maken zij daardoor zichzelf! Van hoeveel rein genot beroven zij zich! Hoeveel minachting, verachting halen zij zich op de hals! Tot hoeveel zonden geven zij aanleiding! Hoeveel onrust heerst er vaak in hun binnenste! Hoe moet hun geweten hen folteren, vooral in hun jongste uren, als bij de herinnering van hun verlopen leven, dood en eeuwigheid zich vertonen aan hun brekende ogen! En hoe vreselijk moet hun ontwaken zijn aan gindse zijde van het graf! Verfoeien en schuwen wij dan hun bestaan en gedrag! Wel mogen en moeten wij, door geoorloofde middelen, zoveel in ons is, voor de oude dag en voor de onzen zorgen. Wel mogen en moeten wij, als wij dit kunnen, wat sparen en opleggen, om er wel van de doen aan behoeftigen. Maar zien wij toch toe, dat de geldgierigheid ons niet vermeestert! Welke wij niet om de spijs, die vergaat, maar om die, die blijft tot in het eeuwige leven. Vergaderen wij ons geen schatten op de aarde, omdat de mot en roest ze verderft en omdat de dieven doorgraven en stelen; maar vergaderen wij ons schatten in de hemel, omdat noch mot noch roest ze verderft en omdat de dieven niet doorgraven, noch stelen. En zijn wij meer dan velen, door Gods onverdiende goedheid, bedeeld met tijdelijke goederen, maken wij er dan zo’n gebruik van, dat wij eenmaal rekenschap van ons rentmeesterschap kunnen geven, door goed te doen aan de armen, naakten te kleden, hongerigen te voeden, bedrukten te helpen en aan allerlei inrichtingen, die voor de maatschappij en de gemeente nuttig zijn, zoveel wij kunnen, deel te nemen! Och, dat het de oprechte taal van ons hart voor onze Heer zij: "U oprecht te vrezen moet mijn blijdschap wezen, zonde mijn verdriet. Werelds vergenoegen; o, dat is het genoegen van mijn ziel niet; mijn gemoed kan al het goed, waar hier dwazen ooit naar trachten, rijk in U, verachten. Heeft het goed van de aarde wezenlijke waarde, schept het vrede in het hart? Nee, wat zijn vermaken, waar wij hier naar haken? ijdelheid en smart. U verheugt met ware vreugd; U zult allen, die U eren, eeuwig weer eren. "

Het komt niet op de mate van de rijkdom aan, maar op de mate van bezondiging, daarop hoe het aardse goed, hetzij het veel of weinig is, verworven is en hoe het genoten wordt; in dan kan iemand, die wij volstrekt niet rijk kunnen noemen, even goddeloos en onrechtvaardig zijn, even overdadig en weelderig zijn, als die werkelijk rijk is. Zo wendt zich Jakobus tot alle aardsgezinde, tot alle wereldse mensen, die niet wandelen naar de regel, te bezitten als niet bezittend. (1 Kor. 7: 29 vv.).

Een Christen kan naar het voorbeeld van Abraham, David en anderen, stoffelijke goederen bezitten, want evenmin als de bedelstaf in de hemel brengt, evenmin zal ons een gouden keten of een fluwelen kleed in de hel brengen. Christus zegt niet: "u kunt niet God en de Mammon hebben. " maar "u kunt niet God en de Mammon dienen. " Rijkdommen, zegt Augustinus, zijn gaven van God, daarom goed op zichzelf. Opdat men ze niet kwaad noemt, worden zij ook de goeden verleend; opdat men ze niet als de hoogste goederen roemt, ook de kwaden, waarom de Schrift alleen het verhovaardigen en vertrouwen op de onzeker in rijkdom verbiedt. Maar hoewel rijkdom en gerechtigheid elkaar kunnen verdragen, moet toch hij, die met wereldse goederen gezegend is, steeds een heilige argwaan voor deze dingen in zijn ziel hebben. De mens ontsteekt zelf het vuur van de hel, als hij het vuur van de begeerlijkheid in zich laat branden. De geneesheer Sauvergne verhaalt van een gierigaard, die op zijn sterfbed zich zijn goud liet brengen en wiens laatste zuchten de woorden waren: "meer goud! meer goud! "

6. U heeft door onrechtvaardige aanklacht voor het gericht (Hoofdstuk 2: 6) en door een partijdig oordeel van de zijde van de rechter (Amos 5: 12) te bewerken, veroordeeld, ja u heeft zelfs, in de zin Hoofdstuk 4: 2 aangeduid (Sir. 34: 25, gedood de rechtvaardige en hij,

die ten gevolge van uw overmacht moest laten plaats hebben, wat u hem wilde aandoen (Wijsh. 2: 11, weerstaat u niet (MATTHEUS. 5: 39 vv. Rom. 12: 19).

Nauwelijks bestraft het Oude en Nieuwe Testament iets zo hard, als wanneer men de armen onderdrukt en uitzuigt, of hun het rechtmatige loon onthoudt. Zij hebben een pleitbezorger en wreker in God. De zonden aan hen begaan schreien tot Hem om wraak, roepen om Zijn rechtvaardig gericht en niet zonder reden heet Hij hier de Heere Zebaoth, dus de Almachtige, die met Zijn hemels heirleger alle vijanden kan verslaan. Des te snoder is dat verdrukken van de armen door de rijken, omdat de laatsten daarbij aan niets anders denken dan om zichzelf te weiden, hun bevrediging zoeken in vleselijk en werelds genot en dat wel of die dag en die tijd, dat zij evenals slachtschapen de slachtbank, het oordeel tegengaan.

"U heeft uw harten gevoed als in een dag van de slachting" dat wil zeggen: evenals men het vee mest, dat ter slachting geleid moet worden, zo heeft u uzelf, aan de dienst van uw begeerlijkheden u overgevend, in alle gerustheid genietend, u rijp gemaakt voor het naderend oordeel.

Rijkdommen zijn gaven van God en daarom op zichzelf goed; opdat men ze niet kwaad noemt, worden zij ook aan de goeden verleend; opdat men ze niet als de hoogste goederen roemt ook aan de bozen, waarom de schrift alleen het trots zijn en het vertrouwen op de onzekeren rijkdom verbiedt (1 Tim. 6: 17). Hoewel echter rijkdom en gerechtigheid elkaar kunnen verdragen, moet toch hij, die met wereldse goederen is gezegeld, steeds een heilige argwaan in zijn ziel voor deze dingen voelen.

7. Wees dan onder de last, die bij hetgeen men u aandoet (vs. 4 en 6) zwaar op u drukt, lankmoedig en geduldig, broeders, tot de toekomst van de Heere, die u verlossing zal aanbreng (Luk. 21: 28). Zie, de landman verwacht, als hij zijn veld bezaaid heeft (2 Tim. 2: 6), de kostelijke vrucht van het land, dat deze hem op zijn tijd ten deel zal worden, lankmoedig zijnde over deze. Hij getroost zich het wachten en ziet geduldig uit totdat het zaad de vroegen Le 26: 5 en de spaden regen zal hebben ontvangen, waaronder het uitspruiten en opgroeien van het zaad, alsmede tot ontwikkeling en rijp worden van de vrucht langzamerhand plaats heeft (Ps. 6: 19).

God is geduldig, omdat Hij eeuwig is: wij willen altijd haasten en jagen, in het duister besef, dat wij geen ogenblik tijd te verliezen hebben, maar dragen wij door Zijn genade iets van het eeuwige in ons wij moeten ons dan ook in lankmoedig geduld Zijn kinderen en beelddragers tonen. Zeker, niet weinig is er nodig om met en bij zichzelf vrede te hebben op dat standpunt van geestelijke ervaring en ontwikkeling, waartoe de Heere ons tot dusver gebracht heeft; niet minder om ook op de grotere of kleinere akker rondom ons geen vruchten te willen plukken, voordat Gods lieve zon die liet rijpen. Maar wij moeten wel bedenken, dat we met veel jagen en drijven doorgaans zeer weinig maken en ten slotte niets veranderen kunnen: met zorgen en met sloven en zelfgemaakte pijn, laat God zich niets ontroven; Hij wil gebeden zijn. Zie eens in het leven van Abraham en Mozes van David en de grote Davidszoon hoeveel tijd er met wachten is heengegaan; soms het grootste gedeelte; al te veel, zouden wij zeggen, als ons leven niet verder reikte, dan van de wieg tot het graf. Maar Gods werk in ons en door ons, strekt over eeuwen en eeuwigheden zich uit en het wordt volvoerd in de rusteloze, maar geregelde vaart van de seconden. Wij kunnen niets dwingen, maar Godlof! wij kunnen ook op de duur onmogelijk stuiten, wat Hij bepaald heeft, dat komen zou. Daarom, geen overhaasting, maar evenmin nodeloos kleingeloof; geen vrucht tot rijpheid gestoofd, maar evenmin aan het oogstfeest gewanhoopt. De Heere vertraagt de belofte niet, hoewel

sommigen dat traagheid achten, maar Hij is lankmoedig over ons (2 Petrus 3: 9). Laat ons dan niet traag worden, maar navolgers van degenen, die door geloof en lankmoedigheid de belofte beërven (Hebr. 6: 12). Ook het zaad van de wedergeboorte heeft misschien in ons hart reeds een vroege regen ontvangen, maar de spade regen blijft langer de ons lief is nog uit; geen nood als daar werkelijk een plant voor de hemel is, de droogte van gisteren en heden zal de regen van morgen voor ons nog verkwikkender maken en het volle koren in de zwellende aar zal niet uitblijven, als slechts de engel van het biddend geduld van onze akker niet wijkt.

Niet al het rusteloos vragen van de vrees beantwoordt Hij. Zijn wachtwoord is "verdragen", Gods oogstdag komt nabij.

Zo gaat Hij u terzijde, Meest zwijgend, maar toch trouw en spelt u Godgewijde, Het eind van al Uw rouw.

8. Wees u zo ook lankmoedig en wacht geduldig tijd en uur af (Luk. 21: 19 Hebr. 10: 36). Versterk uw harten, opdat u onbevreesd en vol moed onder alles, wat u treft, stand houd (1 Thessalonicenzen. 3: 13); want de toekomst van de Heere nadert (Fil. 4: 5. 1 Petrus 4: 7 1Pe Hebr. 10: 25) en dan zal alleen hij zalig worden, die volhardt tot het einde (MATTHEUS. 10: 22; 24: 13).

De apostel heeft eerst de rijken aangesproken, die er verre van zijn naar een vermaning als in Hoofdstuk 4: 10 "verneder u voor de Heere" te luisteren, zodat hij hen niet eens tot bekering roept, maar alleen wacht of zijn woord dat met het oordeel dreigt, uitwerking op hen zal hebben. Nu wendt hij zich tot hen, die hij als broeders kon aanspreken en die in deze tijd, dat alle onbillijkheid kan worden gepleegd, zonder dat het wordt geweerd, veel te lijden hebben. Tot deze richt hij de vermaning: "wees lankmoedig. " In Hoofdstuk 1: 4 vermaande Jakobus volgens het woord, dat in de grondtekst staat, upomonh tot geduld, om stand te houden onder moeilijke omstandigheden; hier spreekt hij (macroyumeiv) over het geduld van het gelaten dragen bij de vijandschap van de boze, of bij het uitblijven van het goede, dat men hoopt (vgl. bij Kol. 1: 11). Zij zouden verdrietig kunnen worden over het wachten op de openbaring van de Heere, die aan die toestand een einde maakt, daarom ook het wijzen op de landman, die de kostelijke vrucht tegenziet, die de grond hem zal aanbrengen, evenals zij het kostelijke goed tegemoet zien, dat de Heere hun van de hemel zal aanbrengen, als Hij verschijnt.

Jakobus, die in natuurbeschouwingen leefde, waarin de Oosterling zich graag beweegt, draagt de wetten van het natuurlijke leven, dat in zijn ontwikkeling gaandeweg voortgaat, op de geschiedenis over. Evenals de vrucht slechts langzamerhand rijp wordt en de landman de regen aan het begin en het einde van het zaaien geduldig moet verwachten, zo is hetzelfde geduld noodzakelijk, om het laatste doel van de ontwikkeling van de geschiedenis, dat slechts langzamerhand wordt voorbereid, tegen te gaan. Ook hier heeft alles zijn vast tijdpunt en men moet zich wachten voor ongeduldig haasten, dat, de verschillende trappen van de groei niet afwachtend, opeens het einde wil hebben.

De broeders, die hier worden aangesproken zijn degenen en daarom heten zij broeders, die gemeenschap hebben met elkaar. Deze gemeenschap is een gemeenschap van het lijden; zij zijn een kruisgemeente. Maar dit alleen vormt nog geen gemeenschap. Het lijden kan slechts strekken om de lijdenden af te zonderen van anderen, maar nog niet om hen samen te verbinden. Het kruis alleen verstrooide de discipelen; pas de morgen van de opstanding bracht hen weer samen. De gemeenschappelijk lijdenden, die hier worden toegesproken, zijn aan elkaar verbonden door een gemeenschappelijke hoop. Over die gemeenschap van het lijden en

die gemeenschap van de hoop hebben wij dus te spreken. Een gemeenschappelijk lijden was over hen. Waarin bestond het? U bemerkt, dat de vermaning van onze tekst door het woordje "dan" ("wees dan lankmoedig zich onmiddellijk aansluit aan het voorgaande. Daar nu is een tegenstelling uitgesproken tussen deze lijdenden en de rijken naar de wereld, die lekker geleefd hebben op de aarde en wellusten gevolgd en hun harten gevoed als in een dag van de slachting (vs. 5). Het wee over deze is uitgesproken, omdat zij op een zandgrond gebouwd hebben en hun heerlijkheid gezocht in hetgeen teniet gedaan wordt. Welaan nu, u rijken, ween en huil over uw ellendigheden, die over u komen, uw rijkdom is verrot en uw kleren zijn door de motten gegeten; uw goud en zilver is verroest en hun roest zal u zijn tot een getuigenis en zal uw vlees als een vuur verteren; u heeft schatten vergaderd in de laatste dagen (v. 1-3). Schatten van toorn zijn het geworden in de laatste dagen, die de profetische geest zich reeds als aanwezig voorstelt, schatten van de toorn die schatten, die zij op aarde vergaderd hebben en waarvan zij tot hun ziel gezegd hebben: Ziel! u heeft vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink, wees vrolijk (Luk. 12: 19). Zie, niemand van hen zal zijn broeder immermeer kunnen verlossen; hij zal voor God zijn rantsoen niet kunnen geven, dat hij ook voortaan gedurig zou leven en de verderving niet zien (Ps. 49: 8, 10). Hoe worden zij als in een ogenblik tot verschrikkingen, nemen een einde, worden teniet van verschrikking! Als een droom na het ontwaken! (Ps. 73: 19, 20). Waarom? Omdat zij niet rijk waren in God. Omdat zij hun schatten niet als Zijn schatten hebben aangemerkt en voor het recht van Zijn heiligheid het hun toevertrouwde hebben is bestierd. Zie, het loon van de werklieden, die uw landen gemaaid hebben, dat van u verkort is, roept en het geschrei van degenen, die geoogst hebben, is gekomen tot in de oren van de Heere Sebaoth (vs. 4). Wat ons hier in weinige, sprekende trekken wordt geschilderd, stelt ons het beeld van alle ongerechtigheid voor ogen, die in de wereld gepleegd wordt en die zo algemeen is, dat zij ‘s werelds wet kan worden genoemd. Wat is het recht van de wereld? Het recht van de sterkste; het recht van het geweld, van de verovering, van het feitelijk bezit. In de burgerlijke maatschappij, in de politieke. Hoe nu is de verhouding van de Christen tot het onrecht van de wereld? Geweld met geweld te keren. Tegen de ongerechtigheid ongerechtigheid te stellen. Is de weg van de kruisdragers de weg van de revolutie, opstand tegen God en mensen? Nee, de kruisweg, de weg van Jezus Christus, hun hoofd, die, als Hij gescholden werd niet weer schold en als Hij leed niet dreigde, maar gaf het over aan Die, die rechtvaardig oordeelt (1 Petrus 1: 23). Zie zo luidt het bij Jakobus, die wel weet wie de Rechtvaardige is en hoe Hij voortgaat te lijden in de Zijnen: U heeft veroordeeld, u heeft gedood de Rechtvaardige en Hij weerstaat U niet (vs. 6). Dit voorbeeld wordt door de Christenen gevolgd, als zij te lijden hebben van het onrecht van de wereld, wees dan lankmoedig broeders! Het is hun genoeg te weten, dat hun Heer en Hoofd lankmoedig is over de onrechtvaardigen om ook lankmoedig te zijn, om het onrecht te dragen, te dragen in de lijdzaamheid van de Heere, Hem verbeidend. Hem verbeidend! O! het is geen lijdelijk wachten, geen onbepaalde hoop op een onzekere toekomst, geen twijfelmoedig berusten in een onvermijdelijke noodzakelijkheid, het is een blijmoedig verwachten van de Rechter, de Verlosser. De lijdensgemeenschp is een gemeenschap van de hoop, een gemeenschap van de hoop! Wees dan lankmoedig, broeders! tot de toekomst van de Heere. Tot de toekomst van de Heere! O, daar is een toekomst van de Heere; een blijde heerlijke toekomst. Zijn werk is niet voltooid, althans niet de openbaring daarvan. Het kruis is niet het laatste woord. Zijn verschijningen in de dagen van de opstanding zijn slechts begonnen, voortekenen van een laatste, nu blijvende verschijning in heerlijkheid van een opstanding, ook voor de Zijnen, als de dood, de laatste vijand, ook in Zijn gemeente teniet zal worden gedaan. Geen van de heerlijke voorspellingen in de profetische Schrift zal blijken overdreven of overdrachtelijk te zijn geweest. Wat de profeten gezien hebben van het koninkrijk van de vrede en van de gerechtigheid is nog slechts sacrament van de werkelijkheid, staat niet boven, maar nog beneden die werkelijkheid, die geopenbaard zal worden. Daartoe heeft Hij ons de

Geest tot onderpand gegeven, onderpand van de zalige erfenis, die in de hemel bewaard wordt voor ons, die in de kracht van God bewaard worden, door het geloof, tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd (1 Petrus 1: 5). De toekomst van de Heere! Wel heeft onze profetische schrijver slechts gewaagd van de ongerechtigheid van de mensen, maar als hij ons in de beschrijving de dagloner doet zien, roepend om zijn loon van de vruchten van het land, die hij geoogst heeft, dan herinnert hij ons tevens aan het woord nog in het paradijs gesproken: "In het zweet uws aanschijns zult u uw brood eten. Doornen en distels zal u het aardrijk voortbrengen. " De zonden zijn doornen en distels voor de geest, maar omwille van de zonde is de aarde vol van doornen en distels voor het vlees. De harmonie is overal verbroken en ook de goddeloze geniet de vrucht van het land zonder kommer en verdriet. In het rijk des Heren, waar gerechtigheid woont, daar is ook de tweespalt tussen de mens en de natuur verbroken, het lijden van de natuur is verzwolgen in de heerlijkheid. Het schepsel, dat zuchtend is tot nu toe, deelt in de onverderfelijkheid en heerlijkheid van de kinderen van God. Met dit uitzicht, nee, met deze verwachting, deze vaste hoop, ziende op de toekomst van de Heere, kunnen wij lankmoedig zijn onder het lijden van de tegenwoordige tijd. Wij verwachten de erfenis van de heiligen in het licht; wedergeboorte en opstanding, ziedaar onze twee leuzen, van ons kinderen van het koninkrijk. Onze lankmoedigheid is een blijmoedig verwachten van de toekomst van de Heere.

9. Zucht niet tegen elkaar, broeders! zodat u onderdrukten uw verdrukkers, met wie u in het burgerlijk leven verenigd bent, niet van harte zou vergeven, maar hun integendeel in stilte alle kwaad zou toewensen. Doe dat niet, opdat u niet veroordeeld wordt als degenen, die van uw zijde geen barmhartigheid heeft gedaan, maar haat en nijd heeft gekoesterd (Hoofdstuk 2: 13; 4: 2), evenals de ongelovige wereld. Zie, de Rechter staat voor de deur (MATTHEUS. 24: 33); met te meer gerustheid kunt u dus het oordeel overlaten en te minder hoeft u zich zuiver te stellen aan het gevaar, om zelf in Zijn oordeel te vallen.

Uit het gebrek aan versterking van het harten kan men tot zuchten komen, waardoor men de lankmoedigheid van de Heere, die men toch voor zijn zaligheid en voor die van anderen achten moest (2 Petrus 3: 15), zou willen verkorten.

De ergste wijze van oordelen en veroordelen is, wanneer de verdrukten, in plaats van te bidden voor hen, die hen beledigen en vervolgen, in hun gebeden Gods wraak voor hen inroepen. Zo iemand loopt snood de reeds naderende Rechter vooruit en heeft zelf het oordeel te wachten (MATTHEUS. 7: 1).

10. Mijn Broeders! neem tot een voorbeeld van het lijden, dat ook zij in hun tijd moesten verduren en van de lankmoedigheid, door hen daarin betoond (MATTHEUS. 5: 12) de profeten, die in de naam van de Heere gesproken hebben tot uw vaderen; en in geestelijke zin ook uw vaderen zijn (Hebr. 11: 1 vv.).

11. Zie, a) wij houden hen gelukzalig, die verdragen (Hoofdstuk 1: 12); wij noemen in onze Christelijke vergaderingen aldus hen, die in het geloof hebben geleden en dat moest ons aansporen om hun geloof na te volgen (Hebr. 13: 7). U heeft, toen dat boek in de synagogen werd voorgelezen, de verdraagzaamheid van Job gehoord, en u heeft het einde van de Heere gezien, aan het einde van die geschiedenis vernomen, welk einde de Heere aan dat lijden maakte. U kunt daaruit een grote troost voor u zelf trekken (Tob. 2: 12, want duidelijk genoeg is in dat einde, dat de Heere aan Jobs lijden stelde, te zien, b) dat de Heere zeer barmhartig is, vol medelijden met onze ellende en een Ontfermer, zodat Hij ons ten slotte ook op heerlijke wijze helpt en onze toestand in enkel geluk en zaligheid verandert (Ps. 103: 8 vv.)

a) MATTHEUS. 5: 11 b) Num. 14: 18

Het is zeker, dat een mens in zijn lijden te eerder het geduld verliest, hoe meer hij zijn oog en zijn gedachten alleen op zijn eigen lijden vestigt. Het komt hem dan boven alles zwaar voor en hij kan het niet begrijpen, waarom juist hij zulke zware dingen moet dragen. Eigen lijden wordt lichter voor hem, die ook eens in andere harten en huizen ziet. Het algemene van lijden heeft wel op zichzelf niets vertroostends, alleen lage harten kunnen met zekere blijdschap gewaar worden, dat ook anderen en wel nog zwaarder, te lijden hebben; maar het erkennen van het algemene van lijden neemt de waan weg, alsof ons het lijden iets enigs en zeldzaams overkwam. In vergelijking van het lijden van anderen, komt het onze ons meestal voor als nog dragelijker. De verlichting, die zo door het zien van een anders lijden wordt verkregen, stijgt in zegen en waarde, als het tegelijk een beschouwen is van geduld, waarmee anderen hun vaak zwaarder lijden dragen; en dit zal dan in de hoogste mate het geval zijn, als wij het lijden van anderen zo ver wij kunnen nagaan, als waar het zijn van God bedoelde vrucht draagt. Om deze redenen wijst Jakobus op de voorbeelden van lijden en verdraagzaamheid, die de getuigen van het Oude Verbond ons bieden. Daar wordt het drievoudig samen gevonden, zwaar lijden en veel lijden, dat in verband staat met het kruis van Christus, omdat het over hen gekomen is in de naam van God; groot geduld in het lijden en een gezegend, vruchtdragend lijden door de leiding en beschikking van de Heere. En weer leert het einde, dat de Heere aan het lijden gaf, drie zaken: nooit heeft de Heere meer opgelegd, dan met Zijn hulp te dragen was; in het lijden heeft Hij de harten gereinigd en het leven gesterkt en eindelijk heeft Hij in alle kruis een vrucht van het leven tot eer van Zijn naam laten voortkomen en zo bevestigd, dat Hij medelijdend is en een Ontfermer.

12. Maar voor alle dingen moet ik u, mijn broeders! nog iets op het hart drukken met het oog op het naderen van de toekomst van de Heere (vs. 8 v.) en op Zijn Woord in MATTHEUS. 5: 34 vv. 1 Petrus 4: 8 Zweer toch niet, noch bij de hemel, noch bij de aarde, noch enige andere eed; maar als uw mond een ja uitspreekt, dan zij het ook ja, dan zij het de volkomen waarheid (2 Kor. 1: 17) en eveneens het nee zij nee, zij oprecht gemeend (of "uw ja zij eenvoudig ja zonder enige toevoeging bij wijze van een eed, en uw nee zij eenvoudig nee, zonder iets meer); opdat u in geen oordeel (vs. 9) valt. De Heere heeft toch uitdrukkelijk gezegd "wat boven deze is dat is uit de boze" en dat de mens in het laatste oordeel rekenschap zal hebben te geven van elk ijdel woord, dat hij gesproken heeft (MATTHEUS. 13: 36).

Jakobus kan (zijn wijze op de dag van de Heere als de dag van het oordeel) niet eindigen, zonder ook te wijzen op het lichtvaardig zweren, dat bij de gemeente, waaraan hij schrijft, plaats vindt en welker menigvuldige verkeerdheden hij berispt. Van hoeveel gewicht de waarschuwing is, die hij wil toedelen, wordt aangewezen door het "voor alle dingen", waarmee hij haar inleidt. Het groot gewicht wijst hij vervolgens aan met het slotwoord "opdat u in geen oordeel valt. " Opmerkelijk is, dat het zweren bij de naam van God niet is genoemd; dit kan ook niet worden gedacht als ook ingesloten in het laatste lid "noch enige andere eed", maar de apostel heeft bij deze uitdrukking slechts dergelijke eden op het oog als de vroeger genoemde, waarvan verschillende in MATTHEUS. 5: 35 v. worden aangehaald. Had hij het zweren bij de naam van God willen verbieden, dan had hij dit zeker uitdrukkelijk gezegd, omdat dit niet alleen in de wet van het Oude Testament in tegenstelling tot andere eden was geboden (Deut. 6: 13; 10: 20. maar ook door de profeten als een teken van het toekomstige bekeerd zijn tot God voorspeld is (Jes. 65: 16 Jer. 12: 16; 23: 7 v.). Dat Jakobus dit zweren bij zijn waarschuwing niet noemt, bewijst dat hij alleen dat misbruik op het oog heeft, dat zowel bij de Joden als ook bij zijn lezers heerste, om in de omstandigheden van het dagelijks leven, in plaats van het eenvoudig ja of nee, verzekeringen op de door hem aangehaalde wijze te

gebruiken, zodat niets er recht toe geeft, om uit zijn woorden een absoluut verbod van de eed in het algemeen af te leiden.

13. Is iemand onder u in lijden van de een of andere aard? dat hij niet weeklaagt, noch tegen anderen zucht (vs. 9 Fil. 4: 6) maar integendeel bidt; is iemand, omdat het hem welgaat, goedsmoeds? a) dat hij psalmzingt, lofzangen aanheft ter ere van God, in plaats van zijn vrolijke stemming alleen in vreugdegejuich te uiten (Efeziers 5: 9).

a) Kol. 3: 16

De wijze van spreken in het vorige vers genoemd moet, aan de Christenen openbaren, dat zij zich ten allen tijde gedragen als staande voor God, en verwachtende de toekomst van de Heere en daardoor als geheiligde mensen. Hetzelfde treedt aan de dag, evenals in de uitwendige, zo ook in de verschillende gemoedstoestanden en wel daardoor, dat zij in uren van lijden bidden, in uren van vreugde God met psalmen en lofzangen prijzen. In het eerste geval zoeken zij door het gemis van aardse welvaart vergoeding in geestelijk goed, dat God geeft; in het tweede geval danken zij voor het bezit daarvan.

De apostel geeft hier een aanwijzing, die geheel tegengesteld is aan het werelds worden in deze gemeenten, aan de onderscheiding tussen zekere handelingen van de godsdienst en het gehele overige leven, dat tot de wereld behoort. Niets kan zo'n richting meer tegenstaan, dan de eis, dat alle gevoelens van de Christenen in lijden en vreugde overgaan in gebed. Daardoor moeten leed en blijdschap geheiligd en verheerlijkt worden. In lijden moet het gevoel van smart in gebed worden verwisseld; bij God moet men in het gebed hulp, bij Hem kracht tot het dragen van het lijden en tot overgave zoeken. De vreugde moet het hart tot lof van God en tot dank stemmen jegens Hem, Wie men al het goede dankt. Zowel in treurigheid als in vreugde moet de richting van het hart tot God zijn, waarbij alleen een wachten op de Heere ter zaligheid, vs. 7 v. Hebr. 9: 28 in waarheid kan plaats vinden. En omdat tussen leed en vreugde het gehele leven verdeeld is, zal dus het gehele leven zo tot gebed worden.

Alle leed en alle vreugde kan de Christen makkelijk gevaarlijk worden. Elke sterke gemoedsstemming maakt zich de boze ten nutte, om hem van God af te trekken. Gebed en lofzang zijn wapenen tegen hem.

14. Is iemand ziek onder u, dat hij op menselijke geneesmeesters niet zijn vertrouwen stelt Jas 1: 2, maar dat hij door middel van de zijnen tot zich roept de ouderlingen van de gemeente Ac 14: 23 en dat zij hem de handen opleggen en over hem bidden, hem zalvende met olie Mr 6: 13 in de naam van de Heere, die met Zijn wonderkrachten in de gemeente werkt (Mark. 16: 17 v.).

15. En het gebed van het geloof, dat de ouderlingen op die wijze over hem doen, zal de zieke behouden en de Heere zal hem van zijn leger oprichten als een, die op bovennatuurlijke wijze gezond is geworden (MATTHEUS. 8: 15; 9: 5 vv.) en als hij zonden gedaan zal hebben, waarom het zeker twijfelachtig zou kunnen worden, of de hulp van de Heere hem wel toe zal komen, het zal hem vergeven worden. De Heere zal ondanks deze het geloof, dat hem begeerte deed voelen naar de voorbede van de gemeente, met redding uit zijn ziekte beantwoorden.

Het blijkt duidelijk uit de woorden, dat de apostel een ziekte, die met de dood dreigt, een leed acht, voor welks afwending de Christen onder alle omstandigheden bidden moet en dat bij de

voorbede van de gemeente, waar die wordt begeerd, voor machtig houdt, om onder alle omstandigheden omkering teweeg te brengen. Dit doet daaraan denken dat Paulus in 1 Kor. 11: 30 de lichtvaardigheid, waarmee de gemeente te Corinthiërs het liefdemaal en die ten gevolge ook het avondmaal van de Heere hield, met de vele ziektegevallen en niet weinige sterfgevallen in haar midden gestraft ziet. Hoe meer nabij de Christelijke gemeente aan haar oorsprong was, van waar zij wist, dat haar geestelijke kracht haar toegekomen was, die zich ook in de gave van wonderbare geneeskracht openbaarde en hoe meer zij de terugkomst van de Heere als nabij verwachtte, waarnaar zij zo ernstig verlangde, des te moeilijker viel het haar, zoals men uit 1 Thessalonicenzen. 4: 13 ziet, als de dood de rijen dunde en des te meer moest zij hopen, dat haar de mogelijkheid was gegeven, om ziekte van God beschik door gebed tot Hem, die haar had toeggedeeld, af te wenden. Uit die opvatting moet de aanwijzing en toezegging van de apostel worden verklaard en het behoort tot de tekenen hoe vroeg dit geschrift is vervaardigd, als wij hem horen zeggen wat de Christen moet doen in geval van ziekte, opdat hij niet sterft en hij een zo onbegrensde belofte van goede uitslag toezegt, die de vijandschap van de mensen tegen de Heere tot hen voerde, die stierf als een zalig getuige voor de waarheid; maar dat God een belijder van Jezus door een dood, die Hij bepaalde, vóór de terugkomst van de Heere wegnam, kwam voor als een smartelijk iets, waar tegenover Hij aan de gemeente de gave van wonderbare genezing niet om niet had gegeven. Daarom was het ook voor een Paulus, die de martelaarsdood niet vreesde zo’n zware verzoeking, als hij in een doodsgevaar van andere aard geraakte en met een dood bedreigd werd, waarvoor hij door de voorbede van de gelovigen verder hoopte bewaard te blijven (2 Kor. 1: 8 vv.). Moet de aanwijzing en toezegging van Jakobus aldus worden opgevat, dan hoeven wij haar daarmee niet te hulp te komen, dat wij er tussen voegen, dat het gebed van het geloof het geval heeft opengelaten dat God anders heeft besloten, opdat wij de uitdrukkingen, waarvan hij zich bedient een verhoring van de voorbede in hogere zin dan lichamelijke genezing, te kennen laten geven, zoals in de regel door de uitleggers geschiedt. De apostel spreekt slechts van lichamelijke genezing en belooft die volstrekt, zoals hij ook niet dringt om die alleen in bepaalde gevallen, maar wel om die steeds op deze weg te zoeken. Heeft de Christelijke gemeente er zich laten in moeten vinden, dat het ene geslacht het andere afloste, zonder de terugkomst van de Heere te beleven, zo verandert dat niets aan het recht van dat geloof, waaruit de aanmaning van Jakobus voortvloeit en dit hij als aanwezig bij de Christenen van zijn dingen weet.

Als het vijfde van de zeven Rooms-Katholieke sacramenten wordt aan de dodelijk kranken na het afleggen van de biecht en het ontvangen van het avondmaal het laatste oliesel tot versterking toegedeeld. Voor het schriftuurlijke van deze handeling kan men zich op Mark. 6: 13 noch op onze plaats beroepen; want op beide plaatsen is het doel van de handeling juist tegengesteld aan dat van het Roomse sacrament, dat niet de stervenden moet versterken, maar omgekeerd aan de met de dood bedreigden het leven teruggeven moet.

16. In geestelijk zin is ieder van u, alhoewel hij lichamelijk nog gezond is, ieder van u zonder onderscheid, ziek (Hoofdstuk 4: 1 vv.). Belijdt dan, als u in uw godsdienstige samenkomsten gemeenschappelijke belijdenis en gebeden voor God uitstort (Ezra 9: 4 vv. Dan. 9: 3 vv.), elkaar de misdaden en bidt voor elkaar, opdat u gezond wordt, gered van al die ellenden, die u om uw zonden wil drukken en dat een betere staat van zaken wordt geboren (Ps. 30: 3). Een krachtig gebed van de rechtvaardigen kan doen veel bij God (Ps. 145: 18 v.).

17. Elias was een mens van gelijke bewegingen als wij, een man, bij wie dezelfde beperktheid, machteloosheid, veranderlijkheid was (Hand. 14: 15) en hij bad, vóórdat hij voor koning Achab met zijn aankondiging (1 Kon. 17: 1) kwam, een gebed tot God, voor wie hij

stond (Jer. 15: 1), dat het niet zou regenen; en het regende werkelijk niet op de aarde (Openbaring 11: 6 Sir. 48: 3 in drie jaren en zes maanden, zoals wij weten uit de overlevering, die ook door de Heere Jezus in Luk. 4: 25 bevestigd is.

18. En hij bad weer, toen hij op Karmels kruin zich bukte en zijn hoofd tussen zijn knieën legde (1 Kon. 18: 42) en de hemel gaf toen weer regen en de aarde bracht haar vrucht opnieuw voort. Zo zal de Heere ook op uw bede, als die uit een boetvaardig en gelovig hart komt, weer regen en vruchtbare tijden geven na deze tijden van gebrek en hongersnood Jas 1: 2.

Het begin van onze brief heeft ons reeds dadelijk laten opmerken, dat de schrijver die geschreven heeft in een tijd van algemene nood en van drukkende onheilen en dat de openlijke staat van zaken vol verzoeking was, vol verleiding tot allerlei zonden van ongeduld en nijd en wederzijdse haat. Hoewel de lezers in zo’n druk waren, heeft hij echter de dodelijk zieken in vs. 14 v. niet getroost met de verlossing van alle smart door de dood en met de overbrenging in een ander, beter leven. Integendeel heeft hij hen gedrongen, om zorg te dragen, dat zij voor dit leven bewaard bleven. Dit leven moet dus in zijn oog nog grote waarde hebben gehad en een grote verwachting van snel terzijde stellen van de tegenwoordige moeilijkheden moet zijn hart hebben vervuld. Daarom gaat hij er mee voort de gemeenten te leren op welke weg zij die wegneming kunnen verkrijgen. Het wijzen op Elias’ voorbeeld heeft zeker niet maar het algemene doel om de kracht van een ernstig gebed van de rechtvaardigen door een bijzonder krachtig voorbeeld te bevestigen, maar staat zonder twijfel in bijzondere betrekking tot de treurige omstandigheden, waarin men is. Daarom kan hetgeen de uitleggers op algemene, onbepaalde en vrij ondoeltreffende wijze tot verklaring van deze plaats zeggen, ons weinig voldoen. Wij hebben, in plaats van hun meningen weer te geven, boven in de tekst onze eigen opvatting proberen uit te drukken. Het "opdat u gezond wordt" hebben wij verklaard van een gered worden van de tegenwoordige moeilijkheden in het algemeen; de uitdrukking zal echter wel in nauw verband staan met de heersende epidemie, die wij bij Hoofdstuk 1: 2 voor honger-typhus hielden en nu kan deze niet goed een einde nemen, als niet de hongersnood zelf een einde neemt. Maar de Heere is, zo zegt vs. 11, barmhartig en een Ontfermer. Elia heeft God en Zijn ontferming aangegrepen, toen hij op de top van de Karmel zijn tweede gebed deed, zodra een begin van omkering van het volk werd gezien en werkelijk heeft de Heere een einde gemaakt aan de nood. Zo’n "einde van de Heere" zullen de lezers ook bij zich zien, meent Jakobus, als zij doen zoals hij hun voorschrijft.

Wel hem, als Gods slagen snerpen, Die met willig onderwerpen

Neergebukt in lijdzaamheid Opwaarts om ontferming schreit!

Die als zondaar neergebogen Pleit op vaderlijk meedogen,

Met recht kinderlijke zucht Bij de strenge vadertucht;

In het innige voelen Van het zegenend bedoelen,

En erkentenis van de gena, Dat ons de Almacht gadesla,

En in vaderlijke hoede Ons verwaardig met Zijn roede

Of terug hou door het leed, Dat ons hart Hem niet vergeet!

Dankend bidden, biddend danken, Is genezing voor de kranken.

Bidden wij, maar met een geest Die in God zijn Vader vreest;

Niet de harden vonnisspreker, Niet de Rechter, niet de Wreker,

Maar de Heelarts van het kwaad, Daar ons hart vervuld mee gaat!

Lijden lere ons zulk een smeken Onder stille tranenbeken.

Die gedweeheid in de pijn Is een hemelmedicijn:

het Is verzachting in de plagen, Die de Algoede geeft te dragen,

En Hij steunt en onderschraagt Wie de smart als plichtig draagt.

Bidden wij, wanneer wij lijden, Hem ons harte toe te wijden,

Los te worden van een aard, Met Zijn ongena bezwaard;

Van de wereldstrik ontbonden, Af te sterven van de zonden,

En Hij zal om Christus' zoen Meer dan onze bee voldoen.

C. Tenslotte denkt de apostel er nog aan, dat hier of daar in de gemeente iemand zou kunnen zijn, reeds zo ver gekomen, dat hij van het Christendom afvallig wordt en zich op verkeerde wegen begeeft. Dan is het nodig, niet alleen dat er voor hem wordt gebeden (1 Joh. 5: 16 v.), maar ook dat men voor zijn terechtbrenging werkzaam is, en wel op een wijze, dat zijn arbeid niet ijdel is in de Heere. Jakobus wijst door deze getuigenis, die hij zo iemand openlijk voor de gemeenten geeft, aan, hoe groot het is een verdwaalde ziel weer terecht te brengen. Hij wil daardoor allen, die zich nog werkelijk op het ware Christelijke standpunt bevinden, krachtiger dan hij het door een directe vermaning zou kunnen doen, opwekken, om met ijver en wijsheid het gezegende werk van de liefde tot terechtbrenging van de dwalende broeders te beproeven. "Zo sluit de brief in de geest van de liefde, die van het begin aan die doortrekt en in de gehele werkzaamheid van Jakobus te zien is. "

19. Broeder! a) als iemand onder u van de Christelijke waarheid (Hoofdstuk 1: 18. Jas Hebr. 10: 26) is afgedwaald, zodat hij die de rug toekeert en of het punt is van de Heiland afvallig te worden en hem iemand bekeerd, van de dwaalweg weer terugbrengt.

20. Die weet, dat degene, die een zondaar van de dwaling van zijn weg bekeert een ziel van de dood zal behouden, zodat die niet op de oordeelsdag verloren gaat en menigte van de zonden zal bedekken (Spr. 10: 12. 1 Petr. 4: 8

Vanwaar zou het zijn, dat ook in Christelijke gemeenten niet altijd de juiste trouw tegenover dwalenden bewezen word? Het is daar niet te verwonderen, waar het in het algemeen aan liefde ontbreekt, waar alleen de zelfzucht zich in een Christelijk gewaad gekleed heeft; maar wij vinden ook, dat zij, die wij als getrouwe mensen hebben leren kennen, in dit opzicht vaak

een betreurenswaardige flauwheid en krachteloosheid aan de dag leggen. Het zal daarvan komen, dat het niet voldoende wordt bedacht, wat het zegt een ziel op de weg van de waarheid terug te brengen. Daarom herinnert Jakobus ons eraan, dat het is een ziel van de dood redden en een menigte van zonden bedekken een mens ongewaarschuwd de dwaalweg te laten opgaan, dat is zoveel als hem aan de dood overgeven, dat is aan de ontwikkeling van zijn zonden de vrije loop te laten, zodat zonde voorttelende zonde baren kan; het is dus niet anders, dan aan de macht van zonde en dood vrije teugel laten. Wie op dit punt onverschillig is, wordt een bondgenoot van de vorst van de duisternis, in plaats dat hij een strijder zou zijn onder de vaan van Christus voor gerechtigheid en leven. Deze gedachte wordt te treffender, als wij ons in de geest met Jakobus op de dag van het oordeel verplaatsen. Stel u voor, u zag, op die dag een mensenkind, dat vroeger met u leefde, ja dat een tijdlang in Christelijke gemeenschap met u gestaan had en weer afvallig was geworden; zijn leven is steeds dieper gezonken, door hem zijn anderen in het verderf gestort en nu klagen eigen zonden hem aan, hij wordt onder de last van zijn schulden een prooi van het oordeel van de dood en u moest nu bij uzelf zeggen: ik heb hem laten gaan, ik stond naast hem en heb de hand niet uitgestrekt om hem terug te houden. Denk eens, u zag op die dag een mensenkind, tot wie u in eenzelfde gevaar gegaan bent met liefdevolle ernst, met vermaning en waarschuwing en, hij heeft zich laten gezeggen. Nu staat hij voor de rechter en zijn ziel siddert, want hij is het zich bewust, door zijn ontrouw het zwaarste oordeel verdiend te hebben; maar de mond van de Rechter spreekt hem vrij van zonde en dood, omdat hij is wedergekeerd van de dwaling van zijn weg wat zal er in uw hart zijn, als zich de geredde tot u wendt en zegt: u heeft mijn ziel van de dood gered en door u is de menigte van mijn zonden bedekt! U zult dan antwoorden: "niet ik, de macht van de genade is het geweest, die u redde van de dood"; maar u bent toch het middel geweest en daarom mag u ook deel hebben aan de vreugde over de geredde ziel.

Zo besluit Jakobus zijn belangrijke brief. Kon hij hem beter eindigen? De Christenen, aan wie hij schreef, moesten niet slechts voor elkanders tijdelijk welzijn zorgen; zij moesten niet slechts elkaar de misdaden belijden en voor elkaar bidden, opdat de zieken onder hen gezond werden, maar ook aan de bekering van de afgedwaalde broeder arbeiden en zo zijn geestelijk, eeuwig geluk behartigen. Om hen daartoe op te wekken en aan te vuren, stelt hij hun de heilrijke, heerlijke vruchten, die zij van deze arbeid zouden inoogsten, op treffende, indrukmakende wijze voor. Wie zo’n broeder, die van de waarheid, die door de prediking van het Evangelie hem bekend geworden en door hem aangenomen was, was afgedwaald, haar verzaakte, tot ongeloof was vervallen, Jezus Christus de Heer verloochende, naar de regel van het Evangelie niet meer wandelde, zijn vroegere dwalingen weer omhelsden en aan zijn vorig zondig leven zich weer overgaf, wie zo’n broeder, zo’n zondaar bekeerde, van de dwaling van zijn weg bekeerde, tot de erkentenis en beoefening van de waarheid terug bracht en opnieuw aan de Heere verbond, die zou een ziel van de dood behouden, en een menigte van zonden bedekken. Wat een treffende, hart verheffende, zalige gedachte! een ziel een onsterfelijke ziel van het verderf te redden en een menigte van zonden bedekken! O, mij dunkt, de gelovigen die dit lezen of zich hoorden voorlezen, zullen erdoor opgewekt en aangevuurd zijn, om vooral dit slot van de brief te behartigen en ernaar te handelen. En wij? Zijn wij er ook door opgewekt en aangevuurd, om aan de bekering en terug brenging van afgedwaalden, van zondaren en zondaressen, zoveel wij kunnen, te arbeiden? Of hebben wij opwekking en aanvuring niet nodig? Doen wij het reeds? Doen wij het genoeg? Wie kan, wie durft het beweren? Ach! hoe menigeen zegt bij zichzelf, al spreekt hij het niet openlijk uit: "ben ik mijn broeders hoeder? " Hoe menige goede gelegenheid lieten wij voorbij gaan om voor het waarachtig, eeuwig welzijn van anderen werkzaam te, zijn hetzij door zelf op gepaste wijze hen te waarschuwen, te vermanen en door een goed voorbeeld hen voor te gaan, of door geen deel te nemen aan zulke inrichtingen, als strekken om zondaren en zondaressen tot God en de

Heere Jezus te bekeren. Schamen wij er ons over! Verootmoedigen wij er ons over voor God! Vragen wij er vergeving voor! En bekeren wij onszelf in dit opzicht. Het bekeren van de zondaar is ja Gods werk. Noch hij, die plant, is iets. Noch hij, die het plantsoen bevochtigt, is iets: God is het, die de groei geeft. Maar het wordt echter door Jakobus terecht ook als ons werk voorgesteld, in zo ver God ons gebruikt als middelen in Zijn hand, om aan de bekering van zondaren te arbeiden. En dit werk is het werk niet slechts van de bedienaars van het Evangelie, van de opzieners van de gemeente en van de verzorgers van haar armen, maar van elke Christen, van elke gelovige. Alle kunnen en moeten wij in onze kring, in onze omgeving en onze betrekkingen daarin overvloedig zijn. En wat een werk is het! Alles, alles moet er ons toe opwekken en aanvuren. Wij zijn er dienstknechten en medearbeiders van God en de Heere Jezus door. De liefde tot God, de liefde tot Christus, de liefde tot de broeders en tot allen moet er ons toe dringen en er is wel reinere, hogere zaligheid, dan die, die het hart van de Christen smaakt, als hij in dit werk met vrucht mag bezig zijn? Het zegt veel, het geeft grote, innige vreugd aan de edele mensenvriend, als hij een ongelukkige mag helpen, als hij een drenkeling van de dood mag redden; maar wat zegt dit, wat is die vreugd bij het behouden van een ziel van het verderf, van het eeuwige verderf? Och dat wij het gewicht hiervan diep en levendig en bestendig voelden. Maar dat wij dan ook in dit edele, zalige werk hoe lang zo meer overvloedig worden! Waarschuwen wij de zondaar en vermanen wij hem! Doen wij het met hoge ernst, met al de ernst van de liefde; maar ook met wijze voorzichtigheid! Stellen wij hem het rampzalige van de dienst van de zonde en het zalige van de dienst van God voor! Trachten wij hem te doen voelen, hoe vreselijk het zelfverwijt zou zijn: ik had behouden kunnen worden, maar ik heb niet gewild. Trekken wij hem ook en vooral door ons voorbeeld van warme, ongeveinsde godsvrucht, tot de Heer! En vergeten wij niet voor hem te bidden, dat hij van zijn dwaalweg op de juiste weg geleid moge worden! O! als het ons lukken mocht, als wij met de eer en het voorrecht verwaardigd werden, een ziel van de dood te behouden en een menigte van zonden bedekken, hoe zouden wij er hier en in de eeuwigheid ons over’ verheugen en er God voor danken. "Daar roept, o mocht mij God dit geven! wellicht een zalige ook tot mij: "Wees, welkom, u heeft mij het leven, de ziel mij behouden, u! " o God! wat zaligheid, hoe groot; een ziel te redden van de dood! " Hemelse Vader, geef het mij! ook mij, door uw genade! Amen.

SLOTWOORD OP DE BRIEF VAN JAKOBUS

Aan het slot van de inleiding bij Hoofdstuk 2: 1-26 dachten wij reeds aan het harde woord van Luther over onze brief, toen hij die in de voorrede van het Nieuwe Testament, in 1524 uitgegeven, een brief van stro noemde. Hij ergerde zich aan de plaats Hoofdstuk 2: 20 vv alsmede, zoals hij zich uitdrukt, daaraan, dat de brief de Christenen wilde onderrichten en toch niet eens bij zo’n uitgebreid schrijven van het lijden, de opstanding en de Geest van Christus dacht. Evenals hij van zijn eenzijdig standpunt het doel en het eigenaardige van de brief miskende, evenmin heeft hij de tijd in rekening gebracht, waarin die geschreven werd. Jakobus heeft die gemaakt, toen de Christelijke gemeente, die hem voor ogen stond, nog in het eenvoudig geloof leefde, zoals wij ons dat moeten voorstellen volgens de woorden van Petrus of Stefanus, die wij in de eerste helft van de Handelingen lezen en het nog niet nodig was een onderrichtende of terechtwijzende uiteenzetting van de feiten te geven, waarop het Christendom rust. De bedoeling van de brief licht niet zozeer op het gebied van onderricht over de geloofsstukken, als wel op dat van het praktisch Christelijk leven. Het Christelijk geloof, dat zich openbaart in werken, de Christelijke volkomenheid als vervulling van de wet van de vrijheid, de Christelijke wijsheid, verkregen door het gebed en geoefend in geduldig dragen van lijden, allerlei goede levensvruchten voortbrengende, waarmee de Christen kan bestaan voor Gods gericht, dat zijn de punten, die de brief werkelijk op het oog heeft; en dan

stelt hij met meesterlijke diepte, kracht en levendigheid, met zichtbare frisheid het Christelijk zedelijke leven op een wijze voor, dat wij met Herder uitroepen: Wat een edel man spreekt in de brief! Sterk, volhardend, vast geduld in lijden! Verhevenheid in armoede, blijdschap in droefheid; eenvoud, reinheid, vast vertrouwen in het gebed! Van geen toestand meer afkerig dan van het ongeloof, van die moed uitdovende, dodende spitsvondigheid en dubbelhartigheid. Wat een verlangen voelt hij naar God; er spreekt een wonderkracht van het gebed uit zijn woord, als een zekere, onfeilbare zaak, uit ervaring, met bepaalde feiten en bewijzen echt een man, vol van de Heilige Geest, een bidder, een discipel van Jezus! Hoe juist kent hij de wijsheid en de oorsprong van de ware en van de valse wijsheid in het gemoed van de mens; hoe legt hij de tong in banden, die onder de schijn van goed door begeerlijkheden en lusten vermoordt, hij is een Nazireeër, een discipel van de hemelse wijsheid. Hij wil daden, daden en geen werken, geen geloof van het hoofd, maar een vrije wandel, een volkomenen, edele wandel van de geest, de vrije gereinigde Farizeeër of Esseeër (?) de Christen! Wij hebben dus de brief niet om enkele plaatsen, maar naar de hele inhoud dierbaar te achten, aan het woord van Paulus in 1 Kor. 3: 21 gedachtig te zijn: "Alles is uwe, hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Chephas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomende dingen, zij zijn alle uwe. "

Bij Jakobus, wiens leerwijze zich meest aan die van Mattheus aansluit, is alles gericht op de daad, op het werkdadig Christendom. Daarin bestaat voor hem de hoofdzaak van het geloof, dat het de kracht geeft de hele wet, zoals Christus die verklaard heeft, te houden. Daarin staat zijn Christendom tegenover het ijdel opgeblazen wangeloof van de dode schriftgeleerdheid en haar ijdel getwist. Zo wijst hij dan ook dadelijk zijn lezers op de praktische zegen van het lijden, daarmee tegelijk een dwaling bestrijdend, die trouw en standvastigheid verlamt. Elke aanvechting is een beproeving van het geloof, dat daardoor gegrond en volhardend moet worden. In deze geduldige volharding moet echter het geloof zich door een heilig leven openbaren, dat naar de volkomenheid streeft.

DE EERSTE ALGEMENE BRIEF VAN DE APOSTEL PETRUS

Men heeft Petrus wel genoemd de apostel van de Christelijke hoop. Zijn hele gemoed is gericht op de dag van de Heere; dat is op te merken van zijn Pinksterprediking af tot aan het slot van zijn tweede brief. Die ene, die hij lief had, eeuwig te zien, dat was zijn altijd jeugdige hoop en tot deze hoop sterkt hij zijn broeders, die Hem niet hadden gezien en nochtans lief hadden, omdat zij in Hem geloofden. Die trek van het verlangen, die al zijn spreken en schrijven doordringt, stemt zo schoon overeen met zijn schone, geduldige overgave aan de wil van de Heere, met wie hij vroeger hier beneden zo graag in een tabernakel van de heerlijkheid had willen wonen. Nu was hij tevreden met een herberg in deze moeilijke wereld vol lijden en hij verlangde ernaar zijn tabernakel af te leggen en snel voor eeuwig bij Christus te wonen, met al zijn broeders, in onuitsprekelijke en heerlijke vreugde.

HOOFDSTUK 1

OVER GODS GEESTELIJKE WELDADEN EN DE PLICHTEN VAN DE CHRISTENEN

A. Aan het hoofd draagt deze brief, die nog iets vroeger geschreven is dan de tweede brief van Paulus aan Timotheus en de brief aan de Efeziërs, een opschrift, dat de briefschrijver noemt, alsmede hen, aan wie de brief is gericht en aan de laatsten de groet van de eersten aanbiedt 1Th 1: 1. De schrijver noemt echter zichzelf niet eenvoudig met zijn naam, maar denkt meteen aan zijn apostolische waardigheid. Ook voor hen, die de brief ontvangen, heeft hij behalve wat tot eenvoudig noemen dient, aanwijzigingen, die hun inwendige genadestaat nader karakteriseren en meteen het doel van het hele schrijven aangeven, op welk doel tevens de vorm van de groet wijst.

1. Petrus, een apostel van Jezus Christus (vgl. 2 Petrus 1: 1) aan de vreemdelingen, a) verstrooid (Joh. 7: 35) in Pontus, Galatië, Cappadocië, Azië in bijzonderen zin d. i. Mysië (Hand. 2: 9; 16: 6) en Bithynië.

a) Jak. 1: 1

Dit opschrift komt in zijn hoofdschema overeen met de opschriften van de Paulinische brieven, maar heeft in zoverre zijn eigenaardig karakter, dat meteen bij het "apostel van Jezus Christus" een bijvoeging ontbreekt, als waarvan Paulus zich vaker bedient, om zijn apostolische waardigheid tegenover de tegenstanders te verdedigen, als bijv. in Gal. 1: 1 Dit was echter voor Petrus niet nodig, omdat zijn apostolische waardigheid en zijn onmiddellijke roeping door Christus door niemand betwijfeld werd, ja hij juist in die landen, waarheen zijn brief gericht is, voor een van de zielen van de Christelijke kerk werd gehouden (Gal. 2: 6 vv.). De plaats, waar Petrus zich ophield, toen hij de brief schreef, was Babylon (Hoofdstuk 5: 12 v.). Men heeft geen recht die naam in mystische verklaring van de uitdrukking te verstaan van de stad Rome, maar de bekende stad aan de Eufraat De 4: 2 is hiermee bedoeld. Johannes Markus, die later het tweede evangelie schreef en Silvanus of Silas, die vroeger medearbeider van Paulus was ("Ac 15: 40"en "Ac 16: 3, waren toen bij hem; de eerste zendt zijn groeten over, terwijl de laatste bestemd is om de brief over te brengen. Wat de tijd aangaat, worden wij verplaatst in het eerste jaar van Paulus gevangenschap te Rome, of in het jaar 61 na Christus, waarin de zo-even genoemde apostel zijn brief aan de Efeziërs schreef. Wel is het opmerkelijk hoeveel overeenkomst met die brief deze eerste brief van Petrus heeft. Aan Efez. 1: 3 vv. herinnert ons meteen wat wij hier in vs. 3 vv. lezen en niet alleen door de woorden aan het begin, maar door de overeenkomstige uitbreiding van de lofprijzing van God, door de gelijksoortigen voortgang van de periode, waartoe deze wordt voortgezet, door de overgang van dat, wat God aan de Christenen in het algemeen tot dat, wat Hij aan de lezers als Christenen uit de heidenen in het bijzonder heeft gedaan. Het ontbreekt dan ook in het verder verloop niet aan bijzondere gedachten en uitdrukkingen, waardoor wij aan die Paulinische brief worden herinnerd (vgl. vs. 14 vv. met Efeze. 4: 17 vv. ; Hoofdstuk 2: 4 vv. met Efeze. 2: 20 vv. ; Hoofdstuk 2: 18 vv. met Efeze. 6: 5 vv. ; Hoofdstuk 3: 1 vv. met Efeze. 5: 22 vv ; Hoofdstuk 5: 5 met Efeze. 5: 2) en aan het einde vinden wij in beide brieven de opwekking om de duivel te weerstaan (vgl Hoofdstuk 5: 8 vv. met Efeze. 6: 10. vv.). Die verwantschap is te verklaren, volgens onze combinaties, zoals wij die over de geschiedkundige betrekkingen hebben voorgedragen, daaruit, dat Silas, de overbrenger van deze brief, zich gedrongen gevoelde, of misschien door Petrus zelf ertoe is gedrongen, om die ter kennis van Paulus te brengen. Deze zal dan in dankbare erkentenis (Efeze. 3: 5) van de genadige leiding van de Heere teweeg gebrachte verbintenis van de apostel van de besnijdenis met de apostel van de

heidenen (Gal. 2: 7 vv.) en de ook uitwendige realisering daarvan, dat van beiden één gemaakt was (Efeze. 2: 14 v.), zich tot deze gemeenten van Klein Azië hebben gewend, die buiten de kring lagen van hen, voor wie de brief van Petrus bestemd was. Hij zal aan deze een zendbrief, evenals Petrus aan de anderen, hebben gezonden, die de persoonlijke betrekkingen geheel op de achtergrond laat treden en uitsluitend de objectieve staat van de lezers beschouwt, en bij zijn voorstelling van de heerlijkheid van de kerk van Christus en van de plichten, die de vroegere Heidenen door hun overgang tot het Christendom op zich hadden genomen, als ook van de strijd met de vorsten van de duisternis en de boze geesten, die zij in de eerstvolgende tijd tegemoet gingen, opzettelijk aan de gedachten van zijn medeapostel hebben aangesloten, evenals deze zich niet minder aan zijn dan aan Jakobus' gedachten aangesloten had. Het is toch opmerkelijk hoe de brief van Petrus aan de ene zijde met de brief aan de Romeinen (vgl. Hoofdstuk 2: 13 vv. met Rom. 13: 1 vv. ; Hoofdstuk 4: 11 met Rom. 6: 7 ; Hoofdstuk 2: 6 en 8 met Rom. 9: 33) en aan de andere zijde met de brief van Jakobus (vgl. Hoofdstuk 1: 6 v. met Jak. 1: 2 vv, ; Hoofdstuk 2: 1 vv. met Jak. 1: 21 ; Hoofdstuk 4: 8 met Jak. 5: 20 ; Hoofdstuk 5: 5 vv. met Jak. 4: 6 v. 10) overeenstemt. Zeker heeft zo'n letten op twee brieven, die elkaar rechtstreeks schenen tegen te spreken (vgl. Rom. 3: 24 vv. ; 4: 1 vv. met Jak. 2: 20 v. in de bedoeling van Petrus, om de eenheid van de geest tussen Paulus en Jakobus te constateren en die gemeenten, waarvan men die in Galatië 6 jaren daarvoor op zo erge wijze had trachten van Paulus af te trekken en naar de zijde van Jakobus, die men als een meer gewaarborgd apostel van Christus, ja met het predikaat van broeder van de Heere voorstelde (Gal. 1: 19 Judas 1: 1) had willen overhalen (Gal. 2: 12) tot rust te brengen. Men wilde ze leren, dat niet het apostolisch Christendom zelf, maar alleen het misverstand en de zelfzucht van enkele partijgangers aanleiding gegeven had tot de nu overwonnen verdeeldheden. Hij wil hun dus eigenlijk zeggen wat Paulus de Corinthiërs toeroept: alles is uwe, hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Céfas, hetzij de wereld" (1 Kor. 3: 21 v.). De brief, zo merkt Gesz op, is door omstreeks 3 tientallen jaren van de reden van de apostel voor Jeruzalems volk en raad (Hand. 2: 14 vv. ; 3: 12 vv. ; 4: 8 vv. ; 5: 30 vv. gescheiden. De reden zijn om de Joden, die Jezus gezien of gedood hadden, te overtuigen, dat God Hem tot een Heere en Christus had gemaakt; de brief wil degenen, die Hem niet gezien en nochtans lief hadden (vs. 8) sterken in de verzoeking, die zij omwille van Hem ondergingen. De eerste zijn de eersteling-pogingen van de Christus' verkondiging; deze heeft een rijke ervaring van het persoonlijke en ambtelijke leven achter zich. Toen Petrus de eerste uitsprak, was hij nauwelijks over Israël's grenzen gekomen, toen hij deze schreef had hij de landen van de Heidenen tot Babylon doorreisd. Toen vervulde de hoop om geheel Israël voor de Heere te winnen zijn hart; nu had hij ervaren dat de grote menigte van Israël koud gebleven was en daarentegen onder de heidenen van alle plaatsen het vuur van het geloof begon te ontvlammen.

2. De uitverkoren gelovigen naar de voorkennis 1) of het besluit (Hand. 2: 23 Rom. 8: 29) van God de Vader, om hen namelijk van de heidenwereld af te zonderen, in de heiligmaking van de Geest 2), die zij ontvangen hebben, tot een eigen volk gewijd (Hoofdstuk 2: 9), tot gehoorzaamheid en a) besprenging van het bloed van Jezus Christus3) en aldus, ondanks de uitwendige verstrooiing tot een eenheid of tot een gemeente verbonden b) Genade en vrede zij u vermenigvuldigd! 4) U, die reeds zo grote zegen is toegedeeld, wordt steeds meer heil geschonken (2 Petrus 1: 2 Judas 1: 2 Dan. 4: 1).

a) Hebr. 12: 24 b) Rom. 1: 7. 1 Kor. 1: 3 Gal. 1: 3 Gal. 4: 3 Efez. 1: 2

1) In plaats van voorkennis, leest een van de handschriften van Stefanus, "voornemen" en Augustinus leest "voorbeschikking. " De apostel Petrus had waarschijnlijk te voren te kennen

gegeven, dat het roepen van de heidenen door God, om Zijn volk te zijn, onder het Evangelie geen onverwacht ding was, maar door God voorzien en voorspeld door de profeten, als iets, dat gebeuren zou te zijner tijd overeenkomstig de wil van God. Als Joodse gelovigen de Christenen uit de Heidenen te eniger tijd mochten tegenwerpen, dat zij indringers waren, dat zij zich te veel aanmatigden en zichzelf met hen gelijkstelden, die vanouds het volk van God waren, omdat zij naar het volk van God waren van gisteren of eergisteren, legt Petrus hun hier een antwoord in de mond, dat het was volgens de voorkennis van God, dat Hij het voldoende had te kennen gegeven door Zijn profeten vele eeuwen te voren en zij het daarom moeten aanmerken als iets, dat overeenkomstig was met de wil van God. Het was volgens de voorkennis van God de Vader: de eerste oorzaak van hun verlossing door Jezus Christus was de liefde van God de Vader, die aangenomen had, vele eeuwen vóór de komst van Christus in de wereld, niet alleen de Joden te roepen, maar ook om zich een verkoren volk aan te nemen uit de Heidenen (Hand. 15: 14-18 Rom. 8: 28-30; 9: 24-26; 11: 2. 1 Petrus 2: 9, 10). Het was geenszins toe te schrijven aan de verdienste van zodanige Heidenen, of hun geschonken als een vergelding voor hun werken van rechtvaardigheid, vóór hun bekering gedaan, dat het Evangelie tot hen gezonden was, maar aan de voorkennis en liefde van God de Vader (Rom. 9: 11 Efeze. 1: 2-13. 2 Tim. 1: 9 Tit. 3: 4, 5).

2) Let op de vereniging van de drie goddelijke personen in al hun genadige werkingen. Hoe dwaas spreken zulke gelovigen, die verkiezingen maken in de personen van de Drie-eenheid, die van Jezus denken, dat Hij de verpersoonlijking is van alles, wat liefelijk en genadig is, terwijl zij zich de Vader voorstellen als streng rechtvaardig, maar zonder enige goedheid. Zij, die de verzoening van de Zoon en het besluit van de Vader zo verheerlijken, dat zij het werk van de Geest minder achten, hebben evenzeer ongelijk. In het werk van de genade handelt geen van de personen van de Drie-eenheid afzonderlijk. Zij zijn evenzeer verenigd in hun werken als in hun wezen. Zij zijn één in hun liefde tot de uitverkorenen en ook in de daden, voortvloeiend uit die grote hoofdbron, zijn zij onafscheidelijk. Let hierop bijzonder in het werk van de heiligmaking. Terwijl wij zonder misvatting van de heiligmaking als van het werk van de Geest mogen spreken, moeten wij ons wel wachten, om dat werk te beschouwen, alsof noch de Vader noch de Zoon daaraan deel had. Het is juist om de heiligmaking als het werk van de Vader, van de Zoon en van de Geest te beschouwen. Daarenboven zegt de Heere: laat ons mensen maken naar ons beeld, naar onze gelijkenis, dus zijn wij Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, die God voorbereid heeft, opdat wij in deze zouden wandelen. Zie de waarde, die God aan wezenlijke heiligheid hecht, omdat de drie personen van de Drie-eenheid voorgesteld worden, als samenwerkende om een gemeente, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, daar te stellen. En u dan, gelovige, behoort als navolger van Christus, ook een grote waarde aan heiligheid, aan reinheid van het leven en aan godzaligheid in uwen wandel te hechten. Schat het bloed van Christus als de grond van uw hoop, maar spreek nooit licht over het werk van de Geest, die u bereidt voor de erfenis van de heiligen in het licht. Laat ons heden aldus leven, dat wij het werk van de drie-enige God in ons openbaren.

Rijk, schoon en krachtvol is het voorstel van de apostel Petrus in de aanvang van deze eerste brief. Daarin bepaalt hij al meteen het standpunt, waarin de gemeente van de Heere, zal zij dat echt zijn, staat en staan moet, zonder daarmee echter te willen zeggen, dat elk van haar belijders zo stond, omdat toch ook de apostelen geen hartenkenners waren en gewoon waren de leden van de gemeente naar de aard van de liefde te beoordelen. Zij beslaat als een gemeente, overeenkomstig Gods eeuwig en genadig ontwerp, uitverkoren uit een wereld, die in het boze ligt, tot het genot van de herstelling, die in Jezus Christus is en de daaraan verbonden zaligheid; daartoe had de Heilige Geest haar onder en door het woord van het

Evangelie aangetrokken, bewerkt en geheiligd, zodat een nieuwe zin en keus in haar leeft en werkt; dat was geschied tot bevordering van gehoorzaamheid aan God, om Hem als Zijn eigen volk te dienen; en daartoe had zij dan ook door de besprenging met het water van de Doop het teken en zegel van de verzoening door Christus' bloed ontvangen en stond zo in de gemeenschap met God de Vader in Christus Jezus door de Heilige Geest. Dat is het echte beeld, de ware tekening van de gemeente van de Heere, zodanig is zij en behoort zij door alle tijden te zijn en elk van haar leden moet zich daaraan toetsen, zal zij zich daarin verblijden en daarin delen mogen, waartoe dan ook genade en vrede nodig is, die door ene apostel haar wordt toegebeden. Als wij toch met zo'n waarachtig voorstel onze gemeenten vergelijken en onszelf beoordelen, bij hoevelen zal er dan stof tot droefheid en schaamte bestaan en hoezeer hebben wij er dan behoefte aan om Gods genade te zoeken en over ons in te roepen.

Zoals wij uit Hand. 16: 6, 18: 23 en 19: 1 gezien, waren de gemeenten in Galatië en Cappadocië door Paulus zelf gesticht; die in Pontus, Bithynië en Azië, waaronder wij hier wel in het bijzonder Mysië moeten verstaan, had volgens de Aanm. bij Handelingen Ac 16: 3 Silas gesticht, die van Corinthiërs daarheen gezonden was. De laatste nu is naar Petrus, tot wie hij eens te Jeruzalem in nauwe betrekking had gestaan (Hand. 15: 32), naar Babylon gekomen (Hoofdstuk 5: 12 v.) en heeft hem meegedeeld, hoe grote behoefte al deze gemeenten hadden aan versterking, omdat zij deels lijdend waren onder de nawerkingen van de vroegere strijd tussen Petrinisme en Paulinisme. Zij durfden nog niet ten volle het hun medegedeelde Paulinische Christendom als even waar aannemen als het Petrinisme en dat in alle opzichten betrouwbaar en echt houden, als iets, waarop men zich kon verlaten. Zij werden tevens door hatelijke laster van hun Heidense medeburgers zwaar gedrukt, waardoor zij in verzoeking kwamen, om of tot het Heidendom terug te keren, of toch tenminste een meer Joodse leefwijze aan te nemen, in plaats van verder zich voor de ogen van de heidenen te openbaren als een godsdienstige vereniging, onderscheiden van de Joden. De tijd was namelijk reeds nu gekomen, dat men in de Heidenwereld de Christenen niet meer beschouwde als een van de vele Joodse sekten (Hand. 18: 11, v. ; 24: 5, 14; 25: 19), maar als een bijzonder, nieuw godsdienstig genootschap (Hoofdstuk 4: 16) aanmerkte. Het Heidendom had zich tegenover hen geplaatst en hadden reeds de Joden tot hiertoe vaak een minachtende behandeling van hen zich moeten laten welgevallen (Hand. 19: 34), het was zelfs haat en verachting, verdenking en vijandschap, die men tegen de Christenen voelde, zoals dat ook in de aard van de zaak lag (vgl. Hoofdstuk 4: 4; 5: 9). Men sprak van hen als van misdadigers (Hoofdstuk 2: 12), verdacht hen als degenen, die in hun godsdienstige bijeenkomsten allerlei verkeerde dingen deden en zei veel kwaad van hen, hetzij uit onwetendheid en dwaling, of uit bewuste, kwaadaardige vijandschap tegen het geloof, waaraan men zelf niet gehoorzaam wilde worden (Hoofdstuk 2: 15; 4: 17). Wellicht zullen onder de Christenen deze en gene door hun levenswandel in het algemeen, of door hun uittartend en wraakzuchtig gedrag tegenover de Heidenen hun vooroordeel of haat hebben opgewekt (Hoofdstuk 2: 13 vv., 3: 9 v.) en zo liet men wat persoonlijke schuld van enkele medeleden was, het gehele genootschap ontgelden. Christus' gemeente stond zo aan de drempel van de eerste grote Christen-vervolging, die drie jaren later te Rome door keizer Nero werd begonnen. Deze wist wel, toen hij de volkswoede door hem opgewekt, als hij de stad in brand stak, van zichzelf op de Christenen schoof, dat hij hierdoor aan het volk een voorwerp prijs gaf, waaraan het volk al zijn woede zou tonen, en waarnaar het reeds sinds lange tijd begerig geweest was. Onder zulke omstandigheden kunnen wij het ons wel verklaren, dat in de bovengenoemde gemeenten, waar nog bijzondere omstandigheden meewerkten om de haat van de Heidenen tegen de Christenen te doen losbarsten (men herinnert zich waarop wijze Plinius, de Jongere, stadhouder van Pontus en Bithynië, omstreeks 54 jaren later handelde in de mening, dat hij met een verachtelijke menigte te doen had, die de grootste schandelijkheden aankleefde), de

gemoederen verontrust werden door de vraag, of dan werkelijk hun heil en hun zaligheid afhing van het vasthouden aan een Christendom, dat zich van het Jodendom zo scherp afscheidde, zoals dat door Paulus en zijn navolger hen was gepredikt en of het niet meer geraden was, zich te bergen in een meer Joods gewaad, waarin men zeker zonder bestrijding zou zijn (Gal. 5: 11). Er waren toch zes jaar daarvoor gelovigen uit Jeruzalem en Galatië werkzaam geweest met het doel, om de gelovigen daar te bekeren van de mening van Paulus en diens medehelpers tot die van Petrus en Jakobus. Deze hadden gezegd, dat de laatsten de eigenlijke pilaren van de kerk waren en de eerste nauwelijks waard was een apostel te heten. Toen deze stand van zaken aan Petrus door Silas werd gemeld, begreep hij zeer goed, dat als iemand de roeping had om hier te spreken, hij het was. Paulus toch was door zijn gevangenschap, waarin hij nu reeds sinds twee jaren te Cesarea was en door zijn daarop volgende wegvoering naar Rome tot verantwoording voor de keizer, verhinderd om zichzelf zijn gemeenten aan te trekken en al was dat niet het geval geweest, dan moest toch een woord van vermaning en terechtwijzing, door Petrus gesproken, veel krachtiger werken dan een woord van hem tegen wiens prediking het wantrouwen was opgewekt. De apostel ondernam dan alleen die taak door de brief, die wij voor ons hebben, maar tevens kwam een andere taak voor zijn geest, namelijk die, waarvan wij hebben gesproken om Markus en Barnabas weer met Paulus te verzoenen en als medehelpers in zijn werk aan hem te verbinden. De vruchten van hetgeen hij in dit opzicht deed, hebben wij reeds in 2 Tim. 4: 11 en Kol. 4: 10 voor ons gezien en bij de verklaring van beide plaatsen beschouwd. Hier is het daarentegen dadelijk te zien, dat hij op het zelfde standpunt als Paulus staat. Niet het Israël naar het vlees, dat zijn Messias heeft verworpen, is voor hem voortaan het verbondvolk van God, maar het Israël naar de geest (Gal. 4: 29) of de gemeenschap van hen, die in Christus gelovig zijn geworden, ook als het grootste deel daarvan oorspronkelijk tot de Heidenen behoort (Hoofdstuk 2: 10; 4: 3 en niet eerst de Mozaïsche wet aangenomen heeft (Hand. 15: 10 v.). Evenals hij op deze in Hoofdstuk 2: 9 de eretitel van Israël, die in Exodus 19: 6 aan het Oud-Testamentische verbondsvolk gegeven wordt, overdraagt, zo past hij op deze plaats een andere, gewone benaming toe op hen, die zijn brief ontvangen. Zoals bekend is, heten de leden van het Oud-Testamentische verbondsvolk, die sinds de Babylonische ballingschap buiten het heilige land onder de Heidenen hier en daar woonden, de diaspora of verstrooiing). Deze uitdrukking gaf te kennen, dat de Israëliet eigenlijk alleen op de heilige bodem van zijn vaderland een thuis heeft en hij, daarvan verwijderd, zichzelf slechts als vreemdeling en pelgrim kan beschouwen. Nu hebben Judea en Jeruzalem hun betekenis voor het rijk van God verloren. De tijd is nabij gekomen, dat stad en land aan het oordeel en de vloek van God worden prijs gegeven. In de plaats van het aardse Jeruzalem is echter reeds dat rijk gekomen, waarop Paulus in Gal. 4: 26 v. heeft gewezen en zo zijn dan zij, wier moeder dit Jeruzalem is, nu de wezenlijke diaspora. Waar zij ook of aarde mogen wonen, overal zijn zij slechts vreemdelingen, een eigenlijk vaderland hebben zij nergens; want hun erfenis wordt nog in de hemelen bewaard; pas in de laatste tijd zal het hen ten deel worden (vs. 4 v. Kol. 1: 5). Zij zijn tot het verkrijgen van die erfenis verkoren, evenals eens Abrahams zaad tot het bezit van het land Kanaän verkoren was; en wel zijn zij verkozen naar dat voorzien van God de Vader, waardoor Hij, vóór Hij een bepaald getal ten eeuwigen leven verordineert (Hand. 13: 48), weet, wie Hij daartoe verordineren wil (1 Thessalonicenzen. 1: 4). Toen nu het goddelijke raadsbesluit van hun verkiezing aan hen werd volbracht, werden zij, om als afgezonderden te midden van de zondige mensheid in deze wereld te staan, door de Heilige Geest geheiligd (2 Thessalonicenzen. 2: 13). Deze heiligmaking bracht hen in de eerste plaats tot gehoorzaamheid van het bloed van Christus, zodat zij gewillig werden om het geloof aan Jezus Christus, de Gekruisigde, die Zijn bloed voor hen had vergoten (Hoofdstuk 2: 24 nemen en zich als Zijn discipelen te begeven tot het navolgen van Zijn voetstappen (Hoofdstuk 2: 21), evenals eens Israël bij Zijn roeping tot Gods verbondsvolk aan de Sinaï, toen Mozes het

alle woorden en rechten van de Heere meedoelde, met één stem antwoordde (Exod. 24: 3): "Al deze woorden, die de Heere gesproken heeft, zullen wij doen. " Evenals nu daar het volk na zo’n verklaring met het bloed van het verbondsoffer werd besprengd en daardoor in het verbond van God opgenomen (Exod. 24: 8 Hebr. 9: 19 v. zo zijn ook hier de verkorenen naar de voorkennis van God, die door de heiligmaking van de Geest uit de wereld afgezonderd en tot gehoorzaamheid van het bloed van Christus gebracht zijn, met dit bloed van Christus Jezus besprengd en zo in de daardoor gestichte nieuwe verbondsbetrekking met God opgenomen, zonder onderscheid of zij vroeger Heidenen of Joden waren (Hebr. 12: 24 Jes. 52: 15). De verwezenlijking van die verkiezing is aan de lezers bij hun doop (Tit. 3: 5) volbracht, waarvan in Hoofdstuk 3: 21 gesproken is.

Even als het Hebreeuwse woord "Iada" de betekenis heeft van "voorzien, verzorgen, verkiezen" (Gen. 39: 6 Ps. 144: 3 Spr. 27: 23. Amos 3: 3), zo beduidt het Griekse woord proginwscein, ook bij ongewijde schrijvers niet alleen "vooraf erkennen", maar ook "vooraf besluiten of bepalen" (1 Petrus 1: 20 Rom. 11: 2). Voor het woord prognwsiv, dat wij hier vertaald vinden door "voorkennis", wordt in het Griekse woordenboek van Dr. Mehler geen andere betekenis opgegeven, dan het "voorafgenomen besluit. " Zo kan het woord in Hand. 2: 23 ook niet anders betekenen, dan een "voorafgaande overdenking" van Hem, wiens woord daad, wiens gedachte besluit is. Er is dus hier geen verkiezing geleerd op een vooruitgezien geloof, dat vrijwillige en eigenmachtige daad van de mensen zou zijn.

Niet van henzelf, maar naar Gods ordening; want wij zullen onszelf niet in de hemel kunnen brengen, of het geloof in ons werken. God zal niet alle mensen in de hemel toelaten; de Zijnen zal Hij nauwkeurig tellen. Zo blijft er niets meer van de menselijke leringen van vrije wil en onze krachten; het ligt niet aan onze wil, maar aan Gods wil en verkiezing.

Petrus houdt zich in zijn groeten aan de wijze van Paulus, hoewel niet geheel en al. U bent nu, wil hij zeggen, in Christus gehoorzaam en gelooft in Hem; omwille van Hem bent u rechtvaardig en heilig en bij God, de hemelse Vader, in genade en omdat u dit weet, heeft u een blij en gerust geweten. Maar de duivel en de hele wereld zullen u om die erkentenis en dat geloof alle leed aandoen, de een door verschrikkingen, de ander door vervolgingen. Daarom wens ik van harte, dat God, de barmhartige Vader, u veel genade en vrede geeft, opdat u u dit niet laat ontroven, maar tegen zo’n gruwelijk aangrijnzen en bij zoveel ergernis u daarmee trooste, dat God u in de hemel genadig is om Christus wil, in wie u een gerust geweten en bestendigen vrede heeft. Is Hij voor u, laat dan de duivel en de wereld verschrikken, toornig zijn, vervolgen. Genade is Gods gunst; deze vangt in ons aan, maar moet ook voor ons werken en krachtiger worden tot in de dood. Die nu dit erkent, dat hij een genadige God heeft, diens hart verkrijgt ook vrede en vreest noch voor de wereld noch voor de duivel; want hij weet dat God, die alle dingen machtig is, zijn vriend is en hem uit dood en hel en alle ellende wil rukken; daarom heeft zijn geweten vrede en vreugde.

B. De inhoud van het hoofddeel van de brief, dat nu volgt, kan worden aangeduid door het woord van de apostel in Hoofdstuk 5: 12, waarmee hij zelf het doel van zijn schrijven bepaalt: "vermanend en betuigend, dat deze is de waarachtige genade van God, waarin u staat. " De brief is dus niet zozeer een geschrift ter onderwijzing als wel tot vermaning en vertroosting. Zijn op enige plaatsen zeer belangrijke dogmatische gedachten ingevlochten, deze komen toch niet voor op de eigenlijke wijze van onderwijs, maar dienen alleen om er woorden van vermaning en vertroosting op te bouwen, of die erdoor te bekrachtigen.

I. Vs. 3-12. De Inleiding. In nauwe aansluiting aan de genadestaat van de lezers, in bovenstaand opschrift reeds uitgedrukt, begint de apostel met verheffing van de zegen, die de Christenen in Jezus Christus ten deel geworden is. Hij vestigt op die het oog, niet zoals Paulus in Efeze. 1: 3 vv. het oog achterwaarts wendend, naar het eeuwig raadsbesluit van God, welks verwezenlijking het is, maar voorwaarts naar het einde, waarop het uitloopt; want daarop wil hij de gedachten en begeerten van de lezers richten, die hij in hun tijdelijke moeilijkheden wenste te troosten en tot een voorbereiding voor de hun beloofde heerlijkheid wilde aanmanen. Maar evenals Paulus wendt zich ook Petrus dadelijk tot zijn lezers als degenen, die van heidense afkomst zijn. Paulus leert, dat ook zij, aan wie hij schrijft, het woord van de waarheid evengoed hadden gehoord, als die uit de besnijdenis waren en evengoed met de Geest van de belofte verzegeld waren tot de dag van de toekomst. Petrus maakt de Christenen, die hij voor zich heeft, er opmerkzaam op, dat evenzeer de genade, die hen is overkomen, als die het volk van de belofte ten deel geworden is, een voorwerp is geweest van profetische aankondiging, maar bovendien wat tijd en omstandigheden van het verwezenlijkt worden betreft, een onderwerp van bijzonder onderzoek en tevens een middel voor de heilige engelen tot bevrediging van hun weetgierigheid.

EPISTEL OP DE DAG VAN SIMON EN JUDAS. (vs. 3-9).

Joh 14: 1

3. Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus (Efeze. 1: 3. 2 Kor. 1: 3 1. 3 2Co) a), die naar Zijn grote barmhartigheid (Efeze. 2: 4 Tit. 3: 5) ons heeft wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de doden (Hoofdstuk 1: 21. 1 Kor. 15: 12 vv.).

a) Rom. 6: 23 Jak. 1: 18

Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, zo spreekt ook ons hart en juicht ook onze mond; want wat de apostel hier schrijft van zich en zijn toenmalige medechristenen, dat geldt ook ons, die geloven. Ook ons heeft God wedergeboren, naar Zijn grote barmhartigheid, tot die hoop en die erfenis. En wat een hoop en wat een erfenis! geen dode, maar levende hoop, geen hoop, die slechts gist, vermoedt, wenst, maar een hoop, die verwacht, die niet beschaamt, die leeft in het hart en haar leven openbaart. Geen erfenis, die vergaat, die ons weer kan ontnomen worden, of die ons kan tegenvallen, maar een onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die bestaan zal in zaligheid, ware, volkomen, eeuwige zaligheid en waaraan lof en eer en heerlijkheid zullen verbonden zijn. De apostel drukt zich zo sterk mogelijk uit en weet bijna geen woorden te vinden, krachtig genoeg, om de hoge, alles te boven gaande waarde van deze erfenis voor te stellen. Zo groot is het goed, dat God heeft weggelegd voor degenen, die Hem liefhebben en dienen! Wij voelen ons reeds hier in hoop zalig. Wat zal het zijn, als onze hoop in genot zal overgaan! Geloofd en gedankt zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, die, naar Zijn grote, ja wel naar Zijn grote barmhartigheid, tot zo’n een hoop en zo’n erfenis ons heeft wedergeboren! Of zou ons die erfenis kunnen ontgaan en die hoop ons beschamen? Bijna elk woord van Petrus verzekert ons het tegendeel. Wij zijn tot die hoop wedergeboren door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Die opstanding is een feit, dat niet geloochend kan worden en wij hebben in haar een vaste grond voor onze hoop. Zo zeker als het is, dat de Heere is opgestaan en leeft, zo zeker is het ook, dat onze hoop op een eeuwig, zalig leven ons niet zal beschamen. Wij hebben de erfenis nog wel niet, maar zij wordt voor ons bewaard in de hemel, waar zij goed bewaard is, en zij zal ons geschonken worden, als de Heere komt, om

ons tot Zich te nemen in het huis van Zijn Vader. En wij worden voor haar bewaard, van de zijde van God door Zijn kracht en van onze zijde door het geloof. Ja wij voelen reeds hier een beginsel van de toekomstige zaligheid in onze harten en hebben door onze wedergeboorte vatbaarheid gekregen voor het genot van de ons toegezegde erfenis.

Wat een onmetelijke schat van troost en vreugd moet het Paas Evangelie toch op deze aarde gebracht hebben, dat zijn apostel, die uit de volheid van het hart aan verstrooide en zwaar beproefde Christenen schrijft, na de eerste zegengroet, meteen in de taal van opgetogen God verheerlijking losbarst en nauwelijks woorden vindt om de zegen te roemen aan de persoonlijke gemeenschap met de levende Christus verbonden. Reeds omwille van dit woord heeft Simon Petrus de naam van apostel van de hoop verdiend en gemakkelijk horen wij in dat woord de ongekunstelde beschrijving van zijn innerlijke levenservaring. Nee, dat was toch geen leven geweest, toen hij, door zelfverwijt gefolterd, de dood van de Meesters betreurde en geheel zijn toekomst in een donkere nevel gehuld zag. Pas de engelenboodschap: "zeg het aan Petrus", had ook van zijn hart de zware lijksteen gewenteld en pas nadat de opgewekte ook van Simon gezien was, was voor deze het morgenrood van een schonere heildag verrezen. Hij zelf was uit de dood tot een nieuw leven herboren, een leven van de zaligste hoop; en die hoop had haar levensgrond in het feit van de herleving van Christus. Maar dit voorrecht, valt het niet ten deel aan alle gelovigen, die roemen kunnen, dat God hen met Christus heeft opgewekt; en kan iemand ernstig weerspreken, dat juist het grote Paaswonder het énig, maar ook onwrikbaar fundament is van de Christelijke hoop van het leven? Nee, wij zeggen niet teveel als wij beweren, dat er zonder de opgewekte Christus geen echt levende en wel gegronde hoop bestaat. De natuur moge ons het beeld van de opstanding tonen, zij biedt evenmin waarborg voor een persoonlijk als voor een zalig voortleven aan. De rede moge de zoetste hoop van het hart met scherpzinnige redenering bepleiten, haar sluitredenen verstommen bij de aanblik van het teken van de eerst begonnen ontbinding; ja al was ook langs deze weg de mogelijkheid of waarschijnlijkheid van een eindeloos uitzicht verzekerd, onbedriegelijke zekerheid hebben wij nodig en deze is voor het Christelijk geloof, meer dan in iets anders, in het grote feit van de opstanding van Christus, gegeven. Behoeft het nog verder bewijs dan dit éne, dat schier overal, waar dat wonder geloochend wordt, ook de hoop van het eeuwige leven van lieverlede geschokt, als maar niet geheel uitgeblust is. Natuurlijk, die liefelijke bloem is in de schaduw van het lege graf in de hof van Jozef ontloken; zij tiert bij de stralen van de Paaszon, maar voor de stille adem van twijfel en ontkenning buigt zij kwijnend en stervend het hoofd. Alleen in gemeenschap met Hem, die het grote woord heeft uitgesproken: Ik leef en u zult leven, voelt, en weet zich de Christen reeds hier beneden werkelijk in het nieuwe leven herboren. O, wat een diepe dank zijn wij van de hoogste wijsheid verschuldigd, dat zij van onze dierbaarste hoop een vaste grond in het feit heeft gegeven, dat alleen geloochend kan worden. Wanneer men nu eenmaal tot elke prijs met het apostolisch Evangelie wil breken; en hoe gelukkig is hij, die, tegenover zoveel vraagtekens, nog het uitroepteken van blijde bewondering bij de vermelding van zijn levende hoop kan plaatsen! Of dan nu die hoop uitsluitend hierop rust, dat voor achttien eeuwen, naar men beweert, één lijk uit een graf is verrezen? Nee, niet daarop alleen, oppervlakkige vrager, die met een willekeur zonder grens deze een schakel in de keten van het heil van alle vorige en volgende losscheurt. Maar hierin toch wèl, dat Gods eigen Zoon, na mens geworden en diep vernederd en echt gestorven te zijn, persoonlijk (d. i. ook lichamelijk), de kluisters van de dood verbroken en daardoor krachtens de wet van de innigste levensgemeenschap, voor al de Zijnen de dood niet slechts verwonnen, maar zo in beginsel vernietigd heeft, dat hij niet langer de naam van dood, maar veeleer van levensbode moet dragen. Of hoe zou het mogelijk zijn, dat het Hoofd werd verheerlijkt, maar de leden vernietigd; dat de eersteling van de oogst werd ingezameld; maar de oogst zelf nooit zou volgen? Voorwaar, hier mogen wij,

Christenen, van onzin en ongerijmdheid gewagen, als niet aan onze zijde, maar veeleer aan die van ongeloof en ontkenning te vinden. Eén met Christus, hebben wij in ieder opzicht ons sterven reeds achter ons, en niets verwondert ons minder, dan dat de vrome Melanchton, op de vraag: "of hij nog iets verlangde", met vege lippen ten antwoord gaf: "Niets dan de hemel. " Niets dan de hemel", wij zullen het niet slechts stervend, maar ook reeds levend leren zeggen, wanneer het zalig geheim van die wedergeboorte, waarvan de apostel gewaagt, ons niet langer een geheim is gebleven. Schrijven wij het slechts onszelf en waar wij kunnen ook anderen diep in de ziel: levende hoop, geen vrucht van geboorte alleen, maar ook van waarachtige wedergeboorte. Die wedergeboorte, de vrucht van de persoonlijke gemeenschap van de levende Heer, die van Zijn geest en leven overstort in al de Zijnen. Die gemeenschap, de weg tot een roem van de hoop, die in ons hart en op onze lippen niet sterven mag, zelfs in de donkerste uren en ook niet sterven zal, zolang dit een slechts vast staat: "Ik weet, in wie ik geloofd heb. "

4. Tot voorwerp van die hoop heeft Hij gesteld een onverderfelijke (1 Kor. 9: 25) en onbevlekkelijke (Hebr. 7: 26 Jak. 1: 27) en onverwelkelijke (Hoofdstuk 5: 4) erfenis (Rom. 8: 17 Hebr. 9: 15 Efeze. 5: 5), a) die in de hemelen bewaard is voor u (Kol. 1: 5).

a) 2 Tim. 1: 12

Het was een merkwaardig woord, dat Mozes weleer tot Hobab, de zoon van Rehuel, richtte: "wij reizen heen naar de plaats, waarvan de Heere heeft gesproken: omdat u weet, dat wij ons legeren in de woestijn, zo zult u ons tot ogen zijn. " (Num. 10: 29, 31). Ook wij, die geloven, zijn in zeker opzicht woestijnreizigers, optrekkend naar het betere land, die een betrouwbare leidsman nodig hebben, opdat zij geen ijdele luchtspiegeling verwarren met zalige werkelijkheden. Wie kunnen wij daartoe beter dan Petrus verkiezen, waar hij, na de vermelding van de vaste grond van de hoop, op wel verzekerde toon van haar heerlijk uitzicht gewaagt. Wel is het verschiet, waarop hij wijst, boven ieder ander geschikt om het harte hoog en heilig te stemmen. Van een erfenis spreekt hij, waarmee zich de Christen niet enkel vleien, maar waarop hij onbetwijfelbaar rekenen mag: van een eigen persoonlijk bezit is het land, waarvan de kaart nog nooit door een sterfelijke hand is getekend en toch reeds de naam en het beeld zelfs onwillekeurig dit rusteloos hart met sneller dagen doet kloppen. Immers bij dat woord "in de hemelen" richt zich het oog van uit dit land van de diepe schaduw naar boven en al hebben wij het sinds lang reeds verleerd, die hemel in beperkt plaatselijke zin juist boven onze hoofden te zoeken, dit weten wij voor het minst even goed, dat hij nergens op deze lage aarde gevonden wordt. "In de hemelen", het is of al wat licht is en liefde en leven, in dat meervoud voor ons schemerend oog op een enkel punt zich samen trekt en soms althans zouden wij met onze blik wel door dat geheimzinnig gordijn willen boren, door Gods eigen hand als met gouden sterren gestikt en nu in die hemel een erfenis voor de Christen bewaard: wat dat zegt, nee, u kunt het niet beseffen, die geen andere bezittingen kent, dan waarvan de waarde in gangbare munt kan omgezet worden, maar u weet ervan te spreken, die in waarheid u vreemdeling op een aarde voelt, waar wel beschouwd alles geleend en niets uw eigendom is. Een erfenis in de hemel; reeds het denkbeeld heeft iets, dat tegelijk verrast en verbijstert, maar hoeveel krachtiger spreekt het nog, wanneer wij aan de hand van de apostel die erfenis vergelijken met alles wat de aarde aan haar kinderen biedt! Sta een ogenblik stil en leen het oor aan de drieklank in de tekst, het lievelingswoord van de hervormer martelaar Jan Huss en van zo velen, die met hem reeds in de hoop zalig geworden zijn. Onverderfelijk, dat kan wel het minst van enige erfschat hier beneden gezegd worden. Al wat leeft, het groeit op, de dood tegemoet; geen band zo innig, die niet door de tand van de tijd wordt doorknaagd, of door de hand van de dood wordt verscheurd. Het woord onverderfelijk staat alleen boven de ingang

van de stad van de erfenis als met gouden letters te lezen. Een eeuwige rust een eeuwige vreugde, een eeuwige lente, voeg die ene trek bij het beeld van wat u hoogs en heerlijks u voorstelt en ziet hoe het of eenmaal aanvangt in hoger glorie te blinken. Onverderfelijk blijft tot in de verste toekomst de schat en daarbij onbevlekkelijk. Hier beneden, wie weet het niet, geen licht zonder schaduw, geen paradijs zonder slang, geen vrucht zonder worm, geen held in de geestelijke strijd zonder wond of nederlaag. Maar daarboven, geen boom van de verzoeking naast de boom des levens geplant en nergens aan de maaltijd van de verlosten een enkele spijs, waarbij een "raak niet, smaak niet, roer niet aan" staat te duchten. Onrecht geschiedt er niet; onkruid gedijt er niet; ondeugd belaagt er niet. U kunt er oprecht zijn als de duiven, zonder dat voorzichtigheid als van de slangen gevorderd wordt en uit het hemels "Onze Vader" is het: vergeef ons onze schulden" ten eeuwigen dage verbannen. Geen enkele smet kleeft meer het priesterkleed aan, waarin God zijn erfgenaam hult en de erfenis zelf, zij mag in de volste zin van het woord de naam van onverwelkelijk dragen, dat is niet slechts eeuwigdurend, maar altijd even schoon en ook in dit opzicht het tegendeel van wat overal de aarde vertoont. Plaats in uw verbeelding het geteisterd woud van de herfst tegenover de bloesemsneeuw van het voorjaar en u heeft het beeld van het ondermaanse, ja ook straks van uzelf aanschouwd. Maar daarboven, nog eens, van de boom des levens valt het gebladerte niet af; van het huis van de Vader worden de fundamenten niet wrak; van de stromen van de zaligheid drogen de bronnen niet op. Waartoe meer? Zeker, het drievoudig "en" van de tekst bevat slechts een grote ontkenning: maar al wisten wij ook niets anders, dan dat daarboven de eerste dingen voorbij gegaan zijn, reeds het indenken daarvan alleen doet ons het woord van een godvruchtig schrijver uit vroeger tijden verstaan en herhalen; in deze wereld worden onze ogen nog gehouden, dat zij niet naar hartelust de glans van de zaligheid zien; de wereld is als een kamer vol rook, hinderlijk vaak voor de ogen. Maar als de Heere ons verlossen zal van alle kwaad, dan zullen wij verhelderde ogen ontvangen, om de rijkdom van Gods erfdeel te zien en zijn heerlijke klaarheid zal ons van alle zijden omstralen. Heere, veel heeft U mij geschonken door het geloof, maar meer zult U geven, wanneer ik tot U mag komen. Ja Amen, kom haastelijk, o Heere!

Wat Hem, als het hoofd van de gemeente, in Zijn opstanding te beurt valt, daarin deelt de gemeente, die zijn lichaam is. Immers, aldus is het de wil van de Vader, dat als wij in Christus Zijn kinderen zijn, wij ook medeërfgenamen zijn met Hem, erfgenamen van een onverderfelijke, onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis. Een onverderfelijke, onbevlekkelijke, onverwelkelijke erfenis! Wat dat zegt, mijn lezers, voor mensen levende in een wereld, waar alles, ook het schoonste en liefste, op zijn beurt kwijnt, vervalt en vergaat, waar de zonde ook het beste en heiligste besmet en waarop het paradijs voor goed heeft uitgebloeid, dat zullen zij het best voelen, die het meest van deze voorbijgaande wereld gehoopt en daarom het droevigst teleurgesteld geworden zijn. Dat op deze wereld, die met haar begeerlijkheden voorbijgaat, de tijden immer slechter en droeviger worden is de algemene klacht, waarvan wij de gegrondheid en de oorzaken nu niet zullen onderzoeken. Zeker is het, dat door het profetisch woord aan de gemeente Gods zware tijden zijn voorspeld. Tegelijk met haar uitbreiding, moet zich, om haar als door vuur te louteren, de geest van het kwaad tot hoger en stouter openbaringen ontwikkelen en meer en meer de gerichten tarten en verhaasten van Hem, naar wiens komst de gemeente verlangend, ja meer en meer smachtend zal uitzien. Maar ook zal Hij komen zoals geschreven staat: nog een beetje tijd en die te komen staat zal komen en niet vertoeven. En als verschrikkelijk zijn zullen de tijd van de afval, de tijd van de openbaring van de mens van de zonde, de zoon van het verderf, "wiens toekomst is naar de werking van de satan, in alle kracht en tekenen en wonderen van de leugen en in alle verleiding van de onrechtvaardigheid in degenen, die verloren gaan; " als verschrikkelijk zullen zijn de tijden van de laatste strijd, de laatste vervolging en de laatste

loslating van de bozen de allerlaatste tijd zal een zalige tijd zijn, door de verschijning van de toekomst van Hem, die alle boze macht verdoen en teniet maken zal en aan het hoofd van Zijn gemeente, over al Zijn en haar vijanden triomferen. Ook dit heerlijk uitzicht is geworteld in de zekerheid van Zijn opstanding uit de doden. Die gezegd heeft: "Ik ben dood geweest in Ik leef! " die heeft ook gezegd, die herhaalt door alle eeuwen "Ik kom! " En zo Hij vertoeft, het is om de zaligheid te bereiden, die geopenbaard zal worden in de laatste tijd en bewaard is voor hen, die Hij door Zijn opstanding heeft wedergeboren tot een levende hoop. Wedergeboren. Het hart van de mens is een door de zonde kwijnend, door de zonde vrezend, door de zonde bezwijkend hart. Het is "dood door de zonde en misdaden; " het ware leven is daarin uitgeblust en verwoest. Geen leven in God meer hebbend, heeft het ook geen kracht ten goede. Geen hoop hebbende, heeft het ook geen liefde. Maar Jezus Christus overgeleverd "voor zijn zonden, opgewekt tot zijn rechtvaardigmaking" is de opstanding en het leven van de mensen; daardoor dat Hij hem een levende hoop van het leven in het hart stort, in het hart gereinigd door Zijn bloed. Daarom zegt de apostel: "God heeft ons wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Het nieuwe leven van onze ziel in Hem is een leven van levende hoop. Ja, de opgestane Christus, die door Zijn opstanding Zijn verlossingswerk beide voltooit en bezegelt, is een bron van het leven. Die in Hem gelooft, zijn ziel leeft op uit de dood, zoals eenmaal zijn dood lichaam uit de doden zal opstaan. Hij is "uit de dood overgegaan in het leven. " Het opstandingsleven, dat eenmaal ook het lichaam bezielen zal, is reeds daar in de ziel die, door de gemeenschap aan Zijn dood voor de zonde, komt tot de kracht van Zijn opstanding. Die de zonde afsterft met Hem, begint van stonde aan met Hem voor God te leven. Nog is het niet het volle genot van de onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is; nog is het niet de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd, maar reeds is er meer dan de belofte van deze dingen, reeds is er een leven in de ziel, dat de bewustheid heeft van zijn eeuwigheid, van zijn heilige kracht in de strijd tegen de zonde en een voorsmaak genieten mag van elke zaligheid en elke heerlijkheid, waarvoor het vatbaar is. Wel mag de apostel, wie al deze eeuwige vruchten van de opstanding van Jezus Christus uit de doden tegelijk voor de geest staan, de gemeente opwekken om de God en Vader van onze Heere Jezus Christus daarvoor te loven en te zegenen. Immers is het Zijn eeuwige liefde, Zijn grote barmhartigheid, waaraan een zondig mensdom de onuitsprekelijke gave van de Zoon verschuldigd is, in wie de gemeente heeft het eeuwige leven door het geloof. Immers is het Zijn duizendmaal, ook door de gelovigen, weer verbeurde genade, die de onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis in de hemelen bewaart, voor hen, die in hun uiterste zwakheid alles behalve in staat zijn ze te bewaren, die ze door hun zonden en ongetrouwheid wel duizendmaal verliezen zouden. Immers is het Zijn kracht, die hen, die zichzelf slechts kunnen overgeven, bewaart tot de zaligheid, die bewaard, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd. Immers is het Zijn grote barmhartigheid, Zijn eeuwige kracht, die de hoop in hen levendig houdt en hun geloof niet doet ophouden. Ja, geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, die naar Zijn grote barmhartigheid doodschuldige zondaren heeft wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden! Geloofd, luide, geloofd en gezegend in de gemeente, voor wie de heerlijkste erfenis is en die voor haar bewaard wordt in Zijn kracht. Elk looft mee die gelooft.

5. Voor u, die onder de tegenwoordige bestrijdingen en verzoekingen (vs. 6), in de kracht van God (Efeze. 1: 19; 3: 7, 20) bewaard wordt (Fil. 4: 7 door het geloof, dat een vaste grond is van de dingen, die men hoopt enz. (Hebr. 11: 1), tot de zaligheid (Hoofdstuk 5: 10 Joh. 10: 28; 17: 11. 1 Thessalonicenzen. 5: 23 v. 2 Tim. 4: 18), die, als reeds volkomen teweeg gebracht (MATTHEUS. 22: 4), bereid is, om geopenbaard te worden in de laatste tijd (Hoofdstuk 4: 7; 5: 1

Met de uitdrukking "de God en Vader van onze Heere Jezus Christus" is het persoonlijk voorwerp, dat geprezen wordt, dubbel genoemd, maar zo, dat de beide uitdrukkingen met één artikel staan. Die God is bedoeld, die voor ons slechts zo God is, dat Hij tegelijk Vader van Jezus Christus is; en zo wordt Hij genoemd, omdat de genadegiften, in het volgende genoemd, van Hem zijn uitgegaan alleen als van hen Vader van Jezus Christus.

Is in Efez. 1: 3 God daarom gezegend of geprezen, omdat Hij ons gezegend heeft met hetgeen wij door Hem bezitten, hier wordt Hij geloofd, omdat Hij ons in een nieuw leven gebracht heeft, dat een leven van de hoop is. Het woord "wedergeboren" geeft te kennen, wat God aan ons heeft gedaan als een herhaling van de handeling, die ons in het leven heeft gesteld. In het midden van dit leven heeft Hij ons een nieuw leven doen aanvangen, dat nu in de door geboorte ons ten deel geworden natuurlijke levensstaat ons waar en eigenlijk leven is; en dit nieuwe leven, welks begin ons God door middel van de door Hem teweeg gebrachte wedergeboorte heeft geschonken, is een leven van de hoop. Als de apostel deze een "levende" noemt, staat dat tegenover een hoop, die ijdel is. Zij heeft leven, waardoor zij zich zal verwezenlijken en dus de zekerheid van haar verwezenlijking in zichzelf, terwijl bij een andere hoop, die de mens zichzelf opdringt, ten hoogste de mogelijkheid van verwezenlijking bestaat. Vanwaar de hoop, in welk bezit wij door onze wedergeboorte zijn gekomen, zo’n leven heeft, zegt de bijvoeging: "door de opstanding van Jezus Christus uit de dood". Het leven van de opgestane, dat wij ten gevolge van onze wedergeboorte in ons hebben, brengt de in ons wonende, door God gewerkte hoop tot het wezenlijk goede teweeg, als die zich onderscheidt van elke hoop, die de kracht en zekerheid van haar verwezenlijking niet in zich bezit, maar waarbij slechts de mogelijkheid van vervulling bestaat. Omdat nu "hoop" niet de aard van ons hopen is, maar het goed, dat wij daardoor bezitten, dat ons toekomstig bezit vanwege de zekerheid als reeds aanwezig toe-eigent, kan naast het "tot een levende hoop" nog het nadere, dat eveneens van het werkwoord "heeft wedergeboren" afhankelijk is, geplaatst worden: tot een onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis". Tot een bezitten, dat wij als ons deel ten eigendom moeten hebben, heeft God ons wedergeboren; wij hebben het als wedergeborenen reeds in de vorm van de hoop en wij verkrijgen het in eigendom, als de hoop tot verwezenlijking komt ("zolang wij hier beneden zijn, hebben wij een levende hoop; is onze pelgrimschap ten einde, dan wordt zo’n hoop tot bezitten van de beloofde erfenis Die tot het aardse leven intreedt, treedt daarmee de verwachtingen in, waarvan het de vraag is, of zij verwezenlijkt zullen worden. Die door de wedergeboorte het nieuwe leven intreedt, leeft voor een hoop, die de kracht en zekerheid van haar verwezenlijking in zichzelf draagt. En weer, die het aardse leven intreedt, die verkrijgt daardoor aanspraak op hetgeen desgenen is, die hem heeft voortgebracht; maar het is een twijfelachtig en vergankelijk bezit. Die daarentegen door wedergeboorte het nieuwe leven intreedt, die is daardoor een recht gegeven of hetgeen van die God is, die hem heeft doen worden (Rom. 8: 17) en dit is een bezitting, die niet vergankelijk is, zoals de dingen van de schepping, aan geen besmetting onderworpen, zodat het door vermindering zijn frisheid zou kunnen verliezen ("onverderfelijk" betekent, dat de hemelse bezitting vrij is van de kiem van vergankelijkheid en verstoring, die al wat aards is in zich draagt; het "onbevlekkelijk" ontkent de mogelijkheid van besmetting door van buiten aankomende zonden en het "onverwelkelijk", zelfs de voorbijgaande verandering, die de schoonheid van de aardse natuur ten minste tijdelijk doet verloren gaan.

En die gaat ook voor hem niet verloren voordat hij die in bezit kan nemen, zoals voor de Zoon van een aardse vader de bezitting, waarop hij hoopt, vroeger verloren kan gaan: "die wordt in de hemelen voor hem bewaard". Het leven van de heerlijkheid dat die bezitting uitmaakt, staat van de tijd, dat Christus tot God is heengegaan, daar, waar Hij is, voor de Zijnen gereed,

opdat die hun ten deel wordt, als Hij Zich weer openbaart. Met het "u" wendt de apostel zich in zijn aanspraak tot de lezers, omdat Hij datgene, waarom hij God prijst, hier in het bijzonder wil toeëigenen, opdat het hun tot vertroosting zij. Hij zegt het dus tot hen, dat zo’n erfenis voor hen bewaard is; en van hen zegt hij nu verder, dat zij in die goddelijke macht door het geloof tot die zaligheid bewaard worden, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd; een bewaring, die de tweede zijde is tot beveiliging van de erfenis.

Als de bewaring van de erfenis voor de Christen in de hemel niet vruchteloos zal zijn, moet bij de zwakheid van de geloofsstaat een bewaring van de Christen op aarde voor de erfenis mee plaats hebben, vooral bij degenen, die, evenals de lezers, in de staat van de bestrijding, gevaar lopen te bezwijken bij de verzoeking tot afval van de staat van het geloof en van de zaligheid; het middel nu tot zo’n bewaring van de Christen voor de erfenis is geloof, geloof, dat naar zijn meest inwendig wezen niet hoeft te zien, dat dus ook door de droevige toestand van het heden niet wordt ontmoedigd of afgeschrikt, om vast te houden aan de aanwezige zaligheid tot zeker handgeld en onderpand van de latere volle verwezenlijking van de zaligheid. Het geloof zou weliswaar geen onfeilbaar middel van bewaring zijn, als deze bewaring niet geschiedde uit Gods kracht. Het geloof kan daarom de Christen zo veilig bewaren voor de latere zaligheid, omdat het niet een toestand is door de mens teweeg gebracht, maar, zowel in zijn eerste ontstaan, als ook in zijn blijvend aanwezig zijn, werking is van de macht van de genade van God. Als doel van de bewaring noemt de apostel de zaligheid. Het woord van de grondtekst betekent eigenlijk redden en Petrus kiest dit woord, omdat hij tegenover de staat van het lijden, waarin de lezers zijn, het verkrijgen van dat doel bepaald wil voorstellen als volkomen ontheffing van het bezit van die zaligheid van alles, wat ten gevolge van het tegenwoordige behoren tot deze wereld en deze wereldorde daaraan zondigs kleeft en van het kwaad, dat het kan overkomen; maar inderdaad is met "redding", niet anders bedoeld dan die erfenis, waarvan vroeger sprake was en dus is de vertaling "zaligheid" zeer juist. Die staat reeds nu bereid in de persoon van de verheerlijkte Christus, die hoeft niet eerst te worden, maar die is reeds aanwezig en wel zo aanwezig, als die eens geopenbaard zal worden; alleen is deze laatste daad nog slechts nodig.

Het woord door bewaren vertaald, zegt eigenlijk "wachten uitzetten", om een plaats te beveiligen, of een persoon te bewaren (2 Kor. 11: 32). Het tekent ons Gods machtige en getrouwe zorg voor de Zijnen, waardoor Hij hen als het ware bewaakt, om te voorkomen, dat zij door hun geestelijke vijanden overwonnen worden, of dat hun enig onheil wordt toegebracht, dat aan hun zaligheid nadelig zou kunnen zijn. Zij worden bewaard in of door de kracht van God, die ten enenmale onverwinbaar is en waartegen niemand zich verzetten kan. Het middel is het geloof; door het geloof, dat is, door het onderhouden en vermeerderen van het geloof. Het vruchtgevolg is het zekere deelgenootschap van de eeuwige zaligheid, die reeds bereid en in gereedheid gebracht is, om hun in het openbaar te worden toegewezen in de grote dag.

Reeds hebben wij aan de hand van Petrus de blijde hoop van het geloof in haar vaste grond en haar liefelijke glans leren kennen. Maar wat waarborg, zo zijn wij schier onweerstaanbaar geneigd hem te vragen, dat dit uitzicht ook voor ons, zovelen wij geloven, onbetwijfelbaar in vervulling zal gaan? Het is, als had de apostel die bedenking voorzien, zozeer haast hij zich ons een vaste, ja, let wel, een dubbele waarborg van de ontsloten verwachting te geven. Aan de ene zijde de erfenis wordt bewaard voor de erfgenaam. "Die in de hemelen bewaard wordt voor u" voegt hij er als ter geruststelling bij voor die vreemdelingen, die misschien niet al te veel reden hadden om hun aardse schat in eigen of anderer handen volkomen veilig te achten. Werkelijk kan men hier beneden zich een rijke erfenis toegedacht zien, zonder volkomen

zekerheid dat die ons ook eindelijk toebedeeld zal worden. De hand, die haar bewaart, kan uw Schat nog ontvreemde; de vuurvlam kan papier van schier onschatbare waarde verteren en de geldcrisis. Maar de hemel, ziedaar de schatkamer, waarvan de ingang door geen rover kan worden opengewrongen: een erfenis, die nog over zal blijven, als de vlam van de laatste wereldbrand de laatste afdruk van het Testament heeft verschroeid. En meer nog aan de andere kant: de erfgenaam wordt bewaard voor de erfenis. "Die in de kracht van God bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid; " menig van onze kent de klank van dat apostolische woord sinds lang; maar heeft nog ooit iemand naar waarde de vastheid geroemd van de waarborg ons hier in de hand gegeven? Bleven wij uitsluitend of voornamelijk aan eigen krachten overgelaten, waar is de gelovige, die zichzelf kent en dan nog verder een rustig uur zou beleven! Helaas, een riet zijn onze krachten, een strohalm onze moed; heden zijn wij anders dan wij gisteren waren, morgen zullen wij misschien nauwelijks in zijn armoede de rijke van heden herkennen. Maar in Gods kracht, wie voelt het niet, met dat ene woord verandert geheel de zaak van gedaante, staat niet alleen onze zaligheid, maar de eer van Gods macht en trouw bij deze zaak op het spel; wij kunnen voor de uitkomst gerust zijn. Dat er van de Evangelische leer aangaande de volharding, liever nog de bewaring van de heilige een jammerlijk misbruik gemaakt wordt is van algemene bekendheid en wee de mens, die de hoogste troost van het geloof tot een slaapdrank voor het geweten misbruikt! Maar de waarheid zelf staat niettemin van Gods zijde onbewegelijk vast en dat de bewaring hier bedoeld in geen deel werktuigelijk, gedwongen als buiten en ondanks onszelf geschiedt, de apostel zelf wijst het aan; waar hij er uitdrukkelijk bijvoegt "door het geloof"; het geloof, dat, o zeker een gave, maar niet minder een plicht een daad, ja, de eigenlijke, de enige levensdaad is van de oprechte discipel van de Heere. Welnu, door dat geloof bewaart God de erfgenaam van de hemel voor het goede deel, dat hem wacht; ja ook dat geloof zelf, het wordt door Hem onophoudelijk bewaard, versterkt en vermeerderd. Hoe zou het zonder dit ook mogelijk zijn, dat het zalig einde werd bereikt, waarnaar de ziel zo lijdend kan smachten? Er is, ja wellicht, een vonk van het leven van God, in uw hart, maar ach, de aardse zorgen verdoven haar, de onreine assen bedekken haar, de vijandige voeten vertreden haar en het kan daarbinnen zo kil, zo donker, zo bijna hopeloos zijn. Toch behoudt God, naar een zinrijk profetenwoord, Zijn werk in het midden van de jaren. Hij beschermt het vonkske daarbinnen als met Zijn machtige hand; Hij voert u niet slechts uit, nee midden door de dood op Zijn tijd weer op tot het leven en verlost uit zes benauwdheden niet om u in de zevende te laten vergaan en bezwijken. Maar zo is het dan duidelijk: de Christelijke hoop kan niet falen, want iedere gave van God op het hoogste levensgebied is van zijn kant tegelijk onderpand en profetie van schoner en beter; dit leven staat voor het geloof tot het volgende als de Schrift van het Oude tot die van het Nieuwe Verbond en de zekerheid van onze toekomst is door niet een enkele van onze deugden, maar te meer door al de deugden van God, zoals door Zijn eigen beloften gewaarborgd. Wij drijven, ja op een onstuimige zee en slechts een dunne plank schijnt ons van de donkere afgrond te scheiden, maar werkelijk is die plank ondoordringbaar, niet van rottend hout, maar van ijzer; het kompas wijst de veilige koers; het roer is in de hand van Gods almacht, de kust tekent reeds in de morgenschemering van verre zich af en aan de oever staat een, de Zoon des mensen gelijk. Wees gegroet, land van de erfenis, straks komen zij aan, die u wenkt! Och, wat kwellen we ons nog langer, Christenen, om het heden, dat reeds voor onze ogen voorbijgaat en tellen het morgen niet mee, dat met ieder ogenblik nadert? Zingen we veel liever, al is het niet zonder tranen.

Alles, wat u nodig is, Zal toch zeker eenmaal komen; d’Ochtend uit de duisternis, het Vredeseiland uit de stromen. Zo g’ in het Testament mag staan, Kan u d’ erfenis niet ontgaan.

6. a) In welke laatste tijd u zich verheugt, in hoop en u verheugen zult als die zal zijn geopenbaard (Kol. 3: 4. 1 Joh. 3: 2 met vrolijk gejuich (Openb. 19: 7), b) nu een tijdje en in betrekkelijk geringe mate (Hoofdstuk 5: 10. 2 Kor. 4: 17 (zo het nodig is naar de raad van God) (Hoofdstuk 3: 17) bedroefd zijnde door menigerlei verzoekingen (Hebr. 12: 11 Joh. 16: 20 vv. Jak. 1: 2) en wel daarom door zovele verzoekingen, opdat u daardoor beproefd zou worden.

a) Rom. 5: 3 Jak. 1: 2 b) Hebr. 10: 37. 1 Petr. 5: 10

Hij wil hun tonen wat een vrucht uit de hoop van het heil ontkiemt en groeit, namelijk de vreugde in de Heilige Geest, waardoor niet alleen de bitterheid van het lijden wordt verzacht, maar waardoor alle treurigheid wordt overwonnen. Overigens weten de ongelovigen beter uit ervaring dan het zich met woorden laat beschrijven, hoe vreugde en treurigheid vaak in hen verbonden zijn. Zij zijn geen blok hout; zij zijn niet verstompt en verhard voor menselijke gewaarwordingen, zodat de smart hen niet zou pijnen, de gevaren hen niet verschrikken, de ontberingen hen niet kwellen, de vervolgingen hen niet zwaar en hard zouden vallen. En toch houden zij niet op zich te verblijden. De vreugde overwint de treurigheid, zonder die nochtans geheel te vernietigen.

7. a) Opdat volgens goddelijke bedoeling Ge 22: 1 de beproeving van uw geloof (Jak. 1: 3), die veel kostelijker is dan van het goud, dat vergaat en ondanks dat vergankelijke door het vuur beproefd wordt, dus belangrijk genoeg wordt geacht, om het aan het reinigend vuur over te geven en daardoor van hetvuil, dat het aanhangt, te louteren (Openb. 3: 18), bevonden wordt te zijn tot lof en eer en heerlijkheid, die u ten deel zal worden in de openbaring van Jezus Christus, als Rechter van de wereld (2 Thess. 1: 5 vv. 1 Kor. 4: 5 1. 5 1Co Rom. 2: 7 en 10).

a) Jes. 48: 10. 1 Kor. 3: 13. 1 Petr. 4: 12

Dat is ware vertroosting, zoals de apostelen gewoon zijn te vertroosten. Zij spreken niet van aardse vrede, van rust, van genot van de wereld, maar het tegendeel, namelijk dat de Christenen wel moeten bedenken, dat zij het niet beter zullen hebben dan alle heiligen, die er ooit zijn geweest en dat de Heere, het Hoofd van alle heiligen, zelf gehad heeft: droefheid, strijd, treurigheid, angst, nood enz. Ik geef, zegt hij, geen lichamelijke vertroosting; het is geen schade, dat u uitwendig ongeluk moet hebben; gaat slechts moedig voort en houdt vast; denkt niet hoe u van het ongeluk bevrijd zult worden, maar denk: mijn erfenis is reeds gereed en aanwezig, het is om een korte tijd te doen, het lijden moet snel ophouden. Zo moet men de vertroostingen met het tijdelijke opheffen en de eeuwige daarentegen voorstellen, die wij in God hebben. Ook moet worden opgemerkt, dat de apostel niet tevergeefs er bijvoegt: "als het nodig is", want er zijn vele mensen, die de hemel willen bestormen en er snel willen binnenkomen, daarom leggen zij zichzelf een kruis op naar hun eigen goeddunken. Dat wil God niet hebben, dat u uzelf een kruis naar eigen mening kiest, maar wij moeten afwachten, wat God ons oplegt en toedeelt, zodat wij gaan en volgen zoals Hij ons leidt. Is het nodig, d. i. als God het zo schikt, dat u troost moet ontvangen om de belijdenis van uw geloof neemt het dan aan en vertroost u met hetgeen Petrus hier zegt, dat namelijk de droefheid een kleine tijd zal duren, maar de zaligheid, waarin u u moet verheugen, eeuwig.

De apostel noemt het lijden, dat de door de wereld vervolgde en door de zwakheid van het vleses gedrukte kerk moet verduren "verzoekingen", omdat de duivel daardoor de Christenen tot afval wil brengen en hun de hemelse erfenis wil ontrukken. Er zijn nu velerlei

verzoekingen, niet van enen, maar van velerlei aard, die de erfgenamen van de hemels overkomen in deze wereld, zoals dan ook Paulus in 2 Kor. 11 een lange lijst van zijn verzoekingen moest maken en de zwaarste is, die in 2 Kor. 12: 7 wordt genoemd. Waarom dat zo moet zijn, waartoe naar Gods wil het lijden, dat Hij toezendt, ons moet dienen, zeggen de woorden van vs. 7. Het is de eigenschap van het geloofs, het eeuwige, waarachtige goed, de hemelse erfenis aan te grijpen en vast te houden tegen alle tegenkanting van onze natuurlijken mens, die aan het zichtbare en tijdelijke vasthoudt; deze eigenschap van het geloofs heeft bevestiging nodig. In de velerlei aanvechtingen, die verduisteren wat in de hemel is en verblindend helder maken wat in de wereld is, moet het geloof als rechtschapen, als waar, als echt geloof bevonden worden. In de verzoeking moet van de gelovigen afvallen wat nog van de wereld aan hen is, blijder en schoner tevoorschijn treden wat zij hebben van hemelse bezitting. Reeds in het Oude Testament (Job 23: 10 Spr. 17: 3 Ps. 66: 10 Zach. 13: 9 Mal. 3: 2) wordt deze geloofsbeproeving vaker vergeleken met het smelten en beproeven van het goud. Het onreine scheidt zich bij het smelten van het goud af en het schittert dan in zuivere, echte glans. Acht men echter het vergankelijke goud de moeilijke beproeving door het vuur waardig, om zich in zijn kostbaarheid te verheugen, hoeveel kostelijker zal dit geloof, dat in het vuur van de verzoeking beproefd is, bevonden worden, het geloof, welks inhoud de onvergankelijke erfenis is, welks grond het eeuwig blijvende, beproefde en doorlouterde (Ps. 12: 7; 19: 11) Woord van God is. Reeds hier op aarde vangt het aan, dat het geloof, in de verzoeking beproefd, kostelijk bevonden wordt; maar pas in de laatste tijd, pas als ons geloof in het vuur ook van de laatste verzoeking proefhoudend gebleken is, zal zijn kostelijkheid geheel aan het licht komen. Terwijl het geloof nu nog in de ogen van de wereld iets verachts is en zonder waarde, de heerlijkheid, die het heeft een geheel verborgene en het lijden, waarin het geoefend wordt een schande (1 Kor. 4: 9, 13) zal ten tijde van de openbaring van Jezus Christus aan de bevestigde gelovigen openlijk lof en eer en heerlijkheid overkomen; lof uit de mond van de rechtvaardige Rechter, eer voor het aangezicht van God de hemelse Vader, heerlijkheid en gemeenschap met Jezus Christus, de nu geopenbaarde Heere van de heerlijkheid.

Het geloof, dat niet beproefd is, moge een waar geloof zijn, maar het is een klein geloof en het zal waarschijnlijk dwergachtig blijven, zolang het zonder beproevingen blijft. Het geloof is nooit zo welvarend als wanneer het tegenstand ontmoet; stormen moeten het opvoeden en bliksemstralen moeten het verlichten. Als er windstilte op de zee heerst kunt u de zeilen spannen zoveel u wilt, het schip beweegt zich niet naar de haven, want op een slapende zee slaapt de ziel ook. Laten de winden waaien, laten de wateren beroerd worden, hoewel de mast kraakt onder de druk van de volle gezwollen zeilen, dan juist stevent het schip rechtstreeks naar de gewenste haven. Geen bloemen zijn zo liefelijk blauw van kleur als de bloemen, die aan de voet van een ijsberg groeien; geen sterren blinken zo helder als de sterren, die aan de hemel van de polen schijnen; geen water smaakt zo zoet, als het water, dat uit het woestijnzand ontspringt en geen geloof is zo kostbaar, als het gehoor, dat in tegenspoed leeft en overwint. De beproeving van het geloof werkt ondervinding. U zou uw eigen zwakheid niet gekend hebben, als u de rivieren niet had moeten doorgaan; en u zou Gods macht nooit gekend hebben, als u in de watervloeden niet ondersteund was geworden. Hoe meer het geloof beproefd wordt, hoe meer het in vastheid, zekerheid en kracht toeneemt. Het geloof is kostelijk en kostelijk is ook zijn beproeving. Maar dit moet evenwel de jonge gelovigen niet ontmoedigen. U zult genoeg beproevingen hebben zonder ze te zoeken; de volle maat zal u op de juiste tijd toegediend worden. Intussen, als u nog niet over de vruchten van een lange ondervinding kunt spreken, dank God voor de genade, die u bezit; prijs Hem voor de trap van heilig vertrouwen, die u bereikt heeft; wandel volgens deze regel en u zult dagelijks meer

Gods zegen ondervinden, totdat uw geloof bergen zal verzetten en onmogelijkheden zal overwinnen.

8. Die Christus Jezus u, die uit de heidenen (vs. 1) tot Hem bekeerd bent, in onderscheiding van ons, die uit de kinderen van Israël in Hem gelovig zijn geworden (2 Petrus 1: 16 v. Hand. 10: 36 vv. 2 Kor. 5: 16. 1 Joh. 1: 1), niet met uw lichamelijke ogen gezien heeft en nochtans liefheeft (Joh. 20: 29). Waarin u nu, in deze tijd van de genade, nu wij allen nog samen eerst in geloof wandelen en niet in aanschouwen (2 Kor. 5: 7), hoewel Hem niet ziend, maar gelovend, u verheugt in het vooruitzicht, dat Hij Zich eens aan u zal openbaren en u Hem dan zult zien (Openbaring 1: 7), met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, een, die in de taal van deze wereld niet is uit te drukken (2 Kor. 9: 15) en het wonderbaar gevoel van enkel heerlijkheid, waartoe u komen zult (1 Joh. 3: 2), in zich heeft (Hoofdstuk 4: 13).

9. Verkrijgend het einde van uw geloof, waarop het als op zijn doel is gericht, namelijk de zaligheid van de zielen in het bezit van de onverwelkelijke kroon van de eer (Hoofdstuk 5: 4 Rom. 6: 22).

"U heeft Hem niet gezien", schrijft een, die Hem gezien heeft en wiens liefde tot Hem (Joh. 21: 15 vv.) van die tijd dagtekent, waarom het Hem zeer ter harte gaat, dat zij Hem liefhebben zonder Hem te hebben gezien. Nu is echter ook voor Hem evenzeer als voor de lezers het heden een tijd niet van aanschouwen van Jezus Christus, maar integendeel van geloof in Hem. Tegenover dit heden staat echter een toekomst, waarbij het geloof in aanschouwen eindigt. Dan heeft de voltooiing van de zaligheid plaats en die nu deze verkrijgt verheugt zich met een vreugde, die te groot is om uitgedrukt te worden met de menselijke taal, die voor deze tijd gegeven is en die een heerlijke is, in zoverre zij een zalige is geworden, in tegenstelling met de toestand, toen men door verzoekingen in gedurige moeite was. Zij, die het einde van het geloof, de prijs van de overwinning na de zegerijk doorstane strijd verkrijgen, zien dan hun zielen gered en komen tot eeuwig leven, dat is het wat de apostel met "zaligheid van de zielen" bedoelt.

De vreugde van de wereld blijft altijd minder dan de uitdrukkingen, waarin daarvan wordt gesproken en gezongen; het tegendeel is waar van de vreugde van de Christen.

Er is iets wonderspreukigs in dit heerlijk apostolisch woord, wat bij het eerste horen onwillekeurig meer weerspraak, dan dadelijk weerklank ontlokt. Dat men iemand zien kan en nochtans niet liefhebben, laat zich dagelijks opmerken; dat een vurige liefde uit een gedurige aanschouwing geboren kan worden, het heeft evenmin iets, wat verwondering wekt; maar dat men zelfs iemand liefhebben kan, die men nooit met eigen oog heeft aanschouwd, dat schijnt al zeer onmogelijk. En inderdaad, het mocht zelfs ten aanzien van onze Heere overdreven heten, als Hij niets anders was, dan het ongeloof van onze eeuw van Hem maakt en zo reeds lang had opgehouden tot Zijn gemeente in persoonlijke betrekking te staan. Maar het tegenovergestelde wordt zowel door het Evangelie van de Schriften als door de levenservaring van iedere Christen verkondigd en de sleutel tot het schijnbaar onoplosbaar raadsel ligt in het woord: "hoewel niet ziend, maar gelovend. " Zo was het met de verstrooide Christenen, aan wie dit schrijven gericht was en die op de apostolische getuigenis de Heere hadden aangenomen, zonder dat zij Hem zelf gezien hadden in menselijk vlees. Maar is het in de grond van de zaak wel anders met ons, zo velen wij levende leden zijn van het geestelijk lichaam van Christus? Ook wij aanschouwen met het oog van de zinnen Zijn heerlijkheid niet, maar in de spiegel van het Evangelie klinkt Zijn beeld ons vriendelijk tegen. Wij ontdekken het in talloze proeven en ervaren het telkens opnieuw, dat Hij gisteren, heden en eeuwig

dezelfde is; wij mogen Hem de onze noemen in de rijkste zin van het woord en wij verblijden ons in Zijn gemeenschap door een oprecht en levend geloof. Maar dat geloof, waar het werkelijk leeft in ons hart, is geen dode overtuiging van de waarheid; het is een levende Godskracht, die ons opheft tot, verenigt met en ontgloeit voor die Eéne en Eénige, in wie de ziel haar alles gevonden heeft; de blijdschap van het geloof kan niet nalaten een blijdschap van de liefde te worden. Hoe vaster ons geloofsoog op Christus ziet, te meer schoons en heerlijks ontdekt het in Hem; en al wat buiten Hem het hart kan doen ontgloeien van liefde, het treedt voor dat licht gedurig meer in de schaduw. Gelovige harten zijn als de zonnebloem, die niet slechts bij helder, maar ook bij treurig weer onophoudelijk naar dezelfde zon verlangt en smacht; en zoals de brandspiegel de zonnestralen, zo vangt de innerlijke levenservaring Gods heilbeloften in Christus op en zet daarmee het gemoed als in vlam. Het zalig bewustzijn, dat wij "hoe ellendig in onszelf, niettemin door de Heere gekend en geliefd zijn", doet daarbinnen een dankbare liefde ontwaken, die zelfs voor geen smartelijke offers terug treedt en, wordt ook het hart een tijdje, als het nodig is, door menigerlei beproeving bedroefd, nochtans verheft zich het weer, want de blijdschap in Christus is tegelijk een blijdschap van de hoop. Op "het einde van het geloof, de zaligheid van de zielen" richt zich telkens bij vernieuwing haar blik en zoals men soms, gebogen over een diepe bron, op een heldere dag de sterren aan de hemel kan zien, die men daarbuiten op een glansrijke hoogte niet waarneemt, zo aanschouwt het geloof nu en dan reeds hier beneden een wereld van heerlijkheid, waarvan ons vlees en bloed zelfs in de verte niet dromen. Zo wortelt de geestelijke blijdschap van de Christen gelijktijdig in het geloof, de liefde en de hoop, die de grote krachten zijn van het innerlijk leven. Hij gelooft, al begrijpt hij ook niet; hij heeft lief, al aanschouwt hij ook niet; hij hoopt, al geniet hij ook niet. Kan het nu anders, of hij moet in deze Heere zich verblijden met een onuitsprekelijke en, zoals er letterlijk staat, "verheerlijkte vreugde? " Ja, onuitsprekelijk blijft zij, die stille vreugd van het geloof en van de liefde, die althans nu en dan de verloste zondaar mag smaken; zij kan een weerschijn van bovenaardse heerlijkheid doen vallen zelfs op een bleek en lijdend gelaat en wat zal het zijn, als Hij, die men nooit zag en nochtans (Hij weet het?) heeft liefgehad, eens van aangezicht tot aangezicht aanschouwd wordt in al Zijn schoonheid! Wij kunnen het hier nog niet indenken, maar wèl mogen wij iedere Christen, die met Israël’s klaagzangen uitroept: "de vreugd van onze harten houdt op", ten ernstigste vragen: Waarom ziet u droevig, u, die zoveel reden tot blijdschap heeft? Ziet u mogelijk te veel op uzelf en te min op de Heere; te veel op het vuur van de beproeving en te weinig op de hand, die uw geloofsgoud doorloutert; te veel op de mensen, die met hun schaduw het licht van omhoog voor u dekken en te zelden op de zon van uw ziel? Schuilt er ook enige zaken bij u en staat ook het geweten de blijdschap van uw hart in de weg, of werd allicht het verborgen gebed veronachtzaamd? Wat het zij, laat het zo daarbinnen niet blijven en heeft u de geloofsroem van Petrus ontleerd, maak de bede van David de uwe: "Geef mij weer de vreugde van uw heil. " Zij zal verhoord zijn, als het blijkt, dat u ook dit grote woord heeft verstaan: "Hoop volkomen op de genade, die u toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus. " (1 Petrus 1: 13).

10. Van welke zaligheid, waarop volgens het zo-even gezegde uw geloof ten slotte uitloopt, ondervraagd en onderzocht hebben, wanneer en hoe het daartoe komen zou, a) de profeten, die geprofeteerd hebben van de genade (Hoofdstuk 5: 12), aan u, heidenen, geschied (Vgl. Hoofdstuk 2: 10 Rom. 9: 24 v. Hos. 2: 23).

a) Gen. 49: 10 Dan. 2: 44 Hagg. 2: 8 Zach. 6: 12

11. Onderzoekend, op welke tijd, wat de vervulling betreft van deze door hen voorspelde genade, die van de heidenwereld ten deel zou worden, de Geest van Christus, die in hen was

Re 22: 6, beduidde (Hebr. 8: 9) en te voren getuigde (Hand. 3: 18 Luk. 24: 25 vv.) a) het lijden, dat op Christus komen zou, dat in steeds sterkere mate de Heere zou overkomen (Hebr. 2: 10); en de heerlijkheid daarna volgend, waarin Hij door Zijn opstanding, hemelvaart en Zijn zitten ter rechterhand van God komen zou.

b) Ps. 32: 7 Jes. 53: 3

Om tot een juist begrip van deze vrij moeilijke plaats te komen, moeten wij daarop letten, dat volgens de relatieve verbinding van het tiende vers met het voorgaande, "van welke zaligheid, de hier bedoelde zaligheid geheel dezelfde moet zijn, als welke in vs. 9 vermeld is. En als nu dat juist is, wat door de uitleggers is opgemerkt, dat de laatste volmaking van de zaligheid, eerst bedoeld, hier verbonden gedacht moet worden met het tegenwoordige bezitten van de zaligheid, dan moet toch daarop worden gelet, dat de apostel in verband met alles, wat hij van vs. 5 af heeft gezegd, niet van alle Christenen zonder onderscheid, van vroegere Joden zowel als van vroegere heidenen, spreekt maar alleen van degenen die, evenals zijn lezers volgens hun verreweg grootste getal uit het heidendom tot de zaligheid in Christus Jezus zijn gekomen. Doelde reeds het "u" in vs. 6 op dit overgegaan zijn van de lezers uit het heidendom, zoals het "u" in Efeze. 1: 13; 2: 11 vv. onderscheiding van de vroegere godsdienst van de apostel en van zijn broeders uit de besnijdenis, zo ook hier waar hij onder de profeten, die van de toekomstige genade voorspeld hebben, niet de profeten te samen en niet de zaligheid in Jezus Christus in het algemeen bedoelt, maar alleen de profeten in zoverre zij van de genade voorspelden, die ook de heidenen ten deel zou worden (Jes. 42: 1, 6 v. ; 49: 6; 52: 15 Zach. 9: 10 Rom. 15: 9 vv.), evenals het bijgevoegde "ook u" duidelijk te kennen geeft. Daarom hebben wij bij onze plaats niet ter verklaring aan te halen het woord van Christus in Luk. 10: 24 : Vele profeten en koningen hebben begeerd te zien hetgeen u ziet en hebben het niet gezien en te horen hetgeen u hoort en hebben het niet gehoord. " Ook moeten wij niet, zoals in de bijbeluitgaven gewoonlijk plaats heeft, op Dan. 9: 1 vv. wijzen, als op een voorbeeld, hoe de profeten onderzocht zouden hebben, op welke tijd de Geest van Christus die in hen was, beduidde, want in beide gevallen wordt gesproken van de genade voor het volk van Israël weggelegd. Paulus spreekt in Efeze. 3: 4 vv. van een geheim van Christus, dat in de vorige tijden aan de kinderen van de mensen niet is bekend gemaakt, zoals dit nu is geopenbaard aan Zijn heilige apostelen en profeten door de Geest. Zo zegt ook Petrus hier, dat de profeten van het Oude Testament, toen zij profeteerden, dat de heidenen mede-erfgenamen en mededeelgenoten waren van de belofte, voor een hun nog gesloten geheim stonden, terwijl de Geest van Christus, die in hen was, hen dreef om dat in te dringen. Hij spreekt daar eigenlijk uit zijn eigen bewustzijn, er aan herinnerend, dat hij eens te Cesarea door een bijzondere openbaring ertoe gebracht moest worden, tot een onmiddellijk uit de heidenwereld geroepen gemeente de eerste steen te leggen in de bekering van Cornelius en van zijn huis (Hand. 10: 9 vv.). Zijn hongerig worden onder het bidden en zijn nadenken over de betekenis van het ontvangen gezicht komt hem nu voor als een naspel van dat zoeken en navorsen van de profeten. Wij hebben daarover bij Hand. 19: 16 ons uitvoeriger uitgesproken, in hoeverre het voor hem een moeilijk probleem moest zijn, dat ook de heidenen tot Christus gebracht zouden worden, om te komen tot de erfenis van het eeuwige leven. Zo was ook niet de genade, eveneens voor de heidenen bestemd (Hand. 11: 18 Rom. 15: 9 vv.), op zichzelf voorwerp van zoeken en navorsen voor de profeten, toen zij Gods openbaring daarover ontvingen en daarvan profeteerden, want daarover kon geen twijfel zijn en er kon dus ook geen aanleiding voor hen zijn tot zoeken en ondervragen. Alleen kon hen bezig houden de vraag, hoe zij deze genade in verband met de overige openbaringen over de zaligheid aan hun volk in Christus toegezegd, dat zij moesten aankondigen, konden brengen en dus deze zouden kunnen rijmen. Zij onderzochten welke, zo niet in getallen van jaren uit te

drukken, toch op andere wijze chronologisch bepaalde en hoedanige tijd het zou zijn, van welke aard de tijd zou zijn, waarop de Geest van Christus in hen wees. Dit toch staat voor de apostel vast, dat dezelfde Christus, die later in de persoon van Jezus verschenen is, vóór Zijn verschijnen reeds in de persoon van God van eeuwigheid bij de Vader is geweest en nu als de tot Christus of Zaligmaker te voren bestemde, Zijn verschijning heeft voorbereid en door de Geest, die in de profeten werkte, de voorspelling heeft gewerkt van hetgeen de Christus, die Zijn roeping in de tijd vervulde, zowel in toenemend lijden, als in volgende verheerlijking wachtte (vgl. 1 Kor. 10: 4 en 9). Er was in hetgeen zij ten opzichte hiervan hadden te verkondigen en werkelijk in woorden, die de Geest hun gaf uit te spreken, verkondigden, zoveel, dat het overleggen en nadenken stof genoeg aan de hand gaf. Zo bijvoorbeeld had Jesaja, aan wie voor alle anderen Paulus zeker hier bij de profeten heeft gedacht, bepaald genoeg voorspeld, dat de knecht van God niet slechts zou lijden, maar dat Hij in het bijzonder door Zijn eigen volk zou lijden en verworpen worden; en toch moest juist dit volk de bemiddelaar van de zaligheid voor de heidenwereld zijn. Hoe was dat met elkaar te rijmen? En als nu zonder twijfel het een zowel als het andere vervuld zou worden, in welke mate zal het een en waarin het andere geschieden en welke zal de tijdruimte zijn, hoe kort of hoe lang, die verloopt, voordat het een met het andere verenigd wordt? In het belang van hun eigen volk moesten zulke vragen van het grootst gewicht voor hen zijn; maar ook in het belang van de heidenwereld, die toch eveneens tot het rijk van de Koning van Israël zou behoren, moesten dergelijke vragen de levendigste deelneming bij hen vinden. "Christus in u (die vroeger heidenen was), die de hoop van de heerlijkheid is", dat is het nu geopenbaarde geheim, waarvoor Paulus in Kol. 1: 27 vol aanbidding en bewondering staat en in Openbaring 1: 12 vv. wordt dat nu volbrachte feit de ziener in een gezicht getoond. Daarover spreekt dan ook Petrus op onze plaats en hij wenst zijn lezers, wie hij wil betuigen, dat het de ware genade van God is daarin te staan, te doen voelen, wat een rijkdom van goddelijke heerlijkheid zich daarin openbaarde, omdat hij hun zegt, dat reeds Oud-Testamentische profeten deze tijd, die nu verschenen was, hadden willen onderzoeken.

De profeten hebben een naarstig onderzoek gedaan naar de nauwkeurige tijd, wanneer de Christus zou komen en de zaligheid van Zijn volk uitwerken. Hun was bekend gemaakt dat Zijn komst zou geschieden, voordat de scepter van Juda zou wijken en alle burgerlijke regering daarin zou ophouden, voordat de tweede tempel verwoest zou zijn, waarin de Messias zou verschijnen als de Heere en eigenaar daarvan; zeventig weken of 490 jaren, nu een gegeven tijd in Daniël 9: 24-26, zoals aan de profeet Daniël ontdekt was, die in het bijzonder deze zaak nauwkeurig onderzocht en bij uitstekendheid was een gewenst man, in dit opzicht, zoals hij genoemd wordt, Dan. 9: 23 En zij onderzochten niet alleen naar de tijd, maar ook naar de wijze en hoedanigheid van de tijd, wanneer de Zaligmaker zou komen, en voorspelden, dat het zijn zou, met opzicht op de volkeren van de wereld, een tijd van diepe vrede; ten opzichte van de Joden zou het zijn een tijd van grote blindheid, onkunde, ongeloof en verhardingen van de harten.

12. Welke profeten het lijden van Christus en de daarop volgende heerlijkheid met de zaligheid daarin voor de heidenen vervat, geopenbaard is, opdat zij deze ook doorschrift aan de volgende geslachten bekend zouden maken. Voor hen zelf was zeker dat opschrijven onnodig. Zo was het hun dan ook duidelijk, dat zij niet zichzelf, maar ons, op wie de einden van de eeuwen gekomen zijn (1 Kor. 10: 11) door hun schriften (Rom. 16: 26) bedienden, opdat, als de vervulling kwam wij zouden kunnen zien, hoe alles reeds lang te voren was aangekondigd. Zo zijn ons te zekerder geworden deze dingen, die u nu aangediend zijn bij en door degenen, die u het Evangelie verkondigd hebben a) door de Heilige Geest, die op de Pinksterdag van de hemel gezonden is en van die bovenwereldlijke hoogte nu in de

mensenharten is uitgestort ("wat voor de Zoon de ontvangenis is, is voor de Geest de uitstorting. En deze aangekondigde en vervulde gebeurtenissen zijn van het hoogste gewicht, b) in welke dingen zelfs de engelen begerig zijn in te zien en een blik er in te slaan, om zich in de daarin verborgen veelvuldige wijsheid van God, die zelfs de bozen geesten daarin openbaar is (Efeze. 3: 8 vv.), te verlustigen (Luk. 2: 14).

a) Hand. 2: 4 b) Efeze. 3: 10

Bij de woorden "die geopenbaard is", is het de vraag, wat de apostel zich voorstelt dat het voorwerp is van de openbaring, die de profeten ten deel is geworden en dan vindt men meestal dit voorwerp in de volgende zin uitgesproken. Wij zullen dus moeten aannemen, dat het volgende woordje "dat" dit te kennen geeft en opdat zou worden verklaard, waarom zij zich op het in vs. 11 genoemde ondervragen moesten toeleggen, het hun door goddelijke openbaring duidelijk was gemaakt, dat de inhoud van hun verkondiging niet hun tijd, maar pas de volgende geslachten aanging. Dit staat echter alleen dan in verband met het voorgaande, als daar in het algemeen gesproken wordt van een onderzoek doen naar het begin van de Christelijke tijd in het algemeen. Wij hebben ons overtuigd, dat de apostel in het bijzonder sprak van het begin van de tijd, dat het Christendom de heidenen ten deel zou worden gegeven. Het voorwerp van de openbaring, die de profeten was geschonken, was dus meer, wat de Geest van Christus door hen te voren betuigd heeft. Christus lijden en verheerlijking en deze openbaring hebben zij dan ook in geschrift gesteld; dit nu, wil de apostel zeggen, hebben zij niet omwille van hen, maar omwille van ons gedaan, want voor henzelf zou het genoeg geweest zijn de openbaring te hebben ontvangen. Dat het daarbij niet is gebleven, maar een ter schrift stellen erbij gekomen is, kon alleen voor volgende geslachten dienen, die de vervulling beleefden van het vroeger geopenbaarde, of de verkondiging ervan zouden vernemen, opdat zij zich zouden kunnen overtuigen, dat wat zij beleefden, of door hen van de verkondigers van het Evangelie vernomen was, hetzelfde was, dat de profeten was geopenbaard; of met andere woorden, dat de geschiedkundige vervulling en de profetie nauwkeurig met elkaar overeenstemden. Ook daardoor wil Petrus de lezers betuigen, dat het de ware genade was, waarin zij stonden. Zij zijn tot die staat gekomen door de evangelische verkondiging van mannen, die vervuld waren met de Heilige Geest, die van de hemel gezonden was, wel de verkondiging van deze nu heeft dezelfde inhoud als de openbaring, die de profeten van het Oude Testament was ten deel geworden, alleen dat bij deze nog schriftelijke mededeling van ontvangen openbaring is, wat bij geen reeds volbracht feit is. Wij kunnen daarom de woorden: "Want zij bedienden niet zichzelf, maar ons" voor een tussenzin houden, die de reden meldt, waarom de profeten de door hen ontvangen openbaring ook ter schrift moesten stellen en "deze dingen, die u nu aangediend zijn" kunnen verbinden met het "die geopenbaard is. " Geopenbaard is, zo zegt de grondtekst nog meer bepaald, aan hen juist hetzelfde, dat nu aan u verkondigd is door hen, die u het Evangelie hebben verkondigd door de Heilige Geest, die van de hemel gezonden is, waarbij Petrus zonder twijfel de apostel Paulus en die apostolische helpers op het oog heeft en aan het Evangelie, dat deze zo veelvuldig als zijn Evangelie voorstelt (Rom. 16: 25 Gal. 1: 6 vv.) de getuigenis wil geven van volkomen overeenstemming met de profetie. Terwijl hij er nog bijvoegt: "in welke dingen de engelen begerig zijn in te zien" stelt hij de hoge waarde en waarheid van het hun verkondigde Evangelie de lezers nog meer voor ogen. Zelfs voor de heilige engelen is het een zaak, waarover hun innig verlangen is, dat zij de gehele diepte ervan inzien en de ontwikkeling en eindelijke volkomenheid bewonderend beschouwen. Zij staan wel in zoverre naast het Evangelie en de feiten daarin vervat, als het hun persoonlijk niet ook geldt en zij een verlossing door Christus niet nodig hebben (Luk. 15: 7 Hebr. 2: 16); maar omdat in hun kring wat eenmaal kwaad is (de kwade engelen) ook onherstelbaar kwaad blijft, leren zij alleen uit

hetgeen op aarde aan de mensen geschiedt, hoe God het mogelijk maakt van zonde tot gerechtigheid te bekeren en uit de dood tot het leven op te wekken. Zij leren, dat het duidelijkst aan de heidenwereld, die zich het allermeest onder de overste van de duisternis bevindt. Gelukt het voor God daar zaligheid teweeg te brengen, dan is niet alleen de macht van de duivel en van zijn rijk vernietigd, maar ook de tegenstelling tussen hem en de mensen, die door de verleiding van de duivel in zonde verloren zijn, opgeheven (Kol. 1: 20) en dat is toch het voorwerp van hun hopend verlangen als het enige, wat hun tot volle zaligheid voor een tijd nog ontbreekt.

Wij zien hoe heerlijk zij Christus' rijk beschrijven, hoe onverdroten zij ernaar streven het af te schilderen, hoe ijverig zij allen opwekken, om het te zoeken. En toch werden allen door de dood verhinderd het te aanschouwen. Wat is dat anders, dan een gastmaal te bereiden, dat anderen zullen smaken? Door het geloof hadden zij, weliswaar, een voorsmaak van hetgeen God door hun dienst ons te genieten bereidt, maar de zaak zelf werd hun nog niet overgegeven. En toch al wisten zij ook dat de genade, die zij verkondigden, voor een latere tijd bewaard zou zijn, toch vertraagden zij niet in haar verkondiging, veel minder nog vertwijfelden zij aan de vervulling. Hoe ondankbaar zijn wij dus, wanneer ons het genot van de genade, dat hun nog ontzegd was, geen steunsel zou zijn onder alle lijden.

Hier schijnt een zinspeling te zijn op de Cherubijnen, die boven de ark stonden, met hun aangezichten naar het verzoendeksel, dat een afschaduwing was van Christus. Het woord betekent zijn hoofd voorover te buigen en te bukken, om in een ding in te zien (Luk. 24: 12 Joh. 20: 5) en geeft te kennen een doorsnuffeling en nauwkeurig inzien in iets, met verlangen om er begrip van te hebben. Op deze wijze zien de Engelen in de verborgenheden van het Evangelie, als verlangend (in de vervulling daarvan te zien, zich verwonderend over de menigvuldige genade en wijsheid van God daarin (Efez. 3: 10) en zich verheugend in de zaligheid van de zondaar, die het einde en de uitwerking is, waarom God die geopenbaard heeft.

II. Vs. 13-Hoofdstuk 5: 11. De vertroostende en vermanende inhoud. De apostel heeft het een deel van het doel, dat hij zich met zijn brief voorgesteld had (Hoofdstuk 5: 12), bereikt en in de zo-even beschouwde inleiding, aan de Paulinische Heiden-Christenen, aan wie hij schrijft, verzekerd, dat het de ware genade van God is, waarin zij staan en er dus generlei omkering van hun geloofsstaat nodig is, zoals zij ten gevolge van het lijden, dat zij geleden hebben, geneigd zijn zich voor te stellen. Nu gaat hij ertoe over om ook aan het tweede deel te voldoen, namelijk om hen te vermanen en te vertroosten en hij doet dat op zeer uitvoerige wijze, alle omstandigheden, die hierbij in aanmerking komen, scherp in het oog vattend en niet zonder nu en dan die getuigenis te herhalen.

A. Vs. 13-25. Is het voorwerp van de hoop zo heerlijk en zo gewaarborgd, als het begin van de brief heeft aangetoond, dan is het ook in de orde, dat de lezers hun hoop bevestigen, hun verwachting geheel stellen op de genade, hun door de wederopenbaring van Christus van de hemel toegedacht (Vs. 3). Daartoe behoort dan voor alle dingen, dat zij hun vorige wandel, zoals zij als Heidenen in onwetendheid naar de begeerlijkheden van het vlees geleefd hebben, geheel verlaten, zij moeten zich aan de ene zijde als gehoorzame kinderen van die God, die hen tot gemeenschap met Zich, de Heilige, geroepen heeft, die zij als Vader aanroepen in hun voornaamste gebed en die zonder aanzien des persoons eens richt naar eens ieders werk, bewijzen, door een leven, in heiligheid en gerechtigheid en met vrees geleid; maar zij moeten ook aan de andere zijde door hun gehele gedrag openbaren, hoezeer zij tot dankbaarheid jegens hun Heiland zich verplicht voelen, die hen met Zijn dierbaar bloed verloste van hun

heidense wandel en tot het geloof gebracht heeft aan God, dat tevens hoop op God is (Vs. 14-24). Terwijl zij zo geen gemeenschap meer mogen hebben met de onvruchtbare werken van de duisternis, moeten zij daarentegen zich vast aan elkaar sluiten in standvastige en hartelijke broederlijke liefde. Zij moeten in gehoorzaamheid van de waarheid hun zielen kuis of rein gemaakt hebben van de natuurlijke zelfzucht en alle vleselijke gezindheid, zodat een ongeveinsde broederlijke liefde kan bestaan en als wedergeborenen uit onvergankelijk zaad, uit het hun verkondigde Woord van God, dat eeuwig blijft, moeten zij weten wat een nieuw tot onvergankelijke bloei en heerlijkheid bestemd geslacht zij in hun broeders, de een aan de ander, hebben; zo hoeft het hun niet te berouwen, als dat volk, waartoe zij door natuurlijke geboorte behoorde, hen van zich stoot (Vs. 22-25).

13. Volgens het vroeger gezegde bent u wedergeboren tot een levende hoop en mag u ondanks het treurig heden een zo heerlijk einde van uw geloof verwachten. a) Daarom opschortend de lenden van uw verstand (Luk. 12: 35) en nuchteren zijnde (Hoofdstuk 4: 8; 5: 8. 1 Thessalonicenzen. 5: 6 en 8) hoopt volkomen op de genade. Laat u door geen twijfel of bedenking kleinmoedig of verschrikt maken, noch ook door de wereld en haar begeerlijkheden beroven van de erfenis, die u is voorgesteld; vertrouw op de volkomen zaligheid (vs. 5 v. ; 8 en 9), die u toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus, als Hij in de laatste tijd van de hemel verschijnt (vs. 5 en 7; 4: 13).

a) Efeze. 6: 14

Is het voorwerp van de hoop zo heerlijk en zo goed gewaarborgd, als in vs. 3-12 was uiteengezet, dan is het zeker billijk en natuurlijk, dat de Christenen, aan wie Petrus schrijft, ook grote waarde aan hun hoop hechtten en zo wandelden, dat dit een goede uitkomst waarborgde. Aan de andere zijde is dit doel ook waard, dat deze wandel, die de hoop zegenrijk maakt, een arbeiden en inspannen, tot strijden en worstelen naar heiligmaking was. Hoe zij moeten hopen, daarop is nu het doel van de apostel gericht, nadat de inleiding heeft aangetoond als sprekend vanzelf, dat zij kunnen en moeten hopen.

Met het "daarom" zet de apostel vaste voet op de grond in het voorgaande gelegd. Hij heeft op de voorgrond gesteld, dat de hun geschonken zaligheid wedergeboorte is tot een levende hope, tot een onvergankelijke erfenis en daarmee stemt nu ook de vermaning overeen: "hoop volkomen op de genade, die u toegebracht wordt. "

Heeft de apostel zijn lezers in de hele voorgaande afdeling gewezen op hetgeen hun aan het einde de wederopenbaring van Jezus Christus zal aanbrengen, hoe kon hij daaraan een andere vermaning aansluiten met "daarom", dan dat zij in hoop hun hart moesten stellen op hetgeen met de wederopenbaring van Christus zou komen. Luther dacht bij "openbaring" aan die door het Evangelie en bij "genade" aan de verlossing, die nu reeds de gelovigen deelachtig worden. Het is zeker, dat wij nu reeds één zaligheid hebben ontvangen; en een tweede zal ons aan het einde geopenbaard worden. Een kindschap is reeds ons deel geworden, een tweede zien wij tegemoet en zo kan "genade" zowel het een als het andere betekenen, want het een is zowel als het andere genade. Hier toch kan bij de vaste betekenis, die het woord "openbaring" heeft (1 Kor. 1: 7. 2 Thessalonicenzen. 1: 7 en volgens het gehele verband slechts het tweede bedoeld zijn. Een leven in zo’n hoop heeft tot veronderstelling een handelen en een staat, namelijk zo’n handelen, dat zij gedurig de lenden van hun verstand opschorten en zo’n staat, dat zij altijd nuchter zijn. Evenals hij, die wil werken of lopen, de gordel niet slap laat hangen, zodat het gewaad hem tot om de voeten hangt, maar het optrekt en de gordel, die het naar boven samenvat, strak om de lenden spant Jer 13: 11, zo moeten zij inwendig doen, zij

moeten hun zedelijk nadenken, of zich zelf in dat zedelijk denken vastbinden, in plaats van hun gedachten nu hier dan daar heen te laten slingeren. Als zij zo doen, zullen zij zich bevinden in de toestand door het woord "nuchter" genoemd, zij zullen zich, verre van slaapdronkenheid, op ieder ogenblik duidelijk bewust zijn van hetgeen zij moeten en van hetgeen zij doen, zowel als van dat, wat om hen zich bevindt of hun overkomt. Dit is noodzakelijk, als de hoop in hen zal zijn op dat leven, dat hun de wederopenbaring van Christus zal brengen, terwijl zij anders onvoorziens door de begeerlijkheden van de natuurlijke mens worden gevangen genomen, wie de tijdelijke dingen van het heden beter voorkomen, dan de geestelijke goederen van de toekomstige zaligheid.

De spreekwijs is ontleend aan de oosterlingen, die lange en ruime kleren dragen en die niet een gordel om de lendenen opschorten, wanneer zij enig werk verrichten zullen (1 Kon. 18: 46. 2 Kon. 4: 29 Luk. 17: 8). Het woord door verstand overgezet, zouden wij liever vertalen door ziel of gemoed, zoals het vaker genomen wordt (Matth. 22: 27. 2 Petr. 3: 2. 1 Joh. 5: 20 Men schort dan de lendenen van zijn gemoed op, wanneer men zich ontdoet van alles, wat in de beoefening van de godsvrucht hinderlijk is, wanneer men met een vrolijk en opgeruimd gemoed bereid is tot de dienst van God. Dit zal een zeer gepast middel zijn om volkomen op de genade te hopen, want die zich in de dienst van God laat belemmeren en vertragen, verliest de levendigheid van zijn hoop. Tot dat zelfde einde moesten zij ook nuchter zijn, of waken (1 Thess. 5: 6, 8. 2 Tim. 4: 5 tegen alle verleidingen tot zonde en tegen alles wat hun de moed benemen kon.

14. Handel als gehoorzame kinderen, die het dringen van hun vader gewillig volgen (vs. 15 en 17) en zich gedragen overeenkomstig zijn aanwijzingen (vs. 2 en 22) en wordt niet gelijkvormig aan de begeerlijkheden, die te voren in uw onwetendheid waren; wandel niet weer, evenals vroeger, toen u over die hemelse erfenis (vs. 4) onkundig was en u aan de bekoorlijkheden en verleidingen van de wereld gehoor gaf (Hoofdstuk 1: 3 Efez. 4: 17 vv. Kol. 1: 21 Hand. 17: 30).

Evenals vroeger het "hoop volkomen" nader werd bepaald door de woorden "schort op de lendenen van het gemoed" en "wees nuchter", zo worden hier weer twee dergelijke bepalingen bijgevoegd, die, evenals de eerste, parallel lopen. Zal hun hopen wezenlijk en volkomen zijn, dan moet hun wandelen bij dit hopen zodanig zijn, als gehoorzame kinderen dat doen. In en met het geloof, dat hen tot kinderen van God heeft gemaakt, is hun ook een nieuwe plicht opgelegd, namelijk om te leven in gehoorzaamheid aan God en evenals zodanige kinderen, die in hun kinderstaat deze plicht volbrengen, moeten zij zich bij en in hun hopen gedragen. Daar sluit zich dan zeer gepast de waarschuwing aan tegen het terugkeren tot een wandelen in gehoorzaamheid, zoals zij vroeger volgens de daarbij gestelde bepaling deden: "wordt niet gelijkvormig aan de begeerlijkheden, die te voren in uw onwetendheid waren. "

Hoe zouden de lezers, als zij hopen op de toekomstige genade, die met de openbaring van Christus hun gegeven is, leven kunnen naar de begeerlijkheden, waardoor zij zich vroeger in hun onwetendheid, toen zij van geen openbaring van Christus en van geen toekomstige genade wisten, hebben kunnen laten regeren? Nee, in het gedrag van hen, die op de toekomstige genade hopen, moet natuurlijk dit hun tegenwoordig hopen zijn overeenstemmende uitdrukking vinden en niet de begeerte naar het aardse en zondige, dat tot hun verleden behoort, toen zij alleen daarvan wisten! Als de apostel dus vroeger een tijd van onwetendheid noemt, ziet men, dat hij tot hen spreekt, die vroeger heidenen waren.

15. Maar zoals Hij, die u uit zo’n heidendom geroepen heeft en gemaakt heeft tot Zijn bijzonder volk (Hoofdstuk 2: 9 v.) en tot erfgenamen van het rijk van de heerlijkheid (1 Thess. 2: 12), naar Zijn goddelijk wezen heilig is (1 Joh. 1: 5; 2: 29), zo wordt ook u zelf heilig in al uw wandel (Luk. 1: 75 Fil. 2: 15).

16. Daarom dat er in Lev. 11: 44; 19: 2; 20: 26 is: "Wees heilig, want Ik ben heilig" en wat in het Oude Testament tot de kinderen van Israël gezegd is, gaat nu u, het Nieuw-Testamentische verbondsvolk, zo veel te meer aan, als uw roeping een nog hogere betoning van de goddelijke heiligheid is, dan deroeping van Israël eens was.

Heilig, heilig, driewerf heilig, Heilig, heilig, eer zij God, Buiten God is het nergens veilig, Heilig is het hoog gebod.

17. En als u, zoals u toch naar het Onze Vader doet, tot een Vader aanroept, in de verwachting, dat Hij u als Zijn kinderen Zijn Vaderlijke liefde zal tonen en de bestemdeerfenis eens u deelachtig zal maken, Degene a), die zonder aanneming des persoons oordeelt naar eens ieders werk (Rom. 2: 6 en 11) en dus alleen de verwachting kan bevredigen bij hen, die zich werkelijk Zijn kinderen betoond hebben, wandel dan in vrees (2 Kor. 5: 10 v.) de tijd van uw inwoning. Zorg, zolang u op aarde als in de vreemde (2 Kor. 5: 6 vv.) wandelt, dat u zich niet in enig opzicht bezondigt, zodatHij u eens van de erfenis zou moeten uitsluiten (Efez. 5: 5 Matth. 7: 23).

a) Deut. 10: 17. 2 Kron. 19: 7 Job 34: 19 Hand. 10: 34 Gal. 2: 6 Efez. 6: 9 Kol. 3: 25

Op het negatieve in vs. 14 volgt nu in vs. 15 vv. het passieve. Beide vermaningen, die de apostel uitspreekt, worden door hem ook nader bevestigd.

Een van de twee vermaningen, die door "en" met elkaar verbonden zijn, wijst terug op de goddelijke roeping, waarmee de tegenwoordige staat van de lezers begonnen is. De andere wijst voorwaarts op het goddelijk gericht, dat hen wacht aan het einde van het tot die tijd in de vreemde doorgebracht leven.

In de wijze, zoals Petrus de eerste van de beide vermaningen bevestigt, zien wij ook weer hier zijn lievelingsgedachte doorschemeren, om de gemeente van Christus te beschouwen als een tegenbeeld van Israël. In de nadere aanwijzing van het tweede daarentegen komt met de roeping, waarvan vroeger sprake was, een aanroepen overeen van de zijde van de geroepen gelovigen. God heeft hun geroepen, door Zijn roeping tot Zich getrokken en in kinderlijke verhouding tot Zich gesteld, zo roepen nu zij Hem aan en trekken Hem tot zich in het gebed als uitdrukking van dankbare vreugde en verlangde behoefte naar hetgeen door Zijn roeping is teweeg gebracht. Maar deze God, die zij als Vader en tevens als hun Rechter kennen en eren, richt eenmaal niet naar hetgeen men uitwendig voorstelt, dus niet daarnaar, of iemand krachtens uitwendig lidmaatschap tot de gemeente van de kinderen van God als bezitter van het kindschap van God voorkomt, maar ieder naar zijn werk. Dit woord is opzettelijk in het enkelvoud geplaatst, om het hele zedelijk leven als een eenheid voor te stellen. Weten zij nu, dat zij zelf in een betrekking van gemeenschap en als kinderen tot Hem staan, die zo oordeelt, dan moeten zij zich ook bewust zijn, dat hun de latere heerlijke volmaking van hun zaligheid door deze God niet zo dadelijk, maar alleen dan verleend zal worden, als hun staan daarin voor Hem de rechterlijke proef doorstaat. Daaruit volgt vanzelf de noodzakelijkheid om hun pelgrimstocht op aarde tot dat doel met alle vlijt zo in te richten, dat zij met vertrouwen voor het aangezicht van deze God kunnen verschijnen.

Het gevoel, overeenstemmend met de gedachte aan de onpartijdigen Rechter, is de vrees. Deze is hier wel niet de slaafse vrees, die met de liefde niet gepaard kan gaan (1 Joh. 4: 18); ook niet alleen de eerbied, die de mindere voor de meerdere voelt, maar de heilige vrees voor de ernst van de Rechters, die het kwaad veroordeelt, het tegendeel van lichtzinnige gerustheid.

Men kan in de woorden "en als u tot een Vader aanroept en" een herinnering aan het Onze Vader vinden, zoals Bengel in zijn gnomen de verwantschap van onze brief met het gebed van de Heere bij Hoofdstuk 1: 3 heeft voorgesteld. Die gedachte heeft ook werkelijk een diepe grond. Onze brief, die het oog op de hemelse heerlijkheid richt en in het licht van deze aardse vreemdelingschap beschouwt, is als brief, wat het Onze Vader als gebed is, met welks begin het oog van de biddende gemeente zich dadelijk op de hemelse heerlijkheid vestigt, waarnaar zij biddende zoekt, terwijl zij in de drie eerste beden zo’n openbaring van de heerlijkheid, zoals zij in de hemel is, op de aarde afsmeekt en daarmee voor zich in de vier volgende redding uit alle nood hier beneden vraagt en hulp om het hemels rijk te verkrijgen.

In de woorden "de tijd van uw inwoning" zegt de apostel, dat het Christelijk leven slechts een nachtleger is; want wij hebben hier beneden geen blijvende plaats, maar moeten daar heen, waar de Vader is, namelijk naar de hemel.

18. Werd u in vs. 14-17 uw verhouding tot God als uw Vader voorgehouden, nu mag ik u ook wel wijzen op uw betrekking tot Christus, uw Heiland en deze dringt u niet minder tot een wandelen, geheel onderscheiden van uw vroeger leven (vs. 14). Ja, wandel in godzaligheid, a) wetend, zoals ik u tot ernstig behartigen van uw plicht daaraan herinner (Hoofdstuk 5: 9), dat u niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, zoals men anders daarmee uit gevangenschap of dienstbaarheid wordt losgekocht, verlost bent uit uw ijdele wandeling, die u van de vaderen overgeleverd is;

a) 1 Kor. 6: 20; 7: 23

19. Maar a) door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt lam en dit heeft wezenlijke waarde, in vergelijking van die van het edelste metaal, die slechts ingebeeld of zeer ondergeschikt is.

a) Hand. 20: 28 Hebr. 9: 12 Openb. 1: 5

Het streven naar heiligmaking van hart en wandel wordt hier gesteund door een nieuw motief, door te herinneren aan de grote weldaad van de verlossing. Hoe groter de prijs is, waarvoor u bent losgekocht van het verderf, van het leven in vleselijke begeerlijkheden, des te meer moet u zich wachten, dat u niet door terug te keren het hart van uw Verlosser, die u heeft losgekocht, smart aandoet.

U weet, zegt de apostel, dat u uit uw vorigen wandel, die, zoals die u van uw vaderen was overgeleverd, een ijdele was en alle zedelijk gehalte miste, niet door hetgeen vergankelijk is, niet door zilver of goud verlost bent geworden. Het heeft Hem, die u daaruit verloste, een geheel anderen prijs gekost, dan wanneer men iemand uit menselijke slavernij of gevangenschap loskoopt, namelijk Zijn dierbaar bloed, Zijn kostbaar leven, dat Hij in de dood en wel in de geweldige dood moest overgeven. Als hij hun wandel een ijdele noemt, van hun vaderen overgeleverd, liet men weer, dat hij tot vroegere heidenen spreekt.

Christus, hier als geestelijk offerlam (1 Kor. 5: 7 Joh. 1: 29, 36; 19: 36) voorgesteld, bleef in Zichzelf volkomen rein en werd ook uitwendig door geen zonde bevlekt; dit willen de woorden "onstraffelijk en onbevlekt" hier zeggen.

Het kostbare van dit bloed van de verlossing ligt daarin, dat het het bloed van Christus, de kracht van de verlossing daarin, dat Hij het als een onstraffelijk en onbevlekt lam vergoten heeft.

Een arme neger werd eens door een rijke en weldadige Engelsman op de slavenmarkt voor 20 goudstukken losgekocht en zijn weldoener schonk hem nog een som geld bovendien, om er een stuk land voor te kopen en zich te vestigen. "Ben ik echt vrij? Kan ik gaan, waarheen ik wil? " riep de neger vol vreugde. "Welaan dan wil ik uw slaaf worden, Massa! U heeft mij losgekocht, u ben ik alles schuldig; ik bid u, maak mij tot uw slaaf. " Dit trof de heer; hij nam de neger in zijn dienst; een trouwer dienaar heeft hij nooit gehad. Ik moest echter, zo vertelt hij, van mijn dankbare neger iets leren, wat ik tot hiertoe, helaas! weinig had bedacht, namelijk wat het woord betekent: "Weet, dat u niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost bent, maar door het dierbaar bloed van Christus. "

Aan de voet van het kruis staande, zien wij, in handen, voeten en zijden, rode stromen van dierbaar bloed vloeien. Het is "dierbaar" om zijn verlossende en verzoenende kracht. Door dat bloed zijn de zonden van Christus' volk uitgedelgd; zij zijn met God verzoend, één met Hem gemaakt. Christus bloed is ook dierbaar in zijn reinigende kracht; het "reinigt van alle zonden. " "Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw. " Door Jezus' bloed blijft er geen vlek of rimpel of iets dergelijks aan de gelovige. O dierbaar bloed, dat ons reinigt, door de vlekken van onze overvloeiende onrechtigheden weg te nemen en waardoor wij begenadigd staan in de Geliefde, niettegenstaande wij gedurig tegen God opstonden. Het bloed van Christus is evenzeer dierbaar door zijn behoudende kracht. Wij ontkomen aan de engel van het verderf door het gesprengde bloed. Bedenk, dat de reden waarom wij gespaard worden, is, dat God het bloed ziet. Hierin ligt troost voor ons, wanneer het geloofsoog verduisterd is, want Gods oog is steeds hetzelfde. Christus bloed is ook dierbaar door zijn heiligende invloed. Hetzelfde bloed, dat rechtvaardigt, door de zonden weg te nemen, geeft in zijn nawerking leven aan de nieuwe natuur en leidt tot het bestrijden van de zonde en het volbrengen van Gods geboden. Geen beweeggrond tot heiligheid is zo groot als het bloed, dat uit de aderen van de Heere Jezus vloeit. En dierbaar, onuitsprekelijk dierbaar is dit bloed, omdat het een overwinnende kracht heeft. Er staat geschreven: "Zij hebben overwonnen door het bloed van het Lam. " Hoe konden zij anders? Hij, die met het dierbaar bloed van de Heere Jezus strijdt, strijdt met een onoverwinbaar wapen. Het bloed van Jezus! de zonde sterft in zijn nabijheid en de dood houdt op dood te zijn; de poorten van de hemel worden geopend. Het bloed van Jezus! daarop willen wij voortgaan, overwinnend en om te overwinnen, zolang wij Zijn kracht kunnen betrouwen!

20. Deze is die Zaligmaker, die wel a) voorgekend is geweest (Hand. 2: 23) voor de grondlegging van de wereld (Efez. 1: 4), maar toch geopenbaard is in deze laatste tijden (Hebr. 1: 2 Hand. 2: 17 omwille van u, die in deze laatste tijden u bevindt (1 Kor. 10: 11).

a) Rom. 16: 25 Efez. 1: 9; 3: 9 2 Tim. 1: 9 Tit. 1: 2

21. En u, die vroeger als heidenen zonder God in de wereld leefde (Efez. 2: 12), bent de verlosten, die door Hem gelooft in God (Tit. 3: 8), omdat Hij het Evangelie, met Zijn openbaring in de gehele wereld uitgaande, ook u heeft laten verkondigen (vs. 12). En wel

gelooft u in God als Degene, die Hem, die onze Heere Jezus Christus opgewekt heeft uit de doden a) en Hem heerlijkheid gegeven heeft, opdat uw geloof en hoop op God zijn zou (liever: "zodat u, evenals u geloof aan God heeft, u ook hoop op God zou hebben, terwijl u vroeger, zoals u zonder God was, ook geen hoop had (Efez. 2: 12).

a) Hand. 2: 33 Filipp. 2: 9

De apostel stelt zijn lezers hier voor, hoe dankbaar zij moeten zijn voor de grote dingen, die omwille van hen en voor de grote dingen, die aan hen geschied zijn. Heeft hij hun vroeger gezegd, waaruit en waardoor zij verlost zijn, nu zegt hij hun, wat zij nu door Christus zijn en evenals daar, zo is ook hier duidelijk, dat hij tot vroegere heidenen spreekt, want alleen van degenen, niet van vroegere Joden, kon hij zegen, dat zij door Christus ertoe gekomen waren in God te geloven (vgl. 1 Thess. 1: 9 Gal. 4: 8 v.) Evenals zij nu aan Christus te danken hebben, dat zij in God geloven, omdat zij zonder Zijn openbaring in de wereld God niet zouden hebben leren kennen, zo hebben zij in en met Hem God tevens als Degene leren kennen, die Hem van de doden opgewekt heeft en Hem de heerlijkheid heeft gegeven en dit maakt, nu ook hun geloof aan God zo rijk in hoop als het is. De laatste woorden van vs. 21 moeten toch worden opgevat, zoals nu bijna algemeen erkend is "zodat uw geloof in God ook hoop op God is. " Bij het ene, waarvoor zij moeten danken, dat namelijk zij, die vroeger zonder God in de wereld zijn geweest, door Christus in het geloof aan God staan, komt dus als tweede, waarvoor zij moeten danken, dat ten gevolge van de opwekking en verheerlijking van Christus dit hun geloof ook hoop op God is.

De persoonlijkheid in het werk van Christus was niet een natuurlijk gevolg van de ontwikkeling van de wereld, even zo min een raadsbesluit van God in de tijd genomen, alsof het Hem na verloop van 4000 jaren plotseling in de gedachte zou gekomen zijn, deze weg ter redding in te slaan, maar Christus is, zoals Petrus in vs. 20 uitdrukkelijk bij het vroeger gezegde voegt, reeds voor de grondlegging van de wereld verkoren en bestemd geweest tot Degene, die ons door Zijn bloed zou verlossen.

Hij, die het genadig welbehagen van God vóór de schepping tot Zaligmaker heeft verkoren, is juist daardoor de oorzaak van de mogelijkheid van de wereldschepping geworden, zonder welke God de wereld niet zou hebben gemaakt. God wilde geen andere wereld en geen andere mensen, dan die, die Hij ook op de weg van de verlossing tot de zalige gemeenschap van Zijn liefde zou kunnen leiden. Wanneer dan echter wordt gezegd, "geopenbaard in deze laatste tijden" dan moet de openbaring van Jezus Christus niet worden gedacht, als in een tijd, die nu reeds in zich het karakter van het einde draagt, maar als een voorval, dat zo geschied is, dat Zijn intreden de tijd, waarop het plaats had, tot het einde heeft gemaakt. De vervulling toch van het genadig welbehagen van God is het doel van de gehele geschiedenis van de mensheid. In Christus, de mensgewordene, de grondlegger van een nieuwe mensheid, is deze vervulling persoonlijk aanwezig en al Zijn verder handelen is slechts bevestiging en ontvouwing van het einde, dat in Zijn persoon gegeven is. Dit einde moge zich weer in een geheel geschiedkundig vertoog, in een eind-tijd uitbreiden, in elk geval blijft de laatste openbaring van Christus in Zijn terugkomst slechts het definitieve besluit van het einde, dat met Zijn eerste verschijning begonnen is en onafgebroken zonder nieuwe openbaringen tot de terugkomst voortgaat. Hij is dus persoonlijk degene, die het begin en het einde van de wereld teweeg brengt.

"Omwille van u is Christus geopenbaard; " dit schrijft Petrus met het doel om de lezers hun voorrang te laten gevoelen, die hun boven anderen ten deel is geworden en daarmee hun heilige verplichting, om die niet weer door een onwaardige wandel te verdartelen.

Het geloof in God steunt dus op Christus' opstanding. Door Hem hebben wij vrijmoedigheid om tot Hem te komen (Efez. 3: 12 Hebr. 4: 14-16; 6: 19. 1 Joh. 5: 4 Wat geeft deze vrijmoedigheid aan het geloof, wat deze overwinning? Alleen dat Jezus Christus, de Heer van de hemel en van de aarde, ons in bescherming neemt. Had Hij niet door Zijn opstanding de dood overwonnen en voerde Hij nu niet de heerschappij over de wereld, om ons met Zijn macht te beschermen, wat zou er van ons worden tegenover zo'n macht van onze vijanden en hun geweldige aanvallen? Zo laat ons dan wel ter harte nemen welk doel wij steeds voor ogen moeten hebben, wanneer wij geacht willen worden te geloven in God.

22. Hebbende dan, in zoverre u dat nog niet reeds vroeger heeft gedaan, nu uw zielen gereinigd van alle zelfzucht en vleselijke begeerlijkheid (Jak. 4: 8) in de gehoorzaamheid van de waarheid, die zo'n neiging van u eist, door de Geest (deze woorden "door de Geest" worden in de beste Griekse handschriften niet gevonden) a), tot ongeveinsde, oprechte (1 Joh. 3: 18) broederlijke liefde (2 Kor. 6: 6), heb elkaar dan vurig lief (Hoofdstuk 4: 8) uit een rein hart (1 Tim. 1: 5).

a) Rom. 12: 10 Efez. 4: 3 Hebr. 13: 1. 1 Petr. 2: 17

Het eerste dat de apostel van zijn lezers eist als betoning van de hoop op de zaligheid, was een heilige wandel tegenover de vroegere wandel in begeerlijkheden (vs. 14-21): reine broederlijke liefde is nu het tweede; beide vermaningen moeten nu worden opgevat als uitbreidingen van het "hoop volkomen" in vs. 13; beide hebben de gehoorzaamheid (en de wedergeboorte uit God) tot veronderstelling.

Aan de wereld bent u vreemd geworden (Hoofdstuk 4: 4). Maar verbindt u onder elkaar door innige, hartelijke, broederlijke liefde!

Men kan zich gemakkelijk voorstellen, dat in tijden van vervolging, deze liefde bij menigeen gevaar liep te verkouden, of verloochend te worden, om het gevaar, dat uit openlijke gemeenschap voortvloeien kon.

De gezindheid van broederlijke liefde, waarvan alles is uitgesloten wat slechts ten schijn van deze zou zijn, is die staat, waartoe zij gekomen moesten zijn door hun inwendige heiliging, die daardoor is teweeg gebracht, dat zij aan de waarheid gehoorzaam werden. Zij kan niet ontbreken, als zij zichzelf werkelijk gereinigd hebben; en weer kan deze reiniging niet zijn achtergebleven, als zij aan de waarheid gehoorzaam zijn geworden; en als zij was achtergebleven, moest zij nu geschieden. Dat is het wat de apostel zijn lezers in de eerste helft van het vers voorhoudt. Zijn zij aan de waarheid gehoorzaam geworden, als deze hun verkondigd werd, dan moeten zij zich daardoor, dat zij haar gehoorzamen, inwendig van alles, wat zich met haar heilige bestemming niet verdroeg, zo gereinigd hebben, dat in hen de gezindheid van ongeveinsde broederlijke liefde woont en deze moeten zij dan ook steeds met de daad betonen; dat een moeten zij dus hebben gedaan, het andere gedurig doen. Zij moeten echter elkaar steeds vurig liefhebben uit een rein hart. Met die uitdrukking is een liefhebben geëist, dat niet langzamerhand verzwakt, maar dat blijft en volhardt, een liefhebben, dat niet zelfzuchtig, eigenlijk toch zichzelf zoekt, maar dat werkelijk is, waarvoor het zich uitgeeft.

Voordat de mens op de wijze hier gemeend kan lief hebben, moet zijn hart gereinigd zijn van alles, waardoor de liefde, die de wereld zozeer roemt, verontreinigd wordt en dat zijn vooral twee zaken: zelfzucht en zinnelijke begeerlijkheid. Als de wereld bemint, bemint zij steeds met zelfzucht, opdat het haar door de wereld vergolden wordt (MATTHEUS. 5: 46 v. Luk.

14: 12); zij mengt altijd bij haar liefde een voordeel; daarom eindigt haar liefde, zo gemakkelijk wordt zij afgebroken, wanneer zij zich beledigd en gekrenkt voelt, of de rekening er niet bij wint, die zij bij zichzelf had gemaakt. Een liefde zonder enige eigenbaat, die in haar liefde alleen God dient, waarop in betrekking tot de mens geven zaliger is dan ontvangen, is de Christelijke liefde, die haar hoogste triomf in de liefde tot vijanden vindt, zoals ook God ons liefhad in de tijd, toen wij nog vijanden waren. Het andere, waardoor de liefde van de mensen gewoonlijk bevlekt wordt, zijn de zinnelijke begeerten, een welbehagen, dat de begeerlijkheid van het vlees teweeg brengt, als zich de liefde aan de schoonheid van het lichaam, aan het bekoorlijke van het gelaat, aan de frisheid van de jeugd hecht; een liefde, die even snel vergaat, als al deze dingen en dit te sneller, naarmate zij zich juist nauwer aan deze dingen heeft vastgehecht. Ook deze liefde is meer een begeerte, die slechts wil genieten; en het hart moet daarvan geheel zijn gereinigd, als wij zullen liefhebben, zoals Christus de gemeente heeft liefgehad (Efez. 5: 25 vv.).

23. Dat behoort u te doen, u die wedergeboren bent niet uit vergankelijk zaad, dat in Ps. 51: 7 als zondig wordt voorgesteld en aan uw vorige natuur het aanzijn heeft gegeven, maar uit onvergankelijk zaad (Joh. 1: 13; 3: 6. 1Joh. 3: 9), namelijk door het levende en eeuwig blijvende woord van God, dat zulk zaad met zich voert en ook legt in hen, die het opnemen (Jak. 1: 18, 21. 1 Kor. 4: 15

Deze Christenen waren wedergeboren, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad. Hier wordt niet de natuurlijke tegen de geestelijke geboorte overgesteld; maar de apostel spreekt allerduidelijkst van een tweeërlei wedergeboorte. De eerste wedergeboorte was geschied uit vergankelijk zaad. Te weten: de Joden waren gewoon de heidenen, die met verzaking van de afgodsdienst, hun godsdienst aannamen, wedergeborenen of nieuw mensen te noemen; in die zin waren deze Christenen wedergeboren, wanneer zij, door het aannemen van de Joodse godsdienst, Jodengenoten geworden waren; toen waren zij wedergeboren, uit een vergankelijk en sterfelijk zaad, uit het zaad van Abraham namelijk, voor zover zij gerekend werden het Joodse volk ingelijfd en dus ook uit het zaad van Abraham geboren te zijn. De tweede wedergeboorte was hun bekering en overgang tot het Christendom geweest; daardoor waren zij nieuwe schepselen in Christus geworden en, op deze laatste wijze waren zij wedergeboren uit onvergankelijk of onsterfelijk zaad.

24. a) Want, zo wordt in Jes. 40: 6 vv. van dit woord in onderscheiding van de natuurlijke aard van de mensen gezegd: "alle vlees is als gras en alle heerlijkheid van de mensen is als een bloem van het gras. " Het gras is, zoals de dagelijkse ervaring aanwijst, na een korte tijd, hoe fris en groen het ook eerst was, verdord en zijn bloem is na korte bloeitijd, al was zij nog zo schoon voor het oog, afgevallen, zodat zij nu juist als het tegendeel van schoonheid, aan de stengel neer hangt (Ps. 103: 15).

a) 1 Kor. 7: 31 Jak. 4: 14. 1 Joh. 2: 17

25. Maar het woord van de Heere blijft in de eeuwigheid (Vgl. Jak. 1: 10 v.). En dit, wat hier met het "Woord van de Heere" bedoeld is, is niet zozeer het woord van de Oud-Testamentische wet (Rom. 7: 7 vv.), maar het woord, dat onder u (1 Thessalonicenzen. 2: 9) verkondigd is (vs. 12). Doordat u dit in geloof heeft aangenomen, bent u, zoals ik te voren heb gezegd, wedergeboren uit onvergankelijk zaad en zo is een liefde, zoals die van u (vs. 22) geëist is, geheel in overeenstemming met uw wezen (1 Joh. 4: 7; 5: 1 1Jo 4. 7).

Zij, die niet door vergankelijk zilver of goud, maar door het dierbaar bloed van Christus verlost zijn (vs. 18 v.), zijn ook wedergeboren niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad. Het geestelijke zaad van de nieuwe geboorte brengt tot stand wat het vleselijke van de oude geboorte niet kan doen een liefde, zoals die vroeger werd geëist. Evenals in de gelijkenis van de zaaier (Luk. 8: 4 vv.) het woord van God het wonderzaad is, dat in het hart valt, en dit bereidt, om vervolgens er wortel in te schieten en in vruchtbaarheid te groeien, zo schrijft hier de apostel aan het onvergankelijk zaad, dat door de prediking van het woord in het hart komt, een kracht toe, die al het vergankelijke zaad verre overtreft. Vleselijk zaad brengt vlees ten dode voort; maar het zaad van het leven, waarin de Geest van God werkt, verandert ons naar Zijn wezen: wij worden wedergeboren tot kinderen van God door het woord van God tot een levend en onvergankelijk wezen door het levend en eeuwig blijvend woord.

Het zou vreemd kunnen voorkomen, dat de apostel niet heeft geschreven: "als die wedergeboren bent ten eeuwigen leven door het levend en eeuwig blijvend woord van God. " In plaats van "ten eeuwigen leven" zegt hij: "niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad. " Het is echter hem, die over de vermaning: "heb elkaar vurig lief uit een rein hart", te doen om een scherpe tegenstelling tegen een geboorte in de eigenlijke zin, uit werkelijk vergankelijk zaad en dit heeft weer zijn grond in de geschiedkundige omstandigheden en het daardoor aangewezen doel van zijn brief. Er is ook een band van gemeenschap, die gegrond is op gemeenschappelijke geboorte uit eigenlijk, vergankelijk zaad, namelijk de nationaliteit, die berust op gelijkheid van aardse, door natuurlijke voortbrenging teweeg gebrachte afstamming. Wellicht is het zo geweest, dat in de gemeenten van de lezers zeer velen vervolgd door hun eigen volksgenoten, het uitgestoten zijn uit de banden van de gemeenschap diep voelden (vgl. 1 Thessalonicenzen. 2: 14) en aan het natuurlijk nationaal gevoel concessies deden, ten koste van het broederlijk en blij samenleven met de verdrukte Christelijke gemeente. Nu is het ook zeer juist, als de apostel zijne lezers ook nog door het woord van de Schrift daaraan herinnert, dat de natuurlijke nationaliteiten met al haar heerlijkheid toch slechts een band vormden voor deze tijd op aarde en bestemd waren om teniet te gaan, terwijl daarentegen het woord van God, waardoor wij in de Christelijke gemeenschap waren geboren en die ten gevolge ook deze gemeenschap zelf, eeuwig en onvergankelijk is. Het "was" aan het begin van vers 24 is nu ook gemakkelijk te verklaren. Het leert, in hoeverre het geboren worden in het natuurlijke leven en onder een volk een geboorte is uit vergankelijk zaad, maar het wedergeboren worden door Gods woord met recht een geboorte uit onvergankelijk zaad kan worden genoemd. De Oud-Testamentische plaats gebruikt Petrus zo, dat hij ze in zijn eigen rede invlecht en wat hij zelf bedoelt met woorden van de Schrift uitspreekt, om er de gewenste autoriteit aan te geven.

In de slotwoorden: "dit is het woord, dat onder u verkondigd is", straalt ook weer hier, evenals boven in vs. 12, het doel van de apostel door, om de lezers te verzekeren, dat het de ware genade van God was, waarin zij stonden (Hoofdstuk 5: 12). Zeker is het Evangelie bedoeld, toch geldt ook reeds de wet van het Oude Verbond als van een waarachtig woord van God, als van een openbaring van Zijn wezen, dat zij naar haar inwendige staat leven is en eeuwig blijft (Hand. 7: 38); zij kan echter niet levend maken (Gal. 3: 21) en in zo verre niet wederbaren.

Meen niet, dat mensen, die slechts het natuurlijk aanzijn uit vergankelijk zaad hebben, reeds onsterfelijk zijn in de bijbelse zin van het woord nee, zij zijn slechts uit de dood tot de dood geboren! Maar zij, die uit het levend, eeuwig blijvend woord van God geboren, een nieuw aanzijn hebben ontvangen, zijn uit het eeuwige leven en tot het eeuwige leven geboren.

U hoeft de ogen niet wijd open te doen, hoe u toch tot het woord zult komen; u heeft het bij u; het is het woord, dat wij u prediken. Het is dus snel gesproken en vernomen, maar als het in

het hart dringt kan het sterven noch vergaan en het gedoogt ook niet dat u sterft. Zolang u zich eraan hecht, zo lang draagt het u. Zoals ik hoor dat Jezus Christus gestorven is, dat Hij mijn zonde heeft weggenomen en mij de hemel verworven, dan hoor ik het Evangelie. Deze waarheid kan niemand omverwerpen; de poorten van de hel kunnen doen daar niets tegen, en al was ik ook reeds in de kaken van de satan, kan ik dat nog aangrijpen, zo moet ik toch weer daaruit en blijven waar het woord blijft. Daarom zegt hij wel terecht: u mag geen ander verbeiden dan hetgeen wij u gepredikt hebben.

Alle Christenen zijn wedergeboren en daardoor zijn zij gebracht in een nieuwe en innige betrekking tot elkaar. Het woord van God is het grote middel tot herschepping (Jak. 1: 18). Deze nieuwe en tweede geboorte is veel heerlijker dan de eerste. Door de eerste worden wij kinderen van de mensen, door de tweede zonen en dochters van de Allerhoogste. Het woord van God, hoewel het klein naar het uitwendige is en een tijd lang verborgen ligt, groeit ten slotte en draagt heerlijke vruchten. De verplichting om lief te hebben is dubbel, waar een geestelijk verband is. En het woord van God, in de harten geplant door de Heilige Geest, is een middel tot geestelijk leven, ons bezielend en opwekkend tot plichtsvervulling een gehele omkering teweeg brengend in de richtingen en begeerten van de ziel, totdat het brengt tot het eeuwige leven. Zie tegenover die heerlijkheid van de vernieuwde, geestelijke mens als wedergeborene de nietigheid van de natuurlijken mens. In zijn leven en in zijn dood is hij gelijk het gras (Job 14: 2 Jes. 40: 6, 7). Al zijn heerlijkheid is als de bloem van het gras, zijn weten, zijn schoonheid, kracht, welvaart, eer zijn slechts als de bloem van het gras, die vroeg opkomt en wegsterft. De enige weg om dit schepsel, dat teniet gaat, onverderfelijk te doen worden, is het woord van God op te nemen, want dat blijft in eeuwigheid en zal bewaren tot het eeuwige leven en met hem voor altijd blijven. Elke andere onderscheiding zal snel verloren zijn, alle andere heerlijkheid in verachting opgaan, alle andere verbintenissen teniet gaan en verdwijnen. Laat ons toezien, dat dit woord in onze harten woont en vruchten in ons leven voortbrengt.

HOOFDSTUK 2

OVER DE PLICHT VAN DE WEDERGEBORENEN, ALSMEDE VAN ONDERDANEN EN DIENSTBAREN

B. Vs. 1-10. In Hoofdstuk 1: 22 vv. had de apostel zijn lezers gewezen op de wedergeboorte door het onder hen verkondigde en in geloof door hen aangenomen Woord van de Heere en hen uitdrukkelijk vermaand tot onderlinge broederlijke liefde. Nu gaat hij voort hen te dringen tot aflegging van alles wat hun nog van de oude mens aanhangt en tegen deze liefde strijdt. Hij beveelt hun als een voedingsmiddel voor de groei van de nieuwe mens, dat begerig moet worden aangenomen, hetzelfde woord aan, waaruit zij zijn wedergeboren, en waarin zij reeds de vriendelijkheid van de Heere gesmaakt hebben (vs. 1-3). Deze zelfde Heer, waartoe zij in geloof gekomen zijn, stelt Hij hun dan ook voor als de levende steen, waarop zij als op de grondsteen van hun zaligheid moeten opbouwen, om overeenkomstig hun roeping meer en meer tot een geestelijk huis en een heilig priesterschap, die voor God geestelijke, Hem aangename offers brengt, zich te ontwikkelen. Hij stelt hun daarbij voor, in wat een geheel andere verhouding zij tot deze steen, die volgens de profetie door de mensen verworpen is, maar bij God uitverkoren en dierbaar is, staan, dan de ongelovige Heidenen en Joden, wat een zalige staat zij verkregen hebben door op deze gevestigd te zijn, de deugden te verkondigen van Hem, die hen geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht (vs. 4-10).

1. Gedraag u dan overeenkomstig uw tegenwoordige staat, omdat u toch uw zielen gereinigd heeft in de gehoorzaamheid van de waarheid (Hoofdstuk 1: 22). a) Leg dan af alle kwaadheid (Jak. 1: 21. 1 Kor. 14: 20 Kol. 3: 8) en alle bedrog (Hoofdstuk 2: 22; 3: 10 1Pe 2. 22) de geveinsdheid (Luk. 12: 1 MATTHEUS. 23: 28) en nijdigheid en alle achterklappingen (2 Kor. 12: 20 Wijsh. 1: 11, evenals de overige zonden, die van uw vroeger heidens leven (Rom. 1: 29 v.) zich nog bij u mochten bevinden.

a) MATTHEUS. 18: 3 Rom. 6: 4 Efez. 4: 23 Hebr. 12: 1

2. En als nieuw geboren kinderen, die u volgens de wedergeboorte in Hoofdstuk 1: 23 genoemd sinds uw bekering tot Christus bent (Latijn: Quasi modogeniti, waarvan de eerste Zondag na Pasen zijn naam heeft Joh 20: 19, wees zeer begerig naar de redelijke, met uw tegenwoordige aard overeenstemmende (Rom. 12: 1), onvervalste, van alle schadelijke bijvoeging bewaarde melk van het Evangelie (Hoofdstuk 1: 23), opdat u door deze mag opgroeien en rijp worden voor de zaligheid (Efez. 4: 15 v.).

3. Als u anders, zoals ik van u mag verwachten (Rom. 8: 9), in uw tegenwoordige Christelijke staat, gesmaakt heeft, dat de Heere goedertieren is (Ps. 34: 9 Hebr. 6: 4 v.) en u nu deze Zijn goedertierenheid nog verder en in volle mate aan uw inwendige mens hoopt te ervaren.

De apostel neemt, zoals duidelijk is uit de woorden "zo legt dan af" de vermaning in Hoofdstuk 1: 22 weer op, die begint met de woorden "hebbende dan uw zielen gereinigd" en weer als voorwaarde van een gedrag, waarvan wij vooraf kunnen verwachten, dat het wel niet hetzelfde is als de daar geëiste broederlijke liefde, maar toch iets zijn zal, inwendig en wezenlijk daarbij behorend. Wat dan in de eerste plaats het afleggen aangaat van zekere onzedelijke gedragingen, dat Petrus in de eerste plaats eist, zo kan dat natuurlijk alleen geëist worden van hem, in wiens persoonlijk leven reeds enige bevrijding kan worden verondersteld van de zondige vleselijke natuur, die tot zo’n gedrag dringt enige zelfstandigheid van het "ik" tegenover haar, dus eigenlijk alleen van de Christen, bij wie die scheiding werkelijk teweeg is

gebracht. De objecten van dat afleggen worden vervolgens in drie groepen voorgesteld, die door het drievoudig gebruik van het "alle" zichtbaar worden gemaakt. Vooraan staat het meest algemene "de boosheid. " Dat is die gezindheid of dat uitwendig gedrag, dat als doel en gevolg enig benadelen van de naaste heeft, van zijn persoon of zijn bezitting, in het geestelijke of lichamelijke. Het tweede "alle" laat een bijzondere soort van die boosheid volgen, die bestaat uit drie bij elkaar behorende openbaringen: bedrog of arglistigheid, die anderen door bedrieglijk gelegde strikken ten val wil brengen; geveinsdheid, die tot uitoefening van bedrog noodzakelijk is en nijd of gedurige opwellingen van wangunst, waaruit het bedrog pleegt te ontstaan. De tweede bijzondere groep, die als derde weer met een "alle" begint, is het achterklappen, waaronder de lasteringen bedoeld zijn als openbaringen van de gezindheid, die er genot in vindt de naaste dat te ontroven, wat men hem niet door nijdige arglistigheid kan ontstelen en zichzelf toe-eigenen, zijn goede naam ("de boosheid heeft een vermaak in het nadeel van de naaste, de nijd heeft verdriet over de bezittingen van de naasten, het bedrog verdubbelt het hart, de huichelarij de tong, het achterklappen schaadt de goede naam" Augustinus). Komt nu het geëiste afleggen van al deze onreinheden nauwkeurig overeen met de bovengestelde eis van een ongeveinsde broederlijke liefde, zo neemt de apostel vervolgens ook de inhoud van Hoofdstuk 1: 23 weer op en specialiseert het daar genoemde algemene begrip van "weer geboren zijn" door de nieuwe momenten van "nieuw" en "kinderen" bij het "geboren zijn"; op die beide momenten aan de ene zijde en op het "opdat u door deze mag opwassen" rust dan de nadruk. Want niet dit is de hoofdzaak, wat zij moeten begeren, zodat het woord "melk" tegenover "vast voedsel" (Hebr. 5: 12. 1 Kor. 3: 2 de nadruk zou hebben, maar op grond waarvan en daarom tot welk einde zij naar het Woord van God begerig moeten zijn, daarop komt hier alles aan. Wat groeien zal, moet voedsel hebben en voor het kind, dat voor alle anderen moet groeien, kan het daartoe gevorderde voedsel slechts melk zijn, die uit de moeder komt, die het ter wereld heeft gebracht. De lezers moeten dan niet alleen, zoals in Hoofdstuk 1: 22 gezegd is, elkaar wederkerig oprecht liefhebben, maar verder erop bedacht zijn, dat gemeenteleven, dat door broederlijke liefde wordt bewaard, ook tot ontwikkeling en volmaking te brengen door getrouw vasthouden aan het woord, dat, evenals het door de wedergeboorte de gemeente hersteld heeft, nu ook in staat is allen in het bijzonder tot steeds degelijker leden van het geheel en zo het geheel steeds volkomener te maken.

De lezers zijn door de wedergeboorte nieuw geboren kinderen en moeten nu als zodanig verlangen naar dat, wat voor zodanig kinderlijk leven hetzelfde is als moedermelk voor het natuurlijk leven van een kind. Omdat zij niet in tegenstelling tot degenen, die reeds langer het nieuwe leven bezitten, nieuw geboren kinderen heten, maar in tegenstelling tot het leven, waarin zij vroeger van de geboorte aan hadden gestaan, zo is ook de melk, die hun verlangen moet zijn, niet in tegenstelling tot het vaste voedsel van gevestigde Christenen, maar in tegenstelling tot hetgeen zij vroeger hadden begeerd. een "redelijke" melk wordt die genoemd, omdat zij geestelijk is, wat de melk uit de moederborst lichamelijk is en "onvervalst" wordt zij genoemd, omdat zij te vergelijken is met de zuivere melk, die het kind aan de moederborst doet groeien. Wat de apostel daarmee bedoelde, sprak voor de lezers vanzelf: hetzelfde woord, waardoor (Hoofdstuk 1: 23 en 25) zij waren wedergeboren, kenden zij ook als het voedsel van het leven. En zij moesten niet hebben gesmaakt, dat de Heere goedertieren is, als zij niet zouden verlangen, om daardoor op te groeien voor de toekomstige zaligheid.

Dit verlangen is het ware verschijnsel van de gezondheid van onze ziel. Zolang het kind begerig is naar de moedermelk, kan men zonder bezorgd te zijn voor het jeugdige, tedere

leven; maar als deze kost niet meer smaakt, dan is het gevaarlijk ziek; beproef uzelf daaraan, kind van God.

Heeft u niet gesmaakt, dat de Heere goedertieren is, zegt Paulus, dan predikte ik zeker tevergeefs.

O hoeveel nijd en achterklap komt daarvan, dat men niets beters weet, de vrede in God niet heeft gesmaakt! Die eenmaal gesmaakt heeft, hoeveel zaligheid en zoetheid er is in de omgang met de Heere Jezus, in de overdenking van Zijn woorden, beloften en wegen, die berokkent zich niet graag meer zulke verloren uren, als men bij de oude onreinheid heeft.

Dit heet evenwel gesmaakt, wanneer ik van harte geloof dat Christus zich aan mij gegeven en mijn eigen geworden is en dat mijn onheil het Zijn en Zijn leven het mijne is. Die die ter harte gaat, die smaakt het. Maar zij smaken het het beste, die in doodsnoden verkeren, of wie het kwade geweten kwelt. Daar is de honger een goede kok.

"Als": dus is dit geen zaak die aan ieder lid van het menselijk geslacht geschonken wordt. "Als" zo bestaat de mogelijkheid en de waarschijnlijkheid dat sommigen niet gesmaakt hebben dat de Heere goedertieren is. "Als", dan is dit geen algemene, maar een bijzondere genade en is het noodzakelijk dat wij onszelf afvragen, of wij de genade van God door innerlijke ervaring kennen: Er is geen geestelijke genade, die niet een drangreden is tot ernstig onderzoek van het hart. Maar terwijl dit een drangreden tot ernstig en biddend onderzoek behoort te zijn, mag niemand gerust zijn, zolang er een "als" bestaat aangaande het gesmaakt hebben, dat de Heere goedertieren is. Een jaloers en heilig wantrouwen aan zichzelf kan zelfs in het hart van de gelovigen die vraag doen oprijzen, maar het voortduren van die twijfel zou voorwaar zonde worden. Wij moeten niet buiten een wanhopige strijd blijven, ten einde de Zaligmaker in de armen van het geloof te kunnen sluiten en te zeggen: Ik weet, in Wie ik geloofd heb en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is, mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren. "Rust niet, o gelovige, voordat u een volkomen verzekering van uw deel in Jezus heeft. Dat niets u voldoende zij, voordat u door het onfeilbare getuigenis van de Heilige Geest met uw geest getuigend, verzekerd bent dat u een kind van God bent. Och beuzel hier niet, laat geen "misschien", noch "als", noch "mogelijk" uw ziel tevreden stellen. Bouw op eeuwige waarheden en steun in waarheid op deze. Grijp de zekere weldadigheden van David aan, en grijp ze vast aan. Werp uw anker uit in hetgeen zich binnen het voorhangsel bevindt en zie goed toe, dat uw ziel aan het anker vastgehecht wordt met een kabeltouw, dat niet kan breken. Treed voorwaarts door die dorre "als"; blijf niet langer in de wildernis van twijfel en vrees; doorwaad de Jordaan van het ongeloof en treed het Kanaän van de vrede binnen, waar zich de Kanaäniet nog wel ophoudt, maar welks land niet ophoudt van melk en honing te vloeien.

4. Door middel van het geloof heeft u een persoonlijke levensgemeenschap met Christus verkregen (Gal. 2: 20), a) en daardoor bij uw bekering gekomen als tot een levende steen (Joh. 4: 10; 6: 48 vv.), door de mensen wel verworpen (Hand. 4: 11 v. 1 Kor. 1: 23), maar bij God, volgens Zijn oordeel (Rom. 2: 13 Jak. 1: 27) uitverkoren en dierbaar (MATTHEUS. 12: 18).

a) Efeze. 2: 20

5. Zo wordt u ook zelf in overeenstemming met Zijn staat en Zijn wezen (Hoofdstuk 1: 15), als levende stenen, die u door uw komen tot Hem bent geworden (Joh. 6: 51 vv. ; 10: 28; 14:

19, gebouwd op deze grond en hoeksteen (Efeze. 2: 20 vv. Kol. 2: 6 v. Hand. 9: 31) tot a) een geestelijk huis (Hoofdstuk 4: 17. 1 Kor. 3: 16 v. 1 Tim. 3: 15), tot b) een heilige priesterschap (vs. 9 Openbaring 1: 6), om c) geestelijke offeranden op te offeren (Rom. 12: 1 Hebr. 13: 15 v. Jak. 1: 27), die voor God aangenaam zijn, door Jezus Christus (Rom. 15: 16 Efeze. 1: 6).

a) Hebr. 3: 6 b) Openbaring 5: 10 c) Hebr. 12: 28

De voorstelling, te voren gegeven in verband met Hoofdstuk 1: 23 vv., de voorstelling van het voeden en de groei van het nieuwe leven, wordt door de apostel verlaten, als hij voortgaat: "waartoe komend als tot een levende steen". Hiermee wordt de Heere voorgesteld als de steen, waaraan wij ons als stenen aansluiten zodat daaruit een gebouw opgroeit. Het woord "komend" geeft het voortdurende komen te kennen, om te herinneren, dat hier van een gemeenschap sprake is die alleen door een voortdurende, aanhoudende overgave van onze zijde wordt onderhouden. Bij zo’n aansluiten aan Hem, de levende steen, worden wij ook zelf als levende stenen bestanddelen van een gebouw namelijk van dat, waarvoor Hij door God is verkoren en in vereniging met elkaar groeien wij op tot een geestelijk huis tot een huis, omdat het door samenvoeging van vele bestanddelen tot de eenheid van een woning is geworden, tot een geestelijk huis, omdat de stenen, waaruit het opgroeit, levende stenen zijn, dat tegenover een stoffelijk gebouw staat. En omdat nu deze levende bouwstenen op priesterlijke wijze Hem dienen, wiens huis, waarin Hij woont (2 Kor. 6: 16), zij vormen, zo worden zij tevens tot een "heilig priesterschap". Zij zijn dat in een andere zin dan de Aäronietische priesterschap dat was, die ook wel, als door God uitverkoren een heilige was, maar toch slechts in het stoffelijke huis door het brengen van stoffelijke offers diende. Hun werk is integendeel het brengen van zodanige offers, die van geestelijke aard zijn, evenals het huis, dat zij uitmaken, en wel niet krachtens bepalingen van de wet, maar door Jezus Christus, als wiens eigendom zij offeren, voor God aangenaam zijn.

Deze is de bijzondere heerlijkheid van de gemeente van het Nieuwe Testament, dat zij niet alleen zelf het huis van God is, maar tevens de priesterschap, nodig tot de dienst. Als nu deze priesterlijke gemeente heilig wordt genoemd, zo moet zij daardoor niet als een van bijzondere aard tegenover andere priesters worden geplaatst, die niet heilig zouden zijn; maar de heiligheid, die het noodzakelijk attribuut van iedere priester is, wordt hier slechts uitdrukkelijk uitgesproken, omdat de priesterschap, waaraan zij bepaald toekomt, hier diegenen zijn, die overigens juist om het ontbreken van die heiligheid een bijzonder geheiligde priesterschap nodig hadden, de gezamenlijke leden van de gemeente. Hetzelfde, dat de Christen bekwaam maakt, om zelf als een levende steen tot het huis van God te behoren, namelijk het heilige goddelijke leven, dat Hem in de wedergeboorte van Christus ten deel is geworden, juist dat maakt hem ook geschikt onmiddellijk, zonder tussenkomst van een hiertoe in het bijzonder gewijde priester, voor God te staan en Hem in de zaken van dit leven te dienen; want dit leven moet juist de openbaring zijn van de reeds teweeg gebrachte gemeenschap met God en alles, wat werkelijk door deze nieuwe door God teweeggebrachte toestand is, behoort tot de geestelijke offeranden, die hij voor God geeft.

Bij deze gehele beschrijving van de roeping van de Christenen, heeft de apostel niet zozeer op het oog het onderscheid tussen de gemeente van het Oude en die van het Nieuwe Verbond voor te stellen, maar integendeel op de voorgrond te plaatsen, dat in de laatste datgene vervuld wordt en vervuld zal worden, wat aan de eerste reeds was beloofd en bij haar alleen op voorafbeeldende en onvoldoende wijze in het licht was getreden. Daarbij komen dan ook de onderscheidingen duidelijk voor de dag. Israël had een huis van God, maar de Christelijke gemeente is geroepen zelf het huis van God te zijn. Dat huis was van dode stenen gebouwd,

dit is uit levende stenen gebouwd en is een geestelijk huis. Israël moest een heilige priesterschap zijn, maar het was dat alleen in de bijzondere priesterstand, die in haar midden was; de Christelijke gemeente is echter geroepen een heilige priesterschap te zijn in die zin, dat ieder in het bijzonder het priesterlijk ambt moet waarnemen; de offers, die de priesters in Israël moesten brengen, waren dieren en dergelijke, de offeranden van de Christenen daarentegen zijn geestelijke offeranden, die voor God door Christus welbehaaglijk zijn.

Christus is de Hogepriester, door God zelf gezalfd; die ook Zijn eigen lichaam voor ons geofferd heeft, wat het hoogste priesterambt is. Daarna heeft Hij aan het kruis voor ons gebeden. Vervolgens heeft Hij ook het Evangelie verkondigd en alle mensen geleerd God en zichzelf te kennen. Deze drie ambten heeft Hij ook aan ons allen gegeven. Daarom, omdat Hij Priester is en wij Zijn broeders zijn, zo hebben alle Christenen macht en last, te prediken en voor God te verschijnen en zichzelf voor God te offeren. En toch, dat niemand zich onderstaat het woord van God te prediken, als hij niet een priester en geestelijk is!

6. Daarom, omdat het zo Gods raad en wil is, zoals ik straks zei, dat Christus de levende steen zou zijn, waartoe de leden van de Nieuw-Testamentische gemeente komend, zouden worden gebouwd tot een geestelijk huis en een heilige priesterschap, is ook vervat in de Schrift (Jes. 28: 16): "Zie, Ik leg in Zion een uiterste hoeksteen, die uitverkoren en dierbaar is" en: "Die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden, maar tot de zaligheid van de zielen, het einde van het geloof (Hoofdstuk 1: 9), komen.

De plaats van Jesaja heeft reeds boven in vs. 4 aanleiding gegeven tot de uitdrukking van de apostel; pas nu wordt zeer uitdrukkelijk de betrekking van de Nieuw-Testamentische gemeente tot Christus, haar fundament, als vervulling van dit woord van de Schrift voorgesteld. Behalve enkele andere afwijkingen van de woorden bij de profeet voegt nu Petrus bij "gelooft" "in Hem"; want hij heeft boven gezegd "waartoe komend" en omdat het "komend" daar gelijk staat met het "gelooft" op deze plaats, zo moest nu ook met het "waartoe" daar iets hier overeenkomen, dat nu door "in Hem" wordt bijgebracht. De eerste helft van het citaat hier neemt in het woord van vs. 4 de laatste plaats in, terwijl het middelste gedeelte op een plaats van de Schrift wijst, die niet door de apostel zelf is aangehaald, maar opnieuw uit vs. 7 hier is overgebracht. Zien wij op de woorden in vs. 4 "door de mensen wel verworpen, maar bij God uitverkoren en dierbaar" dan zijn hier de mensen geplaatst in tegenstelling tot God en is hetgeen de vorsten van de Joden, die in de Psalm als bouwlieden worden voorgesteld, in de verwerping van Christus, het fundament van een nieuwe mensheid, hebben gedaan, beschouwd als het eenmaal door de mensheid uitgesproken vonnis in zijn strijd tegen het oordeel van God. Die wijze van beschouwen is dan ook geheel juist; want, terwijl het volk Israël, dat uit alle volken tot drager en aanbrenger van de zaligheid was verkoren, in zijn oversten, die aan het hoofd van de theocratie stonden, Hem verwierpen, is werkelijk een beslissing van de zijde van de mensheid uitgesproken; elke latere verhouding van bijzondere personen tot Christus is voortaan of instemmen met dit reeds uitgesproken oordeel van de verwerping of met het oordeel van God, zoals zich dit in de opstanding van de Heere openbaarde (Hand. 2: 36; 13: 27 vv.). Het menselijk oordeel als zodanig valt altijd aan de andere kant en alleen dat oordeel, dat God door Zijn Geest in het een of ander individu werkt, aan deze kant. Eerst moet de mens in boetvaardigheid en afkeer van zijn natuurlijk menselijk wezen het oordeel van de mensheid uitdrukkelijk verwerpen en in gelovige toe-eigening van de prediking van het Evangelie het goddelijk oordeel tot zijn persoonlijk oordeel maken, anders blijft hij behoren tot het "door de mensen verworpen. " Daarom heeft ook Petrus boven gezegd: "Waartoe komend als tot een levende steen", dat zeker in een vroegere daad op besliste wijze geschied is, maar toch ook zo ook, ja onophoudelijk steeds weer

opnieuw moet geschieden, want voortdurend neigt zich onze oude mens tot de menselijke verwerping van Christus en Zijn zaligheid, het aandoen daarentegen van de nieuwe mens is, wat de zaak aangaat, een en hetzelfde als het komen tot Christus de levende steen.

7. U dan, die gelooft, is Hij, die steen, waarvan de profeet spreekt, evenals Hij dat bij God is, dierbaar, omdat Hij u bracht tot hetgeen de belofte uitdrukt, namelijk dat u niet beschaamd zult worden. Maar de ongehoorzamen onder de heidenen, zowel als onder Joden, wordt gezegd: a) "De steen, die volgens de profetie in Ps. 118: 22 (vgl. MATTHEUS. 21: 42 Rom. 9: 33) de bouwlieden verworpen hebben, deze is, volgens diezelfde profetie, geworden tot een hoofd van de hoek, zoals die in Jes. 8: 14 wordt genoemd (Rom. 9: 33) en een steen des aanstoots en een rots van ergernis.

a) Hand. 4: 11

Als de rivieren, die in zee lopen, zo verenigen zich al onze genietingen in de Geliefde. Het licht van Zijn ogen schittert boven de glans van de zon; de schoonheid van Zijn aangezicht is aantrekkelijker dan de schoonste bloemen; geen geur is zoals aan de adem van Zijn lippen. Edelgesteenten uit de mijn en parels uit de zee zijn zaken van generlei waarde, waar zij bij Zijn dierbaarheid worden vergeleken. Petrus zegt ons: dat Jezus dierbaar is, maar hij zegt niet en kan ook niet zeggen hoe dierbaar; niemand van onze kan de waarde berekenen van Gods onuitsprekelijke gave. Woorden kunnen de dierbaarheid van de Heere Jezus voor Zijn volk niet vermelden, noch uitdrukken, hoe onontbeerlijk Hij is voor hun vrede en hun geluk. Gelovige, heeft u niet vaak te midden van overvloed een pijnlijke leegte ondervonden, wanneer uw Heiland er niet was? De zon scheen, maar Christus verborg zich, daarom was alles voor u duister in de wereld; of wel het was nacht, maar omdat de morgenster was verdwenen, kon geen enkele ster een enkele lichtstraal u geven. Wat een woeste wildernis is deze wereld zonder onze Heiland! Zodra Hij Zich voor ons verbergt, verwelken al de bloemen van onze hof, onze aangename vruchten vallen af; de vogeltjes staken hun lied en een stormwind rukt onze hoop omver. Al de kaarsen van de aarde te samen kunnen geen daglicht doen ontstaan, als de Zon der gerechtigheid wordt verduisterd. Hij is de Ziel van onze ziel, het Licht van ons licht, het Leven van ons leven. Lieve lezer, wat zou u toch in de wereld doen zonder Hem, te midden van haar verzoekingen en zorgen? Wat zou u ‘s morgens zonder Hem doen, wanneer u ontwaakt en de strijd van de dag tegemoet gaat? Wat zou u ‘s avonds doen, wanneer u moe en afgetobt thuis komt, als er geen open deur van de gemeenschap tussen Hem en u bestond. Geloofd zij Zijn naam, Hij zal ons niet toelaten ons levensgeluk buiten Hem te beproeven, want Hij verlaat de Zijnen nimmer. Daarom laat de gedachte aan wat het leven buiten Hem zou wezen Zijn dierbaarheid voor u verhogen.

8. Hij is dat niet in Zijn eigen wezen, als lag het in Zijn wil, om behalve hoeksteen te zijn, ook nog een steen des aanstoots en een rots van ergernis te wezen, maar alleen in de verhouding van de mensen tot Hem. Degenen namelijk is Hij dat, die zich aan het woord stoten, aan hetgeen in het Oude Testament van Hem geschreven staat en in de prediking van het Nieuwe Testament van Hem gezegd wordt, aan dat woord van Christus ongehoorzaam zijnde, waartoe zij ook gezet zijn (Joh. 5: 39).

Onze Schriftverklaarders hebben even als Corn. a Lapide verklaard: "zij waren ook gesteld tot geloof in Christus, maar zij weigeren het geloof, omdat zij niet willen geloven. " Die verklaring is onjuist. De bedoeling van de woorden is: nadat zij, de ongelovigen vrijwillig zich aan het ongeloof hebben overgegeven, is dat aanstoot nemen niet iets toevalligs voor hen, maar naast het natuurlijk verbod ligt daarin ook een goddelijke regeling uitgesproken,

evenals het niet te vermijden is, dat die in het vlees zaait ook uit het vlees verderf zal maaien (Gal. 6: 8). Dat zij niet geloven, merkt Besser aan, is hun schuld; dat zij zich stoten is hun straf en deze straf kunnen zij niet ontgaan; zij zijn daartoe gezet. Die in Christus gelooft zal niet beschaamd worden, maar die niet gelooft, zal beschaamd worden en kan de steen niet tegenhouden, die verpletterend op hen valt (Luk. 20: 17). Wat beweegt toch de heilige apostel tot dit woord "waartoe zij ook gezet zijn? " Niets anders dan de ijver voor de eer van Jezus Christus, de kostelijke hoeksteen en voor de kracht van het woord, dat onder ons verkondigd is (Hoofdstuk 1: 25). Het heeft toch de schijn alsof het ongeloof van de mensen aan deze steen Zijn eer ontnam; want zij verwerpen Hem, die tot zaligheid van allen gesteld is en Hij laat Zich door hen verwerpen en het woord schijnt machteloos te zijn over hen, die het verachten. Dat is echter niet zo: de ongelovigen kunnen de steen aller zaligheid niet omverstoten, maar zijn door de wreker over hun ongeloof ertoe gezet, dat zij zich aan deze steen te pletter stoten. Zij kunnen het woord, dat hun ter zaligheid wordt verkondigd, niet krachteloos maken door hun ongeloof, maar moeten het bekrachtigen door het oordeel te lijden, waarmee datzelfde woord hen richt naar de verordening van God (Joh. 3: 19; 12: 48 "2Sa 24: 1.

9. a) Maar u bent het tegendeel van die ongelovige Heidenen en Joden, u, die de gemeente van Jezus Christus uitmaakt. U bent in veel hogere graad en volkomener mate wat van het Oud-Testamentische verbondsvolk vroeger (Jes. 43: 20 Exod. 19: 6 en Deut. 7: 6) is gezegd. U bent een uitverkoren geslacht b), een koninklijke priesterschap een heilig volk, een verkregen volk, een volk van het eigendom (Tit. 2: 14 Mal. 3: 17 En hiertoe bent u gesteld, opdat u, volgens hetgeen in Jes. 43: 21 als Israël's roeping wordt aangewezen, zou verkondigen de deugden, de heerlijke eigenschappen (Jes. 63: 7) van Degene (Hoofdstuk 1: 15), die u uit de duisternis van uw vroeger heidendom (Kol. 1: 13 Efeze. 4: 17 vv.) geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht (Hand. 26: 18). Dat licht gaat in heerlijkheid en zaligheid alle gedachten en begrippen te boven, en daarin bent nu u gebracht, zodat u nu ook door uw gehele leven als kinderen van het licht (Efeze 5: 9. 1 Thessalonicenzen. 5: 5 u behoort te betonen (MATTHEUS. 5: 14).

a) Deut. 14: 2; 26: 18 Openbaring 1: 6; 5: 10

Zoals Christus de eerstgeboorte heeft met haar eer en waardigheid, zo deelt Hij ze aan al Zijn Christenen mee, dat zij door het geloof ook koningen en priesters zijn met Christus. En dat gaat aldus toe, dat een Christen door het geloof zo hoog boven alle dingen verheven wordt. Want niets kan hem schaden aan zijn zaligheid, hetzij leven, sterven, zonde, vroomheid, goed of kwaad. Dat is voorwaar een hoge, heerlijke waardigheid en een recht alkunnen doende heerschappij, een geestelijk koninkrijk, waar geen ding is, het zij goed of kwaad, dat niet moet dienen ten goede, als ik geloof; en toch heb ik niets nodig van dat alles, maar mijn geloof is mij voldoende. Daarenboven zijn wij ook priesters, dat is nog veel meer, daarom, omdat het priesterdom ons waardig maakt voor God te treden en voor ons en voor anderen te bidden. Wie kan nu de eer en de waardigheid van een Christen doorgronden? Door zijn koningschap heerst Hij over alle dingen. Door zijn priesterambt is hij machtig bij God.

2) De Christenen zijn een door God tot Zijn eigendom verkoren volk, niet om als zodanig een afgesloten geheel te blijven uitmaken, maar om ook aan anderen de heerlijke eigenschappen van God, die uit hun redding en heiligmaking blijken, te verkondigen. God heeft hen geroepen uit de duisternis van de zonde, van de onwetendheid, van de vertwijfeling, tot Zijn wonderbaar, d. i. verbazend bewonderenswaardig licht. Elke gedachte aan hun vroegere toestand en aan de volheid van licht en leven, die zich sinds hun bekering over hen heeft

uitgestort, vervult hen met verbazing. Maar dit moet geen zuivere, werkeloze verwondering blijven.

Dat komt een priester toe, dat hij Gods bode is en van God last heeft Zijn woord te verkondigen. De deugden, d. i. de wonderwerken, die u God gedaan heeft, opdat Hij u van de duisternis tot het licht mocht brengen, moeten u prediken wat het hoogte priesterambt is, dat de ene broeder de ander de grote daden van God verkondigt, zoals wij van zonde, hel en dood en van alle ongeluk door Hem zijn verlost geworden en ten eeuwigen leven geroepen, opdat u een ieder roept tot het licht waaronder u geroepen bent.

10. a) U, die, om op uw omkering nog een andere profetie, die Israël aangaat, namelijk die in Hos. 2: 23 toe te passen, eertijds geen volk ("een niet-volk" Deut. 32: 21) was, maar nu Gods volk bent, die eertijds niet ontfermd was, geen goddelijke roeping tot zaligheid had ontvangen (Rom. 11: 30), maar nu ontfermd bent geworden (Rom. 9: 25).

a) Hos. 1: 10

Het verkondigen van de deugden van God, die in het wonderwerk van de ondervonden bekering zich openbaren, de deugden niet alleen van Zijn macht, maar niet minder van Zijn genade en wijsheid en van de heiligheid van Zijn liefde, moet plaats hebben door woord en wandel, niet alleen door de geroepen leraars, maar ook van de hele gelovige gemeente.

God, de Almachtige, had het volk Israël in het bijzonder verkoren het wondergrote eer geschonken, vele profeten gegeven en ook vele wonderen er aan gedaan, omdat Hij uit dit volk Christus Zijn eengeboren Zoon mens wilde laten worden. Alles is omwille van Zijn Zoon geschied, daarom worden zij in de Schrift van God volk genoemd. De profeten hebben dat verder uitgebreid en gezegd, dat deze belofte zich zou uitstrekken ook tot de heidenen; daarom zegt hier Petrus tot zijn lezers: "U, die eertijds geen volk was, maar nu Gods volk bent. " Hieruit blijkt, dat hij deze brief aan de Heidenen en niet aan de Joden heeft geschreven.

Vs. 11-Hoofdstuk 3: 15a. De beide vorige afdelingen leerden hoe de Christen, die op de toekomstige heerlijkheid hoopt, om zo’n hoop zijn gedrag inwendig jegens God, zijn Vader, jegens Christus, zijn Heiland, jegens de mede-Christenen, zijn broeders en jegens zichzelf als een door Gods woord wedergeborene op de hoeksteen van Gods huis gevestigde moet inrichten. Nu gaat de apostel over tot zijn wandel naar buiten, tot zijn gedrag tegenover de Heidense omgeving en toont zijn lezers aan, op welke wijze zij volgens het te voren gezegde de deugden moeten verkondigen van Degene, die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht. Evenals in een opschrift, dat het thema noemt, vat hij in de eerste plaats de gehele volgende vermaning naar de hoofdgedachte samen in de eis, dat de Christenen als vreemdelingen en bijwoners in deze wereld zich moeten onthouden van de vleselijke begeerlijkheden, die strijd voeren tegen de ziel en onder de Heidenen, in wier midden zij gesteld zijn, tot overwinning van hun vooroordelen tegen het Christendom, eerlijk wandelen (Vs. 11 en 12). Als het eerste en voornaamste stuk van zo’n wandel, waarover in dit verband gehandeld wordt, noemt hij het onderdanig zijn aan alle menselijke ordening, de vrijwillige onderwerping zowel als Christelijke onderdanen aan de Heidense overheid (Vs. 13-17), als ook aan Heidense heren als Christelijke knechten (Vs. 18-25). Omdat echter tot de grondvormen van het gezellig leven ook de huwelijkse staat behoort, vat Petrus bij zijn apostolisch onderricht verder deze in het oog (Hoofdstuk 3: 1-7), om ten slotte nog een

vermaning tot allen zonder onderscheid te richten, hoe men zich op een waar, godzalig gedrag jegens elkaar en tegenover de vijandige en Heidense omgeving moet toeleggen (Vs. 8-15 a)

EPISTEL OP DE DERDE ZONDAG NA PASEN, JUBILATE

Het Evangelie van deze dag is, als bijna alle Evangeliën, tussen Pasen en Pinksteren, uit het Evangelie van Johannes, in wel uit die wonderschone laatste woorden van Jezus Christus genomen, die Hij vóór Zijn heengaan tot Zijn discipelen heeft gesproken. Die reden werden gehouden in de nacht, waarin de Heere verraden werd. Zij worden echter in het kerkelijk jaar niet in de lijdenstijd, maar in de blijde dagen van Pinksteren, d. i. in die 50 dagen gelezen, als men denkt aan de verheerlijking van Christus en Zijn heengaan tot de eeuwige Vader. De Heere was in de nacht vóór Zijn lijden zo vol van de gedachte, dat Hij nu in de diepste diepte van Zijn vernedering was, maar van nu aan Zijn weg naar de hoogte zou gaan, dat Zijn reden niet de klank hadden van lijdenstonen, maar veeleer geheel de aard hadden van de vijftig dagen na Pasen, van de verheerlijking en het heengaan tot de eeuwige glorie. Evenals de Israëliet bij het eerste Paasfeest in Egypte het Pascha genoot, als een, die heengaat, zo komt ook in uit Evangelie de Heere voor als een, die weggaat, die verhuist, als een gast en vreemdeling op aarde, die Zichzelf vol vreugde tot het eeuwig Vaderland verheft. Het hele Evangelie geeft, wat toon en inhoud aangaat, deze indruk; de brief staat het waardig terzijde. Naast de wandel van Christus, openbaart zich de wandel van Zijn Bruid, de kerk. Komt nu de Heere voor als een gast en vreemdeling, zo vertoont zich naast Hem in de brief de bruid, de kern, die met Hem heengaat, die op aarde geen vaderland heeft, maar haar overste en bruidegom naijlt naar een beter vaderland. De Christenen hebben hier geen blijvende plaats, zij spoeden zich naar de toekomstige; zij vieren op aarde steeds de paastijd van hun uittrekken, wegtrekken en naar huis trekken; en de Apostel geeft hun in onze hele tekst onderrichting en aanwijzing, hoe zij waardig het eeuwige vaderland als vreemdelingen en pelgrims in de wereld moeten wandelen.

Dit epistel, evenals de voorgaande (vs. 21 vv.), vooral gekozen met het oog op hen, die op Pasen gedoopt zijn, om hen aan hun Christen-plichten en het verkeer met de wereld te herinneren, bevat deels waarschuwingen tegen de vleselijke begeerlijkheden, deels vermaningen tot gehoorzaamheid aan de overheden, ook voor het geval, dat men om weldoen zou moeten lijden.

Hoe een Christen, als pelgrim in deze wereld, zich gedraagt ten opzichte van de wereld en haar kinderen, 1) hij neemt hartelijk deel in vreugde en leed van de wereld, maar rukt zich met beslistheid los van de snode begeerlijkheden van de wereld; 2) hij onderwerpt zich vrijwillig aan alle regelingen en wetten van de wereld, maar de eigenlijke Koning, die hij dient, is toch slechts zijn hemelse Heer; 3) hij draagt gelaten het onverstand en de boosheid van de wereld, maar werkt ook voor zijn deel mee, dat het rijk van God komt en de wereld overwint. Hoe de Christen, hoewel hij in de wereld leeft, zich toch steeds gedraagt als een, die niet van de wereld is: tegenover 1) de vreugde; 2) de ordeningen; 3) de verkeerdheden van de wereld.

De Christen een vreemdeling en bijwoner op aarde: 1) erkent, dat u het bent; 2) als u het erkend heeft, wees dan daarmee tevreden; 3) als u daarin bewilligd heeft, gedraag u dan overeenkomstig.

Waartoe vermaant onze stand ons, die vreemdelingen en bijwoners op aarde zijn, 1) onthoud u van vleselijke begeerlijkheden; 2) leid een oprechte wandel; 3) wees aller menselijke ordening onderdanig.

Vaderland en vreemdelingschap, hoe geeft de Christen aan beide het zijne? 1) wat het vaderland eist, verzuimt hij niet om de vreemde; 2) wat het land van de vreemdelingschap eist, verzuimt hij niet om het vaderland.

De Christen in de wereld; 1) zijn verhouding tot de wereld; 2) zijn wandel in de wereld; 3) zijn vrijwillige onderwerping onder de ordeningen van de wereld; 4) zijn lijden van de wereld.

Het gedrag van de Christen tegenover de wereld: 1) de wereld in hem; 2) de wereld buiten hem; 3) de wereld boven hem.

11. Geliefden! ik vermaan u als inwoners en vreemdelingen (Hoofdstuk 1: 1 en 17 a) dat u zich onthoudt van de vleselijke begeerlijkheden (Gal. 5: 19 vv.), die krijg voeren tegen de ziel, opdat zij haar, die door de wedergeboorte verheven is boven de macht, die haar vroeger beheerste (Rom. 6: 17 v.) weer aan zich dienstbaar maken. Als dat mogelijk was en het vlees weer de bovenhand verkreeg, zou de heiliging teniet worden gedaan en de zaligheid weer ontnomen (Hoofdstuk 1: 9 en 22 v.).

a) Rom. 13: 14 Gal. 5: 16

12. Denk eraan dat u de deugden moet verkondigen van Degene, die u geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht (vs. 9). a) En houd uw wandel eerlijk onder de heidenen, in wier omgeving u bent gesteld. Waak daartoe b), opdat in hetgeen zij kwalijk van u, Christenen (Hoofdstuk 4: 14), spreken als van kwaaddoeners, alsof Christen en kwaaddoener zijn hetzelfde was (Hoofdstuk 3: 16) c), zij uit de goede werken, die zij in u zien, tot een betere mening over de Christelijke godsdienst komen en zij God verheerlijken (MATTHEUS. 5: 16) mogen d) in de dag van de bezoeking. Het is toch zo hoogst wenselijk, dat zij inzien in hun oordeel over het Christendom misgetast te hebben en zij zich als de tijd van de genadige bezoeking (Luk. 19: 44) komt, tot Christus bekeren.

a) Rom. 12: 17. 2 Kor. 8: 21 Fil. 2: 15 b) Tit. 2: 8 c) MATTHEUS. 5: 16 d) Luk. 1: 68

Met het liefdevolle woord "geliefden" baant Petrus zich eerst de weg tot het hart van de lezers. Omdat hij noch door persoonlijke bekendheid, noch door een nadere betrekking met hen in verband stond, had hij bij deze vermaning, die tot in de inwendigste en geringste levensomstandigheden haar invloed hebben moest, dubbel aanleiding, om er vooraf op te wijzen, dat hij niet uit al te grote ijver of onbevoegd wantrouwen, maar alleen uit echt apostolische liefde sprak.

Hij noemt hen inwoners of "bijwoners"; dat zijn zij, die in een land of een stad wonen, waar zij geen burgerrecht hebben. Hij noemt hen verder "vreemdelingen" d. i. die slechts evenals op een reis, slechts een korte tijd zich ergens ophouden. Heeft hij in vs. 9 vv. de Christenen hun hoge waarde aangetoond, dan wil hij hen nu ook herinneren aan de vernedering, die op aarde hun deel is.

De Christen is op aarde vreemdeling, pelgrim, zonder vaderland op aarde, vol heimwee en verlangen naar het hemels vaderland. Dat schijnt bij geen apostel meer levendig geworden te zijn dan bij Petrus, die reeds in Hoofdstuk 1: 1 de Christenen in Pontus, Galatië enz. als uitverkoren vreemdelingen, als een diaspora een in verstrooiing levende schare van de Heere Jezus aanspreekt en nu zijn apostolische vermaningen aan de Christenen als pelgrims en vreemdelingen geven wil. Zo wordt vanzelf die vrolijke, wereldse gezindheid van de meeste Christenen veroordeeld, volgens welke hun de wereld geen lastige verbinding, het leven te midden van haar geen last, maar integendeel een voorsmaak van de eeuwige vreugde en een genot voorkomt, waarvoor men de godsdienst van de Heere Jezus als een kroon beschouwt en als het beste, onder al wat goed is.

Als de apostel vermaant: "onthoud u van de vleselijke begeerlijkheden", dan komen die vleselijke lusten niet voor als iets, dat buiten de Christen is, als iets, dat eigen is aan de omgeving, waarin zij leven, maar als in henzelf bestaande. Dit blijkt uit het bijgevoegde, "die strijd voeren tegen de ziel. " De Christen kan zich onthouden van de vleselijke lusten en begeerlijkheden, doordat hij niet aan deze gehoorzaamt, als zij zich in zijn aangeboren natuur laten voelen. Hij moet dit doen, omdat zij tegen de ziel strijden, tegen deze krijg voeren, dus deze in vijandschap willen bedwingen, zodat hij, die zich aan deze overgeeft, zijn leven, dat hij als Christen had gered, daardoor verliet. En evenals ter wille van zijn ziel, dus omwille van zichzelf, moet hij het ook doen om diegenen in zijn omgeving, die geen Christenen zijn en die "heidenen" worden genoemd, waaruit weer blijkt, dat de brief bestemd is voor lezers, die Christenen uit de heidenen waren. In het midden van deze moeten de Christenen een leven leiden, dat eerlijk is, dat goed is. Hun leven zou niet goed en prijzenswaardig zijn, als zij zich aan de vleselijke begeerlijkheden wilden overgeven, omdat zij dan zouden doen wat te misprijzen is. Is daarentegen hun wandel te midden van hun volksgenoten goed, zo dient dit daartoe, dat de heidenen, als God hen bezoekt, hen prijzen juist om hetgeen zij nu van de lezers kwalijk spreken als van kwaaddoeners. De apostel doelt daar op de Christelijke staat zelf, die zeker, afgezien van alles, wat overigens van Christenen gezegd zou kunnen worden, voor een afvallen van het volk en misdaad tegen de bestaande orde werd gehouden (Hand. 16: 20 v. ; 17: 7). Zullen de heidenen, zo wil hij zeggen, datgene, waarom zij u nu misdadigers noemen, uw Christelijken staat eenmaal van het standpunt van uw goede werken beschouwen, die naar deze beoordelen, dan zullen zij God daarom prijzen. Daartoe, dat zij voor zo’n indruk van de goede wandel van de Christenen vatbaar worden, om daarnaar het Christendom, dat hen als misdadig voorkomt, te beoordelen, komt het zeker niet vanzelf. Daartoe is een goddelijke bezoeking nodig, die hun gezindheid, nu nog door vooroordeel en gebonden, van deze vrijmaakt, om het goede, ook als het door Christenen wordt gedaan, als zodanig te erkennen.

Nog kwam aan het oppervlakkig oog de broederlijke liefde van de Christenen voor als een geheim verbond, dat gevaarlijk voor de staat was, hun beslistheid als halstarrigheid, hun hemelsgezindheid als haat tegen het menselijk geslacht. Hun breken met de vaderlijke, zondige gewoonten werd aangezien voor verachting en verwerping van alle menselijke ordeningen. Deze beschouwing zal eenmaal veranderen; er zal een tijd komen, dat de heidenen door nauwkeuriger onderzoek over de wandel van de Christenen geleerd zullen worden, als zij God, wiens kinderen de gelovigen zijn, de eer moeten geven.

Men mag bij het "God verheerlijken" niet denken aan een eigenlijk loven van God; als de mensen de goede werken prijzen, verheerlijken zij de hemelse Vader als de meester; die het goede van een kind prijst, prijst zijn opvoeder.

Dit prijzen van God, hoewel eerst een brug tot het geloof, is toch reeds een bewijs van genade, zonder welke geen lichtstraal in de nacht van het harten dringt. Daarop wijst Petrus met de woorden "in de dag van de bezoeking".

Wij lezen, dat, toen de keizers regeerden en de Christenen vervolgden, men hen van niets anders wist te beschuldigen, dan dat zij Christus aanbaden en voor een God hielden, Plinius schrijft aan keizer Trajanus, dat hij niets kwaads wist dat de Christenen deden, dan dat zij iedere morgen samenkwamen en enige lofzangen zongen, om Christus te eren en het sacrament te ontvangen en dat niemand hen van iets beschuldigen kon.

Justinus, de Martelaar, een kerkleraar van de tweede eeuw, behoort tot hen, die door de goede wandel van de Christenen werden gewonnen. Hij verhaalt zelf, dat hij bij het zien van het geduld en de heldenmoed van de martelaars moest zeggen bij zichzelf: zo sterven geen misdadigers!

De Apostel wijst er op, dat wij niet omwille van onszelf moeten trachten naar een goed gerucht onder de mensen, maar ter verheerlijking van God, die Zich van de heilige levenswandel van de Zijnen bedient als van een voorbereidingsmiddel om de dwalenden op de rechte weg terug te brengen.

13. a) Wees dan, omdat het nodig is die lastertaal met de daad te weerleggen, alle menselijke ordening, de wel op menselijke wijze tot stand gekomen, maar toch altijd door God gestelde overheid (Rom. 12: 1), onderdanig omwille van de Heere, die het van de Zijnen eist (Matth. 22: 21) en door Zijn voorbeeld zelf daarin is voorgegaan (Matth. 26: 50 vv.), hetzij de koning, de keizer te Rome, als de opperste macht hebbend, de eigenlijke souverein (Joh. 19: 15).

a) Tit. 3: 1

14. Hetzij de stadhouders van de provincie (Luk. 2: 2 Hand. 19: 38), de landvoogden Hand. 13: 7; 18: 12, als die door hem gezonden worden, tot straf wel van de kwaaddoeners, maar tot prijs, tot bescherming en tot hulp van degenen, die goed doen (Rom. 13: 13 v. 1 Tim. 2: 1 vv.

De Apostel heeft te voren gezegd, dat de Christenen door hun goede wandel de lastering van de ongelovigen moeten veranderen in een verheerlijken van God. Als een hoofdpunt van zo’n wandelen noemt hij nu het onderdanig zijn aan alle menselijke ordening. Het geloof, dat in zijn diepste grond gehoorzaamheid is, ootmoedige onderwerping onder God, kan zich niet verdragen met ongebondenheid en hoogmoedige zelfverheffing, maar leidt met inwendige noodzakelijkheid tot onderdanig zijn en dat niet alleen in zaken van volstrekt goddelijke aard en afkomst, maar ook in die zaken, die in de eerste plaats als menselijke voorkomen, maar daarom evenwel een goddelijke kern in zich hebben, terwijl zij naar de diepste grond rusten op de van God gestelde natuurwetten en wat hun bestaan betreft, voortbrengsel zijn van goddelijke beschikking, wat hun doel aangaat goddelijke doeleinden dienen, in de wijze van beschouwing en behandeling aan een goddelijke regel onderworpen zijn en diensvolgens het geweten van de Christenen op zodanige wijze binden, dat de gehoorzaamheid aan deze, die het werkelijk erkennen van het goddelijke in deze is, tot een integrerend bestanddeel van de gehoorzaamheid aan God zelf wordt. Waarom de Apostel zijn lezers vóór alle dingen tot het openbaren van een goede wandel door onderdanigheid aan de bestaande ordeningen van het maatschappelijk leven vermaant, is duidelijk. Zoals het toch bij de Christen van die tijd voor de hand lag om zijn intreden in de hogere levensorde van het rijk van God, als een verlaten niet alleen van heidense denk- en levenswijze, maar tevens als een recht, om de

maatschappelijke leefregels te beschouwen, ze ten minste voor profaan te houden en zijn Christelijke vrijheid daartegenover te stellen, zo moest het aan de andere zijde de heiden voor de hand liggen, om het goddelijke recht van deze regelingen, waarvan ook de heiden wist, daartegenover te doen gelden en zijn oordeel over het Christendom volgens het gedrag van de Christen ten opzichte van deze te vormen.

De overheid wordt daarom een menselijke ordening genoemd, omdat de wereldse staatsinstellingen niet in een bijzonder woord van God haar grond hebben, zoals de ware godsdienst, maar meer door mensen en hun werkzaamheid geregeld zijn, zoals het ten minste ons voorkomt, die het verborgen bestuur van God niet zien.

De Apostel, de geschiedkundige toestanden van zijn tijd op het oog hebbend, haalt twee bestanddelen aan van de staatsmacht, waarin deze zich openbaart. Hij zegt: hetzij de Koning, waarmee hij de Keizer van Rome bedoelt, die Joden en Grieken "Koning" noemden hem voorstellend als degene, die de oppermacht, het hoogste souvereine gezag heeft; of de stadhouders, zo gaat hij dan voort, waaronder de bestuurders van de provincies verstaan moeten worden. Van de laatsten, zegt hij, dat zij door de keizer gezonden waren met het doel om de kwaaddoeners te bestraffen en degenen, die goed doen, met woord en daad te helpen. Daarvoor alleen toch wordt een maatschappelijk samenleven mogelijk, dat de zedelijke regels van deze door straffen tegen de overtreders en door het prijzen van het goede worden in stand gehouden.

Keizer Ferdinand I (1556-1564) heeft van de Evangelischen de volgende getuigenis gegeven: "De Lutheranen hebben twee schone en heerlijke stukken in hun leer, die niemand kan ontkennen; ten eerste, dat zij met zoveel blijdschap Christus Jezus belijden en hun zaligheid alleen op Diens verdiensten bouwen; ten tweede, dat zij de staat van de overheid niet gering zou achten als de paus, maar in deze een ordening van God opmerken".

15. Want zo is het de wil van God a), dat u weldoende de mond stopt, door uw oprechte wandel zwijgen opdringt aan de onwetendheid van de dwaze mensen, die kwaad van u spreken. (vs. 12).

a) Tit. 2: 8

In de zin "het is de wil van God, dat u weldoende de mond stopt aan de onwetendheid van de dwaze mensen", wordt niet zozeer gedoeld op het "de mond stopt" als wel op de wijze waarop het moet geschieden "weldoende" (door het doen van hetgeen goed is, wil God de onwetendheid van de dwaze mensen tot zwijgen gebracht hebben; u moet n niet met vergeefse pogingen vermoeien en door tegenspraak er een einde aan te maken, dat men het Christendom verklaart voor de staat vijandig en niet te verdragen met de openbare orde; dit "weldoen" geeft te kennen, even als in vs. 12 de eerlijke wandel, het algemene, waaronder het "onderdanig zijn" wordt gerekend, te meer daar de overheid naar haar zedelijk doel is voorgesteld. Met het oog hierop is duidelijk, dat de "onwetendheid" hier niet op God, maar op het gedrag van de Christenen ziet. Dat juist is de onwetendheid van uw tegenstanders, dat zij wat goed is uit onkunde kwaad noemen (vgl. Hoofdstuk 3: 16). Het is dus onwetendheid en onkunde ten opzichte van de werkelijkheid, gepaard met weerspannigheid en verkeerdheid, het is, in plaats van de ogen, de mond altijd open te houden en de dingen te nemen, niet zoals zij zijn, maar zoals eigen verkeerdheid ze wil voorstellen; in deze onwetendheid komt de dwaasheid van het natuurlijk-menselijke hart te voorschijn.

Bij het "stopt" blijft geheel buiten aanmerking, of dit zwijgen slechts uitwendig is, dus tegen de wil, omdat de lust tot lasterlijk spreken steeds blijft voortbestaan, of dat het het zwijgen is van een getroffen geweten en van veranderd inzien, dus het begin van de bekering (vgl. vs. 12). Het ligt niet in de bedoeling van de Apostel deze dubbele mogelijkheid van de aard van de uitwerking aan te wijzen; er is hier alleen spraak daarvan, waardoor een zeker gevolg kan worden bereikt is, dat hij daarom ook natuurlijk slechts geheel algemeen noemt.

16. a) Als vrije onderdanig zijnde aan alle menselijke ordening (vs. 13) en niet u gedragend als de vrijheid hebbend, als of u Christus bevrijd had van het verbod om kwaad te doen (Gal. 5: 1. 2 Kor. 3: 17) en dus die misbruikende tot een deksel van de boosheid, zoals u doen zou, als u met beroep daarop de overheid wilde tegenstreven (Rom. 13: 2), maar als dienstknechten van God, die in alle toestanden en omstandigheden u door Zijn Woord en Zijn wil laat leiden en daarnaar uw leven richt (Rom. 6: 22).

a) Joh. 8: 32

De Apostel wil met dit woord het als "weldoen", in vs. 15 voorgestelde onderdanig zijn nader bepalen en de tegenspraak weerleggen, alsof de onderwerping onder de overheid niet overeenstemde met de Christelijke vrijheid. De vrijheid, die het misverstand tot voorwendsel moet dienen tegen het onderdanig zijn, is niet bepaald de vrijheid van de wet, zoals in Gal. 5: 13 ; of van de zonde, zoals in Rom. 6: 22, maar de vrijheid, die de Christen toekomt volgens zijn verhouding tot God (vs. 9 en 10), vrijheid in tegenstelling tot elke dienstbaarheid. Maar de pseudo-vrijen, die ten onrechte op vrijheid roemen, vergeten twee zaken, die de Apostel hier op de voorgrond stelt, namelijk ten eerste: dat deze vrijheid negatief een bevrijding is van alle goddeloze machten, als ook van het bandeloze van het eigen ik en ten tweede: dat dit positief dienen van God is, een dienen, dat elk ander dienen uitsluit, maar tevens de vrijwillige gehoorzaamheid van de liefde jegens al datgene in zich sluit, waarin de Christen de wil en de ordening van zijn Heer moet erkennen.

Het Evangelie leert geen gemeenschap van goederen, maar brengt teweeg, dat er zijn, die gewillig het hunne gaven, zoals de apostelen en discipelen in Hand. 4: 32 deden, die niet eisten, dat de vreemde goederen van Pilatus en Herodes gemeen goed waren, zoals onzinnige boeren (en de communisten van deze tijd) daarom woelen, maar hun eigen goederen. Onze boeren willen echter de goederen van anderen gemeen hebben en hun eigen voor zichzelf behouden; dat zijn me mooie Christenen!

17. a) Eert een ieder (Rom. 12: 10 Jak. 3: 9 Gal. 6: 10); b) heb de broederschap lief (Hoofdstuk 1: 22. 1 Joh. 3: 14 vv. ; 4: 20 v.); vrees God (Hoofdstuk 1: 17); c) eer de koning, de Romeinse keizer (Vs. 13 Spr. 24: 21

a) 1 Petrus 5: 5 b) Efeze. 4: 3 Hebr. 13: 1. 1 Petrus 1: 22 c) MATTHEUS. 22: 21

Geredelijk sluiten deze vermaningen zich aan vs. 16 aan: de vrijen betonen zich ware dienstknechten van God, als zij allen eren, want allen zijn schepselen van God; als zij de broeders liefhebben, want deze zijn Gods kinderen; als zij God vrezen, want Hij alleen is de Heere; en als zij de Koning eren, want God de Heere is het, die de koning tot Zijn plaatsbekleder hier op aarde maakt.

De Christen moet allen zonder onderscheid eren, omdat hij verschuldigd is met de daad te tonen dat hij allen erkent als gelijk aan hem geschapen; daarnaast komt vervolgens het

tweede, dat de Christen hen liefheeft, die niet alleen zijn mede-mensen, maar zijn broeders in Christus zijn. Dat hij alleen de mede-Christenen zou moeten liefhebben, en medemensen alleen zou moeten eren, ligt echter niet in deze tegenoverstelling (vgl. 2 Petrus 1: 7), omdat in de eerste zinsnede de toon op "een ieder" rust en niet op "eert" en de tweede zin daarentegen meer op "heb lief" dan op "de broederschap" of "de broeders". De Christen mag niemand de eer onthouden, die de mens aan de mens verschuldigd is, maar hiermee is niet in strijd, dat hij de broeders in Christus die liefde toedraagt, die die nauwere gemeenschap meebrengt. Op dezelfde wijze staan de beide andere zinnen tot elkaar; evenals het naast elkaar kan bestaan, dat men alle mensen eert en de broeders lief heeft, zo kan men ook gelijkelijk God vrezen en de koning eren.

Voor de Christelijke onderdaan vloeit de plicht om de koning te eren geheel uit dezelfde geest voort, waarin de Apostel hen dringt, om jegens ieder vol eerbied te zijn, de broeders lief te hebben en God te vrezen.

18. U huisknechten! (vgl. Efeze. 6: 5 vv. Kol. 3: 22 vv. 1 Tim. 6: 1 v. Tit. 2: 9 vv.) wees met alle vrees onderdanig, altijd gedenkend dat u verantwoordelijk bent voor hetgeen u doet (Efeze. 6: 5), de heren, niet alleen de goeden en bescheidenen, aan wie het gemakkelijk is te gehoorzamen (MATTHEUS. 8: 9), maar ook de harden en verkeerden (Fil. 2: 15), bij wie het zelfverloochenen kost de bevelen na te komen; laat het u niet tot oproerigheid brengen, als zij ruw en wreed jegens u handelen.

De slotwoorden "maar ook de harden", "de krommen, valsen, onrechtvaardigen" geven het hoofdpunt aan, waarom de uiteenzetting zich beweegt. Er moet niet worden aangewezen wat in het algemeen plicht van Christelijke dienstknechten is, maar wat de ware verhouding is tegenover de onbillijkheid, die zij van hun meesters te lijden hebben. Dit is het punt, waarbij de begeerten naar valse vrijheid openbaar worden; dit is ook het punt, waarbij de Christelijke denkwijze en gezindheid het scherpst zich scheidt van het menselijk-natuurlijke, en de eigenaardigheid van de Christelijke roeping, als wilskracht tot verdragen, zich in haar wonderbare heerlijkheid openbaart.

Deze tenor van de gehele plaats liet niet toe een bijzondere vermaning tot de heren te richten; er wordt toch aangedrongen op een onderdanig zijn aan alle menselijke ordening. Zo nu Christenen als slaven toebehoorden aan heidense of Christelijke heren, dan kon zeer gemakkelijk de gedachte oprijzen, omdat Christus hen niet met vergankelijk zilver of goud, maar met Zijn dierbaar bloed ten eigendom had gekocht (Hoofdstuk 1: 8 v.), zij ook niet meer een gekocht eigendom van mensen konden zijn; en omdat Christus hen naar lichaam, ziel en geest uit de dienstbaarheid van de zonde had verlost, zij voortaan geen dienstknechten van mensen mochten zijn.

Van twee zijden lag het gevaar van zo’n gedachte voor de hand, als zij niet met goedaardige heren te doen hadden, die het goed met hen meenden, met de omstandigheden rekening hielden en hun eisen daarnaar stelden, maar met wonderlijke en verkeerde, zodat zij van deze verwachten konden, dat zij in eisen en behandeling steeds het tegengestelde zouden zijn van wat goed was.

De kracht, die zodanige onderwerping teweeg brengt en bewaart, moet zijn "alle vrees", alles wat vrees is, tot de vrees behoort, de vrees zowel naar haar intensieve volheid als naar haar extensieve uitbreiding over alle tijden, omstandigheden en betrekkingen. De vrees, zoals zij hier door de omstandigheid, waarvan gesproken wordt, bepaald is, is het bewustzijn,

krachtens hetwelk men de dienstbaarheid als een ordening van God beschouwt en dienvolgens om God en het geweten zich voor onbekwaam en ongerechtigd beschouwt, die te schenden. Zo'n gezindheid laat niet toe, dat de Christelijke dienstknecht het subjectief gevoel van het aangename, of de objectieve toevalligheden van persoonlijke hardheid of zachtheid van de meester tot een grond van beslissing maakt of hij zich zal onderwerpen of niet. Omdat hij echter steeds alleen de ordening van God, die in de persoon van zijn meester, hoe die ook zij, belichaamd is, als het beslissende in het oog houdt, is hij evenzeer de goeden als de harden of verkeerden meester onderdanig. Op deze wordt ook in het volgende nog bijzonder het oog gevestigd; het kan toch bij de algemene verbittering tegen de Christenen in die tijd nauwelijks anders worden verwacht dan dat vele heidense heren hun bijna onbeperkte macht over hun slaven, tegenover de Christenen, die zich daaronder bevonden, misbruikten, om hun haat tegen de Christenen op wrede wijze te koelen.

19. a) Want dat is genade, dat heeft in zich het bewijs van Gods werk te zijn en brengt weer in gunst en eer bij Hem, aan wiens genade voor ons alles gelegen is, als iemand, om het geweten voor God zwarigheid verdraagt. Dat is groot, als men weet, dat God het aldus van hen eist en men nu ook alles inspant om die wil van God na te leven (Rom. 13: 5) en verdraagt zonder verzet of toorn, lijdend ten onrechte, zonder schuld, wat men ook aandoet.

a) MATTHEUS. 5: 10

20. Want wat lof is het, hoe zou u in dat geval op de roem van goede Christenen te zijn aanspraak kunnen maken (MATTHEUS. 5: 47 v.), als u verdraagt als u zondigt, als u te kort komt in uw plicht en daarover geslagen wordt? U ontvangt dan toch slechts wat uw daden hebben verdiend (Luk. 23: 41) en staat op gelijke lijn met de heidense dienstknechten, die zich dat ook moeten laten welgevallen. a) Maar als u verdraagt als u weldoet, uw heren in alle getrouwheid dient, maar daarvoor ondank in plaats van dank, scheldwoorden in plaats van lof, slagen in plaats van handdrukken ontvangt en daarover lijdt, dat alles geduldig en zachtmoedig draagt, dat is genade bij God, dat is voor u tot eer.

a) 1 Petrus 3: 14; 4: 14

Petrus spreekt ons van dienstknechten, zoals deze te zijner tijd waren. Zij waren lijfeigenen, die men verkocht als het vee; zij werden kwalijk behandeld door hun meesters, die zo'n vrijheid hadden, dat zij straffeloos bleven, ook al sloegen zij hun knechten dood. Het was daarom noodzakelijk, dat de Apostel zulke dienstknechten met vele schone, voortreffelijke woorden vermaande en vertroostte, dat zij ook de toornige, de harde heren, wie men niets naar de zin kon doen, onderdanig moesten zijn en getrouw dienen en alles lijden, al deden die hun ook leed en onrecht. Hij toch is lofwaardig, zegt Petrus, die een goed en vrij geweten voor God heeft verkregen door het geloof in Christus en zo denkt: al was mijn heer ook nog eens zo toornig en kwaad, toch wil ik mij daardoor niet laten brengen tot ongehoorzaamheid en wrevel, veel minder kwaad met kwaad vergelden, maar met alle gewilligheid het kwaad verdragen en het onrecht lijden. Al is het toch dat mij ook grotelijks onrecht en leed overkomt, wat is het bij hetgeen Christus, mijn Heer en Verlosser leed, die nooit zonde deed, integendeel aan de wereld de grootste, ja de onuitsprekelijkste weldaden bewezen heeft en Hij is daarvoor toch zo schandelijk beloond, dat Hij als een godslasteraar en oproermaker aan het kruis tussen twee misdadigers moest sterven. Hij heeft geleden omdat Hij weldeed en Hij heeft het zwaarste lijden, zoals geen mens op aarde dat geleden heeft, gedragen. Hem wil ik navolgen; want het juk, dat Hij oplegt, is zacht, en Zijn last is licht.

Kruis is alleen daar, waar Christenen zich wapenen met dezelfde gezindheid, waarin Christus tot de dood aan het kruis voor ons heeft geleden (Hoofdstuk 4: 1) en wij om weldoen lijden en verdragen. Helaas, de roem van een kruis is in dezelfde graad menigvuldig als de waarachtige roem van begenadigde kruisdragers zeldzaam is. Dat geldt ook in het bijzonder ten opzichte van de dienstboden in onze tijd. Waar heden nog enigermate getrouwe en vrijwillige dienst van de onderhorigen wordt gevonden, berust die meestal op de wisselvallige grond van gehechtheid aan goede en zachte meesters; maar dienstboden, die om Gods wil in eenvoudigheid van het hart met alle vrees hun heren onderdanig zijn, hoe zeldzaam zijn die! Welk is uw kruis? Op Golgotha stonden drie kruisen; maar alleen de éne Gekruisigde leed en verdroeg om weldoen, de beide anderen ontvingen wat zij hadden verdiend en van deze de een onder lasteren en misdaad, terwijl de ander wel geduldig leed, maar dat behoorde tot zijn boete, maar was geen "roem".

Maken de Christenen aanspraak in een staat te zijn, waarin anderen niet zijn, namelijk in een bijzondere genadestaat van gemeenschap met God, waaruit om zo te zeggen bijzondere rechten voor hen voortkomen, dan moet ook van de openbaring van deze staat in alle levensomstandigheden, dus ook van het gedrag van de slaaf, iets bijzonders kunnen gezegd worden, iets dat hoger te achten is dan het gewoon menselijke. Verdiende straf geduldig te lijden is niets bijzonders, maar is ook in de natuurlijke zedenleer eis en wordt in de natuurlijke mensheid ook als werkelijk aanwezig gevonden. Dat is het, wat de Apostel wil zeggen met de woorden: "Wat lof is het, als u verdraagt, als u zondigt en daarover geslagen wordt? "

EPISTEL OP DE TWEEDE ZONDAG NA PASEN, (MISERICORDIAS DOMINI)

Deze Zondag verdient door de lezing van het Evangelie de bijzondere naam van "Zondag van de Goede Herder. " Hij verdient die ook door de lezing van het epistel, want ook die handelt over de goede Herder en het navolgen van Die. Evangelie en epistel staan in bijzondere gemeenschap met elkaar, in een overeenstemming, die men niet hoeft te zoeken, die ook niet hoeft aangewezen te woorden, maar integendeel zo in het oog lopend is, dat wellicht ieder, die men zou opdragen, bij het Evangelie een ermee overeenkomend epistel te zoeken, naar dezelfde plaats van de Heilige Schrift, naar onze tekst grijpen zou.

Deze epistel 1Pe 2: 11 herinnert ons en drukt op het hart de enige grote hoofdzaak van het leven, de bekering tot de overste Leidsman van de zielen.

Voor hen, die opnieuw geboren zijn, zoals wij de vorige Zondag hebben gehoord, volgt in dit epistel een vermaning tot vertroosting en lering. Evenals in het Evangelie op deze Zondag hun de goede Herder wordt voorgehouden, die hen voor de wolven beschermt en Zijn leven voor hen laat, zo stelt het epistel hun dezelfde Herder en Overste van hun zielen voor, die Zichzelf voor hen heeft opgeofferd. Deze wil hen echter laten zien, dat zij zich onder diens herderlijke zorg geen hemel op aarde moeten dromen, maar moeten bedenken, hoeveel zij onder de wolven moeten lijden.

De Christen is geroepen tot lijden en verdragen: Christus heeft hem 1) daarin een voorbeeld nagelaten, 2) daartoe de kracht verworven. Wie lijdt onder ons naar het voorbeeld van Jezus Christus? Hij, die is 1) in zijn lijden onschuldig 2) in zijn lijden geduldig.

De lijdende Christus als voorbeeld; Hij leed 1) in volmaakte onschuld, 2) in volmaakte zachtmoedigheid, 3) in volmaakte liefde.

In ons lijden kennen wij niets beters doen dan Jezus steeds voor ogen hebben; het zien op Hem 1) maakt ons gewillig tot het lijden, dat wij moeten dragen, 2) leert ons in dit lijden ons wachten voor zonden, 3) geeft ons tot overwinning kracht,
4) maakt ons vrolijk te midden van het lijden.

Hoe de Christen ten opzichte van het lijden gesteld is: 1) hij beschouwt het als met zijn roeping verbonden, 2) hij probeert het te dragen naar het voorbeeld van Christus, 3) hij zoekt de kracht tot het dragen ervan in de verzoening met God.

Wat heeft u aan de lijdende Christus? 1) een voorbeeld, dat u moet navolgen, 2) een Borg, die voor u wil instaan; 3) een Herder, die voor uw heil wil waken.

Het heilige voorbeeld van Jezus Christus, de Herder en Opziener van onze zielen; het is 1) een voorbeeld van goddelijk leven, 2) stil verdragen, 3) opofferend werken.

21. Want hiertoe, om dat weldoen te lijden en te verdragen (vs. 20 b), bent u, dienstknechten, die Christenen geworden bent (vs. 18), geroepen en met u natuurlijk ook alle andere Christenen, wanneer zij zich in dezelfde toestand als u bent bevinden (Hoofdstuk 3: 9vv.), omdat ook Christus voor ons geleden heeft en dus niet om Zijn eigen misdaad (vs. 20 a) a), ons (volgens andere lezing "u bij Zijn dood als erfenis een voorbeeld nalatend, opdat u Zijn voetstappen zou navolgen (Rom. 4: 12. 2 Kor. 12: 18 Ro 4. 12 2Co).

a) Joh. 13: 15 Filippenzen 2: 5. 1 Joh. 2: 6

"Want hiertoe bent u geroepen", u, wie zou dat zijn? Wie anders dan zij, die in de drie voorafgaande verzen zijn aangesproken? Wie anders dan de dienstknechten? Met welk doel zijn zij tot God en Zijn Christus en Zijn kerk geroepen? Zoals duidelijk is, opdat zij volharden in een heilig gedrag, in eerbiedige en hartelijke onderdanigheid jegens hun meesters, wie en hoe die ook mogen zijn en tevens in het lijden, in het verdragen van het kwaad en het dulden van het onrecht. Wat een roeping van de slaaf. Wie heeft een hogere en schonere? Schoon is de roeping om te arbeiden, om goede werken te doen, schoon de roeping van het lijden, maar schoner de dubbele roeping van goede werken en lijden, de roeping om, zonder dank in te oogsten, weldadigheid te oefenen, zonder loon te arbeiden, zonder oogst te zaaien, ja, de ondank van de heren, de onrechtvaardige haat van de meesters en de slagen van de tiran te ontvangen, maar de rug geduldig hun voor te houden, die slaan, het aangezicht niet te verbergen voor speeksel en spuw van de goddelozen en als de tranen stromen en het hart bloedt, daarbij het aangezicht in het stof te leggen en dankbaar in aanbidding te zeggen: "daartoe ben ik geroepen. " Denk u een slaaf, die dat kan, een die dat doet, denk u in zijn nabijheid en in de dagelijkse ervaring, in het dagelijks aanschouwen van zo’n deugd en zeg mij, of u iets schoners en groters weet, een grotere triomf van het Christendom dan deze!

Tertullianus verzekert, dat in zijn tijd op alle plaatsen heren werden gevonden, die door de predikende wandel van hun getrouwe dienstknechten tot Christus waren gebracht.

Het woord "omdat" of "omdat", waarmee de apostel het wijzen op Christus’ lijden aanhecht (oti "Lu 1: 1 geeft geen bewijsgrond voor de bewering "hiertoe bent u geroepen", maar noemt datgene, waarin dit feit zijn grond heeft. Dat uw roeping, zo wil hij zeggen een roeping geweest is tot geduldig dragen, heeft daarin zijn grond, dat Christus voor ons geleden heeft en u daarmee een voorbeeld ter navolging heeft achtergelaten. Die behoren wil tot hen, voor wie Hij heeft geleden, moet ook aan de aanwijzing voldoen, die hij daarmee heeft gegeven. Als

het namelijk van die aard is, dat Hij het omwille van ons over Zich liet komen, dan heeft Hij geleden, zonder zelf verdiend te hebben wat Hij leed, waarom het "ook", dat aan Zijn naam voor het "geleden heeft" is toegevoegd, Zijn lijden voorstelt als gelijksoortig met dat, waarmee Zijn voorbeeld moet worden nagevolgd. Wij volgen Hem na, als een geduldig dragen wat wij te lijden hebben van hen, aan wie niet wij ons hebben verzondigd, maar die zich door hetgeen zij ons aandoen, tegen ons bezondigen.

Voor "voorbeeld" staat in de grondtekst een woord, dat eigenlijk betekent een "voorbeeld om na te schrijven". In de zin "opdat u Zijn voetstappen zou navolgen" komt dan in de plaats van het beeld van een voorschrift, dat van een leidsman, in wiens voetstappen men op steile, glibberige, overal gevaarvolle wegen nauwkeurig treden moet, als men voor een val wil bewaard worden.

Wat een rijke vermaning en vertroosting ligt er voor de Christen in, op de duistere wegen van zijn lijden de voetstappen van zijn Middelaar te zien lichten, die voorgegaan is en, zo tot heerlijkheid ingegaan, de Zijnen tot navolging roept.

22. a) Die, zoals reeds Jes. 53: 9 te voren van Hem betuigd heeft, geen zonde gedaan heeft en er is in Zijn mond geen bedrog gevonden, al was het ook dat men op Hem loerde en het er op toelegde iets te vernemen, dat men Hem tot verwijt maken kon.

a) 2 Kor. 5: 21. 1 Joh. 3: 5

23. a) Die, zoals in Jes. 53: 7 te lezen staat, als Hij gescholden werd, niet terug schold en als Hij leed niet dreigde met Gods oordelen en straffen; maar gaf hetgeen Hij niet met weer schelden of dreigen beantwoordde, over aan Die, die rechtvaardig oordeelt, opdat deze op welke wijze het Hem goed dunken mocht Zijn recht zou handhaven.

a) MATTHEUS. 27: 39 Joh. 8: 48, 49

Vier relatieve zinnen naast elkaar geplaatst ("die" in vs. 22, 23, 24 en "door wie" van vs. 24) hebben alle betrekking op het subject "Christus" in vs. 11 : de eerste (vs. 22) spreekt de onschuld van Christus uit, de tweede (vs. 23) zegt, dat Hij het onrecht, Hem geschied, gedragen heeft, zoals het in vs. 19 als voor God welgevallig was voorgesteld. Evenals die beide, zegt ook het derde (vs. 24) iets van Christus, waarin Hij voor de lezers (vs. 18) een voorbeeld is geworden, terwijl het vierde (vs. 24 b) van deze iets zegt, dat hun is geschied. Dat het genade is, was (vs. 19 vv.) de ene reden, waarom zij moesten doen wat de Apostel eist; de tweede is, dat Christus' voorbeeld hun dankbare navolging eist; de aaneensluiting van de een reden aan de andere wordt gevormd door de woorden: "want hiertoe bent u geroepen, omdat Christus voor ons geleden heeft. "

In vs. 22 en 23 komt het voorafbeeldende van het lijden van Christus op tweevoudige wijze ter sprake, in zoverre het namelijk aan de ene zijde een onschuldig en in zoverre het aan de andere zijde een geduldig dragen was. In vs. 24 en 25 is vervolgens sprake van de verplichting en van de mogelijkheid om naar dit voorbeeld te wandelen.

De voorstelling, hoewel over het geheel gegeven met een beslistheid van het Nieuwe Testament, die verder dan de profetie gaat, doet bepaald aan Jes. 53 denken. Als die knecht van God moet hier Christus worden voorgesteld, die de zaligheid niet alleen onder lijden verkondigd, maar als degene, die door Zijn lijden de zaligheid zelf heeft teweeg gebracht.

"Die geen zonde gedaan heeft en er is in zijn mond geen bedrog gevonden. " Bereken hier zelf, hoe groot die mens moet zijn; want er is toch anders geen op aarde gevonden, die niet in woorden of daden gezondigd heeft, die ook in woorden niet struikelt, zegt Jakobus (Jak. 3: 2) is een volmaakt man. Maar waar is Hij? en hoe heet Hij? Die enige is Christus!

Die, als Hij gescholden werd, niet terug schold en als Hij leed, niet dreigde. Petrus zelf was niet zo stil en berustend geweest, toen hij de Heer smaad en smart zag lijden (Joh. 18: 10); des te dieper was het beeld van het geduldig lam van de martelingen in zijn ziel ingedrukt.

"Hij gaf het over Die, die rechtvaardiglijk oordeelt". Dit is zeer gepast juist voor slaven opgemerkt, die zo makkelijk tot bedrog, smaad en dreiging in verzoeking kwamen; de gerechtigheid van God is de grond, waarom mishandelden gerust kunnen zijn.

Men krijgt overal de indruk hier een ooggetuige van de gevangenneming, van het verhoor, van de ruwe mishandeling, van de kruisiging zelf voor zich te hebben.

24. a) Die, wat in Jes. 53: 4 v. en 11 v. van Hem gezegd wordt vervullend, zelf, vrijwillig, onze zonden in Zijn lichaam (Kol. 1: 22 Efeze. 2: 16) gedragen heeft op het hout (Hand. 5: 30; 10: 39), als op het altaar, waar Hij het zoenoffer met Zijn dood wilde brengen (Hebr. 9: 28); opdat wij van de zonde afgestorven zijnde (woordelijk "afgescheiden", evenals de ziel van het lichaam bij het sterven, Rom. 6: 2 in 11), van de gerechtigheid leven zouden; door wiens striemen (Jes. 1: 6 Hand. 16: 33 Sir. 23: 10; 28: 21u (Jes. 53: 5) genezen bent.

a) Matth. 8: 17

Als Petrus schrijft: "Christus heeft zelf onze zonden gedragen in Zijn lichaam op het hout", dan is die uitdrukking te vergelijken met die van de offerdienst, die in Jak. 2: 21 en 1 Makk. 4: 53 gebruikt is. De Apostel heeft die gebezigd, om wat Christus heeft gedaan voor te stellen als een daad, die met die van de offeraar overeenkomt (vgl. Hebr. 7: 27), Hoe het heeft plaats gehad, dat Christus onze zonden op de kruispaal droeg, zegt het "in Zijn lichaam". Zijn lichaam is opgeheven aan het kruis; wat Hij daardoor dat Zijn lichaam aan het hout werd gehangen, er op gedragen heeft, zijn onze zonden. Het was Hem dus om deze te doen, als Hij Zich in de martelingen begaf en wel om de verzoening van deze en in aansluiting hieraan noemt de volgende zin het doel, "opdat wij, van de zonde afgestorven zijnde, van de gerechtigheid zouden leven". Het geheel is ene herinnering, die de aangesprokene moet dringen, om wat wij onrechtvaardig leden, zo te dragen, als hun dat vroeger op het hart is gedrukt. Wij moeten lijden onder de zonden van anderen, als hun meesters door onrechtvaardig mishandelen zich tegen hen bezondigen en de wijze, waarop zij dit dragen, kan ertoe dienen, om hun meesters tot nadenken te brengen, dat zij tot zichzelf inkeren en van hun ongerechtigheid afstand doen. In zoverre en in die beide opzichten kan wat zij lijden vergeleken worden bij het lijden, dat Christus Zich heeft gekozen. Heeft Hij echter onder onze zonden op die wijze geleden, dat Hij de kruisdood leed, om ze te verzoenen en heeft Hij dit gedaan, om ons leven in zonden te veranderen in een levenstoestand aan de gerechtigheid gewijd, hoe zouden dan zij, die de vrucht van Zijn lijden genieten, Hem niet tot een voorbeeld nemen, om daarnaar hun onrechtvaardig lijden te beschouwen en dienvolgens zich plaatsen tegenover hen, onder wie zij moeten lijden?

In deze derde zin is in vergelijking met de beide vorige een opklimming niet te miskennen: Christus leed onschuldig, geduldig, plaatsbekledend voor ons.

Drie zaken worden op de voorgrond gesteld: 1) dat het onze zonden waren, waarom Christus geleden heeft; 2) tot welk een smadelijk lijden van de dood Hij zelf deze onze zonden, om ze van ons weg te nemen, op Zijn lichaam genomen heeft; en 3) hoe Zijn doel daarbij is onze vroegere zondige wandel in een leven van de gerechtigheid te veranderen. Hebben wij nu zo'n zegen uit Zijn lijden, hoe zouden wij het navolgen kunnen weigeren! Zo verheft zich nu echter ook deze derde trek in het beeld van de lijdende Middelaar boven de voorafbeelding van Zijn lijden en spreekt de kracht van Zijn lijden uit, die tot navolging verplicht en haar mogelijk maakt.

De aard van zijn genadestaat, die in wegneming zowel van de schuld, alsook van de macht van de zonde bestaat, verplicht de Christen en stelt hem in staat, navolger te worden van zijn Middelaar door een gedrag, dat aan de ene zijde door getrouwe vervulling van de zedelijke roeping geen lijden zichzelf berokkent en aan de andere zijde ook bij onverdiend lijden door geduldig dragen, in plaats van woest zichzelf te helpen, eveneens aan de plicht van zedelijk goed gedrag voldoet.

Petrus verbindt beide weldaden van Christus dood, dat door onze zonden verzoend zijn en dat door de kracht ervan de zonde in ons gedood is.

Christus' lichaam werd van het hout genomen, waarop Hij onze zonden gedragen had en is opgewekt tot leven in heerlijkheid; zo worden wij ontrukt aan de zonde en geleid tot de gerechtigheid.

Wij waren ook onder de vloek van de wet en vrees voor God, met een tegen Hem vijandig gezind hart, dienstknechten van de zonde, maar nu vrijgesproken van het oordeel van de verdoemenis; verzoend en verenigd met God, is ook inwendig de band losgemaakt, die ons aan de zonde vasthield en wij kunnen nu vrij van de gerechtigheid leven.

25. Want u was, om nu ook Jes. 53: 6 op u toe te passen a) als dwalende schapen, die elk voor zich de weg gaan, die van de juiste weide en van de bestemming van de Herder steeds verder afvoert; maar u bent nu door de prediking van het Evangelie, die u gelovig heeft aangenomen, bekeerd tot de Herder en Opziener van uw zielen, zodat u toch een Heer toebehoort, die u goed verzorgt en getrouw beschermt, al is het ook dat u in ander opzicht lijfeigen van harde meesters bent.

a) Ezechiël. 34: 6 Luk. 15: 4

Petrus richt weer zijn woord tot de slaven; vooral zij moeten bedenken, dat zij genezen zijn door de woorden van Christus, zij, die vaak op gelijke wijze als de Heere door wrede heren slagen moesten verduren. De uitdrukking "striemen" doelt op de geseling van Christus.

In zeer nauwe betrekking tot deze zin staat die van vs. 25, die de grond aangeeft, dat reeds daaruit blijkt, dat in beide zinnen de Apostel, afwijkende van de profetische plaats, van de eerste persoon meervoud tot een aanspreken overgaat. Hij herinnert de aangesprokenen aan hetgeen zij zijn geweest, namelijk degenen, die in plaats van op de juiste weg, op de dwaalweg gingen, evenals wanneer schapen zijn afgedwaald en vervolgens waartoe zij waren gekomen, namelijk tot een Herder, die hun zielen onder Zijn bescherming houdt.

Ook het beeld van de dwalende schapen kon op de lijfeigenen in de verstrooiing, die vaker van meester en plaats verwisselden, zeer passen; evenzeer is het opmerkelijk, dat Petrus

Christus de Herder en Opziener van hun zielen noemt, want de lijfeigenen werden vaak genoeg behandeld alsof zij geen onsterfelijke zielen hadden (vgl. MATTHEUS. 10: 28).

Deze vroeger ellendige, ongelukkige, dwalende schapen zijn nu door Jezus wonden genezen en, van de zonde afgestorven, leven zij nu voor de gerechtigheid en hun moeilijke roeping, om het Lam van God, de Opziener van hun zielen na te volgen met blijdschap, met volhardend geduld en dienen hier hun meesters, ook de harden, in grote vrede, evenals zij Christus dienen. Zij zien en vinden hun waarde en grootheid daarin, dat zij het Lam van God niet alleen in Zijn lijden, maar ook in de deugden van Zijn lijden navolgen, evenals de kudde de Herder navolgt. Zij zien de schitterende gerechtigheid van Jezus Christus in woord en werk en zij begeren hun Herder in woord en werken gelijkvormig te worden, ja gelijkvormig in spreken, in zwijgen, in liefde, in overgave, in zelfopoffering. Zij worden gescholden en schelden niet terug, zij zegenen; zij lijden en dreigen niet, zij bidden; zij geven hun zaak over aan Hem, die rechtvaardig oordeelt en worden ernstige voorbidders, evenals Jezus en met Jezus en worstelen en strijden en bidden voor dat éne, dat hun beledigers en vervolgers, hun meesters en tirannen genezen worden door Jezus wonden, van de zonde afsterven, voor de gerechtigheid leven en als vrome schapen de goede Herder navolgen, zoals en waarheen Hij voorgaat. Wij zien de triomf van de goede Herder; Hij gaat voor en uit de meest verlaten en meest geplaagde mensenkinderen volgt Hem een getrouwe kudde, wier wandel en licht steeds meer licht geeft en die aan de gehele wereld het bewijs geven, dat de heilige godsdienst van de Heere Jezus elke nood kan veranderen in zalige vreugde, ja zelfs de slavernij in een staat van de zaligste navolging van de Heere.

Bij dit hoofdstuk valt het vooral in het oog, hoe vrij de Apostel de woorden van de profeet overbrengt op hen, die vroeger heidenen waren, alsof zij van hen gezegd waren en niet oorspronkelijk van het volk van Israël. Zo is voor hen uit de twee één gemaakt en de omtuining, die tussenbeide was, afgebroken (Efeze. 2: 14 Hand. 18: 28).

De Zoon van God is omwille van ons gekomen, dat Hij onze Herder en Bisschop werd. Hij geeft ons Zijn Geest, weidt ons en leidt ons met Zijn woord, zodat wij nu weten hoe wij gered zijn. Daarom als u erkent dat door Hem uw zouden zijn weggenomen, zo bent u Zijn schaap; Hij is uw Herder; Hij is uw Bisschop; u bent Zijn ziel.

Gehoor gevend aan de stem van ons zinnelijk hart, dwalen wij van nature allen als schapen en wandelen naar de lust van onze ogen en zouden ongetwijfeld gevaar lopen op dit dwaalspoor verloren te gaan, als niet telkens de stem van de goede Herder gehoord werd, die in onze woestenij ons is nagegaan en de armen steeds uitgestrekt heeft om ons op Zijn schouders huiswaarts te dragen. "Als dwalende schapen", is er treuriger toestand te denken, met droever uitzicht gepaard? Zeker, het klinkt zeer schoon, geheel zijn eigen heer en meester te zijn, maar wat geeft een vrijheid, die het domme schaap niet anders dan tot eigen nadeel gebruikt? Hoe langer het doolt, te verder zwerft het af van de veilige herdersstaf, waaronder het rustig had mogen weiden en grazen; voor de overvloed vindt het gebrek; voor de stille waterbeek de barre woestijn; voor de warme stal de dreigende afgrond; voor de trouwe herdershond de grijpende wolf. Maar wie schetst dan het voorrecht van hem, die zo’n voorleden nu eindelijk achter zich ziet en afliet op zichzelf te staan, omdat hij voortaan tot de kudde van de goede Herder behoort? Zeker, hij mist nu dat alles, wat hem in zijn staat van denkbeeldige vrijheid bekoorde, maar hoeveel meer heeft hij in de plaats van dit alles ontvangen en wat al heerlijks in de toekomst te wachten! Aan de Herder en Opziener van zijn ziel heeft hij een arts, die de wond van de zwerveling volkomen geneest; een Zielenhoeder, die de Zijnen niet slechts leven, maar overvloed schenkt; een Voorganger, die hem met eigen hand omwille van Zijn

naam, in het spoor van de gerechtigheid leidt. Vraagt het ieder, die in waarheid een schaap van de goede Herder geworden is, of hij tot de vorige toestand zou willen terugkeren en al schijnt er zelfs een ja op zijn lippen te zweven, in het diepst van zijn ziel zegt hij: Nee; de zinspreuk van een welbekend vorstenhuis: "Nimmer terug" is in leven en sterven de zijne. Geen wonder, uit het leven naar de lust van zijn hart is hij thans weergekeerd tot Hem, die zijn ziel even weinig als het schaap zijn herder kan missen en juist die terugkeer is de ware voortgang tot een leven van licht, van vrede, van vernieuwing en hoop geworden; het afkerig Israël moge in de woestijn naar Egypte terugwensen, de getrouwe trekken onder de Meerdere dan Jozua naar het betere Kanaän voort. "Nu bekeerd" kan het echt ook van ons reeds gezegd worden? Het is niet de vraag, of u dag en uur van uw bekering kunt noemen, maar of God u werkelijk op de weg van de bekering aanschouwt, die toch langer duurt dan slechts een enkele dag; of u echt in uw hart het dwaalspoor verlaten heeft en het eigendom van die Herder geworden bent, die Zijn leven voor de schapen gesteld heeft. Als niet, dank God, dat u nog leeft in de tijd van de belofte: "Zie Ik, ja Ik zal naar mijn schapen vragen en zal ze opzoeken" (Ez. 34: 11). Als ja, zie als Petrus nu en dan ootmoedig terug, maar ook vertrouwend vooruit. Vergeet nooit, wat u oorspronkelijk was; waardeer hoog, wat u aanvankelijk bent en zie toe, dat nooit het omgekeerde van u gezegd moge worden: "u was weergekeerd, maar u bent nu als dwalende schapen. " Daarvoor beware ons die Herder en Opziener van onze zielen genadig, wie van elk gevonden en weergebracht schaap in eeuwigheid dank en ere zij toegewijd!

HOOFDSTUK 3

1. Dienstbaren moeten hun heren gehoorzamen, ook de harden (Hoofdstuk 2: 18). Zo ook a) u vrouwen! wees uw eigen mannen, ook de ongelovigen, onderdanig (vgl. Efeze. 5: 22 vv. Kol. 3: 18. 1 Tim. 2: 11 ; opdat ook, als enigen onder de echtgenoten van de Christelijke vrouwen het woord van het Evangelie (Hoofdstuk 2: 8) ongehoorzaam zijn, zij door de wandel van de vrouwen zonder woord, zonder vermaning of overreding, voor het Christendom (1 Kor. 9: 19 vv.) gewonnen mogen worden.

a) Gen. 3: 16. 1 Kor. 14: 34

2. Als zij dagelijks en van nabij ingezien zullen hebben uw kuise wandel in vreze, zullen opgemerkt hebben hoe u, Christelijke vrouwen! wandelt, ten ernstigste wakend tegen elke overtreding van uwe plichten (Hoofdstuk 2: 18 Efeze. 5: 33).

Dat het Christendom oproerig maakte vooral tegen de orde van de Staat en de overheid, maar vooral ook de slaven tegenover de meesters (vgl. Tit. 2: 9) en niet minder de vrouwen tegenover haar mannen (vgl. bij Tit. 2: 5), was het eerste en meest erkende verwijt, dat men deed; dit moest dus door een tegenovergesteld gedrag worden weerlegd. Daarom begon de apostel in Hoofdstuk 2: 12 vv. zijn aanmaning tot een goede wandel onder de heidenen met de woorden: "Wees dan alle menselijke ordening onderdanig" en in de eerste plaats over de overheid hiertoe vermaant, vervolgens de slaven ten opzichte van hun heren en nu spreekt hij over het gedrag van de vrouwen ten opzichte van haar mannen en sluit de vermaning, die deze aangaat, met een "zo ook" aan de vermaning aan, die de slaven is gegeven.

Met een veronderstelling, als die in Hoofdstuk 2: 18 ten opzichte van de slaven met "ook de harden" is uitgedrukt, bespreekt de apostel de huwelijksbetrekking van de Christelijke vrouwen, die ongelovige mannen hebben (1 Kor. 7: 13 v.), zodat ook hier gesproken wordt van de ware, voor God welgevallige verhouding ten opzichte van de wereld; de getuigenis van haar wandel, die voor het Evangelie moet winnen (Hoofdstuk 2: 12), heeft in dit geval een bijzonder doel. Sluiten namelijk haar mannen, zoals zij doen, voor het woord, dat gehoorzaamheid van het geloof eist en met zodanige eis ook tot hen komt, de toegang tot hun harten, dan blijft nog één weg over, waarop zij gewonnen kunnen worden en deze is de wandel van de vrouwen zonder woord. Deze weg opent u haar, zegt de apostel, door uw onderdanigheid, dat voorname deel van de Christelijke wandel, waarover in de hele samenhang van deze vermaning wordt gesproken en waarop ook wordt gedoeld door de uitdrukking "uw kuise wandel in vreze". De wandel van de vrouwen moet toch juist als een wandel in de vrees en de door God gewilde en om Gods wil bedoelde onderwerping onder de man een kuise, d. i. een reine en heilige zijn.

Natuurlijk was voor de gelovige vrouwen het ongeloof van haar mannen tot een niet geringe verzoeking. Het minste was nog maar, dat zij, de zwakke vaten, in de echt met goddeloze mannen vele droefenissen hadden, de grote verzoeking lag vooral in de bij haar opkomende twijfel, of zij in de echt met zulke mannen naar Gods wil konden leven (vgl. bij 1 Kor. 7: 14). Mochten zij vreemdelingen en bijwoners, één vlees zijn met hen, die aardsgezind waren? Moesten zij, leden van het heilig, uitverkoren volk en van de koninklijke priesterschap in het huis van God met huwelijkstrouw en vrouwelijke vreze zulke mannen bejegenen, die nog tot de wereld behoorden, waarvan zij gered waren? Moesten zij met deze aan één tafel zitten en eten van hetgeen door het Heidense tafeloffer, de libatie, verontreinigd scheen te zijn? Moesten zij bij familiefeesten, waartoe de natuurlijke liefde haar trok, juist ontbreken bij

datgene, wat de heidense familieleden het hoogste daarvan was, namelijk bij het offer? Ja, kon de gelovige vrouw in de ongelovigen man het hoofd erkennen, waaraan zij onderdanig moest zijn, zoals de gemeente aan Christus onderdanig is? Moeilijke vragen, waarop onze verstandigste gedachten anders antwoorden dan Gods Woord! Die het Woord ontwijken, wil Gods hartelijke liefde met getuigenissen zonder woord over de kracht van het Woord omgeven. De wandel van de vrouwen moet de mannen lokken en roepen, opdat zij zonder woord worden gewonnen: maar het Woord van God, dat het geloof werkt, kan tot de zielen worden gebracht zonder woorden, zonder spreken over het woord en zo worden de vrouwen hier vermaand tot een wandel met de werken niet zozeer het oor als het oog van de mannen moet Christus zien in de vrouwen. Augustinus zegt van zijn moeder Monika, dat zij door haar vrouwelijke deugden van Christus tot haar man heeft gesproken en nadat zij diens heftigheid, zonder daarover ooit tot anderen te klagen, tot het laatst toe zonder tegenstreven had gedragen, heeft zij hem aan het einde van zijn leven voor Christus gewonnen en nooit aan de gelovige geklaagd over hetgeen zij van de ongelovige had geleden.

In de uitdrukking "wandel zonder woord" ligt een zogenoemde antanaklasis d. i. een spraakwending, waarbij hetzelfde woord opzettelijk in een andere zin wordt gebruikt: die niet geloven aan het woord van het evangelie, moeten door de vrouwen zonder woord, zonder dat zij prediken en vermanen (vgl. 1 Tim. 2: 12), gewonnen worden, door de wandel alleen.

Die wandel wordt "kuis" genoemd. Dit is niet slechts op te vatten van de lichamelijke kuisheid, maar van de eenvoud, de oprechtheid, de reinheid, waarmee de vrouw zich naar lichaam en ziel aan de éne, die haar eenmaal tot man is gegeven, toebehoort, zonder dat onzuivere en onreine nevengedachten inwendig of in uitwendige daden bij haar oprijzen. (vgl. Hoofdstuk 1: 22). Daardoor moeten zij dus de mannen winnen, in de eerste plaats dat zij geloofsgenoten worden, maar ook voor zichzelf als liefhebbende mannen. Zij moeten dat echter niet daardoor proberen te bereiken, dat zij, zoals het volgende zegt, proberen zichzelf door uitwendig sieraad beminnenswaardig te maken.

3. a) Welker (namelijk: van de Christelijke vrouwen vs. 1) versiersel zij, niet hetgeen uiterlijk is, bestaande in het vlechten van het haar en omhangen van goud, of van kleren aan te trekken (1 Tim. 2: 9).

a) Tit. 2: 3

4. Maar haar versiering is de verborgen mens van het hart in het onverderfelijk versiersel van een zachtmoedige en stille geest, die kostelijk is voor God. Is het ook dat die ten eerste nog zonder zichtbare invloed op de mannen blijft (vs. 1), de Heere heeft er toch een welbehagen in.

In tegenstelling tot de wijze, waarop wereldsgezinde vrouwen de mannen denken te boeien, stelt de apostel voor wat het is, waardoor een Christelijk gezinde vrouw kan hopen ook de tegenstrevende man te winnen.

Met de woorden "vlechten van het haar en omhangen van goud" is de ijdele bemoeiing van wereldse vrouwen voorgesteld, waarin een Christelijke vrouw, die een beter tooisel kent, geen welgevallen kan hebben.

Petrus wil niet ieder sieraad verbieden, ieder mag naar zijn stand een bescheiden en eerbaar versiersel van het lichaam (1 Kor. 12: 23 en 1 Tim. 2: 9 wel aanwenden.

Er is eenvoudigheid, die even kostbaar als zeldzaam, is, om zonder begeerlijkheid van de ogen, begeerlijkheid van het vlees en grootsheid van het leven zich te schikken in het sieraad, dat stand en regel en de wil van de man aan de vrouwen toekennen. De heilige vrouwen, die in vs. 5 tot voorbeeld worden gesteld, hebben toch ook kostelijke kleren en gouden sieraden gedragen. Omdat Abraham aan Rebekka een voorhoofdsiersel en armringen, zilveren en gouden kleinoden en kleren toezond (Gen. 24: 47, 53), zal zonder twijfel ook Sarah haar versiersel wel hebben gehad. Maar het komt erop aan zich te versieren, als versierde men zich niet (1 Kor. 7: 29 vv.), en onder de voeten te hebben wat men op het hoofd draagt.

De tooi van Christelijke vrouwen is de verborgen mens van het hart, die van alle dwaling en besmetting van de geest rein is. Een vrouw, die zo versierd is, d. i. die een rechtschapen geloof en een stille zachtmoedige geest heeft, zodat zij haar man kan gehoorzamen en jegens hem met woorden en gebaren vriendelijk kan zijn, is een grote, dierbare schat en zo’n sieraad kan niemand genoeg prijzen. Als de vrouwen deze hebben, dan kunnen zij de uitwendigen ook goed gebruiken, want de reinen is alles rein.

De "verborgen mens van het hart" is datgene, wat in de verborgen werkplaats van het harten door de Geest van God wordt gevormd en teweeg gebracht, de nieuwe wijze van denken, voelen en willen, het uit Gods Geest geboren persoonlijk leven, de nieuwe natuur, de diepste kern van de mens, voor zoverre hij iets uit het leven van Jezus in zich heeft.

Deze inwendige mens kan, als hij verborgen niet te zien is, ook niet op zichzelf een versiersel zijn, maar moet, om dat te worden, eerst zichtbaar worden door openbaring. Daarop ziet het "onverderfelijk versiersel van een zachtmoedige en stille geest. " Die zachtmoedigheid is hier bedoeld, die zich bescheiden en ootmoedig beneden anderen plaatst, zich geduldig voegt naar hun aard en zich ook onaangename en onbillijke zaken laat welgevallen. In het bijzonder is het ook, in tegenstelling tot een eigenwillige, geweldige bekeringsijver, die zachtheid, die niet hartstochtelijk ingrijpt en met hevigheid wil dwingen, maar die door vriendelijkheid het hart beweegt. Is daardoor de rechte aard en wijze voor de invloed van de vrouw op de ongelovige gade uitgesproken, nu worden ook de juiste grenzen aangegeven door het "stille. " Die wandel is bedoeld, die niet in een opgewonden veel doen veel beweging maakt, daar waar de roeping niet heenleidt, maar stil en gelijkmatig voortgaat op de geregelde wegen van zijn roeping, zodat wij weer komen tot de "wandel zonder woord" in vs. 1.

5. Want zo, met die zachtmoedige en stille geest, versierden zichzelf eertijds in de geschiedenis van het Oude Testament ook de heilige vrouwen, wier leven naar de wil van God was in tegenstelling tot de andere, die zich aansloten aan de mode van de kinderen van de wereld, die hun eigen wegen gaan (Jes. 3: 16 vv.), de heilige vrouwen, die op God hoopten en daarom niets van de wereld verwachtten, en zich ook niet om haar bekommerden en waren haar eigen mannen onderdanig;

6. Zoals Sarah, uw stammoeder (Jes. 51: 2) aan Abraham gehoorzaam is geweest, hem bijvoorbeeld in het woord Gen. 18: 12 noemende heer, van welke dochters u geworden bent door inenting in de olijfboom van het uitverkoren geslacht (Rom. 11: 17 vv.), nadat u van nature geheel andere moeders heeft toebehoord. U zult nu ook die heilige vrouwen navolgen, als u weldoet, als u doet, wat volgens hetgeen hier staat (Hoofdstuk 2: 20) goed is, dat is u eveneens aan uw mannen onderwerpt (vs. 5 en 1) en niet vreest voor enige verschrikking, dat u niet uit vrees voor harde bejegening zodanige onderdanigheid op u nemen zult (vs. 14).

Evenals in Hoofdstuk 1: 1 v. ; 2: 9 v. wij hier de beschouwing, dat de gemeente van de gelovigen het tegenbeeld is en de volmaking van de gemeente van het Oude Testament, terwijl het hier Christenen uit de heidenen zijn, die de apostel op het oog heeft, zoals het "geworden bent" onweerlegbaar bewijst.

De slotwoorden "als u goed doet en niet vreest voor verschrikking" wijzen niet het middel aan, waardoor zij dochters van Sarah zijn geworden, maar het teken, waaraan men de waarheid van het geworden zijn kan zien.

De woorden "niet vreest voor enige verschrikking" willen te kennen geven "wanneer u zonder u door enige schrikaanjaging te laten ontrusten, in liefde en gehoorzaamheid uw stille weg vervolgt. In dit geval mogen alle geboren Heidenen zich beschouwen als Sarah's dochters en erfgenamen van haar beloften, zoals de heidenen door het geloof Abrahams zonen zijn.

"O welke vrouwen hebben de Christenen", roept de heidense redenaar Libanius uit, een gunsteling van keizer Julianus de Afvallige, maar ook leermeester van Basilius en van Joh. Chrysostomus, als hij tot zijn leedwezen de val van het heidendom en de overwinning van het Christendom meer en meer voor ogen zag.

7. U mannen! betoon u insgelijks aan alle menselijke ordening onderdanig omwille van de Heere (Hoofdstuk 2: 13). a) Woon bij haar, met verstand u gedragend in uw omgang met uw vrouwen (vs. 1 vv.) en in alle omstandigheden van het huwelijksleven. Leidt haar, zoals het u betaamt, aan het vrouwelijke vat, als het zwakste de eer gevend, die de vrouwen toekomt, als die ook medeërfgenamen van de genade van het leven met haar bent. Zij zijn dat evenals u mannen! En als misschien uw heidense vrouwen aan die roeping tot hiertoe nog geen gevolg geven, kan dat toch altijd nog geschieden. Heeft ze lief, opdat uw gebeden voor haar bekering ook in de vergadering van de gemeente (1 Tim. 2: 8) niet verhinderd worden, noch ook bij harde behandeling het zuchten van de vrouwen zich stellen zou tussen u en God (Hebr. 13: 17).

a) Efeze. 5: 25 vv. Kol. 3: 9

Het "insgelijks", waarmee het vers begint, wijst, evenals aan het begin van vers 1, op het woord, dat onze afdeling opent "wees alle menselijke ordening onderdanig. " Wel volgt hier geen "bent onderdanig, zoals in vs. 1 en Hoofdstuk 2: 18, maar toch ligt er iets overeenkomstig in, dat ook de vrouw een eer bezit, die door de man moet erkend worden. "

Ook de mannen hun plicht onder het oog te brengen was voor de apostel te meer nodig, opdat de onderwerping, in vs. 1 vv. aan de vrouwen geboden, niet door hen zou worden misverstaan en misbruikt.

De vrouw, zegt hij, is, evenzeer Gods werktuig als de man; want God gebruikt haar daartoe, dat zij kinderen ontvangt, baart, opvoedt, verzorgt en haar huis regeert (Tit. 2: 4. 1 Tim. 2: 15 Daarom is zij een werktuig en vat van God, die haar daartoe heeft geschapen en dat in haar gelegd heeft. Dat moet de man weten en daarvoor zijn vrouw aanzien. Daarom zegt Petrus: "u mannen! woon bij haar met verstand. " Een vrouw moet leven, zoals de man haar regeert; zij moet doen wat hij haar beveelt; maar hij moet haar niet naar zijn dol hoofd regeren, noch haar verachten; hij moet rein met haar omgaan en haar verschonen als een zwak vat en werktuig van God, maar haar ook eren als die ook de genade van het eeuwige leven deelachtig is. Dat dus de man, die een sterker werktuig van God is, zijn vrouw, die zwakker van lichaam is,

bloder en vreesachtiger, zo behandelt, zo met haar omgaat, dat zij het kan verdragen. Hij moet met haar handelen evenals met enig werktuig, waarmee men arbeidt; als iemand bijvoorbeeld een goed mes wil hebben moet hij er niet mee in een steen hakken. Men kan daarover geen algemene regel geven: God dringt er bij ieder op aan, dat hij zijn vrouw verstandig behandelt, zoals het voor elke vrouw gewenst is; want u moet de macht, die u heeft, niet gebruiken, zoals u zelf wilt; u bent toch haar man, opdat u haar helpt, ondersteunt en beschermt, niet opdat u haar zou verderven. Met slaan kunt u niets teweeg brengen teneinde een vrouw vroom en gehoorzaam te maken: slaat u er één duivel uit, u slaat er twee in. Ik ben zeer tegen hen, die tegen arme vrouwen zeer moedig zijn en, zoals men zegt thuis leeuwen, maar buiten hazen zijn.

De eer, die volgens Gods wil aan een vrouw toekomt, is van tweevoudige aard: ten eerste is de vrouw een werktuig van God en wel het zwakkere. Daarvoor moet de man haar erkennen en getrouw met haar omgaan. Ten tweede is zij ook geroepen tot het eeuwige leven en, als zij gelovig is, is zij met haar man mede-erfgename van dezelfde genade van het leven. Als zo iemand moet de man haar achten.

Is zij wat haar wezen aangaat een zwakker vat, zij is toch wat haar geestelijk en zedelijk leven aangaat een persoonlijk wezen, dat met de man in dezelfde verhouding van gemeenschap met God staat. Petrus wijst met nadruk op de volmaking van deze genadestaat in het eeuwige leven, omdat in het leven van de verheerlijking (MATTHEUS. 22: 30) de zwakheid, die nu ten gevolge van de zonde de vrouw aankleeft, opgeheven zal zijn.

Zo is voor de apostel de juiste verhouding van de man tot de vrouw door twee zaken bepaald, aan de ene zijde door de erkenning, dat zij als schepsel een ondergeschikte plaats inneemt en aan de andere zijde de erkenning van Christelijke gelijkstelling: waar de gelijkstelling in plaats van aan deze aan de andere zijde wordt gezocht, ontstaan de carricaturen van die emancipatie, die tevergeefs zoekt de grenzen en bepalingen door God gesteld weg te nemen.

Het Christendom, dat de genade tot grond legt, zonder de vrouw aan haar lagere sfeer te onttrekken, blijft even ver verwijderd van de zedelijke verlaging van het andere geslacht, als van de valse verhoging en vergoding, waarbij de vrouw zelf niet gelukkig is.

Met de woorden "opdat uw gebed niet verhinderd wordt" is een verhinderen bedoeld niet in die zin, dat iets niet geschiede, maar in die zin, dat hem, die iets voor heeft, of op de weg daarheen is, iets storends in de weg treedt, wat hem niet tot zijn doel of niet verder voort laat komen. Men moet zich dus gebeden denken, die op weg zijn van de bidder tot God en waarbij iets in de weg treedt, dat hen niet laat komen, waarheen zij willen komen. Als de vrouw onder de man moet zuchten, dan zal haar zuchten zijn gebed in de weg treden, omdat het hem bij God aanklaagt, voordat het daardoor onwaardig gemaakte gebed tot Hem komt.

EPISTEL OP DE VIJFDE ZONDAG NA TRINITATIS

Naast het Evangelie van Petrus’ wonderbare visvangst komt als epistel deze afdeling uit de brieven van dezelfde apostel; want het sprak wel vanzelf, dat op de zondag, die vooral aan de gedachtenis van Petrus was gewijd, ook deze, die de oude kerk zo graag de mond van de apostelen noemt, het woord ontving. Het zijn nu algemene vermaningen, die Petrus tot de Christenen richt: het Christelijk leven, dat in de beide eerste epistels van de zondagen na Trinitatis als een leven in de liefde en in de beide volgende als een leven in de strijd met het lijden van deze tijd was voorgesteld, houdt ons in deze tekst als het ware de tafels van Zijn

wet voor; de plichten, die wij als Christenen moeten vervullen, worden ons hier in een korte somma voorgehouden.

Hoe wij Christenen het leven, dat buitendien reeds zo zwaar is, onszelf en anderen niet zwaarder moeten maken, maar integendeel verlichten. De apostel vermaant 1) tot hartelijke welwillendheid, 2) tot voorzichtig spreken, 3) tot gewillig dragen, 4) tot vlijtig bidden.

Hoe kunnen Christenen mensen vangen? 1) door hun gedrag jegens elkaar, 2) door hun gedrag jegens vijanden.

Over de ware navolging van Christus: 1) wat ertoe behoort, als men Christus wil navolgen, 2) welke reden wij hebben het graag en gewillig te doen.

Hoe wandelt een Christen, die goede dagen wil zien: 1) hij heeft de broeders lief, 2) hij zegent de vijanden, 3) hij vreest de Heere.

Wat het doel van ons leven moet zijn: 1) de ware vredelievende gezindheid te bewaren, 2) de strijd tegen het kwaad nooit te vergeten, 3) de juiste troost in alle lijden vast te houden.

Alleen de ware Christen is in dit leven gelukkig: 1) hij heeft vrede en houdt vrede, 2) wat hij doet staat in de hoede van God, 3) wat hij lijdt, kan hem geen schade veroorzaken. (V. BURGER).

Drie herinneringen aan uw roeping in de vijandige wereld: 1) wees allen eensgezind, de broeders liefhebbend, barmhartig, vriendelijk, 2) vergeld geen kwaad met kwaad, maar zegen, 3) vrees voor hun tegenstand niet, maar heilig God de Heere in uw harten.

8. En ten slotte, om de vermaning in Hoofdstuk 2: 11 v. begonnen, nu hier te eindigen, a) wees allen eensgezind (Rom. 12: 16 Fil. 2: 2. 2 Kor. 13: 11, medelijdend (Hebr. 4: 15; 10: 34 Rom. 12: 15. 2 Kor. 11: 29, de broeders liefhebbend (Hoofdstuk 1: 22. 1 Thessalonicenzen. 4: 9 1Pe 1. 22 1Th), met innerlijke barmhartigheid bewogen over de zwakheden van de broeders, vriendelijk in het vergeven van de wederzijdse misslagen (Efeze. 4: 32 Kol. 3: 12

a) Rom. 15: 5. 1 Kor. 1: 10 Filip. 2: 2; 3: 16

De apostel was in Hoofdstuk 2: 11 v. geheel algemeen uitgegaan van een goed gedragen en nu keert hij tot zulke vermaningen terug, die alle Christenen betreffen, nadat hij door de laatste, eerst alleen aan de vrouwen gerichte vermaning (vs. 1-6) ook tot de mannen uit te breiden (vs. 7), daartoe de overgang had gebaand. Ook deze algemene paraenese (vermaning) staat weer geheel onder het gezichtspunt van overtuiging van de ongelovigen door de daden van het zedelijk reine karakter van het Christendom en van de ongegrondheid van de bestrijdingen, welke laatste vervolgens met afwijking van Hoofdstuk 2: 11-3: 7 onmiddellijk worden beschouwd. In de eerste plaats wordt in vs. 8 het juiste wandelen van de Christenen onder elkaar in hoofdzaken kort samengevat. Dit juist ten eerste tot latere bespreking (Hoofdstuk 4: 8 vv.) achterwege latend, wendt Petrus zich (vs. 9 vv.) dadelijk tot het tweede, tot de juiste verhouding tegenover de vijandige omgeving, omdat hij de bewaring van de onschuld, die in het algemeen het ware gedrag in het lijden is, tegenover het gevaar, dat voor de hand ligt, in de geduldige overgave stelt.

De vijanden, die hen omringden, hadden vooral hun oog gevestigd op het gedrag van hen, die tot de gemeente van de Heere behoorden, over de overheid; vervolgens op dat van de Christen-slaven over hun meesters; daarna op dat van de vrouwen tegenover haar mannen, of ook omgekeerd en vervolgens op dat van de Christenen onder elkaar en jegens anderen. Nadat de apostel zijn vermaning aan de lezers ten einde gebracht heeft, om te midden van de heidense omgeving oprecht te wandelen en wel op een wijze, dat hij de juiste wandel en de verschillende regels van de maatschappij beschreef, noemt hij nu datgene, waardoor allen zonder onderscheid in het onderling verkeer en met anderen moesten tonen, welke zedelijke werking het Christendom uitoefent.

De vijf deugden, door de apostel voorgesteld, noemt Joh. Gerhard met het oog op 1 Petrus 2: 9 de verkondigingsdeugden. Het is weer de broederlijke liefde, waarin Petrus al het goede stelt, dat Christenen moeten betrachten (vgl. Hoofdstuk 1: 22 en 4: 8), evenals de Heere al de vrucht, die Zijn discipelen als ranken aan de wijnstok dragen, in dit éne samenvat (Joh. 15: 17) "dit gebied Ik, dat u elkaar liefheeft". Aan beide zijden wordt die liefde door twee deugden omsloten "eensgezind, medelijdend" aan de ene, "barmhartig, vriendelijk" aan de andere zijde. De beide eersten zijn als de beide voeten, waarop de broederlijke liefde staat, de beide anderen als de beide handen, waarmee zij haar werk verricht.

Eensgezind of "gelijkgezind", hetzelfde willend, hetzelfde ontwijkend, alle dingen in het licht van hetzelfde evangelie beoordelend, met gelijke gedachten vervuld zijn de leden van Jezus' gemeente. Als nu echter een schare van mensen geheel eensgezind is, maar de deugd in de tweede plaats genoemd, namelijk het medelijden, ontbreekt, dan is het nog geen schoon leven. Het woord is hier toch geenszins gebruikt in die zin, waarin wij het gewoonlijk gebruiken, want wij verstaan onder medelijden niets andere dan het medegevoel met de ellendigen en ongelukkigen. Dit is echter meer uitgedrukt door het woord "barmhartig" dan door dit. Dit woord geeft te kennen een deelnemen door zich altijd in de toestand van de broeder te verplaatsen, in hem te leven. Bij de gelijke gezindheid behoort een fijngevoelende ziel, die de opwellingen en gevoelens van het broederlijk hart deelt en zo iemand moet die van een Christen zijn. Niet slechts moet dezelfde gezindheid bij de Christenen worden gevonden, maar de gewaarwordingen en gevoelens moeten komen uit dezelfde grond.

Twee oprechte Christenharten zijn als twee gelijk gestemde instrumenten: de snaren van het ene instrument klinken, als die van het andere worden aangeraakt.

Broederlijke liefde is die deugd, dat de Christenen in het algemeen elkaar zodanige liefde en trouw bewijzen als de een lieve broeder aan de ander. Zo iets ligt in de natuur, zodat broeders meer vertrouwen op elkaar hebben dan anderen, vooral in de nood, als die één vlees en één bloed zijn en gezamenlijk erfgenamen. Alhoewel zij het anders niet eens zijn, nemen zij, als zij door vreemden worden aangevallen, een vlees en bloed aan en verenigen lichaam, goed en eer. "Barmhartig", dit woord kan ik niet anders verklaren, dan door een gelijkenis voor te stellen: zie, hoe een moeder jegens haar kind doet, als het in nood is: dan beweegt zich haar moederhart in het lichaam. Daarvan is de wijze van spreken op vele plaatsen in de Schrift ontleend. "Vriendelijk" is, dat men uitwendig een beschaafde, liefderijke wandel leidt; niet alleen, dat de een zich over de ander ontfermt, evenals vader en moeder over hun kind, maar ook dat de een met de ander omgaat in liefde en zachtmoedigheid. Er zijn enige onaangename en knorrige mensen, evenals een boom met vele takken, zo onvriendelijk, dat niemand graag met hen te doen heeft. Dat komt daarvan, dat zij gewoonlijk vol argwaan zijn en snel toornig worden. Maar dat zijn beschaafde mensen, die alle dingen ten beste uitleggen en niet

argwanend zijn, niet snel toornig worden en wel iets ten goede kunnen houden. Het Evangelie stelt zo de Heere Christus voor, dat men deze deugd in het bijzonder in hem opmerkt.

9. a) Vergeld niet kwaad voor kwaad hen, die nog buiten de Christelijke gemeente staan, de niet-Christenen (Rom. 12: 17. 1 Thessalonicenzen. 5: 15, of schelden voor schelden (Hoofdstuk 2: 23 MATTHEUS. 5: 44), maar zegen daarentegen, vergeld kwaad en schelden met zegen, groet en heilwens; wetend, dat u daartoe geroepen bent, b) opdat u zegening zou beërven, de toekomstige heerlijkheid en zaligheid in al haar volheid (Hoofdstuk 1: 3 vv.), nadat u de eerstelingen daarvan reeds in uw tegenwoordige Christelijke staat heeft ontvangen (Efeze. 1: 3 MATTHEUS. 25: 34).

a) Lev. 19: 18 Spr. 20: 22; 24: 29 1 Kor. 6: 7 b) 1 Tim. 4: 8

In dezelfde richting, die de verhouding van de Christenen onderling aangeeft, moet ook de handelwijze zijn ten opzichte van de Heidense omgeving, de wereld, die aan het Christendom vijandig is. De Christenen moeten niet kwaad met kwaad, of schelden met schelden vergelden; want door zichzelf te wreken, door smaadreden weer te doen horen zouden zij zelf afdalen tot het standpunt van de vijandige wereld. Integendeel moeten de Christenen goede dingen spreken, het goede toewensen, zegenen; het zegenen van de mensen toch moet het bij het woord laten blijven, terwijl het zegenen van God reeds de feitelijke verwezenlijking in zich bevat.

Dat zegenen van een Christen, dat wensen en toebidden van wat goed is aan de vijanden, is meer dan alle uitwendig weldoen, dat ook geschieden kan buiten het hart en misbruikt kan worden om te triomferen over vijanden en tot verheffing voor zichzelf en voor anderen.

U heeft veel meer reden, meent Petrus, om voor uw vijanden te bidden, en medelijden met hen te hebben, dan om toornig op hen te worden. Zij zijn kinderen van de toorn en van de vloek; sterker kunnen zij niet gekweld zijn. Doen zij nu onrecht, het zal op zijn tijd wel blijken, dat zij het bitter genoeg bewenen en hun straf ervoor moeten lijden, zo niet tijdelijk reeds hier, zeker eeuwig in de afgrond van de hel.

Petrus weet zeer goed hoe moeilijk dit gebod is voor de natuurlijke mens, die ook in de Christen zich steeds weer verheft; hij versterkt daarom zijn vermaning door te wijzen op onze goddelijke roeping, om de zegen te beërven.

Die op die grote dag gezegend wil worden, moet zichzelf in het zegenen oefenen en die daar wil behoren onder de gezegenden van de Heere, moet hier zelf een zegenend priester zijn en de kinderen van de wereld, die hem met boosheid en smaad bejegenen, met getrouwe, bestendige welwillendheid, met vriendelijke woorden en zegenende daden kunnen behandelen.

U, onze vervolgers, haten kunnen wij niet, maar wij bieden u alles aan, wat liefde tot de zielen schenken kan. Wij vergelden uw haat met oprechte welwillendheid; voor de martelingen en pijnigingen, die u ons aandoet, wijzen wij u de weg van het leven. Geloof dan en leef. U, die ons een kleine tijd vervolgt, verheugt u eeuwig met ons!

10. Dit is echter ook de weg, om reeds nu voor onnodig lijden gespaard te worden en zich in moeilijke omstandigheden het leven veel lichter te maken. "Want", aldus zegt Ps. 34: 13-17 : "wie het leven wil liefhebben, zo’n leven wil hebben, dat dit hem niet tot een ondraaglijke last

wordt (Pred. 2: 17) en goede dagen wil zien, die stilt zijn tong (Jak. 1: 26) van het kwaad, en zijn lippen, dat zij geen bedrog spreken.

11. a) Die wijkt af van het kwade en doet het goede (Jes. 1: 16 v.); die zoekt vrede en jaagt die na (Hebr. 12: 14 Rom. 12: 8

a) Ps. 37: 27 Jes. 1: 16. 3 Joh. 1: 11

12. Want de ogen van de Heere Zebaoth (Jak. 5: 4) zijn over de rechtvaardigen, die zich op het goede toeleggen (Jak. 5: 16) en Zijn oren richten zich met opmerkzaamheid (Ps. 5: 2; 130: 2) tot hun gebed; maar het aangezicht van de Heere is ook daarentegen met toornige blik tegen degenen, die kwaad doen. Hij laat het niet ongestraft, ook niet dan als het aangedane kwaad wedervergelding is van enig leed van hen ondervonden.

De aangehaalde woorden van de psalmist hebben geen betrekking op het volgende, maar op dit leven. De apostel wil daarmee zijn lezers aanwijzen, wat zij moeten doen om zich onnodig lijden te besparen en om op de hulp van God te kunnen rekenen. Het "want" kan dan ook niet de grond aangeven van de slotwoorden in vs. 9, omdat toch de uitdrukking "zegening beërven" op het volgend leven wijst; het geeft daarentegen de reden aan van de vermaning: "vergeld niet kwaad voor kwaad, of schelden voor schelden, maar zegen daarentegen" en zoals deze vermaning drie leden bevat, zo doelt ook het citaat op zo vele leden.

De heilige Petrus, die man van strijd en onrust, die de vijandschap van de wereld vervolgde en probeerde te vangen, waarheen hij ging, die zo weinig van goede dagen zag, die altijd vol verlangen naar de eeuwige dagen en hun vrede was, laat het toch overal doorschemeren, hoe ook hij het tijdelijk leven en goede dagen waardeerde en acht het niet minder dan de heilige psalmzangers alle inspanning waard en alle moeite rijkelijk belonend, de vrede te bewaren, want van goede dagen is de vrede, zo mag men wel zeggen, meer dan voor de helft de oorzaak.

13. En, om met Jes. 50: 9 te spreken: "wie is het, die u kwaad doen zal, als u navolgers bent van het goede? " moet dan ook niet het schijnbare kwaad tot uw welzijn dienen? (Rom. 8: 28 Gen. 50: 20).

De apostel wil zeggen dat hij, die het goede zoekt dit voordeel heeft, dat de aanvallen van de ongelovige wereld tegen hem zonder enig gevolg blijven.

Wat ons van de tegenstanders door schandelijk lasteren, door schade aan lichamelijke goederen, door smarten en kwellingen, die het lichaam worden berokkend, overkomt, doet de gelovigen geenszins schade, maar geeft hun, die geduldig zijn, de overwinning. Daarentegen doet het de vervolgers zelf het meeste schade, omdat zij daardoor hun verdoemenis en straf des te groter maken.

Niemand wordt meer leed gedaan dan door zichzelf.

Heeft God u van uw eigen verkeerde mens verlost, dan kan geen mens u meer schaden.

14. Maar als u ook lijdt omwille van de gerechtigheid, zoals voor een deel nu wel uw toestand zal zijn (Hoofdstuk 2: 12; 5: 6 vv.), maar later in nog veel grotere mate zijn zal "Eph 6: 10, dan bent u, volgens het woord van de Heere in MATTHEUS. 5: 10 (vgl. Hoofdstuk 4: 14)

zalig in het inwendige van uw hart. En, om nog een ander woord behalve de straks aangehaalde te herinneren, a) vrees niet, uit vrees van hen, van de Heidenen, die tegen u opstaan en wordt niet ontroerd, als zij u aanvallen, alsof zij u zouden kunnen verderven, want uw gelukzaligheid kunnen zij u niet ontrukken (MATTHEUS. 10: 28).

a) Jes. 8: 12 Jer. 1: 8

15. a) Maar heilig door te vrezen iets te doen, dat voor God niet welgevallig zou zijn en door te vertrouwen, dat Hij u door alle moeiten heen zal brengen tot Zijn hemels rijk, God (volgens andere lezing "Christus. " Hand. 20: 28), de Heere, in uw harten. " (Jes. 8: 12 v.).

a) Job 1: 21

Het hart van de apostel is overal vol van goddelijke woorden, goddelijke vertroostingen, goddelijke beloften, goddelijke vermaningen, zoals dat bij ieder Christen moet zijn. De uitspraken van het geschreven, eens gesproken Woord van God, dat in het Oude en Nieuwe Testament is bewaard, moeten ons levendig voor de geest staan en waar eigen lust ons niet voldoende dringt, moeten wij door van buiten leren en oefening dat aanvullen, opdat de Heilige Geest ons ten allen tijde aan deze kan herinneren, wanneer we die nodig hebben. Die nu zo de bovenstaande plaats van Jesaja kent, erkent tevens de betekenis van die woorden: "De Heere van de heirschaar die zal jullie heiligen en Hij zij uw vrees en Hij zij uw verschrikking. " Als u van de zijde van de heidenen in zodanige moeilijkheden komt, zie dan niet angstig om naar hulp van buiten, of denk er toch niet lafhartig aan, om met de heidenen een verbond te maken, maar verlaat u op het woord van uw God, heilig Zijn naam, geef Hem de eer, dat Hij uw Helper zij; Hij zal u zeker redden.

De Heere wordt geheiligd, als Hij in de vrees, de liefde en het vertrouwen van ons hart datgene voor ons is, wat Hem naar Zijn almacht, wijsheid en goedheid enz. toekomt.

PLICHTEN VAN ECHTGENOTEN. GEDULD EN STANDVASTIGHEID IN LIJDEN. DOOP

D. Vs. 15b-Hoofdstuk 4: 11. De vermaning, waartoe de apostel nu overgaat, hangt ten nauwste samen met hetgeen aan het einde van de vorige afdeling is gezegd en, zoals wij ons reeds daarvan hebben overtuigd, zet hij later (Hoofdstuk 4: 8 vv.) uiteen wat hij hierboven als in het voorbijgaan behandelde. Desalniettemin hebben wij hier een nieuwe, op zichzelf staande afdeling voor ons, zowel wat de inhoud van de vermaning als wat de wijze van aandringen aangaat. Wat de inhoud betreft wil de apostel het "vrees niet uit vrees van hen en wordt niet ontroerd" en het "heilig God de Heere in uw harten", aan het slot van de vorige afdeling uitgesproken, zijn lezers nog in het bijzonder op het gemoed drukken. Hij doet het zo, dat men kan opmaken, hoe het woord van Christus in Luk. 12: 32 : "Vrees niet, u klein kuddeke! want het is uw Vaders welbehagen jullie het koninkrijk te geven", daarbij zijn pen bestuurt. En wat de aandrang betreft zou men bijna geloven, dat toen reeds de apostolische geloofsbelijdenis, zoals wij die nu nog hebben, aanwezig was en zowel als grondslag van het onderricht voor de catechumenen, als ook als belijdenisformule bij het ontvangen van de doop in gebruik geweest was. Het is toch werkelijk de doop, waarvan Petrus de lezers die verplichting voorhoudt en zijn rede daarover omgeeft hij voor en achter met stukken, die in de tweede helft van het tweede artikel van het Christelijke geloof worden gevonden, waarvan zelfs een het "neergedaald ter helle" nergens anders een onmiddellijke apostolische uitspraak voor zich heeft, dan juist deze onze plaats. En was toen werkelijk de apostolische

geloofsbelijdenis niet aanwezig, zodat Petrus zich daarvan hier niet had kunnen bedienen als grond voor zijn vermaningen, zo zal men ten minste omgekeerd mogen zeggen; dat deze gegrond is op de afdeling, die voor ons ligt, die op alles, wat na Christus' dood met Hem is geschied, het oog vestigt, alsmede op de kracht van de doop, evenals het begin van een oud gebed bij de doop: "Almachtige, eeuwige God, U die naar uw streng oordeel de ongelovige en onboetvaardige wereld met de zondvloed gestraft heeft en de gelovige Noach zijn achtster uit uw grote barmhartigheid behouden en bewaard; " en de plaats welke later volgt, "opdat hij (de dopeling) van het getal van de ongelovigen wordt afgezonderd, in de heilige ark van het Christendom droog en veilig bewaard enz. " aan de gedachten van onze apostel in vs. 20 en 2 Petrus 2: 5 ontleend is.

15b. a) En wees altijd bereid tot verantwoording aan een ieder, die u rekenschap afeist van de hoop, die in u is. Als iemand van u verlangt mededeling en verklaring te ontvangen over de hoop, die in u leeft, weiger hem die niet (Hand. 24: 10 vv. ; 26: 6 vv. 24. 10), maar geef hen die rekenschap over deze hoop met zachtmoedigheid, zonder enige hartstochtelijke opgewondenheid en met vrees, hoed u zorgvuldig voor alles wat onbetamelijk is.

a) Ps. 119: 46 Hand. 4: 8

De apostel waarschuwt zijn lezers ook tegen een andere verkeerdheid, waartoe zij zouden kunnen komen, wanneer zij aan de overheid of wie ook verantwoording moesten geven over de hoop, waarmee zij hun Koning Christus verwachten en die voor hun volksgenoten zo zeer aanstotelijk is (vgl. Hand. 17: 7); ook moeten zij, zoals vroeger (vs. 14 v.) op het hart is gedrukt, zonder vrees zich verantwoorden. Zij zouden het kunnen doen met hartstochtelijke opgewondenheid, alsof het reeds een krenking was, dat men kon menen dat zij onrecht deden door zo'n hoop te koesteren en zij konden het ook doen met trotserende onbedachtzaamheid, die er zich niet aan stoort, hoe zij haar woorden kiest en welke indruk deze maken. Het tegendeel van het eerste is "met zachtmoedigheid", het tegendeel van het laatste "met vrees. "

Het vaste vertrouwen op een heerlijke openbaring van Jezus Christus, die de gehele wereldmacht zegerijk zou verslaan en Zijn gemeente glorierijk verhogen; deze hoop, waarin de Christenen zich reeds nu boven de tegenwoordige wereld verheven en dus zalig voelden, kon door de heidenen worden gehouden voor de gevaarlijke waan, die bij de Christenen een verachtelijk ignoreren, een trots verwerpen van de regels van het maatschappelijk leven teweeg moest brengen. Nu moeten zij zich vooral bewust zijn, dat dit gebonden zijn aan de maatschappelijke verhoudingen voor hen voortbestaat, krachtens welke zij altijd de wettelijke aanspraken van hun staats- en volksgenoten moeten erkennen, zodat zij van de aard en de betekenis van hun zaak rekenschap hebben te geven. Zij moeten echter ook in het oog houden, dat hun verantwoording moet geschieden met zachtmoedigheid, met die zachtmoedige kalmte, die door onverstandige en onrechtvaardige verdachtmaking zich niet hartstochtelijk laat verbitteren en met vrees d. i. met de heilige vrees, die van God gewilde ordeningen en verhoudingen van het maatschappelijk leven niet met woorden van hoofse minachting aan te tasten.

Als u over uw geloof ondervraagd wordt, moet u niet met trotse woorden antwoorden en de zaak met zo'n kracht en geweld willen uitoefenen, alsof u bomen wilde uitrukken, maar met zo'n vrees en ootmoedigheid, alsof u voor Gods gericht stond en daar moest antwoorden.

Zij, die de leer van het Evangelie met een gelovig hart omhelsden, hadden ook een levendige hoop in zich een gegronde hoop op de vervulling van de dierbare beloften, die de God van de

wereld doet, in het Evangelie. Over deze hoop werd hun vaak rekenschap afgeëist. De apostel spreekt eigenlijk, volgens de kracht van de grondwoorden, van degenen die naar reden vraagden van de hoop van deze Christenen. Het was namelijk in deze tijd zeer gewoon, dat de Christenen ondervraagd werden over de redenen en gronden van hun hoop, naar de inhoud van de leer van het Evangelie en hetgeen hen bewoog om deze te omhelzen. Dit gebeurt soms buiten, maar vooral in het gericht. Zij werden menigmalen als lieden, die een schadelijke aanhang uitmaakten en hoogst verderfelijk waren voor de menselijke maatschappij, door de vijanden van de waarheid voor het gericht getrokken. Het laatste geval bedoelt de apostel hier bijzonder. Dan kwam het er op aan om God de Heer door een kloekmoedige belijdenis van de waarheid te verheerlijken. Zij moesten daarom altijd bereid zijn tot verantwoording. Deze verantwoording moest bestaan in een grondige en vrijmoedige verdediging van het Christendom, in een betoog dat de hoop van de Christenen op redelijke gronden gevestigd en zo sterk was, dat zij, daardoor gesterkt, zelfs de wreedste dood gemoedigd konden onder de ogen zien; alsmede dat de leer van het Evangelie strekte ter bevordering van Gods eer, van het welzijn van de maatschappij en het wezenlijk geluk van de mensen en in een bondige weerlegging van de lasteringen, die door de vijanden van de waarheid tegen het Evangelie en zijn belijders werden ingebracht. Tot zo’n verantwoording moesten zij altijd bereid zijn. Het Griekse woord geeft zowel een bekwaamheid als een bereidwilligheid te kennen. Trouwens de bereidwilligheid zou zonder de bekwaamheid weinig baten kunnen. Deze Christenen moesten zich daarom naarstig toeleggen om een grondige kennis te hebben van de leer van het Evangelie, en van de bewijzen voor haar waarheid; ook moesten zij altijd, bij alle gelegenheden, bijzonder als zij voor de rechtbank geroepen werden, ter verantwoording van het Christendom gereed zijn, om de gronden van hun hoop vrijmoedig op te geven en alle laster van de vijanden mannelijk te weerleggen. Maar zou deze verantwoording met enig uitzicht op een goede uitslag geschieden, dan moesten zij alles zorgvuldig vermijden wat de vijanden van de waarheid de minste aanleiding, tot verdere verbittering geven kon. Zij moesten hun verantwoording doen met zachtmoedigheid en vrees. Met zachtmoedigheid, zij moesten, in zo’n geval wel zorg dragen, dat hun, hoe smadelijk zij ook bejegend werden, geen hard of bitter woord ontviel, maar het geduld van hun goddelijke Meester navolgen, die, wanneer Hij gescholden werd, niet terug schold en, wanneer Hij lijden moest, niet dreigde (verg. Hoofdstuk 2: 23). Hier moest nog de vrees bijkomen, een eerbiedig ontzag voor de overheden, in welke tegenwoordigheid zij zich verantwoordden.

16. En gedraag u altijd naar de wil van God, dan heeft u een goed geweten (Hebr. 13: 18), a) opdat in hetgeen zij kwalijk van u spreken als van kwaaddoeners (Hoofdstuk 2: 12), zij beschaamd mogen worden door dat daadzakelijk bewijs van hun onrecht, zij namelijk, die uw goede wandel in Christus lasteren (1 Kor. 4: 17 Kol. 2: 6).

a) Tit. 2: 8

Met de woorden "en heb een goed geweten" geeft de apostel op treffende wijze dat punt aan, waarop het aankomt, om op de juiste wijze altijd tot verantwoording gereed te zijn.

Over de Christelijke hoop kan alleen hij verantwoording geven, die de geschonken genade in een goed geweten als een goed vat heeft bewaard.

Er moet een bereidheid ter verantwoording gegrond op een zedelijk goed gedrag bestaan, opdat de tegenstanders met hun lasteringen beschaamd worden. Het rekenschap eisen, dat de ongelovigen doen, is namelijk volgens de hele voorstelling van de brief niet gedacht in de zin van een waarheid zoekende zedelijke drang, maar als uitgaande van de veronderstelling, dat

de Christenen zich ontslaan van de zedelijke leefregels. Hebben zij dus een goed geweten, d. i. kunnen zij op een zedelijk goeden wandel wijzen, dan zijn de smaadredenen van de tegenstanders niets anders dan een feitelijk te schande worden, omdat zij het voldoend bewijs zijn, dat de ongelovigen niets meer tegen het Christendom en zijn belijders kunnen inbrengen dan deze lasteringen, die tegenover de feiten in zichzelf nietig zijn.

Dit is de troost van een goed geweten, dat wij tot hen, die van ons achterklappen als van kwaaddoeners, mogen zeggen: "Wat u in ons haat zijn niet onze zonden, die ons zelf gehaat zijn en waarvoor wij vergeving van God afbidden. U is Christus gehaat, die wij belijden als onze enige hoop, om wiens wil wij niet met u meegaan in uw woest en ongeregeld leven en die alleen willen wij dienen ten spijt van u voor God. "

Een voortreffelijk voorschrift zeker, maar is het in zijn soort niet even onuitvoerlijk, als de even hooggestemde eis: "wees volmaakt? " Een goed geweten, zeker, het is een paradijs hier beneden, maar waar is de mens en de zondaar, voor wie het geen verloren paradijs is te achten. Ach, allen dragen nog immers meer of min een kwaad geweten om in de boezem, dat ons telkens dagvaart voor God en al klaagt het ons ook van geen grove afwijking aan, toch zal wie echt wijs is het woord van Paulus herhalen: "ik ben mijzelf van geen ding bewust, maar ik ben daardoor niet gerechtvaardigd" (1 Kor. 4: 4). Zelfs een gewijde schrijver horen wij zich met de verklaring tevreden stellen: wij vertrouwen, dat wij een goed geweten hebben (Hebr. 13: 18), als schroomde hij sterker te spreken. Zal niet juist de man van geweten op dit punt het meest bedachtzaam zich uitlaten en loopt integendeel hij, die zonder beperking verklaart, dat hij in alles een goede consciëntie heeft, geen onwillekeurig gevaar van zelfbedrog, als niet van huichelarij? Zo schijnt dan bijna deze apostolische vermaning te sterk en toch zij is even rechtmatig, als tot aanmerkelijke hoogte uitvoerlijk, als zij slechts juiste wordt verstaan. Daartoe is echter vóór alle dingen nodig, dat wij goed onderscheiden; wij onderscheiden, ten eerste tussen de mens buiten en de verloste van Christus. Tot de eerstgenoemde komt natuurlijk niet de vermaning om een goed geweten te bewaren hoe zou men kunnen behouden, wat men nog nooit heeft bezeten maar om voor het onrein en ontrust geweten reiniging en genezing bij God in Christus te zoeken. In de tekst echter is verondersteld, dat dit reeds geschied is en nog gedurig geschiedt en worden bepaald zij, wier harten reeds van een kwaad geweten gereinigd zijn, met nadruk vermaand naar het duurzaam bezit van een goede consciëntie te staan. Ten tweede moet men ook op dat gebied behoorlijk onderscheiden tussen volmaaktheid en louterheid. Werd tot het bezit van een goed geweten vereist, dat men zich van niet één verkeerdheid bewust was, ook de beste zou die schat moeten derven. Maar ook daar wordt de getuigenis van een goed geweten vernomen, waar wij, bij alle gebrek, de bewustheid met ons omdragen van oprechtheid in beginsel en keus en ons ernstig bevlijtigen om met ons niet slechts naar sommige, maar naar alle geboden van God te leven. Om een goed geweten te hebben is het niet nodig een man zonder zonde, maar althans een mens uit één stuk te zijn; die ook op geestelijk gebied in de grond van de zaak slechts één ding wil en doet, maar dat een getrouw en van harte, die wel niet zonder struikelen, maar toch zonder moedwillig afdwalen op de weg van de gehoorzaamheid wandelt, er niet vreest, maar integendeel verlangt door de Kennen van de harten doorgrond te worden, omdat hij, in gemeenschap met God, boven alles lust aan waarheid in het binnenste heeft. Die dit in ootmoed van zichzelf belijden kan, hij heeft, bij alle ogenblikkelijke verzuimen of feilen (waarop een getrouw geweten hem onophoudelijk wijst), toch in de grond van de zaak een goede consciëntie voor God en ook tegenover de bitterste vijanden kan hij als Paulus met Christelijke fierheid verklaren: hierin oefen ik mijzelf om altijd een onergerlijke consciëntie te bewaren voor God en de mensen" (Hand. 24: 16). En hoeveel verenigt zich nu, om ons het staan naar zo’n toestand zo krachtig mogelijk aan te prijzen! De goede consciëntie is de bron

van een inwendige vrede, die tegen geen aardse schatten is op te wegen; ach, wat hel een in het hart van Jozefs broeders, van een Herodes, van Judas en zo vele anderen, over wie de Rechter daarbinnen het onverbiddelijk "schuldig" heeft uitgesproken! Wat een hemel in de ziel van David, die zijn handen in onschuld kan wassen, eer hij die smekend opheft tot God! Eerst het goed geweten maakt ons rustig tegenover al de wisselende oordeelvellingen, sterk tegenover al de miskenning van de wereld. Wie zijn vrijspraak daarbinnen heeft wat deert hem het vonnis daarbuiten, wie zich vrijmoedig op de getuige van zijn onschuld beroepen kan, wat schaadt hem zelfs de schennigste laster? "Als ons hart ons niet veroordeelt", dus heeft een apostel gesproken, "zo hebben wij vrijmoedigheid tot God en zo wat wij bidden, dat ontvangen wij van Hem" (Joh. 3: 21, 22). Onschatbaar voorrecht voorwaar, hoe het echt het onze kan worden en blijven? Voor alle dingen door de ootmoedige belijdenis, dat wij het van onszelf niet hebben en het enkel verkrijgen kunnen langs de weg van de verzoening met God en van de vernieuwing van ons hart door de kracht van de Heilige Geest. Maar dan ook hebben wij dagelijks in Zijn kracht naar een verlicht, een teder, een onergerlijk geweten voor God en de mensen te streven. Dwaalt toch het verstand, ook het geweten zal dwalen; zijn we niet nauwgezet in het kleine, hoe zullen wij voor grotere overtreding bewaard blijven; en geven wij billijke aanstoot aan anderen, hoe kwetsen we reeds daardoor de eigen consciëntie en lopen zelfs gevaar van al snel schipbreuk te lijden aan ons allerheiligst geloof? O, het verband tussen het leven van het geloof en de reinheid van het geweten, het is zo onbegrijpelijk nauw. Leert een heilig en barmhartig God zelf ons "de verborgenheid van het geloof bewaren in een goede consciëntie" (1 Tim. 3: 9). En verhoedt Hij genadig, dat wij immer zouden behoren tot hen, die "hun eigen geweten als niet een brandijzer toegeschroeid hebben! " (1 Tim. 4: 2).

17. Want het is beter, wanneer men u een lijden berokkent alsof u misdadiger was, dat u, weldoende en dus onschuldig (als het de wil van God, die altijd wijs is, wil) lijdt, dan kwaad doende, dan dat u het verdient (Hoofdstuk 2: 20).

De apostel noemt tweeërlei omstandigheden, waaronder welke lijden plaats kan hebben, in het een geval als men doet wat goed is, in het andere als men doet wat kwaad is. Bij het laatste moeten wij denken aan hetgeen de Christen van zijn goed geweten berooft en bij het eerste aan zo’n wandelen, dat zijn goed geweten bewaart, dat hij moet hebben, als hij de Christelijke hoop tegenover de argwaan van de niet-Christenen vertegenwoordigt. Heeft hij zich in dit opzicht niets te verwijten en moet hij, als het Gods wil is (want zonder dat Gods wil het wilde, zou mensenwil het niet teweeg kunnen brengen), dat hij als een in dit opzicht schuldige lijdt, dan is hij er beter aan, dan wanneer het hem overkomt vanwege een gedrag, waarmee hij zich werkelijk tegen de regels van maatschappij en staat bezondigt. In beide gevallen is het zijn Christenstaat, waarom hem lijden overkomt en niet zijn gedrag; maar het overkomt hem of om een gedrag, waar hij kan zeggen, dat hem onrecht, of waarbij hij zeggen moet, dat hem recht geschiedt. Dat hij nu in het eerste geval er beter aan is, dan in het laatste, stelt de apostel daarom voor, omdat het de natuurlijke mens bitterder voorkomt onschuldig te moeten lijden dan schuldig; de Christen moet het echter anders beschouwen, omdat hij Christus kent, die door hetgeen hij leed in het leven is overgegaan, waarin hij nu staat.

Die goed doet, voor die heeft het lijden, dat hem treffen kan, niet de grond als voor de kwaaddoeners, in de eigen zondige wil, die hem doet zondigen en daarbij onheil over zich doet brengen, maar alleen in de wil van God, die voor hem, de vrome, slechts een genadige, goede wil kan zijn, die zaligmaking bedoelt: hoe veel beter moet dan dat lijden zijn dan het andere.

18. Want Christus heeft ook eens (Hebr. 9: 26, 28 Rom. 6: 10) voor de zonden geleden (Hebr. 13: 12) door ze in Zijn lichaam te dragen op het hout (Hoofdstuk 2: 24). Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen (Rom. 5: 6), opdat Hij ons tot God zou brengen, ons de toegang tot God verschaffen zou (Efeze. 2: 18; 3: 12 ; die wel is gedood in het vlees maar levend gemaakt (Efeze. 2: 5) door de Geest Uit 27: 53.

Het "want" aan het begin van dit vers geeft de reden aan, waarom het zo is als in vs. 17 1Pe gezegd is. De gehele plaats komt overeen met Hoofdstuk 2: 21 vv., want zoals wij daar lezen, "omdat ook Christus voor ons geleden heeft", zo nu hier: "want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden. " Het "ook" brengt, zoals vanzelf spreekt, Christus niet alleen wat betreft het "geleden" met ons in vergelijking, maar wat betreft de hele zin tot aan de woorden "opdat Hij ons tot God zou brengen. " De eerste plaats, wordt daar ingenomen door het "eenmaal", welks gewicht voor de gedachte hiernaar wordt afgemeten, welks betekenis echter daarvoor ook alleen te zoeken is in het doel, waartoe Christus met de Christenen wordt vergeleken: eenmaal is dit geschied, dat Hij de dood stierf, die Hij gestorven is en wat daaruit is afgeleid, vormt als blijvend en voortgaand een tegenstelling tot hetgeen met dat "eens" is voorbijgegaan, die leert, hoe goed het is, als men lijdt om het verrichten van iets, dat goed is (vgl. het "een kleine tijd lijden" in Hoofdstuk 1: 6; 5: 10). De tweede uitspraak is deze, dat Zijn lijden en sterven een lijden om de zonden was, die Hij daardoor verzoende en een lijden voor ons, zodat Hij, die rechtvaardig was, voor ons, die onrechtvaardig waren, gestorven is. Daardoor moet worden te kennen gegeven, dat wij zo moeten leven, dat de zonden, die zij, die ons onrecht doen, aan ons begaan, de oorzaken van ons lijden zijn. Wij lijden dan wel niet als rechtvaardigen voor onrechtvaardigen, maar wel als rechtvaardigen door onrechtvaardigen, wier zonden, behoudens dat onderscheid, maar overigens op dezelfde wijze, oorzaak van ons lijden worden, als onze zonden voor Christus een oorzaak van Zijn dood zijn geworden. Eveneens duldt in de derde plaats ook het doel, waarmee Christus gestorven is, toepassing op ons: als Hij gestorven is om ons, wier zonden Hem een oorzaak van de dood zijn geworden, tot God te brengen, in gemeenschap met Hem te brengen, dan moet het ook ons doel zijn hen, van wie wij onrecht lijden, door de wijze van ons onschuldig lijden tot nadenken over zichzelf en tot erkentenis van Christus te brengen.

Waren zonden de aanleiding tot het lijden van Christus, het waren toch niet Zijn eigen, maar Hij leed als rechtvaardig voor onrechtvaardigen. Zo beschouwd is nu Zijn lijden voorafbeeldend voor de lezers; want ook hun lijden is een lijden voor de zonden en evenals bij Christus moeten het ook niet hun zonden zijn, die over hen komen, maar integendeel de zonden van de ongelovige omgeving, terwijl zij zelf als rechtvaardigen om hun weldoen lijden.

Toch komt hier nog een gedachte bij: het was een zegevierend lijden, een overwinnen in het bezwijken: juist door Zijn lijden heeft Hij ons tot God gebracht, ons met Hem verenigd. Wordt nu gezegd: "die wel gedood is in het vlees, maar levend gemaakt door de Geest", dan is vlees hier het lichamelijk leven, dat gedood werd. Niettegenstaande Zijn lichamelijke dood werd Hij levend gemaakt naar de Geest (MATTHEUS. 10: 28). Nadat Hij aan de zonde gestorven was eenmaal, en dus de banden van het vlees, die Hij omwille van ons droeg, waren losgemaakt, drong het nieuwe leven in Zijn geest, in welks kracht Hij na de dood nog als zegevierend overwinnaar in het rijk van de geesten kon werken.

De Heere riep stervend uit: "Vader in uw handen beveel Ik Mijn Geest", het woord van David in Ps. 31: 6 Zich toeëigenend. Daarmee zegt Hij, hoe Hij ook daarin ons gelijk is geworden, dat Hij in de dood het bewustzijn verloor en Zijn Geest ter bewaring en ter bescherming

overgaf aan Hem, aan wie Hij tot aan de laatste ademtocht als aan Zijn Vader hing. Maar meteen werd Hij weer levend gemaakt. Zijn Geest is het leven en betoont zich na de dood eerst echt als zodanig. Van de opstanding van de Heere kan de uitdrukking "levend gemaakt door de Geest", zoals die door de uitleggers meestal wordt opgevat (om het uitdrukkelijk daarbij staande "naar de geest", dat in tegenstelling staat tot het levend maken van het lichaam Rom. 8: 11) niet worden verstaan.

De nauwe verbinding en de verdere gelijkheid, waarin de apostel het gedood worden naar het vlees en het levend gemaakt worden naar de geest bij elkaar plaatst, geeft te kennen, dat beide met elkaar en niet het een na het andere heeft plaats gehad.

Het doel is zeker door geen apostel duidelijker naar zijn ten inhoud uitgedrukt dan door Simon Petrus, waar hij zegt: Christus heeft ééns, d. i. eenmaal, voor de zonden geleden. Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen. Onze ziel staat stil bij deze uitspraak en bij deze overtuiging, "opdat Hij ons tot God zou brengen. " Dat was het doel. En het dragen van onze zonden in Zijn lichaam op het hout, de bedekking, de verzoening van onze zonden door Zijn bloed, was tot dit doel het onvermijdelijk middel. Maar dit was het doel zelf. Niet maar om "de goede belijdenis, die Hij beleden had voor Pontius Pilatus", te bezegelen met een bloedige dood, om ons een exempel na te laten, opdat wij Zijn voetstappen zouden volgen, om ons het toonbeeld van de volmaakte gehoorzaamheid en van een onberispelijke heiligheid onder de zwaarste beproevingen voor ogen te stellen; niet slechts om ons de overtuiging te geven van Zijn grote liefde, die Hem niet aarzelen deed "Zijn leven te zetten voor Zijn vrienden; " om ons hart te vertroosten met de betere dingen, dan Abel, die het "bloed van Zijn besprenging" spreekt: om het oordeel van de verdoemenis van ons hoofd af te wenden, om ons te verlossen "van de vrees van de dood, waarmee wij al ons leven van de dienstbaarheid onderworpen waren; " om ons de hemel te openen, die in ons hart te doen dalen en ons de verzekering te schenken van de voor ons weggelegde erfenis met de heiligen in het licht: is Hij gestorven, die voor de zonden gestorven is, maar opdat Hij ons door dit alles tot God zou brengen; dat is: voor God toebrengen, voor God toewijden; zó dat wij met geheel ons hart, geheel ons verstand, geheel onze ziel en alle krachten van God en voor God zouden zijn; voor God en in Gods gemeenschap, in heiligheid en blijmoedige gerustheid wandelen zouden. Dit doel veronderstelt een toestand tegenovergesteld aan die, die door de bereiking van dit doel wordt teweeg gebracht. Een toestand op de een of andere wijze, door de een of andere oorzaak van God gescheiden. En is dit niet metterdaad de toestand, waarin het mensdom, waarin de mens verkeert door de zonde? Van de Heilige God afkerig, voor de Rechtvaardige bevreesd; de Liefderijke, waar het er meest op aankomt, wantrouwend; zijn geluk, zijn eer, zijn levensdoel buiten God stellend, zijn wijsheid bij zichzelf zoekende, is dat niet het beeld en wezen van de mens, wie Christus nog niet tot God, wie hij voor God nog niet toegebracht heeft, die God nog niet heeft leren kennen als in Christus de wereld en ook hem, met zichzelf verzoenend, zijn zonde hem niet toerekenend? "Zeker, wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een ieder naar zijn weg". Het wezen van de zonde is een toestand van inwendige gescheidenheid van God; van vervreemding van God, omdat de natuurlijke neigingen met de wet Gods in bestendige strijd zijn; omdat het denkbeeld van de oordelen van God op den duur niet te verdragen is. De dwaas zegt in zijn hart: er is geen God; en ieder mens, die zijn zondig hart volgt, moet wensen dat deze dwaasheid waarheid zij, of dat althans hij zich verheugen moge voor het aangezicht van die God, die zijn neigingen bestrijdt en zijn vreugde door vrees verstoort. Christus heeft eenmaal voor de zonde geleden. Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen. Dit doel alleen was volkomen voor Godwaardig, volkomen Godverheerlijkend. God moest het Zijne terughebben. Als de vader in de gelijkenis, had de Vader, die in de hemelen

is, zijn jongste zoon door de zonde verloren. Hij was hem dood. Met het deel van het goed, dat hij meende hem toe te komen, met geheel zijn hart, geheel Zijn verstand, geheel zijn ziel, alle krachten, was hij heengereisd naar het verre land van de zonde, om daar het kostelijk erfgoed naar hartelust te verteren en door te brengen en zich ook de uiterste ellende te getroosten, mits hij slechts zijn hoog geroemde onafhankelijkheid bewaren mocht. Helaas! wie doet die verloren zoon opstaan en tot de vader gaan? Wie geeft hem moed, wie geeft hem de lust ertoe? Wie overtuigt hem van het voor hem nog kloppend vaderhart, van het voor hem nog openstaand vaderhuis? Wie neemt hem bij de hand en voert hem daar weer binnen, dat hij er blijft eeuwig en zonder meer naar het verre land om te zien? Dat doet Hij, die de gelijkenis van de verloren zoon voor de oren van deze verloren zoon verhaald heeft. Dat doet Hij, die in de gelijkenis van het verloren schaap de herder is, die het nagaat totdat hij het vinde; mettertijd de goede Herder, die zijn leven stelt voor de schapen. Hij doet het, wie de door Zijn dood verloste zondaren toezingen: "wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een ieder naar zijn weg, maar de Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen. Als dezelve geëist werd, toen werd Hij verdrukt, maar Hij deed Zijn mond niet open; als een lam werd Hij ter slachting geleid en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht van zijn scheerders, zo deed Hij Zijn mond niet open. " Ja. Hij doet het, die voor de zonden gestorven is, de rechtvaardige voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen. En waar dit Zijn doel geheel bereikt wordt, daar weergalmt het Vaderhuis hierboven van een Goddelijk en God verheerlijkend: Deze mijn Zoon, was dood, maar is weer levend geworden; Hij was verloren, maar is gevonden! Christus heeft geleden, opdat Hij ons tot God zou brengen. De bereiking van dit doel maakt ook het geluk volkomen van hen, voor wier zonden hij gestorven is. Het zegt zeker veel, van de vrees van de dood en van de verdoemenis verlost te wezen, maar het is weinig bij het rijk genot, dat de overtuiging, dat de ondervinding in zich heeft, tot God gebracht, met God herenigd te zijn, door het geloof Hem toegewijd te wezen door de liefde van het hart en ook in zedelijke zin, in Hem te leven, zich te bewegen en te zijn, zich gans toe te vertrouwen aan die Vaderhand, volkomen uit te rusten aan dat Vaderhart; en alle, ook de donkerste wegen van het leven op het Vaderhuis te zien uitlopen. Ziedaar onmiddellijk, ziedaar onvermengd en oneindig geluk. Dit is het geluk, waaraan de mens als mens, als oorspronkelijk naar Gods beeld geschapen kind van God, in de diepste grond van zijn hart behoefte heeft; dit het geluk dat, in het Paradijs verloren, herworven is op de Hoofdschedelplaats. O, Goede, Goede Vrijdag! u heeft het ons bezworen, Zoon van God, dit was uw hart! Maar is dit werk in ons, in een ieder van onze volbracht? alle dingen gedaan, die bij God te doen waren? " de hele beker gedronken, waarvan het niet mogelijk was, dat hij aan Hem zou voorbijgaan, als wij behouden zouden worden. Zijn bloed reinigt van alle zonden, Zijn kruis troost onder alle lijden, de hemel staat open, zondaar, wie u zijn mag en voornaamste van de zondaren, ook voor u. Maar heeft Hij u tot God gebracht? voor God toegebracht? Het nieuwe leven in u opgewekt, dat voor God gewijd is, dat is een wandel met God? Met andere woorden: Heeft U de liefde van God in de overgave van de Zoon tot een verzoening voor uw zonde de liefde van God, die uw eeuwig behoud wilde en wilde tot deze prijs, bij het kruis van Zijn Zoon erkend en daardoor het stenen hart week voelen worden, het verdeelde hart voelen verenigen tot de vrees van Zijn naam?

Heeft u, daar u op Golgotha van de zware last van uw zonde verlost werd, de Heilige God beminnelijk en Zijn "geboden niet zwaar" leren achten? Dat is door Christus en die gekruisigd, dat is door de rechtvaardige, die voor de onrechtvaardigen geleden heeft, tot God gebracht zijn, dat is in Hem geloofd hebben. Alleen hij, die echt in Christus gelooft, wordt metterdaad door Hem tot God gebracht. Verstaat u deze woorden niet, u wie deze woorden beschamen? wie zij kunnen zeggen: Zo was dan tot heden toe voor u nog te vergeefs geweest, dat Hij eenmaal geleden heeft voor de zonden. Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen.

Want u bent, ver van God, nog leeft u voor de wereld voor uzelf, met zoveel vrees van God en eerbied voor Zijnen Christus, als u met dit leven voor de wereld, met dit leven voor uzelf meent te kunnen overeenbrengen. Ei, schaam, bedroef u dan toch over u zelf. Volg de stem van het gewetens, die u zegt dat dit niet genoeg, dat dit het ware niet is. Om iets anders in u te weeg te brengen heeft de Heiland geleden. Had Hij nog meer moeten lijden om u te treffen, te trekken, te boeien, te overmeesteren, aan uzelf en aan een ijdele wereld te ontrukken en tot God te brengen. O val Hem te voet op Golgotha en zeg: Heere! U heeft genoeg, U heeft alles gedaan om het doel Uwer liefde ook aan mij te bereiken en ik veel, veel te veel, om die liefde te wederstreven, om aan die liefde te ontsnappen telkens meer. Hier ben ik. U heeft mij verlost, breng mij waar ik wezen moet. Bij Uwen God en mijn God, Uwen Vader en mijn Vader. U, wiens hart aldus reeds vroeger gesproken heeft, heeft het u een ogenblik berouwd? Toon, toon van de wereld, hoe goed het is nabij uwen God te wezen. Toon aan een Christendom, dat op twee gedachten hinkt, aan een Christelijk geloof, dat geen geloof is, die de kracht, die de vrucht, die de vrede en de vreugde is van het ware Christendom, van het ware geloof. Laat uw aangezicht glinsteren van die glans van liefde en heiligheid, die d r moet uitlichten, waar God het hart vervult. U slaat uw ogen neer. U voelt dat u niet bent die u wezen moest. Bid dat u het meer en meer woorden mag. Wees dankbaar voor de herinneringen, de vermaningen, de beproevingen, u toegezonden, om het u meer te maken. Blijf boetvaardig. Sterk uw geloof. Wijke Golgotha niet uit uw gedachten. Dicht bij het kruis is dicht bij God.

19. In welke geest, waarnaar Hij aan de macht van de dood ontrukt en met nieuwe levenskracht tot verdere werkzaamheid werd toegerust, Hij ook, de ondervonden levendmaking krachtig openbarend, naar het dodenrijk (Hand. 2: 27 en 31) heengegaan zijnde, de geesten, die in de gevangenis zijn, gepredikt heeft, de afgestorven zielen (Hoofdstuk 4: 6 Hebr. 12: 23) van hen, die het oordeel verdiend hadden en nu in de voor hun tijdelijke bewaring (2 Petrus 2: 9 Judas 1: 6) bestemde kerker van de onderwereld (Jes. 24: 22) zich bevinden.

De verklaring van deze plaats, volgens welke Jezus, na Zijn dood of opstanding voor de geesten in het dodenrijk gepredikt zou hebben, heeft niet alleen de ongerijmdheid van de zaak tegen zich, die elke verstandige, de Apostolische leer eerbiedigende uitlegger naar een redelijker verklaring had behoren te doen omzien, maar ook dat de prediking, waarvan hier gewaagd wordt, duidelijk gezegd wordt geschied te zijn in de dagen van Noach; want, wat men ook bijbrengt om het te kleuren of te vernissen, waarom zou Jezus, in het dodenrijk juist voor de ongehoorzamen van Noach's tijd en niet van alle andere tijden, gepredikt hebben? Om nu niet aan te voeren, dat het woord gevangenis, of bewaring nooit en nergens als gelijkluidend met dodenrijk gebruikt wordt. Waardoor. Door de Geest, die geest van Christus, waarvan uitdrukkelijk gezegd wordt, dat zij in de oude profeten geweest is en door hen gesproken heeft. Heengegaan zijnde. Dit heengegaan zijnde hoeft men hier niet voor geheel overtollig te houden, hoezeer dit in de Hebreeuwse stijl niet ongewoon is. Het kan betekenen, dat de Geest van Christus ook toen reeds werkzaam was en uitging om mensen te leren en te verbeteren. De geesten, die in de gevangenis zijn. Men versta hierdoor de geweldenaars van de oude wereld. De voorstelling van de Apostel namelijk is ontleend aan een oud geschrift, het Boek of de Profetie van Henoch geheten, dat destijds veel gezag had en waaruit door Judas in zijn brief een plaats wordt aangehaald. In dit geschrift worden die geweldenaars geesten, boze geesten genoemd en van hen gezegd, dat zij in de zondvloed omgekomen, in bewaring, of in de gevangenis worden gehouden tot de dag van het gericht, wanneer zij hun eindelijk vonnis zullen ontvangen. De geesten, die in de gevangenis zijn, is dus slechts een omschrijving om te kennen te geven: de geweldenaars vóór de zondvloed. De zin van de

gehele plaats is daarom deze: dat de Geest van Christus, waardoor Hij, gedood zijnde, in het leven was teruggebracht, reeds in de dagen van Noach door hem, de prediker van de gerechtigheid (2 Petrus 2: 5), de boze mensen van die tijd heeft vermaand en gewaarschuwd, toen hun nog een uitstel van honderdtwintig jaar werd verleend, terwijl de ark van de behoudenis vervaardigd werd. Vraagt men intussen, wat het oogmerk van Petrus is geweest, met deze uitweiding aangaande hetgeen gebeurd is in de dagen van Noach? Zo is het antwoord hierop, welke verklaring men ook aanneemt, altijd moeilijk, omdat hier omstandigheden, die ons onbekend zijn, ten grondslag kunnen liggen. Nochtans is dit zeker, dat de Apostel melding maakt van te lijden, omdat men goed doet en te lijden als een kwaaddoener. Het verschil nu tussen het één en ander was blijkbaar in Noach's geschiedenis: de geweldenaars kwamen in de vloed om; Noach, die zoveel van hen had moeten lijden, werd in de ark behouden. (V. D. PALM).

20. Die eertijds ongehoorzaam, ongelovig waren, aan de goddelijke waarschuwing, met de aankondiging van de zondvloed gegeven, uit ongeloof geen gehoor leenden, a) wanneer de lankmoedigheid van God eenmaal verwachtte (Gen. 6: 3, 6 v.) in de dagen van Noach, toen de ark toebereid werd (Gen. 6: 13 vv. MATTHEUS. 24: 38 v. Hebr. 11: 17), waarin weinigen b) (dat is acht) zielen, Noach met zijn vrouw, zijn drie zonen en de vrouwen van deze (Gen. 6: 18; 7: 1, 7; 8: 16 en 18 behouden werden door het water.

a) Luk. 17: 26 Rom. 2: 4 b) 2 Petrus 2: 5

In een vroegere uitlegging (van het jaar 1523 en 1539) schrijft Luther: Bij het eerste lezen luiden de woorden alsof Christus de geesten d. i. de zielen, die niet geloofden, toen Noach de ark bouwde, zou hebben gepredikt. Ik kan het echter niet geloven, dat Christus heen gevaren zou zijn tot de zielen en hun daar zou hebben gepredikt. Ook strijdt daartegen de Schrift en zegt: "die niet gelooft is al geoordeeld", item, dat ieder zal ontvangen, naardat hij geloofd en geleefd heeft. Bovendien omdat het niet zeker is, hoe het met de doden is, kan men het woord niet goed zo verklaren; wil echter iemand het toch daarvoor houden, dat Christus, nadat Hij aan het kruis is gestorven, neergedaald zou zijn tot de zielen en deze daar zou hebben gepredikt, ik wil niet ontkennen, dat de plaats die betekenis zou kunnen hebben. " In het jaar vóór zijn dood schrijft hij bij Hos. 6: 2 over onze plaats: "Hier zegt Petrus duidelijk, dat Christus na Zijn dood niet alleen verschenen is aan de gestorven aartsvaders en patriarchen, waarvan Hij zonder twijfel enige, toen Hij is opgestaan, mee ten eeuwigen leven heeft opgewekt (MATTHEUS. 27: 52 v.), maar ook enigen gepredikt heeft, die ten tijde van Noach niet geloofden en op de lankmoedigheid van God wachten d. i. die hoopten, dat God niet zo ontzettend woeden zou tegen het menselijk geslacht, opdat zij zouden erkennen, dat hun zonden door het offer van Christus vergeven zouden zijn. " De toevoeging aan de woorden van de tekst, die Luther maakt, "die ten tijde van Noach niet geloofden en op de lankmoedigheid van God wachtten d. i. die hoopten enz. " schijnt een verkeerde verklaring te zijn van de woorden "wanneer de lankmoedigheid van God eenmaal verwachtte"; maar zij moeten het "misschien", zoals Luther ons "eertijds" vertaald heeft, verklaren. Hij wil de uitspraak van onze tekst beperken tot hen, die door het ondervonden oordeel zich hebben laten overtuigen van hun zonden van ongeloof. Niet op alle geesten, in de gevangenis bewaard, uit de dagen van de zondvloed had de prediking van Christus betrekking, die geweldigen van de aarde (Gen. 6: 4) toch waren evenmin als de engelen, die gezondigd hadden, tot bekering te brengen (2 Petrus 2: 4 Judas 1: 6) en werden tot het oordeel van de grote dag bewaard. Er waren echter onder de eens door hen beheersten en verleiden en nu nog in de gevangenis bewaard en, zeker zo vele zielen, die voor een sterkere en meer overtuigende prediking, dan die van Noach (2 Petrus 2: 5), vatbaar zouden zijn geweest zijn (vgl.

MATTHEUS. 11: 23 Luk. 10: 13). De prediking van Noach niet te geloven, was in aanmerking genomen de vreselijke machten van de verleiding, die in die tijd in de wereld heersten, nog niet de zonde tot de dood, want steeds kon hetgeen hij zei en deed voorkomen als een voortbrengsel van zijn eigen overspannen verbeelding. Daarom heeft dan Christus, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren was, nu Hij gedood was naar het vlees en daarom aan hen, die op aarde zijn, Zijn verlossingswerk niet meer kon volbrengen en toch levend gemaakt was naar de geest en daarom door God zelf tot voortzetting van Zijn werk bekwaamd en geroepen was, hen, die onder de aarde (Fil. 2: 10) waren, tot voorwerpen van Zijn zoeken en zalig maken verkoren, zoals Hij op hen, die geesten waren, als zelf in de geest levend (2 Kor. 12: 2 vv.) nu bepaald gewezen was. Door enige schriftverklaarders is beproefd de plaats te verklaren van Christus als de prediker vóór Zijn menswording (Joh. 1: 4, 10), aan het geslacht van de zondvloed, gedurende de 120 jaren van genade (Gen. 6: 3). Men beroept zich dan op 1 Petrus 1: 11 en 1 Kor. 10: 4, 9 Het "waarin" slaat echter duidelijk terug op het "levend gemaakt door de Geest" en het "ook" op "tot God brengen" in vs. 18. Aan de andere zijde wordt ook uitdrukkelijk gesproken van een "heengaan tot de geesten in de gevangenis", aan welke Hij daar gepredikt heeft en niet van een heengaan tot hen, die nog in leven waren, terwijl zij nu tot straf voor hun ongeloof in de gevangenis bewaard worden. Evenmin kan, wat door de formula concordiae verheven is tot de orthodoxe opvatting van de Lutherse kerk, volgens welke wij hier zouden moeten denken aan een openbaring van de reeds opgestane Christus, die, vóór Hij Zich op aarde levend vertoonde, Zich aan de geesten in de gevangenis als overwinnaar over de dood zou hebben geopenbaard, om hen te doen zien, welke zaligheid zij door hun vroegere ongehoorzaamheid hadden verloren en hoe rechtvaardig hun verdoemenis was. De woorden "heengaan en prediken" zijn parallel met de woorden van de Heere in Mark. 16: 15 en het is nauwelijks aan twijfel onderhevig, of Petrus heeft dit woord, dat hem diep in het gemoed lag, daar hij het heeft laten opnemen in het Markus-evangelie, dat onder zijn leiding is geschreven, bij het neerschrijven van de uitdrukking op onze plaats voor zijn ogen gehad. Deze moet dan te kennen geven, dat de hier bedoelde prediking dezelfde geweest is, die later aan de discipelen voor de wereld van de levenden werd bevolen, namelijk de prediking van het rijk van God, waarin zou ingaan die boete deed en in Christus geloofde. Zij moet dan ook een zelfde doel hebben gehad, namelijk dat zij, die haar hoorden, moesten beslissen, of zij ze wilden aannemen of niet. Deden zij werkelijk boete en grepen zij in geloof het hun aangeboden heil aan, dan gingen zij uit hun gevangenis over in het rijk van God en welke verandering ten opzichte van hun toestand van de dood, die toch voor de algemene opstanding van de doden niet kon worden opgeheven, dit met zich brengen zou, wordt later in Hoofdstuk 4: 6 gezegd. Bleven zij daarentegen ook nu nog ongelovig, dan bleven zij voor eeuwig van het rijk van God uitgesloten, en hun gevangenis werd hun tot een bewaard worden voor de dag van het laatste oordeel, tot een eeuwige verdoemenis. (vgl. Hebr. 2: 3 v. ; 10: 26 vv.). Het is een diepe, rijke blik in de volheid van het werk van Christus, die ons de apostel hier aanbiedt, zo merkt Schlichthorst op. Dit werk omvat het gehele verleden zowel als de toekomst; het breidt zich over alle landen en volken uit, achterwaarts en voorwaarts. Het woord "wereld" moet in zulke gezegden, evenals 2 Kor. 5: 19. 1 Joh. 2: 2 in de meest eigenlijke zin worden genomen. Christus, hoewel eerst in het midden van het tijdsverloop verschenen en op een klein plekje van de bewoonde aarde, brengt toch in het offer, dat Hij bracht, begin en einde bij elkaar en voegt morgen en avond, middag en middernacht bijeen. Zijn kruis is het centrum van het universum. Als nu Petrus bij de prediking van het woord, dat Noach moest verrichten aan het geslacht van zijn tijd en waarvan de inhoud aangeduid wordt door het "wanneer de lankmoedigheid van God eenmaal verwachtte", nog een prediking door de daad toevoegt, als hij schrijft "als de ark toebereid werd", dan ligt het voor de hand aan te nemen, dat hem als tegenbeeld daarvan de Christelijke kerk voor ogen kwam. In Hoofdstuk 4: 7 zegt hij toch:

"het einde aller dingen is nabij"; volgens 2 Petrus 3: 5 vv. heeft de ondergang van de wereld aan het einde van de tijd zijn voorbeeld in de ondergang van de vroegere wereld door de wateren van de zondvloed en in 2 Petrus 1: 11 is sprake van het ingaan in het eeuwige rijk van Jezus Christus, dat aan het ingaan in de ark (MATTHEUS. 24: 38) herinnert. Totdat dit ingaan in Christus eeuwig rijk kan plaats hebben, wordt nu, in deze dagen van de prediking van de zaligheid, de ark van de kerk, waarin deze alleen wordt verkregen, toegerust. Er zijn ook daar slechts weinige zielen, die op hun zaligheid acht geven en tot hun redding door de ondergang van de wereld zich in zo’n ark verbergen; maar dat hoeft de lezers tegenover de grote menigte van de ongelovig geblevenen niet in dwaling te brengen en tot de mening te verleiden, dat zij wel onbedachtzaam hadden gehandeld, door het aannemen van de doop zich te scheiden van hun Heidense volksgenoten 1Pe 1: 25 en zich tot een Christelijke gemeente aaneen te sluiten, die nu zoveel spot en velerlei lastering moest verduren. Dat is dan de gedachtegang, waardoor de apostel er in het volgende vers toe komt aan de doop en zijn betekenis te denken. In de woorden: "in welke weinige, dat is acht zielen behouden werden door het water", spreekt zich een gevoel uit, waarvoor hij in dat voorbeeld van de geschiedenis aan de zondvloed vertroosting zoekt. In de tijd, waarin hij de brief schreef, was de uitbreiding van het Christendom op de weg van de zending bijna geheel tot stilstand gekomen. Zoals zij sinds bijna een tiental jaren onder de Joden geen voortgang had, zo stond die ook sinds Paulus’ gevangenschap onder de Heidenen bijna stil. Het scheen gedaan te zijn met de werkzaamheid van de prediking van het woord. Alleen van de wandel van de vrouwen zonder het woord kon nog invloed op haar ongelovige mannen, van het geduldig lijden van de slaven een invloed op hun heren en van de geheel en wandel van de Christelijke gemeente in het algemeen op de Heidense omgeving worden verwacht. Daarom heeft Petrus dat zo sterk op het hart gebonden (Hoofdstuk 2: 11-3: 15). En als hij nu op het geduldige, zachtmoedige, het voorbeeld van Christus volgende onrecht lijden van de zijde van de Christenen zo’n groot gewicht legt en dat enigszins beschouwt als de parallel tot de prediking van de Christus, die naar het vlees is gedood, maar levend gemaakt naar de geest, aan de geesten, die in de gevangenis zijn, die vroeger niet geloofden, dan heeft hij de naaste toekomst van de kerk in de wereld zeer juist voorzien. Nu stonden toch de vervolgingen van de Christenen voor de deur, waarover de geschiedenis ons leert, hoezeer het bloed van de martelaars, die toch ook naar het vlees waren gedood, maar door de Heere enigermate naar de geest levend werden bewaard (vgl. Hebr. 11: 4), de akker van de kerk heeft gemest.

Die woorden "in dewelke", zien op hetgeen voorafgaat, "levend gemaakt door de geest. " De geest is niet de ziel van Christus, want Hij is door Zijn ziel niet opgewekt; zo dient deze plaats niet tot gepast bewijs. De geest, waarin Hij heen ging, afkwam, is Zijn goddelijke natuur, waardoor Hij Zichzelf heeft levend gemaakt. Daardoor kwam Hij en sprak met Abraham, Izaäk, Jakob, Noach en de andere profeten, zoals 1 Petrus 1: 11 gezegd wordt, dat de geest van Christus in hen was. Door de profeten liet Hij de mensen vermanen, bestraffen, waarschuwen, zodat Hij door die profeten, die door Zijn geest spraken, predikte. Hier wordt gesproken van Noach en de zondvloed en van de mensen, die toen ongehoorzaam waren en zich door Noach’s prediken door de geest van Christus niet bekeerden (vs. 20). Deze goddeloos stervenden werden in de gevangenis, dat is in de hel, de plaats van de verdoemden, verstoten, niet naar het lichaam, maar naar de ziel, die een geest is. De ziel, de geest van de mensen zijnde, het redelijke, die is een voorwerp van de predikatiën, die is het eerste en naaste onderwerp van de zonde en de ongehoorzaamheid, die niet kunnende sterven wordt verdorven in de hel, MATTHEUS. 10: 28 De zin van de plaats is, dat Christus door Zijn geest door Noach gepredikt heeft voor de mensen, toen ongehoorzaam en naar het lichaam door de zondvloed gedood en naar de ziel of geest in de hel geworpen, waar ze nu nog in de gevangenis zijn. (W. a. BRAKEL).

21. a) Waarvan, namelijk van het water, waarvan zo-even als van een reddende macht werd gesproken, het tegenbeeld, de doop ons nu ook behoudt, omdat het bij de zondvloed de ark ophief en op zijn oppervlakte droeg (Gen. 7: 17). Maar niet die doop maakt zalig, die een aflegging is van de vuiligheid van het lichaam, tot welk doel men zich anders laat overstromen, of waartoe de wassingen dienen (Mark. 7: 4 Hebr. 9: 10), maar die een vraag is van een goed geweten tot God, of een verbond met God, waarin wij door de doop komen en dat ons schenkt wat wij hebben gezocht, namelijk een goed geweten, door de opstanding van Jezus Christus, die om onze zonde is overgegeven (vs. 18) en opgewekt is tot onze rechtvaardigmaking (Rom. 4: 25. 1 Kor. 15: 17

a) Efeze. 5: 26

Zoals zich aan het woord "naar de geest" aan het einde van vers 18 tot inleiding van vers 19 een "waarin" aansloot, zo wordt aan de nadere bepaling "door het water" aan het slot van vs. 20 een "waardoor" gevoegd, ten einde het vers, dat hier voor ons ligt te beginnen. Nu betekende zonder twijfel dat "door het water" zoveel als "door het water heen" (vgl. 1 Kor. 3: 15). De acht zielen moesten niet mee ten ondergaan in het water, waardoor alle vlees onder de hemel van de aarde moest worden verdelgd. Daarom juist werden zij in de ark geborgen en door deze gered. Daarbij komt nog een tweede in aanmerking, namelijk dit, dat de ark toch niet op zichzelf de redding door het water heen zou hebben kunnen bewerken, zo niet het water door haar op te heffen en op zijn oppervlakte te dragen, haar te hulp was gekomen; de redding was dus tevens een redding door het water, dat, zoals het naar de ene zijde met gevaar dreigde, aan de andere zijde helpend en reddend werd. Aan deze tweede betekenis, die de uitdrukking "door het water" inhoudt, sluit zich vervolgens de uitspraak van ons vers aan "waarvan het tegenbeeld, de doop, ons nu ook behoudt", waarmee de apostel weer komt tot de vermaningen aan het begin van onze afdeling (vs. 15 vv.). Lag namelijk bij hetgeen in vs. 20 gezegd werd de gedachte voor de hand, dat de Christelijke kerk voor de tijd van het laatste oordeel bij wijze van een tegenbeeld de reddende ark was, die bij het ondergaan van het overige van de wereld door het gericht heen in de nieuwe wereld (2 Petrus 1: 11) veilig overbracht, zo is dat zeker waar, maar slechts eenzijdig waar: de ark zou wat zich daarin bevond niet hebben gered, als het water haar niet had gedragen, maar zij zou zonder de kracht ervan eveneens door de golven overdekt zijn, als alle hoge bergen onder de hemel. Daarom leidt Petrus de gedachten van de lezers af van hun uitwendige gemeenschap met de kerk, die reddende ark, opdat zij zich daarmee niet op valse wijze zouden vertroosten en hij leidt die op datgene, waarin eigenlijk de reddende macht gelegen is, op de doop. Dezen moeten zij in het juiste licht beschouwen en trouw blijven aan het verbond, waarin zij door deze met God zijn gekomen; dan alleen kan de ark van de kerk hen werkelijk redden. Als hij van de doop zegt, dat zij "niet een aflegging is van de vuiligheid van het lichaam", dan kan dit negatief gezegde bezwaarlijk alleen dienen om de hierop volgende positieve uitspraak des te sterker op de voorgrond te plaatsen, zoals men veelvuldig beweerd heeft. Maar wel is het oog gevestigd op de geneigdheid van de lezers 1Pe 1: 2, om tegen de verdrukkingen, die zij als Christenen moesten lijden, hun toevlucht te nemen tot de ellendige instellingen van de Joodse ceremoniedienst met de velerlei reinigingen en wassingen (Gal. 4: 9) en dus hun hoop in Christus op de achtergrond te plaatsen. De laatste verheft dan de apostel in zijn hoge waarde tegenover de uitwendige reinigingen. Deze kunnen toch evenmin, als de gaven en offers van de Mozaïsche wet volkomen konden maken naar het geweten hem, die zodanige godsdienst volbracht (Hebr. 9: 9), het geweten reinigen van de dode werken; dat kan doen alleen het bloed van Christus, die Zichzelf door de Heilige Geest voor God heeft geofferd (Hebr. 9: 10) en met dit bloed worden wij in onze harten besprengd door middel van het sacrament van de doop, zodat wij nu vrij zijn van het kwaad geweten (Hebr. 10: 22 b) Hier komt het werkelijk

op neer, als Petrus op onze plaats de doop karakteriseert als "een vraag van een goed geweten tot God. " Luther heeft in zijn vertaling meer het oog gehad op het geven daarvan door God, dan op het zoeken van de zijde van de dopeling, omdat hij verklaart "dat u in u voelt een goed, blij geweten, dat u met God in het verbond staat en kunt zeggen: "Hij heeft mij toegezegd genade en vergeving van de zonden door Christus; dat neem ik met blijdschap aan en ik twijfel niet, of Hij zal het houden, want Hij kan niet liegen. " De apostel heeft die uitdrukking gekozen in verband tot datgene, waartoe hij aan het begin van onze afdeling (vs. 15 vv.) de lezers vermaant: de Christenen mogen niet hun Christendom verbergen tegenover de tegenstanders en lasteraars, noch het verloochenen, om zich het lijden onder hun vijandschap te besparen; zij moeten dat integendeel vrij en openlijk belijden en zich aan ieder op zachtmoedige en onbevreesde wijze tot verantwoording bereid betonen. Zij kunnen dat, als zij een goed geweten hebben en zullen dan nooit beschaamd worden, maar het beschaamd worden zal op zijn tijd het loon zijn van de tegenstanders en nu kunnen zij een goed geweten hebben, want door hun doop hebben zij het bij God gezocht en krachtens de opstanding van Jezus hebben zij het ook daar gevonden; zij moeten dus in hun doop-verbond getrouw blijven en met zodanige trouw op zich nemen, om goed doende te lijden zo het Gods wil is. Beda Venerabilia (een Engels theoloog van de 8ste eeuw na Christus) maakt bij ons vers de volgende opmerking: "De ark werd met Noach en de zijnen door het water in de hoogte geheven; zo worden nu wij door de doop (afgezonderd van het getal van de ongelovigen), in de hoogte gedragen en tot burgers van het hemelrijk gemaakt. "

Wij moeten ons voorstellen, dat de apostel, gesproken hebbend van de Heilige Geest, die de Geest van Christus nam, door wie Hij onder het Oude Testament in de profeten sprak, het oog vestigde op Gen. 6: 3, waar de Heere zegt dat Zijn geest, die door Henoch gesproken had en nog door Noach sprak, niet altijd zou twisten met het ontaarde mensengeslacht, maar dat Hij daaraan in Zijn lankmoedigheid een uitstel van 120 jaren verleende. Zo had Christus, zich als tot de bewoners van de eerste wereld wendend, aan hen gepredikt, maar omdat ook zij dit woord van de liefde hadden versmaad, waren hun geesten of zielen nu in de gevangenis (een beeld van de rampzalige hel, dat aan Petrus en Judas eigen was: 2 Petrus 2: 4 en Judas 1: 6) en waren door de straf van de watervloed omgekomen; maar datzelfde water was het middel van behoudenis voor Noach’s achttal in de ark, omdat hij daardoor van al zijn goddeloze vijanden en tegenkanters bevrijd werd. Dit nu brengt de apostel over op de Christenen van zijn dagen en zegt vs. 21 : waardoor dat is, evenals Noach door water behouden werd in de ark, zo ook wij door de Doop in Christus, omdat de Doop ons onderscheidt van allen, die buiten Christus zijn en ons een teken en onderpand ter verzekersing is van onze redding in Jezus onze Heer. Dit evenwel kan door de Doop als een uitwendige reiniging op zichzelf niet geschieden, evenmin als het water van de zondvloed mensen van de dood redden kon, zonder een gelovig ingaan in de ark van de behoudenis; daarom moesten zij, die als volwassenen gedoopt waren, bij die Doop kennen en bezitten de vraag, dat is de belijdenis of de getuigenis van een goed geweten of de bewustheid van de welmenendheid van het geloof, zoals wij, die als kinderen de Doop ontvingen, deze met zo’n waarachtige belijdenis van het geloof achtervolgen en bekrachtigen moeten, zal hij ons echt ten nutte zijn; daardoor zullen wij erkennen, dat wij alles alleen aan de opstanding van Jezus Christus te danken hebben, waarin de volkomen zekerheid van onze behoudenis ligt.

De apostel neemt een gelijkenis van de zondvloed, waarin Noach door het water, dat de arke deed boven drijven, behouden werd en past die toe op de Doop en verklaart dat die ook behoudt; hij voegt er de wijze bij, hoe die behoudt, zeggende, niet die een aflegging is van de vuiligheid van het lichaam, maar hij stelt de behoudenis in Christus opstanding na Zijn lijden, door het geloof aangenomen en door de Doop verzegeld, waardoor de gelovige ziel

vrijmoedigheid krijgt, om tot God te gaan met een consciëntie, die in Christus bloed gereinigd is en te vragen of zij dan nu niet gerechtvaardigd is en vrede bij God heeft; dat de ziel al vragende gewaar wordt en haar kracht al toepassend smaakt. (W. a. BRAKEL).

22. Welke, om de weg van de verheerlijking, die Hij met Zijn opstanding is ingeslagen, nog verder te vervolgen, is in tegenstelling tot de nederdaling ter helle (vs. 19 v. 1Pe Efeze. 4: 9 v.), aan de rechterhand van God, opgevaren ten hemel, de engelen en machten en krachten Hem, de boven alles verhoogden (Hand. 10: 36) onderdanig gemaakt zijnde (Efeze. 1: 20 vv.).

Met hetzelfde woord, als waarmee Petrus in de grondtekst poreuyeiv Christus heengaan tot de geesten in de gevangenis (vs. 19) genoemd heeft, stelt hij nu diens heengaan naar de hemel voor, waar Hij ter rechterhand van God is gezeten en legt hij de nadruk op de macht van het leven, waarin Hij Zich daar bevindt, doordat hij aan de onderwerping van de geestelijke machten onder Hem denkt. Zo groot en machtig is Hij, in wiens naam de Christen zich heeft laten dopen en nu troost hij zich met Zijn reddende macht, wanneer slechts weinigen de betekenis van het water, waarmee wij gedoopt worden en van de ark, die nu wordt voorgesteld, leren kennen. Hij ziet niet op het kleine getal van hen, die zich laten dopen en de gemeente van Christus laten inlijven, maar op de goddelijke grootheid en het vermogen van Hem, die door de doop redt en hij meer daarnaar af wat hem daardoor is te beurt gevallen, dat hij de doop heeft ontvangen.

Engelen heten de geesten als volvoerders van de goddelijke wil aan de wereld; machten als degenen, die tot het volbrengen van Gods wil over de wereld als over een gebied macht is gegeven; krachten als degenen, die in staat zijn op buitengewone wijze invloed uit te oefenen op de loop van de wereld en die te doen zijn overeenkomstig de wil van God. De drie uitdrukkingen moeten het menigvuldige en veelzijdige voorstellen, dat overeenkomt met de machtsbetoning van God en waarin Christus die nu uitoefent.

HOOFDSTUK 4

OVER HET NUT VAN HET KRUIS, HET GEDULD DAARIN, ALSMEDE OVER ANDERE DEUGDEN

1. Omdat dan, zoals in Hoofdstuk 3: 18 gezegd is, Christus voor ons in het vlees, aan of naar het vlees geleden heeft a), zo wapent u zich ook tegenover de verzoekingen van de Christus vijandige wereld met die gedachte, terwijl u er uw gedachte op stelt en gewillig bent om eveneens in het vlees te lijden, waarvan u dan grote winst zult hebben ten opzichte van uw heiligmaking, b) namelijk met de gedachte dat wie in het vlees geleden heeft, die heeft opgehouden van de zonde.

a) Hebr. 12: 1 b) Rom. 6: 7

2. a) Om nu niet meer naar de begeerlijkheden van de mensen, zoals die in het zoeken van de nog ongelovige Heidenen zichtbaar zijn, maar naar de wil van God (Rom. 12: 2), de tijd, die overig is in het vlees (Gal. 2: 20 Fil. 1: 22 en 24), te leven, die alleen richtsnoer van zijn wandel te laten zijn (Efeze. 1: 4. 1 Thessalonicenzen. 4: 3 vv.

a) Rom. 14: 7. 2 Kor. 5: 15 Efeze. 4: 24. 1 Thessalonicenzen. 5: 10 Hebr. 9: 14

Petrus begint alsof hij van vs. 18 van het vorige hoofdstuk weer voortging, "want Christus heeft ook eens voor de zonde geleden", en nu gaat hij, met het oog op dit reeds genoemde lijden voort, "omdat dan Christus voor ons in het vlees geleden heeft. " Terwijl hij toen zijn lezers vermaande, om het onrecht te dragen, met het oog daarop, dat zodanig lijden omwille van de gerechtigheid het sterkst de vijanden overwint, de juiste kracht van de overwinning over hen is, zo vermaant hij hen nu omgekeerd, dat zij zich niet door de heidenen moeten laten overwinnen. Het is genoeg, zo zegt hij, dat wij de vorige tijd van ons leven de wil van de heidenen hebben gedaan, hun verleidingen gevolgd zijn, dat moet nu niet meer geschieden. U moet hen tot u overtrekken, maar u niet tot hen laten trekken. De lezers moeten zich wapenen met dezelfde gezindheid, die Christus had, om in het vlees voor ons te willen lijden, zonder welke bereidwilligheid Hij Zijn groot werk van de verzoening en verlossing van de mensen niet had kunnen volbrengen. Dit is niet een versiering van de rede, het moet in de eigenlijke zin worden opgevat; zij moeten die gezindheid werkelijk als wapen gebruiken tegen alle pogingen van hun heidense omgeving, om hen tot zonde te verleiden. Die er toch niet naar streeft om het lijden in het vlees zich te laten welgevallen, heeft meteen zijn Christelijke vrijheid verloren, is in de macht van de mensen overgegeven, zodat hij niet meer naar Gods wil kan leven, maar naar de begeerlijkheden van de mensen moet leven. Als een mens hem dreigt, dat hij hem kwaad zal doen en hij wil niet lijden, dan moet hij, om de smart te mijden, de begeerte van de mensen doen. Als een mens hem in plaats van de opofferingen en verloocheningen, die de Heere eist, aangenamer zaken biedt, dan dringt weer zijn vrees voor lijden hem, om de wil van God te verlaten en van de mensen begeerten te dienen. Maar deze gezindheid, het besluit om te willen lijden, is bescherming en wapen tegen alle dreigingen en verleidingen van de wereld.

Die in het vlees lijdt, zegt Petrus, die houdt op van de zonde; daartoe is het heilige kruis goed, dat men daarmee de zonde uitdooft als dat u toespreekt, dan vergaat u de lust.

Zeker heeft niet alle lijden in het vlees de uitwerking dat men ophoudt te zondigen. Bij menigeen brengt het nauwelijks een kleine stilstand in het zondigen teweeg, of alleen een

afwisseling, dat men van de begeerlijkheid van het vlees in de verstoordheid van het vlees vervalt. Maar degene, met Christus gezindheid gewapend, in het vlees lijdt, die brengt het in zo'n sterke gemeenschap, waardoor volgens Rom. 6: 6 vv. de dienst van de zonde in de wortel wordt aangegrepen en zó wordt verzwakt, dat het een ophouden van de zonde genoemd mag worden.

De Heere rust ons toe tegen de begeerlijkheden, die strijd voeren tegen de ziel (Hoofdstuk 2: 11), door de scheidsmuur, eenmaal tussen ons en de zonde opgericht, door het heilig kruis in stand te houden.

De "begeerlijkheden van de mensen" is hier niet hetzelfde als vleselijke, wereldse begeerlijkheden in het algemeen; de uitdrukking moet met het oog op vs. 4 in engeren zin worden verstaan van het begeren van wereldsgezinde mensen, wanneer de gelovigen eveneens leven als zij en geen uitzondering vormen. Daar tegenover moet de wil van God alleen onze leidende ster wezen.

3. En dit toch moet vooral het ernstig zoeken van de Christenen zijn, dat zij van al wat zondig is hoe langer hoe meer verlost worden, zij, die tot de kennis van de waarheid zijn gekomen. Want het is ons genoeg (vgl. Ezechiël. 45: 9), dat wij de voorgaande tijd van het leven van de Heidenen volbracht wil hebben en gewandeld hebben in ontuchtigheden, verkeerde geslachtsgemeenschap van allerlei aard (2 Kor. 12: 21), begeerlijkheden van onkuisheid (2 Petrus 2: 18), wijnzuiperijen voor zichzelf alleen, brasserijen, overdadige maaltijden, drinkerijen bij gemeenschappelijke feesten en drinkgelagen, en gruwelijke af voor Godrijen van de Heidense af voor Godendienst (Rom. 13: 13 Efeze. 4: 17 vv. 1 Kor. 6: 9 vv. Gal. 5: 19 vv. Tit. 3: 3

"Wilt u de zonde langer dienen, nu Hij verschenen is, om u te redden? " de Christen komt de dienst van de zonde voor als een zwaar juk, waarvan men zich niet vroeg genoeg kan ontdoen; alle tijd in de dienst van de zonde doorgebracht acht hij voor verloren. Het klinkt echter vreemd, dat Petrus hier zegt: "toen wij wandelden enz. " Immers er is kennelijk sprake van de heidenen en hoe Petrus ook vóór zijn bekering geleefd moge hebben, "in gruwelijke af voor Godrij" heeft hij niet gewandeld. Er is echter beter te lezen: "want het is genoeg de voorgaande tijd van het leven van de heidenen wil volbracht te hebben, toen u wandelde enz. " waarbij de toespraak "u" in vs. 4 beter past.

Er ligt een ironie in de woorden van de apostel: als u meende schuldenaars aan het vlees te zijn (Rom. 8: 12), aan de zonde een dienst te moeten doen, dan heeft u echt genoeg en meer dan genoeg gedaan; u heeft het uw in de dienst van de zonde reeds overvloedig gedaan.

4. Waarin zij zich vreemd houden, ten opzichte waarvan het hun vreemd is, onverklaarbaar voorkomt, als u niet meer zoals vroeger, voordat u tot Christus bekeerd werd, meeloopt tot dezelfde uitgieting van overdadigheid, als welke de gehele wereld volgt (Efez. 5: 8 Hand. 19: 27). Daarom haten zij u en gaan zij u lasteren, alsof u juist de allergoddelooste en gruwelijkste mensen was (Hoofdstuk 3: 16; 2: 2).

5. Die zullen rekenschap moeten geven, degene, die bereid staat (liever "die zich gereed houdt) (2 Kor. 12: 14), om te oordelen de levenden en de doden (2 Tim. 4: 1 Hand. 10: 42; 17: 31), naardat zij of het Evangelie gelovig hebben aangenomen of niet, maar het gelasterd en vervolgd hebben (Joh. 5: 22 v. Fil. 2: 9 vv.)

De uitdrukking "waarin zij zich vreemd houden" of "waarover het hun bevreemdt", "waarover zij verwonderd staan", bedoelt niet slechts een zich bevreemden over iets, maar een getroffen worden, zodat men onaangenaam wordt aangedaan, door iets dat geheel tegen eigen wensen en belangen indruist, namelijk daardoor dat de Christenen het deelnemen aan het zondige, heidense handelen voor altijd hebben opgegeven. Het geeft ergernis en boosheid van de heidense omgeving te kennen daarover, dat in de Christenen een vast aaneengesloten gemeente aanwezig is, die door haar heilige wandel steeds scherper zich stelt tegenover het leven van de heidenen en hun onzedelijk handelen en dus ook als een steeds krachtiger veroordeling daarvan. Maar niet die bevreemding op zichzelf, maar het gevolg ervan, dat aan het einde wordt genoemd met het "en u lasteren" is datgene, waarop het aankomt. De apostel stelt dat voor als iets bijzonders, dat de heidenen, in plaats van, zoals het zedelijk mogelijk en natuurlijk zou zijn, tot overtuiging van de waarheid van het Christendom te komen, met alle kracht van hun hals proberen te werpen door tegen beter weten in, aan het Christendom en zijn belijders een verrichten van onzedelijkheid uit beginsel en dus van de allergoddelooste aard toe te dichten.

Zij zullen, zo voegt de apostel erbij, daarover rekenschap moeten geven aan Hem, die gereed staat om levenden en doden te oordelen. Hij voegt er dat bij, opdat de lezers zulke boosaardige lasteringen des te kalmer zullen dragen, zonder er over in toorn te ontsteken (Hoofdstuk 3: 9; 2: 23). De lasteraars zullen het niet ontgaan daarover rekenschap te geven; Hij, die hen tot rekenschap zal roepen, staat al gereed; want nadat Hij tot Gods troon verhoogd is (Hoofdstuk 3: 22), wacht het slechts op Zijn wederopenbaring en zij zullen Hem, of zij levend of dood zullen zijn, op de tijd van Zijn terugkomst rekenschap moeten geven, want Hij zal levenden en doden oordelen.

Aan de betoningen van de heerlijkheid van de verheerlijkte Heiland, aan het einde van het vorig hoofdstuk genoemd, wordt hiermee nog het laatste bijgevoegd, het rechterlijk ambt, dat Hij aan het einde der dagen zal uitoefenen.

6. a) Want daartoe, dat allen naar hun toestand kunnen geoordeeld worden ja, volgens hetgeen in Hoofdstuk 3: 19 werd gezegd, ook de doden in de onderwereld Job 7: 9 het Evangelie verkondigd geworden, opdat zij wel geoordeeld zouden worden naar de mens in het vlees, het algemeen, menselijk oordeel van een prooi te zijn van de lichamelijke dood nog verder zouden verdragen, maar door gelovig aannemen van de ook nog aan hen gebrachte boodschap van de zaligheid (Rom. 8: 10) leven zouden naar God in de geest, tot aan de openbaring van Christus zich in een toestand zouden bevinden, aan de Zijnen gelijk, omdat Hij na Zijn doding naar het vlees meteen levend werd gemaakt naar de geest (Hoofdstuk 3: 18).

a) Joh. 5: 25

Dat is, schrijft Luther, een vreemde, wonderlijke tekst: de woorden zeggen duidelijk, dat niet alleen de levenden het Evangelie gepredikt is, maar ook de doden en toch voegt Petrus erbij, dat zij geoordeeld zijn naar de mens in het vlees. Nu hebben zij toch geen vlees; daarom kan het niet anders worden opgevat dan van levenden het is een wonderlijke rede; of de tekst zuiver tot ons is gekomen, of er iets uitgevallen is, ik weet het niet. Luther heeft zich die moeilijkheid daardoor op de hals gehaald, dat hij de woorden "opdat zij wel geoordeeld zouden worden naar de mens in het vlees", opgevat heeft als een woord van iets, dat aan hen zal worden volbracht, nadat de prediking van het Evangelie tot hen gekomen is, terwijl zij zien op die toestand, waarin zij zich reeds bevinden op die tijd en op die plaats, waar het Evangelie hun gepredikt wordt. Zij zijn, zoals te voren is gezegd, doden; zij hebben dus naar

de wijze van de mensen, zoals er staat, d. i. op de wijze, als tot alle mensen, tot wie de dood is doorgegaan, omdat zij allen gezondigd hebben, reeds een oordeel van God ondervonden en dit oordeel wordt bij hen niet opgeheven, ook als zij het Evangelie in geloof aannemen, zodat met hen iets dergelijks plaats zou hebben, als met de heiligen in MATTHEUS. 27: 52 Zij blijven de in het vlees geoordeelden ina crinwsi men cata anyrwpouv sarci. In dit opzicht heeft er echter een verandering met hen plaats. Zij gaan uit de klasse van de boosdoeners, die, in onderscheiding van het gewone sterven van de mensen (Num. 16: 29 vv.) door een buitengewoon oordeel van de aarde verdelgd zijn (MATTHEUS. 24: 39) en van de geesten, die voor het gericht van de verdoemenis in de gevangenis worden bewaard (Hoofdstuk 3: 19). Zij gaan over in de klasse van de gelovigen, die eveneens de bezoldiging van de zonde naar de wijze van de mensen ontvangen, maar daarmee slechts ontslapen (1 Kor. 15: 6, 18) en met deze voortaan degenen zijn, die "leven naar God. " Dit "naar God of voor God leven" herinnert aan het woord van de Heere in Luk. 20: 38 : "God is geen God van de doden, maar van de levenden; want zij leven Hem allen. " Wat nu Christus daarmee bedoelt, is, wat de zaak aangaat, hetzelfde wat de apostel op onze plaats zegt met de uitdrukking "naar God" of "naar de wijze van God leven. " zoals v. zeer juist opmerkt een aanvulling, tot die over Christus’ neerdalen ter helle in Hoofdst 3: 19 vv. Zij doen dat in drievoudig opzicht: 1) stellen zij buiten twijfel, dat het "prediken aan de geesten in de gevangenis" een prediking aanduidt met het doel, om uit het gericht te redden; 2) geven zij te kennen, dat zo’n prediking niet zonder gevolg is gebleven. En welke verandering in de toestand van die doden gekomen is, bij wie zij, gunstige uitwerking heeft gehad; 3) wijzen zij in verband met vs. 5 aan, waarin zo’n verkondiging ook aan de doden en voorlopig reeds geoordeelden noodzakelijk was, daarom namelijk, omdat Christus bij Zijn terugkomst eens alle mensen zonder uitzondering, de levenden en de doden en onder deze ook hen, die lang vóór Hem op aarde leefden, of in hun leven hier beneden niets van Hem gehoord hebben, oordelen zal naar hun verhouding tot Hem, die de Mensenzoon is, maar zo’n gericht niet mogelijk was, als niet te voren ieder, dus ook de doden tot geloof waren genodigd (Hand. 17: 31). In de oude kerk heeft men nu ook de hier gegeven opvatting van de plaats veelal gedeeld. Zo schrijft Johannes Damascenus (in de 8ste eeuw na Chr.) bijvoorbeeld: "De verheerlijkte ziel van Christus daalt in de Hades neer, opdat, zoals hun, die op aarde zijn, de Zon van de gerechtigheid was opgegaan, zo ook hun, die onder de aarde in duisternis en schaduw van de dood gezeten waren, het licht zou schijnen; opdat, zoals Hij degenen, die op aarde zijn, de vrede verkondigde, de gevangenen losmaking en de blinden het gezicht en zoals Hij de gelovigen een oorzaak van eeuwige zaligheid werd, maar de ongehoorzamen van ongeloof overtuigde, Hij zo ook hun, die in de Hades waren, zou doen; opdat voor Hem alle knieën van hen, die in de hemel en op aarde en onder de aarde zijn, zich zouden buigen en Hij zo, na de losmaking van de reeds zo lang gebondenen weer uit de dood zou verrijzen en ons de weg zou banen tot de opstanding. " Met deze opvatting van de geloofswaarheden is reeds in de oude kerk, vooral in de Rooms-Katholieke, een dubbel misbruik ontstaan: het een was de leer van het vagevuur, dat alle zielen na de dood zouden moeten doorgaan, maar dat men door het doen van goede werken in dit leven, door gaven aan de kerk en door voorbiddende zielmissen voor zich en anderen zou kunnen verkorten, of ten minste verzachten. Het andere was de leer van de terechtbrenging aller dingen, van de redding en zaligmaking ook van de goddelozen en ongelovigen, ja van de duivel zelf en van zijn engelen. Daarom zijn vele verlichte leraars van de kerk tegen die geloofswaarheden als zeer bedenkelijk en gevaarlijk ingenomen geworden en om daaraan de schriftuurlijke grond af te snijden, heeft men, evenals de plaats Hoofdstuk 3: 18 vv., zo ook ons vers op zo’n wijze uitgelegd, dat er een zin van komt, die met een juiste lezing van de woorden niet overeenkomt. Een gevolg daarvan is, dat in de verklaringen van de Lutherse Katechimus het "neergedaald ter helle" zo wordt uitgelegd, dat Christus voor Zijn opstanding Zich aan de boze geesten en veroordeelden als een triomferend Vorst levend heeft

vertoond, waarbij men dan aan het woord "hel" een betekenis hecht, die het in deze zin niet heeft (descendit ad inferos vgl. Efez. 4: 9), de plaats dus eigenlijk niet uitlegt, maar er een andere gedachte voor in de plaats stelt.

Aan hen, die belasterd en onrechtvaardig veroordeeld, hun deugd met hun leven moesten boeten: zoals de profeten van het Oude en de eerste martelaren van het Nieuwe Verbond. In de samenhang kan nauwelijks enige andere dan deze de zin van de woorden zijn: men lastert u en houdt u voor snode huichelaars; in het goddelijke gericht zal over die lastertaal uitspraak gedaan worden; aldus belasterd, hebben velen door rechterlijk vonnis het leven moeten verliezen; maar zij wisten te voren, dat zij, hoezeer aldus ter dood veroordeeld, in het goddelijke gericht het eeuwige leven waardig geoordeeld zouden worden.

7. En, wat de tijd van Christus' terugkomst en het door Hem te houden gericht (vs. 5) aangaat, het einde aller dingen is nabij zodat die tijd ieder uur daar kan zijn (1 Joh. 2: 18 Rom. 13: 11 Jak. 5: 8. 2 Petrus 3: 10

De troost, die er voor de lezers in ligt dat de lasteraars, of zij de toekomst van de Rechter beleven of niet, door Hem en hun verhouding tegenover Zijn evangelie tot rekenschap worden opgeroepen, wordt volkomen door de zekerheid, dat het einde aller dingen, dat met Zijn toekomst begint, niet in de verre toekomst, maar snel te wachten is, nadat Christus in de wereld is verschenen en tot God verhoogd is.

Dat de apostel het einde zo nabij voorkomt, berust weer op de gedachte bij Hoofdstuk 1: 21 uitgesproken, dat Christus' openbaring in het vlees met Zijn heerlijke tweede toekomst te samen doel en einde is van de geschiedenis van de wereld. Er ligt niet alleen niets meer tussen de Christelijke geluksstaat van heden en het einde; dat is reeds het einde, namelijk het begin van het einde, welks laatste deel door de goddelijke lankmoedigheid, die op aller bekering wacht, bepaald wordt.

EPISTEL OP ZONDAG NA HEMELVAART, EXAUDI

Als men dit epistel leest, dan is het, alsof de zielen moesten worden getekend van de discipelen, die van de hemelvaart naar Jeruzalem terugkeerden tot de opperzaal waarop zij in zalige gemeenschap, vol heilige herinneringen, vol verlangen en gebed de grote dag tegemoet gingen, die hun nieuwe krachten en een verheffing van hun leven aanbrengen zou, waarvan zij te voren geen denkbeeld hadden gehad. Daarin zijn gaven en deugden aangetoond, die de discipelen op de dag van de hemelvaart reeds hadden, waarmee zij vervuld waren als zij van de Olijfberg naar Jeruzalem terugkeerden en die zij toch ook weer in nieuwe mate op Pinksteren zouden verkrijgen. Wat zij hebben wordt hun opnieuw gegeven, niet iets anders, iets geheel nieuws, maar het oude in nieuwe mate, deugden, die voor Pinksteren toebereidden, deugden, die op Pinksteren opnieuw gegeven, gelouterd en gereinigd; vermeerderd en gesterkt worden. Zo gelijkt ook ons gehele geestelijk leven op de planten, die, voordat de lente komt, in de aarde verborgen zijn, maar die, als de lentelucht komt en de vernieuwing van de aarde volgt, opkomen, bloeien en vruchten dragen, die men van de arme winterwortels niet had verwacht. Ook wij hebben in ons een leven, en dit leven heeft zijn gaven en deugden: maar wij wachten op ene lente en op een Pinksteren, waardoor wat aanwezig is, vermeerderd, tot kracht, tot groei en bloei en vrucht moet worden gebracht ook ons moet worden gegeven wat wij hebben.

Overeenkomstig de plaats van onze Zondag vóór Pinksteren spreekt het Evangelie van de getuigenis van de Heilige Geest en het epistel van de deugden van een ziel, die zich voor Pinksteren voorbereidt en steeds nieuwe krachten verwacht van de gave van de Heilige Geest. De hoofdinhoud van dit epistel heeft Zijn toppunt in de werkzame liefde, waarin de werking van de Heilige Geest op de voorgrond treedt. De werkdadige liefde, waardoor de Christenen getuigenis geven van de Geest, die in hen woont; wij zien 1) de voorbereiding, die tot zodanige liefde nodig is; 2) de betoning, waarin zij openbaar wordt; 1) het doel, dat zij bereikt. Wij wachten op de Pinksterzegen? 1) door bestendig matig en nuchter te zijn; 2) door innig gebed om Gods Geest; 3) door dienende liefde jegens de broeders; 4) door voor God welgevallig volbrengen van onze roeping; 5) door gedurig prijzen van de kracht van God.

Waarmee rusten wij ons toe, als het feest van de Geest nader komt? 1) met een nuchter zijn tot gebed; 2) met liefde tot de gehele dienst; 3) met ootmoed tot het loven van God.

Over de rijkdom van een Christelijke gemeente: 1) hoe zij die zoekt en vindt is het gebed; 2) hoe zij die openbaart in de liefde.

Wees herbergzaam zonder mopperen; laat ons dit woord aanwenden tot onze voorbereiding voor het Pinksterfeest, dat wij 1) de gast aanzien, op wie het kan worden toegepast; 2) de wijze hoe het kan worden volbracht.

Een goed uitdeler van de menigerlei genade van God: 1) hij neemt ze aan in gebed; 2) geeft uit in liefde; 3) brengt de rekening voor God.

Over de Geest van de genade en van het gebed, die de Heere door de zending van Zijn Heilige Geest over ons wil uitstorten (Zach. 12: 10): 1) de Geest van de genade brengt ons hart in de juiste verhouding tot God en de naaste;
2) de Geest van het gebed maakt ons bekwaam om met al ons handelen en wandelen God te loven en de naaste te dienen.

7b. Wees dan, omdat het einde aller dingen nabij is (vs. 7), in plaats van het Heidense leven (vs. 3) voort te zetten, nuchter en waak in de gebeden (Luk. 21: 34 vv. 2 Petrus 3: 11. 1 Thessalonicenzen. 5: 6 vv. 3. 11 1Th).

Wij leven, zo heeft de apostel met de woorden "het einde aller dingen is nabij" te bedenken gegeven, in de laatste helft van de tijd van de wereld en deze zal snel voorbijgaan: wie het niet beleeft, zal na de dood van het lichaam ervaren, dat hij er dicht bij is.

Omdat nu het einde aller dingen nabij is, zo gaat Petrus voort en de lezers zeker zullen wensen, in het oordeel voor de Zoon des mensen te bestaan, moeten zij in de eerste plaats matig zijn; dit ziet evenzeer op de matigheid voor het lichaam als op de geestelijke waakzaamheid en nauwgezetheid. Het gehele persoonlijke leven van een Christen moet een zichzelf beheersen zijn, zich niet in allerlei uitwendig zoeken, in doelloos zich bemoeien met nevenzaken, verlopen en verliezen; het moet door een echt Christelijke geest geleid en beheerst worden. Verder moeten de lezers nuchter zijn, door lichamelijke en geestelijke zelfbeheersing overal de juiste maat in acht nemen; zij moeten zichzelf in een toestand bewaren, dat geen vleselijke lusten en begeerlijkheden meester over hen worden en hen tot teugelloosheid verleiden, maar waar de volle rust en helderheid van het gemoed alle overdrijving en hartstocht verwijderd houdt. Zo’n matig en nuchter zijn is nodig tot de gebeden. De meervoudige vorm geeft te kennen dat het herhaalde bidden, het gebedsleven (1

Thessalonicenzen. 5: 17) eis is. Een gemoed, door hartstochten en begeerlijkheden ontstemd, is niet in de toestand, die tot gebeden nodig is, terwijl matig en nuchter zijn tot het gebed in verhouding staan als de zuivere lucht tot de vlam, die daar brandt.

Het bestendig verkeer met God in Christus is de hoofdbron van het geestelijk leven en van allen onzichtbare zegen van God. Zo min de bloem kan ophouden levenssap uit de aarde te trekken zonder te verwelken, evenmin kan dit inwendig verkeer met God ophouden, zonder dat de geestelijke dood volgt. Als nu zulke mensen, die aan genotzoekend lediggaan of aan haastig, stormachtig veeldoen verslaafd zijn, nog bidden, dan is het als het fladderen van een vogel, die in een kooi is ingesloten, die dadelijk weer naar de ruimte verlangt. Die niets anders kennen, dan een vrolijk leven in de wereld, genot, opschik, kortswijl en dergelijke, zeggen op zijn hoogst voor God nog soms hun van buiten geleerde gebeden voor; maar meestal staan zij op en gaan zij naar bed, alsof zij de lieve God vaarwel hadden gezegd.

8. Maar heb vooral vurige liefde tot elkaar en stel u niet tevreden met een liefde, die slechts van zwakke aard is en waaraan de eigenlijke kracht ontbreekt; want de liefde, zoals in Spr. 10: 12 staat, zal, als zij een krachtige, standvastige is en ernstige proeven kan doorstaan, menigte van zonden bedekken in de naaste, zodat men zich door deze niet laat ontstemmen, of verleiden, om welwillendheid en weldoen ten opzichte van hen na te laten (Jak. 5: 20. 1 Kor. 13: 4 MATTHEUS. 18: 21 v.).

Het einde aller dingen is nabij; ieder moet zich daarop door vasten en bidden voorbereiden. Eén afzonderlijk kan echter aan de dingen, die komen zullen, de juiste weerstand niet bieden, die niet ontgaan, de een moet door de ander in deze laatste nood gedragen en beschermd worden. Alleen bezwijkt men, alleen in de Christelijke gemeenschap is men sterk genoeg om alles te overwinnen; zo moeten zij matig zijn en nuchter tot het gebed. Daarbij moet echter de broederlijke liefde, die bij hen zeker reeds aanwezig is (Hoofdstuk 1: 22; 2: 17) een innige zijn.

De apostel heeft in het vorige gedeelte de Christenen vermaand, hoe zij voor hun personen moeten leven; hier zegt hij, hoe zij zich jegens elkaar moeten houden. Onder de Christenen moet echter niet een valse, bedrieglijke liefde zijn, die kruipt en rondgaat als een dwaallicht, en toch eigenlijk huichelarij is (Rom. 12: 9. 1 Joh. 3: 18), maar een, die innigheid en vuur bij zich heeft; niet slechts een rook of schijn van liefde, maar een ware ernst en een vuur, dat niet makkelijk kan worden uitgeblust, ware en vaste liefde, evenals tussen man en vrouw en ouders voor hun kinderen. Als er ware huwelijksliefde, vader- of moederliefde is, daar eindigt die niet, zodra de andere zwak, gebrekkig, vol zweren en dodelijk ziek is; maar hoe groter het gevaar en de nood van de anderen is, des te meer wordt het hart bewogen en des te sterker wordt de liefde opgewekt. Tot een Christen behoort niet een koude, bleekrode kleur, maar dat warme bruin-rood, dat de Schrift karmozijn noemt (Exod. 26: 1). Deze kan vuur verdragen, zodat zij zich niet snel laat overwinnen door toorn, ongeduld, wraakgierigheid, maar kan verdragen, al heeft ook iets plaats, dat tot smart is, zodat zij zich groter en sterker betoont in lijden en dragen dan in handelen. Petrus prijst die deugd als zo sterk en krachtig, dat zij niet alleen kan verdragen, maar ook bedekken, niet een, twee, tien, twintig, honderd enz., maar een menigte van zonden, d. i. grote menigten en als het ware een bos of een hele zee vol zonden. Hij haalt een spreuk van Salomo aan: een mens, die vol liefde is, die kan men niet toornig maken, hoeveel men hem ook doet. Hij predikt alle dingen en doet, alsof hij ze niet zag. Voor God moet en kan niemand en niets de zonde bedekken dan het geloof, dat Christus aangrijpt, die u lief gehad heeft en Zichzelf voor u heeft overgegeven; maar mijn naasten zonde bedekt mijn liefde. Liefde kan niet haten, noch tegen iemand vijandig zijn: zo boos kan

men het niet maken, of zij kan het bedekken; zo sterk wordt zij niet vertoornd, of zij kan het vergeven.

De meeste Christenen kunnen hun eigen zonden en misslagen zeer goed verdragen en zich met deze door de wereld heenslepen, zonder aan hun zaligheid te twijfelen, maar de zonden en misslagen van hun broeders verdragen zij zeer bezwaarlijk. Het is een gewoon woord geworden: "deze en die kan geen Christen zijn; want hij heeft dit of dat gezegd of gedaan"; terwijl zij dus voor zichzelf ieder uur en elke dag op Gods genade willen rekenen en ervan willen leven, wordt de oprechtheid van het Christendom van anderen alleen beoordeeld naar de graad van heiligmaking, die onder het menselijk oog en oordeel valt. De Heere, die barmhartig is en genadig, maakt ons in liefde barmhartig en verleent ons die uitgebreide, zich ver uitstrekkende, onvermoeide liefde, die zeventig maal zevenmaal vergeeft en de hoop niet opgeeft voor hen, die zich langzaam de zonde ontwennen.

9. Wees herbergzaam jegens elkaar (Rom. 12: 13 Hebr. 13: 2 en "Tit 1: 8 zonder mopperen. Klaag niet over last of moeite, die voor u voortspruiten uit uw verplichting jegens reizende broeders (Fil. 2: 14).

10. a) Een ieder, zoals hij gave ontvangen heeft, zo bedient hij die aan de anderen, als goede uitdelers, die u moet zijn naar de wil van de Heere Luk. 12: 42. 1 Kor. 4: 7 Lu 12. 42 1Co), van de menigerlei genade van God (Rom. 12: 6. 1 Kor. 2: 4 ; genade, die zich nu in deze dan in geen gave openbaart, maar toch in al haar verschillende betoningen genade blijft.

a) Spr. 3: 28. 2 Kor. 8: 11

Aan de vermaning tot ware liefde jegens mede-Christenen wordt die verbonden tot bereidvaardig helpen van hen, die dat op reis in het bijzonder nodig hebben; en hiermee wordt weer de vermaning verbonden, om bereidvaardig de gaven uit te delen, die men van God ontvangen heeft, niet om die voor zich alleen te bezitten, maar om die aan te wenden ten nutte van de mede-Christenen.

In die tijden van vervolging zal het vaak zijn voorgekomen (en het kwam later nog veel meer voor), dat weggevluchte broeders in bittere nood onderkomen en toevlucht moesten zoeken bij meer verwijderde geloofsgenoten. Maar niet alleen dat, maar meer nog hoe deze geherbergd moesten worden, is voor de apostel, in aansluiting aan de zo-even uitgesproken vermaning tot liefde, hoofdzaak; de nadruk ligt op de nadere bepaling "zonder mopperen". Het heimelijk morren van de ontevredenheid is bedoeld; de Christenen moeten bij het volbrengen van die liefdeplicht niet mopperen als over een last, of achter de rug van de geherbergden zich met minder gunstige woorden uitlaten over hen en over de omstandigheden, die hen noodzaakten om de broederlijke hulp te vragen.

Evenals de liefde innig moet zijn, om niet uitgeblust te worden onder de veelvuldige waterstromen van wederzijdse zonden, zo moet zij ook vreugdevol zijn in het beoefenen van de gastvriendschap. De Christelijke huisvrouwen gaat de vermaning "zonder mopperen" in het bijzonder ter harte!

Dezelfde gezindheid van de liefde, die bij herbergzaamheid de stoffelijke goederen tot een bezitting voor allen maakt, moet zich ook betonen in het gebruiken van de verleende geestelijke gaven, doordat ieder met de hem verleende gaven anderen dient en die als algemeen goed voor allen aanwendt; want de bijzondere personen zijn geen eigenaars van de

gaven, dat zij daarmee naar welgevallen zouden kunnen handelen, maar huisbezorgers, rentmeesters van de genade door God op zo verschillende wijze verleend, opdat de gave van de ene die van de anderen aanvult. Als goede rentmeesters kunnen zij dus volstrekt niet anders dan alle gaven in de dienst van de liefde tot algemeen welzijn aanwenden.

De apostel stelt, dat ieder Christen van de Heere bepaalde gaven heeft ontvangen, zowel gaven van de geest als van het lichaam, natuurlijke bekwaamheid of door vlijt verworven oefening. Starke zegt: "Heeft u niets, waarmee u uw naaste kunt dienen, dan kunt u toch voor hem bidden; volbreng die liefdedienst van harte, die is, zo niet beter, dan toch even goed, als of u hem goudstukken gaf. " Wij voegen erbij: "Die voor zijn naaste hartelijk kan bidden, die vindt ook zeker iets, waarmee hij zijn naaste kan dienen. "

Vier kinderen uit één gezin gingen langs de oever van een meer; het jongste wilde een bloem plukken, die dicht aan het water stond, gleed uit en viel in het meer; moedig sprong de oudste broer het na en haalde het gelukkig weer op het land. Toen de vader van de kinderen het hoorde, prees hij de redder van zijn zusje en vroeg toen aan de andere broer, een tienjarige knaap: "Heeft u niets tot redding van uw zuster gedaan? " "O ja", antwoordde de knaap, "ik greep Martinus' jas, toen hij weer bij de oever kwam en hielp mee trekken. " "En u", vraagde de vader de derde broeder, die pas zes jaar oud was, "wat heeft u voor uw zuster gedaan? " "Ach vader! " zei het kind, omdat nog de tranen over de wangen liepen, "ik schreeuwde".

11. a) Leg u ook toe op de ootmoed, die de Christen betaamt. Als iemand, die de gave van de profetie, van leren of vermanen (Rom. 12: 7 v.) geschonken is, spreekt, die spreekt als de woorden van God; als iemand dient, hetzij tot verzorging van armen, zieken of vreemdelingen Ro 12: 8, die dient als uit kracht, die God verleent; opdat God in allen geprezen wordt (Joh. 13: 31; 17: 10) door Jezus Christus, die God, van wie alle goede en alle volmaakte giften neerdalen (Jak. 1: 17), toekomt de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen (Rom. 16: 27 Hebr. 13: 21 Openbaring 1: 6).

a) Jer. 23: 22

Daarin, dat de Christenen de gaven, die hun eigen zijn, ontvangen hebben en slechts uitdelers zijn van de menigerlei genade van God, ligt de grond voor de vermaning, die hier wordt aangesloten, dat die spreekt, dat woord moet spreken als woord van God en die dient het moet doen als door de van God verleende kracht. Men moet wat men spreekt niet zo spreken als had men het zelf bedacht en niet zo dienen als deed men het uit eigen kracht. De apostel vermaant dus tot ootmoed en dan noemt hij uit de velerlei gaven, waarin de menigerlei genade van God door de dienst van de een aan de ander werkzaam wordt, de beide belangrijkste, de geschiktheid tot handhaving van het woord van God en de bekwaamheid tot het vervullen van uitwendige behoeften. Handhaving van het woord of uitwendige dienst is alles wat in het leven van de Christelijke gemeente de een de anderen geeft. En die nu hetgeen hij spreekt als openbaring van God spreekt, geeft voor God de heerlijkheid, die als hij dient, dat wat hij doet, aanbiedt als uit het vermogen, dat God geeft, geeft aan Hem de kracht, die het schepsel kan geven, Hem namelijk prijzend als degene, die Hij is (Ps. 29: 1). De lofverheffing aan het slot van het vers hangt dus ten nauwste samen met hetgeen in het vers gezegd is.

De verheerlijking van God geschiedt door "Jezus Christus" als het ten hemel verhoogde Hoofd van Zijn gemeente, door wie alléén alle werk van ieder in het bijzonder zowel als van de gemeente voor God welgevallig is. In zo'n verheerlijking keren van God gaven als

offeranden weer tot Hem, de Gever, terug en betoont zich dus de gemeente als een heilige priesterschap (Hoofdstuk 2: 5), door God met Zijn gave tot Zijn priesterlijke dienst toegerust.

Het "amen" aan het slot van de verheerlijking is niet om het slot aan te wijzen, maar een bijzondere verheffing van het hart.

E. Vs. 12-19. Volgens het zo-even gezegde moet ieder in dienstwilligheid en in ootmoed, wat God hem als genadegift schenkt, voor anderen aanwenden. Eveneens moeten de lezers betonen Christenen te zijn door met blijdschap te dragen, wat om het Christendom van mensen overkomt. Als de apostel tot deze vermaning overgaat, begint hij met een tedere, hartelijke aanspraak. Hij moet toch broeders versterken, die reeds in lijden zijn en voor de toekomst nog zwaarder lijden tegemoet gaan (Luk. 22: 32). Dit ligt hem sterk op het hart, en in apostolische bezorgde liefde, die dadelijk in het eerste woord een druppel van verkwikking en verkoeling bij de hitte van het lijden tracht toe te dienen, dient hij zelf de beproefden met de gave, die hij ontvangen heeft, als een goed rentmeester, een goed uitdeler van de vele genade van God. Als hij weer van het lijden begint te spreken, waarvan hij tot hiertoe reeds zoveel heeft gesproken, is het gezichtspunt, waaronder hij dit thema stelt, dat van de gemeente. Er wordt nu gesproken over de inwendige, door God gestelde betekenis van het lijden van de Christenen, over de betrekking tot Christus, haar Hoofd en de heerlijkheid, die zij deelachtig zullen worden, over de getuigenis van de Geest van God, die op hen rust en over de aanvang van het oordeel, dat met het huis van God begint, maar ook degenen, die ertoe behoren, verschoning waarborgt en aanbrengt van het verderf, dat het gericht zal brengen over de kinderen, die het Evangelie ongehoorzaam zijn.

EPISTEL OP ZONDAG NA NIEUWJAAR

Pas sinds de 17de eeuw heeft men deze Zondag, die slechts zelden voorkomt, van teksten voorzien. Het Evangelie MATTHEUS. 2: 13 vv. werd overgenomen van de vierde Kerstdag, die in de evangelische kerk nooit gevierd is. Daarmee komt deze epistolische tekst zeer goed overeen; want beide teksten handelen over het lijden, daar van de Heere en van de kinderen te Bethlehem om Hem, hier van de Christenen omwille van de Heere Christus. Zo’n onderwerp nu is ook zeer geschikt voor deze Zondag na Nieuwjaar. Ieder nieuw jaar toch brengt de Christen nieuw lijden, maar ook nieuwe vertroosting. Ons wordt nu een krachtige hartsterking aangeboden, zodat wij getroost en vol vreugde onze weg kunnen gaan in het onbekende land, alhoewel lijden en smart ons wacht.

Over het lijden van de Christen: 1) wat lijden het is, 2) hoe men het moet beschouwen, 3) hoe men het moet dragen.

Hoe wij bij het lijden behoren te zijn: wij moeten 1) op lijden voorbereid, 2) tot lijden gewillig, 3) in lijden onderworpen, 4) voor lijden dankbaar zijn.

Hoe de Christen door zijn lijden God kan eren: als hij 1) het lijden blijmoedig tegenziet, 2) bij het lijden in zijn hart ziet, 3) door het lijden tot God opziet.

De kruisdrager, hoe hij moet zijn: 1) zijn geloof ziet niet iets vreemds, maar alleen zegen in het kruis; 2) hij blijft staande voor de wereld, maar ligt voor de Heere in het stof;
3) hij geeft gewillig zijn leven aan de rechter; 4) hij heeft zijn ziel in de hand van de Schepper gegeven.

De ware wandel van de Christenen in hun lijden: 1) zij verwonderen zich over het lijden niet, maar kennen het als iets onvermijdelijks; 2) zij beklagen er zich niet over, maar verheugen zich; 3) zij schamen er zich niet voor, maar danken er God voor.

De school van het kruis een voorschool van de hemel: 1) tot de hemel is geen andere weg dan door het kruis; 2) in het kruis is de hemel ons reeds nabij met zijn troost en met zijn kracht; 3) als de hemel ons eens opneemt, dan is hetgeen die ons aanbiedt niets anders dan de kroon na het kruis.

12. Geliefden! a) houd u niet vreemd over de hitte van de verdrukking onder u, de hitte, die te midden van de Christelijke gemeenten aanwezig is (Hoofdstuk 5: 9), die u geschiedt, zoals u weet (Jes. 48: 10), tot verzoeking en opdat u in de verzoeking beproefd zou worden bevonden (Hoofdstuk 1: 7. Jak. 1: 2 vv.). Verwonder er u niet over alsof u iets vreemds, iets, dat niet zo behoorde te zijn, overkwam (MATTHEUS. 10: 24 v.).

a) 1 Kor. 3: 13

Is er een punt, waarop de beste Christen zo jammerlijk onleerzaam kan zijn, als de volstrekte natuurlijkheid en noodzakelijkheid van menig lijden, dat hem op aarde doet treuren? Zonderlinge wezens toch, die wij zijn, van nature niet slechts, maar ook zelfs dan nog als echt door de genade van God in ons hart een hoger leven gewekt is! Zelden zullen wij ons verwonderen over de duizenden zegeningen, die iedere dag weer terugkeren; ook de grootste gunstbewijzen, wij nemen die met een glimlach van kalme tevredenheid aan, als sprak het vanzelf, dat wij er aanspraak op hebben. Maar treft ons gevoelig leed, wij bedroeven ons niet slechts, maar verwonderen ons; wij voelen die verbazing nog klimmen, als het op een eerste, tweede, derde bede niet dadelijk wijkt; onze bevreemding wordt ontevredenheid, ongeduld, wrevel, wanneer wij alleen ons een lijden zien opgelegd, waarvan wij weten of menen, dat anderen vrij gaan. En toch moeten wij, wel beschouwd, ons niet veel meer over ongestoord geluk hier beneden, dan over drukkende rampspoed verbazen, moest het ons niet veel meer verontrusten, als wij zagen dat de tuchtroede, die anderen trof, tegen ons volstrekt niet uitgestrekt werd? Alsof ons iets vreemds overkwam, als wij langs geen weg ten hemel geleid worden dan waarlangs Gods uitnemendste gunstgenoten door alle eeuwen gevoerd zijn! Alsof een weg voor ons heilzamer en doelmatiger zijn kon dan die, waarop de doornen gezaaid zijn, die ons straks door het vlees zullen vlijmen! Als of een Christen, zonder kruis op de schouders, niet gelijk was aan een krijgsknecht, die levenslang zijn koning diende, zonder enig onderscheidingsteken op zijn borst te ontvangen! Wat is al ons lijden, soms ten gevolge van eigen verkeerdheid, bij al dat lijden om Christus wil, dat Zijn eerste gelovigen vaak in oneindig zwaarder mate en geheel onschuldig verdroegen? En nu, waar zij zich verblijden konden, zullen wij ons vreemd houden, wanneer wij slechts een tijdje, als het nodig is, bedroefd worden door menigerlei verzoekingen? Verzoeking en beproeving; wat liefelijk licht, waaruit het Evangelie van de vertroosting de gelovige het lijden van de tegenwoordige tijd doet beschouwen! Wordt niet door de vuurproef èn de echtheid èn het verschillend gehalte èn de alles overklimmende waarde van het edelst metaal openbaar? Niet anders blijkt het, juist in en door het uur van de beproeving, of wij werkelijk Christenen zijn; en weer, welke trap van ontwikkeling ons geloof in de Heere reeds bereikt, of tot dusverre niet heeft bereikt; en bovenal, welke onwaardeerbare schat voor huis en hart wij juist in dit geloof uit de volheid van Christus ontvangen. Hoe vaak zullen wij dan voortaan nog de lippen pijnlijk te samen nee onwillig terugtrekken, als ons een bittere kelk door onze God op de hand wordt gezet? Hoe vaak moet het ons nog tevergeefs worden toegeroepen: "zoals u gemeenschap

heeft aan het lijden van Christus, verblijd u dan; opdat u u ook in de openbaring van Zijn heerlijkheid mag verblijden en verheugen? " (vs. 13). Wij weten het immers sinds lang:

Rust aan het einde van de tijd Vond geen sterveling zonder strijd. Zij, die nu in Salem wonen, Droegen hier hun doornenkronen.

Wij weten het, maar het blijkt slechts al te gedurig: het vlees wil die steile kruisweg niet op; het blijft zwak, zelfs waar de geest door de Heilige Geest aanvankelijk gewillig is gemaakt. Hoe moeilijk valt het, blijkens de ervaring, werkelijk aan die dubbele, schijnbaar zo eenvoudige eis te voldoen van "te lijden als een Christen" en "God te verheerlijken in dezen dele", (vs. 16). "God te verheerlijken! " en wij onteren Hem zo vaak, juist dan, als Hij door strenge tucht Zijn tedere liefde ons toont. "Als een Christen"! en wij geven aan de wereld nog zo telkens stof tot de vraag: waar is toch uw geloof? Ach, het blijkt ook hier, het lijden alleen doet het ook al niet, tenzij dan dat in deze school het bijzonder onderwijs van de beste leermeester wordt gezocht, ontvangen, behartigd. Zoals de oude dichter zong: "Welgelukzalig, o Heere, is de man, die U tuchtigt, die U onderwijst uit uw wet" (Ps. 94: 12); het een met het ander moet samengaan. Heere, schenk ons uw licht bij uw tucht en leid ons, moet het zijn, ook door lijden tot lijden, maar bovenal door lijden tot heerlijkheid!

13. Maar zoals u gemeenschap heeft aan het lijden van Christus (Openbaring 1: 9. Rom. 8: 17) zo verblijd u (Hand. 5: 41; 16: 25), omdat toch de wereld dezelfde vijandschap aan u betoont, die zij vroeger tegen de Heere Christus betoonde, ja in u Hemzelf haat (Hand. 9: 4. 2 Kor. 1: 5, 7 Wandel zo, opdat u ook in de openbaring van Zijn heerlijkheid u mag verblijden en verheugen, met een vreugde, die niet meer alleen inwendig plaats vindt, terwijl u van buiten niets dan nood en bestrijding omgeeft, maar ook naar buiten met dankzegging en gejuich, omdat dan een volmaakte staat van heerlijkheid is ingetreden (Hoofdstuk 1: 6 vv.).

Nadat eerst de rede van de apostel geëindigd was met een loven van God, wendt de apostel zich tot de lezers met de tedere aanspraak: "geliefden! " omdat hij nu over iets wil spreken, dat hem moeilijk valt.

Omdat Petrus zijn vermaning begint met deze aanspraak, geeft hij te kennen, hoezeer die voortkomt uit een hartelijk, liefderijk medelijden met het lijden van de lezers; en dat hij dit niet te klein acht, wijst het woord "hitte" aan, terwijl door het "die onder u geschiedt" het zware lijden wordt gekarakteriseerd als een lijden, dat niet alleen de lezers is overkomen, maar als een, dat in hun midden blijft. Na de vermaning: "houdt u niet vreemd over de hitte van de verdrukking onder u", stelt hij door de nadere bepaling: "die u geschiedt tot verzoeking", de hitte van de verdrukking voor als een louterend vuur en wijst hij tevens meteen een gezichtspunt aan, waaruit het zich niet bevreemden als mogelijk voortkomt. Intussen is daarmee slechts het een gezichtspunt genoemd, dat hij wil doen kennen; hij gaat meteen over tot het tweede, waarop hij het oog heeft en zo komt bij het: "alsof niets vreemds overkwam", wat dadelijk bij: "houd u niet vreemd" behoort, in het volgende vers dat, wat in de plaats van het zich bevreemden komen moet, met mededeling van de grond daarvoor.

Evenals bij het goud de hitte van de smeltoven behoort, zo bij de Christen de hitte van de verdrukking. Daarom moet deze hitte ons niet bevreemden alsof ons iets vreemds overkwam, iets wat hun, die de erenaam van uitverkoren geslacht (Hoofdstuk 2: 9) toekomt, niet overkomen moest. Het schijnt wel zeer vreemd, dat de leden van Hem, die de engelen en machten en krachten onderdanig zijn, moeten lijden en de spotters met onze hoop niet ophouden ons het "waar is nu uw God? " toe te roepen, als het hun wordt gegund voor ons de

oven van de ellende heet te maken. Maar het is niet vreemd en hoe moeilijker het voor ons is, om de tegenspraak, voor alle verstand zo hard, te overwinnen, die Petrus eens de woorden ingaf (MATTHEUS. 16: 22): "Heere! wees U genadig enz", des te ernstiger vermaant diezelfde apostel, dat wij in lijden niet op de gedachten van de mensen, maar op Gods woord moeten letten. De mensen, die de hitte van de vervolging veroorzaken, hebben kwaad in de zin, teweeggebracht door de duivel, die de zielen van de vervolgden wil verslinden, tot afval en tot wanhoop probeert te brengen. Maar God overwint de wederpartijder en dwingt hem, evenals de goudsmid het vuur, dat verteren wil en reinigen moet, tot de dienst van de beproeving van de gelovigen. Gods genade voert gebied over de hitte van de verdrukking en zij overkomt ons, niet opdat wij verworpen, maar opdat wij verzocht worden, opdat ons geloof zich krachtig betoont, in blijke te zijn wat het is, de overwinning, die de wereld overwint.

Nadat de apostel geleerd heeft, waarom het zich bevreemden niet op de plaats is, zegt hij, dat in plaats daarvan het zich verheugen moet komen en wijst hij ook de grond aan, waarom: 1) door de hitte van de verdrukking, als deelgenootschap aan Christus' lijden voor te stellen, die als zodanig voorwerp van vreugde en wel van een met de hitte voortdurend toenemende vreugde moet zijn en 2) door het zekere einde van deze vreugde voor te stellen, het deel hebben aan de volmaakte vreugde bij de openbaring van de heerlijkheid van Christus. In de woorden van het 13de vers zijn beide gedachten tot één geheel samengesmolten. De vreugde, die uit het deelgenootschap aan het lijden van Christus moet voortspruiten, wordt voorgesteld als voorwaarde van die, die later mag worden gewacht. U zou, zo wil de apostel zeggen, als u zich niet kunt verblijden over het deel hebben aan het lijden van Christus, u ook bij de openbaring van Zijn heerlijkheid niet kunnen verheugen. En dat is volkomen juist; want het niet bezitten van die vreugde is een teken van gemis van gemeenschap met de Heere alleen voor hen, voor wie Christus het leven is, zal ook Zijn openbaring de openbaring van hun heerlijkheid zijn.

Het moet een verloochening van Christus zijn, als men ik zal niet zeggen, voor een korte tijd, maar op den duur, voor geruime tijd een vriend van de wereld kan zijn, haar haat en het kruis kan ontgaan. Wat Christus niet kon moest u ook niet kunnen; en als Hij, het heldere licht van God, niet zonder schaduw licht kan geven, dan moest ook u het niet kunnen, maar u bent Zijn navolgers niet. Zeer bevreemdend en groot wantrouwen verwekkend moet altijd het tegendeel zijn, terwijl een gloeiende haat van de wereld en van haar kinderen een teken kan zijn, dat er een vroom kind van God is.

De Christen verheugt zich de Heere door zijn eigen lijden omwille van Hem in enig opzicht te kunnen danken voor Zijn smarten van de dood en hij weet, dat de Heere Zijn nabijheid het duidelijkst betoont aan hen, die voor Hem lijden en sterven. Dan zal ook onze vreugde met het lijden gelijke tred houden; zij zal zeker niet afnemen, als het lijden toeneemt, of aan de andere zijde toenemen, als het lijden vermindert.

Is dan de tijd gekomen, dat de heerlijkheid van de Heere openbaar wordt, dan zal de vreugde, die de Christenen tot zolang inwendig hebben ondervonden, ook haar uitdrukking vinden in het gejubel, waarin hun verheerlijking van de genade uitloopt.

14. a) Als u gesmaad wordt om de naam van Christus, daarom, omdat u het eigendom van de Heere Christus bent (Mark. 9: 41), dan bent u zalig, zoals de Heere zelf dat verzekert (MATTHEUS. 5: 11): want de Geest van de heerlijkheid en de Geest van God rust op u. Die Geest is op u neergedaald, omdat u Christus toebehoort en heeft u in werkelijkheid doen

worden, wat het Oud-Testamentische heiligdom voorafbeeldend was, toen de heerlijkheid van de Heere daarop neerdaalde (Exod. 40: 34. 1 Kon. 8: 10 Ex 40. 34 1Ki). U bent dan nu het geestelijk huis van God (Hoofdstuk 2: 5) een woonstede van God in de geest en Zijn tempel (Efeze. 2: 22. 1 Kor. 3: 16 Wat hen, die u om de naam van Christus smaden, aangaat, Hij, de naam van Christus, wordt wel gelasterd, maar wat u aangaat, Hij wordt verheerlijkt; want Hij heeft in u belijders, die de smaad van deze belijdenis niet schuwen en voor de gehele wereld tonen, welk een hoge en zaligmakende naam de naam van Christus is (Fil. 2: 9 vv. Hand. 4: 12).

a) 1 Petrus 2: 20; 3: 14

Wat de Heere zegt in MATTHEUS. 5: 11 : "Zalig bent u, als u de mensen smaden en vervolgen en alle kwaad tegen u spreken omwille van Mij", dat herhaalt hier de apostel, evenals in Hoofdstuk 3: 14 de voorgaande zaligspreking. Het woord "liegende" wordt uitgebreid in vs. 15.

Volgens Hoofdstuk 2: 12; 3: 16; 4: 4 v. was het eerst hoofdzakelijk nog alleen het smaden om de naam van Christus, waarin de vijandschap van de ongelovigen tegenover de Christenen zich openbaarde.

Zij hadden veel spot en schimp, smaad en schande te lijden. De apostel grijpt hen met dit woord vooral onder de arm, want hij weet (MATTHEUS. 26: 69 v.), dat smaden menigeen tot struikelen brengt, die tegenover openlijke aanvallen wellicht onbeweeglijk zou blijven staan.

"Om de naam van Christus", als het ware op die geschiedt het smaden van de ongelovigen tegen de Christenen. Het is dus eigenlijk de Christelijke staat zelf 1Pe 2: 12, die de heidenen als aanleiding en grond van hun zedelijke verwijtingen tegen de lezers aanwenden.

Terwijl de vervolgers de Christenen smaden, omdat zij aanhangers van Jezus Christus zijn geworden, behandelen zij de beste omkering van hun leven als een misdaad, waarvoor hun smaad en schande toekomt. Daarbij troost de apostel hen met de verzekering, "de Geest van de heerlijkheid en van God rust op u. " En omdat dit zo is, moeten zij zich eer gelukkig achten, dan dat zij zich zouden moeilijk maken over de hun aangedane smaadheid. Reeds vanouds heeft men zich in deze woorden niet goed weten te vinden en de uitdrukking "de Geest, die een Geest van de heerlijkheid is" nog uitgebreid door de bijvoeging: "en van de kracht. " Het bijbelwerk van v. neemt die in de tekst op en geeft nu de verklaring: "God zelf woont door Zijn Geest in u en daardoor is inwendig Zijn heerlijkheid en kracht midden in uw smaad en uw machteloosheid". Wij hebben echter veeleer daarop te letten, dat Petrus later (vs. 17) de Christenen als "het huis van God" voorstelt. Omdat dat woord wel niet terug kan slaan op 1 Petrus 2: 5 moeten wij de aanleiding daartoe in ons vers zoeken en daarom die woorden verklaren, zoals boven geschied is. De heerlijkheid van de Heere daalde op het Oud Testamentische heiligdom neer in een wolk; daardoor woonde echter de Heere slechts in het duistere (1 Kon. 8: 12), of in een zuiver zinnebeeldig teken van Zijn tegenwoordigheid in dat heiligdom. Daarentegen is Hij op de Christenen, die de naam van Christus belijden en die naam dragen (vergelijk het "Christen" in vs. 16), met die Geest, die Zijn eigen Geest is, neergedaald, heeft hen daardoor tot een geestelijk huis in de plaats van het stoffelijke en het Oude Testament gemaakt en woont nu niet meer in hen alleen in een zinnebeeld, maar inderdaad en in waarheid; zij zijn Hem een werkelijke, waarachtige tempel, een wezenlijk huis van God. Dat nu in de slotzin: "wat hun aangaat, Hij wordt gelasterd, maar wat u aangaat, Hij wordt verheerlijkt", het "Hij" niet ziet op de Geest, maar op de naam van

Christus, zouden de uitleggers niet hebben voorbijgezien, als zij de beide voorgaande zinnen in het verband tot elkaar juist hadden opgevat.

15. Maar, opdat het zo-even gezegde bij u werkelijk bewaarheid wordt, dat niemand van u lijdt als een doodslager of dief of kwaaddoener, of als een, die zich met een anders doen bemoeit, of onderneemt, waartoe hij geen roeping heeft.

Wel is het opmerkelijk, dat bij Plato (Rep. IV 488 a) voorkomt "rechtvaardigheid is, als men zijn dingen doet en zich niet in aangelegenheden van anderen mengt. "

16. Maar als iemand lijdt als een Christen, omdat hij een discipel van Christus is (vs. 14. Hand. 11: 26; 26: 28), die schaamt zich niet, hij acht het geen smaadheid (Rom. 1: 16. 2 Tim. 1: 12, maar verheerlijkt God in deze dele door dankbare erkentenis van de genade, die hem een lijden om de heiligste zaak waardig keurt (Fil. 1: 29 Hand. 5: 41).

De apostel heeft hen zalig geprezen, die om de naam van Christus worden gesmaad. Dit woord zou kunnen worden aangegrepen als op zichzelf toegepast door hen, die er volstrekt geen recht op hadden. De Christen is maar al te zeer bereid ook van zodanige smarten, die hem treffen ten gevolge van eigen schuld, te zeggen, dat hij ze om ‘s Heren wil lijdt; maar niet dat wij lijden maakt ons voor God aangenaam, wel dat wij onschuldig, om Christus’ wil lijden, zoals Augustinus kort en goed opmerkt: niet de kruisiging maakt de martelaar, maar de oorzaak ervan en niet uit het lijden wordt de gerechtigheid erkend, maar uit de gerechtigheid. Het roemvolle lijden. De apostel noemt nu als hij schrijft: "niemand van u lijdt als een doodslager of dief", zulke misdaden, die bij Christenen in het geheel niet moeten voorkomen; met de woorden: "of kwaaddoener" verbindt hij eraan iets algemeens, waarmee hij alle andere niet genoemde misdaden wil te kennen geven. Hij voegt er dan nog een bijzondere zonde bij, die met die vorige niet op gelijke lijn staat, "die zich met eens anders doen bemoeit. "

Het woord in de grondtekst voor dat laatste gebruikt, komt nergens elders meer voor. Het geeft iemand te kennen, die, als een onverstandig ijveraar, heidense zeden en gebruiken berispt en wil uitroeien, zoals in latere tijd aldus kunnen worden genoemd, die afgodsbeelden verwoestten enz.

Er is geen sprake van een slechte daad, maar van een zich op verkeerde wijze en uit verkeerd beginsel bemoeien met de daden van anderen.

Tegenover het lijden, dat gevolg is van persoonlijk misdoen, plaatst Petrus dat, dat daarin alleen zijn grond heeft, dat iemand behoort tot de sekte van de Christenen, waartegen de wereld vijandig is, dat op hetzelfde neerkomt als "gesmaad worden om de naam van Christus" in vs. 14. De smaad mag de Christen niet ter neer buigen, welke zijn belijdenis hem bij de wereld doet ondervinden; het zou een teken zijn, dat de eer bij de wereld hem meer is dan de eer bij God. Integendeel is zo’n smaad van de Christen hoogste eer, de apostel zegt echter niet, dat die zo lijdt, zijn lijden een eer voor zich moet rekenen, maar ook hier moet de eer worden gegeven, wie alle eer toekomt.

Niet de schaamte moet op de wangen zijn, maar Gods lof en gezang en de psalm van de dankbaarheid op de tong van de lijdende Christenen.

De deugd verwacht niet eerst in de hemel haar loon, zij vindt dat reeds in het lijden; want het is het grootste loon, voor de waarheid te lijden.

17. Die velerlei smaadheden en vervolgingen, die de Christenen overkomen, zijn dan ook volstrekt niet bevreemdend (vs. 12): Want het is tijd, de tijd is reeds aanwezig, dat het oordeel, dat is aangekondigd, begint van het huis van God, aan ons Christenen het eerst overkomt (vs. 14. Hoofdstuk 2: 5. 1 Tim. 3: 15 En als het eerst van ons begint, zoals de profetie dat lang te voren heeft verkondigd (Jer. 25: 29; 49: 12 Ezechiël. 9: 6), a) wat zal naar de uitspraak van die zelfde profetie het einde zijn van degenen, die het evangelie van God ongehoorzaam zijn en daarmee het enige middel verwerpen, waardoor zij de eeuwige verdoemenis kunnen ontvluchten?

a) Luk. 10: 12

18. En als de rechtvaardige, zoals reeds in Spr. 11: 31 staat, nauwelijks zalig wordt, omdat het vuur is ontstoken door de toorn van God en branden zal tot in het diepste van de hel (Deut. 32: 22), waar zal de goddeloze en zondaar (Ps. 1: 5)verschijnen? (Luk. 23: 31).

De apostel spreekt niet van een oordeel van God in het algemeen, maar van het laatste oordeel (Hoofdstuk 4: 7). In het zware lijden, dat van het ongeloof van de wereld over de Christenen komt, ziet hij het begin daarvan, omdat dit lijden, onverdiend tegenover de wereld, evenwel een beloning is van de gerechtigheid van God, die de zonde bezoekt een bezoeking, die met het eigen huis begint, om zich dan in volle sterkte te keren tegenover de verachters van de genade. Zo is het ook één oordeel hier en daar, maar het een oordeel verschilt zeer hier en daar, wat doel en gevolg aangaat; voor de gelovigen een oordeel van kastijdende loutering tot redding, voor de ongelovigen een oordeel van toorn en straf ten verderve.

Het lijden van de gelovigen is het begin, het lijden van de ongelovigen het einde. De hitte van het lijden, die de gelovigen treft, doet een besluit trekken tot de gloed van de hel, waarvan de ongelovigen een prooi worden. De ongelovige heeft ook niet de minste reden, om zich te verheugen over het lijden, dat de rechtvaardige moet dragen en dat hij naar de raad van God de gelovigen mee mag opleggen; hoe zwaarder de rechtvaardige lijdt, des te zwaarder zal hij, de goddeloze, op zijn tijd te lijden hebben.

Het is een van de hoofdgedachten van de Oud-Testamentische profetie, dat het laatste oordeel beginnen moet aan het huis van God. Is nu in de eerste plaats de tempel bedoeld, waarvan de verschillende verwoestingen inderdaad voorbeelden zijn van dat oordeel, dan wordt dit woord van Oud Testamentische profetie in het Nieuwe Testament omgezet tot een profetisch woord over het huis van God, dat een tegenbeeld van het Oude is, over de gemeente van Christus.

De apostel leert zijn lezers nog een andere blik slaan in het lijden van de Christenen, een blik, die ook wel, juist beschouwd, poorten van vreugde opent, maar die toch ook moeite heeft om door de macht van lijden tot het licht van de blijde poorten door te worstelen. Hij zegt het is de tijd, dat het oordeel begint van het huis van God, daar zijn uitgangspunt neemt. Zo heft de genade, waarin de kinderen van God wandelen, het oordeel over hun zonde niet op; en het gaat in het Nieuwe Testament als in het Oude, de zonde wordt vergeven en toch geboet. David wordt door Gods barmhartigheid met genade en vrede overstroomd, hij is na grote zonden weer de man naar Gods hart; maar het zwaard blijft toch over hem en zijn huis; desalniettemin komt toch het oproer van Absalom en de schending van zijn vrouwen. Zo gaat het met alle heiligen van God; de Heere is met hen, Hij beproeft hen door lijden, geeft hun te midden van het lijden zalige vreugde hier en recht op eeuwig leven. De geest van de heerlijkheid en van God rust op hen en werkt in hen; hun lot, hoewel in lijden, is zalig en heerlijk en toch worden zij door een apostel erop gewezen, in hun lijden ook een oordeel te

zien. Het is een wonderbare God, die zo het zoete met het bittere en de straf met de barmhartigheid kan vermengen en de Zijnen wel in wee tegelijk kan doen, die de gevolgen van de zonde laat werken en alleen haat en vloek van hen neemt, Zijn Geest ons tegelijk laat vertroosten en bestraffen. Welke heilige van God zou dat niet reeds aan zichzelf honderd keer hebben ervaren? Hoe vaak komt over ons lijden groot en klein; het druipt van genade en barmhartigheid, het schijnt misschien geheel onverdiend, ons zelfs wel om de naam van de Heere opgelegd; daar wekt in een stil uurtje de Geest van God bij ons de herinnering op aan lang vergeten zonden en een rode draad gaat van deze tot aan onze uren van droefheid! Het kan een Paulus in de laatste ogenblikken, terwijl de beul het zwaard over zijn hoofd zwaait en de Heere zelf hem de martelaarskroon reikt, in de gedachte komen, dat hij het aan Stefanus en de heiligen die hij vervolgd heeft, verdiend heeft, wat hem nu de beul als een langzame bode van de goddelijke gerechtigheid brengt.

19. Zo dan ook, omdat het in deze tijd, dat het oordeel begint, zo moeilijk is om behouden te worden en niet met de goddelozen en zondaars om te komen, die lijden naar de wil van God, zoals dat met u het geval is (Hoofdstuk 1: 6; 3: 17), dat zij hun zielen ter bescherming voor het verderf en ter bewaring tot het eeuwige leven (Hand. 14: 23; 20: 32) Hem, als de trouwe Schepper, bij wie de schepselen goed bewaard zijn (Ps. 30: 6; 31: 6), bevelen met weldoen, omdat zij tegenover alle smaad en alle vervolging, waardoor zij worden getroffen, zich op een welbehaaglijke wandel toeleggen (Hoofdstuk 2: 15; 3: 16 2. 15).

Het "als de trouwe Schepper" stelt God voor als Degene, die de mens uit vrije genade tot een levende ziel gemaakt heeft, zó, dat hij Gods beeld is en tot gemeenschap met God bestemd was, die dit Zijn werk in Christus door de scheppende daad van de wedergeboorte in het leven van de gelovigen heeft vernieuwd en die daarom dit heerlijk doel, waartoe Hij de mensheid oorspronkelijk worden liet en herstellend vernieuwde, niet moedeloos en ongeduldig en machteloos opgeeft, maar het in onveranderlijke trouw van de liefde en macht van de genade volbrengt. Hij zal het dus ook ondanks alles, wat komen moge, aan hen, die tot een heilige mensheid van God behoren, zeker in heerlijkheid ten uitvoer brengen, zoveel te zekerder, als het juist Zijn wil is, die het lijden over de Zijnen beschikt als het noodzakelijke en zekere middel van hun heerlijke volmaking. Het bevelen van de ziel aan Hem, het neerleggen, dat de zaligheid waarborgt, bij Hem als de getrouwe voleindiger van de zaligheid, moet plaats hebben "met weldoen", niet in een enkele daad, die dan voor altijd geëindigd is, maar voortdurend in en met dat goede gedrag, dat het noodzakelijk bewijs en ook de onafgebrokene voorwaarde is voor het bewaren en het voleindigen van de genadestaat.

Het is voor ons een grote troost: God heeft uw ziel geschapen zonder uw zorgen en toedoen, toen u nog niets was; Hij zal ze ook wel voor u bewaren. Vertrouw ze daarom aan Hem, maar zo, dat het geschiede "met weldoen", dat u niet ongeduldig, treurig en toornig wordt en uzelf begeert te wreken aan hen, die u leed doen, ook niet tegen God mort, Hem verdenkt en wanhopig wordt; maar houdt vast aan beide zijden, vergeef uw vijanden en bid voor hen en geeft God de eer, dat Hij barmhartig, waarachtig en getrouw is en u in geen nood verlaten, maar u genadig helpen zal, al schijnt het ook voor u anders.

HOOFDSTUK 5

OVER HET AMBT VAN DE OUDSTEN, DE PLICHT VAN DE JEUGD EN VAN ALLE CHRISTENEN

Vs. 1-5. Had Petrus te voren zijn lezers in het algemeen vermaand onder het lijden, dat zij hadden te verduren, hun zielen voor God te bevelen als de trouwe Schepper, in weldoen; nu vermaant hij in de eerste plaats de oudsten, die toch door het lijden, waarvan hier sprake is, het eerst en het sterkst werden getroffen, tot die goede werken, die hun ambt hun oplegde. Vervolgens wendt hij zich tot de jeugdigen, om hun de plicht jegens de oudsten te herinneren en gaat van hier over tot de ootmoedige gesteldheid van het hart, waarmee allen te samen zich onder de anderen moeten plaatsen.

1. De ouderlingen, die onder u zijn, degenen, die in uw gemeente het opzienersambt waarnemen Ac 14: 23, vermaan ik, die een medeouderling (vgl. 2 Joh. 1 en 3 Joh. 1) en getuige van het lijden van Christus ben (Hoofdstuk 1: 11 Hand. 22: 20 Openbaring 2: 13; 17: 6) en deelachtig de heerlijkheid, die geopenbaard zal worden (Hoofdstuk 1: 5, 7; 4: 13 v. Rom. 8: 17 v.).

Een bijzondere zaak gaf de apostel hier aanleiding om de oudsten te vermanen; juist in tijden van vervolging en van druk kwam het er vóór alles op aan, dat de gemeenten door een wijze en krachtige leiding werden bijeengehouden en of die wijze voor ontmoedigend uiteengaan en onverstandig, schade veroorzakend gedrag over hen, die buiten waren, alsmede tot een heilige wandel en broederlijk gedrag bewaard werden. De apostel heeft echter van de gemeenten in het algemeen als ook van haar uitwendige toestand en haar inrichting geen duidelijke kennis, daarom schrijft hij: "de ouderlingen, die onder u zijn. " Als hij nu niet mede van opzieners spreekt, dan blijkt daaruit, dat het onderscheid tussen deze beide ambten, dat in de tijd na de apostelen zo snel en scherp ontstond, nog ten tijde van het schrijven van onze brief niet bestond ("Ac 20: 31" en "1Ti 3: 1. Petrus kan zichzelf een medeouderling noemen, omdat alleen de apostelen volgens hun persoonlijke betrekking tot de geschiedkundige persoon van de Heere een bijzondere plaats enig in haar soort, genoten en juist daarom ten opzichte van het hun opgedragen werk voor alle gemeenten waren, wat de ouderlingen voor de bijzondere gemeenten waren. Hij noemt zich zo, ten eerste om de ouderlingen te herinneren, dat hij spreekt als een, die wel weet hoe dit ambt is, en vervolgens om hun voor te stellen wat een heerlijk ambt het is, omdat ook hij, de geroepen apostel van de Heere, de voorganger van de twaalf, op geen andere, geen hogere eer voor zichzelf aanspraak maakt, dan een ouderling evenals anderen te zijn. Die beiden moeten en kunnen aan de volgende vermaning krachtiger nadruk geven. Naast de naam "medeouderling", die hem op gelijke lijn plaatst, moet de andere "getuige van het lijden van Christus" niet het verschillende van de apostolische rang uitspreken, alsof daardoor het karakteristiek-apostolische teken van ooggetuige (Hand. 1: 21 v. ; 10: 39 vv.) zou moeten worden uitgesproken, maar overeenkomstig de eerste naam is die slechts een tweede aanduiding van de roeping en de te verrichten werkzaamheid. Dat bij het ambt van de leiding van de gemeente de hoofdzaak bestond in de prediking van het Evangelie, geeft Petrus te kennen daardoor, dat hij zijn eigen apostolische roeping daarin als in haar hoofdpunt samenvat. Evenals nu ook weer zijn prediking naar haar eigenlijke inhoud kan worden genoemd een getuigenis van het lijden van Christus, zo moet ook de prediking van de ouderlingen slechts getuigenis van dit lijden zijn, waaraan de voorafbeeldende en heilbewerkende betekenis ten grondslag ligt van de hele brief; door deze prediking kunnen zij de gemeente bekwaam maken tot lijden en blijdschap in het lijden toedelen. Maar niet alleen de prediking van het woord van Christus’ lijden, maar ook dat lijden, dat om zijn getrouwe

beroepswerkzaamheid over de apostel gekomen is, behoort ook tot een getuigen van Christus' lijden een opzettelijk indirecte aanwijzing, waardoor hij herinnert, hoe hij wel bevoegd is om zulke vermaningen aan de ouderlingen te geven en hoe ook zij verplicht zijn en zich daarvan met blijdschap bewust moeten zijn, dat zij hun getuigen van het lijden van Christus ook door werkelijk opvolgen daarvan moeten bezegelen, of die reeds geschied zij of niet.

Evenals nu Petrus de zekerheid heeft van het tegenwoordige lijden (Joh. 21: 18 v.), zo heeft ook hij de zekerheid van de toekomstige heerlijkheid, als hij schrijft "deelachtig de heerlijkheid, die geopenbaard zal worden"; dit ook moet de anderen sterken en vertroosten.

Zoals hij in vs. 2 en 3 van hen volgens de beide uitdrukkingen "medeouderling en getuige van het lijden van Christus", getrouwe uitoefening van hun roeping verlangt, zo stelt hij in vs. 4 hun ook, volgens deze derde uitdrukking de onverwelkelijke kroon van de eer voor ogen.

2. a) Weid volgens uw roeping als herder (Joh. 21: 15 vv. Hand. 20: 38 Efeze. 4: 11) de kudde van God, die onder u gesteld is, zover het u aangewezen gebied reikt, hebbende behoorlijk opzicht daarover, zoals het een opziener (Hoofdstuk 2: 25) betaamt, niet uit bedwang, maar gewillig (vgl. 1 Kor. 9: 17), b) noch om vuil gewin (Tit. 1: 7, 11. 1 Tim. 6: 5, maar met een volvaardig gemoed, met blijde en volkomen toewijding aan het werk, dat verricht moet worden (2 Kor. 12: 14).

a) Hand. 20: 28 b) 1 Tim. 3: 3

3. Noch als heerschappij voerend over het erfdeel van de Heere (of "het volk, dat aan u is opgedragen (MATTHEUS. 20: 25 vv. Luk. 22: 25 vv. 1 Kor. 3: 5. 2 Kor. 1: 24), maar als voorbeelden van de kudde geworden zijnde (Joh. 10: 4 Fil. 3: 17. 2 Thessalonicenzen. 3: 9. 1 Tim. 4: 12 Tit. 2: 7).

Alles samenvattend, wat tot inwendige en uitwendige goede leiding van een gemeente behoort en in een beeld, dat ook overigens in de Schrift, vooral in het Nieuwe Testament veelvuldig voorkomt, een beeld, waarin zowel de persoonlijke liefde tot de gemeente, als de getrouwe en zorgvuldige vervulling van de roeping, om alles tot haar welzijn in te richten, wordt op de voorgrond geplaatst, roept Petrus de ouderlingen een "weidt" toe. Dit behoeft dus niet tot het leren alleen beperkt te worden, toch is ook het feit, dat er ook niet-lerende ouderlingen waren (1 Tim. 5: 17) niet beslissend voor de betekenis van het presbyteriaat of het ambt van ouderling in het algemeen. Het presbyteriaat was de meest volledige verbinding van hetgeen wij nu gewoon zijn kerkregering te noemen, van de regerende werkzaamheid in het handhaven van de orde van de kerk en van de geestelijke werkzaamheid van de bediening van het woord en van de sacramenten en van de macht van de sleutels. Dat bij die omvang van de taak niet overal mannen werden gevonden, die deze in alle opzichten konden vervullen is natuurlijk. En juist het gebrek aan de leer- of redenaarsgave was te minder bedenkelijk of hinderlijk, omdat de gemeenten in haar midden hadden, die deze gave bezaten, zodat de ouderling alleen te waken had voor de juiste uitoefening daarvan. Naar deze Charismatische begaafdheid, die in de gemeenten aanwezig was (1 Kor. 12-14 moest in de eerste plaats de praktische bekwaamheid tot regeren bij het presbyteriaat in aanmerking komen en zo dit ambt meer een betekenis verkrijgen van regering van de kerk dan van bediening van het woord. Alhoewel de omstandigheden die eerste betekenis boven de tweede meer of minder op de voorgrond laten komen, zo was toch in de grond van de zaak de laatste niet meerder dan de eerste met het presbyteriaat in overeenkomst. Omdat nu op het "weid", waarmee de apostel zijn vermaning begint, een nadere bijzondere beschrijving van de werkzaamheid van de ware

herders niet onmiddellijk volgen kan, duidt hij met de woorden "hebbende opzicht daarover" de uitoefening van het presbyteriaat aan met een uitdrukking, die slechts algemeen de wijze van volvoering aangeeft en geeft dan in driedubbele leden te kennen, van welke gezindheid de ambtsbediening vrij moet zijn en waardoor zij moet worden gedragen, om een waar "dat is een werkelijk weiden te zijn. " Opzien, acht geven (Hand. 20: 28) is de roeping van de oudsten; en dit moet niet plaats hebben "uit bedwang" d. i. als een bediening, die tegen de lust wordt waargenomen en alleen als een niet te ontgane last, als een voortgesleepte, moeilijke plicht, maar uit vrije en blijde drang van het hart: verder niet uit snode, onedele winzucht, d. i. om het uitzicht van door de gemeente ten minste gedeeltelijk te worden onderhouden, of zelfs door bedrieglijk bestuur van de verschillende bijdragen en goederen van de gemeente wezenlijk winst te trekken, maar met die gezindheid, waarin men uit zuivere liefde tot de zaak het zijn en zichzelf bereidwillig en met zelfopoffering geheel en al ten dienste stelt. Ten slotte ook niet zo, dat zij zich gedragen als heren van de gemeenten, maar zij moeten integendeel een werkelijke macht over deze daardoor verkrijgen, dat zij met hun voorbeeld voorgaan, vooral ook in geduldig dragen van onschuldig lijden.

Het leven moet bevelen, de tong overreden.

Een waar prediker mag niet zijn als een uurwerk, dat anders slaat dan het wijst; hij moet niet zijn als die vrouw, die bij dag haar kind zoogde en het in de slaap dood drukte; hij moet niet, die hij eerst gezoogd heeft met de onvervalste melk van de zuivere leer, later door goddeloze wandel ergeren, verworgen, dooddrukken. Een prediker moet zijn als Nicolaas Hausmann, van wie Luther getuigt: "wat wij prediken, beleeft hij. "

Onze pastors, herders, hebben hun naam van het weiden: weid dan, als u er een bent met het hart, met de mond, met uw daden; weid met het gebed van het hart, met het woord van de mond, met het voorbeeld van het werk.

4. En als a) de overste Herder, Christus, verschenen zal zijn, aan wie u zelf, evenals de u aanbevolen kudde, onderworpen bent (Joh. 10: 12 vv. ; 21: 15 vv. Hebr. 13: 20), dan zult u de onverwelkelijke kroon van de heerlijkheid behalen (Dan. 12: 3 MATTHEUS. 24: 45 vv. ; 25: 21. 2 Tim. 4: 8).

a) Jes. 40: 11 Ezechiël. 34: 23. 1 Petrus 2: 25 b) 1 Kor. 9: 25 Jak. 1: 12. 2 Petrus 1: 4

Dit is een belofte, die aan de gehele voorafgaande vermaning aangesloten is, maar zo, dat zij vooral haar aanleiding schijnt te hebben in de laatste wending, door de beloofde heerlijkheid; die Petrus in vs. 1 als zijn eigen hoop heeft voorgesteld, het tegendeel is van de zelfverheerlijking, die hun niet betaamt.

De ouderlingen, die deze troostwoorden van hun medeouderling Petrus het eerst hoorden, waren geroepen om voorbeelden te zijn van de kudde, vooral in het lijden om Christus wil; op Hem viel smaad en alle vervolging het eerst en het meest; welaan zo moesten zij door schande en dood heen zien op de erekroon, die zij reeds zagen vlechten! En deze troostvolle blik gunt en geeft de Heere aan al Zijn knechten, die hier door het jammerdal heengaan.

De uitdrukking "overste Herder" stelt Christus voor niet alleen als Degene, die de herders naast Hem in waarde overtreft, maar als Degene, die macht over hen heeft, in wiens naam en in wiens plaats de anderen hun herdersambt volvoeren, als Degene, wie de schapen zowel als de Herder eigen zijn, omdat Hij voor hen Zijn leven heeft gelaten, die daarom ook de herders

rekenschap moeten geven, van wie zij loon en straf voor hun ambtsbediening hebben te wachten.

5. Moeten de ouderlingen van hun zijde de plichten van hun ambt waarnemen en in geen opzicht zichzelf zoeken (vs. 2 v.), zo ook, u jongen (1 Tim. 5: 1)! wees de ouden onderdanig (Hebr. 13: 17. 1 Tim. 5: 17 a) En wees allen elkaar onderdanig (Efeze. 5: 21). Wees met de ootmoedigheid bekleed, opdat u niet het volle bezitten van de goddelijke genade verliest, want het is, zoals in Spr. 3: 34 volgens de Griekse vertaling van het Oude Testament staat (Jak. 4: 6): "God weerstaat de hovaardigen, maar de nederigen geeft Hij genade (Luk. 1: 51 v. MATTHEUS. 23: 12).

a) Rom. 12: 10 Filippenzen 2: 3

De opzieners van de gemeente werden volgens de algemene waarheid, dat de ouderen regeren moeten, de jongeren geregeerd moeten worden, uit de mannen van gevorderden leeftijd genomen. Zo kan de apostel aan een vermaning, die hij in het bijzonder tot degenen gericht heeft, die de gemeenten als oudsten in de ambtelijke zin van het woord besturen een andere laten volgen, waarmee hij zich tot zodanige gemeenteleden wendt, die jeugdiger zijn.

Deze jongen bekleden wel geen ambt, maar het zijn de jonge leden van de gemeente, de jeugdigen in het midden van haar. Deze moesten, zoals de plaats Hand. 5: 6 en 10 aanwijst, op grond van hun jeugdige leeftijd aan de opzieners in hun bedieningen de hand reiken, en zo moesten zij bereidwillig en gehoorzaam in alle soortgelijke werkzaamheden de ouderlingen hun werk verlichten. Daaraan wordt nu de vermaning, die in het algemeen geschiedt: "wees allen elkaar onderdanig" zeer gepast aangesloten. Evenals de jongen zonder bepaalde bediening te bekleden gewillig de ouderlingen hulp moesten verlenen, zo moeten ook alle leden van de gemeente, zonder van rechtswege gedwongen te zijn, door hun onderling gedrag die gezindheid tonen, volgens welke de een van zichzelf klein denkt tegenover de ander en dus in plaats van te verlangen dat men zich naar hem schikt, integendeel zich naar anderen richten, zich naar hun wijze van handelen, hun wensen en belangen richten. Petrus dringt deze aan met een plaats naar de Septuaginta uit de Spreuken van Salomo aangehaald, zoals dat ook Jakobus in zijn brief doet.

Trotsen tasten als het ware de eer van God aan, omdat zij voor zichzelf nemen wat voor God toekomt. Andere zonden vluchten voor God, maar de hoogmoed plaatst zich tegenover God; andere zonden drukken de mens ter neer, maar de trotsheid verheft zich tegen God. Zo worden dan de hoogmoedigen, die voortgaan de wapenen tegen Hem op te heffen, door Zijn sterke hand ter neer geslagen.

De genade is een stroom, die naar de dalen vloeit en ze allen vervult (Jes. 40: 4); de ootmoed is niet alleen een Christelijke deugd naast andere, maar het vat, dat alle Christelijke deugden te samen omvat.

Na de zucht: "wat zullen wij eten, wat zullen wij drinken" wordt ook de vraag: "waarmee zullen wij ons kleden" gedurig door velen herhaald; en niemand zal haar zeker op zichzelf berispelijk achten. Sinds aan de morgen van de Schepping het eerste kledingstuk door de hand van de schaamte gevlochten werd, wordt naast het voedsel de bedekking van het lichaam onder onze behoeften gerekend. Maar is de ziel niet meer dan het lichaam en zou de vermaning om met ootmoedigheid bekleed te zijn, die Petrus tot de eerste gelovigen richtte, voor iemand nodeloos zijn? De apostel denkt daarbij niet zozeer aan die ongeveinsde

nederigheid tegenover mensen, die ten allen tijde als een teken van echte grootheid beschouwd werd, maar aan die diepe ootmoed voor God, waarvoor de heidense zedenleer niet eenmaal een woord had, maar die door het Evangelie terecht als hoofdeis aan de schuldige zondaar niet alleen, maar ook aan de gelovige Christen gesteld wordt. Van die ootmoed wil hij, dat die zijn lezers zo innerlijk eigen, zo nauw verbonden met hun wijze van zien en zijn, zo vast met geheel hun in- en uitwendig leven verenigd zal wezen, als het kleed, dat wij dragen, behoort bij en tot onze hele persoon. Nauwelijks is het nodig te herinneren, hoezeer die vermaning door de ervaring van de apostels zelf wordt aangedrongen, die juist door hoogmoedig zelfvertrouwen tot de diepste val was gebracht. Maar hoeveel is er bovendien, waardoor de aanprijzing van de ootmoed, als het beste kleed voor de Christen, volkomen gewettigd mag heten! Dit kleed, het past een ieder van ons, om het even of wij acht geven op God, op onszelf, of op de eigenaardigheid van onze betrekking tot Hem. Of is God niet de Hoogheerlijke, de vlekkeloos Heilige de Kennen ook van het verborgene, voor Wie zelfs de engelen het aangezicht dekken? Wij, wat zijn we anders, dan zo nietige schepselen zo strafwaardige zondaren, zo bezoedelde Christenen, dat alle ijdele zelfverheffing ons slechts bespottelijk, nee, diep verachtelijk kan maken? Ja, voor zover wij werkelijk op geestelijk gebied iets zijn of iets deden, is het niet alleen aan die genade te danken, die zich ook aan het onwaardigste en geringste verheerlijkt? Nee, onder haar oog kunnen wij nooit anders dan in het kleed van de diepste ootmoed verschijnen en juist dat kleed, het dekt ons best tegen zoveel kou, als anders het hart maar al te gemakkelijk binnensluipt en dodelijk wordt voor de gezondheid en de kracht van ons geestelijk leven. Of hoe zou koude ondankbaarheid op den duur in een hart kunnen wonen, dat echt verstaat, hoe iedere weldaad een verbeurde zegen mag heten? Hoe zou koude liefdeloosheid ons de broeder doen minachten, als wij in onszelf niets dan de minste van de heiligen, de voornaamste van de zondaren zien? Hoe zou koude ijverloosheid voor Gods werk en dienst uit onze boezem niet wijken, zodra wij het verstaan, dat ons oneindig veel is vergeven, opdat wij te vuriger liefhebben? Tegen al die kou schut en dekt ons het ootmoedskleed, ja het siert ons meer dan een ander gewaad in mensen en engelen ogen. Al meteen doet de ootmoed ons in het koninkrijk van God het kleed van de eer ontvangen, want de nederigheid gaat vóór de eer en de ootmoedige wordt genade geschonken door Hem, die alle trotsheid weerstaat. Door God begenadigd, zal nu ook de ootmoedige in het beeld van de reinheid voor Zijn heilig aangezicht wandelen, want zoals hoogmoed de bron is van allerlei dwaasheid en zonde, zo zal daarentegen de waarachtige ootmoed gedurig weer tot heilbegerig geloof, het ootmoedig geloof tot Christelijke heiligmaking geleiden. Maar zo wordt dan ook eindelijk het hemels priesterkleed het deel van de verloste, die hier in ootmoedig schuldgevoel zijn kleren in het bloed van het Lam heeft gewassen. Wie kan dat alles indenken zonder de bede, dat de Heere zelf ons het sieraad schenkt van een ootmoedige geest, die zo kostelijk is in Zijn heilige ogen? Ach, al is ons het kleed van de ootmoed door Zijn genade niet vreemd, met hoeveel vlekken van verborgen hoogmoed vooral is het telkens weer bezoedeld voor God en hoe welkom moet ons gedurig weer de gelegenheid zijn om dat gescheurd en bevlekt gewaad als het ware te herstellen en te reinigen aan de voet van het kruis! Immers dat kleed, het mag nooit voor goed worden afgelegd, zolang wij dat van de sterfelijkheid dragen; geen vriendenhand mag het ons van de schouders rukken; geen geest van de tijd het ooit voor versleten en onbruikbaar verklaren. De ootmoedigheid zij veeleer ons dagelijks reiskleed, waarin wij wandelen aan de hand van onze Gods, als kleinwetende kinderen, als begenadigde zondaren. Zij wordt het huiskleed, waarin wij een stille, bescheidene, beminnelijke godsvrucht ten toon spreiden en ons licht laten schijnen voor de mensen, zonder ons eigen schijnsel te prijzen. Mocht zij tevens ons rouwkleed zijn in dagen van smart, waarin wij ons vernederen onder Gods kastijdende hand en ons doodskleed, wanneer eenmaal onze laatste sponde gespreid wordt! Zeker, daarboven kan eindelijk dat

kleed voor goed vaarwel gezegd worden. Maar dan wordt ook aan ons het woord van de belofte vervuld: "Zij zullen met Mij wandelen in witte kleren, omdat zij het waardig zijn. "

G. Vs. 6-11. De apostel is van het lijden van de lezers (Hoofdstuk 4: 12 vv. overgegaan tot het juiste gedrag van deze volgens hun verhouding tot elkaar (Hoofdstuk 5: 1-5). Nu keert hij terug tot hun lijden, nadat hij de ootmoed als de ware geest van hun onderling gedrag heeft voorgesteld; hij laat het licht van het aangehaalde woord van de Schrift ook in deze duisternis van hun lijden vallen. Ook tegenover God is de ootmoed, die zich met opoffering van alle eigen wensen en willen vol vreugde aan de voeten legt, de weg, om op de juiste tijd tot de door Hem bereide verhoging te komen (vs. 6). Voor het treurige heden en de duistere toekomst zal dit hun steun zijn, dat zij al hun bekommernissen op Hem wentelen, zoals Hij ook werkelijk voor hen zorgt (vs. 7). Terwijl zij zo zonder zorgen kunnen zijn, moeten zij daarentegen nuchter en wakend zijn, want het is een ontzettende en gevaarlijke vijand, die hen tot zijn buit wil maken (vs. 8). Tegenover deze hebben zij echter dit alleen te doen, dat zij vast in het geloof hem weerstaan en in de geest met hun broeders, over wie hetzelfde lijden in deze wereld komt, zich innig aaneensluiten. Alles, wat zij overigens nodig hebben tot onderhouding en bewaring, zal de God aller genade, die hen geroepen heeft tot Zijn eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus hun wel overvloedig toedelen en van hen Zichzelf eer bereiden in alle eeuwigheid (vs. 9-11).

EPISTEL OP DE DERDE ZONDAG NA TRINITATIS

Het Evangelie van deze Zondag handelt over verloren schaap en penning. Men ziet de goede Herder heengaan over de aarde en tegenover de wereld en haar vorst in hun eigen gebied het verloren eigendom zoeken. Terzijde van dit wonderschoon Evangelie staat het epistel, volgens welken men niet de goede Herder, maar wel de vorst van de wereld, de duivel, briesend ziet rondgaan op het gebied van de goede herder en zoeken wie hij zou mogen verslinden. De goede Herder en de wolf, die de kudde verslindt in twee teksten twee paralellen die nooit samenkomen, maar wel elkaar met kracht zouden bestrijden. Tegenover elkaar geplaatst vinden wij dus in de beide teksten van de dag twee personen en hun werk, die van de gemeente van Christus, hoewel om geheel verschillende redenen, nooit uit de gedachte mogen gaan: de beste vriend en de grootste vijand van de zielen moeten altijd voor de ogen en in de gedachten van Jezus’ leden zijn; het is een ongeluk en een grote schade als een van beiden wordt voorbijgezien, die ook.

De Christen onder het kruis: 1) hij verootmoedigt zich onder Gods machtige hand, die hem het kruis oplegt; 2) hij werpt op de Vader in de hemel al zijn zorgen die hij over dat kruis heeft; 3) hij wapent zich tegen de tegenstander, die hem het kruis ten verderve wil doen worden; 3) hij verheugt zich in de eeuwige heerlijkheid, die voor hem na het dragen van het kruis is weggelegd.

De lof van de ootmoed: hij vormt ons: 1) tegenover God tot vrome kinderen; 2) tegenover de duivel tot sterke helden, 3) in de wereld tot tevreden pelgrims, 4) voor de hemel tot waardige burgers.

De machtige hand van God: 1) zij maakt ons tot niets, 2) opdat wij de vijand tot niets maken.

De krachtige hand van God: 1) zij verhoogt de ootmoedigen, 2) zij wentelt de steen van zorgen van het hart, 3) zij stopt de muil van de leeuw, 4) zij brengt alles tot een heerlijk einde.

De ootmoedigen geeft God genade, want 1) hun last wordt licht,
2) hun geest wordt helder, 3) hun kracht wordt sterk, 4) hun overwinning wordt volkomen.

Twee van de allergevaarlijkste verzoekingen van onze tegenstander: 1) welke die zijn? hoogmoed en wantrouwen tegen God, 2) hoe men ze moet verslaan? daardoor dat men juist het tegendeel doet, vasthoudt aan den ootmoed en aanhoudt met vertrouwen.

De menselijke bestrijdingen in het licht van Gods woord: 1) de verzoekingen van boven lijden, 2) de verzoekingen van binnen zorgen, 3) de verzoekingen van beneden onze tegenstander, de duivel.

6. a) Verneder u dan naar hetgeen ik u aan het einde van het vorige vers gezegd heb ook over het lijden, dat u treft, onder de krachtige hand van God, die u dat oplegt en daardoor in een toestand brengt van moeite en druk, opdat Hij u verhoogt te Zijner tijd, ten tijde, door Hem voor die verhoging bestemd (Jak. 4: 7 en 10 Job 22: 29. 2 Thessalonicenzen. 1: 10).

a) Spr. 29: 23 MATTHEUS. 23: 12 Luk. 14: 11 Jak. 4: 10

Van de vermaning tegenover de naaste gaat de apostel over tot die om tegenover God ootmoedig te zijn. Tegenover God openbaart zich de ootmoed daarin, dat men zich gewillig onderwerpt aan hetgeen Hij bepaalt. Men buigt zich onder Zijn hand en hoe dwaas het zou zijn, dit niet te doen, geeft de apostel daardoor te kennen, dat hij door de bijvoeging "krachtig" herinnert aan de majesteit van God, waartegen geen tegenstreven baat. Die zich daarentegen onder deze buigt, die zal Hij als het tijd is, uit de geringheid, waarin deze hem houdt, oprichten en hoog opheffen, zeker niet voordat de heerlijkheid geopenbaard wordt, waarmee de apostel zichzelf vertroost (vs. 1 en 10).

De uitdrukking "de krachtige hand van God" herinnert aan hetgeen in Hoofdstuk 4: 17 1Pe gezegd is over het oordeel van God aan Zijn huis.

"Te Zijner tijd", ten tijde als Hij het naar Zijn wijsheid het beste vindt, zal God de ootmoedigen verhogen, doordat Hij hen tot verheerlijking leidt, hetzij reeds op deze aarde of eerst aan het einde; en Zijn tijd is altijd de juiste, al richt zich Zijn uurwerk ook niet naar dat van de mensen.

Evenals een goudsmid wel weet, wanneer hij het goud uit het vuur moet nemen, zo weet God ook Zijn tijd en uur, wanneer Hij ons moet helpen. Wacht daarom op de Heere (Ps. 27: 14), wees getroost en onvervaard, ja, wacht op de Heere.

7. a) Werp al uw bekommernis op Hem, die tengevolge van de noden en gevaren, waardoor u omringd bent, in u opkomt. U mag dat doen, b) want Hij zorgt voor u zoals Hij zelf in Ps. 55: 23 toegezegd heeft (MATTHEUS. 6: 25 v. Fil. 4: 6).

a) Luk. 12: 22. 1 Tim. 6: 8 b) 1 Kor. 9: 9 Hebr. 13: 5

Bekommernis is hier niet zozeer de bezorgdheid voor iets, maar dat wat de bekommernis teweeg brengt; want de mening is niet, dat de mens Zijn zorgen, maar dat wat hem zorg veroorzaakt, aan God moet overgeven. Omdat God reeds zelf en vanzelf, dus zonder ons toedoen, aan ons denkt, daarom moeten wij alles wat ons zorg verwekt, in plaats van het ons gemoed te laten bezwaren. Op Hem werpen, dat Hij het draagt; anders komt het ook tot geen

waar buigen onder Zijn hand, omdat ons de zorg onrustig maakt, waar wij moesten stilhouden. Hij zal zorg dragen, dat wij geen schade lijden onder hetgeen Hij over ons beschikt.

De zorgen, die de Christenen, aan wie de apostel schrijft, toenmaals hadden, hadden op andere dingen betrekking dan op het levensonderhoud, die gewoonlijk van alle de meest gewone en algemene zijn. Zij betroffen de haat van de wereld, de grote moeilijkheden, om in de wereld staande te blijven en onder voortdurende zware verzoekingen de Heere getrouw te zijn, de toenemende hitte van de vervolging, de hete strijd van de pelgrims van Jezus en de gelukkige uitkomst. Wij zijn maar al te zeer geneigd ons aan de zorgen over te geven, die breed uit te meten, te zuchten en te wenen en onder de last te versagen, ja onder het ijzeren kruis wanhopig te worden, dat Gods zegenende hand ons oplegt. Tegenover dat alles moet men het kruis op zich nemen en de zorgen op de Heere werpen, zijn leed terzijde stellen en blijdschap in God hebben onder alle moeilijke omstandigheden.

Drie zaken beginnende met een Z heeft God zich voorbehouden: zorgen, zegenen, zalig maken; laat ons daarom God de eer geven en zeggen: wijk u duistere zorgen; want voor heden en morgen zorgt een ander; laat mij met vrede; Hem heb ik het opgedragen, die het beter kan.

De gelovigen klimmen met Abraham dagelijks op de berg Moria, terwijl zij het woord van Abraham tot hun woord maken (Gen. 22: 8): "De Heere zal het voorzien", op de berg zal het de Heere voorzien, namelijk op die berg van de goddelijke voorzienigheid, van waar de hulp komt (Ps. 121: 1 v.).

Willen wij verhoogd worden op wettige wijze, te bekwamer tijd, op de tijd van God, dan moeten wij beginnen met ons onder de krachtige hand van God te vernederen, door namelijk Hem de eer te geven, onze toekomst Hem toe te vertrouwen, ons lot in Zijn hand te stellen, in één woord al onze bekommernis op Hem te werpen. Werp al uw bekommernis op Hem. " Gel. Daar is in onze vertaling een fijnheid van de oorspronkelijke tekst verloren gegaan, die toch eerst het juiste verstand geeft van de zin van de apostolische vermaning: "verneder u. " Daar wordt namelijk geen nieuwe vermaning toegevoegd in het zevende vers, maar de wijze, hoe wij ons te vernederen hebben, wordt hier voorgesteld. Wij moeten zo vertalen: verneder u dan onder de krachtige hand van God, opdat Hij u verhoogt te Zijner tijd, al uw bekommernis op Hem werpend, zie, daarin bestaat de juiste, voor God welbehaaglijke vernedering: niet dat wij ons wegwerpen, iets prijs geven van hetgeen wij verwachten, verlangen en waaraan ons hart behoefte heeft, maar dat we het voor God overgeven en van Hem de vervulling van onze wensen, de bevrediging van onze behoeften verwachten. Kunnen wij dit? Is de krachtige hand van God, waar zij over ons komt in zo vele bezoekingen, gerichten van Zijn rechtvaardigheid, kastijdingen van Zijn heilige tucht, is zij niet te verpletterend voor ons, dan dat wij onder die krachtige hand nog iets anders zouden kunnen dan sidderen, onze nietigheid voelen en uit vrees ons overgeven? Hoe kunnen wij vertrouwen stellen in Hem, die ons straft of kastijdt hoe kunnen wij het vertrouwen stellen in Hem, die ons vrees inboezemt? Gel., wij vinden een antwoord op deze vraag in het motief, waarmee de apostel de weg van de verootmoediging, waartoe Hij ons opwekt, aandringt, namelijk in deze woorden (want ook hier is onze vertaling beneden de kracht van de oorspronkelijke tekst gebleven); want u gaat Hem ter harte. " Verneder u onder de krachtige hand van God, opdat Hij u verhoogt te Zijner tijd, al uw bekommernis op Hem werpend, want u gaat Hem ter harte. " Ziedaar dan een apostolische vermaning in haar geheel: een schoon geheel; een vermaning, waarin de gehele kracht van het Evangelie ligt; een vermaning, die louter troost, een troostwoord, dat louter vermaning is. Werp al uw bekommernis op Hem, want u gaat Hem ter harte. " Dit is de ware wijze om u te

vernederen, u, die de krachtige hand van God over u voelt. Bekommernis heeft u, bekommernis over veel, over uzelf, over vaderland en kerk, over de menselijke maatschappij en de toekomst van de mensheid. Bekommernis, steeds meer, naarmate uw hart ruimer is; bekommernis, weinig en eindelijk volstrekt niet, naarmate u in het stof verzinkt, uw hogere natuur verkracht, uw menselijke roeping prijs geeft en blind en doof en gevoelloos wordt voor al wat buiten de kring ligt van hetgeen u uw belang noemt en dat eigenlijk niets anders is dan de begeerlijkheid van het vlees en de streling van uw zinnen, het behoud van het lichaam dat sterft. Zie, daar is wel niemand, die onder de krachtige hand van God, die over ons is, geheel gevoelloos kan blijven, daartoe is God over alle mensen te genadig en te barmhartig. Niemand kan zich zo hermetisch afsluiten tegen invloeden van buiten, dat het kermen van de lijdende mensheid niet wel eens tot zijn oren doordringt; niemand kan een verbond sluiten met de dood en met het dodenrijk een voorzichtig verdrag, dat de overvloeiende gesel niet ook hem aanraakt; de toevlucht van de leugen is een valse toevlucht en onder de valsheid is het kwaad zich te verbergen (Jes. 28: 15). Zorg en kommer zij klimmen uw vensters in, zij begeren uw hart en u, zorgelozen en lichtzinnigen en menige legerstede van spotters kan in deze dagen getuigen van de waarheid van het woord: de goddelozen hebben geen vrede. Dit is de trouwe God en Zijn ontferming over zondaren. Hij breekt hun hoogheid af met eigen handen en doet hen sidderen op hun leger in de nacht. Welnu, hoort u die wekstem van uw Gods, die u roept, hoor naar deze: Verneder u onder de krachtige hand van God, opdat Hij u verhoogt te Zijner tijd? Hoort u haar? U kunt uw oren sluiten, want God dringt Zijn weldadigheden niet op, Hij wil dat u ze ontvangt en aanneemt. Twee wegen openen zich. De een is deze; u verzet u tegen de krachtige hand van God; u wilt die afslaan, wellicht onder de schijn van ootmoed, wellicht daardoor dat u zich God als een harde en willekeurige despoot voorstelt, die zich door kerkdienst en eigenwillige werken van uw gerechtigheid zal laten bewegen uw wil te doen, maar het meest voorzeker, zij het in godsdienstige of ongodsdienstige vorm, daardoor dat u uw hart sluit, slechts op u zelf ziet, van lijden niet wilt horen, het lijden niet wilt zien en uzelf en anderen probeert wijs te maken, dat er geen lijden is, dat het althans zo groot niet is, dat de geruchten overdreven, de gevaren grotendeels denkbeeldig zijn en dat men ze nog het meest voorkomt door verstrooiing te zoeken en zoveel te genieten als men maar kan. Welnu, u onderdrukt de bekommernis; u werpt die bekommernis niet op God, maar tracht haar te smoren in uw binnenste. IJdel pogen! Zij zal weer opkomen en dan, zult u ze nog op God kunnen werpen? U snijdt uzelf de weg af van de verhoging, omdat u zich niet wilt vernederen. Voor u, als er degenen zijn onder mijn hoorders hetgeen niet onmogelijk is op deze dag voor u heb ik geen troostwoord. Het troostwoord ligt in de vermaning zelf; als u de laatste versmaadt, u kunt ook het eerste niet verstaan. Als u zich niet wilt vernederen onder de krachtige hand van God, u heeft geen deel aan de belofte van verhoging en u kent de kracht niet, die in die vernedering ligt, de kracht van al uw bekommernis op de almachtige God te werpen, die u ter harte gaat. Dit is de andere weg, die zich opent en die ik u aanprijs, de enige, die tot verhoging leidt; uw hart niet te sluiten, uw bekommernis wel te voelen, onder de krachtige hand van God uw hart te laten verbrijzelen en dan dat verbrijzelde hart ter genezing aan te bieden aan Hem, die het verbrijzelde. Ja, dit is een zekere weg, een weg, die onfeilbaar tot verhoging leidt. Die krachtige hand toch, wiens hand is zij? Wie is de God, die u slaat? Een God, die u ter harte gaat. Die krachtige hand is in dienst van een vaderlijk hart. Zij wordt bewogen door ontfermende liefde. Zij slaat om te helen, zij vernedert om de verhogen. Werp dan al uw bekommernis op Hem, dit vertrouwen is de dienst, die Hij eist, die vernedering alleen is Hem welgevallig en wordt gevolgd door verhoging.

Het is een gezegende weg tot stilling van de smart, wanneer wij kunnen gevoelen: Hij zorgt voor mij. Christen! doe uw godsdienst geen oneer aan door altijd een droef gelaat te tonen;

kom, werp uw bekommernis op uw Heer. U wankelt onder een last, die uw Vader niet zou voelen. Hetgeen u een pak schijnt om onder te bezwijken, zou voor Hem slechts zijn als een stofje aan de weegschaal. Niets is zoeter dan dat wij

Voor de toekomst willig blind, Stil zijn als het gespeende kind.

O kind van de smart, wees geduldiger; God heeft u in Zijn voorzienigheid niet voorbijgezien. Hij, die de vogels voedt, zal u ook geven wat u nodig heeft. Zit niet in wanhoop ter neer; hoop slechts, hoop altijd. Doe aan de wapens van het geloof tegen een zee van moeite en uw tegenstand zal weldra een einde aan uw kommer maken. Een is er, die voor u zorgt. Zijn oog is op u geslagen. Zijn hart klopt met medelijden voor uw leed en Zijn almachtige hand zal u nog de nodige hulp aanbrengen. De donkerste wolk zal zich oplossen in stromen van genade. De dikste duisternis zal tegen de ochtendstond verdwijnen. Hij zal, wanneer u een van de Zijnen bent, uw wonden verbinden en uw gebroken hart helen. Twijfel niet aan Zijn genade, nu u in beproeving bent, maar geloof dat Hij u evenzeer lief heeft in tijden van smart als in tijden van geluk. Wat een helder en kalm leven zou u leiden, wilde u zich geheel verlaten op de God van de voorzienigheid. Met een beetje olie in de kruik en een handvol meel in het vat, doorleefde Elia de hongersnood en u zult hetzelfde doen. Als God voor u zorgt, waarom hoeft u dan ook te zorgen? Kunt u Hem voor uw ziel en niet voor uw lichaam vertrouwen? Hij weigerde nooit uw lasten te dragen, Hij bezweek nooit onder hun zwaarte. Kom dan, ziel! eindig met uw droevig zorgen en laat al uw noden over in de hand van een genadig God.

8. Wees, in plaats van met zorgen u het hart te bezwaren, nuchter en waak (Hoofdstuk 1: 13; 4: 8. 1 Thessalonicenzen. 5: 6), dat is zonder twijfel nodig; a) want uw tegenpartij, de duivel (Efeze. 6: 12 vv.), gaat in hetgeen u overkomt om als een briesende leeuw, die op door uitgaat (Ps. 104: 21), zoekende wie hij zou mogen verslinden, bij wie het hem mocht gelukken, hem van Christus af te trekken en voor zich en zijn rijk te winnen.

a) Job 1: 7 Luk. 22: 31

9. a) Die weerstaat, vast zijnde in het geloof (Jak. 4: 7 v. Kol. 2: 7), wetend (Hoofdstuk 1: 18; 3: 9), dat hetzelfde lijden, het lijden van dezelfde aard en omvang aan uw broederschap, die in de ongelovige, vijandige wereld is, als een raadsbesluit van God volbracht wordt. Die wereld, die in het boze ligt, kan toch niet anders dan de discipelen van Christus haten en vervolgen (1 Joh. 3: 13 vv. 5: 19).

a) Efeze. 4: 27

Het eerste, waartoe de apostel vermaant, was dit, dat de Christenen zich vol ootmoed en vertrouwen buigen onder de hand van God, om gewillig en blijmoedig te dragen wat hun is opgelegd. Het tweede is, dat zij tegen de satan op hun hoede moeten zijn en die tegenstand bieden, door het lijden, dat hij hun verwekt, niet op een dwaalspoor laten brengen. Nuchter, waakzaam te zijn, is tegenover deze aan de ene zijde nodig, aan de andere vast te staan in het geloof. De uitdrukking "tegenpartij" stelt de duivel voor als de op aarde dreigende vijand van de gelovigen. En nu vergelijkt de apostel deze tegenpartij van de Christenen met een leeuw, brullend van honger en begeerte naar buit. Evenals diens brullen de dieren doet sidderen, die vrezen moeten zijn buit te worden, zo bedreigt de duivel de Christenen met de van hem uitgaande schrik. Het was toch openlijke vijandschap in de dienst van de satan, die hen met geweld van Christus afvallig wilde maken. Toch is dit slechts een bijkomend punt van vergelijking, het voornaamste geven de woorden "zoekend wie hij zou mogen verslinden. "

Hiermee wordt gezegd, waarop de duivel uitgaat hij loert erop, wie hij uit de kudde van God zou kunnen uithalen en tot zijn eigendom zou kunnen maken. Dan moet weerstand worden geboden aan zijn aanval, die diegenen aangaat, die om hun Christenstaat moeten lijden en welke vreselijk is, als de aanval van een leeuw op een dier van de kudde en om dat met goed gevolg te kunnen doen, moeten zij vast zijn in geloof; geloof maakt sterk tot een zegerijke tegenstand, maar alleen hem, die vaststaat in het geloof.

Wat de verzoeker aangrijpt, is eigenlijk altijd het geloof; maar in het geloof ligt ook de overwinning over de satan, omdat het geloof ons met Christus, de leeuw uit de stam van Juda, die overwonnen heeft, verenigt. Door het geloof wordt de duivel verjaagd, evenals de leeuw door het vuur.

De Christenen, aan wie onze brief gericht is, bevonden zich in veel lijden, in moeilijke omstandigheden en stonden in het geloof, dat hun iets vreemds overkwam (Hoofdstuk 4: 12), dat zij de enigen waren, die om Christus' wil de vervolgingen van de wereld moesten ondervinden. Die mening was een zeer gevaarlijke waan, de tegenpartij had hun dat wijs gemaakt, hij had de strik om hem geworpen, om hen tot zwaarmoedige gedachten te brengen en hen door die zwaarmoedigheid van hun geloof te beroven. Daarom schrijft de apostel, "wetend, dat hetzelfde lijden aan uw broederschap, die in de wereld is, volbracht wordt. "

Leer dit woord van Petrus goed begrijpen, dat u niet denkt, dat u alleen zulke ontzettend zware bestrijding en aanvallen van de satan moet verduren, maar dat uw broeders, niet alleen die dood zijn en die ook u een goed voorbeeld hebben gegeven, maar ook zij, die met u leven in de wereld, zulke verschrikkingen hebben geleden en lijden. Zij hebben met dezelfde vijand van Christus en de gehele Christenheid te doen, zodat u vrolijk mag roemen en zeggen: "God zij geloofd, ik ben het niet alleen, die lijd, maar met mij al de menigte van Christenen op aarde, mijn geliefde broeders en zusters, tot op de jongste dag".

De gemeenschap van het lijden, die wij met al onze broeders hebben en van de strijd, waarin zij niet minder dan wij zijn, toont ons wel de grootte en macht aan van de gruwelijke vijand, waarmee wij te doen hebben, maar ook de grootheid van het leger, dat de Heere tegenover hem in de strijd brengt, waarmee Hij ook zelf is, dat hij nooit kan verlaten, aan welks hoofd Hij zelf staat. Onze beide verzen maakten in de oude kerk het dagelijks woord uit, waarmee men bij het laatste avondgebed van elkaar pleegde te gaan.

10. De God nu aller genade (vgl. 1 Thessalonicenzen. 5: 23 v.), die ons geroepen heeft tot Zijn eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus (1 Thessalonicenzen. 2: 12. 2 Tim. 2: 10, is zo getrouw, dat Hij het goede werk, dat Hij in ons heeft begonnen, ook volbrengen zal tot de dag van Christus (1 Kor. 1: 9 Fil. 1: 6). Dat zal Hij ons doen ondervinden, nadat wij a) een tijdje geleden zullen hebben (Hoofdstuk 1: 6). Deze getrouwe God volmaakt (1 Thessalonicenzen. 3: 10 Hebr. 13: 21), bevestigt (1 Thessalonicenzen. 3: 13. 2 Thessalonicenzen. 3: 3 versterkt tot krachtig weerstaan van de duivel, (vs. 9) en grondvest jullie (Kol. 1: 23 Efeze. 3: 17).

a) Hebr. 10: 37

Tot hiertoe heeft de apostel de lezers vermaand tot een gedrag, dat van hen moet worden gevraagd tot bewaring en volmaking van hun zaligheid; nu sluit hij met de troostvolle verzekering van Gods zegen, waardoor hun dat mogelijk zal worden gemaakt. Daarom staat ook dadelijk tegenover de aangesprokenen "de God aller genade", terwijl het "nu" den nadruk heeft: u van uw zijde heeft dat te doen, maar God zal van Zijn zijde u daartoe bekrachtigen.

Er is hier dus geen sprake meer van een eisen, maar van een genadig welbehagen van God om zelfs in neerbuigende goedertierenheid de hulp te lenen tot verwezenlijking van Zijn eis. Daarom wordt Hij "de God aller genade" genoemd, als de God, wie het werkelijk te doen is om genade te bewijzen. Volgens de eerste, de grond leggende genade ter rechtvaardiging en wedergeboorte is het in alle opzichten in alle verschillende omstandigheden en ondervindingen, waarin dit door genade verwoeste leven verder komt, overal en altijd de genade van God, die teweeg brengt en geschieden laat en helpt bewerken, wat tot volmaking van de zaligheid gevorderd wordt. Met het "aller genade" wijst dus Petrus weer terug op de gedachte, dat ook het lijden niet als teken van goddelijk misnoegen, maar van Zijn genade moet worden beschouwd, die ons juist door haar tot volkomenheid leidt.

God heeft hen door het Evangelie geroepen niet tot het kruis, maar tot de kroon, niet tot het lijden in deze tijd, maar tot Zijn eeuwige heerlijkheid. Als nu het "een tijdje lijden" zijn oorzaak daarin heeft, dat Hij hen geroepen heeft, dan is het toch alleen daarom het geval, omdat Hij degenen, die Hij roept, van de wereld afzondert en deze hen nu als afvalligen haat en vervolgt, maar als de roeping ook noodwendig tot zo’n lijden moet voeren, dan is dat toch slechts het doorgangspunt en niet doel van de roeping.

Deze God aller genade, zo vertroost Petrus zijn lezers, zal hen volmaken, d. i. al hun gebreken goed maken en hen volkomen doen worden in kennis, liefde, geduld en hoop, zodat zij door de bestrijdingen van deze tijd tot het doel zullen kunnen komen. Hij zal hen bevestigen, d. i. steunen, hen niet in moeilijke omstandigheden of in gevoel van eigen grote zwakheid en verlatenheid laten ineen zinken, maar zal hun zo’n vastheid geven, dat niets hen aan het wankelen zal kunnen brengen. Hij zal hen versterken, d. i. inwendig en uitwendig met de kracht toerusten, die zij nodig hebben om op de weg tot hun doel al hun vijanden neer te werpen en te overwinnen en Hij zal hen funderen, d. i. door woord en sacrament steeds meer wortel doen schieten in de juiste grond, die niet wankelt en wijkt, steeds meer invoegen in de hoeksteen Jezus Christus, zodat door hen in gemeenschap met de broeders het gehele gebouw opgroeit tot een heilige tempel in de Heere, tot een woonstede van God in de Geest.

U heeft de regenboog aanschouwd, als hij de vlakte omspant, prachtig zijn zijn kleuren en van zeldzame schoonheid zijn schakeringen. Hij is schoon, maar helaas hij verdwijnt weldra en zie, hij is niet meer. De heldere kleuren wijken voor luchtige wolken en de lucht is niet langer met hemelse tinten geverfd. Hij is niet blijvend. Maar hoe zou dat ook mogelijk zijn? Hoe kan een heerlijk verschijnsel, door kortstondige zonnestralen en voorbijgaande regendruppels veroorzaakt, voortduren? De liefelijkheid van het Christelijk karakter mag de regenboog in zijn voorbijgaande schoonheid niet gelijken, maar moet integendeel bevestigd, vast en blijvend zijn. Gelovige, zie toe, dat elke goede eigenschap, die u mag bezitten, blijvend is. Dat uw karakter geen schrift op zand is, maar een opschrift op de rots! Dat uw geloof niet is een werk van de verbeelding, zonder grond, maar dat het van zulke grondstof gebouwd wordt, die in staat is om dat vreselijke vuur te doorstaan, dat het hout, hooi en de stoppels van huichelaars verbranden zal. Dat u in de liefde geworteld en gegrond mag zijn. Dat uw overtuigingen diep, uw liefde vurig, uw wensen ernstig mogen zijn. Dat uw gehele leven zo vast en bevestigd is, dat noch de winden van de hel, noch de stormen van de aarde u ooit zullen kunnen doen te bewegen. Maar merk op, hoe die zegen, van in het geloof bevestigd te zijn, verkregen wordt. De woorden van de apostel wijzen ons op het lijden, als het middel daartoe gebezigd. Nadat u een tijdje geleden zult hebben. Wij hoeven niet te verwachten diepe wortels te zullen schieten, als geen ruwe stormen over ons hoofd gaan. Deze oude knoesten aan de wortel, aan de eik en die vreemde krommingen van de takken spreken ons allen van de vele stormen, die daarover heen zijn gegaan en tonen ook de diepten aan, waarin

hij zijn wortels geschoten heeft. Evenzo wordt de Christen sterk en vast geworteld door al de beproevingen en stormen van het leven. Schrik dus niet terug voor de stormen van de smart, maar zoek troost in het geloof, dat God door hun harde tuchtroede bezig is, aan u die zegen te vervullen.

11. Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid (Hoofdstuk 4: 11)! Amen.

Dat is het lofoffer, dat wij voor God moeten offeren; want omdat Hij het alles doet, onze zaligheid begint en voleindigt, ons Zijn lieve Zoon gaf zonder onze verdiensten, Hem voor onze zonde liet sterven, ons de Heilige Geest zendt, die ons sterkt en vertroost door ons gehele leven heen, ons bij de ware leer bewaart enz., zo is met recht de ere en de lof voor Hem, van wie de daad en de kracht is.

Zoals wij het "Onze Vader" besluiten met verheerlijking en de verhoring van onze bede als kinderen vertrouwen van Hem, van wie het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid is in alle eeuwigheid, zo noemt ook Petrus de God aller genade, van wie hij zijn broeders zoveel troostvols kan beloven. Zo’n lof is het begin van een loflied, dat in eeuwigheid zal weerklinken uit de mond van de zaligen tot verheerlijking van Gods macht, die hen gelukkig tot daartoe heeft gebracht.

C. Als de apostel de drang van zijn hart had kunnen volgen, hij zou veel uitvoeriger geschreven hebben. Toch sluit hij hier zijn brief. Hij zendt toch hun getrouwe broeder Silvanus met deze tot hen en die kan hen verder vermanen, als zij maar vertrouwen in hem stellen en dat zij onvoorwaardelijk vertrouwen kunnen op hem en in het algemeen op de heerlijke staat, waartoe zij door hun leermeesters zijn gekomen, verzekert Petrus hun nog uitdrukkelijk en geeft hij bovendien nog indirect te kennen door de groeten, die hij van degenen, die bij hem zijn, overbrengt. Vervolgens vraagt hij dat zij elkaar wederkerig groeten met de kus van de liefde en besluit daarmee zijn zegenwens.

12. Door Silvanus, die u een getrouw broeder is, de bode of overbrenger van de brief (Hand. 15: 23), die zich een waar dienaar van Christus en betrouwbaar huisverzorger van Gods verborgenheid betoond heeft (1 Kor. 4: 1 vv.), zo ik acht, heb ik in deze brief (Filemon 1: 21) met weinige woorden geschreven, in vergelijking met hetgeen ik had kunnen schrijven, als ik mij niet had moeten bekorten (Hebr. 13: 22). Ik heb dat gedaan, vermanend en betuigend, dat deze is de waarachtige genade van God, waarin u staat ("1Pe 1: 1" en "1Pe 1: 12" en "1Pe 1: 25.

Met de woorden "zo ik acht", wil de apostel het oordeel, over Silvanus uitgesproken, niet voorstellen als alleen een mening van zijn zijde, die mogelijk niet overeenstemde met de toestand van de zaak (vgl. het "wij besluiten", het "daarvoor houden" "bij gelijkenis" in Rom. 3: 28; 8: 18. maar uitdrukken, dat er voor dit oordeel goede grond bestaat (en, in zoverre Silvanus naast Paulus de voornaamste leraar van die gemeenten geweest is, waaraan hij schrijft, ook daardoor betuigen, dat, zoals hij dadelijk verder zegt, het de ware genade van God is, waarin zij staan). Het doel van zijn brief stelt hij voor als tweeledig: Hij wil hen vermanen en hij wil hun voorhouden, dat hun staat de ware is. Beide hangen nauw met elkaar samen, want kan hij hun betuigen, dat het de ware genade van God is, waarin zij staan, dan volgt nu ook, dat hij hen mag vermanen, deze genade te bevestigen. Zo’n vermaning was daarom nodig, omdat voor hen twijfelachtig was geworden, of de genade door de prediking van Paulus hun aangeboden, de ware was. "Een weinig", zegt Petrus, heb ik geschreven. Wat hij gezegd heeft, is niet overeenkomend met de drang van zijn apostolische liefde en zorg. Het

doel, dat hij zich heeft voorgesteld, schijnt nog wat meer te verlangen, maar hij moet zich beperken en dan moeten de lezers het weinige des te nauwgezetter in acht nemen, maar het ook door Silvanus, die hij als hun getrouwe broeder heeft voorgesteld en die daarom hun vol vertrouwen verdient, het geschrevene door mondelinge voordracht laten aanvullen (vgl. 1 Kor. 4: 17).

13. U groet de mede-uitverkorene (Hoofdstuk 1: 1) gemeente, die in Babylon is, waar ik mij nu bevind en Markus (vgl. bij Mark. 16: 1 en het slotwoord op Markus' evangelie), mijn geestelijke zoon (1 Tim. 1: 2 Tit. 1: 4).

"De mede-uitverkorene te Babylon" dat is een groet uit het midden van de broeders in de wereld, waarover volgens vs. 9 hetzelfde lijden is gekomen. Petrus noemt Markus "zijn zoon" in de eerste plaats, omdat hij hem geteeld heeft door het Evangelie (1 Kor. 4: 15), want Markus was toch een kind van dat gezegend huis, dat van de gemeente te Jeruzalem ten herberg diende (Hand. 12: 12); vervolgens ook, omdat hij in hem zo'n trouwe helper had, als een vader in zijn zoon (vgl. Fil. 2: 22).

Was de gemeente te Babylonië voornamelijk een Joods-Christelijke en stond Markus als helper van Petrus deze hele tijd sinds het voorval in Hand. 15: 37 vv. in dienst van de zending onder de Joden, dan zijn ook deze groeten een getuigenis, dat de Joods-Christelijke gemeenten met hun apostelen en dienaars zich in Christus geheel één weten met de Christelijke gemeenten uit de heidenen en hun apostelen en dienaren. 1Pe 2: 25.

14. Groet elkaar met een kus van de liefde (Rom. 16: 16. 1 Kor. 16: 20. 2 Kor. 13: 12. 1 Thessalonicenzen. 5: 26). Vrede zij u allen, die in Christus Jezus bent (Efeze. 6: 23. 3 Joh. 1: 15 ! Amen.

De apostel roept de lezers op, om als ten teken van de door hem gewenste ontvangst van de brief elkaar te groeten met de kus, waarin zij aan de ene zijde de liefde, van welke uitdrukking de brief is, de liefde van de apostel, in dankbare blijdschap met en voor elkaar erkennen en aan de andere zijde de liefde, van die versterking de brief zo ernstig bedoelt, namelijk de broederlijke liefde onder elkaar, wederkerig elkaar opnieuw te beloven en te bezegelen. Zo kan hem dan deze kus van de liefde ook de waarborg zijn voor de vervulling van de wens, waarmee hij in Hoofdstuk 1: 2 zijn brief begonnen is, die aan die ten grondslag ligt en die hij nu aan het einde uitspreekt met de weinige woorden: "vrede zij u allen, die in Christus Jezus bent. " Deze is een wens, dat zij allen gemeenschap hebben met Christus en in deze die zalige, blijde bevrediging en geruststelling, die noch gebrek, noch gevoel van behoefte, noch bestrijding, noch vrees voor deze kent, maar met een stil hart, dat van de overwinning verzekerd is, dat uit de vreemdelingschap het vaderland toesnelt.

DE TWEEDE ALGEMENE BRIEF VAN DE APOSTEL PETRUS

Evenals de zwanenzang van Mozes, zoals de afscheidsrede van Paulus aan de ouderlingen van Efeze, zo is ook dit laatste woord van Petrus een voorspelling van toekomstige strijd, die hij als in zijn kiem zich zag ontwikkelen. Zoals Paulus het reeds in de geest had gezien, zo werd het Petrus gewaar, dat het geheim van de boosheid werkzaam was. In enige openbaringen zal het wel reeds zichtbaar zijn geworden en in deze beginselen zag de apostel de toekomstige voortgang van het kwaad en het laatste oordeel. Zo had Christus zelf gezegd, dat na het uitzaaien van het goede zaad op de akker van de wijde wereld de vijand zou komen en heimelijk het onkruid zou uitstrooien, namelijk de kinderen van de boosheid mensen, in wie het kwaad een hoogte bereikt als nooit te voren; want werkelijk staat de Christen als hij ongelovig wordt en tot zonden vervalt, op een trap, waartoe geen goddeloze in Heidendom of Jodendom het ooit gebracht heeft.

HOOFDSTUK 1

HET GELOOF VRUCHTBAAR IN GOEDE WERKEN. LOF VAN DE HEILIGE SCHRIFT

A. Op drievoudige wijze wijkt het opschrift van deze tweede brief van Petrus (Deel 6 Aanh. b. 4) van dat van de eerste af: ten eerste wat betreft de wijze, waarop de schrijver zichzelf voorstelt, want die zich vroeger alleen Petrus noemde, noemt zich nu vollediger Simon Petrus; zo ook de aanwijzing van het ambt; want in plaats van het "een apostel van Jezus Christus" vinden wij hier het meer uitgebreide "een dienstknecht en apostel van Jezus Christus. " Eindelijk wat betreft de benaming van de lezers, ontbreekt de aanwijzing van de woonplaats. De uitdrukkingen zijn echter zo gekozen, dat men hier reeds bemerkt, dat de brief gericht is aan hen, van wie de eerste reeds heeft aangewezen, dat het de ware genade van God is, waarin zij staan. De groet, uit de eerste brief herhaald, verkrijgt nu ook door een aangehechte bijvoeging een uitbreiding met het oog op hetgeen de apostel nu vooral bedoelt, namelijk dat hun kennis van God en Christus niet door nadelige ketterse invloeden aan het wankelen wordt gebracht, maar dat zij integendeel in de ware, zaligmakende kennis toenemen.

1. Simon Petrus (MATTHEUS. 16: 16 vv. Luk. 5: 8), een dienstknecht en apostel van Jezus Christus (Rom. 1: 1 Tit. 1: 1 Jak. 1: 1 Judas 1: 1), aan degenen, die even dierbaar geloof met ons, de gelovigen uit de besnijdenis, (vs. 16 Hand. 10: 36 vv. Efeze. 1: 12; 2: 3, 17, verkregen hebben (Hand. 1: 17), een geloof van dezelfde waarde en betekenis als het onze, en wel alleen door de rechtvaardigheid van onze God en Zaligmaker JezusChristus, omdat deze gerechtigheid hun evenals ons door de zaligmakende kracht van het geloof verleend is (Hand. 11: 17; 15: 9 vv.).

Tot bepaling van de tijd, waarin Petrus deze tweede brief geschreven heeft, is de plaats Hoofdstuk 3: 15 v. van belang, waar hij aan Paulus zijn lieve broeder denkt op een wijze, dat men duidelijk opmerkt, dat deze nog in leven is, maar niet meer zelf zoals vroeger aan de door hem gestichte gemeenten kan schrijven, ten einde bewaard te blijven voor het misbruik, dat met het vroeger door hem geschreven werd gepleegd; 2) Petrus is bij hem en heeft van hem, voor wie het einde van zijn apostolische loopbaan is gekomen, het apostolische ambt ook over zijn gemeenten op zich genomen en schrijft nu met apostolisch gezag aan hen, die de brief ontvangen, terwijl hij in de vorige brief zich ook wel apostel van Jezus Christus noemde, maar toch niet voor de lezers als hun apostel stond, alleen als mede-ouderling van hun oudsten en als borg voor het waarachtige van de genadestaat, waartoe zij door hun leraars Paulus en Silvanus waren opgeleid. Hebben wij nu in de loop van onze vroegere onderzoekingen de overtuiging verkregen, dat de brief van Paulus aan de Filippensen het laatste geschrift van deze apostel is en door hem tegen het einde van het jaar 62 na Christus is geschreven, zijn marteldood ongeveer in de zomer van het jaar 63 volgde, dan blijkt dat de tijd, waarop de 2de brief van Petrus geschreven is, tussen die beide termijn, dus het tweede trimester van het laatstgenoemde jaar is geweest. Daaruit is te verklaren, dat aan de ene zijde over Petrus in de brief aan de Filippensen nog evenmin als in een van de vroegere Paulinische brieven uit de gevangenschap te Rome melding wordt gemaakt, want deze was bij het schrijven ervan nog niet te Rome gekomen en dat aan de andere zijde onze apostel in deze brief zichzelf anders noemt en zijn ambt anders omschrijft dan in de eerste. Wat het eerste aangaat merkt v. Hofmann op, dat, als de apostel zich Simon Petrus noemt, hij zich (vooral daar volgens betere lezing in de grondtekst, de schrijfwijze voorkomt Simeon (Luk. 2: 25; 5: 30 die met de Hebreeuwse vorm het meest overeenstemt) aan zijn lezers opzettelijk voorstelt als de Jood, die de Heere ertoe verordend had om de rots te zijn, waarop Hij Zijn gemeente

wilde bouwen. Hij is zich dus bewust van zijn goed recht, als hij de erfenis van zijn geliefde broeder Paulus in de gemeenten hem vroeger toebehorend, overneemt en in apostolische betrekking tot hen treedt. Maar nu is hij een apostel van de besnijdenis met de overigen, die tot het twaalftal behoren, steeds geweest (Gal. 2: 7 vv. echter niet om de geroepenen in de voorhuid uit de zorg van de apostel van de heidenen in de zijne over te nemen en hen geheel te behandelen, alsof zij zijn eigen geestelijke kinderen waren (vgl. vs. 12 vv.). Zij zijn toch degenen, die, zo zegt hij hier zonder nadere aanwijzing, omdat hij dit reeds in de vorige brief heeft aangewezen (1 Petrus 5: 12 de gelovigen uit de besnijdenis, een even dierbaar geloof hebben verkregen. De gelijke waarde van het geloof van dezen en de anderen blijkt in de "rechtvaardigheid van onze God en Zaligmaker Jezus Christus. " Zowel dezen als genen hebben in de geloofsstaat, waartoe zij gekomen zijn, de gerechtigheid verkregen, die God verleent, als een, die voor Hem voldoende is (Rom. 3: 21 en 25) en die de Heiland Jezus Christus door de verzoening, die Hij heeft tot stand gebracht (1 Petrus 2: 24; 3: 18) schenkt. Om dat gelijke zalige gevolg moet ook de geloofsstaat van de ene evenveel betekenis hebben als die van de anderen. Door het noemen van de rechtvaardigheid spreekt Petrus hier reeds een gedachte uit, waaraan hij vooral in het tweede hoofdstuk (vs. 5, 7 v., 21) bijzonder denkt, om als het tegendeel daarvan de goddeloze verleiders, voor wier toekomst hij waarschuwt, te laten voorkomen (vs. 9 en 13 vv.). En als hij nu tenslotte in Hoofdstuk 3: 13 de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, die wij verwachten, eveneens voorstelt als "waarin gerechtigheid woont", dan zal wel niet kunnen worden beweerd, dat de afdeling van Hoofdstuk 1: 20 een inlassing van latere hand bevatten zou, zoals ook uit het begin "dit eerst wetend" duidelijk blijkt, dat de oorspronkelijke vorm en de vast aaneengesloten eenheid van de brief eerst dan weer duidelijk aan het licht treedt als men die inlassing, waarmee iemand de grondtrekken van zijn tijd met woorden uit de brief van Judas wilde bestrijden, weer wegneemt en na 2 Petrus 1: 19 bij het lezen dadelijk tot Hoofdstuk 3: 3 overgaat. Het is integendeel aldus, dat, terwijl in de eersten brief op de grondslag van het geloof de hoop voorkomt als kern van het inwendig Christelijk leven, in de tweede brief in plaats daarvan de gerechtigheid, die op dezelfde grondslag berust, op de voorgrond treedt. Beide brieven lopen echter toch in zoverre op één uit, als de tweede aanwijst, hoe een Christen bij het bezit van de gerechtigheid komt tot het doel van de Christelijke hoop, die in de eerste brief zo treffend is beschreven en tot aanwijzing is het tweede hoofdstuk zo onmisbaar, dat men de brief het hart uit het lijf zou nemen, als men dat hoofdstuk wilde wegnemen. Dat hij in bijna dezelfde woorden als een ander apostel van de Joodse Christenen spreekt, wil Petrus, zo komt het ons voor, dadelijk van het begin zelf daardoor te kennen geven, als hij zijn lezers hier als degenen voorstelt, die "met ons" de door de apostel van de besnijdenis vertegenwoordigde Christenen uit de Joden, even dierbaar geloof verkregen hebben. Welke apostel hij daarbij als zeer in aanmerking komende bijzonder op het oog heeft, zegt hij daarmee, dat hij bij de aanwijzing van het ambt in de eerste brief "apostel van Jezus Christus" in aansluiting aan Judas (vs. 1 vgl. Jak. 1: 1) nog het "dienstknecht" voegt. Hieruit blijkt, dat niet, zoals men in verkeerde opvatting van de woorden in Judas 1: 17 v. veelal aanneemt (zoals ook wij vroeger meenden), de brief van Judas aan dezelfde gemeenten is gericht, waaraan Petrus hier schrijft, maar aan Joods-Christelijke en niet tot een latere maar enigszins vroegere tijd behoort, dan de voor ons liggende brief.

2. a) Genade en vrede (1 Petrus 1: 2) zij u vermenigvuldigd door de kennis van God (vs. 3 Kol. 2: 2) en van Jezus onze Heere (vs. 8; 2: 20; 3: 18 Joh. 17: 3).

a) Rom. 1: 7 b) Judas 1: 2

De groete is naar zijn eigenlijke hoofdzaak in deze brief geheel gelijkluidend met die van de eerste brief, maar terwijl in de laatsten, waarin de apostel bestreden en daardoor over het betrouwbare van hun genadestaat beangstigd geworden gemoederen tot rust moet brengen, hij het kon laten blijven bij een toewensen van een vermeerdering van het bezitten van genade en vrede, omdat daarop het doel van zijn schrijven neerkwam (1 Petrus 5: 12), ligt hem hier een geheel andere staat van zaken voor de aandacht. In de twee jaren, die sinds die brief verliepen, zijn de lezers gesterkt geworden in deze waarheid (vs. 12) en bevinden zij zich tegenover de heidense omgeving in een vastere staat van geloof en hoop (Hoofdstuk 3: 17). Wellicht was ook door enige omstandigheid hun toestand van buiten in zo verre veranderd, dat het nu meer de Joden dan de Christenen waren, tegen wie de verstoordheid van de heidenen zich keerde, dat Petrus nu niet meer aan hun vroeger lijden denkt. Daarenboven bedreigde diezelfde gemeenten in plaats van uitwendige verzoeking nu een inwendig zielsgevaar. De tegenstander van de Christenen, de duivel, schrijft Besser, is een moordenaar en een leugenaar (Joh. 8: 44), moord en leugen zijn zijn wapens: door moorden grijpt hij het lichaam aan, om ook de ziel te verslinden; met leugens valt bij de ziel aan, om lichaam en ziel te verderven. Van hen, die buiten zijn, bedient hij zich als van werktuigen tot zijn werk van moorden, tot dat van liegen daarentegen, dat fijner en moeilijker is, gebruikt hij als dienstknechten hen, die in de kerk zijn, vooral leraars. Als moordenaar en leugenaar ging hij ook rond onder de gemeenten, waaraan de apostel Petrus zijn beide brieven heeft geschreven. Heeft hij nu in de eerste zijn broeders vermaand om te waken en te staan tegen het leger van de duivel, dat daarbuiten de vesting van de kerk bestormde, in de tweede vermaant hij hen nu tot waken en tot tegenstaan van de spionnen van de duivel, die daarbinnen in de vesting begonnen verraad en afval te veroorzaken. Ligt nu reeds daarin, in deze verschillende staat van zaken, waarover de schrijver spreekt een belangrijke reden, waarom de uitwendige vorm van onze brief een ander teken draagt dan die van de vorige, als een tweede komt daarbij de plaats, die Petrus nu tot de gemeenten inneemt en die van de vorige onderscheiden is. Vroeger stond hij alleen tegenover hen als gelastigde van hun eigenlijke apostel, van Paulus en probeerde de gemoederen, die van hem vervreemdden, weer tot hem en zijn zaak terug te voeren; ditmaal staat hij echter in de plaats van Paulus, die hij was nagevolgd. Terwijl hij dan de vorige keer zijn eigen individualiteit opzettelijk op de achtergrond plaatste en met de grootst mogelijke trouw zo probeerde te schrijven, als Paulinische gemeenten dat van hun apostel gewoon waren, kon hij ditmaal vrijer en zelfstandiger te werk gaan en die wijze volgen, welke hij gewoon was op het Joods-Christelijke arbeidsveld, van hetwelk hij kwam. Zo zal het ons niet meer zo volstrekt raadselachtig voorkomen, als het middelste deel van deze brief zoveel overeenkomst heeft met de brief van Judas, die apostel van de Christenen uit de Joden, met wie hij de laatste jaren in nauwere verbintenis stond en die te Babylon het werk verder voortzette, dat hij vroeger verricht had (1 Petrus 5: 13). Hierbij komt nog, dat de dwalingen en verwarringen, die in de gemeenten van Capadocië, Galatië, Pontus, Bithynië en Azië reeds begonnen waren in te dringen en daar voortaan nog veel erger zouden doorgaan, haar geboorteplaats in die Joods-Christelijke gemeenten van Mesopotamië en Syrië hadden, waaraan de brief is gericht. Die dwalingen en verwarringen, zoals wij die later nader zullen leren kennen, dreigden de gemeenten te beroven van de gerechtigheid van hun God en Heiland Jezus Christus, die door het geloof, dat door het ware Evangelie in hen is teweeg gebracht, hun ten deel is geworden en daarmee van de hoop van hun roeping. Nu komt het erop aan dit te voorkomen, de ware kennis van God en Jezus Christus vast te houden, die niet te laten ontroven door de meningen en grondstellingen, die door de dwaalleraars zijn aangevoerd (Kol. 2: 1 vv.), maar daarentegen toe te nemen in de genade en de kennis van onze Heere en Heiland Jezus Christus (Hoofdstuk 3: 18 vv.). Petrus voegt daarom bij de groet, uit de eerste brief overgenomen, waarmee hij zich ook nu tot de lezers wendt, nog de bovengenoemde woorden: "door de kennis van God en van Jezus onze Heere". Tegenover de

ongelovige miskenning van God en Christus, die dreigt in te dringen, is natuurlijk hier de gelovige erkentenis geplaatst, niet een logische, abstracte kennis, die alleen in een weten van het hoofd bestaat, maar die kennis, die werkelijk een erkenning en toe-eigening van het gekende is Om 3: 2. Even alsdan in de eerste brief de hoop en het steeds meer besliste aangrijpen van hetgeen die voorstelt, het tegenwicht uitmaakte voor de druk van het inwendig lijden (1 Petrus 1: 13), zo vormt nu hier in de tweede brief tegenover de verzoekingen, die het woelen van valse, de inhoud van het geloof verachtende en verkerende meningen en grondstellingen teweeg brengt, de ware, het hart vervullende, de wandel beheersende en steeds meer in de gerechtigheid inleidende kennis het tegenwicht, dat tegen de zwaarte van het dreigend gevaar opweegt. Men heeft zeer veel aangehaald, om de echtheid van de tweede brief van Petrus twijfelachtig te maken en zeker zal die nooit met zo onweersprekelijke bewijzen kunnen worden gestaafd, dat geen aanvallen meer mogelijk zouden zijn. Maar dat, zo zeggen wij met Schaff, de goddelijke Voorzienigheid, die zo blijkbaar gewaakt heeft over de samenstelling en verzameling van de apostolische schriften, het insluipen van het product van een vervalser in de heilige oorkonden van het Christendom zou hebben toegelaten, dat mogen zij geloven, voor wie de zogenaamde wetenschap en kritiek boven het geloof staat, maar wij belijden openlijk, dat zonder absoluut dwingende gronden niet te kunnen en houden, zolang er zulke redenen niet bestaan, onze brief voor een apostolisch geschrift, dat met volle recht zijn plaats in de kanon heeft en ook voor onze tijd de ernstigste en belangrijkste vermaningen bevat.

B. Aan het hoofddeel van de brief, dat nu volgt en tot Hoofdstuk 3: 16 voortgaat, gaat wel niet weer zo onmiddellijk als bij de vorige brief (1 Petrus 1: 3 vv.) een inleiding vooraf, die de grond te kennen geeft, maar wel is daarin gelijkheid, dat elk van de beide afdelingen, waarin dit hoofddeel wordt verdeeld, in twee onderdelen gesplitst wordt en dan van het een onderdeel tot het andere telkens een bijzondere overgang met enige verzen wordt gevormd, waarin de apostel zich uitspreekt over hetgeen hem tot schrijven drong, en wat hij ermee bedoelde. Verder is het hoofddoel van deze brief wel aan de ene zijde van vermanende, maar aan de andere niet weer van vertroostende aard, in plaats daarvan is het voorspellend en ten gevolge daarvan waarschuwend, dat met de veranderde staat van zaken, waarvan wij bij vs. 2 hebben gesproken, samenhangt.

I. Vs. 3-21. De eerste vermanende afdeling voor de tegenwoordige tijd. Deze bevat een tweevoudige vermaning, ten eerste om zich met vlijt toe te leggen op de noodzakelijke heiliging en vervolgens tot getrouwheid in de welgewaarborgde hope. Tussen beide vermaningen liggen enige verzen, die de overgang van de een tot de andere vormen en die wij beide keer in ons overzicht van de inhoud bij de tweede afdeling zullen nemen.

a. Vs. 3-11. In een plechtige rede stelt de apostel zijn lezers de gave voor ogen, die zij door Christus ontvangen hebben; een gave, die hen met goddelijke kracht in de kennis van Hem, die hen door Zijn heerlijkheid en deugd geroepen heeft, hen verzorgt, hen met alles, wat tot het leven en de godzaligheid dient, toegerust, en met de allergrootste beloften begiftigd heeft. En verder hoe zij eens de goddelijke heerlijkheid zelf deelachtig zullen worden, nadat zij de nietige begeerlijkheden van de wereld en het daaraan klevend verderf zijn ontvlucht. Hij verbindt daarmee de ernstige vermaning, om de kracht van hun geloof in de veelzijdige ontwikkeling van een Christelijk leven te betonen en zo de ontvangen genade te vergelden met betoning van datgene, waartoe die hun volgens Gods wil is gegeven (vs. 3-7). In zo’n betoning van alle deugden, die het Christelijk geloof levend maken en die de apostel in het bijzonder genoemd heeft, mogen de lezers niet te kort schieten, anders zouden zij in hun kennis van de Heere Jezus Christus ledig en onvruchtbaar zijn; zij zouden dan evenals zij, die

werkelijk dat missen, zich voordoen als blinde en met de hand tastende mensen, die de reiniging van hun vorige zonden hadden vergeten. Zoeken zij daarentegen op de aangewezen weg hun roeping en verkiezing vast te maken, dan zullen zij ook zeker komen tot het doel van deze roeping en eenmaal een ruime, vrije toegang hebben tot het eeuwig rijk van onze Heer en Heiland Jezus Christus (vs. 8-11).

8. Zoals ons, die hetzelfde geloof te samen hebben ontvangen (vs. 1) in Christus Jezus (vs. 2), zoals u zeer wel weet, Zijn goddelijke kracht alles wat tot het leven, in plaats van de dood, waarin wij van nature zijn vervallen (Joh. 6: 53 Kol. 2: 13) en de godzaligheid, in plaats van het vergeten van God, dat de natuurlijke mens doet, behoort, geschonken heeft (vgl. 1 Kor. 1: 7), door de kennis van Degene (1 Petrus 1: 15; 5: 10., die ons geroepen heeft door Zijn genade (Efeze. 1: 6 Gal. 1: 15 en deugd (1 Petrus 2: 9 Efeze. 1: 17 vgl. Rom. 6: 4) (liever door heerlijkheid en deugd, dat is ten gevolge de heerlijkheid van Gods wezen en Zijn goddelijke deugden, Zijn macht en liefde).

Na de zegenbede (vs. 2) begint de brief evenals de eerste (1 Petrus 1: 3) met een lange zin, die uit een voorzin en een nazin bestaat. De voorzin bestaat in de eerste plaats in een, die met "gelijk" aanvangt en die aan iets herinnert, waarvan de overdenking de lezers moet dringen datgene te doen, waartoe de nazin hen moet bewegen. Het ongenoemd subject is de tot God verhoogde Heiland Jezus Christus en wat nu deze uit de volheid van de goddelijke kracht, die Hem ten dienste staat, ons heeft geschonken, stelt de apostel voor met de woorden "alles, wat tot het leven en de godzaligheid behoort". In de eerste plaats noemt hij het leven als het goed, in welks bezit wij door het ons geschonkene zouden komen en vervolgens de godzalige wandel als het ware gedrag, zonder hetwelk wij dit goed niet zouden kunnen bezitten. De nadruk ligt op het vooraan geplaatste "alles" aan de ene zijde en het aan het einde gestelde "geschonken heeft". Alles wat tot het leven en de godzaligheid behoort, is door de goddelijke kracht van Jezus Christus geschonken aan ons, die van nature onbekwaam zijn het te bezitten. Wij hebben dus geen verontschuldigingen, als het bij ons niet komt tot hetgeen, waartoe het dient, wij hebben dan hetgeen ons geschonken is, ongebruikt gelaten. De apostel zegt ook waardoor Christus het ons heeft geschonken, namelijk door de kennis van Hem, die ons heeft geroepen en zegt verder, wat God daarmee, dat Hij ons riep, heeft gedaan. Datgene, waartoe het ons geschonkene dient, komt overeen met hetgeen God door Zijn roeping bedoeld heeft, want "heerlijkheid en deugd" staan tot elkaar als "leven en godzaligheid".

Hij, die ons door Zijn goddelijke kracht alles geschonken heeft, is Christus. Die ons geroepen heeft is God de Vader. Onze verlossing steunde op Zijn eeuwig raadsbesluit. Hij riep ons in de tijd daartoe door "Zijn heerlijkheid" (Zijn heerlijke, goddelijke eigenschappen) en door "Zijn deugd", dat is Zijn goddelijke kracht. En omdat wij verduisterd waren door de zonde en de vervreemding van Hem, zo verleende ons Christus goddelijke kracht, alles ten leven en ter godzaligheid in Zijn levende kennis.

Zie, niet eerst door vroomheid verkrijgen wij het leven, maar de goddelijke heerlijkheid brengt het leven teweeg, de goddelijke kracht de godzaligheid. Tegenover het een is het verderf, tegenover het andere de begeerlijkheid gesteld, waarvan in vs. 4 sprake is, terwijl daar voor "verderfelijke begeerlijkheid van de wereld" gezegd wordt "het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid. "

4. Door welke heerlijkheid en deugd van Hem, die ons geroepen heeft, ons tevens voor de toekomst de grootste en dierbare beloften geschonken zijn (vs. 11; 3: 13. 1 Petrus 5: 10), a) opdat u door deze, die u reeds ontvangen heeft en daarvoor alles wat tot het leven en de

godzaligheid behoort (vs. 3), de goddelijke natuur deelachtig zou worden (1 Joh. 3: 2), nadat u ontvlucht bent het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid, wier dienst u in plaats daarvan in het verderf zou storten (1 Petr. 2: 11. 1 Joh. 2: 16 v.

a) Jes. 56: 5 Joh. 1: 12 Rom. 3: 15 Gal. 3: 26

In vs. 3 werd ons een reeks van vijf leden voorgehouden: Gods heerlijkheid en deugd vormden het uitgangspunt, ons leven en de goddelijke wandel het einde. Daartussen lag onze roeping, die het werk is van God, krachtens Zijn heerlijkheid en deugd, vervolgens de door Christus in ons gewerkte kennis van Hem, die ons heeft geroepen, en hierop onze daardoor teweeggebrachte begiftiging met hetgeen ons ten leven en tot godzaligheid dient. Maar behalve hetgeen Christus ons meteen en voor deze tijd geschonken heeft, opdat het tot leven en godzaligheid ons leiden zou, zijn ons beloften geschonken, die eenmaal aan ons verwezenlijkt zullen worden; daarna wordt een zesde lid aan de rij toegevoegd. De apostel spreekt van "dierbare beloften", wier vervulling in het bezit stelt van goed van grote waarde, in onderscheiding van die, die alleen op tijdelijk en aards goed doelen, zoals die voor de tijd van het Oude Testament waren gegeven (Hebr. 8: 6). Hij noemt ze de grootste, of zeer grote, omdat het hoge dingen zijn, waarin zij worden verwezenlijkt.

Wenst u bij ondervinding de dierbaarheid van de beloften te kennen en deze in uw eigen hart te ervaren, peins veel er over. Er zijn beloften, die lijken op druiven in de wijnpersbak; als u ze perst zal het sap er uitstromen. Het denken over de heilige woorden zal menigmaal het voorspel van hun vervulling zijn. Terwijl u erover nadenkt, zal de genade, die u zoekt, onmerkbaar over u komen. Menig Christen, die dorstende naar de beloften was, heeft ondervonden dat de genade, die zij verzekerde, zacht in zijn ziel neerdaalde, terwijl hij de goddelijke toezegging bepeinsde; en hij heeft zich verblijd dat hij er steeds toe gebracht werd om zijn hart dicht bij de belofte te houden. Maar behalve de overdenking van de beloften tracht haar in uw ziel te ontvangen als de woorden van God zelf. Spreek aldus tot uw ziel: Als ik te doen had met de belofte van een mens, zou ik nauwkeurig de bekwaamheid en het karakter van die man, die met mij een verbond maakte, gadeslaan. Evenzo is het met de belofte van God; mijn oog moet niet zozeer op de grootheid van de genade gericht zijn, die mij zou kunnen ontzetten, als wel op de grootheid van de Belover, hetgeen mij zal verblijden. Mijn ziel, het is God, ja uw God, die niet liegen kan, die tot u spreekt. Dit Zijn woord, waarover u nu peinst, is even waarachtig als Zijn wezen. Hij is een onveranderlijk God. Hij veranderde nooit hetgeen Zijn mond eens gesproken had, noch herriep ooit een enkele vertroostende uitspraak. Zijn kracht schiet nooit te kort. Hij, die aldus gesproken heeft, is de God, die hemel en aarde heeft geschapen. Zijn wijsheid faalt nimmer, wat de tijd betreft dat Hij Zijn genade schenken wil, want Hij weet wanneer het goed is haar uit te storten en wanneer het beter is haar te onthouden. Omdat ik zo zie dat het het woord is van God, zó waarachtig en onveranderlijk, zó machtig en zo wijs, zal en moet ik de belofte geloven. Als wij op deze wijze over de belofte nadenken en de Belover gadeslaan, zullen wij haar liefelijkheid ervaren en haar vervulling ontvangen.

Deze beloften heeft Hij echter niet maar verbonden aan Zijn roeping, maar naar Zijn heerlijkheid en deugd heeft Hij ze ons geschonken, de goede uitkomst daardoor mogelijk gemaakt, dat wij daardoor, namelijk door de goddelijke krachten, die uit Christus' volheid zijn verkregen, nu ook de goddelijke natuur deelachtig moeten worden, als wij de verderfelijke begeerlijkheden van de wereld of het verderf, dat in de wereld is, ontvluchten. Wat een heerlijk uitzicht! Het wordt hier nu duidelijk gezegd, wat eigenlijk met het leven en de godzaligheid, waartoe wij moeten komen, bedoeld is. Niet dat wij, in beelden gesproken,

tot een zekere gelijkvormigheid aan God komen, waarbij God en Zijn verloste steeds gescheiden en van elkaar blijven, maar het moet tot de allerinnigste vereniging tussen Hem en ons komen, zodat Hij in ons en wij in Hem zijn, niet bij wijze van gelijkenis, maar wat het wezen aangaat. Wij, uit de aarde genomen en zelf aarde, moeten deelachtig worden wat wij nu niet bezitten: de goddelijke natuur en het goddelijk wezen, zodat het eeuwige en onvergankelijke zijn van Hem, wiens jaren niet ophouden, in wie geen afwisseling is van licht en duisternis en wiens trouw heden en gisteren en in alle eeuwigheid dezelfde is, dat dit zijn nu ook ons zijn is: kortom Hij zelf wil ons loon zeer groot zijn, zoals hij in het begin van Zijn weg tot Abraham sprak.

De goddelijke natuur deelachtig te zijn betekent natuurlijk niet, God te worden. Dat is onmogelijk. Het wezen van de Godheid kan door het schepsel niet gedeeld worden. Tussen het schepsel en de Schepper moet, wat het wezen betreft, altijd een kloof blijven; maar zoals de eerste mens, Adam, naar het beeld van God gemaakt was, zo worden wij in een veel heerlijker betekenis door de vernieuwing van de Heilige Geest het beeld van de Allerhoogste gelijkvormig en worden van de goddelijke natuur deelachtig. God is liefde! Wij worden liefde. Hij die liefheeft, is uit God geboren. "God is de waarheid"; wij worden waarachtig en hebben de waarheid lief. God is goed en Hij maakt ons door Zijn genade goed, zodat wij de reinen van hart worden, die God zien zullen. Ook worden wij zelfs in hogere zin dan deze de goddelijke natuur deelachtig in waarheid, in zo’n verheven zin als men slechts kan bevatten: behalve dat ons wezen niet volkomen goddelijk wordt. Worden wij geen leden van het lichaam van de goddelijke persoon van Christus? Ja, hetzelfde bloed, dat in het hoofd stroomt, stroomt in de hand en hetzelfde leven, dat Christus bezielt, bezielt Zijn volk; want u bent gestorven en uw leven is met Christus verborgen in God. " Zelfs, alsof dit niet genoeg was, zijn wij met Christus ondertrouwd in gerechtigheid en in getrouwheid en hij, die met de Heere verenigd is, is één Geest met Hem. O, wat een aanbiddelijke verborgenheid. Wij trachten er in te zien, maar wie zal het begrijpen? Eén met Jezus zo één met Hem, dat de rank niet nauwer met de wijnstok verbonden is dan wij met de Heere, onze Heiland en Verlosser! Laat ons dan, terwijl wij ons daarover verblijden, bedenken, dat zij, die de goddelijke natuur zijn deelachtig geworden, hun hoge en heilige betrekking in hun omgang met anderen hebben te openbaren en door hun dagelijkse handel en wandel hebben te bewijzen, dat zij het verderf ontvlucht zijn, dat in de wereld is door de begeerlijkheid. Ach dat wij meer goddelijke heiligheid van het leven ontvingen.

Dit is een woord, die gelijke in het Oude noch in het Nieuwe Testament staat, ofschoon het bij de ongelovigen als een geringe zaak is, dat wij gemeenschap hebben met de goddelijke natuur. Maar wat is Gods natuur? Het is eeuwige waarheid, gerechtigheid, wijsheid, eeuwig leven, vrede, vreugde en lust en wat men goed noemen kan. Wie nu Gods natuur deelachtig wordt, die verkrijgt dat hij eeuwig leeft, eeuwig vrede, lust en vreugde heeft en louter, rein, rechtvaardig en almachtig is tegen duivel, zonde en dood. Daarom wil Petrus dus zeggen: Zo min men God kan ontnemen dat Hij niet eeuwig leven en eeuwig waarheid zijn zou, zo min kan men het u ontnemen; doet men u iets, zo doet men het Hem, want wie een Christen onderdrukken wil, die moet God onderdrukken.

Als u wilt leven in de kracht van uw verrezen Heer, verban dan voor altijd elke gedachte van inwilliging van de begeerten van het vlees. Het zou verkeerd zijn dat iemand, die in Christus is, nog in de zonde zou blijven leven. Waarom zoekt u de levende bij de doden? sprak de engel tot Magdalena; zou de levende in het graf wonen? Kan het goddelijk leven ingekerkerd zijn in een verblijfplaats van vleselijke lusten? Hoe kunnen wij de drinkbeker van de Heere drinken en tevens die van Belial? Voorzeker, gelovige, u bent verlost van openlijke zonden en

begeerlijkheden, maar bent u ook reeds ontkomen aan de meer geheime en bedrieglijke valstrikken, u door de satan gespannen? Bent u genezen van hoogmoed, van luiheid, van valse verzekerdheid? Tracht u dagelijks te leven zonder wereldsgezindheid, zonder grootsheid van het leven en de vreselijke ondeugd van de geldgierigheid? Bedenk dat u daarom verrijkt bent geworden met goddelijke schatten. Als u echt uitverkorenen van God bent en door Hem beminden, laat dan al Gods genade ook niet aan u worden verspild. Tracht naar heiligmaking, zij is de roem en de kroon van de Christen! Een onheilige kerk! Zij is nutteloos voor de wereld en wordt niet geacht onder de mensen, zij is een gruwel; een bespotting van de hel en een afschuw van de hemel. Het meeste kwaad, dat ooit op aarde geweest is, is op haar gekomen door een onheilige kerk. O Christen! Gods eed rust op u! U bent Gods priester, handel aldus! U bent Gods koning, heers dan over uw lusten! U bent Gods uitverkorene, verenig u dan niet met Belial! De hemel is uw deel; leef dan als een hemels wezen, zo zult u tonen een waarachtig geloof in Jezus te hebben; want er kan geen geloof zijn in het hart zonder heiligheid van wandel.

O! dat wij nimmermeer vergeten Hoe duur wij zijn verlost en wat de redding van onze zielen Aan Jezus heeft gekost.

5. En u tot dit, tot verkrijging van die goddelijke natuur, ook alle naarstigheid toebrengend, om Hem, die u zoveel heerlijks en groots geschonken heeft, uit dankbaarheid te geven wat u Hem schuldig bent, voegt bij uw geloof, dat u verkregen heeft (vs. 1), deugd, deugdelijkheid, kracht tot het doen van goede werken (vs. 3) en bij de deugd kennis, verstand.

6. En bij de kennis matigheid en onthouden van alles wat voor de ziel gevaarlijk is (1 Kor. 9: 25; 10: 23) en bij de matigheid lijdzaamheid, wanneer u iets kwaads moet verduren (Rom. 15: 4) en bij de lijdzaamheid godzaligheid, die alles uit de hand van God aanneemt en zich door niets laat storen in de gemeenschap met God.

Als u de grote genade van de volle verzekering van het geloof begeert te bezitten onder de gezegende invloed en bijstand van de Geest, doe wat de Schrift u zegt: breng naarstigheid daartoe. Zie toe dat uw geloof van de juiste soort is, dat het niet slechts een leerstelling, maar een eenvoudig geloof is, dat op Christus en alleen op Christus steunt. Geef naarstig acht op uw moed. Smeek God, dat Hij u de gedaante van een leeuw geeft, opdat u, van uw goede zaak bewust, met stoutmoedigheid voorwaarts treden mag. Onderzoek de Schriften goed, en verkrijg u kennis, want kennis van de leer zal zeer veel bijdragen tot versterking van uw geloof. Tracht Gods woord te verstaan, dat het rijkelijk in uw harte woont. Wanneer u dit gedaan heeft, voeg dan bij uw kennis matigheid. Neem uw lichaam in acht, wees matig uitwendig. Draag zorg voor uw ziel, wees matig inwendig. Wees matig met uw mond, uw leven, uw hart en uw gedachten. Voeg daarbij door Gods Heilige Geest lijdzaamheid, vraag Hem, u die lijdzaamheid te schenken, die de verdrukking verdraagt en die, wanneer zij beproefd is, als goud te voorschijn zal komen. Tooi u met lijdzaamheid, opdat u niet mag morren, noch terneergedrukt worden in uw beproevingen. Heeft u die genade verkregen, zoek dan de godzaligheid. De godzaligheid is iets meer dan de godsdienst. Stel Gods verheerlijking tot uw levensdoel; wandel voor Zijn aangezicht, blijf dicht bij Hem, tracht naar Zijn gemeenschap en u bezit de godzaligheid; en voeg daarbij de broederlijke liefde. Heb al de heilige lief en voeg daarbij die liefde, die haar armen tot alle mensen uitstrekt en hun zielen liefheeft. Wanneer u met deze juwelen versierd bent en juist naarmate u deze hemelse deugden beoefent, zult u door de tastbaarste ervaring uw roeping en verkiezing leren kennen. Breng naarstigheid toe, als u verzekerd wenst te zijn, want lauwheid en twijfel gaan zeer natuurlijk samen.

7. En bij de godzaligheid broederlijke liefde, jegens hen, die ook reeds Gods kinderen zijn geworden door het geloof in Christus Jezus (1 Petrus 1: 22 v. ; 2: 17; 4: 8 en bij de broederlijke liefde (1 Thessalonicenzen. 3: 12 Gal. 6: 10) liefde jegens allen, jegens de mensen in het algemeen, zelfs tegenover vijanden.

Omdat alles ons door Christus geschonken is, wat tot het leven en de godzaligheid dient, daarom zijn wij verschuldigd met alle vlijt ons toe te leggen, om uit de geschonken schatten van goddelijke gaven en genade te voorschijn te halen en aan te bieden, wat daartoe dient, dat God in alles geprezen wordt door Jezus Christus (1 Petrus 4: 11). Toen ik in een lentetijd met een vrome boer tussen weelderige zaadvelden doorreed en in het gesprek zei: "zo moesten wij ook staan", gaf hij ten antwoord: "Ja de grond is ernaar. "

U heeft een goed erf en een goeden akker; ziet dan toe, dat u er geen doornen en onkruid op laat groeien.

Een volkomen heilig Christelijk leven moet de Christen voor God uit dankbaarheid leiden, opdat deze daarin, als in het dadelijk bewijs van de verwezenlijking van Zijn liefderijk bedoelen met hetgeen Hij in Christus Jezus ons heeft geschonken, een welgevallen heeft in de Christen. Petrus noemt dadelijk het geloof als de basis, waarop en als de lijst, waarin zo’n heilig Christelijk leven moet worden geleid; in het geloof heeft de Christen zich het goddelijk leven toegeëigend als een voortdurende bezitting. Het geloof nu, dat de lezers hebben, is de geloofsstaat, die aanwezig is; dit moet de hele volgende zedelijke wandel, in al zijn omvang, als zedelijke kwaliteit in zich sluiten. De beschrijving kan dus niet bedoeld zijn als beschrijving van de organische op elkaar volging, waarin langzamerhand enigszins trapsgewijze, de bijzondere stukken van het gehele Christelijke leven zich ontwikkelen, maar als zedelijke bepalingen moeten al deze wijzen van handelen reeds in het geloof vervat zijn, zodat alleen, naar de in- of uitwendige toestand, de een of andere te voorschijn treedt en het principe van de opsomming is dit, dat steeds wordt gezegd, die nadere zedelijke grond in elk van die moet aanwezig zijn, opdat zij zelf, elke misleiding vermijdend, van de ware aard is. Het is geen tijdelijk na elkaar komen, maar een zedelijk in elkaar zijn. In hun geloofsstaat moeten dan de lezers deugd betonen, d. i. mannelijkheid of mannelijke kracht, die het geloof in zich moet hebben en moet voortbrengen, als het niet een nietsbetekenend weten en voor waar houden, maar werkelijk een zedelijk wandelen een macht zal zijn, die het leven bepaalt. In die kracht moet kennis zijn, zodat die niet blindelings en zonder plan in de volheid van haar kracht voortgaat, maar overal wat recht is, verkrijgt, de juiste objecten, de juiste tijd en de juiste wijze om werkzaam zich te betonen. Opdat echter die kennis niet ontaardt in die spiritualistische opgeblazenheid, die het bewustzijn van de Christen, dat hij inwendig van de wereld is afgezonderd, omkeert tot de dwaling van een onverschillig zijn over de dingen van de wereld, het juiste bewustzijn van de geestelijke vrijheid van de Christen in de waan van een emancipatie van het vlees, moet bij die kennis ook de matigheid zijn en werkzaam zijn. De apostel bedoelt daarmee die gezindheid, waarbij men niet aan zijn neigingen de vrije teugel laat, maar zichzelf datgene ontzegt, waarvan het genot ten koste van de zedelijke reinheid zou plaats hebben en zelfs afstand doet in zelfverloochening van hetgeen op zichzelf geoordeeld is, als enig zedelijk gevaar daarmee voor de eigen ziel of voor die van een ander verbonden was. Het zelfverloochenend onthouden, dat alleen op het eigen vrijwillig gekozen handelen betrekking heeft, moet van zo’n aard zijn, dat zij de Christen in staat stelt, ook zich te schikken en te onderwerpen als door Gods beschikking tegen zijn wil hem onthouden en ontzegd wordt wat hij begeert. Hij moet zichzelf verloochenend, zich in het tegensnele schikken en dat alles voor hem geen hinderpaal laten worden voor zijn Christelijk geloof en leven. Met andere woorden, het zelfverloochenend onthouden moet tegenover de tegen eigen

wil ondervonden moeiten, de lijdzaamheid voortbrengen, die onder hindernissen en moeilijkheden volhardt. Dit dragen, zal het niet het eigenzinnig trotseren, tot vleselijk op zichzelf vertrouwende hardnekkigheid, of tot godvergetende resignatie en desperatie ontaarden, moet in zich de ware godsvrucht of de godzaligheid bevatten, die zich in alle tegenspoeden ootmoedig schikt, omdat u Gods goede en genadige wil daarin ziet en in deze nooit vreest, omdat zij van die goddelijke genade een zalige vrucht en een zalig einde van de beproeving verwacht. Maar wie, als een Christen, voortdurend moet zorgen en arbeiden, dat hij voor zijn persoon zijn Christelijke staat bewaart, die vergeet zo gemakkelijk het liefdevol acht geven op en zorg dragen voor anderen, dat het hun, die dezelfde behoefte hebben, ook lukken mag. Daarom worden de lezers verder herinnerd, dat een Christen zich niet eenzijdig mag bepalen bij zijn bijzonder persoonlijk eigen zijn aan God, zodat hij alleen zoekt voor zichzelf in een andere verhouding tot God te komen, maar ook daarop moet hij acht geven, dat hij de betrekking van gemeenschap tot de anderen niet gering acht en door egoïstische liefdeloosheid in verzuimen en verrichten, in woord en daad zich tegen hen bezondigt, die zijn God ook tot hun God hebben en evenals hij eigendom van God en voorwerpen van Zijn eeuwige liefde zijn. Is de ware godzaligheid werkelijk liefde tot God, dan moet zij zich openbaren in de broederlijke liefde tot hen, die ook uit God zijn geboren. Deze Christelijke broederliefde kan makkelijk verlagen tot een trots exclusief en werkheilig beoefenen van liefdewerken in de kring van de Christelijke gemeenschap. Zal zij nu van die verkeerdheid vrij blijven en van ware zedelijke aard zijn, dan moet aan haar hart de wandel van de liefde ten grondslag liggen, d. i. zij moet de broeders aan het hart sluiten als degenen, bij wie het genadig welbehagen van God tot verwezenlijking is gekomen en nog komt, want dat alleen is werkelijk liefde, omdat het afbeeldsel is van de liefde van God. Dat echter in die broederliefde zo’n wezenlijk ware liefde is, zal daarin moeten bevestigd worden, dat zij ook hen liefhebben, die voorwerpen zijn van hetzelfde goddelijk welbehagen, ook waar dat nog aan hen moet worden verwezenlijkt. Zo hebben zij alle mensen lief, gedachtig dat God aller zaligheid wil, de Christenen en in het bijzonder de Christenen uit de heidenen, tot wie die lezers behoren, alleen door dat allen omvattende van de liefde van God uit de menigte van de natuurlijke mensen in het rijk van Zijn liefde zijn overgezet. In en met de Christelijke broederliefde moet de liefde tot allen, algemene liefde wat aard en omvang aangaat, werkzaam worden. Met het geloof is deze gehele voorstelling van het Christelijk leven begonnen, met de liefde besluit zij. Voegen wij erbij, dat deze afdeling in vs. 11 met de hoop eindigt, zoals ook het begin zich onmiddellijk aansloot aan een woord over de hoop (vs. 4), dan vinden wij in deze verzen weer de drie Paulinische schatten (1 Kor. 13: 13) geloof, liefde, hoop, terug.

8. Want als deze dingen, die ik hier heb genoemd, geloof, deugd enz. bij u zijn en u steeds meer in deze stukken van het Christelijk leven opgroeit en toeneemt, zodat zij in u overvloedig zijn, zij zullen u niet leeg noch onvruchtbaar laten, maar u integendeel rijk en vruchtbaar maken, zoals u dat behoort te zijn, in de kennis van onze Heere Jezus Christus (Kol. 1: 10 v. Tit. 3: 14 Efez. 4: 13).

9. Want waarbij deze dingen, zo-even in vs. 5-7 genoemd, niet zijn a), die is blind voor datgene, waarin het wezen van het Christendom bestaat (1 Joh. 3: 16), van verre niet ziende en tastend met de handen, als een, die de juiste weg niet kan vinden (Hand. 13: 11. 1 Joh. 2: 11, hebbend vergeten (letterlijk: "aangegrepen hebbend het vergeten", namelijk omdat dit met de vleselijke begeerlijkheden overeenkomt) de reiniging van zijn vorige zonden, die hij deelachtig geworden is, toen hij met de bede van een rein geweten (1 Petrus 3: 21) zich inde naam van Jezus liet dopen en door het water van het doop zijn zonden liet afwassen (Hand. 22: 16).

a) Jes. 59: 10 Zef. 1: 17

Wij zouden soms denken, dat er omgekeerd moest staan: "de kennis van onze Heere Jezus Christus zal u in uw Christelijke plichten niet onvruchtbaar laten". De apostel zegt echter in omgekeerde orde: een goed aangewende ijver, om van uw Christelijke macht gebruik te maken, zal u in de kennis van onze Heere Jezus Christus niet leeg noch onvruchtbaar laten. Beide is waar: door de kennis van onze Heere Jezus Christus wordt ons alle goddelijke kracht tot leven en godzaligheid geschonken, maar ook de door ons aangewende vlijt leidt ons steeds meer in de kennis van onze Heere Jezus Christus in, om al de schatten, die daarin liggen, bij alle voorkomende gelegenheden goed te besteden en daardoor hinderpalen te overwinnen. Men wordt daarom bij de kennis van onze Heere Jezus Christus steeds blij, men twijfelt niet, of overal ligt daarin overwinning en spreekt zijn geest toe: mijn geest vertraag niet om u door de macht van de duisternis heen te breken wat bent u bezorgd, dat het u aan kracht ontbreken zou? " Wie echter niet met zo’n aanhoudende ijver en zo’n gehoorzaamheid doorgaat, die is voor het toekomstige bepaald blind, hij tast met de hand in hetgeen tegenwoordig is en doet veel misgrepen; hij vergeet het verleden, terwijl hij anders met de daarin ontvangen kracht zich een tijd behelpen zou en zo ook vergeet hij de dienst, die deze hem dan kon doen en moest doen. Dit is een beschrijving van de achteruitgang, niet door plotseling neerstorten en door een zware val, maar door gaandeweg nalaten en verzuimen.

Zo iemand ziet alleen wat dadelijk aanwezig is, dat hij een lid van de Christelijke gemeente is, maar hoe hij het is geworden, ligt buiten zijn gezichtskring, omdat hij het vergeten is, dat het begin van zijn Christelijke staat was de vergeving van zijn vroeger bedreven zonden. Bleef hij aan deze gedachtig, dan zou hij weten, dat de Christelijke staat een wandel eist, die in overeenstemming is met de gezindheid van hen, wier begeerte was om van zonden gereinigd te worden, dat hem in de gemeente van Christus heeft ingeleid.

10. Daarom, omdat het zo is, zoals in vs. 8 v. gezegd is, broeders, benaarstig u te meer, zo wil ik de vermaningen in vs. 5 uitgesproken nog aandringen, benaarstigt u in hetgeen ik in vs. 5-7 heb genoemd, om uw roeping en verkiezing (1 Petrus 2: 9) vast te maken; want dat doende, bij uw geloof deugd en bij uw deugd kennis enz. voegend, zult nimmermeer struikelen, dat u de u toegedachte zaligheid zou verliezen (Rom. 11: 11).

Petrus wil, dat onze roeping en verkiezing ook bij ons vast zijn, niet alleen bij God; en dus moeten wij ze vastmaken door onze goede werken. Want de vrucht blijft niet uit, dat het geloof daardoor sterker wordt, en altoos meer en meer goede werken doet. Dus is dit wel een andere dan een lichamelijke kracht. Want deze neemt af en wordt verteerd, wanneer men enig ding veel gebruikt; maar deze geestelijke kracht, hoe meer men ze oefent en gebruikt, des te sterker wordt zij en zij neemt af, als men ze niet gebruikt. Daarom heeft God de Christenheid eerst zo geleid, gedreven, geoefend met worstelingen van het geloof en smaad en dood en bloedvergieten, opdat zij echt sterk en krachtig werden en hoe meer zij gedrukt werd, hoe meer veerkracht zij toonde. En hier is ook een teken gesteld, hoe men te handelen heeft met de voorbeschikking (de verordening tot zaligheid). Er zijn vele lichtvaardige geesten, die niet veel van het geloof weten, die vatten de zaak hoog op en willen eerst weten of zij voorbeschikt zijn en willen het door het verstand uitmaken. Laat dit maar snel varen; daartoe is geen weg. Maar wanneer het geloof juist geoefend en gebruikt wordt, zo wordt u ten slotte zeker van de zaak, dat u niet dwaalt.

11. Want zo, op die weg, die u voor struikelen bewaart, zal u rijkelijk toegevoegd worden, als Gods gave voor hetgeen u Hem gegeven heeft (vs. 5 vv.), evenals die betoning van uw kant

uit dankbaarheid was voor de gave van de Heere, waarmee Hij u gezegend heeft (vs. 3 vv.), de ingang in het koninkrijk van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus (2 Tim. 4: 1).

Met de woorden" benaarstig u te meer" geeft de apostel te kennen, dat hier gesproken wordt van een vermaning, reeds vroeger is gegeven, maar die hij nu door het motief uit vers 9 te ontlenen, des te dringender herhaalt. Daarom voegt hij er ook bij "broeders! " waarmee hij de lezers samenvat als degenen, die tegenover de vroeger beschreven naam-Christenen in de gemeenschap van de ware staat van de zaligheid staan. Het "vastmaken", waarvan hij vervolgens spreekt, kan nu, wat de zaak aangaat, in niets anders bestaan dan in die werkzame ontwikkeling van een heilig Christelijk leven, zoals dat in vs. 5-7 wordt geëist. Zo deze plicht is, om de aan hen gedane goddelijke weldaden, op de door goddelijke roeping teweeg gebrachten Christelijke staat, dan des te meer nog om de waarschuwing, zoals die in vs. 9 is vervat.

Zij moeten hun "roeping en verkiezing" vastmaken. Deze is die geschiedkundige verkiezing (1 Thessalonicenzen. 1: 4), waardoor een mens in de gemeente van God wordt ingelijfd, door de roeping tot ingaan wordt uitgenodigd. De een staat tot de andere in verhouding als de opname tot de uitnodiging. De een is zowel als de andere de lezers ten deel geworden. Maar zij zouden die verliezen, als zij zich in tegenspraak stelden met hetgeen hun daarmee ten deel is geworden en dat zouden zij doen, als zij zich niet toelegden op de deugden, die het geloof in zich sluit, maar de reiniging van de vorige zonden vergaten, waartoe zij geroepen en waartoe zij verkoren waren. Hij, die blind is en van verre niet ziet, ziet alleen het meest nabij zijnde, dit, dat hij een lid van de gemeente is en vergenoegt er zich mee, dat hij het is, zo moeten zij echter niet doen, maar zich benaarstigen dat zij bij hun roeping en verkiezing blijven. Door hun pogingen zullen zij werkelijk bereiken, dat hun roeping en verkiezing vast blijven staan, omdat zij op de weg, waarop zij gebracht zijn, nooit struikelen of verongelukken, integendeel zal hun verrichten van datgene, waartoe hij te voren vermaand heeft, om bij het geloof deugd enz. te voegen, dit ten gevolge hebben, dat hun de ingang daarheen, waar onze Heere en Heiland Jezus Christus Koning is, rijkelijk toegevoegd wordt.

Zoals men de beide vleugels van een huisdeur opent, als een welkom gast met talrijk gevolg aankomt, zo zullen rijkelijk ingang in de zaal van de hemel verkrijgen, die daar aankomen met het gevolg van ware werken van het geloof (Openbaring 14: 13); en de Heere, die het beloofde rijk aan de gezegende erfgenamen geeft (MATTHEUS. 25: 34 v.), zal hen als ware erfgenamen, namelijk als Zijn mede-erfgenamen erkennen uit de werken, die zij in geloof aan Hem hebben gedaan.

In de late avond van zijn leven, terwijl hij reeds de aflegging van zijn aardse tabernakel verbeidt, neemt Simeon Petrus nog eenmaal de schrijfstift in handen, om hen, die met hem even dierbaar geloven ontvingen, te wapenen tegen zware verzoeking, zoals hij in zijn eerste brief hen getroost had onder bange beproeving. Met een warm gemoed bidt hij genade en vrede hun toe, bepaaldelijk door de kennis van God en de Heere, waarop in tegenstelling met de valselijk genoemde wetenschap van zijn dagen, door de apostel in dit schrijven vooral een hoge waarde gelegd wordt. Maar is het niet, of reeds het noemen van de naam van de gezegende Verlosser voldoende is om met zijn hart ook zijn pen in beweging te brengen? Als een brede, prachtige stroom ruist zijn vermaning al meteen onophoudelijk voort, met een veelheid en volheid van zaken, die ons reeds meteen de betuiging ontlokt: nee, hier spreekt geen onbekende bedrieger, maar wel echt de apostel van de hoop! Hij somt eerst (vs. 3, 4) de onschatbare voorrechten, dan (vs. 5-7) de dure verplichtingen van de gelovigen op en laat eindelijk (vs. 11) verschillende redenen wegen, die hen aansporen moeten om daaraan met

stipte trouw te voldoen. En daarbij horen wij nu het zinrijke woord: daarom, broeders, benaarstigt u te meer, om uw roeping en verkiezing vast te maken. Het is hier de énige plaats in beide brieven, dat hij zijn lezers bepaald als broeders begroet; een uitdrukking van de gemeenschap van de liefde, te passender, omdat hij hen hier kennelijk plaatst tegenover de diep verblinden, in vs. 9 vermeld. Wel verre van dat noodlottig dwaalspoor te volgen, moesten de levende leden van het lichaam veel meer zich beijveren om hun roeping en verkiezing vast te maken. Roeping is hier niet de zuiver uitwendige roeping, die door het Evangelie tot allen zonder onderscheid komt, maar die inwendige, die met gezegende uitslag bekroond en door hun gelovige toetreding tot Christus bezegeld was. In gelijke zin herinnert hij elders, hoe God hen geroepen (d. i. niet slechts genodigd, waar ook werkelijk overgebracht) had uit de duisternis tot zijn wonderbaar licht). Hun verkiezing tot de zaligheid van de verlosten was daarmee natuurlijk en noodwendig gepaard en wat het nu betekenen mag deze roeping en verkiezing meer, dan tot dusverre, vast te maken? Het heeft nauwelijks aanwijzing nodig, dat hier volstrekt aan geen vastmaken van de zijde van God valt te denken. Zoals Zijne genadegiften geheel ongehouden zijn, zo is ook Zijn roeping volstrekt onberouwelijk; niet op grond van hun vooruit gezien geloof of bekering, maar uit vrije genade had Hij reeds vóór de grondlegging van de wereld hen voorgekend en in Jezus Christus hen liefgehad met een eeuwige liefde. Maar nu kwam het erop aan, om hetgeen van Gods kant, voorwerpelijk, reeds vast was en vast bleef, ook van hun kant, onderwerpelijk, steeds vaster te maken, om van hetgeen op zichzelf volkomen zekerheid had nu ook voor zichzelf steeds verzekerd te worden; om in één woord niet slechts een flauwe, onbestemde, onbestendige, maar een vaste levende, heldere hoop van het eeuwige leven te kweken. Maar hoe nu het zover gebracht, dat dit veilig standpunt bereikt werd? Dat duidt de apostel aan in wat hij meteen laat volgen: Want dit doende, zult u nimmermeer struikelen. Met "dit" bedoelt hij niets anders dan deze dingen, waarop hij reeds (vs. 8 en 9) gewezen had en daar wijst hij duidelijk op die gezindheden en plichten terug, die hij (vs. 5-7) met zoveel warmte had aangeprezen. Deze in zich aan te kweken, in beoefening te brengen, voor aller ogen ten toon te spreiden, ziedaar zo, volgens Petrus, de weg om voor zichzelf zijn roeping en verkiezing tot zaligheid vast te maken; d. i. om voor zichzelf daarvan ten volle verzekerd te zijn. Het blijkt daarom, dat sommige oude handschriften recht hadden, waar zij er volgens onze kanttekenaars bijvoegden: vast te maken door de goede werken. "Als deze dingen bij u zijn", schrijft Petrus, "en in u overvloedig zijn, zij zullen u niet leeg en onvruchtbaar laten, niet leeg voor uzelf, niet onvruchtbaar voor anderen in de kennis van onze Heere Jezus Christus. " Maar als daarom deze dingen niet in u zijn, wat staat u anders te vrezen, dan dat dus ook uw kennis van Christus al een zeer ijdele en een zeer onvruchtbare blijken zal. Een groot gevaar, u voelt het en toch wie ziet niet dadelijk in, dat het wezenlijk is, en alleen kan ontweken worden op de weg van levend geloof? Maar welaan, stel u dan een Christen voor, aan wie het hier geschetst karakter ontbreekt en oordeel zelf: welke waarde moet de Kennen van de harten aan zo’n Christendom hechten? Een Christendom zonder kennis een kandelaar, maar waarop geen licht is ontstoken. Een Christen zonder matigheid een speelbal van iedere lust. Een Christen zonder volharding een soldaat, die zijn vaandel verlaat. Een Christen zonder liefde een hemel zonder zon. Zo zou ik kunnen voortgaan en bij iedere trek van het beeld mogen vragen: neem het weg en wat blijft er dan van het levend Christendom over; welke kracht heeft zo’n dood geloof tot vertroosting voor uzelf, tot overwinning van de wereld, tot verheerlijking van God en de Heere? Immers niet in woorden, maar in kracht bestaat het koninkrijk van God en geen dorre droom, die het hof van de Heere kan sieren. Al kon u roemen in het geloof en juichen in hoop, voorwaar, voorwaar zeg ik u, zo niet deze dingen bij u zijn en in u overvloedig bevonden worden, het was even goed voor uzelf en de wereld, als u de Christus nooit gekend had. Wat zeg ik, u heeft Hem niet echt gekend; want Hem te kennen en in de zonde te leven, hoe zou dat mogelijk zijn? Op nog een ander gevaar maakt de apostel

ons opmerkzaam, dat alleen langs de aangewezen weg voor goed ontweken kan worden. "Want bij wie deze dingen niet zijn, die is blind, van verre niet ziende, hebbende vergeten de reiniging van zijn vorige zonden. " Ach, hoe beschrijf ik u het beeld van de man, wiens jammer in dat woord is betekend! Nee, Petrus heeft op geen dienaar van de wereld het oog, die nog nooit gesmaakt heeft, dat de Heere goedertieren is. Een mens bedoelt hij, die eens verlicht is geweest en de Heilige Geest had ontvangen, maar nu afvallig wordt en door moedwillige zonde de Christus andermaal kruisigt. Ach, zo nabij kan men schijnen aan het koninkrijk van God, zonder nog daar te zijn binnengegaan; zoveel kan er bij een zondaar plaats gehad hebben op het gebied van het verstand, van het gevoel, van de verbeelding, van de consciëntie wellicht, zonder dat nog de wil, waarop alles aankomt, echt gebogen is geworden. Dan roemde men in het kruis van de Heere, maar zonder van de wereld echt gekruisigd te wezen, dan knielde men aan de voeten van de goede Meester, maar zonder Zijn juk op de schouders te nemen. Maar hoe treurig is nu ook van lieverlede de toestand geworden van hem, voor wie de getuigenis geldt, dat eigenlijk "bij hem deze dingen niet zijn. " De ongelukkige, hij is blind, zegt Petrus, voor zijn hoogste belangen en de heilige roeping van de Christen. Van verre niet ziende, wel ontdekkend wat hem naast voor de voet ligt, maar niet wat verder staat en hoger ligt, boven alles verdient nagejaagd en gegrepen te worden. Ja, hij heeft vergeten, o gruwzaam vergrijp, de reiniging van zijn vorige zonden, die hij op de ootmoedige belijdenis van zijn geloof bij zijn doop heeft ontvangen. Weer in de besmetting van de wereld gewikkeld en van haar overwonnen geworden, heeft hij zich afgekeerd van het heilig gebod, dat hem was overgelever geworden en het laatste van die mens dreigt erger dan het eerste te zijn. Kan het anders, of het uitzicht, waarin hij zich eerst had verblijd, begint in duisternis onder te gaan en eerst meer dan half op weg naar de hemel, mist hij eindelijk alle troost en alle hoop voor de eeuwigheid, omdat zijn eigen hart hem veroordeelt? Arme stakker, die zoveel regen en zonneschijn tevergeefs ontvangen en slechts distels voortgebracht heeft, welk einde kan u wachten, dan de welverdiende verbranding! Deerniswaardige schepeling, weleer zo nabij aan de haven en nog weer in de baren terug geslingerd, wie behoedt u nu voor vergaan! Christenen, tot zo dure prijs gekocht en zo heerlijke hoop geroepen, wilt u dat oordeel ontwijken? Hoor dan de vermaning van Petrus: benaarstig u om door een heilige wandel uw roeping en verkiezing vast en steeds vaster te maken; zo en zo alleen, zult u eindelijk nimmermeer struikelen! Nimmermeer struikelen, dat woord brengt ons reeds tot de beschouwing van wat u verwachten mag op de weg, die Petrus u wijst. Dit doende zult u nimmermeer struikelen. Hoe, is dan het woord van Jakobus geen waarheid meer: wij struikelen allen in velen. Ongetwijfeld, maar er is onderscheid tussen struikelen en struikelen en hier bedoelt de Apostel een misstap, die met een dodelijk vallen gelijk staat. Zie, daarvoor zal de eeuwig Getrouwe ons hoeden, als Hij in ons hart het biddend voornemen leest, om echt op Zijn wegen te gaan. Ja, als wij uitsluitend aan onszelf waren overgelaten, wij hadden geen enkele waarborg, dat hij, die heden wellicht een benijdenswaardige hoogte besteeg, niet morgen kon neerstorten in een ijzingwekkende diepte. Maar in de kracht van God wordt de Christen door het geloof bewaard tot de zaligheid, die geopenbaard staat te worden en de goede Herder belooft niet slechts, maar schenkt het eeuwige leven aan de schapen, die Zijn liefdestem horen. Struikelen wij ook op de baan, die wij kozen, ach, deden wij het dagelijks minder een meewarige hand richt ons op en Hij, die tot Zijn hemels rijk ons bewaart, zal van alle boze werk ons verlossen. Niettegenstaande, ja zelfs door onze struikelingen, telkens met diepe ootmoed beleden, brengt Hij ons op de hemelweg al verder en verder, "en zo", voorspelt de Apostel ten slotte "zal u rijkelijk toegevoegd worden de ingang in het eeuwig koninkrijk van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus", in het rijk van Zijn heerlijkheid daar, zoals zij reeds hier beneden tot het rijk van de genade behoorden. Maar hoe, Petrus, heeft u niet zelf in uw eerste brief ons geleerd, dat de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt? Alsof het beiden niet even waarachtig was: nauwelijks aan de zijde van de mensen, ruimschoots aan de zijde

van God. Niet dat de verloste een steeds ruimere ingang verdienen zou, naarmate hij hier godzaliger leefde. Waar is de roem? Hij is uitgesloten, niet slechts aan de aanvang, maar nog aan het einde van de weg van het behoud. Recht op de hemel heeft de zondaar alleen door Gods genade in Christus, maar vatbaarheid voor de hemel, hoe zou zij daar zijn te vinden, waar het hier getekend bestaan ten enenmale ontbreekt? Immers daar kan niets inkomen, wat verontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen spreekt. Zonder heiligmaking zal niemand de Heere zien. Maar werd zij de lust van ons hart, hoor wat Petrus belooft en laat daar binnen een heilige eerzucht ontbranden! Wij kunnen niet slechts de zaligheid van de verloste zondaars, maar de heerlijkheid van de gekroonde strijders deelachtig worden; van de verschillende trappen van de zaligheid is zelfs de hoogste langs de weg van de heiligmaking bereikbaar en de zevenvoudige vrucht, hier geëist, zij wordt uit loutere genade met zeventig maal zeven van deze vreugde vergolden. Zoals u de vleugeldeuren van uw feestzaal zo wijd mogelijk openslaat, om een welkome gast te onthalen; zoals een overwinnend leger in de hoofdstad niet slechts toegelaten wordt, maar met blijde verrukking ontvangen, zo blinkt daar de kroon van de verlosten te hoger, naarmate zij de gekruisigde en verheerlijkte Heer te meer gelijkvormig zijn geworden. O zalig, driewerf zalig, die zich niet slechts binnengelaten, maar een ruime ingang bereid en een plaats van eer ziet aangewezen! Christen, wie van u wil niet ten bloede toe strijden, om zo'n kroon te ontvangen? (VAN OOSTERZEE).

b. Vs. 12-21. In de vorige afdeling heeft de apostel zich over de hoofdinhoud van deze tweede brief verklaard als in een inleiding. In deze tweede gaat hij voort met te motiveren, waarom hij het voor aangewezen hield, juist deze dingen zijn lezers voor te houden, alhoewel zij degenen zijn, die bewust zijn van de noodzakelijkheid, dat die genadestaat wordt bevestigd door heilige inspanning om deel te hebben aan de volmaking en ook reeds in de waarheid bevestigd zijn geworden. Hij weet, dat hij eens snel en zonder vele voortekenen de tabernakel van zijn lichaam zal moeten afleggen en daarom moet hij het nog, terwijl het tijd is, doen, als hij hen door herinnering wil opwekken. Hij stelt er groot belang in, dat zij ook na zijn sterven iets van hem in handen hebben, waardoor zij aan hem zullen worden herinnerd (vs. 12-15). Die vermanende zorg van de apostel voor zijn lezers heeft tot veronderstelling de vaste verzekerdheid, die hij met zijn ambtgenoten heeft, van de kracht en de toekomst van Jezus Christus, die zij aan hen, die door hun dienst tot Christus bekeerd zijn, hebben bekend gemaakt. Zij hebben zelf Zijn heerlijkheid gezien en zelf Gods stem over Hem vernomen op de berg van de verheerlijking. Daardoor is hun het profetische woord van het Oude Testament nog veel vaster geworden dan het reeds op zichzelf was en dit moet nu voor de Christenen hun licht zijn op de duistere plaats, waarop zij in dit leven op de wereld tot de tijd van de terugkomt van Christus zich nog bevinden, maar volgens een uitlegging, die niet aan de hand wordt gedaan door de geest van de mens zelf, maar door de Geest van God, die ook zelf de profetie heeft voortgebracht (vs. 16-21).

12. Daarom, omdat ik er prijs op stel, dat u niet struikelt, maar dat u rijkelijk geschonken wordt de ingang in het eeuwige rijk van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus (vs. 10 v.), zal ik niet verzuimen u altijd, zo vaak als ik tot u spreek, daarvan, van hetgeen ik u heb gezegd, namelijk dat u bij uw geloof deugd enz. voegen zou (vs. 5 vv.), te vermanen, hoewel u het weet (1 Joh. 2: 21 Rom. 15: 14 vv.) en in de tegenwoordige waarheid versterkt bent, niet een waarheid, die u nog moet worden verkondigd, maar die u reeds verkondigd is en onder u wordt beleden (Hoofdstuk 3: 17).

De Apostel bedoelt zijn lezers te bewaren voor dat vergeten (vs. 9), dat blind en onvruchtbaar maakt.

Het is hem niet te doen om dogmatische onderrichtingen en om weerlegging van de dwaalleraars, maar om versterking en opwekking van zijn lezers.

Er zijn tweeërlei ambten bij de Christenen, zoals Paulus zegt (Rom. 12: 7 v.): "Zo laat ons die gaven besteden hetzij die leert in het leren; hetzij die vermaant in het vermanen. " Leren is, als men de grond van het geloof legt en aan hen verkondigt, die er niet van weten; vermanen, of zoals Petrus eigenlijk zegt "herinneren" is, hun prediken, die het vroeger gehoord hebben die het weten, als men bij hen aandringt en hen opwekt, om het niet te veronachtzamen, maar voort te gaan en op te groeien. Wij zijn allen met het oude, vuile kleed beladen, met ons vlees en bloed, dat wil ons naar de laagte trekken, zodat de ziel makkelijk inslaapt. Daarom moet men altijd zoeken en volharden, zoals een huisvader handelt met zijn gezin, opdat dit niet in luiheid neerzit, alhoewel ieder wel weet, wat hij moet doen.

De woorden "hoewel u het weet en in de tegenwoordige waarheid gesterkt bent", mogen wij wel houden voor een terugwijzen op de eerste brief. Dit wijzen op die brief wordt ons daardoor tot zekerheid, dat dezelfde getuigenis, die ernstig moet worden aangenomen, de getuigenis voor het volkomen van hun staat, wordt uitgesproken als in 1 Petrus 5: 12 ja, dat zelfs de vorm van die uitspraak hier en daar in het oog lopend overeenstemt.

13. En ik acht het recht te zijn, in overeenstemming met de zaak en voor mij plichtmatig (Fil. 1: 7), zolang ik in deze tabernakel ben (2 Kor. 5: 1), dat Ik u opwek, door vermaning, u door herinnering aanvuur (Hoofdstuk 3: 1).

14. a) Zo ik weet, dat de aflegging van mijn tabernakel haast (eensklaps, snel) zijn zal, dat een geweldige dood plotseling mij zal wegnemen, zoals ook onze Heere Jezus Christus, in Zijn woord Joh. 21: 18 mij heeft geopenbaard; zo moet ik, zolang dat wat die openbaring behelsde nog niet is geschied, de tijd uitkopen, om in u zulke herinneringen op te wekken.

a) 2 Tim. 4: 6

Bij het inwendig motief in vs. 12 komt voor de apostel nog een verplichting van buiten, die het rechtvaardigt dat hij, hoewel hij lezers voor zich heeft, die het weten en versterkt zijn, zijn herinnering hen laat vernemen. Die verplichting ligt voor hen in het korte van de tijd, hem nog voor zijn apostolische werkzaamheden gegund. Want met het "recht te zijn" bedoelt hij iets, dat met de eis van de omstandigheden bij zijn apostolisch ambt overeenkomt en zo volgens de wil van God is. Hij weet, zoals hij ten opzichte van het "zolang", als hij nog in deze tabernakel is, zich meteen nader verklaart, dat er voor hem nog slechts een korte tijd is, die hij moet uitkopen. Hij leidt echter zijn weten niet onmiddellijk af uit een openbaring, hem door de Heere gegeven, dat de aflegging van zijn tabernakel nu haast zal geschieden, maar wijst alleen bevestigend op zo’n openbaring, als hij schrijft: "zoals ook onze Heere Jezus Christus mij heeft geopenbaard"; waarmee hij doelt op hetgeen volgens Joh. 21: 18 v. heeft plaats gehad. Zijn weten, in zoverre het onafhankelijk is van deze openbaring en hem van een "haast" of "snel" verzekert, is dus van dezelfde aard, als dat van de apostel Paulus in 2 Tim. 4: 6, namelijk uit de omstandigheden afgeleid.

Bedenkt men dat Petrus, naar het woord van de grondtekst, het einde van zijn leven niet zozeer voorstelt als nabij zijnde, maar als snel, plotseling (Hoofdstuk 2: 1) invallend, een dat snel geschiedt, een zeer kort verloop heeft, zodat er geen tijd meer overblijft, om nog voor het laatste ogenblik van de dood zo’n zorg voor de gemeenten te volbrengen, dan komt hier niet in aanmerking de tijd, waarop dat einde plaats heeft, maar geheel afgezien hiervan alleen de

wijze van heengaan, zoals die reeds aanwezig is in de voorstelling van de apostel, die daarover verzekerd is. Hij weet reeds de aard van zijn dood; zijn eigen Christelijk inzicht in zijn tijd en zijn omgeving (Rome) en de ter dood brenging van zijn apostolische broeder Paulus (die zo onmiddellijk en ontwijfelbaar te wachten was, als was die reeds geschied), zeggen hem, dat dit zijn tegenwoordig leven en werken slechts een uitstel is, terwijl zijn leven een plotseling en gewelddadig einde moet hebben en ieder ogenblik kan krijgen.

In het volgend vers stelt hij de dood voor als een uitgaan uit de wereld; evenals Jezus van de Zijne had gesproken als van een heengaan tot de Vader (Joh. 14: 2 vv.) een bewijs, met welk een gelatenheid de Meester en de discipel de geweldige, smartelijke dood aan het kruis tegemoet zag.

15. Maar ik zal ook, evenals ik nu op mijn eerste brief reeds zo snel een tweede laat volgen (Hoofdstuk 3: 1), naarstigheid doen bij alle gelegenheid, zo vaak er voor u behoefte is, dat u na mijn uitgang uit deze wereld van deze dingen (vs. 12) gedachtenis mag hebben en zo bewaard mag blijven voor dat treurig vergeten, waaraan zo velen zich schuldig maken (vs. 9).

Het aandenken reeds bij zijn leven te wekken, was het ene, het aandenken voor de tijd na zijne dood te verzekeren, is het tweede, dat Petrus voor nodig houdt; ook voor het laatste wil hij door deze brief zorg dragen.

De apostel geeft hier aan zijn schrijven voor de lezers de betekenis van een testament, waarbij hij op hun piëteit rekent. Hij weet toch wat nabij is en heeft nu in het bijzonder Hoofdstuk 2 en 3 de waarschuwingen daarin vervat ten opzichte van de toekomst in de gedachte.

De marteldood tegemoet ziende wil Petrus de hand, die hij wie weet of het niet reeds morgen zal zijn aan het kruis zal uitstrekken, heden nog gebruiken ten dienste van de broeders, opdat zij na zijn heengaan ten allen tijde mochten hebben wat hen opwekt en herinnert de waarheid, door de prediking van de apostelen bevestigd, in gedachtenis te houden. Wel heeft ook die zorg de apostelen op het hart gelegen, dat wat zij predikten met levende mond aan getrouwe mensen werd bevolen, die bekwaam waren om ook anderen te leren (2 Tim. 2: 2). De heilige kanon, die de geloofswaarheid van de kerk bevat, hebben zij echter in geen mensenmond, hoe getrouw ook, gelegd, maar in de Schrift samengevat, opdat de Christenen ten allen tijde en overal zich zouden verenigen tot bevestiging van de apostolische leer en daarin vast blijven staan tot aan het einde.

Petrus was er niet voor, dat door mondelinge overlevering, waaraan de Roomse kerk zo veel gewicht hecht, de herinnering van de apostolische leer bewaard zou worden; juist daarom schreef hij; ja hij zegt te voren, dat door verdichte woorden (Hoofdstuk 2: 3) de waarheid zou worden verkeerd. Tegenover deze plaatst hij de Schrift, namelijk het profetische woord van het Oude Testament, dat zeer vast is en de getuigenis van oog- en oorgetuigen van Jezus Christus, dat in de Schriften van het Nieuwe Testament geschreven staat.

Geen wonder dat de apostel bij zijn tijd- en geloofsgenoten, die in velerlei gevaar van afleiding waren, geen wonder, dat hij ook bij ons ten sterkste aandringt op de vermeerdering, opklaring en vruchtbaarmaking van een geloofskennis, die standvastig, onbeweeglijk en altijd overvloedig maken kan in het werk van de Heere. Daarom bepaalt hij zijn lezers bij hun wetenschap desaangaande en toont zo, dat het goed en noodzakelijk is, dit te weten, maar tevens nimmer overtollig daarbij bepaald te worden (vs. 13), daarom moest een vaderlijke vermaning van een bijna stervende apostel daartoe des te meer kracht uitoefenen, vooral

omdat de Christenen in de verstrooiing wisten, dat hij zijn prediking weldra door de marteldood bevestigen zou (vs. 14); daartoe wilde hij ook zorgen, dat men na zijn uitgang uit dit leven volkomen zekerheid zou hebben van alles wat het leven, de leer en de dood van onze Zaligmaker betrof, zoals wij weten, dat de evangelist Markus zijn Evangelie uit de mond van Petrus heeft opgesteld (vs. 15).

16. a) Want wij, apostelen (1 Joh. 1: 1 vv. Hand. 1: 21 v. Luk. 1: 2) zijn geen kunstelijk verdichte fabels nagevolgd, zoals mensenverstand die inhoudt en anderen verleidt door de schijnbaar daarin verborgen wijsheid. Op een dergelijke grondslag stonden wij niet, toen wij u bekend gemaakt hebben de kracht en toekomst van onze Heere Jezus Christus, b) maar wij zijn, reeds in de dagen van Zijn vlees, aanschouwers geweest van Zijn majesteit, bij Zijn verheerlijking op de berg (MATTHEUS. 17: 1 vv. Mark. 9: 2 vv. Luk. 9: 28 vv.).

a) 1 Kor. 1: 17; 2: 1, 4; 4: 20 b) Joh. 1: 14. 1 Joh. 1: 1

Wij zijn geen kunstig verdichte fabels nagevolgd. U verlangt niet, geliefden, dat wij u al de gronden herinneren, waarop wij deze stelling uitspreken als een volstrekt onloochenbaar feit. Wij bepalen ons tot zulke herinneringen, als min of meer door het verband van de tekst worden uitgelokt en vestigen uw aandacht een ogenblik op de getuigen, het karakter, de werking van de Evangeliegeschiedenis, als onderpanden van haar stellige zekerheid. Wij zijn aanschouwers geweest van zijn Majesteit, zo roept Petrus in heilige opgetogenheid uit. Reeds zijn meer dan dertig jaren daarheen gesneld, sinds Zijn voet de heilige bergtop mocht drukken, maar nog staat het toneel van de Thabor in onverbleekte glans voor Zijn oog en het is, als klinkt hem andermaal de stem uit de hoogwaardige heerlijkheid tegen: "deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen heb. " U bemerkt het, geliefden, hier spreekt de oog- en oorgetuige uit eigen rijke herinnering en u heeft geen andere keuze, dan de schrijver van deze brief voor de apostel Petrus zelf, of anders voor een sluwe bedrieger te houden. Maar was hij echt de eerstgenoemde, welk gewicht zet dan deze zijn apostolische rang aan zijn ondubbelzinnige getuigenis bij en hoe is het u, als verneemt u hier reeds de aanhef van de toon, die zo plechtig in Johannes' eerste Zendbrief wordt aangeslagen: "Hetgeen van de beginne was, hetgeen wij gezien hebben, hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij aanschouwd hebben met onze ogen en onze handen getast hebben van het Woord van het leven, dat verkondigen wij u! " Wat dunkt u, mogen wij er niet met hem in volle verzekerdheid bijvoegen, dat het leven geopenbaard is geworden? Maar reeds wat wij van de getuigen van deze wondergeschiedenis weten, is in de hoogste mate geschikt, ons geloof en vertrouwen te wekken. Of wie zijn het toch, die ons met de leer, daden en lotgevallen van de Heiland het eerst bekend gemaakt hebben? Onbekenden wellicht, die lange tijd na Hem geleefd, die van horen zeggen gesproken, die door anderer ogen gezien hebben? Nee, tijdgenoten van Jezus, apostelen, die Zijn leven wat leven was meer van de openbaarheid gewijd van stap tot stap gevolgd zijn; evangelisten, die Hem vroegtijdig terzijde stonden en voor wie het evenmin aan gelegenheid als aan lust heeft ontbroken, om wat zij zelf niet bijwoonden, te onderzoeken bij volkomen vertrouwenswaardige gidsen. Maar dan zijn het mogelijk bedriegers geweest, die er een zonderling behagen in schiepen om hun tijdgenoten door het verhaal van wat heerlijks en groots te misleiden? Een zeldzaam soort van bedriegers, die zo nauwkeurig de tijd en de plaats van al wat zij vertellen, vermelden, dat een kinderhand zelfs de draad van het weefsel van het bedrog zou kunnen ontdekken; die zo openhartig hun eigen gebreken onthullen, dat zij duidelijk tonen geen eigen eer te zoeken; die zo eenvoudig en ongekunsteld zelfs van het allerverbazendste spreken, dat zij nauwelijks zelf schijnen te voelen, wat een grote dingen zij schrijven! Een merkwaardig soort van bedrog denk maar alleen aan de opstanding dat geheel de Joodse raad nooit heeft kunnen bewijzen,

ontmaskeren, straffen. Maar dan waren het wellicht dwepers, wier ontgloeide verbeelding in de Heere iets geheel buitengewoons heeft gezien? Inderdaad, maar hoe was het mogelijk, zo aan het dwepen te slaan, als deze "grote onbekende" zo weinig bovenmenselijks had, als het ongeloof in Zijn geschiedenis overlaat; hoe kon die dweepzucht zich niet van één, niet van twintig, maar van honderden zo gelijktijdig meester maken, dat zij allen zich verbeeld hebben, de opgewekte Jezus te zien, waar niets te zien was dan het gewrocht van hun verhitte verbeelding alleen? Hoe is het vuur van die dweepzucht niet uitgeblust door de kille adem van de tijd, door de moeiten van het leven, door de haat van hun vijanden? Maar zij hebben mogelijk tijdelijke eer en voordeel door hun opgesmukte getuigenis bedoeld en verkregen! O een fraaie eer, om bij al wie wijs en groot wordt genoemd, het uitvaagsel van de mensheid te heten; een onschatbaar voordeel, om voor Christus' zaak de hele dag gedood te worden en geacht als schapen ter slachting! Petrus is zeker rijk geworden door het bekend maken van "de kracht en toekomt van de Heere. " Paulus is zeker gekroond of gelauwerd, sinds hij zich niet meer aan Gamaliëls voeten neerzette! Waartoe meer, geliefden, omdat u het redelijk toestemmen moet: of deze getuigen verdienen stellig geloof, of alle geloof op historisch getuigenis is ten enenmale ondenkbaar. Tevergeefs trekt men de echtheid van hun geschriften in twijfel; zij dragen allen uit- en inwendig blijken, dat zij echt van geen andere, dan van deze handen afkomstig zijn en voortreffelijke geleerden, die op dit grondgebied met ontkennen begonnen, hebben meer dan eenmaal zich eindelijk tot erkennen gedwongen gezien. Ja, al laat u mij van het kostbaar viertal ook slechts één Evangelie, mits ongeschonden van tekst en onverwaterd van zin, de grote zaak, waarom het hier te doen is, staat reeds daarmee onwankelbaar vast; en vergelijkt u straks dat éne met anderen, zelfs de verscheidenheid en strijd, die u opmerkt, maakt uw getuigenis te vaster, dat hier allerminst onderlinge afspraak, maar eenvoudige mededeling van gebeurde feiten op verschillend standpunt heeft plaats gehad. Wij zwijgen van de leiding van de apostelen door de Heilige Geest, die hun naar Zijn beloften alles leren en indachtig maken zou, wat de Heiland vroeger gesproken had, omdat wij voor het ogenblik het Evangelie nog slechts alleen van zijn menselijke zijde bezien. Wij laten u zelf beslissen, of zulke getuigen verdienen, met achterdochtige blikken beschouwd te worden, in plaats van met vertrouwen gehoord en of hier het woord niet te pas komt: "Ik sla aan gezanten geloof, die voor hun Zender het hoofd op het blok durven leggen. "Of zou wellicht het karakter van de Evangeliegeschiedenis dit gunstig voelen weerspreken? Maar als u weer aan de hand van Petrus de berg van de verheerlijking optreedt, dan treft reeds bij de eerste aanblik een vereniging van geringheid en majesteit, van heiligheid en liefde, van aarde en hemel uw oog, die volstrekt zonder weerga daar staat. En is dat niet gedurig opnieuw het geval en is geheel de geschiedenis van de Heere niet van die aard, dat zij niet slechts onverdicht, maar ook onverdichtbaar mag heten? Wèl mocht Lavater eens schrijven "dat alle twijfel voor de onuitvindbaarheid van de Christus moet zwichten", want ik bidt u, zo'n Christusbeeld, hoe had het uitgedacht kunnen worden door een handvol vissers en tollenaars aan een uitgelegen uithoek van de aarde? Evengoed kon men u diets maken, waar u in de wereld van de kunst voor het meesterwerk van een Titiaan of Rafaël stilstaat, dal het door de ruwe hand van een leerknaap op het paneel te voorschijn was getoverd! Sinds achttien eeuwen is de mensheid op menig gebied met reuzenstapn vooruitgegaan; is ook het Christusbeeld geëvenaard of overtroffen geworden? Hoort wat een Rousseau moest getuigen: "Ik moet bekennen, dat de majesteit van de Schrift mij verbaast en de heiligheid van het Evangelie spreekt tot mijn hart. De boeken van de wijsgeren met al hun uitwendig vertoon, wat zijn zij klein bij dat boek! Is het mogelijk, dat een boek, beurtelings zo verheven en zo eenvoudig, het werk van mensen zou zijn? Is het mogelijk, dat Hij, Wiens geschiedenis het beschrijft, niet meer zou zijn dan mens? Is dat de toon van een geestdrijver, van een eergierige sektestichter? Wat een zachtheid, wat een reinheid van zeden, wat een treffende bevalligheid in Zijn onderwijs, wat een verhevenheid van beginselen, wat diepe wijsheid in

Zijn redenen! Wat een tegenwoordigheid van geest, wat een scherpzinnigheid en juistheid in Zijn antwoorden, wat een beheersing van Zijn hartstochten! Waar is de mens, waar de wijze, die zo weet te handelen, te lijden, te sterven, zonder zwakheid, maar ook zonder uitwendig vertoon? Men moet wel door vooroordeel verblind zijn, als men de zoon van Sophroniscus durft vergelijken met de Zoon van Maria. Ja, Socrates leefde en stierf als een wijze, maar Jezus leefde en stierf als een God! Zullen wij de geschiedenis van het Evangelie nu als een verdichtsel beschouwen? Maar echt, zo verdicht men toch niet en het ware nog onbegrijpelijker, dat vele mensen te samen uit zichzelf dit boek hadden opgemaakt, dan dat er werkelijk Eén heeft bestaan, die daartoe de stof heeft geleverd. Joodse schrijvers zouden nooit die toon getroffen, die zedenleer uitgedacht hebben. Het Evangelie heeft kenmerken van waarheid zó groot, zó treffend, zo onnavolgbaar, dat de verdichter nog meer bewondering dan de held van het verhaal zou verdienen. " Tot dusver de wijsgerige twijfelaar. Wat zullen wij nog aan zijn getuigenis toevoegen, dan dit éne wellicht, dat God uit de mond niet slechts van kinderen en eenvoudigen, maar ook van spotters en ongelovigen zich lof en eer bereid heeft. Ja echt, men proeft, men tast, men ruikt zei ik bijna, de waarheid aan menig evangelisch verhaal, nog na zo vele eeuwen niet ongelijk aan de pas geplukte vrucht, met de dauw van de morgen bepereld. Wat zeg ik, menig verhaal is van die aard, dat de verdichting niet slechts uiterst onwaarschijnlijk, maar zelfs volstrekt ondenkbaar mag heten. Of als tot verstandigen spreek ik: oordeelt u wat wij zeggen, is het denkbaar, dat Petrus op de Pinksterdag en bij Cornelius van de opstanding en verheerlijking van de Heere, even vrijmoedig als van Zijn leven en dood zou gesproken hebben, als de eerste iets minder dan de laatste stonden? Denkbaar, dat Paulus, ongeveer vijfentwintig jaar na de hemelvaart, zich op vijfhonderd, meest nog levende getuigen van de opstanding beroepen zou hebben, als de zaak twijfelachtig was? Denkbaar, dat hij kort daarna aan Agrippa zou hebben toegeroepen van deze dingen, dat zij in een andere hoek hadden plaats gehad, als daar reden geweest was om tegen het nauwkeurigst onderzoek op te zien? Ja, daar staan wij thans, bestrijder van het Christendom, bij het grote pleitgeding sinds eeuwen gevoerd tussen de geschiedenis, die verkondigt: "het is zo" en de wijsbegeerte, die antwoordt: "het kan onmogelijk waar zijn. " Hier, u voelt het, hangt alles af van het godsbegrip, waarvan wij in onze voorstelling uitgaan. Zeker, uw God kan geen wonderen doen, ongelovige! Een God, die of geheel van de wereld afgescheiden is, of met de stof vereenzelvigd. Maar onze God, Hij staat voorwaar wat hoger dan de koning van de Meden en Perzen bij Daniël, die wel wetten maken, maar ze zelf niet opheffen kon en een nieuwe ontdekking van tot dusver onbekende natuurverschijnselen en wetten volstaat, om de man, die het woord onmogelijk zo ras op de lippen neemt, op eens te doen verstommen van schaamte. Hoe langer wij nadenken, des te vrijmoediger zeggen wij, die op het gebied van de gewijde openbaring de mogelijkheid van wonderen loochent, hij verdient eer bespot, de in volle ernst weerlegd te worden. Immers zijn recht tot die ontkenning heeft hij nog nimmer voldoende bewezen en de feiten, die hij weerspreekt, nog nimmer voldoende verklaard.

En dit brengt ons vanzelf tot een derde herinnering: de werking van deze wondergeschiedenis, het grote bewijs van haar waarde. Hoe heerlijk moet, om weer van het tekstverband uit te gaan, de verschijning op Thabor geweest zijn, dat zij nog na meer dan drie tientallen jaren de stramme borst van de apostel van zo hoge geestdrift deed gloeien. Maar wat is ook die indruk bij de oneindig diepere schok vergeleken, die de verschijning van Christus, niet enkel aan haar eerste getuigen, maar aan heel de mensheid gegeven heeft? Zeker, als ooit buitengewone gevolgen ons recht gaven, om aan een geheel buitengewone oorzaak te denken, het is wel op dit gebied, mijn lezers. Welaan, veronderstel eens een ogenblik, dat de Heere niets was dan een voortreffelijk mens, die door leer en voorbeeld heeft uitgemunt, maar wiens wonderen zo niet allen, dan toch de meesten op de lijst van de kunstig verdichte fabels thuis behoren. Maar

nu zal dan toch wel de vraag niet onbillijk zijn, hoe zo'n verschijning bij aardsgezinde Galileërs een zo onuitwisbare indruk kan wekken, dat zij, zelfs met kerker en dood in het oog, onmogelijk kunnen nalaten om te spreken van wat zij gezien en gehoord hebben; hoe zo'n Evangelie, zonder enige vleselijke arm de overwinning behalen kon over de vereende macht van de Joodse en Heidense wereld? Want dit staat toch wel ontwijfelbaar vast: de apostelen zijn overal opgetreden met de prediking, niet van begrippen, van stelsels, van zedeleringen, maar van feiten, van wonderfeiten, die, vergunt ons de uitdrukking, aan al de wijsheid van de wereld een slag in het aangezicht gaven. Lees eens de redevoeringen van Petrus en Paulus, u bewaard in de Handelingen: het is wonder op wonder gestapeld, om Jood en Heiden tot het geloof te bewegen en werkelijk, het lukte hun bij duizenden. Verklaar mij die uitkomst, als de wonderen niet zijn geschied; verklaar mij de bekering en het leven van Paulus, als Jezus niet herleefd en verhoogd is; verklaar mij het is nog altijd het onopgeloste probleem de stichting van het Christendom door een gekruisigde Jood, als Hij in de dood is gebleven. Maar moet u althans het een wonder van de opstanding toestemmen, waarom dan de mogelijkheid van enig evangelisch wonder betwijfeld, als de zekerheid slechts voldoende betuigd wordt en waartoe u langer aan het buitengewone in de persoon van de Heere geërgerd, omdat Hij zelf het wonder is? Zie eens, hoe de prediking van het wonder-Evangelie mits gepredikt in al zijn volheid in weinige eeuwen de gedaante van de wereld herschiep. Zie, wat nog de wereld overwint, vernieuwt, verbroedert na bloedige strijd, namelijk de dwaasheid van de prediking, waardoor het God behaagt, wie geloven zalig te maken. Het rationalisme, u verstaat het woord, kan evenmin zendelingen kweken als echte zendingsgeest wekken; heeft u niets meer aan de Heiden te zeggen, dan dat er een God is en ook eens een volmaakt mens is geweest en dat hij voorts verplicht is, naar zijn leer en voorbeeld braaf en ingetogen te leven wat gaat ons dat aan, zal het antwoord wezen en onwillig wendt zich het oog van een prediking af, die eerder iedere andere naam, dan die van Evangelie verdient. Maar laten Kajarnaks in Groenland van het somber Gethsémané horen, waar niemand minder dan de Heere der heerlijkheid voor hun behoudenis wemelt als een worm in het stof, dat ontdooit het ijs van het bewogen hart aan de poolstreek en de eerste vraag wordt gehoord: herhaal dat nog eens, ik wens ook zalig te worden. Ja, mag ik mij niet op u zelf beroepen, geliefden, voor zo velen u bent wedergeboren, niet uit onvergankelijk zaad en u vragen, of de prediking van volmaaktheid alleen zo'n levenwekkende indruk op u teweeg zou hebben gebracht? Ons althans had zij, als wij niets meer van Hem wisten, veeleer tot wanhoop dan tot bekering geleid en al de lessen van de Heere, hoe voortreffelijk, mij niet leren knielen voor het wonderfeit van de diepste ontferming. Gods eigen Zoon, die heerlijkheid bij de Vader had, eer de wereld was, als de armste in het vlees verschenen voor u; aan het vloekhout genageld voor u; opgewekt en verheerlijkt aan de rechterhand van de Vader voor u. Ja, mijn Jezus, dat gaat door de ziel, zodra men het juist mag verstaan en wie eens de kracht van Uw Evangelie aan het eigen hart heeft ervaren, hij kan eer aan zichzelf dan aan uw heerlijkheid twijfelen, Zon der gerechtigheid, wier glansrijke stralen geen zwakke mensenhand aan het uitspansel schilderen kan.

17. Want Hij heeft van God de Vader eer en heerlijkheid ontvangen (Rom. 2: 7 en 10), als zo'n stem uit de wolk (MATTHEUS. 17: 5) van de hoogwaardige heerlijkheid, van die God, wiens heerlijkheid in wolken is (Deut. 33: 26 vgl. MATTHEUS. 26: 64 "ter rechterhand van de kracht van God tot Hem gebracht werd: a) "Deze is Mijn geliefde Zoon, waarin Ik Mijn welbehagen heb. "

a) MATTHEUS. 3: 17; 17: 5 Kol. 1: 13

18. En deze stem hebben wij gehoord, toen zij van de hemel gebracht is door de wolk, die op Hem neerdaalde en Gods tegenwoordigheid aanwees, toen wij met Hem op de heiligen tot plaats van goddelijke openbaring, tot zaligheid van mensen gewijde berg waren (Gen. 28: 17 Ex. 3: 5 Joz. 5: 15).

Door op de zekerheid van de apostolische getuigenis van Christus' kracht en toekomst te wijzen, bevestigt Petrus de kracht van zijn vermaning tot het in vs. 3-11 genoemde en vooral het: "ik zal ook alle naarstigheid doen", dat hij in vs. 15 heeft verzekerd. Deze vermaning rust juist op de kracht van Jezus Christus als haar grondslag en heeft de toekomst van deze ten doel, en aan de andere zijde is het juist deze kracht en toekomst, die de dreigende verleiding krachteloos maakt. In Hoofdstuk 2 legt de apostel vervolgens zijn getuigenis af tegen hen, die in vleselijke loszinnigheid de heerschappij van Christus loochenen en in Hoofdstuk 3 tegen hen, die met de belofte van zijn toekomst spotten. Evenmin als hij nu zijn eigen getuigenis en die van de beide andere getuigen op de heilige berg (MATTHEUS. 17: 1) in onderscheiding van die van de apostelen in het algemeen bedoelt als hij schrijft: "wij zijn geen kunstig verdichte fabelen nagevolgd, maar wij zijn aanschouwers geweest van Zijn heerlijkheid", evenmin bedoelt hij de lezers van de brief in het bijzonder met het "u", als hij zegt: "als wij u bekend gemaakt hebben de kracht en toekomst van onze Heere Jezus Christus. " Omdat hij zijn getuigenis verbindt met die van de apostelen in het algemeen, kan hij ook "u" schrijven, in zoverre de lezers deze getuigenis deelachtig zijn geworden, zonder dat daarom aan een persoonlijke evangelieprediking van Petrus onder de lezers hoeft te worden gedacht. Er is hier geen sprake van de persoon, maar van de zaak.

Het is het feit van de verheerlijking van Jezus, waarin Petrus ook vooral (naast de getuigenis van Zijn kracht en majesteit) een waarborg ziet voor zijn latere zichtbare terugkomst in een verheerlijkt lichaam. Over dit laatste punt handelt hij in het bijzonder tegenover de dwaalleraars, daarover namelijk dat de Heere als de individuele, menselijke, lichamelijke persoon, die Jezus heet, in heerlijkheid zal terugkomen en vandaar is het, dat Petrus niet de schijnbaar veel meer bewijs leverende feiten van de opstanding, de verschijningen van de Opgestane en de hemelvaart als waarborgen van de terugkomst voorstelt. De feiten liggen toch reeds aan de andere zijde van Jezus' dood, waarmee Zijn menselijk-lichamelijk leven geëindigd is, die konden dus verklaard worden, als van een zuiver leven van de Geest, dat met de opstanding is begonnen, waarin Jezus alleen met een bepaald doel en voor een tijd een menselijk-lichamelijke gedaante zou hebben aangenomen, zoals dat ook in oude en nieuwe tijden door mensen van een verkeerd geloof is beweerd. Tegenover de loochening van een lichamelijke terugkomst van Jezus, de Zoon des mensen, zouden dus deze feiten geen of zeker geen zo krachtig bewijs ervoor geweest zijn, als Jezus' verheerlijking, die nog binnen Zijn aards menselijk leven Hem voorstelde in een heerlijkheid, die boven het aardse en lichamelijke verheven was en bewees, dat Hij degene was, die reeds in en onder Zijn bestaan in het vlees de levende en krachtige kiemen van de lichamelijke verheerlijking in Zijn goddelijke persoon bezat.

19. En wij, apostelen (vs. 16 Hoofdstuk 3: 2), hebben dan nu, sinds wij Christus' heerlijkheid zelf gezien en de stem van de hemel gehoord hebben, in de voorspelling van het Oude Testament van de kracht en de toekomst van de Zoon van God het profetische woord, dat zeer vast is, dat ons wel reeds vroeger zeker en betrouwbaar was, maar nu des te zekerder is geworden. En u doet wel dat u daarop, op dat profetische woord, acht heeft a) als op een licht, schijnend in een duistere plaats, zoals deze wereld dat altijd nog voor ons Christenen is (Joh. 1: 5), totdat de dag aanlichte en b) de morgenster, die de dag aankondigt (Openbaring 2: 28), opgaat in uw harten (Luk. 21: 28).

a) 2 Kor. 4: 6 b) Openbaring 22: 16

De apostel wil hier niet zozeer een tweede getuigenis voor Christus' terugkomst en heerlijkheid aan de vroeger genoemde toevoegen, maar uiteenzetten, die kracht nu deze tweede, eigenlijke en onmiddellijke getuigenis op grond van die eerste, indirecte en daadwerkelijke bevestiging heeft. Om die reden, wil hij zeggen is het profetische woord voor ons als het ware nog vaster (zo luidt de grondtekst), nog meer dan het op zichzelf reeds is voor ons gewaarborgd. Met dat woord bedoelt hij natuurlijk het Oud Testamentische, dat voorspelt van de latere verhoging van de gemeente van God door haar in heerlijkheid verschijnende goddelijke Middelaar en wel in alle boeken van het Oude Testament en werkelijk zo eendrachtig, dat het in het enkelvoudige "het profetische woord" kan worden samengevat.

Het profetische woord in zijn geheel voorspelt wel niet, zoals Schot zich uitdrukt een Middelaar, die lichamelijk in heerlijkheid verschijnt, als onder lichamelijke heerlijkheid een verheerlijkt lichaam bedoeld is, maar wel een zichtbare openbaring van de Heere, die de tegenstelling tussen de gemeente van God en de tegen God gekante wereld tot beslissing brengt en hiermee de tegenwoordige vorm van de dingen tot een eeuwig Godsrijk omkeert; een openbaring van de Heere, waarvan nu de apostelen weten en leren, dat zij in de terugkomst van Jezus Christus zal bestaan. Evenals nu de apostelen van hun zijde het voor een winst houden, dat voor hen door hetgeen zij als oog- en oorgetuigen beleefd hebben, het profetische woord vaster geworden is, dan het reeds op zichzelf was, zo moeten ook van hun zijde de lezers, nadat zij door het woord van de apostelen over Jezus' kracht en toekomst onderricht zijn, op het profetische woord letten. "U doet wel", zegt Petrus, "dat u daarop acht geeft. " Hij vermaant hen er niet toe, alsof zij het niet deden, maar hij prijst hen ook niet omdat zij het doen, hij zegt, dat zij er goed aan deden het te doen, opdat zij weten, dat hij het goedkeurt en veronderstelt dat zij het doen. Met de woorden: "als op een licht, schijnend in een duistere plaats" voegt hij er vervolgens een woord bij, dat zegt, hoe het met het profetische woord is en waarvoor zij het dus moeten houden.

Volgens de uitspraak van de apostel is het profetische woord een licht, dat schijnt in een duistere plaats: dat is de wereld in haar gesteldheid, waarin de begeerlijkheid heerst, waarin de leugen zich tot steeds nieuwe strijd tegen de waarheid verheft, waarin de rechtvaardigen van de ongerechtigheid van de goddelozen lijden, waarin daarom de Christen verlangt naar de komst van de dag, die een nieuwe hemel en een nieuwe aarde brengt, waarin gerechtigheid woont (Hoofdstuk 1: 4; 2: 1, 9; 3: 3, 12 vv. Inwendig behoort de Christen omwille van zijn geloof niet meer tot deze wereld, maar hij leeft in haar en daarom geeft hij acht op het licht van het profetische woord, dat hem, vooral nu het vast geworden is door de Nieuw-Testamentische vervulling, de duisternis verheldert (Fil. 1: 15 v.). Het "totdat de dag aanlicht en de morgenster opgaat in uw harten" behoort niet bij "schijnend", maar bij de woorden: "u doet goed, dat u daarop acht heeft. " Niet voor zo ver het licht geeft tot op een bepaalde tijd, doen zij wel daarop acht te geven, maar zij doen goed, daarop acht te geven als op een licht aan een duistere plaats, totdat de dag aanbreekt. De uitdrukking "dag" wijst nu niet op de dag van de terugkomst van Christus zelf en de uitdrukking "morgenster" is niet een benaming van Christus (Openbaring 22: 16). Hiermee zou in strijd het "in uw harten", dat integendeel aanwijst, dat de apostel een werking aan de harten van de lezers op het oog heeft; toch is het zeker zo'n werking, die slechts van de dag van de terugkomst van Christus afkomstig kan zijn. De dag, die in hun hart aanbreekt, is de reflectie van de dag van Zijn terugkomst onder hen en de morgenster, die in hun harten opgaat, de reflectie van Hem, die

als heldere morgenster zichtbaar in de wereld verschijnt; dan hebben zij niet meer nodig op dat licht buiten hen acht te geven in hun eigen harten is de volle dag aangebroken.

Wat waren wij in de nacht van deze wereld zonder het licht van het profetische woord! Maar zullen wij altijd dat licht nodig hebben? Nee: "tot de dag aanbreekt", zegt de apostel. Het licht van de nacht behoort tot de tijd, dat wij wel Gods kinderen zijn, maar het nog niet geopenbaard is, wat wij zijn zullen (1 Joh. 3: 2). In vergelijking met de ongelovigen zijn wij van de dags en niet van de nacht en zijn wij een licht in de Heere, zoals Paulus zegt (1 Thessalonicenzen. 5: 4 v. ; Efez. 5: 8), maar in vergelijking met dat leven, waarin wij zullen zijn, zijn wij nog in de nacht en hebben wij dat licht nodig.

De duisternis, waarvan de apostel hier spreekt, schijnt te zijn gemeend met betrekking tot ons gehele aardse leven en het aanbreken van de dag schijnt te slaan op het tijdstip, waarop wij zullen zien van aangezicht tot aangezicht, wat wij nu in schemering en raadsels zien. Wel straalt Christus als de Zon der gerechtigheid over ons, maar zó, dat onze geest nog altijd ten dele door de duisternis van de dood verdonkerd wordt, totdat wij uit deze gevangenschap van het vlees ten hemel ingaan. Dan zal het licht van de dag aanbreken, als wanneer geen wolken en nevelen van onkunde en dwaling de vrije aanblik van de Zon zullen beletten.

20. Wanneer u op dat zeer vaste profetische woord acht geeft, zult u het steeds meer waarderen, dit eerst opmerkend en daarom wetend als iets, dat van beslissend belang daarvoor is, dat het ook werkelijk een juist acht geven, een duidelijk bewust worden is (Jak. 1: 3), dat geen profetie van de Schrift is van eigen uitlegging. Als de profetie u datgene zal zijn wat ik straks van haar zei, een licht in een duistere plaats moet de Heilige Geest van God zelf het u verklaren.

Is het u hier beneden toch niet talloze keer als woont en wandelt u in een dal van de donkere schaduw? Is het niet donker in u, o mens, waar de zwartste van de nachten, die van de zonde, hier binnen is neergedaald en haar macht uw leven, beken het maar, in menig opzicht tot een mislukt en geschandvlekt leven gemaakt heeft? Niet donker rondom u, o lijder, waar u de ene ster van aardse vreugd na de andere aan uw hemel zag ondergaan, zonder dat nog de morgenster in uw harte verrees? Niet donker voor u, o sterveling, waar één stap achter u de dood u belaagt en twee stappen vóór u het graf zich ontsluit, waaruit nog nooit een boodschapper terugkeerde? Ja, is het niet donker boven u, kind van het stof, die u van uw Maken niet losscheuren kon, zonder u diep ongelukkig te voelen en toch tot God niet kunt opzien, zonder dat de schrik voor de Heilige u door de lendenen vaart? Ik ellendig mens, wie licht mij bevredigend voor aangaande de oorsprong en de bestemming van de mensheid, het pronkstuk en het raadsel van de schepping? Wie verspreidt licht in die kleine wereld of moet ik zeggen in die rusteloze baaiert van een hart, dat zichzelf niet begrijpt? Wie stilt de pijn van het geweten en ontsluit mij een weg van de verzoening? Wie verbreekt de macht van de zonde en herstelt het gebroken evenwicht? En als eindelijk daarginds de poort zich opent, waarin het menselijk oog mij kan nastaren, maar geen menselijke voet mij verzellen, wie laat mij één enkele lichtsprank gloeien in de kille nevel van de dood en zeg mij, of daar iets achter dat gordijn is verborgen en als ook, waar dan en hoe en voor wie? Achter, rondom, voor, in, boven mij, het schijnt wel alles één duistere plaats; levend om te sterven en stervend nog met de wens om te leven, trekken wij uit de duisternis, door de duisternis, naar nog dikker duisternis voort. Zoekend oog, zeg, ziet u nog nergens een licht, waarop u veilig kunt afgaan?

Eigen uitlegging is niet de bevatting en kennis van een tekst, die men door redenering bekomt; want dan zou de Schrift niet nuttig tot lering zijn enz. (2 Tim. 3: 16). Dan was de

vermaning, onderzoekt de Schriften (Joh. 5: 39), geestelijke dingen met geestelijke samenvoegend, tevergeefs; men kon noch mocht ze dan opvolgen. Het is zeker, dat een ieder een verschillend oordeel mag en moet gebruiken naast de Schrift, maar eigen uitlegging is eigen verzinning, uit zijn eigen hersenen iets te bedenken en de Schrift daarnaar te buigen, of als meester over haar te zeggen: ik wil dat men dat zo verstaat. Het is de Schrift een vreemde zin aanduiden, die men bij zichzelf, zonder die uit het Woord te halen, bedacht en bij zichzelf vastgesteld heeft. (. BRAKEL).

21. Want de profetie, die inderdaad zo een is geweest en in de Schrift is bewaard, is voortijds niet voortgebracht door de wil van een mens, zoals dat met de bedriegerijen van de valse profetie het geval is (Jer. 23: 26); maar de heilige mensen van God, die de Heilige Schriften te boek stelden, door de Heilige Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken (Hand. 28: 25. 2 Tim. 3: 16 Hebr. 1: 1). Volgens de zekere regel, dat ieder voor zijn eigen woorden de beste en meest betrouwbare uitlegger is, moet ook de uitlegging van de Schrift uitgaan van Hem, die de eigenlijke schrijver is, en mag die niet naar eigen menselijk inzicht plaats hebben.

Als eerste en voornaamste regel in het acht geven op het profetische woord stelt de apostel de erkentenis, dat "geen profetie van de Schrift is van eigen uitlegging", dat is een, die van menselijke uitlegging afhankelijk zou zijn en door deze te verklaren. Voortgebracht, niet door menselijke wil, maar door ingeving van de Geest van God, moet de profetie ook worden uitgelegd niet door de mens zelf, maar door de Heilige Geest. Dit te weten, is ware wetenschap; en de apostel herinnert zijn lezers deze vast te houden en niet te ruilen met een valse wetenschap, die trotse geesten hogere wetenschap noemen, om hun mooie fabels (vs. 16), die zij in het profetische woord leggen onder de naam van "diepe uitlegging", waarmee zij de zin van de Schrift bederven (Hoofdstuk 3: 16). Als wij vergeten, wat wij vóór alle dingen naar de woorden van de apostel moeten weten, dan zullen wij, zoals Flacius zegt, de Schrift lezen, alsof die menselijke vinding was en zullen niet met eerbied sidderen bij de uitspraken van de levende God; dientengevolge kan ook de Geest van God niet op ons komen en op ons rusten. Met lichtvaardige waagstukken zullen wij velerlei bedoelingen van de Schrift ons dromen en daarentegen Gods bijstand tot haar recht verstaan nooit afbidden. Zo zullen wij lopen tegen de steen des aanstoots met de papisten en andere verachters van de Schrift, terwijl wij uit de Schrift onze dwalingen versterken, in plaats van ons door haar te laten leren en verlichten.

Petrus heeft geleerd: u moet niet uitleggen, de Heilige Geest moet het zelf uitleggen, of het moet onuitgelegd blijven.

Met de eigen uitlegging, hier door de apostel verworpen, is echter niet bedoeld de naarstigheid van ieder Christen, om de betekenis van de Schrift uit de Schrift zelf te onderzoeken, maar de eigen mening en zin van de mensen, die hij naar eigen willekeur vormt en in de Schrift inbrengt.

HOOFDSTUK 2

OVER VALSE LERAARS, HUN STRAF EN VERLEIDENDE WANDEL

II. Vs. 1-Hoofdstuk 3: 16 bevat de tweede, waarschuwende rede met het oog op de toekomst. De apostel had in de beide helften van de vorige afdeling de beide hoofdgedachten van deze tweede brief: heilige wandel en een daarvan afhankelijke vaste hoop op latere volmaking, voorgesteld meer in de algemene noodzakelijkheid voor de Christenen en meer indirect gewezen op de loochening daarvan, die van ketterse zijde dreigde. In deze tweede afdeling handelt hij meer bepaald en onmiddellijk over deze toekomstige loochening. Aangezien hij twee zaken heeft, waarover hij handelt, de loochening en de verdraaiing van de waarheden, wordt ook de nieuwe afdeling in twee helften verdeeld, die echter door enkele verzen, die een overgang vormen, verbonden zijn.

a. Vs. 1-22. De eerste helft, overeenkomend met die van het eerste deel in Hoofdstuk 1: 3-11, die over het toeleggen op de noodzakelijke heiliging handelde, spreekt over de verloochening van de Christelijke heiligmaking, die voor de deur staat. Altijd is het bij het volk van God zo geweest, dat naast de rechtschapen verkondigers van het woord van God valse leraars zijn opgestaan, die verderfelijke sekten hebben ingevoerd en velen tot hun leugens verleid hebben; het zal dan ook wel zo bij u zijn, het volk van God onder het Nieuwe Verbond: zo begint Petrus zijn lezers te waarschuwen voor het gevaar van afwijking, dat hen dreigt. Tevens stelt hij hun voor, dat volgens hetgeen de Schrift over de vroegere tijden meldt, het oordeel over zulke goddelozen vanouds vaststaat en hetzelfde oordeel, dat over de vroegere verleiders en hun aanhang gekomen is, niet toeft, maar ook hen, die nu zullen afwijken, overkomen zal. In zijn rede vlecht hij beide in een, het verderf aan de ene zijde, waarvan de dwaalleraars, die optreden, ten prooi worden en waarin zij hun aanhangers meeslepen en de karakteristiek van hun zoeken en handelen aan de andere zijde.

1. En er zijn ook ten tijde van het Oude Testament naast die mannen van God (Hoofdstuk 1: 21) a) valse profeten onder het volk geweest. Op leugenachtige wijze gaven zij er zich voor uit, profeten van God te zijn, terwijl zij toch slechts door hun eigen boze geest werden gedreven (2 Kor. 11: 13 Openbaring 2: 2). Zij waren ten allen tijde a), zoals ook onder u valse leraars zijn zullen. Degenen geven op leugenachtige wijze voor, dat zij een goddelijke roeping hebben ontvangen, om de gemeente te leren, terwijl zij niets anders voortbrengen, dan wat geheel verkeerd is. Zij zijn het, die om de leer van de waarheid te verdringen, verderfelijke ketterijen bedekt invoeren zullen (Judas 1: 4 en 19), ook door zo’n handelwijze de Heere, die hen gekocht heeft, om Zijn eigendom te zijn en in Zijn rijk onder Hem te leven en Hem te dienen (1 Petrus 1: 18 v.) verloochenend en (1 Petrus 4: 5) een haastig verderf over zichzelf brengend (1 Thessalonicenzen. 5: 2 v.).
a) Deut. 12: 1 b) MATTHEUS. 24: 11 Hand. 20: 29. 1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 3: 1

De apostel heeft met nadruk het woord van de Oud Testamentische profetie en zijn goddelijk aanzien beweerd. Daaraan verbindt hij zijn eigen voorspelling. Evenals naast het alleen ware licht van het goddelijk woord van de profetie, dat aan geheel Israël gegeven was, de dwaallichten van valse profeten zich verhieven, zo begint hij zijn voorspelling, zo zullen ook dwaalleraars opstaan in de Christelijke gemeente, die nog altijd op dat woord wordt gewezen. Ook hier wordt het streven van de schrijver duidelijk, dat zich zo sterk openbaarde in de eerste brief van Petrus, om de Christelijke gemeente te beschouwen als een volkomen voortzetting van de Oud Testamentisch-Israelitische. Daarmee komt overeen, dat hij, naar het parallelliseren van de Nieuw- met de Oud Testamentische dwaalleraars te besluiten, zichzelf

met zijn voorspelling aan de vroeger genoemde reeks van Oud Testamentische echte profeten wil aansluiten, zoals hij ook in Hoofdstuk 1: 15 het bewustzijn heeft uitgesproken in deze brief, aan de gemeenten voor alle tijden en omstandigheden een vaste grond en bescherming tegen alle dwalingen te geven. Zozeer is hij van deze beschouwing van de gemeenten als van het Nieuw Testamentische Israël doordrongen, dat hij niet alleen zonder meer van "het volk" spreekt, omdat dit, zoals vanzelf spreekt, Israël bedoelt, maar ook aan dat deel van de vergelijkende uitspraak, die over Israël handelt, de hoofdzin inruimt (Wij zouden verwachten, dat hij schreef: "Zoals er ook valse profeten onder het volk waren, zo zullen ook onder u valse leraars zijn. Hij noemt echter opzettelijk het Nieuw Testamentische tegenbeeld van de Oud Testamentische dwaalleraars niet weer valse profeten, maar met een door hem zelf gevormd woord, "valse leraars. " Terwijl toch in de Oud Testamentische gemeente, overeenkomstig haar typische betekenis, ook alle woord van God, waar of vals, in de grond alleen profetie kon en wilde zijn, zo is bij de dwaalleraars van de Nieuw Testamentische gemeente, overeenkomstig de vervulling en vooral bij hetgeen hier wordt behandeld, alleen sprake van het verbasteren van de reeds medegedeelde waarheid van valse leringen en theorieën over de reeds aanwezige Christelijke waarheid.

Als de apostel schrijft: "er zullen ook onder u valse leraars zijn", dan is dit voor de lezers alleen iets toekomstigs, elders, zoals uit de brief van Judas blijkt, is het reeds aanwezig en werkende en daar ook reeds op een wijze bestreden, die Petrus tot grond van zijn eigen bestrijding kan maken. Zo is het te verklaren, waarom hetgeen de schrijver van het optreden en het werk van deze verleiders in de kring van de lezers in vs. 1-3 zegt, door de toekomende tijd wordt voorgesteld, terwijl de beschrijving van hun aard en van hun overal gelijk handelen in de vorm van de tegenwoordigen is gezegd (vs. 9 vv.). Zo moet het ook worden verklaard, waarom hij zegt: "zij zullen verderfelijke sekten bedekt invoeren", terwijl men in plaats van het laatste woord eerder de uitdrukking "leerwijze" zou verwachten. Die sekten werden reeds elders gevonden en hoefden dus niet eerst gesticht te worden, maar konden als bestaande dadelijk worden ingevoerd.

De uitspraak over hun verkeerdheid is een dubbele; zij voeren sekten in, die de eenheid van de gemeente verscheuren en haar in het verderf voeren en zij zeggen de Heere, die zij toebehoren, omdat Hij ze gekocht heeft, de gehoorzaamheid op, verloochenen Hem, omdat zij Hem in werkelijkheid niet laten zijn degene, die over hen heeft te gebieden. Daarmee verenigt zich dan het woord over hun lot: zij brengen een verdoemenis over zich, die hen snel overvallen zal, zonder dat zij daarop rekenen en zonder dat zij die nog zouden kunnen afwenden. De apostel verzekert dat met het oog op de terugkomst van de Heere, die zelf zo vaak van haar heeft gezegd, dat zij de onvoorbereiden plotseling zal overvallen.

Niet de Heere Jezus Christus, maar God de Vader, want het woord curiov wordt hier niet gebruikt, dat overal gevonden wordt, waar gesproken wordt van Christus, als de Heere, maar tdespothv dat uitdrukt de macht die meesters hebben over hun slaven en zoals God heeft over het gehele mensdom; en overal waar dit woord gebruikt wordt, wordt het gepast op God de Vader (Luk. 2: 29 Hand. 4: 24. 2 Tim. 2: 21 Openbaring 6: 10) en dat het hier die zin heeft, blijkt in het bijzonder uit de gelijkluidende tekst Jud. 5: 4, waar de verloochening van de Heere Onze God, door deze mensen duidelijk onderscheiden wordt van die van onze Heere Jezus Christus. Deze wordt gezegd de Joden gekocht te hebben. Is Hij niet uw vader, die u verkregen of gekocht heeft. Deut. 32: 6 En de Christenen: U bent duur gekocht, zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, die voor God zijn. 1 Kor. 6: 20

Men moet denken aan zulke mensen, die wettig geroepen en in zoverre door de Heere Christus zelf aangesteld waren tot Zijn dienaren, om door de prediking van het Evangelie Zijn koninkrijk uit te breiden. Zij hadden daarom de Verlosser, als hun gebiedende Heer, moeten erkennen en eerbiedigen en zich met een onbepaalde gehoorzaamheid aan Zijn voorschriften onderwerpen. Maar ondertussen, zij verloochenden Hem, zij maakten wel de vertoning, alsof zij dienaren waren van het Evangelie en Christus als hun gebiedende Heer erkenden, maar zij verzaakten Hem met hun daden; door kennelijk en listig voortplanten van hoogst verderfelijke wanbegrippen, die met de geloofs- en zedenleer van het Evangelie regelrecht strijdig waren, betoonden zij, dat zij, voor Hem niet de minste liefde noch achting hadden.

2. En velen in de gemeente zullen verleid worden door hun leugen, die de vleselijke begeerlijkheden vleit, dat men een Christen zou kunnen zijn, zonder dat men zich zou moeten onthouden van vleselijk genot en zullen hun verderfenissen navolgen, waardoor verleiders en verleiden de weg van de waarheid (Hoofdstuk 2: 21 Hand. 18: 25) gelasterd zal worden. Zij, die geen Christenen zijn, zullen het Christendom verklaren voor een leer, waarvan de grondstelling onzedelijkheid en ongebondenheid is.

3. En zij, die valse leraars (vs. 14), zullen door gierigheid, waarvan zij vervuld zijn en waaraan zij zich overgeven, met gemaakte, verdichte woorden (Rom. 16: 18), van u een koopmanschap maken, op allerlei wijze winst van u proberen te trekken (Judas 1: 16. 1 Tim. 6: 5, waarover het oordeel van het verderf van overlang, omdat reeds vanouds over zulke misdadigers de straf gekomen is, niet leeg is, niet rust, niet stil is, zodat het eerste voorbeeld nog zou moeten worden gegeven; en hun verderf sluimert niet, zodat het eerst nog wakker zou moeten worden gemaakt, om hun ten dele te worden.

Wij hebben reeds in vs. 1 gelezen, waarmee de valse leraars zich bezondigen en het verderf over zich brengen zullen. Nu zegt de apostel ook, welk onheil zij door hun verderfenissen of "ongebondenheid" en door hun winzucht zullen teweegbrengen, want die beide hoofdzonden, ongebondenheid en gierigheid (luxuria et avariti a), die hand aan hand plegen te gaan, vinden wij ook hier bij elkaar. Hun teugelloosheid, de uitspattingen, waaraan zij zich overgeven, zullen velen aantrekken, zodat zij dezelfde weg gaan. En als nu zij, die geen Christenen zijn, zo velen zo’n leven zien leiden, zullen zij de weg van de waarheid lasteren. Dit is het ene onheil, dat de valse leraars teweegbrengen; het tweede, dat erger is, doen zij door rusteloos begeren naar aards gewin, naar have en goed. Zoals zij de weg van de waarheid daardoor schade veroorzaken, dat zij, die hun uitspattingen navolgen, een kwade naam bij de niet Christenen teweegbrengen, zo zoeken zij hun voordeel daarmee, dat zij in de gemeente door hen zelf verzonnen leringen te koop bieden, waarvoor men hun dankbaar moet zijn en zoals nu in vs. 1 datgene, waarmee zij zich verzondigen, niet genoemd was, zonder dat ook tevens werd gezegd, welk lot zij zich daardoor op de hals haalden, zo volgt ook de benaming van het onheil, dat zij veroorzaken, dadelijk op de verzekering dat het gericht niet te ontkomen is.

Dwalingen, vooral zulke, die het vlees vrij spel gaven, hebben een aanstekelijke kracht en de leer van de dwaalleraars, waarvan hier sprake is, was dan ook werkelijk zo’n valse vrijheids-leer; zij verwarden Christelijke vrijheid met teugelloze willekeur. De stout antinomistische richting, die wij in de tweede eeuw bij de Karpokratianen en andere Gnostieken aantreffen, reikt met haar wortels in het midden van de eerste eeuw.

Deze mensen, zo zegt de apostel, met hen, die hun weg na wandelen, zullen bewerken, dat men het Christendom verklaart voor een leer en een gemeente van stelselmatige onzedelijkheid. Dit is duidelijk dezelfde gedachte, die ook in de eerste brief (1 Petrus 2: 12,

15; 3: 13, 16; 4: 4, 14 vv. een fundamenteel gezichtspunt vormt. In snode en stoffelijke winzucht, zegt de apostel verder, zullen zij met u handel drijven d. i. u tot middelen gebruiken van hun bedrieglijke winzucht, met verdichte redenen of met zodanige geschiedenissen en leringen, die zijn verzonnen en zo ingericht, dat de mensen zich daarvoor graag geld laten ontnemen, of tot andere stoffelijke doeleinden laten misbruiken. Het is de mededeling van een bombastische leer, opgesierde, zelf verzonnen mystieke verhalen. Voor deze werden in die tijd van godsdienstige oplossing van Joden- en Heidendom gemakkelijk aanhangers gevonden, die offervaardig waren, vooral onder de meer gegoede standen, zodat vele mensen, daartoe geschikt, zich op die rijke geldwinning gingen toeleggen, vooral Joden, voor wie het voordelige van de zaak duidelijk was, omdat bedriegerij en vervalsing met hun slechte aard zeer verwant waren en Apokryfisch-gnostische, geheime leringen toen ook onder hen sterk waren ingedrongen.

Reeds hier begint de apostel zich de brief van Judas tot voorbeeld te nemen en met zijn woorden en voorstellingen zich aan deze aan te sluiten. Hij had zeker het doel om deze brief, die vooral de Christenen uit de Joden op het oog had, voor de Christelijke kerk uit de Heidenen geschikt te maken (evenals hij in zijn eersten brief op krachtige wijze het Oude Testament brengt tot de Christenen uit de Heidenen, die nu op de voorgrond van het Godsrijk staan). Daaruit is te verklaren, dat hij wat in de brief van Judas ziet op de Joodse traditie terzijde laat. Als de kritiek van onze tijd in die afhankelijke verhouding van Petrus tot Judas een hoofdgrond heeft menen te vinden, om deze brief van de eerstgenoemde apostel voor onecht te verklaren, dan gaat hij van moderne beschouwingen uit, terwijl wij reeds in de boeken van het Ouden Testaments opmerken, dat latere profeten, hoewel in menig opzicht groter dan de vorige, toch voorspellingen opnemen van de vroegere in hun schriften (vgl. bijv. Jes. 2: 2 vv. met Micha 4: 1 vv.) en zo opnieuw op de voorgrond stelden.

4. Want als God a) de engelen, die hoge geesten en verheven schepselen, namelijk diegenen onder hen, die gezondigd hebben en, met hun hoge staat nog niet tevreden, wilden zijn als God en hun eigen rijk hebben (1 Joh. 3: 8), niet gespaard heeft, maar die in de hel geworpen hebbend (in de grondtekst staat tartarwsav, in de Tartarus als voorlopige verblijfplaats), daarvoor als reeds veroordeelden overgegeven heeft aan de ketenen van de duisternis, om tot het oordeel van de grote dag bewaard te worden, om hen te stoten in de poel, die van vuur en zwavelbrandt en hen op die wijze in de plaats van de eeuwige verdoemenis stort (Openbaring 20: 10), is Hij dan geen God, die te vrezen is?

a) Judas 1: 6 Openbaring 20: 3

In vs. 4-9 volgt nu de bevestiging van de gedachte van vs. 3, "waarover het oordeel van overlang niet leeg is en hun verderf sluimert niet. " In het oordeel over de gevallen engelen, over de eerste wereld en de steden Sodom en Gomorra toont Petrus de zekerheid van het oordeel over deze verleiders, dat naderende is. Van het tweede voorbeeld af neemt hij mee in aanmerking de reddende ontferming van God aan de vromen, aan Noach en Lot bewezen, die het gericht vergezelde (vs. 5 en 7 v.). Daardoor verkrijgt de oorspronkelijke gedachte, hoe weinig deze verleiders een verschoning kunnen wachten een verandering. De nazin gaat na vs. 8, wat de vorm aangaat, geheel verloren, maar vs. 9, dat naar de inhoud de nazin bevat, brengt in de vorm van een algemene uitspraak een tweevoudige bewering als gevolgtrekking voort, namelijk dat God de vromen weet te redden en de onrechtvaardigen weet te treffen, die laatste gedachte door het "allermeest" in vs. 10 betrekking heeft op de goddelozen, van wie hier sprake is. Zo komt de oorspronkelijke gedachte weer boven en de verdere karakteristiek van deze verleiders is daarmee ingeleid.

Met de woorden van vs. 4 schrikt Petrus hen wakker, die zo zondig en rustig voortleven. Is het niet een grote vermetelheid van hen, dat zij zo stout handelen (vs. 10) en alles met eigen hoofd willen uitrichten, als moest God wijken en hen sparen, die de engelen, die verheven geesten en edele schepselen, die veel wijzer en verstandiger zijn dan wij, niet heeft gespaard als zij zondigden, maar hen geworpen heeft in de ketenen van de duisternis, waarin zij zo gevangen zijn, dat zij uit Zijn handen niet kunnen ontkomen.

De straf voor hun zonde was, dat zij in een toestand, die het tegendeel was van de vroegere, uit de vrijheid, waarmee zij Gods schepping doorkruisten, in de verbanning van de onderaardse duisternis werden geplaatst, die voor hen Gods aangezicht verbergt (MATTHEUS. 18: 10). De gevangenis, waarin zij gevoerd zijn, noemt de apostel met een uitdrukking, die het diepste van de onderaardse afgrond te kennen geeft, daar, zo zegt hij verder, worden zij voor het oordeel bewaard, zoals hij in 1 Petrus 3: 19 de doden, die het oordeel tegemoet zien "de geesten in de gevangenis" heeft genoemd.

De val van deze oorspronkelijk goede engelen wordt hier (Judas 1: 6) bepaald geleerd. Hun straf is beeldsprakig uitgedrukt, waarom hier elk woord, elke bijzonderheid niet letterlijk moet worden opgevat. De apostel vergelijkt hen met misdadigers, die voorlopig zijn ingekerkerd, totdat zij op de dag van het gericht aan hun eigenlijke straf worden overgegeven. Dit is het hoofddenkbeeld, dat moet worden vastgehouden. Alle gevallen boze geesten, ook zij, die nu nog een tijd lang macht hebben op aarde, zijn uit de hemel verstoten, van hun oorspronkelijke woonplaats verdreven en leven in de onderwereld, in het gevoel van reeds aanvangende verdoemenis en van daaruit heersen zij nog door de zonde over mensen. Het is geen tegenstrijdigheid, als Paulus in Efeze. 2: 2 zegt, dat zij heersen in de lucht, of in Efeze. 6: 2 in de hemelse (d. i. boven de aarde gelegene) plaatsen. Ook daar worden zij met ketenen van duisternis gebonden, ten gerichte bewaard, maar nog duchten zij de laatste straf als een, die hun is aangekondigd (Luk. 8: 21). Heeft God nu de engelen, de hoge, reine, hemelse geesten, de veel heerlijker schepselen, niet gespaard, zo scherpt dit gericht het ons in, dat de straf van zulke verdorven mensen te minder zal uitblijven.

Van de afgrond van de hel, waar hun woning is (Luk. 8: 21) zweven de boze geesten door de lucht en gaan, dorstend naar verderven, rond onder hen, die op aarde wonen, maar overal slepen zij de ketenen van de duisternis mee, die hen aan de hel gebonden houden. Wel zijn zij reeds geoordeeld en kunnen zij niet uit de machtige hand van de Rechter ontvluchten; maar evenals de pijn van de ook reeds geoordeelde geesten van de gestorven goddelozen pas dan ten volle zal zijn, als zij hun lichamen weer op de jongste dag zullen ontvangen, zo zal de pijniging van de engelen van de afgrond pas dan volkomen worden, als er niemand meer te verslinden zal zijn en zij in de gesloten hel tot eeuwige zelfmoord, waarop geen sterven volgt, beperkt zullen zijn.

De uitdrukking: "de engelen, die gezondigd hebben", zou zeker wel nooit anders verklaard zijn dan van de eerste zondeval in de geestenwereld, als men niet in de overeenkomstige plaats Judas 1: 6 had gemeend een heen wijzen te moeten vinden op een hoereren van de engelen. Wij zullen ons echter daar overtuigen, dat ook het woord van Judas niet uit het boek Henoch mag worden verklaard.

5. En als Hij de oude wereld, de mensen vóór de zondvloed, niet heeft gespaard, maar enkel en alleen Noach, de prediker van de gerechtigheid (vgl. Hebr. 11: 7), zijn achtste (d. i. met de zijn acht zielen uitmakende (1Petr. 3: 20) bewaard heeft, als Hij de zondvloed over de wereld

van de goddelozen heeft gebracht (Hoofdstuk 3: 5 v. Gen. 6 en 7 MATTHEUS. 24: 37 vv.), heeft Hij dan ook niet daarin ons ten voorbeeld Zijn rechtvaardigheid getoond?

God heeft engelen, geesten in Zijn dienst en, in tegenstelling tot de stoffelijke wereld, Hem in wezen verwante schepselen niet verschoond, en evenmin een voortijd een gehele wereld, tegen waarover het achttal het zo kleine getal noemt van hen, die met Noach's ark behouden bleven. De apostel zegt niet: "Hij heeft Noach een achttal gegeven, maar "zijn achtster", dat is met slechts zeven anderen heeft Hij Noach bewaard, toen Hij een overstroming over de wereld van goddelozen teweeg gebracht. Het bijbelse bericht noemt Noach alleen de rechtvaardige, de apostel stelt hem echter voor tegenover de goddelozen als een prediker van de gerechtigheid. Hij wil met "zijn achtster" niet zeggen, dat ook de zeven anderen predikers van de gerechtigheid zijn geweest, de uitdrukking ziet alleen op de bewaring. De lezers moeten uit deze zin leren, dat Gods oordeel niet zal verschonen, al zou de gehele wereld een prooi van de goddeloosheid worden en slechts één prediker van de gerechtigheid met weinigen, die aan zijn zijde staan, overblijven.

De oude wereld, die van Adam tot Noach was, werd rijp voor het verderf, toen de kinderen van God, de leden van de gemeente van God, waarin de prediking van de naam van de Heere werd gehoord (Gen. 4: 26), de scheidsmuur verbraken, die hen van de goddelozen scheidde en met de dochters van de mensen, met het geslacht van de Kaïnieten, wier zondige mensenaard de tucht van de Geest achter zich geworpen had, vermengden, zo'n geslacht opgroeide, waarin de overgeleverde kennis van het waarachtig woord van God en van het leven van de heiligen werden verkeerd in godslasterlijke dwaling. De machtigen in de wereld en de beroemden waren helden in goddeloosheid, misdadige spotters en trotse verachters van de prediking van boete en gerechtigheid. De apostel ziet nu in de valse leraars en hun verderfelijke veten de navolgers van die beruchte lieden in Noach's dagen: daar was evenals hier ontaarding en verderf door vermenging van de goddelijke openbaring met de wil van het vlees en van het verstand. Evenals in de vorige wereld de ontaarde Sethieten, zo nemen nu de verbasterde Christenen stukken van de waarheid mee op de weg van hun verderf; en in de omkering van de waarheid, bijvoorbeeld van de leer van het van de goddelijke natuur deelachtig worden in de dwaalleer van de pantheïstische vergoding van de mens, of van de leer van de Christelijke vrijheid een vrijheid niet van maar tot de zonde, ligt juist de kracht van de dwaling.

De keuze van de voorbeelden en de rangschikking bij Petrus wijkt daarin af van de brief van Judas (vs. 5-7), dat in de laatsten het gericht van de zondvloed gemist wordt, maar in de plaats daarvan het oordeel over Israël in de woestijn is gekozen en voor de beide andere voorbeelden geplaatst is, terwijl Petrus de duidelijkste voorbeelden van goddelijke gerechtigheid in chronische volgorde voorstelt. Eindelijk slaat Judas volgens zijn gedachten de voorbeelden van redding over, welker aanhaling in de brieven van Petrus daaruit te verklaren is, dat een uitvoerige vermaning aan gelovige Christenen is voorafgegaan en daarna pas tot de dwaalleraars is overgegaan.

6. En toen Hij de steden a) van Sodoma en Gomorra met de beide andere, Adama en Zeboïm, tot as verbrandende, met omkering veroordeeld heeft (Gen. 19: 24 v.) en tot een voorbeeld van een gericht van het vuur (Hoofdstuk 3: 7 en 10) gezet degenen, die goddeloos zouden leven (Judas 1: 7), is daaruit zeker wel gebleken, dat het vreselijk is te vallen in de handen van de levende God.

a) Deut. 29: 23 Jes. 13: 19 Jer. 50: 40 Ezechiël. 16: 49 Hos. 11: 8 Amos 4: 11

7. En daarentegen heeft Hij Zijn goedertierenheid getoond, toen Hij de rechtvaardige Lot (Gen. 19: 29) die vermoeid was van de ontuchtige (Hoofdstuk 3: 17 Efez. 4: 19) wandel van de gruwelijke mensen, daaruit verlost heeft (Gen. 19: 4 vv.

8. Want deze rechtvaardige man, wonend onder hen, onder die ontuchtige lieden, heeft dag op dag, zijn rechtvaardige ziel, die over hun wandel smart voelde, gekweld door het zien en horen van hun ongerechtige werken (Ps. 119: 53, 158).

Behalve het voorbeeld van een oordeel door water, waarop de apostel heeft gewezen met de woorden: "Hij heeft de zondvloed over de wereld van de goddelozen gebracht", haalt hij nog het voorbeeld aan van een gericht aan Sodom en Gomorra door vuur voltrokken. Om die tegenstelling plaatst hij het "tot as verbrandende" voor het "met omkering veroordeeld heeft", zodat nadrukkelijk verbranding genoemd wordt als datgene, waardoor God die steden tot verwoesting veroordeelde. Het is een opmerkelijke uitdrukking, die echter gekozen is om te zeggen, dat God deze steden niet op dezelfde wijze tot verwoesting veroordeelde als andere, waaraan Zijn vonnis door mensenhand werd volvoerd; maar de veroordeling ervan tot verwoesting uitsprak in de vuurvlammen, die Hij zelf neerzond, om ze in as te leggen. Juist hierdoor heeft Hij ze tot een blijvend voorbeeld gemaakt van degenen, die later goddeloos zouden leven, in zoverre namelijk ook hun veroordeling daarin zal bestaan, dat het wereldverterend vuur, zoals de apostel in Hoofdstuk 3: 7 vv. zal uiteenzetten, hen aangrijpt en hen aan de eeuwige dood overlevert. Om de voorafbeelding stelt hij naast het oordeel, dat als een gericht over de gehele aarde voorspel van het toekomstige is, maar een gericht door water was, dat haar overstroomde (vs. 5), ook dat, dat over Sodom en Gomorra is gekomen. Hierbij komt echter nog het tweede, dat, zoals daar Noach bewaard werd, zo hier Lot werd gered. Zo zullen de rechtvaardigen gered worden, als het vuur van het toekomstige gericht de goddelozen aangrijpt, van wier zedeloze wandel zij in de laatste tijd en tot op dit ogenblik evenals Lot te lijden zullen hebben. Ook in dit opzicht bestaat een voorafschaduwing tussen hetgeen toen geschied is en dat wat eens zal geschieden. Daarom zet de apostel uiteen, van welk een doorgestaan lijden Lot door zijn redding tegelijk bevrijd is geworden. Door gezicht en gehoor, zegt hij; kwelde de rechtvaardige, temidden van de goddelozen levende, dag aan dag de rechtvaardige ziel over hun misdadig handelen; in die zin dus was het "vermoeid zijn van de ontuchtige wandel van de gruwelijke mensen" bedoeld. Niet dat hem uitwendige schade daardoor overkwam, was zijn lijden, maar dat hij zien en horen moest, wat rondom hem voorviel en hij zag en hoorde het niet als iets, dat hem de rechtvaardige niet aanging, maar het werd hem tot een kwelling van de ziel, omdat hij het ter harte nam. Zo betaamt het de rechtvaardige en zo’n smart zullen zij moeten uitstaan, als zij in de laatste tijd te midden van een ontuchtig geslacht leven.

Voor hen, die God de weg van de waarheid en gerechtigheid heeft leren kennen, is het geen gering lijden om onder een goddeloos volk te wonen; men lijdt er onder door ijver voor Gods eer, maar men lijdt ook, omdat men ervaart, dat men zelf nog in het vlees woont, waarin door kwade voorbeelden nog veel kan worden opgerakeld. Men lijdt veel om vrouw, kinderen, huisgenoten, die men niet genoeg weet te bewaren, zoals dan ook werkelijk in Lots vrouw en dochters veel openbaar is geworden, waarvan reeds vroeger het zaad aan deze huisvader niet geheel zal zijn verborgen gebleven. Ook gaat het vaak niet zonder aanklagende en kwellende gedachten, als een Lot bedenkt hoe hij naar Sodom is gekomen, hoe hij zich van zijn goede oom Abraham heeft gescheiden en men denkt bij zijn kwellingen er vaak over, of en hoe een verandering teweeg gebracht zou kunnen worden. Bij de tegenwoordige wereld heet dat zeker het hoofd laten hangen, zwaarmoedigheid, nodeloos oordelen, waarmee men anderen lastig

valt, maar het zien van God op de kinderen van de mensen, die zuchten over al de gruwelen, die geschieden, is daarmee niet weggenomen.

9. a) Zo weet de Heere Jehova (vs. 4), zoals deze laatste geschiedenis in verband met de beide andere duidelijk aanwijst, de godzaligen uit de verzoeking te verlossen, waarin zij door hun wonen onder een krom en verdraaid geslacht (Fil. 2: 15) gekomen zijn (1 Petrus 1: 6). En zo weet Hij de onrechtvaardigen te bewaren tot de dag van het oordeel en wel in zo'n staat, die reeds voor henzelf een tijd is om gestraft te worden (Luk. 16: 23 v. MATTHEUS. 18: 34).

a) 1 Kor. 10: 13

10. Maar allermeest weet Hij degenen ten oordeel te bewaren, die naar het vlees in onreine begeerlijkheid (Judas 1: 8) wandelen, en de heerschappij van God en Christus (Judas 1: 8) verachten en evenzeer degenen, die in ander opzicht zich tegen God stellen, die stout zijn (Gen. 34: 25), zichzelf behagen en hun eigen hoofd volgen (Tit. 1: 7) en die de heerlijkheden, zoals de boze geesten volgens hun verlaten beginsel nog kunnen genoemd worden (vgl. 2 Kor. 4: 4 Efeze. 2: 2; 6: 12) niet schromen te lasteren, alsof deze geen macht op hen zouden hebben, zelfs niet al deden zij de ergste dingen (Judas 1: 2 en "2Pe 2: 17.

De apostel is door het "die vermoeid zijn van de ontuchtige wandel enz. " gekomen tot de uiteenzetting van een nevengedachte in vs. 8 : "want deze rechtvaardige man, wonend onder hen "heeft dag op dag zijn rechtvaardige ziel gekweld door het zien en horen van hun ongerechtige werken. " Daardoor heeft hij geen acht geslagen op het sluiten van de periode, die begon is vs. 4 met het: "want als God de engelen, die gezondigd hebben, niet gespaard heeft enz. " Hij kon dat ook laten gaan, omdat het wel vanzelf sprak uit datgene, waaraan deze periode werd gehecht door een "want" "waarover het oordeel van over lang niet ledig is en hun verderf sluimert niet. " Als God dienende geesten en een gehele wereld van de oudheid, die Hij door overstroming verdelgde, niet verschoond heeft en Sodom en Gomorra door vuur, dat deze steden verteerde, aan de ondergang heeft overgegeven, dan zal ook het gericht van hen niet uitblijven, die Zijn gemeente door hun voorbeeld van onzedelijkheid en door leugens verderven. Maar het voltrekken van dit gericht zal aan de beide, die de mensen zijn overkomen volgens vs. 5-8, ook in dat opzicht gelijken, dat God de getuigen van de rechtvaardigheid met hen, die tot hen behoren, daarvoor zal bewaren, zoals Hij Noach en de zijnen en de rechtvaardigen, wie het zien van het goddeloos handelen zielenpijn veroorzaakt, redden zal even als Lot. Daarom kan de apostel, als hij nu tot de uitspraak, door de onvoltooide periode bekrachtigd, terugkeert, deze weer opnemen op die wijze, dat hij, de algemene gedachten, die uit de aangehaalde voorbeelden blijken, in de eerste plaats met betrekking en tot het voorbeeld van Lot, in die zin uitspreekt, dat de Heere de vrome uit de verzoeking weet te redden, namelijk uit zodanige verzoeking, als hij moest ondervinden, als hij de goddeloosheid, die hem omringde mee moest aanzien; een goddeloosheid, die ongestraft haar misdaad, die hem de ziel kwelde, bedreef. In die zin moest in de eerste plaats die algemene gedachte worden uitgesproken, omdat de rede dan bij die zich moest ophouden, wier niet af te wenden oordeel was aangekondigd. Met het oog op deze wordt aan de andere zijde gezegd, dat God de onrechtvaardigen weet te bewaren tot de dag van het oordeel, om gestraft te worden. De apostel bedoelt hier de pijniging in de staat van de dood tot aan het jongste gericht. Voornamelijk echter, zo zegt het "allermeest" (Gal. 6: 10 Fil. 4: 22) zal de Heere hen onder straf tot de dag van het oordeel bewaren, die de onreine begeerlijkheden van het vlees na wandelen en de heerschappij verachten. Er wordt niet gezegd, dat Hij hen het meest zal straffen, maar dezen geldt het vooral, omdat zij het meest schuldig zijn, dat zij onder pijniging voor de oordeelsdag bewaard blijven. Hun zonde, die hen voor anderen het

meest schuldig maakt, bestaat in twee zaken, die echter beide één zijn: het een is, dat zij naar het vlees wandelen, met een begeerte, die bezoedeling meebrengt, omdat zij niet alleen hem verontreinigt, die ze pleegt, maar ook hem, aan wie zij gepleegd wordt. Daarmee nu is verbonden een geringachten van hetgeen de heerschappij is, waarmee die wellustigen tevens zijn voorgesteld als mensen, die niemand als heer erkennen, die daartoe over hen gesteld is. Zij achten niemands wil, dat zij zich daaraan zouden storen, geen gebod, zodat zij het zouden opvolgen, zij willen van geen meester weten, die over hen zou te zeggen hebben; zo'n vrijheid veroorlooft zich hun boze begeerlijkheid, opdat zij onbeteugeld haar loop heeft. Omdat nu, zoals vanzelf spreekt, hier een vrijheid bedoeld is van goddelijke, maar niet van menselijke heerschappij, komt het weigeren van gehoorzaamheid aan de over hen gestelde heerschappij, in werkelijkheid overeen met dat wat in vs. 1 gezegd was van de valse leraars, dat zij de Heere verloochenen, die hen gekocht heeft.

Naar onze mening behoort het "te bewaren tot de dag van het oordeel, om gestraft te worden", niet volgens de wijze van Dächsel en de zijnen verklaard te worden van een bewaard worden in de Sjeool, een tussenplaats ter voorlopige straf of beloning, maar wil Paulus zeggen, dat al gaat de zonde een tijd lang voort zij toch te eniger tijd straf ondervindt, dat al stelt God uit, toch zeker het loon komt. Zo ook is de opmerking zelfs van de ouden, zoals A. Claudianus zegt, "Tolluntur in altum, ut laps u graviore ruant. " Valerius Maxinus: "Lento gradu ad vindictam sui divini procedit via" enz.

Het wandelen naar het vlees en het verachten van de heerschappij staan met elkaar in verband; omdat zij in hun begeerlijkheden wandelen willen zij van geen heer weten, die hen gekocht heeft en omdat zij van Hem niet willen weten, houdt niets hen terug van het toegeven aan hun lusten. Daar staat tegenover, dat zij de machten, wier prooi zij door hun zondigen worden, niet vrezen, maar ze lasteren. In plaats van zich te verheugen in de Heere, verachten en lasteren zij in dwaze vermetelheid de heerlijkheden, d. i. de gevallen, boze geesten, uit wier geweld de Heere de Zijnen heeft losgekocht en evenals nu uit de verachting van de heerschappij van Christus, zo volgt nu ook uit de keerzijde van die verachting, uit de verachting van de heerlijkheden, de onbevreesde overgave aan de lusten van het vlees. "Heerlijkheden" worden de boze geesten genoemd naar het hun aangeschapen beginsel; de uitdrukking is gekozen om de vermetelheid van die lasteraars door het noemen van het object duidelijk te doen worden.

Onder deze naam worden de engelen en zelfs de kwade aangeduid. De apostel wil dus dat elk, naar Gods gebod, ook in de gevallen en verdorven schepselen, de door de Schepper daaraan verleende heerlijkheid en majesteit zal eren. Geldt dit voor de gevallen engelen, die de mensen toch niets dan kwaad proberen te doen, nog meer moet dit gelden van de overheden onder de mensen, die toch zelden geheel en al haar bestemming vergeten. Onder het voorwendsel van evangelische vrijheid allen eerbied voor gezag en majesteit uit het oog verliezen, is dus wel degelijk een vleselijke zin, vaak onder een vals vertoon van geestelijk wezen.

11. Omdat de engelen, die hun natuurlijke goedheid bewaard hebben, krachtens hun gemeenschap met God in sterkte en kracht minder zijnde dan die "heerlijkheden", die de goddelozen zo snood wagen te lasteren, geen lasterlijk oordeel tegen hen voor de Heere voortbrengen, zoals de Heilige Geest op grond van de Schrift dat betuigt (Judas 1: 9).

Om de vermetelheid van deze mensen in het licht te stellen, stelt Petrus tegenover hun gedrag ten opzichte van de "heerlijkheden" het gedrag van de engelen ten opzichte van diezelfde

machten. Hier blijkt nu duidelijk, dat hij boze geesten onder hen moet bedoelen, omdat het alleen denkbaar is tegen dezen een "oordeel van lastering" voort te brengen. Die opvatting wordt door Judas 1: 9 bevestigd, waarvan de bijzondere voorstelling hier meer algemeen gemaakt is.

De engelen, zegt de apostel, die toch in kracht en in macht groter zijn, vellen tegen de heerlijkheden voor de Heere geen lasterlijk oordeel. Zij kennen wel het oordeel en kondigen het aan, maar zij laten het in ootmoed over aan de enige Heer, voor wiens aangezicht zij met de boze machten weten te staan. Elk ander woord van eigenwillig smaden komt hun voor een lasteren te zijn van hen, die nog voor het gericht bewaard worden; zij laten het aan Gods macht en lankmoedigheid over; daarom onthouden zij zich daarvan.

Als de schrijver hier en in het volgende voortdurend in de tegenwoordige tijd spreekt, geeft hij daarmee volstrekt niet te kennen, dat de dwaalleraars reeds in de gemeenten, waaraan hij schrijft, tegenwoordig zijn; maar hij schildert een beeld, dat hij als een profetisch visioen voor zich ziet, zoals ook in de profetie van het Oude Testament zeer vaak in zo’n geval in de tegenwoordige tijd wordt voorspeld. Dit schilderende presens moest de schrijver des te meer in de gedachte zijn, omdat deze dwaalleraars (al was het ook elders vgl. de brief van Judas) reeds bestonden.

12. Maar deze, wier aard en karakter ik u hier voorstel (vs. 10), zijn, in plaats van de engelen gelijk te worden, met wie zij volgens hun hogere bestemming overeenkomen, als onredelijke dieren, die zonder enig begrip van het bovenzinnelijke en hemelse voortlevende, door hun zinnelijke begeerlijkheid gedreven, de ingeschapen natuur volgen en voortgebracht zijn om gevangen en gedood te worden. De dieren leven om geslacht te worden en de mensen als voedsel te dienen; die goddelozen maken zich aan hen gelijk en omdat zij lasteren wat zij niet verstaan, namelijk de bovenaardse hemelse machten (Judas 1: 10), waardoor zij openbaren, dat zij op dezelfde trap staan als de verstandeloze dieren, zullen zij in hun verdorvenheid verdorven worden, in hetzelfde verderf, dat die dieren overkomt, als zij begerig naar vleselijk genot, zich door de lokspijs tot van de mensen net zich laten heenvoeren, om dan de dood van de slachting te ondergaan (Jer. 12: 3 Ps. 49: 21).

13. En zij zullen dan ook ten gevolge van hun goddeloosheid verkrijgen de loon van de ongerechtigheid en zo ontvangen naar dat zij verdiend hebben (Luk. 23: 41). Die straf, die over hen zal komen, zal zeker zwaar zijn, als die de dagelijkse weelde hun vermaak, hun genot (Luk. 8: 14) achten, terwijl zij er nooit aan denken, wat hun hiernamaals wacht (Fil. 3: 19 Luk. 16: 19 vv.) zijnde vlekken en smetten voor de Christelijke gemeente, die zij hebben aangekleefd (Deut. 32: 5) en zijn weelderig in hun bedriegerijen, overdadig zwelgen de in hun bedrog, als waren zij uw broeders, als zij in de maaltijden met u zijn ("Ac 2: 43" en "1Co 11: 21. Judas 1: 12).

De apostel wil zeggen; met deze, die de boze geesten lasteren in tegenstelling tot de goede engelen, die op grond van juiste waardering van die eerste, met vreze voor die vervuld zijn, is het gesteld als met redeloze dieren zowel wat betreft hun subjectieve toestand, als ook hun objectief lot, dat het gevolg ervan is.

De bedoeling van de vergelijking met de redeloze, tot verderf geboren dieren, is tweevoudig: die vermetele, eigenzinnige mensen (vs. 10) stellen zichzelf, doordat zij lasteren wat zij niet verstaan, zoals met de onverstandige dieren en worden daarom ook in het verderf, waartoe die dieren geboren zijn, aan deze gelijk gesteld.

In plaats van de goddelijke natuur deelachtig te zijn en ontvluchten het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid (Hoofdstuk 1: 4), brengen de verloochenaars van Jezus Christus het tot die trap van geesteloosheid en vervreemding van God, dat zij evenals de redeloze dieren, die naar hun natuur (d. i. als wezens, wier leven in het onvrije voortgaan van het hun aangeboren zijn opgaat: fusic a) aanwezig zijn om gevangen en geslacht te worden een prooi worden van de wereld, die door hen misbruikt is voor hun onreine begeerlijkheden.

De dieren zien in hun onverstand wat tot lokspijs dient aan voor een voorwerp van genieten en terwijl, zij daarnaar begerig grijpen worden zij hem tot buit, die ze vangt. Zo zien ook die vermetelen in hun onverstand, dat wat van zinnelijke aard is, voor niets beters aan, dan dat het hun gegeven is om hun lust daarmee te voldoen. Zij grijpen er naar als naar een voorwerp van wellustig genot en worden daardoor eveneens een prooi van het verderf, als de redeloze dieren. Maar als dezen zo’n lot treft, omdat zij het verstand missen en een lot verkrijgen, dat hun bestemming is, zo overkomt die vermetelen hetzelfde, waarvan zij moesten weten, dat het hun ter verderve was en zij veroorzaken zichzelf een lot, dat het tegengestelde is van de bestemming van de mensen. Hun overkomt kwaad voor het kwaad, dat zij doen en zo verkrijgen zij de loon van de ongerechtigheid.

14. Hebbende de ogen vol overspel, omdat in deze de begeerlijkheid zichtbaar is en zij met deze de schandelijke lusten bij anderen proberen op te wekken en die niet ophouden van zonde, zelfs niet bij godsdienstige samenkomsten, verlokkende met verleidende woorden en bedrieglijke voorspiegelingen de onvaste zielen, hen, die in de Christelijke waarheid nog niet bevestigd zijn, hebbend, als het hart minder naar wellust haakt, maar vol hebzucht is, het hart geoefend in gierigheid. Kinderen van de vervloeking zijn degenen, in plaats dat zij degenen zouden zijn, die geroepen zijn, de zegen te beërven (1 Petrus 3: 9. 1 Thessalonicenzen. 6: 9).

In vs. 2 v. had de apostel het verderf geschilderd, dat de valse leraars zouden verbreiden; vervolgens in vs. 4-9 het gericht als zeker aangewezen, nu beschrijft hij in vs. 10-16 hun ongerechtigheid nader, waarvan zij het loon in dat gericht zullen ondervinden.

Het is zowel de ongerechtigheid van hun zoeken, dat hen als verleiders doet kennen, als hun persoonlijke goddeloosheid en boosheid, die hij naar haar hoofdpunten karakteriseert. Evenals hun leren het tegendeel van het Christelijke is, zo is hun leven het tegengestelde van de Christelijke wandel, een stout misbruik van de natuurlijke dingen met overmoedig verzet tegen de machten, die daarin werken en nog boosaardiger misbruik van de heilige gemeenschap, waarin zij door hun uitwendig lidmaatschap tot de Christelijke kerk staan; zij volgen de zonden van de zwelgerij, van echtbreuk en van hebzucht. "Zij achten de dagelijkse weelde hun vermaak", zo wordt over hun zwelgerij gezegd. Hun genot is vleselijke overdaad. Evenals de redeloze dieren, zonder zich te bekommeren over het verderf, dat hen bedreigt, alleen aan het ogenblikkelijk genot denkend (vs. 12. Jak. 5: 5) brengen zij hun dagen door, alsof geen dag van de eeuwigheid hen wachtte, omdat de begeerlijkheid, die voorbijgaat, zal worden tot een smart, die niet voorbijgaat. Door zo’n weelderig leven zijn zij voor de gemeente "vlekken en smetten", vlekken, die hun reinheid (Efeze. 5: 27) verderven en smetten, die tot hun schande hen aankleven. Zij denken, zegt Luther in zijn verklaring van deze plaats, niet anders dan dat zij sieraden voor de Christenheid zijn, evenals zon een maan de hemel versieren, zij menen de beste en edelste kleinoden te zijn, evenals goud en edelgesteente; maar Petrus noemt hen vlekken en smetten, waardoor de gemeente schande en spot toekomt. Als nu verder wordt gezegd: "Zij zijn weelderig in hun bedriegerijen, als zij in de maaltijden met u zijn", dan ligt aan de voorzin die lezing van de grondtekst ten grondslag, die in Judas 1: 12 gevonden wordt, terwijl de nieuwere verklaring, aan een andere lezing

(apataiv in plaats van agapaiv de voorkeur geeft, maar nu weer in twee richtingen uiteengaat, naardat men het daarbij staande woord op de ene (autwn) of andere wijze (autwn) neemt. Luther legt de plaats aldus uit: "Wat men uit Christelijke liefde heeft gegeven, om een algemene kas te onderhouden voor weduwen en wezen en andere arme mensen, opdat niemand onder de Christenen gebrek lijdt of hoeft te bedelen, dat is nu alles aan gestichten en kloosters geraakt, waarvan onze geestelijken op het allergemakkelijkst leven; zij bezorgen er zich goede dagen van, en zeggen, dat het hun toekomt en niemand hen daarover hard vallen kan. " Volgens de toestanden in de apostolische tijd zou echter in de voorzin moeten gedacht worden aan de gemeenschappelijke liefdemaaltijden, waarbij die zwelgers zich te goed deden op algemene kosten (vgl. 1 Kor. 11: 21) en in de tweede zin aan gastmalen in de huizen en bij de families, waarbij zij zich laten nodigen en waar zij ook aan hun gulzigheid voldoening geven. Bij die gelegenheid zoeken zij met begerige ogen (MATTHEUS. 5: 28) naar personen van het andere geslacht, met wie zij in ontuchtige omgang tot bevrediging van hun vleselijke lusten kunnen komen. Nu kennen zij voor hun onverzadelijke begeerte geen perken, die zij zouden te respecteren hebben, zoals dit de woorden "hebbende de ogen vol overspel en die niet ophouden te zondigen" uitdrukken.

Hebben zij dan gevonden wat de ogen zochten, dan weet de mond de gevonden persoon, als die niet reeds vast in Christus gegrond is, met valse leringen en bedrieglijke woorden voor de ontuchtige daad te winnen (vs. 18). De woorden "verlokkend de onvaste zielen" verkrijgen nog een andere wending en vormen zo een overgang tot de derde hoofdtrek van het beeld, dat de apostel van deze mensen aan de vloek ontwerpt "hebbende het hart geoefend in gierigheid" d. i. zoals Luther verklaart, een hart, dat bijzonder geoefend is, zeer thuis is in allerlei kunsten van schandelijk gewin. Zij geven voor geoefende zintuigen voor hogere kennis te bezitten (Hebr. 5: 14) en bieden hun, van wie zij een goede beloning wachten, hun voorgewende wijsheid aan. Petrus rukt hun echter het masker af: zij hebben het hart geoefend ja, maar in gierigheid, in hebzucht; zij weten beter dan anderen, bij wie de natuurlijke aanleg nog niet tot zo’n hoogte ontwikkeld is, met hun waar, die zij aanprijzen (vs. 3), het geld uit de zak te lokken. Nadat de apostel zo de dwaalleraars in hun zoeken en doen heeft geschilderd, grijpt hem het gevoel van afkeer aan, zodat hij uitroept: "Kinderen van de vervloeking", zoals Luther verklaart, liggend onder de vloek van God, zodat zij voor God geluk noch zaligheid hebben. In deze uitroep vat hij, tegenover de zeer uitvoerige voorstelling van het kwade, dat zij doen, met een kort, maar des te meer betekenend woord het boze samen, waaraan zij daardoor ten prooi zijn geworden. Hij noemt hen "kinderen van de vervloeking" in tegenstelling tot de zegen, die zij zouden beërven, als zij de weg bewandelden, waarop zij als leden van de gemeente van Christus waren gesteld; en het volgende zal nu dat zware oordeel door aanwijzing uit de Schrift van het rechtvaardige daarvan nog sterker maken.

15. Zij hebben die vloek verdiend, zij die de juiste weg (Hand. 13: 10), die door hun belijden van Christus was ingeslagen, verlaten hebbend, zijn verdwaald op verkeerde weg (Judas 1: 11) en volgen de weg van Balaam (Bileam, Openbaring 2: 14), de zoon van Bosor (zoals de naam volgens de Babylonische uitspraak (1Petr. 5: 13) in plaats van Beor luidt), die de loon van de ongerechtigheid lief gehad heeft, de loon, die Balak, de koning van de Moabieten hem beloofde te geven, als hij kwam en Israël vervloekte (Num. 22: 2-21).

16. Maar hij heeft op zijn weg (Num. 22: 22 vv.) de bestraffing van zijn ongerechtigheid gehad een ervaring, die hem van het verkeerde, dat hij voornemens was te doen, had moeten overtuigen, en tot andere gedachten had moeten brengen Joh 16: 11; want het jukdragende stomme dier, dat uit zichzelf niet kon spreken, noch vermogen tot verstandige rede zou hebben gehad, al had het ook het spraakorgaan bezeten, sprekend met mensenstem, heeft de

dwaasheid van de profeten verhinderd. Dat dier, zo sprekend, heeft hem het bewijs gegeven van zijn dwaasheid, als hij zichzelf voorstelde, dat hij zou kunnen spreken en profeteren, zoals het hem beliefde, dat hij van geen besturende macht van God afhankelijk zou zijn; de ezelin werd door dat spreken met menselijke stem een tastbaar bewijs van het tegenovergestelde van zijn inbeelding (Num. 22: 33).

Het is geheel verkeerd, als vele uitleggers bij de woorden "volge den weg van Balaam, die de loon van de ongerechtigheid heeft liefgehad", denken aan de raad, die Bileam volgens Num. 31: 16 aan Balak gaf en wier werk dan de geschiedenis in Num. 25 was. Men brengt dan met het oog op Openbaring 2: 14 iets in deze plaats, dat Petrus uitdrukkelijk buiten beschouwing heeft gelaten, die zich eenvoudig tot de geschiedenis in Num. 22 bepaalt. Is het ook terecht, dat evenals Bileam door zijn aan Balak gegeven raad de kinderen van Israël tot ontucht en ketterse Godendienst verleidde, ook de valse profeten, waarvan hier wordt gesproken, de Nikolaïeten of Bileamieten, volgens de eerste helft van het 14de vers het heidense van de ontucht in de allerergste mate in de Christelijke gemeenten invoeren, zo heeft dat toch bij hen niets te doen met het loon van de ongerechtigheid, waarop zij belust zijn en dat maakt juist het punt van vergelijking uit. Wij moeten dus eerst de gedachte vestigen op de woorden in vs. 14 "hebbend het hart geoefend in gierigheid. " Vervolgens valt het oog op het "kinderen van de vervloeking" en dat is het dan ongetwijfeld, wat de apostel onder de "weg van Balaam, de zoon van Bosor, die de loon van de ongerechtigheid heeft lief gehad" bedoelt de weg van vloek en verderf, waarvan zij zich door niets meer laten terugbrengen, ook niet door de sterkste overtuigingen van hun onrecht, noch door de overtuigendste bewijzen van hun waanzinnigheid en dwaasheid, maar waarop zij onophoudelijk voorwaarts jagen evenals Bileam, totdat zij evenals deze op een vreselijke wijze het leven eindigen. Volgens deze opvatting verdelen zich vs. 12-16 in twee gedachten-reeksen, die parallel met elkaar lopen; de eerste: "deze zijn als onredelijke dieren, die de natuur volgen en voortgebracht zijn om gevangen en gedood te worden en zullen verkrijgen de loon van de ongerechtigheid" en de tweede: "zij achten de dagelijkse weelde hun vermaak, heeft de dwaasheid van de profeten verhinderd. " Uit de vergelijking van beide reeksen zouden ons nog diepe gedachten, in de weinige eenvoudige woorden, vervat voorkomen, als de ruimte ons toeliet nog nadere uiteenzettingen te geven.

17. Deze mensen, waarvan ik sinds vs. 10 spreek, zijn waterloze fonteinen (Jer. 2: 13), wolken door een draaiwind (Mark. 3: 37. Luk. 8: 23) gedreven (Spr. 25: 14 Judas 1: 12), die de dorstigen wel lafenis en versterking doen hopen, maar toch niet geven wat zij beloven. Zij zijn gelijk aan de engelen, die gezondigd hebben, (vs. 4), die de donkerheid van de duisternis Ec 6: 4 in de eeuwigheid bewaard wordt (Judas 1: 13).

Nadat in het vorige alles was uiteengezet, wat de apostel in vs. 1-3 van de valse leraars gezegd had, komt hij op deze naam "valse leraars" terug. Hij zet uiteen, dat zij juist het tegenovergestelde zijn van datgene, waarvoor zij zich uitgeven, het tegendeel namelijk van leraars van de Christelijke waarheid. Een waar leraar is toch gelijk aan een fontein, die de dorstige drenkt, of aan de wolk, die het land bevochtigt; maar zij lijken op waterloze fonteinen, waardoor hij misleid wordt, die er zijn dorst aan wil lessen en aan wolken, die, zo zij niet werden beroerd, neer zouden vallen en de aarde zouden bevochtigen, maar bij wie de wervelwind, die van onderen naar boven jaagt en ze wegvoert, het zover niet laat komen. En wordt van de ware leraars gezegd (Dan. 12: 3), dat zij zullen schitteren als de glans van de hemel, dan is van hen waar, dat de donkerheid van de duisternis, voor hen in eeuwigheid bewaard wordt.

De dwaalleraars beloven de dorst naar een kennis, die hart en geest bevredigt, te stillen, maar zij doen het niet. Zij zijn gelijk aan bronnen, die uit de verte de dorstige reiziger lafenis beloven, maar als het erop aankomt, in de nabijheid, blijken zonder water te zijn. Zij lijken op nevelen, die het uiterlijk hebben, als zouden zij het dorre land met een verkwikkende regen verfrissen, maar die zo leeg en nietsbetekenend zijn, dat de draaiwind ze verjaagt en spoorloos verdwijnen doet. Door deze tweede trek wordt bij het eigenlijke punt van vergelijking, ledigheid en onvruchtbaarheid, nog een nieuw, hoogst karakteristiek punt gevoegd, namelijk de woeste hartstocht van de begeerten, die deze mensen nu hier dan daarheen drijft en tot geen rust voor zichzelf, veel minder voor anderen laat komen. Zo hebben zij, om het eigenlijke punt van vergelijking weer op te nemen, niet het zegenende en vruchtbaar makende, maar het donkere, nachtelijke duister van wolken; hier sluit de apostel, die voortdurend met de gedachte aan het later verderf van de dwaalleraars vervuld is, het woord aan over hun later lot. Evenals nachtelijk donker reeds nu hun eigenlijke aard is, zo is ook het donkere gebied van de duisternis, dat voor hen eenmaal gesteld is en altijd en onveranderlijk voor hen gereed blijft.

Hier wordt weer gedacht aan de straf, waarvan in vs. 4 gesproken is.

18. Want zij, wat aan de ene zijde hun voorstelling als fonteinen, zonder water aangaat, zeer opgeblazen, hoog klinkende (Judas 1: 16) ijdelheid sprekend, met veel vertoon niets betekenende zaken voortbrengende, verlokken, zoals aan de andere zijde hun omgevoerd worden als wolken van de wervelwind zeggen wil, anderen door de begeerlijkheden van het vlees. Omdat zij die voor zichzelf begeren, hebben zij steeds nieuwe werktuigen nodig tot bevrediging van hun lusten en deze proberen zij te verkrijgen door hun dwaasheid, waaraan zij door hun spreken de schijn van bijzonder inzicht en diepe wijsheid weten te geven. En verder trekken zij door ontuchtigheden ook bij hen op te wekken degenen van de ware weg af, die echt (volgens betere lezing "een weinig" d. i. ter nauwernood slechts een kort eindje) ontvloden waren van degenen, die in dwaling wandelen, van de nog onbekeerde heidenen (Efeze. 4: 17 vv.), waartoe zij zelf tot die tijd werden gerekend.

19. Belovend hun, die zich aan hun leiding zouden toevertrouwen, vrijheid, die voor geen dwang van de wet zou hoeven te bukken, terwijl zij die niet bezitten, omdat zij integendeel zelf dienstknechten zijn van de verdorvenheid, waarin zij reddeloos zullen omkomen (vs. 12 v.); want van wie iemand overwonnen is, die is hij ook tot een dienstknecht gemaakt (Joh. 8: 34 Rom. 6: 16) en hier is het juist het verderf, het dienen van de vleselijke begeerlijkheden, dat het verderf onveranderlijk meevoert, waardoor deze mensen zijn overwonnen.

Om het rechtmatige van het gehele oordeel, in vs. 17 over de valse leraars uitgesproken aan te wijzen, stelt Petrus nu de aard en de wijze van hun verleiding in haar nietigheid, schandelijkheid en leugenachtigheid voor ogen. Met hun theorie misleiden zij het geweten, terwijl zij met het lokaas van vleselijke begeerlijkheid de oude mens winnen. Door die lusten te bevredigen, zo zeggen zij, bevestigt de Christen zijn vrijheid en openbaart hij zich als heer van de zonde, die niets aan hem kan hebben. Wij moeten, zo zeiden zij, door het genot van de begeerlijkheid de begeerlijkheid bestrijden; want het is niets zich van de begeerlijkheid te onthouden, als men ze niet heeft gemaakt, maar het is groot, als men zich in het genot bevindt, er niet van overwonnen te worden. En terwijl zij zich voor sterke geesten hielden, verklaarden zij, slechts een klein, stilstaand water kan, als er iets onreins in wordt gegoten, verontreinigd worden, maar niet de oceaan, die alles opneemt, zonder ooit bevreesd te worden, omdat hij zijn grootte kent. Zij liegen daarmee, zegt de apostel. Die door de kwade begeerlijkheid overwonnen wordt is zo weinig een heer van de zonde, dat hij integendeel een

dienstknecht van haar is en voortaan haar terwille moet zijn. Of de tegenstanders de apostel dat toegeven of niet, is hem geheel hetzelfde; hij schrijft toch niet tot weerlegging van hen, maar tot waarschuwing van zijn lezers.

Vraagt u, hoe er sprake kan zijn van fonteinen zonder water en van wolken zonder regen, dan antwoordt Petrus, zij regenen en prediken, helaas, al te veel, maar het zijn niets dan ijdele, opgeblazen woorden, waarmee zij de ongelukkige menigte de oren volproppen, zodat men denken zou, dat het iets kostelijks was en er is toch niets achter.

In een leven, waarin zij zelf zich bewegen, in een leven van vleselijke uitspatting leiden zij hen in, die ter nauwernood, zowel wat tijd als beslistheid aangaat, ertoe zijn gekomen, om zich los te maken van hen, die in dwaling wandelen, die een zedelijk verkeerd leven leiden d. i. van de heidenen en hun zondige gewoonten. Die leden van de gemeente, die als het ware nog met een voet in het heidendom staan (vs. 14), zijn natuurlijk het lichtst tot dat leven van vleselijke begeerlijkheden te verlokken, omdat hun daarin hetzelfde wordt gegeven wat hen nog aan het heidendom bond: de onbeperkte vrijheid van zinnelijk levensgenot, terwijl tevens de bedenkingen van het geweten tegen dat heidense wandelen als zodanig hun hier ontnomen werden door de schijn van deze wijsheid, waardoor de theorie van de dwaalleraars deze onredelijke bandeloosheid prijselijk weet te maken.

De hoofdleugen van het veelvormige gnosticisme, die in de 2de en 3de eeuw de kerk omwoelde, was de loochening van de enige Heer en Heerser, Vader, Schepper en Verlosser van de wereld (Judas 1: 4). De verachting van alle zichtbare dingen, die men van de schepping van God afzonderde, om daarin de zetel van de boze te zoeken, deed zich aanvankelijk gelden in die valse ascese, waartegen Paulus de spreuk 1 Tim. 4: 4 plaatst: "alle schepsel van God is goed en er is niets verwerpelijk, met dankzegging genomen zijnde. " Snel sloeg echter dezelfde verachting om in afschuwelijke losbandigheid van het vlezes, om er boven verheven te zijn. Re 2: 6.

20. Met alle recht noemde ik hen dienstknechten van de verdorvenheid. a) Want als zij, nadat zij zoals dat bij hun bekering aanvankelijk met hen het geval was, door de kennis van de Heere en Zaligmaker Jezus Christus, die toen door hen werd gekozen en beleden (Fil. 3: 8), de besmettingen van de wereld, waarin zij vroeger waren (Hoofdstuk 1: 9. 1 Petrus 1: 18, ontvlucht zijn en, zoals dat eerst hun afval tot die dwaalleer, wier voorstanders en verbreiders zij nu zijn, bij hen is, in deze weer ingewikkeld zijnde, van die overwonnen worden, zo is hun volgens het woord van Christus (MATTHEUS. 12: 45 Luk. 11: 26), het laatste erger geworden dan het eerste. Er is voor hen geen uitzicht op redding meer, maar een verschrikkelijke verwachting van het oordeel en hitte van het vuur, die de tegenstanders zal verslinden (vs. 17 en Hebr. 10: 26 v.).

a) Hebr. 6: 4

21. Wee hun! zo moet men over hen uitroepen (Judas 1: 11), zoals de Heere over Judas de verrader, zei: "Wee de mens! " want het was hun beter, zoals het Judas beter was geweest, als hij nooit geboren was (MATTHEUS. 26: 24 Mark. 14: 21), dat zij de weg van de waarheid (vs. 2) en gerechtigheid, die in Christus Jezus is, niet gekend hadden, omdat zij in hun natuurlijke toestand toch nog slechts eenmaal gestorven bomen waren, die nog levend gemaakt konden worden (vs. 12), dan dat zij die bij aanvang gekend hebbend, in plaats van die verder te bewandelen, weer afkeren van het heilige gebod, dat hun als Christenenovergegeven was, namelijk om te blijven in de kennis van onze Heere Jezus

Christus en daarin niet leeg of onvruchtbaar te zijn, maar in geloof de deugd te beoefenen (Hoofdstuk 3: 2. 1: 5 vv. 1 Tim. 6: 14).

Zondig niet na de vergeving, laat u niet overwinnen na de genade! Denk, o mens! de zonde is groter na de vergeving, de vernieuwde wond smart meer na de heling, de besmetting is erger na de genade. Hij is dus ondankbaar over de vergeving, die weer zondigt; hij is de gezondheid onwaardig, die zichzelf weer wondt, nadat hij genezen is; hij verdient niet gereinigd te worden die zichzelf na de genade besmet.

22. Maar hun is overkomen hetgeen met een waar spreekwoord gezegd wordt (Spr. 26: 11): "De hond is teruggekeerd tot zijn eigen uitbraaksel en de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk. "

De vergelijking is even eenvoudig als scherp. Evenals deze dieren zich eerst ontdaan hebben van hetgeen hun onaangenaam is en schadelijk, maar dat dadelijk weer opzoeken als de ware bevrediging van hun lust, zo zoeken ook deze mensen juist de zonde op, waarvan zij zich hebben losgemaakt door Christus en het Christendom aan te grijpen. Wat de grootste schade voor hun leven was, zoeken zij op als de ware bevrediging van hun leven. Het beeld is te gepaster en overtuigender, om de reeds vaker aangeduide beestachtigheid van de dwaalleraars, die zojuist door die onedele, in het Oosten vooral verachte dieren, en hun gruwelijke handelwijze zeer sterk en treffend wordt getekend, zoals ook deze afdeling over de dwaalleraars juist met dit woord eindigt, waarin zij haar scherpste toppunt heeft.

Wel zijn het, zoals de meeste uitleggers juist erkennen en het "overwonnen worden" bepaald te kennen geeft, degenen, van wie de apostel in het gehele hoofdstuk spreekt, de dwaalleraars, op wie ook in de eerste plaats het gezegde in vs. 20 vv. zie, maar toch gelden de woorden in vs. 21 vv. tevens ook hun, die volgens vs. 18 zich laten verleiden tot de begeerlijkheden van het vlees, nadat zij nauwelijks hun vroeger heidens verderf ontvluchtten.

HOOFDSTUK 3

OVER DE LAATSTE TIJDEN, CHRISTUS TOEKOMST EN DE WAARDIGE VOORBEREIDING DAARTOE

b. Vs. 1-16. De tweede helft komt met die van het eerste deel in Hoofdstuk 1: 12-21 2Pe overeen. Deze bevatte een aanmaning tot getrouwheid in de vaste hoop op latere volmaking. Ook deze begint eveneens in enkele verzen tot inleiding met een woord van de apostel over het doel van zijn schrijven, waarbij hij tevens aan zijn vorig schrijven aan diezelfde lezers herinnert en ook de strekking ervan aanwijst (vs. 1 en 2). Daaraan knoopt hij vervolgens een waarschuwing aan, om zich te wachten voor de spotters, die aan het einde van de tijden te wachten zijn, die steunend op het bestaan van de wereld tot op deze tijd, de terugkomst van de Heere en een einde van de dingen loochenen, maar daarmee voor hen het gehele gebouw van de Christelijke hoop en van alle daarmee samenhangende vermaning omverstoten. Hij karakteriseert hen wat hun levenswandel aangaat en laat hen met hun eigen woorden hun mening uitspreken, om dadelijk de verkeerdheid ervan geschiedkundig aan te wijzen en met dat geschiedkundig feit de laatste ondergang van de wereld in parallel te stellen (vs. 3-7). Daarna wendt hij zich van hen af tot zijn lezers, om deze te zeggen, hoe het is met dat schijnbaar uitstel van de jongste dag, op welke wijze die eenmaal zal komen en hoe zij zich nu daarvoor moesten bereid houden, om de grote zaligheid, die die dag naast de eeuwige verdoemenis voor de goddelozen aan de waarheid voorbereiden, zal aanbrengen, deelachtig te worden (vs. 8-13). In voortzetting van zijn vermaning denkt hij aan zijn geliefde broeder Paulus, die de lezers ook reeds heeft vermaand, de lankmoedigheid van de Heere voor zaligheid te achten en verklaart zich tegen de verdraaiing, waarmee ongeleerde en onvaste mensen diens brieven verkeerd uitleggen en komt zo weer op de inhoud van Hoofdstuk 2 terug (vs. 14-16).

1. Deze tweede zendbrief, geliefden, schrijf ik nu zo snel reeds na de eerste aan u, waarin ik door vermaning uw oprecht gemoed, zoals ik dit toch wel bij u mag veronderstellen, opwek (Hoofdstuk 1: 13).

2. Opdat u gedachtig bent aan de woorden die met betrekking tot Christus kracht en toekomst (Hoofdstuk 1: 16) van de heilige profeten te voren gesproken zijn en die u altijd weer opnieuw hoort, zo vaak de Schriften van het Oude Testament (Hoofdstuk 1: 19) in uw godsdienstige bijeenkomsten worden gelezen (1 Tim. 4: 13) en gedenk ook ons gebod, die van de Heere en Zaligmakers apostelen zijn (volgens betere lezing: aan het door uw apostelen ontvangen gebod van de Heere en Zaligmaker).

Met de woorden, die in de grondtekst staan: "Deze is reeds de tweede brief, die ik aan u schrijf", drukt de apostel het korte uit van de tijd, die verlopen is na het schrijven van de eerste brief, om de lezers te doen voelen, hoezeer het doel hem aan het harte ligt, waarmee hij hun nu reeds voor de tweede maal schrijft. Het doel van de beide brieven geeft hij aan met een uitdrukking, zoals aan die in Hoofdstuk 1: 13 en overeenkomstig die in Hoofdstuk 1: 12-21 Zij zijn, om indachtig te maken en dus niet alsof het hun eerst nog moest geleerd worden hun oprecht gemoed, dat hij dus veronderstelt, daartoe op te wekken, dat zij datgene, wat de heilige profeten te voren hebben gesproken en de aanwijzing van de Heere en Zaligmaker, hun door de apostelen bekend gemaakt, wel indachtig zijn. Als hij schrijft: "opdat u gedachtig bent aan de woorden, die van de heilige profeten te voren gesproken zijn", dan plaatst hij met dat "te voren" het door de profeten gezegde tegenover hetgeen de lezers uit de mond van hun apostelen vernomen hebben als het nu gegeven bevel van Jezus Christus

(Hebr. 1: 1 vv. b) Met de apostelen van de lezers bedoelt hij dezelfden, waarvan hij in 1 Petrus 1: 12 had gezegd, dat zij de lezers door de Heilige Geest het Evangelie hadden verkondigd, hen herinnerende aan Paulus en Silas.

Het gebod van deze hun apostelen is niet het gebod van hen, van de apostelen, maar het gebod van de Heer en Zaligmaker; daarop vooral berust de plicht, om er aan te denken. De Geest van Christus voorspelt door de heilige profeten (1 Petrus 1: 11), door de apostelen beveelt de Heere en Zaligmaker.

Oprecht is het gemoed van de Christenen, zoals Petrus bij zijn lezers veronderstelt, als dat, om zo te spreken, verdragen kan om ter beproeving tegen het heldere zonnelicht te worden gehouden, als het, zonder door iets vreemds bezoedeld te zijn, geheel en alleen datgene tot zijn inhoud en tot bepalende macht heeft, wat naar zijn oorspronkelijke natuur, naar zijn idee het wezen ervan moet uitmaken. Hier nu worden de lezers opgewekt om hun oprecht gemoed te openbaren, zodat het blijkt, dat zij zich niet door de verleidende wijsheid van de dwaalleraars in enig opzicht laten meeslepen. Zij moeten zich houden aan de enige waarheid, die voor de Christen bestaat, aan het goddelijk woord, dat Petrus naar zijn twee geschiedkundige vormen op twee wijzen noemt. Zoals hij boven (Hoofdstuk 1: 16 vv.) in verband met de overeenkomstige verklaring over het doel van zijn brief ten opzichte van de terugkomst van de Heere, de lezers heeft gewezen op de apostolische leer, gewaarborgd door geschiedkundige feiten en op het woord van de profetie, dat door diezelfde feiten opnieuw bekrachtigd is, zo geeft hij ook hier als doel van zijn brieven aan, het opwekken van de lezers, om getrouw vast te houden aan de Oud Testamentische profetie van deze toekomst van het heil en aan het gebod, hun door de Heere zelf gedaan. Onder dat gebod kan volgens het verband niet goed iets anders worden verstaan, dan de verschillende reden van de Heere, waarin hij op geheel overeenstemmende wijze, in onmiddellijke aansluiting aan de profetie van het Oude Verbond een eindelijke vervulling van het daar aangekondigde voorspelt, die slechts het noodzakelijk besluit is van het einde, dat met zijn persoon en zijn geschiedenis reeds is aangevangen in het kort de in de Evangeliën zo uitvoerig aangewezen nadrukkelijke geboden van de Heere, om Zijn toekomst te verwachten, zowel in onwrikbaar geloof daaraan en aan de volmaking van de zaligheid, die daarmee geschiedt, als ook in het streven naar heiligmaking, die alleen die dag van Zijn toekomst kan maken tot een dag van zo’n heerlijke voltooiing van de zaligheid.

Waren er reeds in de dagen van de apostelen spotters, die het heilige durfden aanranden; zegt Petrus, dat men er rekening op maken moest, dat zij onder de bedeling van het Nieuwe Testament zouden opstaan, dan voegt ook ons toe te zien, of zij in onze tijd niet gevonden worden en dan is het alleszins nodig op de losheid en ijdelheid van hun spottaal acht te geven, omdat toch de zaken zo blijven en voortgaan, zoals zij sinds eeuwen, van de schepping af, geweest zijn en het een en ander zich gedurig afwisselt. Terwijl er van oude tijden af van een dag des oordeels en van de rechtvaardige vergelding gesproken is en deze nog niet verschijnt, zo leiden de ongelovige spotters daaruit af, dat deze verwachting van de gelovigen ongegrond is, slechts een hersenschim, een dwaze verbeelding van de mensen was, die nooit verwezenlijkt zal worden, en leven daarom in zorgeloze gerustheid en brooddronkenheid voor zichzelf voort, terwijl zij anderen ook proberen af te trekken en tot de zonde trachten te verleiden. Verderfelijk inderdaad zijn deze mensen; des te verderfelijker daarom, omdat zij enigen schijn van waarheid weten voor te geen en op de zinnelijkheid van de natuur werken, om die tot zorgeloosheid te verleiden en in slaap te wiegen, zoals ook het ongeloof en de twijfelzucht zo geredelijk ingang vinden in het gemoed van de mensen.

EPISTEL OP DE ZESENTWINTIGSTE ZONDAG NA TRINITATIS

("1Th 5: 1" en "2Th 1: 3

Het einde van de wereld: de apostel geeft ons daarover 1) waarschuwingen, 2) leringen, 3) vermaningen.

Het bereid zijn voor de dag van de Heere; het bestaat daarin, dat wij 1) ons niet op een dwaalspoor laten brengen door de spotters, die het komen van deze dag loochenen, 2) de genadige bedoelingen erkennen, die de Heere met het uitstel van deze dag heeft, 3) de heerlijkheid van deze dag tegemoet zien en wachten, 4) met heilige zin versierd, onstraffelijk in vrede voor Hem bevonden worden.

Petrus' woord over de jongste dag, hoe hij 1) de zekerheid ervan beweert en 2) tot voorbereiding vermaant.

De ondergang van de wereld: 1) de wereld zal zeker ten onder gaan; 2) waarom is die ondergang nog niet begonnen? 3) op welke wijze zal zij plaats hebben? 4) wie zal daarbij behouden blijven?

Waarom toeft de Heere met Zijn terugkomst? opdat 1) ons geloof bevestigd wordt, 2) Zijn liefde zich in haar heerlijkheid openbaart, 3) Zijn oordeel over alle volken rechtvaardig is.

Over het wereldgericht: 1) het komt zeker; 2) dat het nog niet gekomen is, is Gods genade; 3) het komt echter als een dief in de nacht; 4) wees daarom bereid, opdat u uw zielen redden mag.

Het laatste oordeel: 1) laat het op zich wachten, het komt toch zeker; 2) als u het met ernst verwacht, gaat u veilig.

3. a) Dit eerste wetende, dit bij uw zien op de toekomst van de Heere als een hoofdzaak vasthoudende (Hoofdstuk 1: 20) dat in het laatste van de dagen, als de wereld en de tijd van de wereld ten einde spoedt, spotters komen zullen, die naar hun eigen begeerlijkheden zullen wandelen, waarom zij van een einde van de dingen, dat ook aan hun begeerlijkheden een einde maakt, niets willen weten (Judas 1: 18).

a) 1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 3: 1

4. Dezen spotten ermee en zeggen: a) "Waar is nu toch die dag, die de belofte bevestigt (Luk. 8: 25) van Zijn toekomst, zoals die door u wordt aangenomen? Want van die dag, dat de vaders ontslapen zijn, in wier tijd reeds het begin van die toekomst mocht worden verwacht, zonder dat het ertoe kwam (MATTHEUS. 24: 34) blijven tot op onze dagen alle dingen zo gelijk van het begin van de schepping onveranderd en daarom zullen ze ook in alle eeuwigheid zo blijven.

a) Ezechiël. 12: 22

Even als in Hoofdstuk 1: 20 de woorden "dit eerst wetende" de lezers over het acht geven op het profetische woord nog iets bijzonders te overdenken gaven, zo is het ook hier in vs. 2 de woorden "opdat u gedachtig bent. " Ook hier is het de schrijver, die uit zichzelf deze

vermanende opmerking erbij voegt, maar daarmee moet niet iets van datgene, waaraan zij moeten denken, met name worden bijgevoegd, evenals was het "in het laatste van de dagen zullen spotters komen" enz. als een bestanddeel van het apostolisch gebod behandeld, zoals het in Judas 1: 17 vv. voorkomt als inhoud van een apostolische profetie. Petrus geeft hier deze profetie als zijn eigen woord (zoals hij zeker wel bij zijn vroeger arbeiden in Syrië en Mesopotamië (1 Petrus 1: 13) het optreden van spotters met de toekomst van Christus en de laatste dagen had voorspeld, zodat Judas in zijn brief ook daarop kon doelen. De lezers moeten vooruit het optreden van de spotters weten, opdat hun aanval tegen het woord van de apostelen hen niet verrast en bevreemdt, maar integendeel voorbereid vindt.

Er zijn twijfelaars, die zelf nog niet alle hoop hebben verloren en spotters, die inwendig door de waarheid zijn aangegrepen en door God onder die schare zijn opgetekend, die Hem nog vol berouw, belijdende en gelovig te voet vallen en tot Zijn rust zullen ingaan. Menige twijfelaar en spotter is het inwendig om waarheid te doen. Daarom is het vaak goed een spotter of twijfelaar krachtig en vol hoop aan te grijpen en zich door zijn stoute woorden van spot en twijfel niet al te zeer in de war te laten brengen. Van die hoop gevende soort van twijfelaars is echter de schare van hen zeer onderscheiden, die Petrus hier schildert; zij lasteren en spotten niet alleen, maar zij wandelen naar hun eigen begeerlijkheden; hun twijfel en spot komt dus niet voort uit bestrijding, waarbij het hart vol droefheid is en vol verlangen naar waarheid, maar het is alleen een uitwas van de afval en van zedelijk verloren zijn.

Petrus waarschuwt voor spotters, die de tekenen van de tijden niet kennen, die niet bedenken, waarom de Heere met Zijn openbaring vertraagt, die zich niet bekommeren over de voorspellingen van de profeten, die alles zuiver leggen, noch om de verklaringen van de apostelen, omdat zij hun eigen begeerlijkheden na wandelen, waarvan zij voordeel of genot menen te hebben. Zeer naar waarheid merkt Bengel op: "Dit (dat zij naar hun eigen begeerlijkheden wandelen) is de oorzaak van hun dwaling, de wortel van hun libertinismus. " Het boze hart, dat voor zijn zonden wil leven, dringt er hen toe, dat zij niet geloven, doet hen de profetieën van de Schrift verachten, maakt dat zij het heiligste bespotten. Die niet gelooft, die wil zeker niet geloven, die spot, die wil door zijn spotten zijn begeerlijkheden vrij spel geven.

Uit de woorden, die de apostel de spotters in de mond legt, spreekt het verachtend ongeloof; de belofte van Zijn toekomst heeft geen waarde; zij is niet te vinden, waar zij zich moest openbaren; de vervulling blijft uit. Hij schrijft "van Zijn toekomst" om het oneerbiedige van de sprekers uit te drukken, die evenmin geven om Hem, die komen zal, als om de belofte, die zal komen; en dat die niets betekent, omdat die anders reeds vervuld zou moeten zijn, geven zij aan met het feit, dat alles blijft in de staat, waarin het sinds het begin van de wereld bestaat, zonder dat in die lange tijd een verandering heeft plaats gehad, sinds de vaderen, in wier dagen de belofte is gegeven en door wie zij is overgeleverd, ontslapen zijn. Sinds die tijd, zo rekenen zij, is toch reeds een lange tijd verlopen, zodat het intussen reeds anders had moeten worden, als die belofte waarheid behelsde.

5. Want willens is dit hun onbekend, als zij zeggen, dat alles blijft zoals het van het begin van de schepping geweest is, omdat toch het bericht in Gen. 1 en 7 dat door het woord van God (Ps. 33: 6 Hebr. 1: 3) de hemelen, lucht- en sterrenhemel, van overlang geweest zijn, omdat sinds de schepping van de wereld omstreeks 1655 jaren zijn verlopen (Gen. 7: 6) en de aarde uit het water, waarin zij in de beginne als begraven lag (Gen. 1: 2), is opgerezen (Gen. 1: 6 vv.) en in het water bestaande (Ps. 104: 5 vv.).

a) Ps. 24: 2

6. Waardoor hemel en aarde, omdat de sluizen van de hemel werden geopend en de fonteinen van de grote afgrond werden opengebroken (Gen. 7: 11 v.), de wereld, die toen was (Hoofdstuk 2: 5), met het water van de zondvloed bedekt zijnde, vergaan is, zodat zij geheel ten onderging (Gen. 7: 21 vv.). Zo is het bewijs gegeven, dat het niets betekent, hoe alles van het begin van de schepping was, toch kan er verandering komen, als Gods woord de vroegere toestand wil opheffen, en een andere wil doen aanvangen.

7. a) Maar de hemelen, die nu zijn, die zich over ons welven en de aarde gelijk deze ons draagt, zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd. Evenals de oude hemel en aarde bewaard werden tot de dagen van de zondvloed, om de mensen met hun wateren te verdelgen, zo is het ook met deze, die nu zijn, zodat zij in zekere zin een eeuwig bestaan hebben (Ps. 104: 5 Pred. 1: 4), zo worden zij dan behouden (Gen. 8: 22; 9: 11 Ge 8. 22), om weer tot een stof te dienen en wel worden zij nu ten vure bewaard, waardoor hun eigen bestaan zal worden vernietigd (1 Kor. 3: 13. 2 Thessalonicenzen. 1: 8 v., tegen de dag des oordeels in de verderving van de goddeloze mensen, om dan voor een nieuwe hemel en een nieuwe aarde plaats te maken (vs. 10 vv.).

a) Ps. 102: 27 Jes. 51: 6 Hebr. 1: 11. 2 Petrus 3: 10

De nadruk ligt op "willens" in vs. 5 : zij willen het ware niet zien, zij willen moedwillig vergeten, voorbijzien en niet weten wat zich meteen en vanzelf aan hun bewustzijn opdringt. Zij willen het aldus, omdat zij de waarheid niet willen betrachten, maar hun eigen boze begeerlijkheden willen navolgen, Petrus houdt nu de spotters de zogenaamde zondvloed "Ge 6: 17 voor, om hun aan te tonen, dat niet alles blijft, zoals het van het begin van de wereld geweest is, dat veranderingen, ontzettende catastrofen plaats hebben, die de spotter van het aangezicht van de aarde wegvagen.

Als deze spotters zeggen, dat alles in zijn staat blijft, waarin het van het begin van de wereld is, dan is het hun niet zozeer te doen om de schepping zelf, maar om de mensen, dat zij, eenmaal geschapen, zo blijft voortbestaan. De apostel nu wijst op datgene, waarvoor zij de ogen sluiten, dat namelijk te midden van een sinds lang bestaande schepping voor het mensdom reeds een einde is gekomen en wel een einde, dat de schepping, die sinds lang bestond, zelf teweeg moest brengen.

Toen was de hemel ook zo goed geordend en de aarde had evenals nu de afwisseling van de jaargetijden; maar dat heeft het gericht van God niet teruggehouden. Door hemel en aarde en de wateren, die uit beide voortkwamen, is alles wat een adem van het leven had verdelgd. Ook nu, zegt de apostel verder, hebben de hemel en de aarde, voor wier eeuwige duur de spotters strijden, de grond van hun bestaande orde niet in zichzelf, maar God draag alles door Zijn woord, door Zijn wil. In dit woord en in Zijn wil heeft dit sparen en bewaren reeds zijn doel. Het is dus niet nodig, dat aan hemel en aarde een afnemen van krachten wordt gezien, zoals ons leven in het algemeen naar het einde neigt, maar zij worden door Gods woord gedragen en bewaard tot datgene, waartoe zij gespaard zijn.

In de beschouwing (vs. 4): "alle dingen blijven zo gelijk van het begin van de schepping", is zeker iets waars, als men van de catastrofe in vs. 6 afziet; hemel en aarde zelf bevinden zich in het stadium van de bewaring: maar dat is een bewaring voor het vuur van de oordeelsdag.

De zondvloed kon de oppervlakte van de aarde slechts uitwendig verwoesten, en de mensen daarop verdelgen; het vuur van het oordeel daarentegen zal haarzelf versmelten en verheerlijken.

8. Die spotters beroepen zich (vs. 4) op het ontslapen van de vaderen, aan wie de toekomst van de Heere reeds beloofd werd als een nabij zijnde, terwijl nu toch reeds zo lange tijd is verlopen, zonder dat de vervulling van zodanige belofte ook maar van verre gezien is. Maar deze éne zaak zij u niet onbekend, geliefden! hierop moet vooral worden gelet, dat één dag bij de Heere God (Hoofdstuk 2: 9) is als duizend jaren naar onze maatstaf gemeten en omgekeerd duizend jaren voor Hem zijn als één dag; voor Hem worden zij tot zo'n korte tijdruimte (Ps. 90: 4).

In vs. 5 heeft de apostel gewezen op het punt, dat die spotters bij hun bewering voorbijzien. In vs. 8 wijst hij nu op het hoofdpunt, dat zijn lezers in deze zaak niet mogen vergeten. En als vs. 5-7 dient tot weerlegging van de bewering: "alle dingen blijven zo als van het begin van de schepping, "dan dienen vs. 8 en 9 tot weerlegging van "die dag, dat de vaders ontslapen zijn", van waar de vraag van de bespotting: "waar is de belofte van Zijn toekomst? " haar uitgangspunt voornamelijk heeft. De apostel geeft toe, dat naar menselijke verwachting een talmen plaats heeft; dit te verklaren, is vooral zijn doel. Hij wil niet zozeer de spotters weerleggen, maar zijn lezers bevestigen. Daarom schrijft hij "maar deze zaak zij u niet onbekend, broeders! " omdat hij datgene hun wil voorstellen, in welks juiste betekenis de sleutel ligt van het geheel.

Die spotters vergeten moedwillig één zaak, die zij niet moesten vergeten. Zij, die Petrus met het "broeders" aanspreekt, waarmee hij de gelovigen bedoelt, die deze spotredenen van de spotters moeten aanhoren, en niet goed weten wat zij daarop moeten zeggen en hoe zij daarentegen de waarheid en zekerheid van de hoop, die zij hebben, moeten verdedigen, mogen één ding niet eveneens voorbijzien, zij moeten één zaak bedenken. Als zij maar dat éne vasthouden, dan zullen alle spotwoorden niets tegen hen kunnen doen. En dit een is dit, dat één dag voor de Heere, in de ogen van God, of volgens Gods beschouwing, is als duizend jaren en omgekeerd, duizend jaren als één dag zijn. In geen geval wordt hiermee uitgedrukt, dat het begrip van tijd voor God in het geheel niet bestaat, alleen een menselijke voorstelling is; hoe kan van een goddelijk wereldregeren sprake zijn, als voor God de perioden van tijd niet bestaan? Hoe kan van een heilige geschiedenis worden gesproken, als God de tijd niet kent, niet voor Zijn aangezicht duldt. God zelf staat voor Zijn persoon boven de tijd, maar in Zijn werken ten opzichte van de wereld erkent Hij de tijd wel, neemt Hij die in acht, sluit Hij Zich daaraan aan. Onze zinsnede, die zich hecht aan het woord van Mozes in Ps. 90: 4, wil dus, zoals Gerhard het uitdrukt, niets anders zeggen, dan dat bij ons een groot onderscheid en een zeer lange tijdsruimte is tussen één dag en duizend jaren, omdat wij onderworpen zijn aan de tijd en naar dezen afmeten, maar bij God, die aan het op elkaar volgen in de wisseling van de tijd niet onderworpen is, voor wie al het verleden en al wat toekomstig is, gelijk staat met het tegenwoordige, een dag en duizend jaren, naar de maatstaf van de onbegrensde eeuwigheid gemeten, in niets van elkaar onderscheiden zijn. God beschouwt de tijd anders dan wij, de maat, waarmee wij meten, is niet de goddelijke. Wat ons lang voorkomt, is voor God vaak kort en wat ons kort voorkomt, noemt God vaak lang.

Duizend jaren zijn voor de Heere als één dag, evenals bij een rijk man duizend gulden als een penning zijn.

God beschouwt de tijd niet in de lengte, maar dwars; evenals wanneer u een lange boom, die voor u ligt, dwars beziet, u dan beide einden tegelijk in het oog kunt hebben.

De kerkvaders hebben, zoals bekend is, uit onze plaats afgeleid, dat de wereld 6000 jaren zou bestaan, waarop dan de sabbat, in Hebr. 4: 9 voorspeld, volgen zou. Ook de oude Etruriërs leerden reeds, dat de wereld 6000 jaren zou bestaan en na het zesde duizendtal het grote jaar zou komen.

9. De Heere vertraagt de belofte niet, zodat Hij die later zou vervullen, dan Hij oorspronkelijk besloten en bepaald zou hebben (Hab. 2: 3), a) zoals enigen, die zich door het spreken van de spotters daartoe latenbrengen, dat traagheid achten, als zij Zijn doen naar hun menselijke maat metend, beweren, dat Hij die reeds lang in vervulling had moeten brengen, als ze ooit vervuld zou worden. Het is niet zo, maar als de Heere in plaats van de tientallen, die wij Hem voorschrijven, zo vele duizenden stelt, dan is Hij lankmoedig over ons (volgens andere lezing"over u, die toch de beslissing van eeuwige verdoemenis of van eeuwige zaligheid aangaat. Hij stelde die tijd zo lang, niet willend, dat enigen van hen, die ter verdoemenis zouden gaan, als God naar onze afrekening van tijd handelde, verloren gaan, maar daarom geeft Hij een tijd, die ons zo lang voorkomt (Gen. 6: 3), omdat Zijn welbehagen is, dat zij allen tot bekering komen, en zo nog menigeen, die zoals nu zijn toestand is, verloren zou gaan, toch nog het leven en de zaligheid mocht verkrijgen (Ezechiël. 18: 23; 33: 11 1 Tim. 2: 4).

a) 1 Petrus 3: 20. 2 Petrus 3: 15 b) Jes. 30: 18 Rom. 2: 4

Het "vertraagt" in de zin: "de Heere vertraagt de belofte niet" is niet hetzelfde als in 1 Tim. 3: 15 ("Maar zo ik vertoef ten opzichte van een bepaald tijdpunt van de menselijke verwachting, maar ten opzichte van het doel en raadsbesluit opgevat. In het eerste opzicht gaf Petrus wel een later komen toe, maar hij ontkende volgens vs. 8 het recht tot die verwachting, omdat God een andere beschouwing van tijd heeft (evenals andere gedachten en wegen Jes. 55: 8) dan de mens.

Die "enigen" zullen wij niet op de banken van de spotters, maar in de gemeente van de vromen als zwakken moeten zoeken; zij zullen gesproken hebben van een vertragen van God, alsof God de komst van de laatste dag later dan de rechtmatige tijd liet komen. Petrus spreekt van de lankmoedigheid van God als de oorzaak, waarom het zolang uitblijft. "God heeft geduld met u", zo schrijft hij aan de lezers; zij, van wie sommigen klagen, dat God zo lang wacht, moeten bedenken, dat om hen alles zo lang duurt, want God weet, dat onder hen enigen zijn, die verloren zouden moeten gaan, als nu het einde reeds daar was.

Wel gaat het gezegde niet uitsluitend de lezers aan, maar het wordt in het bijzonder van hen gezegd (vgl. het "omwille van u" in 1 Petrus 1: 20), omdat hun daardoor een verplichting op het hart moet worden gedrukt, namelijk de verplichting om niet een bewijs van Gods liefde voor hen te verklaren als een vertragen, maar het aan te wenden tot datgene, waartoe het moet dienen.

De lezing "over ons", die zonder twijfel tederder is dan de andere "over u" en daarom in de plaats is gesteld, omdat men er zich mee kon verenigen, dat de apostel zichzelf ook had ingesloten, heeft ook haar goed recht. Petrus kan het namelijk niet vergeten, wat een lankmoedigheid de Heere eens aan hem heeft bewezen. Als dood en oordeel over hem waren gekomen op het ogenblik dat hij zijn Heere driemaal verloochende, hij was niet bereid

geweest. Ten gevolge van deze ervaring schrijft hij de dierbare woorden: "God wil niet dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekering komen. "

God talmt niet en vertraagt niet als een mens, die talmen gaat, als hij iets moet doen, maar Zijn goedheid, die graag allen zonder onderscheid tot bekering zag komen, maakt de tijd, die voor Hemzelf, de boven de tijd verheven, niet kan worden uitgebreid, zo, dat niemand daardoor verloren gaat, omdat het hem aan tijd zou ontbreken, om tot bekering te komen.

Deze plaats is veelvuldig aangehaald tegen de leer van de predestinatie. Calvijn verklaart die voor de in het Evangelie geopenbaarde wil van God, waardoor hij zeker aan allen zonder onderscheid de hand ter redding biedt; maar naar Zijn verborgen raadsbesluit grijpt Hij in werkelijkheid alleen hen aan, om ze tot Zich te trekken, die Hij van eeuwigheid daartoe verkoren heeft.

10. Maar de dag van de Heere (vs. 9 en 12) zal, als die nu werkelijk eens komt, komen als een dief in de nacht, zoals Christus zelf van Zijn komst zegt (MATTHEUS. 24: 43 v. Openbaring 3: 3; 16: 15), in welke tijd, zoals ik dat reeds in vs. 7 gaf, de hemelen (vs. 5 en 7) met een gedruis als van een huis, dat in brand staat (MATTHEUS. 24: 35), voorbij zullen gaan en de elementen, de grondstoffen, waaruit de aarde is samengesteld (Wijsh. 7: 17, branden zullen en vergaan en de aarde en de mensen, die daarin zijn, zullen, hetzij ze door God zelf (Openbaring 10: 6 mensen zijn voortgebracht (1 Kor. 3: 13, verbranden (Mal. 4: 1 Jes. 51: 6 Habakuk. 2: 13. 2 Thessalonicenzen. 1: 8

Het wachten van Gods lankmoedigheid (vs. 9) zal een einde nemen en het zal daarmee eindigen, dat Zijn dag voor hen, die Hem niet wachten, zo onverwacht, zo ongedacht hun overkomt als een dief (de verdere bepaling "in de nacht" is waarschijnlijk hier uit 1 Thessalonicenzen. 5: 2 overgebracht). De dag "van de Heere" is hetzelfde wat in het Oude Testament "dag van Jehova" is. Als de Christen zich in zijn Heiland verblijdt, hoopt hij vóór alle dingen daarop, dat de Christus, die nu in God verborgen is, in de wereld openbaar zal worden (Kol. 3: 3 v.). Als daarentegen de spotter de hoop van de Christenen hoont, dan is het hem daarom te doen, dat er geen einde van de dingen is, dat de tegenwoordige toestand van de wereld oplost en tegenover deze moet nu worden vastgehouden, dat God aan deze wereld een einde zal maken, om een andere te doen worden, die alles wat tegen God is buitensluit. Zo spreekt dan ook Petrus over die spotters, niet van de openbaring van Jezus, maar van de dag, die het Oude Testament de dag van Jehova noemt en beschrijft die als de dag, die aan deze wereld, die naar de mening van de spotters altijd zal blijven zoals zij is, een einde maakt, om een nieuwe te scheppen, waarin gerechtigheid woont.

Met de gebeurtenissen, die de apostel van de dag van de Heere uitspreekt, wil hij de vernietigende macht van die dag, die zich uitstrekt tot alles wat de stoffelijke wereld aangaat, voor ogen stellen vgl. in vs. 11 : "omdat dan deze dingen vergaan. "

Beginnend met de hemel, daalt hij door de elementen, als daar tussen liggende, tot de aarde af.

Zoals de waterdoop van Johannes tot de vuurdoop van het oordeel Uit 3: 11, zo staat de zondvloed in verhouding tot de verwoesting van de wereld door vuur. Daarbij blijft niets bestaan, wat de vuurproef niet kan uithouden. Toch volgt uit deze woorden niet, dat er een vernietiging, maar wel een loutering van de wereld te wachten zij, zoals de zuivering van edel metaal in de oven. Opmerkelijk is het, dat ook de hemel, dus de gehele zichtbare wereld,

vergaan zal. Door de verlossing van Christus zal ook ten slotte de hemel veranderd worden, omdat door de vernieuwing van het menselijk geslacht ook de hemelse geesten in een nieuwe en andere betrekking tot God zullen staan. Vgl. Efeziers 1: 10 en "Col 1: 20"

Hij is gekomen, toen de dag van het Pinksterfeest vervuld was en toen Jeruzalem in puinhopen neerzonk; Hij is gekomen, toen de kruisbanier in het heidens Rome geplant werd en toen de dageraad van de hervorming de nacht van de middeleeuwen verving: Hij komt nog in elk heidens land, waar de grondslag van Zijn kerk wordt gelegd en houdt er als Koning Zijn intocht; en wie kan de felle stormen ook van onze tijd horen ruisen, zonder zich met de hoop te vertroosten, dat op hun uitgespreide wieken de Koning van het Godsrijk steeds glorie- en glansrijker komt? Zoals de steen in het water geworpen, steeds breder kringen beschrijft, tot de laatste zich in de ruimte verliest, zo komt de Heere steeds nader, steeds grootser, steeds klaarder. Maar al dat geestelijk komen, het is de voorbode van een nog meer rechtstreekse, nog meer persoonlijke toekomst, die wij, naar luid van Zijn eigen beloften, aan het einde van de eeuwen verbeiden. Vraag mij niet, in welke vorm ik die toekomst mij eigenlijk denk, ik moet op menig punt het antwoord u schuldig blijven, Maar verg nog minder, dat wij om het onzekere van het hoe, het dat als onzin verwerpen, want al gaan hemel en aarde voorbij, dit woord kan geenszins voorbijgaan: "de dag van de Heere zal komen. " Zeker het zal geen dag van onze bekrompe tijdmaat zijn, maar een profetische dag, naar de stondenwijzer van de Geest berekend. Zacharia zou mogelijk zeggen: "een geheel énige dag, die de Heere bekend zal zijn". Maar genoeg, alle profeten en apostelen steunen, van Henoch, de eersten van de profeten, tot Johannes, de laatsten van de zieners; in oneindige rijkdom van vormen verenigen zij zich, om een dag aan de wereld te spellen, waarop het eindgericht voltrokken staat te worden en de volle, de laatste, de beslissende openbaring van Gods heerlijkheid in Christus gezien wordt. Als een felbewogen zee spoedt de tijdstroom rusteloos voort en de gezichtseinder is door een sluier gedekt, maar als die sluier een ogenblik scheurt, ziet het oog aan de andere zijde een vriendelijke gestalte, de Zoon des mensen gelijk, die nog wacht, maar reeds schijnt te wenken: Ik kom. Ja, nog eenmaal zal de aarde Hem zien, de Koning in al Zijn schoonheid, zoals zij de man van smart in Zijn kruisgestalte aanschouwd heeft; Maran-atha, de Heere komt! zo herhaalt de ene eeuw tot de andere. En waarom zou Hij niet komen, Hij, die immers persoonlijk leeft en heerst in de hemel, die nog de oude betrekking op dit stipje van de schepping niet opgaf, die van de Vader macht heeft ontvangen om gericht te houden, omdat Hij de zoon des mensen is? Het uitstel van tijd ontneemt op zichzelf volstrekt niets van de zekerheid van het stellig aangekondigd feit van Zijn toekomst. De morgen van Zijn dag is verrezen, de middag heeft eeuwen geduurd, maar teken op teken verkondigt, dat de avond reeds is begonnen te vallen. Straks zal het middernacht zijn en te middernacht weerklinkt het geroep: "Zie de bruidegom komt, ga uit Hem tegemoet! " Zelden of nooit braken er buitengewone gebeurtenissen in de Christenheid aan, of men meende, dat het einde van de tijd voor de deur was en bij voorkeur moest de Openbaring van Johannes het heiligdom zijn, waarin de sleutel van het raadsel gezocht werd. Maar altijd bleek de sleutel weer vals en de uitkomst staafde telkens opnieuw het eigen woord van de Heere: het komt u niet toe te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader in zijn macht gesteld heeft. " Hier schiet het vernuft van een godvruchtige Bengel, zo goed als dat van ieder ander te kort; de nacht daalt wel neer, maar wie noemt mij het uur van de dief? Dit een weten wij alleen: voor een ieder van onze komt in zekere zin de dag des Heren in het uur van ons sterven, maar dit tweede niet minder zeker: de dief klopt niet aan om te worden binnengelaten. Hij is een rekenaar, ja, maar hij is reeds aan het aftrekken bezig, u vraagt nog bij u zelf: van wie zal wat ik bereid heb toch zijn, als hij reeds antwoordt: "voor mij". O, als wij op gindse Godsakker de graven openen en de gestorvenen oproepen konden, om te vragen, hoe de dood ver de meesten gevonden heeft, hoe groot meent u zou het cijfer wel zijn, van hen, die antwoorden: "onverwacht", als maar niet

onbereid. Welnu, zoals vroeger of later de ervaring van de meesten van onze, zo zal eens die van de wereld zijn in de dag van de toekomst van Christus. Lang was hij voorbereid en toch onverwacht nog verschenen; vaak vertraagd, naar het scheen en toch, waar het komt, nog altijd voor velen te vroeg. Heeft niet de Heere zelf de dag van Zijn toekomst vergeleken met de dagen van Lot en de zondvloed. U kent dat eenvoudig en toch zo hoog tragisch verhaal: zij aten en dronken en bouwden en plantten en namen ten huwelijk en gaven ten huwelijk, totdat de zondvloed kwam. Zo toen, zo telkens, zo ééns! Ach, de mensen zijn altijd aan zichzelf gelijk, maar ook de Heere breekt niet met Zijn eigen voorleden, wanneer Hij Zijn gerichten komt uitvoeren. Zo wordt alles geleidelijk voorbereid, maar eindelijk zoals de bliksem van het een einde van de hemel tot het andere bliksemt, zodat niemand hoeft te vragen, waar Hij is. De wereld gaat haar oude gang en droomt haar oude dromen en "nog is het einde niet". daar is het: hoe nu reeds", vragen allen, die het zien, om strijd verrukt of ontzet. Ontzaglijke voorstelling, juist door haar geheimzinnigheid zo ontzaglijk met zoveel zekerheid verenigd! Wanneer Hij komt, het is niet te ontkennen, de dag van heerlijkheid voor Christus zal tegelijk voor de wereld een dag zijn van schrik. Reeds heeft de aarde, gedurende en vóór haar ons bekende geschiedenis meer verandering ondergaan dan wij ons voorstellen kunnen. Petrus spreekt van de zondvloed; wat voor het water niet bestand bleek, hoe zou het de vuurproef doorstaan? Iedere aardschudding is een wenk, dat u op een ondermijnde grond ligt te slapen; iedere lavastroom een teken, wat daar in het verborgene schuilt. Ontzettende krachten tijdelijk beteugeld, sluimeren in de donkere diepte, waarom zouden zij niet ontkluisterd en tot bereiking van Gods wereldplan gebruikt kunnen worden, wanneer Zijn ure gekomen is? Nee, het verwondert mij niet, dat hier de wetenschap tot zekere hoogte de hand aan het geloof heeft te bieden; dat ook heidense wijsgeren, dichters en redenaars in allerlei vorm van een verwachting, als die van Petrus doen blijken; dat in schier alle godsdiensten van enige betekenis sporen van een voorstelling van de ondergang van de aardse, huishouding voorkomen. Wat daar schemert, klaar is het hier uitgesproken, om geen ander te noemen dan de dichter van Ps. 102, in dat woord: "Heere, U heeft voormaals de aarde gegrond en de hemelen zijn het werk van uw handen. Deze zullen vergaan en als een kleed veranderen en als een dekkleed zult U ze in één rollen en zij zullen veranderd zijn. " Wat zeg ik, de aarde zelf, geeft zij niet nu en dan ons willekeurig de indruk, als was zij veranderd en van de verdwijning nabij? Zij heeft haar voorjaarskleed, maar ook haar wintergelaat en ook het droevig aangezicht van de najaarshemel draagt op menige dag de stempel van de vergankelijkheid, als was het zijn Oktober-maand reeds. Soms breekt het innerlijke verderf uit de schoonste dingen hier beneden te voorschijn, men weet zelfs schier niet hoe, als een worm uit een bloeiende vrucht. Het heerlijke lichaam van de aarde vertoont overal leven, maar inwendig draagt het de dood in de leden. Geen wonder, voor het oog van de Alwetende en Heilige ligt zij als onder de vloek van de zonde bedolven en als een akker, die doornen en distels draagt, op sikkel en vuur van de grote oogstdag te wachten. De tarwe en het onkruid groeien op, maar als de laatste schoof is binnengebracht, dan wordt de dorsvloer gereinigd. Zij, deze stoffelijke wereld, moet de heilige zaak van het Godsrijk dienen; maar als nu dat Godsrijk ten volle gekomen en de diensttijd tot de laatsten stond is verstreken, wat wacht het uitgediend en uitgesleten tapijt, dan dat het weggerold wordt van voor de voeten van de koning, die komt en een verterend vuur van voor zijn aangezicht zal zijn! "Dag van toorn, dag van rouw", dus klonk reeds het kerklied van de middeleeuwen; maar nee, ik waag geen poging, om zelfs in brede trekken te schetsen, hoe het zijn zal, als Hij, die te komen staat, in volle nadruk het vuur tot Zijn Bode zal maken. "De aarde met al de werken, die daarop zijn", geen enkele uitzondering lees ik in het vonnis, door Petrus geveld. Berg en dal, bos en veld, paleis en hut, kerk en kerker, de monumenten van de kunst en de schatkamers van de wetenschap, Gods vurige adem blaast en het is voor altijd verdwenen. Het feestgewaad verschroeit, de erekroon smelt weg, het praalgesticht verstuift, het grootste en laatste orakel zinkt neer. Als een

uitgedord blad van de stam ontvalt de wereld aan de breedgetakte boom van het heelal. En wanneer na die jongste nacht de Heere van de heirschaar Zijn leger bij name roept en Zijn werelden geteld te voorschijn brengt, dan wordt er geen gemist!

12. In zo'n toestand verwachtend en met innig verlangen haastend (2 Tim. 4: 8 Openbaring 22: 17 en 20) tot de toekomst van de dag van God (Joël 1: 15 Zef. 1: 7 Jak. 5: 7 Tit. 2: 13), a) waarin de hemelen door vuur ontstoken zijnde, zullen vergaan en de elementen brandend zullen versmelten (Jes. 34: 4).

a) Ps. 50: 3. 2 Thessalonicenzen. 1: 8

Wat de apostel hier zegt van het bereid zijn voor de dag van de toekomst, is het tegenovergestelde van die spotters, die in hun begeerlijkheden wandelend, hun hoop stellen op het uitblijven van de toekomst van de Heere (vs. 3 v.) en dan wordt hij niet moe om de verpletterende ernst van die dag voor te stellen, terwijl hij daarvan, evenals aan het begin van het 11de vers, zo ook aan het slot van het 12de vers spreekt. De gedachte aan de verterende vlammen van het oordeel moet tot een inwendige vlam worden, die al het onheilige verteert.

De heilige wandel en godzaligheid van de Christenen heeft tot een kloppend hart de levende hoop, waartoe God ons heeft wedergebaard naar Zijn grote barmhartigheid (1 Petrus 1: 3); daarom wachten en haasten wij naar de toekomst van de dag van de Heere.

Het wachten geschiedt door hoop, geduld; het haasten door ernstig wensen en bidden; bij het wachten is men zeker van de zaak en ook daarmee ingenomen; omdat men echter tevens van de tijd onzeker en toch door woord en werk vaker wordt gedrongen, gaat het over tot een jagen, dat echter ook in geen ongeduldig inroepen van de Rechter door onderling zuchten ontaardt, maar meer werkzaam is met opruimen en in orde brengen bij zichzelf, opdat men in vrede wordt bevonden. Zodra men bedenkt, dat men God tot het grote werk, waarom Hij hemel en aarde heeft geschapen, ook tijd moet laten, voordat Hij weer iets nieuws maakt, dan heeft men overvloedig reden om geduldig te wachten; zo vaak men echter ook uitziet, hoe men bij deze grote verandering niets te verliezen, maar oneindig veel te winnen heeft, dan is men daardoor tot een haasten naar de Schrift gebracht.

14. Daarom geliefden! verwachtend deze dingen, namelijk het ten ondergaan van de oude wereld en aan de andere zijde het ontstaan van de nieuwe wereld, waarin gerechtigheid woont (vs. 11 vv.); benaarstig u, zoals ik mij benaarstig om u daartoe te vermanen (vs. 1; 1: 15) dat u in tegenstelling tot hen, die vlekken en smetten zijn (Hoofdstuk 2: 13), onbevlekt en onbestraffelijk (1 Kor. 1: 8. 1 Thessalonicenzen. 3: 13), wat uw wandel aangaat, van Hem, van onze Heere Jezus Christus (Hoofdstuk 1: 1), in die dag (vs. 12) bevonden mag worden en wat de inwendige toestand van uw hart aangaat (Rom. 14: 17) in vrede.

"Daarom, verwachtende deze dingen" d. i. : niet alleen op de nieuwe wereld van de gerechtigheid, maar op de dag van de Heere in tweevoudige zin, om die als de verderf aanbrengende dag te ontkomen en als de verheerlijkende deelachtig te worden, dat alleen mogelijk is onder voorwaarde van een waarachtige heiligheid, bestaanbaar voor het gericht. Daarom moeten zij reeds nu zich benaarstigen om onbevlekt en onstraffelijk in vrede voor de Heere bevonden te worden.

15. a) En acht de lankmoedigheid van onze Heere, waarin Hij het laatste oordeel nog uitstelt (vs. 9), niet voor een vertragen van Zijn belofte, zoals enigen het daarvoor houden, maar voor

zaligheid 1). Zo toch wordt u voldoende tijd gegeven, om zo’n in- en uitwendige toestand voor de Heere aan te kweken, als ik u zo-even beschreef; zoals ook onze geliefde broeder Paulus 2Pe 1: 1 naar de wijsheid, die hem gegeven is, zo duidelijk en stellig (Gal. 6: 7-10, vgl. met Gal. 5: 16 vv.) jullie geschreven heeft 2).

a) Rom. 2: 4

1) Dat God zo lankmoedig is, moest in hun ogen zaligheid zijn, die Hij geeft en hiernaar moet zich ook in deze tijd van wachten hun wandel richten. In plaats van ongeduldig te worden over het wachten op de Heere, moeten zij dankbaar zijn voor de tijd van de genade, hun daarin gegeven, vooral ook omwille van zichzelf en zo, dat zij die tot hun zaligheid aanwenden.

Alhoewel de diepste beweegreden tot heiligmaking de dankbare liefde jegens de Heere Jezus is, die Zijn leven voor ons tot een zoenoffer heeft gegeven, moet toch volgens de Schrift ook de gedachte aan dood, oordeel, eeuwigheid en einde van de wereld een sterke drang zijn tot ontwaken, tot ernst, tot nuchter zijn, tot waakzaamheid tegenover de geruste wereld.

2) Met deze uitdrukking "onze geliefde broeder" wordt Paulus niet alleen voorgesteld als vriend of als mede-christen, maar als iemand, met wie Petrus, wat het ambt aangaat (Efez. 6: 21 Kol. 4: 7) zich ten nauwste verbonden voelde.

Zegt hij echter "onze" dan sluit hij, evenals in Hoofdstuk 1: 1 door "met ons", hen ook in, die tegenover de Christenen uit de heidenen zijn Christelijke medegenoten waren, de Christenen uit de Joden. Zo geeft hij te kennen, dat de apostel van de heidenen evenals voor hem zelf, zo ook voor hen een geliefde broeder is, waardoor hij hen, voor wie hij het misschien niet was, van zich uitsluit.

Overal wordt in het Evangelie de jongste dag voorgesteld als het einde van de tijd van de genade. Maar zo is het dan ook duidelijk, met elke eeuw, dat het bevelwoord tot de aarde langer wordt uitgesteld: "Keer tot verbrijzeling weer", wordt tegelijk de gelegenheid tot behoudenis en bekering verlengd voor een overspelig en zondig geslacht. Stel u voor, dat die dag u geheel onverwacht overviel; u, inhalige, terwijl u bezig bent met sparen en schrapen; u, lichtzinnige, op het ogenblik, dat u zwelgt aan de beker van de zondige vreugde; u, liefdeloze, op de plek, waar u de broeder verdrukt, wiens geroep tot de oren van de Heere Zebaoth opklimt; o, hoe menigeen had nauwelijks de tijd om sidderend uit te roepen: "bergen val op ons, heuvelen bedek ons. " Hoe menige akker van het hart, waarin het zaad pas is gestrooid, maar waarvan de opbrengst lang nog niet geschikt zou zijn voor de schuren van de hemel en wat al onkruid, dat in busselen zou moeten worden samengelezen! Of twijfelt u? Slaat uw oog op de onstuimige wereld rondom u! Hoe zou het haar zijn, als nu de eeuw van de vergelding genaakte, juist nu het onrecht zo hoog zich verheft, de afval van God zo openbaar wordt, de opstandingskreet tegen Christus zo luid weerklinkt: "Laat ons Zijn banden verscheuren en Zijn touwen van ons werpen! " Ik moet sterker spreken: dat uitstel is tevens een proeve van Gods verdraagzaamheid, ook over dat deel van de wereld, waar de naam van Christus nog nooit gehoord is geworden. Hij laat de wereldakker in elke richting bezaaien, maar al worden hier en daar de velden al wit om te oogsten, Hij houdt de sikkel terug en is lankmoedig over het nog tere gewas, totdat het de vroege en de spaden regen ontvangen zal hebben, opdat de vrucht te voller en te overvloediger zal zijn. Met iedere eeuw worden duizenden verlosten gewonnen, die tot even zoveel bewijzen verstrekken, hoe ernstig Zijn liefde verlangt, dat niemand verloren gaat, maar dat zij allen tot bekering komen.

16. Zoals ook a) in alle zendbrieven daarin van deze dingen, van een heilige Christelijke wandel met het oog op het einde aller dingen en de toekomst van de Heeresprekend; in welke dingen, namelijk in zijn uitspraken over het rechtvaardig worden zonder de werken van de wet alleen door het geloof, over de voorbeschikking van God en de vrijheid van de Christen (Rom. 3: 28 Gal. 2: 16; 4: 22 vv. ; 5: 1, 2-4 enz. en andere waarheden sommige zwaar zijn om te verstaan, die de ongeleerde en onvaste mensen, waarvan ik in Hoofdstuk 2: 14 sprak, verdraaien, zodat ze een geheelandere zin verkrijgen dan waarin zij bedoeld zijn (Gal. 5: 13. 1 Petrus 2: 16, zoals zij ook op dezelfde wijze de andere schriften van de heilige mannen van God, die in de boeken van het Oude Testament worden gevonden (vgl. Hoofdstuk 2: 1), tot hun eigen verderf verdraaien. Zij nemen toch de vrijheid, daarin gepredikt, tot een deksel van hun boosheid (1 Petrus 2: 16); zij verschuilen zich achter eigen onmacht, zij verklaren zich onschuldig met een beroep op de zalige leer van de voorbeschikking en leven nu voort in vleselijke begeerlijkheden, zodat ook zij een snelle verdoemenis zich op de hals halen, evenals hun verleiders dit doen (Hoofdstuk 2: 1 v.).

a) Rom. 8: 19. 1 Kor. 15: 24. 1 Thessalonicenzen. 4: 15

Petrus noemt hem niet alleen zijn mede-apostel, maar stelt hem ook voor als een, die in het bijzonder met wijsheid begaafd is. Hij neemt hem dus zo vooraf in bescherming, als hij vervolgens zegt, dat in zijn brieven sommige dingen moeilijk te verstaan zijn (vs. 16), alsof daardoor enige schuld op hem drukte. Zeker zijn deze brieven, omdat zij uit diepe apostolische wijsheid voortkomen, ook wat de inhoud aangaat, diep en daarom moeilijk te verstaan, maar daarom mogen zij nog niet verdraaid worden, zoals door ongeleerde en onvaste mensen geschiedt. Het gaat intussen met al zijn brieven, zo merkt Petrus verder op, maar ook met andere heilige schriften een bewijs, dat de aanleiding tot misverstand niet in henzelf ligt (vgl. Ps. 18: 27).

Hoe schoon is het, dat Petrus hier aanwijst, hoe hij jegens hem, door wie hij eens hard berispt was (Gal. 2: 11 vv.) en die hem, in hetgeen hij voor het rijk van God (vooral ook in de kennis van het door hem in Efeze. 2: 11-3: 12 uiteengezette geheim) overtrof Joh 21: 18, niet het minst in het hart had en met blijdschap zijn apostolische roeping en zijn wijsheid erkent.

Als de uitleggers bij de woorden "zoals ook onze geliefde broeder Paulus jullie geschreven heeft", meestal veronderstellen, dat op de brief aan de Efeziërs wordt gedoeld, omdat die een rondgaande brief is aan de gemeenten in Klein-Azië, dan zien zij voorbij, dat deze brief alleen gericht is aan de gemeenten in het voorste deel (proconsularisch) van Klein-Azië. De brief van Petrus is echter aan de gemeenten, in 1 Petrus 1: 1 genoemd en beter kan men nu denken aan de brief aan de Galaten, waarin de woorden: "zo dan, terwijl wij tijd hebben enz" (Gal. 6: 10), wel overeenstemmen met datgene, waarvan hier gesproken wordt, met het: acht de lankmoedigheid van onze Heere voor zaligheid. " Met de dingen "zwaar om te verstaan" en de overige brieven van Paulus kan door Petrus bezwaarlijk iets anders worden verstaan, dan wij daarbij hebben geschreven en waarbij ook in het bijzonder de brief aan de Romeinen in aanmerking komt. Juist deze punten maakten de eigenaardige hoofdzaak uit van de Paulinische evangelie-prediking en aan deze kon het gemakkelijkst zich een schriftverklaring aansluiten, om een wandel, die met de vermaning in vs. 14 in strijd was, een wandelen in de begeerlijkheden van het vlees, als geoorloofd, ja gerechtvaardigd voor te stellen, in weerwil van de uitdrukkelijke waarschuwing van de apostels tegen zo’n misbruiken van zijn leer in Gal. 5: 13

c. Nadat de apostel reeds in vs. 16 het oog teruggeslagen heeft op het verhandelde in dit hoofdstuk en van de toestanden van de laatste tijd zijn blik heeft teruggewend op het heden, dat voor een moeilijk op handen zijnde toekomst de weg baant, let hij nu tot besluit van zijn brief met nog meer bepaalde woorden op deze naaste toekomst. Hij waarschuwt de lezers voor de verleiding van de valse leraars, van wier optreden en werken zij vooraf reeds zoveel weten, dat zij zich kunnen bewaren. Hij vermaant hen tevens, om toe te nemen in de genade en kennis van de Heere en Heiland Jezus Christus, op wiens lof Zijn woord uitloopt. Met deze vermaning en die lof sluit hij zijn brief, waardoor het einde als in een ring, die de gehele brief vormt, samenvalt met de vermaning aan het begin in Hoofdstuk 1: 3 v. en de wens in Hoofdstuk 1: 2

17. U dan, geliefden, die niet tot die ongeleerden en onvasten (vs. 16) gerekend kunt worden (Judas 1: 17 en 20), zulks te voren wetend, dat volgens Hoofdstuk 2: 1 vv. valse leraars onder u zullen zijn en dat velen hun verderf zullen navolgen, wacht u, dat u niet door de verleiding van de gruwelijke mensen u laat verschrikken als zij tot u komen, dat u niet ook tot dat zelfde zedelijk verderf, waarin zij wandelen, afgerukt wordt en uitvalt (Gal. 5: 4) van uw vastigheid, uit de vaste staat van het geloof, die u nu voor uw personen in onderscheiding van de lichtzinnigen nog bezit (Hoofdstuk 1: 12).

Zij, die de apostel met "geliefden" aanspreekt, als al de gemeenten te samen, zijn in die tijd nog degenen, die tegenover die enige ongeleerden en onvasten de Christelijke waarheid gelovig erkennen en daarin vaststaan. Zij moeten uit het misbruik van het geschreven woord van God voor spiritualistische dwalingen, dat tegenwoordig reeds plaats heeft, nu zij de heilloze voortgang van deze dwaling reeds vooruit weten, de noodzakelijkheid afleiden, om zich zorgvuldig in acht te nemen, opdat zij niet door de dwaling van die ongeregelden, door de ongebondenheid, die in woord en daad optreedt en in zijn grondstelling vleselijk is, als die reeds vooruit bekende toeneming van de dwaling zal gekomen zijn, zich mee laten voortslepen en zo uit hun vaste staat van Christelijk geloof en leven vervallen. Met de uitdrukking "uw vastigheid" wil de apostel de staat van het Christelijk geloof en van het leven voorstellen als een goed, dat zij voor zich nu werkelijk bezitten.

18. Maar groei op, om tegenover de gevaren van de verleiding, die nog veel zwaarder zullen worden dan zij nu reeds zijn, bestand te wezen, in de genade en kennis van onze Heere en Zaligmaker, Jezus Christus. Hem zij de heerlijkheid beide nu en in de dag van de eeuwigheid (Judas 1: 25). Amen.

Nadat de apostel tegen de verleidende dwaalleraars gewaarschuwd heeft, en de goddelijke waarheden, daartegenover gesteld, heeft uitgesproken, komt hij op het begin terug. De beste bewaring is voortdurende oefening in het geloof, voortgaande groei in genade en kennis; dan zijn wij tegen alle aanvechtingen ontoegankelijk.

Valse kennis doet Gods genade in Christus, de vergeving van de zonden vergeten en de Heere verloochenen, die ons heeft gekocht; de ware kennis is verenigd met de genade. Die in de kennis van Jezus Christus opgroeit, groeit ook op in de genade van Jezus Christus en bij het opgroeien behoudt hij zijn schat en zijn kroon. Wat tot opwassen in genade en kennis behoort, heeft Petrus ons geleerd; wij kunnen het in deze beide samenvatten: Vlijtig zijn in het acht geven op Gods woord, op het heldere woord, schijnend op een duistere plaats en vlijtig zijn in het brengen van ware vruchten van het geloof.

Als de apostel tenslotte onze Heer en Heiland Jezus Christus dezelfde eer geeft, die in 1 Petr. 4: 11; 5: 11 vooral in Judas 1: 25 voor God wordt gegeven, dan ligt daarin een bewijs voor de Godheid van Christus.

SLOTWOORD OP DE BEIDE BRIEVEN VAN PETRUS

Toen omstreeks het midden van de apostolische tijd de wegen van de apostel van de voorhuid en die van de apostelen van de besnijdenis in gevaar waren uiteen te gaan, toen was het Petrus, die ze samen hield, dezelfde Petrus, die de grond had gelegd zowel tot de Christelijke gemeente uit de Joden, als tot die uit de heidenen (Hand. 2: 14 vv. 10: 1 vv. 15: 7 vv.). Nu zijn die beide wegen meer dan een vol tiental jaren slechts naast elkaar voortgegaan (Gal. 2: 7 vv.); en de apostelen van de besnijdenis, ook Petrus, hebben niet altijd dezelfde kracht van de Geest laten blijken, om dit "naast elkaar" streng vast te houden (Gal. 2: 11 vv. Hand. 21: 18 vv.). Nu echter de apostolische tijd zijn einde tegemoet gaat, omdat nu duidelijk geworden is, dat naar de raad van God voor de donkere toekomst van de kerk de eerste lijn in de tweede moet overgaan en ten slotte de Christelijke gemeente uit de Joden in die uit de heidenen moest opgaan, terwijl de stichter van de laatste, Paulus, reeds bijna zijn loop geëindigd heeft, is het weer haar stichter Petrus, die het "in elkaar" van de beide lijnen teweeg brengt door zijn beide brieven aan Christelijke gemeenten uit de heidenen in Klein-Azië, van waar eens vele Joden en Jodengenoten zijn Pinksterprediking ook hebben aangehoord (Hand. 2: 9 v.). Evenals zijn eerste brief met die van Paulus aan de Efeziërs aan de ene en aan die van Jakobus aan de andere zijde verwant is, zo staat zijn tweede brief in zekere betrekking tot die van Paulus aan de Kolossensen aan de ene en meer bepaald tot die van Judas aan de andere zijde. Evenals vroeger de apostel Johannes de trouwe hulp van Petrus geweest is en hem op zijn wegen heeft bijgestaan (Hand. 3: 1 vv.), zo sluiten nu aan Petrus’ brieven zich die van Johannes aan en helpen voortzetten wat de eerste begonnen, terwijl in deze bij de gemeenten van Pontus, Galatië enz. ook die te Efeze enz. komen en zo de Klein Aziatisch-Oosterse kerk als draagster van het Evangelie voor de eerstvolgende eeuwen geheel in de plaats treedt van het oude verbondsvolk, dat voor het oordeel van de verwerping reeds rijp is geworden. In deze brieven is echter reeds geen sprake meer van dat overgaan van de ene lijn in de andere. Het opgaan van de Christelijke kerk uit de Joden in die uit de Heidenen is reeds een volbracht feit. Daartegenover staat op de voorgrond van de beschouwing het antichristendom, dat uit de Christelijke kerk uit de heidenen voortkomt en dat in zijn beginselen reeds openbaar is geworden.

DE EERSTE ALGEMENE BRIEF VAN DE APOSTEL JOHANNES

Vanouds heeft men innige liefde en tederheid als de karaktertrek erkend van de discipel, die de Heere lief had. Het is echter geen vleselijke weekheid, die zijn broederliefde zo hartelijk maakt, maar de gehele overgave van zijn hart aan God en zo gaat zijn liefde gepaard met een krachtige beslistheid en heilige ernst in het afstoten van al hetgeen, wat niet het zegel van Christus aan het voorhoofd draagt en wat zich tegenover Christus stelt. Evenals in het Evangelie de geschiedenis van de openbaring van de Heere zich geheel beweegt in de tegenstelling van waarheid en leugen, leven en dood, licht en duisternis, zo komt in de brieven de gemeenschap van de gelovigen met God overal voor in de scherpste tegenstelling met de wereld, die, goddeloos is, omdat zij niet gelooft in Jezus Christus. De eerste gedachtenreeks vooral van de eerste brief, zegt Huther treffend, rust op het bewustzijn van tegenstelling tussen de wereld en de gelovigen; terwijl de wereld zich bevindt onder de macht en heerschappij van de duivel, staan deze in de gemeenschap van God; die tot de wereld behoren zijn de kinderen van de duivel, de gelovigen zijn de kinderen van God. Het is of licht of duisternis, leven of dood, waarheid of leugen, gerechtigheid of zonde, liefde of haat, Christus of antichrist, God of afgod, Johannes weet van geen middenweg. "

HOOFDSTUK 1

OVER CHRISTUS' PERSOON, ZIJN GEOPENBAARD WOORD EN DE WARE BEKERING

A. De Paulinische brieven dragen de naam van hun schrijver en hun lezers aan het hoofd, zo ook de brieven van Petrus, Jakobus, Judas en de tweede en derde brief van Johannes, al is dat opschrift niet altijd volledig. Onze brief, omstreeks het jaar 67 na Christus op Patmos geschreven, mist, evenals de brief aan de Hebreeën, ieder opschrift en adres, maar heeft toch wat de zo-even genoemde brief ook mist een zodanige inleiding, die de schrijver als getuige van de evangelische geschiedenis en de lezers als hoorders ook van zijn verkondiging van het Evangelie voorstelt. Hij stelt er het grootste belang in, dat zij het geschiedkundig geloof aan Jezus, de in het vlees verschenen Zoon van God, vasthouden, zich niet door valse leraars, die hen op een dwaalspoor proberen te brengen, van hun gemeenschap met de apostel van de Heere en daardoor ook van de gemeenschap met de Vader en Zijn Zoon Jezus Christus laten beroven. Zij moeten integendeel tot een vastheid komen, die tengevolge zal hebben, dat hun blijdschap volkomen is. Zo begint hij zijn schrijven met woorden, die in hun uitvoerigheid een herhaling van het reeds gezegde ten doel hebben, de getuigenis van de apostelen van Christus voor te stellen als berustend op een handtastelijke ervaring en daarom volkomen betrouwbaar.

1. Hetgeen, voordat het geopenbaard is (vs. 2) a) van den beginne, van eeuwigheid (Hoofdstuk 2: 13 en 14 Joh. 1: 1. 2 Thess. 2: 13), was, hetgeen wij, apostelen (Hand. 10: 39) gehoord hebben, toen het verschenen was (Johannes stelt hier Christus, de Zoon van God eerst bij wijze van een zaak voor, evenals Paulus in 2 Thess. 2: 6 v. hem, die het komen van de antichrist nog ophoudt, voorstelt met "wat hem weerhoudt", omdat hij de bedoelde persoon als een principe beschouwt); hetgeen wijgezien hebben met onze ogen (Luk. 10: 23 v. Hand. 4: 20), hetgeen wij aanschouwd hebben b) en onze handen getast hebben (Joh. 1: 14; 20: 27 van het woord van het leven, al wat wij gehoord, gezien, beschouwd en getast hebben van en aan Hem, die het woord is, dat in de beginne bij God en in wie het leven was (Joh. 1: 2 enz.), dat maken wij u bekend.

a) 2 Petr. 1: 16 b) Joh. 20: 27

Jezus van Nazareth, van wie de Doper getuigd had als van de eerdere en meerdere dan hij, die hij niet waardig was de schoenriem te ontbinden; Jezus, die tot hem gezegd had: Kom en zie! tot wie hij ook gekomen was, wiens stem en woorden zijn oren gehoord, wiens persoon en werken zijn ogen gezien hadden, op wie hij al de tijd, dat hij met Hem geweest was uitzoekend en nadenkend het oog van zijn ziel gericht had; Jezus, in wie hij "die gevonden had, van wie Mozes en de profeten geschreven hadden", Jezus, de Christus, de Zoon van het levende van God, die in woorden en werken, die in het midden van de diepste vernedering, die door Zijn opstanding uit de doden, de stralen van zijn verborgen Godsheerlijkheid voor hem had doen uitschitteren, die zich trapsgewijs en ten slotte volkomen aan hem geopenbaard had als de Eengeborene van de Vader, met de Vader één, in wie Hij de Vader gezien, in wie Hij zijn Heer en zijn God aangebeden heeft en die Hij nu kent als het Woord, dat in de beginne was, dat bij God, dat God was, het Woord van het leven, het leven zelf, het eeuwige leven, dat bij de Vader was en door welk leven van de Vader uitgaat. Ziedaa het voorwerp van het getuigenis van Johannes de evangelist en apostel, zowel in zijn Evangelie en in zijn brief. En hij, die daarom in deze Jezus niet gelooft als in hetgeen van de beginne was, het Woord des levens, het eeuwige leven, door Zijn openbaring in het vlees, hoorbaar, zichtbaar, aanschouwbaar, tastbaar geworden voor Zijn getuigen; die in Hem niet gelooft als in degene,

die de apostel later met zoveel woorden de waarachtige God en het eeuwige leven noemt, die maakt de apostel Johannes of tot een leugenaar of tot een dweper; en deze hoon kan hij hem geenszins vergoeden door hem hoog te verheffen als de apostel van de liefde; want schoon hij ook dit is, in de eerste plaats heeft deze zoon van Zebedeüs de apostel willen zijn van het vlees geworden Woord, van de heerlijkheid van de eengeboren Zoon van de Vader, zoals Zich die te aanschouwen gaf in de Zoon des mensen. En hij, die de verkondiging van Johannes gehoord heeft; die zich door Johannes in hetgeen diens oren gehoord, diens ogen gezien hebben, in hetgeen hij aanschouwd en zijn handen getast hebben van het hem in de Zoon des mensen geopenbaarde Woord van het leven, dat Woord des levens heeft zien aantonen; die op grond van het getuigenis van Johannes van de eeuwige Godsnatuur van zijn Heiland overtuigd is, hoeft zich juist niet zozeer verlegen te maken, wanneer men hem het verwijt toevoegt, dat hij gelooft op gezag. Want welk gezag kan hem dwingen te twijfelen aan de deugdelijkheid van het besluit uit al wat hij gehoord, gezien, aanschouwd en getast heeft, opgemaakt door de discipel, tot wie deze Heiland gezegd heeft: "Kom en zie" en die Hem gezien heeft aan de bruiloftstafel te Kana en aan het graf van Lazarus, die met Hem geweest is op de berg van Zijn verheerlijking, die gestaan heeft onder Zijn kruis, die Zijn graf leeg, die Hem verrezen gevonden heeft, die Hem van de Olijfberg heeft nageoogd, waar een wolk Hem wegnam van zijn ogen en die door Hem met openbaringen van Zijn toekomst verwaardigd is geworden? Er kan geen redelijke twijfel zijn, of de verheven verkondiging van Johannes is op zijn innigste overtuiging gegrond en deze innige overtuiging berust op hetgeen hij gehoord, gezien, aanschouwd en beleefd heeft. Van de waarachtige Godsnatuur van zijn Meester blijkt hij zo stellig overtuigd als van Zijn waarachtige mensheid, van beiden zo zeker als van de liefde, waarmee hij door Hem ontvangen en overladen is; en die zijn hart van een wederliefde kloppen doet, die het nieuwe leven van zijn ziel is geworden. Waar de verkondiging van Johannes een zelfde liefde voor hetzelfde voorwerp heeft opgewekt, kan zij daar anders dan het hart van een zelfde aanbidding vervullen?

Het onderwerp van Johannes' prediking was Jezus Christus en Die gekruisigd. Hetgeen wij gezien en gehoord hebben, dat verkondigen wij u. De prediking van Johannes de Doper was: "Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt. " Dit zei hij op Jezus wijzende. Van de prediking van Filippus lezen wij (Hand. 8: 15): "Filippus kwam af in een stad van Samaria en predikte hun Christus. " En toen hij tot de Ethiopische moorman kwam, verkondigde hij hem Jezus. Paulus predikte: "Ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus en die gekruisigd. " Dit was het begin, het middelpunt en het einde van de prediking van Paulus. Dit was de prediking van Johannes: Alles te verkondigen, wat hij met zijn ogen gezien, met zijn oren gehoord en met zijn handen getast had van Immanuël dit was het hoofdpunt van zijn leven geworden dit de alfa en de omega van zijn prediking. Hij wist, dat Jezus was gelijk de albasten fles, vol onvervalste, zeer kostelijke nardus; en zijn hele prediking was daarop gericht, om de fles te verbreken en de kostelijke zalf voor de ogen van arme, bezwijkende zondaren uit te storten, opdat zij door de liefelijke reuk mochten worden aangetrokken. Hij wist, dat Jezus een bundeltje mirre was en zijn gehele leven besteedde hij om dit voor zondaren te openen, opdat zij door de verfrissende geuren mochten worden opgewekt. Hij wist, dat Jezus de balsem van Gilead was en zijn hele streven was daarheen gericht, om deze gezuiverde balsem onder het nog van de zieken van ziel te brengen, opdat zij genezen mochten worden. (R. M. M'CHEYNE).

2. Want het leven, Hij, in wie het leven was (Joh. 1: 4), is, toen de tijd vervuld was, vlees geworden (Hoofdstuk 4: 2 Joh. 1: 14) en zo geopenbaard. Hij heeft Zijn wezen van alle zijden in het licht gesteld en wij hebben het, in onderscheiding van hen, die het niet aannamen (Joh. 1: 11) gezien (Joh. 1: 12 v.) en wij getuigen van Hem, zoals wij daartoe zijn geroepen (Joh.

15: 27. 19: 35) en verkondigen jullie, die door ons woord tot het geloof moet komen (Joh. 17: 20) die grond en die bron van alle waarachtig leven, dat in de wereld was, dat eeuwige leven (Joh. 5: 26), dat bij de Vader was en ons in Zijn heerlijkheid (Joh. 1: 14) is geopenbaard, om in de plaats van de dood, die de wereld is ingedrongen, ons een nieuw leven te schenken.

Omdat Johannes zo straks (Hoofdstuk 1: 8-10) alle mensen als zondaars voor God heeft verklaard, zo moet dit houden van de geboden geen volkomen vervulling van de wet te kennen geven, waarvan nergens een voorbeeld te vinden is, maar dat men, zo veel menselijke zwakheid gedoogt, zijn hele leven weet te besteden in de gehoorzaamheid aan God.

Johannes wist, dat Jezus de oorsprong van alle natuurlijk leven was; dat zonder Hem geen mens ademt, geen wouddier brult, geen vogel de vleugels toeplooit, maar dat allen uit de hand van Immanuël de adem van het leven ontvangen. Hij had gezien, dat Jezus het dochtertje van de overste uit de dood opwekte en Lazarus in het leven terugriep. Hij had Jezus horen zeggen: "Zoals de Vader de doden opwekt en levend maakt, zo maakt ook de Zoon levend, die Hij wil. Mijn schapen horen Mijn stem; en Ik geef hun het eeuwige leven. Hij had Hem horen verklaren: Ik ben de weg, de waarheid en het leven en bovenal had hij in zijn eigen ziel ondervonden, dat Jezus het eeuwige leven was. Op die morgen toen hij met zijn vader in het schip was, de netten vermakend, zei Jezus: "Volg Mij" en het leven drong in zijn ziel door en hij bevond dat het een altijd overvloeiende bron van het leven was. Christus was zijn leven; daarom verkondigde hij Hem als het eeuwige leven. Zelfs toen hij Hem de geest zag geven, toen hij Zijn bleek, zielloos lichaam het gebroken oog de verstijfde handen en voeten het lichaam zo koud als het stenen graf, waarin men Hem neerlegde, zelfs toen voelde hij nog dat Jezus het eeuwige leven was. O, mijn geliefden! gelooft u dat Hij het leven van de wereld is? Sommigen onder u zijn overtuigd, dat hun zielen dood zijn, ongeschikt tot het gebed, ongeschikt tot de lof van de Heere! Och! zie op Hem, die Johannes u verkondigt. Alles is dood zonder Hem. Breng uw dode ziel in vereniging met Hem en Hij zal u het eeuwige leven geven. "Geopenbaard. " O, mijn geliefden, als Jezus niet geopenbaard was, zou u nooit behouden zijn geworden. Het zou volmaakt rechtvaardig van God geweest zijn, Zijn Zoon aan Zijn hart te behouden die kostbare parel aan Zijn plaats op de troon van de hemel te laten blijven. God zou dan toch dezelfde liefderijke God geweest zijn; maar wij zouden in het eeuwig verderf neer zijn gestort. Als dat eeuwige leven, dat bij de Vader was als Hij als de levende in Zijn heerlijkheid gebleven was, dan zou u en ik onze eigen vloek hebben moeten dragen. Maar hij werd geopenbaard in het vlees, gerechtvaardigd in de geest gezien door de engelen geloofd in de wereld opgenomen in heerlijkheid, Johannes zag Hem zag Zijn liefelijk aangezicht, aanschouwde Zijn heerlijkheid, als van de enig geborenen van de Vader, vol van genade en waarheid. Hij zag die betere zon ontsluierd door het vlees, dat de stralen van Zijn Godheid niet kon weerhouden daar doorheen te dringen. Hij zag Hem op de berg, toen Zijn aangezicht blonk zoals de zon. Hij zag Hem in de hof op Zijn aangezicht neergevallen. Hij aanschouwde Hem aan het kruis beschouwde lang Zijn hemels gelaat, zijn oog ontmoette de blik van Jezus. Hij hoorde Hem spreken, hoorde die stem, die gezegd had: "Daar zij licht! " Hij hoorde die stem zoals het geluid van vele wateren. Hij hoorde al Zijn goede woorden, hetgeen Hij sprak over God en de weg van de vrede. Hij hoorde Hem tot een zondaar zeggen: "Wees welgemoed, uw zonden zijn u vergeven. " Hij raakte Hem aan legde zijn hand in Jezus' hand, zijn arm in Jezus' arm, zijn hoofd op Jezus' borst. Misschien betastte hij Zijn lichaam, toen het was afgenomen van het kruis raakte het koude stoffelijk overblijfsel van Emmanuel aan. O mijn geliefden! het is een geopenbaarde Christus, die wij u verkondigen. Het is niet de Zoon in de schoot van de Vader, dat zou u nooit voor eeuwig hebben behouden. Het is Jezus, geopenbaard in het vlees. De zoon van God als mens, levend en stervend in de plaats van zondaren, die verkondigen wij u. (R. M. M'CHEYNE).

3. Hetgeen wij dan (om de in vs. 1 begonnen, maar niet tot het einde doorgevoerd en zin hier weer op te nemen en volgens het in vs. 2 gezegde te besluiten) gezien en gehoord hebben, dat verkondigen wij u, die het niet zelf gezien en gehoord heeft (1 Petr. 1: 8), opdat ook u, evenals ieder ander uit de kring der apostelen. met ons, apostelen, die het fundament van de kerk uitmaken (Ef. 2: 20), gemeenschap zou hebben en deze onze gemeenschap, die tussen ons op die wijze is teweeggebracht, ook zij met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus. In die gemeenschap staan wij apostelen reeds door ons zien en horen en tot deze wordt nu ook u door onze getuigenis en onze verkondiging gebracht.

Deze woorden zijn op soortgelijke wijze te verstaan. Maar wie Gods woord houdt, naar de hele omvang van de geboden doet, die kent Hem niet alleen, maar heeft ook een volkomen liefde tot Hem. Ook de met de kennis van God noodzakelijk verbonden liefde tot God bestaat in niets anders dan in het houden van Zijn woord. Is er nu ook niemand, die God zo volkomen liefheeft, zo is het toch eens ieders taak, naar de mate van de hem geschonken genade, naar deze volkomenheid te streven. Want is de gemeenschap met God het doel van het Evangelie, er is geen gemeenschap met God zonder liefde, zo is dan ook niemand echt ontwikkeld in het geloof, die niet van harte God aanhangt.

4. En deze dingen, die de inhoud uitmaken van deze brief, die voor u ligt, schrijven wij apostelen (want in mij, de ene, leeft en werkt de gehele apostelkring) u, om bij de mondelinge mededeling ook nog deze schriftelijke te voegen. Wij doen dit, opdat uw blijdschap, die door de mondelinge verkondiging, die u gelovig aangenomen heeft, reeds bij u is opgewekt, vervuld is, volkomen wordt, als u door de schriftelijke verkondiging u in het geloof zult laten versterken en bevestigen (Joh. 15: 11; 16: 24; 17: 13).

In 2 Tim. 4: 9 en 21 lazen wij, hoe Paulus uit zijn gevangenis te Rome Timotheus van Efeze tot zich ontbood en beweerden, dat hij in diens plaats nu Tychicus als apostolisch delegaat te Efeze gestationeerd had, die dan ook in de herfst van het jaar 61 de brieven aan de Kolossensen en aan Filemon, hem door Onesimus overgebracht, in gemeenschap met deze overbrenger aan hun adressen verder bezorgen moest. Twee jaren daarna, zo hebben wij de toestanden van die tijd ons verder voorgesteld, werd door een laatste bepaling van Paulus, die in de zomer van het jaar 63 was gedood, de apostel ertoe geleid, om zijn woonplaats van Antiochië in Syrië naar Efeze in Klein Azië over te brengen. Hier schreef hij zijn Evangelie. Op het einde van het jaar 65, of aan het begin van het jaar 66 volgde de verbanning naar Patmos en daar werden hem vervolgens niet slechts de gezichten ten deel, die het boek van de Openbaring beschrijft, maar hij voelde zich ook ten gevolge van de toestanden, die in de gemeenten van Klein Azië, wier verzorging hij op zich had genomen, gedrongen, om de eerste brief, die voor ons ligt, te schrijven. Van welke aard die toestanden geweest zijn, zal ons in de verdere loop van onze beschouwing van de brief duidelijk worden. Dat deze werkelijk in de ballingschap geschreven is en niet, zoals men meestal veronderstelt, zonder nader te verklaren, hoe en waarheen de zending gedacht moet worden, te Efeze, kan als zeker beschouwd worden. Men kan dit opmaken uit het voorwoord, dat ons nu in de eerste plaats bezighoudt en dat zozeer de vorm van een brief mist, dat men het gehele schrijven meer voor een verhandeling dan voor een werkelijke brief zou houden, als men de eerste, oppervlakkige indruk volgt. Zegt men, dat deze eigenaardigheid daaruit moet worden verklaard, dat de apostel aan de ene zijde veronderstelt, dat de lezers hem, ook zonder dat hij zich in een bijzonder opschrift noemde, hem vanzelf wel als de schrijver van de brief zouden erkennen en dat hij die aan de andere zijde niet maar voor een afzonderlijke gemeente of een begrensde kring van gemeenten bestemde, dan is daarmee eigenlijk zeer weinig gewonnen voor een wezenlijke opheldering van het duistere punt. Daardoor, dat men op de brief aan de Hebreeën

wijst, heeft men wel een parallel ter vergelijking, maar geen bewijs geleverd, om met het inzien in de oorzaak ook de zaak zelf doelmatig te bevinden. Daarentegen kunnen wij wel begrijpen, hoe Johannes, als hij eenmaal door de Romeinse overheid van zijn gemeente was verdreven en naar een plaats van ballingschap was verwezen, om hem van die gemeente verwijderd te houden, door de plicht van onderdanigheid onder de wereldlijke macht (1 Petr. 2: 13 vv. Rom. 13: 1 vv.) voor ongeoorloofd kon houden, met een schrijven in de vorm van een brief voor die gemeenten op te treden, waarin hij dadelijk bij de aanhef zichzelf bij name noemde, de lezers eveneens met name aanwees en aan het einde met opdrachten, groeten enz. hen geheel zo behandelde, alsof hij slechts toevallig en voor een tijd van hen afwezig was geweest en niet van zijn ambt was verwijderd. Daarom koos hij deze vorm van een boekje, zoals men zijn brief gekarakteriseerd heeft, waarbij hij wel, wat de hoofdzaak aangaat, de aard van een briefschrijver heeft behouden, maar toch tevens op de achtergrond moest laten treden de verhoudingen van zijn ambt en van zijn persoon tot de lezers, die gedurende de tijd van zijn ontheffing van het ambt geen rechtspersoonlijkheid meer hadden. Wij moeten nu opnieuw hier onze bewering vasthouden, dat de verbanning van Johannes naar Patmos niet, zoals door de meeste schriftverklaarders wordt beweerd, onder keizer Domitianus (81-96 na Christus), maar nog onder Nero (54-68) heeft plaats gehad. Terecht heeft men opgemerkt, dat het woord van de Herrezenen over de discipel, die Hij liefhad (Joh. 21: 22): "als Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom", ook op het komen van de Heere ziet in de gezichten van de Openbaring, die deze discipel zou ontvangen. Wilde men nu bij deze verklaring blijven, zo zou dit toch niet anders zijn dan een spiritualiserende verkleining van dat woord. Deze gezichten moeten zelf reeds een feitelijk begin zijn van het komen van Christus en dat zijn zij alleen, als het eerste gezicht in Openb. 6 Zijn komen ten oordeel over Jeruzalem en het Joodse volk voorstelt (Matth. 10: 23; 16: 28; 24: 34; 26: 61). De Openbaring van Johannes zou echter meteen in haar begin niet meer een voorstelling zijn van hetgeen binnen kort zou geschieden, als die eerst 20 jaren na die catastrofe door Johannes was ontvangen. Is daarom de tijd, waarin onze brief geschreven is, ongeveer het jaar 67 na Christus, dan zal zeker, wat daarin ziet op de toestanden en omstandigheden van de Klein-Aziatische gemeenten waaraan zij gericht is, nog in een ander licht voorkomen, aan die uitleggers, die het ontstaan omstreeks 20 of 30 jaren later stellen. Na zo’n lange tijd echter zou het werken van Paulus in die gemeenten reeds zo lang geleden zijn, dat Johannes, die dan alleen van de apostelen nog in leven zou geweest zijn, niet, zou als hij in deze afdeling doet, zich met de andere apostelen zou hebben verbonden in het "wij getuigen en verkondigen", evenals verkondigden en schreven deze in hem mee. Zonder twijfel, zo blijkt uit dit voorwoord, is onze brief iets later geschreven dan het Evangelie van dezelfde apostel. Dat echter de samenstelling ervan op die van de brief vrij snel gevolgd is, blijkt met grote zekerheid uit de overeenkomst van de woorden in Joh. 20: 31 : "Maar deze zijn geschreven, opdat u gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God; en opdat u, gelovende, het leven heeft in Zijn naam" met die in 1 Joh. 5: 13 : "Deze dingen heb ik u geschreven, die gelooft in de naam van de Zoon van God; opdat u weet, dat u het eeuwige leven heeft en opdat u gelooft in de naam van de Zoon van God. " Er is van de zijde van sommige geleerden zelfs aangenomen, van die overeenkomst van beide geschriften met elkaar, zoals wij die meer vinden, dat de brief een begeleidend schrijven zou zijn, waarmee de apostel zijn Evangelie aan de gemeenten in Klein Azië, die aan zijn zorg worden opgedragen, toezond en toewijdde. Toch neemt deze brief tegenover dat Evangelie weer zo’n zelfstandige plaats in, dat zo’n opvatting van de wederkerige verhouding niet houdbaar voorkomt. De brief toch bevat geen bepaalde spraak, die op het Evangelie doelt, al is er ook vaak genoeg overeenkomst in woorden en ziet die op gedachten, daar uitvoeriger ontwikkeld. Terwijl het Evangelie, zo moeten wij veeleer zeggen, het geloof in Jezus, de Zoon van God en de Christus van de Heere wil versterken en vermeerderen, wijst de brief de zedelijke wandel aan, die voor het geloof noodzakelijk is. Toch is het moeilijk de brief naar de gedachtegang en in

zijn afzonderlijke delen te doorzien en een voldoend schema ervan op te stellen, hoeveel pogingen daartoe reeds door het wetenschappelijk onderzoek zijn gedaan. Men heeft de brief wel in verschillende delen verdeeld en aan elk van deze een bijzonder opschrift gegeven, dat de hoofdgedachte moet uitdrukken, die de ontwikkeling van de gedachten, daarin vervat, beheerst, maar aan de ene zijde komen in de verschillende afdelingen dezelfde gedachten voor en aan de andere zijde beheerst die hoofdgedachte ook niet altijd die afdeling zo, dat die als punt van eenheid voor de daarin vervatte meningen kan gelden. Het treffendst is daarentegen de ontwikkeling van de gedachten op deze wijze gekarakteriseerd, dat de apostel met enkele hoofdgedachten als het ware de akkoorden aanslaat, die hij een tijd lang in die afgeleide gedachten laat voortklinken, totdat een nieuw akkoord volgt, dat tot een nieuwe rij van tonen leidt. De brief een daad van heilige liefde, zoals men gezegd heeft, komt ook voor de eenvoudigste lezer, als zijn hart maar een ervaring heeft van de Christelijke waarheid, zeer duidelijk en dadelijk verstaanbaar voor, terwijl hij zelfs aan de diepste Christelijke denker ondoorgrondelijk zal voorkomen; maar beiden zal zij even lief en verkwikkend zijn.

Aardse blijdschap bevredigt ons niet. Aardse blijdschap kan slechts een gering gedeelte van de ziel vervullen. Rijkdom, huizen, goederen, muziek, gezellig verkeer, vrienden dit alles schenkt geen volkomen blijdschap; het zijn slechts druppels van vreugde. Maar Christus geopenbaard, doet de beker overvloeien. "U maakt mijn hoofd vet met olie mijn beker is overvloeiende. " Het geloof in de geopenbaarde Christus vervult het hart met een volkomen vreugde. "Verzadiging van de vreugde is bij Uw aangezicht. " Christus brengt de ziel in de tegenwoordigheid van God. Een vriendelijke blik van Gods aangezicht vervult het hart meer dan duizend glimlachjes van de wereld. U, die geen andere dan deze aardse vreugde kent die wilde vlinders najaagt u met een aas voedt waarom geeft u geld uit voor hetgeen geen brood is? U verdrukte, door onweer voortgedreven, ongetrooste, zie op de geopenbaarde Jezus. U geschiede naar uw geloof. Blijf in uw ongeloof volharden en u zult geen vreugde kennen. Geloof weinig en u zult weinig blijdschap smaken. Geloof veel en u zult grote blijdschap ondervinden. Geloof alles en u zult volkomen blijdschap genieten; uw blijdschap zal vervuld zijn. Zij zal worden als een overvloeiende beker, een goede, neergedrukte en overlopende maat.

B. Als eerste hoofddeel kunnen wij nemen de afdeling, die van Hoofdstuk 1: 5-2: 11 loopt. Het woord van het begin "God is een licht en gans geen duisternis is in Hem" komt zo opmerkelijk overeen met de verkondiging aan het einde "de duisternis gaat voorbij, en het waarachtige licht schijnt nu", dat wij zonder twijfel hier voor ons hebben een bij elkaar behorend, in zich afgesloten geheel, dat echter weer in drie onderdelen zich scheidt.

I. Vs. 5-10. De onderhouding en versterking van de gemeenschap met de Vader en de Zoon is volgens de vooraf gehoorde inleidings-woorden van de brief het doel van de gehele apostolische werkzaamheid en de bevestiging van zo’n gemeenschap tot het teweegbrengen van een volkomen vreugde bij de lezers het doel van de schrijver, dat hij bij zijn schrijven op het oog heeft. Omdat het in een tijd van dwaling en verwarring is, dat hij schrijft, stelt hij er voor alles belang in om het wezen van die gemeenschap vast te stellen. Hij doet dat door in de eerste plaats in een korte, krachtige zin "God is een licht en gans geen duisternis is in Hem" het geheel van de apostolische prediking uit te spreken: vervolgens een dubbele gevolgtrekking daaruit af te leiden en elke van de beide gevolgtrekkingen van twee zijden het licht te stellen, de eerste zijde van de tweede gevolgtrekking nog in een slotzin met bijzondere nadruk op de voorgrond te stellen.

5. En dit, om in een korte somma alles samen te vatten, is de verkondiging, die wij van Hem, die in de schoot van de Vader is (Joh. 1: 18), gehoord hebben en wij u, tot wie wij als Zijn boden gekomen zijn (Hebr. 2: 3), verkondigen, a) dat God een (beter wordt dit lidwoord weggelaten) licht is (Ps. 104: 2 Dan. 2: 22 Wijsh. 7: 26 1 Tim. 6: 16) en gans geen duisternis, van welke aard die ook zij (Jak. 1: 17), in Hem is.

a) Joh. 1: 9; 8: 12; 9: 5; 12: 35 en 36

Christus heeft Zich weliswaar zelf het Licht genoemd en Hij spreekt ook van kinderen van het licht (Joh. 8: 36; 12: 12; 12: 36), maar zo’n uitspraak, als hier staat, heeft Hij niet onmiddellijk zelf gedaan. Hier is dus een verkondiging met de daad bedoeld, die uit Zijn gehele verschijning, uit de verschijning van Hem, die het afschijnsel van Gods heerlijkheid en het uitgedrukte beeld van Zijn zelfstandigheid is (Hebr. 1: 3), door de apostelen is vernomen.

God is licht en geen duisternis is in Hem; Zijn wezen is licht, in tegenstelling tegen al wat duister is. Het licht komt in de Heilige Schrift en vooral bij Johannes, voor als beeld van het goddelijke, zo ook duisternis als beeld van het ongoddelijke. Waarheid, heiligheid, zaligheid, dat alles kan erdoor worden uitgedrukt, zoals dit alles tot het wezen van het goddelijke behoort, terwijl leugen, boosheid, rampzaligheid de tekenen van het ongoddelijke uitmaken. Wat nu op deze plaats vooral door het beeld van licht moet worden uitgedrukt dat zal uit de daaruit afgeleide vermaning volgen. Hier moet de tegenstelling tot al het onheilige worden te kennen gegeven en dienvolgens zal de hoofdgedachte zijn, dat Gods wezen heiligheid is en al het onheilige verre van Hem.

Dat bij de positieve uitspraak "God is licht" de negatieve gesteld wordt, "en geen duisternis is in Hem", heeft, afgezien van de voorliefde van Johannes voor tegenstellingen, zijn grond daarin, dat moet worden duidelijk gemaakt, dat de geringste gemeenschap met de duisternis de gemeenschap met God uitsluit, als die volstrekt geen duisternis in Zich heeft en alleen licht is.

Ook voor de Christen is het niet zo gemakkelijk God als zuiver licht te denken; in de praktijk neemt hij ten minste nog steeds iets van duisternis in God aan. Hij denkt zich altijd nog ergens voor de goddelijke waarheid te kunnen verbergen; voor het licht, dat alles ziet en nog ergens, ten minste voor zijn persoon, in God op enige sympathie met de zonde, op een onheilig toegeven aan haar te durven rekenen. Het treurigste is, dat dit vermoeden van enige onwetendheid of toegeeflijkheid van God over zijn zonde en zijn ziel zich zelfs als hoop inkleedt, wanneer het hem gewenst kan voorkomen, dat God geen zuiver licht van waarheid en heiligheid is.

6. Als wij, zoals dat door zo menigeen geschiedt, die zich uitwendig aan de kerk houdt, zeggen, dat wij gemeenschap met Hem hebben en wij desalniettemin in de duisternis wandelen, dan liegen wij, want het licht heeft geen gemeenschap met de duisternis (2 Kor. 6: 14) en wij doen dan de waarheid niet, wij doen juist het tegendeel van hetgeen met Gods wil en wezen overeenstemt.

De spreekwijze "als wij" wordt door het gehele hoofdstuk van vers tot vers herhaald.

Door de communicatieve ("wij en hypothetische ("als vorm krijgt de rede aan de ene zijde een verschonende fijnheid, aan de andere zijde een meer algemene betrekking en werking.

Wat de apostel in de tweede helft van de zin zegt, verheft hij tot een algemeen geldende uitspraak, als hij het in de eerste helft aangenomen geval door de cummunicatieve pluralis "als wij" inleidt: als wij ik en de apostelen niet uitgesloten, van mij tot de minste lezer van de brief zeggen enz. "dan liegen wij" enz.

Terwijl Johannes uit de vroeger uitgesproken stelling: "God is licht en geen duisternis is in Hem", de eerste gevolgtrekkingen maakt, behaagt het hem om de sterke tegenspraak, de handtastelijke leugen aan te wijzen, die er in ligt, als wij voorgeven, met God, die licht is, gemeenschap te hebben en daarbij zelf wandelen in duisternis, die volstrekt niet in God is. Wij zijn veel meer, juist daarom, omdat in God volstrekt geen duisternis is, gewoonlijk van de gemeenschap met Hem gescheiden.

De negatieve zin "en doen de waarheid niet", is niet maar enkel herhaling van dezelfde gedachte maar geeft tevens iets nieuws te kennen; want evenals het "liegen wij" op het "zeggen" slaat zo ook het "doen de waarheid niet" op het "in de duisternis wandelen. "

De waarheid is in de mens een drijfveer, die zich door haar hele omzetting in daad en leven, in het aanzijn van de mens zelf bevredigt. De waarheid bezitten en haar niet bezitten als een kracht, die het leven hervormd, is niet slechts een toestand, die met zichzelf in tegenspraak is, maar ook vol smart een voortdurende onderdrukking van het zoeken van de waarheid, door aan zichzelf wezen en bestaan te geven.

Toen wij door het geloof met Christus verenigd werden, traden wij in zo’n volkomen gemeenschap met Hem, dat wij één met Hem en Zijn en onze belangen dezelfde werden. Wij hebben gemeenschap met Christus in Zijn liefde. Wat Hij bemint, beminnen wij. Hij heeft de heilige lief en wij insgelijks. Hij heeft zondaars lief zo ook wij. Hij heeft het arme stervende mensengeslacht lief en smacht van verlangen om de woestijn van de aarde in het hof van de Heere hervormd te zien en wij met Hem. Wij hebben gemeenschap met Hem in hetgeen Hij verlangt. Hij verlangt de eer van God en wij arbeiden ervoor. Hij wenst dat de Zijnen met Hem mogen zijn, waar Hij is en wij verlangen ook om daar met Hem te zijn. Hij verlangt de zonde te verdrijven en wij strijden onder Zijn banier. Hij verlangt, dat de naam van Zijn Vader door alle schepselen bemind en aangebeden mag worden en wij bidden dagelijks: Uw Koninkrijk kome, Uw wil geschiede, zoals in de hemel, zo op de aarde. Wij hebben gemeenschap met Christus in Zijn lijden. Wij zijn niet aan het kruis genageld en wij sterven geen wrede dood, maar wanneer Hij bespot wordt, worden wij bespot; en het is een liefelijke zaak om voor Zijn naam bespot te worden, veracht te worden, omdat wij de Meester volgen en de wereld tegen ons te hebben. De discipel is niet boven zijn Meester. In onze mate hebben wij gemeenschap aan Zijn arbeid en dienen onze medemensen om woord van de waarheid en door werken van de liefde. Ons voedsel en onze drank is evenals de Zijne, de wil te doen van Degene, die ons gezonden heeft en Zijn werk te volbrengen. Wij hebben ook gemeenschap met Christus in Zijn vreugde. Wij zijn gelukkig in Zijn heerlijkheid en verblijden ons over Zijn verhoging. Heeft u ooit die vreugde gesmaakt? O, gelovige! Er is geen reiner, heerlijker vreugde aan deze zijde van de hemel, dan dat de blijdschap van Christus in ons vervuld wordt, opdat onze vreugde volkomen zij. Zijn heerlijkheid wacht ons om onze gemeenschap te voltooien, want Zijn gemeente zal als Zijn beminde bruid met Hem op Zijn troon zitten.

7. Maar als wij het tegengestelde doen van hetgeen in het vorige vers is genoemd en in het licht wandelen, zoals Hij, over wiens gemeenschap gesproken wordt, namelijk God, in het licht als in Zijn levenselement, is, dan hebben wij gemeenschap met Hem en ten gevolge daarvan hebben wij ook gemeenschap met elkaar, a) en het bloed van Jezus Christus, Zijn

Zoon, dat Hij bij Zijn offerdood heeft gestort, reinigt ons van alle zonden, die wij in de gemeenschap met God wel niet meer doen (Hoofdstuk 3: 8 v.), maar waardoor wij toch bij onze zwakheid nog vaak verrast en meegeleept worden (vs. 8 vv.).

a) Hebr. 9: 14 b) 1 Petrus 1: 19 Openbaring 1: 5

In het vorige vers heeft Johannes gesproken over het geval, dat wij de voorwaarde niet vervullen, die uit de hoofdstelling in vs. 5 voortvloeit, de voorwaarde voor onze gemeenschap met God, waarvan ook onze gemeenschap onder elkaar afhangt. Nu stelt hij het geval, dat die voorwaarde door ons vervuld wordt, dat wij dus, wat straks als een leugenachtig voorgeven werd voorgesteld, werkelijk gemeenschap met God hebben. Hij ontwikkelt nu de uitwerking van deze gemeenschap met God, die wij hebben, als wij in het licht wandelen. Deze is ten eerste (volgens het gezegde in vs. 3) de gemeenschap van de gelovigen, van de kinderen van God, van hen, die levendig in de gemeenschap met God geworteld zijn, onder elkaar, vervolgens de onophoudelijke ervaring van het alle zonden afwassend bloed van Christus. Zeker kleeft ons, ook als wij in het licht wandelen, nog steeds de duisternis, de smet van de zonde, aan; maar die heeft, die wordt gegeven, d. i. die het werkelijk levend en doordringend bezit, die wordt gegeven, dat hij de volheid heeft. Als wij werkelijk in Gods gemeenschap staan, deel hebben aan het eeuwige, heilige, zalige leven in het licht van God en deze gemeenschap met God, die in het licht is, door onze wandel in het licht levend, werkzaam maken, dan hebben wij juist in onze gemeenschap met het eeuwige licht niet alleen de band, die ons met alle gelovigen, die in dezelfde gemeenschap met God staan, verbindt, maar ook de voorwaarde van bestendig deel hebben aan het bloed van Christus, dat alle duisternis uitdelgt, alle smet van de nog aanwezige zonde afwast.

De uitdrukking "reinigt ons van alle zonde", moet niet uitsluitend worden verstaan van de verzoenende reiniging door wegneming van de zondeschuld, door teweegbrenging van de vergeving van de zonde. De gedachte, dat de verzoening en vergeving van de zonde volgens haar aard tevens de daadwerkelijke reiniging van haar door heiligmaking teweeg brengt, ligt hier bepaald ook in het reinigen; dit blijkt vooral uit vs. 9. Zo kan ook alleen de behoefte van de zondige mens tegenover God werkelijk worden bevredigd. Het moet hem evenzeer ter harte gaan, dat Gods heiligheid in ere wordt gehouden, als ook, dat Gods genade hem ten deel wordt; een genade, die op de goddelijke heiligheid een smet werpen zou, zou de mens weer even zoveel ontnemen, want Gods toegeeflijkheid voor de zonde te wensen, is slecht. Wij hebben een afgod, als wij niet een volstrekt heilige God hebben.

Een vergeving van de zonde, die geen bevrijding van de zonde teweeg brengt, is geen ware vergeving (vergel. Tit. 2: 14).

De dood van Christus, Zijn aan het kruis vergoten bloed, heeft niet minder de kracht, de harten van de zonde te reinigen, als het de kracht had, verzoening aan te brengen en vergeving te bewerken; het laatste, omdat in Christus' dood de schuld betaald en de genade verworven is, het eerste, omdat in Christus' dood de zonde geoordeeld is; hij, die een levend geloof in Christus' verzoeningsdood heeft, kan de zonde niet liefhebben, die Hem aan het kruis heeft gebracht.

8. a) Als wij zeggen (vgl. vs. 6), dat wij geen zonde hebben, op generlei wijze meer met zonde besmet zijn (Spr. 30: 12), dan verleiden wij door zo'n verderfelijke waan onszelf. Wij voeren onszelf van de ware weg geheel en al op een dwaalweg, die naar het verderf voert en

de waarheid is in ons niet, zij is ons geheel ontweken, zodat wij nu in haar plaats de leugen hebben.

a) 1 Kon. 8: 46. 2 Kron. 6: 36 Job. 9: 2 Ps. 143: 2 Spr. 20: 9 Pred. 7: 20

In de tweede helft van het zevende vers werd aan hen, die bij het oprecht wandelen in het licht toch nog altijd de nawerking van de zonde moeten ondervinden en die nu in hun geweten verontrust konden worden, als zij horen, dat men met die God, die licht is, alleen in gemeenschap kan staan, wanneer men in het licht wandelt en toch nog veel in hun wandel moeten opmerken, waardoor het licht in hen verdonkerd wordt, een grond van geruststelling gegeven. Die zegt hun aan de ene zijde, dat het zondige, dat hun nog aankleeft, de gemeenschap met God niet meer zal kunnen verhinderen, alsof ze niet meer aanwezig was, omdat hun zonde vergeven werd en aan de andere zijde zegt het hun, dat het nog nawerkende zondige element bij hen steeds meer moet worden verwijderd, zodat zij de reinigmaking van de hen nog aanklevende zonde met vertrouwen verwachten mogen in een voortgaande heiligmaking van het hele leven (Joh. 15: 2). Zo werd ons dus bij de Christus in ons ook op de Christus voor ons gewezen. Nu wendt de apostel zich in het achtste vers tot hen, die bij de Christus in ons, menen, de Christus voor ons niet meer nodig te hebben, zich reeds als zondelozen beschouwen en stelt in tegenstelling tot hen, de behoefte aan voortdurende verlossing bij de geheiligden nog in het bijzonder op de voorgrond.

Tegenover de eis, in vs. 6 v. voorgesteld, dat wij in het licht moeten wandelen, kwam aan het einde van het 7de vers het feit, dat in ons nog zonde, nog duisternis is. Daardoor is nu een tweede gevolgtrekking uit die in vs. 5 genoemde hoofdstelling inwendig voorbereid, namelijk die, dat wij in waarheid en oprechtheid van het hart onze aanwezige zonde onszelf en voor God belijden; want evenals daaruit, dat God licht is en geen duisternis in Hem is, ten eerste volgt, dat de gemeenschap met Hem door het wandelen in het licht zich moet openbaren, zo volgt niet minder daaruit, dat wij, die niet, zoals God, geen duisternis in ons hebben, noodwendig onze duisternis in waarheid moeten belijden, omdat de waarheid evenzeer een werkelijk deel van het licht is als de heiligheid en de liefde.

Zeer nauw is deze tweede gevolgtrekking aan de vorige verbonden. Is de reiniging van zonden een wezenlijk deel van ons wandelen in het licht, dan is de loochening van haar noodzakelijkheid een teken van het zijn in duisternis. Ook deze gevolgtrekking wordt, evenals de eerste (vs. 6 v.) in twee antithetische zinnen ontwikkeld, zodat vs. 6 met het zesde en vs. 9 met het zevende vers overeenkomt, terwijl eerst de valse en vervolgens de ware gesteldheid van het hart ter sprake komt.

In vs. 6 stelt Johannes met het woord "dan liegen wij" de tegenspraak voor, die uit de zaak zelf duidelijk is en tussen onze rede en onze wandel bestaat. Hij wijst er op hoe hierin de feitelijke verloochening van de goddelijke waarheid gelegen is. Hier stelt hij door de uitdrukking "zo verleiden wij onszelf" eerst die zijde van een leugenachtige rede voor ogen, waarvan deze als een zelfverblinding, als een onzuiverheid, als een bedrog ten opzichte van onszelf voorkomt, waaruit dan tevens is op te maken, dat de "waarheid", als wij die deden (vs. 6), ons voor de feitelijke, leugenachtige tegenspraak tussen rede en wandel zou bewaren, zo zou zij ook, als zij in ons was, namelijk in het hart en niet slechts op de lippen, voor de heilloze zelfverblinding bewaren, die ons de heiligmaking en de gemeenschap met God onmogelijk maakt.

Al is het, dat wij een nieuw schepsel zijn geworden, toch blijven altijd de overblijfsels van de zonde in ons. Wij hebben zonde en het vergif is nog in ons en deze zonde vervoert ons tot de vruchten van de zonde, zoals wij die in David zien en in Petrus (Gal. 2: 11 vv.).

Er waren reeds in de tijd van Johannes, die als volmaakte heiligen verzekerden, niets meer van zonde hij zich op te merken; hun gedachten over de zonde putten zij niet uit de geest van de waarheid, maar uit hun eigen vleiende geest, die dat geen zonde noemde wat toch voor God werkelijk zonde is en ook heden rust de roem: "wij hebben geen zonde" op niets anders, dan op verzwakking en vermindering van de zonde.

Het geloof in de vergeving van de zonden veronderstelt: zondebewustheid. Dit ontbreekt bij velen. Het is in het diepst van de ziel de ootmoedige bekentenis, waartoe het door het Woord van God voorgelichte geweten ons brengt, dat men een zondaar is, met al wat dit naar Gods Woord in heeft en teweeg brengt. Dit zondebewustzijn wordt niet slechts gemist door de lichtzinnige, die met het Woord van God de spot drijft, de stem van zijn geweten verdooft en zich driest en onbeschroomd boven de algemene zedenwet, als was hij op een standpunt van hoger wijsheid, verheft. Voor hem is de zonde geen zonde; vrijheid is hem en goed verstand, voor zoveel zij hem baat; en voor zoveel zij hem schaadt: verschoonbare dwaasheid en aangeboren ongeluk. Maar ook hoe menigmaal horen wij hen, die de weg van de ijdelheid onbeschroomd bewandelen, betuigen, dat zij er geen zonde in zien. Waarom niet? Omdat de wereld in het algemeen er geen zonde in ziet, omdat het de wereld over het algemeen aan zondebewustzijn ontbreekt. IJdel zelfbehagen en een onverschoonlijk bijgeloof en het algemeen voelen houden bij de meesten het zelfbewustzijn onder. Latere ingetogenheid doet de zonde van de jeugd door velen vergeten en geen tegenwoordige zonden vermoeden. Hoe zelden wordt over het algemeen de zonde zonde genoemd; hoe moeilijk belijdt zich de zondaar een zondaar. Wat al verbloemingen, wat al vernoemingen van deze ergerlijke woorden. En als de woorden niet gemeden worden, hoe wordt de kracht en betekenis ervan ontveinsd; hoe elke wettige gevolgtrekking voorkomen! Alles ten bewijze dat het zondebewustzijn ontbreekt; vaak levenslang ontbreekt. Nog ontbreekt het op het sterfbed. Enkele beschuldigingen komen op, maar men komt ze te boven. Enkele schrikbeelden vertonen zich, maar verdwijnen weer. Enkele woorden uit Gods Woord treffen en wonden, maar die wond in genezen. Op de bodem van het hart ligt de ingenomenheid met het ik; al het andere smoort en verstikt daarin. Dat ik ziet enige zonden, enige vlekken; dat ik heeft vele zonden gedaan; maar dat ik wil zich geen zondig, door de zonde overheersd, door de zonde veroordeeld ik erkennen. Dat ik verleidt zichzelf; en dat ik is de waarheid niet; dat ik maakt God tot een leugenaar en geeft geen plaats aan het Woord van God. Hoe zou dat ik kunnen zeggen: "Ik geloof de vergeving van de zonden" en daaronder verstaan wat het Evangelie verkondigt; verzoening en uitdelging van de hele zware zondeschuld door Gods genade, in het bloed van Zijn Zoon, dat van alle zonden reinigt. Nee, niet de vergeving van de zonden, maar haar vergeeflijkheid, ziedaar wat ik gelooft. Een geloof, waarbij het kruis van Christus een dwaasheid, het Woord van God een leugen wordt; een geloof, waarmee geen geloof in het Evangelie, of in Hem, die het Evangelie predikt, bestaanbaar is. Een bijgeloof, mag ik zeggen, dat de oorzaak is van alle ongeloof, dat ook bij hen, die niet wensen ongelovig te zijn en de belijdenis van de gelovigen met mond en verstand toestemmen, zo vaak op de bodem van het hart liggen blijft en gekoesterd wordt, zodat zij noch de beschuldiging, noch de troost van die openbaring aannemen, die zij niet zouden durven verwerpen.

Onder de vele ziekten van de tegenwoordige tijd bekleedt ook de miskenning van het eigenlijk wezen van de zonde als schuld een onbetwistbare plaats en op de vraag naar de reden, waarom het Evangelie van de verzoening zo vaak miskend en misduid wordt, is het

antwoord reeds voor eeuwen in het Woord van de Heere gegeven: "de gezonden hebben de medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn". Wij zeggen wel niet luid en in het openbaar, dat wij in het geheel geen zonde hebben, maar voor de innerlijke zondigheid, het diep bederf van het hart zijn de meeste ogen gesloten. Het is al veel als men zich nu en dan, waar die losbreekt, over de stroom van zijn ongerechtigheid ontrust en bekommert, maar bij zijn verborgen bron staan de minsten opzettelijk stil. Doorgaans beschouwt men de zonde wel als een zwakheid, die men te boven moet proberen te komen, maar niet als een noodlottige macht, die, als God het niet verhoedt, de vreselijkste verwoestingen aanricht. Men is voldaan met onberispelijkheid en ingetogenheid voor de mensen en bekommert zich weinig over het oordeel van de rechtvaardige Rechter. Men vergeeft eenvoudig, voor zover men dit nog nodig acht, de zonde zichzelf en stelt zich gerust met de waan, dat God die even gemakkelijk kwijtschelden zal. Dat de wet geestelijk is; dat reeds één overtreding voldoende mag heten, om ons voor Zijn heilig oog te veroordelen; dat ook zelfs het beste met onreinheid besmet en menige hoog geroemde deugd niet anders is dan een blinkende zonde. Heere, wie heeft deze prediking geloofd en aan wie is Uw arm geopenbaard, die de blinddoek van de zelfmisleiding aan zijn beneveld ook heeft ontrukt? Want zelfmisleiding toch blijft het naar het zinrijk woord van Johannes, wanneer wij ons zelf diets maken, dat wij, als al met enige, toch althans met niet vele zonden besmet zijn. Wat ons zo doet denken en spreken, het is een oppervlakkigheid zonder weerga, een hoogmoed zonder grens een vermetelheid zelfs zonder verschoning. Immers waar wij zeggen dat wij niet gezondigd hebben, daar maken wij de Waarachtige zelf tot een leugenaar en spreken Zijn heilig Woord, dat allen als zondig veroordeelt, als in het aangezicht tegen. Zo voegen wij nog nieuwe zonde bij de reeds aanwezige, waarvan het bestaan of gewicht wordt miskend en wat vooral niet mag voorbijgezien worden, zo sluiten wij onszelf de weg van de behoudenis, die Gods genade in Christus ons opent. Of wie zal naar bevrijding verlangen, die het gewicht van zijn boeien niet voelt; wie de handen heilbegerig uitstrekken naar een Redder en Helper, die zich niet bewust is in wezenlijke nood te verkeren? Wie een aalmoes aanvaarden, die in eigen schatting tot de tamelijk gegoeden behoort? Het is, als wilde Johannes zelf op het onafscheidelijk verband tussen het een en het ander ons wijzen, waar hij het tekstwoord onmiddellijk op de blijde boodschap laat volgen: "het bloed van Christus Jezus, Gods Zoon, reinigt ons van alle zonden. " Immers, die blijmare mist alle betekenis, zolang men heimelijk spreekt, "Ik heb mijn hart gezuiverd, ik ben rein van zonde. " Ach, vandaar zoveel onverschilligheid voor een Evangelie van vrije genade; vandaar dat zo velen genoeg hebben aan een Christus, die niets is dan Leraar en Voorbeeld; dat anderen wel van volmaking willen horen, maar niet van wedergeboorte; dat enkelen zelfs liever hardnekkig de ogen sluiten, dan een waarheid te willen zien, die hen ten diepste vernedert. Wel blijkt het telkens opnieuw, dat het alleen de Heilige Geest is, die de zondaar kan overtuigen van zonde; wel heeft ook de Christen nog telkens aanleiding om aan het woord van de grote Hervormer te denken: "De kennis van de zonde is de aanvang van het heil". Menigeen acht zich veel te snel volleerd ten aanzien van het eerste stuk in het leerboek van onze vaderen: "hoe groot onze zonden en ellende zijn. " Al kunnen wij zelfs bij ervaring van verlossing en dankbaarheid spreken, telkens moeten wij weer naar de alfa van de leer van de ellende terug. Als voor velen, die vroeger de liefelijkheid van het Evangelie gesmaakt hebben, het goede woord de goede smaak heeft verloren, het is ook, omdat zij te weinig doen, wat de overste van schenkers aan Farao getuigde: "Ik gedenk heden mijn zonden. " Wat zegt men toch, dat zo’n gedurige zondenbeschouwing overbodig en schadelijk zijn zou? Zij doet ons integendeel te ootmoediger schuld belijden, te blijder geloven, te zorgvuldiger waken, te hoopvoller uitzien naar de grote dag van de verlossing. Beter met de tollenaarsbede geleefd en gestorven, dan men de Farizeeërs’ danktoon zichzelf in een sluimer gewiegd, waaruit men nooit te vroeg, maar wel te laat kan ontwaken.

9. a) Als wij onze zonden, in plaats van ze voor onszelf te verbergen en voor God te loochenen, voor God en voor zoveel nodig ook voor mensen belijden, Hij, de God aller genade en de Vader der barmhartigheid (1 Petrus 5: 10). 2 Kor. 1: 3) is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonde vergeeft en ons reinigt van alle ongerechtigheid (Spr. 28: 13).

a) Ps. 32: 5

De apostel plaatst hier tegenover het verloochenen het positieve, het belijden over. Hij spreekt van het belijden niet van de zondige toestand in het algemeen, maar van de bepaalde, concrete, afzonderlijk begane zonden; want dat moet het belijden van de zonden worden, als het inwendige kracht en heerlijkheid zal hebben. Het belijden in abstracto dat men zonde heeft, zou zonder de erkentenis van de concrete bijzondere zonden geen waarheid en geen waarde hebben, maar een blote frase worden. Het is veel gemakkelijker een vroom praatje over boete en grote ellende door de zonde te maken, dan in een bepaald geval, als men gezondigd heeft, zijn onrecht in te zien, berouw en leed daarover te dragen. Johannes verlangt het laatste. Evenals nu het "zeggen, dat wij geen zonde hebben" in vs. 8, in zoverre het een verleiden van zichzelf genoemd wordt, in de eerste plaats ook een belijden voor eigen binnenste en voor God bedoelt, zoals ook inderdaad de nazin. "Hij is getrouw en rechtvaardig" wijst op iets, dat is voorgevallen tussen de Christen en God. Zo zeker als echter dat zeggen in vs. 8 ook een spreken voor mensen kan worden, zo zeker kunnen en zullen er ook omstandigheden zijn, die tot een belijden van begane zonden voor mensen dringen.

Evenals onze gemeenschap met de onzichtbare God zich uitdrukt in de gemeenschap met de zichtbare broeders (vs. 7), zo kunnen zij, die voor God hun zonden zonder valsheid belijden, die niet voor de broeders willen verzwijgen. Beproeve zich toch ieder, die zich voor boetvaardig, maar een belijden van zijn zonden voor mensen voor overbodig houdt (Jak. 5: 16), of geen bedrog van de zonde daarbij in het spel is. Waarachtige ootmoed en diepe haat tegen de zonde maken het belijden van haar tot een heilige behoefte.

De beide gezegden van God: "Hij is getrouw en rechtvaardig" zijn wel niet van gelijke, maar toch van verwante betekenis. God wordt getrouw genoemd, in zoverre Hij, als degene, die belooft, datgene, wat Hij beloofd heeft, ook vervult (Hebr. 10: 23; 11: 11), waarbij dan hier in het bijzonder over de belofte wordt gehandeld, dat op een berouwvol belijden van zonde de verlossing van zonde moet volgen. Als rechtvaardig wordt God voorgesteld, in zoverre hij ten einde het rijk van de genade te realiseren, aan ieder zonder aanzien des persoons datgene toedeelt, wat hem overeenkomstig zijn verhouding tot God of tot het rijk van God toekomt en dan betoont Hij voor hem, die in het licht wandelt en zijn zonde belijdt, Zijn gerechtigheid daardoor, dat Hij van hem steeds meer alles, wat de volle gemeenschap met Hem in de weg staat, zowel zijn schuld als de hem nog altijd aanklevende ongerechtigheid wegneemt, om hum ten slotte al die zaligheid te geven, die bereid is degenen, die Hem liefhebben.

Wezenlijk zondebewustzijn openbaart zich in ootmoedige belijdenis van zonden. Blijvend zondebewustzijn in een gedurige zondebelijdenis. Het geloof in de vergeving van de zonde veronderstelt de belijdenis van de zonde en daarom kan, terwijl overal de vergeving van de zonde aan een ieder, die gelooft, wordt toegezegd, de apostel die ook toezeggen aan een ieder, die zijn zonde belijdt. "Als wij onze zonden belijden, God is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonde vergeeft en ons reinigt van alle ongerechtigheid. " Ja, als daar geen geloof is zonder voorafgaand schuldbewustzijn, wij mogen zeggen dat geloof en schuldbelijdenis één zijn. Zoals het geloof van het hart niet volkomen is, dan door de belijdenis van de mond, zo is

ook het schuldbewustzijn niet volkomen dan door de schuldbelijdenis. Hierin blijkt het onderscheid tussen een koude, onverschillige, zuiver verstandelijke erkenning van zonde en een ernstig zieldoordringend zondebewustzijn, dat de eerste tot niets leidt dan tot ontveinzing, verontschuldiging, voorwendsels, valse redenering over Gods liefde en toegeeflijkheid en het laatste tot belijdenis. De eerste richt zich met haar verontschuldigingen tot de mens, het laatste met haar zelfbeschuldiging tot God. En reeds dit is een daad van geloof. Of was het geen vertrouwen op de liefde van de Vader, wat de verloren zoon, tot zichzelf gekomen, deed zeggen: "ik zal opstaan en zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u en ben niet waardig uw kind genoemd te worden? " En toen de vader zijn zoon in zijn liefdearmen ontving, was het om zijn zondebelijdenis, of was het om dat vertrouwen in zijn vaderliefde, dat hij hem vuriger drukte aan zijn hart? O mijn lezers, dat ogenblik, dat u voor het oog van die God, die doorgrondt en kent, uw zonde voelde, dat ogenblik, dat u het niet langer voor uzelf kon of wilde verbergen of ontveinzen, "Ook ik ben een zondaar, ook ik de dood schuldig; " dat ogenblik, dat u er te midden van uw zeer diepe droefheid een stille vreugde van het hart in vond, het voor God te belijden; dat was het ogenblik, waarin u, schoon nog verre misschien van de klaarheid van die bewustheid, kwaamt tot het geloof in de vergeving van uw schuld. Dat zeggen tot de Vader: "Vader! ik heb gezondigd en ben niet waardig uw kind genoemd te worden; het was metterdaad de belijdenis: "ik geloof in de vergeving van de zonde". Is het u sindsdien niet tot bewustheid geworden? En ondervindt u niet dat in ieder vernieuwd schuld belijden, het geloof een moed vat, het geloof zichzelf versterkt? Als wij onze zonde belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeeft en ons reinigt van alle ongerechtigheid. Gods woord betuigt het en ons hart ondervindt het. Ook het tegendeel wordt ondervonden. Zonder zondebelijdenis geen schuldvergeving; zonder schuldvergeving, ondanks het rusteloos opdringen, dat men over zijn staat gerust is, geen gemoedsrust; niets, dat daarnaar gelijkt.

Op de grote dag van de verzoening moesten de kinderen van Israël niet alleen hun zielen verootmoedigen, dat is, ter oorzake van hun zonden (Lev. 16: 29), maar de hogepriester moest beide zijn handen leggen op het hoofd van de geitenbok en over hem belijden al de ongerechtigheden van de kinderen van Israël en al hun overtredingen en al hun zonden: die leggende op het hoofd van de bok, die hij moest uitlaten in de woestijn; en de bok moest alle ongerechtigheden op zich wegdragen in een woest en onbewoond land, daar zij van hem niets meer horen konden (Lev. 16: 20 enz). Door dat zinnebeeld werden zij geleerd, dat, als zij niet alleen hun zonden beleden, maar ook nalieten; zo zij hun zonden wegdeden met de bok en ze nooit weer zagen, of iets daarmee te doen hadden, zij vertrouwen mochten op de vergiffenis van God. En Johannes, even te voren gewag gemaakt hebbend van het bloed van Christus, dat de Christenen reinigt van alle zonden, met zinspeling op de reiniging van Israël door de hogepriester, vervolgt die zinspeling op dezelfde zaak en geeft te kennen, dat, wanneer hun ongerechtigheden beleden en verzaakt, weggedaan en van hun huis afgezonderd waren voor altoos, of volgens de voorwaarden van het Evangelie, zij op Gods goedertierenheid staat konden maken. Wij hebben niet alleen de waarachtigheid of getrouwheid van God, om ons op te verlaten, tot vervulling van de beloften van Zijn goedertierenheid, die hij gedaan heeft aan oprechte boetvaardigen, maar ook de weldadigheid of goedheid van Zijn natuur, om onze hoop van genade op te vestigen. En het is niet de rechtvaardigheid, maar de goedertierenheid van God, waaraan de Schrift de vergeving van onze zonden toe-eigent. Maar (dicaiov) schijnt hier gebruikt te worden in de eigenlijke betekenis, dat is van rechtvaardig, want een belofte geeft een zeker recht aan hen, waaraan de belofte gedaan is. En daarom, wanneer God eenmaal iets beloofd heeft, is Hij niet alleen getrouw, een wezen van de volmaakte trouw, maar ziet het ook aan als rechtvaardig, Zijn verbintenissen gestand te doen.

10. Als wij zeggen (om nog eens op de stelling in vs. 8 terug te komen en nog sterker uit te drukken), dat wij niet gezondigd hebben, zo spreken wij Hem tegen, die overal in Zijn Woord en door Zijn gehele verlossingswerk in Christus getuigenis geeft, dat wij niets dan zondaars zijn en steeds zondaars blijven, die alleen door gedurige vergeving van zonden en steeds weer van vernieuwde reiniging van de verkeerdheid verlost kunnen worden. Door die ontkenning maken wij Hem tot een leugenaar en Zijn Woord, waarvan wij beweerden, dat wij het in geloof hadden aangenomen, is niet in ons, het is ons inwendig vreemd gebleven.

De apostel komt al de afschuwelijkheid van het loochenen van eigen zonde, waarvan in vs. 8 sprake was, voor de geest; hij merkt hier nog aan het slot op, dat hij daar eigenlijk nog veel te weinig van dit loochenen gezegd heeft en haalt het verzuimde in. Daar heeft hij dat loochenen alleen voorgesteld als een zichzelf verleiden en als een teken van gebrek aan inwendige waarheidszin, maar er is iets nog veel ergers. De mens vergrijpt zich daarmee niet slechts aan zichzelf, maar hij begaat daarmee ook een euvel tegen God; hij vergrijpt zich daardoor ook aan Hem, omdat hij Hem tot een leugenaar maakt. Maar hoe maken wij door zo’n loochenen God tot een leugenaar? Het gezegde van God, ten opzichte waarvan van loochenen sprake is, schijnt hier hetzelfde te zijn als door het volgend "Zijn woord" wordt genoemd. Dat is de goddelijke openbaring in haar hele omvang, de Oud-Testamentische en de Nieuw-Testamentische, ook wel bepaald, zoals die in de Heilige Schrift is opgetekend. Deze goddelijke openbaring is werkelijk een verklaring van God, dat de mensheid zondig is en wel zonder uitzondering. Niet slechts vele afzonderlijke uitspraken in de Schrift verzekeren dat op het sterkst, maar deze algemene zondigheid van de mensheid is de noodzakelijke veronderstelling van de gehele goddelijke openbaring, in zo verre die werkelijk een weg ter zaligheid is. Ook bij de mens in het bijzonder is dit het bestendige thema, dat God met hem handelt, om hem door Zijn Woord en Zijn Geest vanwege zijn zonden te straffen. Die nu niets van zijn zonde wil weten, die meent vals Gods openbaring in geloof te hebben aangenomen, haar te bezitten als een, die hem tot zijn zaligheid gegeven is. Dit woord van God is voor hem niet werkelijk een kracht, die werkzaam is tot zaligheid; het is slechts uitwendig tot hem gekomen, maar hij bezit het niet.

De apostel neemt daarmee niet alleen de zonden van het verleden (vóór de bekering), maar ook die, die wij in het nieuwe leven begaan hebben; want zolang de mens het vlees aan zich draagt, heeft hij steeds, al zijn het dan ook lichtere, zijn zonden. Wacht er u echter voor om zonden, die wij klein noemen, gering te achten. Telt u ze licht, als u ze weegt, verschrik dan als u ze telt. Vele lichte maken een zware; vele druppels maken een stroom.

Als wij zeggen, dat wij geen zonden hebben, dan misleiden wij onszelf, want wij zijn zondaren; wij zijn allen zondaren voor God. In het gedenkboek, dat voor Zijn aangezicht ligt, moge van de ene een grotere schuld dan van de ander staan opgetekend; sommigen mogen zich aan verregaande buitensporigheden en wanbedrijven hebben overgegeven, waarvoor anderen bewaard zijn gebleven, wij hebben echter allen onze weg bedorven en een zondeschuld voor onze rekening. Dat ons geweten hier spreekt! Wie kan zeggen: "ik heb mijn hart gezuiverd, ik ben rein van zonde? " Wie moet niet met David bidden: "gedenk niet de zonden van mijn jeugd, noch van mijn overtredingen; gedenk mij naar Uw goedertierenheid, omwille van Uw goedheid, o Heere! Wie niet, met toepassing op zichzelf, hem nazeggen: Wie zou de afdwalingen verstaan? reinig mij, o God! van de verborgene? " Als wij ook al door Gods genade met Obadja getuigen kunnen, dat wij van onze jeugd af de Heere gevreesd hebben, was die vrees voor God bestendig in ons levendig en heeft zij zich steeds geopenbaard in al onze wandel? "U zult liefhebben de Heere uw God met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand en u zult uw naaste liefhebben als uzelf", dat

eist de Heere van ons. Hebben wij die eis volbracht, te allen dage volbracht? Ach, wij vergaten onze God gedurig. Wij hadden Hem en Zijn Zoon, onze Heer en Zaligmaker, niet zo lief als het ons betaamde. Het ontbrak ons maar al te veel aan dat kinderlijk vertrouwen, aan die innige gemeenschapsoefening, aan die onbepaalde gehoorzaamheid en dat ijverig streven om de Vader en de Zoon gelijkvormig te worden, dat de vrucht van de oprechte, hartelijke liefde is. Al kenden wij ook de ogenblikken, waarin wij ons gedrongen gevoelden om met Asaf te zeggen: "Wie heb ik naast U in de hemel, naast U lust mij ook niets op de aarde", hoe vele uren en dagen gingen er voorbij, dat wij ons hoogste goed stelden in de dingen van deze wereld, en onszelf genoeg waren! En wat zullen wij zeggen van onze liefde tot onze naaste, zoals tot ons zelf? Ontbrak het ons niet menigmalen aan liefde tot onszelf, zodat wij, in plaats van ons waarachtig geluk te bedoelen en te bevorderen, onze belangrijke, verheven bestemming uit het oog verloren, voor de bewaring en ontwikkeling van onze lichaam- en zielskrachten geen behoorlijke zorg droegen, de rust van ons hart verstoorden en ons wezenlijk geluk verwoestten? Waren wij niet menigmalen over onze medemensen, over onze broeders en zusters in de Heere onverschillig? Kwam er niet bij voorspoed en tegenkanting en miskenning aan hun zijde, wel eens afgunst en nijd en wraakzucht op in ons binnenste? Hebben wij ons niet wel verblijd over de tegenspoed van hen, die om in de weg waren, of ons benadeeld hadden? Vervulden wij als echtgenoten, als ouders en kinderen, als broeders en zusters, als hoofden van het huisgezin en dienstbaren ten allen tijde al de plichten, die in deze verschillende betrekkingen op ons rusten? En als wij ze deden, was dan niet vaak, in plaats van de liefde tot God en de naaste, de liefde tot onszelf, onze hoogmoed, onze eerzucht, ons eigenbelang het beginsel, waaruit wij handelden? Wie zou de geschiedenis van zijn hart durven openleggen? En als wij reeds zoveel verkeerds in ons ontdekken, wat moet dan het oog van de Alwetende, Heilige niet in ons opgemerkt hebben! Wij misleiden daarom onszelf, als wij zeggen, dat wij geen zonde hebben. En wat is dwazer, wat schandelijker en gevaarlijker dan deze zelfmisleiding? Zij maakt ons onvatbaar voor ware ootmoed van het hart, voor de juiste waardering en gelovige aanneming van het Evangelie, voor waarachtige bekering, voor de ervaring van Gods vergevende, heiligende genade in Jezus Christus. Zij moge ons voor een tijd rust schenken, die rust is noodlottig. Het is de rust van de zelfverblinding en van de dood. Wat zal zij ons baten, als wij geopenbaard, ook aan onszelf geopenbaard zullen worden voor de rechterstoel van Christus? En wij misleiden niet alleen onszelf, als wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, maar wij maken dan ook God tot een leugenaar en de waarheid, Zijn woord is dan niet in ons. Want wat zegt dat woord? Wat zegt God in dat woord? Hij stelt ons voor als zondaren, die Zijn geboden overtreden hebben en schuldig staan voor Zijn aangezicht. "Wat uit vlees geboren is, is vlees", zegt de Heere. Hij dringt aan op bekering, op wedergeboorte, op vernieuwing van hart en leven en gaf aan Zijn apostelen bevel, dat in Zijn naam gepredikt moest worden bekering en vergeving van zonden onder alle volken, als de hoofdinhoud uitmakende van Zijn Evangelie. Die prediking veronderstelt dat wij bekering en vergeving nodig hebben, dat wij dus zondaren en voor God strafwaardig zijn. Maar is dit zou, dan volgt, dat wij het woord van God weerspreken, dat wij de waarheid, ons door Hem geopenbaard, verwerpen en Hem tot een leugenaar maken, als wij zeggen, dat wij geen zonde hebben. Belijden wij daarentegen onze zonden, is die belijdenis ootmoedig en oprecht, vloeit zij voort uit diep besef van het schandelijke en strafwaardige van onze zonden, uit waar berouw over onze zonden en gaat zij gepaard met de vurige wens en het ijverige streven om voortaan naar al Gods geboden te leven, en zo’n belijdenis bedoelt de apostel, dan mogen wij ons van de vergeving van onze zonden volkomen verzekerd houden. Johannes drukt zich zo sterk mogelijk uit. Hij zegt niet alleen, dat God ze ons dan vergeven zal, maar: "God is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeeft en ons reinigt van alle ongerechtigheid. " Hij beroept zich daarom op de trouw en rechtvaardigheid van God en hij zondert geen ongerechtigheid uit. God heeft vergeving, volkomen vergeving van alle

zonden, ook van de schandelijkste en strafwaardigste, op ootmoedige belijdenis beloofd en Hij is de getrouwe en rechtvaardige in de vervulling van Zijn beloften. Wij mogen er dus vaste staat op maken. Zijn trouw en rechtvaardigheid staan er ons borg voor, dat Hij ons de zonden vergeeft en ons reinigt van alle ongerechtigheid.

HOOFDSTUK 2

OVER GROND, KENTEKENEN, INHOUD, VIJANDEN EN BEWARING VAN HET CHRISTENDOM

II. Vs. 1-6. Alles, wat de apostel tot hiertoe gezegd heeft, had ten doel afkeer van de zonde in te boezemen en een volkomen heiligmaking bij zijn lezers te bewerken. Tevens wilde hij hen waarschuwen tegen alle vermetel zelfbedrog, alsof men het doel reeds bereikt had en zich rein van zonde verklaren mocht. Mijn moest integendeel, omdat bij de zwakheid van ons vlees in de strijd tegen de machten van de duisternis gedurig nieuwe zonden worden bedreven, de uitdelging van deze door de reinigmaking in Christus bloed onafgebroken teweegbrengen, om op deze wijze tot waarheid te maken, dat men niet in duisternis wandelde. Johannes vermaant in de eerste plaats in verband hiermee de lezers op ernstige wijze, om tot een strenge regel van hun leven te maken, dat men niet zondigt, maar, als men wat uit te ontwijken is, toch zondigt, de toevlucht te nemen tot de voorbede van Christus en de door Hem voor de gehele wereld volbrachte verzoening, omdat zij het voorrecht hebben boven de ongelovige kinderen van de wereld, dat zij deze zichzelf mogen toe-eigenen (vs. 1 en 2). Vervolgens spreekt hij van het merkteken, waaraan wij kunnen onderkennen of wij God werkelijk kennen, zoals wij daarop tegenover de wereld mogen roemen en of de liefde van God als wederzijdse verhouding tussen Hem en ons feitelijk tot stand is gekomen en wij dus in Hem zijn en in Hem blijven. Dit kenteken is namelijk het houden van Gods geboden en dit weer bestaat, wat de hoofdzaak aangaat, in het getrouw vasthouden aan de verplichting om te wandelen, zoals Christus gewandeld heeft (vs. 3-6).

1. Mijn kindertjes! Ik schrijf u deze dingen, die ik u in de vorige afdeling heb gezegd (Hoofdstuk 1: 5 vv.), opdat u niet zondigt, deze grondstelling vasthoudt, dat u volstrekt geen zonde doen mag. En als iemand gezondigd heeft, zoals volgens het straks gezegde het zondigen toch bij ons gevonden wordt, ook al willen wij er niets van weten, wij Christenen, die het Evangelie in geloof hebben aangenomen, hebben een a) voorspraak, een advocaat Joh 14: 18 bij de Vader (Hebr. 7: 25; 9: 24, Jezus Christus, de rechtvaardige (Hebr. 7: 26. 1 Petrus 3: 18, zodat onze zaak zeker met het beste gevolg voor de hemelse Rechter bepleit zal worden, omdat zijn rechtvaardigheid voor ons in de plaats zal treden.

a) 1 Tim. 2: 5

De apostel spreekt bij de vermaning, die zo ernstig is, maar door de innigste liefde wordt ingegeven, zijn lezers aan, evenals een vader zijn kinderen en nog inniger dan in vs. 23 3: 7; 4: 4; 5: 21 zegt hij, evenals in Hoofdstuk 3: 18 : "mijn kindertjes! " terwijl reeds alleen het "kindertjes" tederder, hartelijker klinkt dan "kinderen. "

In het voorgaande heeft Johannes gezegd, dat volstrekt niemand zonder zonde was, ook de Christen niet. Uit die bewering van de feitelijke algemeenheid van de zonde, ook zelfs onder Christenen, kan nu, zoals hij vreest, zeer makkelijk de natuurlijke gezindheid van de mens het besluit trekken, dat het zondigen niet veel betekent, omdat het iets onvermijdelijks is en daarom iets gerechtvaardigds. De apostel laat echter deze sluitrede van de natuurlijke mens niet gelden, maar spreekt het tegendeel ervan uit; het algemene van de zonde moet de lezers integendeel al de ernst doen voelen, die zij tegenover deze zonde, die in hen nog zo machtig is, moeten stellen. Een erkennen van de macht van de zonde over ons, die ons zou kunnen geruststellen, zou nog geen erkentenis van de zonde als zonde zijn. Die de zonde als zonde erkent, moet met het oog op de ontzettende macht, die zij nog altijd over hem uitoefent, met

dubbele vrees voor haar terugschrikken. Johannes heeft echter nauwelijks deze bewering neergeschreven, of het komt hem voor, dat reeds weer een andere beperking nodig is. Het kon namelijk op zo’n wijze worden verstaan, dat daarbij de vrede van het hart met God en de blijdschap in Hem niet bestond. Zo’n opvatting kan hij niet toelaten, daarom voegt hij door de woorden "en als iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader" enz. bij die waarschuwing de begrenzing. Hij wil tussen de beide even onomstotelijke waarheden: "de Christen is onvoorwaardelijk van de zonde afgescheiden" en "de Christen is nooit geheel vrij van de zonde", het juiste, heilzame evenwicht herstellen.

De apostel noemt twee wegen, om van de zonde vrij te worden, dat toch tot het gemeenschap hebben met God volgens het vroeger gezegde onvoorwaardelijk nodig is; de eerste is die, dat men geen zonde doet: "opdat u niet zondigt"; vervolgens die, dat men toch plaats hebbende zonden door de vergeving van zich wegdoet. De ene gedachte was geweest, de Christen heeft de heiligende gemeenschap met het licht, uit deze volgt de vermaning: dan moet de zonde bij u ophouden. De tweede gedachte was: de Christen zondigt toch nog; deze geeft de opwekking: zoek vergeving voor de zonde, die heeft plaats gehad! Maar alleen die eerste vermaning zet de apostel voort in deze vorm: "opdat u niet zondigt. " Bij de tweede verandert die in de meer nodige vorm van bemoediging en wordt tot een zelfstandige zin: "en als iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de rechtvaardige. "

"Wij hebben", zegt Johannes en sluit, zo zichzelf ook in onder hen, die de voorspraak nodig hebben; hij plaatst zich op gelijke lijn met de gemeenteleden en deze met zich. Reeds Augustinus heeft opgemerkt, dat hij noch zich noch andere heilige apostelen of andere heiligen van de gemeenten tot voorsprekers stelde, maar Christus als de enige Voorspraak, die allen evenzeer nodig hebben en die allen evenzeer nabij is.

Als de mens zich bewust geworden is van de kloof tussen zichzelf in zijn zonde en nietigheid en de heilige, volkomen God; als het gevoel van scheiding en vervreemding van de heilige God, naar wie iets hogers in hem streeft, hem neer drukt, dan ontstaat in hem de behoefte aan een middel tot het dempen van die kloof. Vandaar in alle godsdiensten de instelling van een priesterschap, de erkenning van middelaars tussen God en de mensen, tot wie zij zich met gebeden wenden, als zij het niet wagen zich onmiddellijk tot God zelf te wenden. En toch is in elke menselijke priesterschap de inwendige tegenspraak, dat zij, die zelf de zonde en de behoefte aan verlossing met alle andere mensen delen, die zelf de bemiddeling nodig hebben, die zij aan anderen moeten geven, als ware dit niet het geval, de overigen bij God moeten vertegenwoordigen. Zo is de onloochenbare behoefte, die aan een priesterschap ten grondslag ligt en tevens het niet bevredigen daarvan een profetie van Hem, die alleen deze behoefte in waarheid kon bevredigen, waardoor de idee van het priesterschap, die in het wezen van de menselijke natuur gegrond is, haar verwezenlijking en tevens het gehele vroegere priesterschap zijn einde vond. Van die zijde wordt Christus in de verhouding tot God en de mensheid in de brief aan de Hebreeën in het bijzonder voorgesteld: Hij is als mens aan de mensen, die zich tot Hem wenden, verwant, heeft hun natuur, alle behoeften van deze, al hun zwakheden, uitgezonderd de zonde, gedeeld, al hun strijd en verzoeking zelf ervaren en Zich in alles betoond de Heilige te zijn. Alleen als de Heilige, in wie het heilige oorspronkelijke beeld van de mensen verwezenlijkt wordt gezien, kan Hij voor de zondaars (hun bede voor God brengend en hen met Zijn voorbede begeleidend) bij de hemelse Vader staan.

Christus is geen dienaar van de zonde. Hij is niet aan het kruis voor zondaren gestorven, opdat zij in de zonde leven, maar opdat zij voor de zonde sterven, maar opdat zij de zonde

kruisigen zouden zoals Hij Zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid. Het was opdat Hij Zichzelf "een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken. " Het doel van de verlossing is heiligmaking. Het karakter van een verloste is een geheiligde. Ongelukkig hij, die het anders begrijpt: zijn onrein hart begrijpt de raad van het heil, begrijpt de weg van de verzoening niet. Als hij zegt: "ik geloof de vergeving van de zonde", het is een woord van de lippen, want hij zegt het zonder dat bewustzijn, waarbij de zonde ons een droefheid en een voorwerp van verfoeiing is: hij zegt het zonder zondebelijdenis, waarbij men zijn zonde aan het oordeel van God overgeeft; hij zegt het zonder kennis van de liefde van God, die hij niet waarderen kan in deze hoogste daad, waardoor zij de zonde veroordeelt en de zondaar behoudt. O gruwel voor de ogen van God en Zijn heilige engelen! O hoon, het kruis van Christus, het hoofd vol bloed en wonden aangedaan! Men zegt: "ik geloof de vergeving van de zonde" en men leeft roekeloos en lichtzinnig, men leeft zonder waken, bidden en strijden in de zonde voort. Treurig zelfbedrog, zonder de troost van het eeuwige leven te bezitten in het hart, weet men nochtans de vrees van de dood en van het oordeel uit zijn gedachten te weren met dat schone lied van de vergeving van de zonden; maar blijft zich weerloos overgeven aan alle besmettingen van het vlees en van de geest, alle verleidingen van de satan, alle verwoesting van de wereld: daarmee te kennen gevend, dat men de zonde noch schandelijk noch gevaarlijk oordeelt, Gods heiligheid niet vreest en omdat men niets zo hoog acht als het geluk van het zondigen aardsen levens, Gods hemel geenszins begeert, ziedaar de weg van duizenden; wat zal het einde zijn? God laat zich niet bespotten. De dag van het oordeel zal het moedwillig zelfbedrog doen ophouden en verschrikkelijk tonen, dat men met zo’n geloof in de vergeving van de zonde verloren gaat. Nee, het echte geloof reinigt het hart, bestrijdt de zonde, waakt tegen haar en bidt. Elke vertroosting, die haar versterkt, wekt de ziel tot meerdere waakzaamheid en tot krachtiger strijden op. De dankpsalm van de schuldverzoenende genade van God, het loflied op het kruis van Golgotha, het zijn in de mond van de oprechte gelovige strijdzangen en wapenkreten tegen wereld en boze! Hoor wat er omgaat in het gelovig legerkamp. Ziet deze oude Johannes, deze krijgsknecht van Christus, met kale schedel en zilveren baard. Voor een mensen leeftijd lag dat hoofd blond en jong, aan de boezem van Zijn Heere. Meer dan vijftig jaren hebben deze vonkelende ogen Hem nagestaard in de hemel. Zo iemand, hij kent de grootheid, de onuitputtelijke grootheid van Zijn genade, de tederheid, de onuitsprekelijke tederheid van de liefde. Hij is de man om treurigen te troosten om neergebogenen te bemoedigen, om zwakken te sterken. Hij doet het. Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, dus roept hij allen toe: reinig ons van alle zonden. Als wij onze zonden belijden, God is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonde vergeeft. Wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige. En Hij is een verzoening voor onze zonden. Maar daartussen klinkt het ernstig, dringend, biddend: Mijn kindertjes: Ik schrijf u deze dingen, opdat u niet zondigt! Neem het ter harte, u kindertjes, u jongelingen en u vaders! Elk woord van troost zij u een prikkel tot de strijd! Zo zult u allen van de echtheid, van de oprechtheid van uw geloof verzekeren; zo de laster beschamen, die in de Troost van de genade een dekmantel van slordige zeden bespot: zo met lichaam en geest, die voor God zijn, Hem die u gekocht heeft verheerlijken. Het andere kenteken van het echte, oprechte geloof in de vergeving van de schulden is Christelijke blijmoedigheid. Zij straalt in de hele tekst, die wij bespraken, zij straalt in de hele brief van de apostel van de liefde door. En hoe zou het anders kunnen zijn? Zou u niet blij wezen; o mens, die in het treuren over de zonde zelf een kiem en kern van nieuwe en eeuwige blijdschap heeft leren erkennen? Zou men uw aangezicht niet zien blinken, u die uw zonden heeft beleden met ootmoed en geloof en nu terugkeert van de troon van de genade, waar u geholpen bent ter bekwamer tijd? Zou u uw weg niet met blijdschap reizen, u, die hem reist, ontslagen van het zware pak van de zonde? Wie kan zeggen: "ik geloof de vergeving van de zonde" en het zeggen met een treurig, met een

bedenkelijk gelaat? Zeker, hij gelooft niet: "Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, heeft mij van alle zonden gereinigd; " de getrouwe en rechtvaardige God heeft mij alles vergeven en gereinigd van alle ongerechtigheden. Waar dit overtuigingen van het hart zijn, kan daar een neergebogen hoofd, een droevig gelaat, kunnen daar slappe handen en trage knieën gevonden; worden? Slechts iets, o Christen! kan u bedroefd maken, het is nieuwe zonde; het is de oude zonde opnieuw. Maar schoon mismoedig, toch wordt u niet moedeloos; toch herstelt zich uw blijdschap, als u na elke overtreding, bij iedere struikeling, die u met schaamte belijdt, dit troostwoord gedenken mag. "Als iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige", Jezus Christus, die ook zelf de verzoening voor onze zouden is, die troost, Christenen, hebben wij zeer nodig. Maar wij hebben Hem; Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden van de hele wereld. Ook die blijdschap heeft de Christen, ook die blijdschap, hij die in de vergeving van de zonde gelooft. De eeuwige liefde van God is groot en onbeperkt, onbegrensd de waarde en kracht van het zoenoffer van zijn Heere, van dat bloed, dat van alle zonden reinigt. Dit is de blijdschap van het geloof: "Niet alleen voor anderen, maar ook voor mij. " Dit is de blijdschap van de liefde. "Niet slechts voor mij, maar ook voor anderen, voor velen, voor allen! " Waar deze dubbele blijdschap niet is, daar strijdt het geloof nog niet met het ongeloof. Hoe groter geloof, hoe meer liefde; en hoe meer liefde, hoe meer vreugd. Wat zal de hemel zijn? Johannes weet het, Johannes geniet het. Ja u allen, mijn lezers, zult het weten en genieten, ja u allen! namelijk: als u allen van de eersten tot de laatsten ophoudt u te verleiden, God tot een leugenaar te maken en door liefde tot de duisternis, die in u woont, Gods licht, Gods waarheid, Gods woord van u te weren; als u allen van de eerste tot de laatste komt tot de inwendige kennis van de betekenis, de kracht, de vrucht van die grote en leven gevende belijdenis: Ik geloof de vergeving van de zonde.

Christus heeft door Zijn lijden, Zijn sterven en voorspraak een heilig en rechtvaardig God gunstig jegens zondaars gemaakt, zodat Hij wacht om genadig te zijn. Alle mensen, in elk land en door alle opvolgende geslachten zijn uitgenodigd, om tot God te komen door deze alles voldoende voldoening en door deze nieuwe en levende weg. Allen, die deze uitnodiging aannemen, hebben deel aan Christus en al Zijn rijke zegeningen, als was Hij gestorven aan het kruis voor ieder van hen in het bijzonder. Er is dus de rijkste en heerlijkste aanmoediging voor ieder, die het Evangelie hoort, om boete te doen en redding te zoeken door geloof in het bloed van Christus, maar geen voor iemand, die zonder berouw en ongelovig blijft. Het Evangelie, als het juist verstaan en aangenomen wordt, stelt het hart tegenover alle andere zonden en voorkomt het toegeven aan haar. Terzelfder tijd geeft het de meest gezegende vertroosting aan de gewonde harten van hen, die gezondigd hebben en dit in de hoop op vergeving door onze Voorspraak, Jezus Christus, de Rechtvaardige en Zijn algenoegzame voldoening.

2. En Hij, diezelfde, is, om ons de vergeving van God zonder schennis van de goddelijke gerechtigheid te bewerken, a) een verzoening (Hoofdstuk 3: 5; 4: 10. 2 Kor. 5: 18 v. 3: 25) voor onze zonden. Hij heeft die door het offer aan het kruis gebracht en voor de ogen van God bedekt. En die verzoening is Hij niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonde b) van de gehele wereld (Joh. 11: 52 v.), voor de Jood niet alleen, maar ook voor de heiden, zodat een ieder, die gelooft, de vergeving van de zonden kan vinden in Zijn naam.

a) Kol. 1: 20 b) Joh. 4: 42. 1 Joh. 4: 14

Johannes geeft nu een verklaring in hoeverre de Christenen in de rechtvaardige Jezus werkelijk een voorspraak bij God hebben, namelijk in zoverre Hij zelf (zoals de grondtekst

luidt) de verzoening voor hun zonden is; op het woord "zelf" ligt de nadruk. Hij in eigen persoon. De apostel geeft daardoor te kennen, dat hier, in Christus, de voorspreker en het middel van de verzoening, waarop de voorbede rust, in een persoon samenkomen, geheel anders dan onder het Oude Verbond, waar de voorbiddende Hogepriester en het middel van de verzoening, het offer, van elkaar onderscheiden waren: Christus zelf is de verzoening.

Het woord verzoening betekent de verzoening van God met de wereld en de verzoening van de mensheid met God, dus het te niet doen van de vijandschap tussen beiden (2 Kor. 5: 18 vv. Rom. 5: 10 Kol. 1: 21 v.), maar ook de verzoening van God met Zichzelf. Het geeft de overwinning te kennen van de goddelijke toorn, die in strijd was met de goddelijke liefde, dus de verzoening van deze beide goddelijke eigenschappen, die door de menselijke zonde in strijd waren geraakt. De apostel ziet hier zonder twijfel op het offer van de grote verzoendag in het Oude Testament en beschouwt de zelfopoffering van Christus als het tegenbeeld daarvan. Hij zegt daarom ook, dat de verzoening van Christus niet slechts voor onze zonde, maar voor de zonde van de gehele wereld is, terwijl die van het Oude Testament alleen op het Israëlitische volk doelde.

Zover de zonde reikt, zover reikt de verzoening.

Wij zullen laten zien, hoe deze hier schijnbaar en slechts bij gelegenheid geuite waarheid, de universele bestemming van Christus' verlossingswerk, een uitgangspunt vormt voor hetgeen Johannes in een latere afdeling (Hoofdstuk 5: 4 vv.) over de verhouding van de Christen tot de wereld te zeggen heeft.

Die woorden "niet alleen maar" geven te kennen, dat hier is een tegenstelling tussen Joden, wat Johannes was en die gelovigen uit die natie en tussen heidenen, die in tegenstelling wereld genoemd worden, niet alleen hier, maar ook in Rom. 12: 12, 14, zoals uit het woord wereld, in het algemeen het menselijk geslacht betekenend, geen gevolg gemaakt mag worden tot ieder bijzonder mens, zo ook niet in deze tegenstelling; want soms worden daardoor de goddelozen verstaan en soms de godzaligen uit allerlei natie, zoals dat duidelijk is uit Rom. 9: 12 : als hun val de rijkdom is van de wereld, vs. 15): als hun verwerping de verzoening is van de wereld. Door de val van de Joden verkrijgt niet ieder heiden de geestelijke rijkdom van Christus en ieder bijzonder heiden, zonder uitsluiting van iemand, krijgt geen verzoening, maar alleen de bekeerden, de gelovigen uit de heidenen, dat een ieder zal moeten toestaan. Als hier dan nu staat, dat de Christus is een verzoening voor de zonden van de gehele wereld, zo kan men daardoor ook niet verstaan een ieder, hoofd voor hoofd, maar alleen de gelovigen uit de heidenen. Johannes voegt hier de twee delen van Christus Hogepriesterambt samen een voorspraak en een verzoening te zijn; wij weten, dat die twee gans niet van elkaar gescheiden kunnen worden en dat Hij het andere is, waarvoor Hij het een is. En omdat Christus het voorbidden niet doet voor de verworpen wereld (Joh. 17: 9), zo is Hij ook de verzoening niet voor die, maar alleen voor de uitverkoren wereld, die verzoening krijgt door een bij-gelegenheid van de val van de Joden. Dus blijkt het dat Christus niet is gestorven voor ieder mens, hoofd voor hoofd, van de wereld. (W. BRAKEL).

Reeds begon de apostolische eeuw met haar glansrijk licht ten avond te spoeden en waar de eerste getuigen van Christus van de aarde waren heen gegaan, de meesten wellicht gesierd met de kroon van het martelaarschap, droeg Johannes nog de zilveren kroon van de grijsheid alleen. De dwaalgeesten, reeds door Paulus in zijn jongste brieven bestreden, staken na diens dood het hoofd nog vermeteler op en aan Johannes te Efeze was de hoge roeping verbleven om tegenover de van alle kanten rijzende nevelen nog in de late avond van zijn leven op het

Licht van de wereld te wijzen. Het was nu de strijd niet meer over geloof of werken, maar over waarheid of verdichting, ten aanzien van de historische Christus. De wijsbegeerte van de eeuw, meer tot waardering van de afgetrokken denkbeelden dan van tastbare feiten gezind, betwistte de werkelijkheid van de persoonlijke verschijning van Gods eigen Zoon in het vlees en, zoals vaker, zo was ook hier de jammerlijke dwaling met de treurigste zedeloosheid verbonden. Tegen beiden heeft Johannes te kampen, in hij doet het, zowel door zijn onschatbaar Evangelie, waarvan de echtheid zich op den duur onmogelijk betwijfelen laat, als door zijn eerste Brief, hoogstwaarschijnlijk daaraan dadelijk toegevoegd, of althans omstreeks hetzelfde tijdperk vervaardigd. In het naaste tekstverband (Hoofdstuk 1: 15) houdt hij de gelovigen inzonderheid hun roeping tot een heilige wandel voor ogen. Hij bestrijdt aan de ene zijde de valse waan, alsof men niet had gezondigd, aan de anderen kant de kleinmoedige vrees, wanneer men gezondigd had. Tot deze laatste hadden zij allerminst reden. Immers ook in dat geval hadden zij een voorspraak, d. i. een pleitbezorger, een helper. Hetzelfde woord wordt hier in het oorspronkelijke ten aanzien van de Christen gebruikt, dat in de afscheidsredenen van de Heere bij Johannes betrekkelijk de Heilige Geest wordt gebruikt. Zoals de Heilige Geest de Parakleet was van de Heere bij Zijn vrienden op aarde, zo zegt de tekst, is Jezus Christus, de Rechtvaardige, de Parakleet van de Zijnen in de hemel voor het heilig aangezicht van God. Zo’n voorspreker of helper is Hij voor hen bij de Vader, die zo in niets nog eerst tot genade bewogen moet worden, maar in Christus hun reeds Zijn hoogste liefde betoond heeft en de tussenkomst van die Rechtvaardige ten behoeve van schuldigen en onwaardigen onmogelijk afwijzen kan. En "Hij" (letterlijk: "Hij zelf d. i. Jezus Christus is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die van de gehele wereld". Spreekt Johannes in het laatste lid van het tekstwoord van de voldoening van de tussenkomst van Christus, om de zondeschuld van een geheel verloren wereld voor het aangezicht van God te bedekken, in het eerste wijst hij of het voorrecht van hen, die reeds werkelijk door het geloof met de Heiland verbonden zijn. Het woord "verzoening", hier gebruikt, is ontleend aan de offerdienst van het Oude Verbond en duidt aan, dat door Christus de schuldbedekking en vernietiging, die door het Israëlitisch offer symbolisch werd afgeschaduwd, voor allen die in Hem geloven, niet slechts geopenbaard of verzegeld, maar werkelijk aangebracht is. De apostel zegt hier zo, wat Paulus aan de Efeziërs schrijft: "waarin wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de misdaden, naar de rijkdom van Zijn genade. " Echter met dit onderscheid, dat hij in geen en dele uitsluitend aan het lijden en sterven van de Heere denkt (waarvan hij trouwens reeds gesproken had), maar tegelijk en voornamelijk zelfs, aan de voortdurende werkzaamheid van de Middelaar ten goede van de Zijnen; die werkzaamheid bedoel ik, die in de brief aan de Hebreeën inzonderheid als een hogepriesterlijke voorbede voorgesteld wordt. Hij gewaagt zo niet slechts van wat Christus eenmaal als Verzoener van de zonden gedaan heeft, maar van wat Hij, als in een eeuwig Heden is en blijft voor al de Zijnen. Daarin vindt hij de hoogste grond van hun geruststelling en de krachtigste spoorslag tot liefde en heiligheid tevens. Vandaar dan ook, dat hij in het twaalfde vers aan zijn kindertjes niets heugelijkers te verkondigen heeft, dan dat hun de zonden omwille van Zijn naam vergeven zijn" en straks in het vierde Hoofdstuk vs. 10, waar hij al de rijkdom van het Evangelie in een enkele trek wil samenvatten, met heilige opgetogenheid uitroept: "Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons liefgehad heeft en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden. " Kennelijk is het hier en elders Johannes niet slechts om een van de vele hoofdzaken, maar om de grote hoofdzaak, niet slechts van zijn, maar van het Evangelie te doen. Waarbuiten er, ook in zijn schatting, geen ander is. " Geheel zijn ziel stort zich uit in zijn kunsteloos woord en bijna is het mij, of ik het eerbiedwaardig gelaat van de patriarch van de apostelen van hoge geestdrift zie gloren, waar hij voor talloze dorstigen de

bron van de eeuwige vertroosting ontsluit en het woord ter hunner geruststelling neerschrijft: "Hij is een verzoening voor onze zonden. "

3. En hieraan kennen wij, kunnen wij opmerken, dat wij Hem, de Vader (vs. 1), gekend hebben en in levende gemeenschap tot Hem staan Am 3: 2, als wij Zijn geboden bewaren (1 Tim. 6: 14) en getrouw opvolgen (Matth. 19: 17).

4. Die daar zegt: "Ik ken Hem" en Zijn geboden niet bewaart, die is een leugenaar en in die is de waarheid niet (Hoofdstuk 1: 6 en 8; 4: 20).

5. Maar zo wie Zijn woord, waarin wij lezen wat Hij gebiedt (vgl. Joh. 14: 21 en 23), bewaart, in die is echt de liefde van God tot ons en onze liefde tot God volmaakt geworden, de volkomen verzoening en de volle eenheid van de liefde is tot stand gekomen. a) Hieraan, aan zo’n houden van Zijn geboden, in de liefde tot Hem, ontvonkt door Zijn liefde tot ons, kennen wij, dat wij in Hem zijn.

a) Joh. 13: 35

De apostel heeft eerst (vs. 1 en 2) zijn lezers vermaand tot vertrouwen op Christus en gewaarschuwd tegen zedelijke moedeloosheid; nu gaat hij er weer toe over, om te waarschuwen tegen het vals vertrouwen van het schijn-Christendom en opmerkzaam te maken op het kenteken van het ware Christendom (vgl. Hoofdstuk 1: 6 vv.); dit laatste geeft hij aldus te kennen: "Hieraan kennen wij, dat wij Hem gekend hebben, als wij Zijn geboden bewaren. "

Onder "Hem" moet volgens het gehele verband, vooral omdat vervolgens (vs. 6) in onderscheiding van Hem, Christus in de grondtekst door "de andere" wordt voorgesteld, de Vader verstaan worden. Omdat nu in Hoofdstuk 1: 5 van God gezegd is, dat Hij licht is, kan het "Hem kennen" alleen betekenen, Zijn wezen kennen en erkennen als het licht. In het gehele Nieuwe Testament is echter het kennen en erkennen nooit iets zuiver uitwendigs, maar om zo te spreken iets vol ziel en leven, dat de gemeenschap met de Gekende in zich bevat en er de grond van is. Het omvat altijd tevens de toeëigening, de opname van het andere wezen, over welks kennis gesproken wordt (vgl. Joh. 1: 10; 8: 55; 14: 7 Was dan reeds in Hoofdstuk 1: 6 sprake van "gemeenschap met Hem" hebben, zo ook hier met de woorden, "Hem kennen". Nadat nu als kenteken is genoemd "Zijn geboden bewaren", volgt in vs. 4 een zin, die met de volledige zin in Hoofdstuk 1: 6 en in vs. 5 een zin, die met die in Hoofdstuk 1: 7 verwant is.

Nadat de apostel de gedachte van vermaning, in zijn hoofdzin "God is licht en geen duisternis is in Hem", volgens het doel, dat in Hoofdstuk 1: 3 vv. is genoemd, eerst in het algemeen heeft uitgesproken, dat wij namelijk met deze God dan alleen gemeenschap hebben kunnen, als wij in het licht wandelen (Hoofdstuk 1: 6 v.), was hij begonnen dit wandelen van de gelovigen in het licht te ontvouwen als de voorwaarde van de gemeenschap met God. Dan trad als eerste punt het ware, oprechte, berouwvolle erkennen en belijden van de ook de gelovigen nog altijd aanklevende duisternis van de zonde op de voorgrond. Van dit punt uit ontwikkelt en voltooit zich krachtens de verzoenende, verlossende, heiligende werkzaamheid van de voor ons gestorvenen en steeds onze plaats bekledende Christus, het nieuwe, zuivere leven van het licht (Hoofdstuk 1: 8-2: 2). Nu voegt de apostel met "en" een nieuw, nader punt van dat wandelen van de gelovigen in het licht, waarin zij de gemeenschap met God hebben, daarbij, namelijk het houden van Zijn geboden, van Zijn woord, het wandelen, zoals Christus

gewandeld heeft; want hierin wordt het wandelen in het licht duidelijk. De gedachten in vs. 3-6 nemen dan een overeenkomstig, kringvormig verloop, evenals boven in Hoofdstuk 1: 6 vv. Ten eerste (vs. 3) stelt Johannes de eenvoudige zin positief voor, vervolgens (vs. 4) volgt in de tegenstelling het blootleggen van de leugen, tegenwaarover vervolgens (vs. 5) weer de waarheid voortreedt, zoals zij reeds vroeger was voorgesteld.

De geboden houden is niet het zelfde als "in het licht wandelen" (Hoofdstuk 1: 7), maar toch een stuk ervan, dat niet gemist kan worden en wel in het grotere, ruime, diepe geheel, een bepaald zichtbaar gedeelte, dat juist als merk, als kenteken tot het maken van een gevolgtrekking geschikt is. De geboden van God zijn duidelijk, eenvoudig, bepaald, uitdrukking van Zijn wil, gegeven evenzeer tot Zijn eer als tot ons heil, getuigenissen van Zijn heilige liefde, van Zijn heiligende ontferming en van Zijn heilzame gerechtigheid. Zij stemmen overeen met Zijn wezen en eveneens met het wezen van Zijn recht en in het bijzonder met het wezen van Zijn schepselen. Hebben zij hun oorsprong in Gods liefde, moet de gehoorzaamheid aan deze toch ook in liefde tot Hem, die ze gegeven heeft als tot deze zelf, die gaven van de liefde zijn, haar motief hebben, toch ligt dit hier niet in de woorden alsof Johannes hier reeds de liefde eiste, waarvan hij later spreekt. Hij eist alleen een zonder uitzondering houden van Gods geboden en sluit alle keuze tussen die uit; hij stelt een zeker en vast kenteken. Hij eist echter om goede redenen niet het doen, maar (in aansluiting aan het woord van de Heere in Matth. 28: 20) het houden van de geboden. Wij kunnen Gods geboden niet doen, maar wel houden, vasthouden, er ons op toeleggen; zelfs dit is nog zeer beperkt, onvoldoende, vaak afgebroken; het allerminst kan Johannes volgens Hoofdst 1: 8 vv. aannemen, dat een Christen Gods geboden volkomen zou houden en vervullen. Maar ondanks alle gebrek aan gehoorzaamheid jegens Gods geboden en alle gebreken en zonden bij een Christen, is in zijn leven en blijft er toch een scherpe tegenstelling tussen hen, die aan Gods geboden denken, om naar die te doen (Ps. 119: 18) en hen, die er in het geheel niet aan denken of ze alleen weten.

6. Die zegt, dat hij in Hem blijft, a) die moet ook zelf, daartoe verbindt hij zich uitdrukkelijk met die woorden, zo wandelen, als Hij (woordelijk "de andere, die ons steeds in het hart moet leven en voor van de ogen moet staan, d. i. Christus, onze Heer (Hoofdstuk 3: 3, 7; 4: 17), gewandeld heeft, namelijk in volkomen gehoorzaamheid aan de geboden van de Vader (Joh. 15: 10).

a) Joh. 13: 15. 1 Petr. 2: 21

Met een laatste, vierde wending herhaalt hier Johannes zijn praktisch-paranetische hoofdgedachte. Juist dat "in Hem blijven", waarvan Christus in de afscheidsreden (Joh. 14: 23; 15: 4 en 7) gesproken had, kan niet worden gedacht, zonder de erkende en met bewustheid en beslistheid op zich genomen verplichting, om nu ook zo te wandelen als Christus gewandeld heeft. Daarmee keert de gedachte ook formeel, evenals bij vs. 4 ook bij Hoofdstuk 1: 6 terug en de afdeling komt voor als geheel afgerond. Wat het is zo te wandelen als Christus gewandeld heeft, wordt ten slot ten duidelijkste voorgesteld als in het licht te wandelen en de geboden houden; want is Christus het licht zelf en wandelde Hij niet in het licht, als in een Hem vreemde sfeer, maar als in Zijn eigen wezen, zo wordt ook in Zijn persoon en in Zijn wandel volkomen voorgesteld wat Gods wil is. Die er nu aanspraak op maakt, dat hij in God is en blijft, die neemt daarmee de verplichting op zich om zo te wandelen als Christus wandelde; let wel op: de verplichting. Als Johannes spreekt van kentekenen van de genadestaat, noemt hij niet het wandelen, zoals Christus wandelde, want dat kon geen Christen van zichzelf zeggen, dat zijn wandel gelijk aan die van Christus,

zondeloos was (Hoofdstuk 1: 8 vv.). Maar de verplichting, om naar het voorbeeld van Christus te wandelen, moet ieder waar Christen zich in onvermoeide trouw en onvermoeid strijden tegen de oude mens voor ogen stellen; die dat niet doet, heeft geen recht zich een Christen te noemen.

Wie van onze voelde nooit het verlangen om een welgelijkend beeld van Gods mens geworden Zoon te aanschouwen? Het verwondert ons niet, dat de gewijde kunst zo vaak haar uiterste krachten heeft ingespannen, om aan die vrome wens te voldoen. Hoe gelukkig echter tot zekere hoogte die pogingen een enkele maal zijn geslaagd, het ligt in de aard van de zaak, dat zij ons nooit geheel bevredigen kunnen. In het beste geval toch geven zij ons alleen de Christus te zien, zoals Zijn beeld voor het oog van de kunstenaars stond, niet zoals Hij zelf in de werkelijkheid heeft geleefd en geleerd. Niet ten onrechte vergeleek onze beroemde landgenote Anna Maria van Schuurman dit machteloos streven van de kunst bij het pogen om de luister van de zon met een houtskool af te malen, maar met nog groter recht voegde zij er de herinnering bij, "dat de beste afbeelding van Jezus het leven van de Christenen is. " Zo is het, of liever, zo moest het zijn, ook naar dit grote woord van Johannes, dat de gezette navolging van de Heere ons voorstelt als het onmisbaar kenmerk van het waarachtig blijven in Hem. Niets minder dan dit wordt geëist, om een ander woord van dezelfde apostel over te nemen "dat zoals Hij is, zo ook wij zijn in deze wereld" (Hoofdstuk 4: 17). De Christus zelf en niemand minder dan Hij, is het hoogste voorbeeld van de Christen. Zo hoog is de roeping van Zijn duurgekochte verlosten, dat zij niet voldaan zouden mogen zijn, al waren zij zelfs tot de hoogte van een Petrus, een Paulus, een Johannes gestegen. Of wijzen die allen niet telkens weer hoger naar Een, voor wie zij zelf in de diepste eerbied zich buigen en die Ene, heeft Hij het niet zonder enige beperking gesproken: "Ik heb u een exempel gegeven, opdat, zoals Ik u gedaan heb, jullie ook doen"? (Joh. 13: 15). Zeker, de Heiland is oneindig meer dan Leraar en Voorbeeld en dan alleen kan er ernstig sprake van het volgen van Zijn voetstappen zijn, wanneer het hart Hem echt als Verlosser heeft aangenomen en aanvankelijk vernieuwd is door de Heilige Geest. Maar waar dit plaats vond, daar moet en zal het ook blijken, het "volg Mij" van de goede Meester, iets meer is dan een ijdele klank; ja, hoeveel men ook van zijn geloof en bekering gewaagt, de oprechtheid van die beiden moet ernstig betwijfeld worden, waar het heersend streven naar innerlijke gelijkvormigheid aan de Heere nog geheel en al wordt gemist. Niet dat de Christen tot een nadoen geroepen zou zijn van wat de Heere heeft verricht, zoals de paus van Rome bijvoorbeeld, wanneer hij eenmaal per jaar de voeten van een twaalftal bedelaars wast. De navolging van Christus bestaat veeleer hierin, dat wij onze Christelijke levensroeping in die geest en op die wijze vervullen, waarin Hij hier beneden de wil van de Vaders volbracht. En wij mogen geacht worden, de eis van de tekst te vervullen, wanneer ons doorgaand leven steeds meer, zoals het Zijne, volkomen een leven van onbepaalde gehoorzaamheid, stille zelfverloochening en dienende liefde mag heten. Maar in die zin is dan ook de ware Christen en hij alleen, de beelddrager van Christus op aarde. Hij moet dat zijn, want de Christus is hem niet alleen tot rechtvaardiging, maar ook tot heiligmaking gegeven en waarachtige heiligmaking is zonder aanhoudend staren op het hoogste Voorbeeld ondenkbaar. Aan de discipelen moet de wereld kunnen zien, wie de Meester geweest is; uit de ranken met haar vruchten moet zij kunnen besluiten tot de levenwekkende kracht van de Wijnstok. Een beelddrager van Christus wil dan ook ieder Christen zijn, zo echt hij zich levendig bewust is van zijn persoonlijke betrekking tot de Heere en zijn onbetaalbare verplichting aan Hem. Hij kan het wezen, hoe gebrekkig dan ook, omdat het geloof hem met die Heere heeft verenigd, omdat de liefde van Christus hem dringt, omdat de hoop op Zijn belofte hem ook de zwaarste strijd niet doet schromen. Hij zal het eenmaal volkomen wezen, wanneer dit grote woord wordt vervuld: "zoals wij het beeld van de aardse gedragen hebben, zo zullen wij ook het beeld van de hemelse dragen" (1 Kor. 15: 49). Maar

zo wordt het nu ook vanzelf de vraag: hoe staan wij persoonlijk tegenover een eis, zo heilig en veelomvattend als deze? Valt hij ons als een zware last op het hart, of is er echt lust in ons binnenste om hem in ernst te vervullen? Zoeken wij een voorwendsel om ons van deze dure plicht te ontslaan, of naar hulpmiddelen om hem met verhoogde trouw te vervullen? Leeft en werkt daar binnen iets van dat voelen, dat in Christus Jezus was, toen Hij uit liefde Zichzelf verzaakte en kunnen zij, die ons gadeslaan, in ons althans van tijd tot tijd, een en ander ontdekken, dat onwillekeurig doet denken aan Jezus? Zijn we in de laatste tijd iets nader gekomen aan het heerlijk Ideaal, ons hier voor ogen gesteld en wordt het gedurig meer ons voedsel, zoals het de Zijne was, om de wil van de vader te doen? Ach, wie moet bij zulke vragen de ogen niet neerslaan; wie zich niet ootmoedig verblijden, dat het hoogste Voorbeeld tegelijk de voorspraak is van de Zijnen bij God! Alleen, vergeet het niemand, ook die troost wordt ons geschonken, opdat wij niet zondigen zouden en ons Christendom is het ware nog niet, zolang niet de bede van vader Lodesteijn onbepaald de onze geworden is:

"Heil'ge Jezus! vorm mijn leden, Mijn krachten en begeerlijkheden, Tot aan mij alles U gelijk'! "

.

8. Weer, van een andere zijde beschouwd, namelijk ten opzichte van de wereld (vs 2), wat het voor deze is (Joh. 13: 34), schrijf ik u een nieuw gebod; hetgeen toch waarachtig is in Hem, in Christus volkomen verwezenlijkt is (Joh. 15: 12 v.), zij ook in u, Zijn discipelen en navolgers (Hoofdstuk 3: 16), waarachtig. Dat gebod, reeds naar de klank van de woorden te voren bekend (Lev. 19: 18), behoort in u ook werkelijkheid te zijn; want sinds Christus verschenen is moet overal, waar het geloof in Zijn naam de harten vervuld heeft, gezegd kunnen worden: de duisternis gaat voorbij, is aan het verdwijnen en het waarachtige licht schijnt nu, reeds op een wijze, dat het meer de heerschappij verkrijgt, totdat de volle dag aanbreekt (Rom. 13: 12).

Het woord "broeders" zegt dat de apostel vooral veel gewicht legt op hetgeen volgt.

Johannes is aan zijn lezers nog verklaring verschuldigd, die de geboden van God zijn (vs. 3 vv.), waarin het eigenaardige van de Christelijke wandel bestaat (vs. 6). Die verklaring geeft hij hun nu, maar op zo'n wijze, dat hij in de eerste plaats opmerkt, hoe zo'n verklaring eigenlijk niet nodig is, omdat toch het gebod, waarvan hij spreekt, een oud, hun sinds lang bekend gebod is, zodat zij het meteen vanzelf moesten weten, ook zonder dat hij het noemde. Hij noemt het nu ook ten eerste nog niet, maar stelt het slechts voor naar de wondervolle eigenaardigheid, omdat hij zegt, hoe het tegelijk voor hen het oude en in een ander opzicht een nieuw gebod was.

Johannes wil aan de gemeenten, waaraan hij schrijft, niet iets nieuws voordragen, maar wat steeds de inbond van de hun verkondigde leer was, opnieuw hun duidelijk maken en hen aanmanen tot een juiste toepassing van het gehoorde. Wat hij hun steeds heeft voorgesteld als het een gebod van de Heere, waarin alle andere geboden vervat zijn, als datgene, waarop het wezen van het werkdadig Christendom rust, dat wil hij hun opnieuw op het hart drukken. Wanneer hij echter dat een gebod noemt als het woord, dat hij van de aanvang van de verkondiging van het Evangelie hun heeft doen vernemen, dan zullen wij niet alleen aan zijn verkondiging zelf bij deze gemeenten, maar ook aan de vroegere door de apostel Paulus moeten denken. Het was altijd, was het ook in verschillende vormen, dezelfde waarheid, die hun was verkondigd en dat woord had dat een gebod tot middelpunt.

"Dat u van het begin gehoord heeft", zo kon de apostel alleen schrijven, als die aanvang nog in het bewustzijn van de aangesprokenen, daaruit nog niet verdwenen was. Deze uitdrukking is dus een bewijs, dat de brief niet buiten de apostolische tijd, moeilijk zelfs in het laatste deel daarvan kan worden gesteld.

De apostel noemt het gebod om het voorbeeld van Christus in broederlijke liefde na te volgen (vs. 6), daarom een oud gebod, omdat het van het begin, sinds het Evangelie tot de lezers gebracht en door hen aangenomen is, hun bekend is geweest, omdat het de eigenlijke, wezenlijke inhoud van het woord, dat zij gehoord hebben, uitmaakt. Toch kan hij het in ander opzicht weer een nieuw noemen. Reeds in het "weer" is een zeker zinrijk spelen met de benamingen, "oud" en "nieuw" aangeduid. Hetzelfde gebod moet, naardat het van deze of van een andere zijde wordt beschouwd, als oud en dan weer als nieuw worden opgevat. In welk opzicht kan echter Johannes het gebod van broederlijke liefde naar het voorbeeld van Christus nieuw noemen? Evenals hij te voren uit het heden in de Christelijke tijd van de lezers de blik sloeg en hem dan het gebod voorkwam als een, dat sinds lang de lezers bekend was, dat een oud gebod was, dat zij reeds zolang hadden gehad, als zij Christenen waren, zo ziet hij nu van dit standpunt in de tijd, die vóór het begin van het Christelijk leven van de lezers lag, hetzij zij vroeger Joden of Heidenen waren. Dan komt datzelfde gebod voor als een nieuw, werkelijk Christelijk gebod, dat voor de lezers eerst met dat begin begon, want ook voor de Christenen uit de Joden is het Christelijk gebod van de broederlijke liefde, omdat deze als navolging van Christus wordt geëist, een nieuw gebod. In de woorden "hetgeen waarachtig is in Hem, zij ook in u" zegt de apostel, dat hetgeen door het nieuwe gebod geëist wordt, de broederlijke liefde evenals die in Christus' wandel het meest duidelijk geworden is en in deze levendige feitelijke waarheid of werkelijkheid aanwezig is en krachtig bestaat, zo ook door Zijn gelovigen naar Zijn voorbeeld wordt beoefend. De lezers staan in de stroom van licht en liefde, die in Christus zijn steeds aanwezige bron heeft, de liefde, die Christus in Zijn wandel heeft geopenbaard, werkt ook in hen, zij streven Zijn wandelen van de liefde na. Daarom heeft, zoals verder gezegd wordt met de woorden "de duisternis gaat voorbij en het waarachtige licht schijnt nu" de grote crisis plaats. Reeds wordt de duisternis door het waarachtige licht, dat in waarheid in Christus en in Zijn gelovigen schijnt, verdreven; reeds wordt door de liefde, die in Christus en Zijn gelovigen leeft, de haat (die ook volgens Paulus de hoofdzonde van de onbekeerde wereld is, Rom. 1: 29 vv. Tit. 3: 3) overwonnen. Zeker houden deze woorden een grote lof in en die lof is aan velen uitleggers te groot voorgekomen; maar de apostel, die in zijn lezers kinderen van God ziet (Hoofdstuk 3: 2), die weet, dat zij de Geest bezitten (vs. 27), kortom, dat zij echt in levensgemeenschap met God en Christus staan, kan en moet erkennen, dat de eigenaardigste bloesem, die het hele Christendom kweekt, de broederlijke liefde, volgens het voorbeeld van de Heere werkelijk en waarachtig in de lezers aanwezig is (en hebben wij recht als wij menen dat de brief uit Patmos ten tijde van de Christen vervolging onder Nero geschreven is, dan heeft zich juist toen die liefde op de eigenaardige Christelijke wijze, in Hoofdstuk 3: 16 gekarakteriseerd, veelvuldig geopenbaard. Hierdoor wordt toch de gedurige vermaning, om zo'n liefde te voelen, niet alleen niet overbodig, maar die blijft voortdurend noodzakelijk, zo zeker als het gehele Christelijk leven altijd volmaakbaar blijft, een schat, die men alleen dan heeft, als die door zedelijke arbeid, door wandelen in het licht, steeds vernieuwd en steeds rijker wordt.

Dat licht en duisternis op geestelijk gebied als twee uiterste polen onverzoenlijk tegenover elkaar staan, het wordt door geen Christen betwijfeld en dat zowel in de grote wereld daarbuiten, als in de kleine daarbinnen de macht van de duisternis zich tot ontroerende hoogte ontwikkelen kan en werkelijk ontwikkelt, het hoeft niet eerst bewezen te worden. Maar nu, al die duisternis, zelfs die welke onder de naam van licht zich laat gelden, is niet slechts bestemd

om eenmaal voorbij te gaan, maar daarmee onophoudelijk bezig; uit haar aard niet bestand tegen het licht, dat er niet alleen reeds is, maar onvergankelijk blijft, ja ook in en na de zwaarste strijd met de nevel het laatste woord zal behouden: is er niet in die voorstelling op zichzelf reeds iets, dat onbeschrijfelijk verheven en tegelijk hartverheffend mag heten? Iets schoners kunnen wij ons nauwelijks denken en iets minders onmogelijk wachten en wel mochten sommigen wensen, dat elke wereldbeschouwing zich zo voldingend als deze van de apostel-profeet volhouden en rechtvaardigen liet! Of ligt het niet in de aard van de zaak, wanneer wij in een heilige God en een eeuwige bestemming geloven, dat Hij zelf als het ware de Bondgenoot is van het licht, zodat in Zijn gebied de duisternis noodzakelijk zwichten moest? Is niet de hele geschiedenis van de grondvesting en uitbreiding, de hervorming en instandhouding van het Godsrijk een eeuwen-oud bewijs voor dit woord? Ja, wordt niet ieder zondaar, die innerlijk door de kracht van de Heilige Geest wordt herboren, een opgericht teken te meer, dat ook hierbinnen de kans van het licht oneindig gunstiger dan die van de duisternis staat? De duisternis gaat voorbij, zeker zo langzaam kan het gaan, dat men bijna zuchten zou: kruipt voorbij, oude dwalingen, oude zonden, oude ellenden, die wij meenden, wat nu toch eindelijk wel voorgoed uitgeroeid mochten heten, komen weer in nieuwe vormen terug; het is als in de natuur, waar de liefelijkheid van de Meimaand vaak op eenmaal vervangen wordt door het grimmig gelaat van de winter, "en het waarachtig licht schijnt nu", ja, maar soms flauw, zo beneveld, zo vreugdeloos, dat het al zijn glans en gloed heeft verloren. Toch als het hart in waarheid oprecht is voor God, kan het zo onmogelijk blijven, het licht, dat achter de wolken als verzonken en verdronken kan schijnen, slaat de sluier van zijn gelaat weer weg en het blijkt telkens opnieuw dat de duisternis de tijd, maar het licht de eeuwigheid vóór zich heeft. Kennelijk trekt in onze dagen de Vorst van de duisternis zijn strijdkrachten tegen het Godsrijk en zijn onderdanen bijeen, maar juist het felle van zijn toorn bewijst, dat hem nog slechts een kleine tijd is gesteld (Openb. 12: 12), en waar het klein geloof zucht: het is bij de avond, speurt het geloof reeds van verre de schemering van een eeuwige morgen. Zeker, de duisternis gaat voor, om zwaar van gang te zijn en blind van oog en ongezind om te wijken; maar toch, het gaat dan met schokken en tegenspartelen, zij gaat tijdelijk wellicht vooruit, maar eindelijk toch voor altijd voorbij, zo echt Pinksteren het feest is van het licht. Wat zegt men, dat het Evangelie verouderd en reeds voorgoed zijn wereldverjongende kracht heeft verloren? Dwaas, die het volhoudt, u wordt oud met uw afgesleten bedenkingen, maar het Evangelie draagt een levenskracht in zich, waarvan u geen voorstelling heeft! Het komt er slechts op aan om de kracht van de Apostolische wereldbeschouwing, van de vertroosting en heiliging van ons en velen zou te doen blijken, dat geen weerspraak meer ingang kan vinden. Geen nieuwe uitstorting van de Heilige Geest hebben wij nodig; de Geest is éénmaal voorgoed op het Pinksterfeest neergedaald en wij leven in het laatste van de dagen; maar hierop komt het aan, dat wij beter dan tot dusver leren verstaan en gebruiken, wat God werkelijk reeds in Christus geschonken heeft. Het waarachtig licht schijnt nu, maar om niet eenmaal van blinden te spreken, ook in de levende gemeenten zijn zo velerlei ooglijders. En dan nog iets. Menigeen laat het licht wel vallen in het voorportaal, woon- en slaap- en arbeidsvertrek, maar er is één kamertje achter in zijn huis, waarvan de vensters gesloten blijven en hij alleen de sleutel bewaart, omdat hij er een afgod in huist. O u, voor wie het geldt, laat het waarachtige licht ook eindelijk die vensteren in en geef de sleutel ook van dat geheim vertrek onvoorwaardelijk in de handen van Jezus.

9. Die zegt (vgl. v. 4), dat hij in het licht is (Hoofdstuk 1: 6) en evenwel zijn broeder, zijn medebroeder haat (Hoofdstuk 5: 1. 2 Petr. 1: 7 Gal. 6: 10), die is, al noemde hij zich ook reeds sinds lange tijd een Christen, in de duisternis tot nog toe en heeft geen recht wat ik aan het einde van het vorige vers zei ook op zich toe te passen (Hoofdstuk 3: 15; 4: 20 1Jo 3. 15).

Tot hiertoe heeft Johannes het gebod van de broederlijke liefde niet uitdrukkelijk genoemd. Hij kon veronderstellen dat zijn lezers hem zouden verstaan, omdat zij wel wisten, dat in al zijn vermaningen de broederlijke liefde de alfa en de omega was. Veronderstelt hij bij zijn lezers de kennis van zijn Evangelie, dan kon bij in dit opzicht zeker geheel zonder twijfel zijn. Nu substitueert hij echter aan het abstracte begrip van het gebod van God, van welks houden hij in vs. 3 gezegd heeft, dat dit het zekere kenteken van het ware Christendom was, het meer Concrete van de broederlijke liefde.

Terwijl hij de drie verzen 9-11 geheel op dezelfde wijze inricht als die in Hoofdstuk 1: 8-10, eerst een leugenachtig gezegde voorhoudt, vervolgens de waarheid daartegenover plaatst en ten slotte nog eens de tegenstelling op ernstige wijze aantoont, zegt hij het volgende: die zich voor een Christen uitgeeft en toch hem haat, die hij als broeder moest liefhebben, die bewijst daardoor, dat hij tot op het ogenblik, al belijdt hij ook nog zolang het Christendom, er toch nog even ver van verwijderd is, als vóór zijn overgang. De haat, die hem tegenover de broeders bezielt, is een vast teken daarvan, dat hij het goddelijk licht nog niet in zich heeft opgenomen, de duisternis van de wereld, dezelfde geest, die de van God vervreemde wereld bezielt, in hem heersende is. Hij heeft zich slechts schijnbaar, uitwendig, niet inwendig van deze wereld losgemaakt; het licht van Christus is nog niet in hem opgegaan, want dit kan bij zo’n gezindheid niet bestaan.

Johannes kent volstrekt geen halfheid in het zedelijke en dus ook geen wezenlijk onderscheid tussen "niet liefhebben" en "haten", in de bijbelse spreekwijzen gewoon (Matth. 6: 24 Mt Luk. 14: 26 Joh. 12: 25 Rom. 9: 13). Hier en vooral in Hoofdstuk 3: 15 moet men niet slechts aan een gebrek van liefde maar aan iets positiefs, aan een zelfzuchtige kwade gezindheid (vgl. 3 Joh. 1: 9 vv.) denken.

Evenals licht en duisternis, zo sluiten "de broeders haten" en "de broeders liefhebben" elkaar wederkerig uit. Het zijn twee levensrichtingen, die diametraal tegenover elkaar staan; wat niet behoort tot het gebied van het ene, valt in dat van het andere.

Waar geen liefde is daar is haat; het hart is nooit ledig, maar of met het een of met het andere vervuld.

Juist over de broeder, van wie hier sprake is, is inderdaad onverschilligheid onmogelijk.

De gehele waarheid, diepte en kracht van de Christelijke ethiek rust op het "of-of", dat Johannes zo beslist voorstelt. Aan de ene zijde staat God, aan de andere de wereld, daar is leven, hier dood, daar is liefde, hier haat; een tussenbeiden is er niet. Het leven kan nog slechts in kiem en gebrekkig, de liefde kan nog zwak en gering zijn, maar toch is leven in God en de noodzakelijke beloning daarvan in de liefde werkelijk en wezenlijk aanwezig. Dan is het woord van de Heere van kracht (Luk. 9: 50): "die niet tegen Mij is, die is voor Mij". Aan de andere zijde kan het leven naar het vlees, het gehecht zijn aan de wereld en de noodzakelijke openbaring van die zelfzucht door de haat zeer verborgen zijn en van een schone schijn omgeven, maar in de verborgen diepte van de mens, daar, waar de eigenlijke bronnen van zijn zedelijk leven ontspringen, staat niet God, maar de wereld, de mens is nog in de dood en kan daarom ook alleen zichzelf liefhebben, moet dus de broeder haten en hier is van toepassing het woord van de Heere (Luk. 11: 24): "die niet voor Mij is, die is tegen Mij. "

Immers belijdenis van Christus te doen, is zich te onderwerpen aan het gebod van de liefde. Dat weet ook de oppervlakkigste belijder. Wie onder u heeft het Evangelie van Christus

eenmaal ingezien en weet niet dat liefde Zijn hoogst gebod is? Wie kent, uit al Zijn woorden, niet dat éne woord: Hieraan zullen zij allen bekennen dat u Mijn discipelen bent, als u liefde heeft onder elkaar? Wie weet niet dat een Paulus gezegd heeft: Als ik de liefde niet had, dan was ik niets. Zo dan blijven geloof, hoop en liefde, deze drie; maar de meeste van deze is de liefde. Welk belijder van Christus, schoon misschien zelf min of meer in liefde te kort schietende, eist haar nochtans niet in zijn mede-belijders en ziet er niet het kenmerk in van hun Christendom? Is dit niet de erkentenis, dat men het gebod aanneemt, goedkeurt en eert? Is dit niet belijden, dat men zich als Christen geroepen en verplicht acht, het met alle ernst te beleven? Is dit niet aan de wereld, aan de gemeente, aan de Heere het volste recht geven dit te verwachten? Belijdenis van Christus te doen, is zich Christus ten voorbeeld te stellen. Het is tot de wereld te zeggen: Wie u ook volgt, ik volg Christus; tot de Heere: Ik wil Uw navolger zijn. Die zegt dat hij in Hem blijft, die moet ook zelf zo wandelen zoals Hij gewandeld heeft; en waar men ook onkundig van zijn moge, dat weet men. Welnu, hoe heeft Hij gewandeld? En van welke liefde heeft Hij het voorbeeld gegeven? Immers van de waarachtigste, volkomenste, bestendigste, buitengewoonste. Zo wordt dan ook met recht van Zijn belijder verwacht, dat wat in Zijn enig voorbeeld waarachtig was, ook in hem waarachtig is, dat Zijn liefde naar volkomenheid staat, zich gelijk blijft en boven anderen doe; dat het oude gebod, bij het licht, bij de drang van dit voorbeeld, hem een nieuw gebod geworden zij en een dagelijks vernieuwende invloed hefte op zijn dagelijkse wandel. Is niet dat voorbeeld dagelijks voor zijn ogen en altijd hetzelfde? Zegt het niet alles? Moet niet een blik op Jezus genoeg zijn, om het liefdeloos woord of de lippen te doen verstommen; een gedachte aan Hem, om de liefeloze gedachte te stuiten, omdat zij in het hart van Zijn belijder oprijst? Wat dunkt u? Maar er is meer. En zonder dit meerdere is al het vorige weinig, te weinig tegenover de duisternis van het hart, die door dit alles niet weggenomen wordt. Belijdenis van Christus te doen, is zich aan de hoogste liefde voor de hoogste weldaad verplicht te weten. Het is te getuigen: Hierin is de liefde, niet dat wij Hem hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad en Zijn leven voor ons gegeven heeft. Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt ons van alle zonden. Wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de rechtvaardige. En Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar voor de zonden van de gehele wereld. Belijdenis van Christus te doen is, op Zijn liefdewoord te vertrouwen en te geloven: Ook voor mij heeft Hij Zijn leven gesteld, ook ik ben gereinigd door Zijn bloed, ook mijn Voorspraak is Hij bij de Vader. Hij is een verzoening ook voor mijn zonden. Al wat er is in Zijn waarachtige, in Zijn volkomen, in Zijn eeuwige, in Zijn rijke liefde, dat is ook voor mij. Het is te verklaren dat Jezus, door de grootste weldaad het grootste recht of onze liefde heeft; het is Hem te moeten, het is Hem te kunnen liefhebben; het is niet anders te kunnen voelen dan dat men Hem liefheeft. Kan het anders of deze liefde voor Hem moet zich ook uitstrekken tot wat door Hem bemind wordt? O, nu verstaat men, wat er is in die naam van Broeder, wat er is in die naam van Naaste. Nu heeft men in de mede-belijder de welbeminde lief, in elke naaste een mens, voor wie Jezus wil sterven. Nu gaat de laatste donkere wolk van liefdeloosheid bij het schijnen van het waarachtig Licht voorbij. Nu wordt, nu wordt mettertijd voor hart en leven, het oude gebod, een nieuw gebod; een beginsel een kracht in het dankbaar gemoed. Ja, de wet van het nieuwe leven is inwendig en het lost zich op in deze éne, deze bestendige ervaring: De liefde van Christus dringt ons. En wat mag Christus Jezus niet verwachten van die man, van wie Zijn liefde dringt? Maar wat moet Hij oordelen, wij zelf van een belijder van Zijn naams, in wie niet waarachtig is hetgeen waarachtig is in Hem?

10. Die zijn broeder liefheeft, blijft in het licht, waarin hij door zijn bekering tot Christus gekomen is en geen ergernis is in hem, geen aanstoot, waarbij hij tot een val zou komen (Ps. 119: 165 Joh. 11: 9 v. ; 8: 12).

Het is hier niet slechts een tegenstelling tegenover vs. 9, maar er is hier tevens een voortgang: "blijf in het licht"; want op het blijven komt het aan, waartoe het zijn het moet brengen (vgl. vs. 6). Dit "blijf" is voorbereid door het "tot nog toe" aan het einde van het negende vers, met de juiste aanwijzing, dat de haat tegen de broeder en het zijn in de duisternis moet worden overwonnen, het zijn in het licht en in de liefde moet worden bewaard.

In wonderschone harmonie is het vers de keerzijde van het woord in Hoofdstuk 1: 7, waarbij ook, evenals hier, de stelling de voorafgaande negatie te boven gaat. Daar was gezegd, dat als wij in het licht wandelen, daaruit de gemeenschap met de kinderen van God voortkomt; hier wordt gezegd, dat de liefdebetoning van deze gemeenschap ons in de gemeenschap van het licht of van God behoudt. Zoals echter de apostel daar nog het verdere heeft bijgevoegd: dat het bloed van Christus hem, die in het licht wandelt, van alle zonden reinigt, voegt hij ook hier een analoge gedachte bij: "en geen ergernis is in hem.

Het is een spreekwijze, die twee betekenissen heeft en zowel verstaan kan worden van ergernissen, die gegeven worden, als van die, welke genomen worden, zodat het zoveel is als: hij wandelt in het licht en wordt niet geërgerd door het schijnsel van het licht (vs. 9), maar blijft bestendig in het licht en ontsteekt er niet over in boosheid.

De reine, volle broederliefde kan niet tot de val komen, want de liefde vindt ook door de moeilijkste verwikkelingen heen gemakkelijk de zekere weg met het oog van haar eenvoudigheid. Zij opent verre het inwendig oog en scherpt het tevens daardoor; alle plichten worden door de liefde gemakkelijk erkend en zijn voor haar ook niet zwaar, zij heeft de verzoekingen reeds overwonnen voor zij dat opmerkt.

Heb lief en doe dan wat u wilt.

Spreekt Johannes ook eerst alleen van de broederliefde, zo is toch daardoor de algemene mensenliefde geenszins uitgesloten, maar vanzelf ingesloten, zij hoeft niet in het bijzonder genoemd te worden; want in de Christelijke broederliefde is vanzelf het streven en de aandrang gegeven, om alle mensen in deze broederkring op te nemen, hen allen tot broeders te maken, zoals zij door hun gemeenschappelijke afkomst, door het beeld van God, dat in hen is en door de verlossing, die allen aangaat, daartoe ook bestemd zijn.

11. Maar die zijn broeder haat is in de duisternis, als in zijn levenselement en wandelt in de duisternis, zodat die alle openbaringen van zijn leven beheerst en zo iemand weet niet waar hij heen gaat (Joh. 12: 35), weet niet dat zijn weg op het verderf uitloopt; want de duisternis heeft zijn ogen verblind (Joh. 12: 40). Hij denkt: het is vrede en geen gevaar, terwijl hij toch in zeer groot gevaar is (Hoofdstuk 3: 15).

Men let op de opklimming in deze drie laatste verzen, die met een "die" beginnen. Vs. 9 heeft slechts één gezegde in de nazin, vs. 10 twee, vs. 11 drie.

Johannes onderscheidt in het eerste gezegde het zijn in de duisternis en het wandelen in de duisternis; het een heeft betrekking op de oorzaak, het tweede op de werking, het een op de gezindheid, het andere op de levenswandel, die uit de gezindheid voortvloeit.

De tweede uitspraak zegt, dat de weg van de haat een weg van vele ergernissen is en, evenals nu het woord in vs. 10 "geen ergernis in Hem" herinnert aan het woord in Spr. 4: 18, zo het woord hier aan het daarop volgende woord in Spr. 4: 19 Zichzelf tot een ergernis is die zijn

broeder haat en hij doet wat hij wil, alles wordt hem tot een schade voor zijn ziel. De Joden wisten niet waar zij heengingen, toen zij, door haat tegen Jezus verblind, hun duistere weg bewandelden; zo weet een mens, door de zonde van broederhaat bedwelmd, zijn weg niet. Juist als hij zegt, dat hij in het licht is, want de dwars staat zijn weg wel aan (Spr. 12: 15), raakt hij uit de ene duisternis in de andere, die hij niet verwacht en het einde van zijn weg is de hel. Het is onmogelijk zijn ziel voor enige zonde te bewaren, als de haat de ziel beheerst; liefde maakt alle deugden ligt, haat opent voor alle zonden de deur.

De derde uitspraak geeft hetgeen, waarvan de apostel in vs. 9 uitging: "die zegt dat hij in het licht is en zijn broeder haat", de tegenstelling: "die is in de duisternis tot nog toe", in een andere vorm weer: "de duisternis heeft zijn ogen verblind. " Deze brengt voor zijn oog misleiding teweeg, zodat hetgeen duisternis is hun als licht voorkomt; zijn spreken is een hemzelf niet bewuste huichelarij, zijn zielstoestand is echter juist daarom te erger en te bedenkelijker.

C. Een tweede hoofddeel wordt ons aangeboden in vs. 12 Hoofdstuk 3: 24 Daarna treedt bij hetgeen tot hiertoe onder het houden van Gods geboden bedoeld was, namelijk dat wij elkaar liefhebben, dit als een tweede punt op, dat wij geloven in de naam van Zijn Zoon Jezus Christus. Evenals in het vorige hoofddeel het woord over God, dat Hij licht is en geen duisternis in Hem is met het woord (Hoofdstuk 2: 6) "die zegt, dat hij in Hem blijft, die moet ook zelf zo wandelen, zoals Hij gewandeld heeft" de grondtoon aansloeg voor de rede, die hier volgt, dat men evenals bij de Vader zo ook bij de Zoon moet blijven, zo slaat ook het slotwoord van dat hoofddeel (Hoofdstuk 3: 24) "hieraan kennen wij, dat Hij in ons blijft, namelijk de Geest, die Hij ons gegeven heeft" de grondtoon aan voor het volgende derde hoofddeel, dat voornamelijk spreekt over de Geest van God.

I. Vs. 12-17. In het middelste gedeelte, van de brief, dat in drie hoofddelen verdeeld is, zien wij, dat de apostel er een groot belang in stelt om tegenover het anti-christendom, dat reeds in die tijd zozeer het hoofd opstak, een vaste dam in de gemeenten op te werpen. Hij toont dat in een op dubbele wijze dringende toespraak aan de gemeenten te samen, maar ook aan de beide voornaamste leeftijden in haar en in de daarmee verbonden waarschuwing tegen de wereldliefde, en haar wezen, die hij vooraf laat gaan, voordat hij in de drie afdelingen, die verder volgen, zijn leringen, vermaningen en vertroostingen laat volgen. Men mag echter aan hetgeen gezegd is over het wezen van de wereld en haar pogen geen al te ruime betekenis geven, zoals dat door de uitleggen veelal is gedaan, als ware met het noemen van het drietal: "begeerlijkheid van het vlees, begeerlijkheid van de ogen en grootsheid van het leven" een systematisch volledige verdeling van de zonde gegeven. Johannes spreekt integendeel alleen over de drie openbaringen van het zondige zoeken van de wereld, waarin het antichristendom van zijn tijd zijn wortelen heeft en waaraan het in de gemeente zijn bondgenoten zou hebben, als deze, vooral in het jongere geslacht, het zouden willen huldigen.

12. a) Ik schrijf u, kindertjes, (vs. 1) want de zonden zijn u vergeven omwille van Hem, om Jezus Christus' (Hoofdstuk 1: 7. Joh. 1: 12 1 Petrus 3: 21 Hand. 4: 12. 1 Kor. 6: 11 Kol. 1: 14).

a) Luk. 24: 47 Hand. 13: 38

13. Ik schrijf u, vaders! want u heeft Hem, de eengeboren Zoon van God (Hoofdstuk 1: 1. Joh. 1: 1 vv. Kol. 1: 15 vv.) gekend, Hem, die van het begin is. Ik schrijf u jongelingen want u

heeft de boze, de duivel (MATTHEUS. 13: 19, 39 Efeziers 6: 16) overwonnen (Hoofdstuk 14: 4. Joh. 16: 11).

14. a) Ik schrijf u (liever: "Ik heb u geschreven kinderen! want u heeft de Vader gekend.

14. b) Ik heb u geschreven vaders! want u heeft Hem gekend, die van het begin is (Job 12: 12 Joh. 8: 19). Ik heb u geschreven, jongelingen! want u bent sterk (Spr. 20: 29 Efeziers 6: 10 Hebr. 11: 34) en het woord van God blijft in u (vs. 7, 24. 2 Joh. 1: 9) en u heeft de boze overwonnen; het komt er dus slechts op aan, dat u u voor hem wacht, opdat hij u niet aantast Hoofdstuk 5: 18).

De versafdeling 1Ki 4: 20 hebben wij enigszins gewijzigd. Het is toch minder goed in vs. 13 het: "ik schrijf u kinderen" naast de beide vorige klassen als een derde trap van ouderdom te plaatsen; want ten eerste vinden wij in vs. 18 hetzelfde woord "kinderen" als aanspraak aan de gehele gemeente. Deze wordt ook hier aangesproken en dit "kinderen" staat dus meer op gelijke lijn met het "kindertjes" in vs. 12, dat in vs. 28 als aanspraak aan de gehele gemeente terugkeert en in Hoofdstuk 3: 2 alleen om het dadelijk er op volgende "kinderen van God" met de uitdrukking "geliefden", afgewisseld is. Eerst wordt de gehele gemeente tweemaal aangesproken; beide keren wordt die vervolgens in de twee klassen van vaders en jongelingen verdeeld; de ene maal is het: "ik schrijf u", de tweede: "ik heb u geschreven. " Deze afwisseling bij het werkwoord is zonder twijfel, omdat Johannes eerst op zichzelf ziet "ik schrijf", vervolgens op de lezers als zij de brief ontvangen zullen hebben en het geschrevene zullen horen wanneer uit het "ik schrijf u" een "ik heb u geschreven" wordt. Met behulp van zo’n wending kan de apostel, zoals hij bij de drang van zijn hart om het groot gewicht van het volgende bedoelt, tweemaal met een dringend woord tot de lezers komen, hun tweemaal hetzelfde in hoofdzaak zeggen en toch het tweemaal gezegde zo inrichten, dat het nieuwe punten in het gezegde invlecht. Hierbij komt dan verder in aanmerking, dat hij nu ook in de volgende afdelingen onder b en c telkens twee keer (vs. 18 en 28 en Hoofdstuk 3: 2 en 7) de lezers in het hart kan grijpen en ook in de afdeling onder d. houdt hij het dubbele aanspreken vast, al is het ook, dat hij de eerste keer naar hetgeen bij daar zegt zich van een andere uitdrukking bedient (Hoofdstuk 3: 13 en 18) en de tweede maal de aanspraak door een van gelijke bedoeling vernieuwt (Hoofdstuk 3: 21). Beschouwen wij nu de tweemaal drie zinnen in hun nadere verhouding tot elkaar, dan moeten wij opmerken, dat de apostel met het zesmaal herhaalde "want" de reden aangeeft, waarom de apostel een brief met dat doel aan de gemeente kan richten, dat haar blijdschap vervuld, volkomen zij (Hoofdstuk 1: 4). Dat is namelijk omdat het rijk van God, dat de gerechtigheid vrede en blijdschap in de Heilige Geest (Rom. 14: 17) is, volgens hetgeen hij aan het einde van vs. 6 gezegd heeft, bij hen reeds aanwezig is. Beschouwen wij nu wat de apostel eerst in het algemeen aan de gehele gemeente met de beide woorden "kindertjes" en "kinderen" toeroept (vs. 12 en 14a) "de zonden zijn u vergeven omwille van Zijn naam" en "u heeft de Vader gekend", dan wijst hij hen daarmee op hun genadestaat. Omdat zij om Christus’ wil vergeving van hun zonden ontvingen, nam God hen tevens tot Zijn kinderen aan en daarmee ontstond tussen Hem en hen een wederkerige betrekking, zodat Hij aan de ene zijde Zich inwendig aan hen openbaarde, Zich in Zijn wezen aan hen meedeelde en hun Zijn goedheid, vriendelijkheid enz. te smaken en te ervaren gaf, en dat zij van hun zijde zich aan Hem konden overgeven, tot Hem bidden, en als het ware in Zijn schoot mochten zitten. Op zo’n verhouding als deze laatste uitdrukking te kennen geeft, moet de aanspraak, zoals die in de grondtekst staat, wijzen: paidiaterwijl de vorige (vs. 12): tecnia meer van het standpunt van Johannes is gebruikt (vgl. vs. 28 en Hoofdstuk 1: 2). Wat Johannes dan verder de gemeenten toeroept, heeft betrekking op Christus, de Zoon van de Vader (2 Joh. 1: 3). Als degenen, als Hem, die is, voor Abraham werd (Joh. 8: 58) hebben zij

Hem erkend en in de kracht van Zijn sterkte, zoals Paulus hun eens had geschreven (Efeziers 6: 10 vv.), hebben zij de boze overwonnen. Kon Johannes dit nu niet tot alle leden van de gemeente zonder onderscheid zeggen, hij geeft er toch de voorkeur aan, om de beide uitspraken te verdelen onder de twee leeftijden, die hij voor ogen heeft en wel aan elk van hen het deel, dat hun in het bijzonder toekomt, toedelen. Hij krijgt zo gelegenheid, om zowel de ouden als de vaders in de gemeente, alsook de jongen of jongelingen zeer ernstig tot het hart te spreken. Hij kan tegenover de verzoekingen, die aan de ene zijde de ouden, aan de andere zijde de jongen naar het eigenaardige van hun ouderdom het meest bedreigen, dezen zowel als de anderen een tegenwicht geven in hetgeen naar de eigenaardigheid van beide hun voornaamste sieraad, de gouden kroon van deze en het purperen hoofddeksel van de anderen is (Sir. 6: 31 Bij de tweede aanspraak (vs. 14 b) herhaalt hij alleen de getuigenis, de vaders te voren gegeven en breidt hij, wat hij de jongelingen heeft gezegd: "u heeft de boze overwonnen" uit, door de beide gezegden: "u bent sterk en het woord van God blijft in u. " Aan de ene zijde stelt hij met de natuurlijke kracht van hun jeugd, de geestelijke in parallel en aan de andere zijde wijst hij er op, waarin deze geestelijke kracht haar oorsprong heeft en waaruit zij haar voedsel trekt, omdat de natuurlijke zelf haar eigenlijke levensgrond niet is (Jes. 40: 29 vv.). Zonder twijfel wil hij doen voelen, dat de jongelingen hem voorkomen als het meest door de gevaren van de verzoeking bedreigd, waarover hij later zal spreken. In 2 Joh. 1: 4 vv. zullen wij in de kinderen van de daar bedoelde Christelijke vrouw, die in betrekking van omgang en vriendschap met de dwaalleraars van die tijd stonden, een concreet geval voor ons hebben, zoals de apostel zeker goede grond heeft, om nog in het bijzonder met zijn vermaningen en waarschuwingen zich tegenover hen te stellen. Hoe spant de boze, zo merkt hier Besser op, al zijn kracht in, om de jongeling, die zich voorstelt de satanische strikken in de kracht van Jezus te verscheuren en het wezen van deze wereld ontvlucht, weer in te wikkelen in de begeerlijkheden van de wereld en de blijdschap van de heiligen over het zoeken van de jongen medegenoot te verderven! "Houd op", zegt hij, "dat zal ik niet dulden! De ouden mogen vroom worden ik kan ze in mijn dienst ook niet meer gebruiken. Op deze jongeling heb ik vast gerekend als die zich bekeerde, zou mij dat krenken en aan mijn rijk sterken afbreuk doen. " Zo omstrikt hij ze met de begeerlijkheden van de jeugd, voornamelijk met de begeerte tot hetgeen op het gebied van de leer nieuw, schitterend is (2 Tim. 2: 22); of hij speelt het lied: "Kom, laat ons het genot smaken, terwijl het aanwezig is en ons lichaam gebruiken, terwijl het jong is; laat ons de bloemen van de Mei niet verzuimen (Wijsh. 2: 6 vv)

Hij gevoelde op hen een nauwe, innige betrekking. Hij had hen lief, zoals een vader zijn kinderen. Zij deelden met hem in dezelfde uitnemende geestelijke zegeningen. Hun zonden waren hun vergeven om de naam van Christus. Zij hadden dus geen straf te vrezen. Zij waren gereinigd van de zonden en met God verzoend. Zij kenden de Vader door het onderwijs, dat zij ontvangen en aangenomen hadden. Zij kenden daardoor ook Hem, die van het begin is. Zij waren sterk door het woord van God, dat in hen bleef en hadden de boze, hadden de verzoekingen ten kwade, waarmee zij te worstelen hadden, overwonnen. Kon het anders, of de apostel moest met welgevallen aan degenen denken, hen liefhebben, in hen belang stellen, aan hun volmaking arbeiden en hun een brief uit het hart schrijven, nu hij hen niet mondeling kon toespreken? En mocht hij niet verwachten, dat een brief van hem hoogst welkom zou zijn aan Christenen, van wie hij zo’n loffelijke getuigenis kon afleggen, dat hij weerklank zou vinden in hun harten en strekken, om hen te vertroosten, in het geloof te versterken en tot volharding in de strijd tegen de zonde aan te vuren? Maar moest ook dit hem dan niet opwekken om aan hen te schrijven?

15. a) Heeft de wereld niet lief, die aan de ijdelheid onderworpen is (Rom. 8: 20 v) en door de vorst van de duisternis beheerst wordt (Joh. 12: 31 Efeziers 6: 12), noch hetgeen in de wereld

is, iets wat op haar is en voorwerp van of werktuig tot zingenot voor de mens wordt. b) Als iemand de wereld liefheeft en haar goederen en gaven, aan haar vrolijkheid en haar genot met zijn hart hangt, de liefde van de Vader is niet in hem en deze, die bij u toch hoort te zijn (vs. 5), wilt u u zeker niet laten ontroven.

a) Rom. 12: 2 b) Gal. 1: 10 Jak. 4: 4

16. Want al wat in de wereld is, in deze door de vorst van de duisternis beheerste wereld van de mensen gezindheden en gedachten vervult en haar streven bepaalt, namelijk de begeerlijkheid van het vlees, die in wellust en overdaad (Rom. 13: 13) bevrediging zoekt en de begeerlijkheid van de ogen, die altijd uitziet naar nieuw genot voor de zintuigen en "niet verzadigd wordt met zien" (Pred. 1: 8) en de grootsheid van het leven, die in het hele leven probeert te pronken en te schitteren, is niet uit de Vader. Dat legt God niet in het hart van de mensen, maar dat is uit de wereld van de mensen, die in de macht van de satan is gekomen (Hoofdstuk 3: 12; 5: 19).

17. En de wereld gaat voorbij en haar begeerlijkheid, die voor die zinnelijke mensen in haar woont. Zij, die deze liefhebben en najagen, ondervinden dat reeds in dit leven, maar vooral ervaren zij het bij het sterven (Luk. 12: 20; 16: 24). Maar die de wil van God doet in die beide (Hoofdstuk 3: 23) genoemde stukken, blijft in de eeuwigheid, evenals God zelf (Openbaring 4: 9 v. ; 10: 6).

a) Ps. 90: 10 Jes. 40: 6. 1 Kor. 7: 31 Jak. 1: 10; 4: 14. 1 Petrus 2: 24 1Pe

De veronderstelling van vele uitleggers, dat de apostel bij deze vermaning alleen de jongelingen op het oog heeft waartoe hij zich dadelijk te voren had gericht, komt niet geheel overeen met de algemene uitdrukking: "als iemand de wereld liefheeft. " Eveneens wijst het "de liefde van de Vader is niet in hen" bepaald op vs. 14a : "ik heb u geschreven, kinderen, want u heeft de Vader gekend" en op de hele gemeente. Het kan zeker niet worden ontkend, dat aan Johannes bij hetgeen hij zegt, de jongelingen op de voorgrond staan, deze om zo te zeggen, voor zijn oog de eerste lijn, het eerste lid in de rij van strijders tegen de boze en diens heerschappij, de wereld, uitmaken. Deze voor zich te winnen en door middel van deze de toekomst van de kerk te beheersen (vs. 18 vv.), daarnaar streefden die vijanden van Christus, waartegen de apostel vervolgens wil waarschuwen. Enigen waren zelfs reeds op het punt om hun zijde te kiezen (2 Joh. 1: 7 vv.). Onder "de wereld" Joh 1: 9 verstaat hij hetzelfde wat Paulus "deze wereld" noemt (Rom. 12: 2. 2 Kor. 4: 4 Gal. 1: 4 Efeziers 2: 2. 2 Tim. 4: 10): al het geschapene, niet in zoverre God het gemaakt heeft (Hand. 17: 21), maar in zoverre de duivel het verdorven heeft (Jak. 1: 27). Hij bedoelt dus deze tegenwoordige boze wereld, zoals zij is, sinds de zonde in de wereld is gekomen, sinds aan Eva, door te luisteren naar het verleidende woord van de slang, de verboden boom met zijn vrucht als een zodanige voorkwam, van wie het goed was te eten en die liefelijk was om aan te zien (Gen. 3: 6), of met andere woorden, de betoverende macht, die de wereld en hetgeen in haar is, op onze zinnen uitoefent en waarmee zij ons vlees bekoort, de begeerlijkheden in ons opwekt en ons in de dienst van de boze verstrikt. Met het oog hierop zegt de apostel: "al wat in de wereld is, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld. " Niet de Heere en Schepper heeft haar, zoals bijvoorbeeld over de begeerlijkheid van het vlees de aanmerking in Gen. 2: 25 Ge 2: 25 te kennen wil geven de macht, om de zinnelijke begeerlijkheid op te wekken en tot zondige daden te verleiden, haar ingeplant, zoals dat nu haar aard is, maar eerst, toen de goed en rein geschapen mens door de verleiding van de duivel vleselijk werd en onder de zonde verkocht (Rom. 7: 14), heeft zich diens eigen natuur gemaakt tot een brandstof voor het vuur van de

zonde en de wereld rondom haar is een onweerswolk geworden, die duizend en weer duizenden vonken in zich bevat, waardoor haar vorst niet alleen in de kinderen van het ongeloof doen vallen (2 Sam. 11: 2 vv. MATTHEUS. 4: 8 Tit. 1: 15). Daarom is ook het schepsel door God aan de ijdelheid onderworpen, zodat het geen eigenlijk bestaan meer heeft, geen dispositie om op de weg van de verheerlijking tot een nieuwe wereld te worden, waarvoor zij oorspronkelijk bestemd was (Gen. 2: 10). Zij is integendeel voortdurend aan het vergaan en moet tenslotte door vuur teniet gaan, opdat dan een nieuwe hemel en een nieuwe aarde in haar plaats komt, waarin gerechtigheid woont en waarin van geen wereldse begeerlijkheid meer sprake is (2 Petrus 3: 13). Daarom wordt in vs. 17 gezegd: "de wereld gaat voorbij en haar begeerlijkheid. " Op treffende wijze wordt in het bijbelwerk van v. gezegd: "Alles wat wij van zonde of in de dienst van de zonde om ons heen zien, is niet van de Vader maar uit de wereld. Wij moeten niet denken, dat, omdat de wereld van God geschapen is, daarom ook al wat in de wereld is, van God zou zijn. Veel meer is deze wereld een wereld, die in opstand is tegen haar Schepper en al wat in haar is, is niet uit God, voor zoveel het niet is veranderd en geheiligd door Christus" (1 Tim. 4: 4 v.). Over de drie stukken, die de apostel uit hetgeen in de wereld is, noemt: de begeerlijkheid van het vlees en de begeerlijkheid van de ogen en de grootsheid van het leven, wordt gezegd: "Lust van het vlees en lust van de ogen onderscheiden zich zo van elkaar, dat het eerste de begeerte aanduidt, die in het vlees van de mensen zelf woont, ook zonder uitwendige prikkel, de ongeregelde zinnelijke driften, die de van God vervreemden geest beheersen. "Ogenlust" daarentegen duidt de begeerlijkheid aan, die door uitwendige aanleiding in de mens wordt opgewekt. Beide soorten van begeerte zullen meestal hand aan hand gaan. Wil men ze evenwel scherp onderscheiden, dan is het eerste meer wellust, het andere hebzucht, maar niet in de eng beperkte zin, zoals men ze gewoonlijk opvat, maar het eerste omvat alle zucht naar genot, het laatste de begeerte, alle schepsel aan zijn belang dienstbaar te maken. Omdat evenwel ook de zinnelijke begeerlijkheid zich van de schepselen bedient om zich te bevredigen, zo vloeit het een met het ander samen. Als een derde zaak komt daarbij "een hovaardig leven" of "hovaardij van het leven", van de menselijke zelfverheffing, die evenwel wellust en hebzucht tot haar dienst gebruikt en zich dus openbaart in praalzucht, eergierigheid, heerszucht enz. Deze drievoudige verlokking herinnert aan de drievoudige verzoeking van Christus (MATTHEUS. 4: 1-11). Hovaardig leven, schrijft Luther in zijn uitlegging van onze plaats, is een grote ergernis. Iets anders zijn de goederen van dit leven, waardoor wij het laatste moeten onderhouden en iets anders is de grootsheid van het leven: voor de eerste zorg te dragen is een Christen geoorloofd; maar van deze, van de hovaardigheid en van weelderig leven moet hij een afkeer hebben, want het is een misbruik van de voedingsmiddelen en van de have (Luk. 16: 1 vv.). Men moet zich dus niet verheffen en naar hoge dingen trachten, maar tevreden zijn met hetgeen men heeft. Keren wij nog eens terug tot de woorden: "is niet uit de Vader, maar is uit de wereld", dan geeft ook Rieger voortreffelijke aanwijzingen tot het juiste begrip: "Ogen, zintuigen, ledematen, voedsel en nooddruft van het leven zijn wel van de Vader, maar tot geheel iets anders gewijd. De dienst van de ongerechtigheid, waarin nu de wereld alles meesleept, is niet van de Vader, maar van de wereld. Er zijn namelijk van het begin zulke kinderen van mensen geweest in onderscheiding van kinderen van God (Gen. 6: 1 vv.), die van de aarde, die onder de vloek geraakt is, zichzelf weer een eigengemaakt paradijs bereiden en niet op de vertroosting wilden wachten, die in het woord van de belofte aangeboden is. Deze zijn nu tot een volle wereld en een als een stroom voortslepende menigte geworden. Veel van die inwendige begeerlijkheid zou of in het geheel niet bij ons opwaken, of door het snel volgende berouwen het zoeken naar genade weer uitgedoofd worden; maar als de wereld met haar gezindheid en haar wezen daarin blaast, dan raakt het in vlammen; want zij heeft zoveel verzonnen om de natuur, die in de dienst van de zonde is afgemat, weer

aan te sporen en op te wekken, waardoor het met de zonde, die in het vlees woont, zeer ver komt. Daarom vermaant de apostel: "heb de wereld niet lief! "

De liefde tot de wereld is in openbare strijd met de liefde tot God. Wie de wereld lief heeft, laat zich beheersen door het vlees. Hij geeft toe aan zijn zinnelijke, zondige neigingen, brengt zich met welgevallen onreine voorstellingen voor de geest, kent geen hoger genot, dan aan de begeerlijkheid van het vlees te voldoen en onderdrukt moedwillig de betere gedachten en gezindheden, die in zijn binnenste gewekt worden. Wie de wereld liefheeft, laat zich beheersen door de begeerlijkheid van de ogen. Hij is met het zien- en zinnelijke, dat hij aanschouwt, boven alles ingenomen, wordt erdoor aangetrokken en bekoord en strekt zijn hand uit naar het verbodene, zoals ons aller eerste moeder, van wie wij lezen: "zij zag, dat de boom goed was als voedsel en dat hij een lust was voor de ogen, ja een boom, die begeerlijk was om verstandig te maken en zij nam van zijn vrucht en at. " Wie de wereld liefheeft, denkt met innig welgevallen meest aan zijn aardse goederen, verheft er zich op, heeft een onverzadelijke zucht om ze steeds te vermeerderen, grijpt daartoe alle middelen aan, en zegt bij de beschouwing van zijn bezittingen, op zijn wijze, bij zichzelf: is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb? Dit alles nu is niet uit de Vader, maar uit de wereld. Het is in strijd met zijn geestelijke natuur en Zijn volkomenheden, inzonderheid met Zijn heiligheid en liefde. Hij heeft er de diepste afkeer van en verbiedt het. Wie Hem liefheeft, weet dit, voelt het en handelt hiernaar. In plaats van toe te geven aan de begeerlijkheid van het vlees en zich door haar te laten beheersen, kruisigt hij het vlees met zijn begeerlijkheden, tracht hij de geest steeds meer de heerschappij over het vlees te doen verkrijgen en probeert hij hoe langer hoe meer vruchten van de Geest voort te brengen, naar de wil van zijn hemelse Vader. In plaats van toe te geven aan de begeerlijkheid van de ogen en zich door haar te laten beheersen, sluit hij het oog van het lichaam voor al wat zondige gedachten en onreine gewaarwordingen in hem zou opwekken en opent hij het oog van de geest voor het onzienlijke. En, terwijl de liefhebber van de wereld zich schatten op de aarde vergadert en zich met ijdele trots op hun bezit verheft, vergadert hij zich schatten in de hemel en geniet hij reeds hier een voorsmaak van die reine zaligheid, die hem wacht aan gindse zijde van het graf. De liefde tot de wereld staat dus lijnrecht tegenover de liefde tot God. Zij laat zich met haar niet verenigen. Zij volgt gans andere beginselen, koestert gans andere gezindheden, bemint gans andere voorwerpen en strekt zich uit naar hetgeen de liefde tot God ontraadt of verbiedt. Als iemand dus de wereld liefheeft, de liefde van de Vader is niet in hem. Maar is dat zo, dan kon Johannes geen krachtiger drangreden gebruiken om de Christenen, aan wie hij schreef, om ook ons voor de liefde tot de wereld ernstig te waarschuwen en van haar terug te houden. Of zouden zij en zullen wij de liefde tot God verzaken, om de wereld te kunnen liefhebben? Maar weten wij dan niet, dat Hij boven alles onze liefde waardig is? Kennen wij Hem niet als de Volmaakte, als onze Schepper en Weldoener, aan wie wij ons bestaan en al wat wij bezitten en genieten, hebben te danken? Kennen wij Hem niet als onze Vader, die ons zo lief heeft gehad, dat Hij Zijn eigen eniggeboren Zoon voor ons heeft overgegeven, opdat wij niet zouden verderven, maar het eeuwige leven hebben? Kennen wij Hem niet als een Vader, die ons blijft liefhebben, niettegenstaande wij Hem vaak ongehoorzaam waren en die ons aan Zijn vaderhand, met wijze liefde leidt, om ons te vormen voor onze verheven bestemming en Zijn weldadig doel bij ons te bereiken? Maar zouden wij dan Hem niet liefhebben, niet boven alles, niet met ons hele hart liefhebben? Zouden wij de wereld boven Hem kiezen en dus de liefde tot Hem opzeggen, omdat de liefde tot de wereld zich met haar niet laat verenigen? Dat ware verzaking van ons Christelijk geloof, dat de zwartste ondankbaarheid en de grootste dwaasheid tevens. Want, en dit is de tweede reden waarmee de apostel zijn vermaning aandringt, de liefde tot de wereld brengt geen voor- maar nadeel aan, de liefde tot God daarentegen levert groot voordeel op. "De wereld", zegt hij, "gaat voorbij en haar

begeerlijkheid; maar die de wil van God doet blijft in eeuwigheid. " Voor een tijd mogen de dienaars van de wereld het genot van deze aarde met ruime teugen inzwelgen, het is slechts voor een tijd, zij gaan voorbij en hun begeerlijkheid met hen. Wat baat zulk genot? Is het het niet dwaas ernaar te jagen? En was het zo, dat na hun genot vernietiging hun deel werd, hoe veel minder ongelukkig zou dan nog hun toestand zijn. Maar er komt een dag, waarop zij geopenbaard zullen worden voor de rechterstoel van Christus, om loon naar werk te ontvangen. Dan zal Hij tot hen zeggen: ga weg van Mij, u die de ongerechtigheid werkt: "Ik heb u niet als de Mijne gekend. " Wie daarentegen de wil van God doet, wie Hem liefheeft en dit openbaart in de betrachting van Zijn geboden, blijft in eeuwigheid. Naar het uiterlijk aanzien te oordelen, moge hij hier minder vreugde smaken, inwendig heeft hij dat zalige genot, dat uit het volbrengen van Gods wil voortvloeit en alle beschrijving te boven gaat. En o gadeloze goedheid van God! Hij wil niet alleen, dat wij Zijn geboden volbrengen, omdat ze wijs en goed zijn; maar Hij wil ons ook op het doen van Zijn wil beloning schenken. Die de wil van God doet, blijft in eeuwigheid. Wat een heuglijke, hartverheffende gedachte! De dood moge het aardse huis van zijn tabernakel slopen, die dood is zijn prikkel ontnomen, het graf heeft de overwinning niet. Hij staat op uit de dood en verschijnt voor de rechterstoel van Hem, die hij hier heeft liefgehad, en wordt door Hem ingeleid in het huis van Zijn Vader, om er zalig te leven in eeuwigheid en het heerlijke loon van Zijn liefde te genieten.

De wereld gekozen! De wereld voor God! Heur doornige rozen Voor het stoorloos genot. Gekozen de wereld! Die rustloze zee, Die wentelt en dwarrelt, Voor de eeuwige reê!

Zij waagt op de stromen Haar vreugde, haar rust; Reeds ziet ze in heur dromen De vriendelijke kust. Maar de onweers genaken Met vliegend gespan; Hoe ras zal ze ontwaken! En, arme! wat dan?

Dan dreigen de kolken Heur dobbrende boot; Dan fronze de wolken, Dan ratelt de dood! Nabij en van verre. Geen ster die verrijst, Waar Bethlehems sterre de weg ons niet wijst.

De kelk van de vermaken, De kransen van de eer, het Zinkt al in de kaken Des afgronds ter neer. Dan stijgen de kreten: "O God van gena! Dat kon ik niet weten. Sta bij! ik verga! "

Neen, dolende harten! U weet het niet, neen! De wereld geeft smarten, Lijdt schipbreuk, vliegt heen, Bij Jezus allenig Is vreugde en genot, Zo heerlijk en enig En eeuwig als God!

Komt wendt dan uw ogen Van de ijdelheid af! Heur lach is een logen, Heur poort is een graf. Weg dromen en schimmen! Het nachtgordijn viel, Het licht staat ter kimmen; Het schijne in uw ziel!

19. a) Zij, die antichristen, die nu reeds aanwezig zijn, zijn uit ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet. Al waren zij ook uitwendig Christenen geworden, door de doop en de belijdenis van Christus aan te nemen, waren zij zo toch inwendig niet echt tot Christus bekeerd, noch hadden zij de Heilige Geest in zich opgenomen (Joh. 8: 23); want als zij uit ons geweest waren, bij hun overgaan tot de Christelijke gemeente ook werkelijk leden daarvan met hun hart waren geworden, dan zouden zij met ons, in gemeenschap van geloof en belijdenis met ons (Hoofdstuk 1: 3) gebleven zijn; maar dit is geschied, opdat zij openbaar zouden worden, dat is, opdat aan hen als aan voorbeelden openbaar worden zou, dat zij, die zich uitwendig aansloten, niet allen, ook inwendig uit ons zijn. Zij zijn niet bij ons gebleven, maar zijn van ons gegaan en hebben door dat heengaan zichzelf ontmaskerd als die ketterijen invoeren (1 Kor. 11: 19).

a) Ps. 41: 10

Voordat Johannes, die antichristen nader tekent, spreekt hij van de wijze van hun optreden en hun verhouding tot de gemeente, waaruit zij zijn voortgekomen en doet hij ze kennen als degenen, die niet van het begin tegenover de kerk zijn opgetreden, maar uit het midden van de gemeente zelf zijn voortgekomen. Deze had dus zelf in haar schoot gedragen, wat zich nu tot een tegenstelling tegen de geest, die haar bezielde, ontwikkelde. Om nu deze verschijning te verklaren en hen, aan wie hij schrijft daarover gerust te stellen zegt hij, dat die mensen alhoewel zij hadden, geschenen naar hun uitwendige plaats tot de gemeente te behoren, zij toch nooit werkelijk, volgens het ware geloof, volgens geest en gezindheid tot haar behoord hadden. Hij onderscheidt tussen ware en valse leden van de gemeente, tussen hetgeen alleen aan de uitwendige openbaring van de kerk deel heeft, zonder deel te hebben aan het inwendig feit, waarop het wezen van de kerk rust, namelijk aan het waar geloof in de Verlosser en tussen dat, wat tot het uitwendige van de kerk behorend tevens haar inwendig wezen deelachtig is. Deze onderscheiding komt overeen met de onderscheiding tussen hen, die in de zichtbare kerk tot de onzichtbare en hen, die, door de gezindheid van hun gemoed van de onzichtbare kerk uitgesloten, alleen tot de vorm van de zichtbare behoren.

Die werkelijk door geloof en liefde Christus kent en de gemeenschap met de broeders in Christus, voor die is het psychologisch onmogelijk die gemeenschap te verbreken. Hij moge ook nog zoveel stappen terug doen, die geheel vernietigen kan hij niet. Dit blij vertrouwen, dat, als men eenmaal Christus toebehoort, niemand uit Zijn hand kan rukken, moet de Christen vervullen; maar men moet Hem ook geheel en in waarheid toebehoren, anders is de treurigste afval mogelijk (vgl. Hoofdstuk 3: 6). De apostel wijst er echter ook op, hoe dit uittreden van de anti-christenen uit de uitwendige Christelijke gemeenschap niet een toevallige gebeurtenis is, maar bepaald een goddelijk doel moet dienen, namelijk om de valse Christenen, die zich in gemeenschap met de Christenen bevinden, openbaar te doen worden en zo onder hen een noodzakelijke zifting teweeg te brengen. Elke zodanige zifting, hoe smartelijk die ook moge zijn, is een wezenlijke vooruitgang van de Christelijke gemeenschap. Zij is niet bevreesd kleiner te worden, want haar eigenlijk belang is niet gelegen in het grote getal, maar in reinheid.

20. a) Maar u heeft in de Heilige Geest, waarmee u begiftigd bent (Hoofdstuk 3: 24), de zalving van de Heilige, van Christus (Hoofdstuk 3: 3. Hand. 3: 14 Openbaring 3: 7), waarnaar u Christenen heet en weet tengevolge daarvan alle dingen, die tot het wezen van de Christelijke waarheid behoren (Joh. 14: 26; 15: 26; 16: 13 Daardoor neemt u een standpunt in, waar u alles in het licht voorkomt en u alles met de juiste maatstaf kunt meten.

a) Ps. 45: 8; 133: 2. 2 Kor. 1: 21 2Co Hebr. 1: 9

21. Ik heb dus met hetgeen in vs. 18 v. van de antichristen gezegd is u niet geschreven, omdat u de waarheid niet weet, in welk geval ik mijn woord zeker geheel anders had moeten inrichten, maar omdat u die weet door de verlichting van de Heilige Geest, die in u is en omdat geen leugen, niets wat leugen is, uit de waarheid is, in enige betrekking tot haar staat, maar iedere leugen slechts tegenover haar staat en haar oorsprong heeft uit de vader van de leugen (Joh. 8: 44).

Met de woorden: "maar u (op dit "u" ligt nadruk) heeft de zalving van de Heiligen" plaatst Johannes de Christenen als de gezalfden van de Heere (Ps. 105: 15 en "Ac 11: 26 tegenover de anti-christenen, die hij vroeger met die naam heeft genoemd, omdat zij tegen de Gezalfde

en tegen de gezalfden strijden; maar u, zo wil hij zeggen, bent beschut tegen de anti-christelijke geest (Hoofdstuk 4: 4) door de zalving, die u van de Heilige ontvangen heeft.

Het kan niet twijfelachtig zijn wat de apostel in het algemeen verstaat onder "zalving" (Grieks Chrisma) Hij spreekt van een goddelijk geschenk, waardoor de gelovigen hun kennis van de waarheid hebben ontvangen en met recht hebben bijna alle uitleggers geoordeeld, dat daarmee de Heilige Geest bedoeld is, als die in alle waarheid leidt. Ook daarin zijn zij bijna eenstemmig, dat de uitdrukking "van de Heilige" van Christus moet worden verklaard. God de Vader is zeker de primaria causa van de zalving, zoals God Christus heeft gezalfd met de Heilige Geest (Hand. 10: 38), zo zalft Hij ook de Christenen door hun de Heilige Geest te geven (2 Kor. 1: 21 vv.), maar het is de Geest van de Zoon, die Hij in de harten van de kinderen zendt en wel op de bede, in de naam, door bemiddeling van de Zoon (Gal. 4: 6 Joh. 14: 16) en omdat tevens de Christus de causas secundaria van de zalving is, wordt ook van Hem gezegd, dat Hij doopt met de Heilige Geest, dat Hij de Geest zendt; van beiden, de Vader en de Zoon, spreekt dan ook de Schrift als van één persoon (Joh. 16: 7; 1: 33 De tegenstanders nu willen aan de gelovigen de Geest, die zij van Christus, de Heilige, als hun zalving hebben ontvangen, ontroven. Treffender kan Johannes het wezen van de dwaalleraars niet voorstellen, niet krachtiger tegen hen waarschuwen dan door zo’n voorstelling.

Door de bijvoeging "en u weet alle dingen" geeft Johannes te kennen, dat de Christen door zijn zalving met de Heilige Geest dat weten volkomen bezit, waardoor alle dwaling in beginsel bij hem is buitengesloten. Op alwetendheid kan hij zich zeker niet beroemen, ook zijn weten is stukwerk; maar het grote onderscheid tussen de beperktheid van zijn weten en die van de natuurlijke mens bestaat daarin, dat de Christen de elementen van alle weten bezit, de principes voor de erkentenis van alle waarheid, de sleutel tot alle weten, juist in de kennis van Christus zelf en van de kennis van God in Christus, en daardoor vertoont zich alles aan hem in het juiste licht. Het komt er nu op aan, dat zijn oog steeds meer volkomen duidelijk de afzonderlijke objecten opvangt, voor welker beschouwing hij het juiste standpunt heeft gekregen.

Hoezeer ook slechts potentieel, toch sluit het bezitten van de Heilige Geest al datgene in, wat in enige betrekking tot het rijk van God staat. Wat nu hier zuiver formeel wordt aangeduid door "alle dingen. " wordt vervolgens materieel als "de waarheid" voorgesteld. Deze is de concrete inhoud van het "alle dingen. " Zij geeft de inhoud van het weten aan, zoals het "alle dingen" de omvang. Maar nog een andere zijde heeft het weten van alle dingen bij een Christen, namelijk het weten, dat "geen leugen uit de waarheid is. " Tot deze nieuwe zin dat de Christenen het onverenigbare kennen van elke leugen met de waarheid staat het vorige in betrekking, dat zij alle dingen of de waarheid weten: evenals in Hoofdstuk 1: 5 tot het gezegde, dat in God geen duisternis is, het voorgaande dat God licht is.

Als de apostel zegt "ik heb u niet geschreven, omdat u de waarheid niet weet" vrijwaart hij zichzelf voor de verdenking alsof hij in hetgeen hij hun schrijft een nieuwe, hun nog onbekende leer voordroeg. Hij spreekt niet als een zendeling tot hen, die nog buiten het Christendom staan, in wie eerst nog een bewustzijn van hetgeen duidelijke waarheid is, moet worden opgewekt; hij veronderstelt integendeel bij zijn lezers de Christelijke waarheid en het Christelijk bewustzijn als aanwezig. Maar waarom schrijft hij hun dan, als zij reeds alles weten, als de waarheid, die hij hun wil voordragen een hun reeds bekend is? Om het bewustzijn, dat in hen is opnieuw op te wekken, wat sluimert te doen ontwaken, dat tot nieuw leven en nieuwe werkzaamheid te brengen, wat zij in zich bezitten te doen ontwikkelen, dat wat zij bij zich hebben voor henzelf duidelijk kenbaar te maken. Hij zegt hun wat zij zichzelf

moesten zeggen. Vaak worden wij door een woord, dat door anderen tot ons is gesproken, gewezen op hetgeen sinds lang in onze inwendige mens woonde; de diepten van ons eigen binnenste worden ons daardoor ontdekt, wij leren onszelf verstaan, in onszelf God vernemen. Alle waarachtige onderwijzing in de waarheid moet toch wijzen op de éne Leraar van de waarheid, op God zelf en die tot orgaan dienen. Het is dus verre van Johannes de gelovigen van hemzelf, als de leraar van de waarheid afhankelijk te willen maken, alsof zij eerst van hem moesten leren wat waarheid is. Integendeel veronderstelt hij in hen en beroept hij zich op de bron van de goddelijke waarheid, die hij niet als zijn bijzonder eigendom bezit, maar die hij met hen, tot wie hij zijn vermaning richt, gemeen heeft: hij treedt als getuige van het gemeenschappelijk Christelijk bewustzijn voor hen op. Om hen te waarschuwen tegen de dwalingen, die rondom hen verwoesten, beroept hij zich op hun bewustzijn van wat Christelijke waarheid is, zij hebben geen ander bewijs nodig, die dwalingen moeten hun kenbaar worden als leugen, omdat zij strijden met de waarheid, die zij in hun eigen Christelijk bewustzijn dragen.

22. Wie is de leugenaar en wel in de eigenlijke volle zin van het woord, dan die loochent, dat Jezus is de Christus (Joh. 20: 31)? Deze, die zo iets doet, die de zo-even genoemde loochening pleegt, is de antichrist, draagt diens wezen in zich en behoort tot diens voorloper (vs. 18). En tevens is hij iemand, die de Vader en de Zoon, die met de Zoon ook de Vader loochent.

Aan het laatst gezegde in vs. 21 ligt de veronderstelling ten grondslag, dat de dwaalleer, waarvan hier overal sprake is (vgl. Hoofdstuk 4: 2 v.) een leugen is en niet iets minders, niet maar een onbewuste dwaling. Deze veronderstelling had echter een rechtvaardiging nodig, die Johannes hier geeft door te appelleren op hun eigen bewustzijn. Heb ik dan iets te veel gezegd, zo wil hij zeggen met de vraag: "wie is de leugenaar, zo hij het niet is, die loochent, dat Jezus is de Christus? ’ als ik zo’n dwaalleer leugen noemde?

Met levendigheid gaat Johannes in de vorm van vragen (vgl. Hoofdstuk 5: 4 v.) van het abstractum "leugen", dat op het algemene betrekking heeft, over tot het concretum "leugenaar. " Men moet hier, zo duidt het artikel aan, bepaald denken aan iemand, in wie de leugen zich persoonlijk voorstelt en dit moet niet worden verstaan van een enkel individu, maar van de gehele klasse van dwaalleraars.

In de dogmatische antithese tegen de dwaalleer "Jezus Christus de Zoon van God" heeft het tweede hoofddeel van de brief zijn hoofdpunt en zijn doel, evenals het eerste hoofddoel in de ethische antithese tegen haar (Hoofdstuk 1: 5): God is licht en geen duisternis is in Hem, zijn eindpunt heeft; want door de onzedelijkheid van hun principe en van hun grondstellingen bezondigden zich de dwaalleraars tegen het eeuwige leven van God; door hun dogmatische loochening van de identiteit tussen Jezus en Christus misdeden zij tegen het factum van het verschenen zijn van het licht op aarde.

Beide punten hangen ten nauwste met elkaar samen: van de erkenning van Christus als de Zoon van God schrikken terug allen, die hun God niet in hun nabijheid willen zien, maar Hem op een zekere afstand willen houden, van waar Hij hun niet lastig wordt. Hoe krachtiger en zuiverder daarentegen in iemand de idee van God leeft, des te gereder erkent hij Christus als de Zoon van God, des te meer treedt bij hem de abstracte idee van God terug bij het concrete aanschouwen en levende beeld van God in Christus (Joh. 12: 45; 14: 9), in het bijzonder ook voor de praktijk.

Als Johannes hier de door hem bestreden dwaalleraars voorstelt als degenen, die loochenden dat Jezus de Christus was, dan kon dit in het algemeen doelen op alle tegenstanders van het Christendom onder de Joden, op allen, die wel God als de Vader wilden erkennen, die God, zoals het Oude Testament Hem geopenbaard heeft, maar niet Jezus als de Messias. Wij zullen toch in de verdere gang van onze beschouwing zien, dat wij noodzakelijk aan nieuwe vijanden van het ware Christendom van geheel bijzondere aard moeten denken, aan degenen, over wie men zich werkelijk zou kunnen vergissen, als men zich niet hield aan die inwendige zalving van de Geest, waarvan de apostel vroeger gesproken heeft.

Het loochenen, dat Jezus de Christus is, moet niet volstrekt, maar slechts betrekkelijk ten opzichte van hetgeen in Hoofdstuk 4: 2 v. is aangeduid, worden verstaan. De dwaalleraars loochenden alleen, dat Jezus werkelijk als mens had bestaan; daardoor hieven zij het Christelijk begrip van de Christus op en loochenden tevens, dat Jezus de ware en waarachtige Christus was.

Het hier bedoelde loochenen is meer dan een zuivere ontkenning; het drukt uit, dat de ontkenning plaats had in weerwil van betere overtuiging (vgl. Joh. 1: 20, waar van de Doper wordt gezegd "hij bekende en loochende niet" d. i. hij gaf aan de door hem erkende waarheid de eer). Zo is de verloochening van Jezus als de Christus het wezen van elke (anti-christelijke) leugen. Twee vragen komen daarbij voor de geest, de ene: in hoeverre dit als het eigenlijke wezen van de leugen kan worden voorgesteld, de tweede, in hoeverre dit zelfs voor de enige leugen kan worden gehouden. De eerste vraag is gemakkelijk te beantwoorden en wel daarom, omdat Hij de Messias, de met de Geest van God zonder mate (Joh. 3: 34) Gezalfde is, is de loochening van Zijn Messianiteit niet alleen een zich afkeren van een waarheid, maar een breken met alle waarheid, omdat de gehele waarheid zich in Hem geconcentreerd heeft en er geen ander middel is, om tot de waarheid te komen dan Hij. Moeilijker is echter de andere vraag, in hoeverre dit voor de enige leugen kon worden gehouden, omdat met de erkenning van de Messianiteit van Jezus zich toch nog menige leugen op ander gebied kan verbinden. Maar toch slechts schijnbaar, zolang men die erkenning als een zuiver verstandelijke, theoretische denkt, dat bij Johannes nooit het geval is. Zodra men echter de belijdenis van Christus als de levenskracht beschouwt, die de hele mens moet beheersen, is natuurlijk elke leugen, elke gemeenschap met het ongoddelijke een verwijdering van Christus, een verloochening van Hem als de Messias, d. i. van Hem, die de zalving zonder mate bezit, de volle en gehele waarheid is. Evenals de kleinste afwijking in de péripherie van een cirkel maakt dat de gehele figuur geen cirkel meer is, de heerschappij van het centrum verstoort, zo is de geringste leugen een verstoring van de heerschappij van Christus.

23. a) Een ieder, die de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet (Joh. 5: 23); hierbij wordt in goede Griekse handschriften nog de bijvoeging gevonden: "die de Zoon belijdt heeft ook de Vader (Hoofdstuk 4: 14; 5: 12).

a) Luk. 12: 9. 2 Tim. 2: 12

Het doel van het gezegde: "deze is de antichrist" (vs. 22) is niet om de lezers te onderrichten, wat zij moeten verstaan onder de antichrist, die komen zal, maar hen waarschuwend te overtuigen dat de velen, die in deze tijd zijn opgetreden (vs. 18), die de identiteit van Jezus de Christus loochenen, kwalitatief overeenkomen met het wezen van de toekomstige antichrist en zijn wezen in zich hebben; want evenals in de eenvoudige zin, dat Jezus de Christus is, impliciet alle waarheid en de gehele waarheid naar alle haar zijden besloten ligt, ligt in de

omgekeerde stelling, dat Jezus niet de Christus is, impliciet ook alle leugen van anti-christelijke aard. Bij de woorden: "die de Zoon en de Vader loochent" komt een bijvoeging door middel waarvan de gedachte verder wordt geleid en een nieuwe uitspraak moet worden ingeleid. Deze nieuwe gedachte, dat met de Zoon ook de Vader geloochend wordt, wordt in vs. 23 verder ontwikkeld.

Johannes voegt hier een punt bij, dat de gehele verkeerde consequentie van die anti-christelijke leugen blootlegt, omdat hij op de voorgrond stelt, hoe de loochening, dat Jezus de Christus is, in zijn diepste grond een loochening is van de Vader en van de Zoon, want de Zoon is geen ander dan Jezus, de Christus. Maar die de Zoon loochent, die loochent ook de Vader, omdat het wezen van de Vader zich alleen in de Zoon openbaart en alle ware kennis van de Vader haar voorwaarde heeft in de erkentenis van de Zoon, zodat de God van hen, die de Zoon loochenen, niet de waarachtige God is, maar een vals beeld van hun eigen gedachten.

Als het werkelijk God is, die in Christus woont, dan is de miskenning van Christus niet anders mogelijk, dan onmiddellijk verenigd met een miskenning van God zelf. Die is Christus God niet ziet, die kent God niet, anders moest hij Hem in Christus erkennen. Zo sluit de loochening van Christus als van de Zoon van God de loochening van God zelf in. Het is onder Christenen een dwaas gepraat, als men roemt op zijn geloof aan God en op zijn godsdienstigheid, terwijl men in Christus de Zoon van God niet wil erkennen, noch zijn vroomheid op Christus gronden. Allen, die zich een willekeurige voorstelling van God hebben gemaakt, met name zo’n voorstelling waarbij of Zijn heiligheid of Zijn liefde niet tot volle recht komt, willen in Christus God niet zien, maar juist zij hebben ook niet de waarachtige God, maar een afgod.

Die God, van Wie men veel spreekt en meent te weten, terwijl men Christus loochent, is een eigengemaakte afgod. Onze tegenwoordige tijd heeft dat woord opnieuw bevestigd, omdat zijn wijsheid ten slotte daartoe heeft geleid, om alle godheid buiten de geest van de mensen te loochenen.

De affirmatieve zin "die de Zoon belijdt, heeft ook de Vader" ontbreekt in de gewone tekst, maar wordt gevonden in de beste handschriften en bevestigd door de oude vertalingen en de kerkvaders. Het is geheel overeenkomstig de gewoonte van Johannes (Hoofdstuk 1: 5, 8; 2: 4, 9; 3: 6; 4: 2 v; 5, 10, 12), negatie en affirmatie naast elkaar te plaatsen.

24. Hetgeen jullie dan, die niet tot die leugenaars behoort, van wie ik zo-even sprak, maar de zoon belijdt, van het begin af, dat u Christenen geworden bent, gehoord heeft, namelijk, dat Jezus het vlees geworden Woord is, dat in den beginne bij God en God was (Joh. 1: 1 vv.), dat blijft in u; mocht u daarin als in de waarheid volharden (Joh. 8: 31; 15: 7). Als in u blijft wat u van den beginne gehoord heeft, dan zult u tot loon voor zo’n door u bewezen trouw ook in de Zoon en in de Vader blijven, waarin toch ook reeds hier beneden uw zaligheid bestaat (Hoofdstuk 1: 3 Joh. 14: 23

In de grondtekst staat "jullie" vooraan. Daarop ligt de nadruk; deze worden gesteld tegenover de dwaalleraars. Zoals deze van de oorspronkelijke waarheid waren afgevallen en daardoor van de door Christus ontvangen gemeenschap met God als de Vader zich weer vervreemd hadden, zo moest daarentegen de gemeente zich van hen daardoor onderscheiden, dat zij de leer, oorspronkelijk ontvangen, trouw bewaarde en juist daardoor ook in de gemeenschap met de Zoon en de Vader volhardde. In hen moet blijven wat zij van den beginne vernomen hebben: zoals het bij hen niet gebleven is als iets uitwendigs, als iets, dat als een klank was

voorbijgegaan, maar dat zij in hun binnenste hebben opgenomen, zo moet het steeds dieper in hun binnenste ingeprent blijven. En evenals zij daardoor, dat zij het gepredikte woord in zich hebben opgenomen, in de gemeenschap met de Vader gekomen zijn, die door de Zoon is teweeg gebracht, zo wordt dit, dat deze waarheid in hun binnenste woont, als de voorwaarde daartoe gesteld, dat zij met de Zoon en daardoor met de Vader in gemeenschap blijven.

Dat het blijven van het woord in ons, ons blijven in de Zoon als onmiddellijk gevolg heeft, is daaruit te verklaren, dat de woorden van Christus werkelijk niet anders bevatten dan een prediking van zichzelf; een verklaren van Zijn persoon en Zijn werk en eveneens de evangelieverkondiging van de apostelen alleen de afdruk van deze prediking van Christus is.

25. En dit is de belofte, die Hij, Christus, ons beloofd heeft, voor de tijd, dat wij het einde van het geloof verkregen zullen hebben, namelijk het eeuwige leven in het rijk van de heerlijkheid (Joh. 6: 40, 45; 10: 28; 17: 24

Om de lezers tot getrouwheid op te wekken houdt hij hun voor wat zij te wachten hebben, als zij deze betonen. Hij neemt alles te samen in de ene, alles omvattende belofte van het eeuwige levens, dat Christus zelf beloofd heeft aan hen, die in de gemeenschap met Hem zouden volharden.

Christenen bezitten reeds het eeuwige leven, dat in het Evangelie is beloofd (Hoofdstuk 5: 11), omdat zij in geloof de levende Zoon hebben, die als het eeuwige leven was bij de Vader, die het leven heeft in Zichzelf en de Zoon gegeven heeft het leven te hebben in Zichzelf (Joh. 5: 26). Die het woord van Christus hoort en bewaart, die is uit de dood tot het leven doorgegaan en zal de dood niet zien in van de eeuwigheid. En toch is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen (Hoofdstuk 3: 2). Het zal geopenbaard worden als het gebed van onze Hogepriester: "Vader! Ik wil dat waar Ik ben ook die bij Mij zijn, die U Mij gegeven heeft, opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die U Mij gegeven heeft" vervuld zal worden; en Hij de overwinnaars te eten zal geven van boom van het leven (Openbaring 2: 7), die in het paradijs van God is.

26. Dit, wat van vs. 18 gezegd is, heb ik u geschreven van degenen, die met alle kracht het erop toeleggen u te verleiden (Gal. 1: 7).

27. a) En de zalving, die jullie van Hem, van Christus (vs. 20, 25) ontvangen hebben, blijft in u en u heeft ten gevolge van deze niet nodig, dat iemand u leert, zoals die verleiders u als nog onwetenden behandelen, die men nog tot juiste kennis moet brengen. Maar zoals dezelfde zalving, die bij u blijft, u leert van alle dingen, zo is zij ook waarachtig en is, volgens de grondstelling in vs. 21 genoemd, geen leugen. U kunt u dus volkomen op de leer verlaten en zoals zij u reeds van het begin van uw Christen zijn (vs. 24) geleerd heeft, zo zult u in Hem blijven ("liever daarin blijven in hetgeen zij u heeft meegedeeld en die ten gevolge ook in Hem, van Wie u ze heeft ontvangen.

a) Jer. 31: 34 Hebr. 8: 11

De apostel heeft zijn mening over de antichristen gezegd. Hij besluit zijn rede over hen, maar niet zonder nog eens zijn gelovige lezers tegenover die verleidende dwaalleer tot getrouwheid te vermanen.

Hij zegt: aan u, die verleid word, schrijf ik, maar aan hen, die u verleiden, schrijf ik niet, want deze worden niet weer veranderd. Dat zien wij: zelden komen zij tot bekering, die de vaders zijn van nieuwe leringen (Tit. 3: 10 v). Men moet het niet zover met de duivel willen brengen, dat hij verstomt. Zij zwijgen niet stil, hoeveel u ook spreekt en schrijft. Als u eenmaal en andermaal heeft geschreven laat ze dan varen; stilzwijgen zullen ze niet, de duivel laat zich de mond niet stoppen.

De Heere beloofde aan de Zijnen de Trooster, de Geest van de waarheid, die in hen zou zijn en blijven in van de eeuwigheid (Joh. 14: 16 v). Aan die trouw van de Trooster beveelt Johannes de lezers aan in het uur van de verzoeking. Hij vermaant hen te blijven bij het Evangelie; hij spreekt hen echter ook tevens de vertroosting toe, dat de zalving, die zij van Christus hebben ontvangen, niet van hen zal worden genomen, zodat zij niet nodig hadden, dat iemand hen leerde. Geloof de verleiders niet, die zich opdringen en u willen leren, dat hetgeen u van het begin gehoord heeft, onvoldoende zou zijn tot de kennis die de Christen nodig heeft. U heeft toch in de Heilige Geest een Leraar bij u, die in de hemel Zijn leerstoel heeft en door het Evangelie tot u spreekt. Wel hebben Christenen, jonge en oude, nodig, dat zij door dienaren van de zalving onderwezen worden in het woord van de waarheid; maar zulke leraars hebben zij niet nodig, die iets nieuws, iets dat in het oorspronkelijke Evangelie niet vervat is en door de zalving niet wordt bevestigd, willen leren. Over deze is het woord van toepassing (Rom. 16: 17): "neem acht op degenen, die tweedracht en ergernissen aanrichten tegen de leer, die u van ons geleerd heeft en wijk af van hen. "

De Heilige Geest is de helper van ieder Christen, die hem nooit verlaat, Hij leidt hem in alle waarheid en elke leraar kan Hij weerstaan en weerleggen, die hem wat nieuws, wat anders dan hij van het begin vernomen heeft wil opdringen. Hij mag hem antwoorden: ik heb de zalving, zij leidt mij in alle waarheid, ik heb geen nieuwe wijsheid nodig. Het is een teken van een ondankbaar, van een zelfzuchtig gemoed deze ontvangene genade niet te bewaren en zich van haar niet gedurig weer te laten bestralen.

Met de woorden "zoals dezelfde zalving u leert van alle dingen, zo is zij ook waarachtig en is geen leugen", leert de apostel, dat deze zalving absoluut juist is en nooit dwaalt, een, die de gemeente onvoorwaardelijk kan volgen. Dit rust daarop, dat de zalving de Heilige Geest is, die in alle waarheid leidt en waarvan het vanzelf spreekt, dat Hij niet liegen kan. Nu ontstaat vanzelf de vraag, waaraan de zalving kan worden erkend en waarbij men zich van haar bezit bewust wordt, want anders zou met het woord van de apostel aan alle dweperij, die zich zo graag op de stem van de Geest beroept en daarentegen het apostolisch woord gering acht, poorten en deuren geopend zijn. Daarop geeft Johannes later in vs. 29 het antwoord, terwijl hij erop wijst, dat alleen daar, zoals de geboorte uit God, zo ook de zalving door Hem werkelijk voorhanden is, waar het rechtvaardig handelen plaats heeft; het kindschap van God is reeds aanwezig vóór het menselijk rechtvaardig leven, maar daarin openbaart het zich, dit eerst leidt tot de ontwijfelbare zekerheid ervan.

28. En nu, kindertjes, blijf in Hem, in de Heere Jezus Christus, want, zoals in vs. 18 gezegd is, is het het laatste uur. Wijk niet van Hem, a) opdat, wanneer Hij geopenbaard zal zijn (Kol. 3: 4), wat toch zeer snel zijn kan, wij vrijmoedigheid, blij vertrouwen (Hand. 4: 13; 26: 26; 28: 31) hebben en wij door Hem niet beschaamd gemaakt worden, als degenen, die Hij van Zich wijzen moet (MATTHEUS. 7: 23) is zijn toekomst (MATTHEUS. 24: 3, 39. 1 Thessalonicenzen. 2: 19

a) Mark. 8: 38. 1 Joh. 3: 2

Dit vers wijst nu weer op vs. 18 terug. Alle daarop volgende waren slechts tussengedachten, die oorspronkelijk slechts aanleiding hadden in de begeerte om de zekerheid te bevestigen, dat het het laatste uur was. Het terugzien op vs. 18 wordt echter verbonden met een vermaning aan het naast voorgaande vastgeknoopt. Het geopenbaard worden van Christus moet volgens Zijn wederverschijnen in Zijn heerlijkheid aan het einde van de dagen worden opgevat. De vrijmoedigheid is de blijde moed van een goed geweten (vgl. Hoofdstuk 4: 17). Johannes stelt zich dat tijdperk voor, waarop zij, die in Christus geloven, onmiddellijk voor Hem, die zichtbaar tegenwoordig is, zullen treden. Dit moet zeker het voorwerp van het hoogste verlangen van de Christenen zijn, Hem, in wie zij geloven, ook werkelijk te aanschouwen (1 Petrus 1: 7 v). Aan deze blijde gedachte is ook voor de Christen tevens wel geen ernstige vrees, maar heilig ontzag verbonden. Christus onder de ogen te moeten treden veronderstelt, als het met blijdschap zal geschieden, een reinheid van het hart, een oprechtheid van gezindheid, een ernstig zoeken, zoals de Christen niet makkelijk bij zich vindt; en wat zou voor hem ontzettender kunnen zijn, dan de mogelijkheid, om op het ogenblik, waarin de vervulling van alle wensen van de Christens plaats heeft, zich niet te kunnen verblijden in de heerlijkheid, die de Verlosser aanbrengt, maar vol vrees voor Hem terug te moeten schrikken en voor altijd het laatste voorwerp van al zijn verwachtingen te moeten verliezen! Dat is het "door Hem beschaamd gemaakt worden in Zijn toekomst. "

Door het zo teder en liefelijk klinkend woord "kindertjes" wordt de dringende ernst van de herhaalde vermaning van alle scherpte bevrijd, maar de eigenlijke kracht van het vaderlijke woord wordt door de herinnering aan de gemeenschap van de liefde tussen de zorgvolle apostel en zijn bedreigde kinderen slechts versterkt. Zichzelf sluit hij vervolgens ook in, als hij spreekt van de vreugde in Christus op de dag Zijn toekomst en het niet beschaamd worden voor Hem, evenals hij in Hoofdstuk 1: 6 v. ; 2: 3; 3: 16, 18 v. zich met zijn lezers onder de heilige wetten stelt, die voor alle gelovigen gelijk geldend zijn.

29. Als u, zoals dat zonder twijfel bij u het geval is (Hoofdstuk 5: 15), weet, dat Hij, voor wiens rechterstoel wij in Zijn toekomst gesteld zullen worden (Rom. 14: 10. 2 Kor. 5: 10 14. 10 2Co), rechtvaardig is (vs. 1; Hoofdstuk 3: 3), dan weet u, dat een ieder, die de rechtvaardigheid doet en wel alleen deze, uit Hem geboren is en door Hem als Hem toebehorende zal worden erkend (2 Tim. 2: 19).

De apostel had eerst gezegd: "blijft in Hem, opdat wij vrijmoedigheid hebben en wij door Hem niet beschaamd gemaakt worden in Zijne toekomst. " Dit brengt Johannes natuurlijk tot de vraag: welke onze toestand moet zijn, als wij bij Zijn terugkomst niet beschaamd gemaakt zullen worden en deze toestand spreekt hij nu uit. Wij moeten, zegt hij, degenen zijn, die de terugkomende Christus als de Zijnen, als door zijn eigenaardig levensprincipe verwekte nieuwe schepselen (2 Kor. 5: 17) erkennen kan. Dit kan echter alleen dan het geval zijn, als wij Zijn eigen eigenaardige kwaliteit in ons hebben en deze is de gerechtigheid. Die werkelijk Christus toebehoren, die werkelijk door Hem verwekte nieuwe schepselen, kunnen zo alleen zij zijn, die rechtvaardig leven, die de gerechtigheid doen. Omdat het Nieuwe Testament overal alleen van een geboorte uit God spreekt, nergens elders van een geboorte uit Christus en altijd alleen van kinderen van God, nergens elders van kinderen van Christus, schijnt alleszins, zoals de uitleggers meestal willen, de uitdrukking: "uit Hem geboren" niet anders verstaan te kunnen worden dan van het geboren zijn uit God en dan zou ook het: "dat Hij rechtvaardig is" op God moeten zien. Het gehele verband spreekt er echter voor, dat dit "rechtvaardig is" van Christus wordt gezegd en nu heeft ook de gedachte van een uit Christus geboren worden volstrekt niet iets positief on-Johanneïsch, of iets, dat de Schrift tegenspreekt, omdat toch de beide voorstellingen "uit God geboren worden" en "uit Christus

geboren worden" geenszins elkaar uitsluiten; in het verband van onze plaats past die gedachte voortreffelijk.

Daarmee heeft nu Johannes een nieuw thema aangeroerd en een overgang gemaakt tot een ander deel. Men doet echter niet goed dit vers, dat tot overgang tot het volgende deel dient, reeds ook daartoe te rekenen en tussen vs. 28 en 29 de scheiding te maken, zoals die uitleggers veelal doen. Ons vers is het slot van het vorige gedeelte, maar zo, dat dit slot reeds de organische kiem bevat, waaruit het volgend deel zich ontwikkelt.

HOOFDSTUK 3

OVER DE HEERLIJKHEID, EIGENSCHAPPEN, LIJDEN EN VERTROOSTING VAN DE WARE CHRISTENEN

III. Vs. 1-12. Van hetgeen aan het einde van de vorige afdeling gezegd is "uit Hem geboren" leidt de apostel de opmerkzaamheid van zijn lezers op het kindschap van God, dat uit de geboorte uit Christus voortvloeit. Hij stelt hun dit geboren zijn voor volgens hun volmaking in de toekomst, spreekt van het "Gods kinderen genoemd worden" als het doel van het raadsbesluit van de goddelijke genade met hen en laat hun daarom de heerlijkheid van de hun geschonken liefde van God voelen, maar voegt ook snel daarbij, dat het kindschap van God in beginsel reeds bij de lezers aanwezig is en juist daarin de grond ligt, waarom zij door de wereld miskend en gehaat worden (vs. 1). Aan dit reeds aanwezige kindschap zich aansluitend, noemt hij de zijnen "geliefden", maar hij weet zeer goed, dat zij nog geen volmaakte, in alle heerlijkheid reeds ontwikkelde kinderen zijn maar vertroost zichzelf met de toekomst en met hetgeen deze hen zal doen worden. Met het oog hierop spreekt hij nu uit, hoezeer zij zich verplicht moeten voelen om heiligmaking na te jagen, zonder welke niemand de Heere zal zien (vs. 2 en 3). In dit woord heeft hij het thema vastgesteld voor de verdere inhoud van de afdeling, die wij hier voor ons hebben een inbond die de nadere uiteenzetting is van hetgeen reeds in Hoofdstuk 2: 29 gezegd is: "als u weet, dat Hij rechtvaardig is, dan weet u, dat een ieder, die de rechtvaardigheid doet uit Hem geboren is", zoals ook deze gedachte met bijna dezelfde woorden in vs. " 7 hier terugkeert. Wat hij vervolgens zijn lezers voorhoudt, is ongeveer dit: Wanneer wij als kinderen van God de zonde daarom niet mogen doen, omdat zij een schending is van de goddelijke wet, dan moet ons verder de ontwijfelbare zekerheid dat Christus verschenen is om onze zonden weg te nemen, van al wat zondig is afhouden. En omdat in Hem volstrekt geen zonde is, zullen ook zij, de in Hem blijven, niet zondigen. Dit is zo volstrekt zeker, dat omgekeerd het zondigen een bewijs is, dat men niet in Christus is, dat men Hem niet heeft gekend. (vs. 4-6). Hierop geeft de apostel ons een vergelijkende tegenstelling van de kinderen van God en de kinderen van de duivel. Om de verleidende macht af te weren, die de gemeente bedreigde van de zijde van hen, die het zo nauw niet namen met de Christelijke zedelijkheid, verzekert hij in de eerste plaats, dat de zonde zo weinig zich verdraagt met Christus en het kindschap van God, dat zij integendeel de duvel tot haar oorsprong heeft en tot kinderen van deze maakt. Daarom kan die uit God geboren is, de zonde niet doen, maar doet de gerechtigheid van Jezus Christus. In het bijzonder is het de broederhaat, die het karakteristieke onderscheid uitmaakt tussen de kinderen van God en de kinderen van de duivel (vs. 7-12).

1. Zie, a) hoe heerlijke, wondergrote liefde (Luk. 1: 29 Mark. 13: 1) ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij eens, als Zijn heilige raad en wil zal worden volbracht, in de volle zin van het woord (vs. 27) kinderen van God genoemd zouden worden en wij zijn het (in de beste handschriften staat dit "en wij zijn het" erbij). Daarom, omdat wij nu ook reeds werkelijk kinderen van God zijn, kent ons de wereld van de nog ongelovige mensen (Hoofdstuk 2: 16) niet in ons wezen, dat zo geheel van het hun verschilt, omdat zij Hem, de Vader, uit wie wij geboren zijn (vs. 9), niet kent (Joh. 14: 17; 15: 21; 16: 3; 17: 14, 25

a) Joh. 1: 12

Het vers staat in nauw verband met het vorige. Het "uit Hem geboren" leidt toch Johannes, omdat Christus, uit Wie wij opnieuw geboren worden, de Zoon van God is, zeer natuurlijk tot de voorstelling van het kindschap van de Christen van God.

Terwijl de apostel het begrip "kinderen van God" dadelijk op de voorgrond plaatst, stelt hij hier tevens een thema, dat tweevoudig is en de beide momenten bevat, die inderdaad het voorwerp uitmaken van de beide afdelingen, die nu volgen. "Wij zijn kinderen van God", dat is het eerste punt, dat Johannes in vs. 2 weer woordelijk opneemt en daaruit ontwikkelt, hoe wij in onderscheiding van de wereld ons in hoop op onze toekomstige heerlijkheid moeten reinigen en heilig moeten zijn. "De wereld kent ons niet, dat is het tweede punt, waartoe de apostel in vs. 13 overgaat en nu aanwijst, dat de haat van de wereld ons niet hoeft te verwonderen, omdat de haat in het wezen van de wereld gegrond is, evenals de broederliefde in het wezen van het kindschap van God.

Als Johannes met "ziet" de opmerkzaamheid van de lezers vestigt op het kindschap van God (Joh. 1: 29 Mark. 13: 1), dan doet hij het niet zonder zelf verwonderd te zijn over de heerlijkheid, die hij, zelf een kind van God, heeft ondervonden, waarom hij dienvolgens niet "u" maar "ons" zegt.

In de heerlijkheid van het kindschap van God moeten de lezers zich verdiepen; tot dat doel dient echter nu niet slechts het "ziet"; maar ook het "hoe grote liefde", welke uitdrukking een uitroep van bewondering inleidt. Het is niet de mening, dat er een bijzondere soort van liefde is, die wij in Gods vaderlijke betrekking moeten bewonderen tegenover andere soorten van liefde, maar alleen moet in het algemeen het wonderbare van haar inwendige gesteldheid worden aangewezen. De volle diepte, innigheid, genade van deze kan op dit punt worden gezien. De uitdrukking, waarvan de apostel zich bedient, zegt, dat de volle macht van de goddelijke liefde zich aan ons "ten eigendom gegeven heeft, " die is een geschenk voor ons; niet slechts enkele openbaringen van de liefde van God, maar zij zelf is een gave aan ons. En dat heeft "de Vader" gedaan. Het lag voor de hand, omdat hier van het kindschap van God sprake is, ook dit "Vader" te verklaren van de verhouding van God tot ons en dus op te vatten als "onze Vader". Een nadere overweging leert echter, dat in het gehele Evangelie van Johannes de uitdrukking "Vader", waar deze absoluut van God wordt gebruikt, op de Vader van onze Heere Jezus Christus ziet (Hoofdstuk 2: 22 vv.) en zo ligt in de uitdrukking een aanwijzing verborgen van de weg, waarop God ons deze liefde heeft geschonken, namelijk als Vader van Jezus Christus door de zending van Zijn Zoon (Joh. 3: 16).

"Dat wij kinderen van God genoemd zouden worden, " schrijft de apostel; het is niet genoeg, dat wij kinderen van God worden (Joh. 1: 12), maar wij moeten ook met deze naam genoemd worden in het aangezicht van God en van de engelen (Kol. 3: 3 v.).

De uitdrukking ziet dus op de toekomst, op de volmaking van het kindschap van God in het rijk van de heerlijkheid, waarover de apostel in vs. 2 nader spreekt en daaruit de motieven ontleent voor de heiligmaking, waartoe hij de lezers vermaant. Is nu dit het geval, dan moet er tussen hier en de volgende zin: "daarom kent ons de wereld niet, omdat zij Hem niet kent", waarmee gedoeld wordt op het kindschap van de Christenen van God, dat reeds nu aanwezig is (vgl. het "wij zijn kinderen van God en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen en waardoor vooraf de stof voor de volgende afdeling (vs. 13 vv.) wordt aangewezen, noodzakelijk nog een tussenzin zijn. Dit is inderdaad ook het geval met de woorden "en wij zijn het" (cai esmmen) in bijna alle handschriften en oude vertalingen, zelfs in de Vulgata. Men heeft toch reeds vroegtijdig, zoals dat nu nog door zo vele uitleggers geschiedt, het "genoemd zouden worden" verklaard van het nu reeds aanwezige kindschap en het woord opgevat in de zin: "genoemd worden en zijn". Men hield daarom die toevoeging voor een overbodige inlassing van de afschrijvers, zo bijvoorbeeld Erasmus, naar wiens tweede uitgaaf

van het Nieuwe Testament ook Luther vertaald heeft. In onze vertaling had men dus het woord "en wij zijn het" niet achterwege moeten laten.

"Zie hoe grote liefde" Er is iets aandoenlijks in een oud man als Johannes de toon van kalme redenering en vermaning zo op eenmaal te horen vervangen door die van opgetogen verrukking. De patriarch der apostelen voelt zich in de hoogste zin van het woord weer kind, kind van God, zoals de minste van de gelovigen, met wie hij hier op één linie zich stelt en roemt zoals Paulus weleer in de barmhartigheid, die ook hem is overkomen. Als een oud discipel van Christus zo roemt, dat zegt nog meer dan wanneer een pas bekeerde zo spreekt, die nog het vuur van de eerste liefde doortintelt. Voor Johannes zijn die bloesems van het geestelijk leven reeds lang verdord, maar de kostbare vrucht is gerijpt, de gloed van de eerste jeugd is bekoeld, maar de warmte van het geloof is gebleven; hij weet reeds lang in wie hij gelooft, maar voelt dagelijks opnieuw, wat hij aan die Enige heeft en nadat hij reeds een reeks van jaren Gods grote liefde in Christus verkondigd heeft, begint nog de stramme borst van hoger geestdrift te gloren, waar hij op haar rijkdom en haar zegen het oog slaat. "Zie hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft", roept de grijsaard met het kinderhart uit, nog de bewondering niet moe geworden, "dat wij kinderen van God genoemd, tot de hoogste rang verheven en als zodanig erkend zouden worden. " Is het niet een hoorbare weerslag op het woord uit de aanhef van zijn Evangelie: "zo velen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen van God te worden" en tegelijk het voorspel van die roerende zwanenzang, die later zijn vriend en leerling Polycarpus deed horen: "Zie, ik die Hem nu zesentachtig jaar en nooit heeft Hij mij kwaad gedaan! " Hoe onuitsprekelijk gelukkig is toch die getrouwe discipel van de Heere, maar hoe heerlijk is ook een Evangelie, dat zijn oprechte belijders tot zo’n hoge rang, zo’n heerlijke heilstaat verheft! Een zendeling vertelt ergens, dat toen hij in de vertaling van de schriften van het Nieuwe Verbond aan deze plaats was gekomen en haar aan de Malabaarse onderwijzer, die hem bij die arbeid behulpzaam was, in de pen wilde geven, deze aanvankelijk weigerde, die woorden zó neer te schrijven, daar hij meende, dat dit er toch onmogelijk staan kon en men veeleer moest stellen: "Zie, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, dat Hij ons vergunnen wil Zijn voeten te kussen. " O, heilige eenvoudigheid, hoe beschaamd uw eerbiedige schroom de koele kalmte van zo menige Christenbelijder, die het meest verbazende kan horen en lezen, als was het de meest gewone zaak van de wereld! Of is zo’n taal geen vernieuwd bewijs, dat het wel echt de Geest van God is, die spreekt in deze heilige bladen en kunt u zich iets hogers en heerlijkers denken, dan in deze weinige woorden is uitgesproken? Maar wie is dan toch die God, die volzalige, die vlekkeloos Heilige, die onuitputtelijk Rijke, die ons, nee, niet tot Zijn dienaren, maar tot Zijn kinderen aanneemt? Wie zijn wij, die uit het stof van de aarde, uit het slijk der zonde, uit de diepte van de dood tot zo’n gadeloze hoogte opgevoerd worden? Dat was de prijs, die de Vader ten offer heeft gebracht om, behoudenis Zijn heiligheid en rechtvaardigheid, Zijn huis en hart weer te kunnen openstellen voor zo verloren zonen en dochters van Adam, ons het beste kleed weer aan te trekken en ons de ring van het verbond bij vernieuwing aan de vinger te steken? En wat zijn eindelijk de voorrechten, de genietingen, de verwachtingen, hier en hier namaals van dit goddelijk kindschap verbonden? Sinds lang is ons het antwoord op al die vragen bekend; soms zou men bijna wensen, dat het door menigeen minder lang en minder goed was vernomen, of dat nu deze en gene een teug uit de stroom van de vergetelheid drinken kon, eer hij zich telkens, niet eenmaal misschien, aan de frisse stroom van de levende water kwam neerzetten. En toch, welk antwoord op al de herinnerde vragen moet niet telkens weer, als de stem door de echo, door de taal van de aanbidding vervangen worden: "Zie, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft! " Gods kind durft u in de diepste ootmoed u noemen? Maar dan bent u ook Gods gunstgenoot en zo Hij vóór u is, wie of wat zal tegen u wezen? Gods kind, maar dan bent u Gods beelddrager en die aanvankelijk in liefde en

heiligheid Gods heerlijk beeld mag vertonen, hoe zou hij Gods vrede niet smaken? Gods kind, maar dan bent u Gods erfgenaam en wat betekent het voorts of de aarde u een stiefmoederlijk deel heeft beschoren, als in de hemel de vaderlijkste aller vaderen u Zijn schatkamer opent en spreekt: "kind, al het Mijne is het uwe! Nee, zelfs de Almacht kon niets hogers verlenen; ongelukkig alleen hij, die de Zoon en dus ook de Vader niet heeft! Bespot ons vrij, oppervlakkige wereld, die de kinderen even weinig kent als de Vader; uw smaad is onze eer daarboven en uw vreugd, wij benijden haar niet, als wij weten, dat God ook tot ons heeft gesproken: "Ik zal u tot een Vader zijn en u zult Mij tot zonen en dochters zijn! "

2. Geliefden, reeds a) nu, in onze aardse staat, zijn wij, zoals het voorgaande woord "en wij zijn het" aanduidde, kinderen van God, b) en het is nu in onze aardse toestand nog wel niet geopenbaard wat wij eenmaal in onze toekomstige staat, als de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden (Rom. 8: 18 Kol. 3: 4) werkelijkheid geworden zal zijn, zijn zullen. Daarom bemerkt niet alleen de wereld daarvan bij ons niets, maar ook wij zelf kunnen bezwaarlijk een juiste voorstelling daarvan hebben (1 Kor. 13: 9 vv. 2 Kor. 4: 7 c) Maar wij weten uit hetgeen Christus, onze Heere, ons heeft beloofd (Hoofdstuk 2: 25 Joh. 17: 24; 12: 26), dit als Hij geopenbaard zal zijn, wij Hem, onze Heere Christus, met wiens openbaring (1 Joh. 2: 28)ook onze volmaakte staat van kinderen van God zal worden gezien, gelijk zullen wezen, want wij zullen Hem zien, zoals Hij is in Zijn tegenwoordige heerlijkheid (Rom. 8: 29 v. 2 Kor. 3: 18. 1 Petrus 1: 8 V. Openbaring 22: 4).

a) Jes. 56: 5 Joh. 1: 12 Gal. 3: 26; 4: 6 b) MATTHEUS. 5: 12 c) Fil. 3: 21

Terwijl de apostel, na met nadruk het "en wij zijn het" van het vorige vers weer te hebben opgenomen, op de nu nog verborgen toekomstige heerlijkheid van de kinderen van God wil wijzen begint hij met de aanspraak: "geliefden", die zich te meer aan hem voordoet, omdat hij zich met zijn lezers in het gemeenschappelijk kindschap van God ten nauwste verbonden voelt.

Wij zijn nu, zegt hij vervolgens, werkelijk kinderen van God en toch is het nog niet openbaar wat wij in de toekomst zullen zijn. Onze toekomstige toestand als kinderen van God, die eerst de volkomen verwezenlijking zal zijn van het begrip van het kindschap van God, ligt nog niet duidelijk voor ogen. Wat Johannes dus hier zijn geliefde lezers op het hart drukt, is de gedachte daaraan, dat zij hun kindschap van God nu nog slechts zeer onvolkomen bezitten en niet moeten vergeten, dat dit, wat de gehele volheid ervan aangaat, nog in de toekomst ligt: zij moeten daarom het oog altijd op de toekomst gevestigd houden. Het is zeker voor ons van groot belang, dat wij met vol vertrouwen onze tegenwoordige toestand beschouwen als die van een reeds werkelijk aanwezig kindschap van God, want zonder dit kan onze verhouding tot God geen innige en verblijdende zijn. Even bedenkelijk zou het zijn, als de Christen meende, reeds nu het gehele kindschap van God te bezitten, want hij zou dit dan niet zo hoog schatten als het hoorde. Nu geniet hij slechts de eerstelingen, de voorsmaak. Op het levendig werkelijk samenvatten van deze tegenstelling tussen het leven in het heden en het leven in de toekomst door de blijde Christelijke hoop berust de eigenlijke Christelijke toon, waarop ons leven gestemd moet zijn. Daarop berust ook die voor de wereld zo onbegrijpelijke vermenging tussen de diepste verootmoediging en de stoutste verheffing, tussen smart en vreugde in het leven van de Christenen.

Al ligt ook de inhoud van onze gehele ontwikkeling nog niet feitelijk voor ons, zo is die ons toch reeds nu bekend. Deze wordt ons door de apostel voorgehouden in de beide zinnen: "Wij zullen Hem gelijk zijn; want wij zullen Hem zien, zoals Hij is. " Als hij nu ten opzichte van

deze beide punten een weten aan de zijde van de Christenen beweert, kan zich dit weten alleen op de eigen woorden van de Heere gronden; en dan vinden wij in Zijn hogepriesterlijk gebed (Joh. 17: 24) een geheel gelijke gedachte, waarom wij geen ogenblik kunnen twijfelen of het "Hem gelijk zijn" en "Hem zien zoals Hij is", ziet niet, zoals de uitleggers meestal beweren, op God, maar of Christus. Het is de leer van de Bijbel, dat de Vader in geen enkele zin kan worden gezien (1 Tim. 6: 16). En zoals nu ten opzichte van Hem het "Hem gelijk zijn" in beperkte zin zou moeten worden genomen, zo zou ook het "Hem zien" op dezelfde wijze beperkt moeten worden, maar als dan zouden de volle en krachtige uitdrukkingen van de apostel geheel en al in het onbestemde en nevelachtige zweven. Daarentegen verkrijgt het "Hem zien, zoals Hij is", van Christus genomen een schone en rijke betekenis. Op aarde is het zien van de verheerlijkte Christus nog onmogelijk. Het ligt geheel buiten de draagkracht van de menselijke geest zich de Mensenzoon te denken zoals Hij is, sinds Hij weer in de gemeenschap van de Godheid werd opgenomen. Zoals Hij was, zoals Hij eens als Mensenzoon op aarde wandelde, zo hebben de apostelen Hem gezien, zo hebben ook wij Hem gezien, ten minste op geestelijke wijze, sinds de discipelen Hem ons voor ogen hebben gesteld, als was Hij onder ons gekruisigd (Gal. 3: 1). Zoals Hij is, in de heerlijkheid, die Hij had vóór de grondlegging van de wereld en die Hij nu weer vernieuwd heeft, zo heeft nog niemand Hem gezien en kan Hem ook niemand aanschouwen (Hand. 1: 9; 9: 3 v. Openbaring 1: 17). Met het latere zien van de heerlijkheid van de Heere brengt de apostel het "Hem gelijk zijn" in verband. Wij kunnen daarbij letten op MATTHEUS. 6: 22 Het nog is niet slechts het orgaan, waardoor wij het licht als iets uitwendigs zien, maar tevens het medium, waardoor het licht buiten ons in ons eigen licht wordt overgebracht. Die dus de Heere in Zijn heerlijkheid als licht ziet, die wordt daardoor zelf tot een licht; wat hij zag wordt onmiddellijk zijn bezitting; hij wordt de Heere gelijk en terwijl het zo met hem wordt tot een volmaakte broederschap, wordt het ook tot volkomen kindschap van God.

Jezus, mijn Verlosser leeft! En ook ik zal met Hem leven, Daar, waar Hij zijn zetel heeft. Wat zou mij dan nog doen beven, Nu het Hoofd reeds opgewekt, Al de leden tot Zich trekt?

Door een onverbreek’bren hand Ben ik aan dat Hoofd verbonden; Mijn van God gegrepen hand Worde in Zijn hand gevonden en vergeefs grijnst dood en hel, ‘k Zie op Jezus! het is mij wel.

‘t Geen ik afleg is de ellend; ‘t Geen ik wacht", kracht en leven; het Leven, hier nooit recht gekend, Wordt mij eeuwig dan gegeven: De aardse korrel wordt gezaaid, het Hemels lichaam wordt gemaaid.

‘k Zal dan wonen bij mijn Heer! Dit is mijn geloofsvertrouwen, Ik zal Jezus in Zijn eer, In Zijn koninkrijk aanschouwen, Ik, ik zelf, verlost van vlees, Vrij van zonden, vrij van vrees.

Richt uw geest dan hemelwaarts, Heft uw zielen op naar boven, Van de lusten van deze aard Tot waar ge eeuwig wenst te loven; Woont met hoop en hart en zin, nu reeds bij uw Heiland in!

.

3. En een ieder, die deze hoop op Hem heeft, om Hem eens te zien en Hem gelijk te worden, die reinigt zichzelf van al wat onheilig en zondig is (2 Kor. 7: 1. 2 Petr. 3: 14), zoals Hij, op wie hij zijn hoop gevestigd heeft en die hij in het Evangelie volgens Zijn leven in het vlees altijd voor zich heeft, ook rein is (Hoofdstuk 2: 6, 29 MATTHEUS. 5: 8 Hebr. 12: 14).

Ook in het woord van de Heere Joh. 5: 39 : "Onderzoek de schriften, want u meent in deze het eeuwige leven te hebben en die zijn het die van Mij getuigen", wordt in de grondtekst het die" door een ander voornaamwoord (eceinai) uitgedrukt, dan te voren het "deze" (en autaiv). Blijkbaar heeft de verwisseling van de pronomina niet haar oorzaak in een verwisseling van de subjecten, maar in het sterker op de voorgrond plaatsen van een en hetzelfde subject. Men zal dus op onze plaats, waar dezelfde afwisseling van de pronomina voorkomt: "die deze hoop op Hem (en autw) heeft" en: "zoals Hij (eceinov) rein is", niet mogen beweren, zoals de meeste uitleggers dat doen, dat hier twee verschillende subjecten voorkomen, de eerste maal God, de tweede keer Christus. Beide keren wordt van Christus gesproken; dezelfde wordt nu de tweede keer sterker op de voorgrond geplaatst. Men wachte zich echter het "reinigt zichzelf, zoals Hij rein is", als een zelfde zaak op te vatten als het "Hem gelijk zijn" in het vorige vers. Dat is werkelijk de eis van zondeloosheid, die als doel van de aardse ontwikkeling van de Christen wordt voorgesteld; maar denk ik mij deze eis ook vervuld, dan is daarmee het "Hem Gelijk zijn" of "zijn, zoals Hij is", nog lang niet gegeven. Ook Christus was zondeloos hier op aarde, maar daarmee nog niet de verheerlijkte, die wij gelijk moeten worden. De zwakheid, waarvan de apostel Paulus met het oog op Christus' aardse leven spreekt (2 Kor. 10: 4). de gebondenheid en velerlei beperktheid, waaraan Hij Zich had onderworpen, bleef, ook al waren wij volkomen zondeloos. Met recht ziet dus Johannes het rein worden naar het voorbeeld van het rein zijn van Christus slechts aan als een voorportaal en een voorwaarde voor het gelijk worden aan Hem, dat eens komen zal.

Hij neemt echter de eis veel strenger dan die gewoonlijk wordt opgevat; hij laat alleen dat als wezenlijk Christelijk gelden wat op de absolute volmaking van de reinheid ziet en met geen andere bevredigd is dan met die, die de heiligheid van de Verlosser gelijkt. Elke minder zedelijke ernst is ook uit de aard van de zaak onverenigbaar met de Christelijke heiligmaking. Deze gaat uit van het zedelijk beeld van de Verlossers en wat aan dit beeld een zo eigenaardig krachtige indruk geeft is juist de vlekkeloze heiligheid. Ook elders vinden wij openbaringen van zedelijkheid, die eerbied eisen, maar aan het licht van deze is altijd nog een schaduw verbonden. Een volkomen menselijke deugd vinden wij in niemand en alleen de volmaakte deugd kan een menselijk hart met geestdrift vervullen. De Christen kan zich daarom bij zijn streven naar heiligheid alleen dat volmaakte als doel stellen.

Evenals het oog geen stofje kan verdragen, maar zo lang traant tot het weer rein is, zo verdraagt ook het oog van de Christen, dat vol hoop op die heerlijkheid ziet, geen stof van de wereld en vliegt er een stofje in, dan wordt met ernst en nauwgezetheid gezocht en God geeft tranen van berouw, die het stof uitwassen.

De herinnering is niet overbodig. Zij was nodig voor de gemeenten, ter wier behoeve de brief van Johannes in de eerste plaats geschreven is. Want deze waren onder de invloed van leraren, die haar leerden tussen zonde en zonde onderscheid te maken, op een wijze dat niet alle zonde "ongerechtigheid", niet alle zonde wetsovertreding scheen en door wie tussen de werken van God en de werken van de boze een zeker middengebied werd aangewezen, waarop de overgebleven zwakheid van het vlees zich met een zekere mate van zorgeloosheid bewoog. Maar is de apostolische herinnering niet heilzaam voor alle belijders? Of zijn niet allen maar al te zeer geneigd te vergeten, dat de kracht van het geloof, de blijdschap van de hoop zich in het werk van de heiligmaking openbaren moet? En schoon zij ook deze waarheid gedenken, zijn zij niet doorgaans veel te lauw en te onstandvastig in haar beoefening? Laat ons zien wat tot haar juiste behartiging behoort. Dit is wel het eerste, dat wij niet beginnen de indruk van deze apostolische herinnering voor ons geweten te verlammen door een ontijdig, een ongeoorloofd beroep op ons zedelijk onvermogen, dat wij niet beginnen te zeggen:

"Zeker, maar de Christen staat daar altoos niet. Hij moet er al juist bij bepaald, hij moet ertoe gebracht worden. Het zal alsmede een Godswerk in hem moeten zijn. Anderszins. " Wat anderszins"? Zult u zich uw blijvende onreinheid moeten of mogen getroosten? Helaas, waar op deze wijze de waarheid van God misbruikt wordt om de geboden van God te ontzenuwen, daar is drie vierde deel van de apostolische schrift zo goed als tevergeefs geschreven. Zeker, al het goede komt van God en onze inwendige reiniging is een arbeid, waartoe wij de invloeden van Zijn Heilige Geest volstrekt nodig hebben; maar het is die Heilige Geest bedroeven, als wij onder schijn van Hem te meerder te eren, het woord, waardoor Hij tot ons geweten spreekt, ontwijken, van ons afkaatsen en zo, Zijn eerste werking wederstaande, alle volgende verbeuren. In de tweede plaats bedenkt een ieder in het bijzonder, waarin bij hem deze reiniging naar het goddelijk voorbeeld vooral bestaan moet. De mens van God moet volmaakt zijn, tot alle goed werk volkomen toegerust en wij allen struikelen in velen. Maar niet in alles evenveel. Waarin het meest? en uit welke oorzaak? Is het door liefdeloosheid? Is het door begeerlijkheid, hoogmoed, mensenvrees, ongeduld, hartstochtelijkheid, traagheid? Dit bedenkt een ieder bij zichzelf, dit onderzoekt hij, opdat het werk van de zelfreiniging op zelfkennis gegrond is en met de meeste ernst en de meeste kracht aan de zwakste zijde van het hart wordt ondernomen en voortgezet. Deze wordt, helaas, maar al te vaak juist het meest gespaard en als overblijvende, bijna noodwendige zwakheid, met gestel, bloedsmenging, opvoeding, vroegere weg in verband, verschoond en vergoelijkt. En toch is die zonde, die ons makkelijk omringt, wier overwinning ons de meeste moeite kost, voor ons de verderfelijkste. Toch houdt deze een zonde ons meer terug van de gelijkvormigheid aan de Heilige Geest dan al onze overige deugden ons daartoe kunnen doen naderen. Voorts, als het ons ernst is met de betrachting van het heilig gebod van de reiniging van onszelf, zoals Hij rein is, dan betaamt ons in de derde plaats een nauwgezette opmerkzaamheid op alles, wat in ons dit heilig werk of verstoren of bevorderen kan en een gedrag, naar onze toestand en ondervinding ingericht. Aan elke leeftijd, elke kunne, elke levenskring, aan elke roeping, iedere lotsbedeling zowel als aan ieders persoonlijke aanleg, gaven, vatbaarheden, zijn eigenaardige gevaren en verzoekingen verbonden. Goed begrepen en goed gebruikt kan het echter alles meewerken tot dat goede, waarover wij nu spreken. Dit wel in te zien, die overeenkomstig onze maatregelen te nemen is blijk van een wijsheid, welker betrachting voor God gevallig, van die versmading of veronachtzaming zonde is. Menig oprecht Christen is in dit opzicht niet dan door schade wijs geworden. Zij dan een ieder gewaarschuwd! Kent een ieder zichzelf, doorgrondt hij de zwakheid hem eigen, doorziet hij de gevaren, die hem omringen; bedient hij zich van de hulpmiddelen, die hem gegeven zijn! Zonder bedachtzaamheid, waakzaamheid, leerzaamheid geen vorderingen in heiligmaking. Geef ook vooral acht op hetgeen van Godswege met u plaats heeft, opdat het werk van uw reiniging bevorderd wordt. Neem ter harte de kastijdingen van God. Opdat de vruchtbare rank meer vrucht draagt, snoei haar de goddelijke Landman. Laat u dit welgevallig zijn. Alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn, maar daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht van de gerechtigheid degenen, die door haar geoefend zijn. Ja, kruis en lijden, goed verstaan, goed gedragen, goed gebruikt, is een oefening in de heiligmaking. Daarom wordt in de Heilige Schrift kruis en lijden doorgaans in verband beschouwd met die heerlijkheid, waarop de hoop van de kinderen van God gericht is. De wijze Vader zendt het toe om voor die heerlijkheid vatbaar, om voor haar genot geschikt te maken. Wend het dan overeenkomstig Zijn heilige bedoeling tot uw reiniging aan. En meen niet dat ander lijden en een ander kruis dan het uwe nog geschikter zou zijn om de bedoeling van God bij u te bereiken. Wees niet wijzer dan God. Geen lijden, geen kruis dan juist het uwe is in staat om u in ootmoed, in geduld, in zachtmoedigheid te oefenen, om de zonde van uw hart te bestrijden, om u los van de aarde te maken, om u nader te brengen en meer te verbinden aan die God, aan wie men gelijkvormig wordt naarmate men zich dichter aan Hem aansluit en meer in Zijn gemeenschap leeft. Zeker,

niets reinigt zozeer als het verkeer met de Reine. Daarom moet onder alle omstandigheden niets zozeer gezocht, niets zo vlijtig onderhouden worden als dit verkeer. O u, die uzelf reinigen wilt zoals Hij rein is! wandel met God. Laat God tot u spreken, spreek tot Hem, zoek Zijn verborgen omgang. Wandel in het licht, van Zijn woord. Houd uw hart open en gevoelig voor de heilzame kracht aller goddelijke vermaningen. Laat er u gedurig en altijd opnieuw bij bepalen, er door besturen en bestraffen. Gedenk uw Heiland. Zoek Zijn gemeenschap. Verkeer altijd in uw gedachten met Hem als het uitgedrukte beeld van Godsheiligheid en liefde. De bewerker van uw geluk, het voorwerp van uw hoogste dankbaarheid zij uw bestendig voorbeeld. Vergelijk uzelf niet met uzelf, niet met anderen, maar steeds met Hem. En bedenk hoeveel beminnelijker u zijn zou, als u meer op Hem leek. Onderhoud de geest van het gebed. Deze breekt de kracht van de verzoekingen en God verhoort. Hij wil Zijn Heilige Geest geven aan die, die Hem van Hem vragen. Hij, die tot heiligheid geroepen heeft, Hij zal het aan de kracht tot heiliging, als die ootmoedig en gelovig bij Hem gezocht wordt, geenszins laten ontbreken. Het geloof zal Hij versterken, de hoop zal Hij verhelderen, de liefde zal Hij aanvuren. Met de dankstof zal Hij de dankbaarheid vermeerderen en te voorspoediger zal het werk van de heiligmaking in de vrees van God volbracht worden. O zalig werk, o heilrijke vorderingen! Men werkt aan Zijn geluk, men bevordert zijn aanstaande heerlijkheid. Want heiligheid is inwendige heerlijkheid en de reinheid is reeds hier op aarde de gelukkigste. Welke wortelen schiet de hoop van een Christus neerwaarts bij het voortbrengen van deze vruchten opwaarts! De volmaakt reinen zullen God zien. Deze aanschouwing zal het toppunt van de gelukzaligheid zijn. Maar hoe blijmoedig is reeds de wandel in geloof van hem die deze hoop op Hem hebbend, zichzelf reinigt zoals Hij rein is.

4. Een ieder, die de zonde doet, die doet ook de ongerechtigheid, die maakt zich schuldig aan afwijking van de wet, want de zonde, van welke aard die ook is, hoe en wanneer en door wie ook gepleegd, is de ongerechtigheid, is afwijking van de wet en schending van de heilige ordening van God.

Het is duidelijk, dat als de apostel hier het ernstige streven naar heiligmaking, het mijden van alles wat zonde heet, de Christenen op het hart drukt, hij, zoals zijn wijze van uitdrukking dat aanwijst, reden moet hebben om de invloeden tegen te werken van hen, door wie de zedelijke ernst dreigde schade te lijden en verslapping van het zedelijk oordeel bevorderd te worden.

"De zonde doen" (haar doen met een stemming van het hart, waarbij men van de zonde geen afstand wil doen, zich niet van haar wil laten reinigen, maar ze liefheeft) is het tegenovergestelde van het vorige "zichzelf reinigen", waarin het "doen van de gerechtigheid" (Hoofdstuk 2: 29) opgesloten ligt. De dwaalleraars hielden het voor vruchteloos, dat een Christen zich rein maakte en in het lopen naar de onvergankelijke kroon zich van alles onthield (1 Kor. 9: 25). Hun Christendom was niet een "rein spijsoffer" (Mal. 1: 11), maar wel de zuurdesem van de oude zonde en met de honing van de wereldsgezindheid vermengd en, om de liefde tot de wereld en haar begeerlijkheid te verschonen, maakten zij een verkeerd onderscheid tussen zonde en ongerechtigheid. Niet alles wat zonde (eigenlijk "misslag" heet, zou absoluut tegen Gods wil en regel zijn, evenals men heden maar al te veel hoort: dat is een rechtschapen man; "el heeft hij enige zwakheden en gebreken evenals alle mensen, maar aan een eigenlijk kwaad maakt hij zich niet schuldig. Zo maakt men zichzelf een moraal, die het vlees geen smart aandoet en een God, die de zogenaamde rechtschapen lieden naar het richtsnoer der "openbare mening" beoordeelt. Tegenover zulke leugenaars, die erop uit zijn de grenzen tussen licht en duisternis (Hoofdstuk 1: 6) weg te nemen, treedt Johannes op met de verklaring, dat zonde ongerechtigheid is, dat elke zonde de zondaar schuldig doet zijn tegen de wet van de heilige God, tegen de ordening, die voor het leven van de gemeente van God is

gesteld. Voor God is elke overtreding een misdaad; als bagatel (pec catilio = kleine zonde) wordt door de Rechter in de hoogte de zonde nooit behandeld.

"Zonde" is niet een ruimer begrip dan "ongerechtigheid", zodat de laatste een bijzondere zware species van de eerste zou zijn, maar zij heeft, zegt de apostel, dezelfde omvang. Beide begrippen kunnen niet van elkaar worden gescheiden; elke zonde is ook ongerechtigheid, d. i. overtreding van de wet en onder de wet verslaat hij de in Christus zich openbarende en door de Heilige Geest ons tot bewustzijn gebrachte zedelijke leefregel. Evenals in MATTHEUS. 5: 34 vv. de Heiland leert, dat een eenvoudig ja of nee evenzeer onverbreekbare waarheid moet zijn als de gekwalificeerde eed en het eerste dus tot de hoogte van de eed moet worden verheven, geheel en al op dezelfde wijze is het hier het doel van Johannes, elke zonde op het gehele, ruime gebied op te heffen tot de trap van wetsovertreding.

De Apostel spreekt hier niet van Christenen, die nog grote gebreken hebben en gedurig in vele opzichten struikelen; maar van zulke mensen, die hun hoofdwerk maken van te zondigen, bijzonder van de Gnostieken, die, met al hun roem op verlichting en gelijkvormigheid van hun zielen aan God, in het opvolgen van de zondige begeerlijkheden losbandig heen leefden. Het woord zondigen heeft in deze brief de bepaalde betekenis van een losbandig leven te leiden en zijn vermaak te vinden in de dienst van de zonde. De spreekwijs de zonde te doen, is nog nadrukkelijker en zegt, volgens de spreektrant van de Hebreeuwen, zich als het ware, met al zijn vermogen en geheel op de dienst van de zonde toe te leggen (Vgl. Joh. 3: 20, 21), evenals de rechtvaardigheid te doen te kennen geeft zich geheel en met al Zijn vermogen op de betrachting van godzaligheid, toe te leggen. Die in deze zin de zonde doet, zoals dat het bestaan van de Gnostieken was, doet ook de ongerechtigheid, of, zoals er eigenlijk staat, de onwettigheid, de wetteloosheid, dat is, zo iemand betoont, dat hij zich aan de Goddelijke wet niet onderworpen rekent, hij versmaadt Gods wetgevende macht en opperheerschappij, hij maakt zich schuldig aan een schromelijke opstand tegen de enigen Wetgever, die behouden en verderven kan. Want de zonde is de ongerechtigheid of wetteloosheid. In de oorspronkelijke tekst is het voorstel zeer nadrukkelijk, het zegt eigenlijk zoveel als: het zondigen tot zijn geliefkoosde bezigheid te maken is de wetteloosheid zelf: het is niets anders dan een kennelijke verloochening van Gods wetgevende macht en een werkelijke opstand tegen de hoogste Wetgever.

Want de zonde is de ongerechtigheid, of de overtreding van de wet. Of liever schending van de wet, als een woord van meer nadruk dan overtreding en meer overeenkomende met anomia, dat betekent, niet alleen een overtreding van de palen van Gods wet, maar een poging, als het mogelijk was, om die te vernietigen en uit te roeien.

5. a) En u weet, dat Hij, op wie ik u reeds heb gewezen (vs. 3), door Zijn menswording en het werk, dat Hij nu volbracht heeft, op aarde, geopenbaard is (Hoofdstuk 1: 2), opdat Hij onze zonden zou wegnemen, niet alleen de schuld en straf, maar ook de zaak zelf, zodat zij niet weer geschiedt (Joh. 1: 29. 1 Petrus 2: 24, b) en geen zonde is in Hem, in het gehele leven, zoals wij dat door Zijn geschiedenis voor ons hebben.

a) Jes. 53: 12. 1 Tim. 1: 15 b) Jes. 53: 9. 2 Kor. 5: 21. 1 Petrus 2: 22

Volgens het vroeger gezegde is elke zondige daad in tegenspraak met het gebod, met de geopenbaarde wil van God, maar ook in tegenspraak met de openbaring van Christus en wel niet alleen met Zijn werk, want Hij is toch geopenbaard om onze zonden weg te nemen, maar

ook tegen Zijn persoon, want in Hem is geen zonde en ook in de wereld, die aan de zonde onderworpen is, heeft Hij het beginsel van zondeloosheid gelegd.

Nadat Johannes heeft aangewezen dat het zonde doen, dat het tegengestelde is van zich reinigen, tegen de wet indruist, wijst hij aan, dat het evenzo in tegenspraak is met het Evangelie. Het wezen van de Vader, zowel als dat van de mens geworden Zoon, beide brengen de inwendige ethische noodzakelijkheid van de heiligmaking mee.

Het doel van de openbaring van Christus in het vlees, dat in het algemeen dit is, dat allen, die in Hem geloven, niet verloren gaan, maar het eeuwige leven hebben (Joh. 3: 16), stelt de apostel volgens de concrete samenhang op deze wijze voor, "dat Hij onze zonden "wegneemt". Het begrip, dat in vs. 4 in zijn principiële algemeenheid wordt voorgesteld: "de zonden wordt hier weer opgevat in de meervoudige vorm "zonden". In zoverre wordt de wijze van voorstelling levendiger, dat de gehele massa van alle zonden in het bijzonder wordt gezien: Christus is geopenbaard om alle en iedere zonde weg te nemen.

De bijvoeging "onze" versterkt het beroep op eigen ervaring, dat de apostel deed met de woorden "u weet". Hij beperkt wel niet het wegnemen van de zonden tot hen, die werkelijk in het geloof, het heilrijke doel van de menswording van de Zoon van God aan zich laten verwezenlijken, in thesi, dat hij de universaliteit van het goddelijk bedoelen zou loochenen, maar wel in praxi, om het bewustzijn van de lezers te versterken.

Het woord, dat in de grondtekst staat voor "wegnemen", heeft een dubbele betekenis: deels de zonde van iemand dragen, boeten, deels die wegdoen, uitdelgen; maar de laatste steeds met de nadere bepaling: door verzoening ervan. Ook voor de Christenen mogen deze beide gedachten niet van elkaar worden losgemaakt. De Christen kent geen "wegnemen" van de zonde anders dan op de grond van verzoening; van een heiliging, die niet op deze grond zou rusten, mag hij als Christen niets weten. Eveneens kent hij geen verzoening van de zonde anders, dan bepaald met het oog op wegneming van haar en geen vergeving van de zonde kan bestaan, die niet tevens onmiddellijk doden van de zonde zou zijn.

Het "en geen zonde is in Hem" is niet op te vatten als de voorwaarde van het vorige "onze zonden wegnemen", maar moet ernaast worden geplaatst, zodat het de grond voor het gezegde in vs. 6 aangeeft.

6. Een ieder, die in Hem blijft, die zondigt niet in die zin, dat hij, zoals boven gezegd is, de zonde zou doen (vs. 4), hoewel hij het niet te boven komt, dat hij die lijden moet (Hoofdstuk 1: 8 vv. Rom. 7: 15 vv). Een ieder, die op deze wijze zondigt, dat hij daardoor doet wat overeenkomstig is aan zijn eigen diepste wezen, die heeft Hem, namelijk Christus, niet als zijn Heiland met de ogen van het geloof gezien en heeft Hem niet gekend. Zijn hart heeft de gemeenschap met Hem niet ervaren, want dan zou de zonde hem tegenstaan en door hem worden gehaat

Tegen de onbegrensde en volle erkenning van deze uitspraak verzet zich niet alleen het gewone Christelijke bewustzijn, dat zich ondanks de zonde, die nog in de gelovigen werkzaam is, toch als kind van God kent, maar ook met onze brief zelf schijnt dit niet te harmoniëren. Terwijl namelijk de apostel in dit vers erop drukt, dat ieder, die zondigt, geen gemeenschap met de Heere heeft, heeft hij in Hoofdstuk 1: 8 v. niet alleen het aanwezig zijn van de zonde in de gelovigen erkend, maar zelfs haar ontkenning als grote leugen, als kenteken van gebrek aan gemeenschap met de Heere voorgesteld. De gedachte verkrijgt nog

een werkelijke verscherping door het omkeren van de stelling in de tweede helft van het vers. Terwijl men tot verklaring van de woorden "die in Hem blijft, die zondigt niet" nog zou kunnen zeggen: die zondigt, heeft gemeenschap met de Heere gehad, kan die ook weer verkrijgen en heeft alleen een afbreken van deze door het zondigen plaats, dan wordt deze verklaring onmogelijk gemaakt, als verder wordt gezegd: "een ieder, die zondigt, die heeft Hem niet gezien en heeft Hem niet gekend. " Zoals de apostel in vs. 2 zei, dat wij krachtens het aanschouwen van de Verheerlijkte tot hetzelfde beeld veranderd en zelfs verheerlijkt zouden worden, verzekert hij hier, dat die de Heere als de zondeloze heeft gezien, door dit aanschouwen zelf zondeloos wordt. Dit gevolg komt zo zeker, dat die niet zondeloos is daardoor het bewijs geeft, dat Hij de Heere niet heeft gezien. En zoals hij, die zondigt, Hem niet gezien heeft, zo heeft hij Hem ook niet gekend. Dat kennen is bedoeld, waarvan de Heere ten opzichte van Zichzelf in MATTHEUS. 7: 23 spreekt, als Hij in de oordeelsdag tot degenen, die hun grote daden voor Hem brengen, zeggen zal: "Ik heb u nooit gekend. "

Als de apostel schrijft: "die zondigt niet" en "een ieder, die zondigt", dan is, wat hij daarmee bedoelt, door het voorafgegane in vs. 4 "een ieder, die de zonde doet" bepaald en dus moet die wijze van zondigen worden verstaan, die het (in vs. 3 geëiste) zich reinigen tot tegenstelling heeft er is sprake van een liefhebben van de zonde, van een haar koesteren en aankweken. Op dezelfde wijze drukt Johannes, nadat hij in Hoofdstuk 4: 2 heeft geschreven, "alle geest, die belijdt, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, die is uit God", zich in het daarop volgende vers in korten vorm uit: "alle geest, die Jezus niet belijdt". Hij kan toch veronderstellen, dat de lezers deze verkorte spreekwijze, na hetgeen hij te voren uitvoeriger heeft gezegd, zullen begrijpen. Als hij nu beweert, "een ieder die zondigt (in de genoemde zin), die heeft Hem niet gezien en heeft Hem niet gekend", dan is een zien van Christus als van het licht bedoeld en dat liefdevol kennen, dat de opname van het wezen van Christus in het eigen ik teweeg brengt. Die nog met de zonde boeleert, die heeft Christus nog niet gezien als degene, die geheel en al licht is en vijand van duisternis en zonde; de heeft Hem nog niet gekend in het binnenste merg en in de kern van Zijn wegen. Hij heeft zich slechts met periferische krachten van de ziel als met polypen-draden aan Christus aangesloten, (vgl. het aanraken van de zoom van het kleed van Christus in MATTHEUS. 9: 20 vv. en de zweetdoeken en gordeldoeken in Hand 19: 12, waarvan ook reeds krachten tot genezing uitgaan, maar waarom toch het leven zelf van de Heere en van Zijn apostel zich nog niet meedeelt) en kent nog maar fragmenten van Zijn wezen, maar nog niet Hem zelf.

Het is zeker, dat het doen en kennen van de Heere Christus niet te verenigen is met de zonde bij die, die Hem ziet en kent. Daaruit blijkt vooral duidelijk het volstrekt énige van de Verlosser. Ons Christendom moet daarom geheel en alleen en op krachtige wijze op de persoon van Christus gericht zijn en wij mogen het niet stellen in een Christelijke leer. Voor alle dingen moeten wij komen tot een persoonlijke betrekking met Christus.

Voor ernstige zielen ligt een krachtige vertroosting in deze uitspraak, die de twee zaken, de Heiland kennen en zondigen, van elkaar scheidt. De zonde in ons vlees spant onophoudelijk haar netten uit, om ons in haar macht te verstrikken en, voor wij het weten, zijn wij er in gevangen. Maar slechts een blik van het geloof op Jezus, het Lam van God en de sterkste knopen van de zonde scheuren vaneen, de slangenbeet wordt genezen en ons zuchten gaat over tot een lofgezang: "Ik dank God door Jezus Christus onze Heere! " Het beste beeld staat op Golgotha: hart en ogen blijft toch altijd daar!

Maak geen gewoonte van zondigen. Het schijnt volstrekt noodzakelijk, deze uitdrukking dus te verklaren niet alleen, om te voorkomen, dat enige van de beste Christenen in wanhoop

vervallen, ter oorzake van de overblijfsels van zondige onvolmaaktheid, die hun grote vorderingen in de godsdienst hen doet zien en bewenen, terwijl anderen, die veel minder gevorderd zijn, roekeloos en onkundig genoeg zijn, om zichzelf te beschouwen als volmaakt en geens dings gebrek te hebben, maar ook om de een plaats van de Schrift met andere te doen overeenstemmen (vgl. Jak. 3: 2), en zelfs dit gezegde te doen overeenkomen met andere plaatsen van de brief, die wij voor ons hebben.

7. Kindertjes! (volgens andere lezing in de grondtekst "kinderen" evenals in Hoofdstuk 2: 18) dat u niemand verleidt, niemand van hen, die niet alleen door het loochenen van de Zoon de Christelijke geloofsleer (Hoofdstuk 2: 26), maar ook door hun lichtzinnige grondstellingen de Christelijke zedenleer aantasten. Laat u niet meeslepen om te denken en te handelen als zij. Bedenk: die de rechtvaardigheid doet en alle zonde haat, die alleen is rechtvaardig, zoals Hij, onze Heere Jezus Christus (vs. 3), rechtvaardig is, die is, zoals in Hoofdstuk 2: 29 werd gezegd, uit Hem geboren.

De dringende aanspraak "kindertjes" of "kinderen" is inleiding tot een waarschuwing tegen een duidelijk zichtbaar gevaar, dat ten verderve dreigt te voeren, als niet de hulp, in de Heere en Heiland geboden, wordt aangewend. In Hoofdstuk 1: 8 sprak Johannes van een "zichzelf verleiden. " Hier spreekt hij niet van zelfmisleiding, verleiding van buiten en niet door omstandigheden of gebeurtenissen, maar door mensen, die nog gevaarlijker zijn.

De vermaning om rechtvaardig te handelen wordt door de apostel herhaald in de vorm van een waarschuwing (Hoofdstuk 2: 29), en wel in de vorm van een waarschuwing tegen verleiders, die de mensen doof zouden willen maken, dat zedelijke flauwheid wel te verenigen is met het Christendom. Het ontbreekt toch nooit aan degenen, die aan vlees en wereldse begeerlijkheid nog een zeker recht bij de Christen geven en Johannes weet ook, hoe verleidelijk die mening is voor ieder ten gevolge van de in ieder nog enigermate achtergebleven zondige neiging; vandaar de drang en de hartelijkheid van de waarschuwing, die uit de inwendige drang van de liefde tot de lezers wordt gericht. Hoezeer staat die valse grondstelling in tegenspraak met eigen zaligheid! Het klinkt wellicht zoet voor hen, maar het is een zoet vergif een zeer gevaarlijke misleiding, als wij denken, dat wij ons Christendom nog daardoor zullen verzoeten, dat wij er zedelijke lauwheid mee willen verbinden. Juist daardoor laten wij de ware zaligheid en de goddelijke kracht van het Christendom verloren gaan. Tegenover die grondstelling is alleen hij rechtvaardig, zoals Christus is, die de rechtvaardigheid doet. Toegeeflijkheid tegenover de zonde wordt door het Christendom bepaald uitgesloten. Het eist een doen van de gerechtigheid in al die strengheid, zoals wij die in Christus vinden. Als de wereld de stelling uitspreekt, dat een volkomen zuivere en volstrekte zedelijkheid voor de mens niet mogelijk is, dan protesteert het Christendom daartegen onvoorwaardelijk. Die zijn zedelijkheid naar een andere maatstaf zou meten, zou reeds in die grondstelling vervallen zijn, alleen als wij de eis zo hoog stellen is het ook mogelijk, dat wij ook werkelijk met liefde en ijver aan onze heiligmaking werkzaam zijn, terwijl de gewone zogenaamde menselijke rechtschapenheid ons niet kan bezielen tot een werkelijk jagen naar heiligmaking.

8. Die daarentegen de zonde doet, alsof hij daartoe vrijheid had, ook al noemt hij zich een Christen (vs. 4), die toont daardoor, dat hij nog in de zonde als in zijn element leeft. Zo iemand is uit de duivel, zoals de Heere zelf dat aan de ongelovige Joden heeft verweten (Joh. 8: 44); want de duivel zondigt van het begin, sinds de zonde geworden is. In hem heeft zij een aanvang genomen en eerst door hem is zij tot de mensen doorgedrongen; daarom is zij niet iets de mens in het bijzonder eigen, iets, waarbij zij onafhankelijk zouden kunnen zijn, maar

integendeel iets, dat hen tot kinderen van de duivel maakt (vs. 10). Hiertoe nu is de Zoon van God op aarde (vs. 5) geopenbaard, opdat Hij door Zijn hemelse, goddelijke macht (2 Petrus 1: 3 Hebr. 7: 26) de werken van de duivel in hetgeen mensen onder zijn invloed en naar zijn begeerte hier beneden zondigen, verbreken zou (vs. 5. Joh. 12: 31; 16: 11 Niemand kan dus zulke werken doen en tevens de Zoon van God toebehoren; het een sluit het andere onvoorwaardelijk uit.

Evenals het eerste deel van dit vers met het vierde vers overeenkomt, zo het tweede deel met het 5de vers Terwijl nu in vs. 4 en 5 de zonde werd voorgesteld als antigoddelijk en anti-christelijk principe, wordt zij hier gekarakteriseerd als onderwerping onder de duivel en als afstoten van het enige middel van de verlossing van de Heiland Jezus Christus. Ons vers bevat echter de antithese tot vs. 7 Daar was met de woorden "zoals Hij rechtvaardig is" gezegd, dat het doen van de rechtvaardigheid onze gemeenschap met de Heere documenteerde, ons vers zegt omgekeerd, dat het doen van de zonde bewijst, dat wij leden zijn van het rijk van de satan. Nu vinden wij weer dezelfde scherpte van beschouwing, zoals wij die in vs. 6 moesten opmerken. Wordt daar gezegd, elk zondigen bewijst, dat wij de Heere niet gezien noch gekend hebben, hier wordt gezegd, dat het aantoont, dat wij behoren tot de satan en die dienstbaarheid, waarvan de Heere ons heeft willen verlossen, niet hebben afgeworpen. Het ligt in de aard van de zaak, dat onze apostel meer dan alle andere op de satanische oorsprong van de zonde wijst, zo beweert hij dan ook, dat de duivel vóór alle andere wezens gezondigd heeft en sinds die tijd nog zondigt, waaruit dan volgt, dat elke latere zonde, dus hier ook de menselijke, uit de duivel is en op diabolische causaliteit berust. Nadat namelijk de satan eerst van God is afgevallen, ten gevolge van deze afval zich tegenover God plaatst en tegenover het rijk van God een rijk van bozen gesteld heeft, kan ieder volgend zondaar niet een derde rijk oprichten, maar door zijn zonde treedt hij in het rijk van het anti-goddelijke in. Of hij het wil of niet, of bij het weet of niet, hij maakt zich in elk bijzonder geval afhankelijk van hem, die de aanvang en in het bezit van dit rijk is. Evenmin als de mens, toen hij voor de eerste maal zondigde, dit onafhankelijk van de duivel gedaan heeft, maar op diens ingeving, diens aandrijven, evenmin zondigt hij ook verder uit zichzelf, uit eigen aandrang, maar hij zondigt altijd alleen uit de duivel. Zijn zondigen wordt hem van buiten door de macht en de list van vlees en wereld tegen zijn beter weten door de duivel opgedrongen, of het berust werkelijk op eigen besluit en geschiedt met persoonlijk begeren naar hetgeen zondig en boos is en dan is het een bewijs daarvoor, dat hij van de duivel is.

Zo iets, dan kan dit ons met afschuw voor de zonde vervullen, dat die verhouding de mens ook in het lot van de duivel insleept en hem tot deelgenoot van zijn rampzaligheid maakt.

Evenals een spinnenweb in duizend fijne draden samenhangt en in het midden daarvan de spin zit, loerende op haar vangst, zo is de wereld in het weefsel van de duivel ingesponnen en elke afzonderlijke draad van de zonde hangt samen met het aanvangs- en middelpunt van de gehele zonde-webbe, met de wil van de duivel.

Maar ere zij onze Verlosser, lof aan Zijn werk! Hij lost op wat ouder de zonde gebonden was en verwoest de vastigheden van de satan, waardoor deze de arme zielen in het ongeloof wil houden; hij verdelgt de krachten van de duisternis door het licht van het leven, dat Hij in de ziel laat opgaan en blust het vuur van de vijandschap tegen God in het hart uit door Zijn bloed. Zo weet nu de geredde zondaar, wie hij toebehoort en aan wie hij zich moet vasthouden; daarmee heeft echter satan al zijn recht op hem en al zijn heerschappij over hem verloren.

Ach, hoe verleidt men zichzelf en anderen, door van de zonde niet dan onder verbloemde, niet dan onder vergoelijkende namen te spreken; door over haar te redekavelen als over een zeker niet al te loffelijke zwakheid, maar toch slechts zwakheid van onze menselijke natuur, noodlottig overwicht van de zinnelijkheid op een nog altijd veronderstelde kracht ten goede, als al niet noodzakelijke inleiding en eerste trap op de weg van menselijke zelfvolmaking: of wel door zonder zelfs zoveel over haar na te denken, zich heimelijk te troosten met haar gedroomde verschoonlijkheid in de ogen van een toegevend God, die zegt men, weet wat maaksel wij zijn en gedachtig is dat wij stof zijn! Die de zonde doet is uit de duivel. Hoe slaat dat donderwoord van Boanerges aan zulke redeneringen de bodem in; hoe doet het deze ijdele vertroostingen verstompen! De zonde is geen zwakheid; de zonde is een macht. Zij is een macht van de satan, die door haar zijn rijk sticht en uitbreidt, God in de hemel naar de kroon steekt en een werk van verwoesting werkt in zijn zedelijke schepping. Die de zonde doet is uit de duivel. Hij werkt in zijn mate, met meerdere of mindere bewustheid en allereerst tot zijn eigen verderf, aan dat duivelwerk van verwoesting en opstand mee. Zo verdoemelijk de duivel is, die van de beginne zondigt, zo verdoemelijk is in de mens de zonde, waarmee hij op zijn beurt diens zondig werk voortzet en uitbreidt; en hoe zou die mens, die zijn werktuig is, naar zijn redelijke werking en niet dan met zijn wil, hoe zou hij, van het gewaarschuwd, maar tevergeefs gewaarschuwd, aan het deelgenootschap in zijn verdoemelijkheid kunnen ontkomen? Die de zonde doet is uit de duivel, want de duivel zondigt van het begin. Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken van de duivel verbreken zou. Ook die beschouwing is heilloos, waardoor men uit bijgelovige onkunde of in stugge vertwijfeling, of wel uit zedelijke traagheid en liefde tot de zonde zich de macht van de satan op het zondig hart als alvermogend en onweerstaanbaar voorstelt, of probeert voor te stellen en de zonde doen blijft, omdat men de werken van de satan niet verbreken kan? Lastering van de liefde van God, alsof Hij de mens, naar Zijn beeld geschapen, met plechtige en liefderijke ernst ons toeroept: Kindertjes! dat niemand u verleidt! De satan kan niet anders wensen, dan ons te verblinden. Een lichtzinnige wereld, op haar weinigje Christendom gerust, heeft er belang bij ons van haar gevoelen te zien, ons eigen hart is voor het volle licht van de waarheid schuw. Maar Johannes, maar Hij, die geopenbaard is, om in ons de werken van de duivel te verbreken, wil het voor ons laten opgaan. Laat ons omwille van onze zaligheid ons hart dwingen zich door dat licht te laten beschijnen, en wereld en duivel te laten trotseren. En als het ons blijkt dat het harde woord echt op ons toepasselijk is, dat wij het dan aannemen in ootmoed, dat het ons brengt tot boetvaardigheid. Door het doen van de zonde, uit de duivel tot nog toe! Kinderen van de duivel door het leven naar het vlees! Zou dat onze naam, dat in uw heilige ogen onze hoedanigheid wezen kunnen, o God! En dit daar wij geroepen waren om Uw kinderen te zijn; en dit daar wij het weten dat Uw Zoon geopenbaard is, en wat Hij gedaan heeft, opdat Hij de werken van de duivel verbreken zou! En dit terwijl wij ons reeds naar Zijn heilige Verlossersnaam Christenen noemden en van U spraken als van onze Vader, die in de hemelen is! O, vergeef ons de zonde, vergeef ons de hardheid van onze harten, doe er verzoening over in het bloed van uw Zoon en vernieuw ons door Uw Heilige Geest, opdat Hij niet tevergeefs geopenbaard is! Dat zij de ootmoedige verzuchting, waartoe het woord van de apostel allen opwekke, die nog niet uit God geboren zijn.

9. Een ieder, die door het geloof in Jezus Christus (Hoofdstuk 5: 1 Joh. 1: 13) uit God geboren is, die doet de zonde niet (vs. 6), a) want Zijn, namelijk Gods zaad blijft in hem (Hoofdstuk 2: 27) door de Heilige Geest, die bij zijn wedergeboorte als Schepper van een nieuwleven in hem is neergedaald (Joh. 3: 5) en hij, wie dat voorrecht is te beurt gevallen, kan ten gevolge van die inwendige toestand van het hart niet zondigen, want hij is uit God geboren (Hoofdstuk 5: 18). Evenals God licht is en gans geen duisternis in Hem is (Hoofdstuk 1: 5),

zo heeft ook de uit Hem geborene met de duisternis geen gemeenschap meer, maar wandelt met geheel zijn wezen in het licht (2 Kor. 6: 14).

a) 1 Petrus 1: 23

In het voorgaande vers heeft de apostel gezegd, dat hij, die doet wat recht is voor God, daardoor toont dat hij aan het wezen van Christus, en die doet wat zonde is, dat hij aan de natuur van de duivel deel heeft. Hij heeft verder herhaaldelijk herinnerd, dat het hele doel van de menswording van Christus daarop gericht is, dat er een einde komt aan de zonde. Aldus heeft hij aangetoond, dat een Christen, een kind van God, niet mag zondigen; hij voegt er nu bij wat nog dieper gaat, dat die een kind van God is, uit God geboren is, niet zondigen kan. Dat het doen van zonde met het gehele wezen en doel van Christus in tegenspraak is, is in vs. 7 v. aangetoond; dat het geboren zijn uit God tot zijn wezenlijk, innerlijk noodzakelijk en dus onafscheidelijk gevolg het niet zondigen heeft, wordt hier bijgevoegd.

Johannes verzekert hier in de eerste plaats een feit; hij spreekt uit, dat die uit God geboren is, in zo verre hij dat is, niet zondigt. De grond daarvan wordt aangewezen door de volgende zin: "wat Zijn zaad, d. i. het zaad, waaruit God hem als het ware heeft verwekt, zijn nieuw leven heeft doen worden, blijft in hem. " Omdat namelijk dit zaad uit God, het door de Heilige Geest gewerkte, van God afkomstige goddelijke leven, de tegenstelling vormt tot het met de duivel verwante leven, tot alles wat zonde is, dan is duidelijk, dat de kinderen van God niet zondigen, juist omdat wat hen tot kinderen van God maakt, dit nieuwe leven, alle zonde van zich uitsluit. Nadat Johannes dit heeft uitgesproken, wijst hij de noodzakelijkheid daarvan aan, dat dit niet anders kan zijn; zo iemand kan niet zondigen, het is uit de aard van de zaak onmogelijk dat hij zondigt. Juist omdat hij uit God geboren is, omdat dit uit God geboren zijn met de zonde geheel in tegenspraak is; en daaruit niet kan voortkomen, daarin geen aansluitingspunt kan vinden. Evenals van het goddelijk leven alleen het goddelijke, niet iets ongoddelijks kan uitgaan, zo kan van het uit God geborene als zodanig geen zonde voortkomen.

Hier blijkt het nu ook, hoe het verder is met het doen van de zonde, dat Johannes van de wedergeborene loochent. Uit de gronden, door hem voor dat ontkennen aangehaald, volgt namelijk alleen dit, dat de wedergeborene met zijn eigen ik, met zijn eigen, gehele persoonlijkheid kan zondigen en dat dus zijn zondigen nooit een zondigen in de eigenlijke en volle zin van het woord kan zijn, maar altijd alleen een overweldigd worden van zijn persoonlijkheid door de macht van het kwaad.

Volstrekt onverenigbaar met het zondigen is het nieuwe leven van de gelovigen, dat door de geboorte uit God is voortgekomen; dit voert werkelijk de geest af van alle zonde, vervult met onverzoenlijke haat tegen haar en zet tot een rusteloze strijd tegen haar aan. In zo’n strijd ontvangt een kind van God dagelijks wonden, zoals Luther zegt, maar werpt het toch nooit de wapens weg en sluit nooit vrede met de doodsvijand. Zijn wapens tegen het kwaad zijn, als hij overwonnen wordt, deze, dat hij voortdurend de zonde, waartegen hij in besliste tegenstelling als iets, dat aan zijn wezen vreemd is en gehaat is, berouwvol en boetvaardig belijdt, de vergeving ervoor zoekt en zich zo weer van haar vrij maakt (Hoofdstuk 1: 8 vv.), de verzoeking tot het kwade mijdt en altijd weer opnieuw de plicht van reiniging en heiligmaking probeert te vervullen, evenals een goed discipel zijn werkstuk altijd weer beproefd op te lossen, al hoeft hij zich ook nog zo vaak bij zijn vorige pogingen verrekend. Die het nu verzuimt, om deze verdedigingsmiddelen te gebruiken tegen de kracht van de zonde, die het door de Geest uit God voortgekomen nieuwe leven, dat hier beneden nooit tot

zijn volle machtsontvouwing naar buiten komt, probeert te overweldigen, die heeft, zoals dat wel het meest het geval zal zijn, dat nieuwe leven nog nooit ten volle in zich opgenomen, of hij heeft met of zonder bewustzijn nog deze of geen deel en van zijn hart voor de zonde zich voorbehouden en wordt nu niet zozeer van buiten als van binnen door de zonde overmeesterd; of hij maakt zich schuldig aan een ontrouw, die het allerzwaarste gericht van God, dat er is (Hebr. 6: 4 vv.), na zich sleept.

Wij hoeven naast 1 Joh. 3: 9 slechts Rom. 7: 20 te leggen, om te zien, hoe wij hier niet met een leer van Paulus of Johannes, maar eenvoudig met de gewone leer van de hele Schrift te doen hebben, die en door de man van Tarsen en door de jonger van Patmos in bijna gelijkluidende bewoordingen wordt vertolkt. Legt Johannes aan een kind van God de woorden op de lippen: "Ik doe de zonde niet meer, want ik kan ook niet zondigen, wijl het zaad van God in mij blijft. " dan spreekt Paulus in geheel gelijke zin uit eigen zielservaring: "Als ik het doe hetgeen ik niet wil, dan doe ik dat niet meer, want ik heb een vermaak in de wet van God naar de inwendige mens. " En als Paulus omgekeerd aan die hooggestemde triomfkreet de bittere belijdenis en de droeve klacht toevoegt: "Hetgeen ik haat dat doe ik", dan komt Johannes u op even roerende toon de ontzettende bekentenis brengen: "Als wij zeggen dat wij niet zondigen, dan misleiden wij ons zelf en de waarheid is in ons niet. " Wij komen niet voor de dag met de gewone uitvlucht, dat een kind van God wel kleine onbeduidende, maar geen dodelijke zonden, geen "zonde tot de dood" begaat en dat de apostel alleen op die laatste ontzettende uitbarstingen van de zonde het oog zou hebben. Wij zeggen óók niet, dat dit "niet zondigen" van de apostel op zijn doorgaande levensstand ziet, als wilde Johannes zeggen: "Er komen wel uitzonderingen voor, maar zijn gewone leven staat buiten de sfeer van de zonde. " En evenmin proberen we ons te redden door de apostel de mening toe te dichten, als had hij bedoeld: "Aan zonde in de wettelijke zin staat hij niet meer schuldig, al komt hij nog wel tekort, vaak veel te kort, in de liefde en de ootmoed. " Zie, veeleer verwerpen wij al deze halfslachtige uitleggingen als onwaar, onmanlijk en onvoldoende. Omdat wij bij eigen droeve ervaring weten, dat zij toch niet bevredigen en de ziel in spanning laten en eenvoudig ten gevolge hebben, dat de meeste Christenen maar voortleven en voortdenken, als had Johannes zijn apodictisch "niet-zondigen", nimmer ten papiere gebracht en voorts, komen zij er hij het lezen aan toe, er met een zucht over heen te lezen. Een zucht, waarin zij de droeve bekentenis zich ontglippen laten: "Och, stonden die zonderlinge woorden er maar niet. Op mij kunnen zij geen vat krijgen en ik wordt zo nooit! " Terdege, wat Johannes zegt, op het woord af, nemen zoals het er staat, is tegen deze ziekelijke lafheid het enig afdoend geneesmiddel. Metterdaad, het is zoals Johannes zegt: "Een kind van God doet de zonde zelf nooit. " En dit moet betuigd en moet beleden, niet omdat de ervaring het ons zo leert. Integendeel, door de ervaring komen wij schijnbaar tot een geheel andere slotsom. Maar moet beleden, "omdat niet kan zondigen wie eenmaal uit God geboren is, d. w. z, beleden, wijl het tegendeel eenvoudig onmogelijk zou zijn. Letterlijk dus hetzelfde, als wat Jezus gezegd heeft: "Uit een goede boom kan geen kwade vrucht voortkomen", een woord dat men ook al gewoon is, zeer onschriftuurlijk, naar eigen inzicht te verdraaien. Meestal toch maakt men hier zo iets van, alsof Jezus gezegd had: "Een goede boom begint met eerst nog al veel kwade vruchten voort te brengen. Van lieverlede komen er dan meer goede. En eindelijk komt er een tijd, dat er niet dan goede vrucht aan zit. " Lijnrecht dus het tegendeel van wat Jezus beweert. Nee, de Heere zegt wel zeer stellig, wat bovendien ieder boomkweker weet, dat aan een tamme boom geen wilde vrucht komen kan. Dat "het onmogelijk is ooit of immer druiven te lezen van distels", maar ook even onmogelijk, wilde vruchten in te zamelen van een tam en deugdelijk geënt lot. Dat er wormstekige, bedorven, onooglijke vruchten ook aan de beste boom kunnen zitten, weet Jezus uitnemend goed, maar wat niet kan, wat onmogelijk zou zijn, wat tegen de natuur zou strijden, is, dat u wilde kastanje zou zien groeien aan een

kastanjeboom, die tam is. En vond u dat toch zo in het woud, zag u voor uw ogen dat tussen de takken met goede vruchten toch enkele takken met kwade vruchten heen zaten, dan zou elk houtvester, of boomkweker, of ook gewone boswachter, u zonder aarzeling verzekeren kunnen, dat hier een van tweeën plaats greep: óf dat er een wilde plant door de tammen boom was heengegroeid, of dat de tamme op een wilde boom geënt was en die tak met wilde vruchten nu onder uit de oude wilde stam was opgeschoten. Maar en hier zou zo iemand u, op zijn houtvesterseer, voor instaan, uit een tamme boom kon die tak niet zijn. Want, zo zou hij u zeggen, "een lot uit de tamme aard brengt nooit of nooit wilde vrucht voort, omdat dit tegen zijn aard strijdt en het kan zo'n vrucht ook niet voortbrengen, want het is van een tamme boom geënt. " En zou hij er u bijvoegen, nu is het wel waar, dat die kwade vrucht er nog groeit, zelfs nog zeer sterk omzit, maar kon de tamme geënte boom spreken, wees verzekerd, dat hij u betuigen zou: "Die kwade vrucht, die ik niet wil, komt er nog wel, maar nu maak ik die vrucht niet meer, maar de wilde oude stam, waarop men mij entte. " Is nu een kind van God metterdaad niet beter te vergelijken dan met zo'n tam lot, dat geënt is op een wilde stam, wat zo vragen we, is er dan onnatuurlijks aan, dat van zo'n "geënte" nieuwe persoon èn door Jezus èn door Paulus èn door Johannes geleerd wordt dat het kwaad, dat men aan hem ziet, niet komt uit hem. Zo Jezus: "De goede boom kan geen kwade vruchten voortbrengen. " Zo Paulus; "Ik nu doe dat niet meer, maar de zonde, die in mij woont. " En zo nu ook Johannes: "Wie uit God geboren is, kan niet meer zondigen. " Dit geldt dus niet alleen van de grote, maar ook van de kleinste zonde. Uit "het zaad van God", dat in ons blijft, kan hij geen mogelijkheid, ooit, ook maar zelfs de minste zondige gedachte opwellen. Uit het "van Godswege in ons geborene" kan nooit of nimmer, onder wat bange verzoeking, ook maar voor één ondeelbaar ogenblik, de zwakste overtuiging tot wat zondig is, voortkomen. Door het "kind van God" kan niet worden uitgeademd iets, dat zijn oorsprong heeft in Satan. Was nu een belijder van de Heere op aarde niets dan "kind van God; " enkel "die heilige persoon; " alleen "dat hemelse; " werkten er in hem geen andere drijfveren dan de drijvingen, die uit hem zelf komen, dan zou er daarom ook geen zonde aan hem wezen, want hij kan ze eenvoudig niet doen. Maar dit is niet zo. De oude stam, waarop het tamme lot geënt werd, is er nog en schiet telkens uit. Aanvankelijk zelfs nog zo sterk uit, dat de kleine uitbotting van het nieuwe lot nog geheel overschaduwd wordt door de wilde loten, die opschieten van omlaag. Dat betert dan van lieverlede wel, als er aan die wilde stam meer gesnoeid wordt en aan dat nieuwe lot meer levenssap toekomt, maar toch het blijft een dooreenstrengeling van wild en tam tot de einde en dan pas kan aan die tweeslachtigheid voorgoed een einde komen, als eindelijk de hemelse Landman het nu krachtig geworden lot geheel van de wilde stam afsnijdt en bij het wegsterven van deze aarde overplant op eigen wortel in de hemelse grond. En nu voegt bij die toestand tweeërlei belijdenis al naar gelang het kind van God van zichzelf spreekt, als voor zijn oude natuur nog aansprakelijk, dan wel als van die oude natuur in Jezus af. Spreekt hij als voor die oude natuur van vroeger en van nu nog aansprakelijk, dat heet het achtereenvolgens: 1e. van het verleden: a. "Als wij zeggen dat wij niet gezondigd hebben, dan maken wij Hem tot een leugenaar; " en b. "Als wij onze zonden belijden, Hij is getrouw dat Hij ons onze zonden vergeeft. " En 2e. van het heden: a. "Als wij zeggen dat wij geen zonden hebben, dan verleiden wij onszelf en de waarheid is in ons niet" en b. "Als iemand gezondigd heeft: wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus de rechtvaardige. " Spreekt hij daarentegen, als van die oude natuur door de wedergeboorte afgescheiden, dan geldt het getuigenis: a. "Uit die goede boom kan geen kwade vrucht voortkomen; " b. "Ik nu doe dit niet meer, maar de zonde, die in mij woont; " en c. "Die uit God geboren is, kan niet zondigen. " De onbekeerde en de bekeerde nemen in hun leven aan zichzelf zonden waar. Maar het verschil ligt hierin, dat de onbekeerde de zonde zelf doet, willens en wetens doet, terwijl de bekeerde de zonde ondergaat, als iets, dat hij af bidt, dat hem een lijden veroorzaakt, waar hij zich van los wil woelen. Bij de kinderen van de leugen is het een

zondigen, waarbij men de zonde mint en bij de kinderen van God een zondigen, waarbij men de zonde haat. Bij beiden weet de zonde nog te woelen en te werken. Maar terwijl zij bij de onbekeerde het goed heeft en gevierd en in de kamers van het hart feestelijk onthaald wordt, heeft diezelfde indringster het bij de kinderen van God hard te verduren en lijdt er honger en wordt er rusteloos in de hoek gedrongen en na elk levensteken, dat zij weer geven dorst met dubbele slagen, al ziet het ook geen mensenoog, in de kamers van het hart gekastijd.

10. Hierin, in die beide tekenen, waarvan ik het een zo-even in vs. 9 heb genoemd, het andere in het voorgaande 8ste vers, het "niet zonde doen" aan de ene en het "zonde doen" aan de andere zijde, zijn de kinderen van God en de kinderen van de duivel openbaar (Deut. 13: 13 MATTHEUS. 13: 38 Hand. 13: 10). Als ik nu op de stelling in de tweede helft van vs. 7 terugkom en met betrekking op het zo-even in vs. 10 gezegde die tegenstelling geef, die tevens volgens de verwantschap, waarin die stelling in vs. 7 met die in Hoofdstuk 2: 6 staat specialiserende, dan zeg ik: "een ieder, die de rechtvaardigheid niet doet, die is niet uit God, is geen kind van God, en eveneens is hij het niet, die zijn broeder niet liefheeft. "

Johannes verdeelt de gehele mensheid in deze beide volstrekt tegenover elkaar staande rijen: de kinderen van God en de kinderen van de duivel; zouden wij ons echter zo’n tegenstelling onder de mensen moeten denken, zonder alle overgangspunten? In dat geval zou het niet verklaard kunnen worden, hoe uit kinderen van de duivel kinderen van God hadden kunnen worden, hoe een overgang van de ene rij tot de andere gevormd had kunnen worden; en toch voorziet Johannes zelf zo’n mogelijkheid, terwijl hij erkent, dat degenen, die de zonde dienen en het rijk van de satan toebehoren, degenen, die tot de wereld behoorden, door het geloof in Jezus als de Heiland uit het rijk van de duivel, uit de wereld zijn uitgegaan en tot kinderen van God zijn geworden. Als hij zegt, dat de Zoon van God verschenen is, om de werken van de duivel te verbreken, dan ligt daarin opgesloten, dat Hij verschenen is, om hen, die tot hiertoe kinderen van de duivel waren, tot kinderen van God te maken. Er moet dus een aansluitingsplan aanwezig zijn, waardoor zij, die nog kinderen van de duivel zijn, voor de invloed van de Zoon van God vatbaar worden. Er moet een grond voor zijn, dat sommigen kinderen van de duivel blijven, anderen het zaad van God opnemen en zich daardoor tot kinderen van God laten maken. Het Evangelie van Johannes bevat dan ook verschillende aanwijzingen, om dit onderscheid, deze trappen van voorbereiding nader te leren kennen. Van dat uit God geboren zijn, dat alleen door de werken van het Evangelie, door het geloof in de Zoon van God tot stand kan komen, wordt onderscheiden een voorlopig uit God, uit de waarheid zijn (Joh. 18: 37), waarmee wordt bedoeld de teweeggebrachte vatbaarheid voor het goddelijke en voor de waarheid, die bij de mens, voordat hij nog in die hogere zin uit God geboren is, zichtbaar wordt en ten gevolge van deze de stem van het Evangelie, die tot hem komt, volgen. Daarop doelt het "trekken van de Hemelse Vader" (Joh. 6: 44), dat in zodanige, door verandering van wil vatbaar geworden zielen tot stand komt en waardoor zij tot de Zoon worden geleid. Het Evangelie volvoert juist daarin het gericht onder de mensen, dat het door zijn werkingen, naar de wijze, waarop de mensen volgens hun verschillende vatbaarheid daarover gezind zijn, dit onder hen bestaande verschil van gezindheid openbaar laat worden (Joh. 3: 20 v.). Zoals deze het oprijzend licht haten en vervolgens omdat het gekant is tegen de duisternis, die zij liefhebben, waarvan zij niet willen aflaten en omdat de werken van de duisternis, die er door openbaar worden gemaakt, bestraft worden, zo nemen de anderen met vreugde het licht in zich op, waarnaar zij reeds te voren, bewust of onbewust, verlangden. Evenals dus bij de kinderen van God, alhoewel de hoofdrichting bij hen die is, die haar grond heeft in de geboorte uit God, die van het goddelijke leven, omdat toch nog niet alles ermee overeenstemt, maar van hetgeen de kinderen van God als zodanig onderscheidt, de bezielende geest in hen, hun nieuw geestelijk Ik toebehoort, moet worden onderscheiden wat nog van de

nawerkingen van het vroegere standpunt afkomstig is. Zo zullen wij ook in hen, die nog ten gevolge van die algemene tegenstelling blijkbaar tot de kinderen van de duivel behoren, iets moeten onderscheiden wat niet van de duivel afkomstig is, dat uit hun oorspronkelijke afkomst van God moet worden afgeleid, het verduisterde beeld van God, dat onder alle omstandigheden niet ophoudt na te werken (de "kleine overblijfselen van het beeld van God" zoals de Nederlandse Gereformeerde geloofsbelijdenis ze noemt). En naardat de mensen krachtens hetgeen van de duivel in hen is, de geest van de duivel volgen, of volgens hetgeen is hen van het verduisterde beeld van God nog afkomstig is, de trekken van God volgen, daarnaar zal een scheiding plaats hebben onder hen, die tot het geheel van de kinderen van de duivel schijnen te behoren; maar de apostel spreekt hier slechts de algemene tegenstelling uit, omdat het praktisch van belang is de tegenstelling tussen het nieuwe Christelijke standpunt en het vroegere van de oude mens zo scherp mogelijk op de voorgrond te laten treden, opdat het aan een ieder echt duidelijk wordt, hoe hij zich als kind van God, van alle anderen moet onderscheiden.

Het onderscheid tussen de kinderen van God en de kinderen van de duivel is blijkbaar alleen echt duidelijk in het licht van de goddelijke onderscheiding; de onkritische wereld vermengt en verwart goed en kwaad, God en duivel.

De van God vervreemde, door de boze beheerste wereld houdt duisternis voor licht, leugen voor waarheid, bandeloosheid voor vrijheid, geloof voor domheid, zonde voor gerechtigheid, dood voor leven, want goddelijke zaken erkent alleen hij, die ze heeft en er in leeft. Voor de kinderen van de duivel is hun eigen zedelijk, wezen zolang een geheim, tot zij het oordeel van de Heilige Geest aannemen en zelf door het goddelijke zaad uit God geboren en tot kinderen van God worden. (DÜSTERDIECK.

11. Want dit is de verkondiging (Hoofdstuk 1: 5), die u van het begin gehoord heeft, a) dat wij elkaar zouden liefhebben (Hoofdstuk 2: 7 v.).

a) Joh. 13: 34; 15: 12. 1 Joh. 3: 23

De broederliefde heeft de apostel reeds in het eerste hoofddeel van de brief als de eigenaardige kroon van het Christelijk leven voorgesteld. Daar kwam zij voor als het toppunt van de wandel van de gelovigen, die gemeenschap hebben met de Vader en de Zoon en naar het voorbeeld van Christus wandelen, als de vervulling van het wezenlijk Christelijk gebod, dat de gelovigen van het begin van hun nieuwe leven hebben gehad en als het onbedrieglijk kenteken, dat zij niet meer in de duisternis, maar in goddelijk licht zijn en blijven (Hoofdstuk 2: 6 vv.). Op dezelfde wijze stelt Johannes in dat tweede gedeelte van de brief de broederlijke liefde voor als de bijzondere deugd, waarin al het "gerechtigheid doen" van de uit God geborenen, uitloopt, welk "gerechtigheid doen" in dit gedeelte de hoofdgedachte uitmaakt, in de plaats van het "wandelen in het licht" in het eerste deel. En evenals nu hier zoals daar de overgang van het algemeen, van het wandelen in het licht, van het doen van de gerechtigheid, tot het bijzondere de broederlijke liefde is, zo komt eveneens ook het gebod van de broederlijke liefde hier evenals daar voor als hetgeen de gelovigen van het begin bekend was. Zij is dus niet iets toevalligs in het Christelijk bestaan, niet iets dat pas langzamerhand zich ontwikkeld heeft, of alleen als voorwaarde moet worden gevonden, maar zo zeker als de liefde van God in Christus het goddelijk leven van de gelovigen heeft teweeg gebracht en van het begin draagt en voedt zo zeker moet dit leven uit God ook van het begin zich door de broederliefde betonen en van de aankondiging, waardoor ons de liefde van God is verkondigd

en ons goddelijk leven is teweeggebracht, is nooit de boodschap gescheiden kunnen worden, dat wij elkaar moeten liefhebben.

De apostel kan zich het "gerechtigheid doen" alleen als broederlijke liefde denken. Zij is hem de eigenlijke kern van de Christelijke gerechtigheid, die boven alles in haar zich betoont. Zo moeten ook wij niets als werkelijk gerechtigheid doen laten voorkomen wat niet wezenlijk broederlijke liefde is. Elke zedelijke wandel, in andere opzichten nog zo voortreffelijk, maar die de broederlijke liefde miste, zou nog geen "gerechtigheid doen" mogen heten.

12. Wij mogen niet de broederhaat in ons omdragen (Hoofdstuk 2: 9 en 11), zoals Kaïn, die uit de boze, die een kind van de duivel was en zijn broeder Abel (Gen. 4: 5 v.) doodsloeg, naar de geest van hem, die de moordenaar was van het begin (Joh. 8: 44). Daardoor zouden wij tonen, dat wij kinderen van de duivelwaren en niet kinderen van God. En om welke oorzaak sloeg hij hem dood? Om geen andere reden dan a) omdat zijn eigen werken boos waren en die van zijn broeder daarentegen rechtvaardig, want deze had hem volstrekt geen leed gedaan (MATTHEUS. 23: 35 Judas 1: 11).

a) Hebr. 11: 4

De apostel gaat hier van het algemene "de broeder niet liefhebben" over tot een bijzondere voorstelling van de haat, zoals die zich van de zijde van hen, die van de boze zijn, steeds tegenover de kinderen van God openbaart. De eerste aanwijzing van deze gedachte lag reeds in de woorden vs. 1 Daarom kent ons de wereld niet, omdat zij Hem niet kent. " Deze afdeling loopt dus ten einde en er heeft een overgang plaats tot de volgende, die niet, zoals men veelal aanneemt van de broederlijke liefde als zodanig, maar van de haat van de wereld in tegenstelling tot de broederlijke liefde van de Christenen onder elkaar handelt.

Johannes stapt ook weer hier heen over de veelvuldige trappen in het leven en vat de zedelijke tegenstellingen in haar grootste scherpte, in haar toppunt op, als hij tegenover de broederlijke liefde, die de Christenen vervult, de haat stelt, die de kinderen van de duivel vervult. Hij kent geen standpunt, dat tussenbeide is; waar de liefde ontbreekt daar heerst de zelfzucht, waarbij de mens zichzelf tot middelpunt van alles maakt, alles op zichzelf toepast; en daarbij is het streven, om alles uit de weg te ruimen, wat met de belangen van deze zelfzucht in tegenspraak staat. Zij kan niets naast zich dulden, wat haar niet dienstbaar is en zij zal daarom tot haat tegen anderen worden, als door deze zijn belang niet wordt gediend. Ook de haat stelt de apostel voor in het toppunt van zijn openbaring, zoals uit de haat de moord voortkomt. Zo noemt hij als de vertegenwoordiger van die aan de liefde tegenovergestelde drijfveer van handelen hem, die het eerst zo’n gezindheid, de tot moord klimmende haat, gekoesterd heeft, Kaïn. Als hij vraagt: "waarom sloeg hij hem dood? " en daarop het antwoord geeft: "omdat zijn werken boos waren en van zijn broeder rechtvaardig" treedt hem naast Kaïn, die hij vroeger als type van de kinderen van de duivel heeft voorgesteld, diens broeder Abel als type van de kinderen van God voor de geest en zo komt hem in beider verhouding tot elkaar de verhouding van de Christenen tot de wereld voor, waarover hij in de volgende afdeling nader handelt.

Als Johannes zegt, dat Kaïn zijn broeder gedood heeft, omdat zijn werken boos waren en die van zijn broeder rechtvaardig, schijnt dit niet met het Mozaïsche verhaal, waar de nijd als motief van zijn moord wordt genoemd, overeen te stemmen. Er is echter geen tegenspraak, omdat het verhaal de voorstelling niet buitensluit, dat de vroomheid van Abel reeds vroeger in Kaïn de haat tegen zijn broeder heeft opgewekt en zich deze, toen God zijn offer versmaadde,

maar dat van zijn broeder in genade aanzag, door de daarbij komende nijd deed stijgen tot die graad, dat hij aan moord schuldig werd.

IV. Vs. 13-24. Reeds aan het begin van de vorige afdeling had de apostel er zijn lezers op gewezen, dat het in de aard van de zaak lag, als zij in hun kindschap van God van de wereld slechts miskenning ondervonden (vs. 1). Dit punt neemt hij nu weer op, nadat hij het grondverschil, dat er tussen de kinderen van God en de kinderen van de wereld bestaat, uitvoerig uiteengezet en op het eerste broederpaar, dat er bestond, gewezen heeft, hoe daar reeds Kaïn, die uit de boze was, de rechtvaardige Abel tot de dood haatte. Hij verscherpt de vroegere uitdrukking "de wereld kent u niet" tot "de wereld haat u" en hij spreekt nu zijn broeders toe, met wie hij weet door de band van het kindschap van God verbonden te zijn, dat zij zich over zo'n haat niet moeten verwonderen, maar zich des te beslister moeten houden aan het kenteken van broederlijke liefde, dat hen van de wereld onderscheidt. Omdat echter in de gemeente een bepaald geval bestaat, waar hij het niet liefhebben van de broeders zelfs tot een haten is geklommen, verbindt hij met zijn toespraak tevens een zeer ernstige terechtwijzing en een dringende vermaning (vs. 13-17). Uit de liefde nu van zo'n aard, zouden de lezers, als deze bij hen aanwezig was, zo wat hij voort, erkennen, dat zij uit de waarheid zijn. Welke waarde dat heeft in de betrekking tot God, zet hij nu nader uiteen. Men kan dan zijn hart vertroosten voor God, als soms de vele zonden, die nog aankleven, zich voor onze ogen plaatsen en het kindschap van God willen doen betwijfelen; en weer, als het hart ons niet aanklaagt, heeft men de ware blijdschap van het gebed en het blij vertrouwen op gebedsverhoring (vs. 18-22). Weer neemt Johannes aanleiding om op het houden aan Gods geboden als de signatuur van de kinderen van God te wijzen; hij vat de veelheid van de goddelijke geboden samen in de eenheid van het een gebod, om in de naam van de Zoon van God te geloven. In dat gebod is ook het andere vervat, waarvan hij tot hiertoe altijd heeft gesproken, namelijk de broeder lief te hebben en, evenals nu het houden van deze geboden een onderpand is van het blijven in God en van het blijven van God in ons, zo is het ook het kenteken, dat wij Zijn Geest in ons hebben (vs. 23 en 24)

EPISTEL OP DE TWEEDE ZONDAG NA TRINITATIS

Evenals het Evangelie van deze Zondag (Luk. 14: 16 vv.) ons tot het grote Avondmaal nodigt, dat de zondaarsliefde van de Heere ons heeft bereid, opdat wij ons verzadigen aan de rijke goederen van de genade van onze van God, zo nodigt deze brief ons tot broederlijke liefde, dat wij voor onze broeders de tafel dekken, opdat zij leven en vol genot hebben.

De liefde tot de broeders: 1) hoeveel zij van ons verlangt; 2) hoeveel zij ons schenkt.

Een drievoudige keuze, die onze brief ons voorhoudt: 1) leven of dood; 2) liefde of haat; 3) waarheid of leugen.

Drie waarheidtekenen van de kinderen van God: 1) de haat van de wereld; 2) het leven in God; 3) de liefde tot de broeders. Waarin wordt het duidelijk, wie de kinderen van God zijn? 1) kinderen van God worden door de wereld gehaat; 2) kinderen van God hebben de broeders lief.

Wat is het kenteken van de Christenen, die uit de dood tot het leven zijn gekomen? 1) een troostvolle moed; 2) een verhelderd oordeel; 3) een opofferende liefde. Haat en liefde in onverenigbare tegenstelling: 1) haat is leugen, liefde is waarheid; 2) haat is gierigheid, liefde is weldoen; 3) haat is dood, liefde is leven; 4) haat is moord, liefde is zelfovergave.

Zonder haat geen liefde: 1) de wereld begeert liefde zonder haat en legt juist daarom haar haat tegen alle ware liefde niet af; 2) de Christen kent geen liefde zonder haat, maar juist uit deze haat wordt de ware liefde geboren.

13. Verwondert u niet, mijn broeders, alsof u iets vreemds overkwam (1 Petrus 4: 12), als de wereld u haat, zoals dat in vele gevallen en zo ook in deze tijd van de vervolging van de Christenen onder Nero op zeer eigenwijze plaats heeft. Meen niet, dat het anders moest zijn, dat de wereld u integendeel moest liefhebben, dat kan zij, die de Kaïnsaard in zich omdraagt, toch geenszins (Joh. 15: 19; 17: 14).

En die wereld leeft en ademt nog en is nog wereld. Zij is overal; zij volgt niet maar de Joden in de verstrooiing; ook heeft zij zich laten dopen en is (het was voorzegd) het heiligdom van de Christelijke kerk binnen gedrongen. De Christelijke maatschappij bestaat niet enkel uit kinderen van God, niet enkel uit hen, die de rechtvaardigheid doen en de broeder liefhebben. De Kaïnsdaad moge zeldzaam zijn; de Kaïnshaat is algemener dan men denkt. Want het Kaïnshart is zeer algemeen. Dat hart namelijk, dat zich ergert aan een grotere, reinere, innigere godvruchtigheid dan het zelf bezit en deze zijn ergernis op allerlei wijze aan de godvruchtige broeder doet voelen. Ondervindt u het: verwonder u niet! Beklaag u ook niet! Verblijd u veeleer, maar zonder hoogmoed. Onderzoek of het echt is om uw godsvrucht, om uw geloof, omwille van uw Heiland en herinner u dan Zijn woord: Zalig bent u, als u de mensen smaden, vervolgen en liegende alle kwaad tegen u spreken om Mijntwil. Verblijd en verheug u, want uw loon is groot in de hemelen. Want zo hebben zij vervolgd de profeten, die vóór u geweest zijn. Of heeft het tegendeel plaats? Kent u uw hart niet, vrij van die openlijke of heimelijke afkeer van zulke Christenen, van wie u toch eigenlijk de overtuiging heeft dat zij godvruchtiger, dat zij ernstiger, dat zij geloviger zijn dan u. En bent u daarom maar al te gereed, als niet om deze te vervolgen en te smaden, dan toch om graag het kwaad van hen te geloven, hen te verdenken, hen met duizend ogen te bespieden en met een gans anderen en veel strenger maatstaf te meten, dan die u voor uzelf en uw gelijken gebruikt? O, erken nog tijdig de verborgen Kaïn in uw gemoed; de Kaïn, die uit de Boze was en zijn broeder doodsloeg. En om welke oorzaak sloeg hij hem dood? Omdat zijn werken boos waren en die van zijn broeder rechtvaardig. U, o mens, heeft nog niet doodgeslagen; u heeft nog niet vervolgd; u heeft de mate van onverdiende smaad over vrome, onschuldige hoofden uitgestort, nog niet vermeerderd; nauwelijks wilt u haat genoemd hebben, dat gevoel van tegenzin, dat u tegen die rechtvaardigen bezielt, waartegen u toch metterdaad niets hebben kunt dan hun vroomheid alleen. Maar is het liefde? Is dit uit God? Of staat dit ongelukkig vooroordeel maar al te zeer met uw boze werken, met uw lichtzinnig leven, met uw godsdienst zonder godsdienstigheid, met uw belijdenis zonder geloof in verband? Vraag, vraag uzelf af, of u deze al te godvruchtige godvruchtigen, deze al te Christelijke Christenen, die u niet ongemoeid, of althans niet zonder ergernis hun weg kunt laten bewandelen, niet met vrede zou kunnen laten, niet zou kunnen beminnen, als zij wat minder godvruchtig, wat minder Christelijk waren? En sidder voor de toestand van uw ziele, als u uzelf in oprechtheid de belijdenis schuldig bent, dat u hen haat om Gods, haat om Christus wil! En dat terwijl u zich naar Christus noemt; terwijl u een in Zijn naam gedoopt voorhoofd opheft; terwijl u in de gemeente Hem het offer van uw verering toebrengt. Hij neemt het niet aan.

14. a) Wij, die te voren ook tot haar behoorden en diezelfde aard in ons hadden (Hoofdstuk 5: 13), weten, dat wij door de bekering tot Christus, die ons van Zijn Geest heeft gegeven (Hoofdstuk 4: 13) overgegaan zijn uit de dood, die ook wij van nature ten prooi waren (Tit. 3: 3), in het leven (Joh. 5: 24), omdat wij de broeders liefhebben. Aan dit karakteristieke van het goddelijke, door Christus ons ingeplante nieuwe leven moeten wij nu ook met alle beslistheid

vasthouden en wij mogen niets meer van Kaïns aard in ons laten blijven; anders zouden wij daardoor bewijzen, dat wij nog altijd de wereld toebehoren en onderworpen zijn aan hetgeen in plaats van het leven haardeel is. Die zijn broeder niet liefheeft blijft in de dood; het is bewezen, dat hij nooit echt tot het leven is gekomen.

a) 1 Joh. 2: 10

De wereld mist niet alleen, zoals het voorbeeld van Kaïn aantoont, de goddelijke gerechtigheid zoals die de uit God geborenen hebben, maar haar ongerechtigheid is noodwendig tevens een boze, aan het duivelse verwante vijandschap tegen hen. Daarom moeten de kinderen van God zich niet verwonderen, als zij de haat van de wereld ondervinden; het zou inderdaad veel meer wonderlijk zijn, als het anders was. Terwijl de apostel in zeer nauwe aansluiting aan vs. 12 dit zijn lezers op het hart drukt, geheel in de geest van de Heere (Joh. 16: 33), wordt daarbij geheel natuurlijk en zinrijk de aanspraak "mijn broeders" op de voorgrond gesteld; want de lezers behoren niet tot de wereld, maar zijn evenals de apostel, uit God geboren en met deze broeders deelt hij de haat van de wereld.

Johannes sluit zich met zijn lieve kinderen, zoals hij anders gewoonlijk zijn lezers aanspreekt, in de heilige broederschap in, waarvan Abel het eerste lid was en waarover hetzelfde lijden in deze wereld komt (1 Petr. 4: 12; 5: 9. 1 Thess. 2: 14 Openbaring 1: 9). Gescheiden van hen, tegen wie het grote avondmaal van de liefde van God getuigt, moeten de avondmaalgangers gehaat worden door hen, die het avondmaal verachten. Het kan niet anders zijn; het is het kenmerk van de kinderen van God, gehaat te worden door de van God vervreemde en voor God vijandige wereld.

De kinderen van God hebben niet alleen dit opmerkelijke; zij hebben ook een troostvol kenmerk van hun staat; daarop wijst de apostel met de woorden van het 14de vers. Wij hadden, wil hij zeggen, vroeger ook een dood hart en wisten niet wat liefde was; maar door de getuigenis van de Geest, die ons geschonken is en in ons woont, weten wij nu waar wij zijn. Gods vrije genade in Christus heeft ons verlost van de overste van de duisternis en van de dood en overgezet in het rijk van licht en leven. Wij zijn uit de dood overgegaan in het leven en als onbedrieglijk teken van deze verandering hebben wij de broederlijke liefde, die onder ons bestaat. Deze is niet een oorzaak van onze rechtvaardiging, maar wel een zeker kenteken, dat wij gerechtvaardigde kinderen van God zijn.

Johannes spreekt niet daarover hoe en waardoor men van zonde en dood tot leven komt, maar waaraan men het gekomen zijn erkent; want het is niet genoeg, dat wij roemen, dat wij uit de dood in het leven zijn gekomen, maar het moet ook duidelijk en zichtbaar zijn. Daaruit blijkt het, wanneer men de vruchten opmerkt, dat het hart van de mensen overstroomd is door de troost en het vast vertrouwen op Gods genade en liefde en dat het bewogen wordt, dat het ook jegens de naaste goed, vriendelijk, zachtmoedig, geduldig is, niemand benijdt noch haat, maar ieder graag dient en, waar het nodig is, met lichaam en leven helpt. Dat was ons in de oude natuur, die niemand als zichzelf, alles alleen omwille van zichzelf liefheeft, onmogelijk (vgl. Hoofdstuk 2: 8).

Het komen tot God de Vader, door het ootmoedig geloof in de Zoon van God, die "een verzoening is voor onze zonden", is een grote overgang. Het is dat zowel voor hem, die uit een leven, dat hij tot hiertoe godsdienstig genoeg achtte, tot Hem komt, als voor hem, die zich bij een leven in openbare goddeloosheid of onverholen lichtzinnigheid nooit vleien kon enige godsdienst te bezitten. Het is echt een overgang tot het leven uit de dood. Want dit is het ware

leven, God te kennen met een hart, dat zichzelf kent; God lief te hebben als de Vader in Christus, God uit liefde te dienen. Dit nieuwe leven brengt nieuwe beschouwingen, nieuwe neigingen mee; andere ogen, een ander hart. Nu heeft men lief wat men vroeger haatte en haat wat men vroeger liefhad. Werken, die men vroeger rechtvaardig achtte, acht men nu boos; offeranden, die men eertijds aannemelijk hield voor God, zijn nu verwerpelijk in eigen ogen. Nu bemint men de Abel, die ons voormaals ergerde; en om wat oorzaak bemint men hem? Omdat hij God bemint en door God bemind wordt. O, dat men de wonden en de builen genezen kon, die men hem vroeger geslagen heeft. Men erkent het nu: hem vijandig te zijn was een van de uitingen, de gereedste, de behendigste, van de vijandschap van het harten tegen God. Deze is overwonnen door de liefde van God, die, in de offerande van de Zoon van God geopenbaard, te machtig werd voor het weerspannige hart. Het hart, dat van nu voortaan God moet liefhebben, kan de broeders niet haten. Het "niet zoals Kaïn! " van de apostel wordt ten volle verstaan. En, aan eigen vroegere stemming gedachtig, verwondert men zich te minder over hetgeen men van Kaïn te lijden heeft, maar leert het zwijgend dulden en verdragen, zoals Christus! zoals Christus! Ach, dat geen belijder van Christus meer nodig had met Kaïn te worden afgeschrikt! dat wij allen slechts op Christus hoefden te worden gewezen, om in de liefde geduldiger, reiner, volmaakter te zijn. Wat zegt het de broeder niet te doden, niet te benadelen, niet te smaden, niet te haten in ons hart, is het dit, waarvoor wij Christenen zijn? Wat zegt het hem alledaagse bewijzen te geven van onze genegenheid, onze vriendelijkheid, onze hulpvaardigheid, onze barmhartigheid, onze toegevendheid; wat zegt het kleine opofferingen voor hem te doen van bezitting of genoegen? Is het daartoe, dat wij uit de dood zijn overgegaan tot het leven? Is het daarom, dat wij door zo buitengewoon, zo ongehoord een liefde zijn gered en verrijkt? Is het daartoe dat wij "gekomen zijn tot de berg Sion en de stad van de levenden van God, tot het hemels Jeruzalem en de vele duizenden van de engelen; tot de algemene vergadering en de gemeente van eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn en tot de Rechter, aller God en de geesten van de volmaakt rechtvaardigen en tot de Middelaar van het Nieuwe Testament, Jezus en het bloed van de besprenging, dat betere dingen spreekt dan Abel? "

15. Een ieder die zijn broeder, in plaats van hem lief te hebben, zelfs haat, zoals dat vanzelf komt, waar men aan de liefde geen plaats geeft, is volgens Christus' woord in MATTHEUS. 5: 21 vv. een doodslager; a) en u weet, uit hetgeen uw Christelijk bewustzijn zegt, als iets, dat vanzelf spreekt (Hoofdstuk 2: 20 en 27), dat geen doodslager, als hij in die gezindheid volhardt, die hem tot een doodslager maakt, het eeuwige leven heeft in zich blijvende, al heeft hij ook misschien reeds iets van de kracht van de toekomende eeuw gesmaakt (Joh. 5: 38 Hebr. 6: 4 vv.).

a) Gal. 5: 21

Die zijn broeder niet liefheeft, zegt Johannes, behoort, al noemt hij zich ook een Christen, nog tot de wereld. Hem ontbreekt de liefde en dus ook het goddelijke leven, dat de kinderen van God van de wereld onderscheidt. Zo iemand is niet van de dood tot het leven overgegaan, maar hij blijft in de dood, evenals de wereld, die hij toebehoort. Dat, wat hij geloof noemt, is niet zo'n richting van de geest, waardoor deze van de dood tot het leven overgaat, dus ook niet wat in de eigenlijke zin geloof zou kunnen worden genoemd.

Dat het nu zo is, dat overal, waar geen liefde is, ook het deelgenootschap aan dat ware leven, dat naar zijn wezen boven vergankelijkheid en dood verheven is, de kiem van een ontwikkeling voor de eeuwigheid in zich heeft, daarom door hem het eeuwige leven genoemd wordt, niet kan aanwezig zijn, dit bewijst de apostel daaruit, dat hij nu het niet liefhebben haat

noemt en wat van de moord als toppunt van de haat waar is, overdraagt op de reeds in het hart ontwakende haat, omdat hij zegt: "u weet, dat geen doodslager het eeuwige leven heeft in zich blijvend.

Het is dus mogelijk, dat iemand reeds het eeuwige leven in zich heeft, maar dan tot haat komt en daardoor dit eeuwige leven weer uit zich uitdrijft. (?)

Het woord "in zich blijvend" heeft dan alleen betekenis, verliest geen jota of tittel van zijn kracht en betekenis, als men de rede van de apostel op degenen laat doelen, die eenmaal "verlicht zijn geweest", maar door de haat tegen hun broeders zijn "afvallig geworden. "

De gehele inrichting van de rede "u weet, dat geen doodslager het eeuwige leven heeft in zich blijvend", leidt daartoe, dat de apostel zijn uiteenzetting werkelijk aan de lezers zelf als waarschuwing voorlegt, en niet meer objectief van de wereld buiten hem spreekt; want alleen zij hebben de Heilige Geest ontvangen en kunnen dat weer verliezen.

Nu zullen wij zo’n geval, als waarop Johannes zonder twijfel ziet, in 3 Joh. 1: 9 vv. vinden, een als wij boven in Hoofdstuk 2: 14 een doelen opmerkten op de toestanden zoals die aan de woorden in 2 Joh. 1: 4 vv. ten grondslag liggen. Daaruit zou dan bepaald volgen dat niet, zoals vele uitleggers hebben willen aannemen, de eerste brief van Johannes wel aan de apostel, maar de beide andere brieven aan de zogenaamde ouderling Johannes behoorden. Ziet nu dat "heeft het eeuwige leven niet in zich blijvend" op Christenen van de aard van die Diotrefes in 3 Joh. 1: 9 vv., dan zeker ook de uitdrukking in vs. 14 gebruikt: "blijft in de dood. " Het schijnt een tegenspraak te zijn, want hoe kan van een en dezelfde man worden gezegd, dat het eeuwige leven niet in hem blijft, als vroeger van hem is gezegd, dat hij in de dood blijft, en hij dus nog in het geheel niet van de dood tot het leven gekomen is? In deze schijnbare tegenspraak keert echter alleen die wijze van de apostel weer, volgens welke hij reeds in vs. 9 zo’n schijnbare tegenspraak met het in Hoofdstuk 1: 8 vv. deed horen. In het laatste geval was de ene maal sprake van het theoretische principe en dat stelt hij in alle scherpte voor; de tweede maal van de praktische verwezenlijking en nu moesten zekere omstandigheden in aanmerking worden genomen, die aan de zaak een geheel andere wending geven. Iets dergelijks vindt ook hier plaats. Zo iemand, als hij, op wiens wandel volgens onze mening wordt gedoeld, is, als men de zaak juist opvat, eigenlijk nog volstrekt niet uit de dood in het leven gekomen, anders zou met dat leven ook de broederliefde in hem levend geworden zijn. "Die Zijn broeder niet liefheeft, blijft in de dood. " Hij heeft echter in enig opzicht de hemelse gave gemaakt en heeft tot op zekere hoogte de Heilige Geest ontvangen. In die toestand, die slechts een soort van midden toestand is, kon hij op de duur niet blijven. Van het "de broeder niet liefhebben" is door gegeven aanleiding een "de broeder haten" en hij zelf daarmee volgens het oordeel van de Heere een doodslager geworden. Over een doodslager nu kunnen de lezers zelf het oordeel vellen, dat hij het eeuwige leven niet in zich blijvend heeft. Dat is bij Diotrefes ook reeds in geheel zijn onchristelijk gedrag gebleken en de apostel zal, als hij komt, aanleiding hebben zich tegen hem te stellen; reeds nu trekt hij echter de gemeente in de zaak in, om haar daarover duidelijkheid te geven. Wij houden vaak het gebrek aan liefde jegens de naaste, schrijft Rothe ten opzichte van het voortgaan van "de broeders niet liefhebben" in vs. 4 tot "de broeders haten" in vs. 15 voor enkel onverschilligheid over hem, maar zo iemand is wat gebrek aan liefde alleen zo lang als tussen ons en de naaste geen aanraking of geen collisie van belangen komt; ontstaat echter deze, dan openbaart zich het wezen van de onverschilligheid, zij wordt werkelijk haat. Het is een voorrecht van de menselijke natuur, dat in waarheid de mens tegenover de mens niet meer onverschillig kan zijn, de zonde toch heeft er belang bij de haat onder de schijn van onverschilligheid te

verbergen. De haat is reeds op zichzelf zo verkeerd, dat die zedelijk met doodslag kan worden gelijk gesteld, die is ook de bron, waaruit de moord voortvloeit, deze is de natuurlijke consequentie van die haat, en het is alleen Gods afwerende, behoedende genade, als Hij het in de meeste gevallen niet van de laatste tot de eerste laat komen. Wij moeten echter niet met de zonde spelen en vooral niet met de haat.

16. a) Hieraan hebben wij de liefde gekend, waarin zij naar haar goddelijke aard bestaat en in welke werken zij haar werkelijk aanwezig zijn openbaart, dat Hij, de Heere Jezus Christus (vs. 5 en 7; 2: 6), Zijn leven voor ons gesteld heeft, ten einde ons van het verderf te redden (Joh. 10: 12; 15: 13); en wij zijn ook schuldig (Joh. 13: 15) voor de broeders het leven te stellen, als het nodig is, voor hen op te treden (Rom. 16: 4), of hen te steunen, om in het bezit van de zaligheid te komen (Hand. 20: 24).

a) Efeziers 5: 12

17. Van die hoogste betoning van broederliefde, waartoe wij bereid moeten zijn, willen wij nu tot een veel mindere overgaan, die men evenwel vaak genoeg verzuimd heeft en waarom men zich zoveel te meer bezondigt, naarmate het offer, dat gebracht moet worden, te geringer is (MATTHEUS. 25: 41 vv). a) Zo wie nu het goed van de wereld, wat tot levensonderhoud dient, in overvloedige mate heeft en ziet zijn broeder gebrek hebben, dat hem toch moest bewegen hem van zijn voorraad te helpen en sluit zijn hart toe voor hem, zodat hij zich over hem niet ontfermt, hoe blijft de liefde van God (Hoofdstuk 2: 5 en 15) in Hem? (Jak. 2: 15 v.).

a) Deut. 15: 17 Luk. 3: 11

18. Mijn kindertjes! U verstaat op welk voorval ik hier doel, maar heeft niet uit eigen overleg, maar door een en anderen op het dwaalspoor geleid, gedaan wat niet goed was. Maar laat ons verder niet liefhebben met de woorden, noch met de tong, zodat wij ons zouden beroemen God lief te hebben, terwijl de betoning van die liefde aan de broeders door daden werd verzuimd, zoals in het bedoelde geval bij u geweest is (Hoofdstuk 4: 2, 20); maar laat uw liefde tot God met de daad bevestigd worden en blijken waarheid te zijn door uw zelfopofferende liefde jegens de broeders.

Volgens hetgeen wij vroeger opmerkten, spreekt Johannes ook hier wel niet in abstracto, alsof hij alleen algemeen geldende stellingen wilde uitspreken en de lezers voor toekomende voorvallen het juiste gezichtspunt openen. Hij houdt zich hier bezig met het concrete geval, waarvan in 3 Johannes gesproken wordt. Daar prijst hij (vs. 3 vv) Gajus, om zijn gedrag ten opzichte van broeder en vreemdelingen, die ons niet nader bekend zijn, behalve dat in vs. 12 de naam van een genoemd wordt en hij zegt nu van deze: "zij zijn voor Zijn naam uitgegaan, niets nemend van de heidenen. " Dergelijke reizende evangelisten bewijzen, hoe zij de liefde hebben erkend daarin, dat Christus Zijn leven voor ons heeft gelaten en zijn in de kennis van deze liefde bereid, ook het leven voor de broeders te stellen, die het zeker nu nog niet zijn, maar wel door hun bekering tot Christus dat zullen worden 1Jo 2: 10. Het was toch niet genoeg, dat zij hun onderhoud niet wilden trekken van de heidenen, aan wie zij het Evangelie brengen, maar alleen van Christelijke broeders, die zich hun nooddruft aantrokken en dan ook in gevaar kwamen, dat men hen niet opnam, zoals hun van de zijde van Diotrefes was overkomen, maar bovendien was de tijd van de Christen vervolging onder Nero, waarover Johannes in Openbaring 1: 9 schrijft: "ik Johannes, die ook uw broeder ben en medegenoot in de verdrukking enz", zeker rijk in gevaren voor reizende zendelingen. Zo behoorde er wel een bijzondere zelfverloochening en liefde toe, om in zo’n tijd het werk van de uitbreiding van het

godsrijk tot zijn levenstaak te maken. Tegenover deze staan dan zij in de gemeente, die zich door Diotrefes hebben laten af houden om hen op te nemen en te verzorgen, hoewel deze grote nood hadden, terwijl zij zelf vermogen genoeg bezaten om hen te helpen. Zo hebben zij die liefde van God verloochend, om wiens naams wil zij toch waren uitgegaan en zijn geen helpers van de waarheid geworden, dat zij toch hadden moeten zijn. Zo heeft de apostel reden genoeg om de vermaning tot zijn kindertjes te richten, waarmee hij zijn woorden op onze plaats besluit, om dat in het volgende aan zijn rede een andere wending te geven. Dit concrete doelen van de tekstwoorden is door bijna alle uitleggers voorbijgezien. Na dit te hebben aangenomen, gaan wij er nu toe over, om wat door hem in abstracto is aangevoerd, in hoofdzaak hierbij te voegen.

In het voorbeeld van Christus laat Johannes het ware, inwendige wezen van de liefde zien en de wijze, waarop die zich in het leven moet openbaren. Wat liefde is, zegt hij, hebben wij leren kennen aan het voorbeeld van de Heere, die Zijn leven voor ons heeft overgegeven. Zo moet ook bij ons de liefde zich daardoor als waarachtig bewijzen, dat wij bereid zijn, voor de broeders alles, ook ons leven, over te geven.

Waar de broederliefde waarachtig is, spaart zij niet het minst, dat in haar macht is; want haar eis strekt zich niet uit naar nietige zaken, maar zelfs tot het leven; op allerlei wijze moet men dit voor de broeders willen geven en dus ook alles wat ons even lief als het leven is, zodat ons God niets heeft gegeven zo dierbaar, dat wij het niet ook voor de broeders zouden willen geven.

Iemand dankte een oude bisschop van Jeruzalem voor een ontvangen weldaad en roemde zijn grote liefde. "Hoezeer maakt u mij beschaamd! " zei de bisschop: "ik heb nog lang niet mijn leven voor u gelaten, zoals mijn Heer Christus mij heeft geboden. "

Moet men bereid zijn voor de broeders te sterven, zo moet men nog veelmeer zijn have en goed voor hen overgeven. Als iemand de goederen van de wereld heeft en ziet zijn naaste gebrek hebben, terwijl hij hem wel kan helpen zonder zijn schade en hij sluit toch zijn hart voor hem toe, hij wil hem niet met enig werk van de liefde helpen, hoe kan in die de liefde van God blijven? Maar wat is meer gewoon in de wereld, dan zulke mensen, die hoewel zij kunnen en de goederen van de wereld hebben, toch hun hart toesluiten voor de arme behoeftige? Men schreeuwt er heden zeer over, dat zij, die Christus hebben geleerd, meer geld bijeenschrapen dan anderen; o, men mag nog wel van die zwijgen en van hen spreken, die niet alleen aan de behoeftigen niets geven, maar onbeschaamd en met geweld de naaste ontstelen en ontroven, de arme bedriegen en door allerlei kwade kunsten van het zijne proberen te beroven.

In de vorm van een vermaning aan zijn kindertjes welke de apostel aan de voorgaande vraag verbindt en waarin hij zichzelf mee insluit, spreekt hij ten slotte de gedachte uit, dat, als men voor ware kinderen van God wil worden gehouden, het aankomt op een liefde, die waar is en zich in daden betoont, niet op een, die met woorden misleidt. Met een paar parallelle uitdrukkingen beschrijft hij vervolgens de valse (liefhebbers met woorden en met de tong) en de echte liefde (liefde met de daad en waarheid). Hier dringt zich de vraag op, hoe deze voorstellingen tot elkaar in verband staan en wel aan de ene zijde, hoe de uitdrukkingen in de beide paren tot elkaar staan (dus "met de woorden’ tot "met de tong" en "met de daad" en "met de waarheid, aan de andere zijde welke leden van de beide paren met elkaar corresponderen (of "met de woorden" "met de daad" en "met de tong" "met de waarheid" of "met de tong" met de daad" en "met de woorden" "met de waarheid. In het laatste geval

zouden wij een zogenaamd Chiasmus (X) voor ons hebben. In elk geval, dit blijkt meteen vanzelf, stelt de apostel het liefhebben met woord en met tong in bepaalde tegenstelling tot liefhebben met de daad en met de waarheid; de aanvulling met "slechts" of "alleen" bij "met de woorden noch met de tong" zou dus ongepast zijn. Wat nu het tweede deel van de vraag betreft, komt het meteen natuurlijker voor, dat tegenover het woord en niet tegenover de tong, die het woord voortbrengt, de daad wordt gesteld. Daaruit volgt ook het antwoord op het tweede deel van de vraag. In het liefhebben met de woorden kan nog een zekere waarheid liggen (het is door een warm gevoel ingegeven, men wenst werkelijk de broeder het beste toe), maar het moet ook van het woord tot de daad komen (het ontbreekt toch aan de juiste wilskracht, aan blijmoedige gezindheid om zichzelf op te offeren), daarentegen is het liefhebben met de tong alleen een gepraat, dat zonder inwendige waarheid alleen huichelarij blijkt te zijn. Daar moeten phrasen (Jak. 2: 16) het gemis van werkelijke deelneming bedekken.

19. En hieraan, als bij ons zo’n liefhebben niet wordt gevonden, zoals ik zo-even noemde, een liefhebben met de daad en waarheid, kennen wij dat wij uit de waarheid zijn, zoals toch het geval moet zijn bij hen, die zich verblijden willen in het kindschap van God (vs. 1 v. ; 9 v.). En wij zullen dan in het volle bewustzijn, dat wij uit de waarheid zijn, onze harten verzekeren, ons met die gedachte vertroosten en vast doengeloven (MATTHEUS. 28: 14) dat ons de zaligheid is gegeven voor Hem, de Vader (vs. 1).

20. Want als ons hart ons veroordeelt, het oordeel over ons uitspreekt, dat wij aan menigvuldige zonden voor Hem schuldig zijn (Hoofdstuk 1: 8 vv.) en dus geen recht zouden hebben ons Zijn kinderen te noemen (vs. 9 v.), God is meer dan ons hart. Zijn oordeel, dat Hij over ons velt, is van veel groter betekenis en Hij kent alle dingen. Hij kent niet alleen onze misslagen en gebreken, waarvan ons hart getuigt, maar ook het goede, dat Hij in ons heeft gelegd. Als Hij dan op grond daarvan, dat wij uit de waarheid zijn, bij al onze zonden, ons toch als Zijn kinderen erkent, dan behoudt Hij en niet de uitspraak van ons eigen hart de overwinning.

De apostel dringt hier de voorafgaande vermaning tot ware, werkdadige, broederlijke liefde aan door daarop te wijzen, dat zij alleen rust en vrede van de ziel en vertrouwen op God verschaft. Weten wij nu uit onze oprechte en opofferende liefde tot de broeders, dat werkelijk, al is het ook maar als minimum, het waarachtig goddelijke in ons moet zijn, dan, zo wil hij zeggen, is bij de aanklacht van ons geweten de gedachte aan Gods alwetendheid een krachtige steun. Dan toch spreken wij tot onszelf: deze ons zelf bijna verborgen aanvang van het ware goddelijke zijn is bij God wel bekend en daarom zal Hij ons, in weerwil van al onze schulden, toch behandelen als die uit de waarheid zijn en ons dus niet van Zich stoten. Wat ons dus rust geeft bij de aanklacht van ons geweten ligt dus niet in onze liefde als zodanig, maar alleen daarin, dat zij ons een zeker kenteken is van onze nieuwe kinderlijke betrekking tot God door het geloof. Van Hem nu weten wij, dat Hij groter is dan ons hart en alle dingen weet. Wat bij een Christen het sterkst de menselijke zwakheid in zich heeft, dit is de buitenzijde van zijn leven, de gehele reeks van handelingen, die in uitwendige daden overgaan. Daar komt overal de machteloosheid te voorschijn, die het gevolg is van de macht van het vlezes over de geest. Als hij daarnaar moet worden geoordeeld, wordt het hemzelf bang en daarom is ook zijn verhouding tot de broeders zo bezwaarlijk, omdat deze zich voornamelijk naar het uitwendige richt. De grond van het hart kan hij aan de broeders, die hem altijd slechts half verstaan of geheel misverstaan, niet openleggen. Daarom is het hem zo goed, dat hij voor God openbaar is. God verstaat hem juist, beoordeelt hem naar waarheid, en zo valt hij liever in de handen van God dan in de handen van de mensen.

Petrus had aan de zee van Tiberias op de derde vraag van de Heere naar zijn liefde (Joh. 21: 17) bedroefd van harte geantwoord: "Heere! U weet alle dingen; U weet dat ik U liefheb. " Dat woord van Zijn geliefde medediscipel was diep in de bekommerde ziel van Johannes gevallen en blinkt hier door zijn woorden heen. Evenals Petrus van zijn hart, dat hem zijn schandelijke verloochening verweet, op de Heere appelleerde, die groter is dan het kleinmoedige zondaarshart en alle dingen erkent, ook de vonken van liefde, die onder de as van de dagelijkse en menigvuldige misslagen gloren, zo wenden zich Gods kinderen, voor wie het aanklagend geweten het kindschap ontzegt, tot het vaderhart van God, door wie zij worden gekend tot op de grond van het hart, ook waar zij van droefheid zichzelf niet meer kennen (Hoogl. 1: 8). Ons hart kent iets en getuigt tegen ons. God kent alles en getuigt niet tegen ons, maar voor ons, omdat voor Zijn ogen het zaad van de waarheid, waaruit wij zijn geboren (vs. 9), zich niet verbergt. Hans Egede, de vader van de Groenlandse zending, kwam aan het einde van zijn liefde werk in een donkere uur, zijn hart veroordeelde hem, de vijand bedreigde zijn leven. Toen liet God, groter dan het beangstigde hart van Zijn trouwe knecht hem zijn dopelingen voor de geest treden en met het oog op deze lievelingen van zijn ziel keerden licht in rust bij hem terug.

21. Geliefden, als ons hart ons niet veroordeelt, hetzij omdat de zo even genoemde aanklachten tot zwijgen zijn gebracht (vs. 9 v.), of in tijden van kalme gemoedsstemming (1 Kor. 4: 4 Hebr. 13: 18), dan hebben wij vrijmoedigheid om tot God met onze gebeden te naderen (Hoofdstuk 5: 14 Rom. 8: 15 Efeziers 3: 12 Hebr. 4: 16).

22. a) En zo wat wij dan met zo’n blijde gemoedsstemming van Hem bidden, ontvangen wij van Hem (Joh. 14: 13; 15: 7; 16: 23 vv. Mark. 11: 24), omdat wij Zijn geboden bewaren en doen hetgeen behaaglijk is voor hem; wij betonen ons dus als Zijn ware kinderen en aan dezen kan Hij hun bede niet ontzeggen (Joh. 11: 42).

a) Jer. 29: 12 MATTHEUS. 7: 8; 21: 22 1 Joh. 5: 14

Nadat de apostel heeft gezegd, op welke wijze de kinderen van God de onrust van hun hart, dat tegen hen getuigt, kunnen stillen, spreekt hij van het blij vertrouwen, dat is het tegenovergestelde geval, namelijk als geen veroordelende stem in het eigen hart zich laat horen, plaats vindt. Geliefden, zo schrijft hij daar, omdat hij zich, evenals boven in vs. 2, met zijn broeders verheugt over het kindschap van God. Het zal met ons ook wel anders zijn dan zo-even gezegd werd, zo gaat hij voort en als wij nu in dat gelukkig geval zijn, als ons eigen hart ons door zijn verwijtingen met de beangstigde twijfel, of wij wel echt Gods kinderen zijn, verzoekt, dan hebben wij een blijdschap in God, dat zeker niet beperkt mag worden tot het gebed alleen, maar moet worden opgevat van de hele staat van een gelovige, die zich van zijn kindschap van God met volkomen blijdschap bewust is. Maar wel is die gebedsverhouding het meest betekenende punt is dat kinderlijk vertrouwen. Als de apostel daar nader over handelt, beschrijft hij naar twee zijden het vertrouwen van Gods kinderen op hun hemelse Vader, zoals zich dat in het gebed openbaart: 1) er is niets van dit kinderlijk gebed uitgesloten en 2) wat de kinderen van God ook maar bidden, dat ontvangen zij van God.

Met de woorden "omdat wij Zijn geboden bewaren en doen hetgeen behaaglijk is voor Hem" wordt uitdrukkelijk gewezen op de samenhang van het gebed met het geheel van het Christelijk leven, dat het gebed niets afzonderlijks, iets van het overige leven afgescheiden is, maar uit dezelfde heilige gezindheid voortvloeit, die het gehele leven beheerst. Dan verdwijnt alle mogelijkheid daarover, dat hier zo onvoorwaardelijk de verhoring van elke bede wordt beloofd, vanzelf. Komt namelijk het gebed voort uit de ware kinderlijke betrekking tot God,

uit de gezindheid, die het hele leven bepaalt en beheerst, dan is het juist de gezindheid van het aan God overgegeven zijn, van de overeenstemming tussen het menselijke en goddelijke willen, waarin het wordt gedaan. Het zal, evenals het leven zelf doelt op hetgeen voor God welbehaaglijk is, eveneens alleen zien op hetgeen Hem welbehaaglijk is. De gelovige bidt in de gemeenschap met Christus om hetgeen Christus in zijn plaats zou hebben gebeden, wat de Geest van God hem als het ware leert kennen, wat die hem dringt om te verlangen, te bidden. En dezelfde God, die door Zijn Geest de gebeden ingeeft, schenkt nu ook de vervulling ervan.

Soms dwaalt een Christen in zijn gebed; dat bedoelt in het algemeen wat tot Gods eer en tot van de mensen tijdelijk en eeuwig heil dient, maar er wordt in het bijzondere dit of dat gevraagd, dat voor Gods ogen daaraan niet dienstbaar kan zijn. Dan redt God als een genadig verhoorder van de dwaling en geeft niet maar wat wij hebben gebeden, maar meer dan dat, omdat Hij de verkeerde woorden van onze gebeden in volgens die ware bedoeling van onze gebeden uitlegt en wijzigt. Het is voor de biddende Christen een grote troost, dat hij nooit een misstap in het gebed kan doen, ook al zou hij ook naar een doornstruik in plaats van naar een wijnstok grijpen!

23. a) En dit is, als werkelijke hoofdinhoud van hetgeen Hij wil en Hem welbehaaglijk is, Zijn gebod, waarop het boven alle andere aankomt, dat wij geloven in de naam van Zijn Zoon Jezus Christus (Joh. 6: 29, 40), b) en elkaar liefhebben in die mate en op die wijze, zoals Hij, Zijn Zoon Jezus Christus, ons een gebod gegeven heeft, namelijk zoals Hij zelf ons heeft liefgehad (vs. 16; 2: 7 v. v).

a) Joh. 17: 3 b) Lev. 19: 18 MATTHEUS. 22: 39 Efeziers 5: 2. 1 Thessalonicenzen. 4: 9. 1 Petrus 4: 8. 1 Joh. 4: 21

24. En die nu, naardien hij in Jezus Christus gelooft en volgens diens voorbeeld de broeders liefheeft, Zijn geboden, die van de Vader en van Christus (vs. 23) bewaart, blijft in Hem, zowel in God als ook in Christus en hij God de Vader, in de gemeenschap met Christus in deze Hoofdstuk 1: 3, 6; 2: 24; 4: 12 v, 16). En hieraan kennen wij, dat Hij in ons blijft, namelijk uit de Geest, die Hij, de Vader, met de Zoon ons gegeven heeft (Hoofdstuk 4: 13 Joh. 14: 16 v. ; 15: 26

Geheel zoals het eerste deel (Hoofdstuk 2: 7 vv.), sluit ook dit met een bijzonder op de voorgrond plaatsen van de broederlijke liefde uit de hele omvang van goddelijke geboden, waarvan het houden de voorwaarde is van onze voortdurende levensgemeenschap met God. Is nu de eis, dat er zo’n broederliefde is, dat deze gelijk is aan de liefde, waarmee Christus ons heeft liefgehad, dan veronderstelt dit bepaald het geloof in Christus als de Zoon van God; alleen zo kunnen wij Zijn liefde bepaald afmeten en Zijn eis in Joh. 13: 34 v. verstaan. En zo gaat de apostel hier iets verder terug dan vroeger en laat aan het gebod, dat wij van Christus hebben ontvangen, om elkaar lief te hebben, zoals Hij ons heeft liefgehad, het gebod van God voorafgegaan, dat wij geloven in de naam van Zijn Zoon Jezus Christus. Deze geboden zijn echter voor hem geen twee geboden, maar naar het wezen van de zaak slechts één. Tot dat een leidt hij dan de veelheid van Gods geboden terug, waarvan hij te voren gesproken heeft en baant hij zich zo tevens de weg, om in het volgende derde hoofddeel nader te handelen over de tegenstelling van de dwaalleraar, tegen het hoofdgebod van God in het Nieuwe Testament. Omdat God Zijn eengeboren Zoon heeft gegeven, opdat wij in het geloof in Hem zouden leven, zo merkt hier Besser op, zo is het Oud-Testamentische gebod: "u zult liefhebben de Heere uw God van heler harte" verhoogd tot de Nieuw-Testamentische boodschap: "laat ons Hem liefhebben, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. " En met het tweede gebod, dat aan het

eerste gelijk is: "en uw naaste als u zelf", komt de belijdenis overeen: "wij hebben de broeders lief. " Intussen verheft zich nu de vraag: Hoe kan Johannes dit, dat wij geloven in de naam van de Zoon van God, Jezus Christus, een gebod noemen? Is zo'n geloof niet integendeel een zaak van vrije overtuiging? Het staat toch niet in de macht van de mensen, het hangt volstrekt niet alleen van een besluit van de wil af, of iemand gelooft of niet. Dan kan, zo zou men kunnen denken, God het geloof ook niet gebieden, dat het aanwezig is en kan degene niet straffen, die het zover niet kan brengen, omdat juist tegengestelde overtuigingen, zoals hij beweert, zich met alle macht aan hem opdringen. Op die vraag geeft Neander met het oog op Christus' woord tot de Joden in Joh. 6: 26 vv., ongeveer het volgende antwoord: God zou zo'n gebod niet stellen, als niet Hij, op wie dat geloof zich moet richten, in Zijn openbaring en in Zijn leven Zich had geopenbaard als iemand, die echt aan de behoefte van alle waarheidlievende, heilbegerige zielen voldoet en alles geeft wat de natuur van de mensen zelf, zo die niet tot het onnatuurlijke gekomen is, verlangt. Zo is Gods gebod, dat geloof in de naam van God eist, geen willekeurige eis, maar als uitwendig gebod vertoont zich hier alleen datgene, wat door de waarheid zelf, door de goddelijke feiten in de geschiedenis en haar overeenstemmen met de aanleg en de wetten van de menselijke natuur, voor de behoeften, die in deze diep zijn ingeplant, verlangd wordt. En Joh. 14: 4 komt de eis van het geloof in Christus voor als een eis, die Hij zelf de discipelen doet. Ook liggen in dit 14de en de volgende hoofdstukken van het Evangelie van Johannes, die de laatste reden van de Heere bevat, vele punten, waarmee het slot aan dit tweede hoofddeel van onze brief veel aanrakingspunten heeft. Daar wordt het echter meer van Christus gezegd (bijvoorbeeld Joh. 15: 4 : "Blijf in Mij in Ik in u. Maar God en Christus zijn voor de apostel zo één, dat ook wij niet mogen scheiden en daarom ons op onze plaats de strijd van de uitleggers of bij het "Hij" en "Hem" aan God of aan Christus moet worden gedacht, weinig belang inboezemt. Johannes heeft daarbij niet in de gedachte God zonder Christus en ook niet Christus zonder God, maar beide onafgescheiden van elkaar (vgl. Hoofdstuk 5: 20). En nu komt tot deze beiden in de slotzin ook de derde in het heilig verbond, de Geest. Dit geeft echter de toon aan tot een nieuw derde hoofddeel, terwijl vroeger ook wel reeds aan de Heilige Geest was gedacht, maar niet zozeer persoonlijk als wel zakelijk, omdat wij bij de uitdrukking "de zalving" (Hoofdstuk 2: 20 en 27) aan Hem werden herinnerd.

Besluit Johannes dit voorstel met de herinnering aan het gebed van het geloof en van de liefde, zoals hetzelfde door de Heere gegeven is en door Zijn gelovigen behoort betracht te worden, de verdient het onze bijzondere opmerking, dat hij niet spreekt van te geloven in de Zoon van God, maar bepaaldelijk van te geloven in de naam van Zijn Zoon. Is toch iemands naam de aanwijzing van de hele persoon, zoals hij is en bestaat, dan ligt in Jezus naam ook de algehele ontdekking van zijn bestaan als God en mens, van Zijn bestemming als Middelaar van God tot onze zaligheid, zoals God Zichzelf in al Zijn volmaaktheden en door Hem heeft geopenbaard. Dat is het, dat God wil dat wij geloven zullen; in Jezus Christus moeten wij ons heil zoeken, niet slechts in één betrekking, maar in de hele Christus en dit geloof moet in de onderlinge en aaneensluitende liefde blijkbaar zijn; dan alleen zijn wij in gemeenschap met Christus en door Hem met God, wanneer wij betonen de Heilige Geest te bezitten die een Geest van het geloof, van de liefde en van de godzaligheid is, die zich naar buiten kenbaar maakt. Alleen in deze weg zijn wij voor God welbehaaglijk en leven wij in de gemeenschap met God, zodat wij met blijdschap zeggen kunnen: de Heere is mijn deel! Zalig elk, die daarnaar staat en jaagt; zalig elk, die dit bezit zijn geluk is eeuwig zeker en zeker.

Hij, die aldus Christus volgt, woont in Hem als Zijn ark, schuilplaats en rustplaats en in de Vader door Hem. Christus woont in hem als de Heer van zijn liefde, Zijn macht uitoefenend en Zijn roem vertonend. De vereniging tussen Christus en de zielen van de gelovigen bestaat

door de Geest, die Hij hun heeft gegeven. Deze kon niet op de wonderlijke gaven zien, die geen bewijs waren van de liefderijke inwoning van deze Heilige Geest, maar op de nieuw geschapen geestkracht, die heilige liefde voortbrengt en het beeld van Christus in hun zielen vernieuwt, en aldus met hun geesten getuigt, dat zij kinderen van God waren. Dan zijn een vrije behoudenis en een heilige gehoorzaamheid van de liefde onafscheidelijk verbonden; evenals de hoofdzaak van het bevel van God aan zondaars geloof in Zijn Zoon Jezus Christus is en liefde tot elkaar voor Zijn wil. Deze gehoorzaamheid, ofschoon uiterlijk onvoldoende voor onze rechtvaardiging, bewijst, dat wij in Hem wonen en Hij in ons. De Heilige Geest, die Hij ons heeft gegeven, toont dat wij kinderen van God zijn, terwijl Zijn vertroostingen voorsmaken zijn van ons eeuwig geluk.

HOOFDSTUK 4

OVER BEPROEVING VAN VALSE LERAARS EN BEOEFENING VAN DE LIEFDE JEGENS GOD EN DE NAASTE

D. Is het derde hoofddeel, zoals wij reeds in de inleiding op het vorige stuk opmerkten, gewijd aan de Geest van God, dan is het te verwachten, dat deze nu ook als heersende toon in de verschillende onderafdelingen zal worden vernomen. Zo is het ook inderdaad; van de Geest van God is sprake in vs. 2, 13; 5: 6 vv. daardoor zullen wij bij het vormen van de verschillende onderafdelingen ons laten leiden

I. Vs. 1-11. De gehele afdeling bevat twee delen, door de herhaalde aanspraak "geliefden" uit elkaar gehouden en zoals zij daarmee beginnen zo eindigen zij er ook mee. De delen schijnen bij de eerste oogopslag geheel zonder samenhang naast elkaar geplaatst te zijn en elk een bijzondere inhoud te hebben. Het eerste wekt de lezers op om de Geest te beproeven, die zij in hun leraars opmerken, of die uit God is of niet, opdat zij daarnaar kunnen beoordelen, of zij ware of valse profeten voor zich hebben. Hij geeft ook het teken aan, waardoor de Geest van God en de geest van de antichrist gemakkelijk van elkaar kunnen worden onderscheiden en wijst er tevens waarop mensen dezen leraars en wie de anderen gehoor lenen. Het tweede deel bevat een vermaning tot onderlinge liefde, dat vele uitleggers verleid heeft, om aan te nemen, dat het eerste deel alleen een tussenstuk zou zijn, na welks uiteenzetting de apostel tot de inhoud van het vorige hoofdstuk zou terugkeren. Wij zullen ons echter alleen moeten houden van hetgeen Johannes in Hoofdstuk 3: 23 v heeft gezegd, waar hij van een tweevoudig gebod van God sprak, dat echter in de grond van de zaak slechts een was: te geloven in de naam van de Zoons van God, Jezus Christus en elkaar lief te hebben, zoals deze ons een gebod heeft gegeven. Onder dit gezichtspunt zijn, evenals de afdeling, die wij hier voor ons hebben, ook de beide volgende van dit derde hoofddoel gesteld; daar komt nu bij de Vader en de Zoon ook de Heilige Geest.

1. Geliefden, a) geloof niet een iedere geest, alsof de geest die uit profeten spreekt, altijd van God zou zijn en het door zo’n voorgestelde altijd als waarheid moest worden aangenomen, b) maar beproef volgens de toetssteen, die ik u noemen zal, de geesten, die van tweeërlei aard zijn, of zoals zij in vs. 2 of in vs. 3 worden genoemd, voorkomen. Beproef of zij uit God zijn en dan zult u bevinden, dat integendeel velen van die niet uit God zijn; c) want van deze tijd, waarmee wij het laatste uur zijn ingetreden (Hoofdstuk 2: 18) moeten wij, helaas, getuigen, dat vele valse profeten, als afgezanten van het rijk der duisternis, zijn uitgegaan in de wereld.

a) Jer. 29: 8 MATTHEUS. 24: 4 Efeziers 5: 6 Kol. 2: 18 b) MATTHEUS. 7: 15, 16. 1 Kor. 14: 29. 1 Thessalonicenzen. 5: 21 c) MATTHEUS. 24: 5, 24. 2 Petrus 2: 1. 2 Joh. 1: 7

Terwijl Johannes zijn lezers wijst op de van God ontvangen Heilige Geest als op het onbedrieglijk kenteken van hun geestelijk" gemeenschap met Hem (Hoofdstuk 3: 24), komt het hem voor de geest, dat zijn lezers van deze opmerking makkelijk tot hun eigen verderf een verkeerd gebruik zouden kunnen maken. Hij denkt er aan, hoeveel valse, demonische geesten in de wereld gevonden worden, met name ook in de kring van de lezers en hoe makkelijk deze zich zouden kunnen laten verbinden, en op een dwaalweg brengen. Om niet verkeerd verstaan te worden, waarschuwt hij hen daarom uitdrukkelijk voor die geest van dwaling, roept hen op de geesten te beproeven volgens een onbedrieglijk kenteken, dat hij aangeeft en behandelt dus opnieuw het reeds in Hoofdstuk 2: 18 vv. ter sprake gekomen thema. De "geesten" moeten verstaan worden van charismata (Rom. 12: 8 en 1 Kor. 12: 6 v., van bovennatuurlijke

betoningen van de Geest. Vooral denkt Johannes aan de geesten van de profeten (1 Kor. 14: 32), waaronder zich ook zo menigvuldig geesten vermengden van valse profetie, volgens de voorspelling van de Heere in Matth. 24: 11, 24 zelf.

Wij hebben hier niet te denken aan profetie van iets toekomstigs, als was dat het hoofdmoment van de profeet. Het woord is afgeleid van het griekse werkwoord prophèmi (uitspreken), omdat hij achter zich de inspirerende geest heeft, wiens gedachten hij uitspreekt, bekend maakt. De profeet moet bepaald onderscheiden worden van de geest, die in hem verborgen is, hem leidt. De ware profeet wordt gedreven of gedragen door de Heilige Geest, die kracht van de Allerhoogsten (2 Petr. 1: 21 Luk. 1: 35). Het punt, waar deze zich verenigt met de profeet, is de geest van de profeet, die als het te besturen orgaan, waardoor de Heilige Geest werkt, van deze bepaald moet worden onderscheiden. Deze toch is bron en principe van de openbaring, dringt in de geest van de profeet in, wekt die op, deelt hem mee, bezielt en dringt hem en zo wordt de geest van de profeten een geest uit God, maar zonder dat daardoor de bijzondere eigenaardigheden van de geest van de profeten vernietigd of opgeheven zou worden, noch ten opzichte van zijn temperament, noch in betrekking tot zijn wijze van uitdrukking, noch wat betreft zijn begaafdheid voor bijzondere omstandigheden van het geestelijke en stoffelijke. Vandaar dat er zo vele geesten zijn als profeten, ondanks de eenheid van het werkzame beginsel, de Geest, die hen leidt. Maar naast de Heiligen Geest, de Geest van de waarheid, is er een geest van de anti-christ (vs. 3), van de dwaling (vs. 6), die de valse profeten maakt en wier geest niet te geloven is. In plaats van de dadelijke overgave, van bijval en toestemming eist Johannes een beproeven en dat eist hij van allen, al hebben ook enigen een bijzondere gave om de geesten te onderscheiden (1 Kor. 12: 10 moet het doel van de beproeving kennen, of namelijk de geesten van God zijn, alsmede de maatstaf van de beproeving hebben, de belijdenis van Jezus Christus, die in het vlees gekomen is en het gevaar, dat tot beproeving dringt, valt elkeen aan en dringt tot beslissing.

De valse profeten zijn evenzeer als de ware, met Gods Geest vervulde, van bovenmenselijke afkomst. De mensen zijn geplaatst in het midden tussen de Geest van de waarheid, die van Christus uitgaat en de geest van de leugen, die van de Satan uitgaat. Zij worden of door dezen of door genen beheerst, naardat zij zich laten leiden. Die de Heilige Geest, van de hemel gezonden (1 Petrus 1: 12), niet wil gehoorzamen, wordt overgegeven aan de invloed van de geesten van de boosheid, die onder de hemel, in de lucht (Efeziers 2: 2; 6: 12) huisvesten.

2. Hieraan kent u de Geest van God in die profeten, die werkelijk door Hem bezield en van Hem vervuld zijn: alle geest in een profeet, die belijdt, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is (beter: die belijdt Jezus Christus in het vlees gekomen), die is uit God. De apostel spreekt niet zozeer van de vleeswording van het Woord, of van de menswording van de Zoon van God als wel daarvan, dat Jezus voor een en dezelfde persoon als Christus en deze Jezus Christus dan voor een waar, werkelijk mens moet worden gehouden (Hoofdstuk 2: 23).

3. En alle geest, die niet belijdt, maar in tegenspraak met de apostolische verkondiging loochent (Hoofdstuk 2: 22), dat Jezus Christus in het vlees gekomen is (beter: die niet belijdt Jezus Christus in het vlees gekomen), die is uit God niet (Hoofdstuk 2: 22). Maar dit niet belijden of loochenen van de zo-even genoemde waarheid komt voort uit en is de geest van de antichrist, welken geest u gehoord heeft, dat eenmaal in de volle vorm van een persoonlijke antichrist komen zal (Hoofdstuk 2: 18) en a) is nu al in de wereld. Reeds probeert hij door de vele valse profeten, die zijn uitgegaan in de wereld (vs. 1), of van de anti-christen, die geworden zijn (Hoofdstuk 2: 18), in de gemeenten door te dringen en tot heerschappij te komen.

a) 2 Thessalonicenzen. 2: 7

Een dergelijk kenteken vinden wij in 1 Kor. 12: 3 genoemd. De naam Jezus Christus moet als historische aanwijzing worden genomen (vgl. Hoofdstuk 3: 23; 5: 6); "in het vlees gekomen" moet de zichtbare waarheid van de historische openbaring van de Verlosser, de reële mensheid van Hem uitdrukken (vgl. Joh. 1: 14. 1 Tim. 3: 16 Rom. 1: 3 v.) tegenover de docetische voorstelling van Hem. Is nu dit kenteken voornamelijk voor de toenmalige, geschiedkundige verhoudingen en voor de bepaalde sfeer van de lezers van onze brief bewezen, zo houdt toch, in nauwere zin opgevat, dit kenteken van de valse geest in de gehele Christelijke wereld als docetisme voor altijd zijn recht. Elke geest, die ten opzichte van de geschiedkundige, werkelijk menselijke verschijning van Jezus Christus negatief is, is niet uit God. Die in de geschiedkundige Jezus Christus niet God, niet de openbaring van God erkent en zich niet tot haar getrokken voelt, die is niet uit God. In werkelijkheid is het daarbij hetzelfde, of hij de bovennatuurlijk goddelijke, zijde van de Verlosser, die, die niet zichtbaar in de verschijning geworden aanneemt en alleen de geschiedkundige, menselijke realiteit van de Verlosser loochent, of met deze ook de niet zichtbare, ideale zijde negeert. Evenals de Heere zelf gezegd heeft, dat bij Hem openbaar wordt wat in de mens is, terwijl het goddeloze hart de aanraking met Hem ontvlucht, het goddelijk gezinde daarentegen zich door Hem aangetrokken voelt, zo zegt Johannes zo ook een speculatieve erkenning van Christus als van de Zoon van God kan hand aan hand gaan met het gebrek aan opmerking voor de reëel-menselijke openbaring van deze eeuwige, goddelijke Zoon en ook in dit geval erkent onze apostel die geest niet als zijnde uit God. De hoofdketterij is daarom in de kerk deze, dat de geschiedkundige verschijning, die de naam Jezus Christus draagt, wordt geminacht of zelfs geloochend. Wat men daarvoor ook in de plaats stelt, heeft misschien grote klank, maar is toch niet zonder schade. Datgene, waarvan in het Christendom alle werkzaamheid uitgaat, is het aanschouwen van dit menselijk-goddelijk leven van Christus. Dit is het eigenlijke heiligdom van de mensheid en die dit aantast, is de eigenlijke geest van een antichrist. Waar daarentegen de loochening van de geschiedkundige Christus niet wordt gevonden, maar men in ernst meent, de oude Jezus Christus voortdurend in de geschiedenis van de mensheid te behouden, daar mogen wij ook niet spreken van anti-christelijke richting.

Het woord docetismus is de naam van een leer, die de menselijke natuur van Christus direct of tenminste in de consequentie verlaagt tot een blote schijn. Dat zo’n richting, die de lichamelijke zijde van de mensen vernedert, haar miskent, reeds in de eerste Christelijke gemeenten aanwezig was, zien wij uit de brieven aan de Corinthiërs (1 Kor. 15) en uit hetgeen Paulus over de dwaalleraars Hymeneus en Filetes zegt (2 Tim. 2: 17 v.). De hele ontwikkeling tot een bepaald systeem ontving zij pas in het latere gnosticisme van de tweede eeuw, maar daarom is het volstrekt niet onwaarschijnlijk, dat een nog ruw, onontwikkeld docetismus, dat de gehele menselijke zijde van de Heere op grove wijze tot een schijn degradeerde, reeds in die tijd was opgetreden, waarin Johannes zijn brieven schreef. Dat echter de apostel, die in het algemeen niet zozeer polemiseert tegen hetgeen tegenwoordig is, als wel tegen het toekomstige waarschuwt, de systematische ontwikkeling van de dwaalleer zelf pas van die tijd verwachtte, als het nu nog in de kleine kinderen aanwezige geslacht tot de latere gemeente zou zijn opgewassen, geeft hij boven in Hoofdstuk 2: 18 te kennen met de aanspraak "kindertjes" Evenals deze latere Gnostieken overal de zichtbare schepping en haar Formeerder diep vernederden onder de onzichtbare wereld en de hoogste God, zo wilden zij ook in de persoon van de Verlosser het zichtbare van het onzichtbare, het menselijke van het goddelijke losrukken. De verschenen Godheid erkenden zij daarom gewillig in Hem een waarachtige vereniging van godheid en mensheid daarentegen kwam hun als onzin voor. Hierbij scheidden zich soms scherp, soms ook in elkaar vloeiende, drieërlei gnostische

meningen van elkaar. Sommigen zagen in de Verlosser slechts een goddelijke Geest, die niet werkelijk als mens verschenen was, maar alleen om door de mens te kunnen worden waargenomen, zich in en zichtbare vorm had geopenbaard, die slechts een schijn was. Deze soort van docetismus heeft onder de apostolische vaders die man met de meeste beslistheid bestreden, die in zijn gehele wijze van leren en uitdrukken zich het meest aan de apostel Johannes aansluit. Ignatius, bisschop van Antiochië, die in het jaar 116 na Christus in het colosseum te Rome door leeuwen verscheurd is. Anderen daarentegen namen aan, dat het menselijke in de Verlosser niet zuiver een schijn geweest is. Zij kenden Hem echter nu een andere, hogere mensheid toe, niet een eigenlijk materieel, maar slechts een pneumatisch, of ten minste psychisch lichaam. Een derde klasse eindelijk zag in Jezus, de zoon van Jozef en Maria een ware mens, aan alle overige mensen gelijk, hield Hem echter niet voor de eigenlijke Verlosser, maar scheidde de Godheid en de mensheid van Christus in twee personen, omdat zij beweerde, dat zich met de mens Jezus bij Zijn doop en alleen tot aan Zijn lijden een door de hoogste God gezonden hogere genius had verbonden, die de mens Jezus slechts tot Zijn orgaan gebruikte en dat alleen die hogere genius de eigenlijke Verlosser was. Cerinthus, een tijd- en landgenoot van Johannes in zijn ouderdom, stond die mening voor. Nu menen vele uitleggers, dat de rede van de apostel vooral tegen dezen zou gericht zijn, dat echter de niet wel mogelijk is, als zijn brieven niet behoren tot de laatsten, maar reeds tot een vroegere tijd van zijn leven. Het is ook niet juist om zijn woord te beperken tot deze vorm van het docetisme alleen.

Zo handhaaft Johannes onze zelfstandigheid als Christenen en wijst hij ons aan, hoe wij waarheid en dwaling op het gebied van godsdienst en Christendom onderscheiden kunnen. Wij moeten niet elke leraar geloven, al geeft hij voor door de Geest van God te spreken en de waarheid te verkondigen, niet op gezag van mensen, wie zij ook zijn, bouwen. Zo’n blind geloof is beneden ons karakter en onze waardigheid als mensen en Christenen en verdient de naam van geloof niet te dragen. Wij moeten integendeel de leraars beproeven, of zij uit God zijn en dus uit God spreken. En dat kunnen wij, door hun onderwijs te vergelijken met en te toetsen aan het onderwijs van de apostelen. Deze konden van zich verklaren: "wij zijn uit God. " Zij spraken daarom uit God en verkondigden de waarheid. Hun onderwijs vindt dan ook weerklank in het hart en hoofd van hem, die God kent en uit God is. Het wordt door hem als waarheid erkend; het stemt overeen met zijn denkwijze, zijn gezindheid, zijn wensen en neigingen; het voldoet aan zijn behoeften; het vertroost en heiligt hem; hij ziet het in en ervaart, dat het een kracht van God is tot zaligheid voor een ieder, die gelooft.

4. Kindertjes! U bent, in tegenstelling tot de antichristen, van wie ik zo-even sprak, uit God en heeft daardoor, wat het principe aangaat, hen overwonnen, zoals uw overwinning over hen ook uitwendig openbaar worden zal; want Hij is meerder, uw God, die in u is, dan die in de wereld is, de vorst van de wereld, wiens geest hen regeert (Hoofdstuk 2: 13 v. 2 Kor. 4: 4 Joh. 10: 29; 16: 33).

De apostel stelt met een bewogen gemoed en liefdevol vertrouwen, dat zij allen in de hoofdwaarheid staan en kinderen van God zijn, zijn lezers met aandrang voor wat hun is gegeven: "u bent uit God" en wat zij reeds hebben gedaan: "u heeft hen overwonnen. " En deze overwinning is een, die voortduurt, al volgt ook nog meerder strijd door deze strijd heen gaat de reeds verkregen, beslissende overwinning.

Met Hoofdstuk 2: 9: "zij zijn uit ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet: want als zij uit ons geweest waren, dan zouden zij met ons gebleven zijn", blijkt, dat een ernstig stadium van de strijd reeds als afgesloten in het verleden lag. De gemeente als geheel had de dwaalleraars

weerstaan en deze hadden zich genoodzaakt gezien, heen te gaan en zich als bijzondere sekte te constitueren. Nu heeft echter de apostel vermaand, om ook voor het vervolg de geesten te beproeven en met het oog daarop zegt hij nu, dat in wie God een woonstede heeft gemaakt en inwendig van de wereld niet meer toebehoort, tot de geest van het anti-Christendom niet behoort.

Zij kunnen met vreugde de toekomst inzien, omdat zij reeds in hun Christelijk bewustzijn omdragen wat deze zal geven. Wat in de verhouding van de Geest, die hen levend maakt, tot de geest, die hun tegenstanders bezielt. vanzelf gegrond is, zal in de loop van de geschiedenis tot openbaring komen. Daaruit, dat zij deze wereld zo goed als overwonnen hebben, volgt echter geenszins, dat het hun zal lukken, hun tegenstanders zo te weerleggen, dat zij zelf overtuigd worden en van de dwaling afstand doen; want dit is iets, dat van buiten niet kan worden gedwongen, dat tot voorwaarde heeft de vrijwillige geneigdheid tot de vrije overgave aan de Geest, die hen in de verkondiging van de waarheid bezielt. Daarom zullen zij zich daardoor op een dwaalspoor laten brengen, als voor het ogenblik de dwaling in de wereld zich meer uitbreidt. De apostel verklaart in de volgende verzen hoe dat komt en daarom iets natuurlijks is.

5. Zij zijn uit de wereld; zij zijn uit de levensgrond van de wereld, die door zondige machten doortrokken en bestuurd wordt (Hoofdstuk 2: 15 vv.) voortgekomen (Joh. 8: 23). Daarom spreken zij uit de wereld, van haar standpunt uit, in haar vleiend en volgend en de wereld van hen, die eveneens die aard in zich omdragen en haar niet willen laten varen, hoort hen, omdat zij bij hen zichzelf weervindt (Joh. 5: 43. 15: 19

Dat de wereld alleen zo’n opvatting van het Evangelie verstaat, waarbij dit tot haar eigen valse gezichtskring wordt verlaagd, is voldoende te verklaren; maar dat zij die tegenspraak niet voelt, waarin elke zodanige behandeling het Evangelie met zichzelf plaatst dat is niet te rechtvaardigen. Dat zij zich diets maakt, dat zo’n mening werkelijk de Christelijke zou zijn, dat is een misleiding, waarbij het niet geheel bona fide kan toegaan en waarvoor dan de wereld verantwoordelijk is; en dat zij ten slotte in zo’n leer een welbehagen heeft, dat is het bedroevendste. Zij moest zich zelf verfoeien en voelen, dat zij een woord nodig heeft, dat niet van haar is, om van zichzelf los te komen, in plaats dat zij genot in zichzelf hebben zou. Dat in voor het minst het teken van een al te bekrompen zin, zijn eigen echo te vernemen. Elke edele gezindheid ziet boven zichzelf uit zoekt iets hogers, terwijl men zich voor deze buigt.

6. a) Wij daarentegen voor ons zijn uit God en spreken nu ook uit God. Die God kent, hoort ons. Die uit God niet is hoort ons niet (Joh. 8: 42, 47; 17: 14). Hieruit, of bij wie het een of het andere weerklank vindt of niet. of bij hen, die uit God Zijn en God erkennen, of bij de wereld, kennen wij de Geest van de waarheid en de geest van de dwaling, omdat ieder van beide aantrekt wat behoort tot het rijk, waaruit hij is en het niet verwante afstoot.

a) Joh. 10: 27

De apostel schrijft: "wij zijn uit God" zonder er zich over te bekommeren, of de valse profeten met hun aanhang hun daarom geestelijke hoogmoed zullen verwijten, omdat zij zichzelf alleen het ware Christendom toeschrijven. Er is een tegenstelling, waarin de Christen niet alleen het recht, maar ook de plicht heeft, om met alle beslistheid uit te spreken: "wij zijn uit God en u bent niet uit God". Het "wij" op deze plaats wijst echter niet zoals het "u" in vs. 4 de leden van de gemeente in het algemeen aan, maar de apostel en de leraars van dezelfde gezindheid.

Volgens het verband wil Johannes de gelovigen in het algemeen niet zozeer het leren opdragen als wel het luisteren naar de ware leraars, en het beproeven en het verwerpen van de valse leraars op het hart drukken. Daarom plaatst hij tegen de anti-Christelijke pseudo-profeten zichzelf en de leraars, die evenals hij Jezus Christus belijden, als degenen, die niet uit de wereld maar uit God spreken en die nu, evenals de anti-Christen door de wereld, zo door diegenen worden gehoord, die God belijden of uit God zijn.

Het "God kennen" kan hier bedoelen die algemene voorbereidende vereniging van de mensen met God bij hen, die het trekken voelen van de Vader, die hen tot de Zoon leidt, zodat zij voor de verkondiging van de zuivere goddelijke waarheid vatbaar blijken te zijn. Daardoor kunnen ook zij worden bedoeld, die reeds in het Christelijk geloof staan, aan de ontvangen Christelijke kennis getrouw blijven en daaraan de getrouwe verkondigers van de waarheid, door wie hun Christelijke kennis wordt vermeerderd, wel onderkennen en van anderen weten te onderscheiden. Door de verschillende verhouding tot de verkondigers van de waarheid en tot de dwaalleraars ontstaat onder de Christenen zelf een zifting tussen hen, die, werkelijk uit God geboren, door die Geest tegenover de wereld staan en hen, die nog tot de wereld behoren, hoewel zij tot de Christelijke gemeente schijnen te behoren. Zo openbaart zich in dit scheidingsproces de tegenstelling tussen de Geest van de waarheid en de geest van de dwaling, de Geest van God en de geest van de goddeloosheid, als gegrond in het diepte van het wezen.

Zeker is de geest van de dwaling in hem, naar wie de wereld en de Geest van de waarheid, naar wie de kinderen van God horen.

Dit kenteken tot onderscheiding van de Geest van de waarheid en de geest van de dwaling mogen wij echter niet onvoorwaardelijk op de verkondiging van onze tegenwoordige bedienaars van het goddelijk woord toepassen, om naar de bijval of tegenstand, die deze vinden onder onze toehoorders te beslissen, of zij uit God zijn of niet. Wij hebben integendeel als onze verkondiging bij degenen geen bijval vindt maar tegenstand, ook bij hen, van wie wij mogen vertrouwen, dat zij vatbaarheid hebben voor Gods woord, ons ernstig te beproeven, of niet de inmenging van de oude mens onze verkondiging besmet. Maar wel geldt dat kenteken ten allen tijde van de oorspronkelijke, apostolische verkondiging van het goddelijke woord. Die de schriften van de apostelen niet hoort, die is zeker niet uit God. Waar in een menselijk gemoed het zintuig ontbreekt voor de Heilige Schrift en voor de genade en waarheid, die haar aan het voorhoofd geschreven staan, bij die hebben wij inderdaad alle reden om volslagen gebrek aan goddelijke zin aan te nemen.

7. Geliefden! (vs. 1) Laat ons, die met elkaar mogen geloven, dat wij uit God zijn (vs. 4 en 5), elkaar liefhebben, want de liefde is uit God, vloeit uit Zijn wezen voort, heeft in Hem als het ware haar oorspronkelijke zetel. En een ieder, die liefheeft, is uit God geboren, omdat Hij het zaad, dat uit Hem is (Hoofdstuk 3: 9), in zich draagt en kent God, als die het brandpunt van Zijn goddelijk wezen bevat en daardoor het juiste standpunt voor alle verdere godskennis heeft ingenomen.

8. Die niet liefheeft, die heeft God niet gekend, is nog volstrekt niet tot de aanvang van Zijn kennis gekomen, laat staan, dat hij in haar reeds staan zou als in zijn levenselement, waarop hij misschien roemt. Want God is liefde (vgl. Hoofdstuk 1: 5); liefde is de alles omvattende volheid van wat Hij is, Zijn meest eigenlijk wezen (vs. 16).

De gemeente te Efeze had, volgens hetgeen van haar engel in Openbaring 2: 2 vv. wordt gezegd, de roeping: "beproef de geesten of zij uit God zijn" zeker opgevolgd 1Jo 4: 4: maar zij was in gevaar in de strijd van de belijdenis tegen de valse profeten, het innige en de werkzame ijver van haar eerste liefde te verliezen. Dit gevaar merkt de apostel op en komt dat tegen met de ernstige drang: "Geliefden, laat ons elkaar liefhebben! " als wilde hij zeggen: "u heeft hen overwonnen, houdt nu uw overwinning vast, verlaat uw eerste liefde niet! " Hij sluit daarbij zichzelf mee in, als wilde hij met hen om strijd liefhebben. Ja, terwijl hij hen tot liefde vermaant, is hij juist vol liefde. En zie, hoe hij in het prijzen van de liefde klimt, de liefde, waarmee wij liefhebben, zegt hij, is uit God een beek uit de fontein, een vonk van het vuur; want God is liefde, Zijn wezen is enkel liefde.

Als men met vele woorden zegt: de liefde is een edele, verheven kwaliteit in de ziel en de allerkostelijkste en volmaaktste deugd, zoals de filosophen daarvan spreken, dan is dat alles nog niets bij dit, dat Johannes zegt: "God is liefde. " Zijn wezen is enkel liefde, zodat als iemand God zou willen schilderen en treffen, hij zo’n beeld zou moeten maken dat enkel liefde was, omdat de goddelijke natuur niets is als een oven en een brand van zo’n liefde, die hemel en aarde vervult. En weer, als men de liefde zou kunnen schilderen en nabootsen, dan moest men zo’n beeld maken, dat niet werkelijk, noch menselijk, niet als van de engelen, noch hemels, maar dat God zelf was. Zie, zo kan de apostel het schilderen, dat hij van God en liefde één maakt, opdat hij ons door zo’n edel, kostbaar en liefelijk beeld des te meer tot zich lokt en trekt om daarnaar te trachten, dat wij ook onder elkaar liefhebben.

Als God hier wordt voorgesteld als de liefde, dan leren wij hieruit kennen, dat Hij degene is, aan wiens wezen het onafscheidelijk verbonden is Zichzelf te openbaren en mee te delen, de zaligheid, die Hij zelf bezit, buiten Zich te verbreiden. In zoverre Hij nu zelf het geheel is van alle volmaaktheid, het hoogste goed, zal Hij zelf het voorwerp van Zijn liefde zijn; daardoor genereert Hij het volmaakte evenbeeld van Zichzelf, de eengeboren Zoon en deze is het onvoorwaardelijk voorwerp van Zijn liefde (Joh. 17: 24). De liefde beweegt Hem vervolgen om tot openbaring van Zichzelf de gehele schepping voort te brengen, waarin ieder wezen een bijzondere openbaring is van God als van de liefde, omdat dit de hem toekomende mate van geluk geniet. Daarom schiep Hij de met verstand begaafde wezens, als het doel van de gehele overige schepping, voor wie Hij Zich in deze wilde openbaren, die zelf in hun wezen geschiktheid hadden, om Zijn openbaring, die van buiten tot hen kwam, in zich op te nemen, Zijn mededeling van Zichzelf deelachtig te worden, met Hem in gemeenschap te treden, Zijn beeld in zich op te nemen en in hun handelen voor te stellen. En als de mensen zich van deze hun hoogste bestemming hadden vervreemd, bewoog Hem de liefde het hoogste voorwerp van Zijn liefde, de Eengeboren Zoon zelf in de mensheid te laten verschijnen en Hem geheel aan de mensheid te schenken. Deze is nu ook het volmaakte beeld van Hem, in wie Zich God van eeuwigheid heeft afgebeeld, het onvoorwaardelijk voorwerp van Zijn liefde in de mensheid. Van Hem verbreidt zich dan de liefde van God tot allen, die met Hem in gemeenschap treden, om Zijn beeld voor te stellen en die aan de blik van de Vader, die over de tijd heen ziet, reeds voorkomen als de dragers van Zijn beeld, als volkomen één met Hem.

Nadat de apostel is vs. 7 heeft gezegd, dat, omdat de liefde uit God is, er liefde moet zijn bij hen, die door hun geboorte uit God het goddelijk wezen deelachtig zijn geworden, wijst hij in vs. 8 de lezers ook uitdrukkelijk op de keerzijde van die waarheid. Dit heeft niet slechts zijn grond in de eigenaardigheid van Johannes, volgens welke hij graag stelling en tegenstelling naast elkaar plaatst, maar ook in zijn liefde als verzorger van de zielen. Het menselijk hart meent ligt een waarheid, zoals die in vs. 7 werd uitgesproken, te kennen en moet toch eerst de

volle ernst van de zaak in de noodzakelijke tegenstelling met haar rechterlijke strengheid vernemen.

En als hij nu, zoals hij in vs. 7 beweerde, "die liefheeft, kent God. " in vs. 8 zegt: "die niet liefheeft, die heeft God niet gekend", dan hebben wij ook hier weer dezelfde grondstelling, die in Hoofdstuk 3: 2 ons zeer duidelijk voor de geest werd gebracht, dat alle kennis een geestelijke gelijkheid aan het gekende veronderstelt, alle kennen van het goddelijke dus op een bezitten van het goddelijke berust. Het is toch zeer goed mogelijk, dat iemand de hele leer van de Schrift over God begrijpt en in zich opneemt, zonder lief te hebben; dat zou echter het gezegde van de apostel niet weerleggen. Want die alle planten met de geleerde namen, de klassen en families weet, maar geen van die ooit zag, die kent de planten nog bij lange niet. Zo heeft ook hij, die voorgeeft God te kennen, zonder liefde te hebben, geen aanschouwing, dat is geen ervaring van Hem. Omdat zijn begrippen slechts stukken zijn, waaruit hij zich een levende eenheid wil samenvoegen, is zelfs zijn begrijpen vals, want God is geen uit tekenen samengestelde grootheid.

In de kennis van God alleen is de zaligheid van de ziel, die gelooft. Dat oneindige, dat Eeuwige, dat Onbegrijpelijke, dat bij het uitspreken van die korte klank "God" voor de gedachten van onze ziel opklimt, is alleen al onze prijs en eerbiediging, al onze lof en bewondering waard. Er is niets buiten die God, dat aan enig woord of enig doen van mensen ook maar een schijn van waarde zou kunnen bijzetten. Alleen Hij en wat van Hem is houdt stand, blijft eeuwig en kan dus een eeuwig stempel opdrukken. Dus leidt alle weg van de kennis af, die naar Hem niet toeleidt. De kennis van onze God alleen is geen lege vorm, geen afgetrokkenheid, maar een kennis met rijke inhoud, een kennis met leven doortinteld ja een kennis, die het leven zelf is. Iets, al was het ook slechts het vluchtig deel van een enkele lichtstraal, op te vangen, die uit die Bron van eeuwig Licht geweld is en dat stukje van de heiligste kennis zegenend en begenadigend, heiligend en vertroostend in de plooien van ons hart te voelen glijden, dat is, voor wie zijn God en Christus liefheeft, volop verkwikt, onder de toedekking van Zijn vleugels gekoesterd te worden en in de eeuwige diepten van de ziel, waar men onder de tijd is weggezonken, werkelijk zalig te zijn. Of iets de kennis van God van onze ziel weert of ons doet toevloeien, geldt dus als enige keur, die, althans op de erve van Jezus’ gemeente, over deugdelijkheid of verwerpelijkheid beslist. Geen zienswijs, geen richting, geen stroming in de gemeente mag bestreden worden dan uit vaste overtuiging, dat zij ons de kennis van God verbergt. Geen prediker in het ambt mag veroordeeld worden, dan bij de droeve zielservaring, dat de voedende, genezende, zieverheffende kennis van God door zijn arbeid eerder tegengehouden dan vermeerderd wordt. Geen strijd is op het heilig terrein van de kerk gewettigd, dan die het wegnemen van de beletsels voor het toestromen van de kennis van God bedoelt. Om slechts drie voorbeelden te noemen. Dan pas wordt de strijd tegen de loochening van het wonder ernstig en onverwinnelijk, als het besef in de gemeente veld wint, dat de erkenning van het wonder met de aanbidding van God één is en loochening van het wonder in volstrekte afsluiting van alle kennis van God eindigt. En even zo. De strijd om de Heilige Schrift getreden, draagt dan alleen het echte stempel en wordt dan alleen met geestelijke meerderheid gestreden, als we tot de betuiging: "de Schrift is Gods Woord" van onze ondanks gedrongen en gedreven worden door de nood van onze ziel, die de kennis van God voelt wijken en teruggaan hij het minst, dat op die eeuwenoude belijdenis door kritische letterknechterij of ongeestelijk fetischisme wordt afgedrongen. Of wil men nog actueler. Om het heilig sacrament van de doop mag van onze zijde niet gestreden worden, als ons hart niet voor ons en onze kinderen de onmisbaarheid voelt, om ook deze weg van Godskennis open te houden en de gemeente, bij zijn toebediening, niet in de bezegeling van het Genadeverbond het toekomen van de Eeuwige tot het hart van Zijn kinderen gewaar wordt. Alleen in die

kennis van God ligt kracht. Een gemeente, waaruit zij week, is arm en machteloos, ook al telt zij haar zielen bij duizendtallen en al vormt haar kerkbezit een ontzettende schat. Laat die kennis van God terugkomen en de macht komt met haar, al werd ook de laatste penning haar geroofd en al slonk ze ter helfte weg. In de strijd van de geesten moet de overwinning steeds aan die zij blijven, waar men met de meeste kennis van God en omwille van haar zich in de strijd heeft gemengd. Beter door onze tegenstanders dan door ons, is dit dusver begrepen. Hun aanval, hoe ook door geheel andere beweegreden ingegeven, werd het volk steeds voorgesteld als noodzakelijk om de eer van God. De Godheid van de Christus werd zou men zei ontkend, niet uit valse vrijheidszucht, maar omdat "God alleen te aanbidden was" en door deze hulde aan de Christus Zijn eer werd verkort. Het wonder werd geloochend, niet uit gebondenheid aan het zichtbare, maar omdat het voor God onwaardig was, stichter van een schepping te zijn, die herstel nodig kon hebben. De "Vrede door het bloed van het Kruis" werd ontleed en als onbruikbaar verworpen, niet omdat de zondenood van de ziel niet gevoeld werd, maar omdat met Gods liefde zo’n Molochs-offer niet kon bestaan. Ook nu bij de doop beweert men, dat het losmaken van zijn formule niet uit weerzin teken haar inhoud voortkomt, maar alleen de verheerlijking van "God als een Geest" bedoelt, die een zo slaafse gebondenheid aan vaste kerkvormen niet gedoogt. Dit wordt niet voorbijgezien, door wie de verderfelijke invloed van deze richting probeert te keren. Met een wapen van lagere keur bent u tegenover deze wapenrusting machteloos. Dat steeds roepen van "voor Godwaardiger, God meer verheerlijkend, met Zijn eeuwige liefde beter rijmend", werkt sneller dan u waant. Het mensenhart keert zich onwillekeurig naar die zijde, waar het Licht van de Eeuwige zuiverder weerkaatst wordt. Ja, zelf wordt u ten slotte, tegen willen en weten, door het modernisme bewerkt en geschokt in de vastheid van uw overtuiging, zolang dat roepen: "God is toch liefde door u ontweken wordt, u in verwarring brengt en niet met een nog veel krachtiger getuigenis voor Zijn eeuwige liefde uwerzijds wordt beantwoord. Zolang men op dat roepen: "God is toch liefde", niets beters antwoordt dan: "Ja, maar toch ook heilig", staat men zwak en verliest men terrein, omdat men zich dan tot een steekspel over juistheid van begrippen laat verleiden, in plaats van ijlings te vluchten onder die vleugels van de Almachtige, waar de werkelijke koestering van Zijn liefde is. Als het op begrippen aankomt, moet het begrip van "heilig" steeds verliezen, het begrip van "liefde" steeds winnen, wijl het denkbeeld van "liefde" onvergelijkelijk meer dan dat van "heiligheid" ons menselijk hart toespreekt. Een pleidooi ten behoeve van "Gods heiligheid" zal daartegen onvoldoende blijken. Men zal u toestemmen, dat ook Gods heiligheid ongeschonden bewaard moet blijven; men zal u toegeven, dat in het gewoon begrip van "liefde" dit heilige niet tot zijn recht komt; men zal de erkenning niet ontwijken kunnen, dat er, langs welke weg dan ook, verzoening gezocht moet worden, maar ook na dat alles zult u voor het mensen hart uw pleit verloren hebben; want u was het dan toch, die iets op de liefde van God wilde afdingen en uw moderne tegenstander was voor de liefde van God ontgloeid. Maar keer het om, toon hem, dat niet u, maar hij, van de liefde van God veel te gering denkt; bewijs hem bij het licht van uw eigen geloof, dat het roepen van Gods liefde op zijn lippen slechts het misbruik van een gestolen klank, een verlagen van een van de heiligste zinspreuken, een vervalsen van een van de rijkste levensstromen is; doe hem, doe de wereld, in geheel uw optreden, in al uw woord en werk voelen, dat het juist een meerdere ervaring van Gods liefde is, die u tot strijden noopt, u bezielt en bekrachtigt; laat hem desnoods de klank, maar heb zelf de heilige gloed, die van de liefde van de Eeuwigen uitgaat en u zult de driedubbele winst hebben, dat het valse roepen van Gods liefde minder wordt, dat uw eigen verlegenheid een einde neemt en de wereld, haars ondanks, weer luisteren gaat naar dat goddelijk Evangelie, dat haar de volheid van de liefde ontplooit. Dit bewijs moet niet in een twistgesprek, niet in een geschrift, niet in een enkele ontmoeting, maar in het rechtzinnig deel van de gemeente geleverd worden. Er moet meer een wonen in de diepten van de eeuwige liefde, meer een jubelen met heilige geestdrift van de volzaligheid

van die liefde zijn, zal de wereld geloven kunnen, dat werkelijk aan onze kant de reinste kennis van de God van de liefde is. Alleen gebrek aan deze tedere innigheid in de verborgen omgang met Vader, Zoon en Heilige Geest, is oorzaak geworden, dat ons tot tuchtiging, de volste belijdenis van ons geloof ons als een leeggeschudde plant voor wordt gehouden. Er waren nevelen tussen de Zon van de gerechtigheid en de gemeente getrokken. De koesterende stralen braken niet meer door. Men beleed nog wel een verlossing in het dierbaarst bloed. Men bouwde op de Christus nog wel zijn hoop voor eeuwig. Gods liefde te verheerlijken was nog wel een onmisbaar bestanddeel van Zijn lof en prijs. Maar toch, men genoot er niet meer in. De liefde in God was niet meer het overstelpende en hartveroverende en zielsvertederende, dat steeds als met verse druppels uit de Fontein aller goeden neerdaalt. De belijdende gemeente, in haar geheel genomen, raakt aan Gods liefde vervreemd. Een betoog een redenering een sluitreden, ziedaar alles wat van de prediking van de barmhartigheid overbleef. Het "wij bidden u, alsof God door ons bad", het werd misschien nog misbruikt en ontheiligd als oratorische frase, maar het kwam in het priesterhart niet meer op. En toch zijn ze van oosten en westen gekomen en Israël voorafgegaan in de prijs en de aanbidding van wat voor Israël schier was weggestorven. Het door ons verlaten, door ons geminacht kleinood is toen door anderen van ons genomen en met de hun vreemde keursteen hebben zij als sieraad gepronkt. Dat duurt nu reeds vijftig jaren en nog is in de gemeente van Christus niet veel meer dan een eerste beweging te bespeuren van zo’n krachtig, zo alzijdig, zo wegzinkend inleven in de volheid van de eeuwige liefde, dat de uitstraling van haar gloed weer door de wereld gevoeld wordt. Van de enkele ziel zij hiermee niets te na gezegd. Ook in de dagen van versterving gaat de Koning van Zijn kerk voort de hemelse gaven uit te gieten in de ziel, die hem beidt. Innige, wegslepende, schier hemelse ervaringen van Gods verkwikkende en begenadigende liefde, zij worden ook nu, nog door menig hart genoten. Maar dit is niet genoeg. De genieting van de enkelen moet het deel van de meerderen worden; en zo gaandeweg zich weer als de levenskracht uit de Hoge ook in de gemeente, in haar lijden en strijden, in haar arbeid en prediking, in haar gebed en reiniging, onze God tot heerlijkheid openbaren. Dan pas zullen we kunnen zeggen, dat "die met ons is, sterker is, dan die met hen is"; dan eerst zal de beschuldiging vervallen, als of slechts partijzucht ons tot handelen dreef en ook zonder dat we de liefde van God tot een strijdformule verlagen, zal het feit niet langer geloochend kunnen worden, dat in ons optreden zelf die liefde van God zich uit.

"God is liefde. " Het mag niet onopgemerkt blijven, dat dit grote woord bij een apostel wordt aangetroffen (1 Joh. 4: 8, 16), die zeker het diepst van allen in de geest van de Heere was ingedrongen. Reeds de vorm van de uitspraak bewijst, dat zij meer betekent, dan alleen dat God liefderijk, goedertieren mag heten. Goedheid en liefde is trouwens in geen deel hetzelfde, al worden de uitdrukkingen gedurig verwisseld. Goedertieren kan men ook jegens redeloze schepselen zijn (dieren bijvoorbeeld); liefde kan men alleen aan redelijke wezens betonen, goedheid is een van Gods eigenschappen; maar liefde is het eigenlijke wezen van Hem, die al deze eigenschappen in Zich verenigt; Hij is de liefde in eigen persoon. Al de eigenschappen moeten als attributen van de liefde, als adjectieven van dit weergaloos substantief aangemerkt worden. Gods macht is zo het vermogen van de liefde; Gods wetenschap de intelligentie van de liefde. Gods gerechtigheid de gerechtigheid van de liefde en in haar openbaring slechts een middel om haar verheven doel te bereiken. God is zelf de liefde en Zijn Wezen is enkel louter liefde, zodat, wanneer iemand God wilde schilderen en tekenen, dan moest hij zo’n beeld tekenen, dat enkel liefde was, als was de goddelijke natuur niets dan een oven en een hartstocht van zulk ene liefde, die hemel en aarde vervult. "God is Geest, is licht, is liefde", kan na het gezegde niet raadselachtig meer zijn. Op de vraag: wat is God, is het antwoord: "God is Geest"; Zijn natuur moet zuiver geestelijk heten. Maar op de vraag: wie is God, wat Zijn innerlijk Wezen betreft, komen ons tegelijk de begrippen van licht en liefde te stade (1

Joh. 1: 5; 4: 8). De oneindige Geest is zowel het een als het ander; het vlekkeloze licht, juist omdat Hij de heilige liefde is. Dat Godsbegrip, reeds door enkele uitnemende Heidenen voorgevoeld en door sommigen in Israël aangeduid is eerst in het Evangelie van het Nieuwen Verbonds in zijn volle verhevenheid uitgesproken. Natuurlijk, het zuiverst Godsbegrip kon slechts vrucht zijn van de aanschouwing van de hoogste openbaring van God. Juist in dit Godsbegrip ligt dan ook het geheim van geheel de verlichtende, herscheppende, verlossende kracht van het Christendom. "Als de Satan dit geloven kon, hij zou gered zijn. "

9. a) Hierin is de liefde van God jegens ons, de liefde, die Hij tot ons voelde, geopenbaard, uit haar verborgenheid aan het licht getreden, dat God Zijn enigeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem, het eeuwige zalige leven zouden krijgen (Joh. 3: 16).

a) Rom. 5: 8

Dat God liefde is, is bewezen door de vertoning en het bewijs, dat Hij daarvan heeft gegeven, dat Hij ons heeft liefgehad, zoals wij waren. God beveelt ons Zijn liefde aan, daarom, omdat wij zondaars waren. Christus stierf voor ons, Rom. 5: 8 Zonderling, dat God onrein, ijdel, gering stof en as zou liefhebben! Dat Hij ons zo heeft liefgehad, dat Hij Zijn Eniggeliefde, gezegende Zoon voor ons heeft gegeven! De Zoon van God, de Eniggeborene, het is een geheim en een wonder van heilige liefde, dat zo’n Zoon voor ons in de wereld gezonden zou zijn! Voor zo’n goed en gezegend einde voor ons opdat wij mogen leven met God in eeuwige roem en gelukzaligheid met Hem en door Hem! En dat God ons eerst liefhad en in de omstandigheden, waarin wij waren; hierin is liefde, buitengewone liefde; niet dat wij God liefhadden, maar dat Hij ons liefhad (vs. 10). Hij had ons lief, toen wij geen liefde voor Hem hadden; toen het onverdiend, tegen verdienste was en wij onrein waren, behoeftig om gewassen te worden van onze zonden in geheiligd bloed. Toen was het dat Hij Zijn Zoon gaf om het zoenoffer voor onze zonden te zijn, voor ons te sterven onder de wet en vloek van God, om onze zonden in Zijn eigen lichaam te dragen, gekruisigd te worden, in Zijn ziel gewond te worden en, in Zijn zijde gestoken, voor ons te sterven.

10. Hierin is de liefde, hierdoor openbaart zij haar eigenaardig wezen als een vrij, door geen verdiensten van de andere zijde bepaald, zich overgeven en zich mededelen, niet dat wij God liefgehad hebben en Hem te voren iets hadden gegeven, dat Hij ons had moeten vergelden (Rom. 11: 35), maar dat Hij ons eerst (vs. 19) lief heeft gehad en Zijn Zoon gezonden heeft als Heiland (vs. 14), opdat die Zich voor ons in de dood zou overgeven (Hoofdstuk 3: 16) b) tot een verzoening voor onze zonden (Hoofdstuk 2: 2).

a) Rom. 3: 24. 2 Kor. 5: 19 Kol. 1: 19 b) Rom. 3: 25. 1 Joh. 2: 3

11. Geliefden! als God ons zo op de zo-even beschrevene wijze zodat Hij het hoogste gaf en het gaf tot ons heil en het gaf zonder enige verdienste of waardigheid van onze zijde als God ons zo lief heeft gehad, zo zijn ook wij schuldig elkaar lief te hebben en wel in de ware zin van het woord, zodat deze onze onderlinge liefde eveneens het eigenaardige wezen van de liefde openbaart (Hoofdstuk 3: 16 vv.).

Dat God liefde is, mogen wij met zekerheid beweren, zo gaat Johannes in deze drie verzen voort. Wij weten het, want God is ons geopenbaard; onder ons, in onze kring heeft een openbaring van de liefde van God plaats gevonden, namelijk daardoor, dat God Zijn eengeboren Zoon heeft gezonden in de wereld. Wat de aard van de goddelijke liefde vooral

doet uitkomen, is ten eerste de zending van de eengeboren Zoon, die de grootheid van het geschenk van God aan de wereld doet zien (het is even zo goed, als of God Zichzelf aan de wereld had gegeven). In de tweede plaats wordt die liefde daarin zichtbaar, dat wij door Hem zouden leven, dus in het liefelijke van de bedoeling van God met dit geschenk aan ons. Verder noemt Johannes in deze zending van de Eengeboren Zoon dit, dat Gods liefde hier als een volstrekt heilige voorkomt, die niets van een zelfzuchtige drangreden bezit, als een die ons voorkomt. Pas dan, als zij geen ontvangen weldaad, maar eerder het tegendeel veronderstelt, is zij waar en zuiver, waarom ook bij ons de liefde tot vijanden de eigenlijke proef van de ware liefde is. Het "ons" en "wij" geeft dus in dit gehele verband de kring te kennen, waarin zo’n openbaring van de goddelijke liefde heeft plaats gehad, de Christelijke wereld, die juist daardoor scherp tegenover de niet Christelijke wordt geplaatst, als tegenover een, die natuurlijk van de liefde van God niets weet. Gods liefde openbaart zich ook wel in de natuurlijke loop van ons leven, toch wordt deze openbaring door Johannes op een tweede plaats gesteld, als een, die bij de openbaring van de liefde van God in Christus niet in aanmerking komt.

Weliswaar heeft volgens Joh. 3: 16 ook deze liefde van God in Christus betrekking op de gehele wereld. Aan alle mensen zonder uitzondering heeft Hij door de zending van Zijn Zoon de mogelijkheid geschonken om niet verloren te gaan, maar het eeuwige leven te verkrijgen; het raadsbesluit van de goddelijke liefde wordt echter toch slechts volvoerd aan hen, die gelovig worden, de ongelovigen blijven onder de toorn van God en zo wordt de liefde van God tot de wereld nader voorgesteld als een liefde tot de gelovigen, die Zijn kinderen zijn.

Het "geliefden", dat de vermaning van de apostel als gevolgtrekking uit het vroeger gezegde inleidt, neemt het "geliefden", dat de vermaning in vs. 7 voorafgaat, weer op. Wat daartussen staat, was slechts een grondtrek, waarop de apostel zijn vermaning ook wilde vestigen en een goede opname op werkzame wijze wilde verzekeren. Als hij in het een heeft uiteengezet, drukt hij het tweede de lezers opnieuw door liefdevolle toepassing op elk in het bijzonder op het hart.

II. Vs. 12-21. In het tweede deel van de vorige afdeling (vs. 7-21) was de apostel aan de aandrang "laat ons elkaar liefhebben" door zijn verdere uiteenzetting voortgegaan tot de aanwijzing dat datgene, waartoe hij oproept, een heilige Christenplicht is, zodat hij kon besluiten met de woorden: "zo zijn wij ook schuldig elkaar lief te hebben". Nu gaat hij over tot het aantonen van de zegen, die de broederlijke liefde met zich brengt. De lezers worden toch door de zogenaamde Gnostieken bedreigd, die hun God op diepere wijze wilden leren kennen en met Hem in volkomener gemeenschap brengen dan bij het gewone Christelijke geloof kon worden bereikt. Deze wilden hen inwijden in verheven zaken, die echter zaken waren, waarvan die zogenaamde bezitters van de wijsheid nooit iets hadden gezien (Kol. 2: 18). Bij de apostolische prediking van de Heiland van de wereld, die de Vader gezonden had, waren zij daarentegen onderwezen door hen, die met hun ogen hadden gezien wat zij predikten. Nu maakt hij er hen opmerkzaam op, hoe de onderlinge liefde, die met de belijdenis van Jezus als de Zoon van God ten nauwste samenhangt, hun de volle, door het bezitten van de Heilige Geest naar het zelfbewustzijn ook onmiddellijk vezekerde gemeenschap met de onzichtbare God reeds geschonken had. En wie zou dan in staat zijn hun iets hogers te schenken dan hetgeen zij reeds hadden? (vs. 12-16). Nog moet een andere zegen aanwezig zijn, als de door Christus teweeggebrachte betrekking van liefde tussen God en de gelovigen tot volle ontwikkeling zal komen: het is nodig, dat wij, evenals onze Heiland, in de wereld zijn, in blijvende levensgemeenschap verbonden met God. Dan hebben wij daarvan als gevolg een blij vooruitzicht op de dag van het oordeel. Alle vrees verdwijnt uit het hart, waar

de liefde haar intrek houdt en haar volkomenheid bereikt, en dat is, daar de vrees pijn veroorzaakt, een zeer zalige staat, waartoe zeker velen het niet brengen (vs. 16b-18). De apostel neemt hierbij aanleiding, om de lezers en zichzelf tot liefde jegens God, die ons eerst heeft liefgehad, op te wekken en hun op het hart te drukken, dat zij toch tot de eerste liefde, die zij hebben verlaten (Openbaring 2: 4 v.), zouden terugkeren en weer de eerste werken doen. Zo komt hij terug op het punt, dat hij reeds in het vierde onderdeel van het vorige hoofddeel bij zijn vermaningen en onderrichtingen op het oog had, zodat deze plaats met die zeer nauw verwant is (vs. 19-21. vgl Hoofdstuk 3: 14 vv.).

12. a) Niemand heeft ooit God aanschouwd en dus is op uitwendige, zichtbare wijze noch Zijn wezen te kennen, noch gemeenschap met Hem te verkrijgen (Joh. 1: 18. 1 Tim. 6: 16 b) Als wij echter doen waartoe ik u straks (vs. 7 vv.) vermaande, namelijk elkaar liefhebben, dan blijft God in ons en Zijnliefde is in ons volmaakt, zodat wij volgens het gezegde in Hoofdstuk 2: 5 ook in Hem blijven. Zo wordt door de broederlijke liefde de juiste kennis van God (vs. 7), alsmede de volle wederkerige gemeenschap met Hem verkregen.

a) Ex. 33: 20 Deut. 4: 12. 1 Tim. 1: 17 b) 1 Joh. 3: 24

13. Zo’n gemeenschap is, doordat wij bij onze bekering tot Christus ook meteen zijn begonnen de broeders lief te hebben (Hoofdstuk 3: 14), ook inderdaad reeds bij onze aanwezig, zoals wij daarvoor een bepaald onderpand in ons hebben en het ons dus niet slechts op dweepachtige, fantastische wijze inbeelden. Hieraan kennen wij, zoals reeds in Hoofdstuk 3: 24 gezegd is, dat wij in Hem blijven en Hij in ons, omdat Hij ons van Zijn Geest zoveel gegeven heeft, als Hij naar Zijn vrijmachtigwelbehagen aan een ieder wilde toedelen (1 Kor. 7: 7; 12: 11 ; want waar Gods eigen Geest is, daar is Hij zonder twijfel ook zelf; er is dus een nauwe band van vereniging met Hem gelegd.

Wij hebben God niet gezien en kunnen Hem niet lichamelijk zien, maar in plaats van zo’n zien geeft de liefde van de broeders ons een verzekering, dat Hij bij ons is en woont, die verzekering niet minder is de of wij Hem met onze ogen zagen. Want de ware liefde is van nature in ons niet, maar moet een werking van God zijn; daarom zien wij Hem in ons in Zijn werking, zoals Zijn onzichtbaar Wezen gezien wordt in Zijn schepping

Als de apostel zegt: "niemand heeft ooit God gezien", niet op zinnelijke, uitwendige wijze is God te kennen en de gemeenschap met Hem te bereiken, maar alleen, als wij elkaar liefhebben, staan wij in Zijn gemeenschap, dan ligt daarin in zoverre een oordeel over de dwaalleraars, in vs. 1 vv. genoemd, als Johannes de heerlijkheid van het wezen van de Christelijke liefde schildert, zoals die alleen gegeven wordt door Jezus Christus, de vleesgeworden Zoon van God, die door hen wordt geloochend. Liefde tot God en tot de broeders heeft volgens hem alleen hij, die in geloof in Christus de liefde van God heeft ervaren. Als vervolgens in vs. 13 de apostel voor de werkelijkheid van onze gemeenschap met God, die geheel als in Hoofdstuk 3: 24 beschreven is, ook hier het teken aangeeft, dat wij de Geest van God hebben, dan ligt in de woorden "ons van Zijn Geest gegeven heeft" natuurlijk niet de voorstelling van een deelbaarheid van de goddelijke Geest, d. i. van iets stoffelijks, maar de ethische gedachte van het meer of minder volle bezit van die een Zichzelf gelijke Geest van God, welks bezit in meerdere of mindere mate van het een of andere afhangt. Onvoorwaardelijk, zonder mate en zonder enig tekort, heeft slechts één de Geest, namelijk Christus (Joh. 3: 34). Zij, die broeders van Christus in het geloof zijn geworden, hebben slechts aandeel aan de Geest, zoals ook volgens Hoofdstuk 3: 2 in hen het goddelijke leven en de gemeenschap met God nog niet werkelijk tot volmaaktheid is gekomen.

Heeft u een woning voor uw ziel nodig? Vraag dan wat de koopprijs is? Het is iets minder dan de trotse menselijke natuur geven wil. Het is zonder geld en zonder prijs. Ja, u zou een goede rente willen betalen! U zou iets willen doen om Christus te gewinnen! Maar dan kunt u het huis niet verkrijgen, want het is zonder prijs. Wilt u het huis van mijn Meesters voor alle eeuwigheid huren, zonder iets daarvoor te betalen, uitgenomen de grondbelasting, die is Hem eeuwig lief te hebben en te dienen? Wilt u Jezus aannemen en in Hem blijven? Zie, dit huis is voorzien van alles wat u nodig heeft; het is met schatten gevuld, meer dan u gebruiken kunt, zo lang u leeft. Daar kunt u een innige gemeenschap met Christus hebben en in Zijn liefde feest houden. Daar zijn welvoorziene tafels toe gericht met spijzen, waarop u eeuwig kunt leven; daar kunt u, wanneer u vermoeid bent, rust vinden bij Jezus en uit Zijn vensters kunt u ver zien en de hemel zelf aanschouwen. Wilt u het huis bezitten? Ach, als u geen huis heeft, zult u zeggen: Ik zou dat huis wel wensen te hebben, maar mag ik het hebben? Ja, ziehier de sleutel de sleutel is: "Kom tot Jezus. " Maar zegt u, "ik ben te gering voor zo’n huis. " Dat doet niets; daarbinnen zijn kleren. Voelt u zich schuldig en veroordeeld, kom; en al is het huis te goed voor u, Christus zal u weldra goed genoeg voor het huis maken. Hij zal u wassen en reinigen, en u zult nog kunnen zingen: "wij blijven in Hem. " Gelovige, driewerf zalig bent u, zo’n woonplaats te bezitten! U bent grotelijks bevoorrecht, want u heeft een sterke woning, waarin u eeuwig veilig bent. En in Hem blijvend, heeft u niet slechts een volmaakt en zeker, maar een eeuwig huis. Wanneer deze wereld als een droom zal zijn voorbijgegaan, zal ons huis staan, onvergankelijker dan marmer, duurzamer dan graniet, zelfstandig als God, want het is God zelf wij blijven in Hem. "

14. En wij, apostelen van de Heere, die de gemeenten gesticht hebben, waarin u zich bevindt en waarin ik door mijn vermaningen en onderwijzingen u graag zou willen bevestigen en versterken, hebben het aanschouwd, wij hebben iets van God, al is het ook niet Hemzelf, gezien. En op grond van hetgeen onze eigen zintuigen hebben waargenomen (Hoofdstuk 1: 1 vv.) getuigen wij, dat de Vader Zijn Zoon gezonden heeft tot een Zaligmaker van de wereld; want wij hebben in Jezus van Nazareth, die wij u als Zaligmaker prediken een heerlijkheid gezien als van de eengeboren Zoon van de Vader, vol van genade en waarheid (Joh. 1: 14).

15. Zo wie nu onder u, die het wel niet met eigen ogen heeft gezien, maar onze getuigenis gelovig moet aannemen (Joh. 17: 20), beleden zal hebben, dat Jezus de Zoon van God is, God blijft in hem en hij in God, zodat zo iemand werkelijk de Vader heeft (Hoofdstuk 2: 23).

16. En wij van beide zijden, u gelovige belijders van uw zijde en wij de apostelen, die getuigen, van onze zijde, die met elkaar tot een heilige van de wereld afgezonderde gemeente verenigd zijn (Hoofdstuk 1: 3), hebben, zonder ons wezenlijk van elkaar te onderscheiden, gekend en geloofd de liefde, die God tot ons heeft (vs. 9 v.). Alleen dit onderscheid is er, dat het kennen de zaak van ons apostelen is geweest, het geloof de zaak van u, de belijders (Joh. 17: 20); maar dit onderscheid wordt weer weggenomen daardoor, dat wij eveneens eerst op de weg van het geloof tot het kennen konden komen (Joh. 6: 69) en evenzo uw geloof tot het kennen leidt.

In vs. 15 wordt de belijdenis, in vs. 2 vv. voorgesteld, weer in een samengetrokken verkorte vorm uitgedrukt. In die verkorte vorm wordt de tegenstelling tegen de gnostische dwaalleer nog altijd in volle kracht op de voorgrond geplaatst. Die kortere formulering is juist voor onze tijd van belang; wij hebben daarin een aanwijzing van de apostel, dat wij bij die meer uitvoerige en daarmee gespecialiseerde opvatting niet mogen blijven staan, maar daaraan een meerdere ruimte moeten geven.

De getuigenis van de heilige apostelen, waaraan Johannes in vs. 14 dacht, heeft zeker zijn bijzondere waarde; zij hebben gezien en getuigen. Toch plaatst zich Johannes in vs. 16 weer in een rij met alle gelovigen en schrijft hun dezelfde zalige geloofservaring toe.

EPISTEL OP DE EERSTE ZONDAG NA TRINITATIS

Deze Zondags-Epistel wijst op de liefde als het werkelijk kenteken en de kostelijke vrucht van de wedergeboorte door de Heilige Geest, waarvan het Evangelie op de triniteits-Zondag heeft gesproken. Het wijst aan, hoe zij zich openbaart in het gevoel van zalige gemeenschap met God, die vrij is van alle vrees, in kinderlijke gehoorzaamheid aan Zijn geboden en in werkdadige liefde tot de broeders.

"O, wat een diepte van rijkdom, zowel van de wijsheid als van de kennis van God! hoe ondoorgrondelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen! zo stonden wij acht dagen geleden aan het slot van de feesttijd van het kerkelijk jaar met aanbidding voor de ondoorgrondelijke heerlijkheid van Gods daden en zagen toen in een wel niet duistere, maar toch onpeilbare diepte. "God is liefde", met dit woord reikt ons de brief van deze dag de sleutel voor de raadsels van de goddelijke wijsheid.

Het verband van deze brief met het Zondags-Evangelie heeft men weleens op deze wijze voorgesteld, dat in Lazarus de zaligheid van de beantwoorde, in de rijke de straf van de versmade liefde van God openbaar wordt.

God is liefde; deze waarheid 1) zaligt, 2) heiligt.

Over de liefde: Wij moeten 1) de heiligheid en zaligheid van de liefde leren kennen, 2) de dank en de dienst van de liefde beoefenen.

De ware liefde, hoe zij 1) van God uitgaat, 2) in het menselijk hart ingaat, 3) door de wereld heengaat, 4) in de vreugde op de dag des oordeels haar volmaking bereikt.

Het woord van Johannes over de liefde: 1) een woord tot lering, waarin hij ons de liefde leert kennen, 2) van vermaning, waarin hij ons tot beoefening van de liefde dringt.

Waarom wij elkaar moeten liefhebben? Omdat zodanige liefde 1) met God verenigt, 2) blijdschap geeft tegen de dag des oordeels, 3) onze liefde tot God openbaar maakt. Laat ons God liefhebben! Van deze liefde 1) de grond, 2) de zegen, 3) het kenteken.

Zoals u liefheeft, zo bent u: 1) de waarheid, 2) de toepassing van deze stelling.

16b. God is liefde, zo betuig ik weer, evenals in vs. 8 Daar heb ik het groot bewijs van die liefde tevens aangegeven, terwijl ik hier in vs 15 v. de liefde heb voorgesteld als onze eigenaardige Christelijke belijdenis en ons Christelijk bewustzijn. En die van ons in de liefde, die Gods wezen is, als in zijn levenselementblijft, die blijft, zo zeg ik hier, de beide delen van hetgeen ik in vs. 15 over de belijder van Jezus als de Zoon van God heb gezegd omkerend, in God en God van Zijn zijde blijft In hem.

Met het woord "God is liefde" moest een nieuw vers beginnen, want volgens de loop van de gedachten begint hier een afdeling.

De zin hangt echter met de eerste helft van het vers samen: terwijl wij Gods liefde jegens ons leren erkennen, leren wij ook Hemzelf kennen op de wijze, waarop Hij het duidelijkst gekend kan worden; want Zijn wezen is liefde. Als nu de apostel vervolgens het blijven in de liefde als de voorwaarde en het kenteken daarvan voorstelt, dat men in de gemeenschap met God volhardt, dan verstaat hij hier zonder twijfel, zoals het verband leert, ten eerste de liefde van God, zoals die zich geopenbaard heeft in Christus, de Heiland van de wereld en zich doet voelen bij de gelovigen in hun harten en zoals zij die dan bij het licht van het geloof leren kennen; zij worden zich bewust wat hun levenselement is. Deze liefde van God kan echter niet in hun hart overstromen en dat vervullen zonder dat de liefde tot God en de broeders, die daarin haar grondslag heeft, daaruit voortspruiten.

In de liefde blijven is in het wezen van de liefde blijven en sluit beiden in zich, zowel, dat wij in de liefde van God tot ons, in het geloof aan Gods liefde, als dat wij in de gezindheid van de liefde tot God en de broeders blijven.

17. Hierin, in dit ons blijven in God en dit blijven van God in ons, is de liefde, die God tot ons heeft (vs. 16 a), bij ons volmaakt, komt zij tot haar volle verwezenlijking (vs. 12), opdat wij, zoals Zijn genadig doel met ons is, vrijmoedigheid mogen hebben inde dag des oordeels en deze reeds nu, zo vaak wij aan die dag denken, in ons hart mogen opmerken (Hoofdstuk 2: 28), namelijk dat, zoals Hij, de drager van de volmaakte liefde, onze Heere Jezus Christus, die wij gelijkvormig moeten worden (Hoofdstuk 3: 16), volkomen één is met God Zijn Vader (Joh. 17: 21 vv.), wij ook zijn in deze wereld. Dat zal zijn, als Gods liefde zich tot volkomen gemeenschap met Hem bij ons ontwikkelt en juist dat verleent ons vrijmoedigheid in de dag des oordeels (Hoofdstuk 2: 29; 3: 3

De uitdrukking "opdat wij vrijmoedigheid mogen hebben in de dag des oordeels" geeft het doel te kennen, dat God daarbij heeft, als Hij door Zijn voortdurende gemeenschap met ons Zijn liefde bij ons tot volmaaktheid laat komen. Hierdoor wil Hij het bij ons daartoe brengen, dat wij, als de liefde bij ons volkomen geworden is, reeds hier beneden geworden zijn als Christus zelf, die ons eens oordelen zal, want diens bijzonder wezen is het juist, dat de liefde van God op absolute wijze in Hem woont. God is er dus verre van in ons de vrees voor de dag des oordeels te willen onderhouden en deze in ons aan te kweken is het Evangelie verkeerd verstaan. God wil integendeel de liefdebetrekking tussen Hem en ons aankweken zover, dat wij ook over het toekomstig oordeel (evenals ten opzichte van alles, wat Hij op aarde over ons beschikt) een vol vertrouwen op Hem kunnen hebben.

De dag des oordeels staat hem, die zich in een betrekking van de liefde tot God bevindt als aanwezig voor ogen. Het is geen valsheid, geen lichtzinnigheid, die er hem over heen plaatst, maar de verschrikkingen, waarmee die laatste beslissing zich voorstelt aan hem, die God als streng rechter vrezen moet, die zich door de zonde van Hem vervreemd voelt, zijn niet meer aanwezig voor hem, die zich in de hier genoemde verhouding tot God bevindt. Met blij vertrouwen ziet hij die dag tegemoet, want hij weet, dat hij het oordeel niet hoeft te vrezen, dat hij door de liefde van God, die in Christus aan Hem geopenbaard is en waarvan hij in Zijn binnenste verzekerd is, daarvan bevrijd is (Joh. 5: 24). Hij is zich nog wel bewust van de zonde, die hem nog aankleeft; met scherpere blik, dan iemand anders, die in zijn Christelijke levensontwikkeling nog niet zover opgeklommen is, weet hij die op te merken. Maar ook de zonde heeft haar prikkel voor hem verloren; hij weet dat God ze hem vergeven heeft en zoals hij zich door de liefde met God, die de liefde is, verbonden voelt en weet, is hij er ook zeker van, dat deze zonde, die hem nog aankleeft, hem niet meer van God kan scheiden en dat God

door de Geest, die Hij hem heeft verleend, hem steeds meer zal reinigen van de hem aanklevende zonde en het aangevangen werk ten einde toe zal volbrengen.

Op zichzelf is de goddelijke liefde absoluut volmaakt en is volkomen geopenbaard in de zending van de eengeboren Zoon als Heiland van de wereld. Maar bij ons, in onze ervaring, wordt zij volkomen: het geloof, dat in de aanvang is, geeft ons druppeltjes te smaken uit die volheid, en hoe meer wij ons laten verlichten door het Evangelie en in Jezus Christus leren leven, des te rijker ondervinden wij de liefde van God, totdat het geloof volmaakt is geworden, dat zich uitspreekt (vgl. Rom. 8: 29 v.) in deze belijdenis: "Gelijk Hij is zijn ook wij in deze wereld", totdat de ervaring van de liefde in ons volkomen is geworden en God zijn liefdedoel met ons bereikt heeft. O hoeveel arbeid kost het de Geest van God, voordat Hij ons zover heeft gebracht! Dan moet de liefde veel dwaasheid en traagheid van het hart, veel verkeerdheid en versaagdheid in ons overwinnen en moet ons duizendmaal opnieuw aangrijpen, bestraffen, vertroosten, totdat wij een volkomen, kinderlijk vertrouwen op haar verkrijgen en ons hart haar geheel inruimen als een bruikbaar vat.

18. Er is in de liefde, daar waar een wederkerige liefdesbetrekking tussen God en ons bestaat, geen vrees, die het tegendeel van vrijmoedigheid is, maar de volmaakte liefde, als die bij ons is tot stand gebracht, drijft de vrees voor God, die uit onze vroegere verhouding van tweespalt is achtergebleven, buiten, om ons nu ook echt zalig te maken en van alle rampzaligheid, die nog aanwezig is, ons te bevrijden. Dat is tot ons heil nodig; want de vrees heeft pijn en daarvan wil juist de liefde bevrijden en die vreest, is niet volmaakt in de liefde, zoals het toch moest en kon zijn, als het slechts ernstig werd begeerd.

Er wordt van tweeërlei soort van vrees in de Bijbel melding gemaakt, die geheel tegen elkaar over staan. De eerste bezielt al de hemelingen, de andere beheerst de bewoners van de hel. Er is een vrees, die uit liefde ontstaat, deze woont in het hart van het jonge kind: de vrees van de Heere is het beginsel van de wijsheid. Deze leefde ook in Job’s gemoed. Hij was God vrezende en wijkende van het kwaad. Ja zelfs de Heere Jezus werd door deze vrees bestuurd in alles, wat Hij deed. Op Hem rustte de Geest van de kennis en van de vrees van de Heere en Zijn rieken was in de vrees van de Heere. Er is een vrees, die uit angst voortkomt. Dit is de vrees van de duivels: de duivels geloven en zij sidderen. Deze vrees voelden Adam en Eva na de val en vluchtten voor de stem van God en trachtten zich te verbergen in het midden van het geboomte van het hof. In diezelfde zielstoestand verkeerde de stokbewaarder, toen hij binnen sprong en zeer bevende voor Paulus en Silas neerviel, zeggende: "Lieve heren! wat moet ik doen, opdat ik zalig wordt? Dit is de vrees, waarvan hier gesproken wordt een vrees, die pijn veroorzaakt. De vrees geeft pijn. Sommigen onder u hebben die vrees, die pijn heeft, gevoeld. Mochten nog velen van u die heden voelen; mocht zij nu over u komen. Vergun mij u uit te leggen, hoe zij in de ziel ontstaat. Een natuurlijk mens werpt alle vrees van zich af en neemt het gebed voor Gods aangezicht weg; hij is van zijn jeugd aan gerust geweest en heeft op zijn heffe stil gelegen en is van vat in vat niet geledigd; daarom is zijn smaak hetzelfde gebleven en zijn reuk niet veranderd. Hij is gelijk en braakland, waar de ploegschaar nooit is doorgegaan en waarop niet dan doornen en distels groeien. Zijn er niet sommigen onder u, die nooit gevreesd hebben voor hun ziel? U meent, dat u even bent als anderen. Och! uw begoocheling zal snel moeten ophouden. Als de Geest van God de ogen opent, doet Hij de verhardste zondaar sidderen. Hij houdt hem het aantal van zijn zonden voor, of liever Hij doet hem inzien, dat die ontelbaar zijn. Te voren vergat hij zijn zonde gemakkelijk; vloeken kwamen hem over de lippen zonder dat hij er eens aan dacht; iedere dag vermeerderde zijn zondeschuld op zijn bladzijde en in Gods gedenkboek, maar hij lette daar niet op. Maar nu roept de Geest van God hem al zijn zonden tegelijk voor de geest. Al zijn onverzoende, lang

vergeten gruweldaden rijzen uit het verleden op. Nu begint hij te sidderen. Ongerechtigheden zonder getal hebben hem omgeven. De Geest doet hem de uitgebreidheid van de zonde en haar afschuwelijkheid voor God voelen. Te voren scheen zij een beuzeling in zijn oog, maar nu gaat zij als een stortvloed over zijn ziel. Hij voelt, dat de toorn van God op hem rust, een vreselijk geluid weerklinkt in zijn oor. Hij weet niet wat aan te vangen, zijn vrees heeft pijn. Nu ziet hij het in, dat hij gezondigd heeft tellen een heilig God gezondigd tegen een God vol liefde, gezondigd tegen Jezus Christus en diens liefde. Een derde oorzaak, die de ziel vreselijk pijnigt, is de verdorvenheid, die in het hart woont en werkt. Vaak moeten mensen, die krachtig van zonde overtuigd zijn geworden, al de macht van het inklevend bederf ondervinden. Soms kunnen de verzoeking tot en de overtuiging van zonde de ziel vreselijk pijnigen en haar als het ware van een scheuren. De overtuiging van zonde doorboort het hart en drijft hem aan, om de toekomende toorn te ontvluchten, maar op hetzelfde ogenblik voelt een onstuimige begeerlijkheid, of haat, of afschuwelijkste boosheid in zijn hart en drijft hem terug op de weg van het verderf. Dan voelt de mens een hel in zijn binnenste woeden. Dezelfde vreselijke strijd zal in de hel heersen, daar zal een alles overweldigende vrees voor de toorn van God de zielen aangrijpen en toch zal het verderf, dat in hen woedt, hen aandrijven, om steeds meer en meer het aangezicht van God te ontvluchten. Hetzelfde wordt vaak hier op aarde gevoeld. Sommigen van u ondervonden het wellicht in dit ogenblik. Dit is de vrees, die pijn heeft, een andere waarheid, waarvan de Geest de ziel overtuigt, is haar onmacht om zichzelf te helpen. Als een mens pas de ogen geopend zijn voor zijn ware toestand, dan zegt hij: ik zal mijzelf snel uit deze treurige staat weten te verlossen. Hij zoekt een menigte uitvluchten om zichzelf te rechtvaardigen. Hij verandert zijn gedrag, hij poogt zich te bekeren, te bidden. Maar weldra wordt hem getoond, dat al zijn gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed, "dat hij zijn onrein gewaad met bezoedelde lompen probeert te bedekken; hij leert beseffen, dat al wat hij kan doen te doen, niets betekent en dat hij nooit iets reins kan geven uit de onreine. Dit werpt een grote duisternis over de ziel. Die vrees heeft pijn. Hij vreest dat hij nooit door Christus aangenomen zal worden. Hij vreest dat hij wellicht bij ervaring, dat deze vrees pijn heeft. Juist de onvoorwaardelijke aanbieding van Christus treft u. U hoort, dat Hij de liefde zelf is dat Hij zondaren nodigt om tot Hem te komen dat Hij nooit uitwerpt degenen, die tot Hem komen. Maar u vreest, dat u nooit tot die gelukkigen zult behoren. U vreest. dat u te lang of te snood gezondigd, dat u uw dag van genade verzondigd heeft. Och! deze vrees heeft pijn. Maar de liefde, waarvan hier sprake is, is niet onze liefde tot God, maar Zijn liefde tot ons: want zij wordt de volmaakte liefde genoemd. Al wat ons voorkomt, is onvolmaakt. Als wij alles volbracht hebben, moeten wij zeggen: wij zijn nutteloze dienstknechten. Alles, wat wij denken en doen, is met zonde besmet. Het zou geen troost voor ons kunnen zijn, als men ons zei, dat onze volmaakte liefde tot God de vrees zou buiten drijven, want hoe kunnen wij die liefde in onze ziel uitstorten. Het is de liefde van de Vader tot ons, die de vrees buiten drijft. Hij is de volmaakte, Zijn werken zijn volmaakt. Hij kan niets doen dan hetgeen volmaakt is. Zijn kennis is een volmaakte kennis, Zijn toorn een volmaakte toorn; Zijn liefde een volmaakte liefde, die de vrees buiten drijft. Zoals de stralen van de zon de duisternis verdrijven, die plaats zij ook verlichten, zo verdrijft deze liefde vrees. Tot wie strekt deze liefde van God zich uit? Tot Jezus Christus. Tweemaal sprak God van de hemel en zei: Deze is mijn geliefde Zoon, waarin Ik mijn welbehagen heb. God draagt Zijn Zoon een volmaakte liefde toe. Hij ziet een oneindige schoonheid in Zijn persoon. God ziet Zichzelf geopenbaard. Hij smaakt een eindeloze vreugde in Zijn volbracht werk. Het oneindige hart van de eeuwige van God stort zich uit in liefde tot onze Heere Jezus Christus. En in het hart van Christus is geen vrees. Al zijn vrees is voorbijgegaan. Eens zei Hij: "Ik draag uw angsten, ik ben twijfelmoedig", maar nu is Hij volmaakt in de liefde en de volmaakte liefde drijft de vrees buiten. Hoor dit, u sidderende zondaren. Hier kunt u rust vinden voor uw zielen. U hoeft geen enkel uur langer in die pijnlijke vrees te leven, Jezus

Christus heeft de toorn van God gedragen, waarvoor u vreest. Nu staat Hij daar als een toevlucht voor de verslagenen van hart een toevlucht in de tijd van benauwdheid. Zie op Christus en uw vrees zal weggenomen zijn. Werp u aan de voeten van Christus en u zult rust vinden. Roept de naam van de Heere aan en u zult verlost worden. U zegt, dat u niet op Christus kunt zien, noch tot Hem komen, noch Hem aanroepen, omdat u zo hulpeloos bent in u zelf. Hoor dan en uw ziel zal leven. Jezus Christus is een redder van hulpelozen. Christus is niet alleen de Zaligmaker van hen, die arm zijn en naakt en die geen deugd bezitten om zich bij Hem aan te bevelen, maar Hij is ook de Zaligmaker van hen, die onmachtig zijn om zichzelf aan Hem over te geven. U kunt niet zo ellendig zijn, dat u niet door Christus gered kunt worden; zolang u ongelovig blijft, blijft u onder Zijn toorn een toorn, die door niets wordt verzacht. De toorn van God zal even verbazend zijn als Zijn liefde. Uit hetzelfde hart komen beiden voort. Maar het ogenblik, waarin u op Christus ziet, komt u onder Zijn volmaakte liefde een liefde, die geen koelheid kent een licht zonder enige schaduw- een liefde zonder een enkele wolk of berg, die ons van Hem scheidt. De liefde van God zal alle vrees buiten drijven.

Staat in de liefde naar volmaaktheid! Het voorbeeld van de volmaakte liefde is u voorgesteld. Het is u gegeven in Hem, die Johannes aanschouwd heeft in het vlees en die u aanschouwt in het getuigenis van Johannes. Hierin is de liefde bij ons volmaakt, dat zoals Hij is, wij ook zijn in deze wereld. O, als wij zo met de apostel spreken, welk beeld staat ons van hem voor de geest? Het beeld, het volmaakte toonbeeld van de ontfermende, dienende, vergevende, zegenende, onvermoeide, onuitputtelijke, tot alles bereidwillige liefde, in een wereld vol liefdeloosheid, ongevoeligheid, hoogmoed en ondankbaarheid, waarvoor hij nochtans al deze weldaden en het leven zelf ten beste had. Dat wij ons in zo een en geen andere wereld bewegen, schijnt ons vaak een verschoning te mogen zijn voor onze onvolmaaktheid, voor onze onstandvastigheid in de liefde; maar mag het dit met het voorbeeld van deze liefde voor ogen, terwijl ons hart ons zegt dat wij niet dan door deze liefde te behouden waren en behouden zijn? En als wij, die dit erkennen en hierop al onze vrijmoedigheid tegen de dag des oordeels gronden, onszelf nog zo gedurig betrappen op rasheid tot toorn en traagheid tot vergeven; als dienen, weldoen en verdragen, zachtmoedigheid, goedertierenheid, goedheid ons nog vaak zo veel moeite kosten en zelfverloochening, dat ware wezen van de liefde nog zo weinig vanzelf bij ons spreekt en gaat, wat wonder, als onze vrijmoedigheid niet altijd even onbeneveld is, als er, bij zoveel overblijvende zonde, nog een evenredige smart van die vrees overblijft, die niet volkomen uitgedreven wordt dan door de volmaakte liefde? Zeg niet, mijn broeder in Christus, ook de uitnemenste zolang hij in het vlees is, is onvolmaakt in de liefde; volmaaktheid in de liefde is onbereikbaar aan deze zijde van het graf. Het is de waarheid, maar zeg haar niet koelbloedig, zeg haar niet verdrietig. Niet koelbloedig. Want wat wilt u? U tevreden stellen met de geringe mate van liefde, die u heeft en oefent en gewillig afstand doen van de toenemende mate van vrede en vreugde en vrijmoedigheid, waartoe u raken zou bij elke vordering in liefde? O, als u dat kon, u zou noch de ware droefheid over uw zonde, noch een waarachtig geloof in de liefde van God en Christus ooit gekend hebben. Zeg haar niet verdrietig. Want schoon de volmaaktheid hier op aarde niet kan bereikt worden, het is een heilige vreugde haar tegemoet te wandelen, immers dit geschiedt langs een weg, waarop men de Heiland tot geleider heeft en over het graf de hemel voor zich ziet. Uit de open poort met het opschrift: Laat alle vrees varen, u die hier binnen treedt! kom ons op deze weg een stroom van licht, een adem van het leven te gemoed. En daarbinnen wordt zeker de heerlijkste kroon door hen gedragen, die hier op aarde met de meeste volharding de pijn van de overblijvende vrees door volmaking in de liefde bestreden hebben. Met wat een dankbaarheid zullen zij, die daar het volkomen geluk van de volkomen liefde voor het aangezicht van God genieten, terug denken aan die aarde, waarop zij voor dit geluk

zijn uitverkoren en toebereid! Hoe zullen zij tot zelfs die vrees zegenen, die pijn, die een foltering een straf in zich had, niet te ontvluchten dan bij de genade van God, niet te overwinnen dan door het geloof in Jezus, niet geheel uit te drijven dan door de volmaaktheid in de liefde! En u lichtzinnige mens op aarde! u ontveinst u deze vrees en haar pijn, u verhardt u tegen haar prikkel, u slaat haar waarschuwingen in de wind! U stopt de oren, omdat zij u blijft toeroepen: Wie heeft u te vluchten gegeven van de toekomende toorn en u zelf met verstrooiingen bedwelmende, met drogredenen verdovende wandelt u de plaats van de onontgaanbare pijniging tegemoet, waar de worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt. Dit doet u, terwijl bladzijden voor u liggen opgeslagen, die u prediken wat door de apostel van de liefde van het standpunt van het geloof aan gelovigen tot volmaking van hun vreugde en heiligheid geschreven is! Nee, dit doet u niet langer; het is genoeg. O, zeg uw God, die het weet, dat het genoeg is! Leg uw dwaasheid af, belijd uw zonde; erken de liefde van God! En leer ook u nog is het de dag des oordeels niet, nog is het de dag van het behoud leer ook u in deze dag van de vrees, die pijn heeft, tot de liefde, waarin geen vrees is, doordringen,

19. Wij hebben Hem lief (liever: laat ons, die toch van alle vrees en pijn wensen verlost te worden, Hem liefhebben), omdat Hij ons eerst liefgehad heeft, omdat Hij het eerst door Zijn liefde ons heeft getrokken, ons daarin voorgekomen is (vs. 10, 16).

De liefde is het gevoel van inwendig verbonden zijn, de gehele overgave, het opensluiten van mijn persoon voor een ander; de vrees is het gevoel van het ontbreken van overeenstemming, van daar het vluchten voor, het sluiten van mijn ik voor een ander. De liefde komt voort uit het gevoel, dat God voor ons is; de vrees uit het gevoel dat Hij tegen ons is. Het is dus duidelijk, dat die beide begrippen elkaar uitsluiten, zoals de apostel zegt: "er is in de liefde geen vrees". Ja, zo weinig komen die overeen, dat integendeel, waar de liefde is, zij de kracht en het streven heeft om de vrees te verdrijven; de liefde drijft de vrees buiten, hetgeen zij dan alleen kan, als zij een volmaakte, is, d. i. geheel het leven en zijn van de mens doordringt en vervult. Dat de liefde de vrees moet buiten drijven, verzekert de apostel daardoor, dat de vrees, pijn heeft. "

Als hij er vervolgens bijvoegt: "en die vreest is niet volmaakt in de liefde", dan denken wij aan datgene, wat volgens Hoofdstuk 1: 4 zijn doel bij zijn lezers was, namelijk dat hun blijdschap volkomen zou zijn. En is nu zo’n volkomen vreugde, volgens hetgeen hij hier heeft ontwikkeld, niets anders dan het gevoel van gemeenschap met God, dat zelfs in het aangezicht van het laatste oordeel bevestigd wordt, dan is het te verklaren, hoe hij van hier voortgaat tot de vermaning in het negentiende vers.

Het kan zijn, dat waar de gemeenschap van de liefde met God reeds begonnen is, toch nog wankelingen plaats vinden, uit de vroegere verhouding van knecht voortspruitende en de vrees zich weer verheft. De apostel stelt echter een toppunt van Christelijk leven voor, waarop de liefde zozeer het overwegende geworden is, dat de vrees daardoor geheel verbannen is, zonder dat daarom elke heilige eerbied zou verbannen zijn, die de mens, die in het bewustzijn van de hem nog steeds aanklevende zonde leeft, dringt om over zichzelf te waken en alles te vermijden wat de gemeenschap met God in hem kan schaden. De macht van de liefde zal dit alles van hem verwijderd houden en er zal op dit toppunt van het Christelijk leven, waar de liefde alles kan doen, geen smart meer Zijn.

Geef mij die vrees, die blijft en de liefde niet verdrijft en door de liefde niet verdreven wordt; maar ontneem mij mijn beangstigdheid, mijn zondige beangstigdheid, opdat ik uw liefde

geloven en liefhebben kan, zoals nodig is, opdat ik vrijmoedigheid heb in de dag des oordeels en mij verheug tegen de dag van de dood en van het oordeel!

Als een arm zondaar één met Christus geworden is en de vergevende liefde van God kent, kan het niet anders, of hij zal God wederkerig liefhebben. Toen de verloren zoon naar het vaderlijke huis terugkeerde, en zijn vader hem om de hals viel en hem kustte, toen voelde hij de liefde voor die vader in zijn hart ontbranden. Als de zomerzon haar volle stralen op de zee neerschiet, doet zij de dampen naar de wolken opstijgen. Zo doen ook de stralen van de Zon der gerechtigheid, als zij in de ziel neerdalen in haar wederkerig telkens nieuwe opwellingen van liefde tot Hem opkomen. Sommigen onder u wensen God te kunnen liefhebben. Komt dan in Zijn liefde. Gelooft dan, dat Hij u liefheeft, hoewel u onwaardig bent in u zelf. Het is beter door Hem geliefd te worden dan Hem te beminnen en het is ook de enige weg om Hem te leren liefhebben. Voordat het licht van de zon op de maan valt, is deze duister en onbehaaglijk, maar de maan vangt het licht op en geeft het dan weer van zich. Laat zo ook de liefde van God in uw hart schijnen en u zult haar weer op Hem overdragen. De liefde van Christus dringt ons. Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. Het enige geneesmiddel voor een liefdeloos hart is, het hart van Christus te leren kennen. Velen onder u voelen geen liefde voor God in zich, omdat zij een afgod liefhebben. U kunt verzekerd zijn, dat u nooit tot Zijn liefde gekomen bent, dat de vloek op u rust: "als iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking! Maran-atha! "

Nog altijd wordt in onze tijd getwist en gestreden over de vraag wat eigenlijk het wezen van het Christendom, de onveranderlijke hoofdinhoud van het Evangelie van de zaligheid heten mag. Maar zou het, dus mag men vragen, wel mogelijk zijn de wezenlijke kern van de Christelijke heils- en levensleer beide korter, juister en treffender samen te vatten, dan in dit woord van Johannes geschiedt? Het opmerkzaam herlezende, zien wij weer het treffelijk woord van een schriftverklaarder van onze dagen gestaafd. Johannes is als een groot en rijk heer op reis, die slechts met grote muntstukken uitbetaalt. Betrekkelijk weinig zijn de woorden en begrippen, die onophoudelijk in zijn schrijven terugkeren, zoals licht, liefde, geloven en weten, aanschouwen en getuigen, maar men beproeft het eens de oneindige rijkdom van de diepe gedachtewereld te peilen, die zich in een enkel van deze woorden verbergt en slechts van lieverlede voor de opmerkzame blik zich onthult! "God is liefde", dat drietal woorden, tot tweemaal toe in ditzelfde Hoofdstuk gebruikt, het heeft meer licht over het heerlijk wezen van de hoge Godheid verspreid, dan al de orakelspreuken van de heidense wijsgeren samen; en waar, waar was de denker, de dichter, de prediker, die zichzelf immer in de ontvouwing van dit onuitputtelijk woord kon voldoen? En nu, die God heeft ons eerst liefgehad, ziedaar het kort begrip van de geloofsleer, zoals Johannes die voorstelt. "Wij hebben" zoals er in het oorspronkelijke nog algemener staat- "wij hebben lief, Hem zelf in de eerste plaats, maar dan ook en om Hem, de broeder, ziedaar het kort begrip van zijn zedenleer. Wij hebben lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft, ziedaar de natuurlijke, juist daardoor onverbrekelijke schakel, die het een aan het ander vasthecht. Ja, dat is wel echt het Evangelie in zijn verheven eenvoud en zijn harmonische reinheid, maar ook in zijn onnaspeurlijke rijkdom en alles overwinnende kracht. Dit is het Evangelie, waarbuiten er geen ander is, ondoorgrondelijk in zeker opzicht, maar tevens hoogst voor God waardig, naar de onveranderlijke behoeften van de mens en de zondaar berekend. Niet: wij hebben Hem lief en willen dit zoveel mogelijk tonen, opdat Hij, daardoor bewogen, ons weer liefhebben zou. Dat is het kort begrip van alle godsdienst zoals die door de mensen voor mensen uitgedacht en uitgelegd is, zo natuurlijk mogelijk, maar zo wanhopig tevens. Want wat zal de mens geven tot lossing van zijn ziel en hoe zou de zondaar, door het ontrust geweten van zijn Maken gescheiden, er immer toe komen om uit zichzelf Hem, de vlekkeloos Heilige, lief te

hebben, Hem nog wel eerst en onvoorwaardelijk lief te hebben? Ach, het bedenken van het vlees is, blijkens de ervaring van iedere dag, geen liefde, maar vijandschap veeleer tegen God. Ja, de verrassende, de bedwelmende en toch zo onbeschrijfelijk troostrijke openbaring, dat de driemaal Heilige ons, ellendige zondaren, liefgehad, eerst liefgehad, zo liefgehad heeft, wij zouden, onder de macht van het geweten eer geneigd zijn haar te verwerpen, dan aan te nemen; wij geloven haar dan eerst, als God zelf deze waarheid zo dicht aan de ziel heeft gebracht, dat wij ons eindelijk gewonnen geven, door zoveel liefde vertederd. Maar is eenmaal dat woord, nee, dat feit: "God heeft ons eerst liefgehad", zoals het gezien wordt in Christus, voor ons het feit zonder weerga geworden, dat innerlijk alles verder voor ons geloof en leven beslist, nee, dan behoeft het ons niet eenmaal met zoveel woorden gezegd te worden: "heb toch lief"; dan heeft, ook zonder dat, de hoogste openbaring van de liefde haar heerlijkst werk in de kleine wereld daarbinnen verricht. De liefde heeft wederliefde verwekt, de vonk heeft vlammen doen opschieten: "wij hebben werkelijk lief, omdat, Hij ons eerst liefgehad heeft. " Waar innerlijk deze eerste liefde van God is verstaan en ervaren, daar wordt nog altijd het woord van het lied van de liefde vervuld: Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen, ja, de rivieren zouden haar niet kunnen verdrinken (Hoogl. 8: 7); en daarom is er zoveel bitterheid en haat in de harten, omdat de mens, van zijn innerlijke verkeerdheid en onbeminnelijkheid maar al te goed zich bewust, niet geloven kan, dat hij nochtans het voorwerp is van een oneindige liefde, die tot ons ontfermend en zoekend zich neerbuigt. "Als de duivel", zegt een kerkvader, "dat woord: God is liefde, echt geloven kon, hij zou stellig gered zijn. " Danken wij, dat we het kennen en bidden we, dat wij het echt leren en blijven geloven, want daartoe is soms niet weinig nodig, als het oog goed geopend is voor menige afgrond daarbinnen. Maar spreken we dan ook niet langer van ons geloof, zo lang innige, werkzame wederliefde, beide tot de Vader en de broeders, niet de hoorbare grondtoon van ons leven geworden is. Van de Christen moet niet slechts gezegd kunnen worden: hij heeft, hij toont, maar hij is liefde, naar het beeld van de hoogste liefde vernieuwd. En dan, laat ons moed houden; de haat kan sterven, zelfs onze wederliefde kan kwijnen, maar de eerste liefde van God blijft onvergankelijk, de laatste grond van onze hoop en dit goddelijk Evangelie van zijn liefde moet zegepralen, zolang het rusteloos mensenhart zonder een eindeloze liefde onmogelijk gelukkig kan zijn.

De planeet bezit geen licht dan hetgeen van de zon afstraalt; evenzo is er geen ware liefde tot Jezus in het hart dan die, die van de Heere Jezus zelf afdaalt. Uit deze overvloeiende bron van de oneindige liefde van God moet al onze liefde tot God ontspringen. Deze moet immer de grote en zekere waarheid zijn, dat wij Hem om geen andere reden liefhebben, dan omdat Hij ons eerst liefgehad heeft, onze liefde tot Hem is het heerlijke uitwerksel van Zijn liefde tot ons. Ieder kan een koude bewondering voelen, wanneer hij de werken van God gadeslaat, maar het vuur van de liefde kan alleen door Gods Geest in het hart ontstoken worden. Hoe groot is niet het wonder, dat zulke als wij zijn ooit tot enige liefde voor Jezus gebracht zijn geworden! Hoe wonderbaar dat Hij, toen wij tegen Hem opstonden, door de openbaring van zo’n aanbiddelijke liefde ons wilde terugvoeren. Nee! nooit zouden wij een greintje liefde tot God in ons hart gehad hebben; als zij niet door het liefelijke zaad van Zijn liefde tot ons in ons was gezaaid, onze liefde zo heeft tot oorzaak, de liefde van God in het hart uitgestort; maar nadat zij op deze wijze goddelijk ontstaan is, moet zij goddelijk gevoeld worden. Die liefde is een uitheemse plant; zij kan niet natuurlijk in de menselijke grond groeien, zij moet van boven bevochtigd worden. De liefde tot Jezus is een tedere bloem en ontving zij geen andere voeding dan die, die uit de rots van onze harten getrokken wordt, zij zou snel verwelken. Zoals de liefde van boven komt, zo moet zij ook met hemels brood gevoed worden. Zij kan niet bestaan in de woestijn, tenzij zij door het manna uit de hemel gevoed

wordt. Liefde moet door liefde leven. De ware ziel en het leven van onze liefde tot God is Zijn liefde tot ons.

Ik dank het U, dat ‘k U mag minnen; Want in mij zelf woont geen goed. U woudt Uw werk in mij beginnen, Nu leef ik bij Uw liefdegloed.

20. Maar zorgen wij nu ook, dat zo’n "Hem liefhebben" niet door ons geschiedt met woorden, noch met de tong, maar met de daad en in waarheid (Hoofdstuk 3: 18)! Als toch iemand zegt, zoals er werkelijk zo vele mond-Christenen zijn (3 Joh. 1: 9 v): "Ik heb God lief" en hij haat zijn broeder, zoals hij door zijn hatelijk, terugstotend, onhulpvaardig gedrag bewijst (Hoofdstuk 3: 15, 17), die is een leugenaar (Hoofdstuk 2: 4; 1: 6); want die zijn broeder niet liefheeft, die hij gezien heen, die de nood niet ter harte neemt, waarin hij zijn broeder ziet verkeren, hoe kan hij God liefhebben, die hij niet gezien heeft? (vs. 12. Jak. 2: 14 vv.)

21. a) En, niet alleen moet deze vraag, die in haar volle recht is, tegenover zijn bewering over zichzelf worden gesteld, maar ook de tegengestelde bewering hem worden voorgehouden, namelijk dat hij het gebod van Hem, die hij zegt te beminnen, snood overtreedt en dus Hem haat, maar Hem niet liefheeft. Want dit gebod hebben wij van Hem, onze Heere Jezus Christus (Hoofdstuk 1: 5; 2: 25; 3: 13), namelijk dat die God liefheeft, ook zijn broeder liefheeft, omdat Hij toch van het tweede gebod, dat over de liefde tot de naaste spreekt, zegt, dat het aan het grootste en voornaamste, aan dat van de liefde tot God, zoals is, dus solidair daarmee verbonden (MATTHEUS. 22: 39).

a) Jes. 19: 18 Joh. 13: 34; 15: 12 1 Thessalonicenzen. 4: 9. 1 Petrus 4: 8

Het is gemakkelijk te zeggen, dat men God lief heeft, maar het komt er op aan dat deze liefde in haar onbedriegelijke kentekenen zich in het leven openbaart; deze werking, die van het aanwezig zijn van de liefde van God in de mens getuigt, is de broederlijke liefde; uit haar aanwezig zijn moet het blijken of de liefde tot God aanwezig is. Wanneer dus Johannes de vraag voorstelt: "die zijn broeder niet lief heeft, die hij gezien heeft, hoe kan hij God liefhebben, die hij niet gezien heeft? " dan wil hij hiermee zeggen, dat het zichtbare hier getuigt van het gemis van het onzichtbare. Op zichzelf is de liefde tot God een onzichtbaar iets, dat alleen voor Hem openbaar is, die in het verborgen ziet. Zij wordt voor mensen pas waarneembaar bij haar openbaringen en werkingen. Als nu bij hem, die de broeder niet liefheeft, de werkingen ontbreken van de liefde tot God, die hij beweert te bezitten, dan besluit men met recht, dat in de werkelijkheid ook de liefde zelf ontbreekt. De gedachte van de apostel, die aan zijn vraag ten grondslag ligt, heeft echter nog een andere zijde. De zinnelijke mens, die aan het zichtbare zich hecht, wordt namelijk gemakkelijker bewogen door het zichtbare dan door het onzichtbare en zo behoort er zeker meer toe, dat de kracht van de liefde tot de onzichtbare God zich verheft, dan dat zij door de indruk, die de zichtbare mens op een of andere wijze maakt, wordt bewogen.

Wij erkennen gemakkelijk het rechtmatige van de eis om God lief te hebben, omdat wij ze zo opvatten, dat zij van ons geen eigenlijke liefde eist en zo is zij ons niet moeilijk. Wij zijn in het algemeen meer geneigd ons de meer verwijderde plichten op te leggen, dan die ons nader liggen, omdat het ons nog geen ernst is met de vervulling en wij ze alleen in onze voorstelling honden (daarom is het ook, dat velen zonder nadenken liever geld opnemen, dan met inspanning van alle krachten de plicht van het heden vervullen, of met zelfverloochening zich in hun uitgaven beperken). Als nadere reden, waarom God lief te hebben een ijdel voorgeven is, als men de broeder niet liefheeft, voert de apostel aan, dat de Christenen uitdrukkelijk

geboden is, met de liefde tot God de liefde tot de broeders te verenigen. Voor de Christen is de liefde tot God en de liefde tot de broeders een en hetzelfde gebod, dat zich slechts naar twee zijden ontvouwt. Die nu de een van de beide zijden, die, die de broederliefde betreft, niet vervult, kan ook de andere, die de liefde tot God betreft, onmogelijk vervullen, want beide zijn in concreto onafscheidbaar, alleen kunnen zij in abstracto onderscheiden worden. Hoezeer zo'n herinnering nodig is bevestigt de algemene ervaring: sommigen stellen het gebod van de liefde jegens God in de schaduw, anderen dat van de liefde tot de broeders. Het een is even onjuist en onwaardig als het andere; in dit verband komt echter alleen het laatste in aanmerking. Welke voorstelling van God nu moet er zijn, als men meent, dat men zijn belang van dat van de mens zo zou kunnen scheiden, dat Hij tevreden zou moeten zijn, als Hij maar onze liefde geniet hoe weinig die ook de naaste ten deel mocht worden! Maar deze liefde tot God, die alleen in het verstandelijke en op de lippen aanwezig is, is eer een ontheiliging van Zijn wezen, dan een eer voor Hem en een Hem toekomend offer. Juist omdat God de liefde is, wil Hij ook de liefde niet alleen hebben boven de mensen, maar Hij wil alle liefde tot Hen gedeeld zien met de mensen.

Wij hebben ook de broeders lief. Als u een afwezige liefheeft, zult u ook zijn beeltenis liefhebben. Wat bewaart de zeemansvrouw zo zorgvuldig in die lade onder heerlijk riekende bloemen? 's Morgens en 's avonds neemt zij het in de hand en beschouwt het met ogen vol tranen. Het is het portret van haar afwezige echtgenoot. Zij heeft het lief, omdat het naar hem gelijkt. Het is op verre na niet volmaakt, maar toch is het zijn gelijkenis. De gelovigen zijn beelddragers van God in deze wereld. De Geest van Christus woont in hen. Zij wandelen zoals Hij gewandeld heeft. Het is waar, zij zijn vol gebreken en zwakheden, maar toch vertonen zij echt Zijn beeld. Als u Hem liefheeft, zult u hen ook liefhebben. Als boezemvrienden zult u hen beminnen. Zijn er geen onder u, die een afkeer hebben van ware Christenen? Hun houding, hun werken, hun taal, hun gebeden mishagen u. U noemt hen huichelaars en schuwt hun gezelschap. Weet u de reden daarvan? U haat het beeld, omdat u Hem haat, aan Wie het u herinnert; u haat Christus en bent niet van de Zijnen.

HOOFDSTUK 5

OVER HET WARE GELOOF; DE KRACHT, VRUCHT EN EIGENSCHAP ERVAN

III. Vs. 1-12. De apostel gaat daarvan uit, dat het geloof in Jezus als de Christus van de Heere de geboorte uit God tot haar onmiddellijk gevolg heeft. Als verder gevolg van deze geboorte uit God noemt hij de liefde tot hen, die dezelfde geboorte deelachtig zijn geworden, d. i. de liefde tot de broeders. Hij wijst nu ook aan, hoe deze liefde tot de broeders dan alleen blijkt een waarachtige te zijn, als in hen de gemeenschappelijke Vader, onafhankelijk van persoonlijke neiging of tegenzin ten opzichte van de bijzondere personen, bemind wordt, en dat het hem niet zwaar kan vallen, die echt God liefheeft, die liefde tot God toch het houden van al Zijn geboden licht maakt (vs. 1-3). Dit brengt hem tot de uitspraak, dat alles, wat uit God geboren is, de wereld overwint; hij prijst het Christelijk geloof als de overwinning, die de wereld overwonnen heeft en roept al vragend tot een gelijke belijdenis, dat zij de wereld overwonnen hebben, hen op, die menen zo'n doel zonder het geloof in Jezus, de Zoon van God, te kunnen bereiken (vs. 4-5). Welke gedachte daarbij zijn ziel vervult, blijkt uit de grotere helft van deze afdeling, die verder volgt, waar alles, wat hij schrijft, onmiskenbaar in zeer nauwe betrekking staat tot het Joodse volk, dat Jezus, de Christus van de Heere en de Zoon van God, alhoewel zij op drievoudige wijze een getuigenis over Hem hadden ontvangen, toch verworpen had en daardoor het eeuwige leven hadden verloren (vs. 6-12).

1. Een a) ieder, die gelooft, dat Jezus is de Christus (Hoofdstuk 2: 22), die is, omdat God bij zo iemand niet heeft nagelaten de Heilige Geest van de wedergeboorte (Joh. 3: 5 vv.) te schenken (Hand. 2: 38), uit God geboren, zodat hij nu Zijn kind is (Hoofdstuk 3: 2). En een ieder, die, als zo'n kind van God, dat hij geworden is liefheeft degene, die geboren heeft, namelijk God, zijn hemelse Vader, dat toch bij een echt wedergeborene even zeker plaats heeft, als een aards kind reeds van nature de aardse Vader liefheeft zonder dat het hem eerst bevolen hoeft te worden, die heeft ook lief degene, die uit Hem, de hemelse Vader, geboren is. Hij heeft lief een ieder, bij wie dat geloof wordt gevonden, als zijn broeder in Christus, omdat de liefde net zo vanzelf ontstaat, als de aardse liefde van broeders en zusters iets natuurlijks is (Efeziers 5: 29).

a) Joh. 1: 12

De apostel stelt in nauw verband met het einde van het vorige hoofdstuk ten eerste de noodzakelijkheid van de Christelijke broederliefde van een nieuwe zijde voor. Het kan toch niet anders zijn, zegt hij, dan dat een kind, dat zijn vader liefheeft, ook zijn broeder liefheeft.

Bij deze nadere uiteenzetting van de noodzakelijkheid van de broederlijke liefde aan de zijde van de Christenen wil hij tevens de broederlijke liefde nu, evenals hij dat boven met de liefde van God heeft gedaan (Hoofdstuk 4: 9 vv., 14 vv), in haar organisch verband met het geloof in de menswording van de Zoon God; voorstellen. Als hij schrijft, "die gelooft dat Jezus is de Christus", dan is dat de derde (Hoofdstuk 4: 2 v., 15) en wel de kortste formulering van de Christelijke geloofsbelijdenis. Daardoor wordt tegenover de docetische scheiding van de mens Jezus en de naam Christus, zoals die onder anderen in de Corinthische gnosis zich ontwikkelde, eenvoudig de identiteit van Jezus en van Christus beweerd, daarom niet (tegenover de verschillende Joodse meningen) de algemene vraag beantwoord, wie onder verschillende Joodse individuen (of Jezus of Johannes de doper of Theudas enz.) de beloofde Messias was, maar tegenover dat docetische van elkaar scheiden van de mens Jezus en de

aeon Christus het ware Christelijke geloof, dat een weder barende kracht bezit, op de voorgrond geplaatst.

De nauwe betrekking, waarin het geloof in Jezus als de Christus tot onze broederliefde staat, wordt veelal geheel voorbijgezien of zelfs bestreden. Aan het geloof in Jezus is niet veel gelegen, zegt men, als wij maar de plicht van de broederlijke liefde vervullen, dat geloof en deze liefde staan in geen verband met elkaar. De ervaring toont echter, dat waar dat geloof ontbreekt, het ook met deze broederliefde kwalijk geteld is.

De echtheid, de heiligheid van de mensenliefde openbaart zich is haar religieus karakter; zonder godsdienst is alle liefde zonder waarde, niets dan natuurdrift of bedekte eigenliefde.

2. Hieraan kennen wij in het uitwendige leven, dat wij de kinderen van God lief hebben, wanneer wij, in al de gevallen, dat wij met degenen te doen hebben, ons niet door persoonlijke voor- of tegeningenomenheid laten leiden, God, uit wie zij geboren zijn en Hem liefhebben en Zijn geboden over hetgeen Hij wil, dat aan Zijn kinderen door ons wordt gedaan, bewaren.

3. Want dit is de liefde van God, daarin openbaart zij zich (Joh. 14: 15, 23, 31, dat wij Zijn geboden bewaren (Hoofdstuk 3: 24) en Zijn geboden zijn niet zwaar; niet alsof zij niets zwaars eisen, maar wel zijn wij in de gemeenschap van de liefde met God met de kracht toegerust, om ook het zwaarste zonder bezwaar op ons te nemen en te volbrengen (MATTHEUS. 11: 30).

Wilt u weten, of uw liefde tot de broeders van de juiste aard is, beproef dan zelf, of u in hen Gods kinderen liefheeft en dat geschiedt, als u in het liefhebben van de broeders de getuigenis van de Geest heeft, dat u God, hun Vader liefheeft en nu Zijn geboden aan hen probeert te vervullen. Dat is de ware broederliefde, die de weg van Gods geboden loopt, liefhebbend naar de ordening van God, niet naar eigen gedachten.

De apostel heeft zeker de ervaring voor ogen, dat een Christen tegenover een ander soms, zoals men zegt een grote "antipathie" voelt en zich nu eerder geneigd voelt, om zich van hem terug te trekken, dan met hem broederlijke gemeenschap te houden. Daarentegen moet men in de liefde van God strijden en daartoe aanmoedigende, voegt Johannes erbij: "Zijn geboden zijn niet zwaar. "

Om de verklaring van de apostel, dat Gods geboden niet zwaar zijn, goed te verstaan en de waarheid ervan in te zien, hebben wij in het oog te houden, dat hij dit zegt met opzicht tot hen, die uit God zijn geboren, die geloven, dat Jezus de Zoon van God is, die dus het ware geloof bezitten en door dit geloof uit God zijn geboren, zoals duidelijk blijkt uit hetgeen hij er ter opheldering en bevestiging van zijn uitsprak bijvoegt. Zwaar, ja onmogelijk is het volbrengen van Gods geboden voor hen, die niet geloven en niet uit God zijn geboren, die geen kinderen van God, maar kinderen van de duivel zijn en de werken van hun vader doen door de zonde lief te hebben en te dienen; want "die naar het vlees zijn bedenken dat van het vlees is en het bedenken van het vlees is vijandschap tegen God; want het onderwerpt zich van de wet van God niet, want het kan ook niet en die in het vlees zijn kunnen voor God niet behagen. " Maar zo is het niet met hen, die in Jezus Christus geloven, en uit God zijn geboren. Voor hen zijn de geboden van God, die geschreven zijn in hun hart en door Zijn woord hun bekend zijn, niet zwaar. Wel hebben zij nog te strijden. Dit geeft de apostel duidelijk te kennen, door bij herhaling van hun overwinning te spreken. Die strijd ontstaat door de boze

wereld, waarin zij leven en die nog in hen niet geheel is gedood. Zij staat tegen hen over en is haar vijandin. Zij probeert hen van God en de betrachting van Zijn geboden gedurig af te trekken, aan haar wil hen te onderwerpen en opnieuw hen de zonde te doen dienen. En die strijd kan soms hevig en bang zijn door de kracht van de wereld en van de zonde, die nog tegen hun wil in hen overig is, zodat zij in de strijd weleens bezwijken en tot overtreding van een of ander van Gods geboden vervallen. Maar hun doorgaande leven is toch voor God gewijd en Zijn geboden zijn voor hen niet zwaar; want zij weten, dat het geboden zijn van hun Vader, die hen liefheeft, die het grootste bewijs van vaderlijke liefde, dat Hij geven kon, hun gegeven heeft in de zending van Zijn Zoon, opdat zij zouden leven, eeuwig heilig en zalig leven door Hem, die in alles hun waarachtig geluk bedoelt, die Zijn geboden hun gegeven heeft, om Zijn weldadig, heerlijk doel bij hen te bereiken en wiens geboden altijd wijs, heilig en goed zijn, ook dan wanneer zij hun bij het eerste horen wel wat hard voorkomen. Maar bij die kennis en dat geloof kunnen Zijn geboden hun niet zwaar zijn. Zij hebben daarenboven God lief die hen het eerst zo uitnemend liefgehad heeft en voortgaat lief te hebben, lief met hun hele hart, boven alles. Maar wat is zwaar voor de liefde? Offert zij niet graag wat op voor het voorwerp van haar liefde? Probeert zij het niet zo veel mogelijk te behagen? Is het haar geen genoegen, geen wellust Zijn wil te doen? En zou dan hij, die God liefheeft, niet gewillig en blijmoedig Zijn geboden volbrengen? Zouden Zijn geboden voor hem zwaar zijn? Nee! dat zijn zij voor hem niet, want hij is uit God geboren en omdat hij uit God is geboren, kan hij zich aan geen zondig leven overgeven. Hij heeft een nieuw leven van de Geest uit God ontvangen. Het leven van zijn Vader is in beginsel het zijne geworden. Dat leven is in strijd met het leven in de zonde. Wat zijn Vader mishaagt, mishaagt ook hem. Wat zijn Vader welgevallig is, is ook hem welgevallig. Zijn lust is in de wet van de Heere. Gods geboden vinden weerklank in zijn binnenste. Zij stemmen overeen met zijn zin en smaak. Zij zijn hem wijs, heilig en goed. Wat God hem gebiedt, gebiedt hij zichzelf. Hij zou het doen ook dan, wanneer het hem niet door God was geboden. Zijn nieuw leven uit God en in God dringt er hem toe met alles overwinnende kracht. Zijn geboden te bewaren is het leven van zijn leven, is genot en zaligheid voor hem. Hij volbrengt ze met vanzelfheid, gewillig, blijmoedig. Zij zijn voor hem niet zwaar. Ook is hij van de overwinning zeker en dit doet hem in de strijd niet verslappen, maar geeft hem moed en kracht; want hij weet, dat hij dan alleen de overwinning behaalt, als hij de strijd aanbindt en volhoudt; ja hij behaalt gedurig de ene overwinning na de andere, als hij gelooft en, door het geloof bezield in de strijd volhardt. Zoals de Heere zei: "Ik heb de wereld overwonnen", zo mogen de Zijnen Hem nazeggen: "ons geloof overwint de wereld. " Hij. die in hen is, is meerder, dan die in de wereld is. Dat leert en bevestigt hun ervaring, zo vaak zij een boezemzonde, een onrein beginsel, een boze lust in zich onderdrukken, over de verleidingen van de wereld zegevieren en een gebod van God volbrengen, waartegen de bedorvenheid, die nog in hen is, het meest aandruist. Dat schenkt hun een genot, zo rein en zalig, dat er niets mee is te vergelijken; maar dat maakt dan ook het bewaren van Gods geboden gemakkelijker. Zijn zij gevallen door gebrek aan gemeenschapsoefening met hun Vader, zij leren er uit; wanneer Zijn geboden voor hen zwaar zijn, het geloof in Jezus Christus, die hun door God tot Zaligmaker gegeven is, die hun Voorspraak is bij de Vader en een verzoening voor hun zonden geeft hun nieuwe moed en nieuwe kracht, om weer op te staan, de strijd te hervatten en met ootmoedigheid bekleed, zich zo te sterken in hun God, dat zij steeds meer de waarheid ervaren van de verklaring van de apostel: "Zijn geboden zijn niet zwaar. " En wat een heerlijke kroon zien zij aan het einde van de baan voor zich opgehangen! God wil niet alleen, dat wij Zijn geboden bewaren, maar Hij heeft ook de uitnemendste beloften aan Zijn graag gehoorzame kinderen geschonken, beloften niet alleen voor het tegenwoordige, maar ook voor het toekomende leven, beloften van eeuwige zaligheid en heerlijkheid. Hoe krachtig werkt ook dit mee, om hen aan te vuren en tot volharding op te wekken! Nu zij zulke beloften ontvangen hebben, nu zij zo’n kroon in het

oog hebben, nu hun zo'n zaligheid is bereid door Hem, die zij dienen, nu vallen zelfbeheersing, zelfverloochening, opoffering, blijdschap over het geluk van anderen, liefde tot vijanden, met één woord alle plichten in Zijn dienst hun gemakkelijk, nu zijn Zijn geboden niet zwaar.

EPISTEL OP DE TWEEDE ZONDAG NA PASEN, QUASIMODO GENITI

Op deze Zondag genoemd volgens het woord in 1 Petrus 2: 2 Joh 20: 19 werd de prediking vooral tot jeugdige Christenen gericht, die na voor acht dagen gedoopt te zijn, heden tot de dis van de Heere toegelaten en nu, als aan de gemeente der gelovigen toegevoegd, weer het maatschappelijk leven ingaan. Welke gedachte lag nu meer voor de geest, dan hun een woord op weg mee te geven, dat hen tot de strijd met de wereld, die zij nu in het geloof moesten aanvangen, zou kunnen toerusten en versterken? De geloofsoverwinning, de zekerheid van ons zegerijk geloof, is de inhoud van deze perikoop; en past die gedachte ook niet bijzonder bij deze dag, in zo verre die de sluitende octaaf van het Paasfeest is? Christus, de overwinnaar over zonde en dood, zwaait op het Paasfeest Zijn roemvolle vaan; Zijn overwinning is onze zegepraal; Hem na in de geloven, dan is onfeilbaar de overwinning aan ons, want ons geloof heeft een goede, door God zelf gelegde grondslag.

Wat in de beide openbaringen van de Opgestane, die het Evangelie van deze dag herinnert, voor de gedachte komt, is het bewijs van de opstanding van Jezus Christus. Aan de zijde van het Evangelie is nu dit epistel geplaatst, waarvan de gehele inhoud handelt over de getuigenis, die God de Heere aan Zijn eengeboren Zoon in hemel en op aarde geeft. Daarom komen Evangelie en epistel in één heilig doel overeen, namelijk om van de Opgestane, de op Gods troon Verhevene, de voor ons eeuwig levende Verlosser zodanige getuigenissen en bewijzen te geven, dat de gemeente in haar geloof aan haar Heer en Heiland moet worden bevestigd en daarin grote vrede en grote blijdschap vinden kan.

Jezus Christus, de Zoon van God, onze Heiland 1) hoe de Vader van Hem voor de wereld heeft getuigd; 2) hoe Hij zelf Zich ook heerlijk aan de gelovigen openbaart.

Over het zaligmakend geloof: 1) wat is dat voor een geloof, dat zalig maakt? 2) wat hebben wij voor getuigenissen voor dit geloof! Bent u een kind van God? 3) het geloof in Christus maakt u daartoe; 4) als kind van God overwint u de wereld.

Het waarachtig geloof in Jezus Christus, de Gekruisigde en Opgestane: 1) in Zijn weder barende kracht- die gelooft, die is uit God geboren; 2) in de kracht van Zijn liefde die gelooft, is tot liefde verkoren; 3) in Zijn wereldoverwinnende kracht die gelooft is nooit de overwinning kwijt.

Ons allerheiligst geloof: 1) volgens zijn inhoud; 2) volgens zijn kracht; 3) volgens zijn grond.

De heerlijkheid van het geloof: 1) wat het bezit; 2) hoe het dit bewaart; 3) wat het verkrijgt

Ons geloof is de overwinning, die de wereld overwonnen heeft:
1) de wereld met haar twijfelingen en haar ongeloof, want het berust op een goddelijk getuigenis; 2) de wereld met haar vervloeking en verleiding, want het legt in ons een hemelse gezindheid; 3) de wereld met haar zorgen en noden, want het draagt in zich het eeuwige leven.

4. Nee, Gods geboden zijn voor ons niet zwaar, al staat de wereld op tegen God (Hoofdstuk 2: 15 vv.) en probeert zij ons die zwaar te maken. Want al wat uit God geboren is (Joh. 3: 6; 6: 37) overwint de wereld; en dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof (Hoofdstuk 2: 13 v. Joh. 16: 33).

Het is inderdaad de gehele, gezamenlijke macht van de zonde, in haar zichtbare en zinnelijke openbaring tegenover God en de gemeente van God, die door hem onder de naam de wereld bedoeld wordt. Het is de verenigde macht en invloed van de zondige, aan het leven uit en voor God nog vreemde mensenwereld en van alle vergankelijke wereldse dingen, die zich plaatsen tussen God en dat zwakke, zondige mensenhart, dat Gods geboden moet bewaren. Een macht tot verleiding een macht tot verschrikking een onoverwinnelijke macht, zolang in de mens de kracht van de zonde nog niet door hoger invloed gebroken is, zolang de wereld nog recht heeft hem onder de haar te tellen. Nee, dan zijn de geboden van God te zwaar, veel te zwaar en onuitvoerlijk. Geen vaak gevoelde vrees voor de op hun overtreding gedreigde straf; geen hartelijke toestemming, dat zij goed zijn en hun opvolging niet dan gelukkig zou kunnen maken; geen bewondering van de voortreffelijke deugden, die zij inscherpen; geen hoop zelfs om door hun nauwgezette betrachting het eeuwige leven te verwerven is in staat om ze ons te midden van al de verzoekingen, al de bedreigingen, al de vervolgingen, waaraan wij zijn blootgesteld, tot richtsnoer van ons leven te doen stellen en met enige volharding opvolgen. Dit is de ondervinding van allen geweest, wie het met de opvolging van de geboden van God eenmaal ernst geworden was. Gelukkig de man, wiens latere ervaring hem ook geleerd heeft met de zegekreet van de apostel in te stemmen: Dit is de overwinning, die de wereld overwint: ons geloof. Van dit ogenblik af zal ook zijn hart dat woord hebben kunnen onderschrijven; Gods geboden zijn niet zwaar. Men merkt wel op, dat de apostel niet schrijft: ons geloof doet of leert de wereld overwinnen. Fierder, stouter is zijn taal; hij zegt: Ons geloof is de overwinning van de wereld. En zo is het. De wereld, die de mens en het menselijke veel te sterk is, is voor God en het goddelijke veel te zwak. Al wat uit God geboren is overwint de wereld. Die gelooft is uit God geboren. Zijn geloof, dat hem met een onwrikbaar vertrouwen en een dankbare liefde aan zijn God verbindt, verheft hem even daardoor boven al de verschrikkingen, boven al de vervoeringen van de wereld. Hij kent en ondervindt een bescherming, krachtiger dan deze kan verlenen of onttrekken; hij kent en bezit een geluk, groter dan zij kan doen aan te bieden. Aan het hart van Jezus Christus de Zoon van God, bij wie hij de verzoening van zijn zonden gevonden heeft, is in zijn gemoed een leven ontwaakt, welks lust is in heiligheid en in liefde; en zo vaak deze Heiland hem de strijd van het leven weer tegemoet voert, roept hij hem met een goddelijke liefde en een goddelijk gezag toe: Heb goede moed! Ik heb de wereld overwonnen. De wereld moet het aanzien, als deze man in de kracht van het inwendige geluks, in de kracht, in één woord, van het leven uit God, van diens geboden getuigt: zij zijn niet zwaar; en zo het woord van zijn Heiland bezegelt: Mijn juk is zacht en Mijn last is licht (MATTHEUS. 11: 30)

"De overwinning van de wereld", zo wordt het geloof genoemd door de apostel van de liefde en welk geloof hij bedoelt, geeft hij duidelijk aan in wat hij meteen laat volgen: "wie is het, die de wereld overwint, dan die gelooft, dat Jezus is de Zoon van God? Geheel verkeerd zouden wij Johannes verstaan, als wij meenden, dat hij de overwinning van de wereld van het geloof in een afgetrokken leerstuk afhankelijk maakt. Geloven, dat Jezus is de Zoon van God, is niet slechts met verstand en hart Zijn waardigheid als zodanig erkennen; het is Hem zelf aannemen en aangrijpen in al Zijn onmisbaarheid, alvoldoendeheid, dierbaarheid. Het is het geloof in de Zoon van God, als die echt in het vlees is gekomen, in de volle historische Christus van de Schriften zo, de Zoon van God en van de mensen, die door Zijn wondervolle verschijning en zegenrijke werkzaamheid, door Zijn verzoenend lijden en sterven, door Zijn

opstanding en heerlijkheid in de hemel het licht is en het leven van de wereld. Het is het geloof, dat (vs. 12) de Zoon heeft en in de Zoon de Vader en in beider gemeenschap een eeuwig levensbeginsel. En van wie nu zo in Christus gelovend, echt uit God geboren is, zegt Johannes, dat hij "de wereld overwint. " Door wereld verstaat hij, naar zijn eigen woord weer (Hoofdstuk 2: 16), al wat niet uit de Vader is, maar in het boze licht, de begeerlijkheid van de ogen en de begeerlijkheid van het vlezes, en de grootsheid van het leven. Hij denkt met andere woorden aan die van God afkerige macht, die zich met onverzoenlijke haat tegen het woord van de waarheid verzet en waarvan ieder Christen op zijn beurt de noodlottige invloed ervaart. Maar wel verre van daarvoor te beven, roemt hij niet enkel in eigen naam, maar ook in die van al zijn medeverlosten: "dit is de overwinning, die", zo staat er letterlijk, "de wereld overwonnen heeft, ons geloof". Is de gissing al te gewaagd, dat hem hier het woord uit het onvergetelijke afscheidsuur van de Heer voor de geest zweefde: "heb goede moed, Ik heb de wereld overwonnen? " In ons oor althans klinkt hier nog iets na van die hooggestemde triomftoon en vruchteloos tracht ik u al de schoonheid en kracht van dit woord juist in Johannes' mond te doen voelen. Daar zit hij neer, de Benjamin der apostelen, die reeds een patriarch is geworden in zijn stil verblijf te Efeze. Nauwelijks kan hij een voet breeds gronds op aarde zijn eigendom noemen, zijn lichaam draagt nog de sporen van de geselstriemen, weleer voor de zaak van Christus ontvangen; zijn leven wijs een rusteloos strijden en waar hij nog altijd met onverzwakte kracht van de Christus getuigt, ziet hij van verre de Antichrist reeds voor zijn ogen verschenen. En toch durft die oude vissersgezel, als slotsom van zijn levenservaring, het woord in de pen nemen, dat geen van de Romeinse Cesars, die hij zag heersen en sterven, van zichzelf had durven terneer schrijven: "Onze overwinning, die de wereld overwonnen heeft! " Voorwaar dat is groot; u grijze krijgsknecht van Christus, maar hoe groot moet dan de Meester niet zijn, die zulke discipelen vormt!

5. a) Wie is het, die de wereld overwint, dan die gelooft, dat Jezus is de Zoon van God (Hoofdstuk 4: 15), want bij dit geloof heeft Hij een woning in ons hart, Hij die groter is, dan die in de wereld is (Hoofdstuk 4: 4).

a) 1 Kor. 15: 57

Het zijn de hoogste geboden, die Christus geeft, zoals Hij zelf ze alleen volkomen heeft vervuld, de geboden, zoals die in Zijn bergrede zijn ontwikkeld, de grondtrekken van een heiligheid, die boven alles schittert, zoals die door geen menselijke zedenleer zijn bereikt, waarvoor iedere menselijke geest zich in diepe ootmoed moet buigen; en toch horen wij Johannes zeggen: (vs. 3) "Zijn geboden zijn niet zwaar. " Als het hoogste van de zedenleer moesten zij toch het zwaarste zijn: hoe moeten wij het dan verstaan, als de apostel ze toch voorstelt als niet zwaar? Nu hij zelf zal dat toch hebben ervaren, anders zou hij het niet zo schrijven. Niet in deze geboden zelf, dat is duidelijk, niet in hun betrekking tot andere zedelijke geboden moet de reden liggen, waarom zij niet zwaar worden geheten, deze reden moeten liggen in het veranderde standpunt van de mensen over de goddelijke wet, die vroeger voor hen zwaar was, ja niet te vervullen, maar die nu ten gevolge van de verandering, die met hen heeft plaats gehad, voor hen licht geworden is. Als grond daarvoor voert Johannes in vs. 4 aan, dat alles, wat uit God geboren is, de wereld overwint. Dus daaruit, dat de gelovigen de kracht hebben ontvangen om de wereld te overwinnen, leidt hij de gevolgtrekking af, dat deze geboden voor hen niet meer zwaar kunnen zijn, hoe zwaar zij ook voor hen zijn, die deze kracht om de wereld te overwinnen, nog niet deelachtig zijn geworden. Wij zullen daaruit dus kunnen besluiten, wat er toe vereist wordt, om deze geboden te vervullen, dat is de overwinning van de wereld: alleen in de strijd met de wereld kunnen zij worden volbracht. Wat voor de mens de vervulling ervan zwaar maakt is het gevangen zijn van de geest in de

wereld, de macht van de wereld over de geest, de lust tot de wereld, het wereldse van de geest, waardoor de hogere, met God verwante natuur van de mens, waarvoor Gods wet bestaat, waarin zij overeenstemming vindt, onderdrukt is geworden. De macht van de wereld is de macht van al wat ongoddelijk is, terwijl dit over de geest heerst, komen aan hem, die zich tot de wereld voelt getrokken, die zijn hoogste goed in haar vindt, Gods geboden zwaar voor. Omdat nu in de kracht van het goddelijk leven, dat de gelovigen hebben ontvangen, de macht is gegeven, die de wereld overwint, zo zegt Johannes, dat alles, wat uit God geboren is, de wereld overwint; omdat door deze wereld overwinnende macht ook de hinderpalen, die de vervulling van de geboden tegenstaan, gemakkelijk worden overwonnen, zegt hij dat Gods geboden voor de gelovigen niet zwaar zijn. Zij bezitten de kracht, waardoor wat zwaar is voor hen licht wordt gemaakt. Johannes stelt dan ook in vs. 5 datgene voor, waardoor gelovigen van de macht van de wereld worden bevrijd, van kinderen van de wereld tot kinderen van God worden gemaakt, het goddelijk leven ontvangen, waardoor zij dus geschikt worden de wereld te overwinnen; het is het geloof in Jezus als de Zoon van God. Wij moeten echter wel opmerken, dat de apostel niet zegt: "het geloof is het, waardoor wij de overwinning over de wereld behalen; " niet "het geloof is het, dat de wereld overwinnen zal", maar hij zegt: "het geloof zelf is de overwinning, die de wereld overwonnen heeft", waarin nog meer licht opgesloten. Wij moeten de diepe inhoud geheel proberen te ontwikkelen. Het geloof zelf is reeds een daad van de overwinning over de wereld, het kan alleen tot stand komen in de strijd met de wereld als een over deze behaalde overwinning; want als het goddelijke trekken van zijn binnenste, het trekken van de Vader tot de Zoon de mens tot geloof beweegt, dan treedt de gehele wereld hem tegen en laat hem niet tot het geloof komen. Wat in de mens van de wereld is en met de wereld samenhangt, streeft het zich ontwikkelend geloof tegen. Vandaar die veelvuldige tegenwerkingen, die het de mens zo zwaar maken om te geloven: vandaar de macht van de twijfelingen, die zich tegen het geloof verzetten en zo is reeds het geloof zelf een overwinning over de wereld. En evenals het, door de overwinning over de wereld tot stand gekomen, datgene is, wat eens voor altijd de wereld overwonnen heeft, ligt daarin de goddelijke kracht, waartegen de wereld niets kan doen. Het geloof heeft de wereld eens voor altijd overwonnen; daarin is de overwining gegeven, die in elke volgende strijd met de wereld door de vervulling van de goddelijke geboden wordt bevestigd. Het gehele volgende Christelijke leven is, als dat het geloof getrouw vast houdt en in zijn rustige, gezonde ontwikkeling voortgaat, niets anders dan de voortzetting van de eenmaal in het geloof behaalde overwinning over de wereld.

In de wereld worden vele banieren opgeworpen en ook tegen de wereld wordt menig veldteken in de strijd gevoerd; maar aan geen vaan verbindt zich de zegepraal, behalve aan de kruisbanier. Het geloof en het geloof geheel alleen overwint de wereld; maar niet een eigenwillig geloof, niet een modegeloof, maar alleen het geloof in Jezus; en weer niet een geloof in Jezus naar eigen goedvinden en eigenmachtig teweeg gebracht, een geloof in Hem, evenals aan de profeet, een geloof aan het ideaal van de mensheid, of iets dergelijks, maar alleen het schriftuurlijk geloof in Jezus als de ware Zoon van God overwint de wereld.

De Joden, Turken enz. geloven ook, zoals zij zeggen, in God, die hemel en aarde geschapen heeft; maar dat dit nog geen waar geloof is, blijkt daaruit, dat het niets doet, noch teweeg brengt, noch strijdt noch overwint, maar ze allen laat zoals ze zijn, in de oude geboorte en onder de macht van de duivel en van de zonde.

Een oud wijs man heeft gezegd: men geeft mij een punt buiten de wereld, waarop ik zal mogen staan en ik zal de wereld uit haar herren oplichten; dit wonderpunt is aan ons geloof gegeven, het heet: "Jezus Christus. "

Acht de geboorte uit God niet te zwaar, alles komt daarbij aan op het geloof aan de getuigenis van God ontleend; maar neem ook het geloof niet te licht; het moet u alles opleveren, wat geboorte uit God, leven uit God, gemeenschap met God oplevert.

De wereld is een rijk, dat tegen zichzelf verdeeld is. Daarin strijden macht tegen macht en zonde tegen zonde. Het ene deel van de onderdanen ergert zich aan de verdorvenheid van de anderen en zoekt naar een middel om een al te grote uitgieting van ongerechtigheid bij deze te bedwingen en uit het onreine huis ten minste de onreinste geesten uit te werpen. Ja, zoals elke hoogmoedige mens in het klein bij het onzalig gevoel van zijn verdorvenheid, in plaats van schuld te belijden en hoger hulp te zoeken, nog eerst, nog lang en soms levenslang, maar tevergeefs zichzelf poogt te redden, zo volhardt, lijdend onder het gevoel van haar ellende, de verdorven wereld in het groot in een reeks van steeds vruchteloze uitspanningen tot overwinning van zichzelf. De overwinning van zichzelf. Ja, deze verwacht de wereld van haar nieuwe middelen tot beschaving, tot verlichting, tot bevrediging van allen, van haar nieuwe uitvindingen tot verbetering van de slechtsten, van haar herhaalde omwentelingen en herhaalde proefnemingen met nieuwe denkbeelden, nieuwe wetgevingen, nieuwe regeerders; deze van haar kruistochten tegen bepaalde zonden en van haar werktuiglijke opvoeding tot Christelijke deugden. Tevergeefs! Als zij niet komt, in Johanneïsche zin, tot het geloof, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, haar enige Redder en haar wettige Koning, zij zal dan ook niet een enkele van haar zonden, van haar boze kwalen, van haar plagen meester worden, geen enkele van haar boze geesten uitwerpen. Maar zij zal blijven die zij is: de wereld, die in het boze ligt. Zegt haar dit, u kinderen van God, die in haar midden gelooft en strijdt! en acht u niet voldoende gewroken op de verachting, waarmee zij u bejegent, als u niet enkelen, niet velen van haar kinderen door de gelijkmatigheid van uw liefde, de onverstoorbaarheid van uw geluk, de kracht van uw vertrouwen, tot het aannemen van uw getuigenis kunt bewegen! Maar houdt niet op, bij elke blijvende aanraking, bij elke nieuwe ontmoeting, die u met de wereld heeft, ook uzelf toe te roepen: Wie is het, die de wereld overwint, dan die gelooft, dat Jezus is de Zoon van God? Wacht in de strijd met haar boze macht nooit heil of beul of ondersteuning van enig hulpmiddel, of van enige maatregel enige gunstige omstandigheid of medewerkende neiging. Niet bij de vrees, niet bij de vlucht, niet bij de spijt, niet bij de smart is de overwinning van de wereld. Afzondering en zelfkwelling hebben haar nooit teweeg gebracht. Verliezen, rampen, zorgen, teleurstellingen, kwade bejegeningen en verdenkingen, kunnen de wereld wel meer doen haten en zorgvuldiger ontwijken, maar niet volstandiger doen overwinnen. Dit kan doen slechts uw geloof en de versterking van uw geloof; dit kan doen slechts het geloof; niet in uw geloof, maar in uw Heiland en in Zijn liefde; een liefde, waarvan geen hoogte of diepte u scheiden zal. Wie is het, die de wereld overwint, dan die gelooft dat Jezus is de Zoon van God?

Opmerkelijk! nog heeft de apostel, bij de veelvuldige voorstelling van de uitnemendste en hoogste aller geestelijke gaven en krachten: "de liefde. " slechts een enigmaal melding gemaakt van het geloof in de Naam van Jezus Christus. En het is ook inderdaad niet zonder juistheid meer dan eens gezegd, dat van de drie grote schriften, die wij van Johannes in de Kanon bezitten, in het Evangelie meer bijzonder het geloof, in het boek van de Apocalyps de hoop, (te weten van ‘s Heren toekomst en Koninkrijk) in de eerste brief bepaaldelijk de liefde als hoofdgedachte en hoofddoel van de apostolische onderwijzing uitkomt. Maar is de liefde, volgens een andere verklaring van de apostel, de meeste onder het volheerlijke en zalige drietal, het is slechts uit de wortel van het geloof dat, volgens de leer van beide, alle van de apostelen van de Heere, de vrucht van de liefde geboren wordt. En zo voert ons dan ook de Brief van Johannes ten slotte als met verhoogde nadruk op die wortel van alle geestelijke levenskracht, beweging en vruchtbaarheid terug. Na in het lichaam van de Brief de volheid en

heerlijkheid van die grote Godsgave en Godskracht, de liefde, van alle zijden beschouwd te hebben, roert hij, nu als ware het triomferend uit, aan welke grondkracht in de kinderen van God de overwinning, die hun reeds gegeven en verder is toegezegd, te danken is. En dan luidt het met betekenisvolle en bezielde herhaling in zijn onnavolgbare taal aldus: Al wat uit U geboren is, overwint de wereld en dit is de overwinning, die de wereld overwint: ons geloof. Wie is het, die de wereld overwint, dan die gelooft dat Jezus is de Zoon van God?

6. Deze, van wie ik zo-even zei, dat het geloof in Zijn naam een wereld overwinnende macht was, is het, die bij de doop, waardoor hij een gemeente van het Nieuwe Testament in de plaats van die van het Oude stelde, gekomen is door water en bloed, namelijk Jezus, de Christus. Niet, zoals vóór Hem, Johannes de Doper, die slechts met water heeft gedoopt, omdat hij de zaligheid niet zelf kon teweeg brengen, maar alleen daarop kon voorbereiden Joh. 1: 26, 3: 25 vv.), door het water alleen, maar zoals dat nodig is tot hele zaligmaking van hen, die in Zijn levensgemeenschap willen intreden, door het water en het bloed. Hij heeft Zijn bloed voor verlorenen gestort; en, waar de zondaar door het geloof in Zijn gemeenschap komt, daar wordt het hem duidelijk, dat het bloed van Jezus reinigt van alle zonden; dan ziet hij in zijn doop ook het teken van het Verbond, dat God met hem heeft gemaakt (Hoofdstuk 1: 7 Hand. 22: 16. 1 Kor. 6: 11. 1 Petrus 3: 21). En de Geest, die bij zo'n geloof en bij de doop van de gelovigen wordt geschonken, dat bij de Doop van Johannes niet geschiedde (MATTHEUS. 3: 11 Hand. 19: 1 vv. Joh. 7: 39), is het, die in de gaven en krachten, die Hij van de hemel meebrengt, getuigt, dat de Geest, alles wat dat nieuwe geestleven in zich bevat (Joh. 3: 6), de waarheid is, het gehele bezit van de zaligheid, waarboven voor deze tegenwoordige wereld nu niets meer te wachten is (Joh. 1: 14, 17; 5: 33).

Volgens Johannes' leer is het een vaste stelregel, dat een ieder, die echt in de Heere Jezus Christus gelooft, een wedergeborene, die zijn leven uit God heeft, niet alleen God Zijn Vader zal beminnen, maar ook al de kinderen van God en dat hij tevens zijn liefde voor God tonen zal in de gehoorzame betrachting van al Gods geboden, die dan ook in zijn schatting niet zwaar, niet moeilijk zullen zijn. Is er toch een nieuw levensbeginsel in ons, dat uit God is en dus naar God trekt, dan zal men ook Zijn bevel met liefde en lust ontvangen; ook is er voor de liefde niets te zwaar en het geloof, dat God in het juiste licht als alleszins dienenswaardig kent, dat Jezus in Zijn hoogheid en waardigheid erkent, dat al de beloften van God aanneemt, is het beste en ook een zeker middel, om al de tegenstand van de bedorvenheid, van de wereld en van de Satan, waarmee wij te strijden hebben, volkomen en zeker te overwinnen. Alles komt dus aan op het ware geloof in Jezus Christus, onze Heer en op de beoefening daarvan. Laat er vijandschap en tegenstand van allerlei aard in deze wereld zijn tegen het rijk van God, tegen het Evangelie en tegen al Gods kinderen, wanneer wij maar echt staan in het geloof, dat Jezus Christus in Zijn waarde erkent en aanneemt en geheel omhelst en dat een waar leven uit God ten gevolge heeft, dan is de overwinning niet te betwijfelen, de vijand kan doen tegen de waarheid niets; hij kan ons Christus uit het hart niet ontroven en wat immer in ons zondige en zinnelijke gemoed hem begunstigt, moet voor de kracht van het geloof ten slotte geheel bezwijken. Hoogst belangrijk zijn na zo'n voorstel de gronden van zekerheid, die de apostel bijbrengt voor het geloof, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God. Lag hieraan in zijn tijd veel gelegen, dan stelt hij dit ook in bewoordingen voor, die voor zijn dagen alleszins gepast waren en tegenover de dwaalbegrippen van de Gnostieken stonden; maar dan hoeven zij ook voor ons geen duisterheid te hebben, wanneer wij slechts opmerken, dat Johannes door water verstaat 's Heilands doop in de Jordaan, toen een Godsstem Hem voor de Zoon verklaarde en door bloed van Jezus bloedig lijden en sterven doet denken, waardoor Hij de verzoening van onze zonden heeft aangebracht, terwijl wij de laatste woorden van vs. 6 duidelijkheidshalve liefst zouden vertalen: ook de Geest getuigt dit, want de Geest is de waarheid zelf, doelend

daarmee of het voorgevallene op de doorluchtige Pinksterdag. Wij mogen het dus in met de apostel Johannes daarvoor houden, dat het voorgevallene te Bethabara, op Golgotha en op het eerste Pinksterfeest na Jezus hemelvaart, alles in een volkomen licht stelt, wat wij van Jezus Christus, van de verlossing, die in Hem is en van Zijn werking te geloven hebben tot onze zaligheid.

7. Want drie zijn er, die getuigen in de hemel van de waarheid en heerlijkheid van het Evangelie en van Gods genadewerk in het hart, namelijk de Vader, het Woord en de Heilige Geest en deze drie zijn een. Vader en Zoon gevengetuigenis door de Heilige Geest, die zij zenden, en met wie zij de enige, waarachtige God zijn.

Zonder enige twijfel geven wij toe, dat deze woorden niet worden gevonden in de Griekse handschriften, behalve Cod. 34. 162, 173, noch in de oude vertalingen, noch zelfs in de handschriften van de Vulgata vóór de 10de eeuw; men mag echter zo’n inlassing vooral van een plaats als deze wel voor iets bijzonders houden. Het kunnen woorden zijn van dezelfde schrijver, later als kanttekening bijgevoegd, of van een ander, die door de Geest van God werd geleid. Of die woorden van Johannes zijn of niet, hoe ze in de tekst zijn gekomen, is een zuiver wetenschappelijk vraagstuk en zeker mag de criticus hier werkzaam zijn. Het neemt echter niet weg, dat voor de Christelijke gemeente ook dit woord een deel is van haar heilige, door Gods Geest ingegeven Schriften, welk mens ook tot het neerschrijven daarvan gebruikt is. De getuigenis van de Heilige Geest in de harten, waarvan onze Gereformeerde geloofsbelijdenis spreekt, is ook over deze woorden, en de hoge en heerlijke waarheid, die daardoor uitgedrukt is.

Is het bekend, dat over de echtheid van de plaats 1 Joh. 5: 7, of deze niet of al door Johannes geschreven is, onder de geleerden getwist wordt, dan is het tot volkomen geruststelling van veler harten nodig, dat wij daarover het een en ander in het midden brengen. Allereerst merken wij aan, dat gedurende de vijftien eerste eeuwen in de kerkelijke geschiedenis niets wordt aangetroffen van enige twist of twijfel over deze plaats, zo deze in de gewone Latijnse vertaling, die de kerk in gebruik had, gevonden werd; maar dat met of na Erasmus deze twist een aanvang genomen heeft. In de eerste in tweede uitgaaf namelijk van zijn vertaling van het Nieuwe Testament heeft hij de woorden in vs. 7 en 8 niet geplaatst: "in de hemel, de Vader, het Woord en de Heilige Geest en deze drie zijn één; en drie zijn er, die getuigen op aarde. " zodat de woorden van vers 7 en 8 bij hem aldus samenhangen: Drie zijn er, die getuigen, de Geest, het water en het bloed en deze drie zijn tot een. Hierover echter beschuldigd en aangeklaagt, heeft hij zich daarmee verdedigd, dat hij deze woorden niet gevonden had in de handschriften, die hij kende en door anderen op zijn verzoek geraadpleegd waren. In zijn derde uitgave evenwel heeft hij die ingevoerd, omdat hij bij nader onderzoek, dat hij ook in het Vaticaan te Rome heeft laten doen, van de echtheid van deze plaats volkomen overtuigd was geworden. Kort na hem heeft George Blandrta van Piemont en vervolgens ook Socinus openlijk de echtheid van deze woorden betwijfeld en bestreden, en na hen is dat in latere tijden en in onze dagen door zeer vele geleerden gedaan. Ons inziens, schijnt het echter onweerlegbaar, dat vele Kerkvaders reeds vóór de Ariaanse twisten in de vierde eeuw deze woorden in hun schriften hebben aangehaald, dat zij niet zouden hebben kunnen doen, als zij die in hun bijbel niet hadden gelezen. Duidelijk zijn toch onder anderen de woorden van Cyprianus, die in het midden van de derde eeuw heeft geleefd, wanneer hij in zijn verhandeling over de eenheid van de kerk schrijft: "de Heere zegt: Ik en de Vader zijn een en weer is geschreven, van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest: deze drie zijn een. " Op gelijke wijze zegt Tertullianus, in de tweede eeuw, in zijn verdediging tegen Praxeas, sprekend van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, "dat deze drie in elkaar verenigd zijn,

die drie een en dezelfde zaak zijn, maar niet een en dezelfde persoon. Zoals er gezegd wordt: Ik en de Vader zijn een. " Ook hebben de vervaardigers van de Latijnse vertaling, ten tijde van Hiëronymus deze woorden behouden, ten bewijze dat zij in de Griekse handschriften, die zij kenden en gebruikten, gevonden worden; zoals ook Hiëronymus die in zijn vertaling aanvoert en de Afrikaanse bisschoppen zich daarvan niet zouden bediend hebben tegen Arius, als zij destijds voor onecht verklaard konden worden, waarbij wij alleen nog voegen willen, dat Lourens Valla, in het midden van de vijftiende eeuw, nog zeven oude Griekse handschriften heeft ontdekt, waarin allen deze tekst volledig gevonden werd. De slotsom van alles moet dus eenvoudig deze zijn, dat Johannes deze woorden echt geschreven heeft, maar dat die in latere tijd door onachtzaamheid van de afschrijvers in een en ander afschrift zijn uitgevallen, dat door de gelijkheid tussen vs. 7 en 8 zeer gemakkelijk kon geschieden, zoals er op deze wijze vaker bij het afschrijven woorden zijn uitgevallen of omgezet.

8. En drie, zo velen als er tot een ontwijfelbaar zeker en onvoorwaardelijk geldend getuigenis op zijn hoogst door de wet van Mozes worden gevorderd (Deut. 17: 6; 19: 15), zijn er in dit geval werkelijk aanwezig, drie, die getuigen op de aarde daarvoor, dat in Christus Jezus de volle zaligheid ons ten deel is geworden en aan de mensen geen andere naam is gegeven, waardoor wij zalig moeten worden (Hand. 4: 12): de Geest, die volgens Joël 3: 1 v. over ons wordt uitgestort en het water, dat volgens Ezech. 36: 25 als een zuiver water over ons wordt gesprengd en het bloed, dat ons van alle zonden reinigt (Jes. 52: 15. 1 Petr. 1: 2 ; en die drie zijn tot een; zij lopen als geheel met elkaar overeenstemmende getuigen met hun getuigenis op dat ene uit, dat nu vervuld is, wat voor de tijd van het Nieuwe Testament was voorspeld en beloofd (Hand. 13: 23 vv.).

9. Als wij in maatschappelijke zaken en in het bijzonder bij rechterlijke handelingen, als het er bepaald op aankomt de waarheid te leren kennen, de getuigenis van de mensen aannemen, wanneer er meerdere getuigen zijn en drie in hun getuigenis overeenstemmen (Joh. 8: 17 Matth. 18: 16. 2 Kor. 13: 1. 1 Tim. 5: 19, de getuigenis van God is meer. Wat God verzekert is oneindig meer in getrouwheid en in belangrijkheid, dan wanneer een mens een verklaring geeft, zoals een ieder, die echt in God gelooft, erkent, zodat hij dus des te vrijmoediger zal aannemen. Daarom hadden ook zij, die zich beroemden Mozes en de profeten te bezitten (Joh. 5: 45; 9: 28 v. ; 16: 29 wel alle reden gehad, om het Christelijk geloof (vs. 4 v) aan te nemen. Want dit is de getuigenis van God, op welker aanneming het bij het Christen worden vooral aankomt (Hand. 26: 28), die Hij van Zijn Zoon getuigd heeft en dan was, omdat God zelf voor Christus getuigenis heeft afgelegd en men dus niet met zuiver menselijke getuigen te doen had, het Christenworden toch echt niet zo’n zware zaak voor hen geweest.

10. a) Die in de Zoon van God gelooft, zoals werkelijk enigen uit Israël ten gevolge van de door God afgelegde getuigenis in Christus gelovig zijn geworden (Rom. 11: 1 vv.), heeft de getuigenis in zichzelf. Hij ondervindt de overtuigende kracht van de waarheid in zijn eigen hart en is zich wel bewust, dat hij bij zijn gelovig worden niet te doen had met een menselijke overreding of valse inbeelding. Die daarentegen God niet gelooft op Zijn getuigenis, zoals het ongelovig gebleven aantal veel groter is, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt. Hij behandelt tochGods getuigenis als een leugen, die men niet mag vertrouwen, maar integendeel moet weerspreken. En dat doet werkelijk degene, die geen Christen wil worden, omdat hij niet gelooft heeft de getuigenis, die God getuigd heeft van Zijn Zoon en die hem tot deze Zoon als de enige en waarachtige Heiland wijst (Joh. 5: 31 vv.).

a) Joh. 3: 36 Rom. 8: 16 Gal. 4: 6

11. En dit is de getuigenis, waarvan ik vroeger zei, dat wij, die gelovig zijn geworden, die in ons hebben, namelijk, dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft (Hoofdstuk 3: 4), a) en dit leven is, zoals wij ons tevens daarvan bewust zijn, nergens dan in Zijn Zoon en in deze nu ook geheel en ten volle, zodat het tot een gelijk zijn aan Hem zich ontwikkelt (Hoofdstuk 3: 2 Joh. 10: 11; 14: 6).

a) Joh. 1: 4

12. Zo is, zoals ik boven (Hoofdstuk 3: 7 vv.) het onderscheid tussen de kinderen van God en de kinderen van de duivel heb uiteengezet, wat het Joodse volk betreft, het onderscheid tussen hen, die in Christus gelovig geworden zijn en hen, die in Hem niet wilden geloven. dit: Die de Zoon heeft, die heeft het leven, dat zich eens tot eeuwigeheerlijkheid ontwikkelt (Hoofdstuk 2: 24 v.); die de Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet, de toorn van God blijft op hem en hij zal sterven in zijn zonden (Joh. 3: 18, 36; 8: 24).

Voor deze vrij moeilijke plaats (vs. 6-12) is het bij de wetenschappelijke uitleggers bijna vaste gewoonte geworden om aan te nemen, dat Johannes hier tegen het docetisme van Cerinthus 1Jo 4: 3 polemiseert. Welke scheve en vreemde woordverklaring bij zo’n voorstelling voor de dag komt, is reeds door anderen zo duidelijk aangewezen, dat wij die gehele opvatting wel dadelijk terzijde kunnen laten. Ook in elke andere vorm blijkt de mening verkeerd te zijn, alsof hier bij het "water" in vs. 6 en 8 gesproken werd van de van Christus ontvangen doop. Wij hebben alleen te denken aan de door Christus ingestelde doop, waardoor Hij het Nieuw-Testamentische verbondsvolk samen brengt en in de plaats van het Oud Testamentische Israël de Christelijke kerk plaatst als het tegenwoordig huis van God (1 Petr. 2: 9; 4: 17). Wij moeten nu echter niet menen, zoals velen hebben gedaan, dat naast het "water" als doopsacrament het "bloed" het andere sacrament zou moeten betekenen, want het heilig avondmaal wordt wel in 1 Kor. 11: 29 lichaam van de Heere genoemd, maar daaruit volgt niet, dat het even goed ook kort van het "Heeren bloed" zou kunnen heten. In zijn eerste uitlegging spreekt Luther zich daarover op de volgende wijze uit: "De meeste uitleggers zien op de twee sacramenten, omdat bij het openen van de zijde van Christus daaruit water en bloed zijn gevloeid (Joh. 19: 34). Mij mishaagt wel deze verklaring niet, maar ik versta het bepaald van de doop, want Johannes vat samen wat wij aan het rijk van Christus hebben en prijst de kracht van onze dierbare doop en van het lijden of bloed van Christus; hij vat alles samen als in een bundeltje en maakt een drietal uit die getuigenis, dat tevens alle drie samen en met elkaar aan ons geloof getuigenis geven en het bevestigen: "water, bloed en geest. " Intussen moeten wij ons nog verder verwijderen van de uitleggers, zelfs van die, met wie wij tot hiertoe dezelfde weg konden gaan. Zij geloven namelijk, dat Johannes hier de getuigen, waarvan hij spreekt, daartoe aanvoert, dat Jezus, zoals aan het einde van vs. 15 wordt gezegd, Gods Zoon is. Wij menen, dat de juiste vertaling van het einde van vs. 6 moet zijn: "want de Geest is de waarheid (het Griekse woord oti toch heeft evenzeer die betekenis). Het voorname punt toch, dat Johannes in vs. 8 wil zeggen, ligt niet achterwaarts, maar voorwaarts in hetgeen hem in vs. 9-12 vervult. En het is het ongeloof van het uitverkoren volk van Israël, dat hij om dit door de oversten over hen gebracht ongeloof, hen noemt met de minder schoon klinkende naam van Joden en hen als een vreemd lichaam behandelt, hoewel hij zelf van nature een Jood was Joh 1: 19. Op dit ongelovige volk van de Joden doelde hij zonder twijfel reeds, toen hij in vs. 4 schreef: "dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof"; want daarom was nu werkelijk reeds de wereld naar het een gedeelte van haar toenmalig bestaan (Rom. 3: 29) overwonnen, daar, al was ook Jeruzalem met zijn tempel nog niet verwoest en het volk nog niet uit zijn land verdreven, toch Christus’ woord in Matth. 21: 43 reeds vervuld was en het Jodendom voor het Christendom had moeten wijken. Herinneren wij

ons, hoe het in het jaar 67 na Christus, in welk jaar volgens onze mening Johannes zijn brief schreef, in het Joodse land stond, hoe toen de oorlog met de Romeinen, om hun juk te verbreken en hun macht te overwinnen reeds woedde en de Joden door alle neerlagen, die zij leden, slechts des te fanatieker voor hun geloof ontbrandden en meenden, dat de overwinning toch ten slotte aan de zijde van Gods volk moest zijn, dan is het, alsof Johannes op die dwaze waan met zijn vraag zinspeelt: "wie is het, die de wereld overwint, dan die gelooft, dat Jezus is de Zoon van God? " Niet de Joden, zo makkelijk daarin opgesloten, zullen Rome en zijn heerschappij breken, maar zelf erdoor gebroken worden. Wel is het Christelijk geloof reeds begonnen Rome en zijn afgodstempels te overwinnen en hoewel de Christelijke gemeente voor een tijd door dit Rome en zijn keizer tot de dood vervolgd wordt, zal toch aan haar ten slotte de overwinning zijn. Van dit standpunt van beschouwing, als de apostel voornamelijk het ongelovige Israël op het oog heeft, doet zich het gezegde in vs. 6-8 voor als een theodicée of verdediging van God tegenover het Joodse ongeloof. Van Zijn zijde heeft hij niets verzuimd, om Jezus Christus, die de Joden als een valsen Messias of Heiland hebben bestempeld, opdat zij Hem met een schijn van recht zouden kunnen verwerpen, maar toch alleen daarom Hem niet wilden hebben, omdat Hij geen Helper en Zaligmaker naar hun smaak was, voor dit volk te legitimeren als Gods Zoon en als de ware Christus van de Heere. Hij wilde Hem doen kennen als degene, die in alle stukken datgene had gedaan en aangebracht, wat van de toekomende Verlosser in de wet en de profeten was voorspeld, en die ook werkelijk en volkomen, zoals wij Christenen onszelf daarvan een bewijs zijn, zalig heeft gemaakt allen, die zich in het geloof tot Zijn weg ter behoudenis hebben gewend. Omgekeerd komt het in vs. 9-12 gezegde voor als de erkentenis van het veroordelend gericht, waarmee de Joden om zo te zeggen uit het proces met God zijn gekomen. Terwijl men toch de getuigenis van de mensen laat gelden, als het met de eisen van de wet overeenkomt, hebben zij Gods getuigenis, die oneindig groter is, niet aangenomen hebben, terwijl zij dat niet lieten gelden, God tot een leugenaar gemaakt, hebben echter ook tot straf daarvoor zichzelf van het leven beroofd, dat in de Zoon van God hun was aangeboden; en wat het gevolg daarvan zal zijn, dat zal die dag ten volle aan het licht brengen, die reeds is aangevangen (Hoofdstuk 2: 18). Wij vinden dus hier een dergelijke beschouwing van de apostel, als wij in het Evangelie van Johannes (Hoofdstuk 12: 37 vv.) lezen op dat tijdstip, dat de Heere Zich nu het voltooien van Zijn openbare werkzaamheid voor de Joden verborg. Johannes weet uit hetgeen hem in het gezicht, volgens het zesde Hoofdstuk van de Openbaring op Patmos door hem ontvangen, afgebeeld was, dat nu in het heilige land die tijd was begonnen, dat Jezus Zich geheel en al voor de lange tijd van de verwerping van het Joodse volk verborgen had en de heerlijkheid van de Joodse tempel was geweken (Hoogl. 5: 6. Ezech. 11: 22 vv). Zou hij dan in zijn brief, als deze, zoals wij hebben aangenomen, op zo’n tijd van Patmos door hem geschreven is, datgene, wat zijn hart bij de gedachte daaraan bewoog, niet hebben uitgedrukt? Het is toch, zoals wij in zijn Evangelie zien, zijn manier, om niet alleen vertellend, lerend, vermanend, maar op geschikte plaatsen ook reflecterend of beschouwend te schrijven en juist in zijn reflecties of beschouwingen ligt de voornaamste kracht van Zijn leren en vermanen. Heeft hij nu hier juist te doen met Christelijke gemeenten uit de heidenen, terwijl op de eerste blik het kon schijnen, dat hij volstrekt geen aanleiding had in een zendbrief aan hen zich uit te laten over Israëls hardnekkige verstokking en latere verwerping, zo zien wij toch uit Paulus brief aan de Romeinen (Hoofdstuk 9-11), dat de apostelen de zaak anders beschouwden, dat zij integendeel nodig achtten aan de Christelijke kerk uit de heidenen de waarschuwing te geven (Rom. 11: 22): "Zie dan de goedertierenheid en de strengheid van God: de strengheid wel over degenen, die gevallen zijn, maar de goedertierenheid over u, als u in de goedertierenheid blijft, anderszins zult u afgehouwen worden. " Als in vs. 6 wordt gezegd: "deze is het, die gekomen is door water en bloed enz. ", dan verplaatst Johannes zich daarmee in de tijd, dat hij voor 3-4 tientallen van jaren in gemeenschap met Petrus en de overige apostelen te Jeruzalem

de kerk van Christus stichtte. Evenals de Doper, van wie de Heere zegt: "onder allen, die uit vrouwen geboren zijn, is niemand groter" met water was gekomen, zo kwam ook hij zelf eerst met water, als zij, die tot zijn gemeente overgingen, door de doop in zijn naam zo’n overgang moesten bewerken. Zijn adoptie van de Johannesdoop was zijn feitelijk erkennen van de heilsweg van het Oude Testament, die in de Doper zijn toppunt had bereikt. Kennis van zonde, behoefte aan vergeving en verlangen naar vernieuwing van het hart, waartoe het oude verbond had moeten brengen, maakte hij daardoor als het ware tot het postament of onderstel van het door hen opgerichte nieuwe verbond. Maar niet met water alleen kwam hij, maar met water en bloed; zijn doop was niet, zoals Luther het uitdrukt, louter water, maar bloedig water en dat nu is, zoals hij verder zegt, de juiste zeep, die niet alleen de onreinheid van de huid van het lichaam afwast, maar doordringt en de inwendige onreinheid naar buiten dringt, zodat het hart voor God rein wordt. Uit dit zo nadrukkelijk verklaren van de apostel "niet door water alleen, maar door het water en het bloed", mogen wij met recht besluiten, dat bij de Nieuw-Testamentische Christelijke doop het Johanneïsche onderdompelen in het water niet van zo’n gewicht is, als bijvoorbeeld de Baptisten menen. Integendeel zal een blote besprenging, die aan de besprenging met bloed (Hebr. 9: 13 v. 1 Petr. 1: 2 herinnert en deze als het eigenlijk hoofddeel in het sacrament op de voorgrond plaatst, nog zekerder en wel reeds vroegtijdig in bepaalde gevallen, dat geen of slechts weinig water aanwezig was ("Ac 16: 34, of als de doop aan vrouwelijke personen of kleine kinderen werd bediend, ook in de apostolische kerk hebben plaats gehad. Het profetische woord van het Oude Testament, als het op de Nieuw-Testamentische doop wijst, spreekt ook alleen van een besprenging (Jer. 52: 15 Ezechiël. 36: 25), maar nergens van een onderdompelen in het water. Evenals nu Petrus in zijn Pinksterrede de Joden, die zien, in wie zij gestoken hebben en in hun zielsangst vragen "mannen, broeders! wat moeten wij doen? " antwoordt: "bekeer u en een ieder van u wordt gedoopt in de naam van Jezus Christus", niet alleen daarvoor de vergeving van de zonde belooft, maar ook de belofte er bijvoegt: "u zult de gave van de Heilige Geest ontvangen" (Hand. 2: 37 vv.), zo voegt hier ook Johannes bij het bijkomen van de gaven van het Heilige Geest tot de doop van Christus. De zin, die geheel parallel aan de vorige: "deze is het, die gekomen is" ingericht is; en "de Geest is het, die getuigt", verheft het boven allen twijfel, dat de Heilige Geest hiermee moet worden voorgesteld als een bijzondere, van Christus onderscheiden persoon. Als vervolgens van Hem wordt gezegd: "die getuigt, dat de Geest de waarheid is", dan hebben wij reeds boven bij de verklaring van Christus’ woord "wat uit Geest geboren is, dat is Geest" erop gewezen wat nu hier onder "Geest" moet worden verstaan en eveneens geeft ons het woord van de apostel in Joh. 1: 14 en 17, waar hij de genade en waarheid prijst, die in Christus te vinden zijn, aanwijzing, wat wij ook op deze plaats onder waarheid moeten denken. De genade brengt Christus door middel van de doop in Zijn naam, die niet alleen met water, maar met water en bloed geschiedt en terwijl de Heilige Geest op de aldus gedoopte en in Gods genadeverbond opgenomene neerdaalt, maakt Hij hem tot een uit de Geest geborene, zodat zijn nieuwe leven nu geest is en dit nieuw geschapen geestelijk leven is "waarheid". Men is dan uit de waarheid, en wandelt in de waarheid, men is gesteld in het bezit van de volle zaligheid en de Heilige Geest geeft zo getuigenis aan onze geest, dat wij Gods kinderen zijn. Hij betuigt, dat niet slechts aan de gedoopte alleen, door hem een bewustzijn te schenken van zijn genadestaat, maar hij betuigt ook voor de wereld wat de gedoopten in Christus Jezus zijn geworden, namelijk nieuwe schepselen. Die getuigenis hebben de Joden in hun tijd vooral op bijzonder sterke en hartvertederende wijze voor zich gehad in de apostolische gemeente te Jeruzalem (vgl. Hand. 2: 47; 5: 13 Maar zij, die er door hun wet uitdrukkelijk aan gewend waren een getuigenis van drie, als het overeenstemde, hoog te achten, omdat gewoonlijk reeds zo een van twee voldoende was, hebben de hier optredende goddelijke getuigen niet erkend. Het water was reeds in Johannes de Doper als getuige onder hen opgetreden en hier kwam de door God geroepen getuige voor de tweede maal weer met

zijn aanmaning: "Bekeer u en geloof het Evangelie. " Het bloed trad voor hun ogen en klopte aan hun gewetens aan, toen de apostelen hen herinnerden aan Hem, die zij genomen hadden door de handen van de onrechtvaardigen en die zij aan het kruis genageld en gedood hadden (Hand. 2: 23; 3: 13 vv. ; 4: 10; 5: 30; 7: 52 Het werd hun echter tevens aangeboden als het genademiddel tot afwassing van hun zonden, als zij zich in de naam van de Gekruisigde wilden laten dopen. De Geest trad als getuige voor hen op in de Christelijke gemeente, van die leden in die bozen, verdeelde tijd zich als één hart en een ziel aaneensloten, waarvan in allerlei tekenen en wonderen enkel zegeningen uitgingen over het gehele volk, waaraan in hun met de Geest begaafde mannen mond en wijsheid was verleend, die al hun tegenstanders niet konden weerstaan. Maar wat baatte het? Zij waagden het in de allerzwaarste zelfverblinding, die er ooit was geweest, God tot een leugenaar te maken, omdat zij Hem, voor wie Hij met drievoudige getuigenis getuigde en die Hij als de ware Heiland en Zaligmaker voorstelde, evenwel voor een volksverleider verklaarden, voor een godslasteraar en een met recht uit Israël uitgevoerde boosdoener, wiens naam te noemen reeds een vloek aanbracht, maar die te vervloeken (1 Kor. 12: 3) het kenmerk van een waren Israëliet was (1 Tim. 1: 13 Hand. 26: 11) en die men daarom in Zijn belijders voor altijd tot zwijgen moest brengen, als men voor God een dienst wilde doen (Joh. 16: 2).

E. De apostel heeft uit hetgeen hij in de eerste kleinere helft van de vorige afdeling aan de lezers schreef, aanleiding genomen, om zich in de tweede, grotere helft over het gros van het Joodse volk uit te laten, dat zich op bijzonder zware wijze had schuldig gemaakt aan de loochening, dat Jezus de Christus, de Zoon van God was en dat nu, evenmin als de Zoon de Vader bezat, die het integendeel tot een leugenaar had gemaakt. Nu wendt hij zich, om zijn brief te besluiten, tot de lezers, om hun, die in de naam van de Zoon van God geloven, te doen voelen, hoe zij in zulk geloof het eeuwige leven hebben en als Gods kinderen, die zij daardoor zijn geworden, een vrije, open toegang hebben tot Hem en voor al hun gebeden het zeker vertrouwen tot verhoring (vs. 13-15). Johannes past nu wat hij over het bidden naar Gods wil gezegd heeft, toe op de voorbede voor anderen, die men ziet zondigen en om wier bekering te bidden de broederliefde zich gedrongen voelt. Hij merkt op, dat, waar de zonde van een ander een zonde ten dode is, men zich van de voorbede voor die moet onthouden, om niet in zijn verwachting van verhoring bedrogen te worden. Dit hoeft bij hen wel voor een deel dit als verborgen reden, dat hij voor zijn volk niet meer heeft geboden, maar alleen zijn oordeel erover heeft uitgesproken. Wat de lezers betreft ziet hij echter zonder twijfel op de antichristen, die van Christus zijn afgevallen en reddeloos verloren zijn en over wie men zich niet met de hoop moet vleien, alsof zij nog door bede en voorbede hen als een vuurbrand uit het vuur zou kunnen trekken (vs. 16 en 17). Als hij nu bij deze uitdrukkingen nog heeft opgemerkt, dal sommige zonden, alhoewel altijd onrecht, toch niet ten dode waren, stelt hij verder voor, dat ook zulke zonden bij een Christen niet moesten voorkomen. Hij plaatst het onderscheid tussen Christendom en wereld in een helder licht en sluit met een dringende waarschuwing tegen afgoderij (vs. 18-21).

13. Deze dingen, die u in vs. 6-12 leest, heb ik u geschreven, die u onderscheidt van hen, die Christus het geloof hebben geweigerd 1Jo 2: 26 en gelooft in de naam van de Zoon van God. Ik heb dat gedaan, opdat u weet, u onder het lezen van het geschrevene levendig bewust wordt, dat u werkelijk, zoals ik in vs. 11 v. zei, door zo’n geloof (Joh. 20: 31) het eeuwige leven heeft en dus, zoals dat volgens Hoofdstuk 1: 4 het doel is van mijn schrijven, uw vreugde volkomen zij en opdat u gelooft in de naam van de Zoon van God, u dat geloof bewaart, het u niet laat ontroven of verduisteren door de woorden van hen, die als antichristen en valse profeten nu bij u optreden (Hoofdstuk 2: 18 vv. 4: 1 vv.).

14. En dit is, zoals ik reeds in Hoofdstuk 3: 21 vv. daarop wees, de vrijmoedigheid, die wij, als kinderen van God, die wij door het geloof in de naam van Zijn Zoon zijn geworden (vs. 1; 3: 1, 10), tot Hem, onze Vader in de hemel hebben, a) dat als wij iets bidden naar Zijn wil, Hij ons verhoort. Hij neigt zijnoren tot ons en merkt op de stem van ons gebed (Ps. 102: 3; 130: 2).

a) Jes. 29: 12 MATTHEUS. 7: 8; 21: 22 Joh. 14: 13; 15: 7; 16: 24 7 Jak. 1: 5

15. En als wij weten, dat Hij ons verhoort ten opzichte van alles wat wij ook bidden en dat Hij als een waar Vader, zoals Hij is, van het horen ook een verhoren maakt, dan weten wij tevens, dat wij de beden verkrijgen, die wij van Hem gebeden hebben.

Johannes schrijft aan hen, die reeds sinds lang gelovigen waren, alsof zij er nu eerst toe moesten worden gebracht, om te weten, dat zij, is Jezus, de Zoon van God gelovend, daardoor het eeuwige leven ontvingen waren. Zij moesten zich altijd meer verblijden over hun goddelijke roeping; het moest hun ook steeds opnieuw voor de aandacht worden gesteld, dat hun iets hogers, iets meer, dan zij reeds in het geloof in Jezus de Zoon van God bezaten, door geen macht van de wereld konden verkrijgen. Zij moesten daardoor worden gewaarschuwd tegen de bedrieglijke voorspiegelingen van de valse leraars, die hen van hun geloof probeerden af te trekken en hun iets anders dan de waarheid, of iets als een hogere waarheid aanprezen. Zij moesten daardoor worden gedrongen tot getrouw vasthouden van dit geloof onder alle verzoekingen en alle strijd. Hij herinnert hen vervolgens, nadat hij dit algemene bewustzijn opnieuw in hen heeft opgewekt, aan een bijzondere vrucht, die zij te danken hebben aan de betrekking tot God, waarin zij door het geloof in Christus zijn gekomen. En deze vrucht is, dat hun God geen God meer is van verre, dat de kloof, die bestond tussen de mensen en hun Schepper, was opgeheven, dat zij in kinderlijk vertrouwen tot Hem stonden, zich in voortdurende omgang met Hem bevonden, dat zij in al hun behoeften zich met kinderlijk vertrouwen als tot een Vader en een Vriend konden wenden, dat zij steeds Hem bij zich hadden, bij wie zij hulp, raad en troost in alles konden vinden.

Wat de apostolische verzekering aangaat, dat God elk gebed verhoort, dat de gelovigen naar Zijn wil doen, hij, die in de bepaling "naar Zijn wil" een lastige beperking zou vinden en zijn blijdschap daardoor verdoofd zou voelen, zou het karakter van het gebed en de bijzondere aard van het geloof, waaruit het gebed voortkomt, miskennen en verloochenen. Er is geen gebed denkbaar zonder dat men zich buigt onder Gods wil, of liever zonder de blijde verheffing van deze wil van God, want de wil van God bedoelt niet anders dan onze zaligheid. Hebben wij echter naar de wil van God gebeden, dan hebben wij ook telkens de vervulling van onze bede, hoewel soms, zoals Luther zegt, het tegendeel schijnt, omdat wij de vervulling nog niet zien. Het afgebedene is ons reeds van God toegeschreven en toegedeeld, al wordt het ons ook niet steeds in handen gegeven, evenals soms, zo merkt Spencer op, ouders hun kinderen iets geven, maar het in de spaarpot bergen.

Als vervolgens God te Zijner tijd de spaarpotten uitschudt, waarin Hij voor Zijn kinderen de verhoring van hun beden heeft bewaard, dan wordt bevonden, dat Hij menigmaal een daalder geeft ingelegd, waar zij slechts om de penning baden.

Dank zij God, dat wij dit weten! De apostel had er reeds in het voorgaande van gesproken; maar dit was hem niet genoeg. Hij komt er nogmaals op terug, herinnert de Christenen hun groot voorrecht van tot God te mogen bidden met vertrouwen en brengt hun tevens onder het oog, hoe zij bidden moeten. Ja wel is het een groot voorrecht, dat wij mogen bidden, dat wij

met vrijmoedigheid tot God mogen naderen, dat wij in het gebed ons hart tot Hem mogen verheffen en het voor Hem mogen uitstorten, dat wij tot Hem mogen spreken, zoals kinderen tot hun Vader en dat wij de vervulling van al onze behoeften van Hem mogen vragen. Wij voelen en erkennen dit te meer, hoe meer wij er gebruik van maken. Waarom bidden wij dan niet meer, niet alleen in het openbaar met de gemeente en met onze huisgenoten, maar ook in de eenzaamheid en onder onze werkzaamheden? Het gebed verlicht ons, vertroost ons, heiligt ons. Het werkt en versterkt het geestelijke, hemelse leven in ons en wij mogen vertrouwen, dat God de gebeden verhoort, die wij naar Zijn wil tot Hem opzenden. Wij kennen Hem immers als de Schepper en Heer van het heelal, wiens voorzienigheid gaat over alles, die door Zijn almachtige, alom tegenwoordige kracht alle dingen onderhoudt en regeert, zonder wiens wil zelfs geen mus op de aarde valt en die onze Vader is in Jezus Christus. Hij ken en wil ons dus schenken, wat wij van Hem vragen en kan en wil Hij dit, dan mogen wij er ook bijvoegen, dat Hij het ons zal geven. Maar zullen wij de verhoring van onze gebeden met volkomen vertrouwen van Hem kunnen verwachten, dan moeten zij zijn ingericht naar Zijn wil. Wat met die wil niet overeenstemt, onthoudt Hij ons, al houden wij er ook om aan in onze gebeden, niet omdat Hij het ons niet wil, of niet kan schenken, maar omdat het ons schaden zou en omdat Hij ons niet dan goede gaven schenken wil. Bidden wij dan steeds met kinderlijke onderwerping aan Zijn wil, in de geest en naar het voorbeeld van onze Heer! En staan wij vast in het vertrouwen, dat Hij ons hoort en verhoren zal, als wij naar Zijn wil bidden en de verhoring van ons gebed strekt om ons waarachtig geluk te bevorderen.

16. En laat ons ook naar het voorbeeld van de Heere, die bad (Luk. 21: 31 vv.), maar soms ook verklaarde geen voorbede te doen (Joh. 17: 9), ook onze gebeden altijd zo inrichten, dat zij naar Gods wil zijn en wij verhoring ervoor mogen vinden. Als iemand zijn broeder ziet zondigen, een zonde niet tot de dood, een zonde ziet begaan niet van zo’n aard, dat die tot de dood moet leiden (Joh. 11: 4), die zal God bidden en Hij zal Hem op dat gebed, dat hij in elk van dergelijke gevallen doet, het leven geven, degenen zeg ik, die zondigden niet tot de dood (Jak. 5: 15 vv). a) Er is een zonde tot de dood, die ook bepaald te onderkennen is, voor die zonde zeg ik niet, dat hij zal bidden. Ik kan toch voor zo’n bede geen verhoring toezeggen (Hebr. 6: 4 vv.) en zou graag voor teleurstelling bewaren, die hij zeker zou ondervinden, als hij toch de bede wilde opzenden (Jer. 11: 14; 14: 11).

a) Num. 15: 30. 1 Sam. 2: 25 MATTHEUS. 12: 31 Mark. 3: 29 Luk. 12: 10 Hebr. 6: 4; 10: 26. 2 Petrus 2: 20

17. Alle ongerechtigheid, alle overtreden ten opzichte van hetgeen plicht en recht is, ook als men het voor een kleine zaak houdt 1Jo 3: 4, is zonde en er is zonde niet tot de dood. Waar nu zo’n geval bestaat, daar is de voorbede voor hem, die zondigt, op de juiste plaats en kan men op verhoring rekenen Heb 4: 16.

De apostel haalt nu een voorbeeld aan, waarom bij het gebed moet gelet worden op de wil van God en het verbond van Zijn genade. Het voorbeeld is ontleend aan de broederliefde en haar betoning in voorbede, omdat volgens het vaker aangewezen verband tussen geloof en broederliefde, het ook hier recht is, dat in het gebed de kracht van de broederliefde openbaar wordt.

Het komt wel voor dat zij, die streng jegens zichzelf zijn, dezelfde strengheid ten opzichte van anderen betonen, als zij de zonde in hen zien, zodat zij hen verachten en van zich stoten; maar dat is niet de ijver in de heiligmaking, die met het Christelijk leven overeenstemt. In het bewustzijn, dat hij zelf alles te danken heeft aan de verlossende genade en dat het leven van

God in hem nog door zeer veel wordt verduisterd, moet de Christen des te zachter gestemd zijn jegens anderen, die hij ziet vallen, in het bewustzijn van eigen zwakheid en behoefte voor zichzelf aan verlossing. En hier zal zich vooral de macht van de liefde openbaren, die de noden van de broeders als zijn eigen voelt. Zo roept Johannes de Christenen op, om de broeders, die in zonde zijn vervallen, door hun voorbede te helpen en hij geeft hun de zekerheid, dat God in de gevallen broeders, in wie het leven van God door de zonde verduisterd is, die uit het verband van dit leven van God gevallen zijn in een verzoeking, waarin zij bezweken, het verduisterde leven van God weer tot de oorspronkelijke kracht terugkeert. Zij kunnen zo, door de liefde werkzaam in de voorbede, werktuigen worden tot weer levendmaking van hun gevallen broeders; welke hogere liefdedienst zouden zij hun kunnen betonen! Maar hoe moeten wij het verstaan, dat Johannes die eis beperkt, omdat hij met nadrukkelijke herhaling de doodzonde uitzondert? Moest men dan niet, hoe groter de nood van de ziel is, des te meer de hulp van anderen inroepen? Moest er voor de liefde, die zich in voorbede betoont, wel enige begrenzing zijn?

Als enig gebed naar Gods wil kan worden gedaan, dan is het zeker het gebed om de bekering en de zaligheid van de naaste; want dit is toch niet een gebed voor mij, maar voor hem, dus zeker uit liefde gedaan. Het is een gebed niet om aardse goederen, maar om het heil van de ziel, dus om het toenemen en komen van het rijk van God. Hierdoor zou men zich tot de theoretische mening kunnen laten verleiden, dat ieder gebed om bekering van een medemens verhoord zou moeten worden; die verkeerde gevolgtrekking wil de apostel voorkomen. De bekering heeft toch plaats in een sfeer, die met het gebied van de keuze van mensen in verband staat en op dit gebied is er een punt, waarop de menselijke wil zich tegen de werkingen van Gods genade tot bekering zo kan verstokken, dat God hem niet meer kan en wil redden. Waar die toestand is gekomen, vindt een voorbede geen verhoren. Een zonde tot de dood zal elke zonde zijn, waardoor de mens tot verder bekeerd worden onbekwaam wordt en zo valt onder dit begrip zowel de besliste verharding van de ongelovigen tegen de genade, die hen trekt (zoals dit plaats vond bij het ongelovig gebleven Israël Joh. 8: 24 Hand. 28: 25 vv.), als de zonde van afval door leden van de Christelijke gemeenschap (Hebr. 6: 4 vv. b) Dat nu een bijzondere zonde, die iemand begaat, alsook de toestand, waarin hij zich bevindt, niet ten dode is, dat hij nog boete kan doen en zich bekeren, mag in de meeste gevallen wel met zekerheid worden erkend; waar geen aanleiding aanwezig is, om anderen voor verstokt en reddeloos verloren te achten, daar moet nog worden gebeden. Waar daarentegen deze zekerheid ophoudt, waar reden bestaat om aan te nemen, dat iemand zijn geschiktheid tot bekering reeds heeft vernietigd, daar moet ook de voorbede ophouden, opdat men niet door de ervaring van een niet verhoren van enig gebed die blijdschap, waarvan in vs. 14 v. sprake was, verliest.

Onder zonde tot de dood is zonder twijfel zo’n zonde bedoeld, welke de dood van de zondaars ten gevolge heeft. Is er nu werkelijk zo’n zonde, zoals Johannes uitdrukkelijk verzekert, dan kan over de zondaar, die daarin leeft het "Hij zal hem het leven geven" niet gelden, want dood en leven sluiten elkaar uit.

De Christen is, zoals wij bij Hoofdstuk 3: 6 vv. ons duidelijk hebben gemaakt, geen onderdaan meer van de zonde, is niet meer met zijn hart bij haar. Hij hangt het kwaad niet meer aan, maar het kwaad kleeft hem nog aan. Hij heeft nog wel zonde, maar de zonde heeft hem niet. De Christen zegt "nee" tot de zonde, die hij doet, en hij lijdt ze meer dan dat hij ze doet. Hij heeft dus snel berouw, als een zonde hem overmeesterd; zijn hart heeft geen blijdschap in de zonde, maar in God en als hij zich op zondige dwaalwegen bevindt, houdt hij zich te meer aan Christus vast, om door Hem kracht te ontvangen die te overwinnen. Zulke

zonden van zwakheid en overijling verduisteren wel zijn leven in God, maar zij doden het niet. Geheel anders is het echter, als het hart bij de zonde is, haar liefheeft en aankweekt, zich bij haar goed voelt en zich daarom met bewustzijn en wil van God afkeert, zijn Christelijk geweten bedwelmt, zich over de zonde niet schaamt maar haar verontschuldigt, dus de gemeenschap met de heilige God niet zoekt, maar ontwijkt en terwijl hij zich warmt hij het vuur van de zondige begeerlijkheid, tot de zonde, die hem vragend aanziet, over Christus zegt: "ik ken de mens niet". Dat is Christus verloochenen, van Hem afvallen; dat is zonde tot de dood, die nog wel geen zonde tegen de Heilige Geest is, nog niet de mogelijkheid van terugkeren uitsluit, maar wel als een moedwillig zondigen tot zedelijke verharding van bedroeven van de Heilige Geest, tot lastering van Hem kan voortgaan.

18. Evenwel moesten ook zulke zonden, die niet tot de dood zijn, bij ons Christenen niet voorkomen. Wij weten toch, dat een ieder, die uit God geboren is, niet zondigt (Hoofdstuk 3: 6, 9) en hij mag, als hij het zaad van het goddelijke leven in zich heeft ontvangen, zich niet door de zonde laten overweldigen en meeslepen. Maar die uit God geboren is, bewaart zichzelf, hij kan dat krachtens de Geest van God, die in Hem is en de boze (Hoofdstuk 3: 13) vat hem niet, zolang hij zich niet buiten die vesting begeeft (2 Petrus 3: 18. 2 Thessalonicenzen. 3: 3 Jak. 4: 7).

19. Wij weten, dat wij uit God zijn en moeten nu deze goddelijke afkomst ook door gehele onthouding van al wat ongoddelijk is openbaren. En tevens weten wij, dat de gehele wereld, waarvan wij door onze geboorte uit God zijn afgezonderd, ligt in het boze. Zij ligt als het ware in diens schoot en wordt als door die armen omgeven, zodat zij zich niet van die macht en die invloed kan losmaken; zodat bij haar het onafgebroken zondigen niet hoeft te verwonderen.

Die weet, dat hij nog in de macht van de zonde is, heeft veel minder drang om tegenover haar te waken; want het komt hier op een meerdere of mindere mate van bevlekking door de zonde niet aan. De Christen daarentegen, die werkelijk rein van zonde is geworden door de vergeving van zijn zonde, die hij op het geloof heeft ontvangen en die zich bewust is werkelijk macht over de zonde te hebben, waakt. Met een maagdelijke vrees houdt hij de wacht over de onschuld, die hij door het geloof heeft ontvangen en welker zalige vrede hij voor niets ter wereld zou willen ruilen. En in dezelfde mate, waarin hij zo waakt over zichzelf, is hij ook verzekerd tegen elk terugvallen in de zonde. Zijn persoonlijkheid zelf is van de zonde gescheiden en zo kunnen de verzoekingen tot de zonde niet uit hem, niet uit zijn persoonlijkheid, maar alleen van buitenaf komen. Bij de natuurlijke mens daarentegen is de zonde in de persoonlijkheid zelf ingevlochten. Van daar kan hij zich niet voor de zonde bewaren, want dat laatste veronderstelt, dat zij iets uitwendigs voor hem is. Een bijzondere werkzame gedachte, die de Christen in het zich bewaren voor de zonde ondersteunt, ligt in zijn erkentenis van de verhouding van de zonde tot het rijk van de boze geesten. Elke gemeenschap met de zonde is gemeenschap met de geestenwereld, die vijandig tegenover God staat. Deze voorstelling moet in hem een afgrijzen opwekken tegen elke gemeenschap met de zonde, dat echter niet tevens iets ontmoedigends voor hem meebrengt, want de duisternis heeft over hem geen macht, het geloof in Christus is daartegenover een onverwinnelijk wapen. Er zijn twee elkaar zeer tegenovergestelde zijden van het Christelijk bewustzijn, die de apostel in vs. 17 uitspreekt. Aan de ene zijde weet de Christen en gelooft hij niet slechts, maar weet hij met onmiddellijke zekerheid, die op ervaring rust, dat hij van God is; deze zekerheid wordt in hem steeds sterker, hoe meer hij in de gemeenschap met God toeneemt. Hij laat zich daarin ook noch door de bedenkingen van de wereld en door de beschuldiging van dweperij op een dwaalspoor brengen, noch wordt het hem door al zijn

ervaringen, die hij dagelijks weer heeft over de onvolkomenheid en zwakheid van zijn nieuw leven, twijfelachtig. Zo zeker als de Christen ten opzichte van zichzelf overtuigd is, dat hij van God is, zo zeker is het hem ook aan de andere zijde, dat de wereld van ongoddelijke, tegennatuurlijke aard is. Alles zonder uitzondering wat het natuurlijk menselijk leven aangaat, en niet alleen dat, waarin het kwaad zijn hoogste ontwikkeling heeft verkregen, maar ook wat in het natuurlijke leven het geringste schijnt, beschouwt bij als behorende tot de boze. Maar hij weet ook te onderscheiden. In het natuurlijk bestaan ziet hij wereld, voor zover het nog niet doordrongen is door de nieuwe goddelijke Geest in Christus en hij is er dus verre van in onze Christelijke wereld niets dan wereld te zien. Hij beschouwt deze niet als in haar geheel in de boze liggend, maar voor zover binnen de Christenheid het natuurlijk-menselijke leven nog in zijn natuurstaat is en nog niet door de Geest van Christus werkelijk gereinigd en geheiligd is, voor zo verre ligt zij in de boze, al weet zij ook nog zo schoon te schitteren. De Christen is evenzeer behoedzaam, dat hij niet hetgeen geen wereld meer is beschouwt als in de boze liggend, als hij behoedzaam is, dat, wat nog niet door Christus gegrepen is, niet misschien als niet meer wereld en niet meer in de boze liggende aan te zien. En is hij werkelijk van God, voelt en denkt en wil hij werkelijk als God, dan kan ook niet verachting en hoogmoed bij het aanzien van de wereld, die in de boze ligt, hem vervullen, maar evenals God zelf de ontfermende liefde is jegens de wereld (Joh. 3: 16) en Christus de verzoening is niet alleen voor onze zonde, maar voor de zonde van de gehele wereld (Hoofdstuk 2: 2), zo bezielt ook hem een brandende ijver, om daaraan mee te werken, dat de wereld uit de boze verlost wordt.

De apostel waarschuwt niet alleen gedurig tegen de zonde en wekt niet alleen gedurig op tot het bewaren van Gods geboden, maar stelt ook bij herhaling het onbestaanbare van het ware Christendom met het dienen van de zonde in het helderste licht. Hij kan zich geen Christen, geen geborene uit God denken, die zijn leven aan de zonde wijdt; en deze laat zich ook niet denken; want wie uit God geboren is, heeft de zonde vaarwel gezegd en dient God. Het een sluit het andere buiten. Zo had hij reeds gezegd: "Een ieder, die uit God geboren is, doet de zonde niet, want zijn zaad blijft in hem en hij kan niet zondigen; want hij is uit God geboren. Hierin zijn de kinderen van God en de kinderen van de duivel openbaar. Een ieder, die de rechtvaardigheid niet doet, die is niet uit God. En deze belangrijke waarheid herhaalt hij hier. Hij voegt er alleen nog bij, dat wie uit God geboren is, zichzelf bewaart, zodat de boze zich niet van hem meester kan maken en doet ons tevens voelen, wat een voorrecht wij genieten boven de goddeloze wereld, die buiten Christus onder de heerschappij van de boze ligt, in wie de zonde woont en heerst, zoals dit van haar kon en moest verklaard worden vooral in zijn dagen. Het spreekt intussen vanzelf, dat hij geenszins beweert, dat wie uit God geboren is, boven de zonde volkomen verheven is, zodat hij geen zonde hoegenaamd meer bedrijft. Dit zou in strijd zijn niet alleen met de ervaring van alle Christenen, maar ook met zijn eigen verklaringen, zoals wij vroeger reeds opmerkten. Hij wil er alleen mee zeggen, dat zo iemand zich niet aan de zonde overgeeft, dat hij zijn leven niet aan de zonde wijdt, dat hij niet tot de dood zondigt. Gelukkig, driewerf gelukkig wij, als wij naar waarheid met hem kunnen zeggen: "Wij weten, dat wij uit God Zijn", wij weten, dat wij kinderen van Hem zijn! En dat kunnen wij weten. Zo zeker als wij ons bewust zijn van hetgeen wij doen en van hetgeen er omgaat in ons binnenste, zo zeker kunnen wij ook zijn van de belangrijke waarheid, of wij al dan niet uit God zijn geboren, of wij al dan niet kinderen van Hem Zijn. Wij hebben onszelf, ons bestaan en gedrag, ons uit- en inwendige leven slechts te beschouwen en te beproeven. Wie uit God geboren is, zondigt niet, maar bewaart zichzelf. Hij geeft zich niet over aan de zonde. Hij dient haar niet. Hij laat haar niet over zich heersen. Hij hoedt zich integendeel zorgvuldig voor alles, wat hem tot haar slaaf zou maken. En als hij een of ander gebod van God overtreden heeft, dan smart hem dit, dan bedroeft hij er zich over met een droefheid naar

God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt, dan belijdt hij voor Hem zijn schuld, dan vraagt hij er Hem om vergeving voor en de keus wordt opnieuw in hem bevestigd, om geheel en alleen naar de wil te leven van Hem, uit wie hij geboren is. Is dat ons bestaan en gedrag nog niet, dan zijn wij nog niet uit God geboren, dan behoren wij nog niet tot Zijn kinderen; en ach! hoe diep zijn wij dan te beklagen! Wij handelen dan in strijd met onze aanleg, vernietigen in ons het beeld, waarnaar wij zijn geschapen, hebben geen gemeenschap met God, bereiken onze bestemming niet en missen de enige troost in leven en sterven. Maar is dat bestaan en gedrag ons eigen, mogen wij dit naar waarheid verklaren, al wensen wij ook dat het ons nog meer eigen was, dan zijn wij uit God geboren en kunnen met ootmoedige dankbaarheid Johannes nazeggen: "wij weten, dat wij uit God zijn. " Ja, met ootmoedige dankbaarheid; want wat onderscheidt ons van de wereld, die nog ligt onder de heerschappij van de zonde? Wat van zo velen, die wel in de naam van Christus zijn gedoopt, en belijdenis van Hem afgelegd hebben, maar de wil van God niet doen, en dus niet gezegd kunnen worden uit God te zijn? Het is Zijn genade, Zijn opzoekende, terechtbrengende, bewarende genade. Geven wij er Hem dan de eer van en brengen wij er Hem onze dank voor toe! Maar bewaren wij tevens onszelf! Johannes vermeldt dit uitdrukkelijk als een van de kenmerkende eigenschappen van hem, die uit God geboren is. Hoeden wij ons voor traagheid en werkeloosheid met opzicht tot ons geestelijke leven! Hoeden wij ons voor een lijdelijk Christendom! Geven wij integendeel steeds acht op onszelf en verenigen wij met het gebed tot God het waken over onszelf, opdat wij niet tot zonde vervallen!

20. Maar wij, die vroeger zelf hebben behoord tot die wereld, die in de boze ligt (Gal. 1: 4), weten, dat de Zoon van God gekomen is, a) en diezelfde Zoon heeft ons door Zijn vernieuwende, verlichtende en heiligende Geest het verstand gegeven, zo’n toestand van het hart, dat wij de Waarachtige kennen, namelijk God (Hoofdstuk 2: 4 v. Joh. 17: 3) en wij zijn in de Waarachtige; wij staan in levensgemeenschap met de Waarachtige (Hoofdstuk 1: 6; 2: 5). Doordat wij zijn in Hem, namelijk in Zijn Zoon Jezus Christus, de Bemiddelaar van alle gemeenschap met de Vader (1 Tim. 2: 5 v), nemen wij zo’n stand ten opzichte van God in (Joh. 17: 23). b) Deze God en Vader, onafscheidelijk één met Christus Zijn Zoon 1Jo 3: 24, is de waarachtige God en het eeuwige leven (1 Tim. 3: 16 Hebr. 1: 8 Joh. 5: 26; 11: 25 v. ; 14: 6).

a) Luk. 24: 45 b) Jes. 9: 5; 44: 6; 54: 5 Joh. 20: 28 Rom. 9: 5

21. Kindertjes, bewaar uzelf van de afgoden. Amen!

In de beide zinnen van vs. 20 heeft Johannes twee punten als inhoud van het Christelijk bewustzijn uitgesproken, die zouden kunnen schijnen elkaar wederzijds uit te sluiten. Weten, dat men uit God is en toch ook weer, dat de hele wereld in de boze ligt, dat schijnt niet met elkaar te rijmen. Ligt de hele wereld in de boze, hoe komen dan, zo lag voor de hand om te vragen, de Christenen ertoe, uit God te zijn? Op deze vraag antwoordt de apostel in vers 20 Alhoewel, zegt hij, de hele wereld in de boze ligt, weten wij Christenen toch, dat wij uit God zijn en wij weten vanwaar wij dat zijn. Wij weten namelijk ook, dat de Zoon van God gekomen is, en ons, die Hem hebben aangenomen (Joh. 1: 12 v.), het vermogen heeft gegeven God, die het ware Zijn is, te kennen en dat wij door onze gemeenschap met de Zoon in God zijn; want juist Hij (God in onafscheidelijk samenzijn met Zijn Zoon) is de ware God en het eeuwige leven. Deze gedachte herinnert de apostel onmiddellijk aan de tegenstelling, de afgoden. Zo komt hem dan zeer natuurlijk de gedachte voor de geest, dat elke afkering van God en Christus, die de waarachtige God en het eeuwige leven is, tot een anderen, wie en wat die ook moge zijn, afgodendienst is en deze gedachte spreekt hij ten laatste nog uit in de vorm

van een ernstige waarschuwing aan zijne lezers gericht tegen alles, wat niet verenigbaar is met het geloof aan God en de Verlosser en schending van dit geloof. Hierbij heeft hij ongetwijfeld ook in de gedachte de dwaalleer van hen, die in een absolute, algemene gnosis alle godsdiensten probeerden te verenigen.

De afgoden zijn de godsideën van de valse profeten, van de anti-christen, die, omdat zij de Zoon niet hebben, ook de Vader niet hebben (Hoofdstuk 2: 18 vv). De tegenstelling tot deze is de door de Zoon geopenbaarde Vader, de waarachtige God. Maar men verkrijgt niet slechts een vals beeld van God, als men een andere God dan de in Christus geopenbaarde wil, men onttrekt aan de waarachtige God Zijn eer, men verspeelt echter ook zijn eigen heil; want alleen deze (Christus) is het eeuwige leven. Die Hem heeft, heeft het eeuwige leven, zoals daarvan de apostel dadelijk bij het begin van de brief heeft gesproken.

Bij de eerste opslag zeker een zonderling, maar bij nader indenken een gepast en belangrijk besluit van de eerste brief van Johannes. Geen afscheidsgroet aan bijzondere personen, zoals aan het einde van andere brieven; geen heil- en zegenbede zelfs over geheel de gemeente. De tederheid van de liefde openbaart zich alleen in dat trouwhartig "kindertjes", waarmee deze vader in Christus besluit; maar voorts treedt alles in zijn gevoel voor de ernst van de vermaning terug, die hij nodig keurt hun als zijn laatst, zijn allerlaatste woord op het hart te drukken: "bewaar uzelf van de afgoden". Zou hij niet anders bedoeld hebben, dan tegen terugkeer tot vroegere afgoderij hen te waarschuwen, en deze Christenen uit de heidenen tot volstandige trouw aan het beleden geloof te verbinden? Ongetwijfeld ook dit, maar van een Johannes kunnen wij wel niet betwijfelen, dat bij met zo’n woord ten besluite van zo’n brief nog iets meer bedoelt dan hij uitspreekt. Pas heeft hij van de wetenschap van zijn geloof hun in weinige woorden de onschatbare slotsom meegedeeld, als met hoorbare terugslag op het eigen woord van de Meester in het uur van het afscheid: "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de énige waarachtige God en Jezus Christus, die U gezonden heeft. " (vers 20, vgl Joh. 17: 3). Maar nu, ten einde toe aan zijn verheven karakter van getuige van de waarheid getrouw, betuigt en bezweert hij nog eenmaal met andere woorden, dat deze en geen andere de waarheid tot zaligheid is en dat dus elke god, die zij naast of in plaats van de in Christus geopenbaarde God erkennen en eren, bij het licht van de waarheid gezien, niets dan een afgod is, voor van wie zij zich niet zorgvuldig genoeg kunnen wachten. Men ziet, het woord klinkt in dat verband nog dieper en rijker, dan waar Paulus schrijft: "Daarom, mijn geliefden, vlucht van de afgodendienst" (1 Kor. 10: 14). Het is niet minder dan een ernstige waarschuwing tegen alles, wat zich zowel in de theorie als in de praktijk van het Christelijk leven instede van "de waarachtige God en het eeuwige leven" wil stellen en aanbevelen. Elke verheffing en vergoding zo van eigen begrippen op het gebied van godsdienst en Christendom, met miskenning van het geopenbaard Evangelie; elk godsbegrip, dat een vrucht is van ijdele bespiegeling, maar die op de scherpe toets van Gods openbaring in Christus bezwijkt; elk Christusbeeld, dat de schepping is van eigen fantasie, maar niet van de werkelijkheid, zoals wij in de heldere spiegel van de Heilige Schrift aanschouwen; elke denkwijze aangaande de weg van het behoud, die met de gezonde leer van het heil in tegenspraak komt, het behoort, wel beschouwd, tot het afgoderen met eigen wijsheid en menselijke meningen, buiten of tegen de waarheid van God, waartegen Johannes zo nadrukkelijk opkomt, en van hoeveel afgoderij, grove en meer verfijnd, lopen wij bij en boven dit alles gevaar op het gebied van het Christelijk leven! Is dat leven, waar het werkelijk bloeit, een leven van heilige liefde, die liefde laat zich door de aard van de zaak onmogelijk delen, en waar dus een afgod, laat het zijn van vlees en bloed, of van goud en zilver, tussen God en ons hart zich plaatst, daar is natuurlijk de harmonie van het innerlijke leven verbroken, de droevigste tweespalt ontstaat en het hart, niet langer met een grote liefde vervuld, is onvermijdelijk voor Gods gemeenschap

verloren. Wie van onze kent zichzelf zo weinig, dat hij zo’n waarschuwing voor zich ook slechts één enkele dag overbodig zou willen achten en waar is de tempel, die zich zo geheel aan de énige waarachtige toegewijd heeft, dat er zelfs in geen enkele nis een plaats voor één afgod te vinden is? Is het, naar de welbekende beschrijving, alles afgoderij, wanneer men, in de plaats van de énige ware God, die Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft, of benevens Hem iets anders versiert of heeft, "waarop de mens zijn vertrouwen zet", hoeveel afgodendienaars mogen er dan wel voor het oog van de Alwetende schuilen, zelfs in de minst bezochte kerken en de meest rechtzinnige kringen! "Wacht er u voor, kindertjes", zo horen wij nog altijd de grijze Johannes vermanen, zo echt u bent in de Waarachtige, in Zijn Zoon Jezus Christus! God wordt op die wijze niet verheerlijkt, het Godsrijk niet gebouwd en u kunt op de duur onmogelijk vrede hebben met iets, wat u innerlijk afscheidt van Hem. Wat eens een profeet in Israël uitriep: "Uw kalf heeft u verstoten, o Samaria" (Hosea 8: 5a (), met het oog op de nationale kalverdienst, de bron van zoveel ellende, het is vroeg of laat de geschiedenis van iedere, ook stille afgoderij. Verstoten wij onze afgoden niet, zij verstoten ons en dan, zonder afgod en zonder God tegelijk, staan wij eindelijk alleen in de wereld. En toch de verzoeking tot zo’n afgoderij het woord eenmaal verstaan in de geest van Johannes zij is ten alle tijde, maar vooral in onze dagen zo groot; de wereld ligt zo diep in het boze en het gevaar van zelfbedrog omringt ons bij iedere stap. Wel mogen wij dan de waarschuwing van de apostel omzetten in een vurige bede: "Vader, bewaar U uw kinderen zelf van de afgoden! " Wel mag het ons daarbij zijn of wij bij dit zijn afscheidswoord ook dat andere van Johannes vernamen: "En nu, kindertjes, blijft in Hem, opdat, wanneer Hij zal geopenbaard zijn, wij vrijmoedigheid hebben en wij van Hem niet beschaamd worden in Zijn toekomst"

DE TWEEDE BRIEF VAN DE APOSTEL JOHANNES

Deze brief is een kostbaar overblijfsel, waaruit men kan zien, welk een vriendelijke omgang mondeling en schriftelijk bij de eerste Christenen is onderhouden en wat een apostel door zo’n schriftelijke toespraak aan een wakkere huismoeder tot versterking op de weg van de waarheid heeft aangebracht. Wel is de naam "Johannes" niet boven dit schrijven geplaatst, maar men merkt die gemakkelijk op aan de wijze van schrijven. Zo is evenmin bekend, wie die huismoeder is geweest, die hij als een uitverkoren vrouw aanspreekt in de hemel is haar naam aangeschreven en zo wij in de waarheid wandelen, zullen wij eenmaal met haar aan het gewenste doel aankomen.

SPIEGEL VAN EEN GODZALIGE VROUW

A. Deze brief is evenals de eerste van Patmos geschreven en wel in dezelfde tijd, wel niet aan de verschillende gemeenten van het kerkelijk ressort van Efeze, maar aan een vrouw, die met haar kinderen een afzonderlijk huisgezin vormt en die waarschijnlijk tot een bijzondere plaats van dat ressort behoort. Aan deze brief ontbreekt wel niet het opschrift, maar is wat de namen aangaat, volgens de wijze van de apostel onbepaald gelaten. De overbrenger, nader bekend met de beide personen, moest hier aanvullen. Waarop het doel van de briefschrijver bij hen, die de brief ontvingen doelt, geeft het uitgebreide adres in verband met de zegenwens, die zich daaraan aansluit, reeds enigermate te kennen.

1. De ouderling, dat is de apostel Johannes als opziener van de gemeente in het kerspel van Efeze (Openbaring 1: 4, 11), zendt dit schrijven (Hand. 23: 26) aan de uitverkorene (Tit. 1: 1. 1 Petrus 1: 1 de Christelijke vrouw en aan haar kinderen, die ik, omdat zij oprecht zijn in het geloof (vs. 4. 1 Kor. 11: 19, in waarheid liefheb, als degenen, die uit de waarheid zijn (1 Joh. 3: 19 Joh. 18: 37) en daarin wandelen (3 Joh. 1: 1 en 3 v.) en niet alleen heb ik ze lief, maar ook allen hebben hen lief, die, of zij ze persoonlijk kennen of niet, de waarheid gekend hebben, (hebben leren kennen) en van die leugenaars niets willen weten (1 Joh. 2: 21 v.).

De mening, die volgens de getuigenis van Hieronymus reeds in de oude kerk hier en daar verbreid was, dat met het "de ouderling" Ac 14: 23 niet de apostel Johannes bedoeld zou zijn, maar dat een presbyter van diens naam de schrijver van deze brief zou zijn, is in de laatste tijd weer door vele schriftverklaarders op de voorgrond gesteld. Het is echter vrij twijfelachtig, of deze presbyter Johannes, die eveneens een leerling van Jezus geweest zou zijn, later nog door de apostel tot zijn opvolger in het opzienersambt van de Efezische gemeente zou zijn aangesteld en eveneens te Efeze begraven, een werkelijk geschiedkundig persoon is. Hij kan ook zeer goed slechts een product zijn van het misverstand van de door Eusebius berichte mededelingen van Papias (bisschop van Hiërapolis in Frygië in de eerste helft van de tweede eeuw), over de eerste Christelijke leraars, aan wie hij zijn wetenschap te danken had, een misverstand, uitgevonden om, zoals Guerike zich uitdrukt, het slaan in de lucht tegen de apostel Johannes op te vangen, d. i. om die Johanneïsche schriften, die men de apostel vermeent niet te mogen toekennen, op een andere persoonlijkheid van gelijke naam te kunnen overdragen. Maar bovendien, aangenomen dat werkelijk naast de apostel Johannes nog een presbyter Johannes toen ter tijd in de klein Aziatische kerk bestond, kon onmogelijk het woord "presbyter" zonder bijvoeging van zijn naam deze als briefschrijver aanwijzen. Het noemen van zijn ambt zou hem wel onderscheiden hebben van de apostel van dezelfde naam, maar niet van de vele andere oudsten, die er behalve hem waren, zodat het op zichzelf reeds voldoende zou zijn geweest, om de gedachte aan elke andere presbyter buiten te sluiten. Daarentegen bewijst het zeker deze dienst, als het de apostel Johannes is, die daaronder zijn

naam verbergt. Hoe hij het juist probeert om de naam van zijn persoon buiten rekening te laten is ons uit zijn Evangelie voldoende bekend; het is dus niet te verwonderen, als wij hem ook hier zijn gewoonte zien volgen, terwijl, als de zogenoemde presbyter Johannes in deze tweede, evenals vervolgens in de derde brief van Johannes, dezelfde gewoonte had aangenomen, dit als een onwaardige navolging van de apostel van zijn naam beschouwd zou moeten worden, die hij dan nog verder zou hebben voortgezet in dezelfde eigenaardige ideeën en uitdrukkingen, die wij aantreffen, ja, in hele zinnen uit de eerste brief van Johannes overgenomen. Dat de apostel zichzelf niet "apostel" maar "ouderling" noemt, is daaruit te verklaren, dat, als hij zijn naam terzijde wilde laten, hij zich niet apostel kon noemen, zonder inbreuk te maken op de autoriteit van zijn mede-apostelen, van wie zonder twijfel minstens Simon Kananites en Judas, de broeder van Jakobus, toen nog in leven waren. Maar wel had in 1 Petrus 5: 1 reeds Petrus tegenover de oudsten, die hij daar vermaant, zich bescheiden slechts hun mede-ouderling genoemd en als nu hier Johannes met de titel "de ouderling", die hij zich geeft, uit de rij van de andere ouderlingen uittreedt als een, die dat nog in hogere zin is dan zij, die juist als opziener aan het hoofd van de gemeenten staat, waarvoor zij slechts gewone ouderlingen zijn, dan kent hij zichzelf niet meer toe, dan hem betaamt. Hij maakt slechts gebruik van de hem toekomende autoriteit, die zoals uit 3 Joh. 1: 9 vv. blijkt, in de tijd, dat hij schrijft door een overmoedige, naar onafhankelijkheid strevende, gewonen-ouderling bestreden werd. Wij nemen aan, dat de tweede en derde brief evenals de eerste, door de apostel nog gedurende zijn verblijf op Patmos, waarschijnlijk in dezelfde tijd is opgesteld. Juist de omstandigheid, dat men zijn autoriteit wilde bestrijden, is alleen dan te verklaren, als hij geruime tijd van zijn werkkring verwijderd was gehouden en wel als een verbannene van zijn ambt geremoveerde. Dan had iemand, die in zijn omgeving geëerd wilde zijn, zeker gelegenheid, om zich van de ouderling, de opziener van het hele kerspel, te emanciperen, hem gehoorzaamheid te weigeren, en met boze woorden tegen hem op te staan. Hadden wij bij 1 Joh. 1: 1 vv. het gemis van een eigenlijke inleiding van deze brief daaruit verklaard, dat Johannes het edict, hetzij het van de keizer van Rome zelf, of van de stadhouder van de keizer, dat hem van zijn ambt ontzet en uit het land verbannen had, wilde respecteren, zoveel dat mogelijk was, zonder ontrouw te worden aan het ambt, hem door zijn hemelse Heer opgedragen, dan moesten in korte tijd de omstandigheden veranderen, de door keizer Nero begonnen eerste grote Christenvervolging met diens dood haar einde bereiken en onder de opvolgers op de keizerlijke troon kon de apostel het terugkeren tot zijn gemeenten eerder verwachten (vs. 12; 3 Joh. 1: 13 v Zo kon hij zijn gezag, dat hij, wat het kerkelijke bestuur aangaat, sinds had laten rusten, nu snel weer doen gelden, hetgeen hij reeds nu voor dringend noodzakelijk houdt.

2. Ik en al de gelovigen hebben hem lief, omwille van de waarheid, die in ons, in hen zowel als in de overigen, blijft (1 Joh. 2: 24) en met ons zal zijn in de eeuwigheid (Joh. 14: 16 v. 1 Joh. 2: 27; 5: 1).

Het woord Kuria is in vs. 1 vertaald door "vrouw" (van het Oud-Hoogduitse fr "wâ, frouwâ, de vrouwelijke vorm van fr". d. i. heer, overgebleven in het Duitse Frohndienst, Frohnfeste, Frohnleichnam, dus zoveel als meesteres, evenals "matrone" van het Latijnse matar); het zou echter ook als eigennaam kunnen gebruikt worden voor personen van het vrouwelijk geslacht, zodat men zou kunnen vertalen "aan de uitverkorene kuria. " Met die naam van een ons overigens onbekende, winnen wij echter niets. Bij nader inzien moeten wij ook terugnemen wat wij Deel VI, Aanh. II f. pag. 557 schreven, dat onder "uitverkorene" een gemeente (1 Petrus 5: 13) en onder "kuria" een gemeente boven andere uitstekende Re 1: 4, verstaan zou moeten worden; dus de bijvoeging "en haar kinderen, die ik in waarheid liefheb en niet alleen ik, maar ook allen, die de waarheid gekend hebben, omwille van de waarheid, die in ons blijft

en met ons zijn zal in de eeuwigheid" zien wij integendeel, dat hier sprake is van een Christelijke vrouw, die in groot aanzien is bij alle leden van de Klein-Aziatische kerk, die van de waarheid getrouw zijn gebleven; een vrouw, die na het sterven van haar man een groot huisgezin bestuurde, dat uit vele kinderen en vooral uit zonen bestond. Deze kinderen waren meestal van gelijke gezindheid als de moeder, de zuivere waarheid nog onverdeeld aanhangende en stonden bij de gelovige Christenen in dezelfde achting als zij. Maar uit vs. 4 : "ik ben zeer verblijd geweest, dat ik van uw kinderen gevonden heb, die in de waarheid wandelen" blijkt, dat de apostel zich hier ten eerste nog slechts uitdrukt op verschonende, terughoudende wijze, als hij in het algemeen zijn lof toedeelt, als betrof het alle kinderen van de vrouw, waaraan bij schrijft, zonder uitzondering. Er zijn enigen onder, die lust hebben om met de dwaalleraars, die Johannes in zijn eerste brief bestrijdt, gemene zaak te maken en aan deze de toegang tot het huis te openen 1Jo 2: 14. Nu ziet de apostel zich gedrongen de moeder en haar zonen, die in de waarheid staan, ernstig te vermanen "dat zij zich niet blootstellen aan zo’n groot gevaar voor hun zielen en hen dringend te herinneren aan hun plicht, dat zij voor de verleiders het huis sluiten en door het afbreken van alle vriendschappelijke betrekking zichzelf beschermen tegen hun aanstekelijk vergif (vs. 7-11). Dit is dan het eigenlijke doel van de zo korte brief. Al het andere, waarover de apostel nog veel zou kunnen schrijven, wil hij liever uitstellen tot mondelinge bespreking, omdat hij toch snel naar Efeze hoopt terug te kunnen keren; maar deze zaak kon hij niet tot die tijd laten wachten, omdat bij gevaar in het uitstel zag.

Wanneer de waarheid van God eens ingang gevonden heeft in het menselijk hart en de hele mens aan zich onderworpen heeft, dan kan geen macht van de wereld of van de hel haar weer verdrijven. Wij onderhouden haar niet als een gast, maar als de heer des huizes; dit is een Christelijke noodzakelijkheid; wie niet zo gelooft is geen gelovige. Zij, die de levendmakende kracht van het Evangelie kennen en de invloed van de Heilige Geest, die Gods Woord uitlegt, toepast en bezegelt, zouden zich liever in stukken laten scheuren, dan dat zij het Evangelie van hun zaligheid verzaakten. Hoeveel duizenden van zegeningen liggen er verborgen in de verzekering, dat de waarheid voor eeuwig met ons zal zijn; dat zij onze steun zal zijn, terwijl wij leven, onze troost als wij sterven, ons klimmend loflied, onze eeuwige heerlijkheid: dit is het voorrecht van de Christen, zonder hetwelk ons geloof van weinig waarde zou zijn. Er zijn enige waarheden, waaraan wij ontgroeien en die wij achter ons laten, want zij zijn slechts aanvangslessen voor beginnenden: maar zo is het niet met de goddelijke waarheid, want hoewel zij melk voor kinderen is, is zij tevens in de hoogste zin vast voedsel voor mannen. De waarheid dat wij zondaars zijn, blijft bij ons, om ons te vernederen en waakzaam te maken; de gezegende waarheid dat wie in de Heere Jezus gelooft zal zalig worden, blijft bij ons als onze hoop en vreugd. De ervaring, in plaats van ons van de leer van de zaligheid los te maken, heeft ons daaraan met des te meer vastheid gehecht; onze gronden en redenen om te geloven zijn nu sterker en talrijker, dan ooit en wij hebben oorzaak om te geloven, dat dit zo zal zijn, totdat wij in de dood de Heiland in onze armen omvatten. Waar deze blijvende liefde tot de waarheid gevonden wordt, daar zijn wij ook verplicht onze liefde in praktijk te brengen. Geen nieuwe cirkel kan onze geloofssympathiën omklemmen: ruim als de verkiezing van de genade moet ook de gemeenschap van onze harten zijn. Er kan veel dwaling met de waarheid vermengd zijn, laat ons de dwaling bestrijden en de broeder blijven liefhebben, om de mate van waarheid, die wij in hem zien; bovenal laat onszelf de waarheid liefhebben en verbreiden.

Wel de mens die Jezus kent, die door Zijn Evangelie getroost is; bij het kruis van Christus vindt hij aan alle wezenlijke behoeften van het hart voldaan. Door de liefde van de Heere, liefde bij mensen. Met die enige vriend vele vrienden waarachtige, betrouwbare vriendschap; vriendschap, waarop hij rekenen durft, ondanks alle gemaakte ervaringen, alle gekende

zwakheid en zonde van anderen en eigen hart, die hij genieten durft, ofschoon hij ze niet onwaardig acht. Vrienden die liefhebben niet het zijne, maar hemzelf, maar om Christus wil; een vriendschap, die in de liefde, maar veel meer nog in de liefde van Christus haar wezenlijke grond heeft. Ziedaar de vriendschap van de ouderling voor de uitverkoren kuria; hij heeft haar lief omdat zij, omdat hij de Heere liefheeft. Die Heer, die eenmaal, met Zijn ogen Maria aanwijzend, tot hem van Zijn kruis had gezegd: Zie uw moeder! heeft hem ook als uit de hemel toegeroepen van deze Kuria: Zie uw zuster! daarin, dat hij in haar zien mag, dat zij de waarheid, die in Christus is, de waarheid van het Evangelie liefheeft en in haar ziel heeft opgenomen tot zaligheid en heiligheid. Hij bemint haar, omdat zij voor God is, omdat Christus ook haar voor God gekocht heeft door Zijn bloed. Zo wezenlijk, als dit alles zo wezenlijk, is zijn vriendschap. Daarom kan Kuria van deze vriendschap niet twijfelen, zolang zij aan de waarheid niet twijfelen kan. De ouderling noemt haar de uitverkoren Kuria, in bijzondere zin. Zij kan zichzelf wel als de nog altijd zondige en gebrekkige Kuria kennen, onwaardig de vriendschap van de Johannes, die zij "uitnemender acht dan zichzelf", maar zij weet, dat als de apostel haar een uitnemende acht onder de gelovigen, het nochtans niet slechts is om deze uitnemendheid, dat hij haar in waarheid liefheeft, maar reeds als gelovige, maar omwille van de waarheid. Dies durft zij op deze zijn vriendschap ondanks al haar zonde en al haar gebrek rekenen, zoals zij rekent op de liefde van Hem, die haar liefgehad heeft, toen zij nog een vijandin was van Zijn kruis en haar met Zichzelf alle dingen, ook de liefde van al Zijn oprechte vrienden gegeven heeft. De Christelijke vriendschap staat op die wezenlijke vaste bodem, waarop het kruis van Christus staat. Komt tot dat kruis, zo zult u tot die vriendschap komen, o u, die uw hart duizendmaal gaf en terugnam; O u, die twijfelt aan alle wezenlijke liefde en trouw! Leert in de liefde van Christus geloven; beproeft het met de trouw van Zijn vrienden. En u, die elkaar in Christus liefheeft, heeft toch steeds Christus in elkaar lief, vergeet niet, dat Hij de wezenlijkheid van uw vriendschap is en dat al het andere, dat u in elkaar, dat u in de ene Christen boven de anderen beminnen kunt, het bijkomstige is, waaraan zich het hart niet te zeer moet hechten. Laat het volstrekt, laat het geheel, laat het meer en meer een vriendschap zijn omwille van de waarheid. Zo zal zij des te inniger en te onschatbaarder wezen.

3. Genade, barmhartigheid, vrede (1 Tim. 1: 2. 2 Tim. 1: 2 Tit. 1: 4) zij met jullie, van God, de Vader en van de Heere Jezus Christus, de Zoon van de Vader (vs. 7, 9. v. Joh. 1: 14. 1 Joh. 2: 23; 4: 15) in waarheid en liefde, die beide levenselementen van de gelovige Christenen.

Die de waarheid d. i. Christus en Zijn Geest, de verkondiging, die ons deze Waarachtige gebracht heeft en het ongeveinsd geloof, waarin Hij ons tot God wil brengen, heeft erkend, dit alles ook aan anderen weet te proeven lief te hebben, die heeft ook lief omwille van deze waarheid (1 Joh. 5: 1 v.), omdat hij ze in anderen vindt en omdat hij de waarheid en de drang van deze bij zich zou uitdoven, als hij zich van zo’n liefde terugtrok. Aan hoeveel en snelle veranderingen alles in de wereld onderworpen is, ziet men vooral ook in de vriendschap van de mensen, waarin het vaak om iets gerings zo geheel anders wordt. Maar wat gegrond is op de waarheid van het Evangelie, wat omwille van Christus en Zijn Vader wordt geleid, en onder de tucht van Zijn waarheid voor eigenbaat en verkeerde bedoelingen wordt bewaard, dat houdt eeuwige duurzaamheid, waarde en vruchtbaarheid. Dat van de apostel tot hiertoe vernederde liefde uit de waarheid is voortgevloeid, wordt nu ook bevestigd in de zegenwens, die hij laat volgen; want het zijn waarachtige goederen, die hij toewenst.

Wat hij toewenst is genade, die onze schuld, barmhartigheid, die onze ellende wegneemt, vrede, waarin genade en barmhartigheid ons brengen.

Van God de Vader komt de genade en door Jezus Christus, de Zoon van de Vader, zoals Hij reeds hier, niet zonder oogmerk (tegenover de in vs. 10 genoemde verleiders en dwaalleraars) genoemd wordt, is en wordt zij teweeg gebracht. Genade, barmhartigheid en vrede moeten zijn met hen, die de brief ontvangen "in de waarheid en in de liefde. " Dat zijn de beide vermaningen, die de schrijver in het volgende heeft te geven, dat zij vasthouden aan de liefde en vasthouden aan de waarheid; de woorden wijzen dus op de inhoud van de hele brief.

Is de Christelijke vriendschap een ruime uitstorting van liefde voor de broeder of zuster in de Heere met al wat hem of haar dierbaar is, en in liefderijke gemeenschap met allen, die een hart hebben ontvangen, om door en in Christus de broeders lief te hebben; het is ook een welmenende een hartelijke vriendschap. Dat noem ik hartelijk, wanneer men afwezig en tegenwoordig, wanneer men met een biddend hart, de waarachtige zaligheid van het hart en de hoogste levensvreugd van zijn vrienden behartigt. Wat al hartelijke ontmoetingen op aarde, waarbij aan de ware vrede van het hart niet gedacht wordt; wat al hartelijke brieven, zonder een woord voor de diepste hartsbehoefte; wat al hartelijke vriendschappen levenslang soms, zonder dat er ooit gesproken, eigenlijk echt van hart tot hart gesproken is over hetgeen alleen een ware vriendschap waarborgen zou. Wat al hartelijke gelukwenschingen met goederen, eerbewijzen, omstandigheden, die slechts strekken, om (genoten wordende, zoals zij worden genoten) het hart voor zijn waarachtig geluk te verstompen en meer en meer de ware vrede uit het oog te doen verliezen; wat al hartelijke gelukwensen met wezenlijke zegeningen, zonder dat het hart op die zegeningen als zodanig met ernst gewezen werd. Maar hoort de ouderling tot de uitverkorene Kuria in haar kinderen: Genade, barmhartigheid, vrede zij met jullie van God de Vader en van de Heere Jezus Christus, de Zoon van de Vader, in waarheid en liefde. Ziedaar andere zegenwensen dan die menig vriend voor zijn vriend in de mond, of in de pen zou durven nemen, uit vrees van belachelijk te zijn, of ook zou mogen nemen uit vrees van godslastering of heiligschennis. Vriendschap van de wereld, waarbij zulke woorden ongepast zijn, hoe ongepast bent u zelf! hoe ongepast in een toestand, waarin de ongelukkige mens geen vrienden nodig heeft dan die hem op de groot en zondaarsvriend wijzen en hetgeen die is en zijn wil en aanbrengt en vermeerdert voor die hem zijn hart overgeeft!

B. Het gedeelte, dat nu volgt, sluit zich aan de woorden van de voorafgaande zegenwens aan "in waarheid en liefde", zonder dat eerst (vs. 3) een "amen" die zegenwens als een afzonderlijk stuk van dit hoofddeel heeft afgescheiden. De apostel betuigt eerst aan de vrouw, aan wie hij schrijft, zijn vreugde daarover, dat hij onder haar kinderen enige gevonden heeft, die in de waarheid wandelen, waarmee het van de Vader van onze Heeren Jezus Christus ontvangen gebod door hen werd vervuld. Daarmee verbindt hij, terwijl hij het oog op de andere kinderen vestigt, die de dwaalleraars van die tijd begunstigen, die Jezus Christus niet als de in het vlees gekomene belijden, de bede aan het gebod te vervullen, dat wij elkaar liefhebben; want met zo’n liefde kon niet samengaan een heulen met de tegenstanders van Christus, en van Zijn gelovigen met hen, die de Christelijke gemeente verwoesten. Hij ontwikkelt het groot gewicht van de zaak, waarover gesproken wordt nog nader en gebiedt nu in meer besliste woorden, dat men zich moet onthouden van alle omgang met die verleidende mensen.

4. Ik ben zeer verblijd geweest, dat ik, volgens de mededelingen, die mij over de toestand in uw huis door de kinderen van uw zuster (vs 13) zijn toegekomen (Kol. 1: 4 en 8), van uw kinderen sommige gevonden heb, die in de waarheid wandelen (3 Joh. 1: 3-4. 1 Joh. 2: 6 en dus betonen ware Christenen te zijn, zoals wij dan ook een gebod ontvangen hebben van de Vader uit de mond van Zijn Zoon Jezus Christus, dat wij zo moeten wandelen en niet in de duisternis, als wij gemeenschap met Hem willen hebben (1 Joh. 1: 6 v. ; Joh. 14: 15; 15: 10).

De vraag, of de schrijver toevallig, of na een bijzonder ingesteld onderzoek tot de ontdekking is gekomen, dat enige kinderen van de eerwaardige vrouw, waaraan hij zijn schrijven richt, in de waarheid wandelen, valt bij een juist inzicht in de toestand als een nietsbetekenende weg. Enige van haar kinderen heeft hij gevonden als wandelend in de waarheid, andere niet, d. i. over de laatste heeft hij vernomen, dat zij met dwaalleraars omgang hadden aangeknoopt en dat de liefde tot de gemeente en tot de kinderen van God in hen verkoeld was, terwijl hij over de eersten met blijdschap had gehoord, dat zij getrouw en vast in geloof en in de liefde stonden.

Gelukkige kinderen, van wie naar waarheid kan getuigd worden, dat zij in de waarheid wandelen, die ons geopenbaard is door het Evangelie van Christus, wier element, waarin zij leven, die waarheid is, die haar kennen, waarderen, volgen, in haar zich verlustigen en haar beoefenen, niettegenstaande de verzoekingen, aan hun leeftijd eigen; die hun pad zuiver bewaren naar Gods woord, die God en de Heere Jezus Christus vroeg lief hebben en dienen. Zij genieten de zoete vrucht, die uit de beoefening van de ware godsvrucht voortvloeit en die vrede van het gemoed, die een goed geweten schenkt en die alle verstand te boven gaat. Zij zullen er zich nooit over beklagen, dat zij aan de waarschuwingen en vermaningen van hun ouders en opvoeders en aan de stem van God in hun binnenste gehoor hebben gegeven. Zij zullen integendeel bij het klimmen van hun jaren steeds meer er zich over verblijden, dat het van hun jeugd af hun keus en lust was de Heere te dienen. Het zal hun slechts smarten, dat zij niet standvastiger en getrouwer in de waarheid gewandeld hebben. Zij voelen zich in hoop zalig en genieten eenmaal dat ware, eeuwige leven, waarvoor zij hier voorbereid en vatbaar geworden zijn. Gelukkige ouders, van wier kinderen deze loffelijke getuigenis naar waarheid afgelegd kan worden! Zij beseffen dit te meer, als zij zelf in de waarheid wandelen en door hun voorbeeld zowel als door hun waarschuwingen en vermaningen aan de bekering en heiliging van hun kinderen, onder de goddelijke zegen, met vrucht hebben mogen arbeiden. Zij weten, dat hun kinderen, ook onder tegenspoed, gelukkig, echt gelukkig zijn en wat is zaliger voor het ouderhart, dan zijn kinderen, zijn lieve kinderen gelukkig te zien? Zij voelen op hen een betrekking, nog inniger en tederder en reiner, dan die zij als ouders op hen hebben. Zij mogen hen aanmerken als hun broeders en zusters in de Heere. En als zij door de dood van hen weggenomen worden, verlaten zij hen in de vaste overtuiging, dat hun lievelingen, ook bij gemis aan aardse schatten en goederen, de beste schat en het hoogste goed, dat hun niet ontnomen kan worden, bezitten, dat hun hemelse Vader voor hen zorgen zal en gaan zij heen naar het huis van de Vader in de blijde hoop van hen daar te zullen weerzien, om altijd met hen bij de Heere te wezen.

5. En nu, opdat ik die vreugde ook voortaan en in steeds rijkere mate moge genieten (vs. 12) bid ik u, uitverkoren vrouw! (1 Thessalonicenzen. 4: v.) houd er toch bij al uw kinderen op aan, dat de band van de Christelijke gemeenschap blijft. Ik vraag u dit, a) niet als u schrijvende een nieuw gebod, zoals de dwaalleraars er altijd op uit zijn, om iets nieuws voort te brengen, ten einde de neigingen van het natuurlijke mensenhart (Hand. 17: 21) te vleien, maar hetgeen wij als gebod gehad hebben van de beginne (1 Joh. 2: 7; 3: 11, namelijk, b) dat wij, die door één geloof in de Zoon van God met elkaar verbonden zijn (1 Joh. 3: 23), elkaar liefhebben (Joh. 13: 34 v. 1 Joh. 4: 7, 11).

a) 1 Joh. 2: 7 b) Joh. 15: 2 Efeziers 5: 2. 1 Petrus 4: 8. 1 Joh. 4: 21

Wij willen hier herinneren wat een sterkte en rijpheid in de genade er toe nodig is, als men zich mondeling of schriftelijk in andere omgang met personen van een ander geslacht wil

inlaten. Wat een ouderling Johannes past, mogen niet alle jeugdige personen, die nauwelijks de woestijn van de verzoeking zijn binnengetreden, navolgen.

Niet altijd ernst en strengheid, ook zachtmoedigheid en liefde moet een prediker aanwenden, niet juist gebieden, maar bidden om godzalig te worden, vgl. 2 Kor. 8: 8. 1 Thessalonicenzen. 4: 1

6. a) En bedenk dan ook, opdat mijn bede u echt ter harte gaat, dat, zoals ik in de brief aan de gemeente betuigde (1 Joh. 5: 3), dit is de liefde tot God, dat wij wandelen naar Zijn geboden. Dit is het gebod, waarvan vooral als kern en hoofdzaak van al zijn geboden sprake is, zoals jullie van het begin gehoord hebben, sinds u het Evangelie is gepredikt en u bekeerd bent, dat u daarin, in de liefde, namelijk in de liefde tot de broeders, die uit de liefde tot God voortvloeit (1 Joh. 4: 21), zou wandelen.

a) Joh. 15: 10

Er is veel meer gezegd, als er wordt herinnerd, dat wij elkaar moeten liefhebben (vs. 5), dan wanneer wij tot deze of gene plicht in het bijzonder worden vermaand, omdat de liefde, die alle te samen in zich bevat en met de liefde ons haar onverdeelde beoefening wordt aanbevolen; zoals dan ook geen enkele van de juiste aard is, zo daarmee niet alle overige zijn samenverbonden, hoewel in verschillende mate.

7. Tot deze bede (vs. 5) word ik geleid door de tegenwoordige omstandigheden in de gemeente. Want, zoals ik daarop reeds in 1 Joh. 2: 18 en 4: 1-3 heb, er zijn vele verleiders in de wereld gekomen, die niet belijden, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is. Deze en ieder, die deze belijdenis heeft, is, zoals ook in 1 Joh. 2: 22 gezegd is, de verleider en de antichrist, hij is een, die diens geest en gezindheid in zich heeft en zijn hele openbaring voorbereidt, zodat het geen onverschillige, niet gevaarlijke zaak is, zoals u misschien denkt, met iemand van die aard nader verkeer te hebben.

a) MATTHEUS. 24: 5, 24. 2 Petrus 2: 1

8. Zie dan, uitverkoren vrouw met uw kinderen en ook u, overige leden van de gemeente, toe (MATTHEUS. 7: 15) voor uzelf, dat wij, dienaren van het Evangelie, niet verliezen hetgeen wij aan u, in uw bekering tot Christus en uw verdere stichting op de weg van de zaligheid gearbeid hebben, maar dat wij een en volle loon mogen ontvangen, doordat u getrouw blijft tegenover alle verleidingen tot afval en zo het einde uws geloof mag verkrijgen, namelijk de zaligheid van uw zielen (1 Petrus 1: 9).

De dwaalleraars verderven niet alleen de christologische waarheid, maar tevens de arbeid van de kerk en de zaligheid van de bijzondere leden van de gemeente.

Nee, wij hebben allen van nature een anti-christelijke gezindheid en de antichrist in ons. Die deze niet kent en uitdrijft, zal de uitwendige nooit kennen, noch vermijden.

Het getrouwe woord, dat zo vaak uit de mond van de Heere is gegaan: "Zie toe voor uzelf" (Mark. 13: 9), blijft nog steeds voor ons van nut. Blindelings en ongedacht komt men in verleiding en in verderf. De weg van het leven gaat opwaarts, om verstandig te maken (Spr. 15: 14); het komt er op aan op deze voorzichtig te wandelen.

Apostel Johannes en zijn mede-ambtgenoten hadden gearbeid. Zij hadden, ter plaatse alwaar Kuria woonachtig was, de zuivere Evangelieleer ijverig gepredikt en aldaar een gemeente geplant. Vooral hadden zij, langs die weg, bij deze vrouw en haar kinderen gearbeid, met dat gezegend gevolg, dat zij tot het geloof in Christus bewogen waren. Dit werk van de Evangeliedienaren wordt, met het hoogste recht, een arbeid genoemd, omdat er een gedurige inspanning van ziels- en lichaamskrachten, naarstigheid in waken en bidden en het overwinnen van allerlei tegenstand toe vereist werd. De apostel wenste daarom, dat hij en zijn ambtgenoten, in de bediening van het Evangelie, niet verliezen mochten hetgeen zij gearbeid hadden en dat zulks, door de waakzaamheid van Kuria en de heren, mocht verhoed worden. De dienaars van het Evangelie verliezen hetgeen zij gearbeid hebben, niet alleen wanneer hun pogingen bij de grootste hoop vruchteloos zijn, maar voornamelijk wanneer zij, bij wie zij hoopten iets goeds te hebben uitgewerkt, weer terugkeren in de wereld, welker begeerlijkheden zij ontvlucht schenen te hebben; of wanneer de belijders van de waarheid van de zuivere leer van het Evangelie afwijken en ware Christenen, door de stroom van de verleiding, weggesleept, zich aan de lieden van de wereld gelijk beginnen te stellen. Eindelijk verliezen de dienaars van het Evangelie hetgeen zij gearbeid hebben, met het oog op een hele gemeente, wanneer hun pogingen om ongodsdienstigheid en losbandige zeden te weren, weinig of geen vrucht hebben; alsmede wanneer een gemeente, door van buiten inkomend bederf, in verval geraakt. Wanneer nu Kuria met de haren niet getrouw was in het waken en getrouw toezien tegen de verleiding, had de apostel zo’n verlies van hetgeen hij gearbeid had in haar huis, dan zouden zij ook snel veld winnen in de gemeente; dan zouden de onvaste zielen verleid en achteloze lieden door het kwade voorbeeld van Kuria gestijfd worden. Maar bleef deze vrouw standvastig in het aankleven van de zuivere leer van de waarheid, dan zouden de verleiders uit de gemeente geweerd worden, of immers niet veel kwaad kunnen uitwerken. Maar niet alleen moest deze voortreffelijke Christin toezien dat de arbeid van de apostelen niet verloren werd, maar ook zorgen, zoveel in haar was, dat de Evangeliedienaars een volle loon ontvangen mochten. De Heere zal de arbeid van de Evangeliedienaren met een genadeloon bekronen, die naarmate van hun ijver en getrouwheid, meer of min overvloedig zal zijn (Vgl. Luk. 19: 16-19). Deze loon wordt hun geschonken. In dit leven is hun loon, dat zij, als werktuigen in van de hand van de Heere, de eer hebben om onsterfelijke zielen voor de hemel te bereiden en het Koninkrijk van Christus uit te breiden; dat zij bij de gemeenten als gezanten van God en Christus, geacht en bemind worden (verg. Gal. 4: 15) en dat zij, over het een en ander een inwendige vreugde genieten, die hen in alle zwarigheden ondersteunt en bemoedigt. Maar na dat leven zal hun loon vervuld worden, terwijl de gelovigen in de dag van Christus’ luisterrijke toekomst hun blijdschap en kroon wezen zullen (verg. 1 Thessalonicenzen. 2: 19) en zij met een uitstekende maat van heerlijkheid bekroond zullen worden (Vgl. Dan. 12: 10). Onze apostel en zijn medearbeiders in de dienst van het Evangelie verwachten, dat zij een volle loon een overvloedige mate van heerlijkheid in de dag van het oordeel ontvangen zouden, omdat zij ijverig, getrouw en overvloedig gearbeid hadden. Bijzonder was Johannes grijs geworden in de dienst van de Heere en hij arbeidde nog met blakende ijver. Deze hoop moest ook door het waakzaam toezicht van Kuria en de haren versterkt worden. Trouwens wanneer deze enigszins voet gaven aan de verleiders, dan zouden onvaste zielen, op welker aanwinning Johannes nog hoopte, groot gevaar lopen verleid te worden. Dit zou de wijze apostel bedroefd en blootgesteld hebben aan de smadelijke verachting van de vijanden van de waarheid; ook zou het getal van de gelovigen, die in de grote dag zijn blijdschap en kroon wezen zullen, niet zo groot zijn, als hij gehoopt had.

9. Een ieder, die overtreedt, die afwijkt en overgaat tot die verleiders, zodat hij hun leer aanneemt, (volgens betere lezing "die verleidt en niet blijft in de leer van Christus’ wezen en persoon, die heeft, volgens hetgeen ik in 1 Joh. 2: 23 gezegd heb, God niet, die heeft geen

God voor zijn ziel; die in de leer van Christus blijft, die heeft zowel de Vader en de Zoon (1 Joh. 2: 24).

De verleiders kunnen iemand het overtreden of afwijken van de zuivere waarheid zo zoet en licht voorstellen. Om daarvan af te schrikken stelt de apostel iets zwaars voor: men verliest er God door, men heeft dan geen God meer! Wat dan de mens van God in zijn gedachte en in belijdenis van de lippen overblijft, doet hem geen voordeel meer. Hij heeft geen gemeenschap met Hem, geen wandelen in Zijn licht. Elders wordt gezegd: het woord en de leer van Christus blijft in ons; men kan echter ook zeggen: wij, met de overgave van ons hart, met onze gehoorzaamheid en blijdschap in de leer van Christus, blijven in deze, en hebben dus de Vader en de kennis van de liefde, die God tot ons heeft en waarin Hij ons de Zoon heeft geschonken en hebben ook de Zoon, die in de wereld is gezonden tot verzoening van onze zonden en in Hem een voorspraak bij de Vader.

10. Neem dan volgens het hier gezegde, die aanwijzing, ter harte en richt in daarnaar. a) Als iemand tot u komt, zoals dergelijke mensen zo graag de huizen binnensluipen (2 Tim. 3: 6) en deze leer, namelijk de leer van Christus (vs. 9) niet tot u brengt, maar in de plaats daarvan een andere in uw woning wil brengen, ontvang hem niet in uw huis, om hem vriendschappelijke gastvrijheid te verlenen en zegt tot hem niet "wees gegroet", behandel hem niet, ook niet bij een voorafgaand ontmoeten, alsof hij van u een broeder in Christus was.

a) Rom. 16: 17 Tit. 3: 10

Als hij deze leer niet meebrengt, die de zuivere leer van Christus is (verg. vs. 9), maar een leugenleer, volgens welke Christus niet de eeuwige Zoon van God, maar slechts een uitvloeisel uit de Godheid is, ontvang hem niet in uw huis, dat is, verleen hem geen herberg in uw huis zoals u gewoon bent aan de dienaren van het Evangelie te doen; vergun hem geen huisvesting, ten einde hij geen voet in de gemeente krijgt, maar genoodzaakt wordt om onverrichter zake te vertrekken en hem dus de gelegenheid benomen wordt om kwaad zaad in de gemeente te strooien. Maar hoe kan Kuria reeds bij de eerste ontmoeting weten, of een vreemdeling, die zich voordeed als een dienaar van het Evangelie, de juiste leer van Christus meebracht? Zij moest te dien einde de raad van de apostel volgen (1 Joh. 4: 1) en de geesten beproeven, of zij uit God waren. Men mag veronderstellen, dat Kuria een verstandige en zeer geoefende Christin geweest is, voldoende in staat om zulke vreemdelingen, die ingang in haar huis en daardoor ook in de gemeente probeerde te verkrijgen, op de proef te stellen of zij zuiver waren in de meest wezenlijke grondleer van het Evangelie, bijzonder rakende de hoogwaardige persoon van de Verlosser, waarover de Gnostieken zulke verderfelijke en blijkbare dwalingen voedden. In geval het nu bleek, dat een onbekende leraar de zuivere leer van Christus niet meebracht, moet Kuria hem geen huisvesting verlenen en zelfs niet tot hem zeggen: wees gegroet. Eigenlijk staat er: wees blij. Deze was een gewone manier van groeten bij de Grieken. Wanneer men iemand in zijn huis ontving, gaf men daardoor zijn blijdschap over zijn aankomst te kennen, alsmede zijn wens, dat hij daar met genoegen verkeren mocht; en men verklaarde er tevens mee, dat men alles wilde toebrengen wat de vreemdeling genoegen en blijdschap verschaffen kon. De vermaning daarom: zeg tot iemand, die tot u komt, en deze leer niet meebrengt, niet: wees gegroet of wees blijde, geeft te kennen, dat Kuria en haar kinderen een dwaalleraar niet in haar huis moest verwelkomen, maar hem, zodra hij als een verleider kenbaar werd, afwijzen en het huis doen ruimen en zelfs zorg dragen, dat hij nergens ingang kreeg, om hem de gelegenheid te benemen zijn dwalingen te verspreiden. Zo’n handelwijze was billijk en noodzakelijk om de verleiders in hun heilloze

bedoelingen teleur te stellen, omdat hen te herbergen de meest verderfelijke gevolgen na zich kon slepen.

Wij moeten namelijk wel opmerken, dat die dwaalleraars tot hen, die aan de leer van Christus getrouw waren, kwamen, niet om in hun nood herberg bij hen te vinden, maar om in hun woning opgenomen te worden, en althans enige tijd te vertoeven met het bepaalde doel, om hen te verleiden, om hun verderfelijke leer te verkondigen en aan te prijzen, tot haar omhelzing hen over te halen en de in het vlees verschenen Christus hen te doen verloochenen. Wij moeten verder wel opmerken, dat de vermaning van de apostel veronderstelt, dat dit boze doel de Christenen bekend was geworden, dat het ontvangen in huis hier betekent een herbergen, een opnemen in de huiselijke kring en een gemeenzame, broederlijke omgang met die verleiders en dat wij bij het groeten, waarvan Johannes spreekt, te denken hebben niet aan burgerlijke beleefdheid, maar aan zo’n groeten, waardoor men ingenomenheid en broederlijke eensgezindheid met die dwaalleraars zou openbaren, zich met hun komst gelukwensen en tonen, dat men gemeenschap had aan hun boze werken. Houden wij dit een en ander op het oog, dan blijkt ons, dat het liefde, wijze liefde jegens Kuria en haar kinderen was, die Johannes dus deed schrijven, dat bezorgdheid voor hen en hun waarachtig geluk hem drong hen dus te vermanen.

11. Want die tot hem zegt "wees gegroet! " en daarmee een inwendige gemeenschap uitdrukt, die heeft gemeenschap aan zijn boze werken, waarmee hij zich verzondigt tegen God en diens woord, tegen Christus en degenen die in Hem geloven (Openb. 18: 4).

Het woord van de apostel doet veronderstellen, dat er reeds een persoonlijke betrekking van omgang en vriendschap bestond van de zijde van enige familieleden van het huisgezin van de "vrouw" (vgl. vs. 4), zodat in dit opzicht verkeerd was gedaan.

Er wordt hier niet gehandeld over hetgeen de mens aan de mens, maar over hetgeen de Christen aan de Christen verschuldigd is. Niet de menselijke betrekking met dwalenden moet worden afgesneden, alleen mag de Christelijke gemeenschap niet worden prijs gegeven aan de verwoestende invloed van hem, die inwendig haar vijanden zijn.

Hoe moeilijk onder de tegenwoordige omstandigheden, bij de ontwikkeling, die de leer heeft verkregen, de juiste toepassing van het door Johannes gezegde moge zijn, moet het toch ook nu nog erkend worden als een verbindende regel voor ons. Niet alleen moet de Christen zich bewust blijven van de tegenstelling tussen anti-christendom en Christendom, maar ook mag hij dit bewustzijn in zijn verhouding tot de naaste niet verloochenen.

Ziedaar trouwe woorden van de ene uitnemende Christen aan de andere en in die trouwe woorden de uitnemendheid van de Christelijke vriendschap. Zij schroomt niet een zeer gevorderde gelovige opzettelijk te bepalen bij hetgeen zij van het begin gehoord heeft en de grondslag van de Christelijke wandel uitmaakt; of haar te waarschuwen voor verleiding en, als was het mogelijk, voor afval. Zij schroomt niet om zich te stellen tussen haar en derden, die wel zullen kunnen beseffen, wie het is, die de uitverkorene Kuria dus scherp tegen hen gewaarschuwd, die hen bij haar met zo zwart een kool getekend heeft. Apostolisch gezag is tot dit alles niet nodig. de trouw van de Christelijke liefde is daartoe genoeg, maar wordt die altijd, altijd even bereidvaardig bij de Christenen gevonden? Deinst hij niet vaak terug voor zwarigheden, meer nog voor onaangenaamheden? Laat hij zich niet vaak paaien door voorstellen en overwegingen van valse wijsheid, valse voorzichtigheid, valse kiesheid, waardoor men zich poogt diets te maken, dat de vermaning overbodig, ontijdig, onbetamelijk

zou zijn. En als uitstel mogelijk is, grijpt men het niet graag aan? Niet zo de ouderling, niet zo de vriend van Kuria. Hij heeft veel aan haar te schrijven, dat zich beter zeggen dan schrijven laat, dat hij daarom niet zeggen wil door papier en inkt, maar dit, hoeveel aangenamer het in menig opzicht zijn zou, het bij gelegenheid te zeggen dan nu te schrijven, moet geschreven worden. Ogenblikkelijk, zonder uitstel, ofschoon hij tot haar hoopt te komen en van mond tot mond te spreken; het is van het grootste belang voor de veiligheid en de vrede van haar ziel en die van haar kinderen en hij heeft geenszins te vrezen, dat zijn schriftelijke waarschuwing als overbodig, min of meer ontijdig, onkies zal worden beschouwd; integendeel, hij verwacht op dit schrijven een hartelijke ontvangst, waarbij zijn blijdschap volkomen zal zijn. Zeker, naarmate wij meer inzien het gevaar, dat de vrede van de ziel loopt en de schade, die zij lijdt, bij elke schade geleden aan de waarheid, zoals die in Christus is, aan de eenvoudigheid van het gebod van de liefde, dat de hele wet is, aan de heiligheid van een wandel in waarheid en liefde naar die mate zullen wij getrouwer zijn om elkaar te vermanen en te waarschuwen tegen al wat de zuiverheid van de lucht, waarin de Christen alleen ademhalen, kan verpest, des te minder zullen wij vrezen, een schijn van liefdeloosheid op ons te laden, waar geen liefde te pas komt en het niet weerstaan van de boze een verraad zou zijn, gepleegd aan de kostelijke zielen van de goeden, aan de kostelijke zielen van Gods heiligen, bevrienden, uitverkorenen. Hoe meer de liefde van Christus ons dringt, des te oprechter, des te eenvoudiger, des te krachtiger en getrouwer zullen wij met onze vermaning, waarschuwing, waar het zijn moet, bestraffing optreden in de overtuiging, dat "openbare bestraffing beter dan verborgen liefde" is. En deze openbare liefde, al zou zij niet altijd even geredelijk erkend en gewaardeerd worden, zal toch eenmaal een volkomen blijdschap hebben en een vol loon ontvangen. Laat de vrienden naar de wereld voortgaan elkaar te vleien, de vrienden in Christus moeten meer en meer leren elkaar te vermanen en de vermaning van elkaar aan te nemen in zachtmoedige nederigheid. De vleiende liefde van de slang was een verdervende; de liefde van hem, die de slang de kop vermorzeld heeft, vermaant en bestraft. Ja, de behoudende liefde van Christus vermaant en bestraft. Zij vermaant zondaren tot bekering, bekeerden tot meerdere heiligheid, ongetroosten tot geloven, gelovigen tot liefde, vijanden tot verzoening, vrienden en broeders tot getrouwheid. Zij bestraft elke zonde in de voornaamste vriend. Onze voornaamste vriend is Jezus. Geen Johannes met Paulus vermenigvuldigd, kan een Jezus voor de ziel zijn. Met Jezus tot vriend, behoeven wij geen anderen, verliezen wij velen, wij zullen niet zonder aardse vrienden zijn. Maar Hij wil, dat wij over deze onze plicht doen. Ik vrees dat wij ons ook hier veel te verwijten hebben.

C. Ten slotte geeft de apostel te kennen, dat hij een veel langere brief dan deze is had moeten schrijven, als hij zijn hele hart had willen uitstorten. Hij zal dat echter snel mondeling doen en dan nog meer kunnen teweegbrengen dan hij het met papier en inkt kan doen. Daarom heeft hij zich tevreden gesteld met hetgeen voor het ogenblik onvoorwaardelijk nodig was en niet kon worden uitgesteld. Hij voegt er nog een groet bij van de kinderen van de zuster van die vrouw, die zijn brief ontvangt. Ook hiermee wil hij eveneens indruk maken op haar hart, terwijl hij over deze zuster een vorm van uitdrukking kiest, die een onderscheiding bevat.

12. Ik heb, als ik alles wilde zeggen, wat mij voor u op het hart ligt, veel aan jullie te schrijven, maar ik heb niet gewild door papier en inkt alles uit te drukken, omdat dit toch een moeilijke en ook gebrekkige wijze van verkeer is; maar ik hoop tot jullie te komen en mond tot mond met u te spreken, opdat onze blijdschap volkomen moge zijn (Rom. 1: 11 v.) Amen.

13. U groet de kinderen van uw zuster, de uitverkorene (verg. Rom. 16: 13). Amen.

De schrijver wil, wat hij verder te zeggen heeft, later mondeling zeggen. Zijn brief moet alleen tegenover het aanwezig gevaar een dam opwerpen, tevens zijn persoonlijke komst aankondigen en die voorbereiden. Uit de groet, die hij aan het slot van de zusterskinderen van de vrouw overbrengt, blijkt, dat hij aan deze heeft gezegd, dat en ook waarom hij aan deze schreef. Dan ligt in de herinnering aan deze bloedverwanten, van wie hij waarschijnlijk het bericht heeft ontvangen, hoe het in de familiekring stond, tevens een paraenetisch moment ook deze delen in de zorgen en beden van de briefschrijver.

Als men aanneemt, dat de brief uit Patmos door Johannes is geschreven, hoeft men niet, zoals de meeste uitleggers doen, te veronderstellen, dat de moeder van deze zusterskinderen reeds gestorven zou zijn, evenals de man van deze. De benaming "uw zuster, de uitverkorene" zegt integendeel duidelijk genoeg, dat deze zuster van de vrouw nog in leven was en dat zij met haar kinderen zonder die halfheid, die zich in de andere familiekring vertoonde, getrouw was aan de apostel en de leer van Christus. Misschien had zij zelf haar zonen tot Johannes gezonden, opdat die tussenbeide mocht komen, om het verderf van het huis van haar zuster af te wenden, of wat nog waarschijnlijker was, zij had haar zonen reeds toen als verzorgers en dienaars bij de apostel geplaatst, omdat hij in ballingschap moest gaan en nu had zij, door bemiddeling van deze, haar zorgen met de bede om tussenkomst aan derden bekend gemaakt. Wij maken die gevolgtrekking uit de opmerkelijke bijvoeging "de uitverkorene", die aan het einde bijgevoegd, bijzondere nadruk heeft, terwijl het boven (vs 1) zonder die bijzondere nadruk eenvoudig heet "de uitverkoren vrouw. "

DE DERDE BRIEF VAN DE APOSTEL JOHANNES

De tweede en derde brief van Johannes hebben als tweelingzusters met elkaar overeenkomst; maar bij alle gelijkheid in vorm zijn zij toch zeer onderscheiden in onderwerp en strekking. Terwijl de tweede brief nevens de levendige blijdschap van de apostel over het wandelen van de zijnen in de waarheid de tederste zorg voor deze tegenover de dwaalleraars krachtig uitdrukt en tegen vertrouwelijke omgang met deze zeer beslist waarschuwt, wijst de derde brief, naast diezelfde vreugde, op de ondersteunende deelneming in reizende predikers als onveranderlijke plicht van elk in het bijzonder en van de gemeente en berispt, dreigt en bidt hij met grote kracht.

LOF VAN DE GASTVRIJHEID

A. Het opschrift "de ouderling" is hier hetzelfde als is de tweede brief. Het adres "aan de geliefde Gajus" verschilt van dat in de vorigen door bepaald noemen van de ontvanger van de brief en door vermelding van de persoonlijke betrekking van de briefschrijver op hem. Werd in de vorige brief het "die ik in waarheid liefheb" ook reeds over de uitverkoren vrouw en haar kinderen gezegd, hier wordt het niet nader uiteengezet en daardoor verkrijgt het, in vergelijking met het meer algemene aldaar, een meer individueel, onmiddellijk persoonlijk karakter.

1. De ouderling Johannes (vgl. bij 2 Joh. 1) schrijft deze brief aan de geliefde (Fil. 1) Gajus (Griekse schrijfwijze voor de Latijnse "Cajus" Hand. 16: 29), die ik in waarheid als een, die uit de waarheid is, liefheb.

Dat de apostel met het "geliefde" een bijzondere betrekking tot deze Gajus wil aanduiden, blijkt daaruit, dat hij later bij elk gedeelte van zijn schrijven de aanspraak "geliefde" herhaalt (vs. 2. 5 en 11) en daardoor het nieuwe gedeelte zelf aanduidt (vgl. MATTHEUS. 3: 17; 12: 18; 17: 5. Luk. 20: 13 Kol. 4: 14 Efeziers 6: 21 Rom. 16: 5 en 8. 1 Kor. 4: 14 Het is nu echter de vraag, of over de overigens geheel onbekende man niet iets naders zou kunnen worden opgemerkt. Men heeft vermoed, dat aan de Corinthiër Gajus, van wie Paulus in 1 Kor. 1: 14 spreekt en die hij in Rom. 16: 23 als gastheer van zich en van de hele gemeente voorstelt, hier zou moeten worden gedacht, omdat ook die Gajus, van wie hier wordt gesproken, in vs. 5 vv. om zijn gastvrijheid zozeer door de apostel wordt geprezen. Het zou echter zeer raadselachtig blijven, hoe de Corinthiër opeens naar Klein-Azië was gekomen, om in een van de gemeenten aldaar het ambt van ouderling te bekleden. In de Aanm. bij Hand. 19: 34 Ac 19: 34 hebben wij daarentegen getracht, het tweede vermoeden voor te staan, dat Gajus uit Macedonië, nadat hij in het daar medegedeelde, tegen Paulus gerichte oproer was gewikkeld, toen deze apostel omstreeks Pinksteren van het jaars 57 na Christus Efeze verliet, door hemzelf zou zijn achtergelaten en later bij een van de verschillende gemeenten, die tot het kerkelijk ressort van Efeze behoorden, ouderling geworden zou zijn. Misschien moeten wij hierbij in het bijzonder denken aan de gemeente te Pergamus. Bij deze was, sinds Johannes in het jaar 64 de leiding van de Efezische gemeente op zich had genomen, Timotheus door hem als apostolisch delegaat, of zoals wij liever zouden zeggen, als bisschoppelijk bestuurder geplaatst, maar zoals uit de verklaring van de naam "Antipas" in Openbaring 2: 13 blijkt, omstreeks de tijd, dat de apostel naar Patmos werd verbannen, de marteldood gestorven. Nu schijnt die Diotréfes in vs. 9 vv. ernaar te hebben gestaan, om de macht van oppertoezicht of bisschop onder de ouderlingen te verkrijgen en gedroeg zich de ook snel als zodanig in geheel zijn handelen, zoals wij daarvan reeds in de Aanm. bij 2 Joh. 1 2Jo 1: 1 spraken. Verder ligt het vermoeden voor de hand, dat Johannes, toen hij op het einde van het jaar 68 of in het begin

van 69 naar Efeze was teruggekeerd, zich verzet heeft tegen het drijven van deze man en Gajus, die bevonden was in de waarheid te wandelen, en in beoefening van de Christelijke liefde uit te munten tot opperste leidsman van de gemeente van Pergamus heeft gemaakt. En werkelijk bespreken de "apostolische constituties", die voor de geschiedenis van de kerkinrichting en de Christelijke archeologie zo belangrijk zijn, in het zevende boek van een Gajus, die door de apostel te Pergamus als opziener was aangesteld.

B. Het hoofddeel van deze derde brief is niet als van de tweeden een aaneengeschakeld voortgaand geheel, maar scheidt zich volgens de vroeger gemaakte opmerking in drie kleine afdelingen, die kenbaar zijn aan het "geliefde".

I. Vs. 2-4. De eerste afdeling brengt, in plaats van de zegenwens, die anders in brieven de gewone is, ook in 2 Joh. 3 voorkomt en op het geestelijke leven betrekking heeft, een zegenwens van de apostel met betrekking tot de uitwendige welvaart van Gajus, vooral ook tot diens gezondheid. In geestelijk opzicht is er bij hem een gewenste toestand, door Christelijke broeders, die tot Johannes zijn gekomen, hem bekend gemaakt en door werken, die Gajus heeft gedaan, bij deze openbaar geworden, zodat de apostel in dat opzicht alle reden tot blijdschap heeft. Degene, aan van wie de brief gericht is, schijnt dus in een gedrukte toestand geweest te zijn, wellicht hem door Diotrefes (vs. 9 vv.) bereid en waarschijnlijk ook ziek. Nu komt tot hem de vaderlijke deelneming van de schrijver van de brief, die wat de inhoud aangaat, in nauw verband staat met Ps. 41: 2-4 Deze zal hem zeker hebben goed gedaan en veel hebben bijgedragen tot verkwikking van zijn gemoed.

2. Geliefde! voor alle dingen, die het uitwendig leven aangaan, wens ik, dat u wat het lichaam betreft, welvaart en gezond bent (vgl. 1 Tim. 5: 23), zoals in geestelijk opzicht uw ziel welvaart.

Is de Heilige Schrift als het glansrijk diadeem rondom het hoofd van de kerk, de uitverkoren bruid van de Heere, in dat hoofdsieraad trekken naast kostbare hoofddiamanten ook kleiner juwelen ons oog. Daartoe behoren die korte, kernachtige geschriften van sommige Godsmannen, die niet zo meteen in het oog vullen, maar niettemin onschatbare bijdragen bevatten tot kennis van de schrijvers niet alleen, maar van geheel de geest van de apostolische eeuw. Dat geldt bijvoorbeeld voor Paulus’ brief aan Filemon, maar geldt het niet ook voor Johannes’ schrijven aan de geliefde Gajus, dat voor ons ligt? Bij oppervlakkige beschouwing slechts een vluchtig gelegenheidsschrift; en toch, hoe rijk aan belangrijke trekken, hoe echt menselijk en echt Christelijk tevens reeds in de eenvoudige aanhef! Mogelijk zou iemand van ons aan een meer geestelijke heilgroet de voorkeur geven, maar toch, wat genot zou Gajus gesmaakt hebben van "genade en vrede", hadden ziekte van lichaam en geest hem daarvoor onvatbaar gemaakt? De grijze apostel van de liefde is zo eenzijdig geestelijk niet, als sommige dwepers van later tijd, die het lichaam verachtten en verwaarloosden, om uitsluitend aan hogere belangen te denken. Zeker heeft hij ook bij ervaring geweten, hoe nauw lichaam en geest zijn verbonden en hoe de toestand van het eerste de laatste beletten kan de vleugels uit te slaan. Daarom wenst hij voor zijn vriend, wat ook de oude Romeinen bij uitnemendheid wenselijk keurden "een gezonde ziel in een gezond lichaam", of liever nog een welstand van het lichaam, aan de zielsgezondheid gelijk, waarin zich reeds deze voortreffelijke broeder verheugde. Gezond naar ziel en lichaam, u acht dit toch geen onbereikbaar ideaal, al geven wij dadelijk toe, dat het een even zeldzame, als begeerlijke zegen is? Zeker, van nature zijn wij allen ziek door de zonde en ook wanneer ons van de hemelse Zielarts de genezende handen zijn opgelegd, zodat de kracht van de ziekte gebroken is, verder dan tot de klasse van de aanvankelijk herstellenden brengen wij in dit Bethesda het niet. Menig Christen heeft

daarbij nog de pijn van een scherpe doorn in het vlees, zoals Timotheus last had van zijn maag en zijn menigvuldige zwakheden. Lang na de bekering doen zich soms de gevolgen van vroegere zonden op gevoelige wijze gelden en ook waar de geest zich gemakkelijk tot de woonstede in de hemel verheft, moet menigeen met Paulus in de aardse tabernakel zuchten, bezwaard zijnde. Toch is het van de andere zijde even waarachtig, dat een kalme vrede van de ziel weldadig op het lichaam terugwerkt en dat oprechte godsvrucht de mens vooral in de gevaarlijkste en beste jaren van het leven voor niet weinig bewaart, dat voor de welstand van ziel en lichaam beide verderfelijk is. "De vreze van de Heere vermeerdert de dagen, maar de jaren van de goddelozen worden verkort" (Spr. 10: 27)". Zeker, ook daar, waar het tot ons als tot de herstelden lijder gezegd kan worden, ten aanzien van onze inwendige mens: Zie u bent gezond geworden, daar is het er, helaas, nog ver van verwijderd, dat de Christen zich altijd even welvarend naar de ziel zou voelen en tonen. Er zijn in het geestelijk leven kleine kinderziekten van de gelovigen, soms lastig genoeg voor hen zelf en anderen; er zijn jeugdige misstappen van de jongeling in Christus, die de geestelijke welstand een tijd lang belemmeren en terugzetten kunnen, er zijn mannelijke ziektetoestanden en kwalen van de oude dag, ook op het gebied van het zielenleven, gemakkelijker betreurd dan gestuit. Nochtans, waar de Heere een goed werk heeft begonnen, daar voltooit Hij dat op Zijn tijd ook zeker en de genade, die ons herenigd met God, herstelt ook is de kleine wereld daarbinnen het verbroken evenwicht van vermogens, krachten en gaven en doet allen harmonisch samenwerken tot dagelijkse verheerlijking van God. En als nu langs die weg een geheiligd verstand bestuurd mag worden door een krachtige wil; als een gezuiverd gevoel onder de tucht mag staan van een sprekend geweten, als een levendige verbeelding in de dienst mag treden van een wel verzekerd geloof en het rein bewaarde lichaam bij dat alles tot een woon- en werkplaats van de Heilige Geest mag strekken, ziet dan mogen wij aanvankelijk danken, dat de wens van Johannes aan Gajus ook aan ons in vervulling gegaan is en bij al, wat ook in dat opzicht ten dele is, mogen wij met stil vertrouwen het volmaakte van de dag van de toekomst verwachten. Hoe is het echter heden met ons, die ons een ogenblik in stil gepeins tegenover deze zinrijke vriendengroet plaatsen? In vierderlei toestand kan hij ons vinden; het komt er slechts op aan, zichzelf te kennen, of wij zijn innerlijk ziek, zowel naar lichaam en ziel. Deerniswaarde broeders of zusters, uw toestand zou hopeloos zijn, was u de weg tot de Hemelse Medicijnmeester afgesneden! Of lichamelijk gezond, maar geestelijk ziek door de macht van de zonde. Och of die kloeke krachten nog eens aan iets beters, dan aan de dienst van de wereld gewijd waren of omgekeerd, welvarend naar de ziel, maat mat en ziek naar het lichaam. Dank God, dat het niet omgekeerd is en bid Hem, dat de beproeving geheiligd wordt! Of, als Gajus, welvarend naar lichaam en geest. Gezegende! wees als hij tot een zegen en stel de gezondheid van uw ziel op geen enkele proef, waaraan u die van uw lichaam niet wagen zou.

3. Als ik zo schrijf "zoals uw ziel welvaart", dan ben ik zonder twijfel tot zo’n antwoord gerechtigd; want ik ben door berichten, die ik over u ontving, zeer verblijd geweest, als de broeders, van wie vervolgens (vs. 5 vv.) sprake zal zijn, tot mij kwamen, en voor mij getuigden (vgl. vs. 6) van uw waarheid, van uw goede Christelijke staat, dat namelijk de waarheid in u is (1 Joh. 1: 8 en 10; 2: 4, zoals u, zoals blijkt uit hetgeen u doet, in onderscheiding van anderen, met wie het niet anders is (vs. 9 vv.), ook met uw werken (1 Joh. 3: 18) in de waarheid wandelt en dus niet alleen met de mond Christus belijdt (2 Joh. 4).

Al is het, dat men zijn werkzame liefde voor de mensen in het gezicht toont, om door hen gezien te worden, zo is zij toch een licht, dat niet verborgen blijft; en een getuigenis van anderen heeft ook iets opwekkends.

De waarheid was in Gajus en Gajus wandelde in de waarheid, als het eerste niet het geval was geweest, dan had het tweede nooit plaats kunnen hebben en als het tweede niet van hem gezegd had kunnen worden, dan was het eerste niets dan een voorgeven geweest. De waarheid moet in de ziel binnentreden, haar doordringen en vervullen, anders heeft zij geen waarde. Wanneer de waarheid als leerstelling wordt beschouwd, dan is zij zoals brood in de hand, zij voedt het lichaam niet, maar wanneer de waarheid door het hart wordt aangenomen, dan is zij als voedsel, dat één met het lichaam wordt en het zo onderhoudt en versterkt. De waarheid moet in ons een levende kracht zijn, een werkzaam beginsel een inwonende heerlijkheid, een gedeelte van het merg en been van ons wezen. Zo het zo in ons is, dan kunnen wij er niet meer van scheiden. Een man kan zijn kleren of zijn ledematen verliezen, maar zijn inwendige delen, zijn levensdelen, deze kunnen niet uitgerukt worden zonder een geheel verlies van het leven. Een Christen kan sterven, maar hij kan de waarheid niet verloochenen. Nu is het een natuurwet, dat het inwendige invloed heeft op het uitwendige, zoals het licht uit het middelpunt van de lantaarn door het glas schijnt. Wanneer de waarheid dus van binnen woont, dan verspreidt zij snel haar glas in het leven en de wandel. Men zegt dat het voedsel van zekere zijwormen de kleur geeft aan de zijde, die zij spinnen en juist zo geeft het voedsel van het inwendig leven van de mensen een tint aan elk woord, aan elke daad, die van hem uitgaat. In de waarheid te wandelen heeft tot gevolg een leven van oprechtheid, heiligheid, getrouwheid en eenvoudigheid het natuurlijk voortbrengsel van die beginselen. die het Evangelie ons leert en die wij door de invloed van de Heilige Geest kunnen ontvangen. De geheimen van de ziel openbaren zich vaak in het uitwendig leven van de mensen en mochten wij heden, o genadige Geest, door Uw goddelijk gezag beheerst en geleid worden, zodat niets onwaars of zondigs in onze harten heerst en een schadelijke invloed op onze dagelijkse wandel onder de mensen uitoefent.

4. Ik heb dan ook in mijn leven in de ballingschap (Openbaring 1: 9) geen meerdere blijdschap dan hierin, dat ik hoor, dat mijn kinderen, de leden van de gemeenten, die met hun ouderlingen en opzieners onder mijnvaderlijke leiding staan, in de waarheid wandelen en zo zult u begrijpen, hoezeer ik mij verheugd heb over de berichten over u ontvangen (1 Kor. 13: 6).

Predikers hebben in hun ambtsbediening moeite en arbeid, haat en nijd, bestrijding en vervolging, spot en hoon; maar de vreugde over de vrucht van hun arbeid overwint alles.

De grootste vreugde van de dienaren van Christus is, dat zij niet tevergeefs aan hun gemeenten moeten arbeiden, als ook maar tevergeefs.

Een gezonde ziel in een gezond lichaam, dat is het hoogste, dat wij wensen kunnen. Gelukkig, driewerf gelukkig hij, die beide, een gezond lichaam en een gezonde ziel bezit! Het eerste schijnt Gajus weleens gemist te hebben, omdat Johannes hem het vóór alle dingen toewenst en als wij een zwak, ziekelijk lichaam omdragen, ach, hoe makkelijk wordt dan onze geest neer gedrukt en in zijn werkzaamheid belemmerd. Maar het laatste bezat Gajus. Zijn ziel voer wel. De waarheid was in hem, en hij wandelde in haar. Zij was het element, waarin hij zich bewoog, zij de leidsvrouw, die hij volgde. Dat had de apostel van geloofwaardige getuigen met grote blijdschap vernomen; want Gajes was een van zijn kinderen in de Heere en hij kende geen grotere vreugde, dan deze, dat zijn kinderen in de waarheid wandelden.

II. Vs. 5-10. De tweede afdeling verklaart ons nu nader op welke voorvallen de apostel het oog had, toen hij voor Gajus zo’n bijzonder getuigenis neerschreef. Intussen zijn het altijd slechts enkele uitdrukkingen, slechts korte aanwijzingen, waaruit wij besluiten moeten tot de

toestand van de zaak en daarbij blijft toch nog zoveel onbepaald of twijfelachtig. In hoofdzaak schijnt het volgende de toedracht te zijn: Van een van de verwijderde gemeenten, misschien van die, waaraan de beide brieven van Petrus zijn gericht hadden zich Christelijke reizigers opgemaakt, om het rijk van God onder de heidenen uit te breiden en Johannes had gelegenheid gevonden, om deze met een aanbevelend schrijven aan de gemeenten van het Efezische kerkelijk resort te voorzien. Daardoor zouden zij, omdat hun weg hen naar het westen, dus in de nabijheid van deze gemeente voerde, bij deze graag opname en rijkelijk ondersteuning vinden, terwijl zij de heidenen geenszins tot last wilden zijn. Nu is Gajus, wellicht een van de ouderlingen van de gemeente Pergamus, dienstvaardig en gastvrij geweest, tot hulp voor die zendelingen. Een ander ouderling, zo het schijnt van diezelfde gemeente, heeft zich daarentegen onbetamelijke uitlatingen over de autoriteit van de apostel veroorloofd. Dat gezag van de apostel beschouwde hij als door diens verbanning teniet gedaan en in eergierigheid zocht hij voor zichzelf naar grotere macht dan van een eenvoudig ouderling. Zijn eigen macht wilde hij dus in de plaats van die van de apostel stellen. Hij had bovendien zo weinig naar het verlangen van de apostel gedaan, dat hij integendeel die boden van God niet alleen zelf de deur gewezen had, maar ook diegenen in de gemeente, die hen wilden opnemen, met excommunicatie gedreigd had. Deze eer- en heerszuchtige ouderling heet Diotrefes. Wil Johannes ook de belediging, hem persoonlijk aangedaan ongestraft laten, hij moet toch, als hij tot zijn gemeente terugkeert, het onwaardig gedrag van de man in het hem toevertrouwde ambt zeer beslist tot een voorwerp van kerkelijke censuur maken, om het verderf, dat in de kerk ingedrongen is, weer eruit te verwijderen.

5. Geliefde! u doet trouw, u handelt als een edel, vroom Christen in al hetgeen u doet aan de broeders en aan de vreemdelingen, aan de broeders, die als gasten bij u komen (Hebr. 13: 2 Rom. 12: 13).

6. Die, wat in het bijzonder hen aangaat, over wie in dit geval wordt gehandeld, getuigd hebben van uw liefde, waarmee u hen behandeld heeft, niet alleen voor mij (vs. 3), maar ook in de tegenwoordigheid van de gemeente, die ik hier om mij verzameld heb (vs. 12 en 15). Zij hebben ons meegedeeld, welke grote dingen God met hen heeft gedaan (Hand. 14: 27) en tevens wie u voor hen bent geweest, die als u, toen zij op hun terugreis weer tot u komen, geleide doet, zoals het voor God waardig is, zo zult u weldoen (Tit. 3: 13 v).

Het is iets anders om iets te doen, uit schaamte, bijna gedwongen, iets anders, het waardig voor God te doen, ook dat men als Gods wil heeft leren kennen en er op let dat de Heere God de geringen verkiest en met hoop op het rijk van God, waarin de vergelding zal worden verkregen.

Die de dienaren van Christus opneemt, neemt Hemzelf op. Moeten wij nu niet begerig zijn Hem in Zijn leden op te nemen. Hij zal Zijn herberg rijkelijk betalen.

De gastvrijheid was een schone deugd van de eerste Christenen en Paulus noemt die onder de eigenschappen van een onberispelijke opziener (1 Tim. 3: 2 Tit. 1: 8). Het huis van iedere opziener, ja van elke Christen was een huis, waar de broeders, die als evangelisten reisden, gastvrij werden opgenomen en het behoorde vooral tot de getuigenis van goede werken van de weduwen, tot het gekozen worden als diakonessen, dat zij gastvrij waren en de voeten van de heiligen hadden gewassen (1 Tim. 5: 9 v.). De broeders, over wie Johannes spreekt, hadden van Gajus' liefde getuigd ook voor de gemeente. Zo slaan wij een blik in het liefelijke gemeenteleven van de eerste kerk. Johannes had zijn gasten in de vergadering ingeleid en zij hadden de gemeente verkwikt door de mededeling, dat de wijnstok, waaraan zij allen ranken

waren, een groene en vruchtbare tak kweekte in Gajus, de geliefde. Is de brief geschreven uit de plaats van de verbanning van de Apostel, uit Patmos, zoals men mag aannemen, dan had zich daar rondom hem een kleine gemeente verzameld en zonder dat hem er dank voor toekwam had de keizer van Rome of diens stadhouder dat arme eiland rijk gemaakt.

De daad van Gajus zal echter pas volkomen zijn, als hij de uitrusting en het geleiden van de broeders tot het einde zal hebben tot stand gebracht, dat de apostel dan ook met vertrouwen van hem wacht.

7. Want zij zijn voor het Koninkrijk van God, om Zijn naam bekend te maken daar, waar men nog slechts vreemde afgoden dient (Matth. 19: 29 Hand. 14: 15 vv. ; 17: 23 vv.), uit de plaats van hun woning (Hand. 15: 40), uitgegaan, niets nemend van de heidenen. Volgens de regel van Paulus (1 Kor. 9: 15 en 18. 2Kor. 11: 7 vv. 1 Thessalonicenzen. 2: 9) willende degenen, aan wie zij tot bekering werkzaam zijn, niet tot last zijn, zij willen zich niet door deze laten onderhouden en verzorgen (MATTHEUS. 10: 8).

8. Wij dan, die Christenen zijn, zijn schuldig dezen te ontvangen en hun alle goede diensten te betonen (2 Joh. 10. Hand. 28: 10), opdat wij medearbeiders mogen worden van de waarheid, mee deel mogen hebben aan hun werk tot uitbreiding van het werk van God (Fil. 1: 11 Kol. 4: 11. 1 Thessalonicenzen. 3: 2

Die dwaalleraars groet en opneemt heeft gemeenschap aan hun boze werken (2 Joh. 11). Maar die belijders van Jezus Christus groet en opneemt, die de naam aller zaligheid bekend maken, die heeft deel aan het werk voor de waarheid, dat zij doen. Een schone zendingstekst! In onze plaats dienen de zendelingen onder de heidenen, en vergoeden ons gebrek (1 Kor. 16: 17). Niemand moet echter denken, dat hij alleen door een geldelijke bijdrage als het ware zou kunnen loskopen, zijn persoon, die hij aan God schuldig is, de gemeenschap van de leden brengt integendeel mee, dat ik zelf tot de heidenen ga, als ik een broeder help uitzenden.

9. Ik heb aan de gemeente, waar zij zouden kunnen komen, ook geschreven in een bijzonder aanbevelend schrijven, dat ik die broeders op hun weg had meegegeven, dat wij zo liefderijk jegens die reizende evangelisten en zo behulpzaam behoren te zijn; maar Diotrefes (= Jupiters voedsterling), die onder hen, onder de leden van de gemeente, probeert de eerste te zijn en zich gedraagt als was hij de eerste opziener, neemt ons in ons apostolisch woord niet aan, maar verheft er zich boven, alsof wij niets meer over hem hadden te zeggen.

III. Vs. 11 en 12. De apostel wendt zich, nu de broeders in vs. 3 en 6 genoemd, op het punt zijn om terug te keren, tot Gajus met de vermaning, om niet het kwade na te volgen, maar het goede en daarom deze broeders niet te behandelen op de wijze van Diotrefes, maar ze te behandelen zoals het betamelijk is en zich verder in alle dingen te gedragen als een, die uit God geboren is. Vervolgens geeft hij over Demetrius, die aan het hoofd van het gezelschap staat, een drievoudig getuigenis, dat voor zijn bekwaamheid en betrouwbaarheid borg stelt, opdat deze ook vertrouwen heeft bij hen, die de brief ontvangen, evenals hij dat heeft bij de schrijver van de brief.

11. Geliefde! (vs. 2 en 5) a) volg ook in andere zaken, als de broeders, van wie ik spreek, nu weer tot u terugkeren en dan weer, opname en ondersteuning nodig hebben, het kwade niet na, zoals Diotrefes u daarin een voorbeeld heeft gegeven, maar het goede, zoals u dat ook heeft gedaan. Handel verder met hen waardig voor God (vs. 6. 1 Petrus 3: 11 Die goed doet, u

weet het, en ik houd dat ook (1 Joh. 2: 29; 3: 6, 9; 4: 7 v 1Jo 2. 29 3. 6, 9), aan de hele gemeente voor, is uit God, maar die kwaad doet, heeft God niet gezien.

a) Ps. 37: 27 Jes. 1: 16

Met het oog op de leden van de gemeente, die Diotrefes tot zich heeft getrokken, spreekt Johannes deze vermaning uit, die ook voor een Gajus nodig is. De natuur is makkelijk geneigd tot navolging, maar het goede na te volgen vereist een rechtschapen ijver en geestelijke opgewektheid.

III. Vs. 11 en 12. De apostel wendt zich, nu de broeders in vs. 3 en 6 genoemd, op het punt zijn om terug te keren, tot Gajus met de vermaning, om niet het kwade na te volgen, maar het goede en daarom deze broeders niet te behandelen op de wijze van Diotrefes, maar ze te behandelen zoals het betamelijk is en zich verder in alle dingen te gedragen als een, die uit God geboren is. Vervolgens geeft hij over Demetrius, die aan het hoofd van het gezelschap staat, een drievoudig getuigenis, dat voor zijn bekwaamheid en betrouwbaarheid borg stelt, opdat deze ook vertrouwen heeft bij hen, die de brief ontvangen, evenals hij dat heeft bij de schrijver van de brief.

11. Geliefde! (vs. 2 en 5) a) volg ook in andere zaken, als de broeders, van wie ik spreek, nu weer tot u terugkeren en dan weer, opname en ondersteuning nodig hebben, het kwade niet na, zoals Diotrefes u daarin een voorbeeld heeft gegeven, maar het goede, zoals u dat ook heeft gedaan. Handel verder met hen waardig voor God (vs. 6. 1 Petrus 3: 11 Die goed doet, u weet het, en ik houd dat ook (1 Joh. 2: 29; 3: 6, 9; 4: 7 v 1Jo 2. 29 3. 6, 9), aan de hele gemeente voor, is uit God, maar die kwaad doet, heeft God niet gezien.

a) Ps. 37: 27 Jes. 1: 16

Met het oog op de leden van de gemeente, die Diotrefes tot zich heeft getrokken, spreekt Johannes deze vermaning uit, die ook voor een Gajus nodig is. De natuur is makkelijk geneigd tot navolging, maar het goede na te volgen vereist een rechtschapen ijver en geestelijke opgewektheid.

12. Aan Demetrius, de voornaamste onder die broeders, in wiens hand wij deze en de beide andere brieven leggen, ter bezorging aan hen, voor wie ze bestemd zijn, wordt een goed (Hand. 6: 3; 10: 22; 16: 2 getuigenis gegeven van allen, die tot de Christenen behoren (2 Joh. 1) en van de waarheid zelf, waarin hij wandelt en die daardoor hemzelf voor een oprechte discipel verklaart. En wij getuigen ook van onze zijde, opdat het drietal vol wordt (1 Joh. 5: 7 v.), door ons van hem te bedienen voor u als van een vertrouwd man en u weet, dat onze getuigenis waarachtig is (Joh. 19: 35; 21: 24).

Welke aanleiding de apostel had om Demetrius aan te bevelen, is niet met zekerheid op te maken, echter ligt de gissing voor de band, dat deze de leidsman geweest is van de broeders, die nu weer tot Gajus kwamen, dus aan wie deze reeds vroeger goed had gedaan en verder dat hij bestemd was om het schrijven over te brengen. De woorden van Johannes bevatten in elk geval een grote lof, als hij in de eerste plaats van Demetrius zegt, dat alle Christenen, die met hem in aanraking waren gekomen een goede getuigenis van hem gaven.

Hij hetgeen verder volgt "en van de waarheid zelf" moet men denken aan de levenswandel van Demetrius, zodat de waarheid, die in hem woont, zich betoont als levend (door de

gevolgen, die hij met zijn Christelijke werkzaamheid op het oog heeft) en voor hem getuigend. Hij is in zijn karakter en wandel een beeld van de waarheid, die in hem gepersonifieerd is.

Demetrius is zo trouw en eenvoudig, dat de waarheid zelf hem aanbeveelt, doordat zij uit hem spreekt.

Ten derde voegt de apostel zijn eigen getuigenis erbij en in het goed vertrouwen, dat ook hij bij zijn kinderen getuigenis van de waarheid zelf heeft, zegt hij, "u weet dat onze getuigenis waarachtig is". Het getuigenis van de ogen, die gewoon waren aan het zien van de heerlijkheid van de Zoon van Gods en van zijn waarachtige wandel (Joh. 1: 14) mocht men vast vertrouwen.

C. Op dezelfde wijze als in 2 Joh. 12 zegt de apostel, zich haastend naar het slot, tot de schrijver van de brief, dat hij eigenlijk nog veel te schrijven had, dat hij de drang van zijn hart wilde volgen, maar hier liever afbrak, omdat hij toch hopen mocht snel zelf te komen en van mond tot mond met hem te kunnen spreken. Daarop beperkt hij zich tot het bijvoegen van een vrede-wens, tot het overbrengen van de groeten hem door vrienden opgedragen en tot groeten aan de broeders aldaar.

13. Ik had veel te schrijven, maar ik wil u niet schrijven met inkt en pen (in 2 Joh. 12 staat "door papier en inkt.

14. Maar ik hoop u haast te zien en wij zullen mond tot mond spreken.

15. Vrede zij u (1 Petrus 5: 14)! De vrienden, die ik hier tot mijn verzorging (Hand. 27: 3) bij mij heb ("2Jo 1: 13), groeten u. Groet de vrienden, met name elk in het bijzonder, als had ik hier al de namen in het bijzonder opgeteld (Joh. 10: 3).

Onder de broeders, die elders aan het slot van de brieven gegroet worden (1 Kor. 16: 20 1Co Fil. 4: 21 Efeziers 6: 23), wilde Johannes Diotrefes nog opnemen, omdat hij zich slechts als een eergierig en heerszuchtig man had gedragen en het volgens vs. 10 voorgenomen "in gedachtenis brengen" wellicht nog een omkering bij hem teweeg zou brengen. Een eigenlijke dwaalleraar, die de komst van Christus in het vlees loochende, was hij toch niet, zodat de apostel niet alle gemeenschap met hem hoefde te verbreken (2 Joh. 10). Hij behoorde echter ook niet tot de vrienden van de apostel en nog was het niet te bepalen, of hij weer een kind van de vrede worden zou, zodat een vredegroet bij hem ingang zou vinden (Luk. 10: 5 v). Johannes bepaalt er zich daarom toe, alleen de vrienden te laten, groeten, zoals hij ook alleen van de vrienden, die zich in zijn onmiddellijke omgeving bevinden en die zeker alleen van zijn schrijven aan Gajus kennis droegen, niet van de gemeente als geheel (vs. 6) groeten had over te brengen; van deze brachten zeker de terugkerende broeders de groeten mondeling over.

SLOTWOORD OP DE DRIE BRIEVEN VAN JOHANNES

Het is zeker een misslag van de schriftverklaring van de tegenwoordige tijd, dat van de drie brieven van onze apostel in de regel alleen de eerste een nadere opmerkzaamheid ondervindt, de tweede en derde daarentegen zo goed als terzijde gesteld worden. Wij hebben daarom door onze verklaring er opmerkzaam op proberen te maken, hoeveel plaatsen van de eerste brief eerst door de beide andere het juiste licht ontvangen, terwijl de laatsten pas in verband met de

eersten ons tot die helderheid doen komen, die het mogelijk is te bereiken. Maar ook zal de gewone schriftverklaring meer en meer, zoals ons voorkomt, los moeten worden van die verkeerde veronderstelling, dat de die brieven tot de latere leeftijd van de apostel behoren en eveneens, wat zijn verbanning naar Patmos in de laatste tijd van zijn leven, in de tijd van de vervolging van de Christenen onder Domitianus zou vallen. Nog berust veel van datgene, waaruit men de geschiedenis van de apostolische tijd, voornamelijk in zijn tweede helft, pleegt te construeren, op meningen, die met de dag veranderen; een objectieve zekerheid over zeer belangrijke punten is er niet. Daarom mochten wij ons gerechtigd houden, om in al deze opzichten onze eigen mening te volgen en wellicht is onder hetgeen wij als onze gedachte hebben meegedeeld het een en ander, dat wel nadere overweging waardig is.

DE ALGEMENE BRIEF VAN DE APOSTEL JUDAS

De brief heeft in de sterke kleuren en krachtige trekken van zijn schildering, in zijn rijkdom van vergelijkingen en beeldrijke uitdrukkingen de aard van een profetisch woord en is geheel doorvlochten van heenwijzingen naar het Oude Testament. In het bijzonder doelen die heenwijzingen naar het Oude Testament op hetgeen in de Heilige Schriften niet geschreven staat, maar zich aan plaatsen van de 5 boeken van Mozes als nadere mededeling heeft aangesloten. Zo laat ook Judas Stefanus zeggen, dat Mozes onderwezen was in alle wijsheid van de Egyptenaren, dat hij machtig in woorden en werken was en veertig jaren oud was toen hij ging om naar zijn volk te zien (Hand. 7: 22. v.). Als de schrijver van de brief aan de Hebreeën weet van hen, die in stukken gezaagd zijn (Hebr. 11: 37), dan heeft hij dit uit een overlevering, die niet in het Oude Testament staat en waaruit Paulus eveneens de namen Jannes en Jambres heeft ontleend (2 Tim. 3: 8). Dat nu Judas van zo’n traditionele verklaring of uitbreiding van hetgeen in het schriftwoord gegeven is, zo menigvuldig gebruik maakt, heeft zijn oorzaak niet in een ongezonde voorliefde voor deze, maar wordt gerechtvaardigd daardoor, dat het dient voor het eigenaardig doel, waartoe hij ze gebruikte.

AANMANING OM TE VOLHARDEN IN EEN ZUIVERE LEER EN EEN REIN LEVEN TEGENOVER DE VERLEIDERS

A. In het opschrift ter begroeting stelt Judas, die deze brief aan het einde van het jaar 65 of in het begin van het volgende jaar opstelde, zichzelf voor, niet slechts, zoals Jakobus dat doet, als een dienstknecht van Jezus Christus, maar hij noemt zich ook diens "broeder", om zo duidelijk vanaf het begin erop te wijzen, dat het voor die lezers bestemd was, tot wie die zich vroeger had gewend en dat hij nu diens ambt voortzette, nadat deze was weggenomen. Hij noemt dan ook de lezers niet met name, noch duidt de woonplaats aan, maar evenals Petrus in zijn tweede brief, geeft hij slechts zodanige aanwijzing, die hun hun waarde en verheven ereplaats doet voelen. Vervolgens richt hij zijn groet aan hen in een vorm, die het hier dadelijk doet voelen, dat zij door grote gevaren voor hun genadestaat bedreigd waren en nu daar tegenover een des te rijkere mate van goddelijke genade nodig hadden.

1. Judas, een dienstknecht van Jezus Christus (Jak. 1: 1. 2 Petrus 1: 1 en broeder van Jakobus 1), de broeder van de Heere (Gal. 1: 19), aan de geroepenen (Rom. 8: 28. 1 Kor. 1: 24), die door hun doop in Christus, waarbij zij de Heilige Geest ontvingen, door God de Vader (Rom. 15: 16), en tot hiertoe door Jezus Christus bewaard 2), om verder ook voor Hem, de enige Heerser (vs. 4) te blijven leven (1 Petrus 1: 4. v. Joh. 10: 28. v. ; 17: 15).

1)Hegesippus, de oudste van de schrijvers van kerkgeschiedenis (gestorven 180 na Christus), een tot Christus bekeerde Jood uit Palestina, bij van wie wij om zijn afkomst en zijn tijd, waarin hij leefde een nauwkeurige en zekere kennis van de omstandigheden, die op de Jeruzalemse apostelen betrekking hebben, mogen veronderstellen en wiens mededelingen door die van Clemens Romanus, in het begin van de 3de eeuw, bevestigd worden, geeft ons over Judas enige inlichting. Volgens hem was die Alfeüs, die ons in MATTHEUS. 10: 3 Mark. 3: 18 Luk. 6: 5. Hand. 1: 13 wordt voorgesteld als vader van de apostel Jakobus II en zonder twijfel een en dezelfde persoon is als Kleopas, die in Joh. 19: 25 als echtgenoot van de "andere" Maria (MATTHEUS. 27: 6) voorkomt (vgl. het Maria van Jakobus in Luk. 24: 10), een broeder van Jozef, de echtgenoot van de moeder van Jezus; de zo-even genoemde apostel Jakobus II is dus een neef van Jezus. Wij hebben reeds elders de opvatting van de meeste latere schriftverklaarders als dwaling bestreden, die van de apostel Jakobus II nog een Jakobus III als opziener van de gemeente te Jeruzalem onderscheidt en op deze de titel van

"rechtvaardige" en het "broeder van de Heere" overdraagt. In Gal. 1: 19 bedient Paulus zich blijkbaar slechts van de laatste naam, om Jakobus II van Jakobus I, de broeder van Johannes (Hand. 12: 2), te onderscheiden, omdat deze toen nog in leven was. Had hij echter daarmee een Jakobus III, die geen apostel was, maar alleen om zijn nauwe verwantschap met Jezus als diens lichamelijke broeder van moeders zijde apostolisch aanzien had, te kennen willen geven, zoals die schrijvers menen, dan had bij zich niet alleen zeer vreemd uitgedrukt, als hij schrijft: "ik zag geen andere van de apostelen dan Jakobus, de broeder van de Heere, maar ook Lukas zou in Hand. 9: 27 zich op een wijze hebben uitgedrukt, die op een dwaalspoor leidt, als hij in het meervoudig getal van apostelen spreekt er moesten de toch minstens twee zijn, met wie Paulus toen samengekomen is. Dienvolgens is Judas, die hier als schrijver van de brief optreedt, die zich broeder van Jakobus noemt, degene, die in Luk. 6: 16 Hand. 1: 13 genoemd wordt "Judas van Jakobus' en in MATTHEUS. 10: 3 en Mark. 3: 18 "Lebbeüs" of Thaddeüs" (Joh. 14: 22 en "Uit 10: 4. Uit die mededeling, dat Jakobus zijn broeder is, hebben wij zeker recht om te besluiten, aan de ene zijde, dat hij aan dezelfde Joods-Christelijke gemeenten zich met zijn brief richt, waaraan de brief van Jakobus gericht is, en aan de andere zijde, dat zijn broeder niet meer in leven was, toen hij schreef, maar hij nu enigszins als diens opvolger moest worden beschouwd ten opzichte van "de twaalf stammen, die in de verstrooiing zijn. " Wat de uitoefening aangaat van het apostolisch opzienersambt, dat leidt ons in de tijd na het Paasfeest van het jaar 62 na Christus, in welk jaar Jakobus de marteldood leed en verder in die tijd na het verhuizen van Johannes naar Efeze. In de gemeenten, sinds door deze apostelen geleid, ontstond volgens de getuigenis van Hegesippus meer en meer een toestand van verwarring en van geloofsverzwakking. Hoever het na Jakobus heengaan in de tijd van omstreeks 5/4 jaar met de gemeente te Jeruzalem kwam, heeft ons de brief aan de Hebreeën getoond. In de Syrische en andere Joods-Christelijke gemeenten van Azië daarentegen nam het reeds voor 15. 16 jaren door Jakobus bestreden antinomisme op ontzettende wijze toe en die richting, die van de Christelijke vrijheid de vrijheid en stoutheid van het vlees maakte, ging nu tot het uiterste voort. Dat het juist Joden waren, onder wie zo'n richting eerst haar toppunt bereikte, hoeft ons niet te bevreemden. Werd een Jood, als hij van zijn wet afstand deed (vgl. Hand. 21: 21) "niet, zoals Paulus" (1 Kor. 9: 21), een, die in de wet van Christus stond, dan kon hij een man "zonder wet voor God" worden tot in de uiterste consequentie en zo hadden inderdaad de dwaalleraars daar in praktisch zowel als theoretisch opzicht van de Christelijke vrijheid de uiterste consequenties ten gunste van de emancipatie van het vlees getrokken, als degenen, die van de aanvang af niet vast geworteld waren in Christus, zich geheel aan het heidens libertinisme hadden overgegeven en Gods genade in enkel zedeloosheid omgezet. Waarschijnlijk heeft Judas zijn brief uit Babylon geschreven (vgl. 1 Petrus 5: 13).

2)"Geroepenen" noemt Judas de Christenen, aan wie hij schrijft, maar met een nadere bepaling. Hij stelt hen, aan wie de brief gericht is, voor als degenen, die gebleven zijn en nog zijn, waartoe hun roeping hen heeft gemaakt. Zo stelt hij ze tegenover anderen, tot wie de roeping van God ook is gekomen, maar die de gemeenschap met God hebben verloren en van Christus afvallig zijn geworden.

2. Barmhartigheid en vrede (1 Tim. 1: 2. 2 Tim. 1: 2 Tit. 1: 4. 2 Joh. 3) en liefde (vgl. vs. 21) zij u vermenigvuldigd (1 Petrus 1: 2. 2 Petrus 1: 2

De schrijver wil de werkingen van de zaligheid noemen, wier steeds rijker ervaring de lezers voor afval en oordeel bewaart, waarvan hij vervolgens moet spreken. Dan zal ook bij liefde gedacht worden aan de verhouding tot God, evenals "vrede" als genadegave moet worden opgevat. Met zijn hele hart wenst Judas zijn lezers door de ervaringen van het geloof

gebonden aan God, opdat zij volgens hun bestemming ook werkelijk bewaard blijven voor alle gevaar van afval.

B. Het hoofddeel van de brief, dat nu volgt, bestaat, evenals van de eersten brief van Petrus, uit een geschiedkundige inleiding en vervolgens uit de eigenlijke brief zelf.

I. Vs. 3 en 4: de geschiedkundige inleiding. De apostel deelt zijn lezers mee, hoe hij met alle ernst er aan gedacht heeft om hen te schrijven, maar hij had gewenst, wat zijn brief een andere inhoud had mogen hebben dan die nu volgt, niet van polemische, maar van stichtelijke aard. Voordat hij echter zijn voornemen kon ten uitvoer brengen kwamen er berichten over de staat van de zaken tot hem, die hem noodzaken deze brief aan hen te richten, die tot inhoud heeft de strijd van de dwaalleraars tegen de zaligheid in Christus en die tot een oproeping ten strijde wordt voor het bedreigde geloof.

3. Geliefden! zo ik alle naarstigheid doe, reeds het voornemen had opgevat om u te schrijven de zaligheid van de gemeente, die Christus voor de wereld heeft verworven en ons, die in Zijn naam geloven, heeft toegedeeld, heb ik berichten ontvangen, waardoor ik over de bij u aanwezige toestanden ben ingelicht. In plaats dan van u over die zaligheid te schrijven, zo heb ik noodzaak gehad, aan u te schrijven, ten einde u op die gevaren te wijzen en u te vermanen, dat u strijdt, als strijders optreedt, voor het geloof, dat als de van God aangewezen weg van de zaligheid (Gal. 1: 23; 3: 23), de heiligen overgeleverd is en door hen als een dierbaar pand moet worden bewaard, dat zij niet mogen laten misvormen of besmetten (2 Tim. 1: 14. 2 Petrus 2: 21

Judas had reeds het voornemen om te schrijven aan hen, tot wie hij nu zijn brief richt, toen de uitwendige aanleiding tot hem kwam. De gemene zaligheid van de Christenen zou het onderwerp zijn van zijn schrijven volgens zijn plan. Hij zou dus over hetgeen de verlosten in Christus gezamenlijk bezitten hebben gehandeld, hun blijdschap daarover hebben opgewekt en hen hebben vermaand die te bewaren. Hij laat dit niet onvermeld, opdat de lezers niet een indruk zouden krijgen, alsof er eerst zo’n pijnlijke aanleiding nodig geweest was, als nu gekomen is, om hem een brief af te persen en wel een brief, die nu meer geschikt is om te bedroeven dan om te verkwikken. De man, die het vermoeden uitte, dat men het bevreemdend kon vinden geen geschrift van zijn hand te krijgen, moest een bijzondere plaats onder de Christenen innemen en wel in een tijd, dat zij vooral tot hem bepaald waren en de gemeente niet meer door een aanzienlijk getal aan hem gelijk werd bediend. Op zo’n latere tijd wijst dan ook de aanleiding, die hem noopte, anders te schrijven dan zoals hij zich voorgenomen had.

4. Want er zijn sommige mensen ingeslopen in de Christelijke gemeente, waarvan zij zich liever verwijderd hadden moeten houden, als zij hadden willen blijven, zoals zij waren (Gal. 2: 4), mensen, die eertijds tot ditzelfde oordeel 1) van te voren opgeschreven zijn, welk oordeel ik later nader noemen zal (vs. 5 vv. 2 Petrus 2: 3). Het zijn goddelozen (2 Petrus 2: 6), die de genade van onze God, waardoor ons de zonden zijn vergeven, waarin Hij ons tot Zijn kinderen heeft aangenomen en in zo’n staat van vrijheid heeft gesteld (Rom. 5: 15 Gal. 5: 13), veranderen in ontuchtigheid. Zij misbruiken de vrijheid tot een oorzaak voor het vlees, om te eten en te drinken en wellustig te leven en de enige heerser, God en onze HeereJezus Christus, wiens woord en voorbeeld voor ons allen beslissend is, verloochenen 2) zij door die handelwijze (Tit. 1: 16), terwijl zij toch als Zijn eigendom uitsluitend tot het dienen van Hem verplicht zijn (2 Tim. 2: 21. 2 Petrus 2: 1

1) Als Judas de dwaalleraars, die hij met de verachtelijk klinkende uitdrukking "sommige mensen" (vgl. 2 Kor. 3: 1; 10; 2 Gal. 1: 7) noemt, als degenen karakteriseert, die "ingeslopen" zijn, dan zien wij, dat zij van buiten afkwamen en als geloofsgenoten opname in de gemeenten begeerden en vonden en wel zo, dat zij hun eigenlijke grondstellingen nog achterhielden, totdat zij zich vast genesteld hadden, maar later kwam hun eigenlijke aard aan den dag. Het zijn goddelozen, die wel de genade van God in de mond hebben, die de mensen rechtvaardig en van het juk van de wet vrij maakt, maar alleen om die te veranderen in een ontuchtigheid, die aan het vlees en zijn begeerlijkheden de vrije teugel laat. Daardoor verloochenen zij echter met de daad Hem, die de enige Gebieder en Heer van de Christenen moet zijn, Jezus Christus (volgens de lezing van de grondtekst, die naar alle waarschijnlijkheid de ware is, moet worden vertaald: verloochenen zij Hem, die de eeuwige Heerser en onze Heere is, Jezus Christus) en storten zo de grond van het geloof om.

Met de woorden "die eertijds tot ditzelfde oordeel van te voren opgeschreven zijn", bedoelt de apostel dat oordeel, dat hij hun nu wil aankondigen en hij ziet het als een door de Geest verlichte, evenals een profeet, zoals in de Schrift reeds van te voren beschreven is, zou ook in deze tijd aan hen volvoerd worden en in de toekomst zich nog verder bij hen ontwikkelend.

2) Joodse theologische scholen in Syrië en Alexandrië hadden reeds sinds geruime tijd Oosterse theosofie, vooral van Zoroaster (te Alexandrië in vereniging met Platonische filosofie), door middel van allegorische verklaring van het Oude Testament en het onderschuiven van onechte schriften van de patriarchen en profeten met het Jodendom proberen samen te smelten. Uitgaande van de Oosterse idee, dat de kennis van God, het volkomen eeuwige wezen, slechts als een mysterie onder de meer ontwikkelden kon worden voortgeplant, het volk zich daartoe niet kon verheffen, maar alleen de krachten en geesten, van het hoogste wezen uitgevloeid en dat openbarende (bij de heidenen afgoden, bij de Joden engelen) kon vereren, beschouwden deze Joodse theosofen nog wel altijd het hele volk van de Joden als volk van God, maar zichzelf als het denkende, geestelijke Israël in tegenstelling tot de grote hoop van het zinnelijks, vleselijke Israël. Alleen onder hen, de theosofen, zo meenden zij, had zich de kennis van de verborgen God voortgeplant, het volk in zijn geheel werd daarentegen geleid door de engel, die als werktuig van God de zichtbare wereld had voortgebracht, de Demiurgos, zoals zij hem noemden, die onbewust regeert door de ideeën, die door de hoogste God zijn aangegeven, Hem representeert en door de massa van de Joden voor dezen wordt aangezien. Bij hun overgang tot het Christendom nu modificeerden deze Joodse theosofen deze hun voorstellingen aldus: pas door het Christendom was de door de Demiurg gerepresenteerde, aan de wereld is het algemeen onbekende en alleen door weinige geestelijke mensen vermoede eeuwige, volkomen God geopenbaard. Pas door het Christendom waren de ideeën, die de demiurg onbewust leidden, in het licht gesteld, was de ware geestelijke inhoud van het niet begrepen Jodendom duidelijk geworden. Op deze wijze en terwijl ook vele vroegere niet Joden als Christenen deze meningen deelden, ontstond een klasse van Gnostieken (een naam afgeleid van "gnosis" d. i. dieper inzicht in het wezen en het inwendig verband van de godsdienstleer vgl. 1 Kor. 12: 8; 13: 2 die zich meer of minder aan de waarheid van het Oude Testament aansloten. Wat de zedenleer van de gnostieken aangaat, ontbrak aan een aanzienlijk doel van hen zeker niet een zekere zedelijke ernst; uit hun leer van de stof als principe van het kwaad vloeide zeer natuurlijk een strenge ascetiek voort. Toch vinden wij ook gevallen genoeg, waarin uit hetzelfde dualistische principe een hele tegengestelde richting voortvloeide, zo’n verachten van de stoffelijke wereld, dat de grondstelling in het leven riep, dat de wijzen al het aardse volstrekt onverschillig moest zijn. Hij is boven de wetten van de zedelijkheid, zowel als boven alle wetten verheven, voor Hem is zijn en niet zijn, goed en kwaad, ascetiek en wellust doorgaans identiek en hij moet door

aanhoudende contemplatie te midden van alle buitensporigheden zijn volmaaktheid bewijzen. Geen wonder, dat zelfs de heiden Porphyrius (uit Tyrus, gestorven te Rome in het jaar 304 na Christus) de afschuwelijke uitspattingen van zulke Christenen gesteld. De bloedstrijd van het gnosticisme was de 2e eeuw; reeds in het midden ontbrak alle scheppende kracht en, machteloos in de 4de, was het in de zesde op weinige sporen na verdwenen.

Als voorloper van deze latere gnostieken vinden wij in de apostolische tijd de in Openbaring 2: 6, 14, 20, 24 vermelde Nikolaïeten, die tot hoereren en tot genieten van afgodenoffer dringend, zich beroemden de diepte van de satan te hebben gekend. Deze (waarschijnlijk uit de Syrische kerk voortgekomen (Hand. 6: 5) en "Re 2: 6 en vandaar zich over de klein Aziatische kerk (2 Petrus 2: 1 vv.) uitbreidend, helpen ons, om de brief nader te verstaan. Zij veranderden de genade van God in ontuchtigheid, doordat zij midden in de diepten van de Satan, is welke zij zich met de heidenen stortten, zich rein verklaarden in de kracht van de genade; zij riepen de Satanische machten al lasterend op, om hun macht aan hen te betonen, zich in de diepte van de onreinheid te storten, de Satan door lastering te tarten en hem evenwel onder de voeten te houden, dat was het werk van de begenadigden en dus ook de triomf van de macht van de genade. Stellen wij ons de door Judas bestreden mensen op deze wijze voor, dan kunnen wij zijn polemiek verstaan. Een ergere verloochening van onze enige Heerser en Heere Jezus Christus kon er niet zijn. Zulk fantaseren was een heengaan al dromend, zo’n handelen een wegwerpen van alle heerschappij. Tegenover zo’n lasteren van de demonen mocht wel een man, die anders van hen gruwde, hen "heerlijkheden" noemen (vs. 8). Die onzinnigen moesten bedenken, die macht en wijsheid nog altijd die demonen ten dienste stond.

II. Vs. 5-23 de brief zelf. Wij verdelen deze in twee delen, waarvan de eerste aan het begin en aan het einde telkens drie voorbeelden uit de heilige geschiedenis herinnert. Het ene constateert de zekerheid van het oordeel, dat de verleiders, over wie de brief schrijft, treffen zal; het andere handelt over de noodzakelijkheid om zich te hoeden voor gemeenschap met hen, die bezoedelt en met de juiste verhouding tot hen, die zich wellicht reeds door hun ongerechtigheid hebben laten bezoedelen.

A. Vs. 5-11. Voordat de apostel overgaat die verkeerde mensen te karakteriseren, tegen wie hij voor het ware Christelijke geloof moet strijden, herinnert hij de lezers aan drie geschiedkundige feiten, waarvan de eerste en derde bij de mensen op aarde, de middelste bij de engelen is de hemel heeft plaats gehad. Hij doet dat om te doen voelen, hoe het oordeel over de verleiders, die zich aan dezelfde zonde als die reeds geoordeelden schuldig maakten, niet kon uitblijven (vs. 5-7). Terwijl hij er nu toe overgaat de zware zonde van deze aan te wijzen, breidt hij de gezichtskring uit over de misdaad van gruwelijke ontucht en spreekt hij ook over de verachting van de heerschappij van de Heere en de lastering van de duivelse heerlijkheden, waarvoor zelfs de hemelse hun ontzag betonen. Maar de verleiders zijn onverstandige mensen, in het aards-zinnelijke verdiept en nu roept de apostel een wee over hen uit, die evenals deze geschiedkundige personen van het Oude Testament, die als veroordeelde oproerlingen tegen God voorkomen, dezelfde straf voor hun opstand zich bereiden (vs. 8-11).

5. Maar ik moet in nog nader spreken over de in vs. 5 genoemde straf, die reeds lang over dergelijke mensen is bepaald. Ik wil u daartoe indachtig maken als die uit de schriften van het Oude Testament dit, waarop het hier aankomt, eenmaal weet, zodat ik het u niet uitvoerig behoef voor te stellen, dat de Heere het volk uit Egypteland verlost hebbend (Ex. 13: 17-14: 31, a) weer, toen Hij het in het beloofde land zou voeren en zo die hulp of redding zou

voltooien, degenen, die niet geloofden, verdorven heeft (Num. 14: 26 vv. Hebr. 3: 16 v. 1 Kor. 10: 1 vv

a) Num. 26: 64-65 Ps. 106: 26

Dat de ondervonden genade, als zij wordt misbruikt, niet voor het oordeel beschermt, maar het verzwaart, is het gezichtspunt van de eerste aanhaling, zoals die in vs. 5 wordt gelezen. Deze heeft dus betrekking op die goddelozen, in zoverre van hen vroeger gezegd was: "zij veranderen de genade van onze van God in ontuchtigheid" Judas legt er nadruk op, dat hij met het aangehaalde voorbeeld van straf zijn lezers niet iets nieuws meedeelt, maar hen alleen herinnert aan iets bekends.

U heeft het zeker eens voor altijd gehoord, erkend en uzelf ingeprent, zegt hij, zodat daarbij voor u geen nieuwe onderrichting nodig is; maar het herinneren, het ernstig overwegen, de toepassing van het gebeurde op hetgeen de loop van de wereld meebrengt, is voor u dringende behoefte.

Wat een ernstige waarschuwing lag er in opgesloten! Van hier, dat er vaker in de Schrift op wordt gewezen. Hoe treffend was het inzonderheid voor Christenen uit de Joden! Wellicht maakt Judas er daarom in de eerste plaats melding van. Het Israëlitische volk was door God uit Egypteland verlost. Hij had Zich als hun redder aan hen geopenbaard en Zijn barmhartigheid aan hen verheerlijkt; maar zij vervielen tot ongeloof. Zij twijfelden, na de verspieding van Kanaän, aan Gods macht en trouw, stonden tegen Mozes en Aäron op en wilden naar Egypte terugkeren. En nu openbaarde Zich God andermaal aan hen, niet als hun Redder, maar als hun Rechter en deed hen allen, die boven de twintig jaren oud uit het land van de slavernij waren verlost, op Jozua en Kaleb na, in de woestijn omkomen. Zó geducht was hun oordeel over hen geweest, niettegenstaande hij hen tot Zijn volk had aangenomen en bij uitnemendheid beweldadigd. Het was aan de Christenen bekend; want zij wisten, om zo te spreken, alles wat tot de geschiedenis van het Israëlitische volk behoort; daarom maakt de schrijver het hun slechts indachtig; maar hiertoe voelt hij zich ook gedrongen, opdat zij aan dit aandoenlijk voorbeeld van de vaderen zich zouden spiegelen, door die goddeloze dwaalleraars zich niet tot ongeloof en zonde zouden laten verleiden, de gunst van God en de geestelijke zegeningen, hun geschonken, niet zouden verliezen en de geduchte straf van de Heere zich niet op de hals zouden halen.

6. En de engelen, die bij hun schepping veel hoger dan de mensen geplaatst en veel heerlijker wezens waren (1 Petrus 1: 12), maar die hun beginsel (liever heerschappij, gebied), de hun verleende vorstelijke waardigheid, waarom zij zelf heerlijkheden of heerschappijen heten (Rom. 8: 38. 1 Kor. 15: 24 Efeze. 1: 21; 3: 10; 6: 12 niet bewaard hebben, als zijnde daarmee nog niet tevreden, maar hun eigen woonstede, de hemel van de engelen, waarin zij Gods aangezicht aanschouwden (MATTHEUS. 6: 10; 18: 10), verlaten hebben, om voor zich elders een eigen rijk te zoeken, omdat zij zelf als God wilden zijn, heeft Hij tot het oordeel van de grote dag (Hand. 2: 20) met eeuwige banden onder de duisternis, in de diepte van de duistere onderwereld, in de afgrond (Wijsh. 17: 2 en 12 Openbaring 9: 1 vv; 20: 1 vv. vgl, 2 Petrus 2: 4) bewaard.

Een groot deel van de uitleggers wil dit woord niet laten slaan op de val van de engelen in het begin, waarop Jezus in Joh. 8: 44 wijst, maar op een gebeurtenis binnen de geschiedenis en vindt deze in Gen. 6: 2 en 4 meegedeeld. Bij de Joden werd namelijk in latere tijd de naam "kinderen van God" van engelen verstaan, die het tot die tijd door hen met de andere, in het

begin goed gebleven engelen nog bewoonde huis van het licht in de hemel hadden verlaten en in geslachtsgemeenschap met de vrouwen van de mensen waren getreden. Uit die boven- en onnatuurlijke vermenging waren die geweldigen in de wereld, en die mannen van naam voortgekomen, die de Grieks-Romeinse mythologie als heroën of halve afgoden voorstelt. Reeds in een deel van de handschriften van de Septuaginta wordt op de genoemde plaats in plaats van "Zonen van God" gelezen "engelen van God. " Zeer beslist is die mening voorgesteld en mythisch ontwikkeld in twee apocriefe boeken, in het boek Henoch en de zogenaamde kleine Genesis. De nawerking ervan vertoont zich in Tob. 3: 8; 8: 1 vv. in het bijplaatsen van de boze geest Asmodi achter Sara, de dochter van Raguël, die zou hebben verhinderd, dat een man bij haar lag, om haar voor zichzelf te winnen. In het boek Henoch wordt gezegd: "geef bericht aan de wachters van de hemel, die de hoge hemel en de heilige eeuwige plaatsen verlaten en zich met vrouwen besmet hebben. " Daarom moeten, zo menen de uitleggers, de uitdrukking van de apostel "de engelen, die hun beginsel niet bewaard hebben, meer hun eigen woonstede verlaten hebben" te meer worden opgevat in de zin van zo’n voorval als Judas in vs. 14 v. uitdrukkelijk van Henoch spreekt en in vs. 7 de woorden: "die op gelijke, wijze als deze gehoereerd hebben en ander vlees zijn nagegaan" zonder twijfel op deze wijzen. Nu komen zeker in het boek Henoch gelijkluidende uitspraken voor als hier in onze brief, maar daarmee is toch geenszins bewezen, dat het boek Henoch voor Judas heeft gelegen, en hij daaruit zijn uitspraken hier en in vs. 14 v. genomen heeft. Het is waarschijnlijk eerst omstreeks het jaar 110 na Christus door een Jood geschreven, die de Joodse traditie tot bron had, dezelfde, waaruit ook onze apostel putte, terwijl echter de apostel van de Heere rein en onrein wel uit elkaar wist te houden en de schrijver van het besproken boek naar zijn persoonlijke smaak er uit nam en uit eigen fantasie aanvulde, wat hem nog scheen te ontbreken. Daarbij maakte hij wellicht van onze brief van Judas ook gebruik en gaf aan diens woorden de betekenis, die de tegenwoordige uitleggers, die zijn maaksel voor een autoriteit houden, menen voor de alleen juiste te moeten houden. Wij volgen daarentegen met de juiste uitleggers de volgende gezichtspunten: 1) Die engelen, die bij de eerste zondeval, die er onder de hemelse machten plaats vond ("Ge 1: 1" en "Ge 1: 2) tegen de Satan stand hielden en zich niet in zijn val lieten meeslepen, zijn nu in het goede zo bevestigd, dat zij niet meer kunnen vallen en zondigen. Zij zijn nu de heilige engelen (MATTHEUS. 25: 31), zien in de hemel altijd het aangezicht van Degene, die wij om Christus wil als onze Vader in de hemel aanroepen met de bede, dat ook bij ons op aarde Zijn wil zo geschiedde, als bij deze in hun hemel daarboven; een voorval binnen de tijd van de geschiedenis, zoals daarvoor in Gen. 6: 1 vv. is aangenomen is volstrekt ondenkbaar, integendeel zijn de Joden eerst in de tijd, toen zij in het Griekse heidendom smaak vonden en zich daarmee wilden verenigen, op de inval gekomen, de mythen van geslachtsgemeenschap van de afgoden met de mensen en het daaruit voortkomen van voor Godenzonen of heroën, ook in hun bijbel weer te vinden, waarvoor hun die geschiedenis van de vermenging van de kinderen van God met de dochters van de mensen een welkome gelegenheid scheen aan te bieden. 2) In MATTHEUS. 24: 38 zegt de Heere van de mensen in de dagen vóór de zondvloed: "zij trouwden en gaven ten huwelijk" maar van de engelen zegt hij in MATTHEUS. 22: 30 dat in de opstanding de mensen in zoverre hun gelijk zullen zijn, dat ook zij niet meer trouwen noch ten huwelijk uitgeven. Het is dus volstrekt onmogelijk, dat ooit iets van die aard zou zijn geschied, zoals de vrienden van de engelen-hypothese aannemen. De engelen zijn zonder geslacht en onlichamelijk ("Uit 18: 14. Al heeft nu ook de duivel met de boze geesten een bijzonder welgevallen in de zonden van de menselijke geslachtslust, omdat deze de mensen geestelijk en lichamelijk het meest verwoest, het vuur van de schandelijke begeerte het liefst in het menselijk hart aanblaast en zijn goochelbeelden, die hij aan de menselijke fantasie voorspiegelt, het menigvuldigst op het onderscheid van geslacht en het daarop gegronde verlangen naar voldoening verbindt; omdat dit voor hem het geschiktste en voor de mensen, het meest sympathetische kanaal is,

waardoor hij zijn vergif uit het bovenzinnelijke in de zinnelijke wereld kan overbrengen, heeft hij toch bij gemis van geslacht geen eigen ervaring van de geslachtlust. Zelfs als hij die had, in zoverre als hij al wat kwaad is als oorspronkelijk van hem voortkomend, in zijn prikkeling meevoelt en ontucht in zekere zin zijn eigen wezen uitmaakt, heeft hij toch ten gevolge van het onlichamelijk geen orgaan, waardoor hij ontucht, schaamteloosheid enz. zou kunnen bedrijven, op enige wijze aan zichzelf of aan anderen zou kunnen uitoefenen. Hij moet zich vergenoegen met hetgeen hij door zijn verleiden de mensen doet voelen. Men heeft om de hier beweerde onmogelijkheid te bestrijden, en een mogelijkheid van het door ons ontkende als mogelijk voor te stellen, deels daarop gewezen, dat bijvoorbeeld in Gen. 18 en 19 engelen in een lichaam verschijnen, dat spijs en drank opneemt en waarvan de Sodomieten, aan pederastie verslaafd, hun lust willen koelen; zelfs heeft men herinnerd aan de werking van de Heilige Geest in het maagdelijk lichaam van Maria (Luk. 1: 35). Het laatste nadert de grenzen, waar de misdaad tegen het heilige begint en staat op dezelfde trap als de bijna godslasterlijke gedachte van enige Joodse Rabbijnen, die bij Gen. 4: 1 wilden beweren, dat bij het verwekken van Kaïn, niet Adam maar de duivel bij Eva had gelegen, om het tegendeel teweeg te brengen van hetgeen God in Gen. 3: 15 had beloofd. Bij het eerste heeft men zeker niet bedacht, dat als de dienende geesten uitgezonden ten dienste van degenen, die de zaligheid zullen beërven, iets kunnen doen in de scheppende macht van Hem, die ze uitzendt, iets, dat boven hun macht als schepsel ligt, dat vermogen daarom niet als vanzelf bezeten wordt door gevallen geesten, zodat zij zonder Gods uitdrukkelijke toelating, als het ware achter Zijn rug en geheel naar eigen wil, zich eveneens een menselijk lichaam zonden kunnen organiseren, om daarin op de wijze van de mensen te wonen, en hun hels werk te verrichten. Op dit standpunt van beschouwing, waarop het woord van God ons plaatst Ge 6: 2 moeten wij onveranderlijk vast blijven staan en wij mogen ons noch door de Joodse dromerijen in het boek van Henoch op een dwaalspoor laten brengen, noch door te zien op de woorden in vs. 7, "die op gelijke wijze als deze gehoereerd hebben en ander vlees zijn nagegaan", alsof het "deze" op de engelen doelde, waarvan op onze plaats wordt gesproken. Later zullen wij zien, dat een andere bedoeling veel meer voor de hand ligt.

7. Zoals Sodoma en Gomorra (vgl. 2 Petr. 2: 6) en de steden rondom deze, Adama en Zeboïm (Gen. 14: 1 vv. ; 19: 17 vv., die op gelijke wijze als deze, als de eerstgenoemde steden, waarvan het uitdrukkelijk wordt bericht (Gen. 19: 4 vv.), gehoereerd hebben, de hoererij tot de afschuwelijkste hoogte hebben bedreven en ander vlees dan door de natuur tot gemeenschap bestemd is, zijn nagegaan (Rom. 1: 26 v. Lev. 18: 22 vv.) tot een voorbeeld voorgesteld zijn in hetgeen van deze is geworden (Gen. 19: 25 Hebr. 12: 29), dragend in hun vorige bewoners de straf van het eeuwige vuur (2 Thess. 1: 9 Luk. 16: 23 vv).

a) Jes. 13: 19 Jer. 50: 40 Ezech. 16: 49 Amos 4: 11 Luk. 17: 29

In onze vertaling geeft het terugslaan van "deze" op de beide te voren genoemde steden "Sodom en Gomorra" zeker geen moeilijkheid, maar anders is het in de grondtekst, waar "deze" in het mannelijk geslacht staat, terwijl het woord "steden" in het oorspronkelijke van het vrouwelijke geslacht is. De apostel heeft echter, als hij van "steden" spreekt, de mannelijke bevolking op het oog, zodat hij geen onderscheid maakt tussen de steden, die tot een zichtbaar voorbeeld zijn gesteld, en de inwoners, die de straf van het eeuwige vuur lijden. Op dergelijke constructies zou in de Griekse taal bij menigte te wijzen zijn. Het woord "die" voor "op gelijke wijze als deze gehoereerd hebben", mocht van de steden worden verklaard, terwijl niet anders dan aan de inwoners kan worden gedacht. De zonde van de steden Sodom en Gomorra was overal bekend en zij werden in de regel alleen genoemd, als van de catastrofe over het Siddimdal werd gesproken (2 Petr. 2: 6 Jes. 1: 9; 13: 19. Jer. 23: 14 Mark.

6: 11), maar Judas wil niet onopgemerkt laten, dat er nog meerdere steden waren, die zich of dezelfde wijze verzondigd hadden en zegt nu ook nader, dat de zonde van de Sodomie in Deut. 27: 21 vermeld, bedoeld is. Ook de pederastie Ge 19: 5 behoort tot die klasse, omdat man en vrouw, wanneer zij geslachtgemeenschap hebben, één vlees worden, maar als de man op de man verhit, het inderdaad een ander en een vreemd vlees is, waarmee hij zich verenigt.

8. Zo ook evenwel, zonder aan enig voorbeeld zich te storen, ook deze in slaap gebracht zijnde, lijken op die zo-even (vs. 5-7) genoemde volkomen, want zij verontreinigen het vlees, en verwerpen de heerschappij, waarvan in vs. 4 werd gesproken, de heerschappij van God en de Heere Christus en lasteren de heerlijkheden waarvan in Ef. 6: 2 als van onze gevaarlijkste vijanden wordt gesproken. Zij wekken ze op door spot en hoon en dagen ze uit met stoute woorden, om hun macht, als zij die over hen mochten hebben, toch eens aan hen te bewijzen. 2 Petr. 2: 10).

De apostel noemt de dwaalleraars "dromers", omdat zij ten speelbal zijn van beelden, die in henzelf opstijgen over hetgeen niet is, in plaats met heldere geest en verstandig denken datgene te kennen wat is. En wat hun nu in de droom voorkomt, laat hen het tegengestelde doen van datgene, waartoe de kennis van de waarheid dringt, dat misdaad is. De dromen van hun eigen verbeeldingskracht, waarmee zij zich plaatsen tegenover het woord van God, sluiten bij hen oor en hart tegenover de krachtige waarschuwingen, die in die drie oordelen vs. 5 vv. gelegen zijn, zodat zij, in plaats van zich daardoor te laten afschrikken, integendeel juist zulke mensen zijn als de geoordeelden van alle drie klassen. Ten eerste: "zij verontreinigen het vlees. Daardoor plaatsen zij zich geheel op dezelfde lijn met de mannen van Sodom en Gomorra en wel is het, evenals bij de anderen, zowel het eigen vlees als ander vlees, dat zij met hun ten toppunt gedreven hoererij bezoedelen. Verder: "zij verwerpen de heerschappij", namelijk eensdeels God, wiens genade zij niet erkennen als een, die ons tot heiligmaking van lichaam en leven verplicht, maar zij veranderen die in ontuchtigheid en ten anderen verwerpen zij Christus de enige Heerser, wiens leden de leden van ons lichaam zijn (1 Kor. 6: 15); want Hij heeft ons duur gekocht (2 Petr. 2: 1); maar stellen zij hun leden tot wapens van de ongerechtigheid (Rom. 6: 13), alsof die hun zelf tot werktuigen ter volvoering van de schandelijke lusten waren gegeven en gewijd. Daarin doen zij iets dergelijks als de engelen, die heerschappij niet behielden, maar hun eigen woonstede verlaten hebben, om voor de heerschappij van het eigen ik een plaats te zoeken (vgl. bij vs. 6). Ten derde, zij "lasteren de heerlijkheden", d. i. de vorsten en geweldigen, die in de duisternis van deze wereld heersen, terwijl zij met hun macht en heerschappij op dit gebied spotten en u deze door hun handelen willen bewijzen, dat men geheel zonder vrees en tot in de hoogste mate werken van de duisternis kan plegen, zonder zich toch door deze te laten gevangen nemen en overweldigen, dat men in hun paleis kan inbreken en de begeerte van de zonde als een roof daaruit kan weghalen, zonder toch door deze aangegrepen en in hun hels rijk gesleept te worden (vgl. bij vs. 4). Daardoor worden zij aan het ongelovige volk in de woestijn gelijk, dat, nadat het gered was uit de slavernij van Egypte, en nu naar het beloofde land zou worden overgevoert, toch meende Egyptes boze aard te kunnen meenemen zonder het beloofde land te verliezen. Want ook dit kwam ten slotte met zijn ongeloof ertoe, wat het is werken van ontucht zich aan de dienst van Baäl Peor overgaf, alsof de machten van de duisternis, die in zo’n dienst heersten (1 Kor. 10: 20) geen vat aan hen hadden en vooral dreef die vorst uit de stam van Simeon de misdadigheid tot het uiterste. (Num. 25: 1 vv. 1 Kor. 10: 8

9. Maar Michaël, de archangel, de aartsengel de patroon van Israël Dan. 10: 13, 21 Da Openb. 12: 7 vv.), toen hij, zoals u uit de overlevering bekend is, met de duivel twistte en handelde van het lichaam van Mozes, wie van hen de wegneming mocht volbrengen, ofhij, die het

geweld van de dood had (Hebr. 2: 14), zodat het lijk ook tot vertering zou komen of de aartsengel en dienaar van God, om het tot heerlijk wederopwekken te begraven De 34: 6, handelde anders. Deze durfde geen oordeel van lastering tegen hem voortbrengen. Hij waagde het niet om zelfs met harde woorden het oordeel van de verdoemenis, waaronder hij stond (vs. 6 uit te spreken, maar zei eenvoudig, zonder te trachten hem door scheld- of lasterlijke woorden tot zwijgen te willen brengen (2 Petr. 2: 11): "De Heere bestraft u". Hij wijst uw aanklacht af en maakt ze teniet, door het tegendeel te doen van hetgeen u daarmee bedoelt (Zach. 3: 2).

Wij hebben hier een verhaal, dat verondersteld wordt bekend te zijn bij de lezers, aan wie onze brief is gericht en dat wel op slechts overgeleverde, maar toch, zoals wij er mogen bijvoegen, zeer juiste verklaring van Deut. 34: 6 berust. De geschiedkundige Middelaar bij de stichting van het volk van God, die in zijn leven Gods heerlijkheid in zichtbare nabijheid zo onmiddellijk had aanschouwd, dat de glans nog lang op zijn aangezicht bleef (2 Kor. 3: 7) en die een voorbeeld moest zijn van de ware dood-overwinnende Middelaar, Zijn knecht Mozes liet God in de toestand van de dood komen, maar zó, dat hij zijn lichaam niet overliet in de macht van hem, die het geweld van de dood had, om de vernietiging eraan te volbrengen, maar door Zijn onmiddellijke en machtige werking verleende Hij hem een bestaan, ten gevolge waarvan Mozes met de eveneens in het lichaam tot God gevoerden Elia in een heerlijk lichaam de verheerlijkte Jezus kon bezoeken (Matth. 17: 3). Heeft nu alle werking van God aan de natuurlijke zijde van de mens plaats, door bemiddeling van de geesten van God, dan is het geheel juist, als de overgeleverde verklaring van dat feit deze werking aan de grondlegger en middelaar van het uitverkoren Israëlitische volk voorstelt als door middel van die engel geschied, die Israëls uitwendige verzorging en bestemming van Gods wege bijzonder tot taak had, namelijk door de aartsengel Michaël. Werd echter daarmee door bijzondere werking van Gods genade aan de Satan een menselijk lichaam ontrukt, dat overigens, als alle zijn gelijken, ten gevolge van de zonde aan de macht van de dood ten prooi was, dan is het weer juist, nu ook met de aard van de satan, zoals de Schrift die voorstelt, geheel overeenstemmend, wanneer die uitgebreide mededeling het zo voorstelt, dat satan twist en eist dat het lichaam hem wordt overgegeven, omdat hij er aanspraak op heeft, op grond van de algemene zondigheid en de persoonlijke van Mozes, terwijl de engel, aan van wie de bewaring van het lijk is toevertrouwd, in een rechterlijke zaak hem en zijn aanspraken terugwijst.

De uitbreiding van de bijbelse mededeling over Mozes’ einde, die tot de Joodse overlevering behoort, bestaat in een overbrengen van hetgeen voorviel tussen de engel van de Heere en satan en wat ons in Zach. 3: 1 vv. beschreven is. Aan Jozua werd ondanks de bestrijding het priesterdom door God verzekerd; dit wordt overgebracht op het lijk van Mozes, dat het algemene lot zal ontgaan. Dat hij, die toch met de onreinheid van de dood bevangen was, door Gods heilige hand, dat hij, die toch een zondig mens geweest is, op wonderbare wijze zou worden begraven, kon evenzeer bestreden worden, als dat Jozua, ondanks de onreinheid, waarin hij voor God verscheen, drager van het heilig priesterschap zou zijn. Tegen het een zowel als tegen het ander strijdt satan en het een zowel als het ander houdt de engel van de Heere tegenover hem staande.

10. Maar deze zijn zo stout (2 Petr. 2: 10) en hetgeen zij niet weten, bovenaardse zaken en hemelse krachten (Joh. 3: 12 Kol. 2: 18. 2 Petr. 2: 12, dat lasteren zij; en hetgeen zij natuurlijk met hun vijf zintuigen, als de onredelijke dieren weten, die ook wel in het zichtbare een inzicht hebben en over hetgeen van het vlees is door hun instinct begrip hebben, daarin verderven zij zich.

Judas plaatst het gedag van de dwaalleraars tegenover dat van de aartsengel, evenals vroeger dat van de aartsengel tegenover het hunne. Hij gaat echter daarbij in zijn karakteristiek van de verleiders toch voort, door nu in het algemeen de plaats te tekenen, die deze mensen met hun jagen tot de wereld van het onzichtbare en tot de wereld van het zichtbare, tot die van het bovenzinnelijke en die van het zinnelijke innemen. In de eerste zijn zij vreemd, omdat hun hier het orgaan van toeëigening ontbreekt (vgl. vs. 19), in de andere zijn zij echter thuis evenals de verstandeloze dieren. Het terugwijzen op het "de heerlijkheden lasteren" in vs. 8 maakt duidelijk, dat Judas bij de woorden "hetgeen zij niet weten" denkt aan de geheimen van de onzichtbare wereld, die voor hen gesloten zijn en bij de woorden "hetgeen zij natuurlijk weten" aan de sfeer van het zichtbare, waartoe het "verontreinigen van het vlees" in v; 8 behoort. Van deze sfeer zegt hij verder, hebben zij intussen slechts een begrip zoals de redeloze dieren ook hebben, namelijk een zinnelijk begrip en dat is een zodanig, dat in de dingen alleen vinden kan wat betrekking heeft op eigen begeerlijkheden en de bevrediging ervan.

11. Wee hun, die vervloekten (2 Petr. 2: 14), want zij zijn de weg van Kaïn (Gen. 4: 5 vv.) ingegaan en door de verleiding van het loon van Balaäm zijn zij heengestort (Num. 22: 2 vv. 2 Petr. 2: 15) en zijn door de tegenspreking van Korach vergaan (Num. 16: 1).

a) 1 Joh. 3: 12

Met een "wee hun" sluit Judas dit deel en evenals hij aan het begin ervan op drie oordelen heeft gewezen, die eens tot straf voor dergelijk handelen ondervonden zijn, wijst hij nu op drie bozen, met wie die verleiders zich op gelijke lijn hebben geplaatst.

In hen worden de oude dwaalwegen van een Kaïn, Bileam en Korach vernieuwd, wier gemeenschappelijk karakter de opstand tegen God is. Terwijl zij, niet afgeschrikt door die voorbeelden van straf, zo ver gaan als vroeger is voorgesteld, lijken zij op Kaïn, die hoewel gewaarschuwd voor de zonde, die op hem loerde, toch de weg van de boosheid koos. Zij gelijk verder op Bileam, die geldzucht tegenover de vermaningen van God verdwaasde en op zijn dwaalweg voortsleepte; zij lijken op Korach, die zich openlijk tegen de wil van God, door Mozes en Aäron voorgehouden, tot zijn eigen verderf opstond. En ook tegenover de gemeente van de heiligen en hun geloof, nemen deze verleiders de plaats van een Kaïn in tegenover de rechtvaardige Abel, van een Bileam tegenover het volk van God, van een Korach tegenover de door God gekozen leidslieden van dit volk.

Bij Kaïn was het gedrag in nijd, bij Bileam in hebzucht, bij Korach in hoogmoed gegrond. Vgl. vs. 16

B. Vs. 12-23. Judas heeft vroeger meer het zondige afdwalen van de tegenstanders in hoofdtrekken geschilderd, nu karakteriseert bij henzelf in hun persoonlijk verworpen zijn, in hun gruwelijkheid, volgens welke zij juist het tegendeel zijn van hetgeen zij van zichzelf voorgeven en aan de gemeente niets dan onheil en verderf kunnen brengen, zoals zij ook reeds aan het onafwendbaar verderf ten prooi zijn (vs. 12 en 13). Op hen is Henochs profetie van het gericht over de goddelozen van toepassing. Terwijl de apostel hun karakteristiek opnieuw begint, doet hij de lezers die spotters kennen, waarvan hun reeds door zijn voorgangers was gezegd, dat zij in de laatste tijd zouden optreden (vs. 16-18); en terwijl hij nochtans tot deze karakteristiek terugkeert, wijst hij de lezers aan, hoe zij zichzelf moeten wachten voor de verleiders, maar van de verleiden moeten redden wat nog te redden is, terwijl daarbij het gevaar van aangestoken te worden, zorgvuldig moet worden gemeden. (vs. 19-23).

12. Deze zijn schandvlekken voor de Christelijke gemeente, omdat zij in uw liefdemaaltijden zich op het onbehoorlijkst gedragen 2Pe 2: 13 en als zij met u ter maaltijd zijn, weiden zij zichzelf (Ezech. 32: 2, 8) zonder vrees, zonder enige schaamte. Zij zijn waterloze wolken (Spr. 25: 14), die door de winden omgedreven worden (2 Petr. 2: 17), zij zijn als bomen in het afgaan van de herfst, onvruchtbaar, tweemaal verstorven en ontworteld (2 Petr. 2: 20 vv. Hebr. 6: 4 vv).

13. Wilde baren van de zee, hun eigen schande opschuimend (Jes. 57: 20), dwalende sterren (2 Tim. 3: 13 Openb. 9: 1 vv.), die de donkerheid van de duisternis in der eeuwigheid bewaard wordt (2 Petr. 2: 17).

De apostel wil door deze trekken van zijn karakterbeschrijving de gemeente leren wat zij aan die leden heeft of niet heeft. Hij begint met hun deelnemen aan de liefdemaaltijden, omdat hier het meest in het oogvallend blijkt, hoe weinig hun wezen met Christelijke gemeenschap in overeenstemming is. Vervolgens noemt hij ze "waterloze wolken, die door de winden omgedreven worden". Dienen wolken zonder water van de aarde niet tot vruchtbaarmaken, zij beschaduwen niet eens, als zij een speelbal zijn van de winden, die ze voortjagen. Evenzo geven "bomen in het afgaan van de herfst", dat is als zij noch vruchten noch bladeren hebben, voedsel noch schaduw en nu zijn deze mensen bovendien onvruchtbare bomen", die nog in het geheel geen vruchten hebben gedragen en deze ook voor de toekomst niet beloven, ja die "tweemaal verstorven en ontworteld" zijn, dus hopeloos verstorven en geheel en al met de wortels losgerukt uit de aarde, die ze noch houden noch voeden kan.

Reeds in hun natuurlijke leven, ten gevolge van de erfzonde, aan de dood en de zonde ter prooi, hebben zij ook het leven, waarin zij in en met het Christendom waren teruggebracht, door welbewust afvallen tot de snode dienst van de zonde weer omgebracht. Als tweemaal verstorven zijn zij met de wortels uit de grond uitgerukt en dus voor de hele toekomst beroofd van de mogelijkheid nog eenmaal sappen te verkrijgen en vruchten te dragen. De bozen hebben zich geheel en al losgerukt van de levende, krachtige grond van het Christendom, zodat er niet eens hoop bestaat op wederverkrijging van zulk leven door bekering.

"Baren van de zee", zegt de apostel verder, zijn zij, maar niet in het vervullen van de aardbodem met kennis van de heerlijkheid van de Heere, zoals de wateren de bodem van de zee bedekken (Habakuk. 2: 14), maar "wilde baren van de zee, hun eigen schande opschuimend", waarin zij hun eigen eer zoeken (Fil. 3: 19). "Sterren" zijn zij, maar geen leidsterren tot gerechtigheid (Dan. 12: 3), maar "dwalende sterren", sterren van de verleiding, die aan hun baan om de zon ontvloden zijn, van die soort, als de heilige Johannes eens zag, die met een schijnsel uit de hel allen verleidde, die het licht van de hemel verachtten. Hun is bewaard "de donkerheid van de duisternis in de eeuwigheid". Duister zijn zij, hoewel zij zich houden als sterren aan de hemel van de Kerk en duisternis van het oordeel, die bij hun duisternis en zonden past, donkerheid bij de engelen van de vorst van de duisternis en van de afgrond (vs. 6) is hun eeuwig bewaard. Als in de harten van Zions kinderen de morgenster opgaat, die aan alle duisternis een einde maakt, dan zinken deze dwaalsterren neer in de eeuwige donkerheid.

14. En van deze heeft ook Enoch, de zevende van Adam (vgl. het overzicht over het op elkaar volgen van die eerste vaderen bij Gen. 5: 32 en "Ge 5. 24 geprofiteerd, hoewel die woorden zeker in de eerste plaats de mensen voor de dagen van de zondvloed betroffen. Hij deed dat, zeggende, kort voordat God hem in het jaar 669, voor het begin van de zondvloed wegnam

(Hebr. 11: 5): a) Zie, de Heere is gekomen met Zijn vele duizenden heiligen, met Zijn engelen (Deut. 33: 2 Zach. 14: 5 MATTHEUS. 25: 31 Hebr. 12: 21

a) Dan. 7: 10 Hand. 1: 11. 1 Thessalonicenzen. 1: 10. 2 Thessalonicenzen. 1: 10 Openbaring 1: 7

15. Om gericht te houden tegen allen en te straffen alle goddelozen onder hen, onder alle kinderen van de mensen vanwege al hun goddeloze werken, die zij goddeloos gedaan hebben en a) vanwege al de harde, onterende, afstotende woorden (Gen. 42: 7. 1 Kon. 12: 13 Joh. 6: 60), die de goddeloze zondaars in hun stout en lasterlijk spreken tegen Hem gesproken hebben.

a) MATTHEUS. 12: 36

Judas noemt Henoch de zevende van Adam (Adam namelijk meegeteld), dat zeker niet slechts de vroege tijd moet aanwijzen, maar ook ziet op het geheiligde getal. Evenals aan Adam eerst voornamelijk de genadige geboorte van een Overwinnaar uit de vrouw beloofd was, ontvangt nu in zonderheid Henoch (die door de jaren 365 van zijn leven aan de 365 dagen van het jaar herinnert en zo op het einde van de wereld wijst), de eerste volledige openbaring van het oordeel, omdat een voorafbeeldend gericht in de zondvloed naderde. Hij als de zevende van Adam, is persoonlijk een type voor de geheiligden van het zevende duizendtal jaren, de grote Sabbath op aarde (Openbaring 20: 1 vv.) en profiteert in zijn persoon voor deze tijd, die een tijd van wandelen met God en van opname tot God zijn zal (1 Thessalonicenzen. 4: 17), begonnen en besloten door een gericht (Openbaring 19: 11 vv. ; 20: 9 vv,), besloten door het laatste gericht van de grote dag, waarna geen meer komt.

De apostel heeft Henochs profetie op dezelfde wijze als het voorgevallene tussen MICHAËL en Satan (vs. 9) aan die overlevering ontleend, die het woord van de Schrift had uitgebreid. Hij had profetie van gelijke inhoud ook kunnen nemen uit bijbelplaatsen. Haalt hij echter deze aan, die aan Henoch wordt toegeschreven, dan doet hij het daarom, omdat hij tevens wil te kennen geven, dat het oordeel, dat deze mensen wacht, het tegendeel zal zijn van dat over Noach’s tijdgenoten en zijzelf de gelijken zijn van hen.

16. Deze, van wie ik boven zei, dat zij de weg van Kaïn gaan en door de verleiding van het loon van Balaam zijn heen gestort en door het oproer van Korach zijn vergaan, zijnmopperaars, evenals de nijdige Kaïn, over alles wat niet naar hun zin is. Het zijn klagers over hun staat, ontevredenen over hun lot, hoe het zij, alsof zij er reden toe hadden en daarbij wandelend naar hun begeerlijkheden (2 Petrus 2: 13 v.) en hun mond spreekt op de wijze van Korach zeer opgeblazen dingen, zonder enige kracht of betekenis (2 Petrus 2: 18), verwonderend zich over de personen naar de wijze van Balaam (2 Petrus 2: 14 v.) omwille van het voordeel, op vleiende wijze eer en bewondering gevend aan hen, van wie zij enig voordeel denken te behalen (2 Petrus 2: 3).

Tegenover de in de eerste plaats genoemde karaktertrekken van de verleiders wordt telkens een daaraan tegenovergesteld handelen geplaatst. Het zijn ten eerste mensen, die er om zo te spreken werk van maken om te morren en over hun lot tegen God te klagen, alsof Hij door de werkelijk geestelijke mens in dit stoffelijk lichaam te plaatsen, hem veroordeeld had tot een leven van smartelijke gebondenheid, van voortdurende onbevredigde rampzaligheid. Zo spreken zij, terwijl zij toch met de daad hun leven geheel laten opgaan in de bevrediging van hun zinnelijke begeerlijkheden. Ten tweede stellen zij zeer grootse, hoge dingen voor, zij

prediken de leer, dat men, om tot vrijheid, tot voldoende geestelijke en zedelijke volmaking door te dringen, zich van al wat stoffelijk is losmaken, het uitwendig zinnelijke verachten moet. Zo spreken zij met de mond, terwijl zij tevens met de daad dat dubbel weerspreken; zij laten zich toch zo door de begeerte naar stoffelijke winst beheersen, dat zij zich daarom in de onderdanigste vleierij aan de voeten neerleggen van hem, die hun het verkrijgen van zo'n winst belooft.

17. Maar geliefden, gedenk u, opdat u weet wat u van deze mensen te wachten heeft, de woorden, die voordat zij reeds aanwezig waren, zoals nu het geval is, mondeling voorspeld zijn van de apostelen van onze Heere Jezus Christus, die bij u zijn geweest, namelijk Petrus en Johannes.

18. Gedenk dat zij u gezegd hebben, wat Petrus ook aan andere gemeenten in 2 Petrus 3: 3 schriftelijk heeft gedaan ten opzichte van dit door uw apostelen geprofiteerde (1 Tim. 4: 1 vv. 2 Tim. 3: 2 vv. Hand. 20: 29), a) dat er in de laatste tijd spotters zullen zijn, die naar hun goddeloze begeerlijkheden, begeerten uit hun goddeloos hart voortgekomen, wandelen zullen (vs. 16).

a) 2 Tim. 4: 3. 2 Petrus 2: 1

Uit deze beide verzen kan men niet, zoals de uitleggers meestendeels doen, een bewijs afleiden, dat Judas geen apostel zou geweest zijn, omdat hij zich anders niet op de apostolische autoriteit van anderen zou beroepen. Het blijkt echter alleen uit de woorden, dat bij de gemeenten, waaraan hij schrijft, tot hiertoe slechts andere apostelen werkzaam waren en zo doet hij het met bescheiden achteraan plaatsen van zijn eigen apostolische autoriteit en laat hij, zoals reeds in de voorstelling van zichzelf in vs. 1, aan anderen de voorrang. Evenmin kan men uit onze plaats het besluit trekken, dat de apostel de lezers aan de vroeger ontvangen twee brieven van Petrus en wel in het bijzonder aan de woorden in 2 Petrus 3: 3 zou willen herinneren en dus zijn brief gericht zou zijn aan dezelfde gemeente, waaraan deze geschreven is. De woorden, die Judas aanhaalt, moeten toch geen letterlijk juist citaat van die parallelle plaats zijn, maar zijn slechts een herinnering aan de mondelinge gezegden, die de apostelen eens, toen zij bij de gemeenten waren, in hun voordrachten deden en dan komt zeker hoofdzakelijk Petrus in aanmerking. Deze had zeker vroeger vaak genoeg in Syrië en Mesopotamië gesproken, zoals hij het vervolgens voor de Paulinische gemeente schriftelijk doet. In vergelijking met het 2de Hoofdstuk van de 2de brief van Petrus, die aan Christelijke gemeenten uit de heidenen gericht is, bevat daarentegen onze brief van Judas zoveel punten uit de speciaal-Joodse traditie, dat men duidelijk ziet, dat hij niet spreekt tot gemeenten uit de heidenen, maar in het bijzonder tot gemeenten uit de Joden, evenals zijn broeder Jakobus.

19. Deze zijn het en moge u dit vooral afschrikken van hen, die zichzelf afscheiden een nieuwe partij vormen (1 Kor. 5: 19) en anderen daartoe proberen over te halen (2Petr. 2: 1 Rom. 16: 17), natuurlijke (letterlijk "psychische", naar de ziel levende) mensen, de geest niet hebbend, omdat zij, al het menselijke in zich dodend, een geheel dierlijk leven leiden.

Verstaat men, met onze vertalers, door de Geest, de Heilige Geest en Zijn genadegaven, dan zegt de apostel een onbetwistbare waarheid, dat namelijk natuurlijke mensen, die in alles hun dierlijke neigingen opvolgen, de Heilige Geest niet hebben als een goddelijke inwoner, in hun harten, dat zij van Zijn gaven en heiligende werkingen geheel verstoken zijn. Dan, dit sprak wel vanzelf en hoeft niet eens aangemerkt te worden, omdat het wel niet bij iemand in bedenking kan komen, of zulke dierlijke mensen, die een beestachtig leven leidden, de

Heilige Geest ontvangen hadden. Hier komt nog bij, dat de apostel niet spreekt van de Geest; maar er staat eenvoudig geen geest hebbend. Wij zouden daarom overhellen tot het vermoeden, dat geest overstaat tegen de natuur of het dierlijke en het redelijk verstandig deel van de mens betekent, zodat de zin zij: "deze verleiders zijn dierlijk, zij volgen de natuurlijke neigingen breidelloos op, evenals de redeloze dieren en gedragen zich zo, alsof zij geen redelijke ziel, geen menselijk verstand bezitten.

20. Maar geliefden, in plaats van u door hen op hun zijde te laten trekken, bouwt u uzelf (1 Petrus 2: 5) op uw allerheiligst geloof, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is (vs. 3. Efeziers 2: 20), biddend om vermeerdering van Zijn genadegiften in de Heilige Geest, die u in uw geest vernieuwt en u tot heiligen gemaakt heeft (vs. 1).

Dit is het grote kenteken van het ware bidden in de Heilige Geest. De godsvrucht, die bij God aangenomen wordt, moet van de hemel gegeven worden. Alleen het gebed, dat van God komt, kan tot God gaan. De eigen pijlen van de Heere moeten wij op Hem afschieten. De begeerte, die Hij in ons hart legt, zal Zijn hart vermurwen en een zegen achterlaten; maar de begeerten van het vlees hebben geen macht op Hem. Bidden in de Heilige Geest is, vurig bidden. Koude gebeden hoort God niet. Wie niet vurig bidt, bidt in het geheel niet. Even goed kan men spreken van lauw vuur als van een lauw gebed; onvermijdelijk moet het heet zijn. Bidden in de Heilige Geest is met volharding bidden. De ware bidder ontvangt onder het aanhouden kracht en bidt vuriger, waar God niet meteen antwoordt. Hoe langer de poort gesloten blijft, des te heviger klopt hij aan en hoe langer de engel toeft, des te meer is hij vast besloten Hem niet te laten gaan tenzij Hij hem zegent. Een onwankelbaar aanhouden met tranen en smart, is schoon in Gods oog. Bidden in de Heilige Geest is nederig bidden, want deze maakt ons nimmer hoogmoedig. Het is Zijn werk te overtuigen van zonde en ons aldus gebroken van hart en verslagen van geest te maken. Nooit zullen wij zingen: "ere in de hoogte", tenzij wij tot God bidden; uit de diepte moeten wij roepen, als wij de heerlijkheid van de hemel willen zien. Zulk bidden is ook bidden met liefde. Het gebed moet de aangenamen geur van de liefde bezitten, van de liefde tot onze broeders en tot Christus. Het moet ook een gebed vol van geloof zijn. De mens overwint slechts door het geloof. De Heilige Geest is de bewerker van het geloof en geeft kracht, zodat wij biddend God beloften kunnen geloven. O mocht al deze uitnemende genade, kostbaar en liefelijk als de fijnste specerijen, in ons overvloedig zijn, omdat de Heilige Geest in onze harten is uitgestort! Gezegende Trooster! volbreng uw kracht in ons en maak ons ware bidders.

Als de gelovige bidt is hij niet alleen de driemaal Heilige is in hem de Vader, die in het verborgen ziet, hoort hem met toegenegen oor; de Zoon, die zijn zonden verzoent en zijn gebeden aan de Vader opdraagt, de Heilige Geest, die hem levend maakt en voor God welbehaaglijk leert bidden, zonder deze drie personen kan er geen goed gebed ontboezemd worden. Sommiger gebed lijkt veel op het geklap van een ekster zij prevelen ijdele woorden terwijl hun hart verre van God is. Velen bidden zonder de Vader. Hun hart neemt geen deel aan hun gebed. Zij spreken tot de rug van hun bidstoel of tot de wereld of hun woorden verliezen zich in de lucht. Anderen bidden zonder de Zoon. Zij komen in hun eigen naam bekleed met hun eigen gerechtigheid. Hun gebed is het offer van de dwazen. Weer anderen bidden zonder de Heilige Geest. Hun gebed is niet door de Geest ingegeven. Mijn geliefden, als u het leven van uw ziel liefheeft, dan moet u bidden en als u wenst dat uw gebeden verhoring vinden, bidt dan tot de Vader, in de naam van de Heere Jezus en door de invloed van de Geest.

21. Bewaar uzelf door te doen wat ik zo-even zei, in de liefde van God, zodat u zich niet van Hem afkeert (Hebr. 3: 12), verwachtend de barmhartigheid van onze Heere Jezus Christus, waarmee Hij ten dage van Zijn toekomst ons verlossen zal van alle kwaad en ons leiden zal ten eeuwige leven (2 Petrus 3: 14, 17 v. Tit. 2: 13. 2 Tim. 4: 18

De lezers moeten bedenken, dat het zoeken en werken van die mensen een werken is, dat de gemeenschap oplost en dat de aard ervan geheel en al van de Geest ontbloot is. Zij werken in de gemeenten sekten, afscheidingen, die ten verderve moeten leiden, in plaats van tot de gemeenschap van het geloof bevorderlijk te zijn, die tot zaligheid leidt en openbaren zich als mensen, die in geen ander leven staan, dan dat zij bij de geboorte uit het vlees verkregen hebben en geen geest hebben, door wiens vernieuwing zij van een vleselijk tot een geestelijk mens veranderd hadden kunnen worden. Nu moeten de lezers integendeel onder bidden en smeken zichzelf voor het eeuwige leven bewaren. Dit geschiedt dan, als zij vasthouden aan het allerheiligst geloof, dat zij geleerd hebben en dit het fundament laten zijn, waarop zij in de kracht, die de Heilige Geest schenkt, hun leven ontwikkelen en als zij verder de liefde tot God, dit kenteken van het Christelijk geloof, en de hoop op de openbaring van Jezus Christus, wiens ontferming eens volkomen verlossing zal aanbrengen, ten einde toe bewaren.

Er is, om gelukkig te zijn, nog iets anders nodig dan kracht en kennis. Beide worden eerst op haar beurt gewijd door de koestering van een sympathetische liefde, die het verkleumde hart weer in gloed zet, de toegesloten ziel ontsluit en de levensblos van ontspanning en innerlijke genieting doet terugkeren op het gelaat. En die sympathie mist onze eeuw juist. Zij spreekt wel veel van sympathie. Zij overtreft wel de eeuwen die voorafgingen, in schijn van gezelligheid. Maar ook hierin misleidt zij zichzelf. haar gezelligheid is slechts een aanraken van de omtrek van elkanders leven. Haar gulle lach is weinig meer dan een onopzettelijke spierbeweging, waaraan het gelaat zich gewend heeft. haar sympathie is breed, maar ondiep en, als het graan zonder wortel, snel ontloken, maar even snel verdord. Waar vind u nog in hogere of lagere standen dat "houw en trouw", dat heilige van de vriendschap, die verbondenheid van geslachten en families, die mannen van karakter, die de storm braveren dorsten, omdat zij vast gingen op elkanders steun? En ook al wist zij die menselijke sympathie in ons maatschappelijk leven terug te toveren, toch zou zij daarin nog nooit het verfrissend element vinden, dat zij ter bezieling van haar leven behoeft. Nee, om met rustige tred en kalme blik te kunnen voortgaan, is er nog een hogere en vollere toeneiging nodig, de neerbuiging tot ons van de liefde van onze van God. Alleen de ervaring van die eeuwige, onpeilbaar diepe, geheel ons wezen doordringende en overstelpende liefde geeft dat volle geluk te smaken, dat wij zaligheid noemen, zonder ooit te kunnen ontleden wat het is. Alleen waar de zachte vleugels van die heilige liefde haar schaduw op uw ziel werpen, doorstroomt u een gevoel van kracht en frisheid dat u boven het perk van de eindige dingen verheffen kan. U moet door die goddelijke sympathie u gedragen weten, om het mysterie van het geloof te verstaan en de geestdrift, de krachtsontwikkeling te kennen, waartoe het geloof u bekwaamt. Wie zal voor onze eeuw de vriendelijke leidsman zijn, die haar onder de beschaduwing van die heilige sympathie, van die goddelijke liefde terugbrengt? Zeker niet de overgeblevene uit een vroegere eeuw, die zonder liefde voor de onze in het hart, haar Gods liefde bedekt onder een leerstellig weefsel van de stugste stof en de hardste kleuren. Maar evenmin de luchthartige, die veel van levensernst bazelend, geen eerbied genoeg voor het lijden van onze eeuw heeft, om te beseffen, dat een altijd weer herhalen van de klank "dat God de liefde is", nog geen artsenij biedt voor haar hart. Nee, zal onze eeuw weer door Gods liefde verkwikt, gered en bekeerd worden, dan moet zij met die liefde zelf in aanraking gebracht, zoals zij door al onze onheiligheid heen zich een weg gebaand heeft naar Bethlehems kribbe en leven en gestalte aannam in Christus onze Heer; dan moet ook zij weer de moed grijpen, om de

valse orakels van de Heidense wijsbegeerte in al hun ijdelheid ten toon te stellen en terug te keren naar de vergeten, gesmade en meer dan driewerf verbeurde levensopenbaring, die de mensheid in Israël gewerd; maar bovenal, dan moet die liefde van God ook voor haar geen macht blijven, die van verre staat en zich als een ideale liefde steeds verder terugtrekt, maar integendeel, dan moet die liefde van God vloeiend worden, in beweging geraken, haar tot in de diepte van haar leven glijden en in haar zondig leven zich openbaren als Ontferming en Barmhartigheid, die tot welbehagen zich ontplooien, of tot heilige toorn zich verscherpen zal. Onze eeuw voele slechts aan haar hart, dat die liefde werkelijk bestaat, dat die liefde van God zich ook tot haar neigt, ook voor haar een woord, ook voor haar een genezende kracht heeft; zij leert de "Ontferming" van God slechts kennen als een barmhartig zich erbarmen, niet slechts over een begrip van zonde een begrip van ellende, maar ook over die eigenaardige zonde, waartoe zij verviel, die bedekte vorm van ellende, waarin zij gedurig dieper wegzinkt. Ook voor haar ontsluit zich slechts het mysterie van die persoonlijke, veerkrachtige, alles louterende en verheffende liefde, die in het "Welbehagen" van onze God zich uitspreekt, en niets ontneemt ons de schone hoop, dat ook onze eeuw nog in aanbidding zal neervallen en al haar opgewonden schijnvreugde ijlings en willig prijs geven voor een teug uit die beker van de heiligste genietingen, die de Erbarmer aan Zijn schepselen reikt. Maar ook van de Christenheid is niets zozeer als een zich verdiepen in die liefde van God nodig. Naarmate haar taak juist in onze eeuw te verhevener is, is ook haar toestand gevaarlijker. Zij wil de Christus prediken, maar vindt tegenstand. Zij wil voor de oren van de wereld van God liefde uitroepen, maar bespeurt dat men de oren toestopt. Wat is dan makkelijker te begrijpen, dan dat zij, om in zo’n eeuw toch maar Gods liefde te prediken, zich te ver van eigen terrein waagt, schier onbewust op het terrein van de wereld overgaat en nog wel meent Gods liefde naar de Schriften aan de wereld te brengen, maar in waarheid zichzelf bewerken laat door een valse, ijdele liefde, die niet uit God is, maar uit de onheilige diepten van ons eigen geslacht. Hierin moet de oplossing gezocht worden van het in het oog vallend verschijnsel, dat de oogst van de Christelijke arbeid niet groter is en met zo’n rusteloze prediking van Gods eeuwige liefde nog niet meer werking van die liefde werd ontdekt. Natuurlijk. Als men van Gods liefde in het vage, in het afgetrokkene spreekt, is het kind van onze eeuw zeer geneigd de tribuit ook van zijn hulde aan de voeten van de Heere neer te leggen. En dan meent u hem gewonnen te hebben, terwijl hij inderdaad bleef die hij was en slechts van naam wisselde. Nee, wilt u de liefde van God als een werkelijke kracht in de wereld indragen, zoek dan zelf eerst met, eerst in die liefde van God gedoopt te worden. En heeft u, al was het ook slechts een enkele druppel van die liefde van God in u voelen uitstorten, dat u nu voor het eerst, maar dan ook zo diep en zalig, ervaart wat het is, liefde in het hart te dragen, van liefde verteerd te worden en lief te hebben wat u geen winst biedt, o! dan zult u vanzelf die heilige tact, die geestelijke smaak in u ontwaren, die u dat valse roepen van liefde verfoeien doet, u de moed geeft, ertegen te getuigen en dusdoende, juist door wegneming van dat schijnwezen, dorst naar die zuivere, die heilige, die werkelijke liefde te wekken, die door de Middelaar uitstroomt van Gods troon. En evenals altijd zal de winst voor de Christenheid zelf hiervan het grootst zijn. Door haar zwak optreden tegenover de wereld, heeft zij meer dan zij vermoedt, haar eigen geloof ondermijnd. Dat ver, zeer verre, al te ver zich wagen op het terrein van onze eeuw heeft haar ongemerkt al verder afgeleid van de enige bron van de Godskennis, die door de Schrift ons in Christus ontsloten is. De Christus is haar niet meer de belichaming van Gods liefde, maar slechts een van de bewijzen, die zij voor Gods liefde, zij het dan ook nog als het hoogste, aanvoert. Meer dan zij vermoedt, heeft in haar eigen geloofskring het ideaal, dat de wereld zich van die liefde gevormd heeft, de openbaring van de eeuwige liefde verdrongen. Hiermee is zij van die liefde zelf vervreemd, aan de koestering van die liefde ontwend geraakt. Zij is op zichzelf afgedreven. Het koude sneeuwkleed bedekt haar akker, waar het weelderigst groen zich met het rijkste bloembed tot een schoon tapeet verenigen moest.

Vandaar de dorheid, die van de Christelijke kerk door een ieder tot verwijt wordt gemaakt. Vandaar haar schreiende machteloosheid, haar gebrek aan gemeenschap van de heiligen, haar onvermogen om tot een onderscheiding te komen tussen de kinderen van God en die niet van Christus zijn. Daarom voegen wij er ten slotte aan toe, dat ook voor ons eigen hart bovenal de aanraking van die liefde van God geëist is, zal het leven in ons niet ondergaan. Al spreekt ons de herinnering met wisse heugenis van een liefde van God, die eenmaal door de Heilige Geest in onze harten werd uitgegoten, toch leven wij daarom niet minder in het midden van deze koude, van God vervreemde wereld, drinken wij haar lucht in, staan wij van uur tot uur onder de bewerking van haar invloed en luistert ook ons oor, eer wij het zelf weten, naar het verleidelijk lied, dat zij, juist om ons het hart te ontstelen, met het refrein, dat "God de liefde is" besluit. Tegenover die invloed staan wij machteloos, als niet Gods liefde ons met haar vleugelen dekt. Machteloos, want ons hart blijft nog steeds neigen naar wat onze wijsheid streelt. Maar ook machteloos, omdat wij uit de wereld zijn voortgekomen en dus de zedelijke moed missen; die voor haar bestrijding vereist wordt. Slechts een macht is er, die aan haar betovering ons ontrukken kan, de aanraking van die waarachtige liefde van God, die door het leven, dat zij instort en de gloed, die zij uitstraalt, alle valse ideaal verdrijft.

22. En ontferm u wel eniger, onderscheid makend, ten opzichte van hen uit uw midden, die reeds het oor aan de verkeerdheid van de verleiders hebben geleend. Geef gehoor aan diegenen onder hen, die berouwvol terugkeren en neem hen weer op in uw gemeenschap, waarom zij vragen.

23. Maar behoud anderen, die op die boze weg blijven wandelen, door vrees. Doe al wat mogelijk is om hen tot nadenken te brengen (Rom. 11: 14 Jak. 5: 19 vv.) en grijp hen als een brandhout, dat zij reeds zijn (Amos 4: 11 Zach. 3: 2), uit het vuur, door hun hemel en hel, zegen en vloek voor te stellen. En haat ook, als u zo’n werk van de bekeerling onderneemt, de rok, die van het vlees bevlekt is, die degenen dragen (vs. 8), opdat niets van de bezoedeling, die zij in hun wellust deelachtig worden, op u overgaat.

Nadat de apostel de lezers in vs. 17 v. gezegd heeft, dat zij die mensen voor niets anders moeten houden, dan voor zulke spotters, als die voor de tijd van het einde voorspeld zijn, vervolgens in vs. 19-21, dat zij zich in tegenoverstelling van hen ten eeuwige leven moeten bewaren, voegt hij er nu de aanwijzing bij, hoe zij met degenen moesten handelen, die hij van de eersten onderscheidt, als wellicht door hen te redden.

De verleiders zelf zijn volgens vs. 15 van die aard, dat de gemeente met hen niet moet te doen hebben, maar wel komt het op de juiste verhouding aan jegens hen, die uit de gemeente door hen zijn verleid.

Wat de apostel ten slotte zegt: "Haat ook de rok, die van het vlees bevlekt is", was hoogst nodig om te zeggen; want zielen redden, vooral degenen uit het midden van zo’n verderf, is geen werk zonder gevaren; het brengt ons zeker zelf in verzoeking door de aanraking van het onreine. Hoe menig dwaas wordt daar geveld, zo wordt in een juist spreekwoord gezegd, waar hij bekeringsnetten stelt.

De Christelijke liefde moest zich dus uitstrekken tot allen. Zij moest allen trachten te behouden, maar overeenkomstig hun verschillende aard en toestand met hen handelen, om haar weldadig doel te bereiken. Men moest onderscheid maken tussen de een en de ander. Over sommigen moest men zich ontfermen, als die minder waren afgeweken en meer verleidden, dan verleiders waren. Met hen moest men medelijden hebben, en met

zachtmoedigheid hen proberen terecht te brengen. Maar anderen, die verder waren afgeweken en meer verleiders dan verleidden waren, moest men door vrees trachten te behouden en hen als uit het vuur grijpen; terwijl men tevens moest toezien, dat men niet door hen besmet en tot zonde vervoerd werd. Hoeveel wijsheid ligt er in deze woorden opgesloten en hoe getuigen zij van de liefde, die de schrijver ook jegens de afgedwaalden vervulde. Die liefde bezielt ook ons en die wijsheid bestiert ook ons in ons pogen om hen, die van de waarheid van het Evangelie zijn afgeweken en tot de zonde vervallen, terecht te brengen!

C. Met een snelle overgang wendt de apostel zich nu ten besluite van zijn brief tot God, niet eerst tot bidden, of tot voorbede, maar dadelijk tot het loven in de vreugde van het geloof van Hem, bij van wie de kracht is om de lezers te behoeden en onstraffelijk te bewaren tot het einde, alsof Hij Zijn genadewerk reeds aan hen had volbracht. Zozeer is zijn gedachte gevestigd op de dag van de openbaring van de heerlijkheid van onze grote God en onze Heiland Jezus Christus, alsof deze levenstijd met zijn noden en gevaren reeds overwonnen was een teken. dat hij reeds aan de avond van zijn leven is.

24. Hem nu, die machtig is (Rom. 16: 25 Efeziers 3: 20) om u van struikelen te bewaren bij de grote gevaren van de ziel, waardoor u bedreigd wordt, zodat u die doorstaat, zonder daarin tot de val te komen of te struikelen (2 Petrus 1: 10 Luk. 2: 34) en door zo’n behoeden tot het einde toe u onstraffelijk te stellen in de dag van het oordeel voor Zijn heerlijkheid, wanneer Hij als uw heerlijke Rechter in Christus Jezus Zich tegenover u zal stellen (MATTHEUS. 16: 27), onstraffelijk (1 Kor. 1: 8. 1 Thessalonicenzen. 3: 13, zodat u dan van uw zijde tegenover Hem kunt staan en in vreugde over het volmaakte heil, dat nu u ten deel zal worden (1 Petrus 4: 13).
25. a) De alleen wijze God (Rom. 16: 27), onze Zaligmaker (1 Tim. 2: 3 Tit. 1: 3; 2: 10; 3: 4, zij heerlijkheid en majesteit (Rom. 11: 36 Hebr. 1: 3; 8: 1, kracht en macht (Openbaring 1: 6. 1 Petrus 4: 11 en in alle eeuwigheid (2 Petrus 3: 18). Amen.

a) 1 Tim. 1: 17

God bereidt Zich de lof van de alleen Wijze, ook vooral in de wijsheid, die tot onze heerlijkheid is verordend en in de menigvuldige trouw, tot volbrenging van dit genadewerk besteed. O welke omwegen kan God gebruiken vanwege de in de weg staande hindernissen, terwijl Hij toch ten slotte Zijn doel bereikt! God is onze Heiland van het eerste voornemen af, dat Hij tot onze zaligheid in Christus heeft opgevat en dat blijft Hij tot de voltooiing daarvan met eeuwige heerlijkheid. Voor het daarbij geschonken goed komt Hem de heerlijkheid en majesteit toe, voor het daarbij overwonnen kwaad zij Hem kracht en macht gegeven! Het geloof geeft het Hem nu en de hoop is er borg voor, dat in alle eeuwigheid hiertoe stof genoeg zal zijn.

In sommige opzichten is de weg ten hemel een veilige weg, maar in andere opzichten is geen pad zo vol gevaren. Die weg is omringd door moeilijkheden. Een misstap doet ons struikelen (en hoe makkelijk komen wij daartoe, als wij de genade niet vasthouden) en wij vallen neer. Hoe glad is die weg, die sommigen van ons moeten bewandelen! Hoe menigmaal moeten wij met de Psalmdichter uitroepen: "Mijn voeten waren bijna uitgeweken; mijn treden waren bijkans uitgeschoten. " Als wij krachtige, stevige bergklimmers waren, dan zou hiervoor geen gevaar zijn; maar in onszelf zijn wij zo zwak! Op de beste wegen struikelen wij snel. Op de meest effen paden vallen wij makkelijk. Onze zwakke knieën kunnen ter nauwernood onze eigen zwaarte dragen. Een strohalm kan ons doen vallen en een keisteentje kan ons doen verwonden: wij zijn als kinderen, die de eerste wankele stappen op de geloofsweg zetten;

onze hemelse Vader houdt ons bij de hand, anders zouden wij snel vallen. O, als wij voor struikelen bewaard worden, hoe moeten wij de macht en het geduld zegenen, waardoor wij dag bij dag bewaakt worden! Bedenken wij hoe snel wij tot zondigen geneigd zijn, hoe graag wij het gevaar opzoeken, hoe ras wij ontmoedigd zijn en deze gedachten zullen ons te meer met dankbaarheid doen zingen: "Hem nu, die machtig is ons voor struikelen te bewaren, zij eer en heerlijkheid. " Wij hebben vele vijanden, die ons ten onder trachten te brengen. De weg is moeilijk en wij zijn zwak; maar hierbij komt nog, dat de vijanden achter de hinderlaag loeren en wanneer wij er het minst op verdacht zijn, op ons afstormen, om ons te beroven, of in de naastbij gelegen afgrond neer te storten. Een almachtige arm alleen kan ons van deze onzichtbare vijanden beveiligen, die onze ondergang zoeken. Zo’n arm heeft onze bescherming op zich genomen. Hij is getrouw, die het beloofd heeft en Hij is machtig ons voor struikelen te bewaren, zodat wij bij het diep gevoel van onze grote zwakheid toch het vaste geloof mogen bezitten, dat wij volkomen zalig zijn en met blij vertrouwen mogen zeggen:

En aard en hel zijn tegen mij, maar hoger kracht is aan mijn zij, de Held, wiens alle dingen zijn, Jezus is mijn!

Overweeg in uw gemoed dat verwonderlijke woord "onstraffelijk. " Wij zijn er hier ver van verwijderd; maar omdat onze Heer Zijn liefdewerk nooit onverhoord laat liggen, zullen wij die volmaaktheid eens bereiken. De Heiland, die Zijn volk tot het einde toe zal bewaren, zal Zijn gemeente ten slotte voor zich stellen, heilig en onbevlekt, zonder vlek of rimpel, of iets dergelijks. Al de juwelen van de kroon van de Heiland zijn van het eerste water en zonder fout. Al de statiedochters van de Bruid van het Lam zijn maagden zonder vlek of smet. Maar hoe zal Jezus ons onstraffelijk maken? Hij zal ons van onze zonden wassen in Zijn bloed, totdat wij rein en wit zijn zoals Gods engelen, en wij zullen bekleed zijn met Zijn gerechtigheid, die ons geheel onstraffelijk maakt, ja volmaakt in Gods ogen. Wij zullen zelfs in Zijn ogen onberispelijk en onstraffelijk zijn. Zijn wet zal niet alleen geen beschuldiging tegen ons hebben, maar zij zal in ons verheerlijkt zijn. Wat meer is, het werk van de Heilige Geest zal voor ons een voltooid werk zijn. Hij zal ons zo volkomen heilig maken, dat zelfs de sluimerende neiging tot de zonde uit ons verdreven zal zijn. Onze wil, ons oordeel, onze herinnering, elke kracht en neiging in ons zal van de heerschappij van het kwaad vrijgemaakt zijn. Wij zullen heilig zijn zoals God heilig is en wij zullen eeuwig voor Zijn aangezicht wonen. De kinderen van God zullen in de hemel niet misplaatst zijn, want hun schoonheid zal even groot zijn als de plaats die voor hen bereid is. O zalig het uur, wanneer de eeuwige deuren omhoog zullen geheven worden en wij, die voor de heerlijkheid toebereid zijn, met de heiligen in het licht zullen wonen. Dan zal de zonde teniet gedaan en de satan buitengesloten zijn; de verzoeking zal voor altijd verdwenen zijn en wij zelf zullen onstraffelijk voor God bevonden worden. Dat zal echt een hemel zijn! Laat ons nu vrolijk zijn bij het voorspel van het eeuwige loflied, dat zo snel door de verloste schaar met volle koren gezongen zal worden. Laat ons zoals David voor de ark vreugde bedrijven, totdat wij ons eens voor eeuwig verblijden voor de troon.

SLOTWOORD OP DE BRIEF VAN JUDAS

Als de apostolische brieven in onze bijbel gerangschikt waren naar de tijd van hun vervaardiging, dan zouden hier de brieven van Johannes moeten volgen en zouden deze naast de Openbaring van dezelfde apostel staan. Het is echter ook zeer doelmatig, dat volgens andere rangschikking de brief van Judas staat tussen de brieven van die apostel, op wie deze terugwijst (vs. 3, 17 v.) en de Openbaring, waartoe hij de overgang vormt. Daar zullen wij

van diezelfde vervloekte mensen horen, waarvan hier sprake was Jude 1: 4, evenals van de aartsengel MICHAËL (vs. 9) en wel, in plaats van slechts woordenwisseling, van een strijd met de draak (Openb. 12: 7 vv.). De Christelijke gemeente uit Israël, die van haar oorspronkelijke hoogte in Hand. 2-6 nu diep is gevallen, zal nadat geheel Israël zalig geworden zal zijn (Rom. 11: 26), weer in de Zions gemeente op het heerlijkst schitteren en het tegendeel zijn van hetgeen de verdervers van haar hebben gemaakt. Openbaring 14: 1 vv.).

HET PROFETISCHE BOEK VAN HET NIEUWE TESTAMENT

Amos 3: 7 Zeker de Heere Heere zal geen ding doen, tenzij Hij Zijn verborgenheid aan Zijn knechten, de profeten, geopenbaard heeft.

DE OPENBARING VAN JOHANNES, DE THEOLOOG

De Openbaring van Johannes is de grote hoofdstroom van de profetie, die, uit het samenvloeien van alle stromen van de Oud-Testamentische profetie ontstaan, in de zee van de eeuwigheid uitloopt. Het verlangen naar de toekomst van de Heere, die alles voleindigt, is de grondtoon daarvan. In grootse trekken, vol heilig symbolisch beeldwerk, waarin tot aan de hele vervulling zonder schade voor de stichting van de Christelijke gemeente veel duisters moet blijven, schildert zij de ontwikkeling van het Godsrijk tot aan de laatste, heerlijkste volmaking in het eeuwige leven. Het is met deze profetie als met een komeet, welks loop van dag tot dag, van week tot week gemakkelijker kan worden berekend, omdat men tot de kennis van een steeds groter deel van de hele baan komt.

Zeker is er geen bijbelboek, dat de uitlegger zoveel moeite baart, als het laatste. De Costa zegt terecht: "Het boek van de Apocalyps is duister, behelst enkel raadsels, wordt door een ieder naar zijn eigen begrippen of vooroordelen willekeurig uitgelegd. Onder dit voorwendsel is een boek, waarvan zijn schrijver getuigt, dat "zalig zijn, die het lezen en horen en die bewaren hetgeen daarin geschreven is", reeds vroegtijdig uit kerkelijk en huiselijk gebruik verwijderd geworden. Wat heeft onze menselijke wetenschap of onwetendheid, ja, ook niet zelden bij overigens oprechte vereerders van Zijn woord, al niet voor vonden gezocht, om zich van de lezing en overdenking van zekere gedeelten van dat woord te verschonen! Wat al oneerbiedige eerbied niet zelden te baat genomen om de uitdrukkelijke verklaringen van dat woord zelf te ontgaan! Toch is de profetie, overeenkomstig het getuigenis van de Heere zelf, niet zomaar gegeven, om de vervulling daarvan eerst van achteren, wanneer zij daar is, te erkennen, maar ook om de tijden, waarvoor de profetie gegeven is, te onderscheiden en de gebeurtenissen zo, die voorspeld zijn, met geloof tegemoet te gaan de vervulling van hetgeen het woord van de profetie in zijn grote trekken voor ogen stelt, te leren verbeiden en haar aannadering met het hart en in de geest te vergezellen. In die zin toch vorderde de Heere van de Joden en hun oversten en schriftgeleerden, dat zij de tekenen van de tijden, met betrekking bepaald tot de godsdienstige en nationale verwachting van hun Messias, zouden onderscheiden. In dezelfde zin wordt het profetisch woord vergeleken met een licht, schijnend in een duistere plaats. De bedoeling bij dergelijke vordering en vermaning kan wel niet geweest zijn, dat elke bijzonderheid van het profetisch woord, als was het een reeds tot historie geworden feit, van te voren gekend en verwacht zou worden, maar wel, dat de grote uitzichten, door de Godsspraken vanouds geopend, in het oog zouden worden gehouden, in het hart verborgen; ja ook met aandacht en inspanning bestudeerd zouden worden, opdat, de beslissende tijd eindelijk daar zijnde, degenen, aan wie de belofte geschonken was, niet ongelovig of onvoorbereid mocht vinden. Zeker, het is een boek, dat "Openbaring" heten mag en niet "verberging. " Dächsel heeft bij de vele pogingen om de raadsels te ontraadselen, ook de zijne gevoegd en wij mogen hem voor menige opmerking dankbaar zijn, maar moeten bij meer dan een onze schouders ophalen. Als hij ons onder anderen wil doen geloven, dat Napoleon I weer persoonlijk uit het graf zal opstaan, om als antichrist gezien te worden, dan doet ons dit denken aan de mening van de Joden van Jezus’ tijd, die Elia en Jeremia persoonlijk uit het graf teruggekeerd verwachtten en Johannes de Doper vroegen, of hij die was, hetgeen deze van zich wees, alhoewel hij volgens de getuigenis van de Heere de Elia was, die komen zou. Toch meende ik, eenmaal gebonden Dächsels bijbelwerk, al is het dan

ook omgewerkt, terug te geven, ook zijn mijns inziens gewaagde gissingen en niet te volgen verklaringen, te moeten meedelen. De lezer zal wel gelieven te bedenken, dat de uitbreidingen in de tekst en de aanmerkingen zonder bijvoeging van de naam van de schrijvers voor rekening van Dächsel blijven, zoals wij zijn naam ook in het bijzonder vaker plaatsten, waar wij een geheel ander voelen toegedaan waren. Ik meende echter, die uitleggingen niet alleen te mogen geven, maar ook van sommige anderen (want het getal verklaarders is legio) de meningen te moeten meedelen, terwijl wij graag bekennen, het meest in te stemmen met hetgeen wij er van bekende Neerlandse namen bijvoegden. De lezer zal van de kanttekeningen van onze Statenvertalers, van W. Brakel, van De Costa, van de terecht gewaardeerde Hengstenberg, wiens opvattingen in eenvoudiger vorm door Dressel zijn weergeven, alsmede van de oudere Gereformeerde theologen, aanhalingen vinden, waarmee wij graag verklaren ons meer te kunnen verenigen. Verstandiger komt ons voor, het "non liquet" uit te spreken, dan zich in gewaagde gissingen te begeven. Wat in Jesaja 48 staat, dat God verkondigd heeft, eer het kwam, opdat men niet zeggen zou: "Mijn afgod heeft die dingen gedaan", en zegt "u heeft het gehoord, aanmerk dat alles", maar ook weer nieuwe dingen doet horen en verborgene, waarvan Hij zegt: "Vóór deze dag heeft u ze ook niet gehoord, opdat u niet misschien zeggen zou: "Zie, ik heb ze geweten", komt mij voor, ook op de profetie in Johannes' Openbaring van toepassing te zijn. God heeft de toekomende dingen gezegd; wij hebben ze geweten en weer de nieuwe dingen niet geweten. Niet zonder instemming laten wij dan ook hier volgen, wat v. d. Palm in zijn Bijbel aan dit geschrift laat voorafgaan: "Dit boek van de Openbaringen of van de profetieën, of van de gezichten van Johannes, het laatste van al de bijbelse boeken, was door zijn inhoud en opstel waardig, de hele rij van deze te besluiten. Het is geheel in de grote, de heerlijke en verheven zin, die alle heilige schriften ademen. Gods onbeperkte, alles omvattende wereld-regering wordt daarin geschilderd, met beelden en kleuren zo schoon en stout, als de gloeiende Oosterse verbeelding die bevatten kon, in een bloemlezing uit de krachtigste van de oude Israëlitische Godsspraken, doormengd met liederen en lofzangen, die ons uit hogere gewesten toeklinken. Wat op aarde geschiedt, wordt in de hemel beraamd en voorbereid; daar wordt het bevel tot de volvoering gegeven. Tripmfeert hier beneden de boosheid, het is Gods toelating, Gods bestel tot ontwikkeling van hogere raadsbesluiten. Worden deugd en godsvrucht vervolgd, verdrukt en vertrapt, het is om haar te louteren en daarboven is daarvoor eindeloze vergoeding weggelegd. Is deze aarde het toneel van gedurige strijd tussen het Rijk van het licht en dat van de duisternis, van de waarheid en van de leugen, van de deugd en van de ondeugd; al de kansen van die worstelstrijd zijn door God berekend; hier wordt hij gevoerd, in de hemel beslist; en hoe veeg die strijd voor deugd en waarheid soms schijnt te staan, eindelijk is de zegepraal zeker en volkomen. Dat Rijk van het Licht is het Rijk van Jezus, de verheerlijkte Middelaar en Zoon van God, door Hem gegrondvest in Zijn bloed; die Zijn naam dragen en Zijn leer beleven, zijn burgers van dat Rijk hier en daarboven; en wie voor Hem lijdt, zal met Hem heersen. Zodanig is de hoofdinhoud van dit Boek en in welke reeks van beelden die ook worden voorgedragen, welke tonelen in de hemel of op de aarde geopend werden, die deze grote inhoud ervan voorbij ziet, om zijn vernuft of verbeelding, of de driften, die in hem woelen, de vrije teugel te geven, zou wellicht gevaar kunnen lopen, om de belofte (Hoofdstuk 1: 3) niet, althans niet in de ruimste en heerlijkste zin, op zich te kunnen toepassen. Wat in Gods raad verborgen is, zal niemand uit het Boek ontraadselen, noch er een middel in vinden om de Allerhoogste in Zijn onnagaanbaar bestuur te kunnen vooruitlopen. Het is het Boek van Jezus' toekomst, die even onverwacht als luisterrijk en zeker zou plaats hebben, maar waarvan dag en uur geen mens of Engel was geopenbaard. Al bevatte dus dit Boek geen eigenlijke of stellige voorspelling, ja, niets meer dan de zinnebeeldige voordracht van de straks opgenoemde waarheden, door Gods Geest aan de verrukte verbeelding van Johannes, in afwisselende hemelse en aardse tonelen aldus geopenbaard, dat het hart van elk

gevoelig Christen-lezer erdoor in heilig vuur ontstoken moest worden; ook dan nog zou het ons een onschatbaar gedenkstuk zijn van de eindeloze verhevenheid van de Christelijke leer en de hemelse reinheid van haar zedenkunde. Maar de wijze van de voorstelling op vele plaatsen en sommige stellige uitdrukkingen en aanduidingen overtuigen ons, dat het dadelijke voorspellingen zijn van één of meer grote gebeurtenissen, waaraan hier de verwachting van Jezus' toekomst wordt vastgehecht. Wil iemand deze voorspellingen voor nog onvervuld houden; en inderdaad, hetgeen in de drie laatste Hoofdstukken begrepen is, kan men toch bezwaarlijk als vervuld beschouwen, maar wil men ook al het voorgaande, hetzij van Hoofdstuk 6, hetzij van Hoofdstuk 13 af, voor nog onvervuld houden, men brengt dan alles tot de laatste tijden, die Jezus toekomst zullen voorafgaan en bedenkt, dat elke profetie dan pas ophoudt, een raadsel te zijn, wanneer de voorspelde uitkomst dadelijk aanwezig is, en spiegelt zich aan de Joden, die, omdat zij de voorspellingen van de Profeten niet naar de geest, maar naar de letter verklaarden, de Heere der heerlijkheid gekruist hebben. Houdt men het integendeel daarvoor, dat het voorspelde of liever door geheimzinnige beelden aangeduide, in dit Boek, reeds voor vele eeuwen is vervuld, dan komen twee gevoelens in aanmerking, die beiden met vele redenen bekleed kunnen worden en waarover het moeilijk is een bepaalde keuze te doen; een onzekerheid, hoedanige ook over vele andere reeds vervulde Godsspraken van het Oude Verbond, bepaald over die van Daniël, plaats heeft, zonder dat men daarom aan haar reeds plaats gehad hebbende vervulling twijfelt. Volgens het eerste voelen behoort alles van Hoofdstuk 6 tot aan het einde van Hoofdstuk 19, tot de verwoesting van Jeruzalem en de omkering van de Joodse Staat door de Romeinen, een gebeurtenis, die door Jezus zelf als een voorbode en waarborg van Zijn luisterrijke toekomst is voorgesteld; waarom ook hier de voorspelling en van niet enkel als een aankondiging van die uitkomst in de geschiedenis aangemerkt moet worden, maar als een Godsspraak over de zegepraal van het Christendom, onwrikbaar gevestigd op de puinhopen van de Joodse godsdienst. Volgens dit voelen vindt men hier een eigenlijke voorspelling van gebeurde zaken, welker vervulling men trek voor trek in de geschiedenis kan nagaan. Anderen echter menen, dat, behalve de triomf van de Christelijke godsdienst op het Jodendom, ook die op het Heidendom en de afgoderij, in Johannes' voorspellingen wordt aangeduid; dat Rome, onder de benaming van Babel, als de zetel van de afgoderij en de ondergang van die stad, zinnebeeldig, als de vernietiging van de afgodsdienst in de beschaafde gedeelten van de wereld wordt voorgesteld, en dat deze tweede zegepraal van de Christelijke leer, na een herhaalde kampstrijd (Hoofdstuk 13 tot 19) dichterlijk beschreven wordt. Volgens dit laatste voelen behelst de Openbaring veel meer algemene verwachting van hetgeen gebeuren zou, in allegorie of dichterlijke beeldspraak uitgedrukt, dan wel voorspelling van een toekomstige gebeurtenis door de voorkennis van de Alwetende en haar voornaamste en kenmerkende bijzonderheden, aan een profeet bekend gemaakt en op goddelijke last te boek gesteld, die laatste echter door de aard en de waardigheid van een goddelijk en bijbels geschrift vereist schijnt te worden. Hoezeer dit boek grote dichterlijke verdiensten heeft, kan men het echter geen dichtstuk heten, zonder zich een speling met deze benaming te veroorloven. De gedachten, de beelden zijn dichterlijk, maar in de proza-schrijfstijl; nu verhevener, dan eenvoudiger en platter uitgedrukt. Nog minder aannemelijk en oordeelkundig is het om hier de aanleg van een toneelstuk, in verschillende bedrijven afgezonderd, te willen opmerken. Het is de natuurlijke ontwikkeling van een grote daad, zonder schijn van knoop of ontknoping, in haar aanvang en afloop, zoals de ene gebeurtenis uit de andere vloeide, voorgedragen; terwijl alles, wat onder dit geschrift naar een kunstmatig ingericht dichterlijk opstel doet zwemen, veel meer tot het geheimzinnige en hoge van de orakelspraak gebracht moet worden. De opgave van de inhoud zal dit doen blijken. De drie eerste hoofdstukken zijn voorbereidend; zij behelzen de toewijding van dit boek aan de gemeenten van Klein-Azië, een verschijning van Jezus in Zijn heerlijkheid, die Zijn dienaar last geeft om hetgeen hij zien zal op te tekenen en in Zijn naam brieven aan die Gemeenten te

schrijven. Met het vierde hoofdstuk beginnen eigenlijk de gezichten; de hemel opent zich, Johannes ziet God op Zijn troon gezeten, omringd door Zijn hemelraad; een boek met zeven zegels gesloten, is in zijn hand, dat niemand openen kan. Maar voor de hemeltroon verschijnt Jezus als een Lam, dat geslacht is geweest en aan Hem wordt de macht toegekend, om dat boek van het raadsbesluit te ontzegelen, waartoe Hij het ontvangt uit de hand van Hem, die op de troon zit, onder het luide lofgezang van alles, wat in de hemel is (Hoofdstuk 4 en 5). Het gesloten boek wordt ontzegeld; bij het openen van zes van de zeven zegels ziet men vertoningen, die niet dan onheil en jammer aanduiden (Hoofdstuk 6). Maar eer alles nog banger en vreselijker wordt, verschijnt er een engel, die een groot aantal van door God uitverkorenen met een zegel merkt, waardoor de volgende rampen hen niet zouden treffen (Hoofdstuk 7 (zegel wordt geopend en zeven engelen ontvangen elk een bazuin. Bij het blazen van iedere bazuin of krijgstrompet, raakt eerst de hele natuur in angst en beroering, terwijl het blazen van de vijfde en zesde bazuin, geduchte onheilen en oorlogsverwoestingen verkondigt. (Hoofdstuk 8, 9). Een engel, met een boekrol in de hand, zweert dat er geen uitstel meer gegeven zal worden. Hij beveelt Johannes de boekrol op te eten (Hoofdstuk 10). Johannes ontvangt een meetstok om de tempel te meten, maar niet het voorhof; de twee laatste getuigen verschijnen, worden gedood en herleven (Hoofdstuk 11: 1-14). De zevende bazuin kondigt aan, dat de strijd voor de zaak van God aanvankelijk beslist is, waarop de hemel van de lof weergalmt en de tempel zich geopend vertoont met de Verbondsark daarin (vs. 15-19). Het beeld van een vrouw van een vorstin in hemelse luister vertoont zich, ook dat van de helse draak; de vrouw is zwanger en de draak belaagt haar, om haar kroost te verslinden. Zij baart een Zoon, die bij God voor Zijn troon wordt opgenomen. De draak voert krijg in de hemel, maar wordt overwonnen en op de aarde geworpen, waar hij de vrouw vruchteloos probeert te doen omkomen (Hoofdstuk 12). In de hemel is wel de strijd beslist, maar op aarde moet opnieuw met geweld en boosheid worden gekampt. Een gedrocht komt op uit de zee, dat verschrikkelijke dwingelandij oefent en waarvoor alles bukt; het wordt door een ander gedrocht geholpen en in zijn oppermacht gesteund en bevestigd (Hoofdstuk 13 In de hemel wordt het lied van het Lam gezongen, engelen verkondigen de aanstaande zegepraal van het Evangelie, de val en de straf van de oproerigen tegen het Godsrijk, de sikkel wordt in de oogst geslagen en de perskuip van Gods toorn getreden (Hoofdstuk 14). In de hemel wordt het lied van Mozes gezongen, de zeven laatste jammeren worden aangeduid door zeven engelen, aan elk van wie een gouden schaal wordt gegeven (Hoofdstuk 15). De zeven engelen storten hun schalen uit op de aarde; onder verschrikkelijke voortekenen nadert de grote dag van Babels ondergang, welker einde straks daar zijn zal (Hoofdstuk 16). Een nieuw gezicht wordt aan de apostel vertoond: een vrouw, koninklijk opgesierd, de verleidster tot afval en wreedheid; aan Johannes wordt de betekenis van dit en de voorafgaande beelden bekend gemaakt (Hoofdstuk 17). Eindelijk wordt de hele ondergang van de tegen Christus vijandige stad aangezegd, en een zegelied op haar val gezongen. Zo op aarde als door hemelingen. Met de optocht van de triomf en de straf van de beide gedrochten eindigt dit grootste deel van de openbaringen (Hoofdstuk 18, 19). De draak wordt in de afgrond gebonden, Christus' Rijk vertoont zich in al zijn heerlijkheid op aarde, geruime tijd durende. Ten einde van die moet het nog een aanval verduren, maar overwint daarin snel, door God geholpen (Hoofdstuk 20: 1-10). Het einde is daar. Het gericht van de grote dag wordt gehouden (Hoofdstuk 20: 11-15). De eeuwigdurende heerschappij van God en de Verlosser vangt aan; het nieuw Jeruzalem wordt beschreven in zijn alle begrip te boven gaande glans en het geluk van de gezaligden hoog verheven (Hoofdstuk 21 en 22: 1-5 het Boek, betuigingen, waarschuwingen, zaligsprekingen, beden om de haastige toekomst van Jezus en Zijn Rijk (Hoofdstuk 22: 6-21).

HOOFDSTUK 1

VERBORGENHEID VAN DE ZEVEN KANDELAREN EN DE ZEVEN STERREN

Vs. 1-8. Na het opschrift, dat de oorsprong van de Openbaring aan God zelf toeschrijft en haar groot gewicht betuigt, volgt een groete van de Ziener aan de zeven Klein-Aziatische gemeenten, aan wie het boek in de eerste plaats gewijd is, terwijl de hoofdzakelijke inhoud nader wordt aangegeven.

1. Wat dit boek, dat voor ons ligt, inhoudt, is de Openbaring (Grieks Apokalupsis "De 7: 1 van Jezus Christus, de mededeling van het geheim van de toekomst van Zijn rijk, die God, de hemelse Vader, aan wiens rechterhand Hij is gezeten, Hem als de Middelaar van het nieuwe Verbond en de overste Leraar van de gemeente, gegeven heeft (Joh. 5: 20; 8: 26; 12: 49; 17: 7 v. Hij gaf Hem die, niet opdat Hij die voor zichzelf zou hebben en behouden, maar om die Zijn dienstknechten, de Christenen in het algemeen (Hoofdstuk 2: 20; 7: 3; 12: 8; 22: 3 12. 8) en voornamelijk de leraren in de kerk, te tonen de dingen, die haast geschieden moeten, waarvan het begin nabij is en welker voortgang en einde in toekomstige tijden zal zijn (Luk. 18: 8 Rom. 16: 20). Dit boek bevat de openbaring, die Hij in profetische gezichten en krachtige zinnebeelden heeft ingekleed en die Hij door Zijn engel, die wij in Hoofdstuk 22: 6 vv. weer aantreffen, gezonden heeft en die als middenpersoon al die dingen toonde en Zijn dienstknecht Johannes 2)te kennen gegeven heeft, opdat deze ze zou zien en de daarbij behorende woorden zou neerschrijven (Hoofdstuk 14: 13; 19: 9).

2. Deze Johannes is dezelfde dienstknecht van Christus, die in zijn hele bediening het woord van God betuigd heeft en de getuigenis, het Evangelie (2 Tim. 1: 8) van Jezus Christus en die geleerd en verkondigd heeft al wat hij gezien heeft (1 Joh. 1: 1 vv.). Zo betuigt hij dan ook hier wat hij gezien en gehoord heeft en zijn getuigenis is waar 3).

3. Zo is de bron van de openbaring, die in dit boek vervat is, God de Vader, haar profeet Jezus Christus, haar overbrenger een heilige engel en die haar ontvangt een betrouwbaar apostel. Daarom mag gezegd worden: a) Zalig is hij, die als leraar van de kerk in de Christelijke vergadering voor de gemeente die openbaring leest en haar verklaart; en zalig zijn zij, die als leden van de gemeente horen de woorden van deze profetie, die dit boek bevat en aan beide zijden, die in een goed hart bewaren hetgeen daarin geschreven is; b) want de tijd, waarop de voorspelling zal worden vervuld, is nabij 4). En zij, die door het lezen of horen en bewaren zich hebben laten sterken, bekrachtigen en bevestigen, om de ellende en de verzoeking van de laatste tijd te overwinnen, zullen het loon van getrouwheid verkrijgen.

a) Openbaring 22: 7 b) Openbaring 22: 10

Bij de voorspelling op de Olijfberg had de Heere gezegd (Mark. 13: 32): "Van die dag en dat uur weet niemand, noch de engelen, die in de hemel zijn, noch de Zoon dan de Vader; en nog onmiddellijk vóór Zijn hemelvaart had Hij de discipelen op hun vraag: "Heere! zult U in deze tijd aan Israël het koninkrijk oprichten? " geantwoord: "Het komt u niet toe (het is niet uw zaak, het behoort niet tot de toerusting voor uw ambt) te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft, maar (wat tot uw werkelijke toerusting noodzakelijk is zal geschieden) u zult ontvangen de kracht van de Heilige Geest, die over u komen zal en u zult Mijn getuigen zijn zowel te Jeruzalem, als in geheel Judea en Samaria en tot aan het uiterste van de aarde (Hand. 1: 6 vv.). De apostelen hadden dan ook inderdaad, nadat zij op het pinksterfeest de gave van de Heilige Geest ontvangen hadden, zonder iets

naders over de termijn van het begin van de laatste tijden te weten en mee te delen, hun opdracht vervuld tot het jaar 66 na Christus in die omvang, die hun ten plicht was gesteld. Door de prediking van Paulus en Petrus te Rome was de kerk midden in het hart van de heidenwereld geplant en voor de hele toekomst gesticht, maar daardoor ook de zaadkorrel gelegd, waaruit volgens de raad van God de laatste dingen zich tenslotte moesten ontwikkelen.

Daar ontvangt de laatste van de apostelen, die, (wellicht met uitzondering van Simon Zelotes maar deze nam voor het geheel van de kerk geen zo universele plaats in als eis was) nog op het schouwtoneel aanwezig is, de vroeger nog teruggehouden mededeling over de ontwikkelingsgang van het Godsrijk op aarde, voordat de tijd van de goddelijke openbaring ten einde loopt en de eeuwen van de tijd zonder openbaring beginnen. In deze openbaring wordt ook tijd en uur, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft, op apocalyptische wijze voorspeld d. i. zo, dat de openbaring tevens een verberging is, zolang totdat het aan de kerk wordt gegeven de beelden en gelijkenissen van deze gezichten te verstaan. Als deze periode komt, dan zal men ook met zekerheid uit de getallen, die hier en daar voorkomen, de jaartallen van de vervulling vinden. Het is dus dwaasheid zulke aanwijzingen van de goddelijke Openbaring, die de stempel van juiste en schriftuurlijke uitlegging dragen, met beroep op bovengenoemde uitspraken van Christus alleen daarom te verwerpen, omdat zij ook de getallen verklaren. Zeker heeft de Vader tijd en uur van de wederoprichting van het rijk van Israël en de daarmee samenhangende vervulling van Zijn verborgenheid (Hoofdstuk 10: 7) in Zijn eigen macht gehouden; maar dat wil toch niet zeggen, dat Hij de laatste dingen voor onbepaalde tijd verdaagd heeft; integendeel zijn tijd en uur ook een deel van Zijn raadsbesluit. Zij worden Hem volstrekt niet van buiten door tijdsomstandigheden of door de macht van de duisternis opgedrongen, maar in de volheid van Zijn eigen macht, geheel onafhankelijk van buiten en zelfstandig in Hem zelf, heeft Hij ze vastgesteld en nu moet alles wat op aarde plaats heeft, zo in elkaar grijpen en die loop nemen, dat de door hem vastgestelde termijn op het nauwkeurigst wordt vastgehouden. Als nu Jezus Christus vroeger zei, dat Hij zelf als Mensenzoon het raadsbesluit van de Vader nog niet had doorzien, dat dag en uur van het begin van de laatste tijden voor Hem evenzeer als voor mensen en engelen nog een gesloten geheim was, dan treedt de Openbaring, die wij in ons boek voor ons hebben, dadelijk met de eerste woorden op als een door de Vader aan de Zoon gegeven en wel als een meegedeeld aan Jezus Christus met dat doel, dat Hij Zijn dienstknechten zou tonen wat in de Kerk geschieden zou. Ook de engelen in de toekomst, wat betreft de vorm, die zij zal verkrijgen en ten opzichte, van de tijd, waar binnen zij tot haar ontwikkeling komt, geen duister raadsel meer, anders zou Christus zich van hen niet als werktuigen hebben kunnen bedienen, om hetgeen "haast" geschieden moet, voor Zijn uitverkoren discipel Johannes in gezichten voor te stellen, en zelf bij deze gezichten als handelende personen op te treden, anders zouden zij ook niet weten wanneer zij bij de vervulling van bijzondere gezichten, die op het bepaalde uur moet geschieden, als bijvoorbeeld het in Hoofdstuk 12: 7-9 medegedeelde, zich moeten opmaken, om datgene te volbrengen, wat hun taak bij deze vervulling is. Daarom heeft Bengel zeer goed gedaan als hij de Apocalyps beschouwde als een feitelijke opheffing, of ten minste beperking van het geldende voor de toekomst van de beide gezegden van Christus, die Hij in de dagen van Zijn vlees en nog vóór de hemelvaart heeft gedaan. Deze uitspraken zijn voor de eigenlijke apostolische tijd bedoeld en gelden onvoorwaardelijk tot de tijd dat het oordeel over Jeruzalem en het Joodse volk zou komen. Omdat geen van de apostelen tijd en uur mocht weten, wat in verband staat met hun roeping over dit volk, die duurt tot het laatste ogenblik van de tijd van de genade aan Israël geschonken, moesten zij ook over tijd en uur van de laatste dingen in het onzekere blijven, want deze nemen hun aanvang met de opheffing van dat gericht en de wederinenting van de

natuurlijke takken in de Olijfboom. Maar weer als het oordeel over het Joodse volk met de verwoesting van Jeruzalem en de tempel zou aanvangen, kon de tijd van de duur van dit oordeel niet in die hele onbepaaldheid worden gelaten, waarin die nog in Dan. 9: 27 en zelfs in de eschatologische rede van Christus bij Luk. 21: 24 staat. Die God, die Zijn volk niet in de Babylonische ballingschap heeft gezonden, zonder de tijd van de straffen nauwkeurig af te meten en Zijn gedachten van de vrede voor een bepaalde tijd en een vastgesteld uur aan te duiden (Jes. 25: 11), die vervolgens ook de treurige tijd na het terugkeren uit Babylon niet een ongenoemde grootheid heeft laten zijn, maar van te voren nauwkeurig heeft betuigd, wanneer Christus zou komen en met Hem het aangename jaar van de Heere (Dan. 9: 24 vv.), die heeft ook aan de zo donkere nachtelijke hemel van de tegenwoordige ballingschap van Israël lichtende sterren van de profetie gesteld, die het met blindheid geslagen volk wel niet zelf ziet, maar die in de tenten van Sem wonen (Gen. 9: 27) moeten in zijn plaats zien en als de tijd komt, dat het uur van Gods toorn is afgelopen, moeten zij predikers worden: "Maak u op, word verlicht, want uw licht komt en de heerlijkheid van de Heere gaat over u op. " Men zegt toch niet, omdat Bengel in zijn berekening van tijdruimte en tijdpunten in de Apocalyps gefeild heeft, zo heeft hij daarin een duidelijk bewijs geleverd, dat de woorden van Christus nog vaststaan: het komt u niet toe te weten de tijden en gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft. Dat is zo’n onlogische gevolgtrekking, dat die zelfs niet eens weerlegd hoeft te worden. Wij plaatsen daartegenover de tijdsbepalingen van de Openbaring, die afgezien van Hoofdstuk 9: 5, waar alleen over een bijzondere periode wordt gehandeld, pas met Hoofdstuk 11 aanvangen, de volgende rechtvaardiging: Alle deze verschillende tijdsbepalingen, zoals die bij Hoofdstuk 10: 7 in een overzicht naast elkaar zijn geplaatst, hebben hun bijzondere betrekking op het in Hoofdstuk 8: 13 aangekondigde drievoudig wee. De drie weeën bevatten in zich niet een plaag als zodanig, maar de bepaalde plagen van het drie keer in de loop van de kerkgeschiedenis tot ontwikkeling en heerschappij komen van het anti-christelijke. De eerste maal heeft dat plaats met het optreden van het anti-christelijk Mohammedanisme (Hoofdstuk 9: 12); de tweede maal met het doorbreken van de anti-christelijke tijdgeest (Hoofdstuk 11: 14); de derde maal met de openbaring van de mens van de zonde of de persoonlijke antichrist (Hoofdstuk 12: 12). Op het eerste "wee" hebben de 42 maanden of 1260 dagen in Hoofdstuk 11: 2; 11: 3 en 12: 6 betrekking; op het tweede wee de 3 ½ dag of 1 + 2 + ½ beide in Hoofdstuk 11: 9, 11 en 12: 14; het derde wee heeft een vereniging van beide tijdsbepalingen plaats, omdat het volgens Hoofdstuk 13: 5 met het dier uit de zee duurt 42 maanden en volgens Hoofdstuk 12: 14 de vrouw voor het aangezicht van de slang gevoed wordt 1 + 2 + ½ tijden. Met alle deze opgaven wordt eigenlijk niets nieuws gezegd, maar alleen de bepaling, in Dan. 7: 25 v. uitgesproken, in toepassing gebracht, volgens welke het met de heerschappij en het bestaan van het anti-christelijke niet langer mag duren dan een tijd en twee tijden en een halve tijd. Ook bij de 42 maanden of 1260 dagen is die regel in het oog gehouden, want die zijn = 12 + 26 + 6 maanden en deze = 360 + 720 + 180 dagen. Wat nu de Openbaring doet is dit, dat zij 1) op de 1 + 2 + ½ tijden niet het begrip van jaren, maar ook van de profetie de maatstaf reeds in Dan. 9: 24 vv. gevonden, toepasselijk maakt, volgens welken één tijd = 360 jaren is; 2) de tijd van Israël’s straf, die reeds volgens Dan. 9: 25 v. eveneens 3 ½ tijden is, parallel stelt met de heerschappij van het Mohammedaanse anti-christendom, die daardoor in de geschiedenis aanwijst en tevens daardoor voor het einde van de tijd van de heidenen volgens Luk. 21: 24 de termijn verkrijgt, en met deze termijn weer die voor de tijd van het tweede wee; 3) begrenst zij het voortdringen van het Mohammedanisme tot op een zeker punt en verkrijgt zo ook een vast punt voor de tijd van het verschijnen van de persoonlijke antichrist, waarnaar vervolgens de tijd van de verschijning van het rijk van de heerlijkheid wordt afgemeten. Terwijl zij nu echter noch over de tijd van het optreden, noch over het tijdpunt van het voortdringen van het Mohammedanisme chronologisch iets naders vaststelt, moet eerst de geschiedenis de

mogelijkheid aan de hand geven, om over tijd en uur van Christus' toekomst helderheid te verkrijgen. Johannes zelf zou in zijn dagen niet in staat zijn geweest, iets daarover te zeggen, maar wel zou de kerk van de 7de eeuw reeds in enig opzicht over de toekomst van de Heere duidelijkheid hebben of kunnen krijgen, als zij verlichte ogen van het verstand had gehad. Maar wij in onze dagen willen niet als in volslagen duisternis rondtasten, want de dag van de Heere mag over de gelovigen niet komen als een dief in de nacht, of als een valstrik, maar alleen over hen, "die op aarde wonen. " (Luk. 21: 33. 1 Thessalonicenzen. 5: 1 vv.

Het opschrift, dat ons boek tegenwoordig heeft: de Openbaring van Johannes, de theoloog, is niet het oorspronkelijke, maar de eigenlijke titel, zoals die uit de pen van Johannes is gevloeid, geven de drie eerste verzen. Volgens deze is het boek een Openbaring van Jezus Christus zelf, die Hij van de Vader heeft ontvangen en Zijn dienstknechten heeft meegedeeld, waarbij de engel de dienst van een bode verricht en de apostel voor hem de schrijver is. Toch is het tegenwoordig opschrift in deze laatste zin bedoeld, dat namelijk Johannes alleen als concipient bij de Openbaring in aanmerking komt. Hij wordt als "theoloog" voorgesteld, niet in de tegenwoordige betekenis van het woord, nu men daaronder een Godgeleerde in het algemeen verstaat, maar in de bijzondere betekenis, dat hij diegene onder de apostelen is, die in Jezus niet slechts de Christus erkent, maar Hem in het bijzonder in Zijn betrekking tot de Vader, of als het woord (logos), dat in de beginne bij God en zelf God (theos) was, zich voorstelt en daarvan, zowel in zijn Evangelie als ook in de Brieven getuigenis heeft afgelegd (Joh. 1: 1 vv. 1 Joh. 5: 7 Ook in onze plaats nam men volgens Hoofdstuk 19: 13 de uitdrukking "woord van God" in deze persoonlijke betekenis en zag in de ziener van de Openbaring dadelijk weer de getuige van Christus, als degene, wiens naam is "Gods Woord". Daardoor, zo meende men, karakteriseerde men het best zijn persoon in zijn diepste wezen en stelde men hem voor als de discipel, die het meest geschikt was om de Openbaring te ontvangen. Door dit boek, zo merkt Steffan op, wordt de hele Heilige Schrift tot een wonderschoon harmonisch geheel samen gesloten. Aan het slot zien wij in een nieuwe hemel en op een nieuwe aarde, zodat het slot met het begin van de bijbel overeenstemt: "In de beginne schiep God hemel en aarde. " De Heere God heeft hemel en aarde goed geschapen en heerlijk vertoont zij zich aan het einde van de bijbel in dit boek aan het hopende gemoed. De zonde, die haar heeft verwoest, is door Jezus weggedaan; de ontwikkeling, door de schuld van de mensen gestremd, is toch voltooid. Dat het het laatste boek is, zegt ons, dat men het lezen van de Bijbel niet met de Openbaring moet beginnen, maar wel besluiten.

1)"Haast", want de aanvang van hetgeen dit boek van het komen van de Heere openbaart, van de grote reeks van toekomende gebeurtenissen, ligt aan het einde van de eeuw van de apostelen. Dat het einddoel van de profetieën niet nabij is, volgt ook onder anderen uit Hoofdstuk 20: 4 Sinds de Heere aan het kruis alles volbracht heeft wordt de door Hem gestichte gemeente van dat tijdstip af gewezen op Zijn terugkomst en alle wisseling van aardse toestanden, elke openbaring van Zijn genade en gerechtigheid in deze is een voorbode van Zijn laatste verschijnen. Zo de voorvallende geschiedenis te beschouwen, dat wil dit boek ons leren. De goddeloze knecht spreekt: "mijn heer komt nog lang niet. " De getrouwe jonger hoort met heilige schroom (2 Kor. 5: 11) en vol hoopvolle verwachting (MATTHEUS. 15: 1 vv.) de aankondiging van de toekomst van de Heere, waarvan de Schrift hem altoos slechts enige sporen vertoont.

2) Johannes! Ik noem die naam naast die van Mozes; en, inderdaad! ik ben niet de eerste, die het deed. De overeenkomst tussen beiden, de ene als geschiedschrijver van de eerste, de anderen als geschiedschrijver van de tweede schepping, die wij Christendom noemen: ja, wat meer is, de gelijkluidende aanhef van beider scheppingsverhaal: In de beginne schiep God

hemel en aarde! In de beginne was het Woord, waardoor alle dingen zijn gemaakt, heeft ook anderen op het denkbeeld gebracht, om beide namen naast elkaar te plaatsen. Maar passen zij in dit opzicht bijeen, hoe ver daarentegen staan zij in andere opzichten van elkaar! Bijna even ver als beider werk, Wet en Evangelie, van elkaar staan. In Mozes al de strengheid van de Wet, in Johannes al de zachtmoedigheid van het Evangelie. Mozes in menselijke evenredigheden de God van Sinaï, zoals Johannes de grote God en Mensenzoon van de berg van de zaligheid en de berg van het offer gelijkt. Men heeft het Evangelie van Johannes het hart van Christus genoemd: geen wonder! Johannes had aan dat hart gelegen en zoals het zachte was het beeld overneemt, waarmee het in aanraking wordt gebracht, zo had zijn door het vuur van de liefde zacht en week gemaakt hart het beeld in zich overgedrukt, dat hem dat goddelijk Christushart deed kennen. Evenwel het was niet alleen door het tedere en liefdevolle van zijn gemoed, dat Johannes de boezemdiscipel van de Heere werd. Was hij de apostel van de liefde, hij was tevens de adelaar onder de Evangelisten en Profeten. Zoals de adelaar de zon in het aangezicht streeft en tegelijk met zijn blik de diepten van de aarde peilt, was er ook onder de kinderen van de mensen geen, wiens oog hoger opzag en dieper neerschouwde dan het oog van Johannes. Sloeg hij het neer de diepste diepten van Godskennis openden zich voor hem, hief hij het op de hoogste hoogten van Gods en hemelaanschouwing gingen hem open: zag het voor zich uit de verste verschieten van toekomst-verwachtingen bleven hem niet verborgen. Ziener was de naam, die bij uitnemendheid op hem paste; want in het zien, in de aanschouwing, in de bespiegeling lag vooral zijn kracht, zoals de voornaamste kracht van Petrus in het handelen, de kracht van Paulus in het door woord en daad verkondigen lag. Maar zo was hij dan voor anderen een uitverkoren vat, om de openbaring van de verborgen dingen van de Heere voor de gemeenten en de wereld te dragen; de apostel-profeet onder de apostelen: in de krachtigste zin van het woords de Ziener van het Nieuwe Verbond.

3) Johannes wil zeggen: Geliefden, wanneer u dit boek, door mij geschreven, leest, dan moet u niet aan mij, een onbeduidende persoon, denken; ik wijs u veelmeer alleen op het Woord van de Vader, dat ik uit de mond van de Zoon heb ontvangen. Deze is de getrouwe getuige, wiens getuigenis ik niet gehoord, maar gezien heb in gezichten, niet met het oog van het lichaam, maar van de geest.

4) Hoor de echo weer aan het slot van het Boek (Hoofdstuk 22: 7): Zalig is hij, die de woorden van de profetie van dit boek bewaart, zoals Maria de woorden van Bethlehems engelen en herders en twaalf jaren later die van het kind Jezus. Ook van Daniël is het opgetekend, hoe hij het ontvangen profetisch woord in zijn hart bewaarde (Dan. 7: 28). De tijd is nabij. Het profetisch woord vanouds maakt haast. Het wachtwoord van geheel dit boek is van de Heiland herhaald: Ik kom spoedig. Bij de aanvang (vs. 1) werd gesproken van dingen, die haast geschieden zouden. Vijfhonderd jaar vroeger schreef Haggai (Hagg. 2: 7): Nog eens, een weinig tijd en Ik zal de hemelen en de aarde en de zee en het droge doen beven. Dit: weinig tijd, omvatte intussen eeuwen; ja, volgens de brief aan de Hebreeën nog een geheel nieuwe (de Nieuw-Testamentische) opvolging van eeuwen, als hij het woord van de Profeet verklaart van de dagen van het nog bestaande onbeweeglijk koninkrijk. In de Apocalyps is weer ook dat woord: de tijd is nabij, zowel aanvang als slotwoord (verg. 22: 10).

Hier geeft de apostel ook de verzekering, dat het boek van de Openbaring geenszins een gesloten en verzegeld boek voor de gemeente van de Heere moet zijn, maar dat wij ons geluk veeleer behoren te bevorderen door het te horen en te lezen als de ontdekkingen, die God zelf heeft gegeven voor Zijn kerk, opdat men onder zinnebeeldige voordracht weten zou, wat daarna in de gemeente van de Heere zou plaats hebben. Geen eigendunkelijke verklaring,

maar een eenvoudige en geleidelijke opvatting voegt ons, in de gewone zin van de profetische Schriften.

4. Johannes, van de mededeling over oorsprong en bestemming van dit boek nu overgaande tot de groet aan de eersten, die het ontvangen, zegt aan de zeven gemeenten, die in klein Azië 1) zijn (Hand. 2: 9), namelijk aan die te Efeze, Smyrna, Pergamus, Thyatire, Sardis, Filadelphia en Laodicea (vs. 11): genade zij u en vrede 2) (2 Joh. 1: 3 van Hem a), Die is en Die was in Die komen zal 3) (Grieks: "Die komt d. i. van de Heere (Ex. 3: 14), of de God van de openbaring, waarvan het tegenwoordige en verledene en toekomstige in Hem zijn grond heeft en van de zeven geesten, die voor Zijn troon zijn 4)als brandende fakkels (Hoofdstuk 4: 5) en die als het ware de ogen vormen, waarmee Hij, niet alleen toeziend, maar almachtig werkend, over de wereld regeert en de lotgevallen van de wereld in het belang van Zijn rijk leidt.

a) Openbaring 1: 8; 4: 8; 11: 17; 16: 5

Evenals de schriften van Lukas voor de edelen Theofilus, de brieven van Paulus voor bepaalde gemeenten in de eerste plaats, maar toch voor alle gelovigen werden geschreven, zo zendt ook Johannes het boek in de eerste plaats aan de zeven Christelijke gemeenten in Azië, een Klein-Aziatische provincie van de Romeinen. Dat is zeker meer juist dan als nu iemand iets schrijft en uitgeeft in de wereld, maar niet weet, wie het kopen, lezen en er genot van hebben zal.

De schrijver noemt zijn persoon niet nader dan met de eenvoudige naam "Johannes. " Reeds dit doet ons denken aan de apostel Johannes. Het doet denken aan een Johannes, die hoog boven anderen uitstak, aan wie in die kring voor van wie de zendbrieven en het boek, waarin die staan, in de eerste plaats bestemd waren, ieder meteen dacht, als hij deze naam hoorde. Die slechts enigszins in betrekking tot die genoemde gemeenten stond, had zeker geen recht zich zo bekend te achten.

Terwijl Jeruzalem, de oude Godsstad ineen zinkt, omdat de Eeuwige Zijn aangezicht voor haar verbergt, verwaardigt Christus de zeven gemeenten van Azië, dat centraalpunt van de nieuwe geestelijke staat van God, met Zijn Openbaring. Terwijl het aardse heiligdom verdwijnt, gaat voor Johannes een hemels licht op, waarin de zeven gouden kandelaren staan, en deze kandelaren zijn zeven gemeenten. Het Aäronitische priesterschap wordt uitgeblust. In plaats daarvan verschijnt Christus in priesterlijk sieraad als verzorger van de hogere tempel (vs. 13), zoals reeds bij de naderende val van de Aäronitische bediening de schrijver van de brief aan de Hebreeën (Hebr. 8: 1 vv.) Hem had voorgesteld.

De zeven gemeenten zijn die, die de lezer in vs. 11 als zodanige moet leren kennen, die de Heilige Geest heeft uitverkoren. Zeker zijn onder deze gemeenten wel historische, werkelijke gemeenten bedoeld; maar aan deze wijdt Johannes dit boek niet daarom, dat het ook niet door het overige gedeelte van de kerk zou worden gelezen, maar om de diepere, meer inwendige reden, omdat hem in de gezichten zelf en wel meteen in de allereerste (vs. 10-20) deze zeven gemeenten als type van de hele kerk voor ogen waren gesteld. Christus verschijnt aan hem als die zeven sterren in Zijn rechterhand draagt, en die tussen zeven kandelaren wandelt en deze zeven kandelaren zijn de zeven gemeenten en de sterren zijn hun engelen en worden in vs. 4 en Hoofdstuk 3: 1 met de zeven engelen van God parallel geplaatst. Nu kan onmogelijk Christus zich in vereniging met de zinnebeelden van enige weinige gemeenten in zo’n uitsluitend verband stellen, als deze weinige delen niets anders zijn dan toevallige gedeelten;

het hele visioen heeft integendeel slechts dan betekenis, als de zeven gemeenten vertegenwoordigers of typen van hele kerken zijn, zodat Christus, terwijl Hij ze draagt, in deze wat de idee betreft, de hele kerk draagt. Johannes kan dus de Openbaring, die voor alle dienstknechten van God bestemd is (vs. 1), aan de zeven gemeenten wijden, omdat hij aan de hele kerk toewijdt, wat hij aan deze schrijft.

Het zevental heeft niet een slechts algemene symbolische betekenis, maar ook een zeer bepaalde. Het is de signatuur van zodanige werken van God, die evenals de schepping in 7 dagen, in een door Gods raad bepaalde tijdruimte volbracht worden. Het bevat steeds in zich de momenten van een opklimmen in ontwikkeling in de tijd, van een gevoed worden door Gods woord en daad, zo dat hetgeen er in vervat is, steeds onder deze categorieën wordt geplaatst. Zijn dus de gemeenten van Jezus zulke zeven symbolische, dan zal in deze de ontwikkeling van de kerk, die onder Gods werking in de tijd volgt tot aan haar volmaking, kunnen worden voorgesteld.

Het kan aan geen twijfel onderhevig zijn, dat de gewone Paulinische formule van groeten (Rom. 1: 7. 1 Kor. 1: 3. 2 Kor. 1: 2 Gal. 1: 3 enz.) hier de grond van de begroeting vormt. Het is zeer natuurlijk, dat Johannes in een schrijven aan de gemeenten, waarbij hij in de plaats van Paulus was getreden, zich in de eerste plaats aan Paulus aansluit, diens welbekende en geëerde wijze van groeten bezigt. Dit eenvoudige Paulinische groeten komt hier nu voor naar de lessen van de hogere profetische stijl en uitgebreid in overeenstemming met de behoeften van de tijd, welks nood en gevaar een krachtige troost vereiste. Uit de diepte van het wezen van God en Christus wordt datgene te voorschijn gebracht, waarin het bestreden geloof zich zou kunnen versterken.

Genade en vrede wenst Johannes aan de zeven gemeenten. Tegenover de haat van de wereld hebben zij vooral de genade van God nodig, de troostvolle zekerheid, in Hem een verzoende en liefhebbende Vader te hebben, zoals hun in de strijd met de wereld de vrede van God, die uit Gods genade voortvloeit, nodig is.

Genade en vrede staan in zo’n verhouding tot elkaar, dat genade het Nieuw-Testamentische principe, vrede de daardoor teweeggebrachte zegen, genade de hoofdvoorwaarde van vrede, vrede de vrucht van de genade is. Vrede heeft de mens alleen als hij weer terugkeert in de gemeenschap met God, die door de zonde gestoord is, als hij met Hem verzoend is; en genade is alles, wat God gedaan heeft en doet, om deze verzoening te bewerken en de mens deze te geven.

De genade is boven alles kostelijk en troostvol, waar de Heere, als ook bij deze gemeenten, veelvuldig te bestraffen en te dreigen heeft; de vrede is vooral daar een begeerlijk goed, waar zware oordelen en lotgevallen over de kerk komen. Zich bij alle leringen van de Geest toch in het geloof in de genade van God te weten, vrede met God en Christus te hebben ook tegen de ontzettende dag als die komt, dat zijn zonder twijfel de meest betekenende goederen, die in zulke omstandigheden slechts gewenst kunnen worden.

Die door het lezen en overdenken van de Openbaring niet toeneemt en opgroeit in genade en vrede, die let op het woord van de Heere in MATTHEUS. 10: 31 !

3) Het "die is en die was en die komt", wijst op de onveranderlijkheid van de eeuwige God, die zoals het begrip van eeuwigheid zelf en vooral het woord "die komt" (met bijzonder letten op de hoofdgedachte schrijft Johannes aldus en niet "die komen zal aanwijst de lotgevallen

van de Zijnen zowel als de vijandige wereld regeert, Zijn voorspelling tot vervulling brengt en in het bijzonder de hele ontwikkeling van het gericht in Zijn vaste hand houdt.

God is Hij, die is. Dit zegt niet slechts dat Hij nu in deze tijd is, maar dat Hij is de Zijnde, wiens meest eigenlijk wezen het zijn is, dat het niet zijn zowel als het gaandeweg worden geheel buiten zich sluit, zodat buiten Hem en zonder Hem niets is, wat is en alle dingen alleen in Hem leven, bewegen en zijn. Als deze Zijnde is Hij tevens degene, die was, weer niet maar zoveel als die eenmaal geweest is, maar degene, wiens zijn het hele verleden, sinds er een wereld en een tijd is, vervult, ja in de onbegonnen diepten van de eeuwigheid reikt. En zo is Hij als de Zijnde ook degene die komt, die niet maar te eniger tijd komen zal, maar die de eigenlijke komende is in alles wat komt en wiens komen voortgaat, tot Hij geheel tegenwoordig en openbaar, ja alles in alles en allen geworden is. Wat een troost in de strijd met een wereld van leugen en ijdelheid Hem de waarachtig Zijnde te kennen en te bezitten en overtuigd te kunnen zijn: de toekomst moge nog zo dreigend zich vertonen, zij behoort toch aan Hem, die komt en die de Almachtige is; die doet wat Hem behaagt!

4) De Geest van God, gesymboliseerd door vuur en vlammen, is altijd en overal een en dezelfde. Maar het door de kandelaar en de zeven gemeenten voorgestelde volk van God moet door de volheid van de tijden, die door het symbolische zevental is voorgesteld, ontwikkelingen en fasen doorlopen en die een Geest van God volgt het volk van God met al zijn werk in al die tijden en fasen, daarom komt de ene Geest van God voor als de zeven geesten van God. Daarmee wordt gezegd, dat de ene Geest van God zich aan het volk van God in al zijn verschillende tijden en fasen volgens de daaruit voortvloeiende verschillende behoeften openbaart en daardoor in de loop van de tijden niet alleen het leven van Gods volk in alle opzichten verzorgt, maar ook de volle mate van Zijn eigen genadegiften openbaart.

Door een zevental zijn de uitvloeisels van God, de Vader van de geesten (Heb. 12: 9) voorgesteld, omdat het heilige middelaarschap tot herstelling van de verbondsgemeenschap van de mensheid met haar Schepper en Verbondsgod moet worden voorgesteld. Oetinger noemt deze zeven geesten en uitstralingen van de goddelijke volkomenheid, licht- of levensvolheid, de afschijnsels van de Jehova-heerlijkheid in haar zevenvoudige uitwerking en zaliging ten opzichte van de schepsels; als zij tegenover de Godheid staan, zegt hij, zijn zij één Geest.

Evenals het inwendig leven van God in het drietal is vervat, zo wordt het hele werken van de Geest naar buiten door het zevental als het getal van goddelijke machtsontvouwing en openbaring voorgesteld.

Staat ons nu deze zevenvoudige Geest terzijde, hoe zouden wij dan niet toegerust zijn tot iedere strijd? Evenmin als de duisternis voor het licht, evenmin kan de wereld voor de zeven geesten van God bestaan.

Met de apostolische groet, die wij uit de brieven zo van Petrus als van Paulus kennen, opent Johannes hier de apocalyptisch-profetische brief, die hem van de Heere van de gemeente te schrijven gegeven werd: Genade en vrede van God de Vader en van Jezus Christus. Waar tussenin, hier voor het eerst, ook de Heilige Geest in de aanvangsgroet plaats neemt. Onmiddellijk treedt reeds in die aanvangsgroet zowel het gewijde zevental als de goddelijke drieheid op de voorgrond: zeven Gemeenten, zeven Geesten. Bij dit laatste zevental, dat wij, zoals nog meerdere trekken uit deze eerste groet en lofzegging straks weer terug vinden in de beschrijving van Hoofdstuk 5 (vs. 6), komen als vanzelf voor de geest zowel de zeventallen

bij de profeet Zacharia (Hoofdstuk 3: 9 en Hoofdstuk 4: 2, 7), als die Geest, die, bij Jesaja (Jes. 11: 2) door zeven namen gekenmerkt, op de Messias, Isaï's afgehouwen tronk, zou rusten. Ook het zevental van de gemeenten heeft zijn diepere betekenis. Ofschoon in een eerste plaats zeker aan de gemeenten van Klein-Azië in de apostolische eeuw gericht, spreekt toch wel de Apocalyps tot de algemene Christelijke kerk, tot de gemeenten in het geheel, van alle plaatsen en alle tijden. De drieheid komt drievuldig herhaald te voorschijn. Wij hebben haar allereerst in de drie goddelijke personen, in wier naam de groet geschiedt. Dan ontvouwt zich weer de persoonlijkheid van God de Vader, in dat hoog verheven Oud-Testamentische Die is en Die was en Die komen zal. Eindelijk wordt aan Jezus Christus de drievuldige naam van getrouwe Getuige, Eerstgeborene uit de doden, Overste van de koningen van de aarde gegeven. Ja, nog eenmaal wordt een drievoudige lofzegging Hem toegebracht in dat: "Hij heeft ons lief gehad en gewassen en gemaakt tot een koninkrijk enz. " De naam van God: Die is en Die was en Die komen zal, geeft hier in hebraïserend Grieks met drievoudige uitbreiding het Mozaïsche: Ik zal zijn, of wel Ik ben, van Israël's God in Exodus (Exod. 3: 14) terug. Het karakteriserende van de uitbreiding of overbrenging in het Grieks van de Apocalyps loopt hij de inzage van het oorspronkelijke in het oog. De woordvoeging aldaar vloeit over van hetgeen naar de meest bekende regel van de syntaxe een vergrijp tegen de taal zou zijn, als niet was een stoute greep in de taal.

5. En van Jezus Christus, die a) de getrouwe getuige is en, als de getrouwe tot in de dood, de waarheid en het leven, door Hem gepredikt, beleden heeft (Joh. 8: 37 Hebr. 3: 2 b) Hij is de eerstgeborene uit de doden; Hij is uit het midden van de dood als de Eerste tot het nieuwe leven van de heerlijkheid geboren en is hierin de voorganger geworden van een lange rij. Hij is de grond- en hoeksteen van een vernieuwde mensheid geworden (Kol. 1: 18. 1 Kor. 15: 20) en nu in de staat van de verhoging, na Zijn opstanding en hemelvaart is Hij de Overste van de koningen van de aarde, zodat deze ten allen tijde, hoewel meestal zonder dat zij het willen of weten, werktuigen van Zijn regering zijn en ook de loop van de gebeurtenissen in het koninkrijk van de heidenen tot de komst van Zijn rijk moet bijdragen (Hoofdstuk 17: 14; 19: 16 Hem, die ons heeft liefgehad (Joh. 15: 13 Gal. 2: 20) en ons van onze zonden gewassen (1 Joh. 1: 7), (volgens andere lezing "verlost (Hoofdstuk 5: 9) heeft b) in Zijn bloed.

a) Jes. 55: 4 Openbaring 3: 14 b) Hand. 20: 28 Hebr. 9: 12, 14. 1 Petrus 1: 19

Johannes noemt in zijn zegenwens eerst Degene, van wie alle zaligheid uitgaat, gaat vervolgens over tot Hem, die deze in de wereld en in de harten voert en sluit met Hem, die het ons heeft verworven, om vervolgens bij deze te blijven staan. De drie predikaten, die hij Hem toekent, stemmen overeen met het begin, de voortgang en de voltooiing van Zijn werk. In de eerste plaats heeft Hij Zich een getrouw getuige betoond. Als Hij Zijn getuigenis bevestigd heeft door Zijn dood, openbaart Hij door de opstanding uit de dode Zich als eerstgeborene uit de doden en als degene, die de baan brak en eerst voor anderen de weg door de dood tot het leven heeft mogelijk gemaakt niemand zou van de dood opstaan, als Hij niet was opgestaan. Met Zijn opstanding ging Hij over in het leven, waar Hij als Overste van de koningen van de aarde kan worden genoemd. Hiermee is gezegd, hoe Hij over onze zaligheid is, Hij heeft die ten eerste verkondigd en bevestigd gedurende Zijn leven op aarde; Hij heeft het vervolgens verworven door Zijn overgave, in de dood en als Hij opstond meegebracht uit het graf. Nadat Hij eerst verhoogd is tot Heer over alles deelt Hij Zijn gaven uit en zendt ze aan hen, die ze begeren, door Zijn Geest.

Zoals God zelf voor de apocalyptische beschouwing is: "Die is en die was en die komt", zo is Christus 1) de grote getuige in enige zin. 2) de Overwinnaar van de dood, 3) de Overste van de koningen van de aarde.

Met het predikaat "getrouwe Getuige" wordt gewezen op de heerlijke beloften, die Christus reeds gedurende Zijn omwandelen op aarde aan Zijn kerk heeft toegedeeld (bijv. Joh. 16: 33 MATTHEUS. 18: 20; 16: 18) en die in ons boek, dat de getuigenis van Jezus Christus verzekert, verder worden ontwikkeld. Met het tweede predikaat "de Eerstgeborene uit de doden" wordt gezegd: de Eerste, die, nadat de dood 4000 jaren gezwegen had, echt tot het leven doordrong, moet in het bezit zijn van een overwinnende kracht van God, die ook de Zijnen ten zegen is. De dood is voor hen slechts doorgaan tot het leven. Niet om niet was Johannes in de Geest op de dag van de Heere (vs. 10).

Wat het derde predikaat aangaat "een Overste van de koningen van de aarde", zo overtreft Zijn vorstelijke titel alle majesteit van alle aardse monarchen. De wereld acht het wel niet, vaak kan de geringste mens deze onvergelijkelijke hemelse majesteit door vloeken en zweren onteren, door trotse gedachten verklaren en vernietigen; maar deze majesteit zal zich vertonen en hoe langer het duurt, des te verschrikkelijker zal het zijn voor hen, die haar niet onderdanig wilden zijn.

De drievoudige titel hier van Jezus Christus beantwoordt aan Zijn drievoudige heerlijkheid als Profeet en Koning, in verband met het hogepriesterlijke werk van Zijn offerande van Zichzelf. De getrouwe Getuige wordt Hij bij uitnemendheid hier genoemd, die bij de Oud-Testamentische Profeet reeds de Getuige van de volken, een Vorst en Gebieder van de volken heet, in het Evangelie van Johannes van Zijn leer als van een getuigenis, van Zijn discipelen als van getuigen spreekt, en van zichzelf, als Hij voor Pontius Pilatus de goede belijdenis betuigde, verklaarde hiertoe in de wereld gekomen te zijn, opdat Hij van de waarheid getuigenis zou geven. De titel van Overste der koningen van de aarde slaat kenbaar terug op het Psalmwoord: "Ik zal Hem ten Eerstgeborene stellen, ten Hoogste over de koningen van de aarde", zoals straks in ditzelfde boek het Lam als een Heer der heren en een Koning der koningen uitgeroepen wordt en te voorschijn treedt. Eerstgeborene uit de doden, zowel als van alle schepsel heet Hij ook bij Paulus, niet als eerste in enige orde van tijd, maar in rang, als over alle schepsel ten Hoofd en Heer aangestelde Godmens. Merk nu voorts op de schone harmonie tussen deze drie even onmiddellijk volgende werkwoorden: liefgehad, gewassen, voor God tot een koningdom van priesters gemaakt. De getrouwe en waarachtige Getuige, die het eerst de Zijnen liefheeft, die ze liefhad tot de einde, heeft ze priesterlijk en hogepriesterlijk gewassen in Zijn bloed, in dat bloed, dat, tezamen met het water uit Zijn doorstoken zijde gevloeid, de onafscheidbaarheid van verzoening door bloed en van de reiniging als met water door de Geest verkondigt, terwijl Hij als Overste van de koningen der aarde Zijn verlosten tot koningen maakt, uit wier loflied in een volgend gezicht vernomen wordt, dat zij met Hem als koningen zullen heersen op aarde.

6. En die ons gemaakt heeft tot koningen (Hoofdstuk 5: 10) (volgens andere lezing tot een koninkrijk), zodat wij de zalige onderdanen zijn van Hem als onze Koning (1 Petrus 2: 9) en tot priesters, voor God en Zijn Vader 1), zodat ons hele leven een bestendig dienen van God is (Rom. 12: 1 Hebr. 9: 14), Hem, zeg ik, zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid Amen! 2) (Gal. 1: 5. 1 Petrus 5: 11. 2 Petrus 3: 18).

1) Nu wordt ons even als vroeger van Zijn persoon nog een drievoudig iets gezegd van de God-menselijke werkzaamheid van Christus, van Zijn werk aan ons: 1) die ons heeft liefgehad,
2) die ons gewassen heeft van onze zonden in Zijn bloed, 3) die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters voor God en Zijn Vader. Dat is het drievoudige, gelukkige gevoel van een kind van God, door Jezus bemind te zijn, door Hem van de zonde verlost te zijn, onder Hem een priester van Zijn rijk te zijn.

Zoals Christus in die drie voorgaande benamingen "de getrouwe Getuige, de Eerstgeborene uit de doden en de Overste van de koningen der aarde" is gekarakteriseerd als verkondiger, verwerver en toedeler van de zaligheid, zo wordt nu voorgesteld, 1. welke gezindheid Hem heeft gedrongen, ons de zaligheid te verwerven, 2. hoe Hij het aan ieder volbrengt en 3. tot welke een heilige en zalige gemeenschap Hij ze daardoor verheft.

Hij heeft ons altijd en eeuwig lief met die liefde, waarmee Hij Zijn leven voor ons heeft gelaten en trekt ons krachtens deze Zijn liefde tot Zich, totdat wij bij Hem zijn en daar waar Hij is, totdat wij aan Zijn hart zullen rusten en Hem gelijk zijn als Zijn medeverheerlijkten (Joh. 17: 24; 12: 32. 1 Joh. 3: 2). Hij verloste ons van onze zonden door Zijn bloed eens voor altijd (Hebr. 9: 12 vv.), toen Hij voor allen met Zijn bloed is ingegaan in het heilige der heiligen en daardoor een eeuwige verlossing heeft teweeg gebracht. Zo ook heeft Hij ons eens voor altijd, in tegenstelling tot de dienstbaarheid van de zonde gemaakt tot hetgeen God van de beginne met Zijn volk voor had (Ex. 19: 6): "U zult Mij een priesterlijk Koninkrijk en een heilig volk zijn. " Duidelijk zag Johannes op dit voornemen van de Verbondsgod en zei dat dit vervuld was met het "die ons gemaakt heeft tot een Koninkrijk en priesters" in het rijk van God, waarin wij Zijn rijksgenoten, Zijn heilig volk zijn en zo met Hem heersen. (Joh. 17: 21. 1 Kor. 6: 2

Wat in het Oude Testament slechts bestemming was is nu bij het Nieuw-Testamentische verbondsvolk feit geworden. Hij heeft ons tot een Koninkrijk, d. i. tot een volk gemaakt, dat Hem als een Koning huldigt. Drukt het wassen van de zonden de rechtvaardiging uit, dan stelt het Koninkrijk, dat Hij van de Zijnen maakt, de vrijwillige onderwerping onder de wil van de Koning voor, die gehoorzaamheid voortvloeit uit de rechtvaardiging een onderwerping vooral onder de koninklijke wet van de liefde, alsmede het organisch verbonden zijn van alle leden van het rijk zowel onder elkaar als met het Hoofd. Dit koninkrijk nu bestaat, zoals het bijgevoegde aanwijst, uit enkel priesters; evenals de deelgenoten in hun verhouding tot de Heere diens Koninkrijk zijn, zo zijn zij ten opzichte van hun medemensen priesters, die het welslagen van hen in een liefdevol hart dragen, voor God, tot van wie zij als de Vader van Jezus Christus vrije toegang hebben, biddende handen opheffen en door hulp van allerlei aard tot de Heere proberen te leiden.

2) Hem zij de heerlijkheid, waarvoor zich alle knieën met vreugde buigen en Hem zij de kracht, al staat ook de hele wereld tegen Hem op en wilden alle heidenen tegen Hem woeden, in alle eeuwigheden, die de eeuwigheden volgen.

Zalig zijn allen, die in deze hulde mee instemmen en verzekerd zijn van de alles beheersende, wereld-overwinnende, wereld-heiligende macht van de Heere en daarom in de staat van de genade en van de vrede, in geduld en geloof volharden tot aan het einde.

Zou er immer op aarde een meer bezielde, hooggestemde hulde aan de verheerlijkte Verlosser zijn toegewijd, dan die Johannes op Patmos deed horen en die als bij de ingang van het

geheimzinnig heiligdom van de Apocalyps ons tegenklinkt? Pas heeft hij in zijn vredegroet aan de lezers de naam van de Hooggeloofden met drievoudige lofspraak vermeld, of het is, als roept die naam in zijn hart een koor van lofzangen wakker, en kennelijk stapelt hij de ene krachtige uitdrukking op de andere, om het gevoel, dat hem vervult enigszins onder woorden te brengen. "Hem, die ons heeft liefgehad" of zoals er eigenlijk staat, die ons liefheeft, "en ons van onze zonden gewassen heeft (zo heet het letterlijk) tot een koninkrijk, tot priesters voor Zijn God en Vader, Hem zij de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. " Wie schetst ons wat bij het neerschrijven van dit woord in het hart van een Johannes is omgegaan, waar hij zich nog eenmaal in een onvergetelijk verleden verplaatste; maar wie kan ook aarzelen met deze roemtaal van een eerbiedig geloof zijn dankbaar Amen te paren? Zeker, oneindig veel is op aarde veranderd, sinds die loftoon het eerst werd gehoord; maar het heilig recht van de Heere op de aanbiddende hulde van de Zijnen in al die eeuwen is in geen enkel opzicht verminderd. Nog geloven en ervaren wij het, dat Hij ons niettegenstaande onze diepe onwaardigheid, lief heeft en voortgaat, als de Hemelse Hogepriester onze belangen op het hart te dragen. Nog hebben wij geen andere toegang tot God, dan in naam van Hem, die met het heilig bloed ons ontzondigt en onze hooggeklommen schuld voor Gods aangezicht volkomen bedekt. Nog kennen wij geen hogere rang, dan waartoe Hij Zijn verlosten verheft: de rang van een koninklijk priesterdom, Voor God, Zijn Vader gewijd. Wat zouden wij zonder Hem zijn geworden; wie zouden we nog zijn, had Hij Zich over ons niet ontfermd? Geen koningen, maar slaven van de zonde; geen priesters, maar bannelingen van het heilig aangezicht van God; geen burgers van een onbeweeglijk koninkrijk, maar onderdanen van de Vorst van de duisternis. Maar nu in Christus Jezus een priesterlijke rang een koninklijke roeping de onze, de vrije toegang tot het vaderhart van God ons ontsloten en ons niet enkel, maar allen, die met Johannes voor Zijn genadetroon knielen; en bij dat alles de zalige bewustheid ons deel, dat, wat ook bezwijkt of wankelt, er nog altijd Eén is, die ons onbeschrijfelijk liefheeft, nog even lief, als toen Hij aan het kruis voor ons stierf. Wie, die uit alles indenkt, beseft het niet, tegenover zulke feiten zijn zelfs woorden van een Johannes te zwak en er zal niets minder dan een eeuwigheid nodig zijn, om de Onvolprezene, wie zoveel heil is te danken enigzins naar waarde de hulde van milljoenen te wijden. Och of Hem, de Redder van onze zielen, die hulde hier beneden meer algemeen en oprecht werd gebracht! Maar wat tonen verneemt Hij nu van die aarde, die Zijn heilig bloed heeft gedronken; wat wanklanken bederven het loflied, Hem nog altijd op stamelende toon door Zijn getrouwe gemeente gewijd; hoeveel opstandskreten verheffen zich van nabij en van verre en hoe schijnt het soms als was zelfs een liefde als de Zijne te zwak, om de tegenstand van zovelen te fnuiken! En wij, die dat alles betreuren, zijn wij echt uitnemender en kunnen wij aan de zijde van Johannes tot de Verheerlijkte opzien, zonder allereerst voor eigen flauwheid en traagheid ootmoedig vergeving te vragen? Maar al stemmen wij ook de inhoud van zijn lofzegging onvoorwaardelijk toe, wat is er bij ons van die grondtoon van het dankbare geloof, die in dat drievoudig "ons, ons, ons" van de Apostel op zo treffende wijze ons toeklinkt? Wat van die stemming van de vurige liefde, die de naam van de Heere niet horen of uiten kan, zonder dat het warm wordt en wakker daarbinnen? Wat van die nagalm van de lijdzame hoop, die "tot in alle eeuwigheid" wil lieven en loven, omdat zij daarin zichzelf onmogelijk op aarde voldoen kan? Helaas, het heilig vuur is of ontelbare outers verdoofd, waarop het vroeger helder gebrand heeft; menig priesterkleed is bezoedeld en in plaats van koninklijk te strijden, leven we met tal van vijanden in lafhartige vrede. Echt, er is veel stof om te bidden, als we nog niet van goeder hart kunnen danken; maar nog groter stof om te danken, als in waarheid de verheerlijking van onze Heiland door Gods genade onze grootste lust is geworden. Wat schaadt het dan, of ook wij ons niet zelden hier vreemdelingen en bijwoners voelen; of we door mensen miskend en veracht worden; of de aarde ons een vreugdeloos Patmos kan zijn, waarop ons lang niet altijd "een deur in de hemel" geopend is? De ballingschap van Johannes was slechts een splinter uit het kruis van de Heere en zijn

loflied mag op onze lippen niet sterven, al klinkt het ook soms zoals een Psalm in de nacht. Het oog nochtans naar Boven, u die weet, wie Hij is, die u liefheeft! Een priester mocht niet in zak en as voor het aangezicht van de Heere verschijnen; een koning moet het hoofd nog omhoog houden, al laten kleinere zielen het hangen.

7. Zie, zoals de gezichten van dit boek van de Openbaring zullen aanwijzen, Hij, Jezus Christus (vs. 5 v.) komt met de wolken, om gericht te houden over Zijn vijanden (Matth. 16: 27; 26: 64) en alle oog zal Hem zien, en in het bijzonder zullen Hem ook zien degenen, die Hem doorstoken, gedood (Richt. 9: 54 Openb. 6: 15 vv.) en alle geslachten van de aarde zullen over Hem, over Zijn komst, die hun straf aanbrengt, rouw bedrijven (Matth. 24: 30 Openb. 19: 11 vv. ; 20: 11 vv.); Ja, Amen! Zeker, Hij komt (Hoofdstuk 22: 20).

Terwijl Johannes na het opschrift en het adres aan de inleiding (vs. 9 vv.) en daarmee aan het boek zelf begint, vangt hij in vs. 7 en 8 daarmee aan, dat bij vóór alles wijst op het feit van Christus terugkomst, dat de hele toekomst beheerst en zijn lezers verzekert, hoe de eeuwige Almacht van God die komst waarborgt. Daarin, dat de Openbaring van Johannes niet te Jeruzalem heeft plaats gehad maar of een eenzaam eiland van de heidenwereld en volgens vs. 4 en 11 ook aan werkelijk Christelijke gemeenten uit de heidenen gebracht is, heeft mijn een feitelijk bewijs willen vinden daarvoor, dat zij eerst na de verwoesting van Jeruzalem is gegeven en dus ook Johannes pas in de Christenvervolging onder Domitianus (regeerde van 87-96 na Christus) naar Patmos verbannen is. Intussen was de verwerping van Israël en van de stad reeds in het jaar 62 na Christus met de dood van Jakobus II beslist, zoals blijkt uit Matth. 23: 35 en dan zou Jeruzalem zo weinig een geschikte plaats zijn geweest voor de verschijning van de Verheerlijkte en de mededeling van de Openbaring, als enige andere stad in het middelpunt van het Romeinse wereldrijk gelegen; alleen een rotseneiland dat, eenzaam als buiten de tegenwoordige loop van de wereld lag, een eiland als Patmos, was daarvoor geschikt. Terwijl echter volgens de juist begrepen inhoud van het 6de hoofdstuk voor de ziener de verwoesting van Jeruzalem nog toekomstig is en dus het komen van de Heere in deze verwoesting nog valt in het bereik van de voorspelling, die hem ten deel is geworden, komen de woorden "alle oog zal Hem zien, ook degenen, die Hem doorstoken hebben", tot volle recht, terwijl die uitleggers die de Openbaring pas enige tientallen van jaren na Jeruzalems verwoesting stellen, deze woorden moeten vergeestelijken en er een algemene verklaring aan moeten geven, om de bedoeling, die in Joh. 19: 37 daarvan is genoemd. In Zach. 12: 10 doelt de voorspelling: "Zij zullen Mij aanschouwen, die zij doorstoken hebben", op Israëls bekering in het einde die door uitstorting van de Geest van de genade en van de gebeden zal worden teweeg gebracht en de hereniging van Christus met Zijn eigen volk ten gevolge zal hebben. Daarvoor weten de uitleggers geen plaats in de Openbaring te vinden, waar de vervulling zou plaats hebben, deze komt volgens hun opvatting aan het geheel voor als irrelevant of niet te plaatsen. Omdat zij echter overeenkomstig de Heilige Schrift integendeel van centrale betekenis is zodat eerst met haar het einde van de tijden kan zijn, zo blijkt, dat iedere zodanige opvatting, die de Oud-Testamentische profetie in deze Nieuw-Testamentische niet ten volle vinden kan als verkeerd en ligt voor ons de taak, de uitlegging van ons boek, waarvoor in andere opzichten reeds treffende aanwijzingen gegeven zijn, ook in andere belangrijke punten op te helderen.

Deze uitdrukking is kennelijk ontleend aan Dan. 7: 13 : Verder zag ik in de nachtgezichten en zie daar kwam een met de wolken van de hemel, als een mensenzoon De wolken voor zo verre zij dicht of één gepakt zijnde, de dag verdonkeren, donderslagen, bliksemen, stormwinden en plasregen voortbrengen, zijn zinnebeelden van Gods geduchte oordelen en van benauwdheid (Ezech. 30: 3). Zo lezen wij bij de profeet Zefanja van een dag van de

verbolgenheid, een dag van benauwdheid en angst, een dag van de woestheid en van de verwoesting, een dag van de duisternis en van de donkerheid; een dag van de wolken en de dikke donkerheid. Zo zegt ook de dichter van Ps. 97: 2 : Rondom Hem zijn wolken en donkerheid en het wordt nader verklaard: gerechtigheid en gericht zijn de vastigheden van Zijn troon. Op deze grond geeft de uitdrukking, Hij komt met de wolken, mijns inziens eenvoudig te kennen: de verheerlijkte Middelaar staat gereed, om geduchte strafgerichten over Zijn vijanden uit te oefenen en daarmee zal Hij eerlang een aanvang maken.

8. Ik ben de Alfa en de Omega, het begin en het einde (Hoofdstuk 22: 13 Jes. 41: 4; 44: 6; 48: 12, zegt de Heere, Die is en Die was en Die komen zal (Grieks: "Die komt (vgl. vs. 4), de Almachtige (Grieks "de Albeheerser en Ik zet deze Zijn eeuwige macht over de wereld ten pand, dat het door de verschijning van Christus werkelijk zal komen tot dit einde aller dingen.

In het Griekse alfabet is de Alfa (a) de eerste en de Omega, (oo) de laatste letter (a w). Met de eerste begint met de laatste sluit de lijst van de letters van deze taal, die de taal van het Nieuwe Testament, de sprekende mond is. Het bovenstaande woord wil dus zeggen: "Ik ben degene, die door het woord van Zijn Almacht de Schepper en Voleindiger van de wereld ben. " Niet volstrekt hetzelfde is bedoeld, als de Heere Zich verder begin en einde noemt. Als a en w heeft Hij Zijn plaats boven de wereld, als begin en einde daarentegen staat Hij binnen de wereld zelf. Hij is de bron, van wie alle dingen zijn en het doel, waartoe alle dingen zijn. Hij is het dus, die de tijd en het al draagt en wiens eeuwig raadsbesluit en welbehagen het schepsel, ondanks de vrijheid, die het heeft, niet kan ontgaan. Hij is het; wiens welbehagen en genadig raadsbesluit het of vrijwillig in het geloof opneemt, of onder wiens wil en rechterlijke macht het verbrijzeld wordt, als het zich verzet tegen Hem, zodat Hij blijft wat Hij is, de Heerser over alles. De uitspraak komt hier uit de mond van God de Vader en is als het ware het zegel, dat Hij onder de aankondiging van Jezus Christus, Zijn Zoon, plaatst. De inhoud van ons boek in deze aankondiging summarisch voorgesteld, zal zeker en waarachtig tot vervulling komen; daarvoor staat de Albeheerser met Zijn eigen woord en getuigenis van Zichzelf borg.

Ik ben de A. en de O., het begin en het einde, zegt de Heere God, de Zijnde en die Was en de Komende, de Pantokrator, de vrijmachtige Beheerser van het heelal. De Heere Jezus spreekt hier met nadrukvolle majesteit: Ik zal de zege wegdragen op aarde, wanneer Ik in het strijdperk treed; Ik ben de eerste (Joh. 1: 3 Kol. 1: 16, 20). Ik ben vóór de duivel en de mensheid geweest; Ik zal ook het einde en de laatste zijn, die na de opstand en de neerwerping van de duivel over de anti-christelijke mensheid het slagveld en de heerschappij van de aarde behouden zal; Ik, de Eeuwige, de Ongeschapene, zal tegenover Mijn afvallige schepselen meester blijven; Ik, de Almachtige, ben de A en de O, het begin en het einde. Deze verheven uitspraak van Christus klinkt bijzonder vertroostend voor de kinderen van God, die zo fel gehaat en bestreden worden en die gevaar lopen om te komen, wanneer de Almachtige Zich niet op afdoende wijze hun zaak aantrekt. Het woord Pantokrator is de Griekse vertaling van het Hebreeuwse woord El Schaddai = almachtige God. Onder deze naam openbaart God Zichzelf aan de aartsvaderen Abraham, Izaak en Jakob, met de naam Jahweh aan Mozes, Exod. 6: 2 : "Ik ben aan Abraham, Izaak en Jakob verschenen, als God de Almachtige; maar met Mijn naam Jahweh ben Ik hun niet bekend geweest. " Dat het woord Jahweh hier in het Grieks vertolkt is: die is en die was en die komen zal, niet die zijn zal, hangt ten nauwste samen met de terugkomst van Christus en geeft te kennen: "Ik zal niet slechts in de toekomst zijn, maar komen en de toeleg van de wereld door Mijn gerichten tekeer gaan. " Almachtige wil zeggen Schepper en onbeperkt Gebieder over het heelal. Almacht en ongeschapenheid zijn de verhevenste eigenschappen van God de Schepper tegenover Zijn zwakke, eindige en

wegstervende schepselen. Zoals de Vader draagt ook Christus deze naam; het verband wijst dit ten duidelijkste aan. Hij is de sprekende, vs. 8, de komende op de wolken, vs. 7 Met de beide namen "Almachtige en Altoosblijvende of Eeuwige", die God zich in het Oude Verbond gaf, wordt ook de Heiland door de Cherubim en de volmaakt rechtvaardige eerbiedig toegesproken. Openb. 4: 8; 11: 17 vergelijkt bovendien Openb. 4: 11 met Hoofdstuk 5: 12, 13.

A. Vs. 9-20. Hierop begint het eerste deel van de Openbaring, waarvan de inhoud is de zeven zendbrieven aan de 7 gemeenten in Klein-Azië; die de kerk van alle tijden, de kerk van de uit de heidenen samengebrachte Christenen vertegenwoordigen. Vooraf bericht Johannes over tijd en plaats, gelegenheid en wijze van ontvangst van deze brieven. Hij zelf is de maker, maar de Mensenzoon, die onder bijzondere omstandigheden, op het eiland van zijn verbanning en op de heilige dag van de kerk onder bijzondere tekenen en zinnebeelden hem verscheen, heeft hem alles in de pen gegeven. Deze is het dan ook, die daarna met elke gemeente in het bijzonder spreekt naar de staat van hun Christendom: "De gemeente van de Heere moet weten, van wie hij de Openbaring ontvangt. Dit wordt niet door woorden voor het oor, maar door tekenen voor het oog uitgedrukt. Vertalen wij dit tekenschrift in de gewone taal, dan openbaart Zich de Heere als degene, die in priesterlijk-koninklijke macht in Zijn gemeente gebied voert. Hij werkt in haar als de Heilige, aan wiens vurige blikken niets ontgaat, en die alles, wat Hem mishaagt verteert en als de Machtige, die alles wat zich tegen Hem of Zijn gemeente vijandig overstelt, neerwerpt en met voeten vertreedt, of met het zwaard van Zijn mond verdelgt. "

9. Ik, Johannes, de apostel, die ook door de wedergeboorte uit water en Geest uw broeder 1)ben en dus met u geheel gelijk sta, maar niet als een bijzondere heilige boven u verheven ben en medegenoot in de verdrukking, die de gelovigen van de wereld, die hen haat en vervolgt, overkomt (Matth. 24: 9) en in het koninkrijk, dat ons bereid is en in de lijdzaamheid van Jezus Christus 2), zoals die in lijden openbaar wordt en juist nu zo nodig is, ik was op het eiland Patmos en wel, zoals u weet, daarheen verbannen om het woord van God en om de getuigenis van Jezus Christus 3).

1) In kinderlijke ootmoed noemt hij zich voor zijn gemeenten haar broeder; want hoe verheven en belangrijk zijn apostolisch ambt ook was, het hoogste, dat hij van zichzelf wist te zeggen, was toch, dat hij een verloste was. De Christen stond en staat overal, ook in kerkelijke bedieningen, hoger dan de beambte; de andere kan ook een klinkende schel zijn voor anderen luidend en zelf dood; de Christen is in de bedienaar van een ambt, de eigenlijke kern.

Johannes wil de Openbaring niet als zijn werk voorstellen; hij wil daaraan geen geloof geschonken zien, omdat hij de schrijver is; het is en moet zijn een Openbaring van Jezus Christus, die geloof verdient, omdat zij van Jezus Christus komt, die ook als zij een andere geloofwaardige broeder ten deel was geworden, hetzelfde geloof zou verdienen en zich reeds door zichzelf zou legitimeren als de waarheid, die reeds uit zichzelf zich als zodanig betoont. Voorspellingen hebben het allerminst de uitwendige menselijke legitimatie nodig. Eveneens is het met alle Nieuw Testamentische schriften; niet omdat zij van apostelen afkomstig zijn, verdienen zij geloof, maar omdat zij van God zijn ingegeven. Markus en Lukas, van wie wij de dierbare geschriften hebben, waren ook geen apostelen.

2) Het kruis is het "heden" van de Kerk, waardoor wij ook dit boek leren verstaan en waarderen; want het is geschreven voor de Kruisgemeente. Het rijk van Jezus Christus is de

toekomst, die het boek ons leert verwachten en de lijdzaamheid is de weg daarheen, die dit boek ons aanmaant niet te verlaten.

Het zijn dus woorden, die hij hier spreekt, zowel van de innigste broederlijke liefde als van vertroosting en de gedachte ligt er in opgesloten, dat bij de Openbaring niet voor zich alleen, maar ook voor hen allen ontvangen had (1 Joh. 1: 4).

3) Patmos, nu Patmo of Palmosa genaamd, is een van de Sporadische eilanden van de Ikarische zee tussen Naxox en Samos, niet ver van de Klein-Aziatische kusten bij Milete gelegen. Het heeft omstreeks 9 uren in omtrek, is gevormd van rotsmassa's van vulkanische aard, die zich terrasvormig verheffen. Het is alleen met Christenen bevolkt, die zich onderscheiden door vroomheid, zedelijkheid en werkzaamheid; de grond is echter weinig vruchtbaar en het eiland daarom slechts weinig bevolkt. De eigenlijke vrij grote haven heet de la Scala; op de hoogte van de berg daarachter ligt de stad, waarvan het klooster, op de wijze van een vesting gebouwd, het meest in het oog valt. Aan de rechterzijde van de stad, op een heuvel staat de school van de heilige Johannes, een kloostergebouw, waarvan de kerk gebouwd is boven die plaats van een grot, die zich daaronder bevindt, waarin de apostel zijn woning zal hebben gehad en de Openbaring zal hebben ontvangen. Van de vroegste tijd aan is er verschil van mening geweest, onder welken Romeinse keizer Johannes naar Patmos werd verbannen. Vele kerkvaders (Tertullianus, Clemens en Origenes) noemen in het geheel geen namen, enkelen (Eusebius in de kerkgeschiedenis en Hiëronymus), Domitianus (reg. van 81-86) en weer anderen (Theophylactus en de jongere Hippolytus) Nero (van 54-68) en zelfs Ireneus (geb. te Smyrna omstreeks het jaar 140), die nog Polykarpus, een leerling van Johannes had gekend, geeft door zijn bericht: prov tw telei thv omhtianou archv, omdat dit niet, zoals Eusebius de woorden heeft opgevat, betekent: "tegen het einde van de heerschappij van Domitianus", maar "tegen het einde van de Domitiaansche heerschappij" en dit evengoed van Nero kan worden gezegd, die met zijn voornaam oorspronkelijk Domitius heette. Maar ook aangenomen, het hele bericht "niet voor lange tijd is de Openbaring gezien, maar bijna aan de grenzen van onze tijd, namelijk tegen het einde van de Domitiaansche heerschappij", moest van Domitianus worden verklaard, dan is het toch zeer makkelijk mogelijk, dat reeds ten tijde van Ireneus een vergissing in de traditie ingeslopen was en men de verbanning van Johannes naar Patmos met Zijn laatste levenstijd onder Domitianus, waarin hij waarschijnlijk weer moeilijkheden heeft moeten doorstaan, vroeg verward heeft. Wat een onzekerheid bij de kerkvaders heerst, blijkt daaruit, dat Hiëronymus in zijn eerste boek tegen Jovinianus, zowel Nero als Domitianus en Epiphanius alleen Claudius noemt; het zal dus alleen op inwendige gronden moeten worden beslist. Nu is het zeker niet, zoals men heeft gemeend, een zeker teken voor het begin van de Openbaring eerst tegen het einde van de eerste eeuw na Christus onder Domitianus, dat de brieven aan de zeven gemeenten in Hoofdstuk 2 en 3 in een tijd verplaatsen, waarin een belangrijk verderf, dat gewoonlijk niet plotseling, maar langzaam aangroeit en al voortgaande nieuwe krachten verkrijgt, reeds in die kerken was ingedrongen. Dat schrijven staat toch niet, zoals zo'n mening veronderstelt, op gelijke lijn met de apostolische brieven, die hun leringen en onderrichtingen geven op grond van toestanden, die reeds aanwezig zijn, maar hebben een profetisch karakter en zien het toekomstige op dezelfde tijd als reeds aanwezig, evenals het lied van de getuigenis van Mozes in Deut. 32 Zij blijven zelfs voor de tijden van Domitianus grotendeels een onverklaarbaar raadsel. Zo bijvoorbeeld zou, nadat juist de apostel van de liefde, Johannes, een vol mensenleven te Efeze was geweest, moeilijk het oordeel in Hoofdstuk 2: 4, juist deze gemeente zo zwaar hebben getroffen en verkrijgen eerst gedaante en vorm, als men ze opvat op de wijze bij vs. 4 en 20 aangeduid. Daartegen duidt een uitlegging van de zeven zegels in Hoofdstuk 6 in overeenstemming met het profetisch woord van het Oude Testament en met de eigen

voorspelling van Christus, waarmee zegels de gezichten van de Openbaring beginnen, aan, dat de laatste nog in de tijd voorkomt, voordat Titus de Joodse oorlog aanvoerde. Jeruzalem is nog niet verwoest, maar juist nu zal het oordeel over de heilige stad en het uitverkoren volk van God, dat zijn Messias en de Heiland van de wereld aan het kruis genageld heeft, volvoerd worden zo heeft de inhoud van vs. 7 ons reeds aangewezen. Is dus Johannes nog onder keizer Nero naar Patmos verbannen, dan vormt dadelijk de eerste vervolger van de Christenen onder de Romeinse keizers een zeer juiste geschiedkundige grondslag voor de profetie van de antichrist in Hoofdstuk 13 en 17 toen na Nero's ondergang onder de Christenen het verhaal zich verspreidde, dat hij eigenlijk niet gestorven was, maar dat hij zich over de Eufraat had teruggetrokken, om eens weer als antichrist te verschijnen, had men een zeker juist voorgevoel van het geheim van het dier in Hoofdstuk 17: 8-11, al was ook de toepassing op Nero verkeerd; dat verhaal had echter niet kunnen ontstaan, als ons boek niet reeds toen bekend was geweest. Het eiland Patmos was zeer bijzonder geschikt, opdat daar de gezichten van de Openbaring zouden worden ontvangen. Vandaar zag men als van een centraal-wachttoren naar de drie werelddelen Azië, Europa en Afrika en had de zeven gemeenten, die eerst geroepen vertegenwoordigster van het nieuwe volk van God uit de heidenen in een kring tegenover zich. Hier dus, in dit middelpunt van de wereld, maar toch tevens verbannen uit de wereld, ontving Johannes de profetie van de Heere over de ontwikkeling van Zijn rijk en over de tijden en gelegenheden daarvan.

Een adelaar gelijk, die op zijn nest ligt te broeden, strekken de beide helften van het eiland als met vleugels ter wederzijde zich uit. De vleugels worden gescheiden door de beide zeeboezems, die zowel van de Oost- als van de Westkust zich tussen de beide rotsen indringen, die alleen door een kleine landengte aan elkaar verbonden zijn. Wonderbare overeenkomst! Die adelaarsgestalte van Patmos en het verblijf op Patmos van hem, die door de Christelijke oudheid een adelaar onder de apostelen is genoemd. De grond van het eiland zelf is vulkanisch. Groene weilanden bedekken hier en daar een rots. Bomen worden er niet, of bijna niet gevonden. In het midden als tussen de beide vleugelen, ligt de stad, die de kop van de stenen adelaar vormt. Onder de gebouwen van de stad valt bovenal het Griekse klooster in het oog, dat in de gedaante van een vesting is gebouwd. De kerk van dit klooster staat op de grot, waarin men wil, dat de geliefde leerling van de Heere jaren lang zijn woonplaats zal hebben gehad. Over het algemeen herinnert hier alles aan de man, die hier eenmaal de smarten van de ballingschap droeg. Evenals Sint-Helena van de klank van een andere naam vervuld is, schijnen de rotsen van Patmos slechts daar te staan om de klank van de naam Johannes te weergalmen. Wonderlijke kracht van de liefde! Eens brandde in de stenen borst van Patmos de gloed van een onderaards vuur. Het vuur is uitgeblust. Patmos is een uitgebrande vulkaan. Maar het vuur van de liefde, dat hier eens in de boesem van een vergankelijke en broze mens blaakte, is onuitblusselijk, kan door geen zeeën of rivieren worden uitgedoofd en straalt voor het oog van de pelgrim nog heden als met de glans van een vuurhaak van de zwarte spits van Patmos. De liefde vergaat nimmermeer. Men ziet, dat Patmos in de eigenlijke zin van het woord niet schoon kan heten. En toch schijnt de indruk, die deze plek op de reiziger maakt, verre van gewoon te zijn. Men hoort: Ik stond op het platte dak bij de school van Johannes (een geestelijke inrichting, die tot het klooster behoort) en zag van daar hoe de zon over de heuvel onderging. Ook hier moest ik nog eens geheel alleen zijn, om er mij bij vernieuwing hartelijk over te verheugen, dat het mij vergund werd, Patmos te mogen bezoeken. Het is toch op dit eiland echt schoon, niettegenstaande zo vele aardrijksbeschrijvers het met weinige woorden als een dorre en naakte rots afschilderen. Voor mijn oog althans verschijnt u in een andere gedaante, u statige, uit het vuur van de diepte geborene en met een vuur uit de hoogte gedoopte rotsburg; u was een oord, waarin mijn geest juist een eigenaardig welbehagen vindt. Ja, ik geloof, dat voor een man, die naast het werken

tot heil en dienst van de naasten, de stilte en het eenzaam verblijf in een hart verheffende en de ziel met vreugde in de werken van God vervullende schone en majesteitvolle natuur liefheeft, het lot om een voor zijn zaak berekend leraar aan de school van Johannes te wezen, als een van de gelukkigsten moet voorkomen, die een mens zich wensen kan". Vooral niet minder gunstig luidt een ander getuigenis: "Als men evenals ik, de zon over de stralende berg van Patmos heeft zien ondergaan, verwondert men zich niet langer, dat op deze plaats de menselijke geest is opgetrokken geworden, om hemelse gezichten en openbaringen te ontvangen en dat aldaar aan een gunsteling van God mededelingen zijn geschied, die boven het verstand en de rede van de mensen gaan. "

Daar lag de rotsklip, arm en naakt, Wier rug de zee doorzaagde en kloofde, Zwart als de kool, in het vuur geblaakt, Die pas in het sissend nat zich doofde, Dat kokend opdampt wijd en zijd; Zwart als een uitgebrande krater, Die eens zijn vlammen spoog in het water, Maar wien reeds sinds onheugbren tijd De gorgel weer was toegewrongen en die bij d' onderaardsen strijd Van het vuur, dat lucht zoekt door zijn longen In stukken is vaneen gesprongen.

10. En ik was gedurende mijn verblijf op Patmos eens a) in de geest 1). Ik bevond mij in een toestand van geestverrukking 1Sa 10: 10. Het was op de dag van de Heere 2), op een Zondag, en wel de 19eoktober van het jaar 66 na Christus. En ik hoorde achter mij, want de verschijning kwam geheel onverwacht, zonder dat een bidden daarom van mijn zijde was voorgegaan een grote stem als van een bazuin, tot een teken, dat de Heere de kerk belangrijke mededelingen wilde doen en mij als het ware voor Zijn troon riep.

a) Openb. 4: 2

1) "In de Geest zijn" duidt een vervuld en verheven zijn aan door buitengewone, wonderbare werkingen van de Geest en is zoveel als in verrukking zijn (Hand. 10: 10), dat zijn tegenstelling heeft in het "tot zichzelf" (Hand. 12: 11), of het gewone wakende bewustzijn. Het verkeer met de omgeving door de zintuigen is daar afgebroken en er heeft een verkeer plaats met de onzichtbare wereld.

Paulus spreekt in 2 Kor. 12 van gezichten en openbaringen, die hij gezien heeft, dat hij in de derde hemel werd verplaatst. Hij zegt van deze toestand, dat hij niet wist of hij toen in of buiten het lichaam was d. i. of zijn geest voor een korte tijd aan zijn lichaam was ontrukt, zodat dit als het ware dood op aarde teruggebleven was en de geest in de derde hemel was opgevoerd, om daar de hemelse dingen te zien, of dat die in het lichaam was gebleven en hem alleen de ogen en oren van de Geest waren opengedaan, om bovenaardse dingen te verslaan.

"Ik was in de geest", dat wil zeggen: mijn ik was van de verbinding met het lichaam losgemaakt, zodat het lichaam geen invloed er meer op kon uitoefenen en ik niet meer aan de wereld gebonden was, maar alleen door de geest werd bestuurd. Ik was uit de sfeer van het lichaam geheel en al in die van de Geest verplaatst, zodat ik hierdoor niet alleen bekwaam was om bovenzinnelijke dingen te vernemen, maar om ook zonder verdoving en verduistering te zien. Hierbij spreekt het vanzelf, dat het de mens niet is, die zich in zo'n toestand kan verplaatsen, maar dat hem dit van een hogere macht overkomt.

2) De dag van de Heere is de dag van de opstanding van Christus als die dag, waarop Christus Zich in het bijzonder als de Heere heeft geopenbaard (Rom. 1: 4). Uit hetgeen de Heere op deze dag heeft gedaan volgde de heiliging ervan door de kerk en dat Johannes aan deze eis voldeed, zich verdiepte in de dood-overwinnende kracht van Christus, daardoor was hij bereid

op die dag de Openbaring te ontvangen. Alleen kan daarover nog twijfel zijn, of onder de dag van de Heere (de naam was zeker toen nog niet gewoon, door Johannes is die eerst in gebruik gekomen) de wekelijkse (Zondag) of de jaarlijkse gedenkdag van de opstanding (Paaszondag) moet worden verstaan. Beiden waren in de tijd van de apostelen reeds afgezonderd uit de rij van de overige dagen en nu zou de Paasdag weer een voortreffelijke dag zijn geweest om de Openbaring te ontvangen, waarvan de hoofdgedachte is, dat Christus zal komen om Zijn kerk uit de dood te bevrijden. Omdat het intussen vast staat, dat reeds toen het wekelijks feest van de opstanding werd gevierd (Joh. 20: 19 en 26 Hand. 20: 7. 1 Kor. 16: 2, moest ieder in de eerste plaats hieraan denken, als hij van de dag van de Heere hoorde. De jaarlijkse gedenkdag kon niet zo worden genoemd, maar alleen met een onderscheidende bijvoeging, zoals hij bij de kerkvaders de heilige, de grote, de schitterende dag van de Heere wordt geheten.

Uit deze tijdsbepaling, dat Johannes op Zondag in de Geest van de Heere was, kan worden afgeleid, dat hem op deze ene dag de inhoud van het hele boek is geopenbaard, anders zou nog een andere tijpsbepaling hebben moeten volgen.

Op Zondag ontving Johannes de Openbaring; en een geestelijke beschouwing van dit boek is zeker iets, dat echt voor de Zondag geschikt is.

Zo wandelt de apostel daarheen in de vroege morgen, terwijl de zon opgaat en de hele natuur mee als uit de slaap ontwaken en uit de dood verrijzen doet. Wat een gezicht op de dag, die ook de Zon der gerechtigheid uit de nacht van de dood opnieuw zag verschijnen. Kan het ons verwonderen, dat Johannes bij al die gedachten in een hoge en heilige verrukking van de ziel raakt? Zie hem, evenals zijn vleselijk oog over de stroom van de wateren naar de opgang van de zee in het oosten staart, is zijn geestelijk oog over de stroom van de tijden naar de beloofde komst van de Opgang uit de hoogte gericht. De belofte van die komst, door de engel op de Olijfberg gedaan, weergalmt in zijn ziel en roept daarin de zucht van het verlangen wakker: Kom Heere! kom haastig! Hoor! daar slaat de bazuin! Ik hoorde achter mij een grote stem als van een bazuin, beschrijft de apostel; als de stem van vele wateren, voegt hij er later bij. Krachtig en prachtig als het gedruis en het gebulder van de oceaan, schel en doordringend als het geschetter van de bazuin. En wat spreekt die stem? Ik ben de Alfa en de Omega, de Eerste em de Laatste. Johannes ziet om; wat een gezicht! Daar staat een, de Zoon des mensen gelijk. Evenals vroeger op Gennesareths meer, spreekt een inwendige stem in zijn hart het is de Heere! Het is de Heere! wanneer Jakob, schoon hij niet om het getuigenis van de Heere, maar om eigen schuld het vaderlijk huis verlaten moet en, met zijn staf de Jordaan overgetrokken, in de woestijn geen andere rustplaats vindt, dan een steen voor zijn hoofd, ontmoet hem de Heere en bezoekt hem met een engelenverschijning, die de woestijn voor hem in een poort van de hemel veranderde. Welnu, wat aan Jakob geschiedde, valt ook aan de gelovige zoon van Jakob op Patmos te beurt. Bar is de rots, die hem ter woonstede strekt; woest de zee, die hem van Efezus, die de vader van zijn geliefde kinderen en kindertjes, scheidt; maar op die rots daalt de Koning van de engelen in de volle glans van Zijn schoonheid en heerlijkheid neer. Bij het licht van die heerlijkheid wordt Patmos een Thabor, een poort van de hemel, een poorte aan de ingang van de hemelse tempel, waarin het Johannes gegund wordt in te zien. En voor de ogen van Johannes verdwijnen rots, zee, strand, alles, om plaats te maken voor het gezicht, dat voor het oog van zijn Geest uit de hemelen neerdaalt. En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan en de zee was niet meer.

11. Ik hoorde die stem spreken, zeggende: Ik ben de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste vs. 8) en 1), zo zei Hij verder, hetgeen u ziet, schrijf dat in een boek 2), opdat het

bewaard blijft voor de toekomende tijden van de kerk en zend het, voordat u zelf tot die terugkeert, aan de zeven gemeenten, die in Azië zijn (vs. 4), namelijk naar Efeze, de moedergemeente en vandaar in een kring naar Smyrna en naar Pergamus en naar Thyatire en verder naar Sardis en naar Filadelfia en naar Laodicea 3).

1) De woorden "Ik ben de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste" behoren volgens handschriften van groot gewicht niet in de tekst, maar moeten verwijderd worden, omdat de Mensenzoon, die verschijnt eerst in vs. 17 v. aan Johannes, die voor Zijn heerlijkheid neervalt, meedeelt, wie Hij is (ook is die naam niet gewoon voor de Zoon, maar volgens vs. 8 voor de Vader). Hier geeft Hij alleen op eenvoudige wijze aan de apostel bevel wat hij ten opzichte van de openbaring, die hem zou worden gegeven, moest doen.

2) Het doel is dat dit boek wordt vervaardigd, de gezichten worden neergeschreven. Omdat Johannes niet dadelijk gedurende de geestverrukking de gezichten neerschrijft, hebben deze tot in de kleinste bijzonderheden zich onuitwisbaar diep in zijn geheugen ingeprent. Geest en gemoed van de ziener is na de extase door de werking van hetgeen hij zag en beleefde geheel vervuld en ingenomen. Hij wordt beheerst door de toestand van geest-verrukking en kan niet rusten, voordat hij aan het bevel en wel met de meest getrouwe nauwgezetheid, onder voortdurende spanning van zijn geest, heeft voldaan.

Het was niet nodig, het geopenbaarde door de daarvoor gebruikte uitdrukking anderen te doen kennen, of het tot zijn meest algemene uitdrukking terug te brengen, maar alleen om het zo weer te geven als het ontvangen is. Van plan en doel, van overdenking en zorgvuldigheid kan geen sprake zijn, daarom sleept ook de inhoud de schrijver met zich vore met snelle tred, met stoutmoedigheid ijlt het bericht van het een tot het andere, zich niet bekommerend, of het nog zo vreemdsoortig klinkt zeldzaam van inhoud en in het oog vallend door woorden zowel als door zaken.

3) Volgens het visioen komen van het standpunt van Hem, die het zenden van het boek beveelt, dus van Patmos, twee vrij rechte lijnen voor, in welke de steden liggen. In de eerste lijn, van het zuiden naar het noorden, worden Efeze, Smyrna en Pergamus gevonden. In de tweede lijn, die van het noorden naar het zuiden gaat, liggen Thyatire, Sardis, Filadelfia en Laodicea.

Als op bevel van de Heere aan deze zeven gemeenten een boek wordt geadresseerd, dat volgens vs. 1 tot alle knechten van de Heere moet komen en voor deze moet dienen, dan wordt daardoor een betrekking tussen deze zeven gemeenten en de hele Christenheid uitgesproken. Er moet tussen beide een betrekking zijn, zodat deze zeven gemeenten de hele Christenheid voorstellen. Inderdaad wordt ook in deze de hele Christenheid van alle tijden, de Christelijke kerk voor ogen gesteld, evenals zij voor de Heere als het eeuwig Hoofd van Zijn gemeente het voorwerp is van Zijn leidende, ontwikkelende werkzaamheid. Dat dit boek aan hen gewijd en gezonden wordt, zou kunnen worden verstaan ook als zij alleen als die toenmalige gemeenten in aanmerking kwamen. Maar dat zij zelf later (Hoofdstuk 2 en 3 Re 2$) voorwerp worden van een openbaring, die de toekomst van het rijk van God moet aanwijzen, is dan alleen te begrijpen, als zij door hetgeen zij zijn nog iets anders betekenen dan wat zij zelf zijn.

Dat Johannes wordt opgeroepen aan de gemeenten te zenden, wijst aan, dat hij ook hetgeen hij zag op dezelfde plaats opschreef.

Als Jezus na de afsluiting van de Nieuw-Testamentische leerschriften nog de Openbaring van Johannes daarbij voegde, wilde Hij, in dit boek, nog eenmaal Zijn gemeente op aarde voor de tijden van het Nieuwe Verbond, tot aan Zijn terugkomst, met alle liefde en tederheid, maar ook met alle strengheid en scherpte van de troon van de majesteit rechterlijk toespreken. Daarom heeft Hij, om de zevenarmige kandelaar op aarde in elk deel onderscheidenlijk zichtbaar te doen worden en alle mogelijke toestanden van de gemeente te doen uitkomen, in Zijn alwetendheid zeven gemeenten gekozen, die met haar zeven opzieners of bisschoppen, voor alle tijden alle gemeenten, of wel de een grote gemeente van God op aarde voorstellen. Wij mogen gerustelijk zeggen, er kan in geen gemeente een toestand voorkomen, die niet in de zeven zendbrieven is geschetst.

12. En ik keerde mij om, om te zien de stem, die met mij gesproken had wie Hij was, die mij Zijn stem had laten horen; en mij omgekeerd hebbend zag ik zeven goudenkandelaren, als beeld van de zeven gemeenten (vs. 11), waardoor de hele kerk wordt voorgesteld.

Het gewone onderwijs noemt de zaken met hun eigenlijke naam. Het stelt ons een schilderij voor in omtrekken en kleuren, maar het visioen geeft ze in een beschouwing. Deze visioenen nu hebben zeer veel gelijks met schilderijen: zij zijn zeer bijzonder geschikt om als schilderstukken te worden voorgesteld, maar niet, zoals dat zeer vaak onwaar en kunsteloos geschiedt, dat men bijvoorbeeld bij Christus in plaats van het aangezicht een zon schildert. Zo d. i. in deze beelden zag Johannes Hem niet, maar hij zag een werkelijke mensengedaante, waarvan het aangezicht schitterde als de zon. Het beeld behoort niet tot de verschijning, maar tot de beschrijving.

Johannes ziet eerst de gemeente en pas dan Christus. Daardoor wordt te kennen gegeven, dat hij Christus hier alleen in een bijzondere betrekking, in Zijn verhouding tot de gemeente ziet.

De zeven kandelaren stellen de een gemeente van de Heere, zoals zij in heilige veelvoudigheid haar leden heeft, zoals zij uit gemeenten bestaat, die, elk naar aard en mate van de in haar werkende krachten van de Heilige Geest onderscheiden, zich toch plaatsen om de ene Heer. Dus niet meer de zeven bijzondere gemeenten, die de Heere in vs. 11 genoemd heeft, zijn door de zeven kandelaren voorgesteld, maar deze gemeenten zijn zo gekozen, dat zij tevens beeld zijn van de Christelijke gemeenten van alle tijden en van alle plaatsen. Kandelaren zijn de gemeenten van de Heere als dragers van Zijn licht, dat door middel van deze voor haar naaste omgeving en eindelijk voor de hele wereld ten goede moet komen. Zij zijn niet het licht zelf, evenmin als een kandelaar op zichzelf licht geeft, maar het is het licht van de Geest van Christus, die door woord en Sacrament in de gemeente werkt en niet alleen haar zelf verlicht, maar haar ook tot een werktuig ter verlichting voor anderen maakt.

14. En Zijn hoofd en haar was wit (Dan. 7: 9), als witte wol, helder blinkend zoals de sneeuw, a) en Zijn ogen bliksemend en doordringend zoals een vlam vuur.

a) Openb. 19: 12

15. En Zijn voeten waren blinkend koper, goud-metaal, zoals een mengsel van metalen, dat het goud in glans en het erts in hardheid overtreft en zij gloeiden als in een oven, zij hadden het aanzien, alsof het een gloeiende vloed was en Zijn stem ruiste zo geweldig a) als een stem, van het ruisen van vele wateren (Dan. 10: 6 Ezech. 43: 2).

a) Openb. 14: 2

Was de kleding van de Heere voornamelijk zinnebeeld van zijn ambtswaardigheid, de voorstelling van Zijn lichaam tekent meer de persoonlijke eigenschappen van de verheerlijkte Mensenzoon. Zelfs tot het haar, dat anders, vooral in het Oosten, donker gekleurd is, strekt zich het lichte, schitterende van de hele openbaring uit. Het witte haar herinnert tevens aan het bekende sieraad van de hogere levensjaren, zonder daarom de zwakheid van de ouderdom in zich te sluiten. Hij is het, die in ouderdom de grijze voortijd overtreft (Joh. 8: 58) en is de waarachtige wijsheid (Spr. 8: 22). Met de wijsheid is bij Hem alwetendheid verbonden, waardoor hij harten en nieren proeft en openbaart, wat in het donkere verborgen is. Als Hij Zijn gerichten volvoert, kan niets Hem weerstaan. Die zich tegen deze man met voeten van gloeiend goud-erts verzet, die zich de ijzere gang van Zijn raadsbesluiten en beschikkingen in de weg plaatst, die wordt door Zijn voeten vertreden en verbrand. Zijn weg leidt over een ieder heen, die niet met Hem is. En evenals Hij nu in dit boek gerichten verkondigt, die niet af te wenden zijn en zeker komen, gerichten, die het hele gebouw van de wereld verstoren, zo is ook Zijn stem gelijk aan het geruis van geweldig ruisende, alles overstromende wateren.

Zijn hoofd en zijn haar zijn wit, de laatsten als wol, het eerste als sneeuw. Het hoofd is de uitdrukking en de zetel van ‘s mensen geestelijke eigenschappen. Omdat nu de ogen en het gelaat nog in het bijzonder als die delen, waardoor het wezen van de geest zich uitspreekt, geschilderd worden, zo is deze verblindend witte kleur van hoofd en haar slechts in het algemeen een teken van de zuivere, reine, heilige eigenschappen van Zijn wezen, waaraan alles licht is. Daniël schildert, in plaats van Zijn hoofd en het haar, Zijn lichaam, voor zover het aan de hals niet met een wit kleed bedekt was, als zoals aan een turkoois. Van het haar wordt bij het hoofd nog gesproken, opdat wij zouden bemerken, dat het hoofd onbedekt was. Aan het hoofd ontbreekt een bedekking, namelijk de koningskroon, die Hij bij Zijn terugkomst draagt (14: 14; 19: 12). Zijn hel schitterend gelaat duidt Zijn wijsheid aan in de regering van de wereld, waardoor Hij voor Zijn rijk hoe langer hoe meer de weg bereidt en Zich een koningskroon ook over de zichtbare wereld verwerft. Nu zien wij nog niet, dat Hem alles onderworpen is, maar Hij zal door Zijn wijsheid het rijk van Zijn vijand, van de duivel, die de mensen verleidt en van Hem afkerig maakt, vernietigen en dan de zichtbare Koning op aarde worden, Zijn vuurvlammend oog duidt op Zijn alwetendheid en op Zijn toornige blik, die Hij in de verborgenheden van de zonde werpt, die er ten dage van het Nieuwe Verbond zoveel bestaan. Vuurvlammende ogen bezit Hij, die daar spreekt, wanneer een mens sterft en voor Zijn rechterstoel verschijnt "Ik weet uw werken". Deze vuurvlammende ogen hebben veel waar te nemen gedurende de tijd van het Nieuwe Verbond, waarin de satan velen tot huichelaars stempelt en hele machten in de wereld op de ongelooflijkste huichelarij grondvest. Zijn voeten van chalkolibanon, die als in een smeltoven gloeiend zijn gemaakt, wijzen op Zijn koninklijke macht, waardoor Hij de vijanden niet alleen overwint, maar ook als perstreder vertrapt en ten slotte in de vuurpoel neerstoot. Het woord chalkolibanon of libanonerts, dat Luther door "fijn koper", heeft vertaald, beantwoordt aan de Hebreeuwse uitdrukking "Nechoschäth Kolal", die bij Daniël (Dan. 10: 5-6) voor Christus’ ledematen gebruikt wordt en bij Ezechiël (Ezech. 1: 7) ook van de voeten van de Cherubim. De uitdrukking beduidt geslepen erts (Wat het chalkolibanon voor een erts-soort was, is niet beslist. De kerkvader Hieronimus heeft het in zijn Latijnse vertolking van de Bijbels gouderts genoemd, anderen noemen het barnsteen, nog anderen staal. Als erts van de Libanon was het ijzer. Libanon-erts beantwoordt het best aan de betekenis van het zinnebeeld; ijzeren voeten passen aan de perstreder). De lichtstralende metaalspiegel van het erts wordt bij Johannes in zijn werking nog sterker geschilderd, omdat hij aan de voeten een vuurgloed toeschrijft, als die van een erts in de smeltoven wit gegloeid. Deze geduchte voeten, door de vastigheid en de glans van de metalen en door het vuur van het witgloeiend, vonkenschietende erts geschilderd, zijn de voeten van de Man, die de wereld regeert, aan wiens voeten de Vader alle

dingen onderworpen heeft (Efez. 1: 22), waarvan Hij Ps. 110: 1 zegt "Ik zal uw vijanden stellen tot een voetbank voor uw voeten. " Wee degene, die zich tegen het beheer van de Man verzet; zijn kracht spat uiteen voor de voeten van chalkolibanon, zijn lichaam wordt door deze voeten in de vuurpoel gestort. Deze Man staat onverzettelijk tegenover Zijn vijanden in het Nieuwe Verbond, die Hem sinds eeuwen slechts te Thyatire een plaats gunnen, die Hem eens in de tijd van het Antichristendom terzijde zullen willen schuiven. Die voeten, die dienen om vast te staan en welker kracht de zekerheid van dat vaststaan verzekert, zijn niet zonder reden als zo onweerstaanbaar geschilderd; metaal en vuur, dingen, die elke kracht verbreken en alles ontbinden en verguizen, zijn niet zonder bepaalde aanleiding genoemd: het zijn de voeten van de perstreder, Jes. 63: 3, 4 Openb. 14 Dat wijze hoofd, die almachtige voeten maken Hem ten slotte, ondanks aller boze geesten en vijandige mensen-tegenstand, tot Koning van de aarde. Zijn stem klinkt als het donderen van machtige stromen, wanneer zij pijlsnel over de rotsen in een diepe en stille afgrond neerstorten. De majesteit van Zijn rede wordt op grootse wijze geschilderd door het doffe geluid van een waterval, of van de branding van de zeegolven. Zijn stem klonk statig in het oor van Johannes zoals een aanhoudend en steeds luider wordend bazuingegalm. Zijn stem en de wereldgebeurtenissen ten tijde van het Nieuwe Verbond, zoals die vaak tot de mensen komen, grijpen de ziel sterker aan dan een eigenlijke rede, evenzoals een mens bij de daverende Rijn-val en bij de golfslag van de woedende zee een geweldiger indruk bekomt van de majesteit van de Wereldscheppers dan bij de schitterendste lofrede op de Bouwheer van de natuur, door de meest begaafde woordvoerder uitgesproken. Wanneer de Koning bij het wereldgericht terugkomt, dan zal Hij niet meer als verborgen Koning op doffe toon tot de volken spreken, maar Zich laten horen met een majesteit, die Zijn vijanden zal doen neerstorten als sprinkhanen, wanneer zij de woorden van de almacht uit Zijn mond vernemen en Zijn aangezicht zien.

16. En Hij had zeven sterren in Zijn rechterhand, welke betekenis Hij zelf zo verklaarde, dat deze zinnebeelden waren van de engelen van die zeven gemeenten (vs. 20); en uit Zijn mond ging als zinnebeeld van Zijn alles doordringend woord (Hebr. 4: 12), en Zijn almacht, die met de adem van de lippen alleen alles vernietigt (Hoofdstuk 19: 15), een tweesnijdend scherp zwaard; en Zijn aangezicht was in majesteit en heerlijkheid zoals de zon schijnt in haarkracht, als geen wolken, nevelen of dampen haar glans verbergen (Richt. 5: 31).

a) Jes. 49: 2 Efeze. 6: 17 Openb. 2: 16

Sterren betekenen leraars, maar sterren in de hand van de eeuwige Koning van de waarheid zijn de ware sterren, waaraan deze naam in het tekenschrift toekomt. Christus heeft het zevental van de sterren, de som nodig tot bewerking van de zaligheid, in Zijn rechterhand evenals Hij te midden van de zeven kandelaren als in Zijn eigendom wandelt. Zij ontvangen van Hem hun zending en instructie, hun ambt en hun volmacht, door hen schenkt Hij Zijn Geest en diens krachten en gaven, Zijn licht en leven aan de zeven gemeenten; zij zijn de levende menselijke getuigen van hetgeen zij van Hem ontvangen, wat zij geloofd hebben en hebben leren kennen. Wat zo in de gemeenten van licht en leven in Christus aanwezig is, is hun werk (Rom. 10: 17) en in zoverre zijn zij de wachters van de gemeenten en voor het leven van deze in het goede verantwoordelijk. Maar het prediken komt uit het woord van God, waarom bij de sterren in Zijn hand moet komen het tweesnijdend scherp zwaard, dat uit Zijn mond gaat, het woord van Zijn lippen, dat doordringt tot verdeling van ziel en geest, van samenvoegselen en leden en de begeerten van het hart oordeelt. Daarmee overwint en oordeelt Hij dus de wereld niet door geweld en niet door kracht, maar door Mijn Geest, spreekt de Heere (Zach. 4: 6). Zonder dit woord wordt geen zaligheid teweeg gebracht; het volbrengt de scheiding tussen God en wereld, de afzondering van de kinderen van het rijk van

de kinderen van de boosheid tot het laatste oordeel, waarin het tot een verdelgend zwaard wordt, waardoor de goddelozen tot de eeuwige dood worden gestraft (Hoofdstuk 19: 15 en 21 Jes. 11: 4). Dat echter met de verschijning van de Heere ten oordeel over de anti-Christelijk geworden wereld tevens de volle verheerlijking van Hem en Zijn rijk begint en tot vernieuwing van hemel en aarde zich in haar volle kracht ontvouwt (Hoofdstuk 20 en 21), daarop doelt het derde teken in dit vers, dat tegelijk het zevende is in de hele beschrijving van Zijn persoon, Zijn aangezicht, dat als de zon in haar volle glans schittert. Het is een zinnebeeld van de hele afzondering van alle goddeloosheid, de volledige overwinning over de nevelen en wolken van de zondige aarde, die de kracht van de zon bedekken en in de weg staan.

De beschrijving stelt Christus voor niet als hetgeen Hij in het bijzonder en uitsluitend voor deze zeven Aziatische gemeenten zou zijn, maar geheel algemeen, als wat Hij voor Zijn hele kerk in het heden, de toekomst en het einde is. Als wij nu reeds in het vorige met het zevental van de gemeenten en daaruit dat dit over de hele Christenheid bestemde boek aan haar wordt gewijd en gezonden, moeten besluiten, dat er tussen deze zeven gemeenten en alle Christenen een betrekking moet zijn, zullen wij nu niet beslistheid moeten zeggen, dat door deze 7 gemeenten de hele Christenheid van alle tijden, de Christelijke kerk wordt voorgesteld, zoals zij voor de Heere, als het eeuwig Hoofd van Zijn gemeente voorwerp, is van Zijn leidende, ontwikkelende en voltooiende werkzaamheid.

In de kring van de zeven kandelaren wandelt Hij, maar de sterren houdt Hij in Zijn rechterhand. Wat een Koning in zijn hand houdt, wordt door hem geschat, beproefd, gewogen en wanneer hij er geen welgevallen in heeft, slingert hij het weg. De sterren of leraars staan zo onder het zeer nauwlettend toezicht en in de bijzondere hoede van de Heere; Hij draagt ze als kleinodiën op Zijn rechterhand, heeft Zijn vreugde aan hen, eert en verheerlijkt ze. Wee de sterren, die Hij laat vallen, zodat de draak ze met zijn staart wegsleept of ter aarde werpt. Uit Zijn mond gaat een spits, tweesnijdend slagzwaard, een vreselijk moordwapen tegen Zijn vijanden. Het uit Zijn mond voortkomend slagzwaard is een zinnebeeld van Zijn scheppend bevelwoord, waarmee Hij Zijn Engelen gebiedt te doden en uit te roeien, of de demonen toelaat de mensen tegen elkaar aan te hitsen, zodat ze de een de ander ombrengen. Met dit slagzwaard heeft Hij ten tijde van de Islam, de Nikolaïten te Pergamus fel bestreden (2: 16) en zal Hij eens, onweerstaanbaar bij Zijn verschijning, tegen Zijn vijanden kampen. Geheel Zijn aangezicht schittert als de heldere zon, wanneer zij vlammend aan de middaghemel voortwandelt en met kracht op de aarde afstraalt. Wat een klaarheid en heerlijkheid gaan van Zijn aangezicht uit! Reeds bij Zijn verheerlijking op de berg blonk Zijn gelaat als de zon. Helder en stralend, zoals de schitterende dagvorstin, staat Jezus met Zijn koninkrijk in de wereld, zo helder en klaar kan ook Zijn aangezicht op geestelijke wijze gezien worden, wanneer men Hem zien wil. Hij stort licht in mensenharten uit en is de zon van de Christenheid in Zijn heerlijkheid voor niemand verborgen.

Een schitterende combinatie opnieuw van Oud-Testamentische profetieën en schaduwen, van Mozes en Daniël. De gouden kandelaren en het lange kleed tot aan de voeten herinneren aan tabernakel en hogepriester, hier een Hogepriester Koning geworden, blijkens de gouden gordel, die weer naar Daniël terugwijst (Hoofdstuk 10: 4): Ik hief mijn ogen op en zag en zie er was een man met linnen bekleed en Zijn lendenen waren omgord met fijn goud van Ufaz. Aan datzelfde gezicht van de Profeet te Babylon herinneren ook nog andere bijzonderheden uit de apocalyptische schildering: de ogen als een vlam vuur, de voeten blinkend koper zoals en gloeiende als in een oven; een onmiskenbare wedergade (geen navolging of iets dat er naar zweemt) van de beschrijving bij Daniël: Zijn ogen waren zoals vurige fakkelen en Zijn armen

en Zijn voeten zoals de verf van gepolijst koper. De stem, voorts, die hier, zoals bij Ezechiël (Hoofdstuk 43: 2), bij een stem of geruis van vele wateren vergeleken wordt, is bij Daniël de stem als van een menigte. Het aangezicht wordt bij laatstgenoemde profeet als de gedaante van de bliksem beschreven, hier in het Openbaringsboek worden wij meer bepaald herinnerd aan de verheerlijking op de berg, zoals Mattheüs die schildert (Hoofdstuk 17: 2): Zijn aangezicht blonk zoals de zon; in haar kracht, voegt er de voorstelling te van deze plaats bij als in de schone plaats van Debora's lied (Richt. 5: 31). Maar het is vooral met nog een andere een aan geheel de Nieuw-Testamentische Apocalyps ten grondslag liggende plaats van Daniël, dat de beschrijving van het hoofd en het haar van de Verheerlijkte op dubbel treffende wijze harmonieert. In het hoogverheven, veelomvattend droomgezicht (Hoofdstuk 7: 9-14), waarin de opperheerschappij door de Eeuwige van dagen in handen gesteld wordt van de Zoon des mensen, wordt aan de aldaar Zich zichtbaar makende Godheid toegeschreven het haar van het hoofds als zuivere wol. Hier in de Apocalyps is het een kenteken van de verheerlijkte Mensenzoon. De vergelijking van de beide profeten stelt de Godheid zo van die Mensenzoon in een bijzonder, hoogst verrassend licht. De zeven sterren in de rechterhand van de Verheerlijkte worden straks (vs 20) nader verklaard. Het tweesnijdend scherp zwaard uit Zijn mond, dat ons in ditzelfde Boek nog een- en andermaal later voor ogen komt, is van profetisch Oud-Testamentische oorsprong, Jesajaans: Hij zal de aarde slaan met de roede van Zijn mond en met de adem van Zijn lippen zal Hij de goddeloze doden; waarop ook de beschrijving bij Paulus terugziet op de Heere, wanneer Hij komen zal om de ongerechtige, de mens van de zonde, de zoon van het verderf, die zich tegenstelt en verheft boven al wat God genoemd of als God vereerd wordt, door de geest van Zijn mond te verdoen en teniet te maken door de verschijning van Zijn toekomst.

En uit Zijn mond ging een tweesnijdend scherp zwaard, dat is het Evangelie, het Woord van God, dat genoemd wordt het zwaard van de Geest (Efeze. 6: 17). Dit is levendig en krachtig en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard (Hebr. 6: 12). Het is aan alle kanten scherp, bekwaam om te houwen en te steken. De een wordt daardoor bekeerd, de ander daardoor ontrust, leeft en sterft met de wonden van een ontroerd gemoed; een derde wordt daardoor verharder en bozer; dus voert de Heere Jezus krijg met het zwaard van Zijn mond (Openb. 2: 16). Hierdoor pijnigen de twee getuigen hen, die op aarde wonen (Openb. 11: 6). Hierdoor barstten de harten van de Joden en zij knersten de tanden tegen Stéphanus (Hand. 7: 34). E n als de Heere Jezus die bestrijders van het Evangelie lang heeft verdragen, dan zal Hij de aarde slaan met de roede van Zijn mond en met de adem van Zijn lippen zal Hij de goddelozen doden (Jes. 11: 4).

17. En toen ik Hem zag viel ik, door die aanblik overmeesterd, als dood 1) aan Zijn voeten (Jes. 6: 5 Ezech. 1: 28 Dan. 8: 17; 10: 9); en Hij legde tot een teken ter begeleiding van de nieuwe levenskracht, die mij door Zijn woord toekwam, Zijn rechterhand op mij 2), zeggende: "Vrees niet (deze toespraak komt in de Heilige Schrift 300 maal voor); Ik ben naar Mijn waarachtige Godheid de Eerste en de Laatste (vs. 11).

a) Jes. 41: 4; 44: 6; 48: 12

1) Johannes was niet alleen ten gevolge van zijn sterfelijkheid en menselijkheid (Ex. 33: 20), maar ook door het eenzijdige van de verschijning van de Heere in vs. 13-16 beangstigd. Dat de Heere hem hier, nu het aankwam op de openbaring van de te wachten toekomst, vooral als de oordelende en straffende Koning en daarbij werkelijk slechts als de Mensenzoon verscheen, dat verschrikte Johannes in zijn ziel en daarom vult de Heere het beeld, dat Zijn

verschijning gaf, aan, door de verzekering, dat Hij desalniettemin daarbij de eeuwige en levende, ja de tot verlossing van de mensheid gestorven en opgestane Zoon van God was.

In vroegere tijden had de Heere Jezus door het opleggen van de handen vele zieken en zwakken genezen en gesterkt en zo deelt Hij hier aan Johannes een rijke levenskracht mee. O, hoe goed zal dit Johannes hebben gedaan.

Het zijn weer Daniël, Jesaja, Mozes, tesamen als herlevend in de Ziener van de Apocalyps. Daniël ten gevolge van zijn apokalyptisch-profetisch droomgezicht ondervindt (Dan. 7: 28) een verschrikking in zijn gedachten, die de glans aan hem veranderen doet. Elders (Dan. 8: 27) wordt hij zwak en enige dagen ziek. Hier valt de Ziener als dood voor de voeten van Hem, in wiens schoot de Benjamin van de apostelen in zijn vroege jeugd gelegen had. Hij wordt opgericht met dat: Vrees niet! bij Gods- en engelenverschijningen in deze boeken wel bekend. De rechterhand van de Heere, die tevens op de Ziener gelegd wordt, herinnert in de verte weer aan Daniël (Dan. 10: 10). De titel, die de verheerlijkte Mensenzoon na het uitspreken van dat Vrees niet, zich geeft, is een Godstitel uit het boek van Jesaja (Hoofdstuk 44: 6): Zo zegt de Heere, de Koning van Israël en Zijn Verlosser, de Heere van de heirschaar: "Ik ben de Eerste en Ik ben de Laatste en behalve Mij is er geen God. " De drieledige verklaring, die onmiddellijk volgt, eigent aan, dezelfde Gods- en Mensenzoon, tegelijk met de meest wezenlijke en werkelijke ondervinding van een mensen dood, in de hoogste en volstrekte zin van het woord het leven, zoals bij Mozes zich de Heere zelf daarvan het inbegrip uitsluitend toeëigent "Zie nu, dat ik Die ben en geen God met Mij, Ik dood en maak levend (hier in de Apocalyps was het Ik leef en Ik ben dood geweest). Ik versla en Ik heel en daar is niemand, die uit Mijn hand redden kan. Want Ik zal Mijn hand naar de hemel opheffen en Ik zal zeggen: "Ik leef in eeuwigheid. "

Johannes wenst aan de zeven gemeenten van Klein-Azië wat de afbeelding zijn van de gemeente van God in alle tijden, genade en vrede van de drieëenige God. Genade betekent Gods gunst en goedheid jegens Zijn schepselen, Zijn ongehouden barmhartigheid jegens zondaren, geopenbaard in het werk van de verlossing door Jezus Christus volbracht. Op de begenadiging van de zondaarswereld van de zijde van de drieëenige God en op de vrede en de herstelde gemeenschap tussen God en mensen komt het hele raadsbesluit van Gods liefde ten behoeve van de mensheid neer. De drie personen worden nu door zinvolle benamingen aangeduid. God de Vader wordt genoemd "de Zijnde en die Was en de Komende. " De Vader heet zo de Zijnde in het verleden, in het tegenwoordige en in de toekomst, de Immerzijnde (Deze formule is de juiste vertaling van de Hebreeuwse naam van God "Jahweh" in het Oude Testament. Het woord Jahweh is een onvolmaakt verleden tijd van de derde persoon van het Hebreeuwse woord Hawah of zijn. Omdat nu de Hebreeuwse taal door de vorm van de onvolmaakt verleden tijd ook de toekomende aanwijst, zo is de volledige beduidenis van Jahweh: "Hij was, Hij is, Hij zal zijn. Jahveh is een Oud-Testamentische naam van de Allerhoogste, zoals Hij tot Mozes sprak, toen deze naar Zijn naam vroeg, Exod. 3: 14 Ik zal zijn die Ik was. En Hij zei: zo zult u tot de kinderen van Israël zeggen: "Aejèh (gelijk: ik zal zijn) heeft mij tot u gezonden. " Jahweh wil dus zeggen de Immerzijnde, Eeuwige, Oneindige, Ongeschapene. Ook de heidense dichter Homerus gebruikt gedurig als benaming voor zijn heerlijk geschilderde Olympische afgoden, die slechts in zijn verbeelding en in de wereld van zijn gedachten bestonden, de uitdrukking: "De Immerzijnde afgoden". Zo duidelijk voelt ook het geweten van de heiden, dat eeuwigheid een wezenlijke eigenschap van de Godheid moet zijn, God staat bij de Israëlieten met de volzinnigen en majestueuse naam van Jahweh, de Eeuwige en Onvergankelijke, tegenover de nietige en verdwijnende afgoden van hun Heidense naburen. De zeven Geesten beduiden de Heilige Geest, de derde Persoon van de

heilige Drieëenheid. De ene Heilige Geest wordt ons hier onder het zinnebeeld van een heilige, uit de inwendige wereld van de onzichtbare Godheid te voorschijn tredende zevenvoudigheid voorgesteld, die op het innigste met de zeven luchters in verband staat en een zevenvoudige uitstroming van de onzichtbare krachten van de eeuwige Godheid in de hele wereld van de schepping, maar vooral in de Gemeente van God op aarde afbeeldt (Zach. 4). God de Heilige Geest, uitgaande van de Vader en de Zoon, bewerkstelligt door Zijn inwoning in de mens de gemeenschap tussen deze en God. Vóór de zondeval werd deze gemeenschap reeds genoten, omdat de band tussen God en de mensen niet verbroken was en ook door het genot van de boom des levens en door de toeneming van het goddelijk leven in de mens immer volkomener zou worden; door de zondeval werd deze gemeenschap echter vernietigd en de Heilige Geest kan weer tot de mens terugkeren, Christus in zijn hart openbaren, de mens op het juiste standpunt voor God plaatsen en voor alle eeuwen in toenemende mate zijn levenselement worden en hem immer meer met God verenigen, zonder dat evenwel de afstand, die tussen God en mensen blijven moet, wordt weggenomen (Joh. 14: 21-31; 16: 7-15). Christus de Heere wordt hier met drie verheven titels benoemd, die Hem geschiedkundig toebehoren. Hij heet de getrouwe Getuige, omdat Hij mens geworden is en de taak, Hem door Zijn Vader opgedragen, in de wereld heeft volbracht. Wat een getrouw Getuige voor de waarheid Hij in deze boze wereld was, zien wij duidelijk uit het bericht aangaande Zijn heilig leven, in het bijzonder ook uit Johannes’ Evangelie. Omdat Hij getuigde van de wereld, dat haar werken boos waren, haatte zij Hem dodelijk. Deze bloeddorstige wrok van de vijanden en de listige tegenspraak van de zondaren hebben Hem Zijn getuigenis verzwaard en verbitterd; hoe meer Hij met de waarheid de leugengeesten onder Zijn volk in hun hart trof en de huichelaars ontmaskerde, des te meer klom hun lasterende woede; ja, toen Hij ten laatste, door de Hogepriester aangaande Zijn persoon ondervraagd, met eedzwering antwoordde: "Ik ben Gods Zoon" en daarop tot de dood veroordeeld werd, bleef Hij als Getuige voor de waarheid van Zijn Vader getrouw tot in de dood. Daarom heet Hij met het volste recht "De getrouwe Getuige" en is Hij ook als mens de eerste bloedgetuige van de waarheid op aarde geweest. Verder heet Hij: "de Eerstgeborene uit de doden", onder wier getal Hij door de dood, die Hij als Getuige en als Schuldverzoener onderging, werd opgenomen. De Heere Jezus zegt tot Zijn menselijke getuigen: "Wees getrouw tot in de dood en Ik zal u de kroon van het leven geven. " Toen de Zoon van de Vader in Zijn belijden getrouw was tot in de dood, gaf Hem de Vader ook de kroon van het eeuwige leven, door Hem uit de doden op te wekken, tot een bewijs, dat Hij Zijn lijden en sterven als getuigenis voor de waarheid en als zoenoffer volkomen geldig had bevonden en voor alle eeuwen plechtig met Zijn goedkeuring bezegelde. Niet slechts ontving de Zoon van de Vader, na de voltooiing van het verzoeningswerk, door Zijn smartvol martellijden en bloedige kruisdood als de eerste van onze geslacht door de almacht van de Vader het opstandingslichaam, maar Hij ontving ook, als Godmens boven alle mensen oneindig verheven, hoewel Hij hen deemoedig zijn broeders noemt, het heerlijkste opstandingslichaam, een graad van heerlijkheid, van de Vader, waarvan wij eerst een denkbeeld zullen bekomen, wanneer wij Hem zullen zien, zoals Hij is. Verder heet Jezus "de Vorst van de Koningen van de aarde. " Ten eerste moest Hij als mens en trouwe waarheidsgetuige, die in alle verzoekingen van de duivel in waarheid pal stond, het verlossingswerk door Zijn zoendood volbrengen; daarna gaf God Hem, in de opstanding uit de doden, naar Zijn albeheersend alvermogen, het heerlijk opstandingslichaam, zoals Hij het vóór Zijn menswording niet gedragen had, nu maakt Hij Hem ook tot Vorst op de wereldtroon, tot Koning aller koningen en Heer aller heren. Vroeger was Hij reeds de Koning van de mensheid, nu echter zit Hij, als de verheerlijkte Godmens op de troon van de hemelse majesteit en regeert de wereld. Vele koningen van de aarde weten niet dat en ook niet hoe de Koning van de hemel zijn oppertoezicht over hen uitoefent en dat Hij ten slotte aan Zijn rijk, ook wanneer de aardse

koningen Hem niet kennen of erkennen willen, alleen de overwinning op aarde verschaffen zal. Hij is niet slechts de Koning der koningen: maar ook de Koning van de mensen, anders zou de mensheid, in het bijzonder wat haar geestelijk belang aangaat, zonder toezicht zijn. Grotere vreugde kan een mens niet smaken dan wanneer hij er kennis aan heeft door de bewustheid: In de hemel heb ik in mijn Heiland en Verzoener een almachtige Koning, die mij in deze boze wereld te midden van alle gevaren naar lichaam en ziel regeert, leidt, beschut en bewaart. Zou een Christen nog bekommering gevoelen, wanneer hij zo'n wereldoverwinnende Koning in de hemel bezit!

18. En die leeft, die het leven heeft in Zichzelf (Joh. 5: 26 Deut. 32: 40) en Ik ben dood geweest om de zonde van de wereld; en zie, Ik ben, om de wereld het leven te geven, levend in alle eeuwigheid (Rom. 6: 9). Amen. a) En Ik heb, omdat de Vader Mij macht gegeven heeft over alle vlees (Joh. 17: 2), de sleutels van de hel, van het dodenrijk ("Job 7: 9 en van de dood. Ik heb de volle macht, zodat Ik uit het dodenrijk kan uitvoeren en daarentegen in de dood voor eeuwig kan zenden wie Ik wil, zonder dat iemand dit heenzenden kan weerstaan, of het uitvoeren zou kunnen verhinderen.

a) Joh. 12: 14 Jer. 22: 22 Openb. 3: 7; 20: 1

Hiermee is de eigenlijke voorstelling van de Heere, die met vs. 12 begon, gesloten; de verschillende trekken vinden wij vervolgens Hoofdstuk 2 en 3 de zeven zendbrieven verdeeld terug. Te Efeze (Hoofdstuk 2: 1) spreekt Hij, die de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt, die wandelt midden onder de zeven gouden kandelaren; te Smyrna (Hoofdstuk 2: 8) spreekt de Eerste en de Laatste, die dood is geweest en levend is geworden; te Pergamus (Hoofdstuk 2: 12) die het scherp tweesnijdend zwaard heeft; te Thyatire (Hoofdstuk 2: 18) de Zoon van God, die ogen heeft als vuurvlammen en wiens voeten zijn als blinkend koper; te Sardis (Hoofdstuk 3: 1) die de zeven geesten van God heeft en de zeven sterren; te Filadelfia (Hoofdstuk 3: 7) de Heilige, de Waarachtige, die de sleutel van David heeft, die opent en niemand sluit, die sluit en niemand opent; en eindelijk te Laodicea (Hoofdstuk 3: 14) de Amen, de getrouwe en waarachtige Getuige, het begin van de schepping van God. Terecht staat daarom daar een Amen.

Het gezicht van de Mensenzoon, die in het midden van de zeven kandelaren wandelt, is niet een afzonderlijk gezicht, dat slechts een enkele zaak aantoont, maar heeft een doorgaande en grondleggende betekenis voor het hele boek. Het stelt de Heere voor, zoals Hij in het midden van Zijn kerk tot haar ontwikkeling en volmaking werkt en zoals Hij hier wordt voorgesteld, wil Hij dat men Hem denkt door het hele boek en bij alles wat het bevat.

Vrees niet, zegt Jezus tot Zijn apostel; en Hij voegt erbij: Ik ben de Eerste en de Laatste. Voorwaar hier is meer dan goddelijkheid; hier is de Godheid zelf. Hier spreekt Hij, die, naar het Evangelie van hem, tot van wie Hij spreekt, "in den beginne was en bij God was en God was"; die ook in de dagen van Zijn vlees voor Zijn oren gezegd heeft "Ik en de Vader zijn Eén" en weer: "Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien. Ik ben de Eerste en de Laatste. Het is hetzelfde alsof Hij zei: "de Eeuwige. " En van geen minder verheven betekenis is hetgeen Hij er bijvoegt "en die leeft", of zoals er eigenlijk staat de "levende". En met deze bijvoeging wil de Heiland hier niet zeggen, dat Hij op dit ogenblik leeft, maar Hij drukt met dat woord een natuurlijke en blijvende eigenschap van Zijn wezen uit. God is onder allen het Enige Wezen, dat zelfstandig en onafhankelijk het Leven, dat is het bewuste bedrijvige en zich mededelende Zijn bezit als eigenschap en niet als een gave. Als zodanig noemt Hem de Heilige Schrift "de levende God. " Ik zal Mijn hand naar de hemel opheffen en Ik zal zeggen:

"Ik leef in eeuwigheid! " spreekt de Heere in het lied van Mozes (Deut. 32: 40). Zelfs de naam Jehovah is in deze eigenschap gegrond. En volgens het verrukkelijk boek van de Openbaring brengen alle engelen, alle heiligen, alle wezens de driemaal heilige, de almachtige God heerlijkheid en eer en dankzegging toe, als die "die op de troon zit, en die in eeuwigheid leeft. " Zo zegt nu ook hier de Zoon van Zichzelf: "Ik ben de levende" in een zin, die een nieuw bewijs oplevert, dat allen Hem zoals de Vader moeten eren. En Hij laat erop volgen: "Ik ben dood geweest; " letterlijk en met nadruk: "En Ik was dood; en zie levend ben Ik in alle eeuwigheid. " Ook hier heeft dat "levend ben Ik" dezelfde kracht als het vroegere "Ik ben de Levende. " De verheerlijkte Christus wil niet slechts te kennen geven: "Nu ben Ik weer levend en blijf het van nu aan tot in eeuwigheid; " maar Hij laat de tijdelijke daad van Zijn liefde, dat Hij dood geweest is, krachtig uitkomen tegen deze onverliesbare eigenschap van Zijn bestaan; dat Hij, zoals de Vader, de van eeuwigheid tot eeuwigheid Levend is. De eeuwig Levende, die zelf het leven is en het leven in Zichzelf heeft (Joh. 1: 4; 2: 25; 14: 6 mens geworden zijnde om de dood voor allen te smaken, is als zodanig metterdaad "gedood in het vlees. " Maar ook dit dood zijn bracht de schitterendste openbaring van Zijn leven aan het licht. Want Hij, wiens gestorven lichaam in het graf van Jozef van Arithmathea rustte, diens geest droeg ook in het dodenrijk de eeuwige bron van het leven in zich. Amen; zo is het. En hierdoor is Hij voor hen, voor wie Hij de dood gesmaakt heeft, het Leven en de Opstanding geworden. Ik heb, zegt ten slotte de verheerlijkte Christus tot de man, die als dood aan Zijn voeten ligt, maar op wie Hij Zijn rechterhand gelegd heeft en die niets te vrezen heeft, Ik heb de sleutels van het dodenrijk en van de dood. Als zei Hij: "Over dood en graf is Mijn macht onbeperkt; uit de dood, uit elke dood kan Ik tot het leven terugroepen. " Vrees niet: "Ik ben de Eerste en de Laatste. En de Levende en ik was dood en zie ik ben levend in alle eeuwigheid en Ik heb de sleutels van het dodenrijk en van de dood. Dit machtwoord van de Goddelijke, gepaard met de bemoedigende oplegging van de rechterhand, was wel geschikt om de als dood neergevallen Johannes te doen herleven, en zijn vrees weg te nemen. Nee, hij had niet te vrezen, maar "alleen te geloven. " De Heilige en Heerlijke was voor hem niet dan de Getrouwe, in het heden van Zijn heerlijkheid dezelfde voor hem als in het gisteren van het lijden en van Zijn vernedering; de Levende, die aan de Zijnen niet verschijnt om te doden, maar om leven uit te delen; de Opstanding en het Leven. Die in Hem gelooft, zal leven, al was hij ook gestorven. Sta op, Johannes! gord u aan en schrijf hetgeen u gezien heeft en horen zult. Maar niet voor Johannes alleen was dat woord gesproken. Van Patmos uit rolt het als een stem veler wateren over alle zeeën, alle landen van de aarde. Ja, niet zozeer van Patmos als uit de hemel, wordt het toegeroepen aan alle geslachten in alle eeuwen: Vrees niet, Ik ben de Eerste en de Laatste en de Levende en ik was dood en zie Ik ben levend in alle eeuwigheid. En ik heb de sleutels van het dodenrijk en van de dood. Machtwoord van de Verrezene, troostwoord voor sterfelijken, zoals wij allen zijn, schoon wij het vaak vergeten; zoals wij allen zijn en zonder zo’n troostwoord elkaar met vertwijfeling zouden moeten toeroepen. Helaas! deze aarde is een groot graf, dat niet ophoudt met verslinden. De dood heeft geheerst van Adam af tot heden toe; en heeft noch jeugd, noch deugd, noch schoonheid, noch beminnelijkheid, noch onmisbaarheid, noch grootheid onder de mensen ontzien. Het leven is een gestadige dood. En de mens uit een vrouw geboren, van onrust zat, van dagen kort, kan als zodanig in zijn waggelende banier wel niet anders schrijven dan: "Ik leef, maar zie, ik ga sterven. Ik ben een prooi voor graf en dood. " Het sterven, hoe men het ook bewimpelt, is een vreselijke zaak. Welke bloemen wij ook strooien, welke versiersels men ook aanbrengt op het graf, het is een donker en akelig verblijf. Vrijelijk noemt men de dood een slaap, het graf een rust; "daar houden de bozen op van beroering en daar rusten de vermoeiden van kracht; daar zijn de gebondenen tesamen in rust; zij horen de stem van de drijvers niet; de kleine en de grote is daar en de knecht vrij van zijn heer; " het is een slaap, het is een rust, waarnaar niemand in ernst verlangen kan, dan die ook op een ontwaken, op een nieuw leven en werken en

gelukkiger dan het vorige hopen durft. Welnu, het is naar deze hoop, dat een stervend mensdom, als een enig man, smachtende grijpt en zich opheft. Het is deze hoop, die heidense wijsheid in haar beste, maar uiterste pogingen, het lichaam aan de groeve van de vertering prijs gevende, voor het edelste deel van de mensen nochtans tot zekerheid heeft pogen op te voeren. Het was deze hoop, die de godvruchtigen in Israël met moed, maar zonder blijdschap de donkere doodsvallei deed instappen, zeggende: "Op Uw zaligheid wacht ik, o Heere! " Maar de Christelijke Gemeente is van deze hoop niet slechts zeker, maar zij is ook helder en heerlijk. Zij gelooft niet slechts de onsterfelijkheid van de ziel, zij gelooft ook de opstanding van het lichaam; zij verwacht de volheerlijke herleving en herstelling van de hele mens. Want zij gelooft in een Verlosser die een volkomen Verlosser en een Verlosser, die in elke zin een Verloser is van de dood, omdat Hij het is van de zonde, die dood van de zielen, die het lichaam aan de verderfenis en de ziel aan de verdoemenis overlevert. Zij erkent die Verlosser als de eengeboren Zoon van God; als het Woord, dat in de beginne was, dat bij God was, dat God was, maar vlees geworden is; maar de mensheid heeft aangenomen omwille van de mensen. Zij heeft die Verlosser, in Zijn aangenomen mensheid "haar zonden in Zijn lichaam zien dragen" op het kruis. Hem haar dood zien sterven, maar ook die dood overwinnen in de opstanding uit de doden. Zij weet zich door Zijn liefde en haar geloof een met Hem, zodat zij voor zichzelf verwacht, wat zij met Hem ziet plaats hebben. Hij is haar Hoofd; zij is Zijn lichaam; het lichaam zal het hoofd volgen. Daarom betuigt zij met volle verzekering: "Zoals wij allen in Adam sterven, zo zullen wij ook in Christus allen levend gemaakt worden. En weer: "Zoals wij het beeld van de aardse gedragen hebben, zo zullen wij ook het beeld van de hemelse dragen. " Nog wekken dood en graf soms onwillekeurige huiveringen bij haar op. Nog voelt zij soms zo diep haar overblijvende zonde en oneindige ongelijkheid aan Hem, naar wiens beeld zij hervormd wordt, dat zij voor de haar in de geest verschijnende gedaante van Zijn rechterlijke heerlijkheid met vrees en beven ter aarde valt. Maar Zijn rechterhand, de hand van Zijn macht, de hand van Zijn eeuwige Verlossersgetrouwheid legt Hij op haar hoofd; en in haar boezem weerklinkt Vrees niet, Ik ben de Eerste en de Laatste en de Levende. En Ik was dood en zie, Ik ben levend in alle eeuwigheid. En Ik heb de sleutels van het dodenrijk en van de dood. Wat een voorrecht is het tot deze Gemeente te behoren! In gemeenschap met Hem, die niet dood geweest is dan om deze gemeenschap daar te stellen, in gemeenschap met Hem, de leeft, leeft in eeuwigheid, die het leven heeft in Zichzelf en mededeelt aan allen, die Zijn liefde tot Zich trekt, in gemeenschap met Hem van wie al de Zijnen leven en in eeuwigheid leven zullen. Wat een voorrecht, de dood in zichzelf tot overwinning verslonden te voelen, het graf niet dan open te zien; en sterven en herleven een en hetzelfde te mogen achten. Ja, de smart van de stervelings versmelt in de vreugde van de Christen. Gaapt het graf voor zijn voeten, Hij, die dood geweest is, roept hem tegen: Ik leef. Ontrust hem zijn zondig haar door Hem die leeft wordt hem toegefluisterd: Ik ben dood geweest. Behoren wij echt tot deze Gemeente, zijn wij zó waarachtige Christenen, dat deze vreugde ons waarachtig deel is, het bewijs daarvan zal zijn, dat het macht- en troostwoord van de Verlosser in ons hart een eigenaardige weergalm geeft. Want ook de Christen zegt, schoon in anderen zin: Ik ben dood geweest en zie, Ik leef in alle eeuwigheid. " In een andere zin. Echter in een zin, door de Heilige Schrift overal met de eigenlijke op het innigst verenigd. Want zoals van Jezus’ dood voor zondaren bijna nooit gesproken wordt, of de zondaar wordt tevens gewezen op de noodzakelijkheid van een sterven, een inwendig sterven voor Christus, waardoor het afsterven aan de zonde bedoeld wordt, zo wordt ook zelden gesproken van Zijn opstanding uit de doden, of de belijder van Zijn naam wordt geroepen tot die inwendige opstanding tot een nieuw leven, die alleen het blijk is, dat deze Christus voor hem niet tevergeefs gestorven en de hoop gegrond is, dat Hij Hem ook in de opstanding van het lichaam, in het leven van de heerlijkheid volgen zal.

Ik ben uw God, Ik ben de Eeuwige en de Onveranderlijke, Mijn liefde is en blijft tot u, wat kwaad kan u dan overkomen? Vrees niet, want Ik ben met u. Wees niet verbaasd, want ik ben uw God. Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u door de rechterhand van mijn gerechtigheid (Jes. 41: 10). Van Zijn Middelaarsambt. En die leef. Ho Tzoon. levende, Ik ben de levende God, die alles en ook u het leven gegeven heb en dat onderhoudt. En Ik ben dood geweest. Door Mijn dood heb Ik zonde en straf weggenomen. Ik ken en heb door ondervinding medelijden; daarom heb goede moed. En zie Ik ben levend in alle eeuwigheid. Ik heb de dood overwonnen door Mijn opstanding. Ik blijf levend in alle eeuwigheid tot uw hulp, Ik leef altijd om voor de Mijnen te bidden (Rom. 8: 34 Hebr. 7: 25). Ik heb de sleutels van de hel en van de dood. Sleutels betekenen macht en heerschappij (Jes. 22: 22). Na Zijn opstanding zei de Heere Jezus: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde; Ik heb macht om te doden en levend te maken, in de hel te werpen en in de hemel op te nemen; Ik ben de Vrijmachtige, niemand kan tot Mij zeggen, waarom doet U zo? Ik ben uw en u bent Mijn, Mijn macht is voor u; daarom bent welgemoed en vrees niet, niemand kan en zal u beschadigen. Tot deze heerlijke troostredenen werd gelegenheid gegeven door de bezwijking van Johannes; zij zijn niet gegeven voor Johannes alleen, maar om daardoor alle godzaligen te troosten en aan te moedigen. Jezus bevestigt Zijn zeggen met "amen" dat is: Ik ben die in waarheid en Ik zal Mij zeker zodanig bewijzen aan u en aan al Mijn uitverkorenen.

"Wat dunkt u van de Christus" wiens Zoon is Hij? " Al is die vraag reeds voor ruim achttien eeuwen gedaan, het antwoord is daarom nog ver van eenstemmig. Nog altijd strijden de meningen en staan bedenkingen tegenover bewijsgronden. Waar het geloof de Christus gesierd ziet met de kroon van de Godegelijkheid, rukt het ongeloof Hem die kroon van de schedel en weigert Hem iedere hogere eernaam, dan die van de Wijze van Nazareth, het voortreffelijkst Voorbeeld, het verhevenst Genie. Wij zullen de strijd van eeuwen hier niet in minuten beslissen, maar toch kunnen wij de gedachte niet weren, hoe verrassend de waarheid ons tegenstraalt, wanneer wij slechts een opmerkzame blik slaan op de geheimzinnige bladzijde van de Schrift, die wij zo-even herlazen. Zie, wij willen ons nu niet eenmaal beroepen op wat mensen, niet op wat Apostelen ons van de Christus hebben getuigd en gestaafd. Wij zwijgen zelfs van zo menig onvergetelijk woord, dat Hij zelf ter aanduiding van Zijn hemelse waardigheid in de dagen van Zijn vlees deed horen. Wij willen voor een ogenblik dat alles vergeten, alles, behalve het enkele tafereel van de tekst en u vragen, waarvoor u in gemoede Hem houden moet, die op zo’n wijze Zichzelf, beide in tekenen en in woorden, bekend maakt. Machtig is de Vader, wiens stem bij de grondvesting van de aarde de wateren schold en zij vloden en bij de stichting van het Oude Verbond in donders haar sprake deed horen; wie is Hij dan, die het ruisend loflied van de baren opeens doet verstommen en op de vleugels van het bazuingeluid Zijn woord op aarde laat dalen? Alwetend is de Vader, wiens blik de verste kreitsen van de schepping omvademt; wie is Hij dan, wiens vlammend oog de aarde doorwandeldt en tot in de diepste afgronden doordringt? Heilig is de Vader, bij wiens vlekkeloos licht de zon tot duisternis wordt en de engelen bezoedeld verschijnen: wie is Hij, die op Zijn Hoofd niet het brandmerk van de zonde, maar de sneeuwwitte haarlokken van de reinheid vertoont? Rechtvaardig is de Vader, wiens lippen verdelging aan de werker van de ongerechtigheid spellen; wie is dan Hij, uit wiens geopende mond het tweesnijdend lemmet van de vergelding u toeblinkt? Liefde is de Vader, die wondt om te helen en neerwerpt om vriendelijk op te richten; wie is Hij, die Zich uit het hemels heiligdom neerbuigt tot de eenzame strandbewoner en hem als welkomstgroet een vriendelijk "vrees niet" doet horen? Eeuwig is de Vader, die in oude dagen het woord "Ik ben de Eerste en de Laatste en behalve Mij is er geen God" tot Zijn profeten deed uitgaan; "wie, wie is Hij, die zonder vrees voor godslastering dat woord bijna letterlijk overneemt en zo verklaart, dat Hij bestond eer de bergen geboren waren en de dood van al wat schepsel heet eindeloos overleven

zal? Wie Hij is? stranden van Patmos, geef antwoord en meld ons Zijn driemaal heilige Naam! In de waarheid, die Hem gezien heeft, die heeft de Vader gezien en Hij en de Vader zijn één. De heerlijkste eigenschappen van de Godheid zijn hier binnen de lijst van een tafereel aanschouwelijk samengevat en in de Zoon des mensen op het klaarst te aanschouwen gegeven. Ja, al was de Evangelist niet reeds door zijn diepzinnige opvatting van Jezus' aardse verschijning de grootste getuige van Zijn waarachtige Godheid geweest, hij had het na deze openbaring van Zijn tweede leven moeten worden. Het is als wilde Jezus zelf met eigen hand iederen scheidsmuur doen instorten, die menselijke wijsheid of dwaasheid tussen Hem en de Vader vermetel optrekken dorst. Voorwaar, als het afgodisch is de Zoon te eren, zoals men de Vader eert, met deze bladzijde van de Openbaring in handen durf ik voor mij voor de vierschaar van de eeuwigheid komen, om op die aanklacht te antwoorden en allereerst U medeplichtig te noemen, U, Jezus van Nazareth, die met eigen hand Uw liefste discipel op dit noodlottig dwaalspoor geleid heeft! Ja, aan allen, die Christus slechts als de vlekkeloos volmaakte Mens, of als een heilige maar geschapen Hemelgeest huldigen, durf ik zonder aarzelen vragen: wat had de Heere nog meer van Zichzelf kunnen of moeten getuigen, als Hij echt was, wat u nog altijd betwijfele God boven alles te prijzen in eeuwigheid? Maar bewoonde de Zoon van God het ontoegankelijk licht vóór de bergen geboren waren, waartoe dan dat zevental luchters; en blinkt Zijn gelaat als de zon, waartoe dan die sterrenkrans, die Hij in Zijn rechterhand draagt? Die tekenen, doen de Heere ten tweede u kennen, als de priesterlijke Koning van het Godsrijk. Priester en Koning ten allen tijde waren die betrekkingen in Israël van elkaar gescheiden. Waar Uzzia, een anders godvruchtig vorst, de wierook op het altaar ontsteken wil, daar is levenslange melaatsheid de straf, die de vermetele treft. Eenmaal slechts, in overoude dagen, bezat Salem een vorst, versierd met deze dubbele kroon; het was Melchizedek, Abraham's geheimzinnige tijdgenoot, zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsrekening, priester en koning in enigheid van persoon en van rang. Hef uw ogen opwaarts en zie, want wat in het aardse Jeruzalem een uitzondering zonder wedergade was, heeft in het hemelse zonder ophouden plaats. In plaats van de tempel op Zion rees het geestelijk Godsgebouw van de gemeente van Christus, waaraan de Johannessen bouwden, zoals de Aholiabs en Bezaleëls aan de eerste tabernakel van de Heere. Ieder Christen is een schijnend licht in dat Godsgebouw en het zevental kandelaren roept het geheel van dat geslacht voor de geest, dat door het bloed van de Zoon van God is gekocht. Zoals de Israëlitische priester in het Heilige rondging, om toe te zien, dat de lampen niet kwijnden, zo verzorgt deze hemelse Priester de vlam van het innerlijke leven van de Zijnen door de olie van de Heilige Geest. Hij is geen werkeloos aanschouwer van wat er in Zijn gemeente gebeurt; niet zittend, maar wandelend tussen de kandelaren heeft Hij zich aan Johannes bekend gemaakt. Allen en alles slaat Hij gade met onfeilbaar nauwkeurige blik en weet onze werken en ziet onophoudelijk toe of onze vlam gevaar loopt van uitdoving, dan of zij helder schijnend de nevelen rondom ons verdrijft. Als Hij spreekt in Zijn tempel door Woord en Geest moeten alle stemmen verstommen en waar Hij stromen van levend water uitzendt over de dorre en dorstige aarde, daar ruisen die Godsrivieren straks op Zijn wenk tot aan de einden van de aarde. De Opzieners van de gemeente och of wij het minder vergaten Hij heeft ze onder Zijn oog als hier het zevental sterren en weet het, wie als dwaalsterren flikkeren en wie als de morgenster een vriendelijk schijnsel verspreiden. Hij draagt ze en steunt hun zwakheid met Zijn machtige arm, zoals Hij hier dat zevental in Zijn sterke hand had gegrepen en geen enkele wordt in eeuwigheid uitgedoofd, die blinkt ter ere van Hem. Zo droeg nooit de Hogepriester in Israël van God eigen volk op het hart, als deze Hemelhogepriester waakt en zorg draagt voor hen, voor wie Hij inging in het binnenste heiligdom van God. Hun getal en hun toestand, hun nood en gevaar, het hopen en vrezen, het is alles naakt en geopend voor Hem en geen vijandelijke hand grijpt een van de kandelaars aan, zonder dat Hij met het zwaard van Zijn mond die bozen neer kan vellen. Verwondert u niet, dat u rondom dat gouden

zevental geen hoge muren gebouwd ziet: de tempel van deze hemelse Priester is zonder perken of grenzen. De Priester is Koning daarnaast: getuigt het achtbaar kleed en het vorstelijk borstsieraad, waarmee Johannes Hem zag. Dat rijksgebied, aanvankelijk bevestigd, waar de gemeente van Christus geplant is, heeft de schone bestemming om alle rijken van de aarde tot één Monarchie te verheffen. En wilt u de gesteldheid van dat rijk, zoals het zich nog heden vertoont, leren kennen, slaat op het zevental gemeenten het oog, hier door Jezus zelf genoemd en aanschouwt het welgelijkend beeld van geheel het Godsrijk op aarde. Hier dat Efeze, dat de eerste liefde verlaat, terwijl het aan de waarheid getrouw blijft, is het niet uw beeld, u, die van de genade van God bent verachterd? Daar dat Smyrna, dat rijk is te midden van gevaren en armoe; is het niet uw maagschap, vriend van de Heere, die schatten voor de hemel vergadert? Ginds dat Sardis, door mensen gezocht bij de levenden, door de Heere geteld bij de doden; herkent u uzelf niet, zorgeloze, die aan de oever van de eeuwigheid sluimert? Elders maar genoeg, ik laat het aan u zelf over, de wedergade van de zeven gemeenten rondom u en in uzelf te vinden. En nu, aan die allen gedacht, die aan alle oorden van de aarde op een van die zeven gelijken; het cijfer van de miljoenen er bijgevoegd, die reeds daarboven de kronen neerwerpen aan de voeten van deze eeuwige Koning; op die schaar het oog geslagen, die nog moeten toegebracht worden om zich voor deze scepter van de vrede te buigen u kunt wel de grenzen van uw denkvermogen, maar niet van Jezus' rijksgebied vinden val dan als Johannes, niet in bange verschrikking, maar in sprakeloze aanbidding voor de voeten van de Koning neer! Nee, slaat u althans de blikken dankend ten hemel, Christenen onder ons, want in uw Heer aanschouwt u, ten derde, de trouwe Vriend van Zijn dienaren. Nog eens de bukken naar Patmos, maar nu niet slechts op Jezus, ook op Johannes het oog. Oppervlakkig schijnt onze beschouwing te dalen, waar zij van de wereldtroon zich tot een stip op de wereldkaart wendt en toch, zij stijgt in zeker opzicht. Is het groot op de troon te regeren, groter is het, van die zetel van de eer met eigen vorstelijke hand balsem in de pijnlijkste wonde te storten. En ziedaar, wat Hij nog onophoudelijk doet. Ja, eens had Johannes in Jezus' schoot aan de blijde Paasdis gelegen, maar tussen dat uur van zoete vertrouwelijkheid en deze dag van heilige verrukking van de Geest ligt een opstandings- en hemelvaartsmorgen. Hoog op de wereldtroon heerst de Christus en ziet van jaar tot jaar het verblijf van de verlosten met nieuwe bewoners bevolken; laag in het stof van de vergetelheid ligt Johannes neer en ziet van dag tot dag het pad van de ballingschap met nieuwe doornen begroeid. Nu, meent u, zal de Heere van de hemel en van de aarde toch iets belangrijkers te doen hebben, dan Zich met die matte grijsaard bezig te houden, wiens leven voor het Godsrijk even onvruchtbaar geworden is als de barre rots, die hem draagt? O u, die zo spreekt, hoe weinig kent u uw Christus. Alles is rondom, niets is in Hem veranderd. In die borst, van hemels leven doorstroomd, tintelt nog hetzelfde gevoel voor de vriend, als toen Hij hem eenmaal Zijn moeder ter erfenis naliet; het oog, dat de banen van de sterren berekent, volgt de zwerver op zijn vreugdeloos spoor; de hand, die de heerschersstaf draagt, legt zich met oude vertrouwelijkheid de oude vriend op de schouder. Terwijl Johannes denkt aan zijn vorige werkkring, weegt zijn Zender een schoner taak voor Hem af; en ontvangt hij een bijna dodende schok, het is een schok, die hem straks ten nieuwe leven doet rijzen. O ziel, zie hier, Christenen, van wie de Heere voor verlaten, treurende, bijna bezwijkende discipelen is! Nee, Zijn hart is van de aarde niet afgetrokken, al heeft Zijn voet de aarde verlaten; en onverbrekelijk als de band, die Hem met Johannes verenigde, is Zijn familieband met allen, die Hem in onverderfelijkheid liefhebben. Het enig onderscheid is, dat dit vleselijk oog Hem niet ziet en hoeveel is er toch tussen hemel en aarde, dat bijna zei ik tastbaar bestaat, al kan onze grove, zinnelijke blik het niet meten! De dienstknecht van Elisa siddert bij de aanblik van vijandelijke benden en wagens. "Heere, dat zijn ogen geopend worden", zo bidt de Godsman gelovig en hij, die straks droomde van gevaar, aanschouwt legioenen van God op de heuvelen en dankt voor een Engelenwacht. Dienstknecht van Christus, als uw oog door hoger

vinger werd aangeraakt, hoe talloze keer zou u Christus aanschouwen, de eens doorboorde hand zegenend over u uitgestrekt, om uw bezwijkende krachten te schragen en het hoofd van hemelheerlijkheid blinkend, vriendelijk tot u overgebogen, om u een "vrees niet" te doen horen. "Als uw oog werd aangeraakt" maar waartoe ook een ontsluiting van het lichamelijk oog? Laat het geloofsoog slechts helder zijn en u zult de Heere overal nabij en met u aanschouwen. Wat klagen wij arme dwazen, dat de hemel zover van de aarde en de Meester zo wijd van de discipel verwijderd is? Dringt niet de zon in onze kamer, al staat zij of miljoenen mijlen afstand te schijnen en kan er geen rechtstreekse, persoonlijke gemeenschap tussen de Heere en Zijn gelovigen zijn, al is Hij hoog boven lucht en wolken gezeteld? Nee Christenen, waar zelfs een Patmos Hem niet te donker en te ruw was, om er Zijn licht en kracht te doen dalen, daar nimmer, nooit geklaagd: mijn weg is voor de Heere verborgen! Wat klaagtoon daar binnen, wat wanklank daar buiten moet niet verstommen, waar de hemelstem klinkt "Ik ben de Eerste en de Laatste en die tot in eeuwigheid leef! " En die Levensvorst gestorven! Ja, nu voelen wij pas echt wat diepte er schuilt in het woord, zoals het letterlijk luidt "die leef en Ik ben een dode geworden". Maar nu noemen wij ook met dubbele ingenomenheid de vierde eernaam, waarop Patmos Hem recht geeft en aanspraak: Christus, de machtige overwinnaar van de dood. Nee, de Heere schaamt het Zich niet wat zeg ik, Hij telt het onder de onvergetelijkste herinneringen, die Hij van hier naar de hemeltroon meenam, dat Hij als een dode in het stof van de aarde gerust heeft. Maar Hij kan er ook met vreugde op staren; want nooit was een zegepraal van de dood voorbode van een meer ontzettende nederlaag. Zie, voordat de krijgsknechten met uitgestrekte knots de kruisheuvel optraden om het gemarteld gebeente te breken, was de laatste vijand reeds onzichtbaar genaderd aan het middelste kruis, om zijn scherpe prikkel Gods Zoon in het hart te boren. Het stout bestaan is gelukt, de tweede Adam geeft als de zwakste van Adams zonen de geest, maar o wonder boven wonder de prikkel breekt in de pijnlijke wond, die hij opent; het zwaard van de doodsengel zwicht bij de beslissendste slag, die het slaat. Evenmin als de overste van deze wereld heeft de dood iets aan de prooi, die hij velt; want zondeloos is de Christus en de prikkel van de dood is de zonde. Al zijn macht wordt uitgeput op het ogenblik, dat zij ten top schijnt gestegen; daar breekt het derde morgenlicht aan en de verstompte prikkel wordt de geweldenaar uit de handen gerukt! Christus verrijst en nu wat draagt Hij in die handen, die de kluisters van het graf van elkaar rukten, zoals Simson de touwen, waarmee men hem slapend omspande, als spinrag vaneen scheurde! In Zijn hand liggen "de sleutels van het graf (van de hel) en van de dood". De dood wordt als het ware opgesloten in de eigen kerker, die hij voor de gelovigen bouwde en daar wacht de getemde dwingeland in deemoedige houding de bevelen van zijn Overwinnaar en Heer. Wel blijft voor het uitwendige zijn geweld nog heersen en woeden, maar die ontbinding van de Christen, dat is de dood niet, op de zonde bedreigd, met de dodende sikkel gewapend en door een eeuwigheid van jammer gevolgd. Sterven wordt inslapen voor de discipel van de Heere; inslapen wordt ontwaken tot hoger levensontwikkeling; aan al wie één is met Christus wordt door het geloof een nieuwe een hemelse levenskiem in het hart gelegd, die de dood niet vernietigen, maar slechts ontbolsteren kan. Eeuwig leeft reeds hier wie gelooft en wat voor hem in de taal van de aarde sterven genoemd wordt, het heet in de taal van de hemel voor de laatste maal geboren te worden. Iedere ziel, die aan het geweld van de zonde door de kracht van de Levensvorst wordt onttrokken, is tevens een parel, die ontvalt aan de handen van de dood, al schijnt hij er zijn kroon mee te sieren. En eenmaal aan het einde van de eeuwen, als alle vijandschap volkomen teniet gedaan is en de Koning van het Godsrijk al Zijn onderdanen voor Zijn ogen verzamelt, dan wordt één oude, trouwe dienaar gemist en de blijde treurmare klinkt, de dood heeft de doodsnik gegeven. In zijn plaats toont de Levensvorst aan Zijn verlosten een sleutel en herhaalt nog eenmaal het woord: deze bewaart het graf van de dood! Dageraad van de onsterfelijkheid, wat toeft u aan de kimmen te rijzen? Of zou die nooit genaken? Het ongeloof

zegt het en beweert, dat het Christendom even spoorloos van de aarde verdwijnen zal, als het hemellicht van Patmos, dat de rotsen op die dag van de Heere met hoger tinten gekleurd had. Maar eer wij het geloven, nog eens het oog op die klip en in Christus ten slotte de Heere en Rechter van de toekomst aanschouwd! Of heeft u het woord niet verstaan: "Schrijf hetgeen u gezien heeft en hetgeen is en hetgeen geschieden zal na deze? " Zo lag dan de tijd in zijn drievoudige afmeting, het verleden, tegenwoordige, toekomende, geopend en naakt voor die ogen, die als vuurstralen gloeiden. Hoe het boek van de toekomst later aan diezelfde hand werd toevertrouwd, die hier Johannes' schrik deed bedaren, het is u bekend. Maar al wist u ook dat nog niet eenmaal, u heeft u slechts de verschijning van dat uur te vertegenwoordigen en daartegenover al de macht van de wereld te plaatsen, om vrees voor hoop te zien wijken. Het gouden beeld van de wereldrijken, dat Daniël zag waaruit zijn zijn voeten samengesteld? Uit leem met ijzer vermengd: vergankelijkheid kleeft het meest krachtige en bestendige aan. Christus' voeten zijn aan blinkend koper gelijk, dat in de oven beproefd is, maar nooit bezweken: zulke voeten kunnen wel de tegenstander verpletteren, maar nooit krachteloos wankelen. De onreine mond van de wereld wat doet hij onophoudelijk horen? Wanklanken, lasteringen, woedende opstandskreten. Christus' mond draagt een tweesnijdend zwaard, dat alle vijanden velt, die zich door het tweesnijdend zwaard met wonden lieten tot genezing van de ziel. Het aangezicht van de wereld wat toont het? Vlekken van de zonde, sporen van de smart, brandmerken van de schande. Christus' gelaat blinkt als de zon in haar kracht zeker, voor die glans moeten eenmaal alle nevelen vluchten. Wat over de zeven gouden kandelaren en de zeven sterren beschikt is, Hij voorziet, Hij gehengt, Hij bestuurt het en het einde is altijd, dat de kandelaren, na tijdelijke verplaatsing, helderder branden en de sterren, na korte verduistering, heerlijker blinken. Ja, het uur komt en de tijd was reeds vóór achttien eeuwen nabij, dat Hij zichtbaar op de wolken zal terugkomen, zoals Hij zichtbaar op Patmos verscheen, nu niet meer door een Johannes, maar door alle geslachten van de aarde gezien, die over Hem rouw zullen bedrijven. Dan is voor deze aarde de laatste dag van de Heere gekomen en andermaal klinkt de bazuin maar nu de bazuin van de Archangel: "O alle u doden, kom tot het oordeel! " Voor dat vlammend oog worden alle boeken geopend; voor dat lange kleed worden de hemelen weggerold als een afgesleten gewaad; voor die blinkende voeten zal al wat ademt, gedwongen of vrij moeten knielen. En als dan aller lot voor eeuwig beslist is, dan zal nogmaals een stem als die van vele wateren opgaan, maar nu om het lied te herhalen: "Hallelujah, de eer en de heerlijkheid en de kracht zij de Heere onze God, want Zijn oordelen zijn getrouw en rechtvaardig! "

19. Schrijf nu, nadat Ik tot dat doel Mij in Mijn majesteit aan u heb geopenbaard en u van uw schrik daarover weer heb opgericht, zodat u de opdracht in vs. 11 met een goed gesteld hart kunt vervullen, hetgeen u nu in vs. 13-16 gezien heeft, als wat van grootgewicht voor Mijn knechten is (vs. 1). En schrijf verder in hetgeen Ik in Hoofdstuk 2 en 3 u zal dicteren en dat de toestand van de kerk zoals die heden is voorstelt en hetgeen Ik u verder van Hoofdstuk 4 af zal tonen als dat geschieden zal na deze, onmiddellijk na het reeds begonnen heden (Hoofdstuk 4: 1 Hebr. 4: 8).

Zo staat daar Johannes aan de zijde van zijn Heere op de rots van Patmos, zoals Mozes op Nebo's top. Een nieuwe overeenkomst! Inderdaad, Patmos is de Nebo van het Nieuwe Verbond. Evenals de Nebo tussen de woestijn van Arabië en het beloofde land, maakt Patmos scheiding tussen de voorbereidende leidingen van God en het grote einde van die leidingen in de toekomstige verschijning van de Heere. Zoals Mozes op Nebo, staat Johannes op Patmos daar en overziet van daar in het verschiet het beloofde land van het Nieuwe Verbond, het Kanaän van de hemel; het hemelse Kanaän met zijn palmbomen en waterbronnen, met zijn paradijs-geneugten en hemelheerlijkheid. Hier de hemelse Sion met zijn zangers, daar de

eeuwige loofhutten op de berg rondom Jeruzalem, ginds het water van Siloam van onder de voet van de hemelse tempels voortspringende bron; elders weer het eeuwige Pascha en de lofzang van de verlosten: het Lam is geslacht! Is het wonder dat de toon van de Apocalyps zo Israëlitisch klinkt? Maar wat is de hele Apocalyps anders dan de slotgalm van de Israëlitische Openbaring; dan de Omega van het lied, waarvan Mozes lied de Alfa is; dan het eind-accoord, waarin de Davids-harp en Profeten-bazuin al haar tonen verenigen en versmelten. De Apocalyps van Johannes is als de grote hoofdrivier van de profetie, die uit de samenvloeiing van al de stromen van de Oud-Testamentische godsspraak ontstaat en in de zee van de eeuwigheid uitvliet. De stem, die daarin spreekt, is een stem van vele wateren.

20. En schrijf bij hetgeen u in vs. 13-16 heeft gezien ook die de verborgenheid van de zeven sterren, die u gezien heeft in Mijn rechterhand, wat die moeten beduiden (want daarop komt voor Mijn dienstknechten veel aan tot juist begrip van het hele boek) en de zeven gouden kandelaren (vs. 12), wat die moeten betekenen. De zeven sterren, om u reeds meteen de verborgenheid bekend te maken, zijn de engelen, de herders en leraars of opzieners Mt 18: 14 van de zeven gemeenten, als die over de zielen moeten waken en voor deze verantwoordelijk zijn (Hebr. 13: 17) en de zeven kandelaren, die u gezien heeft, zijn de zevengemeenten.

De sterren zijn engelen van de gemeenten, d. i. haar door God geroepen en door Zijn aangezicht verlichte leidslieden en geleiders in de duisternis. Zo leidde een ster de wijzen van het oosten tot de pas geboren Koning van de Joden en Daniël vergelijkt hen, die tot de gerechtigheid leiden, met sterren, die altijd en eeuwig zullen lichten.

Het is gemakkelijk om te zeggen, hoe de gemeenten door kandelaren kunnen worden voorgesteld: een kandelaar is niet zelf licht, maar draagt het licht; het licht zelf is Christus, van Hem heeft de gemeente haar licht en zij laat dat lichten. "Het licht schijnt in de duisternis" zegt Johannes in zijn Evangelie (Hoofdstuk 1: 5) "en de duisternis heeft het niet begrepen. " Maar de gemeente heeft het begrepen en schittert nu in Zijn licht en die zich wil laten verlichten, die komt tot haar, de lichtende stad op de berg, de kandelaar voor de wereld.

Alle maar denkbare toestanden, die in de kerk in het algemeen of in de afzonderlijke gemeenten tot aan de terugkomst van de Heere tot oprichting van Zijn vrederijk kunnen voorkomen, toestanden, die uit het heilige zaad van God of uit het zaad van het onkruid van de vijand en het wederzijds aanraken en bestrijden van deze beide kunnen voorkomen, worden juist in deze zeven door de Heere uitgekozen gemeenten gevonden. Juist daarom zijn zij geschikt, om als beeld van de kerk in de tijd, waarin de apostel leefde, een type te zijn voor de hele kerk en een profetie van haar ontwikkeling.

De zeven gemeenten zijn de natuurlijke kiem van de kerk van de toekomst, of in een ander beeld het schiergaren van het weefsel, welks inslag de geschiedenis van de toekomst vormt. Maar de bepaalde orde, waarin zij op elkaar volgen, noodzaakt ons om de gemeente te Efeze voor de type van de eersten en de gemeente te Laodicea voor die van de laatsten, dus ook de vijf overige gemeenten, die tussen die beide genoemd worden, voor de typen van de verschillende tussenstations van de Christelijke wereldontwikkeling aan te zien. Aan de toestanden van de gemeenten in die tijd, hem door de Heere zelf geopenbaard, had Johannes een vast punt en een veilige concrete oriëntering tot begrip van de volgende voorspelling van de toekomst.

Even als aan de gouden kandelaar van de tabernakel 3 lampen links en 3 rechts van de standaard stonden en een zich daar boven op bevond (Exod. 25: 31 vv.), zo is er ook een

oude, midden- en nieuwe tijd van de kerkgeschiedenis; van de drie gemeenten van de oude en de nieuwe tijd is telkens de middelste de onberispelijke.

Onder deze Engelen van de gemeenten kunnen hier en in het volgende bezwaarlijk louter menselijke personen, bijvoorbeeld bisschoppen, of zelfs andere kerkelijke beambten verstaan worden. Zij worden in dit schrijven nergens als bijzondere personen aangesproken, nergens wordt er iets gezegd van hun persoonlijke gezindheid, van hun schuld aan het opkomend bederf enz., maar zij staan daar als vertegenwoordigende de gemeente, ja, als de gemeente zelf. Wat hun gezegd wordt, geldt steeds voor de gemeente in haar geheel. Men zou aannemen, dat in hen de Geest, die de gemeente als een geheel bezielt, wordt aangesproken. Toch worden ook in Daniël (Hoofdstuk 12: 3), waaraan profeet de openbaring vaak herinnert, de leraars met sterren vergeleken, zoals de priester (Mal. 2: 7) een engel, een bode, een gezant van de Heere genoemd wordt en de sterren worden hier bepaald van de kandelaars onderscheiden. Misschien hebben wij daarom aan te nemen, dat deze door zeven sterren afgebeelde engelen van de gemeenten, de stand van de leraars en voorstanders in het algemeen voorstellen, zonder dat met elke engel in het bijzonder een bepaalde voorstander bedoeld is. De blinkende sterren zijn in de hand van de Heere en de lichten, waardoor de kandelaars hun glans verkrijgen. Dat echter maar één engel genoemd wordt, ofschoon in één gemeente makkelijk meer voorstanders waren (Fil. 1: 1), dat is het gevolg van het streven, om de banden van de eenheid in de gemeenten en in de kerk over het geheel te bevestigen, dat van de laatste tijden van de apostelen af en onder hun leiding steeds meer zichtbaar werd onder de Christenen.

In het algemeen is over deze aan te merken, dat hier twee gemeenten waren, waarin niets berispt wordt, te weten: de gemeente van Smyrna en van Filadelfia. Dat er een is, waarvan niets goed kan gezegd worden, namelijk de gemeente van Laodicea. In de vier was iets goeds, dat geprezen en iets kwaads, dat bestraft wordt. In al de brieven is een opschrift, bevattende een bevel: "schrijf". De schrijver is Jezus Christus, die beschreven wordt in iedere brief van zulke hoedanigheden, die in het eerste kapittel vertoond waren. In alle brieven is vooraan een bekendmaking van de nauwkeurige kennis van de Heere Jezus van alles, wat in iedere gemeente omging: ik weet uw werken. In alle brieven is hetzelfde besluit, maar uitgebreid, ieder met een belofte: "Die oren heeft hore, wat de Geest tot de gemeente zegt". Die de Heere Jezus, de Opperherder van de schapen kent, die Zijn stem en lering van andere onderkent, die een gehoorzaam hart en een horend oor heeft, merkt op en neemt het ter harte.

HOOFDSTUK 2

VIER ZENDBRIEVEN, DIE TEGEN VALSE LEER WAARSCHUWEN EN TOT STANDVASTIGHEID AANMANEN

I. Vs. 1-7. De zendbrief aan Efeze wijst een gemeente aan, die wel strengheid en vastheid; maar weinig liefde bezit. Daarom wordt zij geprezen, dat zij de kwaden niet kan dragen en beproefd heeft die zeggen, dat zij apostelen zijn maar het niet zijn. Haar wordt echter ook een berisping toegevoegd, die door merg en been gaat. "Ik heb tegen u, dat u uw eerste liefde heeft verlaten" en de ernstige bedreiging, dat, als de gemeente geen boete en de eerste werken doen zal, de Heere haar kandelaar van zijn plaats zal nemen. Wij hebben in deze gemeente de type voor ons van de Christenen in de apostolische tijd, zoals zij zich in de zestig eerste jaren van de eerste eeuw ontwikkeld had. Nog toont het valse Judaïsme zijn kracht en reeds is het heidendom op het punt om de kracht van het Evangelie door zijn zedelijk verderf op te lossen. Maar wat tot verhindering daartegen door de getrouwe leden van de kerk plaats heeft, geschiedt niet in de geest van de eerste liefde en zo zal met de tijd ook strijdlust en verkeerde hartstocht zich van de Christenen meester maken, maar het einde van deze oude kerk zal zijn het verslonden worden van de landen, waarin zij haar zetel heeft, door het Mohammedanisme.

Zoals het eerste Hoofdstuk van de Apocalyps bij uitnemendheid de harmoniën van het Boek met Oud Testamentische profetie en symbolentaal doet uitkomen, zo zullen ons de twee volgende, wier inhoud de leven Brieven aan de Aziatische gemeenten uitmaken, meer bijzonder de velerlei harmoniën van het Boek met zichzelf kunnen doen voelen. Het is hier alles weer in treffend schone regelmaat en orde, afspiegeling en wederafspiegeling van veel betekenende beelden tot het vormen van allerlei nieuwe en rijke combinaties. Enige algemene opmerkingen over dergelijke, door al de zeven Brieven gemeenschappelijk opgeleverde harmoniën mogen hier de beschouwing brief voor brief en vers voor vers voorafgaan! De symmetrie, in de zeven brieven in acht genomen, werd hier reeds met een woord in het algemeen voor de aandacht gebracht. Zien wij haar nu in de volgende bijzonderheden van enigzins naderbij. Die bij elke brief regelmatig en als ware het ritmisch terugkerende indeling: "Schrijf aan de Engel, dit zegt Hij, die, Ik weet, Ik heb tegen u, Ik raad (of beveel) u, dat u, Die overwint, Die oren heeft, die hore! " is in de eerste plaats een zevenvoudige. Niet alleen door dit zevenledige van elk van de zeven Brieven, maar ook door het plechtige van hun zevenvuldige herhalingen, onderscheidt een enigzins geoefend oor hier weer Mozes in zijn scheppingsverhaal, een verhaal, dat ook daarin, onder velen, met de stijl van de Apocalyps in haar geheel overeenkomt, omdat men van geen van beiden bepaald zeggen kan dat het proza of dat het poëzie is; het is een soort van groots en indrukmakend gecadenceerd proza, waarvoor wij eigenlijk geen naam hebben. Maar let nu verder, hoe reeds dadelijk in de zeven verschillende opschriften de verschillende titels en attributen, die de verheerlijkte Gods- en Mensenzoon Zichzelf gaf, of die Hem door de schrijver van het Boek gegeven werden, in de rijke aanhef en in het niet minder rijke inleidingsvisioen van het eerste Hoofddeel hier treffend en verrassend terugkeren. De eerste Brief wordt in de naam geschreven van Hem, die de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt en in het midden van de zeven gouden kandelaren wandelt (2: 1), en slaat terug op de beschrijving van het inleidingsvisioen (1: 10, 12, 13). De tweede aan het hoofd voerend (2: 8) de titel: "de Eerste en de Laatste en die dood geweest is en levend geworden", geeft van de zelfde beschrijving weer een ander gedeelte terug (1: 17, 18). De derde, uitgaande van Hem, die het tweesnijdend scherp zwaard heeft, wijst terug naar de voorstelling in het visioen, die wij even te voren hebben (1: 16). De vierde (2: 18) heeft ten opschrift: "Dit zegt de Zoon van God, Die Zijn ogen heeft als een vlam vuur en Zijn voeten zijn blinkend koper gelijk. Het zijn weer trekken uit de beschrijving van de hoog heerlijke

gestalte aan de ziener verschenen (1: 14, 15). De vijfde Brief herinnert (3: 1) in zijn opschrift niet slechts aan de zeven sterren, opnieuw, van het visioen, maar ook (in plaats van de zeven kandelaren, die in de eerste Brief naast de sterren genoemd zijn) aan de zeven geesten uit de apostolische groet (1: 4). De zesde Brief (3: 7) geeft in het opschrift, met een merkwaardige wijziging, een weergalm van het woord van de Verheerlijkte (1: 18 b) : "Ik heb de sleutels van de hel en van de dood. " De zevende (3: 14) hergeeft op hoogst eigenaardige, nader te verklaren wijze het Amen van de lofzegging van de aanhef (1: 6), als al niet dat van de woorden van de Verheerlijkte (1: 19) bij wege van titel terug: de Amen, met meteen bijgevoegde uitlegging: "de trouwe en waarachtige Getuige", die laatste benaming weer terugziet op de eerste van de drie waardigheden aan Jezus Christus toegekend in de aanvangsgroet (1: 5).

1. Schrijf aan de engel van de gemeente van Efeze 1): Dit zegt Hij, die de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt (liever "vasthoudt, zodat niemand ze uit zijn hand kan rukken, of kan redden, als Hij beschermen of verderven wil, Hij, die in het midden van de zeven gouden kandelarenwandelt 2) (Hoofdstuk 1: 13 en 16).

1) De stad Efeze lag aan de helling van de beide bergen Coressus en Prion, op de linkerzijde van de bevaarbare rivier Kayster: niet ver van de monding van deze in de Icarische zee, die een deel van de Egeïsche zee vormt, dus aan de Westkust van Klein Azië. De burcht van de stad verhief zich op een rots, de haven (Panormus) lag aan de mond van de Kayster. Bij het intrekken van de Joniërs in Klein Azië werd de reeds sinds lange tijd bestaande stad onder aanvoering van Androlus in bezit genomen, uitgebreid en tot hoofdstad van de twaalf Jonische steden gemaakt. Later werd zij door Croesus veroverd, kwam vervolgens onder Perzische en Macedonische heerschappij en onder de Romeinen was zij de hoofdstad van Azië Proconsularis. Zij was zeer beroemd als grote handelsstad, nog meer als hoofdzetel van de dienst van de grote godin, die door de Grieken met de naam van de Efezische Artemis (Dian a) werd genoemd. Deze is de grote Aziatische godin van de natuur, Tanaïtis of Anaïtis, wier dienst zich over een groot deel van Voor-Azië uitbreidde. Haar tempel te Efeze werd eens voor het zevende wonder van de wereld gehouden. Het bouwen ervan, waartoe koning Croesus en andere steden van Klein Azië hadden bijgedragen, duurde 220 jaren. Herostratus stak die in brand, om zijn naam onsterfelijk te maken, in dezelfde nacht, waarin Alexander de Grote werd geboren. Nu werd er een nieuwe, nog prachtiger tempel gebouwd, waartoe de vrouwen van Efeze al haar versierselen gaven en van deze werden, zoals de geschiedenis in Hand. 19: 23 vv. daarop ziet, kleine zilveren modellen gemaakt en aan de vereerders van de godin verkocht, dat een rijke bron van winst voor de goud- en zilverwerkers uitmaakte. De apostel Paulus kwam eerst op zijn tweede zendingsreis te Efeze, toen hij van Korinthe door Klein Azië op het pinksterfeest van het jaar 54 naar Jeruzalem reisde. Hij kon zich echter daar niet ophouden, liet Aquila en Priscilla, met wie hij reisde, achter en door deze werd Apollos tot het geloof bekeerd (Hand. 18: 19 vv.). Op zijn derde zendingsreis nam hij na een oponthoud in Antiochië en een bezoek in Galatië en Frygië, voor geruime tijd zijn woonplaats in de zo belangrijke stad en schreef van daar de brief aan de Galaten en ook nog enige andere (vgl. het chronologische overzicht "Ac 1: 3, totdat hij vervolgens omstreeks pinksteren 57 zich naar Macedonië en Korinthe wendde en hier de winter overbleef (Hand. 19: 1-20: 2). Van hier kwam hij in de tijd tussen pasen en pinksteren van het jaar 58 op zijn laatste reis naar Jeruzalem Efeze voorbij, ontbood de oudsten van de gemeente naar Milete en nam een hartelijk afscheid van hen (Hand. 20: 3-38). Nu volgde (van pinksteren 58 tot de lente van 63) de gevangenschap te Cesarea en Rome Van Rome zond de apostel zijne brief aan de Efezen door Tychikus. Na het ter dood brengen van Paulus in het jaar 63 heeft zich Johannes uit Antiochië naar Efeze begeven en is in de tijd van 65-66 na Christus naar Patmos verbannen.

De zeven brieven, die niet de eigenlijke briefvorm hebben, maar strikt genomen slechts woorden van de Heere zijn van zo'n aard, als wij ze reeds bij de profeten van het Oude Verbond vinden, hebben alle in de vorm veel overeenkomstigs, waaruit blijkt, dat zij bij elkaar behoren. Zij bestaan 1) uit het bevel, om aan de engel van de gemeente te schrijven en de Heere, die het bevel aan Johannes geeft, noemt Zich telkenmale met een bijzonder predikaat, dat aan het gericht in Hoofdstuk 1: 13-18 ontleend is en met de inhoud van het schrijven overeenkomt Re 1: 18; 2) uit de aanspraak aan de engel of opziener van de gemeente, die echter met deze tot een eenheid verbonden en als haar belichaming is gedacht. In deze aanspraak wordt een getuigenis uitgesproken over de toestand van de gemeente een aanmaning tot boete of tot volharding daaraan verbonden, en tevens wat volgen zal, aangekondigd; 3) uit het slot een belofte bevattend aan de overwinnaar en het woord van opwekking: "die oren heeft om te horen. " In de drie eerste brieven gaat dit opwekkend woord aan de belofte vooraf, in de vier laatste volgt het er op en ook hierdoor worden, evenals door haar geografische ligging, de eerste drie gemeenten en de vier laatste elk in een bijzondere groep samengevat.

2) De gemeente te Efeze was het middelpunt van de kerk in Klein Azië; deels om de betekenis van de hoofd- en handelstad als zodanig, deels als woonplaats van de beide apostelen Paulus en Johannes. Zij was onder de zeven gemeenten die, die de algemene type van de apostolische kerk van Klein Azië, ja, in die tijd, toen de alleen nog levende apostel in haar werkte, de type van de apostolische kerk in het algemeen in zich droeg, waarvan het eerste schrijven aan haar is gericht. En evenals Johannes van daar de andere gemeenten leidde, openbaart de Heere Zich aan haar als Degene, die alle zeven sterren in Zijn hand houdt en tussen de zeven kandelaren wandelt.

2. Ik weet uw werken, ken al uw werken, uw inwendig bestaan met al zijn openbaringen in doen en laten, namelijk én uw arbeid, uw bemoeiing om te volbrengen wat bevolen is, én uw lijdzaamheid, uw volharden om de moeilijkheid te boven te komen, die u daarbij in de weg staat en dat u de kwaden niet kunt dragen, die het onchristelijke of antichristelijke in de kerk proberen in te voeren en dat u niet besmet met dat enthousiasme, dat al wat blinkt voor goud houdt, beproefd heeft degenen, die uitgeven, dat zij apostelen zijn en zij zijn het niet en heeft ze leugenaars bevonden.

3. En u heeft daarentegen verdragen, terwijl u de kwaden niet kunt verdragen, het kwaad, dat zij u daarom aandoen (1 Petr. 2: 19) en heeft geduld geoefend in het lijden; en u heeft omwille van Mijn naam gearbeid, opdat die naam de eer gegeven werd en bent niet moe geworden.

De werken van de gemeente te Efeze zijn dus tweeërlei: 1) arbeid in de Heere (1 Kor. 15: 58. 1 Thess. 1: 3 Hebr. 6: 10), 2) geduld in het lijden; beide worden vervolgens nader ontwikkeld: de arbeid bestaat daarin, dat zij de kwaden niet kan dragen en de valse apostelen beproeft en ontzenuwt; het geduld daarin, dat zij het kwaad verdraagt en terwille van Christus' naam duldt, zonder moe te worden.

In arbeid en geduld was de engel van de gemeente te Efeze een goed dienstknecht van de Heere; de verzorging van zo'n talrijke en uit zo verschillende elementen samengestelde gemeente veroorzaakte veel moeite, maar hij meed die niet, probeerde ze noch van de schouders te schuiven, noch gemakkelijker te maken; hij arbeidde daaraan met inspanning van al zijn krachten. En hoe moeilijk de omstandigheden van een stad als Efeze ook waren, onder veelvuldige bestrijding van Joden en heidenen, alsook van valse broeders hij te arbeiden had, het geduld, de volharding verliet hem niet. Zowel die trouw in het arbeiden als

dat geduld betoonde hij echter geheel in het bijzonder in de strijd tegen al wat goddeloos in zijn gemeente was. De kwaden, die hij niet kon verdragen, waren zeker verwerpelijke, zondige mensen in het algemeen, zoals die makkelijk in een grote, weelderige handelstad ook in de gemeente konden indringen. Tegenover deze en de door hen gegeven ergernis oefende hij een scherpe kerkelijke tucht; hij kon het niet over het hart krijgen, hen te laten doorgaan, maar verzette zich met ernst en energie tegen hen. Moeilijker was de arbeid tegenover verleiders, die de schijn van geestelijkheid hadden, ja, of bijzondere geestelijkheid aanspraak maakten, omdat zij voorgaven apostelen te zijn. Het waren, zoals duidelijk is, mensen van die zelfde soort, die de apostel Paulus reeds zoveel moeite hadden veroorzaakt (2 Kor. 11: 13, 23), Joden, die onder het voorwendsel aan de zijde van de ware apostelen, van Petrus en van de uitverkoren twaalf te staan, de apostel van de heidenen en diens prediking van de rechtvaardiging uit het geloof bitter vervolgden, ja, wel zullen hebben voorgegeven, van Jezus Christus zelf, of ten minste van Zijn apostelen onmiddellijk de opdracht te hebben, of zelf apostelen te zijn. Maar ook tegenover deze mensen was de engel te Efeze niet van zijn plicht afgeweken; hij had met moed de strijd tegen hen opgenomen, hen en hun aanspraken aan openlijke onbevreesde beproeving onderworpen en hen op deze weg als leugenaars bevonden en ontmaskerd. De onomkoopbare ijver had hem nu zeker verbitterde tegenstanders en bestrijders van alle soort berokkend, maar, evenals hij in de strijd tegen verleidende dwalingen en tegen het kwaad in het algemeen zijn ijver betoonde, zo bewees hij ook zijn geduld en zijn volharding hoofdzakelijk tegenover de tegenstand, die hem deze strijd bereidde, in zo verre hij die deels geduldig verdroeg, deels zich daardoor niet van de vervulling van zijn plicht liet afbrengen. Men ziet, hij had de vermaning, die Paulus bij zijn afscheid de oudsten te Efeze gaf (Hand. 20: 28-31), niet vergeten en volgde de apostel in diens ijver na.

Dat de valse profeten zich te Efeze voor apostelen, dus voor onmiddellijke gezanten van de Heere zelf uitgaven, wijst op een tijd, waarinn nog apostolisch aanzien en apostolische volmacht bijzonder aanbevelende attributen van het leraarsambt waren en valse leraars zich graag zo’n aanzien gaven, dus op de tijd vóór de verwoesting van Jeruzalem; later trad geen dwaalleraar meer op, die zich de apostelnaam zou hebben aangematigd.

Welk een opeenstapeling van de meest krachtige, elkaar schier verdringende lofspraken! U vermoedt reeds, dat zij, als niet geheel, althans voor het grootste gedeelte de voorleden toestand van deze gemeente beschrijven. Als hier toch aangeduid werd, wat zij nog in alle opzichten was, dan zou de berisping (vs. 4), nauwelijks mogelijk en de opwekking (vs. 5), om weer de eerste werken te doen, bijna nodeloos zijn. Maar niet minder verdient het de aandacht, dat hier bepaaldelijk een drietal uitstekende eigenschappen, in het begin van de lofrede aangestipt en in haar vervolg niet dadelijk vermeerderd, maar met andere woorden herhaald en tevens uitgebreid wordt. Het geheel, ingeleid door het algemene: "Ik weet uw werken", roept ons het aanschouwelijk beeld van een voortreffelijke gemeente voor ogen. Allereerst weet Jezus haar arbeid. Het geloof is bij de Efezische Christen geen afgetrokken beschouwing, geen koele overtuiging, geen onbeschrijfelijke gewaarwording alleen, maar een kracht tot leven en werken geweest. De hand, vertrouwend in die van Christus gelegd, was straks met noeste ijver aan de ploeg op Zijn akker geslagen en het hart, verenigd met Hem, was ontgloeid tot liefdebetoning. Zij hadden omwille van Zijn naam gearbeid en waren niet moede geworden. Het grote gevaar, om maar al te ras te verslappen, waar men met ijver begon, waren zij gelukkig ontweken en al gutste het zweet langs de slapen, de arm zonk niet moedeloos neer. Ja wat meer is en zo zelden geschiedt ijver en geduld waren bij haar op de schoonste wijze verenigd. De Heere kende ook de lijdzaamheid van de gemeente, die haar had doen dulden en dragen voor Zijn heilige zaak. Hevig was de strijd, die ook hier het

jeugdig Godsrijk bestaan moest tegen de hel en al haar machten. Zo diep was het zedenbederf in de weelderige koopstad verspreid, dat naar een geloofwaardig verhaal van de oudheid, de Efeziërs eenmaal een burger uit hun muren verbanden, om geen andere reden, dan om zijn uitstekende deugd, ja, dat lot aan allen toegedacht hadden, die in wijsheid uitmunten zouden. Het tegenspreken van zulke zondaren te verduren, voorwaar, het was een zwaarwichtige zaak en Efeze was op de proef niet bezweken. Ja, wel verre van gemeenschap te hebben met de onvruchtbare werken van de duisternis, hadden zij veeleer die bestraft. De gemeente het is haar derde roem bij de Heere kon de kwaden niet dragen. Ziedaar de zachtmoedige Heiland, de lofredenaar van de onverdraagzaamheid geworden, maar van de onverdraagzaamheid tegen dwaling, zonde en onrecht. Ook te Efeze had de Satan zich voorgedaan in de gedaante van een Engel van het licht. Opgetreden onder een apostolische naam, hadden de verkondigers van een anti-apostolische leer zich doen horen. Maar waren er ook, naar Paulus' voorspelling in het uur van het afscheid, grijpende wolven ingeslopen, die de kudde niet spaarden, de kudde had de wolven ontdekt, gedoken in lammerenvacht. Een Fygellus en Hermogenes, of wie zich in Klein-Azië meer van Paulus verwijderd had (2 Tim. 1: 15), was als leugengeest kenbaar geworden. Huis en hart waren gesloten gebleven voor wie een andere leer dan de echt apostolische brachten en getooid met de driedubbele erekrans van ijver, geduld en reinheid, te midden van dwaling en zonde, stond daar de jonge gemeente, als een bekoorlijke bruid voor het oog van de hemelse Bruidegom!

4. Maar Ik heb tegen u (vgl. vs. 14 en 20), dat u uw eerste liefde, de liefde, die in het begin van uw geloofsleven aanwezig was (Jer. 2: 2) heeft verlaten.

In al de zeven brieven spreekt de Heere met de gemeente als zodanig, maar haar opzieners en eerst in deze de gemeente aan. Daaruit volgt ten eerste, dat de opzieners en de gemeente bij elkaar behoren; vervolgens, dat de opziener van de gemeente niet haar beambte, maar haar engel is, die de Heere heeft gezonden, om Zijn boodschap te volbrengen; niet hij is van haar, maar zij is van hem afhankelijk, want zijn deugden zowel als zijn verkeerdheden prent hij de gemeente in.

Zuiver in de leer en zuiver in de wandel, wilde deze ernstige herder zijn Efeze hebben en zijn arbeid had hierin gezegend gevolg. Maar niet alleen rein, maar ook innig, liefdevol wil de Heere de Zijnen hebben. Het heilig Lam van God heeft ons ook liefgehad tot in de dood en niet de reinheid, maar de liefde is de band van de volmaaktheid. Deze liefde, waartoe ook vaker door Paulus was vermaand, had Efeze verlaten. "Uw eerste liefde" zo luiden de woorden. Hoedanige liefde? Wij willen niet zo vragen; de liefde, zegt de Heere, dus de hele, volle, diepe, ruime liefde, de liefde tot God en tot de broeders, de algemene liefde en die tot de vijanden, de inwendige van het hart zowel als de uitwendige in daden. Daarom kan ook hij van de liefde wijken, die met diepe ernst voor goede zeden en reine leer grote blijdschap tot het op zich nemen van veel arbeid, ja van het kruis verbindt; en de liefde is juist dan in gevaar van te verkouden, als men in ijver voor de naam, d. i. de eer van de Heere, alle gerechtigheid wil vervullen.

Het gevaar ligt voor de hand, als een bijzondere belangrijke zaak door de drang van de omstandigheden van de kerk wordt opgelegd en daarheen zich alle kracht concentreert. Het gevaar ligt ook voor de hand, dat men de aanklachten van het geweten over het verwaarlozen van andere zaken daardoor terzijde stelt, dat men onafgewend het oog vestigt op de eenzijdige virtuositeit. Wanneer in zo'n toestand het "bekeer u" niet wordt gehoord, dan wordt ook zeer snel het Christelijke van de enige deugd, die nog overblijft en zo deze zelf in gevaar gebracht; alle eenzijdigheid eindigt daarin, dat ook de ene zijde teniet gaat.

Wat een liefde bezielde de eerste Christelijke gemeente te Jeruzalem, toen zij alle dingen gemeen had en één hart en één ziel waren! Wat een blijdschap was het, dat zij verwaardigd waren geworden, om de naam van Jezus smaadheid te lijden! Wat een ijver in de gebeden, toen de plaats bewogen werd, waar zij vergaderd waren! Het heeft zo niet lang geduurd! Deze toestanden komen ook weer in andere gemeenten voor. Paulus prijst in de Galaten (Hoofdstuk 4: 11 v.): u naamt mij aan als een engel van God, ja, als Christus Jezus enz. " En zo ondervindt het elk gelovig Christen bij zijn bekering, als hij vergeving van de zonde van de Heere ontvangt; de macht van de liefde van God, die alle zonden van het hele leven in één zalig ogenblik wegneemt, en de blik in de wonderbare wegen van de goddelijke genade verslindt ten eerste al het andere. Terwijl deze kiem van het nieuwe leven, die in het hart gelegd is, zich uitbreidt en ontwikkelt, moest zij niet aan inwendige kracht afnemen, maar integendeel toenemen. Helaas! gewoonlijk heeft het tegendeel plaats, zodat de meesten alle krachten moeten inspannen, om deze nieuwe levenskiem te bewaren, zodat die hem niet door de eis van de duivel en de verzoeking van de wereld en de traagheid en gemakzucht van het eigen vlees geheel ontroofd wordt. De uitwendige vorm van het Christelijk leven blijft bestaan, maar het ontbreekt aan inwendig leven; er zijn ook nog werken, arbeid, moeite, ook nog opoffering, verloochening, geduld, waar voornamelijk als werken van plicht. Zij komen niet meer voort uit het vuur van de eerste liefde; ja omdat het hart dat inwendig leeg voelt, wil het gemis door werken, arbeid en geduldig lijden vergoeden. Het behaagt echter de Heere niet; het zijn niet de eerste werken. Aan deze toestand is een groot gevaar verbonden. De oorzaak van die inwendig flauwe toestand moet daarin worden gezocht, dat de ziel de inwendige gebedsgemeenschap met de Heere verwaarloost, zodat zij niet meer uit de volheid van de genade put; zij bidt niet en krijgt daarom ook geen nieuwe liefde. De scheiding tussen de ziel en de Heere wordt steeds groter, het hart steeds vreesachtiger, de onbekende en onvergeven zonden worden steeds meer en het leven van het geloof, dat nog aanwezig is, trekt zich steeds verder naar een steeds nauwere omtrek terug en wordt steeds meer uiterlijk. Waar moet dat heen? Blijft de ziel op deze weg, dan is haar einde zeker het verderf. Alleen door een vernieuwde boete en bekering is weer een nieuw begin en daarin de eerste liefde te verkrijgen.

De eerste liefde is het oorspronkelijke zalige ervaren van de liefde van God en van Christus, van de wondervolle ontferming, die de zondaar, de verloren zoon, met de kussen van de Vader (Luk. 15: 20) ervaart en waardoor hij uit zijn ellende, zijn van God gescheiden zijn en zijn vervreemding van God verplaatst is in de staat van de genade, van het kindschap van God, van het hemelse leven van Christus. Zij maakt innig, liefdevol jegens de broeders, die gelijke ontferming gekregen hebben, zacht, barmhartig jegens alle zondaars; zij is de liefde tot de Heere, die onafscheidelijk is van de liefde jegens alle mensen.

De gemeente te Efeze stelt de type van de apostolische tijd en van de kerk van die dagen zo van alle zijden als geen andere voor. 1) Reeds dat is een trek, die bepaald de tijd van de apostelen karakteriseert, dat aan de gemeente tot haar lof wordt gezegd, dat zij werkt en arbeidt, en niet moe is geworden; dat zij lijdzaamheid oefent, die ondanks allen tegenstand volhardt, maar dat ook tot haar lof wordt gezegd, dat zij de kwaden niet kan verdragen. Zoals de apostolische kerk toch heeft geen latere in de wijnberg van de Heere gearbeid en al heeft ook de latere kerk de elementen van de gemeenschappelijke tucht nooit geheel laten vallen, zo lag het toch in haar omstandigheden, omdat er een onophoudelijk aangroeien ontstond en zij niet met de volksmassa’s te doen kreeg, dat zij haar verplichting jegens de kwaden nooit zoals de apostolische kerk heeft volbracht. 2) Als verder aan de gemeente wordt gezegd, dat zij beproefd had degenen, die zeiden dat zij apostelen waren en het niet waren en hen leugenaars had bevonden, zo kon alleen een apostolische gemeente in de toestand komen en alleen

bekwaam zijn, om zulke aanspraken op het apostolisch ambt te onderzoeken. Deze trek leidt ons zelfs tot de eerste jaren van de apostolische kerk terug, waarin het Joods-Christelijke element nog kon beweren, in de Christelijke kerk het eerst en meest gerechtigde te zijn. 3) Verder bezat de gemeente de liefde tot de Heere en broeders niet meer in haar eerste frisheid en warmte, een deel van haar voorrang behoorde tot het betere verleden, toch waren er velen van deze, hoewel verzwakt, haar nog gebleven. Weer is dat een de apostolische tijd juist karakteriserende trek, want nergens is de eerste liefde groter en de afval van deze sterker en ontzettender geweest dan in deze kerk.

Wanneer in het leven van een mens het uur van de bekering slaat en men aan de trekking van de Vader tot de Zoon zich heilverlangend overgeeft en de mens, overeenkomstig zijn vurige begeerte, door het dierbaar bloed van Christus vergeving voor alle zijn zonden verlangt en zo aanvangt een nieuw schepsel te worden, dan begint voor hem een nieuw leven, dan gaat een nieuwe wereld voor hem open en er ontwaakt een brandende begeerte voor die Verlosser, van wie men alles, alles is verschuldigd, de eer en de liefde. Zij is vurig, gewillig, waakzaam, ijverig. Wanneer het vuur van deze liefde een tijd in ‘s mensen hart heeft gebrand, treedt daarvoor een koelere stemming in de plaats; de Heere onttrekt van de ziel Zijn invloed geenszins, maar de genietingen zijn minder overstelpend, de jeugdige Christen moet leren niet van aandoeningen, maar door het geloof en bij het Woord te leven, opdat ook zijn liefde tot de Vriend van de zielen, zaliger, geestelijker en voor anderen weldadiger zou worden; nu is een proeftijd daar, waarin het gevaar groot is, om wel niet geheel, maar toch ten dele achteruit te gaan, in plaats van voorwaarts te schrijden. Het behoedmiddel tegen dit gevaar is: Bid zonder ophouden.

"Ik heb tegen u, spreekt Hij, dat u uw eerste liefde heeft verlaten. " Aandoenlijke klacht, in welke zin zij ook opgevat wordt! De uitleggers hebben de vraag verschillend beantwoord, of hier aan een eerste liefde voor de Heere of voor de broeders te denken is; maar is het onderscheid wel zo groot, als het schijnt? Ongetwijfeld, menen wij, bedoelt de Heere die liefde uit het geloof, waarvan Hij zelf voorwerp en middelpunt was. Maar waar die heilige vlam op het altaar van hun hart was verdoofd, daar was tevens de band van de volmaaktheid ontsnoerd, die hen vroeger aan de broeders verbond. Zuiver van belijdenis, maar koud van hart stonden zij daar voor het oog van de Heere ach, hoe kon de Engel van de gemeente Zijn verwijtende blikken verdragen! Eerste liefde, hoe schets ik u haar gloed en glans naar waardij! Heugt hij u niet, gevoelig jongeling, die eerste schuchtere blik van ontwakend en smachtend verlangen, naar die ééne en énige heengericht, die u heel de ziel vervulde? Heeft u het immer vergeten, tedere moeder, het zaligst uur van uw leven, toen u uw eerste zuigeling aan de volle moederborst drukte? Weet u het niet meer, priester van kunst en van wetenschap, hoe warm uw hart heeft geslagen voor het ideaal van het Ware en Schone en Heilige, toen u het eerst had aanschouwd en het dacht gegrepen te hebben? Hoe stond u daar, als bij vernieuwing geboren, terwijl het oog van stille zaligheid blonk en een nieuwe wereld van hoop en genot u van verre vriendelijk wenkte! Dat was eerste liefde voor wat zichtbaar, onvolmaakt, vergankelijk was. En nu, denk u een eerste liefde voor Jezus! een liefde, waarbij het oog zich niet kan verzadigen van het staren op Zijn goddelijk beeld; waarbij het hart, aan Zijn liefdehart ter ruste gelegd, met volle teugen Zijn vrede mag indrinken; waarbij het daarbinnen zo onuitsprekelijk stil is en blij, en de geest, aan het stof van de aarde ontheven, slechts één verlangen meer kent: het verlangen om Jezus te zien en zo dicht mogelijk in Zijn gemeenschap te leven? Liefelijke bloeitijd van het geestelijk leven, hoe rept u soms de vleugels zo snel? In Efeze was die voorjaarszon ondergegaan, om voor kille najaarskoude te wijken. Voor het uitwendige vond de Heere er wellicht alles bij het oude gebleven, maar inwendig was alles veranderd en waar de vorm van het leven nog met angstige zorg werd

bewaard, was de geest van het leven geweken. De jonge bruidsliefde werd door inwendige trouwbreuk vervangen en toonde de uitverkorene van de Heere ook geen zwarte vlek op het kleed, zij voelde evenmin de eerste gloed in het hart. Ach, wat baatte het, of een liefelijke geur van ijver en rechtzinnigheid zich in Efeze's naaste omtrek verspreidde? Liefdeloosheid was het éne giftige insect, dat de hele zalffles verpestte! Niet moeilijk kan het zijn, bij enig nadenken de oorzaak van de verkoeling, althans tot zekere hoogte te raden. In de strijd met de dwaalleraars, naar Paulus' voorspelling begonnen, waren wis de hoofden heet, de harten kouder geworden. Langzamerhand was meer waarde aan zuiverheid van begrippen, dan aan warmte van de liefde gehecht; de waarheid was voorwerp van begrip en bespiegeling, meer dan van innerlijk leven geworden. De pracht van de wereldstad had sommigen verblind, anderen verleid, velen ontwend aan het verborgen leven in gemeenschap met God en de Heere. Voor niet weinigen had het Evangelie met de prikkel van de nieuwheid het waas van de schoonheid verloren. Van lieverlede was bij allen de eerste geestdrift verkoeld en onverschilligheid in haar plaats getreden. Pas aan haar gevolgen was zij zichtbaar en de toestand van de zieke gemeente, waarin dit koude vuur van lid tot lid heimelijk voortkroop, gedurig meer gevaarlijker geworden. Sinds de laatste tijd zo verbeelden wij ons was de arbeid trager van de handen gegaan en het kruis al zwaarder gevallen, omdat de liefde niet meer drong om het achter Christus te dragen. Niet langer weergalmde het nabijgelegen strand van de vurige gebeden van de broederliefde, als toen men Paulus wenend naar het schip had geleid. Kil was het in de harten, stil aan de maaltijd van de liefde geworden. Efeze, Efeze, u betreedt een afhellend spoor!

Onvergetelijk is dat beste en liefelijkste uur, toen wij voor het eerst de Heere aanschouwden, onze last verloren, de rol van de belofte ontvingen, ons verheugden in een volkomen verlossing en onze weg in vrede volgden. Het was de tijd van de lente in de ziel; de winter was voorbij; het gedruis van Sinai's donderen gestild; het flikkeren van zijn bliksemschichten werd niet meer gezien; God was verzoend; de wet bedreigde geen straf, de gerechtigheid eiste geen wraak. Toen vertoonden zich de bloemen in ons hart: hoop, liefde, vrede en lijdzaamheid ontsproten aan de bodem, de hyacint van de bekering, het sneeuwklokje van de blanke reinheid, de crocus van het gulden geloof, de narcis van de eerste liefde, allen sierden de hof van de ziel. De tijd van het gekweel van de vogelen was gekomen en wij verheugden ons met dankzegging; wij loofden de heilige naam van onze vergevende God, en ons besluit was: Heere, ik ben de Uwe, geheel de Uwe; alles wat ik ben, alles wat ik heb, zou ik U willen wijden. U heeft mij verkregen door Uw bloed, U wil ik mijzelf geven en mij geheel wijden aan Uw dienst. In leven en sterven laat mij Uw eigendom zijn. Hoe hebben wij dit voornemen ten uitvoer gelegd? Onze liefde van de ondertrouw brandde met een heilige vlam van de toewijding aan Jezus, is het ook nu zo? Zou Jezus ons met recht kunnen toevoegen: Dit heb Ik tegen u, dat u uw eerste liefde heeft verlaten? Helaas, het is slechts zeer weinig, dat wij gedaan hebben voor van de Meesters eer. Onze winter duurde al te lang. Wij zijn koud als ijs, terwijl wij een zomergloed moesten voelen en bladeren met heilige bloesems. Wij geven een vinger, waar Hij handen moest ontvangen, ja verdient, dat wij ons hartebloed aan Zijn kerk en waarheid zouden toewijden. Maar moet het zo blijven? O Heere! nadat U ons zo rijkelijk heeft gezegend, zullen wij ondankbaar en onverschillig blijven, over uw goede zaak en werk? Och, verlevendig ons, opdat wij mogen wederkeren tot onze eerste liefde en de eerste werken doen. Breng ons een liefelijke lente aan, o U Zonne der gerechtigheid.

5. Gedenk dan, waarvan u uitgevallen bent, gedenk aan uw vroeger zo heerlijke staat, aan de schone tijd van de jeugdige liefde en bekeer u en doe de eerste werken, de werken, zoals de eerste liefde die volbrengt. En als u dat niet doet, Ik zal u haastig tot uw verderf bij komen en zal uw kandelaar van zijn plaats weren. Ik zal maken, dat u geen plaats meer heeft onder de

gemeenten, ten minste geen, die zo boven anderen uitsteekt, namelijk als u zich niet, zoals Ik gezegd heb, bekeert.

Wellicht mogen wij bij het woord, hier door "uitvallen" overgebracht, aan de gevallen engelen denken, die naar de voorstelling van de Israëlitische oudheid, van hun hoge zetel in de afgrond neergestort en met banden van de duisternis op zijn bodem bewaard zijn geworden. Aan zo’n gevallen Lucifer was Efeze gelijk; waar het door eigen schuld was afgedwaald van vroegere hoogte. Maar wat geen geest van de afgrond kan, dat kan de verachterde Christen in de kracht van de levende Heere. Hij kan opstaan om zijn eerste rang te hernemen, als hij terugdenkt aan de tijd, waarin hij zoveel beter gestemd was en aan de dringende roepstem tot onverwijlde bekering gehoor geeft. Daartoe wekt de verhoogde Heere deze diepgezonken gemeente. Waar Hij het gevaar haar ziet dreigen om als een vallende ster haar eerste luister te derven, wil Hij, wat zij weer als een zon zal schijnen in de oude, heldere glans. Om de nevel voor haar toegeloken oog te verdrijven, laat Hij het licht van de dag van Zijn toekomst haar op het beschaamde aangezicht vallen. Hij spreekt van een nabijzijnde openbaring en een ontzettend gericht. Als er in Efeze geen verandering kwam van tijd tot tijd zou haar schijnsel verduisteren; haar erekroon zou wegzinken; het licht van het Evangelie zou uitgedoofd worden en waar men het genadig geschenk gedurig minder geschat heeft, zou bij de koude de donkerheid van de nacht haar verbeiden. Men heeft deze bedreiging niet zelden hard en overdreven genoemd. Zulke uitleggers hebben het waarschijnlijk óók een uiterst onmenslievend woord van Paulus gevonden, als hij een brief aan de Korinthiërs met de dreigtaal besloot: "als iemand de Heere Jezus niet liefheeft, die zij een vervloeking, Maranatha. " Zij vergeten, wat onverschoonlijke misdaad de koelheid voor Jezus is en hoe Hij zelf op soortgelijke wijze eenmaal Zijn eigen volk heeft gedreigd met het woord: "Daarom zal het koninkrijk van God van u weggenomen en aan een ander volk gegeven worden, dat zijn vruchten voortbrengen zal. " Zij verzuimen daarbij te bedenken, dat hier geen willekeurige straf, maar een noodzakelijk en verklaarbaar gevolg van de koelheid van de gemeente gespeld wordt. Onverschilligheid zou uit haar eigen aard tot versmading van de dierbaarste voorrechten, versmading tot hun verlies kunnen leiden. Zij zien boven alles voorbij, wat ontzettend zegel de geschiedenis van de Efezische Kerk aan deze onheilsprofetie heeft gehangen. Verlangt u haar uitkomst te weten? De tegenwoordige reiziger door de Levant zoekt naar het vermaarde Efeze van de oudheid en vindt slechts een eenzame en verlaten streek. Een klein gehucht, Ajah-Saluk genaamd, biedt op zijn puinhopen een verblijf voor schamele landlieden aan. Het overblijfsel van een oude Christenkerk werd veranderd in een Turkse moskee. Het voormalig wonder van de wereld verdween en als er nog in het gehucht of zijn omstreken enige Griekse Christenen rondzwerven, zij zijn zo diep onkundig, dat zij zelfs met Paulus nauwelijks bekend zijn. De brief aan de Efeziërs wordt door geheel de wereld gelezen: in Efeze zelf is niemand, die hem ontcijferen kan! Zo schijnt nu Mekka’s halve maan op de plek, waar de Evangelie-zon taande. Zeg het niet, dat de herhaling van zo’n zichtbaar oordeel in onze tijd niet meer gevreesd worden kan. "Dat zij verre", zo spraken ook de Joden, toen de Heere hun een dergelijk Godsgericht spelde en juichten in hun hart wellicht: "de tempel van de Heere, de tempel van de Heere, de tempel van de Heere is hier! " Nog geen veertig jaren daarna was de tempel verwoest en vertreden. Wel hebben wij de vaste belofte, dat de poorten van de hel de gemeente zelf niet overweldigen zullen; maar die toezegging is op geheel het Godsrijk, niet op bijzondere plaatsen en landen van toepassing. Wij weten het niet, wat donkere wolken zich ook over ons hoofd of dat van onze kinderen samenpakken kunnen; wij leven in een tijd, waarin men dagelijks leert, zich over volstrekt niets te verwonderen en voor alles te vrezen. Ontwijfelbaar zeker is het, dat waar het geestelijk leven verkwijnt, het vonnis van de dood staat te duchten en dat, als het licht in ons tot duisternis wordt, de duisternis zelf nog eindeloos groter zal wezen. En al openbaarde zich het

misnoegen van de Heere tegen ons niet in die ontzettende vorm, waarin het zich dreigend tegenover Efeze vertoonde, wie zijn wij, lichtelijk verachterden van Zijn genade, die "vrede, vrede en geen gevaar" zouden roepen? Al blijft ook voor ons het licht op de kandelaar staan, ons oog kan zich langzamerhand voor dat licht beginnen te sluiten. Het kan niet anders, of zo ons innerlijk leven tot een barre herfst is genaderd, moet ons ook een dode winter bedreigen. Verkoelde liefde is veel moeilijker dan eerste liefde te wekken; afgebroken gemeenschap wordt minder snel hersteld, dan nieuwe gemeenschap gesloten en als het zout smakeloos is, waarmee zal het gezouten worden? Wel geeft de goede Herder Zijn schapen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in eeuwigheid. Hij, die u roept, is getrouw en laat het werk van Zijn handen niet varen. Maar wee de mens, die uit de hoogste troost van het geloof een vrijbrief tot traagheid ontlenen kon! Zo waarachtig het is, dat de Heere de Zijnen bewaart tot de toekomende zaligheid, zo waarachtig is het tevens, dat die bewaring geschiedt door het geloof en dat, waar geloof en liefde verflauwen, de gevolgen niet te berekenen zijn. "Als u de besmetting van de wereld ontvlucht bent door de kennis van Christus en weer in haar ingewikkeld en door haar verwonnen wordt, het laatste is u erger dan het eerste geworden! " En wat zou het zijn, als dat koude hart eindelijk door de koude hand van de dood werd gebroken en u in de eeuwigheid ontwaken moest, van de vroeger gekozen weg van het leven verwijderd en vervreemd van Hem, nabij wie het u eens goed was te wezen? Ach, wij kunnen het niet indenken, maar diep voelen wij, dat de aanblik van een miskende en beledigde vriend zwaarder te verduren moet zijn, dan die van een machtige vijand!

6. Maar, en dit geeft hoop, dat het met u niet zo ver zal komen als met andere gemeenten, dit heeft u boven die te Pergamus en Thyatire (vs. 14 en 20), dat u de werken van de Nikolaïeten haat, die Ik ook haat.

Deze sekte van de Nikolaïeten is volgens oude berichten afkomstig van de Antiocheense Jodengenoot Nikolaus, een van de eerste armenverzorgers te Jeruzalem (Hand. 6: 5). Toen deze, zo verklaart Clemens van Alexandrië (omstreeks 220 na Christus), de apostelen om zijn ijverzucht, die hij om zijn schone vrouw toonde een berisping gaven, verbrak hij openlijk de gemeenschap met deze, met beroep op een woord, dat hij vroeger zelf had gezegd: men moest het vlees paracrhsyai, dat hij in die zin bedoelde "doden", maar wat ook kan betekenen "misbruiken" d. i. zijn verachting ervan daardoor te kennen te geven, dat men het op ongebonden wijze zou kunnen volgen en zich zo tegen zijn begeerlijkheden verstompen. Deze laatste stelling kleefden de Nikolaïeten aan; zij gaven zich over aan een teugelloze dienst van het vlees, die zonder vrees alle begeerlijkheden diende en gaven voor, dat de vrije geest daardoor niet werd gestoord. Het blijft echter onzeker, in hoeverre Nikolaus voor zijn eigen persoon uit die oorspronkelijke overstrenge geestelijkheid later in dit andere uiterste van ongebonden vleselijkheid vervallen is, dat echter weinig waarschijnlijk is, omdat hij nooit met een andere vrouw te doen had en zijn kinderen in strenge tucht hield, of dat alleen de sekte, naar hem genoemd, zijn woord in een tegengestelde bedoeling heeft veranderd, en zich met zijn naam heeft getooid, om eigen naaktheid te bedekken. In zijn scheiden van de vrouw lag duidelijk reeds een feitelijk miskennen van de heiligheid van het huwelijk en van de vrouw en deze kon nu gemakkelijk tot een bepaald onzedelijk maken van de echt en van het vrouwelijk geslacht leiden, dat voor hen, die heidenen geboren waren, zo voor de hand lag. Evenals de Christenen uit de Joden aan een angstvallig volgen van de wet waren blootgesteld, zo waren het de Christenen uit de Heidenen aan het misbruik van de Evangelische vrijheid tot ongebondenheid van het vlees. Te Efeze nu toonden de Nikolaïeten hun aard meer praktisch, zoals het schijnt, waarom in vs. 6 van hun werken sprake is. Te Pergamus daarentegen waren de grondslagen van de partij reeds geworden tot een systeem, dat afgerond was en met het gnosticisme (vs. 24) in verband stond, waarom in vs. 15 van hun "lering. "

Wat wij vooral moeten opmerken, het is de ontfermende liefde van de Heere, die met dit woord balsem giet in de pas geslagen wond. Of was het dan zoveel uitstekends, dat de Efeziërs althans zich nog in één opzicht onderscheidden van een de Heere vijandige wereld? Zou hun haat tegen de Nikolaïeten, nauwkeurig bezien en gewogen in een strenge balans, niet te licht gekeurd kunnen zijn? En welke waarde had in ieder geval deze haat, als hij niet uit de wortel van de liefde tot Christus ontsproten was? Maar nee, zo vonnist de Zachtmoedige, zo richt de Lankmoedige niet. Het Is Hem reeds blijdschap en roemstof, nu er althans nog een vonkje is, dat smeult in de koelende as. Zie, daar blaast Hij met Zijn warmen levens- en liefdeadem de rokende vlaswiek weer aan; hoort, Hij zal het gekrookte riet niet verbreken: "dit heeft u en het is uw eer voor Mij, al is het Mijn eigen werk in uw midden dat u de werken van de Nikolaïeten haat, die Ik ook haat. " Ja, hoort het en aanbidt, u vooral die voelt, dat u op een lijn met de Efeziërs staan moet, als de Heere ook over u de rechtvaardig gerichte wil spannen! Nee, Hij spreekt geen verkoelde liefde als volslagen vijanden aan; Hij maakt onderscheid tussen wie gewapend tegenover Hem treedt of traag achter Hem gaat. Hij vonnist, omdat Hij voor de eer van Zijn naam en onze eigen zaligheid vonnissen moet; maar niemand is verschonend, billijk, lankmoedig als Hij. Ziet Hij in u, verachterd discipel van de Heere, nog enig overgebleven kiem van innerlijk geestelijk leven, Hij merkt het goedkeurend op, Hij kweekt het vriendelijk aan; Hij wil dat vatbare punt in uw hart tot een aanrakingspunt maken voor Zijn genezende hand. Is het ook nog slechts een dunne draad, die aan Hem u verbindt, Hij wil de draad tot een koord, het koord tot een keten verheffen, om u onafscheidelijk aan zijn dienst te verhechten. Stelt u als de Efeziërs prijs op reinheid van hart en van wandel en blijft u zich onderscheiden van de wereld, zoals zij van de Nikolaïtisch-gezinden: de Heere wil te minder de hoop opgeven om u weer te brengen uit uw verre verachtering en nadat Hij uw liefde bij vernieuwing gewonnen heeft, bij vernieuwing onder Zijn strijders u plaatsen.

7. Die oren (liever "een oor heeft, die hore 1) (Matth. 11: 15; 13: 9, 43, wat de Geest tot de gemeenten zegt, wat Ik de Heere door de Geest van de profetie aan de gemeenten laat zeggen. Die in waarheid overwint want de tot hiertoe behaalde overwinning over het kwade en de dwaalleraars is eigenlijk slechts schijnbaar, omdat die gekocht is voor het verlies van de eerste liefde Ik zal hem geven met Mij het eeuwige leven te hebben (1 Joh. 2: 25) en te eten van a) de boom des levens, die in het midden van het paradijs van God is 2), dat hij eenmaal in het rijk van de volmaking op de nieuwe aarde het zalige en in eeuwigheid voortdurende paradijsleven mee geniet.

a) Gen. 2: 9

Dit woord vormt een opmerkelijk aanrakingspunt van de Apocalyps met de drie eerste evangelisten, vooral met Mattheüs. In plaats van "oren" komt hier en zo ook in Hoofdstuk 13: 9 het "oor". Het geestelijke zintuig om te verstaan kan door de singularis worden genoemd, omdat dit slechts een is en door de pluralis om het daarmee overeenkomstig lichamelijk orgaan. Zulke verandering komt in de Schrift bij dergelijke herhalingen in de regel voor, om er op te wijzen, dat de toeëigening een levende en zelfstandige is.

De opmerking mag hier niet nagelaten, hoe altijd weer opzettelijk en harmonisch en geenszins toevallig of willekeurig, in deze brief aan de Engel van Efeze en de twee eerst daarop volgenden, de uitroep: Die oren heeft, die hore! niet, zoals in de vier laatste brieven het geval is, het geheel besluit, maar de toezegging van het loon aan de overwinnaar onmiddellijk voorafgaat. Deze schijnbaar onbeduidende verscheidenheid verdeelt intussen ook hier weer het Apocalyptische zevental in een drie- en viertal; t. w. drie brieven, die met de uitroep: Die

overwint enz en vier, die met de uitroep: Die oren heeft enz. eindigen. Dat deze juist de vier laatsten zijn, is natuurlijk, omdat dus het hele zevental met die boven allen plechtige en verheven vermaning als verzegeld wordt. Wat de uitroep zelf betreft, kenbaar genoeg is hij uitbreiding en weerklank uit de hemel van dat door Jezus zo menigmaal op aarde aan het slot van Zijn leringen geplaatst en alleen in de synoptische Evangeliën opgenomen: Die oren heeft om te horen, die hore. In de Apocalyps onderscheidt zich de uitroep ten eerste door het verschil van getal: die "een oor" heeft (want dus heeft letterlijk het Grieks, ofschoon het niet wel zo in onze taal overgebracht kan worden). Maar vooral ook is de volledigheid merkwaardig, waarmee de Apocalyptische uitdrukking hier de Geest ook opneemt in het goddelijk getuigenis, terwijl zij, als ware het, van de beperkte kring van de discipelen, waartoe Jezus, op aarde zijnde, zich richtte, de blik uitbreidt over al de Gemeenten, tot welke Hij nu uit de hemel spreekt door de Geest.

2) Het eerste in de beloften van de zeven brieven is het laagste en hoogste in de vervulling. (Hoofdstuk 22: 2, 14 en 19).

De belofte heeft een dubbel doel. Ten eerste past die op de tegenstelling tegen de Nikolaïeten. Beloofden deze aan de hunnen aards genot, de Heere wil veel beter voedsel aan de Zijnen geven, waardoor de bekoorlijkheden van een kostelijke tafel worden overwonnen. Vervolgens wijst het slotwoord van de brief, evenals het begin, op het paradijs, waarin ook eens de Heere God wandelde die de verzoeker overwint, moet nu ook eten van de boom des levens, evenals het de eerste mensen was toegedacht, als zij hadden overwonnen.

U verstaat die beeldspraak. Zij voert u met uw gedachten op eenmaal naar dat verloren Eden terug, waar de toegang tot de boom des levens gesloten werd, toen de mens van de verboden boom had gegeten. Zoals de Schrift met dat Paradijs is begonnen, zo eindigt zij met op dat Paradijs ons te wijzen en ons de levensboom te tonen, daarboven door Jezus overgeplant met de eens doornagelde handen. De Heere weet het, de gelovige moet strijden, eer hij de plaats betreden kan, onder de schaduw van die boom hem bereid. Maar waar de doornen van de aarde dreigen zijn doorwonde voet te doen zwichten, daar laat de Heere hem als het ware de geur van de Paradijsrozen rieken. Wie schetst het mij, wat heil in dit geheimzinnig woord is beloofd? Leven, onverderfelijk leven in de eerste plaats; want pas toen Adam door de zonde aan de macht van de dood was vervallen, werd voor de eerste levensboom een vlammende Cherub geplaatst. En daarbij een onschuld, aan die van Eden gelijk; een rust, zoals daar onder die koele lovertent woonde; een verkwikking, zoals alleen hemelspijs aan de hongerige en dorstige biedt; een omgeving, schoner dan de bekoorlijke dreven, die het middelpunt van het aardse paradijs tot het sieraad van de schepping verhieven; een liefde, reiner en duurzamer, dan die van de eerste bewoners van Eden innig aan elkaar verbond. Heere, wij stamelen slechts, maar wij voelen ook, hoe groot het goed is, dat U uit genade heeft weggelegd voor allen, die U in onverderfelijkheid liefhebben!

De gemeente te Efeze is, omdat zij van de Heere raad verachtte en het geloof en de liefde verloochende (men denkt slechts aan de roversynode te Efeze in het jaar 449), met deze in de oudheid zozeer beroemde stad, van de aarde verdwenen. Slechts een steenhoop en ellendige, vuile hutten, door Turken bewoond, zijn nog over en geen enkel Christen woont meer daarin.

De brief van Paulus aan de Efeziërs wordt in de hele wereld gelezen, maar te Efeze leest niemand die.

Overwinnaars zijn alle deelgenoten aan de eerste opstanding, de grote schaar, die voor de troon van God staan. (Hoofdstuk 7: 9-12) met palmen, het teken van de overwinnaars in de hand; lieden, die uit de grote verdrukking komen, die hun kleren niet slechts gewassen, maar ook wit gemaakt hebben in het bloed van het Lam. Bij de overwinnaars is de oude mens met Christus gekruisigd en staat hij onder de heerschappij van de nieuwe mens en wordt met alle krachten bestreden; de vurige pijlen van de boze blussen zij door hun bestendige waakzaamheid en gedurig gebed; de boze wereld met haar verlokkende bekoorlijkheden en voorbeelden beminnen zij niet alleen niet, maar zij worden van haar gehaat en veracht en dragen de smaad van Christus; daarom heten zij overwinnaars en triomfeerders over de duivel, de wereld en hun oude mens en zijn, tot hun bevestiging en volmaking, dragers van Christus smaadheid. Met de meeste duidelijkheid kunnen de overwinnaars ook zo gekentekend worden: Het zijn lieden, die de acht eerste hoofdstukken van Paulus brief aan de Romeinen van trap tot trap hebben doorleefd (Rom. 8: 27) en getuigen kunnen: "Maar in alle dezen zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad. " De Heere had hun door deze brief als het ware een nieuw strijdperk geopend. Als wit had Hij daarin voorgesteld: "hun eerste liefde". Naar dat wit moesten zij nu jagen. Wie het trof was overwinnaar en zou als zodanig door Hem worden behandeld. Een paradijsleven zou hem te beurt vallen, zo gelukkig als het eerste mensenpaar dat leidde hier op aarde; ja! nog oneindig gelukkiger, want de Heere zou hem plaatsen niet in een aards Eden, maar in het paradijs van Zijn God in de hemel. Daar zou voor hem de boom des levens groeien en van die boom zou hem de Heere te eten geven, zo zou hij er leven, om nooit te sterven en in Gods nabijheid de hoogste en heerlijkste zaligheid eeuwig genieten! En nu, met deze zendbrief van de verhoogde Heere voor ons, vragen wij: wat vordert Hij van een Christelijke gemeente, ook van ons? Zou het minder kunnen zijn, dan wat Hij verlangde in de gemeente van Efeze, onverdeelde, geheel overgegeven liefde tot Hem? Er was in de Efezische gemeente veel goeds. Men vond er veel kennis van en veel ijver voor de waarheid. Men vond er veel standvastigheid en geloofsmoed, om voor de naam van de Heere uit te komen en te lijden. Losbandigheid en zedeloosheid heersten er nog niet. Men verwierp er de valse leraars en had een afkeer van de werkers van de ongerechtigheid. Maar met dat al ontbrak haar nog veel, zodat bij al dat goede de kandelaar van zijn plaats genomen zou worden, de zaligheid haar nog ontgaan zou, als dat éne grote, dat haar ontbrak, niet haar eigendom werd. En dat was haar eerste liefde! Deze was verflauwd en verdwenen. Deze moest weer bij haar opgewekt worden. Zo zien wij in de gemeente van Efeze, dat de Heere van elke Christelijke gemeente, wat Hij van de onze, wat Hij van een ieder van onze vordert, als iets dat door niets anders kan vervangen worden, namelijk hartelijke, onverdeelde, geheel overgegeven liefde! Kan het ons bevreemden?

Nadat de stad nog een geruime tijd gebloeid had, werd zij in 1391 het Turkse rijk ingelijfd en waarschijnlijk door Tamerlan in het jaar 1402 verwoest. De ruïnen hebben omstreeks 4 mijlen in omvang. Op de plaats ligt nu een ellendig dorp Adschah Solek, die naam wordt afgeleid van hagios theologos (- heilige godgeleerde), zoals de Grieken de apostel Johannes noemen.

I. Vs. 8-11. De gemeente te Smyrna is in lijden, allerlei druk, armoede en smaad zijn haar deel en sommigen uit haar wacht nog de gevangenis. De Heere spreekt haar troost toe, maar Hij wekt ze ook op, om niet te vrezen en trouw te blijven tot de dood. Aan zo’n trouw belooft Hij tot vergoeding voor de geleden smaad de erekroon van het leven en de overwinnaar, die de ongerechtigheid hier beneden in boeien sloeg, dat die diepste kerker, de tweede dood, hem niet zou aanraken. Deze gemeente, zoals ook de naam (verwant met "mirre aanduidt, is het beeld van de martelaarskerk van de eerste eeuwen. Ontzaglijk veel smartelijks was haar bescheiden en loon van aardse zegen werd haar niet ten deel, maar wel het hemelse van het eeuwige leven.

8. En schrijf aan de engel van de gemeente van die van Smyrna 1): "Dit zegt a) de Eerste en de Laatste (Hoofdstuk 22: 13), die in de Zijnen het goede werk, dat Hij begonnen heeft, ook tot het eindevolbrengt, die dood geweest is en door de opstanding weer levend is geworden 2) (Hoofdstuk 1: 17 v.).

a) Jes. 41: 4; 44: 6

De oude, zeer beroemde Jonische handelstad Smyrna werd aan de mond van de Hermas aan het noord-oostelijk deel van de golf door de Thessaliër Thesus gesticht en lag 5 mijlen noordelijk van Efeze. Door de Lydiërs verwoest, bestond zij lange tijd slechts uit enkele weinig bevolkte dorpen, tot een van de opvolgers van Alexander de Grote Antigonus, ze een 1/2 mijl meer zuidelijk aan het zuideinde van de golf weer opbouwde. Op de berg Mastusia stond de burg, de prachtige stad zelf met haar rechte straten en vele tempels en een theater breidde zich langs de zee in de vlakte uit en maakte aanspraak op de roem de geboorteplaats van Homerus te zijn, die in het nauwe dal van de Meles, paradijs genoemd, zijn grot zou hebben gehad (vandaar werd Homerus Melesigenes genoemd). Zij was toen een van de schoonste en volkrijkste steden van Azië.

Over de stichting van de gemeente aldaar en haar verhouding tot de Nieuw-Testamentische tijd hebben wij geen nadere berichten. Maar uit de gespannen toestand, waarin zij volgens onze plaats tot de Joden stond, mogen wij wel besluiten, dat zij uit heidenen werd gevormd. Zij zou dan ook daardoor een latere trap van ontwikkeling in de kerk vertegenwoordigen; want de vroegere apostolische gemeenten ontstonden, evenals die te Efeze in de Jodengemeenten en breidden zich van daar onder de heidenen uit.

2) In Hoofdstuk 1: 18 had Christus gewezen op Zijn eeuwig levend zijn in weerwil van de dood. Hier wijst Hij op Zijn weer levend geworden zijn na de dood, op Zijn opstanding. Hij heeft er reden toe, want Hij wil die te Smyrna vertroosten, die evenals Hij tot in de dood getrouw moeten zijn. Opdat zij de lichamelijke dood niet schuwen, herinnert Hij hen er aan, hoe Hij die door Zijn opstanding heeft overwonnen en macht heeft ook hen op te wekken.

De woorden hebben zeer van nabij betrekking op de gedrukte stemming, nood en bloedige vervolging, waaraan deze gemeente onderworpen was. De Heere zegt: Ik ben de Eerste en de Laatste: "Wees getroost, vertrouw en zie op Mij; Ik behoud met Mijn Evangelie in de wereld de overhand; daarvoor staat u Mijn almacht en Mijn eeuwig Koninkrijk borg; Ik, de Eerste, was vóór Mijn vijanden, Ik, de Laatste, zal na Mijn vijanden zijn. " Ik ben dood geweest: "Ook Ik werd door Mijn vijanden, na langdurige vervolging, ten slotte gedood en zag Mijn sterven vooruit. Wees getroost, wanneer het ook bij u door lijden en dood gaat, zult u zoals Ik een nieuw onsterfelijk lichaam ontvangen. Ik ben weer levend geworden: zoals mijn Vader Mij door de opwekking uit Mijn rotsgraf verheerlijkt heeft, zo geef Ik ook u tot eeuwige vergoeding voor uw martelaarsdood een nieuw, verheerlijkt lichaam, dat geen vijand meer kan doden. " In deze toespraak ligt niets bestraffends, de woorden klinken als een overwinningsboodschap aan de rechtschapen en vrome lijder. Zo heeft Jezus met de oude martelaars onzichtbaar gesproken en uit die toespraak, verbonden met een trouw tot in de dood van hun zijde, ontstonden hun manmoedige belijdenissen, hun stervensmoed, hun geduld en hun blijmoedigheid op pijnbank en brandstapel.

9. Ik weet uw werken en 1) verdrukking, het door vijandschap en vervolging u berokkende leed (Hoofdstuk 1: 9) en wel voornamelijk uw armoede (maar u bent rijk) 2) (Luk. 12: 21 Jak. 2: 5. 2 Kor. 8: 9; 6: 10) en de lastering, als was uw geloof in Mij als de Zoon en Christus van

God, godslasterlijk (MATTHEUS. 26: 63 vv.), of als sloot dat opstaan tegen de Romeinse keizer in (Joh. 19: 12). En wel is die lastering het werk van degenen, die zeggen in trotsheid, dat zij Joden zijn en zij zijn het niet, niet het Israël van God (Gal. 6: 16), maar zij zijn een synagoge van de satan 3), want hij is de moordenaar van de beginne en de vader van de leugen (Joh. 8: 44) en tot zijn rijk behoren allen, die door diezelfde geest van moorden leugen bezeten zijn.

1) De woorden "werken en" worden in de beste handschriften niet gevonden. Zij passen ook hier minder, omdat "werken" alleen kunnen vermeld worden, waar van goede of kwade daden sprake is en daaruit het op zichzelf onbepaalde woord nader wordt bepaald. Hier is echter alleen van lijden sprake.

2) De Christenen te Smyrna behoorden, zoals dit ook elders over de gelovigen van de apostolische tijd is verzekerd (1 Kor. 1: 26 vv.) tot de meer arme klassen van de bevolking. Deze armoede kwam in tegenstelling met de overige glans en rijkdom van de stad te sterker uit en zal wel bij de Christelijke gemeente daar een zekere schuchtere en gedrukte toestand hebben veroorzaakt. Tegenover deze stoffelijke armoede zegt nu de Heere: Ik ken ze, maar weet, dat u te midden van uw armoede rijk bent, rijk aan geloof, rijk in God.

Omdat de armoede tussen "verdrukking" en "lastering" is geplaatst, moet zij met beiden in verband staan. De rijke Joden hitsten door hun lastertaal de heidense rechtbanken tegen de Christenen op en deze in hun armoede (vgl. Jak. 2: 5 vv.) hadden geen middelen tot verdediging, waren zonder bescherming en recht.

"Maar u bent rijk. " Is het niet, alsof de verheerlijkte Christus Zich opzettelijk nog even wonderspreukig wil uitdrukken, als vaak de Vernederde deed? Die arme Smyrners nog rijk, die misschien zoals hun Heere geen plek hadden om het hoofd ter ruste te leggen; die in de schemering van de avond te samenscholen in een povere opperzaal en bij het krieken van de dageraad weer wegslopen naar de schamelste buurten, nee, dat had geen Heidens stadgenoot begrepen of toegestemd, als hij dit blad had gelezen! maar de verdrukte gemeente o, verbeeldt het u, mijn lezers! met wat nameloos gevoel dat wonderwoord in haar midden gelezen werd en hoe menige vreugdetraan het oog van haar Engel ontrolde, die bij het lezen van dit schrift zijn armoede geadeld en zijn rijkdom meer dan verdubbeld zag. Ja, wonderspreukig en toch waarachtig woord van de Heere; want in waarheid het lijdend geloof is rijk ook in de bitterste armoede. Zie, de Heere oordeelt anders dan de wereld, die zich meest door de schijn laat misleiden. Niet het cijfer van onze aardse bezittingen, maar de som van onze geestelijke gaven en schatten wijst het uit, of Hij onder de waarachtig rijken ons rekent; niet het zilver van onze beker, maar de teug koud water, die wij daarin voor een discipel geschonken hebben, maakt in Zijn ogen ons groot. Ik weet het, geliefden, allen zijn wij door de zonde arm en ellendig; schamelen, die talenten schuld te betalen hebben en geen denariën ter afdoening geven kunnen. Maar zijn wij met die armoede en schuld gelovig tot Christus gegaan en werden wij door het geloof verenigd met Hem, dan is verbazende gedachte geheel Zijn rijkdom tegelijk de onze geworden, Al ontvangt u dan een stiefmoederlijk deel van de aarde, u heeft een rijke Vader daarboven; al zijn de vier naakte muren, die u bewoont, niet eenmaal uw eigendom, u heeft een schone erfenis in Gods heerlijk huis in de hemel; al becijfert u uw aards vermogen bij penningen, u mag aarde en hemel met al hun heerlijkheid aanzien en het hoofd ontbloten en spreken: "alles is het mijne, want ik ben van Christus! " O, wie deze getuigenis in zijn hart mag voelen: Gods rijkdom de mijne; de volheid van Christus de mijne; de erfenis daarboven de mijne nee, hij mag over aardse armoede niet klagen en hij zal ook niet klagen.

3) De vleselijke hoogmoed van de Joden en hun goddeloze ijver voor de wet was reeds ten tijde van de apostel Paulus de oorzaak van hun eigen ongeloof en van hun vijandschap tegen de Christenen, die zich ook in valse lasterende aanklachten openbaarden, waaronder die oude lastering van oproermaken (Luk. 23: 2) bij de heidenen het meest zal hebben betekend (Hand. 17: 6. v.), te meer als dat in een tijd voorviel, waarinn de Romeinse overheid om de oorlog in Judea dubbel waakzaam en wantrouwend moest zijn.

De Joden roemden op hun naam: "Joden en kinderen van het koninkrijk, medeleden van de gemeente van de Heere (Num. 31: 16) was voor hen hetzelfde. In deze zin genomen was de naam, die zij zich gaven, een aanmatiging; er waren geen andere Joden dan die, die de ware en inwendige kentekenen van medeleden van het rijk van God hadden en dat waren geen andere dan de Christenen (Rom. 2: 28 v. ; 9: 6). Om hun haat tegen de ware kerk noemt de Heere hen Synagoge van de Satan. Het woord "Synagoge" komt bij Jak. 2: 2 nog voor van de gemeenschap of de vergadering van de Christenen. Op grond van onze plaats verkreeg echter het woord onder de Christenen een kwade betekenis en werd het gewoonte de Synagoge van de Joden tegenover de kerk (Ekklesi a) van de Christenen te stellen.

De Heere zelf ontzegt hier de Joden naar het vlees, die nu tot een Jodendom zonder beloften zijn gezonken, het recht, zich het uitverkoren, het ware volk van God te noemen en kent integendeel die naam toe aan de Christenen, die uit de heidenen vergaderd zijn. De gemeente te Smyrna stelt dus een latere trap van ontwikkeling van de kerk voor dan Efeze, waar het Joodse element zich nog in de inwendige toestanden deed gelden, want die voorgaven dat zij apostelen waren (vs. 2) konden slechts zodanige zijn, waarvan het mogelijk was, dat zij de Heere gezien en met Hem verkeerd hadden (Hand. 1: 22 v. ; 2 Kor. 11: 22 Wilde men beproeven met weinige woorden de geschiedenis van de martelaars in de apostolische tijden tot Constantinus voor te stellen, dan zou men aan de korte beschrijving, die de Heere van Smyrna geeft, niets hoeven toe te voegen, noch iets daarvan af te nemen.

Daar zitten zij in Smyrna te samen, in hun synagoge verenigd, waarvan de Satan, de grote tegenstander van God en de Zijnen, het onzichtbaar opperhoofd is. Zij scherpen in het duister hun pijlen; zij spuwen in het rond hun vergif. Welke arm zal die bozen beteugelen, wat stem hen opeens doen verstommen? Ik, spreekt de Heere uit de hemel en treedt als Derde op in de strijd tussen Jood en Christen gevoerd en kiest de partij van de verdrukten. Met eigen hand scheurt Hij het spinragweefsel van de boosheid vanéén en rukt van de geveinsdheid het masker met één greep van het aangezicht. "Zij zijn geen Joden", zo roept Hij van hun tegenstanders met verontwaardiging uit, als waarmee eens Paulus geschreven had: "Zij zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn. " "Zij zijn een synagoge van de Satan", zo vonnist Hij hen, zoals vroeger op aarde Zijn ongelovige tijdgenoten: "u bent uit de vader de duivel. " En waar nu die satans synagoge een aanval op Zijn geestelijke tempel beproeft en hen, die priesters in deze tempel zijn, met schande beladen wil, daar eert en roemt Hij openlijk Zijn zwaar belasterde vrienden met het veelbetekenend woord: "Ik weet uw werken! " Hef het oog omhoog, verdrukte gemeente! Op uw geschandvlekte kruin drukt de Koning van de Joden een erekroon, die de hand van alle vijandige Joden, die de Satan zelf er in eeuwigheid niet afrukken kan! Zo was er dan toch Eén, die door de lasteraars niet op het dwaalspoor geleid is; zo heeft dan de belaagde onschuld in de hemel een Getuige gevonden; zo moge dan de slang haar venijn tegen de duiveneenheid van de weerloze Christenen uitbraken, de grote Slangvertreder zal haar welhaast onder Zijn voeten verpletteren! Want zo is de Heere, mijn lezers. Hij eert, die Hem eren en handhaaft op Zijn tijd hun zaak, waar die door de boosheid van de wereld miskend is. Zeg niet, dat u die hoge troost in onze tijd slechts weinig en zelden nodig heeft.

De Joden betekenen hier een soort van lieden, die door de werken van de wet behouden willen worden en van de vrije genade niet onderworpen waren, omdat zij zich slechts uiterlijk, maar niet inwendig wilden bekeren. De naam "Jood" is zinnebeeldig, evenals die van de Nikolaïeten. Bij de bisschop van Efeze hadden zich de tegenstanders voor apostelen uitgegeven; hier vertonen zich deze vijanden als Joden, als rechtvaardigen door eigen verdiensten. Omdat de Joden zoals bekend is, vaak aanklagers van de gelovigen en aanstokers van de vervolgingen (1 Thess. 2: 15, 16 en het boek van de Handelingen), hoofdtegenstanders van de leer van de vrije genade en van oudsher eigengerechtig waren, zo is het licht denkbaar, dat er zich ook Joden-Christenen onder deze Joden bevonden; alleenlijk durven wij deze benaming hier niet op eigenlijke Joden toepassen, omdat er in alle Christengemeenten en onder alle volken zulke Joden zijn geweest. Jezus, de Alwetende, kentekent deze Joden kortweg als een vergadering van de Satan (Joh. 8: 44). De Satan is een tegenstander van de vrije genade; hij maakt de lieden zo werkijverig, zodat zij zichzelf in hun doen behagen en hem zo de toegang tot het hart vergunnen; want bij een in waarheid bekeerde ziel, in het bloed van Christus gerechtvaardigd en die meester over zijn oude mens geworden is, heeft hij het veld verloren. De tegenstanders van de armen, naar Christus' oordeel, zo rijke bisschop, waren dus dragers van het beginsel van de eigengerechtigheid, evenals de tegenstanders van de bisschop van Filadelfia (3: 9), die ook een synagoge van de Satan genoemd worden. Zonder deze zielenmoordenaar zouden de heldere grondwaarheden van het Evangelie niet zodanig verdonkerd zijn geworden, zoals dit in de Satansscholen sinds Christus' hemelvaart is geschied. De Satan is de oorzaak van de dwaalleringen en de mensen zijn zwak en onoprecht en slecht genoeg om zijn werktuigen te worden.

10. Vrees geen van de dingen, die u verder en veel zwaarder dan tot hiertoe lijden zult. 1), Zie, de duivel zal enigen van jullie in de gevangenis werpen, dat Ik hem voor dat doel zal toelaten, opdat u verzocht wordt (Gen. 22: 1); en u zult een verdrukking hebben van tien dagen. Maar bent gedurende die juist afgemeten tijd van verdrukking getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des levens 2) (Jak. 1: 12. 1 Petr. 5: 4

1) Ruim honderd jaren later, 167 na Christus brak onder de keizer Markus Aurelius over de gemeente een vreselijke vervolging uit, die door de Joden was opgewekt en waarover zij zelf in een schrijven aan de gemeenten in Pontius bericht. Deze keizer, die de ongewijde geschiedenis onder de edelste personen in de tijd van de keizers rekent, heeft in deze kerkgeschiedenis zijn naam met bloed getekend en de beide vervolgingen te Smyrna, in Klein-Azië en te Lyon en Vienne in Gallië in het jaar 177 behoren tot de bloedigste, waarvan de geschiedenis melding maakt. Zij onderscheidden zich van de vroegere vooral doordat nu de Christenen in het bijzonder werden opgespoord en martelingen werden aangewend om hen tot afval te dwingen. Hij was, als Stoïcijns philosoof, met filosofische duisternis vervuld en kon in het Christendom niets anders zien, dan theoretisch een nieuwe vorm, waarin het oude bijgeloof verscheen en praktisch een poging om de bestaande staatkundige orde omver te werpen. Om het laatste schreef hij een streng straffen van de Christenen voor door verschillende martelingen tot verdelging van de verkeerdheden; door het eerste zag hij in de blijdschap van de Christenen bij het sterven slechts dweperij en meende dat het sterven met overleg en waardigheid moest geschieden zonder vertoon en achtte het niet eens van de moeite waard de Christelijke geloofsleer te leren kennen. Toen de vervolging te Smyrna uitbrak was Polykarpus, een leerling van Johannes, opziener van de gemeente en was deze reeds op hoge leeftijd. De proconsul van Klein-Azië probeerde eerst de Christenen door beden en bedreigingen tot afval te bewegen en toen dat niet baatte, wendde hij martelingen aan. Met geselen ontvleest, zodat alle spieren en aderen zuiver lagen, op puntige palen gelegd, bleven de martelaars toch standvastig en die standvastig bleef werd de wilde dieren

voorgeworpen. Zolang zijn plicht het hem gebood was Polykarpus, de leraar van Azië, de vader van de Christenen, de "verwoester van onze afgoden", zoals de tegenstanders zelf hem noemden, aan de vervolging ontvlucht. Toen nu echter de beurt ook aan hem kwam, bereidde hij zich gedurende verscheidene dagen met gebed voor, weigerde tegenover zijn rechters de Heere te vloeken, die hij 86 jaren lang gediend had en die hem nooit enig leed had gedaan en besteeg de brandstapel God lovend, dat Hij hem had verwaardigd onder het getal van Zijn getuigen een plaats te mogen innemen en aan de drinkbeker van Christus' lijden deel te nemen, waarop hij, omdat de vlam hem niet verteerde, met het zwaard doorboord werd. Dit geschiedde op de Paassabbat van het jaar 168 of 169 (het kan volgens de plaats dienaangaande in het boven vermelde schrijven niet bepaalder worden gezegd). Zo verkrijgt het "die dood was en levend is geworden" in vs. 3 nog een bijzondere betekenis. Na zijn ter dood brenging wilde de proconsul het niet weten, dat er nog meer Christenen waren en zo komen de 10 dagen in vs. 10 ook voor in een eigenaardig licht; Zijn dood drukte het zegel op de vervolging en besloot die. Wat de zo-even genoemde "tien dagen" aangaat, zij duiden aan wat onder de korte tijdruimte het langste is (Gen. 24: 55. 1 Sam. 25: 38 Dan. 1: 12). Het getal wordt genoemd, dat de enkelvoudige getallen afsluit en dus iets geheels, iets volledigs in zich heeft, maar toch het gebied van de tientallen of honderdtallen niet betreedt, dus een maat aanduidt, die het vermogen niet te boven gaat, al is het ook iets groots (1 Kor. 10: 13). Omdat wij intussen de dagen in profetische zin, gelijk aan jaren moeten rekenen Re 10: 7, is in de vervolging te Smyrna, die in Gallië, die 10 jaren later onder dezelfde keizer uitbrak, ook ingesloten. Ook in deze moest een hoogbejaarde bisschop, de 90-jarige Plotinus, zijn leven laten en in het algemeen is deze het volkomen pendant van die te Smyrna. Overigens merkt men nog op, dat juist 10 Christen-vervolgingen worden gerekend, en zo is Smyrna de type van de martelaarskerk van de eerste eeuwen in het algemeen, zoals wij boven reeds hebben aangemerkt Re 8: 1.

"U zult een verdrukking hebben van tien dagen. " Men is gewoon, deze uitdrukking van een onbepaald, maar kortstondig tijdperk te verstaan, en zich daartoe te beroepen op enkele Schriftplaatsen. Naar onze mening kunnen echter ook die uitspraken de willekeurige verklaring niet staven en ziet men langs deze weg de bedoeling van de Heere voorbij, om Zijn gemeente te troosten door de aanwijzing van de voorbestemde duur van de beproeving. Intussen kunnen wij evenmin met anderen instemmen, die hier aan de tien vervolgingen van het Christendom onder verschillende Romeinse keizers gedacht willen hebben. Veeleer vermoeden wij dat de Heere een tiendaags donker tijdperk bepaald voor deze éne gemeente bedoelt, dat in een kort daarna ontstane vervolging werkelijk doorleefd is geworden, maar dat wij, bij gebrek aan de nodige oorkonden, niet nader aanwijzen kunnen. Hoe het zij, er trokken nieuwe, en nog zwarter onweerswolken boven het hoofd van de reeds beproefden samen. Straks zouden zij niet slechts de beroving van hun goederen met blijdschap aan te zien hebben, maar tevens hun vrijheid, mogelijk hun leven bedreigd vinden. De Satan, hoofd en aanvoerder van elke strijd, die zich tegen het Godsrijk verhief, zou niet rusten voordat hij enigen van de vrijgemaakten van Christus in slaafse boeien geslagen had. Die verdrukking zou tevens een zware verzoeking tot afval en ongehoorzaamheid worden; de Boze had andermaal begeerd, Jezus' vrienden als tarwe te ziften. Op niets moesten zij zo minder rekenen, dan op langdurige of stoorloze rust. Zie, de vijand rukt vast aan met vliegende banieren hoor, daar spreekt de overste aanvoerder tot zijn krijgsknechten woorden van vrede en troost. Nee, Hij wil niet uit verkeerd gewijzigde liefde het gevaar voor de Zijnen verbergen; Hij waarschuwt, opdat zij zich wapenen zouden. Maar tegelijk met het gevaar wijs Hij hun reeds het eind van de bezoeking. De elfde morgen zou uit de kimmen niet rijzen, of de gevulde kerkers zouden van liederen van bevrijding weerklinken. Niet allen, énigen slechts zouden in het vooraf gegaan tiental de prooi van de vijanden worden. En waar aller hart

omwille van de broeders van angstige vrees vervuld wordt, daar grijpt de Heere als andermaal iedere zinkende Petrus op de zee bij de hand met het woord: "Vrees geen van de dingen, die u lijden zult! Ik ken het getal; Ik doorgrond de bedoeling; Ik verijdel het opzet van de bozen. Heidense macht zal u even weinig verwinnen, als vroeger de Israëlitische boosheid. "Ik ben met u alle de dagen! " Is het niet, mijn lezers! alsof Hij al die verdrukten en lijdenden aan het warme liefdehart trekt en met woorden zo innig, als slechts een onbepaalde liefde kan ingeven, hen gerust stelt, meer dan een moeder haar kroost?

2) Smyrna, de Mirre, de bittere moet bijzonder vertroost worden en al de bitterheid van de verdrukking in zoete en zalige vreugde worden verwisseld.

Nee, het is niet gemakkelijk om tot in de dood toe getrouw aan Jezus te blijven. Wij mensen, die zo licht even gereed zijn tot beloven als traag tot volbrengen, mogen in een enkel ogenblik, vaak niet zonder tranen en gebeden, die onbezweken getrouwheid Hem toezeggen, ach, de wereld houdt niet op, ons tot telkens nieuwe ontrouw te lokken; het hart is bedrieglijk en onstandvastig van aard en de discipel van de Heere, die het door Zijn genade enigzins leerde verstaan wat het zegt "tot in de dood toe getrouw", slaat een bekommerde blik op zichzelf. Niet een énkel uur, niet een énkele kracht, niet een énkel offer, dat licht is voor vlees en bloed, aan God en Christus te wijden, maar met al het onze onszelf onvoorwaardelijk, ons onverdeeld, ons voor eeuwig tot Zijn beschikking te stellen, daarin oprecht en blij te verkeren, om het even of de wereld ons met haar verzoeking omringt, of dat zij, wat vaak nog meer ondraaglijk is, ons belacht met haar vlijmende spot; het zachte juk van Christus, dat wij vrijwillig opnamen, nooit van de schouders te werpen, al biedt de zonde vrijheid en genieting ons aan; het kruis, dat Hij oplegt, volstandig Hem na te dragen, al kunnen wij het ontvluchten, door de hand aan de wereld te reiken; dat en zoveel meer als in het éne woord "trouw tot in den dood" is begrepen wie hoort het zich opsommen, zonder huiverend uit te roepen: "wie is tot deze dingen bekwaam? " Niemand van ons zeker in eigen kracht, maar ieder, die gelooft door de kracht van de Heilige Geest. Nee, zeg niet, dat het onmogelijk is om die hogen eis te volbrengen. Moeilijk moge het zijn voor het vlees, alle dingen kan de lijdende Christen door Christus, die hem kracht geeft van boven. Zie, waar het geloof in ons leeft, dat de Heere ons onuitsprekelijk liefgehad heeft, daar ontwaakt de lust om ook het liefste ten offer te brengen aan Hem; die Zijn leven ons gaf. Waar de liefde tot Christus de ziel van ons aanzijn geworden is, daar stort zij heldenkracht in, om ook de zwaarste strijd niet te schromen. Waar de hoop van de heerlijkheid ons aan de lage aarde ontvoert, daar wordt de moed in ons wakker, om ook de steilste weg niet te schuwen, die heenleidt naar de eeuwige kroon. En waar bij dit alles het gebed ons boven eigen zwakheid verheft, nee, zeg daar niet dat u iets onmogelijk zijn zou; het was twijfelen aan de eigen almacht van God! Ja, zoals het de Geest van de Heere is, die de Polykarpussen aangordt, zo is het nog die Geest, die ons tot hun gelijkvormigheid wat zeg ik, die ons tot gelijkvormigheid aan de grootste Overwinnaar verheft. En waar deze in ons geboren wordt is het niet zo, Christenen? daar openbaart zich ook de heerlijkheid van het lijdend en strijdend geloof, al is het ook slechts in haar eerste beginsel. Daar zouden wij Christenen, uw hart zegt immers Amen, al heeft ook dat hart voor zichzelf, daar zouden wij, als God het eiste, liever alles op een wankel spel willen zetten, dan Hem te verliezen, buiten wie wij nu eenmaal niet leven kunnen, al konden wij ook buiten Hem sterven. En al dagen ons wereld en afgrond ten strijde, boven het bazuingeschal van iedere strijd horen wij de hemelstem ruisen: "Wees getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des levens! " "Ik zal u geven de kroon des levens. " Onze beschouwing van de heerlijkheid van het lijdend geloof bereikt haar toppunt, het ligt buiten de grenzen van de tijd. Het overwinnend Smyrna gekroond, ziedaar het laatste toneel, dat Jezus zelf voor de gewijde verbeelding ons plaatst. Richt uw blikken naar boven! Daar staat de grote Overwinnaar, door van wie alleen de triomf

van de Zijnen mogelijk werd, met de blinkende kroon in handen, waardig om die ten prijze van duizend levens te kopen, als zij door eigen werk of verdienste immer gekocht worden kon. Wie zal het ons zeggen, welke wereld, nee, welke hemel van heerlijkheid in dit éne woord is begrepen? Het eeuwig leven hiernamaals een kroon, voor de trouwe strijder bereid zeg u ons eenmaal, wat het in heeft, trouwe Polykarpus, die nu reeds bijna zeventien eeuwen met die blinkende diadeem bent versierd: "nee, zeg U het ons heden, rechtvaardige Rechter, die hem eenmaal aan al de Uwen zult reiken. De Heere omschrijft en versterkt Zijn Woord met de toezegging: "die overwint, zal door de tweede dood niet beschadigd worden. " "De tweede dood! " Wie geen vreemdeling in het Boek van de Openbaring is, weet het ook, welke hel van ellende in dat éne woord wordt getekend. Maar die zich daarbij nog eenmaal in Smyrna's toestand verplaatst, beseft tegelijk, welke hoge moed dat woord aan alle strijders moest instorten. Eenmaal was het de mens gezet om te sterven en mogelijk was het ongetwijfeld, dat hun dood door een bloeddoop werd voorbereid. Maar getrouw tot de jongste snik, zouden zij juist daardoor voor een tweede, veel erger dood zich bewaard zien, en na de martelkroon de kroon des levens ontvangen. Ontrouw aan Jezus, zouden zij later toch die eerste dood niet ontgaan en naast die een tweede te smaken hebben: in die poel van vuur en sulfer zou de ontrouwe zijn vreesachtigheid boeten. Krachtige waarschuwing en heerlijke belofte daarnaast! Reeds ondervinden de getrouwe belijders van Smyrna daarboven, hoe hij, die hier zijn leven voor Jezus verloor, het eeuwig leven gewon en zij triomferen met de Heere over de machtigste vijand, die over hen geen macht meer kan tonen. Ja, is het niet, alsof zelfs aan de aardse gemeente van Smyrna een deel van de onverderfelijkheid afgestaan werd, die de hemelse daarboven geniet? Terwijl de kandelaar te Efeze werd omgekeerd, bleef die te Smyrna nog branden tot op de huidige dag. Menige strijd is na de tien donkere dagen voor stad en gemeente begonnen: maar na iedere aanval heft zij zegevierend het hoofd weer op. Het vuur heeft haar bij herhaling geteisterd, maar haar spoor van de aarde niet uitzekert. De stad, die zich op Homerus en Polykarpus verheft, schittert nog in al de pracht van de natuur en bloeit door de schatten van de handel. "Het is een lauwerkrans en een martelaarskrans, die uit de geschiedenis van Smyrna bestendig ons tegenblinken", zo riep een van de nieuwste reizigers uit. "Het is een morgenrood van de eeuwigheid, dat zijn stralen op die oude stad schijnt te werpen", zo schreef een ander in vrome verrukking. (v. Schubert). Werkelijk schijnt het, alsof de Heere van de kerk aan de tijd het bevel heeft gegeven: "u zult deze tempel niet slopen. " Aardbevingen hebben Smyrna's bodem geschokt, maar haar niet in de diepte doen zinken. Turken hebben haar sinds eeuwen bestookt en gedeeltelijk ingenomen, maar nog wappert de kruisbanier boven het hoofd van dertigduizend Christenbelijders. Ja, ook voor onze landgenoten wordt het Evangelie van de Heere er in een kleine tempel gepredikt en Neerland is niet slechts door handels, -maar door geestelijke betrekking aan het tegenwoordige Smyrna verbonden. Och of een dubbel deel van de geest van het oude op ons en de onze mocht dalen.

11. a) Die ore heeft, die hore wat de Geest tot de gemeente zegt (vs. 7). Die overwint zal door de tweede dood niet beschadigd worden.

a) Matth. 13: 9

"Die overwint" ontvangt niet slechts een heerlijk goed (vs. 10), maar ontvlucht ook een vreselijk kwaad. Wie zou zich hoeven te bedenken, als hem de keuze werd gesteld tussen de gewoonlijk zo genoemde, de lichamelijke dood en de andere dood, de eeuwige verdoemenis, die degenen wacht, die niet getrouw zijn tot de dood! (vgl. Matth. 10: 28).

Bij het verval van het Oosters-Romeinse rijk kwam Smyrna 300 jaren lang aan de Genuezen; 1402 liet de Tartaar Timur hier een toren van mensenhoofden oprichten. Verscheidene malen, het laatst nog in 1856, werd de stad door vuur en aardbeving verwoest. Toch is zij heden nog de grootste stad van Klein-Azië, door meer dan 120. 000 inwoners bevolkt, waaronder ook vele duizende Christenen; zelfs de evangelische kerk heeft daar een plaats en een hospitaal, door diakonessen van Kaiserswerth bediend, geeft getuigenis van de levenskracht van het in liefde werkzaam geloof.

Als onze Heere door de tweede dood in tegenstelling tot de natuurlijke of lichamelijke, de geestelijke en eeuwige dood verstaat en dus aan een hele verwijdering van het volzalig Opperwezen en aan een eindeloze rampzaligheid doet denken, dan verklaart Hij, die de Almachtige is en de Overwinnaar over dood en graf, dat Hij er voor instaat, dat Zijn duurgekochte en verloste gemeente, al is zij in dit leven ook blootgesteld aan al de aanvallen en het geweld van de macht van de duisternis, voor niets te vrezen heeft, en dat zij in Hem en door Hem voor eeuwig zal bevrijd zijn van het verwoestend en verdervend geweld van de Satan, van dood en graf en dus door niemand of niets immer zou kunnen beschadigd worden. Zo'n hoop moet zelfs in boeien blijdschap geven, onder lijden vertroosting scheppen en bij het naderen van de dood, al was het dan ook een geweldig sterven, het hoofd vrijmoedig en blijmoedig opwaarts doen heffen, omdat de overwinning eeuwig zeker is en zeker.

III. Vs. 12-17. Aan de gemeente te Pergamus betuigt de Heere, dat zij standvastig zich heeft vastgehouden aan Zijn naam onder zeer moeilijke omstandigheden, maar tevens moet Hij haar berispen, dat zij te toegevend geweest is tegenover hen, die tot heidense verkeerdheid probeerden te verleiden. Daarvoor moet zij boete doen, opdat zij niet tot haar schade ervaarte, wat Hij zelf zegt, die met die mensen krijg zal voeren met het zwaard van Zijn mond. De overwinnaars belooft Hij te eten te geven van het verborgen manna en hun een witte met een nieuwe naam beschreven steen te zullen geven. In de toestand van deze derde gemeente hebben wij het beeld van de kerk voor ons, zoals zij, nadat in de vervolgingen van verscheidene eeuwen de Balak van het Romeinse keizerrijk niets aan haar had kunnen hebben (Num. 22: 1 vv.), nu des te grotere schade ondervond door de Bileams politiek, omdat sinds het overgaan van de Romeinse keizers tot het Christendom vooral de Oosters-Griekse kerk door keizerlijke gunst en hoftheologie zich liet verleiden tot het eten van afgodenoffer en boeleren met de wereld en zo aan het Caesareopapisme ten prooi werd.

12. En schrijf aan de engel van de gemeente, die in Pergamus 1) is: "Dit zegt Hij, die het a) tweesnijdend scherp zwaard heeft (Hoofdstuk 1: 16).

a) Openbaring 2: 16

Pergamus was een stad in het dal van de Caicus, waarmee zich hier de Selius en Cetius verenigt, zes uren van de Elanitische zeeboezem verwijderd, in het Klein-Aziatische landschap Mysië. Zij lag aan de voet van een hoge kegelvormige berg, waarop zich de vaste burcht bevond en stond door de bevaarbare Caicus met de zee in verbintenis. De tijd van haar stichting is onzeker. Haar bewoners, reeds in Xenophons tijd voornamelijk Grieken, leidden hun afkomst af uit Arcadië en brachten de naam van de stad terug tot Pergamus, een zoon van Pyrrhus en Andromache, die de vorige koning van het landschap in een tweestrijd had gedood. In het jaar 284 voor Christus had Lysimachus de vesting van Pergamus met een schat van 9000 talenten aan Philetaerus ter bewaking toevertrouwd, maar deze van hem afvallende, om de dodelijke haat van zijn gemalin Arsinoë, maakte zich van de stad meester en wordt voor de stichter gehouden van het Pergameense rijk, hoewel hij voor zichzelf nog niet de

koningstitel aannam. Zijn opvolgers heetten alle Attalus of Eumenes, waarvan Eumenes II het rijk met het grootste deel van Voor-Azië uitbreidde en in zijn hoofdstad een bibliotheek aanlegde die met die van Alexandrië wedijverde en aanleiding gaf tot vervaardiging van het naar die stad genoemde pergament. Na 155 jaren werd het rijk door de Romeinen in een provincie veranderd en Pergamus, het middelpunt van alle hoofdwegen van West-Azië, zetel van een hoog gerechtshof. Volgens Strabo bezat de zo-even genoemde bibliotheek bijna 200. 000 handschriften. Onder haar grote mannen wordt de arts Galenus geteld, die in de tweede eeuw wijsgerige, wiskundige, taal- en geneeskundige werken schreef, waarvan de laatste nog vooral hun waarde behouden. Pergamus, dat met de omtrek een klein koninkrijk had uitgemaakt van dezelfde naam, was door Attilus III, zonderling genoeg, aan Rome vermaakt (133 voor Christus) tegelijk met zijn aanzienlijke schatten. (Strab I. c. Hor. I. Carm. 1.).

De post, die de Christelijke gemeente te Pergamus met haar engel bezet had, was een, die bestendig aangevallen was, te midden van het land van de vijanden. Daarom toont Zich de Heere aan deze engel als degene, die het scherpe tweesnijdende zwaard heeft. Deze titel was hem in de eerste plaats een troostvol getuigenis, dat de Heere zelf met hem en voor hem streed en met de onweerstaanbare scherpte van Zijn zwaard alle machten van de duisternis neer zou slaan. Hij was hem echter ook een ernstige vermaning, want de Heere heeft een zwaard, dat niet slechts naar ene zijde snijdt; niet alleen de vijanden van Zijn gemeente, de verklaarde tegenstanders zullen het gevoelen, het snijdt ook in de gemeente zelf in en gaat alles, dat maar onrein is.

Tussen de voorstelling van de Heere in het opschrift (vs. 12): Hij, die het tweesnijdend scherp zwaard heeft en de strafbedreiging (vs. 16): "Ik zal tegen hen krijg voeren met het zwaard van Mijn mond", is de harmonie kenbaar. Tegenover de aldus bedreigde doodstraf, maar vooral tegenover het eten van afgodenoffers (vs. 14), staat de belofte (vs. 17): het te eten geven van het verborgen manna. De keursteen met de daarop geschreven nieuwe naam slaat daarentegen harmonisch op de melding van de tot de dood toe getrouw bevonden getuige Antipas (vs. 13) en het houden van de naam van de Heere (inzg. vs. 13). De vergelijking van de vleselijke Nikolaïeten in de eerste eeuw van de Christelijke kerk net Bileam, op wiens raad de kinderen van Israël een aanstoot werd voorgeworpen, is duidelijk uit Mozes: Num. 20-24 en 31: 16 Het nauw verband tussen ontucht en het eten van afgodenoffer is bekend zo uit de Oud-Testamentische geschiedenis, als uit het merkwaardig besluit van het Jeruzalemse Concilie (Hand. 15: 28, 29). Geheel in de stijl van de Apocalyps is weer die krachtvolle herhaling: "Ik weet waar u woont, daar de troon van de Satans is" en: "Antipas die gedood is bij jullie, daar de Satan woont. "

Wat zien wij al verenigd binnen die muren van diezelfde machtige stad! Licht en duisternis, zonde en genade, krijgsknechten en bestrijders van Christus, wij vinden ze als samengesmolten. Op korte afstand van het Christelijk bedehuis staat de tempel van Aeskulapius; daar wordt de Slangvertreder gehuldigd, hier wordt de slang afgodisch vereerd; daar wordt het rijk van de boosheid bestreden, hier wordt het door ontelbare vazallen beschermd. In zo’n omgeving, waar alles in strijd is met de lust en keus van hun hart, moeten de Pergameense Christenen wonen. Zij hadden misschien dat verbasterd oord wel willen verlaten voor reiner en rustiger plek, maar zij kunnen en mogen het niet. Er is tot hen niet gezegd: "ga uit van hen, mijn volk, opdat u aan hun zonden geen gemeenschap heeft", maar "woon in het midden van uw volk. " Zij moeten dagelijks hun ziel kwellen over de ongerechtige werken, die zij aanschouwen, zonder dat hun vergund wordt de ogen voor dat alles te sluiten. Vroeger, toen zij nog Christus niet kenden, bogen ook zij voor de troon van de Satan de knieën. Thans, verlicht door de Heilige Geest, rusten zij onder zijn scepter niet meer

en toch, zij kunnen zijn domein niet ontvluchten. Zij voelen zich wij kunnen het ons zo gemakkelijk voorstellen dan ook sinds de tijd van hun bekering vreemdeling in zo menige kring, waar het hun eenmaal wel was en goed, en waar die handvol schapen van Christus bijna verloren en verstrooid is te midden van al die grijpende wolven, is het slechts één troost, die hun rest, maar een troost, die alles omvat en uit het woord van de trouwe Herder hen toeklinkt: "Ik weet, waar u woont. Ik ken de plek, waar mijn schaapskooi gebouwd is, al staat die ook aan de mond van een moordkuil. Ik volg mijn lammeren ieder op hun afzonderlijk spoor; Ik zie de afgrond, die hen gedurig dreigt te verslinden; Ik wandel met hen in het dal van de schaduw van de dood". Pijnlijke en toch veilige toestand van Pergamus: is die niet het beeld van geheel het Christelijk leven? Zolang de Christenen in het verbergen schuilden en aan de heersende geest van de tijd de oorlog niet aandeden, zijn zij wellicht geduldig voorbij gezien, of met een hooghartige glimlach beklaagd. Maar toen het onderscheid sterker te voorschijn trad tussen het licht en de duisternis, heeft de laatste zeker haar oude aard niet verloochend en met haar oude wapenen gestreden. In naam van de verdraagzaamheid zullen de gelovigen van lieverlede zijn uitgesloten; in naam van verlichting en wetenschap voor duisterlingen en dwazen verklaard; in naam van God van de gezondheid gepijnigd, gemarteld, gedood. En waar eindelijk een Antipas, de getrouwe getuige naar een oude overlevering zover kwam te durven verklaren, dat de wonderen van Jezus die van de Afgod te boven gingen, toen zal een kreet van verontwaardiging tegen die man, als tegen een hoogmoedige opgegaan zijn, die het wanen dorst, dat hij het beter dan de (immers altijd recht hebbende) meerderheid wist en zijn bloed heeft die hoon moeten afwissen! Wij kunnen God niet genoeg danken dat wij de tijden beleven, waarin zoveel verdrukking en vervolging omwille van het woord, althans in die vorm, zich niet weer herhaalt. Maar wij kunnen ook onszelf niet sterker bedriegen, dan wanneer wij echt geloven, dat de wereld, omdat zij de Christelijke doop heeft ontvangen, nu ook met de Christelijke geest is doortrokken. De wereld blijft wereld, dat is vijandschap tegen God, om het even, of de schare die haar huldigt, in het ver gelegen Pergamus, of in een ons meer bekende stad is gevestigd. Als zodanig handelt zij op haar standpunt even natuurlijk, waar zij de Christenen haat, als de Aeskulapiuspriesters deden, toen zij de handen naar Antipas uitstrekten.

13. Ik weet uw werken en (ook deze woorden "uw werken en" worden in de beste handwerken niet gevonden), waar u woont, namelijk op die plaats waar de troon van de satan, van de aanklager (Hoofdstuk 12: 10) is, waar hij zich geheel gevestigd heeft; en u houdt Mijn naam vast, als van de enige, waarachtige Heiland van de wereld (1 Joh. 4: 14) en heeft Mijn geloof, het geloof in Mij (Rom. 3: 22) niet verloochend, ook in die dagen van zware bezoeking niet, waarin Antipas (= tegen elk), Mijn getrouwe getuige was, die gedood is bij jullie, waar, zoals bij die gelegenheid duidelijk is gebleken, de Satan woont.

Evenals die Joden te Smyrna een synagoge van de Satan zijn (vs. 9), zo is het gerechtshof, dat te Pergamus was, een zetel van de Satan, want deze was het, onder wiens invloed het oppergericht aldaar stond. Slechts in Pergamus was het tot bloedige vervolgingen gekomen, die werken van de duivel; en een in het bijzonder was voor deze bezweken, die voor de gemeente, evenals voor de hele Christelijke kerk een bijzondere betekenis moet hebben. Daarom wordt zijn naam uitdrukkelijk genoemd: "Antipas, Mijn getrouwe getuige, die gedood is bij u, daar de Satan woont. " De herhaling van die gedachte aan het einde van het vers, dat wij reeds aantroffen in het: "synagoge van de satan", wijst nog op een ander punt dat hier in aanmerking komt. Daar wij nu weten, dat te Pergamus behalve andere afgodstempels zich ook in het bijzonder een beroemde tempel van Asklepios of Aeskulapius bevond, die bij Grieken en Romeinen voor de god van de geneeskunde werd gehouden, tot zijn symbool een slang had en als Soter d. i. Heiland geëerd werd, ligt het voor de hand om aan te nemen, dat

het heidens volk met fanatisme aan deze god hing, evenals dat te Efeze aan zijn Diana (Hand. 19: 28 v.) en niet wilde dulden, dat de Christenen in zijn midden de naam van Soter of Heiland aan een ander, aan de Heere Jezus Christus, gaven. Toen nu in het jaar 64 na Christus de Christenvervolging onder Nero was uitgebroken en ook gedurende de volgende jaren van de regering van deze keizer aanhield, wist men het gerechtshof te Pergamus te bewegen, tegen de Christenen, die men als tegenstanders van de algemene overtuiging, of van de openbare mening, als odium generis humani in de zin van gehate tegenstanders van de hele mensheid en daarom ook als een odium in die zin voorstelde, dat de hele wereld gerechtigd was hen te haten en hun verdelging te zoeken en ze voor haar tribunaal te dagen. Toen was, zoals het ons voorkomt, Timotheüs, de leerling van Paulus, die wij in Hebr. 13: 23 na zijn bevrijding uit de gevangenis op een bezoekreis naar Jeruzalem aantreffen, leidsman van de gemeente. Hij wendde zich toen niet naar Efeze, waar de apostel Johannes zich gevestigd had, maar naar Pergamus, waar de gemeente door dwaalleer zozeer in gevaar was gebracht (vs. 14 v.) en zo dringend aan de zorg van een apostolisch man (Fil. 2: 20-22) behoefte had). Deze is het dan waarschijnlijk, die wij onder de getrouwe Antipas moeten verstaan, want de naam is nu gelijk voor historisch te houden (Antipas Antipater), integendeel, evenals bijna alles in de Openbaring symbolisch moet worden opgevat en zoveel betekent als "tegen alles" (een belangrijk handschrift leest ervoor Anteipas d. i. tegenspreker). Zijn tegenspreken, zijn verzet tegen de heidense inwoners en de heidense rechtbank, bestond daarin, dat hij Christus Jezus, die de goede belijdenis onder Pontius Pilatus beleden had, vervolgde en evenals vroeger (1 Tim. 6: 12 v.) steeds een goede belijdenis deed voor vele getuigen van de naam van Jezus als de enige waarachtige Heiland, daarom wel het oordeel van de dood zich berokkende, maar ook de gemeente sterkte om de naam van de Heere vast te houden en het geloof in Hem niet te verloochenen. De traditie beweert weliswaar, dat Timotheüs de eerste bisschop van Efeze geweest is en laat deze onder Domitianus de marteldood sterven; maar dat zijn alle slechts onzekere vermoedens en oppervlakkige gevolgtrekkingen uit enkele bijbelplaatsen.

14. Maar Ik heb, bij deze lof, die Ik u kan geven enige weinige dingen 1) tegen u, dat u daar, op zo’n gevaarlijke plaats, waar de Satan door list probeert teweeg te brengen wat hij niet door geweld heeft kunnen vernietigen, mensen heeft, die de lering van Balaäm houden. Zij proberen door listen en verlokkingen tot zonde het volk van de Heere van zijn God af te trekken, om het te verderven, evenals die Bileam deed, die door zijn raad, die hij hun gaf (Num. 31: 16), Balak leerde de kinderen van Israël een aanstoot voor te werpen, een middel ter verleiding, opdat zij afgodenoffer zouden eten en in verband daarmee, hoereren 2) (Num. 25: 1 vv.).

1) Dit woord verzacht de berisping: het wijst aan, dat de engel zelf rein en zuiver was van het deelnemen aan de gevaarlijke dwaalleer en dat alleen zijn optreden tegen hem met meer kracht moest plaats hebben.

De zonde zelf, die de Heere dadelijk daarop in haar ware aard blootlegt, was niet klein, maar wel het verzuim van de engel en de gemeente daarbij. De zo treurige sekte was te Pergamus nog eerst in opkomst, of ten minste nog zeer weinig verbreid.

2) Balaäm of Bileam, die begaafde ziener in Mesopotamië, die evenwel in zondige begeerlijkheden God weerstreefde en zichzelf en anderen in het verderf stortte (2 Petr. 2: 15 v. Judas 1: 11), had terwille van Balak, de koning van de Moabieten, die het volk van Israël graag te gronde zou hebben gericht, aan de Moabieten en de met hen verbonden Midianieten, de aanwijzing gegeven, om zich met de Israëlieten op vriendschappelijke voet te stellen en hen tot hun offermaaltijden uit te nodigen, waar zij dan ongemerkt ook in de afgodendienst

van deze volken en in de daarmee verbonden orgieën en hoererij werden ingetrokken. Zulke mensen met Bileams gezindheid waren ook in de gemeente te Pergamus (snel na de in vs. 13 genoemde bezoeking, toen de vervolging weer was opgehouden en het scheen alsof men tot de heidense bevolking van de stad een meer bevriende verhouding in plaats van de vroegere vijandelijke zocht) opgetreden, ook wellicht met grote Geestgaven, evenals een Bileam, maar met een onrein hart. Zij stonden de stelling voor, dat Christenen krachtens hun Christelijke vrijheid wel aan de genietingen, vooral aan de offermaaltijden van hun heidense bloedverwanten en medeburgers mochten deelnemen, als zij zich slechts van de offeranden zelf onthielden en inwendig hun betere overtuiging vasthielden (1 Kor. 8: 4), ja, dat deze deelneming om de vriendschappelijke verstandhouding met de aanzienlijke heidense bevolking vereiste was. In het vermelden van Balak ligt zeker wel een aanwijzing, dat de bedoelden met het oog op de Romeinse overheden, om zich aan deze welgevallig te maken, misschien zelfs omdat door deze aanleiding was gegeven, hun Bileams natuur in de gemeente ingang probeerden te verschaffen. Dit zou de eerste inmenging van de politiek zijn in zaken van het Koninkrijk van God, de eerste poging om het met de wereld en haar wijze van handelen te verenigen.

Wij zien, hoe de leer van de Nikolaïeten gelijk gesteld wordt met de leer van Bileam: "evenals eens in Israël mensen die verleidingen van Bileam volgden, zo volgen nu leden van uw gemeente de raadslagen van de Nikolaïeten. " De leer van de laatsten doelt dus op hetzelfde als de leer van Bileam, om de gemeente van de Heere te verleiden tot deelname aan heidense godenoffers en hoererij. Het eerste zal men daarmee hebben proberen te verschonen, dat toch de goden niet bestonden en het laatste daarmee, dat men de vleselijke begeerlijkheden moest overwinnen, terwijl men zich daaraan overgaf, zonder er zich door te laten innemen.

De heidense volken, heidens in hun hart en in hun zeden, traden in de kerk en brachten al hun afgodische gewoonten mee; en zelfs de Christenen, alhoewel orthodox tegenover Arius, Nestorius, Eutyches, meenden de zaak van God te bevorderen, als zij de verering van de beelden bevorderden, omdat zij die voor de onwetende en ruwe menigte als zeer nuttig beschouwden.

De Nikolaïeten hoopten door het verleiden van de gemeenten tot een heidens leven, zich de gunst te verwerven van de aanzienlijke heidenen en van de Romeinse overheid. En nog heden ten dage proberen zij, die slechts met de mond belijden, de gunst van de kinderen van de wereld te winnen daardoor, dat zij naar willekeur uitwissen van de geboden van God en datgene spreken, dat aan het oor behaagt; vleiende, hoogmoedige woorden, die de wereld gelijkvormig zijn. Het voornaamste, dat door de verleiders van de gemeente werd aangeprezen, was het eten van hetgeen den goden geofferd was en hoererij. Hetgeen met het lichaam geschiedt, zo beweerden zij, is immers onverschillig en kan de ziel niet bezoedelen! En het beduidt immers weinig, in tijden van vervolging zich te vrijwaren door het aannemen van de zuivere schijn van de afval van het geloof, door het kopen van vlees, dat aan de goden was geofferd en door het deelnemen aan feesten, die, ja ter ere van de afgoden gevierd werden, maar waarbij men immers zeer goed tegenwoordig kon zijn, zonder er afgodische bedoelingen mee te hebben! Deze heidense afgodsmaaltijden gingen, zoals in het algemeen de viering van godsdienstige plechtigheden bij de heidenen, met de verworpenste zedeloosheid en tomeloze wellust gepaard. De Nikolaïeten dienden daarbij de lusten van het vlees tot verzadiging toe; ja, zij durfden staande houden, dat die plechtigheden, die tot een dieper inzien en geheime kennis moesten leiden, in alle opzichten, hoe schandelijk ook, geoorloofd waren. Zie, zo bediende zich de Satan van deze Christelijke aanhang, om de slachtoffers van

de verleiding ten verderve te brengen en tevens aan de ongelovige heidenen een ruim veld te openen tot lastering van de ware godsdienst en het verspreiden van leugen en kwaadsprekendheid wegens de Christelijke gemeente.

15. Zo, d. i. op gelijke, of daarmee verwante wijze heeft ook u, tot hetzelfde doel, namelijk dat de gemeente nu ook geërgerd wordt en tot dingen gevoerd, die voor de zielgevaarlijk zijn, degenen, die de lering van de Nikolaïeten houden, dat Ik haat. En in plaats van ze te hebben en te behandelen alsof ze tot u behoorden, had u zich van hen moeten afzonderen, zoals dat de engel van de gemeente te Efeze doet (vs. 6).

16. Bekeer u dan en handel voortaan strenger en nauwgezetter ter bewaring van de gemeente tegen ergernissen; en zo niet, Ik zal u haastig bezoeken om gericht over u te houden en Ik zal tegen hen, die de leer van de Nikolaïeten aanhangen, krijg voeren a) met het zwaard van Mijn mond en dit zou dan natuurlijk niet plaats hebben, zonder menige wond ook aan u (Ezech. 33: 6 Hand. 20: 26).

a) Jes. 49: 2 Efeze. 6: 17 Hebr. 4: 12 Openb. 1: 16

De Heere voegt noch elders noch hier erbij, wat Hij de engel van de gemeente zelf doen zal; toch zou de strijd ook tegelijk met de anderen hem straf aanbrengen.

De verwoesting van de gemeente te Efeze is gedreigd en ook gevolgd, hoewel zij de Nikolaïeten haatten. Aan de gemeente te Pergamus is zo de ondergang niet gedreigd, hoewel zij de Nikolaïeten duldden; zij is slechts bedreigd met het scherp snijdend en ook scheidend zwaard. Deze kleine gemeente van omstreeks 250 zielen heeft nog heden een goede naam en heeft in de laatste tijd haar ijver weer bevestigd door het bouwen van een kleine kerk.

De opziener moest zich niet bekeren, omdat er Nikolaïeten bestonden. Hoe zou de Heiland een gelovig Christen voor de dwaalleringen, die de duivel onder zijn toelating te voorschijn riep, verantwoordelijk maken? Maar hij had zijn plicht niet gedaan, ze niet genoeg gewaarschuwd, daarom wordt hij berispt en in dit opzicht moest hij zich bekeren, zoals de Heere reeds bij Ezechiël zegt: "Als Ik tot de goddeloze zeg: "U zult de dood sterven en u waarschuwt hem niet, zal hij in zijn ongerechtigheid sterven, maar Zijn bloed zal Ik van uw hand eisen. " Waarschuwde de opziener zijn gemeenteleden niet, zodat zijn geweten rein werd van hun bloed, zo zou ook hij, wanneer zij gestraft werden, te lijden hebben. Niet met hem wilde de Heere krijg voeren, maar met de gemeenteleden, die zich lieten verleiden. In de gemeente spreekt Jezus van de gemeente en van de tuchtiging van de gemeente, niet van het gericht over Zijn vijanden, tegen wie het zwaard ook gewet is. Dit slagzwaard beduidt voor de gemeente ziekten, pest, dood en verkorting van de tijd van de genade, zodat de zondaars zich niet bekeren, maar nog dieper wegzinken; of wel God laat de zonde en haar treurige gevolgen op het hoofd van de zondaren neerkomen, zodat zij die levenslang tot hun eeuwig heil moeten dragen. Voor de profetische beduiding was dit het zwaard van de Islam, dat de Heere later in hun midden zond.

Het is zo, Hij verdraagt met onuitsprekelijke lankmoedigheid Zijn schijnvrienden onder Zijn getrouwe vereerders. Het onkruid, dat er als tarwe uitziet, moet onder het goed zaad blijven staan. Hij verbiedt zelfs het uitroeien en dat doet Hij met diepe wijsheid en trouwe liefde. Maar Hij wil echter dat zulke blijkbare goddelozen, als de Nikolaïeten waren, van Zijn gemeente gescheiden zullen worden en eenmaal komt Hij, om tegen hen krijg te voeren met het zwaard van Zijn mond. Dan roeit Hij zelf door Zijn engelen het onkruid uit en doet de

goddelozen weg uit Zijn koninkrijk. Dan stelt Hij de gemeente, die Hij Zich door Zijn bloed heeft gekocht, aan de Vader voor, zonder vlek en zonder rimpel. O, wijze liefde van de Heere, dat Hij Zijn kennelijke vijanden uit het midden van Zijn gemeente weggedaan wil hebben; want hoe makkelijk konden anders Zijn ware vereerders, zoals die te Pergamus, door hen afgetrokken en verleid worden. En eens verheft Hij Zijn gemeente ook in dit opzicht boven alle verleiding en verzoeking. Hier moet nog gestreden worden; maar dan is de overwinning behaald en dan moet er ook geen bange strijd weer worden aangevangen. Zoals de zonde, zo is dan ook de zondaar uit het Godsrijk gebannen. Dan zijn al de ergernissen en die daar ongerechtigheid doen, uit het Godsrijk weggenomen; de rechtvaardigen zullen dan blinken als de zon in het koninkrijk van hun Vader! Maar de Heere wil dan ook niet slechts een geheel reine gemeente Zich vergaderen; Hij wil ook de alhele reinheid en volmaaktheid van elk van haar leden in het bijzonder. Wij zagen het in deze brief aan de gemeente te Pergamus. Het is Hem niet genoeg, dat er veel, zeer veel in die gemeente te prijzen valt. Hij verlangt, dat ook dat weinige, dat nog in haar te berispen was, verbeterd en weggenomen wordt, dat zij steeds nader komt aan de volmaaktheid. Hier zien wij daarom, dat het de Heere niet genoeg is, dat wij in sommige, ja, in vele deugden uitmunten. Nee! Hij wil dat wij haar allen beoefenen. Hij wil ook het gebrekkige, zelfs het weinige gebrekkige, dat nog in ons over is, uit ons verbannen en ons in Zichzelf volmaakt stellen voor Zijn en Onze Vader.

17. Die oren heeft, die hore wat de Geest tot de gemeenten zegt (Hoofdstuk 1: 7): Die overwint, Ik zal hem geven te eten van het manna, dat verborgen is 1), van de eeuwige zaligheid, die pas later zal worden geopenbaard (1 Kor. 2: 9) en Ik zal hem geven een witte keursteen en op de keursteen een nieuwe naam (Jes. 62: 2; 65: 15) geschreven, die niemand kent, dan die hem ontvangt 2).

1) Het manna is Israëls voedsel in de woestijn, die in Kanaän ophield. Omdat nu naar de bijbelse typiek dit leven met de woestijn en wat aan gindse zijde van het graf is, met het bezit van Kanaän overeenkomt, verklaren verschillende uitleggers deze eerste belofte van hetgeen de Heere aan de Zijnen reeds in dit leven toedeelt en het tweede van de hemelse beloning (1 Joh. 3: 1 v.). Daarentegen spreekt het "die overwint", dat in vs. 26 wordt verklaard door het bijgevoegde "en die Mijn werken tot het einde toe bewaart", wat dus alleen op de voleindigde overwinning betrekking hebben kan, eveneens de gelijkheid uit van de overige beloften, die alle op het eeuwige leven zien. Daarnaar zal men moeten aannemen, dat het karakter van het manna als spijs van de woestijn hier buiten aanmerking moet worden gelaten en alleen het karakter als hemels brood (Ps. 78: 24; 105: 40 wordt beschouwd tegenover de ellendige genietingen, die de aarde als zingenot aanbiedt.

Bij dit hemels brood moest men toch de lust tot godenoffer wel verliezen.

Dit manna is verborgen, omdat het pas in de toekomstige heerlijkheid openbaar zal worden, als men het geniet.

Tegenover het tast- en eetbare manna is het een geestelijk voedsel.

De oudheid bediende zich graag bij het stemmen over iets van witte en zwarte stenen, vooral in gerechtszaken, waarbij dan de zwarte steen voor een "schuldig", de witte voor een "niet schuldig" werd gehouden. Nu zullen de Christenen zeker bij het gerechtshof te Pergamus in de kort van te voren vermelde vervolgingen wel menige zwarte steen van hun rechters hebben gekregen. Dit moet u, zegt hun de Heere, niet verschrikken; de wereld moge voor u steeds zwarte stenen hebben, Ik, de Rechter van de hele wereld, zal u eens op die beslissende

gerechtsdag een witte geven en uw onschuld voor de hele wereld openbaar maken. En als de wereld uw naam lastert als van een booswicht en geen enkele goede draad aan u laat, als zij u aan de schandpaal en aan de galg hecht welaan, laat hen doen met uw aardse naam, wat hun goeddunkt: Ik zal u eens, als Ik u een witte steen geef, tevens met deze, als het ware op dezen als op zijn grondsteen geschreven, ook een nieuwe naam geven.

Hier is geen bepaalde naam bedoeld, anders zou die genoemd zijn. Het is genoeg, dat die naam een nieuwe is; dat die veel heerlijker is dan de vorige; dat de toestand, die hij aanwijst, met de vorige, vol van smart, honger, dorst, hitte en tranen, niets gemeen heeft. Die nieuwen naam kent niemand, dan die hem ontvangt; dat is een geheim, oneindig voortreffelijker dan de hooggeprezen en toch zo nietige geheimen van de Nikolaïeten of Gnostieken. Overeenkomstig daaraan is de naam van Christus, die niemand kent dan alleen Hij zelf, in Hoofdstuk 19: 12 Ook volgens 1 Joh. 3: 1. v. is de zalige staat van de Christenen, de tegenwoordige en nog meer de toekomende voor de wereld onverstaanbaar, die bij al haar hooggeroemde kennis toch zo weinig weet, die noch God kent, noch Christus (Joh. 15: 21; 16: 3), noch Zijn gelovigen.

De vermelding van Bileam voert vanzelf uw verbeelding terug tot de woestijn van Arabië, waar deze bedrieger of dweper over de naam zullen wij heden niet twisten na vruchteloze poging om Israël profetisch te vloeken, aan Balak de raad gaf, om het volk tot goderij en ontucht te lokken, opdat het zichzelf met een zware vloek zou beladen. Was die raad de bron van zonde en jammer geworden, de naam van de dwaalprofeet was in welverdiende verachting gebleven en zulken werden gezegd, de Bileamslering te volgen, die, zoals deze dwaalgeest, onreinheid en afval bevorderden en de vrijheid voor het vlees lieten gelden. Aan hen verwant, wellicht dezelfde dwaalleraars, waren de Nikolaïeten; beide namen althans zijn niet voor eigen- maar voor zinnebeeldige namen te houden, waarvan de eerste in het Hebreeuws, de andere in het Grieks de volksoverwinnaar of verleider moet aanduiden. Met diepe verontwaardiging stelt zo de Heere deze sekten voor als bedervers van Zijn zichtbare kerk, die hun invloed misbruikten, om de belijders van het Evangelie tot een heidense wandel te voeren. Hij berispt het ernstig, dat dezen in hun midden geduld worden, roept tot strijd en waakzaamheid op en dreigt een naderend oordeel over de onverbeterlijk bozen. Het schijnt, dat deze laatsten, in menig opzicht verwant aan de sekten, die ons uit de kerkgeschiedenis van de tweede eeuw onder de naam van Gnostieken bekend zijn, de schijn hadden aangenomen van verborgenheden en geheimen te kennen, waartoe zij hun aanhangers opzettelijk noodden en inwijden. Daaruit verklaren wij voor ons het geheimzinnige karakter van de toezegging, waarmee de brief wordt besloten. De Heere plaatst geheimzinnige taal tegenover de verborgen wetenschap, waarop de dwaalleraars roemden, maar een taal, waaruit, zoals eens uit de wolkkolom, een gloed van heerlijkheid uitstroomt, te midden van de donkere nacht. Heeft Hij, met zijdelingse toespeling op de Engel, die zich met een zwaard tegenover Bileam stelde, gedreigd, hoe Hij met het zwaard van Zijn mond tegen de Bileamieten krijg zou voeren, de deelgenoot van zijn strijd wordt de heerlijkste overwinning verzekerd. En de overwinnaar, tweeërlei loon wordt hem toegezegd, dat even strelend als verrerend mocht heten. Het manna, dat in het heilige der heiligen in een gouden kruik werd bewaard; dat naar Joodse overlevering bij de verwoesting van de tempel niet vernietigd was, maar verborgen, om eenmaal door de Messias weer te voorschijn gebracht te worden, wordt als hemelspijs aan de getrouwe beloofd. Bedenken wij, hoe de Heere vaker Zichzelf het brood des levens genoemd heeft; wij aarzelen niet, hier de toezegging van een hemelse gemeenschap met Jezus zelf te vinden, waardoor de hoogste behoeften van de ziel volkomen verzadigd worden. Tot de hoge eer van aan dat hemels gastmaal te zitten, zouden zij raken langs geheel bijzondere weg. Was het in het Oosten gebruikelijk, ereplaatsen door het lot te begeven, terwijl op de

getrokken lotsteen de nieuwe titel stond aangeduid, iets dergelijks stond daarboven te wachten. Wit wordt de lot- of keursteen genoemd, met kennelijke zinspeling op de gewoonte van de ouden, om door het gebruik van witte stenen een aangeklaagde voor onschuldig, door zwarte hem voor schuldig te verklaren. De uitverkorene tot de hoogste eer zou zo tegelijk een gerechtvaardigde wezen door Christus, maar hoe groot zijn geluk zou zijn, niemand dan hij zelf kon het weten. De naam op de lotsteen, die de nieuwe waardigheid aanwees, werd alleen aan de drager bekend. Men moest zelf een gezaligde wezen, om enigzins te doorzien, wat de vreugde van de gezaligden is. O, men moet wellicht Oosterling zijn, om al de kracht en schoonheid van deze geheimzinnige beeldspraak te voelen, maar zeker, men hoeft slechts Christen te zijn, om zich in strijd met de wereld te voelen, maar tegelijk door Jezus verkwikt. Nee, Christenen, al bent u tegen alle geestelijke vijanden door Jezus zelf gewapend, al mag u zelfs gerust zijn op de trouw van de veldheer, die u meer dan overwinnaars zal maken; u voelt het zelf, die zekerheid kan u van voortgezette en vernieuwde strijd niet ontslaan. Hier heeft de Heere u een uur van rust gegeven, maar straks moet het zwaard van de Geest weer aan de zijde gegespt, nee, uit de schede getogen worden om te strijden, niet slechts tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, de machten, de geweldhebbers van de wereld, de geestelijke boosheden in de lucht. Hetzij u nog twintig dagen of twintig jaren te leven heeft, het zullen dagen en jaren zijn van een telkens zich weer vernieuwende strijd. De wereld, die in de achttien eeuwen tussen Antipas en ons nog altijd dezelfde gebleven is, geeft ten eerste geen hoop, dat zij in deze tijd haar vijandschap tegen de Heere zal verzaken; veeleer wordt die vijandschap heviger, naarmate het licht, helderder schijnende, haar duisternis meer openbaart. Is zij de verleidende Bileam, de Christen moet nog altijd de moedige Pinehas zijn, die gewapend tegen haar dienaren optreedt. En wat onszelf betreft ach, ook het nieuwe hart blijft in zo menig opzicht het oude; vatbaar voor zo menig gevaarlijke indruk, weggesleept door zo menig onrustige stroom, voor de wereld geopend, al is het ook aan de wereld gekruisigd. Die kleine wereld daarbinnen, zij verandert telkens van gedaante, maar nooit geheel van karakter. Wellust is de Bileam van de jongeling; eerzucht de Balak van de man; gierigheid de Nikolaïet in de grijsaard. En die strijd moet dagelijks voortgezet; en die wapenen kunnen ontvallen, maar mogen niet neergelegd worden; en die vijand voert telkens frisse strijdkrachten aan tegen een telkens ontzinkende kracht. zeker, die weet, wat strijd in de wereld is, weet ook van vermoeidheid te spreken. Maar hoe talloze keer verkwikt Hij in de strijd onze zielen met een trouwe liefde, waarvan niemand beter het geheim verstaat, dan juist Hij! Nu, als Hij aan het Avondmaal, ons in beker en brood de voorsmaak geeft van het manna, dat bij God is verborgen, dan, als Hij in de binnenkamer ons met één blik van Zijn goedkeuring meer doet genieten, dan wij derven door de verloren vriendschap van de wereld; straks, als aan een heldere hemel het nachtgordijn opgehaald wordt en het gesternte zijn avondlied van "vrede, vrede" ons toezingt en de aarde ons zo onbeschrijfelijk klein wordt en de strijd zo onuitsprekelijk licht! Nee, de wereld weet het niet, hoe de Heere Zijn strijders verkwikken kan; zij ontdekt de wonden, maar ziet de balsem voorbij. De Christen voelt zich hier, tegenover de vijand, reeds zalig in de hemelse Vriend en was hier reeds de verkwikking zo zoet, wat zal daar de volle verzadiging zijn! Ik zou het niet wagen er van te spreken, als de Heere zelf in Zijn geheimzinnige taal ons geen grond gaf en recht om het hoogste en beste te hopen. Daal neer, getrouwe Antipas, met uw martelkroon in een lichtkrans herschapen, om ons van uw rust te spreken; nee, stijg opwaarts, gelovige geest, om achter de weggeslagen sluier in de open hemel te staren! Nog een tijdje, vrienden van de Heere en uw deel is het daar verborgen manna. Jezus zelf, met van wie uw waarachtig leven nu nog in God is verborgen, verzadigt dan volkomen, als het ware hemelse Brood, de hoogste behoeften van de ziel en al wat u omwille van Hem aan de feesttafel van de zonde verzaakt heeft, u ontvangt het daar, in Zijn gemeenschap, geheiligd en verheerlijkt terug. Hier had u de smaad van Zijn kruistocht te dragen, maar houd goede moed, in de hemelse lotbus schuilt de keursteen, die u een nieuwe

waardigheid in het nieuw Jeruzalem aanwijst en de hand, die uw lotsteen zal uittrekken, is de hand van de eeuwige Liefde! Wat naam u daarboven bereid is, wie zal het zeggen; slechts één naam zeker niet: die van krijgsknecht van de Heere. Daar is geen vijand rondom u; ja, ook geen zonde meer in u; u heeft in de witte keursteen tevens volkomen vrijspraak ontvangen. O, dat enkele denkbeeld reeds: een nieuwe naam op deze keursteen geschreven! Het is een van de heerlijkste denkbeelden uit Johannes' Openbaring; alles, alles vernieuwd! Een nieuw lied, een nieuw Jeruzalem, een nieuwe hemel; ja, ook het oude hart niet meer oud en de oude aarde herschapen! Maar nee, dat heil, geen tong kan het uitspreken. Reeds hier kent niemand de zaligheid van het nieuwe leven, dan die het uit genade ontving; daar zal men eerst hemelling zijn moeten, om van de hemellingen heil te waarderen! Waar Jezus zelf die nieuwe naam in een aardse taal niet uitspreken wilde, wat zou daar Zijn dienaar vermogen? Heere, schenk ons uit genade de zaak, opdat wij eens het woord mogen vinden!

In de oudheid schreef men nu en dan op witte stenen. Een steen, blinkende en wit als licht en sneeuw zal Ik hem geven en daarop zal geschreven worden een nieuwe naam. En welke? Die nieuwe naam wordt niet genoemd. Onze oude naam, die wij op aarde dragen, betekent, dat wij hier vreemdelingen en bijwoners zijn in een wereld vol droefenis, honger en dorst, kommer en ellende. Nog is het niet geopenbaard, wat wij zijn zullen. De nieuwe naam, die Gods kinderen ginds pas krijgen zullen, zal een hemelburger aanduiden, die de Heere Jezus gelijkvormig is, want "wij zullen Hem zien zoals Hij is. " Er is iets heerlijks in dat woord nieuw, dat zo vaak in de Openbaring voorkomt. Er wordt hier gesproken van een naam, van een nieuw gezang, een nieuwe hemel een nieuwe aarde, het nieuw Jeruzalem alles wordt nieuw. Hoe vertroostend is dat voor allen, die zich zwaar voelen neergedrukt door het oude! En deze nieuwe naam kent slechts hij, die die ontvangt; hij is een verborgenheid, veel heerlijker dan de hooggeroemde, ijdele, niets beduidende verborgenheden van de Nikolaïeten en hun hele aanhang. De kinderen van de wereld hebben reeds geen inzicht in de inwendige zaligheid, die Gods kinderen in dit leven genieten, hoewel zij anders hoog opgeven van de rijkdom van hun kennis, de schranderheid van hun wetenschap, de helderheid van hun oordeel toch hebben zij geen denkbeeld van God, noch van Zijn heilig kind, noch van Zijn gelovigen; en hoeveel te minder kunnen zij zich dan een voorstelling vormen van het gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van heerlijkheid, dat ginds het deel zal zijn van de verlosten van de Heere!

Bij de oude volken geschiedde de stemming vaak door steentjes; zwarte stenen beduidden bij de Grieken schuldig, witte onschuldig. Dergelijke stenen werden ook gegeven aan hen, die na de afloop van de spelen recht hadden om tot de openbare maaltijden te worden toegelaten. De witte steen geeft dus te kennen, dat de Rechter de Overwinnaar bij voorraad zal vrijspreken; maar op de witte steen staat ook een nieuwe naam, die slechts gekend wordt door hem, die hem ontvangt; en deze naam is een beloning vanwege de Rechter en Koning, die hem, tot van wie Hij spreekt, niet alleen voor onschuldig, maar ook van de beloning waardig heeft verklaard een bijzondere beloning, elk weer een andere (Hand. 1: 25 Joh. 14: 2), omdat ieder mens iets bijzonders bezit, dat de Heere alleen kent. Een nieuwe naam staat in verband met de nieuwe mens en met van de vernieuwde toekomstige roeping en plaats in het Koninkrijk van God. Denken wij aan de naamsveranderingen van Abram in Abraham, van Jakob in Israël, van Simon in Petrus. Door de nieuwe naam wordt uitgesproken het burgerrecht van een gelovige in de stad van God, alsmede wat de Christen met opzicht tot zijn toekomstig priesterlijk beroep geworden is en wordt zijn geestelijk bestaan op het scherpst gekarakteriseerd. Jezus zelf heet in het Oude Verbond Jehoschua of Jeschua, waaruit de naam Jezus ontstond, en Maschiach of Messias, de Christus of de Gezalfde. Jezus wil zeggen Heiland of Zaligmaker en staat in verband met Zijn priesterschap. Messias of Gezalfde heeft

betrekking op Zijn koninklijke waardigheid. Jezus Christus is zo hetzelfde als "Priesterkoning. " Wie echter zal hier ten volle verstaan wat het verborgen manna en de nieuwe naam te kennen geven?

Men denkt, dat de apostel hier ziet en zinspeelt op Ps. 105: 40 : "Hij verzadigde hen met hemels brood. " Ik beschouw het als een toespeling op de kruik met manna, die op bevel van God in het heiligdom naast de ark des Verbonds verborgen was. Dat manna was verborgen, het was niet zichtbaar voor mensenoog. Dat was ook een type van de hemelspijs, waarmee zowel de gelovigen hier op aarde als eens in de hemelen de gezaligden worden gevoed. (LUD. CAPELLUS IN CRIT. SACR.).

IV. Vs. 18-28. In de kerkelijke toestand, door Thyatire voorafgebeeld, is van uitwendige vervolging geen sprake meer. Daarentegen is het inwendige verderf in de kerk hier tot een macht, ja, tot een heersende macht geworden. De gemeente is nog gemeente van Christus en enkele gaven van de Geest, namelijk ijver van de liefde en van het geloof en weldadigheid en volharding in goede werken zijn sterk, ja heerlijk in haar ontwikkeld en getuigen van de Geest van de Heere, die nog in haar werkt. Maar in haar schoot heeft zich de Jezabels heerschappij verheven, die het erop aanlegt, om de leden van de gemeente, de dienstknechten van God, tot afgoderij en tot hoererij te verleiden en welke zich daarbij profetische gave en roeping en het recht toeschrijft om als Jezabel, de getuigen van de waarheid bloedig te vervolgen. Dat de gemeente deze heerschappij duldt is een zware schuld: haar plicht is zich uit getrouwheid aan haar ware Koning, tegen deze valse Izebel te verzetten. Het ontbreekt ook niet aan een minderheid, die dit doet en Jezabels diepten stout voor satans diepten verklaart. Aan de Jezabels macht is een lange tijd van lankmoedigheid gegeven. Het is echter voorspeld, dat dit uitstel niets zal baten, dat zij zich niet zal bekeren en dat de Heere met een vreselijk gericht van de vernietiging over haar zal komen, haar heerlijkheid in ellende zal veranderen en haar aanhangers doden. De getrouwen, die tegen haar heerschappij hebben geprotesteerd, zullen, als zij tot het einde volharden, niet mee lijden aan het gericht, dat over de overige kerk komt, hun is integendeel als bijzondere zegen die heerschappij over de heidenen, zoals Christus ze uitoefent, beloofd. Duidelijk sluit zich aan de drie eerste voorbeelden, de apostolische kerk, de martelaarsgemeente van de eerste eeuwen en de Oosters Romeinse Staatskerk aan, terwijl de gemeente van Thyatire het voorbeeld is van de westerse pauselijke kerk, vooral in haar ontaarding tot een moeder van de hoeren (Hoofdstuk 17: 5), onder welke onze hedendaagse wereld zoveel heeft te lijden en waarvan haar nog groter onheil dreigt.

18. En schrijf aan de engel van de gemeente te Thyatire 1): "Dit zegt de Zoon van God, die (volgens Hoofdstuk 1: 14 v.) Zijn ogen heeft als een vlam vuur en Zijn voeten zijn blinkend koper gelijk 2).

1) Thyatire lag 11-12 mijlen zuidoostelijk van Pergamus in het noorden van Lydië aan de rivier Lykos. De stad was een kolonie van de Macedoniërs, die voornamelijk bestond van purper verven en in voortdurend verkeer met het moederland was, waaruit moet worden verklaard, dat wij de purperverkoopster Lydia in Hand. 16: 14 vv. te Filippi aantreffen, terwijl zij nog te Thyatire woonachtig was en wellicht kunnen de eerste beginselen van de gemeente hier van haar worden afgeleid.

2) In deze gemeente waren dwalingen, die zich probeerden te verbergen onder de schijn van hoger geestelijk inzicht; ja, van goddelijk profetische ingeving. Voor haar zijn de ogen als vlammen vuur, waarvoor geen bedrog, ook niet een bedrog van een engel van het licht kan bestaan. Die dwalingen moeten ook met veel ophef en krachtig zijn opgetreden en een

heerschappij in de gemeente hebben verkregen, waarvoor de "armen van geest" vreesachtig zich hadden teruggetrokken. Daarom zijn de voeten als het ware als koper, die alle overmoed en alle macht van de toongevende partij als strohalmen zullen vertreden en verbrijzelen. Als de Heere Zich tevens met nadruk Zoon van God noemt, dan schijnt dit daarop te doelen, dat de dwaalgeesten te Thyatire het Zoonschap van God en de Godheid van Jezus Christus hebben geloochend. Daartegenover spreekt de Heere nu tot bevestiging van Zijn belijders in het geloof en ten schrik van Zijn trotse tegenstanders juist deze titel uit, die Hem zelfs de poorten van de hel niet kunnen ontworstelen.

19. Ik weet uw werken en liefde en dienst en geloof en uw lijdzaamheid en uw werken en dat de laatste meer zijn dan de eerste.

De werken van de gemeente worden eerst met name voorgesteld en vervolgens nog gezamenlijk geprezen, omdat er een voortgaan daarin betoond is. Er worden twee paren genoemd en wel in die orde, dat de afzonderlijke leden van die met elkaar overeenkomen. De liefde, die, reeds omdat die vooraan staat, geheel in het algemeen bedoeld is van de liefde tot God en de broeders, niet alleen van de liefde tot de armen, betoont zich in de "dienst" d. i. in het dienen van alle hulpbehoevenden, vooral van de armen (Hand. 11: 29. 1 Kor. 16: 15. 2 Kor. 9: 12 vv.) en het "geloof" en de "lijdzaamheid" in het op de hoop van het geloof gegronde trouw en geduldige volharden in de bestrijdingen van de zijde van de vijandige wereld.

Aan werken en wel aan werken van de juiste aard, aan werken van de liefde, die uit het geloof voortkomen, ontbreekt het de gemeente te Thyatire niet. Ja, de altijd nieuwe, steeds grotere werken van de liefde en van het geloof geven getuigenis van het opgewekte Christelijke leven in haar. Moest men dienvolgens niet denken, dat bij zo’n erkennen het zuivere Christendom, de echte Evangelische geest hier in waarheid thuis moest zijn? De moraliserende wijze van beschouwen denkt inderdaad niets anders, maar zij dwaalt; zij denkt niet goddelijk, maar menselijk. Alle onze werken, ook die uit het geloof voortkomen, zijn niet voldoende om zalig te worden, zij zijn niet rein; niets, wat de mens, ook de Christen doet, is onbevlekt voor God, slechts Eén is de Heilige van God, Jezus Christus en Hij alleen kan ons onheiligen reinigen.

De engel te Thyatire vormt een tegenstelling tegen de engel te Efeze. Evenals de levenskracht van de laatste zich eenzijdig had toegelegd op de orthodoxie, de verdediging van de zuivere en gezonde leer, zo wendde de engel te Thyatire al zijn kracht aan op de liefde en betoonde zich zwak in die taak van Zijn ambt, waarin de engel te Efeze zijn sterkte had.

Bij de gemeente te Thyatire staat de liefde boven het geloof; het hele vers beschrijft een grote werkzaamheid, die zo gemakkelijk de hoofdzuil van alle zaligheid "de rechtvaardige zal uit zijn geloof leven" verduistert, dat ook de dwaling openlijk kan te voorschijn treden en een macht kan verkrijgen, als zij slechts de werken eert.

In dit schrijven wordt vijfmaal van werken gesproken. De Heere, die de liefde zelf is, roemt hier de liefde van de gemeente. De liefde bewijst zich in dienen, het geloof in volharding, Het geloof, hier genoemd, is niet zozeer het geloof in Christus, als wel het vaste toevoorzicht, waarmee men zijn arbeid volvoert. De liefde van de gemeente te Thyatire openbaarde zich in het dienen; zij voorzagen in de behoefte van de heiligen, herbergden graag, waren immer bereid bedroefden te troosten, lijdenden te verkwikken, weduwen en wezen te bezoeken, zieken te verplegen, hongerigen te voeden, naakten te kleden: bovendien namen deze werken, wel niet in innerlijk gehalte, maar in aantal toe: zij werden wel niet beter, maar toch meer.

Dus een werkgemeente, waarin wij, wat de profetische zin aangaat, de Rooms-Katholieke kerk terugvinden, waarvan sommige leden de Hervormden door hun dienende liefde beschamen. De gemeente in Thyatire is het tegenbeeld van die te Efeze. Wat de een ontbrak, had de andere in overvloed, Thyatire was onder de zeven gemeenten wat Johannes was onder de twaalf apostelen, de gemeente van de liefde, maar bezat niets van de kracht en energie van deze zoon van de donder, terwijl Efeze zijn eerste liefde had laten verkouden. Efeze kon de kwaden niet dragen, aan Thyatire ontbrak de Christelijke beslistheid en kerktucht. Ach, hoe menigmaal doen wij aan de ene zijde van het Christelijke leven afbreuk, wanneer wij aan de andere meer vlijt en opmerkzaamheid toewijden. Hoe menigmaal probeert het beschuldigd geweten in een vermeerdering van Christelijke werken de aanklagende stem te verdoven.

Hoe diep Hij ziet, die met vlammende blik als Rechter tegenover Zijn gemeente zich plaatst, wie zal het uitspreken? Reeds de optelling verbaast ons van al het licht en de duisternis, die Hij in de éne gemeente van Thyatire ontwaarde; hoe moet ons de gedachte bedwelmen, dat Hij al de diepten de diepten van het gemoed en de diepten van de Satan in al de gemeenten, ook in de onze ontdekt! Er heeft bij de verlevendigde voorstelling van de alwetendheid van de Heere iets gelijksoortigs plaats, als bij de aanschouwing van de sterrenhemel. Slaan wij de eerste blikken naar boven, wij voelen ons krachtig aangegrepen bij het staren op die werelden en wonderen, die opdagen aan de donkere hemel. Maar hoe langer ons oog, met het helder kunstglas gewapend, tracht in te dringen in het verre verschiet, te dieper grijpt het gevoel van de machteloosheid ons aan, wij verliezen ons in de oneindige ruimte en roepen huiverend uit: "wie heeft het rijk van God gemeten? " Maar wie heeft ook de wetenschap van de Heere gepeild en de mate van Zijn kennis omvat? Hij zelf geeft ons op die zee als het ware het dieplood in handen: grijpen wij het aan en horen wij wat Hij ons opsommen zal! De wereld zag u niet, trouwe dienstknecht van Christus, die in het zweet van uw aangezicht arbeidt voor Hem en Zijn rijk; maar "Ik weet uw werken", zegt de Heere en schrijft met de naam van goede en trouwe dienstknecht" u op. De mensen loonden het weinig, stille discipelinne van de Heere, toen u als engel van de vertroosting bent heengegaan tot Zijn arme broeders en u heeft aangegord tot de arbeid van de dienende liefde; maar "Ik weet uw liefde en dienst", spreekt de Heere en houd aantekeningen van het aantal bekers koud water in Zijn naam aan één van de Zijnen gereikt. De eenzaamheid verhaalde het niet, gebogen kruisdrager, hoe u zonder kermen of klagen, achter Christus de taak van Simon van Cyrene heeft voortgezet; maar "Ik weet uw geloof en uw lijdzaamheid", schrijft de Heere en tel de wonden, die de geloofsstrijd en de tranen, die het lijden u kostte. Uw eigen mond zegt het ons niet, wandelaar op de smalle weg, dat u gevorderd bent sinds u die het eerst met een oog op God heeft gekozen; maar "Ik weet uw werken en dat de laatste meer dan de eerste zijn", zo getuigt de Heere van een ieder, die Hij niet slechts wankelen maar ook vorderen zag en Hij meet met een eigen blik hoeveel korter reeds de afstand geworden is, die van de gelijkvormigheid met Hem en de Vader u scheidt. O zalige troost, dat de Heere toch ook onder ons niet slechts de afvallige Jezabels, maar ook de heilbegerige Lydia’s vindt! Nee, Christenen, zij gaan niet voor Zijn ogen voorbij, de offers, die u brengt, de zuchten, die u slaakt, de tranen, die u stort, de triomfen, die u in Zijn kracht mag behalen. "Geteld, geteld, gewogen", zo spreekt Hij van iedere schat voor de hemel, die in de verborgen mens van het hart bewaard wordt, om eeuwige rente te geven!

20. Maar Ik heb enige weinige dingen (dit "weinige dingen" staat in de beste handschriften niet en is hier wellicht uit vs. 14 overgenomen), tegen u, dat u de (volgens een andere lezing "uw vrouw Jezabel, die zichzelf zegt een profetes te zijn, laat leren en Mijn dienstknechten verleiden, dat u haar zou ongedeerd laat voortgaan, zodat zij, die Mijn dienaren zijn, door haar verleidingen ertoe gebracht, hoereren en afgodenoffer eten (in vs. 14 stond omgekeerd "afgodenoffer eten en hoereren.

Jezabel was volgens 1 Kon. 16: 31 een dochter van de Sidonische koning Ethbaal, die, vroeger priester van Astarte, zijn broeder Phelles een rover van de troon eveneens weer met geweld verdrong, als priesterdochter veel ijver voor haar vaderlijke godsdienst mee op de troon van Achab bracht en als heerszuchtige vrouw het plan opvatte om de beide rijken van Israël en Juda in handen van haar familie te brengen. Waarschijnlijk was zij zelf een demonisch geïnspireerde profetes van de afgod, voor van wie zij ijverde, waarom van haar tovenarijen gesproken wordt (2 Kon. 9: 22) en voerde nu, omdat de zwakke Achab haar vrij liet handelen en geheel afhankelijk van haar werd, een waar schrikbewind, vol daden van geweld tegen het geweten, zowel als tegen lichaam en leven, have en goed van de onderdanen, waardoor zij dan teweeg bracht, dat de ware godsdienst alleen nog maar bij enkele zielen in stilte en in het verborgen bleef. Op onze plaats is het niet te denken, dat onder Jezabel aan de eigen vrouw van de engel moet worden gedacht. Integendeel, ook als men de lezing "uw vrouw" aanneemt, is het verwijt, tegen de engel uitgesproken, aldus op te vatten, evenals Achab zich over Jezabel gedroeg, toegeeflijk en zwak, afhankelijk en zich geheel in haar dienst begevend, zo gedraagt u zich over hetgeen in uw gemeente met die handelwijze overeenkomt. Het is aan geen bedenking onderhevig, om aan te nemen, dat te Thyatire werkelijk een bijzondere vrouwelijke persoon eerst als profetes een zekere leer was opgetreden, terwijl zij zich beroemde op onmiddellijke goddelijke ingeving en openbaringen verkondigde, die een goede schijn hadden en deels door het buitengewone van de omstandigheden, waaronder zij werden meegedeeld, deels door een schijn van diepte van gedachten, waarmee zij zich aanbevalen, als een wijsheid, verheven boven de gewone kennis, de gemoederen in verwarring brachten. Niet alleen het verreweg grootste deel van de gemeente koos de zijde van de profetes, maar ook de anders verstandige opziener koesterde de gedachte, dat toch ten slotte dan achter een goede kern, een werk van de Geest verborgen lag, op dezelfde wijze als Ph. Melanchton in het jaar 1521 bij het optreden van de Zwickauer profeten te Wittenberg door de rede van die mannen diep bewogen was en niet echt wist, hoe hij over hen moest handelen. Snel groeide hem de zaak geheel over het hoofd. Hij meende aan de zaak van de Heere verschuldigd te zijn, niet slechts de nieuwe geest vrij te laten werken, maar die ook als leidend principe voor zijn ambtsbediening aan te nemen, de bedoelingen er van met inspanning van alle krachten na te jagen en mogelijke tegenspraak van sommigen te onderdrukken. De ijver van de liefde en van het geloof, waarvan hij zich bewust was en de werken van barmhartigheid, waarin hij met zijn gemeente zichzelf overtrof, hen daarvoor schenen borg te zijn, dat hij op de juiste weg was en een goddelijke zending vervulde. In deze zin was dan Jezabel inderdaad zijn vrouw geworden; hij had haar als het ware getrouwd en stond zo geheel onder haar invloed, als Achab onder die van de Jezabel van de geschiedenis. Het kan niet meer bepaald worden aangewezen, waarin eigenlijk de leer en de openbaringen van die profetes bestonden. Wij kunnen alleen in het algemeen verzekerd zijn, dat zij op hoererij in geestelijke zin uitliepen: op een vermenging van het rijk van God met het wezen van deze wereld, van de Geest met het vlees en een misvorming van het Christelijke geloofsleven als doel hadden, die beloofde in snelle overwinnende gang de wereld aan Christus te onderwerpen en zich durfde beroemen op de heldere glans van de rondom lichtgevende lampen (Matth. 25: 3), voor wie er daarom aanspraak op werd gemaakt, dat zij de alleen gerechtigde was en alles haar tot iedere prijs onderworpen en dienstbaar gemaakt moest worden. Men heeft gedacht aan de leer van de Nikolaïeten (vs. 14 vv), die te Thyatire reeds tot een heersende macht was geworden. Men heeft ook gewezen op het latere gnosticisme, dat voorgaf te willen indringen in de diepten van de dingen, terwijl de gewone Christenen slechts bij het oppervlakkige bleven staan (vs. 23 en 24). Nu staat zeker het zoeken van Jezabel in die tijd in zekere verwantschap er mee. Maar toch wijst alles meer op een boelerende dienst, die pas in de demonische Jezabel haar overeenkomende uitdrukking vindt. Hier liggen voor ons de hoofdtrekken van het Roomse pausdom, zoals zich dat later in

de Westerse kerk heeft ontwikkeld. En hebben wij goed gezien, als wij de weeklacht over Tyrus en zijn vorst in Ezech. 27 en 28 Rome en diens bisschop hebben verklaard, dan krijgt het noemen van Jezabel, die een Tyrische prinses was, een nieuwe betekenis. Waar zou meer zichzelf overtreffende werkzaamheid, geloofsijver en schijn van liefde en volharding onder druk en vervolging zijn? Maar waar ook meer fanatisme en onverdraagzaamheid, heerszucht en tirannie, die zelfs niet terugschrikt voor de sterkste gewelddadige middelen? Maar zou ooit een heidense vermenging van Christus met de wereld, van de kerk met de staat, van het uitwendige met het inwendige, op een zo'n zielverdervende wijze hebben plaats gehad? En waar was de hoogste leidsman en bestuurder, de engel van de gemeente, zo geheel afhankelijk van de eenmaal heersende neiging en de politiek, van de hele geest van het kerkelijke en zijn traditionele leerstellingen en grondstellingen als juist te Rome? Hoezeer Jezabel het pausdom voorspelt, geeft vs. 22 in verband met Hoofdstuk 18 te kennen. Maar dat niet een afzonderlijke paus van Rome Zijn eigen inzicht en kennis en zijn eigen betere wil kan volgen in de regeling van de hem onderworpen Christenen, maar zo geheel afhankelijk is van de geest van het pausdom, als Achab van Jezabel, hoeft niet bewezen te worden uit de feiten van de geschiedenis; het spreekt geheel vanzelf. Te Pergamus is het deelnemen aan de godenoffers en de daarmee begonnen gemeenschap met de demonen het begin en heeft de hoererij als gevolg (1 Kor. 10: 7 en 8); hier is daarentegen de laatste reeds in zwang en ontsteekt pas echt de nooit gestilde demonische honger naar het godenoffer, de nooit bevredigde begeerte om steeds opnieuw de wereld in geestvervoering te brengen. Daardoor klimt het verderf tot de gruwelijke vermenging van de geest van de wereld met de Heilige Geest, de Jezabel-politiek met het Christendom.

21. En Ik heb haar tijd gegeven, opdat zij zich zou bekeren van haar hoererij en zij heeft zich niet bekeerd.

De straffeloosheid wordt door de onboetvaardigheid beschouwd als een zegel, dat God op haar slecht gedrag drukt; Johannes opent een ander gezichtspunt.

De raad van God, dat Hij over Pergamus met alle haast het oordeel wil besnelen (vs. 16), maar aan het meer verdorven Thyatire een tijd geeft, is ondoorgrondelijk, maar goddelijk. Aan de Jezabel, die in Thyatire heerst, wordt tijd tot bekering gegeven; maar de Heere weet en voorspelt dadelijk, dat zij geen lust heeft om boete te doen.

De opziener te Efeze was streng tegen de Nikolaïeten, maar in zijn liefde en in zijn werken was hij nalatig geweest. Die te Thyatire was toegenomen bij zijn slapheid, dat is in de hoogste mate bevreemdend. Dit onderscheid van toestanden is een bewijs van de ondoorgrondelijkheid van het menselijk hart en van zijn diepe val. Al heeft een mens verlichting en opwekking gehad, zodat hij daardoor is aangegrepen en tot een keuze geleid, om zich aan die richting over te geven, is het toch zeer de vraag, zelfs als het met getrouwheid en met oprechtheid geschiedt, of het binnenste van het hart, het eigenlijke middelpunt van het leven daarin op de voorgrond is getreden en veranderd is, of de liefste en verborgenste zonden daarbij met bewustzijn, helder en beslist, vervloekt zijn of niet. Bij elke bekering gaat nog veel van de oude mens over in de nieuwe toestand, want geen bekering en wedergeboorte is in een enkele acte ten einde gebracht (anders zou er geen doden van het lichaam meer nodig zijn); maar er is een onderscheid, of in de nieuwe toestand de erfzonde, die in het hart woont en de verzoeking, die van buiten komt, als zodanig erkend, bestreden, veroordeeld is, of dat die geduld wordt en, zoals te Thyatire toegelaten, aangekweekt en op de troon gezet wordt. Dat laatste kan niet anders geschieden dan òf door een geheel afvallen in bepaald ongeloof, òf, zoals te Thyatire, daardoor, dat het met Christelijke namen opgetooid en voor een hoger

Christendom verklaard wordt. Naar beide zijden worden dan gewoonlijk de diepten van de satan openbaar; in die richting hebben wij ze in de laatste jaren bij de rode democraten leren kennen, naar deze zijde hebben zij zich bijvoorbeeld in het Jezuïtisme, in de mannen van Münster, van Buttlar enz. geopenbaard. Geen satanische diepten zijn voor de Christenen minder gevaarlijk, omdat het ongeloof als zodanig openlijk optreedt, deze daarentegen in sterke mate, want de gevaarlijkste kunst van de duivel bestaat daarin, dat hij door vermenging van leugen en waarheid minder geoefenden en minder bevestigden probeert te verleiden.

Zelfs de lange tijd van lankmoedigheid mist men niet in de Roomse kerk, die door de gemeente te Thyatire wordt voorgesteld. Hoe vaak heeft men reeds gedacht en gezegd, dat Rome's ondergang nabij was; maar het zal zoals Luther zegt, het eeuwige Rome blijven tot aan het laatste oordeel.

Hoe lang Hij toeft, die wij als alwetende Rechter verkondigen, hoort het u uit zijn Brief aan Thyatire herhalen. "Ik heb haar tijd gegeven, opdat zij zich zou bekeren", zo schrijft Hij van de snode verleidster en roept met dat enkele woord ons een rijkdom van lankmoedigheid en verdraagzaamheid voor de geest, die inderdaad aanbiddelijk is. Ons, kost het in zeker opzicht weinig, lankmoedig over bozen te zijn, al vergeten wij ook die roeping gedurig; want wij zijn niet heilig als Jezus en kunnen het ons nauwelijks voorstellen, hoe vreselijk de zonde zich in Zijn ogen vertoont. Maar als de Heere, wiens ziel van de ongerechtigheid gruwt, meer dan u tegen de aanraking van het onreinste gebroed; wiens arm onophoudelijk tot straffen zou moeten uitgestrekt worden, als Zijn eigen hart die arm niet weerhield; als Hij lankmoedigheid toont, zie, dat zegt eindeloos meer. Dat had Hij te Thyatire en merkt het wèl op, niet slechts aan de verleidden, maar aan de verleidster zelf gedaan; ongehouden gedaan, terwijl zij Hem in het aangezicht tergde; zolang gedaan, dat Hij daarop, als op een onbetwist en onbetwistbaar feit geheel de gemeente kon wijzen, Hij had tijd gegeven, tijd, die de levende vaak bij hele jaren verdartelt, maar die de stervende bij ogenblikken zou willen uitkopen voor al de schatten van de aarde. En bij die tijd, krachtige stemmen van Zijn woord, hoorbare kloppingen van het bezoedeld geweten, wenken om toch stil te staan, nodigingen om toch weer te komen, gebeden om de wapens neer te leggen. Herkent u het beeld niet van wat de Heere nog doet aan een ieder van ons?

In de oude historie wordt opgemerkt, dat er bijna nooit enige ketterij of ketters geweest zijn, of zij hebben altijd enige bijzondere vrouwen gehad om die te bevorderen, die ook dikmaals de naam van profetessen aannamen. Eusebius heeft dat opgemerkt. Simon Magus had zijn Helena, Carpocrates zijn Marcellina, Apelles zijn Filumene, Montanus had er twee, die bij profetessen noemde, Priscilla en Maximilla en Augustinus maakt doorgaans gewag van een Lucilla, die een grote aanvoerster van de Donatisten geweest is. Zo schijnt het ook, dat de Nikolaïeten zo'n profetes hebben gehad, tot bevordering van hun mening. De duivel bedient zich bijzonder van haar, omdat de vrouwen doorgaans het makkelijkst te verleiden zijn en zeer ijverig en naarstig zijn in het najagen van hetgeen zij voorhebben. Als iemand vragen mocht, waarom de bekering van deze zonde zo zeldzaam is, ik antwoord: omdat deze een zonde is van zo hoge natuur, omdat zij met veel beraad en tegen genoegzame gronden van overtuiging geschiedt. Daarom wordt zij ook in Gods rechtvaardigheid met onboetvaardigheid boven alle andere zonden gestraft. De aard van deze zonde is zo, dat zij, die er mee besmet zijn, in groter onbekwaamheid zijn om zich te bekeren, dan zij, die schuldig zijn aan grove zonden in de praktijk, ten eerste, omdat de natuur niet zo beschuldigt of overtuigt vanwege de zonden tegen de waarheden van het Evangelie als tegen de zonden van de zedelijke wet; ten anderen, omdat de mensen door de dwaling van hun oordeel zo verblijd en vooringenomen zijn, dat zij menigmaal de dwalingen voor geen dwalingen aanzien en daarom is het

moeilijker om hen te brengen tot de erkentenis van de waarheid en dat zij dwalen en dit moet hun bekering noodzakelijk voorafgaan. De Heere heeft ook hier op deze zonde een merkteken willen zetten, om een ieder er van af te schrikken. De mensen hebben vaak van dit kwaad zeer geringe gedachten en daarom heeft Hij te uitdrukkelijker dit brandmerk van Zijn misnoegen daarop gezet. (DURHAM, professor te Glasgow, gest. 1658).

God straft hen, die dwalen, niet of staande voet, al zijn zij ook in zeer zware zonden. Maar de kwaaddoeners pleegden de lankmoedigheid van God te misbruiken tot een deksel om al onbeschaamder te zondigen, zeggende: was het dat God deze stukken zozeer haatte, Hij had ons lang teniet gedaan, maar omdat Hij die nu niet zozeer haat, daarom verdraagt Hij die. Maar dit is het, dat Hij Izebel tijd gegeven heeft, om zich te bekeren, dat zij haar hoererij zou laten en zich keren tot de Heere, maar zij is niet bekeerd. De Heere neemt dit zeer hoog of, omdat Zijn genade gesmaad en veracht wordt, waarvan Paulus spreekt, zeggende: Of veracht u de lankmoedigheid en lijdzaamheid van God, niet wetende dat Gods goedheid tot bekering leidt? Zo laat ons dan geen vrijheid nemen, om te zondigen, maar laat ons liever ons bekeren. De heilige Petrus zegt: de Heere is lankmoedig jegens ons, die niet wil dat wij verloren gaan, maar dat wij tot bekering komen.

Hierdoor wil de Heere de onbuigzame hardheid van deze vrouw, waarom Zijn verdraagzaamheid ijdel was, zo leren, dat Hij tevens aan die van Thyatire het voorwendsel van zijn voorbeeld ontnam, dat Hij haar wel tot hiertoe verdragen had, maar alleen tot volle overtuiging. (J. a. MARCK, hoogleraar te Leiden 1689).

22. Zie, Ik werp haar uit het bed van haar zondige begeerten, het bed der gruwelen, te bed, om gekweld en gestraft te worden, op het ziekbed en die met haar overspel bedrijven, de koningen op aarde en de kooplieden, in grote verdrukking (Hoofdstuk 18: 9 vv.), als zij zich niet bekeren van hun werken, waarop zeker, met uitzondering van enkelen, wel geen uitzicht is.

23. En haar kinderen, die zij in geestelijke zin heeft voortgebracht en met haar gezindheid en haar wezen heeft vervuld, zal Ik door de dood ombrengen, zodat zij onverbiddelijk een prooi van die dood worden. En al de gemeenten 1), die gedurende de tijd van de lankmoedigheid vs. 19 tot de gedachte verleid hadden kunnen worden, alsof Ik niet wist, hoe het eigenlijk met Izebel is en Ik geen acht sloeg op haar verkeerdheid, verblind door de glans van haar werken (vs. 19), zullen weten, a) dat Ik het ben, die nieren en harten onderzoek (Ps. 7: 10; 26: 2 20: 12 Jer 11. 20 17. 10). b) En Ik zal jullie, die de verleidster als een moeder eert (Jes. 57: 3), geven een ieder naar uw werken 2).

a) 1 Sam. 16: 7. 1 Kron. 28: 9; 29: 17 Ps. 62: 13 Jer. 32: 19 MATTHEUS. 16: 27 Rom. 2: 6; 14: 2. 2 Kor. 5: 10 Gal. 6: 5 Openbaring 20: 12

1) Deze gemeenten zijn niet alleen die van Azië; integendeel, evenals het oordeel over Izebel een zaak is, die tot de toekomst van de Heere behoort, zo heeft ook deze bijzondere zaak de volstrekt algemene betekenis van de laatste verschijning van Christus.

2) Er is wel geen woord, dat meer in de Schrift voorkomt, dan dit.

Jezus geeft slechts tijd, geen eeuwigheid om zich te bekeren. Het is inderdaad, waar wij sommigen gadeslaan, als was het laatste beloofd, en daarom is ons de derde waarheid zo nodig, die ons de tekstbrief aangaande deze Rechter herinnert hoe streng Hij straft. Gaat het u

zoals mij u vindt iets onbeschrijfelijk treffends in die vermelding van de voorleden tijd, waarbij de Heere het uitstel dreigt terug te nemen, dat hij pas met bijna kwistige hand had geschonken. "Ik heb haar tijd gegeven, dat zij zich zou bekeren" het is de wegstervende naklank van een vredegroet en het eerste geschal van een aangeslagen bazuin van het gericht. Ik heb ik deed zo het Mijne; Ik heb gegeven: Ik geef zo voortaan niet meer; Ik heb tijd gegeven de termijn van uitstel ging om! En nu, als de andere Izebel te Thyatire gedroomd heeft, dat voor haar geen wrekende Jehu zou komen, zij heeft weldra de tijd gehad niet weer om zich te bekeren, die tijd was verspeeld maar om op ontzettende wijze uit de droom te ontwaken. Reeds vernamen wij, wat vreselijk gericht niet slechts haar, maar haar vloekgenoten van de zijde van de Heere gedreigd werd. De berichten van de geschiedenis ontbreken aangaande de eigenlijke wijze, waarop dat vonnis in vervulling gegaan is. Maar veelbetekenend treedt de herinnering voor ons van de vernietiging, die weinige jaren na deze Brief geheel de gemeente getroffen heeft en al zwijgen ook de stenen van die puinhopen, de stem van ons hart herhaalt: "Er is geen aanneming van de persoon bij de Heere! "

De oordelen over haar zijn overeenkomstig met haar zonden. Zie Ik werp haar te bed; op het bed had zij overspel bedreven; op het bed werd zij bestraft en die met haar overspel bedrijven en zij, die verleidt en zij, die zich laat verleiden, ontvangen dezelfde straf. Het zou geen bed van wellust zijn, maar van smart. In grote verdrukking, buitengewone klaarblijkelijke plagen zouden over haar komen, die haar uitermate pijnigen zouden en in de ziel, de met schrik en benauwdheid vervuld zou worden en naar het lichaam, dat vol onlijdelijke en misschien ook verachtelijke plagen zou zijn; als zij zich niet bekeren van hun werken, van hun lichamelijke en geestelijke hoererij. Die plaag zou niet alleen over haar personen, maar ook over haar kinderen zijn. En haar kinderen zal Ik door de dood ombrengen. Zoals het kind van David, in overspel gewonnen, door de dood weggenomen werd, zo wilde God ook deze hoerenkinderen voor Zijn aangezicht niet zien en ze tot een schandvlek van de kerk op aarde niet laten.

Hier wordt een aanmerkelijk oordeel of een plaag bedreigd, waardoor zij een schouwspel voor anderen zijn en nochtans niet meteen worden weggenomen. God zal ook op hen, die deel hebben aan haar zonde, hetzij in geestelijk of lichamelijk overspel, zware en openbare tijdelijke oordelen brengen. Haar kinderen schijnen kinderen te zijn geweest, die zij in haar onrein verkeer bij elkaar gewonnen hebben. Deze bedreigt de Heere weg te nemen, om daardoor een blijk van Zijn misnoegen over haar weg te geven, zoals Hij Davids kind ook wegnam wegens zijn overspel; want wij geloven dat de kinderen van haar geestelijk overspel verstaan worden. Hieruit kunnen wij zien hoe grove dwalingen menigmaal vele tijdelijke en lichamelijke straffen kunnen aanbrengen.

De spreekwijze, die de Heere hier gebruikt in het beschrijven van de straf, die Hij die valse leraars zou aandoen, die Gods volk van de eenvoudigheid van het geloof afleiden tot dartelende wellust, is opmerkelijk. Het bed betekent hier zwakte, ziekte, verkwijnen (Ps. 41: 4). Hij ziet zeker op bedden, waarop men werk maakt van dartelheid en wellust, die Hij veranderen zou in bedden van smart en verdrukking (2 Sam. 13: 5, 6), waarop zieken of mensen, die met smart en droefheid van de ziel zijn aangedaan, het leven als het ware stervende onderhouden. Er is een spreekwijze bij Jesaja, die bij deze het naast komt (Jes. 50: 11) "in smart zullen jullie liggen". Waarschijnlijk wordt hier gezien op het bed, waarop Achab geworpen was (1 Kon. 21: 4).

Mij dunkt dat de Heere gezien heeft op de oude historie van Izebel en Achab; want deze heeft Hij van dag tot dag van die tijd af, dat zij Babel begonnen te dienen, gepijnigd en machteloos gemaakt; ten slotte zijn ook haar kinderen door een schandelijke dood gedood. Daarenboven

is ook haar maagschap gedood, die wilde, dat Baäls dienst in waarde zou blijven. Deze oude geschiedenis brengt de Heere ons in gedachten, tekenen gevend dat Hij nog leeft en wreker en straffer is, die de tijd wel kan verbeiden.

Doordat Hij zegt, dat Hij de harten en nieren doorzoekt, leert Hij tot wat einde Christus beschreven was vlammende ogen te hebben (vs 18). Namelijk niet alleen omdat Zijn dienaren zichzelf betonen scherp ziende te zijn in het onderzoeken van de bedriegerijen van deze hoer, maar dat Christus zelf Zich betonen zou zodanig te zijn is het regeren van Zijn kerk, openbaar makende de Roomse ongodvruchtigheid, hoezeer zij ook overschilderd is met vele fraaie uitvluchten en voorwendsels.

24. Maar Ik zeg tot jullie, die uit de stand van de dienaren van het Woord bent en tot de anderen onder de gemeenteleden, die te Thyatire zijn, zo velen als er deze leer niet hebben, zoals de aanhangers van Izebel (vs. 20) en die zich nu moeten laten verachten als degenen, die de diepten1) van de Satan niet gekend hebben, zoals zij, die aanhangers van Jezabels leer, zeggen, zij dat noemen, dat u daarvoor een loon zult hebben, namelijk dit: "Ik zal u geen anderen last opleggen 2), dan die u nu ten gevolge van de zware druk van de zijde van die mannen te dragen heeft. Ik zal u integendeel bewaren voor het oordeel, dat over deze komt, door u uit hun gemeenschap te redden). (Hoofdstuk 18: 4).

1) De valse leraars zeiden, dat het diepzinnige zaken waren, die zij leerden. Dit erkent de Heere, maar met de bijvoeging, dat het geen goddelijke maar satanische diepten waren, zoals Hij ook de Joden de naam laat van een synagoge (vs. 9) maar van een satanische.

2) Wij moeten hier in de eerste plaats denken aan de stichting van de Hervormde kerk, die in de diepste grond niets is dan een redding van het papistische juk, het stichten van een toevluchtsoord voor hen, die "deze leer" niet willen. Daarbij kon hun echter niet worden bespaard, dat zij van de staatsmacht, die hen onder haar bescherming heeft genomen, niet haar volle recht vonden, maar vaak genoeg in hun meest inwendige aangelegenheden allerlei inmenging hebben moeten ondervinden, zoals men zich die jegens gasten en vreemdelingen veroorlooft. En tenslotte zal deze macht, als zij de twee getuigen probeert te doden (Hoofdstuk 11: 7 vv.), hen juist het zwaarste treffen en het diepste smarten, maar daarna zal geen andere last op hen worden geworpen; integendeel zal de omkering ten goede (Hoofdstuk 11: 13) hun tot voordeel zijn. Maar ook in de schoot van de Roomse kerk zijn nog anderen, die met een rein geweten in eenvoudigheid van het hart de diepe wijsheid van Izebel en het Jezuïtisme van hun kerk ontwijken en door hun werkzame, innige, opofferende liefde en de evangelische reinheid van hun gezindheid, waardoor zij zich verbonden voelen aan allen, die de Heere in waarheid liefhebben, tot de liefelijkste openbaringen van de gemeente van God op aarde behoren. Om alle misverstand van onze verklaring te voorkomen, moeten wij eens voor altijd het onderscheid tussen het pausdom en de Katholieke kerk duidelijk maken. In de laatste zien wij bij alle dwalingen en verkeerdheden, waaraan zij lijdt een eerwaardige zusterkerk, waarmee wij zonder naijver mogen wedijveren in geloof, in kennis, in liefde en hoop. Zij rust met ons op de oude belijdenissen van de eerste Christenen; zij heeft in haar godsdienst vele echte werken van vroomheid uit de tijden van de eerste liefde bewaard; zij heeft menige goede regeling van kerkelijke tucht behouden; zij heeft heerlijke bloemen van Christelijke kunst voortgebracht, waarin wij ons nog heden ten dage verheugen; zij kan, vooral in vroegere tijd en verder ook nog in de latere eeuwen van haar toenemend verderf tot op de nieuwste tijd, zowel in kerkelijke waardigheden als op kansels en leerstoelen, zowel in het eigen land als op het zendingsgebied, een rij van edele, voortreffelijke mannen aanwijzen, waarvan velen ook in onze Hervormde kerk bijzondere eer en liefde genieten. Zij is rijk in

voorbeelden van heldhaftige opoffering en zelfverloochening in de dienst van de liefde tot de naaste en telt in haar schoot niet weinige oprechte, verstandige Christenen, die wij hoogachten en liefhebben. Maar niets van dit alles kan van het pausdom worden gezegd; het is in de Katholieke kerk aanwezig in weerwil van het pausdom en een bewijs, wat een onvernietigbare kracht van de waarheid ook in haar verduistering nog in haar woont (Ezechiël. 28: 12-15). Het pausdom heeft niet alleen werkelijk bijgedragen tot verduistering van de Katholieke waarheid, maar het draagt ook de schuld van de splitsing van de kerk in een Oosterse en Westerse door zijn hovaardig aanspraak maken op ene opperheerschappij, van de afscheuring van de Westerse kerk door zijn verstoktheid en afsluiting van het opnieuw in de kerk ontwaakte waarheids- en geloofsleven. Pausdom noemen wij die anti-christelijke, geestelijk-wereldse macht, die, hoewel Christus niet verwerpend, als Zijn opvolger, de anti-christ, zich toch in de plaats van Christus heeft gesteld, mensendienst onder Christelijke vorm en Christelijke benaming, evenals eens het anti-christendom louter mensvergoding zal zijn. Pausdom noemen wij de macht, die zichzelf Christus drievoudige waardigheid aanmatigt: Zijn profetisch ambt, omdat zij zich onfeilbaarheid toeschrijft en krachtens deze haar eigen woord naast, ja zelfs boven het woord en de verordening van de Heere stelt. Zijn hogepriesterlijk ambt, omdat het in de plaats van Christus' enig en eeuwig voldoenend zoenoffer het misoffer heeft gesteld en zich in de aflaat uitgeeft voor de bestuurder van de hele schat van verdiensten van Christus en van Zijn heiligen. Zijn koninklijk ambt, omdat het niet alleen aanspraak maakt op het ambt van overste over al het gedoopte volk, maar zich ook oppermacht toeschrijft over de rijken van deze wereld en over haar koningen en overheden, ja een heerschappij over de hele schepping, zelfs over gestorven zielen engelen en demonen. Dit is het pausdom, waartoe u tevens alle verderf in leven en leer rekenen, waarmee deze macht de Katholieke kerk overschaduwd heeft.

De kerk van de middeleeuwen wordt door gelovige Christenen nu eens hoog verheven om haar heerlijkheid, dan eens scherp veroordeeld en diep verafschuwd om haar anti christelijke aard. Met grote bewondering vertoeven sommigen bij het grootse welingerichte gebouw van die hiërarchie, die de roeping had de volken te weiden de ruwe menigte tot beschaving, tot kunst en wetenschap op te voeden; bij het grootse gebouw van de scholastiek: bij de ideale autoriteit, die de bisschop van Rome, toenmaals niet een vorst van enige aardse staat, alleen door de macht van het algemeen geloof en de vaste overtuiging genoot; bij de verheven plaats, waarvoor machtige keizers hun knieën bogen; bij de zekerheid van het godsdienstig bewustzijn van een tijd, die "gezocht en gevonden had; " bij de macht van dit bewustzijn, als één woord de volken van Europa tot de ridderlijke heldentochten naar het beloofde land kon ontvlammen, vooral en wel met het grootste recht, op de offervaardigheid, die bereid was om voor het geloof alles, alles over te geven. De anderen wenden zich met gevoelens van afkeer van deze heerlijkheid af, waarvan de inwendige kiem toch onrein was, van die aalmoes, die luiheid voedde, van die stichtingen, die als verdienstelijke werken de Heere Zijn eer, de zielen het enige waarachtige heil ontroofden, van die stenen tempelgebouwen, waarom het bouwen van het rijk van God in het hart werd achter geplaatst, van die macht van het geloof, die alleen daarom zo machtig over de grote massa kon heersen, omdat het geloof bijgeloof was, van die autoriteit, wier ideale glans alleen daarom zo'n gewillige onderwerping vond, omdat de mensheid vanouds het liefst de knieën boog voor eigengemaakte afgoden, voor die scholastiek, die het graf van de vergeten waarheid, voor die gerustheid van het godsdienstig bewustzijn, die een gerustheid van de doodsslaap was, voor die haat tegen de waarheid, die Berengarius tot herroeping dwong, de Heilige Schrift aan het volk onttrok, de Waldensers vervolgde, Husz verbrandde en reeds in de tijd van keizer Frederik II in de ketel van het bijgeloof, het ruwste, vergiftigste ongeloof, heeft gebrouwd. Beiden hebben gelijk, deze

zowel als gene; zij hebben echter beiden ongelijk, als zij niet wederkerig de waarheid in beide oordeelvellingen erkennen.

Het zijn de aanhangers van Izebel, die zich bleven beroemen dat zij de diepten van de satan hebben gekend en omgekeerd van hun tegenstanders te Thyatire met verachting zeggen, dat zij de diepten van de satan niet hadden gekend. Het was toch de hoofdvraag van de Gnostieken, van waar en waarom het boze? en alle gnostische systemen zijn niet anders dan pogingen om op de een of andere wijze de oorsprong van het kwaad te verklaren. Evenals nu de Gnostieken van alle stelsels zich tegenover het eenvoudig gelovige volk beroemden op hun diepere kennis in het algemeen, zo deden zij dat in het bijzonder op hun dieper inzicht in het kwaad. De Heere prijst het in hen, die getrouw zijn gebleven, dat zij zich door zo'n voorspiegeling niet hebben laten verblinden.

De Paus van Rome beroemt zich met zijn stellingen en overleveringen beter dan de Schrift zelf met haar onmiddellijk woord de lieden voor de gevaren van de ziel te kunnen bewaren en voor de duivel te kunnen behoeden en verbiedt hun daarom het lezen van de Schrift. Ook het beweren van onfeilbaarheid, waarmee hij zich boven de hele kerk verheft, is in zijn diepste grond een eigen roem, als had hij de diepten van de satans leren kennen en kon hij daarom alle helse bedrog met gerustheid tegengaan; hij valt daardoor echter te gemakkelijker er in.

Van de oordelen en bedreigingen van de Heere wordt een "overblijfsel' uitgezonderd enigen als het ware, geteld, "zo velen als er deze leer niet gekend hebben. " Zij hadden de ketterijen, door de schijnheiligen Jezabelskring verspreid, nooit als goddelijke diepten of verborgenheden kunnen aannemen, maar ook niet als leringen van de Satan doorschouwd, zoals de alwetende Hartekenner ze noemt. "Diepten van de Satan" worden die gruwelijke leringen genoemd, die de mens aanraden, de zonde en het boze daardoor te overwinnen, dat men ze tot walgens toe geniet, totdat de lust in afkeer overgaat en men zich dan beroemt de diepste diepten van de zonde uit eigen ervaring te hebben leren kennen. Het was hetzelfde duivelse voorschrift, dat ook nog wel eens vernomen wordt, namelijk, dat men eerst alles moet meegemaakt hebben, alles ondervonden en geproefd hebben, om daarna alles juist te kunnen beoordelen. Het is de afschuwelijke grondstelling: Laat ons het kwade doen, opdat het goede daaruit voortkomt. De getrouwen te Thyatire, schoon door deze dwalingen niet medegevoerd, hadden de verderfelijke en verwoestende gevolgen daarvan niet vermoed en er niet met Elias-ijver tegen getuigd. Toch was de omgang en het dagelijks verkeer met dergelijke gevaarlijke en niet te vertrouwen personen een zware last, waaronder zij in waarheid zuchtten en waaraan de Heere geen andere zou toevoegen. De gemeente moest, bij de wijd om zich grijpende invloed van Izebel, voor het zuivere Evangelie en haar eigen voortbestaan bezorgdheid koesteren. Aan hetgeen zij had, namelijk aan de zuivere waarheidsleer, moest zij tegenover het valse profeteren van de verleideres vasthouden tot aan de toekomst van Christus, die voor haar plaats had bij het oordeel over de overspeleres. Profetisch worden door de overigen in Thyatire vrome Katholieken vóór de tijd van de Hervorming aangeduid, die evenwel, zoals een Johannes Hus, door Jezebel en haar voorgewende profetische waardigheid zich zodanig lieten verblinden, dat zij de goddelijke instelling van het Pausdom (op welks voorhoofd de naam verborgenheid geschreven staat, Openbaring 17: 5) niet betwijfelden en veel meer waanden, dat voor de eenheid van de kerk, de bewaring van de Apostolische overlevering en van de zekere Schriftuitlegging zo'n instelling nodig was. Wat een taak het was onder de druk van de middeleeuwse hiërarchie tot de leer van de vrije genade in Christus door te dringen en zich daaraan vast te houden, bemerken wij uit geschriften van de mystieken van die dagen, die tot ons gekomen zijn.

Dit "zoals zij zeggen" moet eenvoudig gebracht worden op "de diepten". Het woord "van de Satan" is er bijgevoegd door de Heere zelf. De Gnostieken onder die van Thyatire waren gewoon de geheime verborgenheid van die verheven wijsheid, waarop zij roemden te noemen: bayea: "diepten". Maar de Heere voegt er volgens Zijn zin bij, dat die diepten van de Satan zijn. Dit is ook juist door Grotius aangemerkt, die er insgelijks bijvoegt, "dat die wijze van spreken, wanneer in een anders rede woorden worden gesteld, aan de zaak niet aan de persoon voegende, elders ook in de Heilige Schrift gebruikelijk is (Jes. 31: 9; 44: 19

25. Maar hetgeen u heeft van de zuivere, onvervalste waarheid in tegenstelling tot die leer van Izebel, houdt dat, totdat Ik zal komen. Laat het u niet ongemerkt te eniger tijd uit de hand rukken (Hoofdstuk 19: 11 vv.).

"Een vermaning, die wel ter harte mag worden genomen tegenover de boze neiging van ons hart, om hetgeen men heeft gering te achten, ook al was het het manna van de hemel en naar het nieuwe, het buitengewone te begeren, alsmede tegenover alle valse profetisme, dat aan deze neiging voedsel geeft. Het is tevens een wenk, dat wij met hetgeen de gelovigen van die tijd hadden en wat ook ons in het sinds die tijd geheel aanwezig woord van God is gegeven tot op de dag van Christus kunnen volstaan en geen verdere openbaring nodig hebben". Volgens de grondtekst kunnen de slotwoorden van het 24e vers onmiddellijk met het 25e vers worden verbonden: "Ik zal u geen andere last opleggen (geen ander juk van de wet, geen andere plichten, Hand. 15: 27), dan dat u houdt wat u heeft totdat Ik zal komen". Toegepast op de hervormde kerk zou zo de zin een legitimatie zijn van haar grondstelling van de Christelijke vrijheid, die geen andere beperking kent, dan die het trouwe bewaren van het zuivere woord van God vanzelf met zich brengt.

Wat een verkwikkende gedachte moet het voor de getrouwe leden van de bevlekte gemeente geweest zijn: de Heere vergeet ons toch niet onder de verdoolden en verdwaasden, die van de valse profetesse gehoor geven. Hoe scherp de grenslijn is, die Hij trekt tussen leven en dood, tussen verlosten en vloekwaardigen onder hen, Hij toont het in de verrassende wending: "maar Ik zeg tot jullie en tot de anderen, die te Thyatire zijn, zo velen als deze leer niet hebben. " het Is bijna ik spreek op menselijke wijze van de goddelijke Heer, als vreesde Hij een enkele van Zijn trouwe vrienden onder een laag of hoger dak te miskennen: waar Hij de hand zo-even dreigend tegen het onherstelbaar verlorene ophief, ontsluit Hij nu als het ware beide de armen, om het getrouwe deel van Zijn Kerk aan het liefdehart te drukken. Nee, zeg het niet, dat het voor u onmogelijk is, tot die gelukkigen te behoren, die niets te vrezen, maar alles te hopen hebben van de verschijning van de Heere als Rechter. Ja, als Hij volstrekte volmaaktheid eiste van wie voor Zijn oog zou bestaan, billijk mocht zelfs de Christen de wolken van het wereldgericht als dreigende nevelen aanzien voor de heerlijke zon van zijn hoop. Maar de Heere vraagt slechts oprechtheid, onder wie Hij Zijn discipelen noemt; oprechtheid van schuldbelijdenis in de zondaar, die door Zijn lang getergde lankmoedigheid zich tot bekering laat leiden; oprechtheid van geloof in de boeteling, die de hand legt op het enig zoenoffer, dat eens op Golgotha viel; oprechtheid van keuze en toewijding in de Christen, die, nog geroepen om tussen de Baäl van Izebel en de Vader van Jezus Christus te kiezen, evenmin als Thyatire verenigen mag, wat zich niet verenigen laat; oprechtheid van antwoord in een woord op de liefelijke uitnodiging van die grote profeet, die de levensgeesten daarbinnen verstommen doet: "Kom tot Mij, u allen, die vermoeid en beladen bent, Ik zal u rust geven; neem mijn juk op u, en leer van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart. " Niets minder, u voelt het zelf, kan de Heere van Zijn discipelen eisen: er moet, zoals daar een zichtbare scheiding beginnen tussen ons en wie de begeerlijkheid van de ogen als het hoogste heilgoed waarderen; want welke gemeenschap heeft het licht met de duisternis of

Christus met Belial? Zonder zo’n waarachtige bekering ons eigen geweten verkondigt het kan de dag van de toekomst voor ons wel een dag van schrik, maar geen dag van heerlijkheid zijn en die hier vrijwillig de ketenen van de zonde bleef dragen, hij kan daar niet anders verwachten, dan de banden van het eeuwige oordeel. Maar is door Zijn genade die ketenstriem om onze leden door het zachte juk van Christus vervangen, niets meer vraagt de getrouwe Heer om voor het oordeel van de grote Dag ons bereid van hart te vinden. Hij zegt dan ook tot ons: "Ik zal u geen last opleggen. " Nee, Christenen, het is geen harde Heer, die u dient, al jammert de zondeslaaf, dat Jezus eindeloos zwaarder drukt dan het vernederende dwangjuk van de wereld. Niets legt Hij op, of het is volkomen in evenwicht met de kracht, die Hij zelf u verleent: het is een Izebel’s leugengeest, die telkens in het oor u wil fluisteren, dat Zijn geboden willekeurig en streng zijn voor zwakke zonen van het stof. Houd u slechts gelovig Zijn juk op de schouders, Hij zelf drukt u eens genadig Zijn kroon op de schedel en bent ook u, als deze Christenen, beproefd geweest door menigerlei verzoekingen, niet meer zal Hij opleggen, dan uw uitgeputte schouder kan dragen. Het komt Zijne eer te na, Zijn strijders te doen bezwijken in het kampen eer Hij, de rechtvaardige Rechter, de levenskroon hun eenmaal uitreiken kon. Hij bewaart hen voor de zaligheid, zoals Hij de zaligheid daar boven reeds bewaard heeft voor hen en is reeds op weg om te komen en de strijd in triomf te herscheppen. Maar eer Hij zelf komt, komt ook tot u Zijn liefdestem: "hetgeen u heeft, houd dat. " Die stem veronderstelt een andere: zie of u in waarheid het ene nodige heeft, dat proef houdt tegen de dag van het gericht! Laat daarom de vraag u levensvraag zijn, niet, heb ik wel iets, heb ik wel veel, maar heb ik wel genoeg voor de eeuwigheid? Acht geen bevredigend antwoord op die grote levensvraag mogelijk, eer u het met onbedriegelijke zekerheid weet van u zelf, dat u uit de dood bent overgegaan tot het leven.

26. En 1)die overwint en die Mijn werken tot het einde toe bewaart, die in Mijn gezindheid en in Mijn wegen wandelt door de kracht van het waarachtige geloof, daar het in de tijd van de antichrist er juist op aankomt om zich niet van Mij en het navolgen van Mij te laten aftrekken (Hoofdstuk 13: 15 vv.), Ik zal hem macht geven, om over de heidenen het oordeel te houden.

1) Met dit woordje begint geen andere van de zeven beloften (vgl. vs. 7, 11, 17; Hoofdstuk 3: 5, 12 en 21), waaruit het besluit kan worden getrokken, dat deze toezegging niet de voorafgaande aanspraak in bijzonder verband staat.

27. En Hij zal ze hoeden met een ijzeren staf; zij zullen als pottebakkersvaten vermorzeld worden (Hoofdstuk 19: 14 v.) zoals ook Ik zo’n macht van Mijn Vader ontvangen heb, volgens de belofte in Ps. 2: 8 v.

De heerschappij door de veroordeelde zonen van Adam met een ijzeren roede, die de aarden vaten met gemak verbrijzelt, wordt hier als majestueuze waardigheid geschilderd, waaraan een onweerstaanbare macht verbonden is. Wanneer eenmaal de lankmoedigheid van de Almachtige ten einde gelopen is, waarmee Hij een zondaar zo ongelofelijk veel toelaat en het met zo’n onbegrijpelijk geduld aanziet, dan treedt ook ten slotte des te strenger Zijn almacht en Zijn algeweld met de hele vuurijver van Zijn toorn tegen de verstoorders van Zijn heilige wereldordening, tegen zulke boosaardige en kwaadstichtende geesten, die Christus de heerschappij betwisten en de aarde voor zich tot een Paradijs willen maken, te voorschijn; deze geesten kunnen in de eeuwigheid in hun oproerdrift slechts door de banden van de almachtige God in de verblijven van de hel met geweld vastgehouden worden. God de Vader gaf Jezus de macht over alle mensen (Ps. 2: 8-9); de Zoon bekleedt de overwinnaars met Zijn macht, omdat zij Zijn mederegeerders zijn. Dan zullen de martelaren de heerschappijvoerders

over hun oude pijnigers wezen en de geduldige lijders de geweldhebbers over hun vroegere smaders en lasteraars.

De beloofde zaak is: Ik zal hem macht geven over de heidenen. Over de natiën heersen de gelovigen niet met een lichamelijke macht, maar geestelijk, als zij door hun heilig leven bestraffen en overtuigen, als zij hen door het bekendmaken van het Evangelie tot het geloof en onder hun hoofd Jezus brengen en als zij op de laatste dag het oordeel van de Heere Jezus zullen goedkeuren, dat de Apostel noemt de wereld te oordelen. Het gevolg van deze macht is: "En Hij zal ze hoeden met een ijzeren staf; zij zullen als pottebakkersvaten vermorzeld worden. " Zoals de macht is, zo is ook het werktuig, waardoor de macht uitgevoerd wordt en zo is ook de uitwerking. De macht is geestelijk, de gelovigen zijn geestelijke koningen; koningen hebben hun scepters, staven of roeden, die hun heersende macht betekenen; de staf van de gelovigen is het Woord van God, geloofd, beleden en beleefd; hierdoor dringen wij, alsof het van staal was, tot in het hart van de goddelozen, die dat niet kunnen lijden; of zij worden er bozer door, dat pijnigen van hun geweten niet kunnend verdragen en nochtans dat niet kunnend ontlopen, of hun harten worden daardoor verbrijzeld tot bekering en geven het de Heere Jezus gewonnen, zoals de stokbewaarder. En in de dag van het oordeel zal de goedkeuring en veroordeling door de veroordeling van de godzaligen hen onverdraaglijk vermorzelen. Niet dat die macht in hen verblijft, maar zij verblijft in hun Hoofd Jezus Christus, door van wie zij alles kunnen en uitvoeren, waarom daar bijgevoegd wordt: zoals Ik ook van Mijn Vader ontvangen heb. De Heere Jezus macht ontvangen hebbend, maakt Zijn leden deelgenoten van die macht in Hem.

Dit is het werk van de gelovigen. Zij brengen de heidenen ten onder, hun de zekerheid van de vloek volgens Gods woord aankondigend, door de verhoring van hun gebeden, die Gods eer hen afperst, door sterke tegenstand de aanvallen op hen verijdelend (Jes. 54: 15-17), door de kracht van Christus op het nauwst met Christus verenigd, die hen allen in ketens gekluisterd houdt en zelfs ten strengste behandelt, wanneer Hij zacht met hen schijnt te werk te gaan. Maar meer hierna, als zij in Christus de wereld zullen oordelen en door goedkeuring van Zijn vonnis en door hun woorden en daden, eindelijk door getuigenis en wens, dus op de rechterlijke troon zittend (1 Kor. 6: 2 MATTHEUS. 19: 28). Heerlijk drukt de dichter dit uit Ps. 49: 15 : "Men zet ze als schapen in het graf, de dood zal hen afweiden en de oprechten zullen over hen heersen in de morgenstond. Zo’n macht bevat de Koninklijke titel, die Christus hun verworven heeft.

Het is een figuurlijke spreekwijze, om te kennen te geven, dat, schoon een gelovige nu door de goddeloze wereld onderdrukt wordt, de tijd echter nadert, wanneer het geheel anders zal zijn. De gelovigen zullen niet alleen van hun verdrukkingen bevrijd zijn, maar zij zullen als volstrekte koningen heersen in de morgenstond" zoals in Ps. 49: 5 staat, wanneer de toestand van de goddelozen in Gods rechtvaardigheid allerellendigst zal zijn.

"Vermorzeld" d. i. gemakkelijk en zonder hoop weder opgericht te worden, zijnde de potscherven gelijk gemaakt, die nergens toe nuttig zijn.

Deze belofte zal pas volkomen vervuld worden op de uiterste dag, als alle vijanden van de godzaligheid onder de voeten van Christus geworpen zullen zijn. Christus zegt ook Zijn dienaars toe, dat zij hier in deze wereld hun vijanden geestelijk zullen overwinnen, zoals Christus, hoewel Hij deerlijk gepijnigd was en stierf, nochtans ook Zijn vijanden overwonnen heeft.

29. Die oren heeft die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Deze opwekking stond in de eerste drie brieven vóór de belofte (vs. 7, 11 en 17), in deze en de overige brieven volgt die (vgl. Hoofdstuk 3: 6, 13 en 22). Dat is een teken, dat de gemeente te Thyatire inderdaad, zoals wij hebben uitgelegd een kerk afbeeldt, die met haar bestaan tot in de tijd van de terugkomst van Christus reikt, maar ook, dat de overige gemeenten, zoals wij later zullen zien, zulke kerken voorstellen, die de een na de andere uit de vorige is ontstaan en in zo verre tot haar behoren. Nog tegenwoordig leeft te Thyatire (heden Akhissar geheten) een Christelijke gemeente, die in zielental die te Pergamus overtreft en een Christelijke school, die daar bestaat, bevindt zich in lofwaardige toestand.

Dat woord herhaalt de Heere aan ons allen en onophoudelijk roept Hij ons ter bekering en ten leven, zoals Hij ons eenmaal ter beslissende verantwoording dagvaart. Daartoe laat Hij ons de schrik van Zijn toekomst verkondigen, opdat wij tot Zijn kruis zouden vluchten, eer wij voor Zijn vierschaar verschijnen en de Geest houdt niet op te getuigen: "zie, Hij komt spoedig", opdat de Bruid met telkens klimmend verlangen zou spreken: "Kom, Heere Jezus!

Zoals de voorstelling van de Persoon van de Heere hier (vs. 18) weer overeenstemt met die van het inleidingsvisioen 1: 14, 15), de ogen als een vlam vuur, de voeten blinkend koper gelijk, zo is ook de benaming Zoon van God, hier met een overigens belangrijke wijziging, weerklank uit hetzelfde inleidingsvisioen, waarin de Heere aan de ziener Zich vertoont als een Zoon des mensen. Nu, ofschoon ook deze benaming van Zoon des mensen in het Nieuwe Testament een Messias-titel en in zo verre een titel van heerlijkheid is, zo pleegt zij evenwel aan de Heere Jezus niet dan een enkele keer en bijwege van onmiddellijke toespeling op de profetie van Daniël (Dan. 7: 13) door enig apostel of discipel gegeven te worden. Hij alleen karakteriseert Zichzelf in de Evangeliën met die naam van Zoon des mensen. De ziener dan nu schrijvend wel op Zijn bevel, maar juist daarom van Hem sprekend in de derde persoon, noemt Hem in de aanhef niet de Zoon des mensen, maar met de gewone apostolische eerbied: de Zoon van God. Liefelijke paren vormen verder (in vs. 8) de eigenschappen van de engel van de gemeente te Thyatire: liefde en dienst, geloof en lijdzaamheid, eerste werken en laatste werken. Als zinnebeeldig of typisch gedachte naam voor het boze beginsel, of misschien deze of gene bepaalde boze hoofdpersoon te Thyatire, komt in deze brief de vrouw Izebel voor, die zichzelf zegt een profetes te zijn, zoals in de brief aan die van Pergamus Bileam. De afspiegeling van de geschiedenis uit de Boeken van de Koningen en de kamp van Elia met de Baälsdienst en de koningin Izebel, Achabs nog gruwelijker vrouw, loopt in het oog. Dat de koningin hier profetes heet, is omdat zij dit wel niet in de historie was, maar toch als zinnebeeldige persoon een ketterij vertegenwoordigt, waarbij op profetische gave en gezag aanspraak werd gemaakt. De uitdrukking treft zoveel dieper nog bij de herinnering, hoe de historische Izebel een moordenares van ware profeten, zowel als voorstanderes van de valse is geweest. Haar worden intussen in de geschiedenis zowel toverij als hoererij ten laste gelegd (2 Kon. 9: 22), dit laatste niet enkel in de zin van afgoderij, zoals op te maken schijnt uit de plaats 2 Kon. 9: 30 Omdat voorts in dit Boek van de Apocalyps geen bijzonderheid, hoe schijnbaar gering ook, zonder betekenis is, zo is het niet zonder oorzaak, dat hier in de Brief aan de engel van Thyatire van hoereren in de eerste plaats wordt gewag gemaakt en eerst in de tweede van afgodenoffer eten. De orde was omgekeerd in die aan de engel van Pergamus (vs. 14). Onmiskenbaar was het bederf van de valse leraars (het blijkt uit de hele schildering) zoveel dieper nog te Thyatire; en had dienvolgens, meer dan waarschijnlijk, de ontucht daar nog meer de overhand. Van daar heeft zij in de combinatie met afgodische feestvieringen hier de voorrang. Ook buitendien geeft het vrouwelijke beeld van Izebel een nog afschuwelijker karakter aan de gruwel, dan de mannelijke benaming van Bileam in de voorgaande brief. Dat

afschuwelijke wordt straks (vs. 24) met een toespeling weer op de hoge aanmatiging van de valse leraars door de uitdrukking: diepten van de Satan gekarakteriseerd. De beelden, waaronder straks (vs. 21-23) op deze verenigde en als in elkaar lopende zonden van ontucht en van ketterij, op vals profetisch gezag gegrond, de straf bedreigd en beschreven wordt, zijn weer aan dezelfde geschiedenis, mitsgaders aan de wet van Mozes tegen het overspel en aan de prediking van de profeten tegen de afgoderij (het geestelijk overspel) ontleend. Tot bekering wordt in een eerste plaats ook de snoodst verbasterde en bedorven richting geroepen. Dan volgt de dreiging met het vonnis van de dood (vs. 23), na zware verdrukking op een bed (vs. 22) eerst van het overspel, dan van de smarten. Een ontzaglijke betuiging, als bij wijze van eed bezegelt de dreiging (vs. 23): En al de gemeenten zullen weten dat Ik het ben, die nieren en harten onderzoek en Ik zal u geven een ieder naar uw werken. Het is het eigen woord van de Heere bij Jeremia (Jer. 17: 10): Ik, de Heere, doorgrond het hart en proef de nieren en dat, om een ieder te geven naar zijn wegen, naar de vrucht van zijn handelingen. Harmonisch sluit weer deze openbaring van van de Heilands hart- en nierenkennis en van de strenge heiligheid, waarmee Hij de goddeloosheid straft, op de beschrijving van de aanhef: Die Zijn ogen heeft als een vlam vuur en Zijn voeten zijn blinkend koper gelijk. Het vlammende oog symboliseert de goddelijke doorgronding van de harten; het blinkend koper van de voeten de heilige strengheid, die tegen goddeloosheid en zonde overstaat en ze als slijk van de straten vertreedt. In evenredigheid met de diepte van het bederf van de tegenpartij staat de heerlijkheid van de beloning, toegezegd aan de overwinnaar, aan hem, die hetgeen hij heeft, zal houden, totdat ik kom, zegt de Heere (vs. 25). Het macht geven over de heidenen, om ze te hoeden met een ijzeren staf en als pottenbakkers vaten te vermorzelen, wordt door Hem aan de overwinnaar gegeven, zoals het aan Hem van de Vader gegeven is; het is het woord van de Messiaanse belofte in de tweede Psalm (Ps. 2: 8). Vanouds voorts werd heerschappij, inzonderheid die van de Messias, onder het beeld van een ster verkondigd. Dus bij name in de profetie van Bileam (Num. 24: 17): "Er zal een ster voortgaan uit Jakob en er zal een scepter uit Israël opkomen. " Ook een wereldheerschappij en vandaar een heerschappijvoerder over de wereld, wordt door de Oud-Testamentische profeet met de Morgenster vergeleken. In dit Boek van de Openbaring noemt Christus Zichzelf de blinkende Morgenster, in verband met Zijn koningstitel en afkomst als Wortel en geslacht van David (22: 16). Hier ter plaatse geeft Hij de Zijnen de Morgenster, dat is, zoals een andere apostel het ergens uitdrukt, hun deel in de erfenis van de heiligen in het licht, de denkbeelden van zegepraal van het licht, als ‘s morgens over de duisternis en van heerschappij over de wereld, zich weer op apocalyptische wijze in een zelfde zinnebeeld combinerend. Ook in de Psalmen is de morgenstond, de dageraad, hetzij symbool of eenvoudig tijdstip van bevrijding, uitkomst, triomf van de rechtvaardigen.

HOOFDSTUK 3

DRIE BRIEVEN, WAARIN GEWAARSCHUWD WORDT TEGEN HUICHELARIJ, ONVERSCHILLIGHEID EN NALATIGHEID TEN OPZICHTE VAN HET CHRISTENDOM

V. Vs. 1-6. In de gemeente te Sardis zien wij het beeld van een kerk, die in het begin het volle leven in zich bezat, maar reeds gekomen is tot een toestand van gerustheid en van traagheid, waarin zij zich vergenoegt met de naam, dat zij leeft, terwijl in werkelijkheid de geestelijke dood bij haar heersend is. Van Hem, die Zijn gemeente hier beneden met de menigvuldige krachten van de Heilige Geest kan vervullen en vooral ook haar leidslieden en bestuurden kan begenadigen met alles wat zij nodig hebben tot uitoefenen van hun ambt, ontvangt de engel van de gemeente een scherpe terechtwijzing, met de dringende aanmaning om wakker te worden en het overige, dat versterven zou, te versterken. Hij moet dus een arts gelijk worden, wiens kunst daarin bestaat, om zich meester te maken van de nog aanwezige levenskrachten van zijn patiënt en door versterking van deze het wegvliedend leven op te wekken, om een nieuwe en volle gezondheid weer teweeg te brengen. Met die vermaning wordt vervolgens dreiging en belofte verbonden. Zonder twijfel hebben wij hier het beeld van de Protestantse kerk voor ons, zoals deze van haar oorspronkelijk leven in de loop van de tijd tot dode orthodoxie is verstijfd een gevaarlijke toestand, waaruit ten slotte het rationalisme is voortgekomen, dat in de plaats van de hoofdleer van de gerechtigheid uit het geloof, het voldoende van de eigen geest van de mensen met een oppervlakkige zedenleer heeft gesteld.

1. En schrijf aan de engel van de gemeente, die te Sardis 1) is: "Dit zegt die de zeven Geesten van God heeft en de zeven sterren 2) (Hoofdstuk 1: 4 en 16): "Ik weet uw werken, dat zij niet zijn, zoals zij van buiten schijnen en zoals u ook zelf zich inbeeldt. Er is wel een roep van u naar buiten en u beroemt uzelf, maar allen is het bekend, dat u de naam heeft, dat u leeft en toch, u bent dood; als men maar de openbaringen van het leven zoekt, die ook in overvloedige mate bij u aanwezig moesten zijn, is het duidelijk, dat het aan deze geheel en al ontbreekt. U ligt als een dode, die zich niet meer beweegt.

1) Sardis, de oude, rijke hoofdstad van Lydië, waar eerst eigen koningen, waarvan Croesus de laatste was en vervolgens Perzische stadhouders resideerden, lag aan het meest noordelijk gedeelte van de berg Tmolus, 6. 7 mijlen zuid-oostelijk van Thyatire, is een vruchtbare vlakte, doorstroomd door de Pactolus, die goud meevoerde. Na de overwinning van Antiochus de Grote kwam de stad aan de Romeinen, onder van wie zij wel zetel van een gerechtshof was, maar ook altijd meerdaalde. Ten tijde van Christus door een aardbeving verwoest, werd zij met hulp van keizer Tiberius hersteld. Vroeg werden daar Joden gevonden in aanzienlijk getal en met velerlei privileges, eveneens ontstond daar snel een Christelijke gemeente.

2) Volgens Hoofdstuk 2: 24 v. worden de "anderen" te Thyatire, die "deze leer" niet hebben, gedrongen om vast te houden wat zij hebben, totdat Christus komt en Zijn werken tot het einde te bewaren. De tijd van lankmoedigheid en het bestaan van de kerk, door Thyatire voor afgebeeld, zal zich dus, zoals reeds bij Hoofdstuk 2: 29 is opgemerkt, voortzetten tot in de laatste tijden. Met het voorgaande hoofdstuk wordt nu de eigenlijk consecutieve volgorde in het voorstellen van de verschillende kerken afgebroken en van nu aan treedt een meer synchronistische betrekking van de kerkvormen op de voorgrond, die door de laatste drie gemeenten worden voor afgebeeld, zodat dus de laatste niet dadelijk op die kerk volgen, maar op enig punt van de tijd naast die te voorschijn treden en naast haar voortbestaan. Men heeft de naam Sardis afgeleid van een Lydisch woord, dat "nieuw" betekent, zodat wij bij de kerk door deze gemeente vertegenwoordigd, zouden moeten denken aan een nieuwe of vernieuwde

kerk. En inderdaad kent de Heere Zich nu weer hetzelfde predikaat toe, als bij het eerste schrijven (Hoofdstuk 2: 1), alhoewel in enigszins veranderden vorm. Reeds dit wijst op een kerk door reformatie teweeg gebracht. Evenals de gemeente te Efeze de kerk van de apostolische tijd voorstelde in haar reeds te voorschijn getreden verderf (Hoofdstuk 2: 4), zo ook die te Sardis de Hervormde kerk in de tijd van de dode orthodoxie en evenals daar met het "eerste liefde" de goede vorige tijd slechts indirect werd voorgesteld, zo hier met het "u heeft de naam dat u leeft". De woorden: "Dit zegt die de zeven Geesten van God heeft en de zeven sterren" zijn een vriendelijke, maar ernstige wenk van Hem, die geen lust heeft in de dood van de zondaar, maar daarin dat de zondaar zich bekeert en leeft. Hij biedt Zichzelf hiermee de gemeente aan als Degene, die alleen door de volheid van de Geest, die Hij bezit, aan alle behoeften voldoet, weer leven in de doodsbeenderen kan brengen en in het bijzonder bereid is de zeven sterren of de opzieners van de verschillende gemeenten met deze Geest te begiftigen.

3) In de vorige brieven kon de Heere telkens iets vooraan plaatsen wat lofwaardig was; maar hier staat het zonder verzachting en zonder bedekken: "u heeft de naam dat u leeft en u bent dood". Volgens de hele vorm van de brief was er vroeger te Sardis geestelijk leven geweest. De engel had ontvangen en gehoord (vs. 3), dat de Christenen daar vroeger witte kleren hadden, anders kon van bezoedelen van deze geen sprake zijn (vs. 4); haar naam was geschreven in het boek van het leven (vs. 5) en toch waren zij weer geestelijk gestorven. Wel hadden zij nog de naam, de uitwendige schijn en roem, dat zij leefden, maar in waarheid waren zij dood. Al is de zon ook reeds geheel ten ondergegaan, toch staat nog een tijdlang het avondrood aan de horizon. Al is de geest ook reeds het lichaam ontvlucht, toch bleef nog een tijdlang vorm en bestaan. Zo blijft ook, waar het geestelijk leven is uitgeblust, vaak nog een geruime tijd de uitwendige vorm ervan. Men kan uit de ervaringen, die men vroeger maakte, uit de kennis, die men heeft opgedaan, geestelijk spreken en aan al zijn doen en laten een geestelijke tint geven; men kan niet alleen anderen, maar ook zichzelf misleiden, dat men leeft en toch is men dood. Ja, gemeenten, waarin zo’n geestelijke dood heerst, kunnen, naar het uitwendige te oordelen, vaak als ware toonbeelden voorkomen. In Sardis worden geen grove zonden bestraft, als in de vroeger genoemde gemeenten; daar was geen Izebel, waren geen Nikolaïeten en geen mannen van Bileam; men had de lijn van rechtzinnigheid en eerbaarheid juist gehouden. En zo kan nog heden ten dage een gemeente voortreffelijk geprediceerd zijn, zich van sektenmakerij en zedelijke uitwassen vrijhouden en toch in de geestelijke dood liggen, zodat geen wekstem, of die van de Heere of van Zijn knechten is, die kan wakker schudden en het spreekwoord bevestigd wordt: "het zou menigeen beter zijn, als hij slechter was. "

De beschrijving van deze opziener is kort en afgebroken, maar in een enkel woord is veel smartelijks.

Het smartelijke ligt voor ons in de zekere ervaring, dat de beschrijving ons zeer na aangaat en op ons bijzonder toepasselijk is; want bezwaarlijk zullen wij ons lang kunnen verzetten tegen het erkennen, dat in deze gemeente te Sardis het profetische voorbeeld van onze Protestantse kerk in haar verval te vinden is.

Waar men de zuivere leer bezit en zich daarop beroemt, maar de leer en het objectieve kerkgenootschap zo hoog stelt, dat men daardoor de voortgaande reformatie van het leven verzuimt, daar zal het beeld van Sardis niet kunnen worden miskend. En al was zo’n kerkelijke toestand op de wijze, als die werd ingesteld en zoals men het woord eerst opnam en hoorde, boven andere heerlijk en al heeft die ook een aanzienlijk aantal van schitterende,

levende, waarachtige mannen van God, die arbeiden met de getrouwheid van een Arndt en van een Spener, om de menigte, die de dood nabij is, op te richten en op te wekken, dan zijn zulke lichtzijden toch slechts twee punten van overeenkomst meer met de gemeente te Sardis.

O jammerlijke gesteldheid van de Sardische gemeente! Het waren naamchristenen! Zij beleden Jezus als de Christus, wilden voor vereerders van Hem gehouden worden, woonden de onderlinge samenkomsten bij, vierden het heilig avondmaal, maakten zich aan geen in het oog lopende zonden schuldig, banden uit hun midden alle ketterijen en dwalingen en roemden op de zuiverste rechtzinnigheid. Van hier, dat zij de naam hadden van te leven, d. i. men hield hen voor een bloeiende Christelijke gemeente. Maar Hij, die niet aanschouwt wat voor ogen is, Hij kende hun wezenlijke gesteldheid en moest van hen verklaren dat zij inderdaad aan doden gelijk waren! Niet, omdat zij aan geveinsdheid schuldig stonden, maar, omdat zij het geloof van het hart misten en de Heere niet echt liefhadden. Het was van daar dat zij, het leven van de Geest dervend, niet uit de juiste beginselen en met reine bedoelingen werkzaam waren. Het was van daar, dat zij in het verborgene hun kleren bevlekten en gevaar liepen van, bij verdrukking en vervolging, de Heere snel geheel te verloochenen. Treurige gesteldheid! Wat baatte het hun, dat zij de naam hadden van te leven? Het was tijd, om hen wakker te schudden uit hun doodsslaap. En dat te meer, omdat de naam, het goed gerucht, dat van hen uitging, hen hoe langer hoe dieper kon doen inslapen en het kwaad al verder en verder verspreiden.

De Heere noemt Zich: die de zeven geesten en de zeven sterren heeft. Hij eigent Zich namelijk toe de opperste macht over al de opzieners van de kerk en geestelijke gaven, om die naar Zijn wil uit te delen. Dit voorrecht hebben zich valselijk aangematigd zij, die zeiden, dat zij zaten op de stoel van Petrus en dat zij stedehouders van Jezus Christus zijn hier op aarde en dat de Heilige Geest als van hen uitgaat en door hen aan de kerk wordt meegedeeld.

Zij zijn dood, die de levende Christus in zich niet hebben levend door het geloof en uit de Geest, die de werkende kracht van Christus niet in zich hebben, die geen levende werken voortbrengen en er is niets in de gemeente of de Heere weet het, die een onderzoeker van de harten is.

2. Wees wakend, (liever: "word wakker, u die slaapt (Efeze. 5: 14) en sta op van de dode, door uit uw toestand van traagheid en gerustheid u op te heffen en versterk het overige, dat sterven zou; want Ik heb uw werken, waarmee u voor Mij ijvert en u de naam heeft verworven, dat u leeft (vs. 1), nochtans omdat het verwijt in Ezechiël. 34: 4 u aangaat, niet vol gevonden voor God.

Het overige, dat sterven zou, is niet het overige goede, dat de opziener zelf nog in zich heeft, de Heere behandelt hem toch in het geheel als een, die reeds gestorven is, die eerst door de krachtige roepstem van Zijn woord weer in het leven moet worden geroepen. Het zijn eer de vonken van het leven, die nog in Zijn gemeente aanwezig, maar aan het uitdoven zijn en die hij, nadat hij zelf wakend zou zijn geworden, weer aanblazen moet.

Objectieve verontreinigingen zijn niet terzijde te stellen, maar wel is een subjectieve opwekking nodig. Bij alle subjectieve reinheid van instelling, van leer en van eredienst, ontbreekt toch het subjectieve leven van de persoonlijkheden in Christus en de wandel in het licht.

Nadat de kerkelijke leer in belijdenisgeschriften was neergelegd lag het voor de hand, dat de vrije krachtige ontwikkeling van de theologie uit de Schrift gestremd werd en in de plaats van het ware levende geloof, zoals zich dat in de tijd van de hervorming had verbreid, in de plaats van de echt praktische kerkelijke richting bij zo vele leraars van de kerk, als zij de levendmakende kracht van het zuivere woord en het sacrament en in het bijzonder van de koninklijke leer van de rechtvaardiging door eigen schuld werkeloos maakten een stijve, dode rechtzinnigheid, een schijngeloof zonder de vruchten van de Geest treden kon. Men kon zich vergenoegen met een streng, zuiver uitwendig theoretisch vasthouden van de bestaande geloofsvorm, in plaats van bovenal door de zuivere leer van het Evangelie zichzelf en de toevertrouwde kudde inwendig naar geest en gemoed te laten vernieuwen, en om de edele vorm het veel edeler wezen te vergeten. Zo’n vleselijkheid en hartstochtelijkheid van dode orthodoxie heeft onnoembaar veel onheil gesticht. Het zou echter een schreeuwende onrechtvaardigheid en geheel onhistorisch zijn, dat te willen schrijven op rekening van zuivere leer en rechtzinnige theologie en van ijver voor deze. Dat alleen wordt aan de kerk ten verderve, als de bron van zo’n ijver niet zuiver is en wereldse gezindheid en hartstochtelijkheid zich mengen in de orthodoxe ijver ten verderve van de gemeenten. Bij het louteringsproces, dat volgde, geschiedde het weer, dat, terwijl hetgeen gereinigd moest worden, zelf niet zonder een rein element was, dat wat moest gereinigd worden niet zonder een rein element was, dat wat wilde reinigen niet zonder meer of mindere menselijke eenzijdigheid bleef. Werd dat miskend, dan kon ook wat tegenover de dode orthodoxie plaats had, om de kerk op een meer innerlijke en praktische Christelijke weg terug te brengen, niet echt vruchtbaar werken en moest er ten slotte op uitlopen, dat het zo genoemde gezond verstand verheven werd op de troon van alle menselijke aangelegenheden, onbeperkt over alles, wat tot het gebied van het menselijk weten behoorde, regerend en noch aan goddelijk noch aan menselijk gezag in haar oordelen invloed toelatend. De vermaning en bedoeling van de Heere is dus niet begrepen noch opgevolgd. In plaats van het versterken ("in versterken van de nog aanwezige levenskracht, bestaat de kunst van de geneesheer is een oplossen en terzijde zetten gekomen en nog tot op de huidige dag is men vervuld van de ongelukkige waan om langs deze weg de kerk van Sardis te moeten helpen, zonder op te merken, dat men daardoor alleen de periode van de kerk van Laodicea (vs. 14 vv.) besnelt.

Wees wakend tegen de zonde en om uw werk op een betere wijze in geloof te doen, sta uit de geestelijke slaap van zorgeloosheid op, wees ijverig, strijdt om in te gaan door de enge poort en wees niet tevreden uzelf op te wekken; maar u, bekeerd zijnde, versterkt het overige dat sterven zou; er zijn vele leden in de gemeente, die geen leven hebben, die dood zijn in zonden en misdaden, er zijn anderen, die wel het beginsel van het leven in zich hebben, maar het is klein en zij zijn daarenboven verachterd, in bezwijming gevallen en zijn als zieltogende en als op sterven, zie toe dat u ze in die staat niet laat liggen, maar tracht de doden door onderwijzingen, waarschuwingen en opwekkingen tot Christus te brengen, opdat zij in Hem leven mogen, en voor de eeuwige dood bewaard worden; versterk de zwakken, verwakker de tragen en brengt de verdoolden weer terecht. De beweegredenen zijn genomen van hun tegenwoordig gedrag, want Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God, u mag voor de mensen wat schijnen, maar voor God, voor van wie alle dingen naakt en geopend zijn, deugt uw werk niet, u had veel meer moeten doen. En wat u gedaan heeft, heeft u niet op een goede grond, op een goede wijze en tot een juist einde gedaan, u kunt in het gericht van God niet bestaan.

Het schijnt, dat de kerk van Sardis de hele waarheid niet heeft aangenomen, maar vele van de heidense bijgelovigheden behouden heeft. De kerk van de Luthersen heeft vele pauselijke

dwalingen verworpen, maar is aangaande het sacrament van het avondmaal blijven steken als in de modder van de lichamelijke tegenwoordigheid.

De werken van de heiligen zijn altijd onvolmaakt, als iemand op de menselijke zwakheid wil zien. Want zolang wij hier leven strijdt het vlees tegen de geest, zoals Job zegt, dat hij voor al zijn werken bezorgd was, waarom hij zijn toevlucht nam tot de goedertierenheid van God; maar voor zo verre zij in Christus worden aangezien zijn zij volkomen; want Hij is onze volheid en wij zijn in Hem volmaakt (Joh. 4 Efez. 1 Kol. 1: 2). Deze volheid maakt Hij ons deelachtig door het geloof. Die van Sardis hadden het juiste geloof niet, daarom waren hun werken voor God niet volkomen, die nergens behagen in heeft, dan in hetgeen van Zijn Zoon komt.

3. Gedenk dan, opdat het bij u tot een wakker zijn moge komen en u in staat mag zijn om te versterken, hoe u, in tweeërlei opzicht, zowel wat inhoud als wijze aangaat, het woord des levens ontvangen en gehoord heeft en bewaar het, door terug te keren tot hetgeen u ontvangen heeft a) en bekeer u, door terug te keren tot de wijze van het horen. Als u dan niet waakt, zoals Ik toch voorzie, dat u het niet zult doen, dan zal Ik over u komen b) als een dief, om gericht te houden ook over u, zodat beide getuigen tegelijk zullen gedood worden (Hoofdstuk 11: 7 vv.) en u zult niet weten op welke uur Ik over u komen zal 2), al is het ook nog zo duidelijk in Mijn Woord aangegeven en nog zo juist door de gebeurtenissen van de tijd voor ogen gesteld.

a) Openbaring 3: 19 b) MATTHEUS. 24: 43. 1 Thessalonicenzen. 5: 2. 2 Petrus 3: 10 Openbaring 16: 15

Niet alleen de opname van het Evangelie door de gemeente (hoe ontvangen), maar ook het karakter als Evangelie (hoe gehoord) is gespecificeerd door het hoe; niet alleen de opname, maar ook het opgenomene moet teruggebracht worden tot het oorspronkelijk levende. (P. LANGE).

Het wat, dat Sardis had ontvangen, had het bewaard, maar het hoe, de wijze, waarop het dit wat eens had opgenomen en gehoord, had het verloren. Eens had het opgenomen met heilige ijver, nu neemt het op met het hoofd.

Het hoe heeft niet slechts betrekking op de aard van het ontvangen en horen, maar ook van het ontvangene en gehoorde zelf; de woorden moeten dus zeggen: hoe datgene gesteld is of luidt wat u ontvangen en gehoord heeft. Men vergelijkt hierbij de parallelle plaatsen van Paulus 1 Tim. 6: 20. 2 Tim. 1: 14 Kol. 2: 6 "zoals u de Heere Jezus heeft aangenomen en, wandelt zo in Hem. "

2) Ook het gebrek aan het verstaan van de tekenen van de tijd uit de geest van de profetie kenschetst onze Protestantse Zionswachters tot op de huidige dag.

"Gedenk dan hoe u het ontvangen heeft", niet wat u ontvangen heeft, de leer, het woord enz., maar hoe, de begeerte, de ijver, het verlangen, waarmee u de genade ontving en het woord hoorde. Daaraan te moeten herinneren, is inderdaad treurig, evenwel is het niet te ontkennen dat het nog iets goeds is de zielen daaraan indachtig te kunnen maken. Want juist deze herinnering aan een vroeger zalige toestand, het gedenken aan een betere, meer levensvolle tijd, doet verwachten, dat het verlangen naar zo’n toestand wederkeren zal en het hart weer begerig zal zijn om iets van die vroeger beleefde tijd te ondervinden. Ook tot Israël is het

gedurig bij de profeten: "Gedenk de vorige dagen. " God wacht nog of de laatste waarschuwing ook uitwerking zal hebben; of de boom, nadat hij omgraven en van mest voorzien is, nog vrucht zal voortbrengen. Wanneer echter de zondeslaap niet ophoudt, wanneer de slaper in weerwil van de wekstemmen niet ontwaakt, dan loopt de lankmoedigheid van God ten einde en een dief gelijk, op een tijd, waarin men het niet verwacht, komt Hij om te richten en neemt de geestelijk doden door de lichamelijke dood uit de rij van de levenden weg.

4. Maar u heeft toch nog enige weinige namen, ook te Sardis, die hun kleren van het heil en van de gerechtigheid, die Ik hun bij hun inlijving in de kerk heb gegeven, niet bevlekt hebben 1), door te wandelen op de wijze van deze werelden zij zullen met Mij hier boven in de staat van de heerlijkheid wandelen in witte kleren van volkomen heiligheid en zaligheid, omdat zij het waardig zijn 2), dat, evenals zij met getrouwheid hebben gehouden wat Ik hun heb gegeven (vs. 3), Ik hen zo ook beloon met hetgeen aan de getrouwheid is toegezegd.

Deze hadden, alhoewel zij weinigen waren, zich niet afgezonderd, anders had de engel van de gemeente ze niet. Toch hadden zij het aan hem niet te danken, dat zij onbezoedeld waren, integendeel droeg hij de schuld, dat er zo weinigen van hen waren.

Hun tegenstelling tot het dode geheel doet hen voorkomen als levende leden, die het oog van de Heere met name heeft gezien en nadat zij zich mee hebben moeten buigen onder het oordeel over het geheel, worden zij daarvan als uitzonderingen weer weggenomen. Het oordeel over hen is geen absolute lof, in zoverre het zuiver negatief is. maar toch een hoge lof, in zoverre zij de algemene aansteking hebben tegengestaan.

Deze weinigen worden voorgesteld als "weinige namen". "Namen" voor "personen" wordt ook in Hand. 1: 15 gevonden. Hier is deze uitdrukking zeker opzettelijk gekozen en wel tegenover de dode massa, wanneer de bijzondere persoon in de grote kerkelijke hoop verdwijnt. Tegenover haar zijn de weinigen, die van de algemene bevlekking vrij zijn, elk voor zich een naam, een uitgedrukt karakter.

2) Evenals in Hoofdstuk 16: 6 zij, die bloed hebben vergoten, bloed moeten drinken, zo worden hier de onbevlekte witte kleren beloofd, omdat zij die waardig zijn. De idee van vergelding, die daarbij ten grondslag ligt, leidt echter niet tot de Rooms-katholieke voorstelling van verdienste, want het leven zelf (vs. 1) met al zijn krachten, dat van hen wordt geleid, die hun kleren niet hebben bevlekt, is een vrije genadegift van de Heere. Van verdienste zou dan alleen sprake kunnen zijn, als de mens zichzelf door eigen kracht bewaarde; maar zo geeft de uitdrukking slechts een zekere overeenstemming te kennen tussen het gedrag en de eer, die aan dat gedrag ten deel wordt, hoewel de eer het gedrag verre overtreft. De witte kleren met hun heldere kleur van de overwinning zijn de hemelingen eigen (vs. 5, Hoofdstuk 6: 11; 7: 9; 19: 8 Met Christus zullen zij, die in het aardse leven hun kleren onbevlekt bewaren, in witte kleren wandelen, terwijl zij, zo getooid, voor de troon van God en van het Lam in het volle, zalige genot van Zijn gemeenschap zullen leven.

De bijzondere belofte breidt zich nu uit tot een algemene, die niet alleen die weinigen, maar alle overwinnaars aangaat en vooral tot aanmoediging voor de geestelijk doden te Sardis berekend is. De beide eerste beloften zijn ons reeds uit het vorige duidelijk; zij zijn geheel te verklaren uit de reeds voorgestelde toestand van de gemeente. Omdat deze door wereldsgezindheid bevlekt en hierdoor geestelijk gestorven is, wordt haar, opdat zij opstaat en overwint, het lichte, heerlijke gewaad van de toekomende wereld voorgehouden en de

verzekering gegeven, dat haar naam ondanks alle gedeeltelijk verstorven zijn, nog niet uit het boek des levens is uitgedelgd en ook in alle eeuwigheid, als zij haar dood overwint, niet zal worden uitzekert. Zeker een grote en van ‘s Heren trouw getuigende opwekking uit de mond van Jezus zelf te vernemen: Onze namen staan nog in het boek des levens, de Heere heeft het uitdelgen van die naam nog niet doen plaats hebben, het is met ons nog niet uit; ja, als wij overwinnen, zal die daarin eeuwig blijven staan.

De derde belofte heeft de getrouwe belijdenis van de weinige uitverkorenen ten grondslag, waarvan het licht te meer werd verheven door de schaduw van het schuwen van de belijdenis rondom, haar, dat de onafscheidelijke begeleider is van lauwheid en wereldgezindheid.

Dat er zelfs in het wereldse en verdorven Sardis nog enige echte Christenen waren, wordt de opziener niet tot lof, maar ter beschaming gezegd; want als zij hem nagevolgd hadden, waren zij insgelijks geestelijk doden en huichelaars geworden. Deze gelovigen hadden de opziener door hun voorbeeld op de juiste weg kunnen voeren, wanneer hij daarop acht had willen geven. Vroeger heet het reeds: de opziener was, niettegenstaande zijn uitwendige gedaante van godzaligheid, geestelijk dood. Zijn werkzaamheid naar buiten en de werkeloosheid van zijn inwendige mens stemden niet echt overeen. Tegenover zijn uitwendig leven, zoals wij hier aan de lieden zien, die hem als degenen, die hun kleren niet bevlekt hebben, tegenover gesteld worden, stond de verborgen vleselijke verontreiniging. Achter de uitwendige heiligenschijn van de huichelaars schuilden vleselijke lust en onreinheden van allerlei soort, want verholen zonden liggen bij de huichelaar altijd op de achtergrond: en deze zonden noemt Jezus zijn geestelijke dood. De onbevlekten belooft de Heere met uitsluiting van de Bisschop, witte kleren, omdat zij het waardig zijn, niet in de zin van verdienstelijkheid, maar terwille van Hem, met van wie zij, wat juist van de opziener niet kon gezegd worden, op aarde hadden gewandeld, met wie zij wandelen zouden in de toekomst. Hun worstelen en streven naar heiligheid, hun overwinnen en strijden heeft hen voor de heerlijkheid vatbaar gemaakt. Zoals zich bij de getrouwen in het Thyatire van het middeleeuwse Rome de hervorming voorbereidde, zo vormen de geheiligden en echt levenden in Sardis de stam van de Filadelfische gemeente, waarvan in de volgende brief gesproken zal worden.

Tot verklaring van de "witte kleren" moeten wij denken aan hetgeen de schrijvers van de Mischna in het boek Middoth (6. III) vertellen, dat het een gewoonte was onder het volk, dat het grote sanhedrin in de vergaderplaats van hun grote raad, die Gasith, de geplaveide stenen, genoemd wordt, onder anderen een plechtig oordeel geveld heeft over de waardigheid, verdiensten en gebreken van de priesters. Als iemand dat onderzoek goed had doorstaan en aan de raad genoegen had gegeven, werd hij met witte kleren bekleed tot een priesterlijke eer en waardigheid. Er werd een feest gevierd onder toestemming van de broeders. Maar die in het gericht niet kon bestaan, kwam voor de dag in zwarte kleren en met schaamte. Dit schijnt het te zijn, waarop de Heere in deze woorden en de volgende rede zinspeelt, zoals in het vorige vers het "waken" ziet op de gewoonte van de priesters. De overste van de tempel namelijk bezocht in de nacht, die de wacht hadden in de tempel en als hij iemand in gebreke van zijn plicht bevond, liet hij hem niet weggaan zonder een strenge tuchtiging, hetzij van slagen of van het branden van de kleren, dat een teken van smaadheid was.

5. Die overwint, zodat het leven, in het geloof ontvangen, zich ook krachtig in zijn wandel betoont en met de wereld en eigen vlees dapper strijdt, die zal zoals degenen in vs. 4 is beloofd, bekleed worden met witte kleren; en Ik zal Zijn naam als van een, die niet alleen de naam had, dat Hij leeft (vs. 1), maar ook werkelijk leefde, geenszins uitdoen a) uit het boek

des levens (Ps. 69: 29; Jes. 4: 3. Dan. 12: 1) en Ik zal zijnen naam belijden voor Mijn Vader en voor Zijn engelen, op die dag des oordeels (MATTHEUS. 10: 32 v. Luk. 12: 8 v.).

a) Exod. 32: 32 Filip. 4: 3 Openbaring 20: 12; 21: 27

"De vertroosting is niet voor allen" maar alleen voor de oprechten, die nog onder u zijn. Maar hoewel de grote menigte niet deugt, u heeft enige weinige namen, dat is, mensen, die ieder hun eigen naam hebben, en die Ik bij name ken, ook te Sardis, in die goddeloze stad en in die bedorven kerk, die hun kleren rein hebben bewaard van de besmetting van de wereld en in oprechtheid Mij dienen. Aan deze wordt beloofd, zij zullen met Mij wandelen in witte kleren. De heiligen waren in het wit gekleed, de priesters dienden in witte kleren, waardoor de zuiverheid en heiligheid te kennen wordt gegeven. De edelen, die naar enig ambt stonden, ook die zegepraal bevochten hadden, werden in die tijden in het wit, als een erekleed, gekleed. Zo zal de Heere Jezus volmaakt heiligen en verheerlijken alle oprechten, omdat zij het waardig zijn, niet door hun aanklevende gerechtigheid en verdiensten, want in dat opzicht is de beste een nutteloze dienstknecht; maar God had hen van eeuwigheid uitverkoren tot zaligheid. Christus had de zaligheid voor hen verdiend, God had hen tot Zijn kinderen en erfgenamen aangenomen, en had hen op geloof en godzaligheid, de zaligheid beloofd, dus betaamde het God, hun die te geven en in die opzichten waren zij bekwame en gepaste voorwerpen voor de zaligheid en waardig en bekwaam die te ontvangen.

De namen worden in het boek des levens ingeschreven, of door God zelf, als wanneer zij om de onveranderlijkheid van Zijn raad en het zeker verband van verkiezing en heerlijkmaking nooit uitgedelgd worden (Joh. 6: 37. 2 Tim. 2: 19 Openbaring 21: 27), of van de mensen, als zij zelf belijden verkoren te zijn (Jer. 44: 5) en anderen dit naar de liefde van hen oordelen (Efeze. 1: 4 Fil. 4: 4). Alhoewel zij nu op deze laatste wijze zijn ingeschreven, kunnen zij zeker uitgedaan worden en worden zij uitgedaan, terwijl God op de een of andere wijze verklaart, dat zij geen deelgenoten van het leven zijn of ooit zullen zijn. Geenszins zal dit de overwinnaar overkomen, maar hij zal als een uitverkorene erkend, in het leven hem vergund bewaard en de volheid daarvan hem namaals gegeven worden (Joh. 10: 14, 28

Witte kleren, de zaligheid van de hemel zal ik hun schenken, omdat zij de verzoening van hun zonden gezocht en gevonden hebben in het bloed van het Lam en zich door de Geest van de genade zo hebben laten heiligen, dat zij hun kleren niet weer hebben bezoedeld. Zij zijn het rijk van God waardig geworden. Het is zeer merkwaardig, dat juist de beide gemeenten, die onder alle het diepst gezonken waren, geen Nikolaïeten onder zich telden, terwijl deze aanhang in het getrouwe Smyrna en het voortreffelijke Filadelfia gevonden werd. Een wegstervende boom schiet geen wilde takken meer uit, maar wel een zodanige, die nog in vol leven en rijk aan sappen is. Waar dwaalleer in een gemeente opgroeit, daar openbaart zich nog leven van de Geest, hoe ongeestelijk en onchristelijk dan dat leven ook moge zijn. De strijd van de gelovigen tegen haar wekt op, geeft een bijbel in de hand, doet het waar geloof bloeien, ontsteekt een barmhartige en reddende liefde als die van de Samaritaan, zodat ook menig afgedwaald schaap tot de kudde wordt teruggebracht. Maar waar een hele Kerk met leraren en gemeente in de dienst van de wereld weggezonken en onverschillig is over het Christendom, ja over alle godsdienst, daar is het gevaar groot en het vooruitzicht treurig, daar is de Heere nabij, als een dief, om van hem, die niet heeft, te nemen ook hetgeen hij nog heeft.

Naar het uitwendige was wellicht geen van de zeven gemeenten van Klein-Azië zo rijk aan uitstekende voorrechten. Aan de afhelling van de berg Tmolus, in een weelderige landstreek gelegen, zetel van de Perzische Satrapen, die er een schitterende hofhouding voerden,

overvloeiend van al de schatten van de natuur en van de kunst, scheen Sardis een uitgelezen lustoord te zijn. Van de gemeente op die plaats gevestigd, gaat bovendien de meest roemrijke naam door al de omstreken uit. "Sardis leeft", zo klinkt het op honderden lippen, wij weten niet om wat bijzondere reden, maar waarschijnlijk wel omdat de gemeente aangroeide in aantal van leden, de naam had van nauwgezette godsdienstigheid en wellicht tot schouwtoneel strekte van buitengewone gaven en werkingen van de Heilige Geest, zoals dit het geval te Corinthiërs was. Nee, hier zijn geen Nikolaïeten of Bileamieten, als in Efeze en Pergamus; hier blaakt geen vuur van de vervolging, als in het deerniswaardige Smyrna; hier richt geen vrouw Izebel de onreine afgodstafel aan, zoals in het zwaarbevlekt Thyatire; hier is geen spanning, geen scheuring, geen strijd; gelukkig, leven- en liefdevol Sardis. "Sardis, u bent dood" zo klinkt op eenmaal de dreigende stem van de Christus, die de geesten wikt en aller werken kent. Ach, wat zegt het weinig voor de diep verbasterde schare, of haar naam en roem op de vleugels van de faam tot over de grenzen van Azië wordt heen gedragen? De Heere ziet met andere ogen, weegt met andere schalen, vraagt naar andere levenstekenen, dan de mens, die alleen wat voor ogen is aanziet. In Zijn schatting is Sardis arm, omdat het de ware rijkdom van het geloof, van de liefde, van de hoop niet kent; en met de roede in de hand komt Hij tot de hoog geprezen kerk, die wellicht een blinkende erekroon voor de slapen van haar Engel gewacht had. Wat baat het haar thans, of aan haar bergen de wijnstok liefelijk tiert? Ach, zij zelf verdient geen levende rank aan de ware Wijnstok te heten. Wat baat het, of midden door haar stad de beroemde Pactolus heen stroomt, die in haar bedding goudkorrels aanvoert? Ach, het blijkt dat de rivier van het levende water haar tot nog toe, als een woudstroom door het zand, is voorbij gevloeid en dat zij op haar bedding nog geen enkele schat voor de hemel gevonden hebben. Wat baat het, of Sardis kan tegenwerpen: Heere, wij zijn niet bevlekt met de werken van de Nikolaïeten, die U elders veroordeelt? Zo’n rust, als in haar midden gevonden wordt, strekt juist om haar meer te beschamen; het is de rust van de Godsakker, waar geen hamerslag van twist wordt gehoord, omdat er geen adem van het leven gevoeld wordt. Twist en verdeeldheid, hoe betreurenswaardig op zichzelf ook, getuigen nog altijd van zeker opgewekt leven: te Sardis is geen strijd meer over de waarheid, omdat men onverschillig voor de waarheid geworden is. Een wegstervende boom schiet geen wilde takken meer uit; dat gebeurt alleen aan een stam, die nog vol is van leven en rijk aan krachtige sappen. Zo staat Sardis daar voor het oog van de hemelse Planter, als een boom, zonder een enkel waterlot, ja, maar ook zonder groei en vrucht. Wat verdient hij eer en meer dan het vonnis: houw hem af, die nutteloos de aarde beslaat? Maar nee, dat kan de Heere niet van het liefdehart. Aan de dorrende takken heeft Hij enkele vruchten bespeurd, om wier wille Hij de boom nog wil sparen. Hier en daar ontdekt Hij nog een bottende knop, die zich wellicht zal ontsluiten voor de zonnestraal van de hemelse liefde. Wat is er meer nodig voor Jezus, die niet gekomen is om de ziel van de mensen te verderven, maar om die te behouden? Ja, voor Hem is Sardis aan een dode gelijk: maar "het uur komt en is nu, dat de doden zullen horen de stem van de Zoon van God en die haar hebben gehoord zullen leven. " Zoals Hij in de dagen van Zijn vlees het machtwoord weerklinken liet: "Jongeling, dochtertje, Ik zeg u, sta op! " zo raakt Hij hier als het ware de lijkbaar aan, waarop de geestelijk dode gemeente ligt uitgestrekt. Hij herhaalt zijn" Talitha kumi" in het ernstige woord: "wees wakend", liever "ontwaak en versterk het overige, dat sterven zou. " Temidden van al het dode en dorre bewaakt Hij de overgebleven sporen van een vroeger, meer opgewekt leven en wil dat de engel van de gemeente die met zorg en liefde zal kweken. Hoog nodig is het intussen, dat zo de kwijnende vonk weer wordt aangeblazen tot een heldere vlam, "want", zegt de Heere, "Ik heb uw werken niet vol, niet voldoende en niet volkomen gevonden voor God", of zoals wij eigenlijk lezen moeten, voor mijn God. " Voor het oog van de God en Vader, van wie Hij vertegenwoordigt en in Wiens naam Hij regeert, heeft Hij de werken van de gemeente op de balans van de hemel gewogen, helaas, juist dat éne ontbrak, dat daaraan alleen betekenis en

waarde in Zijn schatting kon geven: het beginsel van het geloof, het leven van de liefde, de gloed van waarachtige ijver. Zo is de gemeente in een deerniswaardige, in een vege toestand gekomen. Maar voor wat ziekte van de ziel heeft de grote Medicijnmeester geen raad en geen baat? Nog is Sardis niet reddeloos verloren, als het naar de stem van de liefde wil luisteren: "Gedenk dan, hoe u het ontvangen en gehoord heeft en bewaar het en bekeer u! " De Heere wil, dat de gemeente zal terugzien op de vroegere, betere tijd, toen zij het pas het woord van de genade vernomen had en aanvankelijk uit de doodsslaap herrezen was, waarin zij nu lag gezonken. Zo zou er voor haar leden een nieuwe heildag, de dag van bekering en van zaligheid aanbreken, waarin zij voortaan als kinderen van het licht zouden wandelen. Maar werd die stem van de liefde versmaad, een ontzettende nacht stond te wachten, te ontzettender, omdat die onverwacht over het hoofd van de schuldigen dalen zou. "Als u niet waakt, spreekt de Heere, Ik zal over u komen als een dief en u zult niet weten, op welk uur Ik over u komen zal. " Zware oordelen en strafgerichten stonden de onbekeerlijken van hart te wachten en zoals de eigenaar van een onbeveiligde woning haar door de rover overvallen en alles plunderen ziet, zo zouden zij daar staan, aan onberekenbaar onheil ten prooi en opgeschrikt uit hun rampzalige rust, juist dan, wanneer het te laat zou wezen om iets, dat was verzuimd, te herstellen. Verbeeld u, als u kunt, de verbazing, die het schuldig Sardis moest aangrijpen bij dat onheilspellende woord! Dat was een andere toon, dan die door mensen werd aangeslagen, waar deze het roemden en prezen. Wat een verschil tussen de naam van de gemeente op aarde en tussen haar naam in de hemel! Hier levend als een krachtige man, daar dood genoemd en misvormd als een lijk; hier haar rijkdom aan goede werken geprezen, daar een onmetelijk tekort voor haar ogen ontrold en een ontzettende bankbreuk gedreigd; hier een dag haar voorspeld van vrede, rust en roem, daar een nacht haar gedreigd, waarin de dief haar schijngoed zal roven! Bijna zal aan de engel van de gemeente de moed zijn ontzonken, om voor het heil van een zo diep verbasterde kudde te waken; daar schiet een vriendelijke lichtstraal opeens tussen de dreigende wolken te voorschijn. "U heeft", zo gaat Jezus voort, "enige weinige namen, enige personen ook te Sardis, die hun kleren niet bevlekt hebben. " Mogen wij de scherpzinnige opvatting van een van de nieuwste uitleggers toelaten, dan wordt hier gezinspeeld op een Oosters gebruik, om schuldige priesters in zwarte kleren voor hun rechters te plaatsen en worden daartegenover de Christenen voorgesteld, als met het blinkend priestergewaad van vrijgesprokenen en onschuldigen aangegord. Niet moeilijk is het, ons het beeld van die gelovigen aanschouwelijk voor ogen te stellen. Ongetwijfeld hadden ook zij hun aandeel aan het algemeen bederf van de mensen-natuur. Maar door de kracht van het geloof was de heerschappij van de zonde verbroken. Zij waren een nieuw schepsel in Jezus Christus geworden; zij waren afgewassen, geheiligd, gerechtvaardigd door het bloed van Christus en door de Geest van onze God. Zo vernieuwd en herboren, bewaarden zij door waakzaamheid en strijd zich rein te midden van de verbasterde Kerk en lieten van dat verkeerd geslacht zich behouden. Wellicht waren zij juist die leden van de gemeente, die de minste eer en roem hadden bij de wereld daarbuiten, maar zoals de Heere met andere schalen weegt, zo plaatst Hij ook Zijn erekroon op andere hoofden, dan waarvoor zij de hare bestemt. "Deze zullen met Mij wandelen in witte kleren", zo belooft Hij, "zij zullen hemelse reinheid en vreugde en eer genieten, omdat zij het waardig zijn. " Heeft dit laatste bijvoegsel iets, dat u bevreemdt en vraagt u, wie kan waardig zijn, het erekleed van de hemel te dragen en hoe strookt dit eigen woord van de Heere met de doorgaande leer van de apostelen: uit genade bent u zalig geworden? U vergeet dan, dat hier gesproken wordt, niet van een waardigheid, die zij in zichzelf, maar alleen, die zij in gemeenschap met Christus bezaten; dat er naar de leer van het Evangelie een onafscheidelijk verband is tussen geloof en geluk; dat die hemelvreugd, niet naar verdienste als aan een slaaf, maar uit vrije goedheid als aan een kind wordt geschonken, dat de wil van de Vader getrouw en standvastig volbracht. En nu schemert u het oog bij de voorstelling van het heil, dat hier achter de opgeheven sluier van de

eeuwigheid op eenmaal uw blikken verrast en u roept uit: Och, of mij iemand vleugels gaf als van een duif, om mij tot dat schoon verschiet te verheffen! Zie, de Heere daalt vriendelijk tot uw zwakheden af en schetst als met eigen hand een tafereel van onverderfelijk, hemels geluk. "Die overwint", zo vervolgt Hij, "zal bekleed worden met witte kleren", zoals aan de overwinnaars in het Oosterse worstelperk niet zelden uitgereikt werden, en Ik zal zijn naam geenszins uitdoen uit het boek des levens; hij heeft geen oordeel te duchten; de zaligheid is zeker van wie in het geloof volhardt; eeuwig blijft zijn naam in de levensrol staan, waarin zij vóór de grondlegging van de wereld geschreven werd, ja Ik zal die naam belijden voor het aangezicht van Mijn Vader en van Zijn engelen. " U herinnert u meteen, hoe hier met andere woorden een verklaring terugkeert, die de Heere gedurende de dagen van Zijn vlees bij herhaling tot Zijn getrouwen gericht heeft, zoals het over het algemeen uw opmerkzaamheid niet mag ontgaan, dat geen van deze zeven brieven zo betrekkelijk rijk is aan overeenkomst met de eigen woorden van de Heere, in Zijn eerste leven gesproken, als juist dit schrijven aan Sardis. Maar u mag tegelijk niet voorbijzien, hoe dit besluit een merkwaardige tegenstelling bevat tegen het beschamend begin van de brief. Wat heeft Sardis tot nog toe gehad, gewaardeerd, maar zonder reden genoten? Een naam, boven al de andere namen aan één van de gemeenten gegeven, de naam van rijk aan geestelijk leven te zijn. Het was onwaarheid en leugen geweest, maar Sardis bekeert zich en het zal in de hemel weer ontvangen, wat het door deze brief voortaan op aarde verliest. Een naam, van levenden niet alleen, maar van gekroonde overwinnaars, door Jezus zelf gegeven; een roem, die nog flonkeren zal, ofschoon het licht van de laatste ster reeds lang aan de weggerolde hemel getaand is. Hier wenste ik een enkel ogenblik de adelaarsvlucht van Johannes, toen hij op Patmos een deur geopend zag, om hem te tonen de dingen, die haast zouden geschieden! Ja, echt, daar ontsluit zich de deur van dat heiligdom; een lichtstraal daalt neer op aarde en bij dat licht wat aanschouwt u, oog van het geloof? Ik zie de hemelen geopend en Jezus, Jezus, die hier naakt aan het kruis hing te krimpen, terwijl Zijn gewaad onder Zijn eigen oog werd verdeeld, Jezus in witte kleren uitgedost. De glans benevelt mijn oog, maar waar ik langer staar, nee, ik vind de Heere niet alleen, een schare volgt Hem, met even witte gewaden bekleed. Reinheid blinkt uit hun oog; vreugde straalt mij van hun aangezicht tegen; eer verwacht hen, boven al wat de aarde zo noemt. Zie, daar wordt het levensboek opengerold en aller naam wordt gelezen en het blijkt dat geen enkele er uit weggedaan is. Hoor, daar klinkt hun deemoedige taal: "Heere, wij zijn de grootste van de zondaren" nee, hoor, daar belijdt hen de Heere voor Zijn Vader en de engelen: "deze zijn Mijn broeders en zusters en moeder; zij hadden de moed om Mij te eren, toen Mij de wereld versmaadde; nu zal Ik hen kronen, nu de wereld voorbijgegaan is. " Uit hun verrukking ontwaakt, zien zij nu Zijn heerlijkheid en de mannen, die bij Hem staan, zoals eens Zijn getrouwen op Thabor. Nee, hier is meer dan Thabor, want allen zijn met Jezus van gedaante veranderd geworden en uit de hoogwaardige heerlijkheid klinkt nu nog eenmaal de hemelstem, om het woord van de Vader te herhalen: "Deze zijn Mijn zonen en dochters, in wie Ik een welbehagen heb! " Die gekroonden wie zijn ze en van waar zijn zij gekomen? Het zijn de witbekleden uit Sardis; de eerstelingen uit iedere gemeente op aarde; uw ontslapenen wellicht, als zij in de Heere zijn gestorven; u ongetwijfeld, lijdende en strijdende Christenen onder ons, als u tot de einde volhardt. Hen allen maar ook dezen alléén geldt het woord: "zij zullen met Mij wandelen in witte kleren, omdat zij het waardig zijn. " Hoe, zegt u nog eens, wie van onze kan waardig zijn, dat zijn naam niet uit het boek des levens zekert wordt? " Wie van onze het waardig is, de Heere, die ons nog hetzelfde uitzicht ontsluit, heeft ook deze vraag ons beantwoord. Hij wordt waardig geacht, die eeuw te beërven, die het hier zichzelf onwaardig gekeurd heeft en tot Christus als Verlosser gekomen is, eer hij Hem als Rechter aanschouwt. Ja, daartoe laat Hij heden ons wijzen op de lofspraak, die Hij daar Zijn getrouwen doet horen en de eer, die Hij Zijn getrouwen bereidt, opdat Hij al wat onder ons nog naamchristen heet, aan zijn sluimer ontrukt, aan zichzelf ontdekt, tot heilige jaloersheid

ontvlammen zou. Hij trekt onder ons nog dezelfde grenslijn als te Sardis, tussen Christendom in schijn en in wezen en weet van ieder van onze, hoofd voor hoofd, wie wij zijn. Maar aan welke kant wij ook staan, Hij gaat niemand met de wekstem ten strijde en het aanbod van de kroon voorbij. O, als u het dan heden gevoeld heeft, dat u tot nog toe uw beste tijd als in sluimering doorgebracht heeft; als heden uw hart u zegt, dat het u niet goed zou wezen, als nu de nacht reeds begon dank Hem, die nog niet als dief in de nacht, maar als vriend op de dag tot u komt! Stoot elke slaapdrank terug, die de wereld bij vernieuwing u reikt, om nu eens echt wakker te zijn en God geve het, wakker te blijven! Smeek in de eenzaamheid op de knieën gebogen, dat Hij, die het dode levend maakt, ook op u de Geest van het leven doet dalen, die de duisternis in licht en de dorheid in groei herschept! Herlees daar de Brief van de Heere aan Sardis, als een hemelschrift, persoonlijk tot u door Jezus gericht en weeg ieder woord, dat Hij spreekt; want weet het wèl ieder woord, dat hier wordt versmaad, zal eenmaal uw aanklager zijn. Schud in Zijn kracht de boeien van de slaap van de leden: zondekluisters, hier ten einde gedragen, worden banden van de afgrond daarginds. Vermeerder zo het getal van de verlosten, die geen smet op hun priesterkleed dulden en wandelt waardig het Evangelie van Christus, als opgeschrevenen in de boekrol van het leven! Laat het nieuwe leven, dat de Heere in u wekte, van u uitstromen in een nog slapende, van Hem afvallige wereld! Nog een tijdje en Hij, voor van wie u als voor een dief niet meer vreest, zal in de doodsnacht als Bruidegom komen. Bid, dat u de slaap niet bevangt; zie toe, dat uw lampen niet uitgaan! De levensdag spoedt ten avond. De nacht van de dood gaat als die van de zonde voorbij. Welhaast daagt de eeuwige morgen!

Harmonisch paren en beantwoorden en doorkruisen elkaar ook hier beelden en denkbeelden onophoudelijk. De vermaning: wees wakend, onmiddellijk na de bestraffing: u heeft de naam dat u leeft en u bent dood, stelt de nauwe betrekking in het licht, die er is tussen leven en waken bij de belijder van de Heere. Hierop slaat even eigenaardig de reeds elders toegedichte vergelijking van de komst van de Heere met die van een dief in de nacht. Met het denkbeeld van nacht stemt dan weer overeen dat van ongekleed te zijn. Daartegenover staat zowel de lof van hen, die hun kleren bewaard en niet bevlekt hebben (vs. 4) als de belofte van bekleding met witte kleren, (vs. 5) het zinnebeeld van de rechtvaardiging van de zondaars vanouds. De betrekking tot de plaats van Zacharia (Zach. 3: 4) loopt in het oog: "Doe deze vuile (bevlekte) kleren van hem weg. Daarna sprak Hij tot hem: Zie Ik heb uw ongerechtigheid van u weggenomen en Ik zal u wisselkleren aan doen. " Tegenover de zuivere naam van leven (vs. 1) staat vervolgens (vs. 5) het "niet uitdoen van de naam van de overwinnaar uit het boek des levens; " tegenover het niet vol gevonden worden van sommiger werken voor God staat het belijden voor de Vader en voor Zijn engelen, als uit het Evangelie welbekende vergelding van dat grondbeginsel aller welbehaaglijke werken voor God, te weten het belijden, met woord en daad van de Zoon van God voor de mensen (MATTHEUS. 10: 32).

6. Die oren heeft die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

In de 10de eeuw viel Sardis in de handen van de Turken en het is waarschijnlijk door de woeste veroveraar Timur te gronde gegaan. Nu ligt op de plaats een ellendig dorp van hutten, Sart, met wijd uitgestrekte ruïnen, waarvan twee zuilen, de overblijfsels van een prachtvolle tempel van Cybele het meest imponeren. Twee Christenen, die v. Schubert er vond, toen hij de plaats bezocht, waren het enige spoor van die gemeente, die zich vroeger daar bevond.

VI. Vs. 7-13. De gemeente te Filadelfia wordt voorgesteld als een, waaraan slechts kleine kracht verleend is, maar die het woord van de Heere met alle getrouwheid bewaart en Zijn naam ook daar niet verloochent, waar overal rondom afval heerst. Haar is een open deur

gegeven tot rijk gezegende werkzaamheid op het arbeidsveld van de zending en het zal nog eens geschieden, dat zelfs de ongelovige en verstokte Joden, die zich door hun Talmud ("Uit 5: 22 tot een synagoge van de satan hebben geconstitueerd, zullen komen, en de grote eer van deze zendingsgemeente zullen erkennen. Zij zal, als die het woord van de lijdzaamheid van Christus bewaard heeft, nu ook bewaard worden voor het uur van de verzoeking, die over de hele wereld komt, alhoewel niet in die zin, dat zij niet eveneens daarin geraakt, maar in die, dat zij uit deze zal gered worden. Houdt zij nu wat zij heeft, zodat niemand haar kroon neemt, dan is haar overwinnaars een zeer bijzondere plaats in het toekomstige rijk van de heerlijkheid verzekerd. Volgens Ebrard zal Filadelfia de Gereformeerde kerk afbeelden.

7. En schrijf aan de engel van de gemeente, die in Filadelfia 1) is: Dit zegt de Heilige, aan wie alles de eer moet geven a), de Waarachtige, die zich aan Zijn gemeente zal betonen te zijn, wat Zijn naam te kennen geeft. Hij zegt het, b) die de sleutel van David heeft, die als de ware David en Koning van het rijk van God (Ezechiël. 34: 23 v. ; 37: 24 over alle ambten en elk arbeidsveld gebied voert. Hij zegt het, die de deur opent 2), tot een rijke en gezegende werkzaamheid en niemand is er, die, al wilde hij ook nog zo vele bolwerken en hinderpalen in de weg leggen, de geopende deur sluit. En weer Hij is het ook, die sluit, zodat iemand niets teweeg brengt in het rijk van God en niemand, hoezeer hij zich ook vermoeit en inspant, of door anderen geholpen en ondersteund, opent 2) (vgl. 1: 18 Jes. 22: 22).

a) Openbaring 3: 14 b) Job 12: 14

1) Omstreeks 6 mijlen zuidoostelijk van Sardis aan de andere voet van de Tmolus en aan de kleine rivier Cogamus, ligt in het binnenste van Lydië, de stad Filadelfia, door Attallus Filadelfus, de koning van Pergamus gebouwd. Deze stad viel eveneens in het jaar 133 na Christus in handen van de Romeinen. Ten tijde van Christus werd zij door verschillende aardbevingen verwoest en sinds bleef zij tot een kleine omvang beperkt.

2) Christus draagt de naam "de Heilige" voornamelijk als de Koning van Zijn gemeente, want alleen in haar wordt Hij als de Heilige, die afgescheiden is van de zondaren en hoger dan de hemelen is geworden, geëerd en geprezen en alleen in haar kan Hij als de Heilige werken en kinderen van het licht doen worden, zoals Hij zelf een licht is. Omdat Hij nu te Filadelfia een werkelijke gemeente van God voor Zich heeft, spreekt Hij haar aan met de naam van Zijn majesteit als de Heilige, terwijl Hij ze hiermee tegelijk plechtig als Zijn volk erkent. Maar daarom is Hij ook de Waarachtige, die verbond en trouw houdt in eeuwigheid, op wiens woord en belofte Zijn gemeente onder alle omstandigheden mag bouwen en waarvan Filadelfia in het bijzonder de vervulling van de in deze brief gegeven beloften mag verwachten. In het bijzonder is Hij in staat haar de macht, waarvan in vs. 8 sprake is, de haar beloofde open deur te geven en te verzekeren; want Hij noemt Zich tevens degene, die de sleutel van David heeft. Hierbij moet niet gedacht worden; aan de sleutel van het rijk van de hemelen, maar de macht is hier bedoeld, om toe te laten tot de werkzaamheid in Zijn rijk en daarvan uit te sluiten, zegen bij het ambt te gevel of de zegen te onthouden. Deze macht oefent Hijzelf onmiddellijk uit en niemand in Zijn rijk kan zich iets toekennen, of het wordt hem van de hemel gegeven en al was iemand nog zo hoog begaafd, nog zo ijverig en bekwaam tot arbeiden, hij verkrijgt niets, als de Heere toesluit, terwijl de minste en zwakste toch iets groots kan teweegbrengen en niemand de gevolgen kan terughouden, als de Heere bij hem de deuren opent.

Christus alleen is de uitbreider van Zijn rijk en de vruchten van de zending zijn Zijn werk; daarom is ook alleen die gemeente Zijn zendingsgemeente, waaraan Hij daartoe opdracht, volmacht en zegen geeft.

Zoveel bespeurt u reeds meteen, het is een beschrijving van Jezus' koninklijke waardigheid, die hier door Hemzelf gemaald wordt; de enige aanhef van een van deze brieven, die niet uit het eerste Hoofdstuk ontleend is en naar het schijnt niet zonder toespeling op de lasteringen van vijandige Joden gegeven. En wat een koning, die Zich hier aan onze verbeelding vertoont! Aardse monarchen dragen de kluisters van de zonde onder het vorstelijk purper: Hij is de Heilige, rein als licht, nee, als de Vader van de lichten. Aardse monarchen kunnen spelen met hun wetten en verbonden laaghartig verbreken: Hij is de Waarachtige, die gisteren en heden en eeuwig dezelfde is; wiens woorden heilig als eden zijn, wiens eden vast staan als rotsen. Aardse monarchen dragen een scepter van vergankelijk goud: Hij heeft, wat eindeloos meer zegt, de sleutel van David. Waarschijnlijk is die beeldspraak ontleent aan hetgeen bij Jesaja (Jes. 22: 22) is geschreven van Eljakim: "Ik zal de sleutel van David op zijn schouder leggen: Hij zal open doen en niemand zal sluiten: Hij zal sluiten en niemand doet open. " Zoals met dit woord aan die uitnemende staatsdienaar uit de tijd van Hiskia het opperbestuur over geheel het hof werd toevertrouwd, zo stelt het hier de Christus ons voor, als die in Gods geestelijk huis, het rijk van waarheid en deugd, de hoogste oppermacht heeft. Hij staat als aan de poort, met de enige sleutel in handen. Als Hij de toegang verleent, wie zal die sluiten? Als Hij de toegang ontzegt, wie zal die schenken? Kniel voor Hem neer, o aarde, zo'n Koning betrad nooit uw bodem; zie tot Hem op, o verloste, die Koning is uw hemelse vriend! Of heeft u het niet opgemerkt, de Heere plaatst deze beschrijving van Zijn koninklijke glans niet voorop om Filadelfia met angstige schroom, maar om het met eerbiedige vreugde te vervullen. Zij strekt slechts ten aanhef van een lange reeks van beloften, door geen enkele bedreiging gevolgd. En wat een gedachte moet het voor de eerste lezers van deze Brief zijn geweest: die Heilige daalt als andermaal van Zijn starrenkroon af, om Zijn duur gekochte gemeente te sterken; die Waarachtige komt troostwoorden spreken, waarvan de kracht nog nooit gefaald heeft; die sleutel van David berust in de voor mijn zaligheid doornagelde handen en waar Hij mij de toegang tot Zijn geestelijk koninkrijk opent, geen mensen of Engelenmacht kan mij bannen!

. " de Waarachtige. " Ik ben niet, zoals zij u verwijten, die nietswaardige Nazarener, die u met leugens heb bedrogen; het is geen misleiding, dat die Mij gezien heeft, ook de Vader heeft aanschouwd; het is niet tevergeefs, dat u zich omwille van Mij laat vervolgen en ombrengen door de heidenen, zoals zij u pogen diets te maken, dat dit alles ook leugen en bedrog is. Ik ben de Waarachtige. Mijn leven, als het leven van God, is het enige ware, alle andere leven is slechts schijn, en kan die naam geenszins dragen; Ik ben de waarheid, want Ik en de Vader Zijn één. Daarom betuigde Johannes elders: "maar wij weten dat de Zoon van God gekomen is en heeft ons het verstand gegeven, dat wij de Waarachtige kennen en wij zijn in de Waarachtige, in Zijn Zoon Jezus Christus. " Wanneer de Kerk op deze Waarachtige ziet, dan slaat zij als van een verheven hoogte de blik neerwaarts op de nietsbeduidende lasteringen van de Joden en voelt zich aangegord met hoge moed; want als de Heiland de Waarachtige is, dan is Hij ook de alvermogende, dan zijn ook slechts de gelovige Christenen het volk van God en de Joden, die voorgeven het te zijn, zijn het niet, maar bedriegen zichzelf. "die de sleutel van David heeft; die opent en niemand sluit en Hij sluit en niemand opent. " De sleutel van David is het, waarmee Hij het huis opent. Op de berg Sion te Jeruzalem lag de koninklijke burcht van David. Deze wordt ook huis of paleis van David genoemd. Hier woonden al de dienstknechten van David met hem tezamen. "Mijn ogen", zegt de koninklijke dichter, "zullen zijn op de getrouwen in de lande, dat zij bij mij zitten; die in de oprechte weg

wandelt, die zal mij dienen. Wie bedrog pleegt, zal binnen mijn huis niet blijven; die leugens spreekt, zal voor mijn ogen niet bevestigd worden. " De koninklijke burg van David is zo een teken van zijn rijk, en als zodanig wordt die ook door de profeten aangemerkt. De heerschappij van David over het volk van God kwam echter pas tot haar volmaaktheid, toen de Zoon van David, Jezus Christus, bezit nam van Zijn eigendom en Zijn Rijk Zijn Kerk over alle volkeren van de aarde oprichtte; want Christus is de wortel en nakomeling van David. Als zodanig heeft Hij ook de sleutel van David, namelijk de sleutel tot het Godsrijk en Hij, de Zoon, die ook David's Heer is, is door God voor alle tijden tot Koning over Zijn volk aangesteld, zodat niemand de Vader dienen kan, die niet tegelijk Hem dient. De sleutel van David en, zoals het elders heet, de sleutel van het koninkrijk van de hemelen, is een en hetzelfde. Volgens een reeds verklaarde uitdrukking heeft Christus de sleutels van de hel en van de dood. Voor hem, die zich de deur van het koninkrijk door Hem geopend vindt hier en hier namaals, is ook door Zijn hand de hel en de dood met deze sleutels gesloten; want wiens zonden vergeven zijn, die is bevrijd van de vrees van de dood. De Heere wil zeggen: de Joden beweren, dat bij hen de sleutel van David is, dat slechts hij zalig kan worden, die een Jood wordt door de besnijdenis en door het aannemen, zo van de voorbeeldende leerstellingen van het Oude Verbond als de bijvoegselen van Farizeeën en Rabbijnen. Zij beroepen er zich op, dat het verbond van de genade slechts met Abraham is opgericht en leiden daaruit af, dat de alleen zaligmakende Kerk van eeuwen voortgeplant is onder de besnedenen naar het vlees en dat in die gemeenschap velen zalig ontslapen zijn. Maar wat bent u, aanhangers van de Nazarener? Waar was de zaligmakende Kerk vóór Zijn geboorte, wanneer u beweert, dat men alleen door het geloof in uw Christus zalig worden kan? U bent niets dan een aanhang en afvallig van de ware uitverkorenen van God, en geen zaligheid is onder u mogelijk. Keer terug tot uw moeder, tot de alleen zaligmakende gemeenschap van de besnijdenis; zo niet dan bent u vervloekt. Maar wat zegt Christus? Laat het beweren van de Joden, alsof zij de sleutel van David bezaten, u niet schokken in uw geloof. Zie op Mij, de heilige, de waarachtige, de enige, die deze sleutel in waarheid heeft en weest getroost en bemoedigd, gerust wanneer Ik het ben, die u de deur open. En deze zelfde troost geeft Hij nog heden ten dage aan allen, die in Hem zijn; troost tegen de aanmatigingen van een Kerk, die zich de alleen zaligmakende noemt, maar in verloochening van de enige naam, waardoor wij zalig kunnen worden, nauwelijks iets aan het oude Jodendom toegeeft.

De sleutel van David is bij verkorting voor "de sleutel van David huis". De hele spreekwijs is allerduidelijkst ontleend aan Jes. 22: 22, waar aan Eljakim, de zoon van Hilkia, deze belofte gedaan wordt, dat hij tot hofmeester van koning Hiskia zou worden aangesteld met deze woorden: "Ik zal de sleutel van David's huis op zijn schouder leggen en hij zal opendoen en niemand zal sluiten en hij zal sluiten en niemand zal opendoen. " Een sleutel is een zinnebeeld van macht en gezag; niemand kan een huis in of uitgaan zonder bewilliging van hem, waaraan de sleutel is toevertrouwd. De Heere zou de sleutel van David's huis leggen of de schouder van Eljakim. Misschien droegen de hofmeesters van de Joodse koningen, tot een teken van hun waardigheid een gouden sleutel, die in een gordelriem van de schouders afhing, of op hun kleren ter hoogte van de schouder geborduurd was. Althans deze belofte geeft allerduidelijkst te kennen, dat hij de macht ontvangen zou, om de hofhouding van Hiskia, als eerste staatsdienaar te regeren, zodat zelfs niemand, zonder zijn bewilliging, in het paleis zou kunnen komen. Ook zou zich niemand tegen zijn maatregelen verzetten kunnen. Wanneer Hij open deed, zou niemand sluiten en wanneer Hij sloot, zou niemand openen: iedereen zou zich aan de schikkingen, die hij als hofmeester maakte, onderwerpen moeten. Deze belofte, aan Eljakim gedaan, neemt hier de Heiland over, en beschrijft Zich, als die de sleutel van David heeft. enz. Wat geeft dit anders te kennen dan dat Hij, als verhoogde Middelaar, alle macht ontvange heeft in hemel en op aarde? dat Hij over alle schepselen met een onbepaald gezag

heerst; dat niemand zich tegen Hem verzetten kan, en dat het aan Hem staat, om de ingang in Gods paleis, in het Koninkrijk van de heerlijkheid te vergunnen en te ontzeggen.

De uitleggers verklaren het woord "sleutel van David" op verschillende wijzen. Sommigen spreken van de mensheid van Christus, waardoor de verborgenheden van alle profeten duidelijk zijn geworden. Onder deze Hilerius, die in een voorwoord op de Psalmen zegt: "Omdat Schriftgeleerden en Farizeeën, de Zoon van God, die in het vlees was verschenen, niet aannemende, voor allen de toegang tot het verstaan van de profeten verhinderden, worden zij met aankondiging van straf zo door de Heere berispt; "Wee u, u wetgeleerden! want u heeft de sleutel van de kennis weggenomen; u zelf bent niet ingegaan en die ingingen heeft u verhinderd". Door Christus te loochenen, wiens komst zij hebben geprofeteerd, hebben zij de sleutel van de kennis weggenomen, omdat het ongelovig zijn aan de komst van Christus in het vlees, de kennis van de wet, die die komst aankondigt, wegneemt. Christus nu wordt gezegd de sleutel van David te hebben, omdat Hij de aanwijzingen, die David in de Psalmen van Zijn vleeswording, Zijn lijden, Zijn dood en opstanding, Zijn verheerlijking en regering en oordeel gegeven heeft, vervult, openend wat niemand sluit en sluitend wat niemand opent. Door hetgeen in Christus volbracht is, wordt de profetie geopend en daarentegen, het geloof van de in Hem vervulde profetie verworpen zijnde, sluit Hij, wat niemand kan openen. "De sleutel van David" moet dus in actieve, niet in passieve zin worden genomen. Zoals wij de sleutel van een deur noemen, waarmee wij een deur openen, zo wordt "sleutel van David" genoemd, waarmee de profetieën van David worden duidelijk gemaakt. Daarom wordt Hij in het bijzonder "sleutel van David" genoemd en niet van Jesaja of van de overige profeten, omdat deze de overigen in waardigheid overtroffen heeft en het eerst, nadat de wet gegeven is, een profetisch geschrift heeft gegeven, maar ook omdat hij meer dan de andere de verborgenheden van Christus niet alleen heeft geprofeteerd en in het psalmboek bezongen, maar ook door zijn leven en zijn daden voor afgebeeld heeft.

8. Ik weet uw werken, Ik weet zeer goed wat Ik van u volgens de gesteldheid van uw hart mag vertrouwen. Zie, Ik heb een geopende deur tot krachtige werkzaamheid voor Mijn rijk, voor u gegeven en niemand kan die sluiten, zodat hij zou kunnen verhinderen, wat u volgens uw roeping moet volbrengen. Want u heeft wel bij uw kleine omvang en uw weinige tijdelijke middelen in vergelijking met anderen slechts kleine kracht, zodat u gemakkelijk onder het gevaar zou kunnen bezwijken en door de stroom van de algemene mening mee voortgesleept worden en u heeft toch Mijn woord bewaard en heeft Mijn naam niet verloochend als er aanleiding en verzoeking genoeg toe aanwezig was.

Als de apostel in 1 Kor. 16: 9 en 2 Kor. 2: 12 verklaart, dat hem een deur was geopend, om met goed gevolg het Evangelie te verkondigen en het rijk van Christus uit te breiden, dan geeft dat licht over de betekenis van de uitdrukking: "Ik heb een geopende deur voor u gegeven" ook op onze plaats. En van hier valt weer het juiste licht op de betekenis van de naam, waarmee Christus Zich in vs. 7 noemt, "die de sleutel van David heeft", zodat dus niet van de eigen persoonlijke toelating of uitsluiting van hen, aan wie de brief gericht is, sprake is, of zij tot het rijk van God zullen behoren of niet, maar van de aan hen, als reeds toegelatenen tot het rijk van God, geopende wijde ruimte tot een gezegende verkondiging van het Evangelie of tot een gezegende werkzaamheid ter bekering tot Christus onder Heidenen en Joden. Dienvolgens hebben wij bij deze zesde Zendbrief te doen met de zendingsgemeente, waarvan de roeping het is, daartoe te arbeiden, dat de volheid van de Heidenen in het koninkrijk van God ingaan en ook in Israël zelf de tijd voor te bereiden, dat dit vroeger uitverkoren maar verworpen volk eindelijk nog zalig wordt (Rom. 11: 25 v.). Deze zendingsgemeente heeft haar diaspora, of de verstrooide leden van haar genootschap in de

verschillende delen van de Kerk, haar eigenlijke openbaring in de Broedergemeente, die reeds in haar naam aan Filadelfia (broederliefde) herinnert. Alleen dogmatische of kerkelijke vooringenomenheid kan dit ontkennen, terwijl daarentegen aan de andere zijde de Broedergemeente zich moet wachten voor een te hoge schatting van haar roeping en haar betekenis, als zij niet in een tweede teken van de Openbaring haar beeld wil zien, namelijk in het grote teken van de vrouw, bekleed met de zon (Hoofdstuk 12). Dit is toch het teken van de gemeente van de Moravische broeders, de Hernhutters. Zij heeft die kleine kracht, die in het kinderlijk eenvoudige hart rust; zij heeft het werk van Christus bewaard midden door de tijden van zogenaamde verlichting, van ongeloof en heeft zich de naam van Jezus onder generlei bestrijdingen geschaamd. Daarom heeft de Heere haar ook liefgehad en tot een zendingsgemeente gemaakt in een tijd, toen met de trouw aan belijdenis en geloof ook de zendingsijver ingeslapen was. Zij heeft het woord en de lijdzaamheid van Christus in ere gehouden en is nooit zonder gewilligheid tot lijden geweest; zij heeft nooit willen heersen, nooit het zwaard getrokken, nooit gepolemiseerd en gedisputeerd, maar zich eenvoudig tot het woord van het kruis, tot het stille navolgen van de voetstappen van het Lam bepaald.

De Broedergemeente, getrouw aan de onveranderde Augsburgse confessie, heeft in Duitsland boven de landskerk vooruit, dat zij werkelijk een kerk is, die individuen draagt en niet door die moet gedragen worden en wel een kerk, die geen andere roem en geen ander sieraad kent en kennen wil dan Christus alleen, de persoonlijk innig geliefde Heiland van zondaren, voor wie al het menselijk zondig en arm en niets is. Ja, zij is niet slechts een kerk, maar tevens ecclesiola (bijzondere gemeente) en als men met weinige woorden alle gebreken wil samenvaten, werkelijk een soort van monnikendom: welnu, ook een vrouwelijk evangelisch-kerkelijk principe als mikrokosmos (wereld in het klein) heeft zijn heilig recht, dat niet mag geschonden worden en wie toch zal in en na de stormen van zo’n tijd en van zo’n toekomst (vs. 14 vv.) verheven zijn boven de behoefte, om in de tenten van stille vrede, in een monnikendom, dat echt evangelisch is, te vluchten, ten einde weer meer te zoeken naar het éne nodige?

Nog is de geschiedenis van de Broedergemeente niet gesloten en de geschiedenis kan alleen het vonnis vellen over die openbaringen, die van het toneel van de geschiedenis zijn afgetreden. Maar zoveel kunnen wij duidelijk erkennen en bepaald uitspreken, zij is een gemeente, die de hele burgerlijke en maatschappelijke vorm van bestaan onmiddellijk plaatst in de dienst van het rijk van God en daartoe aanwendt.

Het gewaagt hier van een voorrecht, dat hun niet voor anderen, maar voor henzelf ten deel was gevallen. Hun had Hij, zo velen zij geloofden, uit genade de toegang ontsloten tot de zegeningen van het koninkrijk van God en wat list of macht ook tegen hen de krachten vereenden, tevergeefs zouden die pogingen zijn om hun geestelijke schatten te roven. Een geopende deur kent u treffender zinnebeeld van de heilsgoederen in het koninkrijk van God? Wat het uitdrukt, vraagt het de arme, die in zijn schamele hut de deur van een woning geopend ziet, waaruit de glans van de weelde hem tegenstraalt en de geur van de verkwikkendste spijze hem van verlangen doet branden. Vraag het de gevangene, die door een reet van de geopende deur het land van de vrijheid ontdekt, waar geen kerkermuren knellen en geen ketenen drukken. Vraag het de zwerveling buiten het vaderlijk huis, die door eigen schuld het verliet en nu van verre de poort van de verlaten woning ziet openstaan, waar de minste huurling van de vaders overvloed heeft van voedzame spijze, terwijl hij, het verloren kind, bijna vergaan moet van honger. Ach, aan zulke armen, zulke gevangenen, zulke zwervers werd de mens door de zonde gelijk. Die zonde verwijderde hem uit de gemeenschap met God en trok een brede kloof tussen hem en zijn Maken; en waar hij nu

eindelijk de blik weer naar het Vaderhuis opsloeg, toonde hem het geweten een voor hem gesloten deur. Een gesloten deur maar zo zou het niet blijven, geprezen zij de barmhartigheid van God! Christus verscheen, om de gestoorde vrede te hergeven, om de diepe kloof te dempen, om de weg tot de Vader te banen, nee, om zelf de weg, de waarheid, het leven te zijn. En waar Hij nu de verloste al de grootheid van Zijn heil wil doen schatten, daar vat Hij alles samen in het enkele woord: "Zie, Ik heb u een geopende deur gegeven en niemand kan die sluiten. " "Ik weet uw werken", spreekt de Kennen van de harten gedurig en breekt de staf over zo eindeloos veel, waarbij het van de wereld aan woorden ontbrak om u naar waarde te roemen. En als in de stilte van de eenzaamheid het geweten zijn stem verheft, u hoort de Heere onophoudelijk zeggen: "U heeft Mijn woord niet verstaan en Mijn naam, die over u werd aangeroepen, lafhartig voor de mensen verzaakt! " Maar tot de getrouwen Filadelfiër is het juist het tegendeel: "U heeft Mijn woord bewaard en heeft Mijn naam niet verloochend. " Veelomvattende, onschatbare lofspraak! Of wie is hij, die haar horen doet? De Enige, wiens lof de weergalm is van het eigen oordeel van de Vader en een beslissende steen legt in de schaal van ons lot voor de toekomst; de Heere, die tussen de kandelaren wandelt en zonder aanneming des persoons oordeelt naar een ieders werk. Zie Zijn vlammend oog heeft smetten op het gelaat van bijna ieder van de zeven gemeenten ontdekt. Efeze en Pergamus, Thyatire en Sardis, zij zijn gewogen en meteen te licht bevonden; naast Smyrna is het Filadelfia alleen, dat de balans van de rechtvaardigheid naar de rechterzijde ziet hellen. Hoe, is het dan niet een van de onaanzienlijkste van al de gemeenten? Ja, maar juist dit strekt haar tot verhoogde lof bij den Heere, dat zij, die een van de laatste kon schijnen, nu de eerste is geworden van alle. "U heeft kleine kracht", roept Hij uit: "u munt niet uit in aantal leden, in schitterende gaven, in machtige invloed, maar juist dat, wat u onaanzienlijk bij de wereld doet schijnen, strekt u tot dubbele eer voor Mij. " O zie, zie het hier, hoe de Heere de trouw en de gehechtheid van de Zijnen bovenal naar het hart beoordeelt. Niet naar schitterende wapenfeiten vraagt Hij in de strijd van het Christelijk leven: wij vinden geen enkele buitengewone proeve van geloof en gehoorzaamheid bij de Filadelfische Christen vermeld. Waar zou het in dat geval ook heengaan met u, die in onbekende en kleine kring voor Zijn aangezicht wandelt en vaak vergeten door de mensen moet leven en sterven? Maar een hart blank van oprechtheid en blakend van innige liefde, al heeft ook de hand geen wonderen van dapperheid met het zwaard van de Geest verricht; een leven Hem in stille getrouwheid gewijd en dat een dagelijkse, werkzame belijdenis van de waarheid mag heten, al heeft de mond die waarheid ook nooit tegen twijfelaars en spotters verdedigd zie daar, wat als kostelijkste vrucht van geloof, waarde heeft in Zijn heilige schatting. Vindt Hij die gezindheid in u, Hij schrijft u onder het Godsgeslacht aan, waartoe Filadelfia’s Christen behoorde en wacht met een: "wel u, u goede en getrouwe dienstknecht" u op.

Omdat de Heiland geen bijzondere werken als bij Smyrna noemt, zo wil Hij zeggen: Het is met de werken in orde. Welke deze werken waren, kunnen wij uit de inhoud van Jezus’ woorden duidelijk merken. Jezus begint met het woord: "Zie" (hier driemaal met grote vriendelijkheid herhaald). Hij wil dus de Opziener iets treffends aanwijzen en dit is hier de vervulling van een stille wens. Alles was in de gemeente goed geregeld, de zielzorg werd behartigd, maar de gemeente was klein en de opziener overlegde of hij haar niet onder de heidenen kon uitbreiden en aan anderen, die de genade van zijn Heere, de goede Herder niet kenden, het Evangelie verkondigen. Deze bede werd hem graag toegestaan; de Heere gaf hem een open deur tot evangelisatie van de heidenen, omdat hij zo ootmoedig, rechtgelovig en trouw in het belijden was geweest, toen zijn geloof openlijk op de proef werd gesteld. De Heere spreekt hier niet van de ontsluiting van het hemelrijk voor de opziener; dat was hem en de zijnen in de tijd van de genade reeds sinds lang geopend, anders kon de Heere hem niet zo’n gunstig getuigenis geven; voor de eeuwigheid wordt het hem in de slottoezegging

beloofd. Zijn drie eigenschappen maken hem tot evangelist. De kleine kracht is niet zijn kracht in de werkelijkheid, maar doelt op de eigen schatting van de opzieners van zijn kracht, op zijn nederige denkwijze aangaande zichzelf, zoals de armoede van de opzieners van Smyrna, door het oordeel van de Rechters als rijkdom voorgesteld wordt: "U bent rijk. " De opziener koesterde geen hoge gedachte aangaande zichzelf, was in zijn ogen een arm zondaar, en meende dat hij slechts kleine kracht bezat en dit bewaarde hem voor overmoed; op dezelfde wijze hebben ook wij alle dagen over onszelf te denken, dan bezitten ook wij grote kracht en zijn tot grote dingen in staat. Hij bewaarde het woord van God rein, bleef onveranderlijk bij het alleen ware woord van God, stoorde zich niet aan menselijke meningen, niet aan de leraren uit die school van de satan, ofschoon hij daarom zeker voor een duisterling uitgekreten werd. Toen hij in tijden van vervolging voor het gericht werd gesteld, verloochende hij de naam van Jezus niet, maar bekende die vrij en openlijk met het gevaar van gedood te worden. Met het niet verloochenen van Zijn naam bedoelt de Heere een vrijmoedige belijdenis voor de overheid; en door het bewaren van het woord wordt het belijden in rustige tijden aangeduid.

Dit is een uitnemende lof. Och of God gave, dat er heden vele zulke gemeenten gevonden werden. Hier leert u ook, o gemeente van Christus, wat het ambt van een herder, van de gemeente en van ieder Christen is. Er was geen verdienste bij u, Christus heeft u door Zijn genade verlicht. Uw waardigheid, groot aanzien of grote macht was het niet, die Hem hiertoe kon bewegen. Christus heeft Zichzelf aan u tot barmhartigheid geopenbaard. Omhels Hem dan, waar Hij Zich aanbiedt, houd Hem vast en wil Hem nimmermeer verlaten.

De hele inhoud van deze brief vertoont ons de merktekenen van de Gereformeerde kerk in die tijd, toen zij nog was in strijd, arbeid en verzoeking.

9. Zie Ik geef u in de macht tot bekering, die Ik u heb verleend, enigen uit de synagoge van de Satan, van degenen, die zeggen, dat zij Joden zijn en zijn het niet (Hoofdstuk 2: 9), maar liegen. Zie, Ik zal maken, dat zij, als zij zich werkelijk tot Mij zullen bekeren, zullen komen en aanbidden voor uw voeten, als degenen, die het middel tot hun zaligheid bent geweest en bekennen, dat Ik u liefheb (Jes. 49: 23; 60: 14).

Op een van zijn reizen door Duitsland kwam A. H. Franke ook tot de eenvoudige grijze prelaat Hochstetter te Babenhausen bij Tübingen. Deze zei tot hem: Ik heb altijd een drievoudige wens aan mijn God in mijn gebed voorgedragen, ten eerste, dat toch de Heere een nieuwe uitstorting van Zijn Geest over onze kerk mocht willen geven; ten tweede, dat Hij arbeiders mocht willen zenden in de verre heidenwereld; ten derde, dat ook medelijdende harten aan de wijngaard van Israël mochten denken. De beide eerste gebeden heeft mijn heer genadig verhoord och, dat ook mijn laatste wens vervuld mocht worden! Franke nam het woord van de beproefde vader ter harte en deelde het in zijn stichtelijke toespraken aan de studenten te Halle mee. Die toespraak gaf aan Callenberg aanleiding van nu af ernstig over het geestelijk welzijn van Israël na te denken en toen hij na enige tijd professor was geworden, stichtte hij in het jaar 1728 het Joodse instituut, dat verschillende zendelingen liet uitgaan, door wier dienst betrekkelijk vele Joden tot de Heere zijn gebracht. Evenals men nu van Halle uit werkzaam was voor Israël, zo ook van Hernhut. Graaf Zinzendorf hield bidstonden tot bekering van de Joden, maakte liederen voor hen en door de gemeente zelf werden zendelingen uitgezonden, waarvan Leonhard Dober en Samuel Lieberkühn de bekendste zijn. De laatste zei: "De Joden moeten voelen, dat men zelf een brandende liefde voor zijn Heiland en een oprechte liefde voor Zijn volk Israël heeft. Een Jood zei eens tot vele anderen over mij: "hij heeft de Tolah (Gekruisigde) zo lief, als u hem lang aanhoort, maakt

hij, dat u allen de Tolah lief krijgt. " De gemeente heeft altijd enkele bekeerde Joden en Jodinnen onder haar leden geteld. Het zal wel na enige jaren blijken, dat in plaats van de verachting bij de Joden tegen de zendingsgemeente: ("de haat van de Christenen willen wij graag dragen, maar verschoont ons van die liefde, die ons tot uw Christus tracht te bekeren een des te heerlijker redding van hen zal volgen door de 144. 000 verzegelden (Hoofdstuk 7: 1 vv.). Hun gebeden zullen dan tot vervulling komen en wat hun arbeid tot hiertoe als een grote hinderpaal in de weg stond, zal dan opeens terzijde worden gesteld en als nu "geheel Israël" ook niet onmiddellijk door hun eigen dienst zalig wordt, zal toch het zalig geworden volk komen en aanbidden aan de voeten van hen, die zijn zaligheid op het hart hebben gedragen.

"Ik zal maken", dat is, door de hart veranderende genade van Mijn Geest, teweeg brengen, dat zij zullen komen en aanbidden voor uw voeten. Het Griekse woord door aanbidden vertaald, wordt zeer gemeenzaam genomen voor allerlei burgerlijk eerbewijs, waardoor men aan anderen zijn eerbied betuigt (vergel. MATTHEUS. 2: 2; 8: 2 enz.). De hele spreekwijs is ontleend aan Jes. 40: 14, waar beloofd werd, dat de vijanden, die de kerk van Christus verdrukt hadden, zich eerbiedig aan haar onderwerpen zouden. Ook zullen, zich buigende, tot u komen de kinderen van degenen, die u onderdrukt hebben en allen, die u gelasterd hebben, zullen zich neerbuigen aan de planten van uw voeten. De Heiland belooft daarom aan de Christenen te Filadelfia in de zakelijke zin, dat sommigen uit de hardnekkige Joden, die zich nu nog kenbaar maakten als bittere vijanden van Hem en Zijn volk, zich eerlang bij de gemeente voegen zouden en betonen, dat zij een diepe eerbied hadden voor de Christenen, die zij van te voren in hun onwetendheid gelasterd en verdrukt hadden. En wordt er toegevoegd: "zij zullen bekennen, dat Ik u lief heb", dat is: zij zullen Mij eerbiedigen als uw begunstiger en erkennen dat u de voorwerpen bent van Mijn onderscheidende liefde, met een hartelijk verlangen om ook in Mijn gunst te delen. Deze uitspraak komt hoofdzakelijk overeen met hetgeen er in Jes. 60: 14 wordt bijgevoegd: zij zullen u noemen de stad van de Heere, het Sion van de Heilige Israël.

De gemeente van Filadelfia had niet minder dan die van Smyrna veel van de Joden te lijden, ook hier zoals elders, de onverzoenlijkste vijanden van het Evangelie van de Heere. Diepe smart moest het zeker de gelovigen kosten, dat er onder het oude volk van de belofte maar al te velen gevonden werden, nog altijd in opstand tegen Hem, die David’s sleutels droeg en in woede ontvlamd, tegen wie voor David’s nazaat zich bogen. Wat kon Hij hun troostrijkers toezeggen, dan dat zij, als het ware tot loon van hun volharding enigen althans van die verleiden of verleiders voor zich en Hem zouden winnen? Hij doet het met een beeldspraak, waarschijnlijk aan een oude voorspelling ontleend (Jes. 60: 14), dat zij, die Gods gemeente onderdrukten, weldra eerbiedig voor haar neer zouden buigen en die hier bijna letterlijk wordt herhaald. "Ook zullen zich buigend tot u komen de kinderen van hen, die u drukten en allen die u gelasterd hebben, zullen zich neerbuigen aan de planten van uw voeten en u noemen de stad van de Heere, het Sion van de Heilige Israël. Verrassend uitzicht voor de Filadelfische Christen! Geen koning, ten strijde getogen, kon meer naar het uur verlangen, waarin hij de overwonnen vijand gekluisterd aan zijn zegekar rondvoeren zou, dan het geloof naar de feestdag moest haken, dat Jood en Christen te samen rondom één troon zich zouden scharen en dat de ontwapende hater een geliefde broeder zou zijn. Voorwaar, zo’n triomf, waarbij het getrouw geloof langzamerhand uit vijanden vrienden wint voor zichzelf en de Heere, is de schoonste, die de Christen kan vieren!

10. Omdat u het woord van Mijn lijdzaamheid, het woord van het kruis, dat Mijn verdragen u voor ogen stelt, maar ook lijdzaamheid eist van hen, die het belijden, bewaard heeft, zo zal Ik

ook u bewaren uit het uur van de verzoeking, die over de hele wereld komen zal, om te verzoeken, die op de aarde wonen. Die verzoekingen zijn zo zwaar, dat, als het mogelijk was, ook de uitverkorenen tot dat dwalen verleid zouden worden (MATTHEUS. 24: 24); maar bij u zal Ik dat onmogelijk maken (Hoofdstuk 13: 7 v.).

Reeds aan het einde van deze eeuw zal over de aardbodem een uur van verzoeking komen met het doden van de twee getuigen. (Hoofdstuk 11: 7 vv.). De vrouw in Hoofdstuk 12 zal, in zoverre daaronder ook de getrouwe leden van de ware kerk kunnen verstaan worden een woestijn nodig hebben, waarbij zij op twee vleugels als van een grote adelaar naar haar plaats zou vluchten, om daar één tijd en twee tijden en een halve tijd gevoed te worden voor het aangezicht van de slang (Hoofdstuk 12: 14); deze woestijn nu zal het arbeidsveld van de zendingsgemeente zijn. Hoe daarnaast de Broedergemeente nog op bijzondere wijze uit het uur van de verzoeking bewaard zal blijven en voor vele zielen, die het onder de toestanden van de heersende kerk niet kunnen uithouden, een toevluchtsoord zal vormen, kan eerst bij de verdere ontwikkeling van hetgeen reeds begonnen is zich te ontwikkelen enigszins worden verstaan. Nog moeilijker is het, om te bepalen, hoe alles zal komen, als met het einde van de 20ste eeuw de regering van de persoonlijke antichrist begint. In elk geval zal dan een bewaring naar het lichaam alleen mogelijk zijn in het heilige land zelf en op goede opname daar zullen zeker zij mogen rekenen, die in de ware zin van het woord zich vroeger vrienden van Israël hebben betoond. Wat daarentegen de bewaring van de ziel aangaat, was het de eenvoudigheid en kinderlijke gezindheid, die alleen ervoor kan behoeden, om niet verleid te worden tot de door alle machten van de duisternis gesteunde dwaling van de laatste tijd, als satan zich verandert in een engel van het licht en de hele wereld zijn antichrist huldigt (Hoofdstuk 13: 12 v. 2 Thessalonicenzen. 2: 3 vv. Op deze inwendige bewaring doelt eigenlijk de belofte alleen, omdat zij alleen van een bewaring uit en niet voor het uur van de verzoeking spreekt. Het bewaren is alleen als een redden uit het zielsgevaar, dat de verzoeking aanbrengt, bedoeld, terwijl de verzoeking zelf ook over Filadelfia zal komen. Wat de uitdrukking "het woord van Mijn lijdzaamheid" wil zeggen, daarover wordt door de uitleggers veel gesproken. Zonder twijfel moeten wij daaronder het woord van Christus verstaan, dat van allen hetzelfde geduldig vasthouden eist, zoals dat de Beginner en Voleindiger van het geloof betoond heeft, of het woord van Jezus Christus, in zoverre het een woord van het kruis, niet een woord van triomf, maar van verdragen en wachten, van geloof en hoop is. Dit woord heeft Filadelfia in een tijd, toen het ieder een dwaasheid of een ergernis in de hoogste graad was, en niemand het meer wilde belijden, in eenvoudigheid bewaard en eenvoud en kinderlijke zin is tot zijn eigenaardig karakter geworden. Wanneer echter het oog eenvoudig is, zal het hele lichaam verlicht zijn (MATTHEUS. 6: 22); dat zal aan deze gemeente in dat uur van verzoeking op het heerlijkst bevestigd worden, als die over de hele aarde komt. Men behoeft dan niet uitwendig tot die gemeente te behoren, als men maar inwendig haar kenteken in zich heeft en men deel heeft aan de haar geschonken belofte. Maar die dat teken niet in zich heeft, zal zeker in de verzoeking bezwijken, zelfs al was hij uitwendig een lid van de gemeente.

Het behoeft voor de geoefenden bijbellezer nauwelijks herinnering, dat deze bewaring de Christenen wordt voorgesteld, niet als een prijs, door hun lijdzame volharding verdiend, maar als een heil, door de Heere uit vrije genade aan die lijdzame volharding verbonden. Treurig zou het voorwaar met deze belijders gesteld zijn geweest, als zij geen grotere bewaring genoten hadden, dan waarop zij wettige aanspraak hadden kunnen maken, door eigen deugd of getrouwheid. Maar moeilijker schijnt de vraag, aan welke bewaring wij hier bepaaldelijk denken moeten, omdat toch de geschiedenis van de eerste Christen-eeuw niet dadelijk leert, dat deze gelovigen vrij gingen van het vuur van de bange vervolging, dat weldra voor al de

gemeenten in Klein-Azië gevestigd, ontbrandde. Op die vraag is ons antwoord eenvoudig, dat bij de armoede van de oudste berichten hier alle gronden ter genoegzame beslissing ontbreken. Ongetwijfeld kan de Heere langs duizenden wegen sommige van Zijn vrienden in stilte bewaard hebben, zonder dat het geboekstaafd werd door de veder van de grijze historie. Maar al misten wij ieder ander bewijs, de zeldzame instandhouding, van die gemeente te beurt gevallen tot op de tegenwoordige dag, spreekt hier sterker dan honderd bijzondere feiten. Nog bloeide Filadelfia's kerk, toen reeds geheel Klein-Azië had moeten bukken voor het zwaard van de valse profeet. Niet vóór het einde van de veertiende eeuw is de stad in handen van de verwoede vijand gevallen en nog heden ten dage getuigt een muur, ten dele van Christenbekkenelen gebouwd, van de stalen moed van de bewoners. Ja, ook na het verlies van hun vrijheid bleef daar de godsdienst bewaard en treffende gedachte! op deze zelfde rustdag gingen er uit vijf verschillende kerken, door een twintigtal priesters bediend, de Christelijke lofzangen op. Wèl mocht de Muzelman haar Allah-Shehr, de Godsstad noemen. En welke bestemming Filadelfia later nog heeft voor het Godsrijk op aarde, wie zal het zeggen? Bijna zou men beweren, dat de Heere van deze geliefde gemeente gesproken heeft, als van de geliefde discipel: "Als Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat u het aan? " Zeker is het, dat zelfs een ongelovige, van wie niemand van te grote ingenomenheid met het Evangelie verdenken zal, door het schouwspel verbaasd werd van de zonderlinge bewaring, die aan deze stad werd geschonken en in stille bewondering schreef: "onder de verdwenen volkplantingen en kerken van Klein-Azië staat Filadelfia nog overeind, als een ongebroken kolom op een toneel van ruïnen. " En wat de gelovige vooral bij dat woord van de ongelovige voegen mag: wie telt het op, hoevelen uit Filadelfia daarboven uit de grote verdrukking, die wij leven noemen, veilig zijn bewaard en geborgen, als vruchtbare halmen gevallen voor de zeisen van de doods, eer zich de storm van beproeving verhief? Ja, echt, de Heere bewaart allen, die Hem lief hebben en hoort hun geroep en verlost hen. U doet goed engel van de gemeente, dienstknecht van Mij, dat u Mijn woord niet verloochent ter liefde van de wereld, maar dat u zich van haar onbesmet bewaart, haat en vervolging verdragende omwille van Mijn Naam. Zo zult u ook afgescheiden blijven van de menigte van de goddelozen in het gericht, dat over hen komen zal; want zoals u het woord van Mijn lijdzaamheid bewaard heeft, zo zal Ik ook u eens behouden in de stortvloed van de rampen, die komen zal; zoals Noach behouden is in de zondvloed. Nog moge de wereld spotten met de bedreigingen van Mijn strafgerichten; maar Ik zal komen en beproeven of men zich wil bekeren van zijn boze werken, zoals eenmaal Egypte is beproefd door plagen, of het zich bekeren wilde. Tot op de dag van het gericht toe wanhoopt de hoogste liefde niet. Daarom openbaart zij haar oordelen uit genade. Maar de menigte bekeert zich niet van haar werken, maar lastert God wegens de plagen. De beproeving, in plaats van hun zielen ten leven te wekken, leidt hen ten dode en openbaart ten volle hun verharding en hun nameloos verderf, terwijl het goddelijk leven van de waarachtig gelovigen helder blinkt te midden van de oordelen. Christus heeft het ook in uw keuze gegeven: te lijden van de wereld of met de wereld. Wilt u zich niet door haar laten haten om de naam van Jezus, dan zult u zeker met haar delen in het verderf; maar als u het kruis van Christus blijmoedig op u neemt, dan zult u bevrijd blijven van alle rampen, die de wereld over zich brengt. Ook ten tijde van Johannes zag de Christenheid weldra Gods oordelen losbarsten over het Romeinse rijk. U ziet de tuchtroede van de Heere ook bij het toenmalig weerbarstig geslacht. Reeds is zij gekomen in dure tijden en alle rampen van de vreselijke in- en uitwendige verarming, in pest, oproer en oorlog. Enige weinigen komen tot inkeer; maar de grote menigte van de goddelozen erkent de Heere niet, blijft in de ongehoorzaamheid en gaat voort, God en Zijn gezalfde Christus te lasteren. Wee van hun! Wat zal de Heere in het aanstaande en in het jongste gericht deze weerspannige dienstknechten doen, die niet wilden, dat Hij over hen Koning zou zijn? O Christenen! als u

heden Jezus nog liefheeft, bewaar het woord van Zijn lijdzaamheid dan zal Zijn genade u bewaren in alle nood en dood!

In rustige tijden, wanneer het de duivel niet vergund wordt, de gemeente met vuur en zwaard uit te roeien en met een doodaanbrengende wolk van dwaling te omwikkelen, blijft de roeping van kracht, vast te houden aan het Woord van God en daarnaar te handelen. Dat dit niet echter zo gemakkelijk is en ook dezelfde trouw en hetzelfde geduld vordert als het belijden in tijden van verlokking en vervolging, blijkt daaruit, dat Jezus hier Zijn woord, het woord van Zijn lijdzaamheid noemt. Paulus noemt het Evangelie, in zoverre Christus' kruis daarvan het middenpunt is, "het woord van het kruis; " Jezus hier, het woord van Zijn lijdzaamheid, want geduld moet er zijn, wanneer Christenen te eniger tijd overeenkomstig dit Woord willen leven. Het geduld, als stil verwachtend arbeiden, tot op de dag van de oogst en als zwijgend en gelaten lijden tot op de dag van de rust, is het enige middel, waardoor een Christen bewaard en tot de staat van de verheerlijking voorbereid wordt, omdat hij nu toch, zolang het de Heere goeddunkt, op de wereld leven moet (Rom. 15: 4-5; Hebr. 10: 36). Door onderworpen lijdzaamheid heeft Jezus het werk van de verlossing volbracht; door het zwijgend ondergaan van zo vele folteringen zijn zo vele bloedgetuigen volmaakt; door kalm geduld moeten ook in rustige tijden de echte kinderen van God bewaard worden; dan kan Jezus hen in de tijd van nood, omdat Hij graag van het zaad van de rechtvaardigen over laat blijven, ook bewaren, opdat zij niet met de goddelozen worden weggeraapt. Het woord van dit "uur van de verzoeking, die over de hele wereldkreits komt", klinkt verheven en profetisch.

Het is meer en voor een grotere weldaad te houden de verdrukkingen, die men om de naam van Christus moet uitstaan, met lijdzaamheid en blijmoedig te lijden, dan niet verdrukt te worden. Waarom men hier, zoals gedurig in de Openbaring, moet denken aan een geestelijke zin. Deze woorden moeten daarom vergeleken worden met die doorluchtige belofte, waarmee God de Kerk opbeurt bij Jesaja: "Wanneer u zult gaan door het water Ik zal bij u zijn en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer u door het vuur (van de verdrukkingen) zult gaan, zult u niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken (Jes. 43: 4). Het is een bewijs van genade verdrukt te worden (Fil. 1: 29) en voor de verdrukking niet te zwichten. In het vuur te zijn als de braambos en niet verteerd te worden. In welke zelfde zin de apostel zegt (Hebr. 5: 7) dat Christus in de laatste strijd bij Zijn Vader toetredend, opdat Hij Hem in het uur van de duisternis niet verlaten zou, verhoord is uit de vrees, dat is, dat Hij verhoord is van God, dat Hij behouden en bevrijd is van vrees. Zeker niet, opdat Hij zou verschoond worden de beker te drinken, die Hem van de Vader was toegereikt, maar opdat Hij verzocht en verdrukt, niets tegen Zijn waardigheid zou bedrijven. Dit heeft Hij van de Vader gebeden en verkregen.

11. Zie Ik kom haastig, zodat het uur van de verzoeking, die van te voren komt, voordat Ik zelf verschijn (Hoofdstuk 19: 11 vv. 2 Thessalonicenzen. 2: 3, niet lang meer op zich zal laten wachten; houd dat u heeft (Hoofdstuk 2: 25), opdat niemand uw kroon, de overwinnaarskrans neemt, die u daardoor is gewaarborgd, dat Ik uit dat uur zal bewaren en dat, wat u heeft, is de eenvoudige, kinderlijke gezindheid, de onverdeelde overgave aan het woord van Mijn lijdzaamheid, en houd daaraan ook verder vast tot aan het einde.

12. Die overwint Ik zal Hem maken a) tot een pilaar in de tempel van God en hij zal niet meer daaruit gaan 1), maar in alle eeuwigheid zo'n plaats in het rijk van de heerlijkheid bezitten. En Ik zal op hem als op een pilaar schrijven b) de naam van Mijn God en de naam van de stad

van Mijn God, namelijk, van het nieuwe Jeruzalem, dat uit de hemel van Mijn God afdaalt (Hoofdstuk 21: 2) en ook Mijn nieuwe naam 2) (Hoofdstuk 19: 12, 16).

a) 1 Kon. 7: 21 b) Openbaring 22: 4

1) Evenals in alle brieven ziet ook hier de eindbelofte voor de overwinnaar op de tijd van de eeuwige heerlijkheid na de toekomst van de Heere. Dit is hier ook nog bijzonder aangewezen door de uitdrukking "van het nieuwe Jeruzalem. "

Die op de wijze van de gemeente te Filadelfia overwinnaar is, die in ootmoedig bewustzijn van eigen kleine kracht zich overal door den Heere de deur laat opendoen en in trouw volhardt, die wordt door Hem met een bijzondere hoge plaats in Zijn rijk begenadigd. Hij wordt niet alleen als een gewone steen in de hemelsen tempel ingevoegd, zoals dit aan ieder plaats heeft, die in het geloof wordt bevonden, maar hij wordt een zuil, een pilaar daarin. Een zuil dient voor een gebouw zowel tot sterkte als tot sieraad en deze dienst bewijzen zulke geringen, die in van de Heere kracht leven, aan Zijn rijk hier beneden. Zij worden aan andere gelovigen ten steun; deze klimmen aan deze op, even als de muren van de tempels aan zijn pilaren en sluiten zich boven deze samen in vast harmonisch verband. En zo zijn zij tegelijk de sieraden der Kerk, waarin zich de heerlijkheid van de Meester, wiens uitsluitend werk zij zijn, openbaart.

Een pilaar is in het gebouw, welks drager hij is, vast en voor altijd ingevoegd. Hij komt niet meer uit het gebouw, tenzij dat laatste zelf verwoest wordt, dat met de tempel van God in alle eeuwigheid niet plaats heeft.

2) Hebben de mannen van Filadelfia, er verre van om zichzelf een naam te maken, alleen daarvoor zorg gedragen, dat zij de naam van hun Heere in smaad en vervolging niet loochenden en met verloochening van de wereld alleen getracht naar de hemelse Godsstad, zo wordt op hen geschreven a) de naam van God; b) de naam van de stad van God, van het nieuwe hemelse Jeruzalem: en c) de nieuwe naam van Jezus, de naam, niet van de smaad van het kruis, maar van Zijn overwinnaars heerlijkheid, een geheime naam, die niemand kent en zelfs in de tijd van Zijn terugkomst (Hoofdstuk 19: 12) niemand weten zal. De naam van God zegt, dat de overwinnaar eigendom en onderdaan, ja kind van God is, de naam van het nieuwe Jeruzalem, dat hij hier burgerrecht en de nieuwe naam van Jezus, dat Hij deel heeft aan overwinning en triomf van zijn vorst.

Terwijl eerst in Jezus de hele menselijke geringheid en zwakheid zich openbaarde, hierin als het ware Zijn hele vroegere naam bestond, zal eenmaal in Hem, als Hij met de tabernakel van God neerdaalt van de hemel, de hele heerlijkheid van de Vader openbaren en ook Zijn menselijke natuur volkomen in deze verheerlijkt zijn. Deze is Zijn nieuwe naam, die Hij ook op de overwinnaars zal schrijven. Ook van hen zal, als zij eens zelf naar het lichaam naar Jezus’ beeld verheerlijkt zullen zijn, de hele heerlijkheid van God in het aangezicht van Jezus Christus lichten.

"Zie, Ik kom spoedig" en zo nog weinige druppels en dan is de feestbeker leeg; en zo nog luttele vruchten en dan wordt de verboden boom niet meer kaal geplukt; en zo nog enkele opstandskreten en dan worden zij door eeuwig stilzwijgen, nee, door eeuwige wanhoopstonen vervangen! "Ik kom spoedig", zegt de Heere onophoudelijk; en ook voor de zondaar, voor van wie Hij het laatst komt van allen, komt Hij nog altijd te vroeg en nog meest onverwacht. "Heere, kom nog niet, bidt de wereldling en jammert om één uur van uitstel. "Amen, kom, ja

kom spoedig, Heere", zegt de Christen, want dit woord "Ik kom" maakt de grondslag van zijn hoop, de waarborg van zijn rust, de bron van zijn levensvreugde uit. Vreemdeling op een wereld, waarmee hij steeds minder samen kan stemmen, hoe langer hij er mee samen moet wonen, heeft hij afgeleerd het leven in begoochelingen van het verleden, in dromen van het heden te zoeken: hij wacht het ware leven van de toekomst, waarin de Christus hem wacht. Ja, was die toekomst zijn lichtpunt niet aan een hemel vol wolken, hij zou klagen, dat hij in duisternis wandelt, maar nu, waar drukkende zorg hem verleidt "zie, Ik kom spoedig, zegt de Heere, om het kruis van zijn Simon te dragen, zoals zij het echter Mij torsen. " Waar zwaarder strijd van de zonde hem afmat "zie, Ik kom spoedig, zegt de Heere, om Mij als bondgenoot aan uw zijde te scharen en daar de kroon des levens te schenken! " Waar de dood zegt "Ik kom", "zie, Ik kom spoedig" heeft Jezus vooraf gesproken en is altijd eer aan de sponde, dan de laatste vijand verschijnt. Wat zou dan de Christen nog vrezen? Het is zo, als hij op zichzelf het oog slaat, hij vindt niets dan zwakheid en ontrouw. Als hij al de vijanden telt, die samenspannen tot één doel, om hem zijn kroon te roven, haast zou hem het schrikbeeld doen beven dat het hoofd, voor de koningskroon van de verlosten bestemd, nog met schande beladen zal worden. Maar hij ziet niet op zichzelf, Hij ziet niet op mensen, Hij ziet met onverschrikte en onverwrikte blikken op Hem, die op de vleugels van iedere uit- en inwendige storm Zijn vriendelijk: "Ik kom, Ik kom" hem in de oren doet ruisen. Het is bekend, hoe de zaligheid hier namaals vaker onder het beeld van een tempel getekend wordt, waar God dag en nacht wordt gediend en gemakkelijk verstaat u de beeldspraak, waardoor de getrouwen een ereplaats in die tempel beloofd wordt, even eerbiedig en schoon, als die van de statige zuilen, die het dak van het heiligdom schoren. Was het in het Oosten gewoonte, om op zulke zuilen, zo vaak zij tot gedenkteken strekten, de naam te schrijven van de God, aan wie zij gewijd; de man, door van wie zij verdiend; de stichter, door wie zij opgericht waren, de Heere bestemt voor de zuilen, uit Filadelfia overgebracht, eveneens een drievoudige naam. De naam van Zijn God; de naam van de stad van Zijn God, het nieuwe Jeruzalem; Zijn eigen nieuwe naam, die van Koning der koningen en Heere der heren, zouden daarop onuitwisbaar en onafscheidelijk prijken. Geheimzinnige en toch heerlijke voorspelling. Of wat zegt zij anders, dan dat hij, die hier de Heere getrouw heeft gediend, daarboven met een eer wordt bekleed, die de stoutste verwachting beschaamt? Stelt de getrouwen u voor in het licht, dat hier wordt verspreid! Zoals eenmaal Salomo’s tempel met een kostbaar zuilenpaar prijkte, Jachin en Boaz genaamd, zo heeft ook de hemeltempel zijn pijlers, maar zie het zijn overwinnende strijders! Zij vertonen de naam, d. i. het wezen, het welgelijkend afbeeldsel van God, naar wiens deugdenbeeld zij geheel zijn vernieuwd. Zij dragen de naam, het karakter, dat de burger van het nieuw Jeruzalem voegt en hebben, als bewoners van die stad, hun kleren van alle smetten gezuiverd. Zij doen daarbij de gelijkvormigheid aan de Heere aanschouwelijk afstralen van het verheerlijkt gelaat en dragen Zijn beeld met zich om, zoals Hij de naam van de Vader in het diepst van Zijn hart heeft geschreven. En nu de schoonste trek nog van allen zij zullen daar niet meer uitgaan. Eindelijk vonden zij, na zoveel zwervens en dolens, de vaste plaats, die hun voegt: de vreemdelingen hier beneden zijn priesters daarboven geworden! Aardse tempelen vallen, marmeren pijlers vergruizen, schitterende opschriften en eretitels worden weggevaagd door de adem van de tijd déze eernamen blijven, déze zuilen staan onwrikbaar vast als het heiligdom zelf en het heiligdom is eeuwig als God. Zie, zó heerlijk kroont de Waarachtige en Getrouwe uit vrije genade de zwakke trouw van Zijn vrienden! Wat is beter, een eerzuil als Filadelfia, of een schandzuil als Sardis te worden? Wat beter, eeuwig de heilige woning van de Zoon van David te schragen, dan daar te toeven, waar alle ellende in dat éne woord kan worden samengevat: "zij zullen daar niet meer uitgaan". ?

Ik afwezig en Mijn kerk onder de handen van haar vijanden te laten. Ik zal evenwel ras en onverwacht komen tot verschrikking van de vijanden, en tot hulp en troost voor de kerk, zo komt de Heere in iedere vervolging en zo zal Hij komen ter oordeel. De plicht is: Houd dat u heeft. Waar tot andere gemeenten gezegd wordt, bekeert u, wordt tot deze gezegd: ga zo voort en laat u van de zuiverheid van de leer van het geloof in Mij, van uw heilige wandel niet aftrekken, noch door vrees, noch door zorgeloosheid, opdat niemand uw kroon neemt; u bent een sierlijke kroon in Mijn hand. Ik heb Mijn heerlijkheid op u gelegd, daar gaat een naam van u uit en Ik zal u de kroon van de heerlijkheid doen beërven; zie toe dat niemand, wie hij ook zij, uw glans en uw roem van u neemt; door u af te trekken van uw geloof en heilige wandel; wie volstandig zal blijven tot het einde, zal zalig worden. In Salomo's tempel waren twee heerlijke pilaren in het voorhof opgericht, die ieder hun naam hadden, zo had de overwinnaar zijn naam in de hemel; hij zal op een zonderlinge wijze in de hemel verheerlijkt worden, zoals men pilaren pleegt op te richten ter ere van de grote overwinnaars, waaraan men de trofeeën en zegetekens ophing. Op aarde worden die triomfpilaren van anderen wel verwoest, of zij vervallen door de tijd, maar deze overwinnaars zullen eeuwig in heerlijkheid blijven. En Ik zal op hen schrijven de naam van Mijn God. Op de triomfpilaren werden opschriften en erespreuken geschreven. Zo zou op hen geschreven worden dat zij van de Heere waren, de goddelijke natuur volmaakt deelachtig zijnde. Van het nieuwe Jeruzalems, dat uit de hemel van Mijn God afdaalt; dat is: Deze is een burger van de hemel; dit nieuwe Jeruzalem wordt door het Evangelie bekend en openbaar gemaakt. God is de Kunstenaar en Bouwmeester van die stad, die wel onbegrijpelijk heerlijk is; maar God maakt het enigszins aan Zijn kerk bekend en hangt haar als een prijs op, om die door overwinning te bekomen. En ook Mijn nieuwe naam. Ik zal hem als de Mijne eigenen, dat Ik hem verlost heb; Ik zal hem een deelgenoot van Mijn heerlijkheid maken; al deze uitdrukkingen zijn zoveel als: Ik zal hen uitermate zeer verheerlijken en dat eeuwig in de hemel.

13. Die oren heeft die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Juist aan Filadelfia is de belofte op de duidelijkste wijze tot voorafbeeldende vervulling gekomen. Vaker belegerd, is de stad ook vaak bewaard en zelfs toen de alles verwoestende Tamerlan elke stad en ieder dorp in de omtrek van de aardbodem verdelgde en met stromen van mensenbloed wegwies, werd zij als een wonder gered en diende tot een schuilplaats van de Christenen, die van Sardis waren weggevlucht en van hun opziener. Midden tussen Mohammedaanse plaatsen staat de kleine Christelijke gemeente daar als het ware als de laatste eenzame wachttoren en draagt de veelbetekenende naam van Alla-Schehr, d. i. stad van God. Ja, midden in een veld van puinhopen onderscheidt zij zich als een recht opstaande pilaar.

III. Vs. 14-22. In Laodicea ontmoeten wij een gemeente, die omdat zij noch koud noch heet is, de Heere walgt en door Hem uit Zijn mond zal worden gespuwd. Zij acht zichzelf zo rijk en overrijk en zonder gebrek en zij is toch zo ellendig en beklagenswaardig, blind en naakt. Zeker zou haar nog raad kunnen worden gegeven, hoe zij uit haar armoede tot rijkdom, uit haar naaktheid tot heerlijke kleren zou kunnen komen en zij van haar blindheid zou kunnen worden genezen. Maar wat baat haar een raadgeving, die zij toch niet aanneemt of opvolgt, omdat zij toch die niet wil, tot wie die raad haar wijst! En toch weet de Heere dat juist in deze gemeente, waartegen Zijn vonnis van wegwerping wordt uitgeproken, een grond is onder het bedeksel, waarvan Hij na terzijdestelling van het laatste zich kan meester maken. Hij kent degenen, die Hem liefhebben en door straf en kastijding tot bekering leiden kan. Bij deze vraagt Hij dan plaats voor Zich als gast in het huis van hun harten en spreekt tot hen van de nauwste gemeenschap, van het meest vertrouwelijk verkeer. De overwinnaars uit hun midden

belooft Hij wat de martelaars van de oudere kerk ten deel zal worden. Wij hebben hier het beeld van de kerk in een tijd, die reeds begonnen is zich te ontwikkelen en waarmee ook de tijd van de heidenen wordt besloten.

14. En schrijf aan de engel van de gemeente van de Laodicensen 1): "Dit zegt de Amen, Hij, die de eeuwige waarheid zelf is, de trouwe en waarachtige Getuige, die de waarheid zuiver van alle menselijke bijvoegsels of verdraaiing openbaart, het Begin van de schepping van God 2), van wie alle schepselen hun aanvang hebben, die hun oorsprong is (Joh. 1: 3).

1) De grote en rijke handelsstad Laodicea in zuidwestelijk Frygië, daar, waar dit land aan Karië en Lydië grenst enkele uren van Kolosse, niet ver van de Lykus gelegen, die in de Maeander vloeit, heette vroeger Kydrara of Diospolis, later Rhoas, tot ten slotte de Syrische koning Antiochus II (van 262-246 voor Christus) haar ter ere van zijn gemalin Laodice ("De 11: 6 met deze naam noemde. Over de stichting van de gemeenten te Smyrna, Pergamus, Thyatire, Sardis en Filadelfia hebben wij geen bericht noch in de Handelingen noch in de brieven van de apostelen. Daarentegen wordt de gemeente te Laodicea genoemd in Kol. 2: 1 en 4: 13, 15, 16 de laatste plaatsen wordt zelfs gemeld van een brief aan haar en volgens het onderschrift bij de eerste brief aan Timotheus zou Paulus de laatste uit Laodicea hebben geschreven. In de kerkgeschiedenis is de stad bekend door een synode aldaar gehouden (omstreeks tussen 360 en 364 na Christus), die onder anderen ook bepalingen heeft gemaakt ten opzichte van de heiliging van de Zondag, alsmede over de bijbelse boeken, die tot de Kanon behoorden.

De "Amen" of "Waarachtig is Hij", die bij alles, wat Hij zegt, in het openbaren van de verborgene diepten van het harten, in bedreiging en in belofte, steeds met volle recht het "voorwaar" kan voegen, terwijl bij alles, wat een kortzichtig mens spreekt, overal een vraagteken moet worden gezet en wel des te meer, naarmate hij met meer vertrouwen spreekt. Deze benaming staat in verband met het vele keer voorkomende "voorwaar" of "Amen" in de redenen van de Heere. Dit wijst evenals het predikaat hier op de volheid van de waarheid, die in Hem als in de Waarachtige woont.

De volgende woorden, aan Hoofdstuk 1: 5 ontleend, maar uitgebreid door de bijvoeging "en waarachtige" dienen tot verklaring van het "Amen". Hij is de Getuige, die van de Vader getuigd heeft en dat heeft Hij gedaan in onverbrekelijke trouw, niets gesproken, dan wat Hij van de Vader ontvangen heeft (Joh. 12: 49; 14: 10). En juist daarom is Hij de waarachtige Getuige. Hij, wiens woorden waarheid zijn, wiens bedreigingen worden volbracht. Hij is echter nog meer; Hij dreigt niet alleen wat de Vader werkelijk zal volbrengen. Hij heeft ook zelf macht, om Zijn dreigingen te volvoeren, want Hij is het begin van de schepping van God, niet het oudste stuk of exemplaar onder de schepselen, maar de uitgang en bron, het levende begin en de oorsprong. Zo is Hij de Heer van de schepping, die te gebieden heeft over haar en aan Zijn woorden kracht weet bij te zetten en die de Laodicensen vreesden, met van wie zij niet moesten spelen; hun Christendom was zo slap en onbeslist, zo zwevend tussen liefde voor en vijandschap tegen Christus, alsof Christus en Zijn heil en Zijn woord speelgoed waren, waarmee men zou kunnen beuzelen.

Zij hadden zich, zoals uit alles blijkt, verlopen in filosofische speculaties over de oorsprong van de dingen, zodat het eenvoudig Evangelie van de genade en waarheid van God hun tot dwaasheid was geworden. Nu zegt de Heere: Dat, waarover u filosofeert en waarom u, in plaats van Mij te vinden, van Mij afdwaalt, dat ben Ik zelf. Ik zelf ben het door u gezochte begin van de schepping van God, de eeuwige, waarachtige wijsheid, waaruit alles wat is, zijn

oorsprong heeft en wijsheid is het daarom, Mijn woord en Evangelie als hemelse wijsheid te eren en u daardoor als ootmoedige leerlingen te laten leiden.

Het woord "Amen" bevestigt plechtig datgene, wat vooraf ging en Jezus is de grote Bevestiger; onveranderlijk voor altijd is de "Amen" in al Zijn beloften. Zondaar, ik zou u willen vertroosten met deze gedachte: Jezus Christus zei: "Kom tot Mij allen, die vermoeid en beladen bent, en Ik zal u rust geven. Als u tot Hem komt, zal Hij Amen zeggen in uw ziel; Zijn belofte zal waar voor u worden. In de dagen van Zijn vlees zei Hij: "Het gekrookte riet zal Ik niet verbreken. " O, u arm, gebroken, verslagen hart, als u tot Hem komt, zal Hij Amen tot u zeggen en het zal even waar zijn in uw ziel als in honderd andere gevallen, in vervlogene jaren. Christen! is dit ook niet zeer vertroostend voor u, dat er niet een enkel woord van de lippen van de Heiland gevloeid is, dat ooit door Hem is teruggenomen? De woorden van Jezus zullen blijven wanneer aarde en hemel zullen voorbijgaan. Als u zich vasthoudt ook maar aan een halve belofte, zult u die getrouw bevinden. Neem u in acht voor hem, die genoemd is: "Besnoeier van beloften", die u zo graag de troost van Gods Woord wil ontnemen. Jezus is Ja en Amen in al Zijn betrekkingen. Eens was Hij de Hogepriester om te vergeven en te reinigen, nog is Hij de Amen als Hogepriester. Hij was Koning om Zijn volk te leiden, te regeren en te verdedigen met Zijn machtige arm, nog is Hij dezelfde, nog de Amen als Koning. Hij was Profeet om te voorspellen goede dingen, die komen zouden; nog druipt er honing van Zijn lippen. Hij is de Amen als profeet. Amen is Hij, wat betreft de verdiensten van Zijn bloed, Amen, wat betreft Zijn rechtvaardigheid. Dat heilige kleed zal schoon en heerlijk blijven, als het lichaam sterft. Hij is de Amen in iedere naam, die Hij draagt. Uw Bruidegom, nooit van u scheidende; uw Vriend, die meer aankleeft dan een broeder, uw Herder, die met u zal zijn in de vallei van de schaduwen van de dood; uw helper en bevrijder; uw burcht en uw hoog vertrek, uw sterkte, uw vertrouwen, uw vreugde, uw alles in alles en uw Ja en Amen altijd.

15. Ik weet uw werken en ken nauwkeurig de inwendige toestand van uw hart, dat u noch koud bent, zoals de volstrekt ongelovigen, noch heet, zoals de gelovigen in hun eerste liefde. Och, of u koud was, dan kon nog iets voor u worden gedaan, dan kon u nog worden gewonnen, of dat u heet was, want dan was u reeds gewonnen en Mij in vurige liefde toegedaan, zoals het u betaamt.

16. Zo dan, omdat u lauw bent, de kracht en de ernst van het geloof schuwt en het daarentegen met de wereld houdt en meent, dat u een vereniging van beide zou kunnen teweegbrengen en u zo noch koud, noch heet bent, Ik zal u uit mijn mond spuwen, evenals men lauw water uitspuwt, dat slechts walging verwekt.

Wat is onverdraaglijker, dan dat mensen, die Hervormden en Protestanten genoemd worden, die grote weldaad, die God aan de kerk van de voorgaande eeuwen in de gezuiverde leer en dienst geschonken heeft, niet hoger schatten. Waartoe toch is er zoveel bloed van martelaren gestort en hebben onze voorouders zoveel geleden, als de zaak zoveel niet waardig is, dat wij die met vuriger inspanning betrachten?

Uw toestand, zegt de Heere tot Laodicea, die u voor heerlijk en veilig houdt, is niets dan lauwheid en u bent als lauw water en lauw voedsel, waarvan men walgt en dat slechts het uitspuwen waard is. U bent niet warm, niet, zoals een toebereid voedsel, niet koud als een fris water een frisse vrucht. Och, dat u koud was niet ijskoud, maar liever nog in de natuurlijke toestand, nog ontoebereid, dan was u toch nog niet achteruit gegaan, of warm, door levenswarmte doordrongen.

In de koude, die niets heeft, komt het gevoel van zijn behoefte en daarmee boete en geloof, eerder dan in de lauwe en halve, die zich steeds met hetgeen hij heeft, troost over hetgeen hij niet heeft; die als altijd gereed, nooit aan zijn gebrek gelooft, die zich altijd rijk en zat acht en daarom nooit verder komt. Die ruimen in leer en leven zijn altijd onbewegelijker dan de bepaald ongelovigen geweest. Daarom heeft de Heere de wens, dat de Laodicensen of koud of warm mochten zijn, want in het laatste geval zou Hij ze behouden en in het andere zoeken, maar zoals zij waren, noch koud noch warm, zal Hij met hen handelen als men met lauw water handelt, dat afkeer verwekt.

Het is erg koud te zijn, zeer erg, maar het ergste is het nog niet, dat is integendeel de lauwheid, de toestand, waarin zich de Laodiceese gemeente bevindt. Lauw is koud en warm en daarom noch koud noch warm. De lauwheid heeft de warmte van haar warmte en de koude van haar koude, dus beide van haar ware, elkaar wederkerig uitsluitende natuur beroofd, haar koude is niet meer koud en haar warmte is niet meer warm, de koude is in haar door de warmte en de warmte door de koude geneutraliseerd, dus de een door de andere opgeheven. Uit deze aard van de lauwheid blijkt, dat zij met de warmte in verbintenis was getreden, haar in zich had opgenomen, dat echter die warmtetoestand was voorbijgegaan, dus niet bestond. Aan de andere zijde, dat zij de koude weer had ingelaten, maar deze juist om de koude, die in haar was geweest, geen zuivere koude was geworden, maar met de warmte een onware, geveinsde verbintenis was aangegaan. Zo is zij een verzwakt mengsel van onverenigbare, wederkerig elkaar uitsluitende tegenstellingen en daarom voor hem, die waar is, afkeerwekkend. De toepasssing is gemakkelijk: die in geestelijke zin lauw is, is geen heiden noch Jood, maar een gewezen Christen, die iets van de warmte en het leven van Christus in zich heeft opgenomen, maar deze door de koude van de heidens-Joodse wereldsgezindheid van haar wezen en haar kracht heeft beroofd, het heidendom met het Christelijke heeft vermengd, het Christelijke tot het heidense heeft verlaagd, met één woord, de Christelijke huichelaar, die met God en de wereld boeleert, en van wie Hij, die de Amen is, de getuigenis voorhoudt, dat de vriendschap van de wereld vijandschap tegen God is (Jak. 4: 4). Hoe is zo'n huichelachtig Christen-zijn mogelijk? Hoe kan van een aan Christus verwarmd hart een lauw hart worden? Op tweevoudige wijze, van binnen en van buiten! In zichzelf heeft ook de warme Christen nog een afgrond, het eigen ik, de eigen kracht, eigen wijsheid, eigen gerechtigheid met haar trots aanmatigend gevoel van eigenwaarde, haar beweeglijkheid, haar eergierigheid. Wordt tegen deze niet met heilige ernst gewaakt, de afgrond zelf niet gaandeweg gevuld en effen gemaakt, dan dringen de verkoelingen in het ware gemoed in en de kracht van het leven verdwijnt, terwijl de vijand van buiten, de geest van de wereld, die overal rondom ons sluipt, ons met zijn verleidende aanloksels in zijn stromingen voortsleurt. Verzuimt de Christen de dagelijkse vernieuwing van zijn gemoed in de geest en het Geestleven, dan mengen zich in hem ongemerkt, zowel zijn eigen begeerlijkheden alsook de niet altijd grove, maar vaak fijne en fijnste beginselen van de wereld met zijn Christendom in een, dat waarheid en schijn, God en wereld, Christus en Belial niet meer onderscheiden worden en de vermenging van beide wordt gehouden voor het ware Christendom, dat voor de tijd passend is. Zo'n vermenging en gelijkmaking is begrijpelijk in tijden, als het ongeloof tot heerschappij is gekomen, en de bemoeiingen om populair te blijven, de nog onbevestigde Christen kunnen verleiden met de wereld te boeleren. Het zogenaamde ware, ruime Christendom wordt in onze tijd zelfs door niet weinige organen van de wetenschap voorgestaan. Maar de Heere walgt van dat mengsel; Hij dreigt de onverschillige verderver van Zijn gemeente uit Zijn mond uit te spuwen, d. i. in het laatste oordeel af te zonderen ter verdoemenis.

Er zullen over deze gemeente geen bijzondere oordelen komen, maar de Heere zal haar geheel van Zich spuwen, Zich niets meer om haar bekommeren, maar haar als vuilnis aan haar verderf overlaten, zodat zij met de boze wereld haar loon vindt.

Gevaarlijke gesteldheid, deze tussentoestand tussen koude en hitte. Wel gaat het lauwe water sneller tot warmte over dan het koude, maar de ondervinding leert, dat dit in het geestelijke gans en al omgekeerd is, te meer daar de lauwheid hier bedoeld, geen overgang van koude tot hitte, maar van hitte tot koude een verachtering, een achteruitgang aanduidt, die men niet bemerkt en wel een vooruitgang acht te zijn. De lauwe trekt zich innerlijk uit de levensgemeenschap met Jezus Christus terug, breekt de innige verbintenis met Hem af, heeft lust noch verlangen met de Heiland in nauwe betrekking te staan. De opwekkendste leerredenen houdt hij voor overdrijving, de hartelijkste gebeden voor uitsporigheid, de gloeiendste liederen voor uitingen van een zieke fantasie. Hij is inwendig koud, ofschoon hij uitwendig warmte huichelt. Ten opzichte van zodanige vernemen wij de verzuchting van de liefde uit de mond van de getrouwe Getuige: "Och, of u koud was of heet. " Want de lauwe overtreft de verklaarde tegenstander in boosheid, omdat hij een vijand is en zijn vijandschap niet wil bekennen, maar die met uitwendige godsdienst, gebruik van de genademiddelen en arbeid voor het Koninkrijk van God bemantelt.

Nee, de Laodiceër is volstrekt niet koud voor de Heere als de Jood, die Hem haat, of de Heiden, van wie bij de aanblik van het kruis niets dan een glimlach van de verachting speelt om de laaghartig spottende lippen. Hij heeft niets ter wereld tegen het evangelie, dat hem is gepredikt geworden. Het moge hem nog zo ernstig en dringend verkondigd worden, hij kan het zonder vijandige bitterheid horen. Hij zal het meteen toestemmen als men hem vraagt: "gelooft u in de Zoon van God", want geloof is bij hem een overtuiging van het koele verstand, waarmee hij snel gereed is. Hij is zelfs geen mens zonder godsdienst, zoals de anderen, die nog zonder Christus en zonder hoop daarheen leven. Als Epafras, de dienstknecht van Christus, "onder hen ten allen tijde strijdend in gebeden", optreedt als voorganger, hij zal de oren niet stoppen en als de gemeente, wellicht ten huize van diezelfde Nymphas, die Paulus laat groeten vergadert, hij laat er zijn plaats niet leeg. Gelukkige Laodiceër, die althans in zover u getrokken vindt uit de machten van de duisternis: arme Laodiceër, die in geen enkel opzicht u toont overgezet in het koninkrijk van de Zoon van Gods liefde! Want in dat koninkrijk hij heeft het immers vanaf het begin gehoord is liefde de hoofdeis; en onze Laodiceër, hij moge niet koud zijn, hij is nog veel minder heet in het hart. Hij moge Johannes’ brief zonder honende tegenspraak opnemen, Johannes’ geest is hem vreemd. Het woord van de Emmaüsgangers: "was ons hart niet brandend in ons", het heeft nog nooit daarbinnen weerklonken en wat David voor de Heere getuigt: "de ijver van uw huis verteert mij", hij kon het nooit tot de grote Davidszoon spreken. Hij heeft geen strijd, maar ook geen overwinning als de Filadelfische Christen. Hij heult niet als Thyatire met Izebel, maar zal ook als Efeze de Nikolaïeten niet haten. Zo aanschouwt u in hem een halfheid, die een tweede natuur is geworden. Koude voor Christus is dood; warmte voor Christus is teken van gezondheid van de ziel. Onze Laodiceër is niet gestorven, niet gezond, maar een vadsige zieke gelijk. De pols staat niet stil; de pols jaagt niet voort; hij is ingetrokken en mat. Het oog is gebroken; het oog flikkert niet van inwendig leven; het staart onbezield en toch niet ongerust in het ronde. Het hart draagt geen ijskorst; het hart voelt geen koortsgloed; het is als een springveer, die inwendig niet gespannen, niet verbrijzeld, maar te wisser verlamd is. Te Laodicea en overal onder u, waar het als te Laodicea gesteld is, is veel meer het gemis van een wezenlijk goed te betreuren, dan de klacht over een ergerlijk kwaad te herhalen. Tegenover de Christelijke waarheid plaatst men zich niet in een dadelijk vijandige houding; men zal er zich even weinig voor laten bespotten of doden; men bewaart het liefst de

onzijdigheid en verenigt zich het lichtst in de fraai klinkende leuze: "dat het onverschillig is, wat men gelooft, als men slechts wèl leeft en dat er niet één, maar velerlei verschillende wegen zijn, om tot hetzelfde doel de zaligheid daarboven te komen. " Of men zelf deel aan die zaligheid heeft, daarover zal men op dit standpunt zich uiterst weinig verontrusten; want de hemel acht men even ruim, als men wijd werd en ruim van geweten; en God denkt men zich even weinig ijverend voor Zijn eer, als het in het lauwe hart opkwam, vurig voor eigen roeping te wezen. En dat goed leven terwijl men voor het geloof onverschillig is u raadt reeds, hoe het op Laodiceese wijze geleid wordt. Men leeft uitwendig onberispelijk, als lid van maatschappij of gemeente, maar zou zich ook niet in waarheid ongelukkig voelen, wanneer men Christus niet kende. Men verklaart zich niet openlijk tegen de Heere, aan van wie men verbonden werd door doop en belijdenis, maar dat men van harte voor Hem is, men heeft het nog nooit getoond. Men is even afkerig van ergerlijke zonden, die onze goede naam in de waagschaal stellen, als van blinkende Christendeugden, waarover de wereld immers spottend de schouders zou ophalen. Het innerlijk leven wordt door luim, niet door beginsel geleid en het uiterlijk het is een voortdurend laveren op den wereldstroom, tussen Christus aan de ene, de zonde aan de andere zijde; een onophoudelijk geven en nemen. Men zal het harnas niet aantrekken tegen bekende vrienden van Jezus, maar hun toch ook niet van harte de warme broederhand reiken. Men zal de armen niet moedwillig te kort doen als Ananias en Saphira, maar zich ook niet als Dorcas uit innige liefdedrang neerzetten om voor weduwen rokken te maken. Zijn plicht zoals het heet zal men waarnemen, zolang althans het belang de plicht niet ontraadt; maar over plichtverzuim zich ook tamelijk snel geruststellen. De godsdienst zal men niet moedwillig verzaken: men is immers geen Heiden of Jood maar ook aan geen gebruikelijk werelds vermaak zich onttrekken: men is immers geen heethoofdige dweper. Met dezelfde gemakkelijkheid zal men zich ‘s morgens in het bedehuis, ‘s avonds aan de tafel van de ijdelheid neerzetten: zo geeft men beiden zijn eis. En is men daarin geslaagd en heeft men voor zich een soort van eigen stelsel gevormd om in zelfzuchtige vrede te leven, waar men toch het levend beginsel van de warme liefde niet kent, men laat anderen twisten over Christelijke waarheid en leven, met een schijn van vrijgevigheid, die niets dan onverschilligheid is. Men zal over de waarheid niet strijden, omdat men niets voor de waarheid voelt. Het Evangelie, de meest buitengewone en verbazende mare, is voor hen een zeer gewone, de meest alledaagse zaak van de wereld geworden. Men hoort het met even weinig geestdrift, als waarmee men de hand drukt van een oude bekende, die men dagelijks op vaste plaatsen ontmoet. De prikkel wondt niet meer; het hart hongert niet meer; de toekomst bekommert niet meer; erkent niemand hier zijn beeld?

Er staan voor de half en half mensen vreselijke dingen in de Bijbel. Tegen een goddeloze toornt God in verbolgenheid; over de Farizeeër spreekt Hij de vloek van de verdoemenis; maar een lauwe ziel, een hinkend hart, een half en half Christen is voor God zo walgelijk en onuitstaanbaar, dat de Heere ervan in de Openbaring zegt: "U, lauwe halveling, u zal Ik uitspuwen uit mijn mond! " En dat zegt diezelfde God, van wie diezelfde Bijbel de ondoorgrondelijke ontfermingen en de onpeilbare diepe vertroostingen roemt; van wie ons geopenbaard wordt dat Hij goddelozen rechtvaardigt en de verloren zoon tegemoet snelt, om hem op te vangen in de armen van Zijn vaderlijke barmhartigheid. Al waren uw zonden als scharlaken, vrees niet, Ik zal ze maken als witte wol; al was uw hart koud en kil als marmer, wanhoop daarom niet, Ik zal u koesteren zoals een hen haar kuikens onder de vleugels koestert; alleen één ding maar: wees geen half en half mens, wees niet ja en nee tegelijk, besta het niet om lauw voor Mij te wezen, want dan, zo waarachtig God God is, spuwt Hij u uit Zijn mond. Schrikkelijk, niet waar? Schrikkelijk, dat God zó spreekt en niet anders kan noch mag spreken, maar veel schrikkelijker nog dat de wereld, wat zeg ik, dat de gemeente van de levenden van God desalniettemin vol en overvol juist van zulke lauwe half en half zielen is.

En het schrikkelijkst van alles nog, dat die duizenden lauwen zelf nog vaak in de Bijbel lezen en er ook dit hun eigen vonnis in lezen: "Ik zal u, omdat u lauw bent, uit mijn mond spuwen! " en dat zij er toch maar over heen lezen, denkend, voor zoveel zij dan nog denken: "dat raakt mij althans niet! " En toch dat raakt u wel zeker, maar zie zo invretend is nu de vloek van de lauwheid, dat de lauwe ziel te lauw en onaandoenlijk is om de insnijding van zo'n woord in zijn ziel nog te voelen. De half en half ziel glijdt over alles heen. Zijn ziel is een ploeg zonder ploegschaar, die heen schuift tussen de aardkluiten zonder een voren te snijden in de akker. De Schriftwoorden spatten op de buitenkant van zijn ziel af als waterdruppels op een gloeiende plaat. En nog op zijn sterfbed zal men hem voorlezen, of zal hij zelf lezen: "Omdat u lauw bent, zal Ik u uit mijn mond spuwen" zonder dat zijn hinkend hart er ook maar opkomt, dat hij die lauwe is. En zo gaat het op een eeuwigheid, totdat God doet naar Zijn Woord en hem werkelijk uitspuwt met goddelijke minachting en walgende verachting. En kan het anders! Zij zijn kerks die half en half en half lieden; zij willen gerekend worden, wel niet bij de fijnen, maar toch onder de godsdienstigen; zij geven wel iets; en zijn erg tegen de overdrijvende modernen; maar God liefhebben; in ijver voor de zaak van de Heere ontgloeien; om Gods wil met de wereld breken; zeggen: "Heere, voor U geheel en al! " roepen: "God, wees mij arme zondaar genadig! " dat nooit; of het moet zijn in een gezang, dat zij toch meezingen; meeglijdend met alles wat glijdt en glibbert in de oppervlakte van hun leven. Och, zij zijn zo wijs die half en half zielen! Zij passen zo op voor eenzijdigheid en van de uitersten hebben zij zo'n ingeboren afkeer! En wat zou u nu doen als u in Gods plaats was? Zou u dan denken: er is toch iets liefde bij die lieve vreedzame mensen, die onder elkaar allen wél van elkaar spreken; welaan, dat beetje van hun liefde neem ik voor lief? Nee, zeg ik u, maar u zou hen van u stoten en van u werpen, roepend: "Voor uw God alles of niets! " een moeder in huis mag geen vrede nemen met een soort koele genegenheid als haar kind voor elke vreemde bezoeker over heeft. Een vader mag er zich niet bij neerleggen, als zijn zoon hem een koele plichtpleging gunt. "Mijn zoon; geef Mij uw hart! " blijft de diepe toon, waarmee elk vader op zijn kind behoort toe te treden en als de vader met minder zich gezeggen laat, deugt zijn eigen vaderhart niet. En zo nu ook kan, mag God, zo echt en waarachtig Hij God is, met niets minder, met niets geringer vrede nemen, dan met een liefde, waar gloed in zit, waar vuur in tintelt een liefde, die treft. "Koud voor God", dat kan nog. Koude is nog een kracht, een zich inzetten tegen de Heere, een inslaan van de verzenen tegen de prikkels. Wat eerst steenkoud is, kan straks uit reactie machtig gaan gloeien. Zie, de hoeren en de tollenaars zullen u voorgaan in het koninkrijk der hemelen! Maar "lauw", dat is als er gans geen werking is. Een moeras. Een poel, waar geen zuchtje meer over blaast. Afgemeten zelfvoldoendeheid. "O, ja, God is mijn hemelse Vader en dus Hem heb ik ook wel lief. " En dat nu vloekt God niet, daar toornt de Heere zelfs niet meer tegen, dat spuwt Hij eenvoudig uit Zijn mond. Vooral de belijders van Jezus in ons goede Nederland mogen zich dat schrikkelijk woord wel gezeggen laten. Nederland's karakteraard heeft zo angstig veel van het karakter van Laodicea! Dat bedaarde, dat voorzichtige en omzichtige! Dat altijd roepen van niet te ver! Dat altijd sluipen langs het stille middenwegje! O, het karakter van ons arme volk, vooral in het midden van ons land, staat voor de Laodicea-zonden zo sterk bloot! Men moet er altijd nog eerst eens over denken. Dat denken moet eerst nog eens overzomeren en overwinteren. En als het dan moet, dan komt er nog zo hoogst zelden een flink en beslist ja, maar blijft het meest bij een meesmuilen binnen de tanden van iets, dat tussen ja en nee in staat. Die bedaardheid en dat aldoor roepen van "niet te ver! " wordt zodoende op geestelijk terrein een nationale zonde. Een zonde, die de bloem in de knop, eer zij ontlook, verdorren doet; die bant wat ons zegenen kon; en in halve sluimer, als ware het een schimmenwereld, menig dorp en menige kleine stad doet voortkruipen van het ene jaar in het andere. Het is gebrek aan wilskracht. De wil kan niet meer. Men zou wel willen beslissen, maar het besluit kan niet baren en er wordt niets, niets uit. Eerst grieft dat dan en hindert, zolang het geweten

er nog tegen inwoelt. Maar ook daar komt een einde aan. Ten leste is de prikkel van het geweten stomp geworden. En dan gebeurt het ijselijkste wat gebeuren kan. Dan namelijk gaat men die half en halfheid, die lauwheid van de ziel goedpraten, er een deugd in zien, ze uitventen voor de hoogste levenswijsheid en in stee van wat Gods Woord getuigt, dit ander getuigenis plaatsen: "Och, of ook u lauw was, maar omdat u heet bent, zal ik u uitspuwen uit mijn kring. " Een beslist man, die durft, heet dan een Farizeeër. Elke lauwe, hinkende ziel is dan een wijze op aarde geworden. O, vooral onder hen, die vele goederen hebben, vindt u die lauwe Christenen zo in massa. Helaas, waarom worden zij ook onder de gereformeerde belijders van de naam van de Heere gevonden? En toch, waartoe het verheeld? Ook daar zijn zij, die meepraten en meezingen en meebidden, dat u zo zeggen zou: "hun hart moet wel warm kloppen! " en dat het, als het op verloochening en op liefde voor die tedere Ontfermer aankomt, toch o, zo lauw, zo akelig lauw in hun ziel gesteld is, Heere slinger die lauwen bovenal uw schrikkelijke bedreiging tot in de samenvoeging en het merg van hun ziel! Vooral hun oordeel zou zo ontzettend zijn!

17. Want u zegt: "Ik ben rijk en verrijkt geworden en ben zozeer in rijkdom toegenomen, dat ik mij als bijzonder rijk kan beschouwen (Hos. 12: 9. 1 Kor. 4: 8) en ik heb aan geen ding gebrek en u (op het "u" ligt de nadruk) juist u, die uzelf zo boven alles verheven acht, weet niet, dat u bent ellendig en jammerlijk (Grieks: "de ellendige, de jammerlijke, degene, die voor alle anderen als ellendig en jammerlijk voor Mij staat en wel in drieërlei opzicht en arm en blind en naakt.

18. Ik raad u, dat u van Mij bij wie het alleen echt te vinden is, koopt goud, beproefd komend uit het vuur en dus de tegenstelling van uw klatergoud, opdat u, die arm bent, rijk mag worden; a) en witte kleren, opdat u, die nu naakt bent, bekleed mag worden met iets wezenlijks en de schande van uw naaktheid niet geopenbaard wordt; en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat u, die nu blind bent (vs. 17), zien mag.

a) 2 Kor. 5: 3 Openbaring 7: 13; 16: 15; 19: 8

De drie hoofdtrekken van dit treurig beeld zijn: arm, blind en naakt, arm ten opzichte van de ware goederen van het leven, blind ten opzichte van de waarheid en de juiste kennis, naakt ten opzichte van het volslagen gebrek aan echt geestelijke openbaring in werkelijk goede werken, of tekenen en getuigenissen van inwendig leven.

Met de drievoudig geestelijke ellende, die bestraft wordt, komt overeen de drievoudige raad, die de Heere geeft. De gemeente staat reeds op te grote afstand van Hem, dan dat Hij met vermaning zou durven komen, er is ten hoogste nog iets van goede raad te wachten. Daartoe buigt Zich dan ook de Heere neer met sterke ironie op de hoge inbeelding van de Laodicensen en toch tevens weer met een opzoekende ontferming; Hij raadt hun in hun armoede goud van Hem te kopen. Hun goud, waarmee zij zich zo rijk achtten, was in waarheid onecht goud, aards slijk, dat in het vuur niet kon bestaan, dus geen werkelijke bezitting. Goud, dat in het vuur gelouterd was, waaraan geen vuur van welke aard ook iets meer verrichten kon, dat onverteerd ook uit de vuurproef van die dag zou uitkomen, was alleen bij Hem te vinden het is dat goud, waarvan Petrus en Johannes schrijven (1 Petrus 1: 7 Jak. 2: 5). Het goud van het geloof, die enig ware rijkdom, in zoverre het geloof alle hemelse goederen in Christus en de levende, eeuwig rijke God zelf aangrijpt en zich toe-eigent, terwijl het ongeloof niets heeft en wat het meent te hebben, slechts een schijngoed is, dat onder de handen verdwijnt. Als nu de Heere spreekt van een kopen van dat goud, dan is het zeker, naar de omstandigheden, vooral bij mensen als te Laodicea, die zich zo rijk en verzadigd achten, een koopprijs, ja een hoge

koopprijs, waarop het geloof komt te staan. De mens moet niet minder dan zijn eigen ik, niet slechts zijn liefde tot zonde en wereld, maar ook al zijn vermeend goed, al zijn inbeelding op in- en uitwendige voorrechten, ‘in het bijzonder op eigen wijsheid en deugd opgeven, ja alles schade en drek achten, opdat hij Christus in geloof verkrijgt en in Hem gevonden wordt. Niet minder dus dan alles voor één; wat een arme naakte zondaar zonder moeite en omhaal als een vrij geschenk (Jes. 55: 1) zich toe-eigent, dat kost de rijke Laodicenser een bijna onbetaalbare prijs. Pas door het goud van het geloof komt hij dan ook aan de witte kleren, opdat hij zich daarmee bekleedt en de schande van zijn naaktheid niet openbaar wordt; als arme heeft hij goud, als naakte heeft hij kleren nodig. Het witte kleed is volgens Hoofdstuk 19: 8 de gerechtigheid van de heiligen. Rechtvaardigheid, vrijspraak van schuld en verdoemenis en toerekening van de gerechtigheid van Christus is de eerste vrucht van het geloof, die tevens al het overige principieel in zich sluit; want waar vergeving van zonde is, daar is ook leven en zaligheid. De uitwendig bekoorlijke, eerbare houding van de Laodicensen was daarom in de ogen van Hem, die in het verborgen ziet enkel blootheid en naaktheid, van die schande noodzakelijk vroeger of later in het licht van die dag openbaar moest worden, als zij niet tijdig de witte kleren aantrokken. En zo zal ieder, ook die het meest in deugden uitblinkt, maar van wie het bruiloftskleed ontbreekt, in de schande van zijn naaktheid openbaar worden (MATTHEUS. 22: 11 vv.). Zal nu Laodicea haar armoede en naaktheid en de noodzakelijkheid en heerlijkheid van hetgeen de Heere haar aanbiedt, erkennen, dan moet voor alles haar blindheid van haar worden weggenomen. Daarom de derde raad van de Heere: "Zalf uw ogen met ogenzalf, opdat u zien mag. " Die arme mensen, die zichzelf voor zo scherp en helderziend hielden, die zich inbeeldden met hun kennis ingedrongen te zijn in de oorsprong en beginselen van de schepping van God en toch blind waren voor het meest voor de hand liggende en het noodzakelijkste, zodat de Heere hun ogenzalf moest aanbieden, opdat zij ziende mochten worden! Wat voor ogenzalf? In Ps. 19: 8 v. staat: de getuigenis van de Heere is zeker, de slechten wijsheid gevend; de bevelen van de Heere zijn juist, verblijdende het hart; het gebod van de Heere is zuiver, verlichtende de ogen" en eveneens Ps. 119: 104 v. "Uit uw bevelen krijg ik verstand, daarom haat ik alle leugenpaden. Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht voor mijn pad. " Het woord van God is dus de ogenzalf, die de Heere aanbeveelt aan de Laodicensen, op hun wijsheid zo trots. God lof! dit woord maakt geen duisterlingen, zoals de wereld lastert, die duisternis licht en licht duisternis noemt, maar het maakt de mensen ziende; namelijk die het werkelijk als ogenzalf d. i. met de bedoeling om ziende te worden, en volgens de aanwijzing van de geneesheer, die deze ogenzalf heeft beschikt, regelmatig en met gedurig opzien tot de Vader van het licht gebruiken.

Door de onvruchtbaarheid van de grond en de rijkdom van de naburige weiden, vol schapen met fijne, zwarte wol verhief zich de stad uit de verwoestingen van de Mithridatische oorlogen en herhaalde aardbevingen steeds weer, als een van de eerste handelssteden van Klein-Azië, tot zo’n welvaart, dat b. v. een burger Hiero haar bij zijn dood 2000 talenten (meer dan 7 miljoen gulden) kon vermaken; en na de verwoestende aardbeving omstreeks het jaar 64 na Christus stond zij snel prachtiger op dan zij vroeger geweest was en wel zonder eigen middelen, zonder keizerlijke ondersteuning zoals andere steden, die door een gelijk lot getroffen waren. Zonder twijfel hoorde men juist in de tijd, waarin Johannes de Openbaring ontving, in Laodicea dezelfde taal van eigenwaan en overmoed, die in Jes. 9: 9 de burgers te Samaria in de mond wordt gelegd: "De tichelstenen zijn gevallen, maar met uitgehouwen stenen zullen wij weer bouwen; de wilde vijgenbomen zijn afgehouwen, maar wij zullen ze in cederen veranderen". Datzelfde vinden wij nu weer in het woord vs. 17 : "Ik ben rijk en verrijkt geworden en heb geen ding gebrek", maar niet van de zijde van de heidense commune, maar van de Christelijke gemeente te Laodicea en daar uit het wereldse in het geestelijke omgezet. Wij hebben echter niet zozeer belang bij de Christelijke gemeente aldaar,

van die inwendige toestand evenzeer voor onze onderzoekingen gesloten is, als die van andere gemeenten, maar wel bij deze ontwikkeling van de Kerk, die wij in onze dagen zien komen. Een beroemd verklaarder van ons bijbelboek schrijft: "Niemand, die open ogen heeft, zal ontkennen, dat in onze tijd veel van het Laodiceese is; lauwheid, die Christus en toch ook de wereld wil toebehoren, dus Christendom met wereldgelijkvormigheid, godsvrucht met mensenvrees, positieve theologie met vriendelijkheid en buigen voor de lasteraars van de Heere, rechtzinnigheid met de wijsheid van de wereld probeert te verbinden en zich voor wonderrijk houdt, dat zij Christus bezit en de wereld bovendien. Demopapismus (laodicei a), waarbij niet Christus en Gods woord, maar de gemeenten naar eigen bewustzijn moeten bepalen wat waar zal zijn en geleerd moet worden enz. Een Laodicees kerkgenootschap is mij echter nu niet bekend, een kerkgenootschap namelijk, waarin kerkelijke instellingen en de algemenen geest van zijn leden die karaktertrekken zich uitspreken, maar als het de zogenaamde Schleiermacherse linkerzijde mocht gelukken een kerkgenootschap naar haar zin te vormen, dan kon daaruit wel een Loadicea worden. " Wij zijn nu reeds 22 jaren verder in de geschiedenis, dan de schrijver van deze woorden en met het oog op hetgeen nu is, kunnen wij voor haar het eerste 25tal jaren niets anders verwachten dan een eigenlijk volledig ontwikkeld Laodicea. Dit is zo zeker te verwachten dat alle strijd van enkele verenigingen daartegenover even weinig uitricht, als in zijn tijd het ijveren van de vrome koning Josia voor de Joodse kerk (2 Kon. 22). Hoe minder wij deze eerstvolgende toekomst voor ons verborgen houden, des te minder hebben wij ook aanleiding, om iets af te doen van het onmiddellijk daarop volgend gericht: "Ik zal u uit Mijn mond spuwen. " Sommige uitleggers denken dat zij, om hetgeen in vs. 19 v. wordt gezegd, recht hebben dadelijk de opmerking daarbij te maken: hierdoor wordt de doordringende scherpheid verzacht van de vorige rede, maar niet te vroeg, maar nadat zij de nodige uitwerking heeft gedaan", of "de berisping en de bedreiging zijn niet zo erg gemeend, dit wijst de liefdevolle, gemoedelijke vermaning aan. " Nee: het uitspuwen uit Zijn mond volgt van de zijde van de Heere zeker; Hij heeft het zeer ernstig zo bedoeld: de genade, die met de drie laatste jaren van deze eeuw eindigt, de periode van ontwikkeling en heerschappij van het Loadiceïsme, wordt onderscheiden van die vierde half jaren, die in Hoofdstuk 11: 7 nader beschreven zijn. De Girondisten zullen verdrongen worden en de Jakobijnen in hun plaats treden, die dan, zover hun macht reikt, al wat kerk is zullen uitdrijven. Maar juist dat is de tijd van hulp en genezen; en wel zal de hulp komen van een zijde, waarvan die nu nog niemand verwacht, zoals die duidelijk genoeg is aangewezen in de anders zo bevreemdende wens: "Och dat u koud was! " die zonder twijfel op het nu nog verharde Israël ziet. De genezing zal plaats hebben door een zo krachtige omkering van alle tot hiertoe bestaande toestanden, dat op de zeven voorgestelde kerkvormen geen nieuwe meer volgt. Het waren alle, van Efeze tot Laodicea, gemeenten uit de heidenen, in haar opeenvolgen die tijd vervullend, dat naar de raad van God de natuurlijke takken van de Olijfboom verbroken en anderen die ingeënt moesten zijn (Rom. 11: 17 vv.). Een vernieuwing of wederopwekking van de kerk, zoals die in Hoofdstuk 11: 13 wordt voorgesteld, kan nu niet enkel meer een terugkeren zijn tot zijn vroegere vorm, nadat de natuurlijke takken zijn ingeënt in hun eigen olijfboom. Die zal integendeel een veel inniger betrekking van de Heere in de hemel tot Zijn gemeente op aarde tot grond hebben, dan dit gedurende de "tijd van de Heidenen" was geweest (vs. 20) en geheel nieuwe krachten putten uit haar betrekking tot de zeven gemeenten, die niet alleen zo heet, maar ook werkelijk is, wat die naam te kennen geeft (Hoofdstuk 14: 1 vv.).

Een huichelaar heeft immer een samenspraak met zichzelf, omdat zijn geweten hem steeds verwijtingen doet. Van die drogredenen van oude mensen is Jezus de onzichtbare toehoorder: "U zegt, met een matte woordenrijkheid, de dronkene (van hoogmoed) eigen: ik ben rijk en verrijkt geworden en heb geen behoefte, ook niet aan enige toespraak. " Het zelfbedrog klemt

zich daaraan vast, dat men niet geheel en al koud is en dit weinige, wat men meent overgehouden te hebben, voldoende acht. "U weet niet dat u bent de ellendige", door het naderend gericht bedreigd en daarom, "de jammerlijke" de beklagenswaardige, arme, blinde en naakte; arm aan waren rijkdom blind door zelfmisleiding, onwetend aangaande uw armoede naakt zonder schaamte daarover. Pocht Laodicea hier ook al niet op uitwendig bezit van aardse schatten, zeker staat deze dwaze zelfroem in verband met het roemen op industrie, beschaving, wetenschap, vooruitgang van de nationale welvaart, zoals wij die in het tijdperk van de revolutie in kerk en staat te wachten hebben, wanneer (zoals de naam Laodicea aanduidt) het volk regeert. Nog is er voor Laodicea hulp, wanneer het de diepte van de val van de mensen door de zonde en de verdorvenheid van de menselijke natuur van harte toestemt, de noodzakelijkheid van verzoening en bekering echt erkent. Nog is er voor Laodicea raad, wanneer het zich in de laatste stonde raden laat. Maar hoe velen zullen naar de trouwe Getuige en goede Herder horen? In Zijn laatste herderlijke brief beveelt Hij hen niet meer, aan wie Zijn stem vreemd geworden is, Hij geeft slechts een goede raad, waarin een heilige spot geenszins te miskennen is; wanneer u Mij nog horen wilt- waaruit evenzeer de getrouwe mening en liefde van de raadgever erkenbaar wordt. Het klinkt ten minste opnieuw als een verzuchting: Ach, dat u Mij nog horen wilde! Arm bent u, Ik wil u daarvan verlossen uw naaktheid, waarvoor de hulsels van de huichelarij niet baten, wil Ik bedekken maar voor alle dingen is nodig, dat u uw armoede en naaktheid inziet. Koop kleren en ogenzalf van Mij en van geen ander, koop beiden om niet; in het kort, om beide genoemde zaken in één benaming samen te vatten, koop beproefd goud, waarachtige rijkdom, door van uw ingebeelde rijkdom afstand te doen, door uw armoede over te geven en uw hoogmoed daarbij.

"Witte kleren" zijn de gerechtigheid van Christus, door het waar geloof aangenomen, dat ons bedekt aan die zijde, waar wij naakt, dat is blootgesteld zijn voor Gods blakende toorn (Exod. 32: 25), daarbij ook het gewaad voor Christelijke deugden (Kol. 3: 10), die maken, dat iemand met vertrouwen zonder schaamte durft verschijnen voor God en de heiligen, waaronder uitmunten liefde, eenvoud, nederigheid en ijver. Deze weldaden wil de Heere dat zij kopen, dat is, dat zij volgens de voorwaarden van het genadeverbond daarvoor uitkeren de prijs van de verloochening van zichzelf en van de wereldse begeerlijkheden, dat geen verdienste is, zoals blijkt uit Jes. 55: 1, maar een prijs is, omdat de mens in de wedergeboorte afstand doet van enige dingen, die hem lief waren, opdat hij het dierbaar geschenk van Christus gerechtigheid moge verwerven (MATTHEUS. 13: 46). Onder "ogenzalf" verstaan wij de genade van de Heilige Geest, die in de ware wedergeboorte de mens aan zichzelf ontdekt en hem zijn geestelijke armoede duidelijk toont, want daarmee begint het genadewerk van God in de mens.

Koop van Mij als Profeet, de ogenzalf van de kennis, opdat daardoor uw ogenkwaal genezen wordt, de schellen worden afgelicht, de nevelen verdreven en dat de duisternis, die door geen andere middelen kan worden geholpen, wordt weggejaagd. Koopt van Mij als Koning het fijnste goud, het gezuiverdste goud, waardoor u alleen onder de rijken gerekend zult kunnen worden. Koopt van Mij als Priester witte kleren, waardoor u zelf priesters mag worden en de schandelijkheden van uw zonden bedekt en overdekt worden (Jer. 23: 6).

Merkt het op, hoe de Heere als het ware Zijn stem verandert, naar de Hem bekende toestand van ieder van de zeven gemeenten. Aan het slapend Sardis vertoont Hij Zich als Rechter, komend als een dief in den nacht; aan het trouwe Filadelfia als een troostende Vriend; aan het handeldrijvend Laodicea als een hemelse Koopman, die óók waren heeft aan te prijzen, kostelijker dan het Morgenland ooit aan zijn bewoners kon bieden. Hij biedt geestelijke gaven om juist degenen, die zij als Christenen reeds meenden te bezitten, of als handelaars boven

alles waardeerden. Goud, dat de vuurproef doorstaan had, rijkdom voor de hemel, waarvan het bezit het hart zou verwarmen, tegenover het klatergoud van de aardse genieting, waarbij hun hart zo lauw was gebleven. Witte kleren, de Byssus, waarop men in het Oosten zo rechtmatig prijs stelde, het teken van de gerechtigheid en heiligheid, die zij in Zijn gemeenschap ontvangen zouden, Ogenzalf eindelijk, waaraan genezende werking werd toegekend, het zinnebeeld van de verlichting door de Heilige Geest, die ontvangen zouden al wie geloofden en waardoor men tegelijk eigen armoede en de onnaspeurlijke rijkdom van Christus aanschouwt. Dit alles wil Hij, dat de Laodiceër zal "kopen. " Hoe, is het geen wrede spotternij met de mens, van wie Hij pas arm en ellendig genoemd heeft en die zo voor zo kostbare goederen geen penning in betaling kan geven? Nee, want waar Hij Zijn gaven ons toont, daar klinkt gedurig de roepstem: "U, die geen geld heeft, koop zonder geld en zonder prijs. " Het hoeft de Laodiceër niets te kosten, dan afstand van zijn rampzalige waan, dat hij reeds volkomen genoeg heeft; niets, dan een enkele, maar beslissende stap, die hem uit zijn lauwe atmosfeer in de levende en levenwekkende gemeenschap met Christus verplaatst. Ontfermende liefde van de Heere! Om haar wèl te waarderen, moet men nog eens op het vonnis terugzien, zo-even over de lauwheid geveld. Ach, Hij k n Laodicea niet dulden en toch, Hij wil Laodicea aan zichzelf niet overlaten. Walgelijk is het Hem, maar juist daarom te meer deerniswaardig; verstoken van Zijn gunst, maar daarom te meer voorwerp van Zijn diepe erbarmen.

Dat is de bron van uw lauwheid. Als u uw zwakheden voelde, als de bewustheid uw schuld u neerdrukte, dan zou Mijn onuitputtelijk geduld en Mijn oneindige erbarmen zich over u ontfermen; maar nu u bij uw gebrek aan liefde en reinheid nog ingenomen bent met u zelf en u rijk en verzadigd waant; nu het u zo geheel en al ontbreekt aan schuldgevoel, aan onrust van het geweten, aan gevoel van uw tekortkomingen; nu geen enkele zucht om vergeving oprijst uit uw borst; nu geen vonk van liefde toegang vindt tot uw gemoed; nu bent u bij uw ingebeelde rijkdom en met al uw vertoning van bezit arm, onbeschrijfelijk arm. U bent rijk; ja, zoals de Farizeeër rijk was met zijn koel: "ik dank U, o God, dat ik niet ben als anderen! " Tegen uw drie ingebeelde eigenschappen staan drie gebreken over: geestelijke armoede, geestelijke blindheid, geestelijke naaktheid; daarin bestaat uw ellende, daarin uw jammer. De beschuldiging van blindheid toont, dat de Laodicensen zich veel lieten voorstaan op hun Christelijke verlichting, kennis en wetenschap. Terwijl zij evenwel zich onderwonden de diepten van God te kunnen peilen, waren zij vreemdelingen in hun eigen hart en leven en zij hielden zich in hun zelfbedrog voor rijk, terwijl zij evenwel in treurige armoede verkeerden.

19. a) Wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik, Ik openbaar deze zondige en gevaarlijke toestand van de ziel zonder te sparen (Joh. 16: 8) en leid door overtuiging daarvan tot bekering en om hen te overtuigen, breng Ik smarten over hen (Spr. 3: 11 v. 1 Kor. 11: 32 Hebr. 12: 6). Wees dan, waar u dat kastijden en bestraffen van Mijn zijde ondervindt, ijverig; leg al die lauwheid, die van de geest van de tijd ook u aankleeft, af en bekeer u, keer tot uw eerste liefde terug.

a) Job 5: 17

20. Zie, Ik sta, terwijl de toestanden in het openbaar leven daarbuiten geheel troosteloos worden en als wanhopig voorkomen, aan de deur van de harten en Ik klop, dat Ik, die men uit de grote stad heeft uitgeworpen, zoals men Mij eens uit Jeruzalem ter kruisiging heeft weggeleid (Hoofdstuk 11: 8 Hebr. 13: 12), Mij weer een plaats verwerf in de harten van enkelen. Als iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen (Luk. 12: 36), Ik zal tot hem inkomen en Ik zal met hem avondmaal Uit 26: 20 houden, door aan te nemen wat hij Mij

aanbiedt in belijdenis en geloven, in liefhebben en loven, in vernieuwing in de geest van het gemoed en verkondiging van Mijn deugden en hij met Mij. Ik zal hem deel geven aan hetgeen Ik hem weer voorzetten zal in een geheel nieuwe openbaring van Mijn heerlijkheid en uitstorting van Mijn Geest tot weer levendmaking van de gestorven kerk (Hoofdstuk 11: 11-13).

Aan de gemeente te Laodicea zijn duidelijk twee zijden te onderscheiden, die in drievoudig opzicht juist het tegendeel van elkaar zijn: 1) de ene zijde staat zozeer de Heere tegen als lauw water, dat walging verwekt en dat men weer zal uitspuwen, zodra men het maar in de mond neemt. De andere zijde is Hem een voorwerp van de tederste en innigste liefde, zodat Hij van verlangen brandt om Zich daarmee ten nauwste te verenigen; 2) de ene zijde is zo onverbeterlijk en zo volstrekt onverbeterlijk, dat de Heere zegt: Och dat u liever koud wordt, dan dat u bent zoals u bent, dan zou er toch nog iets van u te maken zijn! Maar zo staat u zo vreemd en onbereikbaar tegenover Mij, dat Ik niet meer kan vermanen of bevelen, maar Mij moet bepalen bij een raad, die meer door ironie uw hoogmoedige inbeelding zuiver geeft, dan dat er op zou worden gerekend, dat die door u zou worden aangenomen en opgevolgd. Van de andere zijde is Hij van de terechtbrenging zo overtuigd en zo ontwijfelbaar zeker, dat Hij met verheven kalmte aan het doel van Zijn straf en kastijding herinnert, en gans eenvoudig vermaant tot ijverige boete, omdat Hij weet dat de vermaning wordt verstaan en in het volvoeren van de in vs. 18 ironisch gegeven raad getrouw gevolgd zal worden; 3) de ene zijde is zo onvoorwaardelijk en zonder alle voorbehoud aan de ondergang prijs gegeven, dat de Heere, zoals in vs. 16 volgens de woorden van de grondtekst staat, steeds op het punt is om ze uit te spuwen en dit uitspuwen is bij hem een snelle, voorbijgaande, ogenblikkelijke daad (mellein is met de infin. aor geconstrueerd vgl. vs. 2 Hoofdstuk 12: 4); Hij maakt dus kort proces; de andere zijde is bij Hem uitverkoren tot een zo nauw vriendschapsverband, dat Hij Zich bij haar als gast nodigt en voor het Hem aangeboden maal een tegenmaal belooft. Die sterke tegenstellingen worden door de uitleggers genegeerd en in zo verre zij toch met geweld doordringen, door nietsbetekenende opmerkingen terzijde gesteld. Zij worden echter meteen als vanzelf opgelost, zodra men erkent, dat bij Laodicea van een kerk wordt gesproken, die naar haar hoofdkarakter van de Heere eigenlijke en waarachtige kerk is, maar die een valse kerk gekneveld en gebonden heeft en zich heeft meester gemaakt van haar en haar rechten, om haar eigen wezen in de plaats te stellen. Die valse kerk is dan de ene, de eigenlijke kerk de andere zijde. Onder de verdrukking, die de laatste van de eerste heeft moeten lijden, heeft zij tegen haar wil de kleur en de vorm van deze ook aangenomen, is met een haar zelf hoogst smartelijke en neerbuigende overgave van haar eigen wezen in de verkeerdheid in gesleept en heeft tot de Heere gezucht en geroepen, dat Hij haar van de ban, waaraan zij ten prooi was gegeven, verlossen mocht en van de overmacht, waartegen zij met alle haar protesten en al haar streven niets heeft uitgericht, bevrijden zou. Zolang nu de heerschappij van de valse kerk en de onderdrukking van de ware kerk bestaat, zijn de grenzen tussen de leden van de ene en de andere zijde nog onvast; aan de eerste zijde staan velen, die nog door bestraffing en kastijding kunnen worden gewonnen, die meer uit onverstand dan met opzet of eigen wil, meer uit verleiding en misleiding dan volgens een eigen besluit daartoe zijn gekomen, die niet zozeer lauw zijn, maar verblind, die van wezenlijke warmte gloeien en wier warmte ook de enige Heiland, Gods eengeboren Zoon en de schoonsten der mensenkinderen aangaat; zij zien Hem slechts niet in het juiste licht, maar in het schijnsel van de dwaallichten, die om hen heen dansen. Deze bedoelt de Heere even goed onder het woord "die Ik liefheb" als onder het tweede "als iemand Mijn stem zal horen" enz. als degenen, die reeds nu duidelijk zien, reeds ijverig in de binnenkamer boete doen en van verlangen branden, dat zij Zijn kloppen aan de deur mochten horen, om Hem meteen open te doen en hun maal Hem voor te zetten. Het is van betekenis dat in Hoofdstuk 11: 8 vv. de lijken van de twee getuigen drie en een halve dag

onbegraven op de straat van de grote stad liggen voor hen, die ze gedood hebben en die er nu een schouwspel voor hun leedvermaak van maken. In de kerk van Christus werd dus herhaald wat Hem overkwam, toen Hij in het graf lag: de vijand maakte groot geschreeuw. Het heeft ook zijn betekenis ten opzichte van de lijders zelf: zij worden in die tijd niet verteerd, anders kon men ze maar niet openbaar laten liggen; de kerk rust ook zelf dan, als zij zijn gedood en wacht op het uur dat de zwh ec necrwn, het leven uit de doden (Rom. 11: 15 haar zal worden toegedeeld en dan zal van haar gelden) wat van de grote Paas-Koning wordt gezongen: voor dat de vijand het denkt, is Christus weer, roept "victorie", Hij zwaait Zijn vaandel als een Held: want Hij, die stierf behield het veld. " Het zal nu gedurende het overig gedeelte van deze eeuw blijken wie degenen zijn, die zichzelf waardig achten, dat Christus hen lief heeft. Het zijn zij, die zich door Hem laten kastijden en bestraffen en ijverig zijn om boete te doen. En nu heeft niet alleen hij, die mee bijdraagt tot het opbouwen van de Laodicea-kerk reden om boete te doen, maar ook, die tot haar behoort. Evenals niemand een Pruis kan zijn, zonder een lid te zijn van het Pruisische lichaam, ook al is de inrichting geheel anders, dan hij zou wensen, is er ook een onvermijdelijk blijven in een kerk, die in geheel andere toestand verkeert, dan men voor goed erkent en een mededrager van haar verderf en haar schuld, die men voor een deel gewillig lijdt, zolang de tijd van toorn duurt en naar het opgaan van het morgenrood uitziet. Bijzonder leerrijk kan hier het 8ste hoofdstuk van de profeet Jesaja voor ons zijn. Breekt dan het morgenrood door, dan zullen zij, die het kloppen van Christus verstonden, Zijn stem gehoord en de deur voor Hem hebben opengedaan, nadat Hij van Zijn zijde het avondmaal met hen heeft gehouden, om zo te spreken van hun tafel heeft gegeten, nu ook aan Zijn tafel laten eten, omdat zij zijn in de staat van de zaligheid van de vernieuwde kerk, zoals wij die snel na het begin van de volgende eeuw mogen verwachten. Die plaats van ons boek, waarop de belofte in dezen ons wijst, is boven aangehaald.

Is het niet, alsof de Heere die straffen toon niet langer kan volhouden, waarop Hij vroeger begon en als trilt er een traan in die stem, die pas het vonnis deed horen? Bestraffing en kastijding zij geven hier hetzelfde te kennen. Zij wijzen op alles terug, wat Laodicea in de aanvang vernomen had en doen ontferming ontdekken in diezelfde taal, die zo-even wellicht dodelijk voor hoogmoed en zelfzucht geweest was. Laodicea, wij betreuren het, heeft het doel van die kastijding miskend en niets bewijst ons, dat de roepstem tot ijver en bekering haar lauwheid in warmte herschiep. Toch spaarde Hij, die haar liefhad, haar nog jaren en eeuwen na deze; in de laatste helft van de vierde eeuw was er zelfs een belangrijke kerkvergadering samen geroepen. Maar eindelijk bleek het, dat een gemeente, die Filadelfia’s liefde niet kende, ook niet op Filadelfia’s bewaring kon hopen. Zoals van de eerste, zo is van deze laatste van de zeven gemeenten geen enkel spoor meer aanwezig. Van geen van de zeven is een zo grote menigte van reusachtige bouwvallen over. Zij spreken van gestorven grootheid, maar ook van een gekomen gericht. En wanneer de reiziger, in het schemeren van de avond, zich op een heuvel van het oude Frygië neerzet, om in de nacht van het verleden te staren en vruchteloos zoekt naar een spoor van al die vroegere luister, dan is het, als ruiste er op de wieken van de avondwind een stem in het ronde: "wee de mens, die de kastijding van Christus’ liefde versmaadt! "

"Zie Ik sta aan de deur en Ik klop! " zoals bij Salomo zich de bruid in een toestand bevindt tussen waken en slapen, zo verkeert u in zo een, opzieners te Laodicea! Denk aan dat voorbeeld. Eens klopte Ik ook daar aan de deur; maar zij kon haar slaperige traagheid niet overwinnen; zij toefde met Mij in te laten. Herinnert u, wat daarop volgde; hoe knagend naberouw de bruid aangreep, hoe zij wilde openen, toen ik de deur al had verlaten en hoe zij daarover losbarstte in de vertwijfelende klacht: "ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet. " Hoe bitter is het leed, dat u zich berokkent, wanneer u Mij niet hoort en binnenlaat, wanneer Ik

klop! Als iemand de stem van Mijn woord hoort en ter harte neemt, dan is hij voortaan als een boom, geplant aan waterbeken, die vrucht voortbrengt te zijner tijd, namelijk de heilige werken van het geloof en van de liefde. Hij doet de wil van Mijn Vader. En zoals het Mijn voedsel reeds op aarde was diens wil te volbrengen, zo is het ook in de hemel Mijn hoogste vreugde, wanneer Ik een verloren schaap tot de kudde mag terugvoeren, zodat de afgedwaalde als een wedergeboren kind van God de geboden van Mijn Vader doet. Ja, in zo'n hart kom Ik als in Mijn tuin, die Ik heb bearbeid, zodat hij vruchten voortbrengt; Ik eet Mijn vrucht, pluk Mijn mirthe en eet Mijn specerijen, eet Mijn honing en honingzeem en drink Mijn wijn en Mijn melk. Dat is het avondmaal houden, waarvan de Heere spreekt. Aan de deur staat de Heere bij ieder, die door de doop tot Zijn gemeente behoort en zich door de zonde tegen de Heilige Geest de weg niet heeft afgesloten, om in de zegeningen van het rijk van Christus te delen. Ja, hoe treuriger de afval is, des te heerlijker openbaart zich de rijkdom van Zijn genade; des te luider klopt de Heere aan de deur van het hart door Zijn woord, door de leiding van de lotgevallen, door lief en leed, door de kracht van Zijn reinigende Geest. Zelfs tot in het ogenblik, waarin de satan in Judas Iskarioth voer, klopte de Heere aan de deur van het hart van de verraders. En dat deed Hij bij de Laodicensen door deze brief.

Nu is de Heiland in zo verre gelijk aan iemand, die aan de deur staat en klopt, voor zo verre Hij Zijn gunst en vriendschap met ernst en bij aanhoudendheid aan een zondaar aanbiedt en Zich genegen verklaart, om hem Zijn liefde openbaar te maken. Op deze wijze klopt de Heiland bij een zondaar aan de deur, niet alleen uitwendig, wanneer Hij hem door het Evangelie minzaam roept tot Zijn zalige gemeenschap, maar voornamelijk inwendig, door de verborgen werking van Zijn Geest, wanneer Hij het geweten doet ontwaken enige goede aandoeningen teweeg brengt en een begeerte verwekt om behouden te worden. Hij klopt aan het hart van een gelovige, die vertraagt in het goede, wanneer Hij hem door de verborgen werking van Zijn Geest de afschuwelijkheid van de zonde doet opmerken en hem een lust ter voortzetting van zijn heiligmaking inboezemt. Hij klopt ook aan het hart van de gelovigen, soms door kastijdingen, waarmee Hij hen uit een liefderijk beginsel bezoekt, om hen uit hun traagheid en tot ijver in Zijn dienst op te wekken. Dit laatste was ook het geval van de oprechten te Laodicea (vergel. vs. 19). Dit is het nog niet al. De Heiland klopt niet alleen, maar Hij staat ook aan de deur, Hij blijft staan en houdt aan met kloppen, al wordt Hem niet geredelijk open gedaan, evenals iemand, die een sterk verlangen heeft om zijn vriend te ontmoeten. Dit betekent ons het geduld en de lankmoedigheid van de Verlosser, waardoor Hij alle middelen blijft aanwenden om mensen te bewegen, dat zij van Zijn heil gebruik maken, al wordt Hij een tijd lang met versmading afgewezen. Immers de Heere is lankmoedig over ons, niet willend, dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekering komen (2 Petrus 3: 9).

De woorden van de bruid in het Hooglied (Hoofdstuk 4: 16) zijn: "dat mijn Liefste tot Zijn hof komt en eet Zijn edele vruchten. " Dit gastmaal had de bruid Christus toebereid, maar Christus had weer een tafel van de wellusten voor de bruid aangericht, waarvan zij zelf zegt (Hoogl. 2: 3): "En Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet. " Ik houd mij temeer verzekerd, dat hier gezinspeeld wordt op die spreekwijze uit het Hooglied, omdat de ontleende spreekwijze van Christus, "de deur te openen", uit dit zelfde boek genomen is (Hoogl. 5: 1 en 2) en op dezelfde plaats voorkomt, waar van het gastmaal van de bruidegom en de bruid gewag was gemaakt.

"Opendoen" dat is de Heere ontvangen of aan Hem geloven, Hem onderdanig zijn, Zijn wil volbrengen en zijn leven beteren. Wij moeten ons wachten, dat wij niet menen, dat een mens de macht uit zichzelf zou hebben, om de Heere te ontvangen. De Heere verlicht Zijn uitverkorenen en door Hem vermogen wij het alles, maar zonder Hem vermogen wij niets.

Met deze plaats moeten wij andere plaatsen vergelijken als Joh. 15. 2 Kor. 3 Filippenzen 2 Zij, die Christus binnen laten, laten Hem tot Gods genade binnen. Zij, die de Heere niet binnen laten, laten Hem niet binnen om hun eigen boosheid. Dat zij Hem niet inlaten, dat is aan God niet te wijten, maar aan hun eigen boosheid.

"Door het Avondmaal houden" wordt een zeer vriendelijke en familiare gemeenschap te kennen gegeven, zoals Hoogl. 5: 1 : "Ik ben in Mijn hof gekomen, o Mijn zuster, o bruid! Ik heb Mijn wijn geplukt met Mijn specerijen; Ik heb Mijn honiggraten met Mijn honing gegeten enz. Christus is een zeer openhartige gast, waar Hem onthaal wordt gegeven. En er wordt bijgevoegd "en hij met Mij", dit is de vrucht en het uitwerksel van de voorgaande zaken en het geeft te kennen die aangename en verkwikkende voldoening, die een zondaar, die voor Christus opendoet, in de vereniging en gemeenschap met Hem genieten zal, zoals dat uit diezelfde plaats (Hoogl. 5: 1) kan blijken. Hij komt om Zich op Zijn eigen mirre en specerijen, op Zijn eigen wijn en melk te onthalen. O, wat een voldoend leven is het niet, om Christus in het hart te hebben wonen en om dus onthaald en verkwikt te worden met Zijn tegenwoordigheid, die beter is dan het leven.

21. Die dan, zo ingevoegd in het gebouw van de kerk van de laatste eeuw, in de zwaarste bestrijding, die aan het einde plaats heeft (Hoofdstuk 3: 7 v. ; 14: 2) overwint, doordat hij het van die niet aanbidt of zijnmerkteken aanneemt, maar gedood wordt om Mijn getuigenis en het woord van God, Ik a) zal hem geven met Mij te zitten in Mijn troon (Hoofdstuk 20: 4 MATTHEUS. 19: 28), zoals als Ik overwonnen heb en ben gezeten met Mijn Vader in Zijn troon (Hoofdstuk 5: 5 Hebr. 12: 2).

a) 1 Kor. 6: 2

Achter de tijd van de vernieuwde kerk ligt die van de grootste en zwaarste smart onder de heerschappij van de antichrist. Om de Zijnen te volmaken, te sterken, te bekrachtigen en te stichten, voordat die laatste tijd komt, laat de Heere de Westerse Christenen nog eerst het morgenrood zien, dat wij aan het einde van de aanmerking op het vorige vers op het oog hadden; maar voor de overwinnaars, die in die smart de geboden van God houden en het geloof aan Jezus, volgt hier een belofte, die, door op de kruisdood van Christus te doelen, duidelijk te kennen geeft, dat er gesproken wordt van een overwinning door middel van marteling. De uitleggers kunnen ook met het zitten op Christus' troon meestal niet terecht; slechts enkelen onder hen wijzen terecht op de gerechtszitting bij de oprichting van het duizendjarig rijk, terwijl de meesten aan het deelnemen aan het rijk van de heerlijkheid denken (Hoofdstuk 22: 5), of zich geheel met algemene, onbepaalde uitdrukkingen vergenoegen. De zeven brieven hebben echter een nauwkeurige afbakening; zij houden zich alleen bezig met de Christelijke kerk uit de heidenen in de verschillende perioden van haar ontwikkeling, totdat Israël weer op de voorgrond van het rijk van God staat. In het karakter van de 7 geschiedkundige op elkaar volgende tijden spiegelt zich nu ook het beeld van de verschillende karakters van de kerk gedurende alle tijden af. In deze brieven vinden wij de vormen van het leven van de Christelijke gemeente in het algemeen, zoals die in de gezamenlijke tijden van de kerk wederkeren. Efeze is streng orthodox; Smyrna houdt stand te midden van marteling; Pergamus tolereert een onreine minderheid; Thyatire lijdt onder een meerderheid, die het ware geloof mist; Sardis is ondanks betere naam dood; Filadelfia munt uit door gezegende werkzaamheid en Laodicea is de gemeente, die in eigenwijsheid lauw is tegenover de Heere. " Toch is dit slechts een ondergeschikte betekenis, die tot een gedeeltelijke toepassing leidt. Het juiste verstaan is alleen dan te winnen, als men de zeven gemeenten beschouwt als de profetische beelden van kerkelijke trappen van ontwikkeling tot

aan het einde van de "tijd van de heidenen", dat nu zeker ten gevolge heeft, dat men ook de overige hoofdstukken op chronologisch kerk-historische wijze opvat, zoals men dan ook werkelijk moet doen, als men niet zuivere abstracties en algemene waarheden daaruit wil putten, maar tot een juist inzien in de toekomst van het rijk van God wil komen, waartoe ons toch de Openbaring is gegeven.

Hoger stijgt de toespraak, ja, zo hoog, dat zij, op een wijze die alle bevatting te boven gaat, tegen het vernederende verwijt opweegt. De kransen worden steeds schoner en hoger; hier hangt de schoonste en de hoogste. In de laatste tijden zal de overwinnaren, die hun Heere wensen na te volgen, de zwaarste strijd wachten; daarom wordt aan allen in Laodicea, die zich te midden van de algemene lauwheid verwakkeren en vermannen, de hoogste overwinnaarskroon getoond. Niet alleen aanzitten aan Zijn tafel, maar ook gezeteld worden op Zijn troon (Luk. 22: 29); ziedaar een toezegging van koninklijk-priesterlijke heerlijkheid en zaligheid, die alle vorige toezeggingen in zich verenigt, alle strijders uit alle tijden toekomt en het aanbiddend dienen voor de troon van God en het Lam niet uitsluit (Openbaring 21: 3). De overwinnaar zal een plaats ontvangen op Jezus' koningstroon, die Hij zelf, als mens, na gedurende Zijn aardse leven en aan het bloedig kruis van Golgotha overwonnen te hebben, als loon van Zijn gehoorzaamheid van de Vader ontvangen heeft. De eniggeboren Zoon van de Vader was reeds vóór Zijn menswording, bij de Vader, de Koning van de mensheid, die tot Zijn eer en naar Zijn beeld geschapen werd, maar vanwege Zijn menswording en Zijn borgtochtelijk leven en sterven, noodwendig ter oorzake van de zondeval, is Hij, als Godmens door de Vader met nog uitnemender heerlijkheid gekroond tot Hogepriester en Koning aller zonen Adams, tot Heer op de troon aller werelden benoemd geworden Efeze. 1: 1-23 Kol. 1: 12-20 Aan deze, alle gedachten te boven gaande, voor ons gans en al onbegrijpelijke koningsheerlijkheid en priesterheiligheid, die Jezus in het onmetelijk rijk van het heelal van de Vader ontvangen heeft, zullen de overwinnaars van de laatste en van alle tijden, als een geslacht van koningen en priesters, als mede-priesters met de grote Hogepriester, als mede-koningen met de Koning der koningen deel erlangen. Jezus stelt, met neerbuigende liefde de overwinnaar tegenover Zich, zoals Hij Zich tegenover de Vader plaatst, wiens het rijk is en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Een overwinnaar zal met geen aartsengel of seraf willen ruilen; voor de overwinnaar ontsluit zich, vanwege God de Vader, door de Zoon een toekomst, waarvan geen schepsel hier op aarde enig vermoeden heeft, ja, waarvan het, tot het andere, het zalige leven ingegaan, zich nauwelijks een voorstelling vormen kan. Halleluja! wie een oor heeft, horen wat de Geest tot de gemeente zegt, welke leden in Jezus Christus tot overwinnen geroepen zijn.

Het behoort onder de eigenaardigheden van de Apocalyps, dat vaker bij het onveranderd gelaten Hebreeuwse woord het gelijkbetekenende Griekse onmiddellijk gevoegd wordt, of omgekeerd. Dus zien wij aan het slot van de Openbaring het Jesajaans-Hebreeuwse Eerste en Laatste op zijn Griekse overbrenging "Alfa en Omega" volgen. Dus volgt elders (19: 5) op het bekende Halleluja van de Oud-Testamentische Psalm de vertaling in het Grieks: Loof (onze) God. Dus lezen wij in datzelfde boek (9: 11) naast elkaar de gelijkbetekenende namen Abaddon van Hebreeuwse en Apollyon van Griekse vorming, voor de verdervende engel van de afgrond. Dus bij de aankondiging van het hoofddenkbeeld van het hele boek (1: 7), hadden wij het Griekse Ja verdubbeld of versterkt door het Hebreeuwse Amen. Op soortgelijke wijze zijn dan ook in het opschrift van deze zevende brief de woorden "getrouw en waarachtige Getuige niet slechts toespeling of weergalm op de titel in de apostolische groet (1: 5), maar ook vertaling en omschrijving van de als Messiastitel hier voorkomende uitdrukking "de Amen. " In het Oude Testament wordt de Heere in het oorspronkelijk van de Jesajaanse plaats (Jes. 65: 16) "de God Amen", dat is: "de God van de waarheid, de God die echt God is",

genoemd. Uit het Nieuwe Testament komt tevens hier in aanmerking het woord van Paulus (2 Kor. 1: 20): Zo vele beloften van God er zijn, die zijn in Hem (Jezus Christus) Ja en zijn in Hem Amen. Nog een derde titel volgt, te weten het begin van de schepping van God. Van deze titel loopt de eenzelvigheid in het oog met die van Eerstgeborene van alle schepsel, bij Paulus (Koloss. 1: 15), in de zin, hetzij van Hoofd over alle schepsel, hetzij van Begin, dat is in actieve betekenis, Begingever, Oorzaak, zoals die betekenis van het woord noodwendig ook in de Godstitel Begin en Einde ligt. Merkt voorts op het drieledige (de trichotomie), niet alleen in de aanhef, maar ook in geheel het lichaam van deze laatsten of zevende brief: Amen getrouwe en waarachtige Getuige Begin (vs. 14). U bent noch koud noch heet och, of u koud was of heet! omdat u "lauw" bent (en ook dit tussen ingevoegde woord brengt weer een nieuwe trichotomie teweeg) en noch "koud" noch "heet" (vs. 15 en 16). Ik ben rijk en verrijkt geworden, en heb geen ding gebrek (vs. 17). Goud beproefd, komend uit het vuur, witte kleren, ogenzalf (vs. 18). Die Ik lief heb, bestraf en kastijd Ik (vs. 19). Ik zal tot hem inkomen, en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij (vs. 20), de overwinnaar zal Ik geven met Mij te zitten in Mijn troon, zoals als Ik overwonnen heb, en ben gezeten met mijn Vader in Zijn troon), (vs. 21). Dat voorts (vs. 17) de woorden: ellendig, jammerlijk en arm weer een drieledige ontvouwing zijn van een begrip, tegenover rijkdom staande, is openbaar. Natuurlijk zo heeft tot deze drieledige voorstelling van, eigenlijk, een zelfde toestand van armoede het goud in vs. 18 betrekking, op de twee overige eigenschappen (in vs. 17 naakt, slaan de witte kleren en de ogenzalf. Het omgekeerde van de toestand te Laodicea zagen wij te Smyrna (2: 9 a) Naar historie en profetie van het Oude Testament verwijst weer door meer dan een trek de raad van de Heiland in vs. 18 Het denkbeeld van kopen voor ontvangen en wel om niet ontvangen, is afkomstig van de Profeet (Jes. 55: 1): "U die geen geld heeft, kom, koop en eet, ja kom, koop zonder geld en zonder prijs" enz., waarmee ook weer het slot van het Boek overeenstemt (22: 17): "Die dorst heeft, kome en die wil, neemt het water des levens om niet. " Waarop Oud-Testamentische voorstelling of voorzegging de witte kleren terugwijzen, zagen wij reeds. In verband met dat denkbeeld van kleren voert ons dat woord: opdat de schande van uw naaktheid niet geopenbaard wordt, weer naar Mozes, naar de eerste taferelen van de geschiedenis van het mensdom, naar die indruk makende trek uit het verhaal van de staat van de onschuld en van die na de zondeval (Gen. 2: 25, 3: 10 en 11): En zij waren beide naakt, Adam en zijn vrouw en zij schaamden zich niet; en straks: En Adam zei: ik vreesde, want ik ben naakt. En God zei: wie heeft u te kennen gegeven dat u naakt bent? De ogenzalf, die bij Jezus alleen gekocht, d. i. verkregen wordt, herinnert aan die zalf, dat slijk uit aarde en speeksel, waarmee in het Evangelie van Johannes (Joh. 9: 5, 7) de Heiland in de dagen van Zijn vlees de ogen van de blindgeborenen opende. Waait ons voorts hier niet (in vs. 20 een adem toe als uit het lied der liederen (Hoogl. 5: 1 en 2)? Of worden wij alleen aan de plaats in het Evangelie herinnerd (Joh. 14: 23): "Als iemand Mij liefheeft die zal Mijn woord bewaren en Mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken? De belofte aan de Overwinnaar (vs. 21) is afspiegeling en tegelijk voortzetting van het beloftewoord aan de Messias in de Psalm (Ps. 110: 1): Zit aan Mijn rechterhand. In deze laatste Brief voor het eerst kenmerkt de Heere Zichzelf met een uitdrukkelijk woord als de Overwinnaar bij uitnemendheid: "Die overwint zoals als Ik overwonnen heb. "

22. Wie oren heeft die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

In het midden van de 13e eeuw door de Turken veroverd, werd Laodicea in het jaar 1402 door het Mongolenleger onder Timur geheel verwoest. Deze was een zo vreselijke gesel van God, dat men op zijn weg, door bloed en vuur getekend en die in het bijzonder ook over Laodicea ging, geen hond meer hoorde blaffen en geen kind meer hoorde wenen. En zo is de anders zo

heerlijke stad, heden Eski-Nissar genoemd, nog heden, zoals reizigers haar beschrijven, niets meer dan een veld met ruïnen op een lagen heuvel, ½ mijl lang en 1/4 breed, door wolven, jakhalsen en vossen bewoond. Alleen slaan onder de puinhopen van het amfitheater, dat 30. 000 mensen kon bevatten, reizende Turkomannen hun tenten op.

Al de zeven zendbrieven, die de Heere aan de gemeenten van Klein-Azië richten liet, worden met een hartverheffende belofte van Zijn zijde besloten; maar is het niet alsof ook hier weer de laatste nog de rijkste en schoonste van allen mag heten? Om haar volle waarde te beseffen, mag allerminst vergeten worden, dat zij niet aan het getrouwe Smyrna of aan het voortreffelijke Filadelfia, maar aan het lauwe Laodicea gericht is, nog pas met het hoogste recht bestraft en veroordeeld, maar toch nog vóór het einde van deze Brief door een toon van liefde verrast, wel geschikt om zelfs het stugste hart te doen breken. Zonder genoegzamen grond hebben sommige uitleggers in dit zevental brieven een profetische aanduiding van de wisselende toestand van de kerk in verschillende perioden van een latere toekomst aanschouwd en zo in Laodicea een beeld van de geestelijke toestand gezien, waarin zich de gemeente juist tegen het laatst van de dagen bevinden zou. Maar ook waar wij die uitlegging als zodanig afwijzen, kunnen wij toch de ogen voor het onmiskenbaar verschijnsel niet sluiten, dat de Christenheid van onze eeuw, meer dan aan enige andere gemeente van de eerste eeuw, ons telkens aan Laodicea doet denken. "Laodicea", hoe staat die naam als met grote letters boven het voorhoofd van zo menig belijder geschreven, wiens aanblik ons telkens weer de verzuchting ontlokt: "och of u koud was of heet! " Echt, het vonnis, te dien tijde over zoveel onverdraaglijke lauwheid geveld, het zou nu allerminst onverdiend zijn en de wekstem: "wees dan ijverig en bekeer u" was zelden meer nodig dan nu. Toch is er slechts één zon, die de ijskorst om het hart kan doen smelten; het is de zon van de liefde van Christus, die zich zelfs tot zulke afkerigen neerbuigt, en zo roerend zich uit in dat woord; "zie Ik sta aan de deur en Ik klop". Te flauw wordt het vaak verstaan van de stille liefdedrang, waarmee de Heere Zich onophoudelijk aanmeldt aan ieders hart en geweten. Nee, het is een woord tot geheel de diepgezonken gemeente, waartoe de Verheerlijkte op het punt staat als Rechter te komen. Reeds heeft Hij Zich opgemaakt; reeds kondigt Hij in de tekenen der tijden Zijn naderende terugkomst aan; Hij meldt Zich aan om binnengelaten en als vriend ontvangen te worden, eer Hij straks het dreigend oordeel volvoert. En nu heeft Hij, voor wie nog intijds naar Zijn liefdestem luistert een drievoudige belofte gereed. Allereerst die van de innigste vereniging: "Ik zal tot hem inkomen en Ik zal met hem Avondmaal houden. " Is het niet, alsof de Heere zelf de laatste scheidsmuur wil wegwerpen die Hem van Zijn gemeente verwijdert? Andermaal verlaat Hij als het ware de troon van Zijn heerlijkheid, om in de geest te komen en het woord te vervullen, in het uur van het afscheid voor ieder van de Zijnen gesproken: "Ik zal hem liefhebben en Mij zelf aan hem openbaren" (Joh. 14: 21). Daarbij belooft Hij de rijkste verkwikking: "Ik zal avondmaal met hem houden en hij met Mij. " Niet minder staat hier te lezen, dan de toezegging van een verborgen zielsgemeenschap, waarbij de gast, die men uitliet, op zijn beurt gastheer wordt en het de zijnen aan niets van dat vele ontbreken laat, dat zij nodig hebben om straks te kunnen getuigen: "ik heb alles ontvangen en ik heb overvloed. " Wie spreekt het uit, wat zielsgenot reeds in dit een denkbeeld, nee, in deze ene ervaring ligt opgesloten, ook zonder brood en beker een geestelijk avondmaal met Jezus te houden, waarbij de uitgelezen Johannes plaats aan niemand van de Zijnen ontzegd is? Echt, dat is niets minder dan het "smaken van de krachten van de toekomende eeuw", waarvan elders Hebr. 6: 5 gesproken wordt. Hier is een maaltijd, waarvan het brood zeker en het water verzekerd is, overvloediger dan die David deed juichen: "u richt de tafel toe voor mijn aangezicht. " En toch is nog zelfs dit het hoogste niet, dat de zoekende liefde van de Heere aan Laodicea belooft. De hoogste verheerlijking zegt Hij toe aan wie volhardt en overwint: "Die overwint, Ik zal hem geven te zitten op Mijn troon. " Hier schiet zelfs de stoutste verbeelding te kort.

Welke strijder zou niet reeds voldaan zijn, als hem de laagste plaats van de eer onder de overwinnaars wordt toegezegd? Maar niets minder dan de hoogste van allen, de ereplaats, niet op de voetbank, maar in het midden van de troon; "voorwaar alleen in een liefdehart als van de Heere kon zo’n toezegging opkomen en een eeuwigheid zal nodig zijn om haar gaandeweg te verstaan! Wat moeten wij doen om van haar vervulling bij eigen ondervinding te spreken? Vóór alle dingen: "Zijn stem horen". Ach, zo menigeen sluit er hart voor en oren, de minste vreemdeling zou men nauwelijks zo lang vergeefs laten aankloppen, als de Vriend, die met onuitputtelijk geduld staat te wachten. Dan de deur opendoen, werkelijk open, zo wijd mogelijk open, zodat volstrekt niets het binnentreden belemmert. En eindelijk "overwinnen". Nee, het mag ons niet genoeg zijn de strijd te hebben aanvaard; de overwinning mag niet beschouwd worden als iets zo buitengewoons, dat zij slechts onder het bereik van enkelen valt. Niets slechts staande blijven, maar overwinnen tot elke prijs moet de leus zijn. De kroon is het duizendvoud waard en Hij, die haar uitreikt, Hij staat ook bij ons sinds hoelang reeds aan de deur en Hij klopt.

HOOFDSTUK 4

HET TWEEDE GEZICHT VAN DE TROON VAN DE HEERLIJKHEID EN MAJESTEIT VAN DE VADER

B. Johannes was met de aanvang van zijn werkzaamheid in Klein-Azië geplaatst aan het hoofd van de ontwikkeling van het Nieuw Testamentische Godsrijk, die niet meer, zoals die tijdens Petrus en Paulus, met Joden en heidenen tegelijk te doen had, maar uitsluitend op het planten en ontwikkelen van een Christelijke kerk uit de heidenen het oog had. In de hem gedicteerde brieven aan de zeven gemeenten in Klein-Azië had hij dus datgene, wat aanwezig is, met hetgeen zich met het verder tijdsverloop tot aan het einde daarin zou ontwikkelen, nu in handen en was hij daarmee voor zijn pastoraal patriarchale werkzaamheid, als hij die na de verbanning weer zou kunnen opnemen, door de Heere zelf geïnstrueerd. Wat hem nu in het bijzonder ter harte ging, was eensdeels het lot van zijn eigen volk, waartoe hij naar het vlees behoorde, hoe het stond met de toekomst ervan en met het einde van de verwerping, die er nu over kwam en aan de andere zijde het lot van de drie eerste van de zeven kerken, in de zeven gemeenten afgebeeld, die kerken het Oosten omvatten. Over beide krijgt hij vervolgens mededelingen. Over de eerste zaak in de gezichten van de zeven zegels en over de tweede in de gezichten van de zeven bazuinen, die in dit gedeelte van de Openbaring volgen, maar zo, dat dadelijk de zesde bazuin in het derde deel ingrijpt, dat zich daaraan het naast aansluit en tenslotte de zevende bazuin de hoofdinhoud van dit deel beheerst, maar hem daarmee ook mededeling wordt gegeven over de geschiedenis van de kerken, die door de vier laatste gemeenten worden afgebeeld.

I. Vs. 1-11. Aan het gezicht van de zeven zegels gaat een voorbereidend gezicht vooraf. In geestverrukking gebracht aan de geopende deur van de hemel, ziet Johannes op een troon, die omgeven is door de vertegenwoordigers van de Christelijke gemeente en gedragen is door de levenskrachten van de aardse schepping, de Heere en Regeerder van de wereld, verheerlijkt door de lofzangen van deze levenskrachten of cherubs; en die vertegenwoordigers van de gemeente, terwijl zij voor Hem, die op de troon zit, neervallen en aanbidden en ook hun kronen voor Hem neerleggen, stemmen in dit loflied in en geven het op hun wijze als lof van de Schepper aller dingen weer.

Hier begint het derde deel van het boek van de Openbaring de toekomende zaken beschrijvende. Om een duidelijke bevatting van deze profetie te hebben, moet men eerst opmerken dat er drieërlei zinnebeelden worden voorgesteld, namelijk: zeven zegels, zeven bazuinen, zeven fiolen, de kerk in drieërlei staat voorstellend, te weten, onder de heidense keizers onder de zegels, onder de antichrist door de bazuinen, onder haar eigen vrije staat, eerst tegen de antichrist strijdende, waarover de fiolen worden uitgegoten, daarna met Christus duizend jaren, heersende. Ten tweede: in ieder zinnebeeld zijn drie zaken aan te merken. 1. een voorbereiding. 2. De vertoning. 3. De verklaring. Ten derde: dat de drie zinnebeelden niet telkens van voren aan beginnen en dezelfde staat van de kerk of de kerk in dezelfde tijd vertonen; maar dat zij op elkaar volgen en dat het laatste zegel de zeven bazuinen uitgeeft. Door deze zaken op te merken, is de draad van de Openbaring gemakkelijk te vinden en geeft groot licht om iedere zaak te beter te verstaan, bijzonder in onze tijd, waarin het merendeel van de zaken nu al geschied is. Wij weten dat de kerk onder de vervolgingen van de Heidense keizers geweerd is; dat daarna de antichrist opgekomen is, die 1260 dagen, dat is jaren, over de kerk heersen zou; dat de kerk nu in een vrije staat is, tegen de antichrist strijdend, waarover de fiolen, nu eens de een dan weer de andere wordt uitgegoten; zodat de zinnebeelden en de zaken juist en klaar met elkaar overeenkomen.

1. Na deze enige tijd, na het gezicht in Hoofdstuk 1: 10-3: 22, zag ik 1)een nieuw gezicht en zie een deur was reeds geopend in de hemel, zodat ik dadelijk bij de eerste blik in die hemel inzag, maar zonder iets bepaalds daarin waar te nemen, want ik bevond mij nog slechts in de overgang tot die tweede geestvervoering. En de eerste stem, die ik vroeger (Hoofdstuk 1: 10) achter mij gehoord had als van een bazuin, met mij sprekend, zei: 2) "Kom hier op tot deze geopende deur en Ik zal u, nadat u gezien heeft wat is, hoedanig de vorm van de kerk, volgens haar tegenwoordige beginselen is, ook tonen hetgeen na deze, in de tijden van de toekomst, geschieden moet 3), zoals Ik u zo'n openbaring reeds in Hoofdstuk 1: 19 heb toegezegd. Tegelijk met dat woord van het bevel werden mij de krachten van de toekomende wereld gegeven, om ook die roepstem te volgen.

1) Johannes was nu gereed met het schrijven van de brieven, die de Heere hem had opgedragen. Gedurende het schrijven was hij uit de toestand van geestverrukking, van het zijn in de Geest (Hoofdstuk 1: 10) weer teruggekeerd tot de toestand van het gewone bewustzijn, maar nu raakte hij opnieuw in geestverrukking.

2) Men merkt op, dat het altijd Jezus Christus is, die alles de profeet voorhoudt, zodat het steeds de openbaring van de profetie van Jezus Christus zelf is, zoals in het begin (Hoofdstuk 1: 1) is gezegd.

3) In het eerste tijdperk van het zien kwam Christus tot de ziener op de aarde (Hoofdstuk 1: 9 vv.) en verklaarde hem de toestanden van de 7 gemeenten, die Hij reeds kende, als typen van alle hoofdvormen van de kerk, die konden komen. In dit nieuwe stadium van zien verplaatst Hij hem in de hemel zelf en die versterkte mate van geestvervoering wordt dadelijk bij het begin van het volgende vers aangeduid.

De mens in zijn gewone staat op aarde is niet een bekwaam voorwerp om buitengewone openbaringen te ontvangen; hij moet daartoe eerst als verhemeld zijn; de openbaringen, die Johannes ontvangen zou, raakten verleden zaken niet aan en daarom ook niet de verwoesting van Jeruzalem, die al 26 of 27 jaren voorbij was, maar hetgeen nog niet gebeurd was en na die tijd nog geschieden zou en omdat de Heere het in Zijn raad besloten had, geschieden moest, zodat niemand het zou kunnen hinderen. Niet dat alle bijzondere zaken, die de kerk in het algemeen, of iedere kerk in het bijzonder overkomen zouden, in het vervolg van de Openbaring geopenbaard en beschreven zouden worden; maar het algemene, de grootste, de bijzonderste zijn geopenbaard en beschreven.

2. En meteen werd ik weer geheel in de geest, evenals bij het eerste gezicht (Hoofdstuk 1: 10) en zie, er was een troon gezet in de hemel en er zat een op de troon, de boven alle kennis en beschrijving verheven God, de Schepper en Regeerder van de wereld.

3. En die daarop zat, wiens naam ik echter niet uitspreken kan De 7: 12 was tot zinnebeeldige uitdrukking van zijn licht en heilig wezen (Ps. 104: 2. 1 Tim. 6: 16) en van zijn verterende gerechtigheid (Deut. 4: 24 Hebr. 12: 29 b), in het aanzien de steen Jaspis, niet de gewone van dofrode kleur (Exod. 28: 20), maar de edele, de kristalheldere en aan de diamant gelijkende Jaspis (Hoofdstuk 21: 11) en aan de vuur- of bloedrode (Exod. 28: 17) Sardius of Carneool gelijk. En een regenboog, het zinnebeeld van de genade, die na het onweer van de goddelijke oordelen terugkeert (Gen. 9: 12 vv. Ezechiël. 1: 28), was rondom de troon en omgaf die van boven in een kring, in het aanzien, volgens de voornaamste, de hoofd-kleur, de steen Smaragd gelijk, die van groene kleur is (Exod. 28: 17), want Gods ongenaakbare heerlijkheid en

straffende gerechtigheid is niet verschrikkelijk en verderfelijk, integendeel liefelijk en weldadig voordegenen, die in het bereik van Zijn verbond staan (Jes. 54: 10).

Dat het de Vader is, wiens majesteit hier schittert op de troon, blijkt duidelijk genoeg daaruit, dat Hij zowel hier als elders duidelijk wordt onderscheiden van het Lam en de zeven geesten: het rijk is oorspronkelijk en blijft het rijk van de Vader.

Wel zegt de Heere, dat niemand de Vader gezien heeft behalve Hij, die in de schoot van de Vader is (Joh. 6: 46). Johannes ziet ook de Vader niet als Vader, zo min als hij Jezus ziet in de gedaante, die Hij werkelijk heeft: hij ziet Hem in een gezicht, zoals hij schrijft een op de troon.

Zoals Johannes in Hoofdstuk 1 de Mensenzoon niet zo zag, als Hij werkelijk is, maar zoals Hij tegenover de zeven gemeenten treedt, eveneens ziet hij de allerhoogste God hier slechts zo, als die tegenover de wereld als de heilige Heerser en Rechter Zich openbaart.

Hier, waar de eeuwige en persoonlijke grond van al het volgende wordt afgebeeld, vertoont zich de heerlijkheid en gerechtigheid van God met haar onveranderlijke, vriendelijke genade in het nauwste verband, zodat de hele volgende ontwikkeling van het rijk van God en van de wereld tot aan het laatste einde, zoals zij door dat wonderbare enige wezen van de heilige, rechtvaardige en genadige God bepaald is, zowel wat haar verloop als haar doel betreft, met deze drievoudige heerlijkheid van de levende God moet overeenkomen. Zo bevat dit fundamenteel visioen alles wat dient tot verschrikking van de vijanden en tot vertroosting van de vrienden.

Johannes ziet hier de troon van God en op de troon een Zittende of Tronende, wiens naam hij uit heilig ontzag niet noemt. De Tronende is God de Vader, of wel de Drie-enige God. De troon en het zitten daarop is een zinnebeeld van koninklijke majesteit en heerschappij; de Vader wordt hier als Koning voorgesteld (1 Tim. 1: 17). Aan de edelgesteenten jaspis en sardius is al wat van Hem zichtbaar is gelijk. De steen jaspis wordt ook Openbaring 21: 11 als het kostbaarste edelgesteente genoemd, om de heerlijkheid van God en de lichtglans van het nieuwe Jeruzalem te schilderen. Ik versta door de jaspis, een kleurloze steen, helder als water, die met onuitsprekelijke heerlijkheid het licht naar alle zijden in de wereld verspreidt. Deze edele steen is het beeld van de kleurlozen zonlicht straal en een aards beeld van het ongeschapen licht. Evenzo wordt de Vader ook op een andere plaats geschilderd: God woont in een ontoegankelijk licht, dat niemand gezien heeft, noch zien kan. En in Psalm 104: 1 : "Heere, mijn God, U bent zeer groot. U bent bekleed met majesteit en heerlijkheid; U bedekt U met het licht als met een kleed. " De steen sardius is een vuurrood gesteente en is dus een beeld van de roodvervige vuurvlam zelf. De verschijning van de heerlijkheid van God wordt in de Schrift menigmaal als een vuur geschilderd. Zo verschijnt de Heere aan Mozes in een brandende braambos; evenzo Exod. 24: 17 : "En het aanzien van de heerlijkheid van de Heere was als een verterend vuur, op het opperste van die berg, in de ogen van de kinderen van Israël. " Zoals een vuur zelf een rode gloed vertoont en een kleurloze lichtschijn rondom zich verspreidt, zo zijn deze beide edelgesteenten zinnebeelden van het helder stralende licht en het roodvlammige vuur van de heiligheid en heerlijkheid van God. Rondom de troon was een lichtboog, grasgroen van verf, zoals een grasgroene smaragd. Omdat de regenboog de zeven kleuren van de ongedeelde verfloze zonlichtstraal afspiegelt, maar hier als van één kleur en groen geschilderd wordt, komt aan deze plaats de regenboog slechts naar zijn heerlijke vorm en niet naar zijn prachtig vervenspel in aanmerking. De groene kleur van de lichtboog is geenszins toevallig, maar zij is de groene kleur van het kleed van de aarde, van de

plantenwereld; en de aarde ligt daar voor God. Zoals zich de verfloze, ongebroken lichstraal van de heerlijke zon in de regenboog zevenvoudig en zevenvervig gedeeld weerspiegelt, zo wordt het ongeschapen licht van God in de schepping teruggespiegeld op de groene aarde. Zoals wij de zon niet kunnen aanschouwen, zonder door haar lichtzee te worden verblind, maar de regenboog, dat kind van de zonnestraal, met zijn zachte en milde licht- en vervenschemering ons oog weldoet, zo kunnen wij de heerlijkheid van God niet aanschouwen of begrijpen, zonder verblind of vernietigd te worden, wel echter de schepping van de heerlijkheid van God, dat uitvloeisel van het gindse ongeschapen licht, als welks hoofdbestanddeel hier de groene aarde wordt genoemd, die ons als onze woonplaats ons het meest van nabij aangaat en waarop groen hulsel het menselijk oog het meest met welgevallen rust, wanneer het de uit het gindse licht in haar overgestorte heerlijkheid, zoals de groene smaragdboog rondom Gods troon aanwijst, aanbiddend bewondert. Soms staat ook aan het stralende licht en het verterende vuur de blauwe verf van de saffiersteen tegenover. Zo zagen de 70 Israëlitische oudsten hun God, namelijk Christus, het afschijnsel van de heerlijkheid van de Vader, die de luister van de Ongeschapenen met een zachter licht te aanschouwen geeft, waardoor het schepsel niet vernietigd wordt. Exod. 24: 10 : "En zij zagen de God van Israël en onder Zijn voeten als een werk van saffierstenen en als de gestaltenis van de hemel in zijn klaarheid. " Ezechiël zegt van de troon van God boven het hoofd van de Cherubs (Ezechiël. 1: 26-28): "En boven het uitspansel, dat boven hun hoofden was, was de gelijkenis van een troon, in het aanzien saffiersteen gelijk; en op die troongedaante was een gedaante als van een mens, daar boven op gezeteld. En ik zag als het ware glinsterend gouderts, met een vertoning van vuur daarin rondom (de van vuur stralende Christus-verschijning kwam de profeet voor als binnen de omtrekken van een menselijke lichaam-vorm begrensd) rondom van zijn lendenen af en opwaarts. En van Zijn lendenen af en neerwaarts zag ik als ware het louter vuur; en rondom Hem was een luistervolle glans. Als de gedaante van de boog, die in de wolken is ten dage van de regen, zo was het aanzien van de luistervolle glans rondom Hem. Dit was het voorkomen van de gedaante van de heerlijkheid van de Heere. " De beide zo-even aangehaalde plaatsen tonen ons de tweede hoofdverf, die wij op aarde het meest zien: het vriendelijk-heldere blauw van de hemel. De groene kleur van de plantenwereld en het blauw van het uitspansels, die beide onuitsprekelijk heerlijk door de spiegelglasvlakte van zeeën en meren, vooral in de nabijheid van het gebergte worden teruggekaatst, zijn de hoofdverven, waardoor het kleurloze zonlicht, dat op aarde neerdaalt, teruggestraald wordt, en dienen zo om de uitstroming van het goddelijke licht in de schepselen, vooral in de mensenwereld te verzienelijken. Om geheel uitsluitend op de aarde heen te wijzen is hier de groene kleur de enige van de lichtboog rondom de troon van de oneindige Vader. In de verschijning van de Heere bij Ezechiël, zijn licht en vuur, in de Apocalyps door de edelgesteenten jaspis en sardius afgebeeld, de in het oog vallende bestanddelen; verder bemerken wij, dat de troonbekleder aldaar, die een menselijke gedaante vertoont, Christus is, evenals bij de oudsten op de Sinaï. De verschijningen van het Oude Verbond durven wij aan deze in de Openbaring gelijk stellen. Deze ontving alleen Johannes en als verschijning van God de Vader is zij in de Schrift de uitnemendste. De verschijning van de Zoon, die ook of de Cherubs troont en met de Vader één is, herkennen wij in de Oud-Testamentische visioenen aan de mensengestalte, waarvan de zieners melding maken. Hier schrijft Johannes; enkel: En op de Troon een Zittende, vol licht en vuur, wiens gestalte hij, zoals niemand de Vader kan zien, wegens dat licht en wegens dat vuur, niet in staat was te onderscheiden. De Vader is een Geest. Hij geeft Zich alleen in de Zoon te aanschouwen, van wie de heerlijkheid van de Vader afschijnt, zo krachtig als wij zulks in het verheerlijkte lichaam maar zullen kunnen verdragen.

Deze edelgesteenten zijn een zinnebeeld van twee eigenschappen van de Vader. De jaspis is een aanduiding van Gods oneindige heerlijkheid, waardoor alle schrik wordt weggenomen

van de begenadigden, maar ook alle hoop van hen op wie de toorn van de Heere is: de sardius daarentegen van Gods straffende rechtvaardigheid, die aan de vijanden van de Kerk hun verderf voorspelt. De jaspis heeft verschillende kleuren; hier ziet Johannes een, die zo helder is als kristal. Ezechiël beschrijft de aanblik van een goddelijk strafgericht aldus: "Een stormwind kwam van het Noorden af een grote wolk en een vuur daarin vervangen en een glans was rondom die wolk en uit het midden daarvan was als de verf van Hasmal, uit het midden van het vuur. " Eveneens elders: "Toen zag ik, en zie een gelijkenis als de gedaante van vuur; van de gedaante van zijn lendenen en neerwaarts was vuur; en van zijn lendenen en opwaarts als de gedaante van een klaarheid, als de verf van Hasmal. " Neerwaarts, dat is naar de aarde, verschijnt God aan Ezechiël in de toornegloed als wreker en rechter; maar opwaarts, naar de hemel, in de ruime glans van Zijn eeuwig, ongestoord Godsleven en van Zijn alles te boven gaande heerlijkheid. Daniël aanschouwt hetzelfde, wanneer hij de Oude van dagen ziet met een kleed, wit als de sneeuw en het haar van Zijn hoofd als witte wol; Zijn troon was vuurvonken, de raderen als een brandend vuur. Velen kennen God slechts als de heldere jaspis (hoewel zij Hem in waarheid niet en ook zo niet kennen); zij zeggen dat zij in Hem geloven als de Onveranderlijke, die ver verheven is boven de aarde en haar wisselvalligheid, als de heerlijke God, die zoals zij menen, zich in Zijn oneindige grootheid niet bekommert over hetgeen op aarde gebeurt en die door de woorden en daden van de mensen niet beledigd kan worden. Zij hopen niets van Hem; daarom bidden zij niet, wanend dat zulks helemaal niet baat; zij vrezen niets van Hem, daarom bekommeren zij zich niet over Zijn wil. Maar God is niet alleen aan een jaspis gelijk; maar ook aan de steen sardius, de carneool, die met zijn bloedrode kleur de straffende gerechtigheid van God afbeeldt. Johannes ziet deze vuurrode kleur ongetwijfeld daarom aan het benedeneinde van de verschijning, omdat zij betrekking heeft op de aarde. Wanneer Gods heilige, eeuwige, luisterrijke heerlijkheid boven blinkt als een heldere lichtglans, zoals de jaspis, zo fonkelt de gloed van Zijn toorn naar de aarde heen in het schijnsel van de Sardius. "Want de Heer uw God is een verterend vuur een ijverig God. Maar de stille, onveranderlijke, eeuwige majesteit van God is voor de schuldigen net zo vreselijk als het vuur van Zijn ongenade; zij toont, dat uit Zijn hand geen ontkomen en in Zijn straffen verandering noch einde te hopen is.

De glans en kleuren van deze stenen verwekken bij het aanschouwen zonderlinge bewegingen, zodat hierdoor de ontzaglijke en heerlijke glans van God te kennen wordt gegeven; de stralen van het licht veroorzaken een regenboog, zoals wij in de zon zien, als zij door een luchtige op een dikke wolk schijnt en in een brandende kaars, zo is ook door dit gezicht een regenboog veroorzaakt, vertonend de glans van Hem, die op de troon zat; hetgeen waarschijnlijk ziet op de regenboog van Noach, die tot een altijddurend teken, niet van het genadeverbond, maar van de onveranderlijke belofte, dat de wereld niet meer door water vergaan zou, gegeven is, zodat hier door de regenboog de onveranderlijke bestendigheid van God in het uitvoeren zowel van al Zijn besluiten, als van Zijn beloften, bedreigingen en voorspellingen te kennen gegeven wordt.

Door deze drie kostelijke stenen, waarvan de eerste van verschillende kleuren is, de tweede van blinkende lijfverve en de derde is van levendig groen, wordt hier bekwamelijk afgebeeld, de velerlei heerlijkheid en nochtans onveranderlijkheid van Gods wezen, dat alles ook met Zijn heerlijkheid bestraalt en door Zijn sterkte ondersteunt. Maar hier staat te bemerken dat hier geen gelijkenis of gestalte van Gods aangezicht wordt aangetekend, opdat de mensen hieruit geen oorzaak zouden nemen om Hem af te beelden, zoals Mozes van de verschijning van God op de berg Horeb in het vuur getuigt (Deut. 4: 15), waarom ook in de verschijning (Jes. 6 Ezechiël. 1 en 10 geen bijzondere gestaltenis van het aanschijn wordt uitgedrukt. Ook hebben de Israëlieten in het Oude Testament onder de dekmantel van zulke verschijning aan

de profeten gedaan, nooit God door enig beeld durven afbeelden, zoals de apostelen en eerste Evangelische kerk ook zulks nooit heeft bestaan, zo het strijdt tegen de uitgedrukte bevelen van God (Deut. 4: 15, 23 Jes. 40: 18 Hand. 17: 29 Rom. 1: 23).

4. En rondom de troon in een gesloten kring waren, mede omgeven door de regenboog, die zich er over uitbreidde, vier en twintig tronen voor degenen die deel hadden aan de hemelse raadsvergadering en op de tronen zag ik de vier en twintig ouderlingen (Jes. 3: 14; 24: 23) zittend. Deze stelden voor de twaalf stammen (Hoofdstuk 7: 4 vv. ; 12: 1) en de twaalf apostelen (Hoofdstuk 21: 12 en 14) tot één geheel verenigd en dus het Oud-Testamentische en het Nieuw-Testamentische Verbondsvolk als behorende bij elkaar. Deze waren bekleed met witte kleren, het teken van hun priesterlijke waardigheid (Hoofdstuk 3: 5) en zij hadden gouden kronen (Hoofdstuk 5: 10) op hun hoofden, als teken van de behaalde overwinning en van deelgenootschap aan de goddelijke heerschappij (Hoofdstuk 2: 10 MATTHEUS. 19: 28).

De oudsten worden genoemd vóór dat de troon en de cherubs nader beschreven worden, om aan te wijzen, dat het geheel betrekking heeft op de aangelegenheden van de kerk. Waar de vertegenwoordigers van deze met God als rechtbank gezeten zijn, daar kan door haar slechts een gunstig voordeel worden gewacht.

Het zijn geen werkelijke personen, die permanent zo in de hemel zaten, evenmin als Christus permanent de engelen van de zeven gemeenten in de gedaante van sterren in de hand houdt (Hoofdstuk 1: 20); maar de waarheid, dat voor Gods troon de kerk van het Oude en van het Nieuwe Verbond wordt vertegenwoordigd, wordt Johannes duidelijk door die openbaring, die hem in dat visioen ten deel wordt; en in deze vorm slechts in het visioen bestaat.

Deze 24 oudsten zijn zowel door de naam van ouderlingen als door de tronen, waarop zij zitten, als degenen voorgesteld, die de Heere dienen in het regeren van Zijn gemeente. Zoals de tronen hun koninklijke waardigheid betekenen, zo betekenen de witte kleren, waarmee zij zijn aangedaan, hun priesterschap voor God, de gouden kronen of kransen dragen zij als degenen, die de goede strijd van het geloof hebben gestreden en uit de strijdende kerk in de heerlijkheid van de triomferende zijn gekomen. Wij zullen deze later nog vaker ontmoeten.

Deze vierentwintig oudsten, de Kerk voorstellend, maken met God de hemelse raadsvergadering uit, om gericht te houden over de goddeloze wereld. Met God zijn zij koningen en heersers; daarom zitten zij op tronen, hebben kronen op het hoofd en zijn bekleed met witte, glansrijke kleren. Deze laatsten vooral zijn zinnebeelden van hun inwendige voortreffelijkheid, van hun heilige, boven alle onvolkomenheid verheven heerlijkheid. Van de Heere Jezus heet het: "En als Hij bad, werd de gedaante van Zijn aangezicht veranderd en Zijn kleding wit en zeer blinkend. " Ten opzichte van een engel vinden wij aan getekend: "En zijn gedaante was als een bliksem en zijn kleding wit als sneeuw. " De kleren van de ouderlingen hebben zo dezelfde glans als de kristalheldere jaspis en de carneool van de Vader; als het witte, blinkende hoofd van de Zoon; als de blinkende kleren van de engelen; als die van de volmaakt rechtvaardigen in de hemel, die blinken zoals de zon in het rijk van de Vader.

Deze vertegenwoordigers van de heiligen in de hemel worden voorgesteld als rondom de troon zittend. In het Hooglied, waar Salomo zingt van de Koning, die aan zijn tafel is gezeten, vertalen sommigen "een ronde tafel. " Zonder mijns inziens de tekst geweld aan te doen, hebben sommige uitleggers hierbij aangemerkt: "daar is een gelijkheid onder de gelovigen. " Dit denkbeeld wordt aan de hand gedaan door de gelijkmatige nabijheid van de vierentwintig

ouderlingen. De toestand van de verheerlijkte geesten in de hemel is die van nabijheid tot Christus, van duidelijk inzicht in Zijn heerlijkheid, gedurige toenadering tot Zijn hof en een vrije gemeenschap met Zijn persoon; hier bestaat geen verschil tussen de gelovigen onderling, want al het volk van God: apostelen, martelaren, leraren of eenvoudige en onopgemerkten zullen geplaatst zijn nabij de troon, waar zij voor eeuwig hun verheerlijkte Heer zullen aanschouwen en verzadigd worden met Zijn liefde. Zij zullen allen nabij Christus zijn, allen verrukt door Zijn liefde aan dezelfde tafel als Hij, etend en drinkend, allen als gunstelingen en vrienden gelijkelijk bemind, zo al niet allen als dienstknechten gelijkelijk beloond.

De twaalf aartsvaders zijn de grondleggers van de Kerk van het nationale Oude Testament, zoals de twaalf apostelen van de Kerk van het Nieuwe Testament; deze vierentwintig stellen de Kerk van God voor; God is in het midden van hen met Zijn genadige tegenwoordigheid en werkingen en zij zijn rondom de troon van de Heere, Zijn heerlijkheid aanschouwend, die Hij op hen gelegd heeft, hetgeen door het zitten op tronen van heerlijkheid en door witte kleren, de zuiverheid en heiligheid voorstellend en door de gouden kronen wordt te kennen gegeven; deze verheerlijkten in de hemel genieten in volmaaktheid en de Kerk op aarde heeft het in het begin, waarop hier bijzonder gezien wordt; zij zijn de heerlijken en heiligen, die op aarden zijn, zij heersen als geestelijke koningen op aarde. Openbaring 5: 10 en de Openbaring vertoont inzonderheid het werk van God naast Zijn kerk op aarde.

5. En van de troon gingen voortdurend uit schitterende bliksems en lang rollende donderslagen en ontzettende stemmen, als beeld van de oordelen van God over de Hem vijandig gezinde machten van de wereld. En zeven vurige lampen waren brandend voor de troon, die zijn, waardoor zeven fakkels worden voorgesteld de zeven Geesten van God, de verschillende krachten en werkingen van de Heilige Geest, waardoor de oordelen worden teweeggebracht en volvoerd (Jes. 4: 4).

De bliksems, donderslagen en stemmen zijn hier nog niet het gericht zelf, maar de symbolische aankondiging ervan, evenals in Exod. 19: 16 tot aanduiding van de strenge oordelen van God over de overtreders van de wet stemmen en bliksems en groot geraas zich op de berg lieten horen en zien, zodat al het volk sidderde.

Die acht gaf op hetgeen bij onweer voorviel, weet, dat de donder zich soms ver in de wolken uitbreidt en een geruime tijd aanhoudt, maar dat er soms ook plotselinge scherpe knallen zijn, die men in het bijzonder voor stemmen kon houden, die zich slechts sterk laten horen, terwijl daarentegen de donder ook een trilling teweeg brengt. Deze dingen zijn iets verschrikkelijks en toch ook iets aangenaams; verschrikkelijk tegenover de vijanden, aangenaam voor hen, die het met God houden en bij Hem in genade zijn; want de kinderen van de Koning hoeven niet te vrezen voor hetgeen Hij aan wapens heeft.

Door 24 Oudsten wordt de hele Godsgemeente van het Oude en Nieuwe Verbond voor afgebeeld, zoals zij op de morgen van de wereldzondag, na haar verheerlijking, bij de eerste opstanding, voor de troon van de Vader verheven wordt. Dat is het wonder aller wonderen, dat mensen, door de zonde verloren en uit de kring van de niet-gevallen kinderen van God uitgestoten, afgevallen van hun Schepper, met haat tegen hun Formeerder vervuld dat zulke opstandelingen weer door Christus, die uit ondoorgrondelijke zondaarsliefde Zich voor hen heeft overgegeven, God de Vader toegebracht zouden worden en boven alle engelen, het naast aan de Cherubs, een vorstelijke zetel bekomen zouden. In deze verlossende arbeid van Jezus Christus vieren al de volkomenheden van de volheerlijken van God hun eeuwige triomf, waarom ook de engelenvorsten begerig zijn om in het raadsbesluit van God ter behoudenis

van de verloste mensheid in te zien Dat God Koning is in het uitgestrekt heelal en in het rijk van het licht met stralende heerlijkheid troont, verstaat zich van de Wereldschepper vanzelf; dat was zo van eeuwigheid en behoefde ons hier niet eerst geopenbaard te worden, omdat wij het bovendien uit de Schrift weten, dat evenwel overwinnaars uit de wereld van de zondaren tot voor Zijn troon worden opgeheven, koningen en priesters voor Hem worden zullen, dat is naast Christus' kruisdood iets nieuws in de hemel en dat is het wat door dit indruk makende gezicht afgebeeld moet worden en daarop wijst met kracht in de beschrijving de nauwe samenvoeging van de Vader op de troon en van de oudsten rondom de troon. De 24 oudsten worden voorgesteld als met witte kleren bekleed en met gouden kronen gekroond. De witte gewaden als priesterlijke kledij, duiden de reinheid en heiligheid van de overwinnaars aan, zo hun priesterlijke waardigheid; de gouden kronen zijn een zinnebeeld van hun heerlijkheid en majesteit en wijzen op hun koninklijke rang; zij noemen zichzelf later priesters en koningen.

Van de troon gingen uit bliksems en donderslagen en stemmen. Op soortgelijke wijze zag de profeet Daniël de Oude van dagen op een troon zitten; en een vurige rivier vloeide en ging voor Hem uit, Dan. 7: 10 Uit de troon, die aan Johannes vertoond werd, schoten gedurig bliksems, die door zware donderslagen gevolgd werden. Ook hoorde hij stemmen. Donderslagen worden, in de stijl van de Hebreeën zeer gemeenzaam stemmen genoemd (vergel. 1 Sam. 12: 18 Ps. 29: 3, 4); maar omdat hier de stemmen van de donderslagen duidelijk onderscheiden worden, schijnt Johannes nog andere zware geluiden gehoord te hebben, die uit de troon voortkwamen, maar niet nader beschreven worden. Misschien was het een soortgelijk geluid, als dat, dat bij Gods verschijning of Sinaï gehoord werd en vrij wat overeenkomst had met dat van de bazuinen (verg. Exod. 19: 16). Dit alles vertoonde weer, dat er bij God een vreselijke Majesteit is.

In de tabernakel was de gouden kandelaar met zijn zeven pijpen en lampen, die van het nachts brandende gehouden werden; evenzo is het Evangelie, de Heere Jezus bekend makend, tot verlichting van hen, die in geestelijke duisternis zitten, om ze te trekken uit de duisternis in het wonderbare licht en tot een gedurige verlichting en vermaak van de Kerk, waarin licht is, terwijl duisternis op aarde en donkerheid de volken bedekt. "Welke zijn de zeven Geesten van God. " Het Evangelie is maar een middel, het kan de blindgeboren mens niet doen zien, maar de Heilige Geest is de oorzaak van alle geestelijke verlichting, dat die zeven genoemd wordt, is alleen ten opzichte van Zijn velerlei werkingen. God heeft in zes dagen alles geschapen en op de zevende gerust; dit was de eerste week, zeven dagen bevattend. Ten opzichte van de eerste zeven dagen wordt het zevental vaak gebruikt om volmaaktheid en overvloedigheid uit te drukken, zo betekent hier ook zeven Geesten, overvloedige, voldoende, volmaakte werkingen van de Heilige Geest, bestralend, verlichtend, leven gevend, verblijdend, heiligend de uitverkorenen. (vgl. Jes. 11: 12).

6. En voor de troon was een glazen zee, die zich onmetelijk ver uitbreidde, kristal als een doorzichtige vlakte, zuiver als kristal, zoals aan de onafzienbare vlakte van de zee, als beeld zowel van het onmeetbare, als van de onvoorwaardelijke gerechtigheid en wonderbare heerlijkheid van de goddelijke oordelen (Hoofdstuk 15: 2 v. Ps. 36: 7; 89: 15 Rom. 11: 33 v.). En in het midden van de troon d. i. in het midden van de voorzijde van de troon en rondom de troon, in het midden van de drie overige zijden van de troon, die als het ware dragend, maar zich toch vrij daaronder bewegend en bestendig draaiend en kerend (vs. 8. Hoofdstuk 15: 7), vier dieren (liever: "levenden, levende wezens, namelijk Cherubs Deze 1: 14, zijnde vol ogen van voren en van achteren. Met deze zagen zij in de wereld, die hen overal omgaf en namen hun dienst voor deze in voortdurende waakzaamheid waar, terwijl zij ook onophoudelijk licht en leven uit de volheid van God in zich konden opnemen.

De vorige beelden zijn op de troon, om de troon en uit de troon; nu worden er ons ook twee voor ogen gesteld, die voor de troon zijn: zeven vuurvlammen, die zijn de zeven geesten van God en iets als een glazen zee, gelijk aan kristal.

Van de zeven geesten is reeds in Hoofdstuk 1: 4 sprake geweest; daarmee zijn niet zeven verschillende persoonlijke geesten, maar de éne Heilige Geest in Zijn menigvuldige betoningen en krachten bedoeld. Evenals de drie bliksems, stemmen en donderslagen, de openbaringen van God in de natuurlijke wereld zijn, zo ook deze zeven geesten; daarom zijn zij ook voor de troon.

Zij betekenen het werken van God in de wereld door middel van Zijn Geest, die Zich in dit werken zevenvoudig openbaart en behoren bij het volgende beeld. De glazen zee is evenals het kristal, de ondoorgrondelijke en onoverzienbare zee van de wijsheid en kennis van God in het regeren van de wereld en van Zijn volk in het bijzonder, de zee van de uit die wijsheid voortvloeiende oordelen en wegen van God, de zee van die Godsgedachten en wegen, waarvan God reeds in Jes. 55: 8 vv. zegt, dat zij hoger zijn dan de hemel boven de aarde is. Van deze zee is de aardse met haar diepte en wijdte, met de hele indruk, die zij van iets oneindigs geeft, slechts een zwak beeld en moge deze zee, die zich voor Gods troon uitbreidt en waarin de menigvuldige wijsheid van God, de zeven fakkels van de zeven Geesten van God zich spiegelen, ons hier beneden ook nog veelal donker en ondoordringbaar, door woeste storm bewogen, voorkomen voor de troon van God is zij stil en helder, doorzichtig als glas en heerlijk schitterend als kristal en volgens Hoofdstuk 15: 2 komt de tijd, dat ook het volk van God aan de zee van kristal zal staan en alle vragen en alle klagen zich in aanbidding en bewondering, in lof en verheerlijking zal oplossen.

Terwijl de daden van de machtigste mensen, die ons in de wereldgeschiedenis zijn opgetekend, slechts aan beekjes gelijken, is Gods handelwijze evenals de zee oneindig; terwijl de vloed van menselijke vijandschap lijkt op de golven, die slijk opwerpen, zijn Gods rechterlijke daden als kristal zo helder en rein en terwijl de wateren van menselijke hartstochten een op en neergaan van de golven vormen, is God in al Zijn doen in verheven rust als de kristallen zee, die zich voor Zijnen troon uitbreidt. In de diepte van deze zee werpen de gelovigen al hun zorgen, als het hun bij het golfgebruis van de stromen van de wereld bang begint te worden en de tranen, die hun de angst in de wereld wil afpersen, worden afgedroogd, zodra de wolken voorbijtrekken, die hun het zien van deze zee voor de troon van God probeert te verbergen.

Wat de glazen zee betekent, ziet men in Hoofdstuk 15 uit het gezang van Mozes: "Groot en wonderlijk zijn uw werken, Heere! U almachtige God" enz. De glazen zee is een tegenbeeld van de Rode zee, waarin het Egyptische leger verdronk, dat Israël bedreigde en betekent zo hetgeen God als Rechter doet, wanneer Hij de zeven geesten van het oordeel over de wereld uitgezonden heeft. Zij betekent de wonderlijke daden van Zijn gerechtigheid, Zijn rechtvaardige en heilige wegen, waarmee Hij de bozen verdelgt en de Zijnen helpt. Ja, Almachtige! uw oordelen zijn als een zee; want groot, onnaspeurlijk en ondoorgrondelijk zijn zij, onpeilbaar diep als een zee, ja, als een wereldzee en zij verdelgen als rollende golven de boosheid van de mensen. U zij de aanbidding en de eer door de bewoners van het stof toegebracht! Tweemaal heeft de zee reeds de oordelen van de Allerhoogste uitgevoerd; bij de zondvloed en bij het vergaan van de Egyptenarenleger in de Rode zee. Hier is het beeld van een zee ontleend, om de onmetelijke diepte van de goddelijke strafgerichten aan te duiden. Het is een glazen zee, want de oordelen van God zijn rechtvaardig en onberispelijk; zij lijkt op kristal, want die oordelen zijn groot, vreselijk en heerlijk. In het Oude Verbond zien

Mozes en de zeventig oudsten op de berg Sinaï onder Gods voeten als een werk van saffierstenen, dat eigenlijk kristal betekent en als de gestaltenis van de hemel in zijn klaarheid (als glas). Dit gezicht betekent, dat gerechtigheid en gerichten de vastigheden zijn van Gods troon. Ezechiël ziet de troon van God als de gedaante van kristal boven het uitspansel van de wolken. De verblindende glans van dat kristal duidt de heerlijkheid en het vreselijke van de goddelijke strafgerichten aan, terwijl de helderheid van het glas een zinnebeeldige voorstelling is van de rechtvaardigheid en heiligheid van deze oordelen. " Hoe vreselijk zijn zij voor de wereld! Hoe vertroostend voor Zijn Kerk! Terwijl de godvruchtigen behoedzaam de stroom van de goddeloosheid van de wereld ontwijken en de ogen sluiten voor de gruwelen, die zij zouden moeten aanschouwen, straalt hun de glazen zee, aan kristal gelijk, voor de troon van God in het oog van de Geest en zij mogen alle angsten, bekommeringen, smarten en gevaren, die hen kwellen, in de grondeloze diepte van Gods rechtvaardige oordelen en wegen werpen.

Wij vermoeden, dat dit zinspeelt op de vier hoofdbanieren, die er in het Israëlitische leger waren, ter vertegenwoordiging van het hele volk en ons aan de vertegenwoordiging van de hele Kerk of gemeente van de Heere denken doen, zoals de vierentwintig oudsten ons doen denken aan zo vele priesterordeningen, als er door David werden ingesteld en dus de vertegenwoordigers van al de getrouwe dienaren van God samen, daarom met de dieren de hele Godskerk voorstellend.

Hierdoor wordt noch wereld, noch Kerk, noch godsdienst verstaan, die in het Oude Testament van koper en duister zou zijn geweest en in het Nieuwe Testament doorluchtig is als glas; maar hier is een zinspeling op het koperen wasvat in de tempel, vaker "zee" genoemd, wegens de grote menigte water, die het houden kon. Dit helder water was tot afwassing en reiniging van de priesters, als zij dienen zouden en van de dieren, die geofferd zouden worden. Daardoor wordt verstaan de voldoening van de Heere Jezus door Zijn lijden en sterven, uit Wiens doorstoken zijde bloed en water vloeide, waardoor de gelovigen afgewassen worden van al hun zonden en met Zijn gerechtigheid bekleed worden; deze voldoening wordt een "zee" genoemd, wegens de voldoening tot zuivering van de gelovigen, tot rechtvaardigmaking en heiligmaking "een glazen zee, kristal gelijk", wegens de zuiverheid, zijnde Jezus het onbestraffelijke en onbevlekte Lam en wegens de volmaakte kracht van zuivering van de zielen; deze was voor de troon en voor het aangezicht van de Heere; hierop zag de Heere, hierin had de Heere Zijn welbehagen, hierin waren de gelovigen aangenaam, hierdoor naderden zij tot God en God tot hen. De dieren betekenen niet engelen, niet de verheerlijkten in de hemel, ook niet de vier evangelisten, ook niet vier apostelen, die in en om Jeruzalem hun bediening waarnamen, maar hierdoor worden de leraren verstaan, die God gebruikt tot opbouw van Zijn kerk; deze worden gezegd vier te zijn, ten opzichte van de vier winden, waardoor alle delen van de wereld vaker verstaan worden, waarin de dienaars gezonden worden, want God geeft op alle plaatsen voldoende leraars tot uitvoering van Zijn voornemen. Zij waren in het midden en rondom de troon, dat is, nabij God levende en zich in Zijn tegenwoordigheid houdend, zich ten dienste aanbiedend, op Zijn bevelen passend, van Hem tot hun werk uitgaande; dat zij vol ogen waren, geeft de nauwkeurige achtgeving op de Kerk te kennen en op alles, wat in haar omging, om er meteen bij te zijn, als hun hulp elders nodig was om het ontstelde terecht te brengen.

Men pleegde onder de tronen van de rechters of de stoelen van de koningen enige dieren te plaatsen en ze daarmee te versieren, zoals Salomo’s stoel met leeuwen versierd was, zoals men lezen kan 1 Kon. 10 Op andere plaatsen is weer gebruik, dat bijzondere gedierten de wagens, waarmee de groten triomftochten hielden, voorttrokken. Op die wijze worden deze

dieren, op menselijke wijze van spreken, bij de troon gebracht. God wordt ook in de profetische boeken op de Cherubs gevoerd, d. i. op Zijn goddelijke wagen. De profeet Ezechiël noemt de Cherubs dieren (Hoofdstuk 10). En het hele vervolg van de tekst bewijst, dat die plaats moet verstaan worden van Gods wagen, die door dieren wordt getrokken. De almogende God zit op deze troon. Een zitten is in de Schrift zoveel als een regeren. Zo wordt hiermee te kennen gegeven, dat God op alle schepselen gezeten is, dat is, dat Hij Zijn schepselen regeert en dat Hij alle dingen naar Zijn wijze Voorzienigheid werkt, elk schepsel gebruikend naar zijn eigen aard, naar Zijn goede en rechtvaardige wil. Bij deze dieren nu moeten wij verstaan, die aan de vier hoeken van de wereld verstrooid zijn, dat is, die in de hele wereld begrepen zijn.

De betekenis van deze symbolische gedaanten blijkt uit de naam, die zij dragen; zij heten levende wezens, zijn dus de vertegenwoordiging van de levende wezens, van al wat op aarde leeft. God komt in het Oude Testament vaker voor als tronend boven de cherubs, om Zijn onvoorwaardelijke verhevenheid boven al het aardse diep in de gemoederen in te prenten, die door de vrees voor Hem bewogen worden. Als de aardse schepping de gemeente van het Oude Verbond bevreesd maakte, richtte zij haar blik naar Hem, die op de cherubs Zijn troon heeft, en haar vrees verdween. Met die openbaring van God komt overeen het "God van de legerschaar" (Zebaoth), dat evenzeer uitsluitend doelt op de heerschappij over de machten van de hemels, evenals deze op de heerschappij over al het aardse. Overal is het gebied van de cherubs streng bij dat van de engelen afgebakend. De cherubs doen nooit de dienst van engelen of boden, fungeren nooit als dienstbare geesten, die tot dienst uitgezonden worden; hun werk is alleen onder de troon van God te zijn of de waarheid af te beelden, dat God de Heere van de hele schepping is, de God van de geesten van alle vlees; verder God te prijzen en te loven, omdat hun aanzijn reeds een feitelijk loven van God is; eindelijk een werkzaamheid te volbrengen bij de voorafbeelding van de oordelen, die de aarde vernietigen (Hoofdstuk 6: 1 vv. ; 15: 7). Dat er vier zijn, is, omdat vier de signatuur van de aarde is.

De vier levenden zijn wezens, die de edelste gaven van de schepping, de onweerstaanbare kracht van de leeuw, de nuttige, vruchtaanbrengende werkzaamheid van de stier, de overleggende wijsheid van de mens en de snelheid van de vliegende adelaar, alles, wat deze koningen van de wildernis, van het vruchtdragend veld, van de lucht en van de hele aardse schepping onderscheidt, in zich verenigen; en deze wezens, die alle voorrechten van het geschapene verenigd voorstellen, zijn tevens door de ogen, waarmee zij overal bedekt zijn, voorgesteld als zuiver geestelijke wezens van veelzijdige, volkomen kennis. De ogen naar voren geven hun inzicht te kennen in de uitwendige wereld, de ogen naar binnen, die ook de ogen van binnen heten, dus op de troon en het inwendige ervan gericht zijn, betekenen hun zien ook in de diepten van de goddelijke gedachten over de wereld.

Evenals de vier dieren van Daniël (thèri a) het van God afgevallen en dus steeds dieper vervallend leven van de wereld voorstellen, dat ten slotte orgaan van de openbaring van de duivel wordt (Hoofdstuk 13 en 17), zo de vier dieren van Ezechiël (zo a) het leven van de wereld in zijn hoogste bestemming, om een orgaan ter openbaring van de heerlijkheid van God te worden.

Zij zijn de verpersoonlijkte schepping, die zucht naar de openbaring van het geheim van de genade (Rom. 8: 19 vv.) en waarin eindelijk de heerlijkheid van God weerkaatst.

7. En het eerste van die (wezen) was een leeuw gelijk, de vertegenwoordiger van kracht en van moed en het tweede van die (wezen) een kalf of var gelijk (Lev. 4: 3;, het beeld van

vruchtbaarheid en van zegen en het derde van die (wezen) had het aangezicht als een mens, waarop het denkend bewustzijn zich afspiegelt, en het vierde van die (wezen) was een vliegende arend gelijk, die even snel in zijn beweging is als zeker van zijn verheven doel.

Zinrijk is de wijze, waarop de kerkvaders de vier dieren bij de vier Evangelisten als zinnebeelden hebben geplaatst; men meent echter niet, dat deze op zichzelf gelukkige allegorie in ons visioen opgesloten zou liggen.

Bij Markus hebben zij de leeuw, bij Lukas de stier, bij Mattheus de mens en bij Johannes de vliegende arend geplaatst.

De eerste gedaante, die van de mens, betekent Mattheus, omdat hij als het ware van de mens begonnen is te schrijven: het boek van het geslacht enz. ; de gestalte van de leeuw geeft Markus te kennen, omdat in hem de stem vernomen wordt van de leeuw, die in de woestijn brult; de derde, die van het rund, beeldt Lukas af, omdat hij met de priester Zacharias begint; de vierde gestalte, de arend, beduidt Johannes, omdat hij met de vleugels van een adelaar zich in de hoogte verheft en van het goddelijk Woord spreekt.

Deze verdeling van de attributen vindt men op de schilderijen, die de vier Evangeliën voorstellen. De leeuw is een sprekend beeld voor de frisse, moedige eigenaardigheid van Markus en de adelaar geeft geheel de hoge Geestvlucht van Johannes en zijn stoute blik in de zon van de geestenwereld te kennen maar hoe moet het offerdier bij het Evangelie van Lukas, het mensenbeeld bij dat van Mattheus passen, als men afziet van de toevalligheden, waarop Hieronymus zijn samenvoeging grondt? Omdat de Evangelist Lukas de absoluut reine, goddelijk sterke humaniteit van Christus met voorliefde voorstelt, zou het mensenaangezicht zijn Evangelie zeer wel karakteriseren; het Evangelie van Mattheus werd door het offerrund voorgesteld, omdat hij vooral aan het Hebreeuwse volk de beloofde Messias verkondigde, in wiens bloed het de werkelijke verzoening vinden moest. (P. LANGE).

Een zinnebeeldige voorstelling van de hoogste krachten, die in de schepping werken. De vier hoogst geplaatste aardse schepselen schenen in hem als tot één geheel versmolten: de sterke, machtige leeuw, de vruchtbare, weelderige stier, de hoogvliegende, scherpzichtige arend, die de zon tegemoet vliegt en de denkende mens. Vier is het getal van de wereld, zoals drie het goddelijk getal, de vier winden, de vier einden van de aarde, de vier elementen. Terwijl de overige volken in hun natuurvergoding aan zodanige natuurwezens zelf goddelijke eer bewezen, zijn zij in de godsverering van het Oude Testament de dragers van Gods troon boven de verbondsark. Boven de hoogste machten van de schepping troont onzichtbaar hun Schepper en Heer, van wie geen beeld of gelijkenis gemaakt kan worden en van wie alleen alle aanbidding toekomt. Het is een gebrek van onze taal dat deze wezens "dieren" moeten genoemd worden (Gr. zo a) en zo een naam dragen met de dieren (Gr. theri a) die Hoofdstuk 13 voorkomen. Hun naam betekent levende wezens, levende schepselen en ook mensen kunnen met deze naam worden aangeduid. Als het hoogste van alle leven in de schepping scheiden zij de hof en de boom des levens van deze wereld van de zonde en van de dood (Gen. 3: 24); zij houden boven de verbondsark de troon van God vast (Exod. 25: 17 vv.); God vaart in het onweer op hen heen (Psalm 18: 11) en in de verheven verschijning, waarvan Ezechiël schrijft (Hoofdstuk 1: 5 vv.). Hier, waar Gods troon als vaststaand wordt voorgesteld, staan de dieren midden in de troon en rondom deze; het is waarschijnlijk, dat twee in het midden daarvoor staan en aan elke zijde één. Zij hebben zes vleugels als de serafijnen (Hoofdstuk 6: 2), waarvan zij met twee het gelaat, met twee de voeten dekken, en met twee vliegen. Daarmee worden de diepe eerbied bij het aanschouwen van God, de

ootmoed bij het eigen verschijnen en de gewillige, vaardige gehoorzaamheid tot het uitvoeren van Gods bevelen aangeduid. Overal hebben zij ogen, zoals de wagenraderen bij Ezechiël (Hoofdstuk 1: 18). Naardien het oog als de mond is, waardoor het lichaam het licht indrinkt, zo is hun hele wezen als door Gods licht vervuld. Naar alle zijden heen zien zij de heerlijkheid van God. Deze vier levende wezens nemen hier een innig deel aan alle lotgevallen van de mensen en prijzen God daarvoor met de 24 oudsten (Hoofdstuk 5: 8; 7: 11; 15: 7 Zij zijn een voorbeeld van de volkomen eenheid van de verheerlijkte schepping en van de verloste mensheid.

De getrouwe leraars hebben allen wel ogen om op zichzelf en op de kudde acht te geven, maar zij hebben allen dezelfde bekwaamheden niet: de een munt in deze, de ander in die meer uit, die hoedanigheden door de vergelijking met verscheidene dieren worden uitgedrukt. Het eerste van die was een leeuw gelijk, in moedigheid en onversaagde dapperheid uitmuntend. En het tweede van die een kalf gelijk, een jong rund of os, waarmee men ploegt; deze is wel zo moedig niet als de vorige, maar munt uit in sterkte en gedurige arbeidzaamheid. En het derde van die had het aangezicht als een mens, dat in vriendelijkheid, bevalligheid en wijsheid uitmuntte. En het vierde van die was een vliegende arend gelijk: een arend vliegt hoog, ziet laag en scherp van verre, beschaduwt zijn jongen tegen de hitte van de zon, met uitgebreide vleugels over hen zwevende, wekt zijn jongen op om te vliegen en draagt ze tussen zijn vleugels als zij moe worden. Deze munt uit door verborgenheden te zien en te openbaren en de gemeente daarin op te leiden. God geeft niet alle bekwaamheden aan één leraar, maar in ieder is wat bijzonders, dat in de anderen niet is; nochtans aller bekwaamheden niet tegen elkaar zijnde, maar alle tot opbouw van de gemeente dienend.

8. En de vier dieren hadden elkeen voor zichzelf zes vleugels rondom, evenals de Serafs in Jes. 6: 2 en waren van binnen vol ogen (liever "en waren rondom en van binnen vol ogen en hebben in hun onafgebroken, blijde beweging geen rust dag en nacht, zeggende, evenals de Serafs in Jes. 6: 3 : "Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, de God van de wereld, a) die is en die was en die komen zal, de God van de geschiedenis van het rijk van de zaligheid (Hoofdstuk 1: 8).

Door de twee paren vleugels en het onderscheiden gebruik worden de hoofddeugden aangewezen bij een heilig schepsel, dat of door de zonde nooit werd vervoerd, of van deze weer is gereinigd en de grote God behoorlijk dient. Deze deugden zijn eerbied, ootmoed en gehoorzaamheid. De Serafs bedekken hun aangezicht, opdat zij de goddelijke majesteit niet vermetel, maar met de diepste eerbied aanzien, zoals zij dan ook niet rechtstreeks zeggen: "heilig bent U", maar, van de majesteit afgekeerd en tot elkaar gewend: "heilig is Hij. " Zij bedekken hun voeten, opdat zij zich enigszins verbergen voor de ogen van God in eigen geringschatting, omdat zij, hoewel vrij van alle zonde, toch schepsels zijn. Zij verbergen zich zoveel zij zich verbergen kunnen; zij vliegen en bewegen zich met grote drukte, om de Heere te volgen, ten einde Hem te loven en Zijn wil te doen.

Nu is de vraag, wat de vier Zoa, in het Neerduits: levende wezens betekenen. Wanneer wij de vier verschijningen van God in het Oude Verbond, bij Jesaja en Ezechiël, de inrichting van de verbondsark, ook een voorstelling van de troon van God en de daarbij behorende uitspraken nagaan, zo bestaat er geen twijfel, of de Cherubs zijn hier bedoeld. Reeds in den beginne stelde God de Cherubs met het vlammende zwaard aan de paradijsingang, om de weg tot de levensboom te bewaren. Aan Mozes werd bevolen twee Cherubs voor de verbondsark te laten vervaardigen, naar het voorbeeld, hem op de berg vertoond (Exod. 25). Waarschijnlijk is de Heere op Zijn troonwagen aan Mozes verschenen als aan Ezechiël, Jesaja en Micha (1 Kon.

22: 19). Deze hemelse wezens komen overal voor, waar de troon van God nauwkeurig beschreven wordt. Het zijn wezens van de hoogste volkomenheid, meer dan engelen of verheerlijkte mensen en de bestendige begeleiders van God en Zijn troon, zoals de Heere tot Mozes zegt: (Exod. 25: 22) "En Ik zal daar bij u komen en Ik zal met u spreken van boven het verzoendeksel af, van tussen de twee Cherubs, die op de ark van de getuigenis zijn zullen. " Ezechiël noemt er vier, zoals hier Johannes; Jesaja (Hoofdstuk 6) noemt ze Seraphim (gelouterden, reinen) met zes vleugelen, die zij ook hier hebben. Bij deze profeet stemmen zij ook het "heilig, heilig, heilig" aan, zoals hier. Bij Ezechiël hebben zij elk vier vleugels en vier aangezichten aan één hoofd, terwijl elk van de vier levende wezens bij Johannes één aangezicht heeft, en een mensengedaante en mensenhanden; in het tiende Hoofdstuk van zijn boek beschrijft hij ze met vier aangezichten aan één hoofd, onder welke het aangezicht van de Cherub, in plaats van dat van de stier genoemd wordt (Ezechiël. 10: 14). De Cherubs zijn wezens van zulke veelzijdige, voor ons bovenzinnelijke volkomenheden, dat wij hun schildering niet gans en al verstaan; hier in de Openbaring zijn zij weliswaar eenvoudig beschreven, maar toch nog raadselachtig voor onze voorstelling. Zij zijn vorsten op het gebied van de natuur (hun getal is vier, hel wereldgetal) zoals de 24 oudsten vorsten zijn in de gemeente. Zij worden als zinnebeelden van de dierenwereld beschreven, waartoe de mens, overeenkomstig zijn lichaam, mee behoort. De leeuw is het zinnebeeld van de wilde, het rund het zinnebeeld van de tamme dieren, de adelaar het zinnebeeld van de vogels, de mens het zinnebeeld van de mensen. Zo verzinnelijken de Cherubs hier uitwendig de bezielde schepping, de dieren en de mensheid op aarde, waaraan noodwendig de plantenwereld en het mineraal rijk ten grondslag liggen, zodat ook deze in de vier wezens hun vertegenwoordigers vinden. De vier Cherubs wijzen zo door hun uitwendige gestalte op een viervoudige uitstroming van de goddelijke scheppingskracht. De vleugels gebruiken zij, zoals Jesaja bericht, om met twee daarvan hun voeten, met twee hun aangezicht te bedekken en om met twee te vliegen. Zij verbergen hun gelaat voor de voortdurende heerlijkheid en heiligheid van God, die ook voor het niet gevallen schepsel, zij het veel hoger en heerlijker dan de mens, onverdraaglijk is en waarvan de onbelemmerde aanschouwing, zoals de machtige zonnestraal, verblindt en het enge vat van de geschapen Geest, door de plotselinge instroming van de volheid van de oneindige God zou doen bezwijken. In zoverre zij van voren en van achteren vol ogen zijn, stellen zij ook geestelijke schepselen voor, namelijk de engelenwerelden; ogen toch zijn zinnebeelden van de Geest en de wijsheid; in zoverre zij echter ook, nadat ze als zinnebeelden van de dierenwereld en van de mensen, wat zijn lichaam betreft, geschilderd zijn, inwendig vol ogen zijn, wijzen zij door deze inwendige ogen, dat is, door de geest, die in hen woont, op de mensengeest in de mens, op geestelijk-lichamelijke schepselen zoals wij. Zeer schoon duiden dan ook de inwendige ogen op de verborgen gemeenschap van de geesten van de mensen met God, de oneindigen geest.

De vele ogen, waarmee de Cherubs overal bedekt zijn, worden hier weer, evenals reeds in vs. 6 gemeld, om het verband van die vele ogen met hun rusteloosheid of onafgebroken werkzaamheid te doen opmerken. Natuurlijk, open ogen slapen niet; ogen, die voor Gods heilig werken en besturen altijd open zijn, ontvangen als getuigen van het licht voor het leven van de ziel onafgebroken in zo’n mate de kracht van het licht, dat zij niet alleen geen slaap nodig hebben, maar tevens juichend in inwendig gevoel van licht en leven, schitterend lichten. De roos, zegt Scriver, geurt dag en nacht zonder enige moeite.

Hun voortdurend zien in de diepte van de wijsheid van het goddelijk regeren en naar buiten in de wonderen van de wereld, die zich voor hen uitbreiden, door middel van de ogen, die naar buiten en naar binnen naar de troon zijn gekeerd, brengt hen in een zalige onrust van loven en prijzen dag en nacht.

De woorden van hun lofgezang hebben driemaal drie afdelingen:

heilig heilig heilig de Heere God de Machtige die was en die is en die komen zal.

De Heilige en Allerhoogste, de Heere en God die de Almachtige heet, wordt driemaal geprezen als de God, die leeft van eeuwigheid tot eeuwigheid, die ten allen tijde alle dingen draagt en ten oordeel komt; dus niet om de Drie-eenheid klinkt het "heilig" driemalen, maar het verheerlijkt Hem als degene, die was, die is en die komt. Driemaal vinden wij ook het werkwoord, het geeft hier de heerlijkheid van God te kennen in het verleden, het tegenwoordige en het toekomende.

De eigenschappen, die hun allen gemeen zijn, zijn deze: En de vier dieren hadden elkeen voor zichzelf zes vleugels rondom, waardoor hun vaardigheid in hun werk te kennen gegeven wordt; zendt God hen hier of daar heen, is er nu dit, dan dat te doen, zij hoeven zich niet om te keren als een vogel, die maar twee vleugels heeft, maar zij hebben rondom vleugels, zij zijn meteen gereed tot alles en aan het werk, eer men omziet en doen het werk met diep ontzag voor God en nederigheid bij zichzelf en al vliegende en ijverig ten opzichte van de gemeente. En waren van binnen vol ogen. Zij waren vol ogen, niet alleen van voren en van achteren, maar ook van binnen; zij waren met het goddelijk licht inwendig in de ziel verlicht, zij kenden, wisten en smaakten zelf de hemelse verborgenheden, die zij anderen predikten, zodat ze uit hun eigen schat oude en nieuwe zaken konden voortbrengen. En hebben geen rust dag en nacht. Zulke liefde, zulke zoetigheid hadden ze in de verheerlijking van God, zulke betamelijkheid en zulke verplichting zagen ze daarin, dat zij er niet moe van werden en iedere gelegenheid daartoe waarnamen, zeggend: "Heilig, heilig, heilig is de Heere God! " De heiligheid van God heeft een bijzondere indruk op het hart van Zijn dienaren, die ze niet uitdrukken kunnen en die ze nochtans pogen uit te drukken, zo herhalen ze het woord heilig tot driemaal toe, dat soms ook ziet op de Heilige Drie-eenheid en voegen daarbij Zijn almacht in eeuwigheid. De Almachtige, die was en die is, en die komen zal! Hetgeen Jesaja 6 van de engelen gezegd wordt, wordt hier gezegd van de leraars. Zij hebben hetzelfde werk, namelijk God te verheerlijken, dat is, hun beider einde. Dit leert de Heere Jezus bidden: "Uw wil geschiede, zoals in de hemel, zo ook op de aarde.

9. En wanneer (zo vaak als) de dieren, de levenden, bij de verdere gezichten heerlijkheid en eer en dankzegging gaven Hem, die op de troon zat, die in alle eeuwigheid leeft.

10. Zo vielen de vierentwintig ouderlingen, zich ook van hun zijde verootmoedigend (vs. 4) voor Hem, die op de troon zat, neer en aanbaden Hem, die leeft in alle eeuwigheid en wierpen, in eerbied voor de goddelijke majesteit, waaraan alle eer toekomt en waaraan zij alles te danken hebben (Ps. 115: 1. 2 Kor. 3: 5, hun kronen voor de troon. Zij hieven het loflied van de Schepper, dat in het rijk van de natuur klinkt, aan, evenals daarna (Hoofdstuk 5: 8 vv.) de hele schepping het lied, dat uit het rijk van de genade klinkt, overneemt, zeggende:

11. U, Heere, bent waardig te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht; want U heeft alle dingen geschapen en door Uw wil zijn zij en zijn zij geschapen. U alleen bent de Zelfstandige en Algenoegzame; alles wat buiten U is heeft daarentegen door U zijn aan zijn ontvangen en dankt aan U zowel zijn hele zijn als zijn oorsprong.

Met de vertegenwoordigers van de schepping, de vier wezens, stemmen de vierentwintig oudsten, de vertegenwoordigers van de verloste mensheid, in het loven van God samen. Toch ziet hier de lof van de ouderlingen niet op de verlossing zelf, dat pas Hoofdstuk 5: 9 vv. Re

plaats heeft, maar op de macht en heerlijkheid van God, die in de schepping geopenbaard is, zodat de woorden van de ouderlingen met de lof van de vier levende wezens evenals met de betekenis van het hele visioen in schone harmonie zijn. Dit is zeker niet zonder te zien; zoals in vs. 8 uitdrukkelijk is aangeduid en in het algemeen de grondslag is, dat de almachtige God, die de aanvang van alle dingen heeft gemaakt, ook de voltooiing ervan maken zal.

Johannes ziet hier de levende God niet als de wereldschepper, maar als de wereldbeheerser, die ten gerichte komt (Hoofdstuk 14: 7). Dat echter bij het gericht ook sprake is van de schepping heeft daarin zijn oorzaak, dat de oordelen van God de herstelling van alle werken van God ten doel hebben.

Eigenaardig is het, dat hier, evenals ook elders in ons boek, alleen bij de aanbiddenden uit de mensheid, maar nooit bij het loven van de Engelen het directe aanspreken aan God voorkomt. De levenden riepen "heilig is God"; deze ouderlingen spraken: "U bent waardig". Zou hier niet een aanwijzing zijn dat de verlosten uit de mensheid in nog nadere betrekking tot God, in meer onmiddellijke kinderlijke betrekking tot Hem staan, dan zelfs de engelenwereld?

Opmerkelijk is de algemene heerschappij van het drietal in vs. 8-11 "heilig, heilig, heilig de Heere, God, de Almachtige die was, die is, die komt; heerlijkheid, eer, kracht; zij vallen neer, zij aanbidden, zij werpen; U heeft geschapen, zij zijn, zij zijn geschapen.

De Cherubs geven eer en dankzegging aan Hem, die op de troon zit aan God, terwijl zij Zijn alles te boven gaande grootheid en heerlijkheid erkennen; zij brengen Hem dank, omdat Hij hen geschapen heeft, benevens alle schepselen op aarde, die zij vertegenwoordigen. De dank van de ouderlingen wordt toegebracht voor de almachtige kracht van God, die zich in de schepping en onderhouding van alles openbaart. Dat zij hun kronen voor de troon werpen, ontstaat uit het levendig gevoel van hun geringheid en onwaardigheid voor God en uit eerbied voor de goddelijke heerlijkheid, die hen geheel en al vervult. Geef u ook, mijn ziel, voor God alleen de eer voor alles, wat u bent en heeft!

Het is blijkbaar het lied van de schepping, dat hier gezongen wordt; het lied van de verlossing zal ons daarna toeklinken, wanneer het Lam op dit hemels toneel verschenen zal zijn. (V. D. PALM).

De ouderlingen, de hele gemeente van God en zo de hele kerk voorstellend, bogen zich eerbiedig voor de Heere neer, de grootste tussenruimte, die daar was tussen God en hen, ziende en erkennend. De Heere, zo heilig en heerlijk, en zij zo nietig, dit verwekte in hen eerbied voor God en verootmoediging van zichzelf; zij aanbaden Hem in erkentenis van die heerlijkheid en erkenden, dat alles, wat zij waren en hadden van Hem en door Hem en tot Hem was en dat de eer en heerlijkheid Hem alleen toekomt. Zij wierpen hun kronen, hun eer en heerlijkheid voor Hem neer, meer behagen hebbend in God heerlijkheid te geven, dan zelf op tronen te zitten en kronen te dragen; omdat alles, wat zij waren en hadden, van Hem was, zo wilden zij het alles ook voor Hem hebben en in Hem doen eindigen. Zij vergenoegden zich niet met de inwendige erkentenis en met de ootmoedige gebaren, maar zij voegden hun stemmen daarbij, zeggende: "U Heere, bent waardig te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht. Het was niet alleen hun liefde om God te verheerlijken; maar zij erkenden, dat de Heere het waardig is, dat het Hem toekomt wegens Zijn inwendige volmaaktheden, wegens Zijn heerlijkheid, soevereine Opperheid en Almacht, die zich vertonen in de schepping en voortbrenging van alles, want U heeft alle dingen geschapen en door Uw wil zijn ze en zijn ze geschapen! Alles wat er is, heeft zijn begin uit Hem en daarom is het betamelijk, dat ook alles

tot Zijn eer zij en dat ieder redelijk schepsel Hem prijst, Zijn zaligheid heeft in de erkentenis van Zijn heerlijkheid, die zich in de schepping van hemel en aarde opdoet. God hoefde niet te scheppen, maar het is Zijn vrije welbehagen geweest. Hij had bij Zichzelf besloten wat Hij wilde scheppen, wanneer, hoedanig en waartoe ieder schepsel zou zijn. Deze soevereine wil erkennen ze, hebben daarin blijdschap en prijzen God daarover. De Heere heeft alles gewrocht omwille van Zijn wil; ja, ook de goddeloze tot de dag van het kwaad (Spr. 16: 4).

HOOFDSTUK 5

CHRISTUS, DE LEEUW EN HET LAM, DIE HET VERZEGELDE BOEK OPENT, WORDT IN EEN NIEUW LIED GEPREZEN

II. Vs. 1-14. In het verder verloop van het gezicht is niemand ook geen van de hemelse machten, in staat, een met zeven zegels gesloten boek, dat Hij, die op de troon zit in Zijn rechterhand houdt, open te doen, opdat de inhoud van hetgeen op de toekomst van het rijk van God betrekking heeft, zijn loop heeft. De heilige ziener weent er over en wordt door een van de vierentwintig ouderlingen door het wijzen op Hem, die overwonnen heeft opgericht, waarop dan een lam verschijnt, dat nog de sporen van het slachten aan zich draagt en het boek overneemt om de zeven zegels open te breken. De hele hemel verheerlijkt de majesteit van dit ogenblik door een liturgische godsdienst, die voor de troon van God en ter ere van het Lam wordt gehouden.

1. En ik zag in de rechterhand van degene, die op de troon zat, van God de Vader, wie alle macht toekomt in de hemel en op de aarde, om de wereld te regeren en de toekomst te beschikken, a) een boek, een lang perkament, over eenstaf samengerold, geschreven van binnen en van buiten. Het was beschreven niet alleen op de inwendige vlakte, die naar de staf gekeerd was, maar ook, omdat de rijke inhoud daar geen ruimte genoeg had gevonden, aan de zijde, die zich naar buiten bevond. En het was verzegeld aan het ondereinde van de rol, langs de hele staf met zeven zegels, zodat pas na het openen van al deze zegels het boek kon worden ontrold.

a) Ezechiël. 2: 10

Deze rol heeft de Heere eigenlijk niet in de hand, maar, zoals er staat, op de hand. Zij ligt op Zijn open rechterhand, terwijl Hij haar zoals het ware aanbiedt en wacht, of iemand waardig zal zijn die te nemen en te openen. Dat het echter bij dit openen niet zozeer te doen is om bekendmaken van de inhoud, als wel om volvoering van de daarin vervatte raadsbesluiten, daarop wijst de hand, in het bijzonder de hand, die tot handelen geoefend is, de rechter, die het boek voorhoudt. Een boek is de verzameling van aaneengeschakelde gedachten, de somma van hetgeen iemand bij zichzelf overlegd en besloten en wat hij vervolgens op schrift heeft gesteld, omdat het daarbij blijven moet en anderen zich daarnaar moeten richten. Dit boek bevat de gedachten en raadsbesluiten van God, die Hij reeds sinds lang op schrift heeft gesteld door het profetische woord van het Oude Testament en waarbij het ook moet blijven alles, wat verder op aarde in het rijk van de genade gebeurt, moet zich daarnaar regelen en er kan niets geschieden, wat niet vervulling van het voorspelde zou zijn. Dat dit zo is en wij niet, zoals de uitleggers willen, aan een pas geschreven boek met een geheel nieuwe inhoud, die nog eerst zou moeten worden bekend gemaakt, moeten denken, volgt bepaald deels uit de vorm van het boek, welke die van de heilige boeken van Israël is (Luk. 4: 17) en de schrift in die zin, zoals het woord in MATTHEUS. 22: 29 Luk. 24: 27 Joh. 2: 22; 5: 39; 7: 15 en 28 gebruikt wordt, voorstelt, deels uit de omstandigheid, dat na de opening van het zevende zegel in Hoofdstuk 8: 1 ook niet op een enkele plaats staat, dat de ziener in het boek zou hebben gelezen, of dat door iemand daaruit iets zou zijn gelezen. Johannes weent vervolgens (vs. 4), dat niemand waardig werd gevonden het boek te openen en te lezen, noch er in te zien. Dat het hem er niet om te doen is, om de nog onbekende inhoud te vernemen, maar om iets anders, zullen wij bij de plaats zelf moeten duidelijk maken. Hij kan natuurlijk alleen de buitenzijde zien; maar daarop, dat ook deze, de achterzijde, beschreven is, komt het boven alles aan. Dat de binnenzijde beschreven is spreekt vanzelf; is datzelfde het geval met de

buitenzijde, dan is aan de ene zijde de inhoud zo rijk, zo groot van omvang geweest, dat de ene, gewoonlijk gebruikte zijde niet voldoende was om die op te nemen; aan de andere zijde is echter het boek nu ook vol geschreven, er kan niets meer bijkomen, men zou een nieuwe perkamenten rol moeten beginnen, als men de inhoud wilde vermeerderen en dat moet niet geschieden, zoals vooraf het sluiten met zeven zegels te kennen geeft. Inderdaad is dan ook het schrift reeds in de tijd, dat Johannes de Openbaring ontvangt, in materieel opzicht gesloten. God voortijds, vele keer en op velerlei wijze gesproken hebbend tot de vaderen, heeft in deze laatste dagen gesproken door de Zoon. Iets dat hier boven gaat, dat in de schriften van het Oude Testament reeds staat en door de mond van Jezus Christus in de dagen van Zijn vlees de bevestiging en nadere bepaling heeft verkregen, verder door Zijn werk vervuld is geworden, kan de ziener niet worden meegedeeld, dat weet hij en ziet hij afgebeeld voor zich in de rol van het boek, die in- en uitwendig beschreven is met zevenvoudige zegels gesloten. Maar dit slot van zegels heeft daarom nog zijn andere betekenis, de hoofdzaak is daarbij nog iets anders. Onder zegels kan men iets leggen met het doel, dat van buiten af niemand er bij komt en het ongemerkt wegneemt, om het in zijn bezit te nemen, of er kennis van te nemen (Deut. 32: 33 Jer. 32: 10 v. Dan. 12: 9). Dat dit doel niet bestaat en het boek daarom gesloten is, opdat niemand, die het niet waardig is, het zou opendoen en zijn zegels breken, daarin leest en de inhoud leert kennen, blijkt uit de juiste bepaling van deze inhoud, die niet bestaat in nieuwe verborgenheden, groter dan die, die in het profetische woord reeds geopenbaard zijn (Rom. 16: 25 v. 1 Kor. 4: 1), zoals overal slechts van een voltooiing van de verborgenheid van God (Hoofdstuk 10: 7), niet van een verdere onthulling ervan sprake is en zelfs de voorstelling van de laatste dingen, die daar geschieden, slechts als de wederopvatting en nauwere ontvouwing van Oud-Testamentische profetie optreedt (Hoofdstuk 18: 2 v. ; 19: 13, 15 en 17; 20: 8 v. ; 21: 1 vv. Wij moeten dus het andere doel beschouwen, waarom iets onder zegels wordt gelegd; en dat is volgens Job 9: 7 Dan. 9: 24 (de sterren verzegelen, dat zij geen licht geven en de zonde verzegelen, dat zij niet verdoemen) dit, dat wat achter het slot wordt gedaan, zijn kracht en werking niet doe gelden. Bedenken wij, bij welk keerpunt in de geschiedenis van het rijk van God Johannes de Openbaring ontvangt, namelijk in de tijd, als het oordeel van God over Jeruzalem en de tempel en over dat volk, waaraan alle beloften geschonken zijn en waarom zich Mozes en alle profeten als om hun middenpunt bewegen, worden volbracht, dan begrijpen wij wel, wat de zeven zegels, die het boek sluiten, moeten betekenen. De oordelen, die nu zullen losbarsten, hebben, zo daarbij alleen de gerechtigheid van Hem, die op de troon zit, moest beslissen, zo’n kracht en werking, dat de gezichten en voorspellingen van de Schrift volkomen en voor altijd in die zin verzegeld zouden zijn, dat zij nooit tot hun laatste en zalige voltooiing konden komen. Zij houden die onder volledige afsluiting, zodat het met deze gedaan is en niemand in de hemel of op aarde of onder de aarde kan die afsluiting verbreken; het is uit met het verbond, dat God met Israël heeft gemaakt en daarom ook met de raadsbesluiten van Gods genade voor de overige mensheid; de Schrift, in zoverre die van de laatste dingen, van een volvoering van het geheim van God handelt, kan nu niet meer worden vervuld. Dit is zeker een gedachte, die vreemd geworden is; men heeft zich gewend, bij het bespreken van de leer van de laatste dingen, van Israël en zijn betekenis voor het rijk van God zo goed als geheel af te zien en de kerk, uit de heidenen vergaderd, zonder meer en met volkomen gelijke rechten in de plaats van het uitverkoren volk van God te stellen, waarvoor alle beloften voor de toekomst zijn, zodat de Joden, zo velen van hen nog zalig worden, niet zonder ons volmaakt zouden worden. Volgens de hele profetie van de Schrift, als men ze slechts wilde nemen zoals zij luidt, en haar woorden niet zo veel een andere zin opdrong, als men ze opvatte zoals men ze onbevooroordeeld opvatten moet, is het integendeel omgekeerd. Wij Christenen uit de heidenen kunnen niet volmaakt worden zonder de Joden en de toekomstige stad, waarop wij wachten, kan geen andere zijn dan een nieuw Jeruzalem (Hoofdstuk : 21: 2). Moest de geschiedenis van het rijk van God bij Israël, waarin

alle geslachten op aarde gezegend moeten worden en waarvan alle heil tot aan het einde van de wereld komt, met een Jeruzalem eindigen, dat alle profeten gedood heeft, die worden gezonden, dat ook Christus zelf aan het kruis heeft genageld en aan alle boden zich heeft vergrepen en nu tot straf voor zijn zonde voor altijd verloren is, dan was er geen rijk der heerlijkheid meer; want de Schrift kan toch niet gebroken worden, zij is van het begin tot het einde van die aard, dat men telkens beloften vindt, die Israël aangaan en waaraan het overige van de mensheid alleen in en met Israël deel heeft. Deze te verzwakken door ze anders te willen verklaren, of de woorden in een andere vorm te willen gieten, dan zoals God ze heeft gegeven, dat heeft zich tot hiertoe reeds veelvuldig gewroken en zal zich verder wreken, als men niet leert, plaatsen zoals die in Rom. 11: 11-36 met grotere ernst dan tot heden ter harte te nemen.

Het boek, dat in de hand van de Oppermonarch gezien werd, was niet gelijk aan de onze, die, uit losse vellen bestaande, met elkaar tot een geheel verenigd worden, maar een boekrol, zoals de ouden gebruikten, die ineengerold en weer een voor een ontrold kon worden. Wij zouden om deze reden liefst lezen, dat dit boek, uit zeven vellen bestaande, van binnen met prentenverbeeldingen, zoals het vervolg leren zal, beschreven en van buiten elk met een zegel en dus met zeven zegels toegesloten was.

Dit boek was in de rechterhand van God de Vader, die het alles in Zijn eeuwige raad besloten had, wat daarin stond. Hij zou het ook alles uitvoeren, zodat dit boek is het boek van de besluiten van God; niet van alle, maar van die besluiten, die God over de kerk van die tijd af besloten had en dat zover, als Hij ze aan de kerk wilde openbaren; niet alleen wat over de zegels geschieden zou, maar ook onder de bazuinen en onder de fiolen, want het laatste zegel geeft de bazuinen uit; en uit de laatste bazuin komen de fiolen voort en volgen zo eigenlijk na elkaar, zodat het laatste zowel als het eerste in dit boek geschreven is. Dit boek, deze rol, was niet alleen aan de ene zijde van binnen beschreven, maar ook van buiten; het hield alles in, daar kon niets uitgedaan en niets bijgedaan worden, daar was geen plaats meer over, het was volgeschreven, het was opgerold, gebonden en met zeven zegels verzegeld, waardoor het met het goddelijk gezag was bevestigd en tot die tijd toe verborgen gehouden en hield zeven verborgenheden in.

2. En ik zag een sterke engel, een engel van buitengewone majesteit en kracht, dezelfde, die ook in Hoofdstuk 7: 2; 10: 1; 18: 1, 21; 19: 17 en 20: 2 optreedt, uitroepende met een grote stem, die door de hele wereld, in hemel en op aarde weerklonk: Wie is waardig en op grond van die waardigheid nu ook in staat het boek te openen en zijn zegels open te breken, opdat hij zijn inhoud ontvouwt, als hij het uit elkaar rolt?

3. En niemand a) in de hemel uit het getal van de heilige engelen, noch op de aarde, uit het getal van de mensenkinderen hier beneden, noch onder de aarde, uit het getal van de gestorvenen in het dodenrijk, dus in elk gebied van de schepping (Fil. 2: 10), kon het boek openen, noch het (in)zien, om de inhoud te leren kennen, ten einde die te volvoeren. Dit bleek daaruit, dat zich niemand aanmeldde op de vraag van de engel.

a) Openbaring 5: 13

4. En ik weende zeer, dat niemand waardig gevonden was om het boek, waarvan ik wist, dat het aller troost voor het heden en alle hoop voor de toekomst van de gelovigen in zich sloot, te openen en te lezen (de woorden "en te lezen" worden in de beste handschriften niet

gevonden), noch het in te zien, (ten onrechte hebben onze staten-vertalers ingevuld "in", het moet zijn "te bezien",) hoe het volgens zijn reeds bekende inhoud zou worden verwezenlijkt.

Johannes weent uit zwakheid van het geloof en twijfelmoedigheid van de Geest. De geduchte heidense macht van het Romeinse rijk had zich op de kerk geworpen en bedreigde haar met verdelging van de aardbodem; want het was door God aan dat rijk gegeven, tegen de heiligen te strijden en hen te overwinnen. De kerk van de Heere Jezus scheen op het uiterste te wezen. O, hoe vol vrees en vertwijfeling was het tegenwoordige en hoe donker het uitzicht in de toekomst! Geen antwoord op de vragen daarnaar! Daarom weent Johannes. Het was hem, als was de Heere Jezus dood en als stond Hij niet aan het hoofd van de schepping! Zijn zwak geloof schonk hem niet meer troost, dan het wegkwijnend licht schijnsel in een huis geeft. Maar nu wordt hij en wordt met hem de gemeente van de Heere vertroost met de openbaring van voorspellingen. En nog heden ten dage moet de getrouwe Heer dat zelfde doen over hen, die wenen over de gevaren, waaraan de kerk blootstaat. Hij zelf moet hun het boek van Zijn voorspellingen ontsluiten en hun openbaren de dingen, die geschieden zullen. Werd het Openbaringsboek niet zonder tranen geschreven, het wordt ook niet zonder tranen verstaan; en dit boek zal wel altijd dicht verzegeld blijven voor de onverschilligen en verharden, die niet delen in de droefheid van de apostel over de lijdende, vernederde, vertrapte kerk. Maar zij, die daar neerzitten aan de rivieren van Babel en wenen bij het denken aan Sion; zij zijn het, die in dit boek de stem vernemen van Jezus, die als van de hemel tot hen spreekt en verstaan wordt in het binnenste van hun gemoed.

Johannes barstte in tranen uit; want hij was met een zeer grote begeerte aangedaan om de dingen en uitkomsten van de toekomende tijd te kennen, omdat hij begreep dat die openbaring zeer nuttig voor de kerk zou zijn. Ja, hetgeen hier van Johannes wordt gezegd, moet van de kerk zelf worden verstaan, die door de geliefde apostel van Christus hier wordt voorgesteld. De kerk heeft zeer grote reden van rouw en droefheid, zolang Gods raad aangaande de dingen van de toekomende tijd voor hen verborgen is; hetzij dat God zelf tot dusverre Zich niet verwaardigd heeft, die aan de kerk uit te leggen, hetzij dat het geopenbaarde niet wordt verstaan. Want als de kerk echt is het uitverkoren volk van die God, die wij eren als Bestuurder van het heelal, moet het haar tot schaamte zijn, de raad niet alleen van die Koning, maar ook van haar Vader en Vriend niet te weten en met de wereld in de duisternis te verkeren. Daarentegen zal het tot eer en troost van de kerk zijn, de lotgevallen van de toekomende tijd te kennen en te doorgronden, die voor wereld en vleselijke mensen verborgen zijn.

Er worden drie zaken genoemd: "Opendoen, lezen en inzien. " Geen mens kan opendoen; niemand is daartoe machtig dan alleen de Zoon van God zelf. Niemand leest en verstaat Gods oordelen volkomen, dan de Zoon en degenen, die het de Zoon openbaart, of voor zoveel Hij ieder openbaart. Niemand ziet daarin, d. i. niemand kan Gods werken en oordelen aanschouwen, tenzij hij eerst met de Geest van Christus vervuld en erdoor gereinigd is. Van Hem moeten wij dan genade bidden, opdat wij verkrijgen mogen, Zijn oordelen te verstaan, voor zoveel ons nodig is en dat wij over die ook goddelijk mogen oordelen.

5. En een van de in Hoofdstuk 4: 4 genoemde ouderlingen, dus een van degenen, die de vrucht van de overwinning van Christus tot zaligheid voor Gods troon reeds smaken, zei tot mij: "Ween niet, zie de Leeuw, die uit de stam van Juda is, a) de wortel van David, Hij, van wie in Gen. 49: 9 en Jes. 11: 10 is geprofeteerd, heeft, zoals u weet, door zegerijk volbrengen van het verlossingswerk (vs. 9), overwonnen. Deze heeft door zo’n behaalden zegepraal, waarvan wij hemelingen de buit zijn, ook de waardigheid en de macht ontvangen, om het

boek te openen, over welks gesloten zijn u zich bekommerd maakt en om zijn zeven zegels open te breken, zodat het verbond van God met Zijn volk niet vernietigd is, alhoewel het nu als achter slot en grendel gelegd is en zonder verdere hulp van de overwinnaar zijn kracht niet kan betonen.

a) Rom. 15: 12 Openbaring 22: 16

Als de uitleggers zeggen: "een sterke engel moest daarom hier worden ingevoerd, omdat hij een herauten-woord moest uitspreken, dat de hemel, de aarde en de onderwereld moest doordringen", dan zeggen wij nog daarop: zo een is er onder alle geschapene wezens niet, wiens kracht zo groot zou zijn en dan blijkt vanzelf, dat deze sterke engel geen ander is dan Christus de Heere zelf. de heilige ziener moet de hoogheid van Hem, die alleen het boek kan openen, echt duidelijk voor de geest staan. Hij verkondigt deze dan in eigen persoon daardoor, dat, voordat Hij later als het Lam verschijnt, zoals het gedood was, Hij alle schepselen in de hele wijde wereld oproept, om het werk te volbrengen, als iemand onder hen dat mocht kunnen en hen tot belijdenis van hun onvermogen brengt door op Zijn vraag te zwijgen. De bedoeling van Gods genade is zeker, dat het boek niet verzegeld blijft, maar zijn zegel wordt afgebroken, opdat het van de staf worde afgerold. Zijn gerechtigheid heeft aan het boek de zegels gehecht; de oordelen, die moeten komen, bewerken een vast slot, zodat men in het boek, zoals het nu is, niet kan zien en niets van de inhoud met zodanige ogen kan lezen, die de verwezenlijking van hetgeen beloofd is, gewaar worden. Maar Zijn grote heerlijke barmhartigheid zou graag de zegels geopend zien door de hand van Een, die daartoe waardig is. Daarom houdt Hij het boek voor, opdat diegene het neemt, die waardig bevonden wordt. Nu kan over dit waardig zijn geen schepsel, geen geschapen engel beslissen; dat kan alleen de Zoon, van wie de Vader al het oordeel heeft overgegeven. Omdat deze echter tevens de alleen waardige is en Hij toch niet onmiddellijk zelf de waardigheid Zich kan toekennen, doet Hij het indirect door Zijn oproeping. Hij, die Zichzelf waardig mocht rekenen, moet toetreden; en als niemand te voorschijn komt, wordt duidelijk, dat door het eigen geweten ieder zijn onwaardigheid duidelijk wordt. Terwijl Hij daarentegen in de gedaante van het Lam toetreedt, moeten alle anderen Hem van Zijn waardig zijn getuigenis geven (vs. 11 v.). Het aanzien alleen van het Lam, dat gedood was, zet alles wat in de hemel en op aarde en onder de aarde is, in blijde verrukking en in aanbiddende verering, waardoor wij nog meer bepaald herinnerd worden aan Fil. 2: 8-11

6. En ik zag, toen ik Hem, van wie de ouderling had gesproken, nu ook voor mijn ogen zou zien, hoe Hij volbrengen zou, wat hier werd bedoeld en zie, in het midden van de troon en van de vier dieren en in het midden van de ouderlingen, in de ruimte, welks middenpunt de troon met de vier levende wezens en welks omgeving de 24 tronen van de ouderlingen vormden en Zich dus als Middelaar stellend tussen God en Zijn volk, een Lam, staande als geslacht, met de lidtekens van Zijn slachting (Hoofdstuk 13: 8). Het vertoonde Zich aan mij, hebbende, als zinnebeeld van de verleende macht en wijsheid (Matth. 28: 18 Openbaring 3: 1), zeven hoornen en zeven ogen, die zeven ogen zijn de zeven Geesten van God, die uitgezonden zijn in alle landen, om die met goddelijke invloed door te trekken (Hoofdstuk 1: 4; 4: 5).

Nu verschijnt de Leeuw (vs. 5), de machtige, tegen welke niemand zich kan verheffen; de Overwinnaar; hoe vreselijk zal het zijn hem aan te zien. Maar ziedaar, een "lammetje", (zo wordt overal in de Openbaring gevonden, Hoofdstuk 5: 8, 12 v. ; 6: 1, 16; 7; 9, 14; 12: 11; 13: 8; 17: 14 terwijl overal elders "lam" staat (Joh. 1: 29, 36. 1 Petrus 1: 19 Hand. 8: 32 Verg. Joh. 21: 15), verschijnt in plaats van de leeuw en wel "als geslacht. " Dat is de slag, waarmee de Leeuw heeft overwonnen, dat Hij Zich als Lam heeft laten slachten. In de almacht van de

lijdende liefde heeft Zich alleen het grote van Zijn almacht kunnen betonen. Het verkleinwoord "lammetje" dient dus tot versterking van het contrast met de Leeuw.

Hoe groot ook de tegenstelling tussen de Leeuw en het Lammetje voorkomt, is er toch een diepe harmonie van de beide voorstellingen aanwezig; want evenals het in vs. 5 veronderstelde strijden van de Leeuw, d. i. Zijn geduldig lijden en sterven met het geslacht worden van het Lammetje samenvalt, is aan de andere zijde ook de verkregen overwinning van de Leeuw, die in de opstanding openbaar geworden is, in het Lammetje waar te nemen, terwijl het staat als geslacht, namelijk als zo een, welks nog zichtbare lidtekenen het vroeger geslacht zijn aanwijzen.

Het is voor een krijgsman iets roemvols en niet iets, dat hem misstaat, als hij een lichaam heeft, dat met wonden getekend is. Zo is het ook voor de Heere Jezus een grote eer, dat Hij Zich als het geslachte Lammetje vertoont en voor hen, die Hem aanhangen en navolgen, is het een bestendige herinnering aan hetgeen Hij voor hen gedaan heeft.

Evenals in vs. 5 de Leeuw aan het Lam voorafgaat, zo wordt ook hier, doordat de zeven horens vooraanstaan, gewezen op de hele volheid van goddelijke macht en sterkte, waarmee Christus tot verderf van Zijn vijanden en tot zaligheid van de Zijnen is toegerust; want de hoornen zijn in het Oude Testament een vast symbool van zegevierende kracht (Ps. 148: 14). Het zevental van de hoornen wijst aan, dat deze sterkte in de hoogste volheid bij Hem aanwezig is. Dat het Lammetje de zeven Geesten van God (Hoofdstuk 1: 4; 4: 5) heeft (verg. Hoofdstuk 3: 1) wijst daarop, dat de Geest van de Vader ook de Geest van de Zoon is, dat alle goddelijke krachten Hem ten dienste staan, dat Hij met de hele volheid van de goddelijke almacht is toegerust. Als nu de zeven geesten worden voorgesteld als die, die gezonden worden over de hele wereld, dan stelt deze aanwijzing, die op Zach. 4: 10 twijfel, dat hier niet van de Geest van God als persoon, in de eenheid van het goddelijk wezen, maar in Zijn verschillende werkingen sprake is. Zij vormt een krachtig bolwerk tegen wanhoop voor de kerk bij het zien van de dreigende wereldmacht. Al moge de hele wereld zich tegen haar verheffen, Christus, haar hoofd, heeft de zeven Geesten van God, die over de hele aarde worden gezonden en wier geheimen, vaak diep verborgen, maar onweerstaanbare invloed niets op aarde, al stelt het zich ook nog zo te weer, terughouden kan.

De zeven hoornen dienen het Lam tot betoning van Zijn onweerstaanbare macht, die elke hinderpaal omverwerpt tegenover alles, wat zich tegen het raadsbesluit van God stelt. De zeven ogen zijn om getrouw, bewarend en leidend opzicht te hebben over allen, in wie het raadsbesluit van God tot zaligheid moet worden volbracht. Als het geslachte Lam heeft Christus de weg tot volmaking gebaand, als bezitter van de zeven hoornen en van de zeven geesten van God is Hij ook in staat, de wereld werkelijk tot die volmaking te brengen.

Omdat Christus de Geest heeft, daarom ziet Hij alles, ook de dingen op aarde, waarheen de Geest wordt gezonden (1 Kor. 2: 10), het drijven van Zijn vijanden, de toestand van de Zijnen enz.

Eer de visioenen van de toekomst volgen, moet de hoogheid en heerlijkheid van Jezus Christus, de oneindige afstand tussen de Zoon van God en de voornaamste hemelgeesten, voor de hele schepping openbaar worden. De sterke engel, die tot hemel, aarde en onderwereld de oproeping richt: "Wie is waardig het boek te openen? " bekent daarmee zijn eigen onwaardigheid. Een algemeen zwijgen van het hele heelal bewijst het gemis van alle schepselen aan de nodige kennis, om de besluiten van God te verstaan, aan de nodige macht

om ze ten uitvoer te brengen. De grote vraag (question brulante) van alle tijden en zonder dat zij het vermoeden, van alle volken, schijnt onopgelost te zullen blijven. De diepe smart van Johannes daarover, omdat het raadsbesluit van God aangaande Zijn medemensen, in weerwil van Jezus' lijden en sterven, onuitgevoerd moest blijven, wordt door het kinderlijk wenen van de hoogbejaarde ziener uitgesproken. Jezus zelf heeft in de dagen van Zijn verblijf op aarde, in het volle gevoel van de ellende van deze zondige wereld geweend. Zo schreit ook Zijn boezemdiscipel hier in de geest, omdat de jammer van de mensheid door de onuitvoerbaarheid van het goddelijk raadsbesluit dan niet voor immer opgeheven zal kunnen worden. Hoe ongelijk aan de oude Johannes, zo begerig om met de inhoud van de zeven zegels kennis te maken, zijn degenen, die het onderzoek van het boek van de Openbaring niet alleen verwaarlozen, maar ook minachtend daarop neerzien. Een van de ouderlingen, de discipel wellicht het meest nabij, spreekt tot Johannes: "Ween niet! " De ouderlingen weten reeds wat straks op handen is, ofschoon ook zij zich zo-even onwaardig moesten bekennen. Ween niet! Dat klinkt opbeurend en liefelijk. Sinds Christus overwonnen heeft, is het wenen, hoewel bij zondaren geen ongehoorde zaak, toch niet meer de uitdrukking van vertwijfelend smartgevoel, wanneer wij Hem, zoals de weduwe te Naïn, tot onze Trooster wensen te bezitten. "Zie de Leeuw uit de stam Juda, de wortel van David heeft overwonnen, om het boek te openen en zijn zeven zegels open te breken. " Zie, iets ongehoords en nieuws; zie, Eén is de waardige in Gods uitgestrekt heelal, de grote Overwinnaar, de Leeuw uit Juda's stam. Het is Jezus, die als Overwinnaar aan het kruishout de mensheid met God heeft verzoend; die het raadsbesluit van God op aarde heeft volbracht; die het ook verder van uit de hemel volvoeren zal; die de zaligheid voor zondaren verworven heeft en nu ook de zondaren tot de zaligheid zal brengen. "Een jonge leeuw is Juda", aldus begroette Israël een onder de oudsten van zijn zonen, die tot de eer was uitverkoren om stamvader van de beloofde Messias te zijn (Gen. 49: 8-10). In zijn elfde Hoofdstuk noemt Jesaja dezelfde Beloofde aan de vaderen: het rijsje uit Isaï's afgehouwen tronk (Jes. 11: 1) en later de wortel van Isaï; ook Jezus noemt Zich (Openb. 22: 16) de Wortel van het geslacht van David, Degene, door van wie niet alleen, maar ook om Wiens wil het geslacht van David heeft bestaan. Nu wordt de Christus in het midden van de troon en van de vier wezens en in het midden van de 24 ouderlingen in de merkwaardige zinnebeeldige gestalte van een Lam (letterlijk: van een Lammeke) zichtbaar en wel van een geslacht Lam, dat nog de verse sporen van Zijn slachting in het lichaam omdraagt. Als Lam is Hij het zinnebeeld van de argeloosheid, eenvoudigheid en onschuld, vooral van stille lijdzaamheid. "Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegdraagt", getuigt de Doper, die Hem met de vinger aanwijst. "Als een Lam is Hij ter slachting geleid", profeteert Jesaja. Het Lam heeft zeven hoornen, het teken van volkomen macht; zeven ogen, het kenmerk van volmaakte wijsheid. Het bezit zo de twee vereiste hoofdeigenschappen van de Koning van het heelal. Uit de verborgen nabijheid van de ongenaakbare en onzichtbare God treedt het Lam voor de ogen van de mensheid op. Van de Vader heeft het de zeven hoornen of alle macht; van de Heilige Geest de zeven ogen, de zevenvoudigen, door Jesaja zo heerlijk geschilderde Geest van de Heere, die alle gemeenten over de hele aarde tevens verlevendigt en vervult. Wonderbare vereniging! Lammerenaard, zachtmoedigheid en geduld en alle macht en alle wijsheid in één persoon. Dat geeft Zijn schapen de hoop op een vriendelijke Herder, die toch ook voor hen Zijn leven gelaten heeft; en op een Koning, die Zijn vrienden en kinderen beschermt en bewaart, maar voor Zijn vijanden vreselijk en ontzaglijk is. Als een Lam, dat voor ons geslacht is en daarom macht over alle mensen en over Zijn vijand de duivel ontvangen heeft, opent Hij de zeven zegels en regeert tot aan Zijn terugkomst. Deze geheimnisvolle gestalte beantwoordt geheel en al aan Zijn geheimnisvolle regering, in deze tijd, nu Hem alle dingen nog niet onderworpen zijn. (Hebr. 2: 8). Tegenover de gemeente staat Hij voor het tegenwoordige, zoals wij in de eerste hoofdstukken hebben gezien, als Hogepriester, die de zondaren verzoent en vernieuwt, nu de

Koning nog verborgen is; bij Zijn terugkomst op de dag van Zijn heirkracht (Ps. 110), wanneer Hij ter vernietiging van Zijn vijanden en ter bezitneming van Zijn rijk uittrekt, dan treedt in Hem de Koning gans en al op de voorgrond. Eer Hij nu het raadsbesluit van de Vader begint uit te voeren, wordt Hij in de hemel door alle schepselen op de rei af als Koning geprezen en erkend.

Waarom zou onze verheerlijkte Heer met Zijn wonden in heerlijkheid verschijnen? Jezus' wonden zijn Zijn heerlijkheid, Zijn juwelen, Zijn heilig sieraad. In het oog van de gelovige is Jezus onovertrefbaar schoon, omdat Hij blank en rood is; blank van onschuld en rood van Zijn eigen bloed. Wij zien Hem als de lelie van onvergelijkelijke reinheid, en als de roos, rood geverfd door Zijn eigen bloed. Christus is beminnelijk op de Olijfberg, op de Thabor en bij de zee, maar nooit is er een schouwspel gezien als de Christus, toen Hij aan het kruis hing. Daar zien wij al Zijn schoonheden volmaakt, al Zijn eigenschappen in haar volle ontwikkeling, al Zijn liefde ten toon gespreid, Zijn hele karakter ontvouwd. Geliefden, de woorden van Jezus zijn veel schoner in onze ogen, dan al de luister en pracht van de koningen. De doornenkroon is meer dan een keizersdiadeem. Het is waar, dat Hij nu niet meer de rietstok als scepter draagt, maar geen gouden scepter straalde immer van zo'n heerlijkheid. Jezus heeft de gedaante van een Lam, dat geslacht is, als het pronkgewaad, waarmee Hij om de liefde van onze zielen dong en ze verloste door Zijn volkomen offerande en dit zijn niet de enige versierselen van Christus; het zijn de zegetekens van Zijn liefde en Zijn overwinning. Hij heeft de machtigen als een roof gedeeld. Hij heeft Zich een menigte verworven, die niemand tellen kan en deze lidtekens zijn de gedenktekens van de slag. O, als Christus zo graag de herinnering aan Zijn lijden voor Zijn volk levendig houdt, hoe kostbaar moeten dan Zijn wonden in onze ogen zijn.

Dat dit boek is overgegeven aan Christus onder de gedaante van een geslacht Lam, voorzien met zeven hoornen en even zovele ogen, verdient buiten twijfel opgemerkt te worden; want de Heilige Geest heeft zeer belangrijke redenen gehad, waarom Hij gewild heeft, dat Christus in dit geval onder dit zinnebeeld door Johannes zou worden gezien. De Heilige Geest, onder Wiens gaven ook is de profetie, die de lotgevallen van de toekomende tijd verklaart, kon aan de kerk niet worden meegedeeld, tenzij Hij verworven was door de dood en de gehoorzaamheid van Christus, waarop Johannes elders ziende, zegt, dat de Heilige Geest nog niet was, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was (Joh. 7: 39), d. i. door lijden volmaakt. Alle genade en alle gave van de profetie, waarmee de kerk van alle tijden begunstigd is, moeten uit deze bron worden afgeleid.

Het Lam wordt beschreven in Zijn drievoudig ambt. Als een dat geslacht was; dit behoort tot Zijn priesterlijk ambt. Want het is eeuwig ter oorzake van de eeuwige kracht en verdiensten van Zijn dood. De zeven hoornen verklaren, dat Hij een Koning is. De zeven ogen, die zovele geesten zijn en het nemen van het boek, tonen aan, dat Hij de voornaamste profeet is. Dit allerzachtmoedigste Lam is dus niet zonder wapens, waarmee Hij Zijn vijanden kan verpletteren en vertreden, al is het, dat Hij door Zijn lankmoedigheid schijnt geen acht te slaan op de verongelijkingen, die zij Hem aandoen.

7. En het kwam tot de troon, waartoe de toegang Hem vrijstond en het heeft het boek genomen uit de rechterhand van degene, die op de troon zat en het degene aanbood, die waardig was het te openen en zijn zegels te verbreken (vs. 2).

"Het Lam neemt, wat Hem van rechtswege toekomt, wat als overwinningsbuit Hem toekomt; het mag nemen, het doet geen stoute greep, maar heeft het volste recht op de herstelling en

voltooiing van het Messiaanse rijk en volbrengt daarmee slechts de heilige wil van de liefde van de Allerhoogsten. " (Joh. 17: 2).

Voor Zichzelf neemt de Zoon van van God niets; de raadsbesluiten van God ten aanzien van de toekomst zijn voor Hem niet verborgen; Hij zelf heeft die genomen in het boek en voor Zich heeft Hij noch dat boek, noch het openen van zijn zegels nodig. Maar Zijn geliefde, lijdende Kerk heeft tot haar vertroosting behoefte aan de openbaring van de aanstaande wegen en handelingen van God, opdat haar geloof niet bezwijkt, het geloof, dat ook zelfs de poorten van de hel haar niet overweldigen kunnen. Daarom neemt het Lam, dat de verzoening van de wereld met God heeft teweeg gebracht, het boek uit de hand van de Vader, ten einde aan Johannes en aan de gemeente mee te delen hetgeen daarin beschreven staat. En slechts Hij, nadat Hij is verheerlijkt en verhoogd aan de rechterhand van God, kan van Zijn gemeente de Geest geven, die in alle waarheid leidt en ook het toekomstige verkondigt. En ik ook, mocht ik dat maar recht beseffen, ik kan door Hem slechts raken tot een heldere blik in de toekomst van de kerk, wanneer ik in Christus Jezus ben, wanneer mij de nood van Zijn kerk met droefheid vervult, dan opent Hij mij door Zijn Geest het woord van de voorspelling tot vertroosting van mijn kleingelovig hart! Kom, wij willen ook de heerlijke lofzang horen van de vier Cherubs, van de ouderlingen en engelen.

8. En toen het Lam dat boek genomen had, vielen de vier dieren en de vierentwintig ouderlingen voor het Lam ter aarde neer. Evenals de eersten van te voren Hem, die op de troon zat, hadden gehuldigd (Hoofdstuk 4: 8), zo stellen zij zich nu ter beschikking en in de dienst van het Lam; en wat de laatsten, de 24 ouderlingen aangaat, zij stonden daar, hebbende elk voor zich aan zijn zijde a) citers, waarin zij met de linkerhand grepen en in de rechterhand gouden fiolen of schalen, zijnde vol reukwerk, die schalen met reukwerk, of liever, welk reukwerk in de schalen, zijn b) de gebeden van de heiligen, die door de ouderlingen worden vertegenwoordigd (Hoofdstuk 8: 3 v.), zoals deze hun lied (vs. 9) met de klanken van het harpspel begeleidden, zo versterkten zij de gebeden van de heiligen door de reuk van hun schalen vol reukwerk.

a) Openbaring 14: 2 b) Ps. 141: 2

9. En zij zongen a) een nieuw lied (Jes. 42: 10 en "Ps 33: 3, met het oog op de toekomst, die zich opnieuw opende, terwijl die vroeger geheel gesloten scheen, zodat ik zeer had moeten wenen (vs. 4). Zij zongen dan, zeggende: U bent waardig het boek te nemen, zoals U reeds heeft gedaan en zijn zegels te openen, zoals u verder zult doen (Hoofdstuk 6: 1, 3, 5, 7, 9, 12; 8: 1); want U bent geslacht, om aan de gerechtigheid van God te voldoen, die het boek heeft gesloten en U heeft ons (volgens betere lezing moet "ons" worden weggelaten en daarvoor in de plaats worden gelezen "mensen c) voor God gekocht met Uw bloed uit alle geslacht en taal en volk en natie, uit de hele wereld, hoe veelvuldig die ook verdeeld is door afkomst, spraak, maatschappelijke inrichting en gewoonten van het land.

a) Openbaring 14: 3 b) Openbaring 4: 11 c) Hand. 20: 28 Efez. 1: 7 Kol. 1: 14 Hebr. 9: 12; 10: 10. 1 Petrus 1: 19. 1 Joh. 1: 7

10. a) En U heeft ons (volgens betere lezing "hen", de gekochte) onze God, die wij, die eveneens gekocht zijn, reeds hierboven in de hemel dienen, gemaakt tot koningen en priesters, evenals ons (Hoofdstuk 1: 6); en evenals wij zullen ook zij, als de voltooiing komt, die na opening van de zeven zegels, niet zal uitblijven, als koningen heersen op de aarde (Hoofdstuk 20: 4; 22: 5

a) Exod. 19: 6. 1 Petrus 2: 5, 9

Evenals in Hoofdstuk 4 de vier dieren, de vertegenwoordigers van de hele levende schepping en de vierentwintig ouderlingen de vertegenwoordigers van de verloste mensheid met beurtgezang God, die op de troon zit, hebben geprezen, zo, klinkt hier eenstemmig het lofgezang van deze voor het Lam, waarvoor zij gezamenlijk in aanbidding neervallen. Dit lofgezang vindt dan in vs. 12 pas bij de engelenschaar het antwoord, wordt hierop in vs. 13 door al het schepsel over de hele wereld opgenomen en wel zo dat nu voor Hem, die op de troon zit en voor het Lam tegelijk het loflied klinkt en eindelijk in vs. 14 eindigt in het Amen van de vier dieren, die de lof van God, die op de troon zit (Hoofdstuk 4: 8) en tegelijk met de ouderlingen (Hoofdstuk 5: 9) de lof van het Lam hadden bezongen.

De ouderlingen brengen aan het Lam niet alleen hun eigen hulde, maar ook die van de heiligen op aarde; niet dat zij de overbrengers van die gebeden waren, ook niet dat zij de heiligen moesten vertegenwoordigen, maar met de schalen, die het Lam waren voorgehouden en waaruit de geur van de gebeden opstijgt, zeggen zij: Zie U bent het, van wie niet alleen hier in de hemel maar ook op de aarde de heerlijkheid wordt toegekend.

Ieder van de 24 ouderlingen heeft een harp in zijn hand en schalen vol reukwerk, zonder schalen geen harpen en zonder harpen geen schalen; zonder bede geen dank en alleen die goed dankt, kan ook goed bidden en smeken. Zo op aarde als in de hemel; daarom zie een ieder toe, dat hem noch de schaal met brandend reukwerk noch de harp ontbreekt, maar het vuur, dat het reukwerk ontsteekt, evenals de klank, die het woord tot een lied maakt, is alleen de Heilige Geest.

De vorm van het lied, de afwisseling van het "wij" en "zij" is een bewijs, dat de ouderlingen als vertegenwoordigers van alle heiligen van God spreken. De inhoud zegt, dat de Mensenzoon door Zijn lijden en sterven de Zijnen uit alle volken gekocht, hen reeds nu tot degenen heeft gemaakt, die deelnemen aan Gods heerlijkheid en voor Hem staan, en hen eens tot heren van de aarde zal maken. Zo is het einde van de openbaring, die nu het Lam zal ontsluiten, reeds uitgesproken.

Het verheugt deze belangstellende hemelgeesten de volvoering van de genadige wil van God te aanschouwen, zij, die in de behoudenis van de zondige wereld steeds het innigste aandeel genomen hebben. Hun aantal wordt met de grootste in het Grieks gebruikelijke hoeveelheid opgegeven; de mindere hoeveelheden, de duizenden, wijzen de afdelingen van dit welgeordende hemelleger aan. Hun lied is ook een antwoord op de grote vraag: Wie is waardig het boek te ontzegelen? Hun grote stem laat ons armelijk gezang verre achter zich. Zij prijzen het Lam, ofschoon zij voor zichzelf geen verlossing nodig hebben; en hoe menig zondaar, voor wie in de eerste plaats het schuldbedekkend kruisbloed nodig is, heeft in zijn blindheid geen enkel woord van prijs en eer voor Hem, die op Golgotha gestorven is, ten beste! De zevenvoudige lofspraak van de Engelen stemt in zijn drie laatste leden met de lofprijzing van God door de Cherubs overeen; en deze drie leden geven de roem te kennen, die aan Christus voor het gebruik van de vier eerste volkomenheden, namelijk de kracht, de rijkdom, de wijsheid en de sterkte toekomt.

Hierop volgt de blijdschap van de Kerk en haar lofzang ter verheerlijking van de Heere Jezus. Het is een gezang bij beurten, als de eersten eindigden begonnen de anderen, als de tweeden ophielden, hieven de derden aan en als die zwegen, besloten zij het gezang, die het begonnen hadden. De bijzonderheden zien op de heerlijkheid van de Heere Jezus, op het werk,

waardoor Hij die verkregen heeft en op het nut, dat de Kerk daardoor verworven heeft. De heerlijkheid van de Heere Jezus is: U bent waardig dat boek te nemen en zijn zegels te openen. Zij zien Jezus Christus met heerlijkheid gekroond, als de Middelaar en Koning van Zijn Kerk en als de Uitvoerder van het welbehagen van de Vader; zij erkennen Hem daarvoor, zij zijn blij daarover, zij vermaken zich daarover en zij drukken dat hart voor Hem uit met lof en prijs. Het werk, dat Hij gedaan heeft, waardoor Hij heerlijkheid voor Zich en zaligheid voor de uitverkorenen verworven heeft, is: want U bent geslacht, U bent de Vader gehoorzaam geweest tot de dood van het kruis. U heeft door Uw bloed aan de rechtvaardigheid van God voor de zonden van de uitverkorenen voldaan en hen met God verzoend en hun zaligheid verworven; dus heeft U God verheerlijkt in Zijn rechtvaardigheid, heiligheid, wijsheid, goedheid en waarheid. Het nut van de Kerk daardoor is: En heeft ons voor God gekocht met Uw bloed uit alle geslacht en taal en volk en natie. Zij waren zoals de anderen, dood in zonden en misdaden en kinderen van de toorn; anderen heeft U laten liggen, maar voor ons heeft U het rantsoen betaald en heeft ons vrijgekocht; niet alleen dat, maar daarenboven: en U heeft ons onze Gode gemaakt tot koningen en priesters en wij zullen als koningen heersen op aarde. U heeft ons voortreffelijker gemaakt dan onze naasten en ons een prinselijke geest gegeven, U geeft ons als priesters tot U te naderen en U geestelijke offeranden te offeren, ja onszelf U ten dienste; en geeft ons als koningen vrij te zijn van alle slaafse onderwerping aan schepselen en over onze lusten te heersen en door ontzaglijke heiligheid over het hart van de mensen. Dus komen wij nu voor de dag en zullen het zijn, als U zult komen ten oordeel, de wereld oordelend door Uw oordeel goed te keuren en ons in heerlijkheid aan haar te vertonen. Dit is de eerste lovende partij.

Dat het Lam het boek nam en Zich bereidde om het te openen en uit te leggen, was een vast en duidelijk bewijs of van Zijn goddelijkheid of van Zijn hoogste gezag en Zijn heerlijkheid, die Hij als Middelaar van het menselijk geslacht door Zijn dood en Zijn gehoorzaamheid verkregen had.

De gezangen worden nieuwe liederen genoemd, die gedicht zijn over een voortreffelijke weldaad of een groot feit, dat pas heeft plaats gehad. En omdat een mensenhart zeer verblijd wordt in de nieuwe weldaden, zingen zij een nieuw lied, die God met vrolijke harten prijzen en danken Hem uit grond van hun harten. Zij zingen ook een nieuw gezang, die, in oprechtheid in de geest vernieuwd zijnde, God eren, dat voornamelijk de heiligen van de hemel gegeven was. Hieruit leren wij nu weer, hoe onze harten gesteld en toegerust moeten zijn, als wij God bidden en loven. Aretas zegt: "Dat zal ik een nieuw lied noemen, als wij door de Heilige Geest onderwezen een dankzegging zingen degene, die ons door Zijn weldadigheid van alle hoeken van de aarde verlicht heeft, opdat wij van de oudheid van de wet afwijkende, in nieuwigheid van het leven zouden wandelen.

11. En ik zag een heilige kring zich vormen rondom de verzamelden (Hoofdstuk 4: 2-4) en ik hoorde een stem van vele engelen rondom de troon en de dieren en de ouderlingen; en a) hun getal was tien duizendmaal tienduizenden en duizendmaal duizenden (Dan. 7: 10).

a) Hebr. 12: 22

Dat wil zeggen als men voor elke menigte tienduizend rekent, dan zijn er tienduizenden van zulke menigten en dan blijven altijd nog duizenden van duizenden over, die er niet ingesloten zijn. Deze engelenschaar zijn dus door geen getal aan te geven.

12. Zeggend met een grote stem en dan stelt de lezer zich voor, hoe dat in de hemel moest weergalmen: "Het Lam, dat geslacht is, is waardig van de zijde van degenen, die wel weten wat Hem toekomt, te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en dankzegging, evenals dat alles God zelf toekomt (Hoofdstuk 7: 12).

Zevenvoudig zijn de woorden bij elkaar geplaatst, waarmee aan het Lam lof wordt toegebracht, terwijl in Hoofdstuk 4: 9 en 11 slechts drie uitdrukkingen worden gevonden.

De dieren en de ouderlingen spraken daar uit, dat God de ere in de hoogste mate toekomt, daarom was de opklimming (overeenkomstig het drievoudige "heilig" in het voorgaande 8ste vers) een drievoudige. Later in vs. 13 van ons hoofdstuk, waar van de lof van de schepselen sprake is, vinden wij de lof viervoudig, want vier is het getal van de wereld. Hier daarentegen, waar de hemelse legerschaar uitspreken, dat aan het Lam toekomt de hele volheid te ontvangen van hetgeen God toekomt, vinden wij zeer gepast het zevental. Het is ook het getal van God, die in de wereld werkt en het zijn de engelen waardoor Hij Zich aan de wereld werkzaam betoont. De zeven uitdrukkingen verdelen zich in 4 en 3: de eerste vier geven ons te kennen, dat het Lam geschikt is om te heersen en van het schepsel slechts moet worden erkend, terwijl de laatste drie handelen over de verering, die dit Hem daarvoor toebrengt; die vier delen zijn dan weer in twee en twee en dan betekenen "kracht en rijkdom" de door God Hem overgedragen sferen van macht, alsmede de hele rijkdom van de middelen van macht; daarentegen zijn "wijsheid en sterkte" de persoonlijke gaven, die Hem tot het gebruiken van deze macht en middelen geschikt maken, de wijsheid, om de rijkdom van de middelen van macht echt te gebruiken en de sterkte, om zonder wankelen het voorgestelde doel na te jagen en te bereiken. Daarom komt Hem nu alle "eer" toe, want niemand is zo hoog als Hij; alle "heerlijkheid", want niemand is zo heerlijk als Hij; en alle "dankzegging" want geen heerser wendt zijn macht zo geheel ten zegen aan voor allen, die aan zijn heerschappij onderworpen zijn, zoals Hij.

Het getal van de heilige engelen is onbedenkelijk, ontelbaar, onnoemelijk, zij zijn gedienstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden, omwille van degenen, die de zaligheid beërven zullen, daarom komen ze hier voor als rondom de troon zijnde tot verheerlijking van God en als passende op Zijn bevelen en ook als de kerk omsingelend en zich rondom de kerk legerend. Deze verhieven zich als de kerk zweeg, zeggende met een grote stem: het Lam dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, de rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en dankzegging! De engelen zijn wel door Christus niet verlost, nochtans is het zaligheid voor hen, de Heere Jezus in al Zijn werk en heerlijkheid en als hun hoofd te aanschouwen; alle engelen van God aanbidden Hem en verheerlijken Hem, Hem niets toebrengend, maar erkennend en lovend al de heerlijkheid, die Hij heeft en zich in de glans van Zijn deugden verblijdende en Hem voor het grote werk van de verlossing van mensen dankend.

13. En alle schepsel, dat in de hemel is en op de aarde en onder de aarde (vs. 3) en bovendien die in de zee zijn en wel zonder uitzondering alles, wat daarin is in dit viervoudig gebied, hoorde ik zeggen: "Hem, die op de troon zit en het Lam zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid.

Het hele gebied van de schepping wordt hier in vier delen, elders in drie verdeeld, terwijl de zee, anders met de aarde gerekend, als zelfstandig deel wordt genoemd. In het "alles wat er in is" wordt dan het geheel van de schepping nogmaals samengevat ten teken, dat niets kan gedacht worden als uitgesloten, maar met het slotgezang, waarin de hele schepping zich

verenigt, worden God en het Lam niet meer gescheiden, maar beiden ontvangen volgens het woord in Joh. 5: 23 gelijke eer. Dat daarbij naast "dankzegging, eer en heerlijkheid", die wij reeds in vs. 12 bij elkaar vonden, nog "de kracht" wordt genoemd, is geheel juist; want wat de grote ruime schepping gelijkelijk aan zich ervaart en moet erkennen, dat is de macht en kracht van God; maar dat deze macht en kracht het teweeg brengen van de zaligheid zich ten doel heeft gesteld, dat is iets, dat ook de schepping met dankbaarheid moet prijzen, omdat dit heil de verheerlijking en vernieuwing van de wereld aanbrengt.

14. En de vier dieren, die in Hoofdstuk 4: 8 een begin met het prijzen hadden gemaakt, besloten nu ook de lof van alle schepselen en zeiden "Amen", d. i. hierbij blijft het, wat zo-even is gezegd zal en moet gelden in alle eeuwigheid. En de vierentwintig ouderlingen, die ook overigens zich aan de vier dieren pleegden aan te sluiten, vielen voor Hem neer en aanbaden in stomme verbazing degene, die leeft in alle eeuwigheid (van "degene" af, vgl. Hoofdstuk 4: 10, moeten de laatste woorden volgens de beste handschriften wegvallen).

Nadat de lofzangen, die vroeger in de ruimste zin hebben weerklonken en het Amen van de dieren tot stilte gekomen zijn, blijft voor de oudsten niets over dan een stomme aanbidding, die natuurlijk ook het Lam, niet alleen Hem, die op de troon zit, aangaat, waarom de bijvoeging van de gewone lezing "degene, die leeft in alle eeuwigheid" moet worden uitgeschrapt.

Het oordeel over Jeruzalem en het Joodse volk, bij welks aanbreken de geschiedenis van het rijk van God was gekomen, als Johannes de Openbaring ontving en dat tot een ten ondergaan van het rijk van God, tot een opheffen van het verbond en het buiten werking stellen van het profetische woord had moeten uitkomen, wanneer de Vader, als de heilige en rechtvaardige God, het zonder een Middelaar ten uitvoer had willen brengen, waarvoor Hij echter met Zijn voorhouden van het verzegelde boek naar Zijn barmhartigheid en genade een waardige Middelaar zocht en die ook in het geslachte Lam gevonden heeft, kan nu zonder gevaar voor het groot verlossingsplan vervuld worden. Ja, terwijl het Lam met het losmaken van de zes eerste zegels dit gericht in Zijn hand neemt en het geheel en al zo volvoert, als het raadsbesluit van de Vader het bepaald en reeds van te voren in het profetische woord heeft verzekerd (Hoofdstuk 6), wordt de verwoesting van Jeruzalem en van de tempel en de uitdrijving van Israël uit de tot hiertoe bestaande verbondsbetrekking met God zo weinig tot een vernietiging van het rijk van God, dat daarmee alleen de berg, die verhinderend in de weg was getreden, zich opheffen en in de zee moet werpen; (MATTHEUS. 21: 21) en het slechts een des te vrijeren voortgang daardoor verkrijgt. Terwijl dan het Lam in de gedaante van een engel nog vóór het openen van het zevende zegel een volkomen getal uit het volle getal van de stammen van Israël van het zegel van God tegen de dagen van de toekomst voorziet, om eenmaal tot deze en door middel van deze de laatste dingen aan te brengen (Hoofdstuk 7: 1-8), is de voorspelling van de Schrift, die om Israël en zijn voltooid heil zich bewoog, in de laatste vervulling feitelijk verzekerd en de opening van het laatste zegel kan plaats hebben. Daaruit komt niet, zoals uit elk van de zes eerste, een enkel visioen voor, maar een hele reeks van visioenen komt met het optreden van de engel van de zeven bazuinen (Hoofdstuk 8: 2; 11: 10). In de oordelen, die de zes eerste aanbrengen, wordt de Romeinse wereldmacht, die zich stelt tegenover de voortgang van het rijk van God bij de heidenen, die nu geroepen zijn de plaats van het volk van God in te nemen, terzijde gesteld. Na deze wordt die Christenheid, die tot hiertoe op de voorgrond van de geschiedenis had gestaan en niet hield wat haar was toevertrouwd, aan de ontwikkeling van haar inwendig verderf en de kwelling door een vreemde, anti-christelijke macht altijd meer prijs gegeven. Ten slotte wordt dan ook een andere, nieuwe Christelijke wereld, die de eigenlijke tijd van de heidenen en daarmee ook de

tijd van de vertreding van Jeruzalem moet vervullen, in zoverre afgedaan, dat Israël nu weer in genade kan worden aangenomen en het begin van het einde der tijden nu aanwezig is, zoals de stemmen in de hemel en de lofgezangen daarboven voor de troon van God uitspreken. Er wordt vervolgens teruggezien op Israël's geschiedenis van het begin van zijn roeping tot aan zijn tegenwoordige herstelling in de volle rechten van het verbond en de ellende van die laatste tijd van de heidenen duidelijk voorgesteld (Hoofdstuk 12 en 13), alsmede beide, de toebereiding van de bruid van het Lam tot de bruiloft en de toebereiding van degenen, die geroepen zijn tot deelneming aan het avondmaal bij deze bruiloft aan de ene zijde en het oordeel, waardoor de Bruidegom als Koningszoon en Rechter Zich de weg tot de bruiloft baant (Hoofdstuk 14). Na de gezichten, die dat voorstellen, komt een derde rij van visioenen, die van de zeven engelen met de fiolen van de toorn (Hoofdstuk 15 en 16). Deze handelt nader over dat gericht en houdt zich bezig met de antichrist en diens rijk van het begin van zijn geschiedenis tot de tijd, dat dit gericht geheel en al is rijp geworden (Hoofdstuk 17). Ook de Kerk, die tot een grote hoer is geworden, is daarin verwikkeld en de vernietiging volgt eerst, als die van de anti-christ zelf en van zijn profeet op grootse wijze wordt volbracht (Hoofdstuk 17-19 Nu komt het midden en ten slotte ook het einde van het einde (Hoofdstuk 20: 1; 22: 5), zodat nu de hele Schrift tot de laatste letter vervuld is, het boek in de hand van Degene, die op de troon zit, is niet alleen ontzegeld, maar ook tot volkomen vervulling gekomen en zo kan ook het boek van de Openbaring zelf zijn gezichten en voorspellingen besluiten (Hoofdstuk 2: 6-21). Op geheel andere wijze vatten zeker de overige uitleggers de gezegden van ons boek op. Wij hebben ons echter meer en meer overtuigd, hoe de juiste verklaring door deze of gene slechts gedeeltelijk is gevonden en moesten dus onze eigen weg gaan.

Zij spraken niet één woord meer; want het was alles gezegd en de nadenking verrukte hen zo, dat zij zich in eerbied voor Hem neerbogen en Hem in erkentenis van Zijn heerlijkheid in ootmoed aanbaden, meer met hun stilzwijgen zeggend, dan woorden konden uitdrukken. Dit alles zag en hoorde Johannes, in de Geest zijnde; wie zal dit met een geestelijk oog zien en met een geestelijk hart horen en niet ook verrukt worden, en met de dieren zeggen: "Amen"; en met de ouderlingen in verwondering, blijdschap en eerbied stilzwijgend zich voor Hem neerbuigen en Hem aanbidden?

Hier wordt een stem toegeschreven aan de schepselen, waaraan de natuur de rede en stem onthouden heeft, waardoor zij God en Christus roem geven. Hier wordt zinnebeeldig mee voorgesteld, dat alle schepselen, zo velen dit heelal bevat, geschapen zijn tot lof en heerlijkheid van God, zoals Hij Zijn volmaaktheid en deugden betoont in Christus Jezus en dat God door al Zijn schepselen dit einde bereikt. De schepselen, hetzij levende, hetzij levenloze, worden dan gezegd, datgene te zeggen, dat met waarheid van hen kan worden getuigd, en dat zij zeggen zouden of zouden moeten zeggen, als zij, met de gezonde rede begaafd, naar waarheid zouden spreken. De hele natuur, voor zover die ons bekend is, dient volgens de verordening van Gods allerwijste voornemen, dat Hij genomen heeft in Christus Jezus, tot Zijn heerlijkheid en wordt hetzij willens, hetzij onwillens aan dit einde ondergeschikt. Dit erkennen de heiligen; zij zien dat alle dingen op dit einde uitlopen, dat dit is de uitkomst van al Gods ondernemingen. En dit zou de hele natuur uitroepen, als zij, met rede en gevoel voorzien, ook tevens met het vermogen begaafd was om over het laatste einde met kennis te spreken. In de tempel en de synagogen was het de gewoonte, bij de openbare dienst, dat de gemeente "Amen" riep op de gebeden en dankzeggingen, die door de priesters (1 Kron. 16: 36), of de bedienaar van de synagoge werden uitgesproken. En dat deze gewoonte van de Joodse synagoge is overgegaan tot de Christelijke kerk en daar lange tijd in gebruik is geweest, blijkt voldoende van elders.

De dieren zeiden niet veel, maar de ouderlingen vallen als sprakeloos neer, als overwonnen door de heerlijkheid en onbegrijpelijke uitnemendheid van het gezegende voorwerp, dat hun bereik oneindig te boven gaat. Nochtans is hun lof niet minder aangenaam voor God, dan of zij vele woorden hadden gebruikt, omdat het zwijgen menigmaal zowel in het bidden als in het loven harder en luider spreekt dan een groot geraas van woorden. Hierin zien wij, als het hart inwendig bewogen is door de overtuiging van Gods goedheid en eigen nood, of als het met liefde vervuld, of als het ware door een heilig ontzag en eerbied overstelpt is, zodat het niets kan uitdrukken, dat er dan een welbehaaglijk aanbidden en dienen van de Heere kan zijn. Ja, dit zwijgen wordt hier aangemerkt als de hoogste trap van lofzegging, waartoe zij konden komen.

HOOFDSTUK 6

OPENING VAN ZES VERSCHILLENDE ZEGELS

II. Vs. 1-8. In Ezechiël. 24: 1 vv. werd de profeet op de dag toen Nebukadnezar in het jaar 590 voor Christus de belegering van Jeruzalem begon, op de plaats van zijn verbanning die gebeurtenis getoond met de aanwijzing de dag op te schrijven. Aan zijn medegevangenen, in zijn werkkring vertoevend, moest hij de uitslag van de belegering met zinnebeeldige woorden en handelingen voorstellen. Zo wordt ook de ziener van het Nieuwe Testament, de heilige Johannes gedurende zijn verbanning op Patmos wat over Jeruzalem en het ongelovige volk van de Joden komen zal, op een tijd bekend gemaakt, dat men zich in het land zelf overgeeft aan een uitbundige vreugde over een overwinning, pas op Cestius Gallus behaald, en een zekere hoop voedt snel volkomen vrij te zullen worden van de Romeinse heerschappij. Wat echter komen zal, dat is de ondergang met verschrikking en Gods onafwendbaar gericht over het volk, dat aan de toorn is prijsgegeven. In de eerste vier zegels, waarvan de opening hier plaats heeft, wordt de Joodse oorlog zelf voorgesteld volgens zijn verloop en eindelijke uitslag: het is een strijd, waarin de overwinning dadelijk aan hen, tegen wie de Joden strijden, door God in de handen is gegeven en waarop zelfs, nadat het volk overwonnen en machteloos gemaakt is, geen vrede meer volgt; en het is een krijg, waarin de nood van de vroegere belegering van Jeruzalem door de Chaldeeën in versterkte mate terugkeert en ook de vier straffen, van het begin bedreigd, in alle zwaarte worden gevonden.

Het is onbetwistbaar bij een ieder bekend, dat de Kerk van de tijd van de Openbaring tot op onze tijd in drieërlei staten is geweest, namelijk: 1) onder de keizers, die vele vervolgingen tegen de Kerk aanrichtten tot op Constantijn de Grote, die haar verloste en onder zijn bescherming nam, over het jaar 300, wanneer de Kerk voor een korte tijd verademing had. 2) Onder de antichrist, die, na het vertrek van Constantijn uit Rome naar Constantinopel, de handen ruimer kreeg en groeide, zich in de tempel van God, als een God zette en over haar heerste, tot de tijd van de hervorming, in het begin van de zestiende eeuw, wanneer de Kerk als uit Babel ging. 3) In een vrije staat, doch strijdend tegen de anti-christ, in welke staat de Kerk nu nog tegenwoordig is. Deze drieërlei staten zijn in de Openbaring geprofeteerd en voorgesteld onder drieërlei zinnebeelden, namelijk: 1) zegels, voorstellende de Kerk onder de Heidense keizers. 2) Bazuinen, voorstellend de Kerk onder de anti-christ. 3) Fiolen, vertonende het afnemen van de antichrist en de plagen over hem, terwijl de Kerk zoveel toeneemt, als de anti-christ afneemt; nu eens de ene, dan de andere in de strijd, ten opzichte van het uitwendige winnende. De drieërlei zinnebeelden, vertonende de drie genoemde staten van de Kerk, volgen ordelijk na elkaar, het laatste zegel geeft de bazuinen uit en deze de fiolen.

1. En ik zag, toen het Lam een van de zegels en wel het eerste geopend had en ik hoorde, als de opening plaats had, een uit de vier dieren, waarvan in Hoofdstuk 4: 6 vv. sprake was (namelijk dat, hetwelk gelijk was aan een Leeuw, want nu zou de voorspelling in Jer. 4: 7 worden vervuld), zeggen als met een stem van een donderslag, zoals die de goddelijke gerichtsdaden steeds vergezelt (Hoofdstuk 8: 5; 10: 3): "Kom en zie" (volgens betere lezing worden hier en in vs. 3, 5 en 8 de woorden "en zie" niet gevonden).

De vier eerste zegels zijn niet alleen door gelijksoortige verschijningen, die uit hun openen ontstaan, maar vooral ook daardoor tot een geheel met elkaar verbonden, dat bij het openen van elk van deze telkens een van de vier levende wezens roept: "Kom". Die stem komt echter niet, zoals men van vroeger tijd af heeft gemeend en waarom men ter nadere verklaring heeft

bijgevoegd "en zie", tot Johannes, als moest hij nader bijkomen en nauwkeurig kennis nemen van hetgeen uit de ongezegelde inhoud van het boek blijkt; maar het is gericht tot de vier ruiters, die uit de geopende zegels uitgaan. Het Lam, waarmee de voorbiddende wijngaardenier in Luk. 13: 6 vv. een en dezelfde persoon is, houdt nu het oordeel over Jeruzalem en het ongelovige Joodse volk niet meer op, nadat de afgebeden tijd van lankmoedigheid zonder gevolg ten einde is gelopen. Als het de zegels opent, laat het aan het werken van de goddelijke gerechtigheid de vrije loop en deze, door de vier dieren als het ware verlichamelijkt, leidt nu de volvoerders van het gericht volgens het profetische woord in vier gedaanten uit.

2. En ik zag, ten gevolge van dat roepen een levend beeld zich aan mijn blikken vertonen en zie, een wit paard, welks kleur reeds zijn ruiter karakteriseerde; als een zegerijke, triomferende vorst, was het, dat hij verscheen en die daarop zat had een boog, dat ver treffend krijgswapen; en hem is door onzichtbare hand een kroon of krans gegeven, zoals de overwinnaars die op het hoofd dragen (1 Kor. 9: 25) tot een teken, dat de overwinning hem meteen was toegekend en de uitslag van zijn strijd niet twijfelachtig was. En hij ging nu ook uit ten strijde overwinnend met het bewustzijn van een overwinnaar, die van zijn zaak zeker is, op het aangezicht en opdat hij overwon, de zegepraal ook in bezit nam, die hem als zijn deel reeds was beloofd.

a) Openbaring 19: 11

Anders beslist bij een strijd eerst de uitslag, wie van beide delen overwint en wie de neerlaag lijdt. Nergens, schrijft Graaf Maistre (geb. 1753 te Chambery in Savoie) wordt de mens meer en levendiger aan zijn nietigheid, nergens sterker aan de onvermijdelijke macht, die alles bestuurt, herinnerd dan in de strijd. Maar deze ruiter hier is overwinnaar nog voordat hij de slag heeft geslagen. De overwinnaarskrans is hem reeds op het hoofd gezet, terwijl hij nog maar ten strijde uittrekt en zo gaat hij die in met het volle bewustzijn dat hem lukken moet, waartoe hij is gezonden. Het schijnt, dat wij slechts aan Eén mogen denken, aan Hem, die in Hoofdstuk 19: 11 vv. onder hetzelfde beeld voorkomt, aan de verheerlijkte Christus. Alhoewel Hem nu nog lang niet alles in de wereld onderworpen is, wordt Hem toch reeds de overwinnaarskroon gegeven, omdat Zijn overwinning reeds zo goed als aanwezig is (Ps. 110). Daarop wijst ook de kleur van Zijn paard. De boog, die Hij draagt, wijst aan, hoe gemakkelijk Hem de lange en zware strijd tegen Zijn tegenstanders wordt, hoe weinig Hij blootgesteld is aan het gevaar, om zelf gewond te worden, hoe Hij integendeel door God is verordend tot een Rechter over de onboetvaardige en ongelovige wereld (Ps. 7: 13 v. ; 45: 6). Deze mening over de eerste ruiter, die zich vanzelf aan ons voordoet, wordt dan ook bij het grootste getal van de uitleggers gevonden en dan zou de betekenis van dit gezicht deze zijn, dat aan Christus' macht en bestuur alle volgende feiten onderworpen zijn. Zijn boog is de boog, met de zeker treffende pijl van het woord; Zijn krans of Zijn kroon is de diadeem van Zijn principiële overwinning over alle macht van de wereld en van de duisternis. En als Hij toch weer uittrekt om te overwinnen, dan is dit de zaak, dat zich Zijn principiële strijd en overwinning in een grote rij van wereldhistorische strijden en overwinningen ontwikkelen en voltooien moet. Hoe juist intussen het hier gezegde op zichzelf is, is toch het kardinale punt, waarop alles aankomt, hierbij geheel voorbij gezien en daarom ook de betekenis van ons gezicht in zulke algemene waarheden opgelost, dat het niet nodig zou geweest zijn, dat Johannes een bijzondere openbaring daarover werd gegeven. Wij moeten er integendeel op bedacht zijn, dat de schrijver van onze Apocalyps de wederopneming en volmaking van de Oud-Testamentische profetie, in het bijzonder die van Ezechiël, Daniël en Zacharia is en dan dient de plaats Dan. 9: 24-27 ons tot handvatsel om te komen tot de juiste opvatting. In vs. 25 van die plaats is

sprake van de Maschiach-Nagid (Messias de vorst). In het volgende vers wordt die naam gescheiden in twee personen: de Messias heet nog slechts eenvoudig Maschiach, daarentegen wordt de benaming Nagid overgedragen op de vorst van Rome, die Jeruzalem met zijn krijgsvolk zal verwoesten, maar zo, dat in hem de van de aarde uitgeroeide en ten hemel verheven Christus zelf werkzaam is. Zo is het duidelijk te verklaren, als hetzelfde beeld, dat in Hoofdstuk 19: 11 vv. nog meer bepaald of Christus, doelt, het beeld van een ruiter op het witte paard, op onze plaats degene betekent, die Christus' oordeel over Jeruzalem ten uitvoer brengt. Dezelfde verhouding heeft plaats als wanneer in Jer. 25: 9 Koning van Babel, als hij de eerste verwoesting van Jeruzalem teweeg brengt, een knecht van de Heere wordt genoemd. Het witte paard is een paard van de eer en kenschetst zijn ruiter als een, die met Zijn krijgsmacht niet zoals anders in de dienst van de Romeinse wereldmacht staat, maar met een goddelijke opdracht komt en een goddelijk werk volbrengt. En zo wordt hem dan ook reeds de overwinning toegekend, nog voordat de strijd beslist is. Jeruzalem zal zeker vallen en het Joodse volk bezwijken, want het uur van de Heere is gekomen. Verschillende verklaringen kunnen gegeven worden op de vraag, in hoeverre Vespasianus en in het bijzonder diens zoon Titus, van wie de vader de voortzetting van de oorlog opdroeg, toen die de keizerstroon beklom, inderdaad voor een waardige vertegenwoordiger van Christus kan worden aangezien, die in de catastrofe van Jeruzalems verwoesting tot Zijn rijk komt (MATTHEUS. 16: 28; 24: 3 vv. ; 26: 64 Joh. 21: 22), wat, om ten minste op een punt in het bijzonder te wijzen, zijn verschijning als boogschutter betreft, die hem moet voorstellen als een krijgsman, die uit de verte mikt en zeker treft, zonder zelf aan gevaar blootgesteld te zijn, zo is dit in de Joodse oorlog vaker of opmerkelijke wijze bewaarheid. Titus ontkwam namelijk bij gelegenheid van een recogdoceren als door een wonder aan het grootste levensgevaar, zodat Josephus (b. Jud. V. 2. 2). opmerkt: "duidelijk kan men zien, dat de beslissende ogenblikken van de strijd en de gevaren van de vorsten onder Gods bestuur staan. " Het is dus de tijd van het paasfeest van het jaars 70 na Christus, waarmee de gezichten van de Openbaring beginnen; in vs. 9-11 wordt vervolgens herinnerd aan het paasfeest van acht jaar daarvoor.

Een wit paard is het zinnebeeld van overwinning, zoals in het oude Rome de overwinnaar met zes witte paarden, op de triomfwagen, de heilige straat naar het Capitool opreed. De eerste ruiter heeft een boog, het wapen, dat op verre afstand zijn schichten afzendt en draagt een krans of kroon, waardoor hij als overwinnaar of koning wordt voorgesteld. Deze ruiter op het witte triomfros beduidt de door de hand van de Vader gekroonde Heiland, Die, Overwinnaar op Golgotha, onmiddellijk na Zijn hemelvaart met grote spoed in de wereld uittrok, en zoals een pijl van de boog gedreven, Zijn woord in de harten uitzendt (Ps. 45: 4-6), Zich een weg ontsluit op aarde, van overwinning tot overwinning voortsnelt, totdat, onder Gods toelating, het rijk van de satan krachtige stappen voorwaarts doet door het Arianisme en de volksverhuizing, van die natiën aan de kerk in het westen deze valse godsdienst brengen zouden. Na de afloop van de zeven zegels komt dan de ruiter, bij zijn terugkomst, met witte paarden van de hemel op aarde, waar zijn zaak door de drie volgende ruiters als uitgeroeid schijnt te zijn.

Het is dezelfde, die ook later zal voorkomen, als zittend op een wit paard en daar de naam draagt van de "Getrouwe en Waarachtige, die strijd voert in gerechtigheid; Dezelfde, van wie de kinderen van Korah zingen; "gord Uw zwaard aan de heup, o Held! uw Majesteit en Uw heerlijkheid. uw pijlen zijn scherp! volkeren zullen onder U vallen; zij treffen in het hart van de vijanden van de Koning; " het is Jezus Christus bovenal te prijzen in eeuwigheid. De kroon van de koninklijke waardigheid wordt geplaatst op Zijn hoofd, terwijl Hij uittrekt ter uitoefening van Zijn vorstelijke en rechterlijke ambt; op een blinkend paard is Hij gezeten ten teken van Zijn onvergelijkelijke heerlijkheid, en Zijn uittocht is zodanig, dat Hij zonder

ophouden of vertragen de ene overwinning bij de andere voegt en over de wereld van de goddeloosheid triomfeert door de drie ruiters, die Hem als uitvoerders van Zijn bevelen volgen. Als de Kerk in beproeving en tegenspoed verkeert, stelt zij het zich voor de geest, dat Jezus de Koning is der koningen. Met onweerstaanbare kracht gordt Hij Zich aan tot een luisterrijke overwinning. Welaan dan! werp af uw zorgen en bekommeringen en wijk uit het hart, wat daar smart en angst verwekt! Niets of niemand vermag tegen uw Heer. Hem zij de heerlijkheid!

Johannes zag in vier verschillende vertoningen vier paarden van verschillende kleuren. De kleur van de paarden maakt daarom een hoofdtrek uit, in drie schilderingen. Het paard, dat hij zag, in het eerste gedeelte van de geopende boekrol, was wit, om de overwinningen van de ruiter af te beelden. Immers vanouds werden in de zegepralen bij de Romeinen, witte paarden gebruikt. Ook vertoonde zich de ruiter in alles als een zegepralend overwinnaar. Overwinning is daarom de hoofdzaak, die vertoond werd. Maar wat een overwinning is hier bedoeld? Van onze erachtens, de zegepraal, die het Evangelie behaald heeft op het ongeloof, door een verbazende voortplanting van het Christendom, onder allerlei Heidenen, bijzonder in het Roomse keizerrijk.

Sommigen verstaan bij de gezichten, die van de openingen van de vier eerste zegels volgen, de vier Monarchieën, waarvan Daniël heeft geprofeteerd. Maar dit voelen wordt weerlegd uit hetgeen Hoofdstuk 1: 1 en Hoofdstuk 4: 1 is gezegd, namelijk, dat hier vertoond worden dingen, die na deze geschieden moesten, niet dan zodanige dingen, die nu lang van te voren geschied waren. Die het nu van toekomende dingen verklaren, zijn ook van tweeërlei meningen. Enigen verstaan door de verschijningen, die op de opening van deze zegels vertoond worden, de veranderingen en zwarigheden, die het Roomse rijk, van deze tijd af tot de tijden van de keizer Constantijn toe, die de eerste Christen keizer is geweest, zijn overgekomen, zo namelijk, dat het witte paard met zijn overwinnende ruiter Christus zou betekenen, die, zoals Hij nu reeds door Zijn apostelen had begonnen, zo ook voortaan door andere getrouwe leraren de Heidense afgoderijen en andere ijdele godsdiensten zou onder de voet brengen en het Roomse rijk in dit stuk zo in een geheel andere staat herstellen. Het rode paard, de bloedstortingen en burgerlijke tweedrachten, die in dit rijk onder verscheidene keizers zouden ontstaan. Het zwarte paard, de hongersnoden en dure tijden, die God tot een straf onder hen tot verscheidene malen heeft gezonden. Het vale paard, de zware pest en andere vurige ziekten en sterften, die in dit volk zouden heersen en dat alles vanwege de vervolgingen, die zij tegen de Christenen tot tienmaal toe hebben verwekt. Waarop na de opening van het vijfde zegel de zielen van de gedode Christenen voor God zouden om wraak roepen, die na de opening van het zesde zegel verhoord zijn door God, waarna Constantinus is verwekt, die de tyrannische keizers en vervolgers van de gemeente, Maxentius, Maximianus, Licinius en andere hunsgelijken onder de voet heeft gebracht, de heidense afgoden al hun aanzien benomen en alle hun dienaars tot de uiterste wanhoop gebracht. Dit voelen over dit hoofdstuk komt met de eigenschappen van deze gezichten en met de historiën van die tijd, niet kwalijk overeen. Maar als hier eigenlijk van Christus als een lam, dat geslacht is, wordt gesproken, dat met Zijn bloed Zijn gemeente heeft gekocht en alleen gewag gemaakt wordt van vier dieren en vierentwintig ouderlingen, die alle voorgangers van de gemeente van Christus zijn, zoals in het voorgaande hoofdstuk verklaard is, zo is het wel zo gelofelijk, dat in deze en alle andere toekomende gezichten gezien wordt op de veranderingen en zwarigheden, als ook vertroostingen, die de Kerk van Christus door de hele wereld zouden overkomen. Door het witte paard wordt de zuivere prediking van het Evangelie verstaan, die Christus, de Koning der koningen, die dit paard regeert, zoals hierna verklaard wordt (Hoofdstuk 19: 11), door de hele wereld met de kracht van Zijn Geest, als met Zijn boog

gewapend zijnde, heeft verbreid en alle tegenstand door Zijn dienaren heeft overwonnen, zodat Hij niettegenstaande de vervolgingen van de heidense en andere barbaarse of ketterse koningen in het oosten en westen, daarin de overhand heeft behouden.

De zegels beginnen na de tijd, dat zij aan Johannes vertoond werden, maar niet lang daarna, eindigen zij met een half uur stilzwijgen. Hoofdstuk 8: 1 De verademing van de Kerk over de tijd van Constantijn de Grote; zij gaat voor de bazuinen, de heerschappij van de antichrist. Zodat het klaarblijkelijk is, dat de zegels de Kerk onder de heidense keizers vertonen; maar het is zo klaar niet te bepalen, wanneer ieder zegel zijn begin en einde heeft en ook zijn de zaken duisterder voor ons, door gebrek aan geschiedschrijvers in die tijden. En ik zag, ik merkte met verlangen en aandacht toen het Lam, de Heere Jezus, een van de zegels geopend had, het eerste en ik hoorde een uit de vier dieren zeggen als een stem van een donderslag, het eerste dier een sterke, moedige en onversaagde leraar, met grote ernst en met een ontzettende en doordringende stem, mij en zo een ieder aanmoedigend: kom en zie. Let hier op, hier is wat groots te zien, dat tot veel sterkte en gemoedigdheid dient. En ik zag en zie een wit paard. Paarden gebruikt men in de oorlog en ook om brieven snel naar ver afgelegen plaatsen te zenden. Door paarden worden soms verstaan de uitvoeringen van Gods besluiten over de wereld, op een snelle en ontzaglijke wijze (Zach. 1: 8). Achter hem waren rode, bruine en witte paarden, vs. 10 Deze zijn het, die de Heere uitgezonden heeft, om het land te doorwandelen. Soms betekenen zij de gelovigen, die met lust en een verheven hart Gods welbehagen doen (Zach. 5: 3). "Ik zal ze stellen zoals het paard Zijn majesteit in de strijd. " (Openbaring 19: 14). "En de legers volgden hem op witte paarden". Hier is ook een wit paard, dat te kennen geeft zuiverheid, overwinning en blijdschap. En die daarop zat wordt wel niet genoemd, ook niet beschreven in zijn gedaante; maar aan zijn wapen, aan zijn kroon, aan zijn werk, ziet men, dat door deze rijder de strijdende Kerk verstaan wordt, die zit, steunt en gebouwd is op het fundament van de apostelen en profeten en als rijdende op het Woord van God, als Ps. 45: 5 : Rijd voorspoedig in Uw heerlijkheid, op het Woord van de waarheid. De Kerk wordt beschreven van haar wapen, kroon en werk. Het wapen, waarmee de Kerk streed, is een boog, om door het Woord, als pijlen het hart te treffen van de enen tot bekering en van de anderen tot kwelling en pijniging, zoals Ps. 45: 6 : uw pijlen zijn scherp, volken zullen onder u vallen, zij treffen het hart van de vijanden van de koning. De Kerk heeft geen lichamelijke wapens, haar wapen is het Woord van God, dat ook genoemd wordt het zwaard van de Geest (Efeze. 6: 17). Dit wapen is krachtig door God, tot neerwerping van de sterkten (2 Kor. 10: 4, 5). De Kerk wordt beschreven van haar kroon. En hem is een kroon gegeven. De Kerk had tot hiertoe wel gestreden en de overwinning gehad, waarop de kroon beloofd is, maar zij wordt nu als een overwinnares gekroond; de kroon geeft hier haar heerlijkheid te kennen (Ezechiël. 6: 12). Ik deed een kroon van de heerlijkheid op uw hoofd. zoals de wijsheid een sierlijke kroon is een kloeke vrouw de kroon van haar heren, de grijsheid de kroon van de ouderdom, zo zijn waarheid en heiligheid een sierlijke kroon voor de Kerk. God kroont haar met Zijn goedgunstigheid, zij is een sierlijke kroon in de hand van de Heere. Zij is een koninklijk priesterdom, dus komt hier de Kerk voor de dag. Die Kerk wordt beschreven van haar werk. En Hij ging uit, overwinnend en opdat Hij overwon. Tot hiertoe was de Kerk voorspoedig geweest en allerlei natiën waren onder de gehoorzaamheid van de Heere Jezus gebracht; zij zou in het toekomende voortgaan en niettegenstaande de zware verdrukkingen, die haar zouden overkomen, zou zij niet alleen staande blijven, maar zij zou het rijk van de Heere Jezus nog verder verbreiden. Deze verborgenheid was nodig tot vertroosting en bemoediging van de Kerk.

Het witte paard beduidt het Evangelie en de prediking ervan door de dienaren en alle gelovigen, als zijnde gelijk een paard, heerlijk, snel van loop, moedig tegen de vijanden en

door geen schrik te weerhouden, en wit wegens het heldere licht van het Evangelie, zuiverheid van alle smet van de dwaling en goddeloosheid, voortreffelijkheid boven alle menselijke wijsheid en zeker triomferen over de vijanden (2 Petrus 1: 20 Tit. 1: 2 Spr. 3: 14, 15 Jes. 55: 11).

3. En toen het Lam het tweede zegel geopend had, hoorde ik het tweede dier, dat gelijk was aan een kalf of wilde bandeloze stier, zeggen: "Kom en zie! " (vgl. bij vs. 1).

4. En een ander paard ging uit dat zegel uit, dat vuur-rood was, een beeld van de strijd, waarin de eerste ruiter uittrekken zou, overwinnend en dat hij overwon. En die, die daarop zat en enigszins de personificatie van deze strijd was, werd macht gegeven de vrede te nemen van de aarde, van het land, waarvan hier sprake is Pr 30: 21, zodat daarvoor nu niet weer rustige, vreedzame tijden na doorgestane strijd komen zouden, zoals anders het geval is, wanneer een strijd uitbreekt en dat zij, de inwoners van dat land, elkaar zouden doden. En hem werd een groot zwaard gegeven, om allen te bereiken, die bestemd waren om te vallen door de scherpte van het zwaard (Luk. 21: 24).

In plaats van "aarde" kan hier en vervolgens worden vertaald "land", omdat het woord van de grondtekst beide betekenissen heeft (Luk. 4: 25; 21: 23). In zoverre echter het heilige land en in het bijzonder Jeruzalem voor de navel of het middelpunt van de aarde kan worden gehouden Uit 21: 11, kan zeer goed ook de meer algemene betekenis worden vastgehouden, ook zonder dat men daarbij aan de aarde en haar bewoners in het algemeen zou moeten denken. Tweedracht van de partijen van binnen, benevens het zwaard van buiten, dat is het, wat in het bijzonder de Joodse strijd karakteriseert. Vespasianus, nadat hij Galilea had ingenomen en Jericho en andere plaatsen bezet had, liet de opstandelingen aan hun eigen tweedracht over en wachtte te Cesarea aan de zee meer de gebeurtenissen te Rome af dan dat hij de belegering van Jeruzalem zou hebben besneld en toen het dan tot die belegering kwam onder Titus, bestreden in de stad zelf de partijen elkaar met vuur en zwaard, zodat ook deze, nadat hij zijn verschansing had opgericht, geruime tijd daar achter wachtte voordat hij verder ging. Ook het tweede teken, dat deze strijd een zodanige was waarop geen vrede meer volgde en in dit opzicht van zijn gelijke niet heeft (zelfs op de 30 en 80jarige oorlog volgde toch eindelijk vrede) wijst aan, dat wij met onze verklaring van het gericht op de juiste weg zijn (vgl. Dan. 9: 26 en 27): "tot het einde zal er strijd zijn een verwoester zal zijn. ook tot de voleinding toe" en Luk. 21: 24 : "Jeruzalem zal door de heidenen vertreden worden, totdat de tijden van de heidenen vervuld zullen zijn, terwijl andere uitleggers zich weer met algemene onbepaalde stellingen behelpen en de karakteristieken trek, die uitdrukkelijk op de voorgrond wordt gesteld door het "hem werd gegeven" geheel uit het oog verliezen.

Het rode ros is het zinnebeeld van een met bloed besprengd en geverfd oorlogspaard, welks ruiter als een woest en wild veroveraar in de wereld uittrekt en de landen met krijg en bloedstorting vervult en wiens nauwkeurig zinnebeeld het grote slagzwaard is, buiten hetwelk hij geen recht kent. De aarde, waarvan hij de vrede wegneemt, is, in tegenstelling met de zee, het beeld van een welgeordende staat, hier het Romeinse rijk, waarvan in zijn laatste tijd de vrede weggenomen werd. Het gezicht wijst dus, terwijl het in tijdsorde op het eerste zegel volgt, op de tijden van die ontzagwekkende zwermen van bevolkingen, op die krijgsondernemingen tijdens de volksverhuizing, toen de krijg in eigen persoon eeuwen lang in de wereld ronddraafde, alle orde en regel in het West-Romeinse rijk verbrak en de inwoners geen enkele dag verzekerd waren, of er niet een schaar van rovers zou opdagen, om hun goed en leven te benemen. De vroegere en latere tijden van het Romeinse rijk, ofschoon er toen ook oorlogen gevoerd werden, waren rustig in vergelijking met deze omkeringen, daar

verwoesting aanbrengende barbaren-horden jaren lang hele landstreken met plundering en bloedstorting vervulden. Wil men door de tweede ruiter een bepaald persoon verstaan, wat evenwel niet nodig is, dan kan men hem als een voorstelling van de koning van de Hun, Attilla, met zijn ruwe volgers, de voorname drager van die omwentelingsgeest en dier vernietigingswoede beschouwen.

Hierdoor wordt aangeduid de bloedige tweedracht, die de Heere laat komen over de wereld, die in het boze ligt. Deze is een voorname straf over haar en een hoofdmiddel om haar van trotse overmoed en bittere vijandschap, zo mogelijk, te brengen tot boete en om zich te bekeren tot de Vredevorst; ook in onze dagen zien wij dat verdeeldheid, oorlog en al daarmee verbonden rampen de wereld teisteren. In onze eeuwen in ons werelddeel heeft het rode paard zich vertoond en Hij, die er op zit, Zijn vreselijk slagzwaard uitgetogen.

Johannes zag nu een ander paard getekend. Het was rood, het oorspronkelijke woord, dat ook, in die zin door de 70 gebruikt wordt (Gen. 25: 30 Num. 19: 2 Zach. 1: 8) betekent eigenlijk vuurrood, hoedanig de kleur is van gloeiend ijzer. Aan de ruiter op dat vuurrode paard werd gegeven, dat is gelast de vrede weg te nemen van de aarde en daarom de oorlog en schromelijke bloedvergietingen teweeg de brengen. Hij zat daarom op een vuurrood paard; een kleur zeer gepast, om het bloed, dat stond vergoten te worden, eigenaardig af te beelden.

Hierdoor wordt bekwamelijk verstaan de satan met zijn instrumenten, namelijk de Heidense en Ariaanse keizers en koningen, die de gemeente van Christus met vervolgingen en bloedstortingen hebben vervuld, in welke tijden vele duizenden martelaren de waarheid van de leer van Christus met hun bloed hebben bezegeld, waarvan in vs. 9 melding gemaakt zal worden.

Hier was zware arbeid en ondoorzienlijk lijden te verwachten; daarom wordt hier het tweede van die gebruikt, een sterke, ploegende os zijnde, de leraars voorstellend, die zware arbeid en lijden kunnen uitstaan; deze wekken de gemeente op, om de daden van de Heere te aanschouwen en om zich te schikken naar de handelingen van God met de Kerk. Het zinnebeeld is: En en ander paard ging uit, dat rood was. Een ander, niet in de natuur; want het was zowel een paard als het eerste; het is dezelfde Kerk in natuur, maar de hoedanigheden zijn anders, die door een ander zinnebeeld vertoond worden, daarom wordt het paard een ander genoemd. Het was rood, dat is: bebloed (Jes. 63: 2). Niet door het bloed van de vijanden, dat de kerk vergoten had; maar door Zijn eigen bloed, dat door de vijanden vergoten was. De Kerk is altijd een lelie onder de doornen geweest; van de jeugd aan wordt zij benauwd; ook voordat Johannes de Openbaring ontving, was zij een tegenloop van de Joden en Heidenen; de vervolgingen zouden niet alleen duren, maar zij zouden vermenigvuldigd en bij uitnemendheid verzwaard worden onder de Heidense keizers; Dit wordt hier voorspeld. Het zinnebeeld wordt verder beschreven: En die, die daarop zat; (men moet hier niet zozeer bij het zinnebeeld blijven staan, hoe het paard en zijn rijder te onderscheiden zijn, als letten op het oogmerk, dat is, de Kerk strijdend voorstellen en in de strijd vele doden en verslagenen krijgend en door toeval verwarringen zelfs onder de Heidenen verwekkend) "werd macht gegeven, de vrede te nemen van de aarde en dat zij elkaar zouden doden". De Heere Jezus zei van Zichzelf (MATTHEUS. 10: 34, 35): "Meen niet, dat Ik gekomen ben om vrede op aarde te brengen, maar het zwaard. Want Ik ben gekomen om de mens tweedrachtig te maken jegens zijn vader en de dochter tegen haar moeder en de schoondochter tegen haar schoonmoeder. " Dit zelfde wordt hier van de Kerk gezegd. De Kerk is in zichzelf sulammith, vreedzaam; maar omdat zij de waarheid van het Evangelie belijdt, alom predikt en bekend maakt, en niet een heilige wandel versiert, zo worden velen daardoor verlicht, gaan uit het

gezelschap van de wereld en gaan over in het koninkrijk van de Heere Jezus en tonen aan de wereld, dat zij andere mensen geworden zijn; door het gezegde worden de onbekeerden overtuigd, dat zij zo goed niet zijn, zij verdwijnen daarbij; hierdoor wordt de vijandschap tussen het zaad van de slang en de onderdanen van de Heere Jezus levendig en de overheden, de zielsvereniging van de lidmaten van de kerk ziende, vrezen, dat zij haar kroon en troon nadelig zouden worden; hieruit ontstaan de vervolgingen, zodat de Kerk de oorzaak is van de onvrede, maar niet voor zichzelf, maar door toeval van de boosheid van de mensen, waardoor de ene mens tegen de andere in verdeeldheid geraakt is en de overheden tegen de kerk en door de verdeeldheid van de gemoederen krijgt de haat plaats en de haat wekt de lust op tot doodslaan van hem, die in de weg is. In dit opzicht wordt gezegd, dat de Kerk macht gegeven is, om de vrede van de aarde weg te nemen en dat zij elkaar zouden doden. Het Roomse rijk had het gebied over de hele wereld en de Kerk was door de hele wereld verspreid en maakte een ongelofelijk getal van de mensen, dat toen ter tijd was en door het hele Roomse rijk was verspreid, geen klein gedeelte van Zijn onderdanen uitmakend. Toen dan de vervolgingen algemeen waren en door bevel van de keizer bevolen was, de Christenen te doden, toen was de vrede uit de wereld en uit het keizerrijk en door de vervolgingen tegen de Kerk en door de onderlingen verdeeldheid van de Heidenen onder elkaar, bij gelegenheid van de vervolgingen, zoals van de Kerk gezegd wordt, macht te hebben ontvangen, om de vrede weg te nemen, zo wordt ook gezegd: "en Hem werd een groot zwaard gegeven. " Het instrument, waardoor de vervolgingen zouden geschieden, namelijk, door doden. Hieruit blijkt, dat dit tweede zegel openbaart de grote vervolgingen, die de Kerk onder de Heidense keizers te verwachten had.

5. En toen het Lam het derde zegel geopend had, hoorde ik het derde dier met het aangezicht als een mens (want van de plaag, die nu zou komen, zouden hoofdzakelijk de mensen worden getroffen) zeggen: "Kom en zie. " En ik zag, wat toen uitkwam en zie, een zwart paard kwam uit als zinnebeeld van de nood, die met gebrek en duurte een aanvang zou nemen, om tot de uiterste hongersnood te klimmen (Lev. 26: 26 vv. Le Ezechiël. 4: 16 v.). En die daarop zat had een weegschaal in zijn hand, om aan een ieder zijn deel te geven en wel dadelijk reeds zo gering, dat ten minste het armere volk geen doorkomen meer vond.

6. En ik hoorde een stem in het midden van de vier dieren een stem, die uit het midden daarvan voortkwam, die zei tot de ruiter met de weegschaal in zijn hand: "Een maatje tarwe, zoveel als voor een persoon een dag nodig is, voor een penning Ex 20: 13 en drie maatjes gerst voor een penning, zodat een dagloner met zijn dagelijkse verdiensten (MATTHEUS. 20: 2) wel moet nalaten aan tarwebrood te denken. Hij kan daarvoor niet dan gerstebrood verkrijgen en dat nog slechts alleen voor zich en een tweetal leden van zijn gezin, terwijl hem voor het overige niets overblijft; en beschadig de olie, die de plaats van boter vervult (1 Kon. 17: 12 Lev. 2: 4) en de wijn niet, laat die de gewone prijs behouden.

Maar wat baat het de man uit het volk, wiens hele verdienste op het hoogst slechts voor droog brood toereikende is? Het dient tot niets meer dan hem tegen de beter gestelde, hogere klasse van de maatschappij door nijd en wangunst te verbitteren en zo aan de inwendige tweedracht en het drijven van de partijen een wapen in de hand te geven, waardoor het ten slotte als vanzelf tot de vreselijkste algemenen hongersnood zal komen. Toen in het jaar 67 ook Giskala in Galilea zich aan de Romeinen had moeten overgeven, was het partijhoofd Johannes door list en bedrog met een grote hoop gelukkig naar Jeruzalem ontkomen. God had hen, zoals Josephus opmerkt, tot verderf voor de stad bewaard, want de nietswaardige, lediglopende hoop diende er alleen toe, om de voorraad, die men voor de krijgslieden had vergaderd, te verteren, en zo behalve krijg ook nog oproeren en hongersnood te veroorzaken. Omdat nu het in vele oorden aan olie en wijn zo vruchtbare Perea eerst in de beide volgende jaren in de

macht van de Romeinen viel, de omtrek van Jeruzalem echter eveneens aan die voortbrengselen bijzonder rijk was, zo kan het "beschadig de olie en de wijn niet" in letterlijke zin uit de geschiedenis van de oorlog zeer eenvoudig worden verklaard (pas toen Titus de hele stad met een doorgaanden palissaden muur omgaf en elke toevoer afsneed, kwam er eigenlijk hongersnood). Men heeft daarom ook een symbolische zin gevonden en de woorden verklaard van de vlucht van de Christelijke gemeente naar Pella, die daardoor van de ellenden van de belegering zijn verschoond gebleven en dat zeker met volle recht. Na de redding van deze gemeente had het voor het rijk van God verder geen betekenis, wat Johannes van Giskala in de hongersnood de heilige olie en de heilige wijn tot profane bedoelingen aanwendde (Joseph. de b. Jud. V. 13: 6): de gruwel van de verwoesting zou nu eigenlijk echt op de heilige plaats staan (MATTHEUS. 24: 15).

Het derde zegel is een buitengewoon korte schildering van de grondtrekken van de wereldgeschiedenis gedurende 1260 jaren, sinds de grondvesting van Islam en Pausdom tot aan hun val. Dit tijdvak biedt over het geheel een treurig beeld aan van verwarring op geestelijk en allerlei misgrepen op wereldlijk gebied; want de invoering van het Mohammedanisme door vuur en zwaard; het ondermijnde bestaan van het Oost-Romeinse rijk, tot het de Turken in handen viel; het verval en de ontbinding van de Moslim-wereld, alsmede de twist en onenigheid tussen de Roomse priesterheerschappij en de vorsten van Europa gedurende het hele middeleeuwse tijdvak, de vervolgingen van de ware belijders van het Evangelie in vroegere eeuwen, de godsdienstoorlogen na de Hervorming en het onzekere van de toestanden in onze dagen, behoren tot de kwellendste, waarbij de wereldgeschiedenis onze aandacht bepaalt.

Zie! daar vertoont zich een zwart paard. Het is een zinnebeeld van een dure tijd, waarin de vrolijkheid plaats heeft gemaakt voor treurigheid, omdat men eet, maar niet tot verzadiging toe en men het afgewogen (zo kostbaar is het!) brood slechts van tijd tot tijd kan eten. De Heere laat doorgaans zo’n tijd van schaarsheid voorafgaan, eer eigenlijke hongersnood zich openbaart. Misgewas en dure tijden zijn tuchtroeden, waarmee God in de loop van de eeuwen het ongeloof en de haat van de wereld tegen de kerk van Jezus bezoekt, de overmoed van de afvalligen verbreekt en de weg bereidt voor de erkentenis van Zijn geliefde Zoon. En als wij die tuchtiging ook hebben beleefd, als haar herinnering nog levendig staat voor onze geest; nee! wij willen even weinig vermetel oordeel vellen over de ongelukkigen, die er aan waren blootgesteld, als Jezus het oordeel liet uitspreken over de achttien, waarop de toren van Siloam viel; maar ernstig zullen wij vragen: heeft het missen van het voedsel, dat vergaat, de behoefte opgewekt aan die, die blijft tot in het eeuwige leven? Heeft men, toen God onthield, tot Hem leren opzien, wanneer Hij geeft?

Johannes zag een zwart paard. Deze zwarte en donkere kleur was een zeer ongunstig voorteken en tekende droevige tijden, dagen van openbare rampen en onheilen. De volgende tekening wijst nader aan, die soort van algemene ellende hier bedoeld wordt. De ruiter, die op het zwarte paard zat, had een weegschaal in de hand. Deze vertoning tekende in het algemeen een tijd van schaarsheid, waarin zekere dingen bij het gewicht zouden worden toegewogen.

Hierdoor worden bekwamelijk verstaan de valse leringen en ketterijen, die de satan met zijn instrumenten tegen de zuivere leer van het heilige Evangelie van deze tijd af heeft zoeken in te voeren; als daar geweest zijn Cerinthianen, Ebioniten, Marrioniten, Manicheën, Samosatinianen, Arianen, Pelagianen en dergelijke anderen, die nochtans alle eindelijk door de getrouwe leraars en rechtzinnige Synoden onder de voet zijn gebracht.

Het derde dier had het aangezicht als een mens, afbeeldende wijze en verstandige leraars, die in dit zegel wel te pas kwamen, waarin de waarheid door verscheidene ketterijen en dwalingen verduisterd werd, om de waarheid van de valsheid te onderkennen; en het onderscheid te tonen, de waarheid op te helderen en de ketterijen en dwalingen te weerleggen. Het zinnebeeld is: "En ik zag en zie, een zwart paard. Hier staat niet een ander, want het is de staat van dezelfde strijdende Kerk, hier voorkomende als zwart, duister; die twee woorden worden wel samengevoegd, zwarte duisternis; zwartigheid aan de mens wordt wel veroorzaakt door honger (Klaagt. 5: 10). Onze huid is zwart geworden, zoals een oven, vanwege de geweldige storm van de honger. Omdat het Evangelie niet is, zoals gezegd wordt, donkerheid te zijn (Jes. 60: 2). De duisternis zal de aarde bedekken en de donkerheid de volkeren. De ketterijen zijn een zwarte zaak, die uit de afgrond opkomt en de zon en lucht verduisteren (Openbaring 9: 2). Ketterijen vergiftigen de mensen en doen ze geestelijk sterven, daarom worden zij verderfelijke ketterijen genoemd (2 Petrus 2: 2, 3). Als ketterijen doorbreken, dan wordt het woord van God dierbaar aan de waarheid, zoals het was ten tijde van Samuel (1 Sam. 3: 2). Het woord van God is niet alleen het zaad van de wedergeboorte, maar is ook het voedsel van het geestelijk leven (1 Petrus 2: 2 Amos 8: 11); zoals tarwe en gerst voor het lichamelijk leven is, zo wordt de huid zwart, als men gebrek aan voedsel heeft en zo ook naar de ziel. Dit zwarte paard stelt de Kerk voor, bezwalkt met de zwarte rook van de dwalingen, waardoor zij haar heerlijke luister verliest en zwart wordt, door gebrek aan de gezonde leer; want de Kerk komt hier zwart voor, dat is: in een bedroefde staat en dat door een plaag, die niet algemeen is over de wereld, zoals lichamelijke hongersnood, maar die alleen de kerk betreft. Het zinnebeeld wordt verder beschreven: "En die daarop zat, had een weegschaal in de hand. Die weegschaal is de weegschaal van het heiligdom, waardoor waarheid en valsheid gewogen worden naar het woord van God. Ofschoon er vele dwalingen in de Kerk opkwamen, zo bleef er nog het woord van God en getrouwe leraars, die onderscheid wisten te maken tussen waarheid en leugen en een rechtvaardig oordeel over haar velden, dat door het volgende te kennen wordt gegeven. En ik hoorde een stem in het midden van de vier dieren. De getrouwe leraren met hun verscheidene gaven, spanden samen en nodigden een ieder in de naam van God uit, die in het midden van hen op de troon was, om de waarheid te kopen. Die zeiden: "een maatje tarwe voor een penning en drie maatjes voor een penning. " Een penning was een arbeiders daghuur (MATTHEUS. 20: 2). Een maatje was het rantsoen voor een dag voor de mens tot zijn onderhoud. Tarwe en gerst was het gewone voedsel; drie maatjes gerst waren zoveel waard als een maatje tarwe, zodat de waarheid nog in de Kerk was en de grondpunten, als die van minder noodzakelijkheid en met verscheidene bekwaamheden van de getrouwe leraars gepredikt werd; men kon nog een dag leven bij het geestelijke brood van het goddelijke Woord, als men het ernstig zocht, niettegenstaande de waarheid van de leer door velerlei dwalingen en ketterijen bezwalkt en verduisterd werd en door de vervolgingen van buiten, de vergaderplaatsen omvergeworpen en de leraars verdreven werden. En de olie en de wijn beschadigt niet. Zoals God Zijn uitverkorenen bewaart voor verleid te worden, zo kan ook niemand haar inwendige verkwikkingen en vertroostingen van de Heilige Geest van haar weren en uit haar wegnemen. De ketters mogen de waarheid bestrijden, de vervolgers de vergaderplaatsen verwoesten en zich bijzonder op het doden van de leraren toeleggen, God zal nochtans Zijn waarheid in Zijn Kerk bewaren, Zijn uitverkorenen voldoende geestelijk voedsel en inwendige vertroostingen geven.

De hongersnood komt ook in de Schrift voor op figuurlijke wijze, voor zoveel die een honger is niet naar brood, maar naar de woorden van de Heere (Amos 8: 11). Deze honger past eigenlijk op een bijzondere wijze op de Kerk.

Het zwarte paard beeldt af ketterijen en goddeloosheden, door boze mensen wijd en snel en stoutmoedig verspreid, om door de zwartheid van die duisternis het aangenamen, heldere en zuivere licht, door de eerste ruiter uitgezonden, te benevelen en te verduisteren. De duivel, die er op zat, de vader van de leugen, heeft een schaal of een juk in de hand; een juk van ceremoniële dienstbaarheid, die hij weer poogt in te voeren, of menselijke geboden en leringen, waaraan hij de conciëntiën wil verslaven, maar ook van de zonden, zoals alle ketterijen daarop uitlopen.

7. En toen het Lam het vierde zegel geopend had, hoorde ik een stem van het vierde dier, dat gelijk was aan een vliegende arend (want nu zou het woord van MATTHEUS. 24: 28 Uit vervuld worden; waar het aas is, daar zullen de arenden vergaderd worden), die zei: "Kom en zie! "

8. En ik zag en zie, een vaal paard, van bleke geelachtige kleur, evenals van een lijk en die daarop zat, zijn naam was de dood; en de hel (Grieks "Hades" 1 Kon. 1: 35 "Job 7: 9 volgde hem na, bereid om de vele offers, die hij zou eisen, in zich op te nemen, terwijl reeds nu tot zichtbare voorstelling van deze offers lange schaar van schimmen, van gedaanten van de dood achter de ruiter trokken. En hun, de dood en de hel (liever leest men "hem" namelijk de dood) werd macht gegeven in de strijd, die de tweede ruiter onder aanvoering van de eerste had teweeg gebracht en wiens nood onder de druk van de derde tot een vreselijke hoogte gerezen was, om te doden tot het vierde deel van de aarde, d. i. van de bewoners van het land met de vier zware straffen (Ezechiël. 14: 21), met zwaard en met honger en met de dood door ziekten en pest en door de wilde dieren van de aarde, wie zij ten spijze werden voorgeworpen en waardoor zij in de ontvolkte landen verdelgd zouden worden (Lev. 26: 22. 2 Kon. 17: 26).

Het getal van de omgekomenen gedurende de belegering van Jeruzalem wordt geschat op 1 miljoen en 100. 000 mensen. Omdat nu reeds vroeger onder Cestius Gallus een telling had uitgewezen, dat de stad 2. 700. 000 gezonden bevatte, bestaat het getal van de omgekomenen in het geheel wel het vierde deel van het volk. Voor verreweg het grootste gedeelte bleef Israël in het leven bewaard, maar alleen om in alle winden verstrooid te worden. Van de drie delen in Ezechiël. 5: 1 vv. staat dus het derde deel van de overigen tot de beide andere delen als drie vierde tot een vierde. En nu is het merkwaardig, dat dit onder alle volken van de aarde verstrooide volk, zoals de statistische berichten aanwijzen, in getal noch bijzonder verminderd noch bijzonder vermeerderd is, maar het ledental in werkelijkheid gelijk blijft aan dat, dat het na het oordeel over Jeruzalem gehad heeft (8-10 miljoen). Evenals dit voor de juistheid van onze verklaring spreekt, zo ook nog in het bijzonder de boven aangehaalde plaats uit de profeet Ezechiël, die ons zo bepaald als maar mogelijk is op het oordeel over Jeruzalem en het volk van Israël wijst, dat een andere verklaring in het geheel niet in de gedachte moest komen.

Een vaal paard is het zinnebeeld van de dood. De ruiter is degene, die het geweld van de dood heeft, de duivel, Hebr. 2: 14; die hem volgt vertegenwoordigt de onderwereld. Dood en hel rijden door de wereld rond, heet dus hetzelfde als: Alle duivels en afgrondsgeesten heersen op aarde en hebben in het beest uit de afgrond (11: 7), eerst als volksheerschappij, dan als alleenheerschappij van de Antichrist, over de mensheid een macht bekomen als hun nog nooit ten deel viel. Duidde het derde zegel de heerschappij van Mohammedanisme en Pausdom aan, dan worden wij vanzelf door het vierde op de volgende macht, op het tijdperk gewezen, wanneer het woord bewaarheid wordt (Openbaring 12: 13): "Wee degenen, die de aarde en de zee bewonen! want de duivel is tot u afgekomen en heeft grote toorn, wetend, dat hij een kleine tijd heeft. " Het viertal plagen is een uitdrukking voor de viervoudige openbaring van

de toorn van God tegen de goddelozen, zoals de vier Cherubs een viervoudige uitstroming van scheppingskrachten in de wereld te kennen geven.

Wee! Hier worden al de plagen van de beide vorige ruiters bijeengevoegd en tot het uiterste opgevoerd. De bloedige tweedracht is geworden tot een oorlog, die alom dood en verderf verspreidt. De schaarsheid is geklommen tot een geduchte hongersnood. Daarbij besmettelijke ziekten en vergiftige, dodende dieren. En dat alles op éénmaal! Hoor hier het onderwijs van Jezus zelf; daar zegt de Heere van het rode en het zwarte paard: "en u zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen, zie toe en wordt niet verschrikt; want al die dingen moeten geschieden, maar nog is het einde niet. " Nu evenwel begint Hij te spreken van de verschijning van het vale paard. Geen afzonderlijke oorlogen worden meer gevoerd, maar een alhele krijg van allen tegen allen; op de hele aardbodem waart een verwoestend geweld van mensen tegen mensen; want de Heere vervolgt: "want het ene volk zal tegen het andere volk opstaan en het een koninkrijk tegen het andere koninkrijk; en daar zullen zijn hongersnoden en pestilentie en aardbevingen in verscheidene plaatsen. Maar al deze dingen zijn slechts een begin van de smarten. " Zo zijn ook deze akeligheden nog geenszins de voortekenen van het einde van de wereld, maar slechts de aanvang van de rampen, zoals dan ook in dit openbaringsgezicht nog drie andere zegels op het vierde volgen: Bleek en vaal is de dood. zoals de eerste ruiter de naam heeft van "oorlog", de tweede "schaarsheid" heet, zo draagt de derde de naam van "dood. " Vier dienaren zijn er, die het woeden van de dood aanbrengen: moorddadige oorlogen, hongersnood, pest en vergiftige of verscheurende dieren, die in de ontvolkte landen de overhand nemen. Maar naast deze werken nog andere geselroeden van God: aardbeving, brand en watersnood. De dood wordt gevolgd door de "hel", niet de Gehenna, maar de Hades, de plaats, waar de zielen van de goddelozen na de dood zich ophouden tot op het eindelijke wereldgericht. Ontzettend denkbeeld! Die "hel" volgt op de "dood! " Zo is "sterven" en "in de hades komen" één in het gericht van God over de goddeloze, tegen Jezus vijandige wereld! Wat moet het lot zijn van hen, die in de rampen en bezoekingen van onze tijd als onbekeerlijke, hardnekkige zondaars gestorven, of in de strijd tegen God en Zijn heilige wetten gevallen zijn!

Op deze tijdelijke overwinning volgen de drie grote plagen: krijg, hongersnood en pest. Het rode paard herinnert aan het vergieten van bloed, het zwarte aan dagen van rouw, het vale (d. i. bleke, lijkkleurige) aan de dood. De "mate tarwe" heet Gr. "choenix" en hield omstreeks zoveel in als een matig levend mens voor een dag nodig had. Deze maat zou "een penning", d. i. een denarius, omstreeks 30 cents, kosten, zoveel als een daggeld van die tijd (Matth. 20: 2, 9), waaruit blijkt dat de sterkste mannen met inspanning in hun nooddruft zouden voorzien. Deze hongersnood zou te erger zijn, omdat aan voorwerpen van weelde, olie en wijn, geen gebrek zou wezen. Een beeld van ontzettende ellende in een vervallen tijd, die de mindere klasse vreselijk teistert, terwijl de hogere haar aanvankelijk niet ondervindt. Tegelijk moeten de nauwkeurig opgegeven maten aanduiden hoezeer de hoop en het tijdperk van de plaag geheel in Gods hand gelegen zijn. De vierde ruiter, de "dood" volgt de "hel", het dodenrijk, op de voet, om allen die hij heeft omgebracht meteen op te nemen. "Zwaard en honger" zijn de beide vurige plagen: "dood" is de pest, waarmee te kennen wordt gegeven dat deze plaag de beide vorige tevens in zich opneemt.

Of bleekgroen, zoals de bladeren zijn, die verdorren, waardoor bekwamelijk verstaan worden de menselijke inzettingen en superstitiën, waardoor de aangezichten worden versteld (Matth. 6: 16) en de Kerk van Christus van haar gezonde leer gaandeweg beroofd en de mensen van Christus’ verdiensten tot hun eigen verdiensten en tot andere middelaars en gronden van de zaligheid en haar verderf worden vervoerd. MATTHEUS. 15: 8, 9 en 23: 14 Gal. 5: 4 Kol. 2:

18 welke superstitiën en menselijke inzettingen na deze ketterijen in de Kerk van Christus zijn ingebroken en hebben de weg gaandeweg tot het Antichristendom geopend.

Het zou er hier zo duister uitzien, de vervolging zou zo zwaar zijn en zo lang duren, dat er geen doorzien aan was, zodat het scheen dat het met de Kerk en het Christendom gedaan zou zijn; daarom was hier de hoogvliegende en scherpziende arend, zeer verlichte leraars nodig, die niet naar het uiterlijk aanzien oordeelden, maar die het oog hadden op de almacht, waarheid en onveranderlijkheid van God en zich daardoor verzekerd hielden en de gemeente verzekerden, dat de poorten van de hel de gemeente van God niet zouden overweldigen. Het zinnebeeld is: En ik zag en zie, een vaal paard en die daarop zat, zijn naam was de dood; en de hel volgde hem na. Dit vertoont de Kerk in de uiterste ellende en nabij haar hele uitroeiing, zoals zij geweest is in de tijden van keizer Diocletianus, die in 294 eindigde. Vaalheid is een afschuwelijke kleur, evenals de naam van de dood en de hel, dat is niet de verdoemenis; want deze dingen zouden de hel overkomen en er is geen verdoemenis voor hen, die in Christus Jezus zijn; maar de hel betekent hier het graf, zoals vaker in de Schrift; het graf ontvangt de doden; hierop ziende zegt men dat de hel op de dood volgt. De verklaring van het zinnebeeld wordt daarbij gedaan: En hun, de dood en de hel, werd macht gegeven, het is niet in de macht van de vijanden de Kerk naar hun welgevallen te behandelen, maar God geeft hun macht en laat hun boosheid los, zover als Hij wil; verder kunnen zij niet. Hij bepaalt hun woede tot een strobreed, tot een enig haar toe. Om te doden tot het vierde deel van de aarde; door de aarde wordt niet alles verstaan wat buiten de Kerk is, die de hemel genoemd zal worden, het ene en het andere is mis, maar hier wordt van de staat van de Kerk gesproken en de doden zijn de leden van de Kerk, die wij meteen onder het vijfde zegel zullen horen roepen: Hoe lang. wreekt U ons bloed niet van degenen, die op de aarde wonen? De strijdende Kerk is op aarde en maakt het beste en soms wel een groot gedeelte van de aarde uit en was toen over de hele aarde verspreid. Er zou zo’n bloedige vervolging tegen de Kerk aangericht worden, zodat het scheen alsof er geen overblijfsel gelaten zou worden, hoewel het vierde gedeelte, een bepaald getal voor een onbepaald, dat is weinigen, in vergelijking met de gedoden, door de bewaring van God zouden overblijven. De middelen, waardoor deze verwoesting zou geschieden, waren: Met zwaard en met honger en met de dood, dat is, pestilentie en door de wilde beesten van de aarde, waarvoor men de Christenen wierp, die ze verscheurden en opaten. Het ging er verschrikkelijk toe, niemand mocht burger of ingezetene zijn, of hij moest de heidensen afgoden offeren; die dat niet doen wilde, was een man van de dood; een Christen mocht noch ambacht, noch nering doen, hun goederen werden hun ontnomen, hun bleef geen middel over om van te leven, kerken en scholen werden neergeworpen, alle vergaderingen werden op de dood verboden, de vervolging was algemeen over de hele wereld, hele steden van de Christenen werden uitgemoord, kerken vol Christenen werden verbrand, een geheel legioen van 6. 000 of 10. 000 werden geslacht; daar was einde noch maat aan het bloedvergieten, het bloed maakte kleine poelen, de rivieren waren rood, de slachters moesten elkaar verpozen, men bedacht allerlei wrede wijzen van doden; roosters, metalen ossen, palen, waarop men de Christenen met gepekte stof omwonden, zette en zo in brand stak, dienden voor lantaarns; men zette ze in schepen, zonder roer of zeilen, zonder voedsel en drank en liet ze zo zeewaarts drijven; men trok hen met vier paarden van elkaar; het land stonk van onbegraven Christenen; de honden waren zo gewend mensenvlees te eten, dat zij op het laatst de levenden aantastten; dit duurde 10 jaren na elkaar.

Het vale paard wijst op de verdere verdrukking van de Kerk; zij was te voren als hijgend en bezwijkend, maar nu nadert zij de dood. De ruiter wordt met een vreselijke naam genoemd, waardoor te kennen wordt gegeven een aanbrengen van de dood aan velen. Hij wordt de dood genoemd, om de wrede soort van dood, waaraan de Christenen onder deze wrede

vervolgingen onderworpen zouden zijn, die alle de vorige zou overtreffen. De dood en de sterfelijkheid zouden zo algemeen zijn, dat er in alle plaatsen graven waren. Het woord "hel" wordt liever met "graf" vertaald, niet alleen omdat in het Hebreeuws en Grieks het woord beiden betekent, maar omdat zij ook gewoon zijn, als zij een hopeloze toestand zullen uitdrukken, dood en graf samen te voegen (Job 17: 1 en 13) en omdat ook deze dood in het bijzonder betrekking heeft op de Kerk.

IV. Vs. 9-17. De aanwijzing door het vierde zegel gegeven, dat slechts het vierde deel van het Joodse volk in de catastrofe, die het wacht, zal omkomen en verreweg het grootste gedeelte zou behouden blijven, doet de vraag oprijzen: van waar het dan komt, dat de Heere ook nu nog het woord zegt (Jer. 4: 27; 5: 18): "Ik zal geen voleinding maken", omdat toch de wraak voor het rechtvaardige bloed, dat door Jeruzalem vergoten is (MATTHEUS. 23: 29 vv.), niet slechts de ondergang van de stad en de tempel, maar de uitroeiing van de hele natie eist. De vraag is volkomen gerechtigd en wordt daarom bij het openen van het vijfde zegel onmiddellijk in de mond gelegd van de zielen, wier bloed op de meest godslasterlijke en misdadige wijze bij het altaar vergoten is, het luidst om wraak roept, maar ook tevens gezegd, dat de volle wraak tot latere tijd bewaard moet blijven, wanneer die vanwege dezelfde misdaden aan de geroepenen uit de heidenen gepleegd zal worden volvoerd. Daarentegen bevat het gericht, dat nu volgt, de volkomenste rechtvaardiging voor hen. Het hierop geopende zesde zegel wijst vervolgens op de grote verandering van de hele toestand van de wereld, die met wegruimen van het eigenlijke verbondsvolk begint en wijst de vervulling aan van hetgeen de Heere bij Zijn wegvoering naar Golgotha aan de vrouwen, die Hem beweenden, verkondigde (Luk. 23: 27 vv.) in de verschrikkingen en angsten bij de verwoesting van Jeruzalem. Deze is reeds in waarheid een dag van de toorn en een openbaring van de heerlijkheid van de ter rechterhand verhoogde Mensenzoon en toch eerst het voorbeeld van een nog andere dag van toorn en van een nog andere openbaring van heerlijkheid, zoals die dan ook in MATTHEUS. 24 en 25 in zo’n vorm voorkomt.

9. En toen het Lam (vs. 1) het vijfde zegel geopend had, zag ik ten gevolge van dat openen onder het brandoffer altaar in de priester-voorhof van de tempel, welks beeld mij verscheen, a) de zielen van degenen, die gedood waren om het woord van God. Ik zag die allen, die gedurende de bedeling van het Oude Testament tot het tegenwoordige begin van de Nieuw Testamentische tijd door de ongelovige Joden waren omgebracht (MATTHEUS. 21: 33 v. 23: 35 Hebr. 11: 36 vv.), omdat zij predikers van het woord van God onder het geslacht van hun tijd waren geweest en b) om de getuigenis van Jezus, de Christus (Hoofdstuk 1: 9. 1 Joh. 2: 22, die zij hadden als een hun toevertrouwd goed en dat zij tegenover alle tegenspraak en alle bestrijding vast hielden, zonder zich door de haat van de ongelovigen en de vervolging tot de dood daarvan te laten afbrengen.

a) Openbaring 20: 4 b) Openbaring 19: 10

10. En zij riepen van beneden het altaar, waarvan hun bloed in satanische verblinding uitgestort was, alsof men door hen te doden God een dienst deed (Joh. 16: 2), met grote stem wraak roepende over het profetenmoordende Jeruzalem (Luk. 13: 33 v.), dat het huis van de Heere tot een kuil van de moordenaars had gemaakt. Zij deden dat, zeggende: "Ook nu nog verdelgt U het ongelovige volk nog niet geheel van Uw aangezicht, en geeft hun niet het volle loon, dat zij verdiend hebben, al moeten zij ook worden verstrooid door de hele wereld. Hoe lang, o heilige en waarachtige Heerser! die de Heere bent in het huis, waarover het gericht komt, die dus geheel en al een einde daarmee maken kunt, wiens heiligheid een volkomen betaling voor al wat tegen U gezondigd is en wiens waarachtigheid een volkomen juiste

vervulling van al uw bedreigingen eist, hoelang oordeelt en wreekt U ons bloed niet van degenen, die op de aarde wonen? Zij hebben zich toen in de hoogste mate betoond vleselijke en goddeloos gezinde aardbewoners te zijn (Hoofdstuk 8: 13) in het land, dat U hun heeft gegeven.

11. En aan een ieder van hen werd een getuigenis gegeven, dat de nu begonnen verwoesting van stad en tempel, alhoewel niet de volle wraak voor hun onschuldig en op zo ontzettende wijze vergoten bloed, toch een volkomen redding was van de eer van hun naam, nadat men hen bij hun leven bespot en gelasterd, van het volk van God afgezonderd en als kinderen van de duivel behandeld had (MATTHEUS. 10: 25 Luk. 6: 22 Jes. 66: 5). Hun werden namelijk lange witte kleren gegeven, opdat zij voortaan in de geschiedenis van de wereld bekend zouden zijn als degenen, die overwonnen hadden en uit grote verdrukking waren gekomen (Hoofdstuk 3: 11; 7: 13 v.). En hun werd ten opzichte van het oordelen en wreken van het bloed, dat zeker niet voor altijd zou uitblijven, gezegd, dat zij nog een kleine tijd, (het woord "kleine" ontbreekt in de beste handschriften en is waarschijnlijk hier uit Hoofdstuk 20: 3 ingevoegd, terwijl oorspronkelijk de tijd onbepaald was gelaten, Hand. 19: 22) rusten zouden in het genot van de zaligheid, waartoe zij reeds daarboven waren ingegaan. Zij moesten wachten totdat ook hun mededienstknechten uit het huis van God en hun broeders vervuld zouden zijn, totdat het getal van hen, die gedood zouden worden om het woord van God en om de getuigenis, die zij hadden, vol zou zijn geworden. En dan als zij, die gedood zouden worden, zoals als zij de marteldood zouden hebben ondergaan, zou het volle gerichtover het ongelovig gebleven deel van Israël tegelijk met dat over de antichrist en zijn verdere aanhang komen (Hoofdstuk 19: 11 vv. Jes. 66: 15 vv.). Zij zelf echter zouden en daarvan was hun het witte kleed ten onderpand, tegelijk met de toegevoegde mededienstknechten en broeders bij de oprichting van het duizendjarig rijk tot de heerlijkheid van de eerste opstanding komen (Hoofdstuk 20: 4 vv.).

Voor onze gewone opvatting heeft het iets bijzonder bevreemdends, dat deze zielen van de gedoden om het woord van God en de getuigenis van Christus om wraak roepen voor hun onschuldig vergoten bloed. Men zou het veel meer overeenkomstig de geest van het Christendom vinden, als zij, in plaats van om wraak, om genade baden voor degenen, die hen doodden. Hierop moet geantwoord worden, dat Stefanus, die de rij opent, sterft met het woord op de lippen: "Heere! reken hun deze zonde niet toe" en Jakobus II, die wij de laatste van de tien bedoelde martelaars kunnen noemen, zo aanhoudend in het smeken voor zijn volk Israël op de knieën moet hebben gelegen, dat deze met eelt begroeid waren, evenals de knieën van de kameel, die zich gedurig neerbuigt. En nog, toen hij van de tinne van de tempel werd neergeworpen en beneden dood geslagen werd, bad hij voor de zonden van zijn volk. Het roepen om ontferming voor de tegenstanders van de Heere is echter slechts zo lang op zijn plaats, als nog ontferming mogelijk en de tijd van het laatste gericht niet is begonnen. Stellen de gelovigen belang in de redding van de zielen, het is hun evenzeer te doen om de roem van de heiligheid en waarachtigheid van hun Heer en om de reiniging van het huis van God van de overtreders. Het is alleen de vraag wanneer de tijd van deze reiniging, de tijd van de verheerlijking van de Heere door Zijn tegenstanders daar is en nu wordt door de inhoud van het vijfde zegel deze vraag op tweeërlei wijze in symbolische, concrete vorm behandeld. Naar de ene zijde zou de vraag bevestigend kunnen worden beantwoord en dus het oordeel over Jeruzalem en het Joodse volk tot een eindgericht gemaakt worden. De maat van de zonde is werkelijk vol en de heiligheid en waarachtigheid van God schijnt te eisen, dat aan het halsstarrige en verstokte volk, waaraan ook de zonde niet toegerekend is geworden, dat het de Zoon van God aan het kruis genageld had, waaraan vervolgens nog 40 jaren lang de zaligheid op de krachtigste en dringendste wijze werd aangeboden en dat toch is voortgegaan degenen

te doden, die tot hen waren gezonden, nu ook een einde worde gemaakt. Deze gedachte wordt uitgedrukt door het roepen van de zielen onder het altaar. Als zij met hun roepen als het ware tot rust zijn genoopt, wordt de andere gedachte uitgedrukt, dat het goddelijk verlossingsplan met Israël nog niet ten einde is en dat het volk nog voor de toekomst tijd tot bekering is gegeven. De rijkdom van de goddelijke goedheid, Zijn geduld en Zijn lankmoedigheid heeft zich nog een tijd voorbehouden, waarop de Heere ons in Mattheus wijst. Voor hoeveel zielen deze genade tot weder opwekken van Israël uit zijn geestelijke dood vruchten zal dragen, dat vernemen wij later in Hoofdstuk 7: 1 vv. Het is daar werkelijk geheel Israël, dat nog eens zalig wordt (Rom. 11: 26), al is het op verre na niet in al zijn bijzondere leden, toch in al zijn afzonderlijke stammen. De 144. 000 staan tot de 10 miljoen ongeveer als 1 tot 70. Verreweg het grootste gedeelte van het volk zal zich dus bezondigen aan het eindoordeel en wel aan dat, hetwelk bij het slot van de geschiedenis van de opvoeding van de uit de heidenwereld geroepen Christenen over de anti-christ en diens aanhang gaat. In de tegenwoordige tijd staan wij in de periode van het rijp worden van de anti-christelijke tijdgeest, waarvan het gevolg is het doden van de twee getuigen (Hoofdstuk 11: 7 vv.). Zeer veel draagt tot dat rijp worden de liberale, ongelovige Jodenwereld bij en zij zal het dan ook zijn, die bij de verschijning van de persoonlijke anti-christ energiek aan de verheffing van zijn heerschappij en aan zijn onderneming tegen de Zionsgemeente in het heilige land deelneemt, maar zich daardoor ook in het gericht, dat over hen komt, inwikkelt, Dit alles, alsmede de gegeven verklaring van dit vers volgens de afzonderlijke daarin vervatte momenten, zal de lezer pas duidelijk worden in de verdere voortgang van ons boek. Intussen geeft het bij Lukas 13: 33 gezegde over Jeruzalem als het altaar, waarop alle profeten en getuigen geofferd worden, zekerheid, dat wij ook bij dit zegel met Jeruzalem te doen hebben (vgl. Klaagt. 4: 13).

Bij de verklaring van het elfde vers merken wij aan, dat het vijfde en zesde zegel weliswaar de Christenvervolgingen en de ondergang van het Romeinse rijk beduiden, maar ook, in ruimere zin, typisch, de Christenvervolging onder het beest uit de afgrond, de zesde en zevende wereldmacht (Volksheerschappij en Antichristendom) en de ondergang van deze en aller andere wereldmachten aanwijzen. In deze typische zin volgen het vijfde en zesde zegel ook in tijdsorde op de vier eerste en het vijfde beduidt de toekomstige martelaren onder het beest uit de afgrond en het zesde de val van alle wereldmachten en van de antichrist met de zijnen ten dage van de toorn van het Lams, of van Christus' terugkomst. De val van het Romeinse rijk was in het Nieuwe Verbond het hoofdvoorbeeld van het verdwijnen aller wereldmachten. Pas wanneer wij deze typische zin van de beide zegelen, benevens de werkelijke zin, in het oog houden, kan hun volledige verklaring gevonden worden.

Niet de geesten van de afgestorven martelaren (deze worden nooit "zielen" genoemd), maar hun zielen volgens het natuurlijk lichamelijk leven, liggen onder het altaar, met andere woorden hun bloed ligt er. In de Openbaring komen twee altaren voor: 1) het gouden reukaltaar; 2) het niet gouden brandofferaltaar; van het laatste wordt hier gesproken. zoals vroeger in het Oude Verbond het bloed van de offerdieren in de tempel te Jeruzalem op het altaar van de brandoffers werd uitgegoten, zo ziet Johannes het bloed van de vermoorde martelaars onder het hemelse brandaltaar. Zoals eens het bloed van de onschuldige Abel tot God om wraak riep van de aardbodem, zo ligt het bloed van de verslagen gelovigen hier op de grond en klaagt de moorddadige vijanden van Jezus aan, totdat Deze wraak genomen heeft. Dat is het bloed van de Christenen, dat vergoten is door de Heidenen, sinds de tijd van de Romeinse keizer Nero tot op de dagen, waarin Johannes deze gezichten zag; het bloed van Petrus, die aan een kruis genageld werd, het bloed van Paulus, die met het zwaard is gedood, het bloed van zo vele martelaars, die hun geloof in de Heere hebben bezegeld met hun dood. Maar Johannes ziet ook het bloed van hen, die met en na dezen zijn omgebracht tot op de

ondergang van het Romeinse rijk, ja het bloed van alle getuigen van Christus, dat tot op de huidige dag vergoten is en vergoten zal worden tot op de jongste dag. Deze zee van bloed roept van het brandaltaar om wraak, om wraak van God en deze zij is reeds in de tijdelijke oordelen aan de wereld uitgeoefend; maar de geduchtste is de wraak, die eindelijk, als de laatste, komen zal op de grote dag van het gericht, wanneer de tegenstrevers, vervolgers en moordenaars van Jezus en Zijn Kerk, het beslissend oordeel horen zullen: "ga weg van Mij, u vervloekten, in het eeuwige vuur, dat de duivel en zijn engelen bereid is. " Vermoord zijn de martelaars omwille van het woord van God en van de getuigenis, die zij hadden; want Jezus Christus gaf hun het woord van de waarheid in de hand en zij hielden het vast, zij bewaarden het getrouw, zodat Christus Jezus zelf door hun mond getuigenis gaf van het licht tegen de duisternis, van de gerechtigheid tegen de zonde, van de waarheid tegen de leugen. Aan de Heidenen werd de wraak openbaar over het bloed van de dienaren van de Heere; Hij zal Zich openbaren, maar wij zeggen: "Heere! hoelang zult U toezien? " "Hoelang zullen de goddelozen van vreugde opspringen? " Als Hij onze Heere is, mogen wij ook vertrouwen, dat Hij Zich over de Zijnen zal ontfermen; en zo is het ook de taal van de verlosten, wier bloed is vergoten voor de naam van de Heere Jezus: "Heere! wij zijn Uw eigendom; wij hebben U gediend, wij zijn U getrouw gebleven tot de opoffering van ons leven toe; U bent de Heilige; U heeft een macht, zoals niemand in de wereld ze bezit; U bent de Algenoegzame, zoals niemand buiten U het is; U bent de Waarachtige openbaar U door de vervulling van de bedreigingen, die U gesproken heeft tegen de overtreders van Uw wil! Bij uw heerschappij en onze getrouwe onderworpenheid; bij uw heiligheid, bij uw waarheid roepen wij U aan; wreek ons bloed, opdat U verheerlijkt mag worden door de hele wereld en uw kerk geëerbiedigd! " Jezus heeft gedurende Zijn omwandeling op aarde de verhoring van deze bede reeds bepaald toegezegd: "Zal God geen recht doen Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij lankmoedig is over hen? Ik zeg u, dat Hij hun haastig recht zal doen. " Het is Gods heilige wil en behoort tot de aard van Zijn wezen, wraak te nemen over alle ongerechtigheid; daarom is ook het gebed van Zijn dienaren Hem aangenaam, als het ontspruit uit begeerte naar Zijn verheerlijking en uit gelovig verlangen naar de eindelijke zegepraal van de Kerk. En zoals de Heere aan Zijn kudde de haat van de hele wereld heeft voorspeld in de woorden: "u zult gehaat worden door alle volkeren omwille van Mijn naam wil", zo heeft de Heere ook het oordeel uitgesproken over allen, die van deze aarde zijn. Dezen worden aangeduid in de twee laatste zegels. Nog kan de bede van de bloedgetuigen niet vervuld worden. Zij ontvangen als voorlopig antwoord een blinkend kleed, dat betekent: de zaligheid van de hemel.

In dit rusten bestaat tot aan de grote morgen van de opstanding op de jongste dag de zaligheid en heerlijkheid van de volmaakt rechtvaardigen. Zij hongeren en dorsten niet meer, noch de zon valt niet op hen, noch enige hitte en God zal alle tranen van hun ogen afwissen. Hoe heerlijk is de aanvang van het loon, dat God aan de Zijnen geeft in dat uitrusten van de moeiten en de verdrietelijkheden van deze aardse pelgrimsreis; een uitrusten voor de troon van het Lam, in de liefde, in de schoot en aan het hart van Jezus! En u, Paulus! wel had u recht te begeren om ontbonden te worden en met Christus te zijn en het sterven te houden voor gewin! Hier leven en zweven wij in aanhoudende onrust, strijd is het in en om ons; geen ogenblik verpozing van kommer, van moeite en zonde; maar ginds zal het beter zijn. Rust blijft er over voor het volk van God; zalige rust, niet te beseffen door de kinderen van het vlees; rust voor de troon van God. O Heere! mijn nieren verlangen in het binnenste van mij! Verlosser! neem ons in die rust op! Die rust duurt enige tijd; de duur daarvan bepaalt God niet nader en deze is een verborgenheid. Maar eenmaal zal het gebeuren, dat er geen tijd meer is, want "in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij bazuinen zal, dan zal de verborgenheid van God vervuld worden, zoals Hij Zijn dienstknechten, de profeten,

verkondigd heeft" en dan zal het "rusten" vervangen worden door de volheid van de heerlijkheid van God en een eeuwige zegepaal over de vijanden van Zijn rijk, zoals de heilige mannen van de Heere dat hebben beloofd.

Johannes was in de Geest en in die staat zag hij in een gezicht zielen, die geen voorwerp zijn van het lichamelijk oog, hij zag zielen, onder het altaar, dat is Christus Hebr. 13: 10 die voorgebeeld was door het gouden reukaltaar, dat in het heilige stond, voor de ark van het verbond, die in het heilige der heiligen stond, ten opzichte daarvan wordt Christus een altaar genoemd; zoals in de Openbaring vaak de benamingen geschieden van de schaduwachtige godsdienst in het Oude Testament. De zielen waren door Christus verlost en werden door Zijn overschaduwing zoetelijk verkwikt in de gemeenschap met Hem, en in de volmaakte genieting van God, het waren zielen van hen, die gedood waren, van de martelaren, die om de belijdenis van de Heere Jezus vervolgd en wreed ter dood gebracht waren. Een martelaar voor Jezus te zijn, is het heerlijkste, dat men op de wereld kan zijn en heeft tot beloning de kroon van de heerlijkheid. Het hoorbare wordt hier bijgevoegd, waarin aan te merken is, het verzoek van de zielen en het antwoord aan haar. Het verzoek: En zij riepen met grote stem, zeggende: Hoelang, o heilige en waarachtige Heerser! oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan degenen, die op de aarde wonen? Zij spreken God aan met de benamingen, die op hun verzoek passen, als: Heilige, die de goddeloosheid, zoals de vervolgers pleegden, haat en niet verdragen kan. Waarachtige, die beloofd heeft Zijn kerk te bewaren en de vervolgers te straffen. Heerser, die alleen de Opperste is en het gebied heeft over hemel en aarde en als een rechtvaardig Rechter een ieder vergeldt naar zijn werken. Zij klagen over de langdurigheid van de verdrukkingen van de kerk en het langdurige uitstel van straf te oefenen over de verdrukkers en verzoeken het oordeel over de vervolgers, wetend, dat zij schuldig bevonden zouden worden en eisen wraak over het vergoten bloed van de heiligen door de inwoners van de wereld, de goddeloze, wereldse mensen; niet dat zij wraaklust hebben in de hemel; maar de eer van Gods rechtvaardigheid, de eer van de Heere Jezus, het Hoofd van de kerk, die in het verdrukken van Zijn volk gesmaad en gelasterd werd en de verachting van de waarheid van God en van Zijn gemeente, verwekken hun begeerten om te bidden om verlossing van de kerk en van straf over hun vijanden. Het antwoord geschiedt door daden en woorden. De daden zijn: En aan een ieder werden lange witte kleren gegeven. Toen zij op aarde leefden, waren zij bekleed met Christus’ gerechtigheid en met heiligheid van het leven; maar nu zij in de hemel zijn, zijn zij bekleed met heerlijkheid. Alle gelovigen zullen wel verheerlijkt worden, maar de martelaren zullen eeuwig in heerlijkheid uitmunten en als getrouwe strijders voor Christus en Zijn zaak gekend worden. De woorden: En hun werd gezegd, dat zij nog een kleine tijd rusten zouden, totdat ook hun mededienstknechten en hun broeders vervuld zouden zijn, die gedood zouden worden, zoals zij, God spreekt hen vriendelijk toe, alsof Hij zei: rust, verkwik, verblijd u in het genot van de zaligheid, waarin u bent, uw verzoek is Mij aangenaam, maar Ik heb nog meer getuigen voor Mij uitgezien, die zullen Mij ook verheerlijken met een marteldood, deze zijn niet alleen uw mededienstknechten maar zelfs uw broeders, daar is niet lang toe, de tijd is nabij. De nog toekomende martelaren worden niet bepaald en zijn niet alleen die, die nog door de Heidenen gedood zouden worden voordat Constantijn de Grote in het volle bezit van het rijk gekomen was, als wanneer hij de vervolgingen deed ophouden, maar onder die zijn ook begrepen al de martelaren, die gedood zouden worden door de antichrist, die dronken zou worden van het bloed van de heiligen. En of God nu en dan wel wraak oefent over de vervolgers van de kerk, zo zal nochtans de volkomen wraak pas geschieden, als de Heere Jezus zal komen ten oordeel, waartoe wel een lange tijd scheen te zijn; maar ten opzichte van de eeuwigheid is hij maar een kleine tijd.

De zielen van de martelaren worden gezegd onder het altaar te zijn, welk zinnebeeld is ontleend aan het bloed van de offerdieren, die op het brandaltaar geofferd moesten worden, dat aan de voet van het altaar pleegt uitgegoten te worden (Lev. 4: 7); in het bloed was de ziel. Men moet niet verklaren alsof de zielen van de martelaren, van hun lichamen ontbonden, wraak vorderen over de vijanden van de waarheid; wat hier gezegd wordt moet overgebracht worden tot de zaak zelf. De bloedstortingen tegen de belijders van de waarheid zouden zo fel zijn, dat zij vanzelf om de goddelijke wraak zouden roepen, evenals het onschuldig bloed van Abel gezegd wordt tot God te roepen (Gen. 4: 10 Hebr. 12: 14). Het beleid van Zijn raadsbesluiten liet echter niet toe, dat Hij de vijanden zou bezoeken. Hij beveelt lijdzaamheid totdat ook de medebroeders (Waldenzen, Albigenzen, Boheemsche broeders enz.) omgebracht zouden zijn. God zou intussen maken, dat de zaak van de martelaren, die om de ware godsdienst waren gedood, openlijk gerechtvaardigd zou worden, hetwelk wordt afgebeeld door de lange witte kleren, waarmee zij door Jezus Christus begiftigd, in de kerk zouden blinken.

De zielen van de gelovigen, inzonderheid van lijdende gelovigen, zijn in een allergelukzaligste staat na de dood, te weten onder het altaar, in het paradijs, in Abrahams schoot bij Christus Jezus. God heeft een bijzondere zorg voor de zielen van al Zijn heiligen; zij zijn Hem dierbaar, hun loon is groot in de hemelen.

12. En Ik zag, toen het Lam het zesde zegel geopend had en zie er werd een grote aardbeving, als was de aarde door hetgeen op haar voorgevallen was, in haar grondvesten geschokt (MATTHEUS. 27: 52, vlg. Hoofdstuk 11: 13); en de zon aan de hemel werd zwart als een haren zak, als hetgeen van grof, zwart geitenhaar gemaakt is (Jes. 5: 30; 50: 3 Jer. 4: 25 Amos 8: 9 v.), alsof zij wilde ophouden haar licht te laten schijnen, ja zelf als het donkerste voorwerp in de tot hiertoe door haar verlichte wereld staan en de maan werd als bloed, verkreeg een duister, bloedroodschijnsel als een uitgaande lamp (Joël 3: 4), als had zij nu ook geen kracht meer om licht te geven, nadat de zon haar schijnsel had verloren en kon zij nu alleen nog schrik aanjagen en angst verwekken.

13. En de sterren van de hemel vielen op de aarde, alsof ze voortaan niet meer hoefden te schitteren als heldere punten aan de hemel (Dan. 8: 10) en het was voortaan met hen, zoals een vijgenboom zijn onrijpe vijgen, die achter de bladeren zijn na gegroeid, maar niet voor de winter tot rijpheid komen Uit 21: 19, afwerpt, als hij door een grote wind geschud wordt, zodat zij nu nutteloos aan de weg liggen en door de voeten van de voorbijgangers worden vertreden.

14. En de hemel, die als een deksel over de aarde is uitgespannen (Jes. 40: 22), is weggeweken en als het ware ineen gewikkeld, als een boek, dat toegerold wordt, wanneer men het niet meer gebruikt (Jer. 34: 4); en alle bergen en eilanden zijn bewogen uit hun plaatsen, zodat de oppervlakte van de aarde, wat betreft de verdeling van het vaste land met de bergen en van de zee met de eilanden, opeens een andere gedaante verkreeg.

De uitleggers, voor zoverre zij hierbij denken aan de jongste dag met zijn vernietiging van het tegenwoordige wereldgebouw (2 Petrus 3: 7), vatten de woorden eigenlijk op. Zij moeten zich dan of met algemene, onbestemde spreekwijzen vergenoegen, waarbij de uitdrukkingen elk in het bijzonder niet tot haar recht komen, of, als zij nader er over handelen, bijvoorbeeld over het neervallen van de sterren op de aarde, zulke ongerijmde dingen voorbrengen als bijvoorbeeld in de volgende opmerking geschiedt: "ziet het menselijk oog de sterren op de aarde neervallen, dan moeten zij in werkelijkheid ver van de aarde in de luchtledige ruimte

verzinken en vergaan". Dat zij niet gedacht moeten worden als verdwijnend in de luchtledige ruimte, maar als werkelijk op de aarde vallend, is daardoor duidelijk genoeg aangewezen, dat dadelijk een ander beeld er voor wordt gebruikt, dat van de door storm op de aarde geworpen onrijpe druiven. Hoe meer dergelijke pogingen om de woorden eigenlijk op te vatten en die van voorvallen in de uitwendige, zichtbare wereld te verstaan, mislukt zijn, des te meer versterken zij ons in de overtuiging, dat hier van het einde van de wereld oog volstrekt geen sprake is en de hele plaats slechts in zinnebeeldigen zin op geestelijke gebeurtenissen in het rijk van God betrekking heeft. Nu laten ons die gevolgen en veranderingen, die de verwoesting van Jeruzalem en van de tempel, de verstrooiing van Israël over de aarde en de verwerping van het van te voren uitverkoren volk in het Godsbestuur op aarde heeft teweeg gebracht, ook geen ogenblik in twijfel, hoe wij de verschillende uitdrukkingen moeten verklaren. Wat de Heiland aan het geslacht van Zijn tijd voorspelt (MATTHEUS. 21: 43): Het koninkrijk van God zal van u weggenomen worden en een volk gegeven, dat zijn vruchten voortbrengt" (vgl. Luk. 17: 6) en wat dan in de catastrofe van Jeruzalem ook werkelijk werd volvoerd, is een zo hele omkering van de vroegere toestand van de wereld in godsdienstig opzicht, dat het wel te begrijpen is, waarom aan het begin van dit stuk wordt gezegd: "er werd een grote aardbeving" en aan het einde: "alle bergen en eilanden zijn bewogen uit hun plaatsen"; want terwijl tot die tijd Israël het enige volk van God op aarde was, dat volk, waarom de hele geschiedenis van het Godsrijk als om haar as zich bewoog, maar alle andere volken aan zichzelf waren overgelaten, zonder God in de wereld en vreemdelingen over de verbonden van de belofte, ontstond voortaan een juist tegenovergestelde toestand; de Heere trok zich de heidenwereld aan en zegende ze met allerlei geestelijke zegeningen in hemelse goederen door Christus, plantte in haar Zijn kerk met al haar inrichtingen en maakte haar tot zijn koninklijke zetel. Israël maakt Hij daarentegen tot dat volk, dat nu vreemd is en buiten het burgerschap van Israël en naar Zijn tegenwoordige staat geen hoop heeft, zoals het in Deut. 32: 19 vv. is bedreigd. Het vuur heeft daar de grondvesten van de bergen aangestoken: wat wonder, dat daarvan de aarde in haar binnenste beefde, op haar oppervlakte echter een geheel andere gedaante kreeg, evenals wanneer door vulkanische uitbarstingen, uitstortingen van bergen en wegzinken van eilanden, als ook opheffing van nieuwe bergen en eilanden op plaatsen, waar vroeger slechts ondiepten en vlakke zeeën te zien waren, hadden plaats gevonden. Maar ook wat tussen het begin en het slot van dit stuk in het midden staat, verkrijgt bij onze verklaring een duidelijke, bevattelijke zin. De zon, die tot zolang aan Israël's geestelijke hemel heeft geschitterd, was het vaste profetische woord van het Oude Testament (Hoofdstuk 12: 1. 2 Petrus 1: 19). Zij heeft, sinds men Hem, op wie dit woord wijst, niet erkend, maar integendeel verworpen heeft, ja voortgaat Hem te lasteren en te bespuwen en alleen om Hem niet in de Schrift te vinden, deze verdraait en verknoeit, een zwarte haren zak over zich heen getrokken, zodat van haar helder schijnsel voor het Rabbinisme niets meer te zien is, maar zij als een duister punt vol diepe treurigheid daar hangt. En de maan, die alleen daarom licht en leven kon geven, omdat zij door de zon der gerechtigheid, die komen zou, beschenen werd, namelijk de wet (Hoofdstuk 12: 1), is nog slechts een donker glimmende lamp, die geen goede dienst meer doet. Ja, het bloed, waarvan de Joden hebben gezegd: "het kome over ons en over onze kinderen", heeft alle vloeken van de wet over hen gebracht, zodat voor hen hun maan zelf als bloed is geworden; de "vreugde van de wet", die zij jaarlijks op een feestdag tonen, kan de staat van zaken, zoals die uit Hoofdstuk 12: 10 blijkt, niet bedekken ("Uit 24: 29. Zij zijn dan ook van de hemel gevallen sterren, de door de wind op de weg geschudde onrijpe vijgen.

Wat een licht had Israël met het woord, dat het was toevertrouwd (Rom. 3: 2), in de rondte gegeven, toen nog duisternis het aardrijk bedekte en donkerheid de volken! Welke zoete vruchten had het gebracht in zijn wijze spreuken en geestelijk liefelijke psalmen! De hele

bijbel toch, dat boek van het leven voor de hele mensheid, is van de eerste tot de laatste letter uit Joodse pen gevloeid! Maar wat brengt het Rabbijnse Jodendom met zijn Talmud van de wereld verder nut aan? Wat kan een ziel, die hongert en dorst naar gerechtigheid, tot wezenlijke verkwikking uit de prediking van de Rabbijnen putten? En waartoe gebruikt men anders een Jood dan om een koopmanschap? Acht niet al het volk de kinderen van Abraham voor vogelvrij en treedt het niet als schepselen zonder betekenis, die hun bestemming misten, met voeten zoveel het kan? En ook dat is terecht "de hemel is weggeweken als een boek, dat toegerold wordt". De hele Oud-Testamentische bedeling is samengerold, nadat zij haar dienst heeft gedaan, de synagoge heeft geen betekenis meer voor de wereld, maar de Kerk is de hemel, die over de aarde zich welft. (Hoofdstuk 2: 9).

Ook dit gezicht van het zesde zegel is ondanks zijn ijselijkheid nog slechts iets voorlopigs; het is hetzelfde, wat de Heere Jezus zelf aldus beschrijft: "en meteen na de verdrukking van die dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar schijnsel niet geven en de sterren zullen van de hemel vallen en de krachten van de hemelen zullen bewogen worden. " Al deze beelden betekenen tijden van zware rampen en ontwikkelingen van vreselijke gebeurtenissen in de landen van de aarde. Zij gaan vooraf aan de terugkomst van de Heere ten gerichte, die onder het zevende zegel volgt. De grote dag des oordeels is zo nog niet aangebroken, maar wordt slechts aangekondigd. De voorspelling van dit zegel werd het eerst vervuld, toen de heidense wereldheerschappij van het Romeinse keizerrijk ontbonden en geheel vernietigd werd; maar zij wordt telkenmale vervuld, wanneer in de wereldgeschiedenis een nieuwe tegen Jezus vijandige heerschappij de plaats van de Romeinse inneemt en evenals deze de Kerk van Christus en de ongelukkige belijders van Zijn naam vervolgt en poogt te vernietigen. Intussen had de Apostel Johannes reeds één vervulling van de voorspelling achter zich, namelijk de ondergang van de Joodse staat en de verwoesting van stad en tempel in het jaar 70, een rechtvaardig strafgericht over de Joden wegens hun verwerping en kruisiging van de Zoon van God en wegens hun vervolging van de Apostelen en van de gemeenten van de eerste tijd van het Christendom. Onweer en aardbeving zijn de gewone beelden van de openbaring van Gods almacht. Waar Zijn strafgerichten over de mensen worden uitgestort, waar rampzalige verwarring, ellende, nood en schrik overal heersen onder de volkeren, daar komt dit alles voor als een bliksemstraal van Gods mogendheid en een beven van de aarde op haar grondvesten. Zo heet het een verheffen van de stem van de Heere en een versmelten van de aarde, wanneer de Heidenen razen en de koninkrijken zich bewegen; en elders spreekt de Heere: "Ik zal de hemelen en de aarde en de zee en het droge doen beven", waarvan de betekenis wordt verklaard door het onmiddellijk volgende: "Ik zal alle Heidenen doen beven", d. i. alle koninkrijken schokken. Ook: "Ik zal de hemelen en de aarde bewegen", dat weer aldus wordt verklaard: "Ik zal de troon van de koninkrijken omkeren en verdelgen de vastigheid van de koninkrijken van de Heidenen; en Ik zal de wagen omkeren en die daarop rijden en de paarden en die daarop rijden, zullen neerstorten, een ieder in des anderen zwaard. " Hieruit blijkt, dat het bewegen van hemel en aarde in beeldspraak te kennen geeft de grote bewegingen, die Gods almacht in de toestand van de volken teweeg brengt, bloedige oorlogen en omwentelingen, waardoor de rijken van hun grote macht beroofd worden, omdat zij Heidenen zijn of weer geworden zijn en zich overmoedig hebben aangekant tegen de almachtige God.

. " en de zon werd zwart als een haren zak en de maan werd als bloed. " Dit betekent rampvolle, akelige tijden, zoals dezen eenmaal voorafgingen aan de verwoesting van Jeruzalem en de verstrooiing van het Joodse volk, nogmaals aan de ondergang van het Romeinse rijk en zoals zij in deze dagen tot ons gekomen zijn, zodat ons de zon zwart schijnt als een rouwgewaad en de maan als bloed. Voor de rampzaligen schijnt geen zonlicht; zij

moeten, het kan niet anders, alles zich als zwart voorstellen. Zulke tijden worden ook geschilderd door de profeet Ezechiël, wanneer hij de zware rampen van Egypte onder Farao tekent: "en als Ik u zal uitblussen, zal Ik de hemel bedekken, en zijn sterren zwart maken. Ik zal de zon met wolken bedekken en de maan zal haar licht niet laten lichten. Alle lichtende lichten aan de hemel die zal ik omwille van u zwart maken: en Ik zal een duisternis over uw land maken, spreekt de Heere Heere". En Jesaja spreekt van het zware lijden, waarmee Israël zou bezocht worden, aldus: "daar zal duisternis en benauwdheid zijn en het licht zal verduisterd worden in hun verwoesting. " Evenzo Jeremia, wanneer hij de rampen tekent, die Juda dreigden: "ik zag het land aan en zie, het was woest en ledig; ook naar de hemel en zijn licht was er niet; " alsmede andere profeten, zoals Amos, Jesaja, Zacharia en Joël.

En de sterren van de hemel vielen op de aarde, zoals een vijgenboom zijn onrijpe vijgen afwerpt, als hij door een groten wind geschud wordt. " De "hemel" duidt de vorsten van de aarde aan, of liever meer in het algemeen: de hele stand van overheden en aanzienlijken, die op aarde heersen. Zij worden met de hemel vergeleken, omdat zij hun heerschappij, grootheid en glans van God hebben. De "sterren" zijn de afzonderlijke vorsten en aanzienlijken. Hun "vallen van de hemel" betekent, dat de heerschappij van hen wordt weggenomen. Zo verschijnt bij Jesaja de machteloos geworden koning van Babel onder het beeld van de uit de hemel gevallen Morgenster; Daniël beschrijft de val van de koningen als van "sterren, die op de aarde neergeworpen worden. " Zij daarom, die in de bestrijding van het rijk van God en in de vervolging van de Kerk de aanvoerders waren, de goddeloze koningen, vorsten, overheden en aanzienlijken, worden het eerst door het oordeel van de Heere getroffen. Zij hebben misbruik gemaakt van hun ambt en gezag; nu verheft zich tegen hen de storm van het goddelijk strafgericht en zij worden als onrijp, nutteloos, bedorven ooft neergeworpen. Deze dreigende voorspellingen werden in de eerste plaats vervuld aan de keizers, gezagvoerders en overheden in het Romeinse rijk. Terwijl Johannes gedurende zijn ballingschap op Patmos deze woorden schreef, blonken zij nog als prachtige morgensterren in volle heerlijkheid; maar snel kwam de tijd, dat zij uit hun hemel neerstortten. En in de tegenwoordige dagen hebben zich deze woorden opnieuw vreselijk bewaarheid. Met huivering, maar ook met bewonderende aanbidding van Gods wegen zien wij het voor onze ogen, hoe de tronen en zetels van vorsten en aanzienlijken schudden en ineenstorten. Welke is nu de roepstem? geen andere dan deze: "Nu dan, u koningen, handel verstandig, laat u tuchtigen, u rechters van de aarde. Dien de Heere met vreze en verheugt u met beving". U groten van de aarde! neemt deze goddelijke koning aan en bewandel het pad dat ten hemel leidt, opdat u de oordelen van God mag ontvluchten eer het te laat is!

"En de hemel is weggeweken, als een boek, dat toegerold wordt; en alle bergen en eilanden zijn bewogen uit hun plaatsen". De menigte van mensen en volken op aarde, die heen en weer worden geslingerd, vergelijkt de bijbel met een zee. De afzonderlijke grote en kleine koninkrijken zijn de bergen en eilanden in de zee. Wanneer de profeet Jesaja van de Messias voorspelt: "de eilanden zullen naar zijn leren wachten", staat daarvoor in een aanhaling: "in Zijn naam zullen de Heidenen hopen". Jesaja voegt elders de eilanden en de volken bijeen. De Heere zal zo de hemel van de vorsten oprollen als de perkamenten rol van een boek, zal hun heerschappij verdelgen, de hele burgerlijke en kerkelijke inrichting van hun staat vernietigen en dit alles zal niet hier of daar met de ene of andere koning plaats hebben, niet slechts in het ene of andere rijk gebeuren, maar de hele vorstenhemel op aarde zal het ondervinden! De koninkrijken zullen bewogen worden uit hun plaatsen, hun grenzen zullen verdwijnen; zij zullen teniet gaan; er zal een tijd van rampzalige regeringloosheid aanbreken, een tijd, waarin het ruw geweld, de woeste volksheerschappij, zonde en ongerechtigheid het gebied voeren binnen de landpalen! O Heere, Heere! U die uitgetogen bent op het blinkend paard met de

kroon op het hoofd en de boog in de hand om te strijden en te overwinnen; Heere! U bent de Leeuw, maar ook het Lam, lankmoedig, genadig, barmhartig en groot van goedertierenheid en trouw; o! wees U de Geneesmeester van ons, zieken van de ziele; wees ons genadig, ja genadig tot eer van Uw naams!

Daarop is gevolgd de opkomst in het Oosten, niet alleen van de Mohammedanen, maar voornamelijk van de Roomse Anti-christ in het Westen, die zichzelf met een geestelijke tirannie verheft boven al wat God genoemd wordt en zichzelf in de tempel van God voor een God op aarde uitgeeft, onder welke deze grote en schrikkelijke veranderingen in de Kerk van Christus, die als de maan van hem alleen haar licht ontvangt, met bloedige vervolgingen is vervuld en roodvervig geworden. Dat de sterren, dat is: de Leraars en Herders (zoals in Hoofdstuk 1: 10 is verklaard), zijn van de Hemel, dat is, van de hemelse en geestelijke zorg, tot aardse en wereldse vervallen; dat de hemel als in een rol zou wijken, dat is, dat de Heilige Schrift en de hemelse leer van Christus als een besloten boek is geworden en de lidmaten van de gemeenten verboden en benomen; dat eindelijk alle bergen en eilanden, dat is alle prinsen en volkeren door Zijn heerschappij zonden schrikken. Deze verklaring komt wel met de geschiedenis overeen en dat dergelijke veranderingen in de Kerk en in de wereld door zulke figuurlijke wijze van spreken in de schriftuurlijke vaak verstaan worden, blijkt uit de vergelijkingen van verscheidene plaatsen in het Oude Testament, waaruit deze plaats ontleend schijnt te zijn. Jes. 13: 10 en 34: 4. Joël 2: 10 die wat naderbij de letter blijven, voegen deze drie verzen bij de drie volgende, die over de zware straffen handelen, die de vervolgers en verdrukkers ten uiterste dagen zullen overkomen, gesteld tegen de troost, die de martelaren al genieten, waarvan straffen vele tekenen in hemel en aarde ook als voorboden van Christus worden gesteld. MATTHEUS. 24: 19 MATTHEUS. 13: 14 Lukas 21: 25 enz.

Deze woorden zijn niet eigenlijk naar de letter te verstaan, maar naar de spreekwijze van de Heilige Geest in de Schriftuur, waarin deze en dergelijke uitdrukkingen vaker voorkomen en grote veranderingen en omkeringen van Staten en volken betekenen. Zie in deze plaatsen Jes. 29: 6 Jer. 15: 6 en Ezechiël. 32: 7 Van de verwoesting van Egypte sprekend zegt de profeet: Als Ik u zal uitblussen zal Ik de hemel bedekken en zijn sterren zwart maken: Ik zal de zon met wolken bedekken en de maan zal haar licht niet laten lichten. Joël 2: 10 De aarde is beroerd voor Zijn aangezicht, de hemel beeft, de zon en maan worden zwart en de sterren trekken haar glans in. Van de koning van Babel wordt gezegd, Jes. 14: 12 : "Hoe bent u gevallen, o morgenster". Deze woorden betekenen een zeer grote verandering in het Roomse rijk, van Heidens tot Christelijk, door het uitstorten van de gramschap van de Heere, wraak doende over het bloed van de heiligen, dat zij vergoten hadden. Want het is een beantwoording van het verzoek van de martelaren, die onder de keizers gedood waren en gaat voor het zevende zegel, dat het half uur stilzwijgen brengt en de bazuinen uitgeeft.

15. En de koningen van de aarde d. i. van dat land (vs. 4, 8 en 10) en de groten en de rijken en de oversten over duizend en de machtigen, die vroeger het minste vreesden, maar alleen gewoon waren door anderen gevreesd te worden, gaan nu in vrees en ontzetting allen met hun voorbeeld voor. En alle dienstknechten en alle vrijen, de hele overige bevolking in hun verschillende rangen en standen, verborgen zichzelf, als de bijzondere tekenen (vs. 12 vv.) openbaarden wat komen zou, in de spelonken en in de steenrotsen van de bergen. Zij zochten daar niet zozeer bescherming als wel de dood, die hun nog dragelijker toescheen dat het lot, dat hen wachtte (Jer. 8: 3).

16. En zij zeiden, juist zoals het hun van te voren verkondigd was (Jes. 2: 12 vv. Hos. 10: 8), tot de bergen en tot de steenrotsen: "Val op ons en verberg ons van het aangezicht van degene, die op de troon zit en van de toorn van het Lam (Hoofdstuk 5: 6 v.).

HOOFDSTUK 7

VERTROOSTING VAN DE KERK IN HAAR TREURIGE TOESTAND

V. Vs. 1-17. De opening van het zevende zegel volgt hier niet dadelijk; eerst treedt een episode of tussen-handeling in. Het zijn twee voorvallen, die de ziener gegeven worden, waardoor hij ook moet worden voorbereid tot het ontvangen van de volgende gezichten. De eerste (vs. 1-8) heeft betrekking op het verbondsvolk van het Oude Testament, dat ondanks zijn verwerping in het oordeel van de voorafgegane zes zegels toch niet voor altijd voor het rijk van God verloren is, maar daaraan nog eens een getal van burgers stelt, dat overeenkomt met de grond van zijn volksbestaan, de door alle volgende oordelen van de laatste tijd gered en bewaard worden. De tweede (vs. 9-17) ziet op de uit de heidenwereld verzamelde Christenen, die ook van hun zijde voor de zaligheid in de hemel een ontelbare menigte van overwinnaars stelt, overeenstemmend met het ontelbare van de hen vertegenwoordigende volken en waaraan de volgende ellenden geen gevaar meer voor verloren gaan aanbrengen.

1. En hierna, na het gericht van Hoofdstuk 6, dat het laatste gericht over Jeruzalem verkondigt, zag ik vier engelen staan op de vier hoeken van de aarde, dus in het Noorden, Oosten, Zuiden en Westen, houdende de vier winden, die uit de verschillende hemelstreken komen, de winden van de aarde, waarover zij waren gesteld, om die op Gods wenk los te laten of terug te houden in bewaring, opdat, zolang het bevel tot loslating niet was gegeven, geen wind van de plagen Re 7: 17 zou waaien ter beschadiging op de aarde, noch op de zee, noch tegen enige boom.

2. En ik zag een andere engel, wel te onderscheiden van de vier in het vorige vers ("Re 10: 1, niet eveneens daar reeds staan, maar in het verdere verloop van het gezicht opkomen van de opgang van de zon, om daardoor zich als bode van God te vertonen die voor hen, tot wier dienst hij uitgezonden was, heil en bewaring moest aanbrengen onder de dreigende stormen (Mal. 3: 1). Het was een engel, hebbende het zegel van de levenden van God met de naam van God de Vader (Hoofdstuk 14: 1) in zijn rechterhand (Hoofdstuk 1: 16). En hij riep met een grote stem, om nog op het laatste beslissende ogenblik in te grijpen in de loop van de dingen, die komen zouden, tot de vier engelen, die macht gegeven was door het loslaten van de vier winden, om de aarde en de zee te beschadigen.

3. Zeggende: a) "Beschadig de aarde niet, noch de zee, noch de bomen door dadelijke loslating van de winden, zoals u voorneemt, maar wacht daarmee nog een korte tijd, totdat wij eerst de dienstknechten van onze God, van wie daardoor hun blijven in de gemeenschap met God ondanks het lijden, dat komt, zal worden gewaarborgd, verzegeld zullen hebben aan hun voorhoofden als het edelste en zichtbaarste deel van hun lichaam.

4. En ik Johannes, hoorde het getal van degenen, die hierop door de engel bij het wachten van de vier anderen verzegeld waren. a) Honderd vier en veertig duizend, dus was de uitkomst, die na het eindigen van die handeling verkregen was, zoals de engel zelf mij mededeelde, waren verzegeld uit alle geslachten van de kinderen van Israël.

5. Uit het geslacht van Juda waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Ruben waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Gad waren twaalf duizend verzegeld;

6. Uit het geslacht van Aser waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Nafthali waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Manasse waren twaalf duizend verzegeld;

7. Uit het geslacht van Simeon waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Levi waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Issaschar waren twaalf duizend verzegeld;

8. Uit het geslacht van Zebulon waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Jozef waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Benjamin waren twaalf duizend verzegeld.

Dit gericht staat duidelijk in betrekking tot dat in Ezechiël. 9 Hetgeen daar voorafgaat, zowel als het volgende, handelt over het verbranden van Jeruzalem en het aftrekken van de heerlijkheid van de Heere uit het heiligdom. Daarom kan hier ook alleen dit verband bestaan en daarom het voorgaande hoofdstuk alleen van Jeruzalems verwoesting en Israël's verstoting worden verstaan. In Ezechiël. 9: 8 ligt de profeet bij hetgeen hij van het oordeel van God over Zijn volk opmerkt, de vraag op het hart: "Ach, Heere Heere! zult U al het overblijfsel van Israël verderven met uw grimmigheid uit te gieten over Jeruzalem? " en tot zijn geruststelling geeft onmiddellijk daarop (vs. 11) de man, die het lijnwaad aan had en het schrijfgereedschap aan zijn zijde, de Heere bericht: "Ik heb gedaan, zoals U mij bevolen had, en met een teken aan het voorhoofd getekend de lieden, die daar zuchten en jammeren over alle gruwelen, die te Jeruzalem plaats hebben. " Zo ontvangt ook hier Johannes op de vraag, die hem bij de openbaring van het oordeel over Jeruzalem niet minder dan vroeger de apostel Paulus bij het zien op Israël's ongeloof (Rom. 11: 1) op het hart moest liggen: "Heeft God dan Zijn volk verstoten? " een troostvol antwoord, omdat hij de overgeblevenen naar de verkiezing van de genade, waarmee Paulus zich daar (vs. 5) vertroost, zelfs naar het getal te weten krijgt. Het getal is nu zeker niet arithmetisch, maar theologisch op te vatten, d. i. : het wil niet te kennen geven, dat er juist zó velen, geen meer en geen minder waren; het getal van de Verbondsgemeente is hierbij vastgehouden als een in zich afgesloten geheel ("Ge 35: 26", 12 maal 12 maal 1000). Het is echter toch een betrekkelijk aanzienlijk getal, waarin elk van de twaalf stammen in duizendvoudige volheid twaalfmaal is vertegenwoordigd, zodat aan het geheel volkomen het karakter van een heilig, algemeen volk van God ook zonder bijvoeging uit de heidenwereld toekomt (vgl. Hoofdstuk 21: 16 en 17). Het getal van deze uitverkorenen vinden wij weer in Hoofdstuk 14: 1 vv. Wij moeten dus over de oordelen, in vs. 1 aangewezen, de hele tijd van de ontwikkeling van de dingen, die tot die tijd zijn voorzegd, in het oog houden. Dat Johannes reeds nu het getal verneemt op een wijze, waaruit hij kan opmaken, hoe dat volk, dat hij als zijn broeders, als zijn bloedverwanten naar het vlees liefheeft, in al zijn stammen of geslachten op gelijkmatige wijze vertegenwoordigd en Gods bondstrouw er volkomen aan betoond is (in een zo volkomen quadraat getal, zegt Bossuet, wordt de eeuwige onveranderlijkheid van de waarheid van God en van Zijn beloften uitgesproken), dat moet hem, nadat hij Israël's val in zijn hele diepte en betekenis voor ogen gezien heeft, versterken, om de verdere ontwikkeling gerust tegen te gaan. Beschouwen wij nu de 12 geslachten van Israël volgens de aanwijzing en de volgorde, zoals zij hier zijn voorgesteld, dan merken wij op: dat 1) de stam Dan niet mee wordt opgeteld en daarentegen Levi wordt genaamd, die anders ontbreekt, als van het gebied van de stammen sprake is; 2) dat van de beide stammen, die voor Jozef gekomen zijn, Efraïm en Manasse, alleen de laatste behouden en in plaats van de eersten weer Jozef zelf genomen is; 3) dat Juda de rij opent, alle verdere rangorde volgens het Oude Testament als opgeheven voorkomt en nu steeds telkens twee tot een paar verbonden zijn. Gezichtspunten van de geschiedenis van de verlossing zijn

hierbij beslissend geweest. Juda als de stam, waaraan de belofte van de Messias in het bijzonder gegeven was en waaruit dan ook werkelijk Christus is voortgekomen, staat met recht vooraan. Levi is zo midden tussen de overige stammen geplaatst, dat men ziet, dat de Levitische ceremoniën afgeschaft zijn; nu zijn allen van priesterlijk karakter en hebben niet meer de toegang tot God, de een door de anderen, maar de een met de ander. Dan en Efraïm zijn uitzekert uit het boek des levens. De eerste zette op tot afval van God. (1 Kron. 8: 12 en "Ho 10: 9. De tweede keerde op een beslissend ogenblik de Heere en de ware roeping van Israël de rug toe (Ps. 78: 9 vv.). De naam van Jozef is daarentegen om de voorafbeeldende betekenis van de man ("Ge 37: 2" en "Ge 45: 8 kennelijk te maken, weer hersteld.

Zoveel moest volgens onze plaats bij elke uitlegger vaststaan, dat de 144. 000 verzegelden zijn voorgesteld als leden van het volk van de 12 stammen en als tot Israël behorend beschouwd moeten worden. Zo ergens, dan is hier de klank van de woorden zo duidelijk beslissend, dat men alle verdere bewijsvoering overbodig kan achten. En werkelijk is onder alle volken er niet één, dat als volk door het gericht heen gered wordt, maar slechts enkelen uit de volken zullen het zijn. Uit Israël is het echter een welgetelde schare en het is vast bepaald, hoeveel bewaard worden. Wij herinneren ons hier de voorspelling van Daniël (Hoofdstuk 12: 1), waar van een benauwdheid wordt gesproken, zoals die niet geweest is sinds er een volk is; er wordt bijgevoegd: "op die tijd zal Uw volk verlost worden, al wie gevonden wordt, geschreven te zijn in het Boek. " Wat daar de optekening in het Boek is, dat is op onze plaats de verzegeling; beide keren is het het volk Israël, waaraan een redding beloofd is.

De hier voorgestelde verzegeling is bij gelegenheid van het ontstaan van de tot dusver ingedrongen hoofddwalingen heerlijk vervuld en zal zich ook bij de valse godsdienst, die later ingevoerd zal worden en waarvoor de verzegeling in onze dagen geschiedt, vervullen. In de tijden van het Arianisme was een groot deel van de Kerk in het Oosten rechtgelovig en ook geheel het Westen; en ten slotte, toen de Ariaanse Oost- en Westgothen in Italië, Zuidelijk Frankrijk en Spanje gevestigd waren, waren toch nog de Franken onder Clovis, als volk en vele volken in Zuidelijk Europa rechtgelovig. In weerwil van de Islam hielden velen in het Oost Romeinse rijk zich aan de waarheid en de Moslimwereld kon Europa niet met haar dwaalleer bederven. Ook onder het Pausdom waren er volken en enkele personen gedurende de Middeleeuwen, die, ofschoon ook in zekere mate aan het bijgeloof van Rome overgegeven, toch over het algemeen de leer zuiver bewaarden. Huss stierf te midden van de Romeinse duisternis de marteldood in 1415. De Hervormers plaatsten het Evangelielicht in al zijn helderheid weer voor de ogen van de hele wereld op de kandelaar en het bestraalt sinds drie en een halve eeuw ieder, die zien wil, ofschoon Rome nog altijd aan zijn dwalingen vasthoudt. En ook in de toekomst zal God lieden bewaren en Zijn 7. 000 afzonderen, die hun knieën niet voor de toekomstige Baäl zullen buigen (Rom. 11: 2-5). God kan Zijn oprechte kinderen tot de zaligheid bewaren en zal ze eenmaal, te midden van alle bezwaar, aan Zijn almachtige hand tot de zaligheid leiden.

Terwijl de gemeente van de Heere zuchtte onder de vervolgingen, waaraan zij van de kant van de ongelovige wereldheerschappij was blootgesteld, kondigde haar Johannes in de zeven zegels de grote strafgerichten aan, waardoor God wraak zou nemen over het vergoten bloed van Zijn dienaren, en de trotse overmoed van de goddelozen verbreken. Vooral wanneer onder het zesde zegel de luister van de vorsten taant, alle kerkelijke en burgerlijke inrichtingen in de landen vaneen gescheurd worden en een algemene verwarring ten troon stijgt, schijnt het ook voor de uitverkorenen onmogelijk om aan de ellenden te ontkomen, die het gevolg van de opgenoemde straffen zijn. Tegen dit bekommerend vooruitzicht is het

tussentafereel gericht, in Hoofdstuk 7 opgetekend, waarin de Heere Zijn vrienden een tweeledige troost aanbiedt. Ten eerste, dat Hij Zijn beschermende hand over hen zal uitstrekken, wanneer de oorlog en al zijn verschrikkingen de hele wereld beroeren zullen (vs. 1-8). Ten tweede, dat Hij hen na korte beproeving van deze tijd in Zijn hemelse heerlijkheid opnemen zal (vs. 9-17). Zoals God eenmaal Lot redde uit de verwoesting van Sodom en Gomorra; zoals Hij eenmaal Egypte sloeg en Gosen spaarde, waar Israël zich ophield; zoals Hij aan Zerubbabel de troostbelofte gaf van hem te zullen maken als een zegelring te midden van de toenmalige wereldberoeringen; zoals Hij eens het volk van Juda gedurende de vernietiging van het Perzische rijk en de kleinere staten in zijn nabijheid beschermde en door Zacharia de troost gaf: "Ik zal Mij rondom mijn huis legeren vanwege het heirleger, vanwege de doorgaanden en vanwege de wederkerenden, opdat de drijver niet meer door hen doorgaat; want nu heb Ik het met Mijn ogen aangezien; " evenzo wil Hij ook onder de vreselijke plagen van de zegel Zijn beveiligende rechterhand over de gelovigen uitstrekken volgens Zijn beloften. Omdat al deze strafgerichten, bijzonder ook de grote beroeringen in de landen niet toevallig zijn, maar door God worden bestuurd, opdat Zijn liefde voor de gelovigen zorgt en Zijn rijk uit de laagte opgeheven wordt, kunnen die voor Zijn volk niet verderfelijk zijn; dat volk kan rustig en getroost de verwoestingen op aarde aanschouwen, omdat deze niets anders zijn dan de barensweeën van een betere wereld. Daarom kan het geen bevreemding wekken, dat in het eerste gedeelte van dit Hoofdstuk de aarde nog niet voorkomt als getroffen door de strafgerichten; want in dat tafereel wordt juist niet zozeer melding gemaakt van de plagen over en de ondergang van de wereld, als wel veel meer van de bewaring van de gelovigen. Beiden zijn van elkaar onderscheiden en het ene staat nevens het andere. In vs. 9 worden zij genoemd "een grote schare, die niemand tellen kan" en deze ontelbare menigte kon niet beter aangeduid worden, dan door het getal 144. 000. Het twaalftal behoort eigenaardig tot de Kerk, volgens het getal van de twaalf hoofden van de Israëlitische stammen in het Oude en twaalf apostelen in het Nieuwe Verbond. Uit deze beide in twaalf delen verdeelde bronnen is de "grote schare" van de gelovigen voortgekomen en tot een onafzienbaar grote stroom aangewassen. Als men het getal 12 met zichzelf vermenigvuldigt en de dan ontstane enkelen tot duizenden maakt, krijgt men het getal 144. 000. Deze honderd vier en veertig duizend gelovigen, wier bewaring gedurende de plagen op aarde zo-even geschilderd is, komen in vs. 9 voor als de ontslapenen, die zich in de hemelse heerlijkheid bevinden. Alle ware leden van de Kerk, die geleefd hebben sinds de tijd van de Apostelen, die nog leven en die leven zullen in de toekomst, tot op de jongste dag, die allen hebben de dubbele belofte, dat God de Heere hen in tijdelijke oordelen tegen alle schade beveiligt en dat zij ingaan in de rust, die er overblijft voor het volk van God voor de troon van het Lam. Hun getal is als de dauwdruppels in het morgenrood, ontelbaar groot. De derde trap van hun heil is, dat zij, na de jongste dag, burgers zijn van het nieuwe Jeruzalem op de verheerlijkte aarde. Wanneer de verzegelden gezegd worden te zijn "uit alle geslachten van de kinderen van Israël", heeft men niet te denken aan het Israël van het Oude Verbond, maar aan het hele volk van God, zowel in dat als in het Nieuwe Verbond. Reeds in het eerste verkondigt de Heere, dat Hij de bozen uitroeit uit Israël, Zijn volk, ofschoon zij naar het lichaam afstammelingen zijn van Abraham (zoals hier ten teken daarvan de stam Dan ontbreekt), terwijl de gelovig geworden Heidenen deel verkrijgen aan het burgerrecht. Zo spreekt de Heere: "Maar het zal geschieden, dat u het zult doen vallen in erfenis voor jullie en voor de vreemdelingen, die in het midden van u verkeren, die kinderen in het midden van u gewonnen zullen hebben: en zij zullen voor jullie zijn als een inboorling onder de kinderen van Israël; zij zullen met jullie in erfenis vallen, in het midden van de stammen van Israël. Ook zal het geschieden, in de stam, waarbij de vreemdeling verkeert, aldaar zult u (hem) zijn erfenis geven, spreekt de Heere Heere". Opgeheven is zo het onderscheid van de volken, dat ten dage van het Oude Verbond nog hier bestond en hier wordt alleen gesproken over het geestelijk Israël, het ware volk van God, de

Christelijke gemeente, die een levende voortzetting is van de gemeente van de heiligen onder het Oude Verbond; want die allen, zowel de gelovigen uit de Joden als die uit de Heidenen, hebben onder de oordelen behoefte aan troost en bescherming. De Heere Jezus noemt zelf Zijn Kerk met de naam van "Israël". En wanneer zo in de volgende verzen de afzonderlijke stammen van Jakob's zonen worden opgenoemd, heeft men daaraan de geestelijke betekenis te hechten van de éne heilige, algemene Kerk van de gelovigen en niet die van de eigenlijke stammen, waaronder de geslachtsrekening aanvankelijk reeds ten tijde van de Babylonische ballingschap en geheel sinds de verwoesting van Jeruzalem heeft opgehouden.

Sommigen nemen dit voor goede engelen, die ook somwijlen tot uitvoering van Gods oordelen in de wereld worden gebruikt en verstaan door deze vier engelen, die macht hadden om de aarde en de zee met onstuimige winden en stormen te beschadigen, of die op te houden, zodanige instrumenten, die God door een rechtvaardig oordeel in alle delen van de aarde heeft gebruikt om de Arabieren, Agarenen, Moren, Saracenen en andere wrede volken in het Oosten en Zuiden en de Gothen, Vandalen, Longobarden, Hun en andere huns gelijken in het Westen en Noorden op te wekken, om het hele Roomse rijk te overlopen en te verstoten, zoals zulke zwarigheden onder de gelijkenissen van winden en stormen vaak worden verstaan (Jer. 49: 36; 51: 1 welke verstoringen aan het Roomse rijk vóór de opstand van de antichrist zijn geschied, zoals door Paulus betuigd wordt te zullen geschieden (2 Thessalonicenzen. 2: 7). Daarop is gevolgd dat God om de Christengemeente in het midden van deze verwoesting in wezen te houden, deze uittekeningen van de verzegelden uit alle natiën door deze andere engel heeft laten doen, zoals dergelijke aantekeningen ten tijde van de verwoestingen van het Israëlitische land door de Babyloniërs en ASSYRIËRS op Gods last door de engel zijn gedaan (Ezechiël. 9: 4), omdat deze profetie hier werkelijk op ziet. Anderen verstaan door deze vier engelen zoveel kwade geesten, die als instrumenten van de satan in het oprichten van het antichristendom daartoe voornamelijk in alle gewesten hebben gearbeid, opdat de werkingen van Gods Geest, die ook wordt vergeleken met de wind (Joh. 3: 8 Hand. 2: 2), mocht worden gestuit en verhinderd. De getrouwe en rechtzinnige leraars alom gedempt en tot stilzwijgen gebracht, tot verdorringen en verdervingen van de rechtzinnige godsdienst, omdat een kracht van de dwaling, van de tekenen, van de leugens onder haar is gezonden, zoals Paulus 2 Thessalonicenzen. 2: 7 enz. getuigt. Daarop heeft God nochtans deze uittekeningen van Zijn uitverkorenen uit alle geslachten willen doen, om Zijn gemeente zelf in het midden van allen dezen nog altijd te behouden, zoals Hij gedaan heeft in Israël, als Hij die zevenduizend heeft behouden, die hun knieën voor Baäl niet hadden gebogen (1 Kon. 19: 18 Rom. 14: 4, 5).

Na dezen zag ik nadat de vervolgingen van de Kerk onder de Heidense keizers, door de opening van de zegels geopenbaard waren. De Kerk zou na die tijd geen vrede hebben, daar kwam wel een half uur stilzwijgen, ten tijde van Constantijn de Grote, maar die kort rust van uitwendige vervolgingen gaf oorzaak tot het broeden van allerlei ketterijen als van de Donatisten, Arianen, Photinianen, Apollinaristen, Pelagianen. Semi-Pelagianen, Nestorianen en Entychianen, waaruit ten slotte de paus is voortgekomen, die zich als een God in de tempel van God gezet heeft, alles onder zijn macht heeft gekregen, zelfs de koningen de voet op de nek zette, alles met ketterijen en afgoderijen vervulde en zich dronken gedronken heeft van het bloed van de heiligen. Deze oordelen zouden de Kerk meer schade toebrengen dan de Heidense vervolgingen, daarom bereidt en versterkt de Heere Jezus Zijn kerk daartegen in dit kapittel. Men stelt doorgaans vier gewesten als: Oost, West, Zuid en Noord, daarnaar worden de vier hoofdwinden genaamd en al de winden tot vier en zestig toe, krijgen van die hun benamingen. Soms betekenen winden lichamelijke plagen (Ps. 11: 6), soms ketterijen en dwalingen in de leer (Judas 1: 12). Waterloze wolken, die door de winden omgevoerd worden

(Efeze. 4: 14). En omgevoerd worden met alle wind van de leer door de bedriegerijen van de mensen, door arglistigheid, om listig tot dwaling te brengen. Dus wordt het hier genomen, want de antichrist zou met verleidende geesten en leringen van de duivelen komen, door geveinsdheid van de leugensprekers (1 Tim. 4: 1, 2). Op de vier gewesten stonden vier engelen, gedienstige geesten, die tot nut van de uitverkorenen en tot straf van de goddelozen uitgezonden werden; want deze weerhielden de ketterijen totdat de dienstknechten van God bewaard waren (vs. 3). Deze hielden "kratountas" met geweld vasthoudende, bedwingende, weerhoudende, de duivelen en de ketterse mensen tomende, de echte oorzaken van ketterijen, dat zij hun dwalingen niet konden voortzetten; begonnen zij het hier of daar, dan op deze, dan op die wijze, de engelen waren er meteen bij en verbraken hun aanslagen. Opdat geen wind zou waaien op de aarde, noch op de zee, noch tegen enige boom. De aarde ligt open voor de winden, de stormen maken de zee onstuimig en de hoge bomen, die hun kruin in de lucht opsteken, zijn het meest aan de stormwinden onderworpen; zo hebben de ketterijen de meesten vat op de aardsgezinde mensen, wier deel is in dit leven en op de ongestadige mensen, die niet bevestigd zijn in de waarheid, maar kinderen zijn in het verstand, onvast en van een verdorven verstand; als ook op de hoogmoedige mensen, op hun gaven en aanzien, dat zij in de Kerk hebben, omdat zij toch zijn als bomen in het afgaan van de herfst, onvruchtbaar, tweemaal verstorven en ontworteld; deze, zo ras er wat nieuws ter baan komt, zijn gereed het meteen te omhelzen en hun hart is bekwaam om zelf ketterijen op te geven, waardoor zij meer eer en roem in de wereld zoeken. De wijze van bewaring is door verzegeling; hier wordt de persoon vertoond, de persoon, die de verzegeling doet, de tijd, wanneer de verzegeling geschiedde en de personen, die verzegeld worden. De persoon, die de verzegeling doet, wordt beschreven vs. 2. En ik zag een andere engel opkomen van de opgang van de zon, hebbende het zegel van de levenden van God. Het is een visioen of gezicht, waarin men bijzonder acht moet geven op het oogmerk; sommige omstandigheden dienen om de zaak duidelijker te vertonen, het oogmerk hier is de nauwe zorg te openbaren, die de Heere over Zijn uitverkorenen zou dragen, opdat zij met de aanstaande dwalingen niet ver weggesleept zou worden; dit wordt door een andere engel dan de vier overige getoond in natuur, in persoon en last: de Heere Jezus is zelf de Engel van Gods aangezicht, de Engel van het Verbond. Hij kwam van het Oosten, waar de zon opgaat om het aardrijk te verlichten, te verwarmen en te verkwikken; zo was Zijn werk van verzegeling tot verlichting, troost en verkwikking van de uitverkorenen; Hij had het zegel van God, die van eeuwigheid leeft en almachtig en getrouw is en blijft. De tijd dat de storm zou komen, was nabij, daar was haast en de zaak, die geschieden zou, was van groot gewicht; daarom riep de Engel met een grote stem, in als machthebbende gebood Hij de vier engelen de storm te weerhouden, totdat Hij Zijn werk gedaan zou hebben; dat was de dienstknechten van God, de uitverkorenen, de gelovigen te tekenen met een zegel of teken, zoals de huizen van de kinderen van Israël getekend werden, waardoor de slaande engel hun huizen voorbijging. Hij zou ze verzegelen aan hun voorhoofden; de herders tekenen hun schapen, de soldaten dragen het teken van hun koning, men placht de slaven ook te tekenen en in vele landen, bijzonder in Afrika, is het nog gebruikelijk de nieuwgeboren kinderen te tekenen; zo zouden de ware gelovigen ook een zichtbaar teken hebben, dat zij tot de antichrist niet behoorden, zij zouden de ware leer vasthouden en die belijden en openbaar tonen dat zij tot de antichrist niet behoorden, dat zij vrij waren van zijn bijgeloof en afgoderijen; maar dat zij de Heere in waarheid dienden. Wel een groot getal in zulke tijden, in zichzelf aangemerkt, maar klein in vergelijking van die, die door de wind van de dwalingen weggevoerd werden; hier wordt een zeker getal genoemd, wegens de nauwe kennis van God van hen, die de Zijnen zijn, waarvan niet één verloren kan gaan; daar waren 144. 000 niet één min of meer, zij waren uit de geslachten van de kinderen van Israël; de stammen van Israël maakten de Kerk van God uit, daarom wordt de Kerk van God van het Oude Testament vaker Israël genoemd en als hier van geslacht gesproken wordt,

dan moet men het op de hele Kerk overbrengen, uit allerlei natiën, talen en volkeren bestaande. Om nog nader de nauwe kennis en bewaring van God van de Zijnen te tonen, zo worden de stammen opgeteld en uit iedere stam wordt een juist getal aangetekend. Uit het geslacht van Juda waren twaalf duizend verzegeld, uit het geslacht van Ruben enz. twaalf maal twaalf duizend, 144. 000. Dan wordt uitgelaten, die stam zijnde, waarin Jerobeam de zoon van Nebat, de gouden kalveren oprichtte, die daar ook tot hun verwoesting bleven en Simson, die anders uitgelaten wordt, omdat hij geen aan elkaar palend erfland had, wordt hier gemeld en Efraïms naam wordt met de naam van Jozef bedekt, als zijnde het hoofd van de afvalligen; de andere stammen worden niet in orde, maar door elkaar verhaald, om te tonen dat er in het Nieuwe Testament geen onderscheid is van natie, volk en geslacht, maar alleen op ware godzaligheid gezien wordt. Zij verblijden zich over de grote weldaad van God, dat zij van onder de antichrist verlost, in het licht en tot de waarheid waren gekomen. Zij waren met al hun hart genegen om God de eer daarvan te geven. Zij wilden de genade, die zij ontvangen hadden, niet verbergen maar openbare belijdenis daarvan doen en wensten dat de hele wereld het hoorde, daarom riepen zij met een grote stem en verklaarden dat al hun zaligheid in God, uit God en door God was en daarom ook tot Hem terugkeren moest, dat het alles was door de trouwe Borg Jezus Christus, de Koning van Zijn Kerk.

Een merkwaardig bijvoegsel wordt hier beschreven van dat oordeel, dat in het voorgaande zinnebeeld was getekend, de bewaring van de uitverkorenen, die het zuivere geloof in Christus Jezus belijden, uit die hooggaande rampen, die de vijanden van de Kerk in de laatste tijd zouden treffen. Want hoewel er zeer grote en verschrikkelijke bewegingen in de wereld en door geheel Europa zouden zijn, die ook de uitverkoren gelovigen met recht vrees zouden aanjagen, verzekert nochtans de Heere door dit gezicht, dat Hij door Zijn voorzienigheid zou zorg dragen, dat zij daardoor geen schade zouden lijden, maar dat Hij Zijn Kerk, die snel over al haar vijanden zal zegepralen, gunstig zal bewaren. Van deze weldaad wordt nu eerst verklaard de veronderstelling, die is dat oordeel zelf, dat zo-even beschreven is, dat door vier engelen ten uitvoer moest worden gebracht, maar die ten enenmale stonden onder de macht van de Voorzienigheid van God; ten tweede wordt het gevolg, dat is de weldaad zelf, zinnebeeldig verklaard onder het vertoog van de verzegeling van de uitverkorenen uit de twaalf stammen van Israël. Het zinnebeeld van de vier winden is overgebracht uit de profetieën van het Oude Testament, waarop doorgaans in de Openbaring gezinspeeld wordt; want van deze wordt gewag gemaakt Dan. 7: 2 en Jer. 49: 36 ; en op die plaatsen geven de vier winden duidelijk te kennen of zware oordelen van God, of, die betekenis hier nabij komt, sterke bewegingen in de wereld, die door de goddelijke Voorzienigheid verwekt zouden worden, welke betekenis op deze plaats zeer wel past. Deze worden hier voorgesteld als zijnde in de macht van vier engelen, die doorgaans in het woord van God worden geleerd, dat zij zijn uitvoerders van de goddelijke raadsbesluiten en dienaars van Zijn Voorzienigheid, waardoor te kennen wordt gegeven, dat er geen grote bewegingen in de wereld verwekt worden, die niet afhangen van Gods raad en Voorzienigheid. De verzegeling betekent de krachtdadige werking van de Heilige Geest in de uitverkorenen van God, die de ware Kerk uitmaken in het midden van de verbasterde en bedorven Kerk, zodat zij het zuivere geloof in Christus en de oprechte betrachting van de godsdienst verkiezen en openlijk belijden en het tegen de verzoekingen van de Satan en vervolgingen van de vijanden van de waarheid volstandig aankleven. De 144. 000 moeten worden verstaan geestelijk van de belijders van de evangelische waarheid, die de ware Kerk tegenover de vals-christelijke zouden uitmaken. Hetgeen wij dan uit dit gedeelte van de profetie leren, is, dat God een grote ramp in deze wereld zou verwekken, die de Heilige Geest in een zinnebeeld levendig had afgemaaid. De hele Europese wereld zou in grote beweging zijn. De winden zouden van alle kanten uitbreken. Alle vorsten en koningen zouden uit oorzaak van de godsdienst onder de wapenen

zijn. Alle inwoners van Europa zouden met vreze voor de grote rampen, die hen boven het hoofd hingen, bevangen worden. De uitkomst echter, hoezeer die ook aan allen grote bekommering zou aanjagen, zou voor de belijders van de Evangelische waarheid heilzaam zijn, maar voor de goddelozen verderfelijk. Want God zou door Zijn bijzondere zorg en door Zijn Voorzienigheid maken, dat zij uit deze ramp behouden zouden ontkomen, en dat zij het zaad zouden zijn van de Kerk, die na de verdrukking van deze dagen tot een beter staat hersteld zou worden.

Het bepaalde getal moet onbepaald worden verstaan, niet alsof er juist zo velen waren in het geheel, of in elk geslacht een gelijk getal, maar om aan te tonen, dat zij bijzonder dus door God bepaald en bij Hem bekend waren; dat, schoon het verval zeer groot en algemeen was, er nochtans een aanmerkelijk getal overgelaten zou worden, zoals die 7. 000 ten tijde van Elia, om aan te tonen, dat dit getal in vergelijking met de hele wereld, die het beest achterna volgen, zeer klein zou zijn (Jes. 10: 22). Dit getal wordt onder de twaalf geslachten verdeeld, om aan te tonen, dat de Heere hen niet maar in het gros of in het algemeen te samenstelt, maar dat de bijzondere personen, die dit geheel uitmaken, door Hem bepaald en verzegeld zijn door een tellend getal en door een geteld getal, alsmede om Gods soevereiniteit en welbehagen aan te tonen in het verkiezen van sommigen uit elk geslacht en in Zijn zorg voor hen, die Hij uitverkoren heeft, uit welk geslacht zij mochten zijn.

Is wellicht de stam van Dan hier niet genoemd, omdat volgens de aantekening bij Gen. 49: 16-18, niet onwaarschijnlijk, de verrader van de Heere, Judas Iskariot, uit die stam voortkwam?

9. Hierna zag ik en zie een grote schaar, die niemand tellen kon, uit alle natie en geslachten en volken en talen (de uitdrukking "geslachten" (Hoofdstuk 5: 9) ontbreekt eigenlijk hier, omdat in de eerste plaats gehandeld wordt over een deel van de heidenwereld, de Oosterse evenzo staan in Hoofdstuk 10: 11 dezelfde drie uitdrukkingen van het andere deel de Westerse heidenwereld), staande voor de troon en voor het Lam (Hoofdstuk 4: 2 vv. ; 5, 6 vv.), bekleed zijnde met lange witte kleren, het gewaad van de Overwinnaar (Hoofdstuk 6: 11) en palmtakken waren in hun handen ten teken van de vreugde over hun gelukkig binnenkomen in het land van de rust, waar zij nu een hemels loofhuttenfeest mogen vieren (Lev. 23: 40. 2 Makk. 10: 6 vv. Hebr. 4: 9 v.).

Bij de Grieken en de Romeinen werden de palmtakken aan de overwinnaar tot een teken van eer en zegepraal gegeven en er zijn nog vele gedenkpenningen voorhanden, waarop de overwinning door een palmtak wordt afgebeeld. Zelfs werd het toevallig opgroeien en vinden van een palmtak op ongewone tijden en plaatsen aangemerkt als een voorteken van overwinning. De palmtakken maakten volgens Virgilius, ook de kronen de beloning van de overwinnaars uit. Iemand, die in de strijdspelen menigmalen de overwinning behaald had, werd bij de Romeinen een man van zeer veel palmtakken genoemd. De uitdrukking palmam ferre, de palmtak dragen, betekende leenspreukig de overwinning behalen. Vandaar hebben ook de Togae palmatae, de gepalmde rokken, waarin de palmtak tot een teken van overwinning was ingeweven, hun oorsprong.

Opdat niemand zou menen, dat er ten allen tijde maar een klein getal geweest is, maakt de Heere een grote rekening. Hij telt uit elk geslacht van de Joden 12. 000, maar de Heidenen rekent Hij een ontelbare schare. Zo worden er ontelbaar velen ten allen tijde zalig, hoezeer ook de dwaling, verleiding en verderving in de wereld regeren.

Deze en de 144. 000 zijn niet te vermengen noch af te scheiden. Zij zijn voor mede verzegelden te houden. Het schijnt dat deze ontelbare schare bestaat uit die 144. 000 met alle andere volken, hun door geloof en belijdenis toegevoegd, met hen dezelfde heerlijkheid deelachtig en tezamen één ontelbare menigte uitmakende.

10. En zij riepen met grote stem, zoals dat in het algemeen de hemelingen eigen is (vs. 2), maar hier nog in het bijzonder overeenstemde met de inwendige drang van het hart van deze schare. Zij loofden en dankten God en het Lam voor de ondervonden zegeningen, zeggende: "De zaligheid zij onze God, die op de troon zit en het Lam", dat is: Dank zij voor het ons geschonken heil de Vader en de Zoon.

11. En al de engelen stonden rondom de troon en rondom de ouderlingen en de vier dieren (Hoofdstuk 4: 2 vv.) en vielen voor de troon neer op hun aangezicht en aanbaden God.

12. Deze allen bevestigden en besloten het lofgezang (vs. 10), zeggende: "Amen. " Vervolgens zetten zij het voort en breidden het uit, zingende: "De lof en de heerlijkheid en de wijsheid en de dankzegging en de eer en de kracht en de sterkte zij onze God in alle eeuwigheid (Hoofdstuk 5: 11 vv.) Amen. "

13. Toen vervulde de vraag van de bewondering in stilte mijn hart en drukte zich uit in de verwondering op mijn gelaat. En een uit de ouderlingen (Hoofdstuk 4: 4) antwoordde, zeggende tot mij: "Deze, die bekleed zijn met de lange witte kleren, wie zijn zij en van waar zijn zij gekomen? Begrijpt u wie zich in dit gezicht aan u vertonen en in welke toestand? "

14. En ik sprak tot hem: "Heer! " (niet God of Christus, maar de ouderling wordt met deze erenaam aangesproken), u weet het; u kunt het mij beter zeggen, dan mijn gedachte het mij zegt; en het is toch juist, dat hemelse zaken ook door een hemelse prediker worden verkondigd En hij erkende wat ik sprak als juist en gaf gevolg aan mijn wens; hij zei tot mij: "Deze zijn het, die uit de grote verdrukking komen, die heden over de Christenen is, als ook verder u in Hoofdstuk 8 en 9 worden getoond; en zij hebben door de genade van de vergeving van de zonden, die in geloof is aangenomen, hun lange kleren gewassen en hebben op de weg van dagelijkse heiliging hun lange kleren wit gemaakt in het bloed van het Lam (1 Joh. 1: 7 Hebr. 9: 14).

15. Daarom zijn zij voor de troon van God en dienen Hem als een priesterlijk geslacht dag en nacht in Zijn hemelse tempel; en die op de troon zit zal met Zijn genade, die over hen waakt, als een tent, die hen insluit, hen overschaduwen. Hij zal Zijn heerlijkheid hun niet meer doen kennen, zoals bij de Oud-Testamentische tempel het geval was, in een aards zinnebeeld Ex 40: 35, maar door onmiddellijke aanschouwing.

16. Zij zullen niet meer hongeren en zullen niet meer dorsten, zodat enige behoefte voor hen ongestild zou blijven, zoals dat op aarde veelal het geval was; en a) de zon zal op hen niet vallen, noch enige hitte, dat hen nog plagen zouden overkomen, waarvan deze wereld zo vol is (Jes. 49: 10).

a) Ps. 121: 6

17. Want het Lam, dat in het midden van de troon is (Hoofdstuk 6: 6), zal als hun Herder (Ps. 23: 2) hen weiden op de groene weiden van het door Hem verworven heil en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteinen van de wateren, om daaruit tot verzadiging te drinken

(Jes. 12: 3); en God zal alle tranen van hun ogen afwissen; Hij zal maken, dat zij geen reden meer hebben om te wenen, zoals vroeger in het land van de tranen (Jes. 25: 8).

a) Openbaring 21: 4

Wij hebben ons bij het vorige gezicht voorgesteld, wat een zorg voor de broeders naar het vlees de ziener van de Openbaring vervulde, ten gevolge van het oordeel over Jeruzalem en het Joodse volk. Deze werd hem daardoor afgenomen, dat zoveel duizenden verzegeld werden tot de tijd van de wederoprichting van die Zions-gemeente in Hoofdstuk 14: 1 vv. Voor deze afdeling kan het ons ook niet verborgen zijn, welke verdere zorg door dit nieuwe gezicht van hem werd afgenomen, voordat hij in de volgende dagen van de Kerk mag zien. Het is de zorg voor de Christelijke gemeente uit de heidenen, wier overste opziener en zielverzorger hij sinds het aftreden van de overige apostelen is geworden. Hij heeft de gevaren van het inwendig verderf, dat door allerlei wind van lering hun bij hun eigen verslapping en lauwheid dreigde, uit de zendbrief, die de Heere Zelf hem dicteert (Hoofdstuk 2 en 3), grondig erkend en heeft de gevaren van uitwendige bestrijding en verdrukking, die reeds over de Kerk van Christus gekomen waren, uit de vervolging van Nero, die hem naar Patmos had gebracht, zelf ervaren. Wat zal er van de gemeenten uit de heidenen worden, waarin een Israël van God, dat uit de Geest geboren werd, voor de tijd, dat het Israël naar het vlees heeft afgedaan en zijn huis woest gelaten is, in diens plaats is getreden, als nu de engelen, die nu nog de vier winden van de aarde vasthouden (vs. 1), die loslaten en met de aarde en de zee ook de bomen beschadigen mogen? Zullen dan niet de bomen van de gerechtigheid, de plantingen van de Heere, die Hij Zich ter verheerlijking door de dienst van Zijn tot in de dood getrouwe apostelen met die gemeenten in de heidenwereld heeft geplant, geheel en al te gronde gaan, zodat alle moeite en arbeid verloren, het bloed van de martelaren tevergeefs gevloeid en het rijk van God geheel en al verdelgd is van de aarde? De vraag moest Johannes te zwaarder op het hart liggen, omdat juist die zeven brieven met hun bedreigingen geen goed uitzicht openden in de toekomst van de Kerk, vooral ook van de Oosterse (Hoofdstuk 2: 1-17). Van deze beschouwing uitgaande, erkennen wij vervolgens, wat met de vier winden in vs. 1 bedoeld is en wat wij onder de aarde en de zee aan de ene, en de bomen aan de andere zijde, waarover de winden zullen blazen, moeten verstaan. De winden zijn volgens de hele symboliek van de Heilige Schrift in de eerste plaats beeld van de zich verheffende en verwoestende, van de vernielende en verdrijvende oordelen van God (Ps. 1: 4 Jer. 49: 36 Dan. 7: 2 Zach. 6: 1 vv.), vervolgens ook een beeld van valse meningen en dwaalleer (Hos. 8: 7 Efeze. 4: 14). Hun roeping of toelating van de zijde van God wordt daardoor afgebeeld, dat hemelse laagten de vier winden in hun hand hebben en van geen zijde van de wereld worden losgelaten, voordat zij daartoe de wenk van God verkrijgen. Dat nu de bomen niet, zoals vele uitleggers beweren, alleen in aanmerking komen, als behorend tot de aarde, waarom zij ook in vs. 2 niet uitdrukkelijk genoemd hadden hoeven te worden, blijkt duidelijk uit Hoofdstuk 8: 7 Daarom vormen zij naast de aarde een eigen gebied en komen dus zeker in aanmerking. Maar wat betekenen zij? Omdat zij volgens de zo-even aangevoerde plaats voorkomen als verbonden met het groene gras, zou men onder hen de vorsten en magnaten kunnen verstaan; terwijl bij het gras aan het gewone volk zou kunnen worden gedacht, dat om zijn gelukkige toestand tot aan het begin van de plagen als groen werd voorgesteld en zich voor deze opvatting op plaatsen als Dan. 4: 7 vv. Ezechiël. 31: 3 vv. en Jes. 10: 18 vv. ; 40: 7 beroepen. Toch komt men zo niet in het reine met het woord in Hoofdstuk 9: 4, waar onmogelijk met de mensen, die het zegel van God niet hebben aan hun voorhoofden, gras en kruid op aarde, en de bomen in de zin van geringen en verhevenen in tegenstelling kan worden geplaatst; integendeel zijn duidelijk tegenover de dode naam-Christenen de echt gelovige discipelen van de Heere gesteld, zodat de plaats Jes. 61: 3 aanwijzing geeft voor de juiste verklaring.

Dienvolgens moeten wij bij aarde en zee denken aan het leven van de beschaafde volken, aan de stand van handel, kunst en wetenschap, aan staatkundige maatschappelijke inrichtingen, terwijl de bomen het Christelijk leven van de Kerk voorstellen. Breidt zich het eerste uit over land en zee en zoekt zij die tot aards voordeel ten nutte te maken, zo versiert daarentegen dit de aarde en biedt haar bewoners de middelen aan tot haar geestelijk voedsel. Het kan onder zekere omstandigheden bij de stormen, die over het leven van de volken gaan, geheel onbeschadigd blijven; ja, des te beter groeien en ontwikkelen; het kan echter ook daarbij teniet gaan, al naardat het een roeping voor de toekomst vervullen moet, of een gericht om het verleden verdiend heeft. Verplaatsen wij ons nu weer in de zieltoestand van de ziener van de Openbaring, van de heilige Johannes, dan spreekt het vanzelf: beter kon hem, de laatste van de apostelen, de zorg voor de hof van God, waaraan hij na zijn terugkeren van Patmos nog langer dan een mensen leven met blij vertrouwen, dat zijn arbeid niet vergeefs was in de Heere, verder bouwen zou, niet van het hart worden genomen, dan doordat hem de grote schare, die niemand kan tellen, als een nu reeds volkomen en in de hemel overgebrachte gemeente werd getoond. Hij behoefde nu voor de grote benauwdheid, die deels reeds aanwezig was, deels nog op aarde zou komen, niet meer omwille van de gelovigen te vrezen, integendeel kon hij die gerust zien komen. Uit deze toch waren zij gekomen, die hij reeds vroeger in hun zaligheid daarboven had gezien. "Ik heb, Heere! van verre Uw troon gezien", zo is het nu bij hem en "dat was zo prachtig, wat ik in de Geest heb gezien. Ik ben tevreden, dat ik de stad gezien heb en zonder moe te worden, wil ik haar meer naderen en haar heldere gouden straten levenslang niet uit het oog laten gaan. " In haar einde is de geschiedenis van de Oosterse kerk door de geestelijke verstijving, die over haar is gekomen en de zware verliezen, die het Mohammedanisme haar zelf heeft berokkend, zeer treurig; maar voor de hemelse gemeente heeft deze Kerk toch een rijke bijdrage van geredde en volmaakte zielen geleverd.

De Israëlieten werden op hun tocht door de woestijn vergezeld door deze drie: honger, dorst en zonnehitte. En ook deze zijn het, die ons kwellen gedurende onze pelgrimsreis door het leven; naar het lichaam, wanneer wij moeten zorgen voor hetgeen wij eten en drinken en waarmee wij ons kleden zullen, arbeidende en ons brood nuttigende in het zweet des aanschijns; naar de geest, wanneer wij hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, verlangende naar de frisse waterstromen van het leven, zoals een hert naar de beken. Waarheid is het, wat Jesaja zegt van de gelovigen op aarde: "zij zullen niet hongeren, noch dorsten en de hitte en de zon zal hen niet steken; want hun Ontfermer zal hen leiden, en Hij zal hen aan de springaderen van de wateren zachtkens leiden. " Zijn het de Israëlieten op hun tocht door de woestijn naar het land van de belofte, van wie dezelfde profeet zegt: "zij hadden geen dorst, toen Hij ze leidde door de woeste plaatsen; Hij deed hun water uit de rotssteen vlieten; als hij de rotssteen kloofde, dan vloeiden de wateren daarhenen", deze zijn een treffend beeld van alle pelgrims op de levensreis, die evenzeer onder de hoede van de Allerhoogste, vaak door dorre woestijnen, maar met de beste Leidsman naar het oord van hogere en eeuwige belofte heenreizen. Valt het vaak bang op die tocht: Jezus opent hier reeds voor de Zijnen de waterbronnen van het leven, want met de ontfermende genade toont Hij Zijn barmhartigheid en lankmoedigheid. Maar de zonde is er nog en het hart is nog zwak en vreesachtig; de roede van de kastijding is nog niet weggenomen en nog heft de Heere haar op over hen, die Hij liefheeft; de vrees is er nog voor het jongste uur en de laatste vijand. Maar dezelfde, die eens Israël leidde door de woestijn naar het land van de belofte, leeft nog om de Zijnen bij de hand te vatten en hen te brengen naar de vele woningen, die daar zijn in het huis van de Vader. Dat kan Hij, want Hij zit aan de rechterhand van de Vader, ja, Hij is in de Vader en de Vader is in Hem. Zij, die het eigendom van Christus zijn, leven hier dat leven, dat alleen de naam van leven dragen kan; want de dood voert er geen heerschappij over, het is

een leven vrij van zonde, vrij van smart, vrij van ellende; het is een eeuwig leven, eeuwig en zalig, verheven boven alle aardse vergankelijkheid, het is een leven uit God en in God. Bij de tempel te Jeruzalem ontspringt de bron Siloa; zij vloeit door de woestijn van Juda en ontlast zich eindelijk in de Dode zee. Uit deze bron werd op het Loofhuttenfeest door de priester water geschept en op de heilige plaats uitgegoten voor de ogen van het volk, ter herinnering aan dat water, dat de Heere eens aan Zijn volk in de woestijn beschikt had en ten zinnebeeld op het oogstfeest, dat de God van Israël de bron is van alle lichamelijk en geestelijk leven, de oorsprong van alle zegen, van bewaring en bescherming, ja van alle verkwikking, zowel voor het dorstige land als voor het heilbegerig hart; en wanneer het volk die zinnebeeldige uitstorting van het water had gezien, juichte het: "Zie, God is mijn heil, ik zal vertrouwen en niet vrezen; want de Heere Heere is mijn sterkte en psalm en Hij is mij ten heil geworden. " Op gelijke wijze nu ontvangen de volmaakt rechtvaardigen hier op het eeuwig loofhuttenfeest in de volste mate het eeuwig zalig leven van de eeuwige Hogepriester, die tegelijk het Lam is en de goede Herder. Deze beken drogen niet uit en deze bronnen houden nooit op te vlieten. Heil ons, als wij er ook deel aan hebben! Dan zijn wij zeker, dat niets ons schaden kan, noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel. En zij verwachten de rust, de zalige rust, die er overblijft voor het volk van God.

Zij stonden voor de troon ja, dichter dan de engelen, want die stonden rondom de troon. De verlosten stonden voor de troon en de engelen rondom hem geschaard. Dit duidt hun volmaakte gerechtigheid aan. Maar de goddeloze kan in het oordeel niet bestaan. Als God een goddeloos mens slechts voor Zijn aangezicht deed komen, zou hij reeds sterven. U bedriegt u grotelijks, als u meent, dat God grote kracht hoeft aan te wenden, om u te verdelgen. zoals een wolk verdwijnt voor het licht van de zon, zo zou u vergaan voor het aangezicht van God, als een mot in de vlam van een kaars. Maar deze grote schare is voor de troon geplaatst in het volle licht van Gods aanschijn. Zij staan daar in Christus, niet in zichzelf. Dichter dan de engelen; de engelen bezitten slechts de gerechtigheid van het schepsel deze zijn bekleed met de gerechtigheid van hun Schepper. De gerechtigheid van Christus is miljoenen keer schoner dan die van de verhevenste van de engelen, daarom staan zij dichter bij de troon. Met de gerechtigheid van God zijn zij allen bekleed; wie zal beschuldiging inbrengen? Als u ooit voor Gods aangezicht zult verschijnen, moet u nu vrijmoedig tot Hem gaan. Waarom staat u zo van verre? Hun gewaad, witte kleren en palmtakken, zij dragen allen hetzelfde gewaad, daar is geen onderscheid. Het is een kleed van Christus. De een was veel meer bevestigd in het geloof dan de andere, had een veel hogere trap van heiligheid bereikt en toch dragen allen hetzelfde gewaad. Het is blinkender dan van de engelen. De engelen worden ons ook in witte kleren voorgesteld, maar het zal blijken, dat hun kleren door een helder blinkend gewaad van de verlosten verre in glans worden overtroffen. De engelen zijn bekleed met de gerechtigheid van het schepsel de gezaligden met de gerechtigheid van God. Deze nu wordt u aangeboden, arme zondaren. Aan zichzelf ontdekte mensen komen vaak tot de wens: "Och dat ik nooit gezondigd had", maar er is iets veel beters, dan nooit gezondigd te hebben. Palmtakken zijn de tekenen van overwinning. De Joden gebruikten palmtakken bij het oogst- of loofhuttenfeest, dat een voorbereiding van de hemel was. De engelen hebben geen palmtakken; want zij hebben geen strijd gehad en kunnen zich dus in geen overwinning verblijden. Allen, die met witte kleren bekleed zijn, hebben ook palmtakken in de hand. Elk, die in Christus is, zal overwinnen. Vrees niet voor uw vijanden. Hun loflied. Zijn inhoud. De zaligheid. Zij geven God al de eer. Op aarde zijn er velen, die niet kunnen geloven, dat God hen uitverkoren heeft, zonder enig goeds in henzelf; maar in de hemel voelen allen dit en brengen Hem alleen de eer toe. Op aarde menen velen, dat zij uit zichzelf bekeerd zijn, maar in de hemel zingen zij: De zaligheid zij onze God! Op aarde willen velen hun eigen

gerechtigheid volkomen maken; in de hemel brengen zij het Lam alleen de heerlijkheid toe. Wat zegt u van dit loflied? Vindt het weerklank in uw hart? Bedenk, dat u het hier moet leren, als u hier namaals ermee zult instemmen. Zijn uitwerking het ontgloeit de harten van de engelen (vs. 11, 12). Vaak worden de harten van anderen ontgloeid, als een gelovige begint te spreken van hetgeen God aan zijn ziel gedaan heeft. Zo zullen ook de engelen in de hemel als zij de stem van verloste zondaren uit het vuur gerukte vuurbranden staande voor de troon, horen, een zielverrukkend inzicht verkrijgen in de heerlijkheid, barmhartigheid en genade van God, zij zullen op hun aangezicht neervallen en God aanbidden. Zij zullen de verlosten hun plaats niet benijden, maar integendeel vervuld zijn van innige lof en dank, als zij horen wat Hij aan hun zielen gedaan heeft. Wat gaat er in uw hart om, als u hoort van anderen, die van het bederf gered en nader tot God gebracht zijn dan u? Benijdt en haat u hen dan, of valt u aanbiddend neer, om God daarvoor te loven en te danken? (vs. 13, 14). Twee bijzonderheden worden hier genoemd. Elk van hun had een verschillende levensloop en toch kwamen zij in deze beide kenmerken allen overeen: Zij hadden hun kleren gewassen. Dit voert ons terug tot hun bekering. Eens waren de kleren van een ieder van hun bezoedeld; zij waren zoals Jozua, hun kleren waren door het vlees besmet, onrein zoals het kleed van een melaatse, sommigen met bloed bevlekt bloedvlekken op hun gewaad; anderen met overspel, weer anderen met ongehoorzaamheid aan hun ouders, sommigen met hoogmoed, valsheid, laster allen, allen waren besmet. Elk van hun was overtuigd, dat hij zichzelf niet reinigen kon, dat hij zijn kleren niet af kon leggen, noch wassen, zijn ogen waren nu geopend voor zijn verloren en hulpelozen toestand. Jezus werd hun geopenbaard en Zijn dierbaar bloed, dat voor zondaren, zelfs voor de voornaamsten, vergoten werd en allen, die onder de last van hun zonden gebukt gaan toeroept: "Kom herwaarts, tot Mij. " Onder die hele schare is er niemand, die langs een andere weg daartoe is gekomen. Zij zijn allen gewassen in bloed. Daardoor alleen kunnen zij bestaan voor de troon van God. Bent u gewassen in dat bloed? U zult in de hemel niemand aantreffen, die langs een andere weg is binnengegaan. U hoopt in de hemel te komen door uw eigen deugd, onschuld, of stipte plichtsbetrachting. Wel, u zou de enige zijn, die daar op deze wijze gekomen was. Allen zijn daar in bloed gewassen. Kom, laat ons er met elkaar nog eens over spreken. Zij kwamen uit de grote verdrukking. De voeten van allen, die voor de troon van God verschijnen, werden door doornen verwond. Alleen door het kruis komt men tot de kroon. Wij moeten het bittere smaken voordat wij de heerlijkheid genieten. Toen zij gerechtvaardigd waren door het geloof, leidde God hen ook in grote verdrukking. Nadat God Israël door de Rode zee had doen doorgaan, bracht Hij hen in de woestijn; zo beproeft God ook elke ziel, die Hij van het verderf gered heeft. Nooit schenkt Hij het geloof, zonder het op de proef te stellen. De weg tot Sion loopt door het dal van Baka. Om in het land van de belofte te komen, moet u het pad van de Jordaan doortrekken. Sommige gelovigen zijn verwonderd, als zij zich tot lijden geroepen zien. Zij menen een of ander groot werk in de dienst van God te verrichten en het enige, dat hun vergund wordt, is voor Hem te lijden. Vraag het allen, die in de heerlijkheid zijn ingegaan, van elk van hun zult u een bijzondere geschiedenis, maar van allen een verhaal van lijden horen. De een werd vervolgd in zijn huisgezin door zijn vrienden en bekenden; een ander werd bezocht door hevige smarten en verootmoedigende ziekten vergeten door de wereld; een derde werd van kinderen beroofd; een vierde zag al deze onheilen op zijn hoofd verenigd, de een droefheid volgde voor hem op de andere. Maar merkt het op, zij zijn allen daaruit verlost. Het was een donkere wolk, maar zij dreef voorbij, de wateren waren diep, maar zij hebben de overzijde bereikt. Niet een beklaagt zich bij God over de weg, die Hij met hem heeft gehouden, zaligheid vervult hun hart en mond. Is er een onder de geliefde kindertjes, die moppert over zijn lot? Wacht u om tegen God te zondigen. Dit is de weg, waarlangs God al Zijn verlosten leidt. Een palmtak moet u hebben, zowel als een wit kleed, geen overwinning zonder strijd, geen troon zonder kruis; geen kroon zonder doornen, geen heerlijkheid zonder bitterheid. Leert ook te roemen in

de verdrukking. Ik houd het daarvoor, dat het lijden van deze tegenwoordige tijd niet is te waarderen tegen de heerlijkheid, die aan ons geopenbaard zal worden. Hun toekomstige bestemming. Onmiddellijke dienst van God. Hier is het ons vergund een groot gedeelte van onze tijd aan onze aardse roeping te besteden. Het is betamelijk voor de mens zijn brood te verdienen, te ploegen, te zaaien, te oogsten, te spinnen in te weven. Daar zullen al onze krachten aan de onmiddellijke dienst van God worden gewijd. Zij zullen voor Hem staan en Hij zal onder hen wonen. Het zal een eeuwige sabbat zijn. Wij zullen eeuwig leven om God lief te hebben, Hem te aanbidden, te verheerlijken en te loven. Wij moesten reeds een groot gedeelte van de tijd, die ons hier op aarde vergund is, daaraan besteden. Sommige mensen menen, dat zij God niet kunnen dienen dan door zieken te bezoeken, of in enig uiterlijk werk voor Hem betrokken te zijn, terwijl juist het wezenlijke van alle godsdienst in de aanbiddende liefde van de ziel gelegen is. Misschien wordt God meer verheerlijkt door een enkele blik vol aanbiddende liefde van een op het ziekbed neergeworpen gelovige dan door alles, wat die dag voor de eer van Zijn naam werd verricht. Zij zijn niet meer in de woestijn. Hier zijn wij zoals een kudde in de woestijn; vaak is onze ziel hongerig en dorstend en zwaar beproefd. Menigmaal is het ons, alsof wij niet verder gaan kunnen, maar moesten neerzinken om te sterven. Vaak ondervonden wij verzoekingen, die ons te sterk, of vervolgingen, die ons te zwaar vallen om ze te verdragen. Als wij met Christus zijn, zullen wij niet meer hongeren, al onze smarten zullen daar zijn doorgestaan. Leert Hem te verheerlijken in het vuur van de beproeving, Hem lof te zingen in de woestijn. Daarvoor kunt u alleen op aarde God de eer toebrengen. Vader, Zoon en Geest zullen ons zegenen. Het Lam, dat voor ons gestorven is, zal onze Leidsman zijn. Wij zullen altijd het onderpand van onze zaligheid in onze Borg voor ons zien; geen vrees zal ooit onze ziel bevangen. Hij zal zijn zoals wij, een lam als de minste van ons; door Hem zullen wij God leren kennen. De Geest zal daar zijn zoals de levende fonteinen van de wateren. Hier ontvangen wij nooit genoeg; daar zonder mate. De Vader zal ons tot een Vader zijn. Hij zal onze tranen afwassen de tranen, die wij bij het sterven vergoten tranen van de woestijn tranen over verloren vrienden, en een voorbijgaande wereld. Hoedanigen behoren wij te zijn.

Zij verblijdden zich over de grote weldaad van God, dat zij, van de anti-christ verlost, in het licht en tot de waarheid gekomen waren. Zij waren met hun hele hart genegen God daarvoor de eer te geven, zij wilden de genade, die zij ontvangen hadden, niet verbergen, maar daarvan openbare belijdenis doen en wensten dat de hele wereld het hoorde; daarom riepen zij met een grote stem en verklaarden, dat hun hele zaligheid in God was en daarom ook tot Hem terugkeren moest, dat het alles was door de getrouwe Borg Jezus Christus, de Koning van Zijn Kerk.

De oorzaak van hun gelukzaligheid is niet te zoeken in hun verdrukkingen of geleden ellenden, noch in hun deugden, maar in het bloed, niet door hen gestort voor de zaak van Christus, maar de dood en bloedige gehoorzaamheid van Jezus Christus, het Lam, dat hier met het sprengbloed van de offeranden en het water van de reiniging onder de wet zo vergeleken wordt, dat het tevens als vrij krachtiger daar tegenover wordt gesteld, daar de gelovigen hierin hun kleren gewassen en wit gemaakt hebben. Onrein waren zij, uit- en inwendig van nature en alle heerlijkheid door Gods oordelen meer verliezende. Op de jongsten dag zullen zij zuiver zijn van schuld en smet, uit- en inwendig heilig en heerlijk door de kracht van Christus’ bloed, dat de vorige onreinheid afwast en nieuwe heerlijkheid en glans aanbrengt. Hun werkzaamheid of uitwerking van die zalige staat in hen (vs. 15 Re "Daarom, wegens het bloed van het Lam, zowel als wegens hun wassen in Zijn bloed, doordat Jezus Christus de verdienende oorzaak van al deze zaligheid is, zijn zij gedurig voor de troon van God in de hemel, God aanschouwende, Zijn innigste gemeenschap genietende, door Hem

op het nauwlettendst verzorgd en Zijn stoet als getrouwe knechten vergrotend. Zij dienen Hem met uitsluiting vanzelf de minste dienst van de satan en van de wereld, door volkomen gehoorzaamheid en verheerlijking.

HOOFDSTUK 8

HET DERDE GEZICHT EN OPENING VAN HET ZEVENDE ZEGEL. DE EERSTE, TWEEDE, DERDE EN VIERDE BAZUIN

VI. Vs. 1-13. Nadat het gezicht van het vorige hoofdstuk Johannes een gelukkig einde heeft verzekerd van de toekomst in de eerste eeuwen, kan nu de opening van het zevende zegel volgen. Deze volgt ook en nu ontstaat er een zwijgen van een half uur in de hemel. Dit verplaatst ons op een geheel ander gebied, dan waarvan in de vroegere 6 zegels werd gesproken en stelt ons de Christelijke Kerk in haar geduld te midden van de vervolgingen door de Roomse keizers voor. Van hier, nu het boek in de hand van God ontzegeld is en dus als vanzelf uiteen valt, treedt de werkzaamheid van het Lam terug en de werkzaamheden van de engelen nemen een aanvang, zoals dan ook werkelijk in het oordeel over Jeruzalem Christus enigermate persoonlijk en eigenhandig, alhoewel ook onzichtbaar en door het werk van Een, aan wie Hij Zijn Vorsten-naam en Zijn overwinnende macht verleend heeft (Hoofdstuk 6: 2), nog werkzaam is geweest (MATTHEUS. 26: 64), terwijl in de hele tijd van de eigenlijke kerkgeschiedenis Hij de machten van de hemel in Zijn plaats laat handelen en pas weer bij Israël's wederopneming en toebereiding tot de dag van de heerlijkheid te voorschijn treedt (Hoofdstuk 11: 12; 14: 1), alhoewel ook daar nog zonder zichtbare verschijning.

De inhoud van ons hoofdstuk, beginnende met de tijd van de vervolgingen van de Christenen onder de Romeinse keizers, omvat de 4 eerste van de door zeven bazuinen van de engelen teweeg gebrachte gerichten. Daarvan doelen de eerste en tweede op de val en de ondergang van het Romeinse wereldrijk, het derde en vierde op de oorsprong en de ontwikkeling van het inwendig verderf van de Oosterse kerk. In dit verderf ligt de grond tot het eerste wee, dat later over de Christenen uit de heidenen komt. Daarmee valt ook nog een tweede en derde wee samen; alle drie wee's worden daarom hier reeds voor de volgende bazuinen-gerichten aangekondigd. Deze komen evenzeer uit het geopende zevende zegel te voorschijn, als de stilte van een half uur in vs. 1 Het is dus vals, wanneer vele uitleggers de inhoud van het laatste zegel tot die stilte willen beperken.

1. En toen het Lam (Hoofdstuk 5: 6 vv.) het zevende zegel geopend had, werd er een stilzwijgen in de hemel over van een half uur.

Door hetgeen de opening van de zes zegels in Hoofdstuk 6 heeft teweeg gebracht zijn zij, die zeggen, dat zij Joden zijn en zijn het niet, maar zijn een synagoge van de satan, uit de weg geruimd. Hun aanmatiging, waarin zij zich nog altijd voor kinderen van het koninkrijk hielden en de gelovigen van Jezus Christus de erfenis van deze eretitel betwistten, is door hun verwerping ten enenmale vernietigd en de opening van het zevende zegel, die nu volgt, maakt het laatste slot van het boek open, zodat dit zich wat zijn inhoud aangaat kan ontvouwen, of met andere woorden de eigenlijke geschiedkundige ontwikkeling van de zaken, zoals die van de Kerk te wachten staan, volvoerd kan worden. Daar houdt in de hemel, waar tot hiertoe steeds zo luid werd gesproken (Hoofdstuk 4: 8-11; 5: 8-14; 7: 11 v. alles als de adem in, in verwachting van hetgeen komen zal. Dit zwijgen is dat stil zijn voor de Heere, zoals het in Habakuk. 2: 20 Zef. 1: 7 Zach. 2: 13 wordt geëist. Het moet echter ook nog een andere betekenis hebben, omdat de duur ervan bepaald wordt. Het moet zelf reeds een deel van de inhoud van het boek zijn en gebeurtenissen of toestanden voorstellen, die hun bepaalde tijd hebben. Wij kunnen nu ook niet verder in het onzekere zijn, die gebeurtenissen of toestanden hierdoor aanschouwelijk moeten worden gemaakt, als wij op de toenmalige toestand van de

Christelijke Kerk zien, waarvan toch zonder twijfel de inhoud van het boek uitgaat. Het was een tijd van lijden en vervolgingen door de Romeinse keizers van de allerzwaarste aard. Deze waren begonnen, toen Johannes de gezichten van de Openbaring ontving en werden dadelijk met de dood van Nero afgebroken en troffen onder Domitianus slechts enkelen. Onder Trajanus werd toch zelfs een bepaalde wet tegen de Christenen uitgevaardigd, die de tot hiertoe bedwongen woede van hun vijanden losmaakte en hen aan alle willekeur en wreedheid blootstelde, tot eerst onder Gallienus (sinds 259) de Kerk als een wettig lichaam werd erkend. Met het jaar 303 brak vervolgens onder Diocletianus de storm van de vervolging opnieuw los en woedde zeven jaren lang op de bloedigste en ontzettendste wijze, om pas langzamerhand te verminderen. In Hoofdstuk 1: 9 heeft Johannes zich aan de gemeenten in Azië, waaraan hij zijn boek richt; voorgesteld als hun broeder, alsmede als hun medegenoot in die verdrukking en in het koninkrijk en in de lijdzaamheid van Jezus Christus. Het latere deelhebben aan het koninkrijk heeft hij als het doel van hun hoop hun zo-even is het gezicht van Hoofdstuk 7: 9-17 diep in de ziel geprent, maar de weg door vele verdrukkingen, die hen daarheen moet leiden (Hoofdstuk 7: 14. Hand. 14: 22) hebben zij reeds betreden en die zal hun daarna (vs. 7) in het gericht van de eerste bazuin nog op ontzettende wijze voor ogen worden gesteld. Nu is hun het zwijgen in de hemel een zeer duidelijk beeld van de lijdzaamheid van Jezus Christus (MATTHEUS. 27: 2 vv. 1 Petrus 2: 21 vv. waarmee zij de weg verder moeten gaan, om het doel niet te missen. Als er echter sprake is van de wapenen, waarmee zij de strijd moeten strijden en tot een gelukkig einde brengen, dan toont het eerstvolgende gericht (vs. 2-4), waarom deze wapenen zo machtig zijn voor God (2 Kor. 10: 4). "Als de heiligen daar en hier, de grote met de kleine engelen, mensen zich allen in begeerte verenigen en er gaat één gebed van die allen uit, hoe moet dat klinken! O die niet erkende macht van het bidden van de heiligen! zonder dat wordt niets volbracht in vreugde en nood; stap voor stap werkt het mee zowel tot de overwinning van de vrienden, als tot het einde van de vijanden. " Wat de uitdrukking "een half uur" aangaat, het uur in bijbelse zin betekent een tijd van beslissing (Ps. 102: 14 MATTHEUS. 24: 36 16: 21; 17: 1), vooral ook een tijd, dat aan de duisternis macht is gegeven, om het rijk van God op dood en leven te bestrijden, en het nu daarmee tot een crisis komt, of het onder het rijk van de duisternis zal bezwijken of zich zegevierend er boven zal verheffen (Luk. 22: 53). Nu is hier zodanig uur de hele tijd van de Romeinse keizers van Nero tot Diocletianus, waarin de vervolgingen van de Christenen plaats hadden; maar deze tijd is slechts voor omstreeks de helft met eigenlijke vervolgingen gevuld, zodat het "halve uur" tot zijn volle recht komt. Stil zijn en hopen was onder deze vervolgingen de sterkte van de Christenen (Jes. 30: 15); en de hemel hield als het ware de adem in, in gespannen verwachting, welk einde de strijd tussen het rijk van de duisternis en het rijk van Christus zou hebben, terwijl het laatste volstrekt geen menselijke hulp had, maar alleen als wapen kon tonen de lijdzaamheid van de heiligen. Bleef die lijdzaamheid onbedwingbaar, dan was voor het rijk van Christus de overwinning verzekerd en dat die bleef en niet enigermate werd gestoord, daarop doelt het stilzwijgen in de hemel onder het stille gebed van hen, die reeds voleindigd hebben. Geheel verkeerd is het echter, als vele uitleggers het zwijgen van een half uur opvatten als een beeld van de verhevene, onuitsprekelijk zalige rust, die dan zal zijn, als de wegen van God met de wereld-ontwikkeling tot het doel zijn gekomen en Zijn hoge raad in de gedachten van de eeuwige vrede verwezenlijkt heeft; want daarvan is hier nog lang geen sprake.

De meeste uitleggers zijn van gevoelen, dat dit stilzwijgen in de hemel van een half uur een zinspeling is op de wijze van de tempeldienst, wanneer, terwijl de priester reukwerk offerde in het heilige, het hele volk buiten bad in stilte of bij zichzelf (Luk. 1: 10). Op de dag van de verzoening werd de hele dienst verricht door de hogepriester, waarop bijzondere dienst de Ridder Newton de zinspeling meent te zijn. Het was de gewoonte op andere dagen vuur van

het grote altaar te nemen, in een zilveren wierookvat, maar op die dag (van de verzoening) dat de hogepriester vuur nam van het grote altaar, in een gouden wierookvat; en wanneer hij van het grote altaar was afgekomen, wierook te nemen van een van de priesters, die het hem aanbracht en daarmee te gaan naar het gouden altaar; en terwijl hij offerde, bad het volk buiten in stilte, die het stilzwijgen is in de hemel van een half uur

Dat is een stilte van spreken en van geluid van andere stemmen, die te voren gehoord waren.

Toen Hij, de Heere Jezus, het Lam, dat het verzegeld boek had genomen uit de rechterhand van degenen, die op de troon zat, het zevende zegel geopend had, kwam er een hele verandering in de Kerk, na die hevige stormen kwam er een verkwikkende kalmte, die ten tijde van Constantijn de Grote gekomen is. Dat het half uur stilzwijgen, die tijd te kennen geeft, blijkt: 1. Omdat het komt na de vervolgingen van de heidense keizers en vóór de opkomst van de antichrist; en 2. het gans niet waarschijnlijk is, dat van die grote verandering in de Kerk in de Openbaring niet gesproken zou worden en nergens wordt daarvan gesproken dan hier. 4. Uit de Openbaring Hoofdstuk 12, waar Constantijn de Grote, de mannelijke zoon, vertoond wordt, in wiens tijd de Kerk triomfeerde, na de strijd tegen de heidenen, zoals wij daar zullen aanwijzen. 5. Uit de geschiedenis van de tijden en zo uit de uitkomst van de zaken; want in Constantijns dagen werden de plakkaten tegen de Christenen vernietigd. Alle vervolgingen tegen hen werden verboden. De Christenen werden tot allerlei ambten, hoge en lage bevorderd. Kerken werden in menigte gebouwd. De vergaderingen werden vrij en openbaar gehouden, zonder vrees. En de heidense afgodstempels werden of omgeworpen of gesloten en de afgodsdienst werd verboden en voor een groot gedeelte uitgeroeid. Maar het duurde niet lang, maar een half uur, een bepaald getal wordt genoemd en een onbepaald getal verstaan, het is een korte tijd te zeggen, want in de vrede van de Kerk van buiten groeien allerlei ketterijen van binnen en onder deze die van de goddeloze Arius, wiens ketterij schielijk de overhand nam en tegelijk bloedig was, want men doodde de belijders van de waarheid met geen mindere bitterheid dan de heidenen gedaan hadden, niet alleen in het bijzonder, maar ook door openbare macht; want Constantius, een zoon van Constantijn, die het Oosterse gedeelte van het keizerrijk gekregen had, verviel tot de Arianerij en vervolgde de ware belijders hevig; zoals na hem keizer Julianus de afvallige, die het Heidendom weer invoerde; na hem kreeg de Kerk weer enige stilte, onder Theodosius, met wiens dood de vrede van de Kerk ook stierf. Hierop kwam de inval van de Gothen, Vandalen en Longobarden in Italië, alles verwoestend en alles in verwarring brengend.

Door deze stilte worden de toehoorders vermaand om naarstig te luisteren en op te merken. Want die stilte brengt een verwondering en verwachting van de grote dingen mee. Salomo zegt (Spr. 9): "De woorden van de wijzen worden in een stilte gehoord. " Bij het uitspreken of verkondigen van belangrijke zaken pleegt men te roepen: zwijg, luister. En het zijn voorwaar, woorden van grote waarde, die hier volgen.

2. En ik zag na het einde van dat zwijgen van een half uur de zeven engelen, de bekende uit Dan. 10: 13 MATTHEUS. 18: 10 Luk. 1: 19 en Tob. 12: 15, de hoogste en voornaamste dienaren, die voor God stonden (Esth. 1: 14; Ezra 7: 14) en hun werden zeven bazuinen gegeven, om later (vs. 6 vv.) daarvan gebruik te maken. Zij ontvingen daarmee de macht van God, om door middel van de plagen, die door het blazen van de bazuinen zouden worden aangekondigd, voor alle dingen de Romeinse wereldmacht, die de Kerk vervolgde, te doen vallen. Later zou het ook komen tot de val van ook andere machten, die de voltooiing van het raadsbesluit van God zouden ophouden (Joz. 6: 4 v.).

Wat betekent het beeld van "bazuinen? " Het beduidt belangrijke ontzettende wereldgebeurtenissen, waardoor verderf over de wereld gebracht en redding en zegen voor de Kerk voorbereid en voltooid worden. Zulke gebeurtenissen brengen alle mensenkinderen op aarde in opgewondenheid een opgewondenheid vol schrik en angst voor de kinderen van de boosheid, maar vol heilige vreugde voor de Kerk van de Heere. In het Oude Verbond worden de bazuinen geblazen: ten eerste, om het volk op te roepen tot de krijg en de veldslag, evenals bij ons het klokgelui hen bij sommige gelegenheden bijeenroept. Zo heet het bijvoorbeeld: "een dag van de bazuin en van het geklank tegen de vaste steden en tegen de hoge hoeken; " "o mijn ingewand, mijn ingewand; ik heb barenswee; o wanden van mijn hart! Mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen; want u, mijn ziel, hoort het geluid van de bazuin en het krijgsgeschrei. " Elders: "Nee, maar wij zullen gaan in Egypteland, alwaar wij geen krijg zullen zien, noch het geluid van de bazuin horen. " "En zij hebben met de trompet getrompet, en hebben alles bereid, maar niemand trekt ten strijde. " Ten tweede: ten einde hoge feestdagen en vreugdebedrijven aan te kondigen, of grote gebeurtenissen feestelijk te vieren, alsmede om het volk samen te roepen, wanneer de Heere aan hen iets belangrijks mee te delen heeft, en ter vermaning en waarschuwing. Zo beveelt God het trompetgeschal bij brand- en dankoffers. Zo worden de bazuinen geblazen op het dankfeest over Josafats overwinning, bij de inwijding van de stadsmuren onder Nehemia, bij het Pascha, bij het inhalen van de bondsark, waarbij het volk met vreugdegeroep de bazuinen begeleidde, bij de inwijding van de tempel, bij de plechtige herstelling van de eredienst van de Heere onder Hiskia. Onder het Oude Verbond behoorden zo feestviering en bazuinen bijeen, zoals bij ons feestviering en klokgelui. De schelle, heldere toon van de bazuinen is in overeenstemming met de opgewektheid van de gemoederen van de feestvierende menigte en verkondigt de belangrijke tijd, die is aangebroken in het land. Zo dienen dan nu de bazuinen in het Openbaringsboek tot aankondiging van zware krijgstoerustingen en oorlogsellenden, die God als strafgerichten over de wereld toelaat en onder welke deze ineenstorten moet, zoals eens de muren van de stad Jericho ineenstortten, toen Israël op Gods bevel zeven dagen lang de stad omtrok met de Ark des Verbonds en zeven priesters blazende op de bazuinen, dat op de zevende dag tot zevenmaal toe werd herhaald. Van de Kerk echter verkondigen zij het grote feest- en jubeljaar, het jaar van haar verlossing uit de slavernij van de wereld, het jaar van de genade van de Heere en de dag van de Heere, komende tot de vertroosting van alle treurenden, zoals men als de voorbeduidenis van die heerlijke tijd van genade het jubeljaar kan aanmerken, dat in het Oude Verbond met bazuingeklank gevierd werd, telkens na zeven maal zeven jaren; een jaar, waarin ieder het bezit over zijn voorouderlijke bezittingen moest hernemen; een jaar van vrijheid voor alle onderhorigen; een jaar van herstelling voor alle ongelukkigen; een jaar, naar welks vreugde alle verdrukten met smachtend verlangen uitzagen.

3. En er kwam een andere, een gewone engel en stond aan het altaar, in de voorhof van de priesters (Hoofdstuk 6: 9), hebbende een gouden wierookvat, dat hij juist op het punt was met kolen van het brandofferaltaar te vullen (Lev. 16: 12); en hem werd, toen hij dat had gedaan, veel reukwerk gegeven, opdat hij het aan de kolen op het wierookvat zou aansteken en met a) de gebeden van alle heiligen op aarde zou leggen op het gouden altaar, dat voor de troon is, die achter het voorhangsel in het Allerheiligen zich bevindt. Hij moest die menselijke gebeden in de rook, die alle krachten van menselijke zwakheid onderdrukt en daarentegen de gebedskracht versterkt, zinnebeeldig voor God brengen, door in het heilige in te gaan en het wierookvat voor de troon te plaatsen (Luk. 1: 9 v.).

a) Openbaring 5: 8

4. a) En de rook van het reukwerk nu werkelijk op het reukofferaltaar gelegd, met de gebeden van de heiligen, de rook van het reukwerk, dat bij dit gebed werd aangebracht, ging op van de hand van de engel, die dat wierookvat vast hield, voor God.

a) Ps. 141: 2

Men heeft de heldenmoed, waarmee de Christenen uit de tijd van de vervolging van Rome, waaronder vaak juist de lichamelijk zwakste vaten, als grijsaards, vrouwen en kinderen, die de ontzettendste martelingen leden zonder in hun belijdenis van Christus te wankelen, een bijna bovenmenselijke genoemd. Men heeft het nauwelijks kunnen begrijpen, hoe zuiver het wereld overwinnend geloof zich toen wist te houden, deels van dweepachtige overspanning, deels van afwijking van het zedelijk oordeel, die door de omstandigheden zo voor de hand lagen. Hier wordt ons nu de sleutel gegeven tot juist begrip van hetgeen de Heere tot Petrus zegt: "Zie, de Satan heeft u zeer begeerd te ziften als de tarwe, maar ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoudt; " zo zijn ook de heiligen van die tijd niet in de verzoeking ingeleid, zonder dat van de hemel hun strijd met de verzoeking van te voren geheiligd en bij hun gebed veel reukwerk daarboven was gevoegd; anders zou de kerkgeschiedenis zeker niet zo’n reeks van beelden kunnen aanwijzen met het onderschrift:

Zie deez’ martelarenstoet Van de reinste liefde gloeiend, De aarde met hun bloed besproeiend! Zo’n God geheiligd werk Is de satan zelfs te sterk.

Is het meer dan een wijze van spreken, als men aan de vervolging van de Christenen, die bij alle andere martelingen zelfs nog voegden, dat bij mannen de schaamdelen met gloeiend lood werden uitgebrand, vrouwen en maagden aan het schenden door het laagste gemeen werden prijsgegeven, een satanische boosheid toeschrijft, zo ziet men dat hier de vorst, die in de lucht heerst, zijn werk verrichtte in de kinderen van het ongeloof. Moest dan ook niet als tegenpartij de hemel met zijn goede machten zich over de Christenen ontfermen en de krachten van de toekomende eeuw hun worden verleend! Hoe meer echter de vervolgden en gepijnigden zich onthielden van het wraakgeroep over hun pijnigers en vervolgers en zich de lijdzaamheid van Christus tot hun voorbeeld stelden, des te meer lieten ook de hemelse machten zich er aan gelegen liggen, om op haar tijd de wraak, die niet mocht uitblijven, te volvoeren. Daarover handelen de volgende gerichten.

De engel vertoont de Heere Jezus in Zijn hogepriesterlijke bediening, door de kracht van voldoening door Zijn bloed en bidden voor Zijn volk en tegen Zijn vijanden. Dit wordt vertoond door de voorbeelden van Hem in het Oude Testament. In de hemel waren priesters, die op het gouden reukaltaar reukwerk aanstaken, dat de voorbede van de Heere Jezus afschaduwde. Aan de Hogepriester Jezus werd reukwerk gegeven. De Vader heeft Hem tot een Middelaar gegeven en Hem begaafd met alles, wat tot uitvoering van dat grote werk nodig was; en na Zijn dood en opstanding is Hem gegeven alle macht en heerlijkheid en Hij heeft gaven ontvangen om die onder de mensen uit te delen. Dit reukwerk, de kracht van Zijn offerande, waardoor Hij aangenaam is bij Zijn Vader, vertoont Hij aan God tot verzoening van Zijn uitverkorenen en bidt voor hen; Hij maakt hen, hun doen en hun gebeden, die door het geloof in Hem gedaan worden, aangenaam bij God. De Heere Jezus, zo toegerust, gebruikt Zijn bekwaamheden en ten goede van Zijn kerk en ten kwade van haar vijanden.

Hier wordt verondersteld, dat de tijd van verdrukking een tijd van bidden is; dan bidden al de heiligen. Wij kunnen in geen verzoeking bestand zijn zonder bidden. Dat hier gezegd wordt dat alle heiligen bidden, toont aan, dat zij, die niet bidden, die naam niet waardig zijn; er is

geen heilige of hij is een biddend heilige, inzonderheid in zo'n tijd (Ps. 33: 6) en het wordt als een kenmerk van de atheïst opgegeven (Ps. 14: 4), dat hij de Heere niet aanroept. In alle gebeden van alle heiligen is echter geen kracht zonder de voorbidding van Christus. Zij worden door Hem geofferd en de gelovigen leggen hun offeranden voor Hem neer; door Hem gaan wij tot God (Hebr. 7: 25; 13: 15). Hij is onze Hogepriester, die alleen in het heilige der heiligen kan ingaan en door van wie wij alleen de toegang tot God hebben, geen geboden, zoals die door ons worden geofferd, zijn er, die voor God aangenaam zijn, maar, gesteld in Zijn hand en gelegd in Zijn wierookvat, zijn ze voor God aangenaam. Er zijn gebreken in de gebeden van de heiligen; de allerheiligste wordt schuldig gevonden, waarom hij een Middelaar nodig heeft. Maar Christus offert ook de gebeden van al de heiligen en maakt ze welriekend. Er zijn geen gebeden van de heiligen, die Hij afslaat of weigert, hetzij ze zwak of sterk zijn, of zij flauw of ernstig zijn, of er minder of meer leven en geest in is, of zij korter of langer, welgeschikt of verward zijn, als zij maar van heiligen voortkomen, in het Woord geboden, op de beloften gegrond en in Zijn naam opgezonden zijn, alle worden ze in een wierookvat gelegd, alle gaan ze als een rook van het reukwerk op, en door Hem worden ze bij God aangenaam.

De rook van het reukwerk ging op, als een bewijs, dat die offerande voor de Heere aangenaam was en de gebeden van de heiligen door Christus en om Christus hem behagen en Zijn verhoring tot hun verlossing ontvangen zullen.

5. En de engel (vs. 3) nam het wierookvat, nadat het reukwerk verbrand was en vulde dat voor de tweede maal, maar nu tot boven aan, met het vuur van het altaar, van het voorhof van de priesters, waarop de heiligen met hun gehoorzaamheid zich voor God tot brandoffer hadden neergelegd en hij wierp het op aarde 1), opdat het daar een brand van goddelijke toorn zou aanrichten. En er geschiedden tot een teken, hoe nu werkelijk het onweer van de oordelen van God zich zouden ontlasten over hen, die op aarde wonen, stemmen en donderslagen en bliksems en aardbeving 2).

1) Het innig verband van het vuur van het gebed en de vuur-ijver, die de weerspannigen zal verteren (Hebr. 10: 27), wordt daardoor afgebeeld, dat van dat vuur van het altaar, waarmee de wierook was aangestoken, genomen wordt en op de aarde geworpen; door het eerste gebruik tot aansteken van de wierook is het vuur voor het tweede als het ware geheiligd.

2) De uitdrukkingen klimmen op van stemmen tot donderslagen d. i. van eenvoudige aankondigingen van oordeel tot vreselijke slagen en verder tot verpletterende bliksems en alles verwoestende en omverwerpende aardbevingen.

De Heere Jezus is gekomen, niet om vrede te brengen op de aarde, maar om vuur op de aarde te werpen (Luk. 12: 49 MATTHEUS. 10: 34). Vuur van twist en onenigheid. Het was vuur van het altaar, uit het heiligdom; de verdeeldheid zou niet zijn over burgerlijke zaken, maar over zaken van godsdienst, er zouden allerlei dwalingen opkomen in de Kerk, die verschrikkelijke beroerten op de wereld zouden veroorzaken, dat door de volgende woorden te kennen gegeven wordt. En daar geschiedden stemmen en donderslagen en bliksems en aardbevingen. Alle zaken, die de mens schrik en vrees aanjagen, te kennen gevende, dat er vreselijke zaken op handen waren.

6. En de zeven engelen, die de zeven bazuinen hadden, die de oordelen van Gods toorn in volgorde moesten vermelden (vs. 2), bereidden zich om te bazuinen, zij namen de bazuinen op, zodat zij ieder ogenblik daarvan gebruik zouden kunnen maken.

Zoals op het tweede vers van het voorgaande zesde Hoofdstuk is aangetekend, dat enige uitleggers de gerichten van de zes eerste zegels duidelijk op de staatkundige veranderingen en zwarigheden, die de wereld en inzonderheid het Roomse rijk vanwege de verdrukking van de Kerk van Christus tot de tijden van Constantijn toe, zijn overkomen, zo zijn er ook enigen, die deze bazuinen van de volgende veranderingen en zwarigheden verstaan, die het Roomse rijk door verscheidene barbaarse natiën uit alle gewesten van de wereld, tot verscheidene reizen en in verscheidene tijden heeft uitgestaan. Daardoor is dat rijk in het Westen geheel onder de voet geraakt en onder vele koninkrijken en prinsdommen verdeeld, die daarna door de geestelijke heerschappijen van de bisschop van Rome op een andere wijze aan de andere enigszins zijn gehecht. Een voelen dat met de wijze van spreken, die hier gebruikt wordt en met de vergelijkingen van dergelijke uit het Oude Testament ook gestijfd schijnt te worden (Jes. 28: 2; 10: 30 Maar aangezien van te voren gezegd is, dat Christus hier niet als heerser van wereldse koninkrijken, maar als een geestelijk Regeerder van Zijn gemeente alom is ingevoerd en dat toch de voorbidding en voorspraak van Christus alhier, door Zijn uittekeningen in het voorgaande hoofdstuk en in het volgende in vs. 4, de ware gelovigen van deze volgende oordelen en zwarigheden vrij worden gehouden, zoals Christus ook voor Petrus bidt (Luk. 22: 32) en alle gelovigen verzekert, dat zij door de valse profeten niet verleid zullen worden (MATTHEUS. 24: 24), omdat zij van de lichamelijke zwarigheden niet vrij zijn, zo is het gevoeglijker, dat dit door de geestelijke staat van de Kerk verstaan wordt en door de wereldlijke staat alleen, voorzover hij de geestelijke staat raakt.

Nu volgen de engelen, na elkaar bazuinend, na het half uur stilzwijgen beginnend, ten tijde van Constantijn de Grote; de bazuinen worden met nadruk onderscheiden in de vier eerste, die de trappen aantonen, waarbij de anti-Christ op de troon is geklommen, de tijd begrijpend van het half uur stilzwijgen af tot over het jaar zes honderd zes, wanneer de Roomse Bisschop voor algemeen bisschop door de keizer Phocas is uitgeroepen en in de drie laatste de allergrootste verdrukking van de Kerk aanwijzend. De vijfde bazuin vertoont de Mohammedanen of Turken, met hun leer en zwaard de Kerk in Azië verwoestende. De zevende bazuin vertoont de anti-christ, de Kerk vervolgend, uit Babel uitgaande en zich van de anti-christ afscheidend, te vuur en te zwaard en zich dronken drinkende met het bloed van de heiligen.

Op dezelfde wijze worden de bazuinen verklaard door Bullingerus, Durham enz. De laatste merkt er bij aan, dat de geestelijke oordelen van dwalingen, scheuringen, verdeeldheden in de zichtbare Kerk vaak volgen op bedestonden of een biddende gestalte van Gods volk, omdat, terwijl de godzaligen ernstig zijn in het gebed, de huichelaars zich geveinsdelijk aanstellen. Al de heiligen waren biddend geweest; nochtans volgt dit oordeel onmiddellijk er op. De ondervinding heeft de waarheid duidelijk bevestigd. Dit vloeit voort uit de boosheid van de duivel, die, hoe ernstiger en aanhoudender het volk van de Heere met God werkzaam is, des te meer woeden en razen zal. Maar tevens is het een rechtvaardig oordeel van God tot straf van de goddelozen en van de geveinsde belijders, die zich in bedestonden bij de godzaligen voegen, maar de liefde van de waarheid niet aannemen (2 Thessalonicenzen. 2: 10), noch praktijk en wandel ernaar richten. Vitringa daarentegen verklaart het van de oordelen van God, die over het Romeinse rijk zijn gekomen en waarvan hij zegt: "Dit nu is geschied ten tijde van Alexander, Mammeus zoon, of van de Gordianen en inzonderheid over die tijd, toen Decius, niettegenstaande hij een wakker man was en in staat om het rijk te besturen en Gallus, die hem kort daarna opgevolgd is, het bewind van zaken hebben gehad, terwijl het Romeinse rijk door de laatste inlandse oorlogen reeds verzwakt was. Toen is het de goddelijke toorn en Zijn wraak beginnen te voelen, die van de hemel zeer zwaar werd uitgestort. De heidenen zelf hebben toen openlijk beleden en erkend, dat de afgoden op het rijk vertoornd waren. De

historie nu toont aan, dat juist over die tijd, terwijl het rijk van alle kanten, aan deze zijde door de Perzen, aan gene zijde door de Gothen, gedrukt werd en doorgaans grote neerlagen kreeg, dat toen een pestilentie onder de mensen gewoed heeft, als nooit meer is gezien, met onvruchtbaarheid en daarmee gepaard gaande buitengewone hongersnood, die het grootste gedeelte van de mensen verteerd heeft. Die pest, met de onheilen, die haar vergezelden, heeft meteen het rijk aangetast en op een onmenselijke wijze verwoest in het begin van de regering van Gallienus.

In deze bazuin wordt het Arianisme als leervervalsing geschilderd, die dan uit Constantinopel tot de Duitsers aan de Beneden-Donau wordt overgebracht en hun op de weg van de volksverhuizing meegegeven werd, zoals de vijfde bazuin aantoont. De hagel is het zinnebeeld van een vernietigend gericht, niet tot verbetering maar tot volle vernietiging uitgezonden, zoals hij ook in de natuur naast zijn schadelijke, geen heilzame werking uitoefent, zoals bliksem en donder doen. Ik breng de hagel dus thuis op de vernietiging van het Heidens-Romeinse rijk door de volken, die het Arianisme huldigen. Met de hagel gaat ook vuur samen; beiden zijn met bloed gemengd. Het is dus hagelslag, bliksemvuur en bloedregen. Het vuur is een zinnebeeld van een, inzonderheid voor de geest, verterend gericht, hoewel ook een zinnebeeld van licht en helderheid is. Het bloed is een tegenbeeld van water en het water is een zinnebeeld van de zuivere leer. Waar bronnen vloeien, daar vindt men grazige weiden, krachtig opgaand geboomte, geurig kruid, liefelijke bloemen, uitlokkende vruchten. Waar geen fontein is, of slechts ongezond water, daar is een lege woestijn, een kale bodem een dorre wildernis, zonder plantengroei, bloesem of vrucht, een toneel van treurigheid en dood. Wat een overvloed van rein bronwater voor de aarde is, dat is het zuivere woord van God voor de ziel; wat bedorven water of wel gebrek aan water in de natuur is, dat is voor de geest de gedeeltelijke of hele vervalsing van Gods woord, in de beeldspraak door het "bloed" aangeduid. De geheel vervalste leer, of het bloed is hier het Arianisme, dat de Godheid van Christus loochent, waarmee het Christendom staat of valt. De aarde is hier het beeld van het Romeinse wereldrijk, wel verontrust, maar toch ook tegenover de hooggaande golven van de volksverhuizing vergelijkenderwijs rustig. De hagel en het vuur, beide met bloed gemengd, werden op het Romeinse rijk geworpen, toen de volksverhuizing zich derwaarts wendde. De bomen zijn zinnebeelden van de koningen onder de natiën van de volksverhuizing; het groene gras betekent de toenmaals pas in de wereldgeschiedenis en het Christendom optredende Duitse volken. De aarde verbrandde, in zo verre het Arianisme in het Romeinse rijk, bijzonder in het Oost-Romeinse, vaak met geweld van wapens werd gehandhaafd en veel onheil aanrichtte.

"Gemengd met bloed" dat duidt aan, dat de verpletterende hagel en het verterend vuur de oorlog betekenen, zoals deze landen verwoest in mensen doodt. De engel blaast de bazuin met over één enkele strijd, maar over alle oorlogsverwoestingen, die in de loop van de tijd gedurig bij vernieuwing losbarsten over de wereld, die in het boze ligt. Zo heeft het de Heere vanaf het begin bestuurd. De eerste heerschappij, die zich op aarde tegen het rijk en volk van God durfde verzetten ter verdelging, was die van Egypte onder Farao. Zoals onder de plagen van dat land de zevende daarin bestond, dat de Heere donder en hagel gaf en het (bliksem-)vuur neerschoot op de aarde, zodat de hagel al het kruid van het veld neersloeg en al het geboomte verbrak, zo was deze zevende plaag de afbeelding van de hier bedoelde soort van plagen door alle tijden heen. De oorlog is aan hagel gelijk in het verpletteren en aan vuur in het verzengen.

7. En de eerste engel heeft gebazuind en er is geworden hagel en vuur, gemengd met bloed en zij zijn op de aarde geworpen. En het derde deel, hier moet volgens de beste handschriften

nog worden ingevuld: van de aarde d. i. van haar oppervlakte, is verbrand en het derde deel van de bomen is verbrand en al het groene gras op de oppervlakte van de aarde is verbrand.

De bazuin dient voor elk van de zeven engelen in de eerste plaats om het begin van het oordeel, dat onder zijn macht staat te tekenen. Maar evenals bij het openen van de zegels, door het Lam wat in elk zegel vervat is zich dadelijk vertoonde, zo heeft ook hier het tekenen van het gericht het uitbreken ervan tot onmiddellijk gevolg. Wat nu bij het eerste bazuingeluid wordt of ontstaat, is hagel en vuur; beide zijn met bloed gemengd; het vuur richt de verwoestende werking aan, omdat het verbrandt. Hoeveel overeenkomst deze plaag bij de eerste oogopslag schijnt te hebben met de zevende over Egypteland (Exod. 9: 24), zo is zij toch werkelijk daarvan onderscheiden en wij mogen ons niet laten verleiden om het verderf van de bomen en van alle groene gras in de eigenlijke zin te verstaan, alsof ook het vuur niet bedoeld was van de bliksems, die zich te midden van de hagel ontlastten. Wij moeten integendeel terugkeren tot profetische plaatsen als Jes. 29: 6 en 30: 30 hagel en vuur voorkomen als zinnebeelden van die geweldige middelen, waardoor de Heere Zijn onmiddellijk ingrijpen aankondigt, om Zijn volk van de verdrukkers vrij te maken en de machten te vernietigen, die Zijn genadige bedoelingen in de weg staan (Joh. 10: 11 Ps. 18: 5-20). Zowel hagel en vuur zijn met bloed vermengd; want met deze oordelen moet gewroken worden het vele onschuldige bloed, dat in de tijd van de vervolgingen van de Christenen vergoten is. Daarom komen de bloedschulden, die in de hemel staan aangeschreven, op de aarde neer en zal de betaling van deze veel bloed kosten. Het wordt nu vanzelf duidelijk, dat men bij "de aarde" in het bijzonder moet denken aan het toenmalige Romeinse rijk. Het zou ons echter te lang zijn om de geschiedenis ervan in de tijd van de keizer in de zware oordelen voor te stellen, waarmee het nog gedurende de tijd van de vervolgingen van de Christenen bezocht werd, totdat eindelijk onder Constantijn de Grote de belijders van de Heere door hun machtige vijanden gered en uit het gedrang in de ruimte waren gebracht, waar zij zich vrij konden bewegen en waarvan het vervolgens verder gedurende de volgende eeuwen zijn ondergang tegemoet werd gevoerd. Evenals daar werkelijk het derde deel van de aarde verbrandde in al de ontzettende verwoestingen, die de vele oorlogen en de bestendige invallen van de barbaren aanrichtten en als het groene gras verbrandde, in de ontelbare menigte volk, die daarbij te gronde ging, blijkt uit de wereldgeschiedenis. Hoe ook het derde deel van de bomen ("Re 7: 17 verbrandde onder het in- en uitwendige verderf, dat tengevolge van de noden en verdrukkingen in de Kerk kwam, daarop kan de kerkgeschiedenis nog in het bijzonder opmerkzaam maken. Gaan wij, nadat wij zo de middelen bij name kennen, waardoor God het Romeinse wereldrijk heeft doen vallen, tot nadere beschouwing van de daarvoor gebruikte zinnebeelden over, dan is "hagel" een zeer juiste uitdrukking voor de dichte, menigvuldige en verwoestende in- en overvallen, die van de tweede helft van de tweede eeuw af onophoudelijk aan alle einden van het rijk door Barbaarse volken werden gedaan. Zij brachten bestendige oorlogen teweeg, waarbij ook nog andere kwamen; en voor de krijg in zijn verterende eigenschap is weer het vuur een zeer juiste benaming; het "gemengd met bloed" verklaart zich vanzelf. Het gemoed siddert, schrijft Hieronymus, als wij de ondergang van onze tijd beschouwen; sinds 375 zijn het reeds 20 jaren, dat dagelijks Romeins bloed wordt vergoten, dat door en plundering door Gothen, Sarmaten, Quaden, Alaven, Hunnen, Vandalen, Markomannen de landen verwoest. Hoeveel vrouwen en maagden en edele lichamen dienen tot speelbal van die monsters; bisschoppen worden gevangen en gedood, kerken verwoest, bij de altaren van Christus paarden geplaatst; overal is treurigheid en zuchten en de dood is dagelijks voor ogen. Het Romeinse rijk valt ineen en toch buigt zich onze stijve nek niet; reeds lang voelen wij Gods toorn en wij trachten niet die te verzoenen; door onze zonden zijn de barbaren sterk. Wee ons, dat wij God zozeer mishagen, dat door middel van de woede van de barbaren Zijn toorn zich tegen ons keert!

Evenals van de zeven zegelen in Hoofdstuk 6 Re het eerste de overige als het ware beheerst en het juiste begrip ervan ook dat van de overige, die deels in onmiddellijk verband ermee staan, deels zijn gevolgen en werkingen, die in de verdere toekomst ingrijpen, karakteriseren en evenals een gelijke verhouding tussen de eerste en de andere van de zeven fiolen in Hoofdstuk 16 plaats vindt, zullen wij datzelfde waarnemen ten opzichte van de zeven bazuinen op onze plaats. De eerste bazuin heeft onze gedachten gericht op het Romeinse rijk in het Oosten en het Westen en het verderf er van in werelds en geestelijk opzicht naar de middelen, waardoor het werd teweeg gebracht en naar het onderscheiden gebied van het leven, waartoe het zich uitstrekte, ons voor ogen gesteld. Daarbij moeten wij met onze beschouwingen ook bij de volgende bazuinen blijven.

Hierdoor wordt normaliter verstaan de eerste hoofdketterij, die na een weinig rust van de Kerk ten tijde van Constantijn, de gezonde leer heeft verdorven, namelijk de ketterij van de Arianen, die de eeuwige Godheid van Christus loochenden, waarbij zich gevoegd heeft de ketterij van de Macedonianen, die met de Arianen de Godheid van de Heilige Geest ontkennen en welke een groot deel van de Kerk bedierf. Zoals de gezonde leer met regen wordt vergeleken (Jes. 55: 10, 11), zo wordt deze verderfelijke leer bekwamelijk met hagel en vuur vergeleken, die het aardrijk doen verdorren. En hier wordt ook bloed bij gesteld, omdat zij met grote vervolgingen onder de keizer Constantinus en anderen, door een groot deel van de wereld gevoegd was, waardoor een derde deel van de bomen, dat is van de leraren en andere aanzienlijke leden van de gemeente zijn verleid. Het groene gras is verbrand, dat is, de gemeenteleden, die wel schenen te groenen in de gemeente, maar zonder goede wortel, zijn bedorven, zoals Christus van dezen, die afvallen, spreekt (MATTHEUS. 13: 20, 21).

Hier moet men niet terugzien op hetgeen vóór de tijd van de openbaring in Judea en Jeruzalem onder de Joden geschied is, noch ook blijven hangen in de omkeringen, die in het keizerrijk zijn voorgevallen door de Gothen, Vandalen en andere barbaarse volken, omdat de Openbaring beschrijft wat de Kerk ontmoeten zou na de Openbaring, wat de Kerk, niet staatkundig, zou overkomen. De Heere Jezus (vs. 5), komt niet voor als de Koning der koningen, maar als Hogepriester, die bijzonder opzicht heeft over Zijn Kerk. Het vuur, dat op de aarde geworpen werd (vs. 5), was van het altaar genomen en kwam uit het wierookvat, een werktuig van de priester. Dus worden hier door hagel, vuur en bloed, ketterijen verstaan en wel bijzonder van de Arianen, die het fundament van het Christendom omstootten, de eeuwige Godheid van Christus ontkennend en dwalingen lerend, die daaruit volgen; zoals regen de aarde vruchtbaar maakt, zo slaat hagel het gewas neer, terwijl vuur en bliksem het verbranden. De ketterij van Arius viel als de hagelbui op de Kerk, verspreidde zich over de hele aarde en overstroomde haar met zo’n hevigheid, dat de wereld zich verwonderde, dat zij zo snel Ariaans geworden was. Hierdoor ontstond een grote verdeeldheid in de Kerk en zoals de ketters doorgaans doen, zo probeerden zij de overheden aan hun zijde te trekken en hitsten die tegen de ware belijders op, zodat er grote bloedstortingen geschiedden door een razende vervolging van de rechtzinnigen, door de Ariaanse keizers Constantinus en Valens en de Gothische koningen. De vrucht was: en het derde deel van de bomen is verbrand en al het groene gras is verbrand. De aarde brengt voort hoge en lage gewassen, de bomen zijn de hoogste en het gras het laagste, zo brengt de Kerk ook allerlei belijders voort; daar zijn hogen, aanzienlijken, die in ambten of in gaven zeer ver boven anderen uitsteken, evenals de bomen boven het gras; daar zijn lagen, onwetenden, geringen in de Kerk, die de stroom volgen. Door bomen en gras wordt verstaan hogen en lagen in de Kerk (Jes. 61: 3 Judas 1: 12 Jes. 40: 6 a) De aanzienlijken in de kerkelijke bedieningen en die uitstaken in kennis en gaven vielen voor een groot gedeelte van de waarheid af en werden Ariaans; het gemene volk volgde met de stroom. Dit was een grote aanleiding tot de opkomst van de anti-christ. Constantijn de Grote

verliet Rome en nam zijn woonplaats te Constantinopel. Het Romeinse rijk werd verdeeld onder zijn twee zonen. Constantius had het Ooster gedeelte en Constans het Wester; het Wester gedeelte werd verwoest door de Gothen, Vandalen, Longobarden en andere natiën, waardoor het Westerse keizerrijk ophield en in verscheidene koninkrijken werd verdeeld; dit hielp tot de opkomst van de paus, want de tegenwoordigheid van de keizer moest eerst uit het midden weggedaan worden (2 Thess. 2: 6). En nu, wat hem weerhoudt, weet u (vs. 7). Alleen, die hem nu weerhoudt, die zal hem weerhouden, totdat hij uit het midden weggedaan zal worden. Hierbij raakt in de Kerk alles overhoop door Arius, die in het Concilie van Nicea, gehouden in het jaar 395, veroordeeld werd, zoals Macedonius door het Concilie van Constantinopel in het jaar 380, Nestorius door het Concilie van Efeze in het jaar 431 en Eutyches door het Concilie van Chalcedon in het jaar 451. Maar of Arius door het Concilie wel veroordeeld was, zo stuitte dat de loop van deze ketterij niet, maar zij hielden concilie daartegen, als te Tyrus, 336, waar Athanasius veroordeeld werd. Te Antiochië 337; te Milaan 354; te Smyrna, waar men duizend bisschoppen telde. Ondertussen bleef de Kerk te Rome nog wel meest zuiver, waardoor de aanzienlijken de toevlucht namen naar die stad, daar raad zochten en die menigmaal tot een scheidsman verkozen; aan de anderen kant vleiden de Oosterse keizers de bisschop van Rome, en probeerden hem aan hun zijde te krijgen; ondertussen viste hij in dat troebel water, nam gezag aan en hij begon in plaats van te raden, te bevelen.

Vóór de vervolging was de Kerk het grootste sieraad van de aarde, uit vele leden meer en min sterk, in geestelijk en lichamelijk opzicht bestaande, zoals de gelijkenis van bomen en groen gras leert (Hoogl. 4: 12 Jes. 61: 3; 44: 4. 1 Kor. 1: 26). Op deze worden de vervolgingen, die als hagel en vuur neerslaan en dodend bloed uitstorten, geworpen, ofschoon ze uit de afgrond opkomen, door Gods hand, die er in moet worden erkend (Jes. 45: 8 Amos 3: 6), evenals hagel en bliksem eerst van de aarde opklimmen en daarna uit de hemel op de aarde geworpen worden. Schade doen zij niet alleen aan de geringen in de Kerk, maar ook aan de groten naar de wereld en de sterkeren in het geloof, hoewel aan deze beiden minder dan anderen, terwijl zij de waren gelovige alle uitwendige glans van eer, rijkdom, vrijheid, gezondheid, leven en openbare belijdenis van het geloof en van de godvruchtigheid zo ontnemen, dat elke geglansde en uitwendig blinkende vorm van leven in de tijdgelovige en geveinsde wordt weggenomen en zijn doodstaat openbaar wordt.

8. En de tweede engel heeft gebazuind en er kwam iets of iets dergelijks als een grote berg, van vuur brandend door een onzichtbare hand in de zee geworpen; en het derde deel van de zee is bloed geworden.

9. En het derde deel van de schepselen in de zee, die leven hebben, is gestorven; en het derde deel van de schepen is vergaan.

Een meer bepaalde vorm nemen de algemene verwoestingen van het Romeinse rijk, die met tussenpozen eeuwen hebben geduurd, met het blazen van de tweede bazuin aan. Uit de menigte van de gedurige invallen van de barbaren treedt een bijzonder volk te voorschijn, dat verwoestend en plunderend en verbrandend door het Oosten trekt, totdat het zelf aangevallen wordt en ten onder gaat wij bedoelen de Hunnen, met wier overtrekken over de Wolga in het jaar 375 na Christus de volksverhuizing begint.

Een brandende berg kan niets anders betekenen dan een macht van het volk, dat voor zich alles verteert, totdat zij in zichzelf uitgebrand is, dat dus vanwege de door- en vernielings-tochten door de landen zelf tot geen vast bestaan komt, tot geen blijvend

neerzetten brengt, maar zich snel in zichzelf oplost. De zee, waarin deze brandende berg wordt geworpen, is de zee van de volken en wel hier die, die besloten is in het wereldrijk van Rome. Door het plunderen en verwoesten van het onbeschaafde barbaarse volk gaat het derde deel van deze volksmassa, alles wat leven heeft, teniet. De schepen in de zee zijn de municipieën Deze 27: 11, zoals men in de natuurlijke beeldspraak reeds van het schip van de staat en over bestuurders als van degenen spreekt, die het roer van de staat in handen hebben.

Hoe in die stormachtige tijd, totdat de golven van de volksverhuizing weer bedaard waren een menigte bloed is gevloeid, zodat ruim het derde deel van de mensheid, waarover dat oordeel kwam, het leven zal hebben verloren, hoeveel schepen hierbij te gronde gingen, die wij moeten beschouwen als symbolen van staten, die over die golven van volken ontstonden, onzeker wankelden en snel weer ten onder gingen, is uit de geschiedenis bekend.

Hetgeen is als een grote berg, waarop een hoogstijgend, wijd en zijn lichtverspreidend vuur brandt, of als een vuurberg in de zee geworpen wordt, is de Morgenlandse kerk, die eenmaal scheen als een helder licht in de wereld en hier niet slechts met een vuur, maar met een vuur op een hoge berg, welks helderheid her- en derwaarts in het rond straalt, vergeleken wordt. Het vuur is hier een zinnebeeld van glans en verlichting en niet van verbranding en vernietiging. De zee komt hier niet als een woelige waterwoestijn, maar als een zoutwater-massa, waarvan het vocht ondrinkbaar is, in aanmerking, zoals bij Zach. 14: 8 Joël 3: 18 Ezechiël. 47: 1-12 Het zeewater, in tegenstelling tot het bronwater, is niet drinkbaar, maar schadelijk en werkt ten slotte dodelijk. Zeewater is daarom een beeld van de vervalste leer, waarbij het Evangelie wel blijft bestaan, maar toch zodanig met valse vonden vermengd is, dat het in een nutteloos en giftig zout overgaat, zoals de beste wijn door enige schadelijke inmengselen onbruikbaar wordt. Het zeewater bevat in zich de oplossingen van bijna alle aardse lichamen en is niet gemakkelijk in zijn enkele bestanddelen te ontbinden. Het is hier dus een zinnebeeld van de veelzijdig vervalste leer in het Morgenland, van de tijden van de apostelen tot op Mohammed, gedurende welke de heidenen uit alle godsdiensten en de Joden met hun sekten hun uitvindingen in het Evangelie overbrachten en het op een mengsel, met zeewater overeenkomstig, deden lijken. Dit zeewater van de vervalste leer bluste het helle-vuur van de Morgenlandse kerk langzamerhand uit en pas toen het vuur niet meer brandde en de berg gans en al in de zee verzonken was, of pas toen de Morgenlanders het Christendom ten volle hadden verbasterd, werd het veelvuldig vervalste zeewater met de Islam tot bloed, of, in de plaats van het vervalste Evangelie trad als geheel en al valse leer de Islam te voorschijn, die het Evangelie ten volle verwierp. Een derde deel van de zee wordt bloed en aan dit bloed of aan de Islam sterft het derde deel van de schepselen in de zee, die zielen hebben. In de tweede toornschaal, waar de Moslim-wereld een prooi wordt van de antichrist, luidt het eenvoudig: En de zee werd bloed en niet alleen het derde deel, maar alle levende schepselen stierven in de zee. De graad van strengheid van het gericht van de bazuinen is slechts een derde deel van de graad van strengheid van de toornschalen, die op een volledige vernietiging uitlopen. Een misverstand zou het zijn aan te nemen, slechts een derde deel van de Islam zij valse, twee derde deel daarentegen onvervalste en zuivere leer. Een derde deel van de schepselen in de zee, die zielen hebben, stierven. Aan de bijvoeging "welke zielen hebben", bemerkt men, dat er mensen worden bedoeld. (Van het lot van de zeevissen toch, geeft de Koning van de wereld ons geen voorspelling). De belijders van de Islam sterven aan hun leer, die "bloed" genoemd wordt, de geestelijke dood; en langzamerhand heeft deze ook zo’n vervulling en uittering in de hele Moslim-wereld doen ontstaan, dat de zieke man, zoals de staatslieden het Turkse rijk noemen, weldra sterven zal. In het derde deel van de schepen ligt de tegenstelling met het derde deel van de bezielde schepselen van de zee. De voorspelling, omdat daar nu eenmaal sprake van is, knoopt zich

aan de zee vast en schildert ons in het vergaan van de zee-schepen, die slechts werkelijke schepen kunnen aanduiden, het verval van het Morgenland door de Islam. De schepen zijn een zinnebeeld van de handel; de handel veronderstelt nijverheid, de zee, landbouw en veeteelt. In het vergaan van de schepen wordt zo kort en bondig de achteruitgang en verwoesting van het Morgenland afgeschilderd, waar sinds het ontstaan van de Islam de uiterlijke welvaart in het groot hoe langer hoe meer afneemt en alle kunst, wetenschap, industrie, landbouw en elke zich ontwikkelende bloesem van menselijke werkzaamheid in een toestand van toenemend verdorren en verwelken overgaat, zodat de eenmaal zo bloeiende voor-Aziatische landen nu een treurige woestijn vertonen. In de tweede toornschaal wordt er van de schepen niet meer gesproken, omdat er dan, zoals ook reeds heden, van uiterlijke welvaart geen sprake meer kan zijn.

Bergen zijn machtige, veroverende rijken. Zacharia noemt het Perzische rijk, wat zich tegen de tempelbouw onder Zerubbabel verzette, "een grote berg. " Omdat de Heere als de schutsmuur voor Israël is tegen al zijn roofzuchtige naburen, noemt Hem Asaf "doorluchtiger en heerlijker dan alle roofbergen. " Bij Jeremia en Daniël wordt het machtige Babylonische rijk een steen genoemd en in dit boek zijn de zeven bergen zeven rijken. Zo bedreigt de Heere door de mond van Jeremia aan de overheersende Babylonische wereldheerschappij, dat die "verdervende berg, die de hele aarde verderft", "van de steenrotsen afgewenteld zal worden en gesteld tot een berg van de brand". Door de zee, waarin zulke oorlogszuchtige veroveraars door Gods oordeel geworpen worden, worden de volken aangeduid; ook schrijft Johannes zelf: "de wateren, die u gezien heeft, zijn volken en schaar en natiën en tongen. " Wat het heidense Romeinse rijk betreft, waartegen deze voorspellingen in de naaste plaats gericht zijn: omstreeks het jaar 250 werd het overvallen door de strijdbare Gothen en sinds die tijd namen de invallen van deze en andere volksstammen geen einde, totdat zij langzamerhand in het Romeinse rijk werden ingelijfd en het eindelijk geheel en al te gronde deden gaan. Sinds is deze voorspelling vaker vervuld aan andere wereldheerschappijen en zeeën van volkeren. Ook in het begin van deze eeuw werd Napoleon met zijn overheersing door Gods bezoekende hand in de goddeloze volkszee van ons werelddeel geworpen; hij werd ook over ons volk als een brandende berg geslingerd tot uitvoering van de gerichten van de Heere. Tegenwoordig komt de Heere met een nog veel schrikkelijker bazuin, omdat het geklank van de tweede bazuin de volken nog niet heeft gewekt uit hun zondenslaap tot boete en waarachtige bekering. Wanneer, ja wanneer zal het ten slotte zovere komen, dat wij voor de Heere vallen op het aangezicht en smeken om erbarmen en vergeving?

Dit wordt zo gezegd, omdat deze ketterijen benevens andere plaatsen, vele eilanden daarna heeft ingenomen, als: Rhodus, Sicilië, Brittannië en meer andere, zoals de historiën getuigen. Ook worden de volkeren in dit boek soms wateren genoemd, zoals Hoofdstuk 17: 15 verklaard wordt; en door de schepen, die daarin zijn, worden vaak de particuliere gemeenten verstaan, die door deze leer zijn verdorven, zo nochtans dat Christus de twee derde delen daarvan door de vlijtigheid van de trouwe leraren bij de rechtzinnige leer nog heeft behouden.

Daar staat geen grote berg, maar als een grote berg, te kennen gevend, dat, ofschoon in de Kerk geen heerschappij plaats heeft, die aan de staatkunde eigen is, nochtans in de Kerk iets ontstond, dat op de staatkundige heerschappij leek. Door berg, grote berg, worden in de schriftuur verstaan zowel koninkrijken als ook de Kerk (Ps. 2: 6 Jes. 2: 2). En omdat de koningen van de aarde doorgaans hun macht misbruiken en trots en opgeblazen worden, zo wordt door bergen ook de trotsheid en hoogmoed uitgedrukt (Jes. 2: 12, 14). Die dag van de Heere der heirschaar zal zijn tegen alle hovaardigen en hogen. En tegen alle hoge bergen (Jer. 51: 25). Zie Ik wil aan u, u verdervende berg (Zach. 4: 7). Wie bent u, o grote berg? Daar zijn

bergen, die soms grote vlammen vuur uitgeven; van zo'n brandende berg wordt hier de gelijkenis genomen en daardoor wordt te kennen gegeven de grote hoogmoed, die in de Kerk ontstaan zou; duivels-kwestie, wie de meeste zal zijn, was er wel van te voren en zij is er nog, maar op deze tijd zou deze buitengewoon uitbreken, deze hoogmoed zou ook buitengewoon vergezelschapt zijn met vuur, dat is: twist en tweedracht (Luk. 12: 49, 51 Deze hoogmoed werd als een brandende berg in de zee geworpen. Zoals de zee is een vergadering van vele wateren, zo worden vele volkeren zee, of vele wateren genoemd (Openbaring 17: 15). De wateren, die u gezien heeft. zijn volken en schaar en natiën en tongen. De Kerk was toen over de hele wereld verspreid in allerlei natiën, in deze viel de brandende berg van regeerzucht, van hoogmoed en verdeeldheid en beroerde allen, die ongestadig zijn, zoals de zee. En de vrucht was: En het derde deel van de zee is bloed geworden. En het vierde deel van de schepselen in de zee, die leven hebben, zijn gestorven en het derde deel van de schepen zijn vergaan. Dit is ook een van de Egyptische plagen. Door die hoogmoed en het twisten van de opzieners, ieder om de eerste te zijn, is de Kerk bedorven, alle zoete gemeenschap afgebroken, de bekering en de opbouw van de zielen werd verwaarloosd, een ieder arbeidde maar om het meesterschap en ondertussen braken allerlei ketterijen door, waaraan vele belijders stierven, wier bloed van de opzieners geëist wordt (Ezechiël. 3: 18 niet in bloed leven kan, maar daarin sterft, zoals in Egypte, zo kan ook de ziel van de mensen niet bekeerd en opgebouwd worden in een Kerk, waar twist en hoogmoed het alles overhoop werpen en ketterijen haar gang gaan; maar het sterft, al wat sterven wil en niet alleen bijzondere personen, maar hele schepen, bijzondere kerken lijden schipbreuk van het geloof en vergaan, en worden tegelijk daardoor de middelen van vereniging, verbinding en gemeenschap van de Kerk met elkaar weggenomen. Deze brandende berg vernielde het nochtans alles niet, maar alleen een vierde deel een zee groot, nochtans een bepaald gedeelte. Zoals de ketterij van Arius en de daaruit spruitende ketterijen van de andere kant de Kerk overstroomden, zoals in de eerste bazuin getoond is, zo bedierf de trotse hoogmoed om meester te zijn de Kerk van de anderen kant, zodat het te land en te water vol verwarring was. En zoals de eerste aanleiding gaf tot groei van de antichrist, zo was ook de tweede een grote trap waardoor hij op de troon klom; want door de heerszucht boog de ene bisschop de anderen onder zich, totdat er ten slotte vier hoofd-bisschoppen door conciliën vastgesteld werden. De een was te Alexandrië, een te Antiochië, een te Jeruzalem en een te Rome. Het bleef daarbij niet; maar de hoofd-bisschoppen werden tot twee gebracht, namelijk: een te Rome en een te Constantinopel, zijnde de ene de zetel geweest van de keizers en de andere het toen nog tegenwoordig zijnde. Maar deze twee kwamen ook gans niet overeen, de een wilde boven de andere zijn en de een schold de anderen voor de antichrist, totdat ten slotte Rome de overhand kreeg, zoals de vijfde bazuin zal openbaren.

Door de tweede bazuin is de twist en grootsheid in de Kerk ingekomen met haar droevige uitwerking. De zee is dan hier tot zinnebeeld van de Kerk, die wijd en uitgestrekt is door de wereld, zuiver van zeden en leden, aan zout geen gebrek hebbende, steeds her en derwaarts bewogen, goede en kwade vissen bevattend, op haar oppervlakte de kostelijke waar van het Evangelie dragend, aanzienlijk door verscheidene gemeenten, die als schapen zijn, die de gelovigen omvangen de evangelieschatten bewaren, door de leraren bestuurd worden, door de wind van de Heilige Geest voortgedreven werden, in de wereld als voortreizend, naar de hemel koers zetten, de wereld ten sieraad zijn en aan vele opkomende onweren onderhevig zijn. Door de berg schildert de Schrift de grootsheid, door het vuur twist en tweedracht vaak af (Jes. 2: 12, 14 Jer. 51: 25 Zach. 4: 7 Luk. 12: 49, 51). In de zee van de Kerk nu wordt deze berg van vuur brandend geworpen, namelijk van de aarde, ten teken, dat de grootsheid en twist haar oorsprong niet nemen in de ware Kerk, maar uit de aarde, aardse en wereldsgezinde

mensen. De schade daarvan is zo groot, dat het hele uiterlijke van de Kerk bezoedeld wordt en Gods huis een spelonk van moordenaars, dat hier "bloed worden" genoemd wordt.

10. En de derde engel heeft gebazuind en er is bij dat bazuingeschal een grote ster, brandend als een fakkel, gevallen uit de hemel. Komt van daar elke goede gave en volmaakte gift, eveneens van de Heere elk kwaad, dat in de stad is en het branden als een fakkel liet reeds bij het neervallen voorzien, dat zij daar, waar zij neervallen zou, een verwoestende brand zou aanrichten. En zij is gevallen, toen zij beneden kwam, op het derde deel van de rivieren en op de fonteinen van de wateren, waar zij tot een vergif werden.

11. En de naam van de ster wordt genoemd, ten gevolge van haar uitwerking, omdat zij, in plaats van in het water uitgeblust te worden, dat integendeel door vergiftiging verdierf: Alsem Pr 5: 4 en het derde deel van de wateren werd zelf tot alsem en vele mensen zijn in de geestelijke zin van het woord gestorven van de wateren, want zij waren bitter, ja, tot een dodelijk vergif geworden.

Dat bij de grote ster aan een engel, in de zin van Hoofdstuk 1: 20, "aan de leraar van de Kerk", dus aan een ster, aan de kerkelijke tempel moet worden gedacht, kan nauwelijks twijfelachtig zijn (Dan. 12: 13). Deze sterren van de Kerk moeten licht geven; zij moeten af- en terugkaatsen het licht gevende, verwarmende, levendmakende licht, dat zij van Christus, de Zon der genade ontvangen hebben, het zuivere woord van het Evangelie, de gezondmakende leer bewaren, die de zielen zalig maakt. Maar deze grote kerkleraar is een brandende fakkel, een woest vuur, een verderver van de leer van de zaligheid, een vals profeet, een dwaalster (Judas 1: 13), een boze geest geworden, aangestoken door de gifstof, die zich in de Kerk heeft verzameld. Hij valt af; als een afvallige van Christus stort hij van de hemel (Hoofdstuk 6: 13; 12: 3 v.), waaraan hij in zachte helderheid en goddelijke rust had moeten schitteren, niet als toevallig, maar ten gevolge van het bazuingeschal d. i. van het goddelijk gericht. Daardoor wordt het verborgene van hem geopenbaard, nadat hij reeds lang ontrouw geworden was aan zijn verheven roeping, om als een ster van de zon Christus aan de hemel te schitteren en hij valt op het derde deel van de waterstromen en op de waterbronnen. Dat zijn de krachten van leer en belijdenis, die in de Kerk aanwezig zijn, de Geest- en levensstromen in de gemeente, de scholen van godgeleerdheid en Christelijke wetenschap en wijsheid, waarin van deze uitgeroeid en vermeerderd worden, zoals zij weer de geest van de gemeente dragen en versterken en door deze in de wereld moeten werken. Hier worden nu deze stromen en bronnen verdorven, vergiftigd, verbitterd en dodelijk gemaakt door de van de hemel gevallen afvallige dwaalleraren, die daarom "alsem" (in de grondtekst staat "de alsem heet en door wie het derde deel van het water tot alsem (hier staat het artikel niet) wordt, zodat vele van de mensen stierven door de wateren, omdat zij zo bitter zijn geworden. Hiermee schijnt het dat gewezen wordt op het gepersonifieerde geheel van alle vervalsingen en verdervingen van de leer binnen de Oosterse kerk; want niet een abstract begrip stemt overeen met het bijbelse realisme zijn de elementen aanwezig, dan brengen zij een gestalte voort, in personen openbaart zich de geestelijke misgeboorte en personen zijn de dragers van de geest, die in hen tot zo’n misgeboorte en werkelijkheid komt. Van de dwaalleraar, die de geest van de profetie hier op het oog heeft, geldt in hogere zin wat Petrus tot Simon de tovenaar zegt: (Hand. 8: 23) "Ik zie dat u bent in een gans bittere gal en samenknoping van de ongerechtigheid; " of wat reeds Mozes (Deut. 29: 18 vgl. Hebr. 12: 15) van de man vreest, wiens hart zich van de Heere heeft afgewend, dat hij namelijk een wortel in Israël wordt, die gal en alsem draagt. Daarom houden wij het er voor, dat ook die uitleggers in hun volle recht zijn, die bij deze grote ster, die van de hemel gevallen is en "de alsem" heet, aan Arius denken. Door het arianisme is de diepste kern van de Christelijke leer van de zaligheid, van

de wezensgelijkheid van de Zoon met de Vader en daardoor de Godheid van Christus, de morgenster van de eeuwige dag van de godmenselijke heerlijkheid geloochend. Door hen is van de anti-trinitatische geest, die de abstracte verstands-eenheid op de troon zet, voor de geest van het latere Jodendom en Mohammedanisme de baan gebroken. Hij is de brandende fakkel, die alle geestelijk leven en alle goddelijke levenskracht vernietigt en in de kerk van het Oosten is geworpen.

Door Arius werd niet slechts een dwaalleer ingevoerd ten opzichte van de door hem bestreden eeuwige Godheid van Christus, maar ook overigens ontzaglijke verbittering in de Kerk aangericht, ja de grond gelegd tot alle twisten, die in volgende tijden over de persoon van Christus zijn opgekomen en over de vereniging van Zijn beide naturen; welke twisten de valse profeet Mohammed de weg hebben gebaand om met zijn mengsel, waarin hij voor het verstand het aannemelijkste en tevens wat voor het vlees het aangenaamste was, uit de Joodse en Christelijke godsdienst samensmolt, des te gemakkelijker ingang te vinden. Ja die de wereld kent en weet wat sterkten in haar nog tot op dit uur worden opgeworpen tegen de belijdenis van God en van Christus, zal niet anders kunnen zeggen, dan dat wij nog dagelijks veel moeite hebben en strijd; en bij hoeveel geschriften en nieuwsbladen bespeurt men aan de toon, die zij voeren, dat de alsem er ingedrongen is.

Men zal hiertegen niet kunnen inbrengen, dat Arius niet eerst na, maar reeds vóór de tweede bazuin is opgetreden; want zijn leer, hoeveel verwarring die ook dadelijk in het begin in de Kerk teweeg bracht, heeft toch haar verkeerde invloed doen voelen op stromen en fonteinen, d. i. op de sociale en geestelijke groei van de volken, eerst later, vooral sinds het aannemen ervan door verschillende in het Romeinse rijk ingedrongen Duitse volken.

Sterren zijn leraars, zoals Jezus (Openbaring 1: 20) zelf zegt. De hemel is hier de kerkhemel, of het verhevene en hoge standpunt, dat de gemeente en haar rechtgelovige leraars innemen tegenover de lage aarde, die daarom in deze zin als een zinnebeeld van het lage en gemene voorkomt. De brandende fakkel is een zinnebeeld van een licht en wel van een helder licht. De waterstromen en waterbronnen zijn als zoet water een beeld van de reine leer en het zuivere Evangelie. Wat is er nodiger, nuttiger en onontbeerlijker voor alle levende schepselen dan water? Een planten- en dierenwereld zonder water laat zich niet denken. Waar geen water is, daar is een woestijn. Evenzo is de mensheid zonder Gods woord een geestelijke woestijn, die slechts door dit woord bevrucht en tot een akker voor de eeuwigheid herschapen kan worden. Onder de rivieren of stromen en fonteinen kan men de Evangeliewaarheid en alle enkele waarheden verstaan; de ster komt voor als vallend op het hele stroomgebied van bronnen en rivieren. De ster is de bisschop van Rome. De ster, schitterende als een helder brandende fakkel, is een verrerend getuigenis voor Rome’s bisschoppen gedurende de zes eerste eeuwen, gedurende welke menig rechtschapen man en geloofsheld de bisschopszetel heeft versierd, hoewel het ook niet aan voorlopers van de pausen ontbroken heeft. Toen evenwel na de volksverhuizing de tijden van de benauwdheid voorbij waren en de duivel zijn proefneming om het Christendom door de volksverhuizing te vernietigen, uit hoofde van Gods tussenkomst (Openbaring 9: 4) zag mislukken en toen de vroeger zo gevreesde Germaanse volken met eerbied tot de Roomse kerk opzagen, toen was de tijd gekomen, dat de ster te Rome van de hemel van de waarheid neerstortte, en het Evangelie bitter maakte door zijn vonden en menselijke bijvoegsels, die op een latere geestelijke wereldheerschappij, die een opvolgster van de oude wereldheerschappij worden moest, zou uitlopen. De ster, die naar de mening van de toenmalige aanhangers van het pausdom aan de hemel van de priesterheerschappij begon te stijgen, laat de alwetende Wereldrechter van de hemel van de waarheid en van de ootmoed in de kuil-laagte van hoogmoed en zelfverheffing neerstorten.

De ster heet alsem of bitterheid en maakt daarom, omdat zij juist op de stromen en de zoetwater-bronnen valt, dit bronvocht bitter (Exod. 15: 23). De bisschop te Rome vervalst niet alleen geheel de leer van het Evangelie, omdat de ster op de stromen valt, maar ook elk bijzonder leerstuk, omdat de ster niet alleen op de bronnen, maar ook op de rivieren neerkomt. Het water wordt door de verschillende vervalsingen geen zeewater, ook geen bloed, als door een hele verwerping van het Evangelie, maar bitter water, door de alsem-bestanddelen van de op bijgeloof rustende, leugenachtige uitvindingen van de pausen. Deze vervalsing is schadelijk voor de zielen, want het heet: En vele mensen stierven aan de wateren, omdat zij bitter geworden waren. Het sterven moet geestelijk met de geestelijke dood verstaan worden, want deze ontstaat door een valse leer. Hier leest men niet het derde deel, maar alleen: vele mensen stierven door de wateren. Hierdoor wordt een nadeel, geringer dan dat in de tweede bazuin aangeduid. Het derde deel van de stromen en waterbronnen beantwoordt aan het derde deel van de sterren of kerkleraars, die de draak met zijn staart meesleept en op de aarde werpt (12: 3). De dogmen van het pausdom bestaan dus uit ziel-dodende dwalingen, sinds deze kerkvoogden hun uitspraken met het Evangelie vermengd en daarmee gelijk gesteld hebben. Met de derde toornschaal is evenwel het pausdom zover gekomen, dat het, wanneer zijn steunsels met het Tien-koningschap vallen en daar een volksheerschappij optreedt, die het Christendom afschaft en een vergoding van de mensengeest invoert, om zijn bestaan te verlengen, zich tot een volkomen verwerping van het Evangelie verlaagt en de toekomst-religie aanneemt, wanneer het dan ook bloed wordt, zoals de Islam.

Dit zijn de goddelijke oordelen, die Hij als brandende fakkels in het mensdom werpt; want sterren betekenen altijd heersers, vorsten, koningen in krijgsoversten. Het zijn de aanvoerders van de brandende bergen, die in de zee geworpen worden en die gezegd worden van de hemel te vallen, omdat, zoals alle goede gaven en volmaakte giften van boven afdalen, zo ook bezoeking en verderf vandaar gezonden worden, het ene tot zegen, het andere tot straf over de wereld. Altijd heeft de hoge God zulke fakkels plotseling laten ontbranden, krijgstoerustingen verwekt en legerschaar doen verschijnen, die het vuur van de oorlog en van de verovering overal ontsteken tot schrik en gesel van de natiën. Zo’n fakkel was oudtijds voor ons werelddeel Attila, de koning der Hunnen, die de vreselijke bijnaam van "Gesel van God" ontving; een dergelijke was veertig jaar geleden Napoleon, die als een fakkel brandde en lichtte door de halve wereld. Waar zulke sterren neervallen, daar verpletteren zij alles. De ster viel op de welvaart en het stille aardse geluk van de volken; want zoals de zee een beeld is van het mensdom, zo zijn de rivieren, fonteinen of bronnen in de Heilige Schrift altijd beelden van welvaart, voorspoed en goddelijke zegen. Wij lezen van Israël’s voorspoed: "Hoe goed zijn uw tenten, Jakob! uw woningen, Israël! zoals de beken breiden zij zich uit, als de hoven aan de rivieren. " Elders, terwijl van de afvalligen wordt gezegd, dat zij in het dorre wonen, heet het, dat om de boosheid van degenen, die er in wonen, "de rivieren worden tot dorre en onvruchtbare woestijnen. " Hoe akelig is het, wanneer God Zijn verwoestende fakkels, veroveraars, vernielers van de voorspoed van de volken, over de aarde slingert! Alle volken sidderen, wanneer de naam weerklinkt van de ster, die daar "Alsem" heet: alle stromen van volksgeluk worden bitter, zodat men ze niet kan nuttigen. Er had ook kunnen staan, dat zij uitdrogen. Israël kon in de woestijn de wateren niet drinken, die Mara heetten, omdat zij bitter waren. "Toen riep Mozes tot de Heere en de Heere wees hem een hout; dat wierp hij in het water, toen werd het water zoet. En Mozes zei: "Is het dat u met ernst naar de stem van de Heere uw God horen zult en doen wat recht is in Zijn ogen en uw oren neigt tot Zijn geboden, en houdt al Zijn inzettingen, zo zal Ik van de ziekten geen op u leggen, die Ik op Egypteland gelegd heb; want Ik ben de Heere uw Heelmeester. " Het hout nu, waarmee Mozes het water zoet maakte, houden wij voor een voorbeduidend beeld van het kruishout van de Heere. De

wereld, die niets van Hem weten wil en zich niet tot Hem wil laten afbrengen van haar boze weg, ondervindt het, dat de brandende berg in haar midden wordt geworpen tot rechtvaardige straf, omdat zij het hout van het leven, te weten het kruis van Christus, niet begeert. Daardoor wordt haar alle levenszoet verbitterd en houden de bronnen van haar voorspoed op te vloeien; want de zonde is de schandvlek niet alleen, maar ook het verderf van de natiën.

Hierdoor wordt bekwamelijk verstaan de derde hoofdketterij, die over het jaar 485 haar beginsel heeft gehad door ene Nestorius, bisschop van Constantinopel, een welsprekend en aanzienlijk bisschop, die de twee naturen in Christus verdeelde en twee personen van Christus maakte, namelijk Eén die mens en Eén die God was, om welk aanzien hij een grote ster wordt genoemd, brandend als een fakkel. Hoewel zijn leer de Arianen scheen te weerspreken, zo was hij nochtans bitter als alsem, waarbij ook de verleidende leer (Hebr. 12: 15) wordt vergeleken en verbreidde haar door vele volkeren, totdat zij in de synode van Efeze door al de kerken is veroordeeld. Dit was inderdaad als alsem, dat is, bitter, want zij maakten de leer bitter als alsem en onbekwaam tot goed voedsel, hoewel zij in het eerste aanzien anders scheen.

Het zinnebeeld is een ster; de Heere Jezus, de engelen de koning van Babel, de leraars worden in de Schriftuur sterren genoemd; maar van die wordt hier niet gesproken, maar hier wordt een valse leraar verstaan, zoals die sterren, maar dwaalsterren genoemd worden (Judas 1: 13). Deze ster wordt beschreven van haar aanzien een grote ster, een leraar van groot aanzien en richting in de Kerk. Van haar glans, brandend als een fakkel, zoals een vurige komeet, die zich als een groot licht en tegelijk vreselijk vertoont; zo was deze grote leraar uitstekend in gaven, in aanzien en gezag bij het volk, zoals een brandende fakkel uitmunt boven kaarsen. Van haar plaats viel zij uit de hemel; het is een zinnebeeld. Johannes zag in een gezicht, alsof een ster, wier plaats in het uitspansel is, uit de hemel op de aarde viel. Daarom moet men het oogmerk aanmerken; zij viel niet uit de Kerk, die ook nergens in de Openbaring hemel genoemd wordt, maar zij bleef in de Kerk en daardoor deed zij meer kwaad; maar ofschoon zij in de Kerk bleef, zo viel zij nochtans af van de waarheid, daarin bleef zij niet staan; zij bracht een verleidende leer voor de dag, zij was een dwalende ster en doende anderen dwalen. Van haar natuur werd zij alsem genoemd, vanwege de bitterheid daarom bij gal gevoegd (Deut. 29: 18). Van haar voorwerp, zij is gevallen op de rivieren en fonteinen, hierdoor wordt het Evangelie verstaan, de leer van de waarheid, die uit Christus de Fontein van de levende wateren tot de Kerk vloeit en door de Kerk zich verspreidt over de hele aarde (Jes. 51: 17, 18). Uit het Evangelie, dat is: de leer van de waarheid, in het Woord van God beschreven, drinkt men tot lessing van de geestelijke dorst en tot verkwikking van de ziel. Hierop viel deze ster, en vergiftigde ze; zij verdierf de ware, zaligmakende leer. De vrucht is: En het derde deel van de wateren werd tot alsem en vele mensen zijn gestorven van de wateren, want zij waren bitter geworden. De zuivere leer leidt de mensen tot het eeuwige leven, maar de ketterijen bederven hen; en de mensen, daarvan drinkend, sterven daaraan en gaan eeuwig verloren; hij, die verleidt en zij die verleid worden, gaan beiden ten verderve. Deze zieldodende ketterij werd als door rivieren door de hele wereld verspreid en vergiftigde zeer vele kerken; maar daar was een bepaling tot het derde deel; de waarheid bleef evenwel zuiver in vele plaatsen, vele uitnemende leraars kantten zich tegen de dwalingen, en beschermden de waarheid en daar was een zeer groot gedeelte, dat de waarheid omhelsde, beleed en daarbij leefde. Omdat hier een ketter voorkomt van groot aanzien, wiens ketterij zich wijd en zijn verspreidde, zo worden wij hier geleid tot Pelagius en zijn ketterij; want hij kwam voor de dag enige tijd na het half uur stilzwijgen en voordat de anti-Christ op de troon was geklommen, over het jaar 415. Hij was van groot aanzien en achting in de Kerk. Zijn leer was heimelijk vergiftigend; waar Arius, Macedonius, Nestorius, Eutyches zich kantten tegen de

persoon van Christus, daar ondermijnde deze de voldoening van Christus, de verkiezing, het geloof, de rechtvaardiging, dreef de vrije wil van de natuurlijke mensen en de volmaaktheid van de werken, leringen, die de ziel doden en het ware wezen van het Evangelie omkeren. Zijn dwalingen hebben zich meer uitgebreid dan enige andere. Het diende zeer tot bevordering van de anti-christ; want waar Rome ten opzichte van de andere ketterijen het langst zuiver bleef, daar omhelsden zij deze, die zozeer de overhand in de meeste kerken genomen had en zowel met de natuur overeen kwam, waardoor Rome de toejuiching van een ieder kreeg.

Hier worden de ketterijen beschreven naar hun gewone oorsprong uit leraren ("ster, die door een aardse vlam van eer- en twistzucht brandend, dus uit de hemel vallen en in stoutheid van de ketterij de heilzaamste waarheden, ja, de Heilige Schrift zelf bedervend, door verkeerde uitlegging als door verandering van de Schriften zelf en dus vallende op de rivieren en fonteinen en in de schadelijkheid van de ketters en ketterijen, zodat de geestelijke drank jammerlijk bedorven wordt en daaruit grote nederlaag van zeer velen volgt (2 Petrus 2: 11).

12. En de vierde engel heeft gebazuind en het derde deel van de zon werd tengevolge van dat oordeel, dat zijn bazuinenstem verkondigde, geslagen en eveneens het derde deel van de maan en ook het derde deel van de sterren, namelijk van het licht, dat zij gaven, opdat het derde deel van deze verduisterd zou worden en dat het derde deel van de dag niet zou lichten, de dag een derde van het licht zou verliezen en van de nacht zo ook een derde deel van het licht weggenomen zou worden, dat haar anders door maan en sterren werd aangebracht.

Zonder twijfel is die uitlegging verkeerd, die hier en in Hoofdstuk 6: 12 het licht geven van de hemellichten als zinnebeeld van Gods genade en van de zaligheid opvat en nu de verduistering verklaart voor het symbool van dwaze en benauwde tijden. Onmogelijk kan toch van Gods genade en de zaligheid worden gezegd, dat die worden geslagen. Men kan integendeel slechts zo verklaren: "De zon is het in Christus opgegane licht van het Evangelie, de maan het afschijnsel van dat licht aan de kerkelijke hemel", waarbij het geslagen worden op gelijke wijze geschiedt als bij een zons- of maansverduistering. De lichtgevende lichamen blijven weliswaar op zichzelf wat zij zijn, maar tussen deze en de mensen op aarde staat een hinderpaal, die hun lichtgevende kracht voor deze geheel of gedeeltelijk opheft. Nu is hier sprake van een geslagen worden van het deel, zodat dienvolgens ook dag en nacht slechts voor twee derde zoveel licht ontvangen als hun eigenlijk toekomt. Dat is een oordeel voor hen, die door hun afval van de waarheid zich het volle genot ervan onwaardig hebben gemaakt en daarom voortaan alleen in schemerlicht mogen wandelen. Hier zijn de gemeenten van de Oosterse kerk bedoeld in de 5de tot de 9de eeuw. Die zich, schrijft Sabel, met de geschiedenis van de Oosterse kerk in die eeuwen tot het doorbreken van de Islam bekend heeft gemaakt, zal moeten bekennen, dat men onwillekeurig van het wegsterven van alle Christelijk leven zich afkeert, om aan de frisse ontwikkeling binnen de Westerse kerk de geest te verkwikken. In hoofdzaak verklaart Kemmler zo ook; alleen vat hij de symbolische betekenis van de maan enigszins anders op. Over de heldere zon van de goddelijke waarheid en ten gevolge hiervan ook over de menselijke wetenschap, vooral de theologie, die evenals de maan al haar licht van de zon zo ook het haar uit het woord van God moest ontvangen, alsmede over de sterren, de leraars en bestuurders van de Kerk, begon reeds verduistering te komen. Terwijl de eerste eeuwen rijk waren in schriftonderzoek, trad, nadat ook klassieke vorming en belangstelling in dieper onderzoek haar ondergang hadden gevonden in de stormen van de volksverhuizing, de studie van de Schrift steeds meer op de achtergrond. Men stelde zich in het beste geval tevreden met vele gebrekkige vertalingen en met het gezag van vroegere verklaarders, bij wie zonder voortgezet dieper onderzoek het menselijk onvolmaakte

niet voldoende kon worden afgezonderd, dat voor leer en leven een verduisterende invloed uitoefende. Vooral het monnikendom met zijn werkheiligheid en zijn veelvuldige verachting van wetenschappelijke ontwikkeling, zoals dit eveneens het Oosten tot bakermat had, droeg hiertoe bij. Daarbij kwam, dat de voorliefde van die tijd voor de hoogst mogelijke zinnelijke voorstelling van de godsdienst het woord van God bij volk en priesters hoe langer hoe meer terzijde schoof. Hoe diep geworteld toen reeds de verering van de beelden was, bewijst de beeldenstrijd, die steeds terugkeerde en onmiddellijk in de Mohammedaanse tijd ingreep. De verduistering van de zon en daarmee tevens van maan en sterren, was, hoewel nog geen volkomen, toch reeds een merkbaar voortgezette en zware oordelen van God waren in aantocht over de Kerk in het Oosten, die bij alle roem van orthodoxie toch geestelijk stervende was. " Zeker geldt veel van hetgeen hier gezegd is ook van de Roomse kerk in het westen. Gregorius de Grote, de laatste van de zogenaamde kerkvaders (overl. 604 na Christus) meer door lectuur van de kerkvaders, dan door zelfstandig onderzoek van de Schrift gevormd, heeft de kerkleer zeer verbasterd door zijn ontwikkeling van de leer van het misoffer, zoals hij ook aan de buitensporige verering van de heiligen en de farizese wonderzucht van zijn tijd een grote stoot gaf. Intussen had de Roomse kerk aan de ruwe volken van het Westen, zoals wij bij Hoofdstuk 11 zullen zien, de roeping van een tuchtmeester op Christus, evenals de wet van Mozes die ten opzichte van Israël had. Evenals dit nu nog niet het volle daglicht in zich heeft en de zonde nog onder Gods lankmoedigheid staat, zo was de maat van goddelijk licht en de maat van kerkelijk leven, die Rome bezat, te meer voldoende tot het volvoeren van het ambt van tuchtmeester en tot herstel van een geheiligde volksstaat Ge 32: 32, omdat men in de leer van Christus persoon de juiste belijdenis streng vasthield. Reeds bij MATTHEUS. 16: 19 hebben wij er opmerkzaam op gemaakt, hoe de Roomse bisschoppen, ten opzichte van de belijdenis van Christus, wiens Zoon Hij was, zich werkelijk geestelijke navolgers van Petrus betoonden en zo ten opzichte van de Germaans-Slavonische volken het tot Petrus gesproken woord ten opzichte van de eerste kerk: "op deze Petra zal Ik Mijn gemeente bouwen" door de Heere in de zin, waarin het daar bedoeld was, is vernieuwd geworden. Nog moet ten opzichte van het onderscheiden van dag en nacht in de tekst worden opgemerkt, dat de dag zeker betrekking heeft op de tijd vóór het indringen van de Islam in het gebied van de Oosterse kerk en de nacht op de tijden na het doordringen van de Mohammedaanse godsdienst. Het was nog bij dag, gedurende de tijd van de genade en zaligheid voor het Oosten, dat de zon voor een derde deel werd verduisterd, zodat men niet meer het volle licht van het Evangelie van de helderheid van Christus (2 Kor. 4: 4) kon zien, toen de nacht inviel, waarover het volgende hoofdstuk handelt. Daarom konden ook de belijdenissen en kerkelijke regelingen aan de ene en de leraars en leidslieden van de Kerk aan de andere zijde niet meer de juiste diensten doen, maar maan en sterren hadden voor deze nacht eveneens een derde van hun glans verloren.

Door de gesternten hebben wij hier geestelijke lichten te verstaan. De zon is Christus, de maan beduidt het profetendom van het Oude Verbond, de sterren zijn leraars zoals de Apostelen (vergelijk hiermee wat over de Zonnevrouw gezegd wordt). Een in de plaats van het Christendom opkomende valse godsdienst, die Christus, de profeten en apostelen, en bovendien het hele Christendom verwerpt, heeft zich tot dusver in de Christenheid niet vertoond; deze valse godsdienst is dus nog toekomstig en zal de godsdienst zijn van het ongeloof van onze tijd, de toekomst-religie. Bij het ontstaan van deze godsdienst van het beest uit de afgrond worden alle gesternten van de Christelijke godsdienst verduisterd. De gesternten staan hier aan de hemel van de Christelijke kerk en lichten over de gemeente; wanneer zij geslagen of verduisterd worden, dan geven zij geen schijnsel meer en de duisternis wordt algemeen. De grondvesters van de toekomst-religie zullen wel menen, dat het nu dag wordt voor de mensheid, omdat zij het duistere woord van God en die

somberheid-aanbrengende godsdienst van Christus hebben uitgeworpen; maar de Mond van de waarheid spreekt van de nacht, die dan de aarde overdekken zal. Door de uitdrukkingen: Het derde deel van de dag werd verduisterd en van de nacht insgelijks, wordt de duisternis als zeer groot voorgesteld. Ik verklaar zo deze vierde bazuin als een aanduiding van de vierde, door een wereldmacht uitgebreide, valse godsdienst, sinds de zegepraal van het Christendom. Het beest uit de afgrond, de volksheerschappij, zal deze eredienst invoeren en zij ten eerste in een vergoding van de mensheid en van de menselijke geest bestaan, voor mogelijkheid en waarschijnlijkheid waarvan invoering onze tijd in veler woorden en daden bewijzen genoeg oplevert (Vrijheid op het gebied van de staat zowel als op dat van de godsdienst). Deze godsdienst, die bij de grote menigte zal zijn als geen godsdienst, zal dan door de Antichrist in de goddelijke verering van zijn eigen persoon veranderd worden. De Christenen zullen onder de volksheerschappij, die de mensheid vergoodt, vervolgd en ter dood gebracht, onder de Antichrist evenwel, voor zover zij niet de vlucht nemen, in elke geval, uitgeroeid worden.

Hierdoor wordt bekwamelijk de vierde hoofdketterij, namelijk van de Eutychianen verstaan, die over het jaar vierhonderd vijftig is opgerezen. De Nestoriaanse geheel het tegendeel; die leerde dat de twee naturen in Christus waren vermengd en de ene in de andere veranderd, waardoor Christus, de Zon der gerechtigheid, een groot deel van Zijn eer werd ontroofd; de maan, dat is de Kerk van Christus en de sterren, dat zijn haar leraren, een groot deel verduisterd en het licht van de leer zelf zijn juiste glans en schijnsel benomen, totdat in de Synode van Chalcedon deze leer als verderfelijk en kwaad is veroordeeld. Na deze hoofdketterij zijn vele verdeeldheden in de Christenheid en inzonderheid onder de bisschoppen en leraren gevolgd, en vele andere zwarigheden en twistingen over de voorzittingen gerezen, die de kerken van het Oosten en Westen eindelijk hebben gescheurd en in vele zwarigheden gebracht, waaruit ook in het volgende hoofdstuk meerdere zwarigheden zullen ontstaan, zoals de Engel hier verkondigt.

Het geestelijk licht, de zuivere leer, wordt geslagen, dat is: verduisterd, als God de mensen, omdat ze de liefde van de waarheid hebben verworpen, zendt een kracht van de dwaling dat zij de leugen zouden geloven (2 Thessalonicenzen. 2: 10, 11). Als God de duivel, de God van deze eeuw toelaat, de zinnen van de ongelovigen te verblinden, opdat hen niet bestraalt de verlichting van het Evangelie, van de heerlijkheid van Christus (2 Kor. 4: 4) en hem toelaat, uit de put van de afgrond een rook van allerlei ketterijen, die de waarheid bezwalken, te voorschijn te brengen (Openbaring 9: 2). En als God Zijn Geest van het woord wegneemt en zo het hart van het volk vet en zijn oren zwaar maakt en zijn ogen toesluit, opdat het niet ziet met zijn ogen noch hoort met zijn oren, noch verstaat met het hart (Jes. 6: 10). De vrucht van deze plaag is: opdat het derde deel daarvan verduisterd zou worden en het derde deel van de dag niet zou lichten, en van de nacht zo ook. Het zou zeer donker worden; een grote onwetendheid zou op de Kerk vallen, zodat de waarheid niet gekend noch bemind zou worden, waaruit dan volgen moet een onheilig aardsgezind leven, het voortbrengen van werken van de duisternis en een godsdienst, die uiterlijk is, in lichamelijke oefeningen bestaande en die in bijgelovigheden eindigt; maar deze duisternis wordt bepaald, zij zou niet geheel zijn, maar voor een derde deel; er zou nog licht en waarheid in de Kerk blijven. Omdat hier door een gelijkenis gesproken wordt, het lichamelijke overbrengende tot het geestelijke, zo moet men op iedere zaak niet staan blijven, om daarin een verborgenheid te zoeken, als bijvoorbeeld: Christus, de zon; de Kerk, de maan, de leraars sterren; de dag, de staat van de Kerk; de nacht, de wereld buiten de Kerk of dergelijke ontaardingen; maar men moet zien op het oogmerk, dat is: te kennen te geven een grote duisternis van onwetendheid, die de komst van de Antichrist tot de troon zou voorgaan en een bijzondere aanleiding tot zijn opkomst zou zijn; omdat de mensen in staat zouden zijn gebracht, om hem gemakkelijk te erkennen voor

hun zielzorger. Deze was de staat van de Kerk in de zesde eeuw. Daar kwamen wel geen nieuwe ketterijen voor de dag, die enige aanhang maakten, maar de oude bleven smeulen; daar waren weinig uitmuntende lichten, die de dwalingen tegenstonden en de waarheid ophelderden, de liefde tot en de ijver voor de waarheid waren voor een groot gedeelte weg en de donkerheid overdekte de Kerk.

Hieronder verstaat men het best de grote onwetendheid en ongodvruchtigheid, waaraan de Kerk in vele van haar leden, ja enigermate in alle zou onderhevig worden en dit als een toppunt van haar ellende hier op aarde.

13. En ik zag, toen zich nu een gedruis verhief, dat mijn opmerkzaamheid naar een ander punt richtte, dan waarop ik in vs. 2-12 het oog had gevestigd en ik hoorde gelijktijdig een werkelijke engel, zoals die ook in Hoofdstuk 19: 17 voorkomt, vliegen in het midden van de hemel. Daardoor kon over de hele aarde zijn roepen worden gehoord, zeggende met een grote stem: "Wee, wee, wee! degenen, die op de aarde wonen (Hoofdstuk 6: 10; 12: 12; 13: 8, 14; Luk. 21: 35), van de overige stemmen van de bazuin van de drie overige engelen, die nog bazuinen zullen, binnen uitwendig wel ver van elkaar verwijderde, maar toch inwendig nauw verbonden tijdruimten. Want haar bazuinen brengen telkens aan de Christenen het oordeel van een vreselijke ondergang en wel in steeds grotere mate aan.

Een andere lezing in de grondtekst geeft ons deze zin: "ik zag en hoorde een adelaar vliegen". Omdat in het Grieks de beide woorden allelou (engel) en hoiea (adelaar), als zij zonder accenten worden geschreven, weinig van elkaar verschillen, kan niet door vergelijking van de handschriften uitgemaakt worden, welke de juiste lezing is. Ieder afschrijver koos zonder twijfel die, die hij voor de juiste hield. En nu spreekt ten gunste van het "adelaar" het daarbij staande "vliegen" en het geroep "wee, wee, wee", dat in het Grieks (ouai-ouai) veel met het geluid van een arend overeenkomt. Ter gunste van de lezing "engel" spreekt het voorstaande enov (van een), dat anders in het Grieks gewoonlijk niet wordt uitgedrukt, als niet van een bijzonder, een bepaald persoon of een zaak tegenover een groter getal van dezelfde soort en dezelfde aard sprake is, maar ook in Hoofdstuk 19: 17 wordt bijgevoegd. Behalve bij vergelijkingen (Hoofdstuk 4: 7; 12: 14) komt nergens in de Openbaring een adelaar voor. Dus heeft het "een (bijzondere, ook elders werkzame) arend" geen zin, maar wel, als in plaats "arend" "engel" wordt gelezen. Zo zou deze lezing ook veel beter overeenstemmen met de hele gang van ontwikkeling van het boek, omdat het bij het drievoudig wee minder te doen is om de algemene ondergang in een algemene slachting, die de arenden veel lijken ten spijze levert, dan de ontwikkeling van de anti-christelijke principes tot een formele heerschappij van het antichristendom, waarmee een zware benadeling van de Kerk verbonden is en waaraan nu een bekende, bijzondere engel, bij wie wij ook in Hoofdstuk 19: 17 evenals in Hoofdstuk 18: 21 aan Christus de Heere van de Kerk moeten denken, werkelijk deel heeft. Het eerste wee wordt in Hoofdstuk 9: 12, het tweede in Hoofdstuk 11: 14 en het derde in Hoofdstuk 12: 12 nader verklaard. Mohammedanisme, de anti-christelijke tijdgeest en de persoonlijke antichrist, dat zijn de drie wee-gestalten voor de Christelijke Kerk op aarde.

Naar ons inzien behoorde de tekst met vele handschriften en oude vertalingen voor een engel die vliegt, te lezen een adelaar. De bazuinen van de vier eerste engelen waren met haar inhoud niet vooraf aangekondigd; dit geschiedt daarentegen wèl met de drie laatste. Onder de eerste waren reeds zware rampen voorgesteld; maar het woord "wee! " is er het opschrift nog niet van; onder de drie laatste stijgt de jammer nog hoger. Hoewel de bazuinen van de vier eerste engelen zich over al de vier hoeken van de wereld hebben verbreid, moet toch nog het driemaal herhaalde wee! van de laatste verschijnen, eer onder de bazuin van de zevende engel

de zegepraal van het Godsrijk aanbreekt. De adelaar is volgens de Schrift een teken en een bode van het goddelijk gericht, in het bijzonder van krijgsverwoestingen, want, zegt Jezus zelf: waar het aas is, daar worden de arenden verzameld". Zo spreekt de Heere tot Israël: "De bazuin aan uw mond! Hij komt als een arend tegen het huis van de Heere, omdat zij Mijn verbond hebben overtreden en zijn tegen Mijn wet afvallig geworden". Mozes zegt: "De Heere zal tegen u een volk verheffen van verre, van het einde van de aarde, zoals een arend vliegt, een volk, welks spraak u niet zult verstaan. " De profeet Habakuk noemt de Babylonische ruiters "vliegend als een arend, zich spoedend om te eten" en Jeremia dat Nebukadnezar "snel zal vliegen als een arend en zijn vleugels over Moab uitspreiden". Wanneer een volk de duif van de Heilige Geest niet op zich wil laten neerdalen, wordt een roofgierige arend gezonden.

HOOFDSTUK 9

DE VIJFDE EN ZESDE BAZUIN

VII. Vs. 1-21. De bazuinen, die wij beschouwden, verdelen zich in twee paren. De eerste en tweede bazuin hebben betrekking op de val en ondergang van het Romeinse rijk en de daarmee verbonden politieke nood, de derde en vierde op oorsprong en ontwikkeling van het inwendig verderf van de oosterse kerk. Ook de 5e en 6e bazuin verenigen zich tot een paar. Zij zijn in het oosters koloriet van hun beelden aan elkaar zo bijzonder gelijk, dat er geen twijfel kan zijn, of zij zien beide op een en dezelfde gebeurtenis, uit de geschiedenis van wereld en godsdienst, die sterk in die van de Kerk ingrijpt; zij laten daarvoor echter van twee zijden licht opgaan. En zo is het ook geschied; er wordt in deze over het Mohammedanisme gehandeld, waardoor over de Kerk van het oosten, inwendig zo verdorven, ook uitwendig verderf is gekomen. De vijfde bazuin omvat een tijdruimte van 150 jaren, van het begin van de invoering van Mohammeds Godsdienst tot aan de grondlegging van het kalifaat te Bagdad aan de Eufraat (van 616 tot 766 na Christus); de zesde daarentegen omvat de latere veel verschrikkelijkere verwoestingen en nadelen, die de Islam door de Saracenen, Mongolen en Osmanen de Kerk heeft aangebracht.

Enigen verstaan door deze ster Mohammed met zijn aanhang die over het jaar 620 zijn goddelijke leer uit het Jodendom, Heidendom en Christendom bijeengeraapt heeft en uit de put van de afgrond te voorschijn gebracht en daarna door zijn Arabier, de Saracenen, als gewapende sprinkhanen, door een groot deel van de wereld, ten dele met bedrog, ten dele met geweld zich heeft voortgeplant, zoals zulke heirlegers met sprinkhanen worden vergeleken, Richt. 7: 12 Jes. 33: 4 Joël 1: 4 enz., uit welke plaatsen deze beschrijving voor het grootste gedeelte genomen is. Maar omdat in dit boek door sterren overal opzieners en leraars van de Kerk verstaan worden, zoals verklaard wordt Hoofdstuk 1: 20, zo wordt hier veel bekwamelijker de bisschop van Rome met zijn aanhang verstaan, die zichzelf voor een algemeen bisschop onder de Christenen over diezelfde tijd heeft opgeworpen, die na de ondergang van het Roomse rijk, in plaats van de geestelijke zorg alleen te betrachten, zich meer tot aardse en wereldse zorg heeft begeven en een nieuwe heerschappij opgericht; daarom wordt hij gezegd uit de hemel op de aarde gevallen te zijn.

In het vorige Hoofdstuk hebben wij de vier eerste bazuinen gehoord, de vierderlei ellende aankondigende die de Kerk overkomen zijn na het half uur stilzwijgen onder Constantijn de Grote, in de vierde eeuw tot het jaar 600, wanneer de Bisschop van Rome, Bonifacius, voor algemeen bisschop en hoofd van de Kerk is verklaard en door de keizer Phocas uitgeroepen. Na het vertrek van de keizer Constantijn uit Rome naar Constantinopel en onder de invallen van de Gothen en andere woeste Heidenen in het Westerse keizerrijk kreeg de paus van Rome de handen ruim, die tot hiertoe door de keizers weerhouden was, zoals te zien is 2 Thessalonicenzen. 2: 6-7 : En nu wat hem weerhoudt, weet u, opdat hij (de mens van de zonde, de zoon des verderfs vs. 3) geopenbaard wordt te zijner tijd. alleen, die hem nu weerhoudt zal hem weerhouden, totdat hij uit het midden weggedaan zal worden. "‘ Mauritius, keizer in het oosten, begunstigde de Bisschop van Constantinopel die zich algemeen Bisschop liet noemen. Gregorius, Bisschop van Rome, schreeuwde daartegen aan, zeggende dat dit alles het teken was van de antichrist. Mauritius leger wint; Phocas, Zoon van Mauritius, doodt zijn vader en broeder, vleit Greogorius en Greogorius hem. Bonifacius wordt Bisschop van Rome, neemt de naam van Opper-bisschop aan, Phocas erkent hem daarvoor; daar wordt een Synode beroepen en het wordt er (taliter qualiter) doorgehaald. De Paus van Rome, zo, door de uitwendige verwarringen als door de veelvoudige ketterijen, waarvan

Rome wel het meeste onbesmet bleef en daardoor de toevlucht werd van aan de waarheid vasthoudende kerken, waardoor hij hoe langer hoe groter ontzag kreeg; alsmede door de aanzienlijkheid van de stad Rome het gebied over de wereld zo lange tijd gehad hebbend en de zetels van de keizers geweest zijnde; de Paus van Rome, zeg ik door deze middelen groot aanzien en gezag bekomen hebbende, werd van de oosterse keizers gevleid om door zijn toedoen het Westerse rijk weer in bezit te krijgen; dit acht men het oogmerk van Phocas geweest te zijn om hem als hoofd van de Kerk te verklaren. Van de trappen, waarbij de Bisschop van Rome als hoofd van de Kerk is opgeklommen, is in de vier voorgaande bazuinen gesproken. De vijfde bazuin, waaraan wij nu gekomen zijn, vertoont hem in zijn macht op de troon en zoals uit de inhoud van deze bazuin blijken zal, geeft het veel licht de profetie van Paulus 2 Thessalonicenzen. 2 met deze te vergelijken. 1. De tijd, wanneer de antichrist zou opkomen is, nadat de keizer, die hem weerhield, uit het midden weggenomen was, na de vernietiging van het Westerse keizerrijk, dat in Augustulus geëindigd is vs. 6-7 In de tijd, dat de zesde bazuin klonk, was het rijk verwoest en hij is in het begin van de zevende eeuw voor de Paus uitgeroepen. 2. Hij zou niet uit de Kerk gaan, maar zich in de tempel van God zetten als een God, vs. 4, als het hoofd van de Kerk, hetgeen de Heere onze God alleen is. Hier wordt door het zinnebeeld van het vallen van een ster uit de hemel afgebeeld, dat een aanzienlijk Leraar van de waarheid zou afvallen en met zijn werk de waarheid verduisteren en alle onverzegelde leden van de Kerk beschadigen. 3. Hij zou zijn o anticeimenov, tegensteller, tegenstrever en zo de antichrist. Deze ster zou macht hebben en die macht gebruiken tegen de zon, de Heere Jezus en Zijn waarheid, om die te verduisteren. 4 Zijn toekomst zou zijn naar de werking van de satan vs. 9 Deze ster opende de put van de afgrond, waaruit de rook en sprinkhanen voortkwamen. 5 Hij zou zijn o uiov thv apwleiav, zoon des verderfs. Hier, Openbaring 9: 11 wordt hij genoemd; Apollyon, verderver, die anderen en zichzelf eeuwig verderft. 6 Hij zou alleen kracht hebben in degenen, die verloren gaan, vs. 10. Hier, Openbaring 9: 4, zou de ster beschadigen de mensen alleen, die het zegel van God aan hun voorhoofd niet hebben. Het is nu zeker, dat de Apostel 2 Thessalonicenzen. 2 spreekt van de Antichrist en deze bazuin, Openbaring 9, hetzelfde zegt van deze ster; dus worden wij in deze bazuin tot de antichrist geleid, hetgeen nog meer opgehelderd wordt, als wij deze bazuin vergelijken met Openbaring 7, 9 en 13, waar duidelijk van de antichrist wordt gesproken en de zaken, die daar van de antichrist gesproken worden, worden in de vijfde bazuin van de ster gezegd. En bijzonder omdat de verzegelden en niet verzegelden de Kerk uitmaken, waarin de antichrist zich zetten en werken zou. Hoofdstuk 7: 3. Hoofdstuk 13: 8

1. En de vijfde engel van de in Hoofdstuk 8: 2 genoemde zeven heeft gebazuind en ik zag op het ogenblik, dat het bazuingeschal werd vernomen een ster, gevallen uit de hemel op de aarde, zodat de val reeds had plaats gehad en ik nog alleen kon opmerken wat reeds geschied was en haar werd door de engel, die als wachter over dit gebied was gesteld (Hoofdstuk 20: 1), gegeven de sleutel van a) de put van de afgrond.

a) Luk. 8: 31 Openbaring 17: 8

2. En zij, de ster, die een menselijke persoonlijkheid aanduidde, heeft de put van de afgrond geopend. En er is rook opgegaan uit de put als rook van een grote oven (Gen. 19: 28 Ex. 19: 18) en de zon en de lucht is verduisterd geworden van de rook van de put.

3. En uit de rook, die uit die besloten afgrond opsteeg, kwamen sprinkhanen op de aarde, die werkelijk voor de invloeden en werkingen van het rijk van de duisternis open staat, als daaraan eenmaal zijn uur (Luk. 22: 53) is gelaten. En hun werd macht gegeven om schade te veroorzaken, wel niet naar de wijze van de sprinkhanen, maar op geheel andere wijze,

namelijk zoals de schorpioenen van de aarde, de natuurlijke, gewone schorpioenen macht hebben De 8: 15.

4. En hun werd de macht om schade te doen op de wijze van de sprinkhanen ontnomen; een macht, die zij ten gevolge van hun oorsprong, hun talloze menigte, hun onverwacht opkomen en onophoudelijk indringen bezitten en waardoor aan een Oud-Testamentische profetie moest worden herinnerd (Joël 1: 6 v. ; 2: 7 vv). Er werd hun namelijk gezegd, dat zij het gras van de aarde niet zouden beschadigen (Hoofdstuk 6: 6; 7: 3), noch enige groente, noch enige boom, dan de mensen alleen, die a) het zegel van God aan hun voorhoofden niet hebben.

a) Ezechiël. 9: 4

5. En hun werd, om ook ten opzichte van dit gebied van beschadigen hun de natuur van sprinkhanen te ontnemen, die, waar zij komen, alles afvreten en vernietigen, macht gegeven, niet dat zij hen, de in vs. 4 genoemde mensen, zouden doden, die met wortel en tak uitroeien, maar dat zij door hen gepijnigd zouden worden, volgens het vijftal van hun goden en het vijftal van hun zonden (vs. 20 v.), vijf maanden, d. i. 5x30 = 150 jaren "Re 10: 7. En hun pijniging, die hun gegeven werd de mensen aan te doen, was, volgens de voorlopige aanwijzing in vs. 3, als de pijniging van een schorpioen, wanneer hij een mens gestoken heeft, met zijn angel hem in het vlees slaat en met zijn sap het bloed vergiftigt.

6. a) En in die dagen, waarin zij die macht uitoefenen, zullen de mensen de dood zoeken en zullen die niet vinden en zij zullen begeren te sterven en de dood zal van hen vluchten, (Jer. 8: 3).

a) Jes. 2: 19 Hos. 10: 8 Luk. 23: 30 Openbaring 6: 16

7. a) En de gedaanten van de sprinkhanen, die op het gebied van de natuur een zekere overeenkomst hebben met paarden, maar hier in het symbool die gelijkheid nog sterker en meer bepaald moesten uitdrukken, waren de paarden gelijk, die tot de oorlog bereid zijn (men denke dus hier aan krijgshorden, aan paarden met hun ruiters) en op hun hoofden waren, terwijl anders krijgslieden in de regel een helm op het hoofd dragen, bedeksels als kronen, het goud gelijk en hun aangezichten waren als aangezichten van mensen.

a) Ex. 10: 4

8. En zij hadden lang neerhangend haar als haar van de vrouwen (1 Kor. 11: 14 v.), hun tanden waren als tanden van de leeuwen (Joël 1: 6).

9. En zij hadden borstwapens als ijzeren borstwapenen; en het gedruis van hun vleugels was als een gedruis als het ratelen van de wagens, wanneer vele paarden naar de strijd lopen.

10. En zij hadden staarten de schorpioenen gelijk en er waren angels in hun staarten en hun macht was de mensen te beschadigen vijf maanden.

11. En zij hadden, wat bij natuurlijke sprinkhanen het geval niet is, over zich een koning en wel hadden zij tot een koning over zich a) de engel van de afgrond; zijn naam was in het Hebreeuws Abaddon, d. i. verderf (Job 26: 6 Ps. 88: 2) en in de Griekse taal had hij de naam Apollyon, d. i. verderver.

a) Openbaring 9: 1

13. En de zesde engel heeft gebazuind en ik hoorde een stem, de gebeden van degenen, die zuchtten en jammerden over alle gruwelen, die onder de Christenen geschiedden (Ezechiël. 9: 4), samenvattende in een bepaalde uitspraak van het oordeel. Deze stem kwam voort uit de vier hoornen van het gouden altaars, dat voor God was en waarvan van te voren gebeden van geheel anderen aard waren uitgegaan (Hoofdstuk 8: 3 v).

14. Zeggende tot de zesde engel, die de bazuin had: a) "Ontbind de vier engelen, die gebonden zijn bij de grote rivier (Gen. 15: 18 Deut. 1: 7) de Eufraat, van waar reeds ten tijde van het Oude Verbond de legers van de ASSYRIËRS en Chaldeeën, door God ten gerichte gezonden over Zijn volk, gekomen zijn (Jes. 8: 7), en waar nu weer zulke volvoerders van het gericht voor het verbondsvolk van het Nieuwe Testament gereed staan, die echter tot hiertoe nog door de lankmoedigheid van God werden teruggehouden. "

a) Openbaring 7: 1

15. En de vier engelen zijn ontbonden geworden, die bereid waren tegen het uur en dag en de maand en het jaar, naardat voor ieder zijn tijd en zijn uur bepaald was, opdat zij het derde deel van de mensen zouden doden.

16. En het getal van de heirlegers van de ruiterij 1Ki 4: 26, dat in het geheel of gedurende de vier verschillende tijdvakken voortkwam om te doden, was tweemaal tien duizenden van de tien duizenden (2x10. 000x10. 000) of 200 miljoen; en ik hoorde hun getal; want met mijn ogen zou ik natuurlijk zo’n ontzaglijke menigte niet kunnen overzien of berekenen (Hoofdstuk 7: 9).

17. En ik zag zo, nadat mij het getal was meegedeeld, de paarden in dit gezicht en als ik nu nauwkeuriger de aard en de gedaante beschouwde, zag ik degenen, die daarop zaten, hebbende vurige en hemelsblauwe (Ex. 25: 4) en sulfervervige borstwapens; en de hoofden van de paarden waren als hoofden van leeuwen en uit hun monden, de monden van die leeuwenhoofden, ging uit vuur en rook en sulfer, overeenkomend met de drie kleuren van het pantser.

18. Door deze drie zo-even genoemde werd het derde deel van de mensen gedood, namelijk door het vuur en door de rook en door het sulfer, dat uit hun monden, uit de monden van de paarden, die van leeuwenhoofden voorzien waren, uitging.

19. Want hun macht om te doden, die aan de vier engelen en met deze ook aan hen is gegeven (vs. 15), is in hun mond ten gevolge van het vuur, de rook en de zwavel, die zij uitspuwen en in hun staarten; want hun staarten zijn niet als die van de paarden, maar aan de slangen gelijk en deze slangen, die de staart vormen, hebben hoofden geheel en al op de wijze van de slangen en zij beschadigen (eig. "doen onrecht met deze.

20. En de overige mensen, die niet gedood zijn door deze plagen, zo als zeker vanzelf sprak uit het gezegde vs. 15 en 18, waar over het derde deel werd gesproken, hebben zich want ook de uitkomst van hetgeen dat heirleger van de ruiterij (vs. 8) verrichten moest, werd mij in het gezicht getoond niet bekeerd van de werken van hun handen (Hand. 7: 41). Zeker moest het onbegrijpelijk voorkomen, daar juist die gespaarde alle aanleiding hadden, om Gods genade en de zaligheid van hun ziel te erkennen. Maar zij bekeerden zich niet, dat zij voortaan niet

zouden aanbidden de duivels a) en de gouden en zilveren en koperen en stenen en houten afgoden, die zij vroeger hadden gediend, maar die noch zien kunnen, noch horen, noch wandelen (Deut. 4: 28 Ps. 135: 15 vv.).
a) Ps. 115: 4-7

21. En evenmin als van hun afgoderij, hebben zij zich ook niet bekeerd van hun doodslagen, noch van hun venijngevingen, noch van hun hoererij, noch van hun dieverijen. Alles wat de godsdienst en de levenswandel aangaat lieten zij bij het oude, al hadden ook hun vaderen zich daardoor vreselijke oordelen van God op de hals gehaald.

Aan de Eufraat was het Mohammedanisme in zijn eerste periode ten tijde van de vijfde bazuin aangekomen. Bagdad, de pas gebouwde hoofdstad, was onder de Abassieden voor lange tijd zetel van het Kalifaat geworden. Hier werd de Islam voor de eerste maal in zijn zegetocht gestuit en was schier als gebonden, ja reeds op het punt te vallen, zodat zelfs het zwakke keizerrijk te Byzantium weer veroverd de Mohammedaanse landen binnendrong. Maar zijn werk ter bestraffing van de mensen was nog niet, teneinde: van het gouden reukaltaar, waarvan de gebeden van de heiligen opstijgen, in wel van de vier hoeken, waardoor het algemene, de naar alle hemelstreken zich uitstrekkende uitbreiding van het gericht, dat nu komt, wordt aangeduid, komt tot de engel van de zesde bazuin een stem, de, stem van Hem, die onder de gebeden van Zijn volk Zijn troon heeft: "Ontbind de vier engelen, die gebonden zijn bij de grote rivier, de Eufraat". In vier engelen van het oordeel treedt nu het pas ontbonden Mohammedanisme weer op het toneel, niet zij alle met elkaar, maar na elkaar, in afgemeten perioden; want zij waren gereed tegen het uure en de dag en de maand en het jaar, (vs. 13-15). Vier perioden van Mohammedaans woelen, die door middel van de eenvoudigste, van de naaste tot de meest verwijderde delen van de tijd zijn aangewezen als nauwkeurig elkaar volgende op een vooraf bepaalde tijd. Deze vier engelen (hetzij zij de engelen zijn van vier verschillende, zoals ook in Dan. 10: 13 zulke engelen voorkomen, in de plaats van hele volken gesteld, die hun nationale geest uitdrukken en hun lotgevallen leiden, of dat u deze volken zelf te kennen geven, die zeer goed engelen, d. i. in dit geval boden van de oordelen van God kunnen worden genoemd. Voor de verklaring is dit niet hetzelfde, omdat zij, ook als persoonlijke engelen van de volken genomen, maar met de volken zelf samen moeten worden genomen. zijn de volgende: 1) de Arabieren zelf, die bij al de zwakheid van hun Kalifaat te Bagdad ook in deze periode nog op vele punten bijvoorbeeld in Noord Afrika, in Spanje enz. een grote rol spelen en in onderscheiding van de Arabieren van de eerste periode meer de naam van Saracenen voeren; 2) de Turken, die snel na de dood (813 na Christus) van de beroemde Kalif Harun al Rachid de eigenlijke gebiedvoerders te Bagdad waren, vooral nadat het opkomen van de Turksen stam van de Seldstukken de groene vanen van Mohammed zegerijk in het Oosten tot aan de grenzen van China, in het Westen tot aan de Hellespont voortdroegen; 3) de volksmassa’s van de Mongolen en zelfs tot Noordoostelijk Europa overstroomden en die bij hun ontmoeten van het Kalifaat aan de Eufraat, daaraan wel een ontzettend einde bereidden, (1258) maar omstreeks dezelfde tijd de Islam begonnen aan te nemen, welks overwinning onder hen in het begin van de 14e eeuw beslist was en hen tot bloedige vervolgers van de Christenen maakte; 4) de Osmanen, eveneens van Turkse afkomst, die, sinds het midden van de 14de eeuw uit Klein-Azië ook in Europa drongen, reeds in 1565 Adrianopel onder zijn sultan Murad tot hun residentie maakten en van een kleine kastijding door de vreselijke Tartaar Timur zich weer snel herstelden door de verovering van Constantinopel in het jaar 1453 ook de laatste sporen van het Oosters-Romeinse rijk verdelgden en van die tijd af eeuwen lang de schrik waren van het Christelijk Westen. Deze waren de vier engelen van de volken, onder wier zwaard, als wij al hun krijgstochten tot in de nieuwere tijd bijeen vatten, ruim het derde deel van de mensen is gevallen. En wie de grote

uitbreiding van het Mohammedanisme, dat zich beroemt drie hoeken te bezitten van de wereld welke het zich vierhoekig voorsteld en de meeste uit ruiterij bestaande legermassa's zich voorstelt, die het in de loop van de eeuwen in beweging heeft gebracht, die zal het zeer begrijpelijk vinden, als verder (vs. 16) gezegd wordt: "het getal van de heirlegers van de ruiterij was tweemaal tienduizenden van de "tienduizenden". Ook de beelden, die tot karakterisering van deze massa's gebruikt zijn (vs. 17) zijn opmerkelijk, "Ik zag", zegt Johannes: "de paarden in dit gezicht en die daarop zaten, hebbende vurige en hemelsblauwe en sulververvige borstwapens; en de hoofden van de paarden waren als hoofden van leeuwen, en uit hun monden ging vuur en rook en sulver. " De hoofdgedaante van deze menigte is dus het paard, terwijl de schaar van de vijfde bazuin meer zijn voorgesteld als sprinkhanen, hoewel ook reeds met gelijkvormigheid aan paarden. Waren reeds de Arabieren van de vorige paarden vreselijk door hun Escadrons, nog veel meer de Mohammedanen van de zesde bazuin. Vooral de Mongolen, maar ook de Turken, die, uit het binnenste van Azië komend, bijna gezamenlijk uitsluitend ruiters waren, dat de man eigenlijk slechts bijzaak en het paard hoofdzaak scheen te zijn. Overigens komen op dit gezicht ruiters en paarden nauwkeurig overeen, de vurig gekleurde, hyacint, of staal-blauwe en zwavel gele pantsers van de ruiters komen overeen met het vuur, de rook en de zwavel, die uit de mond van de paarden ging. Hoe opmerkelijk symboliseren hier de paarden tevens de geest, of als wij willen de geesten van het latere Mohammedanisme! De geest van het Mohammedanisme, die deze ruiter-armee draagt en door de landen jaagt, zoals die zich in deze miljoenen van paarden als het ware belichaamd heeft, heeft rijkelijk vuur, rook en zwavel gespuwd. Overal, waar die invloed kreeg, heeft die het woeste vuur van het fanatisme, de verduisterende rook van valse leer, de geest verstikkende zwaveldamp van het zinnelijke verbreid, en aan ontelbaren lichamelijke en geestelijke dood aangebracht, dat door deze drie gedood werd het derde deel van de mensen (vs. 18). En deze werkingen van de Islam hebben zich vooral in de tijden van zesde bazuin doen gelden, terwijl de Arabieren van de eerste periode nog niet die woeste, fanatieke bekeringsijver toonden en vooral ook het zedelijk vergiftigend karakter van het Mohammedanisme zich toen nog niet op de wijze van later had geopenbaard. Maar dat vuur, die rook en zwavel, die de geest van de Islam uitademde, werd ook voor hen, die door deze macht werden gedragen, tot bescherming, tot een pantser, dat hem gedurende lange tijd onverwinnelijk en tot een schrik van de wereld maakte; vandaar de verschillende kleuren van de pantsers van de ruiters. Zo bruisen dan deze legers daarheen, paard en ruiters gelijk aan de vuurgloed van de woestijn, in vuur, rook en zwaveldamp gehuld, het zichtbare beeld van de schaar van de demonen, die over hen gebied voeren een vreselijke, onweerstaanbare macht! De wijze, waarop zij verder hun macht hebben uitgeoefend (vs. 19) heeft weer veel overeenkomst met hetgeen van de sprinkhanen van de vijfde bazuin wordt gezegd: want hun macht is in hun mond in hun staarten: want hun staarten zijn aan slangen gelijk en hebben hoofden en zij beschadigen daarmee. " Even als deze paarden hoofden hebben als leeuwenhoofden (vs. 17), uit wier mond vuur, rook en zwavel gaat ("die hun vuur treft, die verbrandt, die de rook omgeeft, die verstikt, over die hun brandende zwavel komt, die verbrandt en steekt ook anderen aan en evenals die sprinkhanen staarten hebben de schorpioen gelijk, waarmee zij de mensen kwellen, zo hebben ook deze paarden staarten de slangen gelijk, die hoofden slangenhoofden met vergiftige tanden hebben en met deze beschadigen. Van voren verwoestende en dodende leeuwen, van achteren boze, vergiftige slangen dit heeft ook hier dezelfde bedoeling als bij de sprinkhanen: van voren naar de vijand gekeerd, verspreiden zij, aanvallend als leeuwen, dood en verderf om zich heen. Hebben zij echter de vijand overwonnen, hem als achter zich en onder zich, dan doen zij hem met boosaardige slangenlist, zoals de aan slangen gelijkende en in een slangenkop uitlopende staart betekent, schade aan, of zoals er eigenlijk staat "onrecht". Hiermee is de onrechtmatige, de onwaardige toestand, waartoe de Mohammedaanse politiek de niet-Mohammedaanse

onderdanen veroordeelt en waaruit al zijnde overige ellende voortvloeit, op treffende wijze kort voorgesteld. Men zie op de vroeger zo heerlijk bloeiende landen van de Christenen in Klein-Azië, Noord-Afrika enz., wat van die onder het met berekende slangenkist uitgeoefende en voortgezette onrecht is geworden, dat zij van hun Mohammedaanse onderdrukkers sinds eeuwen hebben moeten lijden! Maar wat was het gevolg van dit zware oordeel? "En de overige mensen, die niet gedood zijn door deze plagen, hebben zich niet bekeerd van de werken van hun handen, dat zij niet zouden aanbidden de duivels, en de gouden en zilveren en koperen en stenen en houten afgoden, die noch zien kunnen noch horen noch wandelen; en hebben zich ook niet bekeerd van hun doodslagen) noch van hun venijngevingen, noch van hun hoererij noch van hun dieverijen". (vs. 20 v.). Dat de mensheid daarvoor boete zou doen, was het negatieve recht en de roeping van het Mohammedanisme. Het was een vreselijke gesel niet slechts voor de heidense volken van Azië en Afrika, die voor onzichtbare demonen en zichtbare afgodsbeelden knielden, waartegen de Islam met vuur en zwaard te velde trok, maar ook in het bijzonder voor de Christenen, die van de aanbidding van God in geest en in waarheid zozeer vervreemd waren. Want niet alleen was langzamerhand de verering van Christus- en heiligen-beelden als volksgewoonte in de Kerk ingedrongen, maar juist in de 8e en 9e eeuw, toen reeds het richtend zwaard van het Mohammedanisme over de Christenen gezwaaid was, werd ondanks het tegenstreven van betere keizers in plechtige kerkvergaderingen (te Nicea en Constantinopel 787 en 842 na Christus) de verering van de beelden tot geloofsstuk verheven; ja zelfs stelde de Oosters-Griekse kerk in deze verering van beelden de roem van haar orthodoxie. Daarmee namen de zedelijke verdorvenheid, de moordende geest van haat, de toverij, de dienst van het vlees, de diefachtige, bedrieglijke hebzucht hand over hand toe en daagde met steeds toenemende drang het oordeel van God tegen zich uit, dat de Kerk van het Oosten voor altijd tot puin sloeg. Toch volhardt zij, zelfs in haar treurige overblijfselen) nog tot op deze dag in haar onboetvaardigheid, in haar beelden- en werelddienst, tot een getuigenis, dat haar rol is uitgespeeld, dat zij geoordeeld is.

Hiermee hebben wij het eerste deel van de gezichten van de Openbaring achter ons, de geschiedenis van het rijk van God in de Kerk heeft ons vaste en zekere punten gegeven, om dit gedeelte te beschouwen als reeds volkomen vervuld en wij kunnen het volstrekt niet goedkeuren, dat steeds weer een nieuwe wijze van uitlegging zich ingang probeert te verschaffen, die alles naar de tijd van het einde verplaatst. Daardoor wordt alleen voor het geslacht van die tijd het oog verduisterd, zodat dit de plaats, die het in ons boek inneemt, niet opmerkt, evenals vroeger de Kerk van het Oosten ook de tijd niet heeft willen erkennen, waarin het werd bezocht en daarom met schande teniet is gegaan.

De duivel zag er reeds lang naar uit, om het Christendom uit het Morgenland te weren; maar hij moest wachten totdat Christus de kandelaar wegnam (2: 5), of het zwaard van Zijn mond uitzond (2: 16), dat niets anders is dan zijn bevelwoord aan Zijn engelen, om nu de Kerk van het Oosten aan de boze over te laten. Dit bevel werd gegeven met het bazuingeschal van de zesde engel, dus plotseling, zoals de aanval van een leger op het bevel van de aanvoerders plaats heeft; van daar zegt de Ziener: de boze engelen, sinds lang bereidvaardig en slechts wachtend op hoger toelating, werden ontbonden tegen het uur en dag en maand en jaar. Met deze viervoudige tijdsopgave is het plotseling ontstaan van de Islam in het rijk van de duisternis geschilderd, die daar sinds lang was voorbereid; in deze logge wereld van de zichtbare dingen kon het Mohammedanisme zich wel niet plotseling vertonen, maar toch ook hier kreeg dat ontstaan zo snel zijn beslag, dat de wereldgeschiedenis geen godsdienst of wereld macht kent, zo gezwind ontstaan en uitgebreid als die van de Islam. Deze viervoudige tijdsopgave (die als een begrip, door één enkel lidwoord voorafgegaan voorkomt) is voor de profetische tijdsopgave van ongemeen groot gewicht; want zij biedt ons alleen een zeker

aanknopingspunt voor de aanvang van de 1260 jaren. De Ziener gebruikt niet zonder reden vier woorden, om dat tijdpunt aan te duiden. Vier woorden, op zo'n wijze aan elkaar verbonden, zeggen in het Openbaringsboek, waar majestueuze beknoptheid de boventoon voert, bijzonder veel. In welk jaar van de Heere het bevel uitging om het Morgenland, in het bijzonder ook Kanaän, de wieg van het Christendom, aan de Islam over te laten, kunnen wij wel niet nauwkeurig, maar toch, op een tiental jaren na, met zekerheid bepalen. Van het jaar, waarin de engelen losgelaten worden, moeten de 1260 jaren geteld worden, gedurende welke de heilige stad door de Islam vertreden wordt. (Openbaring 11: 2). Deze aanvang heeft in allen gevalle plaats gehad tussen 630 en 640; het einde daarvan valt tussen 1890 en 1900. Met een ruiterleger, 200 miljoen sterk, vangt de uitbreiding van de Islam aan. Zo'n beeld, het moge dan beduiden wat het wil, is verschrikkelijk, net zoals de 1600 stadiën lange bloedbeek, die tot aan de toornen van de paarden zwelt (Openbaring 14). De ruiters en de paarden worden in de volgende beschrijving zó geschilderd, dat de paarden niet als werkelijke paarden beschouwd kunnen worden. De paarden vallen het eerst in het oog, daarna de ruiters. Deze rossen hebben vuurrode, donkerblauwe en zwavelgele pantsieren, evenzo ook de ruiters; de paarden hebben leeuwenkoppen en uit hun muilen even zoals uit de monden van de ruiters, gaan rook, vuur en zwavel. De macht van de paarden is in hun monden en ook de macht van de ruiters; de paarden hebben ook nog staarten de slangen gelijk, die insgelijks koppen en monden hebben, waarmee zij beschadigen. Dat de ruiters vuurrode, donkerblauwe en zwavelgele pantsers hebben, evenals de paarden, is uit de voorspelling duidelijk te bemerken. Dat de ruiters ook vuur, rook en zwavel uitademen, dat hoofdzakelijk door de rossen geschiedt, kunnen wij uit de borstwapenen of pantsieren opmaken. De vuurrode kleur komt overeen met de rode massa van de bij het branden ook versmeltende zwavel; de donkerblauwe of blauwachtige kleur komt overeen met de blauwe zwavelvlam, waaruit zich het giftige gas ontwikkelt, hier in de eerste plaats door de rook voorgesteld en de zwavelgele kleur komt met de zwavel zelf overeen. De paarden komen hier het meest uit, evenals bij de Volksverhuizing de sprinkhaan- paarden het meest op de voorgrond treden (9: 7). Van waar dat de paarden aldus de voorrang hebben en de ruiters nauwelijks genoemd worden? De sprinkhaan-paarden met hun staarten als van schorpioenen (7 -10) en deze rossen met vuurrode, donkerblauwe en zwavelgele borstwapenen, die leeuwenkoppen hebben en slangen aan hun staarten, zijn zinnebeelden van de duivels en de ruiters zijn zinnebeelden van de door hen met wilde onstuimigheid in de wereld rondgevoerde mensen, ginds de Hunnen, hier de Muzelmannen. De voorstelling is wonderbaar diepzinnig. Gewoonlijk moet het paard derwaarts heen, waar de wil van de ruiter gebiedt; hadden de mensen over deze rossen, die hen met zich wilden meeslepen, macht uitgeoefend en hun tegenstand geboden, zo hadden zij de duivels niet tot speelbal verstrekt; maar ros en ruiter waren het, te samen eens. De Muzelmannen waren met het duivelenheir, dat hen opstookte, geheel een van zin ros en ruiter waren volkomen eenstemmig, daarom werd de rid met zo'n stormwind-snelheid volvoerd. Ik versta dus door de ruiter-armee van de 200 miljoenen, die Johannes eerst zonder ruiters noemt, omdat hem de rossen met hun ruiters pas later in het oog vallen en welker getal hij uitdrukkelijk hoort, 200 miljoen duivels. Dat, zijn de satansheiren, door de vier aan de Eufraat gebonden engelen afgebeeld. Daaruit verklaart zich de heldenmoed, de van woede snuivende dweepzucht, de macht en de alle landen op zo vreselijke wijze doorflikkerende oorlogsfakkel van de Islam en zijn belijders. In het onzichtbare is daar tussen goede en kwade engelen, midden in de mensheid en midden onder de mensen, een ongehoorde strijd. Wij ontvangen hier nu, opdat wij er enig denkbeeld mochten bekomen, zoals ook Daniël eens verlangde door Gabriëls tussenkomende opmerkingen (Dan. 10: 13, 21), voor een enkele maal een opgave van het aantal van de strijdenden. Welke krijgsheiren, 200 miljoen! Iedereen weet, dat er op aarde onder de mensen dergelijke legers nooit hebben bestaan. De talrijkste armeeën waren tot dusverre geen twee, laat staan 200 miljoen sterk. MICHAËL en Gabriël beschikken insgelijks

over talrijke engelen legioenen, ten einde de draak en de zijnen te kunnen tegenstaan; en deze miljoenen maken nog niet eens de hele legermacht van de boze uit, anders was het hem niet mogelijk geweest op dezelfde tijd de andere volken op aarde te verzoeken. De Griekse woorden: Miryades myriadon en chiliades chiliadon (5: 14) of tienduizendmaal tienduizenden en duizendmaal duizenden, zijn slechts in twee woorden een greep in de ontelbare menigte van de engelen van God en wijzen op een niet te berekenen schare. Gods engelen-werelden zijn rijk aan geschapen geesten en worden door satans afval en die van de zijnen niet verarmd, ook wanneer een hele wereld van zondaren de zijde van hun vijanden koos. Onstuimig en met leeuwengebrul stormden de Muzelmannen op hun vijanden los en deden het geschreeuw voor zich uitgaan: Dood of slavernij aan allen, die de Islam verwerpen! Van achter hadden de rossen aan de staarten van hun paarden koppen van verleidende slangen. Namen de volken de Islam aan, dan verleidde de duivel hen door gladde woorden: "Leef slechts naar de voorschriften van de profeten en u beërft het paradijs van zinnelijke lust. " De slang betovert niet alleen, maar zij wondt ook na de betovering en op haar beet volgt de dood; de dood lichamelijk en geestelijk, die niet alleen in zo vele landen, na hun bekering tot de Islam onmiddellijk is begonnen, maar ook op grote schaal de in de nieuwere tijd altijd nog jammerlijker wegkwijnende Moslim-wereld, met zijn zicht, ter neerdaling in de onderwereld, afmaait. Leeuwenmoed en slangenkist, geweld in verleiding, beurtelings aangewend, ziedaar de middelen, waarmee het Mohammedanisme de zielen en lichamen voor de tijd en de eeuwigheid verderft. Hoeveel eeuwen had God reeds in het Oude Verbond de natiën van het Oosten, door het volk Israël, Zijn heil aangeboden en ze 600 jaren lang met het Evangelielicht bestraald, hetwelk zij ten slotte tot een smakeloos zout hebben vervalst! Eindelijk liet Hij hun een godsdienst, die het vlees behaagde, toebereiden en deze bracht hen de dood aan. Pas wanneer de grote zielenmoordenaar uit het midden van de mensheid verwijderd zal zijn, kan een deel van de volken en van de heidenen in het Oosten, waarbij het Evangelie ten tijde van het Nieuwe Verbond geen ingang vinden kon, door het levendmakende Evangelie vernieuwd worden.

Deze "stem" doelt op de gebeden van de heiligen in de strijdende Kerk, die blijkens het volgende vers het ontbinden begeert van de vier engelen aan de Eufraat. Het is de stem van de gemeente van de Heere, die haar vrijmoedigheid kent, om van de Voleinder, die haar kocht, te vragen wat zij nodig heeft, wetend dat Hij, in wiens handen de Vader alle dingen gesteld heeft, op Zijn tijd haar verzuchtingen hoort en op Zijn wijze haar wensen vervult. De engelen, die volgens 7: 1 de vier winden van de aarde hielden, waren goede; zij, die hier voorkomen, zijn het ook. Zij waren tot dusver aan de Eufraat gebonden, omdat Gods oneindige lankmoedigheid nog altijd de straf uitstellen en aan de zondige wereld de gelegenheid tot bekering geven wilde. Maar gereed is het oordeel sinds lange tijd geweest, bepaald voor al de vier hoeken van de wereld, voor de hele aarde. Dit toch wordt te kennen gegeven door het viertal van de engelen, het voltooide, geëindigde aanduidend. Zij zullen komen "van de Eufraat. " De Heere had van oudsher de zetel van Zijn oordelen over het land, ten westen van de Eufraat, aan de overzijde van die rivier. Van de hier wonende volken bediende God zich reeds ten tijde van Abraham, als gesels voor Kanaän en andere landen voor westelijk Azië. En ten allen tijde, zowel onder het Nieuwe als onder het Oude Verbond, waren zij als "scherpe scheermessen" in de hand van de Heere. Eerst de ASSYRIËRS, later de Babyloniërs, eindelijk de Perzen onder het Oude Verbond, later gedurende de achttien eeuwen van de Christelijke kerk de Volksverhuizers, toen de Mongolen en het laatst de Turken. Van tijd tot tijd ontbond de Heere deze gesels in het Oosten, van de andere zijde van de Eufraat, en liet hen tot straffe de natiën van het Westen vaker kwellen en dreigen. In deze zin duidt Jesaja de koning van Assyrië aan als een "scheermes" dat de Heere aan de andere zijde van de rivier gehuurd heeft. De Eufraat is overigens in de voorstelling bij Johannes slechts het beeld van de

verschijning van de geduchte ruiterbenden, waarvan de zesde bazuin melding maakt en die plaats wordt genoemd als berucht wegens de bezoekingen, die menigmalen vandaar waren verschenen. O Heere! wanneer ik het indenk, hoe U uw gerichten heeft uitgezonden de wereld van morgenstond af, dan wordt mijn hart onderwezen om U de eer te geven door ootmoedige vrees van Uw heilige naam! Ja, grootmachtig Opperheer! wij buigen ons voor U neer in het stof en wij aanbidden U, die leeft en regeert in eeuwigheid!

Door deze vier engelen wordt meest van alle uitleggers verstaan de sekte van de Mohammedanen, die voornamelijk in vier volken bestaat, die alle de andere onder zich hebben gebracht, namelijk de Arabiërs, Saracenen, Tartaren en Turken, waarvan de Arabiërs en Saracenen van het jaar zeshonderd twintig af veel geweld tegen de Christenen en inzonderheid tegen het Roomse rijk in het Oosten en Westen hebben gebruikt, maar zijn daarna weer door de Christenen tot over de Eufraat gedreven, totdat over het jaar 1300, als het anti-christendom op het hoogste was en de rechtzinnige Christenen allermeest werden verdrukt de Tartaren en Turken uit beide de Armeniën, die tegen de Eufraat liggen, zijn doorgebroken en geheel Azië en Afrika hebben overlopen en ten onder gebracht en het Griekse of Oosterse rijk, waarvan Constantinopel de hoofdstad was, teniet gedaan. In deze krijgen is veel bloed vergoten en het schijnt, dat door deze krijgen de koningen, die hun macht aan het beest hadden gegeven, zoveel werk hadden gekregen, dat de rechtzinnige leraars in verscheidene landen daar intussen nieuwe kerken hebben opgericht, zonder dat zij door de vervolgingen van de anti-christ uitgeroeid konden worden, zoals in Frankrijk Engeland, Bohemen, Zwitserland en andere gewesten door Waldus, Wiklef, Johannes Hus, Hieronimus van Praag en meer anderen, is geschied, waarvan in de volgende Hoofdstukken meer geprofeteerd zal worden.

De Heere Jezus, de Hogepriester in de hemel, zittende ter rechterhand van de troon van de Majesteit, ten goede van Zijn uitverkorenen en alle macht over hemel en aarde als Koning ontvangen hebbende, ziet uit de hemel op Zijn Kerk, die zo bedorven was en neem de wan in Zijn hand, om Zijn dorsvloer te zuiveren en het kaf te verbranden en geeft daartoe bevel door een gezag en machthebbende stem, voortkomende uit de vier hoornen van het altaar, waardoor macht en sterkte te kennen gegeven wordt, die Hij op Zijn lijden en sterven ontvangen heeft. De vier engelen zijn in het algemeen de uitbreking van de oordelen aan alle kanten in de vier gewesten van de wereld, zoals Hoofdstuk 7: 1 ; of men kan daardoor verstaan de vierderlei volken, die onder het Turkse gebied ineengesmolten zijn, als Arabieren, Saracenen, Perzen en Tartaren, of de vier hoofdkoninkrijken, waarin het Turkse gebied onderscheiden is; als Azië, Aleppo, Damascus en Antiochië. Immers de uitkomst leidt ons als met de hand tot de Turk, wiens begin is Mohammed in wiens einde zal zijn onder de zesde schaal. Door hun leer de doodden zij de zielen en door hun vervolgingen van de ware gelovigen hebben zij miljoenen heiligen gedood. Hun leer is vergiftigend en betoverend door de uitwendigheden en door haar leugenachtige wonderen.

Er wordt hier gesproken van één stem (vs. 13) om de éénheid van het bevel, hoewel uit verschillende oorden gehoord. Het viertal wijst op de vier werelddelen; de stem is de stem van God, die gezegd wordt uit het altaar voort te komen, omdat wat geschiedt, plaats heeft om Christus (het gouden altaar) en op het geroep van de gelovigen, omdat er geen verandering in te wachten is door enige andere gebeden en omdat de boosheid van de mensen ook vooral bestaan zou in het verwerpen van dit altaar door mensenverdiensten en voorbidding (Jer. 17: 1). De vier engelen in vs. 15 zijn onderscheiden van die in Hoofdstuk 7: 1 Want die stonden vrij en deze zijn gebonden. Deze zijn kwade engelen en het "bij de grote rivier Eufraat" moet niet zinnebeeldig maar letterlijk worden opgevat. Het bevel zegt dan vrijlating tot uitvoering

van hun boze voornemens zelfs buiten de nabuurschap van de Eufraat. De goede engel ontbindt nu de 4 boze op de tijd door God bestemd en waarnaar zij verlangd hadden en waartoe zij bereid waren. Meteen verschijnt een machtig leger, grote verwoestingen aanrichtend, maar de mensen niet verbeterend. Van deze wordt beschreven 1) de veelheid, wel overeenkomend met het Mohammedanisme, naardien de Saracenen was bevolen te oorlogen, door schrik en geweld de ongehoorzamen te dwingen, waarop zij het paradijs mochten verwachten; 2) de verschrikkelijkheid van gedaante, getal en toerusting. Ontzettende schade wordt aangericht doordat zij aan alle zijden beschadigen (vs. 19), zoals gezien kan worden in de verwoestingen van de Mohammedanen overal en aan alle zijden met verdubbelde kracht. Nochtans is dit vruchteloos ter betering (vs. 20 en 21). Zij bleven geestelijk dood. De Roomse kerk heeft niet afgelaten van de aanroeping van de engelen en van de heiligen, noch van beeldendienst, noch van doodslagen, venijngeving, dieverijen, maar is voortgegaan in onreinheden en schelmstukken, met uitroeiing van Gods knechten, van Maria en andere heiligen en van beelden hulp verwachtend en zich zo tegen Gods oordelen verhardend.

Het is duidelijk, dat door de Turkse heerschappij een groot gedeelte van het Roomse rijk verdonkerd is en dat er velen van allerlei rang, die van de paus alleen afhingen, verwoest zijn geworden, waarvan de oorlog, die de heilige oorlog wordt genoemd, een bewijs is.

Men heeft niet te twijfelen, of deze engelen waren Turken en met dit voelen stemmen meest alle uitleggers overeen. Er wordt gezegd dat zij vier zijn, omdat er vier principale huisgezinnen van de Turken waren. Want nadat zij een nederlaag hadden ontvangen van de Scythen en het paleis van Iconium hadden verloren en enige jaren hadden doorgebracht in roverijen, richtten zij zich weer op en deelden dat deel van Azië; onder hun voornaamste heren, dat zij in een korte tijd kregen van de Romeinen. De eerste was Carmanus Atisarius, de tweede Sarchanes, de derde Calames en Cerasius zijn zoon, de vierde Atman, zoals Gregoras zijn naam schrijft of Ottoma.

De spreekwijze in vs. 15, waar de orde omgekeerd voorkomt, is ontleend aan degenen, die door blakende en aanhoudende begeerte gedreven worden tot enige hun voorgestelde zaak, zodat het uur, waarop zij het wensten, niet aan hun verwachting voldoet, zij het uitstellen tot de naaste dag en bijaldien die dag hun verwachting teleurstelt, zij het verschuiven tot de naaste maand en straks tot het volgende jaar, zijn ongeduldig over het uitstel.

Duivels in vs. 20 zijn allerlei verdichte afgoden. Zo stelt Paulus (1 Kor. 10: 20) de ware God tegenover de "daimonia" zoals duivels, d. i. verdichte godheden. Ps. 96: 5 "alle goden van de Heidenen zijn "elilim. d. i. "valse goden" is door de LXX vertaald "daemonia".

Wij kunnen (uit vs. 20, 21) gemakkelijk opmerken, dat het tot een goddelijk en zalig leven niet genoeg is, dat men geen papist of Turk is, maar dat van een ieder van ons een oprecht geloof geëist wordt, dat ons in Gods geboden leert wandelen. Laat ons ook hier leren, hoe krachtig de boetvaardigheid is. Als u een afgodendienaar bent of geweest bent, wanhoop niet, keer u tot de Heere en beter u, als u weer in zonden valt, blijf er niet in liggen. Maar als u zich tot God niet wilt bekeren en de boze handel van de zonden niet wilt laten, denk niet, dat u van God enige genade zult verwerven; u zult in Uw zonden verloren gaan.

HOOFDSTUK 10

JOHANNES VERSLINDT EEN BOEK

C. Wij komen nu aan het derde deel van de Openbaring, het tweede van de gezichten, dat over de Kerk van het Westen handelt en over de geschiedenis van de ontwikkeling van deze Kerk, zoals die boven in Hoofdstuk 12: 18; 3: 22 de vier gemeenten te Thyatire, Sardus, Filadelfia en Laodicea symbolische voorstelling heeft gekregen, en tot aan het einde van de tijden van de kerkgeschiedenis leidt. Deze zullen dan door het duizendjarig rijk worden afgelost en lopen met het laatste in de eeuwigheid uit. Het is dus een zeer belangrijke afdeling, waarin wij staan. Ja, de nieuwe ontwikkeling, die onaangeroerd door het Mohammedanisme op de bodem, door de volksverhuizing toebereid, in Europa wordt volbracht, is van beslissende invloed voor het einde van het rijk van God. De afdeling heeft daarom rechtmatige aanspraak op een bijzondere inleiding, zoals die dan ook in het eerstvolgende 10e hoofdstuk wordt gegeven.

I. Vs. 1-7. Johannes ziet een sterke engel van de hemel neerkomen, die zijn voegen, die als vuurzuilen zijn, op de zee en de aarde zet en in zijn linkerhand een boekje houdt. Zoals al het doen en het weten van de engel dadelijk aanwijst, wordt in de periode van het rijk van God, die nu begint, over de laatste voltooiing gesproken. Omdat echter eerst nog een lange en invloedrijke tijdruimte moet verlopen, verzekert de engel nog uitdrukkelijk met een eed het zekere van de voltooiing aan het einde van die tijdruimte, zodat deze dus door geen nieuwe meer wordt achtervolgd.

1. En ik zag in het verder verloop van de mij getoonde gezichten een andere (van de zeven bazuin-engelen in Hoofdstuk 8: 2 wel te onderscheiden, daarentegen een en dezelfde persoon met die (Hoofdstuk 7: 2), die van de opgang van de zon opsteeg) sterke engel (Hoofdstuk 5: 1), die hoog boven alle geschapen verheven wezens was, afkomend van de hemel, die tot aanzegging van zijn latere verschijning (Hoofdstuk 18: 1; 19: 11 vv. Re 18. 1); 20: 1 en 11 vv.) bekleed was met een wolk, als zijn gewaad. En een regenboog was boven zijn hoofd uitgestrekt en zijn aangezicht, waarin zich de heerlijkheid afspiegelde van Hem, die hem als Zijn bode gezonden had, was schitterend als a) de zon (Hoofdstuk 1: 16) en zijn voeten waren als pilaren van vuur, die met onwankelbare vastheid en onweerstaanbare zwaarte zich neerzetten en zowel kunnen verpletteren als verbranden al wat hinderend in de weg treedt.

a) MATTHEUS. 17: 2

2. En hij had, om aan te tonen, dat nu een geheel nieuwe, afgesloten, maar in verhouding tot de hele inhoud van het hoofddeel van het boek (Hoofdstuk 5: 1 vv.) slechts korte periode in de geschiedenis van het rijk van god begint, in Zijn hand een boekje, dat geopend was, een kleine, open boekrol, waaraan geen zegels meer te openen waren; en Hij zette, toen Hij nu van de hemel afdalend in de zichtbare wereld kwam, zijn rechtervoet op de zee en de linker op de aarde. Hij nam op beide gelijkelijk post en nam van beide bezit, tot een getuigenis, dat ondanks de helse machten, die uit de zee en van de aarde zouden opstijgen (Hoofdstuk 13), Hij toch de alleen rechtmatige Heere over beide was en ook als zodanig volgens de invloed van Zijn boekje Zich betonen zou (Hoofdstuk 19: 19 vv.)

3. En hij riep, toen Hij Zijn voeten neerzette, met een grote ver klinkende stem, zoals een leeuw brult, als hij de sprong neemt om zich op zijn prooi te storten (Hos. 11: 10 Joël 3: 21 Amos 3: 8); en als hij geroepen had, spraken de zeven donderslagen, die van de zeven

Geesten van God uitgingen (Hoofdstuk 1: 4 en 4: 5), hun stemmen. Deze openbaarden van Gods zijde, door welke bijzondere daden de val van het dier uit de zee en van zijn profeet, die uit de aarde opsteeg, plaats hebben zou.

4. En toen de zeven donderslagen hun stemmen gesproken hadden, zo zou ik ze geschreven hebben. Ik nam mij voor die, volgens het bevel in Hoofdstuk 1: 11, ook letterlijk, omdat zij met duidelijke, verstaanbare woorden waren meegedeeld, neer te schrijven. En ik hoorde een stem uit de hemel, die tot mij zei: Verzegel en houd voor uzelf (Dan. 8: 26; 12: 4 en 9) hetgeen de zeven donderslagen gesproken hebben en schrijf dat niet, want zij zullen op hun tijd wel vanzelf openbaar worden aan degenen, wie zij als vervulling van Oud-Testamentische profetie aangaan, terwijl zij, voor wie u nu profeteren moet (vs. 11) er geen belang bij hebben.

Omdat de engel, die hier voorkomt, in vs. 6 bij de levende God zweert, heeft men gemeend, dat hier ongetwijfeld aan een geschapen engel moest worden gedacht en dus de majesteit en heerlijkheid, waarin hij optreedt en die een goddelijke is, hem slechts geleend zou zijn. Dit is echter ten onrechte, integendeel vinden wij hier geheel dezelfde toestand als Dan. 10: 4; 12: 13 Het is Christus de Heere, die hier in de gedaante van een engel verschijnt (vgl. Hoofdstuk 5: 2), om de zending, die Hij vervult en die Hij door geen andere engel kon laten verrichten. Want de verzekering, die gegeven moest worden, dat er voortaan geen tijd meer zijn zou, maar het geheim van God in de dagen van de stem van de zevenden zou worden volvoerd (vs. 6 v.), kan niet door een geschapen engel worden overgenomen. Zo iemand heeft toch niet dat inzicht in de diepte van de goddelijke raadsbesluiten, dat zijn autoriteit voor de gemeente op aarde onvoorwaardelijk zeker zou zijn (Hoofdstuk 5: 3. 1 Petrus 1: 12 Gal. 1: 8), waarbij nog komt, dat juist nu sprake is van de opheffing van de geldigheid van Gods woord in MATTHEUS. 24: 36 Mark. 13: 32 door Christus zelf teweeg kan worden (vs. 5-7) gebracht. Maar juist daarin, dat Christus zelf als engel verschijnt, ligt de grond, dat Hij niet bij Zichzelf kan zweren, maar zweren moet bij die, die Hem gezonden heeft tot openbaring van Zijn raadsbesluit, zoals Hij ook in de dagen van Zijn vlees de juiste verhouding tot de Vader steeds heeft bewaard (Joh. 20: 17) en eveneens de apostel (Rom. 15: 6) niet alleen van de Vader, maar ook van de God van onze Heere Jezus Christus spreekt. Eerst als wij over het wezen van deze sterke engel in het reine zijn, krijgt het lichten van de voeten als vuurpilaren op de zee en de aarde, dat onbetwistbaar in betrekking staat tot het dier uit de zee en het dier van de aarde, in Hoofdstuk 13: 1 vv. en 11 vv. en hun vooraf het vertreden en verbrand worden aangekondigd, de juiste betekenis. Wordt in 2 Thessalonicenzen. 2: 3 vv. gezegd: de dag van Christus komt niet, tenzij eerst de afval gekomen is en dat geopenbaard is de mens van de zonde, de zoon van het verderf enz. " dan is ook het omgekeerde juist: wordt nu deze mens van de zonde, de zoon van het verderf, te zijner tijd geopenbaard en maakt Christus aan hem een einde door de openbaring van Zijn toekomst, dan zal vervolgens geen tijd meer zijn, maar het geheim van God wordt nu ten volle volbracht. Door die houding verkrijgt dus de engel de juiste grond onder zijn voeten, waarop hij vervolgens staande zijn band tot een eed ten hemel kan opheffen. En evenals nu het leeuwengebrul van Zijn stem de vervulling aankondigt van de voorspelling in Jer. 25: 30 vv., zou zijn de zeven donderslagen, die gelijktijdig hun stemmen doen horen, een symboliseren van hetgeen Paulus op de straks aangehaalde plaats zegt over de boze: "de Heere zal hem verderven met van de geest van Zijn mond (vgl. Jes. 11: 4 Zij geven de vreselijke werkingen van de goddelijke almacht, waardoor het ombrengen geschiedt, nader aan, terwijl de profeten van het Oude Testament slechts in beelden en gelijkenissen daarvan hebben gesproken, wier hiërogliefenschrift zij wel in currentschrift wisten over te zetten (1 Petr. 1: 10 v.), de ziener van het Nieuwe Testament daarentegen zou, nadat hij de donderslagen had vernomen, zo’n omzetting hebben kunnen bewerken, maar hij moet het niet doen, omdat het niet tot zaligheid nodig is. In de tijd namelijk, dit de Heere de

boze ombrengt, zijn er geen knechten van God en Christus uit degenen, voor wie Johannes volgens vs. 11 moet profeteren, op aarde meer aanwezig. Het dier uit de zee en het dier van de aarde hebben in de grote benauwdheid, die zij hebben teweeg gebracht (Hoofdstuk 13: 7 en 15), hen allen omgebracht, hun zielen zijn in de hemel geborgen; het is dus alleen nodig de stem, die over hun voorlopige zaligheid gehoord wordt, neer te schrijven. (Hoofdstuk 14: 13). Daarentegen zal op die tijd de Zionsgemeente, waarvan in Hoofdstuk 14 vv. sprake is, als dat volk van God aanwezig zijn, waarom de laatste beslissende strijd gestreden wordt. Bij de heilige stad, die de Heere Zich volgens Ezechiël 40 48 zal hebben gesticht, heeft dan het ombrengen plaats van de boze, of het treden van de grote wijnpersbak van de toorn van God (Hoofdstuk 14: 19; 19: 15 en dan zullen de oren van degenen, die de stad bewonen, de donderslagen zelf vernemen. Zij zijn het Hedad (Jer. 25: 30), dat de druiventreder ter ere van zijn arbeid wordt, gezongen en de machtige indruk van dit grootse Hedad zal daardoor niet worden verzwakt, dat men het reeds lang te voren geschreven kan lezen, maar dit grote siddering en vrees, zoals ook eens bij Hizkia plaats had (Jes. 37: 3 en 14 vv.), zullen de burgers te Jeruzalem opeens de donder van het gericht vernemen over hem, die zich waagt aan de jonkvrouw, de dochter van Sion (Ezechiël. 38: 14 vv.) en dat zal de vreselijkste en verhevenste muziek tevens zijn, die ooit over de aarde geklonken heeft.

Hij denkt nog aan het Verbond van Zijn genade; Hij verschijnt met het teken van Zijn wederkerende barmhartigheid; Hij doodt wel, maar maakt ook levend; Hij wondt wel, maar geneest ook. Deze regenboog spreekt alleen tot Zijn kinderen, ook al staat de wolk daar evenzeer voor hen als voor de kinderen van de wereld. Zijn onze zonden vele, bij God is te meerder genade; Hij is de goede Herder, die het leven geeft aan Zijn schapen en Hij spreekt Zijn Kerk toe in het vriendelijk teken van de regenboog. Hij zal Zijn uitverkorenen bewaren in de verzoekingen en zij zullen in Zijn oordelen niet omkomen met de ongehoorzame kinderen van de wereld, maar juichen in de God van hun heil! Hij is de deelgenoot van de heerlijkheid van de Vader, die de Kerk van Zijn Zoon vermaant tot bekering, zeggende: "Hoedt u voor Zijn aangezicht en wees van Zijn stem gehoorzaam en verbitter Hem niet; want Hij zal jullie overtredingen niet vergeven, want Mijn naam is in het binnenste van Hem. Maar als u Zijn stem naarstig gehoorzaamt en doet al wat Ik spreken zal, dan zal ik de vijand van uw vijanden en de tegenstander van uw tegenstanders zijn. De heerlijkheid van Jezus Christus openbaart zich daarin, dat Hij Zijn oordelen voltrekt over de tegen Hem vijandige wereld, maar het oordeel over Zijn Kerk zo uitoefent, dat deze daarna genade van Hem ontvangt, want Zijn heerlijkheid en heiligheid blijken het helderst uit in de vergeving van de zonden "Ik zal", zo spreekt Hij, "de hittigheid van Mijn toorn niet uitvoeren; Ik zal niet terugkeren om Efraïm te verderven; want Ik ben God en geen mens, de Heilige in het midden van u. " Hij staat onwankelbaar vast als een zuil; waar Hij Zijn voeten zet, kan niets Zijn onoverwinnelijke kracht weerstaan en hetgeen Hij met de "wolk" heeft bedreigd, dat voert Hij uit met het verterend "vuur" van Zijn rechtvaardigheid. Het vroeger vermelde boek behelsde de oordelen over de wereld; dit "boekje" handelt over de lotgevallen van de Kerk; het andere was een boek, aan beide zijden beschreven, omdat de zonden en straffen van de wereld, wegens haar menigte en zwaarte, veel meer plaats beslaan dan die van de Kerk, die daarom in een boekje opgetekend kunnen worden. Het andere boek was verzegeld; niemand kon het openen dan Christus en Hij opende het, nadat Johannes er over had geweend, dat niemand het openen en inzien kon; het schilderde de zegepraal van de Kerk over de wereld; dit boekje daarentegen is geopend; het vermeldt de rampen van de Kerk, haar verleiding door de wereld. Haar verleiding! Hoe zou een zo diep gezonken Kerk waardig Zijn de overwining over de wereld te behalen? Draagt zij de schuld niet, de ontwikkeling van het Godsplan te hebben tegengewerkt, schoon zij dat kende door de mond van de dienaren van de Heere, de profeten? Hoe? Volkomen heil voor halve trouw? De Kerk moet ter harer beschaming zich gedurig deze

vragen voorleggen. Haar hoop kent geen gevaarlijker klip dan de bewustheid van haar onheiligheid. Met Zijn rechtervoet, die als een vuurzuil is, treedt de Heere Jezus op de golvende zee van de volkeren van de aarde, want de eigenlijke zee is niet in opstand tegen God en Zijn Rijk, maar de mensen. Dit treden op haar is een teken, dat Hij de Heere, de Gebieder, de Gezaghebber van het mensdom is. Waar deze verbrijzelende voeten neergezet worden, daar moet opstand zijn; zij vertreden de weerspannigen. Bij Daniël verschijnt MICHAËL, als staande op het water van de Tigris, ten teken, dat Hij macht heeft over de heidenwereld; de Psalmdichter zegt: "u heeft alles onder Zijn voeten gesteld", waardoor wordt aangeduid, dat de Vader alles aan de heerschappij van Zijn Zoon heeft onderworpen. De zee wordt genoemd voor de aarde, waarop Hij slechts de linkervoet plaatst, omdat de wereldheerschappij, die krijg voert tegen God, uitgaat van de zee der volkeren, terwijl de godslasterlijke zich noemende wijsheid uit de aarde voortkomt. Hij, die eens aan het kruis met luide stem geroepen heeft "Het is volbracht", kondigt nu met grote stem, als van een leeuw, aan dat, zoals Hij Zijn verlossingswerk eenmaal aan het hout van de schande heeft volbracht, Hij ook de eindelijke zegepraal van de Kerk en de ondergang van de wereld volbrengen zal. Deze ontzettende roepstem van Jezus Christus geldt de onstuimige zee van de volken, waaruit het eerste dier opstijgt, zijnde de God vijandige wereldheerschappij; zij geldt ook de aarde, waaruit het tweede voortkomt, dat is de aardse wijsheid, die zich tegen God verheft. "De Heere", zo zegt de profeet "de Heere zal uit Sion brullen en uit Jeruzalem Zijn stem geven, dat hemel en aarde beven zullen, maar de Heere zal de toevlucht van Zijn volk en de sterkte van de kinderen van Israël zijn. " Ook bij Hosea, Jeremia en Amos komen dergelijke uitdrukkingen voor. Donder is altijd een teken van de losbarstende oordelen van de Heere. Wat de stem van de Heere zegt in de donder, wordt door de Psalmist vermeld. Is die stem vreselijk voor de vijanden van God, bemoedigend is zij voor de Kerk, waaraan zij kracht en vrede belooft. Zo geschiedde er ook een donderslag, toen de Heere Jezus gedurende Zijn vernedering bad: "Vader, verheerlijk Uw Naam! " en Hij zelf zei daarop. "Nu is het oordeel van deze wereld; nu zal de overste van deze wereld buiten geworpen worden. " En inderdaad door het oordeel over de wereld, die in het boze ligt, wordt ook de Naam van de Heere verheerlijkt, tevens met die van Zijn Vader, die in de hemel is.

Het meten onderstelt het afbakenen, begrenzen. Er komt een tijd, dat in Jeruzalem een heilig volk woont, als wanneer de stad niet gemeten mag worden, maar open ligt vanwege de veelheid van de inwoners, terwijl de Heere voorhaar zal zijn als een vurige muur rondom en Hij zal zijn tot heerlijkheid in haar midden (Zach. 2: 2-5). Die tijd is er niet onder de zesde bazuin. Het is dan de tijd van het meten van de tempel, dat is: van de afbakening van de grenzen van de gemeente. Wat binnen in haar is, zal de Heere een heiligheid (Hem gewijd) zijn en niet uitgerukt worden. In die zin komt het meten voor in Jesaja 31: 5-9 met betrekking tot de aardse stad Jeruzalem. Van een gemeente van enkel gelovigen is daarom toch nog niet de rede; deze is niet daar voor het Nieuwe Jeruzalem. Maar hier is wel bedoeld een gemeente, die waarlijk, naar aardse maatstaf (de rietstok) beoordeeld, een tempel heten kan. Het werk van deze getuigen is duidelijk aangegeven; deze zijn de twee olijfbomen, bedoeld in Zacharia 4 Bij de terugkeer uit de Babylonische gevangenschap werd de tempel onder de vorst Zerubabel gebouwd, terwijl de profeten Haggai en Zacharia het volk door het woord van hun profetie bemoedigden. In die zin konden deze twee profeten twee olijfbomen genoemd worden, die de levensolie van de Geest toevoerden aan de kandelaar van de tempel dat is: aan de verdroogde gemeente van God. Omdat nu echter in de Openbaring de engel uitdrukkelijk zegt, dat de twee getuigen onder de zesde bazuin de olijfbomen en kandelaars zijn, door Zacharia bedoeld, zo blijkt daaruit duidelijk, dat het bouwen van de tempel onder Haggai en Zacharia en hun werkzaamheid, geen volkomen vervulling van deze profetie was, maar slechts een type van de latere en hele vervulling onder de zesde bazuin. Dan zal inderdaad de

luchter van God weer met olie worden vervuld, zodat Gods knechten tot het bouwen van de tempel bekwaam gemaakt worden, daarbij ondersteund door de twee getuigen. Mij dunkt, de heen wijzing naar Zacharia 4 verheft het boven alle twijfel, dat het werk van deze getuigen geen ander doel heeft, dan juist het verzekeren en doen gelukken van de tempelbouw. De inwendige zijde van dit werk is: dat de Geest van God weer de gemeente zal vervullen; van die geest gescheiden is Gods volk een volk van doodsbeenderen (Ezechiël. 37). Dit dodenleger kan alleen tot een levende Godstempel worden door de Geest; op de adem van de profetie verzamelen zich de doodsbeenderen, ze worden met vlees en huid bekleed en de Geest spireert van de vier winden en doet ze herleven. Deze profetie van Ezechiël is en wordt bij elke geestelijke opwekking meer en meer vervuld, totdat zij geheel vervuld zal zijn aan het huis van Israël, dat is: aan de tien stammen en Juda, die, weer verzameld in hun land, eenmaal de volle verwezenlijking van deze belofte van God zullen ondervinden.

Sommigen verstaan hierdoor het boek van de voorzienigheid van God, dat te voren met zegels was verzegeld, dat nu open is, in de hand van Christus, omdat niemand in hemel en op aarde het kon openen, dan het Lam, dat geslacht was, zoals getuigd is (Hoofdstuk 5: 3). Dat daarom hier een "boekje" genoemd wordt, omdat een groot deel daarvan van te voren geopenbaard was en dat: nu nog maar een deel overig was, dat geopenbaard moest worden. Anderen nemen het voor het boek van het Evangelie, dat in de tijd, dat de antichrist op zijn hoogst was, als een besloten boek voor de gemeente is geweest, maar van deze tijd aan, dat de Turken tegen de Christenheid zijn ingebroken, zoals in het voorgaande hoofdstuk is aangetekend, is het weer door enige bijzondere mannen van God meer en meer van de gemeente geopend en duidelijker voorgesteld.

God heeft niet gewild, dat men die zaken voorheen weten zou, maar alleen, dat er zeven opmerkelijke zaken zouden geschieden, die in de Openbaring niet zijn vertoond en verklaard. Als iemand leefde na de vervulling van die donderslagen en hij had dan een volmaakte kennis van de hele openbaring en van alle geschiede zaken in en over de Kerk, die zou later daaruit kunnen zeggen, dat is de eerste donderslag; daarna is de tweede gehoord en die betekent dat. Maar daar buiten dat iets zekers van te stellen, zou een verwaandheid zijn. Het is het veiligst van de verzegelde donderslagen te zwijgen, totdat God ze ons zal openbaren.

Ter verklaring van "zee en aarde" in vs. 2 dienen vooral de woorden, die men leest in Ps. 65: 7 en 8 Door zeeën wordt verstaan een samenvloed van volken (vgl. Ps. 89: 10). De spreekwijze in vs. 3 "zoals een leeuw brult" is wel ontleend aan Jesaja 21: 8 "En hij riep een leeuw", waar ik zeker denk met Aber Ezra, dat de zin is "hij riep zoals een leeuw. " Bedoeld is, dat die engel een grote en verschrikkelijke stem heeft voortgebracht. Wat onder "donderslagen" moet worden verstaan, schijnt Coccejus wel begrepen te hebben, als hij schrijft, dat door de donderslagen verstaan moeten worden onverwachte zaken, die zouden voorvallen als bliksems en donderslagen, die de hele wereld met gedreun en geluid vervulden. Alle uitwerkselen van de goddelijke majesteit en gerechtigheid op aarde, die een groot gedruis in de wereld maken, aller aandacht verwekken, ieder de mond vol doen hebben, en door het gerucht overal verspreid worden, worden naar de stijl van het heiligdom donderslagen genoemd. Onder die zeven worden bedoeld de krijgstochten van de kruisvaarders met zeer grote beweging en gedruis ondernomen, om het Heilige land te verlossen uit de macht van de Turken.

Het geopende boekje behelst de zaligende evangelieleer en bevat weinig hoofdstukken, in vergelijking van de menselijke overleveringen van het pausdom. Christus heeft het in Zijn hand, omdat dit woord van Hem is voortgegaan en Hij het tegen alle geweld van de hel

beschermt en omdat Hij het, na de paapse duisternis, Zich aan de wereld openbarend, dit woord zou meebrengen en aan allen aanbieden om het te horen, te lezen en te verstaan. De zeven donderslagen zijn zinnebeelden van de oordelen, die, Christus, Zijn gunst aan Zijn gemeente willend bewijzen, achtereenvolgens over Zijn en haar vijanden zal uitstorten, die naarmate de langdurige ongerechtigheid vol genoeg zullen zijn en daarom zeven in getal voorkomen. Bij God zijn ook vrienden en knechten, die Hij tot grote diensten willend gebruiken, als in Zijn kabinet neemt en begenadigt met openbaring van zaken, die men noch mag noch kan wereldkundig maken (2 Kor. 12: 4).

Dit zegt ons, dat de leraren in grote afhankelijkheid van de Heere moeten leven, niet alleen tot verkrijging van licht, maar ook tot het mededelen. Het is geen gering gedeelte van hun wijsheid, dat zij niet maar prediken wat zij weten, maar ook wat stichtelijk, welvoeglijk en voordelig is om voortgebracht te worden. Het is niet volstrekt noodzakelijk, dat wij dit gebod van verzegelen voor een altijddurende verzegeling houden, het kan voor een tijdelijke verzegeling worden gehouden, totdat andere gezichten beschreven zouden worden.

5. En de Engel, die ik op de zo-even medegedeelde wijze zag staan op de zee en op de aarde, hief Zijn rechterhand op naar de hemel. (Deut. 32: 40. Ezechiël. 20: 5 v.).

a) Dan. 12: 7

6. En Hij zwoer bij Die, die leeft in alle eeuwigheid, die alle perioden van de toekomst aan deze en aan geen zijde omvat en de Vader in de hemelen is, die de hemel door het Woord (Joh. 1: 3) geschapen heeft en hetgeen daarin is en de aarde en hetgeen daarin (liever "daarop is en de zee en hetgeen daarin is en die nu als Schepper en Heere van al het geschapene (Hoofdstuk 5: 13) ook de macht bezit, om aan deze wereld een einde te maken, om door Hem, in wie Hij het bepaald heeft (Hand. 17: 31) een nieuwe wereld in de plaats te stellen (Hoofdstuk 21: 1). En hetgeen Hij zwoer was, a) dat er na dit keerpunt in de geschiedenis van het godsrijk geen tijd meer zijn zal. De wereldperiode, nu ingetreden, zou niet meer als de vorige wijzen op een nieuwe, die volgen zou, maar zonder einde zijn.

a) Openbaring 11: 15

7. Maar als hetgeen in het boekje (vs. 2) geschreven staat, en zoals dat in Hoofdstuk 11: 1-14 wordt gevonden, geschieden zal, in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij (Hoofdstuk 11: 15) bazuinen zal en dan alleen zal worden volbracht wat volgens Hoofdstuk 11: 15-19 de inhoud van de zevende bazuin is (Hoofdstuk 12: 1-19: 21), zo zal de verborgenheid van God van de laatste toekomst van Zijn rijk, vooral voor Israël (Hoofdstuk 20: 1-10), maar vervolgens ook voor alle gelovigen uit de heidenen (Hoofdstuk 20: 11-22: 5) vervuld worden. En het zal zijn, zoals Hij zodanig een openbaring van Zijn rijk en heerlijkheid als blijde boodschap, Zijn dienstknechten de profeten reeds in het Oude Testament verkondigd heeft. De zeven schalen van de toorn in Hoofdstuk 15 en 16 zijn dus geen vertraging, waartoe de zevende bazuin in dezelfde verhouding zou staan, als het zevende zegel (Hoofdstuk 8: 1)tot de vertraging van de zeven bazuinen geworden is, maar in de dagen van de stem van de zevende bazuin-engel ingesloten.

Zette in vs. 2 de engel zijn rechtervoet op de zee en de linker op de aarde, waarbij van het standpunt van de ziener op Patmos alleen aan de Middellandse zee aan de ene zijde en het vaste land in Klein-Azië kan worden gedacht, dat is het oord, waarheen Hij bij Zijn eed ziet, het Heilige land met Jeruzalem. De "verborgenheid van God, die vervuld zou worden, ziet

dan ook inderdaad in de eerste plaats op Israël zoals uit de juiste verklaring van de volgende gezichten zal blijken. De wereld van de heidenen, die bij het aanbrengen van de tijd van de volmaking vooral in aanmerking komt, is die van ons werelddeel Europa, waarheen zich ook de rechterhand van de engel, die zich tot het zweren verheft, wendt. De linkervoet staat op Azië, dat is het toneel van de geschiedenis van het rijk van God in dit deel van de gezichten van de Openbaring geweest. Maar van daar gaat het nu verder naar het Westen en daar zal dan volgens die eed de geschiedenis van de Kerk, die hier moet worden gesticht, die geschiedenis de inhoud uitmaakt van het kleine boekje, zo'n einde hebben, dat Israël, het oorspronkelijke volk van het koninkrijk, weer op de voorgrond van het Godsrijk treedt; want alleen zo kan de verborgenheid van God worden vervuld. De vorm, die in onze tegenwoordige tijd de burgerlijke en kerkelijke toestanden aannemen, wijst ook zeer beslist op een grote catastrofe en dringt ons met geweld de vraag op: "Wat moet er van worden, als de afval van de Kerk, onder de Christenen van Europa reeds begonnen, zich nog verder langs die weg ontwikkelt, dat een groot gedeelte van de mensen Christus verwerpt en openlijk het moderne heidendom belijdt, ja, als in de Kerk zelf de ideale Christus in de plaats van de historische en het zogenoemde gemeente-bewustzijn in de plaats van de normatieve autoriteit van de Heilige Schrift wordt gesteld? Zal die afval zozeer toenemen, dat die onmiddellijk in de laatste grote afval overgaat en ten slotte de verschijning van de persoonlijke antichrist bewerkt? Of zal de Kerk, zoals die vroeger van de volken van de Oudheid tot die van de Middeleeuwen is overgegaan, haar weg weer voortzetten en bij die volken zich een nieuwe heerschappij stichten, die de zending onder de heidenen nu reeds gedeeltelijk voor het rijk van God heeft gewonnen? Of zal hier te lande door gebeurtenissen, die de Heere voor Zijn wijsheid heeft voorbehouden, een terugkeren plaats hebben, zodat de Christenen in onze geciviliseerde Staten iets beters gaan zoeken en tot de verlaten wegen van de zaligheid, in Christus Jezus alleen, terugkeren? Van deze drie mogelijkheden zijn de beide eerste door het profetische woord van de Schrift bepaald ontkend, want de persoonlijke antichrist komt niet, voordat het geheim, waarvan Paulus in Rom. 11: 25, 27 spreekt, vervuld is; naar de eed van de engel op onze plaats zal er echter geen tijd meer zijn, zal geen nieuwe fase van ontwikkeling in de geschiedenis van de Kerk meer komen, zodat weer een nieuwe volkenwereld tot drager van het rijk van God zou worden verkoren, maar met het einde van deze tijdkring zal de vervulling van de verborgenheid van God dadelijk beginnen en daartoe behoort dan volgens de zo-even aangehaalde plaats uit de brief aan de Romeinen als allereerste stuk de bekering van Israël tot Christus en zijn wederinenting in de Olijfboom. Deze daad van de Heere, die Hij als de sterke Engel van de hemel met een eed van Zijn rechterhand hier aankondigt, die wij dan ook in Hoofdstuk 11: 11 v. volvoerd zien worden, terwijl die in Hoofdstuk 12: 7, 12 mogelijk wordt gemaakt en van Hoofdstuk 12: 13-22: 5 in haar gevolgen zich ontwikkelt; is de weg, zoals de laatste van de bovengenoemde drie mogelijkheden zich aan een deel van de Christenen verwezenlijkt. Dan wordt namelijk Paulus' woord in Rom. 11: 13 vervuld: "Als hun verwerping is de verzoening van de wereld, wat zal de aanneming wezen anders dan het leven uit de doden" voor hen, die een prooi van de dood waren geworden? (vgl. Hoofdstuk 11: 13). Er zijn oneindig veel verklaringen van ons profetisch boek en juist dat er zo vele en van zo velerlei aard zijn heeft het boek zelf in diskrediet gebracht en elke nieuwe verklaring vindt bij de lezers enkel degenen, die het recht tot twijfelen op de voorgrond plaatsen en een handtastelijk bewijs voor de juistheid eisen. Nu, lang zal het niet meer duren voordat dit bewijs gegeven wordt ten gunste van de door ons gegeven verklaring. Ten eerste moet echter het vertrouwen reeds worden gewekt daardoor, dat zo dit zo belangrijke hoofdstuk van de brief aan de Romeinen in zijn hele betekenis duidelijk wordt en wellicht dienen de volgende uiteenzettingen om het vertrouwen nog meer te bevestigen.

Even nadrukkelijk als de engel verzekert, dat na de periode van de geschiedenis van de Kerk in Hoofdstuk 11 geen nieuwe meer ligt, maar de dagen van de zevende bazuin, die in Hoofdstuk 11: 15 aanvangen, de voltooiing zullen aanbrengen, even nauwkeurig zijn nu ook meteen in het begin, nog voor de periode zelf de dagen geteld en tot bepaalde afmetingen van tijd teruggebracht, om alle vertraging van het begin aan af te snijden. De tijdsbepalingen, die wij in het volgende vinden, worden verdeeld in twee opgaven, waarvan elke zich weer in twee vormen splitst:

a) tweeënveertig maanden

1) Zal de heilige stad vertreden worden door de heidenen (Hoofdstuk 11: 2).

2) Duurt het met het dier uit de zee (Hoofdstuk 13: 5).

b) duizend tweehonderdzestig dagen

1) Voorspellen de twee getuigen (Hoofdstuk 11: 3).

2) Wordt de vrouw in de woestijn gevoed (Hoofdstuk 12: 6)

a) drie en een halve dag

Liggen de lijken van de twee getuigen op de straat van de grote stad (Hoofdstuk 11: 9, 11).

b) een tijd en een halve tijd.

Wordt de vrouw voor het aangezicht van de slang gevoed (Hoofdstuk 12: 14).

Wat nu de beide aanwijzingen onder No. 1 aangaat, ligt hier, evenals bij MATTHEUS. 24: 36 en 44 is uiteengezet, de profetische tijdrekening ten grondslag, volgens welke 42 maanden = 42x30 jaren en ook de 1260 dagen = 1260 jaren zijn. Vaak genoeg worden in de symboliek van de Heilige Schrift ook elders jaren voor dagen (Ezechiël. 4: 4 v. Luk. 18: 32), of omgekeerd dagen voor jaren (Num. 14: 33 v.) voorgesteld, als voor dat geval, waarover hier sprake is, de overeenstemming van het getal met een ander overeenkomstig geval moet worden vastgehouden; maar de jaren of dagen, die in het laatste genoemd worden, voor het eerste een te lange of een te korte tijdruimte zouden zijn. Is nu in Hoofdstuk 11: 2 van een vertreden worden van de heilige stad door de heidenen 42 maanden lang sprake, dan is dat duidelijk een weer opvatten van de voorspelling van Christus in Luk. 21: 24 : "Jeruzalem zal van de heidenen vertreden worden, totdat de tijd van de heidenen zal vervuld zijn" en wel een weder opvatten met het doel om beide uit het onbepaalde van de tijdruimte, waarin de voorspelling daar nog is gelaten, weg te nemen, en het volgens de eed van de engel, dat voortaan geen tijd meer zijn zal, maar alles tot bepaalde afmetingen zal worden teruggebracht, tijdelijk te begrenzen. Dan zal bijgevolg het voorzeggen van de twee getuigen in Hoofdstuk 11: 3, als het op 1260 dagen berekend wordt, niets anders zijn dan een nadere bepaling van hetgeen de Heere onder de "tijden van de heidenen" heeft verstaan, namelijk de hun geschonken tijd van genade, gedurende welke het rijk van God, dat van de Joden is genomen, de heidenen is gegeven en inderdaad is met 1260 dagen nauwkeurig dezelfde tijdruimte genoemd, als met 42 maanden, de maand door elkaar op 30 gerekend. Het is gemakkelijk te begrijpen, waarom niet voor beide zaken, voor het vertreden worden van Jeruzalem, zowel als voor het voorspellen van de twee getuigen, hoewel die dezelfde tijdruimte innemen, ook

dezelfde uitdrukking tot begrenzing ervan is gebruikt; want er bestaat ondanks de uitwendige gelijkheid van de lengte van de tijd toch inwendig een tweevoudig onderscheid in zoverre als het vertreden worden van Jeruzalem voor een tijd kan zijn afgebroken, en als een treurige zaak is, terwijl daarentegen het voorspellen van de twee getuigen zonder tussenpoos voortduurt en als iets goeds, iets heilrijks in aanmerking komt. Voor het laatste was slechts een opgaaf van tijd, in dagen uitgedrukt, gepast, voor het eerste een, die maanden noemt. Men heeft toch in het Hebreeuws de uitdrukking "dagelijks", om iets, dat onafgebroken voortgaat aan te duiden (Ps. 7: 12; 25: 5; 86: 3, zoals wij zeggen "dag aan dag" en evenals de dagen door de zon worden bepaald, het beeld van genade en zegen; zo de maanden door de maan, het gesternte van de nacht en het symbool van veranderlijkheid en misleiding (Gen. 1: 16 Mal. 4: 2 Jes. 47: 13). Nu wij het 9de Hoofdstuk achter ons hebben, hoeven wij ook niet meer te raden van welk tijdstip wij de 42 maanden en 1260 dagen, of de 1260 jaren in Hoofdstuk 14: 2 en 3 moeten rekenen. Daar troffen wij het eerste wee aan, de eerste vorm van het anti-christelijke in het optreden van het Mohammedanisme, dat niet maar een nieuwe, bij het Christendom achterstaande godsdienst is maar een verloochening van Christus en een verdringen daarvan uit het gebied, dat daaraan reeds toebehoort (Filippenzen 2: 10 v. 1 Joh. 2: 22 v., dus een aanmatigend zelf verheffen boven het Christendom. Met dit eerste bepaald geformuleerde en praktisch doorgezet antichristendom is ook voor hen, die zich door de duivel uit zijn bewind op aarde niet feitelijk kan laten verdringen, zonder vooraf de tijd te bepalen, voor hoelang aan de duisternis macht zal zijn gegeven, het tijdstip gekomen, dat hij de voorspelling, in Luk. 21: 24 nog onbepaald gelaten, afbakenen moet wat de tijd aangaat, evenals reeds in de dagen van Zijn vlees, toen Hij van Zijn overlevering in de handen van de vijanden en van Zijn kruisdood sprak, Hij tevens bepaalde, wanneer Hij weer zou opstaan. Kan nu ook geschiedkundig worden aangewezen, dat in werkelijkheid een eigenlijk vertreden van Jeruzalem door de Heidenen eerst met de inname van de stad door de kalif Omar in het jaar 637 na Christus begonnen is, alsmede, dat omstreeks dezelfde tijd het eerste begin is gemaakt met de bekering van de Duitse landen tot het Christendom, dan moeten wij de tijdruimte van de 42 maanden of 1260 dagen zoeken in de jaren 637-1897. Zij, die zo’n uitkomst van het onderzoek van de Schrift niet kunnen verstaan, zijn daarentegen genoodzaakt uit de profetie in Hoofdstuk 11: 2-3 een zin voort te brengen, die alle profetie van het Oude Testament geheel weerspreekt, alsof de kerkelijke antichrist met zijn legerschaar ook van de heilige stad Jeruzalem voor 42 maanden in de gewone zin of gedurende 3 jaar bezit zou nemen en daar de twee getuigen, die even zo lang profeteren, ten slotte doden. Zij moeten verder met de vroegere profetie van Christus in Luk. 21: 24 zeer willekeurig omspringen, als zou daar niet worden gezegd, wat toch duidelijk daarmee gezegd wordt, dat Jeruzalem zo lang vertreden zal worden, als de tijden van de Heidenen duren. Eindelijk moeten zij de beide tijdsbepalingen onder I geheel gelijkstellen met de tweede onder II, zonder ook maar de minste grond te kunnen aangeven voor zo’n afwisseling in de uitdrukkingen, die er alleen toe kan dienen, om in verwarring te brengen, vooral als men het gezegde in Hoofdstuk 12: 14 voor hetzelfde verklaart met hetgeen reeds in Hoofdstuk 12: 6 is verkondigd en nu vervolgens een meer onbepaalde tijdsbepaling verkrijgt, waar van te voren reeds een, die zeer bepaald klonk, was gesteld. Nee, niet aan de 1260 dagen in Hoofdstuk 12: 6 zijn de "een tijd en twee tijden en een halve tijd" gelijk; zij staan slechts in een zekere verwantschap met de "drie dagen en een halve" in Hoofdstuk 11: 9 en 11, zonder daarom ermee één te zijn. Beide bepalingen, zoals wij die onder II tegen over elkaar hebben geplaatst, hebben namelijk, zoals wij ons later zullen overtuigen (vgl. het opgemerkte bij Jer. 30: 17 en 31: 37), op twee verschillende tijdruimten betrekking. Die 3 dagen of jaren karakteriseren de heerschappij van de anti-christelijke tijdgeest, die zeker iets verkeerds is, maar tegelijk iets, dan onafgebroken voortduurt (van maanden in profetische zin kon hier buitendien geen sprake zijn, omdat reeds een maand als 30 jaar is en er dus van een betrekkelijk klein gedeelte

van het geheel sprake is; daarom moest de tijdsbepaling als die juist zou zijn, in dagen worden uitgedrukt). Deze 3 tijden of jaren daarentegen zien op de heerschappij van de persoonlijke antichrist en was daar de tijdsbepaling door Dan. 7: 25 reeds op een wijze geformuleerd, die woordelijk moest blijven, om dadelijk als dezelfde, die reeds de profeet van het Oude Testament had gegeven, te worden erkend en de schijn te vermijden, alsof hier een nieuwe profetie werd gevonden. Wat de 42 maanden in Hoofdstuk 13: 5 aangaat, verlopen deze noch met dezelfde tijdruimte in Hoofdstuk 11: 2, noch met de 1260 dagen in Hoofdstuk 11: 3 en 12: 6 gelijktijdig, maar maken op zichzelf een bijzondere afdeling uit, die slechts gedeeltelijk binnen de andere ligt, daar die later begint en dienvolgens ook later ophoudt, zoals die dan ook daar wordt ingevoerd, waar het gezicht van de vrouw in Hoofdstuk 12 die andere tijdruimte reeds ten einde heeft gebracht en met de uitdrukking (12: 17): "en de draak vergrimde op de vrouw en ging heen om krijg te voeren tegen de overigen van haar zaad" iets later heeft voorbereid. Wij zullen over deze 42 maanden ter plaatse zelf handelen, hier nog alleen ten opzichte van de andere in Hoofdstuk 11: 2, om een bedenking uit de weg te ruimen, die er tegenover de bovenstaande berekening van de 1260 jaren voor de tijd van 637 1897 na Christus zou kunnen gemaakt worden een korte opmerking! Hoe, zo zou men kunnen vragen, moet dan voor de tijd van Israël’s straf, de tijd van meer dan 5 ½ eeuw, die voor de verovering van Jeruzalem door de Mohammedanen ligt, als niets worden gerekend, terwijl die toch meer dan achtmaal zo lang is als die van de Babylonische ballingschap en die tijd, die na die verovering komt, moest worden afgemeten? Wij moeten daarop antwoorden, juist dat verzekert de engel met zijn eed: tot hiertoe is het een onbepaalde tijd geweest, die niet verder in berekening kwam, welks einde niemand kon berekenen; maar nu, nadat het eerste van de drie in Hoofdstuk 8: 13 aangekondigde weeën begonnen is en een anti-christelijke macht zich van de heilige stad heeft meester gemaakt, is de tijd afgemeten, een einde gesteld, dat wat de maat aangaat niet verder gaat dan de naam, reeds door de profeet Daniël meegedeeld is (Hoofdstuk 7: 25; 12: 7) "een tijd en twee tijden en een halve tijd" alhoewel hier het profetische begrip van "tijd" (zoveel als jaar) daardoor een aanmerkelijke versterking moet krijgen, dat die met het getal van de dagen (in ronde som: 360) vermenigvuldigd wordt (360 g 3 = 1260 dagen d. i. jaren) en die norma dus, in bepaalde getallen opgelost nu deze betekenis krijgt 360 + (2x360) + (360: 2) jaren. Van andere zijde is bij de nu nauwkeurig afgemeten ballingschap van Israël ook de maat voor de vroegere Babylonische ballingschap (Dan. 12: 11) in zoverre behouden, als 1260 jaren een achttienvoudige vermeerdering van de 70 jaren zijn ("Jer 29: 14. Zo volgt de profetie van het begin tot het einde bij al haar tijdopgaven streng de wet, die zij zelf eenmaal heeft gegeven en houdt daarbij de heilige symboliek van de getallen in het oog. Een dergelijk onberekend laten, zoals hier over de tijdruimte van het jaar 70 637 na Christus, vinden wij ook in Dan. 9: 24 vv. over de tijd van 556-457 voor Christus. Evenals het daar onnodig was, dat de Heere de profeet eerst nog de verlossing uit de Babylonische ballingschap aankondigde, omdat toch reeds Jesaja, Jeremia en Micha daarvan hadden voorspeld, zodat het begin ervan vanzelf moest vaststaan en wel te meer, omdat het een gedeelte van de godsspraak bij Jeremia, die van de val van de Chaldeeuwse heerschappij, reeds vervuld was, was het ook niet nodig dat de ziener van de Openbaring over die tijdruimte mededelingen werden gegeven, omdat toch slechts eerst in het algemeen de toorn van God over het Israël, dat aan het gericht was overgegeven, zich in allerlei ellende zou uitstorten, want voor deze tijdruimte waren de reeds aanwezige profetieën volkomen voldoende. Het was echter uitsluitend te doen om een openbaring ten opzichte van de tijd, die bepaald afgebakend of begrensd was en die men meteen kent, als men zijn omvang (42 maanden) en karakter (vertreding van Jeruzalem) weet. Over de betekenis van het begrip van "vertreding", waartoe Jeruzalem weer tot een Jebus wordt, vergelijkt men het gezegde bij Luk. 21: 24

De zaak, die bevestigd wordt, wordt voorgesteld eerst ontkennend en daarna stellender wijze. Ontkennender wijze: dat daar geen tijd meer zal zijn; niet volstrekt, alsof op het blazen van de zevende bazuin meteen het algemene oordeel zou volgen, want dat komt met het volgende van de Openbaring niet overeen, maar het is in sommige opzichten te verstaan: daar zou na het blazen van de zevende bazuin zo'n tijd niet meer zijn als van te voren. De antichrist zou de Kerk niet meer onder zich houden in zulke duisternis; hij zou de waarheid en de belijders van de waarheid niet meer zo onderdrukken en overheersen, dat zou ophouden; de Kerk zou uit Babel gaan en zich tegen hem zetten; hij moge de Kerk krijg aandoen, zoals Farao het uit Egypte gaande Israël vervolgde; maar hij zal ze niet meer onder zijn geweld krijgen, daar zal altijd een staande partij tegen hem zijn. Stellender wijze (vs. 7). Maar in de dagen van de stem van de zevende engels, wanneer Hij bazuinen zal, zo zal de verborgenheid van God vervuld worden, zoals Hij Zijn dienstknechten de profeten verkondigd heeft. Wat die verborgenheid is, zal bekend worden uit hetgeen van de zevende bazuin gezegd wordt, namelijk het herstel van de Kerk in een uitgebreide en heerlijke staat op aarde, eerst wel strijdend tegen de anti-christ, in welke strijd vele martelaren de waarheid met hun bloed zullen verzegelen, maar daarna zegevierende de duizend jaren, waartoe ook de algemene bekering van de Joden behoort, waarvan wij boven in het brede hebben gesproken en aan de andere kant de verbreking van de vijanden van de Kerk, de anti-christ en de Turk voor de schalen, die over hen zullen worden uitgegoten, van welke zaken de profeten, zoals van het Oude Testament Jesaja, Ezechiël, Daniël, Zacharia, als van het Nieuwe Testament gesproken hebben.

Uit Berlijn werd ons het onderstaande gemeld. We achtten het te opmerkelijk om het geen plaats te gunnen.

"De verenigingen tot kolonisatie van Palestina, die in vele grote steden opgericht worden, bedoelen verwerving van land in Palestina en bewerking ervan door de Joden. De kolonisten zullen in de eerste jaren, terwijl zij proeven met de landbouw nemen, rijkelijk ondersteund worden. Bijzondere comités zien toe wie opgenomen en naar Palestina geholpen worden. Elke Jood heeft recht op wat zijn land opbrengt en moet de verplichtingen van de Joodse wet vervullen. Onder orthodoxe Joden vindt het plan tegenstand. Men beweert, dat de komst van de Messias dient afgewacht, eer het Heilige Land weer voor de Joden wordt. Voorts ducht men bekeringspogingen van Christelijke zijde. In elk geval is de beweging nu zeer levendig. Te München in Beieren is reeds de eerste vereniging voor Joodse kolonisatie van Palestina gevormd. Niet slechts uit Rusland en Polen, maar ook uit alle grote steden van Roemenië, melden zich Israëlieten aan, om te trekken naar Jeruzalem. Rijke Joden geven er geld voor. Bij de Turksen gezant te Boekarest, de hoofdstad, worden pogingen gedaan om land in Palestina voor de verhuizers te verkrijgen. Vele Joodse huisgezinnen in Duitsland, ook geleerde Joden, hebben zich bereid verklaard, naar Kanaän te gaan en de nederzettingen en te vormen gemeenten te leiden en te regelen. Te Berlijn is op het ogenblik een vereniging tot kolonisatie van Palestina door Joden in wording. We hebben steeds om meer dan een reden met voorzichtigheid aanvaard wat op Israël's terugkeer naar het land van de vaderen scheen te wijzen. Immers, we gedachten van de vele teleurstellingen van hen, wier verwachtingen hierover reeds vaak in rook opgingen, maar een verschijnsel als het vermelde, in verband met de Joden-kwestie, die nu heel midden- en oost-Europa beroert, stemt tot nadenken. Overal wil men de Jood uitwerpen; dat is we vragen nu niet om welke redenen, het pogen. Zou het zoveel beweging wekkend vraagstuk door de Joden zelf, in zo praktische zin als uit het kolonisatieplan blijkt, opgelost worden? (Standaard 27 Oktober 1881).

II. Vs. 8-11. Nadat door de verschijning en het werk van de engel in de vorige afdeling de betekenis en het doel van de periode, die in het tweede deel van de Openbaring zich

ontwikkelde en gekarakteriseerd is, wordt Johannes tot profeet ook voor deze periode geroepen. Met Zijn eigen persoonlijk leven hangt hij in niets samen met de wereld van de volken, die op de voorgrond van het rijk van God treedt; hij staat eigenlijk geheel buiten haar; zij is voor hem een geheel onbekende grootheid. Maar juist daarom wordt zij, voordat hij de openbaring, voor haar bestemd, ontvangt, hem als het ware ingelijfd doordat hij het boekje, dat de openbaring in zich bevat, moet verslinden.

8. En de stem, die ik gehoord had uit de hemel, nadat de engel zijn eed had gedaan (vs. 5 vv.), dezelfde, die mij in vs. 4 had verboden de zeven donderslagen neer te schrijven, sprak weer met mij en zei: "Ga heen, neem het boekje, dat geopend en in de hand van de engel is, die op de zee en op de aarde staat. " (vs. 2).

9. En ik ging, meteen dat bevel gehoorzamend, heen tot de engel, zeggende tot hem: "Geef mij dat boekje en zeg mij tevens, wat ik daarmee doen moet. " En Hij zei tot mij: "Neem dat en eet het op, evenals de profeet Ezechiël moest doen met de brief hem voorgelegd (Ezechiël. 3: 1 vv.)en het zal, als u het heeft verslonden, uw buik bitter maken, maar in uw mond, waarmee u zijn inhoud moet mededelen, zal het zoet zijn als honing" (Ezechiël. 3: 3).

10. En ik nam het boekje uit de hand van de engel, dat hij met die woorden overgaf en ik at dat op en het was reeds bij het opeten in mijn mond zoet als honing en toen ik het gegeten had werd mijn blijk bitter, zoals de engel gezegd had.

11. En hij zei verder tot mij: "U moet, nu u zo tot profeet bent gesteld ook voor de geschiedenis van het rijk van God, die nu begint en van uw persoonlijk leven zo verwijderd is, weer, evenals u dat reeds heeft gedaan voor de vroegere periode, in Hoofdstuk 8 en 9 behandeld, profeteren, door de gezichten, die van nu aan u zullen worden getoond, te beschouwen en neer te schrijven. U moet het nu doen voor vele volken en natiën (Hoofdstuk 7: 9) en talen en koningen, die verder in de geschiedenis van de Kerk zullen voorkomen, opdat ook datgene, wat hen aangaat, openbaar wordt.

Een profeet van de Heere wordt niet door een alleen uitwendige opdracht, maar door een inwendig werkelijk verstaan, door diep in het binnenste mee te voelen, door levendig belangstellen in de Messiaanse geschiedenis en de daarmee verbonden lotgevallen van de volkeren, tot een waar profeet", Over de betekenis van hetgeen voorvalt kan volgens dit en hetgeen bij Ezechiël. 3: 3 is gezegd, geen twijfel zijn. Johannes wordt daardoor ook voor die volken, waarover in Hoofdstuk 11: 19 gesproken wordt, tot profeet geroepen. Hem wordt de inhoud van het boekje, dat over deze volken handelt, met het boekje zelf als een geestelijk voedsel ingegeven, die eerst in sap en bloed bij hem moet veranderen, voordat hij de inhoud kan weergeven. Bij zo’n handeling komt de mond tweemaal in aanmerking: hij neemt eerst het voedsel in het lichaam op en hij geeft vervolgens, wat de buik daaruit aan voedingsstoffen heeft getrokken, met het profeteren weer. Voor deze, voor de mond, is het boekje beide keer zoet, zowel bij het ontvangen als bij het weergeven en alleen voor de buik is het bij de geestelijke verwerking en toe-eigening bitter. De aankondiging van de engel in vs. 9 en het bericht van de ziener in vs. 10 worden zo wat betreft de afwijking van elkaar eenvoudig daardoor verklaard, dat de ziener zich beperkt tot het in ontvangst nemen, de engel daarentegen het weergeven op het oog heeft. In deze volgorde "zoet, bitter, zoet" ligt nu ook tevens een afbeelding van de inhoud van het boekje, dat wat de aanvang betreft, in zoverre het in Hoofdstuk 11 van een tempel van God en van aanbidders daarin en van twee voorspellende getuigen in de geest en in de kracht van Mozes en Elia spreekt, zoet is, daarna in het midden het bericht van het doden van de beide getuigen bitter wordt, maar aan het einde door de

wederopwekking van de getuigen zich weer zoet betoont. Zoals later bij de uitlegging zal blijken, hangen ook werkelijk begin en einde in het bijzonder met de mond, het midden daarentegen met de buik samen. Want omdat Johannes volgens zijn geheel persoonlijk leven tot het volk van Israël behoort, kan hij enigermate slechts met Israëlitische mond de voorspelling opnemen en weergeven. En inderdaad is Israël dat volk, waarvan de profetie van het boekje in Hoofdstuk 11 zowel uitgaat, omdat vs. 1-6 geheel Oud-Testamentische van inhoud zijn, als waartoe zij in vs. 11 en 12 terugkeert. De verwerking van het boekje in de buik geschiedt daarentegen in het belang van die volken. tot welker profeet de ziener hier gesteld is en waarmee hij door de daad van opeten als het ware geamalgameerd wordt. Voor deze volken heeft hij zeker iets bitters te proeven, omdat het tot een vernietiging van hun Kerk komt door hetgeen de anti-christelijke geest ervan maakt (Hoofdstuk 11: 7, 10). Beschouwen wij dan nu de verhouding van het boekje in de hand van de engel tot het inwendig en uitwendig beschreven boek in de hand van God, waarop ons in Hoofdstuk 5: 1 vv. werd gewezen! In dit laatste, het voorname gedeelte van het boek, zagen wij een symbool van het hele profetische woord van de Heilige Schrift. De inhoud daarvan was de ziener wel bekend, het hoefde hem niet te worden voorgelezen. Het openen ervan, om er in te kunnen lezen, had integendeel slechts de betekenis van een voltrekken van zijn voorspellingen, waaruit men het daarin gezegde nu ook eerst werkelijk verneemt, in zoverre men het nu juist kon opvatten en er zich over kon verheugen. Maar de ontvouwing was onmogelijk geworden in de hand van de heilige en rechtvaardige God. Nadat Israël de maat van zijn zonde had volgemaakt, het verbond van de genade had vernietigd en zo de belofte had opgeheven, moesten nu oordelen komen, zoals die sinds lang reeds waren aangekondigd door de profeten van het Ouden Testaments (1-4e zegel) en vervolgens nader zijn bepaald door de dreigende voorspelling van Christus zelf (5 en 6e zegel) en achter deze oordelen lag in de hand van de goddelijke gerechtigheid eigenlijk niets meer dan de eeuwige verwerping in de hele verdoemenis van het uitverkoren volk, zodat het met 7 zegels gesloten boek zich nooit zou hebben kunnen oprollen en zijn heil voor Israël en de hele wereld zou kunnen ontwikkelen. Maar de goddelijke gerechtigheid wil het boek niet in haar hand houden; het moet niet komen tot een volvoeren van de 6 eerste zegels op die wijze, dat als zevende volgt wat zo-even werd genoemd. Daarom biedt God het boek aan degene ter opening van de zegels aan, die de oordelen met zo’n wending in Zijn hand kan nemen, dat zij wel volkomen vervuld worden tot bevestiging van de profetie en tot bevrediging van de goddelijke gerechtigheid, maar niet de eeuwige verwerping en de hele verdoemenis van het uitverkoren volk tot hun doel stellen, maar een redding in de verzegeling van de uitverkorenen tegen de dag van de toekomst, waardoor het boek met die zaligheid, die het voor ogen stelt, ongehinderd kan worden teweeg gebracht. Die dat kan is Hij alleen, die Zich als het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt, aan het kruis heeft laten slachten; en Hij ontvangt dan werkelijk uit de hand van Zijn Vader het boek om de gerichten over Jeruzalem en het heilige volk te volvoeren (MATTHEUS. 26: 64), en brengt ze zo voort, dat na opening van de zes eerste zegels, voordat het tot het zevende komt, eerst een feit plaats heeft, dat betuigt, dat het oordeel niet een middel is tot uitroeiing van het uitverkoren volk, maar alleen een bestraffing en kastijding om de "verkiezing" (Rom. 11: 7) nog tot de laatste vervulling te leiden en een ontelbaar grote schare uit de meest verschillende volken van de heidenwereld voor de tijd van de vervulling terzijde te plaatsen. Terwijl dus het Israël naar het vlees wordt uitzekert, is er reeds een nieuw Israël, dat uit de Geest werd geboren. Het rijk van God gaat met de verwoesting van de heilige stad en van de tempel niet teniet, zodat het op aarde geen dragers meer hebben zou. Het openen van het zevende zegel valt integendeel met een tijdstip samen, dat de hemel in stil gebed kan neerzien op hetgeen bij de nieuw gestichte gemeente van God plaats heeft. Het brengt ook geen verder gericht over Israël, maar laat andere gerichten uitgaan in de zeven bazuinen, die gezamenlijk de heidenen aangaan. Treurig staan echter nu weer de zaken, als

deze nieuwe gerichten zo verre zijn voortgegaan, dat de zesde bazuin zich laat horen. Een anti-christelijke richting heeft in twee sterke aanvallen zich meester gemaakt van de heerschappij van de Christelijke Kerk en in zo verre deze nog bestaat, is zij gruwelijk ontaard en tot hardnekkige onboetvaardigheid gekomen. Er moet een nieuw begin worden gesteld, anders is het rijk van God verloren. Maar wat een begin moet dat zijn? Het profetische woord van het Oude Testament geeft daarop geen duidelijk antwoord. Er is daarin een leemte, die een aanvulling behoeft. Bij de profeten wordt zeker het terugkeren van Israël uit Babel, het weer opbouwen van Jeruzalem, de latere openbaring van Christus en de oprichting van het rijk der hemelen met het komen van de heidenen tot het licht van de Joden duidelijk verkondigd, daarnaast ook gewezen op een verharding van de laatste, op een tweede gevangenschap en een wederopname aan het einde tot het volkomen bezitten van de zaligheid. Op het geval, zoals dat nu na het eindigen van de gezichten in Hoofdstuk 4-9 aanwezig is, dat eensdeels Israël is uitzekert en het aan de andere zijde met de Christenen, die uit het Oud-Testamentische verbondsvolk voortgekomen zijn, eveneens gedaan is, alle samenhang met het voorheen dus afgebroken schijnt te zijn, dat geen verdere ontwikkeling van de raadsbesluiten van de genade meer mogelijk is, is nog zo goed als niet gelet, er worden bij de profeten eigenlijk nog in het geheel geen openbaringen over het verder verloop van de gedachten en wegen van God gevonden. Zo wordt een nieuw bijzonder boekje nodig, maar in de hand van Hem, die hier als sterke engel van de hemel neerdaalt, is het boekje open, want Christus heeft reeds in de dagen van Zijn vlees bij het profetische woord van het Oude Testament het Zijne tot aanvulling bijgevoegd, als Hij tot de ongelovige Joden zei (Matth. 21: 43): "het rijk van God zal van u worden genomen en een volk gegeven, dat zijn vruchten voortbrengt. " Hiermee heeft Hij reeds een toekomst voorspeld, waarin zonder alle nader verband met het Oud-Testamentische verbondsvolk op geheel nieuw terrein een Kerk zou worden gebouwd, die, zolang haar tijd duurt, geroepen is om zelfstandig en in elk opzicht die plaats van het Israël, die van het rijk van God is afgezonderd, te vervullen. Deze tijd, in Luk. 21: 24 in de bijzondere zin van het woord "de tijd van de heidenen" genoemd, is zeker dadelijk vanaf het begin nauwkeurig afgemeten, opdat Israël niet bovenmatig schade daarbij lijdt die omvat omstreeks de helft van die tijd, die Israël, sinds Abrahams verkiezing tot op het einde van de onmiddellijk uit zijn schoot voortgesproten oude Kerk, het rijk van God heeft in bezit gehad. Het boek in de hand van de engel is dus maar klein, het is een boekje in vergelijking met het grote boek in Gods hand, zoals dat dan eigenlijk slechts de afdeling Hoofdstuk 11: 1-14 wij reeds in Hoofdstuk 11: 15 v. weer verplaatst worden in het 4de Hoofdstuk, dat de gezichten inleidt en Hoofdstuk 12 tot het volk van het Oude Verbond terugkeert, om vervolgens in de verdere hoofdstukken ons enkel vervullingen van Oud-Testamentische profetie te geven. Verder hangen er aan dit boekje geen zegels, die eerst moeten worden geopend; want de barmhartigheid, die deze heidenen roept (Rom. 15: 9 het ogenblik door geen letten op Israël meer gebonden. Zij kan met geheel vrije hand gedurende de hele tijd haar werk verrichten; ja zo handelen, als wist zij van Israël niet meer, zoals dan ook stad en land nu aan een hele vertreding zijn prijs gegeven. En zo wordt nu inderdaad een Kerk uit de heidenen opgericht, die voor een goed deel de voorrechten en beloften van Israël zich toe-eigent, alsof door deze en geheel afgezien van Israël het rijk van God tot zijn volmaking worden gebracht. Toch blijkt het nog ten slotte, dat de door deze Kerk gebouwde stad van de Westerse Christenen niet tot het nieuwe Jeruzalem mag worden, dat van God uit de hemel op de nieuwe aarde moet neerdalen, toebereid als een bruid, getooid voor haar man, maar er de voorkeur aan geeft, om met het karakter van Sodom en van Egypte ook dat van het Christus-moordend Jeruzalem te verbinden (Hoofdstuk 11: 8) en daarom van te voren aan een grote aardbeving moet worden prijsgegeven, voordat de overigen, die behouden worden, weer eer geven aan de God van de hemel (Hoofdstuk 11: 13). Deze gedachten van God, die aan deze zijde van de openbaring van het Oude Testament liggen, hoewel door Christus in de

dagen van Zijn vernedering reeds aangeduid, moeten de ziener eerst worden ingelijfd en bij hem in vlees en bloed worden veranderd; maar nadat hij het boekje heeft opgegeten, is hij tot profeet voor de volken en natiën en tongen en koningen, waarover in de kerkgeschiedenis van de Middeleeuwen en van de nieuwere tijd wordt gehandeld, zeer geschikt.

Men bemerkt aan het hele tiende hoofdstuk, dat als een rustpunt en als een voorbereiding tot de verdere voorspellingen is te beschouwen, dat er nu in de Openbaring iets nieuws en bijzonders volgt, en wel daaruit, dat aan de ziener de voorspelling niet meer uit het boek met de zeven zegels, maar uit het kleine geopende boek wordt meegedeeld. Nu volgt namelijk een viervoudige voorspelling van de wereldhistorische toestanden van het 1250 jarige tijdperk, die wat de tijd aangaat, naast elkaar voortlopen en niet op elkaar volgen, gedurende welk tijdperk de Moslim-wereld in het oosten, de Pauselijke wereld in het Westen bestaat en de Gemeente als een tweeheid onder het beeld van de beide Getuigen en van de Vrouw in de woestijn, naast de Islam en het Pausdom aanwezig is. Daarna volgt nog een schildering van de laatste 400 jaren van de 1260 jarige tijdperk van de Hervorming tot aan Christus' terugkomst, 13: 11-14: 20 Deze schildering van een tijdperk van twee, drie, vier en meer zijden is in het Woord van God niet ongewoon, zoals wij bij Daniël zien, waar dezelfde Wereldmachten eenmaal door het Monarchijenbeeld, ten tweede male onder het beeld van dieren worden voorgesteld. Bovendien laat Daniël de Wereldmachten viermaal optreden, nu meer dan minder volledig voorgesteld. De schildering van de wereldtoestanden van verschillende zijden hebben wij ook reeds in de Openbaring, bij de verzegeling en later bij de vier dwaalleringen van de drie eerste bazuinen ontmoet; insgelijks bij de profetische betekenis van de zendbrieven. Evenzo treffen wij haar in de volgende Hoofdstukken aan en ook nog aan het slot van het 1260 jarige tijdperk en bij de zeven schalen en haar naderende uiteenzetting in de verdere Hoofdstukken.

Uit hoofde van het zoete en aangename, worden ook elders de woorden van de Heere met honing vergeleken en ook het "opeten" van hetgeen waar zij op geschreven zijn, geeft vreugde en blijmoedigheid, zowel aan Jeremia als aan Ezechiël, ofschoon diens boekrol niets behelsde, dan hetgeen stof scheen te geven tot klagen. Maar ook het smartelijkste, dat uit de mond van de Heere uitgaat, is goed in de ogen van Zijn ware, gelovige kinderen. Toch zijn de woorden van God over Zijn Kerk ook bitter. Zouden zij dat zijn in het binnenste van Johannes, dit is een aanduiding van zijn onuitsprekelijke droefheid over de verbastering van de Kerk en over de rampen, die haar die ten gevolge te wachten staan. En zou de aankondiging daarvan hem niet bitter vallen, omdat hij ook een lid is van de gemeente van de Heere? De gedachte daaraan doet ons verstaan, wat de zo-even genoemde profeten zeggen van hun gewaarwordingen in soortgelijke omstandigheden. En wij? Aan alle gelovigen, in het bijzonder aan de dienaren van het woord van de Heere, wordt bevolen, de woorden van de Schrift "op te eten", dat zegt: ze niet slechts te horen, maar ook weg te leggen in het hart; ja die allen niet allen datgene, dat naar ieders smaak is, maar ook wat hem bitter valt; hetgeen bemoedigt, maar ook hetgeen verschrikt. Beproeven we onszelf, of ons geloof zich wel uitstrekt over alles, wat in het woord van de Heere ons is geopenbaard voor onze zaligheid; en bidden wij van heler harte, dat het Hem, die het licht over ons heeft laten opgaan in de duisternis, behaagt om Zijn Geest in ons uit te storten, opdat wij de naam niet verdienen van "onverstandigen en tragen van hart, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben. "

De Apostel, de hemelse stem gehoorzamend, ontving niet alleen het vaker gemelde boekje uit de hand van de engel, maar hij kreeg ook bevel, om het op te eten, dat is, met alleen met zijn tanden te kauwen, maar ook in te slokken. Deze geheimzinnige vertoning is ontleend aan de Godsspraak van Ezechiël. Hij zag, in de hand van Hem, die op de troon zat, de rollen van een

boek. De vellen, waaruit die boekrol was samengesteld, werden voor zijn aangezicht ontrold; zij waren van binnen en van buiten vol geschreven. De inhoud van dit geschrift bestond in treurige voorspellingen, die men niet zonder gevoelige aandoening lezen kon, daarna kreeg hij bevel om die rol op te eten, dan de bedreigingen, die daarin geschreven waren, aan het huis van Israël te verkondigen Ezechiël. 2: 9-3: 1 Het gaf te kennen, dat de profeet de oordelen, die de Heere tegen de Joden bedreigd had, diep in zijn geheugen prenten moest. Immers Gods woorden op te eten zegt, die diep in zijn gemoed in te prenten. Als uw woorden gevonden zijn (zei daarom de profeet Jeremia tot de Heere), zo heb ik ze opgegeten (Jer. 15: 16). Bij de Latijnen zelf betekent de uitdrukking, een boek op te eten zich de inhoud daarvan eigen te maken en diep in zijn geheugen te prenten. Het bevel daarom van de Engel aan de apostel Johannes, om het geopende boekje op te eten, gaf geheimzinnig te kennen, dat hij de inhoud van de voorspellingen, daarin vervat, diep in zijn geheugen prenten en als het ware in merg en bloed verkeren moest. Maar wat was de inhoud van dat boekje en welke voorzeggingen behelsde het? Dit wordt ons niet bericht; zoveel schijnt ons en uit het beloop van zaken en uit vergelijking met het gemelde gezicht van Ezechiël, zeker te zijn, dat het voorspellingen van schromelijke oordelen behelsde; en omdat de apostel vervolgens bevel kreeg, om de inhoud bekend te maken vs. 11, zouden wij gissen, dat die oordelen in enige volgende gedeelten van dit openbaringsboek beschreven zijn. Ook schijnen zij ons te behoren tot de tijd van het zevende bazuingeluid, zodat zij dienen zullen om het koninkrijk van Christus over zijn vijanden volkomen te doen zegepralen, verg. vs: 7 De apostel at dat boekje op en hij ondervond hetgeen de engel hem gezegd had, het was in zijn mond als honing en toen hij het gegeten had werd zijn buik bitter vs. 10 Onder het kauwen was het of hij honing smaakte. Het ging hem, in zo verre, evenals de profeet Ezechiël, Hoofdstuk 3: 3 Het geeft te kennen, dat het hem bijzonder aangenaam was te overdenken, hoe de bedreigde oordelen dienen zouden, om de luister van Christus koninkrijk te voltooien. Maar de Apostel had er bittere naweeën van, zijn buik werd bitter. Hij voelde smartelijke krimpingen in zijn maag en ingewanden. Dat vertoont ons de aandoeningen van droefheid en smarten, die de apostel in zijn geest voelde, wanneer hij zijn de schromelijke rampen en onheilen herinnerde, die een aanmerkelijk gedeelte van het mensdom om hun vijandige tegenstand tegen het koninkrijk van Christus ondergaan zouden. Met een woord, het was een alleraangenaamste herinnering voor de apostel, wanneer hij zich de zegepraal van Christus' koninkrijk voor de geest bracht; maar hij was tevens treurig, wanneer hij dacht aan de vreselijke oordelen, die over Zijn vijanden komen zouden, ofschoon zij die onheilen rechtmatig verdiend hadden, de apostel had evenwel deernis met hen voor zoverre zij zijn natuurgenoten waren.

Hierdoor wordt te kennen gegeven, dat de kennis van de verborgenheden van God wel aangenaam en vermakelijk is, maar dat daarna de werkingen, die daarop volgen, voor de kinderen van God vaak zwaar en bitter zijn, zoals de verloochening van onszelf en de verdrukkingen en vervolgingen, die hen daaruit overkomen. Ook de straffen zelf waarmee de vervolgers gedreigd worden, zijn ook vaak bitter en droevig om te horen voor de kinderen van God, zoals Ezechiël. 3: 15 in zijn gemoed bedroefd is, als hij klaagt over de halsstarrigheid van de Joden tegen zijn predikatiën en Paulus over de halsstarrigheid van de Joden van zijn tijd (Rom. 9: 2).

Hoewel Johannes voorspeld was, dat het hem bitter zou bekomen, is hij evenwel gehoorzaam, hij eet het op en het was zoals hem voorspeld was, het was zoet en bitterheid volgde; zo zou de Heere in de tijd van de zevende bazuin de leraars gehoorzaam en gewillig maken, zoetheid zouden ze hebben in het prediken en bitterheid wegens de vervolgingen. Dan is men pas bekwaam het Evangelie te verkondigen en daarvoor te lijden, als men de zoetheid ervan gesmaakt heeft en het heeft opgegeten, het verstaat en de kracht daarvan in het hart voelt.

De zoetigheid in de mond betekent de aangenaamheid, die er is in de bevordering van kennis, in de gelijkvormigheid van geloof en hoop, als ook in de vertroosting, die de schriften geven door lijdzaamheid (Rom. 15: 4); de bitterheid in de buik geeft tekenen van droefheid en smart ontstaande uit de tegenwoordige en dreigende plagen, en beving, die voortspruit uit overdenking van dreigende onheilen (Habakuk. 3: 16).

In deze verzen wordt gezegd, dat Christus na de Paapse en Mohammedaanse duisternis gunstig neergekomen zijnde tot straf van de vijanden en herstel van de Kerk, niet zozeer onmiddellijk als middellijk zal werken, dat God getrouwe leraars als Johannes, die ten dele ontbroken hadden, ten dele verborgen waren geweest, als onmiddellijk, dat is op ongewone wijze roepen of verwekken en brengen zal, om het beschreven Evangelie in tegenstelling van de overleveringen te zoeken, niet bij een gewaande stedehouder van Christus, maar bij Christus zelf, door aanhoudende arbeid met gebeden gepaard, dat deze bij Christus hun wens zullen verkrijgen. Zijn schriften door Hem hun gegeven en aanbevolen wordend, opdat ze op die als de enige aangename bronnen van het heil, alleen acht zouden geven, niet lettende op' de tegensparteling van hun eigen vlees, of op de bitterheden van de vijanden, die zij te wachten hadden, dat deze Christus' woorden gehoorzamen zouden en zowel de onuitsprekelijke zoetheid van Zijn woord als de nevensgaande snijdingen van ingewand zouden bevinden, dat eindelijk deze het evangelie wijd en zijn, ja verder dan ooit van te voren door de hele wereld zullen prediken en gehoord zullen worden zonder onderscheid van kleinen en groten, die van te voren Christus tot vijand waren. Aangezien de beginselen van dit alles gezien zijn in de kerkhervorming, betaamt het ons verder op de Heere te hopen en naar Hem uit te zien, die al Zijn beloften volkomen zal vervullen.

HOOFDSTUK 11

III. Vs. 1-14. In het boekje van de engel, welks inhoud nu tot werkelijkheid wordt, wordt gehandeld over de Kerk van het Westen, zoals reeds boven is opgemerkt. Wij vernemen daar het nadere over haar vorming en roeping, haar vernietiging op het einde door het dier, dat uit de afgrond opstijgt en de daardoor teweeggebrachte wederaanneming van Israël, die aan henzelf, voor zover zij door het gericht heen kon worden gered, het leven uit de doden teweeg brengt, hetgeen volgens Rom. 11: 15; van deze wederaanneming de zegen voor de heidenen zal zijn.

1. En a) mij werd, (om mij ten eerste in het algemeen een voorstelling te geven van die toestand van het rijk van God op aarde, gedurende de nu volgende tijd van Zijn verhouding tot de grote massa van de volken, waarin het was geplaatst en van het lot, waardoor Jeruzalem intussen zou zijn getroffen) door een onzichtbare hand een rietstok gegeven (Ezechiël. 40: 3). Deze was een meetroede gelijk, daarom niet een riet van die aard, zoals dat later hij, die de stad, die uit de hemel neerdaalde, mat, in zijn hand hield en de engel, die mij de meetroede gaf, namelijk Christus, de Heer van de Kerk (Hoofdstuk 1: 12 vv.) stond en zei: "Sta op en meer volgens deze staf, waarin u een goddelijke maatstaf tot juiste waardering is gegeven, de tempel van God, het eigenlijke heiligdom en het reukaltaar, dat daarin staat. Meer hoeveel ruimte die beide innemen en bereken daarna, hoe groot het getal is van degenen, die daarin, in het heiligdom voor het altaar aanbidden.

a) Ex. 40: 3 enz.

2. En laat het voorhof uit uw rekening weg, dat van buiten de tempel is, omdat het niet werkelijk tot de tempel behoort, al staat het ook veelszins in betrekking daarmee en meer dat niet, want het is volgens het goddelijk raadsbesluit de heidenen gegeven om daarop rond te gaan. En om met dit rondgaan van de heidenen op de grond van de voorhof van de tempel een ander treden van de heidenen, dat gelijktijdig plaats heeft te verbinden, zij zullen de heilige stad Jeruzalem (MATTHEUS. 4: 5, 27: 53 vertreden. De heidenen, hoewel uit andere volken bestaande als die straks bij dat omgaan bedoeld waren, zullen haar vertreden, tot dat de tijd van de heidenen vervuld zal zijn (Luk. 21: 24). En nu stel ik, nadat in Hoofdstuk 10: 6 is gezegd, dat voortaan geen tijd meer zal zijn, maar alles zijn afgemeten tijd zal hebben, de maat van die tijd voor die vertreding vast: twee en veertig maanden in profetische zin Re 10: 7.

De Germaans-Slavische volken, waarmee de geschiedenis van de Middeleeuwen begint, zijn geheel degenen, die eens die plaats kunnen innemen, die van te voren Israël ingenomen had en die daarom ook in hoofdzaak dezelfde trappen van ontwikkeling doorlopen, die in de geschiedenis van het Oud-Testamentische verbondsvolk worden gevonden, terwijl ten opzichte van de volken van de oudheid, die Christelijk zijn geworden, de zaken geheel anders gelegen zijn. Het is in de eerste plaats een nog ruwe onbereide massa. Van beschaving en geschiedenis, van eenheid als volk en staatsinrichting is bij hen nog geen sprake, dat alles ontwikkelt zich pas door het Christendom en onder de leiding en verzorging van de Kerk, evenals Abrahams geslacht ook pas tot een eigenlijk volk is geworden door de verlossing uit de slavernij van Egypte en het sluiten van het verbond aan de Sinaï. Waren nu Abrahams kinderen geroepenen tot het rijk van God, reeds ten gevolge van hun geboorte, tengevolge van hun afstamming van deze drager van de belofte en werden dienvolgens allen zonder onderscheid door de besnijdenis in het verbond van God opgenomen, zo zijn ook de volken, waarvan gesproken wordt, zonder een eigenlijk voorafgaande bekering van het hart en

opwekking van het geloof meteen in hun geheel gechristianiseerd en verder zonder afbreking en uitzondering hun kinderen gedoopt en de Kerk ingelijfd. Daarin lag een zeer genadige en wijze bedoeling van de Heere; Hij wilde aan de heidenen dezelfde rijkdom van Zijn zaligmakende barmhartigheid betonen, die Hij van te voren aan Israël had bewezen en om zo te spreken, de proef nemen, of aan dit Nieuw Testamentische Israël Zijn voorkomende barmhartigheid een betere vrucht zou tot stand brengen, dan aan het Oud-Testamentische, of het hiermee mogelijk zou zijn om het geheim van Zijn raadsbesluit te volvoeren en die wegen te gaan, die niet weinige theologen voor de wezenlijk schriftuurlijke en ware houden, dat namelijk de Kerk, uit de heidenen vergaderd, de eigenlijke brug wordt voor de overgang van het rijk van de genade in het rijk van de heerlijkheid. Maar zeker had die alles omvattende wijze van roeping ook ten gevolge, dat op de Westerse kerk meteen vanaf het begin als haar signatuur het onderscheid is gedrukt tussen ware Christenen, die het inwendige zoeken en de onreine, die de buitenwereld liefhebben, tussen oprechte belijders van Christus en hen, die alleen de Christen-naam dragen. Dat is dan in de eerste plaats de betekenis van het gezicht, dat wij hier voor ons hebben: Johannes ontvangt een riet, waarmee hij de tempel van God en het altaar, en die daarin aanbidden, moet meten. Van een volvoeren van het bevel en van hetgeen bij meting werd gevonden, wordt niets gemeld. Dat moet er dus verder niet op aankomen, maar alles gelegen zijn aan het vestigen van een bepaalde gedachte en deze gedachte is zonder twijfel deze, dat alles, wat tot het inwendige wezen van de Kerk behoort en alles, wat de levende, met Gods Geest vervulde leden, die het ernstig met het Christendom menen, aangaat, onder de als het ware geometrisch nauwkeurige voorzorg van God gesteld is en tot op duim en streep bewaard zal blijven onder hetgeen later (vs. 7 v.) zal komen. Daarentegen is ook van een voorhof buiten om de tempel sprake, dat Johannes niet in zijn meting moet opnemen. Daarbij moeten wij aan de buitenzijde van de Kerk, aan haar uitwendige verordeningen en inrichtingen, aan haar gebied, dat tot in de wereld reikt, denken en van dit voorhof wordt gezegd, dat het de heidenen gegeven is, namelijk om daarop rond te gaan. Daardoor, dat onmiddellijk daarop weer sprake is van heidenen en van deze wordt gezegd, dat zij een bepaalde tijd de heilige stad zouden vertreden, hebben de uitleggers het juiste inzicht in de bedoeling van de woorden verloren. Wij moeten echter uit deze zin alleen afleiden, voor hoe lang de voorhof van de heidenen zal zijn overgegeven, maar niet wat het vertreden ervan betekent, omdat daar het object van vertreden werkelijk een ander is. Wij moeten hier de plaats Jes. 1: 12 aanhalen, waar aan het volk van de Joden, dat zijn God slechts uitwendig, met een onbekeerd hart en een onheilig gemoed dient, voor de Heere wordt voorgeworpen: "Wanneer jullie voor Mijn aangezicht komen te verschijnen, wie heeft zulks van uw hand geëist, dat u Mijn voorhoven betreden zou? " Daarmee is bedoeld dat geesteloos en ongodsdienstig omlopen, dat plompe opus operaturn, dat beter nagelaten kon worden, omdat het slechts de grond verslijt. En nu komt ons de hele grote menigte van naam-Christenen voor de geest, die uitwendig ook geplaatst zijn in de kring van de Kerk, om haar zegeningen tot op een zekere hoogte mee te genieten, maar die van haar inwendige aard niets in zich hebben en ook geen lust hebben tot het altaar in Gods heiligdom te komen en daar mee te aanbidden, maar liever daar buiten blijven en het voorhof betreden, tot de grond geheel versleten is. Zij zijn naar de inwendige mens heidenen, alhoewel zij de Christennaam dragen. Hun getal, misschien afgezien van hen, die om zo te zeggen de proselieten van de poort of de godvrezenden uitmaken en aan wie, volgens vs. 18, eveneens een loon beloofd is, blijft ongeteld; het komt dus voor de tempel en het altaar en voor degenen, die daarin aanbidden, in de grond er niet op aan, hoe velen van hen ten slotte ook van de voorhof niets meer willen weten en zich geheel van de Kerk emanciperen. Zij moge het betreuren, dat de machten van de wereld tegen haar zijn en de regering van het land alles aanwendt tot ontkerstening van de natie, zij weet ook, dat de Heere regeert over Laodicea (Hoofdstuk 1: 20) en de machthebbenden in Zijn hand heeft en naar de belofte in Hoofdstuk 3: 20, dat na

Laodicea een nieuwe tijd komt. Zij weet dat haar Heere haar leidt naar Zijn raad en ten slotte alles heerlijk volbrengt. Zij erkent, dat de mannen in de raad van de volken en de machtigen in de regering, bij hetgeen de wetgeving bepaalt, niet hun luimen volgen, maar om zo te zeggen, onder een fatum staan, dat nu de wensen en plannen, waarmee de Christelijke tijdgeest zich heeft verbroederd, tot hun doel komen. Dat het nu in de daad tegenwoordig het uur daarvoor is, wijzen ons de woorden aan: "En zij zullen de heilige stad vertreden 42 maanden. " Het begrip van "heidenen" of "volken" is in de profetie van het Oude Testament reeds veelomvattend Deze 30: 3. Er kunnen zeer goed opeens geheel andere persoon bedoeld zijn, dan waarvan van te voren sprake was; ook als dezelfde uitdrukking uit de vorige zin als subject ingrijpt in de volgende zin. Maar geen veelomvattend begrip is de naam "heilige stad. " Daarmee is uitsluitend bedoeld el Kuds, zoals de Arabieren Jeruzalem tot op deze dag noemen Jos 15: 63. In het woord "Jeruzalem zal vertreden worden door de heidenen, totdat de tijd van de heidenen vervuld zal zijn", ligt een zeker onderpand daarvoor, dat hier niet, zoals vele uitleggers willen, aan de Christelijke Kerk mag worden gedacht. Maar nu mag men van dit woord niet tegelijk rugwaarts besluiten, dat onder de tempel van God met zijn altaar en voorhof eveneens die te Jeruzalem is bedoeld en het overgegeven zijn van de voorhof voor hetzelfde als het vertreden worden van Jeruzalem moet worden gehouden, alsof eens, als het tot de heerschappij van de anti-christ komt, deze zich ook van de heilige stad meester zou maken, en de tempel van de Heere op gelijke wijze verwoesten en met zijn gruwelen bevlekken als vroeger zijn voorbeeld, Antiochus Epiphanes. Er wordt nergens in de Schrift gezegd, dat het zo ver zal komen; integendeel moet volgens Hoofdstuk 12: 14 de vrouw op haar plaats een tijd en twee tijden en een halve tijd, zo lang de heerschappij van de anti-christ duurt, voor het aangezicht van de slang worden gevoed en de vernietiging van de anti-christ en zijn legerschaar moet alleen in de naaste omgeving van Jeruzalem plaats hebben; in de stad zelf zal hij evenmin kunnen binnendringen, als eens Sanherib (Jes. 37: 33 v.). Als onder de tempel die te Jeruzalem was bedoeld, dan zou ook het altaar, dat daarmee in verband staat, voorgesteld zijn als het brandofferaltaar. Omdat echter op onze plaats door het "die daarin aanbidden" duidelijk gewezen wordt, op het reukaltaar, is de tempel zelf zonder twijfel een symbool van de Christelijke Kerk en het overgegeven zijn van de voorhof aan de heidenen in die zin op te vatten, als wij het boven hebben voorgesteld. Van Jeruzalem is pas nu sprake, als het uitdrukkelijk met zijn erenaam "de heilige stad" wordt genoemd. Met het rondgaan van de heidenen op de voorhof van de Kerk loopt rechtlijnig het vertreden worden van Jeruzalem door de heidenen. Daarin ligt een fijne wenk, dat, nadat de Heere eenmaal ertoe is overgegaan om Zijn stad, die in MATTHEUS. 5: 35 "de stad van de grote Koning" heet, aan de vertreding, in Luk. 21: 24 aangekondigd, over te geven, Hij ook ten opzichte van de Christelijke Kerk iets dergelijks laat geschieden door toelating tot de gemeenschap van de Kerk, van een niet te meten getal van degenen, die slechts in naam Christenen, maar in het hart alleen heidenen zijn. Hij doet dat, opdat zij naar het uitwendige van haar karakter, om een gemeente van heiligen te zijn, wordt beroofd en dat karakter alleen blijft naar haar innerlijk wezen. Dat er een goddelijk raadsbesluit van deze aard over de kerk van het Westen is, blijkt opmerkelijk daaruit, dat de Hervormde kerk tegenover de Roomse nooit tot voortgaande uitbreiding en overwicht heeft kunnen komen. In de algemene Kerk maakt de Protestantse de tempel en het altaar uit door het bewaren van de leer van de waarheid, de Roomse daarentegen de voorhof naar haar hele inrichting en cultus en zo zal de voorhof blijven bestaan, zolang als het raadsbesluit zelf bestaat. Pas als de tijd van de heidenen vervuld is, zal een andere verhouding komen, zoals wij bij vs. 13 zullen zien; gedurende die tijd blijft echter voor de Roomse kerk een uitwendig overwicht over de evangelische, zoals dit ook de volgende afdeling bevestigt.

Het werk van de Islam, sinds zijn ontstaan en eerste uitbreiding en van de Moslim-wereld is met verheven beknoptheid in deze woorden uitgedrukt: "De natiën zullen de Heilige stad vertreden twee en veertig maanden. " In de plaats van de bloeiende Godsgemeenten van Voor-Azië is de ziel-vergiftigende en de het lichaam-ontzedelijkende Islam gekomen, welker brandstichters-benden alle landen van Voor-Azië met razende verdelgingswoede hebben verwoest, maar zonder hoogst levensbeginsel hun aanzijn als een last voortslepen, nadat altijd nog nieuwe volken, door zich aan hen aan te sluiten en de teringkwaal te hebben opgedaan, van geestelijke verdorring en lichamelijke afgeleefdheid ter prooi geworden zijn. De verdere geschiedenis van de Islam wordt niet geschetst, omdat hij niets meer met de Gemeente van God te doen heeft, zolang hij de Islam blijft. Ook ten tijde van de kruistochten werd de Heilige stad, even zo stout of nog stouter dan door de Mohammedanen vertreden. Eerst vertraden de Chaldeeërs haar, toen de Syriërs, vervolgens de Romeinen, eindelijk zal zij nog het langdurigst en het meest onbeschaamd door de Mohammedanen vertreden worden, zoals Daniël zegt Dan. 9: 27 : Vast besloten strafgerichten zullen zich uitstorten over het verwoeste (hetwelk reeds vroeger daar was). " De tijd van het voortduren van die vertreding of van de heerschappij van de Islam over de Heilige stad wordt bepaald op 42 maanden. Dat deze 42 maanden werkelijke maanden beduiden, dus 3 jaar, gelooft niemand. Het meten van tempel en altaar tempel, altaar en voorhof zelf moeten profetisch opgenomen worden, evenzo het vertreden van de voorhof en van de Heilige stad. Daaruit volgt vanzelf, dat de 42 maanden in profetische zin genomen moeten worden. Wij verklaren dus (zie de profetische getallen) deze 42 maanden of 1260 profetische dagen, de maand (elk van de 42 maanden) op 30 dagen gerekend, als 1260 jaren, die de tijd van de voortduring van de Islam in het Morgenland opgeven en naast de 1260 dagen van de beide Getuigen en der Zonnevrouw en de 42 maanden van het Pausdom voortlopen. Omdat de Islam zo plotseling ontstaan is, volgens Hoofdstuk 9: 15, met een uur en dag en maand en jaar, zo hebben wij daaraan alleen een zeker aanknopingspunt voor de aanvang van de 1260 jaren. Omdat de Islam van 632 tot 642 over geheel Voor-Azië en een deel van Noord-Afrika is uitgebreid geworden en de Heilige stad in 637 de Mohammedanen in handen viel en zo van dat jaar af, door de Mohammedanen vertreden is geworden, zo kan het jaar 637 na Christus als aanvang van de 1260 jaren beschouwd worden. Het getal mag een rond getal zijn; 30 jaren meer zal men er niet aan kunnen toevoegen, omdat het in maanden is opgegeven. Omdat daarmee evenwel de 1260 dagen van de Getuigen en van de Vrouw samen gaan, zo kan men het ook als een nauwkeurige opgave beschouwen. Het loopt in allen gevalle tussen 1892 en 1902 ten einde en wijst duidelijk op het slot van onze eeuw, wanneer daar een grote omkering op de hele aardbodem, vooral echter in de Moslim-wereld en in Europa plaats hebben zal, dat een ieder, die de wereldgeschiedenis raadpleegt, zelfs zonder de profetie, uit de stemming en het drijven van onze tijd klaar en duidelijk opmaken kan. Dergelijke vermoedens en gevolgtrekkingen worden evenwel door het profetische woord en zijn tijdrekening tot zekerheid en waarheid. Evenwel niemand meent, dat die tijd zo rustig naderen en voorbijgaan zal. Wanneer eenmaal het Tien-koningschap van Europa voor het uit de afgrond opstijgende beest valt en een aantal mensen vallen, dan zal een ieder zien en bemerken, dat het einde van de 1260 jaren gekomen is. En dit geschiedt voor het uitdrogen van de Islam, omdat de eerste en vijfde toornschaal voor de tweede en zesde komen. Bij de 42 maanden of de 1260 jaren van de Islam sluiten zich de 1260 dagen van de Getuigen en van de Vrouw en de 42 maanden van het beest uit de zee aan. Deze gelijke tijdsopgave bij deze vier machten heeft vooral ten doel om aan te wijzen, hoe zij bij elkaar behoren en gelijktijdig bestaan, dat door geen ander middel korter en eenvoudiger opgegeven kon worden. Men bemerkt dit aan de Gemeente, die voor Islam en Pausdom bestond en ook daarna zal zijn. De 1260 jaren wijzen dus niet de duur van de Gemeente van God in haar geheel aan, want zij duurt tot in de eeuwigheden van de eeuwigheden, maar haar voortduring en haar voortbestaan ten tijde van de Islam. In weerwil

van deze vijandige machten blijft de Gemeente in stand, ja zij overleeft ze en ook de 3 jaar van de Antichrist. Ook het pausdom duurt als wereldmacht geen 42 maanden, wel als leugenmacht op godsdienstig gebied, omdat de leervervalsing weldra na 600 jaren begon en de wereldmacht pas in latere eeuwen te voorschijn trad. De opgave van de 42 maanden van de macht van het pausdom (13: 5) heeft in de eerste plaats ook ten doel, om het pausdom, welks tijd van ontstaan niet zo nauwkeurig bekend is als die van de Islam en hetwelk niet in tien jaren tijd, maar na verloop van eeuwen een wereldmacht geworden is, in zijn gelijktijdigheid van aanwezen met de Gemeente en met de Islam voor te stellen.

Toen de lichtzinnige geest van de wereld zich de Kerk indrong, de heilige stad vertredende, heeft deze voorhof, hebben de naamchristenen en de afvallige gelovigen, daar geen vasten dam van het heilige geloof tegen opgeworpen, geen weerdstand geboden, maar zich door de stortvloed van de wereld laten losrukken en meeslepen, de weg van de gerechtigheid verlaten en zich afgekeerd van het gebod, dat hun was overgeleverd. Wee hen! Het was voor hen beter, als zij de weg niet gekend hadden. Zij worden geworpen buiten de gemeenschap van de heiligen en aan de heidenen overgegeven. Omdat zij het woord van de waarheid niet hebben gebruikt tot waarachtige bekering, komt de Heere over hen, neemt hun kandelaar weg van zijn plaats en spuwt hen uit zijn mond. Het is door hun toedoen, dat de wereld de Kerk vertreedt tweeenveertig maanden lang. Deze drie en een half jaar is geen tijdsaanduiding, die in eigenlijke zin is op te vatten. Evenals alle andere getallen in de openbaring, is ook het hier opgegeven zinnebeeldig van betekenis. Omdat het zevental dat van de Kerk is, betekent 3 de helft, dat van de heerschappij van de wereld en duidt aan, dat deze, hoe trots ook zich verheffende tegen de Kerk van de Heere, hoe verwaten ook neerziende op hetgeen niet haar vermeende wijsheid is, hoe stout ook op haar vermeende ondermijning van de grondzuilen van het Christendom, nochtans een duurzame heerschappij zal voeren over de gemeente, die opgeschreven is ten leven en die door de poorten van de hel niet overweldigd zal worden. Vrees dan niet, u kudde van Gods volk; de Heere doet Zijn woord gestand en hoe dreigend ook het zwaard tegen u schijnt uitgetogen, uw Beschermer in de hemel keert het op Zijn tijd en op Zijn wijze in de schede, ja tegen de werkers van uw kommer en uw vrees zelf!

Als een land verdeeld moet worden, meer men het af in zoveel delen als er deelgenoten zijn; zo werd Kanaän naar het getal van de stammen afgemeten en aan ieder werd zijn deel in dit land aangewezen. In dit opzicht wordt Israël, dat het erfdeel van God was, genoemd "de roede van Zijn erfenis" (Jer. 10: 16), "de roede van Uw erfenis" (Ps. 74: 2). Door het meten wordt dus te kennen gegeven het eigenen van de Kerk voor God, om die als Zijn eigendom te bewaren. Het altaar werd ook gemeten, door God als het Zijne geëigend. Het altaar is het middel ter verzoening door Christus, door het altaar afgebeeld en daarom ook zelf altaar genoemd (Hebr. 13: 10). Niettegenstaande de antichrist de verzoening door het bloed van Christus zou loochenen en bestrijden en de verzoening zou leren zoeken in de mis, in pijnigingen, bedevaarten en andere grillen, zo zou nochtans het middel van de verzoening in het midden van die hopeloze tijden blijven, gekend en gebruikt worden. Die in de tempel aanbidden, zouden ook gemeten, God toegeëigend en door Hem bewaard worden. Deze zijn de honderd vierenveertig duizend verzegelden (Openbaring 7: 4), de uitverkorenen, die zijn een heilige priesterschap (1 Petrus 2: 5), die als priesters recht en vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom en tot God te naderen, zodat de Heere in de tijd van de overheersing van de antichrist nog een Kerk en uitverkorenen zou hebben, die de verzoening door Christus bloed dan nog zouden kennen en door het geloof gebruiken. De buitenste "voorhof" wordt gesteld tegenover de binnenste en betekent de uitwendige gesteldheid van de Kerk, zoals zij zich in de wereld vertoont, het gros van de onbekeerden in de Kerk, de niet verzegelden. Dit zou niet gemeten worden, omdat het tot de Heere niet behoort, het deel van

de Heere niet is; maar het was in de macht van de antichrist overgegeven, die met zijn onderdanen afgodisch en goddeloos is in leer en leven en daarom heidenen en Babel genoemd wordt. Deze paapse heidenen zouden het uitwendige, de uitwendige luister tot hun deel hebben, maar zonder waarheid; zij zouden pronken met de uitwendige schijn, met de naam van Christelijke Kerk zonder daad; zij zouden de ware Kerk van haar luister beroven en zich met haar uitwendige glans versieren; zij, die paapse heidenen, zouden de heilige stad vertreden, de ware Kerk verdrukken, haar luister en heerlijkheid in de wereld ontnemen, zodat zij zich niet kon vertonen als een stad op een berg, maar moest vluchten in de woestijn en zich verborgen houden, hoewel zij aan de staat van de ware gelovigen niet konden raken, omdat zij verzegeld waren. Dit zou duren de tijd van tweeenveertig maanden; niet dat de antichrist dan vernietigd zou zijn, niet dat hij dan ophouden zou de Kerk te bestrijden, maar hij zou de Kerk niet langer in de woestijn verborgen kunnen houden; hij zou de Kerk niet kunnen beletten uit Babel te gaan en zich openlijk te vertonen en de waarheid te belijden en te beleven. Dit geval komt vaker in de Openbaring voor onder verschillende uitdrukkingen, die echter alle dezelfde tijd betekenen, niet alleen in duurzaamheid, maar ook slaan op dezelfde staat van de Kerk in zo'n tijd. Tweeenveertig maanden zou de heilige stad vertreden worden (Hoofdstuk 11: 2). Tweeenveertig maanden zou de antichrist grote dingen en godslasteringen spreken, (Openb. 13: 5). Een duizend tweehonderd en zestig dagen, die 42 maanden uitmaken, zouden de getuigen profeteren met zakken bekleed (Openb. 11: 3) en de Kerk zijn in de woestijn (Openbaring 12: 6) een tijd en tijden een halve tijd; dat is drie jaar en een half, uitmakende twee en veertig maanden en 1260 dagen zou de Kerk in de woestijn gevoerd worden (Openbaring 12: 14). Deze tijdgetallen zijn niet eigenlijk te verstaan, maar naar de profetische stijl, betekenend iedere dag een jaar, zoals Ezechiël. 4: 5 Dan. 9: 24 Het is waar, dat niet alle getallen in de Openbaring zo genomen worden, maar de omstandigheden van zaken leiden ons of tot de eigenlijke of tot profetische tijdrekening. Het kan met al hetgeen van de antichrist gezegd wordt niet overeenkomen, dat het in drieëneenhalf jaar zou beschikt worden. De zaak zelf, de uitkomst toont het; want 1260 jaren heeft de antichrist de Kerk overheerst en is de Kerk in de woestijn verborgen geweest. Het is onbetwistbaar, dat in de tijd van de hervorming een zeer grote verandering in de Kerk is geschied, zodat het de hele wereld doorklinkt. En dat de Kerk van die tijd uit Babel is gegaan en zich in het openbaar in de wereld heeft vertoond in de belijdenis van de waarheid van het Evangelie. Het is kennelijk, dat van de verlossing van de Kerk uit de vervolging van de Romeinse keizers onder Constantijn de Grote tot op de hervorming in de zestiende eeuw, een tijd van twaalfhonderd zestig jaren is verlopen. Het is onweersprekelijk, dat meteen na de verlossing van de heidense keizers de bisschop van Rome, bij trappen, over de Kerk in Europa is begonnen te heersen en over haar geheerst heeft tot op de tijd van de hervorming. En dat in al die tijd de Kerk verborgen is geweest onder de overheersing van de paus en zich in haar luister niet heeft kunnen vertonen en dat ondertussen in al die tijd daar niet hebben ontbroken die voor de waarheid tegen de antichrist getuigenis hebben gegeven en door de antichrist telkens zijn vervolgd, onderdrukt en gedood, waaruit dan duidelijk blijkt, dat de twaalfhonderd en zestig dagen geëindigd zijn in de tijden van de hervorming en zo begonnen zijn ten tijde van Constantijn de Grote na het half uur stilzwijgen van de Kerk.

Door de binnenhof worden degenen voorgesteld, die met het hart, dat is, die echt volgens de Geest met Christus geestelijke en verborgen gemeenschap houden, dat het merkteken is van de ware gelovigen. Door de buitenvoorhof moet men zeker verstaan de Christelijke Kerk, naar dat gedeelte, volgens hetwelk het kan worden uitgestoten uit de gemeenschap van Christus en de heiligen. Toen de tempel te Jeruzalem verwoest was door de Babyloniërs en God nochtans aan de Joden met de terugkomst uit de ballingschap hoop wilde geven om een nieuwe tempel te bouwen, vertoont Hij in een gezicht de profeet Ezechiël (40: 6) zekere

tempel en geeft last, dat die voor het oog van de profeet gemeten wordt als een volmaakt voorschrift van een tempel van God, tevens een voorbeeld van de Kerk, waarin God in de laatste tijden zou wonen in heerlijkheid. Op geen andere wijze is het voorgesteld bij Zacharia (11: 1 en 2), die insgelijks de stad Jeruzalem heeft zien meten, opdat de Israëlieten daaruit hoop zouden verkrijgen van die te herbouwen. Als wij in deze zin hier het weer opnemen, zo zou op deze plaats verondersteld worden, dat de ware Kerk van Christus die tijd, waarover de profeet handelt, verwoest zou zijn, namelijk onderdrukt door geveinsde en vleselijke mensen; en de ware dienaars van God verborgen en vanwege de grote menigte onheiligen nauwelijks kenbaar, maar dat God door enige van Zijn trouwe dienstknechten, Zijn vrome en ware dienaars van de onheilige en geveinsde zal afscheiden en uit deze als een nieuwe tempel zal bouwen, bestaande uit geestelijke mensen, die echt in de gemeenschap van Christus zijn. De meetroede is buiten twijfel hier Gods woord, de wet en de getuigenis (Jes. 8: 20; 11: 2 Joh. 5: 38, 39).

Het komt ons voor dat in de woorden aan het einde van vs. 2 gezinspeeld wordt op Dan. 7: 24 vv., waar het vertreden van Jeruzalem door Antiochus bepaald was tot een tijd en tijden en een halve tijd. Hierdoor wordt in het algemeen voorgesteld 1) dat, zoals Antiochus een grote macht ontving over de Joden en hun tempel, de antichrist ook een grote macht zal ontvangen over de Kerk; 2) dat zoals het volk van God verhoogd is door hen, zo ook de Kerk door de Antichrist verlaagd zal worden; 3) dat, zoals die wreedheid voor jaren, ja voor dagen bepaald is geweest, zo ook de wreedheid van de antichrist bepaald zal zijn; daarom, dat, zoals Antiochus Jeruzalem, de tempel en de ordonnantiën vertreden heeft, totdat de tijd hun van God gesteld geëindigd was, de antichrist ook gedurende zijn tijd dit doen zal; met dit onderscheid, dat de binnenste voorhof door de antichrist bewaard wordt en ofschoon hij er zeer nabij komt, hij nochtans niet alles zal verwoesten, zoals er in de vervolging van Izebel nog 7000 waren overgebleven.

De heidenen zullen de voorhof niet betreden, maar vijandelijk vertreden (Jes. 28: 3 Dan. 7: 7 Luk. 21: 4). Zij worden heidenen genoemd met zinspeling op de onbesneden, onreine volken, waaronder worden verstaan allen, die van de gemeenschap van de gelovigen vervreemd zijn, die door goddeloze afgoderij, wreedheid, openbare goddeloosheid en haat voor de Kerk moeilijk zijn. Deze namelijk, die Hoofdstuk 9 voorkomen, de Mohammedanen, maar vooral de Roomse antichrist met zijn dienaren en gevolg, die laatste, ofschoon Christenen in naam, echt heidens zijn. Deze heidenen zouden de Christenen in hun macht hebben en dat zou met de reformatie nog geen einde nemen, maar voortduren niet voor altijd, maar totdat de door God bepaalde tijd verlopen zou zijn, die als lang en als bepaald wordt voorgesteld met toespeling op de tijd, Antiochus Epifanus toegeschreven, of wel van de droogte in de dagen van Elia.

Twee en veertig maanden. Dit is de tijd, waarin de bruid verborgen liggen zou en de valse heerschappij voeren. Maar hoe groot is de duisterheid van dit stuk. En het is geen wonder, dat er zo grote blindheid is in het gemoed van de mens. Daarom, o U, die deze dingen ontvangen bent, om ze Uw dienaren bekend te maken, wees bij mij tegenwoordig, opdat ik, door U geleid, mijn Voeten Op veilige en zekere plaatsen moge zetten.

DE TWEE GETUIGEN, HUN AMBT EN TOESTAND

3. En Ik zal Mijn twee getuigen opdracht en macht geven (Hoofdstuk 6: 4; 7: 2 en zij zullen tot het volbrengen van die opdracht profeteren in de zin, zoals het woord in 1 Kor. 14: 1, 3 en 24 v. bedoeld is 1Sa 7: 2, duizend tweehonderd en zestig profetische dagen, of 1260 jaren,

dus even lang als Jeruzalem vertreden zal worden (vs. 2). Zij zullen dat doen, met zakken bekleed, zich daardoor reeds in de uitwendige vorm met deze wereld niet gelijk stellend, maar tevens hun toehoorders voor ogen schilderende wat hun goddelijke getuigenis eist, namelijk droefheid naar God (Jer. 4: 8 Jon. 3: 5 MATTHEUS. 3: 4; 11: 21. 2 Kor. 7: 10).

4. Deze zijn naar hun inwendig bestaan de reeds in Zach. 4 genoemde twee olijfbomen, omdat zij personen voorstellen, die voor hun tijd hetzelfde moeten zijn, wat de personen, daar bedoeld, voor die tijd zijn geweest en ten opzichte van hun werkzaamheid naar buiten de twee kandelaren (MATTHEUS. 5: 14), die voor de God van de aarde staan, altijd gereed om Hem te dienen en te spreken wat Hij hen beveelt (1 Kon. 17: 1).

Alleen als men de 1260 dagen als gewone dagen, dus omstreeks = 3 ½ jaar neemt, zou men onder de twee getuigen bijzondere bepaalde mannen van God kunnen verstaan. Daarbij verkrijgen wij echter een verklaring, die noch voor Jeruzalem noch voor het land, dat de Christelijke volken tijdens de heerschappij van de anti-christ omvat, past, terwijl op Zion reeds een gemeente gesticht is, die noch vlek noch rimpel heeft of iets dergelijks (Hoofdstuk 14: 1 v.), maar binnen het kerkelijk gebied in ons Westen grote dwalingen in zwang zullen zijn, onder hen, die verloren gaan, zodat zij de leugen geloven (2 Thessalonicenzen. 2: 9 v), naar hun voorspellende profeten, die eveneens tekenen en wonderen doen, geenszins als een macht tegen de werking van de Satan worden gezonden, maar juist daarin bestaat de grote ellende, waarbij ook de uitverkorenen, als het mogelijk was, tot de dwaling verleid zouden kunnen worden (MATTHEUS. 24: 21 v.), dat God aan de macht van de duisternis ongehinderd vrij spel laat. Volgens onze opvatting van de 1260 dagen, die in profetische zin even zo vele jaren betekenen en de tijd van 637-1897 omvatten Re 10: 7, kunnen wij in de twee getuigen slechts ideale personen zien, die in een menigte van werkelijke personificaties tot werkelijkheid worden, zodat de getuigen van Christus in een onafgebroken voortgaande rij om de anderen hun ambt waarnemen en zo dag en nacht nooit zwijgen. De Heere wil niet de beide getuigen eerst geven, Hij heeft ze reeds van vroeger gereed; er bestaat sinds lang een wolke van getuigen in Zijn rijk op aarde; Hij wil alleen gedurende de 1260 dagen Zijn getuigen op een bepaalde wijze gebruiken. Werd in vs, 1 het eigenlijk bestanddeel van de Kerk, de ware gemeente voorgesteld onder het beeld van degenen, die binnen in de tempel aanbidden, volgens hun verhouding tot de Heere en van de zijde van hun afzondering van de wereld, dan moet zij nu ten opzichte van haar roeping voor de wereld worden gekarakteriseerd. Door haar voorspellen in het gewaad van boete, dat geheel berekend is voor hen, die nog buiten het eigenlijk heidendom staan en slechts de voorhof betreden, zoals uit de boven aangehaalde plaatsen van de eerste brief aan de Corinthiërs blijkt, is zij een getuigende gemeente en heeft een gelijke roeping, als eertijds Mozes en Elia onder het krom en verdraaid geslacht van hun tijd. Zo heeft zij ook tot volvoering van haar opdracht een gelijke volheid van macht als die beide mannen van God die in een geheel bijzondere verhouding tot God stonden en ook op geheel bijzondere wijze uit deze wereld tot Hem werden overgebracht in gindse wereld; wij zullen daarvan later in vs. 5 v. en vs. 11 v. blijkt uit het gezegde, waarom het getuigen in onze Westerse kerk zich juist in twee getuigen, niet meer en niet minder personifieert. Zonder twijfel wordt daarin verder er op gewezen, dat de een getuigende gemeente zich inderdaad in twee delen splitst: De ene getuige is het door de Heere van de Kerk verordende ambt, dat bekering en vergeving van de zonden predikt in Zijn naam (Luk. 24: 47. 2 Kor. 3: 6 v. ; 5: 18 v.), dit ambt niet zozeer in zijn veelal besmette geschiedkundige openbaring, maar in zijn goddelijke bestemming. De tweede getuigen is alle ware leden van de Kerk, of die leken, die door de Heilige Geest van God zijn geleerd en een priesterlijk koninkrijk vormen, om met woord en daad te verkondigen de deugden van degene, die ons uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht (1 Petrus 2: 9). Deze verdeling wordt

uitdrukkelijk aan de hand gegeven door de toespeling op Mozes en Elia. Terwijl de eerste een uitdrukkelijke, plechtige roeping van God ontving (Ex. 3), treedt de ander zonder eigenlijke uitwendige roeping of voorbereiding 1Ki 17: 1 in Gods naam als getuige op. En evenals Elia in een tijd leeft, dat van de priesters lippen, die de wetenschap moeten bewaren en uit wier mond men de wet zal zoeken (Mal. 2: 7), tot zwijgen waren gebracht, zo moest herhaalde keer ten tijde van die verduistering en vervolging van de waarheid, toen de Kerk de eerste getuige moest ontberen, de tweede voor hem in de plaats treden. Tot deze verdeling van het getuigen in een, dat in het ambt en een, dat buiten het ambt plaats heeft, komt nog een ander naar het hoofdkarakter, dat de Kerk zelf in de verschillende tijden van haar ontwikkeling tegenover de wereld heeft. Zij is gedurende de tijden van de Middeleeuwen een Kerk van de wet geweest; het geestelijke ambt, zoals dat in paus en klerus zich ontwikkelde, heeft aan de ruwe, barbaarse volken hetzelfde werk van een opvoeder tot Christus moeten volbrengen, als Mozes aan Israël, dat toch ook maar als een barbaars volk in de omtrek van het heilige was geplaatst, om daarin een geheiligde natuur op te wekken (vgl. bij Hoofdstuk 8: 12). De invoering van de Romeinse hiërarchie, die de apostel van de Duitsers, (Bonifacius) als schuld wordt toegerekend, houd ik voor het grootste geluk" schrijft Ad. Müller; "want", zo gaan we met Krafft voor, "een ruw volk, zoals de Duitsers waren, kon langs geen andere weg in de baan van orde en van een geregeld Christelijk leven worden geleid. " Toen vervolgens de Roomse Kerk haar taak, om een opvoedende kerk te zijn, uit het oog verloor en daarvoor aan haar eigen eerzucht en van haar lusten, die wereld en zonden in de hand werkten, dienstbaar werd (Ezechiël. 28: 11 v.), kwamen ook degenen voort, die tot inwendig leven waren gerijpt en, aandringend op een reformatie, die met de goddelijke bedoeling overeenstemde, volbrachten zij het werk van Elia, dat vervolgens ook het evangeliseren van de Kerk ten gevolge had. Dat dit evangeliseren bij de tegenstand van de Roomse priesterheerschappij niet anders mogelijk was, dan door afscheiding van een aanzienlijk deel van de Kerk van de hoofdstam, dat heeft het afgescheiden deel aan onhoudbaarheid en gemis blootgesteld en dat aan de invloed van de wereldlijke macht prijsgegeven, welks laatste einde datgene zal zijn, waarvan wij in vs. 7-10 lezen. De hoofdstam heeft echter de verreweg grootste schade zich berokkend, doordat het de weg tot zijn grondige vernieuwing en doorgaande ontwikkeling van de Christelijke geest zich voor altijd heeft versperd en zich tot een einde heeft veroordeeld, zoals wij dat in Hoofdstuk 17 en 18 vinden, in ons reeds in Ezechiël. 47: 11 vooraf is aangeduid. Zoals wij in de voorgaande uiteenzettingen ons veelal aan Kemmler hebben aangesloten, zo kunnen wij dat ook doen ten opzichte van de twee olijfbomen en de twee kandelaren, nadat wij eerst hebben herinnerd aan hetgeen bij Zach. 4: 14 over de twee "olietakken" is gezegd. De olijfboom, zo merkt genoemde uitlegger op, brengt voort en heeft in zich de substantie van de olie, de lamp, met de olie gevuld, straalt het in zijn lichtgevende kracht uit. Die beide zijn bij de waarachtige getuigen van Christus verbonden. Het is geen geleende olie, die zij van zich doen uitstralen, maar zij dragen de olie van de Heilige Geest in oorspronkelijke volheid in zich. De Geest, hoewel u die ook eerst van boven hebben ontvangen, is toch in hen zelfstandig leven geworden (Joh. 7: 38 v.). Zoals zij echter als olijfbomen het leven in zichzelf hebben, zo bezitten zij als lampen ook de bekwaamheid, om wat zij in zich hebben, tevens tot een licht voor anderen te laten worden en in de wereld te laten licht geven. Beiden behoren bij elkaar en als er een olijfboom was zonder lamp, of een lamp zonder dat die olijfboom was, dan ontbrak de wezenlijke eigenschap, om een werkzaam getuige van de Heere te zijn. Over de uitdrukking "die voor de God van de aarde staan" zullen wij nader spreken bij vs. 13

Sommigen menen dat door deze twee getuigen Enoch en Elia zouden worden verstaan, die de tijd van tweeenveertig maanden of van twaalfhonderd zestig dagen, dat is over drie en een half jaar voor het einde van de wereld tegen de anti-christ zouden profeteren en daarna door hem gedood worden en die naar de letter datgene zou overkomen, dat hier in de tekst verteld

wordt. Dit voelen wordt door enige hedendaagse verklaarders verdedigd, om de antichrist en zijn rijk, dat nu lange tijd in de wereld bekend is te verduisteren, maar bovendien dat het ongerijmd is, dat de Heilige Geest in deze openbaring voor de dingen, die voorts moesten geschieden zo vele eeuwen zouden voorbijgaan, waarin de Kerk van Christus zoveel veranderingen heeft geleden en meteen komen tot de vier laatste jaren van de wereld, zo is het ook niet mogelijk dat het Rijk van de antichrist binnen drie en een half jaar zo zou worden opgericht en alles door de hele wereld teweeg brengen, dat in Gods woord van hem en zijn rijk is voorspeld. Het strijdt ook met Gods woord, dat de heiligen met hun hemelse lichamen uit de hemel zouden dalen, om hier gedood te worden, of dat zij op deze wereld weer zouden komen prediken, zoals Abraham getuigt (Luk. 16: 29). Of ook dat zij in drie en een half jaar onder alle volkeren zouden profeteren, of ook dat hun lichamen binnen drie eigenlijk genoemde dagen en een halve van de volkeren, geslachten en talen zo zouden worden gezien en dat die op aarde wonen, zich daarover zouden verblijden en elkaar geschenken zenden, zoals hier in de tekst staat. Daarom moet beiden, de zaak zelf en de tijd hier noodzakelijk profetisch en figuurlijk verstaan worden, namelijk van de dagen, die hele jaren betekenen, zoals Ezech. 4: 5 en Dan. 9: 24, welke jaren door enige worden begonnen van het jaar 606, toen de bisschop van Rome allereerst de titel van bisschop van de hele Christelijke kerk (die Christus alleen toekomt) heeft aangenomen en de afgoderij onder de Christenen meest begon door te breken. Hoewel anderen deze jaren wat vroeger beginnen, namelijk van de verwoestingen van het oude Rome en van zijn heerschappij door de Gothen over het jaar 412, maar dit in zijn geheel gelaten zijnde, zoals in het tweede vers gezegd is, wordt het opwekken van deze twee getuigen bekwamelijk verstaan door enige voortreffelijke leraars, die God binnen die tijd van het rijk van de anti-christ hier en daar op verscheidene tijden in Zijn gemeente heeft verwekt, om deze heerschappij en afgoderij te ontdekken en weerstaan, die daarom gezegd worden met zakken bekleed te zijn, omdat zij in slechte kleren en in een treurig gelaat zich tegen de pracht en hoogmoed van het anti-christendom hebben gesteld. Daarom worden er ook twee genoemd, omdat er wel weinigen zijn zouden, maar evenwel voldoende om de waarheid de mensen te getuigen; zo alle waarheid bestaat in twee of drie getuige" (Deut. 19: 15). En omdat God gewoonlijk twee zodanige treffelijke getuigen tot wederoprichting van de vervallen leer pleegt te gebruiken, zoals hier in de volgende woorden eerst wordt gezien op Jozua en Zerubbabel, die de godsdienst na de gevangenis van Babel hebben opgericht, in het vierde vers en op Mozes en Aäron, die dit gedaan hebben in de woestijn en op Elia en Eliza, die dit gedaan hebben onder Achab en onder Baäls dienaars. Op deze wordt hier ook gezien in het vijfde en zesde vers, die ook daarom twee genoemd kunnen worden, omdat zij de leer van het Oude en Nieuwe Testament alleen tot weerlegging van het antichristendom, als getuigen van deze waarheid hebben voortgebracht en anderen daardoor krachtig overwonnen. Zodanigen zijn Waldus en Petrus Bruys geweest in Frankrijk, Wiclef en Fourneus in Engeland, Johannes Huss en Hieronimus van Praag in Bohemen en Duitsland, die ook daarom in het concilie van Constanz gedood en met blijdschap van allen, die God uit verscheidene volken en tongen vergadert, verbrand zijn; totdat het God daarna heeft beliefd Luther en Melanchton in Duitsland, Zwingli en Oecolampadius in Zwitserland, Farel en Calvijn in Frankrijk met meer andere in hun plaats te verwekken, die met meer kracht hun getuigenis volbracht hebben en een groot deel van dat grote Babel doen vallen, van welks hele val en vernietiging hierna zal worden geprofeteerd. (STATEN OVERZET.).

Deze getuigen zouden niet dezelfde in persoon zijn, want niemand leeft 1260 jaar, maar het waren op elkaar volgende getuigen van dezelfde waarheid, dan eens hier en dan daar. Dan eens meerder openbaar, dan minder in het oog. Hun staat was zonder uiterlijk aanzien, gering, met zakken bekleed, een teken van droefheid over de verdrukte staat van de Kerk en over de afgoderij en vervolging van de antichrist en zij zelf waren het voorwerp van zijn woede.

De hele profetie, die volgt, van dit vers tot het blazen van de bazuin, is niet in een gezicht vertoond, maar door de engel aan Johannes gedicteerd.

Hier worden door de Heere voorgesteld de getuigen van de waarheid van het Evangelie, die in de staat van worsteling en vervolging over het verderf van de Roomse kerk en over zijn afgodendienst en gebreken openlijk getuigd hebben, zoals Elia en Eliza, Gods ware profeten; voornamelijk van de opkomst van de Waldensen en Albigensen tot aan de tijden van vrijheid en vrede, aan de Hervormde kerken toegestaan; zij hebben dat gevaar "in zakken gekleed", dat is in worsteling vanwege de vervloekte afgodendienst van hun tijden en wegens de grote onwetendheid en bijgelovigheid van het volk.

Zij worden gezegd twee getuigen te zijn, omdat twee de minsten zijn, die een waarheid bevestigen. Het zullen niet velen zijn, maar voldoende. God gebruikt gewoonlijk twee als Jozua en Zerubbabel, Mozes en Aäron, Elia en Eliza en zij zijn als twee olijfbomen waarvan de olijf afdruipt, om licht en leven te onderhouden in de twee kandelaren, dat is in de kerken of gemeenten, die weinige zijn in getal; en het is niet door kracht noch door geweld, maar door de Geest van de Heere dat zij overwinnen.

Zij zijn "olijfbomen", als bestendig groen en vol vettigheid, de groene of behaaglijke en aangename vredeboodschap brengend, waardoor men de verblijdende gaven van de Geest verkrijgt en "kandelaren" waarvan het licht van de ware wijsheid, heiligheid en vreugde door die olie voortvloeit.

5. En als iemand die wil beschadigen, een vuur zal uit hun mond uitgaan en zal hun vijanden verslinden (Num. 16: 35. 2 Kon. 1: 10 en 12 ; en als iemand hen wil beschadigen, die moet, opdat de overigen vrezen, zo gedood worden, op een wijze, waardoor duidelijk wordt hoe niets anders dan het vuur, dat uit de mond van de getuigen uitgaat, hen verteerd heeft (Hand. 5: 5, 10).

6. Deze hebben, evenals Elia in zijn tijd (1 Kon. 17: 8 Jak. 5: 17), macht de hemel te sluiten, opdat geen regen regent in de dagen van hun profetering en zij hebben, evenals Mozes in Ex. 7: 9-11: 19, macht over de wateren, om die in bloed te verkeren en de aarde te, slaan met allerlei plagen, zo menigmaal als zij: dat zullen willen, omdat het nodig is tot ondersteuning van hun getuigenis.

Voor de hele tijd, gedurende welken het ambt van getuigen nog in zijn kracht bestaat, is daaraan tot verdediging van de eer van de God van de aarde (vs. 4), opdat de wereld Hem niet voor de tijd van haar grondgebied verdringt en zich van Hem en Zijn bestuur emancipeert, tweeërlei gegeven:
1) een onschendbaarheid (Ps. 105: 14 en 15), die het aan de vijanden onmogelijk maakt, de getuigen reeds nu te overwinnen en te doden, of het getuigen terzijde te stellen en af te schaffen. Dat zal hun pas na verloop van de 1260 dagen lukken en dan zal voor 3 1/2 dag in het openbaar leven een staat van zaken komen, dat Gods woord niets meer heeft te zeggen en ‘s mensen eigen heerlijkheid in volle bloei staat (vs. 7 v.); 2) een macht (Ex. 7: 1), waardoor de wereld met haar wel en wee geheel en al daarvan afhankelijk is. Pas ten tijde van haar emancipatie zal zij de kinderen onderwijs geven, waarbij de naam van de Heere niet mag worden genoemd, huwelijken sluiten zonder de zegen van de Kerk, vergaderingen van ‘s lands gemeentebestuur houden, zonder gebed enz. Om die beide gedachten voor te stellen, zijn trekken uit het leven van Mozes en Elia gebruikt. Waarvan snel blijkt, dat die symbolisch, dat is, in geestelijke zin moeten worden verstaan. Wat nu in de eerste plaats de

onschendbaarheid van de getuigen aangaat, waarover in vs. 5 is gesproken, zo is het vuur, dat uit hun mond gaat, het woord van God, waarvan de Heere in Jer. 23: 29 zegt: "Is Mijn woord niet zoals een vuur en als een hamer, die een steenrots te morzel slaat? " Op die wijze nu, dat het zich levendig en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard betoont, moeten de getuigen het woord van God in elk bijzonder geval en voor elke ziel in het bijzonder spreken; daaraan is op onze plaats slechts indirect te denken. Daarentegen wordt de profeet tegenover zijn tegenstanders, die hem honen en verwensen, in Jer. 5: 14 ook gezegd: "Ik zal Mijn woorden in uw mond tot vuur maken en dit volk tot hout en het zal hen verteren"; dit is het eigenlijk, wat ook hier in aanmerking komt. Wat verder de macht van de getuigen aangaat, het zo-even gezegde heeft op in het oog vallende wijze in het zogenaamde interdict zijn belichaming gevonden. Men moet daaronder verstaan het verbod van godsdienst, dat om ongehoorzaamheid aan de Kerk als censuur wordt uitgesproken, totdat absolutie wordt gegeven, of als straf voor een bepaalde tijd. Deze is een persoonlijke, als het verbod zekere personen aangaat, zodat, waar die verschijnen, de cultus moet stilstaan, of plaatselijk, zodat op de geinterdiceerde plaats, in een bijzondere Kerk een stad of een geheel land geen godsdienst mag plaats hebben. Door deze maatregel werd de wederspannigen de hemel van de genade gesloten, zodat geen troost de zielen verkwikte. Niemand, behalve een geestelijke, een bedelaar, een kind niet boven de 2 jaren oud, of een vreemdeling ontving de kerkelijke begrafenis; alleen aan kinderen werd de doop bediend, alleen aan stervenden het avondmaal uitgereikt. Hebben wij vroeger de missie van de Roomse hiërarchie rondweg erkend voor een opvoedingsmiddel voor de barbaarse volken, die in de plaats van het Romeinse wereldrijk zijn gekomen, nu komt ons de ontzaglijke macht, die het pausdom van de Middeleeuwen over vorsten heeft uitgeoefend en de plaats, die de Kerk tegenover de Staat in het Westen verkrijgt en gedeeltelijk tot op onze tijd heeft vastgehouden, niet voor als gevolg van geestelijke heerszucht, hoewel ook deze zich vaak genoeg daarvan heeft bediend, om haar eigen bedoelingen te bereiken, maar als het werk van goddelijke wijsheid, als een providentiële institutie, met het bepaalde doel een barbaarse volksmenigte tot Christelijke zeden te brengen. Harten en zeden worden niet verzacht en gevormd door geweldige middelen van de Staat, door maatregelen van politie, door gevangenstraf; daartoe leidt veelmeer "vrees, die van de hemel over de mensen komt. " Als een zeer duidelijk voorbeeld, waarin duidelijk wordt, wat de woorden van het 5de vers willen zeggen, herinneren wij het volgende: "Koning Lotharius van Lotharingen had in het jaar 864 zonder enige grond zijn wettige gemalin Thietberga verstoten, om zijn bijzit Waldrada te huwen. Paus Nikolaas 1 verklaarde dadelijk de ontbinding van dit huwelijk voor onwettig en nietig en Lotharius zag zich door de houding van zijn volk gedwongen, zich aan de pauselijke uitspraak te onderwerpen. Hij deed het echter slechts in schijn en hield zich, toen de paus daarop stierf, van het gehoorzamen bevrijd. Diens opvolger Adrianus II drong op volvoering van de koninklijke belofte. Lotharius probeerde daarop weer de paus met valse voorspiegelingen te misleiden, maar tevergeefs; hij moest zijn belofte op het heilig avondmaal bezweren. Hij ontving het als een meinedige; ook zijn hovelingen deden dezelfde eed, hoewel zij wisten, dat zij vals zwoeren. Een maand later stierf de koning en bijna allen, die met hem de eed hadden gedaan, stierven na elkaar plotseling weg. Wij zouden in het belang van onze verklaring ook kunnen spreken van de paus, die van het standpunt van de moderne wijze van beschouwing zozeer is gesmaad, van paus Gregorius VII in zijn betrekking tot keizer Hendrik IV. In hem komt de overeenkomst van het kerkelijk getuigen met een Elia vooral uit en zijn laatste woorden: "ik heb gerechtigheid liefgehad en de ongerechtigheid gehaat, daarom sterf ik in de ballingschap", is een waar grafschrift voor hem, die al zijn handelen en wandelen karakteriseert. Evenzo zou het zeker van groot belang zijn in de geschiedenis van de Protestantse kerk, die het onaantastbare en de macht van het getuigen, nadat het zo misvormd en nauwelijks meer als goddelijke instelling te herkennen was, in nieuwe, met de tijd overeenkomende vorm weer

heeft hersteld, in te grijpen, en onze tekst in het licht van haar tucht, van haar overwinningen over het werk van de tegenstanders en van haar invloed op de nieuwe toestand van het leven van de volken te plaatsen. Maar, omdat wij in deze tijd eigenlijk die hele periode reeds uit zijn, zodat de Kerk niet eens macht meer heeft, binnen haar onmiddellijke levenskring haar aanzien staande te houden, laat staan terechtwijzend en besturend op een ander levensgebied te werken dringt ons hoofdstuk ons voorwaarts. Met klachten over het verlorene, met terugzien op het verledene verschaffen wij ons noch troost noch hoop, maar alleen door een juist verstaan van het tegenwoordige in door een heldere blik in de verdere toekomst en deze zullen de eerstvolgende beide afdelingen ons geven.

Duidelijk wordt met de twee getuigen op Mozes en Elia gezinspeeld. Het "water in bloed verkeren en de aarde slaan met allerlei plagen" deed Mozes en "de hemel sluiten, opdat geen regen valt" lezen wij van Elia. Beide deze tekenen geschiedden tot straf over de vijanden van de Heere. Kan Hij zo Zijn boden toerusten met kracht tot openbaarmaking van de heerlijkheid van Zijn naam, opdat ze mogen zijn als schapen te midden van de wolven, maar ook als sterke leeuwen in de woestijnen; ook Hij zelf, die als een Lam was, draagt de naam van de Leeuw, die uit de stam van Juda was. En het woord, dat Hij in hun mond legt, zie, het is levend, krachtig en scherper dan een tweesnijdend zwaard, doordringend tot in de binnenkamers van het harten. Dat woord roept vriendelijk alle vermoeiden en belasten, maar het dreigt ook met de schrik van de Heere. Maar omdat zij, die dit woord van de Heilige brengen tot de mensen, niet op eigen gezag spreken, maar in de naam van hun goddelijke Zender, daarom is degene, tot wiens hart het niet ingaat, al veroordeeld, want tot een reuk van de dood ten dode is hun geworden hetgeen hun een reuk van het leven ten leven had kunnen en moeten zijn. Wie de dienaren van de levende God verwerpt, die verwerpt Hem, die hen gezonden heeft. Duurgekochte gemeente van de Heere! Wij bidden u bij de zaligheid van uw zielen, ontvang degenen, als die waken. voor uw zielen.

God zal hun niets weigeren en Zijn hele woord, dat door hen gesproken is, vervullen zoals Hij gedaan heeft in de personen van Mozes en Elia. Justus Jonas gebruikt ook zo’n uitdrukking om de krachtdadigheid van Luthers bidden uit te drukken "dat hij (quicquid voluit, potuit) alles verkrijgen kon wat hij wilde", dat zakelijk overeenkomt met hetgeen hier gezegd wordt.

Dit is gezegd met toespeling op Num. 16: 35 en 2 Kon. 1: 10 en 12 en niet letterlijk te verstaan, maar geestelijk evenals Jer. 23: 29 en 5: 14 vuur wil zeggen Gods toorn, die zij bedreigen en uit ijver voor Gods eer zal dat komen over de boze en hardnekkige vijanden. Ook het volgende is niet letterlijk te verstaan, ook niet zinnebeeldig van bloedstortende oorlogen, maar duidt de vloek aan over alle zegeningen, zodat die het gewone nut niet aanbrengen, maar zelf ten dode strekken.

7. a) En als zij na verloop van de 1260 dagen (vs. 3) hun getuigenis geëindigd zullen hebben, omdat volgens het raadsbesluit van God de tijd nu zal komen, dat invloed en macht van de Kerk geheel op de achtergrond treden om aan het rijp worden van de antichristelijke tijdgeest vrije ruimte te geven, zal het beest, dat uit de afgrond ("Re 9: 1 opkomt, hen strijd aandoen en het zal hen overwinnen en zal hen doden.

a) Dan. 7: 21 Openb. 13: 7

8. En hun dode lichamen zullen liggen op de straat of de markt van de grote stad, die geestelijk in hogere zin, die tegen de vleselijke of letterlijke is overgesteld, genoemd wordt

Sodoma en Egypte, waar ook onze (volgens betere lezing "uw", namelijk van de twee getuigen) Heere gekruist is.

a) Openb. 17: 2, 5; 18: 10

9. En de mensen uit de volken en geslachten en talen en natiën, namelijk de heidenen (Hoofdstuk 5: 9; 10: 11), de grote woordvoerders van detijdgeest, de helden van de dag, die dat doden hebben teweeggebracht, zullen hun dode lichamen zien drie dagen en een halve en zullen niet toelaten, dat hun dode lichamen in graven gelegd worden, terwijl men toch anders nog aan doden een gewone begrafenis verleent.

10. En die op aarde wonen, de vleselijk en Christus vijandig gezinde kinderen van deze wereld (Hoofdstuk 6: 10), die zullen verblijd zijn over hen, dat zij nu niets meer dan lijken zijn en zullen vreugde bedrijven, maaltijden van de vreugde bereiden en zullen elkaar geschenken zenden, zoals dat bij vrolijke en feestelijke gelegenheden gewoonte is (Esth. 9: 19 en 22); omdat deze twee profeten degenen, die op de aarde wonen, gepijnigd hadden. Met hun dood had echter opeens het kwellen van de zonen van de aarde (Hoofdstuk 6: 10; 8: 13) een einde en zij meenden daarom zich nu echt te kunnen verheugen in hun leven, zonder verder enig beletsel te hebben.

Het dier uit de afgrond heeft hier nog geen besliste menselijke schijngedaante, zoals in Hoofdstuk 13: 1 v. Het treedt nog slechts anti-christelijk op als een onlichamelijke geest in de macht van een overwegend demonische tijdgeest. Tot die ontwikkeling van een persoonlijke anti-christ komt het voorlopig nog niet. Alleen als men de onderscheiding, reeds bij Jer. 30: 17 genoemd, tussen de anti-christelijke en de anti-christische periode vasthoudt (vgl. bij Hoofdstuk 13: 5) komt men tot een juiste opvatting van ons profetisch boek en tot een juiste waardering van de bewegingen op het gebied van Staat en Kerk in onze tijd. In het eerste opzicht heeft het gebrek aan die onderscheiding het verhinderd, dat tot hiertoe nog niet de juiste zekerheid en eenheid onder de uitleggers van de Openbaring bestaat, integendeel de wonderlijkste verklaringen voor de dag zijn gekomen en ons boek door vele gelovigen wordt gehouden voor een, waarmee een verstandig Christen zich verder niet hoeft bezig te houden, dan dat hij enige uitnemende spreuken daaruit neemt en de algemene troost van de laatste overwinning van het rijk van Christus over de machten van deze wereld daaruit put. In het tweede opzicht daarentegen zoekt men zijn heil liever in petities op onwaardige of ontoegankelijke plaats, of zelfs in oppositie en agitatie, in plaats dat men zou leren verstaan wat de bedoeling van de Heere is en wat Hij voor heeft en geduldig en getroost de hoop van de Schrift zou hebben. Immers nog is het uur niet gekomen, dat de zon van de genade aan de hemel van de Christenen ondergaat en voor de nacht van de heerschappij van de antichrist plaats maakt, maar wij hebben, omdat bepaalde profetieën van de Schrift nog niet vervuld zijn, die eerst moeten vervuld worden voordat de laatste smart komt, een zeker onderpand daarvoor, dat nu nog slechts sprake is van een nauwkeurig afgemeten tijd, dat de zon haar schijnsel verliest, om echter, zoals andere profetieën daarvoor borg zijn, die daarna des te schittender door de nacht te laten doorbreken. Wij zullen nu zien, of de door ons beproefde uitleg reeds zo’n indruk van juistheid en betrouwbaarheid zal maken en bovendien ook door de snel op elkaar volgende tijdsomstandigheden zo duidelijk als juist zal worden bewezen, dat de tweespalt van de meningen aanmerkelijk zal worden verminderd en in plaats daarvan een grotere eenstemmigheid ontstaat, zoals die juist in deze tegenwoordige tijd zo hoogst nodig is. Dat is die tijd waarin de tijd van de Heidenen ten einde spoedt; wij zien dit einde inderdaad in onze dagen met zo snelle stappen naderen, dat ieder, die zien wil, zich snel moet overtuigen, dat er werkelijk nog maar een twintigtal jaren nodig is, of de twee getuigen hebben hun

getuigenis geëindigd, zij worden overwonnen en gedood en hun lijken liggen op de straten van de grote stad. De pers beroemt zich in onze dagen er niet alleen op, dat zij een macht is, voor welke vorsten en volken zich buigen en zij is dat ook inderdaad en de Kerk heeft de leidende invloed voor het maatschappelijk burgerlijk leven reeds zover aan deze nieuwe macht moeten afstaan, dat, waar zij nog iets wil wagen om haar getuigenis te laten horen, zij meteen op de mond wordt geslagen en die ook houden moet. Wie zou het kunnen verhelen, dat alle tegenspraak, die het geestelijke ambt in gemeenschap met de getrouwe leden van de Kerk laat horen tegenover de pretenties, die de geest van de tijd verheft en door middel van de pers als onbetwijfelbare behoefte van de tijd de mensen predikt, alleen op de laatste zuchten van een stervende lijkt, die in de lucht wegsterven? Zonder het licht van de goddelijke openbaring zou men bij dit te gronde gaan van de macht van de Kerk, bij deze oplossing van alle banden, waarmee zij tot hiertoe het leven van de volken had omvat, bij dat prijsgeven van al haar goederen en instellingen, bij dat overleveren van haar rechten aan een tucht- en teugelloze massa, of tot een troosteloze smart een stille verbitterdheid vervallen, of ons laten verleiden tot de dwaling, de stromingen van de geest van de tijd voor uitvloeisels te houden van de Geest van God en met de stroom te willen meegaan. Het profetische woord spreekt van een dier, dat uit de afgrond opstijgt. Hij stelt daardoor het streven van hen, die in de plaats van de historische Christus de ideale, in de plaats van de goddelijke openbaring de zogenoemde resultaten van de wetenschap en in de plaats van de kerkelijke belijdenis het zogenaamde gemeente-bewustzijn willen stellen, onder een geheel ander gezichtspunt, dan dat iemand nog verder zich zou mogen inbeelden, door krachtig ondersteunen van deze pogingen God te dienen en door zijn arbeid tot zijn verwezenlijking en tot opbouwing van het koninkrijk der hemelen te arbeiden. Hij dient slechts hem, die de heer van de afgrond is en werkt alleen daartoe, dat het dier, de van God losgerukte mens, het eigen ik, de vleselijke genotzucht, die vijandschap tegen God is, op de troon komt. Terwijl het profetische woord aan de andere zijde ook zegt, dat de twee getuigen, nu het dier opstijgt, hun getuigenis hebben geëindigd en als einde van de strijd, die het dier met hen houdt, dit verkondigt, dat zij overwonnen en gedood worden, waarschuwt het de gelovigen hun eigen vrome wensen, hun zelfgemaakte idealen en verwachtingen niet met Gods raadsbesluiten en wegen te verwisselen en, om een verwezenlijking toch nog mogelijk te maken, zich met het pausdom te verbinden, alsof dit de macht bezat in de raderen van de wagen, waarop de tijdgeest voortrijdt en alles voor zich te gronde richt, vast te grijpen en die tot staan te brengen, opdat de akker van de Kerk opnieuw gebouwd zou kunnen worden. Zij moeten zich integendeel vertrouwd maken met de goddelijke raadsbesluiten en zich steeds meer voorbereiden op de steeds nader komende vervulling van deze. Immers heeft de Protestantse kerk het grote voorrecht boven anderen, dat bij haar, meer dan op de lampen, die voor het ogenblik branden, op de olie in de vaten het oog gevestigd is, om bij te gieten als de lampen zouden uitgaan (Matth. 25: 1 vv.). Nog leven wij gedurende een paar tientallen van jaren in die dagen, dat het dier allengs uit de afgrond opstijgt. Dat het niet plotseling en als opeens te voorschijn springt, heeft de Heere zeker daarom zo beschikt, opdat intussen nog veel plaats zou hebben, om het getuigen inwendig te sterken en in bedrijvingen ernst bij zijn dagelijks werk te houden. Men moet later niet kunnen zeggen, dat het zichzelf overleefd heeft en aan de zwakte van de ouderdom is gestorven, als zijn tijd ten einde is, maar terwijl het eindelijk met betoning van geest en kracht optreedt, moet het duidelijk blijken, dat het door geweld is gedood en in een strijd is bezweken. Bij zo’n bezwijken zingt het triomflied (Mich. 7: 8): "Verblijd u niet over mij. o mijn vijandin! wanneer ik gevallen ben zal ik weer opstaan"; en de tijd van drie dagen en een halve, die er voor bestemd is, dat hij dood neerliggen zal, zal snel zijn vergaan. Het zou echter een treurig zelfbedrog zijn, als wij meenden, dat wij door ons strijden en onze inspanning, door onze protesten en petities het overwonnen worden en dood neerliggen zonden kunnen afwenden, of met nieuwe instituties en bepalingen, met plannen en hervormingsproeven, met

concessies en compromissen de geesten van de afgrond in engelen van God zonden kunnen veranderen, een zelfbedrog, dat zeker vele welmenende harten en zovele goedgezinde verenigingen is deze onze dagen vervult. Nee, wij hebben een andere hoop. De vijand moge menen, dat hij Christus in het graf heeft gelegd, voordat hij er aan denkt, verrijst de Heere en zwaait Zijn banier. Onze tekst wijst uitdrukkelijk op de overeenkomst van het doden van de twee getuigen met de kruisiging van Christus, door te spreken van de "grote stad", die geestelijk Sodoma en Egypte heet "en waar onze Heere gekruisigd is. " Onder de grote stad is bedoeld de omtrek, die de Christelijke kerk omvat, het uitwendig gebied van de Christenen. Op dit gebied, in deze omtrek, zal het dier in de van te voren genoemde zin tot heerschappij komen. Deze stad heet geestelijk Sodoma; want zonden van het vlees van natuurlijke en van onnatuurlijke aard gaan in het algemeen met schaamteloze stoutheid gepaard (Gen. 18: 20), hand in hand met overmoed en hovaardij, beide gevoed en groot gebracht door de uitwendige vrede en de stoffelijke welvaart. Zij heet verder Egypte; dat is het land van menselijke trotsheid op beschaving en in het verheven gevoel van haar vorderingen of elk gebied van menselijk weten en kunnen ademt de Christenheid tegenwoordig die Farao’s geest, die daar zegt (Ex. 5: 2): "Wie is de Heere, wiens stem ik gehoorzamen zou? " en hun woordvoerders zien met verachtelijke blikken op het arme volk van God neer, dat in hun midden woont; zij willen het wel dwingen voor Farao schatsteden te bouwen, maar lucht en leven gunnen zij het niet. Met deze Sodom’s en Egypte’s aard verenigen zich dan verder die van het profeten moordend Jeruzalem: "weg met dezen! Wij hebben geen koning dan de keizer! " dit geschreeuw is toch de grondtoon van die reden, die het meest worden gehoord. En met zoveel geweld slaan zijn golven tegen Pilatus’ rechterstoel, dat deze geen raad meer weet en snel genoeg zal gezegd worden: "hij gaf Hem over naar hun wil. " De moderne wereld, schrijft de Fransman Gaume, snelt met grote stappen naar het heidendom; de moderne maatschappij wordt vervuld en wordt beheerst door het naturalisme, d. i. het zuivere, het volkomen reine heidendom, maar een heidendom, duizendmaal verwerpelijker dan het oude, omdat het moderne heidendom het gevolg van de afval van het geloof is, dat het oude heidendom met zoveel liefde omvatte. Dan zal ook snel de tijd komen, dat de lijken van de twee getuigen op de straat van de grote stad liggen. Het moge zijn, dat in de hoeken en huizen nog veel levend Christendom zijn woonstede heeft, en in stille dorpen, die niet in aanraking komen met grotere steden, nog vele kerken en scholen blijven waar de naam van de Heere wordt gepredikt, maar op de straat, op de marktplaats van de grote stad is het daarmee uit; daar is alle spreken en getuigen op grond van het woord van God, alle ingrijpen en invloed hebben van de zijde van de Kerk onmogelijk gemaakt. De Kerk zal zeker niet worden begraven en de Christen-naam afleggen zal men ook niet. Uitwendige vormen zullen genoeg worden behouden, Godshuizen met kansels, avondmaalstafel en doopbekken zullen ook blijven bestaan, Zon- en feestdagen met de prediking zullen er ook verder zijn, synoden zullen niet ontbreken, noch geestelijken, hoewel een gebrek aan de laatsten zich op zeer bedenkelijke wijze laat voelen en wellicht nog tot zo’n hoogte kan toenemen, dat ook in dit opzicht de twee getuigen gedood worden. Maar al zijn er predikers genoeg, het is te berekenen hoe deze zullen zijn, als zij, die vroeger de engelen van de gemeente heetten, haar dienaren zullen zijn geworden Re 2: 4. Vernietigd en verbrand wordt wel de Heilige Schrift niet, maar wel hebben zij, die op aarde wonen en in het absolute heden thuis zijn, zich een toestand geschapen, waarin zij het woord van God geheel zonder vrees in het aangezicht kunnen zien, zoals men een verslagen vijand in het aangezicht ziet. Het grote oog, waarvan in 1 Kon. 17: 18 sprake was, ziet hen daaruit niet meer tegen, hun kanselredenaars bewijzen het hun haarfijn met hulp van de natuurkunde en de kritiek, dat de hele bijbel apocrief is en alleen als een document kan worden gebruikt, die godsdienstmeningen men vroeger had. Nu zolang het woord van Christus en van de bekering tot Hem en gelovige, getrouwe navolging nog enige betekenis in het openbare leven hebben, is dat voor hen, die alleen op aarde hun vaderland hebben een

kwelling; het is hun, zoals de apostel zegt een reuk van de dood ten dode, zozeer hun tegen, al voor de lichamelijke zintuigen de reuk van de dood en van de verrotting. Voor hun verstand is het dwaasheid, voor hun vlees een lastig dwangbuis; maar in weerwil daarvan voelen zij zich door het licht, hoewel zij het duisternis noemen, in hun binnenste verontrust en veroordeeld. Zolang de mens nog door een draad van zijn wezen met de onzichtbare wereld samenhangt, heeft de getuigenis van de waarheid, ook al dringt die maar in het klokgelui op de Zondag, of door voorbijgaan van kerkgangers of door onvermijdelijk deelnemen aan doop- of trouwplechtigheid door, nog een prikkel voor het geweten, zodat hij niet zo ongestoord, zonder twijfel en zonder onaangenaam gevoel, zoals hij dat graag zou willen, op de weg van vervreemding van God en van het vlees daarheen kan wandelen. "Laat ons hun banden verscheuren en hun touwen van ons werpen" (Ps. 2: 3), dat is het geroep, dat tegenwoordig in boeken en couranten, op redenaars gestoelten en plannen voor de toekomst overal zich uitspreekt. Na weinige tientallen van jaren zal men ook bereikt hebben wat men wil. De verontrustende stem van de getuigen van de Kerk, die ook de inwendige getuigende stem van het geweten vaak op zo ongelegen tijd heeft wakker geroepen, zal verstommen. Het hovaardige vlees zal door geen woord van zonde en boete meer worden gestoord, kruis en kroon zal voor het eigenwijs geslacht geen doorn meer in het oog zijn. Het zal de mensen lukken om ook de laatste banden van een hoger gebonden zijn te verscheuren en in leven en denken, zoals zij wensen, hun eigen meester te worden. Geen wonder, dat het gejuich dan wondergroot zal zijn, dat tot viering van deze bevrijding overal feesten zullen worden gehouden. Dan zal men bekransen en illumineren, redevoeringen houden en musiceren, maaltijden houden en toasten, dan zal men grote dingen horen, hoe nu eindelijk de overwinning van vrijheid en licht over duisternis en slavernij van de geest is verkregen, hoe nu voor de mensheid een nieuwe eeuw van het heil is aangebroken, een tijd van zuivere en algemene humaniteit, van allen omvattende, door geen geloofsstuk meer gestoorde liefde en eendracht, van onbegrensd, door geen Zelotisme meer bestreden levensgenot. Dan zal men elkaar in de vreugde van het hart en tot aandenken aan de grote gebeurtenis van de tijd geschenken geven. Dan zullen vooral de voorvechters van de nieuwe vrijheid van de Geest ridderorden en eerediploma’s, burgerkronen en dankadressen is overvloed verkrijgen; dan zal zelfs de schooljeugd met premiën en gedenkschriften overlaten worden. Dat mijn, zoals hier geschied is, zich slechts op de hoogte van onze tijd behoeft te plaatsen, om reeds geheel de vorm en het wezen van de toekomst, door de ziener van de Openbaring voorspeld, te overzien en haar klein te beschrijven een toekomst, die de Kerk van Christus datgene zijn zal, wat eertijds de tabernakel te Silo was, nadat de ark des Verbonds een roof van de Filistijnen was geworden Ps 132: 6, is het duidelijk genoeg, dat wij in ons heden ons onmiddellijk voor deze toekomst bevinden. Als het jaar 1848 zijn vijftigjarig jubileum viert, zal men reeds een jaar van de nieuwe eeuw achter zich hebben; een tijd heeft men nu reeds in handen en twee tijden en een halve heeft men nog voor zich maar wat dan?

Vanwaar komt het, dat de optreding van zo’n kleine kudde, als die van de gelovigen ten allen tijde in vergelijking met de kinderen van de wereld was, voor de laatste een "pijniging" kan heten? Waarom bekommert men zich zo ernstig over zo’n verachtelijk klein aantal? Hoe laat zich verklaren, dat men zo hevig en zo aanhoudend vervolgt, als had men alles te vrezen van hen, die door kracht noch aantal in staat schijnen tot het inboezemen van enige vrees? Het antwoord is, omdat dat schijnbaar zwak en onbeduidend woord een machtige bondgenoot heeft in het geweten van de belagers. Dat geweten getuigt mee, dat het woord van de dienstknechten van de Heere waarheid is. En dat heeft de Heere ook voorspeld, waar Hij zegt: "en die (de Trooster, die Hij in Zijn plaats zou zenden) gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel; van zonde, omdat zij in Mij niet geloven", (dat zegt: de Heilige Geest zal aan de "wereld" zelf doen voelen, hoe zondig zij zich

betoont door niet in Mij te geloven). Die medegetuigenis van het geweten maakt het leven in de nabijheid van de Evangelieprediking en Evangeliewerking tot een ware kwelling, een bestendige "pijniging" voor hen, die niets hoger zoeken of begeren, dan hetgeen van deze aarde is. Wel pogen zij hun onrust te verbergen achter bittere spot en medelijdend neerzien op zielen, zwak genoeg om geloof te geven aan datgene, waarboven zij zelf zich ver verheven rekenen; maar inwendig kunnen zij niet met onverschilligheid zien en horen en de afkeer, die hen bezielt, bewijst genoeg, dat de stem van de waarheid en hun eigen geweten tegen hen getuigt. En hierin hebben wij nu tevens een toetssteen voor de kracht en de waarde van de Evangelieverkondiging. De prediker van de waarheid, die niet "pijnigt", zalft ook niet. De vreugde in Christus is een plant, die daar opgroeit op de akker, bevochtigd door de tranen van de droefheid naar God, die een onberouwelijke keuze tot zaligheid werkt. Het hart, gebroken en verbrijzeld onder het gevoel van zonde en schuld voor het aangezicht van de Heere, is geopend voor de vertroostingen van het Evangelie van Hem, die kwam tot behoudenis van de verslagenen van geest; maar het is dit niet, zolang het gesloten blijft voor de bewustheid, te hebben gedaan wat kwaad is in de ogen van de Heere. Als vandaar ons heilbegerig uitzien naar en gelovig omhelzen van het Evangelie moet uitgaan, dat wij dan onszelf beproeven, of onze zonden ons leed zijn en dringt het diep in ieders gemoed, dat, zo betamend en heilzaam tevredenheid is met God, even betamend en heilzaam ontevredenheid is met onszelf!

Dit is ook een eigenschap van deze Roomse hiërarchie of geestelijke heerschappij, dat zij degenen, die zij voor ketters uitscholden, op galgen en raders zetten en in hun hele gebied de begrafenis weigerden, inzonderheid op hun gewijde plaatsen zetten en hun naam allerlei smaadheid aandoen na hun dood. (STATEN OVERZETT.).

De anti-christ zou de weinige getuigen, die duizend tweehonderd zestig dagen, dat is jaren, in een verachtelijke en droevige gestalte van tijd tot tijd zouden profeteren, doden en hen telkens gedood hebbend, zou hij gedenktekenen van de demping van de getuigen oprichten door het in geschiedboeken aan te tekenen en ook hun lichamen aan galgen hangen en hun hoofden op staken zetten, of op een andere wijze iets plaatsen, waarbij men herdenken kon, dat deze getuigen overwonnen en uitgeroeid waren, dat hetzelfde was, alsof de dode lichamen van de getuigen onbegraven bleven liggen. Hierin hadden de onderdanen van de anti-christ van allerlei soort en taal een groot genoegen. Zij zagen het doden met genoegen aan en brachten met blijdschap hout aan om ze te verbranden, zoals in de martelaarsboeken overvloedig is aangetekend. Zij wilden niet, dat het doden van de martelaren in vergetelheid kwam, maar dat de geheugenis zo levendig bleef, alsof zij onbegraven op aarde bleven liggen en met de ogen te zien waren. De dode lichamen bleven liggen op de straten van de grote stad, niet op de grote straat van de stad, maar op de straten van de grote stad, dat is Rome, die het gebied over de hele wereld onder de keizers gehad had. Nu was zij de zetel van de anti-christ, die zijn gebied ook zo verre tracht uit te breiden; niet dat de dode lichamen allen binnen de muren van Rome dood lagen, maar zij lagen op de gezegde wijze dood onder zijn gebied in verschillende plaatsen. Deze stad Rome wordt geestelijk genoemd Sodom, wegens de wellust, weelde en ontuchtigheid; en Egypte, wegens de onderdrukking van Gods volk. De Heere Jezus is te Rome gekruisigd, niet eigenlijk, maar door de Roomse stadhouder Pilatus, en wordt dagelijks onder het Rooms anti-christisch gebied in zijn leden gekruisigd en in hun mis verbroken en opgeofferd en de kracht van Zijn voldoening wordt door hun leer vernietigd. Dit zou drie en een halve dag duren, dat is een halve week; letterlijk kan het niet genomen worden, want hetgeen in die tijd geschieden zou, geeft langer tijd te kennen. Wij denken, dat dit wel een korte tijd betekent, zoals men zegt, een dag, twee, drie. De aardse mensen, die naar hun eigen vleselijke begeerlijkheden leven en door de leer van de anti-christ daarin gerustgesteld worden, dat zij met geld hun zonden kunnen afkopen, werden door het prediken en ontvangen

van de waarheid van de twee getuigen, die wegens hun prediken profeten genoemd werden, in hun geweten gepijnigd, omdat hun daardoor ontdekt werd, dat zij op die weg niet zalig konden worden. Omdat die getuigen door hun leer en leven voortreffelijker waren dan zij en zo over hen naar hun inbeeldingen heersten, zo waren de getuigen hun onverdraaglijk en zij ontstaken als Kaïn in nijdigheid, als Achab in boosheid, als het volk tegen Amos in wrevel; daarom verblijdden zij zich, als de getuigen gedood waren, als zij tot schande waren gebracht en ophouden moesten, hen te bestraffen. Zo boos is het hart van de bloeddorstige Papisten.

De onderdanen van het rijk van de tegenstander zullen grote vreugde hebben uit de moord van de getuigen van de waarheid van het Evangelie en feest vieren (vgl. Esth. 9: 19 en 22), omdat zij meenden nu pas verlost te zijn van de knagingen van het geweten, waarmee de kracht van de waarheid, door de evangelische leraars krachtig gepredikt, hen heeft aangedaan; want wat is zwaarder en moeilijker voor mensen, in wie het gevoel van het geweten nog niet is uitgeblust, dan dat hun dwalingen, gebreken en schelmstukken aan allen worden voorgesteld.

Heeft het beest dan van te voren geen krijg aangedaan? Ja, zijn haat en vervolging hebben altijd geduurd, maar dat was geen eigenlijk gezegde krijg; want hij heeft geen aanmerkelijke partij gehad om mee te handelen, dan alleen enige weinige verborgenen. Hij had alles naar zijn wil, vertredend naar zijn welgevallen de heilige stad; maar nu zijn ze hem een openbare partij. Zijn verwoesten van de rechtzinnige Christenen was nu meer openbaar en zijn woede tot grotere hoogte gestegen. De grote boosheid van het beest in vs. 8 maakt, dat het met de dood van de getuigen niet tevreden is, maar ze met verachting en schande achtervolgt na de dood, zoals gewoon geweest is in de vervolgingen van Frankrijk engeland, Duitsland, Zwitserland, enz. (Zwinglius, de admiraal van Frankrijk, Bucerus). Onder de grote stad wordt zeker Rome verstaan, maar zo, dat niet alleen de stad bedoeld is, dat wat binnen de wallen is, maar het rijk (urbs de stad; orbis de wereld). En het is opmerkelijk dat, als in deze profetie van Rome wordt gesproken, dit altijd bij uitnemendheid geschiedt als "de grote stad, de grote hoer, het grote Babylon" (Hoofdstuk 17: 5; 18: 2) en van geen andere wordt zo gesproken, uitgezonderd van het Nieuwe Jeruzalem, in tegenstelling tot Rome. Zij heeft drie Eigenschappen, die geestelijk moeten worden verstaan. Zij is geestelijk genoemd Sodoma, omdat Zij wegens haar dartelheid, hovaardij, zatheid van het brood en geestelijke onreinheid verfoeilijk was (Ezech. 16); en Egypte, wegens het oefenen van geestelijke tiranny over het volk van God. Er wordt nog bijgevoegd "waar onze Heere gekruisigd is", niet letterlijk, maar "geestelijk", zoals het vorige aanwijst. Dat een profaan volk zo blij is, als het van vrome leraars verlost wordt, is niet te verwonderen. Achab kon wel vierhonderd profeten Jezabels verdragen, maar een Micha, die hem de waarheid zei, niet.

Die gruwelijke en verschrikkelijke wreedheid zal duren drie dagen en een halve, dat allen, die over dit boek hebben geschreven, uitleggen voor een korte tijd, wel een zekere, maar nochtans ook onzekere. Wij zeggen ook, het is om drie of vierdehalve dag te doen, dan zal het beter zijn. Daarom als ons geduld in die grootste versmaadheid en vervolging van de anti-christ wordt geoefend, moeten wij gedenken, dat God, onze Heere, alle dagen van onze ellenden geteld heeft.

11. En na die drie dagen en een halve, gedurende welke de lijken van de twee getuigen onbegraven liggen en ten voorwerp van triomferende vreugde voor de zonen van de aarde zijn geweest (vs. 9 v.), is een geest van het leven uit God in hen, in die getuigen, die men voor altijd dood waande, gegaan; en zij, nu weer levend geworden (2 Kon. 13: 21 Ezech. 37: 10), stonden op hun voeten; en er is grote vrees gevallen op degenen, die hen aanschouwden. Men

erkende toch duidelijk in hun weer levend worden het werk van de almachtige God, die toonde aan hun zijde te staan (Matth. 27: 54 Luk. 7: 16 Hand. 19: 17).

12. En zij hoorden (volgens betere lezing "ik hoorde Hoofdstuk 6: 6; 9: 13 grote, luid en verklinkende stem uit de hemel, die tot hen zei: "Kom hier op tot Mij in de hemel. " en zij voeren op naar de hemel in de wolk, die tot dat doel was neergedaald, evenals eensJezus op zo'n wolk opvoer (Luk. 24: 51 Hand. 1: 4); en hun vijanden aanschouwden hen, hoe zij zo in de hemel werden opgenomen, zonder dat men het kon verhinderen.

De voorspelling, die in vs. 9 voorafging, had ons verplaatst in de 19de eeuw, zo hoog geroemd en door de mannen van die tijdgeest zo hoog verheven. Zij had ons voor de laatste drie jaren daarvan een schitterende hoogte getoond, die echter meer met vrees dan met bewondering vervult. De anti-christelijke geest, waarmeen het dier uit de afgrond door hen, die zich buiten de tempel van God in de voorhof bevonden, of de heidenen in de geestelijke zin van het woord die eeuw hadden vervuld, had het gebracht tot hele overwinning van de gemeente, die in de tempel aanbad en tot het doden van de getuigen. Hij heerste nu onbeperkt en zonder terughouding in de hele Christenheid en zijn grondtellingen waren van kracht in Staat in Kerk, in school en huis; de gemeente van de Heere daarentegen leefde als verborgen in de woestijn op haar plaats en de lijken van hun getuigen lagen ter beschouwing voor de grote geesten van die tijd onbegraven op de straat. Maar nauwelijks zal de eeuw met dat slot van deze laatste drie jaren geëindigd zijn en daarmee de "een en twee tijden" (vgl. Hoofdstuk 12: 14) vervuld hebben, nauwelijks zal de volgende 20ste eeuw, waarvoor de profeten van de tijdgeest nog grote dingen op het gebied van het stoffelijk leven hebben doen verwachten, en een ontwikkeling van de van alle banden van orthodoxie en van confessionalisme bevrijden genius van de mensheid voorspeld hadden, er dicht bij zijn, om tot in de hemel op te klimmen. En zie, dan zal meteen het eerste jaar van deze nieuwe eeuw in het midden afgebroken ("Da 7: 25 en tot de halve tijd, tot een halve dag worden gemaakt door een geheel onverwachte, buitengewone gebeurtenis, die de eEr van God en van Zijn rijk op het schitterendst herstelt. Terwijl eerst (vs. 7-10) de ziener van de Openbaring geprofeteerd heeft, gaat de voorspelling, nu deze gebeurtenis moet worden voorgesteld, in een visioen over. Johannes ziet voor zijn ogen plaats hebben wat geschieden zal en hij verhaalt nu wat hij ziet en hoort. Zeker is, zoals de aard van de Apocalyps meebrengt ("Da 7: 1" en "Da 7: 3 de ontdekking van de toekomst aan de andere zijde ook een grootse verberging. Wij zien wel, dat God een werk doet, waardoor Hij aan de heerschappij van de tijdgeest van een zijde, waarvan men dit het allerminst heeft verwacht, een snel einde bereidt in het bestuur van Christus in de hun Heer ontrukte Christenen voor enige tijd machtiger dan ooit van te voren weer opricht, maar de rede daarover is zo duister, zo in moeilijk gesteld, dat hier reeds van toepassing is wat in Hoofdstuk 13: 18 gezegd wordt: "hier is de wijsheid, die het verstand heeft, onderzoekt deze dingen. " Wij hebben het resultaat van ons onderzoek reeds bij Matth. 24: 33 en 36 uitgesproken en uit de Heilige Schrift bevestigd. Juist die vierde halve profetische dagen, waarvan van te voren sprake was, zullen, zo menen wij, die tijd zijn, dat God Zich weer tot Zijn oude verbondsvolk keert en de daad van de genade, volbrengt, die in Jes. 63: 7- 64: 12 is voorspeld, zodat opnieuw, maar nu in omgekeerde zin, het woord van Christus (Luk. 19: 40) bevestigd wordt: "zo deze (de Christenen van dezen tijd) zwijgen, zullen de stenen (de tot nu toe zo verharde Joden) roepen". Naardien onder de Christelijke gemeente door de anti-christelijke grondstellingen en pogingen alle invloed van de getuigende gemeente vernietigd is, Christus met Zijn Evangelie uit het openbare, sociale en politieke leven uitgeroeid is, en niets meer is in de grote stad, die geestelijk Sodoma en Egypte heet, zo wijst de uitdrukking in vs. 8 : "waar ook onze Heere gekruisigd is" er duidelijk genoeg op, dat nu een geheel gelijke verandering van het rijk van God moet plaats hebben, als toen het

eigenlijke Jeruzalem de Heiland verworpen en aan het kruis had genageld. Toen werd het rijk van God van Israël genomen en de heidenen gegeven; nu hebben op geestelijke wijze die volken, die uit de olijfboom, die van nature wild was, afgehouwen en tegen nature in de olijfboom ingeënt zijn geworden, hetzelfde gedaan: zij hebben Christus uitgevoerd buiten de legerplaats en daar als een misdadiger verworpen, hoewel in een andere vorm. Zo kan het gevolg ook geen ander zijn dan dat omgekeerd het rijk van God, dat zij van zich hebben gestoten, de Joden wordt teruggegeven. Dat zal zeker de meesten iets vreemds voorkomen, dat wij binnen het vierde van een eeuw zo'n gebeurtenis, als Israëls bekering, reeds zouden moeten verwachten. Daartoe zijn toch nog in het geheel geen tekenen aanwezig, integendeel, die de gezindheid en handelwijze van dit volk van onze tijd beschouwt, zal veelal overhellen tot de mening van Luther, zoals die bij Jes. 57: 21 "Isa 57: 21"is meegedeeld, dan de mogelijkheid van het geen wij zo-even hebben uitgesproken, toegeven. Intussen moet het "gans Israël" van welks latere bekering Paulus in Rom. 11: 26 spreekt, niet van de hele grote massa zonder onderscheid worden opgevat, maar alleen van de "verkiezing van de genade", die uit het hele getal van stammen is genomen. en de hele omvang van de volk vertegenwoordigt; zoals dat in Hoofdstuk 7: 4 vv. van ons boek tot 12 x 1200 = 144000 zielen is beperkt. Bovendien is het een geheel nietige veronderstelling, als men meent dat Israëls bekering de laatste vrucht van een langzame, allengs voortgaande ontwikkeling zal zijn; zij is integendeel het werk van de genade, die in de plaats van de goddelijke Zoon op eenmaal en plotseling komt, als de juist afgemeten tijd van toorn is geëindigd en het uur van het ontfermen gekomen is. Zij is het werk van die genade, die met al haar wondermacht werkt (vgl. Hoofdstuk 12: 7-12) en dan zal het ook bij deze wedergeboorte zijn als met elke andere (Joh. 3: 8): "de wind blaast waarheen hij wil en u hoort zijn geluid, maar u weet niet van waar hij komt en waar hij heengaat. " Voor de lezer, die de Schrift kent, kan het aan geen twijfel onderhevig zijn, of de waarde van de tekst, die voor ons ligt: "een geest van het leven uit God is in hen gegaan en zij stonden op hun voeten", niet alleen op het gezicht in Ezech. 37: 7-10 doelen, maar de vervulling ervan ons voor ogen stellen. Alleen zou die een bedenking nog kunnen worden gemaakt dat toch van die twee getuigen sprake is, waarover na vs. 3 is gehandeld. Hebben wij nu van te voren deze twee getuigen opgevat van die uit de Christelijke Kerk, die uit de heidenen vergaderd is, hoe komen wij er toe, nu een quid pru quo te maken en in de plaats van de getuigende gemeente van Christus, die door de antichristelijke tijdgeest door middel van de alles vermogende staat overwonnen en gedood op de straat van de grote stad ligt, opeens het ruime veld, dat vol doodsbeenderen ligt, de verdorde beenderen van het hele huis van Israël te zetten? De bedenking wordt echter dadelijk weggenomen, als men maar eerst de wijze van beschouwing in de Openbaring in zich heeft opgenomen, Daar is de vrouw, die met de zon bekleed is en de maan aan haar voeten heeft en een kroon van twaalf sterren op haar hoofd, het volk van God in zijn Oud- en Nieuw-Testamentische roeping. Israël heeft deze roeping door zijn verwerping van Christus verspeeld en zo een plaatsbekleding door de gemeente, uit de Heidenen vergaderd, teweeg gebracht, maar zo weinig is deze gemeente nu zelf en zonder Israël die vrouw met de zon, als zij daarvoor, dat zij de olijfboom is ingeënt, en de wortel en het sap van de olijfboom deelachtig gemaakt is, zelf tot olijfboom gemaakt (Rom. 11: 17 vv). Het getuigen van de Christelijke kerk is diensvolgens slechts een volvoeren van de roeping van Israël, om te getuigen, waarom het ook boven geheel in een Israëlitisch kleed optrad en in Israëlitische vorm werkzaam was; want Israël's roeping om te getuigen is met Israël's verwerping niet teniet gegaan, maar door de Kerk opgenomen en voortgezet. Terwijl dus na het einde van de 19de eeuw de mond van de Kerk tot zwijgen gebracht en het getuigen van de Christelijke gemeente en van het geestelijk ambt gedood is, is als het ware Israël's dood volkomen geworden en daarmee de tijd van zijn wederopwekking gekomen. Het is nu ten eerste Israël zelf, in welks doodsbeenderen de Geest van het leven van God vaart. Uit dit volk worden de twee getuigen weer levend en staan op hun voeten; maar

ook de Kerk, de Christelijke gemeente, gaat daarbij niet ledig heen, zodat zij in haar dood zou blijven; integendeel wordt tegelijk vervuld wat Paulus in Rom. 11: 15 schrijft. Evenals namelijk in de 1ste eeuw van de Christelijke tijdrekening Israël's verwerping de verzoening van de wereld is geweest, zo wordt de wederaanneming van de Joden aan het einde van de 19de eeuw voor de Christenen van deze tijd het leven uit de doden (vgl. MATTHEUS. 25: 4), waarover dan vs. 13 handelt. Voordat wij tot de beschouwing van dit vers overgaan, heeft eerst vers 12 nog een nader bewijs, dat deze plaats werkelijk over Israël's bekering en weer aanneming handelt, in de stem van de hemel: "kom hier" en in het werkelijk opstijgen van hen, tot wie de stem werd gericht. Zonder twijfel slaat dit woord terug op hetgeen Jozef tot zijn broeders zegt (Gen. 45: 4): "Nader toch tot mij". In de aanmerking op die plaats "Ge 45: 4" werd op het toneel van erkenning tussen de verheerlijkte Godmens, die op de troon van Zijn Vader zit en het volk, dat Hem verraden en aan de Heidenen verkocht heeft, maar waarmee Hij Zich in eeuwigheid verloofd heeft (Hos. 2: 19 v.), gewezen als hetgeen door dat toneel van erkenning tussen Jozef en zijn broeders werd gewezen. Israël stijgt bij zijn wederaanneming wel niet lichamelijk, maar in de geestelijke zin van het woord, in een wolk naar de hemel. Het treedt in een zo onmiddellijke betrekking tot de Heiland, als het aan de Christelijke gemeente niet ten deel geworden is (Hoofdstuk 14: 1), wordt als het ware weggenomen van de aarde, terwijl het uit alle landen, waarin het verstrooid is geweest, wordt uitgerukt en naar het heilige land overgebracht, waar het later van de ellende onder de heerschappij van de antichrist niets zal te lijden hebben (Hoofdstuk 12: 14) en wordt daar in een nog veel meer omvattende in diepe zin tot een lichtgevende sterrenhemel verheven, dan het vroeger geweest is (Hoofdstuk 6: 13). Reeds is een grote vrees gekomen over hen, die hen zagen, toen de Gerst van het leven van God in hen voer en zij op hun voeten stonden. Dat het juist Israël zou zijn, dat de historische Christus Zijn eer in de wereld zou teruggeven, die de Christenen Hem hadden ontnomen, had men het allerminst verwacht. Dat juist in een tijd, waarin men als zeker aannam, dat alle onderscheid tussen Jodendom en Christendom zou zijn weggenomen en alle tegenstelling in de eenheid van humanisme en civilisatie was opgeheven, zich Israël emancipeert van de vrijheid en gelijkheid en broederschap van de zozeer verlichte eeuw en zich tot zijn ware broeder Christus wendt, is een wonder voor de ogen van allen, tot men zich van de eerste schrik enigszins zal hebben hersteld en nu aan de slang, die achter de vrouw een water als een stroom uitspuwt, om haar te verdrinken, de aandacht geeft. (Hoofdstuk 12: 15 v. 16: 13 v). Terwijl nu echter de aarde de vrouw helpt en haar mond opent om de stroom te verslinden, blijft voor de vijanden van de Joden, die in de tijd van hun verwerping en verharding hen vertreden en onderdrukt hebben, hen later van de kennis van de zaligheid hebben afgehouden en de schoonste van hun geslacht hebben verworpen en afgezet, om ten slotte bij hun terugkeren voor hen te worden de Farao, die met zijn wagens en ruiters nazet, niets over dan het toezien. Zij kunnen niet meer tegenspreken, dat hetgeen Israël was toevertrouwd, Gods woord en getuigenis en wel tot elke letter in het bijzonder, volle, onbedrieglijke waarheid was en kunnen verder er niets tegen doen, dat de vrouw op haar plaats, waarheen zij als op vleugels van een grote adelaar als in de woestijn gevlogen is, gevoed wordt (Hoofdstuk 12: 14). In de hereniging van de beide zo lang gescheiden delen van het volk, van het huis van Israël en van het huis van Juda tot een koninkrijk, onder de scepter van de zoon van David zijn de honderd vier en veertig duizend (Hoofdstuk 7: 4; 14: 1 nu weer de twee getuigen van de Heere, de twee olijfbomen en twee kandelaren, staande voor de God van de aarde, zoals voor de roeping van de Heidenen tot het rijk van God hun zo'n ereplaats in de wereld verleend was, waarbij dan zeker twee mannen van God onder hen nog in het bijzonder zich voordoen als de voorafgebeelden door Jozua en Zerubbabel (Neb. 12: 1), bij het terugkeren uit de Babylonische ballingschap en het bouwen van de tweede tempel. Wij zullen bij Hoofdstuk 14: 1 vv. zien, dat er nu weer een tempel moet worden gebouwd en een godsdienst worden ingericht en dan het gezicht van Ezechiël in Hoofdstuk 40-48 in

aanmerking moet worden genomen. Van die tempel van Ezechiël (Hoofdstuk 47: 1 vv.) gaat een stroom uit naar het Oosten, aan welks oevers aan beide zijden zeer vele bomen staan en welks wateren het water van de dode zee gezond maken, zo merken wij hier weer iets van het leven uit de dode, dat door Israël's wederaanneming ten dele zal worden aan de Christelijk Kerk hier in ons Westen, waarvan wij het beeld in de vs. 8 vv. beschreven lijken hebben gezien. Wat echter van te voren in het Westen is geschied, om zo'n weer levend maken mogelijk te doen zijn, wijst het vers aan, dat verder volgt.

De aan het kruis gestorven Jezus bleef niet in de dood, maar op de heerlijke Paasmorgen brak het nieuwe, goddelijke hemelleven voor Hem aan, uit de nacht van het graf en snel daarop voer de Zoon van God en van de mensen op, om zich te zetten aan de rechterhand van de majesteit in de hoogste hemelen. In die zegepraal delen ook Zijn getrouwe getuigen; ook in hen gaat een geest van het leven uit God; ook zij varen op naar de hemel in de wolk. Zij herleven, schoon gestorven voor een klein tijdje. Dat is het beeld van de Kerk van de Heere, waarvan door alle tijden heen dat woord van Jezus gold: "zij is niet dood, maar slaapt. "

Zonder deze woorden te beschouwen in hun profetisch verband, laat ons ze opvatten als de uitnodiging van onze grote Voorloper tot Zijn geheiligd volk. Op de bepaalde tijd zal er "een grote stem uit de hemel" worden gehoord tot elke gelovige, zeggende: "Kom herwaarts op". Dit behoorde voor de heiligen een onderwerp van blijde verwachting te wezen. In plaats van op te zien tegen het uur, wanneer wij de wereld moeten verlaten, om tot de Vader te gaan, moesten wij verlangen naar het uur van onze bevrijding. Ons lied moest wezen:

Mijn hart is in de hemel, Waar Jezus mij verbeidt; 'k Zal haast Zijn stem vernemen: "Kom, deel mijn heerlijkheid. "

Wij worden niet geroepen naar beneden, naar het graf, maar naar boven, naar de hemel. Onze uit de hemel geboren geesten behoorden te reikhalzen naar de lucht van hun vaderland. Tevens moest de hemelse dagvaarding het voorwerp wezen van geduldig wachten. Onze God weet best wanneer ons toe te roepen: Komt hierheen op. " Wij moeten de tijd van onze afreis niet willen verhaasten. Ik weet dat de drang van de liefde ons zal doen roepen. Maar de lijdzaamheid moet haar volmaakt werk hebben. Met onfeilbare wijsheid beschikt God de meest gelegen tijd voor Zijn verlosten, om hier beneden te vertoeven. Ongetwijfeld, als er leedgevoel in de hemel kon bestaan, zou het zijn, omdat men niet langer op aarde heeft kunnen verkeren, om nog meer nut te stichten, om meerdere schoven te vergaderen voor de eeuwige schuur, meerdere parels voor Zijn kroon. Maar hoe kan dit, tenzij er meer wordt gewerkt. Het is waar, er is ook een keerzijde, hoe korter wij leven, hoe minder zonde wij bedrijven, maar o, wanneer wij met ons hele hart God dienen en Hij ons geeft het kostbare zaad uit te strooien en honderdvoud in te oogsten, zouden wij dan niet zeggen, het is beter voor ons te blijven waar wij zijn? Hetzij onze Meester zegt: "ga of blijf". Laat ons evenzeer vergenoegd zijn, als Hij ons maar met Zijn nabijheid begunstigt.

Maar na de drie en een halve dag, na die laatste tijd, dat de anti-christ bijzonder woedde tegen de telkens opstaande getuigen en hen tot hun vreugde telkens overwon en doodde, brak de hervorming zo krachtig door, door Zwinglius, Luther, Melanchton, Calvijn, Bucerus, Cranmer Knox en andere helden, dat de antichrist het niet stuiten kon. Dit is het opstaan van de getuigen. De personen, die gedood waren, werden niet weer lovend, maar hun getuigenis, het Evangelie, dat de vorige getuigen verkondigd hadden en waardoor zij de gruwelen van het pausdom hadden ontdekt en bestraft, kwam weer klaar en met kracht voor de dag, zoals Elias in Johannes de Doper herleefde. Dit geschiedde niet door uitwendige kracht en geweld, maar

door de Geest van de Heere, die de geest van de hervormers verlichtte en brandende maakte, en door hun prediking ontstak de geest van een grote menigte van toehoorders. De hervorming brak zo overvloedig en klaarblijkelijk door, dat de anti-christ en zijn aanhang het aanschouwden met vrees, omdat zijn troon en kroon daardoor waggelden. Het opvaren is niet lichamelijk, maar geeft te kennen de openbare vertoning van het Evangelie in klaarheid, heerlijkheid en onoverwinnelijkheid en dat in spijt van de vijanden, die van te voren met blijdschap de dode lichamen van de getuigen aanschouwd hadden, die nu moesten zien, dat diezelfde zaak en dezelfde getuigenis zo doorbrak, dat er geen onderdrukken aan was.

De getuigen van Christus zouden voor een korte tijd moeten stilzwijgen, maar zij zouden van God worden opgewekt, dat is, zoals Medus zegt, zij zouden in de oude staat hersteld worden, want dat is in de geheime zin "opgewekt worden" of "in het leven hersteld worden"; (Jes. 26: 19 Hos. 6: 2 Ezechiël. 37: 1 enz.), de monde van de getuigen zouden weer worden opengedaan en met grote kracht van de waarheid getuigenis geven (Hand. 4: 33). Hetgeen aan Christus geschied was, dat Hij door Zijn vijanden onrechtvaardig gedood, in het leven teruggebracht en ten hemel gevaren was, omhangen met een wolk, ditzelfde zou ook in de getuigen van Christus worden gezien. De hemelvaart betekent zonder twijfel de openbare verhoging van hen, zodat zij, zoals Medus schrijft, tot een hoger trap van eer en macht verheven zouden worden (Dan. 7: 13 Jes. 14: 13, 19).

Behalve hun vorige eer zouden zij nu, na de zakken afgelegd te hebben, meerdere heerlijkheid verkrijgen, terwijl goddelijke kracht hen tot de hemel verhoogde en hun vijanden dit met verbazing en spijt beschouwden.

Brightman verklaart het eindigen van de drie en een halve dag van de 1ste Oktober 1550 en zegt: want op die tijd werden de profeten weer levend, na de verstoring de kerken in Duitsland toegebracht en de autoriteit en de majesteit van de Schriften en de verzamelingen van gelovigen groeiden aan, tot spijt van de antichrist en van al hun vijanden.

13. En in dat uur, toen de verheerlijking van God aan de twee getuigen plaats had (vs. 11 v.) geschiedde een grote aardbeving, opdat de indruk door een in het oog lopend gericht van God bij het geslacht van die tijd nog zou worden gesterkt en de invloed ervan verhoogd. En het tiende deel van de stad, waarvan in vs. 8 gesproken werd, is gevallen en er zijn in de aardbeving gedood zeven duizend (vgl. Hoofdstuk 3: 4) namen van mensen en de overigen, die van de ondergang verschoond gebleven waren, zijn zeer bevreesd geworden en hebben de God van de hemel heerlijkheid gegeven, door zich van de geest van het materialisme en het bedrog van zijn voornaamstewoordvoerders, waarin zij tot hiertoe waren gevangen, weer tot de ware God en het Evangelie van Christus te wenden.

In een ontzaggelijke schok, die door het hele land van de westerse Kerk zal gaan, zo horen wij hier, vindt het tiende deel zijn ondergang. Dit is als het ware een tiende van de wraak, die de Heere van het Hem toebehorende, maar met geweld ontrukte land neemt. Ten gevolge van de ondergang van het tiende deel, waarbij nog negen delen overblijven, is dat gebied het getal tien, dat aan het dier met de tien hoornen in Hoofdstuk 13: 1 vv. herinnert, weer tot het getal negen overgebracht en opnieuw in de macht van het drietal gesteld, om weer een plaats van het rijk van God te worden, zodat in vs. 15 het lofgezang kan worden gehoord: "de koninkrijken van de wereld zijn geworden van onze Heere en van Zijn Christus. " In het bijzonder zijn het 7000 namen van mensen, die het gericht van God ten offer worden; het zijn de priesters en profeten van de anti-christelijke geest, die als zodanig een naam hadden en om hun menigte door het getal van de volheid, door "duizend" zijn aangewezen, waarbij het dan

verder zijn zinnebeeldige betekenis heeft, dat juist zevenduizend worden gerekend. Het zijn de moderne Baälspriesters, die, als de Heere met vuur van de hemel zal antwoorden, opeens samen een einde zullen nemen, evenals hun voorlopers ten tijde van Elia (1 Kon. 18). Hun namen, die zo hoog geëerd zijn geworden, worden dan voor altijd onder het puin van de vergetelheid begraven. De volksmenigte van de grote stad, die verschoond is gebleven en nu zozeer door die namen wordt beheerst, dat zij die als aanbrengers van het heil toejuicht, voor het grootste geluk houdt hen tot hun vertegenwoordigers te kunnen kiezen en uit hun handen alles als weldaad aanneemt, ook wat blijkbaar vergift is voor het tijdelijke eeuwig welzijn, zal, als nu de aardbeving volgt en het tiende deel van de stad ineenstort, met een heilzame verschrikking worden vervuld. Nu niet meer verblind en in verwarring gebracht door goddeloze woordvoerders, en tevens afgeschrikt door de bittere vruchten, die zij op de door deze bereide akker van het politieke en sociale en religieuze leven geoogst heeft, doen zij belijdenis over hun dwalen en geven zij de God van de hemel weer de eer. Een God van de hemel erkenden zij vroeger niet meer, evenmin als een hemel, een leven na dit leven. Voor haar bestond slechts wat zij met de handen kon tasten, de aarde en het aards genot. Als God van de aarde, waarvoor men ten tijde van de twee getuigen nog de God van de hemel had gehouden (vs. 4), hield zij slechts de mens en in hogere opklimming het genie, elke zogenaamde grote geest, maar juist deze genieën hebben haar met haar wijsheid en haar instellingen de aardbeving op de hals geladen. Er behoort juist niet een al te grote mate van doorzicht toe, om uit de brandstof, die reeds opgestapeld wordt, uit de omstandigheden, die men teweeg brengt, uit de hele vorm, die men aan het openbaar leven geeft, te besluiten tot de onvermijdelijke gevolgen, van die ontzettende en de wereld door en door schokkende uitbarsting zich nog, slechts weinige tientallen jaren zal laten wachten. Wij hoeven niet tot in het bijzondere te verklaren, kalm overleg en stil bepeinzen van Gods woord brengt reeds vanzelf teweeg, dat men de wenk over de toekomst, die wij tegemoet gaan, verstaat.

Waar ooit in de Kerk de prediking van het Evangelie verworpen werd en de gezant van Christus gesmaad, daar trad God tussenbeide en handhaafde de eer van Zijn dienstknechten, door het zenden van Zijn oordelen over de misdadige Kerk zowel als over de wereld. Als het geestelijk Sion onheilig bevonden wordt, dan staat de kastijder op van buiten en van binnen; van buiten de overheersing, de vervolging van de wereld en van binnen afval, ongeloof en het verlaten van de eerste liefde. Door beiden "valt het tiende deel van de stad" (van de Kerk); uit- en inwendige rampen barsten als een onweer over haar los. De akker wordt bezocht door de sikkel van het goddelijke oordeel; de halmen vallen en de onvruchtbare ranken van de wijnstok verdorren, worden afgehouwen en in het vuur geworpen. Maar de Kerk zelf blijft bestaan. Het tiental is ook hier een beeld. Tien is het getal van de volkomenheid en betekent hier de voortgang van het goddelijk gericht, tot aan zijn voleindiging toe. De "overigen", die niet "gedood worden in de aardbeving", "worden zeer bevreesd", komen tot inkeer en "geven de God van de hemel heerlijkheid. " Het is een onschatbaar voorrecht van de Kerk, dat de Heere haar wel tuchtigt, maar niet verdelgt van de aardbodem. Weliswaar, Zijn oordeel en slaan haar diepe wonden, maar dezelfde hand, die hen kastijdt, is ook uitgestrekt ter heling en naar de aanbiddelijke raad van de Eeuwige, komt zij reiner en sterker uit alle beproevingen en rampen terug, zodat elke vernedering voor haar een weg is tot groter heerlijkheid, iedere vervolging een stap tot haar volkomen zegepraal. Dat vooruitzicht kan haar bemoedigen onder alle stormen, want het einde is altijd tot heerlijkheid van haar hemels Hoofd, door de erkentenis van velen, die Gode de eer geven en geen anderen naam dan die van Zijn Gezalfde erkennen. Maar dat brengen van vele kinderen tot gehoorzaamheid heeft niet altijd plaats zonder zware oordelen. Want zo diep is het bederf in ‘s mensen hart geworteld, dat de prediking van geloof en bekering vaak onvoldoende is; en daarom treedt de Heere vaak op

met de gerichten van Zijn heerlijkheid, zoals de landman door het snijdend kouter en de scherpe egge de grond geschikt maakt tot het ontvangen van het goede zaad.

De aardbeving is, zoals het vorige, oneigenlijk en wordt daardoor een grote beroerte onder de mensen verstaan, zoals ten tijde van de hervorming alles in rep en roer was. De een omhelsde de waarheid en verliet de antichrist; de ander bestreed het Evangelie. Deze aardbeving had die uitwerkingen:
1) het tiende deel, dat is een groot gedeelte van de stad, van het anti-christelijk gebied viel van hem af, zoals wij onder de zevende bazuin zullen zien. Zeven duizend, zoals in de tijd van Elia, zeven duizend, dat is vele duizenden overbleven. Zo betekent het getal hier ook vele duizenden namen van mensen, dat is mensen van naam, aanzienlijken, zoals bisschoppen, abten en prelaten. Want in de tijd van de hervorming zijn een menigte bisschoppen en bisdommen van stichten en kloosters gedood, vernield en uitgeroeid; 2) de anderen zijn bevreesd geworden. Zowel hogen als lagen werden ontroerd, een ieder was bezorgd, dat ook hij zijn vette inkomsten en zijn gemakkelijk leven zou moeten missen, anderen werden twijfelmoedig, en begonnen de afgoderij van het pausdom te zien. Zij zagen enigszins het licht van het Evangelie en schoon zij in het pausdom bleven, zo erkenden zij de vinger van God in het werk van de hervorming. 3) En gaven de God van de hemel heerlijkheid met de waarheid van het Evangelie enigszins te erkennen en de gruwelen van het pausdom te zien.

Door aardbevingen worden (Hoofdstuk 6: 12; 14: 19) verstaan grote en plotselinge tijdelijke bewegingen. Door deze aardbevingen verstaan wij de grote bewegingen, die gewoonlijk de reformatie vergezellen, waardoor de koninkrijken als in oproer worden gebracht.

De vijanden zouden niet weinig vernederd worden door de verhoging van de Schriften, terwijl de wereld vreselijk beroerd zou worden, het rijk van de antichrist geschud, zodat een groot en aanmerkelijk deel van dat rijk geheel neer zou storten en geen kleine menigte van mensen zou vergaan door uiterlijke bloedstorting en door verlies van oude waardigheden, terwijl vele anderen door het gezicht zeer verslagen, gebracht zouden worden tot uiterlijke erkentenis van Gods hand, of ook tot de ware dienst van de ware God in Christus. Dit wordt niet weinig door de uitkomst van de reformatie bevestigd, want toen begon de laatste periode van het anti-Christendom, toen viel deze laatste bestrijding en verwinning van de Schriften voor en van die tijd werden de heilige Schriften door het opgaande reformatie-licht in korte tijd niet alleen in hun waardigheid hersteld, maar ook van de takken van ongerijmde overleveringen bevrijd, verkregen zij meer luister en waardigheid dan van te voren. Evenwel beantwoorden die lotgevallen nog niet zo geheel aan deze profetie, dat wij niet reikhalzend zouden mogen wachten en met het oog op Gods beloften wensen een verhoging van de heerlijkheid van de Schriften, door allen te erkennen en een verdere omkering van de grote stad na het einde van de 1260 dagen van haar rijk.

14. Het tweede wee van de drie, die in Hoofdstuk 8: 13 voor de vijfde, zesde en zevende bazuin werden aangekondigd, is weggegaan, nadat de geschiedenis van de zesde bazuin in Hoofdstuk 9: 13-11: 13 evenals die van de vijfde in Hoofdstuk 9: 1-12 met een zich ontwikkelend antichristendom en daarom ook met een gericht van gedeeltelijke ondergang van de Christenen geëindigd is. Zie, het nog achter gebleven derde wee komt spoedig, beginnende met de aankondiging in Hoofdstuk 12: 12 en sluitend met de verwezenlijking in Hoofdstuk 15-19.

Het plaatsen van het tweede wee, waardoor aan de ene zijde de gebeurtenis in vs. 13 als slot van de zesde bazuin, die in Hoofdstuk 9: 13 begint, wordt voorgesteld, aan de andere zijde het

binnen de zo afgebakende beide grenspunten voorspelde van de volgende afdeling uitdrukkelijk wordt afgezonderd, spreekt daarvoor, dat eensdeels het begin van de tijdsbepaling in vs. 2 en 3 gegeven, in de gebeurtenis Hoofdstuk 9: 13 vv. en het slot in de gebeurtenis vs. 13 moet worden gezocht, en dat wij aan de andere zijde bij het dier in vs. 7, dat uit de afgrond opstijgt, nog niet aan de persoonlijke antichrist, zoals die in Hoofdstuk 13 openbaar wordt, moeten denken, maar slechts aan de anti-christelijke tijdgeest, de voorloper ervan (vgl. bij Hoofdstuk 16: 21).

Hier ontmoeten wij dus de schildering van de beide getuigen gedurende de 1260 jaren, van de tijd van de Evangelieverkondiging onder de Angel-Saksers en Duitsers, door het hele tijdperk van de middeleeuwen tot op de hervorming, en voorts tot op het einde van onze eeuw. Alle uitnemende Godsmannen en Evangeliepredikers, van de Ierse en Angel-Saksische apostelen en Bonifacius behoren daartoe; voornamelijk hebben wij door hen de getuigen sinds de hervorming te verstaan, de krachtigste moeten nog optreden, evenals ook onder het Oude Verbond in de ergste tijden de meeste en machtigste profeten optraden. De Heere geeft ons geen schets van hun werkzaamheid bij de gemeente of bij de vrouw, die zij met het Woord van God geestelijk voeden (12: 6); maar hun manmoedig optreden tegen hun vijanden. Met de uitdrukking: "Zij zullen 1260 dagen lang profeteren of leren in zakken gekleed", wordt hun werkzaamheid kort en veelbetekenend geschilderd. Met de volmacht, om vuur van de hemel te doen neerdalen, de hemel te sluiten, zodat het niet regent, zoals van Elia gezegd wordt en water in bloed te veranderen, of de aarde met plagen te slaan, zo vaak zij het voor hun eigen veiligheid, of tot bekrachtiging van hun woord nodig achten, zoals van Mozes wordt bericht, wordt op de macht van hun gebed gedurende de tijd van de 1260 jaren en na de afloop van de 1260 jaren ook op werkelijke wonderkracht, naar het voorbeeld van Mozes en Elia, heen gewezen. Voor de hervorming baden deze getuigen, die toch ook onder de weinige namen te Sardis, die hun kleren niet bevlekt hadden, begrepen zijn, dat toch de bisschop te Sardis, de paus te Rome, ontwaken en aan het Evangelie de plaats, die het toekwam, inruimen mocht. Huss, ook een getuige van de waarheid, werd verbrand; maar voorspelde hun, dat na hem een zwaan zou komen, die zij niet zouden kunnen verbranden, noch braden. Eindelijk stond deze zwaan op en bracht het Evangelie aan het licht en hanteerde dermate het zwaard van het woord tegenover het zevenhoofdige dier, dat het vijfde hoofd een dodelijke wond ontving, waaraan het, had de kerkvergadering te Trente geen genezing verschaft en was er geen nieuwe helper in het beest uit de aarde opgetreden, onfeilbaar gestorven zou zijn. Want het hele Zuidelijk-Europa stond op het punt om tot het zuivere Evangelie terug te keren en dan had het pausdom uitgediend. Bezat deze getuige (Luther) met zijn medegenoten en medegetuigen niet een buitengewone kracht en goddelijke volmacht, waartegen niemand zich verzetten kon? Het vuur van het Evangelie is nu eenmaal ontstoken en brandt, hoewel in Zuidelijk-Europa uitgeblust, in Middel- en Noord-Europa voort en straalt meer en meer temidden van de onwetendste heidenen en van degenen, die de einden van de aarde bewonen. Hoe vaak heeft God in het verleden de vijanden van het Evangelie uit de weg geruimd, wanneer de schaar van de getuigen in de gemeente Hem vurig smeekte, dat het licht toch niet uitgedoofd mocht worden. En wanneer heden enige macht op aarde de waarheid wilde onderdrukken, zou de Allerhoogste op het geloofsgebed Zich tegen haar stellen. Zolang het wereld-uurwerk nog niet op 1260 wijst, kan niemand de getuigen ongestraft beschadigen, niemand het Evangelie uit de weg ruimen. Hoezeer is het Zuidelijk Europa, bijvoorbeeld Spanje, sinds de tijd van de hervorming daarvoor getuchtigd, dat het de getuigen, die het Evangelie binnen zijn grenzen verkondigden, heeft uitgeroeid. Pas wanneer het goddelijk raadsbesluit dit toelaat, kunnen de getuigen aangerand en in de Christenheid gans en al uitgeroeid worden, opdat de duivel en de boze mensheid als zodanig voor de engelen en de gelovigen openbaar worden en de maat van hun zonden vol maken. Ten tijde van het beest uit

de afgrond worden de getuigen, die dan hoofdzakelijk als profeten optreden, ook, zoals Mozes en Elia, met wonderkracht toegerust. Want de werkzaamheid van de beide getuigen in vs. 5 en 6, heeft eigenlijk ten tijde van de volksheerschappij, na de afloop van de 1260 jaren plaats, omdat de tijd van hun profeteren zonder het doen van uitwendige wonderen, in de vroegere verzen wordt vermeld. Met de tijdsopgave (vers 3) is de Heere tot het einde van het daar genoemde tijdperk gekomen. Zo is ook het beest uit de zee (13, 5) met de tijdsopgave tot het einde van de 1260 dagen genaderd; wat in 13: 6-10 gezegd wordt, valt na de afloop van de 1260 jaren voor. Ook op de volgorde van de woorden kan in het heerlijke boek van de Openbaring niet nauwkeurig genoeg acht gegeven worden.

DE ZEVENDE BAZUIN. HET VIERDE GEZICHT VAN DE STRIJD VAN MICHAEL TEGEN de DRAAK

IV. Vs. 15-19. Nu wordt de zevende bazuin gehoord; even als echter na de opening van het zevende zegel (Hoofdstuk 8: 1 vv.) een stilte in de hemel ontstond van ongeveer een half uur, en gebeden werden uitgesproken, voordat het tot het blazen van de bazuin en daarmee tot verdere ontwikkeling kwam, zo volgt ook hier na het klinken van de laatste bazuin niet meteen de voltooiing van het geheim van God, die men nu zou kunnen verwachten (Hoofdstuk 10: 7). Eerst wordt de voltooiing, alsof die reeds aanwezig was, door de engelen en uitverkoren in de hemel gevierd en God de Heere bevestigt wat hiermee als zeker en ontwijfelbaar wordt aangekondigd ook van Zijn zijde. Zo’n viering, die de toekomst voorafgaat, is echter juist hier op de juiste plaats, waar het voorafgaande gezicht (vs. 1-14) reeds diep in deze toekomt heeft ingegrepen en zo’n heerlijke overwinning van Christus over de geest van de anti-christ, en zo’n groot wonderwerk van Zijn alles vermogende genade heeft teweeg gebracht, dat de overwinning over de antichrist naderend is en de opening van het rijk van de heerlijkheid nog slechts een vraag van tijd kan zijn.

15. En de zevende engel van die, die ik in Hoofdstuk 8: 2 gezien had en waarvan de zes eerste in Hoofdstuk 8: 7-9: 21 reeds hun bazuinen hadden laten horen, heeft eveneens gebazuind en er geschiedden bij het klinken van de zevende bazuin grote stemmen in de hemel. Deze kwamen van de legerschaar, zeggende: "De koninkrijken van de wereld zijn (volgens betere lezing "het koninkrijk van de wereld is nu geworden, zoals reeds lang van te voren is verkondigd (Obadja 1: 21 Zach. 14: 9 Dan. 2: 44; 7: 13 v. Jes. 52: 7) van onze Heere, namelijk van God de Vader en van Zijn Christus (Hand. 4: 26 Ps. 2: 2) en Hij, God in de gemeenschap met Zijn Gezalfde (Ps. 2: 3) zal voortaan als Koning heersen in alle eeuwigheid, zonder door de satan en de vijandige machten onder de mensen verder te worden benadeeld" (Ex. 15: 18).

16. En de vierentwintig ouderlingen, die voor God zitten op hun tronen (Hoofdstuk 4: 4), vielen, evenals de engelen in Hoofdstuk 7: 11, neer op hun aangezichten en aanbaden God (Hoofdstuk 4: 10).

17. Zij deden dat, zeggende: "Wij danken U, Heere God almachtig. a) Die is en Die was en Die komen zal (Hoofdstuk 1: 8, 4: 8)! dat U, nadat U in de tijden van de wereld in onbegrijpelijke lankmoedigheid U van uw goddelijke almacht zolang heeft ontledigd, zonder tegen de overmoed van uw vijanden daarvan gebruik te maken, Uw grote kracht heeft aangenomen, om uw bestuur eindelijk door te zetten, en alleen te doen gelden en als Koning heeft geheerst, als de enige Koning in de hemel en op aarde.

a) Openbaring 16: 5

De lofzeggende aanspraak, waarin vroeger de waarborg voor het heerlijk einde van de wegen van God was aangewezen, komt nu als feitelijk bewaarheid voor, omdat dat glorierijk einde zelf wordt voorgesteld als reeds gekomen. Met de zo zinrijke drievoudige benaming van God valt nu het derde moment weg (volgens betere lezing, die slechts de woorden" die is en die was" bevat en daarentegen "die komen zal" weglaat) (vgl. Hoofdstuk 16: 5); want die lof heeft juist betrekking op Hem, die nu gekomen is en zo de voltooiing van Zijn geheim heeft teweeg gebracht.

De Heere kan slechts zolang genoemd worden "die komen zal" als Zijn toekomst nog niet daar is; nu is zij echter daar en dienvolgens wordt Hij nog alleen voorgesteld als diegene, die in alle eeuwigheid is, zoals Hij van eeuwigheid was. Hij heeft Zijn grote kracht aangenomen, en heerst nu. Dat was het enige, dat God nodig had, om Zijn rijk te aanvaarden, dat Hij Zijn macht aannam (Ps. 93: 1). God heeft Zich niet van andere zijde macht verschaft en met hulp van Zijn rijk in bezit genomen, maar Hij heeft alleen Zijn macht aangenomen, die Hij wel had, maar niet gebruikte. Evenals van Christus wordt gezegd, dat Hij Zich van Zijn macht heeft ontledigd, zo kan dat ook van God worden gezegd. Hij heeft Zich, alhoewel in het bezit van alle macht, toch in het gebruik ervan beperkt, zodat het vaak de schijn had, als was Hij tegenover Zijn vijanden machteloos.

De "grote stemmen", die reeds bij voorbaat de zegepraal van God en Zijn Gezalfde vieren, komen van de algemene vergadering van de volmaakt rechtvaardigen van die grote schare, die niemand tellen kan, beleed met lange witte kleren, die palmtakken hebben in de handen, de heiligen, wier gebeden aanleiding gaven tot de verschijning van de engelen met de zeven bazuinen. Thans, nu deze engelen hun last hebben uitgevoerd, worden juich- en danktonen aangeheven door deze schare, die uit de dienstknechten van God, de profeten en de heiligen en degenen, die Zijn naam vrezen, kleinen en groten, bestaat. Deze zijn toch geroepen, om met hun Heer en Zijn Gezalfde te heersen en hun loon te ontvangen. Ook later juichen zij over de heerlijke daden van God en Zijn zegepraal over de wereld, eer de zeven plagen een aanvang nemen. Zij zijn het ook, die het nieuwe lied voor de troon zingen. En nu op grond van de beloften van de Heere en de eed van de sterke engel, het morgenrood van de overwinning reeds voor hen daagt, na het klinken van de zevende bazuin, wat is nu het onderwerp van hun loflied? Dat de heerschappij over alles van God is en van Zijn grote Zoon. Hij leeft en regeert en zal regeren tot in eeuwigheid. Ten einde is de tijd van de heerschappij van de wereld en van de onderdrukking van de Kerk! Ook in het Oude Verbond komt een dergelijk zegelied voor, aangeheven voor de behaalde zege, in vertrouwen op Gods beloften.

Men moet veronderstellen, dat Johannes met het blazen van de zevende bazuin gezien heeft het hele rijk van het beest verwoest in de koninkrijken van de wereld door Gods vreselijke oordelen. Zij, die het danklied uitspreken, willen zeggen, dat nu de tijd is gekomen, door de godsspraken van de profeten genoemd, waarin het koninkrijk van God in Christus Zijn Zoon heerlijk en voortreffelijk op de aarde geopenbaard zou worden en alle of de voornaamste koninkrijken van de wereld, de volken en geslachten eest in Europa, daarna de overige door de hele wereld, de ware godsdienst zullen belijden en aan Christus Jezus onderdanig zullen worden. De profeten hadden van die laatste tijden van de Kerk voorspeld al wat heerlijk en voortreffelijk is (Dan. 7: 27 Ps. 24: 1 Jes. 49: 23 Ps. 97: 1; 99: 1 Dat is die verborgenheid, waarvan alle profeten gesproken hebben (Hoofdstuk 10 v.), dat de koninkrijken van de wereld de Christelijke godsdienst zullen aannemen, de afgodendienst en valse dienst van vleselijke mensen zal uitgeroeid zijn, dat zij met een eenparig voelen zullen overeenstemmen over de fundamentele leerstukken van de godsdienst, dat de koningen en volken van de wereld de

zaak van de godsdienst met bijzondere zorg, naarstigheid, toegenegenheid en gehoorzaamheid van het geloof zullen verzorgen en op geestelijke wijze aan God onderworpen zijn.

18. En de volken verachtten de rijkdom van Uw goedheid, geduld en lankmoedigheid en, in plaats van zich daardoor tot bekering te laten leiden, lieten zij zich hoe langer hoe meer in de netten van satan verstrikken (Hoofdstuk 12: 12). Zij waren toornig geworden 1) Hoofdstuk 16: 10, 13 vv., 20: 8 v.) en uw toorn is die overeenkomstig gekomen (Hoofdstuk 16: 1-19: 21 20: 9) en de tijd van de doden, om geoordeeld te worden (Hoofdstuk 20: 11 vv.) en om het loon te geven aan Uw dienstknechten, de profeten en de heiligen en degenen, die uw naam vrezen, de kleine en de grote 2) (Hoofdstuk 21: 1-22: 5 en om te verderven degenen, die de aarde verdorven 3) (Hoofdstuk 19: 2 Gen. 6: 11-13

1) Het wordt ervaren, dat het ongeloof afkeer van Christus en van Zijn hele zaak, ja fanatieke boosheid tegen Hem in het menselijk hart opwekt en als deze boosheid eenmaal komt tot algemene heerschappij, dan is ook de toorn van de Heere gekomen en met deze de juiste door God bepaalde tijd van vergelding. Deze vergelding zien de 24 oudsten in haar hele omvang vooruit, niet alleen, zoals zij begint in het gericht over de antichristen, maar zoals zij ten laatste dage volkomen wordt als alle doden worden geoordeeld.

2) De dankzegging blijft het langst bij de getrouwen van de Heere, die zich over Zijn komst mogen verheugen. Zij heten "dienstknechten" van God, omdat zij in Zijn dienst met gehoorzaamheid volhard hebben tot aan het einde; profeten, omdat zij de geest van de profetie hebben en daarom de tekenen van de tijd in het licht van Zijn getuigenis verstaan; "heiligen", omdat zij van Babel afgezonderd zijn en zich de Heere gewijd hebben tot gewillig navolgen op de kruisweg; "die uw naam vrezen", omdat zij midden in de pantheïstische en materialistische ontkerstening van de wereld aan het eeuwig Evangelie van de heilige God van de schepping hebben vastgehouden; "kleinen en groten", geringen en verhevenen, nederige en voorname lieden, omdat voor God geen aanzien des persoons is en die in het minste getrouw geweest is, in Zijn rijk over veel wordt gesteld.

3) De titel "dienstknechten" zullen wij zeker wel niet alleen aan de profeten met uitzondering van de anderen mogen toekennen; het meest voor de hand ligt het, de dienstknechten uit de drie volgende klassen samen te laten blijven. Dan krijgen wij een afdalende ladder: ten eerste worden "de profeten" genoemd, de uitverkoren werktuigen, die God voor anderen dienen, vervolgens de "heiligen", waaronder wij de hele schare van gelovigen moeten verstaan; en eindelijk de "godvrezende", waaronder wij volgens Nieuw-Testamentische spraakgebruik hen moeten verstaan, die in een verhouding van proselieten tot de gemeente van God stonden (Hand. 10: 2;). Wij hebben hier niet alleen een samenvatting van de gemeente van God, wat de leden aangaat, die op de hoogste trap staan (profeten), maar ook de leden zelf (heiligen); zelfs zullen zij niet vergeten worden bij de verdeling van het loon, die in een vriendschappelijke verhouding tot de gemeenten stonden, het werk van God in haar erkenden en het door haar bewaarde woord hun licht lieten zijn, al waren zij ook niet zo ver gekomen, om zich in haar gemeenschap te laten opnemen. Ook hun geeft God hun loon daarvoor, dat zij hun hart van de wereld afkeerden en op Hem stelden; en voor zoveel hun kracht en kennis toeliet, ernstig streefden Zijn wil te doen. De woorden "de kleinen en de groten" zien nu natuurlijk niet alleen op de godvruchtigen, maar op de dienstknechten in het algemeen; ook zullen wij daarbij niet aan de kleinen en groten volgens ouderdom en stand mogen denken, maar degenen zijn bedoeld, die als "dienstknechten. klein of groot zijn, d. i. God veel of weinig hebben kunnen dienen. God geeft aan allen, ook aan de minste van Zijn knechten, hun loon.

Ook in MATTHEUS. 10: 41 en 42 maakt de mond van Christus zelf onderscheid tussen profeten, rechtvaardigen en kleinen. Er is bij de onderscheiding van deze drie klassen een schat van nieuwe ideeën, die even kostbaar zijn voor de herders, die met de leiding van de zielen belast zijn, als voor elke gelovige.

De aarde wordt verdorven door de grote hoer en haar hoererij inzonderheid, maar ook weer door openlijke boosheid en haat tegen al wat goed is, door nodeloze oorlogen en later ontstane verwoesting en vernietiging, door zulke wetten en inrichtingen, waarbij veel goeds wordt verhinderd, veel overtreding en jammer wordt veroorzaakt, door algemene ergernissen, waardoor voor alle verkeerdheid en ongerechtigheid deuren en poorten geopend worden, door misbruik van werelds en geestelijk geweld, door verkeerde leringen en voorstellingen, door gewetensdwang en vervolging, door ten hemel schreiende zonden, waardoor God zelf wordt getart om plagen over het land te zenden.

De zonde heeft de aarde verdorven door de vloek, die zij zich heeft berokkend. Nadat echter de zonde is weggedaan en overwonnen en de hele aarde weer een schouwplaats van God is geworden, moeten zij van de aarde weg, die haar door hun zonden hebben verdorven.

19. En de tempel van God, waaruit daarna de engelen, die de zeven plagen hadden, zouden voortgaan (Hoofdstuk 15: 5 vv.), de tempel in de hemel is geopend geworden na het lofgezang van de hemelse legerschaar (vs. 15) en het dankgebed van de ouderlingen (vs. 11 v.), ten teken dat God ook werkelijk onder de zevende bazuin zou volbrengen, wat zo-even werd voorgesteld als reeds tot Zijn eer verwezenlijkt. En de ark van Zijn verbond, die in het heilige der heiligen stond, is gezien in zijn tempel; en er kwamen bliksems en stemmen en donderslagen, evenals in Hoofdstuk 4: 5 en aardbeving en grote hagel, evenals in Hoofdstuk 16: 18 vv.

Het zichtbaar worden van de ark des verbonds in de hemelse tempel van God, juist bij het begin van de zevende bazuin, betekent niet anders dan de volkomen openbaring, zowel van Zijn rechtvaardig oordeel aan Zijn tegenstanders, als van Zijn genade en eeuwige verbondstrouw jegens allen, die door het bloed van het verbond met Hem in gemeenschap staan. Evenals eens voor het volk van Israël, toen het in de strijd trok, de ark des verbonds werd gedragen, ten teken van de zegenende tegenwoordigheid van de Heere, zo heeft het volk van God ook in zijn laatste strijden, als de zevende bazuin klinkt, zijn ark des verbonds, die, Gode zij dank! nooit in de handen van de Filistijnen kan vallen, maar wel verheven staat in het hemelse heiligdom en die evenwel het geloof altijd voor ogen heeft. Het is de volkomen verzoening met God door Jezus Christus en het daarop rustende eeuwige genadeverbond van God, dat ook door de stormen van de laatste tijd niet wordt omvergeworpen, maar integendeel door middel daarvan tot zijn volle verwezenlijking en openbaring komt. En evenals eens van de ark des verbonds van Israël schrik en verderf uitging over alle onbesnedenen en onreinen, zoals de daarin bewaarde wet onder donder en bliksem van de Sinaï weerklonk, zo was ook voor het nieuwe heidendom van de laatste tijd de heiligheid en gerechtigheid van God in de oordelen van God tot een verterend vuur. Maar inzonderheid zal het gericht van de zevende schaal het vreselijkste, meest omvattende aller oordelen van God zijn; door bliksemen, stemmen en donderslagen is het als gericht aan andere gelijk; door aardbeving van onderen en grote hagel van boven als een gericht van hele vernietiging en verwoesting voorgesteld, zoals dat later nader wordt geopenbaard.

Voor de blik van Johannes is het Heilige en het Heilige der Heiligen van de hemelse tempel geopend. Het voorhangsel is weggenomen, dat het ene van het andere scheidde, want de ark

des Verbonds is zichtbaar als een zinnebeeld voor de gelovigen, dat de Heere, Zijn Verbond gedachtig, de Zijnen zal verlossen uit de hand van hun vijanden, opdat zij Hem dienen zonder vrees, eeuwig en altoos. Vijf tekenen strekken tot zinnebeelden van het jongste gericht: bliksems, stemmen, donderslagen, aardbeving en hagel, zoals elders, betekent ook hier het vijftal iets onvolkomens, iets onvoltooids, zodat hier nog geen volledige voorstelling van het jongste gericht gevonden wordt, maar deze eerst in de volgende taferelen zal gegeven worden. Dezelfde betekenis heeft het vijftal ook later. Toen de toekomstige oordelen nog slechts werden aangekondigd, werden de "stemmen" en "donderslagen" het eerst genoemd; hier, waar wij op de schouwplaats van het gericht zelf gevoerd worden, staan de "bliksemen" aan het hoofd, wegens de vernietiging, die dit jongste oordeel over de goddelozen brengt. Bovendien wordt er de "hagel" bijgevoegd, die nergens voorkomt als teken van een aankondiging en bedreiging, maar altijd slechts daar vermeld wordt, waar het oordeel als tegenwoordig verschijnt. Ook elders, waar dit eveneens plaats heeft, staan ook de bliksems eerst en de hagel het laatst. Reeds in het Oude Verbond komt de hagel vaker voor als een beeld van het goddelijke gericht. De "aardbeving" is een aanduiding van de verbrijzeling en vernietiging van de tegen God vijandige wereldheerschappij. Als wij ons voorstellen, het onherstelbare van het lot van degenen, die zich afkeren van Hem, die van de hemelen is, hoezeer moeten wij dan voelen het nadrukkelijke van de roepstem: "terwijl het nog heden voor u genoemd wordt, verhard uw harten niet! " Zie, voor het geloofsoog van Johannes stond de ark des Verbonds zichtbaar, die geheimzinnige ark, die onder Israël het zinnebeeld was van de heerlijkheid van de Heere; dat herinnert ons ernstig het woord van de gewijde schrijver: "Als zij niet zijn ontvlucht, die degene verwierpen, die op aarde goddelijke antwoorden gaf, hoeveel te minder wij, als wij ons afkeren van Hem, die van de hemelen is. " Zie, broeders, u bent niet gekomen tot de tastelijke berg en het brandende vuur en de donkerheid en de duisternis en het onweer en tot het geklank van de bazuin en de stem van de woorden, die, die ze hoorden, baden, dat het woord tot hen niet meer zou gedaan worden. Maar u bent gekomen tot de berg Sion en de stad van de levenden van God, tot het hemelse Jeruzalem en de vele duizenden van de engelen; tot de algemene vergadering en de gemeente van de eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn en tot God, de Rechter over allen en de geesten van de volmaakt rechtvaardigen en tot de Middelaar van het Nieuwe Testament, Jezus en het bloed van de besprenging, dat betere dingen spreekt dan Abel. Zie dan toe, ja, zie ernstig, zorgvuldig, aanhoudend toe, dat u Die, die tot u spreekt, niet verwerpt.

Alles, waarom de strijdende Kerk van God "tempel" heet, past meer ten volle op de zegepralende. God is bij deze zo nauw tegenwoordig, dat er zelfs geen uitwendige schijn van afzijn te vinden is. Hij wordt er allervolmaaktst gediend. Hij wordt geopend gezien, ten blijke, dat het gebouw volmaakt is en dat de heerlijkheid aan aller ogen getoond wordt.

Dit is een visioen of gezicht, want in de hemel is geen tempel. Het is een zinspeling op de Joodse tempel, die in de tijden van goddeloze koningen verwaarloosd en gesloten werd, maar toen er weer godzalige koningen waren, werd de tempel weer geopend en de ware godsdienst hersteld. Zo zou het ook gaan onder de zevende bazuin. De ware godsdienst was in de 1260 dagen van de heerschappij van de antichrist in de Kerk verwaarloosd, onderdrukt en als gesloten, zodat men bijna geen vergaderingen waarin God naar Zijn wil gediend werd, kon hebben; maar onder de zevende bazuin werd de zuivere godsdienst weer hersteld en openlijk geoefend. De Heere Jezus, de ark des Verbonds en Zijn voldoening tot verzoening van de zonden was in de vorige dagen bedekt; niet gebruikt, maar men liep tot bijgelovigheden en afgoderij, om daardoor verzoening te bekomen. Maar in de dagen van de zevende bazuin wordt Christus en de verzoening door Hem duidelijk gepredikt, gekend en gebruikt. Ofschoon de Kerk zo heerlijk voor de dag zou komen, zou de anti-christ niet meteen vernietigd worden.

Schoon hij niet meer heerste over de Kerk, zou hij nochtans heersende blijven over zijn volk en al zijn kracht en listen in het werk stellen om de Kerk weer onder zijn geweld te krijgen. Al was de Kerk van Babel uitgegaan, zo zou zij nochtans niet meteen in vrede zijn en in de heerlijke staat komen, waarvan in de Heilige Schrift zoveel gesproken is, maar zij zou te strijden hebben tegen de antichrist. Daar waren bliksems, stemmen en donderslagen, aardbeving en grote hagel. Vervaarlijke voorvallen, die de mensen doen schrikken en beven. Terwijl de Kerk in strijd was tegen de anti-christ zouden er grote beroeringen en omkeringen en oordelen komen, niet alleen over de anti-christ, door het uitgieten van de zeven schalen, maar ook over de Kerk, zoals de ondervinding geleerd heeft. Want sinds de hervorming is uitgebroken, heeft de Kerk veel te lijden gehad. Het bloed van de heiligen is van die tijd af vergoten als water, zodat Alstedius aantekent, dat er van het jaar 1540 tot zijn tijd 900. 000 martelaren gedood zijn. De moord van Parijs, de moord in Ierland, de achttien duizend in Nederland door beulshanden omgebracht, de vaker herhaalde moorden in de valleien van Piëmont, het uitroeien van de Kerk in Boheme, Moravië, Silezië, Hongarije en Frankrijk, zijn overvloedige bewijzen van de ellenden, die over de Kerk gekomen zijn. En wie zal zeggen, wat zij nog te lijden zal hebben en hoe zij nog afgekort zal worden, eer zij in een heerlijke en vreedzame staat zal komen? Zodat de Kerk van de tijd van de hervorming af tot op het duizendjarig rijk geen rust gehad heeft noch hebben zal; maar zij zal openbaar blijven strijden tegen de anti-christ en hem ten slotte overwinnen.

HOOFDSTUK 12

V. Vs. 1-17. Volgens onze uitlegging bij Hoofdstuk 11: 3 vv. "Re 11: 3" is Israël, nadat het zolang geweest is als de afgebroken takken, weer ingeënt op zijn olijfboom (Rom. 11: 17 vv.). Nu kan Gods leiding met Zijn volk, die nu ook in betrekking tot de langdurige verstoting voorkomt als een vriendelijke en rijk in voorzorg, de ziener in een groots overzicht worden voorgesteld; en dat geschiedt nu in het teken van de hemel, dat hem hier verschijnt. Het eerste deel van dit gezicht (vv. 1-6): de barende vrouw en de loerende draak, omvat Israël's geschiedenis van het begin van zijn roeping tot Gods bijzonder eigendom af tot aan zijn verwerping voor de tijd van 42 maanden of 1260 jaren. Het tweede gedeelte (vs. 8-14): MICHAËL strijd met de draak en diens uitwerping uit de hemel, heeft op de wederopname in genade betrekking; het derde deel (vs. 15-17): de grote toorn van de op aarde geworpen draak bereidt op het gezicht van de antichrist in het eerstvolgende hoofdstuk voor.

1. En er kwam een groot teken, een teken, dat zonder twijfel iets groots moest betekenen, echter niet alleen een zinnebeeld moest voorstellen, maar een wezenlijk geschiedkundig beeld, gezien in de hemel, van waar de geschiedenis op aarde bepaald en geregeerd wordt. Ik zag namelijk een vrouw, bekleed met de zon, daarom geheel omgeven door haar licht; en de maan was als een voetbank onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren, die in de vorm van een boog over haar heen stonden.

2. En zij was zwanger en riep als een, wier uur gekomen was, barensnood hebbende en zijnde in pijn om te baren.

Het kind, dat de vrouw hierna baren zal (vs. 5), is zonder twijfel Jezus, de Messias. Het spreekt dus vanzelf, dat wij bij de vrouw, die de ziener als het eerste, (vgl. Hoofdstuk 15: 1) en wel in verhouding tot het andere als het grote teken aan de hemel aanschouwt, aan niemand anders hebben te denken, dan aan die, waaruit Christus naar het vlees voortkomt (Rom. 9: 5), aan Israël, de gemeente van het Oude Verbond. Men heeft wel gemeend, dat eerder onder dit teken de gemeente van God moet worden verstaan, zoals zij ten tijde van het Oude Verbond in Israël, in de tijd van het Nieuwe Verbond daarentegen door de Christenen voor ogen treedt, maar de Schrift neemt de verhouding van Christus tot Israël niet zo op, alsof de Kerk, geheel afgezien daarvan of het Joodse volk daarin een plaats heeft of niet, Zijn eigen volk was; integendeel wordt hier uitsluitend gesproken van dat volk, waaruit Hij naar het vlees voortkomt, zonder erop te letten, of het Hem heeft aangenomen of niet. Inderdaad wordt dan ook in Micha 4: 10 de dochter van Zion voorgesteld als een in barensnood, evenals op onze plaats de vrouw; en hoe zou wel de gemeente van God in haar Oud-Testamentische vorm treffender kunnen worden voorgesteld dan door het beeld van een vrouw, die van de Messias zwanger is, die de tijd van baren aan de ene zijde met groot verlangen, aan de andere met grote vrees tegemoet gaat? Wat de hoogste wens en het hoogste verlangen was van de schare van de oude vaderen, waarop in Israël alles is aangelegd en waarheen het streeft, dat is dat Jesajaanse: "Een kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven" (Jes. 9: 6); zelfs de tijd van druk, de tijd van de Babylonische ballingschap, die aan het volk zijn koningsgeslacht ontroofde, was slechts een weg tot het doel, een geboortewee tot het voortbrengen van de eigenlijk voor hen bestemde Koning (Micha 5: 1 v.) zeer karakteristiek zijn nu ook de emblemen of zinnebeeldige tekenen, waarmee de vrouw versierd is. Zij verschijnt met de Zon, het symbool van de openbaring van de goddelijke zaligheid bekleed (Ps. 19). Zij is geheel in het licht van deze openbaring geplaatst en door die lichtglans ervan omgeven, waarbij wij bovenal moeten denken aan het profetische woord (2 Petrus 1: 19), dat alle geheimen van het goddelijk raadsbesluit over de wereld eeuwen voor de vervulling reeds

geopenbaard en ontsloten heeft. De wet daarentegen, die door Mozes gegeven is (Joz. 1: 17), is de maan, waarop zij met haar voeten staat; geestelijk naar zijn oorsprong (Rom. 7: 14), dus een licht van het licht als de maan, hoewel als een blote afschaduwing van de toekomstige goederen (Kol. 2: 17) en als tuchtmeester op Christus Gal. 3: 24), voor zichzelf onvermogend om levend te maken, of meer dan een uitwendige gerechtigheid teweeg te brengen, diende het evenwel de vrouw voor de tijd van het Oude Testament tot een estrade, tot een trap, om Israël ver boven alle volken te verheffen (Deut. 4: 7 v.). Als de gemeente van God eerst in de volle glans van de goddelijke openbaring zal staan (Hebr. 1: 1 v.) en haar het kindschap zal zijn verleend, zodat zij niet meer onder de tuchtmeester hoeft te staan (Gal. 4: 4 vv.), dan zal de wet tot een overwonnen standpunt voor haar worden; maar toch moest zij deze maan tot dat doel nog onder haar voeten houden, om van haar een solide fundament (MATTHEUS. 5: 5 vv.), haar hoofd daarheen te verheffen, van waar de heerlijke vrijheid van de kinderen van God komt (Rom. 8: 14 vv stellen zinnebeeldig alle bijzondere leden van het volk van God onder het Oude Testament voor, zoals dat reeds uit het beeld van Jozefs droom (Gen. 36: 9 v.) blijkt; want naar de betekenis van de kandelaar met zeven armen in de tempel Ex 25: 40 zijn de leden van dit volk geroepen als een licht te lichten in de duisternis, die rondom het aardrijk bedekt. Omdat nu echter Israël's geheel volgens de leiding van God in de geschiedenis in 12 stammen verdeeld is, verschijnt hier boven het hoofd van de vrouw een diadeem van even zo vele sterren. Elke ster in het bijzonder heeft in het groot geheel van de schitterende kroon weer haar bepaalde, haar door God aangewezen plaats, zoals de geest van de profetie in Gen. 49 en Deut. 33 die nader heeft voorgesteld.

De vrouw is niet de Kerk, maar de gemeente van God, de navolgster van de dochter van Zion van het Oude Verbond, de bruid van Christus, de dochter van Zion van het Oude Verbond, door de kinderen van Korach met haar Koning in de 45ste Psalm zo heerlijk bezongen. De gemeente van het Nieuwe Verbond wordt niet evenals de dochter van Zion jonkvrouw genoemd, maar vrouw, omdat de bruid met de Bruidegom, sinds de uitstorting van de Heilige Geest innerlijk verbonden is en ook een deel van de gemeente van het Oude Verbond, door Zijn opstanding (MATTHEUS. 27: 52-53) met Christus verenigd werd. Als vrouw met de Zon bekleed, staande op de maan, met een krans van twaalf sterren om het hoofd, is zij de op de Pinksterdag door Petrus en de overige apostelen gestichte, op de toezegging van het Oude Verbond staande en met de heerlijkheid door Christus omgeven gemeente van het Nieuwe Verbond. De zon, het zinnebeeld van Christus, wijst op het licht, dat in de wereld van haar uitgaat; de maan, die haar licht van de zon ontvangt, is een zinnebeeld van het Oude Testament, dat hoofdzakelijk zijn licht van de zon van het Nieuwe Verbond ontvangt en waarin de heerlijkheid van de zonnevrouw voor afgebeeld en voorspeld is. De twaalf sterren beduiden leraars en zijn de zinnebeelden van de twaalf apostelen, die voor alle tijden de kroon van de gemeenteleraars uitmaken. In Gods wijde wereld, zo ver zij ons zonen van de aarde bekend is, bestaat er zeker geen heerlijker, schoner en diepzinniger beeld, dat de bevalligheid en schoonheid, de heerlijkheid en heiligheid van de Christenbruid, die in haar uitnemendste leden eenmaal als koningin van de hemel geopenbaard zal worden, zo volzinnig en eenvoudig, zo aanminnig en hartveroverend schildert als dat van de zonnevrouw. Geen wonder, dat velen in haar Maria, de moeder van de Heere, de uitverkorene onder de vrouwen, de schoonste en edelste onder de heldinnen van het geloof meenden terug te vinden. De zonnevrouw was, tot op deze zwangerschap, waarin zij bij de aanvang van de zevende eeuw Christus op geestelijke wijze in gans nieuwe volken zou baren, de apostolische gemeente. In haar waren weliswaar in de eerste 600 jaar vele kinderen van God wedergeboren en tot de heerlijkheid gevoerd, maar nu zou zij Christus en de nieuwe mens in een geheel ander volk baren, namelijk in het Duitse. De opname van de Duitse volken in de gemeente van God, hun bekering, wordt hier geheel overeenkomstig de Schrift, met de natuurlijke geboorte

vergeleken. Zo zegt de Heer zelf: "Een vrouw, wanneer zij baart, heeft droefheid, omdat haar uur gekomen is; maar wanneer zij het kindje gebaard heeft, zo gedenkt zij de benauwdheid niet meer, om de blijdschap, dat een mens ter wereld geboren is. " zo zegt ook Paulus, Gal. 4: 19 : "Mijn kindertjes, die ik weer arbeid te baren, totdat Christus een gestalte in u krijgt. " En bij Jesaja 66: 7-10 luidt het goddelijk getuigenis aangaande de plotselinge bekering van de Joden in de laatste tijd aldus: "Eer zij (de dochter Zions) in arbeid was, heeft zij gebaard, eer haar smart overkwam, zo is zij van een knechtje verlost. Wie heeft ooit zulks gehoord? wie heeft dergelijk gezien? Zou een land kunnen geboren worden op een enige dag? Zou een volk geboren kunnen worden in een enkel uur? " Zo was het ook met Zion; toen zij arbeid voelde, had zij ook kinderen gebaard. Zou Ik de baarmoeder openbreken en niet genereren? zegt de Heer; "zou Ik, die genereer, voortaan toesluiten? zegt uw God. " Uit deze plaatsen blijkt voldoende, dat de geestelijke geboorte van Christus in een mens en ‘s mensen wedergeboorte of de geboorte van de nieuwe mens, onder het beeld van de natuurlijke geboorte verstaan moet worden, zoals alle gelovigen niet slechts weten, maar ook in eigen persoon ondervonden hebben. De weeën en smarten, die de gemeente ondervond, totdat Christus in de Germaanse volken geboren was, waren groot, omdat de geestelijke geboorte van enkelen en nog meer die van grote volken nu eenmaal niet zonder grote smarten kan plaats hebben, omdat grond en bodem, zoals Luther zegt, bij de mens het onderste boven gekeerd en het oude leven van Adam gedood worden moet. Deze geboorte geschiedde evenwel onder grote vijandschap van de Satan, die het Evangelie in het oosten door de Islam verdrongen en in het westen sinds lang door het Arianisme bekampt had en alle krachten inspande, opdat het aan geen volk ter wereld meer bekend zou worden. Dat God met de Duitsers iets voor had, was door Hem bij de volksverhuizing wel reeds bemerkt, omdat God alles zo bestuurde, dat zij niet het Evangelie en de gelovige gemeente, maar het heidendom en de Romeinse heerschappij vernietigden. In deze toestand van de barensweeën bevond zich de westerse gemeente van 600 tot op 750 en gedurende deze hele tijd stond de draak voor haar.

Die vrouw is de Kerk van God; de Kerk, die reeds in het Oude Verbond zinnebeeldig als de echtvriendin van de Heere wordt voorgesteld; Sion, de geliefde, de ene, de ondeelbare gemeente van het Oude en van het Nieuwe Verbond; het volk, dat de Heere is geheiligd, waarbuiten alles gesloten is, wat in het Israël van het Oude Verbond niet geloofde in de verbondsengel en in hetwelk daarentegen opgenomen zijn de heidenen, die tot het geloof zijn gebracht. Blijkens het vervolg, aanschouwt Johannes dit beeld van de vrouw onder dat van de gezegende moedermaagd. Heerlijk is haar aanblik! Zij is omstraald door de luister van God! Het beeld van de zon drukt hier uit hetgeen de Psalmdichter van de Heer zelf zegt: "Heere, mijn God, U bent zeer groot, U bent bekleed met majesteit en heerlijkheid. Hij bedekt Zich met het licht als met een kleed. " Ook bij de verheerlijking van Jezus op de berg wordt van Hem gezegd, dat "Zijn aangezicht blonk als de zon" en Johannes aanschouwde Hem, terwijl "Zijn aangezicht was zoals de zon schijnt in haar kracht. " En Jesaja had reeds van "het opgaan van de heerlijkheid van de Heere" gezegd: "Uw licht komt. " Zo is het ook een van de kenmerken van het nieuw Jeruzalem (de Kerk in de staat van haar verheerlijking), dat zij "de zon noch de maan behoeft, dat zij in henzelf zouden schijnen; want de heerlijkheid van God heeft haar verlicht. " Trouwens, de Kerk wordt door alle tijden heen bestraald met de heerlijkheid van de Allerhoogste; maar zoals het goddelijke in Jezus, gedurende Zijn omwandeling op aarde, verborgen was onder het kleed van enen dienstknecht, evenzo is, gedurende de tegenwoordige huishouding van de dingen op aarde, de glans van de Kerk met wolken bedekt. Hij slechts aanschouwt haar glans volkomen, voor wie, zoals hier voor Johannes, een deur in de hemel geopend is. Hoogst belangrijk is de opmerking, waartoe wij hier aanleiding verkrijgen: er is voor de Christen een leven van inwendige heerlijkheid. Moge hij uitwendig geen gedaante hebben om begeerlijk te zijn in het oog van de kinderen van deze

eeuw, inwendig is zijn waarde, zoals de kostbare parel verscholen ligt in een onaanzienlijke schelp. Dat hij maar toeziet, die waarde niet te verliezen!

Deze Kerk heeft de maan onder haar voeten. Zoals de zon het beeld is van eigen, onvergankelijke heerlijkheid, zo is de maan dat van ontleende, vergankelijke glans. En zoals de luister van de vorstin van de dag groter is dan die van de maan aan de nachtelijke hemel, zo taant alle heerlijkheid van schepselen voor die van Hem, die een ontoegankelijk licht bewoont. Men vergelijke met deze plaats anderen, die elders in de Bijbel melding maken van het schijnen van zon en maan.

Op haar hoofd heeft de Kerk een kroon van twaalf sterren. Daardoor heeft men te verstaan de twaalf patriarchen, vertegenwoordigers van de twaalf stammen van Israël. Deze stammen verbeelden ook de gemeente van het Nieuwe Verbond, omdat volgens Ezechiël, de vreemdelingen met de inboorlingen zelf moesten worden gelijk gesteld, om deel te hebben aan de erfenis van de Heere. Het beeld van "sterren" voor die twaalf hoofden van de stammen is zeer oud en wordt reeds aangetroffen in een van de dromen van de jeugdige Jozef. Elders zijn deze twaalf niet de vertegenwoordigers van de hele Kerk, maar verschijnen met hen de twaalf apostelen en maken de "vierentwintig ouderlingen" uit; maar dat hier ter plaatse van hen alleen melding wordt gemaakt, vindt daarin zijn reden, dat in de tijd, waartoe dit gedeelte van het gericht terugvoert, de Messias nog niet geboren en dus het twaalftal vertegenwoordigers van de Kerk van het Nieuwe Verbond nog niet aanwezig was.

Het is een onveranderlijke regel in de Godsregering, ook over de Kerk, dat smart voorafgaat, zal vreugde kunnen volgen en dat de ellende de weg moet bereiden voor het heil. Beproevingen moeten het verlangen naar Gods gunst opwekken; want als geen ontbering voorafgegaan is, kunnen wij noch het genot op prijs stellen, noch ervoor danken. En hoe groter nu de zegen zal wezen, des te smartelijker is de voorafgaande bezoeking, waarom dan ook de treurigste taferelen worden opgehangen van hetgeen aan de terugkomst van Jezus ten jongsten dage zal voorafgaan. Zulke zware beproevingen komen in de Heilige Schrift vaker voor onder het beeld van barensnood, soms met een uitvoerigheid, afwijkend van onze begrippen van kiesheid. De Kerk van God, het ware, geestelijk Israël, destijds nog bepaald binnen de grenzen van het Joodse volk, was voor de geboorte van de Heilands onderworpen aan de heerschappij van de Heidenen. De Romeinen hadden het land veroverd, het volk onderworpen en Herodes regeerde onder hun oppergebied met gruwzame tirannie. De duivel was het werktuig, waarvan God Zich bediende om Zijn, volk tot boete en verootmoediging te leiden. Deze vreesde dat de Heiland hem zijn heerschappij over de moeder, Israël, ontroven zou. Hij was het, die de Romeinen vervulde met de geest van de veroveringszucht, die Herodes tot een dwingeland maakte, opdat Israël vernederd en van de slavernij onderworpen mocht worden door de heidenen. De Heer liet dit toe en bestuurde de beproeving, omdat het uitverkoren volk haar dubbel verdiend had en nog bleef verdienen door afval, onboetvaardigheid en ongehoorzaamheid. Diezelfde boze was het, die oudtijds Farao en de Egyptenaars verstokte om Israël te kwellen, die later de Kanaänitische volken, de ASSYRIËRS, Babyloniërs, Perzen, Macedoniërs en Syriërs, met woeste veroveringszucht en hebzucht aanblies, zodat zij het Heilige Land aan de verwoesting prijsgaven, totdat Israël terugkeerde tot de Heere, als wanneer de boete werd gevolgd door verlossing. In de volheid van de tijd, toen velen met verlangen uitzagen naar de verlossing van Israël, zond God nog bij het leven van de dwingeland Herodes, Zijn Zoon, geboren uit een vrouw; want Gods trouw faalt niet en Hij doet Zijn toezeggingen gestand. De draak zag de geboorte van het kindje Christus te Bethlehem. Hij maakt zich op om het verslinden en kiest in Herodes zijn werktuig. Deze wast zich de handen in het bloed van de onschuldige slachtoffers te Bethlehem.

Wat krijgsorkaan treft Efrata's geweste? Wat klacht vervult de Bethlehemsche veste, Die kort geleen van gulle blijdschap zong, Toen de Englen haar, al juichende op de velden, De heilige geboort' van Vorst Messias meldden, Daar al het gebergt haar dankbre klanken vong?

Helaas! wij zien de Bethlehemsche wijken Alom bezaaid met teed're kinderlijken, Door het staal ontzield op vorst Herodes last; De wreedheid vliegt als razend langs de straten, Terwijl het rot der woedende soldaten Op klacht noch bee van de droeve moed'ren past.

Geen zuigeling, hoe jong, vindt hier verschoning; het Geweld dringt woest in aller burg'ren woning; Daar rukt men het kind van moeders volle borst, Men kletst zijn hoofd te plett'ren aan de stenen en werpt het wicht verachtelijk daarhenen, Van brein en bloed te deerelijk bemorst.

De legerknaap, gevoelloos voor ontfermen, Rukt ginds een zoontje uit moeders klemmende armen, Terwijl zij het dacht te bergen in die nood; Zij kermt en smeekt om teder mededogen; Vergeefs, helaas! hij moordt het voor haar ogen En spot, terwijl hij het lachend wicht doorstoot,

Geen wrede wolf kon ooit de lammerstallen Om verse prooi verwoeder overvallen, Dan het moordziek rot dit jonggeboren kroost van de oud'ren hart, dat bij het angstig treuren, Met mond op wond op het wreedst zich voelt verscheuren, Versmelt van rouw en weigert allen troost.

Gelijk een roos, het sieraad van Sarons dalen, Ontloken door de warme zonnestralen, Verwelkt, wanneer de zicht haar steel doorkerft; Zo ziet ons oog deez' vroege roosjes kwijnen; de frissen blos van het lief gelaat verdwijnen, Te deerlijk door een doodse kleur misverfd.

O lentebloem van de eerste martelschaar! Het moordend staal dier woedende barbaren Wijdde u wel vroeg aan d' onverzaadbren dood, Maar, heilig kroost! u stapt, dus wreed verslagen, Van moeders schoot, in het opgaan uwer dagen, Op d' eigen stond in vader Abrams schoot.

Nu mag ge blijde in het onvergank'lijk leven, Eeuw uit, eeuw in, op eng'lenwiekjes zweven; Ten rije gaan voor 's Allerhoogsten troon. Daar vangt uw oor van de Cherubijnen galmen; Uw handje omvat de verse gloriepalmen. En het hoofd erlangt de schoonste martelkroon.

Maar u, wiens kruin wij Juda's kroon zien dragen, Wiens trotse ziel in wreedheid schept behagen, Die in uw hof geen gunstelingen spaart; Uw echtgenoot deed voor de moordbijl knielen, Meedogenloos uw zonen dorst ontzielen, U wijdt vergeefs dit teder kroost aan het zwaard.

U mist uw doel, hoe wis u het waant te treffen, Schoon nooit uw hart die waarheid zal beseffen, Hij, wien uw haat de dood gezworen had, Om wien uw vuist dit schuldloos bloed deed stromen. Dat godlijk kind is het lijfgevaar ontkomen; Egypte bergt die onwaardeerbren schat.

Die vorstenzoon, ter heerschappij geboren, Zal hier uw rust in 's rijks bezit niet storen; Hij wendt geen oog naar uwen wank'len troon; Zijn groots gebied, schoon dit u blijft verholen, Wordt niet begrensd door 's aardrijks beide polen; Het wijd heelal eerbiedigt zijn geboon.

Wat wenteling de rijken om moog keren, Die Koning zal van eeuw tot eeuw regeren; Zelfs dan, wanneer de zon de zilv'ren maan Haar held'ren glans zal weig'ren meer te lenen, De dagtoorts zelf in rook zal zijn verdwenen. Zal het bloeiend rijk van dezen vorst bestaan!

Onder de vrouwe, die Jezus baart, is natuurlijk de gemeente van God te verstaan in haar Oud-Testamentische gestalte. En hoe kon deze ook treffender worden voorgesteld, dan door het beeld van een zwangere vrouw, het geboorte uur met uitgestrekt verlangen verbeidend (vs. 2). De hoogste wens van de vaderen, hun vurigst verlangen was uitgestrekt naar de vervulling van Jesaja's profetie: "Een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven, welks heerschappij is op Zijn schouder en men zal Zijn naam noemen Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst", zoals wij dit verlangen in een Simeon verpersoonlijkt zien. Maar de kiem van de belofte lag nog bedekt en verborgen in het Oude Testament, maar ontwikkelde zich meer en meer, naarmate de tijd van de volheid van God naderde en zij duidelijker tot bewustheid voor de gelovige Israëlieten werd. Micha zelf heeft de dochter Sions reeds in barensnood gezien (4: 9-10; 5: 2). Op de Oud-Testamentische gemeente wijzen ook het naast de tekenen en zinnebeelden, die wij (vs. 1) aan de vrouw vinden; ze is namelijk met de zon bekleed en heeft de maan onder haar voeten en een krans van 12 sterren om het hoofd. Deze drie tekenen herinneren ons Jozefs droomgezichten (Gen. 37: 9-10). Aldaar past Jakob ze op zichzelf, zijn vrouw en zonen toe; dus op de Oud Testamentische gemeente in haar kiem; zoals Israël het dus uitdrukkelijk op zichzelf en Zijn tien stammen toegepast heeft. De zon is het bovenaardse licht, dat de duisternis, van deze nederige aarde overwint. De Heere onze God wordt "Zon en Schild" genoemd (Ps. 84: 12). Het aangezicht van de Heere Jezus blonk zoals de Zon schijnt in haar kracht, toen de Heere op Patmos aan Zijn discipel verscheen (Openbaring 1: 16). In Richt. 5: 31 lezen wij, dat de gelovigen zullen wezen als een opgaande zon; en de Heere belooft aan de rechtvaardigen "dat zij zullen blinken als de zon in het Koninkrijk van de Vader" (MATTHEUS. 13: 43). De betekenis zal dus zijn, dat de gemeente in deze wereld de draagster is van het goddelijke en bovennatuurlijke licht; in Openbaring 1: 20 worden de Klein-Aziatische gemeenten de kandelaars of lichtdraagsters genoemd en die zeven Klein-Aziatische gemeenten vertegenwoordigen aldaar de gemeenten van God in haar geheel of de vrouw. In Ps. 104 wordt ons van God gezegd, "dat Hij Zich bedekt met het licht als met een kleed. " Zo mag dit afleidender wijze ook van de vrouw gezegd worden, van wie wij (MATTHEUS. 5: 14) evenals van Christus lezen: "U bent het Licht van de wereld (Joh. 8: 12). De maan daarentegen is slechts een aards licht, dat in de duisternis schijnt, zonder die te kunnen overwinnen. De verwantschap, die sterrenkundig tussen aarde en maan bestaat, was reeds in de oudste tijden vastgesteld; zelfs in de mythologie vond men naast en tegenover het mannelijk beginsel of principe van de hemel, de zonnen-god, een vrouwelijk principe gesteld, dat maan- en aardgodin tegelijk was. De twaalf stammen van dit Israëlitische volk zijn de twaalf sterren, die als een krans het hoofd van de vrouw versieren; en dit heilig twaalftal herhaalt zich in het getal van de twaalf apostelen, die de grondslag van de Nieuw-Testamentische gemeente uitmaken, die ook in MATTHEUS. 19: 28 en vooral in Openbaring 21: 12-14 in bijzondere betrekking tot de twaalf stammen van het volk van het Verbond gesteld worden. Bij MATTHEUS. 19: 28 wijst de Heere hen aan als toekomstige heersers over de twaalf stammen Israël's en in de Openbaring vinden wij hun namen verenigd op de poorten en in de fundamenten van de Godsstad.

Het zinnebeeld is een vrouw, een zwak en vreesachtig mens; de vrouw is de Kerk. Zij was bekleed met de zon, die Christus is, de Zon der gerechtigheid (Mal. 4: 2. 2 Sam. 2: 4). Met deze wordt zij niet alleen bestraald tot verlichting, maar ook bekleed, hebbende Hem aangedaan (Rom. 13: 14 Gal. 3: 27), Zijn gerechtigheid aangenomen tot haar gerechtigheid, zodat zij in Hem is de rechtvaardigheid van God (2 Cor. 5: 21). En volmaakt (Col. 2: 10). Met

de kleren van het heil en met de mantel der gerechtigheid is zij bekleed (Jes. 61: 10). Zij had de maan onder haar voeten; de maan zijn niet de schaduwen van het Oude Testament, want de vrouw is de Kerk van het Oude Testament niet. Ook worden de plechtigheden nooit maan genoemd, noch daarbij vergeleken. De plechtigheden waren op deze tijd al over drie honderd jaren vernietigd, maar door de maan worden alle ondermaanse dingen verstaan, de aarde en alles wat er op is, die aan gedurige veranderingen onderworpen zijn, die de Kerk veracht, onder de voeten treedt en schade en drek acht (Fil. 3: 8). De kroon van twaalf sterren. De Kerk is gekroond met heerlijkheid, altijd heeft zij die, maar altijd blinkt die niet in het openbaar. Koningen hebben hun kronen van goud, bezet met edelgesteenten, die als sterren flikkeren; maar de Kerk draagt een kroon van twaalf sterren, die geen gemene leraren zijn, die ook sterren genoemd worden (Openbaring 1: 16). Maar het getal van twaalf leidt ons tot de twaalf apostelen, niet tot de personen, maar tot het Evangelie, tot de goddelijke waarheden, die zij verkondigd hebben en waardoor zij de Kerk van het Nieuwe Testament hebben gesticht, in welk opzicht de Kerk gezegd wordt, gebouwd te zijn op het fundament van de apostelen en van de profeten (Efeziers 2: 20). Deze waarheid had de Kerk niet alleen in haar hart, maar zij kwam er voor uit. Zij achtte dat, haar heerlijkheid en zette ze als een kroon op haar hoofd, zoals Job eens zei van zijn oprechtheid tegen alle beschuldigingen (Job 31: 36). De gelegenheid, waarin deze vrouw was, wordt beschreven (vs. 2). En zij was zwanger en riep, barensnood hebbende en zijnde in pijn om te baren. Dit geeft te kennen: 1) de grote begeerte, die de Kerk bijzonder in die tijd had, om vele zielen te bekeren; 2) de inspanning van alle krachten om vele geestelijke kinderen door het Evangelie te telen en de Kerk uit te breiden; 3) de pijnlijke ontmoetingen: zij was in barensnood, want door de wrede en hoe langer hoe bozer gaande vervolgingen werd zij als afgemat; zij was begerig om kinderen voort te brengen, zij verlangde daarnaar; zij was in arbeid. maar het viel haar bitter, zij riep er over uit, zij schreeuwde tot God om verlossing van de verdrukkingen, opdat zij meer gelegenheid mocht hebben om geestelijke kinderen te baren.

De Kerk wordt vaker als een vrouw voorgesteld (Jes. 54: 1 Ezechiël. 6: 8 Hos. 2: 18 Hoogl. 5: 1. 2 Kor. 11: 2 Efeziers 5: 23 Openbaring 19: 7 enz. om voor te stellen, haar geestelijke eenheid, eigen zwakheid, verzameling uit de mensen, merkwaardige groei, nauwe, liefelijke en nederige vereniging met Christus haar Heer en Man, geestelijk Zaad, dat zij voortbracht enz. Met dit gezicht wordt een terugsprong gedaan en tot de eerste beginselen van de Kerk opgeklommen, en wel over de tijd van Christus' komst. Zij is een vrouw; zo ooit, dan was zij toen een enige en zwak, als ontbloot van de ondersteunende macht van de koningen van de aarde; uit mensen bestaande, omdat velen, die haar uitmaakten, maar een geringe mate van de Geest en van Zijn hemelse genade genoten; tot vrouwelijke jaren gekomen, gehuwd, omdat God Zich door Zijn Verbond aan dat volk had verbonden en nu de verbondsbeloften zou vervullen; vruchtbaar als op het punt van het heiligende zaad en voorts het geheiligde overvloedig te baren. In het bijzonder is zij bekleed met de Zon, met Christus, van Wie alleen zij allen luister en licht heeft. Zij heeft de maan onder haar voeten, dat zegt, dat zij uitnemender is dan alle andere mindere schepselen en de wisselvallige en aardse dingen veracht, die zich meer, maar schijnbaar, dan waarachtig licht aanprijzen. Op haar hoofd is een kroon, omdat zij door Christus tot Rijksgemeenschap verheven wordt en overwinnares van de wereld is. Die kroon bestaat uit sterren en is ermee doorvlochten, ter aanduiding, dat het Koninkrijk niet aards, maar hemels is, boven alle wereldrijk in verheven, zuiver, schitterende en eeuwig. Twaalf zijn de sterren in getal, naar de twaalf stammen, waaruit de Kerk bestond, zoals Jozef de stamvaders, als sterren in de droom zag. Zij is zwanger, bevrucht van de beloften van de Messias en wordt daarom gezegd, als die baren zal (Mich. 5: 2). De pijn om te baron, doelt op het vurig verlangen van die tijd, om Christus te zien en het daarbij komende geweld van de vijanden, dat haar zeer benauwde, ten slotte op de wrede overheersing en het

verderf van de Farizeeën en Sadduceeën, die de gelovigen benauwden en hun zuchten naar de Messias vergrootten. De Romeinen konden evenmin als Herodes de geruchten van een aanstaande overheersende Koning, die verspreid waren door het oosten, verdragen.

Vitringa verklaart dit van de Kerk van het Nieuwe Testament "Christus geheimzinnig barend en als het ware in het licht brengend. "

Dit zwanger zijn geeft twee dingen te kennen: 1) een vruchtbare toestand van de Kerk; zij wordt ook een moeder genoemd (Jes. 54: 1 Gal. 4: 9, vgl met vs. 26 en 27); 2) een droevige en verdrukte, zoals ook Christus die droefheid noemt (Joh. 16: 21), totdat het kind geboren is. Met een woord: deze Kerk is zuiver, vruchtbaar en verdrukt, zoals dat haar roeping te kennen geeft. De leraars hebben groot in angst en moeite (Gal. 4: 19). Ook wordt de belijdenis van het Christendom met veel gevaar omhelsd en de Kerk heeft grote in strijd en worsteling in de gebeden tot God en grotelijks te lijden van de mensen, om van deze droevige toestand bevrijd te worden, eer zij ervan verlost wordt.

3. En er kwam een ander teken, geheel tegengesteld aan dat in vs. 1, gezien in de hemel; en zie er was een grote rode draak, een monster als een slang gebouwd, met een lang, kronkelend lichaam. Deze stelde de duivel voor als een listige, gewelddadige, naar bloed en verderf dorstende macht voor (vs. 9). Hij was het beeld van het dier, waarvan in Hoofdstuk 13: 1 vv. en 17: 3 worden gesproken en stelde zich eerst nog in het algemeen voor als de God van deze wereld, die grote macht bezit, hebbende zeven hoofden en tien horens en op zijn hoofden zeven koninklijke hoeden.

4. En zijn staart trok, sleepte achter hem mee, het derde deel van de sterren van de hemel en wierp die op de aarde, om zijn bedoelingen te bevorderen en hem te helpen het werk van God te verstoren. En de draak, zo reeds zeker van zijn zaak, stond voor de vrouw, die baren zou, opdat hij haar kind dadelijk zou verslinden, wanneer zij het gebaard zou hebben.

Wie met de rode draak bedoeld is, wordt later in vs. 9 uitdrukkelijk gezegd: "de oude slang, die genoemd wordt duivel en satan, die de hele wereld verleidt. De naam "slang" karakteriseert de duivel als listig en sluw, zoals hij zich reeds aan onze eerste voorouders als meester daarin heeft vertoond en zoals hij nog altijd zijn geheim spel weet te spelen. Hier treedt zij echter als draak op, omdat hij grote macht tot zijn ontzaglijke wapenrusting maakt en dan wijst de rode kleur op de vuurgloed van zijn toorn, waarmee hij verwoestende alle plantingen van God probeert neer te treden en alle leven uit God dadelijk in de kiem probeert te verstikken. Dat hij het is, die later (Hoofdstuk 13: 1) het dier uit de zee laat opstijgen, blijkt nu reeds daaruit, dat ook hij, evenals dat dier, zeven hoofden en tien horens heeft. Terwijl echter het dier al zijn macht en kracht van Hem ontvangt, draagt hij deze macht en kracht oorspronkelijk in zichzelf, zij is het overblijfsel van zijn aangeborene grootheid en heerlijkheid ook na zijn opstand tegen God. Bij hemzelf staan de zeven hoofden en tien horens tegenover het Lam in Hoofdstuk 5: 6, dat zeven horens en zeven ogen heeft. Van deze zeven ogen van het Lam wordt gezegd, dat zij zijn "de zeven geesten van God, gezonden in alle landen". De draak ontwikkelt zijn macht op aarde in zeven hoofden met zeven kronen, dat is in zeven vorstenhuizen, die hij in zijn dienst gebruikt, om alle vijandelijke tegenstand neer te stoten. Zo wil de draak het Lam in dusdanige macht overtreffen, wil het de heerschappij over de wereld ontrukken en de vorst over alle landen door grotere invloed zijn, daarom wordt hij gezien met tien horens. Maar wat betekent het, als de draak het derde deel van de sterren aan zijn staart met zich trekt en op aarde werpt. Uit Dan. 8: 10 bemerken wij meteen, dat dit doelt op een benadeling van Israël, het heilige volk van God. In dit volk zelf zoekt hij

zijn handlangers en werktuigen voor hetgeen hij met de Zoon, die de vrouw zal baren, bedoelt. Het waren ook later, toen Jezus verscheen, inderdaad leden van het volk van God, die Hem dadelijk na Zijn geboorte probeerde om te brengen en die Hem later aan de Heidenen ter dood overleverden. Herodes, de Hogeraad en uit het volk de verrader met hen, die het "kruisig Hem" riepen. In alle drie de standen, in het wereldlijk en geestelijk bestuur aan de ene zijde, alsmede in de kring van de onderdanen en leken aan de andere zijde, heeft de draak een verderf bij Israël teweeg gebracht, dat het hem mogelijk moest maken om Christus uit zijn midden uit te roeien, dat Hij niet meer zijn zou (Dan. 9: 26). Tot het aanschouwelijk maken van deze gedachten konden niet deze sterren worden gebruikt, want deze zouden drie stammen betekenen, maar evenmin kunnen een derde deel van de sterren of vier stammen bedoeld zijn, zodat de uitdrukking "het derde" niet statistisch maar symbolisch moet worden opgevat, zodat het een grote menigte moet aanduiden, die het getal op elk van de derderlei levensgebied vertegenwoordigt. Maar niet alleen daarop heeft de draak het oog dadelijk bij zijn optreden, dat hij Christus uit het midden van Israël uitroeien; daardoor dat ook zijn teken in de hemel verschijnt wordt gewezen op het inzicht, dat hij, als oorspronkelijk engel van het licht, in de hele omvang van het goddelijk verlossingsplan heeft en ten gevolge van dat inzicht weet hij nu, dat, als Israël, dat door zijn verleiding de zaligheid verloor, ten slotte toch weer Gods volk zal zijn geworden, hij nog beproeven mag te strijden met de overigen van het zaad van de vrouw, die de geboden van God houden en de getuigenis van Jezus Christus hebben (vs. 17) en tot deze strijd is hij dadelijk van het begin aan toegerust met 7 hoofden en 10 horens, waarvan wij vroeger hebben gesproken.

De draak verschijnt hier als een geweldig heerser in de hemel, of in de woning van de gemeente, waar Jezus, het Lam, de Koning is. Deze heerlijke Koning, het Lam met zijn zeven ogen en zeven horens, heeft de Draak gezien. Deze Koning wil hij nu nabootsen en zich, zoveel mogelijk aan het Lam gelijk, in de kerk vastnestelen. Hij aapt het Lam na en zie! een Draak met leven hoofden en tien horens! In plaats van zeven ogen zeven hoofden, in plaats van zeven horens tien horens, in plaats van een Lam een Draak! Wat een karikatuur! Ogen, d. i. geest en goddelijke wijsheid heeft hij als euveldader, die van God afgevallen is en voor eigen rekening, als vijand van God, een rijk grondvest, in geen dele; want hij gaat in zijn dwaasheid zo ver, dat de goddelijke gerechtigheid hem eenmaal met zijn hele aanhang van mensen en engelen in de afgrondskerker werpt. De zeven hoofden beduiden de zeven op elkaar volgende wereldrijken, die hij, onder de toelating van de goddelijke lankmoedigheid, opricht, hoewel de beide laatsten kort na hun grondvesting weer instorten. De wereldrijken kan hij slechts na elkaar oprichten, niet naast elkaar. Wanneer een wereldrijk, omdat het op leugen is gebouwd en God het door de wijsheid van Zijn wereldregering tot een onmogelijkheid heeft gemaakt, gevallen is, grondt hij weer een nieuw, een erger wereldrijk. De beide eersten waren op geweld, het derde op beschaving en verfijnd heidendom, het vierde op ruw geweld en verdrukking van de volken gegrond, het vijfde is op godsdienstig gebied verrezen en geeft voor door Christus te zijn gesticht; het zesde zal de vrijheid van de menselijke geest proclameren en alle mensen vergoden; en het zevende een mens tot God van de wereld maken en deze god in het onzichtbare, het wezen van het beeld van het beest, is de Draak. Hij brengt het dan zo ver, dat hij door het grootste deel van de vroegere Christenheid als God aangebeden wordt, zoals sinds eeuwen door de afgodendienaars geschiedt; dan is hij de God van deze wereld; dan heeft hij zijn doel, hoe gebrekkig ook, bij de meeste mensen bereikt. En verder is hij tot niets meer in staat; belangrijke resultaten zijn sinds de appelbeet van de mensen stammoeder en sinds de steek in de verzenen aan de tweede Adam toegebracht. Wanneer God dan nog middelen heeft om hem te doen vallen, dan is hij verloren; zo niet, dan behoudt hij de overhand. En God heeft nog een middel om hem te doen vallen, namelijk het gericht, dat, zonder genade en barmhartigheid over hem, zowel als over

de mensen, die zich door hem verleiden lieten, gehouden wordt. Behalve zijn zeven hoofden heeft hij ook nog tien horens, in plaats van de zeven horens van het Lam. Zeven horens beduiden alle macht, de volkomen goddelijke almacht. Tien horens zijn ook een volkomen macht, maar slechts een volkomen ontwikkelde schepselenmacht, geen volkomen scheppende, dus oneindig en onuitsprekelijk veel minder dan de zeven horens van het Lam. De tien horens zijn de tien staten van Europa, waarop hij, in de plaats van het Romeinse wereldrijk, het Pausdom gesticht heeft, een geduchte macht, zoals hij er nog over geen te beschikken heeft gehad, en welke hij in de drie laatste wereldrijken verenigd houdt. Eindelijk is zijn nagebootste lammeren-gedaante een draken-figuur geworden. Wat een onderscheid tussen een lijdzaam en argeloos lam en een gifspuwende, afschuwwekkende draak! De kronen of diademen zijn op zijn hoofden en niet op zijn horens, zoals bij het beest uit de zee. Omdat de zeven hoofden de zeven op elkaar volgende wereldrijken beduiden en de Draak zeven kronen op zijn hoofden draagt, zo verschijnt hij als de Koning of het gekroonde hoofd van alle zeven wereld machten.

Deze is het hoofd van de opstand tegen God en van allen, die zich verzetten tegen de Heere van de hemel en van de aarde. Groot heet hij en bloedrood, want hij is "een mensenmoorder vanaf het begin", uit wie ook Kaïn was. Hij is oorzaak van al het bloed, dat uit heerszucht vergoten is op aarde, de oorzaak van alle opstand van de wereld tegen de Kerk, na de moord van Abel door Kaïn. Dit dier heeft zeven hoofden; een getal, waardoor de verschillende vormen worden uitgedrukt, waarin de God vijandelijke macht op aarde voorkomt en waaronder de volgende altijd vreselijker en machtiger is dan de voorafgaande. Later zal ontwikkeld worden, dat niet alleen de zeven hoofden, maar ook de tien horens betrekking hebben op de Germaanse volken en hun opstand tegen de Kerk van de Heere. De "sterren van de hemel", namelijk de heersers en vorsten op aarde, worden op de aarde getrokken; dat zegt: zij worden door de draak aangevallen en overwonnen. Het derde deel betekent in het spraakgebruik van de Openbaring een grote menigte. Zo wordt aan alle oorden van de aarde het geweld gevoeld van de draak, die in opstand is tegen God en Zijn heilige, weldadige inrichtingen.

De draak is het Heidense Roomse rijk, het grote werktuig van de duivel, die deze draak zijn kracht, troon en macht gaf. Het was een grote draak; want Rome heerste over de hele wereld. Het was een rode, een vurige draak, boosaardig in wreedheid en bloeddorstigheid. Hij had zeven hoofden. Rome is onder zevenderlei soorten van regering geweest, iedere soort had een koninklijke macht, daarom komen ze hier voor met koninklijke hoeden of kronen. Deze hoofden zijn niet tegelijk geweest, maar het een volgde op het ander. Deze draak had tien horens, dat is koningen, die tot de wil van de duivel vaardig stonden om te strijden tegen de Kerk; de horens van de stieren zijn de werktuigen, waarmee zij vechten. Deze horens komen hier ongekroond voor; omdat zij nog geen macht en het koninkrijk nog niet ontvangen hadden; maar als koningen macht ontvingen op een uur met het beest, dat is, de antichrist, toen het Westerse keizerrijk verwoest en vernietigd werd.

De draak is de duivel, die de hele wereld verleidt. Wel werkt hij door instrumenten, maar is echter altijd van die te onderscheiden. Hoofden en horens beduiden zijn macht en kracht, nodig om zijn rijk en gebied, door koninklijke hoeden voorgesteld, te besturen en zijn vijanden te beschadigen. Het zeven en tiental dient in het algemeen om de volkomenheid en grootheid van zijn rijk te schetsen. De grootste kracht had hij voornamelijk ten tijde van Jezus’ geboorte, toen alle heidenen aan zijn gebied volkomen onderworpen waren en het klein geslacht van de Joden niet weinig van de God en de godvruchtigheid van zijn voorvaderen was afgeweken. De sterren van de hemel, dat is uiterlijke leden, of wel leraren van de Kerk

voor Christus' komst trekt hij met zijn staart, dat is: besmetting van de valse leer neer, zodat zij van hun plicht in het stichten van de kerk en van het licht van de waarheid en heiligheid vervallen waren, zoals in de leringen en zeden van de Farizeeën en Sadduceeën openbaar was. Stoutmoediger stond hij voor de vrouw, de Joodse kerk, die volgens Gods beloften nu de Christus baren zou, tot verlossing van de Zijnen en tot vernietiging van de helse vijand. Geen wonder dat die, Hem duchtende, met boosheid tegen Hem ingenomen was en Zijn beloofde toekomst niet kunnende verhinderen, het er op toelegde, om het kind, dus voor Zijn kracht en rijk volwassen, op de een of andere wijze te verslinden; vandaar Herodes' lagen en Bethlehem's kindermoord, Jezus' vlucht naar Egypte, verblijf in Galilea, zware verzoekingen in de woestijn, van de Jodenhaat, lastering en samenzweringen, Judas' verraad enz. ; maar alles tevergeefs.

De draak is hier de duivel, zoals hij zich vertonen zou in de oversten van het Rooms gebied, in de vervolgers van de Kerk, die een zevenbergige stad bewoonden. De horens zijn de volkeren, die aan de Romeinen dienstbaar waren. De draak zou in die tijd zijn staart roeren en zulke beroeringen maken dat vele sterren van de hemel op aarde zouden worden geworpen. (vgl. Dan. 8: 10 vv.) d. i. de duivel zou door de Roomse Keizers teweeg brengen, dat leraars van het Evangelie niet alleen van hun zetels geweerd werden, in gevangenissen gesloten en door allerlei soort van doden weggerukt.

Onder de zoon verstaat hij verder Constantinus, die Galerus Maximianus allerlei lagen legde, maar uit Azië naar Brittannië vluchtte.

5. En zij, de zwangere vrouw, baarde een mannelijke zoon a) die, als de sinds lang beloofde en nu werkelijk verschijnende Messias in het koninkrijk van God, dat Hij zou oprichten en dat de hele wereld zou omvatten (Dan. 2: 44), al de heidenen zou hoeden met een ijzeren roede, zoals in Ps. 2: 9 wordt gezegd. En haar kind werd, nadat de draak menigmaal en op velerlei wijze had beproefd het te verslinden (MATTHEUS. 2: 13; 21: 46; 26: 4 Joh. 5: 18; 7: 32, 44; 8: 59; 10: 31; 11: 53; 13: 2; 14: 30 vv., toen de dagen van Zijn vlees ten einde waren en de tijd vervuld, dat Hij zou worden weggenomen, weggerukt tot God en Zijn troon, om daar de heerschappij, Hem toegezegd, te aanvaarden (MATTHEUS. 26: 64).

a) Openbaring 2: 27

6. En de vrouw, die nu door de draak was nagezet, omdat hij haar Zoon niet meer kon grijpen, vluchtte in de woestijn, waar zij een plaats had, haar door God bereid, opdat zij haar daar zouden voeden a) duizend tweehonderd en zestig profetische dagen of 1260 gewone jaren Re 10: 7.

a) Openbaring 11: 3

De bijvoeging "mannelijke" in vs, 4 komt op het eerst gezicht geheel overbodig voor, maar karakteriseert degene, die "ontvangen is door de Heilige Geest, geboren uit de maagd "Maria" in Zijn wezenlijk onderscheid van alle andere mensenzonen. Alleen Hij kan in de eigenlijke, volle zin van het woord op het predikaat "mannelijk" aanspraak maken; want Hij is wel uit een vrouw geboren en geworden onder de wet, Hij is de eigenlijke vrucht van de Oud-Testamentische gemeente van God en daarom ook onder haar bepalingen gesteld; maar Hij is daarbij Gods Zoon en staat als zodanig tegenover de gemeente als de man tegenover de vrouw (vgl. Joh. 2: 4. 1 Kor. 11: 7 ; Hij is als diegene, die het leven heeft in Zichzelf, de bruidegom, die Zich met Israël in geloof wil verenigen (Hos. 2: 19 v. Joh. 3: 29), alle

mensenzonen daarentegen zijn ten opzichte van het leven uit God tegenover Hem slechts als vrouwen, niets dan mensenzielen, tot ontvangen bestemd. Wat vervolgens in de tweede helft van het 5de vers wordt gezegd: "en haar kind werd weggerukt tot God en Zijn troon", is met het oog op de tweede helft van het voorgaande vers "de draak stond voor de vrouw, die baren zou, opdat hij haar kind zou verslinden, wanneer zij het zou gebaard hebben", de levensgeschiedenis van Jezus Christus, beschouwd met een oog, dat de verborgen achtergrond achter de geschiedkundige feiten ziet. Dadelijk na Zijn geboorte begon reeds het vervolgen van satan door het moordplan van Herodes. De draak rustte niet van de verzoeking in de woestijn af tot aan de kruisiging (Luk. 4: 13) en als het nu ten slotte scheen, alsof hem zijn voornemen van verslinden werkelijk gelukt was, zo was het toch inderdaad niet aldus (vgl. Joh. 14: 30 v.); op de kruisdood volgde de opstanding en hemelvaart; de Heere werd langs die weg weggenomen tot God en Zijn troon (Joh. 17: 4 v. Luk. 9: 51 en 24: 26). Wat nu bij hem de wegneming in de hemel is, namelijk de snelle verberging en het in veiligheid brengen van een kostbaar en geliefd goed voor de gevaren, die hem dreigen, dat is bij "de vrouw" die door de draak wordt vervolgd, de vlucht in de woestijn, waarvan in het 6de vers gesproken wordt: zij moet daar bewaard worden en voor hetgeen Gods raadsbesluit voor de toekomst inhoudt, in het leven worden bewaard. Wij kunnen zonder bedenking bij de vroegere opvatting, volgens welke onder de vrouw het eigenlijke Israël, het lichamelijke zaad van Abraham moet worden verstaan, blijven ja, wij zijn zelfs genoodzaakt deze opvatting vast te houden, omdat de 1260 dagen, waarop de tijd van de voeding van de vrouw wordt bepaald, duidelijk in betrekking staan, aan de ene zijde tot de 42 maanden, gedurende welke volgens Hoofdstuk 11: 2 de heilige stad door de heidenen vertreden is en aan de andere zijde met de 1260 dagen, gedurende welke volgens Hoofdstuk 11: 3 vv. de twee getuigen hun roeping volbrengen. Wat het eerste aangaat, daarover hebben wij het volgende te overwegen. Terwijl de draak met zijn staart het derde deel van de sterren achter zich wegtrok en ze op aarde wierp, terwijl hij bij de machthebbenden en toongevers in Israël een toestand van het hart teweegbracht, zoals die met zijn bedoelingen overeenkwam en ook de grote massa van het volk tot stompzinnigheid en wereldsgezindheid medesleepte, waarvan de verwerping en uitroeiing van Christus het onvermijdelijk gevolg was, toen scheen hij niet alleen het kind van de vrouw, maar ook de vrouw zelf, die het gebaard had, verslonden te hebben. Israël had zijn roeping in de geschiedenis van het Godsrijk verzondigd; het had Gods gericht over zich teweeggebracht en wel zo’n oordeel, dat het eigenlijk voor altijd had moeten verworpen en vernietigd worden, zoals ons deze gedachte reeds in Hoofdstuk 6: 9 vv. voorkwam. Evenals nu echter bij Christus de schijnbare uitroeiing door de kruisdood slechts dient, om Hem de weg tot de troon van God te banen, zo ook het oordeel over Jeruzalem en de Joden als de heilige stad met de tempel en het volk gevankelijk gevoerd onder alle volken, in Gods hand tot een middel, om Israël in zijn idealiteit d. i. het verbondsvolk van het Oude Testament, dat nog bekeerd en tot heerlijkheid geleid moet worden, voor deze toekomst te bewaren. Het ontvluchten van de vrouw in de woestijn is dus Israël’s verstrooiing onder alle volken van de aarde, zijn tegenwoordige ballingschap (Hos. 2: 14). Het leeft meestal onder Christelijke volken, door Christelijke invloeden onaangeroerd en door zijn verbintenis met Christenen bestendig gedrongen Jezus van Nazareth, die het verworpen en gekruisigd leeft even zo gedachtig te blijven, als aan de gegeven belofte en uit de gruwel en de verachting, die het ondanks allen voortgang van beschaving en aller groei in macht en betekenis toch bij de Christenen vindt, de schaduw van zijn verhouding tot Christus op te merken, dat is de voeding in geestelijke zin. En hoe vaak nu ook beproefd is Israël met wortel en tak uit te roeien, toch heeft het altijd nauwlettend zijn bestaan bewaard en hoe het ook in onze tijd gelijke rechten en voorrechten, zeden en gewoonten verkregen heeft met hen, onder wie het leeft, toch kan het in die niet opgaan, het blijft ook op maatschappelijk en staatkundig gebied een bijzonder volk niet een nationaliteit en bijzondere individualiteit. Het wandelt, zoals dit in Ezechiël. 20: 32 vv. zo

opmerkelijk wordt uitgesproken, midden onder de volken toch in een woestijn dat is de voeding in fysische zin op de plaats, die God heeft bereid. Intussen voelen wij wel, dat met deze verklaring de inhoud van ons 6de vers nog niet is uitgeput. Zij laat een leemte in zoverre als Israël gedurende dezen hele tijd van zijn verstrooiing onder de volken slechts ideaal, zoals wij zeiden, alleen als het volk van God, dat in de toekomst bekeerd en verheerlijkt zal worden, nog de vrouw is, waarover het hoofdstuk handelt, in zijn werkelijkheid daarentegen, d. i. in zijn verstoktheid die tegenwoordig op hen ligt, in het zo weinig meer de vrouw met de zon bekleed, die de maan onder haar voeten heeft en een diadeem van twaalf sterren boven haar hoofd, dat integendeel, zoals Hoofdstuk 6: 12 v. zon voor haar zwart is geworden en de maan als bloed en de sterren van de hemel op de aarde zijn gevallen. Nu mag zeker de vrouw met de zon nooit een rustend, zuiver ideaal begrip zijn. Het mag niet alleen zijn verleden en zijn toekomst, het moet ook zijn bestendig heden en een onafgebroken voortgaand bestaan hebben. Maar juist daarom komt bij dat eerste van de 1260 dagen, waarvan wij vroeger spraken, nog een tweede, namelijk de 1260 dagen van de twee getuigen. En nu is de roeping, die aan deze twee getuigen wordt gegeven, om te voorspellen en de twee olijfbomen en twee fakkels te zijn, staande voor de God van de aarde (Hoofdstuk 11: 3 vv.), het middel, waardoor de leemte tussen het verleden en de toekomst van Israël aangevuld wordt en het onafgebroken voortgaande bestaan van de vrouw met de Zon wordt hersteld. Met andere woorden: is ook het rijk van God van de Joden weggenomen, dan is het toch niet van de aarde verdwenen, maar intussen de heidenen gegeven, totdat het aan Israël kan worden teruggegeven. En zijn ook de natuurlijke takken van de olijfboom afgebroken, toch staat deze niet als een kale stam, zonder tak, bladeren en vruchten, maar van de wilde olijfboom zijn takken ingeënt en hebben hem door hun groei een nieuwe kroon verschaft, zodat hij groen wordt, bloeit en vrucht draagt. Het heden van de vrouw is dus, als men van het ideale afziet en de werkelijkheid beschouwt, de gemeente, die uit de heidenen is geroepen en tot de heilige Christelijke Kerk vergaderd. Toch komt aan deze geen onvoorwaardelijke zelfstandigheid toe, dat zij, zoals zo vaak geschiedt, zich tegen de natuurlijke takken, die afgebroken worden, zou mogen beroemen, maar zij is slechts Israël's plaatsbekleedster en draagster van zijn roeping voor het verlossingswerk; en evenals nu in Hoofdstuk 11: 11 de bekering en wederaanneming van Israël zonder meer onder het beeld van een weer levend maken van de getuigen van de Kerk kon worden voorgesteld, kan hier het in de Kerk voortlevende getuigen van Israël in Hoofdstuk 11: 3 vv. ook voor het voeden van de vrouw op de haar door God in de woestijn bereide plaats gelden. "Het is een vlucht, schrijft Auberlen, waardoor de vrouw in de woestijn komt; " het "van waar" kan ons ook een wenk voor het "waarheen" geven. Zij vlucht voor de vervolgingen van de duivel, die haar door de Joden worden bereid, waarheen zal zij dan vluchten? Waarheen is zij snel na Christus hemelvaart gevlucht? Van de Joden tot de Heidenen; daar is haar van God een plaats bereid tot verzorging en verberging. De woestijn zou dus het land van de Heidenen zijn en de vlucht van de vrouw in de woestijn niet anders dan de wegneming van het rijk van God van de Joden en zijn verplaatsing onder de Heidenen. Intussen mogen wij bij deze algemene waarheid nog niet blijven staan. In de gezichten van het 8ste en 9de Hoofdstuk is ons gebleken, dat de wereld van de oude Grieken en Romeinen, waarin de Kerk eerst haar tente opsloeg, eigenlijk nog niet de door God voor de vrouw bereide plaats was, om daar te worden gevoed. Wel heeft het gebied van het Romeinse rijk gedurende vijf eeuwen verblijf gegeven, opdat zij bewaard zou blijven, maar tot werkelijk herbergen, tot vast domicilieren is het daar met haar nog niet gekomen. Nog altijd bevond zij zich op de vlucht voor de draak, die haar vervolgde, waaraan het dan ook ten slotte gelukte grote streken land, die Christelijk waren geworden, voor de Islam te veroveren en het zaaisel van de Kerk in de volksverhuizing te vertreden. Zo weinig heeft de vrouw in de oosterse Kerk haar werkelijk, voortdurend voedsel gevonden, dat deze integendeel ten slotte in een geheel verminkte en ziekelijke toestand is gekomen en dus de vrouw haar weg verder moest trekken.

Met de Romeinse wereld, uit de oude plaatsen van de beschaving van het Christendom verdrongen, vindt zij eerst aan de grenzen van deze, onder de volken, die nog onbeschaafd zijn, of nog in de beginselen van de beschaving, van Germaanse en Slavische afkomst, vaste opname en voortdurende verzorging, om met nieuwe, verse krachten een werkelijk nieuwe wereld te vormen en het woord over de Heidenen, die aan het rijk van God hun vruchten brengen (MATTHEUS. 21: 43) in een mate te vervullen, die met de mening van de Heere overeenkomt. Wij hebben boven in Hoofdstuk 11: 1 v. de tijd van de Heidenen, die op 1260 gerekend is, geteld van het jaar 637 na Christus en dus de voorafgaande 5 eeuwen sinds Jeruzalems verwoesting niet verder in rekening gebracht. Zeker was toen reeds het rijk van God van de Joden genomen en de Heidenen gegeven, maar wat sinds die termijn is geschied, valt evenzeer, als 1260 meer dan het dubbele van 600 jaren zijn, met meer dan dubbel gewicht in de weegschaal en komt bij de apocalyptische tijdrekening alleen in aanmerking.

De woestijn is het zinnebeeld van veiligheid en zekerheid, maar ook van nood en armoede. Daaruit laten zich de kommerlijke omstandigheden van de gemeente, ook de aard van haar veiligheid en zekerheid opmaken. Midden in de geestelijke woestijn van de uitwendige Kerk konden de waarachtige aanbidders God in stilheid dienen. Door de woestijn kan men ook werkelijk afgelegen en eenzame oorden verstaan. Zo waren de Waldenzen ook eeuwen lang voor de Hervorming in de stille dalen van de Cottische Alpen verborgen en konden zij zelfs het Apostolisch Christendom in Italië herstellen en belijden en als kooplieden aan de Rijn vertoeven. In deze woestijn wordt de vrouw 1260 dagen lang gevoed, juist zolang als de twee getuigen; zij voeden haar met het levensbrood van het zuivere Evangelie, in weerwil van de instellingen van het Pausdom, waardoor het woord van God de gelovigen onthouden wordt. In de eerste eeuwen van de 1260 jaren treffen wij als onderhouders van de vrouw aan de zendboden van Gregorius I tot de Angel-saksers; verder de Duitse Apostelen Gallus, Bonifacius en hun medegenoten en opvolgers; in de latere eeuwen waren het lieden als Bernhardt van Clairvaux (1086-1156), Tauler, Wyklef, Huss en anderen. Ten tijde van de Hervormers was het Luther, de Bisschop van Filadelfia, een van de twee getuigen in engere zin, die in de kracht van Elias het zwaard van Gods woord dermate voerde, dat het rijk van de draak te Rome tot de dood toe verwond werd; verder de overige Hervormers en hun navolgers tot op de predikers van de gerechtigheid in onze dagen. De Hervorming in het laatste derde gedeelte van de 1260 jaren wordt hier niet vermeld; zij stelt een voor de twee Getuigen in hun profeteren ontzagwekkend en glansrijk tijdperk daar en wordt ook afzonderlijk Hoofdstuk 14: 1-5 heerlijk voorspeld. Vooral gedurende de Middeleeuwen verkeerde de vrouw in de woestijn, evenwel in Protestantse en Katholieke landen verkeert zij nog aldaar. Eerst aan het slot van de 1260 jaar, tegen het einde van onze eeuw, wanneer de gemeente weer apostolisch wordt, is de zonnevrouw weer in de hemel.

De Gekruisigde is opgestaan en ten hemel gevaren; zo is Hij als weggerukt tot God en Zijn troon, waar Hij als het ware in veiligheid is gebracht tegen de verdere aanslagen van de bozen vijand. "Hij is", zegt Jesaja, uit de angst en uit het gericht weggenomen. hij is afgesneden uit het land van de levenden. "

Dat de Kerk van de Heere of een gedeelte van haar, toevlucht tegen de aanvallen van de boze vindt in de woestijn, is in de Godsregering niet vreemd. Toen de draak in Farao was gevaren om Israël te onderdrukken, vond het erfdeel van de Heere een wijkplaats in de woestijn van Arabië. Toen een woedende Jesabel dorstte naar het bloed van de profeten, ontkwam Elia aan haar moordaanslagen in de woestijn. Op zodanig ontkomen in de woestijnen zinspelen ook Hosea, Jeremia en Ezechiël.

Onbetwistbaar is het, dat in het Oude Testament, als er van de vrouw sprake is, altijd gedoeld wordt op Israël, althans in die profetieën, die tot de aanstaande heerlijkheid van Gods rijk betrekking hebben. In deze tijd van de 7de bazuin is de Kerk veel meer uit Israël dan uit de volken. Het is dan de tijd van Jesaja 60: 1 en 2, dat Israël zich opmaakt en verlicht wordt door de uitstorting van de Geest (Jesaja 59: 19-21 Joël 2), terwijl de vijanden van God vergelding ontvangen en duisternis de aarde bedekt en donkerheid de volken. De verlichting van Israël komt echter niet zonder barensnood. Vaker was het ware Israël in die toestand. Tijdens Hiskia en zijn voorbeeldelijke strijd tegen Babel, was ook het volk in barensnood; het moest door een nieuwe geboorte komen tot de kracht om Babel te overwinnen, maar kwam er niet toe. Klagend riep de vrome vorst uit: de kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte, maar er is geen kracht om te baren (2 Koningen 19: 3). God kwam tijdelijk door een wonder te hulp, maar later viel Israël toch in handen van Babel. Voor en na die tijd was er menigmaal barenssmart, maar zonder vrucht. Merkwaardig is in dit opzicht Jesaja 26: 17 en 18 : "Gelijk een bevruchte vrouw, als zij nadert tot het baren, smarten heeft en schreeuwt in haar weeën, zo zijn wij geweest, o Heere! vanwege Uw aangericht. Wij waren bevrucht, wij hadden de smarten, maar wij hebben niet dan wind gebaard; wij deden het land geen behoudenis aan en de inwoners van de wereld vielen niet voor ons (als de bestemde koningen en priesters) neer. " Maar deze tijd van onvruchtbare barensweeën zou niet altijd duren. Er zou een andere tijd komen, Gods uitverkorenen zullen niet tevergeefs arbeiden noch baren ter verstoring (Jesaja 65: 22, 23). "Eer zij barensnood had heeft zij gebaard, eer haar smart overkwam, zo is zij van een knechtje verlost. Wie heeft ooit zulks gehoord? Wie heeft dergelijk gezien? Zou een land kunnen geboren worden op een enige dag? Zou een volk geboren kunnen worden op een enige reis? Maar Zion heeft weeën gekregen en zij heeft haar zonen gebaard. Zou Ik de baarmoeder openbreken en niet genereren! zegt de Heere; zou Ik, die genereer, voortaan toesluiten? zegt uw God. " (Jes. 66: 7-9). En dat deze geboorte van Gods volk met zegen over Jeruzalem, gepaard gaat met de verzameling van de verstrooide Joden in hun land onder veel liefdebetoon van heidenen en als tegenover geweldige vijanden, waaronder de Heere met vuur en met Zijn zwaard rechten zal, staat in hetzelfde hoofdstuk van Jesaja. Mij dunkt, wij hebben hier in Openbaring 12 en Jesaja 66 met dezelfde gebeurtenis te doen; de geboorte van een volk van God in het aangezicht van de vijanden, onder de benaming van een knechtje of mannelijke zoon. Maar in de Openbaring staat, dat de draak deze geboorte bedreigt. Om haar te verhinderen, tracht hij de sterren (leraren of overheden) te doen vallen en dit lukt hem bij een derde gedeelte door zijn staart (valse profeet, valse leer, zie Jes. 9: 14). God komt echter tussenbeide en rukt het kind weg, tot Zich en Zijn troon. Ook deze redding is voorspeld (Jes. 49: 24-25): "Zou ook een machtige de vang ontnomen worden? Of zouden de gevangenen eens rechtvaardigen ontkomen? maar zo zegt de Heere: "Ja, de gevangenen van de machtigen zullen hem ontnomen worden en de vang van de tiran zal ontkomen, want met uw twisters zal Ik twisten en uw kinderen zal Ik verlossen. En Ik zal uw verdrukkers spijzen met hun eigen vlees en van hun eigen bloed zullen zij dronken worden als van zoete wijn en alle vlees zal gewaar gorden, dat ik de Heere uw Heiland ben en uw Verlosser, de Machtige Jakob. " Deze verlossing van Gods volk en de verdelging van de vijanden geschiedde echter niet op hetzelfde tijdstip; er liggen daar tussen nog andere gebeurtenissen. Nu blijkt het zeer klaar uit Jes. 66: 8, dat Zion en haar zonen twee uitdrukkingen zijn voor de Israëlitische natie. Is dit onweersprekelijk, dan zijn de vrouw en haar mannelijke zoon in Openbaring 12 ook twee uitdrukkingen om Gods volk aan te duiden. Als wedergeboren kern is de vrouw haar kind en als vrouw het uitwendige zedelijke lichaam.

Zij vlucht voor de vervolgingen van Herodes en in het algemeen ook voor de Joden. Waarheen zal zij nu vluchten? Waarheen is zij snel na Christus’ hemelvaart gevlucht? Immers van de Joden tot de heidenen. Daarom ontvangt Christus hier de Hem ook overigens

toekomende toenaam "dat Hij alle heidenen hoeden zal met een ijzeren scepter. " (Openbaring 12: 5; 2: 27; 19: 5 Ps. 2: 9). Sinds Zijn hemelvaart is Hem het heidendom tot een bijzonderen werkkring geopend; onder de heidenen vlucht Zijn van de Joden vervolgde gemeente van Hand. 8: 1 af, daar heeft God haar een plaats en voeding bereid (Openbaring 12: 6-14). Wanneer gezegd wordt, dat de vrouw in de woestijn een plaats had, haar door God bereid, blijkt hieruit, dat aanvankelijk slechts een bestemd gedeelte van de heidenwereld tot opname van de gemeente is gesteld. Welke plaats dit zij, kunnen wij, door Daniël's profetie geleid, reeds vermoeden en ervaren het uit het verdere beloop van de Openbaring. Het is het vierde wereldrijk, dat in het tegenwoordige Babel, in Rome, zich vestigde, een hoogst opmerkelijke opheldering voor deze verplaatsing van de Kerk van Jeruzalem naar Rome schenkt ons de Handelingen van de Apostelen. De apostel Paulus beoogde haar reeds in al zijn werkzaamheden en drukt het uit in zijn brief aan de Romeinen, aan wie hij betuigde "steeds voor hen biddende te zijn en het verlangen van zijn ziel, om hen te enige tijd te zien en hun enige geestelijke gaven mee te delen en onder hen vertroost te worden. " (Rom. 1: 9-12). Paulus zocht ook persoonlijk in de Romeinse rijks- en rechtordening bescherming.

Sommigen verstaan hierdoor, zoals ook door de volgende strijd van MICHAËL tegen de draak, Constantijn, de eerste Christelijke keizer, die voor de Christelijke Kerk na drie honderd jaren van vervolgingen, is te voorschijn gebracht en na vele oorlogen en overwinningen over de dienaars van de afgoden en van de draken, het Roomse rijk eindelijk onder het gebied van de Christenen heeft gebracht en de Christelijke Kerk boven alle anderen heeft verheerlijkt en tot aan de hemel verheven. Deze verklaring is zeer oud; Constantijn voerde daarom zelf dit gezicht in zijn wapen, nadat hij Maxentius, Licinius en andere vijanden en vervolgers van de Christenen met hun legers had overwonnen en de afgodendienst uit het Roomse rijk had geweerd. Maar zo hier van dit mannelijk kind en hier namaals van deze MICHAËL en de Draak vele dingen worden gezegd, die zeer bezwaarlijk alleen op Constantijn en de zijnen konden geduid worden, zo is het wel zo gevoeglijk, dat dit ook van Christus zelf wordt genomen en van Zijn geestelijke geboorte door de hele wereld, in het hart en in de belijdenis van de gelovige, door de dienst van de Kerk, zoals op het tweede Hoofdstuk is aangewezen, tegen welken Christus; en Zijn geestelijke geboorte de satan zich met alle geweld en listigheid heeft gesteld, zowel door de vervolgingen van de Joden en van de heidenen, als door verscheidene godslasterlijke ketterijen, die hij tegen de persoon en de voldoening van Christus onder de Christenen heeft verwekt. Hoewel Christus, die nu ter rechterhand van God zit als het hoofd van de uitverkorenen, altijd de overhand heeft behouden en in Zijn troon altijd gebleven is.

De Kerk in smart zwanger zijnde en zeer verlangend, dat de Heere haar verlossing wilde geven en dat er iemand mocht komen, die dat grote werk bij de hand nam en daarom als in barensnood tot God riep. Ziedaar, zij wordt verhoord, zij baart een zoon; niet alleen van het mannelijk geslacht, maar ook een mannelijke zoon, een dapper held. Constantijn wordt bekeerd van het heidendom tot het Christendom en belijdt Jezus niet alleen de Zaligmaker te zijn, maar verdedigt de Kerk met al zijn macht, verslaat Maxentius, overwint Licinius, verdrijft de heidense afgoderij, sluit hun tempels en werpt ze neer. Hij stelt de Christenen in burgerlijke en militaire bedieningen, doet de Christenen kerken bouwen om openlijk samen te komen tot de godsdienst, houdt synoden en brengt de Kerk uitwendig in een gewenste staat, hij hoedt de heidenen met een ijzeren roede. Dit komt de Heere Jezus, als Heer van Zijn kerk toe, tot wier nut Hij alle macht had ontvangen; deze macht voert Hij uit door Zijn kerk, zoals haar beloofd wordt, dat zij de heidenen zou hoeden met een ijzeren staf (Openbaring 2: 26-27). Constantijn, een lid van de Kerk, ontving macht en last om de heidenen tot het Christendom te brengen en om de tegenstanders met een ijzeren roede als pottenbakkers vaten

te morzel te slaan en te straffen. Of de draak op hem toeleide om hem te verslinden. God neemt hem in Zijn macht en bescherming. Hij rukt hem uit zijn geweld tot Zich en tot Zijn troon, dat is, in een aller veiligste en in de allerheerlijkste staat.

Christus is een Zoon, een mannelijke Zoon, in Zijn menselijke natuur, dat hier niet zonder reden is bijgevoegd, ter aanduiding van Zijn inwendige grote kracht door de inwonende Heilige Geest, hoewel anders zwak naar het vlees. De heidenen zijn de vijanden van Zijn koninkrijk, die Hij zou hoeden (Ps. 2: 9 Openbaring 2: 27) met ijzeren scepter, een zinnebeeld, hoe Zijn gebied krachtig zou zijn over de overwonnen vijand. Had Christus altijd Zijn vijand bedwongen, Hij zou dat te meer doen en openbaarder doen blijken na Zijn geboorte, vooral in de voortgang van het Nieuwe Testament en in het einde van de eeuw (Ps. 110: 1-6 Jes. 53: 12 Dan. 2: 44). Het wegrukken van het kind zinspeelt op het onttrekken van Joas aan de woede van Athalia, of van Mozes aan die van Farao, zodat hij tot God in de hoogste waardigheid in Israël werd opgevoerd. Het beeldt Christus af, die na het ondergaan van veel strijd, de heerlijkheid van de hemel ingaat. Het wordt een "wegrukken" genoemd, omdat het schielijk geschiedt buiten verwachting van Zijn discipelen en buiten alle gedachten van de vijanden, die zich door het doden van Hem de overwinning inbeeldden.

Als Christus ten hemel gevaren was, zijn de apostelen uit de Joden tot de heidenen geweken en bovendien, de Joden hebben de Kerk uit hun landpalen verdreven, zodat zij gedwongen geweest is tot de heidenen te vluchten. Daar heeft de Heere Zijn gemeente een plaats bereid en de gemeente heeft ook onder de heidenen een grote groei gehad en dat door Zijn genade, niet door enige menselijke verdiensten. Zo wordt ons dan hier geleerd, dat de draak altijd dapper tegen de gemeente zal strijden, zodat zij ook gedwongen zal worden te vlieden; maar hoezeer hij ook tegen de gemeente zal strijden, zal nochtans de Heere haar een plaats op de aarde bereiden, waar zij onderhouden zal worden. Hij zal haar ook altijd herders geven, die haar zullen spijzigen. De Heere wil ons behoeden. Amen.

Vitringa, die in de zoon van de vrouw, Constantijn als zoon van de kerk ziet, zegt van vs. 6 dat dit gezegd wordt, bij wijze van prolepsis of voorverhaal, zoals blijkt uit vs. 14 Johannes, die voor een korte tijd het verhaal van de vrouw wil afbreken, wilde in het voorbijgaan met weinige woorden zijn lezers zeggen, wat er daarna aan de vrouw geschieden zou. Zo ook Durham, die zegt: "door vluchten wordt geen plaatselijke verandering van de Kerk verstaan, maar dat zij van nu aan van haar vroegere schoonheid vervallen is. Omdat er vroeger te Rome en op andere plaatsen heerlijke kerken zijn geweest, en haar bisschoppen martelaren waren, zoals allen te Rome voor de tijden van Silvester en Constantijn, dit nu bij trappen door trotsheid, pracht, geveinsdheid, heidense en antichristische optooisels verdorven en bedekt wordt, zodat het klein getal, dat de ware Kerk bleef zijn, in een verborgen hoek van de tempel wordt opgesloten (Hoofdstuk 11: 1), terwijl de grote menigte de buitenste voorhof in bezit heeft.

EPISTEL OP ST. MICHAËL-DAG: (Vs. 7-12 a)

"Uit 18: 1"

7. En er kwam strijd in de hemel: MICHAËL, de grote vorst van de engelen, die voor de zaak van Israël tegen diens tegenstanders streed (Dan. 10: 13 en 21; 12: 1) en zijn engelen streden tegen de draak, om hem uit de tempel te werpen als de aanklager van de broeders en de draak, zichzelf verwerend, streed ook en zijn engelen.

De strijd zal altijd blijven bestaan tussen de beide grote machten, totdat een van beiden het onderspit heeft gedolven. Vrede tussen goed en kwaad is een onmogelijkheid; de schijn zelfs ervan zou inderdaad de triomf wezen van de machten van de duisternis. MICHAËL zal altijd strijd voeren; zijn heilige ziel is binnen in hem verstoord en kan het niet uithouden. Jezus zal altijd de vijand wezen van de draak en dat niet in stille werkeloosheid, maar handelend, krachtig, met het vaste voornemen, om het kwaad uit te roeien. Al Zijn knechten, of zij engelen in de hemel zijn, of boden op de aarde, zullen en moeten strijden; zij zijn geboren krijgers, aan het kruis bezweren zij het verbond om nooit vrede te maken met het kwaad. Zij zijn een krijgsbende, onverschrokken ter afwering van de aanval, vurig van moed om de krijg aan te binden. De roering van elke krijgsman in het leger van de Heere leger is dagelijks met geheel zijn hart en ziel en kracht tegen de draak te strijden. De draak en zijn engelen zullen de strijd niet ontwijken; rusteloos in hun aanvallen, ontzien zij geen wapens, eerlijk of oneerlijk. De verwachting van God te kunnen dienen zonder tegenstand is enkel dwaasheid. Hoe brandender onze ijver is, hoe heftiger tegen ons de aanval zal wezen van de machten van de hel. De Kerk moge traag worden, haar grote vijand niet: zijn rusteloze geest laat nooit enige verslapping toe in de strijd; hij haat het zaad van de vrouw, en was het in zijn macht, hij zon het helemaal verslinden. Satans dienaren hebben de krachtsinspanning van de draak met hem gemeen en zijn gewoonlijk een bedrijvig volk. De krijg heerst alom; van vrede te dromen is dwaas en gevaarlijk. Geloofd zij God! Wij kennen het einde van de strijd. De grote draak zal uitgeworpen en voor eeuwig vernield worden, terwijl Jezus en die met Hem zijn de kroon zullen ontvangen. Laat ons onze zwaarden scherpen en de Heilige Geest bidden, onze armen te sterken tot de strijd. Nooit was een veldslag zo belangrijk, nooit een kroon zou heerlijk. Een ieder van u staat op zijn post, u krijgers van het kruis en vertreedt de Heere de Satan eerlang onder uw voeten!

Zo moet deze strijd en overwinning hier verstaan worden als een bijzondere toe-eigening van deze eerste overwinning van Christus, die nog over de satan zou volgen en de leden van Christus, waarvan Christus ook spreekt (MATTHEUS. 16: 18) en Paulus (Rom. 16: 20), namelijk in de tijden van de vervolgingen en verleidingen onder de Heidense en Ariaanse keizers en andere ketterse koningen, toen Christus in Zijn leden op het hoogste is bestreden en voornamelijk ook, toen de anti-Christ in het Westen en de Mohammedanen in het Oosten de overhand hebben gekregen en de Kerk van Christus door de hele wereld verdrukt is geworden. Dit wordt duidelijk bewezen uit de tijd van 1260 dagen, die na deze strijd aan de vlucht van de vrouw in de woestijn wordt toegeschreven en uit het triomflied van de inwoners van de hemel (vs. 10, 11), dat van zo’n overwinning en daarom van zo’n strijd, hier in het bijzonder spreekt.

Onder MICHAËL verstaan wij Jezus Christus, Wie deze naam toekomt om de betekenis (= wie is als God), die Zijn gelijkheid met de Vader uitdrukt, alsook om het gebruik (Dan. 10: 13; 12: 1 Dit aanvallend bestrijden betekent vooral de bestrijding van de afgodendienst, na Zijn hemelvaart aangevangen door de kracht van Zijn Geest en de sterkte van Zijn Voorzienigheid. Een strijd tegen satan, die wijd en prachtig in de wereld heerste, om hem van de heerschappij te ontzetten, het mensdom van dat ijzeren juk te verlossen en uit de kaken van de draak te verlossen. Een strijd, waarin de Heere Zich bediende van de hemelse engelen, maar ook van de apostelen en evangeliepredikers. Dat de draak ook strijd voerde, is te zien uit de ontelbare, vuilste en wreedste lasteringen van Christus, het Christendom en de Christenen, in het zaaien van ketterijen en scheuringen, vooral in uiterlijk geweld.

De hemel is een plaats van rust en blijdschap en niet van strijd in onenigheid. Zo moeten wij dit dan nemen als een visioen. De Heere heeft in de hemel door tekenen deze strijd laten zien, die nochtans inderdaad op de aarde, in het midden van de gemeenten geschiedt.

Brightman, die ook hier aan Constantijn denkt, zegt, dat die naam MICHAËL, die eigenlijk alleen Christus toekomt, ook de gelovigen wordt meegedeeld. Zo wordt dan Constantijn, die getrouwe krijgsman van Christus, hier genoemd MICHAËL. Maar Maxentius, Maximinus, Licinius en alle anderen, door wie de duivel zijn boosheid uitbraakt tegen de Kerk, worden genoemd met de naam van draak. " Vitringa verschilt en zegt: "MICHAËL is hier bij ons Christus Jezus Zelf, de ware eeuwige Zoon van God; de duivel is de draak en diens engelen, de sofisten, redenaars, priesters, tovenaars, wichelaars in oversten van deze provincies. Want het hele heidendom zwoer in die tijd samen tot de ondergang van de Christenen. "

8. En zij, de laatsten, de draak en zijn engelen, hebben niet vermocht, a) en hun plaats is niet meer gevonden in de hemel, zodat zij daar verder niets konden doen.

a) Dan. 2: 35

9. En a) de grote draak is geworpen, namelijk de oude, uit Gen. 3: 1 vv. welbekende slang, die genoemd wordt duivel, diabolos, d. i. aanklager, als die God bij de mensen en de mensen bij God aanklaagt, en satanas d. i. tegenstander, die zich de strijd tegen God en diens vrienden ten doel heeft gesteld (1 Kron. 22: 1), die de hele wereld verleidt, tot ongehoorzaamheid tegen God probeert te brengen, tegen Zijn genadige bedoelingen verhardt en tegen Zijn rijk doet strijden, hij is, zeg ik, geworpen op de aarde en zijn engelen zijn met hem geworpen. Zo konden zij dan nog een tijd lang hun werk voortzetten, maar in de hemel zou hun invloed vernietigd zijn.

a) Luk. 10: 18 Openbaring 20: 2

10 En ik hoorde een grote stem, zeggende in de hemel God lof met woord en hart. Het waren de zielen, die vanaf het begin uit Israël tot Christus bekeerd waren en door een zalige dood nu reeds in de hemel waren opgenomen, die zich verblijdden over de uitwerping van de draak uit de hemel. Zij zongen: "Nu is de zaligheid en de kracht en het koninkrijk geworden van onze Gods, omdat niets ze meer weerstaat om volkomen zich te openbaren en de macht is van zijn Christus geworden (vgl. Hoofdstuk 11: 15); want de verklager van onze broeders, die hen in die hele nu voorbijgegane tijdruimte verklaagde voor onze God dag en nacht is neergeworpen.

11. En zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam, dat tot hun verzoening en reinigmaking over hen gekomen is en door het woord van hun getuigenis van Hem, in wie zij gelovig zijn geworden en zij hebben hun leven niet liefgehad tot de dood toe, maar bewezen dat hun bekering een oprechte en waarachtige is.

12. a) Bedrijf hierom vreugde, u hemelen en u, die daarin woont, dat het nu zo ver is gekomen met het uitverkoren volk en al wat God door Zijn heilige profeten had beloofd (Hand. 3: 21), verzekerd is! Wee daarentegen degenen, die de aarde en de zee bewonen, en zich dus nog bevinden waar de draak nog macht gelaten is (vs. 9)! want de duivel is tot u afgekomen en heeft, door die nederlaag (vs. 8) op het toppunt van woede gekomen, grote toorn, wetend, dat hij een kleine tijd heeft, die hij nog uitrazen kan, die korte tijd hij dan nu ook uitkopen zal.

a) Ps. 96: 11 Jes. 49: 13

Er komen in de Heilige Schrift verschillende plaatsen voor (1 Kon. 22: 19 vv. Job 1: 6 vv. ; 2: 1 vv., die van een wonen en werken van boze geesten midden onder de heilige engelen en onmiddellijk voor Gods aangezicht wijzen. Het zou een ontzaglijke, onverdraaglijke gedachte zijn, wilden wij dat in eigenlijke, letterlijke zin opvatten en daaronder een persoonlijk wonen en werken verstaan. Ook dit kan die gedachte niet draaglijk maken, dat wij zeggen: "de boze geesten hadden tot aan de hemelvaart van Christus in werkelijkheid nog een plaats in de hemel" en vandaar, waar toch velerlei plaatsen zijn, evenals de goede engelen op aarde invloed uitgeoefend, maar met het opvaren van Christus en Zijn gezeten zijn aan Gods rechterhand zijn ze van daar verdreven en op de aarde geworpen (Luk. 10: 18 Joh. 12: 31; 16: 11 Kol. 2: 15). Aan de goede engelen werd toen macht gegeven, om de vredeverstoorder, van wie zij uit eigen macht niet verlost hadden kunnen worden, uit hun kringen te verwijderen (Kol. 1: 20), dat op die plaats door de strijd van MICHAËL met de draak wordt voorgesteld. Geheel zonder recht verbinden de uitleggers, die deze mening voorstaan, vs. 7 vv. met vs. 5 en springen zij dus de inhoud van het 3de vers over en houden vs. 13 vv. voor een weer opvatten en een verdere ontwikkeling van deze inhoud. Wij moeten integendeel streng blijven bij onze tekst en hebben in vs. 6 de opgaaf van de tijd "duizend tweehonderd zestig dagen, waarvan die in vs. 14 en tijden en een halve tijd" moeten worden onderscheiden. Wij vatten dus het wonen en werken van de boze geesten in de hemel op als een beeld van hun macht om het bovennatuurlijke teweeg te brengen, om hun recht en hun aanspraken, die zij voor God in tegenoverstelling van hetgeen de goede engelen graag zouden willen volbrengen, te doen gelden en daardoor het werk van de laatsten kunnen tegenhouden en beginnen dus bij onze verklaring van het 7de vers op het tijdstip, ons door vs. 6 voorgesteld, dat zijn de 1260 dagen. Het is dezelfde tijd, gedurende welke de twee getuigen in Hoofdstuk 11: 3 vv. hun werk verrichten, gedurende welke de Christelijke Kerk van het Westen in de plaats van het verstoten Israël is gekomen en, om met de woorden van onze uiteenzetting bij vs. 6 te spreken, tot het "heden" van de vrouw was geworden. Deze Kerk trad ten eerste op in de vorm van de Oud Testamentische gemeente van God en sloot zich aan Israël’s verleden aan, dat zij op recht in het oog vallende wijze weer opnam. Alles, wat in Hoofdstuk 11: 4-6 van de twee getuigen wordt gezegd, is geheel Oud-Testamentische en inderdaad draagt ook de Kerk tot aan de reformatie in de 16de eeuw een geheel Oud Testamentische karakter, zowel wat haar roeping als haar uitwendige vorm aangaat. Wij konden bij die afdeling slechts een zwak, alleen indirect wijzen op de Protestantse Kerk vinden, die na de Roomse Kerk van de wet optrad, deels in het getal twee, dat voor de getuigen is gekozen, deels als in de trekken van het beeld van deze twee getuigen aan Elia en Mozes ontleend. Hoe juist het intussen was, dat de Roomse Kerk op de voorgrond bleef staan van de beeltenis, wijzen de gebeurtenissen aan van deze tegenwoordige tijd, die de vervulling zijn van de voorspellingen in vs. 7 vv. van het 11de Hoofdstuk. Want de strijd, die het dier, dat uit de afgrond opstijgt met de twee getuigen houdt, om ze te overwinnen en te doden, richt zich uitwendig en onmiddellijk voornamelijk tegen de Roomse kerk en treft de Protestantse meer indirect en inwendig; treft haar eerst in de tweede plaats en door de gevolgen, die vanzelf voortvloeien uit de slagen tegen politieke en sociale kerk-macht gericht. Daarvoor zal nu echter ook de zegen, die van Israël’s wederaanneming uitgaat, die Paulus een leven uit de dode noemt in de eerste plaats van de Protestantse Kerk ten zegen zijn, van de Roomse slechts indirecte, in zoverre als voor de ernstige en waarheidlievende leden van haar in de vernieuwde en beter ingerichte Protestantse kerk nu een toevluchtsoord bereid is, als de stem in Hoofdstuk 18: 4 tot haar komt Uit 25: 30. Spreken wij nu nader over de betekenis van de voor ons liggende plaats, dan is MICHAËL de bijzondere beschermengel van Israël, zoals uit Dan. 10: 13, 21 en 12: 1 onweersprekelijk blijkt. Had nu satan gedurende de periode van 42 maanden of 1260 dagen in Hoofdstuk 21: 2

en 3 vv. macht, om als aanklager van het volk van Israël voor God op te treden, zo treedt, nu de straf zal ophouden en het deksel van zijn hart zal worden weggenomen (2 Kor. 3: 14 v.) zijn beschermengel op en maakt, door de aanklager uit de hemel te stoten, plaats, zodat de verloving van Christus met Zijn eigen volk (Hos. 2: 19 v.) kan geschieden en de vervulling van de belofte, voor het einde gegeven, plaats hebben. De ban, die zoveel eeuwen op Israël heeft gelegen, zal niet, zoals men meestal verwacht, door een allengs rijpende erkentenis van de waarheid worden weggenomen. Alle pogingen tot bekering van dit volk zullen steeds alleen in betrekkelijk weinige gevallen lukken; menselijk beschouwd heeft Luther veeleer gelijk, als hij het zalig worden van Israël voor een onmogelijke zaak verklaart en meent, dat Paulus in Rom. 11: 26 van iets geheel anders moet hebben gesproken, hoewel hij niet kan aangeven wat dat andere zou zijn ("Isa 57: 21. Op gruwelijke wijze hebben eens de Joden over Jezus geroepen: "Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen", om Zijn kruisiging bij Pilatus door te drijven. De Heere heeft in Zijn barmhartige liefde die zelfvervloeking voor de eerste tijd krachteloos gemaakt, toen Hij onder de handen van degenen, die Hem aan het kruis nagelden, voor de misdadigers heeft gebeden en tot hen profeten en schriftgeleerden heeft gezonden. Toen zij echter ook deze van zich hadden gestoten, ja zelfs gedood en zo met alle geweld Gods oordeel over zich hadden ingeroepen, zijn zij in de macht van de satan overgegeven, zodat daarboven in de hemel niet het bloed voor hen tussen treedt, dat betere dingen spreekt dan dat van Abel, maar alleen de stem van de aanklager over hen wordt vernomen, maar beneden op aarde de zeven boze geesten hun hart in bezit hebben, waarop in Luk. 11: 26 wordt gewezen. Waar zou onder de mensen een zijn, die deze boze geesten zou kunnen uitdrijven, hoe levend en krachtig en scherp als een tweesnijdend zwaard, ook overigens het woord van God is? En hoe zou menselijke voorbede, hoe grote dingen ook reeds beloofd zijn, sterk genoeg zijn, om boven in de hemel aan satan zijn plaats voor God, de Heilige en Rechtvaardige, die niet met Zich laat spotten, te bestrijden? Het is een bepaalde tijd, hoe lang God Zijn aangezicht voor Israël wil verbergen in toorn en dat de tijd niet vroeger kan eindigen dan van te voren verzekerd is, daarvoor zorgt de aanklager met de grootste ijver, omdat hij met zijn aanklachten God als het ware steeds weer in herinnering roept, hoe zwaar Israël zich heeft bezondigd. Hij zou maar al te graag de eeuwige verdoemenis van dit volk doorzetten, en brengt dan ook voor de goddelijke rechtbank, wat de Joden, door die geesten bezeten, steeds voor kwaad doen en hoe juist zij het het allerminst waardig zijn, dat hun ontferming geschiede. Maar daartegenover is nu ook MICHAËL, Israël's beschermengel, bestendig op zijn hoede en geeft hij nauwkeurig acht op het uur van God, wanneer de wijzer het punt zal hebben bereikt, dat, zoals hij weet, het voor God tijd is Zich te ontfermen. Zodra dit uur slaat, maakt hij zich meteen met zijn engelen op tot de strijd tegen de draak en diens engelen en de draak, hoezeer hij zich verweert, zal toch niet overwinnen. Dat hij wordt uitgeworpen uit de hemel, heeft tot zalig gevolg, dat Christus zich nu aan Zijn broeders naar het vlees kan openbaren op de wijze in Hoofdstuk 11: 11 v. aangegeven en dat Hij van het bekeerde Israël een even innige en geheel Hem toegewijde ziel kan maken, zoals Maria Magdalena een was, waaruit Hij de zeven duivels heeft uitgeworpen (Luk. 8: 2). In Hoofdstuk 14: 1 vv. zullen wij de 144000 verzegelden aantreffen als een werkelijke Maria Magdalena-gemeente op Zion. Om dit buitengewoon belangrijk keerpunt in de geschiedenis, dat wij volgens het vroeger gezegde binnen vrij korte tijd mogen verwachten, klinkt een lofgezang in de hemel, waarvoor het juiste verstaan ons in zoverre verborgen is, als wij het martelaarslijden, waaraan Israël bij zijn bekering tot Christus zal zijn blootgesteld (vs. 13 vv.) niet kunnen overzien. Met het lofgezang is echter een wee verbonden over hen, die op aarde wonen en de toorn van de draak, die met zijn engelen op aarde is geworpen, nog eens in al zijn grootte zullen gevoelen; dat wijst onmiskenbaar op de vreselijke smarten onder de heerschappij van de anti-christ. (Hoofdstuk 13: 7 v., 15 vv.).

De draak en zijn leger konden niet slagen, waren niet sterk genoeg om te overwinnen en moesten de engelen van God in de Kerk het veld ruimen en kunnen zich ten gunste van zijn zielenmoordende bedoelingen niet meer van de heilige instellingen van God bedienen. De uitslag van deze strijd zal plotseling daaraan bemerkbaar zijn, dat de gemoederen in Europa, sinds eeuwen aan Rome verbonden, opeens van Rome afkerig en tot omverwerping van alle bestaande machten bewogen worden. Na Michaëls overwinning en de nederlaag van de draak en het pausdom, of van de vijfde wereldmacht, brengt de draak al zijn legermachten op het schouwtoneel van de mensheid te velde, zodat plotseling de zesde wereldmacht of het beest uit de afgrond oprijst, dat door de neerstorting aller tegenwoordige machten geschiedt. Aan alle zichtbare verschijnselen in de wereldgeschiedenis liggen oorzaken in de engelenwereld en in het rijk van de duisternis ten grondslag. Evenals die tweehonderd miljoen duivels na de loslating van de vier bij de Eufraat gebonden engelen de Islam te voorschijn hebben geroepen, zo zullen de legerschaar van de draak na Michaëls zege in het pausdom op hen behaald, in Europa door aanhitsing van zijn bewoners, het beest uit de afgrond doen opstijgen. Dan zal de oproerfakkel onverwacht in alle oorden van ons werelddeel ontstoken worden. Het misbruiken van het Evangelie, onder de dekmantel van de godsdienst, dat met het Arianisme begon (9: 1-2), neemt nu evenwel voor altoos een einde. Hier wordt nu de draak met vier namen genoemd, opdat men zich in hem niet vergist. Hij heeft twee wezensnamen, aan de natuur ontleend en die aanduiden wat hij is en twee namen, die aanduiden wat hij doet. De draak is een wangestalte, een fabelachtig schepsel, welks gelijke in Gods natuur niet bestaat. Draak is in het Grieks wel zoveel als slang en duidt de scherpe, doorborende blik van de slang aan; maar omdat de slang nog volgt, heeft men de draak te beschouwen als een onnatuurlijke wangestalte, met krokodillen-muil en slangen-lichaam. De draak is als drager van de afval van God, een onding en een wanschepsel, door God niet zo geschapen en hetwelk ook niet blijven kan. Het rijk van God steunt op gerechtigheid en gericht; het rijk van de draak op ongerechtigheid en leugen en gedurige overtredingen en voorbijzag van Gods heilige wereld-ordening. Zijn tweede wezensnaam is slang, de oude slang, die reeds voor de schepping van God was afgevallen en bij de aanvang van onze wereldtijd aller mensen stammoeder verleid heeft. De slang, welker onrust teweegbrengende gestalte de mens reeds schrik en ontzetting aanjaagt, is door haar giftige beet het gevaarlijkste dier in de schepping. In de eerste plaats betovert zij haar slachtoffers door haar doorborende vuurblik; vervolgens verdooft zij ze door haar giftige beet en in deze toestand van de verdoving kunnen zij zich niet verweren en worden makkelijk haar buit. Betovering en verdoving zijn de beide middelen, waardoor de oude slang de zondaars verovert.

Het is de verheerlijkte Zoon van God, die in de hemel met Zijn engelen tegen de draak en de overige machten van de duisternis strijd voert. Hij draagt de naam MICHAËL, betekenend: "wie is aan God gelijk? " "O Heere, wie is als U onder de goden? Wie is als U, verheerlijkt in heiligheid, vreselijk in lofzangen; doende wonderen? " Als Jezus Christus een "MICHAËL" is, dan is Zijn overwinning ook zeker, want wanneer Hij de hoogste is en de heerlijkste en de Vader alle dingen in Zijn hand gesteld heeft, dan moeten Hem ook de engelen, machten en krachten, ja ook alle boze geesten onderdanig zijn en meer in meer worden. Daarom is Hij het ook eigenlijk, die door God bestemd is om met, in en voor ons te strijden. Daniël is de eerste profeet, die Gods Zoon MICHAËL noemt en hetzelfde, dat hij van deze zegt, wordt ook in de Openbaring aan de Heere Jezus toegeschreven. De strijd, die ons hier ter beschouwing wordt voorgesteld, heeft plaats tussen MICHAËL en de draak. Kampten deze eenmaal om het lichaam van Mozes en elders om Israël, hier doen zij het om het hele mensdom. De satan bond de strijd aan tegen Jezus Christus. De boze vijand, die de hele wereld verleidt, draagt hier vier verschillende namen: de grote draak, de oude slang, de duivel en de satan. Zoals het viertal een aanduiding is van de aarde, zo voegt het ook zeer goed voor de overste van deze

wereld. Hij heet de grote draak, omdat hij het is, die de zee van de volkeren (de God vijandige wereld) met zijn geest vervult; de oude slang, wegens het beeld, waaronder hij voorkomt in de geschiedenis van de val van onze eerste voorouders in het paradijs. Deze twee namen duiden de macht en de list aan; de twee andere: duivel en satan, de hevige vijandschap tegen het rijk van God, want het een betekent lasteraar (van de gelovigen), het andere weerstreven, aanhitser van de strijd tegen God en zijn Rijk. Maar, hoe ook genoemd, hij is, Gode zij dank! uit de hemel geworpen en van zijn macht beroofd.

Terwijl de duivel tot nog toe in het rustig bezit van zijn macht geweest was als vorst van deze wereld, is hem deze macht nu benomen. "Nu is de zaligheid en de kracht en het koninkrijk van de Heere van onze Gods en de macht van Zijn Christi", nu kan de Heere Jezus betuigen: "Mij is alle macht gegeven in de hemel en op aarde" (Openbaring 12: 10 MATTHEUS. 28: 18) en de Christenen kunnen zeggen: "God heeft ons verlost uit de macht van de duisternis en overgezet in het koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde (Kol. 1: 13). De duivel heeft de hemel moeten verlaten en kan de kinderen van God aldaar niet meer verklagen, sinds onze grote Hogepriester ter rechterhand van Gods troon heeft plaats genomen en aldaar niet ophoudt voor ons te bidden. Want Paulus zegt: "Wij hebben zo’n Hogepriester, die gezeten is aan de rechterhand van de troon van de majesteit in de hemelen" (Hebr. 8: 1), de Middelaar van het Nieuwe Verbond Jezus en het bloed van de besprenging, dat betere dingen spreekt dan het bloed van Abel (Hebr. 12: 24). En Johannes zegt ons: "Mijn kindertjes. als iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, namelijk Jezus Christus de Rechtvaardige en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden van de hele wereld (1 Joh. 2: 1-2). "Waarom Hij ook volkomen zalig kan maken allen die door Hem tot God gaan, zo Hij altijd leeft om voor hen te bidden. " Zo rechtmatig is nu de satan overwonnen, dat Paulus ons als in de hemelse gerechtszaal kan inleiden met de vraag: Wie zal nu beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen van God? God is het, die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het, die gestorven is; ja wat meer is, die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand van God is en voor ons bidt (Rom. 8: 33-34). Nu worden er dus geen beschuldigingen meer aangenomen, maar integendeel worden allen vrijgesproken, die tot Christus de toevlucht genomen hebben. Dit wordt Openbaring 12: 11 nader uitgesproken. De verklager is overwonnen op grond van het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis, waardoor de duivelsban, die op de mensheid lag, is opgeheven en de vrije toegang tot God opengesteld. Zij belijden voor de hele wereld vrijgekocht te zijn.

Deze strijd is niet de altijddurende strijd tussen het zaad van de vrouw en de slang en haar zaad, de duivel en zijn aanhang. Maar deze is een bijzondere strijd op een bijzondere tijd voorgevallen, daarom wordt die met een groot teken en buitengewone omstandigheden voorgesteld. Deze strijd is voorgevallen over het jaar 300, toen Constantijn, de mannelijke zoon, geboren zou worden, Christen geworden was en het Heidense keizerrijk vernielde. De ene partij is MICHAËL en zijn engelen. De naam MICHAËL hebben verscheidene mensen gehad. Dat een geschapen engel die naam gehad heeft, is niet zeker; de plaats Dan. 10: 13 alleen is aan verschil onderworpen; maar de Heere Jezus komt eigenlijk deze naam toe, die betekent: Wie is God gelijk? En zoals Hij vaker zo genoemd wordt, zo is ook deze MICHAËL de Heere Jezus Christus en niet een geschapen engel, want het is niet zeker dat een geschapen engel ooit MICHAËL genoemd is geweest. 2) De engelen zijn geen hoofden, aanvoerders en regeerders van de Kerk, zoals deze MICHAËL hier is. 3) De Kerk, de gelovigen zijn geen onderdanen van de engelen, zij kunnen geen engelen genoemd worden. 4) De Heere Jezus is MICHAËL, de Vorst, de grote Vorst (Jes. 55: 4 Dan. 10: 21; 12: 1). De Vorst van het leger van de Heere (Joz. 5: 14-15). Zo wordt Hij vertoond (Openbaring 17: 14; 19: 11 als de overwinnaar van de draak erkend (vs 10). De macht van zijn Christus. Het leger

van MICHAËL waren zijn engelen; deze zijn niet geschapen geesten, waarvan Christus het hoofd ook is, maar zijn de ware gelovigen, zoals blijkt uit vers 11 Zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis. Zie dit in een andere strijd (Openbaring 12: 14). Die met Hem zijn, de geroepenen en uitverkoren en gelovigen. Deze worden engelen genoemd, omdat zij door Hem gezonden en gebruikt worden en omdat zij Zijn bevelen uitvoeren. De andere partij is de draak (vs. 9 en satan, werkend in en door het Heidense keizerrijk: zijn engelen zijn de heidense priesters, de heidense soldaten en al het heidense volk, die onderdanen waren van de zevenhoofdige draak. De draak streed met zijn afgodendienst, met zijn bevelschriften tegen de Christenen, met hen uit alle ambten en bedieningen te zetten en hen te beroven van hun goederen, nering en hantering te verbieden, met allerlei wrede vervolgingen, moorden en branden en met zijn legers tegen Constantijn. De gelovigen streden tegen hem met het gebed, met geloof, met blijmoedige belijdenis, met alle kwellingen lijdzaam en standvastig uit te staan en onder Constantijn met lichamelijke wapens.

13. En toen de draak, weer tot bezinning uit de bedwelming komend, die de val uit de hemel had veroorzaakt, zag, dat hij op de aarde geworpen was en daarom deze de enige plaats was, waar hij voortaan iets zou kunnen uitrichten, heeft hij de vrouw vervolgd, die het manneke gebaard had (vs. 5) en die nu, na de 1260 dagen van haar verberging in vs. 6 teruggekeerd was tot de staat van haar oorspronkelijke heerlijkheid.

14. En de vrouw zijn gegeven twee vleugels van een grote arend door diezelfde Heere, die eens bij de uittocht uit Egypte haar gedragen had op adelaarsvleugels (Ex. 19: 4), opdat zij zou vliegen in de woestijn, die gedurig de plaats van de verberging voor Gods volk is geweest, in haar plaats, waar zij gevoed wordt a) een tijd en twee tijden en een halve tijd (Dan. 7: 25, 12: 7) buiten het gezicht van de slang. Zij moest in ieder opzicht veiligheid en heilgenot hebben (Ps. 23: 5), zolang die slang in de eerstvolgende tijden op het overige gedeelte van de aarde een ontzettende toestand van nood en ontbering door het dier uit de zee en het dier van de aarde zou veroorzaken (Hoofdstuk 13).

a) Openbaring 12: 6

15. En de slang wierp uit haar mond achter de vrouw, toen zij reeds door middel van haar adelaarsvleugels haar toevluchtsoord had bereikt, water als een rivier, opdat dit haar tot op die plaats nastromen zou, opdat zij haar nog daar zou doen wegvoeren, zou doen verdrinken, nadat bij het vliegen in de hoogte de vrouw onbereikbaar was geweest.

16. En de aarde kwam de vrouw te hulp en de aarde opende haar mond, en verzwolg de rivier, die de draak uit zijn mond had geworpen. In de opengekloofde aarde verdween plotseling zonder enige uitwerking te doen de geweldige waterstroom, die zeker sterk genoeg zou geweest zijn, om het doel van de slang te verwezenlijken.

Wij kunnen deze afdeling niet anders opvatten dan van Israël’s terugkeren naar het Heilige land, dat op ontelbare plaatsen door de profeten bepaald is voorspeld. De twee vleugels van een grote adelaar, die aan de vrouw worden gegeven, zijn de middelen van God, waardoor Hij Zijn volk gemakkelijk en snel uit de landen en toestanden uitvoert, waarin het tegenwoordig als gevangen is. Dan zal zeker het land, waarheen zij vliegt, eerst nog slechts een woestijn zijn, want het is tot hiertoe door de heidenen vertreden en wacht nog op de weer te verkrijgen zegen; maar toch is juist de woestijn de plaats, waarheen de Heere beloofd heeft Zijn volk te voeren, om daar vriendelijk ermee te spreken (Hos. 2: 14) en Hij zal het op de dag van de

bruiloft schoon weten te versieren (Hoofdstuk 19: 7 v.). Hij heeft het daar een plaats bereid, waar het bewaard moet blijven voor de benauwdheid en ontbering, die de overige aardbol dreigt, als de anti-christ zal regeren; en als onderpand daarvoor zorgt Hij, dat de grote waterstroom geen schade veroorzaakt, die de slang uit haar mond uitwerpt, om haar te verdrinken. Zeker moet dit worden opgevat van krijgslegers (vgl. Jes. 8: 7 v. ; 17: 12 vv. Jer. 47: 2 Dan. 11: 22 vv.), die door een coalitie van Europese machten worden samengebracht, om Israël, evenals een Farao met zijn wagens en ruiters wilde doen, in en terug te halen. Zij komen ook, omstreeks bij Akko en Ptolemaïs landend, tot een werkelijk betreden van het land, maar reeds bij Armageddon aan de beek Kison overvalt hen het lot van plotselinge en hele vernietiging. Het zal zijn, als deed de aarde voor de tweede maal haar mond open, om een rot van Korach te verslinden (Num. 16: 28 vv.), of als leden Jabins legers voor de tweede maal hun nederlaag (Hoofdstuk 16: 12 vv).

Met vers 13 loopt de geschiedkundige draad verder voort, die door de rede van de hemelbewoners afgebroken was. Door de zege van MICHAËL en de val van het Pausdom wordt de draak, in het beest uit de afgrond door hem plotseling te voorschijn geroepen, tegenover de gemeente gesteld. Dit beest zal, bij zijn eerste optreden, als Volksheerschappij de beide profeten doden en de vrouw vervolgen. Omdat de vrouw het knaapje heeft gebaard, zal de duivel, in het beest uit de afgrond, haar fel bedreigen en vervolgen, omdat de profeten (met het knechtje eigenlijk een en hetzelfde) tot straf van de aardbewoners grote wondermacht hebben ontvangen en hun oordeel van God aankondigen (11: 5-6; 12: 5; 14: 7). Door deze vervolging van de vrouw onder de volksheerschappij, wanneer zij aan pijnlijke verdrukking zal zijn blootgesteld, zal de gemeente ten volle die graad van beslistheid verlangen, die de volmaakt rechtvaardigen in haar roemen (vs. 11). Pas wanneer de volksheerschappij in de heerschappij van de anti-Christ overgaat, beginnen de drie tijden en een halve tijd, wanneer zij Europa verlaat en door de bescherming van de engelen gered wordt. De volksheerschappij is voor de gemeente het vreselijkst; geen, het van heiligenbloed dronken vrouwmens, doodt de profeten, vervolgt de gemeente en vervolgt, nadat de in de politiek andersdenkenden uit de weg geruimd zijn, slechts de Christenen, terwijl de anti-Christ ze geheel en al uitroeien, evenwel de vrouw en de verzamelde Joden niet bereiken zal. Daarentegen brengt hij een talloze menigte van de anderen, namelijk van de heiligenmoordenaars van de volksheerschappij om. In vs. 14 wordt een geducht onderscheid tussen de vrouwen de twee getuigen merkbaar. Terwijl de twee getuigen door het beest uit de afgrond gedood en hun lichamen (altijd weer andere) 3 ½ jaar, zolang als de anti-christ heerst, onbegraven worden weggeworpen, wordt de vrouw op arendsvleugels naar de woestijn overgebracht. Het is een grote troost voor de gemeente, dat de Heere haar niet met wortel en tak laat uitroeien, maar een heilig overblijfsel uit de Europese Christenheid voor de latere tijden van de nawereld redt! De behoudenis van de vrouw wordt hier en in de brief aan Filadelfia heerlijk voorspeld. Niet een ieder is voor de marteldood bestemd; bovendien laat God graag van het zaad van de rechtvaardigen overblijven, net zoals Hij van Israël, bij gelegenheid van Jeruzalems verwoesting door Nebukadnezar en later door Titus, zaad heeft doen overblijven; en ook een voor God afzonderd deel uit Israël de anti-Christ overleven zal. De gespaarde Joden worden hier evenwel niet onder "de vrouw" verstaan; zij worden vermeld Joël 3: 16 Zach. 14: 2 Ezech. 38: 8, 12, enz. Onder de vrouw worden gelovige Christenen uit Europa bedoeld, die in de toekomstige omwenteling niet omkomen. Wij verstaan dus door de rivier, die de slang van de vrouw achterna spuwde, die onberekenbaar talrijke Arabische krijgslegers, waarmee de slang het wel op de Frankische heerschappij, maar vooral ook op de vrouw, op de door Bonifacius onlangs onder de Duitsers opgerichte gemeente van God, gemunt had. De slang, die hier in plaats van de Draak optreedt, omdat het hier op de listige verleiding en vernietiging van de gemeente toegelegd werd, poogde de vrouw door die stroom

van Moslemim mee te slepen en weg te voeren. De aarde beduidt hier de sinds de volksverhuizing tot rust gekomen volken van Europa. De aarde kwam toenmaals de vrouw te hulp, omdat de Romaanse en Germaanse volken toen gunstig voor het Christendom gestemd en bereid waren, om het met het zwaard te beschermen. Toch wist de aarde ten dele ook niet dat zij de vrouw te hulp kwam; zij meende dat de stroom van de Arabieren haar alleen gold; daarom verzwolg ze die, hoewel de stroom eigenlijk op de vrouw afgezonden was. Deze hulp door de aarde aangebracht en de verzwelging van de slangenstroom door de aarde, waren de oorlogen van de Duitse volken tegen de Arabieren. Vooral de schitterende overwinning, door Karel Martel over Abderrahman bij Poitiers behaald. De hele westerlandse Christenheid en alle westerlandse staten verkeerden door de bijna ontelbare legermacht van Abderrahman in het uiterste gevaar. Overal in Azië, Afrika en Spanje, zo bereids in drie werelddelen, hadden de van woede snuivende, door de duivel bereden Mohammedanen gezegevierd en geen volk, zelfs de West-Gothen in Spanje niet, hadden hen tegenstand kunnen bieden; van de Indus tot aan Gibraltar en later tot aan de Pyreneën hadden hun wapenen hun de weg ter overwinning gebaand en hadden zij, overeenkomstig het voorschrift van hun profeets, de Islam verbreid. Nu evenwel stootten zij op de dapperste volken onder de zon, die zelfs door de wereldveroverende Romeinen niet hadden kunnen bedwongen worden, die dan ook het geweldige rijk van deze door de volksverhuizing hadden doen bezwijken en de is Hunnenkoning Attila met zijn half miljoen strijders versloegen. De fors gebouwde, boomsterke Franken, Thuringers, Alemannen, Beieren en Lombarden hielden met zo’n dapperheid, onder hun heldhaftige aanvoerder Karel Martel, tegen het fanatisme van de Arabieren stand. dat Abderrahman viel en 375, 000 Arabieren sneuvelden. De rest ontvluchtte over de Pyreneën; maar zes jaren later kwamen zij, door hun nederlaag niet wijzer geworden, terug, werden voor de tweede maal geslagen en moesten voor altoos achter de Pyreneeën wijken. Zo werd de stroom van de slang, eer hij de zonnevrouw te nabij kwam, door de aarde verzwolgen en geen Muzelman had de Rijn gezien. Op deze wijs had God de Duitsen stammen bereids twee belangrijke beslissingen in de wereldgeschiedenis opgedragen; ten eerste hebben zij over de lotgevallen van de Christenheid en over de beschaving van het westen door hun overwinning over de landverwoester Attila beslist en hier opnieuw door hun zege over de Arabieren en de Islam. Wanneer deze beide, de Hunnen onder Attila en de Mohammedanen onder Abderrahman, hadden getriomfeerd, dan bestond er nu in Europa noch beschaving noch Christendom. Zulke dagen van de slachting maken belangrijke keerpunten in de geschiedenis uit.

Zoals de Heere eens na de verlossing van Zijn volk uit het huis van slavernij sprak; "u heeft gezien wat Ik de Egyptenaren gedaan heb; hoe Ik u op vleugels van de arenden gedragen en u tot Mij gebracht heb", Zo draagt de Heere ten allen tijde als op "vleugels van een arend" Zijn Kerk uit de handen van de dreigende vijanden in de woestijn van veiligheid. Hier wordt zij door Hem gevoed naar het lichaam door Zijn alvermogende bescherming en naar de Geest met het hemels manna van het goddelijke Woord, zoals eens in de woestijn het Israëlitisch volk het aardse manna tot voedsel kreeg. Het voeren van de Kerk naar de woestijn van veiligheid, waarop hier in de naaste plaats gedoeld wordt, had juist ten tijde van Johannes plaats onder de vervolging door de Romeinen. De slang had keizer Domitianus en zijn hele macht tegen de Kerk in woede ontstoken; de Gemeente van God was ieder ogenblik voor hem vluchtend en vrezend. Door het "water" versta men de mensen en volken, die, door de slang aangehitst, de Kerk aanvallen, zoals ten tijde van Johannes het Romeinse volk. Reeds in het Oude Verbond worden vijandelijke aanvallen aangeduid onder het beeld van een overstroming. De duivel draagt hier de naam van een "slang", die zijn menselijke werktuigen en bondgenoten tegen Gods volk uitspreidt. Zijn heerschappij is echter niet eeuwigdurend, want "de aarde opent haar mond en verzwelgt de rivier"; een andere "aardse" macht staat op,

vernietigt de vervolgers en maakt daarmee een einde aan de tijd van vrees. Zie, een Assyrisch rijk "verzwolgen" door dat van Babylon; dit door de Perzen en Mediërs, die op hun beurt weer bukken onder de Grieken. terwijl deze zich nogmaals krommen onder het juk van de Romeinen. En ook van deze gebied was slechts tijdelijk en ging onder bij de aanvallen van de tien koningen van de Germaanse volken. Zo wordt het een volk onder het aanbiddelijk Godsbestuur het middel om het andere te "verzwelgen", wanneer zijn uur heeft geslagen; een opmerking, die zich ook op latere tijden laat toepassen, zodat de hele geschiedenis van de wereld het opschrift kan dragen: "Hij verandert de tijden en uren; Hij zet de koningen af en Hij bevestigt de koningen. " Deze gedachte vervult ons met eerbied voor het hoge bewind van de eeuwige Godheid en doet ons in de wisselingen van het aardse stof vinden tot aanbidding van Hem, die leeft in alle eeuwigheid!

Toen de satan zag, dat hij Christus is Zijn leden, noch de zaligheid van Zijn leden, met zijn aanklachten in de hemel niet meer kon beschadigen, zo heeft hij zich tegen dezelfde Kerk van Christus weer gekeerd, om haar ten minste in deze wereld te beledigen met berovingen van haar goederen, met gevangenissen, met lasteringen van haar personen, met ballingschappen, vervolgingen en dergelijke kwellingen meer.

Het gaat hier de Kerk als eertijds Israël, dat als door een snelle vlucht Farao ontkwam en als over de Rode zee vloog. Zij raakten wel uit Farao’s handen, maar kwamen in een barre en huilende woestijn, waar noch te eten noch te drinken was, maar God voedde ze met manna uit de hemel en met water uit de rotssteen. De Kerk werden twee vleugels en een grote arend gegeven, dat is, bekwame middelen, om de vervolgingen van de draak te ontkomen. Zij veranderde niet van plaats, en verborg zich niet op een verborgen eiland, of in ontoegankelijke valleien, hoewel sommige leden van de Kerk het deden. Maar zij bleef onder het anti-Christendom, dat naar de ziel wel een dorre woestijn is, omdat de waarheid verduisterd werd en de mensen tot allerlei dwalingen en bijgelovigheden, die de ziel niet voeden kunnen, afgeleid heeft. De woestijn was niet het heidendom, dat was neergeworpen en ook is de Kerk daar geen 1260 dagen geweest; maar de woestijn is het anti-Christendom. De anti-Christ moest zich zetten in de Kerk, die onder hem zich moest verbergen en verschuilen de tijd van een tijd, en tijden en een halve tijd, dat is dezelfde tijd van 1260 dagen; iedere dag betekent een jaar. Deze tijd begon over de tijd van Constantijn en eindigde met de tijd van de hervorming, toen de Kerk uit Babel ging. Zij was wel onder het anti-Christendom, waar de mensen van het vergiftigde voedsel stierven en ter hel voeren, maar God verzorgde Zijn Kerk daar met het gezonde voedsel van de waarheid, zodat zij wel in het leven en in wezen bleef, maar zij kon zich openbaar, in het gezicht van de wereld, niet vertonen door kennelijke afscheiding van het anti-Christendom en te samen vergaderen in het openbaar tot de verkondiging van het Woord en het gebruik van de sacramenten. Maar zij bleef bedekt, dat door de woorden uit het gezicht van de slang te kennen gegeven wordt. De wijze van de vervolging wordt beschreven vs. 15 : "En de slang wierp uit haar mond achter de vrouw water als een rivier, opdat zij haar door de rivier zou doen wegvoeren. " Boven (vs. 4) beschadigde zij met haar staart, nu met haar mond. Ellende, verdrukkingen en vervolgingen worden in de Schriftuur vaker door water uitgedrukt. Dit water wierp zij uit haar mond; de mond is het lid van de spraak, zodat deze vervolging door de spraak geschiedde, dat is, door allerlei valse leringen, die de waarheid wegnemen en de Kerk vernietigen, zoals de ketterijen van Arius, Nestorius, Eutyches, Pelagius en anderen de Kerk overstroomden als een watervloed, waardoor de duivel beoogde de Kerk weg te voeren, te verdrinken en te doen ophouden; maar het mislukte hem.

De satan met zijn engelen hebben hun oude hemelse waardigheid verloren; wel van trap tot trap, maar eindelijk geheel, zodat er nauwelijks voetstappen van die afgoderij en goddeloosheid zijn overgebleven. Zo werd het heidendom verbroken. De grote draak wordt genoemd de oude slang; "de oude" met toespeling op de eerste verleiding, misschien ook om met zijn oudheid zijn listigheid uit te drukken en aldus de zege, over hem behaald, te vergroten. Bracht hij de wereld tot verderfelijke dwalingen en goddeloosheden, vooral tot schrikkelijke afgoderij; hoe vreselijk hij was, hij werd overwonnen, uit zijn hoogheid tot de diepste laagheid geworpen; niet door eigen wil. Zo wordt hier voorgesteld, hoe de duivel zijn macht verloor meteen na Christus' hemelvaart, door de gelukkige voortgang van het Evangelie in de wereld. Hierom mag men verheugd zijn, schoon hij nog vele vervolgingen moge aanrichten. De gelovigen op aarde worden nog vele kwalen voorzegd, opdat zij niet wanen zouden, vrij te zijn. De satan, die van zijn troon geworpen is en het Christendom niet meer kan verhinderen, blijft nochtans de boze vijand van de Christennaam en van het hele mensdom.

De somma hiervan is, dat, als Christus overwonnen heeft en de gelovigen in Hem overwonnen, de hemelen zelf en al wat daarin is, zich moeten verblijden. Mij dunkt, dat deze dingen in de zware strijd van de anti-Christ of de Roomse hoop ter vertroosting worden gezegd, opdat de geheiligden van de Heere niet vanwege de grote zwarigheden ten gevolge van de hun aangeborene zwakheid, de moed zouden verliezen, maar met aanroeping van de naam van Christus vromelijk zouden strijden.

De wapens, waarmee zij hem overwonnen hebben, zijn "het bloed van het Lams", d. i. door het geloof in het bloed van Christus, waardoor zij alle beschuldigingen als met een schild hebben afgeweerd. Zij worden door Zijn gerechtigheid voor God gerechtvaardigd en gezaligd; dit is de grond van hun overwinning. In de tweede plaats wordt genoemd: "door het woord van hun getuigenis", dat is, door het standvastig aankleven aan hun belijdenis van de waarheid, waarvan zij niet werden afgebracht, met het oog op het lijden, want zij hebben hun leven niet dierbaar geacht.

Constantijn heeft zelf verstaan hetgeen hem zeker door anderen is aangetoond, dat deze godsspraak op hem ziet en heeft die vaak op zichzelf toegepast. Constantijn heeft Maxentius overwonnen: niet met lichamelijke wapens, maar door gebeden, geloof, belijdenis van de naam van Christus en de vervolging, waarop het God behaagd heeft, aan hem die uitwerking te doen, die wonderbaar is en de verwachting van de mensen verre te boven gaat. Van te voren trapten zij op de Kerk naar de lust van hun hart, maar als zij nu komen tegen haar mannelijke zoon, worden zij verdorven. De draak Maxentius verdronk in de rivier de Tiber, Maximinius voorkwam de verbanning door de dood, Licinius zelf in vele veldslagen op de vlucht gedreven, verloor zijn hoofd om zijn verraad. Aldus werd de draak overwonnen en is hij uit de hemel geworpen.

17. En de draak vergrimde op de vrouw, dat hij nu niets meer tegen haar kon uitrichten en ging, om zich voor het hele verlies van macht over Israël aan de overige Christenen schadeloos te stellen, heen om strijd te voeren tegen de overigen van haar zaad, want dat zijn toch de Christenen, die uit de heidenen zijn verzameld. Zij zijn in geestelijke zin Abraham's zaad en een Israël van God (Gal. 3: 7; 6: 16), omdat zij degenen zijn, die de geboden van God bewaren; en de getuigenis van Jezus-Christus hebben (Hoofdst 6: 9; 14: 12).

Daarom schikte hij zich naar de bij hem zozeer gehate vorm van de Christelijke kerk en schiep in haar midden een hiërarchie, namelijk het Pausdom. Door deze macht vervolgt hij,

zoals de geschiedenis aantoont, niet de Christenen in het algemeen, zoals in de Islam, omdat de zo straks genoemde macht in de Kerk bestaat, maar slechts de overigen, de gelovigen, de bekeerden, die Gods woord bewaren en het getuigenis van Jezus hebben, de overigen te Thyatire, die overwinnen en Zijn werken tot de einde toe bewaren (Hoofdstuk 2: 26). Dat is bij de Waldenzen en Albigenzen geschied, zolang de 144000 voor de Reformatie nog niet van het Pausdom afgevallen waren en geschiedt nog, sinds de bisschop van Filadelfia inzag, dat zijn kleine kracht, die tot daarstelling van een gerechtigheid uit de werken, waarmee men toen zoveel ophad, niet voldoende was en alleen aan Gods woord vasthield en de naam van Jezus niet verloochende en daardoor de grondvester van een rechtgelovige gemeente, die de geboden van God en het getuigenis van Jezus houdt, geworden is.

Vers 13-16 meldt het tweede strijdbedrijf een vernieuwing van het gevecht. Satan zoekt schadeloosstelling, maar telkens met ongelukkige uitslag. Hij doet geweld op de vrouw, de Kerk, nu door het Evangelie vastgesteld, in de vervolgingen, zodat die van Nero niet wordt uitgesloten. Zij ontvangt echter kracht en uitnemende snelheid. God begiftigd haar met onnaspeurlijke hoogheid van de wegen, zodat zij anders zwak en machteloos zich aan de woede van haar vijanden en het eindelijk verderf onttrekt. Nu wendt de satan iets anders aan. Hij verwekt, om haar ten onder te brengen, lasteringen, ketterijen, verwoestende volken en vernieuwde vervolgingen; maar tevergeefs, omdat Gods wonderdaden de vrouw te hulp komen. Door vreemde middelen heeft God de dodelijke uitwerkingen van die kwaden verhinderd tot blijdschap van de Kerk en verwondering van de wereld, als door synoden, die de ketterijen stuiten, of inboezeming van geloof in de overstromende volken of aardse machten, als van Constantijn en zijn zonen.

God heeft Zijn verdrukte gemeente nooit verlaten. Hij heeft ze zo getrouw bijgestaan, dat ook het aardrijk de vloed heeft ingedronken, die uit de mond van het serpent geschoten was. Maar ook is de godzaligen hulp gekomen, vanwaar u het nooit vermoed zou hebben.

Hij geeft te kennen, dat de duivel, nadat het Heidendom zou verwoest zijn, niet zou ophouden wreedheid te plegen en te woeden op het menselijk geslacht. Nadat hem de gelegenheid benomen zou zijn om de Christenen op de naam en wegens hun godsdienst meer te vervolgen en te verdrukken, hetgeen hij tot dusverre getracht had te doen in het Roomse rijk, zo zou hij alle macht opwekken, waardoor hij schade en nederlagen zou aanbrengen aan de mensen, ten opzichte van hun tijdelijke en wereldlijke staat, van welke rampen de Christenen, voor zover zij inwoners van de aarde zijn, niet vrij zouden zijn. Hij zou dan verwekken en ophitsen barbaarse volkeren, opdat zij met grote legers zich naar het Romeinse rijk zouden begeven en daaraan grote verwoestingen aanbrengen. Insgelijks zouden zij zelf onder elkaar strijdvoeren en elkaar met grote nederlagen aantasten, die barbaarse volken, uit het Romeinse rijk uitgesloten, weer voorkomen onder de naam van zee; zoals gedurig in dit boek (Hoofdstuk 8: 12; 10: 2-3), wanneer de aarde tegen de zee wordt overgesteld. Ik twijfel geenszins, of hier wordt gedoeld op de invallen van de Gothen en Vandalen, Hunnen, Perziërs, die de wereld beroerd hebben van de tijd dat het Christendom in het Romeinse rijk zegepraalde en bevestigd was. Die tijd was kort, en echt diezelfde barbaarse volken namen de Christelijke godsdienst aan.

De duivel is niet dan boosheid en kan niets anders dan boosheid uitvoeren; mislukte het hem de mannelijke zoon te doden, werd hij van de troon van de keizer geschopt, kon hij de Kerk door de vloed van dwalingen niet verdrinken, hij behoudt nochtans zijn haat en hoe meer hij zijn oogmerken mist, hoe bitterder hij wordt. Hij mag de Kerk eens grimmig aanzien, maar hij zal haar niet overweldigen, nochtans doet hij wat hij kan. Hij beoorloogd de bijzondere

goddelijke belijders van de Heere Jezus dan eens inwendig door zijn listige verleidingen en vurige pijlen, dan door dwalende leringen, dan door het zwaard van de anti-christ, die, van dat hij macht gehad heeft, de bijzondere rechtzinnige kerken en bijzonder godzaligen te vuur en te zwaard heeft vervolgd. En dit zijn werk oefent hij nog en zal het oefenen tot de dag van zijn uitroeiing. Daarnaar heeft iedereen zich te zetten, zich daartegen te wapenen en zich niet vreemd te houden als het hem ontmoet.

OVER HET ZEVENHOOFDIGE DIER VAN DE LASTERING EN HET TWEEHOOFDIGE DIER VAN DE VERLEIDING

18. En ik stond (volgens andere lezing "hij", de draak, "stond", om te bewerken wat ik, de ziener in Hoofdstuk 13: 1 zag geschieden) op het zand, de duinen van de zee.

Veelal weten de uitleggers niets te beginnen met de overigen van haar zaad in vs. 17 Wij behoeven ons echter slechts te herinneren, dat de vrouw in ideale zin of het geestelijk Israël, ook gedurende de tijd, dat het Israël naar het vlees om zijn verstokking in de ballingschap onder de heidenen geweest is, hier niet onvruchtbaar is gebleven, maar in de zielen uit de heidenen tot het rijk van God geleid, kinderen heeft voortgebracht. Deze laat zij, nu zij uit de vreemde in het land terugkeert, daar achter, zonder dat zij evenals zij zelf, onder onmiddellijke en bijzondere bestemming van de Heere stonden; integendeel zijn zij overgegeven aan de hele macht van de draak en deze laat ook niet na zijn oog op hen te vestigen, om zijn gramschap, die ten toppunt gestegen is, dat in zijn vuurrode kleur is afgebeeld, tegen hen uit te laten. Dat hij heengaat, wijst op een geruime tijd van rust en van voorspoedige ontwikkeling, die aan de Christenen hier te lande voor het eerst bescheiden zal zijn na Israëls bekering en terugkeer en na de regeneratie van de Kerk, waarvan wij in Hoofdstuk 11: 13 hebben gelezen. Deze rust en inwendige versterking, waarbij de Protestantse kerk tot een bloei als nooit te voren is gekomen en het toevluchtsoord voor die Roomse Christenen zal zijn, die het woord in Hoofdstuk 18: 4 gehoorzaam worden (vgl. Matth. 25: 28 v. en Ezech. 47: 1-11), is noodzakelijk, om de laatste ontzettende ellende, die op het einde van de 20ste eeuw komen zal (Hoofdstuk 13: 7 vv. ; 24: 21 vv). Zij wordt echter ook door de Heere rijkelijk aangeboden door de grote dingen, die Hij aan het volk van Zijn eigendom heeft gedaan, door het heldere licht, dat nu op de juiste uitlegging van vele plaatsen van de Heilige Schrift valt, door de hulp tot begrijpen, die van de Zions-gemeente te Jeruzalem uitgaat (Hoofdstuk 14: 1 v.) en pas dan zal het de juiste tijd zijn voor een nieuwe Bijbelverklaring, voor een nieuwe kerkinrichting, voor een verandering van eredienst en belijdenis, voor vereniging van de kerken, terwijl de hedendaagse pogingen in deze dingen het tot niets goeds brengen. Dat nu de draak heengaat in toorn, doet ons reeds nu opmerken, dat hij gedurende deze vredestijd van de Kerk de laatste, zwaarste strijd voorbereidt en het derde wee (Hoofdstuk 11: 14) in aantocht is. Wat de beide lezingen aan het begin van het 18de vers aangaat, geeft men in de regel de voorkeur aan de andere: "en hij trad op het zand van de zee". Het was dus slechts schijn, als de draak met zijn heengaan in vs. 17 zijn persoonlijke werkzaamheid van het schouwtoneel terugtrok; integendeel als hij in Hoofdstuk 13 het dier uit de zee en het dier van de aarde in zijn plaats stelt en, om het eerste te laten opstijgen, op het zand van de zee treedt, bootst hij Gods grote daad na, die door de vrouw (vs. 1) Zijn Zoon liet geboren worden en neemt zich een incarnatie van zichzelf voor, als het was zijn eigen vleeswording in de mens van de zonde en het kind van het verderf (2 Thess. 2: 3) en wil hen eveneens zijn kracht en zijn troon en grote macht geven, als de Vader aan de Zoon macht gegeven heeft over alle vlees en Hem geplaatst heeft op Zijn troon in de hoogte. Want nu nadat Israël zich heeft bekeerd en de breuk in het huis van God geheeld is, is er niets meer dat de toekomst van de anti-christ terug zou houden, dat hij te zijner tijd geopenbaard zou

worden (2 Thess. 2: 6). Volgens de andere lezing: "en ik (de ziener) stond op het zand van de zee", worden wij, als wij Johannes zo onverschrokken en moedig zien optreden, vermaand, om met gelijk vertrouwen en met de spreuk Ps. 93: 3 v. in het hart toe te treden en te zien wat er komen zal.

HOOFDSTUK 13

VI. Vs. 1-10. In de eerste plaats ziet Johannes uit de zee een dier opstijgen. Dit is de antichristelijke wereldmacht. De gedaante van het dier is op zo karakteristieke wijze beschreven, dat wij in de wereldmacht, hier bedoeld, niet alleen een vereniging moeten zien van de vier wereldmonarchieën van Daniël in haar toppunt, maar ook reeds in staat worden gesteld, het land en volk, dat in de gezichtskring van de profetie treedt, uit te vinden, waaruit dan ten einde van de tijden de anti-christ zal voortkomen. Ja zelfs kan de vraag, die die dynastie zal zijn, worden beantwoord en nu worden ook de aanmatigingen van hem, die uit die dynastie als mens van de zonde en kind van het verderf zal voortkomen, beschreven in nauwe verwantschap met 2 Thess. 2: 4 ; maar tevens ontvangt die Kerk, die zich met deze mens van de zonde verenigt en hem tot zijn heerschappij brengt, de losmaking uit alle verhouding tot Christus en de aankondiging van het gericht, dat hem treft.

1. En ik Johannes zag, uit de zee, het zinnebeeld van het rusteloos op en neer golvend leven van de volken Da 7: 3, onder de invloed van de draak, die op het zand van de zee stond (Hoofdstuk 12: 18), een beest opkomen, hebbende, evenals de draak zelf (Hoofdstuk 12: 3), zeven hoofden en tien horens. En in een enkel opzicht was er onderscheid met de draak, die op zijn zeven hoofden zeven kronen droeg, op zijn horens waren tien koninklijke hoeden, want het doel van de slang met het voortbrengen van dit dier was van het begin af de vorming van het antichristelijke rijk met zijn tien koningen (Hoofdstuk 17: 2 en "Da 2: 45. En op zijn hoofden was een naam van Gods-lastering; want die hoofden hadden reeds iets van dat karakter, dat in de ene van hen tot volkomen openbaring komen zou (vs. 5).

2. En het beest dat ik zag, was, wat de romp aangaat een pardel gelijk, dat zo behendige dier met gevlekte huid en koude, wrede aard (Hab. 1: 8 Jer. 13: 23 Jes. 11: 6), en zijn voeten waren als de voeten van een beer, die lomp en zonder verschoning alles neer treden wat er onder raakt. En zijn mond, die hij had als geheel, buiten de zeven hoofden, was als de mond van een leeuw, die zo ontzettend brult en alles met grote schrik vervult. En de draak, die het dier uit de zee had doen opstijgen, gaf hem naar het hem gegeven recht (Luk. 4: 16) zijn kracht, om geweld te oefenen over leven en vrijheid, over handel en wandel van de mensen zoals het hem behaagde en zijn troon om een koninkrijk op te richten, dat zich over de hele wereld uitstrekte en grote macht, met onbeperkte bevoegdheid om buiten de grenzen van zijn heerschappij te handelen en te regeren, als de tijd van zijn bestuur gekomen zou zijn (vs. 5).

Niet zoals de meeste uitleggers aannemen het geheel van alle wereldmonarchieën, of de wereldmonarchie in het algemeen, zoals die in de loop van de tijd van de wereld in zeven na elkaar opkomende wereldrijken opstond, stelt dit dier uit de zee met zijn zeven hoofden voor; want het getal van de wereldrijken in hun geheel is door Dan. 7 reeds tot vier beperkt en wij hebben geen recht, om door aanvoeging van voren en achter dit getal tot zeven uit te breiden; ook is het wereldrijk van de laatste tijd slechts een wederopstaan van het Romeinse ("Da 2: 38"en "Da 2: 43. Ons gezicht handelt integendeel over de verschillemde vormen van het vierde wereldrijk van Daniël (Dan. 7: 7 vv.), het Romeinse, waaruit ten slotte het wereldrijk van de laatste tijd, afgebeeld onder de tien met kronen versierde hoofden of het anti-christelijke rijk, zich ontwikkelt. Als wij vragen, welke van die vier vormen dus bedoeld wordt, worden wij door de zeven hoofden en tien horens met kronen bepaald gewezen op een rijk of land, dat gedurende zijn geschiedkundige ontwikkeling zeven koningsgeslachten of koningshuizen aanwijst, niet meer en niet minder en dat reeds eenmaal zijn streven en zijn bekwaamheid heeft getoond, om alle overige koninklijke machten tot een monarchie onder zijn heerschappij te verenigen. Zeker kunnen wij nog bij geen enkel rijk of land op aarde zijn

geschiedkundige ontwikkeling tot de laatste tijd overzien, dat wij ten opzichte van de 7 dynastieën, die wellicht reeds nu van het begin van zijn eigen bijzonder bestaan kunnen worden aangewezen, met zekerheid zouden kunnen zeggen, dat het niet tot een achtste of negende zal komen. Dit gemis wordt echter rijkelijk vergoed door een dubbel inzicht, dat ons nu reeds de wereldgeschiedenis vergunt. Als namelijk in Hoofdstuk 17: 10 van de 7 koningen, waaronder wij niet enkele personen, maar hele regenten-huizen of dynastieën moeten verstaan, wordt gezegd "vijf zijn gevallen", dan hebben wij daaraan de vrij onbedriegelijke maatstaf, om de rijken of landen in ons Europa te beschouwen, die van deze hier alleen in aanmerking zou kunnen komen. Bovendien moet dat land of rijk onder zijn zeven koningshuizen er een bezitten, waaraan het volgende karakteristieke teken wordt gezien. Israël, de vrouw van de Messias zwanger, waarvan wij in Hoofdstuk 12 hebben gelezen, heeft tot zijn koningshuis, dat volgens de bestemming van God het ten deel geworden was, het huis en het geslacht van David gehad. Uit dit huis moest de Messias of Christus voortkomen en David, de stichter van het huis, was in zijn persoonlijk wezen en in zijn eigen geschiedenis vanaf het begin zodanig, dat het tot op zekere hoogte de Christus, die kwam, voorafschaduwde. Dienovereenkomstig moet ook het rijk of land, dat van de antichrist zwanger is, als het nu reeds mogelijk zou zijn het bij name te noemen, reeds een dynastie weten aan te wijzen, welks stichter de toekomstige antichrist, die het nog eens uit zich zal doen voorkomen en zich reeds gepreformeerd, of wat zijn wezen en werken aangaat heeft voorafgeschaduwd. Wij zeggen nu zonder twijfel niet te veel, als wij Frankrijk het land noemen, dat de treurige roeping heeft om eens de antichrist voort te brengen. Vooral is sinds de revolutie van 1789 zijn geschiedenis niets meer dan een "grote smart om te baren" en zijn keizer Napoleon I heeft zich niet ontzien om de mening van koning Gustaaf IV van Zweden, dat hij de reeds verschenen antichrist zou zijn, op deze wijze te verbeteren: "de antichrist zelf ben ik niet, maar wel zijn voorloper. " Heeft nu Frankrijk werkelijk op 7 dynastieën te wijzen: 1) het Karolingische, 2) het Capetingische huis, 3) het huis van Valois, 4) van Valois Orleans, 5) het huis van Bourbon, 6) het huis Buonaparte. 7) het huis Bourbon-Orleans; dan komt het met No. 1-5 geheel overeen "vijf zijn gevallen", terwijl de dynastie van de Bourbons in onze dagen reeds zo goed als teniet gedaan is en de goddelijke leiding in de kinderloosheid van de graaf van Chambord niet te miskennen is. Is vervolgens naar vs. 18 het getal van het dier 666 en moet dit een getal zijn van een mens, niet een, dat moet gevonden worden door een geheime goddelijke, maar door menselijke berekening, waarmee gewezen wordt op de gematria of de kunst, om de getalswaarde van de letters te berekenen Jer 25: 26, dan vinden wij ook, dat in de naam van het huis Buonaparte dat getal verborgen ligt. De getalswaarde van de zeven Hebreeuwse letters trbnwwb is 400 + 200 + 2 + 50 + 6 + 6 + 2 = 666. Beschouwen wij de geschiedenis van Frankrijk, zo ver die reeds bekend is en nemen wij voor de verdere gang daarvan aan, dat het huis (Bourbon) Orleans (hetzij na een tussenregering van de graaf Chambord of niet) op een niet al te verwijderd tijdstip op de troon gekomen en die dan ook behouden zal, tot na 4 mensen leeftijden een Napoleon VIII het aflost, dan geeft de op elkaar volging van de dynastieën deze getallenrij: 1, 2. 3, 4, 5 5, 7. 6, (5), 7, 6 en bovengenoemd getal 666 zou ons ook hier weer voor de ogen treden. Zo ook komen bij deze opvatting ook de wereldrijken, als men deze onder de hoofden wil verstaan, waartoe zonder twijfel een zekere aanleiding bestaat, tot hun volle recht; eerst zijn deze vier na elkaar opgetreden, het Chaldeeuwse, Medo-Perzische, Griekse, Romeinse. In het jaar 500 na Christus ontving Karel de Grote te Rome de Rooms-Duitse keizerskroon, waarmee het heilige Roomse rijk ontstond. Dit wordt vervolgens in het jaar 1806 door Napoleon 1 omver gestort; vijf waren er dus gevallen (Hoofdstuk 17: 10), hemzelf komt nu als wereldmonarch het getal zes toe. Omdat er nu echter drie van deze naam opstaan en wel in voortgaand naderen tot het doel, verkrijgen wij het volgende schema: 6. 60. 600. Nap. 5. Heilige Roomse Rijk, 4. Romeinse rijk. 3. Alexanders monarchie, 2. Medo-Perzisch rijk. 1. Chald. rijk onder Nebukadnezar. Reeds

konden wij bij Dan. 11: 37-39 bij het karakteriseren van de antichrist niet nalaten te wijzen op het wezen en de handelwijze van Napoleon I. In die man is hetgeen in vs. 26 van die plaats van zelfverheffing gezegd is, voldoende openbaar geworden, toen hij in het jaar 1798 in Egypte zijn proclamatie gaf en daarin, hoewel voornamelijk slechts misbruik makend van het bijgeloof van de Mohammedanen: "Ik zou zeker van u rekenschap kunnen afeisen over de meest geheime gedachten van zijn hart; want ik weet alles, zelfs dat, wat men tot niemand gezegd heeft. Zalig zij, die de eersten zijn, om zich met een oprecht hart aan mij aan te sluiten". Evenals in de woorden aan de jeugdige aartshertog van Berg: "uw eerste plichten zijn die jegens mij, vervolgens jegens Frankrijk, dan jegens uw volk", zo stelde hij in alles en altijd zich boven alles. Wat hij in zijn catechisme liet leren, dat was ook in ernst de mening van zijn hart, dat hij, die keizer Napoleon eert en dient, God eert en die dient. Wat de overige dynastieën van Frankrijk aangaat, de Roomse stoel heeft ze met de naam van allerchristelijkste koningen versierd, zoals die titel eerst in Lodewijk XI (van 1461-1483) een koning is gegeven, die Gods wet zoals nauwelijks een ander despoot van de Middeleeuwen met voeten heeft getreden en wiens geestelijke overmacht over allen, met wie hij te doen had, alleen in dienst stond van onbegrensde heerszucht, zo komt hij aan ieder, die de zaken volgens Christelijke maatstaf afmeet, voor als een godslastering als een illustratie op de woorden van onze teksten op zijn hoofden was een naam van godslastering". Daardoor wordt op een hun allen gemeenschappelijke naam (wellicht in tegenstelling tot hetgeen op het voorhoofd van de hogepriester stond geschreven Ex. 28: 36): Nsvl vdq d. i. "heilig de satan" ten minste zijn dat 7 letters en daaronder als eerste K: Karolingers, en als laatste N: Napoleon) als aanwijzing van hetzelfde karakter gewezen; zodat dus niet bedoeld is, dat ieder hoofd zijn eigen bijzondere naam zou hebben gehad. Er mogen nu in de lange tijdruimte van meer dan 1200 jaren enkele vorsten in Frankrijk zijn geweest, die in gezindheid en handelwijze beter waren, zodat men hen niet onder de categorie van lastering kon brengen, er is ook in het geheel alleen sprake van hoofden, of van verschillende koningshuizen en op deze allen kan die categorie worden toegepast, als men zich hun voornaamste vertegenwoordigers voorstelt. Dat enkele uitzonderingen op de geldigheid van de titel voor het geheel geen inbreuk maken, is reeds na de opmerking bij Hoofdstuk 10: 7 daardoor te kennen gegeven, dat in vs. 5 met 1260 dagen maar 42 maanden zijn genoemd. Bij de beschrijving van de gedaante van het dier, welks lichaam als dat van een pardel, welk, voeten als beren voeten en welks muil als een leeuwemuil is, terwijl ook de twee horens niet ontbreken, herinnert men zich de vier dieren in Dan. 7: 2-8 Wij hebben hier dus niet te doen met een zelfstandige, nieuwe wereldmacht, die naast die vier als vijfde werd gesteld maar met een, die het wezen van de andere in zich samenvat, hun karakteristieke tekenen weer opvat en in een bijzonder opzicht nog meer bepaald uitdrukt, ten slotte het streven, om de hele wereld onder een bestuur te dwingen, in de staat van de eenheid, met de 10 vazallen-rijken onder haar oppergezag werkelijk bereikt. Wat nu in de eerste plaats het slanke en gevlekte panterlichaam aangaat, zo onderscheidt zich het Franse volk door een bijzondere vlugheid en behendigheid boven alle volken van de aarde; nationaliteit en taal zijn inderdaad een mengsel van het Romeinse en het Germaanse, van Latijn en Celtisch. Hoe het met zijn lompe berenvoeten reeds alles op de aarde heeft vertrapt, ondanks alle pochen op de roem de meest beschaafde natie van de aarde te zijn, hoeven wij voor hen, die de geschiedenis kennen, niet in het bijzonder op te tellen en nu is de naam, die zij zichzelf geven van "de grote natie" het prestige, dat men met zo grote zelfverbeelding zich heeft toegekend en de stem van een aangematigde en ook in tijden van verachtering niet opgegeven zelfverheerlijking, die de aardbodem in vrees en schrik houdt, sterk genoeg, om het attribuut van leeuwemuil te rechtvaardigen: Wij moeten ons intussen ook de plaats (Hos. 13: 7 v,) herinneren, waar God Zijn afgevallen, ondankbaar volk dringt: "Ik werd voor hen als een felle leeuw, als een luipaard loerde Ik op de weg. Ik ontmoette hen als een beer, die van jongen beroofd is en scheurde het slot van hun harten en Ik verslond ze

aldaar als een oude leeuw". Frankrijk met zijn leeuwemuil en zijn berenvoeten en zijn panters behendigheid heeft dus zeker een goddelijke missie onder de volken van Europa; het is die, om de afgevallen, ondankbare Christenen te straffen, in bestendige vrees te houden en als het laatste uur komt, te verslinden.

Hier ontmoeten wij nu in de vierde schildering van het 1260 jarige tijdsverloop een met schrikwekkende uitvoerigheid geschilderd beest. De zee, waaruit het opstijgt, is in het algemeen de zee van de volksverhuizing in het Westen, in welks golven het heidens-Romeinse wereldrijk verzwolgen is. Uit deze zee kwamen het tienkoningschap en het pausdom, nadat de volken vaste woonplaatsen verkregen hadden, voort, als opvolgers van het oude Romeinse wereldrijk. De draak had zich als een monster met zeven hoofden en tien horens tegenover de vrouw gesteld; hier verschijnt een beest, dat, naar het lichaam weliswaar een pardel gelijkt, maar in zijn zeven hoofden en tien horens nauwkeurig met de draak overeenkomt, zo zelfs dat de draak op zijn hoofd kronen draagt, het zeedier evenwel de kronen op de horens en op de hoofden namen van de lastering vertoont. De draak is onzichtbaar en beduidt de duivel, die de gemeente in het onzichtbare belaagt en zich met zijn zeven hoofden en tien horens als heer van de wereld voordoet. Het beest uit de zee is een wereldhistorische, zichtbare verschijning, waarin de draak zich verbergt; het voert zijn bevelen uit en dient zo in de eerste plaats de draak en vervolgens zichzelf. De zeven hoofden van de draak zijn een nabootsing van de zeven ogen (of horens) van het Lam; de duivel wil zoals Jezus Christus wereldbeheerser zijn; daarom draagt hij kronen op al de zeven hoofden. De tien horens beduiden de tien staten van Europa, waarop na de volksverhuizing het Pausdom rust en die hun heerschappij in bijna alle delen van de aarde laten gelden. De zeven hoofden van het beest wijzen niet zeven koninkrijken aan, die naast elkaar bestaan, omdat zich op de hoofden geen kronen bevinden. Het pausdom is slechts een van de zeven wereldrijken van de draak, dat juist door het ene hoofd, dat verwond is, aangewezen wordt. Alle hoofden dragen namen van de lastering, in zoverre dit beest niet de draak, maar het pausdom is. De kronen van de draak komen met de lasternamen van het pausdom overeen; omdat het het Evangelie vervalst heeft, lastert het bovenal God, In zoverre het zich voorts de macht over de gewetens van de mensen en over hun lichamen en over hun eigendom in deze wereld en over hun afgescheiden zielen in de andere wereld, met een monsterachtige onbeschaamdheid aanmatige en dan nog met een even voorbeeldeloze huichelarij beweert, dat het deze macht van de Zoon van God ontvangen heeft en in Zijn naam en op Zijn bevel uitoefent, lastert het God zonder ophouden, van zijn eerste aanvang af tot aan zijn verdwijning toe. Zijn mond wordt met de leeuwenmond van het eerste Daniëlitische dier, dat op de Babylonische wereldmacht wees, vergeleken. De leeuwenmond is het zinnebeeld van het vreselijk gehuil, dat het uitstoot en alles wijd en zijd doet schrikken. Daarmee zijn in het pausdom de aanmatigende beweringen van de Pausen, omdat zij plaatsbekleders van Christus, opvolgers van de Apostel Petrus en de rechtmatige Heere van de wereld zijn, gemeend; vervolgens de banbullen en banbliksems, de vervloeking van andersdenkenden in Christelijke dingen, van de zogenaamde ketters enz. Zo verenigen zich dus in dit beest de liet van de tijger, het vertreden van de beer en het gebrul van de leeuw, de drie eigenschappen van de drie eerste wereldrijken, tot een natuur, dier gelijke in de schepping van God in geen enkel dier te vinden is. Eindelijk komt nog het ontzettendste: de draak gaf hem zijn kracht en zijn troon en grote macht. De kracht van de draak is de innerlijke levensgrond van het beest uit de zee, afgezien nog van zijn tien gekroonde horens, die de troon van de draak beduiden. Reeds in de zeven zendbrieven is van satansscholen en in de brief aan Pergamus van de troon van de satan sprake. De troon is het zinnebeeld van de koninklijke heerschappij. De kracht, waardoor dit dier innerlijk en onzichtbaar bezield wordt, is die van de draak; uiterlijk en zichtbaar is het tien-koningschap zijn troon, die het zich juist door deze kracht verwierf en tegelijk daarmee,

naar binnen en naar buiten, onzichtbaar en zichtbaar, de grote macht, waarmee het sinds zijn troonsbestijging heerst.

Hetgeen nu bij Daniël de vier dieren zijn, wordt bij Johannes tot een dier samengevat en vandaar de beschrijving, die er in het tweede vers van gegeven wordt; want terwijl Daniël de wereldheerschappijen, die als vijanden van God en Zijn volk optraden, ieder afzonderlijk beschouwt, is de voorstelling bij Johannes die van een doorlopende macht, die zich in vijandschap stelt tegen God, van de aanvang af, toen God Zich uit Abrahams zaad een volk ten eigendom uitverkoor, tot aan de afloop van de eeuwen en van de huishouding van de dingen op aarde. De pardel of luipaard vindt men op verschillende plaatsen van het Oude Verbond als een wreed, maar vlug en sterk dier. Het maakt hier het hoofdbeeld uit, de romp, terwijl van de leeuw alleen de mond en van de beer alleen de voeten genoemd worden. Het bontgevlekte luipaard is een beeld van de vlekken van de zonde: "Zal ook een moorman zijn huid veranderen? of een luipaard zijn vlekken? *zo* zullen jullie ook kunnen goed doen, die geleerd bent kwaad te doen. " Het beest heeft "voeten als beren *voeten*", waardoor het aangrijpende, aanvallende wordt aangeduid van de wereldheerschappij; immers de beer bedient zich daartoe van zijn klauwen. Ook Daniël plaatst de beer in een aanvallende houding, terwijl bij de "leeuw" al het vreselijke in de mond (muil) bestaat.

Zoals de vrouw de Gods-gemeente in haar geheel voorstelt, zo het Beest het wereldrijk door alle tijden heen, beginnende van dat tijdstip, dat Godsrijk en wereldrijk zich afscheiden en er een tegenstelling op aarde zichtbaar wordt. Want evenmin als in het voorgaande door Johannes uitsluitend de Christelijke gemeente wordt bedoeld; evenmin hier slechts de Romeinse wereldheerschappij van zijn tijd, of het een of het andere ontwikkelings-tijdperk van het Romeinse rijk. Hiertegen getuigt de beschrijving van het Beest, dat de reeds verlopen wereld-monarchieën in zich sluit van leeuw, beer en pardel. Men mag ook niet veronderstellen dat Johannes zich het vierde dier van Daniël uit de vroegeren te samengesteld had gedacht. Daniël beschrijft ons zelf dit vierde beest; en wanneer nu aan Johannes dit vierde beest met uitsluiting van de anderen getoond moest worden, zo zou toch niets ongeschikter hebben kunnen gebeuren, dan juist de vroegere beesten daarin op te nemen. Ook kan men niet zeggen dat de eerste wereld-monarchieën voorgesteld worden als in het Romeinse rijk ingelijfd; was dit het geval, dan zou in Daniëls profetie de leeuw ook in de beer en deze later in de pardel ingelijfd, zijn voorgesteld. Veel meer is de enige natuurlijke verklaring van Hoofdstuk 13: 2, dat dit beest de wereld-heerschappij in haar geheel betekent, dat zij in verschillende hoofden (monarchieën) aan het licht treedt. Bovendien hebben de beesten en de wijze, waarop zij in het apocalyptische Beest zijn verenigd: "dat pardellijf", "die berenpoot", "die leeuwemuil" ieder eigenaardig wel hun verklaring. De pardel wijst op listige en afgerichte valsheid, behendigheid en wreedheid; de berenpoten, die op de voetzolen gaan, op koelbloedige, sluipende, maar onbeschaamde en vermetele stappen met grote volharding; de leeuwemuil op hoogmoedig gebrul en vraatzuchtige verovering; het geheel te samen genomen, op list en woede.

Dit wordt het geschiktst verklaard voor de nieuwe Roomse heerschappij, die in deze stad, over de tijd van de vertreding van de heilige stad, en van de vlucht van de Christelijke kerk, die in de woestijn is opgericht, zich over de hele Christenheid voornamelijk in het Westen heeft uitgestrekt. Welke heerschappij, zo zij tweeërlei is, namelijk een wereldse, die de antichrist boven alle koningen, prinsen en republieken directelijk of indirectelijk uitsteekt en de geestelijke, die hij over alle bisschoppen, abten, prelaten en priesters in de Kerk aanneemt, zo worden deze beiden geusurpeerde machten in dit gezicht onder de gedaante van deze twee beesten duidelijk voorgesteld, zoals hier namaals ook door de koninklijk opgesmukte hoer,

die op dit beest zit, en vergezeld is door de valse profeet; want dit is eigen aan de Apostel in dit schrift, dat verscheidene eigenschappen en werkingen van personen door verscheidene gezichten vertoond worden, zoals hier te voren vertoond wordt (Hoofdstuk 2) door de Christelijke kerk en zijn voorhoven en Hoofdstuk 12, door een vrouw met de zon bekleed: ja zoals Christus zelf vaak wordt ingevoerd als een Lam, soms als een Engel en Priester van de hemel en als een overwinnaar zittend op een wit paard.

De paus van Rome is de Antichrist. Dit volgt in vier bewijsredenen genomen. 1. van zijn naam ateinovLateinos, uitmakende een getal van 666. 2. van zijn zitplaats of stoel, het zevenbergig Rome. 3. van zijn opvolging en tijd van de openbare vertoning, de vorige regeerders van Rome volgende en tegelijk voor de dag komende met de kroning van de tien horens, dat is koningen, die uit de vernietiging van het keizerrijk sproten, waardoor hij zijn macht uitvoert. 4. van zijn gedrag, dat in zeven zaken aangewezen wordt. De Antichrist komt op uit de zee, niet eigenlijk, maar oneigenlijk genomen. Hier betekent de zee ongestadigheid, woeling, verwarring, die als een zee alles overstromen (Jer. 51: 42): een zee is over Babel gerezen, door de veelheid van haar golven is zij bedekt (Jes. 57: 20): De goddelozen zijn als een voortgedreven zee, want die kan niet rusten. Toen de Kerk verlost was van de dwingelandij van de heidense keizers, raakte het alles in verwarring, velerlei ketterijen namen in de Kerk de overhand. Daarbij kwam een verschrikkelijke hoogmoed; ieder wilde in de Kerk de eerste zijn. Daardoor raakte de Kerk onder vier hoofdbisschoppen; en van vier kwam het op twee, namelijk van Rome en Constantinopel; hierbij raakte in het burgerlijke alles overhoop. Toen Constantijn Rome verlaten had en zijn zetel te Bijzantium, nu Constantinopel genoemd, genomen had, vielen de Gothen, Wandalen, Longobarden en andere volken in het westerse keizerrijk en in Italië, en maakten het westerse keizerrijk teniet; dan wordt hij uit het midden weggedaan, die hem, de Antichrist, weerhield (2 Thess. 2: 7). In deze verwarring trok de bisschop van Rome alles aan zich, terwijl hij zich, zoveel in hem was, beijverde tot hij alleen voor het hoofd van de kerk erkend werd. Het gezicht was een vertoning van opkomen uit de zee en de betekenis is het opkomen van de paus, de Antichrist uit verwarringen. De zeven hoofden zijn zeven bergen, waarop de vrouw zit. Door de horens strijden de gehoornde beesten, daarmee verweren zij zich en beschadigen anderen. Deze tien horens zijn tien koningen, die het koninkrijk nog niet hebben ontvangen (toen Johannes dit schreef), maar als koningen macht ontvangen op een uur met het beest (Hoofdstuk 12: 3) had de rode draak de tien horens virtualiter, in het vermogen in zich en zullende uit hem voortkomen; maar de horens waren nog niet gekroond. Zij hadden het koninkrijk nog niet ontvangen. Zij regeerden toen nog niet, maar zij kregen macht om te regeren, de koninklijke hoeden, dat is kronen, over dezelfde tijd, als het pauselijk beest macht ontving, die in het jaar 606 voor het hoofd van de Kerk uitgeroepen werd, toen het Westerse rijk verwoest was door de Gothen en Wandalen, die het keizerrijk onder zich in verscheidene koninkrijken verdeelden. Deze koningen waren de horens van het beest, omdat hij door hen zijn wil uitvoerde. De zeven hoofden worden beschreven van hun opschrift, dat hun natuur en werk te kennen geeft. Op de hoofden was een naam van godslastering, daarin waren zij gelijk. Zij onteerden God, zij schreven God toe hetgeen met Zijn heilige natuur niet overeenkomt. Zij ontkenden van God wat Hem toekomt, zij eerden andere dingen naast en boven God, Hem tot smaadheid en oneer, die toch Zijn eer geen anderen geven wil. Het is op te merken dat op deze zeven hoofden de naam van godslastering was, want ook in dit opzicht zullen zij naderhand voorkomen. Als een godslasterend hoofd wordt de wond genezen.

Men past dit het beste toe op het Rooms antichristelijk rijk. Het is een beest gelijk, werelds naar de vorm van de wereldse monarchieën en veelheid van leden, wijde uitgestrektheid, gedaante en wijze van regering, grote kracht en tirannie. De zee, waaruit het opkomt, is het

Westerse en Europese werelddeel, of men kan er de afgrond door verstaan, omdat het uit de oude ketterijen en heidense zeden is voortgekomen. Zijn "opkomen" vertoont, hoe het verborgen ontvangen en gekweekt is, voordat het in het openbaar aan de dag kwam (2 Thess. 2: 7-8). Wat vs. 1 verder meldt verstaat men van de grote kracht en koninklijke majesteit, te zien in de drievoudige kroon van de paus (zie verder bij Hoofdstuk 17: 9-12). De samengestelde gedaante van pardel, leeuw en beer toont de wreedheid, welke die van het heidens Rome overtreffen. In het bijzonder kan men denken bij de pardel aan de gevlekte meningen van heidense ketterijen, onder valse godsdiensten en bij de berenvoeten aan de vastheid van dit rijk door canones, besluiten enz., terwijl de draak het zijn kracht geeft, aan het antichristendom zijn kracht en werking verleent.

Wij hebben hier een groot en geheimzinnig koninkrijk onder het zinnebeeld van een groot en wreed wild dier, dat Johannes zag uit de zee opkomen, namelijk in navolging van de dieren bij Daniël (7: 3). Men moet hier dus denken aan enige volken, die in deze tijd, waarin deze openbaring aan Johannes geschied is, voor barbaren werden gehouden, zoals de Franken, Germanen, Engelsen, Bohemers en in het algemeen de Noordse volken. Wij aarzelen hier niet te erkennen het rijk van het verborgen Babylon of vals Christelijk Rome, de vervolgster van de heiligen, dat uit de overblijfselen van het oude verwoeste Roomse rijk in het Westen zal worden geboren en zich vertonen zal in tien machtige koninkrijken van Europa, die zich omwille van de godsdienst met Rome zullen verenigen en aan haar bijgeloof en wreedheid voor een tijd ten dienste zullen staan, dat Johannes gezien heeft omstreeks ten tijde van Gregorius VII, d. i. op het einde van de 11 de eeuw voortgekomen te zijn uit de zee van de Noordse volken en met een uitwendige vreselijke gedaante in de wereld verschenen is.

3. En ik zag een van zijn hoofden, namelijk dat, dat op de vijf voorste (Hoofdstuk 17: 10) volgde, dat het zesde, als tot de dood gewond (nauwkeuriger "als geslacht tot de dood, waardoor het zich meteen openbaarde als dat, waaraan het tegenbeeld van het Lam (Hoofdstuk 5: 6), namelijk de antichrist, zal toebehoren. Enzijn dodelijke wond, de wond, waardoor het tot de dood scheen getroffen te zijn, werd genezen, evenals Jezus Christus uit de dode opstond. En de hele aarde, niet de hele bewoonde aarde, maar alleen het geheel van de volken, die reeds tot beschaving waren gekomen (terwijl de volken, die nog buiten de kring van de beschaving staan, als buitengesloten worden gedacht en vervolgens in Hoofdstuk 20: 3 en 8 onder de uitdrukking "heidenen" in aanmerking komen), verwonderde zich achter het beest d. i. met een bewondering, die een onderwerping onder dit ten gevolge had.

4. En zij, allen op de aardbodem, aanbaden de draak, die het beest macht gegeven had zodat de dodelijke wond van dat zesde hoofd weer kon worden genezen; en zij aanbaden het beest, dat ook in hetgeen dat weer gezond geworden hoofdbetekent, nu ook van zich kon roemen, evenals de verheerlijkte Christus (Hoofdstuk 1: 18): "Ik was dood en zie Ik ben levend". Onder hen werd de bewondering hoe langer hoe meer vol geestdrift, zeggende: "wie is dit beest gelijk (Jes. 40: 25; 46: 5 Ps. 35: 10)? Wie kan strijd voeren tegen dit? Moet zich niet de hele wereld zonder meer daaraan onderwerpen als een onverwinnelijke macht?

a) Openb. 18: 18

5. En aan het dier, toen het in zijn ontwikkeling tot dat punt was gekomen, werd een mond gegeven, om grote dingen en gods-lasteringen te spreken (Dan. 7: 25; 11: 36. 2 Thess. 2: 4 2Th) en het werd macht gegeven, om, voordat nog deze ontwikkeling van zijn hoogste toppunt in de antichrist was bereikt, zulks te doen tweeënveertig maanden. Voor de duur van het toppunt zelf was daarentegen een andere, slechts zeer korte tijd reeds sinds lang

afgemeten (Hoofdstuk 12: 14), die, het tegendeel is van het "levend in alle eeuwigheid" van de ware Christus (Hoofdstuk 1: 18).

Er kan geen twijfel aan zijn, of de 42 maanden moeten eveneens in profetischen zin worden opgevat als in Hoofdstuk 11: 2; er moet dus een tijdruimte van 1260 jaren mee bedoeld zijn. Nu kan nooit een enkel persoonlijk heerser zo lang blijven; wij moeten dus verder erkennen, dat, terwijl in de eerste helft van het vijfde vers van de antichrist wordt gesproken als het dier, dat tot zijn volle ontwikkeling is gekomen, de tweede helft wil aangeven, hoeveel tijd zal verlopen van het eerste aanzijn van het dier tot aan deze volledige ontwikkeling. Zo hangt er alles van af, dat de tijd voor de eerste aanvang van het dier wordt bepaald, om vervolgens ook de tijd van het verschijnen van de antichrist te kunnen berekenen; want dat deze tijd een onnavorsbaar, ondoordringbaar geheim zou blijven, is een volstrekt verkeerde veronderstelling; integendeel wordt het ons hier nadrukkelijk voorgehouden, onze kracht te besteden aan het onderzoek daarvan. De 70 jaren in Jer. 25: 11 vv. moesten ook niet om niet in de Bijbel staan; wij zien Daniël in Hoofdstuk 9 van zijn profetisch boek zich daarmee bezig houden. En weer de, 70 jaarweken in Dan. 9: 24 vv. stonden daar evenmin tevergeefs; de mannen van God hebben nagespeurd, waarop en op welke tijd de Geest van Christus, die in hen was, beduidde (1 Petr. 1: 11) en de grijze Simeon is zeker zo’n onderzoeker geweest en heeft op zijn vragen een antwoord van de Heilige Geest ontvangen (Luk. 2: 25 v.). Omdat wij nu het rijk of land reeds kennen, waaraan wij bij het dier met de zeven hoofden te denken hebben, zullen wij slechts op het meest beslissende, en voor het rijk van God belangrijke jaar in de eerste geschiedenis van Frankrijk moeten peinzen, om voor onze berekening een zekere vastheid te verkrijgen. En dan komt ons het jaar 732 na Christus, waarin Karel Martel tussen Tours en Poitiers zijn overwinning op de Saracenen behaalde en waardoor hij de steeds verder voortdringenden Islam in zijn vreselijke macht knakte, als zo een voor. Hiermee waren niet alleen volgens de voorspelling in Hoofdstuk 9: 14 de Germaanse volken en de Christelijke kerk van het Westen tegen het gevaar van een overstroming door de Saracenen en de vernietiging door de Islam, zoals die het Oosten had getroffen, gered, maar ook de grond gelegd tot de opkomst van de naar Karel genoemde dynastie van de Karolingers, die wij boven als de eerste onder de 7 hoofden van het dier hebben gerekend. Dat is ook de aanvang voor die eigenaardige betrekking van sympathie voor elkaar, die door alle tijden tussen de Roomse stoel en de Franse wereldmacht heengaat, tot het eindelijk direct tot een huwelijk, of tot een bepaald zitten van de vrouw op het dier komt Re 16: 19; want de pauselijke opwekking tot het roven van de Frankisch koningskroon valt in het jaar 752 en de schenking van Pepijn aan "de heilige Petrus", zoals men zegt in het jaar 756 na Christus. Berekenen wij nu de 42 maanden van dat jaar 732 af, dan verkrijgen wij een tweede rij naast de eerste, die wij bij Hoofdstuk 11: 2 en 3 verkregen, bijna een eeuw later begint en even zoveel later ten einde loopt, door 11 eeuwen heen daarentegen parallel naast die gaat; a. 637 + 1260 = 1897 de eerste noemen wij de periode van de ontwikkeling van de antichristelijke tijdgeest, b. 732 + 1260 = 1992 de tweede de ontwikkeling van de persoonlijke antichrist. De ene brengt het gevaar teweeg dat in het protestantse principe van vrijheid voor de nog strijdende Kerk ligt, omdat deze vrijheid toch ook aan groot misbruik is blootgesteld en tot libertinisme en teugelloosheid worden kan, zelfs tot het ontstaan van de toestanden, beschreven in Hoofdstuk 11: 7-10 en de ongehoorzaamheid en opstand tegen de Heere voor de mensen mogelijk verhoogt tot de mate in Ps. 2: 2 v. voorgesteld. Maar tegenover menselijke zonde, als die niet tot het ergste komt, blijft Gods genade en de zaligheid in Christus toch altijd nog machtiger en de 3 1/2 jaar van de heerschappij van de anti-Christelijke tijdgeest hebben de reactie, in Hoofdstuk 13: 11-13 aangeduid, ten gevolge, die de Evangelische kerk tot haar hoogste bloei brengt en tot die plaats tegenover de andere Kerk, die haar van rechtswege toekomt, maar door haar zolang moet worden gemist, tot het gevaar, dat in haar principe voor de ziel ligt,

overwonnen is en de weg tot juist gebruik van de vrijheid was bereid. De tweede ontwikkeling daarentegen brengt het veel vreselijker en ontzettender gevaar teweeg, dat in het principe van het Roomse pausdom ligt. Met behulp van de leerstelling van een plaatsbekleding van God en van Christus door een mensenkind, van de onfeilbaarheid van deze plaatsbekleder en van zijn onbeperkte heerschappij over het geweten, en door de wederkerige verbintenis van de wereldlijke macht met de geestelijke en van de geestelijke met de wereldlijke, zal het de moordenaar vanaf het begin en de vader van de leugen eens mogelijk worden, in plaats van de Christus van God een anti-Christus onder te schuiven, aan die zijn kracht en zijn troon en grote macht te geven, en de tijd van zo'n dwaling teweeg te brengen, waarin hij, als het mogelijk was, ook de uitverkorenen zou verleiden. Daarmee zal het geheim van de boosheid worden vervuld; omdat het nu toch niet meer menselijke boosheid is, die zich daar ontwikkelt, maar de boosheid van de duivel zelf, die aan de mens werkt, kan er ook geen hulp en redding tot herstel meer zijn, maar het gevolg zal een oordeel zijn, dat ten eerste de grote hoer doet vallen (Hoofdstuk 18) en vervolgens het dier en de valse profeet in de poel van het vuur werpt, waarheen later de duivel met de dood en de hel volgt (Hoofdstuk 19: 20; 20: 14). Rekenen wij bij het jaartal 1992 na Christus, dat wij voor het verschijnen van de anti-christ hebben gevonden, de 3 1/2 jaren van zijn heerschappij (Dan. 7: 25; 12: 7), dan komen wij tot 1995 1/2. Nu is volgens juiste berekening de wereld in de herfst van het jaar 4005 voor Christus, dus 4004 1/2 geschapen, dan zou de duur van de hele strijd van de wereld tot aan de val van de anti-Christ juist 6000 jaren bedragen. Het is dan ook reeds de mening van de oudste kerkleraars geweest, die deze 6 duizendtallen van jaren met de 6 werkdagen van een week parallel stelden (2 Petr. 3: 8), die de wereldweek noemden en de oprichting van het duizendjarig rijk, die nu volgde (Hoofdstuk 20: 1 vv.) als de wereldsabbath, als de zevende dag van de wereldgeschiedenis beschouwden, die vervolgens door de eeuwigheid (Hoofdstuk 20: 7-22: 5) wordt afgelost en dus in een nooit eindigende Zondag overgaat.

Nadat wij bij vs. 2 van de dynastieën van Frankrijk reeds datgene hebben gevonden, dat de anti-Christ eens zal voortbrengen, zal het niet moeilijk meer zijn, ook de dodelijke wond van dit hoofd, die echter weer werd genezen (voor de blik van Johannes stelde zich de zaak zeker zo voor, dat het hoofd voorkwam, als door een slag met het zwaard van de romp gescheiden, want het was heden de 19de Oktober (Hoofdstuk 1: 10), het wedergenezen worden daarentegen is profetisch), zodat zich de hele wereld achter het dier verwonderde, in haar voorspel uit Frankrijks geschiedenis aan te wijzen; want Gods voorspelling is niet een pand, dat ledig voor een onbepaald en tijd in de aarde is begraven, maar het is op woeker gesteld. Zij beheerst de wereldgeschiedenis en toont haar werkzame kracht reeds in voorafgaande gebeurtenissen van de wereldgeschiedenis, die het toekomende afschaduwen, op dat men op haar eigenlijke mening opmerkzaam wordt en bij haar verklaring niet heen en weer geslingerd wordt. Als tot de dood gewond of geslacht, openbaart zich het zesde hoofd aan het lichaam van Frankrijk, dat de dynastie van Buonaparte vertegenwoordigt en Napoleon I, wiens lot het is geweest, dat hij aan zijn afstand van de troon in het jaar 1814, die hem nog de titel in luister van het keizerrijk met een klein souverein eigendom redde, niet trouw bleef, maar een laatste wanhopige poging tot herkrijging van de vorige heerlijkheid waagde. Het moest toch bij die val niet blijven, omdat het geen dodelijke wond geweest was, maar tot zo een zou komen, waarin het huis Buonaparte op doodstraf uit Frankrijk verbannen zou zijn en de drager van zijn naam nog in zijn leven voor de wereldgeschiedenis werd begraven. Van het dier, dat zich omstreeks 18 jaren lang geheel en al met Napoleon had vereenzelvigd, wordt nu gezegd (Hoofdstuk 17: 8 en 11): "het was en is niet"; maar is ook na een dubbel zo lange tijd niet het woord vervuld: "het zal terugkomen uit de afgrond" (de revolutie)? Wij hebben een tweede Frans keizerrijk onder Napoleon III zien opstaan en inderdaad heeft zich bij dit genezen

worden van de dodelijke wond de hele aardbodem achter het dier verwonderd. De grootmachten van Europa hebben zich ootmoedig en gewillig onder het gezag van de avontuurlijke koning gebogen, alsof achter hem een bijzondere majesteit verborgen zou zijn en de volken hebben nu weer een bijna onverklaarbare sympathie met Frankrijk getoond, hoewel toch anders een grote mond niet veel aantrekkelijks heeft en de treden van berenvoeten niet gemakkelijk worden vergeten. Men bemerkt de toverachtige macht, die achter het dier staat en die het zo ver wil brengen, dat ten slotte nog eens wordt gezegd: "wie is aan het dier gelijk? en wie kan er tegen strijd voeren? " Intussen heeft de beschikking van God ook over Napoleon geregeerd. Het zou toch zo makkelijk hebben kunnen geschieden, dat zijn lichamelijk lijden reeds vroeger een dodelijk einde zou hebben gehad, of dat het krijgsfanatisme in het jaar 1870 nog eens voor een verstandig overleg zou zijn geweken en de weinige jaren van de nog achterstallige leeftijd van deze keizer in dezelfde baan als de vroegere zouden zijn verlopen. Maar nee, het gezicht van de dodelijke verwonding van het hoofd moest ook aan hem worden vervuld; het moest een wond van een zwaard zijn, die ook voor de tweede keizer op de Fransen troon in de geschiedboeken zou worden opgetekend. Nu is het bezwaarlijk een waarzeggen, maar alleen een volgen van de sporen, die Gods voet zelf op de aardbodem heeft ingedrukt, als wij bij onze uitlegging op de voorgrond stellen, dat ook het gezicht van het weer genezen worden van de dodelijke wond voor de tweede maal waar zal worden niet zo snel, maar pas na zoveel generaties, dat hij in wie dat plaats heeft, als een achtste optreedt, maar daartussen, evenals tussen Napoleon I en III een tweede ontbreekt, zo ook een vierde tot aan de zevende tot de vergetelheid behoort en nu ten opzichte van de regenten van dit huis eveneens gezegd kan worden, als ten opzichte van de dynastieën in het algemeen: "vijf zijn gevallen" (Hoofdstuk 17: 10 en 11) I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII. Maar hoe een achtste en toch van de zeven? Hij is dat zeker, in zo verre hij tot dezelfde dynastie met hen behoort. Moest het er echter niet bij blijven, dat er slechts zeven hoofden zijn ook ten opzichte van de Napoleons? En als dat zo was, zou dan niet iets monsterachtigs, iets bovenmenselijks, dat boven alle begrip verheven is, voortkomen? Wij behoeven voor deze consequentie van gedachten, die tot Napoleon I en Napoleon VIII als tot een en dezelfde persoon leidt, niet zonder meer terugschrikken; er zal ons bij deze dingen ook nog veel meer tegenkomen, dat een gewoon mens met zijn gewoon denken en ervaren niet kan rijmen. Maar daarop wordt juist voor de tijd van de laatste, grote droefenis gedoeld, op een verwondering van de aardbodem, die iets geestachtigs, bovenwereldlijks, god gelijkends in het dier opmerkt, al weet men ook niet, wat het eigenlijk is of van waar het komt, opdat aan de oprichting van het anti-Christische rijk een ontvankelijke bodem in de harten van de volken bereid wordt. Daarover zal bij Hoofdstuk 17: 8-11 nader worden gesproken. Intussen zullen de volgende opmerkingen van twee nauwkeurige en verstandige uitleggers voldoende zijn. De een die schrijft: "wij hebben hier te doen met een kunststuk van satan, waarmee hij God zelf nabootst; evenals Deze Ene tot Heer geeft, Die uit de dood is opgestaan, zo ook hij. Het is nu ook duidelijk, waarom de wereld bij zijn openbaar worden of weer aanwezig zijn, geheel wordt meegesleept en de draak aanbidt, die aan het dier de macht heeft gegeven. Hij is toch een heerser naar hun hart, omdat hij de dood, deze vijand van de mensen, aan wiens banden zij zich tot hiertoe niet hebben kunnen ontworstelen, overwonnen heeft en zo ook aan zijn aanhangers eeuwig leven, maar wel verstaan! eeuwig leven aan deze zijde van het graf belooft. " Bij een ander wordt gezegd: "De apostel Paulus stelt in 2 Thess. 2 het verschijnen van de mens van de toekomst met dezelfde woorden voor, die hij en de Schrift in het algemeen van de terugkomst van Christus bezigt. Een openbaring of onthulling, die nu nog slechts door een terughoudende macht wordt vertraagd een toekomst ofparousia, zoals Christus’ terugkomst een paroesie is, noemt hij zijn optreden. Dat heeft geheel het uitwendige, alsof deze vijand van Christus reeds aanwezig was, maar niet op aarde, maar in de diepte, evenals Christus in de hemel is en slechts zou moeten verschijnen. Zo heeft men

dan in de oude Kerk hier en daar de mening aangekleefd, als of die beruchte moordenaar van de Romeinse Christenen, de keizer Nero van de dood zou moeten terugkeren als de laatste vijand van Christus. Overeenkomstig zo'n feit luiden de woorden.

Als krijgvoerder tegen dit hoofd trad een Duitser op, eens bergwerkers zoon, Maarten Luther en sloeg hem door de Hervorming deze wond; de bisschop van Filadelfia, de eerste van de twee getuigen, die als mannen van ijzer en staal, met de kracht van een Elias en een Mozes gewapend, in deze wereld zich van hun taak kwijten. Er is geen twijfel aan, of de Reformatie bedreigde het Pausdom met de ondergang, omdat er ook in Spanje, Frankrijk en Italië lieden genoeg waren, die tot het zuivere Evangelie, door Luther en de andere Hervormers opnieuw aan het licht gebracht, weer terugkeren wilden, wanneer zij daarin niet door de Jezuïten verhinderd waren. Had de hervormingsbeweging van die zijde geen tegenwerking ondervonden, dan was het met het pausdom gedaan geweest en de dodelijke wond, door de Hervorming toegebracht, had het ook de dood veroorzaakt. Maar het moest nog eenmaal weer herleven, en het aangevangen werk van heerszucht, huichelarij en boosheid voleindigen. De dodelijke wond werd door de kerkvergadering te Trente geheeld, dat is door de Jezuïten. Over deze merkwaardige en onverwachte genezing, over de plotselinge herstelling van het aanzien van de pausen, verwonderde zich de hele katholieke wereld. Nu schatte men het pausdom veel hoger dan voorheen, omdat de Hervorming het zelfs niet schaden kon. Nu schaarden zich de katholieke volken vol verwondering en aanbidding achter de herder van hun zielen (vs. 4) en aanbaden de draak, die het beest de macht gaf en aanbaden het beest. Merkwaardig en ontzettend! Zij aanbaden de draak! De draak had het beest reeds vele eeuwen van te voren de macht gegeven, maar in dit dreigende gevaar, waarin de hervormingstijd het beest wikkelde, gaf de draak aan het beest de macht om zich te redden; en daarover verbaasden zich de aardbewoners; deze redding deed de draak hun namelijk als een redding van Godswege en door de macht van de waarheid voorkomen. De lasterwoorden en grote dingen, die het na de Hervorming uitgesproken heeft, zijn vooral de stellingen van de Trentse kerkvergadering, waardoor alle dwalingen van het pausdom plechtig als goddelijke waarheden vastgesteld en voor alle toekomende tijden onherroepelijk bevestigd zijn en de uit Gods woord geputte leer van het Protestantisme 431 maal (aan het einde van ieder besluit) is vervloekt. De 42 maanden bepalen de duur van het pausdom op 1260 jaren, namelijk de 1260 dagen, gedurende welke de vrouw voor de draak in de woestijn vlucht. Wanneer ook het pausdom als wereldmacht geen volle 1260 jaren duurt, het bestaat toch zo lang als valse godsdienst, door Rome's bisschoppen reeds voor het begin van hun wereldlijke macht sinds de zevende eeuw aangekleefd en voorgestaan.

Johannes ziet het hoofd, zoals het reeds weer hersteld was, hij ziet het met het litteken van een dodelijke wond; men kon het dit hoofd aanzien, dat het eenmaal als van het lichaam gescheiden geweest was. En welk van de hoofden van het beest was het, dat gedood en weer genezen was? Geen ander dan het zesde, het hoofd door het beest gedragen ten tijde van de Heere Jezus en van Johannes; met andere woorden: het Romeinse rijk. En waardoor had het die dodelijke wond ontvangen? Door het verzoeningswerk van Jezus Christus. Van de draak heeft het beest kracht en troon en macht; dat beest is als een plaatsvervanger van de anderen, de stedehouders van de overste van deze wereld. Hetgeen de satan ten verderve deed gaan en zijn heerschappij op aarde verstoorde, dat moest ook een dodelijke wond toebrengen aan het beest en aan dat van zijn hoofden, dat zich toenmaals verhief. De volken van de wereld, die bij de verkondiging van het Evangelie van Christus Jezus, de Zoon van de levende God, vervuld waren geworden met schrik en beving vanwege de ondergang van de heidense wereld en de heerschappij van de zonde en de duisternis op aarde, zie, zij zijn plotseling verwonderd, dat al die vrees ijdel bevonden schijnt te zullen worden. "Alles blijft, zoals het van de

aanvang van de schepping af geweest is! " zo roepen zij met zegepalende spot. En zoals niets in de Heere Jezus meer verbazing had gewekt dan Zijn opstanding uit de dood, zo stond het beest verstomd over de herleving van het heidendom, na het teweeg brengen van de verlossing door het bloed van het kruis. Dat heidendom scheen vaster gegrondvest dan ooit van te voren en de kleine menigte van aanhangers van de Nazarener scheen in korte tijd van de aardbodem verdelgd te zullen zijn. Toen de Vader Zijn Kind Jezus van de dood opgewekt en daardoor de hoop van de verslagen Kerk op verlossing levendig gemaakt en haar de voorsmaak van een luisterrijke zegepraal gegeven had, toen scheen de overste van deze wereld een gelijk wonder te hebben verricht tot verheerlijking van het Beest; want ook dat vierde zijn opstandingsfeest en daarom klonk de honende jubelzang van de heidenen, in felle haat tegen Jezus ontstoken: "Wie is dit beest gelijk? En wie kan strijd voeren tegen dit? Vertroostend is hetgeen wij lezen: "aan dit werd gegeven", want zo geldt ook van de overste van deze wereld dat woord: "Wat heeft u, dat u niet ontvangen heeft? " Is het de waarachtige God, die de tong van de vijanden bestuurt, hun hart regeert, en hun handen in Zijn macht heeft, dan kan alle verdrukking, die de Kerk van het beest te lijden heeft, geen wezenlijke ramp zijn, maar is genade; maar dan zal ook de Heere, die macht aan het beest gegeven heeft, haar ook daaraan weer ontnemen en kan ten slotte de triomfkreet van de godslastering: "Wie is dit beest gelijk? " de gelovigen nooit tranen van vrees uit de ogen persen, maar moet slechts dan medelijdende glimlach over zulke machteloze zelfverheffing tekenen op hun gelaat. Niet tevergeefs herhaalt dit Hoofdstuk zo vaak dat woord: "hieraan werd gegeven". Immers drie maal komt het bij paren voor: twee maal bij het eerste beest en eenmaal bij het tweede. De Heere kon het beest wel met een slag ter aarde werpen; maar dit doet Hij niet; Hij laat het integendeel over aan zijn vervolgingswoede gedurende tweeënveertig maanden. Deze tijdsbepaling komt reeds vroeger voor als maat van de heerschappij van de wereld over de Kerk, als een dieken voor de toenmalige tijd, waarin Gods volk wel vernederd werd, maar om eindelijk volkomen te zegepralen.

Dit van de dood toe gewonde hoofd betekent de Christelijke staat met zijn natuurlijke beschaving en veredeling. Deze trek duidt het grondkarakter van de wereldontwikkeling in deze Christelijke tijd naar zijn inwendig wezen aan, zoals ons vroeger de kerkelijke ontwikkeling beschreven werd, als de vrouw, die tot hoer werd. Beide deze ontwikkelingen stemmen met elkaar overeen: de wereldlijke macht verbergt haar vijandschap en haar ongeloof en neemt zelfs uitwendig het Christendom aan, maar zoals het beest zijn God-vijandige gezindheid bedekt, zo omgekeerd verloochent de vrouw haar vreez voor God en haar geloof, omdat zij naar de wereld en het aards genot haakt. Van beide zijden worden de uitersten vermeden; wereld en kerk betonen elkaar wederkerig inschikkelijkheden en geven elkaar in schijnbare verdraagzaamheid toe. Het beest draagt de hoer (17: 3-7). Wereldgelijkvormig Christendom aan de ene zijde en verchristelijkte wereldgezindheid aan de andere zijde, ziedaar de grondtype van de Christelijke eeuwen, die volgen. En wie wint daarbij? Aanvankelijk zeker alleen de wereld. Want de Kerk die haar leven uit God en Christus heeft, kan slechts verliezen wanneer zij zich met de wereld en het wereldse vermengt. Zo verblijdend dan ook de Christelijke toestand van de wereld aan menselijke ogen moge toeschijnen, dit wereldgelijkvormig Christendom is in Gods ogen het ware niet. Wanneer eenmaal de koninkrijken van de Aarde van de Heere en van Zijn Christi zullen zijn, dan zal de Heere vooraf iets geheel nieuws scheppen.

Wreed, loos en vervaarlijk in het aanzien en afschuwelijk wegens zijn vlekken. Dit monster had lompe, maar sterke en verscheurende beervoeten en een lelijke gang; het had een leeuwenmond, verschrikkelijk wreed en verslindend. Zo is de antichrist in al zijn handelingen; al wat hij doet is duivelswerk, hij werkt alles door de duivel, die bezit hem, die

bestuurt hem, die geeft hem kracht, troon en macht, daarom volbrengt hij ook in alles van de duivelen wil. De genezing van de dodelijke wond van het godslasterlijk hoofd is geschied door de paus, die niet alleen het gebied over Rome en het Romeinse rijk heeft en uitgebreid heeft en zo het zevende hoofd van het beest is, maar die heeft de godslasterlijke regering hersteld, hoewel onder een andere naam; toen ze gewond werd, was ze heidens godslasterlijk, nu is ze Christens godslasterlijk. De godslastering is in beiden gelijk en hoe zij overeenkomen, zal in vs. 14 en 15 getoond worden, als wij zien zullen hoe een beeld van het beest gemaakt is. De hele Christenwereld, alleen de 144. 000 verzegelden uitgenomen, verwondert zich over de grootheid, heerlijkheid en macht van de paus van Rome, de antichrist, het beest. Zij aan baden de draak, de duivel; niet onder die bevatting, maar afgodendienst is duivelsdienst. Zij aanbaden ook het beest en gaven het meer dan menselijke eer en onderwierpen zich onder de paus als onder God, omdat zij geloofden dat hij zaligheid en verdoemenis in zijn hand heeft. Zij achtten zijn macht zo groot, dat niemand zich tegen hem kon zetten, omdat hij alles, zelfs het geweten van de mensen, onder zich had. God laat de duivel en zijn werktuigen soms los, maar houdt hen als boze honden aan een keten, zodat zij niet kunnen doen, wat zij wel zouden willen en niet langer dan de Heere hun perk stelt. De duivel, losgelaten, spoort het beest aan en geeft het bekwaamheid en stoutheid om grote dingen te spreken, om zich uit te geven voor de stadhouder van Christus en gebieder op de aarde, om zonden te vergeven en te houden, om ten hemel te brengen en ter hel neer te stoten, om zulke godsdiensten in te stellen, die recht tegen Gods instellingen zijn, die God oneer aandoen, het schepsel eren boven de Schepper en de waarheid en zaak van God lasteren. Maar God had Zijn tijd om dat te doen bepaald tot tweeënveertig maanden, dat is een tijd, tijden en een halve tijd, dat is 1260 dagen. Die verschillende uitdrukkingen betekenen een en dezelfde tijd, die begonnen is over de dodelijke wond van het beest en eindigde over de tijd van de hervorming. Niet dat het beest teniet gedaan zou zijn, maar dat hij het niet langer zou doen als zittende in de Kerk, als de Kerk overheersende, als de onderwerping van allen hebbend. De duivel en het beest zullen niet ophouden van boosheid, zolang zij zijn.

6. En het beest opende in die mens van de zonde, die het ten slotte voortbracht en die, voor dat genoemde doel een mond was gegeven, nu ook daarvan gebruik makende, zijn mond tot lastering tegen God en wel in drievoudig opzicht, om Zijn naam te lasteren en in de tweede plaats Zijn tabernakel en ten derde die in de hemel wonen (Dan. 7: 25. 2 Thess. 2: 4

De profeet hoort in de geest het dier nu werkelijk lasteren. Het mag nu uitspreken wat reeds van vroeger in zijn binnenste was, wat het echter in vroegere tijden, toen het zich nog door allerlei banden gebonden voelde, ten minste niet in die mate waagde. Nu lastert het echter als de echte antichrist naar hartelust alles, wat hoog en heilig is: God zelf, "Zijn naam", d. i. alle openbaring van Zijn heerlijkheid, vooral ook Zijn eer in Christus Jezus en de Heilige Geest; "Zijn tabernakel", de godsdienst, het woord en de aanbidding van God; die in de hemel wonen, d. i. de mannen en dienaren van God, die de strijd hebben geëindigd, maar ook degenen, die niet op aarde wonen, wier wandel en burgerschap in de hemel is en die, hoewel nog hier beneden in de vreemde, toch met de hemelingen een gemeente uitmaken.

Het wordt gezegd, dat zij de Geest van God niet hebben en zij worden van heiligen in kwaaddoeners veranderd.

7. En het beest werd, behalve die mond om tegen God te lasteren (vs. 5), ook macht ter verderving tegen de Kerk gegeven, om de heiligen, de gelovigen in Jezus Christus, strijd aan te doen en om die door uitwendige vernietiging te overwinnen (Hoofdstuk 12: 17 Dan. 7: 21 en daaraan werd, nadat het zo de Kerk had verwoest en alle sporen van een heerschappij van

God teniet had gedaan, als een tegenbeeld van hetgeen, de Vader aan de Zoon had geschonken (Dan. 7: 14 MATTHEUS. 28: 18 Joh. 17: 2 over alle geslacht en taal en volk (Hoofdstuk 5: 9; 11: 9; 14: 6; 17: 15).

De "hele aarde" (vs. 3) is volgens het vaste spraakgebruik in al deze hoofdstukken tot Hoofdstuk 19: 21 niet de hele bewoonde aarde in het algemeen, maar alleen het geheel van de volken, die reeds in het geschiedkundige leven zijn opgenomen in tegenstelling tot de volken, die tot de aardbodem behoren, waarvan vervolgens in Hoofdstuk 20 gesproken wordt als van degenen, die na de nederlaag van de antichrist nog overgebleven zijn. De antichrist zal dus werkelijk in de beschaafde volken van zijn tijd, die tot het gebied van de tien koningen behoren, zijn gebied hebben. Ook in Hoofdstuk 16: 14 wordt alleen van deze gesproken, als daar van "de hele wereld" wordt gesproken.

Het beest richt een rijk op van deze wereld, ieder moet zich naar de godsdienst van deze zijde van het graf richten of de wereld ontruimen. Daarom wordt met alle middelen van geweld en dwang tegenover allen gehandeld, die zich niet schikken en de nieuwe dienst van het dier niet aannemen. Zo worden dan de gelovigen vervolgd, in de gevangenis geworpen en gedood en vinden nergens bescherming en toevlucht, want de hele wereld hangt het dier aan.

8. En allen, die op de aarde wonen, die met hun lust en gedachten aan de aarde hangen (Hoofdstuk 3: 10; 8: 13; 11: 10. Jer. 10: 18), zullen het dier en in dit ook de draak (vs. 4) aanbidden a), wier namen niet zijn geschreven in het boek des levens van het Lam, dat geslacht is, van de grondlegging van de wereld (Hoofdstuk 17: 8). Zij daarentegen, die van eeuwigheid waren uitverkoren (MATTHEUS. 25: 34 Efeziers 1: 4), waren reeds in de hemel overgebracht (Hoofdstuk 14: 13 MATTHEUS. 24: 24) en de Zionsgemeente (Hoofdstuk 14: 1-5) bleef nog aan het bereik van het dier onttrokken (Hoofdstuk 12: 14 Joël 3: 5 en 21).

a) Ex. 32: 33 Filippenzen 4: 3

De verzoeking, om het dier te aanbidden, is zo groot, dat alleen de eeuwige verkiezing van God ervoor bewaart. De uitverkorenen nu zijn degenen, voor wie het Lam, dat voor ons in de dood is overgegeven, middelpunt van geloof en leven is geworden, die in de rechtvaardiging van de zondaars enig en alleen door het geloof in dit Lam als in het hoofdartikel van goddelijke waarheid door middel van eigen overtuiging en waarheid wortelen.

Het boek des levens wordt het geslachte Lam toegekend en dus alle zaligheid, ook die van de vromen van het Oude Verbond, daardoor van het offer van Christus afhankelijk gemaakt. Is echter de zaligheid van de gelovigen verworven door lijden en sterven, dan is hun daardoor voorgesteld, dat ook zij alleen door lijden en sterven zullen overwinnen.

Het beest deed wat hem door de draak geleerd was: het sprak lasteringen tegen God, vernietigende de voldoening van Christus. Het leerde de rechtvaardigmaking uit de werken en beeldde God af in de gedaante van een mens, een viervoetig dier en gevleugeld gevogelte. Hij offerde de broodgod tot vergeving van de zonden en deed die aanbidden en de hemel voor geld verkopen. Hij vervolgde, lasterde en verbrandde de Kerk en de ware godsdienst, tegen die in de hemel wonen. Hij onteerde de engelen en verstorven heiligen en maakte die tot afgoden. Dit doet de antichrist, hetzij hij beter weet, hetzij overgegeven om de leugen te geloven.

Het een hoofd werd gewond kort na zijn opkomst. Dit betekent een zware slag door de inval van de Mohammedanen tot straf aan het antichristendom toegezonden. Het genas echter; het kreeg zijn krachten weer en werd in die werelddelen niet geheel uitgeroeid en breidde zich in andere oorden weer tot schadevergoeding uit. Daardoor werden de mensen overreed dit rijk als goddelijk en als het enige op aarde opgericht te eerbiedigen. Met onuitsprekelijke hoogmoed verheft het zich boven alle koninkrijken en wetten en koningen, ja zelfs boven God, wiens naam het zijn vorst geeft, op wiens rechten het aanvalt door onfeilbaar uitleggen van de Schrift, vrijspreken van zonden enz. De tijd van 42 maand geeft te kennen een lange maar bepaalde duur.

De historie wijst mij een duidelijke vervulling van deze profetie aan in Alexander III, het tweede hoofd van het beest, de eerste vervolger van de Waldenzen, die zeventien jaren achtereen is gekneveld door de keizer Frederik Ahenobarbus, terwijl daarna te Venetië de keizer overreed is om voor ‘s pausen voeten neergevallen vergiffenis te vragen en hem te aanbidden. Daardoor is het gezag van de pausen in de gedachten van de bijgelovige en vleselijke mensen zeer toegenomen.

Dit hoofd, dat gewond is, zijn de heidense keizers. De wond bestaat in een dodelijke slag op de afgoderij en in een zeer grote verduistering van de opperste troon van dit rijk door het overvoeren van de keizerstroon en zetel naar Constantinopel, waardoor de heerlijkheid van Rome verminderd is. Door de pausen is de afgoderij hersteld en Rome van haar eenzaamheid genezen door paus en kardinalen, zodat zij majestueuzer en meer heerschappij uitoefende.

9. Als iemand oren heeft, die horen. Zo liet de stem zich horen, die ook datzelfde woord in Hoofdstuk 2: 7, 11, 17, 29; 3: 6, 13 en 22 de zeven gemeenten had gericht.

10. Als iemand in de gevangenis leidt, zoals een Herodes Petrus, om hem vervolgens te doden, evenals Jakobus de oudere (Hand. 12: 1-4), die gaat tot vergelding daarvoor zelf in de gevangenis, om zelf gedood te worden (Hand. 12: 21-23). a) Als iemand met het zwaard zal doden, evenals Petrus eertijds met het zwaard naar van de Hogepriesters dienstknecht sloeg (MATTHEUS. 26: 5 v.), die moet zelf met het zwaard gedood worden, zoals deze bij die gelegenheid reeds gezegd is. De Kerk, die juist het meest zich op Petrus beroemt, heeft echter het minst acht gegeven op hetgeen Petrus’ geschiedenis leert en drijft nu in de dienst van de antichrist haar verkeerdheid ten toppunt. Zij zal daarom nog voor hem en zijn vazallen het oordeel ten prooi worden, zoals het sinds lang verdiende (Ezechiël. 27: 6-10). Met dit dreigend woord aan het grote Babel van de laatste tijd over allen, die van Mijn volk nog in haar zijn en, om hun zonden en plagen niet deelachtig te worden, van haar uitgaan (Hoofdstuk 18: 4 vv.), maar daarom nu met de heiligen onder hun vervolging moeten bezwijken, wil Ik een vermaning tot standvastige volharding in de verordende strijd verbinden. Hier is de lijdzaamheiden het geloof van de heiligen op zijn plaats (Hoofdstuk 14: 12) lijdzaamheid, die het hardste over zich gaan laat en geloof, dat aan Christus vasthoudt en zich niet laat bewegen zich aan de zijde van het dier te stellen.

a) Gen. 9: 6

Het is verkeerd, als de uitleggers menen, dat met de woorden "als iemand in de gevangenis leidt, die gaat zelf in de gevangenis, als iemand met het zwaard zal doden, die moet zelf met het zwaard gedood worden", aan de gelovigen, die door het beest en zijn aanhang vervolgd worden een waarschuwing wordt gegeven, dat zij niet moeten denken aan het aanwenden van dergelijke middelen van geweld, om dat schrikbewind te doen vallen. De toestanden en

omstandigheden zorgen er reeds vanzelf voor, dat hun dat niet in de gedachte kan komen, zelfs als zij zouden vergeten, dat de wapens van hen niet vleselijk mogen zijn. Maar ook dat treft geen doel, als men de woorden neemt van een toespraak aan de vervolgde gelovigen: God zal strenge vergelding doen aan hun vervolgers en daarmee moesten zij zich vertroosten en geduldig wachten. Een slechte troost! zo moeten wij met Füller zeggen; want die om zijn belijdenis van Christus wordt gedood, wordt niet daardoor levend, dat zijn moordenaar eveneens een prooi van de dood wordt. Men moest bedenken, dat aan Christenen wel een betere vertroosting kan worden gegeven; maar laten wij dat ook gelden dan zou die toch van zo'n dagelijkse aard zijn, dat moeilijk te begrijpen zou zijn, hoe daarop als op iets bijzonder belangrijks moest worden gewezen met het woord: "die oren heeft om te horen, die horen". Worden nu zonder twijfel de woorden niet gericht aan de vervolgden, maar aan de vervolgers, dan heeft Christus, de Heere met de antichrist, die mens van de zonde en kind van het verderf, evenmin iets te doen, als Hij de duivel ooit een vermaning, waarschuwing of dreiging toedeelt. Hij spreekt slechts tot deze om hem af te weren, niet om hem van iets terug te houden en bedreigingen of voorspellingen handelen slechts over hem, maar worden niet tot hem gericht. Dit leidt noodzakelijk daartoe, dat de woorden tot iemand worden gericht, tot wie de Heere daarom nog een laatste woord spreekt, omdat Hij hem vroeger heeft aangeboord, die Hij echter nu voor altijd uit alle verbintenis met Hem loslaat en aan het oordeel van de verdoemenis overgeeft, evenals Hij met Judas in Joh. 13: 27 handelt. Wie deze is, is voldoende te kennen gegeven met het woord: "als iemand oren heeft, die horen". Het is het woord vroeger aan de zeven gemeenten gericht, maar geen woord van roepen en vermanen meer, waarom ook de tweede helft ervan ontbreekt, maar alleen nog een roepstem van overgave aan het gericht. Wij kunnen ook zeggen, welke van de zeven gemeenten bedoeld is, namelijk die te Tyatire, als zinnebeeld van de Roomse kerk (Hoofdstuk 2: 18-29). Die nu nog leden en aanhangers ervan zijn kunnen er zich niet over bezwaren, dat hun geestelijke moeder daarmee verongelijkt en op onverdiende wijze gebrandmerkt wordt; zij heeft door haar gedrag, zoals dat in de geschiedenis van de vervolging van andersdenkenden aan het licht is getreden, er ons volle recht toe gegeven, het woord van de goddelijke openbaring daarvan te verklaren. Maar die nu nog in kinderlijke piëteit de zonden van hun geestelijke moeder noch zichzelf noch anderen bekennen, maar menen voor haar waardigheid en haar recht te moeten optreden, zullen in de zielen, die nog enigszins waarheidlievend en op zalig worden bedacht zijn, in de laatste, anti-christelijke tijd navolgers hebben, die dan helderder zullen zien en beter verstaan wat de wil van de Heere is. Die zullen zich dan afzonderen van een Kerk, die zo ver God gaan, dat zij zelfs een verening met de persoonlijke antichrist niet schuwt en hen geldt nu de vermaning aan het slot van onze afdeling, omdat ook zij intreden in de schare van de heiligen tegen welke aan het dier macht wordt gegeven om te strijden en ze te overwinnen. Over het lot van die Kerk, welk oordeel haar met die woorden van in de gevangenis gaan en met het zwaard gedood worden, wordt aangekondigd, vernemen wij niets naders, omdat daarvan in Hoofdstuk 17 en 18 het nodige zal worden gezegd. De aankondiging alleen is voldoende om er ons opmerkzaam op te maken, dat nu de volvoering van het vonnis als reeds geschied moet worden gedacht en in de volgende afdeling die tijd van de antichristische heerschappij bedoeld is, die na de val van Babel begint en de volle bloei van deze heerschappij aanbrengt, terwijl het dier zich nu in het bezit van de erfenis van de grote hoer welke zijn tien horens hebben omgebracht, plaatst, om de hoogste kerkelijke macht met de hoogste wereldmacht in een en dezelfde persoon te verenigen, en een priesterlijk koninkrijk in de dienst van de duivel op te richten. Daarvoor is een profeet nodig en die zal hem ook niet ontbreken in het bezinksel van al de onreinheid, die de grote hoer bij haar eigen ondergang achter zich heeft gelaten.

De vervolgers van de gelovigen zullen de vergelding van hun euveldaden van de Heere ontvangen; zij zullen die ondervinden in dezelfde bezoekingen als zij de heiligen hebben aangedaan; hun zal gemeten worden met dezelfde maat, waarmee zij anderen gemeten hebben. Ten tijde van de vervolging behoorde Johannes onder hen die "in de gevangenis werden geleid", want om het Woord en de getuigenis van Jezus Christus werd hij verbannen naar het eiland Patmos, terwijl een Antipas met het zwaard werd gedood en in het lot van deze of van Johannes deelden velen. Maar de wreedaardige vervolging is op het eigen hoofd van de vijanden met woeker teruggekomen. Daarom lezen wij ook: "en de tien horens, die u gezien heeft op het beest, die zullen de hoer haten en zullen haar woest maken en naakt; en zij zullen haar met vuur verbranden" en weer: "Vergeld haar, zoals zij jullie vergolden heeft en verdubbel haar dubbel naar haar werken. In de drinkbeker, waarin zij geschonken heeft, schenk haar dubbel. " Altijd heeft zich dit bewaarheid en ook de toekomst zal er het bewijs van leveren, want "wie mensenbloed vergiet; diens bloed zal door de mensen vergoten worden. " Men vindt de voorbeelden daarvan in het uiteinde van Domitianus, Valerianus, Julianus, ja, in de verschrikkelijke ondergang van het hele Romeinse rijk en van alle latere wereldheerschappijen, die door het vervolgen van de Kerk in de voetstappen van de Romeinse getreden waren en evenals deze vernietigd zijn. Het zal ook dus gaan met de laatste macht op aarde, die zich tegen God verzet, Gog en Magog. Daarom zijn "lijdzaamheid" en "geloof" de heiligen nodig. Als zij die behouden, zullen zij de vernieling aanschouwen van hun bitterste vijanden; maar zij zullen tevens zien, dat de rechtvaardigen groeien als de palmbomen en groeien als de cederen van de Libanon. Vader in onze Heere Jezus Christus! geef het ons eenmaal te aanschouwen en te genieten en bereid er ons op voor, opdat wij lijdzaam en in geloof wandelen!

De Kerk zal wel door het beest verdrukt worden, maar het zal de beurt van de antichrist ook eens worden; zoals hij de kinderen van God gedaan heeft, zo zal aan hem gedaan worden. De gelovigen hebben hun geloof maar aan te wakkeren door de belofte van de uitkomst en ondertussen lijdzaam alles te verdragen.

Het was zeker wonderlijk en het scheen een ieder ongelooflijk, dat zo’n heerlijkheid vallen zou; maar het is gevallen, het Romeinse rijk. Het is ook naar goddelijke, natuurlijke en heidense wetten recht, dat aan een ieder zal geschieden, wat hij een ander heeft aangedaan. Het is recht, omdat Rome alles beroofd heeft, alle volken moeite heeft aangedaan en alle mensen bloedige oorlogen heeft teweeg gebracht, dat hij weer door alle volken aangevallen, beroofd, gescheurd en vertreden zal worden. Laat ons dit oordeel van God gadeslaan, en laat ons God vrezen en alle mensen weldoen want hier is een vonnis gegeven over alle mensen, die hun naasten verongelijken, maar allermeest tegen hen, die de onschuldigen met strijd of slavernij bezwaren.

God heeft Zich voorgenomen het bloed van Zijn knechten te wreken (Deut. 32: 43). God zal Babylon vergelden en zal wraak over haar nemen over de woede en ontheiliging van de heiligdommen zoals de volgende profetie leert (Hoofdstuk 17: 16-17; 18: 5-6). De uitkomst heeft dit reeds beginnen te leren, maar wij wachten nog andere en grotere dingen, als het God behagen zal de Roomsgeestelijke heerschappij, gegrondvest op zoveel onenigheden en verderfelijke oorlogen en ballingschappen en bloedvergieten van de onschuldige belijders van de waarheidgeheel te verdelgen.

VII. Vs. 11-13. Verder ziet Johannes uit de aarde een dier opkomen en dit dier wordt voor de reeds persoonlijk geworden en tot een diabolische priesterkoning ontwikkelde anti-christ, tot de door de hel geïnspireerde en met wondergaven toegerusten profeet, opdat hij verleidt die

op de aarde wonen en hier tot aanbidden niet alleen van het dier zelf, maar ook van zijn beeld dringt en dwingt. Ook dit dier is karakteristiek genoeg beschreven, om reeds nu te weten, uit welk kerkgenootschap het zal voortkomen. Zijn bedrog, waarvan hij zich zal bedienen, om, zo mogelijk, ook de uitverkorenen te verleiden, is eveneens reeds ontmaskerd, om de verzoeking onmogelijk te maken.

11. En ik zag daarna een ander beest, niet als het eerste uit de zee of de onrustige golven van het leven van de volken, maar uit de aarde opkomen, dus uit de vaste, geregelde toestanden van het kerkelijk leven en het had als een geestelijke macht, twee horens, de Lams-horens gelijk, omdat het de schijn aannam, als kwam het in de dienst van het Lam (Hoofdstuk 5: 6) en het sprak als de draak, stond dus met hetgeen hij verkondigde, volbracht en verlangde werkelijk in de dienst van de draak (Hoofdstuk 12: 9).

De stem had (Hoofdstuk 12: 12) over aarde en zee wee geroepen, toen de draak uit de hemel viel; uit de zee en uit de aarde staan de twee dieren op, die de wil van de draak volbrengen.

Dat dit tweede dier een geestelijke macht is, zoals die overeenkomt met het eerste dier, de wereldlijke macht, stelt reeds zijn verschijning naast het eerste dier voor; niet alleen de lichamen, ook de geesten moeten aan de draak dienstbaar worden gemaakt, de wereld moet hem geheel, namelijk geestelijk en lichamelijk, eigen worden; bij de praktijk moet de theorie komen, daardoor wordt pas het geheel een volkomen systeem.

Evenals reeds Farao in de strijd tegen de Heere en diens volk door Jannes en Jambres, de valse profeten van die dagen, omgeven was (2 Tim. 3: 8), zo is om met Oetinger te spreken, de valse profeet de hoffilosoof van de antichrist.

Niet uit de zee, maar van de aarde, niet uit de bewogen vloed van de golvende volken en natiën, maar uit hetgeen reeds vaste grond is geworden, stijgt dit tweede dier op. Komt het echter niet te voorschijn uit de beroeringen van de volken, dan is het ook geen aardse, wordt het gevormd onder geregelde, voortgaande toestanden, dan is het een geestelijke macht en inderdaad wordt in Hoofdstuk 16: 13; 19: 20 bij het dier de valse profeet geplaatst; als hier het "tweede" ernaast wordt geplaatst.

Waren reeds de beide bedelorden van de Dominicanen en Franciscanen niet in tijden van een politieke chaos opgestegen, maar toen de toestanden zich in Europa reeds hadden gevestigd, de Jezuïetenorde is een voortbrengsel van het latere geciviliseerde Europa. De beginselen van deze orde zijn een geschiedkundig bewijs, hoever de natuurlijke wilskracht het brengen kan in verwondering wekkende zelf- en wereldverloochening; maar hoe rechtstreeks achter die gedaante van de engel van het licht de gevaarlijkste satans-diepten zich graag verbergen. In het bijzonder geldt ook van het Jezuïtisme het waarschuwend woord van de Heere: "Wacht u voor de valse profeten, die in schaapskleren tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven, aan hun vruchten zult u ze kennen. " En juist de vruchten van het Jezuïtisme zijn van zo’n aard, dat geen onbevooroordeeld gemoed zich bedriegen kan over de aard van zijn oorsprong, al verbergt het zich ook in de schitterendste schijn van heiligheid.

Onder de leiding van Ignatius de Loyola begon de orde van de Jezuïten haar aan zijn en groeide snel op tot de volle mate van haar ontzaglijke macht. Met wat een beweging, wat een slimheid, met wat en strenge tucht, met wat een onverschrokken moed, met wat een zelfverloochening, met wat een losmaking van de dierbaarste persoonlijke banden, met wat een sterke, hardnekkige toewijding aan een enig doel, met wat een vastberadenheid en

listigheid in de keuze van de middelen, strijden de Jezuïten de strijd van hun Kerk; dat staat op iedere bladzijde van de geschiedboeken van Europa verscheidene eeuwen door geschreven. In de orde van Jezus werd de kwintessens van de Katholieke geest samengedrongen; de geschiedenis van de orde van Jezus is de geschiedenis van de grote Katholieke reactie.

Van de gestalte van dit tweede dier wordt niets gezegd; er worden echter twee zeer karakteristieke tekenen aangevoerd: "het had twee horens, de horens van het Lam gelijk en het sprak als de draak. " Lam en draak moeten niet worden gehouden voor een zeker lam en een draak, die ook, maar moeten als eigennamen voor Jezus Christus en satan worden opgevat. Het Lam stelt de Zoon van God voor in Zijn vernedering als "Jezus", zodat wij hier eigenlijk een toespeling hebben op de naam "Jezuïten". Van het Lam werd in Hoofdstuk 5: 6 gezegd dat het zeven horens en zeven ogen had; maar deze heilige zevenvoudige krachten van de Heilige Geest zijn de Jezuïten-orde niet eigen, deze heeft daarvoor twee krachten die slechts een uitwendige gelijkheid met de eerste aanbieden; dat zijn de geestelijke en wereldlijke macht, waardoor zij zich heeft uitgebreid (dit is integendeel wat de orde door haar krachten bereikt heeft, haar krachten zijn de profetische wonderen en profetie (Luk. 24: 19 Hand. 2: 22). Nooit heeft een orde, zoals deze, zich in zo’n mate behalve aan geestelijke bedoelingen aan het wereldse overgegeven. De Jezuïten waren geestelijken en kooplieden, naardat het tot het doel brengen zou. Zij hadden, zoals bekend is, een eigen rijk in Amerika, de staat Paraquai, waarover zij als wereldlijke vorsten regeerden. Ook probeerden zij overal hun eenmaal verkregen invloed in zo’n mate ook tot de wereldlijke aangelegenheden van hele landen, staten en steden uit te breiden, dat alles naar hun wil moest geschieden. Zo listig vleiend als zij zich overal indrongen, zo heerszuchtig en bloeddorstig waren zij, als zij de macht eenmaal in handen hadden. Dat was het eerste, dit het tweede, zoals dan ook in de eerste plaats de lamshorens in vervolgens het spreken als een draak wordt genoemd.

Hoe spreekt dan de draak? Wanneer de Heere hem voorstelt als de mensen-moordenaar vanaf het begin en als de leugenaar en de vader van de leugen, dan kan ook zijn spreken niet anders dan moordzuchtig en leugenachtig Zijn en zo ook het dier uit de aarde bij al zijn gelijkheid aan het Lam. "Wij zijn binnengetrokken als lammeren" heeft reeds Frans Borgia van het eerste optreden van zijn orde verzekerd; en zo treedt deze nog heden overal, waar zij nog niet tot heerschappij gekomen is, met grote voorzichtigheid en behoedzaamheid op, vooral in die zendingen, die zij met zo grote voorliefde in paritetische staten en hij bevolkingen van overwegend Protestants geloof volbrengt. Daar zijn in de regel de klauwen ingetrokken en alleen zachte fluwelen voetjes te bespeuren, maar waar zij haar eigen inwendige aard kan openbaren, wat een drakentaal, wat een taal van de onverdraaglijkste vervolgingszucht! De Jezuïten laten hun convertieten in Hongarije zweren: "Wij zweren, zolang een druppel bloed in onze aderen is, de vervloekte Protestantse leer op allerlei wijze, heimelijk en openlijk, met geweld en list, met woord en daad, het zwaard niet uitgezonderd, te willen vervolgen. " En wij hebben het ook reeds gezien, hoe het Jezuïtisme alle licht van reformatorische geest in de Romeinse landen in bloedstromen heeft uitgeblust; hoe Jezuïten aan het hof van Ferdinand II door woord en schrift de fakkels van de dertigjarige oorlog hebben ontstoken, hoe Jezuïten aan het hof van Lodewijk XIV hem hebben aangezet tot een vervolging tegen het verdrag in en zonder enig sparen een vervolging van zijn Hervormde onderdanen. En nog heden spreken de organen van die richting het openlijk uit, dat geloofs- en gewetensvrijheid rechtstreeks tegenover hun grondstellingen staat en dat zij bij verandering van de omstandigheden weer de vernietiging van het Protestantisme ook met middelen van geweld zouden beproeven.

Ook reeds de zuivere vermelding van het Lam, waardoor in de Schrift en vooral in de Openbaring Jezus wordt aangeduid, herinnert ons vanzelf aan de benaming van het beest uit de aarde: "Het genootschap van Jezus, of het genootschap van het Lam". Het lichaam van dit beest is niet geschilderd; wij kunnen het ons dus niet voorstellen. Maar het wordt met zijn twee horens een beest, dus evenals de zeven wereldmachten, een stichting van de satan genoemd. Zwijgt de ziener ten opzichte van zijn uitwendige gestalte, zo schildert hij des te nauwkeuriger zijn inwendige natuur: het spreekt als de draak. Dit beest onderscheidt zich dus bovenal door zijn spreken naar de wijze van de draak; wij moeten hier dus aan geleerde, welsprekende, aan de draak gehoorzame, dus aan Christus vijandige lieden denken. Spreekt dit beest als de draak, dan is het gezind als de draak, denkt als de draak en wordt door hem bezield en gezonden. "Draak" is in de Openbaring slechts de naam van de duivel, die ook aan het beest uit de zee zijn troon gaf, 12: 9; 13: 9 zich het genootschap van Jezus niet door wegslepende redenen en krachtige prediking? Zeker, maar hun prediking, die slechts de bestrijding van de Evangeliewaarheid en de bekering van de mensen tot de dwaalleer van het pausdom ten doel heeft, wordt door de draak ingegeven, in zijn naam en met een geestdrift van hem afkomstig voorgedragen. De korte trekken van de schildering van het beest uit de aarde worden volkomen in het genootschap van Jezus teruggevonden en zullen wanneer het in de toekomst, als pseudo-profeet van het tweede hoorn, van de antichrist optreedt, nog duidelijker uitkomen.

Dit heeft zijn oorsprong "uit de aarde" zoals Jezus eens als tegenstelling tussen Zich en Zijn ongelovige tijdgenoten opgaf: "jullie zijn van beneden en Ik ben van boven; u bent uit deze wereld. Ik ben niet uit deze wereld. " Daarom zei de Heere ook: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij iemand van boven (d. i. door de Geest van God) geboren wordt, hij kan het koninkrijk van God niet zien. " Elke menselijke wijsheid, die niet geboren is uit en vervuld van de geest van God, heeft haar wezen gemeen met de onredelijke dieren; en omdat zij slechts aan de aarde toebehoort, heeft zij haar oorsprong uit de hel. De waanwijsheid van de heidense wereld heet een "valse" profeet, omdat zij niet vervuld is van de goddelijke, maar van een boze geest. Het kan niet missen of ieder mens, vooral ieder leraar en in de hoogste zin ieder profeet moet, als hij de Heilige Geest mist, vol zijn van de geest van de afgrond. Wat de gedaante van het beest aangaat, wordt slechts gewag gemaakt van zijn horens, die slechts aan lamshorens gelijk worden genoemd. Horens zijn een zinnebeeld van kracht en macht. Wanneer het Lam van God zeven horens heeft, wordt door dit zevental te kennen gegeven, dat de Zijnen van God met de uitgestrektste macht zijn voorzien. Bij dit beest, waardoor de vermeende en God vijandige wijsheid van de wereld wordt afgespiegeld, treft men slechts twee horens aan; het beest staat zo in macht zeer ver beneden het Lam van God, terwijl de gedaante van de horens bij beiden toch dezelfde is, namelijk klein en onbemerkbaar, zodat men oppervlakkig zou menen dat er niets mee verricht kon worden. De wijsheid van deze wereld heeft dit met Jezus gemeen, dat haar macht een verborgene, haar werking een onzichtbare is.

Het Lam is het beeld van de Heiland, de draak het beeld van de satan; maar een lam is het beeld van een mens (1 Kron. 21: 17 Jer. 11: 19 enz.); een draak, beeld van een boze macht of koning, een machtig rijk van vijanden van Gods volk, zoals bijvoorbeeld Babel (zie Ps. 74: 13 Jer. 51: 34 Jes. 27: 1 en 51: 9 Naar mijn inzien hebben wij hier zo een zuiver menselijke macht; een priester-koning van de eredienst van de mens, die de natuur vooropstelt en spreekt de taal van aardse gebieders, de rol vervullende van de tovenaars, die Farao hielpen en van Bileam, de door het zwaard gedoden, in dit beeld als herleefde profeet (Openbaring 2: 14). Deze macht uit de aarde wordt pas openlijk of bewust satanisch in Hoofdstuk 16: 13 Zo’n humanistisch priester-koning past geheel in het tot dusver aangewezen geschiedkundig

verband. Men is onrechtvaardig en belemmert zichzelf het behoorlijk beoordelen van de geschiedenis, wanneer men in het beest slechts het pausdom ziet. Het pausdom is zeker een van de voorlopers van dit beest en heeft wel het meest ertoe bijgedragen, dat dit beest er eenmaal zijn zal; maar het wereldlijke Protestantisme zeker niet minder. Johannes ziet het beest zoals het zijn zal gedurende de zevende bazuin, afgescheiden van zijn geschiedkundige ontwikkeling. Het is geworden in en door de aarde; het is de langzaam gerijpte vrucht van het persoonlijke, aardsgezinde bestaan van de mensen in het Romeinse rijk, dat aardsgezindheid, bijgeloof en ongeloof heeft voortgebracht, het pausdom geboren heeft doen worden en in stand gehouden, maar ook elke Protestantse of ongelovige afwijking van leer en leven. Ik twijfel er geenszins aan, dat wij hier een macht als het pausdom zullen hebben, maar dan het pausdom in zijn voorlaatste verschijning, dat is heidens; geheel verwereldlijkt en zeer versterkt door de afgevallen Protestantse wereld, als wanneer openbaar de Christus zal worden gelasterd en de ideaal-mens in de persoon van de anti-christ zal worden aangebeden.

Dat de opkomst van dit andere beest op de aarde de antichrist betekent, is buiten alle twijfel bij alle uitleggers, die zichzelf onder de gedaante van het eerste beest opdoet als een prins van de wereld, en zoals een God van de aarde, zoals tot nu toe daarop werkzaam is; maar nu als een valse profeet voorkomt, die de hele wereld door zijn afgoderij verleidt.

Dat het een ander genoemd wordt, is omdat het door een ander zinnebeeld vertoond wordt en omdat hij hetzelfde voorgaande beest aan de andere zijde vertoont in andere hoedanigheden. Het is in de schriftuur wel meer gebruikelijk een zaak onder verschillende zinnebeelden te vertonen. De hongersnood in Egypte werd door koeien en aren vertoond. De Kerk wordt onder de Openbaring vertoond, nu onder de gedaante van een vrouw, dan van de tempel, dan van een heirleger. Dezelfde antichrist komt voor nu eens onder de gedaante van een beest, dan van een hoer (Hoofdstuk 17). Dus mag het zinnebeeld van een ander beest geen vooroordeel geven, alsof het een andere zaak betekende, maar men moet dezelfde antichrist daardoor verstaan, maar in andere hoedanigheden. Het eerste beest vertoont de antichrist in zijn staatkundige heerschappij, als het levende hoofd van het beest, volgende in de beheersing van Rome en het Roomse gebied de vorige zes. Het tweede beest vertoont dezelfde antichrist in zijn geestelijke opperhoofdigheid over de Kerk door het Franse keizerrijk en over iedere ziel, waardoor geestelijke overheersing hij zijn staatkundige macht over de koningen van de aarde heeft bekomen en staande gehouden en dus is hij de achtste koning. Openbaring 17: 10-11, waar uitdrukkelijk gezegd wordt, dat hetzelfde zevende hoofd tegelijk de achtste koning is. Het beest kwam niet van boven uit de hemel, maar van beneden uit de aarde, uit de put, uit de afgrond van de duivel. De draak gaf het macht, zoals de antichrist als het eerste beest uit de zee van verwarring in Kerk en Staat opkwam, zo komt hij op als het tweede beest uit de aarde, uit de aardsgezindheid van het volk. Als de Kerk in het gemeen hemelsgezind en geestelijk was geweest, hij zou geen heerschappij over de Kerk en ziel in van de mensen bekomen hebben. Maar het volk was aards, begeerde een uiterlijke, lichamelijke, zichtbare, aardse godsdienst; dit gaf hem gelegenheid om de geestelijke heerschappij te bekomen. Hij maakte de hele godsdienst aards; hij zocht een schijn van godzaligheid, maar verloochende haar kracht. De hele antichristische kraam bestaat in uiterlijkheden, in oppronken van de kerken, in kostelijke dienstkleren, in beelden, in wat zichtbaars te aanbidden, in muziek, in paternosters, in monnikschappen, in bedevaarten, in een natuurlijk, wellustig leven, in oorbiecht en menselijke vrijspraak. Zo had het volk het graag, zo kon men gemakkelijk zijn geweten geruststellen en daarom was het den antichrist gemakkelijk, de heerschappij over de Kerk te bekomen. horens betekenen in de schriftuur macht en heerlijkheid, die beide de Heere Jezus eigen zijn. De antichrist zou op de Heere Jezus willen lijken en zich voordoen alsof zijn staat en werk de staat en het werk van de Heere Jezus was. Hij geeft zich uit voor de

stedehouder van Christus, voor het hoofd van de Kerk; dat hij onfeilbaar is en niet dwalen kan; dat hij macht heeft zonden te vergeven, zalig te maken en te verdoemen, godsdienst en sacramenten in te stellen. Hierdoor heeft hij zich ontzaglijk gemaakt, zelfs voor de koningen der aarde, omdat hij voorgeeft macht te hebben om koningen op en af te zetten. De spraak. En het sprak als de draak; of hij wel scheen de horens van het Lam te hebben, zo maakte zijn spraak hem nochtans openbaar. Hij sprak duivelstaal, dat is leugens (Joh. 8: 44). Zijn leringen waren leringen van de duivelen. Door geveinsdheid van leugensprekers (1 Tim. 4: 1-2). Zijn toekomst is naar de werking van de satan, in alle krachten, tekenen en wonderen van de leugen (2 Thessalonicenzen. 2: 9). Zijn spraak was godslasterlijk, God en Christus tegensprekend en onterend. Hij was wreed, verdoemde met zijn Vaticaanse bliksems degenen, die zich tegen hem verzetten, of hem niet in alles van dienst waren.

Dit tweede beest is van het eerste zo onderscheiden, dat het er echter toe behoort en daarmee als met zijn meerderen nauw verbonden samenspant. Men kan dus geen menigte van mensen bedenken, waarop het zo past, als op de veelvuldige en talrijke genootschappen van monniken en het pausdom. Op hen past de naam van beest wegens hun verbazende menigte, wrede aard tegen de gelovigen en tevens om hun eenheid in vertoning en regelen van bestuur. De twee horens vertonen ons de macht, die de monnikenorden hebben. De gelijkheid van de horens aan die van het Lam doet ons zien de uitwendige streling, waarmee zij de mensen weten te bedriegen. Eenvoudigheid en religieusheid, die zij als op het voorhoofd dragen en roemvertoning van Christus de gekruiste, alsof zij door ijver tot Zijn eer werden gedrongen. In het spreken als de draak merken wij op de hoogmoedige verheffing van hun verdiensten, pronkende en farizese aanprijzing van hun orden en regels. Ook oefenen de monniken zeer vaardig alle verdere macht van het eerste beest, het antichristische rijk, onophoudelijk de ware gelovigen vervolgend. Al hun pogen strekt zich alleen uit om de hele aarde onder het Rooms antichristisch juk te brengen en het lukt hun, omdat hiertoe helpen vleiende woorden, geroemde wonderen, wrede vervolgingen, aangetrokken gedaante van het oude Christendom, voorbeelden van mensen, die allerheiligst schijnen enz.

Het rijk van onze Heere Jezus Christus komt uit de hemel. Het pausdom is uit de aarde, d. i. uit eergierigheid, gierigheid, verraderij en wreedheid. Door de twee horens geeft de Heere het priesterschap en het koninkrijk te kennen, dat de pausen zich toeschrijven, zeggende dat hun macht is geven in de hemel en op aarde, in geestelijke en wereldse zaken. Zij willen, dat ieder gelooft en voelt, dat zij van Christus het priesterschap en het rijk van Christus hebben en dat zij stedehouders van Christus zijn; maar hij spreekt als de draak. Evenals de duivel in het paradijs de waarheid en zekerheid van Gods woord in twijfel stelde, zo stelt ook de antichrist in het pausdom de waarheid van de Schrift in twijfel, die hij als onvolkomen en twijfelachtig voorgeeft.

Het zal de macht van Christus voorwenden en als Zijn stedehouder op aarde geheel oprecht en onnozel uitzien, als hebbende de macht om te binden en om te ontbinden tot voordeel van de zielen; om dus alles te doen in de naam van het Lam; maar hij spreekt echt als de draak, d. i. zijn leer is godlasterlijk en afgodisch.

12. En het oefent nu, als het na de ondergang in het pausdom, in welks diensten het van te voren stond, zijn werkzaamheid begint tot volle ontwikkeling van de anti-christische heerschappij (Hoofdstuk 17: 15-18), al de macht van het eerste beest. Het wendt alle kracht, aan dit dier gegeven, over de geslachten en talen en volken (vs. 7) aan, is tegenwoordigheid daarvan, d. i. onder de ogen van het dier, omdat het zich geheel aan zijn nieuwe meester heeft overgegeven en het zich ten doel gesteld heeft om deze de aanhang te verschaffen en

algemene hulde voor hem te verwerven. En het maakt door de macht van het woord en het wonder (2 Thessalonicenzen. 2: 9 v.), in de beide horens in het bijzonder voorgesteld, dat de aarde en die daarin wonen, het eerste beest aanbidden, wiens dodelijke wond genezen was (vs. 3), zoals het dan ook in dit opzicht geheel overeenstemt met het dier uit de zee, dat het als een dodelijke wond met het zwaard, eerst door de opheffing van de orde in 1773 en vervolgens een eeuw later door het verdrijven uit vele landen, ontvangen heeft, maar ook beide keer weer genezing heeft ondervonden.

14. En het a) verleidt, volgens hetgeen de Heere in MATTHEUS. 24: 24 heeft voorspeld, degenen, die op de aarde wonen door de tekenen, die ook nog meer daaraan door de satan onder de toelating van God te doen gegeven zijn in de tegenwoordigheid van het beest. Het is toch om diens eer en de aanbidding daarvan te doen, terwijl tevens de macht van het woord wordt aangewend, zeggende tot degenen, die op de aarde wonen, dat zij het beest, dat de wond van het zwaards had, alsof het dodelijk getroffen was en weer leefde, even zo goed als Christus uit de dood opgestaan scheen te zijn, een beeld zouden maken, evenals dat in Dan. 3: 1 vv., dat het dier als zodanig voorstelde en waardoor zijn gewaande goddelijke majesteit en heerlijkheid (2 Thessalonicenzen. 2: 4) werd voorgesteld.

a) Deut. 13: 1 Openbaring 16: 14; 19: 20

15. En het werd, om de ontzaglijke dwalingen, die God in de antichristische tijd zendt, zodat de mensen de leugen zonden geloven (2 Thessalonicenzen. 2: 11 vv.), vol te maken, ook nog macht gegeven, om, in satanische nabootsing van het goddelijk wonderwerk van de schepping van de mens op de zesde dag (Gen. 2: 7), het beeld van het beest, welks vervaardiging en plaatsing het van te voren had bewerkt een geest van het leven te geven. Dit geschiedde, opdat het beeld van het beest nu ook zelf zou spreken en om daardoor duidelijk degenen, die het moest voorstellen, als een God te doen zijn, waarvoor die zichzelf uitgaf. En bovendien werd het macht gegeven om te maken, dat allen, die a) het beeld van het beest niet zouden aanbidden; gedood zou worden, als die de goddelijke heerlijkheid van de daardoor voorgestelden niet willen erkennen. Door zijn woord werd dat nu ook uitdrukkelijk aangekondigd, evenals de heraut van de koning Nebukadnezar dat in Dan. 3: 4 vv. deed.

a) Openbaring 19: 20

Dat zij, die op aarde waren, d. i. die hier hun tenten hebben opgeslagen, het dier zonden aanbidden, welks dodelijke wond was genezen, hebben wij reeds in vs. 4 gehoord; nu vernemen wij ook, aan wiens bemoeiingen dat te danken zal zijn het is het tweede dier, dat de bewoners van de aarde daartoe brengt. Het is toch niet gepast voor de wereldbeheerser, zijn eigen heraut en profeet te zijn en te verkondigen wat wonderbaars met hem is voorgevallen; dit werk doet integendeel het tweede dier en dat aan zijn verkondiging geloof wordt geschonken, brengt het teweeg door de tekenen, die het doet.

Omdat deze "groot" worden genoemd, is het ons niet geoorloofd, aan wonderen in schijn te denken; er zijn wezenlijke wonderen gemeend, die het dier, dat met de macht van satan is toegerust, verricht; groot is toch zeker geen teken, dat alleen zulk een schijnt te zijn.

Zelfs voor gelovige Christenen wordt het moeilijk, zich te vinden in wonderen, die, als de hier voorlegde, van satanische aard zijn. Dat berust deels op het gebrek aan geloof aan het persoonlijk bestaan en de macht van de vorst van de duisternis, deels op de invloed van den tijdgeest, die al wat bovennatuurlijk is, loochent en waaraan zich zelfs de gelovigen

nauwelijks geheel en al kunnen onttrekken. En toch spreekt de hele Heilige Schrift van zulke wonderen. Farao's tovenaars herhalen, zoals bekend is, tot op een zekere hoogte de wonderen van Mozes. In Deut. 18: 10 verbiedt God de zonde van toverij; als zij niet bestond, kon ze ook niet worden verboden. In Deut. 13: 1 vv. zegt God uitdrukkelijk, terwijl Hij ervoor waarschuwt, om naar de valse profeten en die dromen dromen, te luisteren, dat het teken of wonder, waarvan zij hadden gesproken, komen kon. Juist voor de laatste tijd verzekert de Heere in MATTHEUS. 24: 24, dat valse Christussen en valse profeten zullen opstaan en grote tekenen en wonderen doen. Eveneens verzekert Paulus in 2 Thessalonicenzen. 2: 9 vv. dat de toekomst van de boze, van de mens van de zonde zal plaats hebben naar de werking van de satan met allerlei krachten van de leugens en tekenen en wonderen en noemt uitdrukkelijk het doel, dat deze demonische wonderen naar de toelating van God hebben, namelijk de mensen te verleiden, zoals zij dat om hun ongeloof en hun ongerechtigheid hebben verdiend. Zulke wonderen kunnen echter nooit van de natuurlijke zijde losraken en dat geeft een wezenlijk onderscheid van de ware wonderen te kennen.

Het dier met de twee horens staat in verhouding tot de anti-christ, als de twee getuigen of profeten in Hoofdstuk 11: 3 vv. tot Christus. De werkzaamheid van de laatsten heeft nu zoverre met die van Mozes en Elia gelijkheid, als hun woorden het vuur zijn, waarmee zij verteren, de werkzaamheid van de eersten met die van Elia in zoverre, als het deze nabootst in de verdelging van de tegenstanders daardoor, dat het vuur van de hemel laat neerdalen. Dat was echter volgens Luk. 9: 51 vv. voor de tijd van het Nieuwe Testament verboden, maar heeft hier juist voor het omgekeerde doel plaats, namelijk om de aanbidders van de ware God te verdelgen en aan de Baäls-priesters de zege te verschaffen. De onreine vleselijke ijver, waarin eens die beide discipelen de macht begeerden, om door vuur van de hemel de ketterse Samaritanen te vernietigen, is de eigenlijke ziel van de Jezuïten-orde. Zolang zij nog in de dienst van het pausdom staat, moet zij zich met vuur van de aarde tevreden stellen en zij brengt dit aan, van waar zij het ook maar meester kan worden, totdat eenmaal, als zij in de dienst van de anti-christ en daardoor onmiddellijk in die van de duivel treedt, zij werkelijk de macht verkrijgt, om het vuur van de hemel te nemen, maar niet uit die hemel, die Elia ter hulpe was, maar die, waaruit in Job 1: 16 door satans werking en alleen onder Gods toelating vuur valt. Een beeld te maken voor de voorwerpen, door haar ter verering gekozen, voor de maagd Maria en de heiligen; dat heeft de kerk, wier zonen en dienaren de Jezuïten in die tijd nog zijn, vanouds verstaan en men heeft ook aan deze beelden steeds gezocht de geest van het leven te geven door allerlei legenden, alsof zij weenden en lachten, spraken en aanwijzingen gaven. Zij zelf tonen zich daarbij het ijverigst en vindingrijkst en bewijzen, dat zij de eigenlijke meesters zijn in het voeden van het bijgeloof, door voedsel te geven aan de fantasie en het fanatisme te doen ontvlammen door hemelse verschijningen voor te spiegelen. En nu zal dan Gods rechtvaardige straf voor hun doemwaardig streven zijn, dat zij worden overgegeven aan het dier uit de zee, om dit naar de werking van de satan met allerlei krachten van de leugens te dienen, maar om ook daarna met het dier levend in de poel van het vuur te worden geworpen, die van zwavel brandt en de duivel en alle verdoemden de weg daarheen te banen (Hoofdstuk 19: 20; 20: 10 en 15).

Het lukt de leugenprofeet het vreemdste wonder te verrichten, dat men zich kan denken. Wel heeft men reeds in het heidendom verteld van sprekende godenbeelden en ook de legenden van sprekend, bloedzwetend, wenende heilige beelden van de Roomse kerk behoren hiertoe. Maar waaraan men tot die tijd slechts vertelde, dat zal dat dier van de aarde volbrengen; de macht wordt ertoe gegeven. Het geeft aan het beeld van het beest geest en levensadem, opdat het ook spreekt en door zijn spreken teweeg brengt, dat zij, die het beeld van het dier niet willen aanbidden, gedood worden. Zo brengt het de leugen-profeet tot een dienst van de

antichrist en van zijn beeld en er ontstaat aldus een soort van drie-eenheid. De plaats van God de Vader wordt ingenomen door de duivel, de plaats van de Zoon door de anti-christ, die enigermate in betrekking van Zoon tot de duivel staat, zodat deze ook wel tot hem kan zeggen (Ps. 2: 7): "U bent mijn Zoon. " De plaats van de Geest wordt ingenomen door het beeld, dat met geest begaafd is, dat enigermate, evenals de Heilige Geest de Vader en de Zoon, zo ook de anti-christ, wiens afbeelding hij is en de draak, die hij bezield heeft, openbaart.

Dit hoofdstuk komt mij voor, (in verband met het 17de) de hardste veroordeling te zijn van het afgodische en vervolgzieke Katholicisme, en de schitterendste verheerlijking van de reformatie. Bewijst men mij, dat ik de symbolen van de Openbaring verkeerd verstaan heb, het boek slecht ingedeeld, de gezichten door de geschiedenis ten onrechte heb verklaard, dan zal ik verklaren, dat de beelden geen afgoderij en de inquisitie een vrucht van de evangelische geest is. Als echter deze uitlegging de gedachten van de goddelijke gerichten getrouw voorstelt, zoals ik daarvan de innigste overtuiging heb, dan durf ik hopen, dat zij de evangelische Christenen in hun geloof aan het Evangelie zal versterken en hier en daar een katholiek zal bewegen, Babylon te verlaten.

De valse wijsheid bevordert de aanbidding van de aardse macht bij de aarde en degenen, die daarop wonen. Zij bestuurt de hele macht van het eerste beest en ook deze is geducht.

De valselijk dus genoemde wijsheid maakt dat de aarde en die daarop wonen (gesteld tegenover "die in de hemel wonen" vs. 6) de aardsgezinden dus, zich verheffen boven God en Zijn Woord, de macht van het eerste Beest erkennen en zich aan deze gewillig onderwerpen. En hoe wordt dit teweeg gebracht? Door aan de mensen te doen zien, dat de dodelijke wond van het eerste beest genezen is en zich zo te herroepen op het nieuwe leven, dat in de aardse heerschappij is ontstaan, op de gelukkige uitslag van de vervolging van de gelovigen en op de machteloosheid van de Kerk, waaruit dan volgen moet, dat het Evangelie van Jezus Christus niets ademt dan leugen en bedrog.

De Heere Jezus spreekt ook van valse profeten, die grote tekenen en wonderheden zullen doen, zodat zij, was het mogelijk, ook de uitverkorenen zouden verleiden; en Paulus maakt op gelijke wijze melding van een werking van de satan, in alle kracht en tekenen en wonderen van de leugen. Die tekenen zijn zo een middel tot verleiding van de mensen. Zij zijn niet geheel, ofschoon dan ook ten dele, schijn en misleiding. De demonische invloed, die de mensen beheerst, maakt dat door meer dan gewone krachten dingen plaats hebben, die tot aan de grenzen van de wonderen naderen. Men denkt hier aan de door leugenachtige en geheimzinnige krachten verrichte wonderen van de Egyptische tovenaars aan het hof van Farao, aan de toverkunstenarijen in het Romeinse rijk in de eerste tijd van het Christendom, aan een Alexander van Abonoteichos en zo vele anderen als in het Oosten en Westen hun naam berucht hebben gemaakt en zich, ofschoon hun werk uit de boze was, een grote aanhang hebben weten te maken. Maar wat zegt de Heere daartoe? "Wanneer een profeet of droomdromer in het midden van u zal opstaan en u geven een teken of wonder en dat teken of dat wonder komt, dat hij tot u gesproken had, zeggende: laat ons andere goden, die u niet gekend heeft, navolgen en hen dienen; u zult naar de woorden van die profeet of naar die dromer niet horen, want de Heere uw God verzoekt jullie, om te weten of u de Heere uw God liefheeft met uw hele hart en met uw hele ziel. Maar al gaan ook de tekenen van de valse profeten hier en daar het gewone te boven, toch zijn zij zeer onderscheiden van de ware wonderen, die uit God zijn. En waardoor? Door doel, middelen en inrichting. De valse profeet roept de bewoners van de aarde op, om een beeld te maken voor het beest, dat een dodelijke wond ontvangen heeft door het zwaard van het woord van het Evangelie. In de eerste tijden

van het Christendom schenen de heidense godsdienst en wereldheerschappij weer te zullen bloeien, zodra beide bekomen waren van de schrik, die hun om het hart was geslagen, ten gevolge van de gebeurtenissen, die in Palestina hadden plaats gehad. Het oprichten van standbeelden van de keizers was in de eerste tijden van het Christendom een van de krachtigste middelen, waarvan zich de heidense tirannen bedienden, ten einde zich te stellen in de plaats van de God van de hele aarde. En ofschoon dus de Romeinse keizer slechts op een plaats te Rome woonde, werd hij door middel van zijn overal ter aanbidding opgerichte standbeelden, inderdaad alomtegenwoordig en de Christenen bleef geen andere keuze over, dan of voor Jezus en Zijn zaak te willen sterven, of van Hem afvallig te worden en het beest te aanbidden. Geest en spraak als het ware, bekwamen de standbeelden van de Romeinse keizers door de spitsvondige voorstellingen van de heidense wijsbegeerte, die het volk wisten te vervullen met hoge voorstellingen van het beest en het probeerde te overreden, dat Jezus, de mededinger van die tot godheden verhevenen, slechts een machteloos wezen was. Aldus werd de eerbied voor de keizer op zijn standbeelden overgedragen.

Het beest heeft tot geestverwant en bondgenoot een tweede beest, waarvan de beschrijving zich in Hoofdstuk 13: 11-13 onmiddellijk aan die van het eerste paart, dat in Hoofdstuk 16: 13 ook in verband met het eerste beest en de draak wordt genoemd en eindelijk in 19: 20 en 20: 10 zijn vreselijk lot deelt. Bij de drie laatste aanhalingen wordt dit tweede beest met een nieuwe naam bestempeld: die van "valse profeet. " Zo was het ons in Hoofdstuk 13 nog niet bekend gemaakt. Intussen dient het om dezelfde zaak aan te duiden. Dit zien wij duidelijk bij een vergelijking van Hoofdstuk 19: 20 met 13: 13 valse profeet verleidt de aardbewoners tot aanbidding van het beest en het lukt hem wezenlijk, bij het meerdere gedeelte (zie vs. 12 en 14). Het beeld, dat op zijn aandrang voor het beest gemaakt wordt (vs. 14), tot welks denkbeeld de standbeelden aanleiding en voorbeeld gaven, die men voor de Romeinse keizers oprichtte en aan wie men goddelijke eer bewees, betekent de vergoding van de wereld en van de wereldheerschappij met de aanbidding van het genie, dat dan haar toppunt zal bereiken en wanneer de valse profeet aan dit beeld een geest gegeven heeft, opdat het zou spreken (vs. 15), zo is ook dit van een hoogst treffende betekenis, namelijk, hoe die valse leer aan de schepselen-vergoding en aanbidding een verstandige filosofisch en schijn en uitdrukking zal weten te geven. De tijdgeest in zijn openbaring is die dode en toch weer leven-ademende afgod, voor wie de hele wereld zich buigt en als wiens uiterlijke verpersoonlijking de anti-christ zal verschijnen. Het is het moderne heidendom, tot natuur en mensvergoding verzonken en waarvan niet te bepalen is, welke vormen van dwaasheid en beestachtigheid het nog zal aannemen (Rom. 1: 22). Ook grote tekenen en wonderen zal het vermogen te doen, zoals zelfs de Heere Jezus Christus en de apostel Paulus ons bereids voorspeld hebben (Matth. 24: 24. 2 Thess. 2: 9). Dit heeft niet alleen betrekking op de wonderen van de natuurkrachten en haar beheersing, die aan de menselijke geest zijn gelukt en die hij ook tot mensvergoding misbruikt, omdat hij zichzelf de eer ervan toe-eigent; maar wij hebben zelfs alle demonische wonderen te wachten, buitengewoon geheimvolle werkingen van de leugens, zoals die onder andere ook door de Egyptische tovenaars van Mozes’ tijd verricht werden. Het is van algemene bekendheid, dat het filosofisch beginsel van de zedelijke vrijheid van de menselijke geest en het daaraan beantwoordend godgeleerd beginsel van rationalisme, het idealisme, materialisme, deïsmus, pantheïsmus en atheïsmus, niets anders zijn dan voortbrengsels en uitwassen van een en dezelfde geest, wiens wezen afval is van de eerste beginselen van het Christendom, losscheuring van de levende, heilige God, schepsel-vergoding. " Dit alles te samen genomen verenigt de Openbaring in de uitdrukking "aanbidding van het beest" en deze beschrijving is juist naar het leven. Immers is veelszins tegenwoordig het ideaal van de vrijdenkers verdierlijking; maar zelfs daar, waar men niet in dit uiterste valt, is toch de eer van de valse profeet genoeg verbreid. Helaas, hoe vele

duizenden worden van het ware Christendom afgehouden! En andere duizenden komen nooit tot doorbreking en onverdeelde toewijding aan de Heere, alleen door eerbied voor de verlichting van de wetenschap en gevangen door de verleidende tijdgeest van de moderne beschouwingen en ontwikkelingen, die meer en meer de wereld probeerden te beheersen. Maar het ongelukkigste daarbij is, dat nauwelijks iemand de diepte van het verval erkent, die deze stand van zaken in zich sluit; want immers bestond reeds in het Oude Testament de voornaamste bezigheid van de valse profeten daarin, dat zij het volk in de waan trachtten te brengen, dat het niet zo slecht met hen gesteld was, de oordelen van God ook niet zo nabij waren. Herhaaldelijk vernemen wij het verwijt tegen hen: "Zij genezen de breuk van Mijn volk op het lichtste en spreken van vrede, vrede en er is toch geen vrede. " Daarom had Jeremia voornamelijk met de valse profeten te doen, omdat bij de verwoesting van Jeruzalem beleefde en voor dit aanbrekend oordeel waarschuwen moest (Jer. 4: 9; 6: 13-14; 8: 10; 14: 13; 23: 9, 40; verg. Ezechiël. 13).

De macht is dezelfde, de staatkundige en kerkelijke macht helpen en sterken elkaar; beider macht is heersen. Het tweede beest oefent zijn macht in de tegenwoordigheid van het eerste beest, dat toont, dat zij tegelijk, eentijdig waren. Het was dezelfde anti-christ met zijn twee zwaarden; het was dezelfde macht, hoewel in verscheidene opzichten, de ene staatkundig, de andere kerkelijk. Zij hadden hetzelfde oogmerk, de spil, waarop het alles draaide, de verheffing van hem in het staatkundige en kerkelijke, zijn heerlijkheid en gezag.

De profeten bevestigden hun leer met wonderen. Zo moest het beest ook wat doen, waardoor hij beter geloofd zou worden en meer ingang mocht hebben, maar het waren wonderen van de leugens. Zijn toekomst zou zijn in alle kracht en tekenen en wonderen van de leugen (2 Thess. 2: 9). Wie roemt op wonderen als de Roomse antichrist, waarvan hun legenden vol zijn? Hun kerken zijn vervuld met gedenktekens van wonderen, die zij voorgeven, gedaan te hebben. Wat zijn er al plaatsen, fonteinen, putten en beelden in hun landen, alwaar en waardoor zij zeggen, dat wonderen geschied zijn en nog geschieden! Het moesten geen gemene wonderen zijn, maar het moesten de allergrootste zijn, om zelfs vuur van de hemel te doen neervallen, zoals Elias deed; hun schrijvers roemen hierop. Hierbij heeft hij zijn bliksems van uitsluiting, die de dwaze mensen schrik aanjagen. Een beeld is een gelijkenis van iets, dat afgebeeld is. Hetgeen hier uitgedrukt werd, was het zesde hoofd van het beest. Het heidens afgodisch keizerrijk, dat ter dood gewond was door de Christen keizers, herleefde weer in de anti-christ. De antichrist, de paus van Rome, wilde, dat men een gelijkenis zou maken van het zesde godslasterlijke hoofd van het beest met zeven hoofden en dat is trouw geschied. De regering over Rome en het keizerrijk moeten van dezelfde natuur zijn en zo heeft hij ze, hoewel onder een andere schijn, gemaakt. Het moest het heidens keizerrijk in afgodendienst gelijken. 1. Veranderden de heidenen de heerlijkheid van de onverderfelijke God in de gelijkenis van een beeld van een verderfelijke mens en gevogelte en van viervoetig en kruipend gedierte (Rom. 1: 23). De anti-christ doet ook zo, als hij God de Vader afbeeldt in de gedaante van een oud man, de Zoon in de gedaante van een Lam, de Heilige Geest in de gedaante van een duif. 2. Hebben zij hun ondergoden gehad en vergoodden zij verstorven mensen, hij ook; menigten van genoemde heiligen heeft hij geheiligd, die door hen aangebeden worden. 3. Hadden zij tempels, heilige plaatsen, die zij naar hun goden noemden, hij ook 4. Hadden en eerden zij de beelden, hij ook. 5. Bestond hun godsdienst in een lichamelijke pracht en in vele plechtigheden, de zijne ook. 6. Hadden zij hun drinkpartijen, hij ook zijn vastenavonden. 7. Heerste de hoererij onder hen, daarin is hij niet alleen gelijk, maar gaat hen verre te boven. 8. Vervolgden zij de Kerk, hij niet minder, zodat de anti-christ een zeer nette afbeelding is van het heidense keizerrijk. Hij maakte niet alleen een afbeeldsel van het heidendom, maar hij gaf het een geest, maakte het werkstellig. Hij voerde de afgoderij in, die levendig en stipt

onderhouden werd. Hij deed het spreken door zijn leerregels, besluiten, banbliksems. Die stem was gans verschrikkelijk, want zij sprak niet dan van doden, hangen en branden, al degenen, die dit beeld van Nebukadnezar niet zouden aanbidden.

16. En het tweede dier, dienstvaardig voor het eerste, voor welks erkenning en aanbidding het alles waagt, maakt, overreedt het, dat het aan de mensen zonder onderscheid van leeftijd, van bezitting en maatschappelijk leven, aan allen, kleinen en groten en rijken en armen en vrijen en dienstknechten a) een merkteken geeft. Het maakt, dat zij het toelaten, dat hun een door hem voorgesteld teken, dat onderwerping aan het beest inwendig te kennen geeft, op de wijze van een afgedrukt stempel of van een gegraveerde armband aannemen aan hun rechterhand of aan hun voorhoofden, als aan die delen van het lichaam, waar men het dadelijk kan horen, of waar het dadelijk vanzelf in het oog valt.

a) Openb. 19: 20

17. En verder brengt het teweeg, dat bij het verkeer, dat voor het dagelijks leven met anderen nodig is, onvoorwaardelijk moet blijken, of iemand tot de aanbiddersvan het dier behoort of niet, terwijl niemand mag kopen of verkopen, dan die dat merkteken heeft, dat in een ingegraveerd beeld van het dier bestaat, of in plaats van dat beeld de naam van het beest, of in plaats van de naam zelf alleen het getal van zijn naam, d. i. dat getal, datvolgens de regels van de gematria (de kunst, die met behulp van de getalswaarde de verborgen betekenis van een woord of een gezegde doet kennen ("Jer 25: 25 in zijn naam verbergt.

Iemand die koopt en verkoopt, heeft een vrije en gemeenzame omgang met zijn medeburgers; het niet mogen verkopen of kopen zou daarom kunnen te kennen geven, dat zulken, die het merkteken van het eerstgemelde monsterdier niet ontvangen hadden, van alle verkeer met hun medeburgers uitgesloten en aan aller verachting en mishandeling blootgesteld zouden worden. Het is een fraaie aanmerking van de hoogleraar Zichhorn, dat de uitdrukking kopen en verkopen, met die van uitgaan en ingaan, verwisseld wordt (1 Makk. 13: 49 Volgens deze waarneming schijnt de zin te zijn, dat zij, die het merkteken van het monsterdier niet ontvangen hadden, geen vrijheid zouden hebben, om zich openlijk te vertonen, maar genoodzaakt zijn, zich te verbergen en schuil te houden.

Dat is, ieder moet iets hebben, waardoor de inquisitie weten kan, dat men van haar volk is, hetzij de toestel van hun doop, het vormsel, een kruis op aswoensdag, het dragen van een kruis of paternoster, het maken van een kruis bij allerlei gelegenheden, hetzij de naam van katholiek, Rooms, Latijns. Die niet goed katholiek is, mag onder hen geen handel drijven, van hoedanige voorwaarde hij ook zij, zoals onder de heidense keizers. Dit alles is zo duidelijk in de paus van Rome, dat hij zo blind is als een mol, die niet zien kan. Ja, de papisten zelf erkennen, dat hier de anti-christ wordt beschreven, ofschoon zij het in de paus niet willen zien.

In het verbod van het concilie van de Lateranen, onder Alexander III uitgegeven, tot verderf van de Waldenzen, staat, dat niemand voorneemt, hen in zijn huis of op zijn land te houden of onderstand te doen, of koopmanschap met hen te oefenen; in dat van de synode van Tours, door dezelfde paus gehouden, waarom wij allen bisschoppen en priesters van de Heere, in die landstreken wonend, gelasten, te waken tegen die leer, en onder bedreiging van de vloek, verbieden, dat, waar de navolgers van die ketterij bekend zijn, niemand zal voornemen een verblijfplaats aan hen op zijn land te vergunnen of hulp bij te zetten, maar dat men noch in enige verkoping of koping met hen gemeenschap zal houden, opdat zij, althans de hulp van de

mensen verloren hebbend, genoodzaakt mogen worden om zich van de dwaling van hun weg te bekeren.

18. Hier, waar van zo’n teken sprake is, dat ook in een getal kan bestaan en dat men voor een adiaphoronor onverschillig iets zou kunnen houden, waarvan het aannemenniet veel te betekenen heeft, is de wijsheid op haar plaats, die zich niet door uitwendige schijn laat verblinden, maar tot het wezen van de zaak doordringt. Die het verstand voor goddelijke zaken heeft (Ex. 31: 3), rekent het getal van het beest, dat nu zal worden genoemd, opdat men de bijzondere verhouding tot het dier kent en zich voor het aannemen van het teken als voor een verderfelijke pest wacht (Hoofdstuk 14: 9-11); want het is een getal van een mensen. Het staat met de Christus des Heeren volstrekt in geen verband, zoals men op bedrieglijke wijze zal voorgeven, maar karakteriseert integendeel degene die in 2 Thess. 2: 3 "de mens van de zonde" heet en zijn getal, dat het hele wezen van deze mens als van de afvalligen uitdrukt is zes honderd zes en zestig (de volgorde in de grondtekst is "zes honderd, zestig, zes.

Nadat de valse profeet ervoor gezorgd heeft, dat hij in wiens dienst hij zich gesteld heeft, na het uitroeien van het Roomse pausdom, in een zichtbare gedaante belichaamd is en de erkenning en aanbidding van deze tot algemene rijkswet is verheven, die op doodstraf streng moet worden gehouden, zorgt hij er nu ook voor, dat niemand, die evenwel deze erkenning en aanbidding weigert, zich heimelijk zou kunnen verbergen en zijn leven behouden. Volgens de wil van de Heere moet in de anti-christische tijd het zo ver komen, dat ieder, die Hem wil toebehoren en van de anti-christ niets wil weten, dit ook belijdt en zo’n belijdenis met zijn bloed moet bezegelen. Een verschoond blijven van de laatste grote verdrukking moet, behalve voor hen, wie het op bijzondere wijze en ook slechts tot op zekere hoogte is bescheiden (Hoofdstuk 12: 14; 19: 11 vv.), volstrekt niet mogelijk zijn. Nu heeft reeds keizer Diocletianus bij de vervolging van de Christenen, die hij beval, de laatste en zwaarste onder die, die over de oude Kerk zijn gekomen (van 303-311 na Christus), een edict uitgevaardigd, dat de heidenen verbood, aan de Christenen iets te verkopen. Evenals hierin, dat bij ieder, die het wilde verbergen dat hij een Christen was, de foltering werd toegepast, de inquisitie van de Roomse kerk, de Jezuïten tegenover de Protestanten reeds het voorbeeld van Diocletianus hebben nagevolgd, zo doen zij het ook aan het einde in het vaststellen en ten uitvoer leggen van een maatregel, zoals aan de straks genoemden. De valse profeet volvoert dus op deze plaats van de Openbaring een kunst, hem sinds lang bekend, als hij, om hen uit te vinden, die aan het dier de gevorderde eer weigeren, het aanzien van een kenteken eist, zonder hetwelk niemand mag kopen of verkopen, d. i. in het algemeen niet meer in de wereld zal kunnen bestaan, al wilde hij zich in de geheimste hoek verbergen. Evenmin, als men er nu voor terugdeinzen zou om allen, die niet aanbidden, zonder uitzondering om te brengen, al moest men het bloed ook bij stromen laten vloeien en er machines moesten worden aangewend, om de grote menigte opeens van het leven tot de dood te brengen, heeft men in menigerlei opzicht er belang bij de menigte van hen, die niet aanbidden, niet te groot te laten worden en het integendeel daartoe te leiden, dat zoveel mogelijk, al is het ook maar voor de uiterlijke schijn, door waarneming van een zekere vorm, zich tot onderwerping onder het gezag van het beest leven. De Jezuïten hebben bij hun diensten, de pauselijke stoel verleend, zich tevreden gesteld bij bijzondere omstandigheden met een nietige, de andersdenkenden niet al te zeer bezwarende vorm, als zij maar de schijn van onderwerping konden redden. Zo zullen zij, zoals onze tekst dat zeker wil doen verstaan, als een middel tot uitkomst voor degenen, die zij ondanks vuur en zwaard, ondanks marteling en vervolging, niet tot het aannemen van een kenteken kunnen brengen, dat het beeld van het dier of de naam ervan bevat, tot het getal 666 komen. Om welke redenen, dat hoeft niet onderzocht te worden in elk geval staan zij daarbij, hoewel onbewust, onder de leiding van God, die wel zal weten, hoe Hij het woord van de

profetie vervuld zal krijgen. Slechts op bedekte wijze, zoals wij geloven, zal dit getal in de naam van de anti-christ liggen, in zoverre deze afstamt van de familie Bonaparte ("Re 13: 2. In zoverre hij echter als Napoleon VIII regeert, kan geen verband tussen deze naam en het genoemde getal worden ontdekt; eer zou de naam, die voor de eersten, die die voerde, uitgevonden schijnt te zijn en vroeger niet bestaan schijnt te hebben, aan de engel uit de afgrond in Hoofdstuk 9: 11 herinneren, die aan het hoofd van de Mohammedaanse krijgshorden stond, terwijl die kan worden opgelost in nai apolluwn (waarlijk een verderver!) zoals ook het woord apwleia (verderf Hoofdstuk 17: 8. 2 Thessalonicenzen. 2: 3 er in ligt. Zo moet het dan toch ook zeker zijn. Voerde de antichrist een naam, waarvan de getalswaarde van zijn letters juist op 666 te berekenen was (bijv. LVDOVICVS, dat zoveel als 50 + 5 + 500 + 5 + 1 + 100 + 5 = 666 is), dan was de naam zelf reeds het getal en niet juist te begrijpen, waarom er een onderscheid gemaakt zou worden in die zin, dat het getal wel als minder bedenkelijk en gevaarlijk zou voorkomen dan de naam, maar verstandig nadenken zou teweeg brengen, dat zij als getal van het dier geheel hetzelfde is als zijn naam en evenzeer zijn wezen in zich bevat. Wij kunnen nu zeker niet als zonder twijfel en zeker voorstellen, hoe het in het vervolg met deze zaak zijn zal; maar een mogelijkheid kan toch worden berekend en die zou het volgende zijn: de valse profeet heeft, zoals vroeger gezegd is, als getal van het dier het getal 666 uitgedacht, dat is voor hem en de hele anti-christische aanhang voor het aanwijzen van de nieuwe aera. Omdat toch de antichrist zich zal vermeten tijd en wet te veranderen (Dan. 7: 28), zal men ook een karakteristiek kort begrip voor die verandering moeten hebben. Het getal, zoals het in het Grieks is geschreven, is xxv (600, 60, 6); en nu zou men de belijders van Christus diets kunnen maken, dat zij dit getal zouden kunnen aannemen, zonder bedenking, omdat het niets anders is dan het verkorte xpistov (Christus), alhoewel, als het dat werkelijk was, op de tweede plaats niet x maar p zou moeten staan; maar in zulke gevallen is dit een gewone kunstgreep van de valse profeten. Nu ligt voor de belijders van Christus de verzoeking voor de hand om aan te nemen: als getal komt het teken voor als iets onverschilligs; men heeft zich niet verenigd met het beeld, niet met de naam van het dier, zoals men denkt, de aanbidding ervan afgewezen, maar zich verenigd met het getal van de nieuwe aera, dat eiste toch wel het gebod: alle ziel zij de machten, over haar gesteld, onderworpen; want er is geen macht dan van God en de machten, die er zijn, die Zijn door God verordend. Bovendien is het getal bepaald uitgedrukt in een vorm, waardoorn men eigenlijk Christus belijdt. Men zou hierbij altijd nog God kunnen geven, wat van God is, terwijl men de keizer geeft wat van de keizer is. Tegenover dergelijke kunsten van verleiding, waarin zich ook, als het mogelijk was, de uitverkorenen zouden kunnen laten verstrikken, wordt nu door de profetie hier het getal 666 dadelijk als dat van het dier gebrandmerkt. Slaat men de Hebreeuwse bijbel op, die met het eerste boek van Mozes begint en met het tweede boek van de Kronieken eindigt, dan bevat zowel het eerste vers (Gen. 1: 1), als het laatste (2 Kron. 36: 23) de letter a zes maal. Dat hebben de Joodse schriftgeleerden vanouds voor een goddelijke vingerwijzing aangezien, dat de tijd van de wereld slechts 6000 jaren zal duren en dan is het drievoudige zes een teken, dat de nieuwe aera, waarover hier wordt gehandeld, het einde is van de tijden of de tijd van de anti-christ. Men begeeft zich dus, door het aannemen van 666 onder de heerschappij van de tegenstander, die geenszins te rekenen is onder de door God verordende machten. Maar 6 is ook het symbolisch getal voor de menselijke zonde. Evenals op Vrijdag de verzoening door Christus volbracht is, zo heeft op deze zelfde dag van de week, de zesde, zonder twijfel ook de zondeval plaatsgehad en zal, wordt nu dat getal in de Heilige Schrift vaak genoeg daar gebruikt, waar de mensheid, als van God losgerukt en een anti-goddelijk zoeken van haar moet worden gesignaliseerd (in Gen. 14: 16 vv. gaat de geslachtslijn van Kaïn voort tot in het zesde lid; in Deut. 20: 17 zijn zes Kanaänitische volken genoemd; 1 Sam. 17: 4, 7 en 2 wordt ten opzichte van de twee Filistijnse reuzen, die Israël hoonden, nadrukkelijk zes als teken van hun wapens of leden genoemd; eveneens in Dan. 3: 1

en 5: 4 kenschetsing van het beeld in Dura en als getal heidense afgodsbeelden; in Dan. 1-6 vertoont zich tegenover alle betuigingen van God, Babels karakter, dat zich ontwikkelt tot godslasterlijk tegenstaan, in zes trappen enz.). Is nu in 666 de zes eerst vertienvoudigd (60) en dan die vertienvoudiging nogmaals vertienvoudigd, dan is dat getal onmiskenbaar, dat van de zonde van de mensen; het kwaad in zijn drievoudige gestalte, die in de geschiedenis van de mensheid mogelijk is (vgl. de verzoeking van Jezus in Matth. 4: 1-11), is nu volledig ontwikkeld: 1) het algemeen menselijke of heidense kwaad, dat met Adam is begonnen; 2) het in vergelijking daarmee toegenomen Farizese of Joodse kwaad, dat in de kruisiging van Jezus zichtbaar werd; 3) het in vergelijking met het laatste weer tienvoudig versterkte kwaad, of het kwaad dat tot het anti-christische en tot iets bepaalds duivels is voortgegaan. En inderdaad lost men 666 op in 1 + 80 + 70 + 6 + 8 + 300 + 8 + 200 en schrijft nu daarvoor de letters, die er in het Grieks mee overeenkomen, dan krijgt men het woord apostov (afvallige); neemt men 60 + 200 + 6 + 400 en schrijft men dat met Hebreeuwse getaltekens, dan krijgen wij de meervoudige vorm xzdo, die de afval van de Heere voorstelt. Nu is het een merkwaardig spel van de geschiedenis, als de poging van keizer Julianus Apostata, om Christus' woord door het weer opbouwen van de Joodse tempel onwaar te maken, in het jaar 362 na Christus valt Lu 21: 24. Dit jaartal heeft in het midden een 6; uit de vermenigvuldiging van het 1ste en 3de cijfer komt ook een 6. Zeker is het de bedoeling van het woord op onze plaats, in dat 666 de belijders van Christus op een tijd, dat de anti-christ werkzaam is, een bepaald kenteken aan de hand te geven, waarmee zij te doen hebben. Mogen er ook nog zoveel stemmen van buiten en binnen zich laten horen, om aan het genoemde getal zich niet te ergeren; zij weten dat dit het getal van het dier is en met het teken van het dier op gelijke lijn staat. Daarentegen is het getal van Christus, om dit bij deze gelegenheid mee op te merken, het getal 888; de naam Jezus, met Griekse letters geschreven, doet dit zien (ihsouv = 10 + 8 + 200 + 70 + 400 + 200). Evenals de Heere op de achtste dag van de week is opgestaan van de dood, zo voltooit hij ook met het begin van het 8ste tiental eeuwen van de wereld Deze 40: 47 de zaligheid door de algemene opstanding, om de eeuwige Zondag aan te brengen, die is "de nasabbath, of het jaar van de toekomstige wereld, waarin geen dood meer in eeuwigheid zijn zal en geen zonde en straf, maar enkel vreugde over Gods wijsheid en kennis", zoals in een Joodse uitlegging van Ps. 92: 2 wordt gezegd.

Johannes heeft het getal 666 met de drie Griekse letters Chi, Xi, Sigma geschreven = 600 + 60 + 6. Dat zijn drie aanvangletters van drie merkwaardige woorden. Wanneer de koning na zijn overwinning over de koning van het Noorden en de koning van het Zuiden (Dan. 11: 40-43) uit het morgenland als alleenheerser naar Europa terugkeert, dan zal hij zijn waardigheid met deze drie letters te kennen geven. Ch. geeft te kennen Christus, welks tegenbeeld de juist na die veldtocht optredende (16: 12-14) anti-christ is; Ks of Cz geeft te kennen keizer of czaar, dat uit cezar of keizer is ontstaan; St; staat voor sultan. De koning treedt zoals overwinnaar uit het morgenland terugkerende, als Christus. en als keizer (czaar) en sultan, die beide waardigheden in het wereldlijke en geestelijke hij aan zich trekken zal, tegenover de volksheerschappij op. Deze beide heersers in het oosten, in Europa en Azië, zijn de geestelijke en wereldlijke gebieders over hun volken en zo'n gebieder of hoofd in dubbele zin zal ook deze koning worden. Zijn pseudo-profeet is hem ook behulpzaam bij het in bezit nemen van de waardigheid van het van het Christendom dan afgevallen pausdom (16: 4-7, 10-11; 17: 1-6), dat de godsdienst van de volksheerschappij (vergoding van de mensheid) aangenomen heeft. Op grond van al deze waardigheden klimt hij bijgevolg op tot de waardigheid van anti-christus (en niet slechts van zichtbaar plaatsvervanger van Christus) en matigt zich de eer en het gezag van de Godheid aan, zoals dat reeds sinds eeuwen is voorbereid en in de plannen van Napoleon I duidelijk doorschemert. Toen Napoleon, tot het toppunt van macht verheven, ook de zetel van het pausdom naar Parijs wilde verplaatsen, ten

einde de pauselijke waardigheid op zijn persoon te doen overgaan, liet hij een catechismus in de scholen verspreiden, waaruit de jeugd moest leren: onze keizer Napoleon te eren en te dienen, is zoveel als God zelf te eren en te dienen, want hij is degene, die de Heere verwekt heeft. Zij, die hun plicht jegens keizer Napoleon niet betrachten, zouden zich tegen de wil van God verzetten en de eeuwige verdoemenis of zich laden.

Maar welke naam duidt het getal 666 aan? Van alle vragen naar oplossing van de raadsels in dit boek, is wel geen meer gedaan dan deze. Het antwoord heeft talloze ongerijmdheden in het leven geroepen, en toch is de zaak zeer eenvoudig. Johannes beweegt zich in het Openbaringsboek geheel in de zinnebeelden van het Oude Verbond. Daar hebben wij dus de sleutel te zoeken. Nu is daarin slechts een plaats, waar het getal 666 in verband tot een naam voorkomt (Ezr. 2: 13). Door Ezra worden die Israëlieten opgenoemd, die na de Babylonische ballingschap naar Jeruzalem en Judea terugkeerden en o. a. opgenoemd: "de kinderen Adonikams zes honderd zes en zestig. " Deze naam betekenend: de Heere verheft Zich, is de naam van het beest. En inderdaad, deze naam in de mond van het beest, dat vervuld is van aanmatiging en godslastering, komt volkomen overeen met de honende uitroep van de vereerders van het gedrocht: "wie is aan het beest gelijk? " Al wat de profeten van de geest, het wezen, het woord en het werk van het beest zeggen, wordt in de naam Adonikam uitgedrukt en samengevat. Immers, het is een naam van godslastering; die naam voegt in de mond van het beest, overmoedig en pralend als het is; hij behelst de begeerte van het beest, om door allen op aarde te worden aangebeden; hij zinspeelt op de strijd van het beest tegen de heiligen van God en hun wegvoering tot gevangenis en dood. Bovendien is die naam in volkomen overeenstemming met de beschrijving, die Paulus geeft van de mens van de zonde: "Die zich tegenstelt en verheft boven al wat God genaamd, of (als God) geëerd wordt, zodat hij in de tempel van God als een god zal zitten, zichzelf vertonend, dat hij God is. " Adonikam (de Heere verheft Zich) is oorspronkelijk een de Heere geheiligde naam. Vaak lezen wij in de lofliederen van de Kerk van het Oude en Nieuwe Verbond, dat de gelovigen God prijzen als de Almachtige, die Zich verheft tot straf over Zijn vijanden. En deze Naam van de Allerhoogste eigent zich het beest nu toe, zoals zijn vereerders reeds de naam MICHAËL (wie is als God?) die de Heere Jezus alleen toekomt, aan het beest hadden gegeven, roepend: "wie is aan dit beest gelijk? " En wat wil het beest te kennen geven, met zich de naam Adonikam toe te eigenen? Niets anders dan dit: "Niet die voorgevende God, die niemand ziet, is Heer; hij is een niets, slechts uitgedacht door de verhitte en wilde verbeelding van de zogenaamde vromen; deze eisen, dat redelijke mensen zich zullen onderwerpen aan een ingebeelde God, die niet bestaat. Nee, ik ben de heer, die macht en hoogheid heeft, wiens alvermogen ieder met de ogen zien en met de handen tasten kan. Ik ben het, die gelukkig maken kan hen, die mij dienen en verderven allen, die zich tegen mij verzetten. Niet hij, die zij de naam van Jezus (Behouder, Zaligmaker) geven, is het, die de zijnen uitredt en behoudt; niet Hij maakt Zich op om Zijn vijanden te straffen; Ik, Ik ben het alleen die dit doe; ik maak mij op om die belachelijke dwepers het gewicht van mijn toorn te doen voelen. "

Maar wat die naam wezen zal, beken ik zeer graag, niet te weten. De heer Rosenmuller, die, door het monsterdier, de afgoderij verstaat, die de Roomse keizer vervoerde, om de Christenen te vervolgen, schreef, in deze veronderstelling: "het gebrek van geschiedkundige berichten, zo door heidenen als Christenen, eertijds mogelijk in het licht gegeven, schijnt ons in de weg te staan, om dit getal te verklaren; hadden wij deze gedenkstukken, wij zonden zonder twijfel vele omstandigheden weten, waarop hier gedoeld wordt. Van onze erachtens is de vervulling van de hele geheimzinnige voorspelling nog toekomend; en daarom houden wij het voor vergeefse arbeid, om iets te willen beslissen. De uitkomst zal alles, voor hen, die dan leven zullen, in een helder daglicht plaatsen.

Volgens Herder is het in de Hebreeuwse taal het getal van het woord: afval. Volgens Zullig het getal van Bileam, de Zoon van Beor, de tovenaar. Zeer vele uitleggers vinden er het getal in van de Latijnse paus en in onze dagen wijzen meer dan 40 ernstige onderzoekers van de profetie er op, dat in de naam van Louis Napoleon Bonaparte in de Latijnse, Griekse en Hebreeuwse talen het cijfer van 666 te vinden is. Niet te ontkennen is het, dat de titel, die de paus zich aanmatigt, van Vicarius Filii Der (stedehouder van Gods Zoon) het getal 666 heeft, en dat Pierre L. in zijn opmerkelijk boek "Rome au dixneuvième siècle" mededeelt, dat de paus bij zijn benoeming 666 Louis d'op (Louis, gel. Ludovicus, gel. 666) van de kardinalen ontvangt. De naam Ludovicum is het allereerst door Seebachius als de vermoedelijke naam van het beest uit de zee aangegeven. Aan de ene kant acht ik het zeer gewaagd en onverantwoordelijk, iemand, wie hij ook zij, als de persoonlijke anti-christus aan te wijzen, voordat hij bepaald als godslasteraar optreedt en de aanbidding van zijn persoon eist; maar aan de andere kant zou het hoogst lichtvaardig zijn om de uitkomsten gering te achten van de studie van ernstige, gelovige mannen, die zowel tegen de paus als tegen de dynastie Napoleon waarschuwen, terwijl de wederzijdse ondersteuning van deze machtig, die belde onweersprekelijk het getal 666 hebben, tot dubbele waakzaamheid aanleiding moet geven. Het getal 666 heeft bovendien een symbolische betekenis. Zes is het getal van de werkdagen, het cijfer van hen, die nog niet tot rust zijn gekomen in God; het cijfer van de wereld in dienst van het verderfelijke, vergankelijke, dat niet komt tot de echte sabbath, het zegel, het jubeljaar van de rust en van de verlossing. Geen van de afgoderijen van de heidenen, van de Joden, of van het pausdom, hebben het kunnen brengen tot de wereldsabbat. De volken hebben gezocht naar de gouden eeuw van vrede en geluk, waarvan hun dichters de wenselijkheid zich voorstelden. Grote mannen streefden naar de daarstelling van een groot wereldrijk, en ten slotte brengt al het werken en tobben van de mensen buiten God, schijnbaar het begeerde rijk aan; maar het wezen daarvan is het werk van het vlees, dat, hoe ook vermenigvuldigd, het merk draagt van de onvolkomenheid, het cijfer 6. Merkwaardig is het, dat het cijfer van het beest eigenlijk geschreven is aldus: 600, 60, 6, zo steeds afnemend en eindigend in het cijfer van de werkdagen.

Wij ontkennen niet dat de Apcalyps, behalve het raadselachtig karakter, haar met alle waarheid goddelijke profetie gemeen, ook nog ten gevolge van haar eigen samenstelling vrij wat moeilijkheden en verwikkelingen ter oplossing aanbiedt. Maar tegenover die moeilijkheden staat ook weer die eigenaardigheid van het boek, dat het veelal of zelf de sleutel op zijn raadsel- of beeldspraak aangeeft, of duidelijk genoeg verwijst naar die plaatsen of uitdrukkingen van de schrijvers, vooral van het Oude Testament, dat bij een nauwkeurige vergelijking en juiste combinatie de verklaring als vanzelf volgt. Dus bijvoorbeeld komt in de Apcalyps het beeld voor van een beest uit de zee (13: 1), waarvan de goddeloosheid en tirannie daarop de schilderingen volgen (ald. vs. 2-18). Een eenvoudige vergelijking met de insgelijks apocalyptische voorstelling bij Daniël (7), van vier grote wereldmonarchieën, onder het beeld van vier uit de zee geklommen grote dieren, geeft onmiddellijk de sleutel aan ter verklaring. Ook in de Apcalyps van Johannes moet door het beest een grote wereld-monarchie of een wereldbeheerser verstaan worden. Aan deze eerste uitkomst sluit zich, bij verder nadenken een tweede aan. Het beest van de Apcalyps, met zijn zeven hoofden en tien gekroonde horens, heeft door laatstgemelde trek inzonderheid een in het oog lopende gelijkenis met het vierde dier bij Daniël (7: 8); niets natuurlijker, zo verder, dan dat de voorstelling van het beest bij Johannes de verdere ontwikkeling en voortzetting van de aard en de geschiedenis van het vierde dier bij Daniël is. En is dan nu door dat vierde dier bij Daniël aangeduid de wereld-monarchie van Rome, zo hebben wij ook als vanzelf bij Johannes diezelfde Romeinse wereld-monarchie, (om het even voor het ogenblik, of hierbij aan het heidense of aan het pauselijke Rome gedacht moet worden), afgeschilderd in het Boek van de

Openbaring. Het behoort tot de bijzonderheden, de eigenaardigheden, de uitnemende eigenschappen van de Apcalyps, dat het gelijkelijk ingericht is om de gave van dichterlijke intuïtie en die van wiskundige redenering en berekening in beweging te brengen. Maar zijn wij inderdaad hier enigermate ook of wiskundig of arithmetisch-logisch terrein, dan begint men dan ook niet (om de Apcalyps van onverstaanbaarheid te overtuigen), met de zwaarste en meest ingewikkelde voorstellen of vraagstukken. Onmiddellijk een oplossing te verlangen bijvoorbeeld van het getal van het beest in de Apcalyps (13: 18), is toch echt niet veel anders, dan of men bij de eerste les in de wiskunde reeds bekend wilde worden met de hoge stellingen van de sferische driehoeksmeting.

Een getal, dat gerekend wordt door de letters van de naam van een mens of de order van een mens, naar de Hebreeuwse of Griekse wijze, die de letters van haar A B C gebruiken om het getal uit te drukken en hoewel het over verscheidene verklaringen hier gedaan wordt, zo is de oudste en de waarschijnlijkste verklaring die van Irenaeus, die kort na de tijden van de apostel geleefd heeft, 1450 jaar geleden, die dit past op het woord Lateinos, waarin het getal van 666 gevonden wordt. Dit komt met de zaak zeer goed overeen, naardien de paus zich opgeeft voor het hoofd van de Latijnse kerk, de godsdienst in de Latijnse taal gepleegd wil hebben en de oude Latijnse vertalingen van de bijbel voor authentiek gehouden wil hebben.

Hij wil niet dat iedereen hem kent, nochtans wil hij niet, dat hij geheel onbekend blijft; men openbaart hem aan hen, die Hij in het verborgen wijsheid bekend maakt. De verborgenheden van de Heere zijn voor hen, die Hem vrezen. De Grieken rekenden met hun A B C. Hun letters waren tegelijk cijfertekens, daarom kan een woord tegelijk een zaak, plaats of persoon te kunnen geven en tegelijk ook een cijfer-getal uitmaken. Hier was een getal van 666. De Griekse letters, die dit getal uitmaken, waren ook een getal van een mens, spellen ook de naam van een mens. Meteen na de tijden van de apostelen spelde men uit dat getal van 666 de naam Lateinos, die is geweest de eerste koning van die landstreek, waarin Rome ligt. Het land werd naar zijn naam Latinus genoemd en de taal, die men daar sprak, werd de Latijnse taal genoemd, zoals ze alsnog die naam behoudt en dus wordt men door dit getal, dat Lateinos uitmaakt, als met de hand tot Rome geleid en in Rome tot de paus, die zich gezet heeft in de Kerk, die toen de Latijnse kerk genoemd werd, ter onderscheiding van de oosterse, die de Griekse kerk werd genoemd; en nu ten huidigen dage geschiedt de dienst nog in de Latijnse taal en zijn bullen en besluiten schrijft de paus in de Latijnse taal. Deze naam en zijn getal geven duidelijk te kennen, dat de paus de anti-christ is.

HOOFDSTUK 14

OVER DE REFORMATIE VAN DE KERK DOOR HET EVANGELIE EN DE VAL VAN HET GEESTELIJKE BABEL

I. Vs. 1-5. Nadat de vorige reeks van gezichten Israël's wederopneming als verbondsvolk van God en zijn terugvoering in het heilige land, maar tevens ook de grondtrekken van de ontwikkeling van het anti-christische en van de westerse kerk tot de meer volledige vorm van de persoonlijke anti-christ voorgesteld heeft, komt hier een tweede reeks. Deze geeft ons eerst een weliswaar slechts kort, maar des te karakteristieker beeld van de nieuwe gemeente, die de Heere uit de twaalf stammen van Israël in de 144 duizend van Zijn uitverkorenen op Zion opricht, om vervolgens met de val van het geestelijk Babel en den val van het anti-christische rijk zich nader bezig te houden.

1. En ik zag wat de sterkste tegenstelling was tegenover de beide gezichten van het vorige hoofdstuk en zie het Lam stond nu niet meer, als in Hoofdstuk 5: 6; 7: 9 en 17 midden in de troon, maar van daar, op de aarde neergedaald, op de berg Zion, het centraalpunt van Jeruzalem, dat nu niet meer door de heidenen werd vertreden (Hoofdstuk 11: 2) en met Hem honderd vierenveertig duizend uitverkorenen uit de 12 stammen van Israël (Hoofdstuk 7: 4 vv.), hebbende de naam van Zijn Vader, die ze aan Hem, aan het Lam gegeven had en tot wie weer dit ze had geleid (Hoofdstuk 11: 11 v. Joh. 17: 1 vv.), geschreven aan hun voorhoofden.

2. En ik hoorde een stem uit de hemel, dus komend van de gemeente daarboven, die zich verheugde, dat het raadsbesluit van God nu zover tot verwezenlijking was gekomen. En die stem was als een stem van vele wateren (Hoofdstuk 1: 15) en als een stem van een grote donderslag (Hoofdstuk 6: 1). En ik hoorde een stem, krachtig en vol majesteit, maar aan de andere zijde ook liefelijk en roerend als een stem van citerspelers, spelend op hun citers (Hoofdstuk 5: 8).

3. En zij zongen bij hun citerspel als a) een nieuw gezang voor de troon van God en voor de vier dieren (vgl. Hoofdstuk 4: 5) en de ouderlingen (Hoofdstuk 4: 2 vv.); en niemand kon dat gezang leren dan de honderd vierenveertig duizend (vs. 1), die van de aarde gekocht waren, omdat zij alleen ervaring hadden van hetgeen in dat lied werd bezongen, dit lied wat zijn inhoud aangaat in het bijzonder hen betrof (vgl. Jes. 65: 15).

a) Openbaring 5: 9

4. Deze zijn het, die, om altijd met God te kunnen verkeren (Exod. 19: 17 en "Le 15: 18, met vrouwen niet bevlekt zijn, a) want zij zijn maagden, zij onthielden zich van alle geslachtsgemeenschap. Deze zijn het, die het Lam volgen, waar het ook heengaat; deze zijn gekocht uit de mensen tot eerstelingen van God en het Lam; zij zijn het, bij wie het priesterlijk karakter van volkomenheiligheid zich het eerst heeft verwezenlijkt.

a) 2 Kor. 11: 2

II. Vs. 6-20. De vorige afdeling heeft ons Israël voorgesteld, dat in de rechtvaardiging van zijn zonde weer in genade is aangenomen en in de verbondsbetrekking met God hersteld is en de heiligmaking najaagt. Daardoor ontwikkelt het zich tot een gemeente van Christus in de volle zin van het woord en is op Zijn Zions-berg ook veilig voor het vervolgen van de draak, die haar niets meer kan aandoen (Hoofdstuk 12: 15 v.). Anders is het daarentegen gesteld met

het overige van het zaad van de vrouw. De draak heeft zich in zijn toorn voorgenomen, tegen de vrouw, die hem ontkomen is, te strijden en heeft daartoe reeds zijn werktuigen bereid (Hoofdstuk 12: 17 v. en 13: 1 en 11). De geschiedenis van de ontwikkeling van het rijk van God op het gebied van de oude Christelijke kerk gedurende de 20ste eeuw wordt ons door de voor ons liggende afbeelding in zijn eerste helft voorgesteld. Wij zien in de eerste plaats een bevolking van de aarde, door Gods genade weer vrij geworden van de heerschappij van de anti-christelijke tijdgeest. Deze wordt vermaand in de aanbidding van de God van de hemel, waartoe zij is teruggebracht, te volharden, om de toekomende toorn te ontkomen (vs. 6 en 7): Maar ook wordt ons getoond het begin van de oordelen van God aan het einde van de eeuw en de val van Babel (vs. 8) en vervolgens de tijd na grote verdrukking onder de heerschappij van de antichrist, omdat het erop aankomt zich voor de aanbidding van het dier en van zijn beeld te bewaren (vs. 9-12). De tweede helft stelt ons hierop het oordeel over de anti-christ en zijn aanhang, dat in de omgeving van de heilige stad plaats heeft, voor ogen (vs. 13-20); daardoor wordt deze afdeling met de vorige tot een geheel verbonden.

6. En ik zag een andere dan de in Hoofdstuk 8: 13 vermelden engel vliegend in het midden van de hemel, om overal gezien en overal gehoord te worden en hij had in de vorm van een boekje (Hoofdstuk 10: 2) in zijn hand het eeuwig Evangelie. Dit was een teken dat de blijde boodschap van Christus en Zijn verlossing nu opnieuw met kracht aan het licht werd gebracht en Zijn goddelijke kracht en onvergankelijke duur krachtig bewezen was; dat met Israël’s herstel en heiligmaking het begin was gemaakt tot stichting van een rijk van vrede en van heerlijkheid, dat dan onmiddellijk in de eeuwigheid overbracht (Hoofdstuk 20 en 21). Hij was gezonden, om op grond van dit weder gebrachte en opnieuw bevestigde, zich ook steeds verder ontwikkelend Evangelie een welgemeende vermaning toe te delen en het te verkondigen aan degenen, die op de aarde wonen (in de grondtekst staat "zitten", dat niet zo’n kwade nevengedachte in zich sluit, als het "wonen" in Hoofdstuk 3: 10; 8: 13; 11: 10; 13: 8 en 14; 17: 8 en aan alle natie en geslacht en taal en volk, dus aan de hele Christelijke Kerk uit de heidenen vergaderd en nog in grotere getale te vergaderen.

7. Hij volbracht die last, zeggende met een grote stem: "vrees God en geef Hem heerlijkheid, want het uur van Zijn oordeel over de grote hoer (Hoofdstuk 17 en 18) en verder ook over het dier en zijn profeten (Hoofdstuk 19) is nabij gekomen, zoals daarvan de aardbeving met de val van het tiende deel van de grote stad en van de zevenduizend namen van de mensen (Hoofdstuk 11: 13) reeds een voorspel is geweest; en aanbidt in plaats van de afgoden van de tijdgeest, of ook van het eigenlijke heidendom, dat u van te voren gediend heeft, Hem die de hemel en de aarde en de zee en de fonteinen van de wateren gemaakt heeft, de waarachtige, levende en persoonlijke God, van wie alle welvaart komt (Hoofdstuk 8: 10; 16: 4).

a) Gen. 1: 1 Ps. 33: 6; 124: 8; 146: 6 Hand. 14: 15; 17: 24

Deze engel leidt bij ons in de oude Christelijke kerk de nieuwe aera in, die snel na het begin van de 20ste eeuw daarmee is begonnen, dat, zoals in Hoofdstuk 11: 13 werd gezegd, de anderen verschrikten en eer gaven aan de God van de hemel. Met zijn verkondiging, die zeker een vermaning bevat, die algemeen is en alle mensen van alle tijden aangaat, wil hij evenwel aan hen, die uit de 19de in de 20ste eeuw zijn overgegaan een geheel bijzondere herinnering geven, voor hen in het bijzonder berekend. Want juist de vrees van God, het bewustzijn van onze absolute afhankelijkheid van God, de getuigenis, dat Hem alleen de eer toekomt, dat alles, wat wij goeds zijn en hebben, Zijn werk en Zijn genadegift is, het geloof in de almachtige Schepper van hemel en aarde en de aanbidding van Zijn heilige Majesteit al deze grondvesten van de levende vroomheid hadden de mensen van de 19de eeuw ten slotte geheel

verloren en in plaats daarvan de natuur- en wereld-, de mensen- en zelfvergoding gekomen. Zo alleen was het mogelijk geweest, dat de tegenstanders van Christus met Zijn Kerk opruimden en een toestand verwekten, zoals die met hun ideeën overeenkwam. Nu is het gebouw van de anti-christelijke tijdgeest weer ineengestort, de woordvoerder en partijhoofden zijn nu opgeruimd en op de puinhopen van de stad, die door een aardbeving is getroffen, kon ten gevolge van Gods grote daden aan Zijn uitverkoren volk een nieuwe Kerk worden opgebouwd; maar lang duurt de tijd van de genade niet, die wordt alleen naar tientallen jaren afgemeten en dan komt meteen de grote verdrukking, waarop de Heere in MATTHEUS. 24: 21 v. heeft gewezen. Daarom is voor het geslacht van deze tijd van genade de vermaning zo hoog nodig, die de engel hier met grote stem laat horen. Het moet zich niet weer van die grondvesten van vroomheid laten afdringen, integendeel diepe wortels slaan in het evangelisch geloof en in de gemeenschap van Jezus Christus, anders zullen de wateren van de laatste zware bezoeking en de stormen van de anti-Christische bestrijding het snel ten val brengen. Ongewaarschuwd zal dat geslacht niet in de strijd mogen gaan, die de draak tegen het einde van de 20ste eeuw met de overigen van het zaad van de vrouw zal houden en bij hen, die Gods gebod houden en de getuigenis van Jezus Christus hebben, zal de waarschuwing ook van goed gevolg zijn. Daarom treedt deze eerste engel op en verhoedt door zijn boodschap, dat het weer opstaan van de Kerk geen valse dromen verwekt en de zielen in gevaarlijke gerustheid doet insluimeren, integendeel ze dringen de tijd uit te kopen en zich te wapenen op hetgeen in kort komen zal. Wellicht dat men zich dan de raad van Paulus in 1 Kor. 7: 1 vv. en 32 v. herinnert. De boodschap is dus een goede, heilzame en is gegrond op de blijde boodschap van de zaligheid in Christus Jezus. Daarover verblijdt zich nu de oude Christelijke Kerk. Zij breidt zich echter door een krachtiger en meer doortastend zendingswerk, dan vóór de catastrofe ooit heeft plaats gehad, uit, omdat nu het eigenlijke zendingsvolk (vs. 1-5) haar leidt en met het beste voorbeeld voorgaat, ook in steeds verdere kringen onder de nog onbekeerde heidenen. In de grondtekst staat voor "verkondigen" een werkwoord, dat van het grondwoord "Evangelie" is afgeleid; men ziet, het evangelische is dan tot eer gekomen; de zolang beweerde voorrang en roem van het Katholicisme tegenover de Kerk van het Evangelie is voorbij. Zolang de tijd duurde, die in Hoofdstuk 11: 1-11 werd gekarakteriseerd, geeft de Heere aan de Roomse kerk een bevoorrechte plaats. Zij is de draagster van vele genadegiften in cultus en inrichting, die de Protestantse kerk nooit heeft verkregen, of die toch snel weer verloren gegaan zijn en nog bij gelegenheid van de strijd, die het dier, dat uit de afgrond opstijgt, tegen de twee getuigen in Hoofdstuk 11: 7-10 opende en tot het overwinnen en doden van deze doorstreed, heeft zij in onderscheiding van de uitwendig zo macht- en weerloze Protestantse kerk de roeping gehad, het dier de strijd zwaar te maken en een indruk daarvan te geven, dat het niet met mensen, maar met God streed, dat de gemeente van Christus op een rots was gegrond, die de poorten van de hel niet zullen overweldigen. Zij heeft in haar leden nog vele zielen kunnen aanwijzen, wier hart voor Christus klopte en de moeder, die hen voortbracht, beminde en in haar instituties nog krachten kon in het werk stellen, die haar ook als gave voor haar roeping in de wereldgeschiedenis van boven ten deel zijn geworden. Sinds het echter bij deze strijd tevens openbaar is geworden, dat zij over de tijd van middernacht, als de lampen worden uitzekert, niet met de nodige voorraad olie in de vaten voorzien is; sinds zij in haar nood zich tot de verkopers heeft gewend, omdat nu eenmaal de evangelische hoofdprincipen niet voor haar waren en de Protestantse kerk haar ten slotte aan haarzelf moest overlaten, sinds haar heulen met de kooplieden haar in een ongelukkig bondgenootschap heeft gebracht en zo geheel in de wereld heeft verstrikt, dat zij in generlei opzicht meer meesteres over zichzelf is; sinds zij vervolgens het uur van de bruiloft van de bruidegom heeft verzuimd en geen winst tot haar vernieuwing en geestelijke levendmaking heeft verkregen, integendeel zo’n schade heeft geleden, dat niet meer bij haar aanwezig is, wat harten en zinnen van hen, die naar God begeren en Christus

zoeken, verblinden en voor haar innemen kan, sinds heeft zij haar rol op het gebied van het rijk van God uitgespeeld en er blijft haar voor haar verder bestaan, waarin zij zich wil handhaven, nog slechts een rol op ander gebied over. De geslachten, die na ons leven in hun eerste 2-3 reeksen zullen zien, op welke wegen en op welke wijze het woord der profetie zal worden vervuld, wij kunnen het eerst slechts van verre vermoeden en slechts in algemene zinnen daarvan spreken, hoe de Protestantse kerk nog eenmaal tot grote eer zal komen en het talent zich zal zien toegedeeld, dat de boze dienstknecht in de aarde had verborgen (MATTHEUS. 25: 1-30).

In het gezicht vertoont zich een engel, in het midden van de hemel vliegend, waardoor de snelheid en onweerstandelijkheid van het doorbreken van het Evangelie te kennen gegeven wordt, ten tijde van de hervorming, zoals ook in die tijd geschied is, want het grootste gedeelte van de koninkrijken en volkeren, die tot die tijd toe de antichrist onderworpen geweest waren, vielen van hem af, omhelsden en beleden de waarheid van het Evangelie, hetgeen hier genoemd wordt het eeuwig Evangelie, wegens haar onveranderlijkheid van Adam af tot de komst van Christus hetzelfde blijvend en wegens de bewaring daarvan tegen al de listen, die men van alle tijden aangewend heeft om de Bijbel uit de wereld te krijgen. Het was een grote en belangrijke zaak, waartoe hij ieder opwekte, te weten, om het eeuwig Evangelie te geloven en in de belijdenis van het geloof uit te komen en Babel te verlaten, daarom verhief hij zijn stem. De antichrist had de ware vrees en dienst van God verdonkerd en tot vrees ingesteld geboden van mensen; hij had hun geleerd verstorven heiligen beelden en andere ijdelheden te aanbidden, de bliksem van zijn ban te vrezen, waardoor God niet geëerd, maar onteerd werd; maar nu het licht van het Evangelie doorbrak, nu roept hij uit, die vrees te verwerpen en Gode naar Zijn wil met een kinderlijke vrees te dienen, te aanbidden en Hem te verheerlijken, omdat die andere dingen ijdelheid zijn en het bijgeloof en afgoderij is die te vrezen, te dienen en te aanbidden en aan de andere kant omdat God alleen is de Schepper en Onderhouder aller dingen en het Hem alleen toekomt, gevreesd, gediend, aangebeden en geëerd te worden. En omdat de Heere, de rechtvaardige Rechter nu gereed stond, om Zijn oordelen uit te storten over de antichrist, het uur, de tijd van Zijn oordelen is gekomen, daarom haast u uit Babel uit te gaan en de Heere zuiver naar Zijn wil te dienen.

Na het gezicht van het uitgaan van de Kerk uit Babel komt hier de wijze voor, waarop zij begonnen is uit te gaan en verder uitgaan zou. De engel stelt voor de schare van de leraren, die in het begin van de 15de eeuw het werk van de Heere gelukkig ter harte hebben genomen en volvoerd. Engelen, niet alleen wegens hemelse wijsheid en heiligheid, maar ook hemelse zending genoemd. Zij worden "anderen" genoemd, als onderscheiden van de zalige hemelingen en van het getal van de gewone gelovigen en ook van de engelen tot hiertoe in de Openbaring voorgekomen. Vliegend, voortgaand, snel, vaardig door vele plaatsen en rijken van de wereld. In het midden van de hemel openbaar, met betoning van de hemelse oorsprong van de zaak, zodat geen wereldse mensen het beletten konden. Deze hielden de Evangelische schriftuur in de hand, die niet alleen naarstig openslaande, maar ook geleerden en ongeleerden overvloedig aanprijzend. Zij beweerden en bevestigden de heerlijkheid en eeuwigheid ervan. Zij hadden last om de evangelische leer, zolang verduisterd en bijna verbannen voort te brengen, opdat de wereld zich met hen in Gods genade mocht verheugen. Wegwerpende alle bedeksels van de schande, hebben zij duidelijk en deugdelijk de weg van de waarheid aangewezen en terwijl de onderwijzing nodig en de mensen onwetende waren, met grote stem in krachtige schriften hun ijver en onverschrokken gemoed betonend. Hoezeer belasterd, strekte hun leer om de ware vrees van God in te boezemen. Zij leerden de vrees van God niet van mensen, schepselen, beelden. Ook herstelden zij voor God Zijn heerlijkheid, zo van al Zijn volmaaktheden in Zijn werken blijkbaar, als van Zijn eindeloze genade in het werk van

de zaligheid en van Zijn enige opperheerschappij over de Kerk en wilden zij Hem van al die heerlijkheid gegeven hebben, uit aanmerking van Zijn oordelen over Zijn eerrovers te brengen. Eindelijk hebben zij ten krachtigste aangedrongen op de aanbidding of dienst van de levende God, Schepper en gunstige Weldoener van allen, met wegwerping van alle echt Heidense, schandelijke en menigvuldige afgoderij, waarmee het beest zijn schandelijke naaktheid op de wijze van de Heidenen poogde te bedekken.

Een heerlijk bewijs van Gods gunst voor de Kerk is gegeven in het grote werk van de Kerkhervorming. Dit is het, wat Gods Geest in dit gezicht voorstelt onder het zinnebeeld van drie engelen, die elkaar opvolgen.

8. En er is een andere of tweede engel op die eersten (vs. 6 v.) gevolgd, zeggende: zij is gevallen, zij is gevallen, Babylon, die grote stad (in verschillende handschriften staat alleen "Babylon, de grote (Jes. 21: 9 Jer. 51: 8 v.), omdat zij uit de wijn van de toorn van haar hoererij en daarmee ook van de toorn van God (vs. 10) alle volken heeft gedrenkt (Hoofdstuk 17: 2 en 4; 16: 19; 18: 3).

Het behoort tot de dramatische levendigheid van het toneel, dat elk nieuw punt, dat moet worden aangekondigd, aan een bijzondere engel wordt bevolen; het roepen van deze tweede engel stelt op profetische wijze (vgl. Hoofdstuk 11: 18) het oordeel, dat zeker en snel wacht, (Hoofdstuk 18: 2) als reeds voltrokken voor.

Voor de eerste maal ontmoeten wij hier in de gezichten van de Openbaring de naam Babylon. Hebben wij nu alle reden, om bij deze naam te denken aan het pauselijk Rome, welks Kerk vervolgens in Hoofdstuk 17: 1 vv. als de grote hoer voorkomt, zo komt de laatste naam van de Roomse paus-kerk eerst van die tijd af voor, dat Israël tot de gemeente op Zion is geworden (vs. 1-5) en weer in zijn rechtmatige plaats als huisvrouw van de Heere is getreden. Tot op die tijd had die Kerk bij alle gruwelen van de hoererij, die zij reeds sinds lang had gepleegd, er toch nog altijd aanspraak op, voor de vrouw of gemeente van Christus te worden gehouden, hoewel niet uitsluitend is de zin, waarin zij beweerde het te zijn en zich daarom de naam katholiek toekende. In Hosea 1-3 wordt het beeld van de vrouw behouden ook voor Israël, dat van zijn echtvriend was afgevallen en met allerlei soort van afgoderij bevlekt was en in Ezechiël. 23 komen in het theocratische Juda en het ontheocratische Israël zelfs twee vrouwen naast elkaar, waaruit vervolgens (Ezechiël. 37: 1 v.) weer één zal worden gemaakt. Zo heeft de Heere ook gedurende de hele tijd, dat de Christelijke Kerk in de plaats van de verstoten Israëlitische gemeente Hem Zijn vrouw was, gedurende de hele tijd van de heidenen (Luk. 21: 24), Zijn verbondsbetrekking tot Rome niet opgegeven, zodat het noch door de stichting van een bijzondere Hervormde Kerk opgehouden heeft, mee gerekend te worden bij de woorden van het derde geloofsartikel: "Ik geloof een heilige, algemene, Christelijke kerk", noch bij de strijd, die het dier, dat uit de afgrond opstijgt, tegen de twee getuigen in Hoofdstuk 11: 7 v. verheft, van zo’n strijd verschoond is gebleven. Er is integendeel nog in beide delen van de Kerk juist bij de levende leden een bewustzijn opgewekt van solidariteit of van wederkerig verband, zoals het heden ten dage, nu wij dit schrijven, is. Maar van de tijd van het weer levend maken van de twee getuigen af (Hoofdstuk 11: 11 v.), die door de bekering en het herstel van het hele Israël naar zijn beide delen, zowel van het huis nu Jozef als van het huis van Juda wordt teweeggebracht, gaan de wegen van de beide kerken zo geheel uit elkaar, dat de stroom, die van het heiligdom op Zion uitgaat, slechts de wateren van de Dode zee gezond maakt, maar de vijvers en poelen daarnaast veroordeeld worden, geheel in ongezond zout op te gaan (Ezechiël. 47: 1 vv.). De geest van het Jezuïtisme, die in het vaststellen van het dogma van de pauselijke onfeilbaarheid zich daartoe de weg heeft gebaand, door datgene, wat het

vergiftigende zout is in de laatste bestanddelen van het uit Christus' Woord achtergebleven levenswater, een volkomen oplossing teweeg te brengen, zal bij de gebeurtenis in Hoofdstuk 16: 3 v. mede onder de drie onreine geesten, evenals vorsen agiteren. Hij is het, die uit de mond van de valse profeet gaat en zal de pauselijke Kerk in de strijd tegen God en Zijn volk intrekken, dat zal echter de zedelijke vernietiging van deze Kerk zijn, dat haar voortaan nog slechts overblijft, de rol van de grote hoer te spelen en op het dier vol namen van lastering te zitten. Dat is nu de weg, die Rome van het begin van de 20ste eeuw naar zijn einde zal nemen, totdat zijn val komt, die de tweede engel hier aankondigt. Alle zielen, die in verband met deze Kerk staan en toch nog enig oog voor de waarheid hebben, zullen daar reeds de stem te horen krijgen (Hoofdstuk 18: 4 v.): "ga uit van haar, Mijn volk, opdat u aan haar zonden geen gemeenschap heeft en opdat u van haar plagen niet ontvangt", evenals eens bij de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen de Christelijke gemeente nog op de juiste tijd naar Pella werd gered. De bijvoeging "met grote stem" wordt bij het spreken van deze tweede engel gemist. Het roepen zal dus wel minder vergezeld zijn van uitwendige, in het oog vallende en de gemoederen diep schokkende gebeurtenissen, maar meer zich doen horen aan het uitwendig oor, aan het geestelijk zintuig, maar het zal worden begrepen door allen, die zo'n zintuig en zo'n oor hebben, de anderen daarentegen doen de koningen op aarde en de kooplieden en de stuurlieden enz. horen, die de grote stad Babylon, de sterke stad, wegens haar val beklagen (Hoofdstuk 18: 9 vv.).

In de schildering van de laatste 400 jaren van het 1260 jarig tijdsverloop, wordt over de ontwikkelingen op godsdienstig gebied gehandeld, zoals dit duidelijk uit de schildering van het beest uit de aarde, van de Hervorming en van de Evangelisatie onder alle volken blijkt. Hier vernemen wij Babels val en de volgende engel waarschuwt voor de aanbidding van het beeld van de beest, namelijk van de antichrist en zijn eredienst (Hoofdstuk 13: 14-18). Door de val van Babel hebben wij dus in de eerste plaats de val van de tegenwoordige godsdienst van de pausen te verstaan, maar ook van dat Babel, dat tot de toekomst-religie is overgegaan (Hoofdstuk 17: 1-6). De beide plaatsen (Hoofdstuk 14: 8 en 18: 2) schilderen dezelfde val van Babylon, de andere zijn ondergang van een geestelijke, deze van een wereldlijke zijde. Wat zij tot dusver nog niet van de wijn van de toorn van haar hoererij de natiën te drinken heeft gegeven, schenkt zij hen in de toekomst in, wanneer zij op de rug van het afgodsbeest gezeten is (Hoofdstuk 17: 1-6). Door de val van het pausdom, of door het gericht over de Europese Christenheid, ontvangt Babylon zijn loon voor zover zich vorsten en volken door het pausdom tot zonde laten vervoeren, omdat de eersten er zich van bedienen om hun macht te stijven en de laatsten omdat het de lusten van de oude mens streelt en beiden het pausdom zo eer en voortbestaan gunnen. De wijn wordt hier evenals in het Oude Verbond, bijvoorbeeld Jer. 25, omdat hij een dronken makend vocht is, als zinnebeeld van verdoving en verbijstering van de Geest, van de dweperij en van de zinnen-tuimeling gebruikt. Babylon of het pausdom mengt de wijn van zijn valse godsdienst, uit naijver voor zijn dwalingen tot een uit afgoderij, zinnenlust en godsdienstige dweperij bestaanden bedwelmingsdrank en geeft die de volkeren te drinken.

Rome, de troon van de antichrist, had de geestelijke en daardoor de aardse heerschappij over de wereld, zover hij er bijkomen kon; dit gebied werd hem voor een groot gedeelte ontrukt en de oordelen van God begonnen over hem uitgegoten te worden, omdat hij met zijn valse leer en afgoderij, als door een vergiftigde wijn, alle volkeren dronken had gemaakt en Gods toorn daardoor tegen zich ontstoken had, zo zou het nu zijn beurt worden; de Kerk werd ten eerste uit zijn klauwen gerukt en de heerschappij over haar hem benomen en de Heere zou hem in Zijn toorn vergelden al het kwaad, dat hij Zijn Kerk had aangedaan en al zijn gruwelen, die hij bedreven had.

Deze engelen volgen elkaar op de hielen, even als Hoofdstuk 6 de ruiters. De inhoud van hun prediking toont voldoende aan, dat zij elkaar ondersteunen en de een de woorden van de anderen aandringt. Er wordt dus dezelfde menigte van leraren door verstaan, die van de reformatie af opgekomen, niet alleen het eeuwig Evangelie verkondigd hebben en de wereld tot de vrees, verheerlijking en aanbidding van de ware God hebben gedragen, maar ook de schandelijke naaktheid van het antichristisch Rome openbaar hebben gemaakt.

De val van Babel, hier verkondigd, is een voorafgaande voorbode van een zwaarder en volkomener val. Babel begon nu te vallen en de vrome en verstandige mensen voorzagen, dat dit oordeel van God over Babel eindelijk eens met zich zou brengen de hele ondergang; want zij had aan de wereld door haar leraars te drinken gegeven de bijgelovige en afgodische leer van haar religie.

9. En een derde engel is hem gevolgd, zeggende met een grote stem: Als iemand in de tijd van de volkomen heerschappij van de antichrist, die nu begint (Hoofdstuk 13: 15-17) het beest aanbidt en zijn beeld en ontvangt het merkteken aan zijn voorhoofd, of aan zijn hand,

10. Die zal, evenals het zo-even met de hoer Babylon heeft plaats gehad (vs. 8) en vervolgens met het dier en de valse profeet het geval zal zijn (Hoofdstuk 19: 20), ook drinken uit de wijn van de toorn van God, die ongemengd, door geen bijvoeging van genade en ontferming draaglijk gemaakt, ingeschonken is in de drinkbeker van Zijn toorn. De wijn in deze beker is integendeel niets dan toorn, zodat hij, die daarvan moet drinken, ter eeuwige verdoemenis gaat; en hij zal gepijnigd worden met vuur en sulfer van de poel, waarin hij wordt neergeworpen (Hoofdstuk 19: 20; 20: 10) voor de heilige engelen en voor het Lam, dat hij veracht en verloochend heeft.

11. En de rook van hun pijniging, die in een branden bestaat, dat nooit tot verbranden wordt, gaat op in alle eeuwigheid (Jes. 34: 9 v.) en zij hebben geen rust dag en nacht, die het beest aanbidden en zijn beeld en als iemand het merkteken van zijn naam ontvangt, die zal het voor zijn persoon gaan, zoals zo-even allen tezamen gezegd is.

12. Hier, waar het te doen is om de eeuwige kwelling van de hel te vermijden en dus om bevrijd te blijven van alle aanbidding van het dier en van zijn beeld en van elke aanneming van zijn merkteken, is de lijdzaamheid van de heiligen op haar plaats (Hoofdstuk 13: 10), omdat men door haar alleen bekwaam is, om alles te lijden en niets aan te nemen wat verboden is; hier zijn zij, hier kunnen zij hun kracht betonen, die de geboden van God bewaren en het geloof van Jezus (Hoofdstuk 12: 17).

Met slechts een vers gaat de rede van de tweede engel snel tot de derde over, beide staan aan het begin van de antichristische tijd; de een verkondigt achterwaarts ziende een zo-even volvoerd godsgericht, dat tot erkentenis van de waarheid dient en de ander waarschuwt voorwaarts gewend, voor de verleiding van de laatste tijd, om degenen, die zich willen laten waarschuwen, voor het daarop volgende veel zwaardere oordeel te bewaren. Een dreiging, verschrikkelijker dan die van de derden engel, is in de hele Schrift niet te vinden. Reeds vroeger heeft weliswaar de Heere de volken, ook Israël, uit de drinkbeker van Zijn toorn laten drinken, maar deze was deels niet vol tot aan de rand, deels was nog genade ermee vermengd, in zoverre ook de zwaarste kastijding nog op bekering en wederaanneming doelde. Voor de aanhang van het dier is zijn beker met de wijn van zijn toorn vers ingeschonken, d. i. vol, alsof nog nooit iemand daaruit had gedronken, en alle toorn van God vanaf het begin aan zich over hen ontlastte (MATTHEUS. 23: 35). De wijn van de toorn is ongemengd, zonder dat er

een druppel genade onder is, zodat er niets is als angst en schrik van een onbarmhartig oordeel. En uit het tijdelijk oordeel van de verdelging (Hoofdstuk 19: 21) gaat het in het eeuwige over, in de pijniging met vuur en zwavel, d. i. in die vuurzee, die met zwavel brandt. De verterende, de adem wegrovende zwavelbrand, in welks weerschijn alles lijkkleurig er uitziet, wat een vreselijk beeld van de eeuwige dood! En de pijniging zal nog daardoor versterkt zijn, dat zij geleden wordt in het aangezicht van de heilige engelen en van het Lam. Evenals daar de rijke man uit de pijniging Abraham zag en Lazarus in diens schoot, zo hebben ook de gepijnigde aanbidders van het dier in de zaligheid van de engelen en in het zo moedwillig door hen verworpen geluk nog gemeenschap met deze. Terwijl zij tevens lijden in het aangezicht van het Lam, moeten zij de genade, hun eenmaal in dit Lam aangeboden, bewenen als een door hen met voeten getreden en eeuwig voor hen verloren en terwijl de rook, die Abraham van de plaats van het gericht, van Sodom en Gomorra zag opstijgen (Gen. 19: 28), weer wegtrok, zal de rook van die pijniging opstijgen in alle eeuwigheid. Geen tussenpoos bij deze pijnlijke toestand ook maar voor een ogenblik; zij hebben geen rust dag en nacht. Anders brengt de nacht rust en verfrissing, maar hier is geen afwisseling van onrust van de dag en rust van de nacht. Die smartelijke, dag en nacht folterende ziekten heeft waargenomen, die evenwel nu en dan zachtere ogenblikken en zeker de troost van een nabijzijnd einde toelaten, kan zich een zwak denkbeeld maken van het oordeel, dat hier dreigt. Hoe nodig is het toch, om er niet aan ten prooi te worden, onder alle verzoeking tot aanbidding van het dier vast te staan en zich het woord in te prenten: "hier is de lijdzaamheid van de heiligen; hier zijn zij, die de geboden van God bewaren en het geloof van Jezus! "

De boodschap van de drie engelen heeft ten doel, de kinderen van God te wapenen tegen alle aanslagen, om hen tot afval te verlokken. "Aanbidt het beest niet, want het uur van het oordeel komt" de eerste: "aanbidt het beest niet, want Babel is gevallen" de tweede: "aanbidt het beest niet, want God schenkt de drinkbeker van Zijn toorn in voor de afvalligen" de derde, in deze bedreiging is de geduchtste. Hoe ernstig laat de Heere de Zijnen waarschuwen door zulke krachtige woorden! "De drinkbeker van Gods toorn" te moeten ledigen wie kent vreselijker vooruitzicht? Wie zal dan bestaan? De vrome bisschop Cyprianus waarschuwde er in de derde eeuw de gelovigen van zijn tijd mee, te midden van de vervolgingen, die zij leden. En die verderfelijke wijn "ongemengd! " Niet eens in haar dodelijke werking verzwakt door enig inmengsel van verzachting! Ja, het is zwaar, de verzenen tegen de prikkels te slaan! Eenmaal steeg de rook voor het oog van Abraham op van de plaats, waar Sodom en Gomorra hadden gestaan, als de rook van een oven. Dit oordeel was een voorbode van het zware van de toekomst, dat de afvalligen wacht. Hetgeen die steden overkwam, is een spiegel van hetgeen aanstaande is en waaruit geen redding te hopen valt. Nee, zij die het beest en het beeld aanbidden, hebben geen rust dag en nacht. Hoezeer steekt daarbij af de zalige rust van de zaligen. Wat zeg ik? ook de verheerlijkten in de hemel hebben geen rust; maar hoe geheel anders! "Zij hebben geen rust dag en nacht", zeggende; "Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, die was en die is en die komen zal. "

Wij vinden hier een bedreiging over alle navolgers van de antichrist, als zij hem na de prediking van de twee voorgaande engelen bleven aanbidden. Er is in de prediking van deze engelen een opmerkelijke opklimming; niet alsof de eerste ophield met prediken, als de tweede begon, in zo verder, maar dat God eerst Zijn Evangelie doet schijnen. Zijn waarheid openbarend aan allen, groot en klein, geleerd en ongeleerd, Dit wordt begonnen door de eerste engel. Als dit nu weinig gehoor, maar grote tegenstand vindt, inzonderheid van de grote in het pausdom, die daartegen woeden, dan doet de Heere in de tweede plaats het licht in zijn duidelijkheid en kracht verder doorbreken, om te ontdekken, dat Rome het Babylon is en stelt dus Zijn leraars meer direct tegen die Staat, om die neer te vallen en om de ondergang te

beginnen, alsook volgens Zijn woord de hele verwoesting te voorspellen en dat al haar grootheid en al die groten met hun heerlijkheid bedorven en neergeworpen zullen worden. Omdat er nu een diep ingewortelde hoogachting voor die troon in het hart van de meeste mensen was, wordt de derde engel uitgezonden, niet alleen om door die voorspelling al de navolgers van de anti-christ te waarschuwen, maar om ze onder de hoogste straf van die weg af te trekken, verzekerend, dat het pausdom Gods eeuwige vloek en toorn over hen zal brengen en dat het hun niet minder, dan op verlies van de zaligheid, nodig is, het te verlaten. Door deze engel wordt dan de afscheiding van de anti-christ aangedrongen, evenals Hoofdstuk 18: 4.

13. En ik hoorde, nadat de derde engel zijn waarschuwing had gegeven aan hen, die op de aarde waren (vs. 9 vv.) een stem uit de hemel als in Hoofdstuk 10: 4 die tot mij sprak, om mij en alle volgende geslachten, in het bijzonder die van de anti-christische tijd, mededeling te doen over het lot van hen, die de geboden van God houden en het geloof van Jezus (vs. 12) en daarom de dood moeten ondergaan (Hoofdstuk 13: 15). Die stem zei: "Schrijf wat u als woord van de openbaring uit de hemel wordt toevertrouwd, opdat het zeker bewaard wordt tot die toekomst: "Zalig (Hoofdstuk 19: 9) zijn de doden, die in de Heere Jezus sterven, door het geloof in Zijn Naam met Hem verbonden en door getrouwheid tot in de dood in Zijn gemeenschap volharden, van nu aan. Met de anti-Christische tijd, waarin zij gedoopt zijn, is toch het begin van het rijk van de heerlijkheid voor hen zo nabij (Hoofdstuk 19: 11-20: 6), terwijl de vroegere bloedgetuigen nog moest worden aangezegd, dat zij een tijd lang zouden moeten wachten (Hoofdstuk 6: 11). Ja, zegt de Geest, het woord van deze hun zaligheid nader verklarende, zij sterven, opdat zij de korte tussentijd tot het begin van dat rijk rusten mogen van hun arbeid, van hun moeite en hun strijd, hun lijden en hun benauwdheden, die zij moesten doorstaan, opdat die niet te zwaar voor hen zouden worden (MATTHEUS. 24: 22. 1 Kor. 10: 13 Jes. 57: 2). En hun werken, waardoor zij hun geloof getoond en voor de eer van Christus hebben gestreden (Hoofdstuk 2: 2), gaan niet mee de rust in, alsof die tevergeefs waren geschied en vergeten, maar volgen met hen, om dadelijk, als de beslissing komt, wie aan de zaligheid van de opstanding deel zullen hebben een beslissing ten hun gunste teweeg te brengen (Hoofdstuk 20: 4 vv.).

In het voorgaande werd op negatieve wijze de reden aangegeven, waarom tot lijdzaamheid moest worden aangemaand en gewezen op de zware oordelen van God over de antichrist en degenen, die zich door hen laten verleiden hier op positieve wijze en gewezen op de eeuwige zaligheid van de getrouwen! Wie zou niet met het oog daarop het armzalig leven gewillig overgeven? Wie zou kunnen twijfelen, als hem de keuze werd gelaten tussen "geen rust hebben dag en nacht vanwege de pijnen van de hel" en het "rusten van hun arbeid? " De stem van de hemel kan noch die van God, noch die van Christus zijn, want zij spreekt van hen, die in de Heere sterven. Zij is zeker die van een zalige rechtvaardige, die uit eigen ervaring getuigenis geeft, wat de getrouwe medeleden van de strijdende Kerk op aarde in de hemel te wachten hebben, misschien die van een ouderling (vgl. Hoofdstuk 7: 13 v.); want het bevel om te schrijven doet ons denken aan een overwegend gezag.

Dit bevel om te schrijven wordt in de Openbaring twaalf keer herhaald (Hoofdstuk 1: 11, 19; 2: 1, 8, 12, 18; 3: 1, 7, 14; 14: 13; 19: 9; 21: 5), om te kennen te geven, dat alle zodanige onderwerpen belangrijke zaken zijn, die door de gemeente niet mogen worden vergeten. Wat is het dan, dat Johannes hier moet schrijven? Wat voor ons arme mensen in ons leven en sterven het allerzaligste is om te weten. Zo schrijft dan de Geest van Jezus Christus zelf deze woorden, die zo waarachtig en zeker zijn, met eigen vinger allen in het hart en graveert ze in ons gemoed, zodat zij niet weer uitzekert worden of vergeten! Ja, zij zullen ons op de juiste

tijd wel ten zegen worden, als wij ze met alle ernst in ons opnemen en in een goed hart bewaren.

Met "van nu aan" is in het bijzonder een woord voor bloedgetuigen, die vaak zo vele bittere uren en minuten, die zich tot ondraaglijke lengte uitbreiden, de smart van de dood moeten lijden; zij hebben ook nog dubbel de troost nodig; heden nog, ja van nu aan zalig bij de Heere in het paradijs! En omdat deze troost vast in de zielen wordt gedrukt van hen, die ze nodig hebben, wordt dat, wat van de hemel gesproken wordt, ook door de Geest in het hart van Johannes bevestigd. "Ja, zegt de Geest" en het woord ophelderend voegt hij erbij: "opdat zij rusten mogen van hun arbeid en hun werken volgen met hen" en gaan met hen over.

Voor de gelovigen is de dood reeds in zo verre een overgang in een betere en zaliger toestand, als de ontkleding van het stoffelijk lichaam, van dit lichaam van de dood een bevrijding is van de ziel van de moeite van het aards bestaan, door die toestand van het lichaam teweeg gebracht en van de aanklevende zonde en onreinheid. Terwijl het lichaam wegvalt, wordt het vernieuwde ik, het geheiligde persoonlijke leven, dat met de geest overeenstemt, ontrukt aan de belemmerende en verstorende invloeden, die het tot hiertoe ondervond van de lichamelijk-stoffelijk natuur. Zo komt nu voor de ziel een toestand, waarin zij vrij is van de moeilijke arbeid, dus een toestand van rust, van stil, vreedzaam ongestoord leven, die echter niet als bewusteloze rust, niet als een passief schimmenleven moet worden gedacht, maar als een hogere trap van gemeenschap met Christus. Het meer inkeren van de ziel in zichzelf is tevens een dieper indringen in Christus, met wie zij reeds in persoonlijke gemeenschap staat een thuis zijn bij de Heere. Door middel van deze inwendige en onmiddellijke betrekking van het onstoffelijke deel tot Christus kan zich nu Zijn leven ongehinderd als een zachte stroom in hen uitstorten en haar leven, door dezen doordrongen, tot volle vrijheid in Hem ontsluiten. In deze volmaakte eenheid van wil en liefde met God, waarin ook het laatste overblijfsel van de oude zonde geheel en voor altijd wordt verslonden, bereikt de persoonlijkheid van de verlosten haar zedelijke voltooiing. Wat de bedenking aangaat, dat ook de nog zondige ziel niet meteen in de volle gemeenschap met God kan indringen, zal men wat in het stervensuur plaats heeft in rekening moeten brengen.

Wat de lange tijd van het leven niet kon of verzuimd heeft, dat kan de korte tijd van sterven zegerijk volbrengen door de hulp van Degene, die voor ons aan het kruis gestorven is, die niemand zo duidelijk, zo tastbaar nadert als de stervende. Het is juist, wat Luther in de 13e thesis verkondigde, dat het sterven eigenlijk het laatste purgatorium, (reinigingsvuur) is, dat zo velen aan de andere zijde zoeken, het purgatorium, dat ten slotte nog zonde, zwakheid en dwaling tot het laatst toe uitbrandt. Hoe zullen wij verwonderd staan, als wij hiernamaals zullen zien, die roeping het sterven heeft ontvangen en wat een oogst de laatste uren hebben aangebracht!

Het hoofdbewijs voor het purgatorium (want de Schrift leert het niet; de plaatsen, waarop men het bouwt, zeggen, onbevooroordeeld beschouwd en verstandig uitgelegd, geheel andere dingen) is zijn psychologisch ethische noodzakelijkheid, die men beweert. Het is de sterkste tegenspraak, zegt bijvoorbeeld Mahler in zijn symboliek, in den hemel met zonde bevlekt in te gaan, hetzij die door verzoening bedekt of onbedekt zij. De vraag dringt zich daarom aan ons op: hoe wordt de mens eindelijk van zonde bevrijd en het heilige in hem volkomen levend? Of verlaten wij, nog bevlekt met het zondige, deze wereld, hoe zullen wij er van gereinigd worden? Deze vraag dringt zich aan ons op: van het lichaam bevrijd zijn wij daardoor nog niet van de zonde bevrijd; en de rechtvaardiging door de genade van God in Christus bevrijdt ons van onze zondenschuld, zonder echter de zonde in ons te ontwortelen.

Deze blijft hier beneden met ons samengegroeid en het ernstigste streven naar heiligmaking overweldigt ze wel, beheerst ze, verbant ze naar steeds engere grenzen, zonder ze echter geheel uit ons te kunnen afzonderen en verdelgen. Hoe wordt dan de ziel, die genade bij God heeft gevonden, bij haar overgang in het volgende leven van de zonde verlost? Hoe het ook plaats heeft, zeker geschiedt het door geen vuur, dat de werking van het bloed van de Zoon van God zou moeten helpen; geenszins door een betalend lijden, dat het doel van "Jezus" verzoenend lijden moet helpen bereiden. En hoe dan? Men heeft gezegd, dat het sterven zelf ons purgatorium en de laatste doodsnik ook de laatste scheiding is (Hebr. 4: 12), die doorgaat tot de laatste beslissende reiniging. En inderdaad, wie zou het ontkennen, dat elke doorstane doodstrijd ook een laatste beslissende smelting is, die het goud van het door God gewerkte geestelijke leven, dat het vuur doorstaat, uit de onreinheid, die het hier te onderhield, verlost? Maar niet elke ziel wordt door God door zo'n bevestigend en louterend vuur van een lang ziekbed geleid; men zal dus moeten aannemen, dat het door woord en sacrament in ons teweeg gebrachte en gevoede geestelijke leven reeds krachtig genoeg is, om dan als het zich heeft losgemaakt van de wereld, die in het boze ligt, of haar plotseling wordt ontrukt, in het aangezicht van de duidelijke werkelijkheid van hetgeen hier beneden geloofd is, met zo'n inwendige kracht te voorschijn te treden, dat het de zonde, die het menselijk wezen nog aankleeft, tot het laatste spoor uitdrijft. Of dit bij de een op eenmaal, of de anderen langzamerhand zal plaats hebben, weten wij niet; de Schrift zegt daarover niets. En wat hun, die hier onbekeerd en ongelovig blijven, aangaat, zouden wij het zeker hun wel gunnen, dat er mogelijkheid tot verandering vóór het laatste oordeel was, maar de Schrift zegt ons het tegendeel en wij zien ervan af om ander licht dan dat van de Schrift te volgen, of ons in bedenkingen en gevolgtrekkingen te verdiepen. Wij houden ons aan het woord van God alleen.

Geen Bijbelboek, dat meer vragen onbeantwoord laat, dan de Openbaring van Johannes; maar geen ander ook dat ondubbelzinniger antwoord op de grote vragen doet horen, die zich zo telkens bij vernieuwing weer opdringen: wie worden bij hun heengaan zalig; wanneer begint hun geluk; waarin zal voor hen bovenal de zaligheid van de hemels bestaan? Op die vragen spreekt hier een stem van boven zo duidelijk en tegelijk zo beslissend, dat wij het woord van de tekst wel een lichtstraal van de hemel mogen noemen in de donkere nacht van het graf. Met reden werden deze woorden sinds eeuwen als opschrift boven zerken en zoden als welkomstgroet aan de ingang van menig kerkhof geplaatst; maar zeker bieden zij geen minder uitlokkende stof tot stille bepeinzingen aan. Het blijkt ook hier weer, de Schrift weet van die jammerlijke oppervlakkigheid niets, die schier van iedereen bijna werktuiglijk zegt, dat hij zacht en dus ook zeker wel "zalig" ontslapen is, als verstond zich het laatste vanzelf. Er zijn graven, waarboven de Geest van de waarheid geen "zalig, zalig" laat klinken, maar het onheilspellend vonnis herhaalt: "heengegaan naar zijn eigen plaats. " Slechts "die in de Heere sterven" worden hier gelukkig geprezen; onmogelijk kan het sterven gewin zijn, zolang niet eerst Christus het leven van de ziel geworden is. Waar dit echter ons gadeloos voorrecht werd langs de weg van geloof en bekering, daar mogen wij een heilstaat verwachten, niet slechts nadat vele eeuwen over ons stof zijn henengesneld, maar ook reeds meteen na ons heengaan. "Van nu af aan" spreekt de Geest de in Christus gestorvenen zalig en hoe ook dit woord moge opgevat worden, altijd wordt daardoor elke voorstelling afgesneden, die de toekomstige heilstaat verschuift tot op een onafzienbare afstand. Moge de zaligheid reeds bij de laatste toekomst van de Heere voltooid worden, haar aanvang meteen bij de dood is zoals een onophoudelijk toenemen en haar eigenlijk wezen; maar wat hart gaat niet open reeds bij de enkele toezegging van rust na al de arbeid en de moeite van het leven? Zó roept geen rave om de spijze, zó smacht geen bloemknop naar de zon, als soms de bedelaar hierbinnen om een rust, die ons telkens verder op aarde ontvlucht. Er komen uren en het zijn voorwaar niet de

slechtste, waarin het zinrijk grafschrift: "hier rust" ons een pijnlijke zucht naar een beter land kan ontlokken; maar alleen voor de Christen is die zucht tegelijk profetie van het einddoel, dat hij nadert met iedere stap. En in die rust "volgen de werken met hem", d. i. van ieder zaad van het geloof en van de liefde, hier beneden met onvermoeide handen gestrooid, staat daarginds de oogst te verwachten. Let wel, er staat niet, dat de werken hun voorgaan, om hun op enigerlei wijs de poort van de hemel te openen; maar wél, dat de werken hen volgen daar waar het verborgen goede in het helderst daglicht zal treden. De lijdenskelk is er vergeten, maar niet de beker koud water, uit liefde aan een discipel gereikt; de rijke jongeling zijn de schatten ontzonken, maar van de twee penningkjes van de weduwe wordt rente op rente gestapeld; de kleren, door Dorkas gesponnen, werden lang de mot ten prooi, maar de tranen van de weduwe, die ze droeg, zijn parels aan haar eerkroon geworden. Heerlijk uitzicht en toch oneindig meer dan een bekoorlijke droom. "Ja" zegt nog altijd de Geest als weleer tussen de rotsen van Patmos. Ja, spreekt Hij in ieder mensenhart, dat naar zo’n zaligheid smacht. Ja, getuigt Hij in het Evangelie, dat op zo’n zaligheid wijst. Ja, herhaalt Hij aanvankelijk in de gemeente van de verlosten, die deze zaligheid aanvankelijk smaakt. Zeker, de schijn kan zelfs de wakkerste ogen bedriegen; waar een van Alphen huiverend de doodsvallei intreedt, sterft een Thalleyrand met een glimlach van zorgeloze vreugde op de lippen: en het is daarom bovenal te begeren, dat nog vóór ons sterven ons leven zijn getuigenis geeft. Maar toch, een Christen reist niet incognito uit de wereld, heeft de grote Bengel niet zonder reden gezegd en zeker draagt wel menig van onze de liefelijke herinnering van een heengaan mee, dat wel scheiden, maar geen sterven mocht heten. O vriendelijke lichtstraal nog eens, tegenover al de moeiten van het leven en de raadsels van de dood, die ons vaak zo zwaar op het hart wegen? Hier geldt het woord van de dichter: "het is van sterven op te houden, wat men ten onrecht sterven noemt. " Maar, o krachtige wekstem tegelijk tot verhoogde Evangelie-waardering en ernstige zelfbeproeving! Het betreft toch niets minder dan de vraag, of wij tot de doden behoren zullen, dan wel tot die ongelukkigen, waarvan het slechts twee verzen vroeger heet: "zij hebben geen rust dag en nacht. O God trekt een scheidslijn, die geen schepsel uitwissen kan; zorgen wij in tijds te weten, of wij aan de linker- of de rechterzijde behoren. En als aan de laatste, laat de hemelstem, hier vernomen, ons niet tevergeefs tot blijmoedig werken, nog op de laatste dag van de arbeidsweek wekken; de grote sabbath zal komen. (VAN OOSTERZEE).

Dit is een waarheid, van Adam tot op de voleinding van de wereld; maar hier geven die woorden wat bijzonders te kennen en hier wordt gezien op de tijd van de uitgang van de Kerk uit Babel, in welke tijd een grote strijd en vele verdrukkingen waren uit te staan en duizenden om de waarheid gedood zouden worden. Ofschoon zij de naam van Christus houden, omdat zij zich een Christus van wat meel maken en dat stukje brood aanbidden, omdat zij de voldoening van Christus verloochenen en zij hun zaligheid bij verstorven heiligen zoeken, omdat zij dagelijks offeren tot voldoening voor hun zonden en zo Christus een en volmaakte offerande vernietigen, omdat zij de beelden eren en de paus, de antichrist, de vijand van Christus is; daarom is het meer tot verheerlijking van de Heere Jezus, als een getuige voor Hem tegen de antichrist te sterven dan van de Heidenen om de zuivere naam van Christus gedood te worden en daarom doen deze martelaren een groter werk dan de vorigen onder de Heidenen en zij hebben niet minder de kroon van het marteldom te verwachten dan de anderen. Dus zijn die woorden, van nu aan, tot moedgeving om getrouw te zijn in de strijd tegen de antichrist, doordat de getrouwe getuigen de kroon van het leven en van de heerlijkheid zullen beërven, dit bevestigt de Heilige Geest, de Geest van de waarheid. In dit leven hebben zij moeite en verdriet gehad, maar na de dood is het rust en vrede en hun getrouwheid voor de naam van Jezus zal nooit in vergetelheid komen bij God en na hun dood

zullen anderen door hun leven en martelaarschap opgewekt worden, om hun godzalige wandel na te volgen en ook getrouw te zijn tot de dood.

Diegenen sterven in de Heere, die door een waarachtig geloof Christus zijn ingelijfd, zich geheel op Hem verlaten, Hem alleen aanhangen, alleen op Hem zien en naar geen ander dan Hem alleen vragen. Van hen wordt gezegd: "zij leven in Christus", in wie Christus leeft door het geloof, die in Christus leven en hun leven geheel naar de wil van God gericht hebben. Zij sterven in het bijzonder in de Heere, die om de belijdenis van het ware geloof de dood lijden en in pijnen en martelingen komen. En voorts niet alleen dit, maar ook zij, die van het zwaard van de vervolgers niet worden verdaan, maar als de Heere hen roept, met een waarachtig Christelijk geloof heenreizen. Ook deze zijn zalig, zoals de Heere zegt: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, die Mijn woord houdt, die zal de dood niet zien in de eeuwigheid. " Maar diegenen sterven niet in de Heere, die Hem verloochenen, opdat zij niet gedood worden, of zich met hun verdienste en voorbidding van de heiligen of met vreemde werken van de monniken en priesters vertroosten en zo wegsterven en menen, dat zij de werken van andere mensen zullen genieten.

14. En ik zag een nieuw gezicht, dat het gericht over de bewoners van de aarde, die het dier eerden (vs. 10), voorstelde (Hoofdstuk 19: 16 vv.) en ziet een witte wolk zagen mijn ogen en op de wolk was een gezeten a) de mensen Zoon gelijk (Hoofdstuk 1: 13 Dan. 7: 13), hebbende ten teken, dat Hij de koning was in het rijk van God (Hoofdstuk 19: 12) en de overwinning hem niet kon ontgaan (Hoofdstuk 6: 2), op zijn hoofd een gouden kroon. En bovendien had hij ten teken, dat hij ieder ogenblik gereed was, op de wenk van God de wereld, die rijp geworden was voor de straf, te vernietigen, in zijn hand een scherpe sikkel, die snel afsnijdt en zeer veel opeens wegneemt.

a) Ezech. 1: 26 Openb. 1: 13

15. En een andere engel, een engel, in de eigenlijke zin een ander genoemd, omdat die in vs. 14 de Mensenzoon zelf was (Hoofdstuk 10: 1 en 18: 1), kwam uit de tempel (Hoofdstuk 11: 19) als bode van God de Vader, omdat het uur van het gerichtdaar was (Joh. 5: 19 en 27 Hij kwam, roepende met een grote stem tot Hem, die op de wolk zat: a) Zend Uw sikkel en maai; want het uur om door terzijde stelling van alle aanbidders van het dier te maaien, is nu gekomen, omdat de oogst van de aarde rijp is geworden (Jes. 27: 11), de mensen voor het oordeel rijp zijn.

a) MATTHEUS. 13: 39

De wolk in vs. 14 is wit als teken van de verschijning van de Heere in de vollen glans van Zijn rechterlijke majesteit (Hoofdstuk 1: 16). Dat de echte Mensenzoon van een engel de boodschap en het bevel ontvangt, om tot het voltrekken van het oordeel over te gaan, schijnt bij de eerste oogopslag te strijden tegen de waardigheid van de Heere. Maar wij weten wat Jezus in Mark. 13: 12 en Hand. 1: 7 zegt, dat de Vader de tijden en gelegenheden in Zijn eigen macht heeft gesteld. Niets anders dan dit prerogatief wordt ons hier voorgesteld. Geen oog dan dat van de Vader ziet in de beslissende punten van de dingen, die afhangen van het tijdige van het ogenblik. Niemand dan Hij alleen zit op de weversstoel van de tijd, omdat een enkele draad duizend verbindingen heeft en door een ontijdig ingrijpen een eindeloze verwarring zou worden aangericht. In deze heilige orde wil de Zoon niets veranderen, integendeel is Hij haar in liefde gehoorzaam en tot een voorbeeld dat ook wij geduld moeten leren en in alle dingen stil zijn voor God (Habakuk. 3: 19), vooral in deze tijd van het laatste

gericht; want daar juist is het ongeduld van de kinderen van de tijd koortsachtig, daar slaan "de brandende vraagstukken flikkerend uit alle hoeken en reten van het wrakke gebouw en dreigen het voor de tijd in brand te steken. "

Van gelijke betekenis als Hoofdstuk 6: 2, waar uit het eerste zegel de gedaante van de overwinnaar voortkomt, is het, als hier de Rechter op een witte wolk met een scherpe sikkel in de hand verschijnt. Evenals nu daar nog geenszins sprake is van de zichtbare terugkomst van Christus van de hemel, maar Zijn komen ten oordeel door middel van een menselijk werktuig plaats heeft, zo hebben wij ook hier en in overeenstemming daarmee in Hoofdstuk 19: 11 vv. nog niet de zichtbare terugkomst van Christus aan te nemen, zoals meestal geschiedt; deze volgt pas in Hoofdstuk 20: 11 vv. bij het laatste algemene wereldgericht, waarmee de opstanding van alle doden verbonden is, terwijl na de val van de anti-christ tot oprichting van het duizendjarig rijk alleen de eerste opstanding van de uitverkorenen plaats heeft (Hoofdstuk 20: 4 v.). De overgeleverde dogmatiek leert niet van een Millennium of van de eerste opstanding, maar laat de val van de anti-christ door Christus' persoonlijke terugkomst plaats hebben en verbindt daarmee de gebeurtenissen van de jongste dag. Zij steunt daarbij op 2 Thess. 2: 8, maar ziet voorbij, dat Paulus zich daar niet ten doel gesteld heeft ons een volledige eschatologie te geven, maar alleen een bepaald gezichtspunt op het oog heeft. De nadruk ligt op de woorden: "de Heere zal hem verdoen door de geest van Zijn mond" en op welke wijze dat geschiedt beelden de daden van God Exod. 14: 14 vv. 2 Kron. 20: 15 vv. en 2 Kon. 19: 20 vv. af. Zo wordt ons eerst het volgende verstaanbaar, waar engelen het werk van de vernietiging verrichten. (vgl. Joël 3: 14 vv.).

Hoe raadselachtig ook in menig opzicht, verkrijgt dit profetisch visioen in onze schatting geen verhoogde betekenis, waar wij heden door Gods goedertierenheid over ons opnieuw de oogstmaand beginnen? Ja, waarlijk, "de oogst is de voleinding van de wereld", zo heeft wel met recht de Mond van de waarheid gesproken en om het even op wat bijzonder Godsgericht de beeldspraak van de tekst moge doelen, de eigenlijke mening van de Geest kan niet in het duister schuilen. De wereld rijpt voor een grote oogstdag, dat staat hier allereerst als tussen de regels te lezen. Voor haar, in haar geheel, zoals voor iedere mens, staat een tijdstip te wachten, in de hoofdzaak volkomen gelijk aan wat het rijk van de natuur ons ieder jaar doet aanschouwen. Hoe oud zij ook reeds werd, nog altijd is het voor de mensheid in ieder opzicht een zaaitijd. Wel oogst zij reeds overvloedig, wat vroeger hetzij van tarwe of onkruid gezaaid werd; en geheel de wereldgeschiedenis is, naar een welbekende spreuk, niet anders dan een voortdurend wereldgericht. Toch is dat wereldgericht nog het grote Eindgericht niet, dat pas met de jongste dag wordt gespannen; het voorlopig oogsten gaat nog altijd weer met voortdurend zaaien gepaard en nog ongescheiden wassen tarwe en onkruid samen op uit de akker. Dan echter als de eigenlijke oogsttijd gekomen is, heeft de zaaier zijn arbeid volbracht, de maaier scheidt tarwe van onkruid, de Heere van die beiden heeft Zijn einddoel met de akker bereikt en het zal in nog hoger zin dan ooit hier beneden herhaald kunnen worden: "op dat uur verheugde zich Jezus in de geest. " Immers, die oogstdag is de luistervolle openbaring van de verheerlijkte Christus. Reeds eenmaal heeft de aarde Hem gezien, maar het was in nederige dienstknechtsgestalte; heengegaan naar het vlees, ging Hij voort te komen in de geest op altijd grotere schaal en telkens glansrijker wijs; er zijn dagen in de geschiedenis van het Godsrijk geweest, die in de volste zin Gerichtsdagen heten mochten, al duurden zij juist geen vier en twintigtal uren. Maar al die openbaringen van de heerlijkheid van de Verhoogde verbleken bij het aanlichten van die grote morgen, waarop wij schier het profetische woord zouden toepassen: "het zal een énige dag zijn, die de Heere bekend zal zijn". Pas als het laatste "Maranatha" gehoord en dat majestueus: "zend uw sikkel uit" zonder verder verwijl wordt volvoerd, zal ook het woord: "wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd" nog op geheel

andere wijs dan tot dusver in vervulling gaan voor aller mensen en engelen ogen. "De Vader heeft Hem macht gegeven, ook gericht te houden omdat Hij de Zoon des mensen is" (Joh. 5: 27). Aan Hem, Gods, maar ook ‘s mensen Zoon, het hoogste Ideaal van de mensheid, wordt onvoorwaardelijk alles getoetst; voor Zijn vierschaar moeten alle geslachten en volken verschijnen; voor Zijn vlammend oog is alles doorzichtig en van Zijn beslissende uitspraak is geen beroep op enige hogere mogelijk. De grote oogstdag is tegelijk de kroon en het eind van Zijn Koningschap; want alle vijanden zijn nu volkomen verwonnen en de zeis wordt niet neergelegd, tot de laatste druiftak van de grote wingerd is afgesneden (vs. 18). Voorwaar het verwondert ons niet, dat de levendige voorstelling van die geduchte eindbeslising in en na de middeleeuwen het somber kerklied: "dag van toorn, dag van rouw", in zo menig hart deed weerklinken en diep moeten wij zo velen in onze omgeving betreuren, die met het enkele woord "dichterlijke beeldspraak" zich van zulke Schriftbladen afwenden, als was onder dat doorschijnend kleed geen ontzaglijke waarheid verborgen. Deze oogstdag staat stellig te wachten, maar wordt om heilige oorzaken nog tijdelijk uitgesteld. Wie nog enig geloof heeft aan de rechtvaardigheid van God, aan de heerlijkheid van de Christus, aan de stem van Zijn Woord en de uitspraak van zijn eigen geweten, hij kan voor dit uitzicht de ogen niet sluiten en waar het ongeloof steeds onbeschaamder de vraag: "waar is de God van het oordeel" herhaalt, belijd het geloof: "Hij is lankmoedig over ons, niet willend, dat iemand verloren gaat, maar dat ze allen tot bekering komen. " De oogstdag wordt juist tijdig aangekondigd, om de zorgeloze zondaar tot onverwijld ontwaken, de discipel van Christus tot zorgvuldig, maar tegelijk blijmoedig waken te leiden. O, u, die de beste zaaitijd verslaapt en verdartelt, laat het Woord u als met een stem van het bazuingeschals tegenklinken: "dwaal niet, God laat zich niet bespotten; wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien". Val de Redder te voet, eer u voor de Rechter verschijnt en laat u tuchtigen door de roede van Zijn mond, eer u door de sikkel van Zijn hand wordt geveld. En u die Hem kent, acht de lankmoedigheid van de Heere voor zaligheid; hef uw hoofden op, als die weet, dat uw verlossing nabij is en herhaal het tot u zelf en elkaar gedurig:

Kom, Christenschaar, kom, waken wij! Hij let op onze gangen. Hij onze Rechter is nabij, Hij, het voorwerp van onze zangen!

VAN DE KASTEEL.

"Een witte of heldere en lichte wolk, waarvan God Zijn wagens maakt, hier Hem ten troon dienend, wit om de zuiverheid van de persoon en de nu te verrichte zaak. De gouden kroon is zinnebeeld van koninklijke Majesteit en behaalde overwinningen. De scherpe sikkel valt, zoals de koningen door verwoestingen de mensen afmaaien, die vergeleken worden met koren, op de grootheid van de nederlaag, die de Koning Zijn vijanden zal toebrengen en op Zijn onweerstaanbare macht. Men ziet dus hier de rechterstoel van de Rechter, die gereed is om de kwaden te straffen en hiertoe herhaalde last van de Vader ontvangt. Dit past op de laatste dag. Dan zal Christus, de Zoon des mensen door allen worden gezien in Zijn menselijke gestalte. Dan zal de Kroon van koninklijke Majesteit op Zijn hoofd worden gezien, dan past Hem een scherpe sikkel, die de vijanden als koren in Zijn gramschap afmaait. Dan zal Hij door Zijn engelen omringd zijn. Dan zal de Vader Hem openlijk de uitvoering van Zijn toorn aanbevelen en aanwijzen, dat de vastgestelde lang gehoopte uur van de rechtsoefening gekomen is en de oogst van de aarde vooral door de vervulling van de boosheid van de wereld rijp geworden is.

Dit hoofdstuk stelt de uitvoering voor van Gods oordelen door daden, nadat de woorden niet konden baten. Dit wordt voorgesteld door twee gelijkenissen, de een van een oogst, waardoor

de wereld met een veld, de goddelozen bij koren en de uitvoering van het oordeel met een maaier vergeleken wordt, zoals ook in de andere gelijkenis van de wijsheid geschiedt. Door beide wordt te kennen gegeven 1) de menigte van goddelozen, die als hele velden van koren en druiftrossen zijn, omdat de vromen maar zijn als bezieën, hier een en daar een; 2) Een aanwas van zonden en de hoge rijpheid, waartoe zij zijn gekomen, zoals het koren in de oogst; 3) een gereed zijn van het oordeel, als ook de gemakkelijkheid om het uit te voeren als met een sikkel; deze gelijkenissen worden beide ontleend aan Joël 3: 13 Sla de sikkel aan, want de oogst is rijp geworden; kom aan, daal heden af, want de pers is vol en de perskuipen lopen over; want hun boosheid is groot. Hetzelfde wordt ook van Babel gezegd (Jer. 51: 33).

Joël profeteert klaarblijkelijk van een tijdelijk oordeel. Ook is de oogst het zinnebeeld van een tijdelijk oordeel. Het is dan waarschijnlijk dat de Geest hier ook zo'n bedoeld heeft, hoedanig oordeel in de geschiedenis van de reformatie niet te vinden is, waarom ik meen dat beide oordelen van de oogst en de wijnoogst nog te wachten zijn.

16. En die op de wolk zat en door bemiddeling van de engel zodanig bevel van de Vader had ontvangen, zond Zijn sikkel op de aarde, om haar te slaan en de aarde werd gemaaid; zij werden neergeslagen, die op de aarde woonden.

18. En een andere engel, die voor de zo-even genoemden dezelfde dienst volbracht als die in vs. 15 voor de Zoon des mensen (vs. 14), kwam uit van het brandofferaltaar, van waar het geroep om wraak en gericht wordt gehoord (Hoofdstuk 6: 9 v. ; 8: 8, 9 v. ; 9: 13; 16: 7 Re 6. 9 8. 8, 9 9. 13). Het was een engel, die macht had over het vuur van de toorn van God, dat op het altaar brandt en ter zijner tijd, zoals nu de antichrist en diens legerschaar, zo ook de laatste weerspannigen moet verslinden (Hoofdstuk 20: 15 v.); en hij riep met een groot geroep tot Degene, die de scherpe sikkel had, zeggende: "Zend uw scherpe sikkel en snijd af de druiftakken van de wijngaard van de aarde, want zijn druiven zijn rijp.

Deze engel, die aan de genoemden in vs. 17 het bevel brengt om de wijnberg van de aarde af te maaien, wordt opmerkelijk in tweeërlei opzicht gekarakteriseerd: a) hij kwam van het altaar en b) hij had macht over het vuur. Hetzelfde altaar, waaronder de zielen van de martelaars, die om wraak roepen, liggen en waaraan niet alleen het vuur wordt ontnomen, dat, op de aarde geworpen, het teken is voor het gezicht van de bazuinen, die wraak verkondigen, maar waarvan ook in het zesde gezicht van de bazuinen de stem klinkt, die een verdervend leger over de aarde roept dat zelfde altaar komt op onze plaats veelbetekenend voor als de eigenaardige plaats van een engel, die het bevel overbrengt om het oordeel te voltrekken en die, omdat hij macht heeft over het vuur van dat altaar, voorkomt als een, wiens zending aan de gebeden van de martelaren verhoring aanbrengt en zo door zijn hele aard en zijn voorkomen herinnert aan de bloedschuld van de vijanden, wier bloed nu de aarde zal bedekken (vs. 20).

De aarde, waaronder voornamelijk het hele westen moet worden verstaan, wordt voorgesteld onder het beeld van een wijnstok; het oordeel gaat dus niet over een heidenwereld, die nog niet onder bearbeiding van God is geweest, maar over een afgevallen Christenkerk, over een menigte van volken, die in de wijnberg van de Heere was geplant.

19. En de engel zond zijn sikkel op de aarde en sneed de druiven af van de wijngaard van de aarde en wierp ze, de afgesneden druiven, in de grote wijnpersbak a) van de toorn van God.

a) Openbaring 19: 15

20. En a) de wijnpersbak werd naar de oude gewoonte Jud 6: 11 buiten de stad, die het heilige Jeruzalem is (Ezechiël. 48: 30-35), getreden en er is bloed uit de wijnpersbak gekomen tot aan de tomen van de paarden 4 x 400 of 40 x 40, dat is duizend zeshonderd stadiën ver Le 19: 37, zodat het nog een eind ver over de bodem van het heilige land zich uitstrekte.

a) Jes. 63: 3

De wijn wordt in het Oude Testament (Gen. 49: 11 Deut. 32: 14) druivebloed genoemd, niet om de rode kleur, maar omdat die uit het sap en de kracht van de ranken wordt bereid; maar deze druiven geven eigenlijk bloed.

De stad is Jeruzalem; het treden die ontzaglijke slag waarvan ons een later gezicht uitvoerig zal berichten. Maar wat een slachting, als de zee van bloed 40 mijlen ver tot aan de tomen van de paarden stijgen zal. De ruimte is groter dan Palestina, welks lengte ongeveer 32 mijlen bedraagt; ver over de grenzen van het heilige land gaat dus het gericht- vier, die signatuur van de aarde, met zichzelf en vervolgens met 100 vermenigvuldigd, het getal van de volmaking, schijnt daarop te wijzen, dat verre over de ruimte heen als plaats van de slag voorgesteld, alle aanbidders van het dier, waar zij zich ook op de aarde zullen bevinden, zal treffen.

Is 40 het getal van de straf (Num. 14: 33 v. Richt. 13: 1 Ezechiël. 29: 11 vv.), dan is 40 x 40 = 1600 het getal van ontzaglijke straf.

De vermelding van de teugels van de paarden wijst op de ruiterschaar van het hemelleger, waardoor het treden van de wijnpers op zijn wrekende tocht vergezeld is (Hoofdstuk 19: 14 v.).

O, hoeveel druiven zijn ervoor nodig, om zo’n grote beek van bloed samen te brengen.

Het oordeel plaatst zich voor het oog van de ziener onder een dubbel beeld: dat van de oogst (vs. 14 vv.) vgl. de hoofdplaats Joël 3: 17 en 18

De beide bij Joël zo nauw verbonden trekken van de oogst van koren en het lezen van de druiven, gaan bij Johannes in twee afzonderlijke handelingen uit elkaar.

Het beeld van de oogst is niet in de zin van MATTHEUS. 13: 30 zo opgevat, dat tussen het goede zaad en het onkruid onderscheid zou worden gemaakt, integendeel is daarbij alleen gedacht aan het rijp zijn voor de straf. Het tweede beeld van het druiven lezen en het treden van de pers stelt het gericht voor als een handeling van de wraak en als nederlaag van de vijanden van de heilige stad.

Het beeld van de oogst van de akkers is niet voldoende, omdat eerst de tijd van het druiven lezen de volle oogst aanbrengt. Tussen beide ligt echter zoals bekend is een tijd en deze omstandigheid had moeten worden in aanmerking genomen. Wij vinden later twee gezichten, een in Hoofdstuk 19: 21 vv. en het andere na de duizendjarige gevangenis van de satan in Hoofdstuk 20: 7-10 Van dit tweede gezicht geschiedt hier eveneens een voorlopige aankondiging, opdat zij het tegelijk ook beschouwen, zoals dan ook de vermelding van het vuur bij de vierde engel in vs. 18 uitdrukkelijk wijst op het vuur, dat van de hemel valt in Hoofdstuk 20: 9.

Bij Johannes is de voorspelling van Gog en Magog (Ezechiël. 38 en 39) in twee gezichten verdeeld, in dat over de antichrist en dat over Gog en Magog; het inwendig verband van beide is evenwel streng vastgehouden, en er moest daarom bij de aankondiging van het vorige gericht ook bijgevoegd worden, wat op het tweede wees.

De stad, het geestelijk Jeruzalem, de Kerk, wordt door haar vijanden belegerd en benauwd. Buiten de stad wordt de pers getreden; de leden van de Kerk worden zo niet geoordeeld, maar dit is het lot, dat de wereld ondergaat, die in vijandschap is tegen Jezus. Nu is de verachte en bestreden Kerk het enige oord van veiligheid en redding; zalig zijn haar burgers, want zij komen nooit in het gericht; maar hun vijanden vinden de poorten gesloten; de tijd van de genade, waarin droefheid naar God verwacht werd, is voorbij en er is geen plaats meer voor berouw, al zoekt men die met tranen. Voor eeuwig zijn zij uitgesloten buiten de stad van God; tot hun onophoudelijke en onbeschrijfelijke smart moeten zij erkennen, wat een heil zij hebben veronachtzaamd; zij moeten het nu ondervinden, wat het zegt: "allen vlees ten afgrijzen" te wezen. Voor het oog van de heilige en gezaligde gemeente moeten zij in wanhoop uitroepen: "waren wij geen schepselen van God? Waren wij geen geroepenen in Christus? Heeft die Heere ook voor ons niet gebeden en gesmeekt tot Degene, die Hem uit de dood kon verlossen, met sterke roeping en tranen geofferd hebbend en verhoord zijnde uit de vrees? Ach, jammerlijke, onherstelbare dwaasheid! Om een ogenblik van schijngenot, om een handvol goud, om een nietige eer bij mensen, hebben wij de Heilige gelasterd en Zijn vrienden bespot, vermoord! En waar is nu die begeerlijkheid van het vlees, die wij dienden, waar is dat goud, dat wij aanbaden, waar zijn die mensen, die wij ontzagen? Alles is gezonken; niets is ons over niets! Zoals het druivensap uit de overlopende wijnpersbak wegvloeit wanneer de druiven worden getreden zo stroomt het bloed van de goddelozen, die door de Heere worden vertreden in Zijn toorn, uit de persbak en wordt tot een stroom, die stijgt, tot de tomen van de paarden reikt, in haar uitgestrektheid zo groot, dat zij aan de poorten van de stad begint en een omtrek beslaat van 1600 stadiën. Groot getal! Het duidt de oppervlakte van de hele aardbol aan en is het beeld van een algemeen wereldgericht; want het viertal is dat van de aarde. Dit getal wordt eerst met zichzelf vermenigvuldigd en dit nog met 100. Het getal 1500 is dus op dezelfde wijze gevormd als het elders voorkomende 144. 000, dat ontstaat, wanneer men het twaalftal met zichzelf vermenigvuldigt en dan de enkelen tot duizenden maakt. Hoeveel druiven zijn er niet nodig voor zo’n bloedzee! Mensenkinderen, werk uw zaligheid met vrees en beving! Bouw niet zoals de zondaars, op het tegenwoordige: koop de tijd uit, opdat u mag ingaan in de stad van God!

De wijnpersbak wordt buiten de stad getreden. De vijand dringt niet geheel en al tot in de stad door; ten minste zullen de verzamelde Joden niet door de anti-christ worden bereikt (Zach. 14: 2). De wijnperstreder wordt door Jesaja op indruk makende wijze beschreven (Hoofdstuk 63): "Wie is hij, die van Edom komt? met bezoedelde kleren van Bozra! Hij, die zo krachtig is in Zijn dos, die (met het hoofd achterwaarts gebogen) daar heen treedt in de volheid van Zijn kracht? Ik ben het! waarachtig in het beloven en machtig in het redden. Waarom is Uw gewaad zo rood en uw kleren als van een, die de wijnpers treedt? Ook heb Ik de wijnpers getreden, Ik alleen en uit de volken was niemand met Mij! En Ik heb hen vertreden in Mijn toorn en in Mijn verbolgenheid hen vertrapt. En hun bloed is op Mijn kleren gespat en geheel Mijn gewaad heb Ik bezoedeld. Want de dag van de wraak bij Mij bestemd en het jaar van Mijn verlosten was gekomen. En Ik zag toe en er was niemand die hielp; en Ik ontzette Mij en er was niemand die ondersteunde; toen heeft Mijn arm Mij de zegepraal beschikt en Mijn grimmigheid heeft Mij ondersteund. En Ik vertrad de volken in Mijn toorn; en in Mijn verbolgenheid verbrijzelde Ik hen; en hun bloed deed Ik ter aarde stromen. " Hier wordt de Messias als wijnperstreder voorgesteld, die uit Europa komt, waar Hij tijdens de laatste

omwentelingen de wijnpers op vreselijke wijze getreden heeft, waar geen mens Zijn heiligen ter hulpe kwam. Geen volk is er meer op aarde, dat met Zijn vijanden of die van de Gemeente strijd voert en hen redt; alles staat op de zijde van de antichrist. Zo redt dan Zijn arm de Zijnen en beschermt Zijn toorn de overigen. Nu maakt Hij Zich op, om in het dal Josafat en het dal van Ben-Hinnom de antichrist te vernietigen, doordat Hij ze met waanzin slaat, zodat zij elkaar ombrengen (Zach. 14: 12-15 Zie ook Jes. 34). Het bloed, dat uit de perskuip stroomt, rijst tot aan de tomen van de paarden; zo kunnen dan de paarden in het bloed zwemmen. De 1600 stadiën of 80 uren zijn een zinnebeeldig getal, dat krachtiger dan alle woorden het bloedbad en de nederlaag schildert. Vier is het getal van de geschapen volkomenheid in het algemeen, overeenkomstig het viertal van de Cherubs; en tien het getal van de geschapen menselijke volkomenheid, overeenkomstig de tien vingers van de menselijke hand, die de geschiktheid van de mensen bepalen. Viermaal tien geeft zo een plechtige voleindiging, maar viermaal tienmaal viermaal tien wijst een voleindiging aan, zoals zij in een straf op aarde voltrokken, slechts hier toegepast wordt, zo een voleindigde en volkomen straf of vernietiging. Door de opgave, dat het bloed aan de tomen van de paarden reikt, wordt de diepte, door de 1600 stadiën de lengte van de bloedbeek aangewezen. Met de woorden: stad, bloed, paarden, gaat de Ziener van de beeldspraak tot de eigenlijke rede over, ten einde de zin van het visioen van de wijnstok op te helderen. De schouwplaats van deze bloedbeek is Armageddon of Jeruzalem, waar de Koning, die Zijn scepter uit Zion zendt, op de dag van Zijn heirkracht optrekt, ten dage van Zijn toorn de koningen verbrijzelt, de volken oordeelt, het alles vol dode lichamen maakt en hem, die het hoofd is over een groot land, verslaat (Psalm 110). Nauwelijks is deze bloedbeek verdroogd, of ook de beek van het levende water ontspringt (Ezechiël. 47: 1-12). Nadere opheldering aangaande dit gericht: Openbaring 19: 11-21

In dit gezicht, dat zeer opmerkelijk is, wordt de Heere Jezus vertoond, in een witte wolk uit de hemel komend, met majesteit en heerlijkheid bekleed en snel tot uitvoering van een zuiver en rechtvaardig oordeel tegen Zijn vijanden naderend. Hij is de Koning der koningen, de Koning van Zijn Kerk en daarom past Hem een koninklijke kroon, die Zijn gezag, majesteit, krachtdadige gerichtsoefening te kennen geeft. Hij had met stro te doen, daarom had Hij geen zwaard, maar een sikkel in Zijn hand en die scherp genoeg was om menigten van strohalmen tegelijk af te maaien; wee hem, die deze sikkel treft! Als de Heere iets besloten heeft om te doen en de tijd van de uitvoering nabij is, dan wil Hij eerst gebeden worden, dat Hij het doet, opdat Hij, het op Zijner kinderen gebed doende, te meer Zijn goedheid en opzicht op Zijn Kerk vertoont. Hier komt een andere engel niet van de vorige, uit de tempel, dat verbeeldend, dat het gebed te pas zou komen en dat de zonden van het anti-christendom nu op het hoogst geklommen waren. De Heere Jezus, die in vs. 14 vertoond wordt als de Uitvoerder van de graanoogst, moet hier ook aangemerkt worden als de Uitvoerder van de wijnoogst. De Heere Jezus voert Zijn oordelen uit door middelen, die hier vertoond worden onder een andere engel, bode; deze kwam niet uit de Kerk; die op aarde is, maar uit de tempel, die in de hemel is. Hij kreeg zijn last uit de hemel, van God; hetzij hij in kennis van Gods wil en in gehoorzaamheid, om die uit te voeren, het uitvoeren zou; hetzij hij het zo niet meende en slechts zijn eigenbelang beoogde; God zou hem, dat zijn de koningen en vorsten, die Hij tot dat werk wilde gebruiken, om de anti-christ uit te roeien en een einde met hem te maken, de Heere zou hem of hen bekwaam maken en hem wapenen met een scherpe sikkel, met genoegzame middelen tot dat werk. Uit deze wijnpersbak vloeide geen wijn, maar bloed; de anti-christ had bloed vergoten, zijn bloed zou ook weer vergoten worden en dat in zo grote hoeveelheid, dat het als een zee zou schijnen; zo diep, dat het tot aan de tomen van de paarden van de overwinnaars zou raken en dat wel tweehonderd mijlen ver, waardoor hooggaande wijze van spreken de allergrootste en allerschrikkelijkste slachting en verwoesting te kennen

gegeven wordt, die er ooit geweest is. Dus is de verwoesting van de anti-christ in het gemeen voorgesteld, dat onder de schalen meer vertoond zal worden.

Het getal 1600 is een zeker getal voor een onzeker, om de bijzondere uitgebreidheid voor te stellen, zoals die getallen van duizend en zeshonderd bij allerlei schrijvers voor een groot getal dient en stadiën de treden verre te boven gaan. Die er in vinden de 400 talen met 4 vermenigvuldigd en dat brengen tot de vier delen van de wereld, zijn niet geheel te verwerpen. Wil men het een toespeling achten op het Joodse land, dat 1600 stadiën lang was, het is zo vreemd niet, doordat juist zo de stad genoemd was en kan dat weer een zinnebeeld zijn van de grootste nederlaag, ja zelfs van de hele wereld.

HOOFDSTUK 15

HET VIJFDE GEZICHT VAN DE ZEVEN LAATSTE PLAGEN EN HET LOFLIED VAN DE GELOVIGEN

III. Vs. 1-8. Weer begint een reeks van gezichten, waarin dat, waarvan in de vroegere reeks de grondlijnen zijn getekend, zich tot een volledige tekening ontwikkelt. Deze reeks verdeelt zich weer in twee delen, waarvan de eerste over de zeven schalen van de toorn handelt en Hoofdstuk 15 en 16 Een gezicht gaat vooraf, dat het uitgieten van de schalen, voorbereidt en de betekenis van deze als van een onmiddellijke overgang tot het gezicht ontvouwt. Terwijl daar in de eerste plaats zeven engelen optreden, met de macht tot even zoveel plagen, maar nog zonder de werktuigen, om die tot werkelijkheid te brengen, komen deze eerst nog voor als de voorlopers en zinnebeelden van het gericht en op dezelfde tijd treden zij te voorschijn, die niet in het gericht komen, maar reeds van de dood in het leven zijn overgegaan. Dat zijn al degenen, die onder de heerschappij van de antichrist om de getuigenis van Jezus en om het woord van God zijn gedood. Het dier, dat met hen gestreden heeft, heeft hen zeker overwonnen, omdat het hen uit de wereld gebannen heeft. Maar evenals toch eigenlijk zij de overwinnaars zijn over het dier, zo zijn zij ook door hun wegdoen uit de wereld slechts gered over de Rode zee, waarin het dier met zijn aanhang zal ontkomen en delen zij met de gemeente te Zion, die bij het Lam in veiligheid is gebracht, het werk van de verheerlijking van God op de aarde; hun lied is het lied van Mozes en van het Lam. Nadat op die wijze een voorlopig inzicht in het volgende geopend is, worden de engelen op plechtige wijze in hun ambt ingeleid.

1. En ik zag een ander groot wonderlijk teken in de hemel naast dat, wat mij in Hoofdstuk 12: 1 vv. was verschenen. Het was wonderlijk vanwege de grote en wonderbare werken van God, die nu zouden worden volbracht. Ik zag namelijk opeens zeven engelen verschijnen, hebbende, zoals uit hun hele uiterlijk bleek, al hadden zij ook de schalen vol van de toorn van God, nog niet in handen (vs. 17), de zeven laatste plagen, in vergelijking met die van de 7 zegels (Hoofdstuk 6: 1 vv.) en van de zeven bazuinen (Hoofdstuk 8: 2 vv.), ter hun beschikking. Dat echter na deze plagen geen andere meer zouden komen, bleek uit haar hele aard en gesteldheid, alsmede uit richting en bestemming; want in deze is de toorn van God geëindigd en de tijd van de genade gesloten, waarom ook op de zesde plaag (Hoofdstuk 16: 12 vv.) dadelijk de zevende volgt (Hoofdstuk 16: 17 vv.) en geen tussenpoos tussen beide plaats vindt, zoals dat tussen de zesde en zevende plaag van de zeven zegelen en van de zeven bazuinen het geval was geweest.

In Hoofdstuk 8: 2 werden de zeven engelen, waaraan zeven bazuinen werden gegeven, als degenen voorgesteld, die voor God staan, Zijn hoogste en onmiddellijke dienaars zijn, wat met het gewone begrip van aartsengelen overeenkomt. Vergelijken wij daarmee de eenvoudige naam "engelen" op onze plaats en zien wij aan de andere zijde op Hoofdstuk 6: 1 vv. terug, dan blijkt, dat in de zeven zegels, de zeven bazuinen en de zeven schalen een trap is van het hogere tot het mindere. De zeven zegelen worden door Christus zelf geopend, de bazuinen worden door de aartsengelen geblazen, de schalen door gewone engelen uitgegoten. Daardoor worden wij gewezen op de hogere en mindere waarde, die de voorwerpen van de drie verschillende gerichten voor het rijk van God hebben en wordt vooral ten opzichte van Israël een grote voorrang opgemerkt.

Hier wordt de ondergang van de anti-christ voorgesteld, die men naar het uiterlijk aanzien niet te verwachten had en dat door zeven stappen, kort op elkaar volgend, totdat hij verdelgd

en in de afgrond geworpen wordt. In het zinnebeeld komen zeven engelen voor; men moet het aanmerken als een zinnebeeld en daarom niet te zeer starogen, wie deze engelen zijn, maar daardoor verstaan zodanige mensen, die God tot dit werk zou willen gebruiken; want dit werk is tot onze dagen niet uitgevoerd door engelen, maar door mensen, zoals de ondervinding leert. De beschrijving (vs. 6) en het werk van een van de vier dieren aan de engelen (vs. 7) tonen dat duidelijk. Zij hadden de laatste plagen over de anti-christ, die zij, als middelen in de hand van God over hem brengen zouden en in die zou de toorn van God eindigen, omdat hij te enenmale door die plagen verwoest en uitgedelgd zou worden.

2. En ik zag gelijktijdig met de zeven engelen iets voor mijn ogen als een glazen zee, zoals ik die reeds in Hoofdstuk 4: 6 had gezien; maar deze was als met vuur gemengd 1), evenals in een edelsteen of in het glas vlammen schitteren, als het schijnsel van het vuur er op valt. En ook zag ik die de overwinning hadden (liever; "de overwinnenden", want nog was de volle werkelijke zegepraal iets toekomstigs (Hoofdstuk 17: 14) van (Gr. "uit", d. i. "uit de macht van het beest en van zijn beeld en van zijn merkteken en van het getal van zijn naam 2), zodat zij zich inwendig ervan onthielden en ook uitwendig voor alle huichelachtige schijn van onderwerping bewaarden, noch in de aanbidding van zijn beeld, noch in het aannemen van zijn merktekenen, of ook maar van het getal van zijnnaam bewilligend (Hoofdstuk 13: 11 vv.). Ik zag die geredden, die gekeerd naar de troon van God, waarvoor de zee zich bevond (Hoofdstuk 4: 6) stonden aan de glazen zee, evenals eens de kinderen van Israël na hun doorgaan door de Rode zee aan de anderen oever stonden (Exod. 14: 30 v.), hebbende de citers van God 3), de hun door God gegeven en tot Gods lof bestemde harpen.

1) De glazen zee is evenzeer een beeld van de onmetelijkheid en heiligheid van de daden van God, als van Zijn majestueuze rust in al Zijn handelen. Hier komt echter de zee niet aan Johannes voor, evenals in Hoofdstuk 4: 6, helder als kristal, maar als met vuur gemengd: de heilige toorn van God gloeit door de stromen van Zijn daden heen, waartoe Hij Zich nu bereidt.

Dat is de zee, die in haar onpeilbaarheid toch helder schittert, de zee van de wonderbare gerichten en leidingen van God, die hier tevens met het vuur van de toorn in de laatste gericht voltooid, gemengd is.

2) Zonder twijfel zijn dit de martelaars van de laatste tijd; zij zijn nu in de hemel; hier zijn zij overwinnaars, niet omdat zij de aanbidders van het beest hier op aarde weerstonden en een zegepraal over deze hadden behaald, maar zij hebben geleden als hun Heer en Meester (Hoofdstuk 13: 7). Zij hebben de vermenging gemeden met de dienst van het beest; zij hebben zich niet laten besmetten, zich niet door de wegrukkende vloed laten meeslepen, maar liever smaad en vervolging en ten slotte de dood verdragen, dan dat zij de naam van hun God en Heiland, het kruis van Christus verloochend en zich het eeuwig Evangelie zouden geschaamd hebben tegenover de trotse geesten en het leugen-evangelie. Zo zijn zij door verdragen alleen tot overwinnaars geworden, niet over het dier, maar van het dier weg, zoals er in de grondtekst eigenlijk staat, uit zijn strikken, uit de betrekking tot Hem.

3) Van de zaligheid van degenen, die in de Heere sterven werd in Hoofdstuk 14: 13 gezegd, dat zij rusten van hun arbeid; daarbij komt hier de positieve zijde; zij staan aan de glazen zee en hebben de citers van God. Terwijl zij nu lijken op de kinderen van Israël aan de Rode zee, die de redding van God ondervonden hebben en Hem daarvoor prijzen, is hun ook de ingang in Kanaän gewaarborgd, het deelgenootschap aan het duizendjarig rijk. Daarop, dat zij met de 144. 000 gekochten van de aarde in Hoofdstuk 14: 1 vv., die tot dat rijk zijn geroepen,

eveneens komen tot de opstanding (Hoofdstuk 20: 5 v.), wijst ook de omstandigheid, dat zij hier als harpspelers voorkomen; alleen zingen zij niet als de anderen een nieuw lied, dat niemand kan leren behalve de gekochten zelf, maar het oude lied in Nieuw Testamentische vorm. Dit lied wordt dan ook uitvoerig meegedeeld. Het betreft toch vooral de volken en heidenen en talen van de koninkrijken, waarvoor Johannes sinds Hoofdstuk 10: 11 moet voor zeggen en is bemoediging en vertroosting voor hen, die de allerzwaarste verdrukkingen (MATTHEUS. 24: 21 v.) zullen beleven, terwijl het nieuwe lied van de gekochten ook voor de ziener van de Openbaring verborgen moet blijven wat de woorden aangaat en hem alleen de heerlijke toestand, die zij bezaten, werd geopenbaard.

Evenals bij de Egyptische tovenaars tegenover Mozes de zweren natuurlijk uitbarstten, zo geschiedde dit bij de Evangelieverkondiging geestelijk en werd het hart van de vleselijk gezinde heidenen in het Romeinse rijk met toorn en wraakzucht vervuld, toen de apostelen en hun medehelpers hun de onbekende God predikten, en krachtig getuigden tegen hun zedeloze godsdienst en het ontuchtig veelgodendom van hun dichters (Hand. 17: 22, 32; 19: 23-28 en 34-37). (HET BOEK VOOR ONZE TIJD).

Zij stonden aan de glazen zee met vuur gemengd, zoals Israël aan de Rode zee stond, waardoor het droogvoets was doorgegaan en waarin de Egyptenaren verdronken waren, wier water klaar was als glas en beschenen door de vuurkolom, zo gaf het weerschijn, alsof het water met vuur gemengd was; zo stonden deze ontkomenen als aan de zee, de vijanden ontkomen en gereed om God voor de verlossing te loven, zoals het ontkomen Israël deed. In de tempel te Jeruzalem was een groot koperen vat, dat vol water gehouden werd tot reiniging van de priesters en afwassing van de offeranden en de naam van zee droeg, vanwege de grote hoeveelheid water, die het hield. Hierop wordt gezinspeeld Openbaring 4: 6, waar de zee was voor de troon en de zeven brandende lampen daarbij. Verbeeldt u zo’n groot vat van doorschijnend glas en vol doorzichtig water en bestraald door de zeven brandende lampen, waardoor het schijnt, alsof er vuur onder het water gemengd is. Deze zee beeldt de kracht af van Christus’ bloed tot zuivering van alle schuld en straf en tot verzoening met God, alsmede de kracht tot verlichting, heiligmaking en vuur van de Heilige Geest, in welk opzicht door de Heere Jezus gezegd wordt, de Zijnen met de Heilige Geest en met vuur te dopen. Zoals de overwinning van de heidense keizers was door Christus, zo wordt hier aangetoond, dat de verlossing van de anti-christ ook door Christus’ bloed en Geest geschiedde, door de glazen zee, met bloed gemengd voor afgebeeld. Het staan aan de glazen zee geeft hun genoegen in Christus en in de verlossing door Christus te kennen en hun blijven bij Hem, in erkentenis, dat alles, wat zij genoten, door Hem was en dat hun hart bereid was om Hem te loven, wat door de citers te kennen wordt gegeven. Deze citers worden gezegd Gods citers te zijn, vanwege de uitnemendheid van hun blijdschap en geneigdheid om God te loven en omdat God hun de oorzaak van zingen en de citers als in handen gegeven had.

De glazen zee schijnt niets anders te kennen te geven, dan door de zee de menigte, door het glas de glans, door het vuur de reinheid van hen, die het zalige leven waardig zijn.

Met toespeling op Exod. 14: 20 staan zij als overwinnaars, die alle tegenspoeden van de wereld ontworsteld zijn, nochtans zich die tot prijs van Gods genade herinneren en de onheilen de vijanden toegezonden beschouwen. Men kan dat staan ook verklaren met de volheid van de overwinning, de blijdschap van het oprecht gemoed, de gereedheid tot Gods lof, de eerbied voor God door hen aangebeden.

Wij twijfelen niet, of onder dit zinnebeeld worden de belijders van de waarheid van het Evangelie voorgesteld, die God tot getuigen van Zijn oordelen wilde stellen, die Hij tot ondergang van het beest beschoren had. Deze zonden na het doorworstelen van de zwaarste rampen eindelijk zien, dat de laatste schalen van Gods toorn op het rijk van de Antichrist uitgestort werden en zij in langgewenste vrijheid gesteld, met eenparige harten en stemmen de weldaad van de verlossing en vrijheid zouden erkennen en met dankbaarheid God in al Zijn wegen en oordelen rechtvaardigen en roemen.

3. En zij, de citerspelers aan de glazen zee, zongen het gezang van Mozes, de dienstknecht van God en het gezang van het Lam 1), het lied in Exod. 15: 1-18 wel niet woordelijk, maar zakelijk en zo dat het tot een verlossingslied werd van de gemeente van het Nieuwe Testament. Aan de daad van de verlossing uit de hand van Farao en diens ruiters werd de redding, door de Heiland teweeggebracht, uit de macht van een veel ergere vervolger vastgeknoopt. Zij zongen die lofzang, zeggend als het gedurig refrein daarop: a) Groot en wonderlijk zijn uw werken, Heere, U almachtige God! want nu blijkt het woord waarheid, dat de poorten van de hel de gemeente van Christus niet zullen overweldigen (MATTHEUS. 16: 18). b) Rechtvaardig en waarachtig zijn uw wegen, U Koning van de heiligen 2) (volgens andere lezing "van de heidenen" Jer. 10: 7).

a) Ps. 111: 2; 139: 14 b) Ps. 145: 17

1)Woordelijke overeenstemming met het lied van Mozes mogen wij reeds na het "en het gezang van het Lam" niet verwachten. Dat zou de zaligheid door het Lam teweeg gebracht, vernederen, het voorstellen als niets dan een herhaling van het vorige. Nieuwe zaligheid, nieuw gezang; maar gemeen met het lied van Mozes heeft het lied van het Lam, dat de heidense wereldmacht het voorwerp van de rechterlijke werkzaamheid van God is.

Mozes, de knecht van God, had de opdracht het volk van God door de krachtige arm van de Heere uit het diensthuis Egypte te leiden en zijn lied is in de eerste betekenis geen ander dan dat loflied op de ondervonden redding dat Mozes met Israël aan de Schelfzee zong. Maar de verlossing uit Egypte, waarvan de gedachtenis tevens op voorafbeeldende wijze door de instellen van het paaslam moest worden onderhouden, is slechts het lied van de grote, algemene en eeuwige verlossing uit de heerschappij van de zonde en van de dood, die wij aan het dierbaar bloed van Christus als van een onschuldig en onbevlekt Lam te danken hebben, en welke ons tot kinderen maakt, terwijl Mozes, de knecht van God, niet anders dan een verhouding van knechten tot God stichten kon. Deze geestelijke verlossing is het dan ook, waarop elke andere verlossing van de kinderen van God berust, krachtens welke zij ook alleen de laatste tijd van strijd en ellende zegevierend kan doorstaan en waarin de lof het hier door hen aangeheven lied van het Lam bestaat. Is nu aan de glazen zee die eerste voorafbeeldende verlossing zowel als de laatste, de eeuwige, het lofgezang van de overwinnaars, dan is hiermee gesproken van een prijzen van alle daden van God, het verlossen van het begin tot aan het einde, zoals dat op dit punt van de ontwikkeling, nu de geschiedenis van de mensheid op aarde haar besluit tegemoet snelt, op haar plaats is. Deze verlossingsdaden van God, zoals die tevens met gerichten over de vijanden verbonden zijn, maken juist de doorzichtig heldere, met vuur vermengde zee uit, in welks diepte de harpspelers aanbiddend neerzien.

In donkere uren op aarde, als de wereldmacht over de Kerk scheen te triomferen, hadden zij vaak getwijfeld aan de grootheid van de werken van God, van de gerechtigheid en waarheid van Zijn wegen, getwijfeld of Hij werkelijk de Almachtige, de Koning van de heidenen was.

Nu schamen zij zich over die twijfel; zij zijn met de daad weerlegd; de wolken, die de heerlijkheid van God voor hun ogen verborgen, zijn geheel verdwenen.

De zee is de grote vloed van de wonderbare werken van God, de vloed van Zijn heilige wegen en rechtvaardige daden, waardoor de boosheid eerst getuchtigd en daarna vernietigd wordt. Dat deze zee een glazen is, geeft de helderheid en heerlijkheid van die oordelen te kennen: zij zijn zuiver en doorschijnend als het glas. Die zee is met vuur gemengd; met het vuur van de toorn van God, want deze oordelen zijn openbaringen van Zijn heilige ongenoegens, waardoor de Hem vijandige wereldheerschappij wordt getroffen. Hetgeen het gezicht van de zee in beeldspraak aanduidt, dat zegt het lofgezang van de gezaligden in eigenlijke bewoordingen. Zij hebben door een bloedige strijd, met de dood bezegeld, de overwinning over het beest behaald. Nu aanschouwen zij de getrouwe Kerk op aarde en haar overwinning en hoe zij eenmaal met hulp van de goddelijke kracht volkomen over de macht van de wereld zegepralen zal. Daarom jubelen zij in geloof over de heerlijke uitkomst, die op aarde te beurt valt aan de zaak, waarvoor zij op aarde streden en prijzen de grote daden van God, waardoor het beest wordt neergeworpen. Die heilige wegen van de Heere zijn nog wel niet voleindigd en schijnbaar is het beest nog in het ongestoorde bezit van zijn heerschappij, want de zeven plagen zijn nog niet aangevangen; maar zoals het geloof zich verzekerd houdt van de dingen, die men niet ziet, zo is voor het geloof van de gezaligden het toekomende reeds als tegenwoordig en daarom vermelden zij zingend en op goddelijke citers spelend, Gods lof wegens hetgeen van de engelen zal uitgaan.

Toen Mozes en de kinderen van Israël door de Rode zee aan de handen van Farao ontkomen waren, zongen zij de Heere een lofzang; zo zingt de Kerk bij dergelijke gelegenheid het lied van Mozes; niet dezelfde woorden, maar dezelfde zin en inhoud, zijnde de lof van God. Zij zongen het lied van het Lam, van Christus, die gaf de stof, namelijk de verlossing door Zijn bloed; dit legde een nieuw lied in hun mond (Ps. 40: 4). Dit gaf hun hart en geest om wel te zingen (1 Kor. 14: 15). Dat was het onderwerp van hun gezang en zij zongen het ter ere van Christus, hun Koning.

‘k Zal van Jehova, mijn Bevrijder, Het lied doen galmen uit mijn mond. Hij heeft het paard en zijn berijder Ter neer geslingerd tot de grond. Hij is mijn God, mijn roem, mijn zege, De God mijns vaders. ‘k Geef Hem eer, Dat de aarde zich van schrik bewege! Zijn naam is Held. Zijn naam is Heer.

Het volk van Cham met ros en wagen Het zeepad dreigend ingetreen Zij zijn gevallen, daar wij het zagen, Zij Zijn gezonken als de steen. Ik zal van hulp en uitkomst spreken. Uw rechterhand heeft ze verplet, U heeft hun lijken tot een teken Aan de oevers van de Schelfzee gezet.

De wateren, in twee gekloven, De waatren stonden op een hoop Bij het licht van de vuurkoloms van boven, En zie! de zon hernam haar loop. Daar sprak de vijand: "‘ k Zal vervolgen! ‘k Zal koelen aan dat volk mijn moed. Mijn zwaard is dorstig en verbolgen. Opslorpen zal mijn zwaard hun bloed. "

O God! U bliest! het zijn golven weer en van de Egyptenaren dood! Zij stortten in de diepte neer! Zij kleefden aan de grond als lood. Wie is als U, o God der goden? Wie is als U, geducht in macht? Die wind en waatren heeft geboden, Het werk, het werktuig van Uw kracht.

En thans! U zult ze verder weiden, Wier boei Uw bondstrouw heeft geslaakt, Ze door de steenwoestijnen leiden, Naar het land, de vaderen vermaakt. De volken horen het. Zij trillen. Heel Palestina dreunt en kraakt. Wie zal uw angst, o Moab! stillen, Of weren het volk, dat u genaakt.

Ja, het volk trekt op, door u verkregen, O God des eeuwgen erfverbonds! U voert het aan op wonderwegen, Gedenkend aan de eed Uws monds. U zult ze nestlen in de steden, U zult ze wortlen in de grond, Nog door van de reuzen voet getreden, Tot wier verdelging U ze zondt.

Van eeuw tot eeuw zult U regeren, U bent mijn God, mijns vaders God! Wie zal uw legerbenden keren, U zult ze voeren in hun lot! Zingt, zingt Jehovah de Bevrijder, Zingt Hem met rei en rinkelbom. Hij blies! het paard en zijn berijder Kwam in de diepe waatren om.

Dus aan de oevers van die baren, eens geëffend tot een pad, Zongen Mirjams maagdenreien het heil, dat God gegeven had, Waar de nagalm van blijft ruisen aller eeuwen loopkring door Dan, opnieuw wordt opgevangen door een maagdelijken koor, Door het koor van Uw verlosten, sterke Held, Emmanuël! Daar zij uw triumfen zingen over zonde, dood en hel.

Aan de oever van geen golven meer, door stormen opgeruid, Maar der spiegelzilvren vlakte, die bij het hemel harpgeluid Afbeeldt slingerende kampen onder worstlend zielsgebed, Vaak met paarlende angstzweetdroppen doorgestreên en neergezet,

Neergezet nu en voor eeuwig opgelost in eeuwgen vreê Aan den oever dier kristallen, maar met vuur gemengde zee, Die Johannes van op Patmos met des Geest oog vernam, Zingt men nog het lied van Mozes, maar ter ere van het Lam.

Van het Lam, de Leeuw uit Juda, Offeraar en Lam te zaam, het Heil van God, in het vlees gekomen, is Zijn nooit volprezen naam. Van dien Heiland, die Bevrijder, zingt de hemel, zinge de aard! Lof, aanbidding, alverloochning is Hij hier en eeuwig waard, Goël, Hij, uit zwaarder dwangjuk dan Egyptes dienstbaarheid, Die geduchter dan de golven van de Schelfzee ten voetpad scheidt; Die een pad vond voor verloornen door de diepten van de dood, Die door moeilijke woestijnen laaft met waatren, zelf het Brood, Dat we U volgen, goede Herder! grote Leidsman, Koning, Held. (Trek ons met genadekoorden!) op de schudding van het meir, Bij Uw zielstrijd in d’ Olijfhof, Uw verhoging aan het kruis, Door de nacht van de doodsvallei eens naar het Vaderlijke huis.

.

4. Wie zou U niet vrezen, Heere! en Uw Naam niet verheerlijken? Want U bent alleen heilig (in de grondtekst staat "recht", Deut. 32: 4); want alle volken zullen komen, zodat het woord van de profetie vervuld wordt en voor U aanbidden; want uw oordelen, waarmee U heeft gedreigd, zijn in het oordeel over de antichrist openbaar geworden. "Dit is nog niet een schildering van de eeuwige zaligheid, maar van een tijd, die die voorafgaat en op de antichrist volgt; een tijd van algemene erkenning van Christus en van Zijn gemeente" (Hoofdstuk 20: 1 v.).

Wonder heerlijk lied! Geen compositie van dit lied uit spreuken van het Oude Testament, maar een lied in hoger koor, welks hoofdakkoorden waren aangegeven door de godverheerlijkende zielen van de heiligen van de vroegere tijd. "Groot en wonderlijk zijn uw werken, Heere! U, almachtige God", zo heffen zij aan, evenals eens de gemeente van Israël in

Ps. 92: 6 had gezongen: "O Heere! hoe groot zijn Uw werken! zeer diep zijn uw gedachten! " "Rechtvaardig en waarachtig Zijn uw wegen, U Koning van de heidenen! " zo wordt weer gehoord bij de klank van de citers, evenals eens het huis van David en de gemeente van Israël na doorgestaan lijden in Ps. 145: 17 had gezongen: "De Heere is rechtvaardig in al Zijn wegen en goedertieren in al Zijn werken. " En evenals Jeremia (Hoofdstuk 10: 7) reeds had geroepen: "Wie zou U niet vrezen, U Koning van de heidenen? " zo zingen ook zij: "Wie zou u niet vrezen, Heere! en Uw Naam niet verheerlijken? Want U bent alleen recht; want alle volken zullen komen en voor u aanbidden; want uw oordelen zijn openbaar geworden. " Men hoort hoe de hier lovende schare hier beneden in het woord van de Heere heeft geleefd en in Hem kracht gevonden heeft voor haar strijd, daarom klinkt Davids danktoon, toen de Heere hem uit Abrahams hand verlost had, door het slot van het lied: "Onder de goden is niemand u gelijk, Heere! en er zijn geen zoals uw werken. Al de Heidenen, Heere! die U gemaakt heeft, zullen komen en zullen zich voor uw aanschijn neerbuigen en Uw Naam eren, want U bent groot en doet wonderwerken. U alleen bent God" zo had David gezongen in zijn dagen in Ps. 86: 8 vv. Zo klinkt dat wonderbare lied van de citerspelers aan de glazen zee, met vuur gemengd voor ons een vermaning en een bijzonder heerlijke troost! een vermaning, om ons evenals zij, nu en dan in de zee te verdiepen, die de stromen van het woord van God vormen, opdat wij, als er moet worden geprezen, evenals zij, het vermogen in de akkoorden van het eeuwige woord; een vertroosting inderdaad, wie zou niet met heilige ironie zien op het woeden van de vijanden van het Lam, als hij zijn oor leent aan het lied van Mozes en van het Lam? Wie zou niet de moeite van deze tijd verdragen, als dat zegelied uit het land van de eeuwigheid om hen ruist?

"Groot en verbazingwekkend zijn uw werken, o Heere, God, Almachtige! " Aan de Zaterdagavond van de wereld, na de zes werkdagen van de goddelijke Schepper in het rijk van de natuur en van de genade worden de werken van God als verheven en wonderbare werken geprezen. Wat is sinds de schepping van de mensen en de zondeval tot aan het begin van het Duizendjarige Rijk al geschied! Wie zal hetgeen God in deze tijd aan de mensheid gedaan heeft, afmeten of waardig roemen? Wie de heilsinrichting van God van het Oude Verbond en de verlossing in het Nieuwe Verbond door Christus genoeg doorvorsen en voldoende daarvoor danken? Door deze handelingen openbaart de Heere Zich als God, de Almachtige, die niemand meer miskennen of loochenen kan, wanneer eenmaal de verblinding door de Satan ophoudt. "Rechtvaardig en waarachtig zijn uw wegen, U, Koning van de volken. " Deze wegen zijn zichtbaar in de lotgevallen van het Rijk van God en van het rijk van de duisternis. Hoe heeft God de duivel toegelaten, opdat diens rijk voor het gericht rijp wordt, alle mensen onder het juk te brengen, de Wereldrijken te stichten, de meest verdrukkende machten te voorschijn te roepen, sinds het Evangelie ingang gevonden heeft, het Evangelie zelf te vernietigen en in de plaats daarvan eindelijk, in het beest uit de afgrond weer de afgodsdienst te herstellen. Scheen het ten slotte niet, alsof er geen God meer in de hemel was en de duivel alleen heer, omdat het hem zelfs vergund werd, de heiligen om het leven te brengen? Rechtvaardig en waarachtig zijn de wegen van God! Daarom liet Hij de duivel zoveel toe, om hem als een rijp gewordene voor het oordeel te richten; en deswege wet Hij de bliksem van Zijn zwaard, om de antichrist en het Satansrijk neer te werpen. God is de Koning aller volken op aarde, omdat Hij vanaf het begin, op de hele aarde, ook waar de Satan naar het uitwendige te oordelen de zegevaan zwaaide, buiten hun weten heeft geregeerd en alles bestierd en omdat Hij nu ook in de werkelijkheid Koning van de mensen wordt, omdat alle knieën voor Hem zich buigen zullen. Door Zijn werken toont God Zich als de Almachtige, door Zijn wonderbare wereldregering als de Koning van de mensheid.

5. En na deze zag ik het toneel van vroeger (vs. 1 v.) in een veranderde, nieuwe gedaante en zie, de tempel van de tabernakel van de getuigenis in de hemel werd geopend, de tempel in de hemel, het beeld van de tabernakel van de getuigenis op aarde (Exod. 25: 9 Hand. 7: 44).

6. En de zeven engelen, die volgens vs. 1 de daar nader bepaalde zeven plagen hadden, als reeds lang hun in banden gegeven, kwamen uit de tempel om zich in dienst van de gerechtigheid van God te stellen, die de wet in het hemelse heiligdom neergelegd tegenover de verachters ervan handhaaft. Zij waren bekleed als priesters van de allerhoogste God, maar toch staande onder de Zoon des mensen (Hoofdstuk 1: 13), met rein en blinkend lijnwaad en omgord om de borst met gouden gordels.

7. En een van de vier dieren van de vier levenden in Hoofdstuk 4: 6 gaf, ten teken, dat de zeven plagen door de gewone loop van de wereld en van de natuur worden volvoerd en opdat tevens zou erkend worden, dat zij van de troon van God uitgaan, de zeven engelen, die werktuigen tot het teweeg brengen van de plagen, zeven gouden schalen of schalen, vol van de toorn van God, die in alle eeuwigheid leeft. Die toorn zouden nu de afvalligen, voor wie de plagen bestemd zijn, ondervinden, terwijl het vreselijk is te vallen in de handen van de levende God (Deut. 32: 39 v. Hebr. 10: 31).

8. En de tempel in de hemel (vs. 5), van welks allerheilige, op het ogenblik, dat de schalen werden overgegeven, de Heere op gelijke wijze bezit nam, als Hij dat eens van het allerheilige in Exod. 40: 34 en 1 Kon. 8: 10 v. had gedaan, werd vervuld met rook uit de heerlijkheid van God die dat vervulde en uit Zijn kracht (Jes. 6: 4 Ezechiël. 10: 4); en niemand kon, evenmin als toen het aardse heiligdom door de ongenaakbare en majestueuze God in bezit werd genomen, in de tempel ingaan, totdat de zeven plagen van de zeven engelen geëindigd waren; want nu zou het woord in Jes. 47: 3 worden vervuld: "Ik zal wraak nemen en Ik zal op u niet aanvallen als een mens. "

De kleding van wit lijnwaad stelt de engelen voor als priesters, die zich gereed maken tot het verrichten van een offer. Zij hebben te doen met een wereld, die door haar afval van het Lam van God verder geen ander offer heeft voor de zonde en nu onder de 7 toornschalen zelf valt als offer van de bezoekende gerechtigheid van God. Als zij verder gouden gordels om de borst dragen, geeft hun dit het uiterlijk van rust, van iets plechtigs, zoals dat dienaren en volvoerders van het recht van de almachtige God betaamt; ook zal door het omgorden om de borst hun hart zijn voorgesteld als omsloten en bewaard. In de gerichten, die zij teweeg brengen, zwijgt de stem van medelijden en ontferming en slechts één zaak wordt in het oog gehouden, dat Gods Woord gelijk is aan gelouterd goud en Zich aan allen, die Hem verachten, betoont als volkomen waarheid.

Het symbool van de schalen berust of de plaatsen van het Oude Testament, waarin sprake is van het uitstorten van Gods toorn; de schalen worden beschouwd als vaten, waarmee gemakkelijk en rijkelijk kan worden uitgegoten.

De zeven engelen komen uit de tempel van God als Zijn boden, die Zijn bevelen volvoeren; zij hebben reeds de zeven plagen, omdat de ziener (Hoofdstuk 15: 1) ze reeds heeft aangewezen. Deze engelen worden voorgesteld als met priesterlijk gewaad bekleed; zij dragen reine, blinkend witte kleren, die door een gouden gordel om de borst, zoals de priesterlijke dos van Aäron, bijeengehouden worden. Zij waren zo juist met priesterlijk werk onledig. Zij brengen het gebed van de martelaren in vervulling, omdat door hun toornschalen de moordenaars van de heiligen worden gedood en er zo meteen een dadelijke voldoening

plaats heeft, omdat het bloed van de martelaars om wraak schreit. Het bloed wordt weliswaar ten dele ten tijde van de schalen zelf vergoten, maar dan ook onmiddellijk gewroken, zoals wij in de derde toornschaal zien.

Nu wordt de zuiver geestelijke zending van de zeven engelen door een voorwerp uit de schepping verzinnelijkt, door de gouden schalen vol van de ijver van de levende God. Deze schalen zijn een tegenbeeld van de gouden schalen, waarvan de Oudsten zich bedienden, om God hun dank voor Zijn grote weldaden in het rijk van de schepping en in het rijk van de genade toe te brengen. De onverlaten, die door de schalen van de goddelijke ijver getroffen worden, danken niet alleen God niet meer, maar hebben het Christendom sinds lang uit hun harten verbannen en koesteren ook het plan om het officieel af te schaffen en de Enige ware, in de eeuwigheden der eeuwigheden levende God te verloochenen en de mensheid in Zijn plaats te vergoden, de broze kinderen van de stervelingen, die als een schaduw voorbijgaan. Over deze boosaardige versmading van de goddelijke geboden ontbrandt de ijver van de eeuwige Hemelkoning, die de mensheid tot een bruid voor Christus had bestemd (Hoofdstuk 14: 10). Evenals de tabernakel ten tijde van Mozes (Exod. 40: 34) en de tempel van Salomo bij zijn inwijding vol werd van de rook van de heerlijkheid van de Heere, zodat noch Mozes, noch de priesters konden ingaan, zo wordt ook onder het zinnebeeld van de rook de heerlijkheid en de kracht van de almachtige God bedekt, zodat Zijn ijver niemand verteert, wanneer Hij, zonder te weten, dat de ijver van God is ontbrand, de tempel binnentrad. Pas na de uitstorting van de goddelijke toorn heeft het verkeer met God weer plaats Zes jaarduizenden hebben zich nu van het kluwen van de eeuwigheid afgewonden en Gods werelduurwerk staat op middernacht; de vaten van de toorn zijn rijp voor het gericht en Gods lankmoedigheid is uitgeput; de leugenmachten op aarde worden al stouter en stouter en hebben de zaak van God en al wat of God betrekking heeft, verdraaid en onkenbaar gemaakt; de Christenheid staat op het punt om de eer van God opnieuw de afgoden te geven en weer in het heidendom en vandaar in het antichristendom terug te vallen. Nu zal de Meerdere in macht tussenbeide komen; de tijd van wachten is voorbij; de bliksem van het zwaard van de Rechter is gewet; de bezem van het verderf is tot wegvagen bereid; uitgegoten worden de schalen van de goddelijke vuurijver en verdorven worden de aardverdervers; en de aarde wordt tot een koninkrijk voor Jezus.

De Cherubs zijn de vertegenwoordigers van de aardbewoners, waarover de oordelen van God zullen komen, zoals de engelen uitdrukkelijk in last ontvangen, de schalen van de toorn van God uit te gieten "op de aarde. " De Cherubs hebben dus een onmiddellijk belang bij deze plagen en daarom zijn zij het, die de gouden schalen aan de engelen ter hand stellen. Uit die schalen wordt de toorn van God uitgegoten. Het is in het Oude Verbond een zeer gewone uitdrukking, dat de toorn van de Heere wordt uitgestort, bijzonder over de Heidenen, waardoor het stromende, het onweerstaanbare en ontzettende wordt afgeschilderd van de oordelen van God, die daarom ook met een plasregen worden vergeleken, terwijl een zacht druppelende regen of verfrissende dauw, beelden zijn van het liefelijke van de zegeningen van de Heere. Het goud van de schalen is een beeld van het rechtvaardige van deze plagen, die te rechtvaardiger zijn omdat God gesproken heeft: "Ik zal Mijn hand naar de hemel opheffen en Ik zal zeggen: Ik leef in eeuwigheid. Als Ik mijn glinsterend zwaard wet en Mijn hand ten gerichte grijpt, dan zal Ik de wraak op Mijn tegenpartijen doen weerkeren en Mijn hateren vergelden. Ja, het is vreselijk, te vallen in handen van de levende God en ieder die deze woorden leest, ziet toe, dat hij niet wandelt op het pad van de goddelozen, want daar is geen vrede, maar wordt eenmaal de schaal uitgegoten!

Waar vuur is, daar is rook. De zeven schalen zijn vol van de vuurgloed van de goddelijke toorn en waar de Heere Zich in de luister van Zijn heerlijkheid openbaart, daar is de tempel vervuld met rook. Toen God Zijn wet afkondigde was de hele berg in rook gehuld, om Israël toe te roepen, dat de Heere een verterend vuur is en dat niemand ontvluchten zal, die Zijn geboden gering heeft geacht. En toen Jesaja de Heere zag, zittend op Zijn troon werd het huis vervuld met rook. Daarom ziet hier Johannes, dat niemand in de tempel kan ingaan; want wanneer God Zich openbaart in de volle luister van Zijn heerlijkheid, dan beeft alle schepsel voor Hem, ja allen, niet alleen zondigen, maar ook engelen en serafijnen!

De hele omtrek van de heilige plaats, bevattende zowel het huis als het voorhof wordt de tabernakel van de getuigenis genoemd (Exod. 38: 21). In het bijzonder wordt de ark, staande in het heilige der heiligen en bevattende de tafels van de wet, die de getuigenis genoemd wordt (Exod. 25: 16), vaak de ark van de getuigenis genoemd. Daar was de buitengewone tegenwoordigheid van God, waarom de Heere gezegd wordt tussen de Cherubs te wonen. Naar deze plaats ging het volk van de Heere op tot het getuigenis van Israël, om Hem te dienen naar Zijn geopenbaarde wil en Zijn ingestelde godsdienst (Jes. 2: 3). "Uit Zion zal de wet uitgaan en het woord van de Heere uit Jeruzalem. " Daar verhoorde God de gebeden van Zijn volk; van daar gaf Hij goddelijke antwoorden; van daar zond God Zijn volk hulp toe (Ps. 20: 3). "Hij zendt u hulp uit het heiligdom en ondersteunt u uit Zion! " Deze tempel werd in de hemel geopend; door de hemel wordt niet verstaan de derde hemel door het heilige der heiligen voor afgebeeld, ook niet de Kerk op aarde, maar het is de plaats waar Johannes dit gezicht vertoond werd. De hemel moet hier niet samengevoegd worden met tabernakel, alsof er stond de tabernakel in de hemel, maar het wordt samengevoegd met "geopend"; de tabernakel werd geopend in de hemel, om gelegenheid te geven, dat deze engelen uitkwamen; want de engelen kwamen uit de tempel, waarmee te kennen gegeven wordt, dat deze engelen van God kwamen, van God hun last ontvangen hadden, dat God hen zond om de antichrist te plagen. Door de tempel wordt vaak, zo ook hier, de Kerk van God op aarde verstaan in wier midden God woont en wandelt (2 Kor. 6: 16). De Kerk, die zich lange tijd in de woestijn had moeten verbergen, kwam in de tijd van de hervorming voor de dag en uit Babel uitgegaan zijnde, vertoonde zij zich openbaar tot groot verdriet van de antichrist. De uitgegane Kerk zou zijn val veroorzaken; iedere plaag kwam van God, die in de Kerk woont door middel en bij gelegenheid van de Kerk en het licht van het Evangelie, dat op hen als op een kandelaar stond, ofschoon het niet allen, door wie de plagen over de antichrist uitgegoten worden, lidmaten van de Kerk mochten zijn. Toen de tabernakel (Exod. 40: 34) en de tempel (1 Kon. 8: 10) ingewijd werden, werden zij vervuld met een wolk, die wel de tegenwoordigheid van God onder Zijn volk te kennen gaf, maar tevens toonde, dat al de schaduwen de zaak zelf niet waren en dat zij daarom op die dingen niet sterk moesten zien en daarin blijven hangen, maar hier wordt de tempel vervuld niet met een wolk, maar met rook, dat wel een teken is van Gods tegenwoordigheid, maar in ontzaglijkheid en doorgaans een teken van ongenoegen en van Zijn toorn. Toen de Heere Zich in Zijn heerlijkheid en ontzaglijkheid aan Jesaja openbaarde, om hem te zenden met de allerhardste boodschap, werd de tempel vervuld met rook (Jes. 6). Toen de Heere de wet van Sinaï afkondigde, rookte de berg (Exod. 20: 18). Toen de Heere de vijanden vernielde, zei David: "Rook ging op van Zijn neus (Ps. 18: 9). Toen God Zijn volk niet verloste op hun gebeden, klaagde de Kerk: "Hoe lang zult U roken tegen het gebed van Uw volk (Ps 80: 5)? " Zo geeft hier de rook te kennen wel de tegenwoordigheid van God in Zijn Kerk, maar in misnoegen over het gedrag van Zijn Kerk, die nu uit Babel verlost was en in waarheid en heiligheid had behoren te blinken, maar vervuld was met allerlei dwalingen en in toorn tegen het antichristendom, hen straffende met verharding van hun harten, zodat zij zich niet bekeerden, de waarheid omhelsden en zich bij de Kerk voegden; ja, dat zij de Kerk haatten en bleven vervolgen. Zo wordt door de rook te kennen gegeven de wanorde, de

verwarringen, de dwalingen in de leer en het zondig leven van de lidmaten van binnen en het bestrijden en verdrukken van de Kerk door de antichrist van buiten.

Uit deze vreselijke toebereidselen moeten wij leren, hoe groot en zeker de ellende is van de aanhangers van de antichrist, die zij in hun tegenwoordige weelde te duchten hebben, maar alle godvruchtigen met onophoudelijk zuchten en wensen verhaasten.

Kan niemand de tempel ingaan, zo wordt voor afgebeeld, dat de heiligen vóór het einde aller dingen de oordelen van God niet duidelijk mogen zien. Wij zien hier door een spiegel.

Dit zinnebeeld wordt in de Schrift nooit anders gebruikt dan om de goddelijke heerlijkheid en majesteit van Zijn bijzondere tegenwoordigheid in de Kerk voor te stellen. Ten tijde dat God de vijanden van Zijn Kerk met Zijn oordelen zou vervolgen, zou Hij de duidelijke blijken geven, dat Hij in Zijn Kerk tegenwoordig was en dan zou Hij Zijn geestelijk huis vervullen met rook, zoals Hij daarvan een zichtbaar bewijs heeft gegeven in de reformatie, waarvan de geschiedenis echt gedenkwaardig is, schoon wij nog grotere dingen verwachten.

HOOFDSTUK 16

DE SCHALEN VAN DE TOORN VAN GOD WORDEN DOOR DE ZEVEN ENGELEN UITGEGOTEN

IV. Vs. 1-21. Op bevel van een stem uit de hemelse tempel gieten nu de zeven engelen, de een na de ander, hun schalen op aarde uit. Van deze maken de vijf eerste ontegenzeglijk een bij elkaar behorend geheel uit; want zij beginnen met vermelding van het beest en eindigen met de verduistering van het rijk van het beest; ook komen in de vijfde schaal nog dezelfde boze zweren voor, die in de eerste werden gevonden en van bekering is daar voor het laatst sprake (vs. 1-11). Daarentegen zouden de beide laatste schalen niet meer plagen, die berouw en bekering teweeg willen brengen, maar oordelen, die vernietiging ten gevolge hebben. De woorden van de tekst stellen echter de vernietiging zelf niet voor ogen, maar deze wordt bij de zesde schaal slechts aangeduid door een naam, die aan de Bijbelse geschiedenis herinnert, terwijl bij de zevende schaal slechts de een van de beide tot vernietiging bestemde machten deze ook werkelijk ervaart, de andere daarentegen voorkomt als eerst op de weg daartoe (vs. 12-21).

1. En ik hoorde een grote stem uit de met rook vervulde (Hoofdstuk 15: 8) tempel. Die stem was een voorteken van de eigen stem van God, die later uit Zijn verborgenheid geheel uittreedt (Hoofdstuk 21: 3 en 5). Zij klonk, zeggende tot de zeven engelen, aan wie een van de vier levenden de zeven gouden schalen had overgegeven: "Ga nu heen en giet de zeven schalen, de schalen van de toorn van God uit op de aarde en vervul daardoor uw roeping ten opzichte van de plagen (Hoofdstuk 15: 1).

De stem uit de tempel is de stem van de tempel zelf; het huis van de verlossing spreekt: mijn werk aan dit verhard geslacht is geëindigd, laat dan de toorn zich uitstorten.

1) Ons woord schaal, in klank overeenkomende met het Griekse woord hier gebruikt fialh = een schaal, heeft de betekenis van "een lange fles met een lange hals en ronde buik. " (v. L.).

2. En de eerste ging heen en goot zijn schaal uit op de aarde, het zinnebeeld van de vast geregelde en wel bepaalde staats- en maatschappelijke inrichting en wel in dat land, waarvan nu sprake is; en er kwam een kwaad en boos gezweer, boosaardige blaren, die hevige pijnen veroorzaakten (Exod. 9: 10 v.), aan de mensen, die het merkteken van het beest hadden en die zijn beeld aanbaden.

Het rijk van de antichrist wordt doorgaans in de Openbaring als een wereld beschouwd, waar aarde, zee, rivieren, lucht, zon, sterren enz. zijn en dit vanwege de gestalte en de macht, die de antichrist zichzelf over hemel, aarde, zee enz. toeschrijft. Het eerste deel van deze anti-christelijke wereld is de aarde, waardoor hier, evenals elders in dit boek, de aardse mensen in het algemeen kunnen worden verstaan, die aardse en afgodische godsdiensten zijn toegedaan en die hartstochtelijk voorstaan, waarover deze eerste schaal volgens het voelen van velen wordt gezegd uitgegoten te zijn, als het antichristische rijk begonnen is afbreuk te lijden, als door de vernieuwing van de prediking van het eeuwige evangelie op verschillende plaatsen van Europa, door Waldus, Wicklif, Joh. Husz, Hieronymus van Praag en hun gelijken, de mensen van deze antichristische wereld en de aanbidders van het beest, in plaats dat zij zich hadden behoren te bekeren door Gods rechtvaardig oordeel, in een verkeerde zin zijn overgegeven en met haat en nijd, als door een boos gezweer in hun gemoed zijn ontstoken en gekweld, zodat zij noch zichzelf noch anderen enige rust hebben kunnen geven, totdat zij zelf

weer, zoveel hun mogelijk was, hebben gedempt of verduisterd. Hoewel sommigen ook daarbij voegen, dat tot een bijzondere straf van deze afgodische mensen en vervolgers van Gods volk nu over honderd en veertig jaren geleden enige geheime ziekten en verzweringen in de landen, de antichrist het naast gelegen, hebben beginnen te heersen, die van daar voortgegaan zijn in andere delen van Europa, inzonderheid tegen degenen, die in hun gedwongen ongehuwde staat vele onreinheden hebben bedreven, die voor de wereld ook schandelijk zijn om te zeggen, waarmee eveneens God de Filistijnen heeft geplaagd, toen zij de ark des verbonds bij zich gevangen hielden (1 Sam. 5: 6 vv.).

Dit gedeelte van de profetie wijst duidelijk op de plagen van Egypte. Dit heeft de Heilige Geest gedaan, opdat men zou denken, dat het Oud-Egypte een voorbeeld is van het antichristische rijk en dat God de zaken zo schikken zou, dat dit bijna altijd op dezelfde wijze zou vergaan. Het gezicht van de eerste schaal vertoont de inwendige verdorvenheid van de Kerk, die zich naar Rome laat noemen en die met zoveel kracht uitbreekt, dat de heiligen begonnen haar gemeenschap te ontvluchten, is duidelijk te zien en te zeggen, dat zij het geestelijk Babylon en Egypte was en de hoer van de Openbaring en Sodom, in welker gemeenschap niemand behouden kan worden. Deze was de eerste en zwaarste plaag, waarmee God het vijandig volk heeft geslagen.

Het gezweer doelt op het geweldig knagen van het geweten, alle rust ontnemend en soms tot wanhoop en toorn vervoerend. Zo’n plaag kan niet achterblijven als God de antichristen oordeelt. De tijd van deze plaag is niet met zekerheid te bepalen, maar door alle tijden van het antichristendom uit te strekken, zodat zij aangroeit naarmate de onreinheden en dreigende straffen toenemen.

Na de schrik van het geweten heeft men hier het begin van de uitwendige oordelen, het beest zo genakende, dat de naburige rijken de eerste stoot lijden, maar zo verschrikkelijk, dat het beest zelf daardoor schade en vrees voor groter schade voelt. De historie leert ook, dat aldus aan het antichristendom verwoesting is aangebracht, dat zijn naburige en verbonden rijken de zwaarste plagen moesten ondergaan. Weer wordt de tijd niet bepaald, maar geoordeeld, dat de vervulling van deze profetie in verschillende tijden van het antichristendom gezien is, in de verwoesting van vele grote naburige rijken en men nog verder vervulling vóór het einde van de eeuw te wachten heeft.

Ik ben van gedachte, dat dit moet worden verstaan van zeker tijdelijk kwaad, dat de vijanden van God getroffen heeft. De bloedige zee moet gezocht worden in die plaatsen, waar de voornaamste stoel van het beest weer placht te zijn, in Italië en Duitsland. Ik meen daarom, dat hier die plagen en rampen worden vertoond, die zeer groot en zwaar zijn geweest en die onenigheden van pausen en keizers, die eindelijk twee verderfelijke partijen van de Gibellijnen en Guelphen hebben voortgebracht.

God ging voort de valsheid van de dienst van dat rijk te ontdekken, terwijl door die ontdekking de kerkelijken inzonderheid werden gepijnigd (Erasmus zei, dat de twee onvergeeflijke zonden van Luther waren, dat hij zich met de kroon van de paus en met de buiken van de monniken bemoeid had). Hierdoor is de antichristische staat tot grotere laagte gebracht en hebben vele die verdorven wateren verlaten, omdat zij er niet in konden leven, of zijn daarin gebleven zo, dat ze nu voor hen meer dodelijk waren dan voor de ontdekking.

3. En de tweede engel goot zijn schaal uit in de zee, het zinnebeeld van een verkeer naar buiten en zij werd a) bloed als van een dode, als geronnen bloed, dat reeds verdervende is en alle ziel is gestorven, die in de zee haar levensgebied had.

a) Exod. 7: 20

Door deze zee worden het best verstaan de velerlei volken en koninkrijken, die het rijk van de antichrist als een zee omringden, zoals de engel hierna zelf (Hoofdstuk 17: 15) verklaart. Deze wordt gezegd ten aanzien van de aanbidders van het beest in bloed veranderd te zijn, wanneer na de tijden van Luther hele provincies, koninkrijken en volken, die rondom lagen, hem zijn afgevallen, zodat de vissen of inwoners van dit zijn aardse rijk daarin niet langer vrij konden leven of hun bijgelovigheden plegen, waarbij ook veel van hun bloed is gestort en dagelijks nog gestort wordt tot een rechtvaardige wederwraak van het veelvuldig bloed, dat onder zijn heerschappij door de aanbidders van dit beeld van het beest ook gestort is, zoals Gods rechtvaardigheid daarover hierna (vs. 6) wordt geprezen. Anderen verstaan hierdoor de decreten en besluiten van hun laatste conciliën en inzonderheid van Trente, dat enige jaren heeft geduurd, en waarheen uit alle delen van Europa de geestelijke en wereldlijke dienaren van het beest zijn toegevloeid. Zij worden daarom gezegd in bloed veranderd te zijn, omdat daarin de valse en afgodische leer is bevestigd, die de mensen noodzakelijk ter dood brengt, als zij die aannemen, aangezien geen afgodendienaar zalig kan worden (1 Kor. 6: 10) en die uit de werken van de wet gerechtvaardigd willen zijn, van Christus' genade zijn vervallen (Gal. 5: 4).

4. En de derde engel goot zijn schaal uit in de rivieren en in de fonteinen van de wateren; en de wateren daarin werden rood, drinkbaar bloed.

Hierdoor verstaan enigen de verdraaiing en vervalsing van Gods woord, dat bij klare waterfonteinen en rivieren in de heilige schriften wordt vergeleken. Zo zou hierdoor een kracht van dwaling en geestelijke blindheid over haar door Gods rechtvaardig oordeel worden aangeduid. Maar omdat het lang van te voren is begonnen en hier van de laatste plagen gesproken wordt, waardoor het rijk van de antichrist afbreuk heeft geleden en eindelijk te gronde zal gaan, zo wordt het door anderen wel zo goed verstaan van hun geestelijke inquisities, hoven, sociëteiten, conventen collegieën, scholen en dergelijke, die de antichrist in alle landen van zijn rijk heeft opgericht en als rivieren verdeeld om zijn stoel en zijn rijk daarmee te bevestigen, die ook in bloed veranderd zijn, wanneer die in de gereformeerde koninkrijken en landen zijn uitgeroeid en verboden, zodat niemand daarin kon blijven of zijn superstitiën verder gebruiken, die dingen, zoals die in sommige plaatsen zijn geschied, ook in de toekomst meer en meer zullen geschieden, wanneer de andere koningen hun macht aan het beest zullen onttrekken, zoals hierna (Hoofdstuk 17: 16) wordt voorspeld.

Het zinnebeeld vertoont niets anders dan het grootste geweld van oorlogen en daaruit voortvloeiende bloedstorting, niet slechts in de omtrek van het antichristische rijk, maar ook in het midden ervan. Want rivieren en fonteinen zijn binnen in het land, terwijl het vergoten bloed licht tot de rivieren als dieper gelegen afvloeit. Zo'n bloedstroom moet geweldig zijn, als het aardrijk er zo van zwemt, dat zelfs de fonteinen het opwellen. Zo is hier een voortgang in de antichristische nederlaag van de buitenkant tot in het hart.

Door de rivieren en fonteinen van de wateren wordt in dit boek verstaan de leer van het geloof, of de leraren van de Kerk, die deze leer onderwijzen, uitleggen, inscherpen en de volken voorstellen (Hoofdstuk 8: 10 Ps. 87: 7 Jes. 12: 3; 41: 18). Uit deze fonteinen worden

de mensen gezegd te drinken, als zij de leerstukken, die hun worden voorgesteld, aannemen. De fonteinen worden gezegd in bloed veranderd te zijn, in een geestelijke zin, als de leraar van de Kerk, vooral in hun synoden bloedige besluiten nemen, die zij onder de naam van Christelijke leer de mensen opdringen en voorschrijven, tot hun eigen verderf en ondergang, als God volgens Zijn gerechtigheid en strengheid maakt, dat die bloedige geloofsgronden ter verderving en bloedstorting van hen strekken, die ze aannemen.

De Egyptenaars hadden de eerstgeboren kinderen in de Nijl geworpen en vermoord en verdrukten de onschuldige Israëlieten, daarom waren zij waardig, dat zij uit de Nijl voor water bloed dronken. Elders betekent het water in de Schrift de leer, als bij Ezechiël en Zacharia. De vloeden en waterfonteinen betekenen de leraars van de kerken en de vorsten, die God tot bescherming aan Zijn volk heeft gegeven. Petrus noemt de valse leraars fonteinen, die geen water hebben (2 Petrus 2). Daarom is het een straf van God, als de vorsten van het volk en de leraren van de vrede oorzaken worden van twisten en oorlogen, waarin zij, die het bloed van de gelovigen vergieten, gedood worden en zichzelf verderven.

5. En ik hoorde de engel van de wateren, de engel, die macht had om zo te doen met de waterstromen en fonteinen, zeggen: "U bent rechtvaardig, Heere! a) Die is en Die was en Die zijn zal (het "die zijn zal" staat niet in de Griekse tekst (Hoofdstuk 11: 17), maar in plaats daarvan staat hetzelfde woord, dat in Hoofdstuk 15: 4 is overgezet "heilig", maar eigenlijk betekent "recht" en van mensen gezegd "vroom, godvruchtig, dat U dit geoordeeld heeft, zo’n oordeel heeft laten komen over hen, bij wie het water in bloed veranderd is.

a) Openbaring 1: 4, 8; 4: 8

6. Omdat zij het bloed van de heiligen en van de profeten, van de gelovigen en van de waarheidsgetuigen vergoten hebben als water (Ps. 79: 3), heeft U hun ook bloed te drinken gegeven; want zij zijn het waard (Jes. 49: 6. 2 Thessalonicenzen. 1: 6

7. En ik hoorde een andere engel van het altaar, dat de herinnering van de dood van de heiligen en profeten bewaarde (Hoofdstuk 6: 9; 8: 5) zeggen (volgens betere lezing: "ik hoorde het altaar zeggen: "Ja, Heere, U almachtige God! uw oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig.

8. En de vierde engel goot zijn schaal uit op de zon; en haar is macht gegeven om door haar brandende hitte de mensen te verhitten door het vuur (liever: en hem is macht gegeven, om door middel van de brandende hitte van de zon de mensen te verhitten door vuur).

9. En de mensen werden verhit met grote hitte en lasterden de naam van God, die macht heeft over deze plagen, dat Hij ze ook weer kan wegnemen als Hij wil, evenzeer als Hij ze beschikken kan en zij bekeerden zich niet om Hem heerlijkheid te geven, waardoor Hij toch alleen zou hebben kunnen worden bewogen tot wegneming van de plagen.

Door de uitstorting van deze schaal in de zon en verhitting van de mensen daardoor, verstaan enigen zeer grote hitte, droogte en onvruchtbaarheden, mitsgaders hongersnoden en sterften, die daarop plegen te volgen, zoals ten tijde van Elia onder de Israëlieten is geschied, die op de landen en rijken, het beest toegedaan, nog op bijzondere wijze in toekomende tijden zullen worden gezonden. Maar omdat zulke straffen zelden in een land de overhand nemen of het andere deelt mee en deze plagen eigenlijk de aanbidders van het beest worden gedreigd, zo verstaan het anderen van het licht van het heilige Evangelie, waarop deze schaal wordt

uitgegoten, om het meer kracht te geven tot overtuiging en ontsteking van de harten van de mensen, waardoor nog meer tot bekering zullen worden gebracht, ook zelfs de Joden Christus met hopen zullen aannemen (Rom. 11: 25, 26) en de andere hardnekkige aanbidders van het beeld van het beest tot meer spijt en lastering zullen worden verwekt, omdat zij zullen zien, dat hun rijk daardoor eindelijk tot ondergang zal worden gebracht. Daarover zullen zij zelf de naam van God lasteren, als zij de Heilige Schrift van duisterheid, onvolmaaktheid en onzekerheid zullen beschuldigen en die een fundament van alle ketterijen durven noemen.

Niets verwoest zozeer de hele aarde en de mensen als de verschroeiende hitte van de zon, waaruit verbranding en onvruchtbaarheid van de velden en landerijen met honger en sterfte van de beesten, pestilentie en jammerlijke ondergang van de mensen voortvloeien. Bij de overvloedige bloedstorting komen dus nog onvruchtbaarheid, honger, pest en andere dergelijke rampen, die dit rijk inwendig zullen verwoesten, terwijl het antichristisch Babel, reeds aan dolle razernij en godslasteringen schuldig (Hoofdstuk 13: 6), zich met zijn inwoners niet bekeren zal. Zeker, zoals Jeruzalem voorheen deze zware zonnebrand in de Romeinse oorlog gevoeld heeft, zo is er het antichristisch Rome tot heden op verschillende tijden niet meer vrij van geweest als van bloedige oordelen, dat men als voorspel van zwaarder plagen moet aanmerken.

De zon is in de taal van de profeten een zinnebeeld van koningen, die van majesteit en heerlijkheid schitteren. Ik ben van gedachte, dat hier met levendige verven worden afgemaald de overgrote rampen en verbazende ellenden, die Italië, de ware stoel van het beest, overstroomd hebben bij gelegenheid van de oorlogen, die de machtige koningen van Frankrijk (Karel VIII en Lodewijk XII) hebben verwekt, terwijl die eerst naar het rijk van Napels, daarna ook naar het hertogdom Milaan stonden en die Italië vele jaren lang heeft moeten doorworstelen; met zo zichtbare bewijzen van Gods strenge gerechtigheid, dat de hele wereld over de rechtvaardige oordelen van God verbaasd stond.

Hierin zien wij Gods soevereiniteit in het besturen van alle oordelen. Het wordt hier als een verzwaring van hun zonde aangemerkt, omdat zij God veracht en zichzelf niet vernederd hebben voor Die, die hen geslagen had (Jes. 9: 12). Door de lasteringen hebben wij te verstaan een meer verwoed en uitzinnig najagen van hun godslasterlijke dwalingen en afgodische wegen.

10. En de vijfde engel goot zijn schaal uit op de troon van het beest, dat in Hoofdstuk 13: 1 v. is bedoeld, zodat het heersend huis, dat deze in bezit had, voor het tegenwoordige ten gronde ging en de troon nu leegstond (denk aan de 4de Sept. 1870!) En zijn rijk, het rijk van het beest, is verduisterd geworden, zodat al zijn vroegere glans voor geruime tijd geheel was uitgedoofd. En zij, die tot dat rijk behoorden, kauwden hun tongen van pijn; zo’n smartvolle indruk maakten die gebeurtenissen op hen.

11. En zij lasterden de God van de hemel vanwege hun pijnen en vanwege hun gezweren (vs. 2), wier brandende kwellingen nu, nadat die enige tijd hadden opgehouden, terugkeerden; en zij bekeerden zich niet van hun werken, want pijnen hebben op zichzelf nog geen verbeterende kracht, de tegenstand van het menselijk hart kan er zich over heen zetten en erbij verharden.

Omdat meteen de eerste plaag over hen wordt gebracht, die het merkteken van het beest hadden en die zijn beeld aanbaden, schijnt het, alsof wij hier in de tijd van de heerschappij van de antichrist (Hoofdstuk 13: 14 vv.) zijn verplaatst, dus naar onze berekening in de tijd

van 1992 = 1995 ½ na Christus. Deze opvatting van de plaats wordt reeds daardoor aan het wankelen gebracht, dat plagen over de mensen van de eigenlijke antichristische periode niet meer worden gebracht met het doel om hen tot bekering te brengen (vs. 21), zoals toch bij de vijf eerste plagen nog het geval is (vs. 9 en 11), zo zijn er bovendien nog bepaalde aanwijzingen in onze tekst daarvoor, dat die tijd vooralsnog niet bedoeld is. Ten eerste brengt de zevende schaal vol toorn het oordeel over Babylon (vs. 19); volgens het hele verband van de gezichten van de Openbaring moet echter Babylon eerst gevallen zijn, voordat de antichrist tot zijn volle heerschappij kan komen; ten tweede kan van een verduistering van het rijk van het dier (vs. 10) geen sprake zijn in de tijd, dat dit rijk in de volle ontwikkeling van zijn macht is. Dienvolgens is het ontwijfelbaar zeker, dat wij bij de verklaring van de vijf eerste plagen geen standpunt mogen nemen in de antichristische tijd zelf, maar dat moeten doen in die tijd, die het voorspel daartoe is en als het ware de grond bereidt, waaruit de paddestoel van het antichristische rijk opgroeien zal. Letten wij nu nader op de geschiedenis van Frankrijk, dat wij reeds als de zetel van het rijk van het beest hebben leren kennen, dan werd daar in 1792 (dus 200 jaren vóór het begin van het eigenlijke antichristische rijk) een geheel nieuwe tijdrekening verzonnen, bestemd om al wat Christelijk was af te schaffen, die snel daarop ook is ingevoerd. Er werd dus met dat drijven van de antichrist, die een mens van de zonde is (2 Thessalonicenzen. 2: 4) en zich tegenstelt en verheft boven al wat God genoemd wordt of als goddelijk geëerd wordt, een feitelijk en beslist begin gemaakt. Was dit reeds een aannemen van het merkteken van het dier ook ontbrak de aanbidding van het beeld op het volksfeest van 10 Aug. 1793 niet. "Op het plein van de Bastille had David een reusachtig standbeeld voor de natuur laten oprichten, uit haar beide borsten borrelde water; en zodra de bedeksels, waarachter men dit kunstwerk had uitgevoerd, waren weggenomen en de eerste lichten van de morgen schitterden, stroomden onafzienbare mensen-massa’s toe het convent in een geordende optocht, de club van de Jakobijnen, de gedeputeerden van de dochterloges reeds om 4 uur en nauwelijks verguldde de zon de schoorstenen van de huizen op het plein, of Herault de Sechelles ving onder het ruisen van een zachte muziek in een ijzeren schepvat het water op uit de borsten van de natuur, uit de "bron van de wedergeboorte" zoals die fontein werd genoemd. Hij dronk het onder een heidens gebed tot de godin natuur en het convent liet zich de frisse morgendronk smaken en al de Jakobijnen deden zo ook en de muziek ruiste en de Jakobijnen baden, totdat de donder van het geschut van de artillerie inviel en aan dit eerste waterachtige bedrijf een einde maakte. Nu volgde een lange processie over de boulevards met driekleurige linten, ruikers van korenaren en voorstellingen van burgerlijke ambachten. Ook werd er een ploeg voortgetrokken, waarop Filemon en Baucis zaten, de ploeg trokken hun kinderen en achter de ploeg rammelde een krijgswagen met de urnen van de patriotten, die in de strijd tegen de "tirannen" gevallen waren. Zo ging de processie voorwaarts onder triomfbogen door, waarbij op lopen van kanonnen heldinnen zaten uit de zusterloge van de naaisters, uit de Megaera-hopen van de 5 en 6 Oktober met eikentakken en driekleurigen opschik. Herault aan het hoofd van de optocht hield een zeer tedere aanspraak tot het Megaera’s geslacht en zo trok het verder, het feestmonster, naar het revolutieplein. Daar was een nieuw kolossaal standbeeld van gips, een standbeeld van de vrijheid en toen de processie tot de voeten ervan was gekomen, werden 3000 vogels uit kooien losgelaten met stroken papier om de hals, waarop geschreven stond: "wij zijn vrij, volg ons na! " Vervolgens verbrandde het vogelvrije volk allerlei tekens van de oude monarchale regering en Herault predikte daarbij en bad op heidense wijze. En dan ja dan ging het over de Seine! Er was op de plaats van de invaliden ten eerste een hoofdstandbeeld, voorstellend de in het volk geïncarneerde godheid, die zich in de mensheid bewust wordt. Een machtige Hercules zwaaide de knots tegen de geesten van oppositie en hindernis, die zich van de grond tegen hem verhieven. En Herault predikte weer en bad tot het peuple Dieu van gips. Daarna ging men naar het Champ de Mars en het altaar van het vaderland, waarop een urn stond van de

"heilige martelaars", die voor de "zoen van het volk" waren gevallen en aan het heidense gesticuleren, prediken en bidden kwam geen einde. Heraults tong werd droog, als die van een koortslijder, van al het woeste gezwets, dat hij die dag liet horen, die geheel was doorgebracht met de leiding van het zogenaamde feest. Toen zette zich eindelijk de menigte aan tafel, deels thuis, deels onder de blote hemel, zoals men dat het best maken kon. Aan alle gevels van de huizen fladderden kleine driekleuren aan stokken en op deze zweefde de roodwollen muts en aan alle huizen waren borden met ellenlange letters: "enige, ondeelbare republiek! Vrijheid, gelijkheid, broederschap, of de dood! " Hoeveel dergelijke tonelen, in het bijzonder ook die van afgoderij met haar, die de wordende godheid, van de tot zichzelf komende geest, van het verstand, voorstelde, met het liederlijk vrouwspersoon Cardeille, zouden wij niet kunnen meedelen! Maar reeds genoeg om ons oordeel te bevestigen: een volk, dat zo’n geschiedenis achter zich heeft, is de levende commentaar op "de mensen, die het merkteken van het beest hadden en die zijn beeld aanbaden. " Deze mensen hoeven niet eerst in de toekomst te worden gezocht, zij zijn reeds aanwezig en ook de "boze en kwade zweren" zijn er reeds, die de eerste engel met het uitgieten van zijn schaal op de aarde heeft voortgebracht. Wie kent niet die boosaardige, ongeneeslijke zweer, die de hoofdplaag is van het nieuwere Europese staatsleven, dat menigmaal in het voorbijgaan schijnbaar genezen, altijd weer opnieuw verschijnt, dat de beste krachten van de staten verteert en hun levensbestaan bedreigt de zweren van de geest van de revolutie, die meest eigenaardige verschijning van het moderne Westen? Een zweer is een pseudo-organisme uit ziekelijke sappen ontstaan en van het normale levensproces afwijkend en dit verstorend. En wat is de revolutiegeest anders, dan de zucht, om zich van de geschiedkundige ontwikkeling van het staats- en volksleven, zoals zich dit onder de leiding van de goddelijke wijsheid vormt en in wet en staatsinrichting heeft uitgedrukt, met geweld los te rukken en naar goeddunken nieuwe organismen te vormen, die als noodzakelijk van ziekelijke natuur, slechts storend en verstorend werken? En waar anders, zo vragen wij verder, is deze zweer eigenlijk doorgebroken en is zij aan het lichaam van de staat niet weer kunnen worden genezen dan in Frankrijk? Door de revolutie is ook dat vorstenhuis in de hoogte gekomen, dat ten slotte de antichrist leveren zal; dat is de uit ziekelijke grond opgeschoten gifplant, die zijn geschiktheid om ten slotte de "mens van de zonde" voort te brengen, in Napoleon I voldoende aan de dag heeft gelegd Re 13: 2. Hebben wij op deze wijze vaste grond voor de verklaring van de vijf schalen dadelijk bij de eerste verkregen, dan zullen wij ook bij de volgende niet verlegen zijn, hoe wij die moeten begrijpen. De tweede schaal (vs. 3) wordt uitgestort in de zee en de zee wordt nu bloed als van een dode en alle levende ziel sterft in de zee. Dat doelt op Frankrijks internationale betrekkingen, op zijn verhouding tot andere volken en zijn geestelijke en staatkundige invloed op deze. Wie zou het kunnen verbergen, hoe in al deze betrekkingen van dat land, vooral sinds de boze en kwade zweer van de revolutiegeest het aankleeft, slechts bloed als van een dode over de volken uitgaat, waarin alle levende ziel, die in de zee zich bevindt, sterft? Bloed van een dode is zwart, geronnen, vuilachtig bloed, waarvan iemand walgt en degene, die het toch drinkt, ja drinken moet, omdat nu eenmaal de levensomstandigheden hem niets anders aanbieden, dood en verderf mededeelt; en hoe vaak is nu reeds geklaagd over het verderf, dat van Frankrijk uitgaat, verderf in mode en smaak, in kunst en literatuur, in godsdienst en gewoonten, in het sociale en politieke zowel als in het private leven! Voornamelijk is de zweer van de revolutie, zo vaak die sinds de Franse staatsomwenteling ook bij andere volken is uitgebroken, altijd uit dat land overgeplant. En wat nu de bijzondere, inwendige toestanden in Frankrijk aangaat, de maatschappelijke betrekkingen van de verschillende klassen van de staatsburgers onder elkaar, voorgesteld door de waterstromen en bronnen van de derde schaal (vs. 4), die bloedtonelen wijzen die dan in het ter dood brengen van het koningspaar, in de zogenaamde September-gruwelen, in het woeden van de guillotine gedurende het schrikbewind! Zij, die zich aan het hoofd hadden gesteld en de partijen, de een tegen de

andere, wisten zich niet anders staande te houden dan door gedurig schavotten op te richten, zij rekten dus eigenlijk hun leven van het drinken van het bloed van anderen. Het is slechts een belichamen van hetgeen zij in figuurlijke zin zelf begonnen waren te doen, als de bloedmensen van die Septemberdagen de dochters van de fabeldichter Cazotte, om hun oude vader te redden, dwongen werkelijk een beker te drinken uit de bloedstroom van de reeds omgebrachten. Elk gedeelte gaf aan het andere schuld van het vergiftigen van de openbare mening, elk deel klaagde het andere aan van hoogverraad, klaagde het aan op dood en leven. Provinciale belangen stonden tegenover de belangen van Parijs, de belangen van de middenklasse en van de rijkere burgerklassen tegenover het arme volk. Tegenover de September-dagen van 1792, toen men begon bloed in plaats van water te drinken, staat de Bartholomeüs-nacht omstreeks het einde van Augustus van het jaar 1572, toen het Katholieke hof en het Katholieke volk in Frankrijk bloed vergoten als water, om de vernieuwing door het Evangelie voor altijd af te snijden en met het profetenmoordende Jeruzalem op gelijke lijn te plaatsen. Wij begrijpen dan wel, waarom in vs. 5-7 de engel over de wateren en de engel van het altaar de heiligheid, waarheid en gerechtigheid van de oordelen van God prijzen; want inderdaad staan deze derde schaal met de beide voorgaande en het altaar van God in wederkerige betrekking tot elkaar. De zweer van revolutie is een goddelijk gericht vooral over die landen, waarin het pausdom de heerschappij heeft behouden; vooral in Frankrijk hebben bigotte koningen, die in fanatieke bevordering van het pausdom en in bloedige onderdrukking van het Evangelie hun hoogste lauweren zochten en hun gruwelijk leven in zonden goed wilden maken door slecht bestuur de brandstof opgehoopt tot het eerste vreselijke uitbarsten van de revolutie en sinds is dit land de revolutie-krater gebleven, die geheel Europa bedreigt. Evenals zo de derde schaal in gelijke verhouding tot de eerste staat, zo ook de vierde (vs. 8 v.) tot de tweede. Evenals bij de tweede gehandeld werd over Frankrijks verderfelijke invloed in internationaal opzicht, zo hebben wij bij de vierde te doen met de invloed op het leven van het volk zelf. Het meest ultramontaanse blad, dat vroeger in geheel Duitsland was, de vroegere "Duitse Volkshalle", moge het zelf zeggen, hoe het met deze invloed gesteld is: "Alle katholieke vroomheid, alle katholieke moraal, die in Frankrijk bloeien moge, heeft tot op dit ogenblik nog niet de minste invloed op het openbare leven, op de politiek van dit volk uitgeoefend. Die nu de staatkundige geschiedenis ervan sinds 200 jaren beschouwt, zijn verhouding naar buiten, zowel als de geschiedenis van zijn inwendige toestand, die zou bijna tot de overtuiging komen, dat de 10 geboden daar een geheel onbekende zaak waren. Geen land heeft als Frankrijk de ellendige wereldse roem zo beslist in de plaats van de Christenplicht gesteld; in geen land zijn sinds 60 jaren zo vele eden openlijk gebroken, zo talloze trouweloosheden begaan en, wat de hoofdzaak is, nog op dit ogenblik vindt niet de minste reactie in de openlijke moraal van dit volk plaats. Nog op dit ogenblik is het in het geheel niet mogelijk, de maatstaf van Christelijke moraal op hetgeen in de laatste tijd is geschied, toe te passen. En van al deze gruwelen, van al die godvergeten staatkunde ook niet het minste bewustzijn in de openbare organen; niet het minste spoor van berouw, van schaamte over de vroegere ongehoorde geschiedenis: "de gloire de la France", de roem van Frankrijk, dat is zijn elfde gebod, waaraan de overige tien geboden gemakkelijk ten offer worden gebracht". Wij weten daarom wat het uitgieten van de schaal door de vierde engel op de zon is; de zon, het zinnebeeld van de goddelijke openbaring, is niet als voor Israël (Hoofdstuk 6: 12), zwart geworden, als een haren zak, de katholieke kerk biedt het land in godsdienstige kennis en Christelijke moraal niet minder aan, dan wat zij ook aan de andere landen biedt, waarin zij heersende is. Maar wat geboden is, blijft zonder invloed, zonder werking; de zon verlicht niet, verwarmt niet; zij kweekt geen vruchten; het is even goed of zij er in het geheel niet was. Alleen door een negatieve macht openbaart zij haar bestaan. Het is het vreselijk vuur van de hartstocht, de hitte van roemzucht, winzucht, genotzucht, die het volk zo heet maakt, dat zijn zoeken en drijven herinnert aan het woord van Faust bij Göthe:

"zo duizel ik voort van begeerte tot genot en in het genot smacht ik naar begeerte. " Heden, nu ten gevolge van de laatste oorlog Frankrijks betekenis in Europa is gebroken en het op wraak bedacht is, is zijn verdere geschiedenis zo in het duister, dat niemand zelfs geen drie stappen vooruit kan zien of berekenen wat morgen zal plaats hebben, nu is wel geen nadere verklaring nodig wat het is, dat de vijfde schaal (vs. 10 v.) teweeg brengt "zijn rijk is verduisterd geworden. " De vreselijke haat tegen Duitsland, dat het werktuig in Gods hand is geweest, om de profetie te vervullen, de gedachten van wraak, waarin zij hun tongen kauwen van smart, dat alles is eigenlijk toch niets anders dan een lasteren van God in de hemel vanwege hun smart en hun zweren. De vijfde schaal wijst op de eerste terug. Binnen 80 jaren hebben alle vijf schalen geheel uitgewerkt, terwijl daarentegen door het uitwerken van de beide andere nog anderhalf maal zoveel tijd zal nodig zijn, zodat de schalen in het geheel 200 jaren omvatten. "

De aarde, waarop de eerste toornschaal uitgegoten wordt, beduidt tegenover de volksverhuizing van de Middeleeuwen, door de ziener, Openbaring 13: 1, zee genoemd en tegenover de door de toornschalen bewerkte, toekomstige omwentelingen, rustige volken van Europa, die hij ook in de achtste en zestiende eeuw "aarde" noemt (Openbaring 12: 16; 13: 11 Re 12. 16). Het kwaad en boos gezweer, dat door de toornschaal ontstaat, is een zinnebeeld van de verborgen gisting bij deze volken, in de nieuwere tijd aanwezig, van het vuur van de geestelijke en wereldlijke omwentelingsGeest, die onder de as voortglimt, het besloten vuur van een vulkaan gelijk, dat zich eenmaal, wanneer de samengeperste gassen zich lucht maken en de aarde doen splijten, met geweld door een aardbeving en een lavastroom zich lucht maakt. Dit gezweer ontstaat bij de mensen, die het merkteken van het beest hebben en zijn beeld aanbidden. Omdat de eerste en vijfde toornschaal bij elkaar behoren en in de vijfde de troon van het beest, namelijk van het beest uit de zee, verduisterd wordt, of de wereldlijke macht van het pausdom, het tienkoningschap, dat geen merkteken heeft, valt en omdat het merkteken in eigenlijke zin bij het beest uit de zee, gedurende de tijd van de 1260 jaren niet voorkomt (13: 1-5; 11: 12), zo is het beest hier (16: 2), het beeld uit de afgrond, dat de mensen zijn merkteken geeft (Openbaring 13: 13-18; 14: 9-12; 15: 2; 19: 20 15. 2). Dit beest uit de afgrond huldigt op het gebied van de staat de heerschappij van het volk en op godsdienstig gebied de vergoding van de mensheid (Openbaring 11: 7; 17: 3). Het beeld van het beest aanbidden is zoveel als de mensheid vergoden en ten tijde van de antichrist, die volksheerschappij en mensheidvergoding, door een staatsgreep en godsdienstgreep na enige jaren, in zijn alleenheerschappij en de goddelijke verering van zijn persoon verandert, hem en zijn beeldzuilen aanbidden. Uit de plaatsen, die van het merkteken van het beest spreken, bijvoorbeeld uit 13: 13-18, blijkt duidelijk, dat het merkteken aan de mensen door het beest uitwendig pas na zijn openlijke en ambtelijke optreding gegeven wordt. Omdat zijn aanhangers hier evenwel het merkteken reeds hebben, eer het beest tot de heerschappij raakt, zo hebben wij het merkteken hier meer inwendig op te vatten en duidt het de aanhangers zonder uitwendig onderscheidend kenteken naar hun gezindheid aan, totdat het openlijke, uitwendige kenteken aan hen zichtbaar wordt. Dit is begrijpelijk, omdat de stichters van de toekomst-religie en de grondvesters van de volksheerschappij hun plannen sinds lang ontworpen hebben, eer zij hun grondstellingen officieel in toepassing kunnen brengen. De geestelijke ontwikkeling van de toekomst-religie heeft plaats sinds de tijd van de Hervorming, door de nieuwe filosofie, die insgelijks in 1789 en 1848 de beide voorspelen van de volksheerschappij te voorschijn geroepen heeft. De vierde bazuin bereidt zich reeds sinds de tijd van de Hervorming voor, waarin de nieuwe wereldwijsheid van het ongeloof de mensen naar de geest vergiftigt; en in onze tijd verenigen zich de kwade sappen tot een gezweer, dat met de uitgieting van de eerste en vijfde schaal aan de mensen ontstaat en uitbreekt. In de tweede bazuin werd het zeewater van de in het Morgenland vervalste leer van het

Christendom in de Islam tot bloed. De Islam bestaat tot op deze tijd en zinkt steeds dieper en dieper. Eindelijk zal hij ook de nieuwe leer van de verwerping van de ware God aannemen, omdat hij het meest een hervorming nodig schijnt te hebben. Hier luidt het niet slechts: de zee werd bloed, zoals bij de tweede bazuin, maar bloed van een dode, dus bloed, dat in bederf en oplossing is overgegaan. Hierdoor kan wel bij wijze van voorbereiding tot een latere gebeurtenis het verregaande verval van de Islam aangeduid worden, maar de plotselinge uitgieting van de toornschaal staat met een plotselinge omwenteling in het Oosten in verband, waar men de toekomst-religie van de Avondlandse volksbevrijders overneemt. (De tweede schaal toont de godsdienstige, de zesde de politieke zijde van die omwenteling aan). Alle levende ziel sterft in dat verdorven en opgeloste mensenbloed, terwijl het vroegere gericht over de Islam slechts voor een derde zo streng was. Ook het nog overige van de Morgenlandse kerk zal de toekomst-religie aannemen. Dat zal dan in de geest van de nieuwere tijd de oplossing zijn van het Oosterse vraagstuk, zodat alle geestelijk leven, voor zoverre het nog bestaat, ten volle vernietigd wordt. De volksheerschappij in Europa zal evenwel de Moslim-wereld niet op vreedzame wijze tot aanneming van haar godsdienst kunnen bewegen. Waarschijnlijk is het haar veldheer en afgezondene, die de koningen van het Noorden en van het Zuiden, d. i. van het Noord-Oostelijke Rijk in Europa en van het Turkse Rijk, overwint, die haar deze godsdienst brengt (Dan. 11: 40). In allen gevalle is hij, die met de koningen van de opgang van de zon in aanraking komt, bereids de antichrist. In de derde bazuin viel de lichtende ster op de rivieren en waterbronnen en maakte onder het pausdom de leer van het Evangelie bitter, zodat de mensen aan zijn leer geestelijker wijze stierven. Het water, het woord van God, is dus nog onder het pausdom aanwezig, maar het is verbitterd. Hier wordt zijn water tot bloed, of wel het pausdom laat het Evangelie en de Heilige Schrift varen en gaat tot de toekomst-religie over. Het Roomse bijgeloof verkeert dus in volslagen ongeloof. Ongeloof en bijgeloof, vaak schijnbaar onderling vijandig, blijken dus nauw aan elkaar verwant te zijn. Wanneer deze overgang plaats heeft, bestijgt het pausdom het beest uit de afgrond, om als de grote hoer daarop te rijden. Dan wordt het in vereniging met de afvallige Christenheid van alle belijdenissen de volkomen hoer en moeder aller hoererijen (17: 5). De Morgenlandse Christenheid was reeds gezamenlijk met de Islam aan een vernietigend oordeel overgegeven; ditzelfde geschiedt nu ook met de Avondlandse, wanneer de pauselijke hiërarchie het Christendom afschaft en zijn meer dan duizendjarige zaak laat varen. In de vierde bazuin werd de zon geslagen, hier wordt een schaal op de zon uitgegoten. De zon is Christus, reeds door Arius' dwaalleer verduisterd, maar door de toekomst-religie geslagen (9: 2; 8: 12 Deze toornschaal wordt op de valse zon van de toekomst-religie, op de antichrist uitgegoten, wie het toegelaten wordt, zich als tegenzon in Christus' plaats te stellen. Deze toelating is reeds de eerste stap tot het gericht, dat later bij Armageddon de antichrist treffen zal. Voorheen waren de vrijheidsmensen allen "op aarde wandelende godheden" en ieder was een "zichzelf verheerlijkend koning. " Nu evenwel treedt er een te voorschijn en werpt zich op als "aller god" en als "aller koning"; als god moeten hem de anderen aanbidden, als koning moeten hem de anderen gehoorzamen. Godsdienstige en staatkundige vrijheid zijn zo verdwenen en het zacht schijnende licht van de vergoding van het menselijke geslacht is in een heet schijnende, stekende en brandende zon van de godheid van de antichrist veranderd. God laat aldus weldra de godsdienstige vrijheid weer in een gewetensdwang, welks gelijke nog niet op aarde bestaan heeft, tot straf voor de hoogmoed van de mensvergoding en de gruwel van de profetenmoord, door de mensen gepleegd, overgaan. Wie deze koning niet aanbidt en zijn merkteken niet aanneemt, die moet gedood worden. Dat is het vuur, waarmee de mensen door de anti-christelijke zon worden verschroeid. De troon van het beest, namelijk van het beest uit de zee, is de troon van het pausdom, die de Draak (13: 2) het gegeven heeft. Zijn koninkrijk wordt verduisterd, omdat de stralende kronen van zijn hoofd worden weggenomen, of omdat het Tienkoningschap door de Volksheerschappij wordt vervangen,

zodat het pausdom in plaats van een vroeger beschermer in de koninkrijken van de Europese volken, nu in de Volksheerschappij of het beest uit de afgrond een vijand heeft, waardoor het rijk van het beest uit de zee verduisterd en in de schaduw gesteld en tot een valse godsdienst zonder wereldmacht, zonder troon gemaakt wordt. Daarover verbijten zich de aanhangers en dragers van het pausdom, vooral zijn beschermers, die nu hun macht verloren hebben, in bittere ontevredenheid hun tong, omdat zij geen invloed meer kunnen uitoefenen; wel geven zij hun toorn lucht door bullen en herderlijke brieven aan kerken en parochiën gericht, of door bevel en oproeping aan hun krijgsheiren en volken, maar zij worden niet alleen niet meer gehoord, maar gehaat en veracht, vervolgd en omgebracht. Het pausdom evenwel zal met de Volksheerschappij een verdrag aangaan, tot haar overlopen en zijn godsdienst laten vallen, ten einde zich voor de prijs van de afschaffing van het Christendom de genade van de Overwinnaars te kopen en zijn bestaan nog enige jaren te verlengen. Dit zijn juist zijn lasteringen van de God van de hemel, die ook, Hoofdstuk 13: 6, beschreven worden. Bovendien vindt men zijn geschiedenis, 13: 7, 8, in de vijfde schaal, waar het als de hoer op het beest uit de afgrond rijdt, 17: 1-6. de God van de hemels lasteren, wil hier zeggen, van Hem afvallen en de mens in zijn plaats stellen. God heet de God van de hemel, omdat de toekenning van de heerlijkheid van de Heere, die in de hemel is, aan nietige mensen als de meest dwaze en onbeschaamde misstap aangeduid moet worden. De smarten en gezweren herinneren aan de eerste toornschaal. Bij de volken dringt de etter van de oproerlust uit de gezweren en bij het pausdom komt uit de oude gezwel van het bijgeloof de kwade stof van het ongeloof en van de godslastering en van de vijandschap tegen het Evangelie voor de dag. De pijnlijke gezweren betekenen ook nog de buitengewone nood en de verborgen woede, die bij het pausdom ontstaat, omdat zijn oude aanhangers onder de volken ontrouw worden, zodat het een pausdom zonder volken is. Het brengt evenwel de volken, snel op zijn zijde, omdat het niet alleen aan de zijde van het afgrondsdier staat, maar het verre achter zich laat in het opperen van grondstellingen, die de adel van de mensheid zullen moeten verkondigen. Dan zal in die dagen een kerkvergadering de godsdienst van de Roomse kerk overeenkomstig de vrijzinnige beschouwingen van de nieuwere tijd inrichten, op een wijze, die bij het beest uit de afgrond weerklank vindt en de tot nu toe bestaan hebbende inrichting van kerk en godsdienst als niet meer geldig en voor afgeschaft verklaren. Op zo’n wijze zal zich het pausdom, door lastering, in korte tijd op de nek van het afgrondsdier weten te plaatsen; zijn vroegere beschermers zullen evenwel niet weer tot de heerschappij raken, maar ten dele nog de verwoesting van Rome beleven, om haar wenend een eeuwig vaarwel toe te roepen: "Wee, wee, u grote stad, Babylon, u sterke stad, in één uur is uw oordeel gekomen! " (18: 10).

Onder de profeten van het Nieuwe Verbond staan, zoals reeds is opgemerkt, de apostelen Petrus en Paulus bovenaan. Rome had hen ter dood gebracht; Rome zo een aanvang gemaakt met het bloedige werk van de vervolging; en zo begint ook met Rome het oordeel. Maar niet alleen Rome, ook alle vervolgers van de heiligen uit alle tijden en plaatsen worden als rechtvaardige straf met bloed gedrenkt, in plaats van met het water van welvaart, dat zij vroeger door Gods gunst en de dienst van de engelen ontvingen. Voorbij is het stil gelijk van de vrede en het gericht van de Rechtvaardige, dat men door de zonden over zich heeft gebracht, brengt hen tot vernieling van elkaar, zoals de Heere zegt: "En Ik zal uw verdrukkers spijzigen met hun eigen vlees en van hun eigen bloed zullen zij dronken worden als van zoete wijn en alle vlees zal gewaar worden dat Ik de Heere uw Heiland ben en uw Verlosser, de Machtige Jakob. " Zij worden door de geduchten vuurgloed verzengd; zij kunnen niet langer loochenen dat er een God in de hemel leeft; met geweld dringt zich die gedachte aan hen op; zij voelen dat met de zwaarte van een onlijdelijke last; maar zij zien knarsetandend tegen God op als tot een dwingeland, zij lasteren Hem en hun enige gedachte is spijt, dat zij Hem niet kunnen vernietigen. En waarom? Omdat zij de zonde niet aanmerken als overtreding van Zijn

heilige wil, omdat zij zich niet beschouwen als in opstand tegen God. Denken wij slechts aan Farao. Hoe was het met hem gesteld? Hij gaf, ja, soms Gode de eer en sprak tot Mozes: "ik heb mij bezondigd; de Heere is rechtvaardig; ik daarentegen en mijn volk zijn goddeloos. " Maar dit was slechts voor een ogenblik; want wanneer hij de plaag zag ophouden, bezondigde hij zich opnieuw en verhardde zijn hart, hij en zijn knechten, zodat van al de Egyptische plagen het slot is: "zo werd Farao's hart verstokt. " Denken wij ook aan de Romeinen onder het vervolgen van de Christenen. Hoe zwaarder de ene ramp na de andere hun door de Heere werd toegezonden wegens het vergoten bloed van Zijn heiligen, des te heviger woedden zij tegen de belijders van Zijn naam. Nooit wordt een volk zekerder getroffen dan in zijn beheersers. De plagen troffen tot hiertoe de onderdanen en in zover slechts de koning; de vijfde treft de vorst en daarin tevens het volk. De troon van het beest, d. i. van de aan God vijandige wereldheerschappij, die in de wereldgeschiedenis zeven hoofden heeft, stond op verschillende plaatsen in verschillende tijden. Ten tijde van Farao stond die troon in diens hoofdstad, te Memphis; te Babylon in de dagen toen dat rijk zich had opgemaakt tot onderdrukking van het volk van de Heere en in de leeftijd van Johannes was die zetel te Rome geplaatst. Maar wanneer en waar ook opgericht, die troon wordt overal door de vijfde schaal getroffen, want door de hele geschiedenis heen vervolgt deze de wereldheerschappij, die zich tegen God verzet. Het was een uitstorting van deze schaal, toen Nebukadnezar waanzinnig, een dier gelijk werd en zijn rijk verloor; het was een uitstorting van deze schaal, toen vele eeuwen later de Romeinse keizer Valerianus door Perzen overwonnen en gevangen genomen werd en de koning van deze hem zo diep vernederde dat hij bukken moest om de overwinnaar tot voetbank te dienen bij het bestijgen van zijn paard; Valerianus verloor troon en scepter en de vijfde schaal werd over hem uitgegoten. Zo vaak dit plaats heeft over de troon van een, die heerst en de Kerk haat, wordt zijn rijk verduisterd door de duisternis van Gods heilig ongenoegen, want duisternis is in de Schrift het beeld van ongeluk en ellende.

Vele uitleggers verstaan hieronder de stad Rome, waar eigenlijk de troon is van de antichrist, waaruit hij over andere landen zijn geestelijke heerschappij voert, die troon door zulke instrumenten als God daartoe zal verwekken, gedestrueerd zal worden, die de antichrist zelf met zijn aanhang ook zullen verjagen, waardoor zijn rijk zeer zal afnemen en zijn luister in de wereld verduisteren, totdat hij eindelijk door de geest van de mond van Christus geheel teniet gedaan zal worden.

God in de tempel wonend gebiedt van daar de zeven engelen, de werktuigen, die Hij gebruiken wilde en tot hun werk bekwaam gemaakt had, met grote ernst en met een grote, hun harten doordringende en hen gewillig makende stem, dat zij het werk beginnen en uitvoeren en de antichrist, wiens rijk de hele aarde besloeg, ieder met hun plagen van trap tot trap verderven en uitroeien zouden. Zij, die last van God ontvangen hebbende, zijn meteen vaardig en voeren hun last nauwkeurig uit. De aarde (vs. 2) is het vaste deel van de wereld, waarop van de mensen voet steunsel heeft, waarop de gebouwen rusten, waaruit boom en gras voortkomen. Daarom wordt hier door de aarde verstaan datgene, dat het fundament is, waarop het pausdom rust, en geheel zijn getimmerte gebouwd is. Dit nu is de opperhoofdigheid en de onfeilbaarheid van de paus in het geestelijke en in het wereldlijke, de macht om zalig te maken en te verdoemen. Neemt dit fundament weg en zijn hele kraam zal instorten; over dit fundament is deze schaal uitgegoten, het schuddende en doende waggelen. Dit is geschied ten tijde van de hervorming, wanneer vele koningen zijn opperheerschappij hebben afgeworpen. Het verwerpen van zijn oppermacht in het wereldlijke en geestelijke en van zijn onfeilbaarheid is hem en die het merkteken van het beest hebben en zijn beeld aanbidden en al zijn aanhang, tot een ondraaglijke smart in de ziel, als van een kwaad en boos gezwel in het lichaam en omdat het verwerpen van hem van buiten, het verwerpen van zijn onfeilbaarheid

en het weinige ontzag van binnen als een boos gezwel blijft, zo blijft ook zijn smart, niet zonder grond van vrees, dat het hem van de troon nog werpen zal en hij ontziet al de koningen, die bij hem zijn gebleven, meer dan zij hem doen. De tweede schaal (vs. 3) is een plaag, waarvan de zielen sterven, daarom moet men ze op zielverdervende leringen en godsdienst toepassen. Zoals de zee is een vergadering van vele wateren, zo is de Roomse godsdienst een vergadering van een grote menigte van bijgelovigheden, waaraan noch maat noch einde is. Door de zee verstaan wij de samenvloeiingen van menselijke inzettingen, plechtigheden, aanbiddingen van heiligen, houten en stenen beelden, van de broodgod, de dagelijkse opoffering van Christus in de mis, de verdiensten van de werken, de schat aan overtollige werken van de heiligen, die men voor geld kan kopen, de boetedoeningen, bedevaarten enz. enz. Door de fonteinen en rivieren in vs. 4 worden verstaan de middelen, waardoor de dodelijke leringen en godsdiensten zich overal verspreiden, namelijk de kardinalen, bisschoppen, zendelingen enz. Over deze wordt de schaal van de gramschap van God uitgegoten, God heeft ze aan zichzelf overgegeven, in een verkeerde zin, tot gruwelijke ontuchtigheid en allerlei boosheid, gierigheid, bloeddorstigheid; God heeft ze stinkende en walgelijk gemaakt bij alle mensen, ook bij hun eigen volk en zoals zij zelf vuil bloed zijn, zo is het ook bloed, dat zij de mensen door het voortplanten van hun afgoderij, leringen en bijgelovigheden, te drinken geven, dat niet kan zijn het lessen van de dorst, maar is een vergiftige drank, die de zielen van de mensen voor eeuwig doodt. De engel van de wateren in vs. 5 geeft te kennen de instrumenten, waardoor God de geestelijke oordelen over het pausdom heeft uitgevoerd, hier voorgesteld door de zinnebeelden van de zee, fonteinen en rivieren, waarvan de wateren in bloed veranderd werden; de engel stelt de leraars en de strijdende Kerk voor, die door hun uitgaan uit Babel en openbare vertoning in het aanzien van het pausdom, welks gruwelen door de verkondiging van het zuivere Woord van God openbaar, bestraft en veroordeeld zijn geworden, die, zeg ik, is het middel geweest van deze oordelen over de antichrist; want de engelen, die de schalen uitgieten zouden, kwamen uit de tempel en een van de vier dieren gaf hun de schalen (Openbaring 15: 6, 7). De Kerk keurt dele oordelen goed, en verheerlijkt de eeuwige, de onveranderlijke, de getrouwe God daarover, van wie die plagen over de antichrist zijn gekomen en wiens rechtvaardigheid op een bijzondere wijze daarin duidelijk te zien is; de Kerk ziet, erkent en verblijdt zich over die rechtvaardigheid, en verheerlijkt er God over. Onder de vierde schaal in vs. 6 kan men door de zon niet de natuurlijke zon verstaan, waarvan de hitte algemeen is, ook niet de Heere Jezus, de Zon der gerechtigheid, die Zijn Kerk in genot bestraalt en vruchtbaar maakt, maar de oorzaak is van de plagen over de antichrist. Men kan daardoor ook niet verstaan een aanzienlijk vorst, die bekeerd zou worden en daardoor de antichrist spijt, hartzeer en nadeel toebrengen, want niemand zou in de tempel kunnen ingaan, totdat de zeven plagen uitgegoten zouden zijn (Openbaring 15: 8) en ook kan men van zo iemand niet zeggen, dat een plaag over hem zou uitgegoten worden. Maar door de zon wordt een vorst verstaan die voor het Christendom is wat de zon is aan de hemel, die in heerlijkheid en macht boven allen uitmunt en evenwel veel doet tot afbreuk van de antichrist. Wij durven niet volstrekt zeggen, dat het de koning van Frankrijk is, maar hij gelijkt hem zeer wel. Het voorwerp van de plaag van de vijfde schaal is de troon van het beest, niet zijn hele rijk, want de andere plagen worden daarover ook uitgegoten, maar zoals de andere plagen ieder een bijzonder voorwerp hebben, zo ook deze, de troon is Rome, de zevenbergige stad (Openbaring 7: 9). Zij zelf bekennen, dat Rome is de stoel van de paus en het omliggende land noemen zij zelf de stoel. Als het bewezen is, dat de paus de antichrist is, dan is ook zonder tegenspreken Rome de troon van het beest, over deze is de vijfde schaal uitgegoten, dat Rome’s ondergang zal meebrengen; Rome zal geheel verwoest, verbrand en tot een puinhoop gemaakt worden, zoals blijkt uit Hoofdstuk 17: 8, 9. 18 Dan zal de paus nog wel paus blijven, maar zijn heerlijkheid, zijn luister en gezag zullen weg zijn en hij zal tot verachting worden; dit zal hem en zijn aanhang

uitermate pijnen en deze opnieuw oppuilende zweren zullen hem zo verdrietig en boos maken, dat ze God zullen lasteren, omdat Hij hen niet beter bewaart en zij zullen even hardnekkig in hun afgoderij voortgaan.

Hier worden zeer zware rampen en ellenden van Rome en het aangrenzend Italië voorspeld. In de volgende hoofdstukken zullen die meer in het bijzonder worden voorgesteld. Bloedige oorlogen en andere schrikkelijke verwoestingen treffen het hart van het rijk, dat daaraan licht en warmte van het leven gaf. Daarop zou een grote verduistering van het rijk volgen, bestaande in verwisseling van de vroegere heerlijkheid met schade en verachting (Job. 30: 30 Klaagt. 4: 8) vergezeld van zielensmart (Jer. 14: 2) in een jammerstaat vol vrees en verschrikking, als van degenen, die in duisternis gezeten zijn (Jer. 13: 16 Mich. 7: 8). In deze jammerstaat zouden nochtans de verharde mensen verre zijn van zich te bekeren, dat zij integendeel pogen zouden hun pijnen te verdonkeren, tot grotere razernij vervoerd worden en de ware God met hun oude lasteringen meer bestrijden zouden zonder er van af te laten voor hun eindelijk verderf.

Deze schaal brengt ons tot de tijden van de reformatie, toen het rijk van het beest een zware slag kreeg, in alle historiën vermaard. De volkeren, moe van de dwalingen van de voorgaande eeuwen, hebben vrijwillig de deur opengedaan voor de evangelieleer. Toen zijn de schanddaden van de Roomse Kerk en stoel en pausen en kerkvoogden openbaar geworden, waardoor sommigen niet alleen door bijgeloof, maar ook door goddeloze wandel bekend stonden bij de hele wereld. Toen zijn openbaar geworden de vuiligheden en kunsten en bedriegerij van de kloosterlingen en monniken en prekers en alle andere gruwelen. Sinds die tijd is het gezag van de paus ontzenuwd. In dit geestelijk oordeel kwam ook nog een tijdelijk. Rome kreeg een verbazende ramp, weinige jaren nadat het licht van het Evangelie opging onder Clemens VII, toen de stad door de legermacht van Keizer Karel V onder het beleid van Karel, hertog van Bourbon, zonder enig ontzag voor paus en heiligdommen met geweld veroverd werd en alle dartelheden en verwoedheden moest uitstaan, die men van een dartel leger van overwinnaars kon verwachten, veel zwaarder zelfs dan zij die van de Gothen en Vandalen, die ontzag hadden voor de heiligdommen, had moeten lijden.

Door de vijfde bazuin is de antichrist gekozen tot zijn troon, door de vijfde schaal is hij afgezet.

Wij zeggen in onze taal, "hij zou uitzinnig en razend worden" en hij zou van spijt zich de tong afbijten. Het is een wijze van spreken, die te kennen geeft, dat de papisten zullen razen en zich zeer lelijk gedragen, om de openbare waarheid, die zij begeren verachtelijk te maken en geheel ten onder te brengen.

Dit dier is de luipaard (Hoofdstuk 13: 2), het kan zijn huid niet veranderen. Maar de macht van God zou zich niet zo grotelijks vertoond hebben, als Farao zich bekeerd had op het aanschouwen van de eerste tekenen. Zo zullen er ook zijn vele grote samenzweringen en listige praktijken, om het koninkrijk van de paus op te houden, nadat zijn troon zal zijn omvergeworpen; de antichristische religie zal nog in achting zijn bij de papisten, die Rome zullen overleven. Maar dat men hierover niet bevreesd is. Het beest wordt bewaard alleen om de triomf van Christus en van Zijn Kerk te versieren.

12. En de zesde engel goot zijn schaal uit op de grote rivier, de Eufraat (Hoofdstuk 9: 14); en zijn water is uitgedroogd. Met het uitgieten van de schaal verbande de Heere de inham van de zee en bewoog Hij Zijn hand tegen de rivier door de sterkte van Zijn wind (Jes. 11: 15 v.),

opdat bereid zou worden de weg van de koningen, die van de opgang van de zon komen zullen en door Cyrus zijn voor afgebeeld (Jes. 41: 2 vv. ; 44: 28 Door het droogmaken van de rivier werd eens voor Cyrus (Jes. 46: 11 Jer. 51: 36) de weg bereid tot Israël's bevrijding uit de Babylonische ballingschap 2Ch 36: 20; op gelijke wijze zal tot terugvoering van hen, die van de 12 stammen in de oostelijke landen van Azië nog aanwezig zijn Jer 31: 21, als tot bevrijding van de overheersing van de halve maan Deze 35: 15, de weg worden gebaand.

Als het nog verstokte en onder alle volken van de aarde verstrooide Israël tegen het einde van deze en het begin van de volgende eeuw tot zijn Heiland zal bekeerd zijn en dat zich in geloof met Hem heeft verbonden, dan zal ook de belofte in Lev. 26: 42 Deut. 30: 1 vv. Jes. 27: 12 v. enz. over het weer verkrijgen van het heilige land vervuld worden tot herstel van de gemeente van Zion, waarvan wij in Hoofdstuk 14: 1 vv. hebben gelezen. Terwijl nu in Hoofdstuk 12: 14 onder de twee vleugels, die aan de vrouw werden gegeven, de vleugels, als van een grote adelaar, opdat zij naar haar plaats vloog, de middelen van God werden voorgesteld, waardoor Hij Zijn volk uitleidt uit die landen en omstandigheden, waarin het tegenwoordig als gevangen zit, wordt op onze plaats aangewezen, wat geschieden moet, opdat het volk in zijn land binnenkomt. Vóór alle dingen wordt dan gehandeld over de bevrijding van dit land van de heerschappij van degenen, door wie de heilige stad 42 maanden lang vertreden wordt (Hoofdstuk 11: 2). Op onze plaats is "de grote rivier, de Eufraat" een zinnebeeld van de Mohammedaanse macht (Hoofdstuk 9: 14 vv.), zoals ook vaker stromen als beelden van machtige rijken worden gebruikt (Jes. 8: 7 Jer. 2: 18). Deze waterstroom nu, nadat die eeuwen lang trots heeft voortgestroomd en vaak in plotseling stijgen de wereld had overstroomd, verdroogt. In zoverre het verdrogen van een rivier allengs geschiedt, is hierdoor het allengs zinken en verdwijnen van de Mohammedaanse macht voorgesteld. Dat komt ook volkomen overeen met de geschiedkundige gang. Alle Mohammedaanse rijken verouden en worden ziek; ook het tegenwoordige hoofdrijk van de Islam, Turkije, aan welks hoofd de opvolger van de Kalifen, het opperhoofd van alle Muzelmannen staat, is het hele opdrogen nabij; zijn geestelijke en materiële hulpbronnen verdrogen. Reeds lang heeft de Turkse Sultan in Europa de naam van de "zieke man" en zijn rijk heeft zijn bestaan te danken aan de onenigheid van de Europese machten over het verdelen van de erfenis. Niet weinige schriftverklaarders verklaren de mogelijkheid van een terugkeren van Israël naar Palestina als zouden de Europese machten, zodra het tot die verdeling van de erfenis komt, ook de Joden met een deel begiftigen en uit humaniteit of politiek hun het land van hun vaderen teruggeven. Verder veronderstellen zij, dat dit weer bezitten, als een duidelijke vervulling van de goddelijke toezegging, op de Joden zo machtige invloed zal hebben, dat zij zich nu tot Christus zullen bekeren. De ene gedachte is echter even verkeerd als de andere, en wij kunnen ons wel ontheven achten van de moeite dit in bijzonderheden aan te wijzen. Daarentegen ligt reeds in Jes. 49: 12 een aanwijzing, op welke wijze de Mohammedaanse heerschappij binnen korte tijd een einde zal nemen. Van het land Sinim af, van het verre Oosten van Azië, waar de volken zich reeds nu krachtig bewegen, zullen de koningen optreden, die "de tijd van de heidenen" (Luk. 21: 24) ook in zoverre vervullen, als het nu met diegenen, wie Jeruzalem ter vertreding was prijs gegeven, een einde zal nemen. En van Israël, als het in zijn land is teruggekeerd, nadat het van te voren reeds tot Christus bekeerd is en als de Zions gemeente, in Hoofdstuk 14: 1 vv. beschreven, nog een geheel ander zendingsvolk uitmaakt, dan ooit een van de Christelijke partijen het zendingswerk heeft verstaan, zal deze "volheid van de heidenen", die onze arbeid niet kan bemachtigen, zeer snel en gemakkelijk in het rijk van God worden ingeleid, zodat de "koningen van de opgang van de zon" tevens doen denken aan de wijzen van het Oosten (MATTHEUS. 2), die kwamen, om de geboren Koning van de Joden, wiens ster zij in hun vaderland hadden gezien, te aanbidden.

Deze toornschaal wordt op de Eufraat uitgegoten en beduidt de val van de machten van de Islam, die aan de Eufraat haar hoofdzetel hebben. De tweede bazuin in de tweede toornschaal wijst op de godsdienst-vervalsingen in de Islam, de zesde bazuin en de zesde toornschaal op de wereldmachten van de Islam. Door de loslating van de engelen bij de Eufraat in voor-Azië werd het ontstaan van de Islam voorgesteld; hier wordt onder het zinnebeeld van de uitdroging van deze stroom zijn einde vermeld. Wie weet niet, dat de Moslim-wereld diep gezonken en onbekwaam is, om iets nieuws en levenwekkends daar te stellen? God laat de zieke man, zoals staatslieden hem noemen, van lieverlede uitteren en een langzame dood sterven.

Wanneer de Eufraat ten gevolge van het uitgieten van de schalen uitdroogt, dan blijkt reeds hieruit, dat de Heere dit doet om de eindelijke zegepraal en het heil van de Kerk voor te bereiden en haar vijanden te onderwerpen. Wij zien ook, dat de weg door de Eufraat slechts daarom voor de koningen bereid wordt, opdat zij erdoor mogen gaan naar het oord van hun nederlaag Armageddon. Maar wat is de Eufraat in de geschiedenis van de Kerk? De naam van deze rivier wordt gebruikt voor datgene, waardoor het voortrukken van de God vijandige wereldheerschappij tegen de heilige stad, de Kerk, wordt verhinderd. God zelf neemt, wanneer het Hem behaagt, die hindernissen weg. De kleingelovige siddert, de wereld juicht er over en de verharding van haar hart wordt te groter. Ten tijde van Johannes onder anderen, werden van de zuilen van de Kerk, Petrus en Paulus ter dood gebracht, Johannes zelf naar Patmos verbannen en daardoor de Kerk ogenschijnlijk prijs gegeven aan heidense willekeur. Dat was wel een treurige aanblik voor de gelovigen, en het scheen een luisterrijke zegepraal voor de wereld; het scheen met de Kerk gedaan te wezen en voor haar vijanden stonden de poorten van de heilige stad geopend. Menigeen klaagde daarover met innige smart. Maar wanneer het geloof het bezwijken nabij is en de wereld slechts de laatste slag meer aan de Kerk heeft toe te brengen, dan ziet die wereld op eenmaal de plaats van haar ondergang, Armageddon, voor zich. Dat is van oudsher de geschiedenis van het beest. Zie, de Heere God schijnt voor Farao en zijn leger een effen baan te bereiden, om Israël te achterhalen, te vervolgen, aan te tasten, te vernietigen het uitverkoren volk zweeft boven de rand van zijn onherroepelijke ondergang nog slechts éénmaal de hand uitgestrekt, o Farao! Maar nee! De Egyptenaar wordt van de tin van zijn verwachting neergeworpen en komt om in de Schelfzee. Zo staat elke stap van de wereld, die zich tegen God verzet, onder het bestuur van de Voorzienigheid.

Hierdoor verstaan sommigen de eigenlijk genoemde rivier Euphrates, aan welker beide zijden de Turken, de Perzen en dergelijke natiën tegen het Oosten het gebied hebben gevoerd, zoals in Hoofdstuk 9: 14 aangeduid is, die zich nog met elkaar zouden verenigen en de stoel van de antichrist innemen. Anderen verstaan door deze rivier de Euphrates, bij gelijkenis, al de inkomsten, die de antichrist uit de hele Christenheid trekt, waardoor zijn stoel verrijkt wordt en hij zich en zijn troon tegen alle andere geweld beschermt, die door de Christelijke prinsen eens geheel geschorst en uitgedroogd was, zoals al begonnen is, hem onmachtig te maken om zichzelf staande te houden, die prinsen, zoals hier verhaald wordt, van de opgang van de zon komen, omdat zij van Christus, die de opgang is uit de hoogte, daartoe verwekt zullen worden, zoals het oude Babylon door de rivier de Euphrates van te voren beschermd en verrijkt zijnde, door Cyrus uitgedroogd is en de weg geopend heeft tot overvallingen en innemingen van die stad en uitroepingen van haar rijk, zoals Jer. 51: 31 enz. voorspeld is en in Dan. 5: 30 vervuld.

De zesde bazuin bracht de Turk voor, als wanneer hij macht kreeg en een groot deel van de Christendom overstroomde en verwoestte; de zesde schaal breekt hem weer, hetgeen door het

opdrogen van de rivier de Eufraat, zijn gebied, te kennen gegeven wordt, ziende op het innemen van Babel door het afleiden van de rivier, de sterkte van de stad. Het einde, waartoe de Turk verbroken zal worden, is de bekering van de Joden, die door de afgoderij van het Pausdom en geweldenarij van de Turk tot nog toe verhinderd geworden is; de Joden worden hier koningen genoemd (Exod. 19: 6). Een koninklijk priesterdom (Jes. 24: 21-23 a) De koning van de aardbodem (MATTHEUS. 8: 12). De kinderen van het Koninkrijk. De Joden zijn over de hele aarde verspreid, maar bijzonder zijn zij menigvuldig in de Oosterse landen. Dat de Joden bekeerd zullen worden, is boven op zijn plaats bewezen en tegelijk de terugkomst in hun land aangetoond. Dat in de Openbaring niet gesproken zou worden van deze grote zaak, is niet te geloven. Dat hier en in Hoofdstuk 19, waar deze zaak, in deze schaal kort voorgesteld, breder wordt vertoond, van hun bekering gesproken wordt, is het voelen van velen en van de voornaamste schrijvers over de Openbaring. Dat de verwoesting van de antichrist en van de Turk, onder wiens gebied zij allermenigvuldigst zijn, goede gelegenheid daartoe zal geven, is makkelijk te verstaan. Dus achten wij, dat door deze koningen van het Oosten de Joden verstaan worden en dat hun herstel na die tijd te verwachten is. En zij, bekeerd zijnde, zullen een middel van de bekering zijn van de daarover wonende koningen en volkeren.

Van de draak en van de twee beesten is hiervoor gesproken, waarbij het beeld van het beest van te voren ook is gevoegd. In de plaats van het tweede beest wordt hier de valse profeet gesteld, waaruit blijkt, dat deze valse profeet ook het beeld van de beesten is, dat is, de antichrist met zijn hele rijk, voor zoveel hij de valse leer door hem zelf en andere van zijn dienaren voorstaat en al zijn geestelijke prelaten, consistories, hoven, conventen, conciliën en personen daartoe gebruikt, om die valse leer te verbreiden, zoals in het volgende Hoofdstuk zal blijken. Door hem worden dan gezamenlijk deze onreine geesten gezonden, omdat zij al haar listigheid en aanzien samen brengen en samenspannen, om Gods Kerk en Zijn waarheid uit te roeien en als uit één mond hier in te spreken en door een geest te worden gedreven.

Wij vinden hier een voorbeeld van de nabij zijnde ondergang van het antichristische Rome, evenals het uitdrogen van de wateren van de Eufraat vroeger het uur van Babels ondergang was. Geen verklaring van de Eufraat is zo geschikt, als van volkeren, die van alle kanten naar Rome toevloeiden en versterkten, dat men niet makkelijk tot verwoesting kon komen. Het uitdrogen van de wateren zal dan het aftrekken van die volken betekenen, dat zij niet meer derwaarts vloeien, noch hun rijkdommen toevoegen, waardoor dan een gemakkelijke weg aan de vijanden van die goddeloze stad zal worden geopend om haar in te nemen, evenals eertijds aan Darius en Cyrus met hun talrijke en sterke legers.

Men zal door de Eufraat moeten verstaan een machtig en volkrijk koninkrijk in Europa, dat als de Eufraatstroom kan worden gehouden voor een voorschans en borstwering van het rijk van het beest, dat geen ander kan zijn dan Frankrijk. De koningen van Frankrijk hebben de paus tot die hoogheid verheven, waarin hij zich nu vertoont en, als zij hem in die waardigheid niet gehandhaafd en verdedigd hadden, het was gedaan geweest met dat rijksgebied van bijgelovigheid en afgoderij. Maar dat koninkrijk zal opgedroogd worden, d. i. God zal door Zijn voorzienigheid maken, dat dit grootmachtig rijk allengs van kracht en vermogen beroofd wordt, opdat de koningen en vorsten van de aarde daarom minder tegenstand vinden ten tijde van die strijd, die om de godsdienst zal worden gevoerd en een weg banen tot volvoering van de kerkhervorming, dat grote werk, waarvan hier gesproken wordt.

Onder de rivier de Eufraat moet worden verstaan het volk daar woonachtig, de Turken en onder de koningen van het Oosten de Joden, die, tot God bekeerd zijnde en tot het geloof in

Christus, koningen zijn. Dat hier Joden bedoeld worden, blijkt uit vs. 22. De wederoprichting van Christus' Koninkrijk onder hen en zo'n heerlijke regering ziet op de tijd, wanneer die het allerheerlijkst zijn zal en dus op de tijd van hun bekering.

13. En Ik zag, terwijl de koningen van het Oosten naderden, uit de mond van de draak, waarvan in Hoofdstuk 12 sprake was en uit de mond van het beest in Hoofdstuk 13: 1 v. en uit de mond van de valse profeet (Hoofdstuk 13: 11 v.), drie onreine geesten gaan, de vorsen gelijk.

14. Want hetgeen ik zag, namelijk deze drie onreine geesten, die ik in vorsen gedaante zag te voorschijn komen, dus ook de beide, die uit de mond van het dier en uit de mond van de valse profeet gingen, zijn geesten van de duivelen en dus met veel hogere krachten toegerust dan menselijke geesten. En zij a) doen tekenen, waardoor zij zich eerst groot aanzien verwerven, om daarna hun overredingskunst in toepassing te brengen, die tekenen het werk van de overreding verrichten en uitgaan tot de koningen van de aarde en van de hele wereld. Zij gaan tot die koningen, die hier het eerst in aanmerking komen; die ten gevolge van hun ver reikende invloed de koningen van de hele wereld vertegenwoordigen, dus tot de Europese grootmachten Re 13: 7. Zij doen dat om die te vergaderen b) tot de strijd tegen de Heere, om diens werk aan Zijn volk te verhinderen, de strijd van die grote dag van de almachtige God, waarvan echter noch de verleiders, noch de door hen te verleiden koningen en regeringsmachten iets vermoeden, maar waartoe de ondernomen krijgstocht eveneens zal omslaan, als Sisera's veldtocht tegen Barak in een grote gerichtsdag van God over Jabin en zijn veldoverste omkeerde (Richt. 4 en 5).

a) 2 Thessalonicenzen. 2: 9 Openbaring 13: 13; 19: 20) Openbaring 17: 14; 20: 8

Van die grote dag van God, als de Heere op het einde van de 20e eeuw tegen de anti-christ en diens legerschaar ten strijde trekt, om een einde aan hem te maken met het scherpe zwaard van Zijn mond (Hoofdstuk 19: 11 vv.), is hier in het algemeen nog geen sprake. De uitleggers, van deze valse veronderstelling uitgaande, hebben onze plaatsen slechts duisterder gemaakt, in plaats van ze te doen begrijpen, zoals in het bijzonder bij hen de koningen van de opgang van de zon in vs. 12 tot die koningen in vs. 14 behoren, die door de drie onreine geesten worden aangebracht, alsof hierin Oosten en Westen elkaar wederkerig de handen reikten tot een anti-kruistocht, die bij Harmageddon in vs. 16 op het verderf voor beide uitviel. Wij houden daarentegen vast, dat wij op onze plaats nog slechts aan het begin van de 20e eeuw staan, of bij die gerichtsdaad van God, waardoor Hij aan de anti-christische tijd ook uitwendig een einde maakt. Inwendig is aan deze tijd reeds zijn einde bereid door de weer levendmaking van de twee getuigen, of de bekering van Israël in Hoofdstuk 11: 11 v. ; en nu in Hoofdstuk 12: 14 de twee vleugels, die aan de vrouw werden gegeven, de vleugels als van een groten adelaar, van de uitleiding van het bekeerde Israël uit zijn gevangenschap, waarin het onder alle volken van de aarde verstrooid was, hebben verstaan, in vs. 12 van ons hoofdstuk de bevrijden van het heilige land van de Mohammedaanse heerschappij zagen aankomen, zo wordt ons hier aangewezen, wat de constitutionele, van de wil van de Kamer-majoriteiten afhankelijke, hoewel misschien ook voor hun personen vrome en godvruchtige koningen op aarde zullen doen, om Gods werk aan Zijn volk te verhinderen. Zij beproeven een bepaalde veldtocht, die een andere oplossing van het Oosterse vraagstuk teweegbrengen, dan die met het aanrukken van de koningen van het Oosten begint te komen en die in het bijzonder ook bestemd is, om de wederoprichting van het rijk van Israël (Hand. 1: 6) onmogelijk te maken. Dat is zeker een onderneming, die men aan de machten van Europa, dat Christelijk was, aan de wereld, die zich op haar beschaving beroemde, niet moest toevertrouwen en hoezeer ook

aan het staatkundig bestaan van ons werelddeel met het einde van deze lopende eeuw het Christelijk karakter zal zijn ontnomen en vrome herinneringen aan Gods woord en Christus' rijk niet meer mogen meespreken in de raad van de volken, zo zal men zich toch van alle nawerking van wat men vroeger geweest is en gedeeltelijk nog in zijn hart gelooft, niet zo geheel kunnen ontslaan, dat men volgens eigen besluit aan zo'n onderneming zou denken. Maar juist daarom ziet Johannes drie onreine geesten uit de mond van de draak en uit de mond van het dier en uit de mond van de valse profeet als vorsen voortkomen. Die kunnen als "geesten van de duivelen" tekenen doen en die zullen wel weten tot stand te brengen, dat de koningen op aarde overreed worden tot hetgeen de oude slang in haar raad heeft bedacht. De veldtocht, waartoe het komt, is dan het water als een stroom, dat in Hoofdstuk 12: 15 de slang de vrouw achterna uit haar mond spuwt, opdat zij verdrinkt. Maar de grote dag van God de Almachtige, waarop de koningen zonder te weten en te willen zich laten vergaderen (Joël 3: 6 vv. Ezechiël. 38: 4, 16), zal nu ook in zijn invloed op de landen in Europa die grote aardbeving teweegbrengen, tengevolge waarvan het tiende deel van de stad valt en zeven duizend namen van mensen gedood worden, de anderen echter verschrikken en de God van de hemel de eer geven. Niet alleen zal de Protestantse kerk uit haar diepe nederlaag worden opgericht, die de reus van de anti-christelijken tijdgeest haar heeft aangebracht, maar ook het staatkundige leven zal een gezegende regeneratie ondergaan, waarvoor in deze tijd, ondanks alle gebeden en inspanningen van de gelovigen en vromen, die de afgrond voor ogen zien, waarin de sinds langer dan een vierde eeuw ingeslagen richting leidt, nog in geen mensenleven enig uitzicht bestaat. Toch mag men regeneratie niet met reactie en restitutie niet met repristinatie verwarren: wat geweest is komt in die vorm niet terug, maar wat goed en recht is in de gedachte van een volksvertegenwoordiging in de staat en vertegenwoordiging van de gemeente en van de Kerk, dat zal eens niet meer door de geesten van revolutie en oppositie, van ongeloof en goddeloosheid misbruikt worden, om zichzelf op de troon van de majesteiten en autoriteiten te plaatsen, het zal integendeel een hervorming overeenkomstig zijn aard verkrijgen. Wat nu de drie onreine geesten, aan vorsen gelijk, aangaat, die Johannes uit de mond van de draak enz. ziet voortkomen, het is in het algemeen niet moeilijk het gezicht te verklaren. Wij kunnen ons dan ook geheel aansluiten aan de volgende uiteenzetting van een andere uitlegger. "Onreine geesten heten in het Nieuwe Testament (MATTHEUS. 10: 1, 12: 43 Mark. 1: 27, 5: 8; 9: 25 Luk. 4: 33 enz.) zodanige demonen, die van het lichamelijk-psychische organisme van een mens bezit hebben genomen, die dus de mens bezeten maken, zijn ziel van haar heerschappij over het organisme en het zenuwleven beroven 1Sa 16: 14. Omdat nu die geesten eveneens onreine heten, moet hun werking op de mensen op ethisch-geestelijk gebied gelijk zijn aan de werking, die de demonen op ethisch-geestelijk gebied op de bezetenen uitoefenden; zij moeten de mensen als bezeten maken, hen met dronkenschap en bedwelming vervullen, zodat zij zichzelf niet meer meester zijn, maar door de demonische macht gedreven en voortgesleept worden. Als vorsen stellen zich deze onreine geesten voor. De vors komt in de bijbelse symboliek overigens niet voor, maar welke betekenis dit zinnebeeld heeft, ligt evenwel voor de hand en is duidelijk uit de natuurlijke gesteldheid van de vors. Men moet niet bij enkele trekken blijven staan, maar alle trekken van de vorsennatuur bij elkaar nemen, omdat deze juist in haar vereniging eerst datgene uitdrukken, wat hier zinnebeeldig moet worden uitgedrukt. In slijk geboren, in slijk levende, uit het slijk zich opheffend, klein, machteloos, ellendig, erbarmelijk, maar een luid, ver klinkend geschreeuw makend, en zich dik opblazende, daarbij afzichtelijk en afkeerwekkend, dat zijn in de vors zo zeldzaam verbonden trekken, die hem zo bijzonder tot een fabelachtig dier, maar juist daarom ook tot het zinnebeeld zoals hier vereist wordt, geschikt maken. Hij, die van deze drie vorsen, of van een van die bezeten is, zal de geest en de manier van een onbehagelijke, inwendig lege, lage, nietswaardige maar grootsprekende, hoogmoedige, opgeblazen schreeuwer hebben en door dit zijn geschreeuw weer de Godverlatende menigte

bezeten maken en met dezelfde geest vervullen. " Moeilijk is het, de drie geesten in het bijzonder te verklaren; wij zouden echter zeker niet mistasten, als wij aan drie maximen of grondstellingen denken, die door de woordvoerders van die tijd, waarin het in vs. 12 voorspelde plaats heeft, op de voorgrond worden geplaatst en met veel pathos worden ontwikkeld om de volstrekte noodzakelijkheid van een veldtocht naar het Oosten aan te wijzen. Zij zelf, die woordvoerders, hebben geen inwendige waarde en waarachtige ernst; maar een duivelse betovering geeft hun in de ogen van de menigte, die geen oordeel heeft, de schijn, alsof zij wezens waren van gans bijzondere aard en als zij een voorstel doen, dan is daaraan meteen de majesteit verzekerd en de pers ondersteunt hen met zo'n nadruk, dat de openbare mening snel gewonnen is, waarmee de regerende machten dan moeten rekenen. Wellicht hebben wij ook recht, als wij de drie hoofdredenen van de tot die besproken veldtocht, die in staatkundig opzicht nog andere doeleinden zal najagen, in godsdienstig opzicht maar toch hoofdzakelijk erop doelt, om het Christelijk geworden Israël, dat zich onder de scepter van de Davidszoon begeeft, van het terugkeren in zijn vaderland af te houden, nader op deze wijze voorstellen: 1) van het standpunt van het ongeloof en van de godsdienstloosheid, wordt gezegd, dat de Joodse godsdienst, zoals die in het reform-Jodendom haar uitdrukking heeft gevonden, minstens even goed is als de Christelijke, ja dat deze na vele trappen van ontwikkeling aan die zijde is gaan staan een zo sterke reactie dus als de bekering van Israël tot Christus, reeds om die terugwerking op de verlaten Kerk, die dan gemakkelijk weer van haar dood tot een nieuw leven zou kunnen ontwaken, niet mag worden geduld dat is de onreine geest uit de mond van de draak. 2) Van het standpunt van de politiek en staatsmanschap zal worden beweerd, dat de landen van Europa de Joden met hun schatten en leningen, met hun geestelijke talenten en commerciële bekwaamheden, nadat men ze genationaliseerd en gelijke rechten gegeven heeft met alle Christenen en kinderen van het land, uit het staatsverband niet kunnen laten gaan zonder zich de grootste schade aan te doen. Het meest zal dat land zich voor deze grondstelling interesseren, dat in de laatste drie tientallen van jaren zozeer de hulp van de bankiershuizen nodig had dat is de onreine geest uit de mond van het dier. 3) Eindelijk van het standpunt van die Kerk, die dan weer haar gewicht in de weegschaal kan werpen, zal worden beweerd, dat wat niet tot haar overgaat en zich niet onder haar opperhoofd stelt, ook niet zalig kan worden een wederoprichting van Israël met voorbijgaan van haar aanspraken op het alleen geldende van de machten, die haar belijden, volstrekt verhinderd moet worden dat is de onreine geest uit de mond van de valse profeet. Eindelijk zeggen wij wellicht ook niet te veel, als wij deze geschiedenis van de toekomst ons verder voorstellen, dat, nadat de drie grondstellingen alle partijen tot een besluit hebben verenigd en dat de landen van Europa hun krijgslegers naar het Oosten hebben gezonden, deze bij Ptolemaïs, evenals eertijds Farao Necho, de Koning van Egypte (2 Kon. 23: 29) landen en van daar heentrekken naar de vlakte bij Megiddo; maar snel zullen de grootmachten van hun legers ondervinden, tegen wie zij eigenlijk strijden en wat een dag hun door de Almachtige bereid is.

De drie geesten, die uit de mond van deze helse drie-eenheid uitgaan, zijn onreine geesten, de vorsen gelijk. Niet zonder reden maakt de ziener uitdrukkelijk melding van de mond van de draak, van de antichrist en van de valse profeet, waaruit de drie onreine kikvors-geesten voortkomen. De mond van de draak is de mond van dat sprekende beeld, dat standbeeld van de antichrists, waaraan de pseudo-profeet door zijn toverkunst een geest geeft, zodat de boze op zijn bevel uit het beeld, als uit een orakel van de duivel, spreekt (13: 15). De mond van het beest is de mond van de Antichrist, die, insgelijks door de duivel bezield, vreselijke lastertaal en menig vonnis zal uitspreken (Dan. 11: 36). De mond van de pseudo-profeet is de mond van de persoonlijke valse profeet, waaruit toverwoorden en leugenachtige voorspellingen zullen uitgaan. Bij wijze van visioen zag Johannes elk van deze drie een onreine geest uitademen,

aan een vors gelijk. De vors, door de veranderingen, die hij bij zijn levensaanvang ondergaat, ook een zinnebeeld van de toverij, is door het walgelijk ei, waaruit hij geboren wordt, door zijn wijze van leven in poelen en moerassen, door zijn tot barsten toe opgezwollen lichaam en door zijn gekwaak een zinnebeeld van de onreinheid en opgeblazenheid. Deze geesten zijn geesten van de demonen, zo duivelen, die wonderen en tekenen doen. Laat zich iets meer verlagend denken dan wanneer een onsterfelijke, voor Gods lichtwereld geschapen geest, met een onreine vors in een slijkerige poel vergeleken wordt? Deze duivelen verrichten tekenen door de valse profeet en zijn medegenoten (13: 13), om alle natiën van de aardkreits tot het antichristendom te verlokken. Hier treedt Paulus' voorspelling aangaande veelvermogende dwalingen in vervulling (2 Thessalonicenzen. 2: 9): "Wiens toekomst is naar de werking van de satan, in alle kracht en tekenen en wonderen van de leugens. " Door deze geesten zal de satan onzichtbaar alle volken op de hele aarde, in alle werelddelen ophitsen, zodat zij optrekken en in Europa zich onder de standaard van de antichrist voegen, om het Christendom te vernietigen en de strijd met Christus aan te binden, tegen wie de duivel, die hen verblindt en verdwaast, hen aanvoert.

De duivel is de overste, die het beest op de troon geholpen had en zijn heerschappij ondersteunt en die het beest, van de troon geschopt, weer daarop probeert te helpen; het beest, de plaatsbekleder van de duivel, onder twee gedaanten, als burgerlijk en kerkelijk, zou ook graag daarop zijn en weer heersen; en als de valse profeet, zocht hij zijn omvergeworpen afgoden-altaren weer op te richten; daartoe zien zij geen raad dan om een groot leger te vergaderen en met macht van wapenen de troon weer terug te krijgen; maar zij zagen daartoe geen waarschijnlijkheid dan door gezanten een verbintenis te maken met het overblijfsel van de Turk, van de pausen broeder en met allerlei slag van de vijanden van de Kerk. Uit zulke monden zulke uitbraaksels, zijn gezanten, zijn vuile, onreine, hatelijke en afschuwelijke beesten, de kardinalen, gezanten, monniken en inzonderheid de Jezuieten, door de geest van de duivel onderwezen en bestuurd. Dezen werden uitgezonden tot de koningen en oversten van de wereld; zij slopen in hun kamers, kropen op hun bedsteden en vervoegden zich aan hun tafelen, zoals de kikvorsen bij Farao; zij namen hun harten in door wonderlijke vertoningen en betoveringen en hitsten hen op om met hen aan te spannen tegen de Kerk van God en zo tegen God zelf, wiens hand daarin was, om hen te vergaderen en hen te samen te verdelgen, evenals de Heere aan Farao gedaan had.

Die geesten van de duivelen zijn de vorsen gelijk, zoals Egypte plaagden, die het vuile slijk en poelen beminnen en voor de mensen zeer walgelijk zijn. Men verstaat er door ijdele mensen, die veinzen de Heilige Geest te hebben, maar door onreine geesten gedreven worden. Zij komen drie in getal voor als komende van de draak, het beest en de valse profeet. Anderen noemen hier drieërlei wijze van werken of drie voorname orden: Dominicanen, Franciscanen en Jezuieten of bisschoppen, monniken en Jezuieten, waarbij men de naam "geesten" doet zien op "geestelijke vaders". In elk geval hier is de list en naarstigheid van het beest, zorgvuldig zoekende de gunst en hulp van de machtigen van deze wereld tegen de dag van het kwaad.

Er is een overgrote gelijkheid tussen deze vorsen en de verleidende monniken, de slaven van het beest en die in de laatste tijd zijn opgekomen, ik bedoel de aanhangers van Loyola, want ik kan van mijzelf niet verkrijgen, dat ik ze Jezuieten zou noemen om de Heere Jezus niet te verongelijken.

In hun leefwijze zijn ze vuil en walgelijk als vorsen, zich ophoudend in de moerassen. Zij zijn drie in getal. Toen de zaak van Christus in de laagte was, had Hij maar twee getuigen, maar

de antichrist heeft er drie, dus meer, die hem tot het einde volgen en bijstaan, dan Christus gehad heeft; zo vasthoudend en standvastig zijn de mensen in het kwade boven het goede.

15. "Zie", zo werd hier de stem gehoord van Hem, die mij het gezicht in vs. 12 v. Re had toegezonden en ook de betekenis van de drie onreine geesten door Zijn Geest verklaard had (vs. 14), de stem van de verheerlijkte Mensenzoon (Hoofdstuk 1: 10 v.), het woord, dat Hij in de dagen van Zijn vlees had gesproken (MATTHEUS. 24: 43 v.) en dat Hij reeds de gemeente te Sardis had herinnerd (Hoofdstuk 3: 3), nu aan het geslacht van de tijd van de zesde schaal voorhoudend. Ik kom a) als een dief, zo onverwacht en ongedacht, dat ook de gelovigen de nabijheid van Mijn komst niet vermoeden. Zalig is hij, die waakt en dus niet, als een, die zich aan de behaaglijke gerustheid van het slapen wil overgeven, uitkleedt, maar zijn kleren bewaart, de ware gesteldheid van hart en wandel bewaart, opdat hij niet als de overigen, die zich aan de slaap hebben overgegeven en dus in een toestand van ontkleding zijn, door de dag van Mijn toekomst verrast worden (1 Thessalonicenzen. 5: 2 v.), naakt (Mark. 14: 52 men zijn schaamte Ex 28: 41 niet ziet. Hij mag niet zijn, als had hij op de wijze van de kinderen van deze wereld gedacht, gesproken en gehandeld. Al was het ook, dat hij als een, die aan de macht van de koningen op aarde onderworpen is, ook deel zou nemen aan de strijd (vs. 14), ook omkomen in de nederlaag (vs. 16), zo zal hij toch behouden worden tot zaligheid.

a) Luk. 12: 39. 2 Petrus 3: 10

"Wij sterven elke dag", zei de apostel. Zo was het leven van de eerste Christenen; zij gingen steeds met het leven als in de hand. Wij worden tegenwoordig niet tot dezelfde vreselijke vervolgingen geroepen; als dit het geval was, zou de Heere ons genade geven om de proef door te staan; maar de toetssteen van het Christelijk leven, hoewel uitwendig niet zo verschrikkelijk in de tegenwoordige tijd, zal ons waarschijnlijk nog minder proefhoudend vinden dan in die eeuw van vuur. Wij hebben de spot van de wereld te verdragen, dat is weinig; haar liefkozingen, haar vriendelijke woorden, haar zalvende gesprekken, haar vleierij en huichelarij zijn veel erger. Ons gevaar bestaat daarin, dat wij rijk en hoogmoedig worden, dat wij ons voegen naar de gewoonten van de tegenwoordige boze wereld en zo het geloof verzaken. Of als rijkdom onze verzoeking niet is, dan is aardse zorg misschien even gevaarlijk. Als wij niet door de brullende leeuw verscheurd kunnen worden zullen wij misschien door de omhelzing van de beer worden verworgd; het kan de duivel weinig schelen hoe het gebeurt, mits hij ons maar onze liefde tot Jezus en ons vertrouwen in Hem ontneemt. Ik vrees dat de Christelijke kerk veel meer gevaar loopt te ontaarden in deze dagen van rust en voorspoed, dan in die moeilijker tijden. Wij moeten nu waakzaam zijn, want wij treden op betoverde grond en wij zullen waarschijnlijk in slaap vallen tot ons eigen verderf, tenzij ons geloof in Christus werkelijkheid is geworden en onze liefde een heldere vlam. Velen zullen in deze dagen van gemakkelijke belijdenis kaf en geen tarwe bevonden worden, geveinsden met schone maskers voor hun aangezichten, maar geen ware kinderen van de levende God. Christen, denk niet, dat u in deze tijden waakzaamheid of heilige ijver kunt ontberen; u heeft ze meer dan ooit nodig en moge God, de eeuwige Geest, Zijn almacht in u openbaren, opdat u mag kunnen zeggen, zowel in deze schermutselingen als in de meer hevige strijd: "Wij zijn meer dan overwinnaars door Hem, die ons lief gehad heeft. "

16. En zij, de geesten van de duivelen hebben (Grieks: Hij, de Almachtige God, die Zijn grote dag wil houden (vs. 14) heeft door middel van datgene, waartoe de drie onreine geesten hebben geraden en gedrongen) hen, de koningen van de aarde en van de hele wereld, vergaderd in de plaats, die in het Hebreeuws genaamd wordt Armageddon (= berg van

Megiddo). Omdat hier sprake is van een plaats in het heilige land of van een, afgebeeld door de heilige geschiedenis, moet ook hier de heilige taal worden gebruikt.

Herinneren wij ons, dat in Richt. 4: 7 de Heere door de mond van de profetes Debora aan Barak laat zeggen: "Ik zal aan de beek Kison tot u trekken Sisera, de krijgsoverste van Jabin met zijn wagens en zijn menigte en ik zal hem in uw hand geven. " Vergelijken wij daarmee, dat op deze plaats God ook wordt voorgesteld als diegene, die de koningen van de aarde op een plaats in het heilige land vergadert, dan kan er geen twijfel zijn, dat deze plaats eveneens dat Megiddo is, door welks wateren de koningen van de Kanaänieten werden gebracht, om daar door de machten van de hemel een vreselijke nederlaag te ondervinden (Richt. 5: 19 v.). Het is dus geheel ten onrechte, als de uitleggers door verschillende kunstige verklaringen willen teweeg brengen, dat hier reeds moet worden gedacht aan de vervulling van de voorspelling in Joël 3: 16 vv. en Zach. 14: 4 v. en het dal Josafat bij Jeruzalem moet worden verstaan, terwijl daarop eerst het in Hoofdstuk 19: 11 vv. geprofeteerde betrekking heeft, namelijk de nederlaag van de antichrist en diens strijders. Het voorspel na deze nederlaag in de krijgslegers van de antichristische tijdgeest zal meer overeenkomst hebben met de nederlaag van de Kanaänitische schaar, die in het lied van Debora worden bezongen. Van de hemel zal tegen hen worden gestreden, de sterren zullen in hun loop tegen de koningen van de aarde strijden (Richt. 4: 15 v.), maar een zichtbare terugkomst van de Heere is daar nog niet nodig. Nog moet eerst Israël’s onaantastbaarheid in zijn erfdeel en zijn zekere overwinning zonder zwaardslag (2 Kron. 20) duidelijk daardoor worden uitgesproken, dat Megiddo, dat toch in de vlakte ligt, bij deze zijn natuurlijke gesteldheid als een Har-mageddon is voorgesteld, dus als een berg, die onwankelbaar vaststaat en waarvan hulp komt (Ps. 121: 1; 125: 2 genoemd wordt, terwijl in Hoofdstuk 19: 11 vv. aan het slot van de kerkgeschiedenis daarover wordt gehandeld wie in waarheid een Koning aller koningen is; of hij, die satan als zodanig heeft gesteld (Hoofdstuk 17: 13 v. die God in de hemel daartoe gemaakt heeft.

De almachtige God heeft de koningen van de hele aarde vergaderd ter plaatse van de vergelding; Hij heeft de vijanden van Zijn Kerk tot aan de grenzen van Zijn volk gebracht, om ze te vernietigen. Reeds in het Oude Verbond spreekt de Heere door Joël: "de heidenen zullen zich opmaken en optrekken naar het dal van Josafat; maar daar zal Ik zitten om te richten alle heidenen van rondom. " Het oord, waar de Heere de vijanden van Zijn Kerk vernietigt, heet Armageddon, dat is: de berg van Megiddo. In het dal Megiddo heeft eenmaal een Farao, het "Beest" van zijn tijd, Josia geslagen en gedood een koning, van wie getuigd wordt, dat na David geen andere hem gelijk was in godsvrucht. Op het ombrengen van deze voortreffelijke koning, dat te Hadad-Rimmon, in de vallei van Megiddo plaats had, vervaardigde Jeremia een klaagzang. Van die Josia is onze Heere Jezus Christus het tegenbeeld. Zoals Egypte’s leger en koning optrokken tegen Josia, zo verzet zich de macht van de wereld tegen de Heere. Men wil de Opgewekte vernietigen en met Hem Zijn Kerk. Groot is het gevaar, groter dan immer van te voren. Alles schijnt de nederlaag van Christus en Zijn Kerk te voorspellen. Reeds is de Eufraat, dat bolwerk tegen de aanvaller, uitgedroogd en daarmee het pad van de vijand geëffend; het dal Megiddo herinnert Josia’s nederlaag en de lijken van de verslagenen door de hand van de Egyptenaren doen het akeligst lot verwachten over deze laatste strijd. De hele wereld niet meer een afzonderlijke wereldheerschappij heeft zich opgemaakt tot de strijd! Maar wee u, u vijanden van de Heere! het oord heet niet meer het dal, maar de berg van Megiddo, ten teken, dat de Heere en Zijn volk niet vallen, maar zegepralen. God zelf heeft al de vijanden op deze plaatse vergaderd, opdat de voormalige overmoed van de heidenen niet vernieuwd, maar gewroken wordt; Hij heeft hen vergaderd, opdat Hij al Zijn vijanden met één slag verplettert, want de grote dag van de Almachtigen is aangebroken! De overwinning door Hem behaald, wordt beschreven onder het beeld van de zevende schaal.

Daar op de noordelijke vlakte van Judea zal dus de antichrist zich bevinden in het laatste van de eind-crisis en hij zal de afvallige volken op de Romeinse aarde bijeen verzamelen; (Openbaring 16: 15) daar zal de bloem van hun kracht vergaan. De zwijmelgeest, de kracht van de dwaling, zoals de Schrift zegt, die hem naar Juda zal trekken in de dag van de toorn, zal ontspringen uit de drie reeds opgegeven hoofdbronnen: de draak, het keizerlijk beest en de valse profeet, de helse drieheid. Omdat de draak de duivel is (Openbaring 12 en 20), zo zal de eerste bron van verleiding zuiver duivels zijn. Omdat het beest het wereldlijke Rome of Rome als wereldrijk is en de vorst, die het zal vertegenwoordigen en het in zijn persoon zal voorstellen, zo zal de tweede bron van verleiding wezenlijk staatkundig zijn. Omdat de valse profeet eindelijk, in de grond dezelfde als het beest met twee horens (Openbaring 13: 14 vgl.), de godsdienstige handlanger is van het keizerlijk beest, degene, die maakt, dat de volken het aanbidden (Openbaring 13: 14), zo zal de derde bron van verleiding voornamelijk godsdienstig zijn. Deze zijn de drie verleidende geesten, de drie vorsen, zoals de Geest van God ze noemt, de duivelse, de staatkundige en de godsdienstige vors, die dadelijk na het uitgieten van de zesde schaal door hun onrein gekwak de volken van de Romeinse aarde en hun koningen voor de grote en laatste dag van de Heere zullen uitnodigen en hen zullen meeslepen naar Palestina; want daar hebben altijd de grote oordelen van God plaats. Maar met welk oogmerk zullen de verleidende geesten al de bozen van de Romeinse aarde naar Palestina dringen? Welke beweegredenen zullen zij tot dat einde gebruiken, welke drijfveer zullen zij in het werk stellen? Ofschoon de profetie hiervan niets zegt, is het nochtans veroorloofd te geloven, dat die beweegredenen niet geheel en al vreemd zullen zijn aan de worsteling van de koning van het zuiden en die van het noorden, onder wier banier de volken van het oosten zich ook zullen scharen (Dan. 2 Ezechiël. 38, 39 Hoe het ook zij, God zal toelaten, dat het keizerlijk beest te Armageddon al de kracht van de tien koninkrijken verenigt; dit feit is duidelijk geopenbaard. God zal (Openbaring 16: 16), door middel van de antichrist, in het noorden van Judea al de afvalligen van de Romeinse aarde verzamelen, zoals Hij de oproerige Joden van Jeruzalem verzameld had ten tijde van Nebukadnezar en daarna ten tijde van Titus, zoals Hij nu de volken van het Noorden en Oosten rondom Jeruzalem had vergaderd. Hij zal ze op dit enkel punt bijeenbrengen als de druiven bijeengebracht worden in de pers, om ze allen te samen te treden in de wijnpersbak van Zijn toorn. Judea was het voorname toneel geweest van de afval; dat land moet ook het voorname toneel zijn van de oordelen van God tegen de afvallige volken. In het land van Emmanuel had de koning aan de Koning van Israël en van de volken Zijn onvervreemdbare rechten betwist, daar worden zij nu door de Koning van Israël en van de volken van de koning terug geëist.

De vorsen vergaderden de verenigde machten in een geweldig groot leger, en dat op een plaats, die hun graf zou zijn, zoals Farao en zijn leger; want God zou hen daar slachten door het heirleger van Zijn Kerk, en zou alle vogels van de hemel nodigen, om het vlees van de verslagenen te eten (Openbaring 19: 17, 18). Deze plaats wordt niet beschreven in welk rijk of provincie die slag zou voorvallen; maar zij wordt ten opzichte van de uitslag van de strijd in het Hebreeuws genoemd Armageddon, dat is naar het naaste, dat men gissen kan "de berg van het heerlijk oordeel" of "de verwoesting van hun heirlegers".

17. En de zevende engel goot zijn schaal uit in de lucht (volgens andere lezing: "op de lucht. En er kwam op hetzelfde ogenblik, dat hij het deed een grote stem uit de tempel van de hemel van de troon, die zou aantonen, dat de stem van God zelf, die zich straks dadelijk zou laten horen, steeds meer nabij (vs. 1) kwam, zeggende: a) Het is geschied, wat tot het vol worden van de toorn geschieden moest (Hoofdstuk 15: 1) en zo komt voleindiging door hetgeen de zevende schaal teweeg brengt.

a) Openbaring 21: 6

Bij de lucht kan men daaraan denken, dat zij in fysische zin datgene is, waarin de mens leeft. Wordt nu op deze de toornschaal uitgegoten, dan wijst dit aan, dat zij tot een middel om de mensen te plagen, dat zij bedorven moet worden, zodat voortaan niemand meer daarin leven en het daarin uithouden kan. Dit doelt echter niet zozeer op het lichamelijke als integendeel op het geestelijke, het zedelijk en godsdienstige leven; er moet nu in staatkundig en godsdienstig opzicht een staat van zaken komen, waarin een rechtschapen burger en een goed Christen niet meer kan bestaan, maar ieder, die nog leven en ademhalen wil in politiek en godsdienst een vrijgeest moet worden en de grondstellingen huldigen, die tot absolute heerschappij komen (Hoofdstuk 13: 17). Daarom komt de grote verdrukking, waarvan de Heere in MATTHEUS. 24: 21 v. gesproken heeft. Men kan echter ook daaraan denken, dat in de lucht de vorst van deze wereld heerst, dat in haar de boze geesten onder de hemel hun plaats hebben (Efeze. 2: 2; 6: 12). Wordt nu in deze de schaal van de toorn uitgegoten, dan komt het hele rijk van de boosheid in opstand en beweging en kan als een vreselijke zwerm zijn werk doen. Er worden om zo te spreken alle duivelen losgelaten, opdat het rijk van de duisternis aan de zielen van de mensen uitwoedt en het ergste van het menselijk geslacht maakt wat het maken kan en wat dat ergste is, is reeds in 2 Thessalonicenzen. 2: 3 aangewezen door de uitdrukking "de afval" en genoemd als het openbaar worden van de "mens van de zonde en de zoon van het verderf".

Deze zevende schaal maakt een einde aan alles en dienvolgens ook aan het hele antichristische rijk, omdat zij op de lucht wordt uitgegoten, omdat geen ongedierte zonder de lucht kan leven en omdat de satan, die tot nog toe in het meerder deel van de wereld heeft geheerst, aldaar zijn troon en woning heeft, zoals Paulus zegt Efeze. 2: 2 en 6: 12, die hiermee ook zal worden vernietigd, zoals hierna Hoofdstuk 20: 10 duidelijk wordt betuigd.

De lucht is ongestadig, vluchtig, heeft geen fundament om op te steunen noch bestendigheid; zo was het anti-christendom en Turkendom na de slag van Armageddon. Nochtans was er een overblijfsel van beiden, die hun natuur houdend, zich naar hun vermogen tegen de Kerk kantten. Zij gaven het nog niet op en probeerden hun krachten weer te vergaderen, maar de zevende schaal maakte een einde aan hen.

De lucht, die het naaste de aarde, zee en rivieren omvangt, was tot nog toe onaangeraakt gebleven; zij dient tot de ademhaling en is zo het grootste hulpmiddel van het leven. Dit duidt aan de voltrekking van Gods oordeel, de onontvluchtbare uitgestrektheid ervan over alle vijanden en goddelozen waar ze zijn, de verschrikkelijke waarheid, die alle troost van het leven afsnijdt en een zekere en kwade dood aanbrengt. "Het is geschied" wil zeggen dat de laatste plaag tot vernieling van de vijanden voor de deur staat, zoals Paulus nabij zijn dood zegt: "Ik heb de loop geëindigd. " (2 Tim. 4: 7) en Christus "het is volbracht. " (Joh. 19).

18. En er geschiedden tekenen, die het uitbreken van de toorn van God verkondigden, namelijk stemmen en donderslagen en bliksems (vgl. Hoofdstuk 11: 19) en er geschiedde, om de ontzaglijke periode van de nu volgende tijd of van het laatste tiental jaren van de 20ste eeuw in te leiden een grote aardbeving. Alle staatkundige en sociale betrekkingen van de volken werden zo beroerd en al wat tot hiertoe was geweest, omvergeworpen, dat het wel een aardbeving mag worden genoemd, hoedanige, zelfs in vergelijking van hetgeen in Hoofdstuk 11: 13 werd geprofeteerd, niet is geschied, van dat de mensen op de aarde geweest zijn, namelijk een zodanige aardbeving, en zo groot. Alhoewel vanaf het begin van de wereldgeschiedenis af door alle tijden staatsomwentelingen genoeg zijn geweest en steeds

met zware schokken, is toch, wat vroeger bestond, nooit zo geheel en al omver geworpen, als het nu het geval is.

19. En de grote stad van de Westerse Christenen (Hoofdstuk 11: 8) is ten gevolge van de aardbeving in drie delen gescheurd en de steden van de heidenen, de afzonderlijke rijken, die tot hiertoe in Europa bestonden, zijn gevallen, om zich in de drie delen op te lossen.

Het gezicht van Johannes in het volgende, het 17e Hoofdstuk, kan ons verklaren, die de "drie delen van de grote stad" zijn, waarin de complexus van de Europese Staten op de boven aangegeven tijd door een zo geweldige revolutie, zoals die in de wereldgeschiedenis nog niet is geweest, zich oplost. Daar wordt melding gemaakt van 1) het scharlaken rode beest, vol van namen van de godslastering, waarbij wij aan Frankrijk met zijn nieuwe beheerser Napoleon VIII moeten denken; 2) de vrouw, die met de naam van "de moeder van de hoeren" wordt genoemd, of het pauselijk Rome, zittende op het dier en gekleed in het gewaad van een grote heerseres; 3) de tien koningen, verbonden door een mening en geheel zich stellend in de dienst van het dier en die juist daardoor voorkomen als een tot eenheid samenverbonden derde macht. Nu kunnen wij zeker niet met onvoorwaardelijke zekerheid voorspellen, op welke wijze deze drie delen van het Europese staatslichaam binnen nog geen 120 jaren worden zal; maar een berekening naar waarschijnlijkheid kan toch uit hetgeen de Openbaring aan de hand geeft worden gemaakt en we moeten dat ook doen, om de inhoud van het geopenbaarde enigszins te doen verstaan. Als Napoleon VIII in de laatste tientallen van het zesde duizendtal jaren sinds de schepping van de wereld verschijnt, zal hij zo geheel gedaante en wezen van de stichter van zijn dynastie bezitten, dat hij bij de Fransen meteen de herinnering aan de grootheid en heerlijkheid van hun eerste keizer doet ontwaken en zijn beloften, om de wraak aan Duitsland, waartoe men nog niet heeft kunnen komen (vs. 10 v.) eindelijk te volvoeren en hun land en volk rijker en machtiger te maken dan ooit, zullen des te eer gehoor vinden, als de paus te Rome hem als een opgestane Napoleon I, al is het ook maar in figuurlijke zin, legitimeert en de eerste is, die zijn partij kiest. De paus toch heeft reeds lang op het uur gewacht, dat een wereldmacht hem weer aan zijn wereldlijke heerschappij in Italië helpt en heeft ook gedachten van wraak tegen Duitsland, dat hem zo diep in het vlees van zijn kerkelijke aanmatigingen gesneden heeft, niet vergeten. Heeft hij zich van de dubbele slag, die hij in deze laatste jaren van de tegenwoordige eeuw geleden heeft, tot aan het einde daarvan zover hersteld, dat hij in vs. 13 v. van ons hoofdstuk zijn gewicht ook in de weegschaal kon leggen, hij heeft toch tegenover de Protestantse kerk, die in het begin van de 20e eeuw het geestelijk weder-opstaan van de dood heeft ervaren (Hoofdstuk 11: 11 vv.) zeer veel van zijn kerkelijke betekenis verloren en daarvan kan hij geen afstand doen de uitsluitende bezitter van alle goederen en rechten van de Kerk op aarde te zijn, het moge kosten wat het wil. Hij zal het dus zijn gelovigen tot een gewetensplicht maken, het nieuwe verschijnsel aan de politieke hemel met vreugdegejuich te begroeten en dat op zijn loopbaan met alle krachten van lichaam en ziel te ondersteunen. Frankrijk weer geregeerd door een Bonapartist, die het op de wereldheerschappij toelegt, zal zich wel snel meester maken van België en Holland en dan zal de kruistocht tegen Duitsland beginnen. Daar zal de bruiloft worden gehouden tussen de achtsten, waarvan in Hoofdstuk 17: 11 sprake was en de vrouw en het zal een "bloedbruiloft" zijn in de vreselijkste betekenis van het woord. Het is merkwaardig hoe Rome en Frankrijk van het begin af met elkaar gesympathiseerd en elkaar wederkerig de hand hebben gereikt. Het is een Roomse paus geweest, die de Frankische Major domus Pepijn het geweten heeft gerust gesteld, om zich meester te maken van de Merovingische koningskroon en weer is het een gift van Pepijn geweest, waarop de wereldlijke macht van de paus is gebouwd. In Frankrijk heeft het Katholicisme alle staatkundige en maatschappelijke betrekkingen met een macht aangegrepen en doordrongen,

die zich ook wel in andere landen heeft vertoond, maar toch het sterkst haar invloed moest openbaren in een volk zo bijzonder gevoelig, levendig, zinnelijk, begerig naar tonelen en representaties en belust op processies, als dat de Fransen zijn. Alle uitdrukkingen van middeleeuws latijn hebben de pausen weten aan te wenden, om uitdrukkingen van het inwendig leven, van innig verlangen van de Kerk naar haar mystieke bruidegom, zoals wij die in het Hooglied aantreffen, op haar verlangen naar een verloving met Frankrijk en zijn beheerser toe te passen.

Een hele, territoriale hervorming is in dit land onmogelijk: wat de reformatie geven kan, dat kan aan het volk in het algemeen slechts voorkomen als een skelet van godsdienst. Dat zal wel "goed katholiek" blijven, ook als de andere landen zich weer tot het Evangelie zullen keren. Heeft echter eerst Christus zich met diegene, die volgens de voorspelling van de profeten Zijn bruid is (Hos. 2: 19 v.) in het geloof verloofd en haar in de woestijn op adelaarsvleugels gebracht, waar Hij vriendelijk met haar spreekt en haar op de dag van de bruiloft heeft toebereid (Hoofdstuk 11: 11 v. ; 12: 14); dan zal de paus, die met zijn kerk van de dwaze maagden in het uur, als de bruidegom komt, bij de verkopers geweest is om olie te kopen voor de uitgaande lampen en vervolgens geen toelating meer heeft gevonden (MATTHEUS. 25: 1 vv.), maar zich daarvoor op de wijze in vs. 13 v. genoemd voldoening heeft verschaft, te zijner tijd ook gelegenheid vinden, om met het volk van zijn keuze en het anti-christische hoofd er van de zolang begeerde volledige verloving te doen plaats hebben. De bruidegom zal van zijn zijde nu ook, zodra dat op Duitslands met bloed gedrenkte en tot een woestijn gemaakte bodem geschiedt en het hele land in Frankrijks staatslichaam ingelijfd is, niet nalaten nu zijn bruid een gave te schenken. Hij zal aan het koninkrijk Italië een einde maken, de pauselijke stoel daarmee begiftigen en hem, die daarop zit, tot een tweede macht naast zich verheffen, evenals Napoleon I het eens reeds de paus Pius VII aanbood, maar deze nog zoveel bewustzijn had van zijn goddelijke roeping, dat hij de aanbidding met alle waardigheid van een dienaar van Christus afwees. Nu is de vrouw, zoals Johannes haar in Hoofdstuk 17: 3 vv. ziet, zittende op een scharlaken rood beest vol van namen van de lastering. Zonder twijfel is het een dag van gemeenschappelijke bespreking en wederkerige verbinding, die beide machten met elkaar houden en wij zullen bij Hoofdstuk 17: 11 reeds te weten komen wat zij onder elkaar verhandelen. Dan zal ook snel daarop de vrouw van de volken van het Westen uit haar beker inschenken en de drank vol gruwel en onreinheid zal niet nalaten zijn uitwerking te doen, zodat het in de landen rondom gist en een revolutie ontstaat, die in korte tijd de 10 koningen zal voortbrengen als een derde macht naast de eerste en tweede; daarentegen heeft de grote held van de dag, de zoon van het verderf, reeds een hoofdstuk van zijn werk volbracht, hij heeft, zoals in Dan. 7: 2 van hem geschreven staat, drie koningen verootmoedigd. Frankrijk met insluiting van Holland overmeesterd, Duitsland geannexeerd en Italië tot een voetbank van de voeten van zijn vrouw, "de moeder van de hoeren" gelegd. Maar hoe zal dit plaats hebben? De tweede helft van het vers openbaart het ons.

Deze zevende en laatste schaal, het laatste lid van de zevende zegels en van de zevende bazuin, brengt omwentelingen op aarde en onder de mensheid teweeg, als nog nooit hebben plaats gehad. De grote aardbeving, welks gelijke sinds Adam nog nooit is gezien, is juist deze verheven, geduchte, alle menselijke ordening oplossende volksverhuizing, waarvan de hele aarde het toneel zal wezen, maar die bovenal een richting neemt naar ons werelddeel. Bij de ophitsing aller volken van de wereldkreits door de heirschaar van de duivel, die dan in volkomen vrijheid woelt en woedt, zonder evenals van te voren door Gods engelen, tegenover de afvallige mensheid in toom te worden gehouden (2 Thessalonicenzen. 2: 8-12) hebben wij in vers 13 en 14 stilgestaan. De ondergang van het Romeinse rijk werd ook onder het beeld

van een aardbeving geschilderd, die in Hoofdstuk 8: 5 alleen een aardbeving en in Hoofdstuk 6: 12 een grote aardbeving wordt genoemd. Hier evenwel wordt de aardbeving geschilderd als een zo geducht en geweldig, dat haars gelijke nog nooit op aarde is vernomen noch ondervonden. Nu wordt het zesde zegel eerst volkomen vervuld. Wij weten dat Attila, de grote Hunnen-koning en verwoester van Europa, een voorloper van de antichrist van Abaddon en Apollyon, van de afgrondsengel is geweest. Hoe hebben de Hunnen gewoed, hoe hebben de Germanen huisgehouden; wat al steden hebben zij het onderste boven gekeerd, wat al verwoestingen aangericht! Dat alles was een gering voorspel van de verwoesting, die de antichrist met de heirschaar van koningen van de opgang van de zon, met zijn Chinezen, Japanners, Oost-Indiërs, Perzen en allerlei ruwe stammen van de binnenlanden van Azië, benevens de Moslim-wereld van voor-Azië en Afrika, alsook de tien koningen van Europa, vergezeld van een talloos tal rebellen-horden van roofzieke Europeërs in het hoogbeschaafde, rijke en prachtige Europa aanrichten zal (Hoofdstuk 17: 12, 13, 16). Het gevolg van deze volksverhuizing in Europa wordt in het klaaglied van de koningen, van de kooplieden en groothandelaars nauwkeurig beschreven (Hoofdstuk 18: 9-19).

Er is een nauwkeurige overeenkomst tussen de zevende schaal en de zevende bazuin en wij staan hier weer op hetzelfde punt als daar ter plaatse. Maar de oordelen van God zijn ons uit een ander oogpunt ter beschouwing gegeven; want terwijl de bazuinen en zegelen op de strijd met goddeloze mensen doelden, heeft de laatste drinkschaal betrekking op een strijd met wereldheerschappijen. De hele vernietiging van deze wordt aangeduid door de beschrijving van de aardbeving, als een, die alles overtrof, wat immer van die aard was gezien of ondervonden. Hoezeer ook door vroegere strafgerichten van de Heere bestreden en verzwakt, had die wereldheerschappij zich in de loop der tijden nog altijd staande gehouden, of liever: onder andere gedaanten vertoond. Maar de laatste aardbeving had haar voor altijd verdelg van de aardbodem. Het is deze zelfde vernietiging van Gods vijanden, die Daniël voorspelt en waarop Jezus doelt.

Johannes begint met de grote stad, namelijk Rome, die keizerlijke heerschappij, die hem zo’n diepe bekommering baarde. Zij wordt in drie delen gescheurd; want zij wordt beheerst door de draak, het beest en de valse profeet. Nu is zij geheel en al te gronde gegaan; zij is gevallen, evenals de overige steden van de heidenen, evenals al de hoofdsteden en koninkrijken, waarin immer de woede tegen de Kerk de Heere ontvlamd was, maar die ook allen de straf van haar vermetelheid hebben gevonden in haar ondergang.

19b a) En het grote Babylon, welks val reeds in Hoofdstuk 14: 8 is aangekondigd, is gedacht geworden voor God, voordat nog het oordeel plaats had aan het dier en de anderen (Hoofdstuk 19: 20 v.), opdat ook hier de grondstelling (1 Petrus 4: 17) zou worden bevestigd, om haar te geven a) de drinkbeker van de wijn van de toorn van Zijn gramschap, de kelk van Zijntoorn, nu met al Zijn grimmigheid vervuld, opdat zij die tot de bodem toe zouden uitdrukken (Hoofdstuk 17: 15-19: 4).

a) Jer. 25: 15 Openbaring 14: 10

Hele eeuwen scheen God dit grote Babel vergeten te hebben; zo ongestoord en ongestraft zou het zijn werk verrichten. Ja scheen het ook enkele malen, alsof haar laatste uur had geslagen, zij verhief zich toch steeds weer van de ontvangen nederlaag met des te groter kracht en kwam tenslotte tot een toestand, waarbij zij onmiddellijk voor de verwezenlijking van haar aanspraken op de geestelijke heerschappij over de hele aardbol stond (Hoofdstuk 17: 3 v.).

Maar overvalt haar de toorn van God en treft haar nu in volle mate door de verwoesting, die de tien koningen haar bereiden (Hoofdstuk 17: 16 v.).

Daar komt een stem van God uit de hemel, die zei: het is geschied, het is gedaan, de plagen over de antichrist hebben een einde, d. i. de laatste plaag. Daarop komt een allerverschrikkelijkste vertoning, daar geschieden stemmen, donderslagen en bliksemen, zoals bij het geven van de wet op Sinaï. Daarbij geschiedde een aardbeving, van hoedanige soort en grootte er nooit een geweest was; dit kan men niet naar de letter verstaan, want dan zou deze plaag ook de Kerk raken, of men moest deze dingen bepalen tot de plaatsen, al waar de papisten en Turken zich na de slag van Armageddon onthielden; maar zoals in de Openbaring door de zinnebeelden wat anders verstaan wordt, zo worden ook door deze verstaan, de grootste verschrikkingen, ontsteltenissen, bevingen en verwarringen, die de hele ondergang van beide met zich sleepten. De grote stad, het grote Babylon is Rome; als men dit bepaald neemt voor de troon van het beest, waarover de vijfde schaal is uitgegoten, zo moet men het nemen voor de zevenbergige grond, waarop Rome gestaan had; want de huizen en mensen waren al verwoest, hetzij door verzinken, hetzij door geweld van de mensen en dan zou het te kennen geven, dat God een klaarblijkelijk teken gaf van Zijn toorn over de antichrist, door het scheuren van de aarde in drie delen, ieder deel door een grote kloof van elkaar gescheiden; maar neemt men het onbepaald voor de hele wereld, voor het hele Pausdom zo kan men door het scheuren in drie delen verstaan de verdeeldheid onder het overblijfsel van de antichrist en de Turk, zodat zij elkaar niet meer konden verstaan; de Turk wilde dit, de antichrist, als staatkundige, wilde dat, de kerkelijken wilden weer wat anders, zodat er geen verenigen aan was, maar alles raakte in de uiterste ontsteltenis onder hen, hetgeen voortkwam uit de hevige toorn van God over hen; daar was nergens verberging, de steden, de sterkten waren gevallen en verwoest.

Er zijn tekenen in de lucht. Dit schrikkelijk onweer van de hemels schaduwt Gods allerzwaarste en schrikkelijke toorn op de jongste dag over het antichristendom af. De aardschudding is het best te verstaan van het vergaan van de aarde op de jongste dag. Van het Babylon wordt gezegd, dat het in drie delen wordt verdeeld, "drie" ter voorstelling van de volkomenheid van de omkering, zoals het drietal elders meer als een teken van volmaaktheid voorkomt. Sommigen denken aan een toespeling op de driederlei plagen, die God de Joden bedreigt, daarmee verklarend, dat Hij hen geenszins wil sparen (Ezechiël. 5: 11, 12). Onder heidenen moet men verstaan allen, die van de ware godsdienst vreemd en Gods volk vijandig zijn.

De woorden in Joël (Hoofdstuk 3: 8, 9), dienen tot opheldering van deze tekst. Hiervan wacht de Kerk nog met vrees en bekommering de vervulling, maar niemand stelt de vervulling uit tot de dag van het oordeel. De grote stad is die, die het hele gebied van de antichrist omvat. Waarschijnlijk moeten de drie delen worden aangemerkt als drie partijen, waarin deze grote stad, die uit zo vele volken bestaat, na de bekendmaking van de ongelukkige uitslag van deze strijd verdeeld zal worden. Geen andere stad dan Babylon wordt in de Openbaring "grote stad" genoemd.

Al wat van het pausdom is of van de papisten in enig deel van de wereld, hetzij te Rome of ergens elders, zal geheel en al vernietigd en verpletterd worden.

20. En alle eiland is gevloden, als met Babels val aan het gebouw van het Germaans-Slavische leven van de volken de hoekpilaar was ingestort, en de bergen zijn niet gevonden. De oppervlakte van de aarde nam, wat de verdeling van het vaste land met de

bergen en van de zee met de eilanden betreft, opeens een andere gedaante aan (Hoofdstuk 6: 14), door de dingen, die op dat deel van de aarde voorvielen, dat in de wereldgeschiedenis de hele aarde vertegenwoordigt.

Het komt hier tot de oprichting van het anti-christische rijk, waarvan wij de tijd in het jaar 1992 berekend hebben. Alle rijken en machten, die vroeger bestonden, zijn verzonken en verdwenen als bergen, die in de diepte zinken en eilanden, die in de zee verdwijnen en de 10 koningen, die aan het bestuur zijn gekomen, hebben hun kracht en macht aan het dier gegeven (Hoofdstuk 17: 12 v.). Een gouden tijd vol aardse macht en heerlijkheid, vol tijdelijk geluk en genot hebben zij, die tot oprichting van dit rijk hebben geholpen en met alle middelen van omverwerping en van ruw geweld die hebben doorgezet, de wereld beloofd, maar hoe gaat het in waarheid in het rijk van de antichrist?

Men plagt eilanden te noemen zulke gebouwen, die alleen stonden, waar men rondom gaan kon, zoals ook de kloosters zijn, die zo zijn getimmerd, alsof het steden op zichzelf waren; hoogheid, heerlijkheid, sterkte wordt in de schrifturen door bergen uitgedrukt, zodat het vergaan van eilanden en bergen te kennen geeft, de vernietiging van de kloosters, die hoerhuizen en moordkuilen en van al het heerlijke, hoge en machtige in het pausdom, zijnde de paus door allen verlaten en bestreden door de koningen, die van te voren met hem gehoereerd hadden en hem tot bescherming geweest waren.

21. En een grote hagel, elk als een talent pond; d. i. meer dan 87 Le 19: 37 pond zwaar, viel neer uit de hemel op de mensen, nadat alle uitverkorenen en gelovigen door de marteldood uit hun gemeenschap waren weggenomen en in hun toekomst waren verplaatst (Hoofdstuk 13: 15; 14: 12 v.). Met die overigen was dus niets meer te doen dan hen als verworpenen te vernietigen (Joz. 10: 11); en de mensen, wier bekering, in onderscheiding van hen, die nog onder de vijfde schaal van de toorn waren (vs. 10 v.), nu niet meer werd verwacht, lasterden God vanwege de plaag van de hagel; want zijn plaag was zeer groot, zoals dat past in een tijd, waarin het woord Ezechiël. 18: 32 niet meer van toepassing is.

Welke plaag hier bedoeld is kan natuurlijk niet nader worden bepaald; in elk geval is het een zodanige, die reeds nu een groot deel van de mensen verslaat, totdat dan de hele vernietiging in Hoofdstuk 19: 21 komt. Met de aardbeving aan het begin van de 20e eeuw, die in Hoofdstuk 11: 13 v : als het tweede wee wordt voorgesteld, komt, zoals ons het gezicht van de zevende schaal van de toorn heeft aangewezen, een ander nog veel vreselijker, waaruit het allerontzettendst schrikbewind, de anti-christische overheersing voortkomt. Deze staat aan het einde van de 20e eeuw en vormt het derde wee, waarvan dadelijk bij de aankondiging werd gezegd, dat het op het tweede snel zou volgen en daarvan niet door een zo lange tijdruimte, als het tweede van het eerste (Hoofdstuk 9: 12) gescheiden zal zijn. Opmerkelijk is de trek, dat alle drie de weeën met de afgrond in verband worden gebracht (Hoofdstuk 9: 2; 11: 7; 12: 18 en 13: 1 en 11, maar daarbij het tweede eerst slechts als een voorbode van het derde voorkomt, terwijl bij het eerste het dier uit de grond slechts allengs en nauwelijks merkbaar opstijgt, daarentegen bij het derde zijn voortbrengsel nu een volkomen geheel is. Gaf ons het tweede wee in zijn verhouding tot het eerste de grond aan tot een nauwkeurige berekening van de 42 maanden in Hoofdstuk 11: 2, zodat, terwijl het eerste het begin er van aanwijst, dit met het einde samenvalt Re 11: 14, zo kan ook uit de verhouding van het derde wee tot het eerste een vaste grond voor de berekening van de 42 maanden in Hoofdstuk 13: 5 worden verkregen. Bij de eerste werd namelijk de sprinkhanen, die uit de rook opstijgen, gezegd, dat zij het gras op aarde, noch enig groen, noch enige boom (Hoofdstuk 9: 4) zouden beledigen. De kracht van dit woord is op de meest besliste wijze in die slag tussen Tours en Poitiers in

het jaar 732 bevestigd en aan Karel Martel de overwinning verleend over de Saracenen, dat zij de planten van de Heere in de nieuwe Germaans-Slavische volkenwereld niet mochten vernietigen. Daarin ligt dus het aanvangspunt van deze 42 maanden van het dier. Het is nog geen volle eeuw verwijderd van het aanvangspunt van de 42 maanden van de vertreding van Jeruzalem (637), maar daarin ligt ook het derde wee, dat met het einde van die 42 maanden van het dier samenvalt. Even zeker als het echter is, dat het voorval van het jaar 1897 werkelijk en beslist behoort tot het hoofdstuk van het anti-christendom, zo zeker is dat toch nog niet dat van de persoonlijke antichrist, dat pas met het jaar 1992 komt, maar eerst van de anti-christelijke tijdgeest, zoals wij dat hebben genoemd.

Aan dat Rome, dat zo velen door zijn zwijmelwijn heeft doen vallen, geeft de Heere nu de drinkbeker van de wijn van de toorn van Zijn gramschap tot vernietiging. Maar niet aan Rome alleen. Ook alle eilanden en bergen van de heidenen, alle goddeloze wereldheerschappijen in de golvende zee van de volken ondervinden, dat het wereldgericht daar is. Deze rijken dragen de naam van eilanden, in zoverre zij afzonderlijk en op zichzelf bestaan en die van bergen, in zoverre zij zich boven andere rijken verheven en over deze heerschappij gevoerd hebben. Thans, op de grote dag van de Almachtige, zinken zij weg in de zee der volken, die met hen van de aarde verdwijnt! De wereld gaat voorbij met al haar begeerlijkheid, maar die de wil van God doet, blijft in de eeuwigheid! De hagel is, zoals wij reeds hebben opgemerkt, nergens een dreigend beeld van toekomstige strafgerichten, zoals de wolken; maar overal van een oordeel, dat als werkelijk tegenwoordig wordt voorgesteld en eigenlijk een aanduiding van een eindgericht. Hagelstenen van een talent gewicht laten niemand in het leven, die erdoor wordt getroffen, maar doen alle vijanden, ook die onder de vorige plagen nog niet omgekomen zijn, onfeilbaar verdelgd worden. Zij hebben de tijd niet meer om zich te bekeren. Maar stervend braken zij nog hun godslasteringen uit en gaan zo over in een ontzaglijke eeuwigheid. Verschrikkelijk! De straf van die godslastering achterhaalt hen op de aarde niet meer, maar des te zekerder na het jongste gericht in de toekomst.

Hagel was een van de plagen van Egypte; met grote hagelstenen doodde de Heere de Kanaänieten, toen Israël het land innam (Joz. 10: 11). Door deze hagel wordt het opvolgend oordeel van God verstaan over alle aanhang van de paus, hen allen verpletterend, zodat er nergens verberging en ontkoming was, noch voor groten, noch voor kleinen en nochtans bekeerden zij zich niet, maar stierven goddeloos en godlasterend. Dit is het einde van de antichrist, de paus en van al zijn aanhang.

De hagel valt uit de hemel neer, de een volgt de ander. Laat nergens veilige rust over na het omwerpen van de gebouwen, maar velt, smijt neer, verwondt, doodt; dit alles kan makkelijk op de laatste helse straf worden overgebracht.

Hagel geeft hier een oordeel van God te kennen, dat van de hemel en als onmiddellijk door God de mensen wordt toegezonden. De profetie wil te kennen geven, dat de toorn van God van de hemel geopenbaard zal worden over de mensen, die de waarheid in ongerechtigheid te onder houden, zowel in oorlogen, waardoor de Heere hen vernielen zal, als in sterfte, dure tijd en hongersnood, welke plagen doorgaans samengaan, en die God zelf als uit de hemel onmiddellijk zal uitstorten over Zijn vijanden; en deze lichamelijke onvruchtbaarheid is een kenteken en zinnebeeld van geestelijke schaarsheid, dat is van een zwaar oordeel van de verharding.

De ontzaglijke grootte van de toorn zonder enig inmengsel van barmhartigheid is onlijdelijk en onverdraaglijk en echter worden zij na zo’n plaag in wezen behouden. Wij moeten het dus

aanmerken als een eeuwig oordeel; want de mensen konden daaronder niet in het tijdelijk leven blijven en daarom moet dit lasteren in de hel zijn.

Een hagel zou op hen vallen als in oude tijden volgens Joz. 10: 11 : "Toen zij voor het aangezicht van Israël vluchtten, zijnde in de afgang van Beth-horon, zo wierp de Heere grote hagelstenen op hen van de hemel, tot Azeka toe, dat zij stierven; er waren er meer, die van de hagelstenen stierven dan die de kinderen van Israël met het zwaard doodden. "

HOOFDSTUK 17

HET ZESDE GEZICHT EEN BESCHRIJVING VAN HET ANTICHRISTISCHE RIJK ONDER HET BEELD VAN EEN GROTE HOER

V. Vs. 1-18. Nu zullen de oordelen van vernietiging eerst over Babylon en vervolgens over de antichrist, reeds door de laatste schaal vol toorn aangekondigd en voorbereid, ook tot uitvoering komen. Als over Babylon, de grote hoer, wordt gehandeld, waaraan de drinkbeker van de wijn van Gods toorn te drinken moet worden gegeven, wordt aan Johannes door een van de engelen van de schalen een nieuw gezicht vertoond. Dit stelt hem de volkomen rijpheid voor ogen van het gericht aan Rome, de pauselijke Kerk, die nu tot de grote hoer geworden is. Het laat zich door het dier met de zeven hoofden en tien hoornen dragen en verheerlijken, is een van hart en zin met dit beest, waarin een geheim van helse boosheid verborgen ligt en prijkt in dezelfde bloedrode kleur. Tot diezelfde uitwendige macht en grootheid als dit zal zij het niet brengen. De tien koningen, voorgesteld door de tien hoornen van het dier, zullen integendeel voor haar verwoesting en verbranding zorgen, nog voordat het komt tot een eigenlijk oprichten van het antichristische rijk, over welk oprichten nog enige bijzondere aanwijzingen worden gegeven.

1. En een uit de zeven in Hoofdstuk 15: 6 v. en 16: 1 v. engelen, die de zeven schalen hadden en wel de laatste van die, die in Hoofdstuk 16: 17 v. met schaal het gericht over Babylon hadden uitgegoten, kwam en sprak met mij en zei tot mij: "Kom hier, ik zal u in hetgeen ik in vs. 16 en 17 zal zeggen, tonen het reeds in Hoofdstuk 14: 8 en 16: 19 voorlopig aangetoonde oordeel van de grote hoer, die daar zit als een tweede Babel op vele wateren (Jer. 51: 13 Ezechiël. 26: 17).

2. Waarmee in afgodisch verzorgen van haar aardse, wereldse belangen de koningen van de aarde gehoereerd hebben en die de aarde bewonen, die volken en mensenzielen, die, met wereldse gedachten vervuld, naar het genieten van de zonde hebben begeerd, zijn dronken geworden van de wijn van haar hoererij Re 18: 3, evenals het oude Babel de oude wereld dronken heeft gemaakt met zijn gouden beker (Jer. 51: 7).

Dat deze vrouw (vs. 3), die de engel aan Johannes wil tonen, Rome betekent, is niet te miskennen; want volgens vs. 9 zit zij op zeven bergen (Rome de stad van de zeven heuvels) en volgens vs. 18 is zij "de grote stad, die het koninkrijk heeft over de koningen van de aarde, dat ten tijde van Johannes door haar keizers, later door haar pausen verwezenlijkt is. Het is Rome en wel Rome als vrouw, als de pauselijke kerk, wel te onderscheiden van de Katholieke kerk, van de pauselijke kerk, zoals die in de stad Rome haar beheersend middelpunt heeft. Zeker is zij niet de echte gemeente, de reine bruid van Christus, maar zij is tot een hoer neergezonken. Zo noemt reeds het Oude Testament het Israël, dat zijn Verbondsgod ontrouw geworden is en de afgoden nahoereert. Een hoer is nu ook volgens de profetie van het Nieuwe Testament die kerk geworden, die evenals vroeger Israël aanspraak maakt op de roem de alleen ware gemeente van de Heere te zijn. Zij is in inrichting, leer en werk van de enige Heer en het Hoofd van de Christelijke kerk afgevallen en zoekt in het boeleren met de wereld slechts eigen eer, eigen winst, eigen heerschappij; daarom is zij ook ieder, die haar in enig opzicht behulpzaam is, graag ter wille en versmaadt ook het verbond met het dier uit de afgrond niet, zodra zich dit leent, om haar te dragen. Zij heet een grote hoer, niet alleen om haar diepe afval, maar ook om de grote invloed, die zij uitoefent; want zij zit op vele wateren, deze wateren nu zijn volgens vs. 15 volken en schaar en natiën en tongen vier uitdrukkingen om de geestelijke macht van Rome voor te stellen als een, die zich over de meest

verschillende volken naar alle delen van de wereld uitstrekt. Nog nader bestaat haar zonde daarin, dat "met haar gehoereerd hebben de koningen van de aarde en die de aarde bewonen dronken geworden zijn van de wijn van haar hoererij. " De koningen, de leidslieden van de natiën, te winnen en in haar belang over te halen, was altijd een hoofddoel van de Roomse politiek en de koningen zijn haar strikken niet ontgaan; de machtigsten van de aarde, zegt een kennen van de geschiedenis, hebben met haar geboeleerd, haar gunst gezocht, haar door geschenken aan zich proberen te verbinden, haar verrijkt, opgepronkt en versierd, zijn wel met haar nu en dan in strijd geweest, maar hebben haar altijd weer geëerd en steeds nieuwe verbintenissen en verdragen met haar gesloten. En zo zijn ook de volken van de wijn van haar hoererij dronken geworden, in zoverre die richting van Rome, om in de plaats van het geestelijk-onzichtbare, het vleselijk-zichtbare te stellen, vooral op degenen, die ook in geestelijke zin de aarde toebehoren, dus op de grote massa van die stand een dronken makende, bedwelmende werking uitoefent, zodat zij alle verstandig oordeel, alle geschiktheid tot ernstig onderzoek verliezen en in de gloeiendste hartstocht voor wat Rooms is geraken.

De hoofdtekening van de valse kerk ligt in het woord "hoer". Zij behoudt haar menselijke, haar vrouwelijke gedaante; zij wordt geen dier, zij behoudt de vorm van godzaligheid, maar verloochent haar kracht. Haar rechtmatige echtvriend, de Heere-Christus en de vreugde en goederen van Zijn huis, de onzichtbare en toekomstige, zijn haar niet meer haar één en al, maar zij loopt de zichtbare en ijdele wereld in haar verschillende vormen na. De Rooms Katholieke Kerk is niet slechts wat haar bestaan, maar ook wat haar principe aangaat, aan deze vrouw gelijk, terwijl daarentegen de Protestantse Kerk, die door Luthers dienst het zuivere Evangelie en het ware sacrament heeft weer ontvangen, volgens haar principe, haar geloofsgrond een kuise vrouw is; de reformatie was een reactie van de heilige vrouw (Hoofdstuk 12) tegen de gevallene.

Hoe is het gekomen, dat de volken de hoer en het schandelijk juk van hun heerschappij zo lang droegen? Volken laten alleen op den duur op zich zodanige ruiters zitten, met wie zij in werkelijkheid een van zin zijn, die aan hun belangen en behoeften, hun begeerten en hun streven bevrediging schenken; degenen worden hun dan ook volgens de juiste ordening van God gegeven, de werelds geworden Kerk en de door haar onderdrukte natiën moeten elkaar wederkerig in steeds dieper verderf intrekken, totdat de mate vol geworden is en het oordeel over beide begint. De koningen van de aarde, de bestuurders van de Christenen, de staatsbesturen hebben zich beijverd van de geestelijke macht, van de Kerk, van haar wijding van de politieke eerzucht, zelfs van de wereldsgezindheid, in tegenspraak met de bedoeling en de geest van Jezus, zoveel mogelijk nut te trekken. Wij willen u eren, luidde hun toespraak aan de vorsten van de Kerk, maar vergeet niet, dat u dan ook de volken aan onze persoon hecht en aan ons gehoorzaam doet zijn; in deze zin werden de zogenaamde concordaten gesloten. En zij, die de aarde bewonen, de aardsgezinden en die de duisternis meer liefhebben dan het licht, omdat zij de waarheid niet willen doen en hun werken boos zijn, zijn dronken geworden van de wijn van haar hoererij. In dronken toestand houdt het bewustzijn, het geweten, ja alle oordelen en onderscheiden tussen waarheid en leugen op, in het dromen en dwepen, het orgiasme en de valse geestvervoering, het sanatisme krijgt de overhand. Voor vleselijke gezindheid is niets onaangenamer, niets staat meer tegen dan het Christendom, dat aandringt op zelfkennis en boete, op inwendig, levend geloof, op wedergeboorte, ware bekering en heiligmaking in Christus. Voor zo’n prijs van strenge wereld- en zelfverloochening en grondige overgave aan Christus komt hun zelfs de zaligheid te duur voor, waarvan zij ook de verwardste voorstellingen hebben; liever laten zij zich de dagelijkse boetedoeningen en uitwendige kastijdingen welgevallen, terwijl die zaligheid hun door de valse Kerk vaak zeer goedkoop voor een aantal formuliergebeden, missen of bedevaarten is

aangeboden. Zelfs de hardste boetedoeningen nemen zij voor zekere tijden en dagen op zich, tot elke handeling van kerkelijke vroomheid zijn zij bereid, als zij maar het ongestoorde genot van de wereld ook in koop krijgen. Zo'n godsdienst met een vast kerkelijk geloof, met een absolverende, heilig en zalig sprekende kerk en priesterschap, wil de lichtzinnigheid, van daden afkerig, graag. Zij wil met zoeken en naspeuren van de Heilige Schrift, met inwendig toe-eigenen van het goddelijk woord van genade en waarheid in Christus, die vrij maakt, met de zedelijke arbeid van het geestelijk leven, het zoeken naar het rijk van God en Zijn gerechtigheid, het worstelen om de goddelijke natuur deelachtig te worden (2 Petrus 1: 4), niets te doen hebben. Ook aan deze begeerte aan de een en aan deze antipathie aan de andere zijde komt de valse Kerk op de meest gewilde wijze tegemoet, als zij maar mag heersen en het uitzicht heeft, om haar heerschappij te bevestigen; zij verbiedt de leken het zoeken en navorsen in de Heilige Schrift en reikt hun daarvoor oude en nieuwe dogmata toe. Gehoorzaamheid aan de kerkelijke autoriteit verklaart zij voor de onfeilbare weg ten hemel, daarentegen maakt zij de ware vroomheid, het leven in Christus, verborgen bij God, verdacht, en vervolgt en belastert het.

Dat is de slimheid van de hoer, die van recht niets wil weten, maar alle betrekkingen vasthoudt, om daaruit nut te trekken. Dat is dat onzedelijk egoïsme, dat nu een liefde huichelt, dan met haat dreigt, naardat het meer voordeel oplevert. Dat is de onzedelijke consequentie, die alles toelaat, alleen niet een schending of verlaging van het eigen ik. Dat is eindelijk de onzedelijke ongevoeligheid, die van geen dankbaarheid iets weet, maar alleen ieder gebruikt en die dan wegwerpt. Die het pausdom kent, hetzij in zijn strijd met de groten en machtigen, hetzij in de kleine toestanden van een dorpsgemeente, zal de waarheid van het gezegde moeten bevestigen.

Zij, Rome, de hoofdstad van het hele rijk, de zetel van de keizer en van de hele toenmalige wereldheerschappij, had onder de schijn van liefde de snoodste zelfzucht gekoesterd, de hele wereld bedwelmd door haar staatshuichelarij en leugentaal, zodat allen zich aan haar voeten deemoedig neervleiden. Zij is groot geworden door haar arglistige staatkunde en de grote hoer heeft zich geplaatst op de troon van de heerschappij over de hele wereld; maar nu heeft haar trots gebied een einde. De maat van haar ongerechtigheden is vol; zij staat schuldig aan het bedenken en uitvoeren van alle misdaden, door het zesde hoofd van het beest (de Romeinse wereldmacht) gepleegd; zij heeft tot snoodheid aangehitst, zij is de verleidster, de bron van het kwaad. Van Rome, de grote hoer, die daar zit op vele wateren, op onmetelijke schatten, op de welvaart van alle volken, die haar hun schattingen brengen, van dat Rome geldt, wat Jeremia van Babel, Nahum van Ninevé en Hosea ten aanzien van Israël zegt: Rome is het, dat alle rijkdommen van de natiën verzwelgt, dat stromen verandert in woestijnen, waterbronnen in een dorstig land en vruchtbare akkers in dorre zandstreken vanwege de boosheid van de inwoners. Rome hoereerde met de koningen van de aarde en huichelde hun liefde, ten einde hen te verstrikken in haar netten en hen te doen kruipen aan haar voeten.

Is de ondergang van het antichristische rijk van te voren meegedeeld, zo verwonderlijk, dat zij bijna ongelofelijk schijnt en is zij de grootste troost van de bedrukte Kerk, het behaagt daarom de Heilige Geest ons die onder een ander zinnebeeld te vertonen. Rome is een hoer, waarmee de machtigen te doen hebben gehad, maar ook een van allen, omdat de geringe bewoners van de aarde het voorbeeld van de koningen volgden.

3. En hij, de engel bracht mij weg in een woestijn (in Hoofdstuk 12: 6 en 14 staat "de woestijn, in de geest (Hoofdstuk 4: 2). En ik zag een vrouw, zittende op een scharlaken rood beest. Het had nu niet slechts op zijn hoofden een van lastering, zoals in Hoofdstuk 13: 1,

maar nu het op het punt was om geheel tot de persoonlijke antichrist te worden, nu was het een beest, dat over zijn hele lichaam vol was van namen van de Gods-lastering en had zeven hoofden (vs. 9 v.) en tien hoornen (vs. 12 v.), evenals reeds in Hoofdstuk 13: 1

De wereld zonder Christus, die de levensbron is, komt aan het woord van God voor als woestijn en zodanig een is nu ook de omtrek rondom de vrouw; daar is nergens een planting van God meer, alles is woest en uitgestorven. Moge de hedendaagse Roomse Kerk ook nog hier en daar oasen aanwijzen, waar beekjes, uit de levensbron gevloeid, de oevers vruchtbaar maken, zij zullen steeds zeldzamer worden en ten slotte, als de vrouw nu geheel gemene zaak maakt met het beest, zal het alle echt Christelijke levenskiemen rondom zich doden, totdat zij ten slotte in een volledige woestijn zit. Ook zou Italië, de zetel van het pausdom in de tijd, dat de hoer door het dier wordt gedragen, ten gevolge van voorafgaande verwoestingen een woestijn kunnen wezen in de letterlijke zin van het woord en nog meer dan tot hiertoe het land van de puinhopen en ruïnen.

Hier wordt het toneel schielijk veranderd en Johannes bevindt zich uit de hemel, in welks tempelvoorhoven hij verkeerd had, onverwacht op de aarde gebracht, om een verwonderingswaardige zaak, waarvan de engel met hem gesproken had, nader te onderzoeken en dat in een woestijn. Hier wordt gezinspeeld op de naam, die Babel draagt bij de profeet Jesaja (Jes. 21: 1), welks opschrift luidt: "de last van de woestijn aan de zee. " Het oud Babel toch was door verschillende waterleidingen en takken van de Eufraat als omringd; zelfs liep de stroom midden door de stad, zodat zij scheen in het water en aan het water gelegen; het zuidergewest, dat Babylon onderworpen was en naar de kant van Arabië lag, was moerassig en na verloop van tijd woest, toen de poelen, die aan deze kant overvloedig waren, verwaarloosd werden en de Eufraat zelf zich in poelen en moerassen, die onder Babylon lagen, loosde, zodat echt die grote stad, die zo volkrijk en de zetel van het rijk was, scheen te liggen in een woestijn van de zee, dat is, in een grote samenloop van vele wateren, die het land woest en onvruchtbaar maakten, in welke zin, zoals bekend is, de Heilige Schrift dat woord neemt; want grote stromen worden daarin ook zee geheten (Jes. 19: 5 Jer. 51: 36).

4. En de vrouw, die op het dier zat, dat de kleur droeg van het reeds vergoten en nog te vergieten bloed, was bekleed met purper en scharlaken 1), met een gewaad, welks kleur uit tweeërlei rood bestond: uit het rood van het koninklijkpurper (Hoofdstuk 18: 7) en uit dat van het vers vergoten bloed (vs. 6) en op recht vorstelijke en prachtige wijze versierd met goud en kostelijk gesteente (Ezechiël. 28: 13) en parels 2) en had in haar hand een gouden drinkbeker vol van gruwelen van alle mogelijke verkeerde leringen en vol van onreinheid van haar nu vol geworden hoererij.

1) De purperen kleur is die van Rome en de kardinalen. De troon, waarop de paus wordt gedragen, de hemel, die boven hem wordt gehouden, zijn hele gevolg rondom hem en hij zelf, alle tempels te Rome, alle paleizen en elke grond, die hij betreedt, zijn met purper en scharlaken bedekt. De kardinalen kennen zich niet alleen koninklijke rang toe, maar dragen ook een purperrood kleed en zo’n hoed; zelfs de dekken van de paarden, waarop zij rijden, zijn van dezelfde kleur.

2) Mijn kind, kent u nog het verhaal van de oorsprong van de parels? De tranen van de onschuld, op aarde geweend, zijn versteend tot parels en diamanten en de fonkelende gloed van de robijnen ontstond uit schandelijk vergoten bloed. De fabel heeft een diepe betekenis. Begeer daarom nooit voor u parel of robijn!

5. En op haar voorhoofd was door een onzichtbare hand een naam geschreven, namelijk een, die a) verborgenheid was, die alleen een door Gods Geest verlicht verstand kan verklaren, evenals het schrift in Belzasars zaal (Dan. 5: 5 v.) en dus een geheimzinnige signatuur was. Die naam luidde: het grote, een ver gebied omvattende, en met gedachten aan steeds groter uitbreiding vervulde Babylon, de moeder van de hoererijen (liever: "van de hoeren", van alle zedeloze kerken en dergelijke zogenaamd godsdienstige genootschappen) en van de gruwelen van de aarde, die in kerkelijk fanatisme zijn bedreven.

a) 2 Thessalonicenzen. 2: 7

De vrouw ontvangt de naam van Babylon, d. i. verwarring, omdat zij de waarheid van het Evangelie en de Messiaanse Kerk verwart door mensenwoord en stellingen en daardoor de geestelijke toverij heeft teweeggebracht en bevorderd, ook tot ontelbare gruwelen aanleiding heeft gegeven. Het tot leugen geworden schrift op het voorhoofd luidt: "Sacrorum, Laturanensis ecclesia, omnium ecclesiarum orbis et urbis mater et caput", d. i. de heilige Kerk van het Lateraan, de moeder en het hoofd van alle kerken van de aardbol en de stad.

Moeder van de hoeren is iemand, die anderen tot hoererij opvoedt; het pausdom geeft aan anderen aanleiding, om uitwendig godsdienstig te zijn en daarmee het ware wezen van de godsdienst te vergoeden. Het is, zoals bekend is, een algemeen heersend geloof in de Roomse Kerk, dat vervulling van uitwendige kerkelijke plichten voldoende is, de priesters zijn met het volk volkomen tevreden, als het maar uitwendig het pausdom belijdt, het overige is een onverschillige zaak. Met de grootste strengheid wordt vastgehouden, dat ieder ‘s zondags een mis hoort; het is daarbij voldoende, dat men vóór de Kerk de bel hoort, neerknielt, zijn kruis maakt enz. Heeft men dat echter eenmaal een zondag verzuimd, dan moet het in de biecht worden beleden en met enige Ave-Maria’s is de zaak ten einde. Goddank! niet alle Katholieke geestelijken zijn zo en daarom maken wij onderscheid tussen pausdom en Katholicisme; dat echter uiterlijk zo’n schijnheilig wezen in de Roomse Kerk ontzaglijk verbreid is, wie kan dat loochenen? Dat valse wezen noemen wij pausdom.

Over de tijd, waarop dit gezicht zal worden vervuld, wordt het gezegde bij Hoofdstuk 18: 5 "Re 18: 5" vergeleken.

In Hoofdstuk 12 is de Vrouw het beeld van de Oud- en Nieuw-Testamentische gemeente van de Heere in haar zuiverheid als goddelijke lichtdraagster. In Hoofdstuk 17 is zij de afgevallen, ontrouw geworden Kerk, die tot hoer geworden is. Als de met de zon beklede vrouw, moest de Kerk met haar licht, dat immers van haar afstralen moest, de duisternis rondom haar doen opklaren. Zoals een zuurdeeg moest zij het mensdom doordringen: "niet door kracht of door geweld, maar door Mijn Geest, spreekt de Heere Zebaoth (Zach. 4: 6). Dit was haar bestemming. De hoer is het tegendeel van dit alles; in plaats van haar koninklijk Hoofd en Heer alléén aan te hangen, leunt zij op de hoofden van het beest (vs. 9) en in plaats van met de hemelse glans van de zon, is zij nu met de aardse kleren van purper, scharlaken, goud en edelgesteente getooid (vs. 4); voor de lijdenskelk van haar Heere, drinkt zij uit de gouden drinkbeker vol van gruwelen en onreinheden (vs. 4). Het zijn dan ook niet de gelovigen, de levende leden, die zich over zodanig een Kerk verblijden of over haar ondergang weeklagen; nee, het zijn de groten en rijken van deze aarde, de koningen die met haar hebben gehoereerd, de kooplieden, die door haar zijn rijk geworden. De verbasterde en afgevallen Kerk heeft de koningen en machthebbers niet verontrust, hen niet over hun zonden bestraft of gewaarschuwd, maar hun de weg naar de hemel echt vrij en gemakkelijk voorgesteld. Zij heeft aan hen slechts de dienst van een toom gedaan om de volken rustig en in bedwang te

houden, was ook voor hen een van de middelen, om hun gezag te steunen en de rust en orde in stand te houden. Daarom is het geen wonder, dat de koningen haar oordeel beklagen. (Hoofdstuk 18: 9, 10). De koop- en zeelieden was de Kerk evenzeer behulpzaam als band tot behoud van de vrede, onder wier bescherming handel en nijverheid begunstigd werden, en grote verdiensten en geldsomloop gezien werd (18: 13 heeft niet luide getuigd en gewaarschuwd tegen al de zorgeloosheid en gerustheid, overdadigheid en weelderigheid, waaruit de kooplieden gewin trokken; veeleer heeft ze er zichzelf genot door proberen te bezorgen en zichzelf door toegeven aan werelds vermaak en weelde meer en meer verwijderd van haar waar en enig standpunt. In plaats van de schapen op te zoeken, heeft zij hun wol gezocht. In plaats van omgord te zijn met kracht uit de hoogte en te getuigen van de parel van grote waarde en de stad die fundamenten heeft en die toekomende is, heeft zij haar vlees gevoed tot begeerlijkheid en zichzelf behaagd in haar aardse tooi. Zij heeft eindelijk door haar zouteloosheid en aardsgezindheid, het bederf van de wereld en het gerust leven in de zonde bevorderd, in plaats van het krachtig tegen te staan (18: 14-19; 19: 2). De heiligen in de hemel, de getrouwe getuigen van Jezus, de apostelen en profeten verheugen zich over de val van Babel; zij zelf hebben dit oordeel over lang van God begeerd; want van hun bloed is de hoer dronken geworden" (17: 6; 18: 20-24; 19: 2). De hoer van het Nieuwe Testament heeft dezelfde bloedschulden als de Oud-Testamentische; want ook Jeruzalem heeft de profeten gedood en de gezanten van God gestenigd; ook hebben de Joden Christus en Zijn apostelen gedood, menend God een dienst te doen (MATTHEUS. 23: 29-37; 21: 35-39 Wij moeten daarbij ook niet alleen aan de latere bloedgetuigen denken: aan een Johannes Huss, aan de Waldenzen, Hugenoten, de Engelse en Hollandse bloedgetuigen; ook niet slechts aan hetgeen nog te gebeuren staat volgens het profetisch woord; maar hier komt ook in aanmerking: "wie zijn broeder haat, is een doodslager. " (Joh. 3: 15). Daar waar levende Christenen van de bestuurders van de Kerk, hetzij bedekt of meer openbaar verdrukt of achter geplaatst worden, waar een valse theologie het geloof uit de harten van de jeugd scheurt, waar een voorganger de stillen in de lande, uit vijandschap van het geloof, prijs geeft en terugstoot, waar wij zelf op enigerlei wijs tegenstaan of ons schamen de smaad op ons te nemen, de dienstknechten van de Heere betamende, daar is een doodslag gepleegd tegen de heiligen van God. Vraagt men ons nu naar de vervulling van dit gezicht aangaande de Babylonische hoer, zo vinden wij die noch in de Rooms-katholieke Kerk uitsluitend, noch in de massale Protestantse, zoals sommigen dit vaststellen, volgens een eenzijdige opvatting uit een sektarisch-separatistisch standpunt. Wij Protestanten hebben helaas wel reden op onze eigen borst te slaan en ons te verootmoedigen; maar daarom verlaten wij niet in overhaasting onze Kerk, met eigenmachtig ontijdige toepassing van hetgeen ons in Openbaring 18: 4 gewaarschuwd wordt, evenmin als onze Heere Jezus de diep verbasterde Kerk van Zijn tijd heeft verlaten; want ook de kleinste sekte blijft op de duur niet vrij van hoererij. En hier geldt het voor ons om het Openbaringswoord juist te vatten en toe te passen. Hier is "lijdzaamheid en geloof van de heiligen" nodig. Want de hoer is niet de stad Rome alleen of de Kerk van Rome uitsluitend, maar uit de hele Christenheid het geesteloze gedeelte, dat zich slechts Christen noemt, zonder intussen Christus’ geest of zin te bezitten. Zij heet Babel, dat is "verwarring", want het valse Christendom is echt een verwarring, ofschoon dan ook verdeeld in verschillende sekten en godsdiensten; maar onder alle godsdiensten, partijen of sekten van de Christenheid leeft en bestaat de Christus-gemeente, die de met de zon beklede vrouw is. De bedorven afgeweken Christenheid is een hoer gelijk, die alles volgens haar begeerlijkheid uitlegt en bepaalt en slechts vlees (het ijdelijke wél-leven) en eer op het oog heeft, een open oor heeft voor alle verleidende dwaalgeesten en zich daardoor verder van de waarheid laat aftrekken en zich ten slotte verenigt met de aanbidders van de natuur en van de wereldgeest. Maar het blijft ook waarheid, dat de Roomse en Griekse kerken met meer recht dan de Evangelische in het wezen van de hoer zijn gegrond. Ten tijde van Johannes is Babylon Rome geworden. Volgens

Openbaring 17: 18 wil dit ook zo verstaan zijn. Nu is daarmee geenszins de ons bekende geografisch-historische stad Rome bedoeld, maar hier geldt de geestelijk verborgen profetische betekenis. Rome was het bekende middenpunt van de wereldse macht, de draagster van de tijdgeest naar alle zijden van de wereld. Juist deze geest, die het Romeinse wereldrijk bezielde, is in de Kerk binnengedrongen en heeft in haar westelijk gedeelte uit Rome een naar bedekte wereldheerschappij trachtenden kerkstaat gevormd en in het oostelijk gedeelte uit Byzantium een onder wereldlijke macht knechtelijk zuchtende staatskerk gevestigd, met die overeenkomst, dat beiden van de Geest van Christus en de kracht van het Evangelie verstoken blijven door de elementen van wereldsgezindheid, die haar beheersen, volgens Gal. 4: 9 Kol. 2: 20 De Roomse kerk is niet alleen in haar bestaan maar ook in haar grondslagen hoer; zij heeft de treurige voorrang "moeder aller hoererijen te zijn" (Openbaring 17: 5); zij is het ook, die zich bij voorkeur beroemt: "ik zit als een koningin en ben geen weduwe en treurigheid zal mij niet genaken. " (18: 7)

Dat door deze vrouw de stad Rome met haar heerschappij wordt verstaan, blijkt uit de hele beschrijving, die hier volgt, inzonderheid uit het vijfde vers, omdat zij het groot Babel genoemd wordt, namelijk geestelijker wijs verstaan, zoals Hoofdstuk 14: 8 en 16: 19 Uit het volgende negende vers, omdat van de engel verklaard wordt, dat de zeven hoofden van dit beest, waar de vrouw op zat zeven bergen zijn en in het laatste vers daar uitdrukkelijk gezegd wordt, dat deze vrouw de grote stad is, die het koninkrijk heeft over de koningen van de aarde, dat op Rome alleen past. Dit is zo duidelijk, dat niet alleen de voornaamste oudvaders en al de Gereformeerde leraars hiermee eens zijn, maar ook vele pausgezinde uitleggers. Maar deze laatsten beweren, om het antichristendom van hun paus en pausdom te weren, dat dit van de stad en de heerschappij van Rome verstaan moet worden, alleen terwijl zij onder het gebied van de heidense keizers geweest is en de Christenen heeft vervolgd, n. l. over drie honderd jaren na Christus geboorte tot de tijd van Constantijn de Grote. Maar deze worden uit het vervolg van deze twee hoofdstukken gemakkelijk weerlegd. Ten eerste omdat het heidens Rome, andere koningen en volken, die zij onder zich hebben gebracht, niet tot hun afgoderij drongen, maar die hun gewone superstitie pleegden te laten volgen. Ook de Joden hebben zij hun eigen godsdienst gelaten, totdat zij tegen hen gerebelleerd hebben. Omdat deze vrouw met de kelk van haar hoererij, dat is afgoderij, alle koningen en volken dronken maakt. Ten tweede, zo kan op het heidens Rome niet gepast worden hetgeen vs. 12 wordt gezegd, dat de tien koningen, die hun macht het beest gegeven hebben, opeens hun macht ontvangen hebben met het beest, aangezien de oude Romeinen degenen, die zij onder haar gebied hebben gebracht, allengs van tijd tot tijd haar met geweld hebben onderworpen en niet door de onderlinge bewillingen en samenspanningen. Ten derde, omdat het beest en deze vrouw, die daarop zit, d. i. de antichrist en de stad van Rome hier gedurig samen worden gevoegd, omdat het heidens Rome, zolang het heidens geweest is, eigenlijk de stoel van de antichrist niet is geweest, maar die namaals pas is geworden. En daarom wordt gezegd, dat het beest nog uit de afgrond zou opkomen en daarna ten verderve gaan. Ten slotte, omdat de droevige en exemplaire, ondergang van de stad Babel, waarvan het volgende hoofdstuk in het brede spreekt, niet kan worden verstaan van het heidens Rome, omdat het zulks nooit overkomen is, zolang het heidens is geweest; maar heeft daarna onder de honderd jaren onder de keizers in goede stand geweest, zoals uit de geschiedenis blijkt. Het is wel waar dat het door de Gothen, Vandalen en anderen is ingenomen, maar is kort daarna weer tot zijn vorige stand gebracht. Omdat het openbaar is, dat de ondergang van dit Babel, waarvan in het volgende hoofdstuk gesproken wordt, nimmermeer eindigen zal zoals in Hoofdstuk 18: 2, 21 getuigd wordt. Dit is zo duidelijk, dat enige pausgezinde uitleggers zelf bekennen, dat hetgeen hier en in het volgende hoofdstuk voorzegd wordt, moet verstaan worden van de stad Rome, die tegenwoordig is, maar om het antichristendom van haar te weren, verzinnen zij een ander

gedichtsel, n. l. dat een weinig vóór het einde van de wereld, tien heidense koningen, men weet niet uit welke hoek van de wereld zullen komen en met de antichrist uit de stam van Dan aanspannen en de hele wereld innemen, de paus van Rome verjagen en de antichrist in zijn plaats stellen en hun heidense afgoderij alle volken opdringen. Dit alles in drie en een half jaar vóór het einde van de wereld. Rome zal dan met al haar rijkdom verbranden en dan nog daar rouw over drijven, dat voor deze ook is weerlegd en tegen alle menselijke oordeel en rede strijdt.

Dit beest is het Roomse gebied, dat door de zeven op elkaar volgende soorten van regering is bestuurd geworden, die in het zevenbergige Rome hun troon hadden en in tien koninkrijken eindigt, die het zevende hoofd van het beest, dat is de paus, onderworpen zijn, ten dienste staan en waardoor hij zijn wil uitvoert. Dit beest is scharlakenrood, evenals de draak, zijn meester (Hoofdstuk 12: 3) wegens zijn grimmigheid tegen de Kerk en het vergieten van het bloed van de heiligen. Het is vol van namen van godslastering van allerlei goddeloosheid en godslasterende godsdienst, afgoderij, bijgeloof en duivelarij.

Opdat elkeen het weet, wie de vrouw is, die ons hier wordt voorgesteld en opdat ieder, die Circe, die drievoudige tovenares vliede, schrijft Hij haar naam aan het voorhoofd, opdat allen die lezen. Hij noemt mysterium het verstaan en de betekenis van de verborgenheid. Want per tropum wordt Rome Babylon genoemd, welk woord betekent "verwarring"; en Rome heeft immer de allergrootste verwarring in de Kerk ingevoerd.

6. En ik zag wat van al het bevreemdende mij het allermeest moest bevreemden, dat de vrouw in ontwijfelbare toestand van dronkenschap was en wel, zoals ik in de geest duidelijk opmerkte, dat zij dronken was van het bloed van de heiligen, die zij had omgebracht en van het bloed van de getuigen van Jezus, waarvan zij had gedronken. En ik verwonderde mij toen ik haar zag met grote verwondering en wist niet te ontraadselen, hoe het zo ver met de vrouw was gekomen en hoe het nog aflopen zou.

Deze dronkenschap van het bloed van de ware discipelen van Jezus, deze dronkenschap, waarin de pauselijke Kerk zich hoogmoedig beroemt op haar vervolgingen en orgiastisch jubileert in het huis van God, maakt de mate van haar gruwelen vol en doet de bevreemding van de ziener tot het toppunt van verwondering klimmen. Wel verzekert zij zelf, dat zij niet dorst naar bloed; maar zij heeft kruistochten gepredikt tegen de ketters en zelfs een Bossuet en de fanatieken van de priesters van onze tijd roemen als hun grote daden, dat op hun aandrang de ketters verbrand zijn; zij verheerlijken een Lodewijk XIV om zijn dragonnades tegen zijn Protestantse onderdanen. Zij beveelt niet de bloedbruiloft, maar zij viert het welgelukken door feestelijkheden. Met zo’n fanatisme, godsdienst-overspanning als goddelijke staatkunde gestempeld, is geen bloeddorst op aarde te vergelijken. Het is specifiek onderscheiden van elke andere dronkenschap van de ziel, die is demonisch door de mensenmoordenaar vanaf het begin geïnspireerd en daarom voor geen menselijk medelijden, voor geen ontferming vatbaar. Maar tevens is die met zo’n schaamteloos pralende overmoed gepaard, dat Johannes in de grootste verwondering wordt gebracht.

Is het de vreselijke ontwikkeling van de omkering van de waarheid in leugen, in deze vrouw als het ware belichaamd, die Johannes in verwondering zet? Of kan hij de verhouding niet begrijpen, waarin de vrouw hier tot het dier staat? Inderdaad, hoe kon hij in zijn dagen, waarin de macht van de wereld zich tegen de Kerk begon te verzetten en zich tot de eerste ontzaggelijke strijd gereed maakte, waarin zij Gods volk dreigde te vernietigen, er een

voorstelling van hebben, dat de afgevallen Kerk, die echter nog altijd Kerk, vrouw bleef, eens zou worden gedragen door het beest, de macht van de wereld?

Deze engel wijst de ziener op het oordeel over de grote hoer, die op vele wateren zit, met wie de koningen van de aarde gehoereerd hebben, en de wijn van wier hoererij de aardbewoners dronken heeft gemaakt. De vrouw op het beest in de woestijn noemt zichzelf het grote Babylon, de moeder van de hoererijen en van de gruwelen van de aarde. De vrouw en Babylon en de hoer onderscheiden zich enkel als kringen met één zelfde middelpunt en zijn dus concentrische begrippen. Dat Babylon het pausdom is, is reeds in 14: 8 aangewezen. In ruimere zin wordt zij vrouw, in engere zin hoer genoemd. Vrouw heet de hele afvallige Christenheid, wanneer zij in de toekomst de Christelijke godsdienst heeft afgeschaft en de grote hoer heet in de toekomst de Roomse hiërarchie te midden van de zo-even genoemde Christenheid, omdat zij het Evangelie sinds oude dagen bestreden en terzijde geschoven heeft en bij de afschaffing van het Christendoms een hoofdrol heeft gespeeld. Vrouw beduidt zo meer de afvallige Christenheid in het algemeen, hoer de in haar midden huisvestende en heersende hiërarchie, beiden zijn echter niet zeer van elkaar onderscheiden. De vrouw of de Christenheid is door afschaffing van het Christendom van Christus, haar man, gescheiden. De hoer zit op vele wateren, de vrouw zit op het beest uit de afgrond, of op het beest in de woestijn. De wateren, waarop de hoer zit, zijn volken, schaar, natiën en tongen (17: 15); de vrouw is de grote stad, die het koninkrijk heeft over de koninkrijken van de aarde (17: 18), die vroeger geestelijker wijze genoemd werd Sodoma en Egypte (11: 8), daarom Europa of de afvallige Christenheid.

7. En de engel, die de vraag van mijn hart, die in mijn verwondering lag opgesloten, verstond, zei tot mij: "Waarom verwondert u zich? immers alleen omdat u de geschiedkundige verwezenlijking van hetgeen u in het gezicht heeft gezien, voor niet mogelijk houdt. Ik zal u zeggen de verborgenheid van de vrouw, hoe het zo ver met haar is gekomen en hoe het ten slotte met haar aflopen zal en de verborgenheid van het beest, dat haar draagt, dat de zeven hoofden heeft en de tien horens, hoe het met dit dier, met zijn verhouding tot de vrouw en met zijn hoofden en hoornen gesteld is.

Het is alsof de engel de apostel toespreekt met dat woord van de Heere: "u kleingelovige, waarom heeft u gewankeld? " De hemelse gezant verwondert zich, zoals zich eens de Heere verbaasde over het ongeloof van de inwoners van Nazareth. Ach! dat de menselijke natuur kortzichtig genoeg is om overal aan het zichtbare te blijven hangen! Hoe moeilijk gelooft men dat de goddelozen "als in een ogenblik worden tot verwoesting en te niete worden van verschrikking".

8. Het beest, dat u in vs. 6 als de drager van de vrouw gezien heeft, was in de voorvaderen van hem, die het heden, dat is, ten tijde, dat het gericht vervuld wordt, verwezenlijkt heeft, niet en is niet. Het heeft reeds een dubbel verleden achter zich; het ene, toen het reeds een of twee maal was, het andere, toen het reeds eenmaal of tweemaal niet meer was en eveneens heeft het nu een dubbele toekomst. De eerste is van het standpunt van het niet meer zijn op aarde en dat is dit: het zal opkomen uit de afgrond, waarin het gevaren is Re 9: 1 en het tweede van het standpunt van zijn weer aanwezig zijn en dat is: het zal ten verderve gaan (Hoofdstuk 19: 20). En, wat het heden aangaat, zij, die op de aarde wonen, degenen, onder de mensenkinderen, die niets meer dan kinderen van de mensen of van de aarde zijn (Gen. 6: 2), zullen, vervullende wat in Hoofdstuk 13: 3 v. als gevolg van de weer genezen dodelijke wond van het een hoofd werd gezegd, verwonderd zijn (a) welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens van de grondlegging van de wereld (Hoofdstuk 13: 8), terwijl daarentegen de

uitverkorenen voor de verleiding tot dwaling bewaard blijven) zij zullen zich verwonderen, alsof in het dier een goddelijke majesteit was geopenbaard, waarvoor men nog in aanbidding moet buigen. Zo zullen zij verbaasd zijn, ziende het beest als een zodanig, dat was en niet is hoewel het is (volgens betere lezing: "en weer is.

a) Exod. 32: 32 Filippenzen 4: 3

Het woord van de Heere in MATTHEUS. 24: 21 : "dan zal grote verdrukking wezen hoedanige niet is geweest van het begin van de wereld tot nu toe en ook niet zijn zal", in zijn diepste en rijkste betekenis is zonder twijfel gemeend van de verdrukking of de geloofsverdrukking ten tijde van de antichrist. Dat kan zonder twijfel des te minder van een lichamelijke verdrukking bedoeld zijn, want voor een zodanige is in de geloofsvervolgingen van de vorige tijden de maat reeds geheel uitgeput, zodat er zeker geen kwelling of marteling meer is, waarmee de gelovigen niet reeds eenmaal vervolgd en verzocht zouden zijn geweest, om hun Heer af te zweren (Hebr. 11: 33 vv.). Bij dat woord wordt veelmeer gesproken van een geestelijke verdrukking of ellende, waarbij het gevaar, om ook in de dwaling te worden ingetrokken, zo groot is, dat ook de uitverkorenen onder haar zouden bezwijken, als God niet op bijzondere wijze Zich van hun aantrok. Wij hebben in die tijd het meesterstuk van alle satans-leugen te wachten, de kroon van alles wat hij ooit verzonnen en in het werk heeft gesteld, om mensenzielen te verblinden en te misleiden. Wij moeten ons dus dadelijk van het begin aan op iets monstrueus of ontzaggelijks voorbereiden, omdat alleen iets van die aard in staat zou zijn, de reeds gangbare of reeds eenmaal aanwezige leugen in kracht van verleiding te overtreffen. In de regel stelt men zich tevreden met de voorstelling, dat de antichrist een genie zou zijn vol menselijke boosheid, een tegenstander van het Christendom, die met reuzen-energie optrad, wie de satan zijn krachten leent, om door hem de strijd van zijn rijk tegen het rijk van God tot overwinning van het eerste te volbrengen, dat hem echter door het weer verschijnen van Christus, die de antichrist met het zwaard van zijn mond ombrengt, nog op het laatste beslissende ogenblik mislukt. Bij zo’n algemeenheid zweeft echter de voorstelling al te zeer in de lucht en heeft geen echt tastbare vorm, omdat men noch kan inzien, hoe een enkel mens in zijn toch altijd slechts kort leven op aarde tot zo’n energie van boosheid kan komen, dat hij juist tot de "mens van de zonde" (2 Thessalonicenzen. 2: 3) wordt, noch ook hoe de mensen ertoe komen, om zich achter hem te verwonderen (Hoofdstuk 13: 4 v.) en tot zijn aanbidding te besluiten. Wat het tweede punt aangaat, blijft een goddelijke verering, zoals die ten tijde van de Romeinse keizers van Augustus af gewoon was, en zoals die ook Napoleon I eiste en verkregen zou hebben, als hij zijn doel, de wereldmonarchie, bereikt had, altijd slechts een figuurlijke een formele een afgedwongene en gehuichelde. Of beschouwt men ze als ten tijde van de Romeinen, als enkel staatsetikette, die niets meer is, dan als een tiran ze als werkelijke erkenning van zijn godheid zou willen eisen, dan zou men uit vrees voor de wreedheid en onbuigzaamheid van zijn waanzinnigheid hem die geven, maar toch daarbij in het hart hem voor een waanzinnig, vloek- en doemwaardig monster houden. Men zou zeggen, dat hij bij alle op geheel gewone en bekende weg door moed en kracht, geluk en toeval verworven grootheid toch niets anders is dan een sterfelijk mens, die na korte tijd tot zijn stof zal wederkeren en bij zo’n eis zich niet zozeer over de grootheid van zijn heerlijkheid, als veeleer over de grootheid van zijn zelfverheffing verwonderen en in het diepste van het harten hem verachten en verafschuwen. Zo is het echter niet met de aanbidding of goddelijke verering, waarvan het beest, de mens van de zonde het voorwerp is. Dat is geen gedwongen en gehuichelde, ook geen formele of rituele, maar komt voort uit inwendige overtuiging en vrije drang als het product van een verwondering, die van zijn gelijke niet heeft en van een verwondering, die tot enthousiaste geestdrift wordt, zodat men de eer, die slechts God en Christus toekomt, op het dier overdraagt, ervan zegt: "wie is

het beest gelijk? " als ware het in waarheid God en in dezelfde adem voortgaat: "wie kan tegen het beest strijd voeren? " alsof het de onverwinnelijke Christus zelf was. Wat het eerste punt aangaat, ook ten opzichte van hetgeen mensen hier op aarde van ongeloof en boosheid kunnen verzinnen en uitrichten, kan het bekende spreekwoord worden toegepast: "er geschiedt niets nieuws onder de zon. " Wil men met het begrip van "de mens van de zonde, de zoon van het verderf, die zich tegenstelt en verheft" bij een mens in de gewone zin blijven staan, dan is dit begrip reeds lang uitgeput, men zou menige naam kunnen noemen, die dus waard zou zijn de titel van antichrist te verkrijgen en zou ten slotte in twijfel komen, of die in het algemeen van een enkel persoon in de uitsluitende zin van het woord bedoeld was, maar daarmee de duidelijke klank van het woords in 2 Thessalonicenzen. 2: 3 vv. verlaten. Reeds deze overwegingen zullen de mening, die wij nu nader gaan ontwikkelen over de persoon van hem die op onze plaats onder het dier moet worden verstaan, omdat dit in hem zijn volle ontwikkeling vindt, om hun zeldzaam, het gewoon verstand beledigend karakter niet laten voorkomen als meteen te verwerpen, maar juist daarom de opmerkzaamheid doen trekken. Misschien zal zij de lezer nog als de enig juiste voorkomen, wanneer het nu ook door middel van deze gelukt de zin van de woorden in vs. 9-11, waarvan de verklaring niet met behulp van het gewoon verstand kan worden verkregen, zoals er uitdrukkelijk voor staat, uiteen te zetten. Wij gaan uit van het slot van het vorige vers, dat de verwondering over het dier daaruit afleidt, dat men het ziet als een, dat geweest is en niet is, hoewel het is. Dat toch is het karakteristiek teken van Christus, die in Zijn aardse openbaring eerst was, vervolgens na Zijn heengaan in de onzichtbare wereld een schijnbaar niet zijn op aarde had, maar ten slotte uit de hemel terugkomt en nu opnieuw daar is. Op dit weer aanwezig zijn (de parousia) van Christus zinspeelt de uitdrukking van de juiste lezing: cai parestai ("en weer daar zal zijn" in het verband van de tekst zoveel als "weer daar is zonder twijfel. Men zal dus van die persoon de indruk hebben, dat als de terugkomst van Christus heeft plaats gehad en wel daarom, omdat die werkelijk en echt reeds eenmaal in de wereld is geweest, maar vervolgens voor geruime tijd niet meer voor de aarde bestond en nu, wat voor alle andere mensen na hun heengaan een onmogelijke zaak is en voor Christus alleen voorbehouden, een weer zijn of weer op aarde leven met al de gevolgen, die het in zich sluit, heeft verkregen. Dat geeft alleen dan een denkbare gedachte, als die persoon, waarvan gesproken wordt, niet een nieuw eigenlijk mens is, maar een vroegere, die uit de andere wereld in deze is teruggekeerd, een, die eerst daar geweest is. Maar van waar hij teruggekomen is en in het leven teruggekeerd, dat is nu zeker niet de hemel, maar, zoals aan het begin van het vers uitdrukkelijk gezegd is, de afgrond. Nu wordt ons ook de hele eerste helft van het vers langs gemakkelijker en korter weg verstaanbaar, dan die wij boven met een omstandige beschrijving moesten bewandelen, zolang dit resultaat nog niet was verkregen, dat de antichrist met dit dier bedoelt, die in de persoon van een Napoleon VIII optreedt, geen ander is dan dezelfde Napoleon I, die sinds lang is gegaan naar zijn plaats, maar nu lichamelijk terugkeert: Het beest, dat u gezien heeft was voor de geschiedenis van de wereld van 1797-1815 d. i. 18 jaren en is niet gedurende omstreeks 160-170 jaren; en het zal opkomen uit de afgrond en ten slotte, als zijn laatste lot wordt volvoerd, ten verderve gaan, waarom hij ook de "zoon des verderfs" in 2 Thessalonicenzen. 2: 3 heet. De afgrond, waaruit hij gekomen is, was nog niet het enige verderf, maar dat is eerst de poel, die van vuur en zwavel brandt (Hoofdstuk 19: 20; 20: 10 en 14). Eens had de verleider tot Jezus gezegd, toen hij hem alle koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid toonde: "dit alles zal ik u geven, als U neervallende mij zult aanbidden; " maar hij vond in Hem zijn man niet. Toch heeft de satan iemand nodig, die zijn aanbieding aanneemt, als hij zijn laatste plannen over de mensen zal verwezenlijken; hij heeft daartoe een mens nodig en toch kan hij weer geen gebruiken, die voor de anderen een van huns gelijken is en zich nooit onder hen met werkelijke erkenning van zijn persoonlijke majesteit op de troon van God zou kunnen zetten, geen, die zij van kind af hebben zien opgroeien en zich

ontwikkelen en langzamerhand tot een zekere grootheid zien opstijgen en van wie zij tevens weten, dat hij evenzo weer zal afnemen en tenslotte in het stof zal eindigen. Wat moet dan nu de satan beginnen? Zal hij zich niet wenden tot diegenen, die hij uit de mensen in de afgrond bij zich heeft en met wie hij van aangezicht tot aangezicht kan handelen? En als het dan lukte iemand te verkrijgen, en als het hem door God werd toegelaten, die in het leven terug te brengen, zou hem dan niet een "verwondering" verzekerd zijn? En tot wie zou hij zich liever wenden dan tot een grote wereldveroveraar, die reeds vroeger eenmaal op het punt was, alle rijken van de wereld en hun heerlijkheid te verkrijgen, maar die met smartvolle teleurstelling in zijn verwachtingen, met verbeten woede over zijn lot uit dit leven is heengegaan? En of hij wel bij die, die wij op het oog hebben, eveneens een "ga weg van mij, satan" want er staat geschreven: "u zult de Heere uw God aanbidden en Hem alleen dienen" ten antwoord zal krijgen? Wij handelen niet nader over deze voorvallen in een andere wereld, waarvan wij slechts een gedachte hebben, maar die wij niet kunnen doorgronden; wij moeten integendeel de bedenking opperen: hoe kan God laten plaats hebben wat de duivel voor heeft? Hoe kan Hij Zijn handen ertoe lenen, dat een van die uit de afgrond terugkeert? Eens moet toch die ellendige onbeslistheid onder de Christenen, waarin men zo graag op twee gedachten hinkt, ophouden en een laatste beslissende strijd tussen het rijk van het licht en het rijk van de duisternis plaats hebben, omdat het rijk van God niet in zijn heerlijkheid kan komen voordat het rijk van de satan volledig en openlijk verschenen is en door een krachtige slag overwonnen. De opwekking van het beest verliest ook veel van het bevreemdende, dat zij bij de eerste blik heeft, als wij bedenken, dat die niet zo geheel alleen staat. In Hoofdstuk 20: 4-6 zullen wij van een eerste opstanding uit degenen, die in het paradijs zijn overgebracht, horen, van de noodzakelijkheid van deze wordt men echter pas overtuigd, als een eerste opstanding uit de beslotenen in de afgrond ten minste in een enkel geval en tot een buitengewoon doel is voorgevallen. En even als nu de opgewekte uit de afgrond na het oordeel dat over hen gekomen is, in de verdoemenis gaat en de poel van zwavel en vuur als het ware inwijdt, zo komen degenen, die uit het paradijs weer in de wereld zijn ingeleid tot heerschappij voeren met Christus en het duizendjarig rijk (Hoofdstuk 20: 6) en wijden als het ware de nieuwe hemel en de nieuwe aarde in. Van deze kring van gedachten uitgaande, zal ons nu ook het volgende gemakkelijk worden om te begrijpen.

"Het beest, dat u gezien heeft, was en is niet, maar staat op het punt om uit de afgrond op te stijgen en zal in het verderf neerstorten. " Het beest, dat Johannes het laatst zag, is het beest in de woestijn, vroeger het beest uit de zee. Het beest in de woestijn kan evenwel niet bedoeld worden, wanneer de ziener zegt: "Het beest was en is niet; " want het beest in de woestijn, de volksheerschappij, is in dezen tijd de zesde wereldmacht, die door het zesde hoofd wordt afgebeeld, dat naar vs. 10 is, na de val van de vijf eerste wereldmachten. Het beest, dat was en niet is, is het beest uit de zee, namelijk het Tienkoningschap zonder het Pausdom, dat als hoer bestaat en op het beest in de woestijn rijdt, nadat juist het beest in de woestijn het Tienkoningschap heeft doen vallen, zodat het niet meer is.

Sinds de Heere dat woord uitsprak "het is volbracht", bestaat eigenlijk het beest niet meer; het is verzwakt en vernederd en hoewel het zich opnieuw heeft opgeheven uit de afgrond en weer is, zo kan het niet gezegd worden te leven, al heeft het de hel verlaten, waarin het geworpen was, al is het opnieuw verrezen om strijd te voeren tegen de heiligen. Daarom is het dwaas om er vrees voor te koesteren. En al verheft zich heden ten dage na duizendjarige sluimering opnieuw de heerschappij, die daar strijd voert tegen Gods grote Zoon, dat baart ons geen angst; het is slechts zolang de Heere het toelaat en op Zijn tijd moet de vijand terugkeren tot de afgrond, waarin hij is neergeworpen.

Purper en scharlaken zijn de hoogste en heerlijkste en dierbaarste kleuren een dracht van de koningen; hiermee is de hoer bekleed, die zich de koningin noemt (Hoofdstuk 18: 7). Dit is de kleding van haar dienaars de kardinalen, het is al goud en kostelijk gesteente, wat er blinkt in haar driedubbele kroon, gewaad, altaren, beelden; door zijn geestelijke hoererij heeft de paus onbedenkelijke schatten vergaderd, waardoor hij opgeblazen is in hoogmoed en dartel in alle wellusten. Zij heeft een gouden beker in haar hand, zoals de hoeren haar boelen minnedrank ingeven, om hen tot onreinigheid op te wekken, zo heeft deze ook een bijzonder middel om de wereld tot afgoderij te verlokken, wel een schone en uiterlijke schijn hebbend, maar van binnen vol onreinigheid en gruwelen zijnde.

Dat het zal opkomen, duidt aan, hoe het ten tijde van Johannes nog niet was, ten minste nog niet openlijk in de wereld verschenen, maar zeker en allengs zou opkomen, openbaar verschijnen en tot grote heerlijkheid geraken. Het was in het gezicht van Johannes en is nog niet, hoewel het echt in beginsel en zaad toen ter tijd is (2 Thessalonicenzen. 2: 7) en dan zeker openbaar zijn zal. Velen menen, dat kan worden vertaald "en het zal er zeker zijn. "

De bedoeling van die naam is, dat door het beest moet worden verstaan een zeker Rooms gebied, waarvan men geheimzinnig met waarheid kan zeggen, dat het geweest is en niet meer is en evenwel nog is, d. i. dat het echt in wezen is, hoewel onder een andere gedaante, dan het zich van te voren had vertoond, zodat men van dit rijksgebied als in een geestelijk raadsel kon zeggen, dat het was en niet was. Het Romeins gebied, door Julius Caesar gesticht, zou door de Gothen en andere barbaarse volken verwoest worden, zodat het niet meer zou zijn en evenwel zou zijn, dat is hernieuwd en als verwekt worden in het Rooms-pauselijk gebied, dat dezelfde gronden en eigenschappen zou hebben als het oud verwoest Rooms gebied.

9. Hier, bij hetgeen ik nog meer bepaald zal zeggen over het geheim van het dier, is het verstand, dat wijsheid heeft op zijn plaats. Die datgene, wat ik wil zeggen, zal verstaan en verklaren, moet juiste begrippen hebben van staatkunde en godsdienst, diep zijn ingedrongen in het woord van God en vast staan in het geloof in zijn Heiland, maar ook behoorlijk thuis zijn in de gebeurtenissen en toestanden van het dagelijks leven en zich door de Heilige Geest laten verlichten en besturen. De zeven hoofden van het dier, of van dat land en dat volk, waaruit de antichrist voortkomt, evenals eens uit Israël de Christus van God (Hoofdstuk 12: 2), zijn zeven bergen, waarop de vrouw zit. Met dat getal komen reeds uitwendig de zeven heuvels overeen, waarop de vrouw, ten gevolge van haar resideren, te Rome gezeten is. Tevens komen zij met dit haar zitten inwendig overeen, in zoverre zij zich tot dragers van haar grondstellingen maken, haar ook niet laten vallen, als zij zelf het toppunt van hun ontwikkeling hebben bereikt en zelfs dan, als het met haar tot de val moet komen, die omverwerping niet zelf volvoeren, maar alleen in haar belang laten plaats hebben, dat anderen die volvoeren (vs. 1 v.).

Dat nu de stad Rome op zeven bergen was gebouwd, is uit alle oude schrijvers genoeg bekend, die waren de berg Capitolinus, Palatinus, Caelius, Aventinus, Esquilinus, Viminalis en Quirinalis, waarom zij ook bij enige oude schrijvers de zevenbergse stad genoemd wordt.

10. En het zijn ook, wat hun betekenis voor het dier zelf aangaat, zeven koningen, niet enkele personen, maar in vereniging met allen, die zich tot een eenheid van datzelfde geslacht en die richting aaneensluiten; dus zeven koningshuizen of dynastieën (Hoofdstuk 13: 1 v.): de vijf, die in het gezicht van Hoofdstuk 13: 3 vooraan stonden aan dat hoofd, dat de dodelijke wond ontvangen heeft; de Karolingers, de Capetingers, het huis van Valois, van Valois Orleans en Bourbon, zijn gevallen en, om nu bij dat hoofd te blijven staan, dat zo bijzonder uw

opmerkzaamheid trok, komt ten opzichte van dat heersersgeslacht het zevental weer voor. Ook daar zijn zeven koningen, maar in de zin van enkele personen te onderscheiden en gelijktijdig wordt aan deze zeven het woord herhaald "vijf zijn gevallen", in zoverre vijf van hen niet tot de heerschappij komen en van de twee heersers, die alleen in aanmerking komen, gezegd kon worden: de een, Napoleon I, is en zal, zolang dit zijn van hem duurt, menen, dat het staan van zijn dynastie lange tijd duren zal. De ander, Napoleon III, is, als het zijn bij die eersten in een niet zijn eindigt, nog niet gekomen; er komt integendeel een kloof tussen beiden, waarin de wond van dit hoofd voorkomt als een dodelijke en het zijn tot een niet zijn wordt en wanneer hij, die andere, waarin de wond weer genezen wordt, gekomen zal zijn, moet hij een tijdje, zolang als nodig is, opdat ook de verwondering van de hele aardbodem op voorafbeeldende wijze aan hem wordt vervuld, blijven. Daarop zal hij door zijn plotselingen ongedachte val het opnieuw bevestigen, dat het hoofd dodelijk gewond was; want daarop moet steeds weer het oog zich vestigen van hen, die willen zien, hoe Gods voorspellingen door de gebeurtenissen van de wereldgeschiedenis hoe langer hoe meer worden verwezenlijkt.

Verstand en wijsheid komen hier te pas; geestelijk inzicht is nodig om deze geheimenis te ontraadselen. De zeven hoofden zijn zeven bergen, dat zijn rijken, zoals Johannes er zelf ter verklaring bijvoegt: "en het zijn (ook) zeven koningen", waardoor niet een zevental vorstelijke personen te verstaan is, maar even zo vele koningstronen, koninklijke regeringen. Reeds boven hebben wij de zeven heerschappijen opgenoemd, waarin het beest zich geopenbaard heeft tot vervolging van de Kerk, namelijk: Egypte, Assyrië, Babylonië, Perzië, Griekenland, het Romeinse rijk en dat van de tien koningen. De stad Rome, (de vrouw) zit als beeld van de tegenwoordige God vijandige wereldheerschappij op het scharlakenrood beest en op de zeven bergen, omdat het beest in de vorm van een zevenhoofdige macht op aarde verschijnt. Ten tijde van Johannes waren van de zeven koninklijke regeringen reeds vijf ondergegaan; Egypte, Assyrië, Babylonië, Perzië en Griekenland. Van de twee overige was het een het Romeinse rijk nog aanwezig en het vervolgde de Kerk in dezelfde tijd als Johannes zijn Openbaring schreef. Juist deze macht van het beest is het, die door het verlossingswerk van de Heere Jezus een dodelijke wond heeft ontvangen; maar deze overwinnaar van de heerschappij van het rijk van de duisternis had die macht nog niet geheel vernietigd, schoon zij dan al verzwakt was. De andere koning is nog niet gekomen. Het is het zevende hoofd met de tien horens of koninkrijken, de zevende van de machten, die zich tegen God verzetten.

Zeven koningen of koninklijke regeringen, waaruit blijkt, dat een voorbeeld ter zake wel verscheidene betekenissen kan hebben. Welke nu deze zeven koningen zijn, wordt op verschillende manieren uitgelegd. Enigen verstaan door deze koningen de zeven keizers, die te Rome na de tijden van Nero, tot deze tijd van Johannes' ballingschap hadden geregeerd. maar er schijnt geen reden te zijn, waarom de keizers, die vóór Nero's tijd van Julius Caesar af geregeerd hebben, niet even goed gerekend zouden worden als de volgende. Het is duidelijk, dat hier van zulke koningen wordt gesproken, die de hele regering van het Roomse rijk begrepen. Daarom verstaan anderen het bekwamelijker voor de zeven vormen of wijzen van regering, waarmee de stad Rome van te voren geregeerd was en daarna nog geregeerd zou worden, zoals de engel hier in vs. 2 getuigt. Waarvan de eerste regering is geweest van Romulus af tot Tarquinius, onder eigenlijk genaamde koningen. De tweede van Brutus af onder de consuls. De derde onder de dictators, de vierde onder de Decemviri, de vijfde onder de Tribuni Consulares. De zesde onder de keizers, van Julius Caesar af, die nog duurde, toen aan Johannes de Openbaring is geschied.

Met de zeven hoofden worden wellicht bedoeld zeven uitmuntende pausen, waarin de merktekenen van de koningen van het geestelijk Babylon duidelijk worden gezien en door de hele wereld gezien zijn (Gregorius VII, Alexander III, Innocentius III. Bonifacius VIII, Johannes XXII, Paulus III en Paulus V). Niet dat er geen meer van die soort in de rij van de pausen zijn geweest, maar de Heilige Geest wilde van het zevental niet afwijken. Ik veronderstel dus, dat dit gezicht tot zekere tijd moet worden gebracht en wel tot die onder Paulus III, onder wie Karel V in Duitsland en Frans en Hendrik III in Frankrijk alle macht hebben ingespannen om de kerkhervorming te stuiten. In die tijd is die drinkbeker met allerlei soort van verzoekingen aan alle volken geschonken. En na Paulus III heeft de wereld geen paus gezien, die de Roomse bijgelovigheid en afgoderij met zoveel voorspoed, pracht, trotsheid en stoutheid heeft voortgezet als Paulus V, die een wijle, een weinig bleef.

12. En de tien horens, die u aan het scharlakenrode dier vol namen van de lastering, behalve de zeven hoofden, gezien heeft, waarschijnlijk achter de laatste staande (vs. 3), zijn tien koningen, die ten tijde van de geschiedkundige ontwikkeling van het dier, waarin het gezicht u verplaatst heeft, het koninkrijk van hun toekomstige heerschappij nog niet hebben ontvangen. Zij zijn nog niet in het bezit gekomen van de macht, zoals het dan ook mensen zijn, die naar geboorte en afkomst of andere wettige regeling volstrekt niet tot de waardigheid van heersers zouden komen; maar het zijn slechts mannen, die zijn voortgekomen uit de schoot van de revolutie, die alle landen doorgaat. Zij hebben als koningen met het volle bezit van alles, wat ooit in handen van koningen geweest is, macht ontvangen op een uur, met het beest, op wie hun heerschappij gevestigd is en als zodanig moeten zij de hun opgelegde taak volgens het raadsbesluit van God vervullen (vs. 16 v.); (liever: gedurende een uur met het beest).

13. Deze hebben, als zij omstreeks het jaar 1992 de geestelijke macht, die tot hiertoe bestond, door het woest maken van de hoer (vs. 16), zullen hebben doen vallen (Hoofdstuk 18: 1 v.), enerlei mening, namelijk dat tot oprichting van een enig, de hele wereld beheersend en van alle beperkingen vrijmakend rijk der heerlijkheid op aarde, zij vrijwillig afstand moeten doen van hun zelfstandigheid en zij zullen nu tengevolge van zo’n overeenkomst hun kracht en macht, al wat zij in militaire en materiële hulpmiddelen bezitten en alle rechten en middelen, die het volle bezit van hun koninklijke waardigheid hun biedt, het beest, of die achtsten, van wie in vs. 11 Re sprake was, overgeven, opdat zo een vast aaneengesloten en krachtig werkend wereldrijk tot stand komt, dat kan doorzetten wat het wil.

14. Deze koningen, onder het dier, als hun nu zowel geestelijk als wereldlijk opperhoofd, verenigd, a) zullen tegen het Lam strijden. Zij zullen in de eerste plaats en in hun eigen landen allen, die het beest en zijn beeld niet aanbidden en diens merkteken en naam of het getal van zijn naam niet aannemen, doden (Hoofdstuk 13: 15 v.), maar vervolgens met het beest overtrekken naar het heilige land, om de gemeente op Zion (Hoofdstuk 14: 1 v.) eveneens het nieuwe wereldrijk in te lijven of te vernietigen. Zij zullen echter hun doel niet bereiken en het Lam zal hen overwinnen deels inwendig door het standvastig geloof van hen, die in dat land vasthouden aan de getuigenis van Jezus en het woord van God en met hun onthoofding in een ander, zalig leven worden overgebracht (Hoofdstuk 14: 12 v.), deels uitwendig door hetgeen volgens Hoofdstuk 14: 14 v. en 19: 11 v. bij de heilige stad gebeurt. Zij kunnen het Lam niet overwinnen, want het is een Heere der Heren en een koning der koningen; niet zo het dier, dat de tien koningen in zijn plaats tot wereldbeheersers wilde maken (Hoofdstuk 19: 16). En aan die overwinning door het Lam zullen, als het tot een strijd tegen het beest en de tien horens komt, deel hebben, die met Hem zijn, de geroepenen en uitverkorenen, die op de tronen (Hoofdstuk 20: 4) zullen zitten en gelovigen, die getrouw zijn

gebleven tot in de dood en tot de andere wereld zijn gebracht; want deze en geen anderen zullen heersen met de ware Koning der koningen (Hoofdstuk 20: 4-6).

a) 1 Tim. 6: 15

Zij zijn onder het Lam, dat in Hoofdstuk 19: 11 vv. als een ruiter op een wit paard voorkomt, tot een groot leger op witte paarden verenigd en aangedaan met witte en reine zijde (Hoofdstuk 19: 14). Om bij deze plaats te sneller met de verklaring gereed te zijn, herinneren wij ten eerste aan hetgeen bij Hoofdstuk 14: 16 is opgemerkt, volgens hetwelk bij deze verschijning nog niet gesproken wordt over de terugkomst van Christus ten oordeel op de jongste dag. De gedaante van de Heere als ruiter is nog evenzeer een symbolische als die in Hoofdstuk 6: 2 Beide keren hebben wij een wit paard, het teken van triomf, terwijl daar in de hand van de ruiter zich de ver treffende boog bevindt, gaat hier het zwaard, dat in de nabijheid houwt, uit de mond van de overwinnaars. En terwijl daar aan de ruiter een kroon wordt gegeven, draagt Hij hier als reeds in zijn bezit vele kronen op het hoofd. Terwijl verder daar wordt gezegd: "Hij ging uit overwinnende en opdat Hij overwon", treedt Hij hier op het toneel als de Koning aller koningen en de Heere aller heren, die Zijn vijanden, die Hem het bestuur willen ontnemen, met een geweldige slag neerhouwt. Dit wijst alles daarop, dat Christus hier niet achter een aards-menselijke middelaar Zijn werk als Rechter verbergt, maar onmiddellijk zelf van de hemel inwerkt, zoals dat ook reeds in Jes. 63: 3-5 wordt uitgesproken. Als nu de grond van het hele symbool het gezicht in Zach. 1: 7-17 is en het volgens die plaats op Israël betrekking heeft, waaraan daarmee een belofte wordt vervuld, dan blijkt, hoe vals al die uitleggingen zijn, volgens welke noch hier noch in Hoofdstuk 6: 2 v. over Israël zou worden gehandeld. Wat bij Zacharia aan het bijzonder volk van God wordt beloofd, dat kan daarom, omdat het zijn Messias eerst in ongeloof heeft verworpen, niet in een enkele verschijning van de ruiter op het witte paard worden vervuld, maar het moet in twee verschijningen worden verkregen. De dubbele betekenis van maschiach-nagid in Dan. 9: 25 moet zich eerst verdelen (Dan. 9: 26 Openbaring 6: 2), tot het dan verder tot een eenheid weer wordt samengesloten (Openbaring 19: 11-16). Daar heeft Hij, die verschijnt in Zijn gevolg een ontzettend leger; strijd, honger en dood, daarmee trekt Hij zelf tegen Israël uit, want aan henzelf kleeft de macht van de duisternis, waarvan het moet worden bevrijd, als het tot het genot van de zaligheid zal komen. Hier heeft Hij daarentegen in Zijn gevolg de geroepenen en uitverkorenen van de vroegere tijd en de gelovigen van deze tijd, die uit de zalige plaats met Hem daarheen trekken. Daar komt Hij om Zijn gereinigd en geheiligd Israël, dat Hij weer in het heilige land en Jeruzalem te samen heeft (Hoofdstuk 14: 1 v.), van de macht van de wereld daarbuiten en wel in haar vreselijkste en ontzettendste vorm, met het zwaard van Zijn mond te bevrijden en het met de hemelse gemeente tot een eenheid te verenigen. Hoe men verder de paroesie of verschijning van de Heere van Zijn komst tot het wereldgericht nog nader moet onderscheiden, zie men bij Hoofdstuk 19: 11 v.

Nauwelijks traden de Germaanse volken op, het gebied innemend en de Kerk met vervolging en verwoesting bedreigend, of zij werden door de prediking van het Evangelie bekeerd tot de levende God en de Heiland. Hetgeen van korte duur was, is zo niet hun heerschappij op zichzelf, maar hun macht "met het beest" en terwijl de vroegere wereldheerschappijen, die zich verhieven tegen God, altijd door een andere, insgelijks heidense macht werden vernield, waren deze tien koninkrijken niet onderworpen aan een aardse heerschappij, maar aan die van Jezus Christus en Zijn Kerk. Op hun macht, die zij met het beest hebben, volgde, na hun bekering tot het Christendom, hun macht als een uitvloeisel van de heerlijkheid van de Heere in de hemel. Dit is een treffend woord! Het voorspelt het lot van de Germaanse volkeren. Naar het ondoorgrondelijk raadsbesluit van de Allerhoogste, moesten zij de werktuigen van

Zijn gerechtigheid zijn over het diep gezonken Romeinse rijk en tevens waren zij bestemd tot voorwerpen van Zijn genade. Hier ter plaatste treffen wij slechts in de grondtrekken aan, hetgeen later uitvoeriger zal worden voorgesteld. De strijd van de Duitse volken tegen het Lam en de volkomen zegepraal van het laatste, herinnert ons levendig de bekering van Saulus. Blies deze dreiging en moord tegen de discipelen van de Heere; werd hij op weg naar Damascus door een verschijning van de Heere Jezus plotseling gestuit in zijn woede; niet anders handelde de Heere met de Duitse volken. En zoals Saulus van een vervolger van de gemeente haar voortreffelijke dienaar werd, zodat hij de naam van de Heere Jezus bracht bij de heidenen en voor koningen, onder vele beproevingen en bitter lijden, evenzo zijn ook de volken van Germanië in de geschiedenis van de Kerk een uitverkoren vat geworden voor de Heere. Zie, van het ogenblik af, waarop het Duitse rijk ontstond op de puinhopen van de Romeinse wereldheerschappij en Duitslands koningen gekroond werden met de Romeinse keizerskroon, heeft dit rijk de veelbetekenende naam ontvangen van "het heilige Roomse rijk. " Wie weet hoeveel de Kerk van die natiën nog zal moeten lijden omwille de naam van Jezus! Maar eer de woeste Duitse heidenen zich voor de voeten van Koning Jezus wierpen, voerden zij strijd tegen het Lam en de geroepenen, en uitverkorenen en gelovigen.

Nadat het keizerrijk vernietigd was, werd het verdeeld in tien koninkrijken. Wij onderwinden ons niet, die te bepalen en te noemen; hadden de geschiedschrijvers van die tijd het wat duidelijker beschreven, men zou ze juister kunnen aanwijzen, maar dit weten wij in het algemeen, dat het Westerse keizerrijk in verscheidene vrije oppermachtige staten onder verscheidene titels verdeeld is, die in dit opzicht tot het beest met zeven hoofden behoren, dat ze het zevende hoofd, dat de achtste koning is, door een gewillige onderwerping onderworpen hebben. Hoofdstuk 12 komen de tien hoornen voor zonder kronen, maar Hoofdstuk 13 en hier in de bredere verklaring komen zij gekroond voor, dat is macht en onbeperkte heerschappij hebbend. Ten tijde van Johannes, onder het zesde hoofd, hadden zij het koninkrijk nog niet ontvangen, maar zij ontvingen macht in het koninkrijk, op één uur, dat is, over dezelfde tijd, dat het zevende hoofd, de antichrist, tot de troon kwam, beide met het vernietigen van het keizerrijk. Ofschoon deze koningen tegen elkaar vaker strijden, zo zullen zij evenwel gezamenlijk het beest onder het zevende hoofd aan zich onderwerpen en hun macht ten dienste en naar de wil van de antichrist gebruiken. Omdat de geest van de draak in hen allen is, zo hebben zij enerlei mening tot de afgoderij en de Kerk. En schoon deze en gene van de koningen zich soms tegen de paus stelden, hem beoorloogden, zo was dat ten opzichte van zijn wereldlijke staat; maar zij bleven hem onderworpen als het achtste hoofd, als hoofd van de Kerk. Hendrik de 8ste, koning van Engeland, was de eerste, die het doorzette en daarin volhardde, dat hij de paus afzette van hoofd van de Kerk in Engeland te zijn, maar hij sloeg een tegenovergestelde en verkeerde weg in en verhief zichzelf tot hoofd van de Kerk en dus werd hij een burgerlijk antichrist.

Door tien koningen worden voorgesteld tien verschillende heerschappijen, zoals de vier hoornen bij Daniël en Zacharia soorten van koningen zijn. Nu zijn uit de stukken van de vervallen heerschappij van Rome in het westen uit de omkering van andere staten tien rijken geboren. Die koninkrijken zijn: het rijk van de Gallen of Frankrijk, Spanje, Duitsland engeland, Schotland, Denemarken, Zweden, Hongarije, Boheme en Polen. Zij hadden het koninkrijk nog niet ontvangen ten tijde van Johannes, al die koninkrijken zijn in latere tijden ontstaan en hebben geregeerd op dezelfde tijd als het beest.

Die koningen en bondgenoten van de paus, die gehoorzame zonen van de Roomse kerk, die de geest van het beest hebben, zullen met het Lam strijden. Zij zullen niet Christus bestrijden,

want zij willen Christenen zijn, door het Lam, d. i. de heiligmaking, rechtvaardigmaking en genoegdoening van Christus bloed. Daarom heeft een dichter gezongen:

Vivit adhuc Christus, manet insuperabile verum Dum perit immenso qucquid in orbe viret.

d. d. Christus leeft nog, de onverwinlijke waarheid blijft, als al wat in de hele wereld bloeit te gronde gaat.

15. En hij zei tot mij, nadat hij in vs. 8-14 mij het geheim van het beest had verklaard en nu tot dat van de vrouw, die door het beest werd gedragen, overging (vs. 7): a) "De wateren, die u, volgens hetgeen ik u in vs. 1 beloofde te tonen, gezien heeft, waar de hoer boven zit als een tweede Babel, zijn volken en schaar en natiën en tongen, waarover haar heerschappij zich uitstrekt als naar alle vier oorden van de wereld (Hoofdstuk 5: 9; 7: 9; 11: 9).

In het gezicht vs. 3-6 heeft Johannes niet de vrouw boven vele wateren, maar op de rug van het beest in een woestijn zien zitten; maar reeds voordat hij dit gezicht zag, had de engel met hem gesproken van de vrouw, die aan vele wateren zit. Nu de val van Rome zal worden verkondigd, nu moet worden meegedeeld, hoe de rijken der aarde tegen Rome in haat ontbranden, moet herinnerd worden, hoe lange tijd Rome zich tegen hen heeft verzondigd.

Machtige katholiciteit (overal en over allen heersen) van de vrouw! Vier is het symbolische getal om de wereld voor te stellen; de Roomse kerk heeft de hele wereld omvat, maar terwijl zij zich door deze tweede heeft laten omhelzen, is zij tot een Babel geworden. Zij zit op de vele wateren van de volken enz., want deze zijn de grondvesten van haar macht; maar juist deze macht van de vrouw is voor het dier onverdraaglijk, dat voor zich alleen de heerschappij eist.

16. En de tien horens, die u in vs. 3 gezien heeft op het beest en die ik u in vs. 12 heb verklaard, die zullen de hoer haten. De algemene gunst, waarin Rome in de eerste periode van het dier weer is gekomen, zodat dit zich tot het dragen van haar heeft geleend, slaat snel in des te ergere haat om. Zij zullen het oordeel aan haar in vier trappen volvoeren en zullen haar woest of verlaten maken, doordat zij niet alleen zichzelf van haar terugtrekken, maar ook haar aanhangers en voorvechters (Hoofdstuk 18: 7) en naakt, doordat zij haar aan de algemene verachting en spot prijsgeven en zij zullen haar vlees (liever "haar vleesstukken eten, haar bezittingen zich toe-eigenen, zodat nood en honger haar deel wordt (Hoofdstuk 18: 8) en zullen haar tenslotte, om ook aan haar laatste bestaan een einde te maken, met vuur verbranden; haar, die van te voren voor zo vele offers van haar vervolgingszucht de brandstapels heeft aangestoken, komt dat over ter rechtvaardige vergelding.

18. En om u tenslotte, nadat ik u zo over het einde van de hoer mededeling heb gegeven, nu ook een korte verklaring te geven van het geheim, waarvan sinds vs. 15 sprake was, de vrouw, die u gezien heeft in de woestijn (vs. 3 v.), is de grote stad, die in deze tijd, waarin u dit gezicht heeft ontvangen, het koninkrijk heeft over de koningen van de aarde en daarvoor in de plaats van het oude Babylon is getreden, dat reeds tot een woestijn is geworden (Jes. 21: 1 Jer. 50: 38). Daarin ligt echter ook reeds voor afgebeeld, dat dit Rome zelf nog eenmaal moet verwoest worden, opdat de voorspelling haar volle recht behoudt (vs. 16).

Dat Rome, als beheerseres van de wereld in Babylons plaats getreden, na de val van het pausdom de hoofdstad zal worden van het antichristische wereldrijk, geeft deze plaats slechts indirect en bedekt te kennen; het blijkt echter duidelijk uit die plaatsen van de Oud

Testamentische profetieën, die, omdat zij van Babel spreken, de antichrist en diens rijk op het oog hebben. De Openbaring van Johannes laat zich met dit punt niet verder in, daartegenover geeft zij, door de vrouw als de grote stad voor te stellen, die in haar tijd het koninkrijk heeft over de koningen van de aarde, duidelijk te kennen, dat Rome nog eens de zetel zal zijn van een Kerk, die de aarde beheerst en geeft volkomen recht tot de uitlegging, die het door haar genoemde Babylon, de grote stad (Hoofdstuk 14: 8; 16: 19) het pauselijk Rome verstaat. In de beide beesten (Hoofdstuk 13: 1 v. en 11 v.) wordt een tegenhanger gevonden van Christus en de Heilige Geest. De vrouw daarentegen contrasteert duidelijk met de vrouw in Hoofdstuk 12, en de bruid van het Lam in Hoofdstuk 19: 7; 21: 2 en 9, evenzo Babel, de grote stad, met de heilige stad en het nieuwe Jeruzalem in Hoofdstuk 11: 2 en 21: 2, 10 en nu ook de toestand van de vrouw in vs. 6 met van de bruid in Hoofdstuk 19: 7 en 21: 2 dat voor zo lange tijd een grote rol speelt in de geschiedenis van het rijk van God, is niet de weg tot voltooiing ervan, maar tot de laatste ontwikkeling van het anti-Christendom. Rome wil zich toe-eigenen, wat aan Jeruzalem is beloofd; het zal ten slotte de residentie zijn van de antichrist, die als priesterkoning optreedt.

Hier wordt nu nauwkeuriger aangewezen, wat reeds in de zevende toornschaal voor ogen is gesteld. De hoer, in de vrouw verborgen, zit op het beest in de woestijn en op de vele wateren. De volkeren van het beest in de woestijn en de vele wateren zijn zo een en hetzelfde, namelijk de volken in Europa en in de aangrenzende landen. Volken en schaar (gepeupel) zijn de meest nabijzijnden, heidenen of natiën of tongen de meer verwijderden (Jer. 50: 38). (In de loop van deze uitlegging hebben wij dus met recht de zee als een zinnebeeld van volken en bewegingen onder de volken beschouwd). De tien horens op het beest in de woestijn zijn weer deze volken, maar onder een andere benaming. Deze en het beest of de antichrist zullen de hoer haten. Nadat het Tienkoningschap en daarmee de steun van het pausdom gevallen was, liep het pausdom gevaar een prooi van de vreselijke toorn en de bittere wraakzucht van de tien horens te worden, die het met recht als de stoutste heerschappij herkenden en het haatten. De hiërarchie was zich daarvan niet onbewust. Daarom haastte zij zich, overblufte de volken met vrijheidsgeschrei en liet onverwacht het hele pausdom vallen, ten einde de heerschappij over de volken te behouden en de rijkdom van de Kerk te genieten. De plotselinge overgang tot het leger van de volksheerschappij en de bedwelmende vrijheidsredenen maakten zo'n indruk op de volken, dat zij de oud-eerwaardige Rome nog eenmaal verschoonden. Dit zal des te makkelijker gebeuren, omdat de toekomst-religie door het pausdom en zijn hulpmiddelen des te zekerder gegrondvest kan worden. Zo zouden dan de volken, wanneer de wereld niet op waarheid en gerechtigheid was gegrond, kunnen voortleven en voortgenieten. Maar de volksheerschappij met haar gruwelen kan niet bestaan en God schrijdt voort ten gerichte. De tien opperhoofden (presidenten, voorstanders of voorgangers) van de volksheerschappijen worden voor de antichrist, door het uitzicht op het genot van de erfenis van de goederen en nalatenschap van de hoer, gewonnen. Deze en de antichrist haten de hoer reeds van vroegere tijden, maar durven uit vrees voor de haar aanhangende volken niet tegen haar optreden. Velen onder de volken zullen evenwel ook met de anti-christ en zijn tien onderkoningen in haat tegen de hoer overeenstemmen, in het bijzonder wanneer zij zullen bemerken, dat zij andermaal bij deze nieuwe orde van dingen de bedrogenen zijn geweest. Zo zullen dan hele schaar van roofgierige Europeërs, de brodeloze arbeiders, verder allerlei gespuis, inzonderheid de troepen van de tien koningen en van de antichrist in verbond met de roofhorden van de koningen van de opgang van de zon, de hoer helpen verwoesten. Deze zullen haar woest maken en naakt; het goud, waarmee zij verguld is, haar edelgesteenten en parels (17: 4) zullen zij afrukken van haar lichaam en buit maken. En haar vlees, de vele kerkgoederen in Europa, zullen zij eten. Het vlees bestaat in goud, zilver, edelgesteenten, wijnbergen, akkers, weiden, bossen, velden, hoven, opgehoopte schatten van allerlei aard. De

volken zullen bemerken, dat er buit te verzamelen is. Daar heeft een dode hand sinds meer dan 1000 jaren schatten bijeengehoopt voor spottende en zwelgende erfgenamen; schatten, die menige bedrogen ziel ter verkrijging van de zaligheid aan de Kerk heeft vermaakt, worden door de koningen van de opgang en van de ondergang van de zon met hun rooflustige krijgsschaar verteerd. Voorts wordt zij met vuur verbrand, tot een woestijn en eeuwige puinhoop gemaakt. Bij dit werk van de vernietiging wordt geheel Europa een woestenij.

Wij hoeven in de geschiedenis niet verre te zoeken naar de vervulling van deze voorspelling over Rome. De kerkvader Hieronymus schrijft: "dat nog enigen van onze in leven zijn, is niet onze verdienste, maar de barmhartigheid van de Heere. Het rijk wordt door talloze wilde volken overstroomd en deze verwoesten alles, zover zich de grenzen van het rijk uitstrekken. " Van Rome's verwoesting door Alarik zegt hij: "De stad werd veroverd, die eens de hele wereld veroverde; of liever, zij ging door de honger onder, eer het zwaard haar vernielde en nauwelijks vonden de vijanden er nog, die zij gevangen konden nemen. De woede van de uitgehongerden deed hun aanvallen op de walgelijkste spijzen; zij verslonden elkaar; de moeders verschoonden haar zuigelingen niet en verslonden die zij pas hadden gebaard. " Zo vernielden de barbaarse Wandalen, Sarmaten, Alanen, Heruliërs, Saksers, Bourgondiërs, Alemannen en nog vele anderen, totdat er van dat eens zo prachtige, eens zo met de schatten van de wereld getooide, eens zo trotse Rome, niets overbleef dan een puinhoop.

Als zij lang genoeg de hoer hebben aangekleefd, dan zal hun liefde veranderen in haat en zij zullen hun krachten inspannen tot haar verderf. Sommigen haten haar reeds en zijn van haar afgevallen in de tijd van de hervorming. Anderen, die haar nog aanhangen, zullen haar ook haten. Of zij tot de waarheid zullen bekeerd worden en uit de kennis, dat de paus de antichrist is, hem zullen verlaten en verwoesten, dan of zij uit staatkundige inzichten, weinig werk van godsdienst makend, Rome zullen innemen en verbranden, is niet uitgedrukt. Immers zij zullen haar niet meer onderworpen zijn; zij zullen haar naakt uitschudden van al haar heerlijkheid, rijkdommen en inkomsten beroven, uit haat als in haar vlees bijten en haar stoel en paleis zullen verbrand worden. Deze oordelen worden in het volgende hoofdstuk in het brede beschreven. Door de vrouw wordt een stad verstaan een grote stad in het gemeen; daar waren meer grote steden, maar het was de grote stad, die zo duidelijk wordt beschreven en als met de vinger aangewezen, dat een ieder zien kan, dat het Rome was, want geen stad had toen in de tijd van Johannes het gebied over de hele wereld en over alle koningen van de aarde, als Rome. Rome onder het zevende hoofd, welke tegelijk de achtste koning is. De paus van Rome heeft alle volkeren uit zijn gouden beker, vol wijn van de hoererij, dronken gemaakt en tot zijn afgoderij verleid en de koningen van de aarde aan zich onderworpen.

Tot dusverre heeft Hij deze koningen overgegeven en zal hen blijven overgeven aan deze verleiding, totdat Zijn geestelijke plagen voleindigd zullen zijn. Daarom, omdat Hij hun zo buitengewoon het ene heeft doen verrichten, kan en zal Hij hen nu ook het andere doen volbrengen. Omdat zij nu het ene deel vervuld zien, te weten, dat God het in hun harten heeft gegeven, om zo eendrachtig Zijn slaven te zijn, mogen wij ook met zekerheid het andere verwachten en het eerste voor een zeker pand van het laatste houden, dat dit teweeg zal gebracht worden door de koningen en volken van dat gedeelte van de wereld, over hetwelk hij het langst heerschappij geoefend heeft.

Het blijkt duidelijk, dat deze stad komen zal en het beest, een machtig rijk, dat van haar als de moederstad en koninklijke zetel afhangt. Geen andere stad ontving de loftitels in Johannes' dagen. het Kan het heidens Rome niet zijn, omdat het beest gezegd wordt op te zullen komen na de dagen van Johannes, omdat het beest de achtste koning heet, omdat in Johannes' dagen

de zesde: namelijk het keizerdom, de macht van de bergen had; omdat de hoererij van de vrouw gemeld wordt, dat het Christelijk geloof schijnt vooraf te stellen; om de verlokkingen haar toegeschreven, die op het heidens Rome, alles met geweld uitvoerend, weinig passen; om de volle en eindelijke verwoestingen, het heidens Rome nooit overkomen. Wij hebben te oordelen dat de Heilige Geest ons hier Rome afschildert, dat door het pausdom voor lang nu van het ware Christendom afgeweken en zo het hoofd van het antichristus rijk geworden is. Al de gezegden in dit hoofdstuk komen er wonder wel mee overeen, dat men bij het optellen bemerken kan als men maar oplet. Zeker deze stad en Kerk is groot in achtbaarheid van huizen en kostelijke tempelen, wijd uitgestrekte macht over geheel Europa, ja de hele wereld, verbazende overdaad en pracht van haar burgers en groten, en werd zij als groot boven alle steden en kerken met ontelbare loftuitingen in de wereld verheerlijkt. Zij heeft echt het koninkrijk over koningen van de aarde zelf, terwijl die gehouden zijn zich naar haar wil te schikken, tenzij zij met de hemelsen bliksem van de ban geslagen willen worden, niet alleen in het geestelijke maar ook in hun lichamelijke macht, die enigen rechtuit als leenmannen van de vorst van deze stad ontvangen, anderen bedekt indirect van die gans afhankelijk houden. De naam "grote hoer" past op haar terecht om de lichamelijke onkuisheden daar gepleegd, openbaar veroorloofd, soms volstrekt, soms bij vergelijkingen geprezen en openbaar door verbod van huwelijk aangekweekt. In geestelijken zin moet zij die naam dragen, die van de zuiverheid van het geloofs en van de ware godvruchtigheid afgeweken is tot verbazende en meer dan heidense afgoderij en bijgelovigheid, zoals hier de groten en kleinen haar volgen, door haar wereldse betoveringen verlokt, zodat zij haar als koningin en godes de wereld aanbidden en van haar onfeilbare mond in stuk van geloof en zeden afhangen, zo ziet een ieder, hoe de koningen van de aarde met haar hoereren en die de aarde bewonen dronken geworden zijn van den wijn van haar hoererij. Hoe overvloedig de gelegenheid van deze stad ook is in allerlei lichamelijke invloed, zo is zij nog in de woestijn gelegen, als u het gebrek van genade en onvruchtbaarheid van goede zeden opmerkt, waar dit onkruid van goddeloosheid en bijgelovigheid of geveinsdheid daar welig groeit. Deze stad en Kerk zit als heerseres en regente op het hele antichristische rijk door het beest voorgesteld, terwijl zij in de schoot van haar zeven bergen de koning antichrist omvangt na zeven verscheidene wijzen van regeren, die deze stad en de Roomse wereld juist gehad heeft voor de paus. Verder munt zij uit in alle wereldpracht en luister, die zij in haar gewijde en gemene gebouwen ten toon spreidt en voor de inwonende prelaten en burgers; de parels, edelgesteenten en goud stralen er in ieders ogen, zodat u zou menen dat naar deze algemene verzamelplaats alles moest toevloeien, zelfs het purper, waarmee de geestelijke vaders daar bekleed zijn. Wij kennen allen de listen, die deze stad en Kerk uitoefenen om de wereld te trekken en te bedriegen. Zelfs haar vleiers kunnen het niet loochenen. De naam van moeder van de hoererijen en gruwelen van de aarde wordt voldoende gerechtvaardigd door de lichamelijke en geestelijke onreinheid van haar tot de overige steden en gemeenten afvloeiende, evenals vroeger getoond is, dat die van het grote Babylon haar toekomt. Het bloed van de martelaren met meer dan heidense wreedheid vergoten op aandringen van het pauselijke Rome, dat het nog met blijdschap aanschouwt, roept uit dat zij dronken is van het bloed van de heiligen, waarnaar zij nog dorst. De menigte van de koningen, die het rijk van dit Rome ondersteunen en versterken, heeft men van voor vele eeuwen gezien, hoewel ook gezien is dat het rijk over alle volken verminderd is, toen de liefde veler koningen in haat veranderde en aldus met haar verwoesting een aanvang werd gemaakt, die wij vast vertrouwen dat zal voltrokken worden en God te die einde de harten van meerdere koningen te Zijner tijd naar de grootheid van Zijn kracht neigen zal, niettegenstaande de tegenwoordige groei van Rome en het verval van de Kerk. Dit moet voorgaan, opdat Gods hand in dit grote werk te zichtbaarder blijkt. Het Lam zal eindelijk zeker weer overwinnen en eveneens ook wij, als wij maar volstandig bij het Lam blijven en ons betonen de geroepen uitverkorenen en gelovigen te zijn.

HOOFDSTUK 18

OVER de VAL EN DE STRAF VAN HET ANTICHRISTISCHE RIJK

VI. Vs. 1-24. Wat in Hoofdstuk 14: 8 door de middelsten van de drie engelen voor de tweede reeks van gezichten van dit deel van de Openbaring, dat met Hoofdstuk 10 begint, onder de drie zeer belangrijke gebeurtenissen van haar inhoud reeds in een bepaalde pregnante uitdrukking was samengevat, wordt nu verkondigd, terwijl het in hetgeen in Hoofdstuk 17: 15-18 werd meegedeeld reeds als een volbracht feit voor ons ligt. Het wordt als een grote, belangrijke boodschap door de engel, die van de hemel neerdaalt en wiens betekenis wij reeds kennen, meegedeeld; het grote Babylon is nu gevallen! (vs. 1-3). Opdat echter het hart van de discipel van Christus zich niet bezorgd maakt en beangstigt, of niet het volk, dat de Heere wellicht in de stad, ten tijde van deze catastrofe gehad heeft, ook in het gericht is verdorven, wordt een andere stem vernomen; het is die, die onmiddellijk bij de ontwikkeling van Rome tot de grote hoer, allen, die het oprecht met hun Heiland menen maar tot hiertoe zich nog door de valse heerlijkheid de stad hebben laten verblinden en gevangen houden, uit haar uitroept, opdat haar zou kunnen worden vergolden volkomen zoals zij het heeft verdiend (vs. 5-8). Bij het uitbreken van de catastrofe zelf is er dan wel veel klagen en geschrei bij de aardbewoners, de koningen en kooplieden en zeevaarders, omdat zij zich nu pas echt bewust worden, wat zij aan Rome hebben gehad en daarmee hebben verloren (vs. 9-19), maar er is in de hemel ook des te meer vreugde (vs. 20), en een symbolische handeling van de sterke engel toont, wat voor een gericht eigenlijk aan de grote stad wordt volvoerd (vs. 21). Het woord van de engel daarbij gesproken stelt Babel in sterke tegenstelling tegenover Jeruzalem en zijn schuld in het helderste licht, zodat dit zelf aanwijst wat onder Babel in de profetie is bedoeld (vs. 22-24).

1. En hierna, nadat de engel van het vorig hoofdstuk zijn onderrichting over de vrouw en het dier, dat haar droeg en zijn bericht over het verwoesten en het verbranden van de vrouw door de tien horens van het dier had geëindigd, zag ik een andere engel, wel te onderscheiden van de engelen met de zeven schalen, evenals die in Hoofdstuk 10: 1 Re moet worden onderscheiden van de zeven engelen met de bazuinen. Het was namelijk, zoals ik meteen in de Geest opmerkte, evenals daar, de verheerlijkte Christus zelf, die hier als bode van God optrad, want ik zag Hem afkomen uit de hemel, waardoor Hij dadelijk openbaarde, wie Hij was (MATTHEUS. 28: 18), hebbende, zoals Hij betoonde in Zijn hele verschijning de sterke engel te zijn (Openbaring 5: 2; 10: 1, grote macht en de aarde is, als Hij neerdaalde, verlicht geworden door Zijn heerlijkheid.

2. En Hij riep, toen Hij Zijn boodschap, waarom Hij kwam, liet horen, krachtig met een grote ver doordringende (Hoofdstuk 10: 3) stem, zeggende: a) Zij is gevallen, zij is gevallen, het grote Babylon, zoals de engel van te voren heeft verkondigd en is geworden een woonstede van de duivelen en een bewaarplaats van alle onreine geesten en een bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte (Jes. 13: 21 v. ; 34: 11 en 13 Jer. 50: 39 Zef. 2: 14 v.).
a) Jes. 21: 9 Jer. 51: 8

3. En wilt u de oorzaak van haar val en haar verwoesting, die de engel (Hoofdstuk 14: 8) en de profetie van het Oude Testament (Jer. 51: 7. Nah. 3: 4) reeds te kennen hebben gegeven, nogmaals vernemen? Het is, omdat uit de wijn van de toorn van haar hoererij, van de wijn van haar hoererij, die de toorn van God tartte, (de woorden van de grondtekst luiden "van de ijver-wijn van haar hoererij en welke zij hun inschonk, alle volken gedronken hebben en de koningen van de aarde, door haar verleid, met haar gehoereerd hebben, en de kooplieden van

wie zij haar waren verkreeg, rijk zijn geworden uit de kracht van haar weelde, omdat hetgeen zij nodig had om aan haar weelde te voldoen, veel gelegenheid gaf tot grote verdienste in de handel (vs. 11 vv.).

De uitdrukking "afkomen van de hemel" geeft veelal te kennen een feitelijk ingrijpen van God, evenals ook bij het eerste Babel, toen zij de toren bouwden (Gen. 11: 5 en 7), de Heere van de hemel neerdaalde. De verwoesters van Babylon, het beest en zijn bezitter, zijn slechts werktuigen van de hogere macht, voorgesteld door de neerdalende engel, slechts volvoerders van het goddelijk vonnis. Daarom heeft ook deze engel grote macht; want die is nodig om het pausdom, die sterke tegenstander van het rijk van God, juist als het op het toppunt van zijn heerlijkheid staat, te doen vallen. van Zijn glans nu is de wereld verlicht; want het oordeel over Babylon is voor allen, die daarvan getuigen zijn een openbaring van de heerlijkheid van God, van Zijn heiligheid, wijsheid en macht.

Ten opzichte van het lot, dat Babel wacht, stijgt de profetische typiek tot een ontzettende wijze van uitdrukking. De stad, die geroepen was een woning een tent van God bij de mensen, de gemeente van de heiligen te worden, is veranderd in het tegendeel daarvan, in een woning van duivelse machten, van alle onreine geesten, van alle onreine afschuwelijke vogels. "Die de valse ijdelheden onderhouden, verlaten hun weldadigheid"; dat is de wet van het hemelse kerkrecht; hoeveel temeer zal deze wet van het heilig huis van God in de Kerk zelf worden volbracht, waaraan de werkelijke geheimen van God, de heiligende genade en waarheid tot redding van de zielen uit de ijdelheden was toevertrouwd en welke in plaats daarvan onder de gehuichelde schijn van valse heiligheid de onheilige geest van de wereld heeft gediend, begeerlijkheid naar rijkdom en levensgenot, pronkzucht, eergierigheid en lust tot wereldheerschappij, vervreemding van Gods woord en van het leven met Christus in God en het fanatisme tegen de ware getuigen van Jezus, de uit de geest geborenen, met alle kunstmiddelen heeft aangekweekt en systematisch bedreven, totdat het hele lichaam van Christus, de Christelijke kerk, door alle leden heen door deze onheilige geest aangestoken en door dit valse antichristische Christendom, als ware het echte, alleenzaligmakende, verleid en betoverd heeft.

Voor het oordeel, dat over Rome komt, geeft de engel drie redenen op: 1) hebben van de wijn van haar toorn van haar hoererij alle volken gedronken. Haar hoererij wordt hier genoemd met de eigenlijke uitdrukking "wijn van de ijver", omdat zij de volken niet alleen in het algemeen het nuchtere van oordeel en karakter ontrooft, maar hen ook zeer ijverig maakt, deels in het waarnemen van Roomse inzettingen en gebruiken, in zo verre hun geleerd wordt daarin hun zaligheid te zoeken, deels in het beoordelend fanatisme tegen andersdenkenden, in het bijzonder tegen de belijders van de waarheid. En evenals de volken van de ijver-wijn van haar hoererij hebben gedronken, zo hebben 2) de koningen van de aarde met haar gehoereerd. Het hoereren van de wereldse machten, in het bijzonder van de machten van Europa met het pausdom is een geschiedkundig feit sinds oude tijden; vorsten van aardse zin en oordeel, zo makkelijk verblind door de aardse glans, die hen omgeeft, hebben een natuurlijke vooringenomenheid voor de Kerk van Rome, voor de schitterende pronk van haar uiterlijk, voor het statige gebouw van de hiërarchie, die in de drievoudige kroon uitloopt. Het komt hun zo geschikt voor, om hun eigen tronen daaraan te bevestigen en Rome’s gunstbewijzen hebben nog ten allen tijde de kracht van de betovering gehad. Van de paus de kroning of schitterende titels te verkrijgen, bij persoonlijke ontmoetingen of in geschriften vleiend door hem te worden begroet; de gouden roos of een kostbare relikwie of iets dergelijks onder hun kleinodiën te tellen, was de eerzucht van reeds vele vorsten; zoals hij vaak de leidster was van hun staatkundige wijsheid, om door overeenstemming of verbond met Rome de werkelijke of

vermeende invloed van haar tot bevestiging of uitbreiding van eigen heerschappij aan te wenden. Wat een wedijver om de gunst van Rome zal dan pas beginnen, als dit door zijn verbond met het dier (Hoofdstuk 17: 1-5) nog eens het toppunt van zijn macht en heerlijkheid zal bereiken! De grond van het oordeel van God over Babylon ligt eindelijk 3) daarin, dat de kooplieden van de aarde rijk zijn geworden door haar grote weelde. Om vorsten en volken door de betovering van aardse heerlijkheid en zinnelijk genot te boeien, om het oppronken van godshuizen en godsdienst te bekostigen, om aan zijn talrijke wereldlijke en klooster-geestelijkheid een rijk bestaan te verzekeren, heeft Rome de industriëlen en koorlieden reeds veel te handelen gegeven en de aanzienlijke goederen zowel als de vorstelijke inkomsten van vele van zijn waardigheidsbekleders en van zijn geestelijke genootschappen zijn een onuitputtelijke bron van winst voor deze, zonder dat zij van deze rijkdommen van de Kerk concurrentie te vrezen zouden hebben; want Rome consumeert wel; maar het produceert niet. Ook zou het kunnen zijn, dat Rome in zijn laatste ontwikkeling, als het wellicht de hoofdstad is geworden van het beest, dat de grote hoer draagt, van het laatste wereldrijk, alle uitzicht heeft, om evenals het oude Rome van de tijd van de keizer weer tot een aanzienlijke handelsstad toe te nemen, waarop onze plaats nog bijzonder toepasselijk zou zijn.

Daarop, dat de vorsten niet boven alle dingen Christus hebben gevreesd en bemind en of Hem hebben vertrouwd en daarop dat de volken met hun harten hingen aan wereldse bedrijven, aan luxe, aan gelijkvormigheid aan de wereld, rustte voor Babel de mogelijkheid, om alle volken te drenken met de wijn van de ijverij van haar hoererij en die overeenkomstig heeft het vervolgens volgens een vast plan hoe langer hoe meer de koningen tot hoererij, de volken tot haar gelijkvormigheid aan de wereld, haar geluk zoeken in de wereld en verzonken zijn in de Mammon, proberen te verleiden en daarin te doen wegzinken.

Met recht zegt David: "De stem van de Heere is met kracht". Dat de Heere Jezus hier krachtig met een grote stem roept, is een onderpand van de zekerheid, dat Hij ook met kracht handelen zal ten aanzien van de stad, die zich "Rome" (de sterke) noemt. "Zij is gevallen", roept Hij; want de ondergang van de stad had reeds plaats gehad: de vrouw bevond zich reeds in de woestijn. Rome zou worden tot een woonstede van de duivelen, en een bewaarplaats van alle onreine geesten en een bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte". Gelijksoortig zijn bij Jesaja de uitdrukkingen, ten opzichte van het oude Babel en Edom. De onreine, boze geesten zijn zelf in een staat van verwoesting; daarom zijn zij gebannen naar plaatsen, die een afbeelding zijn van hun rampzalige, inwendige toestand. En zoals het onrein gevogelte uit zijn aard zodanige plaatsen ontvlucht, waar licht, leven en beweging is en zij in eenzame bouwvallen hun woonplaats zoeken, zo zijn ook de demonen, ten gevolge van hun natuur en van hun inwendig wezen, aan woeste plaatsen gebonden; want omdat hun leven zelf vernield is, kunnen zij ook slechts in het vernielde hun welgevallen vinden.

Hoewel dit op de eigenlijk genoemde kooplieden in alle delen van de wereld enigzins past, die door de weelde, die in het antichristische rijk of in deze grote stad Babel omgaat, rijk en machtig worden zoals hierna vs. 11 en vervolgens nader verklaard wordt, zo kan dit hier nochtans op de geestelijke koopmanschap, die in haar godsdienst en in het verkopen van geestelijke regeringen en ambten gepleegd wordt, wel zo goed gepast, worden, omdat daar alles voor geld te koop is. Te meer omdat ook de zielen van de mensen onder deze koopmanschap (vs. 13) worden gerekend en vs. 23 gezegd wordt dat de groten van de aarde deze kooplieden zijn geweest, waaronder de kardinalen, patriarchen, aartsbisschoppen, bisschoppen, abten en andere prelaten, voornamelijk worden verstaan, die zulke koopmanschap met hen drijven. (STATEN OVERZETT.).

Hoofdstuk 14: 8 roept een engel diezelfde woorden uit, maar kondigt daar het begin van de val van de antichrist aan, door de uitgang van de Kerk uit Babel in de tijd van de hervorming; maar hier is een aankondiging van de verwoesting van de stad Rome, geestelijk Babel genoemd, wegens de overeenkomst met het vorige heidense Babel. Haar val wordt aangekondigd met zulke woorden, die het alleruiterste verderf te kennen geven, wat ook gebruikt wordt van de verwoesting van het oude heidense Babel (Jes. 13: 21, 22; 34: 13-15 13. 21, 22 Jer. 51: 37). Er zouden geen mensen meer in Rome wonen, maar onreine geesten en duivelen, die de aarde doorwandelen en naar de woeste plaatsen gebannen worden (MATTHEUS. 12: 43). De eenzame woeste steden en paleizen zijn het verblijf van de uilen, wouwen, gieren en ander door mensen en beesten gehaat gevogelte. Zo zou Rome worden verwoest.

Haar val is niet haar afval, waardoor zij een Babel wordt, maar haar verwoesting, die haar afval als rechtvaardige straf volgt. Het laatste deel van vs. 3 verklaren sommigen oneigenlijk van de Roomse geestelijkheid, die kooplieden zijn van aflaten enz., terwijl de zielen van de mensen onder koopwaren worden gerekend, waaruit de grootste schatten zijn toegevloeid. Beter gaat het echter als men het letterlijk verstaat van kooplieden, die om rijk te worden op aarde de aardse goederen, dienende tot pracht en weelde, te markt brengen.

4. Zo werd ik met mijn gedachte weer verplaatst in een enigszins vroegere tijd, waarover reeds het begin van Hoofdstuk 17 handelde. En ik hoorde, toen de Engel (vs. 1) verdwenen was een andere stem uit de hemel, als de stem van God zelf, evenals in Hoofdstuk 10: 3 Deze stem herinnerde mij, dat nu de tijd was gekomen, waarop het woord in Jer. 51: 6 en 45 van toepassing was, zeggende: "Ga uit van haar, uit dat Babel, dat voor het oordeel rijp geworden is, mijn volk! opdat u aan haar zonden als de mate daarvan vol geworden is, geen gemeenschap heeft en opdat u van haar plagen niet ontvangt (Gen. 19: 12 vv.), als u nog op die dag, die komt, bij haar werd gevonden (vs. 8).

a) Jer. 48: 20; 52: 11. 2 Kor. 6: 17

5. Want haar zonden zijn in datgene, waartoe het met haar is gekomen, de een op de andere gevolgd tot de hemel toe (Jer. 51: 9 Ezra 9: 6) en God is, zoals in Hoofdstuk 16: 19 reeds is aangetoond, haar ongerechtigheden gedachtig geworden, om haar tot straf daarvoor de drinkbeker van de wijn van Zijn grimmige toorn te geven.

Het standpunt is hier enigszins anders dan in vs. 1-3 en het visioen van de Christus, die uit de hemel neerdaalt, moet nu worden beschouwd als voorbijgegaan; daar heeft zich het onweer reeds ontlast, hier staat het dreigend aan de hemel.

Logisch spreekt het vanzelf, dat de vermaning alleen voor dat geval toepasselijk is; er is dus hier in het visioen voorspellend voor afgebeeld een roepen van de Geest, dat nog vóór Babels val tot de kinderen van God komt, ten gevolge waarvan deze niet alleen zullen erkennen waar en wat Babel is, maar ook dat het plicht is geworden openlijk met haar te breken.

Omdat de stem van de hemel zegt "Mijn volk" is het de stem van de Heere zelf; want geen engel noch vorst van de engelen, noch een van de dienstknechten van God kan en mag zich zo uitdrukken. Hij zal dan Zijn getrouwen op een zeker voor hen hoorbare en ondubbelzinnige wijze, voordat de catastrofe over Babel zal komen, bevelen van haar uit te gaan. Hij zal dit bevel aan niemand anders toevertrouwen, maar zo ooit dan op deze tijd onmiddellijk in eigen persoon betuigen, wat zij doen en waarheen zij zich wenden moeten. Een analoog voorval

hebben wij in de vlucht van de Christenen uit Jeruzalem onmiddellijk voor de verwoesting ervan. Toen de tijd was gekomen, waarvan Christus in Matth. 24: 15 v. gesproken had, ging door de rijen van de gelovigen de stem: "ga uit van haar, mijn volk! " door de Geest gesproken en zij trokken allen uit naar Pella, niemand was achtergebleven, de Heere had in Zijn voorzorg aan allen gedacht, wier namen geschreven stonden in het boek des levens.

Dit uitgaan heeft aan de zijde van God tot grondslag een genadig uitleiden. Het geschiedt 1) met het hart door waar geloof en echte kennis van de waarheid en door haat tegen de valse leer; 2) met de mond door openlijke belijdenis van de waarheid en tegenspreken van de dwalingen; 3) lichamelijk, door die plaatsen te ontwijken, waar Babel zijn troon heeft.

Als de tijd eerst daar is, dan zullen alle leden van de ware Kerk, die in Babel verborgen zijn, zich verenigen; wie zou dan, al is het ook maar in uitwendige gemeenschap, met een Kerk willen staan, wier zonden op die tijd tot de hemel reiken en wier misdaden God nu gedenkt?

Vooral zal nog in deze laatste periode van het pausdom zijn ware karakter, zijn afval van het heil, dat in Christus alleen is, in zo duidelijke feiten, vooral in het verbod met het dier te voorschijn komen, dat allen, die nog uit de waarheid zijn, de ogen moeten opengaan.

Dit is de schuld van alle gelovige katholieken, dat zij door zich niet openlijk van Rome los te scheuren, door gemeenschap ermee, zich ook van zijn zonden deelgenoten maken; zij boeleren met Rome en als zij dat niet laten varen zullen zij ook omkomen. De Heere zal hun echter te Zijner tijd door de roepstem van Zijn Geest de ogen openen en zij zullen moeten uitgaan.

Wij kunnen een gissing wagen, wanneer omstreeks die tijd zal komen. In Hoofdstuk 17 is het aan de ene zijde de macht van de wereld en aan de andere zijde het pausdom, beiden in hun laatste vorm, waarop onze ogen worden gevestigd. Nu heeft de macht van de wereld, volgens hetgeen bij Dan. 2: 38 is opgemerkt, als het ware haar geboortejaar in de slag bij Circesium 606 voor Christus 2Ki 24: 1; het pausdom heeft het in het jaar 606 na Christus, waarin paus Bonifacius III van de kroonrover en moordenaar Phocas, die reeds Gregorius de Grote met zijn troonsbeklimming, in het vermeende belang van de Kerk had gelukgewenst, de erkenning verkreeg, dat de apostolische stoel te Rome het opperhoofd van alle kerken was. Is er nu, nadat beiden zolang met elkaar hebben geboeleerd, in Hoofdstuk 17: 1 vv. sprake van een werkelijke verbintenis, dan zou slechts het jaar 1960 iets bijzonders, beslissends hoeven aan te brengen, dat dit huwelijk aankondigt en dat alle harten, die het nog enigszins oprecht menen met de Kerk van Christus, zozeer ergert, dat zij met Rome breken en het verlaten, zodat nog alleen de onreine, onverbeterlijke, verstokte en voor het oordeel rijp geworden leden daarin blijven, dan zou de plaats in beide bovengenoemde getallen in Hoofdstuk 13: 18 genoemd, begonnen zijn vervuld te worden. In het jaar 66 na Christus vertrok eerst de Christelijke gemeente te Jeruzalem. Is dan de vroeger aangeduide vereniging van het pausdom met het dier gesteld in een jaar, dat zo opmerkelijk op de 666 in Hoofdstuk 13: 18 zinspeelt, dan zullen ook zij allen, die tot Gods volk behoren, uit Babel uittrekken, om geen deel te krijgen aan haar plagen. Daarentegen zullen niet uittrekken, nu des te sterker aan Rome hangen en te heviger voor haar ijveren, de Jezuïeten. En als Rome zal verwoest en verteerd en verbrand zijn, zal toch zijn treurig overblijfsel in deze orde nog aanwezig zijn en zich met het dier uit de zee, het dier van de aarde en de valse profeten verenigen, zoals wij reeds bij Hoofdstuk 13: 11 vv. hebben opgemerkt.

Het heet niet: "ik hoorde een andere engel", maar: "een andere stem"; deze is die van Christus, niet die van God; want zij zegt in het volgende vers: "God is haar ongerechtigheden gedachtig geworden"; zij spreekt zo van God in de derde persoon; maar hier noemt zij het volk van de Allerhoogste "mijn" volk. Jeremia roept Israël toe: "Vlucht uit het midden van Babel en redt een ieder zijn ziel en wordt niet uitgeroeid in haar ongerechtigheid; want dit is de tijd van de wraak van de Heere, die haar de verdienste betaalt"; en weer: "ga uit, Mijn volk! uit het midden van hen en red een ieder zijn ziel vanwege de heiligheid van de toorn van de Heere". Evenzo Zacharia, zoals de engel aan Lot beval, ijlings Sodom te verlaten, zeggende: "behoud u omwille van uw leven en zie niet achter u om. " Zo ook roept de Heere Jezus Christus hier de Zijnen; het Romeinse rijk toe, ten einde hen te vervullen met het vaste vooruitzicht, dat een onfeilbare vernieling het nieuwe Babel dreigde en opdat zij geheel zouden bevrijd worden van vrees voor Romeinse macht en vijandschap; een vrees, die zij nu nog zo beangstigend koesterden. Maar dit hoefden zij niet te doen; want wat zouden zij te duchten hebben van vijanden, aan wie zelf het geduchtste boven het hoofd hing? Hoe zouden Gods geliefde kinderen te vrezen hebben, omdat zij het vreselijk lot van Rome even zeker ontgaan zouden, als Lot eenmaal door Gods bestuur ontkwam aan de verwoesting van Sodom? De geschiedenis van de verwoesting van het Romeinse rijk door de wilde horden levert een menigte proeven van bewaring van de Christenen te midden van de algemene ellende. Heil ons, nog leeft Hij, die machtig was hen te beschermen! Hem kunnen wij gerust onze belangen aanbevelen, vertrouwend dat Hij niet zal laten varen het werk van Zijn handen. Wij hebben buiten Hem niemand om onze hoop op te vestigen en dwaasheid was het, als wij vlees stelden tot onze arm; want mensenheil is ijdelheid. Op God en Christus willen wij hopen en die dat doen nee, nooit zullen zij beschaamd worden!

Er is nog een Rome, dat afgoderij en bijgeloof leert en in zonde ligt verdronken, dat de zetel is van geestelijke heerschappij en schuldig aan het vergieten van het bloed van de heiligen, dat door de koningen der aarde gedienstig en bijgelovig wordt geëerd, dat het Koninkrijk van Christus tot hinder en ergernis is door allerhande pracht en trotsheid, dat de heiligen moeten schuwen en vlieden, dat vromen en waarheid-minnaars reeds hebben beginnen te verlaten en te verfoeien, dat door vele godvruchtige mannen, nadat gebleken is dat het niet kon worden genezen, voorzien werd ten gronde toe te zullen vergaan. Laat nu, die bezorgd zijn voor de waarheid en de zaligheid van hun zielen, eens zien, of de vervulling van deze profetie nog niet in de toekomende tijd voor deze grote stad te wachten is en als zij dat zien, of zij geen reden hebben om de vermaning van de Heere in acht te nemen, als Hij zegt: "Ga uit Babel, Mijn volk! "

6. Vergeld haar, zoals zij jullie vergolden, u gedaan heeft en verdubbel haar dubbel naar haar werken. Evenals zij door haar werken dubbele boosheid heeft gepleegd (Jer. 50: 21), zo wordt nu ook de straf overvloedig gemaakt (Jes. 40: 2 Jer. 16: 18; 17: 18 In de drinkbeker, waar in zij u de wijn van de ijvering van haar hoererij een dubbel sterke drank gemengd en geschonken heeft (vs. 3 en Hoofdstuk 14: 8), schenkt haar dubbel van de wijn van de toorn van God (Hoofdstuk 14: 10).

7. Zoveel als zij zichzelf verheerlijkt heeft, als was zij zelf de A en O, het een en alles in het rijk van God hier op aarde en "de rots, die door ketterij omgeven, voortdurend recht in de hoogte staat en haar kruin tot de hoge hemel verheft" en weelde gehad heeft door verkwistend en buitensporig gedrag, op uw kosten zich heeft voorgedaan als de onbedwingbare vesting van de heilige algemene, onfeilbare kerk, zo grote pijniging en rouw doet haar aan, dat er aan haar een schrikkelijk einde komt en zij niet meer is. Zij heeft dat verdiend; want zij zegt in haar hart (Jes. 47: 8): Ik zit als een koningin; ik ben als koningin op een vaste en

onbeweeglijke troon gezeten en ben geen weduwe, zodat ik ooit over het verlies van een man zou hebben moeten treuren en ik zal geen en rouw zien over het verlies van kinderen, die mij toebehoorden.

8. Daarom, opdat zo’n eigen roem en die dwaze mening op beschamende wijze vernietigd worden, zullen haar plagen, die haar reeds zijn bestemd in hetgeen de tien horens van het dier haar zullen aandoen (Hoofdstuk 17: 16 v.), op een dag komen (Jes. 47: 9), namelijk dood, waarbij men haar vlees eet en rouw als men haar naakt en honger als men haar woest maakt en zij zal met vuur verbrand worden; want sterk is de Heere God (Hoofdstuk 1: 8 Amos 5: 27), die haar oordeelt en voor haar, die zich "de sterke" Roma noemt, reeds het vonnis heeft geveld; dat Hij ook zeker zal volvoeren.

a) 1 Thess. 2: 8

Het is niet wel mogelijk de woorden van het bevel in vs. 6 v. te beschouwen als gericht tot de tien koningen (Hoofdstuk 17: 16 v.), zoals de uitleggers meestal willen. Reeds daarom kan dat niet, omdat onmiddellijk (vs. 4 v.) een bevel is voorafgegaan, dat tot bepaalde, geheel andere personen gericht was, en nu door niets wordt aangeduid, dat met het nadere bevel ook deze zou aangaan. Aan die koningen kan men daarom te minder denken, omdat zij in het gezicht, dat met ons hoofdstuk begint, nog in het geheel niet zijn voorgekomen. De uitleggers zijn alleen tot die mening gekomen, omdat zij die van te voren als volk van God zijn voorgesteld, toch niet de uitvoerders van het gericht konden zijn, integendeel "de Heere Zijn volk voor de Dienst van scherprechter te goed was" en omdat in het bijzonder een wraak nemen, vooral zo’n wraak, dat met dubbele mate vergeldt, aan dit volk niet passen zou, het dus het allerminst door God zelf zou kunnen worden aanbevolen. De laatste tegenspraak nu wordt snel weerlegd door hetgeen wij in Hoofdstuk 6: 10 hebben gelezen van de zielen onder het altaar, die om oordeel en wraak schreien voor het bloed en dan geenszins berispt worden, maar met een latere tijd vertroost. Ten opzichte van het eerste moet worden gezegd, dat de kinderen van God zeker niet hun arm in hun vuist ertoe zullen lenen, om de dienst van scherprechters te verrichten, in dit geval moeten de tien koningen arm en vuist ertoe lenen en hun haat tegen de hoer zal arm en vuist met duivelswoede wapenen, zodat het woest maken en verbranden op gruwvolle wijze wordt teweeg gebracht. Toch zullen deze tenslotte daarmee toch eigenlijk niet hun eigen haat dienen en een duivels werk volbrengen, zodat de hoer nog de roem hebben zou van een soort van martelaarslijden en haar lot in enige verwantschap zou staan met het kruis, dat de Kerk als navolgster van de Heere moet dragen; maar, zonder het te weten of te willen, volbrengen zij een goddelijk werk en ook het ergste, dat zij doen en dat een dubbel werk is, of een overmaat van straf, is toch, als in de plaats van Gods volk gedaan, slechts de overeenkomende vergelding voor het dubbele, of de overmaat, die de hoer aan het volk van God van vroegeren tijd af heeft gedaan door haar werken, die zij tegen dit heeft verricht (Matth. 7: 2). En tot deze werken behoort niet alleen de vervolging van degenen, die vroeger om het ware geloof tegen de hoer getuigenis hebben afgelegd en de gemeenschap met haar hebben verbroken (Hoofdstuk 17: 6), maar ook de verblinding en verstrikking en het gevangen houden van zovele duizende oprecht gezinde zielen, die zij al de eeuwen van haar heerschappij op valse wegen heeft geleid en al wat de Heere wilde en moest dienen, in eigen dienst heeft ingetrokken; op het laatste wordt gezien met de "ingeschonken beker. " De vergelijking van de plaats Jer. 50: 29 is hier niet zeer juist; want daar wordt Gods woord rechtstreeks gericht tot de verwoesters van het wezenlijke geschiedkundige Babel en deze waren nog zelf Gods uitverkoren werktuigen tot verlossing van Zijn volk en diens geroepene plaatsbekleders; de tien koningen in Hoofdstuk 17 van ons boek zijn daarentegen de horens van het dier en hebben op het volk van God in het geheel geen betrekking. Dit is integendeel

door de Heere zelf reeds bevrijd van de macht en de gemeenschap van de hoer en, als van een betalen en vergelden volgens opdracht van God sprake zal zijn, dan heeft Gods volk daarvan uitsluitend en alleen de eer, terwijl de koningen voor hun persoon slechts het dier dienen; onze plaats wordt daarom gedekt door hetgeen in Ps. 58: 11 gezegd wordt. Er wordt namelijk uiteengezet, welk aandeel Gods kinderen hebben van Babylons val (vgl. vs. 20), terwijl in vs. 9-19 het aandeel van de kinderen van deze wereld volgens de gedachten en wensen, de sympathieën en belangen van hun hart, voorgesteld is. In hoofdzaak laat Kemmler zich juist uit over de inhoud van de woorden in vs. 6 en 7a, als hij ook het bevel beschouwt als tot het dier zelf en diens aanhang gericht: "Daardoor moet het volk van God weer vergelding doen, dat het het onrecht, van Rome ondervonden, de werken van Rome in hun ware gesteldheid openbaar maakt en daardoor zijn einde als een rechtvaardig lot voor de hele wereld tentoonstelt. Rome moet in zijn laatste ellenden niet eens de ingebeelde vertroosting hebben, een martelaarslijden te ondergaan, zo als het zich daarmee vroeger vaak bij eigen schuld (en nu ook weer in deze tijd) getroost heeft. Het volk van God moet door openbaring van de waarheid er toe bijdragen, dat deze moeilijkheden voor de hele wereld als rechtvaardige vergelding voorkomen, als straf voor de vervolging, door haar zelf verricht. En heeft Rome de dienstknechten van God rijkelijk de bittere kelk van versmading ingeschonken, heeft het hen vooral daardoor bedroefd, dat het waarheid als dwaalleer en haar belijders als ketters veroordeeld heeft, zo zullen zij nu door openlijk en zonder achterhouden de afval van Rome te openbaren, duidelijk maken, dat Rome dubbel datgene misdaan heeft, waarvan het anderen aanklaagt. Onze plaats van Rome te verklaren, daartoe ziet zich ten slotte ook Steffann bij 7b en 8 genoodzaakt, hoe geneigd hij ook overigens is om ook andere kerkelijke toestanden in de gezichten van Babel mee in te trekken. Zie daar zo schrijft hij die hoogmoedige gerustheid, die zich in het woord vs. 7b uitspreekt een treffende voorstelling van de Roomse kerk! Men zou die gerustheid groots kunnen noemen, als zij niet een zo ontzettend getuigenis gaf van de diepe verblinding, waarin die Kerk gesloten ligt. Dat geven de ware leden van de Kerk van de hervorming graag toe, dat de Kerk in haar geschiedkundige ontwikkeling sinds de dagen van de apostelen kan dwalen en ontvluchten daarom, waar zij gedwaald en gezondigd hebben, met smartvol berouw tot de Heere, die hun het zuivere en zekere woord van God heeft gegeven, de lamp voor hun voet en het licht op hun pad. De bovengenoemde Kerk daarentegen kent voor de Kerk het woord "berouw" evenmin als voor haar conciliebesluiten het woord "dwaling. " "Ik zit als een koningin, en ben geen weduwe" dat is reeds lang de getuigenis van haar trotsheid. Ja, zij is een koningin; zij heeft sinds haar Gregorius VII in haar Urbanussen, Innocentiussen en Bonifaciussen haar nek gezet op keizers en koningen. Zij heeft zich heerlijk gemaakt en is weelderig geweest, en heeft de koningen en volken hun onderworpenheid aan haar met de drank van een beker van de bedwelming vergolden, met valse leer, met bevlekte dienst, met wetenschap, die in het heidendom was teruggezonken; zij heeft nog in onze dagen door de onschriftuurlijke plaats, door de heilige maagd gegeven, bij de oude een nieuwe gevoegd; welnu, als haar mate vol is geworden, als zij tot de vorm zal zijn gekomen, waarin de heilige Johannes haar ziet, dan zal ook vervuld worden wat de stem van de hemel hier heeft gesproken.

In Hoofdstuk 15: 6 komen de zeven engelen, die de zeven plagen hadden uit de tempel. Door middel van de hervorming van de Kerk zouden de plagen over de antichrist komen; zo ook deze, hetzij dat de verwoesters van Rome in belijdenis tot de Kerk zouden behoren, hetzij dat zij helpers zouden zijn en dat met hen zullen aanspannen degenen, die wel enig licht uit de hervorming kregen en daarom de antichrist vrijmoediger zullen durven aantasten, maar nog blijven hangen aan de paapse godsdienst en de leken van de Kerk zouden deel hebben aan de verwoesting van Rome, hetzij met daden, hetzij met gebeden tot God, hetzij met de verwoesters tot het werk uit Gods Woord aan te zetten. Rome zou geheel zorgeloos zijn en

nergens minder op denken, dan op haar verwoesting. Zij zou zich inbeelden, dat Rome koningin van de aarde zou blijven tot het einde van de wereld en nooit aan enig kwaad onderworpen zijn, maar zij zou dubbele straffen hebben; haar zou dubbel vergolden worden al het kwaad, dat zij van de Kerk aangedaan had. Zij zou verwoest en verbrand worden, zoals Jeruzalem en tot een puinhoop zonder inwoners blijven liggen; haar verwoesting zou op één dag komen, schielijk en tegelijk onverwachts.

Hoe moet worden verklaard, dat Gods volk vergeldt. Niets verhindert Gods volk aan te merken als werktuigen van Zijn wraak, meewerkende tot verdelging van het vijandig Babel, lichamelijker wijze onder godvruchtige vorsten het zwaard met recht dragend, geestelijkerwijze door het zwaard van Gods woord en de kracht van de Geest. De wraak wordt door God zelf bevolen; het volk wreekt dus niet, maar God door het volk.

Dit moet niet zo verstaan worden, dat God alle volken, die de ware godsdienst aanhangen, tot bijzondere wraak wil nopen, dat met de heilige wet van de Heiland niet zou overeenkomen, maar de zin van de profetie is, dat God door Zijn voorzienigheid gelegenheid zal geven aan de koningen en vorsten, om Zijn oordelen tegen Babel uit te voeren, waarvan zij zelf begrijpen zouden, dat zij Gods eer en het welzijn van de Kerk zouden bevorderen, in welke oordelen men duidelijk zou zien, dat Gods gerechtigheid de plagen, die de vijanden van de waarheid aan de Kerk hadden toegebracht, volgens de strengste wet van wedervergelding met de zwaarste straffen wilde vergelden; dus zullen zij niet hun eigen, maar Gods zaak behartigen en uitvoeren, daartoe geleid door gelegenheid, die God zelf zal doen voorkomen en door rechtvaardige redenen daartoe aangezet. Het zal daarom veeleer het werk van God, dan van de mensen zijn, zoals het Gods zaak is en niet de zaak van de mensen.

10. Van verre staande als degenen, die haar toch niet kunnen helpen en tevens uit vrees van haar pijniging, omdat zij wel voelen, dat zij deel hebben aan de schuld, die die ondergang heeft bewerkt en zij dus in het laatste oordeel (Hoofdstuk 20: 15 deel aan haar kwelling zullen hebben, zeggende: a) "Wee, wee, de grote stad Babylon, de sterke stad! want uw oordeel is in het vuur, dat u verteert, in een uur gekomen. "

a) Jes. 21: 9 Jer. 51: 8 Openb. 14: 8

11. En de kooplieden van de aarde (vgl. Ezech. 27: 12 vv.) zullen wenen en rouw maken over haar, omdat niemand hun waren meer koopt.

12. Die waren zijn vier artikelen van harde voorwerpen tot pronk en sieraad, namelijk van goud en van zilver en van kostelijk gesteente en van parels; en zo ook vier artikelen van zachte prachtstoffen, namelijk kostbare kleren van fijnlijnwaad en van purper en van zijde en van scharlaken en drie artikelen van meubelen en evenzo vele van gereedschappen, namelijk allerlei welriekend hout, afkomstig van de Thyia of Thija, een welriekende, altijd groene boom in Afrika, gelijk aan de cipres en allerlei ivoren vaten "1Ki 10: 18 en allerlei vaten van het kostelijkste hout, als cederen en cypressen hout en van koper en van ijzer en van marmersteen.

13. En weer vier artikelen van specerijen, namelijk kaneel Ex 30: 23 en reukwerk en welriekende zalf en wierook, en weer twee drietallen van voedingstoffen, wijn en olie en meelbloem en tarwe en lastbeesten (liever vee, runderen) en schapen en verder twee artikelen tot vervoer, van paarden en van koetswagens en eindelijk twee artikelen van slavendienst, van lichamen en de zielen van de mensen.

14. En, zo roept hier de stem van de hemel (vs. 4), die onmiddellijk tot Babel zich wendt, tot besluit van deze optelling, de vrucht van de begeerlijkheid van uw ziel, waaraan zij als aan een bijzondere lekkernij lust had, is van u weggegaan; en al wat lekker en wat heerlijk was, om u eveneens tot heerlijke spijs te dienen, is van u weggegaan en u zult het niet meer vinden.

15. De kooplieden van deze dingen, die in vs. 12 vv. zijn genoemd, die rijk geworden waren van haar, zullen van verre staan uit vrees voor haar pijniging, wenend en rouw makend.

16. En zeggend: "Wee, wee, de grote stad, die bekleed was met fijn lijnwaad en purper en scharlaken en versierd met goud en met kostelijk gesteente en met parels (Hoofdstuk 17: 4), hoe kwalijk is het haar gegaan; want in één uur is zo grote rijkdom verwoest.

17. En alle stuurlieden en al het volk op de schepen, die geregelde vaarten naar andere landen doen (Hand. 27: 2) en in het algemeen alle bootsgezellen en allen, die ter zee handelen, voor wie de zee het gebied van hun werk en de bron van hun winst is, stonden van verre (vgl. Ezech. 27: 29 vv.).

18. En riepen, ziende a) de rook van haar brand (vs. 9), en zeggende: b) "Wat stad was deze grote stad gelijk? geen andere wordt na deze weer aan haar in grootte gelijk; daarom juist is haar ondergang zo smartelijk. "

a) Jes. 34: 10 b) Openb. 13: 4

19. En zij wierpen, ten teken van diepe rouw, stof op hun hoofden en riepen, wenend en rouw bedrijvend, zeggende: "Wee, wee, de grote stad! waarin allen, die schepen in de zee hadden, van haar kostelijkheid rijk geworden zijn; watzij is in één uur verwoest geworden (Hoofdstuk 17: 16).

Aan de zijde van de koningen op aarde (vs. 9) staan de kooplieden op aarde (vs. 11); daarbij komen dan zij, die met de zee te doen hebben (vs. 17). De algemene tegenstelling tegenover die allen vormt in de volgende afdeling (vs. 20) de hemel met zijn bewoners, want deze zucht, terwijl aarde en zee weeklagen. Bij alle drie, de koningen, kooplieden en schippers, wordt vermeld, dat zij van verre stonden (vs. 10, 15 en 17); bij alle drie begint de klacht met de woorden: "wee, wee de grote stad! " en eindigt met de woorden: "zij is in één ure verwoest geworden" (vs. 10, 16 v. en 19). Dit overeenkomstige verhoedt het van elkaar scheiden van de afzonderlijke schilderijen en toont aan, dat zij bij elkaar behoren. Wat nu in de eerste plaats de koningen aangaat, degenen, als volgens de tegenwoordige betekenis van dit woord, als door God beschikte en erfelijke regenten, zijn in de tijd, waarin Babels val plaats heeft, niet meer aanwezig, maar de geweldhebbers, die in Hoofdstuk 17: 12 onder het beeld van de tien horens van het beest bedoeld zijn, zijn dan reeds op het toneel. En omdat deze volgens Hoofdstuk 17: 16 de hoer haten en haar vernietigen, dus niet kunnen worden gerekend onder de koningen, die haar bewenen en beklagen, vindt hier een dergelijke klacht uit hun hart en in hun geest plaats, als wanneer in Jer. 31: 15 en Matth. 2: 17 v. van Rachel wordt gezegd, dat zij haar kinderen beweent. In het gezicht stijgen als het ware hun schimmen uit de aarde op, staan spookachtig van verre en verkondigen hun deelneming, zoals dat ook van de kooplieden en schepelingen wordt gezegd, waaronder niet bedoeld zijn die nog werkelijk in leven zijn, maar allen te samen, die ooit hun aardse belangen en hun op de wereldsgezindheid berekende speculaties door Rome bevorderd zagen. Zij, de koningen, hebben de Roomse kerk, zolang die in volle bloei stond, voldoende in de dienst van hun politiek gebruikt en terwille van haar de ware Kerk vervolgd en onderdrukt, of ten minste haar niet de invloed laten behouden, die

haar toekomt. In de verheffing en bevordering van het ware geloof, in de uitbreiding van een geest, die de harten vernieuwt en het leven werkelijk heiligt, hebben zelfs Protestantse vorsten vaak minder belang gesteld, dan in de gunst van het grote Babylon, de sterke stad. Zij hebben haar vaak de wegen gebaand in hun landen, opdat zij ook daar zich zou verheerlijken en naar haar welgevallen zou kunnen doen, waar toch in hete strijd en met zware opofferingen de vrijheid van het Evangelie was verkregen. Hoe geheel anders zou de geschiedenis van de Kerk en van de wereld geweest zijn, als de koningen van de aarde niet met Babylon hadden gehoereerd en met haar hadden willen heulen. Immers is toch zolang dat vorstenhuis, dat de verzorgers en voedsters voor de Protestantse kerk heeft voortgebracht, uit zulke "weelde" in de schoot van die andere Kerk teruggegaan. Wij allegoriseren niet, als wij onze tekst zo uitleggen; wij halen slechts iets aan, dat de allegorieën van de gezichten van Johannes verstaanbaar maakt en het woord van de van hem ontvangen Openbaring bevestigt als een vast profetisch woord. Wat verder de kooplieden aangaat, de waren door hen op de grote wereldmarkt gebracht en daar ten toon gesteld, zijn berekend op de fijnste behoefte en gemakkelijkheid, op de hoogste pracht en pronkzucht en bevatten alles in zich, waarin zich de heerlijkheid van de mensen, die als een bloem van het gras vergaat, de kracht en kunst van de vindingrijke mensengeest, zijn vlijt en bedrevenheid in het aanwenden van de wereld en de ontwikkeling van het tijdelijk leven, op het sterkst openbaart. Zij kunnen in zeven klassen verdeeld worden: 1) kleinoden en kostbaarheden; 2) stoffen voor kleren; 3) pronkmeubelen; 4) specerijen; 5) levensmiddelen; 6) voorwerpen van dagelijks gebruik; 7) slaven. De voorstelling is zo gegeven, dat men ziet, dat, als Babylon er niet meer is, ook niemand meer wordt gevonden, die de waren koopt. Hoe moet dat op Rome worden toegepast? Is dat dan de pauselijke Kerk, die al deze producten en fabrikaten consumeert? Dat zeker niet, maar het is de wereldsgezindheid en de zucht van het geraffineerde levensgenot, waarbij alleen een vragen naar al deze handelsartikelen aanwezig is; bij eenvoudigheid van zeden en tevredenheid, bij een volksontwikkeling, waarop de stempel is gedrukt: "onze wandel is in de hemelen, de wereld vergaat met haar begeerlijkheid", zouden zij in massa van de markt van het leven verdwijnen. Nu hebben wij reeds aan het slot van de aanmerking bij Ezech. 27: 12-25 opmerkzaam opgemaakt, hoe de pauselijke Kerk door haar liefde tot de wereld, ook de wereld tot het hoogste goed, tot afgod van de volken heeft verheven, juist daardoor, dat zij van onthouding van de wereld, hemelse gezindheid en onophoudelijk bidden een verdienstelijk werk van enkele orden en personen maakt, die anderen van de last, die zoals men meent daarin ligt, kunnen bevrijden, opdat deze dan zonder gewetensbezwaar, ja met de overtuiging van het volste recht daartoe, zich aan de begeerlijkheid van de ogen, de begeerlijkheid van het vlees en de grootsheid van het leven des te geruster overgeven, heeft zij teweeggebracht, dat de dienst van Mammon en vlees de Christenen als een zedelijk typhus heeft aangegrepen, waartegen alle middelen tevergeefs zijn; en is het nu evenwel niet Rome zelf, dat in staatkunde en koopmanschap geen rol meer speelt, de kweekplaats en de verkoopplaats van alle modeartikelen in de wereld, het is toch het oudste en meest bevoorrechte kind van Rome Frankrijk met zijn hoofdstad, dat land, dat zich beroemt aan de spits van de beschaving te staan en bij de nederlaag, die het in de laatste jaren door Duitsland heeft geleden, op voorafbeeldende wijze reeds heeft vervuld, dat de kooplieden op aarde weenden en leed voelden en uitriepen: wee, wee, de grote stad! Men kan ook op de kruistochten wijzen die grootse honderdvijftigjarige strijd van de Kerk, om de schelpen, die zij voor parels hield, in zoverre de glans van het goud, van de edelgesteenten en de parels, de kracht van de specerijen en de pracht van de kleren het Westen bekoorden en verblindden en zijn wereldse zin voedden. Deze zijn het geworden, die de handel van de Christelijke volken van Europa het zeerst bevorderen, namelijk van Italië en Duitsland. Het is zeker niet zonder bedoeling, dat in bovengenoemde optelling van waren juist die stof op de voorgrond is geplaatst, die voor de pronk van de godsdienst van de werelds geworden Kerk en van de

wereldse pracht van haar dienaren voornamelijk hebben gediend. Nauwelijks hebben de koningen van de aarde zoveel goud, zilver, edelgesteenten, parels en elpenbeen gebruikt, als de katholieke kerk, de Griekse ook ingesloten, tot versiering van haar heilige vaten, beelden, altaren en statuën gedaan heeft. En wie denkt bij de optelling van purper, zijde en scharlaken niet aan de priesterkleren van die Kerk, ook bij reukwerk, zalf en wierook niet aan het reukwerk, in deze Kerk in zo’n mate gebruikt, dat het gebruik van wierook in een enkele aanzienlijke Kerk dat van een geheel land ver overtreft? Hoe hoog de luxe van de hoofden van de Rooms-katholieke kerk bijvoorbeeld in de 18de eeuw was gestegen, daarvan geeft W. Menzel in zijn geschiedenis van de laatste 120 jaren de doorslaandste voorbeelden. "De aartsbisdommen en bisdommen", zegt hij, "waren langzamerhand domeinen van de adel geworden. Om een domheer te Mainz te kunnen worden moest men 16 adellijke kwartieren van voorouders kunnen aanwijzen, om het te Keulen te kunnen worden rijksgraaf zijn. De jongste zonen van de adel werden niet alleen in de rijkste plaatsen als domheren geplaatst, maar vonden ook gelegenheid, toen zij bisschoppen werden, hun familie te verrijken. De Maintzer domproost van Eltz trok jaarlijks 75. 000 aan geestelijke revenuën. De pen weigert alle dingen neer te schrijven, die verder zouden kunnen worden meegedeeld, als bijvoorbeeld, dat men bij de afschaffing van een nonnenklooster 6800 emmers wijn vond in 8 kelders, die lasterlijke namen droegen; zij dienen echter als commentaar tot de klacht van de kooplieden bij het ineenstorten van een Kerk, die, in plaats van tegen overdaad en weelde haar stem te verheffen, haar eigen genot vindt in de vreugde en overdaad van deze wereld. "

Ten opzichte van de slotwoorden van het 13de vers merkt Ebrard op: "In de grondtekst sluit zich het "lichaam" onmiddellijk aan het voorgaande "paarden en koetswagens" aan; "zielen van de mensen" is echter opzettelijk (door een andere constructie) ervan afgezonderd, opdat men niet "lichamen en zielen van de mensen" bij elkaar neemt. "Lichamen" staat duidelijk in de zin, die het ook overigens bij de Grieken heeft, namelijk het aanwijzen van slaven, die slechts als het vee met hun lichamen als bruikbaar tot het dragen van lasten en andere arbeid in aanmerking kwamen. Dan kon echter het "zielen van de mensen", dat bepaald afgezonderd is, onmogelijk weer hetzelfde betekenen; deze staan tot al het voorgaande niet als een laatste onder de vele handelsartikelen, maar dat grote wereldverkeer, waarbij Babel de kooplieden in de hand werkt en deze weer Babel bezoldigden en in zijn geest de aardbewoners aan de aarde boeiden wordt op een wijze gevoerd, dat daarbij de zielen te gronde worden gericht en daarom volgt zo vol betekenis en "de zielen van de mensen. " Zielen van de mensen" schrijft Kemmler, waren vanouds te Rome een zeer gezochte waar, de paus maakt toch op alle zielen van de mensen, ten minste van de gedoopten, aanspraak en om dat door te drijven heeft het reeds menig stuk geld opgeofferd. Ook de aflaathandel, die eveneens de zielen van de mensen aangaat, heeft te zijner tijd niet slechts aan de paus zelf, maar ook handelaars van een zekere soort aanzienlijke sommen bezorgd. Wat ten slotte de schippers aangaat, deze dienen om op de internationale, wereldomvattende uitbreiding te wijzen van dat verkeer, dat Rome met de volken heeft onderhouden en maken aanschouwelijk het "die op vele wateren zit" in Hoofdstuk 17: 1 En evenals nu de koningen haar voorstelden als de sterke en machtige stad, waarop zij zich met hun heerschappij hadden verlaten en de kooplieden als de weelderige en verkwistende stad, door welker bemiddeling zij rijk waren geworden, zo beklagen de stuurlieden haar als de onvergelijkelijk grote stad, na welker ondergang zo’n internationaal verkeer en verband van volken, zo’n eenheid in de wereld, als tot hiertoe bestond, niet weer tot stand komt en hun klacht is nog hartstochtelijker dan die van de anderen. Inderdaad, als nu opeens de duizendjarige banden, die de volken aan Rome hebben verbonden, verscheurd zijn, dan zal deze wereld zeker uiteenspatten. Dat moet echter ook geschieden, opdat de antichrist zijn rijk tot ontwikkeling zou kunnen brengen want alles, wat enigermate op een ontwikkeling

van de dingen lijkt, behoort ook tot hetgeen het openbaar worden van de boosheid nog terughoudt (2 Thess. 2: 2).

Zij, die weeklagen, spreken uit het hart van hen, die leven in een tijd, waarin de antichrist reeds is begonnen zijn gruweldaden uit te breiden (Hoofdstuk 17: 3), waarin de vaste instellingen in de staten zijn verbroken, waarin al het oude, waarbij het verkeer van volken in- en uitwendig was verzekerd, overhoop is geworpen, waarin reeds de algemene verwoesting is begonnen. Nu komt de val van Rome, dat zich in het pausdom nog tegenover het antichristendom had gesteld en de verwoesting gaat voorwaarts daar kwijnt de handel, daar wordt de scheepvaart onzeker en brengt geen winst meer aan, daar moet alle welvaart te gronde gaan en zo wordt de weeklacht over Rome's val een profetie van het algemene en hele verval onder de tirannieke macht van het beest uit de zee.

Onze vertaling is in vs. 14 niet zeer duidelijk; er wordt gesproken van het ooit, waarnaar aldus wordt het voorgesteld de eens zo rijk uitgedoste zozeer begerig was en dat nu niet voor haar, maar voor anderen geplukt zou worden. Voor zover die geurige vruchten niet vernield en vertrapt zullen worden, heeft u er nochtans niets van te wachten op uw tafel en het blijde gejuich, dat de inoogsting van deze placht te vergezellen, wordt door klaagtonen vervangen. Ook in het Oude Verbond treffen wij dergelijke beelden aan tot schildering van de ellende van de strijd en het akelige van verwoesting. Aldus spreekt Jesaja: "Ik maak u doornat met mijn tranen, o Hesbon en Eleale; want het vreugdegeschrei over uw zomervruchten en over uw oogst is gevallen, zodat de blijdschap en vrolijkheid weggenomen zijn van het vruchtbare veld; en in de wijngaarden wordt niet gezongen, noch enig gejuich gemaakt; de druiventreder treedt geen wijn uit in de wijnbakken: Ik heb het vreugdegeschrei doen ophouden. " En Jeremia: "De verstoorder is gevallen op uw zomervruchten en op uw wijnoogst. " In de woorden: "en al wat lekker en wat heerlijk was, is van u weggegaan, en u zult het niet meer vinden" wordt al het voorgaande nog kort samengetrokken. Maar niemand meent, dat het alleen bij de val van Rome plaats had, nee, zo is het bij allen, die van deze wereld zijn. Hetgeen zij op aarde genoten hebben, zinkt alles weg in het niet, wanneer zij, of wellicht nog eer zij op het doodbed liggen uitgestrekt. Die vroeger als een rijke man alle dagen leefde vrolijk en prachtig en de Lazarussen aan de dorpel had van zijn prachtige woning, begerende verzadigd te worden van de kruimels, die van zijn tafel vallen, zie! wanneer hij sterft en begraven wordt, kan hij niet het geringste met zich nemen van alles, waarop hij zijn ziel had gezet. "U zult het niet meer vinden", zo heet het tot degenen. Arm, onbeschrijfelijk arm zijn zij te midden van de overvloed in schatten van deze wereld; arm en ellendig en jammerlijk en naakt. O, zien wij toe, dat wij ons schatten verwerven, die door mot noch roest worden verteerd. Zij zullen ons niet begeven in het jongste uur; zij hebben waarde in de hemel en bij de engelen van God!

Niemand kan ontkennen, dat Rome de geestelijke koopstad is van dat gebied, waarvan het de hoofdstad is, omdat men daar koophandel drijft, hetzij van geestelijke, hetzij zelfs van wereldlijke waren, die onder de schijn van geestelijke daar ter markt worden gebracht en geveild. Allen, die naar kerkelijke waardigheden staan, moeten te Rome hun gaven, vermogens, leergronden en gevoelens voordragen, allen, die de bedieningen van kerkelijke waardigheden genieten, zijn verplicht van het gezag van die koopstad de collatie of confirmatie voor zekere som te kopen, daar worden bullen, dispensatiën en aflaatbrieven vervaardigd voor levenden en doden en de reliquiën, paternosters, rozenkransen, kruisen, agnus Dei en dergelijke waren te koop gebracht. Hier is goud, zilver, edelgesteenten, zijde en andere kostelijkheden in een dierbaar gebruik tot versiering van de kerken. Hier moet purper en scharlaken in de kleren van de gepurperde pausen en kardinalen enz. enz. Zo moet ook

geestelijk worden verstaan wat van stuurlieden, schippers enz. gezegd wordt. Door schepen kan men verstaan de mindere sociëteiten of gemeenschappen, die in de paapse zee zijn, als kloosters, abdijen, akademiën; door "schippers" hun oversten, abten, rectoren, officialen van onderscheiden soort en rang, door "stuurlieden en schippers" de gezanten en nuntiussen van allerlei soort. Maar al die waardigheden zullen veracht worden, al die koopmanschappen van de Roomse markt niet meer zijn.

Wij moeten hier bedenken wat het einde is van de overvloed, de hoogmoed en de wellusten en hoe ongestadig de gunst en de vriendschap van de mensen is. Hier gaat het een met het ander te gronde en niets blijft geheel. Het gaat in één uur te gronde, wat in vele jaren vergaderd is. In het gevaar vluchten zij van ons weg, die van ons groot genot hadden, ja zij staan van verre en bewenen het groot ongeluk, maar niemand nadert om te helpen, een ieder vreest voor zichzelf. Daarom moeten wij God leren vertrouwen, de wellust verachten, het vlees en het gezelschap van de mensen niet betrouwen. Want zolang als het welgaat zijn er vrienden genoeg, maar als het onweer komt en het begint kwalijk te gaan, varen zij allen weg en zij, die u wel vertrouwd had, laten u in de nood.

20. Bedrijf vreugde over haar, in tegenstelling tot de koningen en kooplieden van de aarde en de stuurlieden van de zee, die over haar klagen, zo riep de stem (vs. 4); bedrijft vreugde, u hemel! en u heilige apostelen (volgens andere lezing: "u heiligen en apostelen, en u profeten; want God heeft uw oordeel, het oordeel van de verwerping en verdoemenis, dat zij over u gesproken hebben, a) aan haar geoordeeld, omdat zij nu zelf de verworpene en verdoemde is.

a) Openb. 19: 2

21. En een sterke engel, dezelfde als in vs. 1. Hoofdstuk 5: 2; 8: 13 en 10: 1, een steen op als een grote molensteen en wierp die in de zee, zeggende: "Aldus, zoals deze steen plotseling en met groot gedruis neervalt, zal de grote stad Babylon met geweld geworpen worden en zal niet meer worden gevonden, zoals in Jer. 51: 64 van haar wordt voorspeld.

22. a) En, zoals verder in de profetische uitspraken van het Oude Testament is verkondigd (Ezechiël. 26: 13), de stem van de citerspelers en van de zangers en van de fluiters en van de bazuiners zal niet meer in u, de stad, anders zo rijk in gezang en muziek, gehoord worden, en geen kunstenaar van enige kunst zal meer in u, die anders vanwege de kunstgewrochten zo beroemd was, gevonden worden en geen geluid van de molens zal in u meer gehoord worden.

a) Jer. 25: 10

23. En het licht van de kaars, hoewel dit zo zwak is, zal in u niet meer schijnen, die steeds in de glans van een menigte tempels en altaren, stralende van licht, heeft geschitterd. En de stem van een bruidegom en van een bruid zal in u niet meer gehoord worden; want er is voor u geen hoopvolle toekomst meer. Wat aan Juda en Jeruzalem is geschied voor een bepaald afgemeten tijd wel als straf voor hun zonde maar tevens tot kastijding, opdat de verwoesting weer van haar mocht worden genomen (Jes. 24: 8 Jer. 7: 34; 16: 9; 25: 10; 33: 11) zal aan u tot een eeuwige verwerping en verwoesting plaatshebben (Hoofdstuk 17: 16); want wat reeds Jes. 23: 8, als hij van Tyrus spreekt, in u heeft veroordeeld, uw kooplieden waren, om nog een tweede schuld te noemen die in Jes. 47: 9 vv. wordt genoemd, de groten van de aarde, want door uw toverij zijn alle volken verleid geweest (vs. 3. 17: 2; 9: 21

24. En wat een derde schuld van deze Rome betreft, die in het Oude Testament van haar voorbeelden Tyrus en Sidon nog niet zo bepaald kon worden gezegd, maar pas in haar eigen geschiedenis openbaar is geworden, in haar is gevonden het bloed van de profeten en van de heiligen en al van degenen, die gedood zijn op de aarde (Hoofdstuk 17: 6).

De ondergang van Rome brengt een gejuich in de hemel teweeg, evenals Rome zelf in haar tijd vreugdefeesten heeft gevierd en Te Deum's gezongen bij de tranen en het gejammer van de kinderen van God; ja zelfs apostelen en profeten verblijden zich over de val van de apostelstad, die, hoewel zij de graven van de profeten en apostelen bouwt en hun met kniebuiging eer bewijst, toch zo geheel onapostolisch geworden is, ja zelfs de vervolgster van de door hen verkondigde waarheid.

De gelovigen op aarde, die door de drie categorieën "heiligen, apostelen en profeten" worden voorgesteld (vgl. Hoofdstuk 11: 18), terwijl het naast algemene begrip vooraan staat, vervolgens twee bijzondere klassen worden genoemd, omdat deze door Babels haat het eerst getroffen, (vs. 24) ook een bijzondere reden hebben, om zich over de wraak van de rechtende God te verheugen, worden naar de hemel gevoerd. Er moet worden uitgedrukt, dat voor het geheel van die allen, de ondergang van de stad een vreugdevol bewijs is van de gerechtigheid en heerlijkheid van hun God. Het oordeel, dat haar heeft getroffen (vs. 8 en 10) wordt een oordeel van de gelovigen genoemd, in zoverre dit aan haar volvoerde gericht de rechtvaardiging en bevrediging van de door haar vervolgde, maar nu ook aan haar gewrokene gelovigen is.

Nu is het bloed van de heiligen, dat de valse Kerk met stromen vergoten heeft gewroken en de dag van de verlossing van de bruid uit de strikken van de hoer is nabij; moesten dan niet de heiligen met de apostelen, de stichters van de ware Kerk, de profeten en verkondigers van het oordeel over Babel hun vreugde uiten? Nu wordt vervuld wat eens de profeet (Jer. 51: 48) bij het zien op het oordeel over het Babel van de geschiedenis heeft geroepen: "en de hemel en de aarde, mitsgaders al wat daarin is, zullen juichen over Babel. "

De ene voorname vijand van Christus is geoordeeld; snel zal het oordeel ook die overvallen, die in duivelse leugen de troon op aarde meent te hebben gegrepen, die daar hoopt de gemeente van Christus op de aarde te verdelgen en op de duivel de verloren heerschappij weer te veroveren.

Kan de hele vernietiging van de afgevallen Kerk duidelijker worden voorgesteld, dan dat de zinnebeeldige handeling van de sterke engel in vs. 21 doet? Evenals een steen niet meer wordt gezien, als die in de stromen verdwenen is, zo zal de afgevallen Kerk niet meer worden gevonden.

Het is opmerkelijk, dat niet van een zware steen in het algemeen wordt gesproken, maar een molensteen wordt genoemd. Christus heeft toch gezegd (Matth. 18: 6), dat het hem, die ergernis geeft, beter was, als een molensteen om zijn hals was gedaan en hij in het diepste van de zee was geworpen. Daaraan moet zeker worden herinnerd; want het moet een reden hebben, dat het beeld van de rol met een steen bezwaard, in Jer. 51: 63 v. in dat van een molensteen wordt veranderd.

Wat een onnoembare ergernis heeft Rome reeds gegeven, niet alleen aan de zogenaamde ketters, maar ook aan zijn eigen aanhangers, in zoverre zij een kern van echt geloof en van ongehuichelde godsvrucht in zich hadden! Aan hoevele miljoenen kleinen en geestelijk

zwakken heeft het zijn macht om te verblinden en te verleiden uitgeoefend! Daarom zal ook de molensteen aan de hals niet ontbreken.

Zeker hebben ook andere kerken ten tijde van haar ontaarding en door leer en leven van haar dienaren ergernis genoeg teweeg gebracht, maar geen andere Kerk heeft zich toch met haar geestelijkheid zo hoog verheven, als de Rooms-katholieke heeft gedaan, die het geloof aan haar vrijheid van dwaling en haar heiligheid, aan haar onbegrensde autoriteit en alleen zaligmakend gezag tot een onvoorwaardelijke eis voor allen heeft gemaakt, die in het algemeen op de naam van Christen aanspraak willen maken, zodat naar haar met alle middelen van geweld doorgezette en vastgehouden grondstelling van de heilige Christelijke Kerk, ja zelfs van het koninkrijk der hemelen zijn uitgesloten zovelen dit geloof niet aannemen. Daarmee en met de titel voor hun opperhoofd: "heilige vader, stedehouder en plaatsbekleder van Christus, hogepriester en bemiddelaar van alle geestelijke zegen in hemelse goederen", heeft zij voor God en mensen zich plechtig verbonden nooit een dwaling te begaan, geheel heilig en onberispelijk te wandelen, in elk geval het woord van de goddelijke waarheid tot de zuiverste uitdrukking te brengen en in het algemeen zich in een gedaante te vertonen, dat, die haar, haar paus, of enige van haar dienaren ziet, daaraan zou kunnen zien, op welke wijze Christus in Zijn gelovigen een gestalte moet verkrijgen (Gal. 4: 19) en wie de volkomene man is, die gekomen is tot de mate van de grootte van de volheid van Christus (Efez. 4: 13). Hoe ontzettend zwaar zal nu ook hare verantwoording zijn voor al dat boze, schandelijke en godslasterlijke, bij haar en door haar geschied, omdat dat alles tot een ergernis in de hele, volle betekenis van het woord wordt en als zij zelf moet bekennen, dat aan de namen van haar pausen veelal treurige herinneringen en aan de wandel van haar priesters vele aanstotelijke gebreken kleven, dan moet zij het zich nu ook laten welgevallen, dat men de profetie van de molensteen, die in zee wordt geworpen, ook in het bijzonder van haar verklaart. En opdat het recht daartoe in elk opzicht boven iedere twijfel wordt verheven, vraagt men zich af: wie anders dan aan een Kerk kan het gemaakt worden tot een verwijt dat het oordeel van de verwoesting meebrengt, dat haar kooplieden vorsten, groten waren op aarde? " Want aan de macht van de wereld heeft God het toegelaten, dat haar koningen heersen en de opperheren macht hebben, maar aan Zijn gemeente heeft Hij het verboden. En wie anders dan de Rooms-katholieke kerk verklaart het voor haar ongeschonden bestaan volstrekt noodzakelijk, dat haar opperhoofd het in onze dagen verloren wereldlijk gebied weer verkrijgt en doet tot bereiking van dit doel vele gebeden en offers en schrikt er ook niet voor terug als het nodig is, oorlog en bloed vergieten daartoe teweeg te brengen? Verder varagt men zich af: als dan zonder twijfel in onze afdeling gedoeld wordt op een Kerk, die is dan de Kerk, die getreden is in de voetstappen van het profetenmoordend Jeruzalem, waartoe hoofden en leidslieden de Heere in Matth. 23: 32 vv. spreekt: "U ook vervult de mate van uw vaderen! opdat op u komt al het rechtvaardig bloed, dat vergoten is op de aarde, van het bloed van de rechtvaardige Abel af tot op het bloed van Zacharia, de zoon van Barachia, die u gedood heeft tussen de tempel en het altaar? " Als ergens bloed als water wordt vergoten, zo merkt Bengel op, dan was dat voor Rome een genot, de grootste vreugdebetoningen worden daar gemaakt. Koning Karel IX in Frankrijk beroemde er zich in een schrijven aan Gregorius XIII op, dat hij 70. 000 Hugenoten had omgebracht en van 1518 tot 1548 moeten meer dan 15 miljoen Protestanten door de pauselijke inquisitie het leven hebben verloren. O, wij Protestanten, roept Rieger met recht uit, kunnen onze uitleiding uit de gemeenschap van zulke zonden en zulke straffen, zoals die op deze plaats voor ogen zijn gesteld, niet hoog genoeg waarderen; het mocht ons wel een drang zijg, om het Evangelie en van de daardoor verkregen vrijheid waardig te wandelen.

Dit achttiende Hoofdstuk schetst het verwoestingswerk van den antichrist in Europa met zijn Avondlandse en Morgenlandse onderkoningen, van hun roofhorden en brandstichters-benden vergezeld. Hoe hij als antichrist met hen handelt, die hem niet aanbidden, hebben wij vroeger gezien; hoe hij inzonderheid met de Christenen te werk gaat, is ons uit het voorbeeld van Antiochus Epiphanes en uit de profeet Daniël bekend. Deze (Antiochus) is zijn voorloper als godsdienst-vervalser en heiligen-moordenaar, Attila, (9: 11 de engel van de afgrond, de Appollyon en Abaddon en verderver) zijn type als moordenaar en brandstichter. De vrouw, die op het beest in de woestijn rijdt, of de hiërarchie, met de Christenheid tot de volksheerschappij overgegaan, zal de getuigen doden en de uitstekendste Christenen uit de weg ruimen. De antichrist zal er ook nog velen doden, waarschijnlijk al degenen, die wij onder de zevenduizend namen van mensen hebben te verstaan (11: 13). Evenwel zal het getal van aanhangers van de toekomst-religie, die hem niet als God willen erkennen, het getal van de omgebrachte Christenen overtreffen. Terwijl hij zo in Europa huishoudt, om alle sporen van de vroegere godsdienst uit te roeien en een nieuwe tijd te beginnen, zullen zich die Joden (het volk van God, dat opgeroepen wordt om Babel te verlaten 18: 4), die niet met hem te doen willen hebben, naar Palestina vluchten, terwijl anderen van hun stam zich bij de mens van de zonde aansluiten. Er bestaat in deze tijd geen Islam meer in het Morgenland, geen pausdom, geen Christenheid en geen volksheerschappij meer in het Avondland; Europa is in een woestenij verkeerd, de steden zijn gevallen en verwoest. De antichrist woedt met zijn breidelloze onheilstichters als een kudde van wilde roofdieren, en is met zijn verwoestingswerken in Europa nu gereed. Hij heeft een onberekenbare menigte van schatten bijeengehoopt en aan zijn getrouwen bereid het land als beloning uitgedeeld (Dan. 11: 39). Nu zijn de hinderpalen uit de weg geruimd en de nieuwe tijd van zijn godsdienst op aarde vangt aan. Alleen weet hij niet, dat de vrouw in de woestijn is gevlucht en zich Joden te Jeruzalem verzameld hebben; hij meent dat de Christennaam van de aarde is uitgeroeid. Maar plotseling verneemt hij geruchten uit het Noorden en Oosten en trekt naar het Morgenland op om de Joden te vernietigen. Dat is, behalve het bijzondere bestuur van God (Ezech. 38), de aanleiding, die hem met zijn geducht leger derwaarts voert. De beide Christussen, de ware in de hemel, de valse op aarde, maken zich tot een beslissend treffen gereed. Ezechiël in zijn indrukwekkende voorstelling van Gog (Hoofdstuk 38 en 39) en Daniël (11: 36-45) beschrijven ons de toerusting en oproeping, die aan de veldtocht van de antichrist voorafgaan. Het gejubel in de hemel over het oordeel van de grote hoer en de toerusting tot Christus' terugkomst, zijn veldtocht van de hemel neerwaarts op witte triomfrossen met de schaar van de volmaakt rechtvaardigen, die op die tijd tot de eerste opstanding zullen zijn gekomen, ontmoeten wij in Hoofdstuk 19 Met Hoofdstuk 18 zijn de zeven toornschalen, de zeven bazuinen en zeven zegels geëindigd en is Christus' terugkomst daar.

Zoals eens de klaagstem van Israël over Babel uitriep: "Het geweld, dat mij en mijn vlees is aangedaan, zij op Babel; en mijn bloed zij op de inwoners van Chaldea", "zoals Babel geweest is tot een val van de verslagenen van Israël, zo zullen te Babel de verslagenen van het hele land vallen"; zo wordt aan Rome niet alleen het bloed van de heiligen gewroken, maar ook dat van allen, die door deze stad van de gruwelen zijn vermoord. Haar verdelgende heerszucht bracht niet enkel de Christenen om, maar ook de heidenen. Zij was ten tijde van Johannes de grote moordenares en zij baadde zich in stromen bloed.

Door de hemel verstaan wij de inwoners van de derde hemel; de engelen en de zielen van de volmaakten. Als er blijdschap in de hemel is over één zondaar, die zich bekeert (Luk. 15: 10); als de zielen van de gedoodde martelaren onder het altaar om wraak roepen (Openb. 6: 9, 10); als door de gemeente van engelen de veelvuldige wijsheid van God bekend wordt gemaakt (Efez. 3: 10), waarom zou in de hemel, waar duizenden van martelaren en duizenden, die op

aarde om de val van de antichrist gebeden hebben, geen kennis hebben van dit grote werk van God? En als de engelen het daar verkondigen, hoe kan het anders zijn, of zij verblijden zich en verheerlijken God daarover. Onder al de hemelingen worden de apostelen en profeten genoemd, omdat zij bijzondere liefhebbers zijn van de Kerk van God, zeer veel tot haar stichting en opbouw gedaan hebben en van de val van de antichrist de vervulling van hun profetieën zien, daarom wordt het oordeel over de antichrist hun oordeel, uw oordeel genoemd, namelijk, omdat zij het verkondigd hadden. Een herhaling van dezelfde zaak geeft de zekerheid te kennen en het vertonen door een zinnebeeld is tot verklaring en duidelijker bevatting. Een molensteen, in de zee geworpen, zinkt en kan er niet weer uitgehaald worden; zo zal Rome door groot geweld en krijgsmacht verwoest en verbrand worden, of verzinken en niet weer gebouwd noch door enig mens bewoond worden. Zie ditzelfde van het heidense Babylon (Jer. 51: 63, 64).

Zoals het antichristisch Rome niet geheel vóór Christus' toekomst verdelgd zal worden, noopt dit verder om hier niet alleen een tijdelijk oordeel te verstaan, maar ook het eeuwige, waardoor Babel in de helse poel zal worden geworpen, waaruit geen opkomst is, noch hoop van opkomst.

HOOFDSTUK 19

TRIOMFLIED VAN DE UITVERKORENEN OVER HET VOLVOEREN VAN HET OORDEEL VAN GOD TEN OPZICHTE VAN DE GROTE HOER

II. Vs. 1-21. De oproeping van de stem uit de hemel in Hoofdstuk 18: 20 wordt opgevolgd; de hemel verheugt zich in zijn heiligen, apostelen en profeten, in het oordeel van God over de grote stad Babylon; ook de vier dieren, de vertegenwoordigers van alle schepselen van de aarde sluiten zich aan dat lofgezang aan (vs. 1-4). Op dit eerste toneel van de oordelen van de laatste tijd moet snel een tweede volgen; daarna wordt, met dat eerste feest van de hemel meteen een tweede verbonden, dat op het tweede betrekking heeft, alsof dat reeds was geschied (vs. 4-8). Johannes, wie het was opgedragen de nabijheid van het avondmaal van het Lam aan te kondigen, is van de waardigheid van degene, die met hem spreekt, zo vervuld, dat hij hem als de Heere zelf wil eren. Dit geeft aanleiding tot een verklaring van de engel, die de gelovigen in Christus tot grote eer is (vs. 9 en 10). Hierop wordt het vonnis over de antichrist, zijn profeten en zijn medegenoten volvoerd. Over de beide eersten is het reeds een oordeel tot de eeuwige dood, over de anderen is het nog slechts een voorlopig oordeel tot de lichamelijke dood, dat echter door de opstanding ten oordeel later ook tot een oordeel van de eeuwige verdoemenis naar lichaam en ziel worden zal, zoals dit in Hoofdstuk 14: 9 en 10 reeds te voren is gemeld (vs. 11-21).

1. En hierna hoorde ik iets als een grote stem van een grote schare in de hemel (Hoofdstuk 11: 15 vv.), zeggende: "Hallelujah (looft de Heere)! de zaligheid en de heerlijkheid en de eer en de kracht zij de Heere, onze God" (Hoofdstuk 7: 12).

2. Want Zijn oordelen (Hoofdstuk 16: 7) zijn waarachtig, zijn overeenstemmend met de toezeggingen van de profetie en rechtvaardig, geheel overeenkomend met de voorafgegane zware zonde. Geloofd zij de Heere, omdat Hij de grote hoer geoordeeld heeft, die de aarde verdorven heeft met haar hoererij (Hoofdstuk 11: 18) en Hij a) het bloed van Zijn dienaren van haar hand gewroken heeft. " (Hoofdstuk 18: 23 v.).

a) Deut. 32: 43

3. En zij zeiden ten tweede maal, het lofgezang (vs. 1) als in een tegenstrofe weer opvattend: "Hallelujah"! waarop zij het feit in vs. 2 aanvullende voortgingen: a) "en haar rook gaat, zoals Hij gesproken heeft door Zijn heilige profeten (Jes. 34: 10 a), op in alle eeuwigheid".

a) Openb. 14: 11; 18: 18

4. En de vierentwintig ouderlingen en de vier dieren (levenden) vielen neer en aanbaden God, die op de troon zat (Hoofdstuk 5: 14), zeggende om het dubbele Hallelujah (vs. 1 en 3) te bevestigen en het van hun zijde door een derde aan te vullen: "Amen, Hallelujah! "

Het "als" bij de woorden "een grote stem van een grote schare" stelt vergelijkend voor, dat het geluid door Johannes vernomen zo sterk is geweest, alsof een grote menigte van mensen haar stem met kracht laat horen. Met het "Hallelujah" wordt dan tevens dadelijk en herhaaldelijk (vs. 3, 4 en 6) de hoofdtoon van het gezang als dat van een verheven loflied voorgesteld. En zeker is het niet zonder bedoeling, dat juist hier, waar het hele oordeel over de vijanden van God en van Zijn volk reeds begonnen is, het uitdrukkelijke Hallelujah wordt gevonden, dat overigens in de Openbaring en ook in het Nieuwe Testament niet meer voorkomt.

Zijn oorsprong heeft het Hallelujah in Ps. 104: 35 en het kan nauwelijks aan enige twijfel onderhevig zijn, of hier in het bijzonder op deze plaats wordt gedoeld. Dat het Hebreeuwse woord wordt behouden, evenals het Amen en het Hosanna, dient om te wijzen op het inwendig verband van de gemeente van het Nieuwe Testament met die van het Oude.

Met het "Amen, Hallelujah! " is het loflied geëindigd voor het oordeel, dat aan het grote Babel is volbracht, maar juist daarom nog niet het loflied in het algemeen; want er blijft nog een andere daad van God over, waarvoor Hij eveneens moet worden geprezen.

De tijd, waarin de antichrist, nadat de 10 koningen de mededingster, die de volle verwezenlijking van zijn plannen tot hiertoe nog tegenstonden, de Roomse Kerk met haar opperhoofd (vgl. Ezech. 28: 1-19) terzijde heeft gesteld en daarop haar kracht en macht aan dezen hebben overgegeven (Hoofdstuk 17: 13), zijn heerschappij zal uitoefenen, is bepaald. Die is reeds vastgesteld door de profetie, die de profeet van het Oude Testament (Dan. 12: 6 v.) uit de mond van de Zoon van God zelf ontvangen heeft ("een bestemde tijd, bestemde tijden en een helft" in het geheel 3 jaar) en vervolgens is die bevestigd door het woord van Christus in Matth. 24: 22, zodat aan Johannes daarover geen nadere mededeling gegeven hoefde te worden, dan de herhaling over dat punt in Hoofdstuk 12: 14 ingelast. De kerkelijke toestanden en burgerlijke verhoudingen onder deze heerschappij zijn in Hoofdstuk 13 en met de voorstelling van de zevende schaal van de toorn in Hoofdstuk 16: 17-21 reeds duidelijk genoeg getekend, waarbij nog het woord van de apostel in 2 Thess. 2: 3-12 komt, zodat over dat alles op deze plaats wordt heengegaan en met het drievoudig Hallelujah over de val van het grote Babel in de volgende verzen tevens een vierde over de oprichting van het rijk van Christus, waarna de val van de antichrist onmiddellijk voorafgaat, verbonden wordt. Het papisme is de oprichting van het rijk van Christus op aarde in een uitwendige wereldlijke heerschappij door mensen geweest; wel met een goede mening, maar toch ook met duizendvoudig overschrijden van het recht van de Kerk en teweeg gebracht onder onnoembaar vele en zware zonden. Deze kon alleen plaats hebben door hoererij met de wereld en doordat de Kerk, die dat ondernam, tenslotte tot de grote hoer werd gemaakt, die op de ontzettendste gedaante van de macht van de wereld gezeten is. De Heere neemt nu de zaak zelf ter hand, vernietigt beide, de hoer en het beest en geeft dan aan het duizendjarig rijk, dat Hij in Israël heeft opgericht (Hoofdstuk 20: 1 vv.) en daarmee aan het uitverkoren volk de daaraan geschonken belofte van de heerlijkheid van het rijk van David onder de ware Salomo; aan de theocratie; die vorm, die met Zijnen heiligen wil overeenstemt. Zo is de volgende afdeling vs. 5-10, zoals Hengstenberg zich uitdrukt, het voorportaal tot het gebouw, dat van vs. 11 af zich aan onze blikken voordoet, dit omvat echter niet de hele afdeling: Hoofdstuk 19: 11-20: 15, maar beperkt zich tot Hoofdstuk 20: 1-6 Vs 11-21 leert, wat eerst nog moet worden opgeruimd eer het gebouw kan worden opgetrokken; die wegneming is echter zo’n vluchtig werk, dat het slechts de ziener hoeft te worden herinnerd en voor het koor van de hemelingen zo goed als niet aanwezig is, waarom zij nu reeds hun lofgezang laten horen.

Het oordeel over de grote hoer is overeenkomstig Gods waarheid en gerechtigheid. Wanneer Hij ook lang vertoeft, gaat Hij toch eindelijk met volle strengheid tegen Zijn vijanden te werk en vergeldt hen naar hun handelingen. De rechtvaardigen noemen hier de grote hoer, namelijk de afvallige Europese Christenheid, waar het Pausdom aan het hoofd staat, dat tot de toekomst-religie is overgegaan. Openb. 17: 5 De zwaarste misdaad was de afgoderij van de grote hoer en vervolgens de moord van de getuigen, wier bloed aan haar hand kleeft. Voor deze beide wandaden wordt in deze wereld op zo vreselijke wijze wraak aan haar genomen, maar nog nadrukkelijker in de toekomstige verdoemenis. De vrouw heeft alle natiën door de toverij van haar zingenot vervoerd en de hoer heeft de aarde door de hoererij van haar

godsdienst-vervalsing verdorven. De hoer en de vrouw wedijveren met elkaar in boosheid; evenwel was de hoer de ziel van de vrouw.

Zelfs bij haar verdoemenis doen de rechtvaardigen een Hallelujah horen. De wraakneming over het bloed van de Godsknechten is juist die verdoemenis; de lichamelijke dood en de verwoesting van haar woonplaats zou voor zulke gruwelen nog weinig betekenen. De verdoemenis van deze geesten is van alle zijde beschouwd billijk en wordt door Gods rechtvaardigheid streng geëist. Lang heeft Hij in Zijn onuitsprekelijk geduld verbeid en rustig toegezien, hoe zij Zijn Evangelie misbruikt, afgeschaft en Zijn knechten omgebracht hebben. Ten slotte gebruikt Hij geweld; het vuurvlammende Godsgericht treft hen met alle strengheid, het uur van hun veroordeling is daar en zij lijden smart in de vlam, welker rook tot in de eeuwigheid der eeuwigheden opstijgt (Openb. 14: 10, 11).

Deze "grote schare" bestaat uit de heiligen, benevens de Apostelen en Profeten. Johannes hoort haar in de geest; want er wordt een jubelzang aangeheven over een gebeurtenis, die nog niet plaats gehad had, maar pas in de toekomst zou voorvallen. In wezenlijkheid weergalmde dit loflied pas eeuwen later bij Rome’s ondergang. Zij roepen: "Hallelujah! " Hoe vaak hadden de vrienden van Jezus dat Hallelujah gezongen in dit tranendal; gezongen te midden van de verdrukkingen, die zij van de wereld te verduren hadden; gezongen om er hun verslagen harten door op te beuren en zich te sterken in het geloof in en vertrouwen op God. Nu viert de gemeente van de volmaakt rechtvaardigen de zegepraal over een van de vreselijkste verschijnselen, waarin zich immer de tegen God vijandige macht heeft geopenbaard, het Romeinse rijk. Hoe vaak had de gemeente, toen zij nog behoorde tot de strijdende Kerk, reden gehad tot twijfel, of het heil wel van de Heere was! De grote hoer kon ongestraft de hele wereld bezoedelen met haar hoererij en zich dronken drinken aan het bloed van de heiligen. Maar nu zijn alle nevelen weggevaagd; de diepten en raadselen van het Godsbestuur over wereld en Kerk zijn opgelost; de vreselijke macht is ontbonden, de kruisgemeente verlost en de Heere heeft getoond dat Zijn zegen is over Zijn volk. Nu is het openbaar geworden, dat "van Zijn is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, tot in eeuwigheid, Amen! "

Dit herhalen geeft de overvloed van vreugde en van ijver in het prijzen van God te kennen, die niet voldaan is met een aanheffing en opwekking tot Gods lof, maar aandringt om het gezang opnieuw bij het eindigen op te vatten.

5. En een stem kwam uit de troon, waarschijnlijk uit de mond van de 24 oudsten en van de vier dieren (vs. 4), zeggende: "Looft onze God, u al Zijn dienstknechten en u, die Hem vreest, beide klein en groot! uallen, die van het huis van Israël bent (Ps. 135: 1; 115: 13 vgl., als die hetgeen nu snel zal plaats hebben (Hoofdstuk 20: 1-6) zozeer aangaat ("Isa 54: 1" en "Isa 65: 25.

6. En ik hoorde, toen nu de aangesprokenen voldeden aan de oproeping, die tot hen was gekomen, als een stem van een grote schare, namelijk van de honderd vierenveertig duizend in Hoofdstuk 14: 1-5 en als een stem van vele wateren, die op aarde voortruisten en als een stem van sterke donderslagen, die van de hemel rolden (Hoofdstuk 14: 2), zeggende: "Halleluja! " want de Heere, de almachtige God, heeft als koning geheerst (Hoofdstuk 11: 15, 17 en 12: 10).

7. Laat ons blij zijn en vreugde bedrijven (Ps. 118: 24) en Hem de heerlijkheid geven; want de bruiloft van het Lam is gekomen, die het aan het einde met Zijn bruid (Hoofdstuk 21: 9, zal

houden; en Zijn vrouw, Zijn verloofde (Matth. 1: 20), namelijk de gemeente van Israël (Hos. 2: 19 v.), heeft zichzelf bereid, omdat Israël reeds nu een gemeente voorstelt, die vlek noch rimpel heeft, noch iets dergelijks (Hoofdstuk 14: 1 vv.).

a) Matth. 22: 2 Luk. 14: 16

8. En haar is gedurende de tijd van haar heiliging gegeven in tegenstelling tot de hoer in Hoofdstuk 17: 1 vv., die zich met wereldse opschik tooide (Hoofdstuk 18: 16), dat zij bekleed wordt met rein en blinkend fijn lijnwaad. Want dit fijn lijnwaad, dat hier bedoeld is, zo zij tot verklaring erbij gevoegd, zijn nog iets anders dan het witte kleed in Hoofdstuk 6: 11 en 7: 14 de rechtvaardigmakingen van de heiligen, bestaande in allerlei goede daden, waarin zij hun trouw voor de genade hun gegeven, hebben betoond.

9. En hij, die engel, die in Hoofdstuk 17 met mij had gesproken en ook daarna weer met mij handelde (Hoofdstuk 21: 9) zei tot mij: "Schrijf (Hoofdstuk 14: 13): Zalig zijn zij, die uit alle heidenen en geslachten en talen en volken (Hoofdstuk 14: 6) geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft van het Lam. " En hij zei tot mij: "Deze woorden, die de stem van de grote schare heeft verkondigd (vs. 6-8) zijn de waarachtige woorden van God, daarom kan ook het avondmaal, waarvan ik zo-even sprak, niet ver meer zijn.

10. En ik, geheel overweldigd door de waardigheid van degene, die mij zo’n boodschap in de naam van God overbracht, viel neer voor zijn voeten, om hem te aanbidden (Hand. 10: 25 v.), omdat ik geloofde in hem de Heere zelf voor mij te hebben. En hij zei: a) "Zie, dat u dat niet doet; ik ben slechts een van de dienstknechten van de Heere en zo uw mededienstknecht en een mededienstknecht van uw broeders, die de getuigenis van Jezus hebben. Ik getuig door hetgeen ik u zo-even bevolenheb te schrijven slechts van Jezus, maar ben niet de Heere. Aanbid God (Hoofdstuk 22: 8 v.). Want de getuigenis van Jezus, als Hij die een mens mededeelt, zoals u hier door mededeling van de Openbaring geschiedt, is de geest van de profetie, zodat hij, die de getuigenis ontvangt, daardoor vanzelf met de geest van de profetie vervuld wordt Re 22: 6.

a) Hand. 14: 14

Wij moesten vroeger streng vasthouden, dat onder de vrouw, die zwanger was en grote weeën had om te baren (Hoofdstuk 12) het verbondsvolk van het Oude Testament moest worden verstaan, waaruit Christus naar het vlees voortkomt (Rom. 9: 5) en niet de verbondsgemeente van het Nieuwe Testament, die ten gevolge van Israëls verharding voornamelijk uit heidenen was opgericht, als men het gezicht van de vrouw met de zon echt wil verklaren. Zo moeten wij ook nu vasthouden, dat de bruid van het Lam, de vrouw, waarmee de Heere Zijn bruiloft wil houden, eveneens Israël is, namelijk het nu tot Christus bekeerde, in Zijn eigen olijfboom weer ingelijfde (Rom. 11: 23 vv.) Israël. Zonder twijfel spreekt Paulus voor de tijd, dat het rijk van God van Israël was genomen en de heidenen gegeven, van de gemeente uit deze vergaderd, geheel onder hetzelfde beeld (Efeze 5: 22 vv. 2 Kor. 11: 2 Zo zouden de gedachten, die vele theologen voeden, alsof nu deze verbondsgemeente uit de heidenen, of de Kerk als het Israël van God in de rechten en in de plaats van het Israël naar het vlees getreden was en de erfenis voor zich volledig verkregen had, zodat onmiddellijk aan haar Gods beloften voor de laatste tijd vervuld zouden worden en Israël naar het vlees alleen daardoor zalig zou kunnen worden, dat het overgaat tot de Kerk, zeer juist zijn. Inderdaad zou het aldus zijn, zoals men veelal beweert, dat reeds met zijn overgaan tot de Kerk Israël ook in geestelijke zin weer tot het bezitten van zijn land komt, terwijl een terugkeren in het

werkelijke Kanaän een in de grond onverschillige zaak zou zijn en alleen van ondergeschikte betekenis (het overblijfsel naar de verkiezing van de genade uit Israël heeft een betere erve verkregen, schrijft Hengstenberg, namelijk de aarde van het een einde tot het andere en de hemelse heerlijkheid. In het bezit van deze erfenis ziet het op het oude land Kanaän neer en daaraan nog enig gewicht toe te kennen zou een treurig anachronisme zijn), als het aan de genade van de Heere was gelukt, de verbondsgemeente uit de heidenen opgericht, tot een welversierde bruid toe te bereiden en de Kerk te maken tot een vrouw, die ook getrouw is aan Hem, met wie zij getrouwd is. Wij zagen echter onder de 7 vormen van de Kerk in Hoofdstuk 2 en 8 slotte zo een, die de Heere uit Zijn mond moet spuwen. Wij zien in Hoofdstuk 11: 8 de Christenen tot een Stad geworden, die geestelijk genoemd wordt "Sodoma en Egypte, waar ook onze Heere gekruisigd is" en wij zien in Hoofdstuk 17: 1 vv. de vrouw zitten op het scharlakenrode dier, dat vol namen van godslastering is. Men zal toch wel niet menen, dat in deze stad de Joden in te leiden zou kunnen heten ze in Kanaän te brengen? en met zo’n vrouw zich te verbinden, opdat de beloofde dag van de bruiloft komt, dat zal men toch wel niet het Lam willen toeschrijven? Men zal wel daartegen zeggen, dat de uitwendige, ontaarde Christenheid toch niet de echte, de ware Kerk is, dat integendeel gesproken wordt van die onzichtbare Kerk, bestaande uit hen, die de Heere als de Zijnen kent en die verstrooid waren over de hele aardbol, of met andere woorden, van de gemeente van heiligen, die in weerwil van alle uitwendig verderf van de Kerk toch altijd, al is het vaak in een zeer gering aantal van leden, aanwezig is. Intussen staat het gezicht (Hoofdstuk 14: 1-5) toch niet om niet in het boek van de Openbaring. Het toont ons zo duidelijk en bepaald als mogelijk is een gesloten gemeente van heiligen; een schare, staande bij het Lam op de berg Zion, van degenen, die met vrouwen niet bevlekt zijn, maar maagden zijn en in wier mond geen bedrog is gevonden. Deze zijn diezelfde honderd vierenveertig duizend, die reeds in Hoofdstuk 7: 1 vv. zijn genoemd, en daar uitdrukkelijk als de verzegelden uit de twaalf geslachten van Israël werden voorgesteld. Slechts een bodemloze willekeur in de uitlegging kan beweren, dat van de twaalf stammen van de kinderen van Israël hier niet in Joodse maar in Israëlitisch-Christelijke zin sprake is, nadat Paulus in Rom. 11: 26 uitdrukkelijk heeft gezegd, dat nog eens geheel Israël zal zalig worden. De heilige ziener zou ons juist op een dwaalweg hebben geleid, als hij elke stam in het bijzonder zelfs bij name genoemd en het getal heeft aangewezen, voor elk bestemd en voor alle stammen gelijk en dan toch zou hebben bedoeld, dat niet van Juda, Ruben, Gad, Aser enz. werd gesproken, maar van Grieken, Romeinen, Germanen, negers enz. en dat men de twaalf duizend uit iedere stam niet zou moeten houden voor gelijke getallen, maar voor een onbekend X, dat hier zo groot en daar zo groot en in een derde, vierde enz. geval weer zo groot zou zijn. Ja, zonder twijfel hetzelfde Israël naar het vlees bedoeld, waarvan ook Paulus spreekt, dan kan met verstand in Hoofdstuk 14: 1 vv. die tijd worden gedacht, dat het woord van deze apostel tot werkelijkheid is geworden, dat Israël tot de kennis van Jezus Christus is gekomen en in zijn vaderland teruggebracht. En hoe belangrijk dit terugvoeren in de geschiedenis van de leidingen van God met Zijn uitverkoren verbondsvolk is, dat leert men uit de profeten van het Oude Testament en vooral wordt dat aangewezen in Ezech. 47: 13; 48: 35 de tijd van de verstrooiing van Israël onder de heidenen, die nu nog voortduurt, kan het woord van Hengstenberg, boven aangehaald, als in het algemeen juist gelden. Als zich nu enige Joden tot Christus keren en het geloof aannemen, moeten zij de heilige Christelijke Kerk voor hun vaderland, voor het geestelijk Kanaän aanzien, waaraan zij zijn teruggegeven (Hoogl. 1: 8). Maar Israël als volk te herstellen, het als geheel zalig te maken, is de Heere niet mogelijk, als Hij het niet terugbrengt in het land, oorspronkelijk gegeven en tot een blijvende erve bestemd. En nu kunnen wij juist weer uit de profeet Ezechiël leren, waardoor het is, dat Israël, als het eens bekeerd zal zijn en het deksel van zijn hart zal zijn weggenomen, omdat ook in alle leden een geheel verootmoedigde en gereinigde gemeente zal vormen en om ons van die uitdrukking te bedienen, een kerkvorm zal scheppen,

zoals die de wereld slechts eenmaal en voor korte tijd heeft gezien in de eerste apostolische Kerk. Wij hebben bij de verklaring van die profeet op de afzonderlijke belangrijke punten opmerkzaam gemaakt en willen hier niet alles herhalen. Deze Zionsgemeente is dan die, die op onze plaats onder de vrouw moet worden verstaan, die zich bereid heeft. Haar is gegeven zich te bekleden met rein en schoon lijnwaad en zo is het ook duidelijk, waarom later, als het rijk van de heerlijkheid van de hemel verschijnt, dit als het nieuwe Jeruzalem wordt voorgesteld. Het zou volstrekt onmogelijk zijn, als de geschiedenis van het Godsrijk op aarde sloot met het profeten- en Christus-moordende Jeruzalem, dat, nadat het de Heere zelf aan het kruis had genageld, ook diegenen gegeseld, vervolgd en gedood heeft, die Hij na het oprichten van de Kerk tot hen had gezonden (Matth. 23: 34 v.). Jeruzalems naam zou dan de samenvatting zijn van de boosheid en van de hele goddelijke vloek, maar niet de drager van de genadige raadsbesluiten van God. Daarentegen vertoont de geschiedenis van de ontwikkeling van de laatste dingen, zoals het profetische woord die voorstelt, ons een Jeruzalem, dat tot een stad is geworden, die genoemd wordt: "De Heere is aldaar" (Ezech. 48: 35), tot een stad, waar de Heere Zijn rijk van genade heeft kunnen bouwen tot aan de op aarde hoogst mogelijke volkomenheid. Jeruzalem heet daarom ook het rijk van de heerlijkheid, waaraan ook wij denken, als wij zingen: "Jeruzalem, dat ik u bemin". De gelovigen uit de heidenen treden van die tijd, dat Israël weer tot de bruid van het Lam is geworden, in die verhouding, die vanaf het begin bestaan heeft: de goede Herder leidt hen, die niet van deze stal zijn, tot Zijn kudde; de heidenen worden aan Israël toegevoegd. Dit wordt verwezenlijkt bij de oprichting van het duizendjarig rijk, als de onthoofden om de getuigenis van Jezus en om het woord van God en zij, die het dier noch zijn beeld hebben aangebeden en zijn kenteken niet hebben aangenomen, weer worden levend gemaakt, om met Christus te leven en te regeren duizend jaren (Hoofdstuk 20: 4). Bij het laatste oordeel wordt dat ook verwezenlijkt, omdat zij, die de eeuwige zaligheid wordt beloofd, als gasten worden toegelaten tot het avondmaal van het Lam, dat tot viering van Zijn bruiloft wordt gehouden (vs. 9 vgl. Matth. 25: 9). Ons hoofdstuk is geheel zo nauw verwant met Hoofdstuk 14, dat wij, evenals de bruiloft van het Lam in het bijzonder op Israël als de vrouw of de verloofde zag, die wij in Hoofdstuk 14: 1-5 voor ons hadden, zo nu de genodigden tot het avondmaal de uitverkorenen uit de heidense volken zijn, die reeds bij hun sterven een zekere mate van zaligheid hebben verkregen (Hoofdstuk 14: 13), maar nu in het volle bezit ervan moeten komen (vgl. Hoofdstuk 20: 6).

Wat het einde van het geloof, de zaligheid van de zielen aangaat, wordt voor de geredden uit de heidenen in vergelijking met de uitverkorenen van Israël geen mindere mate beweerd, doordat Israël als de bruid wordt voorgesteld, waarmee het Lam bruiloft houdt, terwijl de heidenen slechts de gasten bij het bruiloftsmaal zijn. Dat evenwel op die weg tot dat einde Israël een zekere voorrang heeft, die wij Christenen uit de heidenen niet terzijde kunnen stellen, om ons met eigen inbeeldingen te verheffen en onze kerkvormen voor het non plus ultra te houden, zoals meestal geschiedt, daarop heeft reeds Paulus in Rom. 11: 18 vv. Ro opmerkzaam gemaakt en de kerkelijke ontwikkelingen van deze tijd zullen hoe langer hoe meer zo worden, dat deze apostolische vermaning ons beter dan tot hiertoe ter harte zal gaan (vgl. het slotwoord op de profeet Ezechiël).

Wij voegen bij onze uitlegging nu nog enkele opmerkingen over bijzonderheden uit hetgeen de uitleggers bij het hele gedeelte, vs. 1-10, hebben gezegd: "Het hallelujah komt voor de eerste maal voor in Ps. 104: 35, bij het blijde uitzien op hetgeen God tot wegneming van de ergernissen uit Zijn rijk zal doen: "De zondaars zullen van de aarde verdaan worden en de goddelozen zullen niet meer zijn. Loof de Heere, mijn ziel! Hallelujah! " Het is daarom ook nu des te merkwaardiger, dat zich nu in deze dierbare getuigenis van de Openbaring, waarin

reeds vele aanbidding van God is voorgekomen, het hallelujah voor de eerste maal daar wordt gehoord, waar het zeer nabij komt van hetgeen met de bovenstaande woorden wordt gezegd: De zondaars zullen van de aarde verdaan worden enz., omdat namelijk de grote hoer reeds is geoordeeld en het ook de overige tegenstanders van God en Christus zeer hard zal zijn.

Het onderwerp van de lof van de gemeente is tweevoudig, ten eerste dat de Almachtige het rijk heeft aanvaard, vervolgens dat de bruiloft van het Lam is gekomen; beiden gaan met elkaar hand aan hand; het eerste is de negatieve zijde (de grond van de heerschappij van God is de overwinning van de vijanden), het tweede is de positieve zijde, zodra de vijanden van God neer zijn neer geworpen, begint de verheerlijking van de Kerk.

Evenals het eerste koorgezang het verledene bezingt, de oordelen, die over Babel zijn gekomen, zo handelt het tweede over de toekomst, in zoverre het volledige komen van het rijk van God nabij is. Tot hiertoe mocht het de schijn hebben, alsof God van de heerschappij had afstand gedaan en de wereld aan de machten van de bozen had overgelaten, om ongehinderd voort te gaan, nu is echter vooral door Babylons val bewezen, zoals Hij het ook vervolgens door de val van het beest zal tonen, dat Hij toch God de Heere, de Almachtige, d. i. de Alleenheerser is, wie het rijk toekomt en van nu aan is Zijn heerlijkheid niet meer een verborgen, door vijandige machten gekruisigd en schijnbaar verduisterd, maar voor de hele wereld openbaar en bestaande in volle ongehinderde werking. Hij heeft bezit van het rijk genomen, daarom Hallelujah! maar de heerschappij van God, die nu komen zal, is die van de duizend jaren.

Drie dingen moeten de gelovigen weten (Hoofdstuk 14: 13; 19: 9; 21: 5 : 1) hoe goed God het meent en maakt met hen, die Hij door de dood aan de laatste verdrukkingen onttrekt; 2) wat een zaligheid hun is bescheiden, die tot deelneming aan het duizendjarig rijk zijn verkoren; 3) dat God zeker nog eens alles nieuw maakt en alle gelovigen deel zullen hebben aan de heerlijkheid van de eeuwige wereld.

De bijzondere aanleiding, die Johannes bewoog om neer te vallen voor de geleidende engel, die naast hem stond, kunnen wij vinden in de omstandigheid, dat de engel zei: "deze zijn de waarachtige woorden van God. " Eerst had Johannes de engel juist beschouwd, maar door het hier gezegde kwam hij tot het vermoeden, dat de Heere zelf tot hem sprak.

Het afwijzend woord van de engel zegt hem nu: ik ben niet meer dan u, een drager van de goddelijke openbaring en van de Geest van God.

Juist diezelfde Geest, wil de engel zeggen, die door hen spreekt en handelt, die de getuigenis van Jezus hebben, die is het ook, die door mij spreekt.

De mens wordt door Jezus, als Hij Zijn getuigenis aan een mens mededeelt, met de geest van de profetie vervuld. Reeds de eerste eenvoudige getuigenis, dat wij kinderen van God zijn (Rom. 8: 21) is van profetische aard, in zoverre wij eerst in Zijn rijk komen tot de vrijheid van de kinderen van God, dus tot het werkelijk genot van het kindschap. Hier, binnen de Openbaring, die Jezus Christus van de Vader heeft ontvangen om die verder aan Zijn knechten te geven (Hoofdstuk 1: 1) wordt de getuigenis van Jezus volkomen tot inspiratie (ingeving), tot de geest van de profetie.

Die de getuigenis van Jezus heeft, heeft ook deel aan de Geest, die de profetie voortbrengt en deze leert verstaan, omdat alle profetie Jezus Christus tot inhoud heeft en dus de erkentenis en de belijdenis van Jezus Christus de sleutel van de toekomst is.

Hoe is het nu mogelijk, dat het tegenover dit woord van de engel tot die verering van de engelen, ja zelfs van mensen en hun beeldtenissen is kunnen komen, die ondanks de nietswaardige onderscheiding tussen verering en aanbidding, van de laatste in niets verschilt! Inderdaad, als wij niet wisten, dat de Kerk, die zich aan deze zonde schuldig maakt, de vrouw in hoofdst. 17 was, dan moest tegenover dit woord van de engel zo'n aanbidding ondenkbaar voorkomen.

Stof in de rijkste overvloed is er aanwezig tot vreugde en vrolijkheid, tot jubelen en juichen en ter verheerlijking van God, omdat de hoogtijd van het Lam is gekomen en Zijn Bruid zich heeft toebereid. De bruiloft van het Lam is Christus' wederverschijning, bij welke gelegenheid de bruidegom met de bruid samenkomt en de jonkvrouwen uitgaan de bruidegom en de bruid tegemoet. Eerst aan de Zaterdagavond van deze wereld heeft de zichtbare vereniging van Christus met Zijn gemeente op aarde plaats. Vroeger was die vereniging een onzichtbare. Pas op de wereld-Zaterdagavond zijn alle zielen toegebracht, die het aandeel aan de bruiloft van het Lam is weggelegd en, hoewel ook velen vroeger voleindigd zijn, zo is toch dan eerst de schare van de eerstelingen van de schepping voltallig en dan pas de tijd gekomen, dat Jezus zichtbaar ten dage van Zijn legerkracht de aarde betreedt, waar Hem Zijn gewillig volk, met het prachtgewaad van de heiligheid bekleed, volgt. Ps. 110: 3 Op deze dag zal de bruid luistervol in haar verheerlijkt opstandingslichaam prijken, wanneer de eersten van ons geslacht in zonnepracht, met Jezus, de grote Zon, van de hemel neerdalen en gedurende het Duizendjarig Rijk op aarde wonen, ofschoon zij zich niet altijd, evenmin als Jezus na Zijn opstanding, zichtbaar zullen vertonen.

De morgenschemering van de dag van de eeuwige bruiloft is aangebroken en de grote zegepraal over de heidense volken, die dorstend knielen aan de bron van het leven, nadat zij hun vijandschap tegen het kruis hebben afgelegd. Reeds bereidt zich de vrouw van het Lam, om olie te hebben in haar lampen, opdat zij, wanneer het morgenrood daagt, de Heere der heerlijkheid waardig ontvangt en zich met Hem zet aan de bruilofstmaaltijd. Maar de lofzingende schare blikt ver heen over de stil verborgen bruiloft van de strijdende Kerk met haar bloedbruidegom; zij gaat verder dan de innige gemeenschap van de Heere Jezus met de Zijnen gedurende de dagen van de beproeving; verder dan dat Hij met hen was al de dagen tot aan de voleinding van de wereld. Zij vestigt het oog op de toekomstige onvergankelijke openbaring van Zijn liefde, zoals de zegepralende Kerk die ondervindt bij Zijn terugkomst. De tijd van Zijn kruisdood tot aan de dag van Zijn glorievolle terugkomst, wordt aangemerkt als een afwezigheid van de Bruidegom, terwijl de strijdende bruid op aarde zich verheugt in de toekomstige vereniging. Maar ofschoon tot nog toe slechts een verloofde, wordt zij reeds "wijf" genoemd, naar Bijbels spraakgebruik. Wij worden zo hier reeds verder verplaatst dan de overwinning over de tien koningen, verder dan de duizend jaren, verder dan de laatste overwinning, die over Gog en Magog. Bij voorraad wordt hier gezinspeeld op hetgeen later 1) zal voorkomen, wanneer geheel zal zijn vervuld hetgeen eenmaal profetisch werd gezongen:

Dan zal, na zoveel gunstbewijzen, 't Gezegend heidendom 't Geluk van dezen Koning prijzen, Die Davids troon beklom. Geloofd zij God, dat eeuwig wezen, Bekleed met mogendheên! De Heer, in Israël geprezen, Doet wond'ren, Hij alleen.

Dit moet verschrikkelijk zijn voor de vrienden van Babylon. God laat de Zijnen zingen over het lot van deze stad. Is het wonder, dat de modernen de God van de Bijbel niet kunnen verdragen? Toch heeft de Heere reeds lang aan Zijn vijanden doen verkondigen dat het daartoe komen zou; dat Hij in hun verderf zal lachen. Bezien wij de zaak wat nauwkeuriger, dan vervalt het stuitende van de Hallelujah's en ze worden zeer begrijpelijk. Wat staat er? Hallelujah! de zaligheid en de heerlijkheid en de eer, en de kracht zij de Heere, onze God! Dit was tot dusver verhinderd door de hoererijen van Babylon; deze maakten het onmogelijk, dat de mens zijn geluk, zijn heerlijkheid, eer en kracht in God vond en aan God wijdde. Op dubbele wijze had Babylon dat onmogelijk gemaakt, namelijk door de mensen te verleiden en door het doden van de goedgezinden. Van Gods zijde was alles gedaan om haar te genezen; zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderft, maar het eeuwige leven heeft! Het antwoord van Babylon op deze liefde is het doden van de Zoon en voortgezette opstand tot openbare godslastering toe, ja in haar laatste tijdperk brengt Babylon het zover, dat zij al wat bovennatuurlijk is, haat en God en godsdienst als de oorzaak van alle ellende op aarde aanmerkt. Daarom vervolgt zij onder de antichrist allen, die niet met haar instemmen. Zij graaft voor Gods kinderen een kuil, maar valt er zelf in. Daarom zijn de Hallelujah's in de hemel allezins redelijk.

Het Lam is Christus, de vrouw van het Lam is Zijn gemeente, soms in het algemeen genomen en wordt ook vaak Zijn bruid genoemd, soms de Joodse Kerk in tegenstelling tot de heidenen (Jes. 54: 1). Want de kinderen van de eenzame zijn meer dan de kinderen van de getrouwde. Na hun verlating zouden zij de Heere weer noemen: mijn man (Hos. 2: 15) En de Heere zei van hen vs. 18 : Ik zal u ondertrouwen in eeuwigheid. Zij zouden, nadat zij zouden geweest zijn Lo-ruchama, Lo-ammi (Hos. 1: 8, 9) weer genoemd worden Ammi, Ruchama, mijn volk, mijn ontfermden (vs. 12). Deze Joodse natie komt hier voor onder de benaming van de vrouw van het Lam; de bruiloft is hun hereniging met Christus door bekering tot Hem en geloof in Hem. Dat de Joodse natie weer bekeerd en aangenomen zal worden is in het brede en duidelijk bewezen. Het is gans te geloven, dat die grote zaak en verandering van de Kerk in de Openbaring niet is verzwegen en nergens vindt men ze dan in de zesde schaal (Hoofdstuk 16: 12) en hier, waar de zesde schaal verklaard wordt. Dit kan op de Kerk uit de heidenen niet toegepast worden, omdat die nu al van de tijden van de Apostelen af uit heidenen bestaan heeft en nu ook al lang Babel had verlaten en zich openbaar in de wereld vertoond heeft, en omdat hier van deze zaak gesproken wordt als van die, die het eerst gebeurde en die zo groot was dat hemel en aarde daarover verwonderd en verblijd waren, evenals de aanneming van de Joodse natie het leven uit de dode zal zijn (Rom. 11: 15 een bruiloft, die het begin van een huwelijk is. De bekering van de Joden wordt onder anderen beschreven door de vergeving van de zonden of rechtvaardigmaking (Jer. 31: 34). Want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hun zonden niet meer gedenken. Alsmede door bekering (Hos. 3: 5): Daarna zullen zich de kinderen van Israël bekeren. En evenzo wordt gesproken van de vrouw van het Lam. Zijn vrouw heeft zich bereid; zij heeft haar vorig zondig en ongelovig leven verlaten en zich begeven tot geloof, hoop en liefde en grote ijver tot de Heere en zij is bekleed met rein blinkend fijn lijnwaad, dat de rechtvaardigmakingen van de heiligen zijn, de afwassingen van de zonden in het bloed van Christus en de gehoorzaamheid van Christus, waarmee zij bekleed zijnde, aangenaam is bij God.

Zoals de eerste komst van Christus een bruiloft was genoemd (Matth. 22: 2), waardoor Hij de heidenen Zich toevoegt en hen nodigt te komen tot Zijn huwelijksbed, zo zal het veel meer de tijd van Zijn bruiloft zijn, als Hij weer de Joden zal aannemen in liefde en gemeenschap, die de eersten waren, wie Hij liefde toedroeg.

Door deze bruiloftsmaaltijd wordt zonder twijfel verstaan de vreugd en feesttijd van de Kerk, die geestelijk is en in het laatste van de dagen zal toegebracht worden. Als Joden en heidenen tot één lichaam zullen gebracht zijn, waardoor de Kerk heerlijk versierd met hemelgaven van de Heilige Geest, de innigste gemeenschap van Jezus Christus en allerlei genadegiften, die uit de gerechtigheid van de Heiland tot haar zullen overstromen, overvloedig genieten zal, nadat haar vijanden verwoest en vernield zullem zijn. De bruiloft zelf beeldt de innigste vereniging af van Christus met Zijn Kerk, door onderlinge trouwbelofte en huwelijksverband verzegeld, om een geestelijk nageslacht te verkrijgen, dat de hele aarde vervullen moet (Hos. 11: 8). De bruiloftsmaaltijd stelt de genadegiften voor, die uit kracht van Jezus gerechtigheid tot verzadiging en vreugde geschonken worden. De kleren van ‘s Heilands bruid zijn de voortreffelijke deugden en gaven, waarmee zij bekleed en versierd is.

11. En ik zag de hemel geopend, om voor Hem, die in gebeurtenissen op aarde, zoals die zich volgens het gezegde in Hoofdstuk 17: 13 v. en 17 ontwikkelen, op het beslissend ogenblik wil ingrijpen (Hoofdstuk 14: 14), de weg te openen; en zie een wit paard, zoals zich reeds in Hoofdstuk 6: 2 voor mijn zieners-oog vertoonde en die daarop zat was Hij, die genaamd wordt Getrouw en Waarachtig en Hij oordeelt en voert strijd in gerechtigheid (Hoofdstuk 3: 7 en 14 Jes. 11: 3 v.).

12. En Zijn ogen waren als een vlam vuur (Hoofdstuk 1: 14), en op Zijn hoofd waren vele koninklijke hoeden Re 17: 14 en Hij had op Zijn voorhoofd (Exod. 28: 36 Openb. 13: 7; 14: 1; 17: 15 een naam geschreven, die het geheim van Zijn wezen uitdrukte, die niemand wist dan Hij zelf en welke enigermate een tegenhanger vormde op het lied van de honderd vierenveertig duizend in Hoofd 14: 3

13. En Hij was bekleed met een kleed, dat met bloed geverfd was en Hem zo kenmerkte als degene, van wie in Jes. 63 was voorspeld (vs. 15); en Zijn naam, die reeds aan de gemeente van de gelovigen bekend was, wordt genoemd a) het Woord van God (Joh. 1: 1 vv.).

a) 1 Joh. 1: 1

14. En de legers in de hemel, bestaande uit de geroepenen en uitverkorenen en gelovigen (Hoofdstuk 17: 14), volgden Hem op witte paarden, als degenen, die nu over de wereld zouden triomferen en haar oordelen (1 Kor. 6: 2), gekleed met wit en rein a) fijn lijnwaad (Hoofdstuk 6: 11).

a) MATTHEUS. 28: 3 Openbaring 4: 4; 7: 9

15. En uit Zijn mond ging een scherp zwaard, waarmee Hij tegen Zijn vijanden strijd voert (Hoofdstuk 2: 16), opdat Hij daarmee de heidenen slaan zou en een bloedige ondergang bereiden. En Hij zal hen hoeden meteen ijzeren roede, hen volgens Ps. 2: 9 Zijn ijzeren scepter laten voelen, zodat Hij hen als pottebakkersvaten vermorzelt (Hoofdstuk 12: 5). En Hij treedt, volgens Jes. 63: 5, de wijnpersbak van de wijn van de toorn en de gramschap van de almachtige God, de pers, die de wijn, namelijk het bloed van de vijanden (Hoofdstuk 14: 20) laat uitlopen en door de grimmigheid van de almachtige God is gemaakt.

Wij staan hier aan de drempel van een waarheid, die daarom voor de gemeente grotendeels geheel verloren is gegaan, omdat men zich heeft gewend, deze terugkomst van de Heere, die naar de grondtekst met het woord paroesie genoemd wordt, met die op de jongste dag te verwisselen. Zeker spreekt de Heilige Schrift slechts van één dag van de Heere, of dag van

God; maar zij onderscheidt even zo bepaald de verschijning van de Heere, die wij in dit gezicht voor ons hebben, van de toekomst van de Heere tot het algemene wereldgericht. Reeds de discipelen onderscheiden bij hun vraag in Matth. 24: 3 de paroesie van de Heere van het einde van de wereld. Dat doet de Heere ook in Zijn antwoord; nadat Hij daar (MATTHEUS. 24: 27-31) over zijn paroesie heeft gehandeld, spreekt Hij (MATTHEUS. 25: 31 vv.) van het komen van de Mensenzoon tot het wereldgericht. Zo ook veronderscheidt Paulus tussen beiderlei toekomst van de Heere. In al de plaatsen, waarin Hij zich in de grondtekst van de uitdrukking paroesie bedient (bijv. 1 Thess. 2: 19; 3: 13; 4: 15; 5: 23. 2 Thess. 2: 1 en 8) bedoelt hij die toekomst van de Heere, die dit gezicht, dat wij behandelen, ons schildert, maar in 1 Kor. 15: 23 vv. onderscheidt hij nadrukkelijk de paroesie van het einde, dat dan komt, als MATTHEUS 25: 31 vv. en Openbaring 20: 11 vv. worden vervuld. Dat deze duidelijke leer van het onderscheid tussen de paroesie van de Heere en het einde voor de gemeente bijna verloren is gegaan, zal waarschijnlijk daarin zijn grond hebben, dat, sinds Augustinus is voorgegaan, de leer van de Schrift over het duizendjarig rijk aan de Kerk is onthouden. Omdat volgens de gedachte van die overigens zo grote man uit de rij van de kerkvaders, het duizendjarig rijk nu sinds lang tot het verleden moet behoren, verklaarde men alle plaatsen, die over de zichtbare terugkomst van de Heere handelen, van het einde van de wereld en verwarde het oordeel, dat de Heere bij Zijn paroesie houdt, met het laatste oordeel. Omdat echter de Schrift slechts van één dag van de Heere weet, wordt juist over hetgeen tussen de paroesie van de Heere en Zijn komst ten oordeel ligt, het woord vervuld, dat één dag voor God is als duizend jaren: de dag van de Heere begint met Zijn paroesie en eindigt met het laatste oordeel.

In Dan. 9: 26 v. hoorden wij, dat Christus midden in de 70e jaarweek zou worden uitgeroeid; de satan wist door menselijke werktuigen (Openbaring 12: 4) de jaarweek van de verlossing, die in Christus voor het volk van Israël was opgegaan, midden door te delen, zodat Jezus met Zijn voorloper Johannes samen slechts 3 ½ jaar zijn profetisch ambt op aarde heeft kunnen volbrengen en vervolgens snel terzijde is gesteld. Als een tegenbeeld wordt nu ook volgens Dan. 7: 25 v. de antichrist door de verschijning van Christus midden in de week van zijn schrikbewind of na 3 ½ jaar te gronde gericht en omgebracht. Zo duurt ook de heerschappij van de anti-christelijke tijdgeest in Openbaring 11: 7 vv. niet langer dan 3 ½ jaar, terwijl de weder opwekking van de twee gedode getuigen reeds na drie dagen (in profetische zin) en een halve volgt.

In de aanvang van het boek treedt de verheerlijkte Mensenzoon als Hogepriester met het lange gewaad en de gouden gordel voor Zijn gemeente op. Zijn sneeuwwit hoofd was zonder kroon, als nog een onzichtbaar Koning zijnde, aan wie alles nog niet onderworpen was. Wel doet zich aan ons in Zijn voeten van stralend erts, in Zijn donderende rede en in het slagzwaard van Zijn mond de Koning duidelijk voor, evenwel is Hij daar meer een priester. Hier evenwel wijkt de priester meer terug en de overwinnende koning treedt meer op de voorgrond. Als een geducht held spoedt Hij op een wit strijdros naar het slagveld vol toorn tegen Zijn vijanden, met vele diademen op Zijn hoofd, het bloedrood koningspurper om de leden, door de hemelse legerschaar begeleid, een Koning der koningen, een Heer der heren. In het visioen van het eerste zegel reed Hij op een wit triomfros, als gekroond overwinnaar, de wereld door. De drie volgende ruiters hebben Zijn zege evenwel zeer verduisterd en de vierde ruiter, de dood en de hades, scheen Zijn sinds de Pinksterdag zo glorierijk spoor geheel uit te wissen. Nu evenwel komt Hij als eeuwig overwinnaar op Zijn wit strijdros. In de zeven zegels was Jezus onder het zinnebeeld van het Lam met de zeven ogen en de zeven horens voorgesteld en nog Hoofdstuk 17: 14, waar Zijn terugkomst ten gerichte over de antichrist aangekondigd is, heet Hij het Lam. De zeven zegels zijn evenwel niet met Hoofdstuk 18

geëindigd en Jezus treedt nu niet meer als Lam, maar als Koning, in koninklijke majesteit en heerlijkheid op. De antichrist heeft, met de koningen van de opgang en de ondergang van de zon, Europa verwoest en is nu naar Jeruzalem getogen, om de verzamelde Joden-christenen te vernietigen. Hij belegert juist de stad, heeft haar reeds ten dele ingenomen, het Turkse gebroed, onder Gods toelating, vreselijk getuchtigd en is weldra gereed om deze Joden-christenen op de wreedste wijze te martelen. Plotseling evenwel scheurt zich de hemel en Christus daalt met al Zijn heiligen of de Olijfberg neer (Joël 3: 21 Zach. 14: 3-5).

De vurige ijver, die uit Zijn ogen straalt, slaat hen reeds neer en het meest zijn zij verschrikt, die voorgaven het minst vervaard te wezen. En al zijn kronen op de tien koningen, de tien horens van het zevende hoofd; Jezus Christus, de Koning der koningen en de Heere der heren is alleen ver, oneindig ver verheven boven al die koningen en hun kronen. Van de tijd van Farao af heeft Hij de heidense wereldmacht in vele van haar openbaringen vaker vernietigd; Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Al nemen deze koningen de meest weidse en trotse namen aan, al roemen zij in hun hoogheid, al noemen zij zich "heren der aarde", zo lasterend de naam van Hem, die alleen een Heere der aarde is, Jezus heeft een naam, die niemand kent dan Hij alleen: Verbleken moeten daarvoor alle namen van de lastering, die daar zijn op de hoofden van het beest. Johannes ziet die in een verblindende glans, die hem belet die heerlijke naam te lezen, zoals hij ook niet in staat is die uit te spreken. Maar dit is hem toch openbaar, dat het een naam is van oneindige heerlijkheid. "Niemand kent de Zoon dan de Vader alleen; " merken wij op. Wij kunnen ons geen te hoge gedachten vormen van de Zoon van de Vader, maar ofschoon de Kerk Zijn onuitsprekelijke heerlijkheid niet bevatten of uitspreken kan, ootmoedig erkent zij die nochtans. Deze naam, die niemand weet dan Jezus zelf, doelt op het hoogste, dat in het Evangelie van Johannes van Hem gezegd wordt: "Hij en de Vader zijn één. " Voor hen, die in waarheid roemen in Christus Jezus als hun Heer, moet het een onuitsprekelijke blijdschap zijn, dat zij weten, dat Hij een naam heeft, Hem alleen bekend. Maar de onnaspeurlijke diepte van Zijn wezen maakt slechts een deel uit van hetgeen onze Heiland eigen is. Er is nog meer in Hem: Hij draagt ook nog andere namen. Maar "Heiland", dat zou Hij ook niet kunnen zijn, wanneer men Zijn oneindige rijkdom geheel kon verstaan, en wanneer wij ten volle konden doorgronden, wat de hoogte en diepte van Hem is. Dat gaat alle verstand en alle wetenschap oneindig ver te boven. Geloofd zij de naam van Zijn heerlijkheid! Geloofd de Heere der heren in eeuwigheid! Geloofd en geprezen tot aan de uiterste einden der aarde! Zo vraagt de profeet Jesaja: "Wie is deze, die van Edom komt met besprenkelde kleren van Bozra? Deze, die versierd is in zijn gewaad? Die voorttrekt in zijn grote kracht? Ik ben het, die in gerechtigheid spreek, die machtig ben te verlossen. Waarom bent u rood aan uw gewaad en uw kleren als van een, die in de wijnpers treedt? Ik heb de pers alleen getreden en daar was niemand van de volkeren met Mij; en Ik heb ze getreden in Mijn toorn en heb ze vertrapt in Mijn grimmigheid. " Zes openbaringen van de God vijandige wereldheerschappij zijn reeds vernietigd door de Held; zesmalen heeft Hij reeds Zijn kleed gedoopt in het bloed van Zijn vijanden: wee die, die het ten zevenden male ondervindt! Al Zijn tegenstanders moeten voor Hem bukken en meewerken tot verbreiding van de roem van Zijn kracht! Wij weten dat het Woord van God is levend en krachtig en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard en dat het doorgaat tot de verdeling van de ziel en van de Geest en van de samenvoegsels en van het merg en dat het een oordeler is van de gedachten en overleggingen van het hart. "Gods Woord" dat is Zijn naam! Zo verkondigen Zijn kleed en Zijn naam, dat Hij de Held is, tegen wie zich geen macht op aarde kan verzetten. Wanneer Gods Woord hemel en aarde tot het aanzijn kan roepen, dan spreekt het ook vanzelf, dat niets tegen Hem kan bestaan. Jezus Christus is het "Woord van God" in persoon en hetgeen anders het "Woord van God" genoemd wordt, zijn slechts gedeelten van Zijn wezen. Zullen de tien koningen voor de schrik van Zijn naam niet vervliegen als het kaf? Ja, wanneer het hier, zoals

in de geschiedenis van ‘s Heilands geboorte heette: "Zijn naam werd genoemd Jezus", dan was er nog verademing voor Zijn vijanden; maar hier heet het: "Zijn naam wordt genoemd: "het Woord van God". Hij openbaart zich hier zo niet als Zaligmaker van Zijn volk, maar als overwinnaar over Zijn vijanden. Daarom draagt Hij hier niet die naam, die een voorstelling geeft van Zijn genade, maar dien, waardoor Zijn heerlijkheid, hoogheid en macht worden aangeduid. Het woord van een mens is niet slechts datgene, dat hij uitspreekt met de mond, maar ook hetgeen in zijn gemoed en in zijn geest gevonden wordt. Wanneer dit woord niet inwendig bij hem was, kon het zich ook niet naar buiten in uitdrukking en mededeling openbaren. En als nu het woord van de mensen in zo’n nauwe samenhang staat met zijn hele inwendige wezen, hoeveel te meer moet dit dan het geval wezen bij God en hoe heerlijk, hoe onuitsprekelijk heerlijk is dan het wezen van het "Woord van God". Machteloos en nietig is dan alles, ja alles, bij hetgeen die naam draagt! Hij doodt de goddelozen met de adem van Zijn lippen. Johannes ziet slechts het zwaard. Hetgeen hij er bijvoegt van het "hoeden met een ijzeren roede" en het "treden van de wijnpersbak", is slechts een verklaring van het teken van het zwaard. En dit zwaard nu is de almacht, waarmee de Heere ten gerichte verschijnt, van die almacht, die spreekt en het is er, en gebiedt en het staat er, van die almacht, die daar doodt met de adem van de lippen. Met Zijn mond als met een zwaard maakte eenmaal de Heere Jezus in Gethsemané de bende weerloos, die tegen Hem uitgezonden was met zwaarden en spiesen; want Hij hoefde slechts te zeggen: "Ik ben het" en zij stortten ter aarde. Wat baat de heidenen het woeden tegen de Heere en Zijn Kerk? Wat baat het hun, dat zij strijd voeren tegen het Lam? Hij hoedt hen met een ijzeren roede; en zoals in de wijnpersbak de druiven worden verbrijzeld, zo ook zij door Hem, die de wijnpersbak van de gramschap van de almachtige God treedt. Zoals de wijn uit de persbak vloeit, zo stroomt het bloed van Zijn tegenstanders; want de toorn van de Heere is grimmig.

Het paard, dat Christus, de legervorst wordt gegeven, alsook de paarden van Zijn krijgsknechten moeten gebracht worden tot de eigenschappen van de legervorst en betekenen dus 1) dat Christus uit- en optrekt als een krijgsheld, 2) dat Hij grote spoed zal gebruiken in het uitvoeren van Zijn raadslagen, 3) dat Hij verzekerd is van de overwinning, die Hij op Zijn vijanden zal behalen, 4) dat Hij strijd voert in zuiverheid, heiligheid en majesteit. Onder het leger van de hemel moeten wij verstaan de uitverkorenen, geroepenen en gelovigen (Hoofdstuk 17: 14). Deze volgen Christus niet zozeer als medestrijders als wel als getuigen en aanschouwers van Zijn overwinning. Zij rijden op witte paarden met betrekking tot de aanstaande overwinning, die zij naast Christus op het beest zouden behalen. Zij zijn bekleed met wit rein lijnwaad, omdat zij de heerlijkheid van de Heiland als van de grootste Koning en legervorst, zowel als Zijn gerechtigheid en heiligmaking zouden krijgen; 2) omdat de zaak van Christus en van Zijn Kerk nu openlijk gerechtvaardigd zou worden; 3) omdat zij deze geestelijke strijd, die geestelijk is, met Christus of liever in en door Christus rechtvaardig zouden voeren.

16. En wie zou met Hem kunnen strijden? Want Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn dijen, waar anders de helden in de strijd het zwaard dragen: deze naam geschreven: a) "Koning der koningen en Heere der heren". Deze koninklijke macht is het, waarmee Hij Zich als met een zwaard heeft omgord (Ps. 45: 4 v.) en zo zal Hij nu ook als de Koning van de eer, als de Heere sterk en krachtig, de Heere machtig in de strijd (Ps. 24: 8), aan de antichrist en diens horden openbaar worden (1 Tim. 6: 14 v.).

a) Openbaring 17: 14

Zoals de bliksem uitgaat van het Oosten en schijnt tot het Westen, zo zal ook de toekomst, de paroesie van de Zoon des mensen wezen (MATTHEUS. 24: 27). Als de ongerechtige zal geopenbaard worden, die de Heere verdoen zal door de geest van Zijn mond, zal Hij hem teniet maken door de verschijning van Zijn toekomst (2 Thessalonicenzen. 2: 8). De tijd van deze verschijning is die, als de antichrist met zijn hem onderworpen koningen en legers zich ten slotte ook opmaakt naar het heilige land, om daar de gemeente van Christus aan zich te onderwerpen of te vernietigen; de plaats, waar het voorvalt, is Jeruzalem (Ezechiël. 38: 3-9; 39: 1 vv.

De hemel wordt geopend, opdat de hemelse veldheer met Zijn legerschaar van daar op de aarde neerdaalt. In Hoofdstuk 4: 1 werd hij geopend, opdat Johannes in de hemel zou opklimmen, om daar de geheimen van God te vernemen. Wat zou de aarde zijn en wat zou zij worden, als de hemel niet verder tot beide doeleinden geopend werd, als geen opklimmen en geen neerdalen meer plaats vond. Het onderscheid tussen haar en de hel was dan opgeheven.

Anders besteeg de veldheer pas bij zijn triomferende intocht in het vaderland een wit paard; maar deze held verschijnt op het witte paard, nog voordat zelfs van de strijd gesproken is. Hij is reeds tevoren verzekerd van de triomf. Getrouw en waarachtig heet deze triomfator; want juist in deze overwinning betoont Hij Zich tegenover de Zijnen als de getrouwe, die hen zeker in het uur van nood woord en belofte houdt, tegenover de hele wereld als de Waarachtige, die aan alle leugen van het antichristendom een einde maakt, die de waarheid ten zegepraal leidt en hiermee alles, wat Hij gesproken heeft door de mond van Zijn heilige profeten op heerlijke wijze vervult. En ter zelfde tijd openbaart Hij Zich als de Rechtvaardige, zowel in het oordeel over Zijn vijanden (Hij oordeelt met gerechtigheid) als in het volvoeren van het oordeel (Hij strijdt met gerechtigheid). Zijn ogen zijn als vlammen vuur; daarin ligt niet alleen, dat Hij de hele satanische boosheid van de laatste tijd tot in de diepste wortelen, tot in haar geheimste gangen doet beven en terugwijken, dat van deze ogen over de vijanden komt, wat eens de Egyptenaren verschrikte, toen de Heere hen uit de vuurkolom aanzag en een verschrikking in hun leger teweegbracht en de raderen van hun wagens in elkaar stiet en ze in de diepte verdronk.

De ogen als vlammen vuur wijzen aan, dat Hij nu niet komt, om te zoeken en zalig te maken wat verloren, maar nog redbaar was, maar om te verteren en te oordelen wat in reddeloze verstoktheid en boosheid is weggezonken. De vele kronen tonen aan, dat Hij nu op het punt is om alle rijken van de wereld aan Zich te onderwerpen.

De veelheid van de diademen is in overeenstemming met de naam (vs. 16): Koning der koningen en Heere aller heren. Evenals de vele diademen een troostrijke tegenstelling zijn tegenover de 10 diademen, die volgens Hoofdstuk 13: 1; 17: 3 worden bij hem, tegen wie de strijd gericht is, zo moeten voor de naam van Christus, die niemand kent, dan Hij zelf, de namen van lastering verbleken, die volgens die plaatsen op de hoofden van het dier zijn geschreven. Johannes ziet de naam, want die staat geschreven; maar hij kan die noch lezen noch uitspreken Le 24: 11. Slechts zoveel merkt hij op, juist omdat hij, door de glans verblind, die noch lezen noch uitspreken kan, dat het een naam is van oneindige heerlijkheid.

"Niemand kent de Zoon dan de Vader" had de Heere gezegd in de dagen van Zijn vlees (MATTHEUS. 11: 27). Hij geeft daarmee te kennen, en zo ook hier, de diepte van het goddelijk wezen, dat ver boven menselijk verstand verheven is en daarom niet kan worden uitgedrukt in een naam met letters geschreven.

Deze naam, die alleen de Heere zelf weet, die in Zijn grootheid en heiligheid voor schepselen onbevattelijk en daarom onnoembaar is, kan juist daarom door de lastering niet worden bereikt. Ook het dier moet erkennen, dat al zijn lastering tot hiertoe niet heeft getroffen. Maar de Heere is aangedaan met een kleed, dat met bloed besprengd of in bloed gedoopt is; scharlakenrood van het bloed van de heiligen was de gedaante van het dier in Hoofdstuk 17: 2 gedoopt in het bloed van hun moordenaars, van het beest en van diens aanbidders is het kleed van de overwinnaar, die vergelding doet. En terwijl niemand de geschreven naam kent dan Hij zelf, is de naam, waarmee Hij wordt genoemd, Gods woord.

Dat Zijn naam is "Woord van God" herinnert ons duidelijk aan Joh. 1: 1-3 Door Jezus is de lichamelijke Openbaring van de Vader (Joh. 12: 45; 14: 9). Deze naam heeft te hogere betekenis, omdat door het Woord van de Heere hemel en aarde gemaakt zijn, daarom geen vijand iets daartegen uitrichten kan.

Bij dezen, wiens naam is het Woord van God, zijn al Zijn vijanden en in het bijzonder het beest, als stoppels voor het vuur; met de geest of de adem van Zijn lippen zal Hij de goddeloze doden (Jes. 11: 4).

Ook het leger trekt in statige triomftocht achter Hem; maar toch is er een onderscheid tussen de verschijning van Christus en die van Zijn leger. Zijn gewaad is in bloed gedoopt, zij daarentegen dragen rein, schitterend lijnwaad; Hij alleen treedt de wijnpersbak van de toorn; zij nemen alleen deel aan de triomf, zonder dat ook maar één bloeddruppel hen zou mogen bespatten. Evenals Hij alleen in Gethsémané en op Golgotha in het bloedige doodszweet heeft geworsteld, om de enige bewerker van onze zaligheid te zijn, zo zal Hij ook alleen op die dag van de openbaring van Zijn macht de strijd voeren, opdat Hem de eer van de hele redding van het begin tot het einde toekomt.

Het scherpe zwaard in de mond van de Zoon van God is dat van de almacht, die spreekt en het is er en door de adem van de lippen doodt. Hoe Christus met het zwaard van Zijn mond Zijn vijanden neerhouwt, wijst in een voorspellend voorbeeld Joh. 18: 5 aan. (vgl. Hand. 9: 4 v.).

Vele uitleggers menen het: "Hij zal hen hoeden met een ijzeren roede", zo te moeten opvatten: alleen de legers van de antichrist en diens aanhang worden vernield, de volken daarentegen, waaruit zij zijn verzameld, bestaan nog voort. Hun heeft het tot hiertoe ontbroken aan een onbuigzaam strenge, met de rechtvaardigheid nauwkeurig overeenstemmende, waarachtig heilige en ook werkelijk heiligende tucht! Die zal nu onder de scepter van Christus worden uitgeoefend en deze zal al het heidense in de harten onweerstaanbaar neerhouwen. Dat strijdt echter tegen de uitspraken in Hoofdstuk 13: 15 vv. en 14: 9 vv. welke onder het bestuur van de antichrist geen middelplaats mogelijk is; men moet of het dier aanbidden en zijn teken aannemen, of lichamelijk omkomen en zich door de Heere in een andere wereld laten overplaatsen. Die dus hier te lande overblijven zijn, ook als zij de strijdstocht tegen Jeruzalem niet meemaken, als grijsaards, zwakken, vrouwen en kinderen, evenwel aanbidders van het dier en moeten eveneens drinken van de wijn van de toorn van God. Het wordt dus met de hele, door de antichrist beheerste wereld weggeruimd. Men mag dus niet met Bengel zeggen: "de ijzeren roede dient tot het onderwerpen van degenen, die overblijven; deze dient integendeel volgens Ps. 2: 9 om te verpletteren (vgl. Jes. 30: 14 er bij het in Hoofdstuk 11: 13 genoemde oordeel nog velen over, bij wie de gedachte aan een heilige en heiligende tucht door de moeilijke ervaring, die men heeft gemaakt, zeker op de juiste plaats is. Wat de inhoud van het 16e vers aangaat, kan men de beschrijving ook zo opvatten, dat die een titel zowel in het kleed geborduurd is, als ook op de heup in een vorm, die de plaats van de schede van het

zwaard innam, was aangebracht. Evenals het ene de macht symboliseert, zo ook het andere de pracht van zijn Koningswaarde tegenover de antichrist, wie de satan meent alle rijken van de wereld en hun heerlijkheid te hebben overgegeven, die hij eens aan Hem, de Zoon van God tevergeefs aanbood (MATTHEUS. 4: 8 v.).

17. En ik zag één (Hoofdstuk 8: 13) engel, staande in de zon; en Hij riep met een grote stem tot al de vogels, die in het midden van de hemel, in het Zenit, dus in het allerhoogste van de hemel, vlogen: a) Kom hierheen en vergader u tot het avondmaal van de grote God (volgens betere lezing: "tot het grote avondmaal van God.

a) Jer. 12: 9 Ezechiël. 39: 17

18. Opdat u eet het vlees van de koningen en het vlees van de oversten over duizend (vgl. Hoofdstuk 6: 15; 13: 16) en het vlees van de sterken en het vlees van de paarden en van degenen die daarop zitten, en het vlees van alle mensen zonder onderscheid van stand en ouderdom, zowel van vrijen en dienstknechten en kleinen en groten (Ezechiël. 39: 4 en 17: 20).

Waar zo’n Koning in de strijd gaat, daar kan de uitslag niet twijfelachtig zijn; deze gedachte wordt voorgesteld door het beeld van de engel, die in de zon staat en reeds voordat de slag heeft plaats gehad alle vogels onder de hemel samenroept tot het dodenmaal.

De antichrist ontwikkelt zijn hele macht; maar het antigoddelijke is juist op zijn hoogte, op het toppunt van zijn stoffelijke en geestelijke machtsontwikkeling, toch slechts een opgepronkt lijk, een rottend ras, waarom de arenden zich moet in vergaderen.

Dit ontzettend maal, waartoe de engel de vogels van de hemels nodigt, is de keerzijde tot de maaltijd van het Lam, waarvan in vs. 9 werd gesproken. Zij, die de nodiging daartoe versmaden, zullen er zich niet aan kunnen onttrekken voedsel te worden voor die ontzettende maaltijd.

Na Christus’ terugkomst is de overwinning over het leger van de antichrist snel voleind, zo snel, dat hun lichamen, reeds voor zij gestorven zijn, de gieren en arenden tot een aas worden overgegeven. De engel staat in de zon, dus in het midden van het hemelruim, in het verhevenste punt en roept de roofvogels, die in de hoogste luchtgewesten rondzweven toe, dat zij zich tot de grote maaltijd van God vergaderen zullen. Deze uitnodiging van de roofdieren staat ook bij Ezechiël. 39: 17-20 te lezen, waar het leger van Gog of de antichrist aan het gulzig gevogelte wordt prijs gegeven. De profeet noemt de enkele klassen in zijn profetische beeldspraak op en zegt: "Eet vlees en drink bloed, vlees van helden zult u eten en bloed van de vorsten van de aarde zult u drinken, rammen en lammeren en bokken en varren, die allen op het gebergte Bazan zijn vetgemest. En u zult het vette vee eten tot verzadiging toe en het bloed drinken tot dronken wordens toe, van Mijn slachtoffer, dat Ik voor u geslacht heb. En u zult verzadigd worden aan Mijn tafel aan ros en ruiter, aan helden en krijgslieden, spreekt de Heere Heere. " Deze voorspelling is juist dezelfde, die wij hier aantreffen en heeft betrekking op de antichrist of op Gog en zijn leger. De Gog en Magog, die Johannes na het duizendjarig rijk tijdens de laatste opstand noemt, is slechts een opvolger van deze Gog. De ander wordt door het vuur van de hemel verteerd (20: 9), zodat er voor de roofvogels niets meer overblijft; deze kan hier zo niet bedoeld zijn. De optelling door de engel van personen van verschillenden rang beantwoordt ook aan die, die wij in het zesde zegel vinden (Openbaring 6: 11), waar insgelijks bij wijze van voorbeeld van de antichrist gesproken wordt. Deze

roofvogels zullen inderdaad iets tot voedsel krijgen, maar over het algemeen zal men de lijken zo snel mogelijk begraven; het prijsgeven van hun lichamen aan de vogels is slechts een honende brandmerking, hun stoffelijk hulsel na de dood weggelegd; wat zij de lijken van de martelaren hebben aangedaan, wordt aan hun lichamen vergolden.

Een paard is een schoon, levendig, moedig, strijdbaar dier. Het zitten op het paard geeft te kennen, majesteit (Zach. 10: 3), strijdbaarheid (Job 39: 22, 27), snelheid (Jer. 4: 13). De witheid van het paard wijst aan zuivere heiligheid vs. 8, en overwinning (MATTHEUS. 28: 3). Dus wordt de Heere Jezus aan Johannes, die in vertrekking van de zinnen was, in een gezicht, als in de geopende hemel, vertoond zoals de benaming en het werk te kennen geven: Hij is getrouw aan Zijn Kerk. Hij zorgt voor haar. Hij verlaat haar nooit. Hij staat haar bij en helpt haar. Hij is waarachtig. Hij belooft in oprechtheid en volvoert het in standvastigheid. Hij is de rechtvaardige Rechter van de hele aarde, Hij ziet alles door en door en vergeldt een ieder naar zijn werken. Het is recht bij Hem, verdrukking te vergelden die verdrukken en die verdrukt worden verkwikking. Hij is een krijgsman, niemand kan tegen Hem bestaan, als Hij verscheurt, zo kan niemand redden, het is vreselijk in Zijn handen te vallen. Dat is Hij, alwetend, ontzaglijk voor de Zijnen en vreselijk voor de vijanden. Hij heeft de macht en heerschappij over alles, als de Koning der koningen. Hij is de onbegrijpelijke Heere, die geen mens gezien heeft of zien kan, Zich bedekkend zelfs met het licht door de onverdraaglijke stralen als met een kleed. Hier wordt niet gesproken van het laatste oordeel, maar van een strijd, die nog lang vóór het laatste oordeel zou voorvallen te Armagéddon, waarvan in de zesde schaal (Hoofdstuk 16: 16) gesproken wordt. De legers, zo genoemd wegens hun menigte, waren niet eigenlijk in de hemel, maar zij werden in een gezicht aan Johannes in de geest zijnde, in de hemel vertoond; niet in de hemel zou deze strijd voorvallen maar op de aarde. Het waren geen legers van engelen naar van mensen, die met de Heere Jezus tegen de antichrist zouden strijden en een grote slachting van mensen zouden zien. Zij waren, zoals hun koning, in het wit, dat te kennen geeft, niet alleen de rechtvaardigheid van de zaak van tegen de antichrist te strijden en de overwinning van hem, maar ook van hun oprechtheid in geloof, hoop en liefde door en in Christus. Deze legers volgden hun Koning, begaven zich niet op een andere weg, maar hielden zich bij Hem, vertrouwden op Hem en pasten op Zijn wenk in deze strijd en streden voor Hem al biddend, al belijdend, al vechtend. Deze worden Hoofdstuk 17: 14 genoemd de geroepenen, de uitverkorenen, de gelovigen. Zijn wapenen waren: zwaard, ijzeren roede, wijnpersbak, De legers deden niets, dan op bevel van hun Koning, die met Zijn mond bevel gaf om de antichrist en zijn aanhang door Zijn Woord, dat door het tweesnijdend zwaard hier te kennen wordt gegeven, te overwinnen. De oversten plegen ijzeren staven te hebben, waar aan de opperste een bal was rondom vol diepe kepen, waardoor al wat het raakte verpletterd werd. De ijzeren roede betekent de onweerstaanbare sterkte (Ezechiël. 21), waardoor Hij de antichrist zal vermorzelen als een pottenbakkers vat (Ps. 2: 9). Zoals de afgesnedene trossen druiven in een grote kuip geworpen en door de voeten van de mensen aan stukken getreden worden, zo zou het met de heidenen, de antichrist en zijn aanhang gaan. Zij zouden door de toorn en de gramschap van God als druiven verpletterd worden, waaruit geen wijn, maar mensenbloed in grote menigte zou vloeien. In dit grote oordeel zou de Heere Jezus Zijn grote macht vertonen, die Hem gegeven was in hemel en op aarde. Het zou duidelijk blijken, dat Hij de koning der koningen en de Heere der heren is; het zou zijn tot verschrikking van de vijanden en tot blijdschap en ontzag van Zijn kinderen. Zoals een koning te veld gaande en te paard rijdende, verschrikkelijk en ontzaglijk is door zijn koninklijk gewaad, op zijn kleed, dat over de dijen hangt, een aanzienlijk geborduurd teken hebbende wie hij is. Op zo’n wapenrusting van zulke koning kan niet anders dan de uiterste verwoesting van zijn vijanden volgen. In de zon te staan en te staan in de stralen van de zon, dat is duidelijk en openbaar voor de dag komen, zodat men door een ieder kan gezien

worden. Het zinnebeeld is een engel, hetzij alleen aankondigende aan Johannes, en door hem aan ons, de grote verwoesting van de antichrist, na Rome's ondergang zijn uiterste kracht weer ingespannen hebbend, hetzij ook verbeeldende leraren, die met het licht van de Heere Jezus, de Zon der gerechtigheid, bestraald zijnde en de waarheid van de profeten verstaande, het volk van God in die tijd als de antichrist allen zou samenbrengen, tegen de Kerk, zouden aanmoedigen, dat zij niet te vrezen hadden voor zijn grote toeleg, omdat het maar zou zijn tot zijn eigen verwoesting. Deze engel nodigt alle vogels van de hemel te gast, waardoor eigenlijk gezegde vogels verstaan worden en daardoor wordt te kennen gegeven een overgrote slachting van mensen en paarden, zodat het land met dode lichamen vervuld zou worden, die op aarde zouden blijven liggen en ten prooi van al het wild gedierte en gevogelte zowel in versmading onbegraven blijven liggen als het gemene volk (1 Sam. 17: 46 Ezechiël. 39: 17).

Men vindt hier de bespotting van alle vijandelijke pogingen tegen Hem en Zijn Kerk, de grootste, algemeenste en schrikkelijkste van alle neerlagen van de vijanden en eindelijk de zekere en voorafgaande bekendheid zelfs bij de vijanden, die, als Jezus op de wolken zal verschijnen, uit vrees zullen wegvluchten.

19. En ik zag het beest (Hoofdstuk 17: 11) en de koningen der aarde (Hoofdstuk 17: 13 en 17) en hun legers vergaderd rondom Jeruzalem (Joël 3: 17), om strijd te voeren tegen Hem, die op het paard zat en tegen Zijn leger (Hoofdstuk 17: 14).

Zo uitvoerig als de beschrijving van Christus is, zo kort is de beschrijving van de strijd; zeer natuurlijk, omdat tegen Hem, die met het zwaard van Zijn mond slaat, eigenlijk geen strijd kan plaats hebben. Bij het dier en de koningen is sprake van legers, daarentegen heeft Christus slechts één leger bij zich.

Als mensen onder elkaar strijden hebben zij gewoonlijk beiden onrecht; zo is ook de tegenstelling van wereld en Godsrijk, zoals die op aarde onder onvolkomen mensen gezien wordt, altijd slechts een relatieve. De antichristische tegenstelling zal echter een absolute zijn, zuiver onvermengd onrecht en goddeloosheid.

20. En het beest, dat reeds in de profetie Ezechiël. 38: 7 als hoofdman van al deze menigten werd voorgesteld, werd gegrepen en met dit de valse profeet, a) die de tekenen in tegenwoordigheid ervan gedaan had, waardoor hij verleid had, die het merkteken van het beest ontvangen hadden en die zijn beeld b) aanbaden (Hoofdstuk 13: 11 vv.). Deze twee zijn levend, zonder eerst lichamelijk gedood te worden zoals de anderen (vs. 21), geworpen in de poel van vuur, die c) met sulfer brandt (Jes. 30: 33 Dan. 7: 11 en 26).

a) Deut. 13: 1 MATTHEUS. 24: 24 Openbaring 16: 14 b) Openbaring 20: 10 c) Openbaring 14: 10

Hoe en wanneer dat grijpen en neerwerpen plaats had wordt niet gezegd, maar in elk geval moet hier aan het leger van de Heere gedacht worden als ook werkzaam, terwijl de anderen door de Heere alleen werden vernietigd.

Zonder twijfel is op te merken, dat hieraan niet, als later bij de satan in Hoofdstuk 20: 2, die eerste handeling uitdrukkelijk aan Christus zelf wordt toegeschreven.

Zonder de dood te zien varen het beest en de valse profeet direct ter helle, evenals omgekeerd Henoch en Elia levend ten hemel voeren; daaruit volgt, dat zij vóór alle anderen in de boosheid waren opgegroeid.

In Hoofdstuk 20: 12 worden de goddelozen tot dat einde uit de graven opgewekt, om ook in hun lichaam de vlammen van de eeuwige pijn te gevoelen.

Die twee worden vroeger gevonnist dan de satan, die in Hoofdstuk 20: 3 slechts voor duizend jaren wordt gebonden, omdat hun bestaan en werken zijn einde heeft bereikt, waartegen deze door de gang van de ontwikkeling van de dingen nog een wortel in de aarde heeft en nogmaals moet optreden; en zij worden vroeger geoordeeld dan de volken, die hen aanhangen, die slechts worden gedood, omdat zij hun straf eerst kunnen ontvangen in het laatste algemene oordeel (Hoofdstuk 20: 15).

21. En de overigen van de antichristische legerschaar, de koningen en de krijgslieden, werden gedood met het zwaard van Degene, die op het paard zat, dat uit Zijn mond ging (vs. 15 Jer. 25: 30 vv. Jes. 34: 1 vv. Ezechiël. 39: 8 vv.), zodat hun zielen aan de hel of aan de hades werden overgeleverd (Hoofdstuk 6: 8); en al de vogels werden, zoals reeds in vs. 17 v. werd gezegd, verzadigd door hun vlees (hier wordt Ps. 76 gelezen).

"Evenals Christus voor de Zijnen de eerste is, die ingaat in hun erfenis, in de hemel, zo zal de antichrist voor de zijnen eveneens de eerste zijn, die in hun erfenis, het eeuwige vuur ingaat. " Met hem wordt echter gelijktijdig en eveneens levend de valse profeet erin geworpen, die, zoals wij niet anders kunnen geloven, ontsproten is aan die orde, die de zaligmakende naam van Jezus op even gruwelijke wijze in het tegendeel heeft omgekeerd, als de antichrist de Christus van God (Luk. 9: 20) tot een Christus van de duivel heeft omgekeerd.

Het beest werd gegrepen. In de eerste plaats wordt zo de antichrist, de man, die sinds 1290 dagen de god en koning van de mensheid is en ieder, die hem of zijn beeldzuil niet aanbad en hem niet als koning erkende, het leven liet benemen, gegrepen. Een gelijk lot overkomt de valse profeet, die tekenen voor hem verrichtte; die juist de duivelswonderen, de werkelijke wonderen, waardoor de ongelovigen zich lieten verleiden en met spoed voor het oordeel rijp werden, voor de antichrist te voorschijn bracht, evenals de tovenaars van Egypte tot op zekere graad, de wonderen van Mozes door bovennatuurlijke, duivelse krachten nabootsen konden. De valsen profeet hebben wij in het beest uit de aarde teruggevonden (13: 11-18), dat de lieden een merkteken gaf en allen die het beest of zijn beeld, namelijk de antichrist en zijn beeldzuil, waarin een geest woonde, niet aanbaden, liet doden. Wat daar van het beest uit de aarde, wiens krachtigste wonder het is, dat hij aan het beeld van het beest een geest geeft (13: 15) gezegd is, stemt met datgene, wat hier van de valse profeet wordt getuigd, nauwkeurig overeen. Het beest uit de aarde wordt evenwel daar niet de valse profeet genoemd; pas ten tijde van het beest uit de afgrond treedt het onder deze naam, met de draak en de antichrist, als een drieheid op (16: 13). Wij hebben gezien, dat het hele pausdom tot het ongeloof van de volksheerschappij overgaat; wij hebben ons hierover niet te verwonderen, omdat ongeloof en bijgeloof zeer nauw aan elkaar verwant zijn. In het allerminste is het bevreemdend, wanneer weer de verkeerdsten onder de verkeerden bij de Rooms-Katholieken, waarvan de kern het genootschap van Jezus was, zich bij het antichristendom voegen. Bovendien zal het valse profetenschap in dienst van de antichrist, bij wie zij weer geheel en al dezelfde rol als bij het pausdom spelen, hun meerdere eer en hoger stelling verschaffen. Bij het dan door de duivel gestichte valse profetendom zullen zich ook vele anderen aansluiten, zodat het in eigenlijke zin niet meer streng aan het genootschap van Jezus gebonden is, dat dan ook in deze vorm,

sinds de daarstelling van de toekomst-religie zal hebben opgehouden te bestaan. De bijzondere werkzaamheid van het beest uit de aarde bij de antichrist en zijn aanvangen van dit dienstwerk wordt op het nauwkeurigst in Hoofdstuk 13: 13-18 voorspeld en de verklaring van deze plaats behoort men zich hier tot juist verstand van vs. 20 te herinneren. De pseudo-profeet (16: 13), die naast de persoonlijken draak en de persoonlijke antichrist optreedt en ook een kikvorsgeest uitademt, is evenwel ook een enkel persoon, de meest op de voorgrond tredende onder de valse profeten, zoals de Antichrist het meest op de voorgrond treedt onder de koningen van de aarde.

Christus verschijnt aan het hoofd van Zijn hemelse legermacht als Koning en Rechter om het waarachtige Woord van de profetie te vervullen. Na deze verschijning, die van geweldige natuurverschijnselen vergezeld zal gaan, waarvan wij in Openbaring 6: 12 vv. 11: 19. MATTHEUS. 24: 29 Jes. 13: 6 Joël 3: 3 Haggai 2: 7 Zach. 14: 5 de beschrijving hebben, wordt ons nu in vs. 17-21 de vernietiging van de anti-christelijke macht van het beest en van de valse profeet geschilderd. De hoogste spanning van de strijdigheden, die de gemeente van de Heere tot haar verheerlijking toebereiden, heeft daarentegen de anti-christelijke wereld in de laatste tijden voor haar ondergang en verderf rijp gemaakt. Bij de gemeente van de Heere wordt de doding van het vlees de weg tot verheerlijking van de Geest, terwijl bij de anti-christelijke partij, de voleindiging van het vlees haar bloesem en vrucht en haar bezoldiging de dood is. "Het beest gaat ten verderve" (Openbaring 17: 8, 11 Gal. 6: 8). Het God-tegenstrevende wezen is juist op het toppunt van zijn materiële en geestelijke ontwikkeling slechts een opgesmukt lijk, een dood aas, waarom zich de arenden zullen verzamelen en tot welks vertering nu vóór alle dingen de vogels van de hemel plechtig worden uitgenodigd (Openbaring 19: 17 Ezechiël. 39: 4; 17-20 MATTHEUS. 24: 28). Oud- en Nieuw Testament stemmen hierin volledig overeen. Hoogst opmerkelijk is de vermetele verblinding van de antichrist en zijn koningen, die in hun ijdele waan menen, dat hun aardse strijdkrachten iets vermogen tegenover de hemelse legermacht (vs. 19). Dit is dan het toppunt van de babylonische dwaasheid, die wereld en vlees tot het hoogste in staat menen te zijn; maar zij allen vergaan in hun dolle vermetelheid door vuur, dat God van de hemel zendt om hen te verteren. Christus verschijnt met de Zijnen; maar van een gevecht tussen die beide legermachten is nergens sprake, slechts de verschijning van de Heere der heerlijkheid is voldoende om de antichrist te overwinnen en hem te vernietigen, "door de verschijning van Zijn toekomst" (2 Thessalonicenzen. 2: 8). Evenals eenmaal in de lijdensnacht van Gethsémané het enkel woord van de Heere: "Ik ben het" Zijn vijanden verschrikt deed ter aarde storten (Joh. 18: 6), zullen nu het beest en de valse profeet (Oettinger zegt: "de antichrist met zijn filosofen aan het hoofd van hun legermacht, door dodelijke schrik verlamd zonder tegenspraak, gegrepen worden en levend geworpen worden in de poel van vuur, die van sulfer brandt (vs. 20). Maar hun aanhang daarentegen, koningen, hoofdlieden en geweldigen, met allen, die hun onderdanig waren, worden gedood door het scherpe zwaard, dat uit Christus' mond gaat; dat is: door de adem van Zijn mond en Zijn rechters woord (vs. 21-25. 2 Thessalonicenzen. 2: 8 Hebr. 4: 12). Er wordt dus onderscheid gemaakt tussen verleiders en verleiden! En hoe zwaar ook de straf van deze laatsten is (vergel. 14: 9-11), zo worden toch de eersten op een buitengewoon voorbeeldeloze wijze gestraft, zoals wij ook elders trappen en graden vinden aangewezen in de vergelding of veroordeling (zie MATTHEUS. 11: 22, 24 Luk. 12: 47, 48 Joh. 19: 11). Geheel in overeenstemming met het bovenstaande, beschrijft ons Paulus in 2 Thessalonicenzen. 2: 8 het oordeel over de antichrist. Hiermee is nu het wezen van het beest voor altoos vernietigd en van de aarde gedaan. De wereldrijken, in hun tot hiertoe bestaan hebbenden vorm, zijn vernietigd. Het wezen van de wereld neemt een geheel verschillend karakter aan. In plaats van de heerschappij van het beest vestigt zich het Koninkrijk van God, het rijk van de Mensenzoon en Zijn heiligen.

Het leger van de antichrist zou geheel verslagen worden, niet door kracht en geweld van het leger van de Kerk, maar door de kracht van de Heere Jezus, die hen misschien met hagelstenen zou verpletteren en aan Zijn volk bevel zou geven, om hen allen te doden en hun lichamen onbegraven te laten liggen, opdat de vogels zich met de gedoden verzadigen zouden. Dat is het einde van het pausdom en van de mens der zonde, de zoon des verderfs.

Het laatste uur genaakt. Alle tekenen getuigen het. De hemel roept: morgen onweer! want hij is bloedig rood. De Mozessen en Elia's, die dan leven, verkondigen het met luider stem en vermanen de ongelovigen en onbekeerden om de nu toekomende toorn van het Lam te ontvluchten. Ook de uitwendige natuur wordt hevig bewogen en geschud en geeft, evenals de dierlijke schepping vóór het uitbarsten van een zwaar onweer, door in- en uitwendige trillingen en schokken haar angst voor het naderend ontzaglijk tijdsgewricht te kennen. Zij zucht nu meer dan ooit met opgestoken hoofd! Intussen bereiden ook de beide rijken, die de aarde onder zich verdelen, zich tot de strijd. Aan de ene zijde staat het rijk van God. Het is nu vergroot met onderdanen uit alle volken en natiën, van alle talen en tongen. Want aan alle volken zonder onderscheid is het Evangelie gepredikt, hun tot een getuigenis. Aan heidenen zowel als aan Joden is gelegenheid gegeven om zich onder de banier van het heil te schaar. Velen daaronder, velen uit Israël, hebben dan ook aan die roeping voldaan. Wel hebben zich ook reeds vroeger sommigen uit de schoot van het Jodendom losgerukt om genezing en heil aan de voeten van hun Messias te zoeken; maar tot dusverre was de bekering slechts persoonlijk; niet algemeen, niet nationaal. Nu echter, nadat de volheid van de heidenen is ingegaan, wordt ook Israël zalig; Israël bekeert zich als natie tot de Heere. Zo ontwikkelt zich het Godsrijk op een voorbeeldeloos voorspoedige wijze en staat het daar in de lentebloei van de bruid, die haar bruidegom verwacht! Aan de andere zijde staat het rijk van de duisternis. Ook daar grijpt een steeds toenemende ontwikkeling plaats. Het voorname middel daartoe is de verschijning van een nieuw optredende macht, die zich als het hoofdwerktuig van de koning van het rijk van de duisternis, van de satan doet kennen en door zijn valse profeten ondersteund en door het vleselijk en onbekeerlijk Jodendom erkend, gediend en geholpen, zich tegen de Messias en God met ongehoorde vermetelheid ten strijde gordt. Hij vormt een algemeen aantrekkingspunt voor alle beginselen en krachten, die God en Zijn Gezalfde weerstaan. Wel bestonden die beginselen en krachten reeds vroeger en zweefden zij als verspreide donderwolkjes aan een hete en benauwde zomerlucht aan de hemel van de mensheid om; maar nu verenigen zich al die onheilspellende voortekens tot een gesloten geheel en vormen nu een zwarte donderwolk, die de hele hemel overdekt en van uit haar onheilzwangere schoot het rijk van de Christen bedreigt. De profetische voorlopers van de valse Christus, de Simons en Bar-cochba's van vroeger dagen, worden nu door de eigenlijke antichrist vervangen. Rondom hem schaart zich alles wat zich tegen God en de heerschappij van Zijn Zoon verheft. Het hoofd van de opstand telt zijn benden, ordent zijn aanval en brengt zijn legerschaar te veld. Het strijdperk is de omtrek van Jeruzalem. De strijd vangt aan met de vernietiging van Babel, het vleselijk en afvallig Jodendom. Het lied wordt gehoord: zij is gevallen, het grote Babylon. Nu deze eerste overwinning, die te gering scheen voor de persoonlijke tussenkomst van de Messias zelf uit de hemel om de begonnen strijd voort te zetten en te voleindigen. Hij verschijnt, die genoemd wordt Getrouw en Waarachtig en die oordeelt en strijd voert in gerechtigheid. Hij verschijnt op Zijn wit strijdsros gezeten, met het in het bloed geverfde kleed van de uit de strijd komende overwinnaars, met een gordel omgord, waarop geschreven staat: Koning der koningen en Heere der heren, met de koninklijke tulband op zijn hoofd en met het scherp zwaard uitgaande uit Zijn mond, waarmee Hij Zijn vijanden slaan zal: Zijn enig wapen is de adem van de mond! Hem volgt Zijn leger, deels engelen, deels eerstelingen uit de mensen, ook op witte paarden gezeten, maar in plaats van met het bloedrood gewaad met witte kleren bekleed. In hun hand, in hun

mond is geen wapen, ook wordt van hen geen eigenlijke strijd gevergd: Christus is Zichzelf genoeg: zij komen alleen om getuigen van Zijn strijd te zijn en door hun tegenwoordigheid de luister van Zijn zegepraal te verhogen! De strijd gaat aan. Reeds eer nog die strijd begonnen is, worden de arenden uitgenodigd om het aas van de verslagenen te eten: een teken van de zekerheid van de overwinning. Eén slag en de strijd is beslist. De antichrist, zowel als Zijn dienaar, het valse profetendom wordt verslagen en ten verderve overgegeven. Het zwaard van de overwinnaars weidt in het bloed van de overwonnenen. Het vratig en nooit verzadigd roofgedierte wordt verzadigd met hun vlees. Nu blijft nog slechts één tegenstander van de Christus over: de grootste, de machtigste, de satan, de draak, die de hele wereld verleidt. Het uur evenwel van zijn oordeel is nog niet. Hij wordt slechts gegrepen, gebonden en in een afzonderlijke kerker voor een nader oordeel bewaard. Intussen is de Messias-heerschappij op aarde begonnen. Op deze aarde staat de troon van de Messias, omgeven door de tronen van hen, die, met Hem overwonnen hebbend, nu als koningen met Hem heersen. Ten dele zijn het heiligen uit de hoogte, die vroeger reeds bij Zijn komst in Zijn gevolg werden gezien, ten dele zijn het de pas gezaligde martelaars, die door Hem vooraf uit de doden zijn opgewekt. Immers de verschijning van de Messias op aarde gaat met een opstanding gepaard; het is nog wel de algemene opstanding niet, die later volgen zal, maar het is van de opstanding nochtans het voorteken. Het is de opstanding van de uitverkorenen: de vroegrijpe eerstelingen van de hemelse oogst. Men heeft het tijdperk, dat van de komst van de Messias op aarde tot aan Zijn volkomen zegepraal en de verschijning van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, terecht met het tussentijdperk vergeleken, dat tussen de eigen opstanding en de hemelvaart van de Heere verliep. Hier toch evenals daar is alles overgang, voorbereiding, toerusting: iets heerlijks in zichzelf en in vergelijking met hetgeen geweest is en toch iets, dat gevolgd staat te worden door die nog eindeloos heerlijker zullen zijn. Maar zo ontbreekt dan ook aan deze vergelijking het wonder van de opstanding niet, waarmee het veertigdaagse tussentijdperk in het leven van de Heere aanving. Eerst hief het Hoofd Zich op uit het graf, nu volgen reeds de meer verheven leden en voorspellen het ogenblik, waarop het hele lichaam volgen zal! Van dat tussentijdperk wordt ons niets of bijna niets gemeld. Het zijn duizend jaren van rust; duizend jaren evenwel, die de gelukkigen koningen en priesters als een enkele dag wezen zal. Een hemelse sabbatdag van verademing en vrede tussen de strijd, die geweest is en de strijd, die komt. De vóór sabbat van de eeuwige rust! In die gelukkige tijd openbaart zich de heerlijkheid van het Christendom aanvankelijk ook in zichtbare gestalte. De hele aarde wordt één Thabor, waarop de Gemeente van Christus als voorbode van haar toekomstige heerlijkheid bij aanvang verheerlijkt wordt. Met die verheerlijking van haar bewoners gaat de aanvankelijke verheerlijking van de aarde gepaard. Het zuchtend schepsel, dat Zijn koning in Zijn val heeft moeten volgen en de gevolgen daarvan delen, begint zich met zijn Koning vanuit die val op te richten en proeft ook een voorspraak van de algemene verlossing. De storende en schadelijke krachten van de natuur worden in haar werking gefnuikt (Hosea 2: 17 Jes. 65: 25). De sluimerende kiemen van een bekende of nog onbekende schoonheid en vruchtbaarheid van de aarde worden opgewekt (Hosea 2: 20, 21; 14: 6-8 Jes. 55: 12, 13). Vooral ook Palestina handhaaft in dit opzicht haar roem. Het idealisch tafereel van de goddelijke dichters verkrijgt waarheid en leven, houdt op een ideaal te zijn.

De Herder zal verbaasd in dorre wildernissen De lelie bloeien zien uit klip en waterlissen en horen onverwacht in het schraal en dorstend zand Een springbron ruisen, die de groei voert op het land. De rotskloof, het gruwbre nest van de schuifelende draken Zal gras en rietscheut voên en het koelend windjen smaken; Dan maakt de distel plaats voor myrth en eedlen pijn en palm en cederboom dekt heide- en zandwoestijn. De beuk en fiere de zal hei en doornestruiken Vervangen en de olijf uit scheerling zaad ontluiken. Het lam zal met de wolf verkeren als gespeel; De luipaard naast het kalf zich vleien in het gareel; De leeuw zal zich op

het stro aan ‘s runders kreb vergasten; Geen beer, geen tijger taalt om het geitjen aan te tasten. Het pas gespeende rund drijft panters naar de vloed; En de ander lekt in het gras van de moede wandlaars voet. De zoogling strijkt de huid van de schubbige aspisslangen, En durft de basilisk in het kindervuistje prangen; Steekt lachende de hand in leeuw- en drakenmuil en kruipt bij het wriemlend broed in d’ open addren kuil.

HOOFDSTUK 20

OVER DE GEBONDEN EN ONTBONDEN DRAAK, GOG EN MAGOG EN HET LAATSTE OORDEEL

II. Vs. 1-5. Nu volgt het gezicht over de eigenlijke hoofdvijand, van Satan zelf, die al die anti-christelijke en antichristische machten onder de mensen, waarvan tot hiertoe gesproken werd, heeft gevormd en als zijn werktuigen gebruikt. Dit gezicht is tweevoudig, een voorlopig, bestaande in het neerwerpen in de afgrond en in het binden voor duizend jaren en een, dat voor de hele eeuwigheid beslist, bestaande in het definitieve neerstorten van de Satan in de poel van het vuur tot eeuwige kwelling. Het voorlopige gericht nu heeft door het binden van de Satan een zichtbare oprichting van het rijk van Christus eveneens voor duizend jaren ten gevolge, waardoor de beloften, aan het oudtestamentische verbondsvolk gegeven over een heerlijke toekomst op deze aarde (Jes. 25: 8; 65: 25 "Uit 19: 28, volkomen worden vervuld (vs. 1-6). Daarna zal nog een laatste nieuwe verheffing van de goddeloosheid, een laatste strijd van de Satan met Christus plaats hebben, die nog een laatste openbaring van de toorn van God van de hemel en met deze de volledigen val van de Satans teweeg brengt (vs. 7-10). Daarmee heeft echter ook reeds de overgang plaats gehad tot het laatste oordeel, dat door opwekking van alle doden zonder uitzondering wordt volbracht en voor alle eeuwigheid over de hele mensheid beslist (vs. 11-15).

1. En ik zag, nadat zoals in Hoofdstuk 19: 20 v. is meegedeeld, het oordeel over het beest en de valse profeet was volvoerd een Engel, namelijk die, waarvan reeds in Hoofdstuk 5: 2; 7: 2; 8: 13; 10: 1; 14: 17; 18: 1 en 21; 19: 17 gesproken is, afkomen uit de hemel. Deze was macht gegeven over elk gebied in hemel en op aarde en onder de aarde (MATTHEUS. 28: 18 Filippenzen 2: 10 v. Openbaring 1: 18), hebbende als teken daarvan de sleutel van de afgrond Re 9: 1 en een grote keten in (beter: "op Zijn hand, over die uitgebreid en aan beide zijden neerhangend.

2. a) En Hij greep met Zijn linkerhand de draak, de oude slang, die is de duivel en satan (Hoofdstuk 12: 9) en bond hem met die keten duizend jaren.

a) 2 Petrus 2: 4

3. En Hij wierp hem in de afgrond en sloot hem daarin, door de deur achter hem te sluiten en verzegelde die boven hem. Hij plaatste een zegel op de deur, om hem des te onherroepelijker in de bodemloze diepte als zijn gevangenis te houden, opdat hij de volken niet meer, zoals hij had gedaan, zolang hij nog ongehinderd zijn werk op aarde kon doen, verleiden zou en de heidenen, die in de catastrofen van de vorige geschiedenis niet ook waren ingewikkeld (Hoofdstuk 13: 3), niet zou bewegen om het rijk van God aan te vallen, ten einde de gang daarvan tegen te houden of te storen en de ontwikkeling ervan te verderven of te verontreinigen. Dit zou duren totdat de duizend jaren geëindigd zouden zijn, zodat nu een grote sabbat van duizend jaren voor de wereld komen zou. En daarna als die duizend jaren zijn voorbij gegaan, moet hij volgens het raadsbesluit van God nog eenmaal een kleine tijd ontbonden worden, om in hetgeen hij dan teweegbrengt het laatste beslissende oordeel over zichzelf en de hele mensheid teweeg te brengen.

De engel is zonder twijfel Christus zelf, die alleen daarom als een engel voorkomt, omdat Hij hetgeen Hij hier doet in de kracht en volmacht van Zijn Vader als de Wereldregeerder volbrengt. Niemand anders dan Hij heeft de sleutel van de afgrond, aan de ster in Hoofdstuk

9: 1 moest die eerst voor het bepaalde gebruik alleen worden gegeven. Bij het noemen van de duivel zijn alle namen opeengestapeld, om aan te tonen hoe noodzakelijk het in banden sluiten van hem voor een geruime tijd was geworden, als het rijk van God zich eindelijk eens op aarde vrij zal bewegen en de hele mate van de krachten en zegeningen, die daarin gelegen zijn, openbaar zal maken. Is het de tegenstander toegestaan de hele diepte van zijn helse boosheid en de hele rijkdom van zijn macht en list te ontvouwen, om de Christus van de Heere Zijn bestuur op aarde te ontrukken en heeft hij dan het hoogste, dat hij kan teweegbrengen, in de wangeboorte van een persoonlijke antichrist, die hij van de dode heeft doen opstaan en in de inspiratie van de valse profeet, die uit de Kerk zelf is voortgekomen, reeds duidelijk gemaakt, zo is het na vernietiging van deze staatsgreep nu ook billijk en recht, dat hij voor een bepaald afgemeten langere tijdruimte buiten cours wordt gezet en van de macht om iets uit te werken wordt beroofd, opdat nu ook openbaar wordt wat het rijk van God op zichzelf kan teweeg brengen bij de mensenkinderen op aarde als deze niet, zoals tot hiertoe altijd het geval was geweest, door de duivel verblind, verleid en tot een rijk van de duisternis verenigd, dat in strijd was met het rijk van het licht. Wij hebben dan hier te doen met het zogenaamde chiliasmus of duizendjarig rijk Dit is een leerstuk, in welks geschiedkundige ontwikkeling drie perioden kunnen worden onderscheiden: 1) In de eerste eeuwen, door de meest gevierde kerkleraars verdedigd, werd het een hoofdbestanddeel, zo niet van het algemene kerkelijk geloof, toch van de orthodoxie van de geleerden, totdat een diep ingrijpende omkering van de openbare toestanden en van de stemming van het harten bij de Christenen het uit de rij van de kerkelijk legitieme voorstellingen tot de plaats van de ketterij verdrong. 2) Sinds de reformatie werd het vernieuwd als lievelingsdogma van godsdienstig opgewonden sekten en dwepers, die daarheen vluchtten met hun idealen of baatzuchtige wensen, die door de tegenwoordige tijd onvervuld waren gebleven, maar werd juist daarom door de gereformeerde belijdenis terzijde gesteld en in Art. 17 van de Augsburgse Confessie met alle beslistheid verworpen. 3) Dieper in het leven van de Kerk drong het weer sinds het midden van de 18de eeuw, nadat reeds het piëtisme er meer mee verzoend was door de krachtigen steun, die de eerwaardige prelaat Joh. Albr. Bengel er aan gaf en heeft heden zonder twijfel een veelbetekenende toekomst voor zich, hoewel kerkelijke orthodoxie het in elke vorm met de ban vervolgt en men met inspanning van alle krachten dat stuk uit de Bijbel probeert weg te exegetiseren. Wij hebben bij Jes. 65: 25 en Jes. 3: 25 van zodanige schrijvers, die onvoorwaardelijk voor autoriteiten kunnen gelden, aangehaald en reeds daar de overtuiging moeten verkrijgen, dat het profetische woord van het Oude Testament ontwijfelbaar tot de aanneming van een aards rijk van de heerlijkheid nog aan het einde van deze tijd van de wereld noodzaakt. Hier nu komt het profetische woord van het Nieuwe Testament bij en wel met een zo bepaald, ondubbelzinnig getuigenis, dat de antichiliasten of tegenstanders van het aannemen van een duizendjarig rijk genoodzaakt zijn, òf het kanonische aanzien van de Openbaring van Johannes te betwijfelen en dit boek voor niet-apostolisch te verklaren, òf de hele uitlegging van dit gedeelte van de Heilige Schrift als nog veel te twijfelachtig en onzeker terzijde te schuiven. Men moet dat doen, als men ten minste niet aan de woorden van de tekst op een wijze geweld wil aandoen, dat ieder verstandig lezer met recht moet vragen, of dat nog uitlegging is of niet veeleer mishandeling en vernietiging, óf men moet het duizendjarig rijk in het verleden en het heden van de Kerk zoeken en uit de lijst van de laatste dagen wegschrappen. Wij kunnen niet begrijpen "hoe men in het belang van een vermeende correctheid van de zuivere leer ertoe kan besluiten de eerste en laatste van deze drie wegen in te slaan; want wat de eerste aangaat is het toch zeker veel correcter om niet een gedeelte van het Woord van God op te offeren en daarmee aan de negatieve kritiek het mes in de band te geven, om ten slotte ook al het andere weg te snijden. Wat het laatste aangaat, men weet niet waar men zich meer over moet verwonderen, òf over het ontzaglijk verzwakken en vervluchtigen van het woord van de profetie, òf over de ontzaglijke

overwaardering van de tegenwoordige toestand, dat men het waarschijnlijk probeert te maken, dat het duizendjarig rijk en het binden van de satan, het eerste opstaan van de doden en de heerschappij van Christus over de wereld reeds in deze vorm van de Kerk openbaar zou zijn geworden. Ook de middelsten van de bovengenoemde drie wegen mogen wij niet inslaan, dat wij de uitlegging van onze plaats zouden laten rusten, al is het ook voor het praktische werk van een dienaar van het Woord aan te bevelen, dat hij de gemeente van pogingen tot verklaringen verschoont, die maar al te licht verwarring zouden kunnen aanrichten en dweperijen in de hand werken. Wij moeten echter met ons bijbelwerk tot aan het einde van de Schrift voortgaan en kunnen niet voor ondiepten omkeren, die reeds menigeen het leven hebben gekost, maar hebben de plicht op ons genomen, onze lezers met de hulp van de Heere erover te brengen. Ik stel er belang in, schrijft een uitlegger, ten opzichte van alle uitspraken van de Heilige Schrift een goed geweten te hebben, geen van die met mijn hart weg te wensen en daarom met mijn verklaring geweld aan te doen. Ik wens tot die alle mij op dezelfde wijze te plaatsen, als een natuuronderzoeker, die de voorwerpen weer en weer beschouwt, ze onder de microscoop neemt en dan getrouw bericht wat hij heeft gezien. Met een dergelijke gezindheid geven ook wij de resultaten weer van ons Schriftonderzoek en zijn er zeker van, dat op die plaats, die bij ons het chiliasme inneemt en in die vorm, waarin het hier optreedt, op generlei wijze aan de Kerk schade zal worden gedaan.

Gedurende 60 eeuwen, zo hebben we vroeger gezien, heeft die oorlogstoestand geduurd, die God eens na de zondenval tussen de slang en de vrouw en tussen het slangenzaad en het zaad van de vrouw heeft gesteld (Gen. 3: 15); deze tijd van zware arbeid en strijd, waaronder het menselijk geslacht zo ontzaglijk heeft geleden, heeft de slang ten slotte nog tot die hoogte gebracht, dat er een op aarde regeerde, wiens teken juist 666 is geweest (Hoofdstuk 13: 18) en heeft met deze mens van de zonde voor de tweede maal het vrouwenzaad de verzenen vermorzeld, omdat hij door deze ook de Kerk van Christus heeft omgebracht, evenals hij vroeger Hem zelf aan de kruisdood heeft overgeleverd. Nu echter het antichristische wezen, die misgeboorte van de hel, overwonnen is, heeft ook die tijd van arbeid en strijd op aarde een einde, die toestand van strijd zal ophouden en daarvoor zal een sabbat van duizend jaren volgen in het zevende duizendtal sinds de schepping van de wereld (zonder twijfel met het oog daarop, dat aan de "duizend jaren" zesduizendtallen van de wereldgeschiedenis zijn voorafgegaan, worden ze zesmaal uitdrukkelijk genoemd: vs. 2, 3, 4, 5, 6 en 7). "Evenals het zevende jaar een rusttijd van een jaar voor een zevental aanbrengt, zo heeft ook de wereld duizend jaren rust voor zeven duizendtallen jaren. " zo wordt op grond van Jes. 2: 11 Ps. 92: 1 en 90: 4 de Joodse schriftgeleerden gezegd; en merkwaardig luidt een overlevering van de school van Elias, die zegt: zesduizend jaren bestaat de wereld, waarvan tweeduizend thohoe (tijd voor de wet), tweeduizend thora (tijd van de wet), tweeduizend Messiasdag (Messiaanse tijd); van deze laatste is echter om onze zonden, die zo groot zijn, reeds zoveel verlopen. Israël, dat aan het einde van de 19de eeuw van de Messiaanse tijd zich eindelijk bekeert en vervolgens gedurende de 20e eeuw zich openbaart als een heilige Zionsgemeente (Hoofdstuk 14: 1 vv.), zal deze tijd van rust en genot gedurende het zevende duizendtal jaren van de wereld in het bijzonder genieten als een tijd van heerlijkheid. Een Kerk uit de heidenen vergaderd, zal op de bodem van onze tegenwoordige Christenheid dan niet meer aanwezig zijn, omdat de antichrist ze hier in het bereik van zijn heerschappij vernietigt, zodat alleen op de bodem van onze tegenwoordige zendingsstations in vreemde delen van de aarde nog Christelijke gemeenten zullen bestaan en daarmee het woord aan de Kerk te Filadelfia in Hoofdstuk 3: 10 gegeven wordt vervuld. Aan het volk van Israël was de Sabbath gegeven tot een teken tussen hen en de Heere en tot een eeuwig verbond (Exod. 31: 12 vv.) en Israëls hele tijdrekening beweegt zich om de Sabbath, zodat het naast de wekelijkse Sabbath ook een maandelijkse Le 23: 25, een Sabbatsjaar Le 25: 7 en een jubeljaar Le 25: 55 geeft. Vanaf het

begin is het dus op het duizendtal Sabbathsjaren berekend, terwijl voor de kern uit de heidenen vergaderd deze hele orde en aanleg is weggelaten, ten teken dat voor deze het duizendtal Sabbathsjaren geen onmiddellijke betekenis heeft (vgl. het wegvallen van de derde en zevende bede van het Onze Vader in vele handschriften bij Luk. 11: 2-4); deze is integendeel meteen in het achtste duizendtal, dat de nieuwe hemel en de nieuwe aarde brengt (Hoofdstuk 21), met haar hoop op volmaking daardoor ingeleid, dat voor haar de dag van de opstanding van Christus als achtste dag van de week Re 13: 18 tot haar "dag des Heeren" is gemaakt. (Hand. 20: 7. 1 Kor. 16: 2 Openb. 1: 10). Wordt deze verhouding behoorlijk beschouwd, dan is het duidelijk, waarom het chiliasme van die tijd, dat de Kerk tot hele zelfstandigheid kwam en openlijke erkenning verkreeg, geheel uit de kring van de Christelijke leerstellingen moest uittreden en buiten deze blijven, zolang als de "tijden van de heidenen" duren, maar meteen zich weer doen gelden, als de geschiedenis van de ontwikkeling van het rijk van God hier beneden daarop uitloopt, dat Israël weer op de voorgrond treedt. Het is ook geheel consequent, dat die theologie, DIE wij kortheidshalve met de uitdrukking "ecclesiolatrie" noemen, omdat zij de Kerk als het hoogste in het rijk van de genade stelt en van Israëls voorrang niet wil weten, antichiliastisch gezind is en het aannemen van een duizendjarig rijk op iedere wijze bestrijdt. Voor de tijden, die wij tot hiertoe hebben gehad, had zij het volste recht om alle dweepachtig misbruik af te snijden. Aan de Kerk als zodanig hebben zij daardoor niets van haar heil onttrokken; want deze rust gedurende de duizendjarigen Sabbath als in het graf, evenals haar Heere op die grote Sabbath, waarvan in Luk. 23: 56 gesproken wordt (vgl. Hoofdstuk 14: 13) en wacht op de algemene opstanding (vs. 12 vv.). Maar verder heeft het antichiliasme geen recht. Wil men de hele Heilige Schrift en ook in het bijzonder de beloften aan Israël gegeven onder die verklaring brengen, dan moet men die, zoals wij boven zagen, òf verdraaien, òf gedeelten ervan terzijde stellen, waardoor men zichzelf ten gronde richt.

Wij hebben reeds bij de verklaring van de profeet Ezechiël ons duidelijk gemaakt, hoe het komt, dat juist bij Israël, dat volk, zolang verstokt en de zaligheid in Christus vijandig, de Heere eindelijk gelukt is een gemeente te vormen, zoals Hij die begeert en zoals die Hem echt is tot een eer voor de wereld (Efeze. 5: 27) en zoals die gemeente in Hoofdstuk 14: 1 vv. voor ogen is gesteld. Zij is de vrouw van het Lam, die zich bereid heeft voor den dag van de bruiloft en waaraan gegeven is zich te bekleden met rein en fijn lijnwaad. Nadat zij dan in de 20ste eeuw de tempel is geweest, waarvan een water is uitgegaan, om de wateren van de Dode zee gezond te maken (Ezech. 47: 1 vv.) en nadat zij voor die Kerk, die door de vijf wijze maagden wordt afgebeeld (Matth. 25: 1 vv.) het "leven uit de doden" is geworden (Rom. 11: 15), terwijl de andere Kerk, door 5 dwaze maagden afgebeeld, de antichrist en diens profeet heeft opgeleverd, waarop dan de antichristische tijd van de verschrikking de Kerk, die vernieuwd is en door de uit Babel afgezonderden (Hoofdstuk 18: 4 v.) vermeerderd is, voor deze wereld vernietigde en in het graf bedolf (Hoofdstuk 13: 7 en 15), wordt zij zelf, de vroeger genoemde bruid van het Lam, wonderbaar gered van de aanval van de antichrist en diens legerschaar (Hoofdstuk 19: 11 vv.) en nu wordt, na de vernietiging van geen datgene haar deel, wat haar beloofd was, de tijd van de verkwikking voor het aangezicht van de Heere. Nu wordt over haar gebracht al wat God gesproken heeft door de mond van al Zijn heilige profeten vanaf het begin van de wereld aan (Hand. 3: 20 v.). Nog wordt de Satan zelf niet op de laatste, meest beslissende wijze gevonnisd en eveneens in de poel van vuur geworpen, zoals reeds met het dier en de valse profeet heeft plaats gehad (Hoofdstuk 19: 20). De werken van de Heere worden nu eenmaal trapsgewijze vervuld; de dood, die een drievoudig werk aan ons doet, namelijk lichaam en ziel van elkaar scheidt, het lichaam tot stof en as maakt, en de ziel overgeeft aan die, die het geweld van de dood heeft (Hebr. 2: 14), neemt Hij in de gevolgen van het einde naar voren voor ons weg. Die ten gevolge neemt Hij in de eerste

plaats bij het sterven de ziel in Zijn handen, vervolgens herstelt Hij op de jongste dag het lichaam, dat uit stof en as nieuw en verheerlijkt opstaat en verenigt Hij daarmee de ziel. Op dezelfde wijze oordeelt Hij ook van het einde naar voren Zijn vijanden en stort eerst het beest en de valse profeet in de poel van vuur, om vervolgens pas op de laatste dag ook de duivel daarin neer te werpen en de dood en de hel met allen, die niet worden gevonden in het boek des levens, hem na te werpen (vs. 10 en 11 v.). Gebonden wordt echter de Satan reeds na afloop van de zesduizend jaren van arbeid en strijd voor het zevende duizendtal en zo vast in de afgrond gesloten, dat hij in deze tijdelijke en aardse wereld niets meer kan uitrichten. Men zou de geschiedenis van Israël in haar hele verloop van het begin tot het einde volgens de zeven beden van het Onze Vader kunnen beschrijven: de eerste bede omvat de tijd vóór Christus van Abrahams roeping aan, door wet en profetie, totdat Christus verschijnt en daarmee de tweede bede wordt vervuld. Het werk van Christus is de tijd van de derde bede (Joh. 1: 51). En als nu evenwel Israël zich verstokt en het rijk van God heeft verstoten, dan is toch die hele tijd van zijn verwerping de wonderbaarste bevestiging van de vierde bede door het bewaren van het volk (Hoofdstuk 12: 6), totdat de vijfde bede vervuld wordt met de wederaanneming tot genade (Hoofdstuk 11: 11 v.). Voordat echter de tijd van de zevende bede kan intreden (Hoofdstuk 21: 4; 22: 1 vv.) moet eerst de zesde worden vervuld en dat juist is de bedoeling van het duizendjarig rijk met het binden van de Satan. Wij smeken toch in die bede, dat Gods ons behoedt en onderhoudt, opdat ons de duivel, de wereld en ons eigen vlees niet bedriegen noch verleiden tot verkeerd geloof, wanhoop en andere grote ellenden en zonden, maar zolang deze tijd duurt zullen wij ons moeten vergenoegen erbij te voegen: "en al is het, dat wij daarmee worden bestreden, wij toch eindelijk winnen en overwinnen mogen. " Zou het nu de Heere niet mogelijk zijn, nog iets groter voor deze tijd van de wereld te verschaffen? Ja, maar ook weer in het op elkaar volgen van achteren naar voren. In Hoofdstuk 14: 1-5 heeft Hij Zijn Zionsgemeente verlost van de macht van het vlees en in de woorden: deze zijn het, die met vrouwen niet bevlekt zijn, want zij zijn maagden; en in hun mond is geen bedrog gevonden", worden ons mensen beschreven, die door het vlees niet worden aangevallen, omdat de Geest Zich geheel van hen heeft meester gemaakt (Gal. 5: 16 en 24). Ook de wereld viel deze gemeente niet meer aan, zij was geheel en al voor deze omsloten, zoals ons het gezicht van de tempel in Ezech. 40 heeft getoond. Nu moet ook de duivel, zoals hij het met de krijgstocht van de antichrist tegen Jeruzalem heeft beproefd (Hoofdstuk 19: 11 vv.), gedurende de grote sabbath periode niets meer tegen de gemeente kunnen doen, hij wordt daarom in de afgrond gesloten. Daarentegen, evenals vroeger in de periode van de antichrist vlees, wereld en duivel zich hebben aaneengesloten tot een zo gevaarlijke zeshonderd zesenzestig, dat, als het mogelijk was, ook de uitverkorenen tot de duivelen zouden hebben kunnen worden verleid, moeten nu alle goede machten zich verenigen tot een zo vriendelijk lokkende en hartveroverende kracht, dat, zo het mogelijk was allen, die verder tot het rijk van God worden geroepen, ook tot uitverkorenen zouden moeten worden. Nu is de een van de drie machten die geheiligde Zionsgemeente zelf, die noch vlek noch rimpel heeft noch iets dergelijks en met geheel hun wezen in sterke mate die macht uitoefent over de harten van degenen, die daarbuiten zijn, die voorafbeelding reeds bij de apostolische Kerk te voorschijn trad (Hand. 2: 14-47). Van de beide andere machten wordt in het volgende gesproken.

De duivel, die sinds bijna 6000 jaren onder de voor een geschapen geest schier onbegrijpelijke lankmoedigheid van God, ten nadele van de zaak van de Heere, aan zijn euvelmoed de teugel viert, wordt nu gevangen genomen, en naar de afgrond verbannen. De wereldregeringswijsheid van de Allerhoogste in deze zes jaarduizenden van Zijn lankmoedigheid is onnaspeurbaar en ondoorgrondelijk. Met groot geduld draagt God de vaten van de toorn, totdat het boze voor het gericht is rijp geworden, totdat van de zijde van Zijn

barmhartigheid en genade ook tegenover de boze en zijn schaar alles is geschied, om hen tot ommekeer te nopen, of wel tot het oordeel toe te bereiden. God zag, als de Ongeschapene, wel in Zijn wijsheid het gevolg vooruit, maar dit moest zich in het rijk van de geschapen geesten eerst volgens de wetten van de vrije zelfbestemming, aan alle redelijke wezens voorgeschreven, ontwikkelen; zo openbaart de tijd wat van eeuwigheid in het hart van God verborgen en in de schatkamers van Zijn wijsheid verzegeld was. Hij staat aan het rijk van de duisternis, dat onder de mensen een menigte van aanhangers telt (Joh. 3: 19), zoveel toe, dat het Zijn rijk, door Jezus Christus gegrondvest, dat aan de Vader Zijn Zoon, aan de Zoon het leven gekost heeft, door de duivel en zijn medestanders tot op twee gemeenten uitgeroeid wordt, wier vernietiging Hij door Zijn tussenkomst vanuit de hemel verhoedt. Dat dan de lankmoedigheid van God uitgeput, het werelduurwerk afgelopen en Zijn raadsbesluit van het kluwen van de eeuwigheid losgewonden is, wordt door alle engelen en volmaakte geesten ingezien. Een hogere macht dan de zijn treedt dus tegen de duivel op, want gerechtigheid en gericht zijn de zuilen van Gods troon. "De zieke man" aan de Eufraat is reeds gestorven; de moeder van de gruwelen en hoererij en van deze aarde is reeds uitgeroeid en verbrand; de antichrist en de valse profeet zijn in de vuurpoel geworpen; hun schaar, de Christushaters en heiligen-slachters, zijn de gieren tot een aas geworden; tenslotte wordt nu Christus' hoofdvijand, de duivel met de zijn in de afgrijzing-wekkende kerkerholen van de afgrond opgesloten; verwaaid zijn alle rijken van de draak als stof op de dorsvloer; eindelijk wordt ook zijn onzichtbaar rijk met wortel en tak uitgeroeid en elk spoor daarvan met de bezem van het verderf van de aarde weggevaagd.

Het oogmerk van de verschijning van de Heere Jezus op aarde was, opdat Hij de werken van de duivel verbreken zou; opdat Hij eerst de sterke zou binden en daarna zijn huis beroven; opdat Hij teniet doen zou degene, die het geweld van de dood had, dat is de duivel; opdat Hij de overheden en de machten uitgetogen hebbende, die in het openbaar ten toon stellen en over hen triomferen zou. Hij is het, die de grote draak, de oude slang, die genoemd wordt duivel en satan, de verleider van de hele wereld, op de aarde werpt. Hier nu wordt door Hem dat boze wezen, hetwelk als vorst van deze wereld een viertal namen draagt, in de hel geworpen; want nadat de heerschappij van de God vijandelijke wereldmacht in de overwinning over de tien koningen door middel van de oordelen van God en de uitbreiding van de Kerk ten onder is gebracht en nadat de Germaanse volken hun vijandschap tegen God, tegen de Heere Jezus en Zijn Kerk verlaten en het juk van Christus opgenomen hebben, is de heidense wereldheerschappij (het beest) van de aarde verdwenen en daarmee aan satan de gelegenheid benomen om de mensen afvallig te maken. Van nu af zenden de volken, die de Heiland erkennen, de bede op: "leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze", waardoor de boze vijand wordt aangeduid. In plaats van, zoals tot hiertoe, zich door dezen te willen laten verleiden en gewillig het oor te lenen aan zijn verraderlijke inblazingen, roepen zij God aan, die niemand verzoekt, opdat Hij hen beveiligt tegen de aanslagen van degene, die listig is en machtig. En de getrouwe God laat niet toe, dat de draak met zijn verleiding tot afval van het waar geloof en de ware Kerk de gelovigen bespringt. Thans, nu de volken onderdanig zijn aan hun rechtmatige Heer en God, Schepper en Verlosser, moet de boze van hen vluchten. Slechts over hen, die God verachten, oefent deze zijn macht uit. Maar de aarde waakte en had gedurende de duizend jaren en vandaar beveiliging tegen de heerschappij van de zielenmoorders. Het tijdvak van duizend jaren wordt zes maal genoemd. Deze nadrukkelijke herhaling van dat getal is een bepaalde aanduiding, dat het in eigenlijke zin moet worden opgevat. Hoewel nu het juiste jaar niet kan worden opgegeven, waarin door de ten onder brenging van de tien koningen een einde is gemaakt aan de heidense wereldheerschappij, zoals het ook in de aard van de volksverhuizing ligt, dat zo'n bepaalde tijdsaanwijzing onmogelijk is, zo kan men toch nauwelijks ergens het aanvangspunt van die duizend jaren

geschikter plaatsen, dan op het Kerstfeest van het jaar 800. Op die dag kan men het Christelijke keizerrijk in het Westen als gevestigd beschouwen, omdat toen paus Leo III in de Pieterskerk te Rome de Rooms-keizerlijke kroon op het hoofd van de Frankische koning Karel de Grote plaatste. Het volk juichte deze kroning toe en beschouwde van dat ogenblik af die vorst als een door God zelf aangestelden gebieder. Uit vs. 7 zien wij, dat de satan bij het einde van de duizend jaren weer wordt losgelaten. Maar hij draagt daar de naam van draak niet meer, maar die van duivel en satan; want zijn hoedanigheid als "draak", dat is als de Leviathan in de zee van de volkeren, heeft voor altijd een einde genomen, omdat het beest (de heidense wereldheerschappij) in de poel van vuur geworpen is, om op aarde nooit meer enige schade te kunnen aanrichten. Wanneer de vijandschap van de goddelozen tegen de Heere Jezus opnieuw uitbreekt in de aanstaande dagen, die wij tegemoet gaan, dan treedt die vervolging niet weer op in het karakter van een heidense wereldmacht; maar zij zal zich dan op een geheel andere wijze en in een en gans andere vorm openbaren. De lotgevallen van de wereld vinden zich in het klein afgespiegeld in die van afzonderlijke mensen. Lieve lezer! wanneer u door de boze lusten van uw eigen vlees ten kwade wordt verlokt, weet dat als u de zonde over u wilt laten heersen en u door de boze geest wilt laten verleiden, deze ook macht over u heeft en u onderwerpt aan zijn heerschappij. Maar keert u uit het land van uw vreemdelingschap terug tot Hem, die de waarachtige Gebieder van uw leven is; staat u in het geloof, wakend en biddend, dan boeit de Heere Jezus de satan, dat deze geen macht over u heeft en werpt hem geketend in de hel. Maar als dat ook in u niet gevonden wordt, kan de verleider voor u niet geboeid worden. Dan echter is voor u het duizendjarig rijk daar, het rijk van gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest en in dat rijk blijft u, zolang u volhardt in geloven, waken en bidden. Maar wee u! wanneer u opnieuw afvalt van het allerheiligst geloof in de Zoon van God, wanneer u het bloed van het Nieuwe Verbond onrein acht en de geest van de genade smaadheid aandoet! Dan was het laatste erger dan het eerste. Dan zou de boze heengaan en nemen met zich zeven andere geesten, bozer dan hij zelf en ach! wat zou het zijn, als wij, nadat wij door de kennis van de Heere en Zaligmaker Jezus Christus, de besmettingen van de wereld ontvlucht zijn, in deze weer ingewikkeld en erdoor overwonnen werden. God behoedt ons daartegen! Toen de Heere de bezetenen Gadarener genas, baden Hem de duivelen, dat Hij hun niet gebieden zou in de afgrond heen te varen. Zij bemerkten zo, wat hun bij de eerste toekomst van Christus te wachten stond. Maar toen was het ook nog te vroeg geweest om hen in de afgrond te werpen. Volgens een ander evangelisch bericht riepen zij: "Jezus, U Zoon van God! wat hebben wij met U te doen? Bent U hier gekomen om ons te pijnigen vóór de tijd! " Hieruit blijkt, dat de duivels hun tijd hebben gekend. Hetgeen zij toen vooruitzagen, dat wordt hier voorgesteld als ten zijnen tijde tegenwoordig. De satan wordt in de afgrond geworpen en daarin gesloten. En zoals eens de steen verzegeld werd, die voor het graf van Jezus gewenteld was en eens het zegel van koning Darius de toegang tot de spelonk van de leeuwen en hun vermeende prooi, Daniël, had afgesloten, evenzo wordt hier de hel, de gevangenis van de satan, gesloten en verzegeld, opdat hij de volken niet meer verleiden zou, zoals hij vroeger gedaan had ten tijde van de heidense wereldheerschappij, toen hij aanhitste tot de strijd tegen het Lam en de heiligen. Door het woord "volken" worden hier aangeduid de natiën in tegenstelling met het Joodse volk, hetzij zij nog heidenen zijn, hetzij zij tot de Christelijke Kerk behoren. Daar de heidense heerschappij op aarde gedurende die duizend jaren door een Christelijke vervangen is, aanschouwt dit tijdvak geen zulke bloedige vervolgingen meer, als de Kerk vroeger van de Romeinsen staat en van de Germaanse volken te lijden heeft gehad. Maar na die duizend jaren wordt de boze weer los en verleidt de volken van de aarde opnieuw tot een openlijk heidendom, tot een heilloos ongeloof en een nieuwe, bittere strijd tegen de Heere Jezus en Zijn Kerk. Uit de opgegeven tijdsbepaling volgt, dat wij het einde van deze duizend jaren reeds achter ons hebben. De tijd is zo reeds voorbij, dat de Kerk op aarde heerste en door de

natiën erkend en begunstigd werd. In de volgende verzen is dus afgeschilderd het tijdvak, waarin wij leven, het ontbonden zijn van de satan uit zijn gevangenis; en opnieuw gaat hij als een verslindend roofdier uit, om de volken uit de vier winden bijeen te zamelen.

Nu wordt de voltooiing van de gemeente van de Heere beschreven, na al het lijden en strijden, dat zij tot dusverre heeft verdragen. Er is geen reden, om de duizend jaar anders te verstaan dan van een omstreeks zo lange, nog toekomende periode. In dat tijdperk houden de verzoekingen van de satan op en de gemeente van Christus verheft zich tot vroeger ongekenden bloei. Daaraan zullen de uitverkoren knechten van Christus (alle Christenen worden niet gezegd) door de opwekking van hun lichaam deelnemen; maar dat Christus of Zijn heiligen dus ook lichamelijk op aarde zullen heersen, dat wordt niet gezegd en is ook in strijd met Jezus' eigen verklaringen aangaande Zijn terugkomst. Tot deze bloeiende toestand van de Kerk behoren een rijke volheid van de over haar uitgestorte Heilige Geest en een overvloed van goddelijke genadegaven in de gemeente, de overwinnende strijd tegen het kwade, dat nog op aarde bestaat en vooral de heiliging van alle maatschappelijke betrekkingen, zowel van kunst en wetenschap, als van handel en bedrijf onder de mensen. In de beide eigenaardige kentekenen van deze tijd, dat "de satan gebonden is en de heiligen met Christus regeren", is geen spoor van vleselijke voorstellingen, zoals Joden en dwaalleraars ze hebben toegevoegd aan het verminkte beeld van het duizendjarig rijk, dat de vromen en heiligen een wereldrijk zouden bezitten, welk denkbeeld door de Augsb. Conf. art. 17 verworpen wordt. Daarentegen is deze leer, welbegrepen wordende, hoogst weldadig, omdat zij ons alles, wat tot bevordering en voltooiing van de Kerk op aarde geschiedt, ja, al wat van de mensen heerschappij over de natuur begunstigt en vermeerdert, als geen vergeefse arbeid leert beschouwen. De aardse gemeente is geen nachtverblijf voor enkele naar de hemel reizende Christenen. Haar leraars en dienaars planten en begieten niet alleen daarom, opdat uit haar hof enkele bloemen voor de gemeente daarboven geplukt zouden worden. Hun onderzoeken en bidden, hun bouwen en afbreken, hun bewaken en dichten van Sions bressen voltooit reeds in deze wereld langzamerhand een behuizing van God in de geest, waarin Gods aardse gaven niet meer schandelijk in eigen eerzucht en zondige genietingen worden ontwijd, waarin alle uitvindingen en ontdekkingen van de mensen en de daarmee verworven heerschappij over de natuur, God en van Zijn gemeente op aarde dienen zullen. Zo schijnt ons dan geen vooruitgang in kunst en wetenschap, geen bevordering en begunstiging van de gemeenschap onder de mensen als onheilig of onverschillig; dat alles, wij geloven het zeker, zal eenmaal de bestemming vervullen, waartoe God het geroepen heeft. "In die tijd zal op het tuig van de paarden geschreven staan: "de heiligheid van de Heere en de potten in het huis van de Heere zullen zijn als de bekkens voor het altaar. Want alle potten, zo in Jeruzalem als Juda, zullen de Heere Zebaoth heilig zijn; zodat allen, die offeren willen, zullen komen en ze nemen en daarin koken; en er zal geen Kanaäniet meer zijn in het huis van de Heere Zebaoth, in die tijd" (Zach. 14: 20, 21). Maar hoe belangrijk ook voor de opwekking en besturing van de Christelijke hoop de leer van dit boek is, zo scherp moet zij ook in het oog gevat worden, opdat men niet aan de anderen kant tot dwalingen vervalt. Reeds vroegere profetieën hebben ons doen zien, wat een vreselijke macht van verderf die bijna algemene heerschappij van de goddeloosheid deze jongste overwinning van de Kerk zal voorafgaan. Hoewel daarom al een enkele zaak van hetgeen op aarde geschied is, of iets wat de mensen zich hebben weten te verwerven, vergeefs heeft bestaan, zo is toch vóór de overwinning van de antichrist op geen algemene, uitwendig verre om zich grijpende zegepraal van het ware Christendom te hopen. Voorts zal Christus' duizendjarig rijk in een aardse en daarom toch nog onvolkomen gemeente van Christus bestaan. De tegenstelling van hemel en aarde ("Mt 5: 35" en "Heb 4: 1 zal nog blijven voortduren (vgl. Hoofdstuk 21). Evenals in de mens, in het bijzonder ook na zijn bekering, de strijd van de geest met het vlees nog wordt voortgezet, ja, zoals die dan pas

echt begint, zo zal die ook in de gemeente, over het geheel genomen, nog aanhouden. Onder de kinderen van de rijken zullen nog kinderen van de boosheid zijn. Er zal overheid en huwelijk zijn, de arbeid zal worden verricht in het zweet des aangezichts, het schepsel zal niet vrij zijn van de dienst van de vergankelijkheid. Nog zal de prediking het volk roepen en vermanen; nog de Christelijke gemeente ‘s Heeren dood verkondigen, totdat Hij komt (1 Kor. 11: 26). Een hele voltooiing in onszelf, zonder te zijn één geworden met de hemel, kan er voor ons aards bestaan niet wezen; en zoals er van de kleinste zondige besmetting van de enkele mensen tot zijn volledige heiligmaking een geweldige plotselinge overgang moet zijn, naardien er geen langzaam overgaan en oplossen van zonde in heiligheid mogelijk is, zo moet ook nog door de jongste strijd in de laatste overwinning de gemeente van haar hoogste aardse voltooiing tot haar alhele verheerlijking geleid worden. Juist daarom komt de tijd, wanneer ook deze heerlijkheid van het duizendjarig rijk vergaat en de macht van de satan zich weer op de ontzettendste wijze openbaart; maar dan alleen om overal toch te worden overwonnen. In hoeverre deze laatste gebeurtenis zich ook tot in de onzichtbare wereld uitstrekt en de grote verheerlijking van de aarde en haar één-worden met de hemel voorbereidt, dat is slechts enigermate aangeduid door haar plaatsing vóór het jongste gericht en de verheerlijking van hemel en aarde (Hoofdstuk 21).

Enigen nemen deze duizend jaren voor de hele tijd van de eerste komst van Christus tot Zijn tweede, zoals dit woordje duizend een zeker getal voor een onzeker somwijlen betekent in de Schriftuur (Ps. 91: 7 en 105: 8 Maar als vers 7, 8 de satan nog na deze duizend jaren wordt losgelaten, dan kan het niet wel bestaan, zoals ook niet het voelen van enige anderen, die deze duizend jaren willen eindigen vóór de komst van de antichrist. Er wordt in vers 4 binnen deze duizend jaren ook melding gemaakt van enigen, die het beest en zijn beeld niet hebben aangebeden. Zo moet vóór het einde van de duizend jaren de antichrist ook geweest zijn. Hierin beginnen anderen de binding van de satan, dat bij de volkeren niet meer en meer verleidt van de tijd, dat Christus door de predikatie van het heilig Evangelie en de kracht van Zijn Geest door Zijn Apostelen de heidense volkeren in de wereld alom tot bekering heeft gebracht, dat over de tijd van de verwoesting van Jeruzalem en de uitroeiing van de Joden, dat is over het jaar 70 meest is volbracht. Zij eindigen in de tijd van paus Gregorius VII, die een sterk instrument van de duivel is geweest om het antichristendom op het hoogste te brengen en alle volkeren hem te doen aanbidden, die over het jaar 1070 heeft gezeten. Hoewel enigen om de vervolgingen, die de satan nog meer dan 250 jaren na de verwoesting van Jeruzalem tegen de Christenen heeft verwekt, deze duizend jaren wat later begonnen, namelijk van de tijden van Constantijn en brengen die terug tot over het jaar 1300 toen niet alleen de antichrist de staat van de Christenen meer en meer heeft doen vervallen toen Bonifacius de achtste over dit Rijk heeft geregeerd. Ook zijn de Turken en Tartaren meest gaande gemaakt van de satan, om de Christenvolken in het Oosten en Westen ten onder te brengen en vele koninkrijken en Christen kerken uit te roeien, niet alleen in Azië, maar ook in Afrika en Europa, zoals haar tegenwoordige gestalte uitwijst.

Al is de duivel ten uiterste boos, zo heeft hij toch geen macht om zijn boosheid naar zijn wil uit te voeren; al wat hij gedaan heeft en doet, is enkel door toelating van de Heere Jezus en dat met bepaling van trap en tijd. De duivelen vrezen voor de afgrond, daarom baden zij de Heere Jezus, dat Hij hen daarheen niet wilde bannen. Nu werd hij gegrepen, gebonden, in de afgrond geworpen, daarin gesloten en verzegeld en dat tot die einde, opdat hij de volkeren niet meer verleiden zou; hij is een mensenmoordenaar, hij zaait ketterijen, hij verblindt de zinnen van de ongelovigen, heerst over hen, houdt ze in zijn strikken gevangen en bestrijdt de gelovigen op allerlei wijzen; maar nu zou hem dat afgesneden worden en dat voor de tijd van duizend jaren, een eigenlijke en bepaalde tijd van duizend jaren of daarover, zolang totdat de

duizend jaren geëindigd zouden zijn en niet langer; want daarna moet hij een kleine tijd ontbonden worden. Dat is niet zo te verstaan, alsof er in die tijd van duizend jaren volstrekt geen duivelen meer op de aarde zouden zijn; hij zal altijd als een briesende leeuw omgaan, zoekend wie hij mocht verslinden, maar het doelt op het openbaren; hij zal geen openbare staande partij tegen de Kerk kunnen uitmaken, zoals hij deed, eerst door de Heidense keizers en daarna door de antichrist en na de duizend jaren weer doen zal door Gog en Magog. Wanneer de duizend jaren van de binding van de satan begonnen en of zij eentijdig zijn met de duizendjarige heersing van de heiligen, zullen wij een weinig beneden tonen.

Dit is nu niet moeilijk te begrijpen wat de duizendjarige tijd van de binding van de satan is en waar die begint en eindigt. Men weet toch wanneer Christus door de prediking van het Evangelie en de kracht van de Geest uit de hemel afgekomen is, namelijk, toen hij door Zijn Geest uit de hoogte Zijn discipelen aanstelde tot krachtige verkondigers van Zijn Evangelie en vernietiging van het rijk van de hel. Zijn werk werd door deze en hun navolgers toen gelukkig begonnen, zodat de Satan meteen met geweldige hand gegrepen werd, dat hij het Joodse volk niet langer in de oude dwalingen houden kon; noch de overige wereld naar zijn vorige wijze met zijn godsspraken en huichelarijen bedriegen. In vervolg van tijd werd dit meerdere volvoerd, waartoe het binden, werpen, sluiten, verzegelen behoren en wel zodanig, dat de satan in weerwil van zijn tegenspartelingen, ten tijde van Constantijn, het hele Westerse en Oosterse Rijk, dat voornaamste en meest uitgebreide over de wereld, Christen moest zien worden en hij dus niet meer als voorheen zeer machtige en talrijke volkeren kon verleiden. Dit duurde geruime tijd, totdat men in het Oosten en in het Westen afviel van de zuiverheid van het geloof, de ouden haat tegen Christus en Zijn geloofsleer weer hervatte en de wereldstaat van die beide delen bevestigd had. Zo worden we tot de elfde eeuw geleid, toen het antichristische rijk wonderlijk opgeschoten en bevestigd is in het Westen door Sylvester II en het Turkse gebied in het Oosten het verst uitgebreid is door het vangen van de Roomse keizer Diogenes, het innemen van Antiochië, het vermeesteren van Azië en het verwoesten van de Aziatische kerken, waarop de heilige oorlog gevolgd is. Men werpt hier niet tegen, dat de heidense afgoderij en vervolging bijna drie eeuwen van deze duizend jaren kracht gehad hebben, of dat de onze gewoon zijn de nieuwe antichristische en Mohammedaanse goddeloosheid van de zevende eeuw af te leiden, of dat in de drie tusseneeuwen de satan zich niet min krachtig werkzaam betoond heeft in de Roomse wereld door ketterijen en bijgelovigheden, evenals daarbuiten door de heidense afgoderijen. Want hiertegen heeft men die twee zaken vast te houden, die voorafgegaan zijn: 1. Dat hier geen volslagen binding voorkomt, waardoor alle verleiding ophoudt, maar een bepaalde en zodanige bij alle en hele volken, niet zoals voorheen gevangen houdt. 2. Dat in de binding en evenzo in de ontbinding, vijf verschillende trappen te erkennen zijn en op een tijdvolging toe te passen, zodat het duizend jaargetal begint van de aanvankelijke binding en in de voltrokken ontbinding eindigt; hoedanige tekening ook van te voren in twaalf honderd zestig jaren waar te nemen was, zodat dan drie eeuwen van de voorafgaande en verminderde en weer drie of vier eeuwen van de aangroeiende en vermeerderde macht van de satan met dit zinnebeeld wel overeenkomen, evenals het ook zeker is, dat de bederving van de beide werelddelen in de zevende eeuwen slechts begon, als men er de volgende eeuwen bij vergelijkt. Die met de reformatie beginnen merken niet op, dat hier op de eerste tijden van de neerwerping van de satan gezien wordt en dat die vermindering van zijn macht zo groot niet was.

Er zijn er, die zeggen dat deze duizend jaren al ten volle voorbij zijn en beginnen die bij vier perioden (evenals Pudeaux degenen van dat voelen optelt). Enigen beginnen die van Christus geboorte en eindigen in paus Sylvester, een tovenaar. Anderen maken een aanvang daarvan van Christus’ dood en eindigen in Benedictus de Derde, die door de duivel de hals gebroken

is. Sommigen beginnen die van de verwoesting van Jeruzalem en zo eindigen zij in Gregorius de Zevende of Hildebrandt in het jaar 1034. De meesten beginnen ze van Konstantijns regering af, doende die gelijktijdig zijn met het uitwerpen van de satan uit de hemel (Hoofdstuk 12: 9, 10) en eindigen die in het jaar 1300 in Bonifacius de Achtste, wanneer de oorlogen tegen de Waldenzen begonnen. Anderen zeggen, dat deze duizend jaren nog geheel toekomend zijn, verschillen ook van elkaar, en zijn van vier gevoelens. Sommigen (gelijk de oude Chiliasten) zeggen, dat ze na de dag des oordeels zullen komen. Anderen willen dat zij beginnen zullen na de uitgieting van de schalen en dat zij de dag des oordeels zullen insluiten, zoals als Archer en Alstedius. Enigen oordelen dat zij beginnen en lopen zouden onder de zevende schaal na de verbreking van het beest in een tussenpoos van tijd vóór het einde van de wereld en vóór het opstaan van Gog en Magog, evenals Medus en enige anderen. Eindelijk hebben sommigen gesteld, dat die duizend jaren een lopende tijd zijn, terwijl het oordeel gehouden zal worden, zodat die jaren zouden volgen op Christus' komst ten oordeel, evenals Tyllingast; ook schijnen de voorgaanden in hun verklaringen hiervan niet veel te verschillen.

Men moet de duizend jaren beginnen met de tijden dat het rijk van het beest eindigt en denke dus aan die langen tijd van vrede en voorspoed van de Kerk en die gelukkigen staat van haar op aarde, waarvan de profeten zo heerlijk spreken en waarvan het stilzwijgen in de hemel (Hoofdstuk 8: 1) van een half uur het zinnebeeld was.

3. En Hij wierp hem in de afgrond en sloot hem daarin, door de deur achter hem te sluiten en verzegelde die boven hem. Hij plaatste een zegel op de deur, om hem des te onherroepelijker in de bodemloze diepte als zijn gevangenis te houden, opdat hij de volken niet meer, zoals hij had gedaan, zolang hij nog ongehinderd zijn werk op aarde kon doen, verleiden zou en de heidenen, die in de catastrofen van de vorige geschiedenis niet ook waren ingewikkeld (Hoofdstuk 13: 3), niet zou bewegen om het rijk van God aan te vallen, ten einde de gang daarvan tegen te houden of te storen en de ontwikkeling ervan te verderven of te verontreinigen. Dit zou duren totdat de duizend jaren geëindigd zouden zijn, zodat nu een grote sabbat van duizend jaren voor de wereld komen zou. En daarna als die duizend jaren zijn voorbij gegaan, moet hij volgens het raadsbesluit van God nog eenmaal een kleine tijd ontbonden worden, om in hetgeen hij dan teweegbrengt het laatste beslissende oordeel over zichzelf en de hele mensheid teweeg te brengen.

De engel is zonder twijfel Christus zelf, die alleen daarom als een engel voorkomt, omdat Hij hetgeen Hij hier doet in de kracht en volmacht van Zijn Vader als de Wereldregeerder volbrengt. Niemand anders dan Hij heeft de sleutel van de afgrond, aan de ster in Hoofdstuk 9: 1 moest die eerst voor het bepaalde gebruik alleen worden gegeven. Bij het noemen van de duivel zijn alle namen opeengestapeld, om aan te tonen hoe noodzakelijk het in banden sluiten van hem voor een geruime tijd was geworden, als het rijk van God zich eindelijk eens op aarde vrij zal bewegen en de hele mate van de krachten en zegeningen, die daarin gelegen zijn, openbaar zal maken. Is het de tegenstander toegestaan de hele diepte van zijn helse boosheid en de hele rijkdom van zijn macht en list te ontvouwen, om de Christus van de Heere Zijn bestuur op aarde te ontrukken en heeft hij dan het hoogste, dat hij kan teweegbrengen, in de wangeboorte van een persoonlijke antichrist, die hij van de dode heeft doen opstaan en in de inspiratie van de valse profeet, die uit de Kerk zelf is voortgekomen, reeds duidelijk gemaakt, zo is het na vernietiging van deze staatsgreep nu ook billijk en recht, dat hij voor een bepaald afgemeten langere tijdruimte buiten cours wordt gezet en van de macht om iets uit te werken wordt beroofd, opdat nu ook openbaar wordt wat het rijk van God op zichzelf kan teweeg brengen bij de mensenkinderen op aarde als deze niet, zoals tot hiertoe altijd het geval was geweest, door de duivel verblind, verleid en tot een rijk van de duisternis

verenigd, dat in strijd was met het rijk van het licht. Wij hebben dan hier te doen met het zogenaamde chiliasmus of duizendjarig rijk Dit is een leerstuk, in welks geschiedkundige ontwikkeling drie perioden kunnen worden onderscheiden: 1) In de eerste eeuwen, door de meest gevierde kerkleraars verdedigd, werd het een hoofdbestanddeel, zo niet van het algemene kerkelijk geloof, toch van de orthodoxie van de geleerden, totdat een diep ingrijpende omkering van de openbare toestanden en van de stemming van het harten bij de Christenen het uit de rij van de kerkelijk legitieme voorstellingen tot de plaats van de ketterij verdrong. 2) Sinds de reformatie werd het vernieuwd als lievelingsdogma van godsdienstig opgewonden sekten en dwepers, die daarheen vluchtten met hun idealen of baatzuchtige wensen, die door de tegenwoordige tijd onvervuld waren gebleven, maar werd juist daarom door de gereformeerde belijdenis terzijde gesteld en in Art. 17 van de Augsburgse Confessie met alle beslistheid verworpen. 3) Dieper in het leven van de Kerk drong het weer sinds het midden van de 18de eeuw, nadat reeds het piëtisme er meer mee verzoend was door de krachtigen steun, die de eerwaardige prelaat Joh. Albr. Bengel er aan gaf en heeft heden zonder twijfel een veelbetekenende toekomst voor zich, hoewel kerkelijke orthodoxie het in elke vorm met de ban vervolgt en men met inspanning van alle krachten dat stuk uit de Bijbel probeert weg te exegetiseren. Wij hebben bij Jes. 65: 25 en Jes. 3: 25 van zodanige schrijvers, die onvoorwaardelijk voor autoriteiten kunnen gelden, aangehaald en reeds daar de overtuiging moeten verkrijgen, dat het profetische woord van het Oude Testament ontwijfelbaar tot de aanneming van een aards rijk van de heerlijkheid nog aan het einde van deze tijd van de wereld noodzaakt. Hier nu komt het profetische woord van het Nieuwe Testament bij en wel met een zo bepaald, ondubbelzinnig getuigenis, dat de antichiliasten of tegenstanders van het aannemen van een duizendjarig rijk genoodzaakt zijn, òf het kanonische aanzien van de Openbaring van Johannes te betwijfelen en dit boek voor niet-apostolisch te verklaren, òf de hele uitlegging van dit gedeelte van de Heilige Schrift als nog veel te twijfelachtig en onzeker terzijde te schuiven. Men moet dat doen, als men ten minste niet aan de woorden van de tekst op een wijze geweld wil aandoen, dat ieder verstandig lezer met recht moet vragen, of dat nog uitlegging is of niet veeleer mishandeling en vernietiging, óf men moet het duizendjarig rijk in het verleden en het heden van de Kerk zoeken en uit de lijst van de laatste dagen wegschrappen. Wij kunnen niet begrijpen "hoe men in het belang van een vermeende correctheid van de zuivere leer ertoe kan besluiten de eerste en laatste van deze drie wegen in te slaan; want wat de eerste aangaat is het toch zeker veel correcter om niet een gedeelte van het Woord van God op te offeren en daarmee aan de negatieve kritiek het mes in de band te geven, om ten slotte ook al het andere weg te snijden. Wat het laatste aangaat, men weet niet waar men zich meer over moet verwonderen, òf over het ontzaglijk verzwakken en vervluchtigen van het woord van de profetie, òf over de ontzaglijke overwaardering van de tegenwoordige toestand, dat men het waarschijnlijk probeert te maken, dat het duizendjarig rijk en het binden van de satan, het eerste opstaan van de doden en de heerschappij van Christus over de wereld reeds in deze vorm van de Kerk openbaar zou zijn geworden. Ook de middelsten van de bovengenoemde drie wegen mogen wij niet inslaan, dat wij de uitlegging van onze plaats zouden laten rusten, al is het ook voor het praktische werk van een dienaar van het Woord aan te bevelen, dat hij de gemeente van pogingen tot verklaringen verschoont, die maar al te licht verwarring zouden kunnen aanrichten en dweperijen in de hand werken. Wij moeten echter met ons bijbelwerk tot aan het einde van de Schrift voortgaan en kunnen niet voor ondiepten omkeren, die reeds menigeen het leven hebben gekost, maar hebben de plicht op ons genomen, onze lezers met de hulp van de Heere erover te brengen. Ik stel er belang in, schrijft een uitlegger, ten opzichte van alle uitspraken van de Heilige Schrift een goed geweten te hebben, geen van die met mijn hart weg te wensen en daarom met mijn verklaring geweld aan te doen. Ik wens tot die alle mij op dezelfde wijze te plaatsen, als een natuuronderzoeker, die de voorwerpen weer en weer beschouwt, ze onder

de microscoop neemt en dan getrouw bericht wat hij heeft gezien. Met een dergelijke gezindheid geven ook wij de resultaten weer van ons Schriftonderzoek en zijn er zeker van, dat op die plaats, die bij ons het chiliasme inneemt en in die vorm, waarin het hier optreedt, op generlei wijze aan de Kerk schade zal worden gedaan.

Gedurende 60 eeuwen, zo hebben we vroeger gezien, heeft die oorlogstoestand geduurd, die God eens na de zondenval tussen de slang en de vrouw en tussen het slangenzaad en het zaad van de vrouw heeft gesteld (Gen. 3: 15); deze tijd van zware arbeid en strijd, waaronder het menselijk geslacht zo ontzaglijk heeft geleden, heeft de slang ten slotte nog tot die hoogte gebracht, dat er een op aarde regeerde, wiens teken juist 666 is geweest (Hoofdstuk 13: 18) en heeft met deze mens van de zonde voor de tweede maal het vrouwenzaad de verzenen vermorzeld, omdat hij door deze ook de Kerk van Christus heeft omgebracht, evenals hij vroeger Hem zelf aan de kruisdood heeft overgeleverd. Nu echter het antichristische wezen, die misgeboorte van de hel, overwonnen is, heeft ook die tijd van arbeid en strijd op aarde een einde, die toestand van strijd zal ophouden en daarvoor zal een sabbat van duizend jaren volgen in het zevende duizendtal sinds de schepping van de wereld (zonder twijfel met het oog daarop, dat aan de "duizend jaren" zesduizendtallen van de wereldgeschiedenis zijn voorafgegaan, worden ze zesmaal uitdrukkelijk genoemd: vs. 2, 3, 4, 5, 6 en 7). "Evenals het zevende jaar een rusttijd van een jaar voor een zevental aanbrengt, zo heeft ook de wereld duizend jaren rust voor zeven duizendtallen jaren. " zo wordt op grond van Jes. 2: 11 Ps. 92: 1 en 90: 4 de Joodse schriftgeleerden gezegd; en merkwaardig luidt een overlevering van de school van Elias, die zegt: zesduizend jaren bestaat de wereld, waarvan tweeduizend thohoe (tijd voor de wet), tweeduizend thora (tijd van de wet), tweeduizend Messiasdag (Messiaanse tijd); van deze laatste is echter om onze zonden, die zo groot zijn, reeds zoveel verlopen. Israël, dat aan het einde van de 19de eeuw van de Messiaanse tijd zich eindelijk bekeert en vervolgens gedurende de 20e eeuw zich openbaart als een heilige Zionsgemeente (Hoofdstuk 14: 1 vv.), zal deze tijd van rust en genot gedurende het zevende duizendtal jaren van de wereld in het bijzonder genieten als een tijd van heerlijkheid. Een Kerk uit de heidenen vergaderd, zal op de bodem van onze tegenwoordige Christenheid dan niet meer aanwezig zijn, omdat de antichrist ze hier in het bereik van zijn heerschappij vernietigt, zodat alleen op de bodem van onze tegenwoordige zendingsstations in vreemde delen van de aarde nog Christelijke gemeenten zullen bestaan en daarmee het woord aan de Kerk te Filadelfia in Hoofdstuk 3: 10 gegeven wordt vervuld. Aan het volk van Israël was de Sabbath gegeven tot een teken tussen hen en de Heere en tot een eeuwig verbond (Exod. 31: 12 vv.) en Israëls hele tijdrekening beweegt zich om de Sabbath, zodat het naast de wekelijkse Sabbath ook een maandelijkse Le 23: 25, een Sabbatsjaar Le 25: 7 en een jubeljaar Le 25: 55 geeft. Vanaf het begin is het dus op het duizendtal Sabbathsjaren berekend, terwijl voor de kern uit de heidenen vergaderd deze hele orde en aanleg is weggelaten, ten teken dat voor deze het duizendtal Sabbathsjaren geen onmiddellijke betekenis heeft (vgl. het wegvallen van de derde en zevende bede van het Onze Vader in vele handschriften bij Luk. 11: 2-4); deze is integendeel meteen in het achtste duizendtal, dat de nieuwe hemel en de nieuwe aarde brengt (Hoofdstuk 21), met haar hoop op volmaking daardoor ingeleid, dat voor haar de dag van de opstanding van Christus als achtste dag van de week Re 13: 18 tot haar "dag des Heeren" is gemaakt. (Hand. 20: 7. 1 Kor. 16: 2 Openb. 1: 10). Wordt deze verhouding behoorlijk beschouwd, dan is het duidelijk, waarom het chiliasme van die tijd, dat de Kerk tot hele zelfstandigheid kwam en openlijke erkenning verkreeg, geheel uit de kring van de Christelijke leerstellingen moest uittreden en buiten deze blijven, zolang als de "tijden van de heidenen" duren, maar meteen zich weer doen gelden, als de geschiedenis van de ontwikkeling van het rijk van God hier beneden daarop uitloopt, dat Israël weer op de voorgrond treedt. Het is ook geheel consequent, dat die theologie, DIE wij kortheidshalve met de uitdrukking

"ecclesiolatrie" noemen, omdat zij de Kerk als het hoogste in het rijk van de genade stelt en van Israëls voorrang niet wil weten, antichiliastisch gezind is en het aannemen van een duizendjarig rijk op iedere wijze bestrijdt. Voor de tijden, die wij tot hiertoe hebben gehad, had zij het volste recht om alle dweepachtig misbruik af te snijden. Aan de Kerk als zodanig hebben zij daardoor niets van haar heil onttrokken; want deze rust gedurende de duizendjarigen Sabbath als in het graf, evenals haar Heere op die grote Sabbath, waarvan in Luk. 23: 56 gesproken wordt (vgl. Hoofdstuk 14: 13) en wacht op de algemene opstanding (vs. 12 vv.). Maar verder heeft het antichiliasme geen recht. Wil men de hele Heilige Schrift en ook in het bijzonder de beloften aan Israël gegeven onder die verklaring brengen, dan moet men die, zoals wij boven zagen, òf verdraaien, òf gedeelten ervan terzijde stellen, waardoor men zichzelf ten gronde richt.

Wij hebben reeds bij de verklaring van de profeet Ezechiël ons duidelijk gemaakt, hoe het komt, dat juist bij Israël, dat volk, zolang verstokt en de zaligheid in Christus vijandig, de Heere eindelijk gelukt is een gemeente te vormen, zoals Hij die begeert en zoals die Hem echt is tot een eer voor de wereld (Efeze. 5: 27) en zoals die gemeente in Hoofdstuk 14: 1 vv. voor ogen is gesteld. Zij is de vrouw van het Lam, die zich bereid heeft voor den dag van de bruiloft en waaraan gegeven is zich te bekleden met rein en fijn lijnwaad. Nadat zij dan in de 20ste eeuw de tempel is geweest, waarvan een water is uitgegaan, om de wateren van de Dode zee gezond te maken (Ezech. 47: 1 vv.) en nadat zij voor die Kerk, die door de vijf wijze maagden wordt afgebeeld (Matth. 25: 1 vv.) het "leven uit de doden" is geworden (Rom. 11: 15), terwijl de andere Kerk, door 5 dwaze maagden afgebeeld, de antichrist en diens profeet heeft opgeleverd, waarop dan de antichristische tijd van de verschrikking de Kerk, die vernieuwd is en door de uit Babel afgezonderden (Hoofdstuk 18: 4 v.) vermeerderd is, voor deze wereld vernietigde en in het graf bedolf (Hoofdstuk 13: 7 en 15), wordt zij zelf, de vroeger genoemde bruid van het Lam, wonderbaar gered van de aanval van de antichrist en diens legerschaar (Hoofdstuk 19: 11 vv.) en nu wordt, na de vernietiging van geen datgene haar deel, wat haar beloofd was, de tijd van de verkwikking voor het aangezicht van de Heere. Nu wordt over haar gebracht al wat God gesproken heeft door de mond van al Zijn heilige profeten vanaf het begin van de wereld aan (Hand. 3: 20 v.). Nog wordt de Satan zelf niet op de laatste, meest beslissende wijze gevonnisd en eveneens in de poel van vuur geworpen, zoals reeds met het dier en de valse profeet heeft plaats gehad (Hoofdstuk 19: 20). De werken van de Heere worden nu eenmaal trapsgewijze vervuld; de dood, die een drievoudig werk aan ons doet, namelijk lichaam en ziel van elkaar scheidt, het lichaam tot stof en as maakt, en de ziel overgeeft aan die, die het geweld van de dood heeft (Hebr. 2: 14), neemt Hij in de gevolgen van het einde naar voren voor ons weg. Die ten gevolge neemt Hij in de eerste plaats bij het sterven de ziel in Zijn handen, vervolgens herstelt Hij op de jongste dag het lichaam, dat uit stof en as nieuw en verheerlijkt opstaat en verenigt Hij daarmee de ziel. Op dezelfde wijze oordeelt Hij ook van het einde naar voren Zijn vijanden en stort eerst het beest en de valse profeet in de poel van vuur, om vervolgens pas op de laatste dag ook de duivel daarin neer te werpen en de dood en de hel met allen, die niet worden gevonden in het boek des levens, hem na te werpen (vs. 10 en 11 v.). Gebonden wordt echter de Satan reeds na afloop van de zesduizend jaren van arbeid en strijd voor het zevende duizendtal en zo vast in de afgrond gesloten, dat hij in deze tijdelijke en aardse wereld niets meer kan uitrichten. Men zou de geschiedenis van Israël in haar hele verloop van het begin tot het einde volgens de zeven beden van het Onze Vader kunnen beschrijven: de eerste bede omvat de tijd vóór Christus van Abrahams roeping aan, door wet en profetie, totdat Christus verschijnt en daarmee de tweede bede wordt vervuld. Het werk van Christus is de tijd van de derde bede (Joh. 1: 51). En als nu evenwel Israël zich verstokt en het rijk van God heeft verstoten, dan is toch die hele tijd van zijn verwerping de wonderbaarste bevestiging van de vierde bede door

het bewaren van het volk (Hoofdstuk 12: 6), totdat de vijfde bede vervuld wordt met de wederaanneming tot genade (Hoofdstuk 11: 11 v.). Voordat echter de tijd van de zevende bede kan intreden (Hoofdstuk 21: 4; 22: 1 vv.) moet eerst de zesde worden vervuld en dat juist is de bedoeling van het duizendjarig rijk met het binden van de Satan. Wij smeken toch in die bede, dat Gods ons behoedt en onderhoudt, opdat ons de duivel, de wereld en ons eigen vlees niet bedriegen noch verleiden tot verkeerd geloof, wanhoop en andere grote ellenden en zonden, maar zolang deze tijd duurt zullen wij ons moeten vergenoegen erbij te voegen: "en al is het, dat wij daarmee worden bestreden, wij toch eindelijk winnen en overwinnen mogen. " Zou het nu de Heere niet mogelijk zijn, nog iets groter voor deze tijd van de wereld te verschaffen? Ja, maar ook weer in het op elkaar volgen van achteren naar voren. In Hoofdstuk 14: 1-5 heeft Hij Zijn Zionsgemeente verlost van de macht van het vlees en in de woorden: deze zijn het, die met vrouwen niet bevlekt zijn, want zij zijn maagden; en in hun mond is geen bedrog gevonden", worden ons mensen beschreven, die door het vlees niet worden aangevallen, omdat de Geest Zich geheel van hen heeft meester gemaakt (Gal. 5: 16 en 24). Ook de wereld viel deze gemeente niet meer aan, zij was geheel en al voor deze omsloten, zoals ons het gezicht van de tempel in Ezech. 40 heeft getoond. Nu moet ook de duivel, zoals hij het met de krijgstocht van de antichrist tegen Jeruzalem heeft beproefd (Hoofdstuk 19: 11 vv.), gedurende de grote sabbath periode niets meer tegen de gemeente kunnen doen, hij wordt daarom in de afgrond gesloten. Daarentegen, evenals vroeger in de periode van de antichrist vlees, wereld en duivel zich hebben aaneengesloten tot een zo gevaarlijke zeshonderd zesenzestig, dat, als het mogelijk was, ook de uitverkorenen tot de duivelen zouden hebben kunnen worden verleid, moeten nu alle goede machten zich verenigen tot een zo vriendelijk lokkende en hartveroverende kracht, dat, zo het mogelijk was allen, die verder tot het rijk van God worden geroepen, ook tot uitverkorenen zouden moeten worden. Nu is de een van de drie machten die geheiligde Zionsgemeente zelf, die noch vlek noch rimpel heeft noch iets dergelijks en met geheel hun wezen in sterke mate die macht uitoefent over de harten van degenen, die daarbuiten zijn, die voorafbeelding reeds bij de apostolische Kerk te voorschijn trad (Hand. 2: 14-47). Van de beide andere machten wordt in het volgende gesproken.

De duivel, die sinds bijna 6000 jaren onder de voor een geschapen geest schier onbegrijpelijke lankmoedigheid van God, ten nadele van de zaak van de Heere, aan zijn euvelmoed de teugel viert, wordt nu gevangen genomen, en naar de afgrond verbannen. De wereldregeringswijsheid van de Allerhoogste in deze zes jaarduizenden van Zijn lankmoedigheid is onnaspeurbaar en ondoorgrondelijk. Met groot geduld draagt God de vaten van de toorn, totdat het boze voor het gericht is rijp geworden, totdat van de zijde van Zijn barmhartigheid en genade ook tegenover de boze en zijn schaar alles is geschied, om hen tot ommekeer te nopen, of wel tot het oordeel toe te bereiden. God zag, als de Ongeschapene, wel in Zijn wijsheid het gevolg vooruit, maar dit moest zich in het rijk van de geschapen geesten eerst volgens de wetten van de vrije zelfbestemming, aan alle redelijke wezens voorgeschreven, ontwikkelen; zo openbaart de tijd wat van eeuwigheid in het hart van God verborgen en in de schatkamers van Zijn wijsheid verzegeld was. Hij staat aan het rijk van de duisternis, dat onder de mensen een menigte van aanhangers telt (Joh. 3: 19), zoveel toe, dat het Zijn rijk, door Jezus Christus gegrondvest, dat aan de Vader Zijn Zoon, aan de Zoon het leven gekost heeft, door de duivel en zijn medestanders tot op twee gemeenten uitgeroeid wordt, wier vernietiging Hij door Zijn tussenkomst vanuit de hemel verhoedt. Dat dan de lankmoedigheid van God uitgeput, het werelduurwerk afgelopen en Zijn raadsbesluit van het kluwen van de eeuwigheid losgewonden is, wordt door alle engelen en volmaakte geesten ingezien. Een hogere macht dan de zijn treedt dus tegen de duivel op, want gerechtigheid en gericht zijn de zuilen van Gods troon. "De zieke man" aan de Eufraat is reeds gestorven; de

moeder van de gruwelen en hoererij en van deze aarde is reeds uitgeroeid en verbrand; de antichrist en de valse profeet zijn in de vuurpoel geworpen; hun schaar, de Christushaters en heiligen-slachters, zijn de gieren tot een aas geworden; tenslotte wordt nu Christus' hoofdvijand, de duivel met de zijn in de afgrijzing-wekkende kerkerholen van de afgrond opgesloten; verwaaid zijn alle rijken van de draak als stof op de dorsvloer; eindelijk wordt ook zijn onzichtbaar rijk met wortel en tak uitgeroeid en elk spoor daarvan met de bezem van het verderf van de aarde weggevaagd.

Het oogmerk van de verschijning van de Heere Jezus op aarde was, opdat Hij de werken van de duivel verbreken zou; opdat Hij eerst de sterke zou binden en daarna zijn huis beroven; opdat Hij teniet doen zou degene, die het geweld van de dood had, dat is de duivel; opdat Hij de overheden en de machten uitgetogen hebbende, die in het openbaar ten toon stellen en over hen triomferen zou. Hij is het, die de grote draak, de oude slang, die genoemd wordt duivel en satan, de verleider van de hele wereld, op de aarde werpt. Hier nu wordt door Hem dat boze wezen, hetwelk als vorst van deze wereld een viertal namen draagt, in de hel geworpen; want nadat de heerschappij van de God vijandelijke wereldmacht in de overwinning over de tien koningen door middel van de oordelen van God en de uitbreiding van de Kerk ten onder is gebracht en nadat de Germaanse volken hun vijandschap tegen God, tegen de Heere Jezus en Zijn Kerk verlaten en het juk van Christus opgenomen hebben, is de heidense wereldheerschappij (het beest) van de aarde verdwenen en daarmee aan satan de gelegenheid benomen om de mensen afvallig te maken. Van nu af zenden de volken, die de Heiland erkennen, de bede op: "leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze", waardoor de boze vijand wordt aangeduid. In plaats van, zoals tot hiertoe, zich door dezen te willen laten verleiden en gewillig het oor te lenen aan zijn verraderlijke inblazingen, roepen zij God aan, die niemand verzoekt, opdat Hij hen beveiligt tegen de aanslagen van degene, die listig is en machtig. En de getrouwe God laat niet toe, dat de draak met zijn verleiding tot afval van het waar geloof en de ware Kerk de gelovigen bespringt. Thans, nu de volken onderdanig zijn aan hun rechtmatige Heer en God, Schepper en Verlosser, moet de boze van hen vluchten. Slechts over hen, die God verachten, oefent deze zijn macht uit. Maar de aarde waakte en had gedurende de duizend jaren en vandaar beveiliging tegen de heerschappij van de zielenmoorders. Het tijdvak van duizend jaren wordt zes maal genoemd. Deze nadrukkelijke herhaling van dat getal is een bepaalde aanduiding, dat het in eigenlijke zin moet worden opgevat. Hoewel nu het juiste jaar niet kan worden opgegeven, waarin door de ten onder brenging van de tien koningen een einde is gemaakt aan de heidense wereldheerschappij, zoals het ook in de aard van de volksverhuizing ligt, dat zo'n bepaalde tijdsaanwijzing onmogelijk is, zo kan men toch nauwelijks ergens het aanvangspunt van die duizend jaren geschikter plaatsen, dan op het Kerstfeest van het jaar 800. Op die dag kan men het Christelijke keizerrijk in het Westen als gevestigd beschouwen, omdat toen paus Leo III in de Pieterskerk te Rome de Rooms-keizerlijke kroon op het hoofd van de Frankische koning Karel de Grote plaatste. Het volk juichte deze kroning toe en beschouwde van dat ogenblik af die vorst als een door God zelf aangestelden gebieder. Uit vs. 7 zien wij, dat de satan bij het einde van de duizend jaren weer wordt losgelaten. Maar hij draagt daar de naam van draak niet meer, maar die van duivel en satan; want zijn hoedanigheid als "draak", dat is als de Leviathan in de zee van de volkeren, heeft voor altijd een einde genomen, omdat het beest (de heidense wereldheerschappij) in de poel van vuur geworpen is, om op aarde nooit meer enige schade te kunnen aanrichten. Wanneer de vijandschap van de goddelozen tegen de Heere Jezus opnieuw uitbreekt in de aanstaande dagen, die wij tegemoet gaan, dan treedt die vervolging niet weer op in het karakter van een heidense wereldmacht; maar zij zal zich dan op een geheel andere wijze en in een en gans andere vorm openbaren. De lotgevallen van de wereld vinden zich in het klein afgespiegeld in die van afzonderlijke mensen. Lieve lezer!

wanneer u door de boze lusten van uw eigen vlees ten kwade wordt verlokt, weet dat als u de zonde over u wilt laten heersen en u door de boze geest wilt laten verleiden, deze ook macht over u heeft en u onderwerpt aan zijn heerschappij. Maar keert u uit het land van uw vreemdelingschap terug tot Hem, die de waarachtige Gebieder van uw leven is; staat u in het geloof, wakend en biddend, dan boeit de Heere Jezus de satan, dat deze geen macht over u heeft en werpt hem geketend in de hel. Maar als dat ook in u niet gevonden wordt, kan de verleider voor u niet geboeid worden. Dan echter is voor u het duizendjarig rijk daar, het rijk van gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest en in dat rijk blijft u, zolang u volhardt in geloven, waken en bidden. Maar wee u! wanneer u opnieuw afvalt van het allerheiligst geloof in de Zoon van God, wanneer u het bloed van het Nieuwe Verbond onrein acht en de geest van de genade smaadheid aandoet! Dan was het laatste erger dan het eerste. Dan zou de boze heengaan en nemen met zich zeven andere geesten, bozer dan hij zelf en ach! wat zou het zijn, als wij, nadat wij door de kennis van de Heere en Zaligmaker Jezus Christus, de besmettingen van de wereld ontvlucht zijn, in deze weer ingewikkeld en erdoor overwonnen werden. God behoedt ons daartegen! Toen de Heere de bezetenen Gadarener genas, baden Hem de duivelen, dat Hij hun niet gebieden zou in de afgrond heen te varen. Zij bemerkten zo, wat hun bij de eerste toekomst van Christus te wachten stond. Maar toen was het ook nog te vroeg geweest om hen in de afgrond te werpen. Volgens een ander evangelisch bericht riepen zij: "Jezus, U Zoon van God! wat hebben wij met U te doen? Bent U hier gekomen om ons te pijnigen vóór de tijd! " Hieruit blijkt, dat de duivels hun tijd hebben gekend. Hetgeen zij toen vooruitzagen, dat wordt hier voorgesteld als ten zijnen tijde tegenwoordig. De satan wordt in de afgrond geworpen en daarin gesloten. En zoals eens de steen verzegeld werd, die voor het graf van Jezus gewenteld was en eens het zegel van koning Darius de toegang tot de spelonk van de leeuwen en hun vermeende prooi, Daniël, had afgesloten, evenzo wordt hier de hel, de gevangenis van de satan, gesloten en verzegeld, opdat hij de volken niet meer verleiden zou, zoals hij vroeger gedaan had ten tijde van de heidense wereldheerschappij, toen hij aanhitste tot de strijd tegen het Lam en de heiligen. Door het woord "volken" worden hier aangeduid de natiën in tegenstelling met het Joodse volk, hetzij zij nog heidenen zijn, hetzij zij tot de Christelijke Kerk behoren. Daar de heidense heerschappij op aarde gedurende die duizend jaren door een Christelijke vervangen is, aanschouwt dit tijdvak geen zulke bloedige vervolgingen meer, als de Kerk vroeger van de Romeinsen staat en van de Germaanse volken te lijden heeft gehad. Maar na die duizend jaren wordt de boze weer los en verleidt de volken van de aarde opnieuw tot een openlijk heidendom, tot een heilloos ongeloof en een nieuwe, bittere strijd tegen de Heere Jezus en Zijn Kerk. Uit de opgegeven tijdsbepaling volgt, dat wij het einde van deze duizend jaren reeds achter ons hebben. De tijd is zo reeds voorbij, dat de Kerk op aarde heerste en door de natiën erkend en begunstigd werd. In de volgende verzen is dus afgeschilderd het tijdvak, waarin wij leven, het ontbonden zijn van de satan uit zijn gevangenis; en opnieuw gaat hij als een verslindend roofdier uit, om de volken uit de vier winden bijeen te zamelen.

Nu wordt de voltooiing van de gemeente van de Heere beschreven, na al het lijden en strijden, dat zij tot dusverre heeft verdragen. Er is geen reden, om de duizend jaar anders te verstaan dan van een omstreeks zo lange, nog toekomende periode. In dat tijdperk houden de verzoekingen van de satan op en de gemeente van Christus verheft zich tot vroeger ongekenden bloei. Daaraan zullen de uitverkoren knechten van Christus (alle Christenen worden niet gezegd) door de opwekking van hun lichaam deelnemen; maar dat Christus of Zijn heiligen dus ook lichamelijk op aarde zullen heersen, dat wordt niet gezegd en is ook in strijd met Jezus’ eigen verklaringen aangaande Zijn terugkomst. Tot deze bloeiende toestand van de Kerk behoren een rijke volheid van de over haar uitgestorte Heilige Geest en een overvloed van goddelijke genadegaven in de gemeente, de overwinnende strijd tegen het

kwade, dat nog op aarde bestaat en vooral de heiliging van alle maatschappelijke betrekkingen, zowel van kunst en wetenschap, als van handel en bedrijf onder de mensen. In de beide eigenaardige kentekenen van deze tijd, dat "de satan gebonden is en de heiligen met Christus regeren", is geen spoor van vleselijke voorstellingen, zoals Joden en dwaalleraars ze hebben toegevoegd aan het verminkte beeld van het duizendjarig rijk, dat de vromen en heiligen een wereldrijk zouden bezitten, welk denkbeeld door de Augsb. Conf. art. 17 verworpen wordt. Daarentegen is deze leer, welbegrepen wordende, hoogst weldadig, omdat zij ons alles, wat tot bevordering en voltooiing van de Kerk op aarde geschiedt, ja, al wat van de mensen heerschappij over de natuur begunstigt en vermeerdert, als geen vergeefse arbeid leert beschouwen. De aardse gemeente is geen nachtverblijf voor enkele naar de hemel reizende Christenen. Haar leraars en dienaars planten en begieten niet alleen daarom, opdat uit haar hof enkele bloemen voor de gemeente daarboven geplukt zouden worden. Hun onderzoeken en bidden, hun bouwen en afbreken, hun bewaken en dichten van Sions bressen voltooit reeds in deze wereld langzamerhand een behuizing van God in de geest, waarin Gods aardse gaven niet meer schandelijk in eigen eerzucht en zondige genietingen worden ontwijd, waarin alle uitvindingen en ontdekkingen van de mensen en de daarmee verworven heerschappij over de natuur, God en van Zijn gemeente op aarde dienen zullen. Zo schijnt ons dan geen vooruitgang in kunst en wetenschap, geen bevordering en begunstiging van de gemeenschap onder de mensen als onheilig of onverschillig; dat alles, wij geloven het zeker, zal eenmaal de bestemming vervullen, waartoe God het geroepen heeft. "In die tijd zal op het tuig van de paarden geschreven staan: "de heiligheid van de Heere en de potten in het huis van de Heere zullen zijn als de bekkens voor het altaar. Want alle potten, zo in Jeruzalem als Juda, zullen de Heere Zebaoth heilig zijn; zodat allen, die offeren willen, zullen komen en ze nemen en daarin koken; en er zal geen Kanaäniet meer zijn in het huis van de Heere Zebaoth, in die tijd" (Zach. 14: 20, 21). Maar hoe belangrijk ook voor de opwekking en besturing van de Christelijke hoop de leer van dit boek is, zo scherp moet zij ook in het oog gevat worden, opdat men niet aan de anderen kant tot dwalingen vervalt. Reeds vroegere profetieën hebben ons doen zien, wat een vreselijke macht van verderf die bijna algemene heerschappij van de goddeloosheid deze jongste overwinning van de Kerk zal voorafgaan. Hoewel daarom al een enkele zaak van hetgeen op aarde geschied is, of iets wat de mensen zich hebben weten te verwerven, vergeefs heeft bestaan, zo is toch vóór de overwinning van de antichrist op geen algemene, uitwendig verre om zich grijpende zegepraal van het ware Christendom te hopen. Voorts zal Christus' duizendjarig rijk in een aardse en daarom toch nog onvolkomen gemeente van Christus bestaan. De tegenstelling van hemel en aarde ("Uit 5: 35" en "Heb 4: 1 zal nog blijven voortduren (vgl. Hoofdstuk 21). Evenals in de mens, in het bijzonder ook na zijn bekering, de strijd van de geest met het vlees nog wordt voortgezet, ja, zoals die dan pas echt begint, zo zal die ook in de gemeente, over het geheel genomen, nog aanhouden. Onder de kinderen van de rijken zullen nog kinderen van de boosheid zijn. Er zal overheid en huwelijk zijn, de arbeid zal worden verricht in het zweet des aangezichts, het schepsel zal niet vrij zijn van de dienst van de vergankelijkheid. Nog zal de prediking het volk roepen en vermanen; nog de Christelijke gemeente 's Heren dood verkondigen, totdat Hij komt (1 Kor. 11: 26). Een hele voltooiing in onszelf, zonder te zijn één geworden met de hemel, kan er voor ons aards bestaan niet wezen; en zoals er van de kleinste zondige besmetting van de enkele mensen tot zijn volledige heiligmaking een geweldige plotselinge overgang moet zijn, naardien er geen langzaam overgaan en oplossen van zonde in heiligheid mogelijk is, zo moet ook nog door de jongste strijd in de laatste overwinning de gemeente van haar hoogste aardse voltooiing tot haar alhele verheerlijking geleid worden. Juist daarom komt de tijd, wanneer ook deze heerlijkheid van het duizendjarig rijk vergaat en de macht van de satan zich weer op de ontzettendste wijze openbaart; maar dan alleen om overal toch te worden overwonnen. In hoeverre deze laatste gebeurtenis zich ook tot in de onzichtbare wereld uitstrekt en de grote

verheerlijking van de aarde en haar één-worden met de hemel voorbereidt, dat is slechts enigermate aangeduid door haar plaatsing vóór het jongste gericht en de verheerlijking van hemel en aarde (Hoofdstuk 21).

Enigen nemen deze duizend jaren voor de hele tijd van de eerste komst van Christus tot Zijn tweede, zoals dit woordje duizend een zeker getal voor een onzeker somwijlen betekent in de Schriftuur (Ps. 91: 7 en 105: 8 Maar als vers 7, 8 de satan nog na deze duizend jaren wordt losgelaten, dan kan het niet wel bestaan, zoals ook niet het voelen van enige anderen, die deze duizend jaren willen eindigen vóór de komst van de antichrist. Er wordt in vers 4 binnen deze duizend jaren ook melding gemaakt van enigen, die het beest en zijn beeld niet hebben aangebeden. Zo moet vóór het einde van de duizend jaren de antichrist ook geweest zijn. Hierin beginnen anderen de binding van de satan, dat bij de volkeren niet meer en meer verleidt van de tijd, dat Christus door de predikatie van het heilig Evangelie en de kracht van Zijn Geest door Zijn Apostelen de heidense volkeren in de wereld alom tot bekering heeft gebracht, dat over de tijd van de verwoesting van Jeruzalem en de uitroeiing van de Joden, dat is over het jaar 70 meest is volbracht. Zij eindigen in de tijd van paus Gregorius VII, die een sterk instrument van de duivel is geweest om het antichristendom op het hoogste te brengen en alle volkeren hem te doen aanbidden, die over het jaar 1070 heeft gezeten. Hoewel enigen om de vervolgingen, die de satan nog meer dan 250 jaren na de verwoesting van Jeruzalem tegen de Christenen heeft verwekt, deze duizend jaren wat later begonnen, namelijk van de tijden van Constantijn en brengen die terug tot over het jaar 1300 toen niet alleen de antichrist de staat van de Christenen meer en meer heeft doen vervallen toen Bonifacius de achtste over dit Rijk heeft geregeerd. Ook zijn de Turken en Tartaren meest gaande gemaakt van de satan, om de Christenvolken in het Oosten en Westen ten onder te brengen en vele koninkrijken en Christen kerken uit te roeien, niet alleen in Azië, maar ook in Afrika en Europa, zoals haar tegenwoordige gestalte uitwijst.

Al is de duivel ten uiterste boos, zo heeft hij toch geen macht om zijn boosheid naar zijn wil uit te voeren; al wat hij gedaan heeft en doet, is enkel door toelating van de Heere Jezus en dat met bepaling van trap en tijd. De duivelen vrezen voor de afgrond, daarom baden zij de Heere Jezus, dat Hij hen daarheen niet wilde bannen. Nu werd hij gegrepen, gebonden, in de afgrond geworpen, daarin gesloten en verzegeld en dat tot die einde, opdat hij de volkeren niet meer verleiden zou; hij is een mensenmoordenaar, hij zaait ketterijen, hij verblindt de zinnen van de ongelovigen, heerst over hen, houdt ze in zijn strikken gevangen en bestrijdt de gelovigen op allerlei wijzen; maar nu zou hem dat afgesneden worden en dat voor de tijd van duizend jaren, een eigenlijke en bepaalde tijd van duizend jaren of daarover, zolang totdat de duizend jaren geëindigd zouden zijn en niet langer; want daarna moet hij een kleine tijd ontbonden worden. Dat is niet zo te verstaan, alsof er in die tijd van duizend jaren volstrekt geen duivelen meer op de aarde zouden zijn; hij zal altijd als een briesende leeuw omgaan, zoekend wie hij mocht verslinden, maar het doelt op het openbaren; hij zal geen openbare staande partij tegen de Kerk kunnen uitmaken, zoals hij deed, eerst door de Heidense keizers en daarna door de antichrist en na de duizend jaren weer doen zal door Gog en Magog. Wanneer de duizend jaren van de binding van de satan begonnen en of zij eentijdig zijn met de duizendjarige heersing van de heiligen, zullen wij een weinig beneden tonen.

Dit is nu niet moeilijk te begrijpen wat de duizendjarige tijd van de binding van de satan is en waar die begint en eindigt. Men weet toch wanneer Christus door de prediking van het Evangelie en de kracht van de Geest uit de hemel afgekomen is, namelijk, toen hij door Zijn Geest uit de hoogte Zijn discipelen aanstelde tot krachtige verkondigers van Zijn Evangelie en vernietiging van het rijk van de hel. Zijn werk werd door deze en hun navolgers toen

gelukkig begonnen, zodat de Satan meteen met geweldige hand gegrepen werd, dat hij het Joodse volk niet langer in de oude dwalingen houden kon; noch de overige wereld naar zijn vorige wijze met zijn godsspraken en huichelarijen bedriegen. In vervolg van tijd werd dit meerdere volvoerd, waartoe het binden, werpen, sluiten, verzegelen behoren en wel zodanig, dat de satan in weerwil van zijn tegenspartelingen, ten tijde van Constantijn, het hele Westerse en Oosterse Rijk, dat voornaamste en meest uitgebreide over de wereld, Christen moest zien worden en hij dus niet meer als voorheen zeer machtige en talrijke volkeren kon verleiden. Dit duurde geruime tijd, totdat men in het Oosten en in het Westen afviel van de zuiverheid van het geloof, de ouden haat tegen Christus en Zijn geloofsleer weer hervatte en de wereldstaat van die beide delen bevestigd had. Zo worden we tot de elfde eeuw geleid, toen het antichristische rijk wonderlijk opgeschoten en bevestigd is in het Westen door Silvester II en het Turkse gebied in het Oosten het verst uitgebreid is door het vangen van de Roomse keizer Diogenes, het innemen van Antiochië, het vermeesteren van Azië en het verwoesten van de Aziatische kerken, waarop de heilige oorlog gevolgd is. Men werpt hier niet tegen, dat de heidense afgoderij en vervolging bijna drie eeuwen van deze duizend jaren kracht gehad hebben, of dat de onze gewoon zijn de nieuwe antichristische en Mohammedaanse goddeloosheid van de zevende eeuw af te leiden, of dat in de drie tusseneeuwen de satan zich niet min krachtig werkzaam betoond heeft in de Roomse wereld door ketterijen en bijgelovigheden, evenals daarbuiten door de heidense afgoderijen. Want hiertegen heeft men die twee zaken vast te houden, die voorafgegaan zijn: 1. Dat hier geen volslagen binding voorkomt, waardoor alle verleiding ophoudt, maar een bepaalde en zodanige bij alle en hele volken, niet zoals voorheen gevangen houdt. 2. Dat in de binding en evenzo in de ontbinding, vijf verschillende trappen te erkennen zijn en op een tijdvolging toe te passen, zodat het duizend jaargetal begint van de aanvankelijke binding en in de voltrokken ontbinding eindigt; hoedanige tekening ook van te voren in twaalf honderd zestig jaren waar te nemen was, zodat dan drie eeuwen van de voorafgaande en verminderde en weer drie of vier eeuwen van de aangroeiende en vermeerderde macht van de satan met dit zinnebeeld wel overeenkomen, evenals het ook zeker is, dat de bederving van de beide werelddelen in de zevende eeuwen slechts begon, als men er de volgende eeuwen bij vergelijkt. Die met de reformatie beginnen merken niet op, dat hier op de eerste tijden van de neerwerping van de satan gezien wordt en dat die vermindering van zijn macht zo groot niet was.

Er zijn er, die zeggen dat deze duizend jaren al ten volle voorbij zijn en beginnen die bij vier perioden (evenals Pudeaux degenen van dat voelen optelt). Enigen beginnen die van Christus geboorte en eindigen in paus Silvester, een tovenaar. Anderen maken een aanvang daarvan van Christus' dood en eindigen in Benedictus de Derde, die door de duivel de hals gebroken is. Sommigen beginnen die van de verwoesting van Jeruzalem en zo eindigen zij in Gregorius de Zevende of Hildebrandt in het jaar 1034. De meesten beginnen ze van Konstantijns regering af, doende die gelijktijdig zijn met het uitwerpen van de satan uit de hemel (Hoofdstuk 12: 9, 10) en eindigen die in het jaar 1300 in Bonifacius de Achtste, wanneer de oorlogen tegen de Waldenzen begonnen. Anderen zeggen, dat deze duizend jaren nog geheel toekomend zijn, verschillen ook van elkaar, en zijn van vier gevoelens. Sommigen (gelijk de oude Chiliasten) zeggen, dat ze na de dag des oordeels zullen komen. Anderen willen dat zij beginnen zullen na de uitgieting van de schalen en dat zij de dag des oordeels zullen insluiten, zoals als Archer en Alstedius. Enigen oordelen dat zij beginnen en lopen zouden onder de zevende schaal na de verbreking van het beest in een tussenpoos van tijd vóór het einde van de wereld en vóór het opstaan van Gog en Magog, evenals Medus en enige anderen. Eindelijk hebben sommigen gesteld, dat die duizend jaren een lopende tijd zijn, terwijl het oordeel gehouden zal worden, zodat die jaren zouden volgen op Christus' komst ten oordeel, evenals Tyllingast; ook schijnen de voorgaanden in hun verklaringen hiervan niet veel te verschillen.

Men moet de duizend jaren beginnen met de tijden dat het rijk van het beest eindigt en denke dus aan die langen tijd van vrede en voorspoed van de Kerk en die gelukkigen staat van haar op aarde, waarvan de profeten zo heerlijk spreken en waarvan het stilzwijgen in de hemel (Hoofdstuk 8: 1) van een half uur het zinnebeeld was.

4. En ik zag tronen geplaatst daar, waar ik stond, namelijk op de aarde en zij, die dat was bescheiden, namelijk de twaalf apostelen (MATTHEUS. 19: 28 Luk. 22: 30) zaten op deze. En het oordeel werd hun gegeven, om te beslissen wie waardig was aan de hierop volgende eerste opstanding en aan het heersen met Christus (vs. 5 v.) deel te nemen. En ik zag onmiddellijk daarop, als nu de beslissing had plaats gehad en dienovereenkomstig de opstanding was geschied, eensdeels de zielen van degenen, die onthoofd waren om de getuigenis van Jezus en om het Woord van God, die ik in Hoofdstuk 6: 9vv. onder het altaar had gezien en in de tweede plaats de zielen van degenen, die in de tijd van de heerschappij van de antichrist het beest en zijn beeld niet aangebeden hadden en die het merkteken niet ontvangen hadden aan hun voorhoofd en aan hun hand en daarom de marteldood hadden geleden (Hoofdstuk 13: 15 vv.). Deze allen werden met die opstanding verwaardigd en zij leefden, evenals de 12 apostelen dat deelachtig waren, in een nieuw verheerlijkt lichaam en heersten als koningen met Christus, die Zich nu en dan liet zien en Zijn gemeente bezocht, evenals vroeger in de 40 dagen na Zijn opstanding "Deze 38: 23, de duizend jaren in het zichtbare rijk van de heerlijkheid, dat Hij te Jeruzalem en in het heilige land had opgericht (Dan. 7: 22 en 27).

5. Maar de overigen van de doden, ook zij, die overigens ook in geloof aan hun Heiland waren heengegaan, werden ten eerste niet weer levend, totdat de duizend jaren geëindigd waren en na het oordeel over God en Magog de algemene opstanding van alle doden met het laatste oordeel volgde (vs. 7-15). Deze opwekking van te voren genoemd van enige uitverkorenen tot deelname aan de heerlijkheid van het duizendjarig rijk (vs. 4), is de eerste opstanding, die van de andere of algemene in vs. 12 v. wel moet worden onderscheiden (1 Kor. 15: 23).

6. Zalig, reeds in het bezit van het eeuwige leven en heilig, in het bezit van de hoogste volkomenheid, is hij, die deel heeft in de eerste opstanding. Over deze, die daartoe zijn gekomen, heeft namelijk de tweede dood, zoals die bij de algemene opstanding wordt ervaren (vs. 14; 21: 8) geen macht, zodat zij daardoor zouden worden getroffen (Hoofdstuk 2: 11), maar zij zullen in de hoogste mate, zoals dat karakter vanaf het begin aan het uitverkoren volk van God is toegekend en toegedeeld (Exod. 19: 6), a) priesters van God en Christus zijn. De voorspelling in Jes. 61: 6 is daarom nu aan hen en door hen vervuld en zij zullen in de heerlijkste vervulling van het woord in 2Tim. 2: 12 : "als wij met Hem verdragen, zo zullen wij met Hem heersen", met Hem in Zijn zichtbaar rijk van de heerlijkheid als koningen heersen duizend jaren. Daarna zullen zij ook met Hem de wereld oordelen (vs. 11 vv. 1 Kor. 6: 2 v., waaruit zij, die door de antichristische verdrukkingen getroffen worden, kracht tot verdraagzaamheid van de heiligen (Hoofdstuk 14: 12) mogen putten.

a) 1 Petrus 2: 9 Openbaring 1: 6; 5: 10

Johannes ziet tronen, d. i. zoals het verband te kennen geeft, rechterstoelen. Die zich daarop plaatsen worden niet nader genoemd; want de nadruk ligt niet in de eerste plaats op de personen, maar op hetgeen zij doen, op het oordeel, dat zij moeten houden. Dit bestaat in het beslissen wie tot leven en regeren met Christus in het duizendjarig rijk zal komen. Als degenen, die hiertoe worden bestemd, ziet de ziener onmiddellijk daarop 1) de zielen van de

martelaars, die om de getuigenis van Jezus en om het woord van God met de bijl onthoofd zijn; d. i. omdat hier de meest gewone wijze van ombrengen is genoemd, die gewelddadig zijn gedood; 2) allen, die zich in de tijden van het beest onderscheidden door hun moed om te belijden en vooral in de laatste tijd van de openbaring door generlei verzoeking zich noch tot verering van het dier en zijn beeld, noch tot het aannemen van zijn merkteken lieten bewegen (Hoofdstuk 6: 11). Terwijl de overige doden niet levend werden voordat de duizend jaren voorbij zijn, zijn het die beide klassen, die niet alleen voor de ongelovigen, maar ook voor hun minder uitstekende medebroeders tot de opstanding komen, om van Zion uit met Christus de aarde te regeren, die door de satan en diens werktuigen bevrijd was. Zo toch wil het de alles gelijkmakende gerechtigheid van God, dat zij, de onderdrukten, de zachtmoedig lijdenden, op hun tijd het aardrijk bezitten. (MATTHEUS. 5: 5). Ja, op diezelfde aarde nog, waardoor zij voor vuilnis werden gehouden, hun koninklijk ambt uitoefenen. Dit is een bijzonder voorrecht, al is het ook maar een voorrang van tijd, niet van graad, omdat toch eenmaal in het hemelse Jeruzalem, als het op de nieuwe aarde neerdaalt, de hele gemeente van de Heere koninklijk-priesterlijke waardigheid zal hebben (Hoofdstuk 21: 1; 22: 5). Het is de morgenster, die Jezus deze belijders heeft beloofd (Hoofdstuk 2: 28) en daarom is er, om te bepalen wie die zal toekomen een beslissing nodig op recht gegrond, die van een gericht. En wie zijn nu degenen, die de Heere tot dit gericht heeft verkoren? Het zwijgen van Johannes is opmerkelijk. Dezelfde tederheid, waarmee hij ook in zijn Evangelie zijn eigen naam, waar het naar eigen roem zou kunnen rieken, voorbijgaat, laat hem ook in onze plaats niet toe om te zeggen: "Wij, de apostelen van Jezus Christus, plaatsen ons daarop" (vgl. MATTHEUS. 19: 28). De terechtwijzing door de Heere van de moeder van de zonen van Zebedeus toen deze Hem bad, dat haar twee zonen mochten zitten in Zijn rijk, de een aan Zijn rechter-, de ander aan Zijn linkerzijde, alsmede Zijn daarmee verbonden aanmaning tot ootmoed, had haar vrucht gedragen. Wij hebben hierin een bepaalde zekerheid daarvoor, dat de burgers van het rijk van aardse heerlijkheid, zoals het vóór de duizend jaren wordt opgericht, de twaalf geslachten van Israël zijn naar hun nauwkeurig afgemeten getal (Hoofdstuk 7: 4; 14: 1), niet de volken van de aarde in het algemeen. Zo velen als er van deze na de val van de antichrist en zijn leger nog aanwezig zijn, maken zij de beheersten uit, maar de heerschappij over hen uitgeoefend, moet ertoe dienen, om ze te christianiseren en geheel van de geest van het Evangelie te doordringen, dat nu veeleer mogelijk is dan vroeger, omdat de goddeloze, tegen de Heere en Zijn Gezalfde strijdende macht van de wereld nu voor altijd vernietigd is en de duivel, die de heidenen verleidt, in de afgrond is gesloten. Wat echter eigen vlees en bloed aangaat, daaraan is een krachtig tegenwicht gegeven doordat een gemeente op Zion aanwezig is, die geheel in de Geest wandelt, waaraan het Evangelie Zijn reeds door het leven op aarde zaligmakende kracht heeft betoond en de opzieners van deze gemeente, de leden van het kerkbestuur maken de apostelen en martelaars uit, die tot de eerste opstanding zijn gekomen. Evenmin als wij vroeger voor het zonderlinge van de gedachte mochten terugschrikken, dat de antichrist één was, die reeds eenmaal in leven was geweest en vervolgens onder Gods toelating door de macht van de duivel weer (als een man, zoals hij het had verlaten) teruggekeerd is, evenmin mogen wij nu de bepaalde uitspraak van deze plaats ontwijken, dat de Heere voor die tijd, dat Hij in de plaats van het antichristische rijk Zijn eigen Christelijk rijk in de wereld invoert, dat onder de regering stelt van hen, die Hij voor hun personen reeds tot volmaking heeft gebracht en die Hij nu tot dit doel in het aardse leven laat terugkeren. Alle vragen, hoe dit mogelijk zou zijn, heeft Hij reeds daardoor afgesneden, dat bij Zijn sterven de graven zich openden en vele lichamen van de heiligen, die ontslapen waren, opstonden en na Zijn opstanding uit de graven gingen, om zich in de heilige stad te laten zien (MATTHEUS. 27: 52). Deze gebeurtenis is een profetie van die toekomst, waarover wij hier spreken; en nu heeft immers de ten hemel gevaren profeet Elia eens schriftelijk met deze wereld verkeerd (2 Kron. 21: 12 vv.), Mozes en Elia hebben op de berg van de verheerlijking met Jezus van Zijn

uitgang gesproken, die Hij volbrengen zou te Jeruzalem (Luk. 9: 30 v.) en de Heere zelf heeft als de Opgestane met Zijn discipelen de maaltijd gehouden (Luk. 24: 41 vv. Joh. 21: 12 vv.). Dat alles zijn dan onderpanden, dat zo'n intreden van de hemelingen en verheerlijkten in de wereld zeer wel denkbaar is. Dat zou de dienst van de heilige engelen, die gedurende de hele tijd van deze Kerk zich geheel aan de ogen heeft onttrokken, volkomen vergoeden en juist het tegendeel teweeg brengen van hetgeen tegenwoordig de wereld is in zedelijk-godsdienstige zin (Luk. 16: 8 Joh. 15: 18 v. ; 16: 8, 20 enz.) en dat de uitdrukking van ons boek (Hoofdstuk 8: 13; 13: 12 enz.) te kennen geeft: "die op de aarde wonen". En weer zal bij de gemeente, waarmee de hemelingen verkeren, de dood niet meer heersen; want die het geweld van de dood heeft (Hebr. 2: 14) is in de afgrond gesloten en kan in zijn dodenrijk niet eisen de zielen van degenen, die een goddelijk leven leiden als Henoch (Gen. 5: 21). Zij verminderen dus ook niet in de 1000 jaren (Jes. 65: 20 Deut. 34: 7), maar worden gevormd om de Heere tegemoet opgenomen te worden in de lucht, als Hij na de duizend jaren in vs. 11 nu werkelijk van de hemel verschijnt (1 Thessalonicenzen. 4: 17). Deze, de Heere, is gedurende het millennium eerst weer op die wijze bij de Zijnen als in de 40 dagen tussen Pasen en hemelvaart. Hij is de Koning van het rijk, maar heeft in de wederopgestanen Zijn rijksbeambten, die in Zijn naam en onder Zijn leiding regeren, zodat de idee van een hiërarchie, zoals die in de Roomse Kerk vaak op zo wederrechtelijke wijze is toegeëigend en voor een tijd ook in haar aanmatiging is geduld, om haar in leven te houden, nu tot een volkomen bevredigende verwezenlijking komt.

Wat is dienvolgens de eigenlijke betekenis van het duizendjarig rijk? En waarom is het een noodzakelijk gedeelte in de geschiedenis van de ontwikkeling van het rijk van God op aarde? Wij zouden het een herstelling van het paradijs-leven van de eerste mensen kunnen noemen, met wie de Heere ook onmiddellijk verkeerde Ge 3: 8, maar een herstelling op veel heerlijker wijze, in MATTHEUS. 19: 28 de "wedergeboorte" genoemd. Van Zion uit moet onder de heerschappij van Christus de aarde nu toch nog tot een Eden worden verheerlijkt, zoals dat vroeger van die hof uit moest geschieden (Gen. 2: 10 Ps. 46: 5 Jes. 11: 9) en zeker zal veel geheel anders worden in de wereld onder de mensen, waarin overal de valse goden zijn omgeworpen en een altaar wordt gebouwd voor de God van de hemel (Hebr. 3: 14), dan het vroeger onder de heerschappij van de wereldse machten is geweest. De mening, dat het bestuur van Christus in tijdelijke, aardse zaken kwalijk te pas komt, moet binnen de tegenwoordige loop van de wereld met feiten worden weerlegd. De woeste volken, die door de beschaafde natiën van Europa en Amerika zijn onderworpen en tot eigen voordeel aangewend, te gronde gericht en zelfs van het laatste overblijfsel van hun goddelijke erfenis beroofd, moeten, nadat hun verdrukkers ten buit van de antichrist zijn geworden en door hem of met hem verdelgd zijn van de aarde, dan nu daardoor schadeloos gesteld, dat zij geplaatst worden onder het heilige volk van de Allerhoogste (Dan. 7: 27) en weer in het bezit van hun menselijke rechten worden gesteld, maar ook met het burgerrecht van het hemelrijk worden zalig gemaakt. Eindelijk moet Hij, die het eens versmaadde alle koninkrijken van de wereld en haar heerlijkheid uit de hand van de vorst van deze wereld aan te nemen en daarvoor een zware, langdurige en stille veroveringsstrijd op de weg van lijden en verdragen en met enkel geestelijke wapenen op zich heeft genomen, om de mensheid af te dwingen, van de vorst van de wereld, krachtens zijn overwinnen de wereld en haar heerlijkheid uit de hand van Zijn hemelse Vader verkrijgen. Dit moet plaats hebben voordat de tijd van de wereld eindigt (Ps. 2: 8), anders kan van de aarde niet een nieuwe hemel en een nieuwe aarde worden, waarin gerechtigheid woont (2 Petrus 3: 13 Jes. 65: 17), maar er moest eerst een geheel andere wereld voor de zaligen worden geschapen. Wij voegen erbij: Jeruzalem moet het middelpunt en de hoofdstad van de wereld beheersende Christus worden, anders kan de heilige stad, die daarna van God uit de hemel op de nieuwe aarde neerdaalt, toebereid als een bruid, die voor haar man versierd is (Hoofdstuk 21: 2), niet de naam dragen van het nieuwe Jeruzalem.

Eindigde de geschiedenis van het rijk van God in de tijd van zijn aardse ontwikkeling met het profeten moordende Jeruzalem, waarlijk, de zalige eeuwigheid zou niet beginnen met het nieuwe Jeruzalem, maar op deze naam zou voor altijd een anathema (1 Kor. 16: 22) liggen; die is echter door hetgeen wij in Hoofdstuk 14: 1 vv. hebben gelezen en door hetgeen bij de eerste opstanding plaats heeft, weer geheiligd en hoog verheven boven de namen van alle andere steden, vooral ook boven Rome, dat in de tijd van de geschiedenis van de Kerk zulke vermetele aanmatigingen heeft doen horen.

Bij de beschouwing van het duizendjarig rijk moeten wij tevens erkennen, dat alle macht van de zonde, alle vatbaarheid voor de verleiding van de satan in de harten van de mensen met de zegen, die dat rijk der volkeren brengt niet overwonnen is, zodat de mensen, die daaraan blootgesteld en daardoor aangegrepen worden, daardoor ook vanzelf reeds enkel wedergeboren en inwendig heiligen zouden zijn geworden. God weet dat wel, daarom laat Hij de heerlijkheid van het duizendjarig rijk niet meteen overgaan in de heerlijkheid van de nieuwe wereld, maar laat het tussen beide eerst nog eens anders worden, vóórdat de laatste beslissing, geldende voor de hele eeuwigheid, komt.

In het duizendjarig rijk zal de dochter van Zion en de vrouw, op adelaarsvleugels in de woestijn gevoerd, aan de spits van de natiën staan. De dochter van Zion bestaat uit Joden, de zonnevrouw uit Europeërs, voornamelijk Duitse en Germaanse volken. Van hen ging ten tijde van het Oude Verbond, van deze ten tijde van het Nieuwe Verbond het Evangelie uit. Zulke grote koninkrijken als nu zullen er dan niet meer voorkomen, ook geen volksheerschappijen. Een bevindt zich aan de spits van de volken, Eén is Koning. De natiën komen naar Jeruzalem om de Heiland te vereren, die zij ook aan de plaats van hun woning aanbidden. Alle heidenen zullen bekeerd worden en langs spoorbanen en op stoomboten zullen de volken het uitgelezenste naar Jeruzalem brengen voor de Heere (Jes. 66: 19-21). De mensen zijn in het duizendjarig rijk ook nog zondaars en worden evenals nu als zondaars geboren; nog hebben allen het daglicht niet aanschouwd, die naar het goddelijk raadsbesluit van Adam zullen afstammen en ook na de zondeval, omdat God Zijn plannen door de duivel niet laat verstoren, als zondaars van hem afstammen moeten. Het brandt nog immer in de harten van de mensen en in de wereld, maar er zal niemand meer zijn, die olie in het vuur giet, dat nu door de duivel en zijn heirschaar en door zijn dienaars onder de mensen geschiedt; maar men zal integendeel het vuur uitblussen, zodat het veel minder zal branden. Door Christus' terugkomst verlicht en verschrikt, zullen de volken bij de aanvang zich in waarheid bekeren; maar tegen het einde van het duizendjarig rijk zal het kwaad onder de mensen weer toenemen en God zal de duivel nog eenmaal loslaten, opdat Hij de goddelozen, waaronder velen dan bejaarde zondaars zullen zijn, want de lieden bereiken in het duizendjarig rijk weer een hoge ouderdom, tegen de heilige stad aanvoert en opnieuw voor aller oog het heilloze van de zonde en hun helse plannen openbaar wordt en dan zal Hij de aanhang van de boze vernietigen en hem zelf in de vuurpoel werpen bij de valse profeet en de antichrist en alle volken van de aarde, die sinds Adam hebben geleefd, voor het wereldgericht stellen. Hoe zouden ook de gestorven goddelozen deel kunnen hebben aan het zalige leven van de rechtvaardigen? Zij zijn in de hades, in de plaats van de pijniging. En wanneer men nu vraagt, wat met hen gebeurt na het einde van de duizend jaren, dan is het antwoord te vinden in vs. 12, 13, waar wij lezen dat zij worden geoordeeld uit hetgeen in de boeken geschreven is, naar hun werken; zij worden dan uit hun voorlopige toestand overgebracht in de plaats van de eigenlijke straf en ellende "geworpen in de poel van vuur. " De gezaligden daarentegen gaan in tot de eeuwige vreugde van hun Heere. Hun leven bij de Heere meteen na de dood in het Paradijs is de eerste opstanding, de eerste trap van hun zaligheid; want "zalig zijn de doden, die in de Heere sterven van nu aan. " De tweede trap wordt beklommen in het nieuw Jeruzalem, want "zalig

zijn zij, die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft van het Lam. " Ook de Heiland heeft van deze beide trappen van de zaligheid gesproken: van de eersten tot de kwaaddoener aan het kruis, tot Zijn discipelen, bepaald tot Petrus en van de Zijnen in het gebed tot Zijn Vader en van de tweede trap van de zaligheid insgelijks bij herhaling. Johannes noemt beiden hier een "opstanding. " Omdat nu de tweede de eigenlijke opstanding is, zo draagt de eerste trap die naam in oneigenlijke zin. Iets vroeger noemde hij die met een eigenlijke bewoording: "leven. " Overigens is het een zeer algemene, spreekwijze van de Heilige Schrift, elke overgang van ellende tot heil, van vernedering tot verheffing een "opstanding" te noemen. De opwekking van doden ten leven door Elia en Elisa draagt de naam van "opstanding"; en Paulus noemt de bekering en wedergeboorte van de zondaar een "opwekking. " "Zalig" is hij, die zich volkomen gelukkig voelt; maar "heilig" zegt nog veel meer. Wel zijn de gelovigen reeds in dit leven heilig, want zij zijn afgezonderd van de wereld, die achter haar glans en haar bedrieglijk klatergoud de diepste ellende verbergt; wel bevinden zij zich reeds hier in de heerlijke toestand van "kinderen van God", maar hun heiligheid en heerlijkheid openbaart zich eerst volkomen in het Paradijs; want daar zijn zij priesters van God en Christus, zonder vlek of rimpel. De tweede dood heeft geen macht over hen; want zo spreekt de Heere: "die leeft en in Mij gelooft, zal niet sterven in eeuwigheid" en: "zo iemand Mijn woord zal bewaard hebben, die zal de dood niet zien in eeuwigheid".

In werkelijkheid is nu de tijd daar, dat een reine, God welgevallige hulde door de mensen kan worden gebracht in de zaligheid en zuiverheid van een volkomen geestelijke gezindheid en men ziet, dat aan hen, die alzó tot God naderen om Hem te dienen, de hele wereld toebehoort. Zo heersen dan deze priesterkoningen eenvoudig reeds door hetgeen zij zijn. Het is geen uiterlijk werkende macht, maar een kracht is het zeker; een doordringende kracht van aantrekking, overtuiging, overwinning van het hart van anderen en laat ons in het oog houden, dat er geen tegenwerking meer bestaat van duivel of beest. O, wat een overheerlijke ontwikkeling zal dit zijn van het rijk van God op aarde, wanneer al deze hinderpalen en die tegenstand vernietigd zullen zijn, en alle uiterlijke omstandigheden en betrekkingen slechts door Christus en Zijn heiligen geestelijk bestuurd worden! Dan zal het Christendom in geest en waarheid de wereld in alle levensomstandigheden doordringen, de vereniging van priesterdom en koninkrijk en de regeerders zal zich in hun rijk op aarde afspiegelen als vereniging van kerk en staat. Dat is Gods koninkrijk of het koninkrijk van de hemelen, onderscheiden van de enkele Kerk, die tegenwoordig nog bestaande vorm: het hemelrijk is het priesterschap van de gemeente. Dan zal de geestelijke gezindheid overal en ongestoord naar buiten kunnen werken, werelds en geestelijk gebied zullen niet meer gescheiden zijn. Er is geen tegenstelling meer zoals die van de vrouw (de gemeente van de Heere) en het beest (de anti-christelijke macht); dan kan men zich in God over de wereld verheugen! Alle poëzie, alle kunst, alle wetenschap alle gezelligheid zal dan op de aarde Christelijk kunnen zijn; want de koninkrijken van de wereld zijn dan van onze Heere en van Zijn Christi geworden, de Godsregering is in wezenlijkheid de Christusregering in de innigste betekenis van het woord geworden (Openbaring 11: 15). Op deze aarde moet het bekend worden en duidelijk aan het licht treden, dat de duivel als geweldenaar zich de heerschappij over de koninkrijken van de aarde heeft aangematigd, de mens, bestemd tot beheerser van de aarde (Gen. 1: 26), moet zich nog eenmaal met volle ongedeelde en geheiligde vreugde over deze aarde verheugen; dan zullen allen daarover gevoede idealen tot wezenlijkheid komen. Daarmee zijn nu de wegen van de goddelijke lankmoedigheid en genadeaanbieding voleindigd. Niet alleen de dan nog op aarde levende mensen, maar ook de nog niet opgewekten doden (Openbaring 20: 5-12) wordt het, in de verheerlijkte gemeente te zien gegeven, wat een heerlijkheid er voor de mens in Christus Jezus bestaat. Wie nu evenwel nog volhardt in tegenstreven en opstand tegen Christus, die is aan het oordeel voor eeuwig overgegeven; maar wie het heil in Christus dan

nog aangrijpt, die zal op de jongste dag en bij de algemene opstanding nog "ingebonden worden in het bundeltje van de levenden. "

De tegenwerpingen tegen de opstanding vóór het duizendjarig rijk zijn vermenigvuldigd geworden en men heeft er vooral veel werk van gemaakt, om daaraan de steun te ontnemen van Openbaring 20: 4 en 5, door te trachten die tekst zinnebeeldig uit te leggen, alsof er voldoende reden bestond, om die zo te verklaren. "Bij de uitlegging van de Schrift", zegt de verstandige Hooker, "heb ik als een vast beginsel aangenomen, dat wanneer de letterlijke verklaring aannemelijk is, die, welke het meest van de letter afwijkt, gewoonlijk de minst goede is. " "Laat ons", zegt Luther, "in de Schrift geen overdrachtelijke of verbloemde spreekwijze zoeken, tenzij de letterlijke verklaring ons tot een klaarblijkelijke tegenspraak voert. " Dit nu is hier het geval niet. Niet alleen, dat er niets in de tekst gevonden wordt, dat ons verplicht hem figuurlijk op te vatten, maar alles integendeel noodzaakt ons om hem letterlijk te verstaan. Omdat toch hetzelfde woord in dezelfde tekst voor geen twee verschillende uitleggingen vatbaar is, zo moet u, als u hetgeen op de eerste opstanding betrekking heeft, figuurlijk verstaat, ook noodwendig zo verstaan hetgeen de laatste betreft, omdat zij beide van dezelfde aard zijn, iets dat u onvermijdelijk tot het besluit leidt, dat u evenmin wilt, dat Hoofdstuk 20 van de Openbaring geen woord zegt van de letterlijke opstanding. Een terecht gewaardeerd schrijver, bisschop Newton, heeft gezegd: "Als de martelaars alleen in een geestelijke zin opstaan, dan zullen de overige doden eveneens in een geestelijke zin opstaan, maar als de overige doden werkelijk opstaan, dan zullen ook de martelaars zo opstaan. In dit punt kan tussen deze twee geen verschil bestaan, en laat ons toezien, dat wij niet door de eerste opstanding voor een zinnebeeldig iets te houden, oorzaak worden, dat anderen evenzo handelen met de tweede en evenals Hymeneus en Filetus van de waarheid afwijken, zeggend dat de opstanding al geschied is en zo sommiger geloof verkeren. Mede denkt daarover evenzo: "Het is mij niet mogelijk", zegt de schrijver, "om de eigenlijke en natuurlijke zin van de Schrift te laten varen, zolang ik daartoe niet genoodzaakt word, hetzij door de betekenis van de tekst, of door duidelijke blijken van verbloemde spreekwijzen, of door de aard van de zaken, die alle letterlijke verklaring onmogelijk maken. Handelen wij anders, dan schokken wij de grondslagen van de goddelijke openbaring en stellen onze eigen meningen in de plaats van de Schrift. Hoofdstuk 20 van de Openbaring echter komt mij voor, het duidelijkste en eenvoudigste te zijn van al de verhalen, die dit boek behelst. Ontbloot van zinnebeelden en ontdaan van profetische figuren geeft het slechts een klein getal van die verbloemde uitdrukkingen, die door het gebruik gelijk staan met gewone spreekwijzen, of die reeds uit andere gedeelten van het boek bekend, daar verschijnen eveneens als de eigennamen in de geschiedenis, bijvoorbeeld "de oude slang, het beest" enz. Het is van belang de twee afdelingen van de Middelaars heerlijkheid van de Heere te onderscheiden. Het is evenzeer van belang om de band, die ze verenigt, te erkennen en in het oog te houden. Men moet de toekomstige gelukzaligheid van de verheerlijkte gemeente niet scheiden van de toekomstige gelukzaligheid van de aarde onder de regering van de Christus, maar veeleer zien op de innige band, die er bestaat tussen beiden", zegt Herschel. Het is niet minder noodzakelijk om in te zien, dat de aardse kring van het Middelaars-koninkrijk vooral het onderwerp van de profetie is en dat men daarvan een juist begrip moet hebben. Men maakt zich van de toekomstige eeuw maar al te zeer een hersenschimmig denkbeeld. De duizendjarige bedeling zal voorzeker een heerlijke bedeling zijn, vergeleken bij al de andere, die haar zullen zijn voorafgegaan; maar daarom zal zij niettemin altijd een aardse bedeling zijn een tussenbedeling tussen die, die nog duurt en de eeuwige heerlijkheid en die juist bestemd is, om de overgang van de een tot de andere uit te maken. De maatschappij zal ongetwijfeld blijven bestaan onder dezelfde algemene voorwaarden; alleenlijk zal de Christus in persoon tegenwoordig zijn, Zijn heerlijke tegenwoordigheid openbaren, Zijn macht ten toon spreiden en satan er niet meer zijn; daarna

zal de Geest van God overvloedig uitgestort worden over deze arme aarde, die dan in een waar Karmel zal veranderd worden; maar (Jes. 32: 15) de menselijke ziel zal altijd voor zonden vatbaar blijven, het lichaam zal altijd sterfelijk zijn, het vlees zal voortgaan met tegen de geest te strijden. een volkomen geheiligde ziel, een verheerlijkt lichaam, een zuivere en onvermengde gelukzaligheid, dat alles moet ongetwijfeld verwezenlijkt worden zelfs gedurende het duizendjarig rijk, maar voor de gemeente en niet voor Israël en de volken, maar in een veel verhevener stand van zaken, in een geheel nieuwe, geheel goddelijke kring, in het hemels Jeruzalem; daarna het duizendjarig rijk, op de nieuwe aarde, die God scheppen zal voor al Zijn verlosten en waarop het nieuwe Jeruzalem uit de hemel zal neerdalen (Openbaring 21: 1-8).

Dat de apostel Johannes, in welke nader te bepalen zin dan ook, een wezenlijke Chiliast is, dat is, een duizendjarig Christusrijk leert, is eigenlijk voor geen tegenspraak vatbaar. Daartoe is de letter zelf te duidelijk, te vaak herhaald, te ruim ontwikkeld. Hetzij wij het met sommigen, waaronder Hengstenberg, verstaan van een duizendtal jaren, dat zijn aanvang genomen zal hebben met het jaar van de kroning van Karel de Grote tot keizer van het nieuwe Westerse rijk (800) en (zonder dat de Kerk van Christus er iets van vermoed heeft!) met het jaar 1806 reeds zijn voleinding heeft gehad, hetzij, met anderen, van een nog toekomstige, hetzij dan letterlijk of zuiver ideëel bedoelde toestand voor Kerk en mensheid op te vatten, een duizendjarig rijk kan niet ontkend worden door Johannes met de grootst mogelijke stelligheid ten besluite van zijn profetische gezichten geleerd te zijn. Maar ook het letterlijke, of liever werkelijke van deze duizendjarige Christusregering op aarde volgt noodzakelijk uit de samenhang en geheel de wijze van voorstelling bij de Nieuw-Testamentische ziener. Zo waarachtig toch de overwinning over het beest en het binden van de satan (19: 19-21 en 20: 1), hoewel in symbolische taal beschreven een werkelijk te volbrengen gebeurtenis in de toekomst te kennen geeft, zo wezenlijk moet noodwendig ook de regering van de Christus, met Zijn heiligen in het apocalyptisch woord bedoeld zijn, of alle praktische betekenis van deze profetie gaat verloren in een ijdele klank, in een vrije beschouwing van een nooit bereikt of te bereiken ideaal. De aard van de profetie en haar vervulling in de Heilige Schrift was vanouds juist het tegenovergestelde van dat vervliegen en verdampen van feitelijke toestanden in louter ideeën. De wet en weg van de goddelijke bedelingen strekt juist tot de verwezenlijking van de hoge Godsgedachte, tot het zichtbaar belichaamd worden van een geestelijk beginsel. Ook het duizendjarig rijk daarom, door Johannes in de geest gezien en beschreven, is uit de aard van de goddelijke profetie een denkbeeld van God, met betrekking tot de gemeente, tot de mensheid, tot deze aarde, dat zijn verwezenlijking tegemoet gaat; en geenszins een aan tijd noch plaats recht verbonden ideaal. Voor deze letterlijke of reële opvatting pleit verder niet weinig de nadrukkelijke herhaling van de uitdrukking tot zesmaal toe in de beperkte ruimte van enige weinige kapittelverzen bij de apostelziener (20: 2-7). Is het denkbaar dat een tijdvak, met zo telkens en stellig herhaalde nadruk te kennen gegeven, in de taal van de ziener van de Apocalyps niets meer of anders zou bedoelen dan zeer in het algemeen een ideale toestand van de Christelijke Kerk? Loopt het, bij die plechtige en krachtige herhaling van het tijdvak en zijn (zij het dan ook letterlijke of symbolische) duur, niet veeleer in het oog, dat die duizend jaren van de Christus hetwelk is Messias-regering bij Johannes niet anders kunnen bedoelen, dan juist dat tijdvak van vrede, Godskennis, heerlijkheid, door alle Godsprofeten vanouds voorspeld voor alle volken van de aarde onder de scepter van de beloofde Koning en Verlosser uit Israël? Met andere woorden, dat Messiaanse rijk op aarde, waarvan de verwachting op zichzelf toch wel nooit aan de Joden door Jezus of Zijn apostelen verweten of ontnomen is, mits alleen als gevolg en vrucht van een Messias-lijden erkend en vastgehouden? Wat met gloeiende verven in allerlei bijzonderheden de Oud-Testamentische profetie gedurende jaar duizenden van geslacht tot

geslacht verkondigd en voor geschilderd heeft, zonder bepaling van jaren of eeuwen, datzelfde nogmaals en voor alle volgende geslachten in de gemeente naar Christus' naam genoemd, maar met verrassende bijvoeging van de tijdsduur te herhalen, ziedaar het doel voor Johannes weggelegd aan het slot van zijn apostolisch-profetische loopbaan. Door dat getal nu bepaald van duizend jaren moge een bepaald afgepast tijdvak van tien eeuwen, of wel een onbepaalde lengte van eeuwen te verstaan zijn, het wezen van de zaak ligt niet in het aantal jaren, maar in het geheel enige, heerlijke en nog aanstaande van dat bij eeuwen te rekenen tijdvak, waaraan op een bepaald ogenblik na ontzaglijke worstelingen, met de wederverschijning van de Heere, een begin en met de loslating opnieuw van de vijand voor een kleine tijd (20: 7) een einde zal worden gemaakt. In elk geval is (20: 1 en vv.) het duizendjarig rijk bij Johannes dat sabbathische jaar duizend, dat (volgens de bekende Joodse overlevering) op zes jaar duizenden van arbeid en lijden in de orde van de goddelijke bedeling moet volgen. In dat Johanneïsche jaar duizend is dan nu de plaats verordend voor al die rijkdom van beloften, waarvan van Israël profeten overvloeien en die in hun goddelijke verheven schilderingen niet alleen Palestina maar geheel deze aarde, niet het volk van Israël alleen, maar alle volken van de wereld omvatten; maar dan ook, omgekeerd tevens van al die heerlijkheid en zegen en vrede en Godskennis op aarde en Palestina als middelpunt en de zichtbare tegenwoordigheid van de Messias met de ontelbare schaar van Zijn verlosten als onmiddellijke oorzaak verkondigen. Dan en dan voor het eerst in al Zijn volheid en rijkdom, wordt het bewaarheid, dat "God Koning zijn zal over de hele aarde, dat de Heere zal zijn één en Zijn naam één; " dat "Hij, de Messias, Zoon van David, regeren zal van zee tot zee en van de rivier tot aan de einden van de aarde", dat "de aarde zal zijn vol van kennis van de Heere, zoals de wateren de bodem van de zee bedekken, te dien dage wanneer de heidenen zullen vragen naar de wortel van Isaï, die staan zal tot een banier van de volken en wiens rust heerlijk zal zijn; " (Jes. 11: 9, 10) "dat de berg van het huis van de Heere zal vastgesteld worden op de top van de bergen, en dat Hij zal verheven worden boven de heuvelen en alle heidenen tot die zullen toevloeien en vele volken zullen heengaan en zeggen: Kom, laat ons opgaan tot het huis van de God Jakob, opdat Hij ons leert van Zijn wegen en dat wij wandelen in Zijn paden; want uit Sion zal de wet uitgaan en het woord van de Heere uit Jeruzalem en Hij zal richten onder de heidenen en bestraffen vele volken en zij zullen hun zwaarden slaan tot spaden en hun spiesen tot sikkelen; het een volk zal tegen het andere volk geen zwaard opheffen en zij zullen geen oorlog meer leren. " (Jes. 2: 2-4). Dat zullen dan de tijden van de volle en wezenlijke vervulling zijn van die schitterende voorspelling aan het huis van Jakob, het stamhuis van David: "een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven en de heerschappij is op Zijn schouder en men noemt Zijn naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader van de Eeuwigheid, Vredevorst. Van de grootheid van deze heerschappij en van de vrede zal geen einde zijn op de troon van David en in Zijn koninkrijk, om dat te bevestigen en dat te sterken met gerichte en met gerechtigheid van nu aan tot in eeuwigheid. De ijver van de Heere van de heirschaar zal zulks doen" (Jes. 9: 5, 6). Dan zal vervuld worden, onder en met zo velen, dat woord weer van een andere profeet van Israël uit de dagen van de Babylonische vreemdelingschap (Ezechiël. 37: 21-28): "Zo zegt de Heere Heere: Zie, Ik zal de kinderen van Israël halen uit het midden van de Heidenen, waarheen zij getogen zijn, en zal ze vergaderen van rondom en brengen hen in hun land. En Ik zal ze maken tot een enig volk in het land, op de bergen van Israël en zij zullen allen te samen een enige Koning tot Koning hebben en zij zullen niet meer tot twee volken zijn, noch voortaan meer in twee koninkrijken verdeeld zijn. En zij zullen zich niet meer verontreinigen met hun drekgoden en met hun verfoeiselen en met al hun overtredingen: en Ik zal ze verlossen uit al hun woonplaatsen, waarin zij gezondigd hebben en zal ze reinigen. Zo zullen zij Mij tot een volk zijn en Ik zal hun tot een God zijn. En Mijn knecht David zal Koning over hen zijn: en zij zullen allen te samen één Herder hebben en zij zullen in Mijn rechten wandelen en Mijn inzettingen bewaren en die

doen. En zij zullen wonen in het land, dat Ik Mijn knecht Jakob gegeven heb, waarin uw vaders gewoond hebben; ja, daarin zullen zij wonen, zij en hun kinderen en hun kindskinderen tot in eeuwigheid en Mijn knecht David zal hun vorst zijn in eeuwigheid. En Ik zal een verbond van vrede met hen maken, het zal een eeuwig verbond met hen zijn; en Ik zal de inzetten en zal ze vermenigvuldigen en Ik zal Mijn heiligdom in het midden van hen zetten tot in eeuwigheid. En Mijn tabernakel zal bij hen zijn (Openbaring 21: 3) en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn. En de heidenen zullen weten dat Ik de Heere ben, die Israël heiligt, als Mijn heiligdom in het midden van hen zal zijn in eeuwigheid.

Of in de laatste tijd van de wereld een heerlijke staat van de Kerk te verwachten is? Dit is het voelen van zeer vele uitnemende godgeleerden van alle tijden en van verre de meesten in onze dagen en het is mij zo duidelijk uit het Woord van God, dat ik daaraan geheel geen twijfel heb. Zie dit in dit hoofdstuk, als de antichrist geheel vernietigd zal zijn en eer Gog en Magog zullen opstaan, zal de duivel zo gebonden zijn, dat hij geen strijdende partij tegen de Kerk zal kunnen voortbrengen (vs. 1-3). Dan zullen de heiligen met Christus als priesters en koningen heersen (vs. 4, 6). Onder de zevende bazuin zullen de koninkrijken van de wereld in Christus geloven en zich onder Christus tot Zijn dienst buigen (Openbaring 11: 15) "de koninkrijken van de wereld zijn geworden van onze Heere en van Zijn Christus. " Dit geeft te kennen een buitengewone toevloed van allerlei natiën tot Christus en Zijn dienst, dat niet anders kan dan deze Kerk heerlijk maken. Die heerlijke staat van de Kerk blijkt uit de beschrijving van de goederen en hoedanigheden, die zij in die dagen hebben zal. Die bijzondere zegeningen zijn: de antichrist, die de Kerk zoveel kwaad gedaan heeft, zal geheel vernietigd zijn en blijven. De duivel zal gebonden zijn, zodat hij geen openbare, tegen de Kerk strijdende partij zal kunnen opmaken, zoals hij eerst door de Romeinse keizers en daarna door de antichrist gedaan heeft en nog doet. De Turk, de erfvijand van de Kerk, zal geheel verbroken worden om de weg te banen tot het samenbrengen en bekeren van de Joden en door hen tot bekering van de Oosterse volken (Hoofdstuk 16: 12). De hele Joodse natie zal onze Heere Jezus erkennen als de ware en enige en hun beloofde Messias; zij zullen zich tot Hem bekeren, Hem bijzonder liefhebben, eren en verheerlijken. Er zal zijn een bijzondere ijver onder de heidenen om Christus te kennen en in Hem te geloven. De kennis van de Heere Jezus, de liefde tot Hem, de ijver voor Hem, de heiligheid van het leven, de heerlijkheid zal zo groot zijn in de Joodse natie, dat de heidenen tot hen zullen toevloeien en tot het geloof in Christus. "Als hun verwerping de verzoening is van de wereld, wat zal de aanneming anders wezen dan het leven uit de doden? " (Rom. 11: 15). Als Juda en Israël een vloek zouden geweest zijn onder de heidenen en zij weer tot zegening zouden zijn, dan zal het geschieden, dat "tien mannen uit allerlei tongen van de heidenen grijpen zullen, ja, de slip grijpen zullen van één Joodse man, zeggende: wij zullen met jullie gaan, want wij hebben gehoord, dat God met jullie is. " (Zach. 8: 23). "Maar in het laatste van de dagen zal het geschieden, dat de berg van het huis van de Heere vastgesteld zal zijn op de top van de bergen; en hij zal verheven zijn boven de heuvelen en de volken zullen tot Hem toevloeien. En vele heidenen zullen heengaan en zeggen: kom, laat ons opgaan tot de berg van de Heere en tot het huis van de God Jakob, opdat Hij ons leert van Zijn wegen en wij in Zijn paden wandelen" (Micha 4: 1 en 2) Er zal zijn een uitnemende vreedzaamheid en kennis van de goddelijke verborgenheden (Jes. 11: 9). "Men zal nergens leed doen op de hele berg van Mijn heiligheid, want de aarde zal vol van kennis van de Heere zijn, zoals de wateren de bodem van de zee bedekken" (Jes. 60: 17). "Ik zal uw opzieners vreedzaam maken en uw drijvers rechtvaardig" (Jes. 60: 18). "Uw muren zult u heil heten en uw poorten lof" (Jes. 60: 19). "Maar de Heere zal u wezen tot een eeuwig licht. " Er zal zijn een uitnemende heiligheid (Jes. 60: 21). "Uw volk zullen allen te samen rechtvaardigen zijn" (Zach. 14: 21). "Er zal geen Kanaäniet (openbaar goddeloze) meer zijn in het huis van de Heere van de heirschaar op die dag (Zach. 14: 20). "Op die dag zal op de bellen van de

paarden staan: de heiligheid van de Heere (Zach. 14: 21). "Ja, al de potten in Jeruzalem zullen de Heere der heirschaar heilig zijn enz. " Hetwelk uitdrukkingen zijn, die grote heiligheid in al hun bedrijf te kennen geven (Zach. 12: 8). "Die onder hen struikelen zou, zal op die dag zijn als David en het huis David's zal zijn als goden, als de engel van de Heere voor hun aangezicht. De Heere zelf zal Zich bijzonder in hen tegenwoordig vertonen" (Zach. 2: 4). "Jeruzalem zal dorpsgewijze bewoond worden vanwege de veelheid van de mensen en beesten, die in het midden van haar wezen zal" (vs. 5). "En Ik zal hun wezen, spreekt de Heere, een vurige muur rondom" (om hun in plaats van sterke wallen te zijn, die ze niet nodig zullen hebben). En Ik zal tot heerlijkheid wezen in het midden van hen" (Zef. 3: 17). "De Heere uw God is in het midden van u, een Held, die verlossen zal. Hij zal over u vrolijk zijn met blijdschap. Hij zal zwijgen in Zijn liefde, Hij zal Zich over u verheugen met gejuich" (Jes. 60: 19). "De Heere zal u wezen tot een eeuwig licht, en uw God tot uw sierlijkheid. " De Heere Jezus zal Koning zijn, de Kerk haar eigen kerkstaat hebben en geen overlast lijden van enige overheid (Zach. 14: 9). "De Heere zal tot Koning over de hele aarde zijn; op die dag zal de Heere één zijn en Zijn naam één. " (Dan. 2: 44) "Maar in de dagen van die koningen zal de God van de hemel een koninkrijk verwekken, dat in van de eeuwigheid niet verstoord zal worden en dat koninkrijk zal aan geen andere volken overgelaten worden; het zal al die koninkrijken vermalen en teniet doen; maar zelf zal het in alle eeuwigheid bestaan. " (Dan. 7: 27): "Maar het rijk en de heerschappij en de grootheid van de koninkrijken onder de hele hemel zal gegeven worden de volken van de hoge plaatsen, welk rijk een eeuwig rijk zal zijn en alle heerschappijen zullen Hem eren en gehoorzamen. " Er zal zijn een bijzondere vruchtbaarheid van de aarde en overvloed van levensmiddelen tot onderhoud van de gegoeden en mededeling aan de armen, die er altijd zullen zijn, maar dan rijkelijk zullen worden onderhouden (Ezechiël. 34: 26 zal deze en de plaatsen rondom Mijn heuvel stellen tot een zegen; en Ik zal de plasregen doen neerdalen op zijn tijd; plasregens van zegen zullen er zijn" (Ezechiël. 34: 27). "En het geboomte van het veld zal zijn vrucht geven en het land zal zijn inkomst geven en zij zullen zeker zijn in hun land. " (Amos 9: 13): "Zie, de dagen komen, spreekt de Heere, dat de ploeger de maaier en de druiventreder de zaadzaaier genaken zal en de bergen zullen van zoete wijn druipen en al de heuvelen zullen smelten. " Al deze teksten spreken niet van de wederkering uit de gevangenis van Babel, ook niet van de tijd van het Nieuwe Testament in het begin, maar van de tijd van de bekering van de Joden in de laatste dagen en wat de Heere dan aan Zijn Kerk doen zal, zoals de omstandigheden van de teksten tonen en de verstandige lezer zal kunnen zien. Neem dit alles bij elkaar en u zult de sluitreden vinden. De antichrist en de Turk, de twee hoofdvijanden, zullen vernietigd zijn, de duivel zal gebonden zijn de tijd van duizend jaren en in de tijd van zijn binding zullen de Joden bekeerd en een buitengewone uitbreiding van de Kerk onder de heidenen zijn. De Kerk zal uitmunten in vreedzaamheid, kennis van God en heiligheid. God zal Zijn tegenwoordigheid in Zijn Kerk op een bijzondere wijze vertonen. Jezus alleen zal Koning zijn en niemand zal onderstaan, de Kerk te overheersen, maar zij zal onder haar eigen kerkstaat gelaten worden en er zal een uitnemende vruchtbaarheid zijn. Waaruit niets anders dan tot een heerlijke staat van de Kerk kan besloten worden. Of de Heere Jezus in het begin van het duizendjarig rijk persoonlijk naar Zijn menselijke natuur van de hemel zal komen en die duizend jaren lichamelijk, zichtbaar heersen? Nee! Het zijn te aardse gedachten. Christus kan zowel regeren in de hemel zijnde, alsof Hij naar het lichaam op aarde was. Is daarin zaligheid voor de mensen op aarde, zo zouden de verheerlijkten in de hemel de tegenwoordigheid van Christus, waarin ook hun zaligheid bestaat, moeten missen. Weinigen zouden op aarde Christus' tegenwoordigheid genieten, omdat Christus maar op één plaats kan zijn en de Kerk zeer wijd uitgestrekt zal zijn. En het is tegen de Bijbel, die zegt: "als Hij op aarde was, dan zou Hij zelfs geen Priester zijn (Hebr. 8: 4). Dan hadden de gelovigen geen voorspraak in de hemel. De Schrift meldt van geen andere lichamelijke komst, dan de komst ten oordeel, in de wolken, met de stem van de

archangel, wanneer alle doden opgewekt zullen worden. Of de martelaren dan naar het lichaam zullen opstaan, duizend jaren leven zonder sterven en hier op aarde de heerschappij hebben? Nee! Het zijn te aardse gedachten, die een minder geestelijk mens makkelijk vervoeren en tot meer aardse gedachten afleiden, hoewel onder voorwending van geestelijkheid. De Schrift kent geen lichamelijke opstanding dan op de jongste dag (Joh. 6: 39, 40, 44. 1 Thessalonicenzen. 4: 14-17). Zij zullen heersen in hun zaak, waarom zij gestorven zijn, die zal boven drijven, zoals Elia werd gezegd, te zullen komen, dat te verstaan is van de geest en de kracht van Elia (Luk. 1: 17). Het loon zal de martelaren in de tegenwoordigheid van de wereld gegeven worden, als de gelovigen zullen opstaan (2 Tim. 4: 8). "Voorts is mij weggelegd de kroon van de rechtvaardigheid, die mij de Heere, de rechtvaardige Rechter op die dag geven zal en niet alleen mij, maar ook allen, die Zijn verschijning liefgehad hebben. " (2 Thessalonicenzen. 1: 6, 7): "Zo het recht is bij God, verdrukking te vergelden, die u verdrukken en u, die verdrukt wordt, verkwikking met ons in de openbaring van de Heere Jezus van de hemel met de engelen van Zijn kracht. " En behalve dat, de heilige martelaren zullen geen vermaak hebben over anderen lichamelijk te heersen, de heerlijke hemel te verlaten en weer op aarde onder zondige mensen te verkeren. Diezelfde, die hier gezegd worden te heersen, zullen veel kwelling en grote vervolgingen van Gog en Magog moeten uitstaan, dat van de verheerlijkte martelaren niet gezegd kan worden. Of de Kerk in die tijd zal bestaan alleen uit ware gelovigen, zonder vermenging met onbekeerden? Er zullen dan nog vele onbekeerden in de Kerk zijn; maar het getal van de ware bekeerden zal ongelofelijk groot zijn; geest en leven zullen de Kerk vervullen, de godzaligen zullen dan de overhand en het bestuur van de Kerk in handen hebben, de anderen zullen zich geveinsd onderwerpen en als iemand ergernissen geeft, die zal in de Kerk niet geduld worden, maar zal door de kerkelijke tucht of verbeterd of uitgesloten worden. Als de Kerk in die tijd op het heerlijkst zal geweest zijn, zal zij allengs afnemen, de godzaligen zullen verminderen en de onbekeerden vermeerderen, zodat deze op het laatst weer ver de meesten zullen zijn, zoals in de opstand van Gog en Magog zal blijken, waarin de onbekeerden in de Kerk zullen samenspannen met de goddeloze natiën buiten de Kerk, zoals er dan nog verscheidenen zullen zijn; de Kerk zal de hele aarde niet beslaan.

Zij leefden het leven van de heerlijkheid (Luk. 20: 38 Rom. 2: 7; 6: 23), dat het ware leven is, hetzij men let op de nauwe gemeenschap met God, de Fontein van alle leven, hetzij op de volmaakte en onophoudelijke werkzaamheid in het goede, hetzij op de nevensgaande voorspoed en de blijdschap, hetzij op de daarvan gescheiden dood. Er wordt hier gesproken van zielen, dit is dus geen geestelijk leven op aarde, dat tot het lichaam behoort, terwijl een lichamelijke opstanding, door de Chiliasten gedroomd, nog meer van de letter afwijkt. Zij heersen met Christus, niet werelds noch uiterlijk, maar geestelijk en heerlijk; zij zijn bij Christus in de hemel, die daar zit op van Zijn Vaders troon en met Wie de zielen in hun dood verenigd worden (Luk. 23: 43. 2 Kor. 5: 1, 8 Fil. 1: 23). Het wordt niet gezegd, dat met de duizend jaren het geluk een einde zal nemen; wel het binden van de satan. Men moet dus de duizend jaren met de eeuwigheid verenigd achten. Uitdrukkelijk worden echter de 1000 jaren genoemd, opdat niemand menen zou, dat de zaligheid van de zielen werd uitgesteld tot de laatste dag en de hele vernietiging van de satan. Terecht heet die de eerste opstanding, het voorspel en onderpand van de tweede, van het leven van de hele mens, op dit leven volgende, waardoor hij op de jongste dag wegens de herstelling van het lichaam geheel aan het verderf onttrokken wordt. De heerlijke naam van eerste opstanding, waarop een tweede volgt, verheft niet weinig dit geluk.

De Heilige Geest leert ons, dat in de profetie van Ezechiël (Ezechiël. 37: 1) een geestelijke zin ligt opgesloten, die geestelijk moet worden overgebracht tot die grote verlossing, die God

aan de Kerk van het Nieuwe Testament eindelijk eens zou toebrengen na een lange verdrukking en een strijd met het rijk van de goddeloosheid en bijgelovigheid, wanneer de Heere Zijn beloften zou vervullen en tonen getrouw te zijn. Er zal eens een dag komen, die de Heere maken zal, wanneer Hij dit grote werk van Zijn rechterhand voleindigen zal.

7. En wanneer de duizend jaren, die in vs. 2-6 reeds vijf maal zijn genoemd, geëindigd zullen zijn en Gods raadsbesluiten, die Hij met het oprichten van een rijk van Christus nog in de heerlijkheid aan deze zijde van het graf had, in zoverre vervuld zijn, dat nu de overgang tot de heerlijkheid aan gindse zijde kan plaats hebben, zal de satan, die slechts gebonden, maar nog niet voor altijd uit de wereld gebannen was, uit zijn gevangenis in de afgrond (vs. 3) weer ontbonden worden.

8. En hij zal uitgaan in eigen persoon, omdat hij geen menselijk werktuig meer tot zijn beschikking heeft, om de volken te verleiden, die in de vier hoeken (Hoofdstuk 7: 1) of einden van de aarde zijn, die gedurende de duizend jaren ook wel van de zegeningen van het Evangelie hebben ondervonden en onder Christelijke tucht gekomen, maar in hun harten toch heidens gebleven zijn, de Gog en de Magog, om ze volgens de profetie in Ezechiël 38 en 39 een gemeenschappelijke naam te nemen. Het doel van de verleiding van die volken aan de uiterste grenzen, bij wie hij nog het eerst toegang vindt, terwijl alle andere hem meteen zouden afwijzen, is, om hen te vergaderen tot de strijd tegen het volk van God, die reeds lang door het profetische woord is aangekondigd en als de laatste in het raadsbesluit van God is opgenomen. En nu brengen deze ook werkelijk legers tezamen, wier getal is als het zand aan de zee (Joz. 11: 4 Richt. 7: 12. 1 Sam. 13: 5

De nieuwe, laatste strijd wordt aan Johannes niet geopenbaard in de vorm van een visioen, maar inwendig, door de Geest van God wordt hem bekend gemaakt, dat nu de profetie van Ezechiël over de Gog en de Magog zal worden vervuld. Daarom zegt hij niet: "ik zag", maar verhalend voorspeld hij.

Te eer moet worden aangenomen, dat wij hier niet zozeer beelden als wel eenvoudige geschiedenis voor ons hebben.

Satan wordt losgelaten uit zijn gevangenis; hij rukt niet zichzelf los, dan zou de engel hem slecht gebonden hebben; hij wordt losgelaten, omdat het in het raadsbesluit van God ligt (vs. 3). God heeft hem nog eens nodig en juist omdat Hij hem nog nodig heeft, is hij vroeger niet reeds met het beest en de profeet, zijn werktuigen, in de oven van vuur geworpen, maar slechts in de onderwereld ingesloten.

Satan verkrijgt nog eens vrijheid van God, om de zonde tot een macht op aarde te maken, opdat het verborgen onderscheid, dat in de tijd van het Rijk van Jezus Christus bestond tussen hen, die in ware en hen, die in uitwendige gehoorzaamheid jegens Christus en Zijn gemeente stonden, openbaar zou worden.

Er zijn volken, die sinds zij in de loop van de duizend jaren het Christendom hebben aangenomen, nog niet gezift zijn, nog niet in de vrije keuze van vóór of tegen zijn gesteld. Dit moet echter noodzakelijk plaats hebben vóór de dag van het laatste oordeel, daarvoor moet alles rijp zijn geworden en zo’n rijpheid, of in het goede of in het kwade, is niet denkbaar zonder verzoeking of beproeving. De uiterste omtrek van het Rijk van God in Oosten en Westen, in Zuiden en Noorden vormen talrijke volken, die door het licht van het Evangelie slechts oppervlakkig zijn bestraald en wier natuurlijke vijandschap tegen God daarvan nog

niet op de voorgrond trad, omdat een ernstige verzoeking daartoe ontbrak. Zij zijn gelijk aan kinderen, die wel tot hiertoe in het Vaderhuis zijn gebleven, maar toch met meer of minder bewusten tegenzin tegen de orde in ‘s Vaders huis vervuld zijn, en alleen door strenge tucht in toom worden gehouden. Die tegenzin moet naar buiten; voor henzelf en voor de hele wereld moet het inwendige van hen openbaar worden; tot dat doel wordt de satan losgelaten en de hemelse invloeden trekken zich een tijd lang terug. Verwondert men zich, dat toch een afval mogelijk is, nadat van te voren reeds een zo vreselijk en ondubbelzinnig gericht over het antichristendom is gekomen (Hoofdstuk 19: 11 vv.), men bedenkt dan de wankelmoedigheid van het natuurlijke mensenhart, hoe dat te zijner tijd ook bij het volk van Israël onmiddellijk na de verschrikkingen bij de Sinaï zich openbaarde; men bedenke dat intussen een tiental eeuwen is voorbijgegaan een tijdruimte, waarin ook de sterkste indrukken weer vergaan.

Na de afloop van het duizendjarig rijk zal de Satan zo nog een kleine tijd losgelaten worden. Het duizendjarig rijk zal, om een afgeronde som op te geven, 1000 jaren duren en het zevende jaarduizend van de wereld uitmaken en, overeenkomstig de opgave van de profetische getallen, ongeveer met het jaar 1900 beginnen, maar voor de gelovigen eerst met het wereldgericht ophouden. Aan het einde zal de duivel ook hen mogen verzoeken en dan hebben zij insgelijks nog een tijd lang de strijd, die ook ons alle dagen weggelegd is, te kampen en worden daardoor snel ten volle voor het wereldgericht en de zalige lichaamsverandering rijp. Langer dan 100 jaren zal die kleine tijd, overeenkomstig de profetische getallen berekening niet duren, waarschijnlijk op verre niet zo lang, evenwel óók niet maar slechts enige jaren.

Ten aanzien van de namen Gog en Magog merken wij nog op, dat er een opmerkelijke overeenkomst is tussen deze en Demagoog (volksmenner), die van de volksleiders van de tegenwoordige tijd. Wij hebben vroeger een dergelijke overeenkomst tussen de namen Appollyon en Napoleon opgemerkt.

Sommigen verstaan door deze twee volken dezelfde volken, die in het voorgaande lid genoemd zijn. Maar het schijnt niet, dat alle volken op de vier hoeken van de aarde hier Gog en Magog genoemd kunnen worden, maar dat het alleen een deel van die volken van de aarde is, die bovendien dat zij ter zake van de godsdienst van de draak tot haar verderf verleid zijn, ook door hem verleid en opgemaakt zijn tot een strijd, die in de tekst wordt verhaald, dat hij verleidt en opgemaakt is tot de strijd. Welke nu deze Gog en Magog zijn, daarover bestaat verschillend gevoelen. Maar met de zaak zelf en met de plaats, Ezechiël. Hoofdstuk 38 en 39 38$, waar deze voorspelling op doelt, komt best overeen het voelen van hen, die zeggen, dat, zoals God bij Ezechiël het volk Israël, dat Hij beloofd had, uit Babylonië te verlossen, voorspelt, die zwarigheden hun daarna in het heilige land door de omliggende heidenen van Azië, Syrië en Egypte, die bij Ezechiël Gog en Magog worden genoemd, zouden overkomen, eer Christus in het vlees geopenbaard zou worden, waaruit God hen wonderbaar zou verlossen, zoals in het eerste en tweede boek van de Makkabeeën is te lezen; dat zo ook na het einde van de duizend jaren, en loslating van de Satan, voor de tweede toekomst van Christus, de Turken, Tartaren en Sarracenen, die in de gewesten van Gog en Magog meest hun woonplaatsen hebben, met het overblijfsel van het antichristische rijk, het Christendom zouden bestrijden en met zware oorlogen drukken, waaruit God hen wonderbaar zou verlossen en die eindelijk door Christus’ tweede toekomst zouden gedempt en neergeslagen worden.

Gog betekent de bedekte vijanden, alle onbekeerden in de Kerk, die op het laatst van de duizend jaren wonderlijk waren vermenigvuldigd en in menigte niet te vergelijken bij het

kleine getal van de ware godzaligen, maar zij hadden zich tot die tijd toe geveinsd onderworpen, zodat de kerkstaat tot op die tijd toe in vrede en vrijheid was gebleven. Magog betekent onbedekte, openbare, zoals al die tijd van de duizend jaren waarschijnlijk nog volkeren zullen zijn, die tot de Kerk niet zullen behoren, maar in die tijd niet tegen de Kerk zullen durven beginnen, die zullen met de onbekeerden in de Kerk aanspannen en een openlijke strijd tegen de Kerk aanrichten, zodat Gog en Magog dezelfde zijn, die van te voren genoemd worden de volkeren, die uit de vier hoeken van de aarde zijn.

Onder Gog en Magog worden de volkeren verstaan, over de hele aarde verspreid, of de voornaamste van die in elke, door de duivel tegen de Kerk opgehitst, in uiterste wreedheid, verbazend getal, vereniging ook van vorsten en onderdanen, de oude vijanden van het herstelde Israël gelijk zullen zijn.

Sommigen verklaren Gog voor verborgen "Magog voor openbaar" (van het Hebr. Gog = dak) en verstaan het dus van verborgen en openbare vijanden. Het schijnt dat hier gezien wordt op Magog, in Gen. 10: 3, van wie, zoals Josephus en anderen schrijven, de Scythen afkomstig zijn, zodat door deze woorden Barbaarse volken bedoeld zijn, die, verre van de Kerk zijnde, opkomen tegen haar, terwijl zij vrede in zichzelf heeft.

Onder de volken van de vier hoeken van de wereld worden volken bedoeld, die niet in het midden en het voornaamste deel waren, maar aan de uiterste delen als de Iberen, Kolchen, Albaren, Sarmaten, Turken, Tartaren en Skythen. Het opschrift van Ezechiël’s profetie (38 en 39) luidt "zet uw aangezicht tegen Gog, het land van Magog, de vorst van Rosch (of Russen), Meschech (of Moschovieten) en Tubal (of Tibareres). Want dat sommigen "nasi roosch" hier vertalen door "voornaamste vorst" is gedrongen en hard. Gog en Magog zijn een vergadering van mensen, die zich tegen het rijk van Christus zullen aankanten. De trompetters en brandstichters van deze oorlog zou de Satan zijn, die deze volken, talloos vele, dat ook het kenteken van de Scythen is, zou verleiden en tot de strijd aansporen; wat men zo kan verklaren, dat de Satan iemand van de machtigste koningen van deze volken zal aanhisten om zijn valse godsdienst voort te planten en de staat van de Kerk te beroeren, dat de laatste poging van de Satan tegen de Kerk zal zijn.

9. En zij zijn uit hun, in geestelijke zin dieper gelegen woonplaatsen (Micha 4: 1) opgekomen op de breedte, tussen de vier hoeken van de aarde, die het volk van God innam met de volken, die hem aanhingen. En, nadat zij die volken overwonnen en vernietigd hadden, omringden zij de legerplaats van de heiligen in het midden van die breedte en de door deze omsloten geliefde stad Jeruzalem (vgl. Dan. 11: 41). En er kwam plotseling en onverwacht, om aan hun verder voortdringen met een slag een einde te maken, vuur neer van God uit de hemel (Ezechiël. 39: 6) en heeft hen verslonden.

Is het, zoals het volgens Ezechiël. 38: 12 v. schijnt te zijn, de zondige begeerte naar aardse schatten van het heirleger van heiligen en de geliefde stad, of is het alleen de losgelaten, reeds sinds lang inwendig gevoede boosheid tegen de Heilige en de heiligen, die in de bozen tot waanzin kan stijgen? Wij hebben wel geen gronden tot verklaring nodig, omdat het toch volgens de getuigenis van de Openbaring de losgelaten satan is, die uitgaat, om te verleiden. Terwijl Ezechiël de gebeurtenis door hem voorspeld, van haar nationale, aards-geschiedkundige zijde voorstelt, leidt de Openbaring die terug tot de diepere bovenaardse grond in het rijk van de geesten en plaatst haar in een meer omvattend, kosmisch verband.

Verstrooide macht is niet te vrezen, eendracht maakt macht, daarom vergaderde zich deze menigte in heirlegers; er geschiedde een algemene opstand tegen de Kerk, een ieder roeide haar in zijn land uit, waardoor een groot vluchten van de godzaligen aan alle kanten ontstond; al vluchtende werd het getal van de godzaligen al groter en groter en de Kerk kwam hier en daar in staat, om zich wat te verdedigen; want men kan deze opstand niet aanmerken, als maar in een tijd van een maand of een jaar ten einde gebracht, maar het is waarschijnlijk, dat de opstand van Gog en Magog al vele jaren duren zal, misschien wel een of tweehonderd jaren, hetzij meer of minder, ik kan ze niet bepalen. In die tijd is de Kerk al meer en meer ingekort, zij wordt al wijkende op het laatst in een plaats samen gedrongen; het leger van de Kerk bestaat uit zo'n kleine ruimte in vergelijking met de vijanden, dat die de hele aarde als bedekten, in zo van alle kanten naderend, omringden zij de legerplaats van de heiligen en de geliefde stad, hetzij het leger van heiligen rondom die stad lag, zodat, het een omringd zijnde, het andere tegelijk omringd werd, hetzij een gedeelte van vijanden het leger, dat van de stad afgescheiden was, omringde en een ander gedeelte de geliefde stad omringde; hetzij dit Kanaän en Jeruzalem was, die de Joden een toevlucht was voor andere volken, hetzij de Kerk in een ander land was; immers is zij door de vijanden zo omringd, dat er geen uitkomst en niet anders dan een slachting van alle gelovigen en een hele uitroeiing van de Kerk van God voor de mens te verwachten was.

Men hoeft dit niet met enige ouden, noch met de papisten te verwachten van het einde van de wereld zoals enigen onder ons, die tot het duizendjarig rijk overhellen. Beter is het te zeggen, dat wij in deze pogingen van de Satan alle vuile verleidingen en vijandige bewegingen afgeschilderd zien, die hij sinds de elfde eeuw tegen de Kerk heeft aangericht en voorts ten einde toe aanrichten zal, zo in het Westen door de Roomsen antichrist en zijn onderworpen koning en vorsten als in het Oosten door Saracenen en Turken, alsmede door alle andere ongelovigen en ketters. De toorn van God ontbrandt ten slotte en in onverwachte, allervreselijkste en onmiddellijk van God afdalende wraakoefeningen worden zij geheel vernield. (Ps. 11: 6).

De Kerk zou God tot haar heirvorst hebben, die in het midden van haar Zijn legertent zou neerslaan en tegenwoordig zijn en dus zijn als de aloude legersteden van Israël, die, als zij uit Egypte togen, met geen wallen noch sterkten omzet of bedekt waren. Zo zouden ook de volken van de Kerk dorpswijze wonen (Ezechiël. 38: 10), omdat zij op goddelijke voorzienigheid steunen en geen stormen tegemoet zouden zien. Die legersteden zouden de "beminde stad" zijn en met veel meer redenen zo genoemd worden dan het oude Jeruzalem (Jes. 1: 21 MATTHEUS. 4: 5 vgl. Ps. 87: 2). Die bloeiende staat van de Kerk zon een reden zijn, waarom Satan de volken zou aanhitsen om haar te overrompelen. De Kerk zou echter zonder haar toedoen uit die dreigende nood en zware angst verlost worden, want de vijanden zouden of vanzelf vergaan of door schielijk opkomende stormwinden in hun voornemen worden verhinderd en vernield worden door sterfte, of door andere plagen vergaan.

10. En de duivel, die hen verleidde (liever "verleidt, a) werd, nu zijn werk en zijn geschiedenis voor altijd ten einde zouden zijn en het hem beschikte laatste oordeel hem zou treffen, geworpen in de poel van vuur en sulfers, waar het beest en de valse profeet zijn, reeds sinds het gericht in Hoofdstuk 19: 20 ; en zij zullen te samen gepijnigd worden dag en nacht in alle eeuwigheid a) (liever in de eeuwigheden der eeuwigheden). (Hoofdstuk 14: 10 v.).

a) Dan. 7: 11

Zou het vuur, dat van God van de hemel valt en die weerstrevende opstandelingen verteert, de vonk zijn, die het vuur laat opvlammen, waarvan Petrus (2 Petrus 3: 7) in de voorstelling van het laatste oordeel zegt: "de hemelen, die nu zijn en de aarde zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd en worden ten vure bewaard tegen de dag des oordeels en van de verderving van de goddeloze mensen? " Zeker, natuurlijk wordt echter, voordat dit vuur neervalt, Jeruzalem van de aarde in de hemel opgenomen tot God en Zijn troon (vgl. Hoofdstuk 12: 5); waarom wij vervolgens (Hoofdstuk 21: 2) het van God uit de hemel zien neerdalen op de nieuwe aarde. Op gelijke wijze is de poel van vuur nu niet meer evenals de hades binnen de aarde te zoeken, maar buiten die daarheen verplaatst, waar God geen kosmisch bestaan meer heeft, want alleen daar kan de duivel en het uitvaagsel van de mensen voortaan nog zijn plaats vinden.

1) De vorm van de tegenwoordige tijd maakt hier, waar bij het laatste oordeel over de duivel gehandeld wordt over een herinnering aan zijn eigenaardige schuld, dat op algemene wijze zijn werkzaamheid voor de aandacht wordt gesteld.

2)Ontzaglijke Trias (drietal) daar in de vuurzee de duivel, de antichrist en de valse profeet! Ontzaglijke kwelling zij worden gepijnigd, dag en nacht, van eeuwigheid tot eeuwigheid!

11. En ik zag een grote witte troon (volgens andere lezing is de volgorde omgekeerd "enen witten groten troon, dus nog veel meer verheven dan die in vs 4 en tevens zag ik degene, die daarop zat, van wiens aangezicht de aarde en de hemel wegvluchtten, om geheel te verdwijnen en geen plaats is voor die meer gevonden, nu een nieuwe hemel en een nieuwe aarde komen zouden (Hoofdstuk 21: 1).

Johannes hoeft Hem niet te noemen, die op de grote witte troon zit; dat had Hij in de dagen van Zijn vlees zelf gedaan, toen hij zei (Joh. 5: 22): "de Vader oordeelt niemand, maar Hij heeft al het oordeel de Zoon gegeven. " Ook de grote witte troon is bekend. Die is dezelfde, waarvan de Heere in MATTHEUS. 25: 31, als Hij van het uur van het laatste oordeel spreekt, over de Zoon des mensen zegt: "dan zal Hij zitten of de troon van Zijn heerlijkheid. "

De troon is wit, ten teken van de heerlijkheid van de Rechter en groot, zoals dat aan Zijn grote en onbeperkte Majesteit betaamt.

Reeds het Oude Testament leert, dat deze hemel en deze aarde zullen vergaan (Ps. 102: 26 v.). In het Nieuwe Testament wordt deze leer in MATTHEUS. 24: 35 aangeduid, de eigenlijke klassieke plaats is echter 2 Petrus 3: 7, 10-12, waar, evenals hier, de ondergang van deze hemel en aarde met de dag des oordeels en van het verderf van de goddeloze mensen in verband wordt gesteld. De aarde en de hemel kunnen hier dus nog niet worden beschouwd, zoals die uit de scheppende hand van God voortgekomen zijn, maar alleen zoals zij sinds de val zijn veranderd, deels als de woonplaatsen van menselijke en duivelse zonden, deels omdat de straffende hand van God ze veranderd heeft, zodat het "zie, het was alles zeer goed" nu niet meer absoluut geldt, maar nog slechts alleen waarheid heeft, als de schepping in verband met de val wordt beschouwd. Omdat de zonde vooral of de aarde invloed heeft uitgeoefend, staat deze hier vooraan. De gewone en natuurlijke orde wordt overal alleen om bijzondere redenen omgekeerd (vgl. Gen. 2: 4 Zach. 5: 9). Ook de hemel is niet gebleven zonder invloed van de zonde; die is zeer vaak rood en droevig (MATTHEUS. 16: 3), die kleedt zich zeer vaak in donkerheid en hult zich in een haar gewaad (Jer. 50: 3); om de trotsheid en de halsstarrigheid van de mensen te breken, wordt de hemel vaak als koper en de aarde als ijzer

(Lev. 26: 19 v. Deut. 11: 17; 28: 23), zodat het land zijn gewas niet geeft en alle moeite en arbeid verloren is.

De troon is blinkend wit en helder als jaspis ten teken van de heerlijkheid van de Rechter; hij is groot wegens de onuitsprekelijk grote majesteit van Hem, die erop zit. Dat is God, die hemel en aarde regeert; Hij is het, door wie alles leeft, zich beweegt en is; uit Wie, door Wie en tot Wie alle dingen zijn. Van Zijn aangezicht vluchten de aarde en de hemel weg, want de eerste hemel en de eerste aarde moeten vergaan en een nieuwe hemel en een nieuwe aarde moeten komen; het oude moet voorbijgaan en het moet alles nieuw worden. Dit is reeds voorspeld in het Oude Verbond: "U heeft voormaals de aarde gegrond en de hemelen zijn het werk van Uw handen. Die zullen vergaan, maar U zult staande blijven en zij allen zullen als een kleed verouden; U zult ze veranderen als een gewaad en zij zullen veranderd zijn. Maar U bent dezelfde en uw jaren zullen niet geëindigd worden. " Ook zegt de Heere Jezus: "Hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan. " Daarmee stemt ook overeen de getuigenis van de apostelen Petrus en Johannes. Met de laatste dag is het einde van de wereld daar. Al wat tot de tegenwoordige huishouding van de dingen behoort neemt een einde; alles zinkt in het niet, behalve hetgeen de Zoon door de Vader is overgegeven. Wel kunnen hemel en aarde niet vergaan, in zover zij door Gods scheppende hand zijn voortgebracht; maar alles is veranderd door en na de zondeval, die de wereld gemaakt heeft tot het toneel van menselijke en duivelse misdaden. Daarom is het aardrijk vervloekt en brengt het doornen en distels voort. Maar daarom moet zij ook vergaan. En de aarde niet alleen; ook de hemel is niet bevrijd gebleven van de gevolgen van de zonde. Ja, dat deze vaak boven ijzer wordt, zoals de aarde beneden koper en de grond weigert zijn gewas te geven, dat is een wrange vrucht van de zonde. En wat zegt de Schrift van de hemel daarboven? Dat er ook de engelen de heerlijkheid bezoedeld hebben door hun beginsel niet te bewaren; waarom dan ook de hemel niet rein voor God en het sterrenleger bevlekt in Zijn ogen genoemd wordt. Het laatste oordeel moet dan ook die hemel zuiveren.

12. En ik zag, terwijl nu ook de tweede opstanding plaats had (vs. 13), de doden, klein en groot (Hoofdstuk 11: 18; 13: 16), staande voor God; en de boeken, waarin de werken van ieder mens geschreven staan (Dan. 7: 10), werden geopend; en een ander boek werd geopend, a) dat van het leven is en de namen bevat van degenen, die verordineerd waren tot het eeuwige leven (Hoofdstuk 3: 5; 13: 8; 17: 8 En de doden werden geoordeeld uit hetgeen in de boeken geschreven was, b) naar hun werken, die daarin nauwkeurig waren opgetekend.

a) Exod. 32: 32 Ps. 69: 29 Openbaring 21: 27 b) Ps. 62: 13 Jer. 17: 10; 32: 19 MATTHEUS. 16: 27 Rom. 2: 6; 14: 12. 2 Kor. 5: 10 Gal. 6: 5 Openbaring 2: 23

"Oordelen" d. i. naar de oorspronkelijke betekenis van het woord schiften en scheiden en ten gevolge daarvan goed en kwaad openbaren en vergelden. De Heere heeft het reeds in de dagen van Zijn vlees gedaan en Hij zet het onophoudelijk voort, waar Hij verheerlijkt aan Gods rechterhand leeft. "Ik ben tot een oordeel in de wereld gekomen. " geheel Zijn geschiedenis is de opheldering van dat raadselachtige woord. Zoals de zon, juist door zich in haar volle glans te vertonen, het licht van de duisternis scheidt en deze als duisternis kenbaar maakt, niet anders Hij, die wij als het Licht van de wereld begroeten. Overal, waar Hij heentrad, splitste zich de mensheid als vanzelf in twee ongelijksoortige delen: kinderen van het licht aan de ene, van de duisternis aan de andere zijde. Hoe werden, naar het woord van de grijze Simeon, de gedachten van menig hart openbaar en wat er zondigs in de Kajafassen en Pilatussen en Herodessen en wat er beter in de Nikodemussen en Petrussen en Zacheüssen omging, hoe trad het door en voor Hem in het licht! Ja, dit was reeds in Zijn dagen het

oordeel, dat de mensen de duisternis liever hadden dan het licht en het haatten en zelfs niet konden geloven, omdat zij eer van elkaar namen, zonder hogere eer te zoeken. En wat een vergelding spelde zijn vreselijk "wee u", aan de schijnheilige Farizeeën, aan het onbekeerlijk Jeruzalem, aan de ongelovige wereld! Door die allen verworpen, wordt Hij door de Vader verhoogd, maar ook in dit opzicht wordt Zijn tweede leven aan Zijn eerste leven gelijk en geheel de Christus-regering, onuitputtelijk rijk aan eeuwig onschatbare zegen, zij mag tegelijk een voortdurend Godsgericht heten. Het tweesnijdend zwaard, dat uit de mond van de Koning der koningen uitgaat, tekent onophoudelijk een scherpe grenslijn tussen mensen en mensen. Die grenslijn tussen kinderen en vijanden van het koninkrijk van God wordt aan de andere zijde van het graf steeds verder en scherper getrokken, totdat zij afgrond en kloof is geworden. Reeds hier wordt het openbaar, zo vaak de blijde boodschap gebracht wordt, wat hoogmoed en wereldzin, maar ook wat behoefte en verlangen er schuilt in menig menselijk hart. Reeds hier is een rechtvaardige vergelding over allen, die met woord of daden verklaren: wij willen niet, dat deze over ons Koning zal zijn! U ervaart haar, kind van deze wereld, als uw schuldig geweten u toeroept, dat u het bloed van de Zoon van God heeft versmaad en zoveel u door de Heilige Geest overtuigd bent van zonde, ook dat is een oordeel van God, dat u door de ziel gegaan is! Hoe vreselijk die vergelding kan zijn, ook waar voortdurend het woord van de vergeving verkondigd wordt, u aanschouwt het, Christenen, in elke bezoeking van Boven, in de loop van de eeuwen over de moedwillige verwerpers van het woord van het kruis gebracht. Alle vijanden, die de Heere sinds achttien eeuwen geveld, alle verlosten, die Zijn hand met eer en vreugde gekroond heeft, zij staan reeds voor ons oog, als bewijzen voor de waarheid van het woord: "de Vader heeft Hem macht gegeven, om ook gericht te houden. " Maar nu, dat doorlopend het is een voorproef slechts van het jongste wereldgericht. "Ik zag voor de troon de doden, klein en groot", voor het nieuwe leven herrezen. Wat een toneel, dat voor zijn verrukte blikken zich opent! In onafzienbare rijen schaar zich de gedaagden voor de hoge zetel van de Rechters, die over aller lot zal beslissen. Daar staan zij, zonder onderscheid van al wat op aarde hen kenmerkte! Geen purper of kroon siert meer de monarchen van de mensheid; zij vinden zich naast de geringsten van de onderdanen. Geen rijkdom of eer kan de wereldling een afgezonderde plaats in die rijen bezorgen; hij schikt zich naast de schamelste discipel van de Heere. Dwingelanden en slachtoffers, vrijen en dienstbaren, ouders en kinderen, geleerden en ongeleerden, kinderen van de voorspoed en kwekelingen van de beproeving, ontslapenen uit de eerste en ontslapenen uit de laatste eeuw, Johannes ziet ze allen, in bonte mengeling, voor één Rechter verschenen. Laat het zinnebeeldige, laat het zelfs gebrekkige voorstelling wezen, wat predikt zij ons anders, dan een gelijkstelling, waarvan de wedergade nooit is gezien? Gelijkheid o, wij hebben de dagen beleefd, dat dit enkele woord, met de kreet van broederschap en vrijheid verenigd, duizende harten sneller deed kloppen en als een toverklank van Europa’s een streek tot aan de andere ruiste. Maar zijn er wel eenmaal jaren nodig geweest om te tonen dat de gedroomde gelijkheid alleen op de akker van de doden, maar niet in de wereld van de levenden bereikt en verwezenlijkt wordt? Zelfs hier, in het huis van het gebed, waar wij voor één God en Vader ons buigen en in één Heere komen roemen, hoe onmetelijk groot is het onderscheid tussen mensen en mensen! Waar de ene het gestoelte van de eer bestijgen mag, zit of staat de ander op een onaanzienlijke plaats en terwijl deze in dons of satijn is gedoken, is de ander in de pij van de behoefte of in de rouw van wees of weduwe gehuld. Verscheidenheid van gaven, verscheidenheid van talenten, verscheidenheid van inzicht, verscheidenheid van leiding tot in de gemeenschap van de Heere, verscheidenheid zelfs van groei, hetzij wij tot de tarwe of het onkruid op de grote akker behoren verscheidenheid van de verscheidenheden, alles verscheidenheid! Nee niet alles, want, zie hier haar grens- en eindpaal. Al die hoogten worden geslecht en al die diepten geëffend, waar wij voor dezelfde Koning verschijnen; al die talenten, hetzij dan vijf of twee of slechts één, zijn voor één Heere te verantwoorden; al die wegen lopen uit op één punt, waar

allen elkaar ontmoeten, de rechterstoel van Christus, de Heere. Wat naam en titel wij hier beneden ook droegen, onder de één naam van mensen en zondaren worden allen gedagvaard voor Hem. Denkt eraan, machtigen en groten der aarde, eens staat u daar, verloren onder die kleinen en geringen, die u hier zelfs met geen blik van uw ogen verwaardigd heeft! Reken erop, vergetenen en verachten, zó groot kan de schare niet zijn, dat er voor u, die hier levenslang heeft achtergestaan, geen plekje meer te vinden zou wezen! Hoe ver en lang ik mijn oog over deze schare laat weiden, ik ontdek geen enkele, die niet de Rechter op de wolken zal zien. Wat een gericht, waardoor in één punt van de tijd alle kloven gedempt worden, die hier tussen mensen en mensen bestonden! Een aardse vierschaar moge uit de aard van de zaak zich slechts uitstrekken tot enkele mensen en volken, deze zal ieder gespannen vinden, hetzij hij hier beneden de zengende keerkringslanden of de kille poolstreek bewoonde. Een aardse vierschaar durft enkele bozen niet oproepen, omdat zij te hoog zijn geplaatst, dan dat zelfs de arm van de wet hen in het openbaar kan bereiken: deze dwingt zelfs de machtigste werelddwingers om met gebogen hoofd te verschijnen voor Hem, die hoog is boven de hogen. Een aardse vierschaar kan het dulden, dat men in sommige gevallen zich door een ander vertegenwoordigen laat: voor deze moet men persoonlijk verschijnen, om zich in eigen naam te verantwoorden. Te verantwoorden en voor wat een Rechter! Ja, wèl is het een troostrijke leer, dat Hij, die daar op de troon zit dezelfde is, die als medelijdend Hogepriester bij de Vader voor zondaren spreekt. Immers, de majesteit van de Vader zelf, zij zou ons daar verpletterd doen neerzinken, zoals zij hier reeds onze blikken bedwelmt en moesten mensen ons richten maar welke menselijke arm zou, zonder te verdorren, kunnen grijpen naar de schaal van het gericht? Maar ook de Zoon des mensen in heerlijkheid ziedaar een Rechter, waarvoor die allen, de kleinen en de groten te gader, minder zijn dan niet en dan ijdelheid. Ach, vruchteloos zou één van hun zich voor Hem willen verbergen, want dezelfde blik, waarvoor hemel en aarde wegvluchten, houdt de aangeklaagde terug en overziet al die rijen en er wordt niet één van gemist. Vruchteloos zou men een schuilplaats van bergen en heuvelen vragen; want bergen en heuvelen zijn ook van de Heere en zij weigeren in een verbond met de weerspannige zondaar te treden. Vruchteloos eindelijk, zou men zich van die alomvattende op nog hoger vierschaar beroepen, want de arm van de Rechter, door alwetendheid bestuurd, is met alvermogen gewapend en de Vader zelf bekrachtigt het vonnis, door de Zoon van Zijn liefde geslagen. Zie, Hij komt op de wolken en aller oog zal Hem zien en tussen miljoenen kleinen en miljoenen groten van de aarde is er straks geen onderscheid meer, dan tussen veroordeelden voor en vrijgesprokenen door Hem! "De boeken werden geopend" zo beschrijft Johannes al verder en gebruikt een beeldspraak, waarvan wij bij enig nadenken even snel de schoonheid waarderen, als de juiste betekenis vatten. Vaker in de Schrift wordt ons de oneindige voorgesteld op de wijze van Oosterse rechters en koningen, met een gedenkboek voor Hem open geslagen, waarin de geschiedenis en de daden van de mensen vermeld zijn. Zulke gedenkschriften liggen er ook neer voor Hem, die de Vader zelf heeft geroepen, om over aller lot te beslissen. Van al wat de sterveling op aarde verrichtte u vergunt ons bij de beeldspraak te blijven wordt op de meest nauwkeurige wijze aantekening daarboven gehouden. Zie, ons levensboek, het is hier beneden vaak voor het oog van anderen met meer dan zeven zegels verzegeld. Wel verheft het geweten zich telkens, maar anderen horen het niet, of het ons een "wel u, u goede en getrouwe dienstknecht", of een "u slangen- en adderengebroedsels" in de oren doet klinken. Wel wordt reeds meteen na de dood een vergeldend vonnis over de bewoner van de aarde volvoerd en nog voordat zijn stof naar zijn laatste woning gedragen is, voelt de rijke brasser zich in de plaatsen van de pijniging, en Lazarus zich in Abrahams schoot. Maar dat oordeel, het is nog slechts voorlopig, het is louter persoonlijk, het wordt niet openbaar voor het oog van hemel en aarde, eer de aardse huishouding geheel ten einde is gespoed. Een eerste boek zij dan het boek van onze lotgevallen. Allen hebben wij, naast onze meer of min openlijk bekende een verborgen

levensgeschiedenis en op menige bladzijde mag het woord van de Heere ten opschrift staan: "wat Ik doe, weet u nu niet"! Waarom dat dierbaar pand mij ontnomen; waarom dat stil gebed van mijn jeugd nog niet verhoord in mijn ouderdom; waarom dat kruis op mijn schouders, die steen op mijn pad, die doorn in mijn vlees? Ik leef, zonder het antwoord te gissen; ik sterf, zonder het daarom te horen, maar de boeken worden geopend en in die dag heb ik niets meer te vragen. Het blijkt, die verborgen zuchten, zij waren daar allen geboekt; die stille tranen, zij zijn in Gods fles vergaderd; die wankele schreden op de weg van de beproeving, zij werden afgeteld, zoals de weg zelf door wijsheid en liefde gebaand werd. De sleutel van uw levensraadsel, beproefde discipel van Christus, hij is tussen de bladen van het gedenkboek verscholen, dat daar voor Gods aangezicht openvalt. Tot dusver heeft u geloofd, na deze zult u verstaan en de slotsom van ieders verschillend levensboek is één en dezelfde: "majesteit en heerlijkheid van God! " De boeken worden geopend ook het boek van onze daden, zo verborgen gepleegd, dat zij aan de bespieding ook van de scherpste blikken ontsnappen en dat de nacht zelf een tong zou moeten ontvangen, om te verhalen wat gruwelen in zijn schoot zijn begraven. Maar wat de nacht heeft verborgen, brengt die Dag aan het licht en het is als hebben de stenen stemmen gekregen, om wraak tegen de overtreders te roepen. Dat stille avonduur, waarin u bent heengesneld, lichtzinnig jongeling, zelfs door geen maan- of sterlicht beschenen, om te plukken van de verboden boom; die diepe eenzaamheid, man van bedrog, waarin het weefsel werd opgezet, waarvan uw hand alleen de draden en knopen geteld heeft; dat zorgvuldig overleg, huichelaar en geveinsde, waarmee u uw dekmantel zo lang heeft geplooid, totdat hij op een kleed van de ootmoed geleek het treedt daar in een licht, zevenmaal helderder dan de glans van de middagzon! Er zijn daden, zo lang geleden, dat wij ze uit ons geheugen, niet gebannen hebben, maar onwillekeurig verloren en het niet meer weten, wat een tijdgenoot ons van oude en overoude dagen verhaalt. Maar de geschiedenis van zestig uren en van zestig eeuwen geleden, zij staat daar geboekt met dezelfde ijzervaste nauwkeurigheid. Het lang gestorven verleden leeft daar als een onvergankelijk heden en wat ieder uur van iedere dag, van ieder jaar, van iedere eeuw is verricht en verzuimd, besproken en beraamd, het ligt daar alles naakt en geopend. Nog eens, er zijn daden, zo onbeduidend in schijn, dat wij haar aandenken schier als overtollige ballast voor het trouwst geheugen beschouwen. Maar de rubriek "kleinigheden" bestaat in die gedenkboeken niet en het geringste is er vereeuwigd, in rechtstreeks verband met het grootste, dat er uit voortgevloeid is. Die éne blik, maar die een vuur van boze begeerlijkheid in een onbewaakt gemoed heeft ontstoken; dat éne woord, maar dat als een giftige pijl een dodende wond ver buiten uw oog heeft geopend; die éne misstap van de jeugd, waarover u nu niet meer bloost, maar die anderen meesleepte en door anderen velen verdierf er is eigenlijk nog niets van voorbij. Het leeft, het bleef, het staat daar voor het oog van de Rechter, te samen met het penningkje van de weduwe en de beker koud water en de Nardusflesse van de liefde. Nog eens, de boeken worden geopend bovenal het boek van ons hart. Geen menselijk rechter kon over gedachten de staf van de veroordeling breken, maar de weegschaal van deze weeg geesten. Ons hart, was het in waarheid een tempel van de Heilige Geest, of een domein van de overste van de tegenwoordige wereld? Zat daar de liefde tot God, of zelfzucht en haat op de troon? Was het met diepe ootmoed vervuld, of zwol het van ijdele trots" Beslissende vragen en toch, wie, die zelfs ten aanzien van de meest vertrouwden vriend daarop in allen dele kan antwoorden? Maar de Heere komt en de geheimste schatkamers van de kleine wereld daarbinnen springen de een na de andere open. Stelt het u voor, dat in het boek, hier voor ons opengeslagen, de geschiedenis van uw geheimste overleggingen gedurende een enkelen dag was beschreven en wij lazen haar, hoorbaar voor allen, langzaam en duidelijk op wie zou van schaamte niet wegzinken? En nu, de geschiedenis, niet van één, maar van al de dagen van het leven, tot in haar fijnste schakeringen, geopenbaard zonder dat iets te bedekken, te verbloemen, te veranderen is. De hand op het hart, is het u wèl bij de voorstelling, dat ook uw boek wordt

geopend? Beslissende scheiding doet ons Johannes verwachten, als hij veelbetekenend schrijft: "een ander boek werd genomen, dat van het leven is. " U weet, wat door dit boek wordt bedoeld, waarop zo vaak in de Schrift wordt gezinspeeld. Voor het aangezicht van de Rechter is ook de naamrol van hen, die uitverkoren naar de raad en de voorkennis van God, door geloof en liefde innig met de Heere zijn verbonden. Ook dat boek wordt ontsloten, maar wie schetst mij nu het ontzettend onderscheid, dat de gelijkstelling van zo-even vervangt? O zalig ogenblik, verborgen dienaar van de Heere, als u de naam, die u hier vergeten dacht, hoort oplezen van die blinkende bladen! O vreselijk uur, kind van deze wereld, als u luistert en luistert en de ene naam na de ander hoort uitspreken, zonder dat nog bij de allerlaatste de beurt aan u is gekomen! Ach, nu wordt het openbaar, wat hier het geweten voorspelde, zonder dat u het immer geloofd heeft; uw naam hier op aarde vergood, is ook met de aarde vergaan! Niet in het levensboek, maar slechts in dat van het gericht stond hij opgeschreven en in dit Laatste doet ieder blad, iedere regel, iedere letter tegen u steeds luider aanklachten horen. Wat ontzettende schifting, die daar nu aanvangt in die onafzienbare rijen! Ter rechter- en ter linkerzijde vindt ieder de plaats, die zijn eeuwig lot hem voorspelt. Hier het liefelijk: "komt u, gezegenden, beërft het koninkrijk, u vóór de grondlegging van de wereld bereid". Daar het vreselijk: Ga weg van Mij, u vervloekten, in het eeuwige vuur, dat, oorspronkelijk niet u, maar "de duivel en zijn engelen bereid was. " Hier het hemelse Sion ontsloten, waar alle tranen van de ogen afzekert worden; daar de poel van vuur en sulfer, waarvan de gloed door alle tranen van wanhoop niet getemperd of uitgeblust wordt. Hier duizend jaren van zaligheid tot één dag te samen gesmolten; daar één dag van rampzaligheid tot een lengte van duizend jaren gerekt. En werden zulke duizendmaal duizend jaren nog slechts ten slotte door miljoenen anderen van eeuwige vreugde vervangen! Maar nee, al krimpt ons ook het hart van siddering bij deze woorden te samen, wij mogen in de buitenste duisternis geen lichtstraal voor uw ogen doen rijzen, of wij zouden vrezen een dwaallicht voor uw voet te ontsteken. Het jongst gericht, door Johannes getekend, is kennelijk het eindpunt van alles, wat tot de bedeling van de genade behoorde, na hetwelk iedereen in eeuwigheid blijft, wat hij in de tijd is geworden en wel op trapswijze voortgang in zijn sfeer, maar niet op overgang van woonstede mag hopen.

De boeken werden geopend. Er is bij God een boek op menselijke wijze gesproken, van Gods voorzienigheid wegens Zijn onveranderlijk besluit (Ps. 139: 16 Mal. 3: 16). Een boek, waarin allen, die in de Kerk zijn, zijn aangetekend (Ezech. 3: 5 Luk. 10: 20 Fil. 4: 3). Een boek van Gods alwetendheid, waarin alle gedachten, woorden en daden van de mensen zo duidelijk zijn, alsof zij in een boek opgetekend waren. Dit laatste boek wordt hier geopend en aan een ieder wordt daaruit getoond, wat hij gedaan en gelaten heeft. Zo werd ook het andere boek, waarin al de namen van de uitverkorenen opgeschreven zijn ten eeuwigen leven, geopend, en hun namen werden daaruit opgelezen en zij werden zo van de Heere Jezus voor de Zijnen, voor door Zijn bloed gekochten, in het openbaar beleden.

13. En om hier tenslotte nog op te merken, hoe het kwam, dat onder de doden in vs. 12 genoemd, allen zonder uitzondering zich bevonden, waar zij ook waren begraven de zee gaf de doden, die in haar waren, weer, toen de algemene opstanding plaats had en de dood en de hel gaven de doden, die in hen waren en zij werden geoordeeld een ieder naar zijn werken (2 Kor. 5: 10).

Alleen zij, die bij de aanval van Gog en Magog zijn gered van de heiligen en die tot de geliefde stad behoren (vs. 9) zijn nog in leven, terwijl de aanvallenden, wier getal was als het zand aan de zee, door het vuur van God uit de hemel verteerd zijn. Overigens heeft volgens vs. 6 de tweede dood geen macht, maar zij zijn degenen, die Christus bij Zijn terugkomst

worden tegemoet gevoerd in de lucht (1 Thess. 4: 7), als de aarde en de hemel verdwijnen en er voor deze geen plaats meer wordt gevonden. Komen deze nu nog niet in het oordeel, dan spreekt het vanzelf, waarom dit zich alleen uitstrekt tot de doden; onder deze bevinden zich echter niet alleen de door het vuur verteerden, die wij vroeger dachten, maar ook allen, die vroeger waren gestorven, van het begin van de wereld af en onder deze weer ook alle rechtvaardigen en vromen, die niet gekomen zijn tot de eerste opstanding, zoals zij, die in de tijd van het duizendjarig rijk gestorven zijn daar in deze tijd het vrij zijn van de dood zich alleen uitstrekt tot hen, die van het heirleger der heiligen zijn en tot de geliefde stad behoren, maar niet tevens van hen, die van uit dit centraalpunt van het rijk van God heersten. Daarbij blijft altijd mogelijk, dat bij het naderen van de legers van Gog en Magog velen van hen, die in nauwere vereniging behoren tot de eigenlijke gemeente, ook tot haar tot het heirleger van de heiligen vluchten en daardoor hun leven redden. Op deze let echter onze plaats niet nader, zij richt haar doel uitsluitend op de doden, die gered worden. Deze worden in hun geheel, vooral wat hun persoonlijkheid aangaat, geclassificeerd in groten en kleinen (vs. 12). Vervolgens worden zij (vs. 13) ook geclassificeerd naar hun lot, dat hun lijken worden gevonden of zij in de zee of in de aarde hun graf hebben, of dat zij in het geheel geen graf hebben gevonden, zodat zij slechts als de dood toebehorende in aanmerking komen, zij moeten allen voor de troon van Christus verschijnen en ontvangen van Hem hun oordeel. Men kan ook de onderscheiding van de doden van het 12de vers van die in het 13de zo opvatten, dat daar sprake is van de rechtvaardigen, die tot de opstanding tot het leven en hier van de goddelozen, die tot de opstanding tot het oordeel komen (Joh. 5: 29). Deze opvatting beveelt zich daardoor aan, dat daar naast de boeken, volgens welker inhoud het oordeel plaats heeft, nog van een ander boek wordt gesproken, dat dat van het leven is, terwijl hier alleen gesproken wordt van het geoordeeld worden van een ieder naar zijn werken. Bij de rechtvaardigen had een klassificatie plaats in groten en kleinen, dat niet alleen op uitwendige ouderdom, maar ook op de mate van inwendige ouderdom betrekking heeft. Bij de goddelozen daarentegen zou er sprake van zijn van de gedachte, dat noch de plaats noch de wijze van hun sterven hen beschermt tegen opstanding en oordeel al waren zij naar het uiterste van de zee gevlucht (Ps. 139: 7 vv.), al hadden zij zich met eigen hand aan de dood overgegeven, zij moeten evenzeer openbaar worden als zij, die op de gewone weg een prooi van de onderwereld of de hades zijn geworden. Keren wij nu tot de inhoud van het 12de vers terug, dan ziet Johannes dat boeken geopend worden. "Maar wie zal volgens het schrift in deze boeken bestaan, die alle werken in het bijzonder zal hebben gehouden? Worden slechts deze boeken geopend, dan zou wel niemand het zalige woord vernemen: "Komt in, u gezegenden van Mijn Vader! " Maar er wordt nog een ander boek geopend, dat van het leven is. Wat is dat voor een boek? Mij dunkt dat is het boek, dat het woord van het leven bevat: als de bekering, die het woord van God eist, het geloof, dat tot rechtvaardigheid wordt gerekend, de werken van heilige liefde, die getuigenissen van levend geloof, op iemands naam staan aangetekend, wiens overige werken hem zouden moeten veroordelen, dan staat zijn naam in het boek des levens geschreven en hij is gered zo niet, hij is geoordeeld!

14. En de dood en de hel, zowel het rijk van de doden alsook de macht, die hen in die toestand van de dood hadden gebracht, als niet behorend tot de wereld, zoals die in de beginne werd geschapen, maar eerst door de duivel en diens verleiding waren teweeggebracht (Rom. 5: 12), werden geworpen in de poel van vuur, daar waar hun bewerker en beheerser zich reeds bevond (vs. 10), om hem weer te geven wat zijn maaksel was (1 Kor. 15: 26, 57 vv.). Dit, deze poel van vuur (Hoofdstuk 19: 20, 20: 10 Re 19. 20), is de tweede dood (Hoofdstuk 2: 11. 20: 6).

De eerste dood is niets anders dan de ellendige en pijnlijke toestand, die de tweede dood voorgaat, die toestand, die die mensen naar lichaam en ziel treft, die onder de heerschappij van de zonde liggen. Deze eerste dood heeft als het ware twee landen, waarover zijn heerschappij zich uitstrekt. Het ene in de tijd vóór de scheiding van het lichaam en de ziel (Luk. 15: 32. 1 Joh. 3: 14, want die de zonde over zich in dit leven laten heersen, die liggen ook reeds hier in het geweld van de dood; het tweede dit, dat die zo de wereld verlaten, ook na deze tijd in de dood blijven, want zij varen in de vergaderplaats van de gestorven onreine zielen. De tweede dood is de aller ellendigste en rampzaligste toestand, die op de eerste volgt. Daarin komen zij, die door de oordelen van de eerste dood niet bewogen zijn, omdat zij van alle genade en barmhartigheid van God de hele eeuwigheid door zijn uitgesloten en uit het land en licht van de levenden als onreinen verstoten blijven.

15. En als iemand bij het oordeel niet gevonden werd geschreven in het boek des levens (vs. 12), die werd geworpen in de poel van vuur (Matth. 25: 41).

Met grote nadruk wordt de rede in vs. 14 en 15 driemalen (want de 2de helft van het 14de vers luidt volgens betere lezing: "dit is de tweede dood, de poel van vuur met de vermelding van de vuurzee besloten.

In vs. 14 wordt als het ware de definitieve hel ingericht; in vs. 15 ontvangt zij haar rampzalige bewoners.

Daar is dus de satan met al zijn knechten en waarvann aard zijne verblijfplaats is zegt ons het woord "vuurzee" verterende kwelling, welke niet ophoudt dag of nacht, maar in alle eeuwigheid voortgaat; voortdurend verteerd en toch niet opgeteerd worden. Gesloten buiten de wereld van de goddelijke levens- en liefdesgemeenschap, bezwijken zij voor het vuur van de toorn van God, dat in alle eeuwigheid brandt. De wereld van God mogen zij niet meer verderven en de wereld hun aangewezen, is hun kwelling, want er is een wereld van de dood, waar niets geschiedt en tevens van het brandende vuur, waar de daartoe veroordeelde niets kan dan zich te laten pijnigen, zonder te kunnen hopen dat zijn pijniging eindigen zal.

Van waar komen al die doden, die geoordeeld worden en veroordeeld? Niet uit de gewone zee; want daarin komen eveneens mensen om, die als rechtvaardigen hun leven hebben in God. Maar zij komen uit de "zee der volkeren", uit de boze, zondige wereld, waarin zij thuis behoorden. Deze "zee" was het toneel van de bloedigen kampstrijd tussen zelfzuchtigen; daar streed de een Kaïn tegen de anderen, zoals de ene golf zich over de andere stort; zij doodden elkaar en gingen zo in een vergeldende eeuwigheid. Ook in het Rijk van het licht zijn er die dood zijn degenen, die dit lot hebben ondergaan om het Woord van God en om de getuigenis, die zij hadden; maar deze worden hier niet geoordeeld. Ook de dood (de geestelijke dood) en de hel (de Hades, het dodenrijk) geven de doden, die in hen zijn. Hierdoor worden die goddelozen aangeduid, die op natuurlijke wijze gestorven zijn en het grootste aantal uitmaken. Ook de ware Kerk heeft er velen, die langs de natuurlijke weg in geloof ontslapen zijn. Zij hebben het beest niet aangebeden. Maar hun dood was geen dood zonder leven, daarom worden zij ook hier door de dood niet "gegeven; " (uitgeleverd); hun geest bevond zich niet in de "hel" (Hades), maar in het Paradijs. De beslissende smart vervangt de voorlopige. De veroordeelden gaan uit de eerste dood (die van geestelijke ellende) en het dodenrijk (de Hades) over in de "poel van vuur", die "de tweede dood" is. De eerste dood trouwens heeft drie plaatsen: de geestelijk doden, onbekeerden, de zondaars op deze aarde, die hier onder het geweld van de dood waren, omdat zij de zonde over zich lieten heersen. Aan deze toestand wordt door het natuurlijk sterven de dood van het lichaam een einde

gemaakt. De verzamelplaats van de afgescheiden, onrein geesten, ook Hades genoemd, de "tweede dood. " Het is een hoogst ellendige, allertreurigste toestand, op de eerste dood volgende; op de jongste dag worden zij er in "geworpen", die "door de dood en de hel" zijn "gegeven. " Deze rampzalige plaats is de "poel van vuur". Heere Jezus! Behoed ons tegen die rampzaligheid. Bij u alleen is behoudenis ook tegen de smarten van de eeuwigheid! Zo ontvangt dan de hel haar rampzalige bewoners! In dit en het vorige vers wordt tot driemalen toe melding gemaakt van deze verschrikkelijke poel van vuur. Ontzettende nadruk! Dat is de vervulling van het woord van de Heere: "als iemand in Mij niet blijft, die is buitengeworpen, zoals de rank en is verdord; en men vergadert haar en men werpt ze in het vuur en zij worden verbrand". Treurig, akelig lot! Wie denkt er niet aan met ontzetting? Hoort, hem is het beschoren, wiens. weg niets is dan ijdelheid en die zich zelf door dwalen hoogmoed vleit. Maar bekoorlijk is het uitzicht van hem, die in het geloof door Christus hopen mag: na de dood is het leven mij bereid; God neemt mij op in Zijn heerlijkheid!

De dood is de laatste vijand, de hel is hier het graf, de bewaarplaats van de doden. Van die beiden zijn de uitverkorenen na hun opstanding voor eeuwig verlost; maar de dood en de hel zullen over de verdoemden blijven. De tweede dood, die niet een scheiding van ziel en lichaam is, maar een hele afscheiding van God en een blijven onder en vervuld worden met de toorn van God, zal in de poel van vuur zijn, omdat zij is op de verdoemden, die daar zijn. Het graf zal ook daar zijn, omdat de verdoemden in de afgrond en zo onder de aarde zullen zijn, zoals een begraven dode onder de aarde is. Dood en hel moeten niet op zichzelf genomen worden, die zullen niet gepijnigd worden, dat staat er van de dood en de hel niet, maar zij moeten gevoegd worden bij hun onderdanen, die allen goddelozen en verdoemden zijn, die Christus niet hebben tot hun Borg, wier namen niet geschreven zijn in het boek des levens, die zullen in de poel van vuur geworpen en eeuwig gepijnigd worden.

HOOFDSTUK 21

HET ZEVENDE GEZICHT VAN HET NIEUWE JERUZALEM

II. Vs. 1-Hoofdst. 22: 5. In tegenstelling tot de eeuwige verdoemenis, die toegedeeld is in Hoofdstuk 19: 20 ten eerste aan de antichrist en de valse profeet, vervolgens in Hoofdstuk 20: 10 vv. aan de duivelen, die mensen, die niet in het boek des levens bij het laatste oordeel worden gevonden, volgt nu de voorstelling van de nieuwe wereld, of van de zalige staat van zaken, die God vanaf het begin aan met de oprichting van Zijn rijk in de wereld op het oog heeft gehad, terwijl de hele vorige geschiedenis van dit rijk moest dienen om dit teweeg te brengen. Johannes ziet de toestand van het volkomen leven, dat nooit eindigt, dat zich verliest in de onkenbare diepte van de eeuwigheid, onder het beeld van een nieuw Jeruzalem, dat op de nieuwe aarde onder een nieuwe hemel neerdaalt. Dit nieuwe Jeruzalem is niet zozeer de stad van het volk van God in de zin van een plaats, waarin dit woont en wandelt, het is integendeel de toestand van het volk van God zelf in zijn beide delen, want de ringmuur met de poorten vormt Israël in zijn eeuwig blijvende betekenis voor het koninkrijk van de hemelen en de daardoor ingesloten eigenlijke stad is de Kerk die uit de heidenen vergaderd is. Het moet dus niet worden beschouwd als een bewoond punt op de nieuwe aarde, maar als de hele nieuwe mensheid op aarde, in één brandpunt samengenomen, en in een bovenzinnelijk beeld voorgesteld, waarin zich het verlossingsplan van God in volkomenheid vertoont.

EPISTEL OP DE DAG VAN DE KERKINWIJDING "Lu 19: 1"

1. En a) ik zag in een volgend gezicht, dat het laatste was, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, die reeds in Jes. 65: 17 beloofd zijn (2 Petr. 3: 13); want de eerste hemel en de eerste aarde, die in die tijd van de tegenwoordige loop van de wereld bestaat, was voorbijgegaan bij de voortgang in Hoofdst 20: 9en 11 genoemd (2 Petr. 3: 10)en de zee was niet meer.

a) Jes. 66: 22

Na het laatste oordeel is de zalige staat van zaken teweeg gebracht, die God vanaf het begin heeft bedoeld, terwijl de vroegere geschiedenis slechts ten doel had dezen te verwezenlijken. Deze staat van het volkomen leven, dat nooit eindigt, dat zich in de onzichtbare verten van de eeuwigheid verliest, ziet Johannes in de volgende geschiedenissen, de laatste, die hij heeft ontvangen.

Evenals in Hoofdstuk 20: 15 werd gemeld, waar zij zijn heengegaan, die niet gevonden werden in het boek des levens, volgt nu waarheen zij gaan, die in dat boek geschreven zijn (vgl. vs. 27).

Het vuur, waarvoor de oude wereld gespaard wordt (2 Petr. 3: 7), brandt reeds verborgen in haar, evenals ook reeds in de harten van de goddelozen de gloed van de hel brandt, alleen is de brand nog niet openbaar geworden. Is echter de dag daar, dan barst hij te voorschijn, van boven en beneden en lost dit gebouw van de wereld tot in zijn grondbestanddelen op. Er wordt niet gezegd, dat de aarde dan vernietigd, in het niet terugzinken zal, maar wel, dat zij tot in haar diepste diepten door vuur doorgloeid, met alles, wat in en op haar is, opgelost en in een zee van vuur zal worden veranderd, evenals het metaal in een oven tot een gloeiende massa versmelt. Die ondergang van de wereld door het vuur wordt echter tevens het middel tot vernieuwing en versiering van de wereld. Dat is de algemene grondwet in het rijk van God; het nieuwe leven komt alleen uit de dood van het oude voort. Even als het bij iedere

Christen eerst moet komen tot het ten ondergaan van de oude mens van de zonde, zo de nieuwe geestelijke mens, de mens naar Gods evenbeeld zal opstaan; evenals ons aardse lichaam eerst moet vergaan om verheerlijkt te worden, zo moet ook het vaderland, waarin wij wonen, de aarde, die in onze afval ook is ingetrokken en om van onze zonden wil aan de ijdelheid onderworpen is, eerst worden opgelost en doorgloeid; evenals het goud in de smeltkroes gereinigd en gesmolten moet worden, om als het ware opnieuw op te staan uit de dood, ten einde tot een heerlijke schouwplaats van het voltooide Godsrijk te worden.

Hemel en aarde moeten bestaan totdat de Schrift in al haar delen door de werking van Jezus en van Zijn Geest in leven en werkelijkheid veranderd zal zijn (Matth. 5: 19 vv. ; 24: 35 Mt 5. 19). Als zo het goddelijk Woord zal zijn ingeleid in de sfeer van het menselijk leven, die er vanaf het begin voor bestemd was, zullen hemel en aarde vergaan, de mensheid is nieuw geworden en heeft een kleed nodig, dat met haar vernieuwing overeenstemt, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waarop ongerechtigheid voor altijd terzijde is geplaatst.

Onder de hemel, die met de nieuwe aarde vernieuwd wordt, kan natuurlijk niet het reeds volmaakte gebied van het universum (want het volkomene heeft geen vernieuwing meer nodig) zijn verstaan, maar alleen de hemel, die tot de aarde behoort, het met haar samenhangende zonnensysteem en de daardoor bepaalde atmosferische omtrek van de aarde. Met het verband van die beide blijkt de noodzakelijkheid van de gelijktijdige vernieuwing; zonder de vernieuwing van de hemel was de vernieuwing van de aarde niet mogelijk.

De eerste aarde was gevormd uit de vloeibare, waterachtige chaos (Gen. 1: 2), de tweede moet geboren worden uit het vuur van de wereldbrand. Was nu in de eerste vorming de zee achtergebleven als overblijfsel van de vloed, die uit de watermassa was afgezonderd, in de tweede kan zo’n residium van een vloed niet zijn, omdat de nieuwe aarde uit vuur wordt geboren. Bij de uitdrukking "en de zee was niet meer" is dus niet in de eerste plaats op de zee van volken (Hoofdstuk 17: 15) het oog gevestigd. Wel ligt daarin onmiddellijk, dat ook zo’n ongeorganiseerde volken-zee in de nieuwe schepping niet meer zal kunnen voorkomen. Want is het water niet meer de grondstof, dan is de nieuwe wereld niet meer een wereld van gistende ontwikkeling van de allengs wordende formaties uit vormloze stoffen; integendeel wordt uit het vuur de vaste kristallijne vorm als gereed en onvergankelijk geboren. De natuur moet echter overeenkomen met de personen en het wezen, waarvoor zij als schouwplaats en orgaan dient. Een kristallijnen-natuur kan alleen voor zodanige wezens tot orgaan dienen, waarbij een ontwikkeling niet meer voorkomt, ten minste geen ontwikkeling door vijandschap tegen God en dood heen, maar waarbij voortdurende, constante gelijkmatige, rustige levensontvouwing de enige ontwikkeling vormt. Met een uit water geborene plant, die ontkiemt, opgroeit, bevrucht wordt en sterft, komt de mens in het vlees overeen, de mens op zijn eerste trap, waarop zondenval en dood mogelijk waren en werkelijkheid werden; overeenkomstig met het uit vuur geboren, voor eeuwig bestaande, onverwoestbare kristal stemt overeen de verheerlijkte natuur van de geestelijke mensen, die niet trouwen noch ten huwelijk geven, maar de engelen zoals zijn ook daarin, dat zij niet meer kunnen zondigen.

Even zeker als vlees en bloed niet kunnen ingaan in het rijk van God, even zeker als de mens, voordat hij een lid van dit rijk wordt, veranderd en verheerlijkt moet worden, even zeker zal ook de aarde, voordat het voltooide rijk van God op haar openbaar wordt, van haar materialiteit en vergankelijkheid bevrijd en tot een onstoffelijk geestelijk gebied veranderd worden.

Ontzettend gaat ons bij het sterven ons scheiden van de aarde door merg en been; wij gevoelen, dat de aarde ons land is en wij voor onze aardse natuur georganiseerd zijn. Voor hetgeen op aarde is, hebben wij zin en hart, haar openbaringen en levensvormen, haar wetten en inrichtingen verstaan wij. Zelfs ons denken, onze logica, onze fantasie, ons voorstellingsvermogen, onze taal, ons gevoelen, ons liefhebben is op haar gericht en zij is weer de stof van onze taal en gedachten, onze hemelladder. Gescheiden van deze aarde, is ons voortduren er voor ons problematisch, wij kunnen ons geen voorstelling daarvan maken. Dat alles moeten wij voelen, of wij willen of niet; wij moeten zelfs in de hemel, die onze aarde niet is, naar dit ons land verlangen. Pas als aan dit verlangen voldaan is, zal het ons wel zijn en de aarde en alle schepselen op haar zullen met ons leven, en volkomen genot hebben.

Bij de vernieuwing van de aarde kunnen wij niet aan een trapsgewijze ontwikkeling gedurende jaarduizenden denken, maar wel aan een verandering van onze aardbol, die plotseling op het machtwoord van de Goddelijke Schepper volgen zal. Petrus voorspelt in zijn tweeden brief uitvoerig een verandering van de hemel of van de hemelse lichamen en van de aarde door vuur (2 Petr. 3: 4-13). Deze verandering zal geen vernietiging van de oude aarde, maar een verheerlijking zijn. Zoals wij uit het onderzoek van de vroegere scheppingen van de aarde weten, dat zij een reeks van ontwikkelingstrappen doorlopen heeft, waardoor altijd een nieuwe rij van volkomener wezens de plaats van meer onvolkomene innam, zo zal onze planeet ook aan het einde van onze tijdloop een verheerlijking ondervinden en een herschepping deelachtig worden, die door haar volkomenheid aan het luisterrijk verheerlijkte lichaam van de mensen beantwoorden zal. Het staat vast, dat hier van een verheven omschepping van de aarde sprake is. De Ziener zegt: "de eerste hemel en de eerste aarde zijn voorbijgegaan en de zee was niet meer. " Hier treft men geen beeldspraak aan, maar heeft men de woorden in eigenlijke zin op te vatten, zo-evenwel, dat onder het vergaan van de aarde geen vernietiging, maar een vernieuwing te verstaan is. Mozes beschrijft ons bij de aanvang van de Bijbel de inrichting van de aarde tot een woonplaats voor mensen, na haar chaotische toestand, waarinn zij door een vroegere omwenteling gekomen was. De zondvloed heeft 1600 jaren later een grote verandering op haar teweeg gebracht. Nu staat haar eenmaal een omschepping te wachten, waardoor de zee verdwijnt. Wie kan zich zo iets voorstellen? Wanneer de zee niet meer is, dan hebben vele miljoenen zonen van Adam meer plaats op aarde. Door de vernieuwing van de hemel en van de aarde wordt de Engelenwereld met de mensenwereld als één familie van dezelfde Vaders in de hemel met elkaar verbonden, omdat dan hemel en aarde voor Engelen en verheerlijkte mensen beiden toegankelijk zijn. God de almachtige Vader, zal nieuwe scheppingen in Zijn geestenwerelden en planetenwerelden tot stand brengen en ook onze aardbol zal op de aanstaande scheppingsmorgen als een paradijs uit de hand van de Almachtige te voorschijn komen, van welks heerlijkheid wij geen denkbeeld hebben. Want wat het oog niet heeft gezien en geen oor gehoord en wat in geen mensen hart is opgeklommen, heeft God bereid voor degenen, die Hem liefhebben.

Hemel en aarde worden "nieuw", nieuw en heerlijk; dermate, dat zoals Jesaja het uitdrukt, de vorige dingen niet meer gedacht worden. Dan zal op aarde de wolf met het lam verkeren en de luipaard bij de geitebok neerliggen; met één woord: het tafereel zich verwezenlijken, door de stift van de zo-even genoemde Profeet ontworpen. Petrus spreekt insgelijks van "een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont. " Zonde en verderf zijn op aarde uitgegaan van de kinderen van de mensen en hebben zich over de hele schepping verspreid: de Heere Jezus is van de hemel neergedaald, opdat de zondaren in Hem nieuwe mensen worden zouden, geschapen naar Gods beeld en bij wie "het oude voorbijgegaan en alles nieuw geworden" was. De Kerk voedt nu haar kinderen op tot bewoners van de nieuwe aarde en tot burgers van het nieuw Jeruzalem. Maar van de wedergeboren mensheid gaat nu ook een

nieuwe geboorte over de hele schepping uit. Daarom zucht het schepsel, met opgestoken hoofd verwachtend de openbaring van de kinderen van God. Daarom is die herstelling aller dingen niet alleen voor de kinderen van God, maar ook voor andere wezens een stof van heilige verwachting, omdat zij allen uitzien naar de vervulling van dat woord: "het is alles nieuw geworden. " Dan "zal de zee niet meer zijn"; namelijk die zee van de volkeren, waarvan de Profeet zegt: "de goddelozen zijn als een voortgedreven zee; want die kan niet rusten, en haar wateren werpen slijk en modder op. " Met andere woorden: de Kaïns-geest van haat, nijd, toorn en moord is van de aarde verdwenen. Elk die niet geschreven is in het boek des levens, is geworpen in de poel van vuur. Daarom hebben de godvruchtigen ook geen reden meer tot angst of klacht over de goddelozen op de wereld, want deze zijn voor eeuwig gebonden. "Geen zee meer. " Dat woord doet een nieuw denkbeeld in de peinzende geest opkomen en wel een strelende en verkwikkende gedachte; zij zal de natiën niet langer tot een graf verstrekken. Wat is de zee nu? Het grote kerkhof van de wereld. Hoe menige familie telt bloedverwanten, die sluimeren in haar schoot. Bij gemis van een lijkklok verheffen de golven dagelijks, bij wijze van uitvaartviering, haar klaaggeluid over zo velen, die, zonder in het bekende plankenhuis besloten te zijn, in de diepten verzinken. Het klamme zeewier ontwikkelt de schoonste lichaamsvormen; en onlangs nog levenslustig kloppende harten bewegen zich niet alleen op- en neerwaarts met het rijzen en dalen van de golfbeweging, maar hele scheepsbemanningen slapen in die slaap van de haar schoot, die geen ontwaking kent; en zelfs de pijnboomwouden, die aan haar steile oevers hier en daar hun kruinen opsteken, schijnen mij toe, met het onafgebroken doodslied in te stemmen, door de golven aangeheven over miljoenen gestorvenen. Van deze bazuin en dit geluid sprekende, zegt:

Wat rijkdom onberekenbaar Weerschittert ginds beneden in uw schoot, Wat puikkerbonk’len, wat trezoren gouds berusten daar, Eens overkosbre vracht van menig koningsvloot. Bewaak uw rijken buit, o woest en zwelgziek meer! Geen schepsel vraagt die schatten weer.

Maar de uitgeblevenen, de vreugd van hart en huis, Wier plaats aan dis en haard nog ledig bleef zo lang en treurig peinzen wekte, ook onder feestgedruis; Wier naam in de avondbee geslaakt werd droef en bang. Spoel over zinkend land en gruis van steden heen, Maar u die schat te laten? neen.

Een dierbaar echtvriend werd bedolven in uw diep, De donkre baren overschuimden het heldenhoofd; Een blonde knaap verdween, die om zijn oudren riep; Maar eenmaal klinkt de stem, die het stormrumoer verdooft; Zij spreekt beslist gebiedt: (wie kan haar tegenstaan?) Geef weer uw doden, oceaan!

En dan zal er geen zee meer zijn, als kerkhof en begraafplaats van de natiën van de aarde.

Ter nauwernood zouden wij ons kunnen verblijden bij de gedachte, om de heerlijke oude oceaan te missen; de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde doen er zich niet schoner om voor aan onze verbeelding, als er, in de letterlijke zin, geen grote en wijde oceaan zal wezen met zijn schuimende golven en met schelpen bestrooide stranden. Moeten wij de tekst niet liever beschouwen als een zinnebeeld, gekleurd met het vooroordeel, waarmee het oosters gemoed gewoonlijk van oudsher de zee placht te beschouwen? Het zou echt treurig zijn, ons een werkelijk fysieke wereld voor te stellen zonder zee; het zou de ijzeren ring zijn zonder de saffier, die er waarde aan verleent. Hierin moet een geestelijke betekenis opgesloten liggen. In de nieuwe bedeling zal er geen scheiding zijn; de zee scheidt de volkeren en houdt mensen aan elkaar. Voor Johannes op Patmos waren de diepe wateren als gevangenismuren, hem van zijn broeders en van zijn werk afsluitend; zulke belemmeringen zullen er in de toekomende

wereld niet bestaan. Legioenen van bruisende golven rollen er tussen ons en menige bloedverwant, die wij heden avond in de gebede gedenken, maar in de wereld van het licht, waarheen wij gaan, zal er onafgebroken gemeenschap zijn van het hele verloste huisgezin. In deze zin zal er geen zee meer wezen. De zee is een zinnebeeld van verandering; met haar eb en vloed, haar effen gladheid en bergenhoge golven, haar zacht gemurmel en woeste onstuimigheid is nooit lang achter elkaar dezelfde. Slavin van de wufte winden en de wisselende maan is haar ongestadigheid tot een spreekwoord geworden. In deze staat van de sterfelijkheid hebben wij er hier reeds te veel van; de aarde alleen is gestadig in haar ongestadigheid, maar in de hemel zal iedere droevige verandering onbekend zijn en daarmee ook iedere vrees voor storm, waardoor onze hoop schipbreuk zou kunnen lijden en onze vreugde wegzinken. De zee van glas schittert met een heerlijkheid, door geen golf gebroken. Geen stormwind huilt langs de vreedzame stranden van het paradijs. Eerlang zullen wij dat heerlijke land bereiken, waar scheiding en verandering en storm een einde zullen nemen. Jezus zal ons daarheen voeren. Zijn wij in Hem of niet? Ziedaar de grote vraag.

Enigen menen hieruit, dat de zee door het vuur verteerd en uitgedroogd zal worden, zodat daar geen gebruik meer van zijn zal. Maar dat de hemel en de aarde vernieuwd en verheerlijkt zullen worden en dat het een algemene woonplaats van de heilige engelen en zalige mensen altijd blijven zal, zoals ook nu de engelen soms op de aarde verschijnen, hoewel de hemel hun eigenlijke woonplaats is; maar dit voelen is onzeker.

De hemel en de aarde van de vloek verlost zijnde, zullen in de volmaakten staat hersteld worden, waarin zij door God in het begin geschapen waren; immers niet minder en misschien heerlijker en de zee als nu niet meer nodig, omdat de aarde door mensen niet bewoond zal worden, zal niet meer zijn.

Men mag hier van de letterlijke betekenis niet afgaan tot zinspelende verklaringen. Hier gaat toch een doorluchtige beschrijving vooraf aan het laatste oordeel en de verdoemenis van de goddelozen. Hetgeen hier volgt, heeft ook zijn waarheid eerst in de hemelse werkelijkheid op het einde van deze wereld. De Openbaring dient nergens anders in te eindigen dan in het einde van de wereld en die uitersten wens van de godvruchtigen.

De uitwendige en vleselijke huishouding, die door de Roomse valse profeten was ingevoerd, begon te vergaan met de hervorming van de Kerk; maar dat goddelijk werk werd niet ten einde gebracht, maar zal volbracht worden, als het rijk van het beest volkomen vernietigd zal worden, als de Kerk, wanneer de heiligen met Christus op een troon zitten, zich vertonen zal in al haar schoonheid en heerlijkheid en de gedaante van hemel en aarde nieuw zal schijnen, de oude hemel en aarde vernietigd zijnde (Jes. 24: 23 Hagg. 2: 3 Jes. 65: 17). Dat er nu wordt bijgevoegd, dat de zee niet meer was op deze nieuwe aarde, betekent, dat de barbaarse volken, die lang in het heidendom of in de dwalingen van de valse godsdienst hadden gezeten, in deze nieuwe wereld het Christelijke geloof zouden aannemen.

2. En ik, Johannes zag de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, waarvan in Hoofdstuk 3: 12 gesproken werd, neerdalend van God uit de hemel Re 21: 10, toebereid als een bruid, die voor haar man versierd is.

Heeft Johannes in het eerste vers de nieuwe orde van zaken in het algemeen aangewezen, in het tweede gaat hij nu over tot het bijzonder op de voorgrond staande middelpunt ervan. Wat hij daar ziet, overtreft zozeer alles wat tot hiertoe was, dat men het voor een droom of een verhaal zou kunnen houden; daarom zegt Johannes met een bijzondere nadruk: "Ik, Johannes,

de u welbekende, wiens persoonlijkheid u borg is voor de waarheid van zijn mededeling, heb dit gezien. "

Het is het middelpunt, het sieraad en de schoonheid van de nieuwe wereld, wat hier door Johannes wordt gezien en geschilderd. Op de oude aarde daalt namelijk de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem neer. Het zou toch al te vreemd zijn, als de nieuwe aarde wel een heilige stad had gehad, maar de nieuwe zonder een zodanige bleef. Dat zij Jeruzalem heet, spreekt vanzelf; de apostel noemt het echter een nieuw Jeruzalem. Waarom een nieuw? Daarom, omdat voor de nieuwe aarde het oude Jeruzalem niet meer zou passen. Ook het Jeruzalem van de duizend jaren niet, dat nog tot de oude wereldorde behoorde, alhoewel het een stad was van een verheerlijkte gemeente. Maar waarom daalt het neer van de hemel? Wij weten geen ander antwoord dan: omdat het niet paste, dat de heilige stad met haar verheerlijkte burgerij aan het gericht door het vuur werd overgegeven, was zij van te voren met de heilige gemeente in de hemel opgenomen en komt nu van daar weer als hemelse gave, als kroon, die God de nieuwe aarde opzet; maar niet in haar vorige gedaante, maar door God zelf vernieuwd en zo heerlijk toebereid als een bruid, die voor haar man versierd is. Dat is de indruk, die de stad in haar heerlijkheid op de ziener maakt niet alsof nu pas sprake was van het vieren van de bruiloft; van deze en het sieraad ervan was reeds in Hoofdstuk 19: 17 v. sprake. Hier moet alleen worden gezegd, hoe heerlijk de stad versierd was, want wat heilig is, is nu ook heerlijk; de gemeente zowel als de stad, die zij bewoont.

Een drievoudig Jeruzalem wordt in het Nieuwe Testament gevonden; ten eerste het hemelse (Hebr. 12: 22), of het Jeruzalem, dat boven is (Gal. 4: 26), de hemelse gemeente van rechtvaardigen; vervolgens een Jeruzalem hier beneden, in deze tijd (Hoofdstuk 14: 1; 20: 9), eindelijk het nieuwe Jeruzalem op de verheerlijkte aarde, bij welks intreden de beide eerste ophouden, dat met het eerste het hemelse karakter gemeen heeft, met het tweede de zetel op de aarde. Het neerdalen van dit nieuwe Jeruzalem van de hemel vormt de tegenhanger tot het uittreden van de goddelozen uit de voorlopige toestand van rampzaligheid in de definitieve, hun geworpen zijn in de poel van vuur (Hoofdstuk 20: 13 vv.). Tevens heeft een bepaalde correspondentie plaats door het "er kwam vuur neer van God uit de hemel en heeft hen verslonden (Hoofdstuk 20: 9)" dat neerdalen van het vuur uit de hemel van God baant voor dit neerdalen van de heilige stad die baan en is de noodzakelijke voorwaarde.

Was het duizendjarig rijk de tijd van het bruiloftsmaal, dan is de bruid nu in huis gevoerd; daarom ziet Johannes het nieuwe Jeruzalem van God uit de hemel neerdalen als de bruid, die voor haar man versierd is.

De hele beschrijving van de stad is leenspreukig, waarom haar neerdalen niet als plaatselijk behoeft te worden opgevat. Vooral omdat er geen gewag gemaakt wordt van de aarde, als waarop zij neerdaalde, maar alleen onbepaald gezegd wordt, dat zij neerdaalde, te weten in de middenlucht, opdat Johannes ze zien en beschouwen zou, die hierom (vs. 10) op een grote en hoge berg moest klimmen, of liever niet dat ze neerdaalde, maar "neerdalend" verscheen. Worden God en de hemel samengevoegd, dat doet zien hoe zij door niemand van de hemellingen, maar door God zelf gebouwd is en wel niet in zo verre Hij op aarde in het midden van de Zijnen in genade woont, maar voor zo verre Hij in de hemel heerlijk hof houdt.

Onder het nieuw Jeruzalem verstaat men de Kerk van Christus, die in de laatste tijd veel volmaakter in de wereld zal worden gezien, dan in de tijd, die verlopen is tussen Constantijn en Justinianus. Zij wordt een stad genoemd, omdat zij, in deze tijd voornamelijk een

overgrote vergadering van mensen zal uitmaken, die door gemeenschap van werken en gebed zullen verbonden zijn (Jes. 66: 14). Zij wordt heilig genoemd, omdat zij uit heiligen zal bestaan, die de besnijdenis van het hart ontvangen, die zonder handen geschiedt (Jes. 52: 1; 60: 21). Zij wordt Jeruzalem geheten, omdat zij het waar en levend tegenbeeld is van het Oud Jeruzalem (Ps. 48: 1; 125: 1; 132: 13), dus een grote stad is, zeer heerlijk versierd en op bergen gebouwd een stad, door God bemind en geliefd, waarop alle stammen van Israël een gemeenschappelijk recht hadden, waarvan de registers en geslachtsrekeningen van alle stammen bewaard waren, waarin God Zijn heiligdom had, waar Hij op plechtige wijze gevierd werd en Zijn Godspraken gaf. Zij wordt nieuw d. i. geestelijk Jeruzalem genoemd, omdat zij al de eigenschappen en voorrechten van het Oud Jeruzalem geestelijker wijze zou vertonen en welks merkteken zou zijn uit de hemel neer te dalen, omdat het een hemelse stad zou zijn, door God zelf ontworpen en gebouwd en door Zijn Geest gesticht, niet naar de wetten van de mensen, maar van God en die bestuurd zou worden niet naar de inzettingen van mensen, maar van God zelf, ik wil zeggen, van Gods Zoon zelf. Dit was die wel bereide en versierde bruid, aan wie Christus door trouwverbond Zijn liefde verpand had, "een stad van goddelijk werk", zoals Tertullianus haar noemt en schildert in zijn boek van "de hoop van de gelovigen. "

3. En ik hoorde een grote stem uit de hemel, niet van de troon in Hoofdstuk 20: 11 die toch met het gezicht van het wereldgericht reeds voor mijn ogen verdwenen was, maar van de troon in Hoofdstuk 4: 2, die God zelf toebehoorde (Hoofdstuk 16: 1 en 17). Deze herinnerde mij aan de voorspellingen van het profetisch woord, die nu tot haar hele vervulling kwamen (Lev. 26: 11 vv. Ezech. 37: 26 v.), zeggende: a) "Zie deze stad, het nieuwe, Jeruzalem is de vanaf het begin beloofde en met het hele vroegere wereldbestuur bedoelde tabernakel van God, die is bij de mensen. En Hij, de Heere God, die daar Zijn zetel heeft en van daar overal heen met de mensen verkeert, zal bij hen wonen en zij zullen Zijn volk zijn en God zelf zal nu volkomen hun Emmanuël (Jes. 7: 14), de God bij hen en hun God zijn.

a) Ezech. 43: 7

4. a) En, zo ging de stem voort, om ook de vervulling van de beloften in Jes. 25: 8 en 65: 19 te doen voelen: "God zal alle tranen van hun ogen afwissen en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn; want de eerste dingen zijn weggegaan.

a) Openb. 7: 17

Het "ziet" (vs. 3) wijst op het nieuwe Jeruzalem. Dat is niet slechts een tabernakel van God bij de mensen, maar de tabernakel, de bekende tabernakel van God, de hemelse, waarachtige, waarvan de aardse, de tabernakel van Israël, vooral het allerheilige ervan slechts schaduw was. Beiden komen dan ook op opmerkelijke wijze met elkaar overeen; de kubusvorm van het allerheilige Ex 26: 35 wijst op de stad, wier lengte, breedte en hoogte gelijk zijn (vs. 16). De met goud overtrokken verbondskist en de gouden verzoendeksel er overheen (Exod. 25: 10 vv.), op de stad van God gebouwd, die de zetel van de heiligheid en heerlijkheid van God zal zijn (vs. 18 en 23), de cherubim boven de ark des verbonds op de wacht van engelen boven de poorten van het nieuwe Jeruzalem (vs. 12), de met 12 edelstenen versierde borstlap van de hogepriester (Exod. 28: 15 vv.) op de 12 fundamenten van de stad, uit edelgesteenten bestaande (vs. 19) enz. Deze tabernakel van God in de hemel, waarvann die in Israël slechts een afbeelding was, is nu op aarde bij en met de mensen, zodat God in alle eeuwigheid met hen samenwoont als met Zijn huisgenoten en dientengevolge zijn zij nu Zijn volk, dat Hem in het bijzonder toebehoort, evenals Hij zelf, deze bij hen wonende God, d. i. Immanuël Jezus

Christus in de heerlijkheid van de Vader in zeer bijzondere zin hun God is, die Zich aan hen in de hele volheid van Zijn godheid betoont en mededeelt. Onmiddellijke vrucht van deze innige vereniging is de volkomenste zaligheid; daarom wordt ook verder gezegd: "en God zal alle tranen van hun ogen afwissen. " Niet alleen zullen er in de toekomst geen tranen meer zijn, maar ook elk spoor van vroeger geweende tranen zal, als door een teder liefhebbende vaderhand, afzekert zijn. Men zal het oude, het vorige lijden (Jes. 65: 17) niet meer gedenken. Het zal onder de onuitsprekelijke vertroostingen van God als een droom verdwenen zijn. En evenals alle vroeger geweende tranen afzekert zijn, zo zal er ook geen stof meer zijn tot wenen: want de dood zal in dat lichaam van onverderfelijkheid en kracht niet meer zijn, daarom ook geen treuren meer over doden en geen leed over scheiding. En omdat met de dood alles is opgeheven, wat daarmee samenhangt, alle kwaad in de wereld en vooral de zonde, de wortel van de dood, zo zal ook geen klaaggeschrei en geen pijn, noch luide kreten van smart, noch inwendig knagend wee meer zijn; want het eerste, alles wat de vorige wereld van zonde en dood in zich besloot, is vergaan.

Hier is de vervulling van die oude godspraken, waarvan God belooft, dat Hij bij de mensen wonen en hen als met Zijn heerlijkheid overschaduwen zou, want dat is de eigenlijke betekenis van het woord jirska %G%, dat overeenkomt met het Hebreeuwse "Sjekma" en van die bijzondere genade, waardoor God Zich betonen zou de God van Zijn volk te zijn, die voornamelijk in deze tijd haar vervulling zou verkrijgen (Lev. 26: 1 Jer. 31: 31, 32 Ezech. 37: 26; 43: 7 enz.). De naam van deze stad zou zijn Jahveh Sjamma, de Heere is daar (Ezech. 48: 35). De Heere zou in deze tijd de schatten van Zijn genade overvloedig aan Zijn volk mededelen en de Geest van de heerlijkheid zou op hen rusten (1 Petr. 4: 14). In vs. 4. wordt gezinspeeld op Jer. 25: 8, dat op de staat van de Kerk hier op aarde ziet. De wetten van de natuur, zoals die nu zijn, zullen dan geen verandering ondergaan en de staat van de gelovigen zal de zuchten en tranen niet uitsluiten, maar God ondersteunt de Zijnen door krachtige vertroostingen en vervult de woorden van Mozes: (Exod. 15: 26) "Ik ben de Heere, uw Heelmeester. "

Al wat goed, wat liefelijk en zalig is, wat het hart van de mensen wensen en begeren kan, zal Hij geven. Wat tot de volkomen en ware zaligheid en tot een zalig leven kan dienen, dat zal Hij volkomen zijn; de almachtige God zal het in Zichzelf volkomen voorhouden. En, gelijk God in Zichzelf dengenen, die heerlijk gemaakt zijn, alle goed zal geven, zo zal Hij ook alle kwaad van hen wegdoen.

5. a) En die op de troon zat, God de Vader (Hoofdstuk 4: 3, 9; 5: 1), zei: "Zie, b) Ik maak alle dingen nieuw" (Jes. 43: 19). En Hij, die reeds in Hoofdstuk 19: 9 sprak, zei tot mij: "Schrijf wat God de Heere zo-even heeft uitgesproken, namelijk: "Ik maak alle dingen nieuw; " want deze woorden, de eigen woorden van God, zijn waarachtig en getrouw (Hoofdstuk 22: 6).

a) Openb. 20: 11 b) 2 Kor. 5: 17

Nadat de ziener in vs. 1 vv. de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, alsmede de heilige stad had gezien en in vs. 3 vv. van de troon had vernomen, wat rondom die was, treedt nu Hij te voorschijn, die dat alles heeft gemaakt. De profeet zag in het voorafgaande niet, hoe God de nieuwe wereld schept, maar hij zag haar als een reeds geschapen en de heilige stad als een reeds versierde. Nu treedt echter Hij te voorschijn, die de Werker is van dat alles en openbaart Zichzelf als zodanig, zeggende: "Zie, Ik maak alle dingen nieuw. " Wij zijn dus nu in de tijd, dat de Zoon alles aan de Vader heeft overgegeven en deze alles in allen is (1 Kor. 15: 24, 28); want voor de eerste maal in de gezichten van Johannes spreekt hier Hij, die op de troon zelf

zit, terwijl het vroeger slechts een stem was uitgaande van de troon, die wij vernamen. Door alle visioenen heen zit God zwijgend op de troon; het eerste woord, waarmee Hij het zwijgen afbreekt, wijst op de nieuwe schepping, waarin Hij alles in allen is. Tot zolang is Hij de verborgene; nu is Hij de openbare God. Dat Hij alles nieuw maakt, roept God Johannes toe, en hij moet, zoals het "zie" te kennen geeft, deze nieuwe schepping nauwkeurig beschouwen. Terwijl nu God zo op Zijn nieuwe schepping wijst, roept de engel, die de ziener de Openbaring mededeelt, hem op, het gehoorde woord ten behoeve van de lezers neer te schrijven. Zij moeten weten, dat de belofte van een nieuwe wereld, waarin geen dood noch smart enz. meer is, geen ijdele voorspiegeling, maar zuivere, goddelijke waarheid is, opdat zij in de benauwdheden van de oude schepping een vaste troost hebben.

Het "Ik maak alle dingen nieuw" is een groot woord, maar dat ook moeilijk is om te geloven. Waar alles nieuw moet worden gemaakt, daar is het moeilijk aan te nemen voor een natuurlijk gemoed, dat een verandering zal komen, vooral moeilijk voor hen, op wie de oude staat van zaken met drukkend gewicht als een zware berg ligt. Daarom voegt de engel bij de drang om te schrijven, er nog bij: "want deze woorden zijn waarachtig en getrouw. " De reden van de betrouwbaarheid ligt daarin, dat het woorden van God zijn (vgl. Hoofdstuk 19: 9). De engel kan er alleen op wijzen, welke betrouwbaarheid zij hebben als woorden van God, die geen mens is, dat Hij liegen zou en geen mensenkind, dat Hem iets zou berouwen, Wiens gezag ook het ongelofelijkste waar en vertrouwbaar maakt.

Wedergeboren geldt dat alrede van ons? Als niet, schrijven wij het dan dubbel ernstig op de tafelen van ons hart, dat alle dingen, daarbinnen allereerst, ook bij ons moeten nieuw gemaakt worden. Is het niet vreemd, dat de mens, die anders bij verandering leeft, vaak levenslang tegen ééne grote verandering opziet? U weet reeds, wat ik bedoel: "als iemand niet geboren wordt uit water en geest, hij kan het Godsrijk niet zien". De oude mens, wat zou hij in de nieuwe wereld daarboven, dan zich oneindig vervelen en hoe is het mogelijk het nieuwe lied in de hemel te zingen, als men niet hier het nieuwe hart heeft verkregen? Wel mag het allen zwaar op de ziel zinken: beter was het niet geboren geweest te zijn, dan niet wedergeboren te worden en weer: die de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien. O zeker, het Evangelie, dat wij verkondigen, is een Evangelie van het leven, en zonder iemand voorbij te gaan, mogen wij Johannes’ woord (vs. 6, 7) aan allen herhalen: "Ik zal de dorstigen geven uit de fontein van het water des levens om niet; die overwint zal alles beërven en Ik zal hem tot een God zijn en Hij zal Mij tot een zoon zijn". Maar kunnen, mogen wij zonder ontrouw het woord verzwijgen, dat hij meteen laat volgen, het woord van de tweede, de eeuwige dood, de onbekeerlijke zondaar bereid? Ontwaak dan, u die slaapt, en sta op uit de dood en Christus zal over u lichten! Leer het eindelijk inzien, dat u niet slechts ontwikkeling en volmaking, maar allereerst vernieuwing en herschepping nodig heeft, als u echt een leven zult leren kennen, dat ook in het sterven niet eindigt. En vraagt u, hoe kunnen deze dingen geschieden? De schepping wordt vernieuwd zowel door zonlicht als regen; de mens en de mensheid door Christus, de Zon van de gerechtigheid en de werking van de Heilige Geest. Kom dan tot Christus, die de Zon is van de zielen en u zult de regen en zegen van de Heilige Geest ontvangen. Nee, zucht niet, het is voor mij buiten hoop. God zegt immers niet: "maak u alle dingen nieuw", maar: "Ik maak alle dingen nieuw"; alleen, om Zijn hoogste gave moet dan ook het vurigst gebeden zijn en met dat gebed zich het nauwlettend gebruik van de genademiddelen paren. In de natuur bloeit de lente slechts éénmaal in het jaar; in de ziel kan God ook nog in herfst en winter een nieuwe lente doen dagen, en uitgebloeide bomen in vruchtbare stammen herscheppen. Och of wij allen leerden de vernieuwing van onze inwendige mens zo ernstig te willen, als God haar boven alles verlangt! Zo iemand in Christus Jezus is, die is een nieuw schepsel, maar ook niemand anders dan hij. Maar nu dan

ook, ten slotte, schrijft het woord van dit uur hoopvol op het gordijn van de toekomst. Wat achter dat gordijn is verborgen, wij weten het niet, maar dit weet u, Christenen, al dreigde het ergste, het betere, het beste, het eeuwig nieuwe, het komt en wie dat op goede gronden verwacht, hij kan tenslotte slechts bij elke verandering winnen. Ik erken, wij hebben die hoop zeer nodig, want wij worstelen tegen de stroom en vaak rijst de klacht en de bede: "blijf bij ons, want het is bij de avond en de dag is gedaald". Maar ook de avond voert, door de nacht tot de morgen en achter de donkerste wolk schuilt toch nog iets, nee, komt Iemand, die het volle licht uit de zwartste duisternis schept. "Van de Heere weg is in wervelwind en in storm en de wolken zijn het stof van Zijn voeten. " Lang laat soms het betere, het nieuwe zich wachten, maar het komt vaak onverwacht en met spoed. In de lange winter bouwt de leugen haar kristallen ijspaleis, en ruwe stormen trotseert het, maar één zachte lentedag en het smelt in zijn wateren weg. De leugen heeft de tijdgeest tot bondgenoot, maar de waarheid heeft God en de eeuwigheid voor zich; aan het vernielen zijn grenzen gesteld, maar de vernieuwing aller dingen gaat voort. Het komt er slechts op aan, medearbeiders van God te zijn bij dat grote werk, waarbij ook op de kleinste kracht is gerekend en voorts met ongeschokte kalmte de grote dag te verbeiden, zonder al te angstig aan het oude ons vast te klemmen, of al te driftig naar het nieuwe te jagen. Het eeuwig Nieuwe, het énig Goede, het is in aantocht ook voor u, die zo vaak u over de lasten van het oude beklaagt. Nog luttel jaren, zo het veel is en dan. Gemeente van verlosten, als u echt in gemeenschap met Christus een Paasmorgen van de opstanding achter u heeft, u gaat ook uw hemelvaartsdag, ja, een eeuwig Pinksteren tegen en u mag het tegengaan met een lied van de hoop op de lippen:

Nog een weinig zweet en tranen Op de moeilijkst’ aller banen Uitgezaaid in stille hoop! Moeitevoller wordt het stijgen, Maar eer wij ter neer zijgen Sterkt de liefde ons in de loop.

Daar, waar duizend sterren blinken, Horen wij de roepstem klinken: "Gene tranen vloeien hier! het Lam zal voor Gods troon ze weiden en de Zijnen henenleiden Naar de volle Godsrivier. "

Dichter komt reeds de d’ avondkoelte, Straks is het herfst na zomerzwoelte, Eindlijk daagt de nacht van de rust. Krimpen dagen niet tot uren? O, hoe kort, hoe kort zal het duren en u landt aan ‘s hemels kust.

Vroeger pelgrims, die te samen Reeds ter Godsstad binnen kwamen, Wenken ons: heeft goeden moed! Houdt slechts vol ons spoor te drukken en in zalig zielsverrukken Rust u straks aan Jezus’ voet.

Zweeft de wolke van de getuigen, Die tot ons zich neerbuigen, Ons niet dichter steeds voorbij? Richt u op, u wankle schreden! Trouw den laatsten strijd volstreden! Kroon en troon ginds wachten zij.

.

6. En Hij, die op de troon zat (vs. 5), sprak tot mij: "Wat Ik u van te voren aankondigde met het "Ik maak alle dingen nieuw", a) het is geschied, de nieuwe wereld is nu aanwezig. b) Ik ben, zoals daardoor zo heerlijk bevestigd is, de Alfa en de Omega, het begin en het einde. (Hoofdstuk 1: 18). a) Ik zal de dorstigen geven uit de fontein van het water des levens (Joh. 4: 14; 7: 37) voor niet (Jes. 55: 1).

a) Openb. 16: 17 b) Jes. 41: 4; 44: 6

Nadat op het woord van Hem, die op de troon zit: "Ik maak alle dingen nieuw", de engel aan Johannes bevolen heeft, deze woorden op te schrijven, gaat Hij, die op de troon zit, ten opzichte van diens tussenrede voort: "Hetgeen Ik gezegd heb, is geschied, het is reeds alles nieuw geworden. Daardoor heeft God Zich betoond als de Alfa en Omega, het begin en het einde.

Alfa en begin wijzen op het: "in de beginne schiep God hemel en aarde. " Omega en einde moeten de nadruk hebben als datgene, waarop het hier aankomt. Niet alleen "even als", maar ook "omdat" God de Alfa is en het begin, is Hij ook de Omega en het einde en dat Hij het werkelijk is, wijst de vernieuwing aan, die op de schepping (Hoofdstuk 14: 7) wijst. "Het is geschied", zo heette het in de beginne na ieder scheppingswoord "het is geschied", zo luidt het ook aan het einde over het raadsbesluit van de vernieuwing; in het midden schijnt het vaak, dat Gods raadsbesluiten verijdeld worden, dat het geheel en al ermee uit is, maar het einde keert tot het begin terug. Is dat zo, dan mogen de knechten van God niet vrezen; het midden kan hen niet verder beangstigen, voor wie het einde zeker is.

In Hoofdstuk 16: 17 werd de uitspraak "het is geschied" gebruikt in de zin van een eindvonnis; daarentegen dient het hier tot aanwijzing van de zalige voleindiging.

Dorstig is hij, die zich bewust is van veel veelvuldig geestelijk gebrek, naar geestelijke in hemelse goederen verlangt en niet kan rusten, voordat hij ze verkregen heeft. Zo’n dorst duurt in de staat van de genade wegens de onvolmaaktheid altijd en wordt niet gelest vóór de verzadiging in de hemel.

"Dorean" (- om niet), dat is vrij geschonken, uit genade en onverdiend. Wij worden (Rom. 3) rechtvaardig gemaakt ("dorean door Zijn genade, dat is door louter barmhartigheid van God, door geen menselijke verdiensten. Maar opdat niemand uit de prediking van de onverdiende genade en van de verdiensten van Christus tegen alle verdiensten van de mensen, besluit, dat zij het eeuwig leven verkrijgen, die daar ijdel heen leven, voorkomt de Heere hen en zegt, dat Hij de dorstigen die drank van het levende water geven wil. Daarom wordt van ons het geloof en een vurige begeerte van de goddelijke dingen geëist.

7. Die in alle zeven tijdvakken van de Kerk overwint (Hoofdstuk 2: 7, 11, 17, 26; 3: 5; 12, 21) zal alles (volgens andere lezing "dit beërven, a) en Ik zal, daar hij een medeërfgenaam van Jezus Christus is (2 Sam. 7: 14, 24) Hem een God zijn en hij zal Mij een zoon zijn.

a) Zach. 8: 8 Hebr. 8: 10

8. Maar de vreesachtigen, die wel een begin met het volgen van Christus hebben gemaakt, maar vrezend voor het kruis, zich onttrokken hebben aan de daarmee verbonden strijd en de ongelovigen, die daarmee geen begin maakten, omdat zij nietgeloven wilden en de gruwelijken, die zich bevlekt hebben met de gruwelen van Babel (Hoofdstuk 17: 14 v; 18: 3 v.) en de doodslagers en hoereerders, de eigenlijke aanhangers van Babel, waartoe de hoofdzonden moord en hoererij behoren (Hoofdstuk 17: 4-6 en tovenaars en afgodendienaars, de heidenen en die geheel en al van het Christelijk geloof afgevallen zijn en al deleugenaars, die evenmin als de duivel in de waarheid zijn gebleven en tot diens kinderen zijn geworden (Joh. 8: 44), voor die allen is hun deel in de poel, die daar brandt van vuur en sulfer, dat (vgl. Hoofdstuk 9: 20) is de tweede dood (Hoofdstuk 20: 14 v. 1 Kor. 6: 9 v.

God spreekt hier de grondwet uit, volgens welke beslist wordt, wie aan de eeuwige zaligheid deel heeft en wie niet. Hoofdvoorwaarden tot het deel hebben is "dorsten" en "overwinnen". 1) Zich bankroet geven, een afkeer van alle eigen verdiensten en alle eigen kracht, om het water des levens, dat uit Christus stroomt en dat hem, die het drinkt, leven van God en leven in God geeft, te ontvangen en wel, zoals veelbetekenend daarop nadruk wordt gelegd, om niet, als een vrij, onverdiend geschenk; 2) overwinnen, d. i. strijden en worstelen en de krachten van de nieuwe schepping door de wedergeboorte ontvangen, te gebruiken tot het overwinnen en doden van de oude mens, opdat niet de oude mens de nieuwe verstikt, maar integendeel de nieuwe mens voortleeft en opgroeit en de heerlijkheid beërft, als een uit God geboren zoon. Tegenover die overwinnaars treden dan, terwijl hierop van het uitgesloten worden gesproken wordt, de vreesachtigen, die niet strijden en worstelen, in wie daarom de uit God geboren nieuwe mens weer afsterft; en eveneens tegenover de dorstenden, de ongelovigen.

Het leven in de nieuwe wereld, het eeuwige leven, wordt in de eerste plaats in een beeld voorgesteld als een waterfontein, die de dorstigen met nieuw leven vervult. God wil het geven om niet, de dorst ernaar, het verlangen van het hart is voldoende, een verdere koopprijs is er niet. Hetzelfde goed van het eeuwige leven wordt dan verder voorgesteld als een erfdeel: de overwinnaar d. i. hij, die moeite en strijd er voor over heeft en in deze strijd de overwinning behaalde, zal het (namelijk de nieuwe schepping) beërven. Het ernstig trachten naar dat éne goed van het leven in de nieuwe wereld wordt dus van twee zijden beschouwd; als inwendig zoeken en verlangen en als uitwendig strijd en om het voorwerp van het verlangen te verkrijgen. Waar dit wordt gevonden, daar is het: "Ik zal hem een God en hij zal Mij de zoon zijn; " zijn leven is dus een leven van volle familiegemeenschap met God.

De genoemden in vs. 8 vormen vier paren; vier is de signatuur van de wereld, waartoe deze verschillende richtingen van hen, die in de wereld leven (Kol. 2: 20), behoren.

De buitengeslotenen worden onder acht namen of 4 paren voorgesteld: zij zijn het uitvaagsel van de mensheid, de rampzaligen, die door generlei genadebetoning van God, zelfs niet onder Christus vlekkeloos bestuur, zich zullen hebben laten redden en bekeren, die hun afzondering en verbanning uit de levenskring van God door volhardend weerstreven van de Heilige Geest hebben afgedwongen. Zo moet hun dan ook het door hen verkoren deel geworden en hetgeen buiten de aarde is, dat in generlei aanraking staat met de aarde, die tot hemel is geworden, in de poel van vuur en zwavel, de eeuwige dood!

"Re 22: 15"

Die met deze zonden besmet zijn en daarom zonder ware boetvaardigheid tot aan het einde van hun leven volharden, voor deze wordt de deur van Gods genade en hemelse heerlijkheid eeuwig gesloten. Zij zullen zelfs in dit leven van de gemeenschap van God en van de heiligen afgezonderd zijn, dan, als zij dit leven zullen afleggen, zullen zij het eeuwig gericht van Gods toorn en verbolgenheid met duldeloze pijn en angst en het wroegen van het schuldig geweten en eindeloze versmaadheid en rampzalige duisternissen voelen, die door geen licht dan dat van het helse vuur bestraald zal worden.

9. En tot mij kwam, evenals in Hoofdstuk 17: 1 vv., waar mij de grote hoer moest worden voorgesteld als de leugenbruid, die overeenstemde met het leugenlam of het beest, een van de zegen engelen, die volgens Hoofdstuk 15: 1 de zeven schalen hadden, die vol geweest waren van de zeren laatste, tot Hoofdstuk 16: 21 voortgaande plagen en sprak met mij evenals in

Hoofdstuk 17: 1, zeggende: "Kom hierheen, ik zal u tonen, in tegenstelling tot de valse, de ware bruid, de vrouw van het Lam in de volheid van haar heerlijkheid, omdat zij nu niet meer alleen bruid is, zoals in Hoofdstuk 19: 7, maar vrouw.

Dat hier nog de engelen optreden van de schalen van de toorn is een bewijs daarvoor, dat de gerichten van Hoofdstuk 17 vv. nog onmiddellijk de voortzetting en het slot vormen van het visioen van de toornschalen. Ditmaal wordt Johannes niet, als in Hoofdstuk 17: 1 vv. in een woestijn geleid, maar op een hoge berg geplaatst. Eveneens wordt Ezechiël in de geest op een hoge berg geplaatst; wat zich echter aan Ezechiël nog, in aansluiting aan de Oud-Testamentische vorm onder het beeld van een tempel openbaarde, dat verschijnt aan Johannes in de vrijere vorm van de Godsstad, die volgens vs. 22 geen bijzondere tempel meer nodig heeft, omdat God zelf haar tempel is, die vervult en in zich verbergt en zij dus geheel en al een tempel van God is.

Het moet een overmeesterende aanblik zijn geweest, als men in de dagen van de Heere van de hoogte van de Olijfberg op Jeruzalem neerzag. De tempel in wit marmer met gouden tinnen 200 voeten boven de 890 voet hogen tempelberg uitstekend, rondom de stad op heuvels met haar burchten, torens, paleizen en huizenmenigte! Ging de zon op, dan moet het geweest zijn, alsof het Gods licht uitstraalde en of het marmer roodachtig schitterend leven had verkregen; maar wat is alle glans en alle pracht van dit Jeruzalem, ja wat alle heerlijkheid van alle steden van de wereld hij dat Jeruzalem, het nieuwe, dat nu de engel aan Johannes toonde! Johannes, hoewel in de geest, wordt toch zozeer door de aanblik overmeesterd, dat hij (Hoofdstuk 22: 8) aan de voeten van de engel neervalt, die hem dat toont.

Onder dit nieuwe Jeruzalem moeten wij de triomferende gemeente verstaan; wij moeten dus de personen, hun gesteldheid, toestand, positie even beschouwen. Deze personen worden ons echter niet in het bijzonder voorgesteld. maar als één heilige gemeente in haar hemelse volmaking. Daarom zien wij, dat deze stad symmetrisch naar alle delen gelijk en volkomen is gevormd, in haar geen individualiteit eenzijdig en het geheel verstorend en andere individualiteiten tegenstrevend op de voorgrond treedt, maar dat elk afzonderlijk een deel is, dat volkomen bij het geheel past, harmonisch zich in het geheel voegt en het geheel dient. Deze volkomen harmonie van de individualiteiten is levendig doordrongen door God en Zijn in Zoon en Geest geopenbaarde heerlijkheid.

In Hoofdstuk 19: 11 vv. waren de vijandige legers tegen de heilige stad opgetrokken en hadden bij deze de nederlaag geleden. De stad van God was daarmee gered en werd nu de zetel van de Koning Christus, die de wereld beheerste en van Zijn gemeente (Hoofdstuk 20: 1 vv.), het middelpunt van de aarde, dat nu door de volken eveneens werd opgezocht als van te voren de boelerende wereldstad Rome. Dat was nu zeker in de eerste plaats het Jeruzalem van het duizendjarig rijk, terwijl wij hier handelen over het Jeruzalem van de nieuwe wereld. Dat die beiden geen twee verschillende steden zijn, maar dezelfde stad, daarop werd reeds bij vs. 2 gewezen en wij mogen daarom wel zeggen, het nieuwe Jeruzalem de verheerlijkte gemeente in haar is de vrucht van de zeven fiolen van de toorn en daarom wordt het door een van deze engelen aan Johannes aangewezen. Nadat de zeven engelen van de fiolen van de toorn van te voren de taak hebben gehad de laatste ontzettende oordelen over de wereld te laten komen, mag nu een van hen de ziener op de heerlijke vrucht van hun werk wijzen. Deze noemt hij "de bruid, de vrouw van het Lam". Bruid noemt hij ze, niet alsof nu eerst de bruiloft zou moeten gevierd worden; deze valt integendeel in het begin van de duizend jaren (vgl. Hoofdstuk 19: 7 vv. met vs. 2 van ons Hoofdstuk) Zij is nu reeds de vrouw van het Lam, zonder daarom

opgehouden te hebben diens bruid te zijn de naam bruid stelt haar aan ons voor in haar reinheid; de naam vrouw in haar volkomen vereniging met Christus.

10. En hij deed met mij, evenals in Ezech. 40: 1 vv. de Heere de profeet in het land van Israël leidde en daar op een hoge berg plaatste. Hij voerde mij weg a) in de geest op een grote en hoge berg en hij toonde mij de b) grote stad, het heilige Jeruzalem, dat in vs. 2 nog slechts op het punt stond, om neer te komen, zonder dat de plaats op de nieuwe aarde, waar het zou neergelaten worden, reeds bepaald zou kunnen worden erkend. Ik zag het neerdalend uit de hemel van God op die grote en hoge berg.

a) Openb. 1: 19 b) Hebr. 12: 22

11. En zij, de stad, had, wat mij van haar in de eerste plaats in het oog viel, de heerlijkheid van God in zich tot een teken, dat God nu geheel en al bij haar Zijn woonplaats had gesteld (Ezech. 48: 35) en haar licht, het licht gevend lichaam, dat over haar lichtte, was deallerkostelijkste steen gelijk, namelijk als de steen Jaspis, blinkend als kristal. De heerlijkheid van God verlichtte haar namelijk en het Lam was haar kaars (vs. 23).

12. En zij had een grote en hoge muur waardoor zij ingesloten was, zodat zij een in zich afgesloten geheel vormde en had twaalf openstaande (Jes. 60: 11 v.) poorten, die zich boven de twaalf fundamenten van de muur (vs. 14) verhieven en in de poorten twaalf engelen als wachters en namen daarop, op die poorten geschreven, die zijn de namen van de twaalf geslachten van de kinderen van Israël, als teken, wie binnen de poorten woonde en waartoe zij leidden.

13. Van het Oosten waren drie poorten, van het Noorden drie poorten, van het Zuiden drie poorten, van het Westen drie poorten (Ezech. 48: 31-34).

14. En de muur van de stad had twaalf fundamenten, stenen van ontzaglijke grootte, die boven de grond uitstaken en duidelijk te zien waren, en in deze de namen van de twaalf apostelen van het Lam (Efeze. 2: 20).

De vrouw van het Lam is één met de heilige stad Jeruzalem, evenals de hoer met het grote Babylon. Het zinnebeeldige van de beschrijving aller bijzonderheden, zonder schade voor hun werkelijkheid dringt zich vanzelf aan ons op: een werkelijk materiële stad van de hier gegeven afmetingen naar lengte, breedte en hoogte, met deze muur, deze poorten van parels, deze fundamenten enz. zou iets onbegrijpelijks zijn en ondenkbaars; het moet alles geestelijk worden opgevat en in deze geestelijke zin is die zo in tekenen voorgestelde stad van God iets werkelijks en meetbaars.

De beschrijving van de stad begint met het heerlijkste, dat zij heeft, met de tegenwoordigheid van God "De naam van de stad zal van die dag af zijn: "de Heere is daar. " Hij heeft Zich tot haar gekeerd in de hele volheid van Zijn heerlijkheid, liefde en genade daarmee had Ezechiël (48: 35) zijn hele voorstelling van de nieuwe tempel en de nieuwe stad gesloten; waarmee hij geëindigd is daarmee wordt hier begonnen. "God is tegenwoordig", dat was reeds het edelste sieraad van de gemeente van het Oude Testament geweest, haar heerlijkst voorrecht, het hoofdverschil van de heidenwereld. De verwezenlijking van deze tegenwoordigheid was de heerlijkste voorrang van de Kerk van het Nieuwe Verbond in deze tijd; in het nieuwe Jeruzalem zal de tegenwoordigheid van God zich openbaren op een tot hiertoe niet gedachte wijze.

De heerlijkheid van God, die de stad ten licht dient, wordt in haar pracht vergeleken met de edelste steen, de jaspis, die schittert als kristal. In het licht van dezen zagen wij reeds in Hoofdstuk 4: 3 de gedaante lichten van Hem, die op de troon zat; maar daar was de glans van de jaspis doortrokken van de rode glans van de sardius, de heilige natuur van God doortrokken van het rode schijnsel van Gods toorn. Hier is van het laatste niets meer te zien, alleen in het diamant-zuivere en witte licht schittert Zijn heerlijkheid: de tijd van de toorn is voorbij, het vuur van de toorn brandt nu nog in de poel van vuur, in Zijn gemeente schittert alleen Zijn heiligheid. Wij moeten de heerlijkheid van God, die de stad ten licht dient, in elk geval denken als zwevende boven de stad.

De stad had een grote en hoge muur, groot, omdat die in één verband de hele grote stad omringde; hoog, omdat die tot de buitengewone hoogte van de stad opsteeg. De ontzaglijke muur is zeker in de eerste plaats een beeld van de volkomen, eeuwige veiligheid en rust, die het volk van God in het hemelse Jeruzalem geniet, zodat men daar het loflied kan aanheffen (Jes. 26: 1 vv.): "Wij hebben een sterke stad, God stelt heil tot muren en voorschansen. " De muur heeft 12 poorten; die is zo groot, dat men zou kunnen zeggen: "wie kan daar binnenkomen, wie kan dan zalig worden? " Er is, Gode zij dank, een toegang tot de stad. Ja een twaalfvoudige; ver van elke hemelstreek leiden drie poorten naar binnen (Luk. 13: 28 v.). En de gemeente, uit de hele mensheid vergaderd, woont met de menigte van vele duizenden engelen samen (Hebr. 12: 22); want boven de poorten ziet Johannes 12 engelen zweven. Voorname en betrouwbare wachters! Daar kan niets binnen, dat de vrede van de stad zou kunnen verstoren, of enigen wanklank in haar verwekken. Wat nog niet volkomen rijp is voor het volle doordringen van het licht van God (vs. 24), wordt door deze engelen van het binnentreden in de altijd open poort teruggehouden, maar in de stad zelf en door het haar omsloten paradijs kan geen slang meer indringen, daarvoor dient deze engelenwacht. Echter zijn deze 12 engelen ook tegelijk de vertegenwoordigers van de hele menigte van engelen, die zich boven de stad legeren, haar als het ware bedekken, zoals ook reeds nu de engel van de Heere zich legert rondom degenen, die Hem vrezen. Aan de poorten, natuurlijk aan de buitenzijde, waarschijnlijk op de bindbalk of architraaf vertonen zich namen geschreven, de namen van de 12 geslachten van Israël; want in de stad waartoe de poorten leiden, woont Israël, de gemeente van degenen, die met God gestreden en overwonnen en een nieuwe naam verkregen hebben, dat verbondsvolk van de twaalf maal twaalfduizend, die uit Hoofdstuk 7 en 14 Tegelijk zijn deze namen van de 12 geslachten van Israël door hun betekenis heerlijke deviezen van de eeuwige stad. Voor hun inwoners zijn bijzonder gepast de opschriften: 1) ik zal de Heere loven (Jud a) ; 2) Hij heeft mijn ellende aangezien (Ruben); 3) zij komen met hopen (Gad); wel mij! (Aser); 5) ik heb een goede strijd gestreden (Naphtali); 6) de Heere heeft mij doen vergeten al mijn ongeluk (Manasse); 7) hij heeft mij verhoord (Simeon); 8) Hij hangt mij aan (Levi); 9) hij heeft mij beloond (Issaschar); 10) hij waakt bij mij (Zebulon); 11) hij heeft mijn smaad weggenomen (Jozef); 12) ik ben de zoon van zijn rechterhand (Benjamin) vgl. Hoofdstuk 7: 5 vv. met Gen. 29, 30 en 31 Aan de muur van de stad zijn verder 12 fundamentstenen, waarschijnlijk naast elkaar, zodat 3 fundamentstenen, waarvan elk een oblongum vormt en de naam van een apostel draagt, over een zijde liggen. Boven elk van deze fundamentstenen, in het midden ervan verheft zich een van de 12 poorten en zo komen ook in symmetrische rangschikking de namen van de 12 geslachten van Israël boven aan de bindbalk van de poort en de namen van de 12 apostelen onder die op de grondstenen van de muur. Deze met hun apostelnamen duiden de burgerij van de stad aan als de gemeente van degenen, die gebouwd zijn op het fundament van de apostelen, in het bijzonder en op het woord van het kruis van Christus en van de verzoening, dat zij als apostelen van het Lam moesten verkondigen en dat de burgers van het nieuwe Jeruzalem door het geloof grond voor

hun zaligheid en van hun zijn in de stad van God was geworden. Anderen, die op een andere grond bouwen, zullen er in deze stad van God niet zijn.

De nieuwe hemel en de nieuwe aarde worden door de engel niet geschilderd, maar slechts de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, de Bruid en de Vrouw van het Lam. Alle verdere schildering tot Hoofdstuk 22: 5 is slechts een nadere beschrijving van de heilige stad, van haar bewoners en van het leven in haar. Deze heilige stad is geen werkelijke stad, maar een zinnebeeld van de gemeente van God op de nieuwe aarde. Ezechiël schildert de gemeente van God van het duizendjarige rijk als een heerlijke tempel. Johannes heeft de gemeente van God in de 1260 jaren als een tempel geschilderd; Paulus vergelijkt meer dan eens de gemeente van God met een tempel. Dat de stad niet als stad, maar als vergadering (als totaal) van de zaligen in aanmerking komt, blijkt duidelijk daaruit, dat zij de Bruid, de Vrouw van het Lam genoemd wordt. Wilde hij de woonstede van de gemeente schilderen, hij zou ons op de nieuwe aarde wijzen. De schepping van de nieuwe aarde is gelijk van het mensen opstandings-lichaam voor ons bovenzinnelijk en onbegrijpelijk, even zo de werkzaamheid en het leven van Christus en Zijn gemeente op de nieuwe aarde. Hoe wij daar leven, genieten, voelen, denken, begeren, erkennen, wandelen en wonen zullen, kunnen wij hier niet verstaan en begrijpen, evenals wij niet begrijpen kunnen dat Christus met Zijn opstandingslichaam zichtbaar en weer onzichtbaar worden kon, eten, drinken en Zich laten betasten, door gesloten deuren binnenkomen en weer verdwijnen. Hier houdt het mensenverstand op en vangt het gebied van het bovenzinnelijke aan. Daaruit kunnen wij verstaan, dat een schildering van de toestanden van de nieuwe aarde en van de verheerlijkte Gemeente niet woordelijk, maar zinnebeeldig genomen moet worden. De uitnemendste heerlijkheden van deze tegenwoordige schepping, in het bijzonder de lichamen, die het licht terugstralen, zoals goud, edelgesteenten en parels, worden gebruikt om ons de toekomstige heerlijkheid enigszins te leren schatten. Het verband tussen de heilsinrichting van Christus in deze wereld en de zaligheid in de andere wereld op de nieuwe aarde, is evenwel zeer klaar en duidelijk uit deze schildering te herkennen en dat is haar hoofddoel.

De Heere God zelf is rondom Zijn Kerk een vaste, hoge muur en veilige bewaring. De Heere brengt in deze stad allerlei natiën; van welke kant de toevloeiende menigte ook aankomt, zij vinden vrije toegang; daar zijn vrije poorten genoeg, men verdringt elkaar daar niet, maar zij staan alleen open voor de uitverkorenen, voor de ware gelovigen, voor de twaalf geslachten van Israël, niet naar het vlees, maar naar de belofte en die door hen tot het geloof gekomen zijn; daarom staat in iedere poort een wachter, een sterke held, zodat geen vijanden inkomen. Zij is gebouwd op de Heere Jezus, de beproefde steen, de kostelijke hoeksteen, op de leer van de waarheid, door de twaalf apostelen van Christus verkondigd, in welk opzicht men zegt dat de Kerk op de fundamenten van de apostelen en profeten gebouwd is (Efeze. 2: 20).

Johannes wordt gevoerd op een berg, niet alleen omdat men van een berg verder kan uitzien, maar ook omdat een berg een gepast zinnebeeld is van de noodzakelijke opheffing van de aarde tot de beschouwing van de hemelse heerlijkheid, als van de Kerk, in welke gemeenschap deze beschouwing alleen gelukt. Wat vs. 11 meldt, wat zegt dit anders dan de goddelijke, zuivere, aangename, eeuwigdurende luister, waarmee de gelovigen God genietende in lichaam en ziel, door wijsheid, heiligheid en onuitsprekelijke blijdschap, vrij van alle kwalen, hierna zullen blinken, als toegelaten tot het deelgenootschap aan de goddelijke majesteit (Matth. 13: 43 Fil. 3: 21. 1 Kor. 15: 14, 42. 1 Joh. 3: 2 Exod. 34: 29, 30). De muur stelt hun veilige staat voor, vrij van elke vijandige aanval (Jes. 26: 1 Zach. 2: 5); de poorten dienen tot sieraad van de stad en buitensluiting van de vreemden, de twaalf fundamenten geven te kennen de onverwinbare en eeuwigdurende sterkte van de hemelstad.

De poorten zijn een voorbeeld van de leraars en bestuurders van de Kerk en kerkelijke vergaderingen, waaraan het oordeel over Jeruzalems burgers is toevertrouwd, om die in te laten of uit te sluiten, in welk oordeel zowel acht wordt gegeven op de belijdenis van het geloof als op de deugden en zeden van degenen, die verzoeken toegelaten te worden tot de geestelijke genaden van die hemelstad. Niemand kan er aan twijfelen of Christus moet in volle kracht geestelijker wijze onder de poorten worden verstaan. Immers Hij zegt zelf, dat Hij de deur van de schapen is (Openb. 3: 7) Het fundament van de muur kan niets anders zijn dan dat van deze geestelijke stad is, maar dat is Christus (Efez. 2: 20. 1 Kor. 3: 10 Jes. 28: 6), waaruit de regels en wetten, die Gods volk betomen en de leer van de apostelen, die de leer van Christus zelf is en Hem tot grondslag van het geloof stelt, moeten worden gehaald. De goddelijke bescherming, die de Kerk geniet, steunt op de genade, die haar in Christus bewezen is, want in Christus en om Christus wordt zij behouden. Dit fundament hebben de heilige apostelen als wijze bouwmeesters gelegd, waarom er 12 fundamenten van de muren zijn en daarop de namen van de apostelen geschreven.

15. En hij, die met mij sprak (vs. 9), had, niet alleen overeenkomstig zijn waardigheid, maar ook in overeenstemming met hetgeen hij te meten had een gouden rietstok, dus een andere, dan die in Hoofdstuk 11: 1 werd gegeven. Hij had die, opdat hij voor mijn ogen, evenals ook eens bij de profeet Ezechiël (40: 5 vv.) plaats had, de stad zou meten en haar poorten en haar muur (vs. 16, 17, 20 en 21).

16. En de stad, om deze opmerking te laten voorafgaan, lag vierkant en wel vormde zij, als ook de stad in Ezechiël. 48: 16 en 30 vv., een gelijkzijdige vierhoek en haar lengte was zo groot als haar breedte; was dus de ene zijde gemeten, dan was de grootte van de stad naar haar hele omvang bepaald. En hij mat de stad met de rietstok aan een van haar vier zijden op twaalf duizend stadiën of 300 mijlen Le 19: 37. De lengte en de breedte, zoals zo-even gezegd is en ook de hoogte van haar waren even gelijk, zodat zij een kubus vormde, even als vroeger het allerheilige in het voorafbeeldend heiligdom ("Ex 26: 35" en vgl. 1 Kon. 6: 20) en haar hoogte als het ware in de hemel reikte.

17. En hij mat haar muur, die haar van buiten omgaf en dan kwam die, wat de hoogte aangaat, die hier alleen in aanmerking komt, op honderd vier en veertig ("duizend"?) ellen, naar de maat van een mens, die van de engel was. Er zijn ellen bedoeld zoals men dat woord in menselijk spraakgebruik bedoelt, de lengte van de elleboog tot de vingertop, maar deze zoals die bij een engel zijn, dus bijzonder grote ellen van 7 handbreedten Deze 40: 27, dat ziet op de hemelse verheerlijking van de gemeente, die uit de mensen genomen is.

Evenals bij het stenen tempelgebouw het allerheilige de vorm van een kubus had, zo ook deze stad. God woont in dit nieuwe Jeruzalem, als in het allerheilige. Hij is op het innigst verenigd met de zielen van de gelovigen; er is dus geen stad bedoeld, maar de gemeente van de tijd van de voleindiging, die uit levende zielen is gebouwd. De schaar van de leden is zo groot, dat niemand ze kan tellen (Hoofdstuk 7: 9), zodat wij ons over de ontzaglijke maat voor lengte, breedte en hoogte van de stad niet hoeven te verwonderen. Daarentegen bevreemdt de hoogte van de muur, die haar omgeeft en die in vergelijking met de hoogte van de stad al te nietig voorkomt, als wij op gewone wijze slechts 144 ellen lezen. Daarin nu zou de gedachte kunnen liggen, dat tot afhouding van al het onreine en alle gevaar (vs. 4 en 27) reeds de laagste muur voldoende is; een gewelddadig indringen van buiten is toch niet meer mogelijk (Jes. 54: 14). Intussen wordt in vs. 12 uitdrukkelijk gezegd, dat de stad "een grote en hoge muur" had en dan beveelt zich meer aan er voor in de plaats te stellen 144. 000 ellen, dat zeer goed kan, omdat, zolang de getallen nog met letters werden geschreven, de cijfers jirska %G% beiden

uitdrukte, zowel 144 als 144. 000, zodat wij dan niet een verkeerde lezing maar een verkeerde opvatting van de getaltekens zouden hebben. Een hoogte van 144 ellen zou niet eens gelijk zijn aan de hoogte, die bijv. de muur van het aardse Babylon volgens Herodotus had, namelijk 200 ellen. Omdat wij echter niet met een werkelijke, maar met een profetisch-symbolische muur te doen hebben, ligt het vermoeden voor de hand, dat in deze muur het verzegelde en geheiligde Israël uit Hoofdstuk 7: 4 vv. en 14: 1 vv. wordt voorgesteld, waarvan in vs. 14 nog in het bijzonder sprake is van de 12 fundamenten van de muur, in zoverre de 12 apostelen Hebreeërs zijn uit de Hebreeën. Deze 144. 000 ellen geven 400 stadieën, want 1 stadie bedraagt 360 ellen; het is het 30ste deel van de hoogte van de stad. Andere uitleggers willen de 144 ellen, zoals zij lezen, opvatten van de dikte van de muren, omdat de hoogte ervan reeds met de stad zelf zou zijn opgegeven (vs. 16). De opgaaf van de maat in ellen wijst echter te duidelijk op het gezicht in Ezechiël 40: 5-37 wij hier niet aan een wederopvatten daarvan zouden moeten denken. Terwijl nu bij Ezechiël de tempel en de stad nog van elkaar zijn gescheiden, de ene in vergelijking met andere nog het karakter van een zekere profaniteit heeft (Ezech. 48: 15 zelfs hier tot een tempel, ja tot het allerheilige geworden en komt en zodanige naast haar niet meer in aanmerking (vs. 22). Daaruit volgt, dat Ezechiëls gezicht tot een vroegere periode van de ontwikkeling van het rijk van God (Hoofdstuk 14: 1 vv. ; 20: 1 vv.) behoort en niet reeds van die van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waarbij wij hier staan. Zonder twijfel doelt Johannes met zijn gezicht op dat van de profeet van het Oude Testament en neemt hij dat weer op (vgl. ook Hoofdstuk 22: 1 v.); maar niet om het te herhalen, maar boven de gezichtskring van het Oude Testament heen, die hoofdzakelijk over Israël handelt en in hoofdzaak daarbij bleef staan, te ontwikkelen en voor de Nieuw Testamentische bedeling, die ook de heidenen omvat en van een toekomstige wereld weet aan te wenden. Van de profeten van het Oude Testament is eigenlijk Jesaja (Jes. 24: 19 vv. ; 34: 4; 51: 16; 65: 17 vv.) de enige, die bepaald van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde spreekt. In de Oud Testamentische profetie, schrijft Volck, zonderen zich de beide fasen van het einde niet scherp van elkaar, in het bijzonder treedt de manier en de wijze van de overgang van de verheerlijking van de Heere en van Zijn gemeente voor de wereld in het duizendjarig rijk tot het laatste einde aller dingen, tot het leven van de eeuwigheid, niet echt duidelijk op de voorgrond, hoewel in Ezech. 38: 20 reeds een aanwijzing ligt.

Ook bij Ezechiël is de nieuwe stad regelmatig vierkant, zoals dan ook in de oudheid die gedaante gerekend werd de regelmatigste en volkomenste te zijn. Al de vier wereldstreken hebben een gelijk deel van het nieuwe Jeruzalem. Iedere zijde heeft een lengte van twaalfduizend stadiën. Het getal is ontstaan uit de vermenigvuldiging van duizend met twaalf, het getal van de Kerk en de stad wordt zo onmetelijk groot voorgesteld, omdat de zegepralende Kerk bestaat uit een schare, die niemand tellen kan. ‘s Mensen oog kan de stad niet overzien; maar haar heerlijkheid is ook onuitsprekelijk. Hoe zinkt daar de wereld bij weg met al haar begeerlijkheid.

De meetstok stelt ongetwijfeld voor het woord van God, waaruit men al de eigenschappen en delen van de stad nauwkeurig bepalen kan. De vierkante vorm stelt de vastheid, onbewegelijkheid en onwankelbaarheid van de Kerk voor (Hebr. 12: 27, 28). De ontzaglijke muur heeft als geestelijke betekenis, dat de wetten en maatregelen, die de stad van God van alle andere heerschappijen en gemeenschappen afzondert van de heilleer van de 12 apostelen van het Lam, te vinden zijn en bestaan.

18. En het gebouw van haar muur was Jaspis en de stad zelf, die door die muur werd ingesloten, was zuiver goud, vrij van elke bijmenging, zijnde zuiver glas of kristal gelijk.

Het materiaal, waaruit de muur is gebouwd, bestaat uit Jaspis, die reine en voornaamste edelsteen, waarvan wij reeds in Hoofdstuk 4: 3 en 21: 11 de stad zelf, het materiaal van de woning, is zuiver goud, dus het kostbaarste metaal, evenals rein kristal, d. i. niet alleen gelouterd maar zelfs doorzichtig goud de heerlijkheid van de toekomstige schepping gaat boven die van de tegenwoordige.

Johannes gaat, om de onuitsprekelijke heerlijkheid van de van de hemel dalende stad voor te stellen, de natuurlijke grenzen van het aardse over, noemt dus bijvoorbeeld hier een doorzichtig goud als de stof, waaruit de huizen van het nieuwe Jeruzalem bestaan.

Alles is licht; al het aardse moet worden weggedacht: het is verheerlijkte natuur.

19. En de fundamenten van de muur van de stad, waarvan in vs. 14 sprake was, waren met allerlei kostelijk gesteente (Jes. 54: 11 v.) versierd. Het eerste fundament was Jaspis, dus gelijk aande bouwstof van de muur (vs. 18), het tweede Saffier, het derde Chalcedon, het vierde Smaragd.

20. Het vijfde Sardonyx, het zesde Sardius, het zevende Chrysoliet, het achtste Beryl, het negende Topaas, het tiende Chrysopaas, het elfde Hyacint, het twaalfde Amethyst (Exod. 28: 17 vv.).

Ten onrechte heeft men gemeend, dat aan elk van de apostelen in het bijzonder hier een edelgesteente was toegedeeld en getracht de correspondentie van de edelstenen met de apostelen aan te wijzen. Dan moest echter de op elkaar volging van de apostelen bepaald vaststaan, hetgeen niet aldus is (Matth. 10 en Hand. 1) en eveneens de symbolische betekenis van de stenen sterk sprekend zijn en door andere plaatsen van de Heilige Schrift aangegeven. Vervolgens spreekt ook daartegen de analogie van de 12 stenen op de borstlap van de hogepriesters; want dat de op elkaar volging van de stammen noch onmiddellijk noch middellijk wordt bepaald, wijst aan, dat daarin geen belang wordt gesteld, dat die voor de zaak zelf geen betekenis heeft, dat de heerlijkheid, door de edelstenen aangeduid, niet aan elk in het bijzonder, maar alleen als delen van het geheel toebehoort. Juist zoals ook in de zegeningen van Jakob en Mozes in de regel de stammen in het bijzonder slechts individueel wordt toegeëigend wat het geheel toebehoort, zo zal men hier daarbij moeten blijven staan, dat door het menigvuldige van de edelstenen de rijkdom van de heerlijke gaven van God wordt afgebeeld, die zich in de apostelen ontwikkelt. Alleen bij de eerste steen, de Jaspis, zou men wellicht een bijzonder doelen op Petrus kunnen aannemen, omdat deze niet alleen regelmatig de eerste plaats onder de apostelen inneemt, maar ook in Matth. 10: 2 uitdrukkelijk en nadrukkelijk als de eerste wordt aangewezen. De heerlijkheid van het volk van God door de Mozaïsche edelstenen afgebeeld, vindt in de edelgesteenten van de Openbaring haar laatste en volkomenste verwezenlijking; de laatsten symboliseren wel in de eerste plaats de heerlijkheid van de apostelen, maar het onderscheid wordt daardoor vooral opgeheven, dat de apostelen de hoofden van de Kerk zijn (Matth. 19: 28) en deze in hen geëerd en verheerlijkt wordt. Naast dit positieve doelen op de edelstenen van de stammen van Israël heeft een polemisch verband plaats met de edelgesteenten, waardoor in Ezech. 28: 13 met toespeling op Exod. 28 de trotse pracht van de koning van Tyrus wordt voorgesteld, die een algemene ironie schijnt te zijn op de beloften aan Israël toegedeeld. Evenzo is het met Hoofdstuk 17: 4, waar de vrouw voorkomt als versierd met goud en edelstenen en parels. Moge de wereld (volgens onze verklaring: Rome) zich een tijdlang groot maken, moge haar een vergankelijke heerlijkheid worden gegund, de ware Kerk ziet dat kalm en gerust aan, want zij weet, dat haar het einde toebehoort.

De tekening is overgenomen van de profeet Jesaja. De Heere beloofde aan de Kerk van het Nieuwe Testament, dat Hij haar, aangemerkt als een zeer heerlijke stad, zeer luisterrijk bouwen zou (Jes. 54: 11, 12), zeggende: "zie, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, of liever, Ik zal uw stenen in allerkostelijkste gips leggen, ik zal u op saffieren grondvesten, zodat de fundamenten van de muren en gebouwen uit kostbaren saffier, zijn edele gesteenten van hemelblauwe kleur en doorschijnende bestaan zullen; uw glasvensteren, of liever uw bolwerken, zal ik kristallijnen of van edele gesteenten maken en uw poorten van robijnstenen of van vurige en gloeiende stenen en uw hele landpaal, of binnen uw ringmuur, van aangename stenen, van zeer schone stenen, die ieder met vermaak aanschouwt. Meer bijzonder worden de kostbare stenen opgenoemd, waarmee de twaalf grondslagen van het nieuw Jeruzalem versierd waren, vs. 19b, 20 Het eerste fundament was jaspis, het tweede saffier, het derde chalcedon. De Apostel heeft zeker meer het oog op de kleur dan op de andere hoedanigheden van deze edele gesteenten. Het doet daarom niet zozeer ter zake, alles op te zamelen wat de kenners van de natuurlijke historie over deze kostbare stenen hebben aangemerkt. Daarenboven is het zeker, dat de namen van het edelgesteente veranderd zijn geworden en men van de kleur iets uitgedrukt moet vinden, om met enige zekerheid daarover iets te kunnen bepalen. Maar kort zullen wij deze kostelijke fundamentstenen nagaan. Onze hedendaagse jaspis is zo kostbaar niet, een donker groene of roodachtige steen, zo na aan het agaat komend, dat men de ene vaak voor de andere neemt. Ook is het zeker, dat de ouden onder de naam jaspis allerlei edelgesteenten verstonden, die nu door bijzondere namen worden uitgedrukt, waaronder de Turken, de chalcedon, malachit, karneool, de nierensteen, de heliotropus gerekend zouden mogen worden. De hedendaagse saffier is een hemelsblauwe doorschijnende steen, geheel verschillend van de saffier van de ouden, die bij Plinius (L. 26: 19) beschreven wordt als met goudstipjes besprengd en ongetwijfeld de azuursteen geweest is. Onze saffier kon dus wel de amathyst van de ouden of hun hyacint geweest zijn. De chalcedon is een witte doorschijnende of half doorschijnende steen, edeler, wanneer hij fraai helder en op het blauw spelende is, zoals de oosterse, minder edel, als hij donker en geelachtig er uitziet. De smaragd is een groen en doorschijnend edelgesteente. De sardonyx is gedeeltelijk rood en gedeeltelijk wit en doorschijnend, lijkend op een mensenvinger, die op het vlees ligt en daarvan het rood laat doorschijnen. De sardis, sardius, is rood, ook vuurrood. De chrysolithus is goudkleurig, doorschijnend. De beryllus wordt aqua marina genoemd, omdat hij aan het groenachtig zeewater in kleur evenaart. De topazion, topatius van de ouden, was groen, zeer nakomende aan sap van lak en zeer in achting. De chrysopras is, naar uitlegging van de naam, donker of zwaar groen en speelt op de goudkleur. De hyacinthus van de ouden is bleek blauw of violetkleurig. De amethystus heeft de kleur van de blauwe druiven en trekt naar de purperkleur, is doorschijnend en gemakkelijk te bewerken.

De Jaspis (vs. 18 heeft een purperkleur zinnebeeld van heiligheid en reinheid. het goud vertoont de vastigheid, zuiverheid en voortreffelijkheid van het geloof en van de gelovigen. Het zinnebeeld in vs. 19 en 20 is ontleend aan Jes. 28: 7; 54: 11, 12 met Jes. 60: 17, waar God belooft op edelstenen en saffieren Jeruzalem te grondvesten. In het algemeen wordt hier Jezus Christus verstaan die een kostelijk, volheerlijk, weergaloos persoon is, die alles in glans en heerlijkheid oneindig ver te boven gaat. De jaspis betekent de heiligmaking, de saffier de ziel, die hemelsgezind is, de chalcedon de ijver voor de waarheid, de smaragd de zachtmoedigheid en goedheid; de sardonyx de kracht van het geestelijk leven; de sardius de volvaardigheid om zijn bloed te vergieten tot nut van de Kerk; de chrysoliet de voortreffelijkheid van Zijn goddelijke natuur. Op de apostelen overgebracht, betekent het de vastheid en waarde van hun geloof. De beryl vertoont de matigheid van het gemoed, de topazion de oprechtheid van het hart, de chrysophrasus de strengheid tegen de zonden, de hyacinthus de koninklijke waardigheid; de amethystus, zuiverheid van zeden en van het leven.

21. En de twaalf poorten (vs. 12) waren twaalf ontzaglijk grote parels, wier holten de ingangen tot de stad vormden, een iedere poort was elk uit één ongedeelde parel, dus niet uit stukken samengesteld; en de straat van de stad was zuiver goud, zoals doorluchtig glas, evenals haar muren en woningen (vs. 18).

Waren de fundamenten van de stadsmuren vorstelijke stenen, haar 12 poorten bestaan uit 12 parels. De parel geeft geen schitterende straal zoals de diamant, die schittert integendeel in zacht licht. Zo hebben deze poorten in haar parelglans iets aantrekkelijks, zij leiden tot de stad van Hem, die spreekt: "Kom allen tot Mij, die vermoeid en belast bent en Ik zal u rust geven; " en die zelfs de stralenglans van Zijn heerlijkheid aflegde, om als de zachtmoedige en nederige van harte de verbroken harten te genezen. Zij wijzen tevens, in zoverre elk van deze uit één parel bestaat, op de onverdeelde volheid van zaligheid, waartoe deze poorten leiden, die van die men ook moge ingaan. In het bijzonder geven ons deze poorten, die in zuivere glans van parels schitteren een wenk over de toestand van hen, die tot deze poorten ingaan; het zijn slechts degenen, die rein van hart zijn; maar alleen zij zullen God zien (Matth. 5: 8), alleen degenen, die op die koopman lijken, die, toen hij een kostbare parel vond, alles verkocht wat hij had en die parel kocht, welks Christendom niet iets halfs maar een geheel, niet iets onvolkomens of opgelapt is, maar uit één stuk, evenals elke parel in het bijzonder een van Jeruzalems poorten is. Ook in de natuurlijke geschiedenis van de parel ligt een trek, die wij wel moeten opmerken: de mossels, waarin men de parels vindt, leven alleen in stil, beschermd water; sterke stromingen en stormen verdrijven het dier. Zo kan ook de parel van een met Christus en God verborgen leven, zoals het in het Nieuwe Jeruzalem zich openbaart, niet in de stromen van de geest van de wereld, niet in de onrustige golfslag van aardse begeerlijkheden en zorgen, maar alleen in de stilte van een leven, dat zich concentreert in God, gedijen en het zijn alleen zulke stille gemoederen, waarvoor de poorten van de hemelse stad aanwezig zijn, ja, die ze reeds hierbeneden in zich dragen.

De straten van de stad bestaan, evenals de menigten van huizen, die zich aan de straten verheffen (vs. 18), uit zuiver goud, dat als doorschijnend glas is.

Binnen de stad is geen lege ruimte, zo min als zij een ongeregelde massa zou zijn, er is een geregelde veelheid van woningen (Joh. 14: 2). Ieder huis vormt zijn familiegroep, maar nergens is het afgesloten, nergens een bijzonder belang, nergens een verborgenheid, alles is doorschijnend als kristal en overal heerst reinheid en waarheid, de alles vervullende geest van de liefde.

Maar helder als een spiegel, zodat de hele heerlijkheid van de rijen huizen, evenals het paradijs in het midden van de stad (Hoofdstuk 22: 2), daaruit terugkaatst, is ook de grond en bodem van de straten; hoe zuiver, hoe rein van modder en zondensmet moeten daar onze voeten worden, als wij eens op die bodem zullen wandelen, schitterend van goud en helder als een spiegel! Mag men in geen paleis van een aards vorst met onreine schoenen gaan, hoeveel minder in de koninklijke burg van het hemelse Zion! Daar moet men zich vooraf door de Heere de voeten laten wassen, anders heeft men geen deel met Hem en met Zijn zalige huisgenoten.

De witheid van de poorten stelt voor de zuiverheid van het oordeels, zowel van Christus als van Zijn dienstknechten. Straten en mensen zijn in grote steden doorgaans onrein, in deze stad niet. In de vergaderingen in Gods stad wordt een zuivere belijdenis een dierbare leer van het geloof voorgesteld, waarvan goud het zinnebeeld is.

22. En ik zag geen tempel in haar, in die stad, terwijl in Ezechiël. 40-48 de tempel de hoofdzaak is en de stad eerst daarnaast in aanmerking komt, zodat dit gezicht op een verdere toekomst doelt dan het eerste; want de Heere, de almachtige God, is haar tempel en het Lam (Jes. 3: 16 v.).

De stad heeft geen tempel nodig, dus geen bijzondere plaats ter bemiddeling tussen haar en God, eenvoudig omdat het verkeer van God met de mensen nu een onmiddellijk verkeer is. God en het Lam zijn zelf de tempel, d. i., men gaat niet in de Tempel van God, maar tot God zelf. Hij zelf is nu met Zijn onmiddellijke tegenwoordigheid in de plaats van de tempel getreden.

Deze gemeenschap en genadige tegenwoordigheid van God is altijd bewerkt door het Lam: in Christus Jezus is de God van de wereld de Heere van de gemeente.

De tempel was het heerlijkste sieraad van het voorafbeeldende Jeruzalem. Daarin geestelijk te wonen, beschouwen de vromen van het Oude Testament als het grootste geluk van hun leven, als hun kostbaarste voorrecht (Jes. 7: 4 Ps. 23: 6; 27: 4; 84: 3 De grond van deze betekenis van de tempel ligt daarin, dat God daarin aan het volk een onderpand van Zijn genadige gemeenschap met Hem had gegeven. Die Hem zocht onder het Oude Verbond, die vond Hem slechts in de tempel, waarin God het woord van Zijn wonen onder het volk waar maakte (Exod. 25: 8; 29: 45 v.). Wat echter het hoogste voorrecht van het Oude Verbond was, dat was nog niet het hoogste wat God kon en wilde geven. De vereniging met God, het eeuwige goed en de bron van alle goederen, zoals die door de tempel werd voorgesteld, was slechts een voorlopige, onvolmaakte, de tempel wees voorwaarts op een meer wezenlijke verbintenis van God met Zijn volk. Deze volgde in Christus, wiens openbaring tot het heiligdom in betrekking staat als het lichaam tot de schaduw. Door haar woonde God in waarheid onder Zijn volk. Hij nam onder hen en van hen vlees en bloed aan (Joh. 1: 14 Kol. 2: 9). Met de persoonlijke openbaring van God in Christus moet echter Zijn wonen onder Zijn volk door de Geest van Christus worden verbonden, dat tot het eerste in betrekking staat als de beek tot de bron (MATTHEUS. 28: 20. 1 Tim. 3: 15. 2 Kor. 6: 16 Omdat in de strijdende kerk de tegenwoordigheid van God nog niet volkomen verwezenlijkt is, omdat de lichamelijke tegenwoordigheid van de Heere haar snel weer werd onttrokken en de werkzaamheid van Zijn Geest nog aan allerlei beletsels is blootgesteld, zo moet als het volle tegenbeeld van het Oud Testamentische voorbeeld eerst de triomferende Kerk worden aangemerkt. Dan zal het "zie de tabernakel van God is bij de mensen" (vs. 3) zo beslist als het van de strijdende kerk geldt, toch eerst zijn diepte en volkomen bevestiging vinden.

Eén ding, zo zong David, heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen van mijn leven mocht wonen in het huis van de Heere, om de liefelijkheid van de Heere te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel. " En het godvruchtig lied van Korachs kinderen stemde daarmee in:

Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot, o Heer, van de legerschaar, God! Zijn mij Uw huis en tempelzangen! Hoe branden mijn genegenheên, Om ‘s Heren voorhof in te treên! Mijn ziel bezwijkt van sterk verlangen: Mijn hart roept uit tot God, die leeft en aan mijn ziel het leven geeft.

Die hoge belangstelling aller godvruchtigen in de voorhoven van de Heere ontstond uit het denkbeeld, dat Hij daar "woonde", d. i. er Zijn tegenwoordigheid meer bijzonder openbaarde. Deze openbaring van de Allerhoogste is naderhand volkomen geworden in Jezus Christus,

Zijn Zoon, die de menselijke natuur heeft aangenomen en in wie de nauwe vereniging van het goddelijke met het menselijke aanschouwelijk is gemaakt. Zijn aards omhulsel was als een tempel van de Godheid en in Hem wordt de gemeente, die Hem als haar Heer belijdt, door Paulus genoemd een huis en een tempel van God. Maar ook dit is nog slechts een schaduw van hetgeen eenmaal zal plaats hebben in het nieuw Jeruzalem. Daar hebben alle belemmeringen een einde, vlees en bloed en zonde, die ons hier nog verwijderd houden van geheel en al gemeenschap te oefenen met Hem, die een ontoegankelijk licht bewoont. Is het in ons helderder oog een kinderlijke voorstelling, wanneer in Israël van God bijzondere tegenwoordigheid verbonden was aan de ark des verbonds en tabernakel en tempel; evenzo zullen de volmaakt rechtvaardigen eenmaal daar, waar geen tempel meer nodig is, terugzien op de aarde en zo bevestigt het zich dan ook in dit opzicht, dat de hele opvoeding van het mensdom in de bedeling van het Oude Verbond, zoals de plant in het zaad, verborgen ligt. "God is hun tempel en het Lam. " Wat een verheven denkbeeld geeft ons deze éne trek van de zalige gemeenschap met het Wezen aller wezens, waarbij men het gemis van een aardse tempel voelt noch betreurt en waarin Hij slechts op een zo onvolkomene wijze tegenwoordig was! Maar hoe vertroostend is het tevens, dat Christus de Heere in die hemel van onuitsprekelijke heerlijkheid nog "het Lam" genoemd wordt. Zo blijft dan de betrekking voortduren, die Hij heeft op degenen, die gekocht zijn door Zijn bloed! Daar, daar blijkt volkomen, dat Zijn naam is Emmanuel, "God met ons"!

Wie zal de luister van die hemelstad beschrijven? Zij ligt op een hoge berg. Deze is van alle bergen van God op aarde de laatste, de hoogste, de schoonste, de spits en de kroon! Op die berg ligt de hemelstad. Zij is met goddelijke kunst en heerlijke evenredigheden, naar de grondlijnen van de eeuwige schoonheid gebouwd. Haar straten zijn goud, haar poorten een parel, haar grondslagen gehouwen uit edelsteen. Evenals het licht van de zon door de edelsteen, breekt het licht van de eeuwige schoonheid en waarheid ook uit het stof voort en doordringt het, zoals alles in de natuur spiegel zowel als drager van een bovennatuurlijke heerlijkheid wordt. Maar die heerlijkheid van de natuur wordt eindeloos ver overtroffen door de heerlijkheid van de geesten, die daarin wonen. Zij hebben alles overwonnen, zij hebben alles geërfd en zijn nu mede-erfgenamen van Christus en door Hem erfgenamen van God. Met Christus niet alleen ten nauwste verenigd, maar één, worden zij meer en meer naar Zijn gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid door van de Heere Geest, die in hen woont. Evenals Johannes reeds op aarde enige trekken van gelijkheid met de Christus vertoonde, waarom Abadona (bij Klopstok) eer hij de Zoon des mensen gezien heeft, Johannes voor de Zoon des mensen neemt vertonen nu alle mensen het beeld van de schoonste en heerlijkste van de mensenkinderen. Hij is nu geopenbaard zij zien Hem en zijn Hem gelijk. Een kroon van heiligheid blinkt op hun voorhoofd, niet als bij de hogepriester in geschreven letteren (Heiligheid van de Heere), maar in volle innerlijke waarheid en wezenlijkheid. Een wit priestergewaad is het reine sieraad dat hun nog reiner en onbevlekkelijk lichaam dekt. Hun hoofd vertoont geen rimpel, hun oog geen nevel, hun lichaam geen spoor van de wonden van voorheen. De geschonken gaven zoals wij hier beneden plegen te spreken beide van de natuur en van de genade, maar die daar één zijn, hebben nu haar hoogste ontwikkeling en volmaking bereikt. De koninklijke geest, het dichterlijk genie, de profetische blik, het wijsgerig vernuft, het ontwikkelt zich alles in het koesterende zonlicht van de hemel met nooit geziene kracht en pracht. Wat de broeikas van de aarde zich met moeite en smart als een scheut op riet ontwikkelen zag, wordt daar onder de open tropische hemel een palmboom van Jericho, of een cederboom van Libanon. Onder dat alles blijft, bij zoveel eenheid in het geheel, nochtans in de delen de bekoorlijkste bescheidenheid bestaan. Het is één lichaam, maar waarvan ieder lid op de volkomenste wijze bewerktuigd is, terwijl ze allen gezamenlijk elkaar en het Hoofd door de liefde dienen. Wat de

luister over dat hele lichaam verspreid! Wat een luister als op het brandpunt op het Hoofd verenigd! O, Johannes, man van de liefde, die uzelf niet meer liefde, maar Hem, voor wie u zelfs uw naam had afgelegd, om geen anderen naam meer te dragen dan die van de discipel, die Hij lief had? Hoe moet u uw hart in uw boezem hebben voelen kloppen en jagen en opspringen, toen u deze heerlijkheid van uw Heere in het beeld van Zijn verheerlijkte gemeente aanschouwde! Toen u de wens, door Hem in het dal Josafath ten uwen aanhore uitgeboezemd, zo vervuld zag: Verheerlijk Mij, U Vader, bij Uzelf met de heerlijkheid, die Ik bij U had eer de wereld was! Eer de wereld was! Dat woord voert ons met onze geest weer naar de oorsprong aller dingen terug. In den beginne schiep God de hemel en de aarde. En waartoe schiep Hij haar? Wij hebben het vroeger gehoord, opdat zij de schouwplaats van de openbaring van Zijn heerlijkheid in de verheerlijking van Zijn Zoon wezen zou. Welnu, hef uw ogen omhoog en zie. Is het doel van de Schepper gemist? Heeft het einde het begin verloochend? Is er tittel of jota van het besluit ter aarde gevallen? Of drukken hemel en aarde, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, het zegel op het woord: Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde! Maar treft ons de gelukkige voleindiging van het groot en groots begin, niet minder worden wij getroffen door de harmonie, die begin en einde aan elkaar beantwoorden doet. Zo breidt zich aan de top de kroon uit van de boom, wiens wortels zich onder aarde kroonsgewijze uitbreiden. Of nog liever: Zo keert de cirkel in zichzelf weer en sluit de gouden lijn ter zelfde plaatse, waar zij haar aanvang ontmoet. Ja, zo zien wij met hoeveel recht het werk van de verlossing een werk van wederoprichting aller dingen heet. Want het is een wederoprichting van de mensheid allereerst in haar Hoofd, daarna in haar leden, vervolgens in haar oorspronkelijke woonplaats, eindelijk in haar oorspronkelijke bestemming om God gelijk te zijn. Al het oude is voorbijgegaan maar niet vernietigd, maar nieuw geworden. Een nieuwe Adam, een nieuw mensenkroost, een nieuw paradijs, een nieuwe levensboom en een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, een nieuw Israël, maar in wie het oude Israël als uit de doden herleeft. Abraham, Izaak en Jakob voorzitters aan de maaltijd van het Lam. De door het bloed van het Lam verlosten, aanliggende in Abrahams schoot. Het nieuwe Godsrijk een geestelijk Israël van God. Op de twaalf fundamenten van het huis van God staan de twaalf namen van de apostelen van het Lam. Jezus Christus zelf wordt als de wortel en de spruit uit David's stam, als de leeuw uit Juda verheven en vereerd. De nieuwe en eeuwige Godsstad, het nieuw Jeruzalem is op een eeuwige berg, de hemelse Sion gebouwd. Op die Sion vermengen zich de nieuwe liederen ter ere van het Lam met het oude lied van Mozes, de Middelaar van het Oude Verbond. En de tempel. maar nee! er is aldaar geen tempel meer; want God is de tempel en het Lam! Hier valt de pen mij uit de hand. Geen tempel meer! Dat is de onnavolgbaarste trek van alles. Geen tempel meer! Omdat alles tempel is! Omdat alles zo van God en Zijn heerlijkheid is vervuld, dat het onmogelijk is een plaats te vinden, waar Hij Zich meer en nader openbaart, dan Hij aan alle plaatsen in dat verblijf van de gelukzaligen doet. Geen tempel meer! Omdat vooral de gelovigen zelf de tempel zijn, waarin God en het Lam inwonen; omdat het hart van de gelovigen zelf een eeuwige tabernakel van God is! O God, hoe groot is het goed, dat U weggelegd heeft voor degenen, die U vrezen!

23. a) En de stad heeft de zon en de maan niet nodig, dat zij in deze zouden schijnen, want de heerlijkheid van God heeft haar verlicht, zodat zij zelf enkel licht enkel goddelijke glans en de zon van de nieuwe wereld is geworden en het Lam is haar kaars (Jes. 60: 19 v. ; 24: 23).

In het bericht van de schepping (Gen. 1: 14-18) is de aarde als door duisternis omgeven en het licht aan de hemel geplaatst. Als nu hier wordt bericht, dat de stad van God op de nieuwe aarde die beide lichten niet meer nodig heeft, dan is daarmee te kennen gegeven, dat de toestand van de aarde, als hulpbehoevende, geheel is opgeheven, al haar duisternis

overwonnen en verbannen is en in de plaats ervan het lichtgevende is gekomen, omdat de heerlijkheid van God haar doortrok en doorglansde en het Lam de Middelaar tot het licht is geworden. Daarmee is dan ook tevens te kennen gegeven, dat de afhankelijkheid van de aarde van elk uitwendig vreemd licht met al zijn menigvuldig afwisselende invloeden op haar meteorologische toestanden, op plantengroei en animalisch leven met zijn afwisseling van licht en duisternis, dag en nacht, lente en zomer, herfst en winter, die weer het beeld van haar vergankelijkheid, van haar lijden enz. geweest is, geheel opgeheven en tot hele zelfstandigheid en vrijheid in God en in het Lam is overgegaan.

In Jezus, het Lam, openbaart en belichaamt zich ook in gindse wereld de heerlijkheid van God, zodat die Hem ziet, de Vader ziet. Hij is altijd en overal het aangezicht van God en Hem te zien zal de hoogste zaligheid in het nieuwe Jeruzalem zijn.

In het midden van deze stad is geen tempel meer, die de heilige God van Zijn onheilig volk afsluit maar de Vader en de Zoon zijn hun tempel, omdat zij openlijk in de gemeente wandelen en van haar aangebeden worden, in zover wij in de Zoon de Vader zien zullen, zoals Hij reeds als Mensenzoon sprak: "die Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. " God zelf in Zijn heerlijkheid en het Lam zullen de stad en de gemeente zo verlichten, dat zij zon noch maan meer nodig heeft. Anders was God in geestelijke zin de zon, nu wil Hij als wereldlijke zon verlichten, zodat de gewone zon gemist kan worden. Van Christus heette het, toen Hij Zich op de berg van de verheerlijking bevond: "Zijn aangezicht blonk zoals de zon en Zijn kleed werd wit zoals het licht. " God de Vader woont in een licht, waartoe niemand komen kan, wat geen mens gezien heeft, noch kan zien. Dat de natuurlijke zon, die ons door de almacht van de Schepper op deze aarde bestraalt, door Christus en de Vader vervangen kunnen worden, is uit de boven opgegeven uitspraken duidelijk. Wie zal bepalen wat God doet, wanneer Hij tot een nieuwe schepping (naar het lichaam) van Zijn gemeente en tot een nieuwe schepping van de hemel en van de aarde overgaat? Hoe luisterrijk vertoonde zich de heerlijkheid van God op de berg Sinaï als een zee van licht, die het volk niet verdragen kon (Exod. 24: 17). Wij kennen de lichtkracht van God en de stralen van Zijn heerlijkheid niet; maar wij zijn voor het licht geschapen; want niets behaagt ons in deze wereld meer dan het licht.

Ginds in de betere wereld zijn de bewoners verheven boven alle aardse genietingen. Zij hebben geen kleding nodig; hun witte kleren verslijten nooit, noch worden ooit bevlekt. Zij hebben geen geneesmiddelen nodig om ziekten te genezen, want geen inwoner zal zeggen: "Ik ben ziek. " Zij hebben geen slaap nodig om hun krachten te herstellen, want zij hebben geen rust dag of nacht, maar prijzen Hem gestadig in Zijn tempel. Zij hebben geen gemeenschap van vrienden tot hun vertroosting nodig en welk genot zij mogen putten uit de verbintenis met hun medegelovigen, het is niet nodig tot hun zaligheid; want de gemeenschap met hun Heer voldoet aan hun uitgebreidste wensen. Zij hebben daar geen leermeesters nodig; ongetwijfeld spreken zij met elkaar over de dingen van God, maar zij onderwijzen elkaar niet; zij zullen allen door de Heere geleerd zijn. Voor ons zijn de aalmoezen aan de poort van de Koning, maar zij zitten aan Zijn tafel aan. Hier leunen zij op hun Liefste zelf en op Hem alleen. Hier hebben wij de hulp van onze metgezellen nodig, maar daar vinden zij al wat zij nodig hebben in Christus Jezus. Hier zien wij op het voedsel, dat vergaat en op de kleding, die door de mot verteerd wordt, maar daar vinden zij alles in God. Wij gebruiken de emmer om het water uit de bron te putten, maar daar drinken zij uit de hoofdbron en zetten hun lippen aan het levende water. Hier brengen de engelen ons zegeningen, maar daar zullen wij geen gezanten uit de hemel meer nodig hebben. Zij zullen daar geen Gabriël’s nodig hebben om de liefdebrieven van God tot hen te brengen; want zij zullen hem zien van aangezicht tot

aangezicht. O, wat een zalige tijd zal dat zijn, wanneer wij boven elke bijzaak verheven zullen zijn en slechts rusten zullen op Gods arm alleen. Wat een heerlijke dag, wanneer God en niet Zijn schepselen, de Heere en niet Zijn werken, onze dagelijkse vreugde uitmaken zal! Dan zullen onze zielen het toppunt van zaligheid bereikt hebben.

De Kerk zal in deze tijd in zo’n staat wezen, dat haar geluk en voorspoed van geen uitwendige dingen of oorzaken zal afhangen. Zij zou ondervinden, dat God net Zijn voorzienigheid en heerlijkheid bij haar was (Zach. 14: 7).

24. En de volken, die door hun ingaan in de stad zalig worden, zullen in haar licht wandelen, onder het schijnsel van dat licht, zodat nu de profetie van Jes. 60: 3 volkomen wordt vervuld. En de koningen van de aarde brengen hun heerlijkheid en eer in haar, om met deze hun heerlijkheid haar te worden ingelijfd (Jes. 60: 5-10).

Als gezegd wordt: "de volken zullen in haar licht wandelen", dan is dat iets, dat van alle inwoners van de stad kan worden gezegd. Nu het echter van de volken of heidenen in het bijzonder wordt gezegd, moet dit betekenen, dat ook zij tot de bevolking behoren. Met de tweede zin: "en de koningen van de aarde brengen hun heerlijkheid en eer in haar", is bedoeld, dat alles, wat op deze aarde heerlijks en dierbaars was, niet verloren gaat, maar daar verheerlijkt wordt teruggevonden; de koningen worden slechts genoemd als de voornaamste bezitters van hetgeen de wereld heerlijks heeft.

Als de groten in de wereld zich aan Christus echt onderwerpen, dan wordt hun aardse heerlijkheid verhoogd en in een hemelse veranderd, juist daardoor, dat zij in het heilige Jeruzalem wordt ingeleid. Zo is het met de overige natuurlijke en wereldse voorrechten, hetzij wijsheid, bekwaamheid, sterkte, liefelijkheid, vermogen enz. Die dat alles daarom, omdat anderen het door eigen liefde en wereldliefde ontheiligen, Gode en Christus heeft opgeofferd, die zal daarmee in de heilige stad wel worden verheerlijkt. Er wordt niet bedoeld, dat alle koningen van de aarde met hun aardse heerlijkheid in de heilige stad zullen komen, zeer velen vallen weg; maar wat onder de koningen der aarde heerlijk is en door het geloof in de Heere Christus geheiligd, dat wordt als een aangenaam geschenk en als een geschikte bijdrage tot het vervullen van de heilige stad aangemerkt en zoals het gesteld is met de koningen, is het ook naar evenredigheid met haar onderdanen gesteld.

25. a) En haar poorten zullen evenals in Jes. 60: 11 v. gezegd is, niet gesloten worden van de daags; want dan sluit men ook reeds in deze tegenwoordige wereld de poorten van de stad niet toe, maar laat ze voor het vrije verkeer open staan. En van een sluiten van de nacht kan voor deze stad van de toekomstige wereld geen sprake zijn, want daar zal geen nacht zijn.

a) Openbaring 22: 5)

6. En zij, degenen die komen, zullen, volgens de profetie in Jes. 60: 13-17, de heerlijkheid en de eer van de volken, daarin brengen.

27. En, om nu tenslotte nog aan te wijzen, hoe ook wat in Jes. 60: 18 gezegd is, tot vervulling komt, in haar zal niet inkomen iets, dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen spreekt Re 22: 15; maar die geschreven zijn a) in het boek des levens van het Lam zodat nu ook het woord in Jes. 60: 12 v. tot werkelijkheid en waarheid is geworden.

a) Exod. 32: 32 Ps. 69: 29 \Filippenzen 4: 3 Openbaring 3: 5; 20: 12

Hoe goed zal voor hen, voor de burgers van het nieuwe Jeruzalem deze zekerheid, deze hele bevrijding van alle onreinheid zijn, nadat zij in de wereld, waar zelfs het beste niet rein is, waar men zich zelfs voor zijn vrienden niet veilig weet, op geen mens kan vertrouwen, zo lang en zwaar angst gevoeld hebben en in onrust zichzelf hebben geplaagd.

Bij het "boek des levens" is gevoegd "van het Lam" om daarop te wijzen, dat de mens het alleen in Christus daartoe kan brengen, dat hij in het boek des levens wordt ingeschreven en op de nieuwe aarde komt. Zo weten wij dan, wat wij van de bewoners van de nieuwe aarde hebben te denken. Zij zullen persoon voor persoon degenen zijn, die in Christus verkregen hebben, om bij het laatste oordeel in het boek des levens gevonden te worden.

Sinds de vroegste tijdperken van de geschiedenis van de mensheid zijn de grote steden op aarde niet enkel de zetels van de beschaving, maar ook de brandpunten van zedelijke verdorvenheid en allerlei zonden geweest. Wat van Ninevé geschreven staat: "hunlieder boosheid is opgeklommen voor Mijn aangezicht", het kan ook van Babel en Rome, van Tyrus en Sidon, bij herhaling zelfs van het aards Jeruzalem gelden. Van veel wat heimelijk in de nieuwe wereldsteden geschiedt, zou men met Paulus kunnen schrijven: "het is schandelijk ook om te zeggen" (Efez. 5: 12). Hoe groter stad, hoe meer ongerechtigheid; wie zou niet kunnen wensen, eindelijk eens een glansrijke uitzondering op dien algemenen regel te zien? Die uitzondering, wij zoeken op aarde haar vruchteloos, maar eenmaal zal zij meer zijn dan droom. een stad zonder droom, ziet daar het heerlijk beeld, dat voor het verhelderd oog van Johannes zich plaatste; nadat de eerste hemel en de eerste aarde voorbij gegaan waren. Allen kennen we de prachtschilderij, die daarvan op het laatste blad van de Bijbels wordt opgehangen, maar allen beseffen we tegelijk, dat in die schilderij de schoonste trek van allen ontbreken zou, als daaraan het woord niet toegevoegd ware: "daar zal niet inkomen, dat ontreinigt, dat gruwelijkheid doet en leugen spreekt. " Dat woord, als opschrift boven de poort van de Godsstad geplaatst, het is wel echt een woord om stil bij te worden en zich rekenschap te geven van de verschillende indrukken, die het bij voortgezet nadenken wekt. Een ontzaglijk vonnis, dat voelen wij het eerst van al, staat hier in weinige woorden te lezen; een vonnis, dat niet slechts enkelen, maar ontelbaar velen oordeelt, wanneer het in zijn onverbiddelijke strengheid wordt toegepast, "Niet inkomen", het is nog veel ontzettender oordeel dan het strafgericht, dat Israël van Kanaäns grenzen, die het reeds dacht te overschrijden, op eenmaal terugwierp in het hart van de woestijn. Het is in zeker opzicht nog sterker, "dan het leven niet zien. " Denkt u de pelgrim, die in zijne verbeelding reeds van verre de Godsstad aanschouwt en de poorten open ziet staan, maar aan de dorpel zich op eenmaal met een: "niet verder" ziet afgewezen. En toch, al huiveren wij, ontkennen laat het zich niet; het is een rechtvaardig gericht over alles wat in enig opzicht ontreinigt. Het kan niet anders zijn, dan hier met hoog gezag wordt verkondigd, om het even, of wij de hemel tegenover de onreine, of den onreine tegenover de hemel ons voorstellen, wij kunnen geen andere uitkomst ons denken. Wat meer is, dat vonnis, het wordt zelfs ene onschatbare weldaad; het kan niet anders, maar ook, het moet niet anders, dan hier de Geest van de waarheid getuigt. Denkt u een ogenblik, dat daarboven ook slechts iets, wat ontreinigt, kon binnengaan, wat waarborg zou er voor het genot van een stoorloze zaligheid overblijven en waar is de zon van de vreugde, die niet maar al te snel door ene donkere wolk zou bedekt worden? Neen, eerst door dat vonnis wordt in het hemels Jeruzalem de vrede van iedere burger afzonderlijk, maar ook de onderlinge vrede van alle hemelburgers te samen gewaarborgd. Eerst zo kan de Godsstad, hoe groot ook, een onafzienbaar huisgezin heten, omdat volmaakte heiligheid alle zelfzucht, leugen en gruwel verbant en zo ontsluit zich hier voor het oog van het geloofs een hartverheffend verschiet, als de waarneming van de macht van de zonde rondom ons en de ervaring van diezelfde macht in ons binnenste ons hoe kan het anders de ziel niet zelden met de diepsten weedom vervult. Er

zijn diepten van de satans in de grote wereld daarbuiten, maar helaas ook in de kleine wereld daarbinnen, waarvan soms de verre aanblik ons sidderen doet en het heerlijkst loflied van de schepping wordt telkens voor ons oor door de wanklank van de zonde verstoord. De Schoonste stad, het liefste huis, het beste hart worden voor het geestelijk oog door die noodlottigen invloed bedorven. Ja, ook wij zelf, kenden we slechts één dag, dat wij onze God volmaakt konden loven en dienen, daar zullen wij het in eeuwigheid, zo velen wij echt gereinigd zijn en hoe ver het onsterfelijk oog rondom zich heen moge staren, nergens zal het in de verste verte één spoor van die verfoeilijke zonde aanschouwen, die ons hier zoveel bittere tranen deed wenen. Verrukkelijk uitzicht, nog eens, maar bovenal, indrukwekkende roepstem ter bekering voor iedere zondaar, ter rusteloos voortgezette heiligmaking voor elke gelovige! Geen tittel of jota kan zelfs door een engelenhand van dit Godswoord uitzekert worden, maar zolang de genadetijd duurt, is de weg voor allen geopend, dat ook van hen de getuigenis gelde: "u bent gerechtvaardigd in de naam van de Heere Jezus Christus en door de Geest van onze Gods" (1 Kor. 6: 11). Maar dan ook: "die geheiligd is, dat hij nog geheiligd worde" (Openbaring 22: 11 b), al ware het ten koste van oog of hand of voet, die de ingang ten leven beletten zouden, zo ze niet in tijds afgehouwen en uitgerukt werden. Ach hoeveel, dat wij nog sparen en strelen en kweken zelfs en dat daar toch niet inkomen zal! God opent daarvoor nog intijds onze ogen!

Met dit ontzaglijk woord eindigt een van de verrukkelijkste bladzijden van de Heilige Schrift. De apostel-profeet heeft ons de heerlijkheid van het nieuwe Jeruzalem, de stad van de eeuwige rust voor het volk van God, geschilderd. Aan de heerlijkheid van het Jeruzalem, dat op de aarde was, zijn de trekken, de kleuren, de beelden van de schilderij ontleend; maar alle schoonheid op aarde moet verbleken bij de vereniging van alle volkomenheden, die de op aarde gedaalde hemelstad zal aanbieden. Al wat zich de verbeelding kostbaars, in de ongelofelijkste rijkdom en overvloed en onder de grootste afmetingen kan voorstellen, wordt bijeengebracht en uitgeput, om aan het in de ellende van het leven versmachtend hart een denkbeeld bij te brengen van het gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van zaligheid en heerlijkheid, dat in de toekomst voor Gods kinderen is weggelegd. Heilig en veilig, achter haar hoge muur, met engelen tot poortwachters op de hechtste grondslagen en de schoonste evenredigheden, ligt daar de grote stad, waarvan de kunstenaar en bouwmeester God is en die van Hemzelf uit de hemel is neergedaald. Haar muren, haar straten, haar grondzuilen, haar poorten schitteren van goud, van edelgesteenten, van parels, van doorluchtig kristal. Al deze pracht is nochtans haar grootste heerlijkheid niet. De grootste heerlijkheid van het aardse Jeruzalem was Zijn tempel, dat wonder van de wereld. Maar een grote tempel is geheel de hemelse stad. Zij bezit de heerlijkheid van God. Geen zon en maan gaan over haar op en onder. God en Zijn Christus zijn haar zon, haar maan, haar fakkel. Dus kent zij nacht noch duisternis. De uitverkorenen van alle natiën stromen van alle kanten haar naar alle zijden geopende poorten binnen. Maar geen enkele onreine, geen enkele gruweldader, geen enkele leugendienaar mag daar ingaan. Zij alleen, die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam, de door God gekenden, door het bloed van Zijn Zoons gekochten, door Zijn Geest geheiligden. In haar zal niet inkomen iets, dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen, maar die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam. Ik heb dat woord ontzaglijk genoemd; wat dunkt u? Wee hem, die het zonder ontzag, zonder vrees en beven horen kan. Het behelst een ontzaglijk vonnis voor de eeuwigheid. Het behelst een ontzaglijke voorwaarde van de zaligheid. En zo een ontzaglijke prediking voor het leven. Vreselijk woord, uit hoofde van de vreselijkheid van het vonnis, dat het uitspreekt. Dat vreselijk vonnis voelen wij in al zijn kracht, als wij het ons in zijn inhoud, zijn toepassing, zijn rechtvaardigheid voorstellen. "Niet inkomen! " Wat een woord, wat een uitspraak, wat een lot! U heeft gehoord van de afschuwelijke leer, door sommigen geleerd, dat alles eindigt met

dood en vernietiging; geen rust na dit leven vol onrust dan in de groeve van de vertering; het hemels paradijs, het nieuw Jeruzalem, de eeuwige zaligheid bij God kunstig verdichte fabels, ijdele inbeeldingen, dwaze doornen. Welnu, deze afschuwelijke leer, zo ijselijk voor uw gevoel en waarbij uw hart ineenkrimpt, wat is zij anders dan een wanhopige poging om zich te beschermen tegen de veel groter ijselijkheden van dat vonnis: "niet inkomen". Denk het in. U weet, daar is een plaats van rust na al uw zwerven, van geluk na zoveel tranen, van blijvend goed na zo menige teleurstelling, van waarachtig leven na duizend doden; deze plaats is u getoond, haar poorten staan open, u ziet anderen, u ziet velen, u ziet uw gelijken, u ziet dierbaren daarin gaan voor eeuwig en u zelf wordt afgewezen met koele, met strenge ernst: "terug van hier, voor u geen toegang; hier is de hemel, maar niet voor u; hier is de stad van God, maar zij sluit u buiten; hier de zaligheid, maar u zult die niet smaken; hier zijn de heiligen, maar van u gescheiden; hier is de tegenwoordigheid van God, maar u zult die niet genieten; hier de Heere Jezus Christus, de Zaligmaker van zondaren, maar Hij zegt: Ga weg van Mij! " "Niet inkomen. " Waarheen gaat hij, tegen wie dat vonnis is gesproken? Is daar in Gods groot heelal voor de gebannenen uit het hemels Jeruzalem nog een toevluchtsoord, waar zij zijn in een toestand, verdraaglijk, ofschoon niet zalig; met enig licht, al is het niet dat van het hemelse leven, of waar ten minste een straal van hoop, een druppel van vertroosting overschiet? Ach! wij kennen al te goed de kracht van dat woord: "niet inkomen. " Afgewezen te worden aan de poorten van de hemel, is verwezen te worden tot de holen van de hel. Daar is geen middelbare toestand tussen de eeuwige zaligheid en de eeuwige afgrijzing. Op een andere plaats van dit boek staat geschreven: "Als iemand niet gevonden wordt geschreven in het boek des levens, die wordt geworpen in de poel van vuur. " Niet in te komen, het is buiten geworpen te worden; niet in te komen, het is alle hoop te laten varen; niet in te komen, het is de grootste kloof voor eeuwig gevestigd te zien tussen zich en alle heil, tussen zich en alle goeden, tussen zich en alle vertroosting; niet in te komen, het is overgegeven te worden aan de worm, die niet sterft. Vreselijk is het, mijn broeder in Adam, mijn vlees en mijn been! dit vonnis u voor te stellen. Maar God heeft het u voorgesteld. Wee ons, als wij het ons ontveinzen! Dit bid ik, dat wij allen bewaard worden, de ijselijke kracht ervan te ervaren in onszelf. Dat bijbelwoord zegt ons niet slechts, wie in het hemels Jeruzalem niet zullen inkomen, het zegt ons ook, wie deel zullen hebben aan de zaligheid en heerlijkheid van de eeuwige Godsstad. Maar ook zo is het een ontzaglijk woord. Immers het snijdt alle hoop, om zonder de tussenkomst van Christus zalig te worden, niet slechts af, het laat ook niemand toe, gerust te zijn, zonder dat hij van zijn deel aan Christus wel overtuigd zij. Het snijdt alle hoop, om zonder de tussenkomst van Christus zalig te worden, af. Daar is niemand, die niet wel eens in zijn hart overtuigd is, dat hij, zoals hij is, onwaardig is om voor God te verschijnen, om deel aan de eeuwige zaligheid te ontvangen. Het is bij enig nadenken onmogelijk, om niet in te zien de rechtvaardigheid van dat vonnis, dat in het hemels Jeruzalem niet zal inkomen iets, dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen. Zelfs de lichtzinnigste gelooft, dat hij niet dan door een zekere toegevendheid, die hij in God veronderstelt, zalig zal kunnen worden; en zij, in wie maar enige ernst is, nemen graag aan, dat er met hen nog veel gebeuren moet, dat zij nog geheel anders zullen moeten worden dan zij heden zijn, zullen zij bereid wezen voor de hemel en die hemelse zaligheid, waaraan ook zij na hun dood wensen deel te hebben. Daar zijn zelfs niet weinigen, die uit wezenlijk besef van deze noodzakelijkheid de hand aan hun verbetering slaan en zich op een meer en meer deugdzaam, nauwgezet, godsdienstig leven toeleggen; en verre zij het van ons, deze pogingen te verachten, die, zo ze in ootmoed worden aangewend, de naar deugd en heiligheid strevende mens tot een heilzame kennis van zijn onvermogen en voorts verder brengen zullen. Wie worden gezegd, in te zullen komen in het hemels Jeruzalem? Zij, die het grootste denkbeeld gehad hebben van de toegevendheid van God? Zij, die het verst gevorderd zijn op het pad van de deugd, op de weg van de verbetering, van de volmaking? Nee, maar zij, die geschreven zijn in het boek van het Lam. Wie is het

Lam? "Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt. " Het Lam van God is Christus, de Zoon van God, de Zaligmaker van de wereld. Wat ik mij verbeelden mag, voor wie ik gehouden wordt, of mij zelf houdt, wie ik wezen mag, hoe veel beter dan anderen, hoe veel deugdzamer dan vroeger als er geen betrekking bestaat tussen die Christus en mij, al hield ik mij ook van voldoende reinheid en heiligheid overtuigd, al meende ik ook, dat alle waarheid in mij was, al stond de hele wereld verbaasd over mijn goede werken en gerechtigheden als er geen betrekking bestaat tussen die Christus en mij, als mijn naam niet geschreven staat in het boek des levens van het Lam, ik zal worden afgewezen aan de poort van de hemel met al wat ontreinigt, al wat gruwelijkheid doet en leugen. Heb ik ook niet op de grootste leugen van mijn hart vertrouwd, die mij deed geloven, dat er geen bloed van verzoening nodig was om mij te reinigen, om mij te rechtvaardigen, om mij te heiligen? Heb ik niet gruwelijkheid gedaan, het Evangelie van God, dat mij verkondigd was, versmadend? Heb ik mij niet verontreinigd met een farizese hoogmoed, die niet bewegen wilde bij het kruis van de Zoon van God? Ja, daar moet ik Hem leren kennen, daar erkennen als Hem, die ik voor mijn zondige ziel nodig heb, als Hem, die God mij tot mijn Zaligmaker gegeven heeft. Daar eerst wordt Hij mij het Lam van God, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt. Daar moet Hij in mij een boetvaardige, een in Hem gelovige zien. Als ik geen deel begeer aan die verzoenende dood van het Lam, mijn naam komt niet in het boek des levens van het Lam en als mijn naam niet geschreven staat in het boek des levens van het Lam, vruchteloos heb ik Zijn naam geschreven in mijn boeken, of gevoerd in mijn mond, als die van een wijze, als die van een heilige, als die van een martelaar; ik zal niet ingaan in die stad, waar niemand ingaat, dan die met volle overtuiging van het hart het Lam heeft leren toezingen: "U bent geslacht en heeft mij voor God gekocht met Uw bloed. " "Die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam. " Dat woord laat niemand toe gerust te zijn, zonder dat hij van zijn deel aan Christus wel overtuigd zij. Naam-Christendom baat niet. Alle valse gronden van gerustheid ontzinken. Onze naam geschreven te hebben in het doopboek, in het lidmatenboek doet niets af. Hoog aangeschreven te staan bij de maatschappij, bij de gemeente, bij de godvruchtigen, bewijst niet genoeg. Men kan Heere Heere roepen en Christus niet toebehoren. Men kan anderen prediken en zelf verwerpelijk worden bevonden. Men kan wonderen en tekenen gedaan hebben; de geesten kunnen ons onderworpen zijn geweest in de naam van de Heere; maar als onze naam niet geschreven staat in het boek des levens van het Lam, wij zullen geen hemelzaligheid smaken. Hiervan zeker te zijn, kan ons alleen voor de eeuwigheid gerust stellen. En hoe zullen wij daarvan zeker zijn? Immers alleen zó, als wij zeker kunnen zijn van de dingen, die het voorwerp van onze hoop uitmaken, alleen zo, als wij "een bewijs kunnen hebben van de zaken, die wij niet zien", door het geloof. Het boek des levens van het Lam zal op aarde voor ons niet ontzegeld, ons niet ter lezing gegeven worden, geen afschrift van de bladzijde, die ons betreft, zal ons uit de hemel worden toegereikt, geen buitengewone openbaring zal ons zijn hoge geheimenis verraden. Maar door het geloof kan de zondaar zijn naam in het verzegeld, in het in de hemel bewaard boek lezen; door datzelfde geloof, waardoor hij verzegeld heeft, dat God waarachtig is, door datzelfde geloof, waardoor hij gelooft in Jezus Christus, het Lam van God, dat de zonde van de wereld, dat ook zijn zonde wegneemt. Die in Mij gelooft, heeft de Heiland gezegd, heeft het eeuwige leven. Die in de Heiland gelooft, mag en hij moet noodwendig overtuigd zijn, dat hij het eeuwige leven heeft, dat zijn naam in het boek des levens staat geschreven. Ontzaglijk woord! Nog komt het tot mij en vermaant tot bekering van de weg van de zonde, tot geloof in het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt, tot zelfbeproeving, of u in het geloof bent, tot heiligmaking, zonder welke niemand de Heere zien zal, niemand van zijn geloof zeker wezen mag of kan. Zeker, niet voor het eerst komt het tot u. Maar misschien voor het laatst.

HOOFDSTUK 22

OVER DE VREUGDE VAN HET EEUWIGE LEVEN

1. En hij toonde mij (vgl. Ezechiël. 47: 1 vv.) een zuivere rivier, vrij van alle inmenging, een stroom van het water des levens (Hoofdstuk 21: 27), duidelijk als kristal, voortkomend uit de troon van God en van het Lam, van de troon, die God en het Lam toebehoort (Hoofdstuk 5: 13; 7: 15) en de plaats van de tempel inneemt (Hoofdstuk 21: 22 Ezechiël. 47: 11).

Het water betekent het heil, de zaligheid. De grote volheid van het leven, zoals dit overeenkomt met de heerlijkheid van de Kerk, wordt daardoor afgebeeld, dat het zich uitstort als een stroom. Daardoor dat de stroom uitgaat van de troon van God en van het Lam, wordt God in Christus als de Bewerker van het leven en de zaligheid voorgesteld en nu is Christus daarom "het Lam" genoemd, omdat Hij ook deze kroon van Zijn gaven door Zijn lijden en sterven ons heeft verworven.

"Zuiver" is deze stroom, omdat die zonder enige bijmenging alleen kracht en leven bevat en "duidelijk als kristal", omdat hij zonder enige verdrukking vrede en vreugde inhoudt.

Het water des levens is zulk water, waarmee de mens het leven indrinkt. Met ons tegenwoordige water staat het in verhouding als de nieuwe wereld tot de oude; zijn levenwekkende kracht is voor het leven van de nieuwe mens, wat het tegenwoordige water voor de oude mens is.

Reeds hier op aarde drinken de begenadigden de "wateren des levens; " zij zijn uit de dood overgebracht in het leven; zij staan in de nauwste en zaligste betrekking tot de Redder van hun zielen; als nieuwgeborenen voelen zij zich vrij van de heerschappij van de zonde en van de dood; zij zijn in God en God is in hen; hun deel is gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest. En toch die vreugde is niet onvermengd. Hier is het een engel van de satan, die hen met vuisten slaat; daar haat hen de wereld; ginds hebben zij droefheid; elders drukt hen het lijden van deze tegenwoordige tijd. Daarom hebben zij aanhoudend behoefte aan de Trooster, de Heilige Geest, opdat het gans zeer uitnemend, eeuwig gewicht van heerlijkheid in hen gewerkt wordt. Het uitzicht daarop ondersteunt hen op de pelgrimsreis door dit leven van de uitwoning van de Heere. Zij wandelen in geloof, opdat dit eenmaal aanschouwen wordt. Zij zijn kinderen van God, en ofschoon het nog niet geopenbaard zij wat zij wezen zullen, dit weten zij, dat zij Hem zullen zien zoals Hij is. Aldus zetten zij door de kracht van het water des levens hun tocht voort naar het nieuw Jeruzalem. Hier is het hun vaak bang, maar daar zal in eeuwigheid niet meer dorsten die van het water des levens drinkt. In het aardse Eden was een rivier, die deze lusthof bevochtigde, waarin David een beeld zag van de stroom van het water van goddelijke liefde, zoals ook de profeten daarop doelen. Maar geen wateren van Gods genade op aarde kunnen enigszins worden vergeleken bij de volle stroom van het leven in het nieuw Jeruzalem. Vervuld is daar de belofte: "Ik zal de dorstigen geven uit de fontein van het water des levens om niet. " De rivier "komt voort uit de troon van God en van het Lam", zoals de Geest uitgaat van de Vader en de Zoon, want het Lam is in het midden van de troon. Zo is ook dit alles een heerlijke, alle verbeelding te boven gaande vervulling van die Godsspraak: "Ik zal water gieten op de dorstige en stromen op het droge. "

Wat rijke verkwikking, waaraan reeds meteen die eerste trek van de profetische schilderij ons doet denken! U herinnert u de schone beeldspraak van Ezechiël (Hoofdstuk 47), waaraan die van Johannes zich aansluit. Van onder de dorpel van het nieuwe heiligdom zag de

Israëlitische Ziener een stroom van levend water te voorschijn spoeden, die al hoger en hoger groeide, totdat het eindelijk onmogelijk was hem met vaste voet te doorwaden. Maar merkt u wel op, wat voor Ezechiël zich nog op de oude aarde vertoonde, voor Johannes werd het op de nieuwe tot zalige werkelijkheid en niet slechts uit de troon van God, maar ook uit die van het Lam welt het kostbaar levensvocht op, want ook in het hemels Jeruzalem deelt God Zichzelf en Zijn gaven niet anders mee dan door en in gemeenschap met Christus. Levend water zou het waar wezen, dat men noodwendig Oosterling zijn moet, om al het aantrekkelijke van de bekende beeldspraak te voelen? Mij dunkt veeleer, men hoeft slechts Christen te zijn, om te beseffen wat rijke verkwikking reeds het zinnebeeld alleen van een frisse stroom van het levende water belooft. Want, is het niet zo, Christenen, al leerde ook onze ziel bij eigen ervaring de Psalm van de goede Herder herhalen, die anderen Psalmnoot, ik bedoel die van het hijgend hert, wij leren hem op aarde niet af en hoe meer het leven uit God in de ziel is gewekt en gevoed, te helderder leest ons oog op iedere aardse bron van verkwikking het diep teleurstellend woord: "bij mij is het niet" en weer: "een ieder, die van dit water drinkt, zal weer dorsten. " Het hoogste, dat het hart nodig heeft, is hier beneden in de regel het minst van allen te vinden en menige laafbron, waarbij zich hier beneden de dorstige reiziger neerzet, bereidt ons geen beter lot, dan de Israëliet in de woestijn bij de wateren van Mara verbeidde; zij zoeken lafenis, maar vinden slechts teleurstelling bij het ondrinkbaar bittere vocht. Ja, ook dan, wanneer wij gedronken hebben van het levend water, dat de Christus schenkt aan de Zijnen, verkwikt kan men zich hier op aarde voelen, maar nooit ten volle voldaan. Druppels verkoelen vaak onze brandende tong, maar stromen vlieten, door eigen schuld, ons ongenoten voorbij. Naar kennis smacht onze geest, maar telkens tasten wij als slaapwandelaars rond in een wereld van verwarrende dromen. Naar liefde dorst ons gemoed, maar van de liefde van God genieten wij slechts een vluchtige voorsmaak en liefde van mensen, waar treffen wij die geheel zuiver, standvastig, belangeloos aan? Naar geluk blijven wij onophoudelijk haken, maar het schaduwbeeld ontglipt onze handen, juist waar wij het schenen te grijpen en nu plaatst zich het leven en dan weer de dood tussen ons en het doel van onze wensen. Zeker, bij God is de fontein van het leven, maar het is slechts een enkele sprank, die langs onze lemen hutten wordt voortgeleid; het hunkerende hart is dankbaar, maar onvoldaan vraagt het eindeloos meer. Is dat meerdere nergens te vinden? Hoor, daar klatert voor Gods troon de kristallijne stroom, bij wiens wateren geen hemelburger zal zeggen: "mij dorst" en de akker, door de gloed van de verdrukking geblakerd, mag eindelijk volkomen verstaan, wat het woord verzadiging in heeft. De Godsrivier is daarboven vol water; de bron onuitputtelijk; de stroom onbeperkt; de toegang voor alle dorstigen opengesteld en de waterspiegel weerkaatst geen andere aangezichten, dan die van reine hemelvreugde blinken. Wat aardse lentelucht kan ooit zó verkwikkend als de hemelse aan die oeverzoom zijn?

2. In het midden van haar straat, door de reeds in Hoofdstuk 21: 21 genoemde straten vloeide die stroom en op de ene en de andere zijde van de rivier was de boom des levens (Gr. "levenshout een menigte van bomen, waarin leven wekkende kracht was, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende zijn vrucht, die twaalfderlei soorten van vruchten, zodat het hele jaar door de twaalfsoorten niet werden gemist en de bladeren van de boom ("van het hout waren tot genezing van de heidenen (Hoofdstuk 21: 24 Ezechiël. 47: 12).

Behalve door dorst worden de uitverkorenen in dit leven door de honger gekweld (Hoofdstuk 7: 16. MATTHEUS. 5: 6). Daarom wordt het leven of het heil en de zaligheid, nadat deze als water is beschreven, verder als boomvrucht voorgesteld. Er is sprake van een "hout van het leven", waarvan de vruchten hem, die ze geniet, het leven toedeelt. Hierbij wordt vergeleken Gen. 2: 9; 3: 22 Bij het verband, waarin het hout van het leven met het water des levens staat, kan met de woorden "midden in haar straat", met het andere "op de een en de andere zijde van

de rivier" geen tweede afzonderlijke standplaats zijn bedoeld. De stroom vloeit midden door de straat (het collectief van "straten en aan beide zijden van de stroom staat het hout.

Wonderbaar hout, dit hout, het hout des levens, dat door het water des levens wordt gedrenkt! Het draagt twaalfderlei vruchten (de lezing van de grondtekst, die de twaalf vruchten over de 12 maanden zo verdeelt, dat voor elke maand één soort zou zijn, is minder goed dan de andere, die het weglaat en brengt zijn twaalfderlei vruchten elke maand. De bladeren van het hout dienen tot genezing van de heidenen. Aards hout draagt slechts één vrucht, dat twaalfderlei; aards hout draagt slechts eenmaal in het jaar, dat iedere maand; van aards hout kan alleen de vrucht, van dat ook het loof worden genoten.

De uitdrukking "tot genezing van de heidenen", moet niet zo worden verstaan, alsof een nog aanwezige ziekte van de heidenen werd verondersteld, evenmin als uit Hoofdstuk 21: 4 zou mogen worden afgeleid, dat de tranen, die God de zaligen wil afdrogen, tekenen waren van nog bestaande smarten. Zoals de tranen, die over het lijden op aarde zijn geweend, in het eeuwige leven worden afzekert, dienen de heilzame bladeren van de levensbomen tot genezing van de ziekte, waaraan de heidenen in het leven op aarde hebben geleden, maar in het nieuwe Jeruzalem niet meer zullen lijden. Zijn zij vroeger hongerig geweest, nu zullen zij verzadigd worden (Hoofdstuk 7: 16). Waren zij vroeger blind, ellendig en zonder kracht van het leven (Hoofdstuk 3: 17), nu zullen zij alle heerlijkheid, heiligheid en zaligheid van het eeuwige leven genieten. Is het zoals in dit vers staat, dan is er zonder twijfel een onderscheiding van twee klassen van burgers van het nieuwe Jeruzalem: voor de ene klasse zijn de vruchten van de levensbomen, voor de andere de bladeren; en omdat nu de laatste uitdrukkelijk zijn voorgesteld als dienende tot genezing van de heidenen, kunnen de eerste alleen voor de 12 geslachten van Israël bestemd zijn, daarom ook de twaalfderlei vruchten, die elke maand door de bomen worden gedragen. Deze onderscheiding merkten wij reeds op in het vorige hoofdstuk bij de beschrijving van het nieuwe Jeruzalem zelf, omdat daar aan de ene zijde de muren met haar hoogte van 144. 000 ellen, de 12 poorten van parels met het opschrift van de 12 geslachten van de kinderen van Israël en dat alles op de 12 fundamenten van 12 edelstenen en met de namen van de 12 apostelen ons werden voorgesteld, aan de andere zijde de stad zelf wat de maat, de aanleg en de toerusting ons voorkwam. Zeker is het nieuwe Jeruzalem, het uit heidenen en Joden tot één gemeente onder één en Herder verbonden volk van God. De heidenen staan niet buiten maar binnen en mogen heerlijkheid en zaligheid van het eeuwige leven in volle mate meegenieten. Maar een hele uitwissing van het onderscheid tussen beide delen moet toch geen plaats hebben; het nieuwe Jeruzalem is een stad, die eerst daardoor mogelijk wordt, dat te voren het gezicht van de nieuwe tempel in Ezechiël. 40 vv., de Zionsgemeente in Hoofdstuk 14 en het duizendjarige rijk in Hoofdstuk 20 van ons boek verwezenlijkt wordt. En dat Israël voor de wereld eens het leven uit de dode moet worden door zijn wederaanneming, zoals het vroeger de verzoening van de wereld is geworden door zijn verwerping (Rom. 11: 15), dat werkt in de eeuwigheid na, al kon ook niemand zeggen, waarin het onderscheid tussen het eten van de twaalf vruchten en het genieten van de bladeren van dat hout van het leven zal bestaan, evenmin als men kan zeggen wat met de verschillende plaats van muur en poorten aan de ene zijde en van de stad met wat tot haar behoort bedoeld wordt.

Ook in het paradijs van onze eerste voorouders stond de "boom des levens", welks vrucht "leven gaf in eeuwigheid". Van die boom des levens te eten, die in het paradijs van God is, daarin bestaat een van de toezeggingen van de Heere aan de gemeente van Efeze en het hele denkbeeld, dat men hier vindt, wordt ook aangetroffen bij Ezechiël. Dat de levensboom "van maand tot maand" zijn vrucht geeft, is een aanduiding van het ongestoorde, onophoudelijk

voortdurende van het genot van lust en leven, in tegenstelling met aardse blijdschap, die telkens vervangen wordt door droefenis. En wat de trek aangaat, "dat de bladeren van de boom zijn tot genezing van de heidenen", dat is niet tot genezing van zieken in het nieuw Jeruzalem zelf, want daar is geen gebrek; maar van zieken op aarde; en als voor degenen de bladeren van het levensgeboomte daarboven, die neerdalen uit het nieuwe Jeruzalem, reeds een genezende kracht hebben, wanneer zij uit de hand van Jezus de zieken zondaren gegeven worden. hoe verkwikkend, versterkend, voedend, moeten dan niet de vruchten zelf zijn?

Tweeërlei komt hier in deze schets van de zaligheid van de inwoners vooral op de voorgrond; er zal ook daar een onophoudelijk scheppen, een ontvangen van Gods genadegaven zijn, zoals van de boom des levens in Eden en een onbeweeglijk enerlei, maar een eeuwig worden en wassen. Maar de verwoesting, die de zonde in het aardse leven heeft teweeg gebracht, zal ophouden. Er zal een bloeitijd zijn, waarin geen vruchten en een oogsttijd, waaraan geen bloesems ontbreken. Het verleden zal levendig werkzaam blijven, zonder weg te zinken in de dood van de vergetelheid en van de onmacht. Het tegenwoordige zal op het verleden steunen en door de toekomst levendig bewaard worden en zo nooit vruchteloos en beseffeloos voorbijgaan. De toekomst zal reeds in het tegenwoordige levendig en goddelijk machtig bestaan, al is die eerst komende.

En bij die rijke verkwikking komt, ten andere een volle genezing. "In het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde van de rivier, was de boom (liever: het geboomte) des levens, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand zijn vrucht gevend en de bladeren van de booms waren tot genezing van de volken", d. i. waarschijnlijk tot genezing van die ziekten, waaraan zij gedurende dit leven geleden hadden, maar nu nooit meer lijden zouden. Hoe het zij, wat hier voor ons ligt is tegelijk een nieuwe weerklank op het pas vermeld visioen van Ezechiël en een herinnering van hetgeen reeds Mozes aangaande het eerste Eden vermeld had. De boom des levens het ontgaat u immers niet, hoe de gouden cirkel van de Schrift aan het einde kennelijk tot het punt van zijn uitgang zich overbuigt? "Dat hij zijn hand niet uitstrekt en eet van de boom des levens", zo had God van de eerste overtreder gesproken, toen deze uit het paradijs werd verbannen. De boom van de kennis en de boom des levens beiden waren door Zijn liefde geplant, maar van beiden gelijktijdig te eten, het was uit de aard van de zaak onmogelijk. Immers, de eerste bracht de dood, de tweede daarentegen was voorwaarde en onderpand van onvergankelijk leven. De mens verkoos de eerste en zag zich de laatste ontzegd, en sinds staan hier beneden de bomen van de verzoeking alom, de levensbomen nergens te prijken. Nergens. het oog van de verrukte Johannes zag ze daarboven overgeplant, aan de rechter- en de linkeroever van de Godsrivier, maar met welke vruchten, ja zelfs met welke bladeren versierd! Geeft de schoonste plant op aarde slechts eenmaal in het jaar haar vruchten: wordt een dubbele oogst in twaalf maanden reeds onder de zeldzaamheden, schier onder de wonderen van de schepping geteld; daar is bloesem, blad en vrucht tegelijk, daar zijn zo vele oogsten, als er, gesproken naar de mens, in het hemeljaar maanden zijn. En aan die bomen is niets verloren; zelfs het sap in het gebladerte is heulsap ik versta uw beeldspraak, Ziener van het Nieuwe Verbond, en neem uw zinrijke profetie met alle dankbaarheid aan. Daar, wilt u zeggen, is niet slechts de dorstige ziel volkomen verkwikt, maar, wat meer zegt, de zieke ziel volkomen genezen. Genezing! wat een woord, voor de mens, van wie immers geschreven staat: "Een ieder kent het best de bittere plaag van zijn hart; " voor de zondaar, aan wie, van het hoofd tot de voetzool toe, niets gezonds en heels meer gevonden wordt; voor de Christen bovenal, die hier op aarde in geestelijke zin ten hoogste tot de voorspoedig herstellenden, maar nooit tot de volmaakt gezonden behoort en wie weet, hierbinnen zo menig lidteken van diepe zielswonden draagt, die ja gesloten heten, maar nog bij de minste aanraking schrijnen. Genezing, reeds dat woord klinkt welluidend u

toe? Godlof, het wordt een feit van de ervaring, het wordt een daad van Gods liefde voor allen, die hun deel van de levensboom daarboven ontvangen. Langs de straten van die Godsstad sluipt geen pestilentie, die in de donkerheid wandelt; geen verderf, dat op de middag verwoest. Onder de schaduw van de levensboom eet men de dood aan iedere smart, aan ieder hartzeer, aan al wat de ziel soms, God weet, hoe mat en ziek kan doen zijn en de versterving nabij. Was de zieke mensheid een levenslange lijderes, van haar wieg tot aan het graf van de tijd, nu zijn eindelijk, voor zover zij verlost is, voor goed de genezende handen haar opgelegd. De kwaal van zonden, van zorgen, van dood, die in het aardse Eden begon, is in het hemelse voor altijd geweken; haal nu adem, gereinigde borst, met iedere teug van die lentelucht drinkt u leven en onverderfelijkheid in.

3. En geen vervloeking, geen anathema, niets wat een prooi van Gods toorn moet worden, omdat het zich aan Zijn genade niet wilde overgeven (Zach. 14: 11), zal er meer tegen iemand zijn in de stad, die tot volkomen heiligheid verheven is; en de troon van God en van het Lam zal daarin zijn en Zijn dienstknechten zullen Hem dienen.

4. En zullen Zijn aangezicht zien en Zijn naam zal op hun voorhoofden zijn (Exod. 28: 38 vv.).

O hoeveel openbaar en nog meer hoeveel verborgen anathema van erkende en onbekende zonden ligt niet op de mensheid, ligt zelfs hier en daar of edele gemoederen, zodat zij zuchtende onder de druk daarvan leven, en geen licht van Gods genadige tegenwoordigheid in hun zielen dringt! En al bevond zich zo’n mens in de gelukkigste uitwendige omstandigheden, ja, in het schoonste paradijs van de aarde dit anathema maakt het hem tot een hel. Dat paradijs is echter ook daarom vooral het enig ware, omdat hier geen vervloeking, geen ban, meer is en zoals er nu van de zijde van de mensen geen hinderpaal meer is voor de gemeenschap met God, zo is deze ook van Gods zijde mogelijk gemaakt, want de troon van God en van het Lam zal daarbinnen zijn.

Zo is dan de stad zelf tot een allerheilige geworden en al haar inwoners tot hogepriesters, ja meer dan dat: wat de hogepriester van het Oude Testament slechts eenmaal in het jaar mocht doen, dat is haar dagelijks werk, haar dagelijkse dienst. Als "Zijn knechten zullen zij Hem dienen en zij zullen Zijn aangezicht zien en Zijn naam zal op hun voorhoofden zijn. " Wat een Mozes niet werd vergund: het aangezicht van God te aanschouwen, dat is hun vergund. Daar is openbaar geworden wat wij zijn zullen, want wij zullen Hem zien zoals Hij is (1 Joh. 3: 2). En wat de Heere in Hoofdstuk 3: 12 de overwinnaars beloofd heeft, dat is vervuld: "Zijn naam staat aan hun voorhoofden. " Evenals de Hogepriester de naam van de Heere aan Zijn voorhoofd droeg, zo ook zij; zij zijn nu tot een volk van priesters geworden. "Zijn naam" men zou kunnen vragen: "wiens naam? want vooraf gaat "de troon van God en het Lam; " maar evenals er slechts één troon voor beiden is en niet de een zonder de andere kan worden gedacht, zo zullen ook wij niet mogen scheiden, maar het "Zijn" op beiden moeten laten slaan God en het Lam.

"Geen vervloeking" wie schetst mij, hoe onafzienbaar het gebied is op aarde, dat het merk van de veroordeling draagt en waarvan Gods engel huiverend het aangezicht afwendt, omdat hij er op heeft gelezen: "vervloekt? " Immers, men moet wel met blindheid zijn geslagen om niet te zien, hoe naar Paulus’ woord nog altijd de toorn van God wordt geopenbaard over alle ongerechtigheid en zonde van de mensen. Wat vloek, meer dan centenaar-zwaar, rust hier omwille van de zonden op menig hoofd, en huis en geslacht en volk; hoe draagt heel het aardrijk zelfs in de schoonste bloeitijd de sporen, dat nog het vonnis niet ophoudt in

vervulling te gaan: "omwille van de zonden zult u doornen en distels dragen! ". Maar wie beseft dan ook niet, althans enigszins, wat het in heeft voor de gezegenden, die daar zijn binnen gekomen: het banvonnis uitzekert, waaronder ook zij eenmaal gezucht hebben en nu ook de laatste scheidsmuur gevallen, die de zondige mens verwijderde van de troon van zijn Maken? Ja, nu de vloek is opgeheven, nu vangt er een zegenrijk dienen aan in onafzienbare kringen, waarvan zeker de aanwijzing een ruime plaats in de verrassingen van de eeuwigheid inneemt, en Hij, die zo gediend wordt, is niet langer als de Oosterse monarch, die zich omsluiert voor het oog van Zijn onderdanen. De onreine van hart kan God niet zien, zelfs niet in het heerlijkst werk van Zijn handen; en ook de aanvankelijk verloste zondaar ziet hier op aarde God alleen in beeld en gelijkenis; daar zal het een aanschouwen van aangezicht tot aangezicht zijn, een kennen, zoals men zelf was vóórgekend door de wetenschap van de eeuwige liefde. In de lente van de eeuwigheid is ook in dit opzicht wat ten dele was voor altijd teniet gedaan; hier heeft het geloof gesmaakt, dat de Heere goed was, daar wordt God niet slechts gediend, maar gezien! Gezien, natuurlijk niet met lichamelijk, maar met zuiver geestelijk oog; gezien alleen bij het licht van Christus, maar toch gezien, duidelijker, onmiddellijker, blijder vooral dan immer op aarde en zo, dat ja de majesteit van God wellicht de blikken schemeren doet, maar toch zonder dat men langer heeft uit te roepen: "wee mij, ik verga, omdat ik een man ben, onrein van lippen, want mijn ogen hebben de Koning, de Heere der heirschaar gezien. " Immers, "Gods naam is op hun voorhoofden", als een schitterend lichtdiadeem, zoals het opschrift: "heiligheid van de Heere" op het hoofdsieraad van Israël's hogepriester te lezen stond. Maar zo zijn dan nu allen als hogepriesters in het hemelse heiligdom, waarvan zij zich niet eenmaal waardig heetten de dorpelwachters te zijn en welk een geheel andere priesterdienst nu, dan waartoe hier de beste het bracht! Ach, hier dienen wij vaak zo uiterst gebrekkig dat het nauwelijks dienen mag heten; nu ontbreekt de juiste blik, dan de krachtige hand, ginds de volgzame voet, vaak het gewillige hart, dat is alles en dragen wij ook het teken van het Lam aan het voorhoofd, het is talloze keer gedekt, nu door een wolk van zorg en dan door een schandvlek van zonde. Goddank, die schandvlek wordt uitzekert; die wolk drijft voorbij; Gods naam blinkt eens weer smetteloos op de voorhoofden, hier zo diep ter neer gebogen en ook hij, die kon zeggen: "ik ben de man, die ellende gezien heeft", baadt zich daar in de lichtglans van de heerlijkheid van God en kan staan voor de troon, zonder dat hij, zoals de Serafs van het Oude Verbond, het aangezicht omvleugelen moet. Zó God te zien, was het ook slechts één enkel uur. Christenen, is er iets anders nodig dan dit, om in de volste zin de hemel tot hemel te maken?

5. a) En daar zal geen nacht zijn en zij zullen geen kaars noch licht van de zon nodig hebben; want de Heere God verlicht hen (Hoofdstuk 21: 26), en zij zullen als koningen heersen over alles, waarover God heerst, in alle eeuwigheid, in de eeuwigheden der eeuwigheden.

a) Jes. 60: 19 Zach. 14: 7

Met het "daar zal geen nacht zijn" wordt wel herhaald wat vroeger gezegd is, maar terwijl in Hoofdstuk 21: 25 daardoor werd bevestigd, dat de poorten niet werden gesloten, moet hier worden gezegd, dat het heilige leven en de zalige godsdienst van de bewoners van de stad geen afbreking meer toelaat. Het leven in de wereld is een eeuwige dag, waarop geen nacht meer volgt; daar de reden, waarom er geen nacht meer is, is dat God over haar licht (Hoofdstuk 21: 11, 22 v.).

"Zij zullen heersen van eeuwigheid tot eeuwigheid" de vraag: "als de bewoners van de stad enkel koningen zijn, waar zijn dan de onderdanen? " is ontstaan door misverstand van het woord. Heersen, regeren, wil niet zeggen, dat zij over iemand regeren, over anderen hun

heerschappij uitoefenen; er wordt een toestand, geen werkzaamheid door beschreven. Zij zijn nu na overwinning van alle vijanden de overwinnaars en hebben aan de heerschappij over de zonde en het rijk van de duisternis het heerlijkste aandeel. Wat de satan en de wereld hun bestreed, dat hebben zij nu en genieten zij in koninklijke rust, in het bezit van de volste macht; in die volste mate is dan het woord van de profetie in Jes. 32: 17 v. vervuld.

Wie zou niet graag in deze heilige en heerlijke stad ingaan? Wie zou daar niet graag in zijn? Bengel zegt: "Nu kan men nog een gezegend lot verkrijgen, als men de heilloze wereld de rug wil toekeren en haar vorst de dienst wil opzeggen. Het is om een goed en snel besluit te doen onder de beweging van de genade. Maar die zijn aangezicht reeds heeft vastgemaakt om naar dit Jeruzalem te gaan, die blijft daarbij en laat zich over de weg van het leven niet op een dwaalspoor leiden.

Ik ben blij, dat ik de stad heb gezien en zonder moe te worden wil ik daarheen gaan en haar heldere, gouden straten mijn hele leven niet uit het oog verliezen.

De rivier (vs. 1), die uit een altijd vloeiende fontein voortspruit, is een zinnebeeld van de genade en gaven van de Heilige Geest; want die Geest is in de huishouding van de genade de springader van ware vreugde en vertroosting (Rom. 14: 17), waar de volheid is van het geestelijk leven. Die Zijn genade begeren worden gezegd te dorsten, zoals zij, die een rijke mate van die vreugde genieten gezegd worden te drinken uit de fontein van het heil (Jes. 12: 3). Het woord van de vertroosting, zowel als alle gaven van de Heilige Geest is zuiver, klaar en onvermengd in de eeuwige grondwaarheden. Het wordt gezegd voort te vloeien uit de fontein, die voortkomt van onder de troon; want het woord van de zaligheid, met genade en troost en overvloedige aanwas van gaven gepaard, vloeit uit Christus voort, die gezeten is aan de rechterhand van God de Vader. De boom des levens (vs. 2) betekent Jezus Christus, die door Zijn dood en gehoorzaamheid de oorzaak van het leven en van de zaligheid voor de arme zondaar is geworden. Die boom stond in het midden van de straat, omdat de genade van Christus en van de Heilige Geest voornamelijk is in de vergadering van de gelovigen, terwijl de kracht van ‘s Heilands gehoorzaamheid altijd vers is als de vruchten, terwijl de voorbeelden van Zijn deugden en werken, de bladeren (Ps. 1: 3) alle volkeren van de aarde tot geestelijke artsenij en eeuwige zaligheid strekken. Onder het Oude Testament was een grote afval van de Joden van God, die aan het oordeel van de vervloeking zijn overgegeven, die de wet bedreigde; deze heilige stad geniet Gods gestadige tegenwoordigheid. Zij zijn in alles Hem gehoorzaam en door Zijn heerlijkheid bestraald, zoals dat de spreekwijze "het aangezicht van de koning zien" betekent (2 Sam. 14: 24-32 MATTHEUS. 18: 20 vgl. Joh. 4: 14, 15); als vrijgemaakten van de Heere dragen zij Zijn naam op hun voorhoofden (Hoofdstuk 14: 1). Vóór de tijden van Jezus Christus was het nacht. Hij bracht als de Zon van de gerechtigheid het licht aan (Jes. 60: 1 Zach. 14: 7 Mal. 4: 1). Het licht was met nieuwe duisternis bezwalkt en zo was het aangezicht aller volken weer bewonden (Jes. 25: 7). Maar het licht van kennis en geleerdheid in geestelijke zaken, gepaard met godsvrucht en heerlijkheid van de Heere zou de hele wereld bestralen en de rede en zuivere Christelijke godsdienst met alle glans en heerlijkheid door de volken erkend en met blakende ijver gevierd worden; en de deelgenoten van die grote voorrechten zouden in alle eeuwigheid heersen. Het koninkrijk van Christus is eeuwig (2 Petrus 1: 11).

De hele beschrijving van de hemelstad wel overwogen, dient men te geloven, dat zij in haar volheid alleen overeenkomt met de zegepralende en verheerlijkte Kerk in de hemel en dat de kracht van het zinnebeeld verdwijnt, als het op de Kerk op aarde wordt toegepast.

Het geluk van de hemel zal onbeneveld zijn. Is die nevel uit u, mijn broeder! of is hij uit de dingen zelf, die u vóór u ziet: die wonderbare nevel, die, op de schoonste zomerdag, het liefelijkst toneel van Gods aardse schepping langzamerhand voor u betrekken kan, als uw oog er lang op rulst en uw hart altijd meer, meer nog zou willen genieten van de liefelijkheid van de plaats en het geluk van het ogenblik, maar voelt dat er grenzen zijn, stoornissen, inmengsels, die het u beletten? Zie, al wat uw ogen aanschouwen is schoon, is bloeiend, is lachend, ademt vrede en stil genoegen, bij deze heldere zonneschijn; en uw hart wordt weemoedig! Waarom? Is het omdat u vreest dat deze blauwe hemel plotseling betrekken, zwart van wolken worden zal; de hagel deze veldvruchten vernielen, de bliksem dit geboomte schenden? Is het omdat u weet dat in het gindse herenhuis zo vrolijk schitterende in het zonlicht, dat onder het gindse rietendak zo aardig wegduikende in het lommer, geleden wordt, veel geleden, op het ziekbed, onder het weduwkleed, bij het wiegje van een kwijnend kind? Of is het omdat de lachende natuur met uw eigen verborgen hartzeer de spot schijnt te drijven? Is het omdat, te midden van dit schoon en vreedzaam toneel een stem in uw hart wakker wordt, die fluistert en zegt: dit alles is heerlijk, is liefelijk, is eenstemmig; maar hier binnen is wanklank, bezoedeling, onrust en u o mens! die van deze schone schepping van God het schoonste sieraad wezen moest, u bent het, u alleen, die haar ontsiert. Ach mijn broeder! wat zou het toch zijn, dat wij, die het ongeluk niet kunnen verdragen, het geluk niet durven genieten? Wat is het toch, dat die koning van Samos bewoog, omdat alles, alles hem meeliep, een kostbare ring weg te werpen in de zee; en wat deed hem sidderen als hem ook die werd teruggebracht? Van waar dat ook wij het zo menigmaal moeten horen: ik vreesde; want ik was al te gelukkig. Wat is het toch, dat ons aan onze helderste hemel doet zoeken naar een wolk en ons hart zo onrustig kan doen kloppen, als wij haar niet vinden. Is het niet dat ons gemoed voor het volkomen geluk nog even ongeschikt is, als het volkomen geluk dienstig zijn zou voor ons gemoed? Is het niet, dat niet slechts het Paradijs rondom ons geschonden, maar binnen in ons verwoest is? Is het niet, dat op deze aardse tonelen, dat of dit aardse leven, dat op deze ziel voor zoveel zij nog aan de eerste kleeft, de vloek, de ban, het vonnis drukt, die de zonde over alles gehaald heeft, wat wij met handen of ogen aanraken? Is het niet dat, waar Gods barmhartigheid in duizend, duizend zegeningen roemt tegen het oordeel, ons hart nochtans, het schuldig hart in ons binnenste, het oordeel doorzet en het vonnis strijken blijft? Ja, al is voor de ziel, die haar Verlosser gevonden heeft, het oordeel opgeheven, het is nochtans niet opgeheven van allen en alles; en ook voor haar nog niet in al zijn gevolgen, zolang het louteringsgeding van het aardse leven nog niet geheel ten einde gebracht is? Voel dit, o mens! voel dit, gelovig Christen! voel dit in uw schoonste ogenblikken, opdat u voelen mag wat het zegt: daar is ook een onbeneveld geluk; opdat u mag opklimmen tot het denkbeeld, opdat u mag komen tot de betekenis van deze trek in de zinrijke schets van het hemels Jeruzalem: geen vervloeking zal er meer tegen iemand zijn; dat wil zeggen: Weggenomen is de ban; opgeheven is het vonnis; onmogelijk de vrees; het genieten staat vrij; volkomen is het genot. Geen vervloeking meer tegen iemand. Geen zonde meer, die inwendige vloek. Het geluk van de hemel is het geluk van de zaligheid. De naam van de Heiligen (het schitterend sieraad van de tulband van de Hogepriesters in het aards Jeruzalem) mag op het voorhoofd van de burgers van de hemelsen blinken. Allen zijn zij priesters, niet slechts naar het ambt, maar door het inwendig wezen. Niet slechts geheiligd, heilig zijn zij. Wie zal het geluk van de heiligheid schetsen? Hier werd een engel vereist, een uit die schare, die van hetgeen zondaren doet sidderen, zijn blijdste lofzang maakt, altijd aanheffend: Heilig, heilig, heilig is de Heere! Ook zelf deze lofzang zonder enig inmengsel van huivering te kunnen aanheffen; in het licht, dat van Gods troon straalt, zich te vertonen, zich te bewegen zonder vrees, ofschoon wetend dat men door allen gekend wordt, zoals men zelf kent; in zichzelf te kunnen afdalen zonder afschuw of schrik; het hele bestaan een onafgebroken heilig handelen, heilig spreken, heilig denken, heilig gevoelen; en niets, o niets meer van dat

aanhangende kwade, waar men het goede wil. O zozeer ons nu het gevoel van de zonde drukt, bedroeft, pijnigt, beschaamt; naar de mate, waarin wij onszelf kennen, onszelf verfoeien en het bejammeren dat de smet van de zonde tot alles doordringt, onze beste werken bezoedelt, onze beste ogenblikken bederft: naar die mate kunnen wij voelen, wat het geluk van de heiligheid wezen moet. En ook naarmate wij onze God en onze Heiland liefhebben en met smart ondervinden, hoe weinig die mens voor Hem wezen kan, die zelfs niet een heilig gebed, niet één enkele onbezoedelde uitboezeming van lof en dank tot Hem kan opzenden, of uit liefde tot Hem, in volkomen reinheid een enkele liefdedienst aan een broeder bewijzen. Liefde en heiligheid zijn een en onscheidbaar. Het geluk van de hemelen is het geluk van de liefde. Dit geluk is ons op aarde niet ten enenmale onbekend. Het is groot er naarmate onze liefde zuiverder is, belangelozer en een edeler voorwerp heeft. De schoonste, de reinste liefde, na die voor God zelf, is de liefde voor de goeden, de reinen, de heiligen, die Gods kinderen genoemd worden. Met deze te verkeren, deze te eren, door deze bemind te worden zoals men hen bemint, zich door hun voorbeeld aangevuurd te voelen en iets te kunnen toebrengen tot bevordering van hun genoegen of zaligheid, is de hemel op aarde. Ja! maar op aarde, niet ongestoord, niet onvermengd, niet onbeneveld. En ach, hoe pijnlijk zijn hier de storingen, hoe bitter hier de inmengsels, hoe donker steken hier de donkere wolken af bij het klare hemelsblauw. Voorwaar iets anders dan deze hemel op aarde zal de hemelse hemel zijn. Waar allen de naam van God aan hun voorhoofden dragen, daar zijn allen beminnelijk en geheel beminnelijk, allen Gods kinderen. Waar het geluk van de heiligheid gesmaakt wordt, daar kent de liefde geen verkoeling, geen naijver, geen misverstand. Daar heeft zij geen voorzichtigheid meer nodig, noch enige beproeving. Vol en vrij stort zij zich uit en het goed vertrouwen, dat haar hier soms berouwde, kan daar haar vreugde slechts vermeerderen. O mijn God! met wat een onuitsprekelijke ondervinding van zaligheid zal dan het hart, van de reinste liefde vol, leren verstaan wat het zegt dat U liefde bent en wat een onuitputtelijk heil U wilde, waar U slechts dit ene gebood: Heb lief! De liefde voor God is de zaligste liefde. Maar het hoogste geluk van deze, zoals van alle liefde zou zijn haar voorwerp te zien. Niemand heeft ooit God gezien, "die een ontoegankelijk licht bewoont, die de Onzienlijke is. " Maar het woord is vlees geworden en heeft onder mensen gewoond; stervelingen hebben Zijn heerlijkheid gezien een heerlijkheid als van de Eengeboren Zoon van de Vader. Die Mij gezien heeft, die heeft (zei Hij) de Vader gezien. O hoe benijden wij die Filippus, tot wie dit woord gesproken werd en wiens oog en zalig waren omdat zij zagen; die Thomas, die in aanbidding mocht neerknielen voor zijn Heer en zijn God, gelovend omdat hij had aanschouwd; de Elf, die de Verheerlijkte nastaarden van de Olijfberg; die Engelen, die Hem met aanbidding opwachtten in de hemel van de heerlijkheid, waar Hij van nu af het zichtbare middelpunt van de eeuwige verering aller engelen, aller geesten zijn zou. Benijd hen niet, u gekochten door Zijn bloed, u gelovigen in het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt. Ook u zult Hem aanschouwen, uw God aanschouwen in het aangezicht van Jezus Christus! Uw Heiland zien zoals Hij is. De troon van God is de troon van het Lam. De troon van God en het Lam staat in het midden van het hemels Jeruzalem; Zijn dienstknechten zullen Hem dienen en zullen Zijn aangezicht zien en Zijn naam zal op hun voorhoofden zijn. Kan de onvolmaakte liefde, schoon Hem niet ziende, zich in Hem verheugen met een heerlijke en onuitsprekelijke vreugde, hoe zal het geluk van de heilige liefde bij deze onverhinderde aanschouwing zijn! Zijn dienstknechten zullen Hem dienen; Hem vereren als heilige Priesters; de hun aangewezen taak ten uitvoer brengen als getrouwe dienstknechten. Hoe zal deze Godsverering geschieden? Waarin deze taak bestaan? Het is Gods geheim. Het is de grootste verrassing, het is (denk ik) een hele reeks van verrassingen, die de eeuwigheid in haar schoot verborgen houdt. Maar dit weten wij, het zal een volmaakt dienen van de Allerhoogste zijn, een volkomen verheerlijken van Zijn liefde, een uitvoeren van Zijn wil zonder enige belemmeringen met onafgebroken vreugde. Op aarde geschiedt de

verheerlijking van God in de Geest niet dan in een gedurige en bange strijd tegen het vlees; wij kunnen hier niet leren onze wil geheel te offeren, dan in een weg van beproeving en kruis; hier worden de goddelijke gaven en krachten en werkingen, ook waar zij zijn uitgestort, gedoofd en gedempt door het lichaam van de dood, zodat zij zich slechts gedeeltelijk, slechts ter nauwernood ontwikkelen en uitstrekken tot Zijn eer. Toch is het ook hier zo zalig in de hoogste aardse zaligheid. Maar daar waar de zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal voortkomt uit de troon van God en van het Lam, waar de boom des levens aan haar oevers en op de straten van maand tot maand zijn vruchten geeft en zijn bladeren zijn tot genezing van de volkeren, daar gaat de gans volmaakte geest, bij het licht van Gods aangezicht, van kracht tot kracht en het in kracht, in onverderfelijkheid, in heerlijkheid opgewekt lichaam is zijn gehorig en gedienstig zintuig, om niets te willen, niets te kunnen, niets te doen dan hetgeen God groot maakt en alles te willen, alles te kunnen, alles te doen, wat God verlangt; naar het voorbeeld van de engelen, naar de drang van de liefde, onder de toejuiching van het heelal, naar de verscheidenheid van de gaven en in de schoonste overeenstemming met al wat die troon omringt, uit deze rivier gedrenkt, door deze vruchten gesterkt en door dit licht verlicht wordt. En dit alles zal oneindig voortduren. Al dit heil, o dat het beseft werd op een aarde, waar het beste, het reinste, het zaligste zo kort van duur is en niets bestendig dan de onbestendigheid zelf, al dit heil zal duren, eeuwig duren. Eeuwig dat stoorloos geluk, eeuwig dat geluk van de heiligheid, eeuwig die zalige liefdegemeenschap, eeuwig die aanschouwing van God, eeuwig dat volmaakt dienen en werken tot Zijn heerlijkheid en eer. Want eeuwig stroomt de rivier van water des levens en zonder ophouden vernieuwt zich de vrucht van de levensboom en geen avond komt er aan die dag, wiens zonneschijn de Heere God is. Hier zijn de onuitputtelijke bronnen van het heil, hier de oneindige mogelijkheden van altijd nieuwe ontwikkelingen, nieuwe krachten, nieuwe werkkringen, nieuwe genietingen. Dit, mijn lezer! is het heil van de Heere, dit de zaligheid voor Gods heiligen weggelegd van voor de grondlegging van de wereld, hun beloofd door het woord van God en waarvan de voorsmaak hier op aarde reeds door hun harten geproefd wordt; dit de geluksstaat, waarvan al onze dierbaren, ach die dierbaarsten, die in Jezus ontslapen zijn! Reeds de aanvang genieten voor de troon van God! Dit die hemel, waarheen ook uw hoop uitvliegt en met de gedachte waaraan ook u behoefte heeft u te troosten, als het u bang wordt op aarde, duister in de duistere ogenblikken van het leven. Maar zeg, zult u hem binnengaan?

III. Vs. 6-20. Met de woorden, "zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid", zijn de gezichten gesloten. Wat nu nog volgt, dient deels tot bekrachtiging van de in het boek geopenbaarde waarheid, deels tot getuigenis, dat de tijd van de vervulling nabij is (vs. 6-15). Daaraan sluit zich dan een slotwoord van de Heere aan en een antwoord van de bruid (vs. 16 en 17), aan deze een laatste woord van Johannes (vs. 18. en 19) en nog eens een woord van de Heere, dat tenslotte de som van het geheel samenvat met het gebed van de wachtende gemeente. (vs. 20).

6. En hij, die in Hoofdstuk 1: 10 vv. mij was verschenen en niet alleen gedurende de zendbrieven aan de zeven gemeenten in Hoofdstuk 2 en 3 ook gedurende de gezichten in Hoofdstuk 4: 1-22: 5 op dezelfde wijze staande was gebleven tussen de zeven kandelaren en de zeven sterren in zijn rechterhand, zei tot mij: "Deze woorden van het hele boek van de Openbaring zijn getrouw en waarachtig, het zal zeker alles zo komen als daarin gezegd is; en de Heere, de God van de heilige profeten, heeft Zijn engel gezonden, om Zijn dienstknechten te tonen hetgeen haast moet geschieden (Hoofdstuk 1: 1).

Tot besluit van de grote, veel omvattende gezichten van ons hoek klinkt in liefelijke afwisseling een reeks van bevestigende en opwekkende stemmen. Allen, aan wie wij volgens Hoofdstuk 1 de Openbaring te danken hebben, Jezus zelf, zowel als Zijn engel en Zijn discipel, spreken hier nog een woord van afscheid.

In Hoofdstuk 1: 1 werd reeds gezegd, dat de Heere aan Johannes de Openbaring niet zelf, maar door middel van Zijn engel geven zou en zo ziet hij dan ook in het hele boek nergens de Heere persoonlijk, nergens spreekt hij met Hem persoonlijk, alleen ziet hij Zijn beeld vaker in het gezicht en alleen uit het gezicht hoort hij Hem spreken. Maar nu is ook van deze engel, die aan Johannes de hele Openbaring geeft, in het boek zelf nergens sprake. Eerst hier, waar de rede geheel de samenhang van het apocalyptisch zien verlaat en het nawoord op het geheel geschrift begint, vinden wij Hem weer en wordt Hij in vs. 8 uitdrukkelijk genoemd als degene, die aan Johannes al deze gezichten toonde. Komt nu deze engel alleen in het voorwoord en in het nawoord voor en wordt Hij in Hoofdstuk 1: 1 en 22: 8 beide gekarakteriseerd als degene, die vanwege de Heere aan Johannes de Openbaring moet tonen, dan is daarmee Zijn werk ook ten einde. Het bestaat niet daarin, binnen de reeks van gezichten, die de Openbaring uitmaken, Johannes enkele zaken te tonen, of iets bijzonders te verklaren, dat doen, als het nodig is, bijzondere engelen of stemmen uit de verschillende gezichten zelf, maar dit is Zijn werk, aan Johannes de hele ontvouwing van de Heere over te brengen, de hele reeks van de gezichten, die deze uitmaken aan hem te tonen, het geheel hem voor ogen te stellen.

De verzekering van de waarheid en zekerheid werd op het voetspoor van Daniël (8: 26) in Hoofdstuk 19: 9 ten opzichte van de grote en troostvolle waarheden van het komen van het rijk van de Heere, de bruiloft van het Lam, de waardige toebereiding van de bruid, uitgesproken; in Hoofdstuk 21: 5 met het oog op het grote woord "Zie Ik maak alle dingen nieuw. " Hier staat het ten besluit van het hele boek, dat zoveel inhoudt, wat boven het gewone verheven is, wat de menselijke waarschijnlijkheid mist.

Wie onder "de Heere, de God van de geesten van de profeten" (zoals de grondtekst volgens betere lezing luidt) d. i. van de profeten eigenaardige persoonlijke geesten (1 Kor. 14: 32) moet worden verstaan, kan volgens de inleidende woorden van de Openbaring in Hoofdstuk 1: 1 geen ogenblik meer twijfelachtig zijn. Jezus Christus is deze God, wie de geesten van de profeten en daarom ook de geest van Johannes dienstbaar zijn, wiens Geest Zich in alle profeten van te voren betuigd heeft (1 Petrus 1: 11). Is de Openbaring de kern van alle profetie, het einde, waarin alle voorspelling eindigt, dan is Hij, die ze van de Vader heeft ontvangen, ook het begin, het principe van alle voorspelling en Zijn getuigenis de geest van de profetie (vgl. Hoofdstuk 19: 10), van wie zij afkomt en tot wie zij als tot haar oorsprong moet worden teruggevoerd. Dat zich die ene, de God van de geesten van de profetie, in een veelheid van feesten openbaart, heeft zijn grond in het wezen van alle goddelijke openbaring, die een geschiedkundige is, waarin de Eeuwige, zich aan de mensen mededelend en met hen samenlevende liefde van God de geschiedenis van Zijn rijk ten einde brengt, waarop dan ook de profetie moet beschouwd worden als een, die wordt, die door de ontwikkeling van de tijd teweeg gebracht is. Het wonderbare in deze veelheid en het karakter van de Openbaring, die als brokstukken geeft, is juist dit, dat een onmiskenbare vaste eenheid al het afzonderlijke met elkaar verbindt en nergens in belangrijke stukken eenheid en overeenstemming gemist wordt. Dit wonder is alleen te verklaren uit de éne Heere en God van de vele geesten van de profeten, het lichtende middelpunt van al deze stralen. Christus is het "begin van de schepping van God" (Hoofdstuk 3: 14) en evenals in het woord, dat in Zijn verhouding tot God zelf God is en waardoor, wat de wereld aangaat, alles gemaakt is, wat gemaakt is (Joh. 1: 1 vv.), alle

werkelijkheid zijn levensgrond heeft: hoe zou dan ook niet de werkelijke profetie, de voorafgaande afschaduwing van de toekomstige, van de volkomen werkelijkheid aller dingen, in Hem haar oorsprong hebben? Is echter de Heere als de geest van de profetie de levende God, die door al Zijn dienstknechten, de profeten (Amos 3: 7) sprak, dan moet men zich niet verwonderen dat, hoewel Hij Zijn engel tot Johannes heeft gezonden, deze hem de geschiedenissen, die komen zullen, toont, maar Hij zelf ook weer, waar en wanneer Hij wil, het woord neemt.

7. "Zie, Ik kom spoedig", zo klonk door de stem van de engel, de stem van de Heere zelf heen (vgl. Hoofdstuk 3: 11): "zalig is hij, die de woorden van de profetie van dit boek bewaart" (Hoofdstuk 1: 3).

Dat het "Zie, Ik kom spoedig" door de persoon van Christus is gesproken, ligt voor de hand. Er heeft echter geen eigenlijke persoonsverwisseling plaats, maar de gezondene spreekt uit de persoon van de Zender. In Hoofdstuk 1: 3 wordt gezegd: "Zalig is hij, die leest en zijn zij, die horen de woorden van deze profetie want de tijd is nabij" hier omgekeerd: "Ik kom spoedig, daarom zalig is hij die de woorden van de profetie enz. "; daar is alleen sprake van de woorden van de profetie, die men moet houden, hier wordt er bijgevoegd "van dit boek", waarvan de bijvoeging aanwijst, dat de voltooiing van het boek (naar de geest) gelijke gang gaat met het ontvangen van de Openbaring. Eveneens is ook tegen het einde van de Pentateuch, als het snel besluiten voor ogen staat, van deze als van een boek sprake (Deut. 17: 18; 28: 58; 29: 19 v. en 26

Als nu evenwel Johannes het boek niet gedurende het visioen zelf neerschreef, dan heeft hij toch de Openbaring ontvangen met het doel om die neer te schrijven (Hoofdstuk 1: 19). Het boek is dus ten tijde, dat de Heere de woorden spreekt, reeds zo goed als geschreven; in de tijd echter dat Johannes de woorden schrijft, is het hele voorafgaande boek nu werkelijk reeds geschreven. Wat het zalig spreken aangaat van hem, die de woorden van de profetie van dit boek getrouw aanneemt en bewaart, moeten wij bedenken, dat profetie voor een dienstknecht van God onontbeerlijk is, omdat zonder deze zijn weten, zijn inzien in de toekomst onvoldoend brokwerk blijft. Bovenal echter behoort de profetie van dit boek om zijn organisme, dat de tijden en ontwikkelingen van het Messias-rijk tot elkaar voegt, tot het onontbeerlijke werktuig van een knecht van de Heere en dat te meer, naardat het einde meer nadert. Alleen die door haar georiënteerd is, haar in de geest overweegt, zie door het vuur van zijn geest laat sterken, zal een getrouw, tot het einde toe volhardend dienstknecht zijn en de wereld, als het uur van de grote verzoeking komt (Hoofdstuk 3: 10), kunnen overwinnen.

8. En ik, Johannes, ben degene, die, zoals reeds in Hoofdstuk 1: 1 en 2 werd gezegd, deze dingen, al wat in dit boek met woorden van de profetie geschreven staat, gezien en gehoord heb. En toen ik ze gehoord en gezien had en nu plaats had wat in vs. 6 geschreven staat, viel ik neer om aan te bidden voor de voeten van de engel, die mij deze dingen toonde, omdat ik evenals in Hoofdstuk 19: 9 v. dacht, dat ik in deze engel onmiddellijk met de Heere zelf te doen had.

9. En hij wees mij dadelijk aan, dat hij slechts een engel was, om mij mijn dwaling te ontnemen en zei tot mij: a) Zie, dat u het niet doet; want ik ben uw mededienstknecht en een mededienstknecht van uw broeders, van de profeten en van degenen, die de woorden van dit boek bewaren, aanbid God, wie alleen de aanbidding toekomt (Deut. 6: 13).

a) Hand. 10: 26; 14: 14

Nadat de Heere in vs. 7 heeft gezegd, dat de gezichten gesloten zijn, dat van nu aan geen nieuwe openbaringen kunnen worden gewacht en dat tot een getuigenis dient tegenover allen, die van een voortgezet profeteren in de Kerk dromen, terwijl integendeel nu die tijd van wachten is begonnen, waarin Zijn woord in MATTHEUS. 24: 42 het parool van Zijn knechten moet zijn, staat ook hier Johannes met zijn persoon ervoor in, zoals hij reeds driemalen in dit boek heeft gedaan (Hoofdstuk 1: 1, 4 en 9), dat het de Heere zelf is, die hier heeft gesproken en de gezichten getoond.

Johannes had zijn naam geplaatst in de titel van het boek, in het opschrift aan de zeven gemeenten en in het begin van zijn mededeling; nu bij het einde noemt hij zich nog eens, opdat men eigenlijk zou weten, dat hij, namelijk de apostel Johannes, dit geloofwaardig getuigenis van de toekomst van Jezus Christus beschreven heeft. Evenals men bij een belangrijk stuk zijn naam zet, om alle dwaling en onzekerheid te voorkomen, zo doet Johannes dit ook hier.

Zo’n boek als dit heeft zeker zo’n bevestiging ook zonder twijfel nodig; als het geen apostel was, die het geschreven had, als ons dit niet in het boek was verzekerd, zodat er geen twijfel oprijzen mag, dan zouden wij zonder twijfel zo’n buitengewoon boek onder de apocriefen plaatsen.

Het herhaalde neervallen van Johannes, nadat dit in Hoofdstuk 19: 9 v. reeds was teruggehouden, kan ons niet bevreemdend zijn. Daar heeft hij zich zeker in zijn veronderstelling bedrogen, maar of niet, nu alles voorbij is, de Heere voor hem staat, was daarmee nog niet beslist. Spreekt hij, die voor hem staat, in vs. 6 van de verklarende engel in de 3de persoon, in vs. 7 daarentegen van de Heere in de 1ste, moest hij dan niet hebben gedacht: is Hij het niet werkelijk zelf? en is het nu geen plicht om neer te vallen? Maar weer heeft hij gedwaald en wordt hij ten twedenmale terecht gewezen evenals daar: niet de Heere, maar een engel, zijn en zijn broeders mededienstknecht, staat voor hem. Wat onder de broeders moet worden verstaan, heeft de engel daar met de woorden gezegd: "die het getuigenis van Jezus hebben"; hiermee komt overeen de bepaling: "die de woorden van de profetie van dit boek houden". De engel laat echter de profetie voorafgaan. Johannes, die de Openbaring ontvangt, staat nu zelf daar als profeet en zeker niet als de minste onder hen; zo noemt dan de engel als de broeders van Johannes ten eerste de profeten, als waarvan één voor hen staat, vervolgens echter allen, die de woorden van de profetie in dit boek bewaren.

10. En Hij, de Heere nu werkelijk sprekend, nadat de engel geëindigd had, zei tot mij: "Verzegel de woorden van de profetie van dit boek niet, zoals Daniël moest doen (Dan. 12: 4) met de hem gegeven openbaring, want de tijd is nabij (Hoofdstuk 1: 3), waarin de profetie tot vervulling moet komen en zo zijn de toestanden geheel anders dan in de tijd van Daniël.

Het is de stem van Christus, die hier tot de ziener spreekt. Nadat aan de beide werktuigen, waarvan zich de Heere bij Zijn openbaring bediend heeft, aan de engel aan de ene en aan Johannes aan de andere zijde opnieuw gedacht is en hun verhouding tot elkaar en tot de Heere zelf nogmaals is bepaald, spreekt deze voortaan uitsluitend en alleen en geeft de ziener eerst (vs. 10 en 11) een dubbele aanwijzing, die alleen onmiddellijk van Hemzelf kan uitgaan. Wat de eerste, die hier wordt gevonden, aangaat, was aan Johannes in Hoofdstuk 1: 19 vv. wel gezegd, dat hij moest schrijven wat hij gezien had en zijn boek aan de gemeenten overgeven om te lezen, maar daarmee was nog niet bepaald, of het boek van de zijde van zijn voorspellende inhoud reeds het tegenwoordige betrof, of niet veel meer, zoals aan Daniël was gezegd, deze inhoud eerst op verre, toekomstige tijden doelde. Tegenover de laatste opvatting

wordt nu het "verzegel niet" geplaatst en de uitdrukkelijk daarbij gevoegde getuigenis "de tijd is nabij". Daarom zijn zonder twijfel al de verklaringen vals, die alleen het einde der tijden in de Openbaring voorspeld vinden en dadelijk de gezichten van de 7 zegels in Hoofdstuk 5: 1; 8: 1 op dit einde verplaatsen, terwijl juist de vervulling van de profetie zich aan de onmiddellijke tijd van Johannes aansluit, om zich vervolgens in onafgebroken verband tot aan het einde verder te ontwikkelen. Hoe weinig doen de leraren van de Kerk hun plicht, als zij in weerwil van dit "verzegel niet" het boek van de Openbaring altijd als een verzegeld boek beschouwen; en hoe weinig doen zij waaraan behoefte is, als zij hun gemeente die woorden onthouden en er de schuld van dragen, als een beter gedeelte van degenen, die hun zijn toevertrouwd, op verkeerde weg dit woord probeert te verstaan.

De voorspelling van Daniël voor het verstrooide Israël kon en moest evenals onder een deksel, in het archief van Gods volk neergelegd document worden beschouwd, waaruit de mensen van de laatste tijd de wonderen van de goddelijke wereldorde te midden van de verwarde doolhof van de wereldgebeurtenis moesten erkennen en daarom niet eerder worden verstaan, voordat Christus verschenen was en door Hem alle geheimen van God ontdekt zouden worden. De Apocalyps daarentegen heeft de bestemming, de dienstknecht van God te midden van de Christelijke tijd door de voortdurendheid van de loop van de tijden tot aan de voleindiging van de dingen tot leidster te dienen, opdat zij altijd in het licht van hun overwinnende Heere zouden wandelen en niets hen afschrikken of in verwarring brengen mocht. Hadden de Christenen het in deze zin aangewend, dan had het een geslacht aan het andere zijn aandeel aan het verstaan ervan overgeleverd, zonder boven deze zijn mate van tijd heen te gaan en steeds machtiger zou de stroom van dit verstaan zijn toegenomen, hoe naderbij het einde komt. Er is door het menselijk ongeduld en de vermetelheid, veel en zwaar tegen dit boek gezondigd, evenals tegen het Woord van God in het algemeen. Men heeft zonder het zegel van de gehoorzaamheid aan het voorhoofd, zonder de kwalificatie van uitverkoren knechten van God, daaraan getobt en ermee gespeeld, zich de grofste willekeurigheden van verklaring veroorloofd en niet zelden elk spoor van waarheid verloren. Zo is het, evenals de Heere zelf, tot een steen des aanstoots en van de ergernis geworden, tot een teken, dat weersproken wordt. Maar daarom is en blijft het toch het boek van de geheimen van God, waartoe het door de Heere is gestempeld; en terwijl het aan de geschiedenis van de wereld tot een hemels geleide gegeven, door geen macht van de wereld en van de wereldse wijsheid tegengestaan, de inhoud van de profetie openbaart en geschiedkundig verwezenlijkt, verdelen zich daarbij naar de beide zijden ten eerste de dienstknechten van God, die het tot een bron van troost en een staalbad van de verkwikking dient en die het daarom hoog eren en Zijn woord bewaren en aan de andere zijde de overigen, die het of geheel versmaden, of tot een profetische verdichting, tot een fantasievolle voorstelling van de overwinning van het Evangelie over Joden- en Heidendom verlagen. Terwijl de eersten zich aan de profetie, door middel van het scherpen van geest en geweten, versterken tot echt overleg, tot juist verstand van de tekenen van de tijd, worden dezen, door de geest van de tijd verdwaasd en verblind tot die zwakken, die vooral als de leugen zich voordoet in de gedaante van een engel van het licht, als offer vallen en door de heersende stroom bijna zonder tegenstand worden meegesleept.

11. Dit openbaar maken van het boek en het daarmee bekend maken van de toekomst, die zich reeds ontwikkelt, zal zeker niet de uitwerking hebben, dat de zondaars zich zullen bekeren van hun dwaling. Ik moet hen vrij laten om te kiezen, zoals zij willen; kan hen niet tot omkeren dwingen en zeg daarom: die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe en die vuil is, doordat hij zich wentelt in de onreinheid van de zonde, dat hij nog vuil wordt, hij ga voort, als hij niet anders wil, met zijn leven en wandelen. Maar aan de andere zijde zal het bekend

worden van de toekomst toch ook die werking hebben; dat anderen eveneens voortgaan en steeds vaster worden en daarom die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd wordt en die heilig is, dat hij nog geheiligd wordt en zo steeds verder en verder komt (Ezechiël. 2: 5; 3: 27).

12. En zie, Ik kom spoedig; en Mijn loon is met Mij a), om een ieder te vergelden, zoals zijn werk zal zijn (Hoofdstuk 3: 11; 11: 18; 20: 12 v. Jes. 40: 10; 62: 11); dan zal blijken, welke van beide delen met zijn voortgaan het goede deel heeft gekozen en welk zichzelf het verderf heeft bereid.

a) Ps. 62: 13 Jer. 17: 10; 32: 19 MATTHEUS. 16: 27 Rom. 2: 5; 14: 12. 1 Kor. 3: 8. 2 Kor. 5: 10 Gal. 6: 5 Openbaring 2: 23

Beiden, dat de bozen voortgaan boos te zijn en de rechtvaardigen voortgaan in de rechtvaardigheid, is volgens de wil van de Heere. Is het tweede geen zuivere toelating, maar een verklaring van de wil van de Heere, dan moet het ook het eerste zijn: willen zij, dan moeten zij ook. Is het hun goed, dan is het ook de Heere goed, Hij weet, dat zij Hem niet ontgaan.

Die aandrang tot de bozen en vullen, om op hun weg voort te gaan is niet zonder een zekere ironie; de bedoeling ervan kan te minder worden miskend, als het wijzen op de vergeldende toekomst van de Heere niet alleen onmiddellijk voorafgaat (vs. 10), maar ook dadelijk zich weer aansluit (vs. 12 v.) en hier nu uitdrukkelijk de rechtvaardige vergelding, die nabij is, op de voorgrond wordt gesteld.

Juist daarom, dat bij het naderend oordeel een ieder de vrije keuze wordt gegeven, om zich op zijn wijze daarvoor steeds meer bekwaam te maken, ligt voor de goddelozen de sterkste aandrang tot bekering, voor de rechtvaardigen de sterkste aanvuring tot ijver in de heiligmaking; en daarbij is de verhouding van de zedelijke ontwikkeling aan beide zijden treffend aangegeven; het onrecht doen verloopt in het onrein zijn, in de vuile gezindheid en overeenkomstige handelwijze; de gerechtigheid van het geloof daarentegen ontwikkelt zich door het beoefenen van het rechtvaardige tot heiligmaking van het leven.

De bezorgdheid, dat een getuigenis van zo heilige en in Gods geheim zich verdiepende zaken in de wereld aan menig misbruik zou kunnen onderworpen zijn, wordt beantwoord, zoals die in de hele regering van God, vooral in de rijke aanbieding van Zijn Woord beantwoord is, namelijk dat daarvan de kinderen van de waarheid niets mag worden onthouden; die niet anders wil, die houdt zichzelf voor iemand, die overgegeven is aan de duisternissen van zijn hart om te doen dingen, die niet betamen. Bij de dienstknechten van God en allen, die de Heere vrezen, zal des te meer vrucht worden gevonden.

Zo handelt dan de Openbaring niet alleen over het oordeel, zij heeft zelf uitwerking en betekenis van zo iemand en deze werking van het boek is niet een toevallige, maar ligt in de wil en het doel van de Heere.

13. Ik ben de Alfa en de Omega, het begin en het einde, a) de eerste en de laatste (Hoofdstuk 1: 8 en 11; 21: 6).

a) Jes. 41: 4; 44: 6; 48: 12

Staat Hij aan het begin als aan het einde van de geschiedenis, wat zal zich dan in het midden tegen Hem beroemen?

Wie zou die niet willen aanhangen, wie het einde toebehoort!

Wat van God geldt, geldt ook van Christus, zoals Hij reeds in Hoofdstuk 1: 17 van Zich betuigde: "Ik ben de eerste en de laatste. " Als degene, die aan het begin en aan het einde van de geschiedenis staat, de hele tijd omspant en alles in Zijn hand houdt, is Hij ook gerechtigd en bekwaam om de Rechter van de wereld te zijn en zal iedereen geven wat hij verdiend heeft; daarom bevestigt vs. 18 het 12de vers, zoals dit het 11de vers bevestigde.

14. Zalig zijn zij, die Zijn (volgens betere lezing "hun" d. i. de hun gegeven) geboden doen, opdat hun macht is aan de boom ("het hout des levens, hun macht gegeven wordt, om van de vrucht van dat hout te eten (vs. 2) en die macht hebben ontvangen, doordat zij door de poorten (Hoofdstuk 21: 12 v. en 21) mogen ingaan in de stad.

In de grondtekst zijn twee lezingen: of poiountev tav entolav autou (die Zijn geboden doen), of plunontev tav stolav autwn (die hun kleren wassen).

Wij houden noch de een noch de andere voor de oorspronkelijke, maar deze: of poiountev tav entolav autwn. Men ergerde zich aan het "die hun geboden doen" en meende daarvoor in de plaats te moeten stellen "Zijn" (vgl. Hoofdstuk 12: 17; 14: 12), of terwijl men het "hun" liet staan, schreef men volgens Hoofdstuk 7: 14 "die hun kleren wassen", dat in het Grieks met verandering van slechts weinige letters kon plaats hebben. Men hoeft echter aan het "hun geboden" zich in het geheel niet te ergeren. De geboden, hun in de 2de helft van het elfde vers gegeven, zijn bedoeld en nu bestaat het loon, hun in vs. 12 beloofd, in "hun" d. i. in de macht, die hun moet worden gegeven aan het hout des levens; daarentegen zou het wassen van de kleren een gedachte zijn, die in dit verband niet thuis hoort. Voor het praktisch gebruik behoudt men het "die Zijn geboden houden", en verklaart deze "geboden" van Hem, die de Alfa en de Omega is, van het woord in de 2de helft van het 11de vers; zo kan men de verklaring, door ons boven van de bedoeling van de plaats gegeven, behouden.

15. Of zij zullen mogen ingaan hangt daarvan af, of zij tot de aard en het wezen vervallen van hen, van wie van te voren is gezegd: die vuil is, dat hij nog vuil wordt. " Alleen zullen toch zij zalig worden, die volharden in goed doen; a) maar buiten de stad zullen gesloten zijn en tot de poel van vuur en zwavel verwezen (Hoofdstuk 21: 8), de honden (Spr. 26: 11 MATTHEUS. 7: 6)en de tovenaars en de hoereerders en de doodslagers en de afgodendienaars en een ieder, die de leugen liefheeft en doet.

a) 1 Kor. 6: 10 Efeze. 5: 5 Kol. 1: 6

Bovenaan in de rij van hen, die buiten de stad zijn gesloten, staan de honden; dat zijn de onreinen en onheiligen, die op een grove wijze tonen, dat zij geheel ongelijk zijn aan het Lam. In de taal van de wereld drukt iets verachtelijks uit het woord "canaille" d. i. "een hoop honden. " Die zo’n woord graag in de mond nemen mogen wel toezien, dat zij door Christus niet voor degenen verklaard worden.

De lage, ruwe, bloeddorstige vijanden van het Evangelie, die het aanblaffen en het graag zouden willen verscheuren, zijn de honden (Spr. 26: 11 Ps. 22: 17). Allen, die in hun zedelijke laagheid vijanden van het Evangelie zijn (MATTHEUS. 7: 6 Fil. 3: 2). De rij wordt besloten

door "een ieder, die de leugen liefheeft en doet", die van de leugen uit duivelse lust een handwerk maken en zich daardoor betonen kinderen van de vader van de leugens te zijn (Joh. 8: 44) Het "de leugen liefhebben en doen" voert vooral zware verantwoording mee, sinds Christus, die de waarheid is, in de wereld is gekomen en onze weg en leven is geworden, om de waarheid te doen (Joh. 14: 6; 3: 21). In Hoofdstuk 21: 8 openden "de vreesachtigen en ongelovigen en gruwelijken de rijen; daarmee werden verbonden "alle leugenaars". In het midden stonden daar "de doodslagers en hoereerders en tovenaars en afgodendienaars; " hier hebben wij deze op volgorde: "de tovenaars en hoereerders en doodslagers en afgodendienaars. " Daar moest door verbinding van de doodslagers met de vreesachtigen, ongelovigen en gruwelijken een eerste viertal; door verbinding van hoereerders, tovenaars en afgodenaars met alle leugenaars een tweede viertal, als signatuur van de wereld in twee vormen tot stand komen, of als men twee aan twee samen neemt, er moesten vier paren te voorschijn komen; hier daarentegen is het om het zestal te doen, de signatuur van de boze Re 13: 18. Tot de eersten, de honden, staan de tovenaars, de hoereerders en de doodslagers in nader verband. Terwijl de tovenaars in misdadig verband met een tegen God vijandige wereld van demonen de bevrediging zoeken van hun lage lusten, tonen zij tegenover God hun hondse natuur. Ten opzichte van zichzelf doen dat de hoereerders, die in laagheid, waardoor zij zichzelf wegwerpen, zich met zonden van ontucht bevlekken. In hun verhouding tot de naaste tonen zich als honden de "doodslagers", omdat zij hun overal beten proberen toe te brengen in haat en vijandschap, in nijd en wangunst (1 Joh. 3: 15). Tot die anderen, die het laatst zijn genoemd "een ieder, die de leugen liefheeft en doet" staan de afgodendienaars in nadere betrekking. Van het hoogste goed keren zij zich af tot het nietswaardige; en zij hangen hetgeen al de leugen bevat, de afgoderij, aan. Zo staat het viertal tussen een tweetal in, waarmee zij één zijn. In Hoofdstuk 21: 27 werd de uitdrukking van een drietal bedoeld, om een tegenstelling te hebben tot de troon van God en van het Lam en tot de stroom van het water des levens, die van de troon uitgaat (Hoofdstuk 22: 1 vv.). Van dat drietal staat één vooraan ("dat ontreinigt en een achteraan ("leugen, terwijl hetzelfde als hier "gruwelijkheid doet" in het midden staat, dat in zich bevat alle vier, die hier zijn genoemd ("tovenaars, hoereerders, doodslagers, afgodendienaars. In 1 Kor. 6: 9 v. hebben wij het viertal, om een zekere volledigheid in de optelling te verkrijgen.

16. Ik Jezus, heb Mijn engel gezonden (vs. 6. Hoofdstuk 1: 1), om jullie, die in de zeven zendbrieven (Hoofdstuk 2 en 3) eveneens engelen werd genoemd, deze dingen, die in dit boek geschreven staan, te getuigen, opdat het verder in de gemeenten zou worden meegedeeld en voor deze tot nut zou zijn. a) Ik ben de wortel en het geslacht van David, zowel de wortel, waaruit David met het uitverkoren geslacht is voortgekomen (Kol. 1: 15), alsook de voorspelde spruit, die uit van David geslacht zou voortkomen en in wie nu ook van David geslacht zijn kroon heeft bereikt (Hoofdstuk 5: 5), b) de blinkende morgenster, die de nieuwe dag van de toekomst aanbrengt (Hoofdstuk 21: 23); want aan Mijn persoon en Mijn terugkomst hangt alles, alle heil in tijd en eeuwigheid.

a) Jes. 11: 10 Rom. 15: 12 b) 2 Petrus 1: 9

Achter Johannes, het nietige werktuig, staat een grotere dan hij, een, die hij niet waardig is de schoenriem te ontbinden, Die Zijn heerlijkheid erkent, die kan aan de waarheid van de inhoud van dit boek niet twijfelen, die zal met vast vertrouwen de vervulling van Zijn beloften verwachten.

Hoe vaak de Heere ook gedurende deze gezichten met Johannes gesproken heeft, noemt Hij toch hier voor de eerste maal Zijn persoonsnaam Jezus. Deze is hier ten besluite van het boek

het grote zegel op het geheel, de eigenhandige koninklijke ondertekening van het grote manifest. Het woord "Ik, Jezus", heeft op deze plaats nog zijn bijzondere betekenis; nu toch is eerst in dit boek de volle betekenis van de Jezus-naam en van het door Hem aangewezen heil ontvouwd, zoals in het algemeen alle, ook de Oud-Testamentische mannen van de Messias in de voorspelling van dit boek hun vervulling vinden.

Met het "aan de gemeenten" wijst Jezus op de zeven gemeenten, waarvan in Hoofdstuk 1: 20 gesproken werd; evenals Hij nu bij hetgeen Johannes in de eerste plaats moest schrijven, Zich wendde tot de zeven engelen van die gemeenten in zeven brieven (Hoofdstuk 2: 1, 8, 12, 18; 3: 1, 7 en 14), zo spreekt Hij nu aan het einde van het boek met het "jullie" hen weer onmiddellijk aan; voor hen is Zijn getuigenis in dit boek in de eerste plaats bestemd, opdat zij het weer aan hun gemeenten verkondigen.

Jezus, de wortel en het geslacht van David, de blinkende morgenster wat een naam! De eerste naam zegt, dat Hij de Zaligmaker, de Heiland van arme zondaren is en dat voor Hem zich buigen moet alle knie van degenen, die in de hemel en op aarde en onder de aarde zijn en alle tongen belijden, dat Hij de Heere is, tot heerlijkheid van God de Vader. De tweede naam zegt, dat in Hem het geslacht van David weer opstaat en eeuwig zijn zal, zoals de Heere eens aan David had beloofd, dat Hij voor zijn zaad Zijn troon zou bevestigen in eeuwigheid (1 Kron. 18: 11 vv.). De derde naam noemt de glorierijke heerschappij van Hem, die hier spreekt, want de morgenster is sinds de getuigenis van Jesaja (Hoofdstuk 14: 12) beeld van de wereldheerschappij.

17. En de Geest (Hoofdstuk 2: 7, 11, 17, 29; 3: 6, 13, 22; 14: 13; 19: 10 2. 7, 11, 17, 29 3. 6, 13, 22 14. 13) en de bruid, de Kerk (Hoofdstuk 11: 2 en 9) zeggen: "Kom! " En die het "Kom" hoort, zegt eveneens: "Kom! " En die dorst heeft kome en die wil neemt het water des levens om niet (Hoofdstuk 21: 6 Joh. 7: 37 Jes. 55: 1).

De Heere Jezus spreekt van boven af, als Hij Zich de blinkende morgenster noemt, die de zalige morgen van een eeuwige dag aankondigt en over de verlosten van de mensheid aanbrengt, ja, die zelf in Zijn opstanding en verheerlijking borg en onderpand voor die dag van de volmaking is: "Ik kom"; en van beneden antwoordt de Geest en de bruid "kom! " Waar in enig menselijk hart de Geest van de Heere woont, daar openbaart Hij Zich door het roepen "kom! " Waar de bruid, de ware gemeente van Jezus, haar plaats heeft, daar verheft zich ook het geroep "kom", uit haar midden. De bede om Zijn komst is een hoofdkenmerk, zowel van de ware gemeente als van de geboorte uit de Geest bij de bijzondere mens.

De Geest, d. i. de Geest van de profetie, door de knechten van God toegeëigend, of de Christus in hen zegt het woord van het verlangen voor, en de bruid, als het vrouwelijk principe (de ziel Lukas 1: 46), zegt het Hem na; maar beiden zijn een en eenstemmig, geheel vol van het zalige hopen op en verlangen naar de voltooiing van het Godsrijk. En evenals dit "kom"! uit de gemeente van de Geest en van de bruid en uit Johannes eigen binnenste voortkomt, zo nodigen zij ieder, die deze roepstem hoort, uit, om in te stemmen in hetzelfde gebed van verlangen. Ook die nog dorst, nog verkwikking begeert, moet komen, ja, die ook maar wil, goed gezind is, om de zaligheid te verkrijgen, die geloof zou willen hebben, moet maar toetasten, maar putten uit de levensbron, om niet, zonder prijs, zonder iets uit eigen vermogen te geven hier toch is de volheid van de verkwikking uit de onfeilbare en onuitsprekelijke bron van genade te midden van de angst en de hitte van de verdrukking in deze wereld. Zo wordt van ieder, die hoort, die dorst, die wil toegeroepen. Is het niet als of met deze drie namen drie graden van geestelijke afstand op Christus toekomst werden

toegepast? Die hoort is duidelijk het meest nabij, die dorst is nog iets verder verwijderd, die slechts in het algemeen wil, niet geheel onverschillig, is het verst verwijderd; maar de liefde zou ze toch allen willen trekken. Die door de Geest gedreven zo nabij gekomen is, dat de stem van de bruid zijn oor bereikt, wordt ook reeds opgeroepen om mede te bidden "kom"! Nog maar een stap naderbij en hij rust aan het hart van Jezus! Met de dorstigen is het enigszins anders: zij dorsten, omdat zij nog in het dorre en in de woestijn van de wereld omdwalen en geen goed, geen genot, geen roem van de wereld hun dorst kan stillen, hun onbewust naar God verlangende ziel kan bevredigen; hoe meer zij de ijdelheid najagen, des te meer versmachten zij van hitte. Daarom worden zij met niet minder recht aangedrongen tot het éne, om uit hun verwarring in de dingen, die uiterlijk zijn en niet kunnen bevredigen, tot zichzelf te komen en tot de bron van lafenis te gaan. Hier bij Jezus is het water des levens, dat hun dorst voor altijd zal stillen, hun matte ziel zal verkwikken. Komen zij op deze stem in de nabijheid van de bruid, die hen heeft genodigd, dan zullen zij tot de horenden worden, die delen in het verlangen naar de komst van de Heere. Maar zelfs voor hen, die nog niet geheel ongevoelig zijn geworden, die ten minste nog zouden wensen te geloven, heeft de liefde nog een lokkend woord, in zo verre het hun slechts ernst met hun willen geworden is. Hebben zij ook nog vooroordelen tegen de Heere en in het bijzonder tegen Zijn toekomst, kunnen zij zich ook nog niet geheel losmaken van de verschillende misleidingen van de dwaalzieke wereld, van de kracht en kunst van de wereldse verlichting, de Heere heeft hen daarom toch niet uit het oog verloren, maar hen nagaande, laat Hij hun rooskleurige verwachtingen meer en meer in grauwe wolken zich oplossen, en terwijl zij zo arm en altijd armer worden, lokt Zijn getrouwe stem: Schep toch water des levens om niet! hier alleen ontspruit het leven! Uw zoeken is onvruchtbaar, uw hopen wordt tot water, dat in de Dode zee vliet! En als zij zich laten gezeggen grijpen zij toe en dorsten nog meer en komen en horen en stemmen eindelijk met blijdschap in, in dat veelbetekenend "kom"! waarin de hele inhoud van dit boek zijn overeenstemmende echo vindt. Alleen voor hen, die niet willen, heeft de Heere en de liefde van de Geest en die van de bruid geen woord meer.

De Geest of de Heilige Geest spreekt met de Bruid of de Gemeente: "Kom", voor zoverre Hij in de Gemeente woont en de onzichtbare band tussen Christus en Zijn Gemeente uitmaakt. De Geest zegt het de Gemeente voor en de Gemeente, waar zij is zoals zij behoort, zegt het de Geest na. Waar Geest en Gemeente reeds tezamen spreken: "Kom", daar staat het goed; en zo stond de echte Gemeente van de heiligen steeds sinds Christus’ Hemelvaart, hoe klein zij soms ook was. Geheel anders staat het in de kerken en bij degenen die slechts gedoopt zijn; bij dezen is het veel meer de leus: "Mijn Heer komt in lang nog niet, of wel in het geheel niet meer. " Het echtste en onbedriegelijkste kenteken van een ware Christen is, dat hij zich met het oog op ‘s Heilands terugkomst, of op zijn dood verheugt. Wie van Christus’ terugkomst hoort spreken, heeft te zeggen: "Kom". Zoverre moet ieder Christen het brengen, dat hij alle dagen Christus’ terugkomst verwacht, dat hem de toekomst van de Heere niet onaangenaam verrast. Zulke lieden zijn dun gezaaid; want daartoe behoort een grondige bekering en de navolging van het Lam. Wie dorst heeft, kome slechts. Hier in de genadetijd kan hij zijn geestelijke dorst ten volle aan Gods Woord lessen, die bij met niets zou kunnen stillen, al dronk hij alle stromen leeg; ginds zal hij als verheerlijkte geest, wanneer hij hier slechts in waarheid naar het levend water dorstte, in zijn verheerlijkt lichaam, zonder enige koopprijs, zonder dat hij iets anders dan het geloof in Gods vrije genade hoeft aan te grijpen, uit de stroom van het levende water drinkt, dat, zuiver en helder als kristal, van de troon van God en het Lam tot in de eeuwigheden der eeuwigheden uitstroomt. Wie hier dorst, zal daar drinken; wie slechts wil neemt, neemt om niet; een ieder wordt vriendelijk uitgenodigd.

Jezus zegt: Neem om niet. "Hij behoeft geen betaling noch voorbereiding; Hij wil geen aanbeveling van onze godsdienstige aandoeningen. Al heeft u geen goede gevoelens, als u slechts begeerte heeft, komt de nodiging tot u; ga daarom! U heeft geen lof en geen berouw, ga tot Hem en Hij zal ze u geven. Kom zoals u bent, en neem om niet, zonder geld en zonder prijs. Hij geeft Zichzelf aan de nooddruftigen. De drinkbronnen aan de hoeken van onze straten zijn kostbare instellingen en wij kunnen ons niemand voorstellen, die zo dwaas is naar zijn beurs te tasten en uit te roepen, wanneer hij voor zo'n bron staat: ik kan niet drinken, omdat ik geen vijf gulden in mijn zak heb. Hoe arm de mens ook is, de bron is daar en hij kan daaruit drinken zoals hij is. Dorstige wandelaars, die voorbijgaan, of zij in fluweel of in grof laken gekleed zijn, zien naar geen waarborg om, ten einde te mogen drinken, het bestaan van die bron is hun waarborg om haar water om niet te nemen. De milddadigheid van enige goede vrienden heeft het verfrissende kristal daar geplaatst en wij mogen daarvan nemen zonder te vragen. Misschien zijn de enige personen, die dorstig door de straten gaan, terwijl er zo'n drinkbron is, de dames en heren in hun rijtuigen. Zij versmachten van dorst, maar kunnen er niet aan denken, zo gemeen te zijn om uit te stijgen en te drinken. Het zou hen vernederen, menen zij, om uit een algemene drinkbron te drinken; aldus rijden zij voort met droge lippen. Ach hoevelen zijn er, die rijk zijn in hun eigen goede werken en daarom niet tot Christus kunnen komen! "Ik wil met op dezelfde wijze als de hoer en de vloeker zalig worden", roepen zij uit. Hoe! op dezelfde wijze ten hemel gaan als de schoorsteenvegers? Is er geen ander pad tot heerlijkheid dan dat, dat de dief daarheen leidt? Ik wil niet aldus zalig worden. Zulke trotse snoevers moeten zonder het levende water blijven; maar die wil, neemt het water des levens om niet.

18. Want ik, Johannes, die de Openbaring heb ontvangen (Hoofdstuk 1: 1) en die ook nauwkeurig heb weergegeven, zoals mij die is overgegeven, betuig, terwijl ik in de Geest van de Heere spreek, die mij Zijn openbaring heeft geschonken, aan een ieder, die de woorden van de profetie van dit boek hoort: als iemand tot deze dingen toedoet, God zal over hem toedoen de plagen, die in dit boek geschreven zijn, als die over de God vijandige wereld zullen komen.

19. a) En als iemand afdoet van de woorden van het boek van deze profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek (volgens juister lezing "hout" vs. 14) van het leven en uit de heilige stad en uit hetgeen in dit boek geschreven is (vs. 1-5; vgl. Deut. 4: 2 12: 32

a) Spr. 30: 6 b) Openbaring 13: 8; 17: 8

In de Openbaring is de loop van de wereld en van het rijk van het begin tot aan het einde aller dingen en in de eeuwigheid zo subtiel voorgesteld, dat het geheel op enkele bladzijden voorkomt. Veel wordt duidelijk, niet uit de woorden zelf, maar alleen daaruit, hoe zij tegenover elkaar staan. Evenals nu aan een fijn uurwerk de minste fout een onregelmatigheid veroorzaakt, zo kan in dit geheel bijzonder boek van de Openbaring de geringste bijvoeging of de minste vermindering aan de bedoelingen ervan op de een of andere ongedachte wijze hinderlijk zijn de hemelse curiaal-stijl heeft zijn gelijke niet. Als men bij dat profetisch en engelachtig, ja goddelijk-koninklijk manifest de heerlijkheid van de gever, die is Jezus Christus en die Zijn naam zelf vooraan plaatst, het gewicht van de inhoud en de kortheid van de rede beschouwt, dan moet men erkennen, dat hier aan elk woordje zeer veel gelegen moet zijn; daarom rekent God het zo hoog.

De natuurlijke mens moet, evenals in de Schrift in het algemeen, vooral ook in de Openbaring veel niet vinden, wat hij wil en veel vinden, dat hij niet wil. Dat ligt eenvoudig daaraan, dat

zij een getuigenis van de Geest van God is. Daaruit volgt de lust tot bijvoegingen of weglatingen; en nu ligt ook in de overmacht van de wereld een machtige trek tot toedoen en afdoen, men spant alles in, om de scherpe zijden van het Woord van God weg te nemen, opdat men met de wereld een verdrag sluit. Het is niet bij toeval, dat deze waarschuwing aan het slot van het eerste (de Pentateuch) en aan het slot van het laatste boek van de Kanon (de Apocalyps) voorkomt. De schrijver erkende duidelijk, dat hij de taak had, met zijn boek de Kanon te besluiten; de waarschuwing, hier uit het eerste boek herhaald, geldt voor alles wat tussen beide boeken in ligt.

20. Die deze dingen, die in dit boek geschreven zijn (vs. 16), getuigt, namelijk Jezus Christus, zegt tot besluit nog eens de inhoud in een hoofdsom en een kort woord, even als reeds aan het begin werd gezegd (Hoofdstuk 1: 7), samenvattende: "Ja, Ik kom spoedig. " Is nu daarin de hele hoop van de Christens gelegen, zo laat ons roepen en bidden: Amen. Wij nemen die goddelijke toezegginggelovig aan: Ja, kom, Heere Jezus! ons hart verlangt naar uw toekomst.

Het is het laatste woord uit de mond van Jezus, dat tot onze lering is geschreven, het nieuwste, dat men van Hem weet is het woord: "Ik kom spoedig. " Met de grote zaak van de Heere Jezus, met alles wat men volgens Zijn Evangelie nog van Hem te wachten heeft, vooral dus ook met de Openbaring van Zijn rijk, geen onverwacht uitstel, maar het is alles op goede weg, het zal alles worden voleindigd.

De beide vorige verzen waren nog als in de tegenwoordigheid van Jezus geschreven. Dit vers echter luidt evenals wanneer een scheidende vriend zijn haastig terugkomen belooft en de achterblijvende hem nog in de verte met veel liefde aanroept, dat hij het ook zeker waar maken zal. De apostel is de eerste, die zelf op de oproeping in vs. 17 antwoordt met: "die het hoort, zegge kom! "

"Die deze dingen getuigt, zegt: Zie, Ik kom spoedig! " Zo klonk het laatste woord van de Heere tot Johannes. Maar voelt u het niet, hoe zo’n uitspraak waardig is, niet slechts het besluit van één Bijbelboek, maar het besluit van geheel de Bijbel te wezen? Het denkbeeld toch van de toekomst van de Heere is meer dan een ondergeschikte of nevenvoorstelling in de geest van de heilige mannen. Het is als het ware de gouden draad, die al de oorkonden van de goddelijke openbaring, nu zichtbaar dan onzichtbaar doorloopt, ze aan elkaar verbindt en vastgeknoopt aan de poorten van het verloren Paradijs, zich verliest tussen de rotsen van Patmos. Nauwelijks heeft God beloofd, dat Hij vijandschap en verlossing zal schenken, of, hetzij bewust of onbewust, alle eeuwen van de oudheid worden eeuwen van voorbereiding en hijgend verlangen. "Zie, Hij komt", zo luidt het onschatbaar geheim, dat onder de aartsvaderlijke tenten de ene patriarch aan de andere toefluistert, terwijl het later door Israël’s profeten met toenemende duidelijkheid en klem als van de daken gepredikt wordt. Als wachters, die de morgen verbeiden, zo staan die eerbiedwaardige mannen op de hoogte en turen of zij de purperen lichtstreep niet zien, die de Zon der gerechtigheid spelt. Eindelijk, daar staat de morgenster hoog aan de hemel; de boetgezant wordt de heraut van de koning; de Kerstnacht komt de hoop van veertig eeuwen bekronen; nog een tijdje en Galilea’s heuveltoppen zijn door het licht van de wereld bestraald! Maar is Zijn naam niet "wonderlijk? " Nauwelijks wordt het openbaar, dat de grote Koning verscheen, of Hij maakt Zich weer tot scheiden gereed. Reeds na drie jaren is het "Ik ga heen en kom weer tot u. " Wel keert Hij uit de dood tot het leven, maar het nieuwe welkom wordt aanhef van het beslissend vaarwel. Hij schudt het laatste stof van de aarde van Zijn voetzolen af en "deze Jezus zal terugkomen", is de eerste tijding die de Engelen van de hemelvaart brengen. Dat woord wordt grondtoon van de Apostolische prediking en grondslag van de Apostolische hoop. "Het einde aller dingen is

nabij", zo dringt Petrus de opwekking aan om in het gebed te waken. "Het is het laatste uur" zo troost Johannes de Christenen bij de komst van de Antichristen op aarde. "Maran-atha, de Heere komt", zo dondert het van de lippen van Paulus tegen de vloekwaardigen, die de Christus niet liefhebben. Ja, de Heere zelf, waar Hij aan Klein-Azië's gemeenten liet schrijven, daar zegt Hij met andere woorden aan allen, wat Hij aan éne herinnert: "Zie, Ik kom spoedig, houd wat u heeft. " Al wat hij aan Johannes toont in dit boek, is slechts de duizendkleurige onthulling van die éne grote verborgenheid; elk bazuingeschal, dat de Ziener verneemt, roept een toekomstig bazuingeschal wakker; elke ontdekking van iets groots bereidt nieuwe ontdekkingen voor van altijd grotere dingen. Wij heten in het tijdperk van de vervulling te leven, maar in zeker opzicht leven ook wij in het tijdperk van voorspelling en verwachting. Zoals Israël onder het Oude Verbond de eerste komst van de Christus verbeidde, zo beidt het geestelijk niet slechts achter, maar ook vóór ons bestaat Israël van het Nieuwe de tweede en laatste. Is het niet natuurlijk, dat een volheid van de tijd en Johannes' bede de liefste bede van de Christen is? Zij wordt althans op zijn lippen gelegd door Zijn hart, dat naar deze toekomst verlangt. De wereld wij herhalen het kan zo niet bidden. Maar bent u in waarheid een discipel van de Heere geworden, er is dan iets in u van de Geest, die de boezemvriend ven Jezus doordrong? Voor uzelf kent en wacht u dan geen licht en geen troost, geen kracht en geen hoop, dan alleen als Hij, die alles voor u wil wezen, ook alles in u geworden is en met Zijn Geest uw hart en leven doordringt. Maar welke rede is dan gepaster dan deze: Och Heere, werp U zelf iedere scheidsmuur neer, die nog tussen U en mij zich verheft; kom Heere en neem U zelf bezit van die ziel, die buiten U geen rust meer kent; kom haastig, Heere, slechts in uw volle gemeenschap is volle verzadiging van vreugde! Bent u een discipel van Christus, er woont dan liefde daarbinnen, die u al de broeders omvatten, al de verlorenen in stilte bejammeren, heel de mensheid biddend op het hart doet dragen. Maar als u nu zo vele smachtenden ziet, die vruchteloos lafenis "in een land, dor en mat, zonder water" begeren; zo vele dwalenden, die als zwervende schapen waggelen aan de rand van de afgrond; zoveel zieken naar de ziel, die ten grave gesleept worden door de dodelijke pestilentie van de zonde en als u tegenover dat alles de machteloosheid van uw liefde betreurt en de almacht van Jezus' liefde gelooft, weer, wat is natuurlijker dan te roepen, door de Geest van de gebeden gedragen: Kom, Levensbron van omhoog en drenk al die dorstige dalen; kom, trouwe Herder en draag het afgezworvene op uw schouders naar de veilige schaapskooi; kom spoedig, Arts van de ziel, de zieke mensheid bezwijkt, als U niet het vergif in haar aderen stuit! Nog eens, bent u een discipel van Christus, Zijn eer is u dierbaar, Zijn zaak is uw zaak, Zijn miskenning is u tot smarte geworden. Het grieft u, dat Hij hier verloochend, daar onder een deksel verkondigd, ginds door moedwillige zonde als bij vernieuwing gekruisigd wordt. Het is u niet genoeg, dat Hij nu reeds heerst in het midden van Zijn vijanden, u verlangt ernaar dat de vriend van uw ziel onder verloste vrienden regeert. Maar wat ik bid u, wat is dan meer natuurlijk: dan de bede Sta op, Heere, laten uw hateren vluchten en het welbehagen van de Vader door uw hand gelukkiglijk voortgaan? In van de waarheid, al legde ons de tekst haar niet op de biddende lippen, ons eigen hart zou haar voorschrijven, als wij echt één zijn met Christus. Zo kan de vriend, die zijn broeder van overzeese kusten verbeidt, wandelen en staan op het strand en starogen, of hij nóg aan de grauwe horizon het witte zeil niet ontdekt. En als hij zich moe getuurd heeft op het eindeloos en eentonig verschiet, onwillekeurig breidt hij de armen naar de horizon uit, als wilde hij de afstand verkorten! Liefelijk was het verschiet, dat voor ons oog zich ontsloot bij het staren op de toekomst van de Heere, maar hartverheffend is ook het stille geloof: de Heere zal niet wachten tot de jongste morgen van de wereld, om de Zijnen tot Zich te nemen; Hij komt voor en tot een ieder van hun in het uur van de dood! Reeds is Hij daartoe onzichtbaar op weg. Christenen, wilt u Hem ontvluchten, of afwachten, of met blijde hoop tegemoet gaan? O, zo Hij in u leeft, u kunt niet wensen altijd van Hem uit te wonen in dit dal van de beproeving en vaak grijpt iets u aan van het onweerstaanbaar

gevoel, dat de zwerver doortintelt, als hij bij het vallen van de nacht de lichten ziet flikkeren van gindse veilige stad. "Alle goud" het is terecht geschreven door een van de grootste godgeleerden van onze eeuw (Neander): "Alle goud is niet te vergelijken met één zucht van heilig verlangen naar boven. Zonder dat verlangen te zijn, dat is sterven. Verlang en u bent weten te leven. " Christenen, is uw schat in de hemel, daarheen dan ook het hart gericht! Zalig zijn zij, die het heimwee hebben: zij zullen thuis komen. Drukken u de lasten van de tegenspoed, dan gesmeekt: kom Heere, of de vleugelen van die stormwind; woont U in mij, ik heb vrede in het midden van de strijd! Ontrusten u de schokken van de tijd, dan gebeden: kom Heere, tot de Kerk en de wereld; waar U huist, zal de rust huisgenoot zijn! Omgeeft u de schaduw van de dood, nog eenmaal met stamelende lippen: kom spoedig, Heere, ik heb U lang gewacht, niet te lang voor het geloof, maar bijna te lang voor de liefde! En gelukkiger dan Johannes, vindt u na het laatste slaken van die bede uzelf, niet meer in een Patmos van de vreemdelingschap, maar in het hemels Jeruzalem weer.

Niet gering is het aantal reizigers, die Patmos omwille van Johannes hebben bezocht; maar wie zal ze tellen, de schare van hen, die daar in de geest aan de zijde van Johannes hebben gestaan en de stem als de stem van grote wateren vernomen, die eenmaal over de grote wateren van Patmos klonk. En kan het anders? Patmos toch is de laatste wachttoren in het heilige land van de profetie. Vandaar klinkt de laatste stem, die antwoord geeft op de vraag: "Wachter! wat is er van de nacht? " Dat antwoord luidt bij alle andere wachters: "De morgenstond is gekomen; en het is nog nacht. " Wil jullie vragen, vraagt; keer terug, kom. Maar bij de wachter op Patmos luidt het: Verzegel de woorden van de profetie van dit boek niet, want de tijd is nabij, de Heere komt! Ja, de Heere komt. Wanneer komt Hij? Niemand, die het weet. Van dat uur weet niemand, zelfs niet de engelen in de hemel. En toch heeft de Heere ons niet geheel en al zonder wetenschap dienaangaande willen laten. Immers Hij heeft zelf ons de voortekenen aangeduid, die Zijn komst moeten voorafgaan en verkondigen. Hij zelf vergeleek die tekenen bij de tekenen van de hemel, die ons doen zeggen: morgen schoon weer, want de hemel is rood! morgen onweer, want de hemel is droevig rood! Voor zoveel dus die voortekenen zich beginnen te vertonen, maken wij daaruit op, dat de komst van de Heere nadert. Als de Schrift zegt: de volheid van de heidenen moet zijn ingegaan, eer de Heere komen kan; en wij horen dat het Evangelie aan bijna alle volkeren onder de hemel verkondigd wordt en het ons daarbij is, als aanschouwden wij reeds van verre de vleugels van de engel, vliegend in het midden van de hemel en hebbende het eeuwig Evangelie om te verkondigen hen, die op de aarde wonen en alle natie en geslacht en taal en volk, dan zeggen wij: de Heere komt! Als de Schrift zegt: Geheel Israël moet zalig worden, eer de Heere komen zal en wij horen dat de bekeringen onder de Joden zo beginnen toe te nemen, dat er sinds de vijfentwintig laatste jaren meer Joden bekeerd zijn, dan in de zeventien eeuwen, die sinds Paulus verlopen zijn, dan zeggen wij: de Heere komt. Als de Schrift zegt, dat in de laatste tijden Christendom en anti-Christendom zich scherper dan ooit zullen afscheiden en geloof en ongeloof zich duidelijker en krachtiger dan ooit zullen openbaren; en wij zien, hoe aan de ene zijde het ongeloof immer onbeschaamder het hoofd opsteekt en zijn valse Christussen verheft, roepend: Zie, de Christus is hier! en zie, de Christus is daar! en tevens, hoe aan de andere kant de schare van ongelovigen meer en meer de handen ineenslaat en zoals onlangs in Engelands hoofdstad van de beide oevers van de Atlantische Oceaans bijeenkomt om elkaar de broederhand te reiken en tevens te bewijzen, wat een grootse zowel als levende eenheid de Kerk, die op de rots van de hervorming gegrond is, van de wereld vertoont, dan zeggen wij: de Heere komt! Ja, de Heere komt! Hij komt met kracht! Sinds achttien eeuwen is Hij altijd komende; maar in het één tijdperk zijn de tekenen van die komst duidelijker en zichtbaarder dan in het andere. In het éne tijdperk horen wij als het ware Zijn voetstappen ruisen, die zich in het andere verbergen. Welnu, in het tijdperk, waarin wij nu

leven, zien en horen wij Hem, omdat Hij komt. Deze eeuw, de eeuw van de Bijbel- en zendelingsgenootschappen, de eeuw van de stoomvaart en volkeren-vereniging, de eeuw van de worsteling en gisting bij uitnemendheid van nieuwe, zedelijke, geestelijke elementen, die als de weeën van de geboorte voor een nieuwe orde van dingen zijn, draagt meer dan enig andere na de apostolische eeuw het opschrift aan het hoofd: de Heere komt! De wolken, waarop Hij komt, zich wij als het ware nader drijven en horen in de verte ook in het kraken van het onweer, die rondom Europa ratelen, de donders, waarmee Hij komt. En de kreet, waarmee de aarde beneden die stem van boven beantwoordt, is de algemene roepstem: Kom, Heere Jezus!

Der heid'nen volheid is gekomen; Reeds zuchten 's werelds verste zomen Om vrede zucht het moê Heelal. Kom, Heere Jezus, met de wolken! Beklim die zetel aller volken, die eeuw noch afgrond schokken zal!

Vs. 21. Zoals het hele boek in de vorm van een brief begonnen is (Hoofdstuk 1: 4-6), zo besluit het ook met de zegenbede van de apostolische brieven (Rom. 16: 24).

21. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen, Amen.

De begroeting aan het begin was met meer woorden, de wens aan het slot vat de kracht in weinige woorden samen. Johannes handelt hierbij als een, die zijn Heer tegensnelt en zich met niets meer ophoudt.

Volgens andere lezing staat er: "de genade van onze Heere Jezus zij met alle heiligen. " Daarmee zou worden gezegd, dat het boek een eigendom is van alle Christenen op aarde; dat wie ook maar tot het getal van heiligen behoort, het recht en de plicht heeft, daarin stichting te zoeken en rekenschap moet geven, hoe hij de daarin hem aangeboden middelen tot zaligheid heeft aangewend.

De genade van de Heere Jezus zij ook met ons en geleide ons stap voor stap in haar vrede en in haar kracht, totdat wij het grote doel, in dit boek ons voorgehouden, bereikt hebben. Amen; ja, ja zo zal het zijn!

De bijbel eindigt met een duidelijke verklaring van de godheid van Christus. De Geest van God dringt de apostel om Zijn Volk te zegenen in de naam van Christus en van Christus een zegen voor hen af te bidden; dit is een gepaste wijze van aanbidding. Niets moest door ons meer worden begeerd, dan dat de genade van Christus met ons zij in deze wereld, om ons voor te bereiden voor de heerlijkheid van Christus in de andere wereld. Door zijn genade moeten wij vervuld zijn met vreugdevolle verwachting van Zijn heerlijkheid, voor deze worden gevormd en bewaard; en Zijn glorierijke verschijning zal welkom en vreugdevol zijn voor hen, die hier deel hebben aan Zijn genade en gunst. Dat daarom ieder op deze veel verwachtende bede het Amen zegt. Laat ons ernstig begeren naar steeds groter mate van die genadige invloeden van de gezegenden Jezus in onze zielen en Zijn genadige tegenwoordigheid bij ons, tot Zijn majesteit Zijn genade jegens ons heeft volkomen gemaakt. Hij toch is een Zon en een Schild; Hij geeft genade en eer, geen goed zal Hij onthouden degenen, die in oprechtheid wandelt. Ere zij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, als die was en is en zijn zal in alle eeuwigheid. Amen.

Eerst keert de apostel zich tot de Heere Jezus en geeft een zoete weerklank op de belofte van de Heere Jezus: Ja "Ik kom spoedig. " Hij vat die woorden op en in een hevig verlangen naar

Christus’ komst, beantwoordt hij ze met "Amen". Laat het zo zijn, het zij zo; mijn Heere Jezus, mijn heerlijke Jezus, mijn beminnelijke Jezus, mijn geliefde Jezus, mijn vriendelijke Jezus, al mijn licht, al mijn leven, al mijn vermaak, kom toch, ja kom spoedig. Daarna keert de apostel zich tot de gemeenten; en wenst haar de apostolische zegen, de genade van de Heere Jezus en dat Jezus hart en liefde tot hen zij en dat Hij uit Zijn volheid hen allen wille mededelen, zoveel ieder nodig heeft, om God te verheerlijken, om hun loop met blijdschap te eindigen en om hierna eeuwig verheerlijkt te worden. Daarop zegt hij: Amen, de Heere Jezus doe zo, ja Hij zal zo doen. De Heere bekrachtigt deze apostolische zegen op mij en op u allen, die dit leest of hoort lezen! Amen.

Uit Oost en West, uit Zuid en Noorden Roept God Zijn keurbende op ten strijd, De zee deinst rugwaarts in heur boorden, Dat zij haar het legerpad verwijdt. Zij staat gedost in het schitt’rend wapen Met waarheids zeegrijk staal gegord, De helm des heils omvangt heur slapen Met lichtpluimaadjen overstort.

Aanvaardt, o uitverkorelingen Het schild van het zondedelgend kruis; En laat dan de afgrond u bespringen Met ijdeldavrend slachtgedruisch. Hun moed, hun krachten zijn geweken, Hun kopren krijgsklaroen verstomt; Gods donder zal hun arm verbreken, De vuist, om het oorlogszwaard gekromd.

Ontplooi, u hel, uw veldbanieren, Schaar duizend-duizend in het geweer en vlei u vrij met zegevieren! Eén oogwenk slaat uw hoogmoed neêr. Eén oogwenk en de dorstende aarde Ligt overstelpt in het schuimend bloed en de arenden van Middelgaarde Verzaden het uitgehongerd broed.

Dan klinken u de lofbazuinen, O Sions Vorst, door zwerk en lucht; Dan schudden Bazans hoge kruinen En hupplen van het juichgerucht! Dan daalt de Rechter uit de wolken In glans, die de eng’lenglans verdooft en de aan het juk ontscheurde volken Erkennen het ongeschapen Hoofd!

Laat, Jezus, laat die heildag schijnen, De schepping zucht van het barenswee, Dat de aarde in stervensangst doet kwijnen; Verlossing, redding is haar bee. maar ja, U zult ze niet vergeten, Wier boezem angstig te Uwaart welt; De schakels van van de jaren keten Zijn in hun afloop haast volteld.

Rust midd’lerwijl getrouwe zielen, Die onder het altaar nog versmacht! God kent, die voor Zijn heilwoord vielen, Verbeidt u het loon, dat op u wacht. Nog and’ren moeten met u delen En sprengen het aardrijk met hun bloed. Nog and’ren zal het moordzwaard kelen, Eer het reddingsuur verschijnen moet.

O Almacht, leer het ons verbeiden, Met ootmoed, rust en hartevree, Ons zelf ten offer toebereiden Als lamm’ren voor het slachtmes reê. O, zuiver ons van wrok’verbitt’ren, Hoe fel getergd, verdrukt, gesmaad, Om eens in d’ onschulddos te schitt’ren Van het hemelpriesterlijk gewaad!

Als een stemme veler waat’ren Hoordet u op Patmos rots Alle volken het loflied schaat’ren, Ziener voor de Zoon van God.

O, wat wonderzoet geluid! ‘t Riep voor u de nad’ring uit Van de dag, dat alle monden Alom Jezus’ lof verkonden!

Als het ruisen veler stromen Horen wij aan onze reê Vele stemmen tot ons komen Van de morgenlandse zee. Maar die stemmen juichen niet; Droevig klinkt haar klagend lied, Tot hoelang nog, eer onze oren Jezus' blijmaar van u horen?

Als het golven veler zeeën Ruisch die klaagstem langs ons strand en beweeg ons met de weeën Van het arme heidenland! Op, mijn volk, ter heirvaart op! Niet gerust, eer al de wat'ren Als op Patmos, het kruislied schat'ren.

SLOTWOORD OP DE OPENBARING VAN JOHANNES

Nadat wij aan het einde zijn gekomen van de uitlegging van dit boek, dat vooral in deze tijd zovelen getracht hebben te verklaren, zouden wij, zoals vele uitleggers hebben gedaan, voor de lezers het kunnen bejammeren, dat men bij de andere opvattingen die juiste verklaring niet vindt. Wij zouden, om voor zo'n verzekering geloof te vinden, ons kunnen beroepen op ons veeljarig onderzoek, op het nauwkeurig aanwenden van het goede, dat reeds aanwezig was en vooral op de nauwkeurige overeenstemming met de overige woorden van God, vooral met de Oud-Testamentische profetie en de eschatologische reden van Christus. Wij zien daarvan echter geheel af. De eerstvolgende toekomst zal het bewijs leveren, of wij goed hebben gezien of niet. Als het vóór het einde van deze eeuw er niet toe komt, dat de tegenwoordige Christenen geworden zijn tot de grote stad, op wier straten de lijken van de twee gedode getuigen onbegraven liggen, als dan niet zowel de tijd van genade voor de heidenen is ten einde gegaan en zo ook de tijd van Israël's straf geëindigd zal zijn, noch van de wederaanneming van dit volk ter vervulling van de uitspraak van Paulus in Rom. 11: 15 Ro het "leven uit de dode" ons ten deel zal worden, die wij van het doden van die twee getuigen niet kunnen afscheiden, dan moge onze uitlegging als vals en verkeerd terzijde worden gesteld tot die tijd moeten wij tegenover alle tegenspraak en aanvallen het woord van de apostel (1 Kor. 4: 5) stellen: "Oordeel niet vóór de tijd, totdat de Heere gekomen zal zijn. " Voor aanwijzingen en bijzonderheden en beter onderricht over deze en gene plaats zijn wij zeer toegankelijk en plaatsen ons uitdrukkelijk onder het oordeel ook van een menselijke gerechtsdag; maar over de opvatting in het algemeen en van het geheel hebben wij een zo vast vertrouwen op de juistheid in ons hart, dat wij onder de mensen niemand als rechter erkennen, maar om in een beeld te spreken, ons op de Keizer beroepen. Het zou nu zeker voor onze eigen ogen een wonder zijn, als het ons van de Heere gegeven mocht zijn, de hoofdpunten, waarover de Apocalyps handelt, juist op te vatten, omdat zelfs zulke mannen, als de grote Dr. Luther en ook in onze dagen vele geleerde en rijk begaafde schrijvers hebben beleden, dat zij zich in dit boek niet konden vinden. Het is echter de wijze van de Heere, dat Hij Zich verkiest, wat zwak is naar de wereld en wat niets is. Waar genade zichzelf wil verheerlijken, daar stelt zij zichzelf haar mate, hoe ver zij wil gaan. Het was echter nodig, dat voordat het tweede wee over ons komt, dat de Kerk doet ineenstorten, het heiligdom van de Schrift, deze tempel, die geen macht van deze wereld kan doen ineenstorten, tot een asiel voor alle verdrukte en beangstigde zielen werd gemaakt door een verklaring, die alle bijzonderheden behandelt en de vele beekjes van levend water, die zich in de gelovige harten van alle eeuwen van de Kerk uit de fonteinen van God hebben uitgestort, in een hoofdbedding leidt. Die leden van de evangelische Kerk, die getrouw en hartelijk de "rechtzinnige" belijdenis aanhangen, zullen het de schrijver niet makkelijk vergeven, dat hij in de eschatologie, of leer van de laatste dingen, een zo geheel andere weg is ingeslagen, dan die door die belijdenis is aangewezen; zij zullen misschien juist daarom gedeeltelijk met het bijbelwerk breken en het als een gave beschouwen, waarover zij zich lange tijd hebben verblijd, maar die zij nu, om hun zielen voor het vergif van een valse leer te bewaren, van zich moeten wegdoen. Tegenover deze treedt de nu zalige, zoals wij geloven, Wilhelm Löhe, die in zijn leven op

aarde zo getrouw de Lutherse kerk aanhing, sprekend op en dekt met zijn gezag de schrijver. Deze schrijft in het jaar 1857 aan een prediker, die door de Missouri-Synode in Amerika om zijn chiliasme was buitengesloten, het volgende: "De leidslieden van de synode hebben zich aan Luther en de Lutherse theologen zo overgegeven, dat zij niet anders dan onder leiding van deze het Woord van God kunnen lezen. Hoe kunnen zij zien, omdat hun ogen zijn ingenomen en horen, omdat zij alleen een oor voor hun zegsmannen hebben? Toen ik jonger was, en de weg van de Lutherse kerk als juist erkende, deed ik ook, zoals de broeders in Missouri; ik nam om het grote en rechtmatige vertrouwen alles aan, wat zij zeiden en voldeed mij ook niet alles in mijn binnenste, ik waagde het toch niet, mijn eigen ogen te vertrouwen, als ik in Gods Woord las de mannen, die ik vertrouwde, gelijk moesten hebben, omdat ik mijn eigen oordeel niet durfde vertrouwen. In volgende tijd kon ik toch het licht van het Woord van God niet weerstaan, en hoe meer ik in hoofdzaken van het zuivere van de Lutherse leer overtuigd werd, des te meer erkende ik, dat God de Heere in onze dagen aan Zijn arme Kerk in sommige andere punten groter licht en helderheid wilde geven, dan onze vaderen hadden. Tot deze punten behoort ook het eschatologische, vooral wat de hoop van Israël, de duizend jaren en de terugkomst van de Heere aangaat. Evenals in het algemeen in exegese en historie, zo is vooral in de kennis van de profetie en van de profetische blik in de geschiedenis de nieuwere tijd gezegend en rijker begiftigd dan de 16de eeuw en die eeuwen, die er op volgden. Ik kom mij zelf niet voor als een afvallige, wanneer ik de gave aanneem, die God mij aanbiedt en haar niet daarom veracht, omdat mijn vaderen ze niet hadden. Ik geloof slechts hun wegen te gaan, als ik het Woord zelf volg en dat liever aanneem, dan de willekeurig spiritualistische uitlegging van vroegere dagen. Ik heb vele keer met genot de profeten en de Apocalyps gelezen en weer gelezen en juist het vergelijken van de profeten met de historie, met de geschiedenis van het rijk van God, heeft mij de ogen geopend voor de toekomst hier en daar. Ik heb de profetie van Oud- en Nieuw Testament zeer eenvoudig en woordelijk leren opvatten en niet alleen bevonden, dat op deze weg de hele theologie zeer bevattelijk is, maar ook, dat zij zeer harmonisch is. Terwijl bij de spiritualistische richting nauwelijks twee uitleggers overeenstemmen, heb ik tot mijn grote verwondering bevonden, dat mannen van de meest verschillende richting, wanneer zij eenmaal de spiritualistische verklaring hadden verlaten, op de weg van de eenvoudige opvatting tot dezelfde resultaten kwamen. Onlangs heeft iemand gemeend, dat er onder de theologen van betekenis in Duitsland nauwelijks twee waren, die met de mannen van de 16de eeuw in zake de eschatologie overeenstemden. Als de Augsburgse Confessie de Judaïserende meningen verwerpt, volgens welke voor de jongste dag enkel heiligen een wereldlijk rijk zouden hebben, dan deert dat, afgezien van de bijzondere meningen van de reformatoren, zeker niemand, die de tegenstelling heeft leren kennen, waarin de steen, zonder handen afgehouwen, staat tot de Kolossus van de wereldmonarchieën (Dan. 2: 31 vv.); men kan de paragraaf van de Confessie ondertekenen, en wel uit grond van zijn hart, zonder daarom met de leraars overeen te stemmen, die met de schel de kern hebben weggeworpen. In aansluiting aan de oudste kerkleraars draagt Luther zelf de mening, door ons in "Re 13: 18" en "Eze 40: 47"aangenomen, voor, volgens welke de eindelijke voltooiing van het heil, de algemene opstanding van de doden en de herstelling van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde met het achtste duizendtal jaren van de wereld begint Lu 2: 21. Als hij nu zo ook in aansluiting aan hen zegt Mt 25: 30: "de wereld heeft nu 5500 jaren gestaan; nu zal binnen de 6000 jaren het einde komen", dan heeft hij zeker het 7de duizendtal niet opgenomen en daarom ook met de eerste opstanding en het duizendjarig rijk in Hoofdstuk 20: 1-6 niets weten te beginnen, maar de oude kerkvaders gaven daaraan een plaats door het chiliasme. Dit was echter nog verkeerd, dat het duizendjarig rijk door hen van de hele Kerk werd verklaard, terwijl het volgens diepere beschouwing van de voorspellingen van de Schrift als de voorlopige heerlijkheid van de duizendjarige sabbat slechts op het sabbatsvolk van Israël betrekking heeft, zodat alleen de uit de heidenwereld geroepen

uitverkorenen daaraan deel hebben, die met de eerste opstanding worden verwaardigd. Volgens het hele verband van onze verklaring is de Openbaring van Johannes geen kort handboek van de kerkgeschiedenis, waartoe men het vaak maakt en alle mogelijke gebeurtenissen daarin voorspeld heeft gevonden, maar een commentaar op de lof, waarmee Paulus een deel van de Brief aan de Romeinen besluit (Rom. 11: 33-36): "O, diepte van rijkdom, zowel van de wijsheid en van de kennis van God! hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft de zin van de Heere gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft hem eerst gegeven en het zal hem weer vergolden worden? Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in van de eeuwigheid. Amen. " Met dit loflied zal zeker instemmen met dubbele vreugde en vertrouwen, die de uiteenzettingen over de toekomstige ontwikkeling van de zaken gelezen heeft en wellicht geeft de Heere genade, dat menige zegen daarvan uitgaat ook op Katholieken en Joden. Voor wij echter van het boek scheiden, willen wij nog de geschiedenis van zijn verklaring in haar verschillende perioden voor ons laten voorbijgaan en vooral ook de hoofdklassen van de nieuwe opvattingen ons voor ogen stellen. In de eerste eeuwen, eer de Christelijke Kerk, zolang zij nog onder de druk van de vervolgingen was en door de heidenen van alle zijden verdrukt en bestreden werd en het geloof in Christus' terugkomst tot oprichting van Zijn rijk op aarde in heerlijkheid het wezenlijk voorwerp en anker van de Christelijke hoop vormde, stelde men bijzonder belang in de voorspellingen van de Openbaring. Niet alleen had men vooral sympathie voor hetgeen men in Hoofdstuk 20: 1 vv. las van een voorlopig gebonden worden van de satan gedurende 1000 jaren en van een wonen en heersen van de uitverkorenen in het herbouwde en verheerlijkte Jeruzalem, maar ook een juist inzien in vele andere bijzonderheden. Hoewel voor het eschatologisch bewustzijn van deze tijd het einde zich onmiddellijk verbond voor die tijd, die door de Romeinse antichrist beheerst werd, omdat men van een tijd van erkennen van de Kerk in de Staat, van het christianiseren van die laatsten geen gedachten had, wordt reeds bij Laetantius (overl. omstreeks 330 na Christus) de overtuiging gevonden, dat het duizendjarig rijk aan het einde van het zesde duizendtal jaren van de wereldgeschiedenis komen zal, dat zeker voor hen een vrij nabijzijnde toekomst (na omstreeks 200 jaren) was. Met de omkeer, die de hele verhouding van de wereld ten opzichte van de Kerk verkreeg door de overgang van de keizer te Rome, van Constantijn de Grote, moest ook een geheel nieuwe periode in de opvatting en uitlegging van ons boek beginnen. Het heidendom was gevallen, de heidense wereldmacht was een Christelijke geworden, uit de strijd met Rome was Christus als Overwinnaar te voorschijn gekomen, Zijn gemeente was nu de beheerseres van de wereld. Het lag nu voor de hand, de voorspelling van een duizendjarige heerschappij van de heiligen voor reeds vervuld te houden en die van een eerste opstanding der doden te verklaren van de geestelijke opstanding van de Christenen krachtens hun doop (Rom. 6: 3 vv.). Zo kwam men op de gedachte, de 1000 jaren van het gebonden zijn van de satan van het begin van de Christelijke tijd te rekenen en het einde ervan te wachten met het einde van het eerste duizendtal jaren na Christus, waarop dan de verschijning van de antichrist en het einde van de wereld zou volgen. Daar men hierbij de hele samenhang van de apocalyptische gezichten en voorspellingen moest prijsgeven, volgens welke de 1000 jaren eerst na de heerschappij en de val van de antichrist intreden, hielp men zich met de mening van recapitulatie, dat namelijk die gezichten en voorspellingen niet in voortgaande opvolging van tijd de toekomst verkondigen, maar die in naast elkaar liggende beelden voorstellen en zo verschillende groepen ontstaan, waarvan elk de hoofdgedachte van een nieuwe zijde voorstelt. De eerste voorstelling van deze aldus veronderstelde wijze van cyclische voorstelling tegenover de chronologische, wordt gevonden in een commentaar, toegeschreven aan Victorinus, bisschop van Pettau een stad aan de Drau in Stiermark (leefde omstreeks het jaar 290 na Christus); maar welke zeker wel tot een latere tijd behoort en een andere schrijver heeft. Dezelfde gedachte beheerst ook de woorden van

Augustinus en doet zich in onze tijd bij een groot getal verklaarders gelden, omdat zij het enige middel zijn, om het aannemen van een duizendjarig rijk, dat nog komen moet, te ontgaan en het kerkelijk zo verworpen chiliasme te ontkomen. De verwachting van het einde van de wereld met het einde van de 1000 jaren na Christus bracht dan ook inderdaad omstreeks het einde van de 10de en het begin van de 11de eeuw een grote beweging in de Kerk teweeg. In de 13de eeuw verkondigde paus Innocentius III zijn kruisvaarders, dat in Mohammed de antichrist sinds lange tijd verschenen was en dat, omdat het getal 666 in Hoofdstuk 13: 18 de duur van diens heerschappij aanduidde, de val ervan snel kon worden verwacht. Weer was in de 14de eeuw de verwachting van het optreden van Gog en Magog en de komst van het laatste oordeel vrij algemeen onder de Christenen verbreid. Gelijktijdig echter ontwikkelde zich bij die partijen, die het bederf in de Roomse kerk erkenden en bestreden, de mening, dat in haar en de pauselijke tirannie het eigenlijke antichristische moest worden gezocht. De Waldensen stelden het begin van de 3 1/2 tijden van de antichrist, die zij op 350 jaren rekenden, op het jaar 1000 en kwamen zo tot het resultaat, dat het jaar 1350 zijn val moest aanbrengen. Alle dergelijke veronderstellingen en berekeningen zijn beschaamd geworden. Dat ligt echter niet aan de profetie, maar aan haar verkeerde behandeling, daar men haar orde omkeerde en aan haar woord die zin onderschoof, die eigen geest of vleselijke ijver aan de hand gaf. Daarom kon Luther in zijn tijd zeggen: "Velen hebben dat boek proberen te verklaren, maar tot op de huidige dag niets zekers aangeboden, sommigen vele dwaze dingen uit eigen hoofd erin gebrouwd. " Daarbij is hij, wat de grondstelling aangaat, die hij voor de uitlegging aangeeft, zeker reeds op de juiste weg, als hij schrijft: "Omdat het een openbaring moet zijn van toekomende zaken en vooral van latere verdrukkingen en smarten van de Christenen, menen wij, dat dit wel de meest veilige greep zal zijn, om de uitlegging te vinden, als men de geschiedenissen en onheilen, in de Christenheid voorgevallen, uit de historie nam en die naast de beelden hield en dus met de woorden vergeleek. Waar dit dan met elkaar rijmde en juist overeenstemde, zou men daarom kunnen bouwen als op een vaste en onverwerpelijke uitlegging. " Wat hem echter hinderlijk is geweest voor een doelmatige toepassing van deze grondstelling, is een drievoudige valse veronderstelling: 1) dat de paus met zijn Roomse kerk tegelijk de antichrist en de grote hoer was;
2) dat het binden van de satan gedurende duizend jaren begon met de tijd, waarin het boek werd geschreven en diensvolgens duurde tot Gregorius VII (van 1073-1085); en 3) dat de Kerk, uit de heidenen vergaderd, de bruid van het Lam of de vrouw was, die voor zich en door zich, zonder aan Israël, wat haar volmaking aangaat, gebonden te zijn, de belofte zou beërven. Bij deze veronderstellingen moest hij zonder twijfel tot een onoplosbare tegenspraak komen tussen het verloop der kerkgeschiedenis en de inhoud van de Openbaring en ten slotte tot een standpunt komen, waarop hij verklaart: "het hapert mij niet aan dit boek, dat ik het voor niet-apostolisch of profetisch houd; maar mijn geest kan zich in dit boek niet vinden, zodat ik het niet zeer hoog schat. " Nu heeft reeds Vitringa (overl. 1722) een nieuwe baan gebroken, omdat hij de 1000 jaren eerst laat beginnen, als het gericht over de antichrist is volvoerd en beide in de toekomst stelt. Als nu evenwel het chronologisch systeem door Albrecht Bengel (overl. 1751) met zo bewonderingswaardige scherpzinnigheid opgebouwd, als verkeerd bewezen is en velen een voorwendsel heeft aan de hand gedaan, om aan het apocalyptische getal geen waarde te hechten, zo heeft hij toch aan de andere zijde de ware orde van de laatste dingen: antichrist, 1000 jaren, einde van de wereld, voor diegenen, die liever de kerkelijke traditie dan de dadelijke zin van de woorden van de Heilige Schrift ten offer brengen, eens voor altijd tegenover willekeurige verplaatsing duidelijk in het licht gesteld en velen moed gegeven, op andere wijze de oplossing van de getallenraadsels te beproeven. In latere tijd wordt nu ook eensdeels de juiste onderscheiding tussen de antichristische wereld-macht en de antichristische kerkmacht, tussen de persoonlijken antichrist en de beheerser van het laatste wereldrijk en de tot hoer geworden vrouw in het

pauselijk Rome, aan de andere zijde de betekenis van Israël, als het eigenlijke volk van de geschiedenis van het heil tegenover de volken van de heidenwereld in de kerkgeschiedenis, steeds meer erkend. De kerk-geschiedkundige opvatting zal zeker in de strijd, die zij met de tijd- en eind-geschiedkundige nog moet doorstaan, de overwinning behalen, waarvan de een het zwaartepunt van de voorspelling op de periode van het gericht over Joden en heidendom, onmiddellijk volgend op het schrijven van het boek, de andere op de antichristische tijd, onmiddellijk voorgaande aan die van de toekomst van de Heere legt. De gedaanten, die de kerkelijke en staatkundige toestanden steeds meer aannemen, zullen ook de harten hoe langer hoe meer van alle illusies over de toekomst bevrijden en de ogen steeds meer op Jeruzalem vestigen, die onzer aller moeder is.

Zoals de Heere, van wie het getuigt, is het Openbaringsboek voor dezen een steen des aanstoots, voor genen een rots van hoop geweest. Door alle eeuwen heen beurtelings op de hoogste prijs geschat en op de ondankbaarste wijze miskend, vond het maar al te zelden lezers en uitleggers, die niet wijs wilden zijn boven of beneden, buiten of tegen hetgeen hier geschreven was. Pas in latere tijd heeft men zijn volle waarde begrepen en, bedachtzaam geworden door anderer schade, zich gewacht voor menige klip, vermaard door noodlottige schipbreuken. Geheel de Apocalyps is een doorlopende verklaring van het woord, dat de Opgewekte in het Evangelie doet horen: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde"; en ook dit behoort tot de goddelijke harmonie van de Nieuw-Testamentische Schrift, dat juist het laatste boek van het Nieuwe Verbond ons de volle verwezenlijking doet aanschouwen van de grondgedachte, waarvan reeds het eerste is uitgegaan: Jezus, de Gezalfde Koning, vanouds door de profeten beloofd. Wat daar wordt uitgesproken, wordt hier op treffende wijze vervuld: "U zult de Zoon des mensen zien, gezeten aan de rechterhand van de kracht van God en komende op de wolken van de hemel". Maar ook nergens luider dan in de Openbaring wordt de Heere vermeld als het Lam, dat geslacht is. Nog met de tekenen van Zijn bloedige slachting versierd, ziet Johannes de Verheerlijkte in de hemel verschijnen, terwijl hij straks aan datzelfde Lam in één adem het verenigd lied van hemel en aarde hoort wijden. Er is nauwelijks twijfel aan, of het is bepaald als offerlam voor de zonden van de wereld geslacht, dat hij zich de Gekruisigde van Golgotha denkt. Als zodanig geslacht heeft Hij de gelovigen gewassen in Zijn bloed, d. i. hen ontzondigd, zoals de Israëliet door het bloed van het offerdiers werd, en hen zo van de schuld en straf van de zonde ontheven. Maar tevens zijn zij door Hem voor God gekocht, zodat zij nu geheel zijn eigendom zijn en uit vrije liefde Hem dienen. En wel verre, dat Johannes de zegen van die verlossing binnen enge grenzen beperken zou, stelt hij haar deelgenoten ook in dit zijn Openbaringsboek voor als verzameld uit alle geslachten, talen, volken en natiën. Geen anderen worden toegelaten voor de troon van God, dan die een even stoute als ondubbelzinnige beeldspraak hun lange kleren gewassen en wit gemaakt hebben in het bloed van het Lam. Voegen wij hier nog bij, dat ook volgens de Openbaring aan Johannes, het water des levens wordt te drinken gegeven om niet en dat, zowel aan de aanvang als aan het einde, de genade van de Heere Jezus Christus aan Zijn verlosten wordt toegebeden, dan zal het wel nauwelijks aanwijzing nodig hebben, dat ook hier geen andere voorstelling van het werk van de verzoening ten grondslag ligt, dan wij elders herhaaldelijk in meer ontwikkelde vorm hebben aangetroffen. Wat hier voor ons ligt, is in geen deel de schepping van een ontgloeide fantasie, maar de vrucht van een hemelse ontdekking van wat geen oog gezien, geen oor op aarde gehoord had. Verliezen wij dit uit het oog, dan is Johannes, die de vrucht van zijn eigen nadenken mededeelt, of een ijdele dromer of een snode bedrieger geweest. Erkennen wij daarentegen in de Apocalyps het eigen woord van de verheerlijkte Heere, het zal in ons niet opkomen, hier slechts subjectieve verwachtingen van de toekomst te vinden, reeds weinige maanden na de geboorte verijdeld. De vervulling van het gesproken woord blijven wij even zeker verbeiden als wij geloven in

Hem, die het einde is van de profetie, niet slechts van het Oude, maar ook van het Nieuwe Verbond. En voorts de strijd tussen hen, die hier slechts de onrijpe vrucht van Joods-gezinde verwachtingen, en anderen, die hier niets minder dan de trouwe schets vinden van de ontknoping van de wereldgeschiedenis, kan slechts door de uitkomst beslist worden. Zolang de Heere nog niet teruggekomen is, moeten zij, die de grote dag met opgeheven hoofde verbeiden, zich getroosten als dwazen te worden veracht door de wijzen, die in eigen schatting veel hoger staan en veel dieper in de aard van het godsrijk en zijn toekomstige ontwikkeling staren dan Johannes, toen hij het Openbaringsboek schreef. Ook ten aanzien hiervan geldt het woord van de ziener: "Hier is de lijdzaamheid en het geloof van de heiligen". Maar Hij is getrouw, die daar spreekt: "zie Ik kom spoedig" en het uur is nabij, die zal staven, dat het vonnis, over allen geveld, die tot de woorden van dit boeks willekeurig toe of afgedaan hebben, meer was dan een ijdele klank!

Het is een vernederend boek voor hen, die alleen hun weetlust willen voldoen, maar het hart, dat waarheid en lering zoekt, vindt er de liefelijkste voldoening in.

De verborgenheden van de Heere zijn voor hen, die Hem vrezen; God houdt ze voor de wijzen en verstandigen verborgen en openbaart ze de kinderen; daarom sprak Jezus in Zijn wandeling op aarde veel door gelijkenissen, opdat de wereld het niet zou verstaan; maar de Zijnen maakte Hij het bekend; daarom is ook de Openbaring op een wijze beschreven, die wel in zichzelf uitmuntend duidelijk en allergepast de zaken uitdrukt, maar die voor de wereldlingen deze zaken verbergt; maar God openbaart Zijn kinderen daardoor de dingen, die haast geschieden moeten, om hen in het geloof te versterken. God wil dat Zijn kinderen naarstigheid zullen aanwenden, om door opmerking, nasporing, lezen en horen tot het verstaan van de Openbaring te komen, waarin zoveel heil en nuttigheid tot geloof, vertroosting en heiligmaking is opgesloten, zeggende: Zalig is hij, die leest en zijn zij, die horen de woorden van deze profetie en die bewaren hetgeen in deze geschreven is.

Dit schrift, hoewel het als profetisch bericht, sprekend van toekomstige zaken, vele plaatsen heeft zwaar om te verstaan, is nochtans vol goddelijke leringen, dienende tot weerlegging van vele ketterijen, die toen reeds op de baan gebracht waren en strekt inzonderheid om de gemeente van Christus te onderrichten wat zwarigheden haar van de duivel en zijn instrumenten en voornamelijk van de antichrist en diens dienaren na die tijd zouden overkomen en de zware straffen, die de vijanden van de gemeente van tijd tot tijd en inzonderheid in het laatste oordeel, hadden te verwachten, mitsgaders de wonderbare verlossingen, die God van Zijn gemeente ook van tijd tot tijd zou bewijzen en inzonderheid de goede uitkomst en overwinning over allen, die de onuitsprekelijke heerlijkheid en gelukzaligheid, die zij na Christus’ komst ten oordeel in het hemels Jeruzalem in de eeuwigheid genieten zouden. Het boek wordt geschikt in drie delen verdeeld. Het een is een voorrede, begrepen in de acht eerste verzen van het eerste hoofdstuk. Het tweede is een verhaal van de profetische gezichten en voorspellingen van de dingen, die van die tijd af de gemeente van Christus tot het einde van de wereld zouden overkomen, voortgaande tot het zesde vers van het laatste hoofdstuk. Verder wordt tot aan het einde van het boek de verzegeling en het besluit van het boek, alsook van het hele Nieuwe Testament verhaald. Aangaande nu de voorspellingen, beginnend van het negende vers van het eerste hoofdstuk en eindigend met het zesde vers van het tweeëntwintigste hoofdstuk, die worden onder verschillende afdelingen en profetische gezichten voorgesteld, waarvan enige dergelijke ook bij de profeten van het Oude Testament, als bij Jesaja, Ezechiël, Daniël, Zacharias en anderen worden gevonden. Als het God beliefd heeft de dingen, die toekomend zijn, wel soms met duidelijke woorden, maar soms ook met duistere afbeeldingen en gezichten voor te stellen,

om onze naarstigheid in het onderzoeken daarvan meer op te wekken, alsook om de grootheid en het gewicht ervan meer aan te wijzen, zo doet Hij ook hier in het bijzonder door Johannes, omdat in deze profetie vele dingen voorkomen aangaande de plagen en veranderingen van het Roomse rijk, die daaraan aanleiding zouden hebben gegeven, om de Christenen te zwaarder te vervolgen. Daarom bezigt ook Paulus, als hij in 2 Thess. 2 van diezelfde zaken handelt enige bedekte wijzen van spreken. De gezichten nu, die in de voorspellingen voorkomen, zijn inzonderheid zeven. Het eerste gezicht beginnende met het negende vers van het eerste hoofdstuk en voortdurende tot het einde van het derde, beeldt ons Christus af in Zijn koninklijke en priesterlijke staat, wandelend onder de zeven kandelaren of gemeenten, mitsgaders Zijn geboden, die Hij geeft om te schrijven aan de zeven gemeenten van Azië, waaronder Johannes meest had verkeerd met de zendbrieven zelf aan die gemeenten. Het tweede gezicht is een gezicht van Gods heerlijkheid, zittend op Zijn troon en van het Lam staande op de troon, omringd door vierentwintig ouderlingen en van vier dieren, met het boek, verzegeld met zeven zegels; en de wonderen, die na het openen van elk zegel in de wereld geschied zijn; welk gezicht duurt tot het einde van het zevende hoofdstuk. Het derde gezicht is de verschijning van de zeven engelen met hun bazuinen; de ene na de anderen volgende, dat duurt tot het einde van het elfde hoofdstuk. Het vierde gezicht is het gezicht van de vrouw, die in barensnood is en door de draak vervolgd wordt, tot in de wildernis en van de twee beesten, die de heiligen vervolgen, die van het Lam, staande op de berg Zion met zijn gezelschap van honderd vierenveertig duizend, dat hem volgt, worden weerstaan, begrepen in het 12de, 13de en 14de hoofdstuk. Het vijfde gezicht is het gezicht van de zeven schalen en de plagen, die uit deze schalen worden uitgestort op de troon van het beest. Daarop volgt in het zesde gezicht de afbeelding van de grote hoer van Babel, zittende op het beest met zeven hoofden d. i. op de stad met zeven bergen en van het zwaar oordeel van God over haar en over het beest, mitsgaders het triomflied van de hemelse schaar, die met Christus, haar Hoofd vergezelschapt zijn, over haar oordeel, begrepen in het 17de, 18de en 19de hoofdstuk. Het zevende gezicht stelt voor de binding van de satan voor duizend jaren met zijn loslating voor een korte tijd en de voleinding van alle dingen daarop gevolgd, door het laatste oordeel van God over de duivel, de dood en alle goddelozen en door de neerdaling van het hemelse Jeruzalem tot een heerlijke en eeuwige woonplaats van alle uitverkorenen, begrepen in het 20ste, 21ste en in het eerste deel van het 22ste hoofdstuk

SLOTWOORD

Gadeloos ben ik ingenomen met de arbeid van hen, die mijn bijbel verklaren, die soms vrucht van ettelijke dagen arbeid in één uur uitstorten in mijn schoot, die in hun eenzaamheid zoveel moeite doen, om mij mijn bijbel duidelijker te doen verstaan. Hoe gaat mijn ziel ter maaltijd, omdat ik merk, dat opzettelijke bijbelverklaring hun hoofdzaak is en dat de leiding van de gedachte, die zich schikt naar de Geest in het woord, boven alle andere ontwerpen in hun schatting ver de beste is. En hoe huppelt mijn hart van blijdschap, wanneer ik door hun voorstel donkerheden zie weggeruimd, de bedenkingen van het beschouwend ongeloof weggevaagd; wanneer ik de oneindige wijsheid van de sprekers in Zijn woord, in verse proeven, die mij nooit voor de aandacht kwamen, mag opmerken en voelen onder de prediking. Eén enkele leerrede schept soms duizend hemelen in mijn hart en doet mij onder dat genot al vast verlangen naar een nieuwe gelegenheid. Ik loof de God van de hemel, die zo’n toestel verordende, zo’n onderstand, om mij in Zijn onschatbaar woord dieper in te leiden. Ik zegen met een hart, dat van liefde bloedt, die mannen, die zoveel arbeid doen om mijn heil te bevorderen. Ik schaam mij, dat mijn voorbiddingen voor hen bij de troon zo schaars zijn. Ik buig mijn knieën voor God met die bede, dat elk van hen de eerste zegen, de uitgebreidste, de belangrijkste voor zich zelf wegdraagt. Och! dat ik nooit een enige van Gods

knechten veracht, bedroef, hem zijn werk al zuchtend doe verrichten! Och, dat niemand van hun reden krijgt, om bij de troon van zijn Zenders een beklag te doen over mijn behandeling! De leraren zijn mijn bezittingen, zij allen. Zo lees ik op de lijst, die Paulus naliet: "Alles is van uw: Paulus, Apollos, Cefas. " Laat mij hen liefhebben omwille van hun werk: hun werk, de verklaring van mijn dierbare bijbel. Dierbare bijbel! Elk, die mij in u te verstaan, in u te geloven, in u te beleven bevorderlijk is, is mij dierbaar. Gevoelig ben ik ingenomen met al de hulpmiddelen, die mij omringen in mijn eenzaamheid en mij in het heilzaam gebruik, dat ik van mijn bijbel maak, bevorderlijk zijn. Van welk een uitgebreide dienst zijn mij soms de beknopte ophelderingen, die ik op de kant van mijn bijbel vond! Een opstel zeker, waarin zoveel oordeelkunde doorstraalt. En wat een aantal van geleerde mannen heeft van tijd tot tijd in hun schriften alles aangewend, om door hun ophelderingen mij voor te lichten, zaken mij te doen opmerken, waarop mijn aandacht zeker niet gevallen zou zijn, zwarigheden weg te nemen. Met kleine omslag vraag ik hun gevoelen. Elk is even gereed om mij te helpen en soms vind ik in enige weinige regels het merg van overdenkingen, die dagen duurde! Weldadige God! roep ik uit, wat een onderstand beschikt U mij Zijn de schrijvers wier arbeid ik gebruik, reeds ten grave, ik eer hun gedachtenis in een dankbaar hart. Zijn zij nog onder de levenden, mijn hart zegent hen, en ik bid, dat hun zegenende zielen vet gemaakt worden en dat zij, die bevochtigers van anderen en mijn bevochtigers zijn, zelf mogen worden tot een vroege regen Dierbare bijbel! Klim, klim in mijn schatten al hoger en hoger op! Stond het aan mij, ik bezorgde u in de schatting van al mijn mede-zondaren, de hoogste plaats! Hoe meer ik u leer kennen, hoe minder ik over de liefde, die ik u toedraag, voldaan ben. Mijn hart weent en bloedt in mijn binnenste, omdat duizenden, de duizenden verdubbeld, u zo koel behandelen, zou men billijk verwachten, dat elk vliegen zou naar de vergaderingen, waar u wordt uitgelegd; ik betreur de ondankbaarheid van hen, die hun oren afwenden. Ik voel de hoon, die u en uw aanbiddelijke Ingever wordt aangedaan. Ik zou elk wel willen toeroepen: Hoort wat geest en woord tot de gemeente zeggen! Leraren te bedroeven is berispelijk in mijn oog, maar het is weinig, als ik het vergelijk met de smaad, die men door u te verachten, uw aanspraken niet te willen horen, de God van de hemel aandoet. O mijn bijbel! o mijn God, van wie ik hem heb. Was mijn geheel bestaan in ruimere mate een vergoeding voor die hoon! Dierbare bijbel! Verzel mijn treden al de tijd, die mij overig is in het vlees te leven. Geen enkele dag, geen uur, geen ogenblik kan ik u missen. Verlaat mij nimmer! Op u zal ik in stervensnood mijn bezwijkend hoofd neerleggen: uit u de wapenen ontlenen, bij het voeren van de jongste strijd. Afscheid zal ik in zeker opzicht van u nemen bij mijn vertrek naar de hemel en bij de aanvaarding van een onderwijs, dat onmiddellijker zijn zal; maar in een ander opzicht zult u Mij vergezellen naar de woningen van eeuwig licht. Zal ik daar het licht van het indirect onderwijs niet meer nodig hebben, zal het Lam zelf de fakkel zijn, dat fakkellicht zal op u, mijn bijbel! eeuwig vallen. Mijn bijbel. Dan zal ik u pas echt verstaan, dan zult u in nadruk voor mij een open boek zijn. Dan zal ik in een ogenblik weer wonderen in u zien, dan de bekwaamste uitlegger mij nu in duizend doordachte leerredenen zeggen kan. Wat een uitzicht! Mijn bijbel! Ik druk u aan mijn hart. Mijn tranend oog besproeit u! Ik leg mijn rechterhand op u! Ik zie omhoog! Ik loof uw Gever! Nu kan ik niet meer! Dierbare bijbel!

De heilige schriftuur is evenals de zichtbare schepping, evenals het menselijk lichaam een geheel, een organisch, een levend geheel, waarin ieder lid zijn belangrijke, zijn noodzakelijke plaats vervult, ja alle samenvoegsels en samenbindsel wezenlijk zijn, immers leven hebben en waarvan met nadruk gelden mag: "Hetgeen God samengevoegd heeft scheidt de mens niet. " Zeer bepaald geldt dit voor de twee grote afdelingen van de Schrift, het Oude en Nieuwe Testament. Men spreekt soms alsof het Oude slechts een tijdelijke waarde had en gehad heeft, totdat het Nieuwe kwam, om het te verdringen, om het onder zijn uitnemend gewicht te verpletteren of althans terzijde te stellen als van ondergeschikt belang. En zeker, het Oude

Testament is bij het Nieuwe van een ondergeschikt belang, maar van een ondergeschikt belang van een breed fundament, van een onderste verdieping, waarop het verdere gebouw oprijst; neem het weg alles stort in. Of zou het Nieuwe Testament een nieuw huis zijn, naast het oude opgericht en dat overgevend aan verval en verwoesting, ten hoogste aan de belangstelling van hem, die eerwaardige bouwvallen liefheeft? Geenszins, veeleer de verheven koepel op het statig gebouw, alle wiens stijlen en bogen door dit gebouw gedragen worden en die in een hoog en door de zon bestraald toppunt al de lijnen, die uit de grondslag opgaan, voor het oog van de kenner verenigt. Als God in de loop van twintig eeuwen Zijn werklieden opmaakte en dat gebouw van verdieping tot verdieping liet optrekken, had niemand inzage van Zijn bestek, maar elke verdieping profeteerde van de volgende en deed iets vermoeden van het voltooid geheel. Heerlijk staat dat geheel nu voor ons, de wijsheid van de goddelijke Bouwheer tot een getuigenis. Wij doorwandelen het met verrukking en klimmen bewonderend de heilige trappen op en af. Wie is de engel, wie de meer dan aardse, de goddelijke persoonlijkheid, wiens beeld wij op alle verdiepingen terugvinden, altijd hetzelfde maar steeds duidelijker, steeds krachtiger, steeds levendiger getekend? Wie is Hij, wiens indrukwekkende figuur en schone lijnen, als uit de nevel van menige schets, op de hoogste galerij volmaakt aan het licht treden? Naar Zijn naam wordt beneden gevraagd; op een hoger omgang geraden; maar in blinkende letters leest men die op de top. Daar treedt voor het: "wat vraagt u naar Mijn naam? die is Wonderlijk, de verkondiging in de plaats van Jezus Christus, de Zoon van God, het zaad van de vrouw. Het woord van God is begeerlijker dan goud, ja dan veel goud, immers is het een zaad boven goud te schatten; onvergankelijk als goud, maar door een andere onvergankelijkheid; geen handvol glinsterend stof van ofir van geslacht tot geslacht bij erfenis vermaakt: maar een handvol tarwe van Kanaän, van lente tot lente gezaaid en voor geslacht op geslacht vrucht voortbrengend, dertig, honderdvoud!

Er wordt een boek door de wereld verspreid, dat met geen ander schrift van vroeger of later eeuw zelfs van verre kan vergeleken worden. Naar de behoefte van iedere bewoner van de aarde berekend, is het tevens bestemd voor alle geslachten, talen, volken en natiën. Het heeft een geheel eigenaardige geschiedenis, een gans bijzonder karakter, een alles overklimmende waarde. Zijn eerste bladzijden zijn beschreven in de woestijn van Arabië en op de grenzen van Kanaän; het is voortgezet, nu in het paleis van Jeruzalem, dan in de profetenschool van Rama of van Jericho, straks van de stromen van Babel, later in de kerker te Rome; het is besloten op een afgelegen eiland in het hart van de Egeïsche baren. Toen het beschreven begon te worden was nog geen wijsgerig of godsdienstig stelsel in schrift gesteld; toen het voltooid werd was reeds een nieuwe wereld in plaats van de oude verrezen. Meer dan veertig mannen van verschillende geaardheid, ontwikkeling, afkomst, koningen en herders, vissers en tentenmakers, tollenaars en medicijnmeesters, profeten en priesters, veldheren en vredeboden, hebben een groter of kleiner aantal van die bladen op hun wijze beschreven. En toch, uit al die verschillende bestanddelen ontstond een onnavolgbaar geheel, dat bij iedere beschouwing steeds hoger bewondering wekt. Het is uit de oude tijd naar de Middeleeuwen, uit de Middeleeuwen overgebracht naar de tegenwoordige eeuw en het schijnt voor wie het recht bepeinst en waardeert, nog zo nieuw, als was het pas gisteren beschreven. Zoals de Heere, van wie het getuigt, is het geworden uit de Heilige Geest, van lieverlede en trapsgewijs toegenomen en bij zijn intrede in de wereld met de onmiskenbaarste bewijzen van Gods hoge goedkeuring toegerust. Zoals Hij, had het beurtelings de strijd te bestaan met Farizese trots en Sadducese lichtzinnigheid, maar om over beiden te zegepralen. Zoals Hij, is het voor vijandige rechters gedaagd, door valse getuigen beschuldigd, door zwakke vrienden verloochend, door lafhartige dienaars verraden, door lage spotters gegeseld, veroordeeld, gestorven; begraven. Maar even zoals Hij weer, werd het opgewekt na ieder smadelijk vonnis en verhoogd na iedere nieuwe vernedering en op de troon van de eer geplaatst, ofschoon het

ook zoals de Heere bij Zijn hemelvaart, met een geheimzinnige wolk schijnt omtogen, ja zoals het geloof de meest luistervolle openbaring van de heerlijkheid van Christus pas van de toekomst verwacht, zo juicht het ook de tijd tegemoet, dat dit boek, ongedeerd uit de handen van ongeloof en twijfel gekomen, voor aller oog de geheel enige plaats zal bekleden, die de God van de waarheid daaraan kennelijk toegedacht heeft. Kent u dat boek, waarvan wij spreken? "Wie zou het niet kennen", zo hoor ik antwoorden; reeds heeft op de lippen de naam van de bijbel gezweefd. Ik heb dat antwoord verwacht en toch, ik herhaal de vraag: Kent u dat boek? Want, zegt u, tussen het weten, dat al het gezegde op de bijbel toepasselijk is en het echte kennen van de bijbel bestaat een onafzienbaar verschil, en, als die stomme bladeren spreken konden, wij geloven, dat zij aan menigeen, die ze geheel zijn leven bezat, de vraag zouden richten: "Ben ik zo lange tijd met u en heeft u mij nog niet gekend? " Het schijnt een onbillijk verwijt, dat er ook onder ons nog maar al te velen gevonden worden, zoals de Emmausgangers, onverstandigen en tragen van hart, om te geloven al wat Mozes en de profeten, wat Jezus en de apostelen spraken. En toch durven wij vrijmoedig beweren, dat de Heere, als Hij persoonlijk in ons midden verscheen, aan sommigen het woord zou doen horen, waarmee Hij eenmaal Zijn Sadducese aanvallers afweerde: "U dwaalt, niet wetend de schriften, noch de kracht van God! " Ook naar hetgeen er in de gemeente van de Heere tot verspreiding van het licht van de waarheid gedaan wordt, blijft gebrek aan waarachtige en grondige bijbelkennis een van de grootste vlekken, die haar in Zijn ogen ontsieren en tevens een van de eerste bronnen van zoveel dwaling en zonde, als in haar schoot wordt gekweekt. Wij weten het, door zuivere kennis van de heilige schiften alleen zal niemand in waarheid een onderdaan van Gods Koninkrijk worden en niet die Zijn wil geweten, maar die Zijn wil gedaan heeft, wordt door Jezus zalig gesproken. Maar wij weten insgelijks, dat de kennis de onmiskenbare grondslag is, waarop het gebouw van het geloof moet verrijzen en dat de waarheid helder voor de geest gestaan moet hebben, zal zij krachtig het hart doordringen en in het leven haar vrucht openbaren. Wij menen, dat de Heere niet enkel Zijn tijdgenoten opgewekt zou hebben om de schriften te onderzoeken, die van Hem naar waarheid getuigen en dat Petrus zeker nog de raad niet terugnemen zou, die hij aan de nieuw geboren kindertjes gaf, dat zij zeer begerig zouden zijn naar de redelijke, onvervalste melk van Gods Woord, opdat zij daardoor opgroeien mochten. Wij moeten het zelfs onwillekeurig betreuren, dat zo menigeen, die zich beijvert om de Schrift om niet of voor geringen prijs aan anderen uit te reiken, nog zo weinig weet, hoe rijk de schat is, die hij zelf in de bijbel bezit. En toch door de Schrift, gelovig bepeinsd en verstaan wordt ieder dienstknecht van de Heere eerst in waarheid in staat gesteld, om volkomen te beantwoorden aan zijn hoge bestemming. Lering, bestraffing, bekering, opvoeding, waartoe de Schrift is geschonken, leiden vanzelf tot volmaking, het hoogste doel van de verlossing. En hoe tel ik u nu al de voorbeelden op, die daar staan ter bewijze van die waarheid? Ook de langste lijst kan slechts enkele namen bevatten: zie toe, dat uw naam niet ontbreekt! Wat maakt Jozua tot die held van de Heere, die, om Paulus' woord te gebruiken, volkomen "toegerust" is tot de Heilige strijd, die hij voeren zal? Het boek van de wet wijkt niet van zijn mond, maar dag en nacht overpeinst hij het opdat hij waarneemt te doen naar hetgeen daarin geschreven is. Wat vormt David tot die man naar Gods hart, op wie nog na zoveel eeuwen ons oog met bewondering staart? Hij heeft "Gods reden", in zijn hart verborgen, opdat hij tegen Hem niet zondigen zou. Wat doet een Daniël zo uitmunten aan het Babylonische hof, dat geheel het land van zijn wijsheid en vroomheid gewaagt? Zelf verraadt hij zijn geheim, door van het profetenwoord te gewagen, dat hij in zijn ballingschap meenam en in zijn eenzame uren bepeinsde. Wat verheft de overste Leidsman tot overwinnaar van al de machten van de hel? Bij het Schriftwoord groeit Hij op en leert Hij en strijdt Hij en lijdt Hij en sterft Hij en keert Hij straks in de kring van Zijn verblijde jongeren weer. Wat kan de eenvoudige Bereërs doen uitmunten boven de burgers van het beschaafde Thessalonika? Zij onderzoeken dagelijks de schriften, of echt al deze dingen zo zijn en

ontvangen lof bij de Heere. Wat is de bron van het geloof, de liefde, de groei van de eerste Christengemeenten? Zij zijn zo gehecht aan de Schrift, dat zij niet dan met het leven haar afstaan en die haar aan de vijanden afgeven, worden met de verachtelijke naam van overleveraars, "Traditores" bestempeld: Wat is het keerpunt in het leven van Augustinus? Hij heeft de hemelsstem: "neem en lees" gehoorzaamd en nu doet hij de Heere Christus aan en verzorgt het vlees, niet meer tot begeerlijkheden. Wat maakt Luther tot Luther? De Schrift, die hij aan de kloosterwand vindt, wordt de trouwe gids van zijn leven. Jaar in, jaar uit leest hij haar tweemaal door, en kan nog aan het einde verklaren, dat hij nooit schudt aan die boom, of er valt nog weer een nieuwe vrucht in de schoot. Wat heeft u, vrienden van de Heere, voor eeuwig de Zijnen gemaakt? O, talloos zijn de wegen, waarop God zondaren toebrengt, maar zeker is, ver de meeste gevallen was het een Schriftwoord, dat u met ongekende kracht op het hart zonk, u zoals eenmaal de kamerling, toen u echt verstond wat u las, de Christus voor uw zielen deed vinden. En ongelovigen, twijfelmoedigen, bekommerden, vanwaar dat u nu nog even ver, als voor tien of twintig jaren van de schone bestemming verwijderd bent, om in waarheid te worden vernieuwd, geheiligd? U heeft geen vaste ankergrond voor uw geslingerde kiel, omdat u het onbedrieglijk Godswoord òf nog niet kent, òf nog niet onvoorwaardelijk aanneemt. "Tot de wet en tot de getuigenis", zo klinkt het wellicht voor de honderdste maal u toe, "als zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn dat zij geen dageraad hebben zullen. " O u, die vraagt: "hoe zal ik het weten, of echt de Schrift mij het woord van God, het woord van de waarheid doet horen; moet ik dat op menselijk getuigenis aannemen, op het gezag van de geleerden, zoals de Roomsgezinde op het gezag van zijn kerk? Wij mogen u op een goddelijk getuigenis voor de goddelijkheid van de schriften verwijzen! Dit zal is het teken zijn; het zal geschieden ten dage, als u deze Schrift begint te onderzoeken met het ernstig verlangen om Gods wil te leren kennen en doen, dan zult u wij voorspellen het u en het zal de proef op de som zijn "mensen van God" worden, "tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust. " De Schrift, juist gebruikt, zal van u maken, wat geen ander boek van u maken kan. Licht zal u opgaan, waar u lang in de nevel heeft rondgetast; vrede zal in u afdalen, die zo lang door stille tweespalt verscheurd was; kracht en vreugde worden u ingestort, waarvan u nu nog geen voorstelling heeft. Ja de Geest van God zal in uw hart wonen en werken en die Geest daarbinnen zal getuigen, dat Gods Geest in de Bijbel de waarheid spreekt en door ervaring van uw twijfel genezen, zult u van de goddelijkheid van de Schrift even zeker als van uw eigen bestaan overtuigd zijn. Wat zeg ik? Al schoten al onze bewijzen voor deze waarheid te kort, de God van de waarheid betoogt haar langs Zijn eigen weg. Hij zal niet rusten, tot heel de wereld de Schriften bezit en tot ieder, die ze gelooft, ze als kracht tot zaligheid leert kennen aan het eigen hart. Het grote middel, waardoor Hij de wereld verovert, verlost en herschept, is dit geschreven woord, zoals Hij eenmaal door Zijn gesproken woord het leger van de hemelen schiep. Eenmaal is geheel de gemeente van de verlosten een nieuwe mens van God, die Hem daarboven verheerlijkt. Dat zal een verandering zijn, die wij ons hier nog niet voorstellen kunnen, maar op de vraag van de verbazing: hoe is het zo ver gekomen, zal het antwoord gereed zijn: het is te danken aan dat boek, dat de blijde boodschap van genade aan een zondige wereld gebracht heeft en door Gods Geest, aan de harten geheiligd, voor miljoenen een reuk werd van het leven ten eeuwige leven. Eerst dan heeft de bijbel uitgediend, wanneer er niets meer te leren, te bestraffen, te bekeren, te vormen zal zijn, omdat het volmaakte gekomen is. Maar zelfs dan, als het laatste blad van de laatste bijbel in de vlammen van de jongste wereldnacht is verteerd en verstorven, zelfs dan zal het Woord van God, dat hij bracht, tot in alle eeuwigheid blijven!

Bij het openslaan van het boek der boeken Gedenk, o Christen! dag aan dag, Dat wie dat woord wil onderzoeken, Geen eigen licht vertrouwen mag. Geen mensen wijsheid zou hier

baten, Geen vlijtige arbeid hier volstaan; Alle eigenwijsheid dient verlaten, Een ander oog moet open gaan.

Voordat ge u dan begeeft tot lezen, Val, Christen! val uw God te voet! En dat een heilig, heilzaam vrezen Zich meester maak' van uw gemoed! Vraag, eer u verder gaat, een zegen! Vraag ogen, oren en een hart; En Jezus zelf kome u tegen In dit zijn Woord bij vreugd en smart.